ALEGATA

DO

SPRAWOZDAŃ STENOGRAFICZNYCH

szóstej sesyi siódmego peryodu

SEJMU KRAJOWEGO

Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem

roku 1900/901.

przytem

INDEKS TYCH ALEGATÓW

od 1. do 213.

413423
III 1900/01
1-34

Skrócenia:

Wydz.	czytaj	Wydziału
kraj.	„	krajowego
p.	„	posła
kom.	„	komisyi
w przedm. . . .	„	w przedmiocie.

BIBLIOTHECA
VNIV. IAGELL.
CRACOVIENSIS.

74179
III

INDEKS ALEGATÓW

Treść alegatów do stenogramów z 6. sesyi VII. peryodu.

Liczba alegatu		Stronica sten. sprawozdania
1.	Przedłożenie rządowe z projektem ustawy o zaprowadzeniu dodatku do państwowego podatku od wódki	8
2.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. statutu stoł. królew. miasta Krakowa	9
3.	Spr. Wydz. kraj. o budżecie krajowym na rok 1901 . .	9
4.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. prowizoryum budżetowego na I. kwartał 1901 roku	9
5.	Spr. Wydz. kraj. o zamknięciu rachunków funduszów krajowych za rok 1899	9
6.	Spr. Wydz. kraj. o pomocy dla ludności okolic dotkniętych klęskami elementarnemi w roku 1900	9
7.	Spr. Wydz. kraj. w sprawie zaciągnięcia pożyczki hipotecznej na dobra Dublany	10
8.	Spr. Wydz. kraj. o udzielenie gminie miasta Tarnowa koncesyi do pobierania opłat kopytkowych	51
9.	Spr. kom. budżetowej o projekcie rządowym w przedmiocie zaprowadzenia dodatku krajowego do państwowego podatku od wódki	58
10.	Spr. kom. gminnej o przedłożonym powtórnie przez Wydz. kraj. projekcie statutu król. stoł. miasta Krakowa . . .	75
11.	Spr. Wydz. kraj. o krajowych funduszach pożyczkowych na budewę koszar dla wojska za czas od 1 grudnia 1899 do 31 grudnia 1900	166
12.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. prośby gminy król. stoł. miasta Lwowa o wyjednanie ustawy co do przymusowego połączenia kanałów domowych z miejskimi i opłat gminnych za to połączenie .	166
13.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. wyłączenia przysiółka Józefówka ze związku gminy Kupczyńce i utworzenia zeń samoistnej gminy administracyjnej	166
14.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. wyłączenia miejscowości Górka narodowa i Witkowice ze związku gminy Prądnik biały i utworzenia z nich samoistnej gminy administracyjnej	166
15.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. wcielenia gminy Ruskiej wsi, tudzież przysiółków gmin Staroniwa i Drabinianka do gminy miasta Rzeszowa	166
16.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. wcielenia gminy Załubińcze powiatu nowosądeckiego do gminy miasta Nowego Sącza	166
17.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Grybowie na zaciagnięcie pożyczki w kwocie 30.000 koron	167

Liczba alegatu		Stronica sten. sprawozdania
18.	Spr. Wydz. kraj. o krajowej sprzedaży soli	167
19.	Spr. Wydz. kraj. z czynności swoich urzędowych za czas od 15 listopada 1899 do końca roku 1900	167
20.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. umowy z architektem p. Alfredem Kamienobrodzkim zawrzeć się mającej o pomoc przy robotach w zakres budownictwa wchodzących	167
21.	Spr. Wydz. kraj. o fundacyi Stanisława hr. Skarbka za rok 1900	167
22.	Spr. Wydz. kraj. o zamknięciu rachunków fundacyi ś. p. Stanisława hr. Skarbka za rok 1899	167
23.	Spr. Wydz. kraj. z przedłożeniem sprawozdania Rady szkolnej krajowej o stanie wychowania publicznego w roku szkolnym 1899/900	167
24.	Spr. Wydz. kraj. z przedłożeniem sprawozdania Rady szkolnej krajowej o stanie szkół średnich galicyjskich w roku szkolnym 1899/900	168
25.	Spr. Wydz. kraj. z przedłożeniem sprawozdania Rady szkolnej krajowej o stanie szkół przemysłowych i handlowych w roku szkolnym 1899/900	168
26.	Spraw. Wydz. kraj. z przedłożeniem wyniku obrad ankiety w sprawie reformy Seminaryów nauczycielskich	168
27.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. petycyi gminy miasta Krakowa o uregulowanie prestacyi na płace nauczycieli za czas od roku 1883—1894	168
28.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. petycyi kilku gmin o zniżenie prestacyi na płace nauczycieli	168
29.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. petycyi nauczycieli i nauczycielek, tudzież wdów po nauczycielach o podwyższenie emerytury, względnie udzielenie pensyi wdowiej lub daru z łaski	168
30.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. utworzenia we Lwowie zakładu dla kształcenia kandydatów na nauczycieli religii mojżeszowej w szkołach ludowych	169
31.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. restauracyi zamku w Olesku	169
32.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. prowizoryum budżetowego na miesiąc lipiec i sierpień 1901 r. oraz dodatkowe sprawozdanie w przedmiocie budżetu krajowego na rok 1901	169
33.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. galicyjskiej Kasy Oszczędności	169
34.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. spraw górniczych	169
35.	Spraw. Wydz. kraj. z czynności w zakresie przemysłu krajowego	169
36.	Spr. Wydz. kraj. o krajowych zakładach naukowych rolniczych o gorzelni i folwarku w Dublanach i o krajowej stacyi botaniczno-rolniczej we Lwowie	169
37.	Spr. Wydz. kraj. o krajowej średniej szkole rolniczej i folwarku w Czernichowie	170
38.	Spr. Wydz. kraj. o krajowych niższych szkołach rolniczych	170
39.	Spr. Wydz. kraj. o krajowej szkole ogrodniczej w Tarnowie	170
40.	Spr. Wydz. kraj. o krajowym Zakładzie sadowniczym w Krakowie	170
41.	Spr. Wydz. kraj. o subwencyonowaniu Zakładu sadowniczego pod Krakowem	170
42.	Spr. Wydz. kraj. o czynnościach nauczycieli wędrownych w r. 1900	170
43.	Spr. Wydz. kraj. o kraj. szkole gospodarstwa lasowego za rok 1899/1900	170
44.	Spr. Wydz. kraj. z czynności odnoszących się do podniesienia hodowli bydła w roku 1900	170

...en. ...nia	Liczba alegatu		Stronica sten. sprawozdania
167	45.	Spr. Wydz. kraj. z czynności dotyczących podniesienia mleczarstwa w kraju	171
167	46.	Spr. Wydz. kraj. o Banku krajowym	171
	47.	Spr. Wydz. kraj. o wykonywaniu Patronatu nad Spółkami oszczędności i pożyczek	171
167	48.	Spr. Wydz. kraj. o tworzeniu włości rentowych . . .	171
	49.	Spr. Wydz. kraj. z przedłożeniem projektu ustawy lasowej .	172
167	50.	Spr. Wydz. kraj. o tępieniu myszy polnych z projektem ustawy w tym przedmiocie	172
167	51.	Spr. Wydz. kraj. o zarządzie krajowym składem publicznym połączonym ze składem wolnym w Krakowie . . .	172
167	52.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. ustanowienia w etacie konceptowym urzędników Wydz. kraj. jednej posady adjunkta dla spraw rolniczych z równoczesnem zwinięciem posady koncepisty . . .	172
168	53.	Spr. Wydz. kraj. o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych	173
168	54.	Spr. Wydz. kraj. o krajowym kursie praktycznym dozorców drenarskich we Lwowie	173
168	55.	Spr. Wydz. kraj. z przedłożeniem projektu ustaw 1. o zalesieniu ochronnem 2. o niektórych zarządzeniach policyjnych leśnych i wodnych	173
	56.	Spr. Wydz. kraj. o popieraniu gospodarstwa rybnego . .	173
168	57.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. projektu ustawy o sadzeniu i ochronie drzew przy drogach publicznych	173
168	58.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. uzupełnienia i zmian w etacie krajowego biura kolejowego	173
168	59.	Spr. Wydz. kraj. w sprawie podjęcia i ułożenia programu dalszej akcyi kraju na polu popierania budowy kolei niższorzędnych	174
169	60.	Spr. Wydz. kraj. w sprawie wyższych wydatków preliminowanych w budżecie kraj. szpitali powszechnych we Lwowie i w Krakowie na rok 1901 w Rub. I poz. 4, 5 i 6 (płace sekundaryuszy	
169		oraz adjuta dla praktykantów lekarskich)	174
169	61.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. zmiany § 11 i § 15 ustawy z r. 1897 urządzającej stosunki szpitali powszechnych i publicznych tudzież zakładów dla położnic i obłąkanych . . .	174
169	62.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. ustawodawczego uregulowania publicznej opieki nad ubogimi w kraju	174
169	63.	Spr. Wydz. kraj. o zamknięciu rachunkowem galicyjskiego funduszu propinacynego za rok 1899, tudzież o preliminarzu tegoż funduszu na rok 1901	174
169	64.	Spr. Wydz. kraj. o zamknięciu rachunkowem galicyjskiego funduszu propinacyjnego za rok 1900, tudzież o preliminarzu tegoż funduszu na rok 1902	174
170	65.	Spr. Wydz. kraj. o stanie projektu ustawy o dopuszczalności zaprowadzenia samoistnych podatków od poborów służbowych na cele autonomiczne	174
170	66.	Spr. Wydz. kraj. o przymusowem ubezpieczeniu budynków od ognia	174
170	67.	Spr. Wydz. kraj. z projektem ustawy zaprowadzającej miejskie i powiatowe Biura pośrednictwa pracy	175
170	68.	Spr. Wydz. kraj. w sprawie przyjścia z pomocą ludności włościańskiej gminy „Zielona“ w powiecie husiatyńskim . .	175
170	69.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. ułatwień tyczących się odbywania ćwiczeń wojskowych i o wniosku posła Milana w sprawach wojskowych	175

Liczba alegatu		Stronica sten. sprawozdania
70.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. petycyj przysiółków Bortniki i Kuliki o wyłączenie ze związku gminy Stołpin, a włączenie do związku gminy Bołożynowa, tudzież o wydzielenie z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Łopatynie, o przydzielenie do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Olesku	175
71.	Spr. Wydz. kraj. nad petycyą gminy Pozowice o wydzielenie z kręgu c. k. Sądu powiatowego w Kalwaryi i c. k. Starostwa w Wadowicach a przyłączenie jej do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Skawinie i c. k. Starostwa w Podgórzu	175
72.	Spr. Wydz. kraj. o petycyi prof. Dr. Józefa Siemiradzkiego o zwrot dodatkowych kosztów podróży do Brazylii	175
73.	Wniosek p. Merunowicza w sprawie budowy dróg wodnych .	176
74.	Wniosek p. Styły o dotacyę na badanie pokładu węgla . . .	176
75.	Wniosek p. Barwińskiego w przedmiocie założenia w Stanisławowie gimnazyum z ruskim językiem wykładowym począwszy od roku szkolnego 1901|902	205
76.	Propozycya Wydz. kraj. w sprawie wyboru 3 członków Rady nadzorczej Banku krajowego i 2 zastępców członków tejże Rady	208
77.	Spr. Wydz. kraj. z projektem ustawy, zaliczającej gminę Jaworzno powiatu chrzanowskiego do miejscowości, podlegających ustawie gminnej z dnia 3 lipca 1896 Nr. 51 dz. u. kraj.	236
78.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Mościskach na zaciągnięcie pożyczki w kwocie 116.000 koron	238
79.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. zmiany niektórych postanowień ustawy z dnia 4 lipca 1899 Dz. u. kr. Nr. 93 o poborze krajowych opłat konsumcyjnych	240
80.	Wniosek p. Zolla w sprawie założenia wyższej szkoły górniczej i hutniczej w Krakowie	240
81.	Wniosek p. Stojałowskiego w przedm. zniesienia myt krajowych i powiatowych	244
82.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. uzupełniającego wyboru dwóch członków do Wydziału galic. Kasy oszczędności we Lwowie	245
83.	Spr. kom. budżetowej w przedmiocie prowizoryum budżetowego na miesiąc lipiec i sierpień 1901 r.	246
84.	Spr. kom. administracyjnej o spr. Wydz. kraj. w przedm. wcielenia gminy Ruska wieś, tudzież przysiółków gminy Staroniwa i Drabinianka do gminy m. Rzeszowa	248
85.	Wniosek p. Adama Skrzyńskiego w sprawie utworzenia w Gorlicach szkoły realnej z językiem wykładowym polskim	266
86.	Wniosek p. Oleśnickiego w sprawie utworzenia we Lwowie Uniwersytetu z językiem wykładowym ruskim, a względnie kreowania na wszystkich wykładach Uniwersytetu lwowskiego katedr z językiem wykładowym ruskim dla wszystkich przedmiotów nauk	267
87.	Wniosek p. Sękowskiego o wydanie ustawy przeciw nieuczciwej spekulacyi w handlu nawozami sztucznymi	269
88.	Wniosek p. Brunickiego o unormowanie w drodze ustawodawczej utrzymania organistów i dyaków	271
89.	Spr. kom. gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydz. kraj. w przedm. subwencyonowania Zakładu sadowniczego pod Krakowem .	279
90.	Spr. kom. gospodarstwa krajowego o spr. Wydz. kraj. dotyczącem średniej szkoły rolniczej i folwarku w Czernichowie .	2
91.	Spr. kom. gospodarstwa krajowego z przedłożenia Wydziału krajowego o szkole ogrodniczej w Tarnowie	280

Liczba alegatu		Stronica sten. sprawozdania
92.	Przedłożenie rządowe w sprawie regulacyi rzek . ,	307
93.	Wniosek p. Rudrofa o wprowadzenie w życie Sądu obwodowego w Czortkowie	307
94.	Wniosek p. Schätzla w sprawie budowy odpowiedniego gmachu dla gimnazyum w Brzeżanach	308
95.	Wniosek p. Styły o wyznaczenie doraźnego zasiłku dla dotkniętych klęskami elementarnemi w powiecie Wadowickim	309
96.	Wniosek p. Skałkowskiego w sprawie postępowania władz skarbowych przy wymiarze podatków na podstawie fasyi tudzież przy wymiarze należytości przenośnych i stemplowych	309
97.	Wniosek p. Skałkowskiego o uznanie drobiazgowej sprzedaży słodzonych napojów spirytusowych za przemysł koncesyonowany . .	312
98.	Wniosek p. Merunowicza w sprawie zebrania statystycznych dat o stosunkach własności ziemskiej w kraju	312
99.	Wniosek p. Okuniewskiego w przedm. utworzenia ruskiej sekcyi w galic. Radzie szkolnej krajowej	313
100.	Spr. kom. administracyjnej o spr. Wydz. kraj. w przedm. zezwolenia zaciągnięcia pożyczki 116.000 K. przez Reprezentacyę powiatową w Mościskach	314
101.	Spr. kom. administracyjnej o spr. Wydz. kraj. w przedm. wyłączenia miejscowości Górka narodowa i Witkowice, ze związku gminy Prądnik biały i utworzenia z nich samoistnej gminy administracyjnej	317
102.	Spr. kom. budżetowej w sprawie przyjścia z pomocą włościanom gminy „Zielona“ w powiecie Husiatyn	318
103.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. nadania szpitalowi powiatowemu w Krośnie charakteru szpitala powszechnego i publicznego . .	337
104.	Wniosek p. Jaworskiego o wprowadzenie w urzędach pocztowych, telegraficznych, kolejowych i c. k. Żandarmeryi języka polskiego jako urzędowego w służbie wewnętrznej	337
105.	Wniosek p. Okuniewskiego o zmianę ustawy o lichwie, w kierunku zapobieżenia spekulacyą gruntami	338
106.	Wniosek p. Czaykowskiego w sprawie wymiaru należytości spadkowej	339
107.	Wniosek p. Stojałowskiego z projektem zmiany statutu krajowego i sejmowej ordynaryi wyborczej , ...	341
108.	Wwiosek p. Wójcika o zarządzenie śledztwa w sprawie nadużyć urzędników administracyjnych podczas ostatnich wyborów do Rady państwa	361
109.	Wniosek p. Nowakowskiego o pomoc dla ludności dotkniętej klęskami elementarnemi	373
110.	Wniosek p. Maryewskiego o przywrócenie ustawy o obrocie mlewa .	374
111.	Wniosek rektora Niementowskiego w sprawie wyzyskania sił wodnych w kraju	375
112.	Wniosek p. Średniawskiego o uznanie budowy kolei Podgórze-Myślenice-Lubień za naglącą	377
113.	Wniosek rektora Kruczkiewicza w przedm. odpowiedniego pomieszczenia klinik wydziału lekarskiego c. k. Uniwersytetu we Lwowie	378
114.	Wniosek p. Romanowicza o wezwanie Rządu do przedłożenia Sejmowi projektu ustawy o dyscyplinarnem postępowaniu z nauczycielami szkół ludowych	379
115.	Wniosek pp. Małachowskiego, Rottera i Bernadzidzikowskiego w przedmiocie uregulowania płac nauczycieli szkół ludowych	380
116.	Spr. kom. wodnej z przedłożenia rządowego projektu ustawy o regulacyi rzek, wykonać się mających w myśl §. 5. ustępu 1.	

Liczba alegatu		Stronica sten. sprawozdania
	ustawy z d. 11 czerwca 1901 r. Dz. p p. l. 66 w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem	386
117.	Wniosek p. Andrzeja Potockiego o zmianę projektu ustawy pensyjnej dla urzędników prywatnych	420
118.	Wniosek p. Stojałowskiego w sprawie wyborów do Rady powiatowej w Białej	420
119.	Spr. Wydz. kraj. o udzielenie gminie miasta Nowego Sącza koncesyi do pobierania opłat kopytkowych	422
120.	Spr. kom. budżetowej o spr. Wydz. kraj. w przedm. zmiany niektórych postanowień ustawy krajowej z dnia 4. lipca 1889 Dz. u. kr. nr. 93 o poborze krajowych opłat konsumcyjnych . . .	444
121.	Spr. kom. gospodarstwa krajowego o zakładach naukowych rolniczych, gorzelni i folwarku w Dublanach i o krajowej stacyi botaniczno-rolniczej we Lwowie	445
122.	Spr. kom. gospodarstwa krajowego o spr. Wydz. kraj. z czynności odnoszących się do hodowli bydła w roku 1900	447
123.	Spr. kom. administracyjnej o administracyi krajowych funduszów pożyczkowych na budowę koszar dla wojska za czas od 1. grudnia 1899 do 31. grudnia 1900	458
124.	Wniosek p. Oleśnickiego o rychłe załatwienie protestów przeciw wyborom Rad gminnych, częstsze lustracye gmin i powiększenia etatu urzędników Wydziału krajowego	478
125.	Wniosek p. Jordana o podwyższenie płacy członkom Wydziału krajowego	483
126.	Wniosek p. Okuniewskiego o wyjednanie dla posłów sejmowych rocznych biletów kolejowych po zniżonej scenie	486
127.	Spr. kom. gospodarstwa krajowego nad spr. Wydz. kr. o czynnościach nauczycieli wędrownych w r. 1900	489
128.	Spr. kom. sanitarnej z przedłożenia Wydz. kr. w sprawie nadania szpitalowi w Krośnie charakteru szpitala powszechnego i publicznego	490
129.	Spr. kom. sanitarnej z petycyi pani Maryi Sanojca o przyjęcie na fundusz krajowy kosztów leczenia jej męża profesora Sanojca w Zakładzie kulparkowskim	491
130.	Spr. kom. gospodarstwa krajowego o wniosku p. Sękowskiego i towarzyszy w przedmiocie uregulowania handlu nawozami sztucznymi	491
131.	Spr. kom. budżetowej o petycyi gminy Zakopane względem gwarancyi kraju za pożyczkę 400.000 K. zaciągnąć się mającą na urządzenie wodociągów i oświetlenia elektrycznego . . .	491
132.	Spr. kom. drogowej z petycyi Wydz. pow. w Bohorodczanach o podwyższenie subwencyi na budowę drogi z Chlebówki do Sołotwiny z 50% na 80%	492
133.	Spr. kom. gospodarstwa krajowego o spr. Wydz. kr. z czynności urzędowych za czas od 15 listodada 1899 do końca roku 1900 (Departament III.)	492
134.	Spr. kom. kolejowej o spr. Wydz. kraj. z czynności Departamentu IV. w sprawach kolejowych i o programie dalszej akcyi krajn na polu popierania kolei niższorzędnych	499
135.	Spr. Wydz. kraj. w przedm. statutu dla król. stoł. miasta Krakowa	533
136.	Wniosek p. Romanowicza w przedmiocie interpretacyi §. 79. regulaminu sejmowego	555
137.	Wniosek p. Szweda o uznanie drogi powiatowej „Pietrasina“ zwanej, w powiecie Żywieckim, za drogę państwową	557

Liczba alegatu		Stronica sten. sprawozdania
138.	Spr. Wydz. kraj. jako komisyi w przedm. zezwolenia na wyłączenie przysiółka Nowiny ze związku gminy Skowierzyn i utworzenia nowej gminy administracyjnej	557
139.	Spr. kom. szkolnej o stanie szkół średnich . . .	562
140.	Spr. kom. dla włości rentowych o spr. Wydz. kr. w tym przedmiocie	588
141.	Spr. kom. sanitarnej o spr. Wydziału kraj. z czynności jego Departamentu V. za czas od 31. października 1899 do 31. października 1900	673
142.	Spr. kom. szkolnej w sprawie utworzenia we Lwowie zakładu dla kształcenia kandydatów na nauczycieli religii mojżeszowej w szkołach ludowych	674
143.	Spr. kom. kolejowej o petycyach miasta Brzeżan, rady powiatowej w Brzeżanach i komitetu wykonawczego konsoryum projnktowanej kolei Lwów-Winniki-Przemyślany-Brzeżany-Podhajce w sprawie popierania przez kraj powyższej kolei	681
144.	Spr. kom. gospodarstwa krajowego z przedłożenia Wydz. kraj. o popieraniu kultury na polu budowli wodnych . . .	682
145.	Spr. kom. gospodarstwa krajowego z przedłożenia Wydz. kraj. o krajowym kursie praktycznym dozorców drenarskich . .	689
146.	Spr. kom. gospodarstwa krajowego o spr. Wydz. kraj. z czynności dotyczących podniesienia mleczarstwa w kraju	690
147.	Spr. kom. budżetowej o zamknięciu rachunków galic. funduszu propinacyjnego za rok 1899 i o preliminarzu funduszu tego na rok 1901	690
148.	Spr. kom. budżetowej o zamkięciu rachunków galic. funduszu propinacyjnego za rok 1900 i preliminarzu na rok 1902	692
149.	Spr. kom. administracyjnej w przedm. zezwolenia reprezentacyi powiatowej w Grybowie na zaciągnięcie pożyczki w kwocie 30.000 K.	693
150.	Spr. kom. szkolnej o czynnościach Departamentu II. Wydz. kraj. w sprawach szkolnych, naukowych, artystycznych i stypendyjnych .	695
151.	Spr. kom. gospodarstwa krajowego z przedłożenia Wydz. kraj. o kraj. szkole gospodarstwa lasowego za rok 1899/900 . . .	698
152.	Spr. kom. bankowej o spr. Wydz. kraj. w przedm. galic. Kasy oszczędności	699
153.	Spr. kom. solnej o spr. Wydz. kraj. w zakresie sprzedaży soli .	700
154.	Spr. kom. bankowej o przedłożeniu Wydz. kraj. o Banku krajowym za rok 1900	700
155.	Wniosek p. Średniawskiego w sprawie ułatwień przy udzielaniu kredytu hipotecznego	721
156.	Spr. kom. bankowej w przedm. spółek oszczędności i pożyczek, zakładanych i działających pod patronatem Wydz. kraj. . .	723
157.	Spr. kom. drogowej z czynności departamentu IV. w sprawach drogowych za czas od 1. listopada 1899 do 1. listopada 1900 . .	727
158.	Spr. kom. gospodarstwa krajowego o spr. Wydz. kraj. w przedm. krajowego zakładu sadowniczego w Zaleszczykach . .	729
159.	Spr. kom. administracyjnej o spr. Wydz. kraj. w przedm. ułatwień tyczących się odbywania ćwiczeń wojskowych i o wniosku p. Milana w sprawach wojskowych	729
160.	Spr. kom. administracyjnej w przedm. wyłączenia przysiółka Józefówka ze związku gminy Kupczyńce i utworzenia zeń samoistnej gminy administracyjnej	730
161.	Spr. kom. przemysłowej z petycyi Zwierzchności gminnej król. woln. m. Leżajska o założenie szkoły koszykarskiej . .	731

Liczba alegatu		Stronica sten. sprawozdania
162.	Spr. kom. budżetowej o spr. Wydz. kraj. o stanie fundacyi ś. p. Stanisława hr. Skarbka za rok 1900	731
163.	Spr. kom. kolejowej o przedłożeniu Wydz. kraj. w przedm. uzupełnienia i zmian w etacie krajowego biura kolejowego	736
164.	Spr. kom. gospodarstwa krajowego z przedłożenia Wydz. kraj. o zalesieniach ochronnych i o niektórych zarządzeniach policyjnych leśnych i wodnych	737
165.	Spr. kom. prawniczej o spr. Wydz. kraj. w sprawie wydzielenia gminy Pozowice wraz z obszarem dworskim z okręgu c. k. sądu powiatowego w Kalwaryi i c. k. starostwa w Wadowicach a przyłączenie jej do okręgu c. k. sądu powiatowego w Skawinie i c. k. starostwa w Podgórzu	763
166.	Spr. kom. prawniczej o spr. Wydz. kraj. w przedm. petycyi przysiółków Bortniki i Kuliki o wyłączenie ze związku gminy Bołożynowa, tudzież o wydzielenie z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Łopatynie, a przydzielenie do okręgu c. k. sądu powiatowego w Olesku . .	764
167.	Spr. kom. sanitarnej w przedm. zmiany §. 11 i §. 15. ustawy z roku 1897 urządzającej prawne stosunki szpitali powszechnych i publicznych	764
168.	Spr. kom. kolejowej w sprawie petycyi o budowę kolei Jarosław-Pruchnik-Nienadowa-Bircza-Krościeńko i kolei Przemyśl-Pruchnik	765
169.	Spr. kom. szkolnej o petycyi Tekli Dmytrykowej, wdowy po nauczycielu ludowym. o przyznanie jej rocznego daru z łaski na utrzymanie jej i trojga małoletnich dzieci	766
170.	Spr. kom. szkolnej o petycyi Pauliny Paniczewskiej wdowy po nauczycielu ludowym o przyznanie jej w drodze łaski, pesyi wdowiej, jakoteż dodatku na wychowanie czworga nieletnich dzieci . . .	766
171.	Spr. kom. szkolnej o petycyi Maryi Bursztynowej wdowy po kierującym nauczycielu ludowym o pozostawienie jej nadal dodatku pobieranego na wychowanie dzieci	766
172.	Spr. kom. kolejowej o petycyi konsorcyum dla wąskotorowej kolei Cisna-Lutowiska-Strzyłki o poparcie tejże kolei przez kraj	766
173.	Spr. kom. przemysłowej o spr. Wydz. kraj. z czynności w zakresie przemysłu krajowego (krajowe szkoły zawodowe i warsztaty instrukcyjne)	767
174.	Spr. kom. przemysłowej o petycyi towarzystwa handlowego w Łańcucie domagającej się odpisania procentów narosłych od pożyczki zaciągniętej z funduszu przemysłowego	776
175.	Spr. kom. gospodarstwa krajowego z petycyi gmin Jaćmierz i Posada Jaćmierska o uwolnienie od datków konkurencyjnych do regulacyi Wisłoka i Pielnicy, oraz o petycyi gmin i obszarów dworskich Besko i Milcza, tudzież gmin Zarszyn, Posada zarszyńska i Bzianka o wykończenie regulacyi Wisłoka i Pielnicy z dopływami . . .	776
176.	Spr. kom. sanitarnej o petycyi prof. Odona Bujwida w sprawie udzielenia wydatniejszej subwencyi na utrzymanie zakładu szczepień leczniczo-ochronnych przeciw wściekliźnie	778
177.	Spr. kom. podatkowej o przekazanych tej komisyi wnioskach posłów Skałkowskiego i Czaykowskiego w przedmiocie wadliwego zastosowywania ustaw i przepisów podatkowych i należytościowych, tudzież o petycyi grona obywateli w tej samej sprawie wniesionej	779
178.	Spr. kom. administracyjnej o przedłożeniu Wydz. kraj. w przedm. zaprowadzenia publicznych biur pośrednictwa pracy . .	788
179.	Spr. kom. administracyjnej o wniosku p. A. Potockiego na zmianę przedłożonego Radzie Państwa projektu obowiązkowego ubezpieczenia pensyjnego urzędników prywatnych	807

Liczba alegatu		Stronica sten. sprawozdania
180.	Spr. kom. prawniczej o spr. Wydz. kraj. z czynności Departamentu VI. za czas od 16. listopada 1899 do 15. listopada 1900 roku . .	808
181.	Spr. kom. budżetowej ze spr. Wydz. kraj. w przedm. petycyi kilku gmin o zniesienie prestacyi na płace nauczycieli .	830
182.	Spr. kom. budżetowej ze spr. dodatkowego Wydz. kraj. w przedm. petycyi sejmowej gminy Cieszacin mały z Kisielowem o obniżenie dobrowolnej prestacyi na płacę nauczyciela 1-dno klasowej szkoły w Kisielowie	831
183.	Spr. kom. budżetowej ze spr. Wydz. kraj. w przedm. petycyi gminy m. Krakowa o uregulowanie prestacyi na płace nauczycieli za czas od roku 1883	831
184.	Spr. kom. budżetowej o zamknięciu rachunków funduszów krajowych budżetem objętych za rok 1899	834
185.	Spr. kom. prawniczej o wniosku p. Okuniewskiego i tow. o zmianę ustawy o lichwie w kierunku zapobieżenia spekulacyi gruntami .	836
186.	Spr. kom. gospodarstwa krajowego o wniosku p. Maryewskiego dotyczącym zniesienia ustawy o obrocie mlewem . . .	836
187.	Spr. kom. budżetowej o budżecie krajowym na rok 1901 .	837
188.	Spr. kom. wodnej o wniosku p. Merunowicza i towarzyszy w przedm. budowy dróg wodnych	932
189.	Spr. kom. szkolnej o wniosku p. Małachowskiego i o petycyach sejmowych odnoszących się do polepszenia bytu nauczycieli szkół ludowych	937
190.	Spr. kom. szkolnej o wniosku p. Romanowicza w sprawie wydania ustawy o dyscyplinarnem postępowaniu z nauczycielami szkół ludowych	946
191.	Spr. kom. prawniczej o wniosku p. Romanowicza w przedmiocie interpretacyi § 79 regulaminu sejmowego	953
192.	Spr. kom. drogowej o petycyi Wydz. pow. w Buczaczu o podwyższenie subwencyi krajowej na drogę Niżniów-Jazłowiec . .	953
193.	Spr. kom. budżetowej o przekazanym jej wniosku p. Jordana w przedm. poborów członków Wydz. kraj.	1030
194.	Spr. kom. szkolnej o stanie szkół ludowych i seminaryów nauczycielskich w r. 1899|1900 na podstawie spr. Rady szkolnej krajowej	1031
195.	Spr. kom. sanitarnej o wniosku rektora Kruczkiewicza w przedm. pomieszczenia klinik Wydziału lekarskiego c. k. Uniwerytetu we Lwowie	1041
196.	Spr. kom. administracyjnej o wniosku p. Skałkowskiego w sprawie uznania handlu słodzonymi napojami spirytusowymi za przemysł koncesyonowany	1043

Nie przyszły pod obrady Sejmu.

197. Spr. kom. administracyjnej w przedm. przymusowego ubezpieczenia budynków od ognia.

198. Spr. kom. administracyjnej o spr. Wydz. kraj. w przedm. ustawodawczego uregulowania publicznej opieki nad ubogimi w kraju.

199. Spr. kom. administracyjnej o przedłożeniu Wydz. kraj. w przedm. wcielenia gminy Załubińcze pow. Nowosądeckiego do gminy miasta Nowego Sącza.

200. Spr. kom. gospodarstwa krajowego o krajowych niższych szkołach rolniczych.

Liczba alegatu

201. Spr. kom. gospodarstwa krajowego z przedłożenia Wydz. kraj. o popieraniu gospodarstwa rybnego w kraju.

202. Spr. kom. gospodarstwa krajowego o spr. Wydz. kraj. o tępieniu myszy polnych z projektem ustawy w tym przedmiocie.

203. Spr. kom. gminnej o czynnościach Wydz. kraj. w zakresie wykonywania nadzoru nad działalnością reprezentacyj gminnych i reprezentacyj powiatowych.

204. Spr. kom. gminnej o wniosku Wydz. kraj. w przedm. prośby gminy król. stoł. m. Lwowa o wyjednanie ustawy co do przymusowego łączenia kanałów domowych z miejskimi i opłat gminnych za to połączenie.

205. Spr. kom. górniczej o spr. Wydziału kraj. w przedmiocie spraw górniczych.

206. Spr. kom. górniczej o wniosku p. Zolla w sprawie założenia wyższej szkoły górniczej i hutniczej w Krakowie.

207. Spr. kom. prawniczej o wniosku p. Zygmunta Jaworskiego w sprawie używania dotąd języka niemieckiego w służbie wewnętrznej w Urzędach pocztowych, telegraficznych i kolei państwowych oraz c. k. Żandarmeryi.

208. Spr. kom. przemysłowej z petycyi gminy Wielowieś powiatu tarnobrzeskiego o założenie w tejże gminie szkoły zawodowej dla nauki koszykarstwa.

209. Spr. kom. przemysłowej z petyc. Reprezentacyi gminy król. woln. m. Rohatyna o przyjście z pomocą miejscowym kuśnierzom i sukiennikom, by swoje dotychczasowe prymitywne wyroby mogli ulepszyć.

210. Spr. kom. podatkowej o spr. Wydz. kraj. w przedm. projektu ustawy o zaprowadzeniu samoistnych podatków od poborów służbowych na cele autonomiczne.

211. Spr. kom. petycyjnej z petycyi stowarzyszenia wzajemnej pomocy dyaków gr. kat. dyecezyi stanisławowskiej o zmianę § 12. ustawy konkurencyjnej.

212. Spr. kom. szkolnej w sprawie petycyi gminy m. Lwowa o uchwalonie odrębnej ustawy dla m. Lwowa o poborach służbowych nauczycieli szkół ludowych.

213. Spr. kom. wodnej o wniosku rektora Niementowskiego w przedm. wyzyskania sił wodnych w Galicyi.

Aleg. 1

Do LW. 81.473/900.

Przedłożenie rządowe.

Do

Jego Ekscelencyi Jaśnie Wielmożnego Pana

STANISŁAWA hr. BADENIEGO

c. i k. rzecz. tajnego Radcy, Marszałka krajowego etc. etc.

we

Lwowie

C. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie

L. 13150/pr.

Ekscelencyo!

Na mocy Najwyższego postanowienia z 19 b. m. i wskutek reskryptu Pana Ministra spraw wewnętrznych z 22. b. m. l. 42261 mam zaszczyt złożyć do laski Marszałkowskiej jako przedłożenie rządowe dołączony w polskim tekście i ruskiem tłumaczeniu projekt ustawy krajowej o zaprowadzeniu dodatku do państwowego podatku od wódki, wraz z „uwagami objaśniającemi“ do tego projektu. Upraszam Waszą Ekscelencyę, aby ze względu na nagłość sprawy zechciał to przedłożenie rządowe wnieść na pierwszem posiedzeniu najbliższej sesyi Sejmu krajowego i spowodować zastosowanie do niego o ile można skróconego postępowania.

Proszę przyjąć wyrazy mojego wysokiego poważania.

C. k. Namiestnik

Piniński m. p.

Projekt rządowy.

USTAWA

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o zaprowadzeniu dodatku do państwowego podatku od wódki.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Do państwowego podatku od wódki pobierany będzie dodatek w wymiarze po 20 h. od każdego stopnia hektolitrowego (litra) alkoholu a to według następujących postanowień:

§. 2.

Dodatkowi (§. 1.) podlegają:

1. Wódka, bądź z gorzelni podlegającej podatkowi konsumcyjnemu, bądź z wolnego składu wódki, bądź z rafineryi wódki za skład wolny uznanej, wysłana po opłaceniu podatku konsumcyjnego do odbiorców w królestwach i krajach w Radzie Państwa reprezentowanych;

2. Wódka, wyrabiana za opłatą podatku od wyrobu;

3. płyny wyskokowe pędzone objęte pozycyami 76 a i 76 b powszechnej taryfy cłowej, przywożone przez linię cłową do odbiorców w królestwach i krajach w Radzie Państwa reprezentowanych.

§. 3.

Od dodatku (§. 1) do podatku od wódki uwolniona jest wódka, która w gorzelni podlegającej podatkowi od wyrobu według rzeczywiście wyrobionej ilości alkoholu wzięta jest na skład w celu wywiezienia po za linię cłową lub w celu oddania do użytku wolnego od podatku, jeżeli i o ile wódka ta będzie rzeczywiście po za linię cłową wywieziona lub oddana do użytku wolnego od podatku.

Nadto jest Minister skarbu upoważniony zezwalać pod warunkami i ostrożnościami, które postanowione będą drogą rozporządzenia na uwalnianie od dodatku do państwowego podatku także wódki użytej do wyrobu przedmiotów alkohol zawierających, przeznaczonych na zbyt poza obrębem Królestw i Krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

§. 4.

Dodatek do podatku od wódki (§. 1) obowiązany jest opłacać ten, na którym ciąży obowiązek opłacania państwowego podatku od wódki.

§. 5.

Dodatek do podatku od wódki wymierza się od tej samej ilości alkoholu, która służy za podstawę do wymierzenia państwowego podatku od wódki i jest on płatny w tym samym terminie, w którym opłaca się państwowy podatek wódczany od płynu wyskokowego pędzonego podlegającego dodatkowi.

§. 6.

I. Do kwoty przyznanej tytułem zwrotu podatku w przedostatnim ustępie §-u 8-go ustawy z dnia 20. czerwca 1888 Dz. u. p. Nr. 95 zmienionej II częścią rozporządzenia cesarskiego z dnia 17. lipca 1899 Dz. u. p. Nr. 120 doliczać się będzie jako dodatkowy zwrot po 10 h. od litra alkoholu. Ten dodatkowy zwrot wypłacany będzie jednocześnie z wspomnionym zwrotem podatku i w taki sam sposób.

II. Od tych płynów wyskokowych pędzonych, od których dodatek lub równoważnik dodatku (§. 8). został opłacony i które z zastosowaniem się do istniejących przepisów postępowania przechodowego wysłano do krajów korony węgierskiej albo do Bośnii i Hercogowiny, zwracać się będzie wysyłającemu w miarę dostawienia płynów wyskokowych pędzonych do obszaru krajów odbierających w sześć miesięcy po tem odstawieniu a mianowicie: 20 h. od stopnia hektolitrowego alkoholu, jeżeli przedmiotem wysyłki jest likier, rum, esencya ponczowa a 10 h. od stopnia hektolitrowego alkoholu, jeżeli przedmiotem wysyłki są inne płyny wyskokowe pędzone.

Podstawę do wymiaru tego zwrotu stanowi ilość alkoholu stwierdzona urzędownie przy dostawie w obszarze krajów odbierających.

§. 7.

Postanowienia §§. 10 aż do 20 włącznie, tudzież §§. 50, 69, 72. ustęp 2 §§. 79 i 80 ustawy z dnia 20 czerwca 1888 Dz. u. p. Nr. 95 zmienionej II gą częścią rozporządzenia cesarskiego z dnia 17. lipca 1899 Dz. u. p. Nr. 120 stosują się odpowiednio do dodatku do podatku ustawą niniejszą zaprowadzonego.

§. 8.

Te płyny wyskokowe pędzone, które z krajów Korony węgierskiej lub z Bośnii i Hercegowiny wprowadzane są do obszaru, w którym ustawa niniejsza obowiązuje i poddawane są postępowaniu przechodowemu przepisanemu w ustawie z dnia 18 czerwca 1894 Dz. u. p. Nr. 121 zmienionej VIII-mą częścią rozporządzenia cesarskiego z dnia 17. lipca 1899 Dz. u. p. Nr. 120 podlegają równoważnikowi dodatku w wymiarze po 20 h. od litra (stopnia hektolitrowego) alkoholu.

Równoważnik dodatku opłacić ma odbiorca płynów wyskokowych pędzonych, równoważnikowi podlegających, w chwili nabycia. Bliższe postanowienia co do opłacania równoważnika, tudzież co do obliczania ilości alkoholu, która służyć ma za podstawę do wymierzenia równoważnika dodatku, wydane będą w drodze wykonawczej.

§. 9.

Pobór i zarząd zaprowadzonego ustawą niniejszą dodatku do państwowego podatku od wódki względnie równoważnika tego dodatku, należy wyłącznie do organów skarbowego zarządu państwowego.

Z czystego dochodu rocznego, który przyniesie dodatek do państwowego podatku od wódki i równoważnik tego dodatku w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem a na podstawie ustaw krajowych jednocześnie wydanych także w innych królestwach i krajach w Radzie Państwa reprezentowanych, przypada funduszowi krajowemu Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w każdym roku pierwszego trzechlecia po wejściu ustawy niniejszej w wykonanie 29·7708 procentu. W każdem następnem trzechleciu udział funduszu krajowego w czystym dochodzie rocznym będzie odpowiadał stosunkowi, jaki w poprzedniem trzechleciu zachodził między krajową konsumcyą płynów wyskokowych pędzonych dodatkowi (równoważnikowi dodatku) podlegających a konsumcyą ogólną we wszystkich królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych.

§. 10.

Każdy, kto płyny wyskokowe pędzone dodatkowi (równoważnikowi dodatku) podlegające w ilościach jeden litr przenoszących wysyła z obszaru, w którym ustawa niniejsza obowiązuje, do innego z królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych, obowiązany jest stosownie do postanowień szczegółowych, które pod tym względem wydane będą w drodze wykonawczej, uwiadomić właściwy oddział straży skarbowej z podaniem wysyłanej ilości alkoholu w litrach alkoholu tudzież nazwiska, siedziby i kraju odbiorcy.

Jeżeli miejsce przeznaczenia posyłki zostanie później zmienione, uwiadomić należy także i o tej zmianie.

Zaniechanie uwiadomień jakoteż istotne niedokładności w tychże karane będą porządkowemi karami wynoszącemi od 4 do 200 Koron.

§. 11.

Roczny udział przypadający krajowi jakoteż konsumcyę płynów wyskokowych pędzonych dodatkowi podlegających w królestwach i krajach w Radzie Państwa reprezentowanych, oblicza c. k. Ministerstwo skarbu wyłącznie na podstawie wykazów, których dostarczą mu urzędy i organa państwowej administracyi skarbowej, którym poruczony jest pobór i zarząd dodatku względnie równoważnika dodatku.

Roczne obliczenie udziału odbywa się w czwartym miesiącu po upływie roku kalendarzowego a to w razie, gdyby aż do tego czasu obliczenie nie mogło być jeszcze ostatecznie zamknięte z zastrzeżeniem późniejszego sprostowania.

Funduszowi krajowemu Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wypłacać będzie zarząd skarbu już w ciągu każdego roku kalendarzowego, a to ćwierćrocznie z dołu odpowiednie zaliczki na rachunek udziału, jakiego spodziewać się może z dochodu, który przyniesie dodatek do podatku od wódki i równoważnik dodatku.

§. 12.

Płyny wyskokowe pędzone, które dnia 1. stycznia 1901 w obszarze, w którym ustawa niniejsza obowiązuje, znajdują się w wolnym obrocie, podlegają opłacie uzupełniającej w wymiarze 20 h. od litra alkoholu.

Od tej opłaty uzupełniającej uwolnione są:

1. Płyny wyskokowe pędzone w posiadaniu przedsiębiorców przemysłowych, którzy pośredniczą w obrocie płynów wyskokowych pędzonych (wyszynk, sprzedaż, handel drobny i t. p.) w ilościach nie większych nad 20 litrów w posiadaniu innych naczelników gospodarstw domowych w ilościach nie większych nad 10 litrów.

2. Wódka uwolniona od państwowego podatku wódczanego.

3. Rum, arak, koniak, likier jakoteż wszystkie inne słodzone napoje wyskokowe pędzone, o ile jest udowodnione, że od nich uiszono funduszowi krajowemu według taryfy dotychczasową opłatę krajową w wymiarze ustanowionym dla tych rodzajów płynów wyskokowych pędzonych.

We wszystkich innych przypadkach uiszczenia funduszowi krajowemu dotychczasowej opłaty krajowej według taryfy uiścić należy w uwzględnieniu tej okoliczności opłatę uzupełniającą w kwocie tylko 14 h. od litra alkoholu.

Uiszczenie opłaty krajowej udowadnia się okazaniem bolety z jednoczesnem złożeniem dokumentów lub środków dowodowych, potwierdzających tożsamość płynów wyskokowych pędzonych w bolecie oznaczonych z tymi płynami wyskokowymi pędzonymi, co do których żąda się uwolnienia od opłaty uzupełniającej.

Kto w dniu 1. stycznia 1901 posiada zapas płynów wyskokowych pędzonych, któremu nie służy uwolnienie od opłaty uzupełniającej, stosownie do L 1 lub 2 obowiązany jest ilość i zawartość alkoholu jakoteż miejsce i lokale przechowania płynów wyskokowych pędzonych w przeciągu dni czterech licząc od dnia 1. stycznia 1901 zgłosić pisemnie organom, które w drodze wykonawczej będą do tego przeznaczone.

O ile posiadacz płynów wyskokowych pędzonych zgłoszeniu podlegających, rości sobie prawo do uwolnienia od opłaty uzupełniającej na zasadzie postanowienia pod L. 3. zawartego winien podać to w zgłoszeniu i zarazem złożyć dokumenty potrzebne do udowodnienia tego rozczenia.

Drogą rozporządzenia mogą być przyznane ułatwienia co do obowiązku podawania ilości jakoteż zawartości alkoholu, jeżeli zapas płynów wyskokowych pędzonych, który ma być zgłoszony, nie przenosi w poszczególnym przypadku pięciu hektolitrów.

Producenci wódki i ci, którzy trudnią się handlem płynami wyskokowymi pędzonymi, drobną sprzedażą lub wyszynkiem obowiązani są przez dni 60 licząc od dnia 1. stycznia 1901 co do swych zapasów płynów wyskokowych pędzonych, o ile zapasy te ani nie należą do ilości alkoholu uwolnionej od opłaty uzupełniającej, ani nie są obciążone państwowym podatkiem od wódki, wykazać ich nabycie lub uiszczenie opłaty uzupełniającej względnie dodatku (równoważnika dodatku).

Na prośbę będą dozwalane odpowiednie raty do uiszczenia przypadającej opłaty uzupełniającej.

Administracyi skarbowej nadaje się prawo przedłużenia fabrykantom likierów terminu do uiszczenia przypadającej opłaty uzupełniającej aż do końca roku 1901 za odpowiedniem zabezpieczeniem.

Bliższe szczegóły będą ustanowione w drodze rozporządzenia.

Gdyby kto zaniedbał przepisanego zgłoszenia zapasu płynów wyskokowych pędzonych znajdujących się u niego w dniu 1. stycznia 1901 albo gdyby ilość alkoholu urzędownie zbadana okazała się o więcej niż 10 procent większą od zgłoszonej, wymierzyć należy karę, w cztero do ośmiokrotnej wysokości tej kwoty, o którą opłatę uzupełniającą uszczuplono lub na uszczuplenie narażono.

Inne niedokładności w zgłoszeniu, które się nie tyczą ilości alkoholu, karać należy karami porządkowymi od 4 do 200 K.

Zaniedbanie przepisanego wykazania nabycia względnie uiszczenia opłaty uzupełniającej (dodatku lub równoważnika dodatku) podlega karze w cztero- do osmio-krotnej wysokości opłaty uzupełniającej od tej ilości alkoholu, którą zaniedbano wykazać.

Bliższe postanowienia co do obliczania i poboru opłaty uzupełniającej wydane będą w drodze rozporządzenia.

§. 13.

Z przychodu, który przyniesie opłata uzupełniająca (§. 12 w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem i na zasadzie ustaw krajowych jednocześnie wydanych także w innych królestwach i krajach w Radzie Państwa reprezentowanych pobierana, przypada funduszowi krajowemu Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem taka kwota częściowa, jaka wypadnie według stopy procentowej w §. 9. ustanowionej z zastrzeżeniem, ażeby do funduszu krajowego wpłynęła za płyny wyskokowe pędzone stosownie do §. 12 L. 3 od opłaty uzupełniającej uwolnione, ta opłata w całości a za płyny wyskokowe pędzone opłacie uzupełniającej w kwocie tylko 14 h. podlegające, kwota częściowa po 6 h. od stopnia hektolitrowego alkoholu.

§. 14.

Ustawa niniejsza obowiązuje na razie od 1. stycznia 1901 do 31. grudnia 1909.

Gdyby jednak w ciągu tego okresu przyznano funduszowi krajowemu z zasobów państwa oprócz zasiłku należącego mu się według artykułów IX, X, XII i XIII postanowień wprowadczych do ustawy z dnia 25. października 1896 Dz. u. p. Nr. 220 sumę, któraby dorównywała średniej wysokości kwot rocznych funduszowi krajowemu Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem na zasadzie ustawy niniejszej za bezpośrednio poprzedzające trzy lata kalendarzowe przypadających lub tę średnią wysokość przewyższała, ustawa niniejsza utraci moc swoją już od chwili, w której udzielanie takiego zasiłku się rozpocznie.

§. 15.

Postanowienia ustawy z dnia 4. lipca 1899 Dz. u. i r. kr. Nr. 93 o poborze opłat konsumcyjnych krajowych, o ile tyczą się poboru opłat konsumcyjnych od płynów wyskokowych pędzonych, tracą moc swoją z dniem 31. grudnia 1900.

§. 16.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych i Mojemu Ministrowi skarbu.

Uwagi objaśniające

do

projektu ustawy o zaprowadzeniu dodatku do państwowego podatku od wódki.

Jednocześnie z przedłożeniami tyczącemi się odnowienia ugody ekonomicznej z Węgrami w roku 1898 wniesionemi, które między innemi miały na celu znaczne podwyższenie podatku od piwa i wódki, przedstawił Rząd Izbie poselskiej projekt do ustawy, w którym proponowano przekazanie funduszom krajowym królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa w stosunku, który w owej ustawie miał być ustanowiony kwoty najmniej 10·5 milionów złotych rocznie pod warunkiem zrzeczenia się istniejących samoistnych opłat krajowych od piwa i wódki. Ponieważ projektowane podwyższenia podatków nie przyszły do skutku, upadło również zamierzone przekazanie na rzecz funduszów krajowych. Rząd jednak nie zaniechał myśli przyjścia z pomocą funduszom krajowym, które prawie bez wyjątku gwałtownie potrzebują zasiłku i usiłował inną drogą osiągnąć cel w rzeczonym projekcie ustawy wytknięty. W tym celu, ponieważ przysporzenie krajom znaczniejszego dochodu, przynajmniej obecnie, byłoby możebne tylko na polu podatków konsumcyjnych a przedewszystkiem na polu podatku od wódki, postanowił Rząd nadać krajom prawo udziału w tem opodatkowaniu, które dotychczas bezspornie i wyłącznie zastrzeżone było na potrzeby państwa, ale oczywiście tylko pod tym warunkiem, że uchylone zostaną istniejące obecnie w wielu krajach samoistne krajowe opłaty konsumcyjne od wódki, które w obrocie niezmiernie dotkliwie dają się uczuwać, a jednak stosunkowo mały tylko przynoszą dochód. Ze względu na istotę podatku od wódki jako podatku konsumcyjnego od przedmiotu — możnaby powiedzieć — nader ruchliwego musiano od początku przyjąć za zasadę, że projektowany w formie pobierania dodatku udział krajów w państwowem opodatkowaniu wódki tylko tak można pojmować, że dodatek ten będzie pobierany w tej samej wysokości i w taki sam sposób we wszystkich królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa i że udział poszczególnych funduszów krajowych w dochodzie z tego dodatku wymierzany będzie zasadniczo w stosunku konsumcyi wódki.

Wymiarowi projektowanego udziału krajów w opodatkowaniu wódki musiano oczywiście zakreślić ze względu na finanse państwa granicę nieprzekraczalną i za taką przyjęto od początku stopę wspólną po 20 halerzy od litra alkoholu.

Te myśli zasadnicze były przedmiotem konferencyi naczelników samorządnych administracyi krajowych królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa, która na zaproszenie Rządu odbyła się w Wiedniu w listopadzie 1899 i zyskały na niej wszechstronną aprobatę, wskutek czego przystąpiono najprzód do naszkicowania projektu ustawy uchwalić się mającej przez wszystkie reprezentacye krajowe i szkic ten przesłano wszystkim Wydziałom krajowym do objawienia zdania.

Nie udało się osiągnąć od razu jednomyślności wszystkich wydziałów krajowych, czego zresztą można było oczekiwać ze względu na zawiłość przedmiotu a po części także na zbieg interesów w grę wchodzących.

Ten bowiem wymiar nieprzekraczalny zaprowadzić się mającego dodatku, ograniczony — jak wspomniano — ze względów na finanse państwa, nie wystarcza wszystkim tym krajom, które obecnie pobierają samodzielnie opłatę konsumcyjną od wódki, na zapewnienie dotychczasowego czystego dochodu z tej opłaty a wskutek tego zarządy tych krajów, które w razie zaprowadzenia dodatku pod warunkiem uchylenia dotychczasowej opłaty konsumcyjnej poniosłyby uszczerbek w przychodach, odpowiedziały odmownie, zarazem jednak podały inne wnioski do przeprowadzenia akcyi w taki sposób, iżby także i te kraje mogły na nią się zgodzić.

W celu przezwyciężenia trudności, które powstały z powodu odmownych odpowiedzi kilku wydziałów krajowych, odbyła się ponownie dnia 25. czerwca 1900 narada naczelników samorządnych administracyi krajowych, z której wynikło, że sejmy tych krajów, którym prawdopodobny udział roczny w dochodzie z dodatku co najmniej nie zastąpi zupełnie dochodu z dotychczasowej opłaty krajowej od wódki, uchwalą zaprowadzenie dodatku, dzielić się mającego w stosunku konsumcyi pewnie tylko w takim razie, jeżeli kraje te przez zabezpieczenie im prawa dalszego samodzielnego poboru opłaty krajowej od wódki zostaną ochronione od rzeczywistego uszczerbku w dochodach.

W obec tego stanu rzeczy postanowił Rząd zrzec się co do wzmiankowanych przypadków wyjątkowych wymaganego z początku od reprezentacyi krajowych wzajemnego świadczenia i przynajmniej na razie zezwolić na dalszy pobór obok dodatku samoistnych opłat krajowych oczywiście odpowiednio zniżonych.

Tą ofiarą, którą ponieść nie było z pewnością dla Rządu rzeczą łatwą, usunięta została ostatnia przeszkoda, jaką akcya napotkała w okresie przygotowawczym i teraz jest rzeczą sejmów dokonać jednomyślnością swoją dzieła wielkiej wagi mającego utorować drogę do ostatecznego uporządkowania stosunków w gospodarstwach królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Szczegółowe postanowienia niniejszego projektu ustawy urządzają pobór dodatku odpowiednio do jego pojęcia łącznie z poborem państwowego podatku od wódki, tak, że dodatek płacony być ma w ogóle jednocześnie w taki sam sposób jak podatek państwowy, bez względów na to, czy wódka przeznaczona jest na konsumcyę w tym kraju, w którym pobiera się od niej podatek państwowy i zarazem dodatek czy w innym z królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych. Gdy bowiem poszczególne fundusze krajowe nie mają dostawać z dochodów, jakie przynosić będzie dodatek we wszystkich krajach pobierany, kwot wpływających bezpośrednio do rządowych urzędów poborczych na obszarze poszczególnych krajów, lecz — jak już wyżej nadmieniono — będą miały udział w dochodzie z dodatku w stosunku do konsumcyi wódki, przeto sposób opłacania dodatku nie ma żadnego znaczenia dla interesów finansowych funduszu krajowego.

Co do poboru dodatku zamieścić musiano w projekcie kilka postanowień szczegółowych z tego powodu, że należy mieć na względzie, aby wódka wysyłana po opłaceniu podatku rządowego do krajów korony węgierskiej jakoteż do krajów Bośnii i Hercegowiny nie była dodatkiem obciążona i odwrotnie, żeby na wódkę, która z rzeczonych krajów, po opłaceniu tam podatku przychodzi do obszaru królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych, nałożony był równoważnik dorównywający wysokości dodatku. Uregulowanie tej kwestyi nie nastręcza trudności o tyle, że obrót opodatkowanej wódki pomiędzy poszczególnemi grupami krajów obszaru cłowego austryacko-węgierskiego podlega już kontroli uorganizowanej od 1. września 1894 przez zaprowadzenie tak zwanego postępowania przechodowego.

Stopa procentowa w §. 9 ustanowiona przedstawiająca roczny udział funduszu krajowego w czystym dochodzie z dodatku pobieranego we wszystkich królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych, odpowiada stosunkowi rocznej konsumcyi wódki w każdym kraju do konsumcyi wódki we wszystkich krajach, do obliczenia zaś tego stosunku wzięto — jak to widać z dołączonej tabeli — największą ilość konsumcyi każdego kraju z lat 1896 aż do 1899 włącznie. Cyfry konsumcyi podano dla braku urzędowej statystyki obrotu, podług wyniku badań przez urzędy skarbowe już od wielu lat czynionych, pod tym jednak względem potrzebną była korektura co do cyfr konsumcyi tych krajów, w których wódka albo wcale nie, albo tylko w bardzo małej

ilości jest wyrabiana, wskutek czego konsumcyę pokrywa się głównie dowozem z innych krajów. Miano tu na uwadze, że dowóz, zwłaszcza o ile odbywa się w ilościach względnie małych, wykazany został na podstawie wyniku badań w wymiarze nieco za małym, przeto w porozumieniu z uczestnikami konferencyi z dnia 25. czerwca 1900 cyfry konsumcyi rzeczonych krajów podwyższono ryczałtowo o pięć %. Co do Tyrolu — w innych krajach nie było tego objawu — ilość wódki odpowiadająca dochodowi z opłaty krajowej dotychczas samodzielnie pobieranej, okazała się w porównaniu z konsumcyą obliczoną przez urzędy skarbowe nawet po doliczeniu pięcio %-go dodatku nieco większą, przeto dla tego kraju wstawiono w rachunek tę wyższą ilość konsumcyi.

Ponieważ jednak z natury rzeczy konsumcya wódki w poszczególnych krajach nie jest stała i na przyszłe lata nie można jej ani w przybliżeniu w liczbach wyrazić a interes wszechstronny nakazuje trzymać się zasady podziału dochodów z dodatku, przeto stopa procentowa w §. 9 ustanowiona obowiązywać ma tylko na trzy lata, po każdych zaś trzech latach stosunek podziału poddawany będzie co do wszystkich krajów rewizyi, w którym to celu stosownie do postanowienia §. 10 projektu urządzona być ma kontrola nad obrotem wódki nie zbyt zresztą uciążliwa.

Prawdopodobny czysty dochód z dodatku zaprowadzić się mającego we wszystkich krajach, przyjmując proponowaną stopę po 20. h. od litra alkoholu, można preliminować w przybliżeniu na 19,200.000 K. rocznie, z której to sumy dostawałby się funduszowi krajowemu na podstawie uwzględnionego w projekcie stosunku podziału w pierwszem trzechleciu po wejściu ustawy w wykonanie udział roczny podany w dołączonej tabeli (kolumna 8).

Pobór opłaty uzupełniającej od zapasu wódki istniejącego w dniu 1. stycznia 1901 jest potrzebny nie tylko dlatego, że gdyby jej nie zaprowadzono, to wskutek nagromadzenia wielkich zapasów bezpośrednio przed zaprowadzeniem dodatku zmniejszyłby się dochód z dodatku, lecz nakazuje go także wzgląd na potrzebę jednostajności w opodatkowaniu; opodatkowanie uzupełniające jest więc koniecznem uzupełnieniem dodatku zaprowadzić się mającego a przeto dochód z niego może być dzielony tylko w ten sposób, jak sam dodatek, to jest w stosunku konsumcyi.

Nakoniec jeszcze słów kilka co do postanowień zawartych w §. 14 a tyczących się czasokresu.

Finansów krajowych nie można żadną miarą porządkować ciągle przez oddawanie na to bez systemu, po kawałku części dochodu z podatków stałych i niestałych. Do tego potrzeba raczej, co wszakże tylko powoli dałoby się osiągnąć, rozwoju organicznego i rozdzielenia według pewnej zasady źródeł zasilających, któremi państwo i kraje mogą wspólnie rozporządzać. Ażeby takiego przyszłego rozwoju organicznego nie tamować przez utrwalenie środków ową akcyę wprowadzających, bez czasowego ograniczenia już od razu w tej formie, która w chwilowem położeniu okazuje się na początek najwłaściwszą, trzeba przedewszystkiem postanowić, że termin, w którym pobór dodatku ma ustać, schodzi się z terminem ustania zasiłków należących się krajom na mocy artykułów IX aż do XIII postanowień wprowadczych do ustawy z dnia 25. października 1896 Dz. u. p. Nr. 220; zarazem jednak nie należy wykluczać możności wcześniejszego uchylenia dodatku do podatku od wódki, jeżeliby wskutek stopniowego rozwoju finansów państwa i krajów zmiana w podziale źródeł, któremi państwo i kraje wspólnie rozporządzają, okazała się potrzebną lub pożądaną jeszcze przed rokiem 1909.

rozdziału sumy 19,200.000 Koron między Królestwa i kraje w Radzie państwa reprezentowane w stosunku konsumcyi wódki.

Kraj	Konsumcya wódki w roku				Przeto największa konsumcya roczna w okresie 1896 aż do 1899	Do tego podwyższenie 5 procentowe dla krajów, które wódki nie wyrabiają lub tylko jej mało wyrabiają	Czyni razem (kolumna 5 i 6)	19,200.000 Koron rozdzielone w stosunku konsumcyi wykazanej w kol. 7.	
	1896	1897	1898	1899				Koron	wyrażone w procentach
	Hektolitrów alkoholu								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Austrya poniżej Anizy .	112.269	113.264	115.892	113.461	115.892	—	115.892	2,171.298	11·3088
Austrya powyżej Anizy .	8.253	9.382	8.882	7.759	9.382	469	9.851	184.564	0·9613
Salzburg	5.825	4.348	4.223	4.162	5.825	291	6.116	114.586	0·5968
Styrya	29.992	32.687	33.498	32.989	33.498	1.675	35.173	658.985	3·4322
Karyntya	22.046	23.491	24.726	26.117	26.117	1.306	27.423	513.784	2·6760
Kraina	13.385	15.433	14.415	16.444	16.444	822	17.266	323.488	1·6848
Gorycya i Gradyska . .	2.888	3.011	3.049	3.320	3.320	166	3.486	65.312	0·3402
Istrya	2.860	2.980	2.245	3.298	3.298	165	3.463	64.881	0·3379
Tryest z okręgiem . . .	4.369	4.075	3.550	4.817	4.817	241	5.058	94.764	0·4936
Dalmacya	5.391	4.152	4.219	3.230	5.391	270	5.661	106.062	0·5524
Tyrol	17.941	20.137	21.721	21.339	21.721	1.086	24.539*)	459.751	2·3945
Vorarlberg	2.072	2.144	2.232	2.284	2.284	114	2.398	44.928	0·2340
Czechy	186.327	200.703	202.026	202.455	202.455	—	202.455	3,793.101	19·7557
Morawia	165.408	165.356	162.800	169.882	169.882	—	169 882	3,182.829	16·5772
Śląsk	53.690	47.319	57.145	53.857	57.145	—	57.145	1,070.642	5·5763
Galicya	297.051	298.748	284.343	305.088	305.088	—	305.088	5,715.984	29·7708
Bukowina	33.659	33.775	33.821	33.895	33.895	—	33.895	635.041	3·3075
Suma . .	963.426	981.006	978.787	1,004.397	1,016.454	6.605	1,024.791	19,200.000	100

*) Tu podaje się konsumcyę z roku 1899 wykazaną przez Wydział krajowy tyrolski w ilości 25.018 hl. alkoholu z potrąceniem ilości alkoholu przypadającej na wyrób wódki uwolniony od podatku a wynoszącej 479 h.

LW. 79.450/1900.

We Lwowie, dnia 4. grudnia 1900.

Aleg. 2

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie statutu stoł. królew. miasta Krakowa.

Wysoki Sejmie!

C. k. Prezydyum Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy odezwą z dnia 18. września 1900 l. 9.947/pr., że Jego Ces. i Król. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z 2. lipca b. r., nie raczył udzielić Najwyższej sankcyi uchwalonemu przez Sejm krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem projektowi ustawy, nadającej statut miejski królewskiemu stołecznemu miastu Krakowowi, a zarazem raczył najmiłościwiej upoważnić Pana Ministra spraw wewnętrznych do podania powodów odmowy do wiadomości Reprezentacyi krajowej. Według reskryptu Pana Ministra spraw wewnętrznych z 1. września b. r. L. 4.014 M. I. powody te są następujące:

Według zasady przestrzeganej dotychczas bez wyjątku w ustawodawstwie austryackiem i wyrażonej w art. IV. ust. 2. państwowej ustawy zasadniczej o ogólnych prawach obywateli, podstawą prawa wyborczego do reprezentacyi gminnej są państwowe podatki bezpośrednie, bez względu na to, czy uiszcza się od posiadłości nieruchomej, czy też od zarobku lub dochodu. Przedłożony projekt ustawy narusza tę zasadę o tyle, że według niego podatek gruntowy, rentowy, pensyjny i osobisto-dochodowy nie mają same przez się uzasadniać prawa wyboru do reprezentacyi gminnej. Takie pominięcie poszczególnych kategoryj państwowych podatków bezpośrednich, nietylko nie da się pogodzić — jak wspomniano — z postanowieniami państwowej ustawy zasadniczej, lecz nadto nie jest rzeczowo uzasadnione; okoliczność bowiem, że znaczna liczba interesowanych w tym względzie kontrybuentów mieć może prawo wyborcze także z innego tytułu, nie usuwa powyższego zasadniczego zarzutu, ponieważ decydującą tu nie jest kwestya, ilu członków gminy ma być na podstawie chwilowego zbiegu okoliczności pozbawionych prawa wyborczego, lecz fakt, że wogóle członkowie gminy mają być wbrew istniejącym ogólnym zasadom pozbawieni tego prawa. Oprócz tej usterki tyczącej się podstawy postanowień o prawie wyborczem, ma projekt ustawy jeszcze kilka po części istotnych braków, a mianowicie:

a) §. 8. przyznaje gminie prawo pobieranie opłat za nadanie przynależności. — Ze względu na postanowienia §. 9. ustawy z 5. grudnia 1896 r. Dz. ust. państw. Nr. 222 należałoby ograniczyć to prawo do przypadków, „dobrowolnego“ nadawania przynależności.

b) przyznane gminie w §. 11. prawo wydalania obcych wywołujących zgorszenie, należałoby ograniczyć do przypadków „publicznego“ zgorszenia.

c) przepisy §. 14. o zakresie działania gminy wykazują braki, które wprawdzie ma już obecnie obowiązujący statut, będący głównym wzorem tych przepisów, ale do których usunięcia obecna reforma ustawy daje pożądaną sposobność.

O ile przepisy odnoszą się do poruczonego zakresu działania (§. 14. ostatni ustęp), brak w nich postanowienia, zawartego we wszystkich prawie innych, a mianowicie we wszystkich nowszych statutach gminnych, że administracyi państwowej zastrzeżone jest prawo powierzenia załatwiania tych spraw w całości lub w części własnym organom — postanowienia, które nie tylko jest bardzo potrzebne ze względów praktycznych, ale nadto wyraża w trafny sposób stosunek gminy do państwa ze względu na istotę rzeczonych spraw. — W braku osobnej wzmianki o sprawach polityczno-administracyjnych I-szej instancyi, które Magistrat miasta Krakowa już teraz załatwia, możliwe jest tłómaczenie ostatniego ustępu §. 14, w ten sposób, że te sprawy, należące do poruczonego zakresu działania w obszerniejszem znaczeniu, mogą być gminie poruczone także tylko w drodze ustawodawczej, co stoi w sprzeczności z faktami i czego z pewnością nikt nie zamierzał. Ale także przepisy §. 14. o własnym zakresie działania, potrzebują uzupełnienia, bo bez dodatku postanawiającego, że pewne czynności policyi miejscowej, mogą być pełnione przez osobne organa rządowe, zakres działania krakowskiej Dyrekcyi Policyi sprzeciwiałby się tym przepisom.

d) postanowienie §. 19. lit. i), według którego prawo wyboru ma służyć „literatom, dziennikarzom i artystom“, napotkałoby w praktyce na trudności, bo nie ma ustawowo zdefiniowanego kryteryum dla ocenienia, kogo należy uważać za literata, dziennikarza lub artystę.

e) §. 36. zawiera postanowienie, że jeżeli wybrany do Rady miejskiej w dwóch lub więcej oddziałach wyborczych, nie oświadczy w trzech dniach, w którym oddziale wybór przyjmuje, ma być uważany za wybranego w tym oddziale, w którym go najpierw wybrano.

Ponieważ projekt nie wyklucza możliwości przedsiębrania wyborów w kilku oddziałach równocześnie, postanowienie to nie wystarcza oczywiście na wszystkie przypadki.

f) jakkolwiek już obecnie obowiązujący statut pozostawia ocenienie powodów, z których odmówiono przyjęcia wyboru, swobodnemu uznaniu Rady miejskiej, to jednak wprowadzenie do §. 38. projektu wyraźnego postanowienia o dopuszczalnych powodach odmowy byłoby tembardziej pożądane, że nieusprawiedliwione nieprzyjęcie wyboru pociąga za sobą utratę prawa wyboru na lat sześć.

g) według projektu mogą być poszczególne agendy Rady miejskiej powierzane czasowo lub trwale sekcyom i komisyom do samodzielnego załatwienia, §. 110. wszakże nie zawiera postanowienia, że Władzy państwowej służy prawo zawieszania także uchwał tych sekcyj i komisyj.

h) projekt przedłożony Sejmowi zawierał jako ostatni ustęp §. 110. postanowienie, że Władza polityczna krajowa może nałożyć na Prezydenta lub jego zastępcę za naruszenie obowiązków w sprawach poruczonego zakresu działania kary porządkowe aż do 400 Koron.

Sejm krajowy postanowił uchylić to prawo Namiestnictwa, jakoteż analogiczne prawo karania, przyznane w §. 107. pierwotnego projektu Wydziałowi krajowemu w przypadkach naruszenia obowiązków we własnym zakresie działania. Ponieważ postanowienie końcowego ustępu §. 107. w związku z dwoma pierwszymi ustępami tego paragrafu uzasadnia przypuszczenie, że chodzi tam tylko o zaniedbywanie obowiązków we własnym zakresie działania, a na przypadek zaniedbań w poruczonym zakresie działania nic nie przewidziano, przeto zachodzi potrzeba wyraźnego rozciągnięcia przepisu §. 107. ust. 3, także na poruczony zakres działania.

i) Dział VI. projektu „o wpływie władzy gminnej na sprawy odnoszące się do różnych wyznań religijnych“ nasuwa następujące uwagi:

Rząd nie ma w zasadzie nic do zarzucenia ustawowemu zaprowadzeniu osobnej reprezentacyi dla spraw wyznaniowych w gminie Krakowie.

Trzeba jednak uważać na to, by przez odpowiednie zredagowanie Działu VI., z jednej strony dać rękojmię zachowania obowiązujących ustaw, z drugiej strony uniknąć o ile możności wszelkich niejasności.

Pod tym względem nasuwa przedewszystkiem wątpliwości zawarte w §. 112. projektu wyszczególnienie spraw, zostających pod wyłącznym zarządem chrześciańskich członków Rady miejskiej, któremu nadto brak należytej jasności i zupełności. Podobnie jak w §. 114. projektu, traktującym tylko ogólnie o sprawach tyczących się wyznania mojżeszowego, należałoby i tutaj zaniechać wyliczania „specyalnych spraw chrześciańskich“ i zadowolić się ewentualnie przykładowem przytoczeniem najważniejszych spraw tu należących.

Taka ogólnikowa redakcya zapewniłaby judykaturze co do spraw wyznania chrześciańskiego jak największą swobodę, a nadto umożliwiałaby uwzględnianie odrębnych stosunków rozmaitych wyznań i obrządków chrześciańskich. Nadto należałoby w każdym razie użyte w tym dziale wyrażenie „wyznania religijne“ zastąpić wyrażeniem „stowarzyszenia religijne“.

k) w §. 115, zawierającym postanowienia przejściowe, zapomniano odjąć wyraźnie moc obowiązującą także ustawie z 12. kwietnia 1894 Dz. ust. kraj. Nr. 32, zmieniającej częściowo obowiązujący statut miejski. Nadto mógłby dać powód do wątpliwości nstęp 6. tego paragrafu, według którego postanowienie §. 45. ma mieć zastósowanie do najbliższych wyborów. Gdy bowiem §. 45. oprócz postanowień ogólnych, zawiera także przepisy specyalne co do najbliższych wyborów, mających się odbyć po wejściu w życie nowego statutu i wyborów bezpośrednio potem następujących, trzebaby w §. 115. w tem miejscu wyraźnie powiedzieć, które postanowienia §. 45. mają mieć zastosowanie do „najbliższych“ wyborów.

Oprócz tych istotnych wad i braków, pożądane jest jeszcze poczynienie w projekcie następujących poprawek:

A) w §. 19. lit. m) należałoby w związku z §. 30.: „idealny podatek domowo-czynszowy“, przytoczyć wyraźnie także 5% podatek dochodowy od budynków wolnych od podatku domowo-czynszowego.

B) §. 25. należałoby uzupełnić postanowieniem o kwalifikacyi osobistej zastępców.

C) w §. 53. należałoby zamiast wyrażenia „władza rządowa“, użyć wyrazu „Namiestnictwo“ lub „polityczna władza krajowa“.

D) w §. 72. należałoby powiedzieć „wniosek jest odrzucony“, zamiast „wniosek upada“.

E) §. 94. należałoby uzupełnić postanowieniem o odwołaniach od zarządzeń Prezydenta we własnym zakresie działania; wreszcie

F) należałoby uzupełnić statut postanowieniem zapewniającem funkcyonowanie Rady miejskiej, względnie ustępujących peryodycznie radców miejskich na przypadek, gdyby z jakiegokolwiek powodu przeprowadzenie nowych wyborów do Rady miejskiej, w terminie statutem określonym nie było możliwem. Możnaby tego dokonać przez przyjęcie podobnego przepisu, jak zawarty w wydanej dla miasta Lwowa ustawie z 11. kwietnia 1896 Dz. ust. kr. Nr. 22 (20), według którego ustępujący peryodycznie Radcy miejscy pozostają na urzędzie aż do prawomocnego przeprowadzenia nowych wyborów. W ten sposób wykluczoneby były na przyszłość wszelkie trudności, podobne n. p. do tych, na jakie obecnie natrafia w Krakowie urzędowanie części członków Rady miejskiej, wskutek braku takiego postanowienia.

Powyżej przytoczone pismo c. k. Prezydyum Namiestnictwa zakomunikował Wydział krajowy Prezydentowi m. Krakowa reskryptem z d. 25. września 1900 l. 63.804 z zawezwaniem, ażeby uwagi c. k. Rządu do wiadomości Rady miejskiej podał celem zastanowienia się, jakie zmiany w projektowanym statucie poczynić należy.

Sprawa była przedmiotem szczegółowych obrad komisyi statutowej Rady miejskiej i Rada miejska na podstawie referatu komisyi statutowej w odpisie dołączonego uchwałą z d. 8. listopada r. b. przyjęła wszystkie wnioski komisyi zgodne z uwagami c. k. Rządu.

Oprócz powyższych zmian zaprojektowała Rada miejska w §. 45. i 115. (obecnie 116.) zmianę w tym kierunku, ażeby po wejściu w życie ustawy nastąpiły wybory wszystkich 64 Radców miejskich, a nie tylko połowy członków Rady, jak dotychczas proponowano.

Wydział krajowy zgadza się z nieznacznemi poprawkami stylistycznemi ze zmianami projektowanemi przez Radę miejską niewymagającemi dalszego uzasadnienia i wnosi:

Wys. Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
S. Badeni m. p.

Sprawozdawca:
Adolf Vayhinger m. p.
Członek Wydziału krajowego

Aleg. 1. do sprawozd. L. W. 79.450/900.

Wniosek Komisyi statutowej.

Rada miejska uchwali!

W myśl reskryptu Wydziału krajowego z 25. września 1900 r. L. 63.804, Rada miejska chcąc usunąć trudności, jakie stoją na zawadzie sankcyonowaniu nowego statutu miejskiego według reskryptu Pana ministra spraw wewnętrznych z 1. września b. r. L. 4014 M. J., przedstawia Wydziałowi krajowemu następujące poprawki do uchwalonego przez Wysoki Sejm krajowy statutu dla miasta Krakowa.

Do §. 8. Za nadanie przynależności, jeżeli z ustawy podającemu prawo do uzyskania przynależności nie służy i t. d. (ustęp a) uwag ministeryalnych).

Do §. 11. Nie wywołują zgorszenia publicznego i t. d. (ustęp b) l. c.)

Do §. 14. Czynnościami zakresu poruczonego, zawiaduje Gmina etc. dodać: Administracyi państwa służy prawo powierzenia załatwienia spraw zakresu poruczonego w całości lub w części organom własnym na koszt państwa.

Zakres dotychczasowy krakowskiej Dyrekcyi policyi nie doznaje zmiany skutkiem statutu niniejszego.

W drodze ustawy krajowej mogą być ze względu na dobro publiczne niektóre inne sprawy policyi miejscowej oddane do załatwienia w całości lub w częścci innym organom rządowym (ust. c) uwag).

Do §. 19 lit. l) skreślić i zastąpić: l) odpowiedzialni redaktorowie pism czasowych treści politycznej lub naukowej;

Dodać nową literę m): ci, którzy nie płacą innych podatków bezpośrednich, wymienionych pod n) o) i p), opłacają w mieście Krakowie wyłącznie podatek osobisto-dochodowy, albo pensyjny, przynajmniej 32 koron rocznie (bez dodatków), lub tytułem podatku rentowego najmniej 40 koron rocznie (nie licząc dodatków).

Zamiast lit. m) lit. n) w następującem brzmieniu: właściciele i dożywotnicy nieruchomości odziedziczonych lub przynajmniej od roku nabytych, którzy tytułem podatku gruntowego domowo-czynszowego lub 5% podatku dochodowego od budynków uwolnionych od opłaty podatku domowo-czynszowego, płacą najmniej rocznie 12 koron (nie licząc dodatków).

Zamiast n) i o) — umieścić o) i p).

Uwagi. Zmiany te czynią zadość zasadniczym postulatom Ministerstwa, wyrażonym we wstępie reskryptu pod lit. d) i A) i nie ubliżają zasadom, na których wedle statutu polega prawo wyborcze. Opłacających wyłącznie podatek osobisto-dochodowy i pensyjny jest według wykazów Magistratu 1442 — wprowadzając cenzus 32 koron, odpowiadający dzisiejszemu cenzusowi 15 złr. przy podatku dochodowym — będzie z tego tytułu wyborców 537, a ponieważ osoby mające dochodu 1300 do 1400 zł. rocznie, prawdopodobnie posiadać będą dostateczny zasób inteligencyi — należy ich umieścić w Kole pierwszem. Te same uwagi odnoszą się do płacących podatek rentowy, których jest jeszcze mniej. Przy niskiej stopie podatku rentowego jest nieco wyższy cenzus wyborczy uzasadniony.

Do §. 25. Ustęp drugi ma opiewać: Klasztory i zgromadzenia duchowne męskie głosują przez zwoich przełożonych lub pełnomocników, klasztory raś i zgromadzenia duchowne żeńskie przez umocowanych do tego pełnomocników.

Ustęp końcowy: Pełnomocnikami lub zastępcami etc. (uwagi min. ustęp B).

Do §. 29 ustęp 2 dodać literę m).

Ustęp 3 zamiast m — wstawić n.

Ustęp 4 zamiast n i o — wstawió o i p (konsekwencya zmian §. 19).

Do §. 36. Do ustępu przedostatniego dodać po słowach wybranym został — a gdyby wybory w tych oddziałach odbyły się równocześnie, w tym oddziale, który los, wyciągnięty przez Prezydenta miasta na pełnem posiedzeniu Rady miejskiej oznaczy (uwagi min. lit. e).

Do §. 38. W ustępie drugim dodać po wyrazach: z ważnych powodów, jak z powodu wieku podeszłego, choroby, piastowania urzędu i t. d. (uw. min. lit. f).

Do §. 45 dodać ustęp po ustępie pierwszym:

Ustępujący Radcy pozostają jednak w urzędzie aż do przeprowadzenia nowych wyborów (uw. min. F)

Do §. 53. W ustępie I. zamiast słów władzę rządową użyć wyrazów: polityczną władzę krajową (uw. min. lit. C).

Do §. 72. W końcu zamiast wniosek upada powiedzieć „jest odrzucony“ (uw. m. lit. D).

W §. 107. Ustęp końcowy „W razie cięższego przekroczenia do krajowym“ wypuścić (uw. min. h).

W §. 108. Od orzeczeń i zarządzeń prezydenta miasta we własnym zakresie działania służy prawo odwołania się do Rad miejskich, a od orzeczeń i zarządzeń Rady miejskiej i t. d. (uw. min. E).

W §. 110. Dodać w drugim wierszu po słowach radę miejską, lub przez organ w jej zastępstwie działający (§. 60 ustęp końcowy) i t. d. (uw. min. g).

Jako § 111 nowy umieścić ustęp końcowy §. 107: W razie cięższego przekroczenia i t. d. do z Wydziału krajowego.

Uwaga: Zamieszczając prawo złożenia z urzędu prezydenta w osobnym paragrafie, uchyla się wątpliwość, poruszoną przez Ministerstwo (Ustęp h), że to złożenie może nastąpić tylko za zaniedbanie czynności własnego zakresu, zresztą możnaby jeszcze dodać po wyrazie obowiązków słowa „wypływających czy to z własnego czy z poruczonego zakresu działania.“

Wskutek tego §, 111 do 115 będą mieć cyfry 112 do 116.

Do tytułu 17. W napisie zamiast wyznań powiedzieć stowarzyszeń.

Do §. 112 recte 113. Dodać w ustępie 2: Sprawy te odnoszą się n. p. (uw. min. ust. i).

Do §. 115 recte 116. W ustępie 1 dodać po wyrazach 13. kwietnia 1866 „i późniejszych ustaw do tego tymczasowego statutu się odnoszących jak ustawy z 12. kwietnia 1894 Dz. k. N. 32.“

W ustępie przedostatnim zamiast § 45 umieścić: „ustępu trzeciego §. 45 o wyborze z koła trzeciego oddział drugi“ (uw. lit. K).

Uchwalono na posiedzeniu Komisyi statutowej.

W Krakowie 9. października 1900 r.

Kasparek

sprawozdawca.

Aleg. 2. Do sprawozd. L. W. 79.450/900.

W myśl reskryptu Wydziału krajowego z 25. września 1900 r. L. 63.804, Rada miejska chcąc usunąć trudności, jakie stoją na zawadzie sankcyonowaniu nowego statutu miejskiego według reskryptu Pana ministra spraw wewnętrznych z 1. września b. r. L. 4014 M. J. przedstawia Wydziałowi krajowemu następujące poprawki do uchwalonego przez Wysoki Sejm krajowy statutu dla miasta Krakowa.

Do §. 8. Za nadanie przynależności jeżeli z ustawy podającemu prawo do uzyskania przynależności nie służy i t. d. (ustęp a) uwag ministeryalnych).

Do §. 11. Nie wywołują zgorszenia publicznego i t. d. (ustęp b. l. c.).

Do §. 14. Czynnościami zakresu poruczonego zawiaduje Gmina etc. dodać: Administracyi państwa służy prawo powierzenia załatwienia spraw zakresu poruczonego w całości lub w części organom własnym na koszt państwa.

Zakres dotychczasowy krakowskiej Dyrekcyi policyi nie doznaje zmiany skutkiem statutu niniejszego.

W drodze ustawy krajowej mogą być ze względu na dobro publiczne niektóre inne sprawy policyi miejscowej oddane do załatwienia w całości lub w części innym organom rządowym (ust c) uwag).

Do §. 19. lit. l) skreślić i zastąpić: odpowiedzialni redaktorowie pism czasowych treści politycznej lub naukowej;

Dodać nową literę m): ci, którzy nie płacąc innych podatków bespośrednich, wymienionych pod n) o) i p), opłacają w mieście Krakowie wyłącznie podatek osobisto-dochodowy, albo pensyjny, przynajmniej 32 koron rocznie (bez dodatków), lub tytułem podatku rentowego najmniej 40 koron rocznie (nie licząc dodatków).

Zamiast lit. m) lit. n) w następującem brzmieniu: właściciele i dożywotnicy nieruchomości odziedziczonych, lub przynajmniej od roku nabytych, którzy tytułem podatku gruntowego, domowo czynszowego lub 5% podatku dochodowego od budynków uwolnionych od opłaty podatku domowo-czynszowego, płacą najmniej rocznie 12 koron (nie licząc dodatków).

Zamiast n) i o) — umieścić o) i p).

Do §. 25. Ustęp drugi ma opiewać: Klasztory i zgromadzenia duchowne męskie głosują przez swoich przełożonych lub pełnomocników, klasztory zaś i zgromadzenia duchowne żeńskie przez umocowanych do tego pełnomocników.

Ustęp końcowy: pełnomocnikami lub zastępcami etc. (uwagi min. ustęp B).

Do §. 29 ustęp 2 dodać literę m).

Ustęp 3 zamiast m — wstawić n.

Ustęp 4 zamiast n i o — wstawić o) i p) (konsekwencya zmian §. 19).

Do §. 36. Do ustępu przedostatniego dodać po słowach wybranym został — a gdyby wybory w tych oddziałach odbyły się równocześnie, w tym oddziale, który los, wyciągnięty przez Prezydenta miasta na pełnem posiedzeniu Rady miejskiej oznaczy (uwagi min. lit. e).

Do §. 38. W ustępie drugim dodać po wyrazach: z ważnych powodów, jak z powodu wieku podeszłego, choroby, piastowania urzędu i t. d. (uw. min. lit. f)

§. 45 ma opiewać: „Radcy miejscy wybierani są na lat sześć (§. 116). Co trzy lata połowa radców z każdego koła i oddziału wyborczego wybranych ustępuje, a na ich miejsca wstępują do rady nowowybrani z właściwych kół wyborczych; wybory przeto do Rady miejskiej odbywają się co trzy lata.

Przy pierwszych wyborach na podstawie niniejszego statutu wybrani będą wszyscy sześćdziesięciu czterej członkami Rady (§. 18).

Po upływie trzech lat od pierwszych wyborów ustępuje wzkazana losem połowa członków Rady.

Losowanie Radców ustępujących z końcem pierwszego trzechlecia winno nastąpić w takim czasie, aby nowe wybory na sześć tygodni przed skończeniem kadencyi nastąpić mogły. Losowania dokonywa Prezydent miasta lub jeden z Wiceprezydentów wobec zgromadzonej Rady.

Do liczby mandatów opróżnionych z końcem pierwszego trzechlecia przez wylosowanie, następnie zaś z końcem sześciolecia skutkiem upływu urzędowania radców urzędujących przez lat sześć, co do których rozpisane być mają nowe wybory, dodać należy także mandaty tych radców, którzy w ciągu ostatniego trzechlecia ubyli z Rady przez śmierć, rezygnacyę, lub z innych przyczyn statutem przewidzianych, i w trzy lata dokonać wyboru na wszystkie opróżnione mandaty.“ (uw. min. F).

Do §. 53. W ustępie I. zamiast słów: władzę rządową użyć wyrazów: polityczną władzę krajową (uw. min. lit. C).

Do §. 72. W końcu zamiast wniosek upada; powiedsieć: „jest odrzucony“ (uw. min. lit. D).

W §. 107. Ustęp końcowy „W razie cięższego przekroczenia do krajowym“ wypuścić (uw. min. h).

W §. 108. Od orzeczeń i zarządzeń prezydenta miasta we własnym zakresie działania służy prawo odwołania się do Rady miejskiej, a od orzeczeń i zarządzeń Rady miejskiej i t. d. (uw. min. E).

W §. 110 dodać w drugim wierszu po słowach: Radę miejską, lub przez organ w jej zastępstwie działający (§. 60 ustęp końcowy) i t. d. (uw. min. g).

Jako §. 111 nowy umieścić ustęp końcowy §. 107. W razie cięższego przekroczenia i t. d. do z Wydziału krajowego.

Wskutek tego §. 111 do 115 będą mieć cyfry: 112 do 116.

Do tytułu 17. W napisie zamiast wyznań, powiedzieć: stowarzyszeń.

Do §. 112 recte 113. Dodać w ustępie 2: Sprawy te odnoszą się n. p. (uw. min. ust. i).

§. 115 recte 116 ma opiewać:

Statut niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Z tym dniem tracą moc obowiązującą postanowienia tymczasowego statutu dla stoł. król. miasta Krakowa (ustawa z dnia 1. kwietnia 1866 r. Nr. 7 Dz. u kr.) i późniejszych ustaw do tego statutu się odnoszących w szczególności ustawy z dnia 12. kwietnia 1894 r. Nr. 32. Dz. u. kr.

Postanowienia jednak niniejszego statutu o wice-prezydentach wejdą w życie dopiero po ukonstytuowaniu się Rady miasta, wybranej na podstawie niniejszego statutu.

Pierwsze wybory do Rady miejskiej na podstawie niniejszego statutu rozpisane będą bezzwłocznie po wejściu tegoż w życie celem wyboru wszystkich sześćdziesięciu czterech Radców miasta (§§. 18, 45).

Pierwsze wybory na podstawie niniejszego statutu przeprowadzi Prezydent miasta przy współudziale Rady miejskiej urzędującej w chwili wejścia w życie niniejszego statutu.

Z chwilą przeprowadzenia tych wyborów tracą swe mandaty wszyscy urzędujący na podstawie poprzednich wyborów Radcy miejscy.

Aleg. 3. do LW. 79.450/900.

U s t a w a

z dnia . . . . . nadająca statut miejski królewskiemu stołecznemu miastu Krakowowi.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. 1.

Królewskiemu stołecznemu miastu Krakowowi nadaję załączony statut miejski.

Art. II.

Przeprowadzenie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

DZIAŁ I.

O gminie i jej obrębie, o mieszkańcach i stosunkach ich do gminy.

Tytuł 1.

O statucie gminnym i jego zmianach.

§. 1.

Gmina miasta Krakowa rządzi się niniejszym statutem.

§. 2.

Zmiany statutu tego mogą nastąpić tylko w drodze ustawodawstwa krajowego.

Tytuł 2.

O obrębie gminy.

§. 3.

Statut niniejszy obowiązuje w całym obrębie miasta Krakowa.

Zmiana obszaru gminy może nastąpić po wysłuchaniu Rady miejskiej tylko w drodze ustawodawstwa krajowego.

Tytuł 3.

O nazwie miasta.

§. 4.

Gmina zatrzymuje nazwę stołecznego królewskiego miasta Krakowa, tudzież dotychczasowe barwy i herb miasta.

Tytuł 4.

O mieszkańcach miasta.

§. 5.

Mieszkańcy miasta Krakowa dzielą się na członków gminy i obcych.

Rada miejska może zasłużonym mężom, bez względu na ich miejsce zamieszkania i przynależność, jeżeli są obywatelami austryackimi, nadać obywatelstwo honorowe. Obywatelstwo konorowe nadaje wszystkie prawa służące członkom gminy, nie nakłada jednak żadnych obowiązków lub ciężarów gminnych.

§. 6.

Członkami gminy są:

1. osoby, mające w gminie krakowskiej prawo przynależności;

2. uczestnicy, to jest osoby niemające w tej gminie przynalażności, jeżeli w granicach tej gminy majątek nieruchomy posiadają lub jeśli od zatrudnień lub przedsiębiorstw zarobkowych, samoistnie wykonywanych, albo od dochodu bezpośredni podatek w gminie krakowskiej opłacają.

Pod tymi warunkami należą do uczestników gminy krakowskiej także korporacye, stowarzyszenia, spółki, zakłady i fundacye.

Wszystkie inne osoby są obcemi w gminie,

§. 7.

Stosunki przynależności do gminy określa ustawa państwowa.

§. 8.

Za nadanie przynależności gmina pobierać może opłatę w kwocie od 20 *Kor.* do 600 *Kor.*, którą Rada miejska oznaczy, stosownie do zamożności osoby do gminy przyjętej.

§. 8.

Za nadanie przynależności, *jeżeli z ustawy nie służy podającemu prawo do uzyskania tej przynależności* gmina pobierać może opłatę w kwocie od 20 *Kor.* do 600 *Kor.*, którą Rada miejska oznaczy, stosownie do zamożności osoby do gminy przyjętej.

Tytuł 5.

O prawach i obowiązkach mieszkańców gminy.

§. 9.

Wszyscy mieszkańcy miasta mają w ogóle prawo:

a) do bezpieczeństwa osoby i własności w obrębie gminy znajdującej się;

b) do korzystania z przedmiotów i zakładów na publiczny użytek przeznaczonych, stosownie do urządzeń tych zakładów.

§. 10.

Członkowie gminy mają prawo:

a) do stałego pobytu w obrębie gminy;

b) do zawiadywania sprawami gminy w granicach tym statutem zakreślonych.

Przynależni do gminy mają nadto prawo do wsparcia z funduszów gminnych w razie zubożenia, choroby lub niezdolności do pracy, stosownie do właściwych ustaw i urządzeń.

§. 11.

Obcy mają prawo przebywania w gminie, dopóki nie przekraczają ustaw, nie wywołują zgorszenia lub nie staną się ciężarem dobroczynności publicznej. Od orzeczenia zabraniającego pobytu w gminie, służy prawo odwołania się do Namiestnictwa.

§. 11.

Obcy mają prawo przebywania w gminie, dopóki nie przekraczają ustaw, nie wywołują zgorszenia *publicznego* lub nie staną się ciężarem dobroczynności publicznej. Od orzeczenia zabraniającego pobytu w gminie, służy prawo odwołania się do Namiestnictwa.

§. 12.

Każdy w gminie stosować się powinien do rozporządzeń i zarządzeń wydanych przez władzę gminną w zakresie działania, jaki jej z ustaw służy, oraz przyczyniać się do ciężarów gminy, stosownie do przepisów pod tym względem obowiązujących; członkowie gminy mają nadto szczególny obowiązek pełnienia urzędu lub czynności, do których wyborem gminy lub jej zaufaniem powoływanymi będą.

DZIAŁ II.

O zakresie działania gminy.

Tytuł 6.

O podziale zakresu.

§. 13.

Zakres działania gminy jest dwojaki:

A) własny;

B) poruczony.

W zakresie własnym gmina uchwala i rozporządza niezawiśle i samodzielnie według niniejszego statutu w granicach ustaw.

Zakres poruczony działania gminy t. j. jej obowiązek do współdziałania w sprawach publicznej administracyi określają ustawy.

§. 14.

Do własnego zakresu gminy należy w szczególności:

a) wnioski do zmiany statutu gminy i jej granic;

b) przyznawanie prawa przynależności do gminy;

c) ustanawianie urzędów miejskich;

d) zarząd majątkiem gminy;

e) nakładanie podatków gminnych;

f) piecza nad bezpieczeństwem osób i ich własności;

g) zakładanie i utrzymywanie ulic, dróg, placów, mostów, jak niemniej staranie o bezpieczeństwo i łatwość komunikacyi publicznej, wreszcie policya polowa;

h) piecza nad zaopatrzeniem miasta w dostateczną, tanią i zdrową żywność i wodę. dozór targów, dozór nad wagami i miarami;

i) policya zdrowia;

k) policya nad czeladzią i wyrobnikami, wykonywanie przepisów o sługach;

l) policya obyczajności publicznej;

m) sprawy ubogich i piecza nad zakładami dobroczynnymi gminy;

n) policya budownicza i ogniowa;

o) wpływ na sprawy szkół średnich i szkół ludowych w granicach ustaw;

p) jednanie stron w sporze będących przez mężów zaufania z gminy wybranych;

q) dobrowolna sprzedaż ruchomości drogą licytacyi na żądanie stron.

Bliższe określenie atrybucyi władz gminnych zawiera dział IV.

Czynnościami zakresu poruczonego osobnemi ustawami gminie przekazanemi, zawiadnje gmina w sposób ustawą wskazany, albo orzeka sama o sposobie zawiadywania, jeżeli tenże ustawami nie jest przepisany.

§. 14.

Do własnego zakresu gminy należy w szczególnosci:

a) wnioski do zmiany statutu gminy i jej granic;

b) przyznawanie prawa przynależności do gminy;

c) ustanawianie urzędów miejskich;

d) zarząd majątkiem gminy;

e) nakładanie podatków gminnych;

f) piecza nad bezpieczeństwem osób i ich własności;

g) zakładanie i utrzymywanie ulic, dróg, placów, mostów, jak niemniej staranie o bezpieczeństwo i łatwość komunikacyi publicznej, wreszcie policya polowa;

h) piecza nad zaopatrzeniem miasta w dostateczną, tanią i zdrową żywność i wodę, dozór targów, dozór nad wagami i miarami;

i) policya zdrowia:

k) policya nad czeladzią i wyrobnikami, wykonywanie przepisów o sługach;

l) policya obyczajności publicznej;

m) sprawy ubogich i piecza nad zakładami dobroczynnymi gminy;

n) policya budownicza i ogniowa;

o) wpływ na sprawy szkół średnich i szkół ludowych w granicach ustaw;

p) jednanie stron w sporze będących przez mężów zaufania z gminy wybranych;

q) dobrowolna sprzedaż ruchomości drogą licytacyi na żądanie stron.

Bliższe określenie atrybucyi władz gminnych zawiera dział IV.

Czynnościami zakresu poruczonego osobnemi ustawami gminie przekazanemi, zawiaduje gmina w sposób ustawą wskazany, albo orzeka sama o sposobie zawiadywania, jeżeli tenże ustawami nie jest przepisany.

Administracyi państwa służy prawo powierzania załatwienia spraw zakresu poruczonego w całości lub w części organom własnym na koszt państwa. Zakres dotychczasowy krakowskiej Dyrekcyi policyi nie doznaje zmiany skutkiem statutu niniejszego. W drodze ustawy krajowej mogą być ze względu na dobro publiczne niektóre inne sprawy policyi miejscowej oddane do załatwienia w całości lub w części osobnym organom rządowym.

Tytuł 7.

O roku administracyjnym i języku urzędowym.

§. 15.

Rok administracyjny gminy zaczyna się i kończy z rokiem administracyjnym państwa.

§. 16.

Językiem urzędowym gminy jest język polski.

DZIAŁ III.

Tytuł 8.

O Reprezentacyi i urzędach gminy.

§. 17.

Gminę miasta Krakowa reprezentuje Rada miejska względnie prezydent miasta.

Rada miejska orzeka w granicach swej atrybucyi, a uchwały jej wykonywa prezydent miasta, magistrat i urzędy miejskie.

Tytuł 9.

Skład Rady miejskiej.

§. 18.

Rada miejska składa się z 64 członków (radców miejskich).

Członków Rady miejskiej wybierają członkowie gminy, prawo głosowania mający. Gdyby powyższa liczba radców miejskich pomiędzy jednym a drugim wyborem przez śmierć lub rezygnacyę, lub utratę urzędów się zmniejszyła, wtedy rada miejska do pełnienia obowiązków radców przyzwie tych, którzy przy odnośnym wyborze po wybranych w kole lub oddziale wyborczym, do którego ubyły radca należał, największą liczbę głosów otrzymali, radcy przez Radę miejską przybrani, tylko do najbliższych wyborów obowiązki pełnić będą (§. 45).

Tytuł 10.

O wyborach i urzędowaniu radców miejskich.

§. 19.

Prawo wyboru radców miejskich służy bez względu na płeć tylko obywatelom państwa.

Prawo to mają następujący członkowie gminy:

a) obywatele honorowi miasta Krakowa;

b) duchowni świeccy wszystkich wyznań chrześciańskich, rabini i kaznodzieje izraeliccy;

c) klasztory i zgromadzenia duchowne męskie i żeńskie;

d) urzędnicy dworu, państwa, kraju, powiatu, gminy i zakładów publicznych tak czynni jak i w stanie spoczynku będący;

e) oficerowie i do wojskowości należące osoby z tytułem oficerskim, jeżeli się znajdują w stanie nieczynnym, w stanie stałego spoczynku, lub jeśli z zastrzeżeniem charakteru wojskowego dymisyę wzięli;

f) przełożeni, profesorowie i nauczyciele wszystkich zakładów naukowych, utrzymywanych kosztem państwa, kraju lub gminy tudzież osoby posiadające kwalifikacyę do nauczania w szkołach publicznych;

g) adwokaci, notaryusze, doktorowie wszystkich wydziałów i magistrowie chirurgii;

h) technicy, którzy studya swoje na jednej z wyższych szkół technicznych austryackich ukończyli i tamże egzamin dyplomowy lub egzaminy państwowe z dobrym skutkiem złożyli;

i) magistrowie farmacyi;

k) prawnicy, którzy złożyli wszystkie teoretyczne egzaminy państwowe;

l) literaci, dziennikarze, artyści i urzędnicy przedsiębiorstw obowiązanych do publicznego składania rachunków, jeżeli od roku przynajmniej 28 koron podatku osobisto-dochodowego lub rentowego w tutejszej gminie opłacają;

m) właściciele i dożywotnicy nieruchomości, podlegających podatkowi domowo-czynszowemu;

n) ci, którzy w obrębie miasta prowadzą przedsiębiorstwo lub zatrudnienie powszechnemu podatkowi zarobkowemu podlegające, jeśli im na ostatni okres wymiarowy stopę podatku zarobkowego powszechnego najmniej w kwocie 10 koron wyznaczono;

§. 19.

Prawo wyboru radców miejskich służy bez względu na płeć tylko obywatelom państwa.

Prawo to mają następujący członkowie gminy:

a) obywatele honorowi miasta Krakowa;

b) duchowni świeccy wszystkich wyznań chrześciańskich, rabini i kaznodzieje izraeliccy;

c) klasztory i zgromadzenia duchowne męskie i żeńskie;

d) urzędnicy dworu, państwa, kraju, powiatu, gminy i zakładów publicznych tak czynni jak i w stanie spoczynku będący;

e) oficerowie i do wojskowości należące osoby z tytułem oficerskim, jeżeli się znajdują w stanie nieczynnym, w stanie stałego spoczynku, lub jeśli z zastrzeżeniem charakteru wojskowego dymisyę wzięli;

f) przełożeni, profesorowie i nauczyciele wszystkich zakładów naukowych, utrzymywanych kosztem państwa, kraju lub gminy tudzież osoby posiadające kwalifikacyę do nauczania w szkołach publicznych;

g) adwokaci, notaryusze, doktorowie wszystkich wydziałów i magistrowie chirurgii;

h) technicy, którzy studya swoje na jednej z wyższych szkół technicznych austryackich ukończyli i tamże egzamin dyplomowy lub egzaminy państwowe z dobrym skutkiem złożyli;

i) magistrowie farmacyi;

k) prawnicy, którzy złożyli wszystkie teoretyczne egzamina państwowe;

l) *odpowiedzialni redaktorowie pism czasomych treści politycznej lub naukowej.*

m) *ci, którzy nie płacąc innych podatków bezpośrednich, wymienionych pod n), o), i p) opłacają w mieście Krakowie wyłącznie podatek osobisto-dochodowy, albo pensyjny przynajmniej 32 korony rocznie (bez dodatków) lub tytułem podatku rentowego najmniej 40 koron rocznie (nie licząc dodatków).*

n) *właściciele i dożywotnicy nieruchomości odziedziczonych, lub przynajmniej od roku nabytych, którzy tytułem podatku gruntowego domowo-czynszowego lub 5% podatku dochodowego od budynków uwolnionych od opłaty podatku domowo-czynszowego płacą najmniej 12 koron (nie licząc dodatków).*

o) przedsiębiorstwa obowiązane do publicznego składania rachunków, jeśli od roku tytułem podatku zarobkowego (bez dodatków) najmniej kwotę 300 koron opłacają.

o) ci, którzy w obrębie miasta prowadzą przedsiębiorstwo lub zatrudnienie powszechnemu podatkowi zarobkowemu podlegające, jeśli im na ostatni okres wymiarowy stopę podatku zarobkowego powszechnego najmniej w kwocie 10 koron wyznaczono;

p) przedsiębiorstwa obowiązane do publicznego składania rachunków, jeśli od roku tytułem podatku zarobkowego (bez dodatków) najmniej kwotę 300 koron opłacają.

§. 20.

Współwłaściciele i współdożywotnicy jednej nieruchomości mają wszyscy razem jeden tylko głos.

Również spółce handlowej lub przemysłowej służy tylko jeden głos, bez względu na liczbę wspólników.

Nieruchomość uważa się jako jedna, dopóki w księgach gruntowych jedno stanowi ciało.

§. 21.

Dopóki rzecz nieruchoma jest pod dożywociem, prawo głosowania jej właściciela jest w zawieszeniu.

§. 22.

Wyjęci są od prawa głosowania zostający w służbie czynnej:

a) oficerowie i osoby wojskowe z tytułem oficerskim;

b) wojskowi niższych stopni oraz szeregowcy.

§. 23.

Od prawa wyboru i wybieralności są wykluczeni:

1) osoby, które w ostatnim roku zaopatrzenie ubogich pobierały z funduszów publicznych lub gminnych.

Nie poczytuje się za zaopatrzenie ubogich wsparcia z kas chorych, renty na starość lub z powodu nieszczęśliwych przypadków, obdarzenie środkami naukowymi albo wsparcia w klęskach ogólnych;

2. krydataryusze podczas trwania postępowania konkursowego;

3. osoby zasądzone za zbrodnie wogóle lub za przekroczenia kradzieży, oszustwa, sprzeniewierzenia lub uczestnictwa w tych przekroczeniach (§§. 460, 461, 463 i 464 k. k.).

za przekroczenia przeciw obyczajności publicznej z §§. 501, 504, 511, 512, 515 i 516 k. k.; z ustawy z d. 24. maja 1885 r. L. 89 Dz. u. p., tudzież za lichwę.

Ustawy państwowe stanowią, po jakim czasie ustają te skutki zasądzenia.

Gdyby ustawa karna w tym względzie nowe przepisy zaprowadziła, postanowienia te będą się stosować także do prawa wyboru i obieralności do Rady miejskiej krakowskiej.

4. osoby, które z powodu zbrodni zostają prawomocnie pod śledztwem, a to na tak długo, dopóki śledztwo wstępne trwa.

5. osoby, oddane pod dozór policyjny albo przytrzymane w domu pracy przymusowej — jak długo te stosunki trwają.

§. 24.

Każdy wyborca głosuje imieniem własnem raz jeden i winien głosować osobiście.

§. 25.

Korporacye, stowarzyszenia i zakłady głosują przez zastępców prawnych lub statutami wskazanych, lub też przez pełnomocników do tego wybranych.

Klasztory i zgromadzenia duchowne męskie głosują przez swoich przełożonych, klasztory zaś i zgromadzenia duchowne żeńskie przez umocowanych do tego zastępców.

Współwłaściciele i współdożywotnicy nieruchomości tudzież spółki handlowe, celem wykonania prawa głosowania mianują wspólnego pełnomocnika, większością obliczoną w stosunku do udziałów.

Niewiasty, prawo głosowania mające, głosują przez swoich mężów lub pełnomocników, albo osobiście;

ojcowie, opiekunowie i kuratorowie głosują za małoletnich i bezwłasnowolnych.

Pełnomocnik nie może zastępować więcej niż jednego wyborcę, i winien wykazać się pełnomocnictwem, stwierdzonem podpisem dwóch świadków. Pełnomocnikami mogą być tylko osoby, mające prawo głosowania przy wyborach do Rady miejskiej krakowskiej.

§. 25.

Korporacye, stowarzyszenia i zakłady głosują przez zastępców prawnych lub statutami wskazanych, lub też przez pełnomocników do tego wybranych.

Klasztory i zgromadzenia duchowne męskie głosują przez swoich przełożonych, *lub pełnomocników*, klasztory zaś i zgromadzenia duchowne żeńskie przez umocowanych do tego *pełnomocników*.

Współwłaściciele i współdożywotnicy nieruchomości tudzież spółki handlowe, celem wykonania prawa głosowania mianują wspólnego pełnomocnika, większością obliczoną w stosunku do udziałów.

Niewiasty, prawo głosowania mające, głosują przez swoich mężów lub pełnomocników;

ojcowie, opiekunowie i kuratorowie głosują za małoletnich i bezwłasnowolnych.

Pełnomocnik nie może zastępować więcej niż jednego wyborcę, i winien wykazać się pełnomocnictwem, stwierdzonem podpisem dwóch świadków. Pełnomocnikami *lub zastępcami* mogą być tylko osoby, mające prawo głosowania przy wyborach do Rady miejskiej krakowskiej.

§. 26.

Wybieralnymi na członków Rady miejskiej są wszyscy własnowolni mężczyźni, prawo głosowania mający, którzy 30. rok życia ukończyli.

§. 27.

Wyjęci są od wybieralności:

a) urzędnicy i słudzy gminy i zakładów gminnych, dopóki w służbie zostają a nawet po wystąpieniu ze służby, dopóki nie

złożą i nie wyrównają rachunków z gminą lub zakładem gminnym;

b) osoby, które imieniem własnem lub jako pełnomocnicy stron, spór z gminą prowadzą;

c) dzierżawcy dochodów i zakładów gminnych.

§. 28.

Wykluczone są od obieralności osoby, które z powodu przewinienia służbowego z chęci zysku popełnionego, w drodze dyscyplinarnej utracą urząd lub służbę.

§. 29.

Celem dopełnienia wyborów będą podzieleni wyborcy na trzy koła wyborcze:

w pierwszem mieścić się będą wyborcy wymienieni w §. 19. pod literami *a*, *b*, *c*, *d*, *e*, *f*, *g*, *h*, *i*, *k*, *l*.

w drugiem właściciele lub dożywotnicy nieruchomości, o których mówi §. 19. pod lit. *m*.

w trzeciem wyborcy wymienieni w §. 19 pod literami *n* i *o*.

§. 29.

Celem dopełnienia wyborów będą podzieleni wyborcy na trzy koła wyborcze:

w pierwszem mieścić się będą wyborcy wymienieni w §. 19. pod literami *a*, *b*, *c*, *d*, *e*, *f*, *g*, *h*, *i*, *k*, *l*, *m*.

w drugiem właściciele lub dożywotnicy nieruchomości, o których mówi §. 19. pod lit. *n*.

w trzeciem wyborcy wymienieni w §. 19 pod literami *o* i *p*.

§. 30.

Koło drugie podzielone będzie na dwa oddziały według wysokości podatku. W tym celu należy ułożyć spis wyborców w porządku wysokości wymierzonego im na rok ostatni podatku domowo-czynszowego (także idealnego), poczynając od najwyżej, a kończąc na najniżej opodatkowanych.

Suma podatku tak uporządkowanego podzieloną będzie na dwie połowy; wyborcy w pierwszej połowie ogólnej sumy podatkowej umieszczeni, stanowić będą pierwszy oddział, zaś należący do drugiej połowy drugi oddział drugiego koła.

Koło trzecie podzielone będzie na trzy oddziały.

Oddział pierwszy obejmować będzie wyborców wymienionych w §. 19. pod lit. *o*, tudzież z wyborców wymienionych w §. 19 pod lit. *n* te osoby, które przy ostatnim rozkładzie podatku zarobkowego powszechnego zaliczone zostały do I. i II. klasy opodatkowanych.

Oddział drugi obejmować będzie z wyborców wymienionych w §. 19. pod lit. *n* te osoby, które są rękodzielnikami, posiadającymi kartę przemysłową na samoistnie prowadzony przemysł rękodzielniczy, o ile nie należą do oddziału pierwszego trzeciego koła.

Oddział trzeci obejmować będzie resztę

§. 30.

Koło drugie podzielone będzie na dwa oddziały według wysokości podatku. W tym celu należy ułożyć spis wyborców w porządku wysokości wymierzonego im na rok ostatni podatku domowo-czynszowego (także idealnego), poczynając od najwyżej, a kończąc na najniżej opodatkowanych.

Suma podatku tak uporządkowanego podzieloną będzie na dwie połowy; wyborcy w pierwszej połowie ogólnej sumy podatkowej umieszczeni, stanowić będą pierwszy oddział, zaś należący do drugiej połowy drugi oddział drugiego koła.

Koło trzecie podzielone będzie na trzy oddziały.

Oddział pierwszy obejmować będzie wyborców wymienionych w §. 19. pod lit. *p*, tudzież z wyborców wymienionych w §. 19 pod lit. *o* te osoby, które przy ostatnim rozkładzie podatku zarobkowego powszechnego zaliczone zostały do I. i II. klasy opodatkowanych.

Oddział drugi obejmować będzie z wyborców wymienionych w §. 19. pod lit. *o* te osoby, które są rękodzielnikami, posiadającymi kartę przemysłową na samoistnie prowadzony przemysł rękodzielniczy, o ile nie należą do oddziału pierwszego trzeciego koła.

Oddział trzeci obejmować będzie resztę

wyborców wymienionych w §. 19. pod literą *n* nie zaliczonych ani do pierwszego, ani drugiego oddziału tego koła.

wyborców wymienionych w §. 19. pod literą *o*) nie zaliczonych ani do pierwszego, ani drugiego oddziału tego koła.

§. 31.

Liczba wybrać się mających radców miejskich będzie podzieloną pomiędzy trzy koła wyborcze w ten sposób, że na dwa pierwsze koła przypada po 20 radców, na koło zaś trzecie 24 radców.

W kole drugiem każdy oddział wybierze połowę radców, na toż koło do wyboru przypadających.

W kole trzeciem wybiera pierwszy oddział 10 radców, drugi oddział 4 radców, trzeci oddział 10 radców.

§. 32.

Spisy wyborców sporządzane będą według wyżej wymienionych kół wyborczych i to w kole pierwszem w porządku alfabetycznym, w kole drugiem i trzeciem zaś w porządku wysokości podatku.

Dla każdego oddziału wyborczego koła trzeciego ułożony będzie odrębny spis wyborców. Spisy obejmować będą imiona i nazwiska wyborców (§. 30.), tytuł, na którym się ich prawo głosowania opiera; a w szczególności w kole drugiem, wymienienie realności z numeru, ulicy i dzielnicy miasta; zaś w kole trzeciem wymienienie rodzaju zatrudnienia lub przedsiębiorstwa zarobkowego; w kole drugiem i trzeciem ma być uwidocznioną obok każdego wyborcy cyfra po atkowa.

§. 33.

Każdy wyborca ma tylko jeden głos i to w tem kole wyborczem, w którego spisie zamieszczonym będzie.

Zasadą do tego zamieszczenia jest główne zatrudnienie wyborcy.

I tak n. p. kupcy, rękodzielnicy, lekarze praktykujący, którzy zarazem są posiadaczami realności, winni być zamieszczeni pierwsi w kole trzeciem, ostatni zaś w kole pierwszem.

Wolno jednak każdemu wyborcy, mającemu prawo głosowania i w innem kole wyborczem przenieść się do tego koła w drodze reklamacyi.

§. 34.

Przynajmniej na 6 tygodni przed rozpoczęciem wyborów mają być spisy wyborców w urzędzie miejskim do przejrzenia wystawione, a w ogłoszeniu o tem wyznaczony

będzie termin dni 14 do wniesienia reklamacyi przeciw tym spisom.

O reklamacyach, które w tym terminie wniesione zostaną, rozstrzyga ostatecznie w dniach 8 komisya przez Radę miejską z jej grona do tego wybrana, i ogłosi uchwałę swoją przybiciem w magistracie a to w miejscu do obwieszczeń urzędowych przeznaczonem.

Stosownie do zapadłych orzeczeń, od których nie ma odwołania, nastąpi niezwłocznie sprostowanie spisu wyborców. Lista tak sprostowana jest podstawą wszelkich wyborów, aż do prawomocnego sporządzenia nowej listy.

§. 35.

Prezydent miasta Krakowa, jako naczelnik gminy, rozpisuje wybory przynajmniej na ośm dni przed ich rozpoczęciem, a w ogłoszeniu oznaczy czas i miejsce wyborów. Równocześnie zawiadamia o tem polityczną władzę krajową i Wydział krajowy. Po ogłoszeniu wyborów należy doręczyć wyborcom karty legitymacyjne do rąk własnych za potwierdzeniem odbioru.

§. 36.

Przy wyborach zachować należy następujące przepisy:

Głosowanie odbywa się pisemnie kartkami, które zawierać mają tyle nazwisk, ile członków rady miejskiej odnośne koło lub oddział wybiera.

W razie, gdyby głosujący większą liczbę nazwisk podał, liczeni będą tylko pierwsi z kolei aż do dopełnienia przeznaczonej cyfry. Reszta głosów oddanych jest nieważna. Każdy wyborca otrzyma z legitymacyą kartę głosowania i kopertę, w której głos oddaje, zwracając równocześnie kartę legitymacyjną. Głos ważnie tylko na urzędowej karcie głosowania i w urzędowej kopercie oddać można. Gdyby koperta zawierała więcej wypełnionych kart głosowania, wszystkie są nieważne.

Głos dany osobie, niemającej prawa wybieralności, jest co do tej osoby nieważny.

Po upływie czasu na głosowanie wyznaczonego, przystąpi komisya wyborcza do obliczenia głosów.

Wybrani są ci, którzy uzyskali w oddziale wyborczym największą liczbę głosów.

W razie równości głosów rozstrzyga losowanie, przedsięwzięte przez przewodniczącego komisyi, względnie gdyby ta okoliczność przy sprawdzeniu wyborów na jaw

§. 36.

Przy wyborach zachować należy następujące przepisy:

Głosowanie odbywa się pisemnie kartkami, które zawierać mają tyle nazwisk, ile członków rady miejskiej odnośne koło lub oddział wybiera.

W razie, gdyby głosujący większą liczbę nazwisk podał, liczeni będą tylko pierwsi z kolei aż do dopełnienia przeznaczonej cyfry. Reszta głosów oddanych jest nieważna. Każdy wyborca otrzyma z legitymacyą kartę głosowania i kopertę, w której głos oddaje, zwracając równocześnie kartę legitymacyjną. Głos ważnie tylko na urzędowej karcie głosowania i w urzędowej kopercie oddać można. Gdyby koperta zawierała więcej wypełnionych kart głosowania, wszystkie są nieważne.

Głos dany osobie, niemającej prawa wybieralności, jest co do tej osoby nieważny.

Po upływie czasu na głosowanie wyznaczonego, przystąpi komisya wyborcza do obliczenia głosów.

Wybrani są ci, którzy uzyskali w oddziale wyborczym największą liczbę głosów.

W razie równości głosów rozstrzyga losowanie, przedsięwzięte przez przewodniczącego komisyi, względnie gdyby ta okoliczność przy sprawdzeniu wyborów na jaw

wyszła, przez prezydenta miasta na jawnem posiedzeniu Rady.

Po zamknięciu wyborów przedłożą komisye wyborcze Radzie miejskiej spisane protokoły z wszelkimi dowodami, poczem prezydent ogłosi nazwiska osób wybranych.

Wybrany w dwóch lub więcej oddziałach, powinien oświadczyć w dniach trzech, w którym oddziale wybór przyjmuje, a gdyby żadnego nie dał oświadczenia, uważanym będzie za przyjmującego wybór w tym oddziale, w którym najpierwej wybranym został.

W takim razie w innych oddziałach za wybranych uważać należy tych, którzy po ostatnim wybranym najwięcej otrzymali głosów. W razie równości głosów zastosować należy analogiczne postanowienia ustępu 7. tegoż paragrafu.

wyszła, przez prezydenta miasta na jawnem posiedzeniu Rady.

Po zamknięciu wyborów przedłożą komisye wyborcze Radzie miejskiej spisane protokoły z wszelkimi dowodami, poczem prezydent ogłosi nazwiska osób wybranych.

Wybrany w dwóch lub więcej oddziałach, powinien oświadczyć w dniach trzech, w którym oddziale wybór przyjmuje, a gdyby żadnego nie dał oświadczenia, uważanym będzie za przyjmującego wybór w tym oddziale, w którym najpierwej wybranym został, *a gdyby wybory w tych oddziałach odbyły się równocześnie, w tym oddziale, który los wyciągnięty przez prezydenta miasta na pełnem posiedzeniu rady miejskiej oznaczy.*

W takim razie w innych oddziałach za wybranych uważać należy tych, którzy po ostatnim wybranym najwięcej otrzymali głosów. W razie równości głosów zastosować należy analogiczne postanowienia ustępu 7. tegoż paragrafu.

§. 37.

Bliższe przepisy o postępowaniu przy wyborach Rada miejska ułoży i ogłosi przed każdym wyborem.

§. 38.

Jeżeli wybrany po zawiadomieniu o wyborze w ciągu dni 8 nie odmówił pisemnie przyjęcia, uważać należy, iż wybór przyjął.

Odmówienie nastąpić może tylko z ważnych powodów, których ocenienie zależy od rozstrzygnienia Rady miejskiej. Wyjątek stanowi wypadek przewidziany w §. 47.

Kto wbrew uchwale Rady miejskiej obowiązków radcy pełnić nie będzie, utraci prawo głosowania na lat sześć.

§. 38.

Jeżeli wybrany po zawiadomieniu o wyborze w ciągu dni 8 nie odmówił pisemnie przyjęcia, uważać należy, iż wybór przyjął.

Odmówienie nastąpić może tylko z ważnych powodów, *jak z powodu wieku podeszłego, choroby, piastowania urzędu i t. d.,* których ocenienie zależy od rozstrzygnienia Rady miejskiej. Wyjątek stanowi wypadek przewidziany w §. 47.

Kto wbrew uchwale Rady miejskiej obowiązków Radcy pełnić nie będzie, utraci prawo głosowania na lat sześć.

§. 39.

Każdy nowowybrany radca miejski składa do rąk przewodniczącego uroczyste przyrzeczenie sumiennego pełnienia przyjętych obowiązków.

§. 40.

Rada miejska rozpoznaje akt wyboru i rozstrzyga ostatecznie o ważności niemniej o powodach nieprzyjęcia wyboru, tudzież o zarzutach przeciw wyborom, które w terminie dni ośmiu, licząc od dnia ogłoszenia nazwisk radców wybranych, do niej wnieść

należy. Polityczna władza krajowa może unieważnić wybory, któreby padły na osoby od wybieralności wyjęte lub wykluczone; przeciw temu służy jednak rekurs do ministerstwa.

§. 41.

Dla uzupełnienia miejsc opróżnionych wskutek nieważności lub nieprzyjęcia wyboru, poleci Rada miejska prezydentowi rozpisać bezzwłocznie na podstawie tych samych spisów, nowy wybór w tem kole lub oddziale wyborczem, w którym wybór był unieważniony lub nieprzyjęty.

§. 42.

Prezydenta wybiera Rada bądź z grona swego, bądź z grona wyborców prawo wybieralności mających.

Urzędowanie prezydenta trwa lat sześć, licząc od dnia złożenia przysięgi. Pierwszego i drugiego wiceprezydenta wybiera Rada ze swego grona (§. 48).

Do wyboru prezydenta i wiceprezydentów przystąpi Rada miejska najdalej w przeciągu dni czternastu po opróżnieniu urzędu.

§. 43.

Wybór prezydenta i wiceprezydentów powinien się odbyć na posiedzeniu tajnem Rady miejskiej umyślnie w tym celu zwołanej.

Do wyboru prezydenta i wiceprezydentów miasta należy wezwać wszystkich członków Rady miejskiej.

Radca, który mimo wezwania na posiedzenie wyborcze nie przybył, lub przed ukończeniem wyboru się oddalił, jeżeli nieobecności swojej lub oddalenia się dostatecznie nie usprawiedliwi, traci mandat i przed upływem lat trzech do Rady miejskiej wybranym być nie może.

Do wyboru konieczną jest obecność przynajmniej trzech czwartych części członków Rady miejskiej.

Głosowanie odbywać się powinno kartkami. Inny sposób głosowania jest niedopuszczalnym.

Wybranym jest ten, kto otrzyma bezwzględną większość głosów radców obecnych.

Jeżeliby przy głosowaniu nie osiągnięto bezwzględnej większości głosów, należy przedsięwziąć powtórne głosowanie, a jeżeliby i przytem nie okazała się potrzebna większość głosów, wtedy należy przystąpić do ściślejszego wyboru.

Przy ściślejszym wyborze ograniczyć się należy do tych dwóch osób, ktore przy powtórnem głosowaniu największą ilość głosów otrzymały. — Gdyby z powodu równości głosów nie można było oznaczyć dwóch osób, największą ilość głosów mających, rozstrzyga między niemi los, kto ma być wzięty do ściślejszego wyboru.

Każdy głos dany przy trzeciem głosowaniu osobie niewziętej do ściślejszego wyboru jest nieważny.

Jeśliby przy ściślejszym wyborze okazała się równość głosów, rozstrzyga los.

§. 44.

Wybór prezydenta m. Krakowa potwierdza Monarcha.

Po potwierdzenin prezydent miasta złoży w obecności Rady miejskiej przysięgę do rąk namiestnika lub wyznaczonego przez niego zastępcy na wierność i posłuszeństwo Monarsze, stosowanie się do ustaw i sumienne pełnienie swoich obowiązków.

Wiceprezydenci składają taką samą przysięgę do rąk prezydenta na zgromadzeniu rady miejskiej.

Urzędowanie prezydenta i wiceprezydentów rozpoczyna się z dniem złożenia przysięgi.

§. 45.

Radcy miejscy wybierani są na lat sześć (§. 115). Co trzy lata połowa radców z każdego koła i oddziału wyborczego wybranych ustępuje, a na ich miejsce wstępują do rady nowowybrani z właściwych kół wyborczych; wybory przeto do Rady miejskiej odbywają się co trzy lata.

Przy najbliższych wyborach po wejściu w życie niniejszego statutu wybrani być mają w kole trzeciem oddział drugi od razu radcy (§. 31); przy bezpośrednio następujących potem wyborach połowy rady los oznaczy dwóch z pomiędzy radców z koła trzeciego oddział drugi, którzy ustąpić mają.

Do liczby mandatów opróżnionych z końcem sześciolecia skutkiem zgaśnięcia urzędowania tych radców, którzy przez lat sześć mandat swój wykonywali, na których miejsce rozpisane być mają nowe wybory, dodać należy także liczbę mandatów tych radców, którzy w ciagu ostatniego trzechlecia ubyli z rady przez śmierć, rezygnacyę lub innych przyczyn statutem przewidzianych i co trzy lata dokonać wyboru na wszystkie opróżnione mandaty.

§. 45.

Radcy miejscy wybierani są na lat sześć (§. 116). Co trzy lata połowa radców z każdego koła i oddziału wyborczego wybranych ustępuje, a na ich miejsca wstępują do rady nowowybrani z właściwych kół wyborczych; wybory przeto do Rady miejskiej odbywają się co trzy lata.

Ustępujący Radcy miejscy pozostają na urzędzie aż do prawomocnego przeprowadzenia nowych wyborów. Przy pierwszych wyborach na podstawie niniejszego statutu wybrani będą wszyscy 64 członkowie Rady (§. 18). Po upływie 3 lat od pierwszego wyboru ustępuje wskazana losem połowa członków Rady. Losowanie radców ustępujących z końcem pierwszego trzechlecia winno nastąpić w takim czasie, aby nowe wybory na sześć tygodni przed ukończeniem kadencyi nastąpić mogły. Losowania dokonywa Prezydent miasta lub jeden z Wiceprezydentów w obec zgromadzonej Rady.

Do mandatów opróżnić się mających z końcem pierwszego trzechlecia przez wylosowanie, tak samo do opróżnić się mających z końcem sześciolecia mandatów tych radców, którzy przez sześć lat swój urząd sprawowali,

wliczyć należy mandaty tych radców, którzy w ciągu ostatniego trzechlecia ubyli z rady przez śmierć, rezygnacyę lub z innych przyczyn statutem przewidzianych i w ten sposób w trzy lata dokonanym będzie zawsze wybór 32 radców.

§. 46.

Nowe wybory należy ukończyć na sześć tygodni przed skończeniem kadencyi.

§. 47.

Radca kończący urzędowanie może być na nowo wybrany; służy mu jednak prawo wymówienia się od powtórnego wyboru bez przytoczenia przyczyny.

§. 48.

Urząd wiceprezydentów trwa do końca tego trzechlecia, w ciągu którego zostali wybrani. Każda odnowiona Rada wybiera sobie obu wiceprezydentów w sposób przewidziany w §. 43.

Wiceprezydenci mogą być ponownie wybrani, a jeżeli w Radzie miejskiej nadal pozostają, pełnią swe urzędy aż do wyboru następców.

§. 49.

Członkowie Rady miejskiej urzędują bezpłatnie.

Za sprawowanie interesów gminy po za jej obrębem mogą żądać wynagrodzenia.

Urzędy prezydenta i I. wiceprezydenta są płatne, ich płace i inne pobory służbowe oznaczy Rada miejska.

Drugiemu wiceprezydentowi może Rada miejska przyznać odpowiednie wynagrodzenie.

§. 50.

Prezydent miasta i wiceprezydenci muszą stale mieszkać w Krakowie.

§. 51.

Prezydent i wiceprezydenci nie mogą bez zezwolenia Rady złożyć swego urzędowania.

§. 52.

Z członków Rady miejskiej, nie wyłączając prezydenta, traci urząd ten, co do którego zajdzie lub wiadomą się stanie oko-

§. 53.

W razie rozwiązania Rady miejskiej przez władzę rządową, mają być najdalej do sześciu tygodni ogłoszone i rozpisane nowe wybory 64 członków Rady.

Aż do wyboru nowej Rady miejskiej prezydent i wiceprezydenci pozostają na swych urzędach, załatwiają bieżące czynności gminy i wykonują prawa Radzie miejskiej przy wyborach służące.

Od zarządzenia Radę miejską rozwiązującego, służy tejże prawo odwołania się w ciągu 4 tygodni do Ministerstwa spraw wewnętrznych przez Wydział krajowy.

Rozwiązana Rada jedynie tylko do wniesienia rekursu na posiedzeniu przy zamkniętych drzwiach zgromadzić się może.

Z radców, po rozwiązaniu Rady wybranych, ustąpi po upływie pierwszego trzechlecia z każdego koła i oddziału połowa, którą los oznaczy. Losowania dokona prezydent na posiedzeniu Rady.

liczność, któraby pierwotnie jego wybieralności przeszkadzała.

Jeżeli który z nich popadnie w śledztwo wstępne z powodu zbrodni, nie będzie mógł sprawować swego urzędu, jak długo trwa postępowanie karne.

Radców miejskich, którzy bez ważnych powodów przez trzy miesiące na posiedzenia nie przybywają, Rada miejska uzna za występujących.

§. 53.

W razie rozwiązania Rady miejskiej przez *polityczną Władzę krajową* mają być najdalej do sześciu tygodni ogłoszone i rozpisane nowe wybory 64 członków Rady.

Aż do wyboru nowej Rady miejskiej prezydent i wiceprezydenci pozostają na swych urzędach, załatwiają bieżące czynności gminy i wykonują prawa Radzie miejskiej przy wyborach służące.

Od zarządzenia Radę miejską rozwiązującego, służy tejże prawo odwołania się w ciągu 4 tygodni do Ministerstwa spraw wewnętrznych przez Wydział krajowy.

Rozwiązana Rada jedynie tylko do wniesienia rekursu na posiedzeniu przy zamkniętych drzwiach zgromadzić się może.

Z radców, po rozwiązaniu Rady wybranych, ustąpi po upływie pierwszego trzechlecia z każdego koła i oddziału połowa, którą los oznaczy. Losowania dokona prezydent na posiedzeniu Rady.

Tytuł 11.

O Magistracie.

§. 54.

Magistrat składa się z prezydenta, pierwszego i drugiego wiceprezydenta, dyrektora Magistratu, z radców magistratualnych, oraz innych urzędników.

§. 55.

Wydział obrachunkowy jest organem pomocniczym Rady miejskiej w czynnościach kontroli i organem pomocniczym Magistratu w załatwianiu spraw rachunkowych. Podlega on bezpośrednio prezydentowi i Radzie miejskiej.

§. 56.

Rada miejska mianuje dyrektora Magistratu, radców magistratualnych, jakoteż

wszystkich urzędników gminy i zakładów gminnych na przedstawienie prezydenta z wyjątkiem urzędników 2 najniższych stopni, których mianuje sam prezydent.

Urzędnicy gminy złożą do rąk prezydenta na posiedzeniu Magistratu przysięgę na wierność Monarsze, stosowanie się do ustaw i sumienne pełnienie swych obowiązków.

Prezydent, dyrektor Magistratu, naczelnik wydziału obrachunkowego, dyrektor budownictwa i kasyer nie mogą zostawać między sobą w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa aż do czwartego stopnia włącznie.

Do uzyskania posady dyrektora Magistratu, radcy, konceptowego urzędnika Magistratu, urzędnika wydziału obrachunkowego i kasy, oraz urzędnika sanitarnego i budownictwa miejskiego, potrzeba egzaminów praktycznych, przepisanych dla urzędników państwowych odpowiedniej kategoryi.

§. 57.

O uwolnieniu od służby (emeryturze lub pensyonowaniu, kwieskowaniu lub oddaleniu) urzędników gminy i zakładów gminnych orzeka na wniosek prezydenta Rada miejska.

Oddalenie stałego urzędnika może nastąpić jedynie po przeprowadzeniu śledztwa dyscyplinarnego.

Przepisy o wymierzaniu emerytury dla urzędników i wdów po nich pozostałych, alimentacyi, dodatków na wychowanie, wsparć i prowizyi wydaje Rada miejska.

DZIAŁ IV.

Zakres działania władz gminnych.

Tytuł 12.

Zakres działania Rady miejskiej.

§. 58.

Rada miejska jest w sprawach gminnych organem uchwalającym i kontrolującym, zastępuje gminę w wykonywaniu jej praw i obowiązków, jest obowiązaną strzedz dobra gminy i starać się o zaspokojenie jej potrzeb.

§. 59.

Do zakresu działania Rady miajskiej należy:

a) Rozsztrzyganie w sprawach administracyjnych gminy.

b) Kontrolowanie czynności Magistratu i innych urzędów i zakładów gminnych tak w sprawach zakresu działania własnego, jakoteż w sprawach gminie poruczonych.

§. 60.

W szczególności należą do Rady miejskiej następujące przedmioty:

1. Wnioski do zmiany statutu gminy i jej granic (§. 2, 3).

2. Wybór prezydenta i wiceprezydentów, dalej mianowanie dyrektora Magistratu, urzędników gminnych, przełożonych i urzędników zakładów gminnych z wyjątkiem urzędników dwóch najniższych stopni. niemniej uwalnianie tych urzędników od obowiązków.

3. Organizacya urzędów i zakładów gminnych, oznaczanie liczby urzędników i sług, oraz wszystkich osób przez gminę płatnych, określenie ich praw i obowiązków, wydawanie instrukcyi służbowych.

4. Oznaczanie płac, emerytur i innych korzyści dla urzędników i sług gminy, oraz dla osób wyżej pod 2. wymienionych, dla ich wdów i sierót.

5. Uchwalanie instrukcyi i regulaminów dla siebie, sekcyi i komisyi.

6. Udzielanie zaliczek na płace urzędnikom, o ile przenoszą trzechmiesięczne płace — przyznawanie poszczególnych wynagrodzeń — oznaczanie dyet i kosztów podróży, zapomóg i nagród dla urzędników i sług miejskich, niemniej dla osób używanych w służbie gminy.

7. Udzielanie urlopów prezydentowi, wiceprezydentom i radcom miejskim, tudzież dozwalanie urlopów dla urzędników i sług gminnych, ponad czas trzechmiesięczny.

8. Uchwalanie zasad zarządu majątkiem gminnym.

9. Ustanawianie i regulowanie opłat i taks na fundusz miejski pobieranych w granicach obowiązujących ustaw.

10. Uchwalanie i zatwierdzanie katastru kwaterunkowego.

11. Nabywanie i pozbywanie nieruchomości lub praw za nieruchomość prawnie uważanych, przyjmowanie zobowiązań wieczystych, służebności, zastawu lub poręczenia, zaciąganie pożyczek i wszelkie operacye finansowe.

Jeżeli wartość nieruchomości lub praw za nieruchomości uważanych, które gmina zamierza nabyć, przenosi kwotę 150.000 koron, niemniej jeśli zaciągnąć się mająca pożyczka lub suma poręczona przenosi jedną

czwartą część rocznego dochodu gminy, obliczonego na podstawie zamknięć rachunkowych z ostatnich trzech lat, wówczas potrzebnem jest zezwolenie Wydziału krajowego. Na wypadek pozbywania się nieruchomości lub praw za nieruchomości uważanych, zezwolenia Wydziału krajowego potrzeba już wtedy, gdy wartość tej nieruchomości lub praw za nieruchomość uważanych przenosi 40.000 Koron.

12. Lokowanie kapitału na hipotekach.

13. Przyjęcie lub zrzeczenie się spadków lub zapisów.

14. Stawianie kosztem gminy nowych budowli lub przekształcanie albo znoszenie istniejących.

15. Zaprowadzanie nowych zakładów gminnych lub zwinięcie już istniejących.

16. Zatwierdzanie licytacyi lub układów o dzierżawy, które dłużej niż trzy lata trwać mają, jeżeli roczny czynsz dzierżawy 4.000 k. przenosi. Zatwierdzanie układów o dostawy, pociągający za sobą wydatek przenoszący 6.000 K.

17. Rozwiązywanie w drodze dobrowolnej wszelkich kontraktów.

18. Zezwalanie na prowadzenie procesów i zawieranie ugód.

Prezydent może jednak bez odwołania się do Rady miejskiej wytoczyć proces o naruszenie posiadania, w sprawach najmu i dzierżawy i w sprawach nadających się do postępywania drobiazgowego, nakazowego i wekslowego.

19. Umorzenie należytości nieściągalnej, o ile kwotę 100 k. przenosi.

20. Uchwalenie rocznego budżetu miasta. Budżet na każdy rok następny powinien być uchwalonym najpóźniej do końca listopada roku poprzedniego.

21. Przyzwalanie na wydatki budżetem nieprzewidziane z wyjątkiem nagłych wydatków, dążących do utrzymania rzeczy w dobrym stanie lub nie przenoszących łącznie w jednym dziale i tytule rocznie kwoty 1.000 k.

22. Coroczne sprawdzanie i załatwianie rachunków z dochodów i wydatków miejskich.

Rachunki roku ubiegłego powinny być sprawdzane najpóźniej do 15. sierpnia roku następnego.

Tak budżet jak i rachunki roczne, zanim Radzie do rozpoznania przedstawione będą, winny być poprzednio najmniej przez dwa tygodnie złożone do przejrzenia przez członków gminy. Spostrzeżenia członków gminy będą przy rozpoznawaniu wzięte pod rozwagę.

23. Ustanawianie dodatków gminnych do podatków rządowych, nakładanie podatków i opłat gminnych, ustanawianie zasad ich rozkładu i poboru.

Do nałożenia dodatków do podacków bezpośrednich, które zazwyczaj na wszystkie w gminie przepisane podatki bezpośrednie podług tej samej stopy procentowej rozłożyć należy, potrzeba pozwolenia Wydziału krajowego, jeżeli dodatki wynoszą przeszło 25 do 50 od sta. Do nałożenia dodatków do podatków bezpośrednich przenoszących 50% — 100% i to najwyżej na przeciąg lat pięciu, potrzeka zezwolenia Wydziału krajowego za zgodą Namiestnictwa, a w razie, gdyby jedna z tych władz odmówiła zezwolenia, przyzwalającej uchwały sejmowej.

Dodatki na dłuższy niż pięcioletni czasokres, lub przenoszące 100% podatków bezpośrednich nakładać można tylko na podstawie uchwały sejmowej i za Najwyższem zezwoleniem.

Wyłącznie w drodze ustawodawstwa krajowego nastąpić może rozkład dodatków do podatków bezpośrednich podług rozmaitej stopy procentowej, wprowadzenie nowych opłat i podatków nienależących do kategoryi dodatków do podatków, podwyższenie podatku gminnego od czynszu lub wartości czynszowej, jeżeli on przenosi 6 od sta, nakoniec zmiana taryfy do podatków niestałych.

Podatek gminny od czynszu ponosić mają lokatorowie względnie używający pomieszkania. Za podatek gminny czynszowy odpowiadają gminie bezpośrednio właściciele realności z prawem regresu do swych lokatorów.

Dodatkami do podatków na rzecz gminy nie mogą być obciążeni:

a) urzędnicy i słudzy dworu, państwa, kraju, powiatu i gminy, nauczyciele publiczni tudzież wojskowi, ich wdowy i sieroty co do płac służbowych, emerytur, prowizyi, dodatków na wychowanie i łaskawizn;

b) duszpasterze co do kongruy.

24. Przyjmowanie do gminy lub odmówienie przyjęcia. wyznaczenie taks od przyjmowania do gminy, tudzież uwalnianie od opłaty.

25. Rozstrzyganie w sprawach utraty lub odzyskania prawa głosowania i wybieralności.

26. Wykonywanie służących gminie praw patronatu, prezenty i rozdawnictwa posad, tudzież stypendyów i innych miejsc fundacyjnych.

27. Zakładanie i utrzymywanie szkół, tudzież udział w sprawach szkolnych, wynikających z ustaw.

28. Wykonywanie prawa petycyi w sprawach gminy.

29. Nadawanie obywatelstwa honorowzgo.

30. Wydawanie przepisów policyi miejscowej w granicach istniejących ustaw pod zagrożeniem kary pieniężnej aż do wysokości 200 k. lub w razie niemożności uiszczenia kary pieniężnej, kary aresztu do 20 dni.

31. Rozstrzyganie odwołań od orzeczeń i rozporządzeń Magistratu (§. 106).

32. W końcu wszystkie sprawy, które prezydent, sekcye, komisye Rady miejskiej, lub Magistrat Radzie miejskiej przedłożą, które w drodze odwołania pod rozpoznanie przyjdą, lub których uchwalenie Rada miejska sama sobie zastrzeże.

Rada miejska może powierzyć odwołalnie prezydentowi, sekcyi lub komisyi załatwianie spraw do swego zakresu należących pod 6, 7, 10, 12, 28, 31 wyliczonych. Uchwały tych organów w zastępstwie Rady miejskiej działających, mają być na najbliższem posiedzeniu do wiadomości Rady podane.

§. 61.

Zwyczajne posiedzenia Rady miejskiej mają się odbywać co miesiąc, a mianowicie w pierwszy czwartek każdego miesiąca. Gdyby na czwartek wypadło święto uroczyste, posiedzenie odbędzie się w poprzedzającym dniu powszednim.

§. 62.

Posiedzenia Rady miejskiej mogą być zwoływane tylko przez prezydenta i odbywać się pod jego przewodnictwem.

W razie nieobecności lub przeszkody prezydenta zastępuje go pierwszy wiceprezydent, a tego drugi wiceprezydent, wreszcie tego ostatniego najstarszy wiekiem radca miejski.

Posiedzenia przez kogo innego zwołane, lub pod innem przewodnictwem odbyte, są nieważne.

§. 63.

Na polecenie Namiestnictwa, Wydziału krajowego, lub na umotywowane żądanie dwudziestu pięciu radców, prezydent obowiązanym jest zwołać posiedzenie Rady miejskiej najdalej w dniach trzech.

§. 64.

Przewodniczący Rady miejskiej zaprasza na każde posiedzenie okólnikiem wszy-

stkich radców miejskich, przynajmniej na dwa dni przed posiedzeniem.

Radca miejski, nie mogący przybyć na posiedzenie, powinien o tem donieść przewodniczącemu przed posiedzeniem.

§. 65.

Radców miejskich, bez dostatecznego powodu obowiązków swoich niewypełniających, upomni Rada miejska na wniosek przewodniczącego. Po dwukrotnem bezskutecznem upomnieniu, może Rada miejska nałożyć na radców miejskich, niewypełniających obowiązków, grzywnę od 4 do 40 k. na korzyść miejscowych zakładów dobroczynnych.

Wniosek nałożenia tej grzywny nie zależy od woli prezydenta, lecz jest obowiązkiem jego urzędu. Przeciw takim orzeczeniom nie ma rekursu.

§. 66.

Posiedzenia Rady miejskiej są publiczne.

Wszystkie sprawy osobiste należy załatwiać na posiedzeniu tajnem.

Również i ze względu na obyczajność lub zagrożony interes gminy może być uchwalona tajność posiedzenia.

§. 67.

Do ważności uchwał potrzeba obecności połowy radców miejskich.

§. 68.

Urzędnik magistratu lub radca miejski przez prezydenta wyznaczony spisuje protokół obrad.

W protokole obrad należy członków obecnych wymienić i treść zapadłych uchwał zamieścić.

Na żądanie głosujących, zdania uchwale przeciwne, będą w protokole zamieszczane.

O zakwestyonowanych ustępach protokołu Rada decyduje.

§. 69.

Porządek dzienny oznacza przewodniczący i doręcza go radcom razem z wezwaniem na posiedzenie.

§. 70.

Zwyczajnie tylko przedmioty, poprzednio przez sekcye albo komisye rozpoznane, mogą być przedmiotem obrad rady.

Gdyby jednak w nagłym wypadku

§. 72.

Każdy z radców miejskich ma głos stanowczy. Referenci magistratu mogą w posiedzeniach Rady miejskiej brać udział tylko z głosem doradczym. Przewodniczący, wyjąwszy wybory, nie głosuje. W razie równości głosów wniosek upada.

przewodniczący uważał za konieczne, albo gdyby 1/3 część członków obecnych Rady żądała, aby wziąć pod obrady przedmiot przez sekcyę lub komisyę nie rozbierany, lub na porządku dziennym nie zamieszczony, wówczas Rada prostą większością głosów bez wdawania się w rozprawy zadecyduje, czyli przedmiot ma być bezzwłocznie rozpoznawanym.

§. 71.

Przedmioty pod rozpoznanie Rady przychodzące wnoszą referenci, których prezydent, sekcya lub komisya wyznacza.

§. 72.

Każdy z radców miejskich ma głos stanowczy. Referenci magistratu mogą w posiedzeniach Rady miejskiej brać udział tylko z głosem doradczym. Przewodniczący, wyjąwszy wybory, nie głosuje. W razie równości głosów wniosek *jest odrzucony*.

§. 73.

Żaden radca miejski na posiedzeniach znajdować się nie może podczas obrad nad swemi sprawami własnemi, swych krewnych lub powinowatych aż do czwartego stopnia włącznie lub też jeżeli jest zastępcą prawnym, gdy chodzi o sprawy osób przez niego zastępywanych.

§. 74.

Każda uchwała Rady, jeżeli wyższego zatwierdzenia nie potrzebuje, bez zwłoki wykonaną być powinna.

Przewodniczący może w ciągu trzech dni wstrzymać wykonanie uchwał, które zdaniem jego sprzeciwiają się przepisom niniejszego statutu lub prawom obowiązującym lub też gminę na szkodę narazić mogą.

Obowiązanym jest jednak o tem niezwłocznie zawiadomić Radę i decyzyę w pierwszych dwóch przypadkach politycznej władzy krajowej, w trzecim zaś przypadku Wydziałowi krajowemu w terminie dni ośmiu, licząc od zawiadomienia Rady, do rozpoznania przedstawić.

Tytuł 13.

O sekcyach i komisyach.

§. 75.

Rada miejska podzieli się na tyle sekcyi, ile jest departamentów w magistracie.

Każdy radca miejski, z wyjątkiem prezydenta i wiceprezydentów, do jednej sekcyi należeć powinien.

Celem sekcyi jest przygotowanie przedmiotów, do zakresu działania rady miejskiej należących, załatwianie spraw przez radę miejską jej przekazanych, tudzież kontrolowanie czynności magistratu.

§. 76.

Wybór członków rady miejskiej do sekcyi odbywa się większością głosów przez nowe wybory na rok jeden.

Przy wyborze do sekcyi większą znajomość rzeczy i według możności życzenia radców uwzględnić należy.

Dłużej nad dwa lata żaden członek rady miejskiej do pracowania w jednej i tej samej sekcyi wbrew swej woli przeznaczonym być nie może.

Żadna sekcya nie może liczyć więcej aniżeli czwartą część członków rady.

W miejsce ustępujących członków sekcyi powoła rada miejska na wezwanie przewodniczącego sekcyi niezwłocznie członków nowych.

Jeżeli podczas wyboru do sekcyi nie zgłosi się do którejś z sekcyi dostateczna ilość radców, przeznacza rada miejska z innych sekcyi odpowiednią ich ilość.

§. 77.

Posiedzenia sekcyi według potrzeby, jednak najmniej raz w miesiąc, odbywać się mają.

Prezydent lub jego zastępca ma prawo, w każdym czasie zwołać posiedzenie sekcyi.

§. 78.

Członkowie sekcyi wybierają ze swego grona corocznie przewodniczącego i jednego lub więcej zastępców.

Prezydent lub wiceprezydenci przy obradach każdej sekcyi mogą być obecni i obradom sekcyi przewodniczyć.

O ile nie będzie uchwaloną poufność obrad, członkowie innych sekcyi mogą na posiedzeniach być obecni, nawet doradczo głos zabierać, lecz prawa głosowania nie mają.

Referentem sekcyi jest urzędnik magistratu, we właściwym departamencie przewodniczący — jednakże przewodniczący sekcyi jednego z jej członków do referowania przeznaczyć może. Urzędnik magistratu, przez prezydenta miasta wyznaczony, spisywać bę-

dzie protokół obrad sekcyi w sposób dla rady miejskiej przepisany.

§. 79.

Do powzięcia ważnej uchwały obecność przynajmniej trzech członków sekcyi, nie licząc w to przewodniczącego, jest konieczną.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów. Urzędnik magistratu (referent) ma głos doradczy. Przewodniczący rozstrzyga w razie równości głosów.

O zapadłych uchwałach prezydent miasta niezwłocznie ma być zawiadomionym.

Przewodniczącemu, równie jak i prezydentowi miasta, służy prawo zawieszenia wykonania uchwały sekcyi i odwołania się do rady miejskiej.

§. 80.

Posiedzenia sekcyi nie są publiczne.

§. 81.

Członek sekcyi, który na posiedzenia sekcyjne bez usprawiedliwienia się w obec przewodniczącego nie uczęszcza, ma być na doniesienie przewodniczącego przez radę miejską do pełnienia swych obowiązków wezwanym, a gdyby dwukrotne upomnienia okazały się bezskutecznemi, na zapłacenie kary pieniężnej od 4 do 40 kor. skazanym.

§. 82.

Radzie miejskiej i sekcyom służy prawo poruczania szczególnych czynności albo załatwienia spraw do ich zakresu należących (§. 60. ustęp końcowy) albo pieczy nad pewną gałęzią gospodarki miejskiej — komisyom, do których wybrać można członków rady miejskiej lub innych członków gminy.

Sekcyom i komisyom nie służy prawo prowadzenia rokowań o nabycie, sprzedaż i zamianę nieruchomości jakoteż o dostawy dla gminy, ani też w ogóle prowadzenia rokowań, w następstwie których gmina stać się może zobowiązaną lub uprawnioną.

Czynności te należą do prezydenta miasta, względnie do tych organów wykonawczych albo członków rady miejskiej, których prezydent do tego upoważni, lub wydeleguje.

Postanowienia powyższe nie naruszają w niczem prawa ani też obowiązku sekcyi i komisyi do nadzorowania i kontrolowania tych czynności, ani do przedkładania moty-

wowanych w tym przedmiocie wniosków radzie miejskiej. — Jeżeli zaś rada miejska poruczy sekcyi lub komisyi zatwierdzenie ofert, lub rozstrzyganie o przedsiębiorstwach lub dostawach, to czynności przygotowawcze i pertraktacye mają być prowadzone nie przez członków sekcyi lub komisyi lecz przez organa magistratu pod kontrolą i odpowiedzialnością prezydenta, a sekcya lub komisya ma jedynie prawo zatwierdzenia lub odrzucenia wniosków magistratu.

§. 83.

Komisya ma obowiązek poruczone sobie czynności sumiennie wykonać i o wykonaniu lub przeszkodach donieść radzie miejskiej lub sekcyi właściwej — a jeżeli jej czynności trwają przez dłuższy czas, składać z końcem każdego roku peryodyczne sprawozdania.

Komisye obowiązują przepisy, odnoszące się do obrad i uchwał sekcyjnych, jeżeli rada miejska dla nich nie uchwali regulaminu. Takie jej uchwały, o których prezydent miasta niezwłocznie winien być zawiadomionym, może zawiesić przewodniczący i prezydent miasta.

O zawieszonych uchwałach rozstrzyga to ciało, które komisyę wybrało, ostatecznie zaś rada miejska.

Tytuł 14.

Zakres działania prezydenta i wiceprezydentów.

§. 84.

Prezydent miasta zarządza sprawami gminy, kieruje czynnościami rady i magistratu, przewodniczy ich obradom, wykonuje uchwały rady i nadzoruje zakłady gminne.

On reprezentuje gminę na zewnątrz i jest przełożonym wszystkich urzędów i zakładów miejskich.

Gminie odpowiada on za czynności tak własne jak i urzędników miejskich, a władzom państwowym za czynności w sprawach poruczonych.

§. 85.

Prezydenta miasta zastępuje we wszystkich sprawach w razie przeszkody pierwszy wiceprezydent, a gdyby przeszkoda także u niego zachodziła, wiceprezydent drugi.

Prezydent może pod własną odpowie-

dzialnością powierzyć zastępstwo w sprawach do jego zakresu należących, na czas dłuższy aż do odwołania tak pierwszemu jak i drugiemu wiceprezydentowi i w ogóle czynności prezydyalne tak rozłożyć, jak tego wymaga interes miasta. Rozdział czynności prezydyalnych podaje prezydent do wiadomości rady i magistratu.

§. 86.

Dokumenty, mocą których gmina zaciąga zobowiązania, podpisuje prezydent i dwaj członkowie rady miejskiej przez nią wyznaczeni.

§. 87.

Prezydent decyduje samodzielnie w sprawach do poruczonego zakresu gminy należących, oraz w sprawach własnego zakresu gminy, które według przepisu niniejszego statutu lub oddzielnych instrukcyi nie są zastrzeżone rozpoznaniu rady miejskiej, sekcyi lub magistratu.

§. 88.

Do prezydenta należy kierunek policyi miejscowej w gminie. W nagłych razach, a mianowicie, jeżeli idzie o utrzymanie spokojności publicznej, zdrowotności, bezpieczeństwa prywatnego, lub na koniec o zabezpieczenie majątku gminnego, wydaje zarządzenia bez względu na wysokość wydatków z wykonaniem połączonych.

Obowiązanym jednak będzie wyjednać zatwierdzenie poczynionych zarządzeń w najkrótszym czasie u rady miejskiej.

§. 89.

Prezydent miasta mianuje urzędników dwóch najniższych stopni, przyjmuje i oddala wszystkie sługi, oraz osoby pobierające dzienne wynagrodzenie.

§. 90.

Prezydent udziela zaliczek urzędnikom i sługom miejskim, nieprzenoszących trzechmiesięcznej płacy.

Udziela urlopów urzędnikom i sługom miejskim do trzech miesięcy.

§. 91.

Prezydent wykonuje władzę dyscyplinarną nad wszystkimi urzędnikami i sługami gminnymi i zakładów gminnych.

Rada miejska może żądać od prezydenta wytoczenia śledztwa dyscyplinarnego. Do wykonywania tej władzy służą prezydentowi miasta wszystkie te prawa, jakie według przepisów obowiązujących każdy w ogóle naczelnik urzędu pod względem dyscyplinarnym posiada. Zawieszenie jednak w urzędowaniu urzędników przez radę miejską mianowanych, poda prezydent na najbliższem posiedzeniu do wiadomości rady miejskiej.

§. 92.

Prezydent może zarządzić sprawunki, które wydatku wyższego nad 400 k. nie wymagają i łącznie wzięte sumy na ten cel preliminowanej nie przenoszą.

§. 93.

Obowiązkiem prezydenta jest zarządzać od czasu do czasu kontrolowanie kas miejskich, tudzież wszystkich kas zakładów pod zarządem lub nadzorem gminy zostających. Ma on prawo osobiście brać udział w tej czynności.

Kontrolowanie wymienionych kas może także zarządzić rada miejska.

§. 94.

Prawo asygnowania pieniędzy z kasy miejskiej służy prezydentowi miasta pod własną odpowiedzialnością. Dla bliższego określania tego prawa postanawia się, co następuje:

a) Żaden wydatek nie mający pokrycia w budżecie nie może być uczynionym bez zezwolenia Rady miejskiej, właściwej sekcyi albo komisyi, a względnie Wydziału krajowego.

b) Do wypłaty systemizowanych płac i pensyi, następnie do wypłaty podatków i dodatków, tudzież należytości prawnych, przez właściwą władzę wymierzonych, nie potrzeba zezwolenia Rady miejskiej.

c) Wynagrodzenia przypadające przedsiębiorcom z mocy kontraktów lub ugód, za zezwoleniem Rady miejskiej zawartych, wtedy tylko wypłacone być mogą, kiedy sekcya lub komisya odbiorcza nie poczyni żadnych zarzutów; w przeciwnym zaś razie należy wstrzymać wypłatę aż do decyzyi Rady miejskiej, a według okoliczności i Wydziału krajowego.

d) Każdą asygnacyę pieniężną należy przesłać wydziałowi rachunkowemu do przejrzenia i skontrolowania.

Tytuł 15

Zakres działania magistratu.

§. 95.

Magistrat jest w sprawach własnego zakresu organem wykonawczym gminy, oraz pierwszą instancyą administracyjną w sprawach zakresu poruczonego (§. 59 *b*); zarządza pod kierownictwem prezydenta i pod jego odpowiedzialnością sprawami gminy i wykonuje pieczę nad zakładami pod nadzorem gminy zostającymi, nakoniec załatwia bieżące czynności w sprawach sobie przekazanych.

§. 96.

Magistrat przekazane sobie czynności załatwia częścią kolegalnie, a częścią jako sprawy bieżące.

§. 97.

Kolegialnemu rozpoznaniu magistratu ulegają wszystkie sprawy, które rada miejska lub prezydent kolegialnemu rozpoznaniu magistratu przydzieli.

Prezydent miasta uchwałami magistratu nie jest związanym.

§. 98.

W obradach kolegialnych magistratu biorą udział pod przewodnictwem prezydenta lub jego zastępcy, obaj wiceprezydenci miasła, dyrektor i radca magistratu z głosem stanowczym. W sprawach sanitarnych fizyk miejski, w sprawach budowlanych dyrektor budownictwa, a w sprawach rachunkowych i skarbowych naczelnik biura obrachunkowego, mają w obradach magistratu także głos stanowczy. Tych urzędników zastępują z głosem stanowczym zastępcy ich w kierownictwie odnośnych wydziałów.

Wszyscy inni urzędnicy miejscy i zakładów miejskich mogą na polecenie prezydenta lub jego zastępcy brać udział w obradach magistratu tylko z głosem doradczym.

Przewodniczący rozstrzyga w razie równości głosów.

Na referatach uchwał magistratu ma prowadzący pióro zaznaczyć zapadłą uchwałę, ewentualnie także na żądanie zapisać zdanie odmienne.

Biorący udział w posiedzeniach magistratu, którzy między sobą są spokrewnieni lub spowinowaceni aż do 4. stopnia włącznie — mają się wstrzymać od głosowania

i w sprawach, krórych referentem jest ich krewny lub powinowaty.

§. 99.

W sprawach poruczonego zakresu magistrat stosować się powinien po przepisów i instrukcyi w drodze właściwej wydanych.

§. 100.

Celem dokładniejszego poglądu i jednostajności postępowania rada miejska podzieli magistrat na stosowną liczbę wydziałów.

§. 101.

Głównymi obowiązkami magistratu są:

a) starać się o należyte ogłoszenie ustaw i obwieszczeń rządowych i miejskich;

b) prowadzić dokładne spisy ludności miejscowej i wydawać świadectwa przynależności od gminy;

c) utrzymywać dokładny inwentarz majątku gminy i uwidaczniać w nim wszelkie następne zmiany, czuwać nad nienaruszalnością granic gminy i posiadłości gminy;

d) starać się o bezpieczeństwo osób i majątku mieszkańców;

e) czuwać nad wykonaniem przepisów dotyczących święcenia niedziel i świąt uroczystych, powstrzymywać wszelkie naruszenia obrządków religijnych i służby Bożej;

f) zawiadywać majątkiem gminy w granicach przez radę miejską określonych;

g) pilnować, aby zakłady pod zarządem lub dozorem gminy zostające lub przez nią dotowane, do statutów i instrukcyi się stosowały;

h) starać się o zaopatrzenie miasta w dobrą i tanią żywność i wodę;

i) wykonywać policyę zdrowia, starać się o należytą opiekę nad chorymi i rekonwalescentami;

k) mieć pieczę nad zaopatrzeniem ubogich i zapobiegać żebractwu;

l) wykonywać służące gminie prawo wydalania na podstawie §. 11. statutu;

m) starać się o pomoc przy pożarach i powodziach i innych klęskach elementarnych;

n) starać się o wygody mieszkańców, o oświetlenie i upiększenie miasta, o utrzymanie istniejących w obrębie miasta dróg, placów, ulic, bruków, mostów, studni, kanałów, cmentarzy i t. p.;

o) dbać o czystość placów, ulic, dróg i utrzymywać dozór nad czystością domów i podwórców;

p) wykonywać przepisy dotyczące budowli i zarobkowania;

r) dozwalać dobrowolnych licytacyi ruchomości;

s) egzekwować należytości miejskie i rządowe;

t) odstawiać kontyngent wojskowy na miasto przypadający, utrzymywać kontrolę urlopników, rezerwistów i należących do pospolitego ruszenia;

u) kwaterować wojsko i dostarczać podwód;

w) rozpoznawać i karać przestępstwa przeciw rozporządzeniom policyjnym miejskim.

§. 102.

W sprawach innym organom poruczonych, powinien magistrat, jeżeli idzie o dobro gminy lub jej mieszkańców na wezwanie organa te według możności wspierać.

§. 103.

Magistrat powinien w razie potrzeby użyć służących sobie środków przymusowych dla wykonania przepisów ustaw, wyższych poleceń i własnych rozporządzeń; — oraz powinien na żądanie dostarczać prawnej pomocy innym, do przestrzegania przepisów ustawami powołanym władzom.

§. 104.

Gdyby środki przymusowe magistratowi służące do wprowadzenia w wykonanie ustaw i rozporządzeń nie były dostatecznymi, natedy magistrat winien potrzebnej pomocy od właściwej władzy zażądać.

§. 105.

Dla utrzymania swej powagi i powstrzymania uchybień może magistrat użyć środków, jakie służą władzom rządowym.

§. 106.

Od orzeczeń i zarządzeń magistratu w sprawach własnego zakresu działania, służy prawo odwołania w terminie dni 14 do rady miejskiej, o ile szczególne ustawy innego terminu nie ustanawiają.

W sprawach poruczonego zakresu działania, a w szczególności także od orzeczeń karno-policyjnych magistratu, ma być rekurs do politycznej władzy krajowej podany.

DZIAŁ V.

Tytuł 16.

Stosunek władzy gminnej do władz krajowych i do władz administracyjnych państwa.

§. 107.

W sprawach własnego zakresu podlega gmina miasta Krakowa bezpośrednio Wydziałowi krajowemu a względnie Sejmowi krajowemu.

Wydział krajowy czuwa nad tem, aby majątek miasta niemniej zakładów miejskich w całości, nie nadwerężony był utrzymany.

§. 108.

Od orzeczeń i zarządzeń rady miejskiej służy prawo odwołania się do Wydziału krajowego w terminie dni 14, o ile szczególne przepisy nie ustanawiają innego terminu lub innego toku instancyi.

Rekursy mają być wnoszone na ręce magistratu.

§. 109.

Rządowi służy prawo nadzoru nad gminą, aby swego zakresu działania nie przekraczała i wbrew ustawom nie działała.

To prawo nadzoru wykonuje polityczna Władza krajowa; na żądanie jej przeto Prezydent miasta powinien jej udzielić uchwały rady miejskiej i inne potrzebne wyjaśnienia.

§. 110.

Polityczna Władza krajowa ma prawo i obowiązek zakazać wykonania uchwały powziętej przez radę miejską, jeżeli uchwała przekracza zakres działania rady lub sprzeciwia się ustawom. Przeciw takiemu zakazowi służy prawo rekursu w dniach 60 do Ministerstwa spraw wewnętrznych. Jeżeli jednak sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, Władza krajowa powinna o wydanym zakazie zawiadomić równocześnie Wydział krajowy.

§. 111.

W razie przekroczenia lub zaniedbywanie obowiązków własnego lub poruczonego za-

kresu działania może prezydent lub jego zastępca po uprzedniem przeprowadzeniu śledzwa dyscyplinarnego być złożonym z urzędu przez Namiestnika w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 112..

Polityczna Władza krajowa rozstrzyga zażalenia przeciw zarządzeniom magistratu, naruszającym lub mylnie stosującym ustawy, o ile te zarządzenia nie są oparte na uchwałach rady miejskiej, przeciw którym rekursy do Wydziału krajowego powinny być wnoszone.

DZIAŁ VI.

Tytuł 17.

O wpływie władzy gminnej na sprawy odnoszące się do różnych *stowarzyszeń* religijnych.

§. 113.

Specyalne sprawy chrześciańskie zostają pod wyłącznym zarządem chrześcijańskich członków gminy krakowskiej.

Sprawy te odnoszą się *np.*:

a) do przedmiotów duchownych, szkolnych i dobroczynnych, tudzież zakładów wyłącznie z funduszów chrześcijańskich dotowanych;

b) do praw patronatu. prezentowania i mianowania pasterzy dusz i nauczycieli religii, jakoteż nadawania stypendyów wyznaniowych.

§. 114.

W zarządzie spraw w paragrafie powyższym wymienionych zastępują gminę członkowie rady miejskiej chrześcijańskiego wyznania. Do wydania ważnej uchwały w sprawach tego rodzaju obecność $^2/_3$ części członków rady miejskiej wyznania chrześcijańskiego jest konieczną.

§. 115.

W sprawach tyczących się wyznania mojżeszowego, o ile one pod rozpoznanie gminy przychodzić będą, uchwalać mają pod przewodnictwem prezydenta członkowie rady miejskiej wyznania mojżeszowego, w komplecie przynajmniej $^2/_3$ części członków tego wyznania.

Gdyby liczba wybranych członków rady miejskiej wyznania izraelickiego 21 nie wynosiła, natedy liczba ta powołaniem do obrad mężów zaufania przez członków rady miejskiej wyznania izraelickiego, uzupełnioną będzie.

DZIAŁ VII.

Tytuł 18.

Postanowienia przejściowe.

§. 115.

Statut niniejszy wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia w Dzienniku ustaw krajowych. Z tym dniem tracą moc obowiązującą postanowienia tymczasowego statutu dla stoł. król. miasta Krakowa z dnia 1. kwietnia 1866 zamieszczonego w III. części Dziennika ustaw i rozp. krajowych z dnia 13. kwietnia 1866, jednakże przepisy niniejszego statutu dotyczące wyborów do rady miejskiej wejdą w wykonanie dopiero przy najbliższych wyborach uzupełniających, postanowienia o wiceprezydentach po ukonstytuowaniu się uzupełnionej przez najbliższe wybory rady miejskiej.

Pierwsze wybory uzupełniające na podstawie niniejszego statutu odbędą się niezwłocznie po wejściu tegoż w życie.

Czas urzędowania wybranych przy tych wyborach Radców kończy się bez względu na to, kiedy wybory będą dokonane, w dniu 1. sierpnia 1905 r.

Wybory drugiej połowy radców dokonane będą w miesiącu czerwcu 1902 r. Do dalszych wyborów ma zastosowanie przepis §. 45.

Urzędowanie Radców miejskich, których mandat ustawą z dnia 12. maja 1899 Nr. 61. Dz. u. kr. na przeciąg jednego roku został przedłożonym, przedłuża się aż do przeprowadzenia pierwszych uzupełniających wyborów na podstawie niniejszego statutu.

Przy najbliższych wyborach wybiera każde koło i każdy oddział wyborczy z uwzględnieniem §. 45. połowę liczby radców na nie przypadających.

Pierwsze wybory po wejściu w życie niniejszego statutu odbędą się na podstawie listy wyborczej, która według przepisu §. 37. dotychczasowego statutu ustaloną będzie.

§. 116.

Statut niniejszy wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia w Dzienniku ustaw krajowych. Z tym dniem tracą moc obowiązującą postanowienia tymczasowego statutu dla stoł. król. miasta Krakowa (*ustawa z dnia 1. kwietnia 1866 Nr. 7. d. u. kr.*) *i późniejszych do tego statutu się odnoszących a w szczególności ustawy z d. 19. listopada 1868 dz. u. kr. 30 ustawy z dn. 12. kwietnia 1894 Nr. 32. dz. u. kr. i z d. 21. marca 1895 dz. u. kr. 17. Postanowienia jednak niniejszego statutu o Wiceprezydentach wejdą w życie dopiero po ukonstytuowaniu się Rady miasta, wybranej na podstawie niniejszego statutu.*

Pierwsze wybory do Rady miejskiej na podstawie niniejszego statutu rozpisane będą bezzwłocznie po wejściu tegoż w życie, celem wyboru wszystkich 64 radców miasta (*§. 18. 45*). *Pierwsze wybory na podstawie niniejszego statutu przeprowadzi Prezydent miasta przy współudziale Rady miejskiej urzędującej w chwili wejścia w życie niniejszego statutu. Z chwilą prawomocnego dokonania tych wyborów tracą swe mandaty wszyscy urzędujący na podstawie poprzednich wyborów Radcy miejscy.*

LW. 61.721/1900.

We Lwowie, dnia 23. listopada 1900.

Aleg. 3

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o budżecie krajowym na rok 1901.

Wysoki Sejmie!

W projekcie budżetu krajowego na r. 1901, który Wydział krajowy w załączeniu Wys. Sejmowi przedkłada, wstawiono po raz pierwszy w rubr. XVI. dochodów spodziewany dochód z krajowego dodatku do państwowego podatku od spirytusu. C. k. Rząd bowiem, trwając w powziętym zamiarze przyjścia w pomoc finansom krajowym przez otwarcie im nowego źródła dochodów w dodatku do konsumcyjnego podatku od spirytusu, nie poprzestał na ujemnym wyniku wstępnej akcyi w tym celu w r. 1899 podjętej, a prowadzonej z reprezentacyami 17 krajów koronnych, lecz zaprosił po zamknięciu wiosennych sesyj sejmowych Marszałków krajowych wszystkich krajów na 25 czerwca b. r., na ponowną konferencyę do Wiednia, celem wspólnego obmyślenia sposobu usunięcia trudności, jakie się nasuwały przy projektowanem wprowadzeniu jednolitego we wszystkich krajach koronnych dodatku do państwowego podatku konsumcyjnego od spirytusu.

Drogą obopólnego ustępstwa i dzięki życzliwości, z jaką traktowano całą sprawę, udało się te trudności usunąć tak, że c, k. Rząd już dnia 9. lipca b. r. przesłał Wydziałom krajowym wypracowany przez siebie na podstawie wyniku konferencyi projekt ustawy o zaprowadzeniu we wszystkich krajach koronnych jednolitego dodatku do podatku od spirytusu, do ewentualnego poczynienia w nim, ze względu na miejscowe stosunki poprawek.

Projekt ten w zasadniczych postanowieniach jednolity, a tylko w niektórych szczegółach, uwzględniających lokalne stosunki, różny, wniesie c. k. Rząd. jako przedłożenie rządowe na stół obrad wszystkich sejmów krajowych.

W ręku sejmów leży tedy ostateczne załatwienie tej sprawy, c. k. Rząd bowiem czyni dojście do skutku tej akcyi z dniem 1. stycznia 1901, bezwarunkowo zależnem od uchwalenia przedłożenia rządowego we wszystkich sejmach i to bez zmian w zasadniczych postanowieniach. Jeden z krajów koronnych mianowicie Istrya, której Sejm obradował w sierpniu b. r, zastował się już do tego, uchwalając projekt rządowy.

W razie pomyślnego załatwienia tej sprawy stanie się w części zadość rezolucyi Wys. Sejmu, uchwalonej przy rozprawie budżetowej dnia 4. maja 1900, a dotyczącej zaprowadzenia dodatku do podatku konsumcyjnego od spirytusu i piwa, gdyż dodatek spirytusowy będzie zaprowadzony. Do żądania o zaprowadzeniu dodatku do podatku od piwa, c. k. Rząd się nie przychylił , nie zgodził się nawet na proponowaną przez Marszałka krajowego zmianę w sposobie pobierania dotychczasowej krajowej opłaty od piwa, tak, że

co do piwa i wina pozostanie nadal w mocy, w razie, gdyby ustawa o dodatku od spirytusu przyszła do skutku, dotychczasowa ustawa z dnia 4. lipca 1899, a pobór opłat na rzecz krajn od tych napojów będzie się odbywał jak dotąd, t. j. w drodze wydzierżawienia.

Efekt finansowy w razie zaprowadzenia dodatku do podatku od spirytusu i w razie wejścia w życie projektowanej ustawy z dniem 1. stycznia 1901 oblicza c. k. Rząd na podstawie najwyższej konsumcyi spirytusu w Galicyi w ostatnich czterech latach (1896—1899) na 5,715.984 K. w r. 1901.

Z uwagi jednak, że z zaprowadzeniem dodatku w kwocie 20 K. od hektolitra czystego, absolutnego spirytusu, konsumcya niewątpliwie się zmniejszy; że dalej nie można mieć bezwzględnej pewności, iż za całą ilość nagromadzonego o tej właśnie porze spirytusu po magazynach, rafineryach i składach, który w myśl postanowień ustawy ma być dodatkowo na rzecz kraju opodatkowany, dodatkowa opłata po 20 K. od jednego hektolitra rzeczywiście uiszczoną zostanie; że wreszcie ostateczny rozrachunek między c. k. Rządem, który bezinteresownie będzie na rzecz kraju ten dodatek pobierał, a funduszem krajowym, nastąpi dopiero w cztery miesiące po upływie roku kalendarzowego, a więc w końcu kwietnia 1902 t. j. po zamknięciu rachunków r. 1901; z tych tedy względów uznał Wydział krajowy za wskazane przyjąć ten spodziewany dochód na r. 1901, tylko w wysokości 75% obliczonej przez c. k. Rząd kwoty, tj. okrągło w wysokości 4,287.000 K.

Doliczając do tego dochód z opłaty konsumcyjnej od piwa
w okrągłej przybliżonej kwocie . . . . . 600.000 „
tudzież dochód z opłaty konsumcyjnej od wina . . . . 57.000 „
otrzymamy . . 4,944.000 K.
jako spodziewany dochód z dodatku do podatku od spirytusu i z opłat konsumcyjnych od piwa i wina w r. 1901.

Że zaś dotychczas miał kraj z opłat konsumcyjnych wogóle . 1,640.000 „
przeto na wprowadzeniu dodatku do podatku spirytusowego zyskałby
netto w r. 1901 . . . . . 3,304.000 K.

Wydział krajowy mając w pamięci uchwałę Wys. Sejmu z dnia 4 maja 1900, polecającą mu w razie zaprowadzenia dodatku konsumcyjnego od spirytusu, zniżenie dodatków do bezpośrednich podatków, do wysokości opłacanej w r. 1899, przedstawia też przy końcu sprawozdania niniejszego wniosek na nałożenie tylko 60% dodatku do podatku gruntowego i domowego, a 66% do bezpośrednich podatków osobistych, to znaczy zniża przy podatku gruntowym i domowym stopę procentową dodatków o 5%, przy reszcie podatków bezpośrednich o 6%.

Wskutek zniżenia dodatków zmniejszy się też dochód z tego źródła w porównaniu z r. 1900 o . . . . . 1,128.703 K.
gdy zaś odpadła w dochodach pozostałość kasowa z lat ubiegłych, która
w r. 1900 wynosiła jeszcze . . . . . 515.926 „
i gdy ubył jednorazowy dochód ze sprzedaży składu lwowskiego i Szumanówki w kwocie . . . . . 305.166 „
wyniósł ubytek w dochodach w porównaniu z rokiem 1900 . . 1,949.795 K.
tak, że z uwzględnieniem drobniejszych różnic w innych rubrykach dochodów r. 1900 a 1901 wynoszących . . . . . 28.523 „
wynosi cały ubytek . . 1,978,318 K.

Na pokrycie tego ubytku posłużyć ma wykazana wyżej zwyżka
netto w podatkach i opłatach konsumcyjnych . . . . . 3,304.000 „
a pozostająca przewyżka w kwocie . . 1,325.682 K.
na pokrycie zwiększonych wydatków r. 1901.

Chcąc spełnić wolę Wys. Sejmu co do przywrócenia stopy procentowej dodatków z r. 1899, nie mógł Wydział krajowy przy zestawieniu preliminarza wydatków na rok 1901 nie tylko preliminować z własnej inicyatywy jakichkolwiek znaczniejszych wyższych wydatków w pojedynczych działach administracyi krajowej, lecz przeciwnie musiał zastosować wielką oszczędność, by znaleść pokrycie dla wydatków opartych na ustawach obowiązujących, lub uchwałach Wysokiego Sejmu.

Przedewszystkiem musiały być uwzględnione te pozycye, które w budżecie roku 1900 zostały z konieczności tylko skreślone, a co do których Wydział krajowy w swem

zeszłorocznem sprawozdaniu wyraźnie zaznaczył, że je dla tego jedynie usuwa, aby równowagę budżetową utrzymać, że jednak usunięcie to niema znaczyć zaniechania wogóle akcyi na tych polach, lecz tylko jednoroczne jej opóźnienie. Wydatki te, jak to szczegółowo w powołanem sprawozdaniu wykazano, wynosiły 202.587 zł. t. j. . 405.174 K.

Następnie należało bezwarunkowo wstawić pokrycie dla niedoboru rachunkowego r. 1899, wykazanego w zamknięciu rachunkowem, znajdującem się w ręku Wys. Izby, na . . . . . 86.530 „

razem . . 491.704 K.

Z wykazanej tedy nadwyżki w dochodach, mającej służyć na pokrycie zwiększonych wydatków, wynoszącej . . . . . 1,325.682 K.

po strąceniu . . 491.704 „

zostawało . . 833.978 K.

na pokrycie zwiększonych wydatków we wszystkich rubrykach.

Gdy zaś dwie z rubryk wydatków funduszu krajowego t. j.

III. „Koszta leczenia« wskutek zwiększającej się ilości dni leczenia i skutkiem otwarcia 2 nowych szpitali wymaga w porównaniu z r. 1900 więcej o . . . . . 280.000 K.

VII. „Na cele wykształcenia i oświaty“ wskutek naturalnego przyrostu szkół i większego zapotrzebowania w funduszu emerytalnym w porównaniu z r. 1900 więcej o . . . . . 402.070 „

wymagają razem więcej o . . 682.070 K.

przeto ze zwyżki . . 833.978 K.

po strąceniu owych . . 682.070 „

zostało . . 151.908 K.

jako nadwyżka, która ma posłużyć na pokrycie zwiększenia w wydatkach w piętnastu rubrykach budżetowych.

Mając do rozporządzenia tak skromną kwotę musiał Wydział krajowy bardzo skrupulatnie badać każdy wydatek, obniżać, gdzie to tylko było możebnem a wstawiać zwiększone w porównaniu do r. 1900 kwoty tylko tam, gdzie tego nieunikniona wymagała konieczność, uchylać zaś ile możności każdy taki nowy wydatek, który bądź to mógł być jeszcze odłożony, bądź też w innej formie uskuteczniony. Do tej kategoryi należały: kwota 100.000 K., o którą Wydział krajowy zamierzał podwyższyć fundusz pożyczkowy dla spółek wodnych. której jednak w budżecie wobec innych pilniejszych wydatków nie mógł już zamieścić; dalej kwota 40.000 K. na założenie i prowadzenie warstatów betonowych dla dróg krajowych (po myśli uchwały Wys. Sejmu z 4. kwietnia 1900); wreszcie kwota 40.000 K. na budowę niższej szkoły rolniczej w Dublanach, którą to kwotę będzie można uzyskać drogą pożyczki hipotecznej.

Tylko tym sposobem i przy stosowaniu wielkiej oszczędności w całem budżetowaniu wydatków dało się zamknąć budżet w granicach z góry obliczonych dochodów.

Gdyby jednakowoż przedłożony przez c. k. Rząd wszystkim Sejmom krajowym projekt ustawy o zaprowadzeniu dodatku krajowego do państwowego podatku od spirytusu, z powodów na wstępie podanych nie stał się ustawą, obowiązującą z 1. stycznia 1901, a tem samem dla naszego funduszu krajowego ubył spodziewany zwiększony dochód wykazany w kwocie . . . . . 3,304.000 K.

to nie tylko trzebaby zatrzymać stopę procentową dodatków do podatków bezpośrednich w tej wysokości, jak w r. 1900, ale jeszcze szukać pokrycia dla niepokrytej reszty.

Zatrzymując bowiem stopę procentową dodatków taką, jak w r. 1900, otrzymałoby się przy wydatności 1. gr., przyjętej w tegorocznem preliminarzu . 14,895.735 K.

A że przy zniżonej stopie procentowej, proponowanej na r. 1901 otrzyma się . . . . . 13,713.261 „

przeto nadwyżka przy zwiększonej stopie t. j. takiej, jak w r. 1900 wyniosłaby . . . . . 1,182.474 K.

Że zaś niepokrytych było . . . . . 3,304.000 K.

a przez przywrócenie stopy dodatków z r. 1900 znalazło się pokrycie dla . . . . . 1,182.474 „

przeto zostaje jeszcze do pokrycia . . 2,121.526 K.

któreby musiało nastąpić drogą pożyczki krajowej.

Droga dalszej redukcyi wydatków wobec wyłuszczonego wyżej nader oględnego preliminowania wydaje się Wydziałowi krajowemu niemożliwą.

Kończąc na tem ogólne przedstawienie stanu budżetu na r. 1901, pozwala sobie Wydział krajowy jeszcze nadmienić, że uchwały finansowe Wys. Sejmu począwszy od r. 1898 ulegały stale modyfikacyom przed podaniem ich do Najwyższego zatwierdzenia. Szczegółów Wydział krajowy na tem miejscu nie powtarza, znajdują się one bowiem w przedkładanych corocznie Wys. Sejmowi sprawozdaniach z czynności Wydziału krajowego, a mianowicie w sprawozdaniu za czas od 15. listopada 1897 do 15. listopada 1898 (Al. 30. Dep. II. str. 2) i w sprawozdaniu za czas od 15. listopada 1898 do 15. listopada 1899 (Al. 1. Dep. II. str. 5.), tudzież w tegorocznem sprawozdaniu z czynności.

Po tych wstępnych wyjaśnieniach przystępuje Wydział krajowy do szczegółowego uzasadnienia załączonego projektu budżetu na rok 1901, który obejmuje:

A.) Ogólny preliminarz na rok 1901.
B) Preliminarz funduszu krajowego wraz ze specyalnymi preliminarzami, a mianowicie:

I. Fundusze i zakłady dotowane ze skarbu krajowego:

Preliminarz funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu wraz ze szczegółowymi preliminarzami:

do	rubr.	VII.	poz. 68	funduszu szkolnego krajowego,
„	„	„	„ 69	„ „ emerytalnego,
„	„	XV.	„ 244	szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie,
„	„	„	„ 245	stacyi kontrolnej i doświadczalnej botaniczno-rolniczej we Lwowie,
„	„	„	„ 246, 247	szkoły rolniczej wyższej i niższej w Dublanach,
„	„	„	„ 248—251	szkoły gorzelniczej, gorzelni krajowej i folwarku, tudzież stacyi kontrolnej i doświadczalnej chemiczno-rolniczej w Dublanach,
„	„	„	„ 254, 255	średniej szkoły rolniczej i folwarku w Czernichowie,
„	„	„	„ 256—260	szkół rolniczych w Horodence, Jagielnicy, Kobiernicach, Bereźnicy i w Suchodole pod Krosnem,
„	„	„	„ 261, 263	szkoły ogrodniczej w Tarnowie i zakładu sadowniczego w Zaleszczykach,
„	„	„	„ 283	składu publicznego w Krakowie,
„	„	XVI.		34. preliminarzy szkół przemysłowych zawodowych,
„	„	XVII.	„ 457	funduszu koszar krajowych.

C) Preliminarz szpitala powszechnego we Lwowie (oddziału chorych i oddziału położnic z klinikami.
D) „ funduszu podrzutków we Lwowie,
E) „ zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie,
F) „ szpitala św. Łazarza w Krakowie (czterech oddziałów),
G) „ funduszu podrzutków w Krakowie,
H) „ „ policyi krajowej.

II. Fundusze samoistne.

I) Preliminarz funduszu kultury krajowej,
K) „ „ stanowego sierocińskiego,
L) „ „ Aleksandra hr. Stadnickiego,
M) „ „ pożyczki krajowej z r. 1873.

W układzie preliminarza wprowadzono tylko drobną zmianę, mianowicie przeniesiono z rubr. VIII. do rubr. X. dochodów „stacyę kontrolną i doświadczalną botaniczno rolniczą“ z powodu, że nie istnieje ona już w Dublanach, lecz we Lwowie. Zresztą trzymał się Wydział krajowy ściśle formy przez Wysoki Sejm poleconej, zatrzymując zaprowadzoną w roku 1896, a przez Wysoki Sejm aprobowaną zmianę co do sposobu umieszczania wyjaśnień. Zamieszczamy też przy poszczególnych pozycyach preliminarza wynikłości z ostatniego roku, z którego rachunki są zamknięte, t. j. z r. 1899.

W wyjaśnieniach do każdego preliminarza dodanych, uzasadnia Wydział krajowy szczegółowo wysokość wstawionych kwot wydatków i dochodów, tudzież różnic między cyframi niniejszego preliminarza, a uchwalonego na r. 1900 budżetu.

Po tych ogólnych uwagach, przystępujemy do szczegółowego przedstawienia różnic budżetowych, jak następuje:

I. W funduszu krajowym w ściślejszem znaczeniu:

	A. W wydatkach.	*więcej*	*mniej*
Rubryka	I. Koszta reprezentacyi kraju więcej o . . na rozmaite drobne wydatki.	200 K.	
„	II. Koszta zarządu mniej o . . . . . głównie z powodu mniejszego wydatku na płace z dodatkami aktywalnymi i pięcioletniami o 7.615 K., tudzież na administracyę dochodów z krajowych opłat konsumcyjnych o 7.000 K. Natomiast zapreliminowano więcej na pensye i zaopatrzenia o 4.026 K., na potrzeby kancelaryjne o 1.200 K., oraz wstawiono nowy wydatek na wynagrodzenie architekty 6.100 K.		3.814 K.
„	III. Koszta leczenia więcej o . . . . . z powodu wzrostu ogólnej ilości dni leczenia, podwyższenia taks leczenia w niektórych szpitalach prowincyonalnych i zagranicznych i z powodu nowych szpitali w Husiatynie i w Gorlicach.	280.000 „	
„	IV. Koszta szczepienia mniej o . . . . na koszta podróży i dyety lekarzy, na podstawie trzechletniego przecięcia.		1.000 „
„	V. Wydatki sanitarne więcej o . . . . . a mianowicie na koszta podróży dla lekarzy okręgowych, z powodu powiększenia ilości okręgów sanitarnych.	10.000 „	
„	VI. Zasiłki dla zakładów dobroczynności mniej o z powodu opuszczenia zasiłków jednorazowo przyznanych na r. 1900 w kwocie 11.600 K. i zniżenia zasiłków dla weteranów z r. 1831 o 4.500 K., a natomiast zapreliminowania nowego wydatku 1.600 K. dla Towarzystwa budowy tanich mieszkań dla robotników katolickich w Krakowie.		14.500 „
„	VII. Na cele wykształcenia i oświaty więcej o . głównie z powodu zwiększenia się niedoborów fund. szkolnego kraj. o kwotę 355.237 K. i funduszu szkolnego emerytalnego o kwotę 33.543 K. (według specyalnych preliminarzy tych funduszów), dalej zwiększenia zasiłków na budowę domów dla internatów o 20.000 K. i nowego wydatku dla towarzystwa przyjaciół muzyki w Tarnopolu 600 K., a natomiast opuszczenia pozycyj uchwalonych jednorazowo na r. 1900 w sumie 7.300 K.	402.070 „	
	Do przeniesienia .	692.270 K.	19.314 K.

			więcej	*mniej*
		Z przeniesienia .	692.270 K.	19.314 K.
Rubryka	VIII.	Utrzymanie pomników historycznych więcej o z powodu zaprelimiowania nowych wydatków na restauracyę organów w kościele OO. Bernardynów w Leżajsku 1.000 K., na dokończenie restauracyi starożytnej synagogi w Leszniowie 600 K., na dalszą restauracyę Zamku królewskiego w Olesku 2.000 K., na budowę pomnika Mickiewicza we Lwowie 4.000 K., na restauracyę ikonostasu w cerkwi w Sieniawie 2.000 K., na restauracyę fresków w kościele w Nawaryi 2.000 K. i na restauracyę ratusza w Husiatynie 1.675 K. Natomiast opuszczono jednorazowy wydatek 400 K., uchwalony w roku 1900 dla Muzeum narodowego w Krakowie.	12.875 „	
„	IX.	Kwaterunkowe żandarmeryi więcej o . . z powodu podwyższenia ryczałtów o 1.704 K., i wyższych o 7.503 K. kosztów najmu pomieszkań w 40 dawnych i 9 nowych posterunkach.	9.207 „	
„	X.	Wydatki na komunikacye więcej o . . Różnice w tej rubryce są następujące: w dziale I. B. „Nowe budowle i rekonstrukcye dróg“, więcej o 80.000 K., w dziale C. „Utrzymanie dróg krajowych“, więcej o 5.132 K., w dziale D. „Zasiłki“, więcej o 80.000 K. i w dziale II. „Koleje żelazne“, na koszta zarządu więcej o 6.280 K., wreszcie na dotacyę dla funduszu kolejowego“, więcej o 150.000 K. (skreślonych w roku ubiegłym ze względów oszczędnościowych). Natomiast mniej preliminowano w dziale I. A. „Koszta zarządu“ o 1.086 K. i w dziale F. „Pensye i zaopatrzenia“ o 1.823 K.	318.503 „	
„	XI.	Dotacye dla zakładów krajowych mniej o . według specyalnych preliminarzy.		9.150 „
„	XII.	Wydatki na szupaśnictwo mniej o . . wedle przeciętnej wynikłości z trzech lat ostatnich.		2.000 „
„	XIII.	Budowy wodne i melioracye więcej o . . z następujących powodów: w dziale A) na biuro melioracyjne i studya przygotowawcze więcej o 8.352 K., w dziale B) na systematyczną regulacyę rzek karpackich więcej o 52.572 K. (w dziale tym wstawiono skreśloną w roku ubiegłym ze względów oszczędnościowych połowę drugich rat na regulacyę Soły i Łomnicy, w łącznej kwocie 79.586 K.), na zasiłki $33^1/_3\%$ na lokalne regulacye rzek niespławnych więcej o 51.838 K., na konserwacyę krajowych robót melioracyjnych więcej o 1.000 K., na zasiłki na popieranie mniejszych robót melioracyjnych więcej o 14.662 K. Natomiast preliminowano na po-	109.210 „	
		Do przeniesienia .	1,142.065 K.	30.464 K.

			więcej	*mniej*
		Z przeniesienia .	1,142.065 K.	30.464 K.
		pieranie przedsiębiorstw melioracyjnych mniej o 19.214 K.		
Rubryka	XIV.	Odsetki od pożyczek i umarzanie tychże więcej o	3.420 „	
		głównie z powodu zaprelimiowania nowego wydatku na umorzenie pożyczki z funduszu uposażenia kasy krajowej na pokrycie niedoboru funduszu krajowego z r. 1899 w kwocie 86.530 K., a natomiast opuszczenia wyd. 4.110 K. na umorzenie pożyczki z galic. Kasy oszczędności na budowę pralni w szpitalu lwowskim, z powodu umorzenia tej pożyczki w r. 1900, wreszcie wskutek mniejszych wydatków na pokrycie niedoboru funduszu pożyczki z r. 1873 o 77.434 K., (gdyż pozostaje do spłaty tylko jedna rata tej pożyczki), na umorzenie pożyczki z Banku krajowego na odbudowanie szpitala tarnowskiego o 1.008 K., której spłata również kończy się i na umorzenie pożyczki kraj. z r. 1993 o 598 K.		
„	XV.	Na cele rolnictwa i górnictwa więcej o .	98.923 „	
		głównie z powodu nowego wydatku na koszta komisyjne przy szczepieniu tuberkuliną 2.000 K., na częściowe koszta utrzymania weterynarzy przy gal. towarzystwie gospodarskiem we Lwowie, i towarzystwie rolniczem w Krakowie 2.400 K., na subwencyę dla Towarzystwa hodowców czerwonego bydła 4.000 K., oraz wstawienia na podwyższenie stałego funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego skreślonej w r. 1900 ze względów oszczędnościowych drugiej raty 60.000 K. Dalej podwyższono wydatki na stacyę botaniczno rolniczą we Lwowie o 3.900 K., na szkołę średnią rolniczą w Czernichowia o 21.037 K., na niższą szkołę rolniczą w Kobiernicach o 5.500 K. w Suchodole pod Krosnem o 4.298 K., na popieranie celów Towarzystwa ogrodniczego w Krakowie o 6.000 K. i na koszta zakładania spółek oszczędności i utrzymanie biura Patronatu o 6.100 K. Natomiast zniżono wydatek na folwark w Dublanach o 7.393 K. i opuszczono wydatek na budowę szkoły rolniczej w Suchodole pod Krosnem 9.300 K., tudzież z powodu innych drobniejszych różnic.		
„	XVI.	Na cele przemysłu więcej o	72.388 „	
		głównie z powodu zwiększenia wydatków na szkoły przemysłowe uzupełniające (Dział I.) o 8.279 K., na szkoły dla wyrobów ze skóry (Dział II. C) o 2.644 K., na subwencyonowane zakłady dla nauki robót kobiecych (Dział II. H.) o 400 K, na c. k. szkoły fachowe subwencyonowane ze skarbu krajowego (Dział II. I.) o 5.260 K., na cele szkolnictwa		
		Do przeniesienia .	1,316.796 K.	30.464 K.

			więcej	*mniej*
		Z przeniesienia .	1,316.796 K.	30.464 K.
		przemysłowego (Dział III.) o 4.41↘ K. i na zasiłki i pożyczki na cele przemysłowe (Dział V.) o 69.000 K. (głównie z powodu wstawienia skreślonej w r. 1900 ze względów oszczędnościowych ostatniej raty dotacyi dla funduszu przemysłowego w kwocie 75.000 K.), natomiast zaś zmniejszenia wydatków na szkoły dla wyrobu z drzewa i łoziny (Dział II. A.) o 13.196 K. i na szkoły dla wyrobów garncarskich (Dział II. B.) o 4.362 K.		
„	XVII.	Rozmaite wydatki więcej o	16.263 „	
		głównie z powodu zapreliminowania nadzwyczajnego wydatku na koszta utrzymania rozmaitych osób w szpitalach 5.000 K., zwiększonej o 1.500 K. subwencyi na kościół polski w Wiedniu, nowej dotacyi na potrzeby ludności dotkniętej klęskami elementarnemi w r. 1900 40.000 K., tudzież wydatków na dodatkowe koszta budowy skrzydła dla biura melioracyjnego 5.690 K. Natomiast obniżono dotacyę dla funduszu koszar krajowych na pokrycie 4% odsetek od pożyczki 3,000.000 K. o 4.274 K., tudzież II-gą ratę zasiłku na potrzebę ludności dotkniętej klęskami elementarnemi w r. 1899 o 26.933 K. w miarę potrzeby oprocentowania pożyczek zaciągniętych przez Wydziały powiatowe, opuszczono nadto jednorazowo w r. 1900 uchwalone zasiłki dla pogorzelców 2.500 K. i zasiłki do rozdziału pomiędzy petentów 2.000 K.		
		W ogóle preliminuje się na r. 1901:		
		więcej o . . .	1,333.059 K.	
		mniej o . . .		30.464 K.
		Z porównania okazują się na rok 1901 wydatki ogółem większe o	**1,302.595 K.**	

B. W dochodach.

			więcej	*mniej*
Rubryka	I.	Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych mniej o		515.926 K.
		na podstawie zamknięcia rachunków za rok 1899, wedle którego nie było żadnej przewyżki dochodów.		
„	III.	Dochody z dróg krajowych więcej o . .	6.472 K.	
		głównie z powodu zapreliminowania wyższych o 14.000 K. subwencyj z c. k. Skarbu Państwa na budowę dróg, a natomiast niższego o 2.000 K. czynszu za użycie rowu drogi krajowej Gorlice-Konieczna na rurociąg naftowy i mniejszego o 6.000 K. zwrotu od Towarzystw kolejowych — pokrytych za nie wydatków administracyjnych.		
		Do przeniesienia .	6.472 K.	515.926 K.

			więcej	*mniej*
		Z przeniesienia .	6.472 K.	515.926 K.
Rubryka	IV.	Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych mniej o . . . . . według specyalnych preliminarzy zakładów krajowych.		10.943 „
„	V.	Zwroty zaliczek z lat ubiegłych mniej o . głównie z powodu opuszczenia prełiminowanego w r. 1900 dochodu ze zwrotu kosztów zdjęć i projektów melioracyjnych w kwocie 14.160 K., które w r. 1901 nie są spodziewane i zmniejszenia dochodu ze zwrotu zaliczek na płace od urzędników krajowych o 1.300 K. Natomiast zaprełiminowano wyższy dochód ze zwrotu zaliczek na płace od nauczycieli szkół rolniczych o 600 K., dalej wskutek zwiększenia dochodu z zaliczek od szpitali powszechnych z rachunków kwartalnych o 3.800 K.		11.060 „
„	VI.	Zwroty pożyczek mniej o kwotę . . . wedle warunków spłaty tych pożyczek.		240 „
„	VIII.	Dochody krajowych szkół rolniczych, folwarku, szkoły gorzelnictwa, gorzelni krajowej, tudzież stacyi kontrolnej i doświadczalnej w Dublanach więcej o	2.912 „	
„	IX.	Dochody krajowej szkoły rolniczej i folwarku w Czernichowie więcej o	19.100 „	
„	X.	Dochody innych zakładów rolniczych więcej o według specyalnych preliminarzy tych zakładów.	1.606 „	
„	XII.	Dochody z przelania do skarbu krajowego pozostałości z funduszu zepomogi z r. 1866 mniej o . . . . . stosownie do plann umorzenia pożyczek udzielonych Wydziałom powiatowym.		2.964 „
„	XIII.	Dochody z kwaterunku żandarmeryi więcej o z powodu wyższego zwrotu od c. k. Rządu, a mianowicie za kwaterunkowe o 3.796 K. za noclegowe o 1.339 K. i od administracyi politycznej za kwaterunkowe o 523 K., wedle preliminarza c. k. Komendy żandarmeryi.	5.658 „	
„	XIV.	Dochód ze zwrotu wydatków szupasowych mniej o . . . . . na podstawie przeciętnej z dochodów trzech lat ostatnich.		1.500 „
„	XV.	Dochód z krajowego składu publicznego w Krakowie mniej o . . . . . według specyalnego preliminarza tego składu.		5.450 „
„	XVI.	Dochód z krajowych opłat konsumcyjnych więcej o . . . . . z powodów wyżej wyjaśnionych.	3,304.000 „	
„	XVII.	Rozmaite dochody mniej o . . . . głównie z powodu niższej o 4.000 K. subwencyi z c. k. Skarbu Państwa na założenie szkoły rolniczej w Suchodole, mniejszych o 30.314 K. dochodów byłych funduszów indemnizacyjnych, tudzież z powodu opuszczenia		337.280 „
		Do przeniesienia .	3,339.748 K.	885.363 K.

	więcej	*mniej*
Z przeniesienia .	3,339.748 K.	885.363 K.
preliminowanego dochodu ze sprzedaży składów zbożowych we Lwowie i gruntów na Szumanówce w kwocie 305.166 K. — natomiast zaś zapreliminowano nowy dochód 2.000 K. od c. k. Skarku Państwa na podniesienie uprawy tytoniu.		
W ogóle preliminuje się na rok 1901:		
więcej o . . .	3,339.748 K.	
mniej o . . .		885.363 K.
Z porównania wynika dochód większy o .	**2,454.385** K.	

Reasumując ogólne wyniki różnic niniejszego preliminarza:

w wydatkach wynik niekorzystniejszy o	1,302.595 K.
w dochodach wynik korzystniejszy o	2,454.385 „
okazuje się w rezultacie preliminarz roku 1901 cyfrowo korzystniejszy od budżetu roku 1900 o	1,151.790 K.

z powodów wyżej wyjaśnionych.

Sumaryusz preliminarza budżetu krajowego na rok 1901 wynosi

w wydatkach	21,256.591 K.
w dochodach własnych	7,569.151 „
pozostaje do pokrycia dodatkami do podatków	13,687.440 K.

Dla obliczenia dochodu z nałożyć się mających dodatków do podatków na pokrycie powyższego niedoboru, przytacza się następujące daty:

1. Wydatność jednego centa dodatków w ostatnich trzech latach wynosiła:

w r. 1897 . . .	249.146 K.
w r. 1898 . . .	237.710 „
w r. 1899 . . .	226.260 „

Wydatność z roku 1897 różni się znacząco od wydatności roku 1898 i 1899, ponieważ opiera się na dawniejszej, a dla wymiaru dodatków korzystniejszej ustawie podatkowej, nie nadaje się tedy do obliczeń.

Wydatność z roku 1898, jakkolwiek opiera się już na nowej ustawie podatkowej, nie może również służyć za podstawę do wymiaru dodatków, gdyż na wysokość jej wpłynął znacząco pobór zaległych dodatków z lat ubiegłych, odnoszących się także do dawniejszej ustawy podatkowej.

Natomiast na wydatności ostatniego roku (1899) w zupełności oprzeć się można, gdyż w wielkiem zbliżeniu odpowiada ona preliminowanym podatkom państwowym na rok 1901, jakto poniżej się wykazuje.

2. Wedle wyciągu z rządowego preliminarza na rok 1901 (LW. 56.440/900) podatki państwowe opłacie dodatków podlegające, wynoszą:

a) podatki gruntowe	9,200.000 K.	
b) „ domowe	8,240.000 „	17,440.000 K.
c) „ zarobkowe i inne		5,274.000 „
razem .		22,714.000 K.
Suma ta odpowiada wydatności 1 grosza dodatków . . .		227.140 „
(zbliżonej do wydatności z roku 1899, jak wzmiankowano)		

Z wyłuszczonych powodów przyjmujemy tedy do obliczeń rzeczywistą wydatność 1 grosza dodatku z r. 1899 w cyfrze zaokrąglonej, to jest w kwocie 226.000 K. (taką samą jak w budżecie na rok 1900 uchwalono). Wydatność ta równa się sumie podatkowej 22,600.000 K.

Licząc w stosunku do wykazanych (wyżej ad 2) podatków, wedle preliminarza państwowego, przypadnie z powyższej sumy podatkowej:

I. na podatek gruntowy	9,153.826 K.		
„ „ domowy	8,198.644 „	17,352.470 K.	
II. „ „ zarobkowy i inne		5,247.530 „	
razem j. w. . .		22,600.000 K.	

Co do rozdziału tych podatków na W. Ks. Krakowskie i Galicyę, przyjmuje się następujący dzielnik:

Wydatność 1 grosza dodatków w W. Ks. Krakowskiem wynosiła:

w r. 1897 . . .	6·594%
w r. 1898 . . .	6·500%
w r. 1899 . . .	6.500%
razem w 3 latach .	19·594%
przeciętnie .	6·531%

przyjmuje się tedy na:

W. Ks. Krakowskie zaokrągloną przeciętnę . .	6·5%
dla Galicyi wschodniej i zachodniej	93·5%
razem .	100 %

Ulgę zaś dla W. Ks. Krakowskiego przyjmuje się w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 6. lutego 1894 po 11 groszy dla obydwóch kategoryj dodatków.

Dodatki krajowe ustanawia się po myśli uchwały Wys. Sejmu z dnia 4. maja 1900 w wysokości pobieranych dodatków w roku 1899 — mianowicie:

od podatku gruntowego i domowego dla Galicyi wschodniej i zachodniej po 60 groszy a dla W. Ks. Krak. po 49 groszy,

od podatku zarobkowego i innych dla Galicyi wschodniej i zachodniej po 66 groszy a dla W. Ks. Krak. po 55 groszy.

Dochód z dodatków tej wysokości (od wyżej obliczonych sum podatków) uczyni:

a) Dodatki do podatku grunt. i dom. od sumy podatkowej 17,352.470 K.:

Z tego na Galicyę	93·5% . .	16,224.559 K.	od tego 60% —	9,734.735 K.
na W. Ks. Krak.	6·5% . .	1,127.911 „	„ „ 49% —	552.676 „

b) Dodatki do podatku zarobkowego i innych, od sumy 5,247.530 K.:

Z tego na Galicyę	93·5% . . .	4,906.441 „	„ 66% —	3,238.251 „
„ na W. Ks. Krak.	6·5% . .	341.089 „	„ 55% —	187.599 „
Razem od sumy podatkowej . . .		22,600.000 K.	ogólny dochód z dodatków	13,713.261 K.
że zaś wedle preliminarza jest do pokrycia				13,687.440 „
przeto pozostaje zwyżka				25.821 K.

W sprawie przenoszenia oszczędności z jednej pozycyi na drugą, przedstawia Wydział krajowy też same wnioski jak w roku zeszłym.

II. Fundusze dotowane ze skarbu krajowego.

	Dochody:	Wydatki:
Suma ogólna tego działu wynosi	1,621.326 K.	1,566,963 K.
na rok 1900 uchwalono	1,569.378 „	1,513.222 „
przeto na rok 1901 preliminuje się w dochodach więcej o .	51.948 K.	
w wydatkach więcej o		53.741 K.

Uzasadnienie różnic przedstawiono w preliminarzach specyalnych funduszów tego działu, wynik zaś ostateczny uwidocznia rubryka XI. wydatków i rubryka IV. dochodów funduszu krajowego.

III. Fundusze samoistne.

	Dochody:	Wydatki:
Suma ogólna w tym dziale wynosi	13.818 K.	34.340 K.
z porównania wynika niedobór		20.522 K.
a to: w funduszu pożyczki kraj. z r. 1873 niedobór . .	21.014 K.	
w funduszu stanowym sierocińskim nadwyżka dochodów .	492 „	
Wogóle wynika niedobór jak wyżej	20.522 K.	

Na podstawie powyższych wywodów Wydział krajowy wnosi:

I. Wysoki Sejm raczy uchwalić załączone preliminarze funduszów krajawych na rok 1901.

II. Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Na pokrycie niedoboru funduszu krajowego w r. 1901 pobierany będzie dodatek do państwowych podatków bezpośrednich a mianowicie:

a) dodatek do państwowego podatku gruntowego, domowo-czynszowego, domowo-klasowego i 5%-wego podatku od domów wolnych w wysokości 60 groszy od każdej korony całej przepisanej należytości tych podatków.

b) dodatek do państwowych bezpośrednich podatków osobistych ustanowionych ustawą z dnia 25. października 1896 Dz. u. p. nr. 220 z wyjątkiem podatku osobisto-dochodowego, w wysokości 66 groszy od każdej korony całej przypisanej należytości tych podatków.

2. opodatkowani w mieście Krakowie, tudzież w powiatach Krakowskim i Chrzanowskim, opłacać będą dodatek do podatków w ust. 1. ad a) wymienionych, w wysokości 49 groszy zaś do podatków w tymże ustępie ad b) wymienionych 55 groszy od każdej korony całej należytości tych podatków.

3. Kwoty przyzwolone na rok 1901 w rubrykach i pozycyach wydatków budżetu krajowego w znaczeniu ściślejszem, niemniej w funduszu krajowym w znaczeniu obszerniejszem, jakoteż wszystkich zakładów krajowych, będą wydawane tylko na cele oznaczone w poszczególnych rubrykach i pozycyach, a to osobno w dziale wydatków zwyczajnych osobno w dziale wydatków nadzwyczajnych.

Przenoszenie zaoszczędzeń dozwolone jest tylko przy następujących pozycyach funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu:

a) w rubryce I. między pozycyami 5, 6, 7 i między pozycyami 8 i 10

b) w rubryce II. między literami a, b, c, d,pozycyi 23

c) w rubryce X. między pozycyami 187, 188 tudzież między pozycyami 192, 193, 194

d) w rubryce XV. między poz. 294, 295 tudzież między pozycyami 311, 312 i 314. dalej w należących do tej rubryki, budżetach szkół rolniczych, szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, szkoły ogrodniczej w Tarnowie i zakładu sadowniczego w Zaleszczykach, między wszystkiemi pozycyami każdej rubryki zwyczajnych wydatków tych szkół;

e) w rubryce XVI. między pozycyami 317—366, między pozycyami 369 i 428, między pozycyami 429 i 432, między pozycyami 426 i 433, wreszcie między pozycyami działów A, B, C, D i F wydatków na szkoły przemysłowe zawodowe, połączone z warsztatami wzorowymi, wszakże tylko w granicach każdego działu z osobna i tylko w wydatkach zwyczajnych.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
***S. Badeni** w. r.*

Sprawozdawca:
***Józef Wereszczyński** w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

LW. 61.721/1900.

Lit. A.

Projekt budżetu krajowego

na rok

1901.

Z drukarni E. Winiarza.

Projekt budżetu funduszów

Liczba porządkowa	Alegat pod literą	Rubryka	Nazwa funduszów i zakładów	Wydatki	Dochody	Z porównania okazuje się: Nadwyżka dochodów	Z porównania okazuje się: Przewyżka wydatków nad dochody własne czyli niedobór
				Korony			
I.	B)		**Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu.**				
		I.	Koszta reprezentacyi kraju	215.672			
		II.	„ zarządu	666.098			
		III.	„ leczenia	2,380.000			
		IV.	„ szczepienia	156.000			
		V.	Wydatki sanitarne	99.200			
		VI.	Zasiłki dla zakładów dobroczynności	42.948			
		VII.	Na cele wykształcenia i oświaty	7,137.706			
		VIII.	Utrzymanie pomników historycznych	81.515			
		IX.	Kwaterunkowe żandarmeryi	504.725			
		X.	Wydatki na komunikacye	3,504.553			
		XI.	Dotacye dla zakładów krajowych	55.832			
		XII.	Wydatki na szupaśnictwo	50.000			
		XIII.	Budowy wodne i melioracye	1,233.890			
		XIV.	Umorzenie pożyczek	2,932.784			
		XV.	Na cele rolnictwa i górnictwa	1,273.611			
		XVI.	„ „ przemysłu	423.410			
		XVII.	Rozmaite wydatki	498.647			
		I.	Pozostałość z rachunków z lat ubiegł.		—		
		II.	Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych		—		
		III.	Dochody z dróg krajowych		584.742		
		IV.	Nadwyżka dochodów od zakładów dotowanych		110.195		
		V.	Zwroty zaliczek z lat ubiegłych		86.500		
		VI.	„ pożyczek		5.014		
		VII.	Dochody szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie		14.760		
		VIII.	Dochody szkół, folwarku, gorzelni i stacyi doświadczalnej w Dublanach		134.326		
		IX.	Dochody szkół i folwarku w Czernichowie		76.540		
		X.	Dochody innych zakładów rolniczych krajowych		70.230		
		XI.	Zwroty za sprawdzenie rachunków aptekarskich		920		
		XII.	Dochody z przelania do funduszu krajowego pozostałości z funduszu zapomogi z r. 1866		850		
		XIII.	Dochody z kwaterunku żandarmeryi		201.508		
		XIV.	Dochody ze zwrotów wydatków szupasowych		14.500		
		XV.	Dochody z krajowego składu publicznego w Krakowie		35.100		
		XVI.	Dochody z krajowych opłat konsumc.		4,944.000		
		XVII.	Rozmaite dochody		1,289.966		
			Do przeniesienia	21,256.591	7,569.151		

krajowych na rok 1901.

Liczba porządkowa	Alegat pod literą	Rubryka	Nazwa funduszów i zakładów	Wydatki	Dochody	Z porównania okazuje się: Nadwyżka dochodów	Z porównania okazuje się: Przewyżka wydatków nad dochody własne czyli niedobór
				Korony			
I.	B)		Z przeniesienia .	21,256.591	7,569.151		
		XVIII.	Dodatki do podatków od ogólnej sumy podatków 22,600.000 K. . .				
			1) Dla Galicyi wschodniej i zachodniej:				
			a) od podatku gruntowego i domowego (93·5%) w sumie 16,224.559 K. po 60 g. . . 9,734.735 K.				
			b) od podatku zarobkowego (93·5%) w sumie 4,906.441 K. po 66 g. . . 3,238.251 „				
			Razem 12,972.986 K.				
			2) Dla W. Ks. Krakowskiego:				
			a) od podatku gruntowego i dom. (6·5%) w sumie 1,127.911 K. po 49 g. 552 676 K.				
			b) od podatku zarobkowego (6·5%) w sumie 341.089 K. po 55 g. 187.599 „ 740.275 „		13,713.261		
			Ogólna suma funduszu krajowego	21,256.591	21,282.412	25.821	—
II.			**Fundusze krajowe w obszerniejszem znaczeniu.**				
	C)		Krajowy szpital powsz. we Lwowie .	659.683	633.589	—	26.094
	D)		Fundusz podrzutków we Lwowie .	16.427	—	—	16.427
	E)		Krajowy zakład dla obłąkanych w Kulparkowie	407.040	461.620	54.580	—
	F)		Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie	467.945	511.564	50.430	6.811
	G)		Fundusz podrzutków w Krakowie .	10 058	3.558	—	6.500
	H)		Fundusz policyi krajowej . .	5.810	10.995	5.185	—
			Suma .	1,566.963	1,621.326	110.195	55.832
						54.363	
III.			**Fundusze samoistne.**				
	I)		Fundusz kultury krajowej . .	7.752	7.752	—	—
	K)		„ stanowy sierociński . .	3.154	3.646	492	—
	L)		„ Aleksandra hr. Stadnickiego	2.020	2.020	—	—
	M)		„ pożyczki kraj. z roku 1873 .	21.414	400	—	21.014
			Suma .	34.340	13.818	492	21.014
							20.522

LW. 61721/1900.
Alegat B. do sprawozdania
Wydziału krajowego o budżecie
krajowym na rok 1901.

Lit. B.

FUNDUSZ KRAJOWY

w ściślejszem znaczeniu.

PRELIMINARZ

na rok 1901.

W załączeniu: *a*) Preliminarz funduszu krajowego;
b) „ krajowego funduszu szkolnego emerytalnego;
c) „ szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie;
d) „ stacyi kontrolnej i doświadczalnej botaniczno-rolniczej we Lwowie;
e) „ szkoły wyższej rolniczej w Dublanach;
f) „ „ niższej „ „ „
g) „ folwarku w Dublanach;
h) „ szkoły gorzelniczej w Dublanach;
i) „ krajowej gorzelni; „ „
j) „ stacyi kontrolnej i doświadczalnej chemiczno-rolniczej w Dublanach;
k) „ szkoły rolniczej w Czernichowie;
l) „ folwarku w Czernichowie;
m) „ szkoły rolniczej w Horodence;
n) „ „ „ „ Jagielnicy;
o) „ „ „ „ Kobiernicach;
p) „ „ „ „ Bereźnicy;
r) „ „ „ „ Suchodole pod Krosnem;
s) „ „ ogrodniczej w Tarnowie;
t) „ zakładu sadowniczego w Zaleszczykach;
u) „ krajowego składu publicznego w Krakowie;
w) „ zakładów przemysłowych zawodowych;
x) „ funduszu koszar krajowych;
z) Wykaz podatków.

Sumaryczne porównanie kwot preliminowanych

Liczba rubryki	Poszczególnienie	Preliminuje się na rok 1901		
		Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem
				K o -
	Wydatki.			
I.	Koszta reprezentacyi kraju	215.672	—	215.672
II.	„ zarządu	662.098	4.000	666.098
III.	„ leczenia	2,380.000	—	2,380 000
IV.	„ szczepienia	156.000	—	156.000
V.	Wydatki sanitarne	99.200	—	99.200
VI.	Zasiłki dla zakładów dobroczynności	42.948	—	42.948
VII.	Na cele wykształcenia i oświaty	7,137.706	—	7,137.706
VIII.	Utrzymanie pomników historycznych	81.515	—	81.515
IX.	Kwaterunkowe żandarmeryi	504.725	—	504.725
X.	Wydatki na komunikacye	3,230.513	274.040	3,504.553
XI.	Dotacye dla zakładów krajowych	55.832	—	55.832
XII.	Wydatki na szupaśnictwo	50.000	—	50.000
XIII.	Budowy wodne i melioracye	1,233.890	—	1,233.890
XIV.	Umorzenie pożyczek	2,932.784	—	2,932.784
XV.	Na cele rolnictwa i górnictwa	1,212.387	61.224	1,273.611
XVI.	„ „ rękodzielnictwa i przemysłu	405.868	17.542	423.410
XVII.	Rozmaite wydatki	493.647	5.000	498.647
	Suma wydatków	20,894.785	361.806	21,256.591
	Dochody.			
I.	Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych	—	—	—
II.	Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych	—	—	—
III.	Dochody z dróg krajowych	471.576	113.166	584.742
IV.	Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych	110.195	—	110.195
V.	Zwroty zaliczek z lat ubiegłych	86.500	—	86.500
VI.	Zwroty pożyczek	5 014	—	5.014
VII.	Dochody szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie	14.760	—	14.760
VIII.	„ szkół folwarku i gorzelni, tudzież stacyi doświadczalnej w Dublanach	134.326	—	134.326
IX.	„ szkół i folwarku w Czernichowie	76.540	—	76.540
X.	„ innych zakładów rolniczych krajowych	70.230	—	70.230
XI.	Zwroty za sprawdzenie rachunków aptekarskich	920	—	920
XII.	Dochody z przelania do skarbu kraj. pozostałości z fund. zapomogi z r. 1866	850	—	850
XIII.	Dochody z kwaterunku żandarmeryi	201.508	—	201.508
XIV.	„ ze zwrotu wydatków szupasowych	14.500	—	14.500
XV.	„ kraj. składu publicznego w Krakowie	35.100	—	35.100
XVI.	„ z krajowych opłat konsumcyjnych	4,944.000	—	4,944.000
XVII.	Rozmaite dochody	1,289.966	—	1,289.966
	Suma dochodów własnych	7,455.985	113.166	7,569.151
XVIII.	Dodatki do podatków od ogólnej sumy podatków 22,600.000 K. (wydatność 1 g. 226.000 K.):			
	a) w Galicyi wschodniej i zachodniej (93.5%) po 60 g. od podatku gruntowego, zaś po 66 g. od podatku zarobkowego. 12,972.986 K.			
	b) w W. K. Krakowskiem (6.5%) po 49 g. od podatku gruntowego i domowego, zaś po 55 g. od podatku zarobkowego. 740.275 „	13,713.261	—	13,713.261
	Ogólna suma dochodów	21,169.246	113.166	21,282.412
	W porównaniu z wydatkami			21,256.591
	Okazuje się nadwyżka dochodów			25.821

na rok 1901 z uchwalonemi na rok 1900.

Na rok 1900 uchwalono w budżecie razem	Na r. 1901 preliminuje się zatem ogółem		Uwaga
	więcej	mniej	
r o n y			
215.472	200	—	
669.912	—	3.814	
2,100.000	280.000	—	
157.000	—	1.000	
89.200	10.000	—	
57.448	—	14.500	
6,735.636	402.070	—	
68.640	12.875	—	
495.518	9.207	—	
3,186.050	318.503	—	
64.982	—	9.150	
52.000	—	2.000	
1,124.680	109.210	—	
2,929.364	3.420	—	
1,174.688	98.923	—	
351.022	72.388	—	
482.384	16.263	—	
19,953.996	1,333.059	30.464	
	1,302.595		
515.926	—	515.926	
—	—	—	
578.270	6.472	—	
121.138	—	10.943	
97.560	—	11.060	
5.254	—	240	
14.760	—	—	
131.414	2.912	—	
57.440	19.100	—	
68.624	1.606	—	
920	—	—	
3.814	—	2.964	
195.850	5.658	—	
16.000	—	1.500	
40.550	—	5.450	
1,640.000	3,304.000	—	
1,627.246	—	337.280	
5,114.766	3,339.748	885.363	
	2,454.385		

CZĘŚĆ I.

WYDATKI.

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900
			Korony			
I.		**Koszta reprezentacyi kraju.**				
		A) Sejm krajowy.				
	1	Koszta podróży pp. posłów	8.972	—	15.430	8 972
	2	Dyety pp. posłów	72.000	—	72.000	72.000
	3	Koszta druków	41 200	—	41.411	41.200
	4	Spisywanie sprawozdań	8.000	—	8 000	8.000
	5	Pisarze dzienni	1.300	—	1.300	1.300
	6	Remuneracye urzędników Wydziału krajowego, za dodatkowe zatrudnienie podczas Sejmu	2.400	—	2.400	2.400
	7	Służba	2.400	—	2.400	2 400
	8	Opał	3.000	—	3.000	3.000
	9	Zapuszczanie i mycie podłóg	200	—	200	200
	10	Potrzeby kancelaryjne	800	—	800	800
	11	Na uzupełnienie biblioteki sejmowej	400	—	400	400
	12	Rozmaite drobne wydatki	1.000	—	1.059	800
		B) Wydział krajowy.				
	13	Marszałek krajowy . . 12.000 K. i dodatek na reprezentacyę 8.000 „	20.000	—	20.000	20.000
	14	Sześciu członków Wydziału krajowego, po 8.000 K.	48.000	—	46 044	48.000
	15	Zastępcy	4 000	—	4.178	4 000
	16	Dodatek dla członka Wydziału krajowego mianowanego przez Marszałka zastępcą do kierownictwa w Wydziale krajowym	2.000	—	2.000	2.000
		Suma rubryki I.	215.672	—	220.622	215 472

Wyjaśnienia.

Na rok 1091 preliminuje się . . . . . 215.672 K
„ „ 1900 uchwalono . . . . . 215.472 „
„ „ 1901 preliminuje się więcej o . . . . . 200 K
a mianowicie:

Do poz. 12. Preliminuje się więcej o 200 K a to na podstawie wynikłości z lat ostatnich.

Wydatki z tego tytułu wynosiły w r. 1897 . . . 816 K.
„ „ 1898 . . . 851 „
„ „ 1899 . . . 1.059 „
Razem . . 2.726 K.
przeciętnie . . 908 „

Ze względu jednak na wynikłość z roku 1899 i że wydatki z tego tytułu w roku 1900, w chwili układania niniejszego preliminarza wynosiły 1.462 K, preliminuje się na rok 1901 kwotę 1.000 K

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
II.		**Koszta zarządu.**				
	17	Oddział konceptowy.				
		A) Płace i dodatki aktywalne.				
		a) 3 radców, płaca po 6.400 K 19.200 K dodatek aktyw. po 960 K 2.880 „	22.080			
		b) 7 sekretarzy, pł. po 4.800 K 33.600 K dodatek aktyw. po 840 K 5.880 „	39.480			
		c) 7 wice-sekr., pł. po 3.600 K 25.200 K dodatek aktyw. po 720 K 5.040 „	30.240			
		d) 6 adjunktów, pł. po 2.800 K 16.800 K dodatek aktyw. po 600 K 3.600 „	20.400			
		e) 6 koncep., płaca po 2.200 K 13.200 K dodatek aktyw. po 480 K 2.880 „	16 080			
		f) 3 aplikant., adjut. po 1.400 K 4.200 K 3 „ „ „ 1.200 K 3.600 „	7.800			
			136.080			
		B) Dodatki pięcioletnie.				
		Radcom po 800 K: Michalczewskiemu (3) 2.400 K, Dr. Ekielskiemu (2) 1.600 K; *Sekretarzom* po 400 K: Pierożyńskiemu (2) 800 K, Jabłonowskiemu (1) 400 K i drugi od dnia 18. listopada 1901 48 K razem 448 K, Stadnickiemu (1) 400 K, Zeńczakowi (1) 400 K, Abgarowiczowi (1) 400 K; *Wice-sekretarzom* po 400 K: Słomkowskiemu (2) 800 K, Schwormowi (1) 400 K, Białobrzeskiemu (1) 400 K, Sawczyńskiemu (1) 400 K; *Adjunktom* po 200 K: Gaszyńskiemu (1) 200 K. . . .	8.648			
			144 728	—	147.954	150.884
	18	Oddział rachunkowy.				
		A) Płace i dodatki aktywalne.				
		a) dyrektor, płaca . . . 6.000 K dodatek aktywalny . . 800 „	6.800			
		b) zastępca dyrektora, płaca . 4.800 K dodatek aktywalny . . 720 „	5.520			
		c) 7 rewident., pł. po 3 600 K 25.200 K dodatek aktyw. po 600 K 4.200 „	29.400			
		d) 11 adjunkt., pł. po 2.800 K 30.800 K dodatek aktyw. po 480 K 5.280 „	36.080			
		e) archiwista, płaca . . 2.200 K dodatek aktywalny . . 400 „	2.600			
		Do przeniesienia .	80 400 144.728	—	— 147.954	— 150.884

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
II.	18	Z przeniesienia .	144.728	—	147.954	150.884
			80.400	—	—	—
		f) protokolista, płaca . . 2.200 K dodatek aktywalny . . 400 „	2.600			
		g) 8 oficyałów, pł. po 2.200 K 17.600 K dodatek aktyw. po 360 K 2 880 „	20.480			
		h) 9 asystentów, pł. po 1.600 K 14.400 K dodatek aktyw. po 200 K 1.800 „	16.200			
		i) 12 praktyk., pł. po 1.200 K 14 400 K dodatek aktyw. po 200 K 2 400 „	16.800			
		k) 3 aplikant., adjut. po 1.000 K . .	3.000			
		l) woźny, płaca . . . 1.000 „ dodatek aktywalny . . 100 „	1.100			
			140.580			
		B) Dodatki pięcioletnie.				
		Dyrektorowi: Tarnawskiemu (2) 1.200 K i trzeci od 13. lipca 1901, 280 K razem 1.480 K; *Zastępcy dyrektora:* Urbańskiemu (2) 800 K i trzeci od 9. lipca 1901, 191 K razem 991 K; *Rewidentom* po 400 K: Krobickiemu (2) 800 K i trzeci od 9. lipca 1901 191 K razem 991 K; Niedzielskiemu (2) 800 K, Olpińskiemu (2) 800 K, Holuce (1) 400 K, Marcinkowskiemu (1) 400 K; *Adjunktom* po 3 0 K: Olszewskiemu (3) 900 K, Żórawskiemu (3) 900 K, Paklerskiemu (2) 600 K i trzeci od 9. lipca 1901 143 K razem 743 K, Jabłońskiemu (1) 300 K, Kopaczyńskiemu (1) 300 K, Wronowskiemu (1) od 1. maja 1901 200 K; *Protokoliście:* Hupczycowi (3) 600 K; *Archiwiście:* Zielińskiemu (1) 200 K; *Oficyałom* po 180 K: Lewartowskiemu (1) 180 K, Januszkiewiczowi (1) od 1. maja 1901 120 K, Kossowskiemu (1) od 1. lipca 1901 90 K; *Asystentowi:* Topolnickiemu (3) 300 K; *Praktykantom* po 100 K: Dąbrowskiemu (1) 100 K, Lisiewiczowi (1) 100 K, Kulczyckiemu (1) 100 K. . . .	10.995	—		
			151.575	—	151.188	152.444
	19	Oddział kasowy.				
		A) Płace i dodatki aktywalne.				
		a) dyrektor, płaca . . . 4.800 K dodatek aktywalny . . 840 „	5.640			
		Do przeniesienia .	5.640 296.303	— —	— 299 142	— 303.328

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
II.		Z przeniesienia .	296.303	—	299.142	303.328
			5.640	—	—	—
	19	*b)* zastępca dyrektora, płaca . 4.000 K dodatek aktywalny . . 600 „	4.600			
		c) kontrolor, płaca . . . 3.600 K dodatek aktywalny . . 480 „	4.080			
		d) kasyer, płaca . . . 3.600 K dodatek aktywalny . . 480 „	4.080			
		e) 2 adjunktów, pł. po 2.800 K 5.600 K dodatek aktyw. po 480 K 960 „	6.560			
		f) 2 oficyałów, pł. po 2.200 K 4.400 K dodatek aktyw. po 360 K 720 „	5.120			
		g) 2 asystentów, pł. po 1.600 K 3.200 K dodatek aktyw. po 200 K 400 „	3.600			
		h) 2 praktykant., pł po 1.200 K 2.400 K dodatek aktyw. po 200 K 400 „	2.800			
		i) 2 woźnych, pł. po 1.200 K 2.400 K dodatek aktyw. po 100 K 200 „	2.600			
		B) Dodatki pięcioletnie. *Dyrektorowi:* Silkiewiczowi (1) od 1. października 1901, 100 K; *Zastępcy dyrektora:* Kotiersowi (1) od 1. października 1901, 100 K; *Adjunktowi:* Sobolewskiemu (1) od 1. października 1901 75 K; *Oficyałowi:* Kubali (1) od 1. października 1901, 45 K; *Asystentom* po 100 K: Szczepańskiemu (1) 100 K, Zychowi (1) od 1. października 1901 25 K; *Woźnemu:* Kowalskiemu (6) 360 K. .	39.080 805			
			39.885	—	34.992	40.320
	20	Oddział sanitarny. *A) Płace i dodatki aktywalne* Inspektor szpitali, płaca . 4.800 K dodatek aktywalny . . 840 „	5.640			
		B) Dodatki pięcioletnie. Inspektorowi szpitali Dr. Stelli Sawickiemu (3)	1.200			
			6.840	—	6.840	6.840
	21	Oddział statystyczny. *A) Płace i dodatki aktywalne* *a)* naczelnik oddziału, płaca . . .	5.600			
		b) wice-sekretarz, płaca . 3.600 K dodatek aktywalny . . 720 „	4.320			
		B) Dodatki pięcioletnie. *Wice-sekretarzowi* Rutowskiemu (3) . .	9.920 1.200			
			11.120	—	11.120	11.120
		Do przeniesienia .	354.148	—	352.094	361.608

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
II.		Z przeniesienia .	354.148	—	352.094	361.608
	22	Oddział manipulacyjny				
		A) Płace i dodatki aktywalne.				
		a) dyrektor, płaca	4.800			
		b) archiwista, płaca . . 3.600 K				
		dodatek aktywalny . . 600 „	4.200			
		c) expedytor, płaca . . 2.800 K				
		dodatek aktywalny . . 540 „	3.340			
		d) protokolista, płaca . . 2.800 K				
		dodatek aktywalny . . 480 „	3.280			
		e) 4 kancelist., pł. po 2 200 K 8.800 K				
		dodatek aktyw. po 400 K 1.600 „	10.400			
		f) 5 asystentów, pł. po 1.600 K 8.000 K				
		dodatek aktyw. po 200 K 1.000 „	9.000			
		g) 3 pisarzy, pł. po 1.200 K 3.600 K				
		dodatek aktyw. po 200 K 600 „	4.200			
		h) 3 aplikantów, adjutum po 1.000 K	3.000			
		i) odźwierny, płaca	1.200			
		k) portyer, płaca	1.000			
		l) 5 woźnych, pł. po 1.000 K. 5.000 K				
		dodatek aktyw. po 100 K. 500 K	5.500			
			49.920			
		B) Dodatki pięcioletnie.				
		Dyrektorowi: Dr. Grottowi (3) 1.200 K; *Protokoliście:* Sobkowi (1) 300 K; *Kancelistom* po 200 K: Jaremowiczowi (2) 400 K, Stelmachowowi (1) 200 K; *Odźwiernemu:* Niewiadomskiemu (4) 240 K; *Portierowi:* Bojkowskiemu (3) 180 K; *Woźnym* po 60 K: Chermińskiemu (5) 300 K, Wołkowi (2) 120 K i trzeci od 1. kwietnia 1901, 45 K razem 165 K, Mortkowi (2) 120 K, Lewickiemu (1) 60 K . . .	3.165			
			53.085	—	52.376	53.240
		Suma wszystkich płac z dodatkami aktywalnymi i pięcioletnimi . . .	407.233	—	404.470	414.848
	23	**Dyurna.**				
		a) dla oddziału konceptowego . .	6.954	—	5.110	6.954
		b) „ „ rachunkowego . .	7.000	—	5.927	7.000
		c) „ „ statystycznego . .	5.000	—	3.265	5.000
		d) „ „ manipulacyjnego . .	17.078	—	19.055	17.078
		Do przeniesienia . {	36.032	—	33.357	36.032
			407.233		404.470	414.848

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
II.		Z przeniesienia .	407.233	—	404.470	414.848
			36.032	—	33.357	36.032
	23	*e)* dla zarządu długu krajowego z r. 1893 zaciągniętego w sumie 58,850.000 K (LW. 45.843/93) i dla prowadzenia pozostałych zaległości po byłych funduszach indemnizacyjnych, dyurna rachunkowe	6.026	—	6.026	6.026
		f) na dyurna rachunkowe dla funduszów szkolnych okręgowych . . .	2.920	—	2.920	2.920
			44.978	—	42.303	44.978
	24	**Zasługi.**				
		15 stróżów po 600 K i zastępca woźnego 730 K.	9.730	—	9.259	9.730
	25	**Emolumenta.**				
		a) dyrektor kancelaryi na fiakra . .	100	—	100	100
		b) „ „ 48 m³ drzewa opałowego	312	—	312	312
		c) ubranie dla odźwiernego i 8 woźnych po 100 K, tudzież dla zastępcy woźnego 60 K	960	—	800	960
		d) ubranie dla portyera	200	—	214	200
		e) opał dla odźwiernego i portyera .	94	—	94	94
		f) dodatki osobiste:				
		1. dla adjunkta rachunkowego Konstantego Olszewskiego . 300 K				
		2. dla adjunkta rachunkow. Alojzego Paklerskiego . 200 „				
		3. dla asystenta rachunkow. Adolfa hr Łosia . . 200 „				
		4. dla dyrektora kasy Władysława Silkiewicza do 30. września 1901 z rocznych 280 K . . 210 „				
		5. dla zastępcy dyrektora kasy Franciszka Kotiersa do 30. września 1901 z rocznych 380 K. . . 285 „				
		6 dla archiwisty Stanisława Chudzikiewicza . 240 K	1.435	—	1.720	1.720
			3.101	—	3.240	3.386
	26	**Remuneracye.**				
		a) Rzecznik prawny za zastępstwo .	5.000	—	4.067	5.000
		b) Za zastępstwo prawne Wydziału krajowego w obec c. k. Trybunału administracyjnego i Trybunału państwa .	1.200	—	1.240	1.200
		Do przeniesienia .	6.200	—	5.307	6.200
			465.042		459.272	472.942

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
II.		Z przeniesienia	465.042	—	459.272	472.942
			6.200	—	5.307	6.200
		c) Tłumacze	1 900	—	1.868	1.900
		d) Urzędnicy, dyurniści i słudzy Wydziału krajowego	4.000	—	4.000	4.000
			12.100	—	11.175	12.100
	27	**Koszta podróży i dyety.**				
		a) W ogóle	16.000	—	23.120	14.000
		b) Dla inspektora szpitali	800	—	800	800
			16.800	—	23.920	14.800
	28	**Pensye i zaopatrzenia.**				
		a) Olewińska Julia	700	—	700	700
		b) Chrzanowska Joanna	—	—	700	700
		c) Kalicka Jadwiga	700	—	700	700
		d) Sternalowa Emilia	700	—	700	700
		e) Zienkowiczowa Wanda	700	—	700	700
		f) Orzechowska Józefa	700	—	700	700
		g) Orzechowska Józefa dla sieroty: Tadeusza Saturnina	116	—	116	116
		h) Mrozowicka Emilia	700	—	700	700
		i) Terlecka Marya	433	—	433	434
		k) Kukawska Maryanna	333	—	333	334
		l) Mochnacki Edmund	7.232	—	7.232	7.232
		m) Kraczyłowa Julianna	1.200	—	1.200	1.200
		n) Kraczyłowa Julianna dla sierót: Władysławy Maryi i Joanny Bronisławy	120	—	240	152
		o) Pierożyńska Sydonia	1.600	—	1.600	1.600
		p) Strnadowa Kornelia	700	—	700	700
		r) Niedziałkowski Karol	—	—	1.782	1.782
		s) Żółkiewski Karol	3.800	—	3 800	3 800
		t) Obertyński Emil	1.200	—	1.200	1.200
		u) Chermińska Katarzyna	720	—	720	720
		w) Ziembicka Jadwiga	1.200	—	1.200	1.200
		x) Ziembicka Jadwiga, dla sierót: Kazimiery Eugenii do 25 października 1901 z rocznych 120 K (98 K) Józefa Wiktora i Feliksa Erazma po 120 K	338	—	450	360
		y) Wolański Julian	5.200	—	5.200	5.200
		z) Walterowa Marya	600	—	600	600
		aa) Walterowa Marya dla sierót: Wiktora Franciszka i Maryi Zofii po 60 K	120	—	120	120
		bb) Szajnokowa Olimpia	1.200	—	1.200	1.200
		cc) Stocki Bolesław	650	—	650	650
		dd) Kunischowa Zofia	1.200	—	1.200	1.200
		ee) Gołębski Władysław	2.376	—	2.376	2.376
		ff) Czajkowskiego sierota syn Czesław Ludomir	600	—	560	600
		Do przeniesienia	35.138	—	37.812	37.676
			493.942		494.367	499.842

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
II.		Z przeniesienia . {	493.942	—	494.367	499.842
			35.138	—	37.812	37.676
	28	*gg)* Schmitt Mieczysław	1.566	—	1.566	1.566
		hh) Jelonkowa Anna	1.200	—	1.200	1.200
		ii) Giziński Władysław	1.421	—	1.421	1.420
		kk) Świerczewski Erazm	2.738	—	2.738	2.738
		ll) Bieńkowska Walerya	1.400	—	1.400	1.400
		mm) Bieńkowska Walerya, dla sierót: Józefy Maryi i Janiny Apolonii po 200 K	560	—	560	560
		nn) Rożanowska Joanna	1.200	—	1.600	1.200
		oo) Jasińska Marya	1.000	—	1.183	1.000
		pp) Jasińska Marya dla sierót: Heleny i Mieczysława Remigiusza po 200 K	400	—	—	400
		rr) Trandowa Lubina	1.200	—	1.110	1.200
		ss) Trandowa Lubina dla sieroty Zdzisława Edwarda	240	—	100	240
		tt) Kiszelkowa Franciszka . . .	1.000	—	879	1.000
		uu) Kiszelkowa Franciszka dla sieroty Włodzimiry Wandy	200	—	67	200
		ww) Tyblewicz Wiktor	1.001	—	334	1.000
		xx) Zawadzki Michał emeryt. oficyał rachunkowy	1.285	—	—	—
		yy) Brzyski Wincenty emeryt. adjunkt rachunkowy	1.685	—	—	—
		zz) Bielska Rozalia, wdowa po rewidencie rachunkowym . . .	1.800	—	—	—
		aaa) Bielska Rozalia dla sierót: Romana Dominika do 4 sierpnia 1902 i Wiktora Teofila do 19. grudnia 1905 po 360 K	720	—	—	—
		bbb) Wilczyńska Olga wdowa po wicesekretarzu	1.400	—	—	—
		ccc) Dr. Dulęba Bronisław emeryt. sekretarz	5.600	—	—	—
		ddd) Łopuszańska Walerya . . .	—	—	700	700
		eee) Strnadowa Kornelia, dla sieroty Jana Adama	—	—	70	28
		fff) Horoszkiewicz Julian . . .	—	—	5.200	5.200
		ggg) Zmarli emeryci	—	—	3.183	—
			62.754	—	61.123	58.728
	29	**Dary z łaski.**				
		a) Bojarska Józefina	200	—	233	200
		b) Kopertyńska Krystyna . . .	200	—	200	200
		c) Kopertyńska z Repichowskich Malwina	200	—	200	200
		d) Wojciechowski Szymon . . .	360	—	360	360
		e) Sternalowa Apolonia . . .	400	—	400	400
		f) Wojtyna Antoni	360	—	270	360
		g) Zajączkowska Marya	300	—	200	300
		h) Gergel Augusta	300	—	200	300
		Do przeniesienia . {	2.320	—	2.063	2.320
			556.696		555.490	558.570

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
II.		Z przeniesienia .	556.696	—	555.490	558.570
			2.320	—	2.063	2.320
	29	*i)* Seńczyszyn Tomasz	360	—	—	—
		j) Sapałaczyńskie Joanna i Leontyna *jednorazowo*	—	—	400	400
		k) Sternalowa Emilia *jednorazowo* . .	—	—	300	300
		l) Bereźnicka Marya *jednorazowo* . .	—	—	—	600
		m) Dziubińska Wanda *jednorazowo* .	—	—	400	400
		n) Piotrowska Rozalia *jednorazowo* .	—	—	400	400
		o) Chrzanowska Joanna *jednorazowo* .	—	—	400	400
		p) Kratochwillowa Franciszka *jednorazowo*	—	—	—	200
		r) Orzechowska Józefa *jednorazowo* .	—	—	200	200
		s) Bednawska Antonina *jednorazowo* .	—	—	200	200
		t) Babińska Helena *jednorazowo* . .	—	—	200	200
		u) Barycka Marya *jednorazowo* . .	—	—	300	—
		w) Ploderowa Karolina *jednorazowo* .	—	—	300	—
		x) Zakrzewska Marcyanna *jednorazowo* .	—	—	200	—
			2.680	—	5.363	5.620
	30	**Na pokrycie połowy należytości stemplowych** od dekretów nominacyjnych urzędników krajowych . . .	4.500	—	2.283	5.600
	31	**Potrzeby kancelaryjne.**				
		a) Wydawnictwo rozporządzeń krajow.	8.600	—	8.653	7.600
		b) Sprawienie i odnowienie sprzętów .	3.000	—	3.000	3.000
		c) Potrzeby do pisania i rysowania .	4.800	—	4.847	4.800
		d) Papier do druków, druk ksiąg i wzorów	4.600	—	4.941	4.600
		e) Oprawa ksiąg i druków . . .	1.000	—	1.066	1.000
		f) Opał	8.000	—	6.865	8.000
		g) Uzupełnienie biblioteki: na książki . . . 1.600 K; na gazety . . . 1.400 K	3.000	—	2.843	3.000
		h) Rozmaite pomniejsze . . .	3.400	—	3.427	3.200
			36.400	—	35.642	35.200
	32	**Administracya dochodów z krajowych opłat konsumcyjnych** . . .	5.000	—	3.418	12.000
	33	**Architekt:** *a)* płaca . . . 3.600 K; *b)* bilet roczny kolejowy II klasy . 500 „; *c)* dyety (w miarę odbytych podróży) i premia zabezpieczenia od wypadków . . . 2.000 „	6.100	—	—	—
		Do przeniesienia .	611.376	—	602.196	616.990

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
II.		Z przeniesienia .	611.376	—	602.196	616.990
	34	**Gmach sejmowy i jego utrzymanie.**				
		a) Inspicyent techniczny gmachu sejmowego	—	—	600	600
		b) Maszynista płaca 1.440 K, 12 m^3 drzewa 84 K, 45 *l* nafty 18 K . .	1.542	—	1.542	1.542
		c) Kominiarz	520	—	491	520
		d) Froterowanie i zapuszczanie podłóg .	1.640	—	1.647	1.640
		e) Mycie podłóg	200	—	158	200
		f) Zgartywanie i wywóz śniegu . .	200	—	90	200
		g) Czyszczenie kloak i wywóz nieczyst.	500	—	543	500
		h) Zabezpieczenie od ognia . . .	520	—	410	520
		i) Podatek dochodowy i miejski czynsz.	300	—	187	300
		k) Utrzymanie skwerów koło gmachu sejmowego . . . . 200 K i wynagrodzenie ogrodnika 100 „	300	—	300	300
		l) Konserwacya i adaptacya budynku i obejścia, koszta przekształcenia i urządzenia w gmachu, tudzież inne nieprzewidziane	11.000	—	11.753	8.600
		m) Stacya elektryczna w gmachu sejmowym	10.000	—	11.222	10.000
		n) Na urządzenie akumulatorów w stacyi elektrycznej	—	—	12.000	—
			26.722	—	40.943	24.922
	35	**Zaliczki na płace.**				
		Dla urzędników i służby: *a) zwyczajne* .	24.000	—	24.000	24.000
		b) nadzwyczajne: dla Marcinkowskiego Władysława, rewidenta rach. 2.000 K dla Lewartowskiego Aleksandra oficyała rach. . 2.000 „	—	4.000	2.000	4.000
			24.000	4.000	26.000	28.000
		Suma rubryki II. . .	662.098	4.000	669.139	669.912
			666.098			

Wyjaśnienia.

Na rok 1901 preliminuje się . . . . . 666.098 K
„ „ 1900 uchwalono . . . . . 669.912 „
Zatem na rok 1901 preliminuje się *mniej* o . . . . . 3.814 K
z następujących powodów:

Do poz. 17—22. Płace i dodatki aktywalne preliminuje się bez zmiany, jak na rok 1900 uchwalono. Natomiast *dodatki pięcioletnie* preliminowano w niższej sumie, stosownie do należytości przypadających w roku 1901.

Do poz. 25. Preliminuje się mniej o 285 K, albowiem w miarę przyznanych pięcioleci odpadają dodatki osobiste dla Adolfa hr. Łosia, Władysława Silkiewicza i Franciszka Kotiersa.

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Do poz. 27 a). *Więcej* o 2.000 K na podstawie przecięcia z ostatnich trzech lat, wynoszącego 17.614 K, tudzież ze względu na wynik z r. 1899. W ogóle preliminuje się podwyższenie kosztów podróży o 4.000 K, z których 2.000 K w poz. 27 a) zaś 2.000 K w poz. 33.

Do poz. 28 x). *Mniej* o 22 K, gdyż zaopatrzenie Kazimiery Eugenii Ziembickiej kończy się dnia 25. października 1901.

Do poz. 28 xx—ccc). Pozycye nowe, przyznane na podstawie statutu emerytalnego.

Do poz. 28 b) r) i ddd) — fff). Pozycye te odpadają z powodu śmierci emerytów ad b, r, *ddd)* i *fff)* tudzież ukończenia wieku normalnego sieroty ad *eee).*

Do poz. 28 ggg). Odnosi się tylko do wynikłości z r. 1899.

Do poz. 29. j—t). Pozycye te odpadają jako jednorazowo uchwalone na rok 1900.

Do poz. 29. i). Pozycya nowa uzasadniona w osobnem sprawozdaniu.

Do poz. 29 u—x). Pozycye te odnoszą się tylko do wynikłości z r. 1899.

Do poz. 30. *Mniej* o 1.100 K na podstawie trzechletniego przecięcia wynoszącego 4.132 K.

Do poz. 31 a). *Więcej* o 1.000 K na podstawie przecięcia z ostatnich dwóch lat, wynoszącego 8.681 K.

Do poz. 31 h). *Więcej* o 200 K na podstawie trzechletniego przecięcia wynoszącego 3.362 K.

Do poz. 32. Preliminuje się na podstawie przeciętnej z trzech lat ostatnich a mianowicie: w r. 1897 wynosiły wydatki 6.352 K, w roku 1898 — 5.003 K, w roku 1899 — 3.418 K razem 14.773 K, w przecięciu zaś 4 924 K, a w zaokrągleniu 5 000 K

Do poz. 33. Na podstawie osobnego sprawozdania.

Do poz. 34 l). *Więcej* o 2.400 K na podstawie przecięcia z trzech lat ostatnich, tudzież ze względu na wynikłość z r. 1899, oraz z uwagi na dobudowane skrzydło dla biura melioracyjnego.

Do poz. 34 n). Odnosi się tylko do wynikłości z r. 1899.

Do poz. 35 b). Wedle osobnego sprawozdania Wydziału krajowego.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
III.		**Koszta leczenia.**				
	36	Koszta leczenia w szpitalach krajowych, prowincyonalnych i zagranicznych .	2 380.000	—	2,380.724	2,100.000

Wyjaśnienia.

Wedle zamknięć rachunków wypłacono:

Szpitalom	W latach 1897	1898	1899	Razem	Przeciętnie
	K	K	K	K	K
Lwów, szpital powszechny . .	361.018	444.606	367.741	1,173.365	391.122
Kulparków, zakład obłąkanych	354 146	367.043	382.808	1,103.997	367.999
Kraków szpital św Łazarza .	326.343	533.870	364.038	1,224.251	408 084
„ c. k. Klinika	49.744	56.612	47.255	153 611	51.204
27 szpitali prowinc. w kraju .	656.064	801.413	941 028	2,398.505	799.502
Zakład podrzutków w Bobrku .	—	2.238	—	2 238	746
Szpitale zagraniczne	320.574	291.356	275.427	887.357	295.785
Szpitale wojskowe	—	588	—	588	196
Koszta przewozu chorych, sprawdzanie taks aptekarskich, stemple, druki i inne . . .	1.343	2.278	2.427	6.048	2.016
Razem . . .	2,069.232	2,500.004	2,380.724	6,949.960	2,316.654

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Wyżej wykazane wydatki z pierwszych dwóch lat, nie są równomiernie obliczone, albowiem w niektórych zakładach policzono rachunki z 5 kwartałów dla zrównania roku administracyjnego z rokiem kalendarzowym. Po strąceniu więc tych rachunków przedstawią się właściwe wydatki roczne z ostatnich trzech lat jak następuje:

W roku 1897 wydano	2,069.232 K	
a po strąceniu policzonego w tej kwocie piątego rachunku kwartalnego szpitala lwowskiego . . .	81.962 „	1,987.270 K
W roku 1898 wydano	2,500.004 K	
a po strąceniu zarachowanych w tej kwocie piątych rachunków kwartalnych szpitala lwowskiego i krakowskiego, wynoszących	194.260 „	2,305.744 „
W roku 1899 wydano		2,380.724 „
Razem tedy właściwie roczne koszta w trzech latach wynosiły .		6,673.738 K
przeciętnie zaś czynią		2,224.579 „

Przeciętna wszakże ta, nie może służyć za podstawę do oceny zapreliminować się mającej potrzeby, a to z uwagi na niestosunkowy wzrost kosztów w dwóch ostatnich latach (1898, 1899), dalej z uwagi, że przybył nowy szpital w Husiatynie od 1/7 1899, w Gorlicach od 1/7 1900, — a i zagraniczne szpitale pomnażają się. Wreszcie taksy leczenia w wielu szpitalach zostały podwyższone a nadto wzrasta corocznie ogólna ilość dni leczenia w szpitalach krajowych, jakto poniżej się wykazuje. Z powodów tych, tylko wydatek poniesiony w roku ostatnim (1899) daje nam zbliżoną podstawę do oznaczenia minimalnej potrzeby i na tej zasadzie preliminuje się 2,380.000 kor. czyli o 280.000 kor. więcej niż na rok 1900 uchwalono.

Ilość zapłaconych dni leczenia wynosiła:

W roku 1897 — 1,416.834 dni, w roku 1898 — 1,929.957 dni, w roku 1899 — 1,684.614 dni, razem 5,031.405 dni przeciętnie 1,677.135 dni.

Ogólna ilość dni leczenia w krajowych szpitalach i zakładach wynosiła:

W roku 1896 1,519.905 dni, w roku 1897 1,563.442 dni, w roku 1898 1,650.367 dni, (a więc wzrasta corocznie).

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
IV.		**Koszta szczepienia.**				
	37	Utrzymanie i odświeżanie krowianki .	24.000	—	24.000	24.000
	38	Koszta podróży i dyety lekarzy z powodu szczepienia ospy ochronnej . .	132.000	—	131.285	133.000
		Suma rubryki IV. . .	156.000	—	155.285	157.000

Wyjaśnienia.

Do poz. 38. Koszta te wynosiły w roku 1897 122.770 K, w roku 1898, 132.562 K, w roku 1899 131.285 K, razem 386.617 K, przeciętnie 128.872 K.

Z uwagi na niestosunkowy wzrost wydatków w ostatnich dwóch latach, zbliżonych do siebie pod względem wysokości, preliminuje się zaokrągloną przeciętną z tychże lat w kwocie 132.000 K.

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
V.		**Wydatki sanitarne.**				
	39	1/3 część za lekarstwa dla epidemicznie chorych	7.200	—	7.546	7.200
	40	Na koszta podróży dla lekarzy okręgowych, oraz subwencye dla powiatów na pokrycie przewyżki wydatków na płace po nad 1% dodatku powiatowego	90.000	—	60.673	80.000
	41	Dla zakładu szczepienia wścieklizny Dr. Bujwida w Krakowie stała subwencya	2.000	—	2.000	2.000
		Suma rubryki V. . .	99 200	—	70.219	89.200

Wyjaśnienia.

Do poz. 39. Koszta na leki wynosiły w roku 1897 — 6.052 K, w roku 1898 — 7.312 K w roku 1899 — 7.546 K, razem 20.910 K, przeciętnie 6.970 K.
Z uwagi wszakże na niestosunkowo wyższe koszta z dwóch lat ostatnich, preliminuje się jak na rok 1900 uchwalono 7.200 K.

Do poz. 40. Aktywowanych jest dotychczas 129 okręgów sanitarnych, obsadzono zaś posad tylko 97. Przypuszczając że w roku 1901 będą obsadzane wszystkie posady lekarzami, oraz przyjmując dla każdego przeciętny ryczałt na objazdy po 600 K, wydatek uczyni 77.400 K

Na subwencye dla powiatów na pokrycie przewyżki wydatków po nad 1% dodatku powiatowego, potrzebną będzie znaczniejsza kwota z uwagi na spodziewane dalsze obsadzenie posad lekarzy i że w znacznej liczbie powiaty mają po trzy okręgi sanitarne, a fundusze powiatowe przeznaczone na pokrycie płac lekarzy okręgowych nie wystarczają na opłatę trzeciego lekarza.

W uwzględnieniu więc tych okoliczności, z powodu że w roku 1900 w chwili układania preliminarza (w początkach lipca) wydatek z tego tytułu wynosił 4.398 K, wstawia się zwiększoną stosownie potrzebę . 12.600 „

czyli razem w tej pozycyi preliminuje się okrągło . . . . 90.000 K

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
VI.		**Zasiłki dla zakładów dobroczynności.**				
	42	Szpitale Sióstr Miłosierdzia w Czerwonogrodzie, Rozdole i Bursztynie . .	1.800	—	1.800	1.800
	43	Szpital Sióstr Miłosierdzia w Nowosiółkach	600	—	600	600
	44	Dom ubogich i sierót w Krakowie . .	10.848	—	10.848	10.848
	45	Zakład św. Józefa dla osieroconych chłopców w Krakowie	2.000	—	2.000	2.000
		Do przeniesienia .	15.248	—	15.248	15.248

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
VI.		Z przeniesienia .	15.248	—	15.248	15.248
	46	Towarzystwo Miłosierdzia pod godłem „Opatrzność“ we Lwowie . . .	2.400	—	2.400	2.400
	47	Zakład osieroconych dziewcząt im. księdza Józefa Ziemiańskiego w Przemyślu .	1.000	—	1.000	1.000
	48	Na zasiłki dla weteranów z roku 1831, do dyspozycyi Wydziału krajowego .	4.500	—	9.000	9.000
	49	Zakład św. Józefa dla chorych nieuleczalnych i wyzdrowieńców we Lwowie .	2 000	—	2.000	2.000
	50	Na utrzymanie rymanowskiej kolonii leczniczej	1.000	—	1.000	1.000
	51	Lecznica powszechna we Lwowie, do rozporządzalności Wydziału krajowego po zasięgnieniu opinii Towarzystwa lekarskiego	2.000	—	3.000	2.000
	52	Kolonia lecznicza w Rabce, na utrzymanie dzieci w lecznicy . . .	600	—	600	600
	53	Towarzystwo opieki nad niemowlętami, pod wezwaniem „Dzieciątka Jezus“ we Lwowie	400	—	400	400
	54	Ryczałt na zasiłki dla ochronek, po myśli uchwały Wys. Sejmu z dnia 5. lutego 1896	3.600	—	3.600	3.600
	54*a)*	Towarzystwo wzajemnej pomocy diaków gr. kat. dyecezyi przemyskiej *(jednorazowo)*	—	—	200	200
	54*b)*	Takież Towarzystwo w archidyecezyi lwowskiej *(jednorazowo)*	—	—	200	200
	54*c)*	Takież Towarzystwo w dyecezyi stanisławowskiej *(jednorazowo)* . . .	—	—	200	200
	55	Towarzystwo kolonii wakacyjnej dla dziewcząt we Lwowie	200	—	200	200
	56	Towarzystwo im. św. Salomei, opieki nad wdowami i sierotami we Lwowie .	200	—	200	200
	57	Zgromadzenie służebnic Serca Jezusowego w Krakowie	200	—	200	200
	58	Towarzystwo opieki nad sługami im św. Jadwigi we Lwowie	200	—	200	200
	59	Zakład staruszek i kalek w Krakowie na Blichu, im. hr. Sołtykowej . .	200	—	200	200
	60	I. gal. Stowarzyszenie głuchoniemych „Nadzieja“ we Lwowie . . .	200	—	200	200
	61	Stowarzyszenie opieki nad uwolnionymi więźniami we Lwowie . . .	200	—	200	200
	62	Komitet „Domu pracy“ na Kazimierzu w Krakowie	1.000	—	1.000	1.000
	63	Zakład św. Jadwigi w Krakowie *(stała subwencya)*	1.200	—	1.200	1.200
	64	Komitet budowy szpitala OO. Bonifratrów w Krakowie, na dokończenie budowy szpitala (6.000 K w dwu rocznych ratach, z czego druga i ostatnia rata)	3.000	—	6.000	3.000
		Do przeniesienia .	39.348	—	48.448	44.448

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
VI.		Z przeniesienia .	39.348	—	48.448	44.448
	64*a)*	Komitet herbaciarni centowej we Lwowie *(jednorazowo)*	—	—	200	200
	64*b)*	Zarząd zakładu błog. Kunegundy w Nowym Sączu, na szkołę dla kształcenia wzorowych gospodyń . . .	—	—	600	600
	64*c)*	Związek koleżeński b. seminarzystek we Lwowie, na budowę schroniska dla niemogących pracować nauczycielek	—	—	200	200
	65	Na przytulisko brata Alberta we Lwowie i w Krakowie *(stała subwencya)* .	2.000	—	2.000	2.000
	65*a)*	Zgromadzenie Sióstr św. Wincentego a Paulo we Lwowie, subwencya na budowę nowego szpitala w Sądowej Wiszni	—	—	—	10.000
	66	Na opłatę procentów (4%) od pożyczki 40 000 K, zaciągnąć się mającej przez Towarzystwo budowy tanich mieszkań dla robotników katolickich w Krakowie (I. rata z dziesięciolecia) . .	1.600	—	—	—
	66*a)*	Zgromadzeniu Sióstr Miłosierdzia w Przeworsku, na rozszerzenie szpitala .	—	—	400	—
	66*b)*	Komitet OO. Bonifratrów w Krakowie, na umorzenie ciążącego na szpitalu długu *(jednorazowo)*	—	—	1.200	—
		Suma rubryki VI. .	42.948	—	53.048	57.448

Wyjaśnienia.

Na rok 1901 preliminuje się . 42.948 K
„ „ 1900 uchwalono . . 57.448 „
zatem na rok 1901 preliminuje się mniej o . . . 14.500 K
z powodu następujących różnic:

Do poz. 48. Mniej o 4.500 K stosownie do uchwały Wys. Sejmu z 3. maja 1900 i wedle uzasadnienia zamieszczonego w sprawozdaniu z czynności Dep. II. (LW. 67.589/900).

Do poz. 54 a), b), c), poz. 64 a), 64 b), 64 c) i *65 a).* Odpadają jako wydatki jednorazowo uchwalone na rok 1900.

Do poz. 66. W myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 3. maja 1900, zapreliminowano 4% odsetki od kapitału 40.000 K za cały rok (LW 48.260/900).

Do poz. 66 a) i *b).* Pozycye te odnoszą się tylko do wynikłości z r. 1899.

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
VII.		**Wydatki na cele wykształcenia i oświaty.**				
	67	Akademia umiejętności w Krakowie: *a)* zasiłek stały . . . 52.000 K *b)* zasiłek na utrzymanie wyprawy naukowej pod kierownictwem profesora Dr. Smolki w Archiwum Watykańskiem (III. rata z trzechlecia 1898/1899, 1899/1900, 1900/1901) . . . . 4 000 „ *c)* na wydanie atlasu geologicznego wraz z tekstem (do rozporządzalności Wydziału krajowego) . . 5.000 „	61.000	—	61.000	61 000
	68	Rada szkolna krajowa na pokrycie niedoboru funduszu szkolnego krajowego .	6,161.537	—	5,171.730	5,806.300
	69	Rada szkolna krajowa na pokrycie niedoboru krajowego funduszu szkolnego emerytalnego	539.283	—	418.948	505.740
	70	Sześciu członków Rady szkolnej krajowej po 2.400 K	14.400	—	12.200	14.400
	71	Zakład głuchoniemych we Lwowie: *a)* na stypendya dla wychowanków . . . . 16.800 K *b)* na utrzymanie zakładu . 5.000 „ *c)* na amortyzacyę pożyczki 36 000 K na budowę II. piętra, zaciągniętej przez Dyrekcyę zakładu, II. rata amortyzacyjna (aż do pierwszego półrocza 1934) . 1.990 „	23.790	—	22.696	23.800
	72	Szkoła głuchoniemych Izaaka Bardacha we Lwowie	800	—	80(	800
	73	Zakład ciemnych we Lwowie . . .	4.000	—	4.000	4.000
	74	Towarzystwo gimnastyczne „Sokół“ we Lwowie	2.000	—	2.000	2.000
	75	Towarzystwo gimnastyczne „Sokół“ w Krakowie	2.000	—	2.000	2.000
	76	Dla polskich i ruskich Towarzystw gimnastycznych „Sokół“ we Lwowie i na prowincyi, ryczałt do dyspozycyi Wydziału krajowego . . .	3.400	—	3.000	3.400
	77	Szkoła sztuk pięknych w Krakowie XXIII. rata umorzenia pożyczki 200.000 K na budowę gmachu (aż do r. 1911 włącznie)	14.000	—	14.000	14.000
	78	Teatr polski w Krakowie, do rozporządzalności Wydziału krajowego . .	16.000	—	16.000	16.000
		Do przeniesienia .	6,842.210	—	5,728.374	6,453.440

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycji	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
VII.	-	Z przeniesienia .	6,842.210	—	5,728.374	6,453.440
	79	Budowa teatru w Krakowie, XIV. i XV. półroczna rata na opłatę procentów od pożyczki 300.000 K zaciągniętej przez gminę miasta Krakowa (aż do I. półrocza 1945)	15.000	—	15.000	15.000
	80	Teatr polski i opera polska we Lwowie do rozporządzalności Wydziału krajowego: *a)* dramat i komedya . . 28.400 K *b)* opera polska . . . 20.000 „	48.400	—	48.400	48.400
	81	Budowa teatru we Lwowie, na pokrycie V. i VI. raty amortyzacyjnej od pożyczki 600.000 K zaciągniętej przez gminę miasta Lwowa (aż do I. półrocza 1934)	33.696	—	33.696	33.696
	82	Teatr ruski pod zarządem Towarzystwa „Besida“ do rozporządzalności Wydziału krajowego	14.500	—	14.500	14.500
	83	Towarzystwo muzyczne w Krakowie .	1.600	—	1.600	1.600
	84	Konserwatoryum Towarzystwa muzycznego w Krakowie	4.000	—	4.000	4.000
	85	Towarzystwo muzyczne we Lwowie .	6.000	—	6.000	6.000
	85*a)*	„ „ w Brodach *(jednorazowo)*	—	—	400	200
	85*b)*	Towarzystwo muzyczne w Samborze *(jednorazowo)*	—	—	200	200
	86	Towarzystwo muzyczne „Harmonia“ we Lwowie	600	—	600	600
	87	Towarzystwo muzyczne „Harmonia“ w Krakowie	600	—	600	600
	88	Towarzystwo przyjaciół muzyki w Tarnopolu	600	—	—	—
	89	Towarzystwo spiew. „Lutnia“ we Lwowie	1.000	—	1.000	1.000
	90	„ „ „Bojan“ „ „	600	—	600	600
	91	„ „ „Echo“ „ „	800	—	800	800
	92	„ „ „Lutnia“ w Krakowie	600	—	600	600
	93	Na subwencyę dla istniejących już internatów, do rozporządzalności Wydziału krajowego w porozumieniu z Radą szkolną krajową	12.000	—	12.000	12.000
	94	Na budowę domów dla internatów . .	40.000	—	80.000	20.000
	95	Internatowi księży Zmartwychwstańców we Lwowie, do rozporządzalności Wydziału krajowego	9.000	—	9.000	9.000
	96	Ks. Siemaszki Kazimierza „Dom schronienia i dobrowolnej pracy dla opuszczonych i moralnie zaniedbanych chłopców“ w Krakowie . . .	1.600	—	1.600	1.600
		Do przeniesienia .	7,032.806	—	5,958.970	6,623.836

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
VII.		Z przeniesienia .	7,032.806	—	5,958.970	6,623.836
	97	*a)* Na wydawnictwo polskich podręczników dla szkół średnich . . . . . 3.000 K *b)* Na wydawnictwo ruskich książek szkolnych . . 12.000 „ do rozporządzalności Wydziału krajowego w porozumieniu z Radą szkolną krajową.	15.000	—	18.000	15.000
	98	Dla młodzieży kształcącej się w naukach i sztukach, ryczałt do rozporządzalności Wydziału krajowego . .	6.000	—	6.000	6.000
	99	Dla fundacyi „Macierz polska“ na wydawnictwo dzieł i peryodycznych pism ludowych	10.000	—	10.000	10.000
	100	Na stypendyum dla ucznia Wydziału lekarskiego w Krakowie, oddającego się studyom w szkole operacyjnej .	1.000	—	1.000	1.000
	101	Towarzystwo „Oświaty ludowej“ we Lwowie, do rozporządzalności Wydziału krajowego	3.000	—	3.000	3.000
	102	Towarzystwo „Oświaty ludowej“ w Krakowie, do rozporządzalności Wydziału krajowego, zasiłek stały . . .	3.000	—	3.000	3.000
	103	Stowarzyszeniom rzemieślniczym we Lwowie i na prowincyi, ryczałt do rozporządzalności Wydziału krajowego .	3.000	—	3.000	3.000
	104	Zarząd główny Towarzystwa pedagogicznego, na lwowską kolonię wakacyjną, zasiłek stały	400	—	400	400
	105	Zarząd główny Towarzystwa pedagogicznego, na pokrycie kosztów walnego zgromadzenia	400	—	400	400
	106	Kollegium profesorów szkoły politechnicznej we Lwowie, na wydawnictwo biblioteki politechnicznej, VIII. rata subwencyi 10.000 K rozłożonej na 10 lat	1.000	—	1.000	1.000
	107	Wydawnictwo dziełek ludowych, do rozporządzalności Wydziału krajowego .	2.000	—	2.000	2.000
	108	Lipińska Salomea, wdowa po skrzypku Feliksie Lipińskim	100	—	100	100
	108*a)*	Zboińska Józefa, wdowa po artyście sceny polskiej ś. p. Marcelim Zboińskim *(jednorazowo)*	—	—	100	100
	109	Zasiłek dla czasopisma „Szkoła“ . .	1.000	—	1.000	1.000
	110	„ „ „ „Muzeum“ . .	2.000	—	2.000	2.000
	111	„ „ „ „Kosmos“ . .	800	—	800	800
	112	„ „ ruskiej gazety „Uczytel“ do rozporządzalności Wydziału krajowego	1.000	—	1.000	1.000
		Do przeniesienia .	7,082.506	—	6,011.770	6,673.636

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
VII.		Z przeniesienia .	7,082.506	—	6,011.770	6,673.636
	113	Towarzystwo „Proświta“ na wydawnictwo dzieł ludowych do rozporządzenia Wydziału krajowego, *z zastrzeżeniem iż subwencya ta wypłaconą być ma z dołu i po przekonaniu się, że wszystkie Wydawnictwa Towarzystwa są pożyteczne i nie zawierają szkodliwych tendencyj i odpowiadają warunkom ustanowionym w uchwale Wysokiego Sejmu z dnia 13. lutego 1897 j. w r. z.*	6.000	—	6.000	6.000
	114	Ks. Dżułyński gr. kat. paroch w Łapszynie, na wydawnictwa ruskie: „Posłannyk“ i „Książeczki misyjne“ do rozporządzalności Wydziału krajowego .	800	—	800	800
	115	Towarzystwo „Oświaty ludowej“ w Tarnowie	200	—	200	200
	116	Towarzystwo historyczne we Lwowie, na tegoż wydawnictwa	1.400	—	1.400	1.400
	117	Ryczałt na zasiłki dla burs mieszczących ubogą młodzież polską i ruską, do rozporządzalności Wydziału krajowego w porozumieniu z c. k. Radą szkolną krajową	10.000	—	10.000	10.000
	118	Dla stowarzyszeń akademickich, ryczałt do rozporządzalności Wydziału krajowego	2.800	—	2.800	2.800
	119	Towarzystwo im. Adama Mickiewicza, na wydawnictwo dzieł tegoż, do rozporządzalności Wydziału krajowego i wypłaty w miarę postępu wydawnictwa	800	—	800	800
	120	Towarzystwo im. Szewczenki na wydawnictwa ruskiej biblioteki historycznej we Lwowie, do rozporządzalności Wydziału krajowego . . .	1.000	—	1.000	1.000
	121	Komisya archeologiczna Towarzystwa im. Szewczenki we Lwowie, na wydawnictwa historycznych materyałów do rozporządzalności Wydziału krajowego	3.000	—	3.000	3.000
	122	Towarzystwo im. Szewczenki we Lwowie, na wydawnictwa naukowe, do rozporządzalności Wydziału krajowego .	4.000	—	3.000	4.000
	123	Komisya etnograficzna Towarzystwa im. Szewczenki, na wydawnictwa . .	1.000	—	1.000	1.000
	123*a*)	Komisya etnograficzna Towarzystwa im. Szewczenki, na etnograficzną expedycyę naukową *(jednorazowo)* . .	—	—	—	1.000
	124	Ruskie Towarzystwo pedagogiczne na wydawnictwo czasopisma „Dzwinok“ .	400	—	400	400
	125	Redakcye pism dla dzieci „Mały światek“ i „Wiek młody“ we Lwowie . .	200	—	200	200
		Do przeniesienia .	7,114.106	—	6,042.370	6,706.236

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
VII.		Z przeniesienia .	7,114.106	—	6,042.370	6,706.236
	126	Ks. Cyryl Sielecki gr. kat. paroch w Żużlu, na nowicyat Sióstr Służebniczek ruskich (do rozporządzenia Wydziału krajowego, w porozumieniu z gr. kat. Ordynaryatami)	200	—	200	200
	127	Kongregacya ruska SS. Służebniczek Najśw. Maryi Panny w Krystynopolu (do rozporządzalności Wydziału krajowego, w porozumieniu z gr. kat. Ordynaryatami)	1.000	—	1.000	1.000
	128	Na zasiłki dla polskich i ruskich Towarzystw mających na celu wspomaganie ubogich uczniów (ryczałt do rozporządzenia Wydziału krajowego, w porozumieniu z Radą szkolną krajową)	1.200	—	800	1.200
	128*a)*	Związek polskich Towarzystw sokolich we Lwowie, na wydawnictwo podręczników gimnastyki, do rozp. Wydziału krajowego, w miarę postępu wydawnictwa	—	—	400	400
	129	Instytut dla dziewcząt w Przemyślu:				
		1. subwencya stała.	400	—	400	400
		2. *jednorazowy* zasiłek na budowę domu	—	—	200	2.000
	129*a)*	Towarzystwo biblioteki polskiej we Wiedniu, na tamtejszą szkołę języka polskiego	—	—	400	400
	130	Zakład wychowawczy dla ubogich dziewcząt pod nazwą „Rodzina Maryi“ w Łomnej	600	—	600	600
	131	Prywatne seminaryum nauczycielskie żeńskie, Zofii Strzałkowskiej we Lwowie	2.000	—	2.000	2.000
	132	Polskie stowarzyszenie „Strzecha“ we Wiedniu	200	—	200	200
	133	Polskie stowarzyszenie „Przytulisko“ we Wiedniu	200	—	200	200
	134	Towarzystwo sztuk pięknych w Krakowie, subwencya na budowę własnego gmachu (na czas amortyzacyi pożyczki III. rata z 33-lecia)	1.000	—	1.000	1.000
	135	Prywatna szkoła żeńska w Krakowie, zasiłek stały	1.000	—	600	1.000
	136	Na utrzymanie szkoły polskiej w Białej, stała subwencya.	11.200	—	8.000	11.200
	136*a)*	Towarz. św. Apostoła Pawła we Lwowie	—	—	400	400
	137	Ruskie Towarzystwo pedagogiczne, na wydawnictwo ukraińsko-ruskiej biblioteki	600	—	600	600
	138	Ruska szkoła wydziałowa żeńska we Lwowie	3.200	—	1.600	3.200
	139	OO. Bazylianie, na wydawnictwo pism religijno-moralnej treści . . .	400	—	400	400
		Do przeniesienia .	7,137.306	—	6,061.370	6,732.636

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
VII.		Z przeniesienia .	7,137.306	—	6,061.370	6,732.636
	140	Towarzystwo im. św. Stanisława Kostki (opieki nad terminatorami) we Lwowie	200	—	200	200
	140*a)*	Komitet gospodarczy zjazdu lekarzy i przyrodników w Krakowie, na wydawnictwo „Książki pamiątkowej“ (II. rata ostatnia)	—	—	1.000	1.000
	141	Zakład sierót im. św. Heleny we Lwowie	200	—	200	200
	141*a)*	Stowarzyszenie nauczycielek we Lwowie	—	—	—	600
	141*b)*	Na wydawnictwo czasopisma pedagogicznego „Rodzina i Szkoła“ . .	—	—	—	400
	141*c)*	Towarzystwo ludoznawcze, na wydawnictwo czasopisma „Lud“ . . .	—	—	—	200
	141*d)*	Na wydawnictwo „Gazety handlowo-geograficznej“ we Lwowie . . .	—	—	—	200
	141*e)*	Towarzystwo numizmatyczne w Krakowie, na wydawnictwo czasopisma poświęconego archeologii	—	—	—	200
	141*f)*	Inne Towarzystwa subwencyonowane w r. 1899	—	—	14.700	—
		Suma rubryki VII. .	7,137.706	—	6,077.470	6,735.636

Wyjaśnienia.

Na rok 1901 preliminuje się 7,137.706 K
„ „ 1900 uchwalono . 6,735.636 „
„ „ 1901 preliminuje się
się zatem *więcej* o . 402.070 K
z następujących powodów:

Do poz. 68 i 69. Wedle specyalnych preliminarzy.

Do poz. 71 c). Na amortyzacyę pożyczki zakładu głuchoniemych wstawiono mniej o 10 K stosownie do planu umorzenia.

Do poz. 85 a) 85 b) 108 a) 123 a) 128 a) 129 2) 129 a) 136 a) 140 a) 141 a) 141 b) 141 c) 141 d) i *141 e)* odpadają jako pozycye uchwalone jednorazowo na rok 1900.

Do poz. 88. Wydatek nowo preliminowany, w skutek uchwały Wys. Sejmu z 3. maja 1900 po zbadaniu użyteczności i stanu finansowego szkoły muzycznej w Tarnopolu utrzymywanej przez tamtejsze Towarzystwo przyjaciół muzyki (LW. 61.764/900).

Do pozycyi 94. Więcej o 20.000 K (LW. 51.280/900) wedle uzasadnienia zamieszczonego w sprawozdaniu z czynności Dep. II

Do poz. 141 f). Pozycya ta odnosi się tylko do wynikłości z r. 1899.

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
VIII.		**Utrzymanie pomników historycznych.**				
	142	Na utrzymanie kancelaryi konserwatorskich we Lwowie i w Krakowie, sporządzanie i publikacye naukowych i urzędowych spisów pomników znajdujących się w naszym kraju . .	8.000	—	8.000	8.000
	143	Badanie i ocalanie zabytków starożytnych, piśmiennych i archeologicznych dla zakładu narodowego im. Ossolińskich we Lwowie	1.000	—	1.000	1.000
	144	Stała subwencya roczna dla muzeum narodowego w Krakowie . . .	1.600	—	1.600	1.600
	144*a*)	i jednorazowy zasiłek nadzwyczajny	—	—	—	400
	145	Krajowe archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie:				
		1. Dyrektor we Lwowie . . .	2.400	—	2.400	2.400
		2. „ w Krakowie . . .	2.400	—	2.400	2.400
		3. Adjunkt I. klasy we Lwowie: płaca 2.400 K, dodatek aktywalny 400 K i trzy dodatki pięcioletnie po 160 K rocznie	3.280	—	3.280	3.280
		4. Adjunkt II. kl.: płaca 1.800 K i dodatek aktywalny 400 K . . .	2 200	—	2.200	2.200
		5. Adjunkt I. kl. w Krakowie (jak poz. 3)	3.280	—	3.280	3.280
		6. Adjunkt II. kl w Krakowie (jak poz. 4)	2.200	—	2.200	2.200
		7. 2 aplikantów we Lwowie, adjutum roczne po 600 K	1.200	—	1.200	1.200
		8. 1 aplikant w Krakowie, adjutum roczne 600 K	600	—	600	600
		9. Czynsz za najem lokalu we Lwowie	1.200	—	1.200	1.200
		10. Stróże	1.680	—	1.680	1.680
		11. Opał, potrzeby kancelaryjne i rozmaite wydatki	1.200	—	1.200	1.200
	146	Na restauracyę kościoła katedralnego na Wawelu VI. rata roczna z przyznanej na lat 10 subwencyi 200.000 K .	20.000	—	20.000	20.000
	147	Na restauracyę gr. kat cerkwi katedralnej w Stanisławowie IV. rata z przyznanych na 5 lat 20.000 K . .	4.000	—	4.000	4.000
	148	Zgromadzenie ks. kanoników reg. Later., przy kościele Bożego Ciała w Krakowie, na restauracyę kościoła 12,000 K w 3 ratach rocznych od roku 1899 (z tego III. rata, ostatnia) . .	4.000	—	4.000	4.000
	149	Komitet parafialny kościoła WW. Świętych w Krakowie, na resturacyę kościoła św. Piotra i Pawła w Krakowie, III rata z przyznanych na 5 lat 20.000K	4.000	—	4.000	4.000
	150	Komitet cerkiewny w Rohatynie, na restauracyę cerkwi Narodzenia Najśw. Maryi Panny 4.000 K w 2 rocznyah ratach, z tego II-ga rata (ostatnia) .	2.000	—	1.000	2.000
		Do przeniesienia .	66.240	—	65.240	66.640

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900
			Korony			
VIII.		Z przeniesienia .	66.240	—	65.240	66.640
	151	Na restauracyę kościoła w Bieczu II. rata (ostatnia) z 4.000 K	2.000	—	—	2.000
	152	Na restauracyę organów w kościele OO. Bernardynów w Leżajsku, III. rata (ostatnia) z przyznanych 3.000 K .	1.000	—	1.000	—
	153	Gminie izraelickiej w Leszniowie, na dokończenie restauracyi starożytnej synagogi	600	—	600	—
	154	Na dalszą restauracyę Zamku królewskiego w Olesku	2.000	—	23.961	—
	155	Komitetowi budowy pomnika im. Mickiewicza we Lwowie, I. rata z przyznanych 20.000 K na lat 5 po 4.000 K	4.000	—	—	—
	156	Na restauracyę ikonostasu w cerkwi w Sieniawie	2.000	—	—	—
	157	Na restauracyę fresków w kościele w Nawaryi	2.000	—	—	—
	158	Na restauracyę ratusza w Husiatynie — I. rata z subwencyi 3.350 K . .	1.675	—	—	—
		Suma rubryki VIII.	81.515	—	90.801	68.640

Wyjaśnienia.

Na rok 1901 preliminuje się w tej rubryce . . . . . 81.515 K
„ „ 1900 uchwalono . . . . . 68.640 „
„ „ 1901 preliminuje się zatem *więcej o* . . . . . 12.875 K
z następujących powodów:

Do poz. 144 a). Nie preliminuje się jako wydatek jednorazowy na r. 1900.

Do poz. 152. Preliminuje się 1.000 K jako III-cią (ostatnią) ratę subwencyi z przyznanych przez Wysoki Sejm w r. 1898 — 3.000 K.

Do poz. 153, 155—158. Pozycye te preliminuje się wskutek uchwały Wysokiego Sejmu z d. 3. maja 1900 (Lw. 48662/1900). Uzasadnienie w sprawozdaniu z czynności Dep. II.

Do poz. 154. Preliminuje się na wniosek naglący koła c. k. Konserwatorów we Lwowie (Lw. 48662/1900. Uzasadnienie w sprawozdaniu z czynności Dep. II.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
IX.		**Kwaterunkowe żandarmeryi.**				
	159	Czyszczenie koszar i innych pomieszkań, zapalanie lamp i dostarczanie mioteł	20.332	—		19.950
	160	Oświetlenie koszar	7.153	—		7.040
	161	Utrzymanie i uzupełnienie sprzętów dla niższych stopni	156	—		156
		Do przeniesienia .	27.641	—		27.146

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
IX.		Z przeniesienia .	27.641	—		27.146
	162	Utrzymanie i uzupełnienie sprzętów dla żołnierzy	6.608	—		6.516
	163	Utrzymanie i uzupełnienie sprzętów kuchennych	2.542	—		2.506
	164	Pranie bielizny pościelnej dla wachmistrzów rachunkowych, woźnych, żołnieży i służących	7.440	—		7.330
	165	Naprawa bielizny pościelnej . . .	649	—		640
	166	Pranie koców zimowych i letnich, sienników, poduszek włosiennych i słomianych	1.731	—		1.706
	167	Świeże napełnianie i dopełnianie sienników i poduszek słomianych . .	4.058	—		3.958
	168	Uzupełnienie bielizny pościelnej, koców, sienników i poduszek . . .	16.158	—		15.924
	169	Opał i oświetlenie kancelaryi oddziałowych	2.923	—		2.694
	170	Opał i oświetlenie pomieszkań oficerów, wachmistrzów rachunkow. i woźnych	4.544	—		4.204
	171	Rozmaite inne wydatki	1.486	—		1.452
		Razem ryczałty .	75.780	—		74.076
	172	Najem pomieszkań i koszar . . .	367.647	—		360.144
	173	Wartość czynszowa: a) dawnego gmachu lwowskiego 25.872 K b) dobudowanego skrzydła gmachu lwowskiego . . 11.486 „ c) realności w Czortkowie . 1.400 „	38.758	—		38.758
	174	Umorzenie pożyczki 200.000 K na odbudowanie domu dla c. k. żandarmeryi we Lwowie IX. i X. rata: w kapitale . . . 2.452 K 86 g w 4% odsetkach . 7.573 „ 77 „ 1/8 % na administracyę 473 „ 37 „ stemple do kwitu . 40 „ — „	10.540	—		10.540
	175	Na urządzenie nowych koszar dla utworzyć się mających posterunków .	2.000	—		2.000
	176	Na podwyższenie czynszów najmu i pomnożenie ilości posterunków . .	4.000	—		4.000
	177	Na koszta administracyi i konserwacyi gmachu c. k. żandarmeryi we Lwowie i budynków w Czortkowie . .	6.000	—		6.000
		Suma rubryki IX.	504.725	—	495.516	495.518

Wyjaśnienia.

Na rok 1900 uchwalono w tej rubryce . . . . . 495.518 K
od tego zwroty w rubryce XIII. dochodów . . . 195.850 „ 299.668 K

Na rok 1901 preliminuje się wydatki . . . . . 504.725 K
a po strąceniu zwrotów w rubryce XIII. dochodów . 201.508 „ 303.217 „

zatem *więcej o* . . . 3.549 K

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

a mianowicie:

W wydatkach pod poz. 159—171, ryczałty więcej o . . . . . 1.704 K
na podstawie wniosków przedłożonych przez c. k. żandarmeryę.

Pod pozycyą 172, „najem pomieszkań i koszar“ *więcej o* . . . 7.503 „
wskutek następujących szczegółowych różnic:

Na podstawie nowych kontraktów podwyższono czynsze w 40 dawnych posterunkach o łączną sumę . . . . . 5.741 K
w 9 nowo otwartych posterunkach wynoszą czynsze . . . . 3.500 „
razem *więcej o* . . . . 9.241 K
natomiast czynsze zniżone w 7 posterunkach i zniesione w 3 posterunkach wynoszą . . . . . 1.738 „
pozostaje podwyższenie jak wyżej 7.503 K

Do poz. 158. Z końcem roku 1901 pozostanie kapitał do umorzenia w kw. 188 724 K 63 g.

Preliminarz niniejszy ułożony jest na podstawie projektu przedłożonego przez c. k. 5 komendę żandarmeryi do Lw. 32.292/1900 z uwzględnieniem jednak zmian, jakie zaszły od chwili przedłożenia projektu.

Wedle tabeli dyslokacyjnej stan czynny korpusu c. k. Żandarmeryi w Galicyi był z dniem 1. lipca 1900 następujący:

Przy sztabie: 1 komendant, 1 pułkownik, 4 majorów, 1 rotmistrz (I. adjutant), 1 porucznik (II. adjutant), 1 kapitan rachmistrz i 1 porucznik rachmistrz, 4 wachmistrzów rachunkowych, 3 pisarzy adjutantury (2 wachmistrzów, 1 komendant posterunkowy), 2 woźnych.

Przy oddziale naukowym: 1 rotmistrz, 1 porucznik, 1 podporucznik, 2 podoficerów rachunkowych (1 wachmistrz, 1 komendant posterunkowy), 2 wachmistrzów podoficerów instrukcyjnych.

Przy komendach oddziałowych: 15 rotmistrzów (1 przydzielony do c. k. Ministeryum obrony krajowej), 8 poruczników, 12 podporuczników, 6 poruczników rachunkowych, 7 podporuczników rachunkowych, 78 wachmistrzów jako komendantów powiatowych, 480 komendantów posterunkowych, 2.128 żandarmów. Komend oddziałowych 26, komend powiatowych 78, stacyj posterunkowych 532.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
X.		**Wydatki na komunikacye.**				
		I. Na drogi.				
		A) Koszta zarządu.				
	178	Płace inżynierów, konduktorów, rysowników i służby drogowej:				
		a) dyrektor, płaca . . . 6.400 K				
		dodatek aktywalny . . 960 „	7.360	—	7.360	7.360
		b) zastępca dyrektora, płaca . 4.800 K				
		dodatek aktywalny . . 840 „				
		„ funkcyjny . . 800 „	6.440	—	6.440	6.440
		c) 5 inżynierów starszych, pł. po 4.800 K . . . 24.000 K				
		dodatek aktyw. po 840 K. 4.200 „	28.200	—	28.200	28.200
		d) 9 inżynierów I. klasy, płaca po 3.600 K . . . 32.400 K				
		dodatki aktywalne:				
		α) dla 2 po 720 K . . 1.440 „				
		β) „ 5 „ 600 „ . . 3.000 „				
		γ) „ 2 „ 480 „ . . 960 „	37.800	—	36.023	37.800
		Do przeniesienia .	79.800	—	78.023	79.800

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
X.		Z przeniesienia .	79.800	—	78.023	79.800
	178	*e)* 9 inżynierów II. klasy, płaca po 2.800 K . . . 25.200 K dodatki aktywalne: *α)* dla 6 po 600 K . . 3.600 „ *β)* „ 2 „ 500 „ . . 1.000 „ *γ)* „ 1 „ 400 „ . . 400 „	30.200	—	30.272	30.200
		f) 12 inżynierów-adjunktów, płaca po 2.200 K . . 26.400 K dodatki aktywalne: *α)* dla 11 po 480 K . . 5.280 „ *β)* „ 1 „ 400 „ . . 400 „	32.080	—	24.536	32.080
		g) 4 praktykantów techniczn.: dla 2 adjutum po 1.400 K 2.800 K „ 2 „ „ 1.200 „ 2.400 „	5.200	—	2.959	5.200
		h) pisarz etatowy, płaca . 1.200 K dodatek aktywalny . . 200 „	1.400	—	1.400	1.400
		i) 10 konduktorów starszych płaca po 1.800 K . . 18.000 K dodatek aktyw. po 300 K 3.000 „	21.000	—	20.300	21.000
		k) 10 konduktorów I. klasy, płaca po 1.600 K. . . 16.000 K dodatek aktyw. po 200 K 2.000 „	18.000	—	17.652	18.000
		l) 10 konduktorów II. klasy, płaca po 1.400 K . . 14.000 K dodatek aktyw. po 150 K 1.500 „	15.500	—	12.261	15.500
		m) 12 konduktorów III. klasy, płaca po 1.200 K . . 14.000 K dodatek aktyw. po 150 K 1.800 „	16.200	—	13.742	16.200
		n) rysownicy i dyetaryusze . . .	2.556	—	7.015	2.556
		o) 342 dróżników	103.000	—	102.511	103.000
		Suma płac .	324.936	—	310.671	324.936
	179	**Zaliczki na płace.**				
		Dla inżynierów i konduktorów . .	5.000	—	6.212	6.400
	180	**Dodatki pięcioletnie.**				
		Dyrektorowi Reuttowi (1) 800 K. *Zastępcy dyrektora* Szyszkowskiemu (1) 400 K. *Inżynierom starszym* (1) po 400 K: Czaplickiemu, Jankowskiemu i Pintowskiemu. *Inżynierom I. klasy* (1) po 300 K: Barancewiczowi, Grzegorzewskiemu, Jodłowskiemu, Kurniewiczowi, Strońskiemu i Turskiemu. *Inżynierom II. klasy* (1) po 200 K: Barańskiemu, Barzykowskiemu i Englowi od 20. maja 1901 w kwocie 128 K. *Konduktorowi II. klasy* Van-				
		Do przeniesienia .	329.936	—	316.883	331.336

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
X.		Z przeniesienia .	329.936	—	316.883	331.336
	180	Royowi (1) 100 K. *Konduktorom III klasy* (1) po 100 K: Olchowskiemu, Tworowskiemu, Widemu i Baranowi od 9. września 1901 w kwocie 32 K. *Pisarzowi etatowemu* Wolskiemu (1) o rocznych 100 K.	5.260	—	4.250	4.946
	181	**Dodatki osobiste.**				
		Dla inżynierów I. klasy: Stanisława Grzegorzewskiego i Antoniego Barancewicza po 600 K . . 1 200 K				
		Dla inżyniera II. klasy Franciszka Barańskiego, rocznie . 400 „	1.600	—	1.433	1.600
	182	**Ryczałty.**				
		a) na obowiązkowe objazdy dróg krajowych:				
		1. dla 12 inżynierów okręgowych w kwocie . . 12.600 K				
		2. dla 42 konduktorów . 16.202 „	28 802	—	29.670	28.802
		b) na pomieszczenie biura okręgowego:				
		1. dla inżyniera w Krakowie . . . . . 240 K				
		2. dla 10 inżynierów okręgowych po 120 K . . 1.200 „	1.440	—	1.440	1.440
		c) na kancelaryę:				
		1. dla 11 inżynierów okręgowych po 96 K . . 1.056 K				
		2. dla 42 konduktorów po 32 K . . . . . 1 344 „	2.400	—	2.192	2.400
			32.642	—	33.302	32.642
	183	**Remuneracye i zapomogi** dla urzędników i sług	7.000	—	6.920	7.000
	184	**Instrumenty, wzory i naczynia.** Naprawa, sprawienie i uzupełnienie . . .	10.000	—	10.447	10.000
	185	**Koszta komisyjne dla inżynierów,** konduktorów i komisyj nadzwyczajnych	14.000	—	14.000	14.000
	186	**Koszta kursu praktycznego** dla konduktorów drogowych	10.000	—	10.000	10.000
		Suma kosztów zarządu . .	410.438	—	397.235	411.524
		Do przeniesienia .	410.438	—	397.235	411.524

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
X.		Z przeniesienia .	410.438	—	397.235	411.524
		B) Nowe budowy i rekonstrukcye dróg.				
	187	Koszta rekonstrukcyi dróg krajowych, wzmocnienie pokładu szutrowego i koszta budowy większych mostów .	—	200.000	112.206	120.000
		C) Utrzymanie dróg krajowych.				
	188	Koszta utrzymania dróg krajowych długości 1.829 klm. po 457 K 74 g od jednego kilometra	837.208	—	822.038	832.076
		D) Zasiłki.				
	189	*a)* Na bezzwrotne zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych . . .	920.000	—	1,008.071	920.000
		b) Na zasiłki dla powiatów, a przeważnie dla nawiedzonych powodzią w 1900 roku, na utrzymanie i naprawę dróg powiatowych i gminnych w myśl §. 28. ustawy drogowej *stały roczny zasiłek*	80.000	—	—	—
	190	Na utrzymanie i budowę dojazdów kolejowych	80.000	—	59.590	80.000
	191	Dotacya dla funduszu pożyczkowego drogowego, na pożyczki bezprocentowe dla Wydziałów powiatowych na budowę dróg (przez lat 15) III. rata	—	40.000	40.000	40.000
			1,080.000	40.000	1,107.661	1,040.000
		E) Wydatki na myta.				
	192	Koszta utrzymania i budowy domków mytniczych	8.400	—	8.810	8.400
	193	Koszta komisyjne, ogłoszenia, licytacye, podatki i inne	4.000	—	3.933	4.000
	194	Przerwy z powodu wypadków elementarnych	800	—	—	800
			13.200	—	12.743	13.200
	195	*F) Pensye i zaopatrzenia.*				
		a) Raciborski Ludwik, emerytowany nadinżynier	6.490	—	6.490	6.490
		b) Baczyński Ferdynand, emerytowany konduktor	988	—	988	988
		c) Darowski Stanisław, emerytowany konduktor	460	—	460	460
		d) Dybowski Tadeusz, emerytowany konduktor	1.024	—	1.024	1.024
		e) Reicher Stanisław, emerytowany konduktor	1.092	—	1.092	1.092
		Do przeniesienia .	10.054	—	10.054	10.054
			2,340.846	240.000	2,451.883	2,416.800

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
X.		Z przeniesienia .	2,340.846	240.000	2,451.883	2,416.800
			10.054	—	10.054	10.054
	195	*f)* Rieger Karol, emerytowany konduktor	1.008	—	1.008	1.008
		g) Skwarczyński Jan, emerytowany konduktor	962	—	962	962
		h) Niewiadomska Sabina, wdowa po inżynierze	700	—	816	708
		i) Ramza I. voto Pochowska Ewelina, dla dzieci po śp. inżynierze Pochowskim: Michała do 12. września 1902; Zofii do 25. kwietnia 1901 i Stanisławy do 7. sierpnia 1907 po 100 K	232	—	400	312
		k) Bieńkowska Stanisława, wdowa po inżynierze, pensya roczna . 1.400 K dla dzieci: *a)* Stanisława do 28. marca 1902; *b)* Tadeusza do 16. lutego 1906 po 140 K . . . . 280 „	1.680	—	1.680	1.680
		l) Łuniewska Natalia, wdowa po inżynierze, pensya rocznie . . .	700	—	700	700
		m) Baranowska Augusta, wdowa po inżynierze, pensya rocznie . . . . 1.200 K dla dzieci: Romana do 2. kwietnia 1901, Olgi do 24. marca 1903, Konstantego do 21. maja 1903, Zofii do 10. lutego 1905, Maryi do 29. maja 1907 i Jana do 8. października 1915, po 100 K . . . . 526 „	1.726	—	1.800	1.800
		n) Zielińska Katarzyna, wdowa po inżynierze, pensya . 1.000 K i dla syna Tadeusza do 9. marca 1910 . . . 100 „	1.100	—	1.200	1.200
		o) Dziakiewiczowa Rozalia, wdowa po konduktorze . 650 K i dla dzieci: Juliana do 16. kwietnia 1902, i Bertolda do 27. czerwca 1906 po 65 K 130 „	780	—	780	780
		p) Grzymalina Melania, wdowa po konduktorze, pensya 500 K i dla syna Jędrzeja do 21. stycznia 1901 z rocz. 50 K 3 „	503	—	550	550
		r) Hrankowska Julia, wdowa po konduktorze, pensya . 440 K i dla córki Stanisławy do 1. marca 1905 . . . 44 „	484	—	484	484
		Do przeniesienia .	19.929	—	20.434	20.238
			2,340.846	240.000	2,451.883	2,416.800

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
X.		Z przeniesienia .	2.340.846	240.000	2,451.883	2,416.800
			19.929	—	20.434	20.238
	195	*s)* Hlawaty Józefa, wdowa po konduktorze, pensya . . 600 K i dla syna Karola do 4. listopada 1904 po . . 60 „	660	—	720	714
		t) Hryniewicz Emilia, wdowa po konduktorze, pensya roczna . . .	650	—	650	650
		u) Helferowa Anna, wdowa po konduktorze, pensya roczna . . .	520	—	520	520
		w) Rząśnicka Helena, wdowa po konduktorze, pensya roczna . . .	650	—	650	650
		x) Jeziorańska Natalia, wdowa po funkcyonaryuszu technicznym dożywotni dar z łaski	600	—	600	600
		y) Chrzanowska Ignacowa, j. w. . .	600	—	600	600
		z) Szeliska Laura, wdowa po konduktorze, dożywocie	334	—	333	334
		aa) Chodorowska Leokadya, j. w. . .	200	—	200	200
		bb) Brochocka Joanna, wdowa po inżynierze, pensya wdowia . 1.400 K i dla dzieci: Adama do 3. stycznia 1901, Jana do 26. lutego 1903 i Romana do 4. lipca 1915 po 280 K . 563 „	1.963	—	3.478	2.240
		cc) Jawornikowa Marya, wdowa po inżynierze, pensya . 1.000 K i dla dzieci: Janiny do 28. marca 1920, Heleny do 8. maja 1921 i Stefanii (pogrobowiec) do 19. sierpnia 1923 po 200 K . . . 600 „	1.600	—	893	1.400
		dd) Latkowska Karolina, wdowa po inżynierze, pensya . 800 K i dla dzieci: Alfonsyny do 14. lipca 1905 i Jana do 9. sierpnia 1907 po 160 K . 320 „	1.120	—	933	1.120
		ee) Chamcowa Anna, wdowa po konduktorze, pensya	800	—	800	800
		ff) Zielińska Marya, córka po inżynierze, zaopatrzenie dożywotnie .	100	—	100	100
		gg) Żukowska Wiktorya, wdowa po emerytowanym konduktorze, pensya . . . . 800 K i dla syna Romana do 18. marca 1911 . . . 124 „	924	—	539	—
		hh) Borzęcka Marya, wdowa po emerytowanym konduktorze, pensya . .	500	—	250	—
		Do przeniesienia .	31.150	—	31.700	30.166
			2,340.846	240.000	2,451.883	2,416.800

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
X.		Z przeniesienia .	2,340.846	240.000	2,451.883	2,416.800
			31.150	—	31.700	30.166
	195	*ii)* Birgfellner Jan Paweł 2-imion, syn śp. inżyniera, pensya sieroca do 19. października 1901 z rocznych 200 K	161	—	1.067	1.134
		kk) Rachwalski Jan, b. drożnik zaopatrzenie roczne	180	—	135	180
		ll) Dziedzic Jan, b. drożnik j. w. .	180	—	150	180
		mm) Diakow Eliasz, b. drożnik j. w. .	180	—	105	180
		nn) Harasym Jan, b. drożnik j. w. .	188	—	141	188
		oo) Kamiński Jan, „ „ j w. .	150	—	150	150
		pp) Malik Jan, „ „ j. w. .	150	—	150	150
		rr) Rzeszotko Jędrzej, b. drożnik j. w. .	120	—	120	120
		ss) Tyz Onufry, b. drożnik j w. . .	90	—	105	90
		tt) Gabryś Wojciech, b. drożnik j. w. .	150	—	25	—
		uu) Dobosz Jan, b. drożnik j. w. . .	132	—	—	—
		ww) Jezierski Paweł, b. drożnik j. w. .	156	—	—	—
		xx) Barkow Teodor, emeryt konduktor .	—	—	962	962
		yy) Żukowski Antoni, „ „ .	—	—	616	1.008
		zz) Zarembina Franciszka, wdowa po konduktorze, dla syna Juliana do 4. stycznia 1900 z rocznych 26 K .	—	—	24	2
		α) Czupiel Jan, b. drożnik, dar z łaski	—	—	200	200
		β) Borzęcki Leonard, emeryt. konduktor	—	—	313	—
		Ten sam, jednorazowy dar z łaski .	—	—	100	—
		γ) Gering Julia, wdowa po konduktorze, jednorazowy datek . . .	—	—	400	—
		δ) Mroczkowa Agnieszka, wdowa po drożniku, jednorazowy dar z łaski .	—	—	—	100
			32.987	—	36.463	34 810
		Suma wydatków na drogi .	2,373.833	240.000	2,488.346	2,451.610
			2,613.833			
		II. Na koleje żelazne.				
	196	*Koszta zarządu.*				
		Płace i emolumenta etatowe:				
		a) dyrektor, płaca . . . 6.400 K				
		dodatek aktywalny . . 960 „	7.360	—	7.360	7.360
		b) zastępca dyrektora, płaca . 4.800 K				
		dodatek aktywalny . . 840 „				
		„ funkcyjny . . 800 „	6.440	—	6.440	6.440
		c) starszy inżynier, płaca . 4.800 K				
		dodatek aktywalny . . 840 „	5.640	—	5.640	5.640
		d) 2 inżynierów I. klasy płaca po 3 600 K . . 7.200 K				
		dodatek aktywalny po 720 K 1.440 „	8.640	—	4.320	4.320
		Do przeniesienia .	28.080	—	23.760	23.760

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
				Korony			
X.		Z przeniesienia .		28.080	—	23.760	23.760
	196	*e)* 2 inżynierów II. klasy płaca po 2800 K . . .	5600 K				
		dodatek aktywalny po 600 K	1.200 „	6.800	—	—	—
		f) 2 inżynierów adjunktów, płaca po 2.200 K . .	4.400 K				
		dodatek aktyw. po 480 .	960 „	5.360	—	5.360	5.360
		g) referent administrac. płaca	4.800 K				
		dodatek aktywalny . .	840 „	5.640	—	5.640	5.640
		h) sekretarz, płaca . . .	4.800 K				
		dodatek aktywalny . .	840 „	5.640	—	5.640	5.640
		i) adjunkt konceptowy, płaca	2.800 K				
		dodatek aktywalny .	600 „	3.400	—	—	—
		k) konsulent dla spraw taryfowych i komerc., płaca .	3.600 K				
		dodatek aktywalny . .	720 „	4.320	—	—	4.320
		l) koncepista, płaca . .	2.200 K				
		dodatek aktywalny . .	480 „	—	—	2.680	2.680
		m) oficyał administracyjny, pł.	2.200 K				
		dodatek aktywalny . .	360 „	2.560	—	2.560	2.560
		n) oficyał rachunkowy, płaca	2.200 K				
		dodatek aktywalny . .	360 „	—	—	—	—
		o) asystent rachunkowy, płaca	1.600 K				
		dodatek aktywalny . .	200 „	1.800	—	1.800	1.800
		p) inspicyent-rysownik, płaca	1.600 K				
		dodatek aktywalny . .	200 „	1.800	—	1.800	1.800
		r) asystent manipulacyjny, pł.	1.600 K				
		dodatek aktywalny . .	200 „	1.800	—	1.800	1.800
		s) woźny, płaca . . .	1.000 K				
		dodatek aktywalny . .	100 „				
		na ubiór	100 „	1.200	—	1.200	1.200
		Suma płac .		68 400	—	52.240	56.560
	197	**Dodatki pięcioletnie.**					
		Dyrektorowi Zaleskiemu (1) o rocznych .		800	—	400	800
	198	**Dodatki osobiste.**					
		a) Dla dyrektora Kazimierza Zaleskiego (uchwała Sejmu z d. 30. stycznia 1895) .	1.200 K				
		b) dla Bronisława Chodkiewicza, konsulenta dla spraw taryfowych i komercyalnych	400 „	1.600	—	1.200	1.600
	199	**Zaliczki na płace.**					
		Dla urzędników i służby		2.000	—	—	—
		Do przeniesienia .		72.800	—	53.840	58.960

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
X.		Z przeniesienia .	72.800	—	53.840	58.960
		Remuneracye i zapomogi.				
	200	*a)* Rzecznik prawny za zastępstwo .	1.000	—	1.000	1.000
		b) dla urzędników i funkcyonaryuszów	2.000	—	2.000	2.000
		c) jednorazowy dar z łaski dla p. Olgi Chylewskiej, wdowy po czasowym starszym inżynierze	—	—	—	2.800
			3.000	—	3.000	5.800
		Instrumenty, wzory i sprzęty.				
	201	Naprawa, uzupełnienie i sprawienie .	2.400	—	645	2.400
		Koszta komisyjne.				
	202	*a)* dla urzędników i funkcyonaryuszów	15.000	—	31.790	15.000
		b) dla członków krajowej Rady kolejowej i delegatów.	2.000	—	1.965	2.000
			17.000	—	33.755	17.000
	203	**Koszta zakupna dzieł i czasopism fachowych, oraz map i planów** . .	1.480	—	882	1.480
		Koszta kancelaryjne.				
	204	Druki, portorya, inseraty, przybory kancelaryjne i t. p. wydatki . . .	4.000	—	3.810	4.000
	205	**Koszta utrzymania personalu nieetatowego**	—	30.040	32.571	36.000
	206	**Wynagrodzenia za roboty akordowe** uskuteczniane przez obcych funkcyonaryuszy	4.800	—	4.177	4.800
	207	**Koszta najmu lokalu na biuro** . .	1.200	—	—	—
		Suma kosztów zarządu . .	106.680	30.040	132.680	130.440
	208	**Dotacya dla funduszu kolejowego na cele budowy kolei lokalnych,** III. rata po myśli uchwały Wys. Sejmu z 17. marca 1899 przez lat 71 . . .	750.000	—	750.000	600.000
	209	**Subwencya dla c. k. Rządu** na budowę kolei od stacyi Pałahicze do Tłumacza X. rata — po myśli uchwały Wys Sejmu z 28. listopada 1890 przez lat 15.	—	4.000	4.000	4.000
		Suma wydatków na koleje żelazne	856.680	34.040	886.680	734.440
		do tego: Suma wydatków na drogi . .	2,373.833	240.000	2,488.346	2,451.610
		Ogólna suma wydatków Rubr. X. .	3,230.513	274.040	3,375.026	3,186.050
			3,504.553			

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Wyjaśnienia.

Na rok 1901 preliminuje się wydatki w kwocie . .	3,504.553 K
„ „ 1900 uchwalone wydatki wynoszą . . .	3,186.050 „
Z porównania okazują się wydatki na r. 1901 preliminowane *większe* o	318.503 K

Do poz. 179. Preliminowano *mniej* o 1.400 K z powodu wstawienia nowej pozycyi w dziale II. (koleje) na ten sam cel, jak wyjaśnienie przy poz. 199.

Do poz. 180. Preliminuje się *więcej* o 314 K, jako przypadające w roku 1901, na podstawie dekretów nowe należytości dodatków pięcioletnich.

Do poz. 187. Preliminuje się *więcej* o 80.000 K z powodu: *a)* że rokowania z c. k. Rządem w sprawie rekonstrukcyi drogi krajowej Zakliczyn-Sącz-Niedzica, między Zbyszycami a Dąbrową są już na ukończeniu i niezawodnie roboty będą rozpoczęte (LW. 52.140/900); *b)* koniecznej potrzeby zwiększenia grubości warstwy szutrowej do normalnego stanu na niektórych przestrzeniach dróg krajowych, przy użyciu trwalszych, z dalszych okolic sprowadzonych, a tem samem droższych materyałów; *c)* koniecznej potrzeby budowy kilku większych mostów, a przedewszystkiem żelaznych konstrukcyi — a to w Ottynii na drodze Tyśmienica-Kołomyja i w Nozdrzcu na drodze Dynów-Sanok; *d)* w końcu z powodu przewidzianego, a koniecznego udziału funduszu krajowego w budowie ścieków przy drogach krajowych w miastach.

Do poz. 188. Preliminuje się *więcej* o 5.132 K. Wydatki wynosiły w 1897 r. 810.556 K; w 1898 r. 894.228 K; w 1899 r. 822.038 K razem 2,526.822 K, przeciętnie 842.274 K, preliminuje się więc 837.208 K, zatem *mniej* od przeciętnej o kwotę 5.066 K, z uwagi na mniejsze wyniki 1899 roku.

Do poz. 189. *a)* Na bezzwrotne zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych preliminuje się kwotę na rok 1900 uchwaloną . . . . . 920.000 K

b) Na zasiłki dla powiatów, a przeważnie dla nawiedzonych powodzią w 1900 roku, tudzież na utrzymanie i naprawę dróg powiatowych i gminnych, mających donioślejsze znaczenie pod względem komunikacyi, preliminuje się w myśl §. 28. ustawy drogowej z 5. lipca 1897 Nr. 43. Dz. u. k. jako **stały roczny zasiłek** kwotę . 80.000 „

z której w roku 1901 uwzględnione zostaną w pierwszej linii powiaty dotknięte klęską powodzi — zaś w następnych latach te drogi powiatowe i gminne, które będą miały doniosłe znaczenie pod względem komunikacyi (LW. 63.894 z 9. listopada 1900).

Razem na zasiłki poz. 189 lit D. kwotę . . 1,000.000 K

Do poz. 195. Preliminuje się *w ogóle* mniej o 1.823 K stosownie do wymogów statutu emerytalnego, a mianowicie: ad *h*, *i*, *m*, *p*, *s*, *bb*, *zz*, z powodu dojścia sierót do wieku normalnego; *ad gg*, *hh*, pozycye nowe dla wdów po emerytach; *ad tt*, *uu*, *ww*, pozycye nowe jako przyznanie dożywocia, w zastosowaniu wymiaru postanowionego uchwałą Wys. Sejmu z 21. stycznia 1898; *ad xx*, *yy* α i β nie preliminuje się nic, gdyż emeryci poumierali; *ad* γ i δ odpadają jako pozycye jednorazowe na r. 1900 uchwalone; *ad ii* wstawiono mniej o 991 K z powodu śmierci pensyonistki Birgfellnerowej, a preliminowano tylko zaopatrzenie dla pozostałego syna.

Do poz. 196. Preliminuje się w ogóle więcej o 11.840 K na mocy upoważnienia Wys. Sejmu uchwałą z dnia 16. marca 1899 a mianowicie: *a)* wskutek wstawienia nowych kredytów: *ad d* i *i* o 7.720 K *większych:* na pobory inżyniera I. klasy dla wykonania kontroli i utrzymywania ewidencyi wydatków, wybudowanych już linij kolejowych; zaś *ad e* w kwocie 6.800 K dla posuniętych dwóch inżynierów-adjunktów do rangi inżynierów II klasy; *b)* wskutek wykreślenia kredytu na koncepistę 2.680 K a wstawienia natomiast do etatu nowej posady *ad i* w kwocie 3.400 K dla adjunkta konceptowego.

Do poz. 196. n) Zaznacza się, że podobnie jak w r. 1900 nie wstawia się kredytu dla oficyała rachunkowego — a tekst wypełniono tylko dla ewidencyi ilości posad etatowych biura, przez Wys. Sejm ustanowionych.

Do poz. 199. Pozycye nowe z powodu koniecznej potrzeby tego kredytu, dla dość licznego już dziś personalu — któremu dotychczas udzielano zaliczki z kredytu przeznaczonego dla personalu drogowego (vide wyjaśnienia do poz. 179).

Do poz. 200. Preliminuje się *mniej* o 2.800 K. gdyż odpada jednorazowy dar z łaski udzielony w roku 1900 wdowie po starszym inżynierze ś. p. Chylewskim.

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Do poz 204. Preliminuje się *mniej* o 5.960 K wedle rzeczywistej potrzeby i stanu personalu nieetatowego.

Do poz. 207. Pozycya nowa. — Bliższe wyjaśnienie w sprawozdaniu z czynności Dep. IV.

Do poz. 208. Preliminuje się *więcej* o 150.000 K po myśli uchwały Wys. Sejmu z dnia 17. marca 1899 roku, a w szczególności:

a) VIII ratę na dotacyę po myśli uchwały Wys. Sejmu z dnia 15. lutego 1894 w kwocie . . . . . 600.000 K

b) II. ratę na dotacyę po myśli uchwały Wys. Sejmu z dnia 17. marca 1899 w celu powiększenia funduszu kolejowego, dla popierania budowy kolei niższorzędnych o sumę 10,500.000 K w kwocie . . . . . 150.000 „

razem więc . . 750 000 K

Powyższe raty 600.000+150.000 K złączone zostały uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 17. marca 1899 (ustęp III.) w jedną kwotę ratalną 750.000 K, która miała być wypłacaną funduszowi kolejowemu przez lat 70, począwszy od roku 1899 (vide uchwały budżetowe na stronie 34. budżetu na rok 1899). Gdy jednak Sejm w budżecie na rok 1900 — nie udzielił tego kredytu w pełnej powyższej sumie 750 000 K, tylko w kwocie pierwotnej 600.000 K., okazuje się, że termin co do wypłaty ostatniej raty *ad b* w kwocie 150,000 K, został przesunięty milcząco o jeden rok później (LW. 60.300/1900 i wyjaśnienie do budżetu na rok 1900 strona 53), — że więc ostatnia rata (siedemdziesiąta) ma być wypłaconą funduszowi kolejowemu zamiast w roku 1968 — dopiero w roku 1969 (dziewiątym).

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XI.		**Dotacye dla zakładów krajowych.**				
	210	Krajowy szpital powszechny we Lwowie, oddział chorych i położnic z klinikami	26.094	—	65.416	31.358
	211	Krajowy zakład dla obłąkanych w Kulparkowie	—	—	—	—
	212	Fundusz podrzutków we Lwowie . .	16.427	—	14.603	14.130
	213	Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie, oddział położnic	6.811	—	2.846	12.894
	214	Fundusz podrzutków w Krakowie . .	6.500	—	6.384	6.600
		Suma rubryki XI	55.832	—	89.249	64.982
		Wyjaśnienia w specyalnych preliminarzach tych zakładów.				
XII.		**Wydatki na szupaśnictwo.**				
	215	Ryczałt na pokrycie wydatków szupasowych	50.000		44.531	52.000
		Wyjaśnienia. Wydatki wynosiły: w r. 1897 49.658 K, w r. 1898 53.694 K, w r. 1899 44531 K, razem 147.883 K przeciętnie 49.294 K. Preliminuje się więc w zaokrągleniu 50.000 K. Szupasowano w r. 1897 osób 5.430, w r. 1898 osób 5.527, w r. 1899 4.520.				

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900
			Korony			
XIII.		**Budowy wodne i melioracye.**				
		A) Biuro melioracyjne i studya przygotowawcze.				
	216	Płace urzędników, utrzymanie ekspozytur i stypendya:				
		a) Dyrektor biura:				
		płaca . . . . . 6.400 K				
		dodatek aktywalny . . 960 „	7.360	—	7.360	7.360
		b) zastępca dyrektora:				
		płaca . . . . . 4.800 K				
		dodatek aktywalny . . 840 „				
		„ osobisty . . 800 „	6.440	—	6.211	6.440
		c) 6 starszych inżynierów:				
		płaca po 4.800 K . . 28.800 K				
		dodatki aktywal. po 840 K 5.040 „	33.840	—	30.437	33.840
		d) referent administracyjno-prawny:				
		płaca . . . . . 4.800 K				
		dodatek aktywalny . . 840 „	5.640	—	5.640	5.640
		e) 10 inżynierów I. klasy:				
		płace po 3.600 K . . 36.000 K				
		dodatki aktywalne:				
		dla 7 inżynierów we Lwowie po 720 K . . . 5.040 „				
		dla 2 inżynierów w Tarnowie i Stanisławowie po 600 K . . . . 1.200 „				
		dla inżyniera w Jaśle . 480 „				
		Razem 42.720 K				
		Z tego pokryją fundusze budowy pobory 4 inżynierów za 9 miesięcy po 3.240 K 12.960 K	29.760	—	29.866	26.520
		f) 10 inżynierów II. klasy:				
		płace po 2.800 K . . 28.000 K				
		dodatki aktywalne po 600 K 6.000 „				
		Razem 34.000 K				
		Z tego pokryją fundusze budowy pobory 5 inżynierów za 9 miesięcy po 2.550 K 12.750 „	21.250	—	24.423	21.250
		g) 11 inżynierów-adjunktów:				
		płace po 2.200 K . . 24.200 K				
		dodatki aktywal. po 480 K 5.280 „				
		Razem 29.480 K				
		Z tego pokryją fundusze budowy pobory 4 inżynierów-adjunktów za 9 miesięcy po 2.010 K . . 8.040 „	21.440	—	18.236	21.440
		h) 3 adjunkt. komasacyjnych:				
		płace po 2.200 K . . 6.600 K				
		dodatki aktywal. po 480 K 1.440 „	8.040	—	7.615	3.140
		Do przeniesienia .	133.770	—	129.788	125.630

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XIII.		Z przeniesienia .	133.770	—	129.788	125.630
	216	*i)* 2 praktykantów technicznych: adjuta po 1.400 K	2.800	—	1.940	2.800
		k) dodatki pięcioletnie: dla dyrektora 800 K — dla zastępcy dyrektora, referenta administracyjno-prawnego i 1 starszego inżyniera I. klasy po 400 K — dla 1 inżyniera I klasy 300 K — dla 2 inżynierów I. klasy od 18. lutego 1901 po 261 K — dla 1 inżyniera I. klasy od 9. września 1901 103 K — dla 1 inżyniera II. klasy od 9. września 1901 75 K — dla 1 inżyniera - adjunkta 200 K, razem	3.200	—	3.025	2.500
		l) dodatki osobiste: dla 2 inżynierów I. klasy i inżyniera do kultury torfowisk po 400 K .	1.200	—	507	400
		m) dyetaryusze: 2 dyetaryuszy w biurze centralnem po 4 K dziennie . . 2.920 K ryczałt na rysownika dla ekspozytury w Krakowie . 960 „	3.880	—	1.166	3.888
		n) utrzymanie ekspozytur: w Krakowie . . . 900 K w Tarnowie, Jaśle, Jarosławiu, Sanoku i Stanisławowie po 600 K . . 3.000 „	3.900	—	3.450	3.900
		o) stypendya: dla 1 słuchacza inżynieryi 600 K dla praktykanta komasacyjnego na odbycie praktyki w Austryi dolnej od 1. stycznia do końca marca 1901 po 180 K miesięcznie . 540 „ i ryczałt na koszta podróży 100 „	1.240	—	1.800	2.920
		Suma pozycyi 216	149.990	—	141.676	142.038
	217	Utrzymanie służby dozorców melioracyjnych: Wynagrodzenie dozorców zajętych przy melioracyach prywatnych, podczas czynności biurowych: po 5 dla ekspozytur w Krakowie i Stanisławowie, a po 3 dla ekspozytur w Tarnowie, Jaśle, Sanoku i Jarosławiu, a 10 dla biura centralnego, razem 32 dozorców za 5 miesięcy zimowych po 60 koron	9.600	—	7.004	9.600
	218	Dotacya funduszu emerytalnego dozorców melioracyjnych	1.000	—	1.000	1.000
		Do przeniesienia .	160.590	—	149.680	152.638

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XIII.		Z przeniesienia .	160 590	—	149.680	152.638
	219	Zaliczki na płace dla inżynierów i dozorców melioracyjnych	2.000	—	2.052	2.000
	220	Remuneracye i zapomogi dla inżynierów i dozorców melioracyjnych . .	6.000	—	6.000	6.000
	221	Pensye i zaopatrzenia: *a)* Biegański Antoni, emerytowany inżynier-adjunkt . . . 848 K *b)* Karpuszki sieroty: Adam, Olgierd i Helena Janina, pensya sierocińska po 140 K i dodatek na wychowanie po 100 K rocznie . . 480 „	1.328	—	2.115	1.928
	222	Sprawienie, uzupełnienie i naprawa narzędzi, oraz zakupno wzorów i potrzeb rysunkowych	6.000	—	6.000	6.000
	223	Na utrzymanie kursu praktycznego dozorców drenarskich	11.000	—	10.404	11.000
	224	Zasiłek krajowy dla galic. oddziału państwowego biura hydrograficznego .	16.000	—	20.591	16.000
	225	Na zdjęcia i projekty: *a)* dla publicznych robót melioracyjnych (w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 27. września 1882) . . 10.000 K *b)* dla melioracyj prywatnych (w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 6. kwietnia 1892) . . . . . 27.000 „	37 000	—	37.902	36.000
	226	Koszta komisyjne z powodu inspekcyi robót przez c. k Rząd prowadzonych i konserwacyi publicznych robót melioracyjnych	2.000	—	2.000	2.000
		Suma działu A. .	241.918	—	234.744	233.566
		B) Wykonanie budowli wodnych.				
	227	Na systematyczną regulacyę rzek karpackich: *a)* na regulacyę Biały z dopływami i uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Dunajca, X. rata . . 86.634 K *b)* na regulacyę Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem, IX. rata . . 85.334 „ *c)* na regulacyę górnego Dniestru z dopływami, III. rata 131.428 „ *d)* na regulacyę Soły, uzupełnienie II. raty . . . 39.778 „ *e)* na regulacyę Łomnicy, uzupełnienie II. raty . . 39.808 „	382.982	—	315.968	330.410
		Do przeniesienia .	382.982	—	315.968	330.410

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XIII.		Z przeniesienia .	382.982	—	315.968	330.410
	228	Zasiłki 33½ % na lokalne regulacye rzek niespławnych (w myśl uchwały Sejmowej z dnia 6. października 1882):				
		a) na regulacyę Skawy:				
		1. między Wadowicami a Witanowicami, V rata (ostatnia) 6.916 K				
		2. pod Jaroszowicami . 4.110 „	11.026			
		b) na regulacyę Raby pod Targowiskami, I. rata . . .	560			
		c) na regulacyę Dunajca:				
		1. pod Maszkowicami i Jazowskiem III rata (ostatnia) . 13.438 K				
		2. od Gołkowic do ujścia Popradu (do roku 1902), IV. rata . . . 18.094 „				
		3. pod Wielką wsią i Dąbrówką szczepanowską 4.810 „				
		4. między Zawodziem a Zgłobicami, IV. rata (ostatnia) . . . 14.094 „	50.436			
		d) na regulacyę Wisłoki:				
		1. pod Zawadką, Przeczycą i Kamienicą, I. rata . . . 7.146 K				
		2. pod Kędzierzem i Żyrakowem, I. rata . . 8.038 „	15.184			
		e) na regulacyę Sanu:				
		1. pod Załużem . . 2.030 K				
		2. pod Korytnikami i Krasiczynem, V. rata . 6.242 „	8.272			
		f) na regulacyę Wisłoka między Babicami a Zarzeczem, VI. rata (ostatnia)	9.586			
		g) na regulacyę Wiszni pod Nienowicami i Michałówką, IV. rata . . .	6.534			
		h) na regulacyę Stryja pod Hnizdyczowem. I. rata	5.000			
		i) na regulacyę Świcy pod Sokołowem i Łanami Sokołowskimi, VII. rata .	5.000			
		k) na regulacyę Sukielu pod Sokołowem	3.336			
		l) na regulacyę Bystrzycy sołotwińskiej pod Drohomirczanami . . .	3.320			
		m) na premiowanie zawiklania odsypisk	1.000			
		n) do dyspozycyi Wydziału krajowego	20.000			
		Suma pozycyi 228	139.254	—	170.070	87.416
		Do przeniesienia .	522.236	—	486.038	417.826

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XIII.		Z przeniesienia .	522.236	—	486.038	417.826
	229	Na popieranie przedsiębiorstw melioracyjnych na zasadzie ustawy z dnia 30. czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 116:				
		a) na regulacyę rzeki Bugu od granicy państwa do ujścia Pełtwi, IX rata 39.600 K				
		b) na zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Dniestra, IV. rata . . . 40.400 „				
		c) na uzupełnienie regulacyi Krzemienicy z dopływami V. rata (ostatnia) . . 31.200 „				
		d) na zabudowanie potoku Bystry w Zakopanem, IV. rata (ostatnia) . . . 30.000 „				
		e) na uzupełnienie obwałowania Wisły i Wisłoki w powiecie mieleckim, IV. rata 89.740 „				
		f) na regulacyę środkowej sekcyi Guiłej Lipy, IV. rata 39.542 „				
		g) na uzupełnienie regulacyi Nowego Brnia z dopływami III. rata . . . . 31.950 „				
		h) na obwałowanie lewego brzegu Wisły między Krakowem a granicą państwa, II. rata . . . . 43.548 „				
		i) na uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami, II rata . .	345.980	—	316.184	365.194
	230	Na konserwacyę krajowych robót melioracyjnych:				
		a) regulacyi Trześniówki . 1.000 K				
		b) „ Łęgu . . . 1.500 „				
		c) „ Przegnojówki . 1.000 „				
		d) zabudowań potoków górskich w dorzeczu Skawy . 1.000 „	4.500	—	2.500	3.500
	231	Zasiłki na popieranie mniejszych robót melioracyjnych (w myśl uchwały Sejmowej z dnia 26. listopada 1889):				
		a) na konserwacyę osuszenia bagien Rudnickich (do r. 1908) . . .	2.800	—		
		b) na drenowanie gruntów włościańskich	50.000	—		
		c) na osuszenie gruntów w Woli pełkińskiej	5.334	—		
		d) na osuszenie gruntów w Żurawnie i Poberężu, II. rata (ostatnia) . .	6.600	—		
		e) na osuszenie gruntów w Bohatkowcach (powiat Podhajce)	5 600	—		
		Do przeniesienia .	70.334 872.716	—	— 804.722	— 786.520

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XIII.		Z przeniesienia .	872.716	—	804.722	786.520
			70.334	—	—	—
	231	*f)* na osuszenie gruntów w Zadwórzu (pow. Przemyślany)	2.190	—		
		g) na regulacyę Lubaczówki pod Czerwoną Wolą, I. rata	4.480	—		
		h) na melioracyę torfowiska w Olesku (II. rata)	1.785	—		
		i) na osuszenie gruntów w gminie Jaktorów (powiat Przemyślany) . .	1.667	—		
		k) na zabudowanie potoku Lichnia, w gminie Łączki (powiat Nowy Sącz) .	8.800	—		
		l) na popieranie doświadczeń z kulturą torfowisk:				
		1. w Jaworznie . . 600 K				
		2. „ Starem Siole . . 500 „				
		3. „ Żukowie . . . 1.000 „				
		4. „ Domażyrze . . 800 „				
		5. „ Dublanach . . 500 „				
		6. „ Czernicy . . . 1.000 „				
		7. „ Ubiniu . . . 500 „				
		8. „ Przegnojowie . . 500 „				
		9. „ Ostrowczyku polnym 400 „				
		10. „ Chwatowie . . 600 „				
		11. „ Stojanowie . . 500 „				
		12. „ Tetewczycach . . 500 „				
		13. „ Hnilicach . . 500 „				
		14 „ Wolicy baryłowej . 100 „				
		15. „ perymetrze bagien Stojanowskich (na gruntach włościańskich) . . . 1.000 „				
		16. „ perymetrze bagien Oleskich (na gruntach włościańskich) 1.000 „	10.000	—		
		m) na subwencyonowanie fabryk drenarskich	10.000	—		
		n) do dyspozycyi Wydziału krajowego	10.000	—		
			119.256	—	130 376	104.594
		Suma działu B .	991.972	—	935.098	891.114
		Suma działu A .	241.918	—	234.744	233.566
		Suma rubryki XIII.	1,233.890	—	1,169.842	1,124.680

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Wyjaśnienia.

Na rok 1900 uchwalono w tej rubryce . . . . 1,124.680 K
„ „ 1901 preliminuje się . . . . . 1,233.890 „
zatem *więcej* o . . 109.210 K

a mianowicie:

W poz. 216. preliminuje się *więcej* pod lit. *e)* tytułem poborów inżynierów I. klasy o . . . . . 3.240 K
ponieważ płace tychże w roku 1901 zwiększą się o pobory jednego z nich, z powodu, że specyalne fundusze regulacyjne zwrócą płace tylko czteru (a nie pięciu) inżynierów, zajętych przy publicznych przedsiębiorstwach melioracyjnych; (piątemu, ciężko choremu musiał być udzielony dłuższy urlop, pobory zaś jego pokryje rubryka XIII.).
pod lit. *h)* (w zeszłorocznym budżecie lit. *h)* i *k) więcej* o 4.900 „
gdyż z powodu dłuższej służby trzech techników komasacyjnych, Wydział krajowy w specyalnem sprawozdaniu melioracyjnem proponuje posunięcie ich do X. rangi (inżynierów-adjunktów);
pod lit. *k)* tytułem dodatków pięcioletnich *więcej* o . . 700 „
pod lit. *l)* tytułem dodatków osobistych *więcej* o . . . 800 „
gdyż Wydział krajowy przyznał w myśl §. 37. ustanowy służby krajowej, roczne dodatki osobiste do płacy po 400 K dwom inżynierom I. klasy;
ogółem *więcej* o . . 9.640 K

natomiast *mniej*:
pod lit. *m)* o . . . . . 8 K
i pod lit. *o)* o . . . . . 1.680 „
gdyż jeden ze stypendystów ukończył już w roku 1900 studya na wydziale inżynieryi, a pozostający na praktyce w Austryi dolnej technik komasacyjny, pobierać będzie stypendyum tylko do końca marca 1901, w skutek czego wydatek się zmniejsza o 600 + 1.080 = 1.680 K.
ogółem *mniej* o . . 1.688 „

w rezultacie więc wydatek *większy* o . . . . . 7.952 K

W poz. 221. Wydatek *mniejszy* o . . . . . 600 K
t. j. o kwotę, którą Wysoki Sejm na rok 1900 uchwalił tytułem jednorazowych darów z łaski.

W poz. 225. lit. *b)* preliminuje się na zdjęcia i projekty melioracyj prywatnych *więcej* o . . . . . 1.000 „
na podstawie wynikłości z r. 1899.

Poz. 227 c) Wedle §. 5. rozporządzenia wykonawczego, do uchwalonego przez Wysoki Sejm projektu ustawy o regulacyi górnego Dniestru z dopływami, które ostatecznie ułożone zostało po myśli reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z d. 26. Lipca 1900 L. 4.547 (LW. 55.174/1900), mają być wpłacone zasiłki kraju i państwowej dotacyi budowli wodnych, począwszy od r. 1899 w 28 ratach, mianowicie 27 rat po 131.428 K, a 28 t. j. ostatnia rata w kwocie 131.444 K. Ponieważ pierwsze dwie raty zasiłku krajowego uchwalone już zostały w budżetach krajowych 1897, 1899 i 1900 r., wstawia się do preliminarza krajowego na rok 1901 trzecią ratę datku krajowego w kwocie 131.428 K czyli więcej w porównaniu z rokiem 1900 o . . . . . 52.572 „

Poz. 227 d) e). Ponieważ roboty koło regulacyi Soły i Łomnicy nie zostały rozpoczęte w r. 1899, tak iż zaledwie w jesieni 1900 r. można było oczekiwać rozpoczęcia 18- względnie 24- letniego okresu budowy, zażądał Wydział krajowy odezwą z d. 10. lipca 1900 l. 62.210 wystosowaną do c. k. Namiestnictwa, zmiany proponowanej przez c. k. Rząd kodyfikacyi rozporządzeń wykonawczych do ustaw o tych regulacyach, w tym kierunku, ażeby okres budowy zgodnie z faktycznym stanem rzeczy ustanowiony został *począwszy od r. 1900.* W skutek tego, coroczne raty 40% datków krajowych będą płatne od r. 1900 tak, iż w roku 1901 przy-

*

padną do uiszczenia drugie raty datków krajowych. Gdy pierwsze raty datków krajowych uchwalone w budżecie r. 1898 zostały już zaasygnowane, a połowa drugich rat uchwaloną została w budżecie r. 1900, wstawia Wydział krajowy tytułem uzupełnienia II. rat zasiłków krajowych do preliminarza na r. 1901:

na regulacyę Soły . . . . . 39.778 K
„ „ Łomnicy . . . . . 39.808 „

W poz. 228. preliminuje Wydział krajowy na lokalne regulacye rzek niespławnych sumę . . . . . 139.254 K
w porównaniu z dotacyą r. 1900 . . . . . 87.416 „

większą o . . . . . 51.838 K

której potrzebę uzasadniono w specyalnem sprawozdaniu melioracyjnem.

Poz. 229. Na publiczne roboty melioracyjne preliminuje się w myśl obowiązujących ustaw . . . . . 345.980 K
w porównaniu z dotacyą r. 1900 . . . . . 365.194 „

mniej o . . . . . 19.214 „

Zauważa się przy tem, że na uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami nie preliminuje się drugiej raty 40% zasiłku krajowego, gdyż budowa rozpoczętą zostanie dopiero w r. 1901 na rachunek pierwszych rat datków kraju i państwowego funduszu melioracyjnego.

W poz. 230. preliminuje się *więcej* o . . . . . 1.000 „
na konserwacyę zabudowań potoków górskich w dorzeczu Skawy, co uzasadniono w specyalnem sprawozdaniu melioracyjnem.

W poz. 231. wstawiono na popieranie drobnych melioracyj . . 119.256 K
w porównaniu z dotacyą r. 1900 . . . . . 104.594 „

więcej o . . . . . 14.662 „

Poszczególne zasiłki uzasadniono w specyalnem sprawozdaniu melioracyjnem.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XIV.		**Odsetki od pożyczek i umarzanie tychże.**				
	232	Umorzenie pożyczki 80.800 K zaciągniętej w galic. Kasie oszczędności na budowę kulparkowską: *a)* XLIV. i XLV. rata kapitału . . . 3.121 K 74 g *b)* 5% odsetki . . 2.109 „ 22 „	5.231	—	5.171	5.200
	233	Umorzenie pożyczki 20.000 K zaciągniętej przez Zgromadzenie SS. Miłosierdzia św. Wincentego à Paulo we Lwowie, w galic. Kasie oszczędności: *a)* XL. i XLI. rata kapitału . . . 549 K 44 g *b)* 5% odsetki . . 675 „ 48 „ *c)* podatek dochodowy od odsetek około . 160 „ — „	1.385	—	1.214	1.380
		Do przeniesienia .	6.616	—	6.385	6.580

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XIV.		Z przeniesienia .	6.616	—	6.385	6.580
	234	Umorzenie pożyczki 10.000 K zaciągniętej przez Zbór izraelicki w Krakowie, w tamtejszej Kasie oszczędności: *a)* XIX. rata kapitału . 648 K — g; *b)* 5¼ % odsetki z góry 132 „ 98 „; *c)* koszta stemplowe . 2 „ 50 „	783	—	774	778
	235	Funduszowi szpitala św. Łazarza w Krakowie, oddziałowi chorych i położnic, jakoteż funduszowi podrzutków krakowskich, zwrot reszty kapitału 693.592 K 68 g użytych na budowę tegoż szpitala, mianowicie: *a)* XI. rata kapitału . 16.966 K 56 g; *b)* 4½ % odsetki . . 22 189 „ 90 „	39.156	—	39.157	39.156
	235*a)*	Umorzenie pożyczki 45.000 K zaciągniętej w gal. Kasie oszczędności na budowę i urządzenie pralni w szpitalu lwowskim	—	—	4.050	4.110
	236	Na pokrycie niedoboru funduszu pożyczki krajowej z r. 1873	21.014	—	102.655	98.448
	237	Umorzenie połowy kapitału 55.000 K i odsetek, od długu zaciągniętego w Banku krajowym na odbudowanie północnej części frontowego budynku w szpitalu tarnowskim: *a)* XXVI. i XXVII (ostatnia) rata kapitału (połowa) . . . 1.741 K 58 g; *b)* 4½ % odsetki (połowa) 8 „ 44 „; *c)* ⅛ % dodatek na administracyę (połowa) — „ 47 „; *d)* należytość stemplowa od kwitów . . 7 „ 50 „	1.758	—	2.773	2 766
	238	Funduszowi szkolnemu krajowemu, odsetki od efektów im. wartości 448.562 K 10 g, wydanych z majątku zarodowego Radzie szkolnej krajowej, na fundusz pożyczkowy dla gmin na budowę szkół	25.775	—	25.775	25.776
	239	Umorzenie 4 % pożyczki krajowej z r. 1893 im. wartości 58,850.000 K zaciągniętej na spłatę reszty długu indemnizacyjnego: *a)* XV. i XVI. rata kapitału . . . 512.400 K; *b)* 4 % odsetki . . 2,218 542 „; *c)* druki, inseraty, porta, prowizya banków za pośrednictwo w wypłacie kuponów i wylosowaniu obligacyj . 5.400 „	2,736.342	—	2,703.662	2,736.940
		Do przeniesienia .	2,831.444	—	2,885.231	2,914.554

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XIV.		Z przeniesienia .	2,831.444	—	2,885.231	2,914.554
	240	Na spłatę niezgłoszonych obligacyj i kuponów byłych funduszów indemnizacyjnych:				
		I. Obligacyj:				
		a) Galicyi wschodniej *b)* „ zachodniej *c)* W. Ks. Krakowskiego				
		II. Kuponów:	12.000	—	11.307	12.000
		a) Galicyi wschodniej *b)* „ zachodniej *c)* W. Ks. Krakowskiego				
	240*a)*	Odsetki bierne od chwilowych pożyczek .	—	—	375	—
	241	Umorzenie pożyczki 160.000 K zaciągniętej na hipotekę gmachu sejmowego, na budowę skrzydła tegoż gmachu dla biura melioracyjnego, $^1/_3$ część X. i XI. raty (z rocznych 8.400 K):				
		a) w kapitale ($^1/_3$ część) 668 K 30 g				
		b) w 4% odsetkach ($^1/_3$ część) . . . 2.006 „ 30 „				
		c) $^1/_8$% dodatek na administracyę ($^1/_3$ część) . 125 „ 40 „				
		d) stempel do kwitu ($^1/_3$ część) . . . 10 „ — „	2.810	—	2.810	2.810
	241*a)*	Na spłatę dawniejszych długów krajowych	—	—	33.735	—
	242	Umorzenie pożyczki z funduszu uposażenia kasy krajowej, użytej na pokrycie niedoboru funduszu krajowego z r. 1899	86.530	—	—	—
		Suma rubryki XIV. wydatków	2,932.784	—	2,933.458	2,929.364

Wyjaśnienia.

Na rok 1901 preliminuje się . . . . . 2,932 784 K
„ „ 1900 uchwalono . . . . . 2,929.364 „

zatem na rok 1901 preliminuje się *więcej* o . . . . . 3.420 K
z następujących powodów:

Do poz. 232. Wedle planu umorzenia do LW. 23.201/1879, z uwzględnieniem zmiany pożyczki na hipoteczną (LW. 19 211/1889. Z końcem r. 1901 pozostanie dług w kapitale 41.392 K 02 g.

Do poz. 233. Wedle planu umorzenia do LW. 34.066/1881. Z końcem roku 1901 pozostanie dług w kapitale 13.369 K 92 g.

Do poz. 234 Wedle planu umorzenia do LW. 25.755/1884, z uwzględnieniem obniżenia odsetek z $5^1/_2$% na $5^1/_4$% (LW. 55.696/1889). Z końcem roku 1901 pozostanie dług w kapitale 2.533 K 10 g.

Do poz. 235. Wedle planu umorzenia do LW. 21.674/1890. Z końcem r. 1901 pozostanie dług w kapitale 476.142 K 70 g.

Do poz. 235 a). Ostatnia rata tej pożyczki zapłaconą została w roku 1900.

Do poz. 236. Wedle szczegółowego preliminarza.

Do poz. 237. Wedle planu umorzenia do LW. 23.147/1888. **W roku 1901 zostanie pożyczka w zupełności umorzoną.**

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Do poz. 238. Wstawia się przypadające odsetki, po myśli uchwały Wys. Sejmu z dnia 22. września 1892, wedle obliczenia zamieszczonego przy odnośnej pozycyi dochodów funduszu szkolnego krajowego.

Do poz. 239 ad a). Na umorzenie tej pożyczki w sumie . . . . 58,850.000 koron
wylosuje się po koniec roku 1900 . . . . . 3,259.600 „
pozostaje w kapitale . . . 55,590.400 koron
w roku 1901 przypada XVI. i XVII. rata kapitału w sumie . 512 400 „
pozostanie tedy z końcem roku 1901 dług w kapitale . . 55,078.000 koron

Do poz 239 ad b). Według planu umorzenia.

Do poz. 239 ad c). Preliminuje się według przeciętnej wynikłości trzech lat ostatnich, (z wyłączeniem wydatków mylnych, wynoszących w roku 1897 — 4.812 K., w roku 1898 — 6.428 K, w roku 1899 — 4.968 K. Razem 16.208 K przeciętnie przeszło 5 402 K.

Do poz. 240 Wedle zamknięcia rachunków za rok 1899, wynosiła zaległość w niespłaconych:

	Obligacyach:	*Kuponach:*
a) Galicyi wschodniej	55.335 K	—
b) „ zachodniej	30.345 „	—
c) W. Ks. krakowskiego . . .	3.780 „	—
Razem		89.460 K

Na poczet tej należytości wypłacono w ciągu roku 1900 po dzień 30. czerwca 1900:

	w obligacyach:	*w kuponach:*	
a) Galicyi wschodniej	3 780 K	—	
b) „ zachodniej	105 „	—	
c) W. Ks. krakowskiego . . .	— „	—	3.885 „
pozostaje więc jeszcze do zapłaty .			85.575 K

Z uwagi, że w roku 1900 tylko część z powyższej należytości w obligacyach spłaconą będzie, że wiele obligacyj wskutek zaginienia nie będą do zrealizowania przedłożone, wreszcie z uwagi, że wszystkie zaległe kupony do 1. maja 1899, nie podniesione, — jako przedawnione, już w r. 1899 odpisane zostały, — tudzież ze względu na wynikłość w r. 1899, — preliminuje się we wszystkich trzech funduszach indemnizacyjnych ryczałt na wypłatę obligacyj, jak na rok 1900 w kwocie 12.000 K.

Do poz. 240 a). Odsetek biernych nie preliminuje się.

Do poz. 241. Wedle planu umorzenia do LW. 58 901/1896. Z końcem roku 1901 pozostanie dług w kapitale 149.966 K 47 g, z którego $^1/_3$ część przypada na fundusz krajowy, zaś $^2/_3$ na Bank krajowy.

Do poz. 241 a). Odnosi się tylko do wynikłości z r. 1899.

Do poz. 242 b). Wedle wyjaśnienia przy zamknięciu rachunku funduszu krajowego za rok 1899, pokryty został niedobór kasowy za rok 1899 pożyczką bezprocentową zaciągniętą w funduszu uposażenia kasy krajowej w kwocie 86.530 K 29 g. Ponieważ w myśl uchwały Wys Sejmu z dnia 20. października 1883 fundusz uposażenia kasy krajowej ma być utrzymywany w całości, preliminuje się zatem na rok 1901 zwrot tej pożyczki.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XV.		**Na cele rolnictwa i górnictwa.**				
		A) Na cele rolnictwa.				
	243	Urzędnicy fachowi dla spraw rolniczych .	10.760	—	10.040	10.040
	244	Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie	48.042	3.200	43.611	49.012
		Do przeniesienia .	58.802	3.200	53.651	59.052

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XV.		Z przeniesienia .	58.802	3.200	53.651	59 052
	245	Stacya kontrolna i doświadczalna, botaniczno-rolnicza we Lwowie . . .	16.216	800	10.128	13.116
	246	Szkoła wyższa rolnicza w Dublanach .	152.343	13.670	167.465	164.310
	247	„ niższa „ „ „ . .	30.376	400	30.642	30.416
	248	„ gorzelnicza w Dublanach . .	9.520	—	9.068	9.520
	249	Gorzelnia krajowa w Dublanach . .	16.012	—	11.346	15.412
	250	Folwark w Dublanach	35.642	1.975	59.348	45.010
	251	Stacya kontrolna i doświadczalna chemiczno-rolnicza w Dublanach . .	19.480	—	18.035	19.938
	252	Na założenie stacyi strzelniczej, przeciwgradowej w Dublanach . . .	—	1.000	—	—
	253	Na spłatę reszty bezprocentowej pożyczki, zaciągniętej na eksploatację torfu w Dublanach z funduszu przemysłowo-rolniczego w kwocie 11.026 K 42 g V. rata z pięciolecia *(ostatnia)*.	—	1.526	2.200	2.200
	254	Szkoła średnia rolnicza w Czernichowie	137.445	9.722	125.978	126.130
	255	Folwark w Czernichowie	13.868	1 412	13.661	14.928
	256	Kraj. niższa szkoła roln. w Horodence .	26.540	2.3 0	26.821	29.078
	257	„ „ „ „ Jagielnicy .	30.142	400	32.316	30.586
	258	„ „ „ „ „ Kobiernicach	33.232	6.300	40.472	34.032
	259	„ „ „ „ „ Bereźnicy .	31.407	—	34.224	31.984
	260	Krajowa niższa szkoła rolnicza w Suchodole pod Krosnem	31.580	500	25.909	27.782
	260*a)*	Na budowę kraj. niższej szkoły rolniczej w Suchodole pod Krosnem . .	—		—	9.300
	261	Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie	24.190	—	21.398	23.974
	262	Szkoły zimowe rolnicze:				
		a) w Niewiarowie	2.056	—	1.187	2.056
		b) w Wojsławiu	1.850	—	—	3.570
	263	Zakład sadowniczy w Zaleszczykach .	12.060	4.450	—	17.544
	264	Na dalsze koszta założenia zakładu sadowniczego w Zaleszczykach, mianowicie na budowę szopy, poddasza i parkanu	—	1.987	65.610	—
	265	Na popieranie celów Towarz. ogrodniczego w Krakowie	1.300	6.000	1.000	1.300
	266	Na podróże naukowe nauczycieli szkół rolniczych	2.000	—	2.000	2.000
	267	Na remuneracye i zapomogi dla nauczycieli szkół rolniczych . . .	1.200	—	1.120	1.200
	268	Na zaliczki na płace dla nauczycieli szkół rolniczych	4.000	—	3.985	4.000
	269	Akademia weterynaryi we Lwowie:				
		a) subwencya c. k. Rządowi . 4.000 K				
		b) asekuracya budynku . . 82 „				
		c) 4 stypendya dla uczni kucia koni . . . . 600 „	4.682	—	4.685	4.682
		Do przeniesienia .	695.943	55.662	762.249	723.120

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XV.		Z przeniesienia .	695.943	55.662	762.249	723.120
	270	Krajowy nauczyciel weterynaryi: płaca . . . . . 2 600 K, dodatek aktywalny . . 480 „, ryczałt na koszta podróży 1.000 „, i 1 dodatek pięcioletni . 400 „	4.480	—	5.080	4.480
	271	Na koszta komisyjne przy szczepieniu tuberkuliną	2.000	—	—	—
	272	Na częściowe pokrycie kosztów utrzymania weterynarza przy galic. Towarzystwie gospodarczem we Lwowie i Towarzystwie rolniczem krakowskiem po 1.200 K	2.400	—	—	—
	273	Towarzystwo rolnicze we Lwowie . .	7.000	—	6.000	7.000
	274	Towarzystwo rolnicze w Krakowie . .	7.000	—	8.000	7.000
	275	Towarzystwo tatrzańskie	800	—	800	800
	276	Na zalesienie wydm piaszczystych VI. rata z dziesięciolecia, od r. 1896 (w myśl uchwały sejm. z dnia 23. stycznia 1896)	5.000	—	5.000	5.000
	277	Stypendya dla kandydatów kształcących się na nauczycieli szkół średnich i niższych rolniczych	8.000	—	8.000	8.000
	278	Stypendya dla uczniów kraj. szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie .	5.000	—	5.552	5.000
	279	Stypendya dla uczniów i abituryentów krajowej szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, wysyłanych na praktykę	2.400	—	810	2.400
	280	Dla kółek rolniczych:				
		a) na koszta zakładania i lustracyi tychże	10.000	—	10.000	10.000
		b) na utrzymanie lustratorów handl. sklepików wiejskich	4.000	—	4.000	4.000
		c) na utrzymanie praktycznych kursów handlowych dla sklepikarzy kółek rolniczych	2.400	—	2.400	2.400
		d) na pomnożenie funduszu pożyczkowego do wysokości 68 000 K, III. rata z trzechlecia (ostatnia) od r. 1899 .	6.000	—	6.000	6.000
		e) na ogólne cele rozwoju rolniczej i handlowej działalności kółek rolniczych pod kierunkiem i kontrolą Zarządu, III. rata z trzechlecia (ostatnia) od r, 1899	4.000	—	4.000	4.000
	281	Na koszta strzeżenia granic kraju w czasie zarazy na bydło i zamknięcia miejsc zarazy zapomocą wojska i żandarmeryi	2.000	—	—	2.000
	282	Umorzenie pożyczki 800.000 K zaciągniętej w Tow. wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, na założenie składów publicznych we Lwowie i w Krakowie:				
		a) XXV. i XXVI. rata kapitału . . 30.345 K 24 g				
		b) 4½ % odsetki z góry 22 638 „ 76 „	52.984	—	52.984	52.984
		Do przeniesienia .	821.407	55.662	880.875	844.184

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XV.		Z przeniesienia .	821.407	55.662	880.875	844.184
	283	Na utrzymanie kraj. składu publicznego w Krakowie	33.352	336	39.830	36.276
	284	Krakowskiemu Tow. gospodarskiemu, na wydawnictwo „Tygodnika rolniczego“	1.000	—	1.000	1.000
	285	Galic. Towarz. leśnemu, na wydawnictwo organu Towarzystwa „Sylwan“ .	400	—	400	400
	286	Na wydawnictwo czasopism: *a)* Bartnik postępowy . . 600 K *b)* Przegląd weterynarski . 600 „ *c)* Gorzelnik . . . . 400 „	1.600	—	1.600	1.600
	287	Na utrzymanie 4 nauczycieli wędrownych rolnictwa dla włościan . . .	16.000	—	15.983	16.000
	288	Na środki demonstracyjne przy nauce wędrownej rolnictwa	1.600	—	1.540	1.600
	289	Instruktor hodowli bydła dla c. k. galicyjskiego Towarz. gospodarskiego: płaca . . . . . 3.000 K ryczałt na koszta podróży 1.000 „	4.000	—	4.000	4.000
	290	Na utrzymanie instruktora hodowli bydła w okręgu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego (pod warunkiem, żeby mianowanie instruktora zawisłem było od zatwierdzenia Wydziału krajowego)	4.000	—	4.000	4.000
	291	Towarzystwu rybackiemu w Krakowie .	800	—	800	800
	292	Towarzystwu dla podniesienia uprawy tytoniu w Galicyi, II. rata z trzechlecia (w myśl uchwały sejmowej z dnia 4. marca 1899)	6.000	—	14.000	6.000
	293	Na podniesienie gospodarstwa nabiałowego w Galicyi: *a)* na utrzymanie instruktora płaca z kosztami podróży	4.500	—	4.500	4.500
		b) na utrzymanie drugiego instruktora adjunkta, wraz z kosztami podróży .	2.900	—	2.900	2.900
		c) na urządzenie kursów mleczarskich, stypendya dla serkarzy i na środki demonstracyjne do nauki mleczarstwa	6.000	—	3.200	6.000
		d) na pomocnika instruktora mleczarskiego	1.400	—	600	1.400
	294	Krajowa komisya dla spraw rolniczych, komisya naukowa i konferencye nauczycieli szkół niższych rolniczych (do dyspozycyi Wydziału krajowego)	6.000	—	4.504	6.000
	295	Na rozmaite zasiłki, mające na celu podniesienie rolnictwa i przemysłu rolniczego, tudzież wiedzy rolniczej (do dyspozycyi Wydziału krajowego) .	8.000	—	9.496	8.000
	296	Na wydawnictwo podręczników dla uczniów niższych szkół rolniczych . .	2.000	—	2.000	2.000
		Do przeniesienia .	920.959	55.998	991.228	946.660

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XV.		Z przeniesienia .	920.959	55.998	991.228	946.660
	297	Na podniesienie hodowli bydła, w myśl uchw. Wys. Sejmu z d. 1. kwietnia 1892):				
		a) na środki podniesienia hodowli bydła (przez 10 lat od 1. lipca 1892) ostatnia rata	60.000	—	60.000	60.000
		b) na koszta komisyi licencyonujących po myśli §. 4. ustawy z dnia 20. lipca 1892 (z uwzględnieniem subwencyi rządowej (rubr. XVII. dochodów) .	16.000	—	15.744	16.000
		c) Towarzystwu hodowców czerwonego bydła	—	4.000	4.000	—
	298	Na subwencyonowanie ogierów prywatnych w celu podniesienia chowu koni włościańskich i roboczych gospodarskich do dyspozycyi c. k. Towarzystwa, gospodar. w porozumieniu z komitetem doradczym dla spraw chowu koni przy c. k. Namiestnictwie, V. rata z sześciolecia od roku 1897 począwszy, po 10.000 K rocznie	10.000	—	10.000	10.000
	299	Na subwencyonowanie tępienia myszy polnych i na dalsze doświadczenia .	8.000	—	16.000	8.000
	300	Na podniesienie hodowli świń, na przeciąg 4 lat, obydwu komitetom Tow. gospod. każdemu po 4.000 K IV. rata (ostatnia)	8.000	—	8.000	8.000
	301	Strusiewiczowa Melania, wdowa po referencie spraw rolniczych, pensya wdowia o rocznych . . . 1.200 K i dodatek do pensyi wdowiej 400 „	1.600	—	1.630	1.600
	302	Na popieranie celów zjednoczonego Towarz. dla ogrodnictwa i pszczelnictwa we Lwowie	1.300	1.226	1.000	1.300
	303	Hordyńska Antonina, IV. rata subwencyi przyznanej przez 5 lat, na produkcyę nasion traw do użycia na gruntach torfowych	1.000	—	—	1.000
	304	Dotacya krajowa na podwyższenie stałego funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego o 180.000 K II. rata z trzechlecia	60.000	—	60.000	—
	305	Na utworzenie funduszu pożyczk. dla spółek, kas oszczędności i pożyczek w kwocie 2,000.000 K III. rata z pięćdziesięciolecia od r. 1899. . . .	40.000	—	40.000	40.000
	306	Na koszta zakładania spółek oszczędności i pożyczek, utrzymania biura patronatu i kursy praktyczne dla funkcyonaryuszy spółek	49.500	—	24.000	43.400
		Do przeniesienia .	1,176.359	61.224	1,231.602	1,135.960

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XV.		Z przeniesienia .	1,176.359	61.224	1,231.602	1,135.960
	307	Na zakład produkcyi narybku w Oparach: *a)* subwencya roczna na lat 5 (III. rata) po	1.200	—	1.200	1.200
		b) jednorazowa subwencya na koszta założenia	—	—	4.000	—
	307*a)*	Dołkowskiemu Henrykowi na produkcyę ziemniaków nasiennych (w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 4. marca 1899) subwencya roczna na 2 lata .	—	—	2.000	2.000
	308	Subwencya na utrzymanie szkółki drzew owocowych w Dżurowie i kursa sadownicze w Kołomyi	800	—	—	1.600
	308*a)*	Towarzystwo „Selskij Hospodar“ w Olesku, subwencya nadzwyczajna . .	—	—	—	300
	308*b)*	Na koszta przeniesienia stacyi kontrolnej i doświadczalnej botaniczno-rolniczej z Dublan do Lwowa, wraz z nadwyżką kosztów utrzymania od 1. lipca 1899	—	—	5.352	—
	309	Kurs rolniczy dla nauczycieli szkół ludowych	2.000	—	3.759	—
		B) Na cele górnictwa.				
	310	Remuneracya referenta spraw górniczych przy Wydziale kraj.	3.328	—	3.328	3.328
	311	Na badania kraju w celu zestawienia użytecznych kopalin i popularnego opisu ich występowania	5.000	—	5.984	5.000
	312	Na chemiczno-technologiczne studya przeróbki nafty i wosku ziemnego . .	1.000	—	200	1.000
	313	Utrzymanie krajowej szkoły górniczej i wiertniczej w Borysławiu . . .	17.000	—	18.000	17.000
	314	Na stacyę doświadczalną produktów naftowych	2.000	—	2.000	2.000
	314*a)*	Na zbieranie i ogłaszanie dat statystycznych o produkcyi i handlu nafty i wosku ziemnego.	—	—	45	1.600
	315	Stypendya dla górników i uczniów szkół wiertniczych i akademij górniczych .	3.400	—	3.400	3.400
	316	Na potrzeby muzeum górnictwa nafty i wosku ziemnego w c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie . . .	300	—	300	300
		Suma rubryki XV. .	1,212.387	61.224	1,281.170	1,174.688
			1,273.611			

Wyjaśnienia.

Na rok 1901 preliminuje się . . . . . 1,273.611 K
„ „ 1900 uchwalono . . . . . 1,174.688 „
„ „ 1901 preliminuje się zatem więcej o . . . . . 98.923 K

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

a mianowicie:

Do poz. 243. Więcej o 720 K. wedle wyjaśnienia zamieszczonego w sprawozdaniu z czynności Dep. III.

Do poz. 244—251, 254—260 261, 263 i 283 wedle specyalnych preliminarzy.

Do poz. 252 Wydatek nowy, uzasadniony w osobnem sprawozdaniu (LW. 73.621/1900).

Do poz. 253. Mniej o 674 K gdyż w r. 1901 przypada do zapłaty reszta pożyczki 1.526 K.

Do poz. 260 a) Pozycya ta odpada, gdyż budowa szkoły została już ukończoną.

Do poz. 262. Preliminarze kosztów utrzymania krajowych zimowych szkół rolniczych w Niewiarowie i Wojsławiu uchwalone do LW. 74.931/1900 przedstawia się poniżej;

a) Krajowa zimowa szkoła rolnicza w Niewiarowie:

I. Płace nauczycieli.

1.	Kierownik, zarazem nauczyciel wędrowny, płatny z rubr. XV. poz. 287.	— K	
2.	Wynagrodzenie katechety.	100 „	
3.	„ nauczyciela do nauk elementarnych. .	300 „	400 K

II. Koszta administracyjne.

4	Koszta dzierżawy ogrodu i sadu koło szkoły . . .	200 K	
5.	Zarząd: *a)* koszta kancelaryjne	112 „	
	b) stróż	360 „	
6.	Opał i oświetlenie	240 „	
7.	Utrzymanie budynków (asekuracya, kominiarz etc.) .	194 „	1.106 „

III. Potrzeby naukowe.

8.	Przybory do nauki	40 K	
9.	Środki naukowe: *a)* książki	40 „	
	b) przedmioty demonstracyjne . .	60 „	
	c) sad szkolny i ogród	20 „	
10.	Próby demonstracyjne w okolicy z uprawą i nawożeniem	240 „	
11.	Na zakładanie i ulepszenie gnojarń włościańskich . .	150 „	550 „
	Suma wydatków . . .		2.056 K

b) Krajowa zimowa szkoła rolnicza w Wojsławiu:

I. Płace nauczycieli.

1.	Kierownik, zarazem nauczyciel wędrowny płatny z rubr. XV. poz 287	— K	
2.	Wynagrodzenie katechety	100 „	
3.	„ nauczyciela do nauk elementarnych .	300 „	400 K

II. Koszta administracyjne.

4.	Zarząd: *a)* koszta kancelaryjne	100 „	
	b) stróż	360 „	
5.	Opał i oświetlenie	240 „	
6.	Utrzymanie budynków (asekuracya, kominiarz etc.) .	200 „	900 „

III. Potrzeby naukowe.

7.	Przybory do nauki	40 K	
8.	Środki naukowe: *a)* książki	40 „	
	b) przedmioty demonstracyjne . .	60 „	
	c) sad szkolny	20 „	
9.	Próby demonstracyjne w okolicy z nasieniem i nawozami sztucznymi	240 „	
	Na urządzenie i ulepszenie gnojarń włościańskich . .	150 „	550 „
	Suma wydatków . . .		1.850 K

Do poz. 264. Wydatek nadzwyczajny 1.987 K na budowę szopy, poddasza i parkanu, uzasadniony w osobnem sprawozdaniu Wydziału kraj. (LW. 56.559/1900).

Do poz. 265. Preliminuje się wydatek nadzwyczajny 6.000 K jako I. ratę z sześciolecia na zakupno gruntu dla zakładu sadowniczego pod Krakowem. Uzasadnienie w osobnem sprawozdaniu Wydziału kraj. (LW. 70.281/1900).

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Do poz. 271. i 272. Pozycye nowe, uzasadnione w osobnem sprawozdaniu Wydziału kraj. (LW. 78 230/1900).

Do poz. 279 c). Wydatek nadzwyczajny 4 000 K, preliminowany w myśl uchwały Komisyi dla spraw rolniczych z dnia 11. października 1900 (LW. 73.622/1900).

Do poz. 304. Preliminuje się 60.000 K jako II. ratę na pomnożenie funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego. Ratę tę wykreślono z budżetu roku 1900 ze względów oszczędnościowych.

Do poz. 306. Preliminarz wydatków biura Patronatu dla spółek oszczędności i pożyczek uchwalony do LW. 70.063/1900 przedstawia się jak następuje:

I. Utrzymanie biura.

1. Pensya: *a)* kierownik biura	5.000 K		
b) lustrator I.	2.400 „		
c) „ II.	2.400 „		
d) pisarz i archiwista . . .	1.000 „		
e) magazynier i ekspedyent . .	800 „	11.600 K	
2. Podróże lustracyjne		7.500 „	
3. Wydawnictwa (broszury, okólniki etc.) . . .		2.000 „	
4. Sprzęty, przybory pisarskie i kancelaryjne . . .		1.000 „	
5. Portorya		400 „	22.500 K

II. Zasiłki dla spółek.

6. 60 spółek po 400 K	24.000 „

III. Praktyczne kursy.

7. 2 kursy po 1 500 K.	3.000 „
Suma wydatków . .	49.500 K

Do poz. 307 ad b) i *308 b)* Pozycye te wstawiono tylko ze względu na wynikłości z r. 1899.

Do poz. 307 a) i *308 a).* Nie preliminuje się jako subwencyj uchwalonych tylko na r. 1900.

Do poz. 308. Preliminuje się *mniej* o 800 K, gdyż subwencya dla Kołomyi odpada (LW. 20.990/99).

Do poz. 309. Preliminuje się 2.000 K jako I. ratę z dwulecia, stosownie do wniosku c. k. Rady szkolnej krajowej i w przewidywaniu subwencyi rządowej w tej samej wysokości (LW. 64.955/1900).

Do poz. 313. Preliminuje się tak jak na r. 1900 uchwalono (LW. 51.594/1900).

Do poz. 314 a) Nic się nie preliminuje, albowiem krajowe Towarzystwo naftowe, w ostatnich dwóch latach t. j. w r. 1899 i 1900 nie podniosło subwencyi i nie przedłożyło sprawozdania o datach statystycznych, dotyczących produkcyi i handlu nafty i wosku ziemnego.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XVI.		**Wydatki na podniesienie rękodzielnictwa i przemysłu.**				
		Sumaryczne zestawienie rubryki XVI.				
		I. Szkoły przemysłowe uzupełniające .	66.789	2.000	55.194	60.510
		II. Szkoły fachowe przemysłowe i warsztaty instrukcyjne:				
		A) dla wyrobów z drzewa i łoziny .	47.794	2.450	45.316	63.440
		B) „ „ garncarskich . .	6.498	3.100	16.648	13.960
		C) „ „ ze skóry . .	15.516	400	15.496	13.272
		Do przeniesienia .	136.597	7.950	132.654	151.182

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XVI.		Z przeniesienia .	136.597	7.950	132.654	151.182
		D) dla wyrobów tkackich . . .	32.890	900	46.764	34.258
		E) „ „ powroźniczych .	600	—	1.296	—
		F) „ „ koronkarskich i haftu	10.030	—	9.102	9.810
		G) „ podmajstrzych murarskich .	600	—	—	600
		H) subwencyonowane zakłady dla nauki robót kobiecych . .	4.640	—	4.240	4.240
		I) C. k. Szkoły fachowe, subwencyonowane ze skarbu krajowego .	11.532	8.260	10.994	14.532
		III. Wydatki na cele szkolnictwa przemysłowego	68.579	432	81.366	64.600
		IV. Wydatki Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych	9.400	—	9.014	9.200
		V. Zasiłki i pożyczki na cele przemysłowe	97.000	—	111.916	28.000
		VI. Szkoły handlowe i zasiłki na popieranie handlu	34.000	—	16.400	34.600
		Razem . . .	405.868	17.542	423.746	351.022
			423.410			
		Poszczególnienie.				
		I. Szkoły przemysłowe uzupełniające.				
	317	W Białej	1.566	—	1.476	1.778
	318	„ Bochni	1.118	—	1.012	1.116
	319	„ Brodach	780	—	658	820
	320	„ Brzeżanach	1.094	—	666	1.096
	321	„ Buczaczu	1.200	—	1.100	1.100
	322	„ Chrzanowie	1.600	—	—	—
	323	„ Drohobyczu	2.036	—	1.448	1.346
	324	„ Gorlicach	1.034	—	1.158	886
	325	„ Jarosławiu	1.310	—	572	1.210
	326	„ Jaśle	1.454	—	1.242	948
	327	„ Kałuszu	1.376	—	976	1.164
	328	„ Kołomyi	1.046	—	980	1.066
	329	„ Krakowie na Kleparzu . .	1.987	—		1.836
	330	„ „ w Ogrodzie angielskim .	1.630	—		1.570
	331	„ „ na Smoleńsku . .	1.356	—	6.870	1.148
	332	„ „ „ Kaźmierzu . .	1.356	—		1.308
	333	„ „ „ Dajworze . .	1.313	—		1.394
	334	„ Krośnie	1.346	—	1.244	1.246
	335	„ Łańcucie	876	—	912	914
	336	We Lwowie im. św. Anny . .	2.212	—		1.336
	337	„ „ „ „ Antoniego . .	1.721	—		1.308
	338	„ „ „ Czackiego . .	1.704	—		1.300
	339	„ „ „ Elżbiety . .	947	—		946
	340	„ „ „ Konarskiego . .	1.326	—	10.906	1.336
	341	„ „ „ św. Marcina . .	1.671	—		1.308
	342	„ „ „ Mickiewicza . .	1.257	—		1.356
	343	„ „ „ Piramowicza . .	947	—		946
	344	„ „ „ Staszica . . .	1.698	—		1.336
	345	„ „ „ Bernsteina (izraelicka) .	1.376	—	1.000	1.026
		Do przeniesienia .	40.337	—	32.220	34.144

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XVI.		Z przeniesienia .	40.337	—	32.220	34.144
	346	W Myślenicach	1.084	—	210	850
	347	„ Nowym Sączu	1.588	—	1.182	1.412
	348	„ Nowym Targu	1.370	—	1.182	1.212
	349	„ Przemyślu w śródmieściu . . .	1.102	—	2.790	1.176
	350	„ „ na przedmieściu Lwowskiem	1.230	—		1.130
	351	„ Podgórzu	1.030	—	1.010	940
	352	„ Rzeszowie	1.120	—	1.322	1.270
	353	„ Samborze	1.472	—	1.322	1.324
	354	„ Sanoku	876	—	898	1.152
	355	„ Stanisławowie	1.994	—	1.796	1.940
	356	„ Starym Sączu	1.046	—	658	894
	357	„ Sądowej Wiszni	1.000	—	1.020	1.200
	358	„ Stryju	1.210	—	534	1.110
	359	„ Tarnopolu	1.164	—	828	942
	360	„ Tarnowie	1.234	—	568	1.032
	361	„ Tarnobrzegu	830	—	—	800
	362	„ Wadowicach	1.068	—	962	968
	363	„ Wieliczce	1.120	—	832	860
	364	„ Złoczowie	1.260	—	—	800
	365	„ Żółkwi	974	—	876	874
	366	„ Żywcu	1.680	—	1.480	1.580
	367	Na uzupełnienie przyborów i na druki administracyjne dla szkół . . .	—	1.000	2.000	1.000
	368	Na nagrody za najlepsze rysunki zawodowe uczniów II. klasy przemysłowej	1.000	—	704	900
	369	Na nowo założyć się mające szkoły w r. 1901	—	1.000	800	1.000
		Razem . . .	66.789	2.000	55.194	60.510
		II. Szkoły fachowe przemysłowe i warstaty instrukcyjne.				
		A) Dla wyrobów z drzewa i łoziny.				
	370	Szkoła koszykarska w Czerwonej Woli .	2.000	—	2.000	2.000
	371	Krajowa szkoła koszykarska w Dżurowie:				
		a) utrzymanie szkoły	850	—	1.052	1.384
		b) zasiłek na budowę sali warstatowej i szopy	—		2.600	—
	372	Szkoła koszykarska w Rudkach . .	1.042	—	734	1.200
	373	Kraj. szkoła koszykarska w Siedlcu .	900	—	—	1.800
	374	„ „ „ „ Skołyszynie .	1.680	—	1.762	2.064
	375	„ „ „ „ Stryhańcach	818	250	1.510	1.748
	376	„ „ „ „ Wojsławiu .	720	—	2.026	1.070
	377	„ „ „ „ Zatorze .	960	—	1.258	1.320
	378	Subwencya dla szkoły koszyk. w Albigowej	600	—	—	600
	379	„ „ „ „ „ Bilince .	800	—	—	—
	380	„ „ „ „ „ Pohorcach	600	—	—	—
	381	„ „ „ „ „ Żurawnie	840	—	840	840
	382	Kraj. warstat kołodziejski w Grybowie .	2.660	1.600	3.514	4.640
	383	„ „ „ w Grzymałowie	3.620	—	3.766	4.040
		Do przeniesienia .	18.090	1.850	21.062	22.706

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XVI.		Z przeniesienia .	18.090	1.850	21.062	22.706
	384	Kraj. szkoła kołodziejska i ciesielska w Kamionce strumiłowej:				
		a) na utrzymanie szkoły . . .	8.562	—	8.596	8.002
		b) na rozszerzenie budynku . . .	—	—	—	1.600
	385	Kraj. szkoła stolarska w Stanisławowie .	8.192	—	6.586	8.212
	386	„ „ „ „ Kalwaryi . .	6.760	—	6.334	16.760
	387	„ „ „ „ Tarnopolu .	3.600	—	—	3.600
	388	Kraj. warstat naukowy, dla wyrobu zabawek w Jaworowie:				
		a) na utrzymanie	2.590	—	2.738	2.560
		b) na wystawienie budynku (I. rata amortyzacyjna od kwoty 10.000 K na 33 lat)	—	600	—	—
		Razem . .	47.794	2.450	45.316	63.440
		B) Dla wyrobów garncarskich.				
	389	Kraj. szkoła garncarska w Kołomyi .	4 680	100	9.170	11.580
	390	„ kurs keramiczny w Podgórzu. .	1.818	3 000	—	—
	390*a)*	„ warstat garncarski w Porembie .	—	—	920	—
	390*b)*	„ „ „ „ Toustem .	—	—	2.140	2.380
	390*c)*	„ garncarski kurs majsterski w Racie	—	—	4.418	—
		Razem . .	6.498	3.100	16.648	13.960
		C) Dla wyrobów ze skóry.				
	390*d)*	Kraj. warstat szewski w Uhnowie . .	—	—	542	—
	391	„ „ „ „ Witkowie . .	3.520	—	4.316	4.444
	392	„ „ „ „ Starym Sączu .	3.256	—	2.788	2.788
	392*a)*	„ szkoła szewska w Drohobyczu .	—	—	660	—
	393	„ „ „ „ Dobczycach .	2.740	400	3.990	2.840
	394	„ „ „ „ Kulikowie . .	2.800	—	—	—
	395	Majsterskie kursa szewskie we Lwowie i w Krakowie	3.200	—	3.200	3.200
		Razem . .	15.516	400	15.496	13.272
		D) Dla wyrobów tkackich.				
	396	Kraj. szkoła tkacka w Krośnie . .	9.120	—	7.244	8.940
	397	„ instrukc. warstat tkacki w Glinianach	3.052	—	2.852	3.672
	398	„ „ „ „ „ Gorliaach	500	—	598	600
	399	„ „ „ „ „ Korczynie	2.160	—	2.002	2.160
	400	„ „ „ „ „ Kossowie	2.576	—	2.380	2.776
	401	„ „ „ „ „ Łańcucie	2.270	—	2.260	2.320
	402	„ „ „ „ „ Rychwałdzie	2.110	—	666	2.110
	403	„ „ „ „ „ Wilamowicach	1.360	—	1.136	2.660
	404	Subwencya dla produkcyjnego warstatu tkackiego w Budzanowie . . .	800	—	800	800
		Do przeniesienia .	23.948	—	19.938	26.038

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XVI.		Z przeniesienia .	23.948	—	19.938	26.038
	405	Kraj. szkoła sukiennicza w Rakszawie: *a)* na utrzymanie	8.942	900	8.890	8.220
		b) urządzenie dla warstatów mechanicznych II. rata	—	—	17.936	—
		Razem . .	32.890	900	46.764	34.258
		E) Dla wyrobów powroźniczych.				
	406*a)*	Kraj. instrukcyjny warstat powroźniczy w Radymnie	—	—	1.296	—
	406	Subwencya dla pracowni powroźniczej w Stryju	600	—	—	—
		Razem . .	600	—	1.296	—
		F) Dla wyrobów koronkarskich i haftu.				
	407	Szkoła koronkarska w Kańczudze . .	1.722	—	1.722	1.722
	408	Kraj. szkoła koronkarska w Zakopanem .	4.400	—	4.358	4.500
	409	„ „ „ „ Bobowej .	780	—	—	460
	410	Subwencya dla szkoły koronkarskiej w Jaworowie	800	—	800	800
	411	Kraj. szkoła hafciarska w Makowie .	1.728	—	1.622	1.728
	412	Subwencya dla szkoły koronkarskiej SS. Miłosierdzia w Przeworsku . .	600	—	600	600
		Razem . .	10.030	—	9.102	9.810
		G) Dla murarstwa.				
	413	Kurs dla podmajstrzych murarskich w Sieniawie	600	—	—	600
		H) Subwencyonowane zakłady dla nauki robót kobiecych.				
	414	Szkoła wydziałowa im. św. Scholastyki w Krakowie	1.000	—	1.000	1.000
	415	Szkoła robot utrzymywana przez Towarzystwo „Pracy kobiet“ we Lwowie	1.400	—	1.400	1.400
	416	Szkoła specyalna robót kobiecych PP. Benedyktynek w Przemyślu . .	840	—	840	840
	417	Towarzystwo „Pracy kobiet“ w Kołomyi	1.400	—	1.000	1.000
		Razem . .	4.640	—	4.240	4.240
		I) C. k. szkoły fachowo-przemysłowe, subwencyonowane ze skarbu krajowego.				
	418	C. k. szkoła dla przemysłu drzewnego w Zakopanem	3.400	—	3.300	3.400
	419	C. k. szkoła dla przemysłu drzewnego w Kołomyi.	2.200	—	2.200	2.200
		Do przeniesienia .	5.600	—	5.500	5.600

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XVI.		Z przeniesienia .	5.600	—	5.500	5.600
	420	C. k. szkoła ślusarska w Świątnikach:				
		a) na utrzymanie	3.108	—	3.108	3.108
		b) na koszta budowy studni, bielenie i rulety	—	2.260	—	—
		c) na zapomogi dla majstrów . .	800	—	800	800
	421	C. k. szkoła kowalska w Sułkowicach:				
		a) subwencya na utrzymanie . . .	1.024	—	986	1.024
		b) na kurs majstrów	1.000	—	600	1.000
		c) „ restauracyę budynku, bielenie i rulety	—	6.000	—	3.000
		Razem . .	11.532	8.260	10.994	14.532
		III. Wydatki ogólne na cele szkolnictwa przemysłowego.				
	422	Krajowa keramiczna stacya doświadczalna przy c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie	9.079	432	9.526	9.100
	423	Na utrzymanie stacyi doświadczalnej mechaniczno-technologicznej przy c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie .	3.500	—	2.100	1.500
	424	Muzeum przemysłowe we Lwowie . .	6.000	—	6.000	6.000
	425	„ „ w Krakowie . .	6.000	—	4.000	4.000
	425*a)*	Na wydawnictwo wzorów rysunkowych .	—	—	516	—
	425*b)*	Na podręczniki szkolne do nauki hafciarstwa i koszykarstwa	—	—	5.000	—
	426	Na stypendya przemysłowe:				
		a) na zasiłki dla kandydatów kształcących się na nauczycieli szkół przemysłowych	—	—	3.978	—
		b) na inne stypendya przemysłowe .	24.000	—	39.322	24.000
	427	Na nauczycieli wędrownych dla tkactwa, koszykarstwa i szewstwa . . .	6.000	—	4.386	6.000
	428	Na nowe warstaty zawodowe powstać mające w roku 1901	4.000	—	1.742	4.000
	429	Koszta inspekcyi i nadzoru szkół przemysłowych	6.000	—	2.106	6.000
	430	Zaliczki na płace funkcyonaryuszy w kraj. szkołach przemysłowych . . .	4.000	—	2.690	4.000
		Razem . .	68.579	432	81.366	64.600
		IV. Wydatki Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych.				
	431	Prenumerata czasopism i zakupno dzieł .	400	—	400	400
	432	Biuro Komisyi kraj. dla spraw przemysłowych:				
		a) koszta podróży, dyety i inne wydatki	4.000	—	3.814	4.000
		b) płaca sekretarza	3.200	—	3.200	3.200
		c) dodatek osobisty do płacy sekretarza	1.200	—	1.200	1.200
		d) płaca pomocnika biurowego . .	600	—	400	400
		Razem . .	9.400	—	9.014	9.200

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XVI.		**V. Zasiłki i pożyczki na cele przemysłowe.**				
	433	Na zasiłki bezzwrotne na cele przemysłowe	20.000	—	4.616	20.000
	434	Na wydawnictwo „Przewodnika przemysłowego“	2.000	—	2.000	2.000
	435	Dotacya krajowa funduszu przemysłowego (ostatnia rata)	75.000	—	75.000	—
	435*a)*	Komitetowi Wystawy paryskiej na wystawę galicyjskiego przemysłu . .	—	—	30.000	—
	435*b)*	Na zasiłki w celu zwiedzenia Wystawy paryskiej	—	—		
	435*c)*	Towarzystwu szewców i garbarzy w Tyśmienicy „Nadzieja“ jednorazowy zasiłek	—	—	— 300	6.000 —
		Razem . .	97.000	—	111.916	28.000
		VI. Szkoły handlowe i zasiłki na popieranie wykształcenia handlowego.				
	436	Szkoła handlowa w Krakowie . . .	12.000	—	8.000	12.000
	437	Na akademię handlową we Lwowie .	16.000	—	—	19.000
	438	Na stypendya dla młodzieży handlowej .	2.400	—	6.000	1.200
	439	Subwencya dla „Krajowego Związku przemysłowego we Lwowie“ za pośrednictwo w sprzedaży wyrobów krajowych	3.600	—	2 400	2.400
		Razem . .	34.000	—	16.400	34.600

Wyjaśnienia.

Na rok 1900 uchwalono . . . . . 351.022 K
„ „ 1901 preliminuje się . . . . . 423.410 „
zatem *więcej* o . . 72.388 K

z następujących powodów:

W dziale I. *poz. 317—366.* W wydatkach zwyczajnych ogółem *więcej* o 8.178 K z powodu otwarcia nowej szkoły w Chrzanowie, potrzeby utworzenia 4 nowych paralelek i jednej klasy przygotowawczej w szkołach lwowskich, tudzież z powodu podwyższenia subwencyi krajowej dla tych szkół, którym c. k. Rząd odmówił wyższego subwencyonowania — pomimo obowiązku pokrywania $^1/_3$ części ogólnych kosztów — a rzeczywista potrzeba wymagała podwyższenia jak to przedstawiono w szczegółowych preliminarzach dołączonych do sprawozdania krajowej komisyi przemysłowej. C. k. Rada szkolna krajowa pismem z dnia 5. września 1900 L. 20.418 (LW. 61.226/900) zawiadomiła Wydział krajowy, że c. k. Minister wyznań i oświaty reskryptem z dnia 27. lipca 1900 L. 21.244 podał do wiadomości, iż wstawia do preliminarza państwowego na rok 1901 tytułem subwencyi dla szkół uzupełniających przemysłowych kwotę 55.200 K jak na rok 1900 a zatem od żądanych przez krajową komisyę przemysłową 61.211 K wstawiono mniej o 6.011 K, którą to różnicę musiano też uzupełnić wyższą subwencyę krajową.

W dziale I. *poz. 368.* W wydatkach zwyczajnych *mniej* o 100 K wedle potrzeby.

W dziale II. grupa A). W wydatkach zwyczajnych *mniej* o 646 K — pomimo iż przybyły subwencye dla dwóch nowych szkół koszykarskich w Bilince i Pohorcach — a to głównie z powodu proponowanych wyższych subwencyi państwowych jak to przedstawiono w dołączonych szczegółowych preliminarzach tych zakładów.

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

W dziale II. grupa A. W wydatkach nadzwyczajnych *mniej* o 12.550 K głównie z powodu iż odpadł kredyt 10.000 K na osuszenie budynku szkolnego i przybudowy suszarni w Kalwaryi, tudzież kredyty na pierwsze urządzenie szkoły koszykarskiej w Siedlcu i w Albigowej i rozszerzenie budynku w Kamionce strumiłowej.

W dziale II. grupa B). W wydatkach zwyczajnych *mniej* o 2.962 K głównie z powodu proponowanej wyższej subwencyi państwowej o 1.400 K dla szkoły garncarskiej w Kołomyi i zwinięcia kraj. warstatu garncarskiego w Toustem a natomiast otwarcia kursu keramicznego w Podgórzu.

W dziale II. grupa B). W wydatkach nadzwyczajnych *mniej* o 1.400 K z powodu iż odpadł kredyt na rozszerzenie budynku i urządzenie w Kołomyi w kwocie 4.400 K a natomiast przybył na urządzenie w Podgórzu tylko w kwocie 3.000 K.

W dziale II. grupa C). W wydatkach zwyczajnych *więcej* o 2.244 K głównie z powodu wstawienia kredytu na nową szkołę szewską w Kulikowie.

W dziale II grupa C). W wydatkach nadzwyczajnych *więcej* o 400 K preliminowanych na zakupno maszyny dla kraj. szkoły szewskiej w Dobczycach.

W dziale II. grupa D). W wydatkach zwyczajnych *więcej* o 352 K jak dołączone szczegółowe preliminarze tych zakładów.

W dziale II. grupa D). W wydatkach nadzwyczajnych *mniej* o 820 K głównie z powodu, iż odpadł kredyt na rozszerzenie lokalu w Wilamowicach.

W dziale II. grupa E). W wydatkach zwyczajnych *więcej* o 600 K preliminowanych dla nowo utworzonej pracowni wyrobów powroźniczych w Stryju.

W dziale II. grupa F). W wydatkach zwyczajnych *więcej* o 220 K głównie z powodu zwiększonych potrzeb wskutek otwarcia drugiego roku nauki w kraj. szkole koronkarskiej w Bobowej, jak dołączony szczegółowy preliminarz tejże szkoły.

W dziale II. *poz. 417.* W wydatkach zwyczajnych *więcej* o 400 K z powodu rozwinięcia działalności Stowarzyszenia Pracy kobiet w Kołomyi przez założenie pracowni rękawiczniczej.

W dziale II. *poz 421.* W wydatkach nadzwyczajnych *więcej* o 3.000 K w miejsce bowiem 3.000 K uchwalonych przez Wys. Sejm w r. 1900 na rozszerzenie budynku w Sułkowicach, przybyło w tym roku 6.000 K na niezbędną rekonstrukcyę budynku tej szkoły zniszczonego przez grzyb — którą to potrzebę podniosła już Komisya budżetowa Wys. Sejmu w sprawozdaniu swem z dnia 10 kwietnia 1900 r.

W dziale III. *poz. 422* W wydatkach zwyczajnych *mniej* o 21 K wedle potrzeby, jak dołączony szczegółowy preliminarz stacyi keramicznej.

W dziale III. *poz. 422.* W wydatkach nadzwyczajnych *więcej* o 432 K z powodu potrzeby postawienia pieca muflowego do wypalania większych wyrobów.

W dziale III. *poz. 423.* W wydatkach zwyczajnych *więcej* o 2000 K z powodu iż w roku 1901 przypadnie już do pokrycia całoroczny koszt utrzymania stacyi mechaniczno-technologicznej jak dołączony szczegółowy preliminarz tejże stacyi.

W dziale III. *poz. 425* W wydatkach zwyczajnych *więcej* o 2.000 K z powodu podwyższenia subwencyi dla Muzeum krakowskiego, w załatwieniu petycyi L. S. 457 odstąpionej przez Wys Sejm do zbadania Wydziałowi krajowemu.

W dziale IV. *poz. 432 d).* W wydatkach zwyczajnych *więcej* o 200 K albowiem z powodu zbyt wielkiej czynności zachodzi konieczna potrzeba podwyższenia wynagrodzenia pomocnikowi biurowemu komisyi przemysłowej.

W dziale V. *poz. 435.* W wydatkach zwyczajnych *więcej* o 75.000 K, które wstawia się w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 22. marca 1899 jako drugą i ostatnią ratę dotacyi stałego funduszu przemysłowego uzupełnionego uchwałą sejmową z dnia 22. stycznia 1887 r. do wysokości 1,000.000 K a którą to ratę nie wstawiono w roku 1900 tylko ze względów budżetowych.

W dziale V. *poz 435 b).* Odpada jako jednorazowy kredyt na r. 1900 uchwalony.

W dziale VI. *poz. 437.* W wydatkach zwyczajnych *mniej* o 3.000 K z powodu iż odpadł kredyt na adaptacyę i restauracyę budynku przeznaczonego na pomieszczenie szkoły handlowej we Lwowie.

W dziale VI. *poz 438.* W wydatkach zwyczajnych *więcej* o 1.200 K na stypendya dla ukończonych akademików handlowych, pragnących praktykować w wielkich domach handlowych.

W dziale VI. *poz. 439.* W wydatkach zwyczajnych *więcej* o 1.200 K z powodu znacznie rozszerzonej agencyi handlowej kraj. Związku przemysłowego.

Do poz. 371 b), 390 a), 390 c), 390 d), 392 a), 405 b), 406 a), 425 a), 425 b), 426 a), 435 a) i 435 c). Pozycye te dotyczą tylko wynikłości z roku 1899.

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XVII		**Wydatki rozmaite.**				
	440	Do rozporządzalności Wydziału krajowego	60.000	—	60.000	60.000
	441	Na fundacyę wieczystą im Jego Ces. Król. Mości Cesarza Franciszka Józefa I. .	24.000	—	24.000	24.000
	442	Hoszardowej Antoninie, dotacya dożywotnia	2.400	—	—	2.400
	443	Pietruskiej Stefanii, stały roczny dodatek ze skarbu krajowego do pensyi emerytalnej	3.600	—	3 600	3.600
	444	Dla księży unitów chełmskich, ich wdów i sierót	2.400	—	2.400	2.400
	445	Sawczyńskiej Jadwidze, wdowie po ś. p. Zygmuncie Sawczyńskim, stały roczny dodatek do pensyi emerytalnej . .	1.000	—	1.000	1.000
	446	Korosteńskiej Felicyi, b. nauczycielce szkoły PP. Klarysek w Starym Sączu, zaopatrzenie dożywotne z łaski, rocznie	160	—	120	160
	447	Czyrniańskiej Teofili, wdowie po kierowniku szkoły kołodziejskiej i bednarskiej w Kamionce Strumiłowej, zaopatrzenie dożywotnie z łaski (ewentualnie aż do wyjścia za mąż) . .	800	—	800	800
	448	Na misye katolickie, do rozporządzalności Wydziału krajowego	6.000	—	6.000	6.000
	449	Towarz. ratunkowemu ochotniczemu we Lwowie	600	—	600	600
	450	Towarzystwu ratunkowemu ochotniczemu w Krakowie	600	—	600	600
	451	Krajowemu Związkowi ochotniczych straży pożarnych, zasiłek stały . .	6.000	—	6.000	6.000
	452	Na opłatę odsetek (najwyżej 4%) od pożyczek 400.000 K, zaciągniętych przez gminę m. Nowego Sącza, na odbudowanie zniszczonych pażarem budynków miejskich, regulacyę ulic i inne inwestycye (VII. rata z przyznanych przez 20 lat)	16.000	—	16.000	16.000
	453	Koszta utrzymania rozmaitych osób w szpitalach, przyjęte na fundusz krajowy w zastępstwie gmin (ryczałtowo) .	7.000	5.000	8.762	7.000
	454	Schmidowa Walerya, wdowa po rządcy szpitala w Przemyślu. . . .	200	—	200	200
	454a)	Sierotom po ś. p. Granatowskim . .	—	—	400	400
	454b)	Pogorzelcom w załatwieniu wniesionych petycyi, do rozporządzenia Wydziału krajowego	—	—	1.200	2.500
	455	Gminie Kolbuszowa, na opłatę odsetek od pożyczki zaciągnąć się mającej dla pogorzelców (z przyznanych na lat 10 po 3.000 K II. rata — w myśl uchwały W. Sejmu z 10. kwietnia 1900)	3.000	—	—	2.000
		Do przeniesienia .	133.760	5.000	131.682	135.660

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XVII.		Z przeniesienia .	133.760	5.000	131.682	135.660
	456	Na kościół polski we Wiedniu (II. i III. rata z 20-tu rat półrocznych, płatnych w ciągu lat 10-ciu z ogólnej sumy 30.000 K — w myśl uchwały Wys. Sejmu z 4. maja 1900) . . .	3.000	—	2.000	1.500
	456*a)*	Do rozdziału przez Wydział krajowy między pięciu petentów	—	—	—	2.000
	456*b)*	Dla wdowy po prof. Ogonowskim . .	—	—	720	720
	457	Funduszowi koszar krajowych, dotacya na pokrycie 4% odsetek od pożyczek 3,000.000 K zaciągniętych w c. k. Dyrekcyi galic. funduszu propinacyjnego, na dostarczenie c. k. Skarbowi wojskowemu koszar krajowych . .	103.726	—	111.200	108.000
	458	Rozmaite wydatki b. funduszów indemnizacyjnych	100	—	9	200
	459	Na szkołę kadetów we Lwowie, IV. rata z przyznanych gm. m. Lwowa przez lat 28 od r. 1898 począwszy, w myśl uchwały Wys. Sejmu z 5. lutego 1898 po	5.000	—	5.000	5.000
	460	Na potrzeby ludności dotkniętej klęskami elementarnemi w r. 1899, II. rata z 6-ciolecia, na opłatę odsetek od pożyczek zaciągniętych przez Wydziały powiatowe, (w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 30. grudnia 1899) .	13.067	—	100.000	40.000
	461	Na potrzeby ludności dotkniętej klęskami elementarnemi w r. 1900 . . .	40.000	—	—	—
	462	Na pokrycie 66% dodatku krajowego do podatku zarobkowego, opłacić się mającego przez galic. fundusz propinacyjny w myśl §. 100. ustawy z 25. października 1896 Nr. 220 Dz. p. p. i uchwały Sejmu z 29. stycznia 1898	82.104	—	82.104	82.104
	463	Na bonifikacyę dla funduszów powiatowych, za ubytek w dochodach opłacanych do końca roku 1897 z galic. funduszu propinacyjnego w myśl uchwały Sejmu z 29. stycznia 1898 .	100.000	—	97.841	100.000
	464	Na koszta urządzenia i utrzymania kursu dla pisarzy gminnych . . .	7.200	—	6.767	7.200
	464*a)*	Dotacya dożywotnia J. E. Dra Franciszka Smolki	—	—	8.000	—
	464*b)*	Pogorzelcom w gminach: Dzieduszyce, Pacyków, Bratkowce	—	—	3.000	—
	464*c)*	Rampeltowa, wdowa po rządcy szpitala, jednorazowo	—	—	400	—
		Do przeniesienia .	487.957	5.000	548.723	482.384

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XVII.		Z przeniesienia .	487 957	5.000	548.723	482.384
	464*d)*	Pogorzelcom, gminy Skałat, do rozporządzalności Wydziału krajowego . .	—	—	2.000	—
	464*e)*	Pogorzelcom, gminy Muszyna, do rozporządzalności Wydziału krajowego .	—	—	1.000	—
	464*f)*	Na zakupno placu pod budowę nowego skrzydła gmachu sejmowego . .	—	—	137.156	—
	465	Na dodatkowe koszta budowy skrzydła gmachu sejmowego dla biura melioracyjnego	5.690	—	—	—
		Suma wydatków rubryki XVII. .	493.647	5.000	688.879	482.384
			498.647			

Wyjaśnienia.

Na rok 1901 preliminuje się . . . . . 498.647 K
„ „ 1900 uchwalono . . . . . 482.384 „
zatem na rok 1901 preliminuje się *więcej* o . . . 16.263 K

Do poz. 453. Z przyznanego przez Wysoki Sejm uchwałą z dnia 4. maja 1900 L. S. 3.457, kredytu na rok 1900 w kwocie 7.000 K, pokrył Wydział krajowy następujące koszta utrzymania:

1. Maryi Kowalczuk we Wiedniu, za gminę Wieruszyce pow. Bochnia (LW. 77.966/98) . . . . . 49 K 60 g
2. Wojciecha Ciżmy w Budapeszcie, za gminę Łostówka pow. Limanowa (LW. 78.209/98) . . . . . 142 „ 80 „
3. Sali Reichert we Lwowie, za gminę Ulanów pow. Nisko (LW. 82.353/98) . . . . . 774 „ 20 „
4. Ludwika Wilka we Lwowie, za gminę Lubenia pow. Rzeszów (LW. 7.432/99) . . . . . 229 „ 98 „
5. Franciszka Schorma we Lwowie, za gminę Kalwarya zebrzydowska pow. Wadowice (LW. 11.636/99) . . . . 289 „ 60 „
6. Anny Pawlikowskiej w Budapeszcie, za gminę Bełchówka pow. Sanok (LW. 15.629/99) . . . . . 70 „ 66 „
7. Maryi i Maurycego Szeliskiego we Wiedniu, za gminę Krukienice pow. Mościska (LW. 28.713 i 36.750/99) . . . 373 „ 40 „
8. Andrzeja Kocaja we Wiedniu, za gminę Berezowica pow. Zbaraż (LW. 32.989/99) . . . . . 91 „ 04 „
9. Józefa Świerzowicza we Wiedniu, za gminę Dolina pow. Sanok (LW. 34 087/99) . . . . . 400 „ 80 „
10. Maryi Turkowej w Budapeszcie, za gminę Siedliska pow. Bóbrka (LW. 37.644/99) . . . . . 203 „ 84 „
11. Olgi i Karola Zuberów w Zagrzebiu, za gminę Kniażdwór pow. Peczeniżyn (LW. 39.598/99) . . . . . 255 „ — „

Do przeniesienia . 2.880 K 92 g

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

	Z przeniesienia .	2.880 K 92 g
12.	Ołeny Znakowej we Lwowie, za gminę Monasterzec pow. Rudki (LW. 40.529/99)	70 „ 40 „
13.	Katarzyny Junak we Lwowie, za gminę Medenica pow. Drohobycz (LW. 44.644/99)	1.052 „ 76 „
14.	Anny Muchy we Wiedniu, za gminę Dulowa ad Chrzanów (LW. 45.838/99)	62 „ 86 „
15.	Joachima Horbaczewskiego we Lwowie, za gminę Śliwki ad Kałusz (LW. 47.162/99)	254 „ 20 „
16.	Dawida Grünnera we Wiedniu, za gminę Mników pow. Kraków (LW. 54.231/99)	414 „ 02 „
17.	Katarzyny Biłyk we Lwowie, za gminę Kłodno pow. Żółkiew (LW. 58.402/99)	2.258 „ 14 „
	Razem . .	6.993 K 30 g

Po koniec sierpnia b. r. uchwalił zaś Wydział krajowy przyjąć następujące koszta utrzymania na fundusz krajowy:

1.	Stanisława Łasaka w Tarnowie, za gminę Borki pow. Dąbrowa (LW. 57.560/99)	191 K — g
2.	Jana Goca, za gminę Kopaliny pow. Bochnia (LW. 412/99)	134 „ 50 „
3.	Apolonii Hałuszko we Lwowie, za gminę Uhorce pow. Złoczów (LW. 62.379/99)	475 „ 20 „
4.	Stefana Lalickiego we Lwowie, za gminę Dynów pow. Brzozów (LW. 60.694/99)	497 „ 20 „
5.	Władysława Martyniec we Lwowie, za gminę Królin pow. Mościska (LW. 75.897/99)	110 „ 66 „
6.	Maryanny Rękaz, za gminę Rudki nieznan. pow. Kamionka strumiłowa (LW. 87.053/99)	190 „ — „
7.	Anny Irzech we Lwowie, za gminę Fujna pow. Żółkiew (LW. 81.507/99).	275 „ 82 „
8.	Antoniny Hill we Lwowie, za gminę Lipnica pow. Grybów (LW. 82.268/99)	137 „ 70 „
9.	Pasi Góral w Jarosławiu, za gminę Wola krzywiecka ad Przemyśl (LW. 8.971/900)	694 „ — „
10.	Franciszki Manasterskiej, za gminę Dobrostany pow. Gródek (LW. 10.397/900)	231 „ 52 „
11.	Jana Pasternaka we Lwowie, za gminę Zarzecze pow. Mościska (LW. 23.653/900)	72 „ — „
12.	Zofii Pihulik we Wiedniu, za gminę Saska kam. pow. Drohobycz (LW. 34.099/900)	123 „ 60 „
13.	Adolfa Froscha, za gminę Kotów powiat Brzeżany (LW. 37.282/900)	126 „ 40 „
14.	Józefa Soroka, za gminę Stodółki powiat Gródek (LW. 18.952/900)	280 „ — „
15.	Zlaty Wurzel, za gminę Dębica powiat Ropczyce (LW. 38.489/900)	709 „ 66 „
16.	Jana Kimli w Budapeszcie, za gminę Koszarowa (LW. 41.351/900)	559 „ 24 „
17.	Parańki Łuć we Lwowie, za gminę Księżymost (LW. 46.491/900)	238 „ 40 „
	Razem . .	5.046 K 90 g

Na tej podstawie postanowił Wydział krajowy uchwałą z dnia 31-sierpnia 1900, upraszać Wys. Sejm o przyznanie nadzwyczajnego kredytu w kwocie pięć tysięcy (5.000) K, obok zwykłego kredytu 7.000 K na pokrycie ko-

sztów utrzymania, które zostaną przyjęte na fundusz krajowy w czasie od 1. września 1900 do końca roku 1901 (LW. 59 301/900).

Do poz. 454 a). Nic się nie preliminuje, albowiem przyznany uchwałą Wys. Sejmu z dnia 6. lutego 1896 dar z łaski na lat 5 — skończył się w roku 1900.

Do poz. 454 b), 456 a) i *b).* Nie preliminuje się jako wydatków jednorazowo uchwalonych na rok 1900.

Do poz. 455. W myśl uchwały Wys. Sejmu z 10. kwietnia 1900.

Do poz. 456. W myśl uchwały Wys. Sejmu z 4. maja 1900.

Do poz. 457. Na podstawie specyalnego preliminarza funduszu koszar krajowych (dołączonego jako osobny alegat do rubr. XVII. wydat. funduszu kraj. LW. 52.180/900).

Do poz. 458. Wynikłość wynosiła w r. 1897 — 122 K w r. 1898 — 237 K w r. 1899 — 9 K razem 368 K, przeciętnie przeto 123 K. — Preliminuje się jednak ze względu na wynikłości z r. 1899, prawdopodobny wydatek 100 K.

Do poz. 460. Mniej o 26 933 K w miarę potrzeby opłaty odsetek od pożyczek zaciągniętych przez Wydziały powiatowe (LW. 52.164/900).

Do poz. 461. Wydatek nowy uzasadniony w osobnem sprawozdaniu Wydziału krajowego.

Do poz. 465. Preliminuje się jako kredyt dodatkowy — resztę kosztów budowy skrzydła do gmachu sejmowego dla biura melioracyjnego, pokrytych w roku 1900 w kwocie 5.689 K 36 g (LW. 5.825/1900).

CZĘŚĆ II.

DOCHODY.

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		DOCHODY.				
I.	1	**Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych**	—	—	1,880.350	515.926
		Wyjaśnienia. Nic się nie preliminuje, gdyż jak zaznaczono w zamknięciu rachunków za rok 1899 nietylko nie pozostała żadna przewyżka dochodów, ale nadto rachunki roku 1899 zamknięto pożyczką z funduszu uposażenia kasy krajowej w kwocie 86.530 K.				
II.	2	**Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych**	—	—	—	—
		Wyjaśnienie. Na rok 1901 z tytułu odsetek czynnych, nic się nie preliminuje z następujących powodów: Wedle zamknięcia rachunków za rok 1899 nietylko, że nie było odsetek czynnych, ale nadto okazała się przewyżka odsetek biernych w kwocie 375 K. Wyniki rachunków za rok 1900 nie rokują żadnej nadziei jakiejkolwiek nadwyżki dochodów; tak samo i w roku 1901 jeśli się nie znajdą nowe źródła dochodów. Fundusz uposażenia kasy krajowej musi być w ciągu roku w znacznej części używanym na bieżące wydatki, z powodu nierównomierności wpływu dochodów, w miesiącach zaś letnich zaciąga się nawet pożyczki chwilowe w znaczniejszych sumach, a opłata odsetek biernych od tych pożyczek, pochłania zwykle odsetki czynne.				
III.		**Dochody z dróg krajowych i kolei żelaznych.**				
	3	Myta na drogach krajowych . . .	464.000	—	475.388	464.000
	4	Odsetki zwłoki i kary konwencyonalne .	1.900	—	2.998	1.452
	5	Grzywny za przestępstwa drogowe . .	300	—	454	276
	6	Datki dobrowolne od stron prywatnych na budowę dróg krajowych . .	1.700	—	2.800	1.700
	7	Czynsz za użycie rowu drogi krajowej Gorlice-Konieczna, na rurociąg naftowy	3.676	—	4.976	5.676
	8	Zwroty kosztów wywłaszczenia gruntów pod budowę drogi krajowej Przeworsk-Dynów	—	7.166	11.716	7.166
		Do przeniesienia .	471.576	7.166	498.332	480.270

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900
			Korony			
III.		Do przeniesienia .	471.576	7.166	498.332	480.270
	9	Subwencya c. k. Skarbu państwa na budowę dróg powiatowych i gminnych: *a)* Majdan-Stany Rozwadów . 20.000 K *b)* Zembrzyce-Biertowice . 6.000 „ *c)* Jaworów-Niemirów Rawa ruska . . . . 40.000 „	—	66.000	76.000	52.000
	10	Zwrot zaliczkowo poniesionych wydatków administracyjnych, spowodowanych budową kolei lokalnych, od Towarzystw kolejowych . . .	—	40.000	44.461	46.000
		Suma rubryki III. .	471.576	113.166	618.793	578.270
			584.742			

Wyjaśnienia.

Do poz. 3. Dochody z myt wynosiły w r. 1897 . . . . . 461.484 K
w r. 1898 . . . . . 456.652 „
w r. 1899 . . . . . 475.388 „
razem . . . 1,393.524 K
przeciętnie . . . 464.508 „

Na rok 1901 obowiązują kontrakty na dzierżawę 58 stacyj mytniczych na łączną sumę . . . . . 162.639 K
do końca zaś roku 1900 wydzierżawiono 93 stacyi za łączną sumę . 294.596 „
Z chwilą układania preliminarza pozostaje niewydzierżawionych stacyj 5 (Dawidów, Jasienów, Mikulińce, Sichów i Stecowa), w których pobór opłat odbywa się we własnym zarządzie, a gdy dochody na tych stacyach muszą być wydzierżawione za niższym czynszem od dotychczasowego, albowiem dochody te obniżone zostały jak się okazało z rachunków własnego zarządu, wskutek nowo zbudowanych linij kolei żelaznych, wstawia się spodziewany czynsz z tych 5-ciu stacyi tylko w kwocie . . . . . 20.000 „
Razem więc wynosić będzie spodziewany ogólny dochód w r. 1901 477.235 K
Z dalszej uwagi jednak, że wydzierżawić się mające na rok 1901 stacye mytnicze w ilości 93 niezawodnie będą musiały być wydzierżawione za czynszem niższym niż dotychczasowy, co się okazało już przy licytacyi myt na rok 1900, wreszcie z uwagi na możliwe zaległości w uiszczeniu czynszów, preliminuje się mniej niż przeciętny dochód o kwotę 13.235 K a więc jak na rok 1900 kwotę . . 464.000 K

Do poz. 4. Dochody wynosiły w roku 1897 . . . . . 1.506 K
w roku 1898 . . . . . 1.426 „
w roku 1899 . . . . . 2.998 „
razem . . . 5.930 K
przeciętnie 1.976 K — przyjmuje się więc w zaokrągleniu . . 1.900 „

Do poz. 5. Dochody wynosiły w roku 1897 . . . . . 340 K
w roku 1898 . . . . . 148 „
w roku 1899 . . . . . 454 „
razem . . . 942 K
przeciętnie 314 K — preliminuje się okrągło . . . . . 300 „

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Do poz. 6. Jak na rok 1900 wedle przypadających rat 1.700 K.

Do poz. 7. Preliminuje się mniej o 2.000 K niż na rok 1900, z powodu iż Towarzystwo magazynowe dla produktów naftowych we Lwowie, wyjęło rurociąg naftowy z końcem roku 1900, za który opłacało dotychczas 2.000 K rocznie LW. 64.262/99.

Do poz. 8. Jak na rok 1900 — stosownie do przypadających rat na r. 1901 — 7.166 K.

Do poz. 9. Wstawiono więcej o 14.000 K niż na r. 1900 — gdyż przybyła subwencya rządowa dla drogi Jaworzno-Niemirów Rawa ruska, przyznana jak LW. 54.886/1899 w ogólnej sumie 240.000 K.
Na rachunek tej subwencyi udzielono już w roku 1899 40.000 K i taką też kwotę preliminuje się jako spodziewaną na rok 1901, — zaś na rachunek spodziewanych subwencyj na budowę dróg Majdan-Stany-Rozwadów i Biertowice-Zembrzyce wstawiono takie raty jakich udzielił c. k. Rząd w r. 1899, z dotychczasowych bowiem uiszczonych rat subwencyjnych okazało się, że c. k. Rząd nie udziela subwencyi w równych ratach, w jakich subwencyę przyznaje, tylko w różnych dowolnych terminach i to zawsze w kwotach mniejszych, a prawie zawsze takich w jakich w poprzednim roku udzielono.

Do poz. 10. Preliminuje się mniej o 6.000 K niż na rok 1900 — albowiem w r. 1901 nie mogą być spodziewane tak znaczne zwroty, jak w latach poprzednich, gdyż w r. 1901 będzie zaledwie jodna linia kolejowa w budowie, przypadną więc zwroty głównie z tytułu zwrotu płac personalu nieetatowego, którego koszt wstawiono w Rub. X. wydatków budżetu w kwocie . . . . . 36.000 K
a koszt ten zwracają tak linie kolejowe już wybudowane jak i w budowie będące.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
IV.		**Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych.**				
	11	Od funduszu policyi krajowej . . .	5.185	—	4.307	5.760
	12	„ „ szpitala św. Łazarza w Krakowie: oddział chorych 34.280 K. „ syfilitycz. 14.150 „ „ obłąkanych 2.000 „	50.430	—	67.323	28.066
	13	„ „ szpitala lwowskiego, oddziału chorych z klinikami . .	—	—	—	36.326
	14	„ „ zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie . . .	54.580	—	85 392	50.986
		Suma rubryki IV. .	110.195	—	157.022	121.138
		Wyjaśnienia w specyalnych preliminarzach tych funduszów.				
V.		**Zwroty zaliczek z lat ubiegłych.**				
	15	Od urzędników krajowych z płac . .	36.900	—	36.800	38.200
	16	„ nauczycieli szkół rolniczych . .	3.000	—	4.057	2.400
	17	„ nauczycieli szkół i zakładów przemysłowych	2.400	—	—	2.400
	18	„ szpitali powszechnych z rachunków kwartalnych	33.800	—	46.870	30.000
	19	„ gmin za dawniejsze koszta leczenia .	400	—	400	400
		Do przeniesienia .	76.500	—	88.127	73.400

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
V.		Z przeniesienia .	76.500	—	88.127	73.400
	20	Od stron rozmaitych ze spraw drogowych	5.000	—	12.593	5.000
	21	Rozmaite	5.000	—	2.494	5.000
	22	Zwroty kosztów zdjęć i projektów melioracyjnych	—	—	—	14.160
		Suma rubryki V. .	86.500	—	103.214	97 560

Wyjaśnienia.

Do poz. 15., 18., 19., 20. i 21.

Wynikłości w poz.:	*15.*	*18.*	*19.*	*20.*	*21.*
w roku 1897 . .	35.818 K.	24.946 K.	600 K.	6.449 K.	38.596 K.
„ „ 1898 . .	38.199 „	29.707 „	419 „	4.954 „	1.062 „
„ „ 1899 . .	36.800 „	46.870 „	400 „	12.593 „	2.494 „
razem . .	110.817 K.	101.523 K.	1 419 K.	23.996 K.	42.152 K.
przeciętnie .	36 939 „	33.841 „	473 „	7.999 „	14.051 „
preliminuje się na r. 1901 w zaokrągleniu .	36.900 „	33 800 „	400 „		

zaś *w poz. 20.* ze względu, że wynik z r. 1899 spowodowały nadzwyczajne zwroty z zaliczek danych Wydziałom powiatowym na rekonstrukcyę dróg — preliminuje się dochód tylko w wysokości na rok 1900 uchwalonej.

W poz. 21. preliminuje się jak co roku 5.000 K., albowiem dochody wpływające na wynik tej pozycyi, jako przypadkowe, nie dadzą się z góry przewidzić.

Do poz. 16. Preliminuje się więcej o 600 K. ze względu na wynikłość z r. 1899 w kwocie 4.057 K. i na przypuszczalny wynik r. 1900.

Do poz. 22. Nic się nie preliminuje, albowiem projekty regulacyj, z których mogłyby wpłynąć zwroty zaliczek, nie są jeszcze sankcyonowane.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
VI.		**Zwroty pożyczek.**				
	23	Zarząd centralny galic. Towarzystwa dla ogrodnictwa i pszczelnictwa we Lwowie zwrot bezprocentowej pożyczki 1.300 K. X. rata (ostatnia) . .	100	—	—	100
	24	Ślusarczyk Jan, garncarz w Zalesiu, zwrot pożyczki bezprocentowej 400 K. na cele jego pracowni	—	—	—	80
	25	Stary Sącz, wzorowy warsztat szewski, zwrot pożyczki bezprocentowej 800 K. udzielonej na zakupno materyałów .	—	—	160	160
	26	Buczacz, Rada powiatowa, zwrot pożyczki bezprocentowej 6.000 K. dla niesienia pomocy ludności nawiedzonej gradobiciem w r. 1895 VI. rata (ostatnia)	1.000	—	1.000	1.000
		Do przeniesienia .	1.100	—	1.160	1.340

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
VI.		Z przeniesienia .	1.100	—	1.160	1.340
	27	Bohorodczany, powiat, zwrot bezprocentowej pożyczki 8.339 K. 30 g. z tytułu zapłaconej c. k. Skarbowi państwa, w zastępstwie powiatu, reszty bezprocentowej pożyczki 10.000 K., udzielonej w 1899 r. powiatowi bohorodczańskiemu za poręczeniem kraju, VI. rata	834	—	833	834
	28	Zarząd wzorowego warstatu szewskiego w Uhnowie, zwrot zaliczki 1.000 K. udzielonej w 1892 r., IX i X. (ostatnia) rata po 100 K.	200	—	200	200
	29	Konwent PP. Benedyktynek w Przemyślu, zwrot bezprocentowej pożyczki, udzielonej w sumie 10.000 K. na budowę szkoły robót kobiecych, V. rata .	600	—	600	600
	30	Zarząd krajowego warstatu szewskiego w Witkowie nowym, zwrot zaliczki 1.000 K. na zakupno materyałów, IX. i X. (ostatnia) rata	200	—	—	200
	31	Zarząd szkoły koronkarskiej w Kańczudze, zwrot pożyczki 400 K., udzielonej na fundusz obrotowy, IX. i X (ostatnia) rata	80	—	80	80
	32	Kalwarya gmina, zwrot pożyczki 8.000 K. udzielonej na budowę tamt. szkoły stolarskiej, VII. i VIII. rata . .	1.600	—	1.600	1.600
	33	Śniatyn, Wydział powiatowy, IV. rata bezprocentowej pożyczki 6.000 K., na zakupno realności dla szkoły koszykarskiej w Dżurowie	400	—	400	400
	33*a*	Chorzelowska Spółka wodna dla odpływu wód w powiecie mieleckim między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską — zwrot bezprocentowej pożyczki	—	—	41	—
	33*b*	Chrzanów, Wydział powiatowy, zwrot bezprocentowej pożyczki 6.000 K dla ludności dotkniętej gradobiciem . .	—	—	600	—
	33*c*	Wieliczka, Wydział powiatowy, zwrot bezprocentowej pożyczki 6.000 K dla ludności dotkniętej gradobiciem .	—	—	600	—
	33*d*	Od Wydziałów powiatowych zwrot bezprocentowych pożyczek, udzielonych w roku 1890 w sumie 400.000 K dla ludności dotkniętej klęską nieurodzaju w roku 1899	—	—	6.675	—
		Do przeniesienia .	5.014	—	12.789	5.254

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
VI.		Z przeniesienia .	5.014	—	12.789	5.254
	33*e*	Od Wydziałów powiatowych zwrot bezprocentowych pożyczek, udzielonych w roku 1892 w sumie 162.000 K dla ludności dotkniętej klęską nieurodzaju w roku 1890	—	—	63	—
	33*f*	Marconi Leonard, zwrot na poczet reszty zaległej pożyczki 10.000 K z lat dawniejszych	—	—	404	—
		Suma rubryki VI. .	5.014	—	13.256	5.254

Wyjaśnienia.

Na rok 1901 preliminuje się . . . . 5.014 K.
„ „ 1900 uchwalono . . . . . 5.254 „
Zatem na rok 1901 preliminuje się mniej o . 240 K.
z następujących powodów:

Do poz. 23, 26, 28, 30. i 31. Wierzytelności te z końcem roku 1901 powinny być w całości umorzone.

Do poz. 24. i 25. Nic się nie preliminuje, albowiem wedle warunków spłaty — wierzytelności te mają być z końcem roku 1900 zupełnie umorzone i w roku 1900 wstawione ostatnie raty na spłatę tych należytości.

Do poz. 27. W myśl warunków spłaty do LW. 45.120/1895, wierzytelność z końcem r. 1901 wyniesie 3.333 K. 38 gr.

Do poz. 29. W myśl warunków spłaty do LW. 44.301/1895, wierzytelność z końcem r. 1901 wyniesie 7.000 K.

Do poz. 32. W myśl warunków spłaty do LW. 53.312/1897, wierzytelność z końcem r. 1901 wyniesie 1.600 K.

Do poz. 33. W myśl warunków spłaty do LW. 14.701/1898, wierzytelność z końcem r. 1901 wyniesie 4.400 K.

Do poz. 33 a) — f). Pozycye te wstawiono jedynie ze względu na wyniki z roku 1899.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
VII.	34	**Dochody szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie**	14.760	—	14.282	14.760
		Wyjaśnienia w specyalnym preliminarzu.				
VIII.		**Dochody krajowych szkół i zakładów rolniczych tudzież folwarku w Dublanach.**				
	35	Szkoła wyższa rolnicza w Dublanach .	65.728	—	73.225	60.416
	36	„ niższa „ „ „ .	7.396	—	7.229	7.396
		Do przeniesienia .	73.124	—	80.454	67.812

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
VIII.		Z przeniesienia .	73.124	—	80.454	67.812
	37	Folwark w Dublanach	38.894	—	46.844	41.894
	38	Szkoła gorzelnicza w Dublanach . .	5.000	—	5.600	5.000
	39	Gorzelnia krajowa „ „ . .	13.808	—	8.323	13.208
	40	Stacya kontrolna i doświadczalna chemiczno-rolnicza w Dublanach . .	3.500	—	3.222	3.500
		Suma rubryki VII.	134.326	—	144.443	131.414
		Wyjaśnienia w specyalnych preliminarzach.				
IX.		**Dochody krajowej szkoły rolniczej i folwarku w Czernichowie.**				
	41	Szkoła średnia rolnicza w Czernichowie .	62.500	—	40.101	43.200
	42	Folwark w Czernichowie	14.040	—	13.791	14.240
		Suma rubryki IX. .	76.540	—	53.892	57.440
		Wyjaśnienia w specyalnych preliminarzach.				
X.		**Dochody innych zakładów rolniczych krajowych.**				
	43	Szkoła niższa rolnicza w Horodence .	7.550	—	8.572	7.700
	44	„ „ „ „ Jagielnicy .	12.260	—	17.896	12.160
	45	„ „ „ „ Kobiernicach .	14.880	—	16.391	16 516
	46	„ „ „ „ Bereźnicy .	10.000	—	15.453	9.000
	47	„ „ „ „ Suchodole .	12.180	—	13.136	10.288
	48	Szkoła ogrodnicza w Tarnowie . .	8.960	—	9.764	9.360
	49	Zakład sadowniczy w Zaleszczykach .	400	—	—	400
	50	Stacya kontrolna i doświadczalna botaniczno-rolnicza we Lwowie . . .	4.000	—	3.250	3 200
		Suma rubryki X. .	70.230	—	84.462	68.624
		Wyjaśnienia w specyalnych preliminarzach.				
XI.		**Zwroty za sprawdzanie rachunków aptekarskich.**				
	51	Od szpitali powszechnych . . .	920	—	939	920

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XII.		**Dochody z przelania do skarbu krajowego pozostałości z funduszu zapomogi z roku 1866.**				
	52	Wpływy ze zwrotu pożyczek udzielonych Wydziałom powiatowym . . .	850	—	4.114	3.814
		Wyjaśnienie.				
		Według planu umorzenia wynoszą w roku 1901 raty anuitetowe:				
		a) w kapitale . . . 821 K. 50 g.				
		b) w odsetkach . . 28 „ 50 „				
		Razem . . 850 K. — g.				
XIII.		**Dochody z kwaterunku żandarmeryi.**				
	53	Kwaterunkowe	47.480	—	40.632	43.684
	54	Noclegowe	84.643	—	82.320	83.304
	55	Udział administracyi politycznej . .	30.627	—	29.476	30.104
	56	Dochód: *a)* z gmachu lwowskiego (dawnego) . . 25.872 K.				
		b) z gmachu lwowskiego (dobud. skrzydła) 11.486 „				
		c) z realności w Czortkowie . . . 1.400 „	38.758	—	39.158	38 758
		Suma rubryki XIII.	201.508	—	191.586	195.850

Wyjaśnienia.

Na rok 1900 uchwalono	195.850 K.
„ „ 1901 preliminuje się	201.508 „
„ „ 1901 zatem więcej o	5.658 K.

z następujących powodów:

Do poz. 53. Kwaterunkowe zawiera w sobie wynagrodzenie z c. k. Skarbu Państwa:

za kwatery 7 oficerów przy sztabie	9.112 K.
„ „ 2 majorów exponowanych w Krakowie i Przemyślu .	2.776 „
„ „ 15 rotmistrzów	12.944 „
„ „ 35 oficerów niższych stopni	17.488 „
„ „ 4 wachmistrzów rachunkowych	1.760 „
„ „ 2 woźnych	880 „
„ kancelaryę dla sztabu	2 520 „
razem jak wyżej . .	47.480 K.

Do poz. 54. Noclegowe obliczone jest za 2.467 głów dziennie po 9·4 g. za jednego żołnierza za cały rok.

Do poz. 55. Udział administracyi politycznej mieści w sobie zwroty kwaterowego 3 oficerów i za umieszczenie w koszarach posterunkowych 226 żandarmów, (wraz z noclegowem) przeznaczonych dla kontroli bydła.

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
				Korony			
XIV.	57	**Dochód ze zwrotu wydatków szupasowych**		14.500	—	13 773	16.000
		Wyjaśnienia. Dochody wynosiły: w r. 1897 14.702 K., w roku 1898 15.586 K., w roku 1899 13.773 K., razem 44.061 K., przeciętnie 14.687 K. Preliminuje się więc okrągło 14.500 K.					
XV.	58	**Dochody krajowego składu publicznego w Krakowie**		35.100	—	39 619	40.550
		Wyjaśnienia w specyalnym preliminarzu.					
XVI.	59	**Dochód z krajowych opłat konsumcyjnych.**					
		a) od spirytusu: dodatek do podatku państwowego	4,287.000 K				
		b) od piwa: (w myśl uchwały z d. 4. lipca 1899 Nr. 93. Dz. u. kr.)	600.000 „				
		c) od wina: 30% dodatek do podatku od wina, moszczu i zacieru winnego, tudzież moszczu owocowego (w myśl ustawy z d. 4. lipca 1899 Nr. 93. Dz. u. kr.]	57.000 „	4,944.000	—	1,658.162	1,640.000

Wyjaśnienia.

Do poz. 59 ad a). Wedle projektu ustawy nadesłanego przez Rząd do LW. 46.401/1900, w miejsce dotychczasowej krajowej opłaty konsumcyjnej od napojów gorących, ma wejść w życie dodatek krajowy do podatku państwowego od spirytusu, a który to dodatek oblicza c. k. Rząd w sumie 5,715.984 Koron

Z kwoty tej jednak preliminuje się tylko 75%, czyli okrągło 4,287.000 K a to z powodów podanych w sprawozdaniu o budżecie na rok 1901.

Bliższe postanowienia projektowanej ustawy, tudzież odnośnych przepisów wykonawczych, znajdują się przy aktach LW 46.401/900 i 76.281/900.

ad b) Wedle dat urzędowych, konsumcya piwa w latach 1896, 1897 i 1898 wynosiła około 1,100.000 hektolitrów rocznie, zatem dochód *brutto* wynosi 1,100.000 K. Ponieważ jednak w latach poprzednich, mianowicie przy wydzierżawianiu opłat konsumcyjnych w latach 1891, 1894 i 1899 — osiągnięto zwykle *netto* około 50%, zatem od piwa samego było 550.000 K. Z uwagi, że pobór opłat od piwa samego jest łatwiejszy niż od spirytusu i likierów, przeto jest nadzieja, że z tego tytułu da się osiągnąć wyższy dochód niż 50% i dlatego podwyższa się z 550.000 K na 600.000 K.

ad c) 30% dodatek do podatku od wina, moszczu, zacieru winnego i moszczu owocowego wynosił w 1897 r. 54.960 K, w 1898 r. 57.756 K, w 1899 r. 59.666 K, razem 172.382 K, przeciętnie 57.460 Koron — preliminuje się zatem okrągło 57.000 K.

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XVII.		**Rozmaite dochody.**				
	60	Taksy krajowego archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie	450	—	394	450
	61	Datki deklarowane przez Wydziały powiatowe na wykupno gruntów pod kolej transwersalną (c. k. państwową):				
		a) Buczacz, rata roczna 2.000 K — g				
		b) Czortków, „ „ 1.058 „ — „				
		c) Krosno, „ „ 1.263 „ 24 „				
		d) Limanowa, „ „ — „ — „				
		e) Nowy Targ, „ „ — „ — „				
		f) Sanok, „ „ 1.592 „ — „				
		g) Stanisławów, „ „ 1.510 „ 82 „				
		h) Tłumacz, „ „ 1.435 „ 38 „	8.860	—	5.757	8.860
	62	Subwencye z c. k. Skarbu Państwa:				
		a) dla biura melioracyjnego . . .	16.000	—	16.000	16 000
		b) na utrzymanie kursu praktycznego dla dozorców melioracyjnych . .	4.000	—	4.000	4.000
		c) na utrzymanie technika do kultury i exploatacyi torfowisk . . .	2.000	—	2.500	4 000
		d) na utrzymanie 4 nauczycieli wędrownych rolnictwa dla włościan . .	8.000	—	8.000	8.000
		e) na utrzymanie instruktora mleczarstwa	2.000	—	2.000	2.000
		f) na założenie szkoły rolniczej w Suchodole IV. rata, na rachunek przyrzeczonych 56.000 K . . .	8.000	—	12.000	12.000
		g) na koszta licencyonowania buhajów .	8 000	—	8.000	8.000
		h) na 2 instruktorów hodowli bydła .	4.000	—	4.000	4.000
		i) na podniesienie uprawy tytoniu .	2.000	—	8.000	—
		k) na utrzymanie nauczyciela wędrownego weterynaryi	2.000	—	2.000	2.000
		l) na utrzymanie krajowej szkoły górniczej i wiertniczej w Borysławiu .	9.000	—	9.000	9.000
		m) na utrzymanie pomocnika instruktora mleczarstwa	1 200	—	1.200	—
		n) na kurs rolniczy dla nauczycieli szkół ludowych, I. rata z przyrzeczonych 2.000 K	1.000	—	2.000	—
	63	Bonifikacya z c. k. Skarbu Państwa za zrzeczenie się poboru dodatku krajowego do podatku osobisto-dochodowego	732.446	—	723.570	732.446
	64	Bonifikacya z galic. fund. propinacyjnego				
		a) dla krajów . . . 300.000 K				
		b) dla powiatów . . 100.000 „	400.000	—	400.000	400.000
	65	Od rady powiat. w Zaleszczykach, na koszta założenia tamtejszej szkoły sadowniczej przez lat 5 (II rata) po .	1.000	—	1.000	1.000
		Do przeniesienia .	1,209.956	—	1,209.421	1,211.756

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
XVII.		Z przeniesienia .	1,209.956	—	1,209.421	1,211.756
	66	Od gminy miasta Zaleszczyki na koszta założenia tamtejszej szkoły sadowniczej przez lat 5 (II. rata) po . .	200	—	—	200
	67	Dochody byłych funduszów indemnizacyjnych:				
		1. Od obowiązanych:				
		a) Wypłata kapitałów i rent:				
		Galicya wschodnia . 101 K 86 g				
		„ zachodnia . — „ — „	102	—	4.194	136
		b) Odsetki za zwłokę i rozmaite inne dochody:				
		Galicya wschodnia . . 900 K				
		„ zachodnia . . 60 „				
		W. Ks. Krakowskie . . 40 „	1.000	—	4.075	1.280
		2. Dochód z zaległych dodatków indemnizacyjnych od kontrybuentów:				
		Galicya wschodnia . 25.000 K				
		„ zachodnia . 5.000 „				
		W. Ks. Krakowskie . — „	30.000	—	32.188	60.000
	68	Dochód ze sprzedaży kart myśliwskich .	20.000	—	25.836	20.000
	69	Dochód z 3%-wych wkładek emerytalnych od płac urzędników krajowych . .	20.888	—	22.962	20.888
	70	Dochód ze stacyi elektrycznej w gmachu sejmowym	3.200	—	3.266	3.200
	71	Rozmaite dochody:				
		a) sprzedaż książek i druków . .	4.400	—	6.221	4.400
		b) sprzedaż papierów wyszkartowanych i wzorów drukowych . . .	200	—	33	200
		c) różne przygodne	20	—	554	20
	71*a*	C. k. Skarb Państwa, na doświadczenia w tępieniu myszy polnych . .	—	—	8.000	—
	71*b*	C. k. Skarb Państwa, na koszta założenia niższej szkoły rolniczej w Bereźnicy	—	—	6.000	—
	71*c*	C. k. Skarb państwa, na koszta przeniesienia stacyi doświadczalnej botaniczno-rolniczej z Dublan do Lwowa .	—	—	2.674	—
	71*d*	Ze sprzedaży realności krajowego składu publicznego we Lwowie i gruntu na Szumanówce (w myśl uchwały sejmowej z d. 11. kwietnia 1900) . .	—	—	137.156	305.166
	71*e*	Dochody z realności b. szkoły uprawy lnu w Gródku	—	—	237	—
	71*f*	Fundusz kultury krajowej, pozostała gotówka z rachunku z r. 1899 . .	—	—	1.846	—
		Suma rubryki XVII.	1,289.966	—	1,464.663	1,627.246

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1901.

Wyjaśnienia.

Na rok 1901 preliminuje się . . . . . 1,289.966 K
„ „ 1900 uchwalono . . . . . 1,627.246 „
„ „ 1901 preliminuje się zatem *mniej o* . . . . . 337.280 K
z następujących powodów:

Do poz. 62 c). W myśl zobowiązania c. k. Rządu (LW. 43.140/1900).

Do poz. 62 f). Preliminuje się resztę zasiłku z przyrzeczonych przez c. k. Rząd 56.000 K.

Do poz. 62 i). Preliminuje się 2.000 K, gdyż c. k. Rząd udziela stale subwencyi w tej wysokości, na instruktora uprawy tytoniu.

Do poz. 62 m). Preliminuje się 1.200 K, gdyż subwencya rządowa dla instruktora mleczarstwa wpływa od szeregu lat stale.

Do poz. 62 n). Preliminuje się w myśl przyrzeczenia c. k. Rady szkolnej krajowej (LW. 64,955/900).

Do poz. 67. ad 1. a). Na podstawie planu umorzenia.

ad 1. b). Wynikłości z tego tytułu w ostatnich trzech latach wynosiły: w 1897 roku 1.990 K, w 1898 r. 1.450 K, a w r. 1899 wyjątkowo wpłynęła wyższa kwota 4.074 K. Z uwagi, że spłaty kapitałów z lat ubiegłych corocznie zmniejszają się i wogóle dochód z tej pozycyi jest niepewny, preliminuje się okrągło 1.000 K, t. j. o 280 K mniej niż na rok 1900 uchwalono.

ad 2. Zaległość według zamknięcia rachunków z końcem roku 1899 wynosiła:

w Galicyi wschodniej	190.975 K
„ „ zachodniej	41.586 „
„ W. Ks. Krakowskiem . . .	9.033 „
Razem .	241.594 K

Wpływy zaległych dodatków indemnizacyjnych z roku na rok zmniejszają się. W r. 1897 wynosiły one 132.055 K, w r. 1898 już tylko 61.908 K, w r. 1899 zaledwie 32.188 K, a wynikłość pierwszych czterech miesięcy r. 1900 wynosi tylko 7.435 K, podczas gdy w r. 1899 za ten sam czas wynosiła 16.013 K; preliminuje się tedy przypuszczalny dochód zbliżony do wynikłości r. 1899 a to:

z Galicyi wschodniej	25.000 K
„ zachodniej	5.000 „

Dla W. Ks. Krakowskiego podobnie jak w r. 1900 nic się nie preliminuje.

Do poz. 71. a—f). Pozycye te odnoszą się tylko do wynikłości z r. 1899.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
				Korony			
XVIII.	72	**Dodatki do podatków.**					
		1. Od podatku gruntowego i domowego w sumie 17,352.470 K:					
		a) 93·5% w Galicyi wschodniej i zachodniej t. j. od 16,224.559 K po 60 g	9,734.735 K				
		b) 6·5% w Wielkiem Księstwie Krakowskiem od 1,127.911 K po 49 g .	552 676 „				
		2. Od innych podatków w sumie 5,247 530 K:					
		a) 93·5% w Galicyi wschodniej i zachodniej t. j. od 4,906.441 K po 66 g	3,238.251 „				
		b) 6·5% w Wielkiem Księstwie Krakowskiem t. j. od 341.089 K po 55 g.	187.599 „	13,713.261	—	13.689,627	14,841.964
		Wyjaśnienia.					
		Na podstawie wyłuszczonej szczegółowo w sprawozdaniu o budżecie na rok 1901.					

I. Alegat

do preliminarza funduszu krajowego na rok 1901.

Fundusz szkolny krajowy.

PRELIMINARZ

na rok

1901.

Alegat do rubr. VII. wydatków funduszu krajowego.

z załącznikami:

1. Wykaz liczebny posad etatowych nauczycieli na rok 1900/1901.
2. „ „ „ „ religii „ 1900/1901.
3. „ stałych darów z łaski dla wdów po nauczycielach i byłych nauczycieli.
4. „ ryczałtów na drobne potrzeby szkolne.
5. „ posad nauczycieli nadetatowych przyzwolonych na rok 1900/1901.
6. „ przekształconych i nowo zorganizowanych szkół od 1. lipca 1899 do 30. czerwca 1900
7. „ konferencye okręgowe.
8. „ zaliczek dla gmin na budynki szkolne.

Drukarnia Pillera i Sp. we Lwowie.

Wydatki. Fundusz szkolny krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Sumaryusz	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		Wydatki.				
I.	1-7	**Płace, remuneracye za udzielanie nauki religii, dodatki pięcioletnie, wynagrodzenie za godziny nadobowiązkowe i na zastępstwo nauczycieli urlopowanych** . .	8,222.500	—	7,051.827	7,857.000
II.	8-11	**Remuneracye, zapomogi, zasiłki dla kursów wakacyjnych, oraz remuneracye za roboty ręczne** . .	101.200	—	99 293	102.200
III.	12	**Koszta podróży i dyety nauczycieli, przeniesionych ze względów służbowych**	13.000	—	13.448	10.000
IV.	13-16	**Dodatek do funduszu emerytalnego, interkalarya, emerytury dla tracących posady i dary z łaski** .	92.577	5.000	98.032	98.020
V.	17	**Zasiłki dla funduszów szkolnych miejscowych na budowę szkół** . .	200.000	—	189.278	200.000
VI.	18-21	**Na zasiłki dla funduszów szkolnych miejscowych na utrzymanie szkół, utrzymanie budynku szkolnego w Tarnowie, mniejsze potrzeby szkolne i urzędowe, oraz koszta nadzoru funduszów szkolnych miejscowych**	205.358	640	184.580	191.658
VII.	22	**Na przybory naukowe** (ze slöjdem) .	36.920	—	36.920	36.920
VIII.	23	**Na biblioteki okręgowe** . . .	10.000	—	8.130	10.000
IX.	24	**Na konferencye okręgowe** . . .	76.239	—	72.834	68.000
X.	25	**Na stypendya dla uczniów i uczenic Seminaryów nauczycielskich** .	200.000	—	199.964	200.000
		Do przeniesienia . .	9,157.794	5.640	7,954.306	8,773.798

Preliminarz na rok 1901. Wydatki.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Sumaryusz	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na 1900
			Korony			
		Z przeniesienia . .	9,157.794	5.640	7,954.306	8,773.798
XI.	26	**Na rozmaite wydatki**	23.600	—	22.723	23.600
XII.	27	**Na zasiłki dla szkół utrzymywanych przez korporacye**	—	47.902	39.004	44.136
		Suma wydatków . .	9,181.394	53.542	8,016.033	8,841.534
		Ogółem . .	9,234.936			
		W porównaniu z kwotą uchwaloną na rok 1900	8,841.534			
		okazuje się wydatek większy o . .	393.402			
		a mianowicie:				
		Rub. I. więcej o 365.500 K. . —				
		„ II. mniej o . . . 1.000 K.				
		„ III. więcej o 3.000 K. . —				
		„ IV. mniej o . . . 443 „				
		„ VI. więcej o 14.340 „ . —				
		„ IX. „ „ 8.239 „ . —				
		„ XII. „ „ 3.766 „ . —				
		Razem więcej o 394.845 K. mniej o 1.443 K.				
		Ogółem więcej jak wyżej o 393.402 K., co przy poszczególnych rubrykach i pozycyach wyjaśniono.				

Dochody. Fundusz szkolny krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Sumaryusz	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
			Korony			
		Dochody.				
I.		**Odsetki od kapitałów**	68.751	—	71 450	68.320
II.		**Dochody z dóbr, realności i innych praw**	43.418		42.995	43.534
III.		**Dodatki**	2,755.704		2,640.151	2,730.704
IV.		**Zysk ze sprzedaży książek szkolnych**	5.670	—	5.670	5.670
V.		**Zapisy i darowizny**	—	—	—	—
VI.		**Taksy od spadków**	85.000	—	86.021	70.000
VII.		**Rozmaite wpływy**	—	—	87.807	—
VIII.		**Dodatek z c. k. Skarbu państwa**	109.886	—	109.886	109.886
IX.		**Zwroty zaliczek udzielonych gminom na budynki szkolne z lat dawniejszych**	4.970	—	8.062	7.120
		Suma dochodów	3,073.399	—	3,052.042	3,035.234
		Z porównania z sumą wydatków	9,181.394	53.542		
		okazuje się uiedobór do pokrycia z funduszu krajowego	6,107.995	53.542		
		Razem	6,161.537			
		W porównaniu uchwalonych dochodów na rok 1900	3,035.234			
		z preliminowanymi dochodami na rok 1901	3,073.399			
		okazuje się prawdopodobny wzrost dochodów	38.165			
		a mianowicie:				
		Rubr. I. więcej o 431 K.				
		„ II. mniej „ 116 K.				
		„ III. więcej „ 25.000 K.				
		„ VI. „ „ 15.000 „				
		„ IX. mniej „ 2.150 K.				
		Razem więcej o 40.431 K. mniej o 2.266 K.				
		Wogóle jak wyżej więcej o 38.165 K.				

Preliminarz na rok 1901. Dochody.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Sumaryusz	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		Porównując zwiększone dochody o 38.165 K. zwiększonymi wydatkami o 393.402 „ okazuje się zwiększony niedobór o 355.237 K. spowodowany zorganizowaniem 36 szkół nowych a przekształceniem na więcej klasowych 74 szkół, obsadzeniem większej liczby posad nauczycielami kwalifikowanymi, zorganizowaniem 4 rolniczych kursów dopełniających, wreszcie naturalnym rozwojem szkół wogóle.				

Wydatki. Fundusz szkolny krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		Wydatki.				
I.		**Płace i dodatki.**				
	1	Na płace i dodatki na mieszkanie nauczycieli etatowych	5,856.000	—	4,933.118	5,646.000
	2	Na wynagrodzenie nauczycieli nadetatowych	1,131.000	—	998.139	1,020.000
	3	Na płace i dodatki na mieszkanie etatowych nauczycieli religii . . .	321.000	—	258.469	312.000
	4	Na remuneracye za udzielanie nauki religii .	94.500	—	75.630	85.000
	5	Na dodatki pięcioletnie nauczycieli . .	600.000	—	573.163	580.000
	6	Na wynagrodzenie nauczycieli za godziny nadobowiązkowe	170.000	—	164.653	170.000
	7	Na zastępstwo nauczycieli urlopowanych .	50.000	—	48.655	44.000
		Suma rubryki I. .	8,222.500	—	7.051.827	7,857.000
II.		**Remuneracye i zasiłki.**				
	8	Remuneracye i zapomogi dla nauczycieli .	44.000	—	43.565	44.000
	9	Na zasiłki dla nauczycieli przeznaczonych na kurs rolniczy	4.000	—	6.637	3 000
	10	Na kursa wakacyjne nauki zręczności .	3.200	—	3.200	3.200
	11	Remuneracye na naukę robót ręcznych .	50.000	—	45.891	52.000
		Suma rubryki II. .	101.200	—	99.293	102.200
III.	12	**Na koszta podróży i dyety nauczycieli przeniesionych ze względów służbowych . . . . .**	13.000	—	13.448	10.000

Preliminarz na rok 1901. Wydatki.

Liczba rubryki	Liczba pozycyj	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
IV.		**Dodatki i dary z łaski.**				
	13	Dodatek stały do funduszu szkolnego krajowego emerytalnego . . .	25.600	—	25.600	25.600
	14	Interkalarya przypadające z funduszu szkolnego krajowego na rzecz krajowego funduszu szkolnego emerytalnego za pierwszy kwartał w razie opróżnienia posad nauczycielskich . . .	50.137	—	52.239	49.680
	15	Na emerytury dla nauczycieli, którzy tracą posady wskutek reorganizacyi szkół .	—	5.000	4.816	6.800
	16	Dary z łaski dla wdów po nauczycielach i byłych nauczycieli, a to: *a*) stałe wedle wykazu „C“ 10.840 K. 18 h. *b*) jednorazowe . . 6.000 „ — „				
		razem . . .	16.840	—	15.377	15.940
		Suma rubryki IV. .	92.577	5.000	98 032	98.020
V.	17	**Na zasiłki dla funduszów szkolnych miejscowych na budowę szkół** .	200.000	—	189 278	200.000
VI.	18	**Na zasiłki dla funduszów szkolnych miejscowych na utrzymanie szkół**	60.000	—	55.778	50.000
	19	Na utrzymanie budynku szkolnego w Tarnowie	560	640	—	1.200
	20	Na mniejsze potrzeby szkolne i urzędowe .	132.798	—	116 983	128.458
	21	Na koszta nadzoru funduszów szkolnych miejscowych	12.000	—	11 819	12.000
		Suma rubryki VI. .	205.358	640	184.580	191.658
VII.	22	**Na przybory naukowe** (ze słójdem) .	36.920	—	36.920	36.920

Wydatki. Fundusz szkolny krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
VIII.	23	**Na biblioteki okręgowe** . . .	10.000	—	8.130	10.000
IX.	24	**Na konferencye okręgowe** . . .	76.239	—	72.834	68.000
X.	25	**Na stypendya dla uczniów i uczennic Seminaryów nauczycielskich** . .	200.000	—	199.964	200.000
XI.	26	**Na rozmaite wydatki a to:**				
		a) na potrzeby szkół ogólnej natury . . . . 3.000 K				
		b) na drobne wydatki Rad szkolnych okręgowych . 3.600 „				
		c) na wydawnictwo dziennika urzędowego Rady szkolnej krajowej . . . 5.000 „				
		d) na koszta zarządu z powodu przelania funduszów szkolnych okręgowych do funduszu szkolnego krajowego . . . . 12.000 „				
		razem . .	23.600	—	22.723	23.600
XII.	27	**Zasiłki dla szkół utrzymywanych przez korporacye:**				
		a) dla szkoły klasztornej PP. Benedyktynek obrz. orm. we Lwowie . .	—	6.000	6.000	6 000
		b) dla szkoły klasztornej PP. Klarysek w Starym Sączu	—	3.000	3.000	3.000
		c) dla szkoły klasztornej PP. Benedyktynek obrz. łać. w Przemyślu . .	—	6.336	5.544	6.336
		d) dla szkoły żeńskiej PP. Bazylianek w Jaworowie	—	1.600	1.600	1.600
		Do przeniesienia . .	—	16.936	16.144	16.936

Preliminarz na rok 1901. Wydatki.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		Z przeniesienia . .	—	16.936	16.144	16.936
		e) dla szkoły wydziałowej żeńskiej św. Scholastyki w Krakowie . .	—	5.000	660	5.000
		f) dla szkoły żeńskiej św. Tomasza w Krakowie	—	1.000	1.000	1.000
		g) dla szkoły żeńskiej Augustyanek w Krakowie	—	1.400	1.400	1.400
		h) dla szkoły żeńskiej w Stryju, utrzymywanej przez Towarzystwo pedagogiczne	—	1.000	1.000	1.000
		i) dla szkoły izraelickiej w Brodach .	—	12.000	12.000	12.000
		k) dla internatu PP. Bazylianek we Lwowie	—	1.000	1.000	1.000
		l) dla szkoły zręczności oddziału Towarzystwa pedagogicznego w Krakowie	—	600	600	600
		m) dla szkoły Sióstr miłosierdzia w Rozdole	—	1.200	1.200	1.200
		n) dla szkoły Sióstr Felicyanek w Besku	—	400	400	400
		o) dla szkoły izraelickiej w Tarnopolu .	—	3.000	3.000	3.000
		p) dla szkoły Sióstr Felicyanek w Uhnowie	—	600	600	600
		r) dla krakowskiej gminy ewangelickiej na ukończenie budowy szkoły przy kościele św. Marcina jednorazowo .	—	1.000	—	—
		s) dla Zakładu im. św. Heleny we Lwowie na utrzymanie 4-klas. szkoły utrzymywanej przez SS. Felicyanki	—	500	—	—
		t) dla szkoły w Bełzie utrzymywanej przez SS. Felicyanki . . .	—	600	—	—
		u) dla Sióstr Miłosierdzia w Nowosiółkach na umorzenie długu zaciągniętego na budowę szkoły jednorazowo	—	1.000	—	—
		w) dla utrzymywanego przez Zbór izraelicki we Lwowie zakładu dla kształcenia kandydatów na nauczycieli religii mojżeszowej w szkołach ludowych	—	666	—	—
		Suma rubryki XII. . .	—	47.902	39.004	44.136

Wydatki. Fundusz szkolny krajowy.

Wyjaśnienia.

Do rubr. I. poz. 1. Wydatki na płace i dodatki na mieszkanie nauczycieli etatowych wynoszą według załączonego wykazu „A“ . . . . . 6,506.350 K.

Z kwoty tej potrąca Rada szkolna krajowa tytułem interkalaryów 10% t. j. kwotę . . . . . 650.635 „

otrzymuje przeto kwotę . . . . . 5,855.715 K.

a preliminuje po zaokrągleniu wydatek w kwocie . . . . 5,856.000 „

Na rok 1900 dozwolony został ten wydatek w wysokości . . 5,646.000 „

Wydatek więc na rok 1901 preliminowany jest większy od dozwolonego na rok 1900 o . . . . . 210.000 K.

Przyczyny tego wzrostu leżą:

1) w zorganizowaniu 36 nowych szkół i rozdzieleniu 6 szkół przepełnionych, każdej na dwie szkoły odrębne a to męską i żeńską i

2) w eorganizacyi 74 szkół na więcej klasowe, z tych siedmiu 5 klasowych i jednej 4 klasowej na szkoły 6 klasowe oraz trzech 4 klasowych na szkoły 5 klasowe.

3) w obsadzeniu stałem większej liczby posad z powodu przybytku nauczycieli kwalifikowanych.

4) w wzięciu mniejszego interkalare, gdyż w r. 1899 osiągnięto interkalare zamiast preliminowanego 11% tylko 8·5%.

Do rubr. I. poz. 2. Wedle wykazu „E“ przypada na wynagrodzenie nauczycieli nadetatowych kwota . . . . . 1,285.512 K.

Od tej kwoty potrąca c. k. Rada szkolna krajowa z powodu posad nieobsadzonych lub obsadzonych siłami niekwalifikowanemi 12% w kwocie . . . . . 154.261 K.

zostaje przeto . . . . . 1,131.251 „

a preliminuje się okrągło . . . . . 1,131.000 „

zatem więcej o . . . . . 111.000 K.
niż na rok 1900 uchwalono.

Do rubr. I. poz. 3. Wedle wykazu „B“ wynoszą płace wraz z dodatkami na mieszkanie nauczycieli religii kwotę . . . . . 391·820 K.

Od tej kwoty strąca c. k. krajowa Rada szkolna tytułem opróżnionych posad 18% w kwocie . . . . . 70.528 „

zostaje zatem kwota . . . . . 321.292 K.

a preliminuje się okrągło . . . . . 321.000 K.

t. j. o 9.000 K. więcej niż na rok 1900 uchwalono, a to, z powodu systemizowania nowych posad nauczycieli religii.

Interkalare 18% proponuje się na tej podstawie, że w roku 1899 z powodu nieobsadzenia wielu posad osiągnięto interkalare 19%.

Do rubr. I. poz. 4. Preliminuje się o 9.500 K. więcej niż na rok 1900 uchwalono. Z powodu bowiem podwyższenia o 25% remuneracyi nauczycieli religii, dokonanego ustawą z dnia 22. czerwca 1899 Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 81 wypadło podwyższyć kwotę 75.630 osiągniętą w 1899 o 25% a zatem na 94.530 okrągło 94.500 K

Do rubr I. poz 5. Preliminuje się o 20.000 K. więcej niż na rok 1900 uchwalono z powodu wzrostu liczby nauczycieli i kwinkweniów.

Preliminarz na rok 1901. Wydatki.

Do rubr. I. poz. 6. Preliminuje się jak na rok 1900 uchwalono.

„ „ *I. poz. 7.* Preliminuje się o 6.000 K. więcej niż na rok 1900 uchwalono z powodu wzrostu liczby nauczycieli i urlopów.

„ „ *II. poz. 8.* Preliminuje się jak na rok 1900 uchwalono.

„ „ *II. poz. 9.* Preliminuje się o 1.000 K. więcej niż na rok 1900 uchwalono, z powodu trwania kursu przez sześć miesięcy.

„ „ *II poz. 10.* Preliminuje się jak na rok 1900 uchwalono.

„ „ *II. poz. 11.* Preliminuje się o 2.000 mniej jak na rok 1900 uchwalono, gdyż z powodu obsadzenia wielu posad nauczycielkami, odpada często potrzeba osobnego remunerowania nauki robót ręcznych kobiecych.

„ „ *III. poz. 12.* Preliminuje się o 3.000 K. więcej niż na rok 1900 uchwalono z powodu wzrostu liczby nauczycieli i wynikłości z r 1899.

„ „ *IV. poz. 13.* Preliminuje się jak na rok 1900 uchwalono.

„ „ *IV. poz. 14.* Preliminuje się ten wydatek na wysokości faktycznej kwoty, przypadającej z powodu opróżnionych posad nauczycielskich.

„ „ *IV. poz. 15.* Preliminuje się o 1.800 mniej jak na rok 1900 uchwalono, z powodu wynikłości w r. 1899.

„ „ *IV. poz. 16.* Preliminuje się o 900 K. więcej niż na rok 1900 z powodu przyznanych uchwałą Sejmu krajowego z 4. maja 1900 nowych darów z łaski.

„ „ *V. poz. 17.* Preliminuje się jak na rok 1900 uchwalono, gdyż wynikłość mniejsza w roku 1899 powstała wskutek niepobrania kwoty asygnowanej przed upływem roku i zamknięcia rachunku.

„ „ *VI. poz. 18.* Preliminuje się o 10.000 K. więcej niż na rok 1900 z powodu wzrostu liczby szkół.

„ „ *VI. poz. 19.* Preliminuje się jak na rok 1900 uchwalono.

„ „ *VI. poz. 20.* Preliminuje się wedle wykazu D więcej o 4.340 K. niż na rok 1900 uchwalono z powodu przeistoczenia szkół na więcej klasowe i nowozorganizowania szkół ludowych oraz 4 kursów rolniczych dopełniających.

„ „ *VI. poz. 21.* Preliminuje się jak na rok 1900 uchwalono.

„ „ *VII. poz. 22.* Preliminuje się jak na rok 1900 uchwalono.

Preliminowana kwota będzie użyta:

1) Na uzupełnienie przyborów zwykłych dla szkół, które ich nie mają, jak liczydeł, modeli, miar, wag i map Galicyi i Austro-Węgier.

2.) Na przybory do nauki chemii, fizyki, geografii i rysunków dla szkół wydziałowych, oraz 5-cio i 6 cio klasowych szkół pospolitych.

3.) Na zaopatrzenie w przyrządy do nauki zręczności tych szkół, których nauczyciele pobierali naukę zręczności na kursach wakacyjnych.

4.) Na zaopatrzenie kursów rolniczych w niezbędne narzędzia gospodarskie.

„ „ *VIII. poz. 23.* Preliminuje się jak na rok 1900 uchwalono.

„ „ *IX. poz. 24.* Preliminuje się więcej o 8.239 K. niż na rok 1900 ze względu na załączony wykaz G.

„ „ *X. poz. 25.* Preliminuje się jak na rok 1900 uchwalono.

Wydatki. Fundusz szkolny krajowy.

Do rubr. XI. poz. 26. Preliminuje się jak na rok 1900 uchwalono.

„ „ *XII. poz. 27 (a—p).* Preliminuje się jak na rok 1900 uchwalono.

„ „ *XII. poz. 27 (r—s).* Preliminuje się na wniosek c. k. Rady szkolnej krajowej. Uzasadnienie w sprawozdaniu z czynności Dep. II.

„ „ *XII. poz. 27 (t—u).* Preliminuje się wskutek uchwały Sejmowej z dnia 4. maja 1900. Bliższe uzasadnienie w sprawozdaniu z czynności Dep II.

„ „ *XII. poz. 27 w.* Według osobnego sprawozdania Wydziału krajowego.

Preliminarz na rok 1901. Dochody.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		Dochody.				
I.		**Odsetki od kapitałów.**				
	1	Odsetki od kapitału wypożyczonego na uposażenie funduszu pożyczkowego na budowę szkół:				
		a) 6% od 10.000 K. w listach zastawnych Zakładu kredytowego w Krakowie . . 600 K. — gr.				
		b) 4½% od 26.400 K. w listach zastawnych Banku krajowego . 1.188 „ — „				
		c) 4½% od 224.800 K. w obligacyach galicyjskich pożyczek krajowych . . 10.116 „ — „				
		d) 4½% od 186.600 K. w listach zastawnych galicyjskiego Towarzystwa kredytowego ziemskiego . . 8.397 „ — „				
		e) 4% od 1.200 K. w listach zastawnych galicyjskiego Towarzystwa kredyt. ziemskiego . . . 48 „ — „				
		f) 4% od 135.000 K. w listach zastawnych galicyjskiego Towarzystwa kredytowego ziemskiego . . 5.400 „ — „				
		g) 4% od 659 K. 70 gr. w książeczkach galicyjskiego Banku krajowego . . . 26 „ 38 „	25.776	—	25.776	25.776
	2	Od 4% listów zastawnych galicyjskiego Banku krajowego nominalnej wartości 16.600 K. będących własnością majątku zarodowego	664	—	664	664
	3	Odsetki od kapitałów przeznaczonych na płacę nauczycieli:				
		a) 4% od 73.000 K. w obl. galic. pożyczki krajowej z roku 1893 2.920 K. — gr.				
		Do przeniesienia 2.920 K. — gr.	26.440	—	26.440	26.440

Dochody. Fundusz szkolny krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		Z przeniesienia 2.920 K. — gr.	26.440	—	26.440	26.440
		b) 4% od 874.800 K. w listach zastawnych galicyjskiego Banku krajowego . . . 34.992 „ — „				
		c) 4% od 1.800 K. w list. zast. galic. Towarz. kredyt. ziemskiego . 72 „ — „				
		d) 4% od 41.200 K. w listach zast. gal. Tow. kredyt. ziemskiego . 1.648 „ — „				
		e) 4% od 4.000 koron w oblig. gal. funduszu propinacyjnego . 160 „ — „				
		f) 4% od 200 K. losu państw. z roku 1860 8 „ „				
		g) 4% od 17.112 K. 68 gr., w książeczkach Banku krajowego . 684 „ 51 „	40.485	—	40.702	40.056
4		5% od kapitałów hipotekowanych w wal. wiedeńskiej:				
		a) u bractwa św. Anny w Jarosławiu — Kapitał 75 zł. — ct. — Odsetki 3 K. 15 gr.				
		b) na realności Nr. 35 w Mościskach 7 „ 30 „ — „ 32 „				
		c) na realności Nr. 48, 106 i 202 w Mościskach 25 „ — „ 1 „ 05 „				
		d) na dobrach Gdów . 187 „ 30 „ 7 „ 88 „				
		e) u bractwa szkaplerza w Bochni 50 „ — „ 2 „ 10 „				
		f) u bractwa Niepokalan. pocz. NPM. w Łukawicy 112 „ 30 „ 4 „ 73 „				
		Do przeniesienia 457 zł. 30 gr. 19 K. 23 gr.	66.925	—	67.142	66.496

Preliminarz na rok 1901. Dochody.

Liczba rubryki	Liczba pozycyj	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		Z przeniesienia 457 zł. 30 ct. 19 K. 23 gr.	66.925	—	67.142	66.496
		g) u bractwa różańcow. w Bruśniku 250 „ — „ 10 „ 50 „ *h*) u bractwa różańcow. w Woli Lubeckiej . 267 „ 30 „ 11 „ 25 „ 975 zł. — ct. 40 K. 98 gr.	41	—	53	40
5		5% od kapitałów hipotekowanych w walucie polskiej: *a*) na dobrach Branice Kapitał 5.000 złp. — gr. Odsetki 125 K. 04 gr. *b*) na dobrach Głęboka 17.418 „ 05 „ 435 „ 46 „ *c*) na dobrach Dojazdów . 28.712 „ 22 „ 717 „ 82 „ 51.130 złp. 27 gr. 1278 K 32 gr.	1.278	—	3.276	1.278
6		5% od kapitałów hipotekowanych na realnościach w Krakowie w wal. polskiej. *a*) Nr. 342 Kapitał Odsetki I. 521 V. 949 złp. 13 gr. 23 K. 73 gr. *b*) Nr. 171 I. 256 II. 421 „ 26 „ — „ — „ 1.371 złp. 09 gr. 23 K. 73 gr.	24	—	—	24
7		5% od kapitałów hipotekowanych na rzecz pojedynczych szkół: *a*) od 4.200 zł. czyli 8.400 K. na dobrach Zwiernik i Budy dla szkoły w Zwierniku . . . . 420 K. — gr. *b*) od 100 talarów na dobrach Niegowice dla szkoły w Niegowicach . 21 „ — „				
		Do przeniesienia . 441 K. — gr.	68.268	—	70.471	67.838

Dochody. Fundusz szkolny Krajowy.

Liczba rubryki	Liczba pozycyj	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		Z przeniesienia 441 K. — h.	68.268	—	70.471	67 838
		c) od 420 zł. czyli 840 K. na dobrach Kańczuga dla szkoły w Grodzisku . 42 „ — „	483	—	979	482
		Suma rubryki I. . .	68.751	—	71.450	68.320
II.		**Dochody z dóbr, realności i innych praw.**				
	8	Czynsz z ogrodu szkolnego w Dunajowie .	2	—	—	2
	9	„ „ „ „ Krukienicach	4	—	4	4
	10	„ „ „ „ Bieczu . .	2	—	6	2
	11	„ z wydzierżawionych gruntów w Zagórzu	10	—	10	10
	12	„ „ „ „ Pilznie .	704	—	410	820
	13	„ „ „ w Skawinie .	372	—	403	372
	14	Od gminy miasta Tarnowa za wynajęcie budynku będącego w części własnością funduszu szkolnego krajowego . .	324	—	162	324
	15	Czysty dochód z gruntów i realności pojedynczych szkół	10.000	—	10.000	10.000
	16	Wartość naturaliów od gmin, obszarów dworskich i innych stron	32.000	—	32.000	32.000
		Suma rubryki II. . .	43.418	—	42.995	43 534
III.		**Dodatki.**				
	17	Od gminy Zaleszczyki dodatek na wydatki kancelaryjne:				
		a) miasto Zaleszczyki . . 24 K. 46 gr.				
		b) Zaleszczyki stare . . 3 „ 24 „				
		c) obszar dworski . . . — „ 30 „	28	—	—	28
	18	Od tarnowskiej gminy żydowskiej dodatek na utrzymanie IV. klasy przy szkole głównej	52	—	—	52
	19	Od gminy Cewków część odsetek od majątku gminnego	210	—	210	210
		Do przeniesienia	290	—	210	290

Preliminarz na rok 1901. Dochody.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		Z przeniesienia . .	290	—	210	290
	20	Od każdoczesnego proboszcza obrz. łać. w Limanowie zahipotekowana renta na części dóbr Lipowa . . .	84	—	84	84
	21	Od legatu Ferdynanda Sroczyńskiego w kwocie 500 zł. m. k. od właściciela dóbr w Bolesławiu	52	—	—	52
	22	Od gminy Laskowce odsetki od renty państwowej Nr. 28618 na 2.350 zł. w. a. czyli 4.700 K.	198	—	198	198
	23	Od gminy Bortiatyn odsetki od renty państwowej Nr. 38006 na 950 zł. w. a. czyli 1.900 K.	80	—	399	80
	24	Dobrowolne zobowiązania gmin, obszarów dworskich i innych stron, tudzież z przewyżki dochodów majątków zarodowych miast i miasteczek nareszcie od gmin Krakowa i Białej na płacę nauczycieli	970.000	—	836.759	970.000
	25	Zaległe z końcem roku 1894 prestacye szkolne odebrane od byłych funduszów szkolnych okręgowych . .	40.000	—	42.214	40.000
	26	Dodatek do podatków od gmin i obszarów dworskich	1,170.000	—	1,144.908	1,140.000
	27	3% dodatek okręgowy	575.000	—	615.379	580 000
		Suma rubryki III. .	2,755.704	—	2 640.151	2,730.704
IV.	28	**Zysk ze sprzedaży książek szkolnych** .	5.670	—	5.670	5.670
V.	29	**Zapisy i darowizny**	—	—	—	—
VI.	30	**Taksy od spadków**	85.000		86.021	70.000
VII	31	**Rozmaite wpływy**	—		87.807	—
VIII.	32	**Dodatek z c. k. Skarbu państwa** . .	109.886	—	109.886	109.886
IX.	33	**Zwroty zaliczek udzielonych gminom na budynki szkolne z lat dawniejszych**	4.970	—	8.062	7.120

Dochody. Fundusz szkolny krajowy.

Wyjaśnienia.

Do rubr. I. poz. 1 a) do *g)*. Preliminuje się na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 22. września 1892 i z dnia 16. lutego 1894.

„ „ *I. poz. 2 i 3 a)* do *g)*. Preliminuje się na podstawie stanu efektów z końcem roku 1899 wykazanego w zamknięciu rachunków za ten rok.

„ „ *I. poz. 4* do *7*. Preliminuje się na podstawie stanu kapitałów hipotecznych w dniu układania preliminarza.

„ „ *II. poz. 8* do *14*. Preliminuje się na podstawie umów istniejących.

„ „ *II. poz. 15* i *16*. Preliminuje się jak na rok 1900.

„ „ *III. poz. 17* do *23*. Preliminuje się na podstawie istniejących zobowiązań.

„ „ *III. poz. 24*. Wedle wykazu A) dołączonego do zamknięcia rachunku za rok 1899 sprostowana należytość prestacyi szkolnych na płacę nauczycieli i potrzeby szkolne w kwotach ryczałtowych wraz z prestacyą od gminy miasta Krakowa (12% od opłacanych podatków) wynosi ogółem . . . . . 969.427 K. 30 gr.
preliminuje się przeto w zaokrągleniu jak na rok 1900 970.000 K.

„ „ *III. poz. 25*. Zaległe z końcem roku 1894 prestacye szkolne przyjęte od byłych funduszów szkolnych okręgowych wynoszą z końcem roku 1899 jeszcze sumę 220.591 K. 03 gr. W roku 1899 uiszczono z tego tytułu 42.213 K. 86 gr. zaś w I półroczu 1900 18.541 K. 44 gr. Dla braku innej podstawy opierając się na tych wynikłościach preliminuje się na rok 1901 przypuszczalny dochód z tego tytułu jak na rok 1900 w kwocie 40.000 K.

„ „ *III. poz. 26*. Sprostowana należytość dodatków do podatków od gmin, obszarów dworskich i innych stron na rok 1899 wymierzona na podstawie nowych ustaw podatkowych wynosi wedle przedłożonych przez c. k. Urzędy podatkowe wykazów ogółem sumę . . . . . 1,170.800 K. 07 gr.

Preliminuje się tedy przypuszczalny dochód w zaokrąglonej kwocie . . . . . 1,170.000 K. — gr.

„ „ *III. poz. 27*. Sprostowana należytość na rok 1899 3% dodatków okręgowych wynosi wedle wykazów urzędów podatkowych ogółem sumę . . . 575.785 K. 04 gr.

Preliminuje się więc z tego tytułu przypuszczalny dochód w zaokrąglonej kwocie . . . . . 575.000 K. — gr.

„ „ *IV*. Preliminuje się jak na rok 1900.

„ „ *V*. Nic się nie preliminuje dla braku wynikłości od lat wielu.

„ „ *VI*. Preliminuje się przypuszczalny dochód na podstawie ustawy krajowej z dnia 6. grudnia 1894 Dz. ust. i rozp. krajow. Nr. 19. z roku 1896 z uwzględnieniem wzrastającej co roku wynikłości a wynoszącej w roku 1899 kwotę 86.021 K. 36 gr. zaś w czasie od 1. stycznia do 31. maja 1900 kwotę 36.623 K. 17 gr.

„ „ *VII*. Nic się nie preliminuje jak w latach poprzednich.

„ „ *VIII*. Dodatek stały z c. k. Skarbu państwa.

„ „ *IX*. Preliminuje się przypadające raty na rok 1901 (jak wykaz pod H.).

Do L. 16.552 z roku 1900.

R. S. kr.

Wykaz A.

liczby posad etatowych nauczycieli szkół ludowych oraz nauczycieli szkół wydziałowych systemizowanych na rok 1900/1 z przywiązanemi do nich płacami, dodatkami za kierownictwo i na mieszkanie wedle stanu posad z dniem 30. czerwca 1900.

Liczba posad	Wyszczególnienie	Pojedynczo	Razem
		Waluta koronowa	
	I. Klasa (miasto Kraków).		
8	Dyrektorów szkół wydziałowych z dodatkiem za kierownictwo	2.400	19.200
8	Nauczycieli szkół wydziałowych po	2.200	17.600
16	„ „ „ „	1.980	31.680
12	Kierowników szkół pospolitych po	2.000	24.000
16	Nauczycieli starszych po	1.980	31.680
29	„ „ „	1.760	51.040
19	„ młodszych po	1.100	20.900
108	Razem . .	—	196 100
	II. Klasa.		
27	Dyrektorów szkół wydziałowych po	2.200	59.400
30	Nauczycieli „ „ „	1.980	59.400
58	„ „ „ „	1.760	102.080
83	Kierowników szkół pospolitych	1.800	149.400
5	Nauczycieli starszych po	1.760	8.800
88	„ „ „	1.540	135.520
175	„ „ „	1.320	231.000
141	„ młodszych po	990	139.590
	Nauczycieli robót ręcznych, śpiewu i gimnastyki . .	—	2.800
607	Razem . .	—	887.990

Liczba posad	Wyszczególnienie	Pojedynczo	Razem
		Waluta koronowa	
	III. Klasa.		
157	Kierowników szkół ludowych po	1.600	251.200
23	„ „ „ „	1.400	32.200
134	Nauczycieli starszych po	1.320	176.880
314	„ „ „	1.100	345.400
230	„ młodszych po	880	202.400
858	Razem . .	—	1,008.080
	IV. Klasa.		
856	Kierowników szkół ludowych po	1.100	941.600
173	Nauczycieli starszych po	1.000	173.000
1029	„ „ „	900	926.100
2059	„ „ „	800	1,647.200
866	„ młodszych po	770	666.820
	67 dodatków na mieszkanie po	100	6.700
	68 „ „ „ „	90	6.120
	135 „ „ „ „	80	10.800
4983	Razem . .	—	4,378.340

Liczba posad	Wyszczególnienie	Razem Koron	Uwaga
	Zestawienie.		
108	Nauczycieli miasta Krakowa	196.100	
607	„ w II. Klasie	887.990	
858	„ w III. Klasie	1,008.080	
4.983	„ w IV. Klasie	4,378.340	
6.556	Razem . .	6.470.510	
	Do tego:		
37	Nauczycieli dopełniających kursów rolniczych .	35.840	
6.593	Ogółem . .	6,506.350	
	Po strąceniu 10% tytułem interkalaryów . .	650.635	
	Zostaje . .	5,855.715	
	Czyli okrągło . .	5,856.000	

Do L. 16.552 z r. 1900.
R. S. K.

Wykaz B.

posad etatowych nauczycieli religii systemizowanych na rok 1900/1901 z przywiązanemi do nich płacami i dodatkami na mieszkanie.

Ilość posad	Poszczególnienie	Pojedynczo K.	Razem K.
	Kraków miasto:		
4	Nauczycieli religii szkół wydziałowych po	2.200	8.800
5	„ „ „ „ „	1 980	9.900
6	„ „ „ pospolitych „	1.980	11.880
7	„ „ „ „ „	1.760	12.320
22	Razem . . .	—	42.900
	II. Klasa.		
28	Nauczycieli religii szkół wydziałowych po	1.980	55.440
29	„ „ „ „ „	1.760	51.040
17	„ „ „ pospolitych „	1.760	29.920
17	„ „ „ „ „	1.540	26.180
34	„ „ „ „ „	1.320	44.880
125	Razem . . .	—	207.460
	III. Klasa.		
19	Nauczycieli religii szkół pospolitych po	1.540	29.260
48	„ „ „ „ „	1 320	63 360
12	„ „ „ „ „	1.100	13.200
79	Razem . . .	—	105 820
	IV. Klasa.		
27	Nauczycieli religii szkół pospolitych po	1.320	35.640
253	Ogółem . . .	—	391.820
	Po strąceniu 18% interkalare	—	70.528
	Zostaje	—	321.292
	preliminuje się okrągło . . .	—	321.000

Do L. 16.552 z roku 1900.
R. S. K.

Wykaz C.

stałych darów z łaski dla wdów po nauczycielach i byłych nauczycieli.

Liczba porząd.	Imię i nazwisko	Kwota roczna K.	h.
1	Hołubowicz Petronela	126	—
2	Horakowska Marya	78	—
3	Klos Franciszka	70	—
4	Seniów Agata	76	—
5	Klesiewicz Julia	72	—
6	Rogozińska Józefa	80	—
7	Witowska Julia	102	—
8	Dmytryk Michał	400	—
9	Januszewska Wiktorya	334	—
10	Prokopowicz Emilia	60	—
11	Guzkiewicz Aniela	160	—
12	Czaporowska Tekla	102	—
13	Rogożewski Jan	360	—
14	Matusiewicz Marya	160	—
15	Ferencewicz Agata	250	—
16	Jałbrzykowska Agnieszka	240	—
17	Mikiewicz Eleonora	40	—
18	Strojkowska Julia	120	—
19	Praszałowicz Marya	80	—
20	Jankowska Julia	200	—
21	Nowomiejska Karolina	102	—
22	Dubiel Amalia	126	—
23	Kółko Wiktorya	120	—
24	Kruczkowski Leopold	60	—
25	Makarewiczowa Marya	120	—
26	Iwancio Damian	240	—
27	Kamińska Tekla	78	—
28	Kołdrasińska Zofia	160	—
29	Bernadzikiewicz Antonina	40	—
30	Dąbrowska Stefania dla 3 dzieci	80	—
31	Bukowski Szymon	150	—
32	Knihnicka Jadwiga	120	—
33	Kabarowska Michalina	166	—
34	Dąbrowska Marya	140	—
35	Panek Rozalia	100	—
36	Imańska Walerya	144	—
37	Hilowa Klementyna	40	—
38	Hornatkiewicz Antoni	192	50
39	Koral Wincenty	90	—
40	Jabłoński Karol	25	—
	Do przeniesienia	5.403	50

Liczba porząd.	Imię i nazwisko	Kwota roczna K.	h.
	Z przeniesienia . . .	5.403	50
41	Kobrynowa Joanna	120	—
42	Zbarska Barbara	100	—
43	Boguszowa Józefa	200	—
44	Dubilowa Marya	200	—
45	Warhałowska Marya	100	—
46	Łopatyński Teofil	500	—
47	Stebnicka Albina	200	—
48	Wojnowska Marya	160	—
49	Jaroszewiczowa Anna	240	—
50	Jednakowska Teofila	300	—
51	Marecka Marya	300	—
52	Kowalska Amalia	240	—
53	Dolińska Paulina	216	68
54	Niementowska Emilia	100	—
55	Sądowa Helena	240	—
56	Picykowa Klementyna	200	—
57	Koncka Teresa	240	—
58	Płoszczak Cyryla	240	—
59	Iwanicka Bronisława	240	—
60	Hanulowa Ludwika	400	—
61	Dudyński Zacharyasz	300	—
62	Pelczar Ludwik	400	—
63	Michajłukowa Marya	200	—
	Razem . . .	10.840	18

Do L. 16552 z roku 1900.
R. S. K.

Wykaz D.

ryczałtów na drobne potrzeby szkolne.

Liczba szkół	Rodzaj szkół	Pojedynczo	Razem
		Koron	
3.059	szkół ludowych jednoklasowych po	20	61.180
755	„ „ dwu „ „	30	22.650
49	„ „ trzy „ „	40	1.960
161	„ „ cztero „ „	50	8.050
70	„ „ pięcio „ „	60	4.200
84	„ „ sześcio „ „	70	5.880
1	„ „ siedmio „ „	80	80
6	„ „ wydziałowych „	140	840
26	„ „ „ „	110	2.860
	utrzymanie warsztatu w Sokalu	—	1.088
	37 dopełniających kursów rolniczych po	110	4,070
4.211	szkół dla nauczycieli etatowych razem	—	112.858
	a dla 1878 nauczycieli nadetatowych i na chemikalia dla 116 szkół po	10	19.940
	Ogółem . .	—	132.798

Do L. 16.552 z r. 1900.
R. S. K.

Wykaz E.

Posad nauczycieli nadetatowych przyzwolonych na rok szkolny 1900/1 z przywiązanemi do nich wynagrodzeniami.

Nr.	Okrąg szkolny	Ogólna liczba nauczycieli nadetat.	Z tej liczby przypada na					
			I. klasa		II. klasa		III. klasa	IV. klasa
			z wynagrodzeniem w walucie koronowej					
			1188	1056	1056	924 i 792	660	600
1	Biała	20	—	—	—	—	8	12
2	Bóbrka	27	—	—	—	—	6	21
3	Bochnia	51	—	—	6	4	8	33
4	Bohorodczany	12	—	—	—	—	5	7
5	Borszczów	24	—	—	—	—	3	21
6	Brody	29	—	—	7	4	1	17
7	Brzesko	44	—	—	—	—	7	37
8	Brzeżany	34	—	—	—	8	3	23
9	Brzozów	8	—	—	—	—	1	7
10	Buczacz	33	—	—	8	—	7	18
11	Chrzanów	37	—	—	—	—	11	26
12	Cieszanów	17	—	—	—	—	2	15
13	Czortków	33	—	—	—	—	10	23
14	Dąbrowa	20	—	—	—	—	4	16
15	Dobromil	12	—	—	—	—	2	10
16	Dolina	46	—	—	—	—	19	27
17	Drohobycz	23	—	—	6	4		13
18	Gorlice	21	—	—	—	6	2	13
19	Gródek	18	—	—	—	8	2	8
20	Grybów	11	—	—		—	5	6
21	Horodenka	20	—	—	—	—	4	16
22	Husiatyn	37	—	—	—	—	3	34
23	Jarosław	28	—	—	10	—	3	15
24	Jasło	20	—	—	5	4	—	11
25	Jaworów	17	—	—	—	7	1	9
26	Kałusz	29	—	—	—		9	20
27	Kamionka	26	—	—	—	—	8	18
28	Kolbuszowa	18	—	—	—	—	8	10
29	Kołomyja	29	—	—	9	15	—	5
30	Kosów	19	—	—	—	—	10	9
31	Kraków miasto	53	17	36	—	—	—	—
32	Kraków okolica	34	—	—	—	—	—	34
33	Krosno	20	—	—	—	5	5	10
34	Łańcut	32	—	—	—	—	6	26
35	Limanowa	19	—	—	—	—	4	15
36	Lisko	9	—	—	—	—	3	6
37	Lwów miasto	—	—	—	—	—	—	—
	Do przeniesienia	929	17	36	51	65	170	591

Nr.	Okrąg szkolny	Ogólna liczba nauczycieli nadetat.	Z tej liczby przypada na					
			I. klasa		II. klasa		III. klasa	IV. klasa
			z wynagrodzeniem w walucie koronowej					
			1188	1056	1056	924 i 792	660	600
	Z przeniesienia	929	17	36	51	65	170	591
38	Lwów okolica	37	—	—	—	—	5	32
39	Mielec	12	—	—	—	—	4	8
40	Mościska	21	—	—	—	—	11	10
41	Myślenice	36	—	—	—	—	2	34
42	Nadwórna	18	—	—	—	—	8	10
43	Nisko	24	—	—	—	—	6	18
44	Nowy Sącz	39	—	—	9	4	6	19
45	Nowytarg	17	—	—	—	—	6	11
46	Peczeniżyn	5	—	—	—	—	3	2
47	Pilzno	12	—	—	—	—	5	7
48	Podgórze	28	—	—	7	8	2	11
49	Podhajce	15	—	—	—	—	4	11
50	Przemyśl	60	—	—	8	30	1	21
51	Przemyślany	19	—	—	—	—	6	13
52	Przeworsk	20	—	—	—	—	5	15
53	Rawa	18	—	—	—	—	6	12
54	Rohatyn	18	—	—	—	—	5	13
55	Ropczyce	13	—	—	—	—	8	5
56	Rudki	10	—	—	—	—	2	8
57	Rzeszów	26	—	—	9	3	3	11
58	Sambor	9	—	—	4	—	—	5
59	Sanok	12	—	—	2	2	2	6
60	Skałat	23	—	—	—	—	7	16
61	Śniatyn	18	—	—	—	8	2	8
62	Sokal	31	—	—	2	5	1	23
63	Stanisławów	35	—	—	13	12	—	10
64	Stary Sambor	10	—	—	—	—	6	4
65	Stryj	37	—	—	—	17	1	19
66	Strzyżów	10	—	—	—	—	2	8
67	Tarnobrzeg	19	—	—	—	—	8	11
68	Tarnopol	23	—	—	7	3	2	11
69	Tarnów	31	—	—	5	12	4	10
70	Tłumacz	31	—	—	—	—	14	17
71	Trembowla	28	—	—	—	8	4	16
72	Turka	4	—	—	—	—	2	2
73	Wadowice	26	—	—	3	3	5	15
74	Wieliczka	27	—	—	7	1	4	15
75	Zaleszczyki	10	—	—	—	—	4	6
76	Zbaraż	16	—	—	—	—	5	11
77	Złoczów	31	—	—	8	—	3	20
78	Żółkiew	39	—	—	—	9	6	24
79	Żydaczów	19	—	—	—	—	10	9
80	Żywiec	12	—	—	—	—	2	10
	Razem	1878	17	36	135	190	362	1138

Obliczenie wydatku na powyższe wynagrodzenia

	17	nauczycieli	po 1.188 K	razem	20.196 K
	36	„	„ 1.056 „	„	38.016 „
	135	„	„ 1.056 „	„	142.560 „
190	95	„	„ 924 „	„	87.780 „
	95	„	„ 792 „	„	75.240 „
	362	„	„ 660 „	„	238.920 „
	1138	„	„ 600 „	„	682.800 „
	1878		Ogółem		1,285.512 K.
			a potrąciwszy tytułem interkalarne 12%		154.261 „
			zostaje		1,131.251 K.
			a preliminuje się okrągło		1,131.000 K.

Do L. 16.552 z roku 1900.
R. S. K.

Wykaz F.

przekształconych i nowozorganizowanych szkół od 1/7 1899 do 30/6 1900.

Wykaz szkół przekształconych.

Ilość szkół	z klasowej	na klasową	Uwaga
2	5 klasowa miesz.	5 klasowe męskie 5 „ żeńskie	
7	5 klasowych	6 klasowe	
1	4 klasową	6 „	
3	4 „	5 „	
3	4 „	4 klasowa męska 4 „ żeńska	
6	3 „	4 klasowe	
7	2 „	4 „	
1	1 „	dwie 2 klasowe m. i ż.	
50	1 „	2 klasowe	
Razem szkół . 80			

Wykaz szkół nowozorganizowanych.

29 szkół . . . . . 1 klasowych
1 szkoła . . . . . 2 klasowa
6 szkół . . . . . 4 klasowych

Razem . 36 szkół.

Do L. 16.552/1900.
R. S. K.

Wykaz G.

Konferencye okręgowe.

Liczba nauczycieli etatowych	6.593
„ „ nadetatowych	1.878
Razem . . .	8.471

Licząc na każdego nauczyciela po 9 K. wypada

kwota . . . . . 76.239 K.

Załącznik II. do preliminarza krajowego funduszu szkolnego na rok 1901.

WYKAZ

zaliczek udzielonych gminom na budynki szkolne

od roku 1876 po koniec roku budżetowego 1899.

Liczba porządkowa	Nazwa gminy		Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1901 do spłaty przypadające		Raty zaległe po koniec roku 1899	
			K.	gr.	K.	gr.	K.	gr.
1	Babuchów	gmina	1.000	—	—	—	—	—
2	Bachorzec	„	1.000	—	—	—	—	—
3	Balice	„	600	—	—	—	—	
4	Balińce	„	1.200		—	—	—	—
5	Bar	„	400	—	—	—	—	—
6	Barańczyce	„	800	—	—	—	—	—
7	Bartków	„	800	—	—	—	—	—
8	Bartków i Posadowa	„	400	—	—	—	—	—
9	Bartkówka	„	600	—	—	—	—	—
10	Barwald	„	3.000	—	300	—	200	—
11	Baranówka	„	400	—	—	—	40	—
12	Bereźnica szlach i rustyk	„	600	—	—	—	80	—
13	Berdadówka	„	1.000	—	—	—	—	—
14	Biała	„	1.200	—	—	—	—	—
15	Biesiadki i Zerków	„	1.600	—	160	—	—	—
16	Bihale	„	1.000	—	—	—	—	—
17	Biskupice	„	2.000	—	—	—	—	—
18	Biskupice	„	1.000	—	—	—	—	—
19	Blich	„	1.000	—	—	—	—	—
20	Błozew dolna	„	200	—	—	—	20	—
21	Błudniki	„	400	—	—	—	22	—
22	Bohutyn	„	600	—	—	—	—	—
23	Bolestraszyce	„	2.000	—	—	—	—	—
24	Boniszyn	„	1.000	—	—	—	—	—
25	Boratyn	„	600	—	—	—	—	—
26	Borek	„	200	—	—	—	—	—
27	Borszczów	„	3.000	—	—	—	—	—
28	Bóbrka	miasto	2.000	—	—	—	—	—
29	Bóbrka	gmina	2.000		—	—	—	—
30	Brzezina	„	400	—	—	—	—	—
31	Brzostowa góra	„	400	—	—	—	—	—
32	Brzoza królewska	„	650	—	—	—	—	—
33	Brzoza królewska	„	400	—	—	—	80	—
34	Brzyszczki	„	540	—	—	—	—	—
35	Buczacz	„	3.000	—	—	—	—	—
36	Bukowina	„	800	—	—	—	—	—
37	Burcze	„	400	—	—	—	40	—
38	Burczyce	„	200	—	—	—	—	—
39	Busk	„	2.000	—	—	—	—	—
40	Busowisko	„	400	—	—	—	—	—
41	Buszkowice	„	400	—	—	—	40	—
32	Capowce	„	600	—	—	—	—	—
	Do przeniesienia . . .		41.840	—	460	—	522	—

Liczba porządkowa	Nazwa gminy		Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1901 do spłaty przypadające		Raty zaległe po koniec roku 1899	
			K.	gr.	K.	gr.	K.	gr.
	Z przeniesienia . .		41.840	—	460	—	522	—
43	Cetula	gmina	1.200	—	—	—	—	—
44	Cetula	„	400	—	—	—	40	—
45	Chłopice	„	400	—	—	—	80	—
46	Chocimierz	„	1.000	—	—	—	—	—
47	Chodnowice	„	400	—	20	—	—	—
48	Cholewiana góra	„	800	—	—	—	—	—
49	Chorośnica	„	1.000	—	—	—	460	—
50	Chudyjowce	„	400	—	—	—	80	—
51	Chyrów	„	1.200	—	—	—	—	—
52	Cieniawa	„	1.000	—	100	—	—	—
53	Cieszacin	„	400	—	—	—	—	—
54	Cikowice	„	800	—	80	—	80	—
55	Cmolas	„	400	—	—	—	—	—
56	Czaple	„	400	—	—	—	—	—
57	Czarnokońce małe	„	500	—	—	—	—	—
58	Czarny potok	„	800	—	—	—	—	—
59	Czekaj	„	300	—	—	—	—	—
60	Czyków	„	800	—	—	—	—	—
61	Czerepin	„	600	—	—	—	—	—
62	Czernichowce	„	4.000	—	—	—	—	—
63	Czerniejów	„	1.000	—	—	—	—	—
64	Czerniszówka	„	200	—	—	—	—	—
65	Czudec	miasto	1.000	—	—	—	—	—
66	Czudec przedmieście	gmina	1.000	—	—	—	—	—
67	Czukiew	„	2.000	—	200	—	200	—
68	Czystopady	„	400	—	—	—	—	—
69	Czyszki powiat Brody	„	400	—	—	—	—	—
70	Czyszki powiat Lwów	„	400	—	—	—	—	—
71	Dabrowa	„	12.000	—	—	—	—	—
72	Dąbrówka polska	„	1.000	—	—	—	—	—
73	Darachów	„	1.200	—	—	—	—	—
74	Daszawa	„	1.000	—	—	—	—	—
75	Debrzów	„	2.000	—	—	—	—	—
76	Dębina	„	800	—	—	—	—	—
77	Dębno	„	1.200	—	—	—	—	—
78	Dębno	„	400	—	—	—	—	—
79	Dobromil	miasto	6.000	—	—	—	—	—
80	Dobromirka	gmina	800	—	—	—	—	—
81	Dobrotwór	„	600	—	—	—	—	—
82	Dora	„	600	—	—	—	—	—
83	Doroszów wielki	„	800	—	—	—	—	—
84	Dubie	„	600	—	—	—	—	—
85	Dubiecko	„	3.000	—	—	—	—	—
86	Duhowce z Dechową	„	800	—	—	—	—	—
87	Dudyńce	„	400	—	—	—	—	—
88	Dukla	„	1.600	—	—	—	—	—
89	Dukla	„	4.000	—	—	—	—	—
90	Dulcza wielka	„	1.600	—	—	—	—	—
91	Dunkowice	„	2.000	—	—	—	—	—
	Do przeniesienia . .		107.440	—	860	—	1.462	—

Liczba porządkowa	Nazwa gminy		Zaliczka pierwotnie dana K.	gr.	Raty w r. 1901 do spłaty przypadające K.	gr.	Raty zaległe po koniec roku 1899 K.	gr.
	Z przeniesienia . .		107.440	—	860	—	1.462	—
92	Dylągówka	gmina	600	—	—	—	—	—
93	Dźwiniaczka	„	1.200	—	120	—	—	92
94	Dzurków	„	1.000	—	—	—	—	—
95	Dżuryn	„	2.400	—	240	—	240	—
96	Falejowa z Raczkową	„	400	—	—	—	—	—
97	Faszczówka	„	1.000	—	—	—	—	—
98	Firlejówka	„	200	—	—	—	—	—
99	Folwarki żydaczowskie	„	1.640	—	—	—	—	—
100	Gaje starobrodzkie	„	1.200	—	—	—	—	—
101	Ganczary	„	1.000	—	—	—	—	—
102	Gorajowice	„	260	—	—	—	—	—
103	Giedlarowa	„	600	—	—	—	—	—
104	Gierzyce	„	600	—	—	—	—	—
105	Glinik	„	1.000	—	—	—	—	—
106	Głębokie	„	400	—	—	—	—	—
107	Głuchowice ad Gaje	„	600	—	—	—	—	—
108	Gołkowice	„	1.600	—	160	—	160	—
109	Gołogóry	„	1.000	—	—	—	—	—
110	Gołogóry	miasteczko	1.600	—	—	—	—	—
111	Górki	gmina	400	—	—	—	—	—
112	Góra ropczycka	„	400	—	—	—	—	—
113	Grabie	„	400	—	—	—	40	—
114	Grochowce	„	1.000	—	—	—	—	—
115	Gródek	„	1.000	—	100	—	200	—
116	Gruszów wielki	„	600	—	—	—	—	—
117	Grzymałów	„	2.000	—	—	—	—	—
118	Gwoździec i Cisowlas	gminy	3.000	—	150	—	227	41
119	Hadynówka	gmina	1.200	—	120	—	—	—
120	Hadyńkowce	„	1.000	—	—	—	—	—
121	Hawcze	„	1.000	—	—	—	—	—
122	Hermanowice	„	500	—	—	—	—	—
123	Hniliczki	„	1.200	—	—	—	—	—
124	Hniliczki wielkie	„	3.000	—	—	—	—	—
125	Hodów	„	1.200	—	—	—	—	—
126	Hodowice	„	800	—	—	—	—	—
127	Hołowczyńce	„	300	—	—	—	—	—
128	Hołowiecko	„	600	—	—	—	60	—
129	Hostów	„	1.000	—	—	—	—	—
130	Hruszów i Kłonica	„	1.000	—	—	—	—	—
131	Husisko oleskie	„	200	—	—	—	—	—
132	Husiatyn	„	1.600	—	—	—	—	—
133	Huta przedborska	„	200	—	—	—	—	—
134	Hyżne	„	800	—	—	—	—	—
135	Hołowczyńce	„	200	—	—	—	20	—
136	Ispas	„	600	—	—	—	—	—
137	Izdebnik	„	2.000	—	—	—	—	—
138	Jamnica	„	300	—	—	—	—	—
139	Jarocin	„	600	—	—	—	—	—
140	Jaryczów stary	„	1.000	—	—	—	—	—
	Do przeniesienia . .		154.900	—	1.750	—	2.410	33

Liczba porządkowa	Nazwa gminy		Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1901 do spłaty przypadające		Raty zaległe po koniec roku 1899	
			K.	gr.	K.	gr.	K.	gr.
	Z przeniesienia . . .		154.900	—	1.750	—	2.410	33
141	Jasienica	gmina	400	—	—	—	40	—
142	Jasień	„	2.000	—	—	—	—	—
143	Jaszczew	„	800	—	—	—	—	—
144	Jazłowczyk	„	600	—	—	—	—	—
145	Jażów nowy	„	400	—	—	—	—	—
146	Jędruskowce	„	400	—	—	—	80	—
147	Jezieżanka	„	600	—	—	—	—	—
148	Jordanów	„	2.000	—	—	—	—	—
149	Jurowce	„	400	—	—	—	40	—
150	Kalne	„	300	—	—	—	—	—
151	Kałusz	„	4.000	—	—	—	—	—
152	Kamienne	„	400	—	—	—	—	—
153	Kamienopol	„	600	—	—	—	—	—
154	Kędzierzawce	„	400	—	—	—	—	—
155	Kierlikówka z Ujazdem i Rdzawą	„	400	—	—	—	—	—
156	Klikowa	„	800	—	—	—	—	—
157	Klimiec	„	600	—	—	—	—	—
158	Klimkówka	„	800	—	—	—	—	—
159	Kłaj	„	600	—	—	—	—	—
160	Kłodno	„	400	—	—	—	—	—
161	Kobielnica ruska	„	1.100	—	—	—	—	—
162	Kobierzyn	„	500	—	—	—	—	—
163	Kobierzyn	„	800	—	—	—	—	—
164	Kobło stare	„	400	—	—	—	—	—
165	Kobyłowłoki	„	2.000	—	—	—	—	—
166	Kolbuszowa	„	1.400	—	—	—	—	—
167	Kołomyja	„	2.000	—	—	—	—	—
168	Komarno	„	2.000	—	—	—	—	—
169	Komarno	„	1.000	—	—	—	—	—
170	Konieczkowa	„	1.000	—	—	—	—	—
171	Kopki	„	600	—	—	—	—	—
172	Korczyn powiat Stryj	„	1.200	—	—	—	—	—
173	Korczyn powiat Krosno	„	1.000	—	—	—	—	—
174	Kornatowice	„	1.100	—	—	—	—	—
175	Koropiec powiat Czortków	„	800	—	—	—	—	—
176	Koropiec powiat Złoczów	„	600	—	—	—	—	—
177	Korszyłówka	„	1.000	—	—	—	—	—
178	Kosienice	„	600	—	—	—	—	—
179	Kosmacz	„	700	—	—	—	—	—
180	Kosowa	„	1.200	—	120	—	—	—
181	Kostarowce	„	1.200	—	—	—	—	—
182	Kowalowa	„	1.000	—	—	—	—	—
183	Kozielniki	„	400	—	—	—	—	—
184	Kozy	„	1.000	—	—	—	—	—
185	Krakowiec	miasto	600	—	—	—	—	—
186	Krakowiec	gmina	800	—	—	—	—	—
187	Krasne	„	400	—	—	—	39	76
188	Krasne	„	200	—	—	—	40	—
189	Krasów	„	400	—	—	—	—	—
	Do przeniesienia . . .		198.900	—	1.870	—	2.650	09

Liczba porządkowa	Nazwa gminy		Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1901 do spłaty przypadające		Raty zaległe po koniec roku 1899	
			K.	gr.	K.	gr.	K.	gr.
	Z przeniesienia . . .		198.900	—	1.870	—	2.650	09
190	Kreców	gmina	400	—	—	—	40	—
191	Kropiwna i Uhorce	„	600	—	—	—	30	—
192	Krościenko	„	400	—	—	—	—	—
193	Krościenko	„	2.000	—	—	—	—	—
194	Krotoszyn	„	1.000	—	—	—	—	—
195	Krówniki	„	800	—	—	—	—	—
196	Królin	„	204	—	—	—	—	—
197	Króżyki	„	400	—	—	—	80	—
198	Kryłos	„	1.000	—	—	—	—	—
199	Krynica	„	2.000	—	—	—	—	—
200	Krystynopol	„	1.200	—	—	—	—	—
201	Krzaczkowa	„	800	—	—	—	80	—
202	Kręcin	„	1.000	—	—	—	—	—
203	Krzyszkowice	„	2.000	—	—	—	—	—
204	Krzywcze	„	1.600	—	—	—	—	—
205	Księżnice	„	400	—	—	—	80	—
206	Kulików	„	4.000	—	—	—	—	—
207	Kulparków	„	1.200	—	—	—	160	—
208	Kuty	„	6.000	—	—	—	—	—
209	Lachowice	„	1.200	—	—	—	—	—
210	Lacka Wola	„	1.200	—	—	—	—	—
211	Lacka Wola	„	400	—	—	—	—	—
212	Lacko wielkie i małe	„	1.200	—	—	—	—	—
213	Lacko	„	200	—	—	—	—	—
214	Lanckorona	„	1.200	—	—	—	—	—
215	Leśniowice	„	400	—	—	—	80	—
216	Leszczowate	„	1.200	—	120	—	120	—
217	Leszczyn	„	400	—	—	—	—	—
218	Leszczyna	„	1.600	—	160	—	—	—
219	Leszniów	„	800	—	—	—	—	—
220	Leżajsk	„	10.000	—	—	—	—	—
221	Lipniki	„	600	—	—	—	—	—
222	Lipnica dolna	„	800	—	—	—	—	—
223	Lipnica murowana	„	1.200	—	—	—	—	—
224	Lipnica wielka	„	600	—	—	—	—	—
225	Lisko	„	1.600	—	—	—	—	—
226	Lisowice	„	1.800	—	—	—	—	—
227	Lisowice	„	600	—	—	—	—	—
228	Lubaczów	„	4.000	—	—	—	—	—
229	Lubcza	„	1.200	—	—	—	—	—
230	Lubiana	„	800	—	—	—	—	—
231	Lubla	„	400	—	—	—	—	—
232	Lubycza	„	300	—	—	—	—	—
233	Łańcut	„	4.000	—	—	—	—	—
234	Łańcut	miasto	8.000	—	—	—	—	—
235	Łęki	„	1.000	—	—	—	—	—
236	Łęki	„	400	—	—	—	40	—
237	Łęki	„	3.000	—	300	—	300	—
238	Łojowa	„	300	—	—	—	—	—
	Do przeniesienia . . .		276.304	—	2.450	—	3.660	09

Liczba porządkowa	Nazwa gminy		Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1901 do spłaty przypadające		Raty zaległe po koniec roku 1899	
			K.	gr.	K.	gr.	K.	gr.
	Z przeniesienia . . .		276.304	—	2.450	—	3.660	09
239	Łoniowa	gmina	1.600	—	160	—	160	—
240	Łopatyn	„	2.000	—	—	—	—	—
241	Łoszniów	„	1.000	—	—	—	—	—
242	Łoszniów	„	1.000	—	—	—	—	—
243	Łowce	„	600	—	—	—	—	—
244	Łuczyce	„	300	—	—	—	—	—
245	Łukowa	„	500	—	—	—	—	—
246	Magdałówka	„	1.200	—	—	—	—	—
247	Majdan gołogórski	„	400	—	—	—	—	—
248	Majdan górny	„	400	—	—	—	—	—
249	Majdan lipowiecki	„	600	—	—	—	—	—
250	Makowisko	„	400	—	—	—	200	—
251	Malawa	„	2.000	—	200	—	200	—
252	Manasterzec	„	800	—	—	—	—	—
253	Marcinkowice	„	400	—	—	—	—	—
254	Markowa	„	1.200	—	—	—	—	—
255	Markowce	„	800	—	—	—	—	—
256	Meteniow	„	600	—	—	—	—	—
257	Męcina	„	258	—	—	—	—	—
258	Męcinka	„	300	—	—	—	—	—
259	Michałkowa	„	300	—	—	—	—	—
260	Mielnica	„	600	—	—	—	—	—
261	Milatyn	„	400	—	—	—	—	—
262	Milówka	„	1.000	—	100	—	100	—
263	Mitulin	„	600	—	—	—	—	—
264	Młyniska	„	1.200	—	—	—	—	—
265	Mołotów z Demidowem	gmina	400	—	—	—	—	—
266	Mościska	„	4.000	—	—	—	—	—
267	Mostki	„	600	—	—	—	—	—
268	Mszaniec	„	400	—	—	—	—	—
269	Myściowa	„	500	—	—	—	—	—
270	Myślatycze	„	1.000	—	—	—	150	—
271	Mysłowa	„	600	—	—	—	—	—
272	Myszkowice	„	800	—	—	—	—	—
273	Nadwórna	„	800	—	—	—	—	—
274	Nadwórna	„	6.400	—	—	—	—	—
275	Nagorzany	„	800	—	—	—	—	—
276	Nahorce	„	800	—	—	—	—	—
277	Nałuże	„	800	—	—	—	—	—
278	Narajów	„	400	—	—	—	—	—
279	Nawarya	„	400	—	—	—	40	—
280	Nawsie	„	800	—	—	—	—	—
281	Niemiłów	„	1.600	—	—	—	—	—
282	Niepołomice	„	322	—	—	—	—	—
283	Niepołomice	„	2.000	—	—	—	—	—
284	Nieszkowice	„	600	—	—	—	—	—
285	Nisko	„	3.000	—	—	—	—	—
286	Niwra	„	1.000	—	—	—	—	—
287	Nowosielce	„	1.200	—	—	—	—	—
	Do przeniesienia . . .		325.984	—	2.910	—	4.510	09

Liczba porządkowa	Nazwa gminy		Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1901 do spłaty przypadające		Raty zaległe po koniec roku 1899	
			K.	gr.	K.	gr.	K.	gr.
	Z przeniesienia . . .		325.984	—	2 910	—	4.510	09
288	Nowoszyce	gmina	400	—	—	—	40	—
289	Nowy Sącz	„	800	—	—	—	—	—
290	Nowy Targ	„	2.000	—	—	—	—	—
291	Ochladów	„	200	—	—	—	—	—
292	Ochrymowce	„	1.600	—	—	—	—	—
293	Odrzykoń	„	1.200	—	—	—	—	—
294	Okleśnia	„	3.000	—	300	—	300	—
295	Okniany	„	400	—	—	—	—	—
296	Okniany	„	200	—	—	—	—	—
297	Olchawa	„	400	—	—	—	40	—
298	Oleszyce	„	2.000	—	—	—	—	—
299	Oleszyce stare	„	4.000	—	—	—	—	—
300	Olchowiec	„	600	—	—	—	—	—
301	Olszanica	„	1.000	—	—	—	—	—
302	Olszanik	„	800	—	—	—	—	—
303	Ortyniec	„	600	—	—	—	—	—
304	Osiek powiat Biała	„	1.000	—	—	—	—	—
305	Osiek „ Wadowice	„	800	—	—	—	—	—
306	Osiek „ Jasło	„	500	—	—	—	—	—
307	Osielec	„	1 000	—	—	—	—	—
308	Ostrów	„	1 200	—	—	—	—	—
309	Ostrów	„	400	—	—	—	—	—
310	Ostrowczyk polny	„	600	—	—	—	—	—
311	Oświęcim	„	1.000	—	—	—	—	—
312	Ożydów	„	1.000	—	—	—	—	—
313	Padew narodowa	„	1.000	—	—	—	—	—
314	Pawłokoma	„	500	—	—	—	—	—
315	Peczeniżyn	„	400	—	—	—	—	—
316	Petlikowce	„	1.000	—	—	—	—	—
317	Pierzchów	„	400	—	—	—	40	—
318	Pietrycze	„	400	—	—	—	—	—
319	Piłatkowce	„	200	—	—	—	40	—
320	Pisarowce	„	600	—	—	—	—	—
321	Pisarzowice	„	1.000	—	—	—	—	—
322	Piskorowice	„	1.000	—	—	—	—	—
323	Pistyń	„	1.200	—	—	—	—	—
324	Pistyń	„	800	—	—	—	—	—
325	Pleśniany	„	300	—	—	—	60	—
326	Pleszowice	„	400	—	—	—	—	—
327	Pniów	„	400	—	—	—	—	—
328	Pobereże powiat Żydaczów	„	1.200	—	—	—	—	—
329	Pobereże powiat Stanisławów	„	2.000	—	—	—	—	—
330	Pobużany	„	400	—	—	—	—	—
331	Podborce	„	1.000	—	—	—	—	—
332	Podhorodec	„	1.000	—	—	—	—	—
333	Podłęże	„	258	—	—	—	—	—
334	Podwysokie	„	2.000	—	—	—	—	—
335	Pohorce	„	400	—	—	—	—	—
336	Polanka	„	600	—	—	—	—	—
	Do przeniesienia . . .		371.128	—	3.210	—	5 030	09

Liczba porządkowa	Nazwa gminy		Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1901 do spłaty przypadające		Raty zaległe po koniec roku 1899	
			K.	gr.	K.	gr.	K.	gr.
	Z przeniesienia . .		371.128	—	3.210	—	5·030	09
337	Pomorzany	gmina	600	—	—	—	—	—
338	Poraż	„	400	—	—	—	—	—
339	Porąbka	„	800	—	80	—	—	—
340	Porchowa	„	400	—	—	—	—	—
341	Poręba radlna	„	400	—	—	—	—	—
342	Porszna	„	600	—	—	—	—	—
343	Potok złoty	„	1 000	—	—	—	—	—
344	Potok	„	800	—	—	—	—	—
345	Przedborz	„	400	—	—	—	—	—
346	Przedmieście dynowskie	„	400	—	—	—	40	—
347	Przemyśl miasto	„	12 000	—	—	—	—	—
348	Przewłoczna powiat Złoczów	„	600	—	—	—	—	—
349	Przewłoczna „ Brody	„	600	—	—	—	—	—
350	Przewrotne	„	1.600	—	—	—	—	—
351	Przybówka	„	800	—	—	—	—	—
352	Przybyszówka	„	600	—	—	—	—	—
353	Przysietnica	„	600	—	—	—	—	—
354	Przysietnica	„	400	—	—	—	—	—
355	Przyszów kameralny	„	400	—	—	—	—	—
356	Pstrągowa	„	1.000	—	100	—	20	—
357	Pstrągowa	„	1.800	—	180	—	180	—
358	Pustomyty	„	400	—	—	—	—	—
359	Raba	„	300	—	—	—	—	—
360	Radenice	„	600	—	—	—	180	—
361	Rydłowice	„	800	—	—	—	—	—
362	Radymno	„	6.000	—	—	—	—	—
363	Radziechów	„	11.300	—	—	—	—	—
364	Rajtarowice	„	600	—	—	—	—	—
365	Rajtarowice	„	1.000	—	100	—	200	—
366	Rakowczyk	„	1.000	—	—	—	—	—
367	Rakszawa	„	400	—	—	—	—	—
368	Rasztowce	„	1.000	—	—	—	—	—
369	Rawa	„	1.000	—	—	—	—	—
370	Rażniów	„	400	—	—	—	—	—
371	Reniów	„	400	—	—	—	—	—
372	Reszniate	„	400	—	—	—	—	—
373	Reszniate	„	400	—	—	—	—	—
374	Rodatycze	„	1.000	—	—	—	—	—
375	Rohatyn	„	10.000	—	—	—	—	—
376	Ropczyce	„	4.000	—	400	—	1.200	—
377	Rosochowaciec	„	400	—	—	—	40	—
378	Rozhurcze	„	1.200	—	—	—	—	—
379	Rożniatów	„	600	—	—	—	—	—
380	Rożniatów	„	600	—	—	—	60	—
381	Równe	„	800	—	—	—	—	—
382	Równia	„	400	—	—	—	40	—
383	Ruda	„	400	—	—	—	—	—
384	Rudki	„	3.200	—	—	—	—	—
385	Rudki	„	1.000	—	—	—	—	—
	Do przeniesienia . .		446.942	—	4.070	—	6.990	09

Liczba porządkowa	Nazwa gminy		Zaliczka pierwotnie dana K.	gr.	Raty w r. 1901 do spłaty przypadające K.	gr.	Raty zaległe po koniec roku 1899 K.	gr.
	Z przeniesienia . .		446.942	—	4.070	—	6.990	09
386	Rychwald	gmina	400	—	—	—	—	—
387	Ryczychów	„	400	—	—	—	40	—
388	Rykow	„	600	—	—	—	—	—
389	Rzepiennik strzyżowski	„	1.000	—	—	—	—	—
390	Rzepniów	„	200	—	—	—	—	—
391	Rzeszotary	„	2.400	—	240	—	—	—
392	Rzeszów	„	6.000	—	—	—	—	
393	Sadzawka	„	400	—	—	—	40	—
3. 4	Sanok	„	2.400	—	—	—	—	—
395	Sarna	„	2.000	—	—	—	—	—
396	Schönanger	„	1.000	—	—	—	—	—
397	Semerówka	„	400	—	—	—	80	—
398	Siary	„	1.000	—	—	—	—	—
399	Siedliska ad Tołszczew	„	600	—	—	—	—	—
400	Sielce	„	800	—	—	—	—	—
401	Siemiechów	„	1.000	—	100	—	100	—
402	Siemukowce	„	1.200	—	—	—	—	—
403	Siemuszowa	„	400	—	—	—	—	—
404	Sieniawa Dybków i Wylewa	„	3.165	92	—	—	1.666	32
405	Siennów	„	2.000	—	—	—	—	—
406	Sieprawa i Łuczanka	„	1.600	—	—	—	—	—
407	Sierakośce	„	600	—	—	—	—	—
408	Skała	„	1.000	—	—	—	—	—
409	Skała	„	4.000	—	—	—	—	—
410	Skawa	„	200	—	—	—	60	—
411	Skniłów powiat Lwów	„	1.000	—	—	—	—	—
412	Skniłów powiat Złoczów	„	600	—	—	—	—	—
413	Skoryki	„	400	—	—	—	40	—
414	Sławna	„	400	—	—	—	—	—
415	Słobudka koszyłowiecka	„	800	—	80	—	—	—
416	Słochynie	„	400	—	40	—	—	—
417	Snowicz	„	600	—	—	—	—	—
418	Sokolniki	„	1.400	—	—	—	—	—
419	Sokolniki	„	2.000	—	—	—	—	—
420	Sokołów	„	600	—	—	—	—	—
421	Sokołow	„	4.000	—	—	—	—	—
422	Sołonka wielka	„	600	—	—	—	—	—
423	Smarzów	„	800	—	—	—	—	—
424	Spas	„	600	—	—	—	—	—
425	Srednia	„	400	—	—	—	—	—
426	Środopolce	„	1.200	—	—	—	—	—
427	Sroki	„	400	—	—	—	—	—
428	Sromowce	„	600	—	—	—	—	—
429	Stare miasto	„	1.000	—	—	—	—	—
430	Stary Wiśnicz	„	200	—	—	—	—	—
431	Starzawa	„	1.000	—	—	—	—	—
432	Stechnikowce	„	400	—	—	—	—	—
433	Stojanów	„	800	—	—	—	—	—
434	Strachocina	„	800	—	—	—	—	—
	Do przeniesienia .		502.867	92	4.530	—	9.016	41

Liczba porządkowa	Nazwa gminy		Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1901 do spłaty przypadające		Raty zaległe po koniec roku 1899	
			K.	gr.	K.	gr.	K.	gr.
	Z przeniesienia . .		502.867	92	4.530	—	9.016	41
435	Stroniatyn	gmina	2.000	—	—	—	—	—
436	Stronibaby	„	400	—	—	—	—	—
437	Stryjówka	„	3.000	—	—	—	—	—
438	Stryłki	„	400	—	—	—	—	—
439	Strzeszyn	„	800	—	—	—	—	—
440	Stubienko	„	1.000	—	—	—	37	—
441	Stubno	„	1.200	—	—	—	—	—
442	Stulsko	„	2.000	—	—	—	—	—
443	Stupnica i Kotowania	gminy	800	—	—	—	—	—
444	Stulsko	gmina	1.600	—	—	—	—	—
445	Suchodół	„	800	—	—	—	—	—
446	Suchodoły	„	1.000	—	—	—	—	—
447	Suchowola	„	800	—	—	—	—	—
448	Suszno	„	600	—	—	—	—	—
449	Suszyca rykowa	„	400	—	—	—	—	—
450	Sutkowice	„	1.600	—	—	—	—	—
451	Swilcza	„	1.200	—	—	—	—	—
452	Szczawa	„	600	—	—	—	—	—
453	Szczebnie	„	200	—	—	—	—	—
454	Szmańkowce	„	800	—	—	—	—	—
455	Szybalin	„	400	—	—	—	—	—
456	Tarnawa górna i dolna	gminy	400	—	—	—	—	—
457	Tarnobrzeg z Dzikowem	„	600	—	—	—	—	—
458	Tarnawica leśna	gmina	600	—	—	—	—	—
459	Tartaków	miasteczko	1.600	—	—	—	—	—
460	Temeszów	gmina	800	—	—	—	—	—
461	Terło szlacheckie i rustykalne	gminy	400	—	—	—	—	—
462	Tersów	gmina	400	—	—	—	—	—
463	Trościaniec mały	„	1.200	—	—	—	—	—
464	Trzciana powiat Rzeszów	„	800	—	—	—	—	—
465	Trzciana „ Bochnia	„	1.000	—	—	—	—	—
466	Trzcianiec „ Mościska	„	1.600	—	—	—	—	—
467	Trzcianiec „ Dobromil	„	1.200	—	—	—	—	—
468	Trzeboś	„	1.200	—	—	—	—	—
469	Trzebowiska	„	400	—	—	—	—	—
470	Tudiów	„	400	—	—	—	—	—
471	Tuligłowy powiat Jarosław	„	2.000	—	—	—	—	—
472	Tuligłowy „ Mościska	„	348	—	—	—	—	—
473	Turka	„	2.000	—	—	—	—	—
474	Turze powiat Stanisławów	„	400	—	—	—	—	—
475	Turze „ Stary Sambor	„	600	—	—	—	—	—
476	Tyczyn	„	600	—	—	—	—	—
477	Tyczyn	„	1.200	—	—	—	—	—
478	Tyśmienica	„	1.600	—	—	—	—	—
479	Udnów	„	400	—	—	—	—	—
480	Uhełma	„	800	—	—	—	—	—
481	Uhnów	„	1.000	—	—	—	—	—
482	Ułanów	„	400	—	—	—	—	—
483	Ułazów	„	800	—	—	—	—	—
	Z przeniesienia . .		549.215	92	4.530	—	9.053	41

Liczba porządkowa	Nazwa gminy		Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1901 do spłaty przypadające		Raty zaległe po koniec roku 1899	
			K.	gr.	K.	gr.	K.	gr.
	Z przeniesienia . .		549.215	92	4.530	—	9.053	41
484	Urlów	gmina	400	—	—	—	—	—
485	Urlów z Chrabieżą	gminy	400	—	—	—	—	—
486	Urzejowice	gmina	1.000	—	—	—	—	—
487	Uście biskupie	„	600	—	60	—	—	—
488	Uście solne	„	645	—	—	—	—	—
489	Uście solne	„	4.000	—	—	—	—	—
490	Uścieszko	„	400	—	—	—	—	—
491	Ustyanowa	„	400	—	—	—	40	—
492	Usznia	„	1.000	—	—	—	—	—
493	Waniowice	„	600	—	—	—	—	—
494	Werchrata	„	800	—	—	—	—	—
495	Weryń	„	3.000	—	—	—	—	—
496	Wesoła	„	400	—	—	—	—	—
497	Wesołów	„	2.400	—	—	—	—	—
498	Wiązowa	„	600	—	—	—	—	—
499	Widełki	„	1 200	—	—	—	—	—
500	Wielkie oczy	„	4.000	—	—	—	—	—
501	Wierzbiany	„	600	—	—	—	—	—
502	Wiewiórka	„	600	—	—	—	—	—
503	Winniki	„	4.000	—	—	—	—	—
504	Witków nowy	„	1.200	—	—	—	—	—
505	Witkowice	„	1.600	—	—	—	—	—
506	Witkowice	„	600	—	—	—	120	—
507	Witoszyńce	„	400	—	—	—	40	—
508	Witryłów	„	400	—	—	—	—	—
509	Włosian	„	800	—	—	—	—	—
510	Wola czarnokoniecka	„	1.600	—	—	—	—	—
511	Wola derewlańska	„	400	—	—	—	—	—
512	Wola koblańska	„	400	—	—	—	—	—
513	Wola pławska	„	400	—	—	—	160	—
514	Wola senkowa	„	600	—	—	—	—	—
515	Wolica ługowa	„	1.800	—	180	—	—	—
516	Wolica ługowa i piaskowa	gminy	800	—	—	—	—	—
517	Wólka sokołowska	gmina	400	—	—	—	—	—
518	Wołczniów	„	2.000	—	—	—	—	—
519	Wołoskowce	„	2.000	—	—	—	—	—
520	Wołosów	„	600	—	—	—	—	—
521	Wołoszczyzna	„	1.200	—	—	—	—	—
522	Wybranówka	„	800	—	—	—	—	—
523	Wysocko	„	400	—	—	—	—	—
524	Wysoka	„	300	—	—	—	—	—
525	Wysoka	„	400	—	—	—	—	—
526	Wysoka łańcucka	„	1.600	—	—	—	—	—
527	Wyżniany	„	400	—	—	—	—	—
528	Zagórzany	„	600	—	—	—	—	—
529	Zagórzyce	„	2.000	—	200	—	—	—
530	Zakliczyn	„	645	60	—	—	—	—
531	Zakomarze	„	800	—	—	—	—	—
532	Załęrze	„	200	—	—	—	—	—
	Do przeniesienia . .		601.606	52	4.970	—	9.413	41

Liczba porządkowa	Nazwa gminy		Zaliczka pierwotnie dana K.	gr.	Raty w r. 1901 do spłaty przypadające K.	gr.	Raty zaległe po koniec roku 1899 K.	gr.
	Z przeniesienia . . .		601.606	52	4.970	—	9.413	41
533	Załęże	gmina	600	—	—	—	—	—
534	Zamarstynów	„	800	—	—	—	—	—
535	Zarudce	„	400	—	—	—	—	—
536	Zarzecze	„	248	—	—	—	—	—
537	Zawidce	„	400	—	—	—	—	—
538	Zawidowice	„	800	—	—	—	—	—
539	Zazdrość	„	1.000	—	—	—	—	—
540	Zboiska	„	400	—	—	—	—	—
541	Zbydniów część I.	„	400	—	—	—	—	—
542	Zbyszyce i Wielkonosze	„	600	—	—	—	—	—
543	Zdziarzec	„	1.200	—	—	—	—	—
544	Zubrza	„	3.000	—	—	—	—	—
545	Żwór	„	400	—	—	—	40	—
546	Żabcze	„	800	—	—	—	—	—
547	Żabin	„	300	—	—	—	30	—
548	Żołynia	„	800	—	—	—	—	—
549	Żółkiew	„	3.000	—	—	—	—	—
550	Żulice	„	800	—	—	—	—	—
551	Żulice	„	800	—	—	—	—	—
552	Żurawniki	„	800	—	—	—	—	—
553	Żurawnö	„	4.000	—	—	—	—	—
554	Żurawno	„	6.000	—	—	—	—	—
555	Żużel	„	800	—	—	—	—	—
556	Żydaczów	„	4.000	—	—	—	—	—
	Suma . . .		633.954	40	4.970	—	9.483	41
	a po odpisaniu niezrealizowanych asygnat pod pozycyami 31, 57, 116, 126, 157, 229, 231, 259, 333, 359, 372 379, 386, 438, 483, 490, 496, 509, w kwocie		9.558	—	—	—	—	—
	rozdzielono tytułem zaliczek w rzeczywistej sumie		624.396	40	4.970	—	9.483	41

Z zaległości wykazanych pod koniec roku 1899 w kwocie . . 9.483 K. 41 gr.

a) zaległe raty z lat dawniejszych . . . . . 4.656 K 41 gr.

b) „ „ z roku 1899 . . . . . 4.827 „ — „

Suma jak wyżej . 9.483 K. 41 gr.

LW. 53998/1900.

I. a) Alegat

do preliminarza funduszu krajowego na rok 1901.

Krajowy fundusz szkolny emerytalny.

PRELIMINARZ

na rok

1901.

Sporządzony przez Departament rachunkowy c. k. Namiestnictwa.

Alegat do rubr. VII. wydatków funduszu krajowego.

Z drukarni i litografii Pillera i Sp.

Wydatki.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		Wydatki.				
I.		**Emerytury czasowe nauczycieli i nauczycielek**	62.000	—	50.878	56.000
II.		**Emerytury dożywotnie nauczycieli i nauczycielek**	446.000	—	373.767	446.000
III.		**Pensye dla wdów po nauczycielach** .	195.000	—	165 534	172.000
IV.		**Dodatki na wychowanie sierót po nauczycielach**	45.000	—	40.480	40.000
V.		**Odprawy i kwartały pozgonne** . .	22.000	—	19.860	22.000
VI.		**Zwroty z wkładek emerytalnych nauczycieli i nauczycielek** . . .	1.600	—	1.103	1.600
VII.		**Koszta zarządu**	100	—	37	100
VIII.		**Rozmaite wydatki**	—		2.203	—
		Suma wydatków . . .	771.700	—	653.862	737.700

Wyjaśnienia.

Do rubr. I. Wydatek ten polega na postanowieniach art. 39 i 41 ustawy z 1. stycznia 1889 (Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 16) i na podstawie załączonego do LW. 53998/1900 wykazu „B“ w którym wyszczególnione są wszystkie emerytury czasowe dotychczas zaasygnowane a obliczone na 57.022 K. 10 h.

Według zamknięć rachunkowych wydatek na ten cel wynosił:

W roku 1897 . . 29.307 K. 90 h.
„ „ 1898 . . 38.611 „ 46 „
„ „ 1899 . . 50.878 „ 12 „

Ze względu na naturalny wzrost preliminuje się 62.000 K.

Do rubr. II. Wydatek ten polega na postanowieniach art. 39 i 41 powyż powołanej ustawy i na podstawie załączonego do LW. 53998/1900 wykazu „C“, w którym wyszczególnione są wszystkie emerytury dożywotnie dotychczas zaasygnowane a obliczone na 430.155 K. 46 h.

Według zamknięć rachunkowych wydatek na ten cel wynosił:

W roku 1897 . . 334.644 K. 40 h.
„ „ 1898 . . 352.131 „ 74 „
„ „ 1899 . . 373.766 „ 90 „

Ze względu na nową ustawę z 16. czerwca 1898 (Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 54) obowiązującą od 1. stycznia 1899 preliminuje się 446.000 K. jak na rok 1900.

Wydatki.

Do rubr. III. Wydatek ten polega na postanowieniach art. 43 i 45 powyż powołanej ustawy i na podstawie załączonego do LW. 53998/1900 wykazu „D“, w którym wyszczególnione są wszystkie pensye dla wdów po nauczycielach dotychczas zaasygnowane a obliczone na 184.446 K. 58 h.

Według zamknięć rachunkowych wydatek na ten cel wynosił:

W roku 1897	. .	143.376 K. 80 h.
„ „ 1898	. .	151.974 „ 83 „
„ „ 1899	. .	165.533 „ 93 „

Ze względu na naturalny wzrost preliminuje się 195.000 K.

Do rubr. IV. Wydatek ten polega na postanowieniach art. 46 i 47 ustawy z 1. stycznia 1889 (Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 16) i na podstawie załączonego do LW. 53998/1900 wykazu „C“, w którym wyszczególnione są wszystkie dodatki na wychowanie sierót po nauczycielach dotychczas zaasygnowanych a obliczone na 42.780 K. 38 h.

Według zamknięć rachunkowych wydatek na ten cel wynosił:

W roku 1897	. .	38.899 K. 18 h.
„ „ 1898	. .	38.972 „ 51 „
„ „ 1899	. .	40.479 „ 79 „

Ze względu na naturalny wzrost proponuje się kwotę 45.000 K.

Do rubr. V. Wydatek ten polega na postanowieniach art. 40, 44 i 49 powyż powołanej ustawy i preliminuje się na podstawie przecięcia wynikłości z ostatnich trzech lat, mianowicie wypłacono:

W roku 1897	. .	18.022 K. 05 h.
„ „ 1898	. .	24.359 „ 10 „
„ „ 1899	. .	19.859 „ 79 „
Razem	. .	62.240 K. 94 h. przeciętnie 20 746 K. 98 h.

a preliminuje się jak na rok 1900 kwotę 22.000 K.

Do rubr. VI. Wydatek ten polega na postanowieniach art. 53 powyż powołanej ustawy i preliminuje się na podstawie przecięcia wynikłości z ostatnich trzech lat, mianowicie wypłacono:

W roku 1897	. .	1.418 K. 72 h.
„ „ 1898	. .	1.867 „ 10 „
„ „ 1899	. .	1.103 „ 18 „
Razem	. .	4.389 K. 00 h. przeciętnie 1.463 K.

Preliminuie się jak na rok 1900 kwotę 1.600 K.

Do rubr. VII. Wydatek ten jest zwrotem Etatowi skarbowemu kosztów za druki przez c. k. główną kasę krajową we Lwowie i c. k. urzędy podatkowe na cele krajowego funduszu szkolnego emerytalnego rocznie spotrzebowane.

Na rok 1901 preliminuje się przyzwoloną na rok 1900 kwotę 100 K.

Do rubr. VIII. Nie preliminuje się nic z powodu, że wynikłości tej rubryki są tylko przebieżne i znajdują pokrycie w rubryce dochodów „Rozmaite dochody“.

Dochody.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Sumaryusz	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		Dochody.				
I.		**Odsetki od kapitałów**	2.680	—	2.640	2.680
II.		**Dodatki stałe z krajowego funduszu szkolnego**	25.600	—	25.600	25.600
III.		**Zapisy i darowizny**	—	—	—	—
IV.		**Interkalarya od opróżnionych posad nauczycielskich**	50.137	—	52.792	49.680
V.		**Stałe wkładki nauczycieli i nauczycielek**	138 000	—	137.992	138.000
VI.		**Wkładki dwuprocentowe za czas służby przedetatowej**	16.000	—	14.535	16.000
VII.		**Rozmaite dochody**	—	—	1.255	—
VIII.		**Zwroty z emerytur czasowych**	—	—	—	—
IX.		**„ „ dożywotnich**	—	—	15	—
X.		**„ z dodatków na wychowanie dzieci**	—	—	50	—
XI.		**„ z odpraw i kwartałów pozgonnych**	—	—	18	—
XII.		**„ z pensyi wdów**	—	—	17	—
		Suma dochodów	232.417	—	234.914	231 960
		W porównaniu ze sumą wydatków	771.700	—	653.862	737.700
		okazuje się niedobór do pokrycia z funduszu krajowego	539.283	—	418.948	505.740

Wyjaśnienia.

Do rubr. I. Preliminuje się na podstawie załączonego wykazu A.

„ „ *II.* Na podstawie art. 52 ustęp b. ustawy z 1. stycznia 1889 (Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 16) jako stały dodatek udzielony corocznie z krajowego funduszu szkolnego.

„ „ *IV.* Na podstawie art. 52 ustęp. d. powołanej ustawy preliminuje się tu jako dochód kwotę 50.137 K. — wykazaną jako wydatek w preliminarzu funduszu szkolnego krajowego na rok 1901 która z powodu opróżnionych posad nauczycielskich ma być preliminowaną z funduszu szkolnego krajowego do funduszu szkolnego krajowego emerytalnego.

„ „ *V.* Na podstawie art. 52 ustęp f. powołanej ustawy i wynikłości z ostatnich trzech lat mianowicie:

W roku 1897 . . 122.934 K. 59 h.
„ „ 1898 . . 122.276 „ 75 „
„ „ 1899 . . 137.991 „ 48 „

Preliminuje się jak na rok 1900 kwotę 138.000 K.

Dochody.

Do rubr. VI. Na podstawie art. 50 wyż powołanej ustawy i wynikłości z ostatnich trzech lat mianowicie:

W roku 1897	. .	16.084 K. 86 h.
„ „ 1898	. .	16.867 „ 74 „
„ „ 1899	. .	14.534 „ 96 „

Preliminuje się jak na rok 1900 kwotę 16.000 K.

„ „ *VII.* Nie preliminuje się z powodu że wynikłości tej rubryki są tylko przebieżne.

Do l. 16.551 ex 1900.
R. S. K.

Wykaz A.

wszystkich efektów wartościowych krajowego funduszu szkolnego emerytalnego do preliminarza na rok 1901.

Liczba porządkowa	Bliższe oznaczenie efektu	z dnia	Serya	Liczba	Stopa %	opiewa na kwotę				Odsetki			
						Pojedynczo		Razem		Pojedynczo		Razem	
						K.	h.	K.	h.	K.	h.	K.	h.
	I. Efekta majątku zakładowego.												
1	List zastawny galicyjskiego Towarzystwa kredytowego ziemskiego.	1. Lipca 1893	I.	1411	4%	20.000	—	—	—	800	—	—	—
2	„	„	I.	1412	„	20.000	—	—	—	800	—	—	—
3	„	„	I.	1413	„	20.000	—	—	—	800	—	—	—
4	„	„	III.	26648	„	2.000	—	—	—	80	—	—	—
5	„	„	III.	26649	„	2.000	—	—	—	80	—	—	—
6	„	1. Stycznia 1894	IV.	1197	„	1.000	—	—	—	40	—	—	—
7	„	1. Lipca 1893	V.	7137	„	200	—	—	—	8	—	—	—
8	„	„	V.	7138	„	200	—	—	—	8	—	—	—
9	„	„	V.	7139	„	200	—	—	—	8	—	—	—
10	„	1 Stycznia 1882	V.	154	„	200	—	—	—	8	—	—	—
11	„	„	V.	155	„	200	—	—	—	8	—	—	—
12	„	1. Stycznia 1894	V.	3952	„	200	—	—	—	8	—	—	—
13	„	„	V.	3953	„	200	—	—	—	8	—	—	—
14	„	„	V.	3954	„	200	—	—	—	8	—	—	—
15	„	„	V.	3955	„	200	—	—	—	8	—	—	—
16	„	„	V.	25927	„	200	—	67.000	—	8	—	2.680	—
17	książeczka wkładkowa galic. kasy oszczędności.	27. Stycznia 1894	—	29748	4%	89	99	—	—	—	—	—	—
	„	3. Lutego 1894	—	31314	„	10	46	100	44	—	—	—	—
18	Razem . .	—	—	—	—	—	—	67.100	44	—	—	2.680	—

Uwaga: Odsetki od książeczek kasy oszczędności kapitalizuje się, zatem z tego tytułu nie wykazuje się żadnego dochodu.

LW. 61.721|1900.

II. Alegat

do preliminarza funduszu krajowego na rok 1901.

PRELIMINARZE

a) — *s*)

na rok

1901:

a)	Szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie	str.	2
b)	Kontrolnej i doświadczalnej stacyi botaniczno-rolniczej we Lwowie	„	5
c)	Wyższej szkoły rolniczej w Dublanach	„	7
d)	Niższej „ „ „ „	„	15
e)	Szkoły gorzelniczej w Dublanach	„	18
f)	Gorzelni w Dublanach	„	20
g)	Folwarku w Dublanach	„	22
h)	Kontrolnej i doswiadczalnej stacyi chemiczno rolniczej w Dublanach	„	25
i)	Średniej szkoły rolniczej w Czernichowie	„	27
j)	Folwarku w Czernichowie	„	34
k)	Niższej szkoły rolniczej w Horodence	„	37
l)	„ „ „ „ Jagielnicy	„	40
m)	„ „ „ „ Kobiernicach	„	43
n)	„ „ „ „ Bereźnicy	„	47
o)	„ „ „ „ Suchodole	„	50
p)	Szkoły ogrodniczej w Tarnowie	„	53
r)	Krajowego zakładu sadowniczego w Zaleszczykach	„	56
s)	Krajowego składu publicznego w Krakowie	„	59

Z drukarni Pillera i Sp. we Lwowie.

a) Krajowa szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 44.249/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		WYDATKI.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Profesor fachowy, zarazem dyrektor, płaca . . 4.800 K. dodatek aktywalny . . 840 „ dodatek osobisty . . 1.200 „	6.840	—	4.960	6.840
	2	Dwóch profesorów fachowych: *a*) dla jednego, płaca . . 3.280 K. dodatek aktywalny . . 720 „ dodatki pięcioletnie . 800 „	4.800	—	5.156	4.800
		b) dla drugiego, płaca 3 280 K. } posada dodatek aktywalny 720 „ } nieobsadz	—	—	—	—
	3	Trzech nauczycieli - adjunktów, płace po 2.400 K. . . 7.200 K. dodatki aktyw. po 600 K. 1.800 „ dod. osobisty dla jednego 300 „ „ pięcioletnie . . 900 „	10.200	—	8.450	9.900
	4	Docenci (nauczyciele-pomocnicy): *a*) języka polskiego i niemieckiego 1.800 K. *b*) fizyki eksperymentalnej . . 600 „ *c*) matematyki . . . 1.000 „ *d*) zarysu inżynieryi, konstrukcyi i rysunków . . . 1.600 „ *e*) chemii ogólnej: *α*) za wykłady . . 600 K. *β*) za prowadzenie ćwiczeń w laboratoryum chemii . . 400 „ 1.000 „ *f*) ekonomii społecznej . . 400 „ *g*) encyklopedyi rolnictwa . . 600 „ *h*) zarysu prawa i administracyi 500 „ *i*) nauki o pomocy w nagłych wypadkach . . . . 200 „	7.700	—	6.435	7.700
		Suma rubryki I. .	29.540	—	25.001	29.240
II.		**Pensye, emerytury i zaopatrzenia.**				
	5	Strzelecki Henryk. były dyrektor, emerytura	5.200	—	5.200	5.200
	6	Tyniecki Władysław, były „ „	4.400	—	4.400	4.400
	7	Moroz Ludwika, wdowa po dozorcy, dożywotnie zaopatrzenie . . .	120	—	120	120
		Suma rubryki II. .	9.720	—	9.720	9.720
		Do przeniesienia . .	39.260	—	34.721	38.960

a) Krajowa szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 44.249/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		Z przeniesienia .	39.260	—	34.721	38.960
III.		**Koszta administracyi.**				
	8	Koszta kancelaryjne, druki i portorya .	500	400	507	500
	9	Dyetaryusz w kancelaryi dyrekcyi . .	480	—	—	480
	10	Ubezpieczenie budynków i zbiorów . .	80	—	59	200
	11	Opał i oświetlenie	800	—	620	800
	12	Utrzymanie budynków	300	400	746	300
	13	Sprzęty i ruchomości	100	—	188	100
	14	Dozorca domu i pomocnik dozorcy . .	1.080	—	1.080	1.080
	15	Podatki	40	—	14	40
		Suma rubryki III. .	3.380	800	3.214	3.500
IV.		**Środki naukowe.**				
	16	Biblioteka i czytelnia	600	200	599	800
	17	Laboratorya:				
		a) chemii ogólnej i technologicznej 280 K.				
		b) botaniczno-fizyologiczne . 120 „	400	—	299	400
	18	Muzea, zbiory i środki do demonstracyi i ćwiczeń:				
			zwycz.	*nadzw.*		
		a) do geografii fizycznej i politycznej	20 K.	— K.		
		b) do fizyki	40 „	400 „		
		c) „ meteorologii i klimatologii	40 „	— „		
		d) do geometryi wykreślnej i mechaniki . .	100 „	— „		
		e) do inżynieryi leśnej .	200 „	200 „		
		f) „ botaniki, fizyologii, geognozyi i mineralogii .	120 „	— „		
		g) do zoologii	40 „	— „		
		h) „ technologii chemicznej	100 „	— „		
		i) „ leśnictwa w ogóle .	300 „	— „	960	600	1.105	960
	19	Na założenie szkółki drzewek w Winnikach, Brzuchowicach i Zubrzy, II. rata .	—	1.300	—	950
	20	Wycieczki naukowe z uczniami . .	2.000	—	2 000	2.000
	21	Utrzymanie ogrodu przy szkole . .	300	300	324	300
		Suma rubryki IV. .	4.260	2 400	4.327	5.410
V.		**Spłata pożyczki.**				
	22	Gal. Kasie oszczędności we Lwowie, 53 i 54 rata na kapitał i odsetki . . .	1.042	—	1.042	1.042
VI.	23	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	100	—	307	100
		Suma wydatków .	48.042	3.200	43.611	49.012
		Razem .	**51.242 K.**			

a) Krajowa szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 44 249/1900.

Wyjaśnienia.

Do rubr. I. poz. 3. Preliminuje się *więcej* o 300 K. na 2 pięciolecie nauczyciela-adjunkta Błockiego od 1. Stycznia 1901.

„ „ *III. poz. 8.* Wydatki zwyczajne jak na rok 1900, *w nadzwyczajnych* wstawia się jednorazowo 400 K. na nakład wyczerpanych druków na świadectwa, instrukcyę, przepisy dla uczniów i tabele do planu urządzenia lasów.

„ „ *III. poz. 10. Mniej* o 120 K. na podstawie wynikłości z ostatnich trzech lat.

„ „ *III. poz. 12.* W wydatkach *nadzwyczajnych* preliminuje się 400 K. na postawienie 2 pieców kaflowych w salach wykładowych I. i II. roku, w miejsce kamiennych zupełnie przepalonych, oraz na niezbędną naprawę dachu nad budynkiem szkolnym.

„ „ *IV. poz. 16* Pozostawia się *nadzwyczajny* kredyt w kwocie 200 K. na dalsze zakupno podręczników i oprawę książek.

„ „ *IV. poz. 18.* Wydatki zwyczajne jak na rok 1900, *w nadzwyczajnych* preliminuje się 600 K., a mianowicie: pod lit. *b)* — 400 K. na zakupno przyrządów do demonstracyi z fizyki, a pod lit. *e)* — 200 K. na łaty niwelacyjne do inżynieryi leśnej, gdyż stare są tak zniszczone, że niepodobna ich nadal używać przy ćwiczeniach.

„ „ *IV. poz. 19.* W pozycyi tej preliminuje się II. *nadzwyczajną* ratę w kwocie 1.300 K. zatem *większą* od I. raty o 350 K., gdyż w roku 1901 założoną zostanie szkółka drzewek także w Brzuchowicach i Zubrzy.

„ „ *IV. poz. 21.* Preliminuje się *nadzwyczajny* kredyt w kwocie 300 K. na uprawę wyjałowionego gruntu i wyszutrowanie głównoj ścieżki w ogrodzie.

Dochody.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		DOCHODY.				
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** .	14.000	—	14.000	14.000
II.	2	**Opłaty od uczniów:**				
		a) wpisowe od 15 nowych po 4 K. 60 K.				
		b) czesne od 30 ogółem po 20 „ 600 „	660	—	282	660
III.	3	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	100	—	—	100
		Suma dochodów .	14.760	—	14.282	14 760
		W porównaniu z wydatkami	51.242	—	43.611	49.012
		okazuje się **niedobór**	36.482	—	29.329	34.252

Wyjaśnienia.

Dochody wstawia się bez zmiany, jak na rok 1900.

Na rok 1900 uchwalono wydatki 49.012 K., dochody 14.760 K. niedobór 34.252 K.
„ „ 1901 preliminuje się „ 51.242 „ „ 14.760 „ „ 36.482 „
Zatem na rok 1901 *większe* „ o 2.230 K., *bez zmiany* — K., *większy* „ o 2.230 K.

b) Kontrolna i doświadczalna stacya botaniczno-rolnicza w Dublanach.

Wydatki. Preliminarz rok 1901. LW. 50.431/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
			Korony			
I.		**WYDATKI.**				
		Płace personalu.				
	1	Kierownik stacyi	1.200	—	1.200	1.200
	—	Remuneracya profesora rolnictwa . .	—	—	240	—
	2	*a*) Asystent pierwszy etatowy, płaca . . 2.000 K. dodatek aktywalny 200 „ 2.200 K.				
		b) 2 Asystentów nieetatowych, płaca po 1.200 K. 2.400 K. na mieszkanie po 400 „ 800 „ „ opał po 78 K. . 156 „ 3356 „	5 556	—	2.767	3.756
	3	Laborant, płaca . . . 1.100 K. na mieszkanie . . 360 „	1.460	—	400	1.460
		Sumu rubryki I. .	8.216	—	4.607	6.416
II.		**Koszta administracyi.**				
	4	Zarząd: *a*) koszta kancelaryjne 800 K. *b*) służący . . 600 „	1.400	—	594	1.100
	5	Najem pomieszkania	1.600	—	—	1.600
	6	Oświetlenie i opał	500	—	—	400
		Suma rubryki II. .	3.500	—	594	3.100
III.		**Utrzymanie stacyi.**				
	7	Koszta utrzymania stacyi . . .	1.300	400	1.014	800
	8	„ utrzymania ogrodu górskiego . .	600	—	1.439	600
	9	*a*) Utrzymanie pól doświadczalnych . . . 1.000 K. *b*) Analizy z pól utrzymywawanych kosztem Towarzystwa gospodarczego . 200 „	1.200	—	1.076	1.000
	10	Koszta druków i wydawnictw . .	200	400	380	200
	11	Prenumerata pism i zakupno podręczników	400	—	152	400
	12	Koszta podróży kierownika i asystentów .	800	—	866	600
		Suma rubryki III. .	4.500	800	4.927	3.600
		Suma wydatków .	16.216	800	10.128	13.116
		Razem .	17.016 K.			

Wyjaśnienia.

Do rubr. I. poz. 2. Preliminuje się *więcej* o 1.800 K. z powodu zamierzonej stabilizacyi pod lit. *a*) posady pierwszego asystenta z poborami wyższymi o kwotę 122 K., oraz ustanowienia pod lit. *b*) nowej posady drugiego nieetatowego asystenta z poborami o rocznych 1.678 K., razem jak wyżej o 1800 K. **Potrzebę powyższych zmian w etacie stacyi przedstawiono w osobnem sprawozdaniu.**

b) Kontrolna i doświadczalna stacya botaniczno-rolnicza we Lwowie.

Wydatki i dochody. Preliminarz na rok 1901. LW. 50.431/1900.

Do rubr. II. i III. Wskutek ciągłego wzrostu i rozszerzenia działalności stacyi, podwyższa się odpowiednio kredyty zwyczajne w poszczególnych rubrykach i pozycyach, a mianowicie: w rubr. II pod. poz. 4a) o 300 K., i pod poz. 6 o 100 K.; w rubr. III. pod poz. 7 o 500 K., pod poz. 9a) o 200 K., i pod poz. 12 o 200 K., — razem o kwotę 1.300 K. **Bliższe wyjaśnienia w osobnem sprawozdaniu.** W wydatkach *nadzwyczajnych* rubryki III. wstawia się ogółem 800 K., a to: pod poz. 7 kwotę 400 K. na zakupno dwóch termostatów, oraz pod poz. 10. kwotę 400 K. na nakład wyczerpanych druków na świadectwa i nowy regulamin stacyi. Ogółem preliminuje się w tych dwóch rubrykach wydatki *większe* o kwotę 2.100 K.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		DOCHODY.				
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** .	2.000	—	2.000	2.000
II.	2	**Dochód z analiz**	1.600	—	518	800
III.	3	**Dochód z pól i ogrodu** . . .	400	—	732	400
		Suma dochodów .	4.000	—	3.250	3.200
		W porównaniu z wydatkami .	17.016	—	10.128	13.116
		Okazuje się **niedobór** .	13.016	—	6.878	9.916

Wyjaśnienia.

Do rubr. II. Preliminuje się dochody *większe* o 800 K. w stosunku do wzrostu próbek, nadsyłanych do analiz (Obacz wyjaśnienie do rubr. II. i III. wydatków).

Na rok 1900 uchwalono wydatki 13.116 K., dochody 3.200 K., niedobór 9.916 K.
„ „ 1901 preliminuje się „ 17.016 „ „ 4.000 „ „ 13.016 „
Zatem na rok 1901 *większe* „ o 3.900 K., *większe* „ o 800 K., *większy* „ o 3.100 K.

c) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 54.975/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		WYDATKI.				
I.		**Płace profesorów i docentów.**				
			zwycz.	*nadzwycz.*		
	1	Dyrektor, płaca . .	4.800 K.	— K.		
		dodatek aktywalny .	720 „	— „		
		„ osobisty .	— „	5.680 „		
		„ na utrzymanie koni .	— „	1.000 „	5 520	6.680	12.200	12.200
	2	4 profesorów fachowych, płace po 4.000 K.	16.000 K.	— K.		
		dodatki aktywalne po 720 k. . . .	2.880 „	— „		
		dodatki pięcioletnie .	4.000 „	— „		
		dodatki osobiste dla dwóch . . .	— „	2.080 „	22.880	2 080	22.652	24.560
	3	4 profesorów fachowych, płace po 2.600 K.	10.400 K.	— K.		
		dodatki aktywalne po 480 K. . .	1.920 „	— „		
		dodatki pięcioletnie	2.800 „	— „		
		dodatek osobisty dla jednego . .	— „	400 „	15 120	400	11.522	14.720
	4	3 stałych profesorów-adjunktów, płaca po 2.000 K. . .	6.000 K.	— K.		
		dodatki aktywalne po 400 K. . . .	1.200 „	— „		
		dodatek pięcioletni dla jednego .	600 „	— „		
		dodatek osobisty dla jednego . .	— „	300 „	7.800	300	8.550	8.780
	5	Asystent, płaca			1.200	—	220	1.200
—		Docent fizyki			—	—	1.600	—
	6	„ hodowli			1.600	—	1 600	1.600
	7	„ weterynaryi			960	—	960	960
	8	„ leśnictwa			480	—	400	480
	9	„ ogrodnictwa			400	—	400	400
	10	„ melioracyi			480	—	480	480
	11	„ historyi i literatury polskiej .			1.200	—	1.100	1.200
	12	„ hodowli ryb i gospodarstwa stawowego			400	—	400	400
		Suma rubryki I. .			58.040	9.460	62.084	66.980
		Do przeniesienia . .			58.040	9.460	62.084	66.980

c) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 54.975/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		Z przeniesienia . .	58.040	9.460	62.084	66.980
II.		**Płace urzędników administracyjnych.**				
	13	Kasyer, zarazem rachmistrz, płaca 2.400 K. dodatek pięcioletni . . 225 „	2.625	—	2.400	2.400
	14	Sekretarz dyrekcyi, zarazem magazynier, płaca . . . . 2.000 K. dodatek pięcioletni . . 170 „	2.170	—	2.000	2.000
		Suma rubryki II. .	4.795	—	4.400	4.400
III.		**Płace funkcyonaryuszów nieetatowych**				
	15	Kapelan, płaca . . . 600 K. dodatek osobisty . 200 „	800	—	800	800
	16	Lekarz zakładowy, płaca i nadzw. dodatek	1.200	100	1.200	1.300
	17	Dyetaryusz w kancelaryi dyrekcyi . .	720	—	720	720
	18	Ogrodnik, płaca	1 200	—	1.200	1.200
	19	Pomocnik w bibliotece, płaca . .	400	—	400	400
		Suma rubryki III. .	4.320	100	4.320	4.420
IV.		**Koszta utrzymania służby szkolnej.**				
	20	Służba wyższa: *a*) Tercyan szkoły, zarazem woźny, płaca . 560 K. na ubiór . . 100 „ 660 K. *b*) Preparator . . . 960 „ *c*) Laborant w pracowni botaniki 480 „ *d*) „ „ „ mechaniki i fizyki . . . 432 „ *e*) Laborant w pracowni rolnictwa . . . . 720 „ *f*) Laborant w pracowni chemii 432 „ *g*) „ „ „ zootomii i mleczarstwa . . 432 „	4.116	—	4.036	4.116
	21	Służba niższa: *a*) Dozorca domu i magazynu 480 K. *b*) 2 stróżów domowych, zarazem nocnych, po 432 K. . 864 „	1.344	—	1.224	1.224
	22	Gratyfikacya służbie (do rozporządzalności dyrekcyi) . . .	200	—	200	200
		Suma rubryki IV. .	5.660	—	5.460	5.540
		Do przeniesienia .	72.815	9.560	76.264	81.340

c) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 54975/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
			Korony			
		Z przeniesienia . .	72.815	9.560	76.264	81.340
V.		**Pensye, emerytury i zaopatrzenia.**				
	23	Kahane Aleksandra, wdowa po profesorze	1.200	—	1.200	1 200
	24	Auowa Berta, „ „ „	600	—	600	600
	25	Kasprzycka Julia, „ „ ogrodniku, pensya wdowia . . . 300 K. dodatek na wychowanie 2. dzieci 200 „	500	—	500	620
	26	Macherowa Marya, wdowa po instruktorze melioracyjnym	100	—	100	100
	27	Mudrykowa Wiktorya, wdowa po dozorcy	100	—	100	100
	28	Dendorowa, wdowa po furmanie, zaopatrzenie	100	—	200	100
	29	Eberhardt Jan, b. dozorca domu „	200	—	—	—
		Suma rubryki V. .	2.800	—	2.700	2.720
VI.		**Koszta administracyjne.**				
	30	Zarząd: *a*) potrzeby kancelaryjne . *b*) druki i inseraty . . *c*) portorya i posyłki . .	1.000	—	1.138	1.000
		d) koszta podróży w interesach zakładu	200	—	200	200
	31	Opał gmachu szkolnego . . .	3.400	—	2.574	3.400
	32	Oświetlenie gmachu szkolnego i obejść .	660	—	533	750
	33	Utrzymanie budynków i ogrodzeń . .	4.000	900	7.662	4.300
	34	„ dziedzińców i ścieżek . .	400	400	723	800
	35	„ parku	400	—	379	400
	36	Ubezpieczenie budynków . . .	1.300	—	917	1.300
	37	Najem pomieszkań: *a*) „ lekarza . . . 240 K. *b*) „ asystenta . . . 192 „ *c*) „ sekretarza dyrekcyi . 360 „ *d*) „ docenta hodowli . . 360 „ *e*) „ ogrodnika . . . 360 „ *f*) „ dyetaryusza dyrekcyi . 192 „ *g*) „ laboranta mech. i fizyki 192 „ *h*) „ laboranta rolnictwa . 192 „ *i*) „ laboranta hodowli . 192 „	2.280	—	4.016	2.880
	38	Płaca kominiarza	420	—	288	300
	39	Sprzęty i ruchomości	240	—	153	240
	40	Koszta przewozu prelegentów . .	3.000	—	3.211	3.000
	41	„ lustracyi zakładu . . .	200	—	304	200
	42	„ nabożeństwa	100	200	127	100
	43	Apteka i inne koszta sanitarne . .	500	—	726	400
		Suma rubryki VI. .	18.100	1.500	22.951	19.270
		Do przeniesienia . .	93.715	11.060	101.915	103.330

c) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 54.975/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		Z przeniesienia .	93 715	11.060	101.915	103 330
VII.		**Potrzeby naukowe.**				
	44	Eksperymenta przy wykładach:				
		a) dla profesora rolnictwa . 100 K.				
		b) „ „ hodowli zwierząt . 150 „				
		c) „ „ „ „ na doświadczenia z żywieniem zwierząt . 300 „				
		d) „ „ anatomii i fizyologii . 50 „				
		e) „ „ weterynaryi . . 50 „				
		f) „ „ botaniki . . 100 „				
		g) „ „ chemii rolniczej . 200 „				
		h) „ „ fizyologii zwierząt . 40 „				
		i) „ „ fizyki . . . 80 „				
		j) „ „ miernictwa . . 30 „				
		k) „ „ organizacyi gospodarstwa . . . 100 „				
		l) „ „ mechaniki i rolnictwa, na zaprzęgi do demonstracyi z narzędziami rolniczemi . 200 „	1.400	—	966	1.500
	45	Zbiory i muzea, utrzymanie i uzupełnienie:	*zwycz.*	*nadzw.*		
		a) zbiór rolniczy . . 400 K.	— K.			
		b) „ hodowlany . . 120 „	— „			
		c) „ fizykalny . . 200 „	— „			
		d) „ botaniczny . . 150 „	— „			
		e) „ zoologiczny . . 300 „	— „			
		f) „ mechaniczny . 600 „	— „			
		g) „ mineralogiczny . 120 „	— „			
		h) „ technologiczny . 120 „	— „			
		i) „ okazów leśnych . 20 „	— „			
		j) „ „ ogrodniczych 20 „	— „			
		k) „ „ weteryna-ryjnych . . 50 „	— „			
		l) „ instrumentów mierniczych . . 20 „	— „			
		m) „ modeli do budownictwa . . 100 „	— „			
		n) „ okazów do geografii fizycznej . . 20 „	— „			
		o) „ okazów melioracyjnych . . . 100 „	— „			
		p) „ okazów do fizyologii zwierząt . . 300 „	— „			
		r) utrzymanie stacyi meteorologicznej . 180 „ 300 „	2.820	300	2.284	2.820
		Do przeniesienia	4.220	300	3.250	4.320
			93.715	11.060	101.915	103.330

c) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 54.975/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne zł.	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne zł.	Wynikłość z roku 1899 zł.	Kwota uchwalona na rok 1900. zł.
VII.		Z przeniesienia . .	93.715	11.060	101.915	103.330
			4.220	300	3.250	4.320
	46	Laboratorya: zwycz. nadzwycz.				
		a) laboratoryum rolnicze 450 K. — K.				
		α) na bibliotekę podręczną . . 120 „ — „				
		b) laboratoryum chemii rolniczej . . . 1.000 „ 700 „				
		β) na bibliotekę podręczną . . 120 „ — „				
		c) laboratoryum roślinno-fizyologiczne . . 500 „ 500 „				
		γ) na bibliotekę podręczną . . 120 „ — „				
		d) laboratoryum chemii ogólnej . . . 1.200 „ — „				
		δ) na bibliotekę podręczną . . 120 „ — „				
		e) laboratoryum zootomiczne . . 400 „ — „				
		ε) na bibliotekę podręczną . . 120 „ — „	4.150	1.200	4.085	4.590
	47	Biblioteka i czytelnia:				
		a) przykupno dzieł . . 1.000 K.				
		b) oprawa książek . . 100 „				
		c) czasopisma . . 900 „	2.000	—	1.992	2.200
	48	Utrzymanie pola doświadczalnego . .	1.000	—	1.017	1.000
	49	Wycieczki naukowe uczniów z profesorami	1.200	—	900	1.200
	50	Utrzymanie pasieki	60	—	12	60
	51	Ogród:				
		a) utrzymanie ogrodu . 1.200 K.				
		b) druk katalogu . . 50 „	1 250	—	1.426	1.250
	52	Wynagrodzenie dla folwarku dublańskiego za straty, ponoszone wskutek zastosowania stanu inwentarza do potrzeb szkoły	2.000	—	2.000	2.000
		Suma rubryki VII. .	15.880	1.500	14.682	16.620
VIII.		**Podatki i opłaty.**				
	53	Podatek gruntowy i domowy . .	1.026	—	1.026	1.026
VIII/I.		**Budowy.**				
	53a)	Na budowę domu mieszkalnego dla jednego profesora, II. rata . . .	—	—	8.244	—
	53b)	Na budowę mleczarni	—	—	7.400	—
	53c)	Na pokrycie reszty kosztów budowy magazynu na oliwę, kręgielni i sali szermierki	—	—	1.709	—
		Suma rubryki VIII/I.	—	—	17.353	—
		Do przeniesienia .	110.621	12.560	134.976	120.976

c) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 54.975/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		Z przeniesienia .	110.621	12.560	134.976	120.976
IX.	54	**Utrzymanie 12-tu uczniów w internacie** po 700 k.	8.400	—	8.400	8.400
X.	55	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	200	—	330	5.200
XI.		**Utrzymanie internatu.**				
	56	*a*) Administrator domu zakł., płaca 960 k. wikt . . . . . 588 „ opał i światło . . . 200 „	1.748	—	1.749	1.748
		b) Portyer, płaca . . . 300 k. wikt . . . . . 360 „ opał i światło . . . 80 „ ubranie . . . . . 120 „	860	—	820	860
		c) Magazynier (jak pobory portyera)	860	—	860	860
		d) Dwóch lokajów, płaca po 192 k. . . . . 384 k. wikt po 348 k. . . 696 „ opał i światło po 80 k. . 160 „ ubranie po 120 k. . . 240 „	1 480	—	1.482	1.480
		e) Trzech stróżów po 408 k rocznie .	1.224	—	872	816
	57	Wikt 45 uczniów przez 10 miesięcy po 49 k.	22.050	—	13 551	19.110
	58	Pranie pościeli i naprawa tejże . .	600	—	242	560
	59	Opał internatowego budynku . . .	2.100	—	1.566	1.800
	60	Oświetlenie „ „ . . .	1 600	—	1.251	1.400
	61	Utrzymanie budynku i sprzętów . .	600	1.110	1.365	1.100
		Suma rubryki XI. .	33.122	1.110	23.758	29.734
		Suma wydatków	152.343	13 670	167.464	164.310
		Razem .	**166.013 K.**			

Wyjaśnienia.

Do rubr. I. poz. 2. Więcej o 400 K. jako 5-te pełne pięciolecie, należące się profesorowi Pańkowskiemu od 1. stycznia 1901.

„ „ *I. poz. 3. Wydatki* zwyczajne *większe* o 400 K. z powodu przypadającego profetorowi Rylskiemu 5-go pięciolecia od 1. stycznia 1901; w *nadzwyczajnych* wstawiono 400 K. jako dodatek osobisty dla profesora Pomorskiego. (LW. 33.101/1900).

„ „ *I. poz. 4.* W pozycyi tej preliminuje się *mniej* a to: w wydatkach zwyczajnych o 200 K., a w nadzwyczajnych o 480 K. — razem mniej o 680 K., gdyż na miejsce b. adjunkta Pomorskiego (mianowanego profesorem fachowym) pobierającego dotąd z tej pozycyi rocznie . . . . . 3.080 K.
zamianowano p. Kaz. Szulca z mniejszymi poborami (LW. 33.101/1900) o rocznych . . . . . 2.400 „
zatem różnica, jak wyżej o . . 680 K.

c) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901, LW. 54.975/1900.

Do rubr. II. Preliminuje się ogółem *więcej* o 395 K. z powodu przypadających 1-szych dodatków pięcioletnich kasyerowi Popowiczowi od dnia 1. kwietnia 1901 i sekretarzowi Wieleżyńskiemu od dnia 16. kwietnia 1901.

„ „ *III. poz. 16.* Pozostawia się i na rok 1901 *nadzwyczajne* wynagrodzenie dla lekarza w kwocie 100 K. za udzielanie nauki o pomocy w nagłych wypadkach.

„ „ *IV. poz. 21.* Podwyższa się wynagrodzenie niższej służby o kwotę 120 K., gdyż dotychczasowe płace wobec trudnych warunków utrzymania się w Dublanach były za niskie tak, że już w roku 1900 musiano podwyższyć pobory dozorcy domu. (LW. 22.759/1900).

„ „ *V. poz. 25.* Odpada *nadzwyczajny* kredyt w kwocie 120 K., jednorazowo przyznany na rok 1900.

„ „ *V. poz. 29.* W myśl uchwały Wydziału krajowego do LW. 22.689/1900 wstawia się dla byłego dozorcy domu po 40 letniej służbie w zakładzie, stałe zaopatrzenie w rocznej kwocie 200 K.

„ „ *VI. poz. 32.* Jak na rok 1900 z opuszczeniem *nadzwyczajnego* kredytu w kwocie 90 K., jednorazowo przyznanego na rok 1900.

„ „ *VI. poz. 33.* Wydatki zwyczajne *większe* o 600 K., gdyż dotychczasowy kredyt w ostatnich dwóch latach okazał się niewystarczający, zwłaszcza, że przybyły do konserwacyi dwa budynki (dom dra Wawnikiewicza i dom nabyty od Krasuckiego); pozostawia się zaś *nadzwyczajny* wydatek w tej samej wysokości 900 K. jako resztę kosztów na postawienie parkanów około nowych budynków, gdyż z nadzwyczajnego kredytu budżetu r. 1900 oparkaniono tylko część tychże.

„ „ *VI. poz. 34.* Również i w tej pozycyi *nadzwyczajny* kredyt przyznany w budżecie na rok 1900 wystarczył tylko na częściowe roboty około dróg i chodników, wskutek czego na dokończenie tych rozpoczętych już w roku 1900 robót, pozostawia się *nadzwyczajny* kredyt w kwocie 400 K.

„ „ *VI. poz. 37. Mniej* o 600 K. jako dodatek na mieszkanie we Lwowie dla profesora Wawnikiewicza, który od 1. lipca 1900 zamieszkał stale w nowym domu w Dublanach.

„ „ *VI. poz. 38.* Podwyższa się płacę kominiarza o 120 K. rocznie; odpowiednio do znacznie zwiększonych czynności przy nowych budynkach w szkołach i na folwarku.

„ „ *VI. poz. 42.* Wydatki zwyczajne jak na rok 1900, w *nadzwyczajnych* wstawia się jednorazowo 200 K. na naprawę zepsutego organu wedle kosztorysu organmistrza Śliwińskiego.

„ „ *VI. poz 43.* Preliminuje się *więcej* o 100 K., gdyż dotychczasowy kredyt okazał się niewystarczający, a nadto w roku 1901 spodziewaną jest większa ilość uczniów o 6-ciu.

„ „ *VII. poz. 44.* Odpada *nadzwyczajny* kredyt w kwocie 100 K. na zakupno środków demonstracyjnych do nauki o pomocy w nagłych wypadkach.

„ „ *VII. poz. 45 r).* Preliminuje się *nadzwyczajny* wydatek w kwocie 300 K. na zakupno anemometru (200 K.), oraz na instalacyę instrumentów do obserwacyj magnetycznych (100 K.).

„ „ *VII. poz. 46.* Wydatki zwyczajne *większe* pod lit. *b)* o kwotę 200 K. z powodu większej ilości uczniów. W *nadzwyczajnych* wydatkach preliminuje się *więcej* o 560 K., zatem 1.200 K., a mianowicie: pod lit. *b)* na dokupno tygli platynowych i przyrządu do spopielań 700 K., a pod lit. *c)* na uzupełnienie przyrządów naukowych dla profesora Raciborskiego 500 K. Ogołem preliminuje się w tej pozycyi *więcej* o 760 K.

„ „ *VII. poz. 47. Mniej* o *nadzwyczajny* kredyt w kwocie 200 K., jednorazowo przyznany na rok 1900.

„ „ *X.* Odpada *wadzwyczajny* wydatek w kwocie 5.000 K. z powodu, jak wyjaśnienie do poprzedniej pozycyi.

„ „ *XI.* Wskutek rozszerzenia internatu i spodziewanej większej ilości uczniów podwyższa się odpowiednio kredyty zwyczajne w poszczególnych pozycyach, a mianowicie: pod poz. 56 *e)* o 408 K. — pod poz. 57 o 2.940 K. — pod poz. 58 o 40 K. — pod poz. 59 o 300 K. i pod poz 60 o 200 K. — razem o kwotę 3.888 K., która znajduje pokrycie w większych dochodach z opłat. (Obacz wyjaśnienie do rubryki II. dochodów). W wydatkach *nadzwyczajnych* preliminuje się pod poz. 61 *więcej* o 610 K., zatem 1.110 K. na poprawienie sufitów i dachów oraz na postawienie 6 pieców w budynku internatowym. **(Obacz osobne sprawozdanie).** Ogółem preliminuje się w rubryce XI. *wydatki większe* o 4.498 K.

c) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Dochody. Preliminarz na rok 1901. LW. 54.975/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		DOCHODY.				
I.		**Subwencye.**				
	1	Z c. k. Skarbu państwa:				
		a) subwencya zwyczajna . . .	20.000	—	30.000	20.000
		b) na budowę internatu . . .	—	—	6.400	—
	2	Z funduszu kultury krajowej . . .	7.722	—	7.514	7.514
		Suma rubryki I. .	27.722	—	43.914	27.514
II		**Opłaty od uczniów.**				
	3	Wpisowe od 33 uczniów po 10 K. 330 K. na uwolnienie 8 uczniów od opłaty . . . . 80 „	250	—	280	210
	4	Czesne od 33 uczniów po 200 K. 6.600 K. na uwolnienie 8 uczniów od opłaty . . . . 1 600 „	5.000	—	3.600	4.200
	5	Opłaty za ćwiczenia w laboratoryach od 33 uczniów po 16 K. 528 K. na uwolnienie 8 uczniów od opłaty . . . . 128 „	400	—	368	336
	6	Opłaty na utrzymanie w internacie: *a*) od 33 uczniów samopłacących po 700 K. . . .23.100 K *b*) od 12 uczniów przyjętych na koszt funduszu kraj. (obacz rubr. IX. wyd.) po 700 K. . 8.400 „	31.500	—	24.492	27.300
		Suma rubryki II. .	37.150	—	28.740	32.046
III.	7	**Dochód z pasieki**	20	—	23	20
IV.	8	**Sprzedaż płodów z pola doświadczalnego i ogrodu**	240	—	361	240
V.	9	**Odsetki z legatu ś. p. Karola Skibińskiego**	196	—	176	196
VI.	10	**Dochody rozmaite**	400	—	10	400
		Suma dochodów .	65.728	—	73.224	60.416
		W porównaniu z wydatkami .	166.013	—	167.464	164 310
		Okazuje się **niedobór** .	100.285	—	94.240	103.894

Wyjaśnienia.

Do rubr. I. poz. 2. Preliminuje się dochody *większe* o 208 K. na podstawie preliminarza funduszu kultury krajowej na rok 1901 (LW. 48.139/900).

Do rubr. II. Preliminuje się dochody ogółem *większe* o 5.104 K. z powodu większej ilości uczniów.

Na rok 1900 uchwalono wydatki 164.310 K., dochody 60.416 K., niedobór 103.894 K.
„ „ 1901 preliminuje się „ 166.013 „ „ 65.728 „ „ 100.285 „
Zatem na rok 1901 *większe* „ o 1.703 K., *większe* „ o 5.312 K., *mniejszy* „ o 3.609 K

d) Niższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 54.975/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		WYDATKI.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Zastępstwo nauczycieli do nauk fachowych	2.750	—	2.610	2.750
	2	Nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych, płaca . . . . 2.000 K. dodatek aktywalny . 280 „ dodatek pięcioletni . 200 „	2.480	—	2.347	2.480
	3	Nauczyciel do nauk elementarnych, płaca . . . . 1.400 K. dodatek aktywalny . 200 „ „ pięcioletni . 160 „	1.760	—	1.600	1.600
	4	Docent weterynaryi	300	—	300	300
	5	Katecheta obrz. łać.	800	—	500	800
	6	Instruktor do robót ręcznych i dozorca uczniów	1.200	—	1.100	1.200
		Suma rubryki I. .	9.290	—	8.457	9.130
II.		**Pensye, emerytury i zaopatrzenia.**				
	7	Bartowa Helena, wdowa po nauczycielu .	500	—	500	500
III.		**Koszta administracyjne.**				
	8	Zarząd: Remuneracya dyrektora wyższej szkoły	800	—	800	800
	9	Opał i oświetlenie	700	—	764	700
	10	Utrzymanie budynków, ubezpieczenie i kominiarz	800	—	2.000	800
	11	Sprzęty i ruchomości	200	400	206	200
	12	Koszta nabożeństwa i nauki dla uczniów obrządku gr. kat.	800	—	600	800
		Suma rubryki III. .	3.300	400	4.370	3.300
IV.		**Utrzymanie uczniów.**				
	13	Stołowanie 36 uczniów po 328 K. 50 gr.	11.826	—	11.965	11.826
	14	Odzież, pościel i pranie tychże po 120 K.	4.320	—	4.100	4.320
		Suma rubryki IV. .	16.146	—	16.065	16.146
		Do przeniesienia .	29.236	400	29.392	29.076

d) Niższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 54.975/1600.

Liczba rubryki	Liczba pozycyj	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		Z przeniesienia .	29.236	400	29.392	29.076
V.		**Potrzeby naukowe.**				
	15	Zaprzęgi do demonstracyi . . .	160	—	21	160
	16	Przybory do pisania i nauki uczniów	400	—	378	600
	—	Przykupno zwierząt do sekcyi . .	—	—	7	—
	17	Przykupno modeli, machin i narzędzi .	400		400	400
		Suma rubryki V. .	960	—	806	1.160
VI.	18	**Kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej**	80	—	80	80
VII.	19	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	100	—	364	100
		Suma wydatków .	30.376	400	30.642	30.416
		Razem .	30.776 K.			

Wyjaśnienia.

Do rubr. I. poz. 3. Preliminuje się *więcej* o 160 K. na 1 pięciolecie nauczyciela Nowickiego od 1. Stycznia 1901.

„ „ *III. poz. 11.* Wydatki zwyczajne jak na rok 1900, *w nadzwyczajnych* wstawia się 400 K. na sprawienie 10 nowych ławek z szufladami, gdyż stare są już zupełnie zniszczone (300 K.), oraz jednej wanny do kąpieli (100 K.).

„ „ *V. poz. 16.* Odpada *nadzwyczajny* kredyt w kwocie 200 K., jednorazowo przyznany na rok 1900.

d) Niższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Dochody. Preliminarz na rok 1901. LW. 54.975/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
			Korony			
		DOCHODY.				
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** .	6.000	—	6.000	6.000
II.	2	**Zarobek 36 uczniów po 36 K.** . .	1.296	—	1.220	1.296
III.	3	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	100	—	9	100
		Suma dochodów .	7.396	—	7.229	7.396
		W porównaniu z wydatkami .	30.776	—	30.642	30.416
		Okazuje się **niedobór** .	23.380		23.413	23.020

Wyjaśnienia.

Dochody preliminuje się w tej *samej* wysokości jak na rok 1900.

Na rok 1900 uchwalono wydatki 30.416 K., dochody 7.396 K., niedobór 23.020 K.
„ „ 1901 preliminuje się „ 30.776 „ „ 7.396 „ „ 23.380 „
Zatem na rok 1901 *większe* „ o 360 K., *bez zmiany* „ — K. *większy* „ o 360 K.

e) Krajowa szkoła gorzelnicza w Dublanach.

Wydatki. Preliminarz na rok 1891. LW. 46.276/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na 1900
			Korony			
		WYDATKI.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Dyrektor szkoły i gorzelni . . .	1.200	—	1.200	1.200
	2	Adjunkt, jednocześnie gorzelnik w gorzelni	2.000	—	2.000	2.000
	3	Docenci:				
		a) matematyki i rysunków . .	300	—	300	300
		b) fizyki	300	—	300	300
		c) chemii	300	—	300	300
		d) gorzelnictwa	1.000	—	1.000	1.000
		e) nauki o kotłach i maszynach .	400	—	400	400
		f) nauki o opodatkowaniu . .	400	—	400	400
		g) administracyi i rachunkowości .	120	—	120	120
		h) nauki o fabrykacyi drożdży prasowanych	400	—	400	400
		Suma rubryki I. .	6.420	—	6.420	6.420
II.		**Koszta administracyjne.**				
	4	Druki, inseraty, portorya i t. p. . .	60	—	60	60
	5	Koszta przewozu prelegentów . .	200	—	207	200
	6	„ podróży dyrektora w sprawach szkolnych	120	—	17	120
		Suma rubryki II. .	380	—	284	380
III.		**Potrzeby naukowe.**				
	7	Wyższej szkole rolniczej za użycie laboratoryum	160	—	160	160
	8	Przyrządy do laboratoryum gorzelni. .	100	—	105	100
	9	Koszta produkcyi drożdży prasowanych .	300	—	269	300
	10	Książki i czasopisma	120	—	123	120
	11	Wycieczki profesorów z uczniami . .	400	—	—	400
		Suma rubryki III. .	1.080	—	657	1.080
IV.	12	**Zapomogi dla uczniów:**				
		a) z funduszów krajowych 600 K.				
		b) z subwencyi państwowej 1.000 „	1.600	—	1.600	1.600
V.	13	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	40	—	107	40
		Suma wydatków .	9.520	—	9.068	9.520

e) Krajowa szkoła gorzelnicza w Dublanach.

Dochody. Preliminarz na rok 1901 LW. 46.276/1900

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
			Korony			
		DOCHODY.				
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa:**				
		a) na utrzymanie szkoły . . .	3.000	—	3.000	3.000
		b) na zapomogi dla uczniów . .	1.000	—	1.000	1.000
		Suma rubryki I. .	4.000	—	4.000	4.000
II.	2	**Opłaty od uczniów**	1.000	—	1.600	1.000
		Suma dochodów .	5.000	—	5.600	5.000
		W porównaniu z wydatkami	9.520	—	9.068	9.520
		okazuje się **niedobór**	4.520	—	3.468	4.520

Wyjaśnienia.

Wydatki i dochody, jakoteż niedobór preliminuje się bez zmiany w tej samej wysokości jak na rok 1900.

f) Gorzelnia w Dublanach.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 46.276/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		WYDATKI.				
I.		**Płace.**				
	1	Maszynista	1.400	—	800	800
	1	5 robotników po 30 K. miesięcznie przez 6 miesięcy i jeden po 30 K. miesięcznie przez cały rok z dodatkiem na pomieszkanie	1.380	—	921	1.380
		Suma rubryki I. .	2.780	—	1.721	2.180
II.		**Koszta wyrobu spirytusu.**				
	3	Opał przez 5 miesięcy	2.100	—	2.034	2.100
	4	Ziemniaki (2.200 q. po 2 K. 40 g.) .	5 280	—	3 082	5.280
	5	4% jęczmienia (88 q. po 14 K.) . .	1.232	—	1.174	1.232
	6	Żyto i kukurudza (2×90=180 q. po 14 K.)	2.520	—	1.329	2.520
	7	15% jęczmienia (30 q. po 14 K.) . .	420	—	—	420
	8	Światło, smarowidło, drożdże i t. p. .	400	—	130	400
	9	Monter, naprawa maszyn i kupno narzędzi	600	—	575	600
	10	Ubezpieczenie budynków, urządzeń i robotników	400	—	357	400
		Suma rubryki II. .	12.952	—	8.681	12.952
III.		**Rozmaite.**				
	11	Utrzymanie budynków i podwórza . .	60	—	380	60
	12	Podatek dochodowy	120	—	87	120
	—	2 kadzie fermentacyjne i brażarka . .	—	—	365	—
	13	Koszta komisyj lustracyjnych, posyłki i wyjazdy w sprawach gorzelni . .	100	—	112	100
		Suma rubryki III. .	280	—	944	280
		Suma wydatków .	16.012	—	11.346	15.412

Wyjaśnienia.

Do rubr. I. poz. 1. Preliminuje się *więcej* o 600 K., gdyż analogicznie do wyjaśnienia przy rubryce I. poz. 1. wydatków preliminarza funduszu folwarku, całą płacę maszynisty pokrywać będzie fundusz gorzelni.

f) Gorzelnia w Dublanach.

Dochody. Preliminarz na rok 1901. LW. 46.276/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		DOCHODY.				
I.	1	**Ze sprzedaży spirytusu** (300 hl. po 32 K.)	9.600	—	5.997	9.600
II.	2	**Ze sprzedaży wywarów** (152·85 hl po 4 K.	608	—	505	608
III.	3	**Bonifikacya** za 300 hl. spirytusu po 10 K.	3.000	—	1.821	3.000
IV.	4	**Zwroty od zakładów dublańskich** za robotę maszynisty	600	—	—	—
		Suma dochodów .	13.808	—	8.323	13.208
		W porównaniu z wydatkami .	16.012	—	11.346	15.412
		okazuje się **niedobór** .	2.204	—	3.023	2.204

Wyjaśnienia.

Do rubr. IV. Wstawia się *nową* rubrykę dochodów z kwotą 600 K. jako zwrot za roboty wykonane w ciągu roku dla zakładów dublańskich, ponieważ całą płacę maszynisty preliminuje się na rok 1901 w wydatkach rubr. I. poz. 1. funduszu gorzelni.

Na rok 1900 uchwalono wydatki 15.412 K., dochody 13.208 K., niedobór 2.204 K.
„ „ 1901 preliminuje się „ 26.012 „ „ 13.808 „ „ 2.204 „
Zatem na r. 1901 *większe* „ o 600 K., *większe* „ o 600 K., *bez zmiany* „ — K.

g) Folwark w Dublanach.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 55.634/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		WYDATKI.				
I.		**Wydatki na gospodarstwo.**				
	1	Płace i zasługi	4.500	—	5.268	5.120
	2	Najem robotnika	8.000	—	9.636	8.000
	3	Zmiana i dokupno nasienia	600	—	477	600
	4	Dokupno nawozów dopełniających: *a)* na pole 2.090 K. *b)* na łąki 400 „	2.490	—	2.347	2.490
	5	Dokupno karmy (owsa, makuchów, kiełków)	7.600	—	8.641	7.600
	6	Zastąpienie zużytych koni i uprzęży	1.000		474	1.000
	7	Utrzymanie budynków i ogrodzeń	500	175	2.437	4.910
	—	Zbiorniki na gnojówkę i kanały w stajni opasowej	—		386	—
	8	Utrzymanie i naprawa maszyn i narzędzi, oraz kucie koni	1.000	—	3.401	1.240
	9	Utrzymanie rowów i dróg	100	—	40	200
	10	*a)* Melioracye łąk	—	—	4.669	600
		a) Utrzymanie narzędzi melioracyjnych i dokupno materyałów	300	—	8	300
		b) Wynagrodzenie łąkowego	400	—	416	400
	11	Drenowanie pól	—	1.800	800	1.398
	12	Zabezpieczenie od pożaru i gradu	1.000	—	1.160	1.000
	13	Kuchnia folwarczna	600	—	788	600
	14	Koszta kancelaryjne	160	—	158	160
	15	Światło i smarowidło	100	—	129	100
	16	Kultura lasu i plantacye nieużytków	200	—	234	200
	17	Rogatki, posyłki i jazdy w interesach folwarku	200	—	205	200
	—	Reszta na budowę domu dla służby i robotników	—	—	3.006	—
	—	Budowa szopy na zboże z poletek doświadczalnych	—	—	1.303	—
		Suma rubryki I.	28.750	1.975	45.983	36.118
I/1	17*a*)	**Cegielnia**	—	—	5.738	2.000
II.	18	**Podatki, opłaty i daniny**	1.400	—	1.515	1.400
		Do przeniesienia	30.150	1.975	53.236	39.518

g) Folwark w Dublanach.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 55 634/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		Z przeniesienia .	30.150	1.975	53.237	39.518
III.		**Spłata kapitału i odsetek dłużnych.**				
	19	Towarzystwu kredytowemu ziemskiemu we Lwowie: *a*) 45 i 46 rata kapitału z odsetkami od pożyczki 10.000 K. . . 600 K. *b*) 35 i 36 rata kapitału z odsetkami od pożyczki 23.200 K. 1.392 „	1.992	—	1.869	1.992
	20	Renta wieczysta c. k. galic. Towarzystwu gospodarczemu	3.200	—	3.200	3.200
		Suma rubryki III. .	5.192	—	5.069	5.192
IV.	21	**Rozmaite nieprzewidziane** . .	300	—	1.043	300
		Suma wydatków .	35.642	1.975	59.348	45.010
		Razem .	**37.617 K.**			

Wyjaśnienia.

Do rubr. I. poz. 1. Preliminuje się *mniej* o 620 K. Wskutek zaniechania eksploatacyi torfu, ustała potrzeba obciążania tej pozycyi budżetu folwarku połową płacy maszynisty, któremu na r. 1901 zapreliminowano w całości płacę na fundusz gorzelni, (Obacz rubr. I. poz. 1. fund. gorzelni).

„ „ *I. poz. 7.* Wydatki zwyczajne jak na rok 1900, *w nadzwyczajnych* preliminuje się *mniej* o 4.235 K., zatem tylko 175 K. na nowe chlewki i parkan przy pomieszkaniu rządcy folwarku.

„ „ *I. poz. 8. i 9.* Jak na rok 1900 z opuszczeniem *nadzwyczajnych* kredytów w kwocie 340 K., jednorazowo przyznanych na rok 1900.

„ „ *I. poz. 10 a).* Odpada *nadzwyczajny* kredyt w kwocie 600 K., gdyż na rok 1900 preliminowano ostatnią ratę.

„ „ *I. poz. 11.* W tej pozycyi preliminuje się *więcej* o 402 K., zatem 1800 K. na wydrenowanie 16 morgów R. 16. i 18. (1.400 K.), oraz na dalszą poprawę starych drenów 400 K.). **Obacz osobne sprawozdanie.**

„ „ *I/1.* Odpada wydatek na cegielnię w kwocie 2 000 K., gdyż z powodu nierentowności przedsiębiorstwa zaniechano już w roku 1900 wyrobu cegieł.

h) Folwark w Dublanach.

Dochody. Preliminarz na rok 1901. LW. 55.634/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		DOCHODY.				
I.		**Dochody z gospodarstwa.**				
	1	*a*) Ze sprzedaży ziemiopłodów	18.800	—	18.382	18.800
		b) Za owies i siano od szkół i stron prywatnych	1.000	—	1.370	1.000
	2	Z wynajętych łąk i pastwisk	2.600	—	3.242	2.600
	3	Ze sprzedaży płodów zwierzęcych:				
		a) Krowiarnia:				
		α) mleko . . 7.000 K.				
		β) przychowek . 3.200 „				
		γ) braki i opasy 1.600 „ 11.800 K.				
		b) Nierogacizna . . . 600 „				
		c) Owce . . . . 120 „				
		d) Zysk z wytuczenia bydła opasowego, oraz spienieżenie paszy i różnych karm . 800 „				
		e) Ryczałt od szkół za straty, wynikające z zastosowania inwentarza do potrzeb tychże szkół . . . . 2.000 „	15.320	—	15.870	15.320
	4	Za wynajęte konie	100	—	—	100
	5	Z lasu i stawów	600	—	603	600
		Suma rubryki I	38.420	—	39.467	38.420
I/1.	5a)	**Z cegielni**	—	—	6.341	3.000
II.		**Z dzierżaw.**				
	6	Czynsz z karczmy	224	—	—	224
	7	Z polowania	50	—	—	50
		Suma rubryki II.	274	—	—	274
III.	8	**Rozmaite nieprzewidziane**	200	—	1.036	200
		Suma dochodów	38.894	—	46.844	41.894
		W porównaniu z wydatkami	37.617	—	59.348	45.010
		okazuje się **nadwyżka dochodów**	1 277	—	—	—
		podczas gdy na r 1900 preliminowano **niedobór**	—	—	12.504	3.116

Wyjaśnienia.

Do rubr. I/1. Odpada dochód z cegielni w kwocie 3.000 K. analogicznie do wyjaśnienia przy rubryce I/1 wydatków.

Na rok 1900 uchwalono wydatki 45.010 K., dochody 41.894 K., niedobór 3.116 K.
„ „ 1901 preliminuje się „ 37.617 „ „ 38.894 „ nadwyżkę dochodów 1.277 „
Zatem na rok 1901 *mniejsze* „ o 7.393 K. *mniejsze* „ o 3.000 K., *wynik korzystniejszy* o 4.393 K

h) Kontrolna i doświadczalna stacya chemiczno-rolnicza w Dublanach.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 51.033/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
			Korony			
		WYDATKI.				
I.		**Płace personalu.**				
	1	Kierownik stacyi	1.200	—	1.200	1.200
	2	Remuneracya profesora rolnictwa . .	—	—	240	—
		a) Asystent pierwszy (etatowy) płaca . 2.000 K. dodatek aktywalny 200 „ 2.200 K				
		b) Asystent drugi (nieetatowy) płaca . 1.600 K. na mieszkanie . 240 „ „ opał . . 78 „ 1.918 „				
		c) Asystent trzeci (nieetatowy) płaca . 1.200 K. na mieszkanie . 240 „ „ opał . . 78 „ 1.518 „	5 636	—	4.687	5 354
	3	Laborant, płaca . . . 900 K. na mieszkanie . . 200 „	1.100	—	900	1.100
	4	2 służących, płace po 432 K. . .	864	—	648	864
		Suma rubryki I.	8.800	—	7.675	8.518
II		**Utrzymanie stacyi.**				
	5	Koszta utrzymania stacyi . . .	3.000	—	3.582	3.000
	6	„ prowadzenia doświadczeń wegetacyjnych i wazonowych . . .	1.000	—	1.755	1.800
	7	Prowadzenie doświadczeń, rozpoczętych kosztem syndykatów nawozowych .	1.200	—	—	1.200
	8	*a*) Założenie i prowadzenie pól doświadczalnych w 5 miejscowościach . . 1.500 K. *b*) Analizy z tych pól . 300 „ *c*) „ z pól utrzymywanych kosztem Towarzystwa gospodarczego . 400 „	2.300		2.247	2 200
	9	Koszta kancelaryjne	600	—	553	600
	10	Druki sprawozdań	800		600	800
	11	Prenumerata pism i zakupno podręczników	320	—	320	320
	12	Koszta podróży kierownika i asystentów .	1.200	—	987	1.200
	13	Ubezpieczenie od wypadków funkcyonaryuszów stacyi	360	—	316	300
		Suma rubryki II. .	10.680	—	10.360	11.420
		Suma wydatków .	19.480	—	18.035	19.938

Wyjaśnienia.

Do rubr. I. poz. 2. Preliminuje się *więcej* o 282 K. z powodu zamierzonej stabilizacyi pod lit. *a*) posady jednego asystenta z poborami wyższymi o tę kwotę. Suma poborów w miejsce dotychczasowych rocznych 1918 K. wynosiłaby 2 200 K. **Potrzebę stabilizowania posady i podwyższenia płacy przedstawiono w osobnem sprawozdaniu.**

„ „ *II. poz. 6.* Jak na rok 1900 z opuszczeniem *nadzwyczajnego* kredytu w kwocie 800 K. jednorazowo przyznanego na rok 1900.

„ „ *II. poz. 13.* Preliminuje się więcej o 60 K., gdyż dotychczasowy kredyt w kwocie 300 K. okazał się już w roku 1899 nie wystarczający.

h) Kontrolna i doświadczalna stacya chemiczno-rolnicza w Dublanach.

Dochody. Preliminarz na rok 1901. LW. 51.033/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		DOCHODY.				
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** .	2.000	—	2.000	2.000
II.	2	**Dochód z analiz**	1.500	—	1.222	1.500
		Suma dochodów .	3.500	—	3.222	3.500
		W porównaniu z wydatkami .	19.480	—	18.035	19.938
		Okazuje się **niedobór**	15 980	—	14.813	16.438

Wyjaśnienia.

Dochody preliminuje się bez zmiany, jak na rok 1900.

Na rok 1900 uchwalono wydatki 19.938 K., dochody 3.500 K., niedobór 16.438 K.
„ „ 1901 preliminuje się „ 19.480 „ „ 3.500 „ „ 15.980 „
Zatem na r. 1901 *mniejsze* „ o 458 K., *bez zmiany* „ — K., *mniejszy* „ o 458 K.

i) Średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 55.640/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
			Korony			
		WYDATKI.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Dyrektor, płaca . . . 4.000 K. dodatek aktywalny . 640 „	4.640	—	4 413	4.640
	2	Kapelan i katecheta, oraz docent jednego z przedmiotów ogólnie kształcących, płaca . . . . 2.800 K. dodatek aktywalny . 520 „ „ pięcioletni . 400 „	3.720	—	3.320	3.320
	3	8 profesorów, płaca po 2.800 K. 22 400 k. dodatki aktyw. po 520 K. 4.160 „ „ pięcioletnie . 4.267 „	30.827	—	29.488	30.226
	4	Docent weterynaryi	1.600	—	1 400	1.600
	5	„ leśnictwa	800	—	800	800
	6	„ sadownictwa i warzywnictwa, oraz chmielarstwa i uprawy wikli .	400	—	400	400
	7	„ języka francuskiego . . .	440	—	—	—
	8	Nauczyciel muzyki i śpiewu . . .	880	—	—	—
	9	Nauczyciel-instruktor do robót praktycznych płaca . . 1.600 K. dodatek aktywalny 280 „ trzy dodatki pięcioletnie . . 600 „ 2.480 K. po strąceniu zwrotu z funduszu folwarku w Czernichowie za administracyę 400 „	2.080	—	1.880	1.880
	10	2 prefektów internatu, zarazem nauczycieli gimnastyki i szermierki: płace po 1.600 K. . . 3.200 K. dodatek pięcioletni dla jednego . . . . 200 „ wikt po 720 K. . . 1.440 „ światło po 20 K. . . 40 „	4.880	—	2.390	4.880
		Suma rubryki I. .	50.267	—	44.091	47.746
II.		**Płace urzędników administracyjnych, etatowych.**				
	11	Kasyer, zarazem rachmistrz, płaca . .	2.400	—	2 400	2.400
	12	Pisarz Dyrekcyi, a zarazem magazynier, płaca	1.200	—	784	1.200
		Suma rubryki II. .	3.600	—	3.184	3.600
		Do przeniesienia .	53.867	—	47.275	51.346

i) Średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 55.640/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		Z przeniesienia	53.867	—	47.275	51.346
III.		**Płace funkcyonaryuszy nieetatowych.**				
	13	Lekarz zakładowy, płaca . 1.000 K. opał . . . . . 100 „	1.100	—	1.100	1.100
	14	Ogrodnik zakładowy, płaca . 1.000 K. 2 dodatki pięcioletnie po 100 K. 200 „	1.200	—	1.200	1.200
	15	Pomocnik ogrodnika, płaca . 400 K. wikt . . . . 576 „	976	—	895	976
		Suma rubryki III. .	3.276	—	3.195	3.276
IV.		**Koszta utrzymania służby szkolnej.**				
	16	Służba wyższa: *a*) Tercyan szkoły, zarazem woźny: płaca . . . 300 K. wikt . . . 300 „ na ubiór . . 100 „ 700 K. *b*) Woźny dyrekcyi, zarazem obsługujący infirmeryę i kaplicę zakładową: płaca z wiktem . 466 K. na ubiór . . 100 „ 566 K. *c*) Portyer bramy głównej: płaca . . . 300 K. wikt . . . 300 „ na ubiór . . 100 „ 700 K. *d*) Portyer drugiej bramy zakładowej: płaca . 312 K na ubiór . . 100 „ 412 K. *e*) Lampiarz, zarazem służący przy kasie i pokoju gościnnym: płaca z wiktem . . 466 K.	2.844	—	2.800	2.800
	17	Służba niższa: *a*) Służący przy laboratoryum chemii: płaca . . . 160 K. wikt . . . 212 „ 372 K. *b*) 3 chłopców przy muzeach, zbiorach i salach wykładowych: płace po 120 K. . 360 K. wikt po 212 K. . 636 „ 996K. *c*) stróż domowy: płaca 160 K. wikt . . . 212 „ 372 K. *d*) Stróż, zarazem ogrodniczek przy parku, jak pobory stróża domowego . . . 372 K.	2.112	—	1.730	1.740
	18	Gratyfikacya służbie (do rozporządzalności dyrekcyi)	150	—	—	—
		Suma rubryki IV. .	5.106	—	4.530	4.540
		Do przeniesienia .	62.249	—	55.000	59.162

i) Średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 55.640/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		Z przeniesienia .	62.249	—	55.000	59.162
V.		**Emerytury i zaopatrzenia.**				
	19	Bastgen Roman, b dyrektor, emerytura .	2.496	—	624	2.496
	20	Dr. Prażmowski Adam, b. profesor, emeryt.	1.290	—	1.290	1.290
	21	Piotrowska Antonina, wdowa po b profesorze, emerytura	1.200	—	1.952	1.952
	22	Dr. Stefczyk Franciszek, b. profesor, emeryt.	1.472	—	1.472	1.472
		Suma rubryki V. .	6.458	—	5.338	7.210
VI.		**Koszta administracyjne.**				
	23	Zarząd: *a)* pomoc kancelaryjna dla Kuratoryi szkoły . . 400 K. *b)* potrzeby kancelar. szkoły 300 „ *c)* druki i inseraty . . 200 „ *d)* portorya i przesyłki . 300 „ *e)* koszta podróży w interesach zakładu i przywóz środków naukowych . 900 „ *f)* koszta przyjazdu docenta weterynaryi . . . 300 „	2.400	—	2.067	2.400
	24	Opał w gmachu szkolnym i internacie .	3.200	—	3.200	2.600
	25	Oświetlenie „ „ „ .	2.000	—	1.433	1.600
	26	Utrzymanie budynków i ogrodzeń . .	2.200	6.519	5.784	9.800
	27	Wywóz nieczystości, popiołów, mycie podłóg i okien i t. p. . . .	800	1.200	—	—
	—	Adaptacye w budynku internatowym .	—	—	5.000	—
	—	Przeistoczenie ogrodów na miejsce do zabaw z urządzeniem sali gimnastycznej i wykonaniem połączonych z tem dalszych koniecznych przeróbek . .	—	—	13.740	—
	28	*a)* Resztujące koszta założenia parku 1.003 K. *b)* Koszta urządzenia parku . 1.000 „	—	2.003	—	—
	29	Zabezpieczenie budynków i zbiorów .	900	—	806	900
	30	Najem pomieszkań dla funkcyonaryuszów szkoły	1.888	—	1.265	1.600
	31	Płaca kominiarza	360	—	360	360
	32	Sprzęty i ruchomości	300	—	801	700
	33	Koszta lustracyi zakładu . . .	600	—	319	600
	34	Koszta nabożeństwa	240	—	248	400
	35	Na aptekę	400	—	400	400
	36	Utrzymanie dziedzińców i parku . .	600	—	298	500
		Suma rubryki VI. .	15.888	9.722	35.721	21.860
		Do przeniesienia .	84.595	9.722	96.059	88.232

i) Średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 55.640/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na 1900
			Korony			
		Z przeniesienia .	84.595	9.722	96.059	88.232
VII.		**Utrzymanie uczniów.**				
	37	Żywność (60 uczniów po 550 K.) . .	33.000	—	14.391	20.000
	38	Pranie za ryczałtowem wynagrodzeniem .	1.492	—	993	1.092
	39	Służba internatu:				
		a) 4 chłopców do obsługi uczniów: (płaca po 120 K., wikt po 212 K.) 1.328K.				
		b) palacz do obsługi kaloryferów i łazienki, płaca . . . 300 K., wikt . . . 300 „ mieszkanie, opał i światło . . . 240 „ 840 K	2.168	—	1.146	1.596
	40	Sprzęty:				
		a) do sal sypialnych	200	—	1.068	200
		b) „ infirmeryi	60	—		60
		c) „ sali rekreacyjnej i gimnastycznej .	50	—		1.650
	41	Odzież, (60 uczniów po 120 K.) . .	7.200	—	4.653	4.800
	42	Pościel	200	—	198	200
		Suma rubryki VII. .	44.370	—	22.449	29.598
VIII.		**Potrzeby naukowe.**				
	43	Eksperymenta przy wykładach:				
		a) dla profesora administracyi . 50 K.				
		b) „ „ rolnictwa . . 60 „				
		c) „ „ hodowli . . 50 „				
		d) „ „ zootomii . . 40 „				
		e) „ „ weterynaryi . 50 „				
		f) „ „ botaniki . . 60 „				
		g) „ „ fizyki . 40 „				
		h) „ „ miernictwa . 50 „				
		i) „ „ chemii ogólnej 100 „				
		j) „ „ mleczarstwa 100 „				
		k) „ „ rybactwa . 50 „				
		l) narzędzia ręczne do praktyki gospodarskiej . . 100 „	750	—	730	800
	44	Zbiory i muzea:				
		a) zbiór rolniczy . . . 200 K.,				
		b) „ hodowlany . . 200 „				
		c) „ fizyczny . . . 200 „				
		d) „ geograficzny . . 50 „				
		e) „ botaniczny . . 100 „				
		f) „ zoologiczny . . 100 „				
		g) „ zootomiczny . . 100 „				
		h) „ mechaniczny . . 100 „				
		i) „ mineralogiczny . . 40 „				
		j) „ technologiczny . . 160 „				
		k) „ okazów leśnych . 60 „				
		Do przeniesienia 1.310 K.	750	—	730	800
			128.965	9.722	118.508	117.830

i) Średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 55 640/1900

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
VIII.	44	Z przeniesienia 1.310 K.	128.965	9.722	118.508	117.830
			750	—	730	800
		l) zbiór okazów weterynaryjn. 60 „				
		m) „ narzędzi rolnicz. . 200 „				
		n) „ modeli do budownictwa 50 „				
		o) „ przyrządów mierniczych 100 „				
		p) „ mleczarski . . 100 „				
		r) „ ogrodniczy . . 100 „				
		s) „ melioracyjny . . 50 „				
		t) „ rybacki . . . 50 „				
		u) Stacya meteorologiczna . 60 „	2.080	—	2.214	2.300
	45	Laboratorya:				
		a) chemii ogólnej i gabinet . 600 K.,				
		b) chemii rolniczej . . 400 „				
		c) „ technologicznej . 200 „				
		d) zootomiczne . . . 200 „				
		e) roślinno-fizyologiczne . 200 „				
		f) rolnicze . . . . 200 „	1.800	—	1 702	1.800
	46	Biblioteka:				
		a) przykupno dzieł . . . 800 K.				
		b) oprawa książek . . . 100 „				
		c) czasopisma naukowe i polityczne . . . . 400 „	1.300	—	700	1.000
	47	Utrzymanie i uzupełnienie ogrodu pomologicznego i warzywnego . . .	1.000	—	800	800
	48	Ogród botaniczny	200	—	217	200
	49	Utrzymanie pola doświadczalnego . .	400	—	276	300
	50	Wycieczki naukowe uczniów z profesorami	600	—	315	600
		Suma rubryki VIII.	8.130	—	6 954	7.800
IX.	51	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	350	—	516	500
		Suma wydatków .	137 445	9.722	125.978	126 130
		Razem .	**147.167 K.**			

Wyjaśnienia.

Do rubr. I. poz. 2. Preliminuje się *więcej* o 400 K. z powodu przypadającego ks. kapelanowi Jelonkowi I-go pięciolecia od 1. stycznia 1901.

„ „ *I. poz. 3.* Preliminuje się *więcej* o 601 K. z powodu przypadającego na rok 1901 pełnego pięciolecia profesorowi Kornelowi Radziewanowskiemu, oraz 3-go dodatku pięcioletniego profesorowi Mikołajowi Wojciechowskiemu od 1. maja 1901.

„ „ *I. poz. 7. i 8.* Pozycye nowe z powodu projektowanego wprowadzenia nauki nadobowiązkowej języka francuskiego, muzyki i śpiewu, znajdują pokrycie w opłatach z czesnego wprowadzonych do rubryki II. dochodów, od uczniów korzystających z powyższych nauk. (LW. 19.730/1900). **Obacz osobne sprawozdanie.**

i) Srednia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 55.640/1900.

Do rubr. I. poz. 9. Więcej o 200 K. na 3-ie pięciolecie dla instruktora Władysława Ancuty od dnia 1. stycznia 1901.

„ „ *IV. poz 16. i 17.* W myśl uchwały Wydziału krajowego z dnia 6. lutego 1900 do L. 80.449|99 preliminuje się pod poz. 16. *więcej* o 44 K., a pod poz. 17. *więcej* o 372 K., zatem ogółem *więcej* o 416 K. z powodu wprowadzenia już w roku 1900 zmian w etacie i poborach służby wyższej i niższej, stosownie do podziału zajęć zastosownych do rzeczywistych potrzeb zakładu.

„ „ *IV. poz. 18.* Preliminuje się dla dokładnej ewidencyi osobną pozycyę z kwotą 150 K. na gratyfikacye dla służby, wypłacanej dotąd z rubryki IX. wydatków. Równocześnie zmniejsza się o tę kwotę wydatki rubryki IX.

„ „ *V. poz. 21. Mniej* o 752 K., gdyż w miejsce emerytury po zmarłym b. profesorze Mieczysławie Piotrowskim, wstawiono wymierzoną od dnia 2. lutego 1900 po myśli statutu emerytalnego pensyę dla wdowy Antoniny Piotrowskiej. (LW. 4.878|1900).

„ „ *VI. poz 24 i 25.* Preliminuje się ogółem *więcej* o 1.000 K. odpowiednio do większej, ilości uczniów, a temsamem opalania i oświetlania wszystkich ubikacyi w zakładzie oraz z powodu podrożenia ceny węgla w ostatnim roku.

„ „ *VI. poz. 26.* Wydatki zwyczajne preliminowane dotąd w jednej kwocie 3.000 K., rozdziela się na dwie kategorye — *poz. 26*: utrzymanie budynków i ogrodzeń w ścisłem znaczeniu z kwotą 2.200 K., oraz *poz. 27*: wywóz nieczystości, popiołów, mycie podłóg i okien i t. p. z kwotą 800 K. — razem jak wyżej 3.000 K. W wydatkach *nadzwyczajnych* preliminuje się 6.519 K., zatem *mniej* o 281 K., na dalsze niezbędne adaptacye w budynkach zakładowych. **Bliższe wyjaśnienia tych wydatków w osobnem sprawozdaniu.**

„ „ *VI. poz. 27.* Nowa pozycya zwyczajna odpowiednio do zmniejszonej dotacyi zwyczajnej pod poz. 26; w *nadzwyczajnych* wstawia się jednorazowo 1.200 K. na sprawienie małego wozu systemu Tallarda do wywożenia nieczystości.

„ „ *VI. poz. 28.* Preliminuje się *nadzwyczajny* kredyt w kwocie 2.003 K. na pokrycie reszty kosztów założenia parku wedle kosztorysu zatwierdzonego do LW. 34.048/1900, oraz na urządzenie parku. **Obacz osobne sprawozdanie.**

„ „ *VI. poz. 30. Więcej* o 288 K. na najem pomieszkania dla etatowego pisarza (po myśli uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 13. lutego 1894), którego funkcye pełnił dotychczas dyetaryusz. (LW. 36.014|1900).

„ „ *VI. poz. 32. i 34.* Wydatki zwyczajne jak na rok 1900 z opuszczeniem *nadzwyczajnych* kredytów w kwocie 560 K., jednorazowo przyznanych na tenże rok.

„ „ *VI. poz. 36.* Podwyższa się dotychczasową dotacyę o kwotę 100 K., ze względu na utrzymanie nowo założonego parku.

„ „ *VII. poz. 37.* Preliminuje się *więcej* o 13.000 K. w stosunku do większej ilości uczniów o 20-tu i podwyższenia opłaty restauratora za polepszenie wiktu. (LW. 19.730|1900). Nadwyżka ta znajduje zupełne pokrycie w preliminowanych większych dochodach. (Obacz wyjaśnienie do rubryki II. poz. 2 dochodów).

„ „ *VII. poz. 38. Więcej* o 400 K. odpowiednio do większej ilości uczniów.

„ „ *VII. poz. 39.* Preliminuje się: *pod lit. a) więcej* o 332 K. na przyjęcie 4-go chłopca, gdyż 3-ch służących nie jest w stanie obsłużyć 60 uczniów, a *pod lit. b) więcej* o 240 K. na podwyższenie dotacyi dla fachowo wykształconego palacza, ażeby przy umiejętnej obsłudze pieców, kaloryferów i łazienek uniknąć częstych a kosztownych naprawek, oraz zaoszczędzić na ilości spotrzebowanego opału. (LW. 80 449|1899). Ogółem *większe* wydatki tej pozycyi o kwotę 572 K.

„ „ *VII. poz. 40.* Odpada *nadzwyczajny* wydatek w kwocie 1.600 K., jednorazowo przyznany na rok 1900.

„ „ *VII. poz. 41.* Więcej o 2.400 K. z powodu jak wyjaśnienie przy rubryce VII. poz. 37

„ „ *VIII. poz. 43.* Preliminuje się *mniej* pod lit. k) o 50 K. wedle projektowanej przez Dyrekcyę i grono profesorów potrzeby na rok 1901.

„ „ *VIII. poz. 44.* Preliminuje się *mniej* pod lit. d) n) r) s) t) ogółem o 220 K. jak wyjaśnienie do poprzedniej pozycyi.

„ „ *VIII. poz. 46.* Preliminuje się *więcej* o 300 K. wedle rzeczywistej potrzeby.

„ „ *VIII. poz. 47. i 49.* Preliminuje się ogółem *więcej* o 300 K., gdyż wskutek emigracyi ceny robotnika znacznie podskoczyły, a nadto ogrody zniszczone wylewami Wisły w roku 1899 wymagają znaczniejszych wkładów.

„ „ *IX. Mniej* o 150 K. analogiczne do wyjaśnienia przy rubryce IV. poz 18 wydatków.

i) Średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Dochody. Preliminarz na rok 1901. LW. 55 640/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		DOCHODY.				
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** .	14.000	—	14.000	14.000
II.		**Opłaty od uczniów.**				
	2	Opłaty na utrzymanie 60 uczniów po 700 K.	42.000	—	22.618	25.600
	3	*a*) Czesne szkolne od 60 uczniów po 100 K. . 6.000 K. po strąceniu czesnego od 15 uczniów, uwolnionych od opłaty przez Wydział kraj. 1.500 „ 4.500 K.				
		b) Czesne od 20 uczniów za naukę muzyki i śpiewu po 50 K. 1.000 „				
		c) Czesne od 20 uczniów za naukę języka francuskiego po 20 K. . . . 400 „	5.900	—	2.900	3.000
		Suma rubryki II. .	47.900	—	25.518	28 600
III.	4	**Ze sprzedaży płodów z ogrodów** .	400	—	218	400
IV.	5	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	200	—	364	200
		Suma dochodów .	62.500	—	40.100	43.200
		W porównaniu z wydatkami	147.167	—	125.978	126.130
		okazuje się **niedobór**	84.667	—	85.878	82.930

Wyjaśnienia.

Do rubr. II. poz. 2. Preliminuje się *więcej* o 16.400 K., gdyż Wydział krajowy w myśl intencyi Wysokiego Sejmu, uchwałą z dnia 20. lipca 1900 LW. 19.730 podwyższył już od I. półrocza 1900|1901 opłaty na polepszenie wiktu o 60 K. rocznie od jednego ucznia, oraz z powodu, że preliminuje się dochód od 60 uczniów, podczas gdy na rok 1900 preliminowano go od 40.

„ „ *II. poz. 3.* Ogółem *więcej* o 2.900 K. odpowiednio do *większej* ilości uczniów o 20, w szczególności wprowadza się *pod lit. b*) i *c*) po raz pierwszy opłaty za naukę muzyki, śpiewu i języka francuskiego — analogicznie do wyjaśnienia przy rubryce I. poz 7 i 8 wydatków.

Na rok 1900 uchwalono wydatki 126.130 K., dochody 43.200 K., niedobór 82.930 K.
„ „ 1901 preliminuje się „ 147.167 „ „ 62.500 „ „ 84.667 „
Zatem na rok 1901 *większe* „ o 21.037 K., *większe* „ o 19.300 K., *większy* „ o 1.737 K.

j) Folwark w Czernichowie.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 45.429/1900

Liczba rubryki	Liczba pozycyj	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		WYDATKI.				
I.		**Wydatki na gospodarstwo.**				
	1	Płace i zasługi: a) Nauczyciel-instruktor za administracyę folwarkiem . . . 400 K. b) służba folwarczna (zasługa i ordynarya) . . 2.600 „	3.000	—	2.246	2.800
	2	Najem robotnika: a) do gospodarstwa folwarcznego . . . 1.400 K. b) do chmielarni: α) zawiadowca chmielarni 100 „ β) roboty przy chmielarni 300 „	1.800	—	1.732	1.600
	3	Dokupno i zmiana nasienia . . .	600	—	400	600
	4	„ nawozów dopełniających . .	400	—	261	400
	5	„ słomy i karmy . . .	1.600	—	880	1.600
	—	„ pary wołów	—	—	600	—
	6	Inwentarz użytkowy (naprawa uprzęży) .	300	—	200	800
	7	Utrzymanie budynków folwarcznych .	200	—	177	400
	8	Naprawa narzędzi i sprzętów, oraz kucie koni	250	—	200	200
	8a	Drenowanie pól	—	—	700	900
	9	Utrzymanie rowów	200	—	93	200
	10	Zabezpieczenie od pożarów i gradobicia .	100	—	57	100
	11	Potrzeby kancelaryjne, światło, opał i smarowidło	120	—	38	80
	12	Gratyfikacye służbie (do rozporządzalności dyrekcyi)	50	—	—	—
		Suma rubryki I. .	8.620	—	7.584	9.680
II.		**Las i plantacye wikla.**				
	13	Służba, roboty i zalesienie . . .	1.700	—	1.360	1 700
	14	Utrzymanie wikli i uzupełnienie plantacyi	500	500	499	500
	15	Wynagrodzenie ogrodnika . . .	500		500	500
		Suma rubryki II. .	2.700	500	2.359	2.700
III.	16	**Utrzymanie brzegów Wisły** . .	340	—	279	340
IV.	17	**Naprawa pieca wapiennego** . . .		912		—
V.	18	**Podatki i daniny**	1.200		635	1.200
VI.	19	**Spłata kapitałów i odsetek dłużnych:** Bankowi krajowemu we Lwowie X. i XI. rata, wraz z 4% odsetkami od pożyczki 13.000 koron . .	608	—	607	608
VII.	20	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	400	—	2.197	400
		Suma wydatków .	13.868	1.412	13.661	14.928
		Razem .	15.280 K.			

j) Folwark w Czernichowie.

Wydatki i dochody. Preliminarz na rok 1901. LW. 45.429/1900.

Wyjaśnienia.

Do rubr. I. poz. 1. Preliminuje się *więcej* o 200 K. z powodu konieczności podwyższenia zasług fornalom, oraz przyjęcia o jednego więcej do obsługi wołów.

„ „ *I. poz. 2. Więcej* o 200 K., gdyż wskutek emigracyi włościan, ceny robotnika poszły w górę.

„ „ *I. poz. 6. i 7.* W pozycyach tych *odpadają* nadzwyczajoe wydatki w kwocie 700 K., jednorazowo przyzwolone na rok 1900.

„ „ *I. poz. 8.* Preliminuje się *więcej* o nieznaczną kwotę 50 K. stosownie do niezbędnej potrzeby.

„ „ *I. poz. 8 a).* Odpada *nadzwyczajny* kredyt w kwocie 900 K., gdyż w r. 1900 preliminowano ostatnią ratę na drenowanie pól.

„ „ *I. poz. 11.* Podwyższa się kredyt o kwotę 40 K. na wydatki kancelaryjne, którymi dotąd niewłaściwie obciążano budżet funduszu szkoły.

„ „ *I. poz. 12.* Wstawia się nową pozycyę z kwotą 50 K. na wypłatę gratyfikacyi służbie, stosownie do okoliczności.

„ „ *II. poz. 14.* Wydatki zwyczajne jak na rok 1900, *w nadzwyczajnych* preliminuje się 500 K. na odnawianie i utrzymanie kultur wiklowych. (LW. 13 047/1900.)

„ „ *IV. poz. 17.* Preliminuje się *nadzwyczajny* wydatek w kwocie 912 K. na naprawę pieca wapiennego, ażeby przywrócić ruch, wstrzymany już w roku 1900 przez organa c. k Starostwa z obawy przed niebezpieczeństwem zawalenia.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		DOCHODY.				
I.		**Z gospodarstwa.**				
	1	Ze sprzedaży płodów rolnych i chmielarni	1.200	—	—	600
	2	Ze sprzedaży płodów zwierzęcych:				
		a) krowiarnia . . . 2.400 K				
		b) nierogacizna . . . 200 „	2.600	—	2.947	2.800
	3	Z wynajętych ról i pastwisk . . .	1.100	—	1.041	1.100
	4	Za wynajęte konie	600	—	881	600
	5	Za nawóz stajenny do ogrodów . .	100	—	—	100
		Suma rubryki I. .	5.600	—	4.869	5.200
II.		**Z lasu i wikla.**				
	6	Ze sprzedaży drzewa opałowego i budulcowego	2.800	—	2.770	2.800
	7	Z wikla i trawy wśród wikla . .	4.800	—	4.712	4.800
		Suma rubryki II. .	7.600	—	7.482	7.600
		Do przeniesienia	13.200	—	12.351	12.800

j) Folwark w Czernichowie.

Dochody. Preliminarz na rok 1901. LW. 45.429/1900

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
III.	8	Z przeniesienia . .	13.200	—	12.351	12.800
IV.		**Z pieca wapiennego**	600	—	1 000	1.100
	9					
	10	**Inne dochody.**				
		Olborne za łamanie kamienia . . .	100	—	184	200
		Z dzierżawy placu targowego zwanego „Rynek“	40	—	—	40
V.	11	Suma rubryki IV. .	140	—	184	240
		Rozmaite nieprzewidziane . .	100	—	256	100
		Suma dochodów	14.040	—	13.791	14.240
		W porównaniu z wydatkami	15.280	—	13.661	14.928
		okazuje się **niedobór**	1.240	—	—	688
		podczas gdy **wynikłości** z roku 1899 wykazały **nadwyżkę dochodów** . .	—	—	130	—

Wyjaśnienia.

Do rubr. I. poz. 1. Przeliminuje się więcej o 600 K., zatem 1.200 K. jak w latach poprzednich, gdyż na rok 1900 uchwalono wyjątkowo *mniej* z powodu klęsk elementarnych.

„ „ *I. poz. 2.* Mniej o 200 K. pod lit. b), gdyż chlewnia dla braku paszy i pomieszczenia została prawie zupełnie zwiniętą.

„ „ *III.* Preliminuje się *mniej* o 500 K., gdyż wskutek naprawy pieca, ruch będzie w r. 1901 mniejszy.

„ „ *IV. poz. 9. Mniej* o 100 K. stosownie do przewidywanej mniejszej ilości wyłamanego kamienia.

Na rok 1900 uchwalono wydatki 14.928 K., dochody 14.240 K., niedobór 688 K.
„ „ 1901 preliminuje się „ 15.280 „ „ 14.040 „ „ 1.240 „
Zatem na r. 1901 *większe* „ o 352 K., *mniejsze* „ o 200 K., *większy* „ 552 K.

k) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Horodence.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 44.247/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		WYDATKI.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Nauczyciel do nauk fachowych i kierownik: płaca . . . . 2.600 K. dodatek aktywalny . 280 „	2.880	—	2.600	2.880
	2	Nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych: płaca . . . . 2.000 K. dodatek aktywalny . 200 „	2.200	—	2.200	2.200
	3	Instruktor do robót ręcznych i dozorca uczniów, płaca	1 200	—	600	1.200
	4	Nauczyciel do nauk elementarnych: płaca . . . . 1.000 K. dodatek aktywalny . 100 „	1.100	—	1.100	1.100
	5	Katecheta obrz. łac. i gr. kat. . .	600	—	600	600
		Suma rubryki I. .	7.980	—	7.100	7 980
II.		**Koszta administracyi.**				
	6	Zarząd: *a*) pomoc kancelaryjna . 240 K. *b*) koszta kancelaryjne . 200 „ *c*) sługa szkolny i stróż nocny 600 „	1.040	—	1.024	1.040
	7	Opał	1.400	—	1.388	1.400
	8	Oświetlenie	300	—	305	300
	9	Utrzymanie budynków (naprawy, ubezpieczenie, kominiarz) . . .	600	2.200	1.010	2.338
	10	Sprzęty i ruchomości	300	—	590	500
	11	Utrzymanie koni do posług administracyjnych	800	120	1.189	800
	12	Podatek od gruntu szkolnego . . .	60	—	51	60
		Suma rubryki II. .	4.500	2.320	5.557	6.438
III.		**Utrzymanie uczniów.**				
	13	Stołowanie . . . dla 40 uczniów po				
	14	Odzież, pościel i pranie . 300 K.	12 000	—	12.139	12.000
	15	Lekarz i apteka	300	—	367	300
	16	Uczeń praktykant	300	—	225	300
		Suma rubryki III. .	12.600	—	12.731	12.600
		Do przeniesienia	25.080	2.320	25.388	27.018

k) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Horodence.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 44.247/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
			Korony			
		Z przeniesienia . .	25.089	2.320	25.388	27.018
IV.		**Potrzeby naukowe.**				
	17	Przybory do nauki i pisania dla uczniów (książki, papier, zeszyty itp.) . .	240	—	240	240
	18	Środki naukowe:				
		a) modele, maszyny, narzędzia i inne przyrządy do demonstracyi 300 K.				
		b) biblioteka i czytelnia . 160 „				
		c) ogród szkolny (nasiona, okazy roślin, nawozy i t. p.) . 200 „	660	—	680	660
	19	Ogródki doświadczalne do uprawy tytoniu (w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 11. listopada 1890.) . .	40	—	40	40
	20	Wycieczki z uczniami	100	—	51	100
		Suma rubryki IV. .	1.040	—	1.011	1.040
V.		**Kursy specyalne.**				
	20*a*)	Kurs weterynaryi	—	—	—	600
	21	„ ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej	100	—	200	100
	22	„ mleczarstwa	100	—	100	100
	23	„ uprawy tytoniu	120	—	1	120
		Suma rubryki V. .	320	—	301	920
VI.	24	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	100	—	120	100
		Suma wydatków .	26.540	2.320	26.820	29.078
		Razem .	**28.860 K.**			

Wyjaśnienia.

Do rubr. II. poz. 9. Wydatki zwyczajne jak na rok 1900, w *nadzwyczajnych* preliminuje się *więcej* o 462 K., zalem 2.200 K. a mianowicie: *a*) na pokrycie gontem budynku szkolnego i stajni 1.200 K., gdyż kredyt przyznany na rok 1900 wystarczył tylko na pokrycie blachą dachu nad budynkiem administracyjnym; *b*) na wstawienie nowych podłóg w 4 ubikacyach budynku szkolnego kosztem 200 K.; *c*) na wykopanie i urządzenie w zakładzie studni, której dotąd nie było a skutkiem czego dowożono wodę do zakładu z odległości 6 klm. — 800 K., razem j. w. 2.200 K.

„ „ *II. poz. 10.* Jak na rok 1900 z opuszczeniem *nadzwyczajnego* kredytu w kwocie 200 K. jednorazowo przyznanego na rok 1900.

„ „ *II. poz. 11. Więcej* o 120 K., jako jednorazowy *nadzwyczajny* wydatek na sprawienie nowej uprzęży dla koni szkolnych.

„ „ *V. poz. 20 a*). Odpada *nadzwyczajny* kredyt w kwocie 600 K., przyznany tylko na jeden rok.

k) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Horodence.

Dochody. Preliminarz na rok 1901. LW. 44 247/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
			Korony			
		DOCHODY.				
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** .	6.000		6.000	6.000
II.	2	**Opłaty na utrzymanie uczniów:**				
		a) Rada powiatowa horodeńska, 3 stypendya po 200 K. i 1 stypendyum 300 K. . . . 900 K.				
		b) Gmina miasta Horodenki, 1 stypendyum . . 200 „				
		c) Uczeń samopłacący . 150 „	1.250	—	2.100	1.400
III.	3	**Dochód z ogrodu** (pola) szkolnego i z ogródka doświadczalnego tytoniowego	300	—	472	300
		Suma dochodów .	7.550	—	8.572	7.700
		W porównaniu z wydatkami .	28.860	—	26.820	29.078
		okazuje się **niedobór** .	21.310	—	18.248	21.378

Wyjaśnienia.

Do rubryki II. Preliminuje się dochód z opłaty od 1 ucznia samopłacącego tylko za I. półrocze 1901, zatum *mniej* o 150 K., gdyż tenże po ukończeniu III. roku wystąpi z zakładu w II. połroczu 1901.

Na rok 1900 uchwalono wydatki	29.078 K.,		dochody	7.700 K.,		niedobór	21.378 K.
„ „ 1901 preliminuje się „	28.860 „		„	7.550 „		„	21.310 „
Zatem na r. 1901 *mniejsze* „	o 218 K.,	*mniejsze* „		150 K.,	*mniejszy* „	o	68 K.

I) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Jagielnicy.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 44.248/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		WYDATKI.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Nauczyciel do nauk fachowych i kierownik: płaca . . . . 2.600 K. dodatek aktywalny . 280 „ dodatki pięcioletnie . 800 „ dodatek osobisty . . 400 „	4.080	—	4.080	4.080
	2	Nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych: płaca . . . . 2.000 K. dodatek aktywalny . 200 „ dodatki pięcioletnie . 600 „	2.800	—	2.600	2.786
	3	Instruktor do robót ręcznych i dozorca uczniów, płaca	1.200	—	1.155	1.200
	4	Nauczyciel do nauk elementarnych: płaca . . . . 1.000 K. dodatek aktywalny . 100 „ „ pięcioletni . 42 „	1.142	—	1.100	1.100
		remuneracya za naukę pszczelnictwa i sadownictwa	—	200	200	200
	5	Katecheta obrz. łac. i gr. kat. . .	500	—	500	500
		Suma rubryki I .	9.722	200	9.635	9.866
II.		**Koszta administracyi.**				
	6	Zarząd: *a*) pomoc kancelaryjna 240 K. *b*) koszta kancelaryjne, inseraty, druki i portorya 200 „ *c*) sługa szkolny i stróż nocny . . 600 „	1.040	—	806	1.040
	7	Opał	1.200	—	1.200	1.200
	8	Oświetlenie	200	—	144	200
	9	Utrzymanie budynków (naprawy, ubezpieczenie, kominiarz) . . .	700	200	1.170	1.000
	10	Sprzęty i ruchomości	400	—	320	400
		Suma rubryki II. .	3.540	200	3.640	3.840
III.		**Utrzymanie uczniów.**				
	11	Stołowanie,				
	12	Odzież, pościel i pranie . } 40 uczniów po 300 K.	12.000	—	9.500	12.000
	13	Lekarz i apteka	400	—	300	400
		Suma rubryki III. .	12.400	—	9.800	12.400
		Do przeniesienia .	25.662	400	23.075	26.106

l) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Jagielnicy.

Wydatki. Preliminarze na rok 1901. LW. 44.248/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		Z przeniesienia .	25.662	400	23.075	26.106
IV.		**Potrzeby naukowe.**				
	14	Przybory do nauki i pisania dla uczniów (papiery, zeszyty, książki i t. p.) .	200	—	125	200
	15	Środki naukowe: *a*) modele, maszyny, narzędzia i inne przyrządy do demonstracyi i ćwiczeń praktycznych . . . . 300 K. *b*) biblioteka i czytelnia . . 200 „ *c*) ogród szkolny . . . 40 „	540	—	754	540
	16	Ogródki doświadczalne do uprawy tytoniu	40	—	—	40
	17	Wycieczki z uczniami . . .	100	—	—	100
		Suma rubryki IV. .	880	—	879	880
V.		**Kursy specyalne.**				
	18	Kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej	100	—	100	100
	19	„ uprawy i suszenia tytoniu . .	200		200	200
		Suma rubryki V. .	300	—	300	300
VI.	20	**Gospodarstwo:** *a*) Wydatki na gospodarstwo . 3.100 K. *b*) Czynsz dzierżawny za grunta, odstąpione szkole przez skarb jagielnicki . . 100 „	3.200	—	7.963	3.200
VII.	21	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	100	—	99	100
		Suma wydatków . .	30.142	400	32.316	30.586
		Razem .	**30.542 K.**			

Wyjaśnienia.

Do rubr. I. poz. 2. Preliminuje się *więcej* o 14 K. z powodu przypadającego na rok 1901 pełnego drugiego pięciolecia nauczycielowi fachowemu Włodzimierzowi Grodzkiemu.

„ „ *I. poz. 4.* Wydatki zwyczajne *większe* o 42 K. na I. pięciolecie dla nauczyciela do nauk elementarnych Michała Zająca od 1. sierpnia 1901. W *nadzwyczajnych* pozostawia się kredyt w kwocie 200 K., jako remuneracyę za naukę pszczelnictwa i sadownictwa.

„ „ *II. poz. 9.* Wydatki zwyczajne jak na rok 1900; w *nadzwyczajnych* preliminuje się *mniej* o 100 K., zatem tylko 200 K. na nowe pokrycie zniszczonych dachów nad kuchnią i jadalnią uczniów.

l) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Jagielnicy.

Dochody. Preliminarz na rok 1901. LW. 44.248/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		DOCHODY.				
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** .	6.000	—	6.000	6.000
II.	2	**Opłaty na utrzymanie uczniów:**				
		a) Uczniowie samopłacący . 600 K.				
		b) Rada powiatowa buczacka . — „	600	—	—	500
III.	3	**Dochody z gospodarstwa:**				
		a) Dochód z gospodarstwa szkolnego . . . 4.700 K.				
		b) Zarobek 40 uczniów po 24 K. . . . 960 „	5.660	—	11.571	5.660
—	—	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	—	—	325	—
		Suma dochodów .	12.260	—	17.896	12.160
		W porównaniu z wydatkami .	30.542	—	32.316	30.586
		okazuje się **niedobór** .	18.282	—	14.420	18.426

Wyjaśnienia.

Do rubr. II. Preliminuje się *więcej* o 100 K., gdyż w miejsce stypendyum od Rady powiatowej buczackiej (200 K.) przybył od roku szkolnego 1900|1901 drugi uczeń samopłacący (300 K.).

Na rok 1900 uchwalono wydatki 30.586 K., dochody 12.160 K. niedobór 18.426 K.
„ „ 1901 preliminuje się „ 30.542 „ „ 12.260 „ „ 18.282 „
Zatem na rok 1901 *mniejsze* „ o 44 K., *większe* „ o 100 K., *mniejszy* „ o 144 K

m) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Kobiernicach.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 43 827/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		WYDATKI.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Nauczyciel do nauk fachowych i kierownik: płaca . 2.600 K. dodatek aktywalny . 280 „	2.880	—	2.880	2.880
	2	Nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych: płaca . . 2.000 K. dodatek aktywalny . 200 „	2.200	—	2.050	2.200
	3	Instruktor do robót ręcznych i dozorca uczniów, płaca	1.200	—	1.450	1.200
	4	Nauczyciel do nauk elementarnych: płaca . . . 1.000 K. dodatek aktywalny . 100 „	1.100	—	1.100	1.100
	5	Katecheta obrz. łać., płaca . 300 K. wydatki z powodu nabożeństwa . . . 100 „	400	—	391	400
		Suma rubryki I. .	7.780	—	7.871	7.780
II.		**Pensye, emerytury i zaopatrzenia.**				
	6	Ziemiański Zygmunt, były nauczyciel, emerytura	504	—	504	504
III.		**Koszta administracyi.**				
	7	Zarząd: *a)* pomoc kancelaryjna . . 240 K. *b)* koszta kancelaryjne, inseraty, druki i portorya . 200 „ *c)* sługa szkolny i stróż nocny 600 „	1.040	—	1.144	1.040
	8	Opał	1.200	—	780	1.000
	9	Oświetlenie	240	—	335	240
	10	Utrzymanie budynków	600	5.800	808	800
	11	Sprzęty i ruchomości	200	200	390	200
	12	Utrzymanie koni do posług administracyjnych	800	—	543	800
		Suma rubryki III. .	4.080	6.000	4.000	4.080
		Do przeniesienia	12.364	6.000	12.375	12.364

m) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Kobiernicach.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 43827/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		Z przeniesienia	12.364	6.000	12.375	12.364
IV.		**Utrzymanie uczniów.**				
	13	Stołowanie . . . } dla 40 uczniów				
	14	Odzież, pościel i pranie } po 300 K. .	12.000	—	10.622	12.000
	15	Lekarz i apteka	300	—	748	300
	16	Uczeń praktykant	300	—	42	300
		Suma rubryki IV. .	12.600	—	11.412	12.600
V.		**Potrzeby naukowe.**				
	17	Przybory do nauki i pisania dla uczniów (książki, papier, zeszyty, itp.) . .	240	—	351	240
	18	Środki naukowe: *zwycz. nadzwycz.*				
		a) modele, maszyny, i inne przyrządy do demonstracyi i ćwiczeń praktycznych . . 300 K. 300 K.				
		b) biblioteka i czytelnia 200 „ — „				
		c) ogród szkolny (nasiona, okazy roślin, nawozy itp.) 100 „ — „	600	300	691	1.160
	19	Wycieczki z uczniami	100	—	83	100
		Suma rubryki V. .	940	300	1.125	1.500
VI.		**Kursy specyalne.**				
	20	Kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej	100	—	54	100
	21	„ mleczarstwa	100	—	99	340
		Suma rubryki VI. .	200	—	153	440
VII.	22	**Gospodarstwo:**				
		a) Wydatki na gospodarstwo 5.200 K.				
		b) Czynsz dzierżawny:				
		α) za folwark z inwentarzem . 1.608 K				
		β) za wynajętą ubikacyę na mleczarnię . . 100 „				
		γ) za wynajęte mieszkanie dla służby . . 120 „ 1.828 „	7.028	—	13.701	7.028
	—	Drenowanie pól	—	—	1.512	—
		Suma rubryki VII. .	7.028	—	15.213	7.028
VIII.	23	**Rozmaite nieprzewidziane** . .	100	—	194	100
		Suma wydatków .	33.232	6.300	40.472	34.032
		Razem .	**39.532 K.**			

m) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Kobiernicach.

Wydatki i dochody. Preliminarz na rok 1901. LW. 43.827|1900.

Wyjaśnienia.

Do rubr. III. poz. 8. Preliminuje się *więcej* o 200 K. z powodu stale podnoszącej się ceny drzewa i węgli.

„ „ *III. poz. 10.* Wydatki zwyczajne jak na rok 1900, w *nadzwyczajnych* zaś wstawia się *więcej* o 5.600 K., zatem 5.800 K. na koszta pokrycia dachów nad budynkiem szkolnym, piwnicą i lodownią, tudzież na adaptacye w budynku szkolnym, oraz domu mieszkalnym profesorów. Roboty te rozpoczęto już w roku 1900 (LW. 36.886|1900 i 59.897|1900), **a uzasadnienie w osobnem sprawozdaniu.**

„ „ *III. poz. 11. Więcej* o 200 K., jako wydatek *nadzwyczajny* na zakupno wózka do wyjazdu, gdyż stary jest zupełnie zniszczony.

„ „ *V. poz. 18. Podwyższono zwyczajną* dotacyę pod poz. b) o kwotę 40 K. wedle rzeczywistej potrzeby, natomiast w *nadzwyczajnych* preliminuje się *mniej* o 300 K., zatem tylko 300 K. na uporządkowanie pasieki i uzupełnienie zbioru szkieletów zwierząt domowych. (LW. 40.763|1900). Ogółem prelimin je się w tej pozycyi *mniej* o 260 K.

„ „ *VI. poz. 21.* Odpada *nadzwyczajny* kredyt w kwocie 240 K., jednorazowo przyznany na rok 1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		DOCHODY.				
I.	1	**Subwencye z c. k. Skarbu Państwa** .	6.000	—	6.000	6.000
II.	2	**Opłaty na utrzymanie uczniów:**				
		a) Rada powiatowa bialska 900 K.				
		b) „ „ chrzanowska 300 „				
		c) „ „ krakowska — „				
		d) „ „ mielecka — „	1.200	—	1.263	1.700
III.	3	**Dochód** z pola i ogrodu szkolnego .	120	—	279	120
IV.	4	**Dochody z gospodarstwa:**				
		a) Dochód z dzierżawy folwarku . . . 6.600 K.				
		b) zarobek 40 uczniów po 24 K. . . . 960 „	7.560	—	8.741	8.696
—	—	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	—	—	108	—
		Suma dochodów .	14.880	—	16.391	16.516
		W porównaniu z wydatkami .	39.532	—	40.472	34.032
		Okazuje się **niedobór** .	24.652	—	24.081	17.516

m) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Kobiernicach.

Dochody. Preliminarz na rok 1901. LW. 43.827/1900.

Wyjaśnienia.

Do rubr. II. Mniej o 500 K., gdyż odpada opłata za ucznia z powiatu mieleckiego, który opuszcza zakład w roku 1900, tudzież opłata od Rady pow. krakowskiej, jako nie stałe zobowiązanie. (LW. 9.509|1900).

„ „ *IV.* Na rok 1900 preliminowano wydatki *brutto* w kwocie . . 7.028 K.
Dochody *brutto* w kwocie . . . . . 8.696 „
wynikała *nadwyżka dochodów* w kwocie . . 1.668 K.

Na rok 1901 preliminuje się:
wydatki *brutto* w tej samej kwocie t. j. . . 7 028 K.
dochody *brutto* (*mniejsze* o 1.136 K.) w kwocie . 7.560 „
zatem również *nadwyżkę* w kwocie . . . . 532 K.
Z porównania okazuje się na rok 1901 *nadwyżka dochodów mniejsza* o kwotę . . . . . 1.136 K.

Wyniki z ostatniego trzechlecia według zamknięć rachunkowych za rok 1897, 1898 i 1899 nie tylko nie wykazały preliminowanych nadwyżek dochodów, lecz owszem zamknięte zostały znaczniejszymi niedoborami w tych latach, to też celem utrzymania równowagi budżetowej obniżono dochody z gospodarstwa na rok 1901 o kwotę j. w. **1.136 K.**

Na rok 1900 uchwalono wydatki 34.032 K., dochody 16.516 K., niedobór 17.516 K.
„ „ 1901 preliminuje się „ 39.532 „ „ 14.880 „ „ 24.652 „
Zatem na rok 1901 *większe* „ o 5.500 K., *mniejsze* „ 1.636 K. *większy* „ o 7.136 K.

n) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Bereźnicy.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 44.532/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		WYDATKI.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Nauczyciel do nauk fachowych i kierownik: płaca . . . . 2.600 K. dodatek aktywalny . 280 „ dodatek pięcioletni . 167 „	3.047	—	2 880	2.880
	2	Nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych: płaca . . . . 2.000 K. dodatek aktywalny . 200 „	2.200	—	2.200	2.200
	3	Instruktor do robót ręcznych i dozorca uczniów, płaca	1.200	—	1.300	1.200
	4	Nauczyciel do nauk elementarnych: płaca . . . . 1.000 K. dodatek aktywalny . 100 „	1.100	—	1.100	1.100
	5	Katecheta obrządku łać. i gr. kat. . .	960	—	912	960
		Suma rubryki I. .	8.507	—	8.392	8.340
II.		**Pensye, emerytury i zaopatrzenia.**				
	6	Cisło Eleonora, wdowa po nauczycielu, emerytura . . . 1.200 K. dodatek na wychowanie 4-ga dzieci à 120 K. . 480 „	1.680	—	1.680	1.680
III.		**Koszta administracyjne.**				
	7	Zarząd: *a)* pomoc kancelaryjna 240 K. *b)* koszta kancelaryjne 200 „ *c)* sługa szkolny i stróż nocny . . . 600 „	1.040	—	972	1.040
	8	Opał	1.200	—	1.047	1.200
	9	Oświetlenie	300	—	368	240
	10	Utrzymanie budynków	600	—	1.251	1.800
	11	Sprzęty i ruchomości	300	—	167	630
	12	Utrzymanie koni do posług administracyjnych	800	—	792	800
	13	Asekuracya i podatek	200	—	199	280
		Suma rubryki III. .	4.440	—	4.796	5.990
		Do przeniesienia .	14.627	—	14.868	16.010

n) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Bereźnicy.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 44.532/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		Z przeniesienia .	14.627	—	14.868	16.010
IV.		**Utrzymanie uczniów.**				
	14	Stołowanie . . . } 34 uczniów po				
	15	Odzież, pościel i pranie } 300 K.	10.200	—	8.817	10.200
	16	Lekarz i apteka	300	—	163	300
	17	Uczeń praktykant	300	—	17	300
		Suma rubryki IV. .	10.800	—	8.997	10.800
V.		**Potrzeby naukowe.**				
	18	Przybory do nauki i pisania dla uczniów (książki, papiery, zeszyty i t. p.) .	240	—	197	240
	19	Środki naukowe:				
		a) modele, maszyny, narzędzia i inne przyrządy do demonstracyi . 300 K				
		b) biblioteka i czytelnia 200 „				
		c) ogród szkolny . 100 „	600	—	514	860
	20	Wycieczki z uczniami	80	—	76	80
		Suma rubryki V. .	920	—	787	1.180
VI.		**Kursy specyalne.**				
	21	Kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej	100	—	100	100
	22	„ mleczarstwa	100	—	82	100
	23	„ stelmachstwa i koszykarstwa . .	160	—	—	100
		Suma rubryki VI. .	360	—	182	300
VII.	24	**Gospodarstwo:**				
		a) Wydatki na gospodarstwo . .	4.600	—	7.139	3.594
		b) Drenowanie pól . . .	—	—	1.705	—
		Suma rubryki VII.	4.600	—	8.844	3.594
VIII.	25	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	100	—	546	100
		Suma wydatków .	31.407	—	34.224	31.984

n) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Bereźnicy.

Wydatki i dochody. Preliminarz na rok 1901. LW. 44.532/1900.

Wyjaśnienia.

Do rubr. I. poz. 1. Preliminuje się *więcej* o 167 K. z powodu przypadającego kierownikowi Henrykowi Rozwadowskiemu 1-go pięciolecia od 1. sierpnia 1901 o rocznych 400 K.

„ „ *III. poz. 9. Więcej* o 60 K. stosownie do rzeczywistej potrzeby

„ „ *III. poz. 10.* W miejsce kredytu *nadzwyczajnego*, uchwalonego jednorazowo na rok 1900 w kwocie 1.400 K., preliminuje się w zwyczajnych wydatkach *więcej* o 200 K., gdyż dotychczasowy kredyt przy zastosowaniu największej oszczędności w wydatkach, stanowczo nie wystarcza na konserwacyę licznych budynków i obszernych ubikacyi.

„ „ *III. poz. 11.* Z powodów podanych w wyjaśnieniu do poprzedniej pozycyi podwyższa się zwyczajną dotacyę na sprzęty i ruchomości o kwotę 100 K.; w *nadzwyczajnych* odpada kredyt w kwocie 430 K. jednorazowo przyznany na rok 1900.

„ „ *III. poz. 13. Mniej* o 80 K. na podstawie wynikłości z roku 1899.

„ „ *V. poz. 19.* W wypadkach zwyczajnych preliminuje się pod poz. *b*) więcej o 40 K. celem lepszego zaopatrzenia biblioteki uczniów i profesorów, natomiast odpada *nadzwyczajny* kredyt pod poz. *a*) w kwocie 300 K., jednorazowo przyznany na rok 1900.

„ „ *VI. poz. 23. Więcej* o 60 K., gdyż wydatki na urządzenie dwóch kursów wymagają większej dotacyi.

„ „ *VII.* Preliminuje się wydatki *większe* o 1.006 K., odpowiednio do większych obrotów „brutto“ w gospodarstwie. Równocześnie z tych samych powodów, oraz dla utrzymania równowagi budżetowej podwyższa się dochody z gospodarstwa (rubryka II. doch.) o kwotę 1.000 K

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
			Korony			
		DOCHODY.				
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** .	6.000	—	6.000	6.000
II.	2	**Dochód z gospodarstwa szkolnego** .	4.000	—	9.453	3.000
		Suma dochodów .	10.000	—	15.453	9.000
		W porównaniu z wydatkami	31.407	—	34.224	31.984
		okazuje się **niedobór** .	21.407	—	18.771	22.984

Wyjaśnienia.

Do rubr. II. Preliminuje się dochody *większze* o 1.000 K., jak wyjaśnienie do rubryki VII. wydatków.

Na rok 1900 uchwalono wydatki 31.984 K., dochody 9.000 K., niedobór 22.984 K.
„ „ 1901 preliminuje się „ 31.407 „ „ 10.000 „ „ 21.407 „
Zatem na rok 1901 *mniejsze* „ o 577 K., *większe* „ o 1.000 K., *mniejszy* „ o 1.577 K.

o) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Suchodole.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 51.458/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
			Korony			
		WYDATKI.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Nauczyciel do nauk fachowych i kierownik: płaca . . . . 2.600 K. dodatek aktywalny . 280 „	2.880	—	2.200	2.880
	2	Nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych płaca . . . 2.000 K. dodatek aktywalny . 200 „	2 200	—	400	2.200
	3	Trzeci nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych: płaca . . 1.600 K. dodatek aktywalny . 160 „	1.760	—	1.440	1.760
	4	Instruktor do robót ręcznych i dozorca uczniów	1.200	—	443	1.200
	5	Nauczyciel do nauk elementarnych: płaca . . . . 1.000 K. dodatek aktywalny . 100 „	1.100	—	1.100	1.100
	6	Katecheta obrz. łać. i gr. kat. . .	400	—	200	400
		Suma rubryki I. .	9 540	—	5.783	9.540
II.		**Koszta administracyjne.**				
	7	Zarząd: *a*) pomoc kancelaryjna . 240 K. *b*) koszta kancelaryjne . 200 „ *c*) sługa szkolny i stróż nocny 600 „	1.040	—	768	1.040
	8	Opał	1.200	—	1.007	1.200
	9	Oświetlenie	300	—	215	200
	10	Utrzymanie budynków (naprawy, ubezpieczenie, kominiarz) . . .	500	—	575	500
	11	Sprzęty i ruchomości	200	—	147	200
	12	Utrzymanie koni do posług administracyjnych	800	—	699	800
		Suma rubryki II. .	4.040	—	3.411	3.940
III.		**Utrzymanie uczniów.**				
	13	Stołowanie . . . dla 40 uczniów				
	14	Odzież, pościel i pranie po 300 K.	12.000	—	5.755	9.600
	15	Lekarz i apteka	300	—	68	200
		Suma rubryki III. .	12.300	—	5.823	9.800
		Do przeniesienia .	25.880	—	15.017	23.280

o) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Suchodole.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 51.458/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		Z przeniesienia .	25.880	—	15.017	23.280
IV.		**Potrzeby naukowe.**				
	16	Przybory do nauki i pisania dla uczniów (książki, papier, zeszyty i t. p.) .	240	—	157	200
	17	Środki naukowe: *a*) modele, maszyny, narzędzia i inne przyrządy do demonstracyi i ćwiczeń praktycznych . . . 300 K. *b*) biblioteka i czytelnia . . 160 „ *c*) ogród szkolny (nasiona, okazy roślin, nawozy i t. p.) . 100 „	560	—	940	560
	18	Wycieczki naukowe z uczniami . .	100	—	—	—
		Suma rubryki IV. .	900	—	1.097	760
V.		**Kursy specyalne.**				
	19	Kurs mleczarstwa	100	—	—	100
	20	„ ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej	100		800	100
	21	„ wyprawy lnu i konopi . . .	100	—		—
	22	„ stelmachstwa i koszykarstwa . .	100	—	—	—
		Suma rubryki V. .	400	—	800	200
VI.	23	**Gospodarstwo:** *a*) Wydatki na gospodarstwo . . *zwycz.* 3.300 K. *nadzwycz.* 500 K. *b*) Czynsz dzierżawny z gruntów dzierżawionych od gminy 1.000 „ „	4.300	500	8 307	3.442
VII.	24	**Rozmaite nieprzewidziane** . .	100	—	688	100
		Suma wydatków .	31.580	500	25.909	27.782
		Razem .	**32.080 K.**			

Wyjaśnienia.

Do rubr. II. poz. 9. Preliminuje się *więcej* o 100 K., gdyż dotychczasowy kredyt w kwocie 200 K. okazał się niewystarczający z otwarciem III. roku.

„ „ *III.* Preliminuje się ogółem wydatki *większe* o 2.500 K. z powodu otwarcia trzeciego roku, a tem samem powiększenia liczby uczniów o ośmiu.

„ „ *IV. poz. 16.* Ze wzrostem liczby uczniów *podnosi się* wydatki tej pozycyi o 40 K.

„ „ *IV. poz. 18.* Wstawiono nowy wydatek w kwocie 100 K. na podstawie preliminarzy innych niższych szkół rolniczych.

„ „ *V. poz. 21.* Na urządzenie kursu wyprawy lnu i konopi wedle statutu organizacyjnego szkoły wstawia się nową pozycyę z kwotą 100 K.

„ „ *V. poz. 22.* Preliminuje się po raz pierwszy kwotę 100 K. na urządzenie kursów stelmachstwa i koszykarstwa, wprowadzonych dotąd z pożytkiem dla uczniów tylko w niższej szkole rolniczej w Bereźnicy.

o) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Suchodole.

Wydatki i dochody. Preliminarz na rok 1901. LW. 51.458/1900.

Do rubr. VI. Wydatki zwyczajne *większe* o 1.568 K., jak wyjaśnienie do rubryki II. dochodów; w *nadzwyczajnych* preliminuje się *mniej* o 210 K., zatem tylko 500 K., na kupno tyk do chmielu (200 K.) i na wykopanie sadzawki na mąkrej łące dla hodowli karpi (300 K.). Ogółem wydatki tej pozycyi *większe* o 1.358 K.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		DOCHODY.				
I.		**Subwencye.**				
	1	Z c. k. Skarbu Państwa . .	6.000	—	6 000	6.000
	2	Od Rady powiatowej w Krośnie (3 stypendya po 240 K.)	720	—	720	720
		Suma rubryki I. .	6.720	—	6 720	6.720
II.	3	**Dochody z gospodarstwa:**				
		a) Dochód z gospodarstwa szkolnego . . . 4.500 K.				
		b) Zarobek 40 uczniów po 24 K. 960 „	5.460	—	6.4 6	3.568
		Suma dochodów .	12.180	—	13.136	10 288
		W porównaniu z wydatkami	32.080	—	25.909	27.782
		Okazuje się **niedobór**	19.900	—	12.773	17.494

Wyjaśnienia.

Do rubr. II. Na rok 1900 preliminowano dochody *brutto* w kwocie . . . 3.568 K.
Od tego zwyczajne wydatki *brutto* preliminowane w rubryce VII. wydatków w kwocie . . . . . 2.732 „
nadwyżka dochodów w kwocie . . 836 K.

Na rok 1901 preliminuje się:
dochody *brutto* (*większe* o 1.892 K. w kwocie 5 460 K.
wydatki zwyczajne *brutto* (*większe* o 1.568 K.) w kwocie . . . . . 4 300 „
zatem również *nadwyżka dochodów* w kwocie . . . . 1.160 „
Z porównania okazuje się na rok 1901 wynik *korzystniejszy* o kwotę . 324 K., na podstawie obrachunku gospodarskiego Dyrekcyi.

Na rok 1900 uchwalono wydatki 27.782 K., dochody 10.288 K., niedobór 17.494 K.
„ „ 1901 preliminuje się „ 32.080 „ „ 12.180 „ „ 19.900 „
Zatem na r. 1901 *większe* „ o 4.298 K., *większe* „ o 1.892 K., *większy* „ 2 406 K.

p) Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 45.827/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na 1900
			Korony			
		WYDATKI.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Nauczyciel fachowy i kierownik: płaca . . . . 2.400 K. dodatek aktywalny . 280 „ dodatki pięcioletnie . 800 „	3.480	—	3.080	3.464
	2	Nauczyciel fachowy pomocniczy: płaca . . . 1.600 K. dodatek aktywalny . 200 „ dodatek pięcioletni . 200 „ ryczałt na mieszkanie . 400 „	2.400	—	2.200	2.200
	3	Nauczyciel pomocniczy do miernictwa i rysunków, płaca . .	480	—	480	480
	4	Nauczyciel do nauk elementarnych: płaca . . . 1.000 K. dodatek aktywalny . 200 „ „ pięcioletni . 100 „ ryczałt na mieszkanie . 360 „	1.660	—	1.660	1.660
	5	Ochmistrz i instruktor, płaca . 1.200 K. dodatek na mieszkanie . 240 „	1.440	—	1.200	1.440
	6	Kapelan i katecheta: płaca . 300 K. wydatki z powodu nabożeństwa . . . 100 „	400	—	400	400
		Suma rubryki I. .	9.860	—	9.020	9.644
II.		**Koszta administracyjne.**				
	7	Zarząd: a) pomoc kancelaryjna . 240 K. b) koszta kancelaryjne, inseraty, druki i portorya . 200 „ c) sługa szkolny i stróż nocny . . . . 720 „	1.160	—	799	1.160
	8	Opał ubikacyj szkolnych . . .	800	—	777	800
	9	Oświetlenie	300	—	348	300
	10	Utrzymanie budynków (naprawy, ubezpieczenie, kominiarz) . . .	400	—	373	400
	11	Sprzęty i ruchomości	200	—	225	200
		Suma rubryki II. .	2 860	—	2.522	2.860
		Do przeniesienia . .	12.720	—	11.542	12.504

p) Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 45 827/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		Z przeniesienia . .	12.720	—	11.542	12.504
III.		**Utrzymanie uczniów.**				
	12	Stołowanie . . . (dla 25 uczniów				
	13	Odzież, pościel i pranie (po 330 K.	8.250	—	6.998	8.250
	14	Lekarz i apteka	240	—	125	240
	15	Uczeń praktykant	480	—	260	480
		Suma rubryki III. .	8 970	—	7.383	8.970
IV.		**Potrzeby naukowe.**				
	16	Przybory do nauki	240	—	255	240
	17	Zbiory środków do demonstracyi . .	200	—	248	200
	18	Biblioteka i czytelnia	200	—	185	200
	19	Wycieczki naukowe	200	—	61	200
	20	Na utrzymanie ogrodu szkolnego . .	1.600	—	1.724	1.600
		Suma rubryki IV. .	2.440	—	2.473	2.440
V.	21	**Rozmaite nieprzewidziane . .**	60	—	—	60
		Suma wydatków .	24.190	—	21.398	23.974

Wyjaśnienia.

Do rubr. I. poz. 1. Preliminuje się *więcej* o 16 K. z powodu przypadającego na r. 1901 pełnego drugiego pięciolecia kierownikowi Wojciechowi Maciaszkowi.

„ „ *I. poz. 2.* Preliminuje się *więcej* o 200 K. na pierwsze pełne pięciolecie dla nauczyciela Antoniego Kurowskiego.

p) Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie.

Dochody. Prelimtnarz na rok 1901. LW. 45.827/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		DOCHODY.				
I.		**Subwencye.**				
	1	Z c. k. Skarbu Państwa . . .	6.000	—	6.000	6.000
	2	Od gminy miasta Tarnowa . . .	500	—	500	500
	3	Od Rady powiatowej w Tarnowie . .	600		600	600
		Suma rubryki I. .	7.100	—	7.100	7.100
II	4	**Opłaty na utrzymanie uczniów** . .	200	—	1.077	600
III.	5	**Dochód czysty z ogrodu szkolnego** .	1.600	—	1.587	1.600
IV.	6	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	60	—	—	60
		Suma dochodów .	8.960	—	9.764	9.360
		W porównaniu z wydatkami .	24 190	—	21.398	23.974
		okazuje się **niedobór** .	15.230	—	11.634	14.614

Wyjaśnienia.

Do rubr. II. Preliminuje się *mniej*) 400 K. wedle spodziewanych dochodów od uczniów samopłacących.

Na rok 1900 uchwalono wydatki	23.974 K.,		dochody	9.360 K.,		niedobór	14.614 K.
„ „ 1901 preliminuje się „	24.190 „		„	8.960 „		„	15 230 „
Zatem na r. 1901 *większe* „	o 216 K.,	*mniejsze* „		400 K.,	*większy* „	o	616 K.

r) Krajowy zakład sadowniczy w Zaleszczykach.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW. 43 828/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		WYDATKI.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Nauczyciel do nauk fachowych i kierownik, płaca . . . . 2.600 K. dodatek aktywalny . 280 „	2.880		—	4.256
	2	Inspektor ogrodu, zarazem nauczyciel fachowy, płaca . . 2.000 K. dodatek aktywalny . 200 „	—		—	—
		Suma rubryki .	2.880	—		4.256
II		**Koszta administracyjne.**				
	3	Koszta kancelaryjne	200	—	—	200
	4	Stróż zakładu	600	—	—	600
	5	Opał	600	—	—	400
	6	Oświetlenie	200	—	—	200
	7	Utrzymanie budynków	200	—	—	200
	8	*a*) Reszta na budowę wodociągu w zakładzie i połączenie z wodociągiem na stacyi kolejowej w Zaleszczykach . 477 K. *b*) Koszta korrekcyi kanału w zakładzie . . . 2.073 „	—	2.550	—	4.000
	9	Wynagrodzenie za użytkowanie wody .	300	—	—	—
	10	Sprzęty i ruchomości	100	—	—	100
	11	Utrzymanie koni do posług administracyjnych	800	—	—	800
	12	Ubezpieczenie budynków i zbiorów oraz podatki	240	—	—	240
		Suma rubryki II. .	3.240	2.550	—	6.740
III.		**Potrzeby zakładu.**				
	13	Pomocnik ogrodnika, płaca . 720 K. na mieszkanie . . 120 „	840	—	—	900
	14	*a*) Najem robotnika . . 1.000 K. *b*) Zapłata za robociznę uczniom 2.000 „	3.000	—	—	3.000
	15	Na kupno dziczków	—	1.600	—	848
	16	„ „ drzew matecznych . . .	—	300	—	—
	17	Materyały i drobne wydatki na ogród .	300	—	—	—
	18	Nawozy	400	—	—	400
	19	Nasiona , ...	200	—	—	200
	20	Środki do nauki i pracy: a) narzędzia . . 300 K. b) biblioteka . . 100 „	400	—	—	400
		Suma rubryki III. .	5.140	1.900	—	5.748
		Do przeniesienia .	11.260	4.450	—	16.744

r) Krajowy zakład sadowniczy w Zaleszczykach.

Wydatki. Preliminarz na rok 1901. LW 43.828/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		Z przeniesienia .	11.260	4.450	—	16.744
IV.		**Rozmaite.**				
	21	Ryczałt na koszta objazdów . . .	600	—	—	600
	22	Wydatki nieprzewidziane . . .	200	—	—	200
		Suma rubryki IV. .	800	—	—	800
		Suma wydatków .	12.060	4.450	—	17 544
		Razem .	**16.510 K.**			

Wyjaśnienia.

Do rubr. I. poz. 1. Odpada *nadzwyczajny* wydatek w kwocie 1.376 K. przyznany jednorazowo na rok 1900.

„ „ *II. poz. 5.* Podwyższa się kredyt o kwotę 200 K. wskutek drożyzny opału.

„ „ *II. poz. 8.* W miejsce *nadzwyczajnego* kredytu przyznanego na rok 1900 w kwocie 4.000 K., wstawia się dodatkowo kwotę 2.550 K, zatem *mniej* o 1.450 K. na dokończenie budowy wodociągu w zakładzie i połączenie z wodociągiem na stacyi kolejowej w Zaleszczykach (477 K), oraz na korrekcyę kanału w zakładzie kosztem 2.073 K. **(Obacz osobne sprawozdanie).**

„ „ *II. poz. 9.* Odpowiednio do połączenia wodociągu zakładowego z wodociągiem na stacyi kolejowej w Zaleszczykach, wstawia się *nową pozycyę* zwyczajną z kwotą 300 K., jako wynagrodzenie dla c. k. kolei państwowych za zużytkowanie wody.

„ „ *III. poz. 13.* W miejsce *nadzwyczajnego* kredytu w kwocie 180 K., jednorazowo przyznanego na rok 1900, podwyższa się dotacyę zwyczajną o 120 K. na mieszkanie dla pomocnika ogrodnika, ktorego za dotychczasowem wynagrodzeniem w zakładzie utrzymać nie można.

„ „ *III. poz. 15.* W tej pozycyi preliminuje się *więcej* o 752 K., zatem 1.600 K. na dalsze kupno dziczków. Uchwałą Wydziału krajowego do LW. 44.112|1900 upoważniono Dyrekcyę do zakupna już w roku 1900 dziczków za 800 K., zaliczkowo na rachunek kredytu r. 1901.

„ „ *III. poz 16.* Wstawia się *nadzwyczajny* kredyt w kwocie 300 K., na kupno drzew matecznych, potrzebnych do zakładania ogrodu.

„ „ *III. poz. 17.* Z chwilą założenia ogrodu okazuje się niezbędna potrzeba wstawienia nowej pozycyi w kwocie 300 K. na materyał drzewny, etykiety do drzew, tyczki, paliki, naprawę narzędzi ogrodniczych i inne drobne wydatki.

r) Krajowy zakład sadowniczy w Zaleszczykach.

Dochody. Preliminarz na rok 1901. LW. 43.828/1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
			Korony			
		DOCHODY.				
I.	1	Dochód czysty z ogrodu szkolnego . .	400	—	—	400
		Suma dochodów .	400	—	—	400
		Z porównania z wydatkami .	16.510	—	—	17.544
		okazuje się **niedobór** .	16.110	—	—	17.144

Wyjaśnienia.

Dochody wstawia się bez zmiany, jak na rok 1900

Uwaga. Wynikłości za rok 1899 nie wstawiono, gdyż szczegółowy budżet na tenże rok nie był uchwalony, a odnośne wydatki, obejmujące okres czterech miesięcy, pokryto zaliczkowo na rachunek budżetu zakładu sadowniczego na rok 1901.

Na rok 1900 uchwalono wydatki 17.544 K., dochody 400 K. niedobór 17.144 K.
„ „ 1901 preliminuje się „ 16.510 „ „ 400 „ „ 16.110 „
Zatem na rok 1901 *mniejsze* „ o 1.034 K., *bez zmiany* „ o — K., *mniejszy* „ o 1.034 K.

s) Krajowy skład publiczny dla zboża i spirytusu w Krakowie.

Wydatki.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		WYDATKI.				
I.		**Koszta zarządu i służby.**				
	1	Dyrektor-kasyer	3.000	—	3.000	3.000
	2	Likwidator	2.400	—	1.800	2.400
	3	Buchalter	1.500	—	1.100	1.500
	4	Praktykant	720	—	720	720
	4a	Dyurnista	360	—	360	300
	5	Magazynier	2.000	—	2.000	2.000
	6	Woźny	880	—	868	880
	7	Odźwierny	580	—	579	600
	8	Stróż nocny	600	—	600	600
		Suma rubryki I.	12.040	—	11.027	12.000
II.		**Koszta administracyi.**				
	9	Podatki:				
		a) zarobkowy	292	—	291	800
		b) domowo-czynszowy	1.300	—	1.300	1 200
	10	Utrzymanie zabudowań i urządzeń:				
		a) budynków administracyjnych	260	—	254	300
		b) magazynów zbożowych	1.180	—	1.204	1.000
	11	Zabezpieczenie:				
		a) budynków od ognia	440	—	490	440
		b) robotników od wypadków i w kasie chorych	340	—	1.272	400
	12	Potrzeby kancelaryjne:				
		a) ogłoszenia i dzienniki	200	—	129	200
		b) księgi i druki	760	—	742	500
		c) telefon	100	—	100	100
		d) rozmaite kancelaryjne	280	—	299	300
	13	Opał i światło	500	—	515	600
	14	Opłata drogi dojazdowej	360	—	300	300
	15	Remuneracye, noworoczne	1.600	—	1.600	1.600
		Suma rubryki II.	7.612	—	8.496	7. 40
		Do przeniesienia	19.652	—	19.523	19.740

s) Krajowy skład publiczny dla zboża i spirytusu w Krakowie.

Wydatki.

rubryki	pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		z przeniesienia .	19.652	—	19.523	19.740
III.		**Ekspozytura cłowa.**				
	16	Ryczałt c. k. Skarbowi Państwa . .	600	—	600	600
IV.		**Koszta manipulacyi zbożowej.**				
	17	Robocizna	10.000		9.698	11.000
	18	Szpagat, wory, (nadzwyczajne II. rata za kupione we Lwowie wory) . .	1.300	336	1.240	836
	19	Asekuracya	800	—	800	1.000
	20	Stemple i porta	900	—	900	1.000
	21	Rozmaite	100	—	32	300
		Suma rubryki IV. .	13.100	336	12.670	14.136
	21a	**Przeróbka zwrotnicy**	—	—	—	1.800
	—	**Reszta wydatków** wedle zamknięcia rachunków za rok 1899 . . .	—		7.037	—
		Suma wydatków .	33.352	336	39.830	36.276
		Razem .	**33.688 K.**			

			1897	*1898*	*1899*	*Razem*	*Przeciętnie*
W rubr.	*II. poz.*	*9a)*	94 K.	48 K.	1 K.	433 K.	144 K.
„ „	„ „	*9b)*	1.212 „	1.656 „	1.300 „	4.168 „	1.389 „
„ „	„ „	*11a)*	478 „	442 „	490 „	1.410 „	470 „
„ „	„ „	*11b)*	438 „	366 „	1.272 „	2.076 „	692 „
„ „	„ „	*12a)*	274 „	132 „	129 „	535 „	178 „
„ „	„ „	*12b)*	256 „	960 „	742 „	1.958 „	652 „
„ „	„ „	*12d)*	288 „	358 „	299 „	945 „	315 „
„ „	„ „	*13*	700 „	344 „	515 „	1.559 „	519 „
„ „	*IV.* „	*17*	12.780 „	11.770 „	9.698 „	34.248 „	11.416 „
„ „	„ „	*18*	652 „	2.416 „	1.240 „	4.308 „	1.436 „
„ „	„ „	*19*	1.562 „	900 „	800 „	3.262 „	1.087 „
„ „	„ „	*20*	1.080 „	1.096 „	900 „	3.076 „	1.025 „
„ „	„ „	*21*	420 „	16 „	32 „	468 „	156 „
„ „	*V. Odsetki od dotac.*		816 „	182 „	129 „	1.127 „	376 „

Szczegółowe wyjaśnienia i uzasadnienia, podane będą w osobnem sprawozdaniu Wydziału krajowego o składzie publicznym w Krakowie.

s) Krajowy skład publiczny dla zboża i spirytusu w Krakowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		DOCHODY.				
I.	1	**Składowe od zboża i towarów** . .	14.400	—	16.929	16.000
II.		**Manipulacye przy zbożu, względnie towarach.**				
	2	Dostawa wagonów	1.300	—		1.300
	3	Ekspedycya	200	—		450
	4	Wyładowanie	4.000	—		5.200
	5	Załadowanie	3.400	—		4.000
	6	Asekuracya	2.000	—		2.000
	7	Stemple i porta	1 000	—		1.300
	8	Odsetki	1.000	—	22.690	1.300
	9	Rozmaite:				
		a) czyszczenie i wietrzenie . .	5.200	—		5.700
		b) załatwianie formalności cłowych .	800	—		1.200
		c) wypożyczanie worów . . .	800	—		700
		d) szpagat	600	—		800
		e) zawiadomienia odbiorcze . .	400	—		600
		Suma rubryki II. .	20.700		22 690	24.550
		Suma dochodów .	35.100	—	39.619	40.550
		W porównaniu z wydatkami	33 688	—	—	—
		Nadwyżka . .	1.412	—	—	—

Należytości wynosiły w roku:

		1897	*1898*	*1899*	*Razem*	*Przeciętnie*
W rubr. I. poz. 1		15.384 K.	13.744 K.	16.569 K.	45.697 K.	15.232 K.
„ „ *II.* „ *2*		1.270 „	1.634 „	1.364 „	4.258 „	1.419 „
„ „ „ *3*		504 „	334 „	95 „	933 „	311 „
„ „ „ *4*		6.356 „	5 866 „	4.457 „	16.679 „	5.559 „
„ „ „ *5*		3.682 „	4.102 „	3.687 „	11.471 „	3.823 „
„ „ „ *6*		2.038 „	2.086 „	2.212 „	6.336 „	2.112 „
„ „ „ *7*		1.006 „	1.300 „	1 124 „	3.430 „	1.143 „
„ „ „ *8*		1.710 „	1 260 „	1.169 „	4.139 „	1.379 „
„ „ „ *9a*)		5.724 „	5.284 „	6.158 „	17.166 „	5.722 „
„ „ „ *9b*)		1.392 „	1.638 „	647 „	3.677 „	1.226 „
„ „ „ *9c*)		382 „	1.884 „	902 „	3.168 „	1.056 „
„ „ „ *9d*)		1.008 „	1.046 „	674 „	2.728 „	909 „
„ „ „ *9e*)		628 „	586 „	520 „	1.734 „	578 „

działu krajowego o składzie publicznym w Krakowie.

LW. 48.692/1900.

LW. 61.721/1900.
Alegat C. do sprawozdania Wydziału kraj. o budżecie krajowym w. r. 1901.

Lit. C.

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

PRELIMINARZ

na rok

1901.

LW. 47370/1900.

Z drukarni Pillera i Sp. we Lwowie.

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Sumaryusz	Wniosek na rok 1901. Fundusz chorych szpitalny	chorych kliniczny	położnic szpitalny	położnic kliniczny	Razem	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
			Korony						
		Wydatki.							
I.	1—21	Płace i emolumenta etatowe	70.236	5 047	7.875	1.579	84.737	78 015	79.342
II.	22—29	Koszta utrzymania osób nieetatowych	59 404	20.449	6.890	8.116	94.859	90 976	92.020
III.	30—47	Pensye i emerytury	20.693	3.001	1.317	943	25.954	25.759	25.954
IV.	48—54	Zaopatrzenia i dary z łaski	880	126	56	42	1.104	864	1.104
V.	55	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	144	32	14	10	200	120	200
VI.	56—58	Remuneracye i zapomogi	4.462	576	382	180	5.600	4.000	5.600
VII.	59—69	Koszta gospodarcze: 1. zwyczajne	156.659	84.967	19.240	24.602	285 468	264.456	271.940
		2. **nadzwyczajne**	**600**	**800**	—	**100**	**1.500**	**2 340**	**600**
VIII.	70—79	„ sanitarne 1. zwyczajne	30·558	31.613	5.41	8.922	76.512	75.083	70.712
		2. **nadzwyczajne**	—	**1.800**	—	**940**	**2.740**	—	—
IX.	80	„ kancelaryjne	2.880	640	280	200	4.000	5 400	4.000
X.	81	„ kapliczne	432	96	42	30	600	520	600
XI.	82—86	Utrzymanie budynków 1. zwyczajne	14.524	3.010	1.311	1.223	20.068	25.824	20.068
		2. **nadzwyczajne**	**14.096**	**952**	**416**	**297**	**15.761**	**43.566**	**2.322**
XII.	87—88	Odsetki od kapitałów dłużnych	3.520	—	—	—	3.520	3.520	3.520
XIII.	89	Podatki i daniny	72	16	7	5	100	74	100
XIV.	90—92	Rozmaite	3 360	742	32	233	4.660	3.237	4.660
XV.	93	Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic	—	—	200	100	300	71	300
XVI.	94	Ryczałt za utrzymanie dzieci w szpitalu św. Zofii	32.000	—	—	—	32.000	32.000	32.000
		Razem 1. zwyczajne	399.824	150.315	43.358	46.18	639.682	609.919	612.120
		2. **nadzwyczajne**	**14.696**	**3.552**	**416**	**1.337**	**20.001**	**45.906**	**2.922**
		Suma wydatków	414.520	153.867	43.774	47.522	659.683	655.825	615.042
			568.387 K.		91.296 K.				
		Dochody.							
I.	1—2	Dodatki	56.700	—	6.300	—	63.000	57.210	66.000
II.	3	Opłaty pośmiertne	22.000	—	—	—	22.000	26.225	22.000
III.	4—6	Zwroty kosztów leczenia	403.500	—	42.500	—	446.000	428.149	444.440
IV.	7—9	Rozmaite	3 516	—	84	—	3.600	2.825	3 600
V.	10	Subwencya i zwroty od c. k. Skarbu	77.067	—	21.922	—	98.989	76.000	84.010
		Suma dochodów	562 783	—	70.806	—	633.589	590.409	620.010
		W porównaniu z wydatkami	568.387	—	91.296	—	659.683	655.825	615.042
		Okazuje się nadwyżka	—	—	—	—	—	—	4.968
		„ „ niedobór	5.604	—	20.490	—	26.094	65.416	—
		W ogóle **niedobór**	—	—	—	—	**26.094**	—	—

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Porównanie sumaryczne.

kwot preliminowanych na rok 1901 z uchwalonemi na rok 1900.

Wydatki preliminowane na rok 1901 wynoszą		659.683 K.	
„ uchwalone „ „ 1900 „		615.042 „	
preliminuje się zatem na rok 1901 *więcej* o kwotę			44.641 K.
a mianowicie:			
w rubr. I. ogółem więcej o . .	5.395 K.		
„ „ II. „ „ o . .	2.839 „		
„ „ VII. „ „ o . .	14.428 „		
„ „ VIII. „ „ o . .	8.540 „		
„ „ XI. „ „ o . .	13.439 „		
Razem *więcej* j. w. o . .	44.641 K.		
Dochody preliminowane na rok 1901 wynoszą		633.589 K.	
„ uchwalone na rok 1900 wynoszą		620.010 „	
wstawia się zatem na rok 1901 *więcej* o kwotę			13.579 „
a mianowicie:			
w rubr. I. mniej o		3.000 K.	
„ „ III. więcej o . .	1.600 K.		
„ „ V. więcej o . .	14.979 „		
Razem więcej o . .	16.579 K. mniej o	3.000 K.	
Z porównania *więcej* jak wyżej o		13.579 K.	
Wynik zatem na rok 1901 jest *mniej korzystny* o różnicę w kwocie			31.062 K.
a zgodny z nadwyżką uchwaloną na rok 1900 w kwocie		4 968 K.	
i obecnie preliminowanym niedoborem w kwocie		26.094 „	
Razem jak wyżej . . .		31.062 K.	

Uwaga do preliminarza w ogóle.

Wysoki Sejm uchwałą z dnia 25. listopada 1889 postanowił, aby rozdział dochodów i wydatków funduszów wspólnych przeprowadzano na podstawie dzielnika, którym ma być ilość dni leczenia. Przyjmuje się na rok 1901 przypuszczalną ilość dni leczenia jak na rok 1900 zgodnie z wnioskiem dyrekcyi szpitalu a to:

w funduszu chorych . . .	220.000 dni	czyli	72%
„ klinik (oddział chorych) .	48.000 „	„	16%
„ położnic . . .	20.000 „	„	7%
„ klinik (oddział położ.-ginek.)	16.000 „	„	5%
Razem .	304.000 dni	czyli	100%

Wszystkie zatem pozycye nie dające się rozdzielić wedle rzeczywistego wydatku i dochodu obliczono na podstawie powyższego dzielnika.

Celem uzyskania ewidencyi wydatków klinicznych otworzono w preliminarzu prócz dotychczasowych dwóch kolumn wydatków szpitalnych, jeszcze dwie kolumny na wydatki kliniczne dla oddziału chorych i położniczo-ginekologicznego. Wydatki te ponad zwykłe koszta utrzymania chorych obliczone, będzie obowiązany zwrócić c. k. Skarb Państwa. (vide wyjaśnienia rubr. V. poz. 10 dochodów).

Wydatki. # Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901.					Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
		Fundusz				Razem		
		chorych		położnic				
		szpitalny	kliniczny	szpitalny	kliniczny			
		Korony						
	WYDATKI.							
I.	**Płace i emolumenta etatowe.**							
1	Dyrektor: *a*) płaca . . . . . 3.200 K.							
	b) dodatek na mieszkanie . . . . 800 „							
	c) opał 47·736 metr drzewa po 7·40 K. 353 „	3.134	697	304	218	4.353	4.012	4.350
2	6 prymaryuszów: *a*) płaca po 2.400 K. . 14.400 K.							
	b) dodatki pięcioletnie po 400 K. . . 6.400 „							
	c) dodatek osobisty dla 1. prymaryusza 200 „	21.000	—	—	—	21.000	20.800	20.800
3	2 profesorów jako prymaryuszów dla okulistyki i położnictwa po 1.300 K. . . .	1.300	—	1.300	—	2.600	2.600	2.600
4	9 sekundaryuszów I. klasy po 1.400 K. . . .	9.800	—	2.800	—	12.600	11.997	12.000
5	7 „ II. „ „ 1.200 „	8.400	—	—	—	8.400	6.997	7.000
6	3 praktykantów lekarskich, adjutum po . 600 K.	1.800	—	—	—	1.800	—	—
7	Akuszerka I.: *a*) płaca . . . . . 800 „							
	b) 2 dodatki pięcioletnie po 80 K. . 160 „	—	—	960	—	960	892	960
8	Akuszerka II. *a*) płaca . . . . . 600 K.							
	b) dodatek pięcioletni z roczn. 80 K. . 7 „	—	—	607	—	607	600	600
—	Chemik patologii	—	—	—	—	—	2.600	650
9	Kierownik oddziału chorób zakaźnych, płaca	1.600	—	—	—	1.600	—	—
10	2 kapelanów: *a*) płaca po 1 200 K. . . 2.400 K.							
	b) dodatki na pomieszkanie po 400 K. 800 „	2.304	512	224	160	3.200	3 200	3 200
11	Rządca: *a*) płaca . . . . . 2.400 K.							
	b) dodatek pięcioletni z rocznych 400 K. 400 „							
	c) wikt I. klasy . . . . . 800 „							
	d) opał 47.736 metr. drzewa po 7·40 K. 353 „							
	e) oświetlenie 120 kl. nafty i 12 kl. świec . . . . . 70 „	2.896	644	282	201	4.023	3.593	4.010
12	2 oficyałów: *a*) płaca po 2.000 K. . . 4.000 K.							
	b) dodatki aktywalne po 300 K. . . 600 „							
	c) 1 dodatek pięcioletni . . . . 300 „	3.528	784	343	245	4.900	4.900	4.900
13	2 pisarzy: *a*) płaca po 1.200 K. . . . 2.400 K.							
	b) dodatek 5 letni po 200 K. . . . 200 „							
	c) „ na pomieszkanie po 200 K. 400 „							
	d) „ osobisty dla jednego pisarza 400 „	2.448	544	238	170	3.400	3.400	3.400
14	Pisarz w izbie przyjęcia: *a*) płaca . . 1.200 K.							
	b) dodatek pięcioletni z rocz. 200 K. . 200 „							
	c) wikt z pieczywem II. klasy . . . 600 „	1.440	320	140	100	2.000	1.803	1.966
15	Dozorca domu: *a*) płaca . . . . . 1.200 K.							
	b) dodatek pięcioletni z rocz. 100 K. . 100 „							
	c) wikt z pieczywem II. klasy . . . 600 „	1.368	304	133	95	1.900	1.804	1.884
16	2 aplikantów, płaca po 1.000 K.	1.440	320	140	100	2.000	2.000	2.000
17	Aptekarz: *a*) płaca . . . . . 1.600 K.							
	b) dodatek pięcioletni z roczn. 200 K. 200 „							
	c) dodatek na mieszkanie . . . . 400 „							
	d) dodatek osobisty . . . . . 400 „	1.872	416	182	130	2.600	2.400	2.416
18	Maszynista: *a*) płaca . . . . . 1.200 K.							
	b) wikt II. kl. (wzmocniony) . . . 720 „	1.384	306	134	96	1.920	—	1.920
19	Woźny: *a*) płaca . . . . . 1.000 K.							
	b) 3 dodatki 5 letnie po 60 K. . . 180 „							
	c) dodatek na ubiór . . . . . 100 „	928	200	88	64	1.280	1.220	1.226
20	Odźwierny: *a*) płaca . . . . . 1.000 K.							
	b) 2 dodatki pięcioletnie po 60 K. . 94 „							
	c) dodatek na ubiór . . . . . 100 „	1.194	—	—	—	1.194	1.060	1.060
	Razem .	67.836	5.047	7.875	1.579	82.337	75.878	76.942
	Do tego:							
21	Zaliczki na płace	2.400	—	—	—	2.400	2.137	2.400
	Suma rubryki I. .	70.236	5.047	7.875	1.579	84.737	78.015	79.342

Wydatki. # Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Do poz. 3, 7, 10, 12, 13, 16, 18. Preliminuje się jak na rok 1900.

„ „ *1.* Wstawia się o 3 kor. więcej z powodu wyższych cen drzewa bukowego.

„ „ *2.* Wstawia się płaca i pięciolecia jak na rok 1900, zaś pod lit. *c*) nowo przyznany dodatek osobisty Dr. Wiczkowskiemu, b. chemikowi w kwocie 200 kor. a to z powodu umniejszenia pierwotnie pobieranych poborów (LW. 31.421/1900).

„ „ *4.* Preliminuje się płaca tylko dla 9 sekundaryuszy I. kl. o wyższych poborach po 200 kor. równocześnie zwinięto 1. posadę z powodu utworzenia przez Wys. Sejm nowej posady kierownika dla chorób zakaźnych.

„ „ *5.* Wstawia się o 1.400 kor. więcej jak na rok 1900 z powodu podwyższenia płac sekundaryuszy rocznie po 200 kor.

„ „ *6.* Preliminuje się dla 3 praktykantów lekarskich adjutum po 600 kor. czyli razem 1.800 kor. Nowe te posady i podwyższenie wydatków pod poz. 4 i 5. usprawiedliwia Wydział kraj. osobnem sprawozdaniem.

„ „ *8.* Wstawia się dla akuszerki przypadające 1sze pięciolecie z rocznych 80 kor. od 1/12 1901 kwotę 7 kor.

„ „ *9,* Preliminuje się płaca 1.600 kor. dla nowo ustanowionego kierownika dla chorób zakaźnych na mocy uchwały Wys. Sejmu z dnia 3 maja 1900. Posadę zaś chemika zwinięto.

„ „ *11.* Wstawia się więcej o 13 kor. jak na r. 1900 na uzupełnienie dodatku pięcioletniego o 10 kor. i na opał o 3 kor. z powodu wyższych cen drzewa.

„ „ *14, 15, 17, 19.* Preliminuje się na uzupełnienie dodatków pięcioletnich 34 kor., 16 kor., 184 kor, i 54 kor., reszta jak na rok 1900.

„ „ *20.* Wstawia się na płacę więcej o 100 kor. z powodu zrównania poborów odźwiernego z poborami, jakie mają w innych zakładach, zaś na przypadający IIgi dodatek pięcioletni od 9/6 1901 kwotę 34 kor.

„ „ *21.* Preliminuje się jak na rok 1900 uchwaloną kwotę 2.400 koron.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. Fundusz chorych szpitalny	chorych klinieczny	położnic szpitalny	położnic klinieczny	Razem	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
		Korony						
II.	**Koszta utrzymania osób nieetatowych.**							
22	28 Sióstr Miłosierdzia:							
	a) płaca Siostry Przełożonej	115	26	11	8	160		
	b) 27 Sióstr oddziałowych po 160 K.	3.110	692	302	216	4.320		
	c) wikt z pieczywem Siostry Przełożonej	252	56	25	17	350		
	d) wikt z pieczywem 27 Sióstr oddziałowych po 350 K.	6.804	1.512	662	472	9.450		
	e) ryczałt za pranie bielizny Siostry Przełożonej	32	7	3	2	44		
	f) ryczałt za pranie bielizny 27 Sióstr oddz. po 43.50 K.	845	188	82	59	1.174	15.574	15.498
23	Dyetaryusze płaca:							
	2 po 3 K. dziennie 2.190 K.							
	1 „ 2·80 „ „ 1.022 „							
	2 „ 2·70 „ „ 1·971 „							
	4 „ 2·40 „ „ 3.504 „	6.255	1.390	608	434	8.687	6.477	8.784
24	Dla 2 dyetaryuszy wikt z pieczywem po 600 K.	—	600	300	300	1.200	1.207	1.200
25	2 stypendya stałe dla akuszerek	—	—	480	—	480	440	480
26	2 pomocników aptekarza po 5 K. dziennie	2.628	584	256	182	3.650	3.410	3.650
27	Służba oddziałowa: *a*) Płaca							
	1) Oddział chorych:							
	1 nadzorcy oddz. kił. męskiego 480 K.							
	1 sługi na oddz. chirurgicznym 360 „							
	2 nadzorczyń na oddz. kił. kob. po 240 K. 480 „							
	2 sług po 240 K. 480 „							
	6 „ po 192 „ 1.152 „							
	15 „ „ 168 „ 2.520 „							
	26 „ „ 144 „ 3.744 „							
	9 „ „ 120 „ 1.080 „	10.296	—	—	—	10.296	—	10.296
	62 osób							
	Do przeniesienia	30.337	5.055	2.729	1.690	39.811	27.108	39.908

Wydatki. # Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. Fundusz chorych szpitalny	chorych kliniczny	położnic szpitalny	położnic kliniczny	Razem	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
		Korony						
II.	Z przeniesienia	30.337	5.055	2.729	1.690	39.811	27.108	39.908
27	2) Służba dla klinik (oddział chorych):							
	1 sługa . . . . 240 K.							
	7 sług po 192 K. . . . 1.344 „							
	16 „ „ 168 „ . . . 2.688 „							
	5 „ „ 144 „ . . . 720 „	—	4.992	—	—	4.992	—	4.680
	29 osób.							
	3) Oddział położnic:							
	a) płaca 7 sług po 144 K . . .	—	—	1.008	—	1.008	—	1.008
	4) Służba dla klinik (oddział położnic)							
	1 nadzorczyni . . . 360 K.							
	3 sługi po 168 K. . . . 504 „							
	10 sług „ 144 „ . . . 1·440 „	—	—	—	2.304	2.304	—	1.536
	14 osób.							
	b) Wikt dla nadzorcy i 2 nadzorczyń oddziału kiłowego tudzież nadzorczyni kliniki położn.-ginekolog. po 600 K. . . .	1.800	—	—	600	2.400	—	2.400
	Wikt dla 108 osób po 220 K. . .	14.080	6.160	1.540	1.980	23.760	—	22.660
	c) gratyfikacye	432	96	42	30	600	—	500
	d) bluzy dla 108 osób po 20 K. . .	1.280	560	140	180	2.160	—	2.060
	Wydatki poz. 27. .	—	—	—	—	*47.520*	*42.595*	*45.140*
28	Służba domu: *a*) Płaca:							
	1) Oddział chorych:							
	łaziebnego (bez wiktu) . . 600 K.							
	3 sług po 240 K. . . 720 „							
	3 „ „ 192 „ . . . 576 „							
	12 „ „ 168 „ . . . 2.016 „	3.912	—	—	—	3.912	—	3.912
	19 osób.							
	b) Wikt dla 18 osób po 220 K. . . .	3 960	—	—	—	3.960	—	3.960
	2) Oddział kliniczny (oddział chorych).							
	a) Płaca:							
	1 odźwierny a zarazem dozorca pompy przy ul. Piekarskiej . . . 360 K							
	1 odźwierny przy ul. Pijarów . 240 „							
	1 palacz do kaloryferów . . 312 „							
	2 parobków do posług po 168 K. . 336 „							
	b) Wikt 2 odźwiernych i 1 palacza z kolacyą mięsną po 300 K. . 900 „							
	Wikt 2 parobków po 220 K. . 440 „							
	c) dodatek na mundur dla 2 odźwiernych po 100 K. . . 200 „	—	2.788	—	—	2.788	—	2.716
	3) Oddział położnic z kliniką położniczo-ginekol.							
	a) Płaca:							
	1 palacza przy kaloryferach . 312 K							
	1 parobka przy głównej bramie wchodowej 168 „							
	3 parobków do posług po 168 K. . 504 „							
	b) Wikt dla palacza z kolacyą mięsną . . . . 300 „							
	Wikt dla 4 parobków po 220 K. . 880 „	—	—	1.082	1.082	2.164	—	1.680
	c) gratyfikacya dla służby domu . .	144	32	14	10	200	—	200
	Wydatki poz. 28. .	—	—	—	—	*13.024*	*13.287*	*12.468*
	Do przeniesienia . .	55.945	19.683	6.555	7.876	90.059	82.990	87 220

Wydatki. # Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. Fundusz chorych szpitalny	chorych kliniczny	położnic szpitalny	położnic kliniczny	Razem	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
		Korony						
II.	Z przeniesienia . .	55.945	19.683	6.555	7·876	90.059	82 990	87.220
29	Służba wspólna: *a*) płaca:							
	pomocnika maszynisty zarazem ślusarza . . . . . 600 K.							
	1 chłopca w ślusarni . . . 216 „							
	2 palaczy po 288 K. . . . 576 „							
	bez wikt. dozorcy laboratoryum . . . 480 „							
	bez wikt. stróża nocnego . . . 648 „							
	bez wikt. „ kaplicznego . . . 240 „	1.987	442	193	138	2.760	—	2.760
	b) wikt pomocnika maszynisty . . 600 K.							
	„ 2 palaczy i 1 chłopca z kolacyą mięsną po 300 K. . . . 900 „							
	„ III. klasy kaplicznego . . 220 „	1.240	274	120	86	1.720	—	1.720
	c) gratyfikacye	144	32	14	10	200	—	200
	d) bluzy 6 sług po 20 K.	88	18	8	6	120	—	120
	Wydatki poz. 29 .	—	—	—	—	*4.800*	*7.986*	*4.800*
	Suma rubryki II. .	59.404	20.449	6.890	8.116	94.859	90.976	92.020

Do poz. 22, 24, 25, 26, 29. Preliminuje się jak na rok 1900 uchwalono.

„ „ *23.* Wstawia się mniej o 97 kor. z powodu podziału płac na 4 kategorye na wniosek dyrektora szpitala.

„ „ *27a*) Płaca dla służby na oddziałach szpitalnych jak na r. 1900; zaś na wniosek pp Profesorów pomnożono i podwyższono płace służby na klinikach oddziału chorych o 312 kor. oddziału położniczo-ginekologicznego o 768 kor.

„ „ *27b*) *c*) *d*) Z powodu pomnożenia służby preliminuje się więcej j·k na rok 1900: na wikt o 1.100 kor., na gratyfikacyę o 100 kor., zaś na bluzy o 100 kor. Zwiększone wydatki na klinikach znajdą częściowe pokrycie w nadwyżce wydatków przypisanych do zwrotu c. k. Rządowi w Rubr. V. poz. 10. dochodów.

„ „ *28a*) Wstawia się na służbę domu w klinikach dla oddziału chorych o 72 kor. a położniczo-ginekologicznym o 484 kor. więcej, jak na rok 1900 a to z powodu podwyższenia płac 2 palaczom przy kaloryforach do wysokości 312 kor., gdyż za dotychczasowe wynagrodzenie nie można było odpowiednio ukwalifikowanych ludzi pozyskać. W końcu z powodu koniecznej potrzeby przyjęcia jednego parobka pełniącego obowiązek odźwiernego przy zakładzie położniczo-ginekologicznym.

Wydatki. # Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. Fundusz chorych szpitalny	chorych klin.	położnic szpitalny	położnic klin.	Razem	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
		Korony						
III.	**Pensye i emerytury.**							
30	Burkhardt Franciszka, wdowa po oficyale z rocznych 350 K.	224	50	22	16	312	312	312
31	Dr. Finger Józef, b. profesor kliniki	630	—	—	—	630	630	630
32	Neuhauser Karolina, wdowa po prymaryuszu	1.200	—	—	—	1.200	1.200	1.200
33	Jaroszyńska Eugenia „ „ oficyale	484	103	46	33	666	666	666
34	Köstlich Józefa „ „ „	628	135	60	43	866	866	866
	„ dodatek na wychowanie 2 dzieci							
35	Marczak Helena, wdowa po pisarzu	504	112	49	35	700	724	700
	„ dodatek na wychowanie dzieci							
36	Dr. Chądzyński Jan, b. prymaryusz	2.476	—	—	—	2.476	2.477	2.476
37	Piro Karol, b. odźwierny	444	98	43	31	616	616	616
38	Dr. Kilarski Józef, b. prymaryusz	2.390	—	—	—	2.390	2.391	2.390
39	Gralewska Zofia, wdowa po oficyale	916	199	88	63	1.266	1.265	1.266
	„ dodatek na wychowanie dzieci							
40	Jezierski Eustachy, b. pisarz	1.152	256	112	80	1.600	1.600	1.600
41	Feigel Katarzyna, wdowa po prosektorze	864	192	84	60	1.200	1.200	1.200
42	Dwoje małoletnich dzieci po prymaryuszu Dr. Krówczyńskim	400	—	—	—	400	400	400
43	Malinowski Erazm, były rządca	2.592	576	252	180	3.600	3.600	3.600
44	Kołakowski Józef, były dyetaryusz	608	132	58	42	840	840	840
45	Bogusz Wiktor, były oficyał	973	216	95	68	1.352	1.352	1.352
46	Dr Głowacki Bolesław b. dyrektor	2.912	644	282	202	4.040	3.703	4.040
47	Berthleff Klementyna wdowa po dyrektorze	1.296	288	126	90	1.800	1.500	1.800
—	Dr. Berthleff Karol, emeryt. dyrektor	—	—	—	—	—	417	—
	Suma rubryki III.	20.693	3 001	1.317	943	25.954	25.759	25.954
	Do poz. 30—47. Jak na rok 1900.							
IV.	**Zaopatrzenia i dary z łaski.**							
48	Czarnecka Wiktorya, b. dozorczyni	144	—	—	—	144	144	144
49	Christl Laura, sierota po kontrolorze z rocznych 126 K.	80	18	8	6	112	112	112
50	Matwijko Grzegorz, b. parobek	176	36	16	12	240	240	240
51	Kozłowski Dmytro, b. parobek	88	18	8	6	120	120	120
52	Wacnik Agata, b. dozorczyni	128	—	—	—	128	128	128
53	Peresz Anastazya, b. praczka	88	18	8	6	120	120	120
54	Grochowska Rozalia wdowa po odźwiernym dar z łaski	176	36	16	12	240	—	240
	Suma rubryki IV.	880	126	56	42	1.104	864	1.104
	Do poz. 48—54. Jak na rok 1900.							
V. 55	**Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych**	144	32	14	10	200	120	200
	Do poz. 55. Jak na rok 1900.							
VI.	**Remuneracye i zapomogi.**							
56	Dla funkcyonaryuszy szpitalnych	1.728	384	168	120	2.400	2.800	2.400
57	Dla bezpłatnych praktykanktów lekarskich pełniących służbę w szpitalu dłużej 1 roku	1.870	—	130	—	2.000	—	2.000
58	Dla bezpłatnych praktykantów lekarskich za spisywanie protokołów sekcyjnych	864	192	84	60	1.200	1·200	1.200
	Suma rubryki VI.	4.462	576	382	180	5.600	4.000	5.600
	Do poz. 56—58. Jak na rok 1900							

Wydatki. # Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. Fundusz chorych szpitalny	chorych kliniczny	położnic szpitalny	położnic kliniczny	Razem	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
		Korony						
VII.	**Koszta gospodarcze.**							
59	Żywienie chorych:							
	a) Zwykła strawa i dodatki:							
	1) dla pozostających w szpitalu	88.000	52.800	8.000	13.600	162.400	147.199	157.920
	2) dla rekonwalescentów w zakładzie św. Józefa	2.000	—	—	—	2.000	1.782	1.000
	b) 5 Siostr Miłosierdzia w kuchni:							
	α) płaca po 160 K. 800 K.							
	β) wikt z pieczywem i dodatkami po 350 K. 1.750 „							
	γ) ryczałt za pranie bielizny po 43·50 220 „	1.994	443	194	139	2.770	2.123	2.214
	c) Koszta utrzymania służby kuchennej:							
	α) płaca 10 sług rocznie po 144 K. 1.440 K.							
	„ 3 „ „ „ 120 „ 360 „							
	β) wikt z pieczywem po 220 K. 2.860 „							
	γ) gratyfikacye 80 „	3.413	758	332	237	4.740	4.268	4.740
	d) opał i para do gotowania w kuchni	2.880	640	280	200	4.000	1.986	3.200
	e) naczynia i sprzęty kuchenne	648	144	63	45	900	1.124	900
	f) pieczywo dla chorych	9.700	3.000	800	500	14.000	13.132	15.032
	g) wino dla chorych	3.000	2.400	200	400	6.000	5.846	7.480
60	Wikt dla akuszerki dyżurnej II. kl.	—	—	500	—	500	1.057	500
61	„ „ lekarza i aptekarza dyżurnego I. kl:	1.000	—	—	—	1.000	998	1.000
62	Opał sal, łazienek i innych ubikacyj, w szpitalu i klinikach tudzież ogrzewanie motoru benzynowego w zakładzie położnic	9 300	11.700	5.000	5.000	31.000	30.334	28.200
63	*a*) Oświetlenie naftą z dotyczącemi potrzebami	3.000	—	—	—	3 000	4.458	3.000
	b) Oświetlenie elektryczne	700	3.600	1.000	1.700	7.000	5.748	4.800
64	Sprzęty, zakupno i naprawa: { 1. zwyczajne	4.032	896	392	280	5.600	8.146	5.600
	{ 2. **nadzwyczajne**	—	—	—	—	—	—	—
—	Na wymianę 10 saganów dla kloak	**600**	**400**	—	—	**1.000**	**2.340**	**600**
65	Fiakrowe dla rządcy	288	64	28	20	400	400	400
66	Utrzymanie ogrodu: 1) zwyczajne							
	a) spacerowego i warzywnego 400 K.							
	b) płaca ogrodnika 400 K. wikt 600 K. 1.000 „	1.008	224	98	70	1.400	1 337	1.400
	2) **nadzwyczajne**							
—	Na zalesienie placów przed budynkami klinicznymi	—	**400**	—	**100**	**500**	—	—
67	Pralnia	10.440	2.320	1.015	725	14.500	14.124	14.200
68	Bielizna pościel i odzież:							
	a) zakupno i naprawa	12.960	2 880	1.260	900	18.000	17.852	18.000
	b) 2 Siostry miłosierdzia w magazynie bielizny i szwalni:							
	α) płaca po 160 K. 320 K.							
	β) wikt z pieczywem i dodatkami po 350 K. 700 „							
	γ) ryczałt za pranie bielizny po 43·50 K. 88 „	796	178	78	56	1.108	1.062	554
69	Słoma do sienników	1.500	—	—	—	1.500	1.480	1.800
69*a*)	Opłata za wodę z miejskich wodociągów	—	2.920	—	730	3.650	—	—
	Razem: { 1. zwyczajne	156.659	84.967	19.240	24.602	285.468	264.456	271.940
	{ 2. **nadzwyczajne**	**600**	**800**	—	**100**	**1.500**	**2.340**	**600**
	Suma rubryki VII.	157.259	85.767	19.240	24.702	286.968	266.796	272.540

Wydatki. # Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Do poz. 59a) 1. Wydatki wynosiły:

	Na oddziale chorych:		*Na oddziale klinik:*		*Na oddziale położnic:*		*Klinik pol. ginek.:*	
	na dni leczenia	na dni leczenia	na dni leczenia	na dni leczenia	na dni leczenia	na dni leczenia.		
W r. 1897	„ 249.828 kw.	99.513 K.	„ 8.655 kw.	8.301 K.	„ 15.625 kw.	7.168 K.	„ — kw.	— K.
„ 1898	„ 237.251 „	91.751 „	„ 28.409 „	31.318 „	„ 20.088 „	8.124 „	„ — „	— „
„ 1899	„ 216.296 „	82.512 „	„ 44.082 „	45.594 „	„ 19.884 „	8.654 „	„ 13 456	10.439 „
Razem	703.375 dni	273.770 K.	81.146 dni	85.213 K.	55.597 dni	23.946 K.	13.456 dni	10.439 K.
Przeciętnie	234.458 „	91.259 „	27 049 „	28.404 „	18.866 „	7.982 „	13.456 „	10.439 „

Przeciętna ta nie może służyć za podstawę obliczenia, gdyż klinika oddz. chorych istnieje 2 lata, zaś oddziału położnic 1 rok, zatem tak ilość dni leczenia jak i wydatki są bardzo zmienne. Według obliczenia zarządu wynosił koszt żywienia 1 dnia w ostatnich miesiącach roku 1900 na oddziale chorych 39 gr. na klinice 108 gr. na oddz. położnic 40 gr. na klinice 83 gr. Za podstawę do preliminarza przyjęto ilość dni leczenia na oddz chorych 220.000, na klinice 48.000, na oddz. położnic 20.000, na klinice 16.000. Wstawia się z uwagi na spodziewane podwyższenie cen artykułów żywności dla oddziału chorych na dzień po 40 gr. kwotę 88 000 kor. dla klinik po 1 kor. 10 gr. 52.800 kor. dla oddz. położnic po 40 gr. 8 000 kor. dla kliniki po 85 gr. 13.600 kor. ogółem 162.400 kor., zatem więcej o 4.480 kor. jak na r. 1900 uchwalono.

Do poz. 59a) 2. Z powodu braku miejsca w szpitalu umieszcza się większą ilość rekonwalescentów w zakładzie — wstawia się tedy więcej o 1.000 kor. jak na r. 1900 uchwalono.

„ „ *59b)* Preliminuje się więcej o 556 kor. jak na r. 1900 a to z powodu koniecznej potrzeby przyjęcia jednej Siostry Miłosierdzia więcej do kuchni.

„ „ *59ce).* Jak na rok 1900.

„ „ *59d).* Opał kosztował w r. 1897 — 3.657 kor. w r. 1898 — 2.583 kor. w r. 1899 — 1.986 kor. razem 8.226 kor. przeciętnie 2.742 kor. Z powodu znacznie wyższych cen węgla wstawia się 4 000 kor. czyli więcej o 800 kor. jak na r. 1900 uchwalono.

„ „ *59f).* Pieczywo kosztowało w r. 1897 — 13.373 kor. w r. 1898 — 15.445 kor. w r. 1899 — 13.133 kor. razem 41.951 kor. przeciętnie 13.784 kor. Preliminuje się w zaokrągleniu 14.000 kor. zatem o 1.032 kor. mniej jak na rok 1900.

„ „ *59g).* Wino kosztowało w r. 1897 — 3.437 kor. w r. 1898 — 4.922 kor. w r. 1899 — 5.846 kor. razem 14.205 kor. przeciętnie 4.735 kor. Z uwagi na wynik roku ostatniego preliminuje się 6.000 kor. czyli mniej o 1.480 kor. jak na rok 1900.

„ „ *60 i 61.* Jak na rok 1900.

„ „ *62.* Opał kosztował w r. 1897 — 22.012 kor. w r. 1898 — 28.444 kor. w r. 1899 — 30.334 kor. razem 80.790 kor. przeciętnie 26.930 kor. Z uwagi na wynik roku ostatniego i znacznie wyższych cen węgla wstawia się 31.000 kor. czyli więcej o 2.800 kor. jak na r. 1900.

„ „ *63.* Wydatki tej pozycyi wynosiły w r. 1897 — 7.270 kor. w r. 1898 — 11.571 kor. w r. 1899 — 10.205 kor. razem 29.046 kor. przeciętnie 9.682 kor. Na podstawie wyników lat ostatnich preliminuje się 10.000 kor. a to na oświetlanie naftą 3.000 kor. na oświetlanie zaś elektryką 7.000 kor. czyli ogółem więcej o 2.200 kor. jak na r. 1900.

„ „ *64.* Na wydatki zwyczajne preliminuje się 5.600 kor. jak na r. 1900 uchwalono; zaś jako nadzwyczajne: na wymianę zniszczonych 10 saganów dla kloak kwotę 1.000 kor.

„ „ *65.* Jak na rok 1900.

„ „ *66.* Preliminuje się pod lit. *a)* i *b)* jak na r. 1900, zaś jako nadzwyczajne: na zalesienie placów przed budynkami klinicznemi kwotę 500 kor.

„ „ *67.* Pranie kosztowało w r. 1897 — 16.086 kor. w r. 1898 — 13.136 kor. w r. 1899 — 14 125 kor. razem 43.347 kor. przeciętnie 14.449 kor. Preliminuje się w zaokrągleniu 14.500 kor. czyli więcej o 300 kor jak na rok 1900.

„ *68a).* Bielizna kosztowała w r. 1897 — 13.690 kor. w r. 1898 — 16.155 kor. w r. 1899 — 17.852 kor. razem 47.697 kor. przeciętnie 15 899 kor. Z uwagi na wynik roku ostatniego, tudzież większej ilości chorych wstawia się jak na r. 1900 uchwaloną kwotę 18.000 kor.

„ „ *68b).* Wstawia się więcej jak na r. 1900 o 554 kor. z powodu koniecznej potrzeby przyjęcia 1 Siostry Miłosierdzia do szwalni, prowadzonej we własnym zarządzie.

„ „ *69.* Preliminuje się na podstawie wyniku r. 1899 wynoszącego kwotę 1.480·90 kor. w zaokrągleniu 1.500 kor. zatem mniej o 300 kor. jak na rok 1900.

„ *69a).* Wskutek otwarcia wodociągów miejskich zachodzi konieczna potrzeba dodania wody dla 5 klinik, licząc dla każdej kliniki dziennie po 10m³ wody okaże się całoroczna potrzeba w ilości 18250m³ a przyjąwszy cenę ustanowioną w Krakowie po 20 gr. za 1 m³ (gdyż we Lwowie dotąd ceny nie ustanowiono) co uczyni wydatek w kwocie 3.650 kor. z której przypada na oddział chorych 2.920 kor. na oddział położnic 730 kor,

Wydatki.

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. Fundusz chorych szpitalny	chorych kliniczny	położnic szpitalny	położnic kliniczny	Razem	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
		Korony						
VIII	**Koszta sanitarne.**							
70	Lekarstwa	5.400	11 000	900	3.000	20.300	18.767	20 300
71	Utrzymanie apteki: 2 Siostry Miłosierdzia w magazynie sanitarnym: *a*) płaca po 160 K. 320 K. *b*) wikt z pieczywem i dodatk. po 350 K. 700 „ *c*) ryczałt za pranie bielizny po 43·50 K. 88 „	796	178	78	56	1.108	1 062	1.108
72	2 laborantów do apteki: *a*) 1 laborant płaca bez wiktu 640 K. *b*) 1 pomocnik, płaca 144 „ *c*) wikt z pieczywem dla pomocnika 220 „ *d*) gratyfikacye 20 „	738	163	72	51	1.024	992	1 024
73	Ambulatoryum	600	—	200	—	800	950	800
74	Potrzeby sanitarne	15.000	17.000	3.000	5 000	40.000	40.200	34 200
75	Szczudła, buty, opaski i t. p.	2 376	528	231	165	3.300	3.243	3.300
76	Laboratoryum	288	64	28	20	400	355	400
77	Wino stare dla ciężko chorych	—	800	—	280	1.080	1.087	1.080
78	Instrumenta chirurgiczne 1. zwyczajne	3.200	1.400	700	200	5.500	5.427	5.500
	2. **nadzwyczajne**	—	**1.800**	—	**940**	**2.740**	—	—
79	Koszta pogrzebowe	2.160	480	210	150	3.000	3.000	3.000
	Razem: 1. zwyczajne	30.558	31.613	5.419	8.922	76.512	75.083	70.712
	2. **nadzwyczajne**	—	**1.800**	—	**940**	**2.740**	—	—
	Suma rubryki VIII.	30.558	33.413	5.419	9 862	79.252	75.083	70.712

Do poz. 70. Lekarstwa kosztowały w r. 1897 — 13.419 kor. w r. 1898 — 12.138 kor. w r. 1899 — 18.767 kor. razem 44.324 kor. przeciętnie 14.778 kor. Preliminuje się z uwagi na wynik roku ostatniego tudzież większej ilości chorych, jak na rok 1900 uchwaloną kwotę 20.300 kor.

„ „ *71. 72. 73.* Jak na rok 1900.

„ „ *74.* Potrzeby sanitarne kosztowały w r. 1897 — 18.262 kor. w r. 1898 — 35.303 kor. w r. 1899 — 40.200 kor. razem 93.765 kor. przeciętnie 31.255 kor. Preliminuje się na podstawie wyników z lat ostatnich tudzież większego zapotrzebowania dla klinik (zwrotne od c. k. Rządu) prawdopodobną potrzebę w kwocie 40.000 kor. zatem więcej o 5.800 kor. jak na rok 1900.

„ „ *75. 76. 77.* Jak na rok 1900 na podstawie wynikłości roku ostatniego.

„ „ *78.* Preliminuje się na wydatki zwyczajne jak na rok 1900 kwotę 5.500 kor. na podstawie wyniku roku ostatniego wynoszącego 5.427 kor. — Na wydatki nadzwyczajne wstawia się jednorazowo kwotę 2.740 kor. w celu uzupełnienia zniszczonych instrumentów chirurgicznych na oddziałach, a to na wniosek Dyrektora szpitalu.

„ „ *79.* Preliminuje się prawdopodobny wydatek jak na r. 1900 uchwalono.

Wydatki. # Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. Fundusz chorych szpitalny	chorych klinieczny	położnic szpitalny	położnic klinieczny	Razem	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
		Korony						
IX	**Koszta kancelaryjne.**							
80	Druki, litografie, potrzeby do pisania, koszta insercyjne i t. p.	2.880	640	280	200	4.000	5.400	4.000
	Do poz. 80. Wydatki wynosiły w r. 1897 — 3 604 K. w r. 1898 — 5.690 kor. w r. 1899 — 5 400 kor. razem 14.694 kor. przeciętnie 3.398 kor. Preliminuje się w zaokrągleniu kwotę 4.000 kor. jak na rok 1900.							
X. 81	**Koszta kapliczne.**	432	96	42	30	600	520	600
	Do poz. 81. Jak na rok 1900.							
XI.	**Utrzymanie budynków.**							
82	Konserwacye i reperacye: 1, zwyczajne	11.000	2.000	1.000	1.000	15.000	20.867	15.000
	2, **nadzwyczajne:**	—	—	—	—	—	**43.566**	—
	a) Na sprawienie akomulatorów i zegarów kontrolnych 3 rata	**1.672**	**372**	**162**	**116**	**2.322**	—	**2.322**
	b) „ wymianę schodów drewnianych w głównym gmachu	**1.816**	—	—	—	**1.816**	—	—
	c) „ adaptacyę suteren w głównym gmachu	**8.000**	—	—	—	**8.000**	—	—
83	Utrzymanie maszyny i wodociągów 1. zwyczajne	1.152	256	112	80	1.600	2 555	1.600
—	Doprowadzenie wodociągów miejskich do gmachu głównego 2. **nadzwyczajne**	**2.608**	**580**	**254**	**181**	**3.623**	—	—
84	Pompowanie wody prądem elektrycznym	300	300	—	—	600	—	600
85	Asekuracya budynków	776	166	73	53	1.068	852	1.068
86	Kominiarze i straż ogniowa	1.296	288	126	90	1.800	1.550	1.800
	Razem 1. zwyczajne	14.524	3.010	1.311	1.223	20.068	25.824	20.068
	Razem 2. **nadzwyczajne**	**14.096**	**952**	**416**	**297**	**15.761**	**43.566**	**2.322**
	Suma rubryki XI.	28 620	3.962	1.727	1.520	35.829	69.390	22 390

Do poz. 82. Wydatki zwyczajne wynosiły w r. 1897 — 8 781 kor. w r. 1898 — 13.712 kor. w r. 1899 — 20.867 kor. razem 43.360 kor. przeciętnie 14.453 kor. Preliminuje się jak na r. 1900 kwotę 15.000 kor. Na wydatki nadzwyczajne wstawia się: *a*) Na sprawienie akomulatorów i zegarów kontrolnych trzecią rate w kwocie 2.322 kor. (Uchwała Wys. Sejmu z dnia 27. marca 1899). *b*) Na wymianę zniszczonych schodów drewnianych w głównym budynku, na kamienne (według dołączonego kosztorysu) kwotę 1.816 kor. *c*) Na przerobienie suteren dla pomieszczenia chorych syfilitycznych kwotę 8.000 kor. według dołączonego kosztorysu przy LW. 53.440/1900.

„ *83.* Preliminuje się na wydatki zwyczajne jak na r. 1900 kwotę 1.600 kor. Na doprowadzenie wodociągów miejskich do gmachu głównego wstawia się jako wydatek nadzwyczajny kwotę 3.623 kor. na podstawie dołączonego kosztorysu przy LW. 51.896/1900.

„ *84. 85 i 86.* Wstawia się prawdopodobny wydatek jak na r. 1900 uchwalono.

Wydatki. # Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. Fundusz chorych szpitalny	chorych kliniczny	położnic szpitalny	położnic kliniczny	Razem	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
		Korony						
XII.	**Odsetki od kapitałów dłużnych funduszowi stypendyjnemu Głowińskiego.**							
87	5% od kwoty 6.705 złr. 03 kr. m. k. = 14 080 60 kor. za część budynku użytego dawniej dla oddz położnic	704	—	—	—	704	704	704
88	5% od kwoty 26.820 złr. 11 kr. m. k. = 56.322·36 kor. za część budynku użytego dla oddz. chorych	2.816	—	—	—	2.816	2.816	2.816
	Suma rubryki XII.	3.520	—	—	—	3.520	3.520	3.520
	Do poz. 87 i 88. Jak na rok 1900.							
XIII. 89	**Podatki i daniny**	72	16	7	5	100	74	100
	Do poz. 89. Jak na rok 1900.							
XIV.	**Rozmaite.**							
90	Utrzymanie biblioteki	288	64	28	20	400	267	400
91	Połowa kosztów utrzymania szkoły dla dorosłych	1.584	352	154	110	2.200	393	2.200
92	Przypadkowe:							
	a) zastępstwo chorych i urlopowanych funkcyonaryuszy	432	96	42	30	600	658	600
	b) ubezpieczenie służby od wypadków .	336	70	31	23	460	636	460
	c) koszta sądowe, portorya i inne nieprzewidziane	720	160	70	50	1.000	1 183	1.000
	Suma rubryki XIV..	3 360	742	325	233	4.660	3.237	4 660
	Do poz. 90—92c) Preliminuje się prawdopodobne potrzeby jak na r. 1900 uchwalono.							
XV.	**Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic.**							
93	Wynagrodzenie mamek za karmienie dzieci, których matki na oddział chorych przeniesione zostały	—	—	200	100	300	71	300
	Do poz. 93. Jak na rok 1900.							
XVI. 94	**Ryczałt na utrzymanie dzieci w szpitaliku św. Zofii**	32.000	—	—	—	32.000	32.000	32.000
	Do poz. 94. Preliminuje się na mocy zawartej umowy z Towarzystwem szpitalu św. Zofii jak na r. 1900 uchwalono.							

Dochody. # Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. Fundusz chorych szpitalny	chorych kliniczny	położnic szpitalny	położnic kliniczny	Razem	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
		Korony						
	DOCHODY.							
I.	**Dodatki.**							
1	Od c. k. Skarbu za 781·58 m drzewa opałowego po 7·30 K. część przypadająca na te oddziały	2.700	—	300	—	3.000	3.046	4.000
2	Od kasy miejskiej 1/5 część dochodów z myta .	54.000	—	6.000	—	60.000	54.164	62.000
	Suma rubryki I. .	56.700	—	6.300	—	63.000	57.210	66.000
	Do poz. 1. Dochody wynosiły w r. 1897 — 3 014 K. w r. 1898 — 3.046 kor w r. 1899 — 3.046 kor. razem 9.106 kor., przeciętnie 3.035 kor, Wstawia się w zcokrągleniu kwotę 3.000 kor t. j. mniej o 1.000 kor. jak na r. 1900.							
	„ „ *2.* Dochody wynosiły w r. 1897 — 53.474 kor. w r. 1898 — 61.034 kor. w r. 1899 — 54.164 kor. razem 178.672 kor. przeciętnie 59.557 kor. z uwagi na wynik roku ostatniego preliminuje się 60.000 kor. zatem mniej o 2.000 kor. jak na rok 1900.							
II. 3	**Opłaty pośmiertne**	22.000	—	—	—	22.000	26.225	22.000
	Do poz. 3. Dochody wynosiły w r. 1897 — 25.820 kor. w r. 1898 — 14.200 kor. w r. 1899 — 26.225 kor. razem 66.245 kor. przeciętnie 22.082 kor. wstawia się jak na r. 1900 uchwaloną kwotę 22.000 koron.							
III.	**Zwroty kosztów leczenia.**							
4	Od funduszu krajowego galicyjskiego . .	350.000	—	38.000	—	388.000	367.742	388.000
5	„ samopłacących	36.000	—	4.000	—	40.000	42.356	36.000
6	„ funduszów obcokrajowych i innych publicznych	17.500	—	500	—	18.000	18.051	20.400
	Suma rubryki III. .	403.500	—	42.500	—	446.000	428.149	444.400

Do poz. 4. Dochody wynosiły:

	I. w funduszu chorych:	II. w funduszu położnic:	Razem:
w roku 1897	336.849 K.	24.283 K.	361 132 K.
„ 1898	413.662 „	31.125 „	444.787 „
„ 1899	318.394 „	49.348 „	367.742 „
Razem	1,068.905 K.	104 756 K.	1,173.661 K.
Przeciętnie	356.302 „	34.918 „	391.220 „

Preliminuje się ze względu na wynik r. 1899 przypuszczalny dochód jak na r. 1900 uchwaloną kwotę 388.000 kor. a to dla oddz. I. 350.000 kor. zaś dla oddz. II. 38.000 kor.

Do poz. 5. Dochody wynosiły:

	w oddziale I.	w oddziale II.	razem
w r. 1897	31.422 K.	596 K.	32.018 K.
„ 1898	32.948 „	462 „	33.410 „
„ 1899	37.612 „	4.744 „	42.356 „
Razem	101.982 K	5,802 K.	107.784 K.
Przeciętnie	33.994 „	1.934 „	35.928 „

Wstawia się z uwagi na wynik r. 1899 i otwarcie kliniki położniczo-ginekologicznej kwotę 40.000 kor. a mianowicie na oddział I. 36.000 kor. na oddział II. 4.000 kor. — w ogóle więcej o 4.000 kor jak na rok 1900.

Do Dochody wynosiły:

	na oddziale I.	na oddziale II.	razem
w r. 1897	24.640 K.	392 K.	25.032 K.
„ 1898	19.690 „	576 „	20.266 „
„ 1899	17.579 „	472 „	18.051 „
Razem	61.909 K.	1.440 K.	63.349 K.
Przeciętnie	20.636 „	480 „	21.116 „

Preliminuje się jednak w stosunku do wynikłości roku 1899 kwotę 18.000 kor. a to: na oddział I. 17.500 kor. na II. 500 kor. t. j. w ogóle mniej o 2.400 kor. jak na r. 1900 uchwalono.

Dochody. # Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. Fundusz chorych szpitalny	chorych kliniczny	położnic szpitalny	położnic kliniczny	Razem	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
		Korony						
IV.	**Rozmaite.**							
7	Dochód z ogrodu warzywnego . . .	936	—	64	—	1.000	396	1.000
8	Rozmaite nieprzewidziane	180	—	20	—	200	63	200
9	Zwrot zaliczek na płace	2.400	—	—	—	2.400	2.366	2.400
	Suma rubryki IV. .	3.516	—	84	—	3.600	2.825	3.600
	Do poz. 7. 8. 9. Preliminuje się zgodnie z kwotami na rok 1900 uchwalonemi.							
V.	**Subwencya i zwroty od c. k. Skarbu.**							
10	Zwrot nadwyżki kosztów utrzymania chorych po nad taksę szpitalną w klinikach . .	77 067	—	21.922	—	98 989	70.000	84.010
—	Zwrot kosztów urządzenia kliniki dermatologicznej i ocznej	—	—	—	—	—	6.000	—
	Suma rubryki V. .	77.067	—	21.922	—	98.989	76.000	84.010

Do poz. 10. Suma wydatków klinicznych wynosi wedle zestawienia na stronie 2. niniejszego preliminarza:

a) na oddziale chorych kwotę . . . . . 153.867 K.

strąciwszy koszt utrzymania 48.000 dni leczenia po zwykłej taksie szpitalnej 1 kor. 60 gr. dziennie, który fundusz krajowy ponosić się zobowiązał . . . . . 76.800 „

okazuje się *nadwyżka wydatków* w kwocie . . . . . 77.067 K.

którą obowiązany jest zwrócić c. k. Rząd.

b) na oddziale położnic wynoszą wydatki . . . . . 47.522 „

potrąciwszy koszt utrzymania 16.000 dni leczenia po zwykłej taksie szpitalnej 1 kor. 60 gr. dziennie, który ponosi fundusz kraj. w kwocie . . . . . 25.600 „

z porównania okazuje się *nadwyżka wydatków* w kwocie . . . . 21.922 K.

która przypada do zwrotu od c. k. Rządu.

Na tej podstawie preliminuje się w ogóle dochód w kwocie 98.989 kor. z której przypada na oddział chorych 77.067 kor. zaś na oddział położniczo-ginekologiczny 21.922 koron.

LW. 61.721/1900
Alegat D. do sprawozdania Wydziału krajowego o budżecie krajowym na rok 1901.

Lit. D.

Fundusz podrzutków we Lwowie.

PRELIMINARZ

na rok

1901.

LW. 45.163/1900.

Z drukarni Pillera i Sp. we Lwowie.

Fundusz podrzutków we Lwowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony			
		WYDATKI.				
I.		**Remuneracye i zapomogi.**				
	1	Za gorliwe dozorowanie dzieci i na potrzeby szkolne	20	—	—	20
II.	2	**Koszta utrzymania dzieci** . . .	3.577	—	2 460	1.290
III.	3	**Zapomogi dla położnic** . . .	12.800	—	12.120	12.800
		Rozmaite wydatki.				
IV.	4	Ryczałt na koszta pogrzebowe dzieci. .	30	—	23	20
		Ogólna suma wydatków .	16.427	—	14.603	14.130

Wyjaśnienia.

W rubr. I. poz. 1. preliminuje się jak na r. 1900 uchwalono.

„ *II.* „ *2.* wstawiono większą kwotę o 2.287 koron na utrzymanie dzieci a mianowicie

a) dla 1. zostającego na wychowaniu u żywicielki, roczną należytość w sumie 48 K.

b) dla 2-ch zostających na utrzymaniu w zakładzie „Dzieciątka Jezus“ we Lwowie należytość według II. klasy po 6 koron miesięcznie w łącznej sumie . . . . . 144 „

c) dla 30-tu zostających w zakładzie J. O. Ks. Ogińskiej w Bobrku wedle zarządzenia do LW. 59381/98 należytość po 30 gr. dziennie w kwocie . 3.285 „

d) dla dzieci chwilowo umieszczonych w zakładzie „Dzieciątka Jezus“ we Lwowie, których matki zostają w leczeniu na oddziale położnic w szpitalu we Lwowie lub w zakładzie dla obłąkanych na Kulparkowie (odnośnie do zawartej umowy do LW. 63385|95) po 30 gr. dziennie, ryczałtowo kwotę . . . . . 100 „

razem j. w. . 3.577 K.

„ *III. poz. 3.* preliminuje się jak na r. 1900 uchwalono.

„ *IV.* „ *4.* wstawiono większą kwotę o 10 koron z powodu wyższej wynikłości w r. 1899

Dochodów fundusz ten nie ma żadnych, z tego powodu powyższa suma wydatków pokrytą być musi z rubr. XI. funduszu krajowego.

LW. 61.721/1900
Alegat E. do sprawozdania Wydziału krajowego o budżecie krajowym na rok 1901.

Lit. E.

Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

PRELIMINARZ

na rok

1901.

W załączeniu preliminarz folwarku jako osobny alegat.

LW. 45215/1900.

Z drukarni Pillera i Sp. we Lwowie.

Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	SUMARYUSZ	Wniosek na rok 1901.	Wynikłość z r. 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900
			Korony		
		WYDATKI.			
I.	1-12	Płace i emolumenta etatowe	48.992	46.439	47.996
II.	13-18	Koszta utrzymania osób nieetatowych	78 160	75.246	77.354
III.	19-29	Pensye i emerytury	6.786	6.586	6.882
IV.	30-32	Zaopatrzenia, odstawne i dary z łaski	206	206	206
V.	33	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	80	645	80
VI.	34-35	Remuneracye i zapomogi	2.260	2.225	2.260
VII.	36-44	Koszta gospodarcze zakładu: 1. zwyczajne	200.036	188.737	189.436
		2. **nadzwyczajne**	—	—	**400**
VIII.	45-48	„ „ folwarku: 1. zwyczajne	28.960	24.224	28.960
		2. **nadzwyczajne**	—	**734**	—
IX.	49-53	„ sanitarne	11.820	10.872	11.820
X.	54	„ kancelaryjne	900	884	900
XI.	55	„ kapliczne	500	444	400
XII.	56-61	„ utrzymania budynków, dróg dojazdowych i urządzeń: 1. zwyczajne	17.480	16.646	17.680
		2. **nadzwyczajne**	**4.450**	**20.251**	**9.850**
XIII.	62	Podatki z ekwiwalentem i daniny	200	173	200
XIV.	63-66	Rozmaite 1. zwyczajne	6.090	5.125	6.090
		2. **nadzwyczajne**	—	—	**6.000**
XV.	67	Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi: 1. zwyczajne	120	119	120
		2. **nadzwyczajne**	—	**16**	—
		Razem 1. zwyczajne	402.590	378.571	390.384
		2. **nadzwyczajne**	**4.450**	**21.001**	**16.250**
		Suma wydatków	407.040	399 572	406.634
		DOCHODY,			
I.	1	Odsetki od kapitałów	460	460	460
II.	2-3	Dodatki	1.320	1.427	1.320
III.	4-5	Dochody z dóbr	34.960	31.497	34.960
IV.	6-8	Zwroty kosztów leczenia	419.000	444.783	415.000
V.	9-12	Rozmaite	5.880	6.797	5.880
		Suma dochodów	461.620	484.964	457.620
		W porównaniu z wydatkami	407.040	399.572	406.634
		Okazuje się **nadwyżka**	**54.580**	**85.392**	**50.986**

Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Porównanie sumaryczne

kwot preliminowanych na rok 1901 z uchwalonemi na rok 1900.

Wydatki preliminowane na rok 1901 wynoszą . . .					407.040 K.	
„ uchwalone na rok 1900 wynoszą . . .					406.634 „	
wstawia się więc na rok 1901 wydatki *większe* o . . .						406 K.
a mianowicie:						
w rubr.	I.	ogółem	więcej o		996 K.	
„ „	II.	„	„ o		806 „	
„ „	III.	„	mniej o	96 K.		
„ „	VII.	„	więcej o		10.200 „	
„ „	XI.	„	„ o		100 „	
„ „	XII.	„	mniej o	5.600 K.		
„ „	XIV.	„	„ o	6.000 „		
Razem			mniej o	11.696 K.	więcej o 12.102 K.	
Z porównania *więcej* j. w. o . .				406 K.		
Dochody preliminowane na rok 1901 wynoszą . . .					461.620 K.	
„ uchwalone na rok 1900 wynoszą . . .					457.620 „	
preliminuje się zatem na rok 1901 *więcej* o . . .						4.000 K
a mianowicie:						
w rubr. IV. ogółem więcej o . . .					4.000 K.	
Wynik zatem na rok 1901 jest *korzystniejszy* o kwotę . . .						3.594 K.
a zgodny z różnicą nadwyżek obu lat.						

Wydatki. Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901.	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
		Korony		
	WYDATKI.			
I.	**Płace i emolumenta etatowe.**			
1	Dyrektor: *a)* płaca	4.400	4.400	4.400
	b) dodatek osobisty	1.600	1.600	1.600
	c) dodatki pięcioletnie po 600 K.	1.800	1.800	1.800
2	2 prymaryuszów: *a)* płaca po 3.000 „	6.000	6.000	6.000
	b) relutum za wikt po 816 „	1.632	1.632	1.632
	c) dodatki pięcioletnie po 400 „	1.138	400	562
3	2 sekundaryuszów: *a)* płaca po 2.000 „	4.000	4.000	4.000
	b) relutum za wikt po 816 „	1.632	1.632	1.632
	c) dodatki pięcioletnie po 300 „	654	300	300
4	2 kapelanów: *a)* płaca po 800 „	1.600	1.600	1.600
	b) relutum za wikt rz. kat. kapel.	600	600	600
	c) wikt w naturze gr. kat. kapel.	600	490	600
	d) dodatki pięcioletnie po 100 „	600	600	600
5	Rządca: *a)* płaca	2.400	2.400	2.400
	b) relutum za wikt	816	816	816
	c) dodatki pięcioletnie po 400 „	1.200	1.200	1.200
6	2 oficyałów: *a)* płaca po 2.120 „	4.240	4.240	4.240
	b) dodatki osobiste po 600 „	1.200	1.200	1.200
	c) dodatki pięcioletnie po 300 „	1.200	1.200	1.200
7	2 pisarzy: *a)* płaca po 1.200 „	2.400	2.400	2.400
	b) relutum za wikt po 720 „	1.440	1.440	1.440
	c) dodatki pięcioletnie po 160 „	320	160	320
8	Maszynista: *a)* płaca	1.200	1.200	1.200
	b) relutum za wikt	720	503	720
	c) dodatek pięcioletni	—	25	—
9	Woźny: *a)* płaca	1.000	817	1.000
	b) wikt z pieczywem II. kl.	—	180	—
	c) dodatek na ubiór	100	100	100
	d) dodatki pięcioletnie po 60 „	180	120	156
10	Odźwierny przy furcie zakł.: *a)* płaca	1.000	817	1.000
	b) wikt z pieczywem II. kl.	—	180	—
	c) dodatek na ubiór	100	100	100
	d) dod. pięciol. po 60 „	120	60	78
11	Odźwierny przy bramie wjazd.: *a)* płaca	1.000	817	1.000
	b) wikt z pieczywem II. kl.	—	180	—
	c) dodatek na ubiór	100	100	100
	Razem	46.992	45.309	45.996
	Do tego:			
12	Zaliczki na płace	2.000	1.130	2.000
	Suma rubryki I.	48.992	46.439	47.966

Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie. Wydatki

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie		Wniosek na rok 1901.	Wynikłość z r. 1899.	Kwota uchwalona na r. 1900.
			Korony		
	Do poz. 1, 4—8, 11, 12. Preliminuje się jak na rok 1900.				
	„ „ *2 c)* Wstawia się na uzupełnienie II. dodatku pięcioletniego dra Maliszewskiego 338 K., zaś na I. dodatek dra Kohlbergera od 27/2 1901 kwotę 238 K., razem więcej o 576 K.				
	„ „ *3 c)* Preliminuje się przypadający I. dodatek pięcioletni dr. Woszczyńskiemu od 27/2 1901 kwotę 254 K., zaś II. dodatek dr. Kruszyńskiemu od 1/9 1901 kwotę 100 K., razem 354 K.				
	„ „ *9* i *10 lit. c)* Wstawia się na uzupełnienie III. dodatku pięcioletniego dla woźnego 24 K., zaś na II. dodatek dla odźwiernego kwotę 42 K.				
II.	**Koszta utrzymania osób nieetatowych.**				
13	19 Sióstr Miłosierdzia oddziałowych:				
	a) płaca rocznie po . . 160 K.	3.040 K.			
	b) wikt z pieczywem i dodatkami po 440 „	8.360 „	11.400	11.322	11.400
14	Dyetaryusz: *a)* płaca po 2 K. 50 gr. dziennie .	913 K.			
	b) relutum za wikt . . .	720 „	1.633	1.633	1.634
15	Służba wyższa:				
	a) płaca ślusarza.	600 K.			
	„ stolarza	480 „			
	„ krawca	360 „			
	„ szewca	360 „			
	„ 2 palaczy przy maszynie parowej 360 i 312 K. . . .	672 „	2.472	2.467	2.472
	b) wikt z pieczywem 6-ciu osób służby wyższej po 450 K.		2.700	2.575	2.700
	c) gratyfikacya		200	—	—
16	Służba oddziałowa:				
	a) płaca 3 dozorców rocznie po 360 K. .	1.080 K.			
	„ 6 „ „ „ 288 „ .	1.728 „			
	„ 9 „ „ „ 240 „ .	2.160 „			
	„ 35 „ „ „ 192 „ .	6.720 „			
	„ 1 łaziebnego „ „ 192 „ .	192 „			
	„ 3 dozorczyń „ „ 288 „ .	864 „			
	„ 12 dozorczyń „ „ 240 „ .	2.880 „			
	„ 10 „ „ „ 192 „ .	1.920 „			
	„ 22 „ „ „ 168 „ .	3.696 „			
	„ 1 łaziebnej „ „ 168 „ .	168 „	21.408	19.975	21.408
	razem 102 osób				
	b) dodatki z tytułu podwyższenia za każdy rok służby w tej samej kategoryi uzyskane po koniec roku 1900:				
	dla 5 dozorców rocznie po 120 K. .	600 K.			
	„ 2 „ „ „ 96 „ .	192 „			
	„ 1 „ „ „ 72 „ .	72 „			
	„ 1 „ „ „ 48 „ .	48 „			
	„ 15 „ „ „ 24 „ .	360 „			
	Do przeniesienia .	1.272 K.	39.813	37.972	39.614

Wydatki. Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1900.	Wynikłość z r. 1899.	Kwota uchwalona na r. 1900.
		Korony		
II.	Z przeniesienia . 1.272 K.	39.813	37 972	39.614
16	dla 6 dozorczyń rocznie po 120 K. . 720 „ „ 8 „ „ „ 72 „ . 576 „ „ 8 „ „ „ 48 „ . 384 „ „ 6 „ „ „ 24 „ . 144 „	3.096	2.624	3.984
	c) na podwyższenie płac w ciągu r. 1901. przypadające tak dla dozorców jak i dozorczyń	600	—	600
	d) wikt z pieczywem:			
	1) dla dozorcy, pełniącego zarazem obowiązki kościelnego, wedle normy dla służby wyższej . . . . 450 K.			
	2) dla 101 osób po 260 K. . . . 26.260 „	26.710	26.963	26.710
	e) bluzy dla 102 osób po 13 K.	1.326	1.224	—
	f) gratyfikacye z końcem roku	600	600	600
17	Premia dla dozorcy Jakóba Romanowskiego za wysłużonych lat 10, dukatów w złocie 10 . . .	120	236	120
18	Służba domowa:			
	a) płaca 13 sług . . . . . 2.376 K.			
	b) wikt z pieczywem po 250 K. . . 3.250 „			
	c) gratyfikacye z końcem roku . . . 100 „			
	d) bluzy dla 13 osób po 13 K. . . . 169 „	5.895	5.627	5.726
	Suma rubryki II. .	78.160	75.246	77.354

Do poz. 13 do 15 b) i 16 a) Wstawia się jak na r. 1900.

„ „ *15 e)* Wstawia się na gratyfikacye dla służby wyższej pozostającej przez dłuższy przeciąg czasu w zakładzie wskutek wniesionej prośby o polepszenie ich bytu.

„ „ *16 b)*. Preliminuje się zgodnie z wnioskiem dyrektora mniej o 888 K. ponieważ część służby starszej zakład opuściła.

„ „ *16 e)*. Wstawia się na sprawienie bluz dla 102 osób po 13 K. kwotę 1326 K., reszta jak na rok 1900. uchwalono.

„ „ *17*. Preliminuje się na propozycyę dyrektora przypadającą premię dla dozorcy Jakóba Romanowskiego za 10-letnią nienaganną służbę.

„ „ *18* Wstawia się jak na r. 1900. z dodaniem wydatku na bluzy w kwocie 169 K.

Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie. Wydatki.

Liczba rubryki i pozycyi	Szczególnienie	Wniosek na rok 1901.	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
		Korony		
III.	**Pensye i emerytury.**			
19	Burghardt Franciszka, wdowa po kontrolorze, z rocznych . . . . . 350 K.	38	38	38
—	*Dr.* Berthlef Karol b. dyrektor (zmarł)	—	50	—
—	Kłosowski Jan, były dozorca (zmarł)	—	96	96
20	Kłosowska Teresa, była dozorczyni	96	96	96
21	Dr. Dobiński Włodzimierz, były prymaryusz . . .	34	1.133	1.134
22	Węgrzyn Jan, były dozorca	120	120	120
23	Krzyżak Antoni, były dozorca	288	288	288
24	Południak Anna, była dozorczyni	240	240	240
25	Dr. Pluciński Michał, b. prymaryusz	3.596	3.595	3.596
26	Dzuła Roman, były dozorca	160	160	160
27	Długosz Apolonia, była dozorczyni	192	192	192
28	Krzyżanowska Michalina, wdowa po maszyniście . .	650	487	650
29	Hinke Filomena, była dozorczyni	272	91	272
	Suma rubryki III. .	6.786	6.586	6.882
	Do poz. 19 do 29. Preliminuje się jak na rok 1900. z opuszczeniem emerytury b. dozorcy Kłosowskiego Jana z powodu śmierci tegoż w dniu 12. marca 1900.			
IV.	**Zaopatrzenia, odstawne i dary z łaski.**			
30	Christl Laura, sierota po kontrolorze z rocznych 126 K.	14	14	14
31	Tobiasiewicz Edward, dożywotnia zapomoga . . .	120	120	120
32	Kamiński Jan „ „ . .	72	72	72
	Suma rubryki IV. .	206	206	20
	Do poz. 30 do 32. Jak na rok 1900.			
V. 33	**Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych** . .	80	645	
	Do poz. 33. Jak na rok 1900.			
VI.	**Remuneracye i zapomogi.**			
34	Za sprawdzanie recept	260	225	
35	Remuneracye i zapomogi	2.000	2.000	2.
	Suma rubryki VI. .	2.260	2.225	2
	Do poz, 34 i 35. Preliminuje się zgodnie z kwotami na 1900. uchwalonemi.			

Wydatki. Krajowy zakład dlą obłąkanych na Kulparkowie.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901.	Wynikłość z r. 1899.	Kwota uchwalona na r. 1900.
		Korony		
VII.	**Koszta gospodarcze zakładu.**			
36	Żywienie chorych:			
	a) zwykła strawa i dodatki	100.000	96.955	94.000
	b) 5 Sióstr Miłosierdzia:			
	α) płaca rocznie po 160 K. = 800 K.			
	β) wikt z dodatkami rocznie po 440 „ = 2.200 „	3.000	2.979	3.000
	c) Służba kuchenna i magazynowa:			
	α) płaca dla 2 po 168 K. 336K.			
	„ „ 5 „ 144 „ 720 „			
	„ „ 5 „ 120 „ 6 .	1.656	1.654	1.656
	β) wikt 12 sług po 230 „	2.760	2.642	2.760
	γ) fartuchy, czepki i bluzy dla 12 osób po 14 K.	168	168	168
	δ) gratyfikacye	80	80	80
	d) drzewo i węgle do kuchni	7.200	7.247	6.800
	e) naczynia i sprzęty kuchenne	1.200	1.037	1.200
	f) pieczywo z piekarzem i drzewem	22.000	19.562	22.000
	g) wino dla chorych	1.000	740	1.000
37	Opał sal, łazienek i innych ubikacyj	17.000	15.739	17.000
38	Oświetlenie naftą	4.400	4.381	4.400
39	Sprzęty gospodarcze:			
	a) zakupno i naprawa	4.600	4 722	4.600
	b) Siostra Miłosierdzia w magazynie sprzętów:			
	α) płaca, rocznie 160 K.			
	β) wikt z dodatkami 440 „	600	596	600
40	Utrzymanie 2 par koni z furmanami, naprawą wozów, uprzęży i t. p.	3.200	2.987	3.200
41	Utrzymanie parku i ogrodów spacerowych: 1. zwyczajne	400	310	400
	Na zdrenowanie części parku zabagnionego: 2. **nadzwyczajne**	—	—	**400**
42	Utrzymanie pralni:			
	a) drzewo, praczki i inne potrzeby 10.200 K.			
	b) gratyfikacya praczek 80 „	10.280	10.474	10.080
	c) 2 Siostry Miłosierdzia:			
	α) płaca, rocznie po 160 K. 320 K.			
	β) wikt z pieczywem i dodatkami po 440 „ 880 „	1.200	1.192	1.200
43	Bielizna, pościel i odzież:			
	a) zakupno i naprawa	16.000	11.999	12.000
	b) 1 Siostra Miłosierdzia:			
	α) płaca rocznie 160 K.			
	β) wikt z dodatkami 440 „	600	596	600
	c) 2 szwaczki:			
	α) płaca, po 216 K. 432 K.			
	β) wikt z pieczywem po 230 „ 460 „	892	875	892
44	Słoma do sienników	1.800	1.802	1.800
	Razem 1. zwyczajne	200.036	188.737	189.436
	Razem 2. **nadzwyczajne**	—	—	**400**
	Suma rubryki VII.	200.036	188.737	189.836

Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie. Wydatki.

Do poz. 36 lit. a). Wydatki wynosiły w r. 1897. 92.548 K., w r. 1898. 95.932 K., w r. 1899. 96.955 K., razem 285.435 K., przeciętnie 94.145 K.; z powodu znacznie wzrastającej ilości chorych preliminuje się zgodnie z wnioskiem dyrektora zakładu kwotę 100.000 K., tj. więcej o 6.000 K. jak na r. 1900.

Ilość dni leczenia wynosiła w r. 1897. 245.944, w r 1898. 251.580, w r. 1899. 261.751 dni.

„ „ *36 b), c), e), g).* Jak na r. 1900.

„ „ *36 d).* Wydatki wynosiły w r. 1897. 6.734 K., w r. 1898. 6.645 K., w r. 1899. 7.247 K., razem 20.626 K., przeciętnie 6.875 K.; wstawia się na podstawie wyniku roku ostatniego, tudzież wyższych cen węgla kwotę 7.200 K., więcej o 400 K. jak na rok 1900.

„ „ *36 f).* Pieczywo kosztowało w r. 1897. 19.060 K., w r. 1898. 23.287 K., w r. 1899. 19.562 K., razem 61.909 K., przeciętnie 20.636 K, preliminuje się z powodu większej ilości chorych i wyższych cen mąki, jak na rok 1900. uchwaloną kwotę 22.000 K.

„ „ *37.* Wydatki wynosiły w r. 1897. 16.635 K., w r. 1898. 16.439 K., w roku 1899. 15.739 K., razem 48.813 K., przeciętnie 16.271 K., preliminuje się z powodu wyższych cen węgla kwotę 17 000 K. jak na r. 1900. uchwalono.

„ „ 38. Wydatki wynosiły w r. 1897. 4.274 K., w r. 1898 4 134 K., w r. 1899. 4.381 K. razem 12.789 K., przeciętnie 4.263 K., preliminuje się z powodu nieco wyższych cen nafty jak na r. 1900. uchwaloną kwotę 4.400 K.

„ „ *39 a).* Wydatki wynosiły w r. 1897. 4.623 K., w r. 1898. 4.287 K., w r. 1899. 4.722 K. razem 13.632 K., przeciętnie 4.544 K., wstawia się jak na r. 1900. kwotę 4.600 K. Płaca i wikt Siostry Miłosierdzia jak na r. 1900.

„ „ *40.* Wydatki wynosiły w r. 1897. 2.791 K., w r. 1898. 3.798 K., w r. 1899. 2.987 K razem 9.576 K., przeciętnie 3.192 K. preliminuje się w zaokrągleniu 3.200 K.

„ „ *41.* Jak na r. 1900. z opuszczeniem wydatku nadzwyczajnego.

„ „ *42.* Prasie kosztowało w r. 1897. 9.800 K., w r. 1898. 10.398 K., w r. 1899. 10.394 K., razem 30.592 K., przeciętnie 10.197 K., preliminuje się w zaokrągleniu kwotę 10.200 K., t. j. więcej o 200 K. jak na r. 1900. Reszta wydatków tej pozycyi jak na r. 1900.

„ „ *43 a).* Bielizna kosztowała w r. 1897. 11,956 K., w r. 1898. 12.002 K., w r. 1899, 11.999 K., razem 35.957 K.; przeciętnie 11.986 K, w zaokrągleniu 12.000 K. Z powodu ciągłego wzrostu chorych i braku bielizny preliminuje się na wydatki zwyczajne ogółem 16.000 K., t. j. więcej o 4.000 K. jak na r. 1900., zamiast preliminowanego przez dyrektora wydatku nadzwyczajnego w kwocie 16.000 K., a to po mysli uchwały Komisyi budżetowej z dnia 5. kwietnia 1900., powziętej przy uchwalaniu budżetu szpitala krakowskiego na r. 1900. (Rubr. VII. poz. 57). Reszta wydatków tej pozycyi jak na r. 1900.

„ „ *44.* Wstawia się jak na r. 1900. uchwaloną kwotę 1.800 K., a to na podstawie wyniku roku 1899. wynoszącego 1.802 K.

Wydatki. Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901.	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
		Korony		
VIII.	**Koszta gospodarcze folwarku.**			
45	Gospodarstwo rolne z kosztami utrzymania dozorcy robót, krowiarni, chowu trzody i rzezi wołów . . .	26.400	21.769	26.400
46	Utrzymanie ogrodów warzywnych z kosztem utrzymania ogrodnika . . . { 1. zwyczajne . .	2.200	2.160	2.200
	{ 2. **nadzwyczajne** .	—	**734**	—
47	Podatek gruntowy z ekwiwalentem	200	133	200
48	Asekuracya budynków gospodarskich i krescencyi od ognia i nieprzewidziane wydatki folwarku . . .	160	162	160
	Razem { 1. zwyczajne . .	28.960	24.224	28.960
	{ 2. **nadzwyczajne** .	—	**734**	—
	Suma rubryki VIII. .	28.960	24.958	28.960
	Do poz. 45—48 Wstawia sie na podstawie odrębnego preliminarza folwarku tu dołączonego.			
IX.	**Koszta sanitarne.**			
49	Lekarstwa z apteki na recepty	1.000	1.072	1.000
50	„ w materyałach i potrzeby sanitarne . .	10.000	9.102	10.000
51	Instrumenta chirurgiczne	200	106	200
52	Utrzymanie prosektoryum	120	25	120
53	Koszta pogrzebowe ubogich chorych i Sióstr Miłosierdzia, tudzież utrzymanie cmentarza	500	567	500
	Suma rubryki IX. .	11.820	10.872	11.820
	Do poz, 49. Lekarstwa kosztowały w r. 1897. 722 K., w r. 1898. 658 K., w r. 1899. 1.072 K., razem 2.452 K., przeciętnie 817 K.; z powodu większej ilości chorych i wyniku roku ostatniego wstawia się jak na r. 1900. kwotę 1.000 K.			
	„ „ *50.* Wydatki wynosiły w r. 1897. 9.069 K., w r. 1898. 8.212 K., w r. 1899. 9.102 K., razem 26.383 K, przeciętnie 8.794 K., preliminuje się z powodów przy poz. 49 podanych jak na r. 1900 uchwaloną kwotę 10.000 K.			
	„ „ *51, 52 i 53.* Jak na r. 1900,			
X.	**Koszta kancelaryjne.**			
54	Druki, litografie, potrzeby do pisania, koszta insercyjne itp.	900	884	900
	Do poz. 54. Preliminuje się na podstawie przeciętnej wywynikłości z trzech lat ostatnich wynoszącej 884 K. kwotę 900 K.			

Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie. Wydatki.

Liczba rubryk. i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901.	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
		Korony		
XI. 55	**Koszta kapliczne**	500	444	400
	Do poz. 55. Wydatki wynosiły w r. 1897. 404 K., w r. 1898. 429 K., w r. 1899. 444 K., razem 1.277 K. przeciętnie 426 K., wstawia się z powodu wzmagania się potrzeb zgodnie z wnioskiem dyrektora kwotę 500 K., czyli więcej o 100 K. jak na 1900.			
XII.	**Koszta utrzymania budynków, dróg dojazdowych i urządzeń.**			
56	Konserwacye i reparacye z pokostowaniem podłóg, czyszczenie kanałów i filtra: 1. zwyczajne . . .	12.000	11.622	12.000
	2. **nadzwyczajne:**			
	a) Na pokrycie 1/4 części dachu na głównym budynku zakładowym (z kwoty 19.800 K.) III. rata . . .	**4.450**	**12.251**	**8.650**
57	Gratyfikacya dla służby za robotę szklarską . . .	80	80	80
58	Utrzymanie urządzeń mechanicznych 1. zwyczajne .	1.400	945	1.600
	Na sprawienie kotła miedzianego w kuchni 2. **nadzwyczajne**	—	—	**1 200**
59	Asekuracya budynków i ruchomości	1.200	1.103	1.200
60	Kominiarze i straż ogniowa	1.200	1.170	1.200
61	Utrzymanie dróg dojazdowych i wewnątrz zakładu . .	1.600	1.726	1.600
-	Rekonstrukcya drogi dojazdowej **nadzwyczajne** . .	—	**8.000**	—
	Razem { 1. zwyczajne .	17.480	16.646	17.680
	{ 2. **nadzwyczajne** .	**4.450**	**20.251**	**9.850**
	Suma rubryki XII. .	21.930	36.897	27.530

Do poz. 56. 1) Wydatki zwyczajne wynosiły w r. 1897. 13.303 K., w r. 1898. 11.733 K., w r. 1899. 11.622 K., razem 36.658 K., przeciętnie 12 219 K., preliminuje się zgodnie z wnioskiem dyrektora jak na r. 1900. uchwalono 12.000 K.

„ „ *56. 2) a).* Na wydatki nadzwyczajne preliminuje się na dalsze pokrycie dachu na głównym budynku III. ratę w kwocie 4.450 K.

„ „ *57.* Jak na r. 1900.

„ „ *58.* Wydatki wynosiły w r. 1897. 1.388 K., w r 1898. 1.687 K., w r. 1899. 945 K. razem 4.020 K., przeciętnie 1.340 K., wstawia się kwotę 1.400 K. czyli mniej o 200 K. jak na r. 1900. uchwalono.

„ „ *59 i 60.* Jak na r. 1900,

„ „ *61.* Preliminuje się jak na rok 1900. na drogę od grodeckiej rogatki do zakładu kwotę 1.600 K., z której pokryty ma być koszt utrzymania dróg wewnątrz zakładu.

Wydatki. Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901.	Wynikłość z r. 1899.	Kwota uchwalona na r. 1900.
		Korony		
XIII 62	**Podatki z ekwiwalentem i daniny**	200	173	200
	Do poz. 62. Jak na r. 1900.			
XIV.	**Rozmaite.**			
63	Utrzymanie biblioteki lekarskiej . . .	400	360	400
64	Książki i czasopisma dla chorych	500	457	500
65	Myto drogowe	440	359	440
66	Przypadkowe:			
	a) ubezpieczenie służby od wypadku choroby . .	90	103	90
	b) „ „ i robotników od wypadku .	280	280	280
	c) zabawy z tańcami i wycieczki chorych . . .	440	351	440
	d) zastępstwo chorych i urlopowanych funkcyonaryuszy .	1.000	1.000	1.000
	e) koszta komisyi	40	26	40
	f) koszta uroczystości rozdania nagród służbie dozorującej chorych	160	97	160
	g) ryczałt na wydatki przełożonego obszaru dworskiego	40	40	40
	h) fiakry dla Sióstr Miłosierdzia, ich spowiednika, inżyniera Wydziału krajowego nadzorującego roboty konserwacyjne, pastora na pogrzeby ewangielików .	100	48	100
	i) koszta przywozu i odstawiania umysłowo chorych do zwrotu od gmin przynależności	2.400	1.850	2.400
	k) inne nieprzewidziane	200	154	200
	l) na wykonanie planów i kosztorysu budowy schroniska dla obłąkanych nieuleczalnych . **nadzwyczajne.**	—	—	**6.000**
	Razem { 1. zwyczajne . .	6.090	5.125	6.090
	Razem { 2. **nadzwyczajne** .	—		**6.000**
	Suma rubryki XIV. .	6.090	5.125	12.090
	Do poz. 63 do 65 i 66 a) do k): Jak na rok 1900. z opuszczeniem wydatku nadzwyczajnego, wstawionego jednorazowo pod poz. 66 lit. l).			
XV. 67	**Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe:**			
	{ 1. zwyczajne . .	120	119	120
	{ 2. **nadzwyczajne** .	—	**16**	—
	Suma rubryki XV. .	120	135	120
	Do poz. 67. Jak na r. 1900.			

Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie. Dochody.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901.	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900
		Korony		
	DOCHODY.			
I.	**Odsetki od kapitałów.**			
1	*a*) 4% od oblig. prop. imiennej wartości 4.750 zł. = 9.500 K. . . . . 380 K *b*) 4% od listów gal. Banku krajowego imiennej wartości 1.000 zł. = 2.000 K. . . 80 „	460	460	460
	Suma rubryki I.	460	460	460
	Do poz. 1. Preliminuje się jak na r. 1900.			
II.	**Dodatki.**			
2	Od c. k. Skarbu relutum za drzewo opałowe . . .	1.120	1.227	1.120
3	Od kasy miejskiej na utrzymanie drogi publicznej z Kulparkowa do Lwowa	200	200	200
	Suma rubryki II.	1 320	1.427	1.320
	Do poz. 2 i 3. Jak na r. 1900.			
III.	**Dochody z dóbr.**			
4	Dochód z gospodarstwa rolnego, z chowu trzody, krowiarni i rzezi wołów	32.160	28.836	32.160
5	Dochód z ogrodów	2.800	2.661	2.800
	Suma rubryki III.	34 960	31.497	34.960
	Do poz. 4 i 5. Preliminuje się na podstawie specyalnego preliminarza folwarku zakładu, sporządzonego przez zarząd.			
IV.	**Zwroty kosztów leczenia.**			
6	Od funduszu krajowego galicyjskiego	360.000	382.808	356.000
7	Od samopłacących	56.000	57.054	56 000
8	Od funduszów obcokrajowych i innych publicznych .	3.000	4.921	3.000
	Suma rubryki IV.	419.000	444.883	415.000
	Do poz. 6. Dochody wynosiły w r. 1897. 354.388 K., w r. 1898. 366.948 K., w r. 1899. 382.808 K., razem 1,104.144 K., przeciętnie 368.048 K., preli-			

Dochody. Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901.	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
		Korony		
	minuje się prawdopodobny dochód w kwocie 360.000 K., zatem więcej o 4.000 K. jak na r. 1900.			
	Do poz. 7. Dochody wynosiły w r. 1897. 56.916 K., w r. 1898. 58.396 K., w r. 1899. 57.054 K., razem 172.366 K., przeciętnie 57.455 K., wstawia się jak na r. 1900. uchwaloną kwotę 56.000 K.			
	„ „ 8. Dochody wynosiły w r. 1897. 3.396 K., w r. 1898. 2.192 K., w r. 1899. 4.921 K., razem 10.509 K., przeciętnie 3.503 K., preliminuje się jak na r. 1900. kwotę 3.000 K.			
V.	**Rozmaite.**			
9	Zwroty z zarobku chorych w myśl §. 22. statutu . .	740	764	740
10	Zwroty zaległych kosztów przywozu i odstawienia . .	2.000	2.533	2.000
11	Zwroty zaliczek udzielonych na płace	2.600	2.816	2.600
12	Przypadkowe: *a*) ze sprzedaży rzeczy z użytku wydzielonych	300	368	300
	b) depozyta po zmarłych . . .	200	311	200
	c) inne drobne nieprzewidziane . .	40	5	40
	Suma rubryki V. .	5.880	6.797	5.880
	Do poz. 9 do 12 c). Preliminuje się zgodnie z wnioskiem dyrektora jak na r. 1900. uchwalone kwoty.			

Alegat do projektu preliminarza krajowego zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie
Rubr. VIII. poz 45—48 wydatków i rubr. III. poz 4 – 5 dochodów.

Projekt budżetu

folwarku zakładu kulparkowskiego

na rok

1901.

Sporządzony w myśl polecenia Wysokiego Sejmu z d. 27. listopada 1890.

LW. 45.215/1900.

Folwark zakładu kulparkowskiego.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie				Wniosek na rok 1901.	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
					Korony		
	WYDATKI.						
I.	**Na gospodarstwo rolne, krowiarnię, trzodę chlewną i woły.**						
1	Płace i zasługi:						
	a) Dozorca gospodarczy:						
	α) płaca . . .	360 K.					
	β) wikt z pieczywem .	550 „					
	γ) gratyfikacya . .	40 „		950 K.			
	b) Służba 3 dziewki:						
	α) płaca po 120 K. . . .		360 K.				
	β) wikt z pieczywem po 230 K. .		690 „				
	γ) gratyfikacya dla powyższej służby i dojarek . . .		120 „	1.170 „	2.120		
2	Zarobek robotników:						
	a) zajętych przy roli			800 K.			
	b) zajętych w krowiarni			160 „	960		
3	Zakupno nasion				1.200		
4	Zakupno nawozu (nawóz własny)				—		
5	Zakupno karmy				8.000		
6	Zakupno ściółki (z sienników) . . .				160		
7	Zakupno krów w miejsce wybrakowanych . .				4.000		
8	Zakupno wołów roboczych				4.000		
9	Zakupno trzody chlewnej				5.600		
10	Utrzymanie maszyn i narzędzi rolniczych . . .				360		
	Suma rubryki I. .				26.400	21.769	26.400
	Do poz. 1 do 10. Jak na r. 1900.						
II.	**Na ogród warzywny.**						
11	Utrzymanie ogrodnika:						
	a) płaca			360 K.			
	b) wikt z pieczywem			550 „			
	c) gratyfikacya			40 „	950		
12	Płaca robotnika dziennego i robocizna wołów . .				1.000		
13	Zakupno nasion				200		
14	Zakupno nawozu (nawóz własny)				—		
15	Reparacya sprzętów, narzędzi i różne drobne . . .				50		
	Suma rubryki II. .				2.200	734 2.160	2.200
	Do poz. 11—15. Jak na rok 1900.						
III. 16	**Podatek gruntowy z ekwiwalentem**				200	133	200
	Do poz. 16. Jak na rok 1900.						
IV. 17	**Asekuracya budynków gospodarczych i kresecncyi od ognia i nieprzewidziane wydatki** . . .				160	162	160
	Do poz. 17. Jak na rok 1900.						

Folwark zakładu kulparkowskiego.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1900.	Wynikłość z r. 1899.	Kwota uchwalona na r. 1900.
		Korony		
	DOCHODY.			
I.	**Z gospodarstwa rolnego etc.**			
1	Ze sprzedaży ziemiopłodów:			
	owsa . około 80 ctr. mtr. po 10 K. — gr. 800 K.			
	słomy owsianej „ 100 „ „ po 3 „ — „ 300 „			
	siana . . „ 700 „ „ po 2 „ 60 „ 1.820 „			
	paszy zielonej „ 2000 „ „ po — „ 40 „ 800 „			
	buraków . „ 800 „ „ po 1 „ 40 „ 1·120 „			
	kartofli . . „ 400 „ „ po 3 „ — „ 1.200 „	6.040		
2	Ze sprzedaży mleka około 700 hktl. po 14 gr. za litr .	9.800		
3	„ „ lub rzezi krów wybrakowanych . .	3.000		
4	„ „ „ cieląt	520		
5	„ „ „ wołów	4.200		
6	„ „ „ trzody	8.600		
	Suma rubryki I. .	32.160	28.836	32.160
	Do poz. 1 do 6. Jak na rok 1900.			
II. 7	**Ze sprzedaży warzyw i owoców**	2.800	2.661	2.800
	Do poz. 7. Jak na rok 1900.			
	SUMARYUSZ.			
	WYDATKI.			
I. 1-10	Na gospodarstwo rolne etc.	26.400	21.769 **734**	26.400
II. 11-15	Na ogród warzywny	2.200	2.160	2.200
III. 16	Podatek gruntowy z ekwiwalentem . . .	200	133	200
IV. 17	Asekuracya od ognia i nieprzewidziane . . .	160	162	160
	Suma wydatków .	28.960	**734** 24.224	28.960
	DOCHODY.			
I. 1-6	Z gospodarstwa rolnego etc.	32.160	28.836	32.160
II. 7	Z ogrodu warzywnego	2.800	2.661	2.800
	Suma dochodów .	34.960	31.497	34.960
	Zestawienie.			
	Dochody	34.960	31.497	34.960
	W porównaniu z wydatkami	28.960	**734** 24.224	28.960
	Preliminuje się **czysty dochód**	**6.000**	**6.539**	**6.000**

LW. 61.721/1900.
Alegat F. do sprawozdania Wydziału krajowego o budzecie krajowym na r. 1901.

Lit. F.

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

PRELIMINARZ

na rok

1901.

LW. 43.790/1900. i 59.255/1900.

Z drukarni Pillera i Sp. we Lwowie.

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	SUMARYUSZ	Wniosek na rok 1901. Fundusz chorych	położnic	syfilitycznych	obłąkanych	Razem	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony						
		WYDATKI.							
I.	1-21	Płace i emolumenta etatowe	42.145	7.565	14.385	14.606	78.701	70.263	73.268
II.	22-29	Koszta utrzymania osób nieetatowych	32.996	5.650	11 259	15.310	65.215	64.058	64.730
III.	30-43	Pensye i emerytury	6.436	1.660	2.792	1.642	12.530	12.608	12.930
IV.	44 49	Zaopatrzenia, odstawne i dary z łaski	679	114	553	206	1.552	2.312	2.472
V.	50	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	49	10	23	18	100	3.600	100
VI.	51-52	Remuneracye i zapomogi	2.156	440	1.012	792	4.400	2.400	4.100
VII.	53-62	Koszta gospodarcze:							
		1. zwyczajne	103.825	21.504	48.231	37.751	211.311	198.135	203.214
		2. **nadzwyczajne**	—	—	—	—	—	**1.100**	**4.000**
VIII.	63-69	Koszta sanitarne:							
		1. zwyczajne	14.508	2.839	6.628	5.109	29.084	30.150	28.934
		2. **nadzwyczajne**	**300**	—	—	—	**300**	**268**	**300**
IX.	70	Koszta kancelaryjne	1.078	220	506	396	2.200	1.870	2.400
X.	71	Koszta kapliczne:							
		1. zwyczajne	423	87	198	156	864	857	864
		2. **nadzwyczajne**	—	—	—	—	—	—	**880**
XI.	72-75	Utrzymanie budynków:							
		1. zwyczajne	5.341	1.090	2.507	1.962	10.900	9.838	10.900
		2. **nadzwyczajne**	—	—	—	—	—	**7.122**	**3.000**
XII.	76	Podatki i daniny	2.348	—	—	—	2.348	1.859	2.578
XIII.	77-79	Rozmaite	1.686	204	468	368	2.726	4.133	2.726
XIV.	80	Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic	—	1.200	—	—	1.200	1.269	1.200
XV.	81-82	Koszta utrzymania mamek i dzieci w szpitalu św. Ludwika	32.000	12.000	—	—	44.000	44 391	42.600
XVI.	83-85	Zapisy	214	—	—	—	214	214	214
XVII.	86	Wydatki konkurencyjne	100	—	—	—	100	—	100
XVIII	87	Dyety, koszta podróży i różne inne	200	—	—	—	200	28	200
		Razem 1. zwyczajne	246.184	54.583	88.562	78.316	467.645	447.985	453.830
		Razem 2. **nadzwyczajne**	**300**	—	—	—	**300**	**8.490**	**8.180**
		Suma wydatków	246.484	54.583	88.562	78.316	467.945	456.475	462.010
		DOCHODY.							
I.	1-3	Odsetki od kapitałów	35.274	2.652	430	270	38 626	38.773	38.944
II.	4-10	Dochody z dóbr i realności	22.836	660	24	18	23.538	21.358	23 838
III.	11 13	Zwroty kosztów leczenia	217.560	44.400	102.120	79.920	444.000	458.415	409.000
IV.	14-15	Dochody rozmaite	1.494	60	138	108	1.800	2.406	1.800
V.	16-17	Zwroty od c. k. Skarbu Państwa	3.600	—	—	—	3.600	—	3.600
		Suma dochodów	280.764	47.772	102.712	80.316	511.564	520.952	477.182
		w porównaniu z wydatkami	246.484	54.583	88.562	78.316	467.945	456.475	462.010
		okazuje się: nadwyżka	34.280	—	14.150	2.000	50.430	64.477	15.172
		niedobór	—	6.811	—	—	6.811	—	—
		W ogóle **nadwyżka**	—	—	—	—	**43.619**	64.477	15.172

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Porównanie sumaryczne

kwot preliminowanych na rok 1901. z uchwalonemi na rok 1900.

Wydatki preliminowane na rok 1901 wynoszą . . . . 467.945 K.
„ uchwalone zaś „ „ 1900 „ . . . . 462.010 „
preliminuje się zatem na rok 1901. *więcej* o kwotę . . . . . 5.935 K.
a mianowicie:

w rubr.	I.	ogółem	więcej o	5.433 K.		
„ „	II.	„	„ „	485 „		
„ „	III.	„	mniej „		400 K.	
„ „	IV.	„	„ „		920 „	
„ „	VII.	„	więcej „	4.097 „		
„ „	VIII.	„	„ „	150 „		
„ „	IX.	„	mniej „		200 „	
„ „	X.	„	„ „		880 „	
„ „	XI.	„	„ „		3.000 „	
„ „	XII.	„	„ „		230 „	
„ „	XV.	„	więcej „	1.400 „		
			Razem *więcej* o	11.565 K.	*mniej* o 5.630 K.	

Z porównania *więcej* j. w. o 5.935 K.

Dochody preliminowane na r. 1901 wynoszą . . . . 511.564 K.
„ uchwalone zaś „ „ 1900 „ . . . . 477.182 „
preliminuje się zatem na rok 1901 *więcej* o kwotę . . . . . 34.382 K.
a mianowicie:

w rubr.	I.	ogółem	mniej o	318 K.	
„ „	II.	„	„ „	300 „	
„ „	III.	„	więcej „	35.000 K.	
		Razem więcej o	35.000 K.	*mniej* o 618 K.	

Z porównania *więcej* j. w. o 34.382 K.

Wynik zatem na rok 1901 jest *korzystniejszy* o różnicę w kwocie . . . 28.447 K.
a zgodny z różnicą nadwyżek obu lat.

Uwaga do preliminarza wogóle.

Wysoki Sejm uchwałą z dnia 25. listopada 1889 roku postanowił, aby rozdział dochodów i wydatków wspólnych przeprowadzono na podstawie dzielnika, którym ma być ilość dni leczenia. Na rok 1901 przyjęto przypuszczalną ilość dni leczenia, a to:

dla oddziału:	I. chorych . . .	131.000 dni czyli	49%
	II. położnic . . .	26.000 „ „	10%
	III. syfilitycznych . .	60.000 „ „	23%
	IV. obłąkanych . .	49.000 „ „	18%
	Razem . .	266.000 dni czyli	100%

i wedle tego dzielnika uskuteczniono rozdział wszystkich wspólnych dochodów i wydatków niniejszego preliminarza.

Ilość dni leczenia 266.000 przyjęto na podstawie przecięcia z ostatnich trzech lat — mianowicie było dni leczenia w r. 1897 — 267.504 w r. 1898 — 259.765 w r. 1899 — 269 035 razem 796.304, przeciętnie 265.435 dni.

Wydatki. # Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na r. 1901. Fundusz chorych	położnic	syfilitycznych	obłąkanych	Razem	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
		Korony						
I.	**Płace i emolumenta etatowe.**							
1	Dyrektor: *a)* płaca . 3.200 K. *b)* dodatek osobisty 2.000 „ *c)* „ pięcioletni 600 „ *d)* relutum za mieszkanie . . 1.200 „	3.430	700	1.610	1.260	7.000	6.000	7.000
2	5 prymaryuszów: *a)* płaca po 2.400 K. 12.000 K. *b)* dodatki pięcioletnie po 400 K. . 4.000 „	8 800	—	3.600	3.600	16.000	15.972	16.000
3	2 profesorów jako prymaryuszów dla okulistyki i położnictwa po . . . 1.300 K	1.300	1.300	—	—	2.600	2.600	2.600
4	7 sekundaryuszów I. kl. po 1.400 „	5.600	1.400	1.400	1.400	9.800	8.265	8.400
5	7 „ II. „ „ 1.200 „	6.000	—	1.200	1.200	8.400	6.075	7.000
6	3 praktykant.: adjutum . 600 „	1.800	—	—	—	1.800	—	—
7	Akuszerka: *a)* płaca . 800 „ *b)* dodatek pięcioletni — „ *c)* wikt II. klasy . 510 „	—	1.310	—	—	1.310	1.384	1.390
8	Aptekarz: *a)* płaca. . 1.600 K. *b)* dodatek osobisty 400 „ *c)* 3 dodatki pięcioletnie po 200 K. 600 „ *d)* dodatek na mieszkanie . . 400 „	1.470	300	690	540	3.000	2.867	3.000
9	Prosektor, płaca . .	784	160	368	288	1.600	1.600	1.600
10	Chemik patologii, płaca .	686	140	322	252	1.400	1.400	1.400
11	Kapelan: *a)* płaca . 1.200 K. *b)* dodatek na mieszkanie . . 400 „	784	160	368	288	1.600	1.600	1.600
12	Rządca: *a)* płaca . 2.400 K. *b)* dodatek osobisty 520 „ *c)* dodatek pięciol. . 400 „ *d)* wikt I. klasy . 800 „	2.020	412	947	741	4.120	4.120	4.120
13	2 oficyałów: *a)* płaca po 2.000 K. 4.000 K. *b)* dodatki aktywalne po 300 K. . 600 „ *c)* dodatek pięciol. . 300 „	2.401	490	1.127	882	4.900	4.900	4.900
14	2 pisarzy: *a)* płaca po 1.200 K. 2.400 K. *b)* dodatki na mieszkanie po 200 K. 400 „ *c)* dodatek pięciol. . 200 „	1.470	300	690	540	3.000	3.000	3.000
15	Pisarz w izbie przyjęcia chorych: *a)* płaca . . 1.200 K. *b)* wikt II. klasy (wzmocniony) . 600 „ *c)* dodatek pięcioletni 153 „ *d)* dodatek na mieszkanie . 200 „	1.055	216	495	387	2.153	2.017	2.000
	Do przeniesienia .	37.600	6.888	12.817	11.378	68.683	61.800	64.010

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie — Wydatki.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na r. 1901. Fundusz chorych	położnic	syfilitycznych	obłąkanych	Razem	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
		Korony						
I.	Z przeniesienia .	37.600	6.888	12.817	11.378	68.683	61.800	64.010
16	2 aplikantów: *a*) płaca po 1.000 K. 2.000 K. *b*) dodatki osobiste. 264 „	1.109	226	521	408	2.264	2.263	2.264
17	Maszynista: *a*) płaca . 1.200 K. *b*) reluntum za wikt 720 „	942	190	442	346	1.920	1.500	1.500
18	Dozorca domu: *a*) płaca . . 1.200 K. *b*) dodatki pięcioletnie 200 „ *c*) wikt II. klasy (wzmocniony) . 600 „	—	—	—	2.000	2.000	1.625	1.600
19	Woźny: *a*) płaca . 1.000 K. *b*) dodatek na pomieszkanie . 192 „ *c*) dodatek na ubiór 100 „	634	129	297	232	1.292	1.187	1.292
20	Odźwierny: *a*) płaca . 540 „ *b*) dodatek pięciol. — „ *c*) „ na mieszkanie . . 192 „ *d*) wikt II. klasy . 510 „ *e*) dodatek na ubiór 100 „	660	132	308	242	1.342	1.365	1.402
	Razem . .	40.945	7.565	14.385	14.606	77.501	69.740	72.068
	Do tego:							
21	Zaliczki na płace . . .	1.200	—	—	—	1.200	523	1.200
	Suma rubr. I. .	42.145	7.565	14.385	14.606	78.701	70.263	73.268

Do poz. 1—3, 8—14, 16, 19 i 21 jak na rok 1900.

„ „ *4—6.* Wstawia się na płacę 14 sekundaryuszów I. i II. klasy dla każdego więcej po 200 kor., czyli razem więcej o 2.800 kor. jak na r. 1900.
Równocześnie ustanowiono 3 posady praktykantów lekarskich z adjutum po 600 kor. rocznie, t. j. 1.800 kor. Potrzebę tych wydatków usprawiedliwia Wydział krajowy osobnem sprawozdaniem.

„ „ *7.* Jak na rok 1900 z opuszczeniem pięciolecia w kwocie 80 kor., z powodu zmiany akuszerki.

„ „ *15 c).* Preliminuje się I. dodatek pięcioletni dla pisarza od 27. marca 1901 z rocznych 200 kor. kwotę 153 kor.

„ „ *17.* Preliminuje się o 420 kor. więcej jak na rok 1900 a to z powodu zrównania poborów maszynisty z poborami, jakie pobierają maszyniści w innych zakładach krajowych.

„ „ *18.* Wstawia się płacę o 400 kor. więcej na wniosek dyrektora szpitala a to z powodu pomnożonej i żmudnej pracy dozorcy domu. Taką samą płacę pobiera również dozorca domu przy szpitalu lwowskim.

„ „ *20.* Odpadło pięciolecie w kwocie 60 kor. z powodu śmierci odźwiernego.

Wydatki # Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na r. 1901. Fundusz chorych	położnic	syfilitycznych	obłąkanych	Razem	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
		Korony						
II.	**Koszta utrzymania osób nieetatowych.**							
22	18 Sióstr Miłosierdzia:							
	a) płaca: *α)* 16 Sióstr oddziałowych po 160 K. .	1.440	320	480	320	2.560	2.560	2.560
	β) 2 Sióstr wspólnych po 160 K. . .	156	32	74	58	320	320	320
	b) wikt: *α)* 18 Sióstr po 420 K. . 7.560 K.							
	β) 3 emerytek po 420 K. . 1.260 „							
	γ) 4 postulantek po 420 K 1.680 „	5.145	1.050	2 415	1.890	10.500	11.283	10.500
	c) pranie bielizny dla 25 Sióstr Mił. po 22 K. 64 gr. .	278	56	130	102	566	566	566
23	Pomocnik kapelana, płaca .	392	80	184	144	800	—	800
24	Pomocnik aptekarza, płaca po 5 K. dziennie . .	895	182	420	328	1.825	1.705	1.830
25	Dyetaryusze: płaca 6 po 3 K. dziennie . . .	3.222	656	1.510	1.182	6.570	6.570	6.588
26	Stypendyum dla akuszerki .	—	240	—	—	240	240	240
27	Służba wyższa:							
	a) płaca:							
	α) 2 odźwiernych dla pawilonu chirurgicznego i oddziału obłąkanych po 312 K. 624 K. dodatek na ubiór dla tychże po 120 K. . 240 „	432	—	—	432	864	720	720
	β) stolarza	245	50	115	90	500	400	400
	γ) 2 palaczy do maszyny parowej po 350 K. . .	343	70	161	126	700	600	700
	δ) palacza do obsługi kaloryferów w pawilonie chirurg.	350	—	—	—	350	298	350
	η) 2 nadzorców chorych po 288 K.	288	—	288	—	576	576	576
	b) wikt dla 8 osób po 330 K.	1.294	264	607	475	2.640	2.557	2.640
	c) dodatek na mieszkanie dla stolarza po 16 K. mies. .	94	19	44	35	192	192	192
	wydatki pozycyi 27	—	—	—	—	*5.822*	*5.344*	*5.578*
28	Służba oddziałowa: *a)* płaca:							
	dla 4 dozorców po 240 K.	—	—	—	960	960		960
	„ 9 „ „ 216 „ (Dla oddziału I. 37 osób)	648	—	216	1.080	1.944		1.944
	„ 12 „ „ 192 „ (Dla oddziału II. 58 osób)	1.728	—	192	384	2.304		2.304
	„ 12 „ „ 168 „ (Dla oddziału III. 80 osób)	1.344	—	672	—	2.016		2.016
	„ 4 dozorczyń „ 216 „ (Dla oddziału IV. 30 osób)	—	—	—	864	864		864
	„ 8 „ „ 192 „	768	192	192	384	1.536		1.536
	„ 7 „ „ 168 „	336	168	168	504	1.176		1.176
	„ 14 „ „ 144 „	1.584	432	—	—	2.016		2.016
	razem 70 osób.							
	Do przeniesienia	20.982	3.811	7.868	9.358	42.019	28.587	41.798

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na r. 1901. Fundusz chorych	położnic	syfilitycznych	obłąkanych	Razem	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
		Korony						
II.	Z przeniesienia	20.982	3.811	7.868	9.358	42.019	28.587	41.798
28	*b)* wikt dla 70 osób po 220 K. rocznie	8.140	1.100	1.760	4.400	15.400		15.400
	c) bluzy dla 70 osób po 20 K.	740	100	160	400	1.400		1.400
	d) gratyfikacye z końcem roku	245	50	115	90	500		500
	wydatki poz. 28 .	—	—	—	—	*30.116*	*30.074*	*30.116*
29	Służba wspólna:							
	a) płaca: dla 3 parobków à 240 K. . 720 K. dla 2 parobkow á 192 K. . 384 „ dla 9 parobków á 168 K. . 1.512 „ 2.616 K.							
	b) wikt dla 14 parobków po 220 K. . 3.080 „							
	c) bluzy dla 14 parobków . . . . 100 „							
	d) gratyfikacye z końcem roku . . . 100 „	2.889	589	1.356	1.062	5.896	5.397	5.632
	Suma rubr. II. .	32.996	5.650	11.259	15.310	65.215	64.058	64.730

Do poz. 22—23—26—28. Jak na rok 1900 uchwalono.

„ „ *24* i *25.* Preliminuje się przypadająca w tym roku płaca mniej o 23 kor.

„ „ *27a).* Wstawia się więcej o 244 kor. z powodu podwyższenia płac 2 odźwiernym i stolarzowi na wniosek dyrektora szpitalu — reszta tej pozycyi jak na rok 1900 uchwalono.

„ „ *29.* Preliminuje się na podwyższenie płacy 5 starszym parobkom kwotę 264 kor. a to na propozycyę dyrektora szpitalu.

Wydatki. # Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na r. 1901. Fundusz chorych	położnic	syfilitycznych	obłąkanych	Razem	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
		Korony						
III.	**Pensye i emerytury.**							
30	Placer Marya, wdowa po lekarzu	628	—		—	628	628	628
31	Stroiński Sylwery, były prowizor apteki (zmarł.) . .	—	—	—	—	—	400	400
32	Bulikowska Izabela, wdowa po prymaryuszu . . .	—		700	—	700	700	700
33	Bobrzyńska Zofia, wdowa po prymaryuszu . . .	500	—	—	—	500	500	500
34	Nycz Karol, b. rządca szpitala .	1.482	302	696	544	3.024	3.024	3.024
35	Przybyłowa Magdalena, b akuszerka	—	750	—	—	750	749	750
36	Wojciechowski Wiktor, b. oficyał	853	174	400	313	1.740	1.740	1 740
37	Huczko Jan, b. odźwierny .	250	50	117	91	508	507	508
38	Rydel Helena, wdowa po prymaryuszu	600	—	—	—	600	600	600
39	Lesiecka Marya, 2-do voto Baumanowa, wdowa po oficyale: dodatek na wychowanie syna	59	12	27	22	120	120	120
40	Paszkowska Ksawera, wdowa po prymaryuszu: dodatek na wychowanie 2-ch synów .	240	—	—	—	240	440	240
41	Werner Franciszek, były oficyał	628	128	292	232	1.280	1.280	1.280
42	Harajewicz Ludwika, wdowa po b. dyrektorze . . .	686	140	322	252	1.400	1.400	1.400
43	Gergiel Dominik, b. woźny .	510	104	238	188	1.040	520	1.040
	Suma rubr. III. .	6.436	1.660	2.792	1.642	12.530	12.608	12.930
	Do poz. 30—32—43. Preliminuje się jak na r. 1900 uchwalono							
	„ „ *31.* Nic się nie preliminuje z powodu śmierci emeryta. (LW. 50.929/900).							
IV	**Zaopatrzenia, odstawne i dary z łaski.**							
44	Kudas Regina, była dozorczyni	—	—	146	—	146	146	146
45	Flasińska Fel., wdowa po pisarzu	147	30	69	54	300	300	300
46	Dudek Marya, wdowa po gazowniku . . .	59	12	27	22	120	120	120
47	Tekielska Julia, b. dozorczyni	—	—	146	—	146	146	146
48	Moskalik Andrzej, b. maszynista	353	72	165	130	720	720	720
49	Wicherek Maryanna, b. posługaczka, stałe zaopatrzenie	120	—	—	—	120	120	120
49a	Kudłek Elżbieta, wdowa po posługaczu, jednorazowa zapomoga	—	—	—	—	—	120	120
—	Solarz Jan, b. piekarz, dar z łaski	—	—	—	—	—	40	—
49b	Skibska Marya, wdowa po dyetar. jednorazowa zapomoga .	—	—	—	—	—	200	200
	Do przeniesienia .	679	114	553	206	1.552	1.912	1.872

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na r. 1901. Fundusz chorych	położnic	syfilitycznych	obłąkanych	Razem	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
		Korony						
IV.	Z przeniesienia .	679	114	553	206	1.552	1.912	1.872
49c	Stroiński Sylwery, b. aptekarz jednorazowa zapomoga .	—	—	—	—	—	200	200
49d	Głowacka Marya, wdowa po dyetar. jednorazowa zapomoga	—	—	—	—	—	200	200
49e	Flasińska Felicya, wdowa po pisarzu, jednorazowa zapomoga	—	—	—	—	—	—	200
	Suma rubr. IV. .	679	114	553	206	1.552	2.312	2.472
	Do poz. 44—49e). Jak na r. 1900. z opuszczeniem jednorazowych zapomóg udzielonych przez Wys. Sejm.							
V. 50	**Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych** . . .	49	10	23	18	100	3 600	100
	Do poz. 50. Jak na rok 1900.							
VI.	**Remuneracye i zapomogi.**							
51	Dla funkcyonaryuszów szpitalnych	1.176	240	552	432	2.400	2.400	2.400
52	Dla bezpłatnych praktykantów lekarskich . . .	980	200	460	360	2.000	—	2.000
	Suma rubr. VI. .	2.156	440	1.012	792	4 400	2.400	4.400
	Do poz. 51 i 52. Jak na r. 1900.							
VII.	**Koszta gospodarcze.**							
53	Żywienie chorych:							
	a) Zwykła strawa i dodatki .	59.957	12.236	28.141	22.026	122.360	113.914	122.000
	b) 5 Sióstr Miłosierdzia zatrudnionych w kuchni:							
	α) płaca po 160 K. rocznie . . 800 K.							
	β) wikt po 420 K. rocznie . . 2.100 „							
	γ) pranie bielizny po 22·64 K. . 114 „	1.476	302	694	542	3.014	3.169	3.014
	Do przeniesienia .	61.433	12.538	28.835	22.568	125.374	117.083	125.014

Wydatki. # Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na r. 1901. Fundusz chorych	położnic	syfilitycznych	obłąkanych	Razem	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
		Korony						
VII.	Z przeniesienia .	61.433	12.538	28.835	22.568	125.374	117.083	125.014
53	*c)* Służba kuchenna i magazynowa:							
	α) płaca dla 11 sług po 144 K. . 1.584 K.							
	β) wikt tychże po 220 K. . . 2.420 „							
	γ) gratyfikacye z końcem roku . 100 „							
	δ) kaftany i czepki dla 11 osób . 100 „	2.060	420	967	757	4.204	4.105	4.204
	d) Opał do kuchni i pod kotły parowe	1.286	262	604	473	2.625	2.100	2.100
	e) Naczynia i sprzęty kuchenne	294	60	138	108	600	654	600
	f) Pieczywo z opałem, piekarzem i pomocnikami .	6.370	1.300	2.990	2 340	13.000	12.778	13.000
	g) Wino dla chorych . .	1.568	320	736	576	3.200	2.882	3.200
54	Wikt I. klasy z pieczywem i winem lekarza dyżurnego .	392	80	184	144	800	819	800
55	Opał sal, łazienek i innych ubikacyj	7.350	1.500	3.450	2.700	15.000	13.423	12.000
56	Oświetlenie:							
	a) koszt gazu (1 mtr.³ po 17 gr.) . . 4.000 K.							
	b) nafta, świece itp. 3.400 „	3.626	740	1.702	1.332	7.400	7.934	6.400
57	Sprzęty gospodarcze zakupno i naprawa . . .	1.862	380	874	681	3.800	3.921	3.800
58	Utrzymanie jednej pary koni z furmanem, reparacyą wozów, uprzęży itp.:							
	1. zwyczajne . .	686	140	322	252	1.400	1.392	1.400
	2. **nadzwyczajne** . .	—	—	—	—	—	**600**	—
59	Utrzymanie ogrodów:							
	a) warzywnego 1. zwyczajne .	1.066	534	—	—	1.600	1.088	1.600
	2. **nadzwyczaj.**	—	—	—	—	—	**500**	—
	b) spacerowego . . .	196	40	92	72	400	400	400
	c) płaca ogrodnika . .	412	84	192	152	840	720	720
60	Utrzymanie pralni:							
	a) opał, praczki, mydło itp. . . 9.500 K.							
	b) 2 Siostry Miłosierdzia:							
	α) płaca po 160 K. 320 K.							
	β) wikt „ 420 „ 840 „							
	γ) pranie „ 22K.64gr.46 „ 1.206 K.							
	c) pranie bielizny służby . . 800 „	5.638	1 150	2.647	2.071	11.506	11.791	11.006
	Do przeniesienia 1. zwyczajne .	94.239	19.548	43.733	34.229	191.749	181.090	186.244
	2. **nadzwyczajne**	—	—	—	—	—	**1.100**	—

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na r. 1901					Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
		Fundusz chorych	Fundusz położnic	Fundusz syfilitycznych	Fundusz obłąkanych	Razem		
		Korony						
VII.	Z przeniesienia { 1. zwyczajne	94.239	19.548	43.733	34.229	191.749	181.090	186.244
	2. **nadzwyczajne**	—	—	—	—	—	**1.100**	—
61	Bielizna, pościel i odzież:							
	a) zakupno i naprawa:							
	1. zwyczajne	7.683	1.568	3.606	2.823	15.680	14.011	14.000
	2. **nadzwyczajne**	—	—	—	—	—	—	**4.000**
	b) 2 Siostry Miłosierdzia:							
	α) płaca po 160 K. 320 K.							
	β) wikt po 420 „ 840 „							
	γ) pranie po 22 „							
	64 gr. 46 „ 1.206 K.							
	c) utrzymanie 2 szwaczek:							
	α) płaca po 180 K. 360 K.							
	β) wikt „ 220 „ 440 „ 800	984	200	461	361	2.006	2.017	1.970
62	Słoma do sienników	490	100	230	180	1.000	1.017	1.000
62a	Opłata za wodę z wodociągów miejskich (1m³ po 20 gr.)	429	88	201	158	876	—	—
	Razem { 1. zwyczajne	103.825	21.504	48.231	37.751	211.311	198.135	203.214
	2. **nadzwyczajne**	—	—	—	—	—	**1.100**	**4.000**
	Suma rubr. VII.	103.825	21.504	48.231	37.751	211.311	199.235	207.214

Do poz. 53a). Wydatki wynosiły w roku 1897 na 267.504 dni 113.722 kor. w roku 1898 na 259.765 dni 120.284 kor. w r, 1899 na 269.035 dni 113.913 kor. razem na 796.344 dni kwotę 347.919 kor. przeciętnie na 265.434 dni 115.973 kor. Jeden dzień żywienia kosztował przeciętnie 43·7 gr. Przyjąwszy przypuszczalną ilość dni leczenia w roku 1901 na 266.000 dni, a licząc jeden dzień po 46 gr. z powodu utrzymującej się drożyzny — wyniesie ogólny koszt żywienia kwotę 122.360 kor. którą się też preliminuje — zatem więcej od roku 1900 o 360 kor.

„ „ *53b) c).* Koszt utrzymania Sióstr Miłosierdzia i służby kuchennej jak w r. 1900.

„ „ *53d).* Na opał wstawia się o 525 kor. więcej (t. j. 25%) zgodnie z wnioskiem dyrektora szpitalu z powodu znacznie wyższych cen węgla kamiennego i drzewa opałowego.

„ „ *53e).* Jak na r. 1900.

„ „ *53f).* Pieczywo kosztowało w r. 1897 kwotę 12.298 kor., w roku 1898 14.044 kor., w roku 1899 12.778 kor., razem 39.120 kor., przeciętnie 13.040 kor., preliminuje się jak na rok 1900 kwotę 13.000 kor.

„ „ *53g).* Wino kosztowało w roku 1897 2.794 kor., w roku 1898 3.196 kor., w roku 1899 2.882 kor., razem 8.872 kor., przeciętnie 2.957 kor., preliminuje się z powodu większego zapotrzebowania i wyższych cen, jak na rok 1900 kwotę 3.200 kor.

„ „ *54* Jak na rok 1900.

„ „ *55.* Wstawia sie więcej o 3000 kor. z powodu wyższych cen węgla i drzewa (vide poz. 53d).

„ „ *56.* Oświetlenie kosztowało w roku 1897 8.013 kor., w roku 1898 6.678 kor., w roku 1899 7.933 kor., razem 22.624 kor., przeciętnie 7.541 kor. na tej podstawie preliminuje się kwota 7.400 kor., t. j. więcej o 1.000 kor. jak na r. 1900.

Wydatki. # Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Do poz. 57 1). Wydatki zwyczajne wynosiły w r. 1897 3.501 kor., w r. 1898 3.849 kor w r. 1899 3.921 kor., razem 11.271 kor., przeciętnie 3.757 kor., preliminuje się w zaokrągleniu 3.800 kor.

„ „ *58.* Preliminuje się na podstawie przeciętnej wynikłości wynoszącej kwotę 1.321 kor. jak na r. 1900 kwotę 1.400 kor.

„ „ *59.* Wstawia się lit. a) i b) jak na r. 1900, zaś w lit. c) na płacę ogrodnika więcej o 120 kor. na wniosek dyrektora szpitalu a to z powodu większej czynności w ogrodzie warzywnym.

„ „ *60.* Pranie kosztowało w r. 1897 10.931 kor., w r. 1898 9.069 kor., w r. 1899 11.790 kor., razem 31.790 kor., przeciętnie 10.596 kor.; z uwagi na wynik roku ostatniego, tudzież wyższych cen węgla wstawia się 15.506 kor., t. j. więcej o 500 kor. jak na r. 1900.

„ „ *61 a)* Na wydatki zwyczajne preliminuje się więcej o 1.680 kor. po myśli uchwały komisyi budżetowej (z dnia 5. kwietnia 1900) celem uniknienia wstawiania co kilka lat większych kwot na wydatki nadzwyczajne, tudzież z powodu nieco wyższych cen wyrobów lnianych, wełnianych i bawełnianych.

„ „ *61 b)* Jak na rok 1900, zaś w poz. 61 c) więcej o 36 kor. z powodu zrównania płacy drugiej szwaczki do wysokości 180 kor.

„ „ *62.* Jak na r. 1900.

„ „ *62 a)* Preliminuje się przypadającą należytość magistratowi Krakowskiemu za 4.380 metr. kub. wody po 20 gr. za metr kwota 876 kor. (LW. 55.027/1900).

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na r. 1901. Fundusz chorych	położnic	syfilitycznych	obłąkanych	Razem	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
		Korony						
VIII.	**Koszta sanitarne.**							
63	Lekarstwa	3.920	800	1.840	1.440	8.000	6.938	8.800
64	Utrzymanie apteki:							
	a) opał . . . 250 K.							
	b) 2 Siostry Miłosierdzia:							
	α) płaca po 160 K. . 320 „							
	β) wikt po 420 „ . 840 „							
	γ) pranie po 22 „ 64 gr. . . . 46 „							
	c) 2 laborantki:							
	α) płaca po 144 K. . 288 „							
	β) wikt po 220 „ . 440 „	1.070	219	502	393	2.184	2.181	2.134
65	Laboratoryum chemiczno-patologiczne	100	—	100	—	200	200	200
66	Potrzeby sanitarne . . .	7.840	1.600	3.680	2.880	16.000	18.377	14.800
67	Przybory opatrunkowe . .	500	—	—	—	500	412	800
68	Instrumenta chirurgiczne:							
	1. zwyczajne .	882	180	414	324	1.800	1.799	1.800
	2. nadzwyczajne:	—	—	—	—	—	—	—
	Na przyrządy mikroskopowe, bakteryologiczne i inne .	**300**	—	—	—	**300**	**268**	**300**
69	Koszta pogrzebowe . .	196	40	92	72	400	243	400
	Razem 1. zwyczajne .	14.508	2.839	6.628	5.109	29.084	30.150	28.934
	Razem **2. nadzwyczajne** .	**300**	—	—	—	**300**	**268**	**300**
	Suma rubr. VIII.	14.808	2.839	6.628	5.109	29.384	30.418	29.234

Do poz. 63. Lekarstwa kosztowały w r. 1897 6.647 kor., w r. 1898 8.258 kor., w r. 1899 6.937 kor., razem 21.842 kor., przeciętnie 7.280 kor., preliminuje się 8.000 kor., zatem mniej o 800 kor. jak na r. 1900.

„ „ *64.* Wstawia się na opał więcej o 50 kor., zaś reszta jak na r. 1900.

„ „ *65.* Jak na r. 1900.

„ „ *66.* Wydatki tej pozycyi wynosiły w r. 1897 15.574 kor., w r. 1898 15.190 kor., w r. 1899 18.376 kor,, razem 49.130 kor. przeciętnie 16.376 kor., preliminuje się 16.000 kor. t. j. o 1.200 kor. więcej jak na r. 1900.

„ „ *67.* Wydatki wynosiły w r. 1897 445 kor., w r. 1898 565 kor., w r. 1899 410 kor., razem 1.420 kor., przeciętnie 473 kor., wstawia się w zaokrągleniu 5' 0 kor., t. j. mniej o 300 kor. jak na r. 1900.

„ „ *68.* Wydatek zwyczajny wynosił w r. 1897 1.780 kor., w r. 1898 1.687 kor., w r. 1899 1.798 kor., razem 5.265 koron przeciętnie 1.755 kor., preliminuje się jak na rok 1900 uchwaloną kwotę 1.800 kor.
Na nadzwyczajne jak na r. 1900.

„ „ *69.* Jak na rok 1900.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na r. 1901. Fundusz chorych	położnic	syfilitycznych	obłąkanych	Razem	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
		Korony						
IX.	**Koszta kancelaryjne.**							
70	Druki, litografie, przybory do pisania koszta insercyjne itp.	1.078	220	506	396	2.200	1.870	2.400
	Do poz. 70. Wydatki wynosiły w r. 1897 2.387 kor., w r. 1898 2.297 kor., w r. 1899 1.870 kor., razem 6.544 kor. przeciętnie 2.184 kor. z uwagi na wynik roku ostatniego preliminuje się 2.200 kor. t. j. mniej o 200 k. jak na r. 1900.							
X.	**Koszta kapliczne.**							
71	*a*) Utrzymanie kościoła: 1. zwyczajne	245	50	115	90	500	857	500
	2. **nadzwyczajne**	—	—	—	—	—	—	**880**
	b) 1 posługaczka *α*) płaca 144 K. *β*) wikt 220 „	178	37	83	66	364	—	364
	Razem 1. zwyczajne	423	87	198	156	864	857	864
	Razem 2. **nadzwyczajne**	—	—	—	—	—	—	**880**
	Suma rubr. X.	423	87	198	156	864	857	1.744
	Do poz. 71. Jak na rok 1900 z opuszczeniem wydatku nadzwyczajnego.							

Wydatki. # Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na r. 1901. Fundusz chorych	położnic	syfilitycznych	obłąkanych	Razem	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
		Korony						
XI.	**Utrzymanie budynków.**							
72	Konserwacye i reparacye:							
	1. zwyczajne	3.920	800	1.840	1.440	8.000	7.273	8.000
	2. **nadzwyczajne:**	—	—	—	—	—	**7.122**	**3.000**
73	Utrzymanie wodociągów i maszyny parowej	588	120	276	216	1.200	998	1.200
74	Asekuracya budynków i ruchomości	392	80	184	144	800	687	800
75	Czyszczenie kominów	441	90	207	162	900	880	900
	Razem 1. zwyczajne	5.341	1.090	2.507	1.962	10.900	9.838	10.900
	Razem 2 **nadzwyczajne**	—	—	—	—	—	**7.122**	**3.000**
	Suma rubr. XI.	5.341	1.090	2.507	1.962	10.900	16.960	13.90

Do. poz. 72. Wydatki zwyczajne wynosiły w r. 1897 7.902 kor. w r. 1898 7.587 kor. w r. 1899 7.272 kor., razem 22.761 kor. przeciętnie 7.587 kor. na tej podstawie preliminuje sią jak na r. 1900 uchwaloną kwotę 8.000 koron.

„ „ *73.* Wydatki wynosiły w r. 1897 1.267 kor., w r. 1898 956 kor., w r. 1899 998 kor., razem 3.221 kor., przeciętnie 1.074 kor., preliminuje się zgodnie z wnioskiem dyrektora szpitala jak na r. 1900 uchwaloną kwotę 1.200 kor.

„ „ *74 i 75.* Jak na r. 1900.

XII.	**Podatki i daniny.**							
76	*a)* z gruntów i realności szpitalnych	210	—	—	—	210	165	210
	b) z dóbr w Prądniku czerwon.	1.614	—	—	—	1.614	1.170	1.614
	c) z dóbr w Tropiszowie	—	—	—	—	—	—	230
	d) ekwiwalent	524	—	—	—	524	524	524
	Suma rubr. XII.	2.348	—	—	—	2.348	1.859	2.578

Do poz. 76. Jak na rok 1900 z opuszczeniem podatku z dóbr w Tropiszowie którego rząd rosyjski od kilkunastu lat nie wymierzał.

XIII.	**Rozmaite.**							
77	Utrzymanie biblioteki lekarskiej	196	40	92	72	400	39[illegible]	400
78	Książki i czasopisma dla chorych	98	20	46	36	200	198	200
	Do przeniesienia	294	60	138	108	600	597	600

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie. Wydatki.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na r. 1901. Fundusz chorych	położnic	syfilitycznych	obłąkanych	Razem	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
		Korony						
XIII.	Z przeniesienia .	294	60	138	108	600	597	600
79	Przypadkowe:							
	a) Ubezpiecz. służby od wypadków	49	10	23	18	100	122	100
	b) Ubezpieczenie służby na wypadek choroby . .	69	14	31	26	140	121	140
	c) 13. i 14. rata amortyzacyjna od pożyczki 12.000 K. na osuszenie gruntów w Tropiszowie po 342 K. 86 gr. .	686	—	—	—	686	686	686
	d) zastępstwo chorych i urlopowanych funkcyonaryuszy .	294	60	138	108	600	1.247	600
	e) koszta sądowe, portorya i inne nieprzewidziane . .	294	60	138	108	600	1.360	600
	Suma rubr. XIII.	1.686	204	468	368	2.726	4.133	2.726
	Do poz. 77 do 79 lit. e). Jak na r. 1900 uchwalono.							
XIV.	**Koszta utrzymania dzieci, zrodzonych na oddziale położnic.**							
80	Wynagrodzenie mamek za karmienie dzieci . . .	—	1.200	—	—	1.200	1.269	1.200
	Do poz. 80. Wydatki wynosiły w r. 1897 868 kor., w r. 1898 1.343 kor., w r. 1899 1.269 kor., razem 3.480 kor. przeciętnie 1.160 kor., preliminuje się prawdopodobny wydatek jak na r. 1900 kwota 1.200 koron.							
XV.	**Koszta utrzymania mamek i dzieci w szpitalu św. Ludwika.**							
81	Utrzymanie mamek i dzieci ssących	—	12.000	—	—	12.000	12.391	10.600
82	Ryczałt za leczenie i utrzymanie chorych dzieci . .	32.000	—	—	—	32.000	32 000	32.000
	Suma rubr. XV.	32.000	12.000	—	—	44.000	44.391	42.600
	Do poz. 81. Z tego tytułu wypłacono w r. 1897 11.062 kor., w r. 1898 12.676 kor. w r. 1899 12.392 kor. razem							

Wydatki. # Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na r. 1901. Fundusz chorych	położnic	syfilitycznych	obłąkanych	Razem	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
		Korony						
	36.130 kor. przeciętnie 12.043 kor., preliminuje się w zaokrągleniu 12.000 kor., t. j. więcej o 1.400 kor. jak na r. 1900. *Do poz. 82.* Jak na r. 1900 na podstawie umowy zawartej z Towarzystwem szpitala św. Ludwika.							
XVI.	**Zapisy.**							
83	Szembeka na odprawian Mszy św.	76	—	—	—	76	75	76
84	Wencla na obdzielanie rekonwalescentów . . .	58	—	—	—	58	58	58
85	Gałeckiego i Klozowej na odprawianie Mszy św. . .	80	—	—	—	80	81	80
	Suma rubr. XVI.	214	—	—	—	214	214	214
	Do poz. 83—85. Jak na r. 1900 na podstawie odnośnych aktów fundacyjnych.							
XVII. 86	**Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe** .	100	—	—	—	100	100	100
	Do poz. 86. Jak na rok 1900.							
XVIII	**Dyety, koszta podróży i różne inne.**							
87	W sprawach funduszu jako właściciela dóbr . . .	200	—	—	—	200	28	200
	Do poz. 87. Jak na rok 1900.							

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie, Dochody.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na r. 1901. Fundusz chorych	położnic	syfilitycznych	obłąkanych	Razem	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
		Korony						
I.	**Odsetki od efektów, kapitałów i fundacyj.**							
1	Od efektów:							
	a) 4% od listów zastawnych galic. Towarzystwa kredyt. ziemsk. im. wart. 69.000 kor. po strąceniu 1/2% podatku rentowego . .	2.687	31	—	—	2.718		2.080
	b) 4 1/2% od list. zast. gal. Banku kraj. im. wart. 26.200 zł.= 52.400 K. . . .	2.070	198	90	—	2.358		2.816
	c) 4% od listów zast. gal. Banku kraj.:							
	α) już w posiadaniu majątku będących im. wart. 191.400 kor.	6.952	656	48	—	7.656		7.240
	β) zakupić się mających za kapitał 16.111 K. zwrócony przez fund. kraj. im. wart. 16.300 kor.	620	32	—	—	652		624
	d) 4% od obligacyi galic. funduszu propinacyjnego im. wart. 16.850 zł.=33.700 K	732	616	—	—	1.348		1.436
	dochody pozycyi 1.	—	—	—	—	*14.732*	13.543	*14.196*
2	Od kapitałów:							
	a) 4 1/2% od reszty przez fund kraj. dłużnego kapitału w kwocie 467.550 K. 86 gr.	19.952	1.119	—	—	21.071		21.764
	b) 4% od kapitału przypadającego od kahału w Olkuszu	18	—	—	—	18		18
	dochody pozycyi 2.	—	—	—	—	*21.089*	22.429	*21 782*
3	Od fundacyj:							
	a) Bieńkowskiego . .	353	—	—	—	353		340
	b) Dąbkowskiego . . .	391	—	—	—	391		390
	c) Gałeckiego . . .	37	—	—	—	37		34
	d) Klozowej (mszalna) . .	26	—	—	—	26		26
	e) Klozowej (szpitalna) . .	13	—	—	—	13		14
	f) Ligęzy	525	—	—	—	525		524
	g) Małeckiego . . .	187	—	—	—	187		188
	h) Pruskiego . . .	407	—	—	—	407		528
	i) Tarły	132	—	89	26	246		246
	k) Wencla	58	—	—	—	58		58
	l) Wolnych mularzy . .	114	—	—	—	114		114
	m) Mszalna	—	—	204	—	204		204
	n) Trzebickiego . . .	—	—	—	244	244		300
	dochody pozycyi 3.	—	—	—	—	*2.805*	2.801	*2.966*
	Suma rubr. I. .	35.274	2.652	430	270	38.626	38.773	38.944

Dochody. # Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Do poz. 1. Preliminuje się więcej o 536 kor. z powodu nowo zakupić się mających efektów za kapitał spłacony przez fundusz krajowy (v. poz. 2).

„ „ *2.* Wstawia się mniej o 693 kor., ponieważ fundusz krajowy spłaca corocznie część kapitału, wskutek czego i odsetki są mniejsze.

„ „ *3.* Preliminuje się wogóle mniej o 161 kor., ponieważ kapituła krakowska od fundacyj pod lit. b) i n) mniejsze dochody wykazała, a to z powodu wyższego wymiaru podatku ekwiwalentowego.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na r. 1901. Fundusz chorych	położnic	syfilitycznych	obłąkanych	Razem	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
		Korony						
II.	**Dochody z dóbr i realności.**							
4	Czynsz dzierżawny z dóbr Tropiszowa 3.590 rubli à 2 k. 54 gr.	9.118	—	—	—	9.118	9.047	9.118
5	Czynsz dzierżawny z Prądnika czerwonego . . .	8.380	—	—	—	8.380	7.075	8.680
6	Czynsz emfiteutyczny z folwarku Przegini duchownej .	100	—	—	—	100	100	100
7	Czynsz za wynajęcie 3 sal dla c. k. kliniki syfilitycznej . . 1.100 K. ryczałt za opał i oświetlenie . . 500 „	1.600	—	—	—	1.600	1.600	1.600
8	Za mieszkanie z opałem asystenta przy c. k. szkole położnych	240	—	—	—	240	240	240
9	Dochód z ogrodów szpitalnych .	3.350	650	—	—	4.000	3.196	4.000
10	Ryczałt od c. k. Rządu za odwożenie zwłok z kliniki na cmentarz . . .	48	10	24	18	100	100	100
	Suma rubr. II. .	22.836	660	24	18	23.538	21.358	23.838
	Do poz. 4. Preliminuje się na podstawie zawartego kontraktu, przyjmując kurs rubla jak w r. 1900 po 2 kor. 54 gr.							
	„ *poz. 5.* Wstawia się mniej o 300 kor. z powodu mniejszego czynszu wskutek sprzedaży części gruntów pod fortyfikacye.							
	„ *poz. 6—10.* Preliminuje się jak na r. 1900 uchwalono.							
III.	**Zwroty kosztów leczenia.**							
11	Od funduszu krajowego galicyjskiego	176400	36.000	82.800	64.800	360.000	364.038	326 000
12	Od samopłacących . . .	28 420	5.800	13.340	10.440	58.000	58.927	61.000
13	Od funduszów obcokrajowych i innych publicznych . .	12.740	2.600	5.980	4.680	26.000	35.450	22.000
	Suma rubr. III.	217.560	44.400	102.120	79.920	444.000	458.415	409.000

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie. Dochody.

Do poz. 11. Dochody wynosiły w r. 1897 326.508 kor., w r. 1898 401.870 kor. (4 kwartały), w r. 1899 364.038 kor., razem 1,092.416 koron, przeciętnie 364.137 kor., preliminuje się prawdopodobny dochód w kwocie 360.000 kor., t. j. więcej o 34.000 kor. jak na r. 1900,

„ „ *12*, Dochody wynosiły w r. 1897 61.888 kor., w r. 1898 59.868 kor., w r. 1899 58.928 kor., razem 180.684 kor., przeciętnie 60.228 kor., z uwagi na wynik roku ostatniego wstawia się 58.000 kor., zatem mniej o 3.000 kor. jak na r. 1900.

„ „ *13.* Dochody wynosiły w r. 1897 20.368 kor,, w r. 1898 22.122 kor., w r. 1899 35.450 kor., razem 77.940 kor., przeciętnie 25.980 kor., preliminuje się w zaokrągleniu 26.000 kor. t. j. o 4.000 koron więcej jak na r. 1900.

Liczba rubryki i pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na r. 1901. Fundusz chorych	położnic	syfilitycznych	obłąkanych	Razem	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
		Korony						
IV. 14	**Dochody rozmaite** . .	294	60	138	108	600	776	600
	Do tego:							
15	Zwrot zaliczek na płace z rubr. I. poz. 21 wyd. . .	1.200	—	—	—	1.200	1.069	1.200
—	Niewyczerpany kredyt z lat ubiegłych . . .	—	—	—	—	—	561	—
	Suma rubr. IV. .	1.494	60	138	108	1.800	2.406	1.800
	Do poz. 14 i 15. Preliminuje się jak na r. 1900 uchwalono.							
V.	**Zwroty od c. k. Skarbu Państwa.**							
16	Zwrot nadwyżki wynikłej za leczenie chorych według normy klinicznej w c. k. szkole położnych . . .	1.600	—	—	—	1.600	—	1.600
17	Zwrot nadwyżki wynikłej za leczenie chorych według normy klinicznej w c. k. klinice syfilitycznej . . .	2.000	—	—	—	2.000	—	2.000
	Suma rubr. V.	3.600	—	—	—	3.600	—	3.600
	Do poz. 16 i 17. Wstawia się zgodnie z wnioskiem dyrektora szpitalu jak na r. 1900 uchwalono.							

LW. 61.721/1900.
Alegat G. do sprawozdania Wydziału kraj. o budżecie krajowym na r. 1901.

Lit. G.

Fundusz podrzutków w Krakowie.

PRELIMINARZ

na rok

1901.

LW. 43.790/1900 i 59.255 1900.

Z drukarni Pillera i Sp. we Lwowie.

Wydatki.

Fundusz podrzutków w Krakowie.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901.	Wynikłość z roku 1899.	Kwota uchwalona na rok 1900.
			Korony		
		WYDATKI.			
I		**Płace urzędników.**			
	1	Funkcyonaryusze szpitala za czynności przy tym funduszu	100	100	100
II.		**Potrzeby kancelaryjne.**			
	2	Druki, przybory do pisania i inne	40	40	40
III.		**Remuneracye.**			
	3	Za streczenie żywicielek i pieluszkowe 20 K.			
	4	Za gorliwe pielęgnowanie dzieci . . 20 „	40	48	40
IV.		**Koszta utrzymania podrzutków.**			
	5	Za utrzymanie dzieci przyjętych na mocy ustawy z 10. maja 1873 (Art. V.) w miarę własnych funduszów	3.258	2.766	3.316
V.	6	**Koszta leczenia dzieci**	20	—	20
VI.		**Zapomogi dla położnic.**			
	7	Dla położnic opuszczających z dziećmi bezpłatny oddział położnic	6.500	6.384	6.600
VII.		**Rozmaite.**			
	8	Koszta pogrzebowe, podróży i inne	100	112	80
		Ogólna suma wydatków .	10.058	9.450	10.196

Do poz. 1, 2, 3, 4, i *6,* Jak na rok 1900.

„ „ *5,* Preliminuje się mniej o 58 kor. jak na r. 1900 stosownie do dochodów od funduszów które mniejszy przynoszą procent, jakto przy poz. 1. dochodów wyjaśniono.

„ „ *7,* Wydatki wynosiły w 1897 r. 6.600 kor. w 1898 r. 6.300 kor., w 1899 r. 6.384 kor., razem 19.284 kor. przeciętnie 6.428 kor., preliminuje się w zaokrągleniu 6.500 kor. t. j. mniej o 100 kor. jak na r. 1900.

„ „ *8,* Wstawia się więcej o 20 kor. zgodnie z wnioskiem Dyrektora.

Fundusz podrzutków w Krakowie. **Dochody.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901.	Wynikłość z r. 1899.	Kwota uchwalona na r. 1900.
			Korony		
		DOCHODY.			
I.		**Odsetki od efektów, kapitałów i fundacyj.**			
	1	Od efektów:			
		a) 4% listy zastawne gal. Banku kraj. zostające w posiadaniu . 26.300 kor. = 1.052 K. 4% listy zastawne gal. Banku kraj. zakupić się mające za kapitał 855 K. 52 gr. przez fundusz krajowy do zwrotu przypadający i za nadwyżkę dochodów z r. 1900 . 800 kor. = 32 „ 13.400 K.	1.084	1.053	588
		b) 4½% listy zastawne gal. Banku kraj.	603	543	1.052
		c) 4% obligacye gal. funduszu propinacyjnego . . . 6.950 zł. = 13.900 „	556	636	636
		d) 4% listy zastawne gal. Towarzystwa kredyt. ziemskiego . . . 800 „	32	—	—
	2	Od kapitałów: 4½% od reszty kapitału dłużnego przez fundusz krajowy . . . 24.827 K. 78 gr.	1.119	1.191	1.156
	3	5% od kapitału fundacyjnego Tarły . .	164	164	164
		Ogólna suma dochodów	3.558	* 3.587	3.596
		W porównaniu z wydatkami	10.058	9.450	10.196
		okazuje się **niedobór** w kwocie	**6.500**	5.863	6.600
		do pokrycia z rubr. XI. funduszu krajowego			

Do poz. 1. a) d) Preliminuje się w ogóle mniej o drobną kwotę 1 kor. z powodu, iż w miejsce wylosowanych efektów 4½% zakupiono 4% zatem przynoszące mniejszy dochód.

„ „ *2.* Wstawia się mniej o 37 kor. ponieważ fundusz krajowy spłacił część kapitału, wskutek czego i odsetki są mniejsze.

„ „ *3.* Jak na r. 1900.

* **Uwaga.** Podana wynikłość z r. 1899 różni się od odnośnego zamknięcia rachunków o kwotę 6.384 kor. t. j. o pobraną dotacyę z funduszu krajowego.

LW. 61.721/1900.
Alegat H. do sprawozdania Wydziału krajowego o budżecie krajowym na rok 1901

Lit. H.

Fundusz policyi krajowej

PRELIMINARZ

na rok

1901

LW. 50.553/1900.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie 1900.

H. Fundusz policyi krajowej.

Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
			Waluta koronowa			
		Wydatki.				
I.	1	**Utrzymanie więźniów w domach przymusowej pracy i poprawy** . . .	5.800	—	6.662	5.200
II.	2	**Sporządzanie planów i kosztorysu** założyć się mającej, krajowej osady poprawczej dla nieletnich chłopców	-	—	—	—
III.	3	**Rozmaite**	10	—	1	10
		Suma wydatków . .	5.810	—	6.663	5.210

Wyjaśnienia.

Do rubryki I. Domy przymusowej pracy i poprawy, które weszły w życie w innych prowincyach państwa, na mocy ustawy z dnia 24. maja 1885 (Dz. u. p. Nr. 90), nie istnieją dotychczas w Galicyi, jednak za utrzymanie w tychże domach przynależnych do Galicyi poprawieńców i niewoleńców, koszta utrzymania ponosi fundusz policyi krajowej.

Koszta te z powodu swej zmienności nie dadzą się ściśle obliczyć, przeto na podstawie wynikłości z roku 1899 i poprzednich, preliminuje się w zaokrągleniu kwotę większą na ten rok z powodu, że liczba poprawieńców zwiększyła się. Liczba poprawieńców i niewoleńców w domach przymusowej pracy wynosiła: 22 w roku 1897, 23 w roku 1898, a 34 w roku 1899.

Do rubryki II. Pozycya ta odpada jako uchwalana jednorazowo na rok 1900.

H. Fundusz policyi krajowej.

Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
			Waluta koronowa			
		Dochody.				
		Odsetki.				
I.	1	5% od kapitału zahipotekowanego na realności w Krakowie w kwocie 109 zł. p. 1 gr.	3	—	3	2
	2	4% od listów zastawnych Banku krajowego imiennej wartości 274.800 koron . .	10.992	—	10.968	10.968
	3	4% od książeczki Banku krajowego na 429 K. 54 gr	—	—	—	—
		Suma rubryki I. . .	10.995	—	10.971	10.970
II.		**Rozmaite**	—	—	—	—
		Suma dochodów . .	10.995	—	10.971	10.970
		w porównaniu z wydatkami . .	5.810	—	6.663	5.210
		okazuje się **nadwyżka dochodów** . . którą wpłynie do funduszu krajowego.	5.185	—	4.308	5.760

Wyjaśnienia.

Do rubryki I. pozycya 1. Kapitał zahipotekowany na realności Nr. 204 Dz. VII. w Krakowie wynosi 109 złp. 1 gr. czyli 54 K 50 g.

Do rubryki I. pozycya 2. Preliminuje się według obecnego stanu efektów.

Do rubryki I. pozycya 3. Nic się nie preliminuje z powodu kapitalizowania odsetek.

LW. 61.721/1900.
Alegaty J—M. do sprawozdania Wydziału krajowego o budżecie krajowym na rok 1901.

Lit. J.—M.

PRELIMINARZE

na rok

1901.

J. Fundusz kultury krajowej . . . . . str. 2
K. „ stanowy sierociński . . . . . „ 3
L. „ Aleksandra hr. Stadnickiego . . . „ 5
M. „ pożyczki krajowej z roku 1873 . . . „ 7

Z Drukarni Ludowej we Lwowie 1900.

J. Fundusz kultury krajowej.

Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
			Waluta koronowa			
		Wydatki.				
I.	1	Zwroty grzywien	30	—	15	30
		Rozmaite:				
II.	2	Zasiłek dla wyższej szkoły rolniczej w Dublanach	7.722	—	7.514	7.514
	3	Nadwyżka dochodów przeniesiona do funduszu krajowego	—	—	1.846	—
		Suma wydatków . .	7.752	—	9.375	7.544
		Wyjaśnienia.				
		Do rubr. I. poz. 1. Na możliwe zwroty preliminuje się jak na rok 1900.				
		Do rubr. II. poz. 2. Na zasiłek dla wyższej szkoły rolniczej w Dublach, preliminuje się całkowite dochody, po potrąceniu wydatku jak rub I. poz. 1.				
		Dochody.				
I.	1	Odsetki od 4% listów zastawnych Banku krajowego w sumie 87.600 K. . .	3.504	—	3.544	3.544
	2	Odsetki od 4% listów zastawnych Towarz. kredyt. ziemsk. w sumie 1.200 K. . .	48	—	—	—
	3	Odsetki od 4% książeczki Banku krajowego	—	—	298	—
II.	4	Grzywny za przestępstwa leśne, polne i wodne	4.200	—	5.533	4.000
		Suma dochodów . .	7.752	—	9.375	7.544

Wyjaśnienia.

Do rubryki I. pozycyi 1—2. Odsetki od listów zastawnych Banku krajowego i Towarzystwa kredytowego ziemskiego, preliminuje się na podstawie obecnego ich stanu.

Do rubryki I. pozycyi 3. od książeczki wkładkowej Banku krajowego, nie preliminuje się żadnych odsetek, gdyż gotówka tej książeczki Nr. 1163 została użytą na zakupno listu Towarzystwa kredytowego ziemskiego na 200 koron a sama książeczka opiewa obecnie na 24 K. 98 g.

Do rubryki II. pozycyi 4. Grzywny za przestępstwa leśne, polne i wodne wpłynęły w roku 1897 w sumie . . . . . 3.086 K. 84 g.
w roku 1898 w sumie . . . . . 3.990 „ 42 „
w roku 1899 w sumie . . . . . 5.533 „ 12 „
Razem w sumie . . . . . 12.610 kor. 38 gr.
czyli w przecięciu preliminuje się w zaokrągleniu 4.200 koron.

LW. 48.139/1900

K. Fundusz stanowy sierociński.

Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
			Waluta koronowa			
		Wydatki.				
I.		**Utrzymanie sierót.**				
	1	Siedm miejsc w Zakładzie św. Antoniego we Lwowie po 240 koron . . .	1.680	—	1.680	1.680
	2	Cztery miejsca w szkole ogrodniczej, utrzymywanej przez zjednoczone galic. Towarzystwo dla ogrodnictwa i pszczelnictwa we Lwowie po 126 koron . .	504	—	252	504
	3	Cztery miejsca w Zakładzie św. Józefa w Krakowie po 240 koron . . .	960	—	960	960
		Suma rubryki I. .	3.144	—	2.892	3.144
II.		**Rozmaite**	10	—	—	10
		Suma wydatków . .	3.154	—	2.892	3.154

Wyjaśnienia.

Wydatki preliminuje się jak w roku 1900.

K. Fundusz stanowy sierociński.

Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
			Waluta koronowa			
		Dochody.				
I.		**Odsetki.**				
	1	4½% od listów zastawnych galic. Banku krajowego na 5.800 koron . . .	261	—	270	270
	2	4% od listów zastawnych galic. Banku krajowego na 27.000 koron . . .	1.080	—	1.035	1.040
	3	4% od listów zastawnych galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego na 52.200 kor. (po potrąceniu podatku rentowego) .	2.057	—	2.049	2.048
	4	4% od obligacyi pożyczki krajowej z roku 1893 na 3.000 koron	120	—	120	120
	5	4% od obligacyi funduszu propinacyjnego na 1.200 koron	48	—	88	88
	6	4% od obligacyj kolejowych na 2.000 K	80	—	80	80
	7	4% od książeczki Banku krajow. na 109 K 98 g.	—	—	17	—
		Suma rubryki I. .	3.646	—	3.659	3.646
II.		**Rozmaite**	—	—	—	—
		Suma dochodów . .	3.646	—	3.659	3.646
		W porównaniu z wydatkami . . .	3.154	—	2.892	3.154
		okazuje się **nadwyżka** . . .	492	—	767	492
		która użytą zostanie na pomnożenie majątku zarodowego.				

Wyjaśnienia.

Do rubryki I. Preliminuje się według rzeczywistego stanu efektów w czasie układania niniejszego preliminarza.

Odsetki od książeczek wkładkowych Banku krajowego nie preliminuje się z powodu, że odsetki te kapitalizuje się.

LW. 50.857/1900.

L. Fundusz Aleksandra hr. Stadnickiego.

Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
			Waluta koronowa			
		Wydatki.				
I.	1	**Wynagrodzenie za czynności** około wydawnictwa aktów grodzkich i ziemskich z archiwum bernardyńskiego (rocznie).	—	—	1.600	1.600
II.	2	**30% rabat księgarski** za sprzedaż aktów grodzkich	30	—	—	60
III.	3	**Koszta druku i oprawy** aktów grodzkich i ziemskich	1.990	—	—	452
IV.	4	**Rozmaite**: Koszta administracyjne . .	—	—	63	—
—	—	Gotówka na zakupno efektów	—	—	105	—
		Suma wydatków . .	2.020	—	1.768	2.112

Wyjaśnienia.

Do *rubryki I.* Nie preliminuje się wynagrodzenia za przygotowanie materyałów wydawnictwa, natomiast podwyższa się koszta druku gotowego już materyału. (LW. 62.508).

Do *rubryki II.* Preliminuje się rabat odpowiedni wysokości rubryki I. dochodów.

Do *rubryki III.* Koszta nakładu wydawnictwa preliminuje się w ścisłem zastosowaniu do istotnych dochodów tego funduszu.

Do *rubryki IV.* Nic się nie preliminuje, gdyż wydatek nie jest na ten rok przewidziany.

L. Fundusz Aleksandra hr. Stadnickiego.

Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosen na rok 1901 zwyczajne	Wniosen na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
			Walnta koronowa			
		Dochody.				
I.	1	**Sprzedaż** aktów grodzkich i ziemskich . .	100	—	—	200
II.	2	**Odsetki**:				
	3	4% od listów zastawnych galic. Towarz. kredytowego ziemskiego na 2.200 koron (po potrąceniu podatku rentowego) . .	87	—	13	—
	4	4% od obligacyj pożyczki krajowej z roku 1893 na 20.700 koron	828	—	908	908
	5	4½% od listów zastawnych Banku krajowego na 1.400 koron	63	—	63	62
	6	4% od listów zastawnych Banku krajowego na 21.600 koron	864	—	864	864
	7	4% od obligacyj pożyczki miasta Lwowa na 2.000 koron (po potrąceniu podatku rentowego)	78	—	80	78
	8	4% od książeczki wkładkowej Banku krajowego na 74 koron 74 g. . . .	—	—	—	—
III.	—	**Rozmaite**	—	—	105	—
		Efekta zakupione	—	—	—	—
		Suma dochodów . .	2.020	—	2.033	2.112

Wyjaśnienia.

Do rubryki I. Preliminuje się przeciętnie z wynikłości lat: 1896, 1897 i 1898, gdyż w roku 1899 nie było żadnej sprzedaży.

Do rubryki II. Odsetki od papierów wartościowych, wstawiono według rzeczywistego stanu efektów w czasie układania niniejszego preliminarza. Odsetki od książeczki wkładkowej, nie preliminują się z powodu kapitalizowania takowych.

LW. 55.273/1900.

M. Fundusz pożyczki krajowej z r. 1873.

Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
			Waluta koronowa			
		Wydatki.				
I.	1	Umorzenie 6% pożyczki przez losowanie obligacyj, 55 rata kapitału (ostatnia)	20.600	—	89.400	93.800
II.	2	Wypłata kuponów od obligacyi w obiegu będących	618	—	11.832	5.478
III.		**Koszta administracyjne.**				
	3	10% podatek rentowy od kuponów . .	62	—	1.124	548
	4	Należytość stemplowa	9	—	104	58
	5	Bankom za pośrednictwo w wypłacie kuponów i obligacyj ¼% prowizyi . .	25	—	40	50
	6	Druki, inseraty, porta i inne kancelaryjne wydatki	100	—	155	114
		Suma wydatków . .	21.414	—	102.655	100.048

Wyjaśnienia

Do rubryki I. i II. pozycya 1. i 2. Preliminuje się na podstawie planu umorzenia (LW. 5.763/1891).

Z ogólnej sumy emitowanych obligacyj tej pożyczki . . . . 3,200.000 K.

1. wylosowano po koniec roku 1899 . . . . . 1,211.200 K.
2. w roku 1900 wylosuje się 53. i 54 ratę kapitału . . 93.800 „
3. wykupiono:
   a) Kapitałem funduszu pożyczki krajowej z roku 1883. obligacye imiennej wartości 1,544.000 K. po strąceniu zaś wylosowanych a zarachowanych już pod poz. I. . . . . 6.600 „
   pozostaje . . . 1,537.400 K.
   b) wykupiono w roku 1894 obligacye własne imiennej wartości. . . . . 27.400 „ 1,564.800 „
4. obligacye własne w obieg nie puszczone (przebite i ze stanu efektów wydane) . . . . . 309.600 „ 3.179.400 „

Pozostaje więc z końcem roku 1900 w obiegu . . . . . 20.600 K.

Od tego stanu obligacyj przypadną do wypłaty 6% odsetki za I. półrocze dnia 1. maja 1901 w kwocie 618 K.

Do rubryki III. pozycya 3. Preliminuje się 10% podatek rentowy należny c. k. Skarbowi Państwa od wypłacić się mających kuponów w kwocie 618 K.

Do rubryki III. pozycya 4. Należytość stemplową od kuponów obliczono wedle skali II.

Do rubryki III. pozycya 5. Wynikłości wynosiły w roku 1897 57 K, w roku 1898 41 K, w roku 1899 40 K. — Z uwagi wszakże, że na rok 1901 pozostaje tylko jedna rata do spłaty tej pożyczki, preliminuje się tylko 25 K, t. j. połowę jak na rok 1900 uchwalono.

Do rubryki III. pozycya 6. Preliminuje się prawdopodobną zniżoną kwotę 100 K. z uwagi, że spłata tej pożyczki kończy się.

M. Fundusz pożyczki krajowej z r. 1873.

Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na rok 1900
			Waluta koronowa			
		Dochody.				
I.	1	Zwrot kapitałów wypożyczonych Wydziałom powiatowym				
II.	2	**Odsetki:**				
		a) od kapitałów wypożyczonych Wydziałom powiatowym	400	—	—	1.600
		b) prowizye zwłoki od kapitałów wypożyczonych Wydziałom powiatowym .				
		Suma dochodów . .	400	—	—	1.600
		W porównaniu z wydatkami . .	21.414	—	102.655	100.048
		okazuje się **niedobór** . .	21.014	—	102.655	98.448
		który pokryty zostanie z rubr. XIV. wydatków funduszu krajowego.				

Wyjaśnienia.

Do rubryki I. i II. pozycya 1. i 2. a) b). W roku 1883 skończył się termin spłat ratalnych planami umorzenia oznaczony, atoli z końcem roku 1899 pozostały jeszcze zaległości czynne w rubryce I. i II. dochodów w sumie 6.400 K. — Obecnie zezwolił Wydział krajowy do LW. 40.974/1900 w wykonaniu uchwały sejmowej z dnia 3. maja 1900 na spłatę tej zaległości w 16-tu latach po 400 K rocznie, począwszy od 1. stycznia roku 1901 do 1. stycznia 1916. — Preliminuje się przeto na rok 1901 400 K.

LW. 47.010/1900.

LW. 74.013/1900.

PRELIMINARZE

szczegółowe

krajowych szkół i warsztatów przemysłowych

na rok 1901

(do rubryki XVI. wydatków funduszu krajowego)

zestawione na podstawie dat podanych przez

Komisyę krajową dla spraw przemysłowych.

Z drukarni Pillera i Sp. we Lwowie.

A. Szkoły dla wyrobów z drzewa i łoziny.

I. Czerwona Wola. Szkoła koszykarska.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901			Uzasadnienie:
			Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	
		Koony				
— Zapas kasowy z r. 1898 . .	—	586	—	—	—	
— Zasiłek na zapomogi uczniów	—	1.000	—	—	—	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	2.800	2.070	2.800	—	2.800	
Za sprzedany materyał i modele		732	—	—	—	
2. Subwencye:						
a) od Rady powiatowej . .	400	400	400	—	400	
b) od c. k. Rządu	2.000	2.000	2.000	—	2.000	
c) z funduszów krajowych .	2.000	2.102	2.000	—	2.000	
Razem . . .	7.200	8.890	7.200	—	7.200	

Rozchód.

1. Płace:						
a) nauczyciela	1.200	1.660	1.200	—	1.200	
b) koszta nadzoru	300		300	—	300	
2. Utrzymanie lokalu	—	146	—	—	—	Lokalu dostarcza bezpłatnie J. O. Książę Jerzy Czartoryski.
3. Opał	380	380	380	—	380	
4. Oświetlenie	100	92	100	—	100	
5. Farba, trzcina, gwoździe etc.	400	374	400	—	400	
6. Materyał surowy	1.800	1.775	1.800	—	1.800	
7. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	240	184	240	—	240	
8. Rozmaite inne wydatki . .	300	440	300	—	300	
9. Wynagrodzenie uczniów . .	1.600	518	1.600	—	1.600	
10. Wydatki kancelaryjne . . .	80	78	80	—	80	
11. Na zapomogi uczniom i przybory dla abituryentów . . .	800	1.644	800	—	800	
Razem . . .	7.200	7.294	7.200	—	7.200	

2. Dżurów. Krajowa szkoła koszykarska.

Przychód.

	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Koruny				
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	2.000	1.232	1.800	—	1.800	Mniej na podstawie wynikłości za r. 1899.
2. Subwencye:						
a) od Rady powiatowej . .	300	300	300	—	300	W myśl uchwały Rady powiatowej w Śniatynie z dnia 24. marca 1892 (LW. 16.391/92), która oprócz 300 K. dostarcza pomieszczenia dla szkoły i pomieszkania dla instruktora.
b) od c. k. Rządu	1.200	1.000	940	—	940	
c) z funduszów krajowych .	1.384	1.052	850	—	850	
Razem . . .	4.884	3.584	3.890	—	3.890	

Rozchód.

1. Płace:						
Instruktor	1.200	1.080	1.200	—	1.200	
2. Utrzymanie lokalu	100	—	100	—	100	Lokalu dostarcza bezpłatnie Wydział powiatowy, a wstawiony kredyt potrzebny jest na utrzymanie lokalu.
3. Opał	140	116	140	—	140	
4. Oświetlenie	52	22	40	—	40	Mniej wedle potrzeby.
5. Usługa	72	—	60	—	60	
6. Materyał	1.400	564	1.200	—	1.200	Mniej z powodu zapasów.
7. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	200	60	350	—	350	Więcej z powodu potrzeby zakupna narzędzi.
8. Rozmaite wydatki administracyjne i kancelaryjne . .	220	84	200	—	200	
9. Wynagrodzenie uczniów . .	1.500	518	600	—	600	Mniej wedle potrzeby jak pod 1. doch.
Na zasiłki dla ubogich uczniów i utrzymanie internatu . .	—	1.140	—	—	—	
Razem . . .	4.884	3.584	3.890	—	3.890	

3. Rudki. Szkoła koszykarska.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Koron			
1. Ze sprzedaży wyrobów . .	2.600	3.606	3.200	—	3.200	Więcej z powodu wzrostu produkcyi.
2. Subwencye:						
a) od Rady powiatowej . .	610	560	610	—	610	Wliczono tu dobrowolne zobowiązania pp. Mieczysława Lewickiego, hr. K. Lanckorońskiego, Ludwika br. Brückmana i Albina Rayskiego.
b) od c. k. Rządu	1.000	800	1.200	—	1.200	
c) z funduszów krajowych	1.200	734	1.042	—	1.042	
Razem . . .	5.410	5.700	6.052	—	6.052	

Rozchód.

1. Płace:						
a) instruktor	1.200	1.200	1.200	—	1.200	
b) administrator	300	240	300	—	300	
c) nauczyciel rysunków i rachunkowości	240	—	240	—	240	
d) instruktorowi na koszta dojazdu do Milczyc i Pohorzec	—	—	200	—	200	Instruktor będzie dojeżdżać i udzielać wskazówek, celem ulepszenia tamtejszego przemysłu koszykarskiego.
2. Wynajem i utrzymanie lokalu	50	58	100	—	100	Lokalu dostarcza JW. hr. Felicya Fredrowa za rocznym czynszem 10 kor., a reszta wstawionego kredytu służy na utrzymanie lokalu.
3. Opał	240	194	240	—	240	
4 Oświetlenie	40	40	50	—	50	Więcej wedle potrzeby.
5. Usługa	72	72	72	—	72	
6. Materyał	1.600	2.134	1.600	—	1.600	
7. Wynagrodzenie uczniów . .	1.300	1.572	1.600	—	1.600	Więcej z powodu zwiększonej produkcyi jak poz. 1. doch.
8. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	200	20	200	—	200	
9. Wydatki kancelaryjne i portorya	—	—	50	—	50	Wedle potrzeby.
10. Rozmaite inne wydatki . . .	168	170	200	—	200	Więcej z powodu pokrywania z tej pozycyi wydatków na asekuracyę i t. p.
Razem . . .	5.410	5.700	6.052	—	6.052	

4. Siedlec. Krajowa szkoła koszykarska.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Koruny			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	480	—	480	
2. Subwencye:						
a) od Rady powiatowej . .	—	—	400	—	400	Rada powiatowa w Bochni uchwałą z dnia 14. lipca 1899 L. 1636 obowiązała się przez 6 lat dawać począwszy od r. 1900 corocznie na utrzymanie szkoły 400 kor. (LW. 2.770/900).
b) od c. k. Rządu	—	—	1.000	—	1.000	
c) z funduszów krajowych .	1.800	—	900	—	900	
Razem . . .	1.800	—	2.780	—	2.780	

Rozchód.

1. Płace:						
a) Instruktor	1.800	—	960	—	960	
b) administrator		—	200	—	200	
2. Lokal, opał, oświetlenie i usługa		—	—	—	—	Lokalu, opału, oświetlenia i usługi dostarcza bezpłatnie gmina, w myśl uchwały Rady gminnej z dnia 31. sierpnia 1898 (LW. 2.770/900).
3. Materyał		—	800	—	800	
4. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza . . .		—	100	—	100	
5. Rozmaite wydatki administracyjne i kancelaryjne		—	120	—	120	
6. Wynagrodzenie uczniów .		—	600	—	600	
Razem . . .	1.800	—	2.780	—	2.780	

5. Skołyszyn. Krajowa szkoła koszykarska.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	3.600	2.610	3.600	—	3.600	
2. Subwencye:						
— od Rady powiatowej	—	240	—	—	—	
a) od c. k. Rządu	1.400	1 000	1.600	—	1.600	
b) z funduszów krajowych	2 064	1.762	1.680	—	1.680	
Razem	7.064	5.612	6.880	—	6.880	

Rozchód.

1. Płace:						
a) instruktor	1.080	960	1.080	—	1.080	
b) nauczyciel przedmiotów pomocn.	360	360	360	—	360	
c) administrator	240	240	240	—	240	
d) pomocnik instruktora	480	—	480	—	480	
2. Wynajem lokalu	—	—	—	—	—	Szkoła mieści się w odstąpionym na ten cel budynku przez WP. Stanisława Kłobasę.
3. Usługa	70	30	120	—	120	Więcej wedle potrzeby.
4. Opał	144	164	160	—	160	
5. Oświetlenie	70	54	70	—	70	
6. Materyał	1.600	1.500	1.600	—	1.600	
7. Wynagrodzenie uczniów	2.000	920	2.000	—	2.000	
8. Środki naukowe	100	362	100	—	100	
9. Uzupełnienie inwentarza	200	400	150	—	150	Mniej wedle potrzeby.
10. Ubezpieczenie budynku i inwentarza	120	46	120	—	120	
11. Rozmaite wydatki administracyjne i kancelaryjne	400	506	400	—	400	
— Na naprawę budynku	200	70	—	—	—	
Razem	7.064	5.612	6.880	—	6.880	

6. Stryhańce. Krajowa szkoła koszykarska.

Przychód.

	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony				
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	2.000	1.838	2.200	—	2.200	Więcej z powodu wzrostu produkcyi.
2. Subwencye:						
a) od gminy	132	66	132	—	132	Gmina Stryhańce i Dołhe dają po 66 kor.
b) od Rady powiatowej	400	400	400	—	400	
c) od c. k. Rządu	1.300	900	1.400	—	1.400	
d) z funduszów krajowych	1.748	1.510	818	250	1.068	
Razem	5.580	4.714	4.950	250	5.200	

Rozchód.

1. Płace:						
a) instruktor	1.200	1.176	1.200	—	1.200	
b) administrator	300	300	300	—	300	
c) katecheta	—	50	100	—	100	Wydatek ten dotychczas pokrywany był z poz. 1 d).
d) nauczyciel rachunków i rysunków	240	—	240	—	240	
— Wynajem lokalu	500	500	—	—	—	
2. Opał	240	320	280	—	280	Więcej wedle potrzeby.
3. Oświetlenie	48	38	60	—	60	
4. Usługa	72	18	80	—	80	
5. Materyał	1.400	1.324	1.400	—	1.400	
6. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	340	148	250	—	250	Mniej wedle potrzeby.
7. Wynagrodzenie uczniów	1.000	502	800	—	800	
8. Rozmaite inne wypadki	240	338	240	—	240	
9. Na założenie plantacyi łozy	—	—	—	250	250	Z powodu koniecznej potrzeby
Razem	5.580	4.714	4.950	250	5.200	

7. Wojsław. Krajowa szkoła koszykarska.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony				
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	1.200	828	1.200	—	1.200	Więcej z powodu wzrostu produkcyi.
2. Subwencye:						
a) od Rady powiatowej . .	400	400	400	—	400	W myśl uchwały Rady powiatowej w Śniatynie z dnia 17. sierpnia 1896, L. 966 (L. W. 54.044/96).
b) od c. k. Rządu	1.000	960	1.000	—	1.000	
c) od Wgo Pana Stefana Sękowskiego	100	—	100	—	100	Oprócz gotówki w kwocie 100 kor. dostarcza WP Sękowski lokalu, opału, oświetlenia i usługi.
d) z funduszów krajowych .	1.070	2.026	720	—	720	
Razem . . .	3.770	4.214	3.420	—	3.420	

Rozchód.

1. Płace:						
a) instruktor	840	914	840	—	840	
b) administrator	200	200	200	—	200	
c) nauczyciel pomocniczy .	240	240	240	—	240	
2. Oświetlenie oraz dowóz i rąbanie drzewa	80	130	100	—	100	Więcej wedle potrzeby.
3. Usługa	120	60	120	—	120	
4. Materyał	1.200	894	1.000	—	1.000	Mniej odpowiednio do dochodów ze sprzedaży wyrobów
5. Wynagrodzenie uczniów . .	800	494	600	—	600	
6. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	140	130	140	—	140	
7. Rozmaite inne wydatki . .	150	152	180	—	180	Więcej wedle potrzeby.
— Budowa szopy i magazynu .	—	1.000	—	—	—	
Razem . . .	3.770	4.214	3.420	—	3.420	

8. Zator. Krajowa szkoła koszykarska.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	1.200	1.646	2.240	—	2.240	Więcej z powodu wzrostu produkcyi.
2. Subwencye:						
a) od gminy	200	—	360	—	360	Gmina dostarcza bezpłatnie lokalu, opału, oświetlenia i usługi. Lokal ten jednakże jest nieodpowiedni na szkołę, zachodzi więc potrzeba wynajęcia innego lokalu, a wówczas szkoła mogłaby odnająć obecny za czynszem wstawionym 300 K.
b) od Rady powiatowej . .	200	200	200	—	200	
c) od c. k. Rządu . . .	1.200	1.200	1.200	—	1.200	
d) z funduszów krajowych .	1.320	1.258	960	—	960	
Razem . . .	4.120	4.304	4.960	—	4.960	

Rozchód.

1. Płace:						
a) instruktor	1.200	1.200	1.200	—	1.200	
b) pomieszkanie dla instruktora	200	200	200	—	200	
c) administrator	200	200	200	—	200	
d) nauczyciel rysunków i rachunkowości	240	220	240	—	240	
2. Wynajem lokalu	520	—	480	—	480	Z powodu koniecznej potrzeby wynajęcia innego lokalu jak poz 2 a) dochodów.
3. Opał	60	—	140	—	140	Więcej z powodu zwiększonej potrzeby przez wynajęcie obszerniejszego lokalu.
4. Oświetlenie	20	—	40	—	40	
5. Usługa	50	—	70	—	70	
6 Materyał	1 000	1.426	1.000	—	1.000	
7. Wynagrodzenie uczniów . .	400	932	1.160	—	1.160	Więcej z powodu zwiększonej produkcyi jak poz. 1 doch.
8. Uzupełnienie inwentarza . .	100	20	100	—	100	
9. Środki naukowe	60	10	60	—	60	
10. Rozmaite inne i wydatki kancelaryjne	70	96	70	—	70	
Razem . . .	4.120	4.304	4.960	—	4.960	

9. Grybów. Krajowy naukowy warsztat kołodziejski.

Przychód.

	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	4.200	6.190	6.500	—	6.500	Więcej z powodu znacznej ilości zamówień.
2. Subwencye:						
— od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza bezpłatnie lokalu, opału, oświetlenia i usługi.
a) od Rady powiatowej	200	200	200	—	200	
b) od c. k. Rządu	3.000	2.700	3.000	—	3.000	
c) z funduszów krajowych	4.640	3.514	2.660	1.600	4.260	
Razem	12.040	12.604	12.360	1.600	13.960	

Rozchód.

1. Płace:						
a) kierownik	2.000	1.364	2 000	—	2.000	Z tego kredytu pokrywa się płacę przodownika kowalskiego w kwocie 1.200 kor. i wydatek na remuneracyę 200 kor. za prowadzenie tymczasowego kierownictwa.
b) przodownik kowalski	1 200	1.200				
c) administrator	480	480	480	—	480	
d) nauczyciel	500	458	500	—	500	
e) katecheta	100	100	100	—	100	
f) przodownik kołodziejski	1.080	720	1.080	—	1.080	
g) pomocnik kołodziejski	—	—	720	—	720	Pomocnik ten płatny był dotychczas z kredytu pod poz 1a).
2. Materyał kołodziejski	1.600	1.756	1.700	—	1.700	
3. Dostawa materyałów	100					
4. Środki naukowe	240	200	240	—	240	
5. Narzędzia warsztatowe	500	214	300	—	300	Mniej z powodu iż odpada kredyt nadzwyczajny na urządzenie drugiego ogniska w kuźni.
6. Zakupno żelaza	1.600	1.794	1.800	—	1.800	*ad 6*] Więcej z powodu zwiększonej produkcyi jak poz. 1. doch.
7. „ węgla i koksu	400	224	400	—	400	
8. Wyplatanie, lakierowanie i tapicerowanie wózków	—	—	1.000	—	1.000	Kredyt ten jest konieczny z powodu zgłoszeń na wyroby kompletnie wykończone jak 6.
9. Wynagrodzenie uczniów za robotę	1.000	1.610	1.600	—	1.600	Więcej z powodu jak poz. 6.
10. Rozmaite wydatki	240	1.392	240	—	240	
11. Ubezpieczenie od ognia inwentarza i budynków	200	92	200	—	200	
12 Restauracya budynku zakładowego	800	—	—	1.600	1.600	Z powodu koniecznej potrzeby.
— Na rozszerzenie kuźni	—	1.000	—	—	—	
Razem	12.040	12.604	12.360	1.600	13.960	

10. Grzymałów. Krajowy naukowy warsztat kołodziejski.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901 Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	11.600	8.976	8.400	—	8.400	Więcej na podstawie wynikłości za r. 1899 i mniejszej ilości uczniów.
— Rozmaite zwroty	—	166	—	—	—	
2. Subwencye:						
a) od Rady powiatowej	1.000	—	1.000	—	1.000	
b) od c. k. Rządu	3.400	3.100	3.400	—	3.400	
c) z funduszów krajowych	4.040	3.766	3.620	—	3.620	
Razem	20.040	16.008	16.420	—	16.420	

Rozchód.

1. Płace:						
a) instruktor kierujący i nauczyciel rysunków	1.680	2.160	1.320	—	1.320	Mniej z powodu iż posada kierownika nie jest obsadzoną a kierownikiem jest na razie instruktor za wynagrodzeniem po 90 kor. miesięcznie.
— dodatek na pomieszkanie dla kierownika	320	—	—	—	—	
b) instruktor kowalski	1.200	1.170	1.200	—	1.200	
c) przodownik kołodziejski	1.080	1.160	1.080	—	1.080	
d) pomocnik kowalski	840	1.000	840	—	840	
e) administrator	1.200	1.530	1.200	—	1.200	
f) nauczyciel nauk dopełn.	360	—	360	—	360	
2. Utrzymanie lokalu	200	54	200	—	200	
3. Opał	140	46	140	—	140	
4. Oświetlenie	80	14	80	—	80	
5. Usługa	240	286	264	—	264	Więcej z powodu uciążliwej służby nocnej.
6. Materyał kołodziejski	1.400	1.244	1.000	—	1.000	
7. Zakupno żelaza	3.200	1.998	2.000	—	2.000	Mniej z powodu zmniejszonej produkcyi jak pod 1. doch.
8. „ koksu	500	14	500	—	500	
9. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	1.000	232	800	—	800	
10. Ubezpieczenie budynków własnych, materyałów i inwentarza	100	54	56	—	56	Mniej wedle potrzeby.
11. Uczniom za robotę	2.000	1.162	1.800	—	1.800	Mniej z powodu, iż uczniowie mają być wynagradzani w stosunku do wartości wykonanej roboty.
12. Lakiernik, tapicer i materyał	4.100	2.946	3 100	—	3.100	Mniej z powodu jak pod 6.
13. Rozmaite inne wydatki	400	338	480	—	480	Więcej wedle potrzeby.
Zwrot pożyczki chwilowej z r. 1898	—	600	—	—	—	
Razem	20.040	16.008	16.420	—	16 420	

II. Kamionka strumiłowa. Krajowa szkoła kołodziejska i ciesielska.

Przychód.

	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych:						
a) kołodziejsko-kowalskich .	9.800	7.860	9.800	—	9.800	
b) ciesielskich	400	160	400	—	400	
2. Subwencye:						
a) od c. k. Rządu	3.200	2.800	3.400	—	3.400	
b) z funduszów krajowych .	9.602	8.596	8.562	—	8.562	
Razem . . .	23.002	19.416	22.162	—	22.162	

Rozchód.

1. Płace:						
a) kierownik: płaca	3.000	3.000	3.600	—	3.600	Więcej z powodu regulacyi płac kierowników ze studyami technicznymi.
b) nauczyciel fachowy rysunków	2.000	—	2.400	—	2.400	Więcej z powodu iż nauczyciel rysunków jest zarazem nauczycielem nauk dopełniających.
c) katecheta obrz. rz. kat. .	100	100	100	—	100	
d) katecheta obrz. gr. kat. .	100	100	100	—	100	
— nauczyciel	360	370	—	—	—	Odpada z powodu jak poz. 1 *b*).
e) przodownik kołodziejski .	1.200	524	1 200	—	1.200	
f) instruktor ciesielstwa . .	1.200	1.200	1.200	—	1.200	
g) majster kowalski	1.440	1.440	1.440	—	1.440	
h) pomocnik kowalski . . .	480	540	1.080	—	1.080	
i) „ kołodziejski . .	600	592				
2. Wynajem budynku i asekuracya	1.200	1.514	1.200	—	1.200	
3. Opał	240	170	240	—	240	
4. Oświetlenie	130	54	130	—	130	
5. Usługa	192	192	192	—	192	
6. Materyał drzewny z dostawą	1.200	1.180	1.200	—	1.200	
7. Ubezpieczenie budynków i inwentarza	—	—	120	—	120	Wydatek ten zaliczano dotychczas przy poz. 2. wyd.
8. Środki naukowe, przybory do rysowania i pisania i uzupełnienie inwentarza . .	1.200	838	1.200	—	1.200	
9. Wydatki administracyjne i kancelaryjne	400	1.146	400	—	400	
10. Zakupno żelaza z dostawą .	2.800	1.688	2.800	—	2.800	
11. „ węgla i koksu . .	600	334	600	—	600	
12 Uczniom IV. roku za wyroby bednarskie i kołodziejskie	960	718	960	—	960	
13. Za wyplatanie, lakierowanie i tapicerowanie wózków . .	2.000	1.716	2.000	—	2.000	
— Na rozszerzenie budynku szkolnego	1.600	—	—	—	—	
— Zaliczka na fundusz obrotowy	—	2.000	—	—	—	
Razem . . .	23.002	19.416	22.162	—	22.162	

12. Stanisławów. Krajowa szkoła stolarska.

Przychód.

	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	3 600	6.322	6.000	—	6.000	Więcej z powodu licznych zamówień i na podstawie wynikłości za r. 1899.
2. Subwencye:						
a) od gminy	1.600	1.600	1.600	—	1.600	
b) od Rady powiatowej . .	200	200	200	—	200	
c) z Kasy oszczędności . .	400	400	200	—	200	Mniej z powodu iż obecnie nie ma nadziei uzyskania subwencyi pierwotnej wysokości.
d) od c. k. Rządu	2.600	2.000	2.600	—	2.600	
e) z funduszów krajowych .	8.212	6.586	8.192	—	8.192	
Razem . . .	16.612	17.108	18.792	—	18.792	

Rozchód.

1. Płace:						
a) kierownik i nauczyciel fachowy: *α*) *płaca . . . 2.400 K.* *β*) *dodatek na mieszkanie . . . 600 „*	2 880	3.080	3.000	—	3.000	Większy dodatek z powodu podrożenia mieszkań.
b) nauczyciel snycerstwa . .	960	840	1.080	—	1.080	*ad 1 b*) Więcej z powodu zwiększonych czynności.
c) werkmistrz stolarstwa . .	960	840	960	—	960	
d) nauczyciel rysunków odręcznych	960	840	960	—	960	
e) nauczyciel stylistyki, niemieckiego, polskiego i rachunków	720	708	720	—	720	
f) pomocnik stolarstwa . .	720	720	720	—	720	
g) „ tokarstwa . . .	720	—	720	—	720	
h) katecheta	100	100	100	—	100	
2. Wynajem lokalu	2.400	2.400	2.400	—	2.400	
3. Opał	300	250	300	—	300	
4. Oświetlenie	160	168	200	—	200	Więcej wedle potrzeby.
5. Usługa	432	376	432	—	432	
6. Materyał	1.000	1.694	1.600	—	1.600	Więcej z powodu wzrostu produkcyi jak poz. 1 doch.
7. Środki naukowe dla szkoły i uczniów	600	538	600	—	600	
8. Rozmaite inne wydatki . .	400		400	—	400	
9. Środki pomocnicze warsztatowe (bajcy, okucia, lustra i t. p.)	1.000	1.966	1.600	—	1.600	Więcej z powodu jak poz. 6 wyd.
10. Wynagrodzenie uczniom za roboty	1.600	2.588	2.400	—	2.400	
11. Na uzupełnienie inwentarza i dokupno narzędzi	700	—	600	—	600	
Razem . . .	16.612	17.108	18.792	—	18.792	

13 Kalwarya. Krajowa szkoła stolarska.

Przychód.

	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony				
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	1.720	1.522	2.000	—	2.000	Więcej z powodu wzrostu produkcyi i frekwencyi uczniów.
2. Subwencye:						
– od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza bezpłatnie lokal na warstat, pomieszkanie dla kierownika, opał, światło i usługę.
a) od c. k. Rządu	3.000	2.400	3.000	—	3.000	
b) z funduszów krajowych .	16.760	6.334	6.760	—	6.760	
Razem . . .	21.480	10.256	11.760	—	11.760	

Rozchód.

1. Płace:						
a) instruktor kierujący . .	2.400	2.400	2.400	—	2.400	
b) werkmistrz:						
α) *płaca . . . . 1.200 K.*						
β) *dod. na mieszk. 300 „*	1.500	1.500	1.500	—	1.500	
c) werkmistrz snycerstwa .	1.200	—	1.200	—	1.200	
d) przodownik stolarski . .	600	600	600	—	600	
e) nauczyciel pomocniczy rysunków	720	600	600	—	600	Mniej z powodu przyznania w tej wysokości wynagrodzenia.
f) nauczyciel języka polskiego i korespondencyi przem.	300	300	300	—	300	
g) nauczyciel języka niemieckiego	300	300	300	—	300	
h) nauczyciel rachunków i rachunkowości	400	300	400	—	400	
i) katecheta	160	160	160	—	160	
2. Materyał	600	664	700	—	700	Więcej z powodu wzrostu produkcyi jak poz. 1 doch.
3. Środki naukowe i przybory dla ubogich uczniów . . .	400	308	500	—	500	Więcej z powodu wzrostu frekwencyi.
4. Rozmaite inne wydatki . .	500	544	600	—	600	Więcej wedle potrzeby.
5. Środki pomocnicze warsztatowe	400	620	400	—	400	
6. Wypłaty uczniom za roboty .	800	668	900	—	900	Więcej z powodu jak poz. 2.
7. Uzupełnienie inwentarza .	200	392	200	—	200	
8. Na wieczorny kurs majsterski	1.000	900	1.000	—	1.000	
— Na osuszenie budynku szkolnego	1.000	—	—	—	—	
— Na przybudowanie i urządzenie suszarni materyałów .	9.000	—	—	—	—	
Razem . . .	21.480	10.256	11.760	—	11.760	

14. Jaworów. Krajowy naukowy warsztat dla wyrobu zabawek.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	2.000	2.354	2.600	—	2.600	Więcej z powodu wzrostu produkcyi.
2. Subwencye:						
— od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza bezpłatnie lokalu na warsztat, pomieszkania dla instruktora, opału światła i usługi.
a) od Rady powiatowej . . .	200	200	200	—	200	
b) od c. k. Rządu	1.200	—	1.200	—	1.200	
c) z funduszów krajowych .	2.560	2.738	2.590	—	2.590	
Razem . . .	5.960	5.292	6.590	—	6.590	

Rozchód.						
1. Płace:						
a) instruktor	1.440	1.440	1.440	—	1.440	
b) administrator	400	400	500	—	500	Więcej z powodu zwiększonej czynności.
c) pomocnik do rzeźbiarstwa .	240	180	240	—	240	
d) pomocnik do tokarstwa .	—	—	240	—	240	Z powodu koniecznej potrzeby.
2. Utrzymanie lokalu i stróża .	100	—	190	—	190	Więcej z powodu potrzeby utrzymania stałego służącego.
3. Materyał	500	348	700	—	700	Więcej z powodu zwiększonej produkcyi i podrożenia materyału drzewnego.
4. Środki naukowe i przybory dla ubogich uczniów . . .	240	110	240	—	240	
5. Rozmaite inne wydatki kancelaryjne	240	484	540	—	540	Więcej wedle potrzeby jak wynikłość za r. 1899.
6. Środki pomocnicze warsztatowe	400	614	600	—	600	Więcej z powodu zwiększonej produkcyi jak poz. 1 doch.
7. Wypłaty uczniom za roboty .	1.200	1·518	1.400	—	1.400	
8. Uzupełnienie inwentarza . .	600	198	500	—	500	Mniej wedle potrzeby.
— Zasiłki dla samoistnych producentów	600	—	—	—	—	
Razem . . .	5.960	5.292	6.590	—	6.590	

B. Szkoły garncarskie.

15. Kołomyja. Krajowa szkoła garncarska.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony				
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	4.400	3.340	4.400	—	4.400	
2. Subwencye:						
— od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza bezpłatnie pomieszczenie dla szkoły wraz z opałem i oświetleniem, a za usługę dodaje służącemu 96 kor. Rada powiat. przeznacza 100 kor. na stypendya dla uczniów.
— od Rady powiatowej . .	—	—	—	—	—	
a) od c. k. Rządu	6.000	5.600	9.000	—	9.000	
b) z funduszów krajowych .	11.580	9.170	4.680	100	4.780	
Razem . . .	21.980	18.110	18.080	100	18.180	

Rozchód.

1. Płace:						
a) kierownik:						
α) *płaca . . . 3.600 K*						
β) *I. dodatek pięc. 400* „	3.400	3.400	4.000	—	4.000	Więcej z powodu regulacyi płac kierowników ze studyami technicznymi, zaś I. dodatek pięcioletni pobiera kierownik od dnia 1. stycznia 1899.
b) nauczyciel rysunków:						
α) *płaca . . . 2 400 K.*						
β) *dodat. na mieszkanie . . . 400* „	2.400	2.400	2.800	—	2.800	Więcej z powodu dodatku na mieszkanie.
c) przodownik do nauki toczenia i formowania . .	1.440	1.440	1.440	—	1.440	
d) instruktor do nauki kaflarstwa:						
α) *płaca . . . 1.440 K.*						
β) *dod. na mieszk. 300* „						
γ) *I. dodat. pięc. 160* „	1.900	1.740	1.900	—	1.900	Pobiera 1. dodatek pięcioletni od dnia 1. stycznia 1900 w kwocie 160 koron.
e) przodownik do nanki modelowania	1.440	1.440	1.440	—	1.440	
Do przeniesienia . .	10.580	10.420	11 580	—	11.580	

Rozchód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony				
Z przeniesienia . .	10.580	10.420	11.580	—	11.580	
— nadzwyczajny nauczyciel do rysunków geom. . .	—	286	—	—	—	
f) nadzwyczajny nauczyciel przedmiotów pomocnicz.	300	228	300	—	300	
g) katecheta obrz. rzym. kat.	100	100	100	—	100	
h) katecheta obrz. gr kat.	100	100	100	—	100	
i) pomocnik kancelaryjny .	360	—	360	—	360	
— Adaptacya lokalu	4.000	1.500	—	—	—	
2. Rąbanie drzewa	80	64	80	—	80	
3. Usługa	760	768	760	—	760	
4. Materyał i opał techniczny .	1.800	1.174	1.200	—	1.200	Mniej na podstawie wynikłości za r. 1899.
5. Środki naukowe	400	386	400	—	400	
6. Rozmaite inne wydatki i kancelaryjne	560	594	560	—	560	
7. Wynagrodzenie uczniów, praktykantów, czeladników i majstrów	1.300	1.418	1.500	—	1.500	Na podstawie wynikłości za rok 1899.
8. Wynagrodzenie robotników dziennych	400	468	500	—	500	
9. Uzupełnienie inwentarza i zakupno narzędzi	500	382	400	—	400	
10. Koszta odbycia kursu drenarskiego	100	—	—	100	100	
11. Ubezpieczenie inwentarza .	240	222	240	—	240	
— Na urządzenie i meble w nowych ubikacyach	400	—	—	—	—	
Razem . . .	21.980	18.110	18.080	100	18.180	

16. Podgórz. Krajowy kurs dla przemysłu keramicznego.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Subwencye:						
a) od gminy	—		1.000	—	1.000	W myśl uchwały Rady gminnej z dnia 30. listopada 1899 obowiązującej na sześć lat. LW. 49.256/1900.
b) od Rady powiatowej . .	—	—	200	—	200	
c) od Izby handlowej w Krakowie	—		600	—	600	Rada powiatowa w Wieliczce wedle sprawozdania z dnia 5. października 1899 L. 5.191 postanowiła przyczyniać się do utrzymania datkiem rocznym w kwocie 200 kor. i przeznaczyła na stypendya również 200 kor. (LW. 49.256/900).
d) od c. k. Rządu	—	—	3.000	—	3.000	
e) z funduszów krajowych .	—	—	1.818	3.000	4.818	*ad 1 c*) Izba handlowa w Krakowie deklaracyą z dnia 7. października 1899 L. 4722 obowiązała przyczyniać się corocznie subwencyą w kwocie 600 koron.
Razem . . .	—	—	6.618	3.000	9.618	

Rozchód.

1. Płace:						
a) kierownik:						
α) *płaca 2.600*						
β) *dodatek na mieszkanie 600*	—	—	3.200	—	3.200	
b) wynagrodzenie nauczycieli	—	—	1.368		1.368	Wynagrodzenie płatne jest od godziny udzielonej nauki.
2. Wynajem lokalu	—	—	700	—	700	
3. Opał	—	—	220	—	220	
4. Oświetlenie	—	—	80	—	80	
5. Usługa	—	—	400	—	400	
6. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	—	—	500	3.000	3.500	Kredyt nadzwyczajny na pierwsze urządzenie.
7. Rozmaite inne wydatki . . .	—	—	150	—	150	
Razem . . .	—	—	6.618	3.000	9.618	

C. Szkoły dla wyrobów ze skóry.

17. Witków. Krajowy naukowy warsztat szewski.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony				
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	2.400	2.218	2.400	—	2.400	Dochód ze sprzedaży wyrobów pokrywa koszta produkcyi t. j. materyału i robocizny a zyski idą na spłatę zaliczki zwrotnej udzielonej na fundusz obrotowy.
— Zwrot zaliczki z r. 1898 . .	—	30	—	—	—	
2. Subwencye:						
a) od c. k. Rządu	1.600	1.500	1.600	—	1.600	
b) z funduszów krajowych .	4 444	4.316	3 520	—	3.520	
Razem . . .	8.444	8.054	7.520	—	7.520	

Rozchód.						
1. Płace:						
a) kierownik warsztatu . .	720	720	720	—	720	
b) instruktor fachowy . . .	960	960	960	—	960	
c) pomocnik instruktora . .	960	960	960	—	960	
d) przodownik	960	960	960	—	960	
e) katecheta obrz. rz. i gr. kat.	200	200	200	—	200	
f) nauczyciel	480	480	480	—	480	
2. Na utrzymanie lokalu . . .	100	78	100	—	100	Pomieszczenia dla warsztatu opału dostarcza JE. JW. Stanisław hr. Badeni. Kredyt zwyczajny wstawia się na utrzymanie lokalu.
3. Oświetlenie	72	50	48	—	48	*ad* 3) Mniej wedle potrzeby.
4. Usługa	192	192	192	—	192	
5. Materyał	2.000	2.002	1.800	—	1.800	Mniej stosownie do poz. 1. doch.
6. Wynagrodzenie uczniów . .	1.000	134	600	—	600	
7. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	600	806	400	—	400	Mniej wedle potrzeby.
— Materyał na robienie kopyt .	40	—	—	—	—	
8. Rozmaite drobne wydatki . .	160	222	100	—	100	
— Zasiłki dla ubogich uczniów i utrzymanie internatu . . .	—	290	—	—	—	
Razem . . .	8.444	8.054	7.520	—	7.520	

18. Stary Sącz. Krajowy naukowy warsztat szewski.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony				
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	6.360	7.950	6.400	—	6·400	Dochód ze sprzedaży wyrobów pokrywa koszta produkcyi t. j. materyał i robociznę a zyski idą na spłatę zaliczki zwrotnej udzielonej na fundusz obrotowy.
2. Subwencye:						
a) od gminy	—	—	—	—	—	Nie preliminuje się z powodu, że gmina uchwałą z dnia 29. listopada 1898, odmówiła dalszego subwencyonowania tego zakładu.
b) od Rady powiatowej . . .	600	400	600	—	600	
c) od c. k. Rządu	1.200	1.200	1.200	—	1.200	*ad 2 b*) Więcej w myśl oświadczenia Wydziału powiatowego z dnia 14. sierpnia 1899 l. 1450
d) z funduszów krajowych .	2.788	2.788	3.256	—	3.256	
Razem . . .	10.948	12.338	11.456	—	11.456	

Rozchód.

1. Płace:						
a) kierownik warsztatu . . .	600	600	600	—	600	
b) instruktor fachowy . . .	1.400	1.400	1.400	—	1.400	
c) przodownik	960	960	960	—	960	
d) pomocnik warsztatowy .	—	—	480	—	480	Z powodu znacznie zwiększonej frekwencyi uczniów.
2. Wynajem i utrzymanie lokalu	700	636	700	—	700	
3. Opał	140	138	140	—	140	
4. Oświetlenie	80	76	80	—	80	
5. Usługa	96	96	96	—	96	
6. Materyał	5.400	6.426	5.400	—	5.400	
7. Wynagrodzenie uczniów . .	1.000	812	1.000	—	1.000	
8. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	400	308	400	—	400	
9. Rozmaite inne wydatki . . .	172	234	200	—	200	Więcej wedle rzeczywistej potrzeby.
— Spłata VII i VIII raty zasiłku udzielonego na fundusz obrotowy	—	160	—	—	—	
— Zaliczka zwrotna na zasilenie kapitału obrotowego	—	492	—	—	—	
Razem . . .	10.948	12.338	11.456	—	11.456	

19. Dobczyce. Krajowa szkoła szewska

Przychód.

	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	1.600	1.594	1.900	—	1.900	Dochód ze sprzedaży wyrobów pokrywać ma przedewszystkiem koszta produkcyi t. j. materyał i robociznę.
2. Subwencye:						
— od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza bezpłatnie pomieszczenia dla szkoły, opału, oświetlenia i usługi.
a) od Rady powiatowej . .	200	200	200	—	200	Na mocy uchwały Rady powiatowej z dnia 15. grudnia 1897.
b) od c. k. Rządu	800	—	900	—	900	
c) z funduszów krajowych .	2.840	3.990	2.740	400	3.140	
Razem . . .	5.440	5.784	5.740	400	6.140	

Rozchód.

1. Płace:						
a) kierownik warsztatu . . .	600	600	600	—	600	
b) instruktor fachowy . . .	1.080	960	1.080	—	1.080	
c) pomocnik instruktora . .	960	840	960	—	960	
d) nauczyciel	480	466	480	—	480	
e) katecheta	120	120	120	—	120	
2. Materyał	1.200	1.410	1.400	—	1.400	Więcej z powodu zwiększonej produkcyi jak poz. 1 doch.
3. Wynagrodzenie uczniów za robotę	500	214	500	—	500	
4. Uzupełnienie inwentarza . .	200	530	200	400	600	Więcej z powodu kredytu nadzwyczajnego na maszyny.
5. Środki naukowe	100	158	200	—	200	Więcej z powodu zwiększonej frekwencyi.
6. Materyał do robienia kopyt .	100	—	100	—	100	
7. Rozmaite wydatki i kancelaryjne	100	86	100	—	100	
— Zaliczka na zasiłki dla ubogich uczniów	—	400	—	—	—	
Razem . . .	5.440	5.784	5.740	400	6.140	

D. Szkoły tkackie.

20. Krosno. Krajowa szkoła tkacka.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	3.200	—	—	—	—	Nie preliminuje się z powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek Towarzystwa produkcyjnego i handlowego w Łańcucie, które w zamian dostarcza bezpłatnie przędzy tak na wyrób, jakoteż do celów naukowych i opłaca wynagrodzenie uczniów.
2. Ze sprzedaży kartonów . .	800	782	800	—	800	
3. Subwencye:						
— od gminy	—	—	—	—	—	
a) od Rady powiatowej . .	400	400	400	—	400	
b) od c. k. Rządu	7.600	7.000	8.000	—	8.000	
c) z funduszów krajowych .	8.940	7.244	9.120	—	9.120	
Razem . .	20.940	15.426	18.320	—	18.320	Gmina miasta Krosna daje budynek dla szkoły.

Rozchód.						
a) *Szkoła*:						
1. Płace:						
a) kierownik:						
α) *płaca . . . . 3.600 K.*						
β) *I. dod. pięciol. 400* „						
γ) *II.* „ „ *400* „	3.800	3.800	4.400	—	4.400	Więcej z powodu regulacyi płac kierowników ze studyami technicznymi. Kierownik pobiera II. dodatek pięcioletni od 1. stycznia 1899.
b) nauczyciel rysunków:						
α) *płaca . . . . 2.400 K.*						
β) *dod. na mieszk. 400* „						
γ) *I. dod. pięciol. 300* „	3.100	2.800	3.100	—	3.100	Nauczyciel pobiera I. dodatek pięcioletni w kwocie 300 K. od dnia 1. stycznia 1900.
c) pomocnik do nauki rysunków	600	—	600	—	600	
d) instruktor w tkalni ręcznej:						
α) *płaca . . . . 1.440 K.*						
β) *I. dod. pięciol. 160* „	1.600	1.600	1.600	—	1.600	Instruktor pobiera I. dodatek pięcioletni w kwocie 160 K. od 1. kwietnia 1897.
e) przodownik	840	840	840	—	840	
f) nauczyciele przedmiotów pomocniczych	1.292	1.050	1.292	—	1.292	
g) pisarz w kancelaryi kierownika	720	650	720	—	720	
2. Ubezpieczenie inwentarza .	360	54	360	—	360	
3. Opał	1.300	750	1.300	—	1.300	
4. Oświetlenie	260	306	260	—	260	
5. Usługa	480	500	480	—	480	
— Materyał	1.600	—	—	—	—	Nie preliminuje się z powodu jak poz. 1. doch.
6. Uzupełnienie inwentarza .	400	1.030	400	—	400	
7. Środki naukowe	700		700	—	700	
8. Rozmaite inne wydatki, przybory rysunkowe i próbki do dekompozycyi	800	1.090	800	—	800	
— Wynagrodzenie uczniów . .	1.600	—	—	—	—	Nie preliminuje się z powodu jak poz. 1. doch.
9. Wydatki nieprzewidziane .	248	—	248	—	248	
Razem . . .	19.700	14.470	17.100	—	17.100	

Rozchód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901 Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
b) *Pracownia do wyrabiania wzorów i wybijania kartonów.*						
1. Płace:						
a) wynagrodzenie kierownika	240	240	240	—	240	*Ad 1.* Kierownik i nauczyciel rysunków wykonują do tkanin szkice i obliczają jak one do danych maszyn na rysunku tkackim zastosowane być mają, nadto dozorują wykonanie deseni na karta rigata, z których wybija się kartony.
b) wynagrodzenie nauczyciela rysunków	160	—	160	—	160	
c) wynagrodzenie przodownika	120	120	120	—	120	
2. Materyał, desenie i wynagrodzenie za robotę . . .	720	596	700	—	700	
Razem . . .	1.240	956	1.220	—	1.220	

Zestawienie rozchodu.

a) szkoła	19.700	14.470	17.100	—	17.100
b) pracownia dla wyrabiania wzorów i wybijania kartonów	1.240	956	1.220	—	1.220
Suma wydatków	20.940	15.426	18.320	—	18.320

21. Gliniany. Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.

	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony				
— Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	72	—	—	—	Nie preliminuje się z powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek miejscowego Towarz. tkaczy, które w zamian tak na wyrób jakoteż do celów naukowych dostarcza bezpłatnie przędzy i opłaca wynagrodzenie uczniów.
1. Subwencye:						
— od gminy	240	240	240	—	240	Subwencyę gminy 240 koron na lokal, opał i oświetlenie dla warsztatu wprowadza się, gdyż odtąd gmina ma dawać tę subwencyę wprost do kasy Zarządu warsztatu.
a) od Rady powiatowej w Przemyślanach	100	100	100	—	100	
b) od c. k. Rządu	2.400	2.200	2.400	—	2.400	
c) z funduszów krajowych .	3.672	2.852	3.052	—	3.052	
Razem . . .	6.412	5.464	5.792	—	5.792	

Rozchód.

1. Płace:						
a) instruktor fachowy:						
α) *płaca . . . . 1.600 K.*						
β) *I. dod. pięciol. 160* „	1.760	1.600	1.760	—	1.760	Dodatek pięcioletni w kwocie 160 kor. rozpoczął się od dnia 1. stycznia 1900.
b) przodownik	840	600	600	—	600	Mniej z powodu ustanowionego w tej wysokości wynagrodzenia.
c) nauczyciel pomocniczy . .	300	270	240	—	240	
d) na siły pomocnicze przybierane przez Tow. tkackie	1.000	1.000	1.000	—	1.000	
e) katecheta obrz. rzym. i gr. kat.	200	200	200	—	200	
2. Wynajem lokalu	720	720	720	—	720	
3. Opał	200	200	200	—	200	
4. Oświetlenie	40		40	—	40	
5. Usługa	72	66	72	—	72	
6. Środki naukowe	700	652	700	—	700	
7. Uzupełnienie inwentarza . .	520		200	—	200	Mniej z powodu iż odpada kredyt nadzwyczajny na zakupno warsztatu do dywanów smyrneńskich.
8. Rozmaite inne wydatki . . .	60	156	60	—	60	
Razem . . .	6.412	5.464	5.792	—	5.792	

22. Gorlice. Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony				
— Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	—	Nie preliminuje się z powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek Tow. produkcyjnego i handlowego w Łańcucie, które w zamian dostarcza bezpłatnie przędzy tak na wyrób, jakoteż do celów naukowych i opłaca wynagrodzenie uczniów.
1. Subwencye:						
— od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza na mocy deklaracyi z dnia 26. października 1892, bezpłatnie pomieszczenia dla szkoły, pomieszkania dla instruktora, tudzież opału, oświetlenia i usługi.
a) od Rady powiatowej . .	400	400	400	—	400	*ad 1 a*) Na podstawie zobowiązania z 14. lipca 1892 L. 223.
b) od c. k. Rządu	800	700	900	—	900	
c) z funduszów krajowych .	600	598	500	—	500	
Razem . . .	1.800	1.698	1.800	—	1,800	

Rozchód.

. Płace:					
Instruktor	1.200	1.200	1.200	—	1.200
2. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	400	68	400	—	400
3. Rozmaite inne wydatki . . .	200	130	200	—	200
— Zapomogi dla biednych uczniów	—	300	—	—	—
Razem . . .	1.800	1.698	1.800	—	1.800

23. Korczyna. Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.

	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	—	Nie preliminuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek miejscowego Tow. tkaczy, które w zamian dostarcza bezpłatnie przędzy tak na wyrób, jakoteż do celów naukowych i opłaca wynagrodzenie uczniów.
2. Subwencye:						
a) od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza w myśl uchwały z d. 22. kwietnia 1806 (LW. 23.760/86) bezpłatnie opału, oświetlenia i usługi.
b) od c. k. Rządu	1.440	1.440	1.440	—	1.440	
c) z funduszów krajowych .	2.160	2.002	2.160	—	2.160	
Razem . . .	3.600	3.442	3.600	—	3.600	

Rozchód.

1. Płace:					
a) instruktor:					
α) *płaca . . . . 1.440 K.*					
β) *I. dod. pięciol. 160 „*					
γ) *II. „ „ 160 „*	1.760	1.760	1.760	—	1.760	Instruktor pobiera drugi dodatek pięcioletni od dnia 1. stycznia 1899.
b) przodownik	840	810	840	—	840	
c) pomocniczy nauczyciel rachunków	200	190	200	—	200	
d) pomocniczy nauczyciel rysunków	240	228	240	—	240	
— Wynajem lokalu	—	—	—	—	—	Dostarcza bezpłatnie miejscowe Towarzystwo tkaczy.
2. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	400	342	400	—	400	
3. Rozmaite inne wydatki . . .	160	112	160	—	160	
Razem . . .	3.600	3.442	3.600	—	3.600	

24. Kosów. Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie
		Korony				
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	—	Nie preliminuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek miejscowego Tow. tkaczy, które w zamian dostarcza bezpłatnie przędzy tak na wyrób, jakoteż do celów naukowych i opłaca wynagrodzenie uczniów.
2. Subwencye:						
a) od gminy	80	80	80	—	80	
b) od Rady powiatowej . .	300	300	300	—	300	
c) od c. k. Rządu	1.400	1.400	1.500	—	1.500	
d) z funduszów krajowych .	2.776	2.380	2.576	—	2.576	
Razem . . .	4.556	4.160	4.456	—	4.456	

Rozchód.

1. Płace:						
a) kierownik:						
α) *płaca . . . . 1.440 K.*						
β) *dod. na mieszk. 216 „*	1.656	1.656	1.656	—	1.656	
b) przodownik	720	720	720	—	720	
c) nauczyciel rysunków, rachunkowości i korespondencyi kupieckiej	360	440	360	—	360	
d) katecheta	80	—	80	—	80	
e) pomocnik administr. . . .	300	300	300	—	300	
— Lokal	—	—	—	—	—	Pomieszczenia dla warsztatu dostarcza Towarzystwo tkackie-
2. Opał	240	152	240	—	240	
3. Oświetlenie	120	60	120	—	120	
4. Usługa	240	240	240	—	240	
5. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	600	390	500	—	500	Mniej wedle potrzeby.
6. Rozmaite inne wydatki . . .	240	202	240	—	240	
Razem . . .	4.556	4.160	4.456	—	4.456	

25. Łańcut. Krajowy naukowy warsztat tkacki im. Franciszka Józefa.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901 Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Koruny				
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	—	Nie preliminuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek miejscowego Towarzystwa produkcyjnego i handlowego, które w zamian dostarcza bezpłatnie przędzy tak na wyrób, jakoteż do celów naukowych, i opłaca wynagrodzenie uczniów.
2. Subwencye:						
a) od gminy	500	500	500	—	500	
b) od Rady powiatowej . . .	600	600	600	—	600	
c) od c. k. Rządu	900	800	1.000	—	1.000	
d) z funduszów krajowych .	2.320	2.260	2.270	—	2.270	
Razem . . .	4.320	4.160	4.370	—	4.370	

Rozchód.						
1. Płace:						
a) instruktor:						
α) *płaca* . . . . . *1.440 K.*						
β) *dod. na mieszk.* . . *360* „						
γ) „ *pięcioletni* . *160* „	1.960	1.800	1.960	—	1.960	Instruktor pobiera I. dodatek pięcioletni w kwocie 160 k„ od dnia 1. stycznia 1900.
b) przodownik	720	720	720	—	720	
2. Donajem lokalu	480	480	480	—	480	
3. Opał	500	484	500	—	500	
4. Oświetlenie						
5. Usługa	360	360	360	—	360	
6. Środki naukowe	200	250	200	—	200	
7. Rozmaite wydatki	100	66	150	—	150	Więcej wedle potrzeby.
Razem . . .	4.320	4.160	4.370	—	4.370	

26. Rychwałd. Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.

	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	—	Nie preliminuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek miejscowego Towarz. tkaczy, które w zamian dostarcza bezpłatnie przędzy tak na wyrób, jakoteż do celów naukowych i opłaca wynagrodzenie uczniów.
2. Subwencye:						
— od gminy	—	—		—	—	Gmina dostarcza bezpłatnie pomieszczenia dla warsztatu wraz z opałem, oświetleniem i usługą.
a) od Rady powiatowej . . .	400	800	400	—	400	
b) od c. k. Rządu	1.000	960	1.000	—	1.000	
c) z funduszów krajowych .	2.110	666	2.110	—	2.110	
Razem	3.510	2.426	3.510	—	3.510	

Rozchód.

1. Płace:					
a) instruktor fachowy	1.440	1.440	1.440	—	1.440
b) nauczyciel czytania, pisania i rachunków	600	600	600	—	600
c) przodownik warsztatowy .	720	—	720	—	720
d) katecheta	100	—	100	—	100
2. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	400	182	400	—	400
3. Rozmaite inne wydatki . . .	200	170	200	—	200
4. Na ubezpieczenie od ognia inwentarza szkolnego . . .	50	34	50	—	50
Razem	3.510	2.426	3.510	—	3.510

27 Wilamowice. Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.

	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony				
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	—	Nie preliminuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek miejscowego Towarzystwa tkaczy, które w zamian dostarcza bezpłatnie przędzy tak na wyrób jakoteż do celów naukowych i opłaca wynagrodzenie uczuiów.
2. Subwencye:						
a) od gminy	400	400	400	—	400	Oprócz tego dostarcza gmina bezpłatnie pomieszczenia dla warsztatu wraz z opałem, oświetleniem i usługą.
b) od Rady powiatowej . . .	100	100	100	—	100	
c) od c. k. Rządu	1.000	800	1.000	—	1.000	
d) z funduszów krajowych .	2.660	1.136	1.360	—	1.360	
Razem . . .	4.160	2.436	2.860	—	2.860	

Rozchód.

1. Płace:						
a) instruktor:						
α) *płaca . . . . 1.440 K.*						
β) *I. dod. pięciolet. 160* .	1.600	1.440	1.600	—	1.600	Instruktor pobiera I. dodatek pięcioletni w kwocie 160 k., od dnia 1. stycznia 1900.
b) przodownik	600	600	600	—	600	
c) katecheta	—	—	100	—	100	Z powodu koniecznej potrzeby.
— Na rozszerzenie lokalu . . .	1.000	—	—	—	—	
2. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	800	220	400	—	400	Mniej gdyż odpada kredyt nadzwyczajny na zakupno dwóch krosien i maszyny do zwijania cewek.
3. Rozmaite inne wydatki . . .	140	168	140	—	140	
4. Na zabezpieczenie od ognia inwentarza szkolnego . . .	20	8	20	—	20	
Razem . . .	4.160	2.436	2.860	—	2.860	

77. Rakszawa. Krajowa szkoła sukiennicza.

Przychód.

	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	—	Nie preliminuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek Towarzystwa produkcyjnego i handlowego w Łańcucie, które w zamian dostarcza bezpłatnie wszelkich materyałów potrzebnych tak do wyrobów, jakoteż do celów naukowych i opłaca wynagrodzenie uczniów.
2. Od kierownika za oświetlenie w mieszkaniu	—	—	50	—	50	
3. Subwencye:						
a) Od Rady powiatowej . .	1.000	1.000	1.000	—	1.000	
b) od c. k. Rządu	5.600	5.000	6.000	—	6.000	
c) z funduszów krajowych .	8.220	8.890	8.942	900	9.842	
Razem . . .	14.820	14.890	15 992	900	16.892	

Rozchód.

1. Płace:						
a) kierownik:						
α) *płaca . . . 3600 K.*						
β) *I. dod. pięc 400* „	3.000	3.000	4.000	—	4.000	Więcej z powodu regulacyi płac kierowników ze studyami technicznymi i w załatwieniu petycyi wniesionej do Wys. Sejmu pod L. S. 600/1900. Pierwszy dodatek pięcioletni przypada od 1. stycznia 1901.
b) instruktor tkactwa . . .	1.440	1.440	1.440	—	1 440	
c) instruktor farbiarstwa . .	1.440	1.440	1.440	—	1.440	
d) nauczycie pomocniczy . .	600	600	600	—	600	
e) pomocnik kancelaryjny i nauczyciel buchalteryi i stylistyki	960	960	960	—	960	
f) przodownik w tkalni . .	720	720	720	—	720	
g) pomocnik warsztatowy w tkalni	360	360	384	—	384	Więcej celem wyrównania poborów miesięcznych.
h) pomocnik warsztatowy w farbiarni	360	360	384		384	
i) stróż nocny	300	288	300	—	300	
2. Utrzymanie lokalu	200	1.016	300	900	1.200	Kredyt nadzwyczajny wstawia się na wymianę podłogi i na 6 pieców.
3. Opał	1.400	1.314	1.400	—	1.400	
4. Oświetlenie	100	74	200	—	200	Więcej wedle potrzeby.
5. Usługa	360	360	384	—	384	Więcej celem wyrównania poborów.
6. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	540	738	540		540	
7. Rozmaite inne wydatki . . .	540	722	440	—	440	Z kredytu tego pokrywane są także koszta wyjazdów kierownika do Towarzystwa produkcyjno-handlowego w Łańcucie.
8. Na ubezpieczenie budynków i inwentarza	300	182	300	—	300	
9. Koszta utrzymania w ruchu tkalni mechanicznej	2.200	1.316	2.200	—	2.200	
Razem . . .	14.820	14.890	15.992	900	16.892	

E. Szkoły dla wyrobów koronkarskich i haftów.

29. Zakopane. Krajowa szkoła koronkarska.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901 Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		K o r o n y				
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	4.800	3.486	4.200	—	4.200	Mniej na podstawie wynikłości za r. 1899.
— Zaliczka z r. 1898	—	260	—	—	—	
2. Subwencye:						
a) od c. k. Rządu	1.600	1.200	1.600	—	1.600	
b) z funduszów krajowych .	4.500	4.358	4.400	—	4.400	
Razem . . .	10.900	9.304	10.200	—	10.200	

Rozchód.						
1. Płace:						
a) kierowniczka:						
α) *płaca . . . . 1.680 K.*						
β) *I. i II. dod. pięc. 320* „	2.000	2.000	2.000	—	2.000	Kierowniczka pobiera drugi dodatek pięcioletni od 1. września 1897 w kwocie 160 kor.
b) nauczycielka pomocn. I. .	720	720	720	—	720	
c) „ „ II. .	400	400	400	—	400	
d) „ „ III. .	400	400	400	—	400	
e) nauczyciel rysunków . .	480	480	480	—	480	
f) katecheta	100	100	100	—	100	
g) nauczyciel czytania, pisania i rachunków	240	240	240	—	240	
h) pomocnik kancelaryjny .	360	360	360	—	360	
2. Wynajem lokalu	800	800	800	—	800	
3. Opał	200	160	200	—	200	
4. Oświetlenie	120	38	120	—	120	
5. Usługa	200	200	200	—	200	
6. Materyał	1.100	640	800	—	800	Mniej na podstawie wynikłości r. 1899.
7. Uzupełnienie inwentarza .	100	10	100	—	100	
8. Środki naukowe	200	60	200	—	200	
9. Rozmaite inne wydatki . .	280	100	280	—	280	
10. Wynagrodzenie uczenic . .	3.200	2.596	2.800	—	2.800	Mniej jak poz. 1. doch.
Razem . . .	10.900	9.304	10.200	—	10.200	

30. Bobowa. Krajowa szkoła koronkarska.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	400	—	500	—	500	Więcej z powodu wzrostu frekwencyi.
2. Subwencye:						
a) od Rady powiatowej . .	200	—	200	—	200	
b) od c. k. Rządu	800	—	800	—	800	
c) z funduszów krajowych .	460	—	780	—	780	
Razem . . .	1.860	—	2.280	—	2.280	

Rozchód.						
1. Płaca nauczycielki	1.200	—	1.200	—	1.200	
2. Materyał	200	—	320	—	320	Więcej z powodu jak poz. 1 doch.
3. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	100	—	80	—	80	Mniej wedle potrzeby.
4. Wynagrodzenie uczenic . .	300	—	600	—	600	Więcej z powodu jak poz. 1. doch.
5. Rozmaite inne wydatki . .	60	—	80	—	80	Więcej wedle potrzeby.
Razem . . .	1.860	—	2.280	—	2.280	

31. Maków. Szkoła hafciarska.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony				
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	600	838	600	—	600	
2. Subwencye:						
a) od gminy	96	192	96	—	96	
b) od Rady powiatowej . . .	50	50	50	—	50	
c) od c. k. Rządu	800	700	1.000	—	1.000	
d) z funduszów krajowych .	1.728	1.622	1.728	—	1.728	
Razem . . .	3.274	3.402	3.474	—	3.474	

Rozchód.						
1. Płace:						
a) nauczycielka kierująca . .	1.200	1.200	1.200	—	1.200	
b) nauczycielka pomocnicza .	400	360	400	—	400	
c) katecheta	200	200	200	—	200	
d) ryczałtowy zwrot kosztów podróży za fachowy nadzór	200	200	200	—	200	
2. Opał i usługa	100	154	100		100	Stowarzyszenie pożyczkowe „Wzajemna pomoc“ w Makowie, dostarcza dla szkoły na mocy umowy do LW. 36.11/895 dwóch pokoi za zwrotem kosztów opału i usługi w kwocie 100 k. rocznie. Więcej z powodu zwiększonej produkcyi jak poz. 1. dochodów.
3. Oświetlenie	24	—	24	—	24	
4. Materyał	300	424	300	—	300	
5. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	400	40	400	—	400	
6. Wynagrodzenie uczenic . . .	300	548	300	—	300	
7. Rozmaite inne wydatki . . .	150	276	350	—	350	Więcej na wydatki nadzwyczajne.
Razem . . .	3.274	3.402	3.474	—	3.474	

32. Sieniawa. Kurs dla podmajstrzych murarskich.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie
			Korony			
1. Subwencye:						
a) od gminy	600	—	600	—	600	
b) od Rady powiatowej . . .	400	—	400	—	400	
c) od J. O. ks. Adama Czartoryskiego	100	—	100	—	100	
d) z funduszów krajowych .	600	—	600	—	600	
Razem . . .	1.700	—	1.700	—	1.700	

Rozchód.						
1. Wynagrodzenie za kierownictwo kursu	300	—	300	—	300	
2. Opłata za naukę zawodową .	720	—	720	—	720	
3. Opłata za naukę uzupełniającą	360	—	360	—	360	
4. Środki naukowe	320	—	320	—	320	
Razem . . .	1.700	—	1.700	—	1.700	

33. Lwów Krajowa keramiczna stacya doświadczalna przy c. k. szkole politechnicznej.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Dochody własne:						
a) opłata za badanie materyałów na ich przydatność przemysłową, niemniej opłaty od przemysłowców, fabryk i w ogóle za czynności w ich interesie przez stacyę wykonane	1.000	432	700	—	700	
b) dochód ze sprzedaży typowych wyrobów stacyi, jak wzorów zastosowania szkliw, polew, farb, emalij i nowych technik stacyi . . .	200	—	100	—	100	Mniej na podstawie wynikłości za rok 1899.
c) opłaty od praktykantów pobierających naukę w stacyi	60	—	—	—	—	
2. Dotacya z funduszu krajowego	9.100	9.526	9.079	432	9.511	
Razem . . .	10.360	9.958	9.879	432	10.311	

Rozchód.

1. Płace:						
a) Dyrektor:						
α) *płaca* . . . . *4.000 K.*						
β) *dod. aktywalny* *720* „						
γ) *I. dod. pięcioletni* *400* „						
δ) *II.* „ „ *400* „						
ε) *III.* „ „ *239* „	5.520	5.520	5.759	—	5.759	Trzeci dodatek pięcioletni rozpoczyna się 26. maja 1901.
b) Adjunkt	1.440	1.320	720	—	720	Mniej z powodu, iż w braku odpowiedniego technika przyjęto funkcyonaryusza dla pomocniczych czynności za niższem wynagrodzeniem.
c) Laborant po 120 kor. miesięcznie	1.440	1 440	1.440	—	1.440	
2. Usługa po 50 kor. miesięcznie	600	600	600	—	600	
3. Uzupełnienie ingredencyi keramicznych	200	96	200	—	200	
4. Opał lokalu stacyi	300	562	300	—	300	
5. Opał pieców technicznych .	240		240	—	240	
6. Gaz do oświetlania i do celów technicznych	200	174	200	—	200	
7. Koszta kancelaryjne, frachty i portorya	160	54	160	—	160	
8. Biblioteka i czasopisma . .	160	62	160	—	160	
9. Wydatki nieprzewidziane .	100	130	100	—	100	
10. Budowa pieca muflowego .	—	—	—	432	432	Z powodu potrzeby pieca do wypału większych wyrobów keramicznych.
Razem	10.360	9.958	9.879	432	10.311	

34. Lwów. Stacya doświadczalna mechaniczno-technologiczna.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Opłaty od stron za przeprowadzone badania	—	—	300	—	300	
2. Dotacya z funduszów krajowych	750	—	3.500	—	3.500	
Razem . . .	750	—	3.800	—	3.800	

Rozchód.

1. Płace:						
a) asystent	—	—	1.600	—	1.600	
b) laborant	—	—	1.200	—	1.200	
2. Opał, gaz i woda	750	—	100	—	100	
3. Wydatki administracyjne . .	—		800	.	800	
4. Rozmaite	—	—	100	—	100	
Razem . . .	750	—	3.800	—	3.800	

LW. 61721/1900.

Alegat do rubr. XVII. wydatków preliminarza fund. kraj. na rok 1901.

PRELIMINARZ

funduszu koszar krajowych

na rok

1901

LW. 52.180/1900.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Dochody. Fundusz koszar

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne K.	Wniosek na rok 1901 nadzwycz. K.	Wynikłość z roku 1899 K.	Kwota uchwalona na rok 1900 K.
		Dochody.				
I.	1	Pozostałość kasowa	—	—	55.610	11.000
II.	2	Wynagrodzenie za koszary i szpitale wojskowe	147.242	—	142.242	144.642
III.	3	Odsetki od kapitałów chwilowo lokowanych	3.000	—	4.365	2.188
IV.	4	Dotacya z funduszu krajowego . .	103.726	—	111.200	108.000
		Suma dochodów . .	253.968	—	313.417	265.830

Wyjaśnienia.

Do rubryki I. **Dochody** funduszu, lokowane na 4% rachunku bieżącym w Banku krajowym, wyniosą wraz ze spodziewanymi odsetkami po 31. grudnia 1900 około 40.000 K
Od tego spodziewane po ten czas

Wydatki:

1. 4% odsetki od resztującego długu 2,680.000 K z dołu za II. półrocze 1900 . . . . . 53.600 K.
2. Asekuracya . . . . . 2.800 „
3. Należytości rządowe, koszta syndyka i inne około . 400 „ 56.800 „

Okaże się **niedobór** w sumie . . . . . 16.800 K
który będzie pokryty chwilową zaliczką z funduszu byłego Korpusu Ochotników z roku 1859. (Obacz rubryka VI. wydatków). — Niedobór ten przewidziany był w budżecie na rok 1900 w kwocie 20.000 K.

Do rubryki II. Wynagrodzenie roczne za koszary i szpitale wojskowe:

1. za koszary we Lwowie (na Wulce) . . . . . 39.627 K 72 h.
2. „ ujeżdżalnię we Lwowie na Wulce . . . . . 4.751 „ 51 „
3. „ koszary w Zaleszczykach . . . . . 25.239 „ 80 „
4. „ „ „ Trembowli . . . . . 23.999 „ 77 „
5. „ „ „ Rawie ruskiej . . . . . 23.751 „ 10 „
6. „ „ „ Mostach wielkich . . . . . 19.608 „ 80 „
7. „ mieszkanie pułkownika w Mostach wielkich . . . 2.239 „ 12 „
8. „ „ sztabu i koszary pionierów w Mostach wielkich . 3.278 „ 83 „
9. „ szpital w Mostach wielkich . . . . . 2.190 „ 30 „
10. „ „ „ Zaleszczykach . . . . . 2.555 „ 70 „

Razem . . . 147.242 K 64 h.

Do rubryki III. Na podstawie 3-letniego przecięcia i spodziewanej zwyżki z powodu pozostawienia kapitałów na lokacyi do końca II. półrocza 1901 preliminuje się okrągło . . . . . 3.000 K

Do rubryki IV. W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z 8. lutego 1895 . . 103.690 „

krajowych. Wydatki.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne K.	Wniosek na rok 1901 nadzwycz. K.	Wynikłość z roku 1899 K.	Kwota uchwalona na rok 1900 K.
		Wydatki.				
I.	1	Częściowa spłata $1^1/_2$ milionowej pożyczki (9. i 10. rata) . . .	115.800	—	80.000	80.000
II.	2	4% odsetki od $1^1/_2$ milionowej pożyczki, wziętej od c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego	103.726	—	111.200	108.000
III.	3	Asekuracya budynków koszar krajowych	2.800	—	3.090	2.800
IV.	4	Konserwacya budynków koszar krajowych	14.240	—	—	14.430
V.	5	Koszta budowy koszar krajowych .	—	—	71.680	80.000
VI.	6	Zwrot chwilowej zaliczki funduszowi byłego korpusu ochotników z r. 1859	16.800	—	—	—
VII.	7	Należytości prawne, koszta syndyka i inne.	602	—	679	600
		Suma wydatków . .	259.968	—	266.649	285.830

Wyjaśnienia.

Do rubryki I. Całą nadwyżkę budżetową przeznacza się na zwiększenie spłaty kapitału pożyczkowego, zamiast przeto dotychczasowych 80.000 K wstawia się . 115.800 K

Do rubryki II. Dnia 31/12 1900 reszta długu z $1^1/_2$ milionowej pożyczki wyniesie . . . . . 2,680.000 K
Dnia 1/1 1901 spłaconą będzie 9. rata . . . 57.900 „
zostanie dług . . . . . 2,622.100 K

Fundusz koszar krajowych.

Od tej sumy 4% odsetki z dołu za czas od 1/1 do 30/6 1901 wyniosą		52.442 K
a gdy 1/7 1901 spłaci się 10. ratę . . .	57.900 K	
zostanie dług	2,564.200 K	
Od tej sumy 4% odsetki z dołu za czas od 1/7 do 31/12 1901 wyniosą		51.289 „
preliminuje się przeto razem, jak wyżej . .		103.726 K
Do rubryki III. Preliminuje się jak na r. 1900		2.800 „
Do rubryki IV. Na podstawie ugody z c. k. Skarbem wojskowym do LW.9823/900 wstawia się stały wydatek w wysokości $^1/_2$% rocznie od kosztów budowy koszar, tj.		14.240 „
Do rubryki VI. Preliminuje się 16.800 K. jak wyjaśnienie do rubryki I. dochodów.		
Do rubryki VII. Przeciętnie i w przybliżeniu		602 „

LW. 61.721/1900.

Alegat do preliminarza funduszu krajowego na rok 1901.

PRELIMINARZ

przychodu i rozchodu podatków państwowych Galicyi i Wielkiego Księstwa krakowskiego

na rok

1 9 0 1

(z 1-nym załącznikiem)

udzielony przez c. k. krajową Dyrekcyę Skarbu we Lwowie odezwą z dnia 13. sierpnia 1900, l. 80.667 (LW. 56.440/1900).

(Odpis).

L. porządkowa	Nazwa rubryk	Wynik poprzedniego roku, t. j. 1899 K.	h.	Przyzwolony budżet na rok 1900 K.	h.	Preliminarz na rok 1901 K.	h.	Uwaga.
	Przychód.							
1	Podatek gruntowy	8,189.968	—	8,632.000	—	9,200.000	—	Ile z kwoty preliminiwanej na rok 1901, podlegającej dodatkom krajowym, przypada na Galicyę wschodnią i zachodnią, a ile na Wielkie Księstwo krakowskie, podać nie można, gdyż preliminarz sporządza się z przecięcia trzech lat, dla całego kraju.
2	» domowo-czynszowy . .	2,956.219	—	3,072.000	—	3,200.000	—	
3	» klasowy	4,151.517	—	3,970.000	—	4,550.000	—	
4	5% podatek od dochodu z domów uwolnionych od podatku czynszowego .	490.499	—	380.000	—	490.000	—	
5	dotychczasowy podatek zarobkowy i dochodowy (dawny) . . .	350.540	—	190.000	—	120.000	—	
6	ogólny podatek zarobkowy (powszechny)	2,203.788	—	2,304.000	—	2,400.000	—	
7	podatek zarobkowy uiszczany przez obnośników i przedsiębiorstwa wędrowne .	16.405	—	10.000	—	12.000	—	
8	podatek zarobkowy uiszczany przez przedsiębiorstwa i towarzystwa obowiązane do publicznego składania rachunków .	2,265.597	—	2,260.000	—	2,500.000	—	
9	podatek rentowy	1,013.578	—	660.000	—	900.000	—	
10	podatek osobisto dochodowy . .	2,668.369	—	3,320.000	—	3,200.000	—	
11	podatek od wyższych poborów służbowych	91.661	—	88.000	—	90.000	—	
12	egzekutne	1,180.635	—	1,040.000	—	1,050.000	—	
13	odsetki zwłoki	174.891	—	162.800	—	160.000	—	
14	grzywny	7.354	—	—	—	7.500	—	
	Suma .	25,761.021	—	26,088.800	—	27,879.500	—	

(ODPIS)

VORANSCHLAG

über den Ertrag der directen Personalsteuern im Jahre 1901.

1	2	3	4	5	6	7	8
Steuergattung	Netto-Einnahme pro praeterito und currenti in Übereinstimmung mit dem Rechnungsabschlusse für das Jahr 1899	Realisirte Abschreibungen	Vorschreibung: für das Jahr 1899	Vorschreibung: für das Jahr 1900	für das Jahr 1901 wird präliminirt ein Ertrag	Präliminarsumme laut des gedruckten Stats-Voranschlages für das Jahr 1900	Anmerkung
	in Kronen						
Allgemeine Erwerbsteuer:							ad Post 5. Wurde die anfängliche Vorschreibung aus den Summarien »O« und »p« eingestellt.
a) contingentirte	1,911.333	—	—	2.054.037	—	—	ad Post 6. a) Der Ertrag an der bishörigen Erwerbsteuer ist noch mit einen Betrage von 40·000 Kronen
b) nicht contingentirte	292 455	—	—	113.050	—	—	an bisherigen Einkommensteuer mit 80.000 "
Summe der allgemeinen Erwerbsteuer	2,203.788	592.752	—	2.167.087	a) 120.000 \ 2,400 000 /	2,304.000	Zusammen mit 120.000 Kronen zu gewärtigen.
Erwerbsteuer von Hausir und Wandergewerben	16.405	—	—	—	12.000	10.000	Der gegenüber dem Vorjahre präliminirte Mehrbetrag pr. 2.000 Kronen hat seine Rechtfertigung in dem Umstande, dass diese Steuergattung stets zunimmt.
Erwerbsteuer von den der öffentlichen Rechnungslegung unterworfenen Unternehmungen	2,265.597	53.488	3.676.000	—	2,500.000	2,260.000	Der Ertrag an dieser Steuer wird pro 1901 mit 2,500.000 Kronen voranschlagt dass ein solcher Ertrag mindestens anzuhoffen ist, weil diese Steuergattung stetig zunimmt und noch vielfache rückständige ergiebige Bemessungen in Aussicht sind.
Rentensteuer:							In dem ad Post 6. ausgewiesen Ertrage ist ein Betrag von 385.512 Kronen als 10% Rentenstener von dem bei der Landesbuchhaltung zu erhebenden Zinsenerfordernisse der öffentlichen Fonds- und ständischen Obligationen der Landesanlehen und der Propinationsfonds-Obligationen enthalten.
a) im Wege des Abzuges	890 325	—	897.282	—	748.000	—	
b) auf Grund von Bekenntnissen	123.253	—	151 718	—	152.000	—	
Summe der Rentensteuer	1,013.578	5.612	1,049 000	—	900.000	660.000	Der Mehrerfolg per 240.000 Kronen findet seine Begründung in dem überaus grossen Mehrertrage der Netto-Einnahme im Jahre 1899 gegenüber einer solchen Einnahme pro 1898.
Personaleinkommensteuer:							
a) von Steuerpflichtigen selbst einzuzahlende	1,970.131	—	2,519.908	—	—	—	Diese Steuer kann höchstens mit einem Ertrage pr. 3.200.000 Kronen voranschlagt werden u. z. in Betrachtnahme der Nettoerträge pro 1898 u. 1899 aus denen man auf eine Erhöhung diezer Steuer schliessen kann.
b) von Dienstgeber in Abfuhr zu bringende	217.655	—	270.704	—	—	—	
c) von aus Hof- und Staatskassen erhobenen Bezügen:							
α) im Subjournal der dir. Steuern verrechnet	131.683	—	492.388	—	—	—	
β) von fremden Etats	348.900	—	—	—	—	—	
Summe der Personaleinkommensteuer	2.668.369	40.236	3.283.000	—	3.200 000	3.320.000	
Besoldungssteuer:							
a) von aus Hof- und Staatskassen erhobenen Bezügen:							Da diese Steuer im Jahre 1899 gegen das Jahr 1898 einen bedeutenden Mehrbetrag abgibt, wird dieselbe mit 90.000 pro 1901 voranschlagt.
α) im Subjournal der dir. Steuern verrechnet	17.573	—	—	—	—	—	
β) von fremden Etats	22.042	—	48.270	—	—	—	
b) von den Bezügen der Landes, Gemeinde und sonstigen Privatbeamten	52.046	—	45.730	—	—	—	
Summe der Besoldungssteuer	91.661	3.100	94.000	—	90.000	88.500	
Zusammen	8,259.398	695.588	8,102.000	2,167.087	9,222.000	8.642.000	

WYKAZ A)

podatków państwowych preliminowanych na rok 1901, od których **mają być** pobierane dodatki krajowe.

Liczba porządk.	Nazwa podatku (rodzaj)	Pojedyńczo kor.	Razem kor.	Uwaga
1	**Podatek gruntowy.**	—	9,200.000	
2	**Podatek domowy.**			
	a) domowo-czynszowy	3,200.000		
	b) „ klasowy	4,550.000		
	c) 5% od domów wolnych od podatku czynszowego .	490.000	8,240.000	
3	**Inne podatki.**			
	a) ogólny zarobkowy	2,520.000		
	b) zarobkowy od domokrążców i wędrownych przedsiębiorstw	12.000		
	c) zarobkowy od przedsiębiorstw obowiązanych do publicznego składania rachunków	2,500.000		
	d) podatek rentowy od fasyonowanych	152.000		
	e) „ od wyższych płac	90.000	5,274.000	
	Suma ogólna A) .		**22,714.000**	

WYKAZ B)

podatków państwowych preliminowanych na rok 1901 od których **nie mają być** pobierane dodatki krajowe.

1	Podatek rentowy pobierany w drodze potrąceń . .	—	748.000	
2	„ osobisto-dochodowy cały	—	3,200.000	
3	Egzekutne	—	1,050.000	
4	Odsetki zwłoki	—	160.000	
5	Grzywny	—	7.500	
	Suma ogólna B) .	—	**5,165.500**	

Zestawienie.

Suma A)	22,714.000 K.
„ B)	5,165.500 „
Razem . .	27,879.500 K.

zgodnie z preliminarzem podatków państwowych na rok 1901.

N. B. Wedle zaciągniętej w krótkiej drodze informacyi w c. k. krajowej Dyrekcyi Skarbu podatki pod 1 i 2 a), b), c) wymienione, wstawione są do preliminarza *brutto*, bez wszelkich potrąceń co do opustów; zaś podatki pod poz. 3 wymienione, wstawione są do preliminarza *netto* po uwzględnieniu opustów.

LW. 80.047/900.

We Lwowie dnia 27. listopada 1900.

Aleg. 4

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie prowizoryum budżetowego na I. kwartał 1901 r.

Wysoki Sejmie.

Z powodu zwołania sesyi sejmowej pod koniec roku, a tem samem niemożności uchwalenia budżetu na rok 1901 przed rozpoczęciem roku budżetowego, Wydział krajowy przedkłada wniosek na uchwalenie trzymiesięcznego prowizoryum budżetowego.

Uchwała proponowana obejmuje upoważnienie do czynienia zwyczajnych wydatków na podstawie budżetu r 1900 i do pobierania dodatków krajowych według stopy, uchwalonej na rok 1900

Wprawdzie Wydział krajowy wnosi w przedłożeniu budżetowem na r. 1901 obniżenie dodatków krajowych w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 4. maja 1900 do tej wysokości, jaka była pobieraną w r. 1899, jednakowoż zniżenie to jest zawisłem od tego, czy projektowane wprowadzenie z dniem 1. stycznia 1901 krajowego dodatku do państwowego podatku od spirytusu wejdzie w życie, czy zatem spodziewany z tego źródła dochód istotnie wpłynie do skarbu krajowego.

Gdyby zaś projekt tej ustawy, którą Wys. Sejm otrzyma równocześnie z niniejszem sprawozdaniem jako przedłożenie rządowe, nie otrzymał sankcyi cesarskiej z powodów, przedstawionych w sprawozdaniu Wydziału krajowego w budżecie na rok 1901, a tem samem oczekiwany dochód z tego źródła zawiódł, w takim razie wobec nader oszczędnego preliminowania wydatków, uwzględniającego tylko nieodzowne potrzeby, wypadłoby nietylko zatrzymać stopę procentową dodatków z roku 1900, ale nadto, nie chcąc jej jeszcze podnosić, szukać dalszego pokrycia w pożyczce.

Z tych tedy powodów uznał Wydział krajowy za wskazane prosić Wysoki Sejm o upoważnienie do pobierania w I. kwartale roku 1901 dodatków w wysokości zeszłorocznej, gdyż przez to nie przesądza się wcale sprawy definitywnego oznaczenia stopy procentowej, a opodatkowani nie poniosą skutkiem tego najmniejszego

uszczerbku. Gdyby bowiem w I. kwartale zapłacili w dodatkach krajowych więcej, aniżeli wypadało z definitywnie oznaczonej stopy procentowej, to nadwyżka ta będzie im zwróconą względnie potrąconą przy płaceniu za II. kwartał.

Wydział krajowy wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm upoważnia Wydział krajowy do czynienia wydatków zwyczajnych z funduszu krajowego na rachunek roku budżetowego 1901 na podstawie budżetu na rok 1900.

II. Sejm upoważnia do pobierania na rzecz funduszu krajowego dodatków do państwowych podatków bezpośrednich, a mianowicie:

a) dodatku do państwowego podatku gruntowego, domowo-czynszowego, domowo-klasowego i do 5% podatku od wolnych domów w wysokości 65 groszy od każdej korony całej przypisanej należytości tych podatków;

b) dodatek do państwowych podatków bezpośrednich osobistych, ustanowionych ustawą z 25. października 1896 Dz. pr. p. Nr. 220, z wyjątkiem podatku osobisto-dochodowego, w wysokości 72 groszy od każdej korony całej przypisanej należytości tych podatków;

c) opodatkowani w mieście Krakowie, tudzież w powiatach krakowskim i chrzanowskim opłacać będą dodatek do podatków,

wymienionych w II. a) w wysokości 54 gr., zaś do wymienionych w II. b) w wysokości 61 gr. od każdej korony całej przypisanej należytości tych podatków.

III. Upoważnienia powyższe pod I. i II. udzielone, obowiązują po dzień 31. marca 1901 r.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Ks. Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

St. Badeni wł. r.

Sprawozdawca:

Józef Wereszczyński wł. r.

Członek Wydziału krajowego.

LW. 36.220/1900.

Aleg 5

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o zamknięciu rachunków funduszów krajowych za rok 1899.

Wysoki Sejmie!

W wykonaniu postanowień §. 18. statutu krajowego i §. 6. instrukcyi, przedkłada Wydział krajowy zamknięcie rachunków wszystkich pod zarządem Reprezentacyi kraju zostających funduszów za rok 1899, a mianowicie:

pod lit. A. funduszów budżetem objętych,
„ „ B. „ „ nieobjętych,
„ „ C. funduszu propinacyjnego miast,
„ „ D. „ pożyczkowego dla gmin na budowę koszar,
„ „ E. „ koszar wojskowych,
„ „ F. „ byłego galic. korpusu ochotników,
„ „ G. „ pożyczkowego na cele melioracyjne,
„ „ H. „ dla gmin na budowę szkół,
„ „ I. „ kolejowego,
„ „ K. stałego funduszu przemysłowego, } administrowanych w Banku krajowym.
„ „ L. funduszu pożyczkowego dla Kółek rolniczych, } administrowanych w Banku krajowym.
„ „ M. stałego funduszu hodowlanego, } administrowanych w Banku krajowym.
„ „ N. funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego, } administrowanych w Banku krajowym.
„ „ O. sumaryczne zestawienie obrotu brutto i stanu majątkowego wszystkich funduszów krajowych.

Dział A. zawiera fundusze budżetem objęte.

1. Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu, wraz z szczegółowymi rachunkami:
   a) szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie,
   b) szkół rolniczych, folwarku, szkoły gorzelnictwa, gorzelni krajowej, stacyj kontrolnych i doświadczalnych w Dublanach,
   c) szkoły rolniczej, tudzież folwarku w Czernichowie,
   d) szkół niższych rolniczych w Horodence, Jagielnicy, Kobiernicach i Bereźnicy,
   e) szkoły ogrodniczej w Tarnowie,
   f) składów publicznych krajowych w Krakowie.
2. Fundusz szkolny krajowy i krajowy fundusz szkolny emerytalny.
3—35. Fundusze krajowych zawodowych szkół i naukowych warstatów przemysłowych.
36—37. Krajowy szpital powszechny we Lwowie (2 oddziały).
38. Fundusz podrzutków we Lwowie.

39. Zakład dla obłąkanych w Kulparkowie.
40—43. Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie (4 oddziały).
44. Fundusz policyi krajowej.
45. Fundusz pożyczki krajowej z r. 1883.
46. „ „ „ „ 1884.
47. „ „ „ „ 1885.
48. „ „ „ „ 1891.
49. „ „ „ „ 1893.
50. „ pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne.
51. „ regulacyi rzeki Gniłej Lipy.
52. „ „ potoku Kisieliny.
53. „ „ rzeki Łęgu.
54. „ „ potoku Krzemienicy z Babulówką i Trześni.
55. „ „ rzeki Brnia Nowego z dopływami.
56. „ „ „ Białej z dopływami i uzupełnienia obwałowania prawego brzegu Dunajca.
57. „ dla zabudowania potoków górskich w dorzeczu Skawy.
58. „ „ uzupełnienia obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami.
59. „ regulacyi rzeki Bugu od Pełtwi do granicy państwa.
60. „ na zabudowanie potoku górskiego Niszkówki.
61. „ regulacyi Złotej Lipy.
62. „ osuszenia bagien Łańcucko-Jarosławskich.
63. „ regulacyi potoku Dumnego.
64. „ obwałowania lewego brzegu Dunajca.
65. „ regulacyi rzeki Przegnojówki.
66. „ osuszenia bagien Stojanowskich.
67. „ dla zabudowania potoków górskich w dorzeczu Dniestru.
68. „ na zabudowanie potoku Glińsko.
69. „ regulacyi środkowej sekcyi rzeki Gniłej Lipy.
70. „ zabudowania potoku Bystra.
71. „ regulacyi górnego Dniestru.
72. „ obwałowania Wisły i Wisłoki w powiecie Mieleckim.
73. „ regulacyi rzeki Trześniówki.
74. „ na zabudowanie potoku górskiego Michałów.
75. „ konserwacyi obwałowania Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim.
76. „ emerytury dozorców melioracyjnych.
77. „ kultury krajowej.
78. „ stanowy sierociński.
79. „ Aleksandra hr. Stadnickiego.
80. „ pożyczki krajowej z r. 1873.
81. „ podrzutków w Krakowie.

Dział B. zawiera fundusze budżetem nieobjęte.

1. Fundusz pomnika Kościuszki.
2—215. Fundusze stypendyjne.
216. Administracyę dóbr Winniki.
217. Fundusz galicyjskich inwalidów wojskowych.
218. „ niżankowickich inwalidów wojskowych.
219. „ posagowy Jana i Filipiny Komarnickich.
220. Zakład narodowy im. Ossolińskich.
221. Fundusz zapomogi byłego obwodu tarnowskiego.
222. „ budowy domu podrzutków we Lwowie.
223. „ ś. p. Pelagii Russanowskiej.
224. „ szkół ludowych z r. 1872.
225. „ Wincentego Łodzia Ponińskiego.
226. „ Franciszka Kochmana dla literatów.
227. „ „ „ „ dziewcząt służących.

228. Fundusz ś. p. Maryi Jędrzejowiczowej.
229. „ pomnika hr. Gołuchowskiego.
230. Fundacyę sandecką „Dom roboczy“.
231. Fundusz hr. Weissenwolffowej.
232. „ ś. p. Piotra hr. Wodzickiego.
233—238. Fundusze ś. p. dra Józefa H. Malinowskiego.
239. Fundusz Karola Brzozowskiego dla bursy stanisławowskiej.
240. „ im. A. Schiffnera.
241. „ Maryi Mochnackiej dla ciemnych.
242. „ Edwarda Lewińskiego dla włościan.
243. Fundacyę ś. p. Anny Helclowej.
244. Fundusz „Macierzy polskiej“.
245. „ Feliksy z hr. Golejewskich Czarkowskiej.
246—247. Fundusze z legatu ś. p. Józefa Ciemierzyńskiego.
248. Fundusz ku podniesieniu rybactwa.
249. „ Teofili i Malwiny Łukowskich.
250 Fundacyę posagową ś. p. Siemianowskich dla dziewcząt
251. „ ś. p. Siemianowskich dla wdów po nauczycielach.
252. „ hr. Weissenwolffowej dla dotkniętych chorobą.
253. „ ś. p. Leonarda Wężyka na rzecz szkoły rolniczej w Czernichowie.
254. „ bursy ks. Leona Sapiehy dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych.
255. „ Franciszka Steczkowskiego z Jasła.
256. „ posagową ś. p. Zaręby Skrzyńskiego dla panien szlacheckich.
257. „ „ „ „ „ dziewcząt wiejskich.
258. „ dom ubogich w Strzeliskach nowych.
229. „ Piotra Krzeczunowicza dla nieuleczalnych i rekonwalescentów.
260—262. Fundusze im. Józefa Kosvitzkiego.
263. Fundusz im. Henryka Starzewskiego.
264. „ zboru św. Klaudyi.
265. „ emerytury aktorów sceny polskiej we Lwowie.
266. „ Krupacza Józefa dla c. k. inwalidów wojskowych.
267. „ ś. p. Wiktora hr. Baworowskiego.
268—269. Fundacye ś. p. Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej.
270. Fundusz na zakupno książek dla zakładów przemysłowych w kraju.
271—273. Fundacyę Tytusa Kielanowskiego.
274. Fundacyę Wacława Tyzenhauza.
275. „ ks. Karoliny Lubomirskiej.
276. „ Maryem Gewürtzowej.
277. „ ks. Szaflarskiego dla Czarnego Dunajca.
278. „ „ „ Dębicy.
279. „ hr. Róży Lanckorońskiej.
280. „ Konstantego i Michaliny Pietruskich.
281. „ Eustachego Szumańskiego, ku uczczeniu jubileuszu 50 letnich rządów Najjaśniejszego Pana.
282. Depozyta gminne serwitutowe.
283. Depozyta ogólne.

Ogółem działy A i B obejmują 364, zaś razem z funduszami działów C., D., E., F., G., H., I., K., L., M., N., ... 375 funduszów
W roku 1898 wykazano w tych działach . . 364 „
z porównania okazuje się przybytek . 11 funduszów.

A mianowicie przybyły:

1. Fundusz krajowego gancarskiego kursu majsterskiego w Racie.
2. „ „ warstatu szewskiego w Uhnowie.
3. „ regulacyi górnego Dniestru.
4. „ obwałowania Wisły i Wisłoki w powiecie Mieleckim.
5. „ konserwacyjny i obwałowania Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim.

6. Fundusz stypendyjny Rozmanowskiego Mieczysława.
7. „ „ Rolanda vel. Rotlendera Leopolda dla uczniów szkół średnich (fundusz I).
8. „ „ Rolanda vel Rotlendera Leopolda dla uczenic żeńskiego Seminaryum nauczycielskiego we Lwowie (fundusz II).
9. „ „ Bielaków Józefa i Maryi dla młodzieży płci męskiej. (fundusz I).
10. „ „ Bielaków Józefa i Maryi dla młodzieży płci żeńskiej. (fundusz II).
11. Fundacya Eustachego Szumańskiego, ku uczczeniu jubileuszu 50 letnich rządów Najjaśniejszego Pana.

W formie zamknięć nie nastąpiła żadna zasadnicza zmiana; trzymano się bowiem ściśle uchwał Wysokiego Sejmu z dnia 14. października 1878, z dnia 21. grudnia 1885, i formy zamknięcia za rok 1894, którą Wysoki Sejm, uchwalając na posiedzeniu dnia 10. Stycznia 1896 absolutoryum, tem samem z zatwierdzeniem do wiadomości przyjął.

Według **sumarycznego wykazu wydatków i dochodów** wszystkich budżetem objętych funduszów, wynik jest następujący:

		W funduszach: krajowym i z tegoż dotowanych:	samoistnych niedotowanych:
Wydatki w porównaniu z budżetem większe o		619.642 zł.	1.468 zł.
Dochody od budżetu większe o	619.052 zł.		
a po strąceniu zarachowanej w dochodach pożyczki na pokrycie niedoboru funduszu kraj. . .	43.265 „	575.787 „	
Dochody od budżetu mniejsze o .			514 „
Wynik niekorzystniejszy od budżetu o .		43.855 zł.	1.982 zł.

Poniżej objaśniamy szczegółowo, jak powstał niekorzystniejszy od budżetu wynik w funduszu krajowym i w funduszach z niego dotowanych. Tutaj zaznaczamy tylko, że niekorzystniejszy wynik w funduszach samoistnych niedotowanych pochodzi głównie z niekorzystniejszych różnic budżetowych w funduszu pożyczki krajowej z roku 1873, w odnośnem zamknięciu rachunków bliżej objaśnionych.

W funduszu pożyczkowym na drogi powiatowe i gminne, dla którego osobny budżet nie został uchwalony, wydatki wynoszą:

a) na bezprocentowe pożyczki Wydziałom powiatowym		107.300 zł. — ct.
b) na lokacyę w funduszu krajowym . . .		65.567 „ 04 „
Razem . .		172.867 zł. 04 ct.
Wydatki te pokryto własnymi zasobami funduszu w kwocie . .	152.867 zł. 04 ct.	
oraz dotacyą z Rubr. X. poz. 170 wydatków funduszu krajowego .	20.000 „ — „	172.867 „ 04 „

W aktywach posiada ten fundusz:

a) w zwrotach pożyczek od Wydz. pow. . . .	327.539 zł. 60 ct.
b) na lokacyi w funduszu krajowym . . . . :	22.612 „ 72 „
Razem .	350.152 zł. 32 ct.

Do tego działu należą jeszcze następujące fundusze, których specyalne zamknięcia rachunków wykazują:

	Dochody wraz z pozostałością kasową z ubiegłego r.	Wydatki.	Pozostałość kasowa z końcem r. 1899.
1. Fund. regulacyi rzeki Gniłej Lipy:			
a) fundusz regulacyjny . . .	11.700 zł. 60 ct.	484 zł. 19 ct.	11.216 zł. 41 ct.
b) „ konserwacyjny . .	5.321 „ 52 „	— „ — „	5.321 „ 52 „
2. Fund. regulacyi potoku Kisieliny:			
a) fundusz regulacyjny . . .	33.227 „ 45½ „	32.446 „ 16½ „	781 „ 29 „
b) „ konserwacyjny . .	997 „ 31 „	19 „ 75 „	977 „ 56 „
3. Fund. regulacyi rzeki Łęgu:			
a) fundusz regulacyjny . . .	6.364 „ 61 „	5.313 „ 06 „	1.051 „ 55 „
b) fund. konser. 1) bieżący . .	10.610 „ 76 „	10.610 „ 76 „	— „ — „
b) fund. konser. 2) rezerwowy . .	7.756 „ 15 „	— „ — „	7.756 „ 15 „
4. Fund. regulacyi potoku Krzemienicy z Babulówką oraz Trześni i Rowu:			
a) fundusz regulacyjny . . .	35.654 „ 62 „	34.540 „ 04 „	1.114 „ 58 „
b) „ konserwacyjny . .	427 „ 11½ „	50 „ — „	377 „ 11½ „
5. Fund. regulacyi rzeki Nowego Brnia z dopływami:			
a) fundusz regulacyjuy . . .	28.769 „ 29½ „	26.189 „ 70½ „	2.579 „ 59 „
b) „ konserwacyjny . .	2.254 „ 02 „	— „ — „	2.254 „ 02 „
6. Fund. regulacyi rzeki Białej z dopływami i uzupełnienia obwałowania prawego brzegu Dunajca:			
a) fundusz regulacyjny . . .	131.058 „ 35 „	122.928 „ 58 „	8.129 „ 77 „
b) „ konserwacyjny . .	9.366 „ 44 „	227 „ 46 „	9.138 „ 98 „
7. Fund. dla zabudowania potoków górskich w dorzeczu Skawy . .	12.026 „ 58 „	11.400 „ 92 „	625 „ 66 „
8. Fundusz dla uzupełnienia obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami:			
a) fundusz regulacyjny . . .	40.322 „ 85 „	37.383 „ 87 „	2.938 „ 98 „
b) „ konserwacyjny . .	2.468 „ 22 „	— „ — „	2.468 „ 22 „
9. Fund. regulacyi rzeki Bugu:			
a) fundusz regulacyjny . . .	96.088 „ 98 „	26.132 „ 88 „	69.956 „ 10 „
b) „ konserwacyjny . .	1.312 „ 23 „	— „ — „	1.312 „ 23 „
10. Fund. na zabudowanie potoku górskiego Niszkówki	1.660 „ 86½ „	1.227 „ 74 „	433 „ 12½ „
11. Fund. regulacyjny rzeki złotej Lipy:			
a) fundusz regulacyjny . . .	7.259 „ 94 „	6.148 „ 31 „	1.111 „ 63 „
b) „ konserwacyjny . .	264 „ 17 „	— „ — „	264 „ 17 „
12. Fund. osuszenia bagien w powiecie Łańcuckim i Jarosławskim.	11.813 „ 57½ „	9.395 „ 19½ „	2,418 „ 38 „
13. Fund. regulacyi potoku Dumnego.	10.067 „ 92 „	382 „ 47 „	9.685 „ 45 „
14. Fund. regulacyi rzeki Przegnojówki	26.174 „ 88 „	17.161 „ 34 „	9.013 „ 54 „
15. Fund. osuszenia bagien Stojanowskich	18.127 „ 65 „	9.376 „ 56 „	8.751 „ 09 „
16. Fund. obwałowania lewego brzegu Dunajca:			
a) fundusz regulacyjny . . .	6.096 „ 22½ „	5.364 „ 50½ „	731 „ 72 „
b) „ konserwacyjny . .	1.317 „ 23 „	— „ — „	1.317 „ 23 „
17. Fund. na zabudowanie potoku Glińsko	12.586 „ 89 „	9.434 „ 48 „	3.152 „ 41 „

	Dochody wraz z pozostałością kasową z ubiegłego r.	Wydatki.	Pozostałość kasowa z końcem r. 1899.
18. Fund. dla zabudowania potoków górskich w dorzeczu Dniestru.	65.881 zł. 17 ct.	36.533 zł. 02½ ct.	29.348 zł. 14½ ct.
19. Fund. regulacyi środkowej sekcyi rzeki Gniłej Lipy	61.448 „ 81 „	53.844 „ 65½ „	7.604 „ 15½ „
20. Fund. zabudowania potoku Bystra	51.944 „ 44 „	19.449 „ 65 „	32.494 „ 79 „
21. Fund. regulacyi górnego Dniestru	112.419 „ 31 „	5.654 „ 61 „	106.764 „ 70 „
22. Fund. obwałowania Wisły i Wisłoki w powiecie Mielickim . .	157.299 „ 84½ „	102 554 „ 84 „	54.745 „ 00½ „
23. Fund. konserwacyi rzeki Trześniówki:			
a) fund. konserwacyjny . . .	1.744 „ — „	1.530 „ 37 „	213 „ 63 „
b) » rezerwowy	3.775 „ 43 „	976 „ 67 „	2.798 „ 76 „
24. Fund. konserwacyi zabudowania potoku górskiego Michałów .	117 „ — „	— „ — „	117 „ — „
25. Fund. konserwacyi obwałowania Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim	20.422 „ 19 „	43 „ 01 „	20.379 „ 18 „
26. Fund. emerytalny dozorców melioracyjnych	3.814 „ 70 „	503 „ 50 „	3.311 „ 20 „
27. Fund. szkolny kraj. emeryt. (zarodowy)	33.550 „ 22 „	— „ — „	33.550 „ 22 „

Oprócz wykazanych pozostałości kasowych fundusze te posiadają z końcem roku 1899:

a) w aktywach (po strąceniu stanu biernego):

ad	1a)	5.478 zł. 35 ct.
„	2a)	38.861 „ 63½ „
„	3a)	4.697 „ 71 „
„	3b)	445 „ 13 „
„	4a)	28.209 „ 31 „
„	8a)	19.100 „ — „
„	9a)	30.330 „ 45 „
„	11a)	33.651 „ 69 „
„	11b)	19 „ 44 „
„	12a)	16.546 „ 37½ „
„	16a)	37 026 „ 97½ „
„	19	49.258 „ 01 „
„	21	45.714 „ — „
„	23a)	963 „ 14 „

b) w passywach (po strąceniu stanu czynnego):

ad	5a)	25.050 zł. 61½ ct.
„	6a)	1.722 „ 95 „

Zamknięcie rachunku funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu przedstawia wynik ostateczny jak następuje:

	Wynik rzeczywisty	Budżetem uchwalony	Z porównania wynik: większy	mniejszy
Wydatki budżetowe	10,109.364 zł.	9,685.706 zł.	423.658 zł.	— zł.
Dochody „	10,063 099 „	9,686.296 „	379.803 „	— „
Przewyżka wydatków (pokryta narazie pożyczką od funduszu uposażenia kasy krajowej) . . .	43.265 zł.		43.855 zł.	
a gdy budżet wykazuje przewyżkę dochodów		590 zł.		
Wynik rzeczywisty wogóle cyfrowo jest niekorzystniejszy od budżetu j. w. o kwotę . . .	43.855 zł.			
Skoro jednak uwzględni się, że z rubr. XIV. poz. 217a) na umorzenie starych długów nad budżet wydano .	16.868 „			
to wzmiankowany wyżej wynik niekorzystniejszy zmniejszy się o sumę tych wydatków, czyli wyniesie kwotę	26.987 zł.			

Różnice pomiędzy wynikami rzeczywistymi a kwotami uchwalonemi w budżecie przedstawiają się w poszczególnych rubrykach jak następuje:

A) W wydatkach.

		więcej	mniej
W rubr. I.	Koszta reprezentacyi krajn, wydano ogółem głównie z powodu poniesienia większego wydatku na Sejm (Dział A.) o 3.544 zł. wskutek dłuższego trwania sesyi sejmowej, a natomiast mniejszych o 889 zł. wydatków na Wydział krajowy (Dział B.) przeważnie z powodu intercalare w poz. 14 „Członkowie Wydziału kraj.“	2.655 zł.	
„ II.	Koszta zarządu wydano mniej o . . z powodu mniejszych wydatków: w poz. 18—23 na płace urzędników i woźnych o 3.807 zł., w poz. 24 na dyurnistów o 1.338 zł., i w poz. 31. na należytości stemplowe od dekretów nominacyjnych o 358 zł., a natomiast większych wydatków w poz. 28a) na koszta podróży i dyety o 4.560 zł., oraz wskutek innych drobniejszych różnic.		924 zł.
„ III.	Koszta leczenia ubogich chorych wydano więcej o . . . . . głównie z powodu wzrostu ilości dni leczenia i podwyższenia taks w wielu szpitalach, a wreszcie wskutek udzielenia znaczniejszych zaliczek (62.857 zł.) szpitalom prowincyonalnym na budowę lub rekonstrukcyę budynków i inne potrzeby; tudzież wskutek otwarcia nowego szpitala w Husiatynie. Przekroczenie to wszakże w części znajduje pokrycie w korzystniejszych wynikach rubryk, mających związek z rubryką	195.362 „	
	Do przeniesienia .	198.017 zł.	924 zł.

			więcej	mniej
		Z przeniesienia .	198.017 zł.	924 zł.
		III, a mianowicie w rubrykach IV. i V. dochodów i w XI. wydatków; korzystniejsze te wyniki wynoszą, jakto szczegółowe wyjaśnienie przy rubr. III. wskazuje, kwotę 46.795 zł. a więc redukują wzmiankowane przekroczenie rubr. III. do kwoty 148.567 zł.		
W rubr.	IV.	Koszta szczepienia wydano więcej o . . na koszta podróży i dyet dla lekarzy, poniesione na podstawie rachunków złożonych przez c. k. Namiestnictwo.	643 „	
„	V.	Wydatki sanitarne wydano mniej o . . z powodu nieobsadzenia wszystkich posad lekarzy okręgowych i mniejszych wydatków na lekarstwa dla epidemicznie chorych.		5.090 „
„	VII.	Wydatki na cele wykształcenia i oświaty, wydano więcej o . . . . z powodu większego niedoboru funduszu szkolnego krajowego (poz. 58) o kwotę 162.773 zł., a natomiast mniejszego wydatku na pokrycie niedoboru funduszu szkolnego emerytalnego (poz. 59) o 33.868 zł., dalej z powodu intercalare w poz. 60., „Członkowie Rady szkolnej krajowej“ o 1.100 zł., i mniejszego o 552 zł. wydatku w poz. 61 na umorzenie pożyczki zakładu głuchoniemych we Lwowie.	127.253 „	
„	VIII.	Utrzymanie pomników historycznych, więcej o z powodu większych o tyleż wydatków na adaptacyę zamku w Olesku (poz. 136).	1.981 „	
„	IX.	Kwaterunkowe żandarmeryi więcej o . . mianowicie: na koszta kwaterunkowe, według rachunków złożonych przez c. k. Komendę żandarmeryi więcej o 8.458 zł., na urządzenie nowych koszar o 1.743 zł., na koszta administracyi gmachu żandarmeryi we Lwowie o 450 zł., i na nadkosztorysowe roboty około budowy nowego skrzydła w gmachu c. k. żandarmeryi we Lwowie 905 zł.	11.556 „	
„	X.	Wydatki na komunikacye więcej o . . Głównie z powodu większych wydatków na drogi: w dziale C) „Utrzymanie dróg krajowych“ (poz. 167) o 4.981 zł., w dziale D) „Zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych i utrzymanie dojazdów kolejowych“ o 33.830 zł., w dziale F) „Zaopatrzenia“ o 806 zł. i w dziale II. A) „koszta zarządu kolei żelaznych“ o 3.799 zł. Natomiast zaś mniejsze były wydatki na drogi: w dziale A) „koszta zarządu“ o 6.732 zł., w dziale B) „Nowe budowy i rekonstrucye dróg“ (poz. 166) o 3 897 zł., i w dziale E) „Wydatki na myta“ o 228 zł.	32.559 „	
		Do przeniesienia .	372.009 zł.	6.014 zł.

			więcej	mniej
		Z przeniesienia .	372.009 zł.	6.014 zł.
W rubr. XI.		Dotacye dla zakładów krajowych więcej o . według specyalnych rachunków tych zakładów.	6.377 „	
„	XII	Wydatki na szupaśnictwo mniej o . . według rachunków złożonych przez stacye szupasowe.		3.734 „
„	XIII.	Budowy wodne i melioracye, mniej o . . z powodu o tyleż mniejszego wydatku w dziale A. na utrzymanie biura melioracyjnego i na studya przygotowawcze.		1.206 „
„	XIV.	Umarzanie pozyczek, wydano mniej o . . głównie z powodu mniejszych wydatków na umorzenie pożyczki kraj. z r. 1893 (poz 215) o 16.151 zł., i na spłatę obligacyj i kuponów byłych funduszów indemn. (poz. 216) o 4.346 zł., natomiast zaś większych wydatków na pokrycie niedoboru pożyczki krajowej z r. 1873 (poz. 212) o 2.114 zł., na spłatę dawniejszych długów krajowych (poz. 217a) o 16.868 zł., i na odsetki bierne od chwilowych pożyczek (poz. 216a) o 187 zł., tudzież wskutek innych drobniejszych różnic.		1.408 „
„	XV.	Na cele rolnictwa i górnictwa, wydano więcej o . . . . . z powodu większego wydatku na folwark w Dublanach (poz. 222) o 4.421 zł., na szkołę rolniczą w Kobiernicach (poz. 232) o 3.780 zł. i na koszta doświadczeń w tępieniu myszy polnych (poz. 271) o 4.000 zł. Natomiast zaś zniżono wydatki na szkołę gospodarstwa lasowego (poz. 219) o 1.141 zł., na wyższą szkołę rolniczą w Dublanach (poz. 220) o 1.529 zł, na gorzelnię w Dublanach (poz. 224) o 2.394 zł., na średnią szkołę rolniczą w Czernichowie (poz. 228) o 2.457 zł., i na stypendya dla abituryentów średnich i wyższych szkół rolniczych, kształcących się na nauczycieli szkół rolniczych (poz. 251) o 795 zł., tudzież z powodu innych drobniejszych różnic.	3.848 „	
„	XVI.	Na podniesienie rękodzielnictwa i przemysłu wydano mniej o . . . . z powodu mniejszych wydatków na szkoły przemysłowe uzupełniające (Dział I) o 2.169 zł., na szkoły fachowe (Dział II) o 4.760 zł, na wydatki krajowej komisyi przemysłowej (Dział IV) o 93 zł., tudzież na zasiłki i pożyczki na cele przemysłowe (Dział V) o 7.692 zł., a natomiast większych wydatków na ogólne cele szkolnictwa przemysłowego (Dział III) o 1.333 zł.		13.381 „
		Do przeniesienia .	382.234 zł.	25.743 zł.

		więcej	mniej
	Z przeniesienia .	382.234 zł.	25.743 zł.
W rubr. XVII.	Rozmaite wydatki, wydano więcej o . . głównie wskutek nieprelimiowanego wydatku na zakupno placu pod budowę nowego skrzydła gmachu sejmowego w kwocie 68.578 zł. (zatwierdzonego uchwałą Wys Sejmu z dnia 11. kwietnia 1900), mającego jednak pokrycie w dochodach ze sprzedaży gruntów na Szumanówce i składów publicznych we Lwowie (vide rubr. XVII. poz. 70 f. doch.). Natomiast wydano mniej na rozmaite wydatki byłych funduszów indemnizacyjnych (poz. 427) o 95 zł., na bonifikacyę dla funduszów powiatowych (poz. 431) o 1.079 zł., i na kurs dla pisarzy gminnych (poz. 432) o 217 zł., tudzież z powodu innych drobniejszych różnic.	67.167 „	
	Razem wydano więcej o .	449.401 zł.	
	„ „ mniej o .		25.743 zł.
	W ogóle wydatek był większy o .	423.658 zł.	

B. W dochodach.

W rubr. II.	Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych, mniej o		5.000 zł.
„ III.	Dochody z dróg krajowych więcej o . . głównie z powodu większego dochodu z myt o 5.697 zł., z odsetek zwłoki i z kar konwencyonalnych o 799 zł., tudzież z datków dobrowolnych od stron prywatnych na budowę dróg o 550 zł., dalej zaś z powodu wpływu nieprelimiowanej subwencyi od c. k. Skarbu Państwa na budowę drogi Zembrzyce-Biertowice w kwocie 3.000 zł., i Jaworów-Niemirów-Rawa ruska 20.000 zł., wreszcie większych o 4.230 zł. zwrotów od Towarzystw kolejowych i większych o 2.274 zł. zwrotów kosztów wywłaszczenia gruntów pod budowę drogi Przeworsk-Dynów; natomiast zaś uzyskano mniejszą o 5.000 zł. subwencyę z c. k. Skarbu Państwa na budowę drogi Majdan-Stany-Rozwadów a wreszcie wpłynęły na zwiększenie dochodu i inne drobniejsze różnice.	31.362 zł.	
„ IV.	Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych, więcej o . . . . . według specyalnych zamknięć rachunkowych.	43.189 „	
„ V.	Zwroty zaliczek z lat ubiegłych, więcej o . głównie z powodu większych dochodów ze zwrotów zaliczek od nauczycieli	12.607 „	
	Do przeniesienia .	87.158 zł.	5.000 zł.

			więcej	mniej
		Z przeniesienia .	87.158 zł.	5.000 zł.
		szkół rolniczych o 829 zł., od szpitali powszechnych o 9.435 zł., tudzież większych zwrotów ze spraw drogowych o 3.796 zł.. a natomiast uzyskania mniejszych zwrotów od stron rozmaitych o 1.253 zł., od urzędników krajowych z płac o 100 zł., i od gmin za dawniejsze koszta leczenia o 100 zł.		
W rubr.	VI.	Zwroty pożyczek, więcej o . . . przeważnie z powodu wpływu budżetem nieuwzględnionych zwrotów z lat ubiegłych od Wydziałów powiatowych, na poczet pożyczek udzielonych ludności dotkniętej klęskami elementarnemi (poz. 21a i 33a) o 3.368 zł., tudzież wskutek innych drobniejszych różnic.	3.281 „	
„	VII.	Dochody szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, mniej o		239 „
„	VIII.	Dochody szkół i folwarku, szkoły gorzelniczej, gorzelni, stacyj kontrolnych i doświadczalnych w Dublanach, więcej o	11.197 „	
„	IX.	Dochody szkół i folwarku w Czernichowie, więcej o	336 „	
„	X.	Dochody innych szkół rolniczych i szkoły ogrodniczej w Tarnowie, więcej o . według specyalnych zamknięć rachunków tychże szkół.	9.516 „	
„	XI.	Zwroty za sprawdzanie rachunków aptekarskich, więcej o drobną różnicę . .	10 „	
„	XII.	Dochód z przelania do skarbu krajowego pozostałości z funduszu zapomogi z roku 1866 więcej o . . . . . z powodu większych wpływów na poczet zaległości.	150 „	
„	XIII.	Dochody z kwaterunkowego żandarmeryi, więcej o . . . . . według rachunków złożonych przez c. k. Komendę żandarmeryi. . . .	1.491 „	
„	XIV.	Dochody ze zwrotu wyd. szupas., mniej o znajdujących pokrycie w wykazanych należytościach czynnych.		1.113 „
„	XV.	Dochody z krajowego składu publicznego w Krakowie — więcej o . . . według specyalnego zamknięcia rachunków.	375 „	
„	XVI.	Dochody z kraj. opłat konsumc., więcej o . z powodu zrealizowania zaległości i korzystniejszego zawarcia niektórych kontraktów dzierżawnych.	19.081 „	
„	XVII.	Rozmaite dochody, więcej o kwotę . . z powodu większych wpływów: w dziale A) od c. k. Rządu: na biuro melioracyjne o 3.000 zł., na podniesienie uprawy tytoniu o 1.000 zł., dalej z powodu większego dochodu ze sprzedaży kart myśliwskich o 7.918 zł., z 3% wkładek emerytalnych o 905 zł., ze stacyi ele-	64.140 „	
		Do przeniesienia .	196.735 zł.	6.352 zł.

		więcej	mniej
	Z przeniesienia .	196.735 zł.	6.352 zł.
	ktrycznej o 1.033 zł., i większych o 1.180 zł. rozmaitych dochodów przygodnych. Na zwiększenie dochodu tej rubryki wpłynęły również dochody niepreliminowane (Dział B.) uzyskane od c. k. Rządu: na koszta przeniesienia stacyi doświadczalnej botaniczno-rolniczej z Dublan do Lwowa 1.337 zł., na utrzymanie pomocnika kraj. instruktora mleczarstwa 600 zł. i na tępienie myszy polnych 4.000 zł. Wreszcie na zwiększenie dochodu wpłynęła reszta z uzyskanej ceny ze sprzedaży gruntu na Szumanówce i składów publicznych we Lwowie po myśli uchwały Wys. Sejmu z dnia 16. maja 1893 i 9. lutego 1897. Mianowicie z uzyskanej sumy z powyższego tytułu 225.945 zł. (po strąceniu zapłaconych należytości skarbowych od sprzedaży składów 4.784 zł. i strąceniu przeniesionej na rachunek budżetu r. 1900 sumy 152.583 zł.) pozostała reszta 68.578 zł., którą po myśli uchwały Wys. Sejmu z dnia 11. kwietnia 1900 użyto na pokrycie kupna placu pod budowę skrzydła gmachu sejmowego (vide rubr. XVII. poz. 432a) wydatków). W końcu na różnicę wpłynął niższy dochód z tytułu bonifikacyi z c. k. Skarbu Państwa za zrzeczenie się dodatku kraj. do podatku osobisto-dochodowego (poz. 62) o 4.438 zł., tudzież mniejszy niż preliminowano dochód od byłych funduszów indemnizacyjnych (poz. 66) o 20.999 zł.		
W rubr. XVIII.	Dodatki do podatków w Galicyi Wschodniej i Zachodniej: od podatku gruntowego i domowego po 60 ct., od podatku zarobkowego po 66 ct. w W. Ks. Krakowskiem: od podatków wpierw nazwanych po 49 ct., od drugiego zaś po 55 ct. przyniosły ogółem więcej o . . . . . z powodu znaczniejszej wydatności centa w r. 1899, która zamiast preliminowanych 110.000 zł., uczyniła 113.130 zł. Wydatność tę obliczono w braku dat od c. k. Urzędów skarbowych, na podstawie repartycyi dodatków, przyjętej w budżecie uchwalonym na r. 1899.	189.420 „	
	Razem wpłynęło dochodów więcej o .	386.155 zł.	
	„ „ „ mniej o .		6.352 zł.
	Wogóle dochody były większe o . .	379.803 zł.	
	gdy zaś wydatki były większe o .	423.658 „	
	okazuje się ostateczny wynik zamknięcia rachunków cyfrowo niekorzystniejszy od budżetu o kwotę . . .	43.855 zł.	
	mianowicie zamknięcie rachunków wykazuje przewyżkę		

wydatków	43.265 zł.
którą pokryć musiano pożyczką z funduszu uposażenia kasy, budżetem zaś przewidywano przewyżkę dochodów . .	590 „
co razem czyni jak wyżej	43.855 zł.
gdy wszakże uwzględni się, że w wzmiankowanej przewyżce wydatków mieści się spłata dawniejszych długów nad budżet . . .	16.868 „
to rzeczony wynik niekorzystniejszy redukuje się do kwoty . . .	26.987 zł.

jak poprzednio wykazano.

Szczegółowe uzasadnienie różnic w każdej pozycyi znajduje się w wyjaśnieniach do poszczególnych rubryk.

Nadto wykazuje zamknięcie rachunku funduszu krajowego stan funduszu uposażenia kasy krajowej, wynoszący z końcem roku 1899 jak następuje:

a) na lokacyi w Banku krajowym na 3% rachunku czekowym	243.337 zł.	28 ct.
b) na lokacyi w krakowskim składzie publicznym .	8.771 „	53 „
c) w należytościach czynnych z tytułu udzielenia pożyczek dla dotkniętych klęskami elementarnemi (w myśl uchwały Sejmowej z dnia 9 lutego 1894)	132.532 „	26 „
d) w należytości czynnej z tytułu udzielonej pożyczki funduszowi krajowemu na pokrycie niedoboru z roku 1899	43.265 „	14½ „
e) w gotówce	572.093 „	78½ „
Razem . .	1,000.000 zł.	— ct.

W funduszu propinacyjnym miast

są następujące wynikłości:

Dochody (wraz z pozostałością kasową z r. ubiegłego) .		3,524.631 zł.	23½ ct.
Wydatki „ „ „ „ „ „ „ . .		880.278 „	88½ „
Pozostałość w gotówce .	69.450 zł. 28 ct.		
„ w efektach .	2,574.902 „ 07 „	2,644.352 zł.	35 ct.
do tego należytości czynne		61.593 „	73 „
Stan czynny majątku . . .		2,705.946 zł.	08 ct.
Stan bierny		— „	— „
Czysty stan czynny . .		2,705.946 zł.	08 ct.

W funduszu pożyczkowym dla gmin i prywatnych, na budowę koszar dla c. i k. wojska

są następujące wynikłości:

Dochody wraz z pozostałością kasową z roku ubiegłego wynosiły w roku 1899	320.894 zł.	70½ ct.
Wydatki.	291.018 „	89½ „
Pozostałość w gotówce . . .	29.875 zł.	81 ct.
Należytości czynne z tytułu udzielonych pożyczek wynoszą .	1,422.542 „	03 „
Razem	1,452.417 zł.	84 ct.
Stan bierny	— „	— „
Czysty stan czynny . .	1,452.417 zł.	84 ct.

Fundusz koszar krajowych

utworzony na budowę normalnych koszar dla strzelców i kawaleryi, tudzież na budowę szpitali wojskowych do LW. 22 220/1895 (umowa z c. k. Ministeryum wojny przy LW. 47.769/1895).

Dochody wraz z pozostałością kasową z r. ubiegłego wynosiły w r. 1899		353.688 zł.	50½ ct.
Wydatki		325.883 „	44 „
	Pozostałość w gotówce	27.805 zł.	06½ ct.
Należytości czynne		— „	— „
	Razem stan czynny	27.805 zł.	06½ ct.
	Stan bierny	1,380.000 „	39 „
	Czysty stan bierny	1,352.195 zł.	32½ ct.

Fundusz byłego galicyjskiego korpusu ochotników z r. 1859

z przeznaczeniem udzielania gminom bezprocentowych pożyczek na budowę koszar i szpitali dla c. i k. wojska (LW. 33.705/1891).

Dochody tego funduszu wraz z pozostałością kasową z r. ubiegłego wynosiły w r. 1899		36.812 zł.	06 ct.
Wydatki		19.656 „	03 „
	Pozostałość (w efektach)	17.156 zł.	03 ct.
Należytości czynne z tytułu udzielonych pożyczek wynoszą		40.500 „	— „
	Razem stan czynny majątku	57.656 zł.	03 ct.

Fundusz pożyczkowy na cele melioracyjne

utworzony na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 17. lutego 1898.
Zamknięcie tego funduszu przedstawia następujące wyniki:

Dochody wraz z pozostałością kasową z r. ubiegłego		148.229 zł.	89 ct.
Wydatki		105.172 „	76 „
Pozostałość a) w gotówce	1.684 zł. 37 ct.		
„ b) w efektach	41.372 „ 76 „	43.057 zł.	13 ct.
Należytości czynne		558 475 „	65 „
	Razem stan czynny	601.532 zł.	78 ct.
	Stan bierny	— „	— „
	Czysty stan czynny	601.532 zł.	78 ct.

Fundusz pożyczkowy dla gmin na budowę szkół

utworzony na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 22. Września 1892 i z dnia 16. Lutego 1894, przez wypożyczenie z majątku zarodowego funduszu szkolnego krajowego efektów wartości nominalnej 292.329 zł. 85 ct.

Zamknięcie tego funduszu przedstawia następujące wyniki:

Dochody wraz z pozostałością z roku ubiegłego			90.480 zł. 66 ct.
Wydatki			86.063 „ 42 „
Pozostałość a) w gotówce	— zł. — ct.		
„ b) w efektach	4.417 „ 24 „		4.417 zł. 24 ct.
Należytości czynne			305.355 „ 41 „
Razem stan czynny			309.772 zł. 65 ct.
Stan bierny			309.772 „ 65 „
Czysty stan czynny			— zł. — ct.

Fundusz kolejowy

utworzony na podstawie uchwały sejmowej z dnia 15. lutego 1894.

Dochody tego funduszu wraz z pozostałością z roku ubiegłego			7,894.118 zł 41½ ct.
Wydatki			6,152.118 „ 41½ „
Pozostałość (efektami)			1,742.000 zł. — ct.
Należytości czynne: a) 3% lokacya	115.337 zł. — ct.		
b) rozmaite należytości czynne, wykazane szczegółowo w odnośnem zamknięciu rachunków	1,478.503 „ 87 „		1,593.840 „ 87 „
Razem			3,335.840 zł. 87 ct.
Należytości bierne			2,727.055 „ 17 „
Czysty stan czynny			608.785 zł. 70 ct.

Stały fundusz przemysłowy

(administrowany w Banku krajowym).

Zamknięcie tego funduszu przedstawia następujące wyniki:

Dochody wraz z pozostałością kasową z roku ubiegłego			174.587 zł. 23½ ct.
Wydatki			147.087 „ 23½ „
Pozostałość w gotówce			27.500 zł. — ct.
Należytości czynne:			
a) zwrot udzielonych pożyczek	538.230 zł. 31 ct.		
b) udziały w przemysł. Towarz.	72.500 „ — „		610.730 „ 31 „
Razem stan czynny			638.230 zł. 31 ct.
Stan bierny			— „ — „
Czysty stan czynny			638.230 zł. 31 ct.

Fundusz pożyczkowy dla kółek rolniczych

(administrowany w Banku krajowym).

Zamknięcie tego funduszu wykazuje następujące wyniki:

Dochody wraz z pozostałością kasową z roku ubiegłego			12.268 zł. 48 ct.
Wydatki			10.538 „ 48 „
Pozostałość w gotówce			1.730 zł. — ct.
Należytości czynne z tytułu udzielonych pożyczek			26.997 „ 01 „
Razem stan czynny			28.727 zł. 01 ct.
Stan bierny			— „ — „
Czysty stan czynny			28.727 zł. 01 ct.

Stały fundusz hodowlany

(administrowany w Banku krajowym).

Zamknięcie tego funduszu wykazuje następujące wyniki:

Dochody wraz z pozostałością kasową z roku ubiegłego	55.250 zł.	52	ct.
Wydatki	1.260 „	52	„
Pozostałość w gotówce	53.990 zł.	—	ct.
Należytości czynne z tytułu udzielonych pożyczek	3.468 „	11	„
Razem stan czynny	57.458 zł.	11	ct.
Stan bierny	— „	—	„
Czysty stan czynny	57.458 zł.	11	ct.

Uwaga: Niezależnie od tego funduszu istnieją również na cele hodowli bydła przeznaczone datki od Wydziałów powiatowych, w łącznej sumie 3.474 zł. 17 ct., które mają być użyte wyłącznie na cele hodowli w tych powiatach, z których wpływają i dlatego do ogólnego funduszu nie mogły być wcielone. Datki te przechowane są w depozytach kasy krajowej, na książeczkach Banku krajowego Nr. 9.592 i 9.835.

Fundusz pożyczkowy dla przemysłu rolniczego

(administrowany w Banku krajowym).

Zamknięcie tego funduszu przedstawia następujące wyniki:

Dochody wraz z pozostałością kasową z roku ubiegłego	69.635 zł.	50	ct.
Wydatki	16.075 „	50	„
Pozostałość w gotówce	53.560 zł.	—	ct.
Należytości czynne z tytułu udzielonych pożyczek	142.895 „	34	„
Razem stan czynny	196.455 „	34	„
Stan bierny	— „	—	„
Czysty stan czynny	196.455 zł.	34	ct.

W administracyę Banku krajowego oddano również, po myśli uchwały Wys. Sejmu z dnia 16 Marca 1899 pierwszą ratę 20.000 zł. na utworzenie stałego funduszu pożyczkowego 1,000.000 zł. dla spółkowych kas oszczędności i pożyczek systemu Reiffeisena, pod patronatem Wydziału krajowego zostających. Stan tego funduszu (po uwzględnieniu narosłych 4% odsetek 195 zł. 25 ct.) wynosi z końcem roku 1899 sumę 20.195 zł. 25 ct.

Według sumarycznego zestawienia lit. O.

stan wszystkich funduszów krajowych z końcem roku 1899 jest następujący:

a) w majątkach zarodowych:

1. Gotowizna w kasach			3.405 zł.	18 ct.
2. Efekta	w wal. austr.	37.967 zł. 46 ct.		
	w wal. koron.	18,602.472 k. 13 g. = 9,301.236 „ 0(½) „		
	razem w wal. austr.		9,339.203 „	52½ „
3. Dobra i realności			8,200.319 „	53½ „
4. Kapitały hipotekowane			290.177 „	66 „
5. Przewyżka należytości czynnych			353.467 „	12½ „
Razem			18,186.573 zł.	02½ ct.
Do przeniesienia			18,186.573 zł.	02½ ct.

Z przeniesienia .		18,186.573 zł. 02½ ct.
b) w majątkach obrotowych:		
1. Gotowizna w kasach . . .	1,222.450 zł. 94 ct.	
2. Efekta . 10,659.781 k. 19 gr. =	5,329.890 „ 59½ „	
3. Kapitały lokowane w Bankach .	382.823 „ 75 „	
razem stan czynny .	6,935.165 zł. 28½ ct.	
4. Przewyżka należytości biernych .	24,297.790 „ 17 „	
Przewyżka stanu biernego .		17,362.624 „ 88½ „
Pozostaje stan czynny . .		823.948 zł. 14 ct.
Z końcem roku 1898 stan majątku był następujący:		
a) w majątkach zarodowych stan czynny	17,752,401 zł. 72 ct.	
b) w majątkach obrotowych przewyżka stanu biernego . .	18,740.147 „ 15 „	
Ogólny majątek wykazywał stan bierny		987.745 „ 43 „
Okazuje się tedy z końcem r. 1899 przyrost majątku o .		1,811.693 zł. 57 ct.
a mianowicie:		
w majątkach zarodowych przyrost stanu czynnego o . .	434.171 zł. 30½ ct.	
w majątkach obrotowych zmniejszenie się stanu biernego o	1,377.522 „ 26½ „	
W ogóle przyrost majątku jak wyżej o		1,811.693 „ 57 „

a to głównie z powodu zwiększenia się aktywów w funduszach propinacyj miast. kolejowym, stypendyjnych (w tych ostatnich przeważnie wskutek wprowadzenia wartości dóbr) i dobroczynnych, dalej w funduszach melioracyjnych i wskutek odpisów należytości biernych byłych funduszów indemnizacyjnych, tudzież spłat pożyczek krajowych.

Należytości czynne, nie wliczając kapitałów w banku lokowanych, wynoszą z końcem roku 1899:

a) w majątkach zarodowych . .	414.911 zł. 52½ ct.	
b) „ obrotowych . .	9,684.911 » 24½ „	10,099.822 zł. 77 ct.
Z końcem roku 1898 wynosiły te należytości:		
a) w majątkach zarodowych . .	433.852 zł. 74½ ct.	
b) „ obrotowych . .	10,060·396 « 64½ „	10,494.249 « 39 „
a zatem ubyło:		
a) w majątkach zarodowych . .	18.941 zł. 22 ct.	
b) w majątkach obrotowych . .	375.485 „ 40 „	
W ogóle ubyło należytości czynnych		394.426 zł. 62 ct.

według poszczególnych zamknięć rachunków.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm wydaje Wydziałowi krajowemu absolutoryum z rachunków funduszów budżetem objętych za rok 1899.

2. Powyższa uchwała obejmuje także absolutoryum dla c. k. Rady szkolnej krajowej z działu wydatków funduszu szkolnego krajowego i krajowego funduszu emerytalnego za rok 1899.

3. Rachunki funduszów samoistnych budżetem nie objętych, funduszu propinacyjnego miast, funduszu pożyczkowego dla gmin na budowę koszar krajowych, funduszu b. korpusu ochotników z r. 1859, funduszu pożyczkowego dla spółek wodnych, funduszu po-

życzkowego dla gmin na budowę szkół ludowych, funduszu kolejowego, stałego funduszu przemysłowego, funduszu pożyczkowego dla Kółek rolniczych, stałego funduszu hodowlanego i funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego, przyjmuje Sejm do wiadomości.

4. Na umorzenie pożyczki z funduszu uposażenia kasy krajowej, użytej na pokrycie niedoboru funduszu krajowego z roku 1899, wstawia się do budżetu funduszu krajowego na rok 1901 (rubr. XIV. wydatków) sumę 43 265 zł.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 3. lipca 1900.

Marszałek krajowy:
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński w. r.

Sumaryczny wykaz

wydatków i dochodów krajowych

wedle zamknięcia rachunków

za rok 1899

i porównanie tychże z uchwalonemi przez Wysoki Sejm kraj. kwotami dochodów i wydatków.

A. Fundusze i zakłady dotowane z funduszu krajowego.

Suma ogólna wydatków w roku 1899 wynosiła . . .	16,762.547 zł
Uchwałami Wys. Sejmu z dnia 24, 27. i 28. marca 1899 r. uchwalono na potrzeby krajowe	16,142.905 „
W porównaniu zatem z budżetem suma wydatków jest *większą* o	619.642 zł.

B. Fundusze niedotowane (samoistne).

Suma ogólna wydatków wynosiła	63.714 zł.
Budżetem z dnia 28. marca 1899 uchwalono . . .	62.246 „
W porównaniu zatem z budżetem suma wydatków jest *większą* o	1.468 zł.

A. Fundusze dotowane.

Rzeczywiste wydatki wynosiły w roku 1899 . . .		16,762.547 zł.
Rzeczywiste dochody budżetowe wynoszą	16,762.547 zł.	
po strąceniu zaś pożyczki zaciągniętej na pokrycie niedoboru fund. kraj. .	43.265 „	16,719.282 „
Z porównania wyd. z doch. okazuje się przewyżka wydatków		43.265 zł.
Budżetem na r. 1899 uchwalono: wydatki . .	16,142.905 zł.	
dochody . .	16,143.495 „	
czyli nadwyżkę dochodów w kwocie		590 „
Ogólny wynik był zatem *niekorzystniejszy* od budżetu o .		43.855 zł.
a mianowicie: wydatki były *większe* od budżetu o	619.642 zł.	
dochody „ „ „ „ „	575.787 „	
Z porównania okazuje się wynik *niekorzystniejszy* jak wyżej o		43.855 zł.

C. Fundusze inne.

Suma wydatków funduszu pożyczkowego na drogi powiatowe i gminne, funduszów krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych i krajowego funduszu szkolnego emerytalnego wynosi . . . . . 760.175 zł. 35 ct.

Z porównania z sumą dochodów jak obok . . 1,216.380 „ 60½ „

okazuje się pozostałość kasowa z końcem roku 1899 . . 456.205 zł. 25½ ct.

zgodnie z zamknięciami rachunków tych funduszów, a mianowicie:

Fundusz regulacyi rzeki Gniłej Lipy . . .	fund. regulac.	11.216 zł.	41 ct.
	„ konserwac	5.321 „	52 „
„ „ potoku Kisieliny	„ regulac.	781 „	29 „
	„ konserwac.	977 „	56 „
„ „ rzeki Łęgu	„ regulac.	1.051 „	55 „
	„ rezerw. kons.	7.756 „	15 „
„ konserw. „ Trześniówki . . .	„ konserwac.	213 „	63 „
	„ rezerwowy	2.798 „	76 „
„ regulacyi potoku Krzemienicy z Babulowką, oraz Trześni i Rowu	„ regulac.	1.114 „	58 „
	„ konserwac.	377 „	11⅓ „
„ „ rzeki Brnia nowego z dopływami . .	„ regulac.	2.579 „	59 „
	„ konserwac.	2.254 „	02 „
„ „ „ Białej z dopływami i uzupełn. prawego brzegu Dunajca . . .	„ regulac.	8.129 „	77 „
	„ konserwac.	9.138 „	98 „
„ zabudowania potoków górskich w dorzeczu Skawy .		625 „	66 „
„ uzupełnienia prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami . . .	fund. regulac.	2.938 „	98 „
	„ konserwac.	2.468 „	22 „
„ regulacyi rzeki Bugu	„ regulac.	69.956 „	10 „
	„ konserwac.	1.312 „	23 „
„ zabudowania potoku Michałów . . .	„ konserwac.	117 „	— „
„ „ „ Niszkówki . . .		433 „	12½ „
	Do przeniesienia .	131.562 zł.	24 ct.

	Z przeniesienia .	131.562 zł.	24 ct.
Fundusz regulacyi Złotej Lipy	fund. regulac.	1.111 „	63 „
	„ konserwac.	264 „	17 „
„ osuszenia bagien w powiatach łańcuckim i jarosławskim . . .		2.418 „	38 „
„ regulacyi potoku Dumnego		9.685 „	45 „
„ obwałowania lewego brzegu Dunajca . . .	fund. regulac.	731 „	72 „
	„ konserwac.	1.317 „	23 „
„ regulacyi rzeki Przegnojówki		9.013 „	54 „
„ osuszenia bagien Stojanowskich		8.751 „	09 „
„ dla zabudowania potoków górskich w dorzeczu Dniestru . .		29.348 „	14½ „
„ „ „ potoku Glińsko		3.152 „	41 „
„ regulacyi środkowej sekcyi rzeki Gniłej Lipy		7.604 „	15½ „
„ zabudowania potoku Bystra		32.494 „	79 „
„ emerytalny dozorców melioracyjnych		3.311 „	20 „
„ regulacyi górn. Dniestru		106.764 „	70 „
„ konserwac.-obwałow. lewego brzegu Wisły i Sanu w pow. Tarnobrzeskim .		20.379 „	18 „
„ obwałowania Wisły i Wisłoki w pow. Mieleckim		54.745 „	00½ „
„ szkolny krajowy emerytalny	fund. zarodowy	33.550 „	22 „
	Ogółem zgodnie jak wyżej .	456.205 zł.	25½ ct.

A. Fundusze i zakłady dotowane z funduszu krajowego.

Suma ogólna dochodów w roku 1899 wynosiła . . .	16,762.547 zł.
Uchwałami Wysokiego Sejmu z dnia 24., 27. i 28. marca 1899 preliminowano dochody w sumie	16,143 495 „
W porównaniu zatem z budżetem suma dochodów jest *większą* o	619.052 zł.
A gdy od tego strąci się nieobjętą budżetem pożyczkę, zaciągniętą z funduszu uposażenia kasy krajowej, na pokrycie niedoboru funduszu kraj. z r. 1899 w kwocie	43.265 „
rzeczywiste dochody *większe* są od budżetu o . . .	575.787 zł.

B. Fundusze niedotowane (samoistne).

Suma ogólna dochodów wynosiła	12.519 zł.
Budżetem z dnia 28. marca 1899 uchwalono . . .	13.033 „
W porównaniu zatem z budżetem suma dochodów jest *mniejszą* o	514 zł.

B. Fundusze niedotowane.

Z porównania rzeczywistych wydatków w roku 1899 w sumie .		63.714 zł.
z dochodami w sumie		12.519 „
okazuje się przewyżka wydatków w kwocie		51.195 zł.
Budżetem na rok 1899 uchwalono:		
wydatki . . .	62.246 zł.	
dochody . . .	13.033 „	
czyli przewyżkę wydatków w kwocie		49.213 „
Różnicę stanowi wynik *niekorzystniejszy* od budżetu o . .		1.982 zł.
a mianowicie: wydatki były *większe* od budżetu o . .	1.468 zł.	
dochody „ *mniejsze* od „ . . .	514 „	
Z porównania okazuje się wynik *niekorzystniejszy* jak wyżej o .		1.982 zł.

C. Fundusze inne.

Suma dochodów funduszu pożyczkowego na drogi powiatowe i gminne, funduszów krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych i krajowego funduszu emerytalnego wynosiła w roku 1899 . . . . . 1,216.380 zł. 60½ ct.

LW. 36.220/1900.
Alegat A. do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunkowem funduszów krajowych za rok 1899.

L. A.

Zamknięcie rachunków

funduszów dotowanych i samoistnych

budżetem objętych

za rok 1899.

L. p.	Poszczególnienie funduszów	Wynikłości z roku 1899 zwyczajne	
	A. Wydatki.		
	Dział I. **Fundusz kraj. i fundusze z tegoż dotowane.**		
I.	Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu, oraz zakłady krajowe szkolne: w Dublanach, Czernichowie, Horodence, Jagielnicy, Kobiernicach, Bereźnicy i Tarnowie, jakoteż skład publiczny w Krakowie . .	9,402.460	40
II.	Fundusz szkolny krajowy	4,088.663	89½
II a)	„ „ „ emerytalny (majątek obrotowy)	326.930	98
III.	Krajowy szpital powszechny we Lwowie . . .	304.959	67½
IV.	Fundusz podrzutków we Lwowie	7.301	32
V.	Krajowy zakład dla obłąkanych w Kulparkowie . .	231.981	10½
VI.	„ szpital św. Łazarza w Krakowie . . .	257.653	91½
VII.	Fundusz policyi krajowej	5.485	37
VIII.	„ pożyczki krajowej z r. 1883	4.717	96
IX.	„ „ „ „ 1884	100	—
X.	„ „ „ „ 1885	102	47½
XI.	„ „ „ „ 1891	12.001	83
XII.	„ „ „ „ 1893	1,352.364	05
	Suma wydatków funduszów dotowanych .	15,994.722	97½
	Dział II. **Fundusze samoistne niedotowane.**		
XIII.	Fundusz kultury krajowej	4.687	32½
XIV.	„ stanowy sierociński	1.829	57
XV.	„ Aleksandra hr. Stadnickiego	884	—
XVI.	„ pożyczki krajowej z roku 1873 . . .	51.527	40
XVII.	„ podrzutków w Krakowie	4.985	59
	Suma wydatków funduszów samoistnych niedotowanych	63.713	88½
	Dział III. **Fundusze inne.**		
XVIII.	Fundusz pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne .	172.867	04
XIX.	„ regulacyi rzeki Gniłej Lipy	484	19
XX.	„ „ potoku Kisieliny	32.465	91½
XXI.	„ „ rzeki Łęgu	15.923	82
XXII.	„ „ potoku Krzemienicy i Babulówki oraz Trześni i Rowu	34.590	04
XXIII.	„ „ rzeki Brnia nowego z dopływami .	26.189	70½
XXIV.	„ „ „ Białej z dopływami i uzupełnienia prawego brzegu Dunajca .	123.156	04
XXV.	„ zabudowania potoków górskich w dorzeczu Skawy	11.400	92
XXVI.	„ dla uzupełnienia prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami . . .	37.383	87
XXVII.	„ regulacyi rzeki Bugu od ujścia Pełtwi do granicy Państwa	26.132	88
XXVIII.	„ zabudowania potoku górskiego Niszkówki .	1.227	74
XXIX.	„ regulacyi złotej Lipy	6.148	31
XXX.	„ osuszenia bagien w pow. łańcuckim i jarosławskim	9.395	19½
XXXI.	„ regulacyi potoku Dumnego	382	47
XXXII.	„ obwałowania lewego brzegu Dunajca . .	5.364	50½
XXXIII.	„ regulacyi potoku Przegnojówki . . .	17.161	34
XXXIV.	„ osuszenia bagien Stojanowskich . . .	9.376	56
XXXV.	„ dla zabud. potoków górskich w dorzeczu Dniestru	36.533	02½
XXXVI.	„ regulacyi środkowej sekcyi rzeki Gniłej Lipy .	53.844	65½
XXXVII.	„ dla zabudowania potoku Glińsko . . .	9.434	48
XXXVIII.	„ zabudowania potoku Bystra	19.449	65
XXXIX.	„ regulacyi górnego Dniestru	5.654	61
XL.	„ obwał. Wisły i Wisłoki w powiecie mieleckim	102.554	84
XLI.	„ konserwacyi rzeki Trześniówki . . .	2.507	04
XLII.	„ konserw. zabudowania potoku górskiego Michałów	—	—
XLIII.	„ konserw. obwał. Wisły i Sanu w pow. tarnobrzeskim	43	01
XLIV.	„ emerytury dozorców melioracyjnych . .	503	50
XLV.	„ szkolny krajowy emerytalny, przeniesiony do działu I. (majątek zarodowy) . . .	—	—
	Suma wydatków funduszów innych .	760.175	35

Wynikłości z roku 1699				Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 24, 27 i 28. marca 1899				Wynikłości są zatem	
nadzwyczajne		r a z e m		zwyczajne	nadzwyczajne	kredyt dodat. z dnia	r a z e m	mniejsze	większe
706.903	15½	10,109 363	55½	8,975.387	710.319	—	9,685.706	—	423.658
23.222	—	4,111.885	89½	3,913.668	25.788	—	3,939.456	—	172.430
—	—	326.930	98	358.750	—	—	358.750	31.819	—
22.952	90½	327.912	58	304.168	10.473	—	314.641	—	13.272
—	—	7.301	32	6.772	—	—	6.772	—	529
10.500	80	242.481	90½	216.867	8.283	—	225.150	—	17.332
4.245	43	261.899	34½	235.463	3.500	—	238.963	—	22.936
—	—	5.485	37	5.485	—	—	5.485	—	—
—	—	4.717	96	—	—	—	—	—	4.718
—	—	100	—	—	—	—	—	—	100
—	—	102	47½	—	—	—	—	—	102
—	—	12.001	83	—	—	—	—	—	12.002
—	—	1,352.364	05	1,367.982	—	—	1,367.982	15.618	—
767.824	29	16,762.547	26½	15,384.542	758.363	—	16,142.905	47.437	667.079
									619.642
—	—	4.687	32½	3.772	—	—	3.772	—	915
—	—	1.829	57	1.827	—	—	1.827	—	3
—	—	884	—	1.057	—	—	1.057	173	—
—	—	51.327	40	50.413	—	—	50.413	—	914
—	—	4.985	59	5.177	—	—	5.177	191	—
		63.713	88½	62.246	—	—	62.246	364	1.832
									1.468
—	—	172.867	04						
—	—	484	19						
—	—	32.465	91½						
—	—	15.923	82						
—	—	34.590	04						
—	—	26.189	70½						
—	—	123.156	04						
—	—	11.400	92						
—	—	37.383	87						
—	—	26.132	88						
—	—	1.227	74						
—	—	6.148	31						
—	—	9.395	19½						
—	—	382	47						
—	—	5.364	50½						
—	—	17.161	34						
—	—	9.376	56						
—	—	36.533	02½						
—	—	53.844	65½						
—	—	9.434	48						
—	—	19.449	65						
—	—	5.654	61						
—	—	102.554	84						
—	—	2.507	04						
—	—	—	—						
—	—	43	01						
—	—	503	50						
—	—	—	—						
—	—	760.175	35	—	—	—	—	—	—

Suma zamknięć rachunkowych funduszów

Lp.	Poszczególnienie funduszów	Wynikłości z roku 1899 zwyczajne	
	Dochody.		
	Dział I. Fundusz kraj. i fundusze z tegoż dotowane.		
I.	Fundusz krajowy w ściślejszym znaczeniu, oraz zakłady krajowe szkolne: w Dublanach, Czernichowie, Horodence, Jagielnicy, Kobiernicach, Bereźnicy, Tarnowie, jakoteż skład publiczny w Krakowie . . .	10,040.075	32½
II.	Fundusz szkolny krajowy	4,111.885	89½
II.a)	„ „ „ emerytalny (majątek obrotowy)	326.930	98
III.	Krajowy szpital powszechny we Lwowie . . .	327.912	58
IV.	Fundnsz podrzutków we Lwowie	7.301	32
V.	Krajowy zakład dla obłąkanych w Kulparkowie . .	242.481	90½
VI.	„ szpital św. Łazarza w Krakowie . . .	261.899	34½
VII.	Fundusz policyi krajowej	5.485	37
VIII.	„ pożyczki krajowej z roku 1883 . . .	4.717	96
IX.	„ „ „ „ 1884 . . .	100	—
X.	„ „ „ „ 1885 . . .	102	47½
XI	„ „ „ „ 1891 . . .	12.001	83
XII.	„ „ „ „ 1893 . . .	1,352.364	05
	Suma dochodów funduszów dotowanych .	16,693.259	03½
	Dział II. Fundusze samoistne niedotowane.		
XIII.	Fundusz kultury krajowej	4.687	32½
XIV.	„ stanowy sierociński	1.829	57
XV.	„ Aleksandra hr. Stadnickiego	1.016	20
XVI.	„ pożyczki krajowej z roku 1873 . . .	—	—
XVII.	„ podrzutków w Krakowie	4.985	59
	Suma dochodów funduszów samoistnych niedotowanych .	12.518	68½
	Dział III. Fundusze inne.		
XVIII.	Fundusz pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne .	172.867	04
XIX.	„ regulacyi rzeki Gniłej Lipy	17.022	12
XX.	„ „ potoku Kisieliny	34 224	76½
XXI.	„ „ rzeki Łęgu	24.731	52
XXII.	„ „ potoku Krzemienicy i Babulówki oraz Trześni i Rowu	36.081	73½
XXIII.	„ „ rzeki Brnia nowego z dopływami .	31.023	31½
XXIV.	„ „ „ Białej z dopływami i uzupełnienia prawego brzegu Dunajca .	140.424	79
XXV.	„ zabudowania potoków górskich w dorzeczu Skawy	12.026	58
XXVI.	„ dla uzupełnienia prawego brzegu Wisły między		
XXVII.	Podgórzem a Niepołomicami	42.791	07
XXVIII.	„ regulacyi rzeki Bugu od ujścia Pełtwi do granicy Państwa	97.401	21
	„ zabudowania potoku górskiego Niszkówki .	1.660	86½
XXIX.	„ regulacyi Złotej Lipy	7.524	11
XXX.	„ osuszenia bagien w pow. łańcuckim i jarosławskim	11.813	57½
XXXI.	„ regnlacyi potoku Dumnego	10.067	92
XXXII.	„ obwał. lewego brzegu Dunajca . . .	7.413	45½
XXXIII.	„ regulacyi potoku Przegnojówki . . .	26.174	88
XXXIV.	„ osuszenia bagien Stojanowskich . . .	18.127	65
XXXV.	„ dla zabudowania potoków górskich w dorz. Dniestru	65.881	17
XXXVI.	„ regulacyi środkowej sekcyi rzeki Gniłej Lipy .	61.448	81
XXXVII.	„ dla zabudowania potoku Glińsko . . .	12.586	89
XXXVIII.	„ zabudowania potoku Bystra	51.944	44
XXXIX.	„ regulacyi górnego Dniestru	112.419	31
XL.	„ obwał. Wisły i Wisłoki w powiecie mieleckim	157.299	84½
XLI.	„ konserwacyi rzeki Trześniówki . . .	5.519	43
XLII.	„ konserw. zabud. potoku górskiego Michałów .	117	—
XLIII.	„ konserw. obwał. Wisły i Sanu w pow. tarnobrzeskim	20.422	19
XLIV.	„ emerytury dozorców melioracyjnych . .	3.814	70
XLV.	„ szkolny krajowy emerytalny, przeniesiony do działu I. (majątek zarodowy)	33.550	22
	Suma dochodów funduszów innych .	1,216.380	60½

budżetem objętych za rok 1899.

Wynikłości z roku 1899				Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 24, 27 i 28 marca 1899				Wynikłości są zatem	
nadzwyczajne		r a z e m		zwyczajne	nadzwyczajne	kredyt dodat. z dnia	r a z e m	mniejsze	większe
69.288	23	10,109.363	55½	9,641.512	44.784	—	9,686.296	—	423.068
—	—	4,111.885	89½	3,939.456	—	—	3,939.456	—	172.430
—	—	326.930	98	358.750	—	—	358.750	31.819	—
—	—	327.912	58	314.641	—	—	314.641	—	13.272
—	—	7.301	32	6.772	—	—	6.772	—	529
—	—	242.481	90½	225.150	—	—	225.150	—	17.332
—	—	261.899	34½	238.963	—	—	238.963	—	22.936
—	—	5.485	37	5.485	—	—	5.485	—	—
—	—	4.717	96	—	—	—	—	—	4.718
—	—	100	—	—	—	—	—	—	100
—	—	102	47½	—	—	—	—	—	102
—	—	12.001	83	—	—	—	—	—	12 002
—	—	1,352.364	05	1,367.982	—	—	1,367.982	15.618	—
69.288	23	16,762.547	26½	16.098.711	44.784	—	16,143.495	47.437	666.489
									619.052
—	—	4.687	32½	3.772	—	—	3.772	—	915
—	—	1.829	57	1.827	—	—	1.827	—	3
—	—	1.016	20	1.057	—	—	1.057	41	—
—	—	—	—	1.200	—	—	1.200	1.200	—
—	—	4.985	59	5.177	—	—	5.177	191	—
—	—	12.518	68½	13.033	—	—	13.033	1.432	918
								514	
—	—	172.867	04						
—	—	17.022	12						
—	—	34.224	76½						
—	—	24.731	52						
—	—	36.081	73½						
—	—	31.023	31½						
—	—	140.424	79						
—	—	12.026	58						
—	—	42.791	07						
—	—	97.401	21						
—	—	1.660	86½						
—	—	7.524	11						
—	—	11.813	57½						
—	—	10.067	92						
—	—	7.413	45½						
—	—	26.174	88						
—	—	18.127	65						
—	—	65.881	17						
—	—	61.448	81						
—	—	12.586	89						
—	—	51.944	44						
—	—	112.419	31						
—	—	157.299	84½						
—	—	5.519	43						
—	—	117	—						
—	—	20.422	19						
—	—	3.814	70						
—	—	33.550	22						
—	—	1,216.380	60½	—	—	—	—	—	—

I.

FUNDUSZ KRAJOWY

w ściślejszem znaczeniu.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok 1899.

Liczba rubryk budżetowych	Sumaryusz	Wynikłości z roku 1899 zwyczajne zł.	ct.	nadzwyczajne zł.	ct.	razem zł.	ct.
	WYDATKI.						
	A) Rzeczywiste.						
I.	Koszta reprezentacyi kraju	110.311	15½	—	—	110.311	15½
II.	„ zarządu „	327.569	70½	7.000	—	334.569	70½
III.	„ leczenia „	1,190.362	16	—	—	1,190.362	16
IV.	„ szczepienia	77.642	54	—	—	77.642	54
V.	Wydatki sanitarne	35.109	63	—	—	35 109	63
VI.	Zasiłki dla zakładów dobroczynności	26.024	—	500	—	26.524	—
VII.	Na cele wykształcenia i oświaty	2,997.135	12	41.600	—	3,038.735	12
VIII.	Utrzymanie pomników historycznych	33.419	84	11.980	84	45.400	68
IX.	Kwaterunkowe żandarmeryi	247.758	15½	—	—	247.758	15½
X.	Wydatki na komunikacye	1,215.785	89	471.726	56	1,687.512	45
XI.	Dotacye dla zakładów krajowych	44.624	57½	—		44.624	57½
XII.	Wydatki na szupaśnictwo	22.265	68½	—	—	22.265	68½
XIII.	Budowy wodne i melioracye	584.920	74½	—	—	584.920	74½
XIV.	Umorzenie pożyczek	1,466.729	24	—	—	1,466.729	24
XV.	Na cele rolnictwa i górnictwa	549.675	66½	90.909	38	640.585	04½
XVI.	Na podniesienie rękodz. i przem.	178.686	86½	33.186	27½	211.873	14
XVII.	Rozmaite wydatki	294.439	43	50.000	10	344.439	53
	Suma wydatków rzeczywistych budżetem objętych	9,402.460	40	706.903	15½	10,109.363	55½
	B) Przenośne.						
	Lokacya w Banku krajowym na 3% rachunku czekowym					3,076.943	44
	Z lokacyi 3% zwrócono funduszowi pożyczkowemu dla gmin na budowę koszar dla wojska					158.016	93
	„ 3% zwrócono funduszowi pożyczkowemu na drogi powiatowe i gminne *z roku ubiegłego* 64.344 zł. 68 ct. „ *bieżącego* 42 954 „ 32 „					107.300	—
	„ 3% zwrócono funduszowi kolejowemu					260.950	—
	„ 4% „ „ propinacyj. miast.					22.489	55½
	„ „ „ „ koszar krajowych					50.000	—
	„ 3% „ „ obwałowania Wisły i Sanu					15.483	81
	„ 4% wydano na rachunek bieżący w kraj. składzie publicznym w Krakowie					3.564	54
	Zaliczki zwrócone depozytom					107.000	—
	Rachunek czekowy kraj. opłat konsumc. w pocztowej kasie oszczędności					463.254	28
	Rachunek przenośny kraj. składu publicznego w Krakowie *z roku ubiegłego* 7.521 zł. 35 ct. „ *bieżącego* 114.489 „ 51 „					122.010	86
	Efekta wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę koronową)					500.000	—
	Pożyczka chwilowa 7% zwrócona Bankowi krajowemu					210.000	—
	„ „ 4% „ funduszowi sprzedaży soli					215.000	—
	„ udzielona na 4% funduszowi sprzedaży soli					935.000	—
	„ „ funduszowi stypendyinemu hr. Baworowskiego					22.000	—
	„ „ z funduszu uposażenia kasy krajowej, na pokrycie niedoboru fund. kraj. z r. 1899					43.265	14½
	Suma wszystkich wydatków					16,421.642	11½
	C) Pozostałość kasowa z końcem roku 1899:						
	a) w gotówce	574.420 zł. 78½ ct.					
	b) w efektach (1,000.000 K.)	500.000 „ — „				1,074.420	78½
	Ogółem zgodnie z sumą dochodów					17,496.062	90

w ściślejszem znaczeniu.

Kwota preliminowana wedle ustawy z dnia 24, 27 i 28 marca 1899			Wynikłości są zatem:	
zwyczajne	nadzwyczajne	razem	mniejsze	większe
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.
107.656	—	107.656	—	2.655
328.294	7.200	335.494	924	—
995.000	—	995.000	—	195.362
77 000	—	77.000	—	643
40.200	—	40.200	5.090	—
26.024	500	26.524	—	—
2,869.882	41.600	2,911.482	—	127.253
33 420	10.000	43.420	—	1.981
236.202	—	236.202	—	11.556
1,177.303	477.650	1,654.953	—	32.559
38.247	—	38.247	—	6.377
26.000	—	26.000	3.734	—
586.127	—	586.127	1.206	—
1,468,137	—	1,468.137	1.408	—
546.333	90.404	636.737	—	3.848
192.289	32.965	225.254	13.381	—
227.273	50.000	277.273	—	67.167
8,975.387	710.319	9,685.706	25.743	449.401
				423·658

*) Wykazany zapas w gotówce . . . . . 574.420 zł. 78½ ct.
składa się:
a) z gotówki funduszu uposażenia kasy krajowej . . . . 572.093 zł. 78½ ct.
b) z rachunku przenośnego krajow. składu publicznego w Krakowie . . 2.327 „ — „
Razem j. w. . . 574.420 zł. 78½ ct.

Wykazany zaś zapas w efektach im. wart. 500.000 zł. aw. stanowią akcye zakładowe Spółki akcyjnej budowy wschodnio-galicyjskich kolei lokalnych, w zamian za otrzymaną z funduszu krajowego subwencyą tejże wysokości, po myśli uchwały Wys. Sejmu z dnia 13. lutego 1894.

Fundusz uposażenia kasy krajowej . . . . . 1,000.000 zł. — ct.
składa się:
a) z lokacyi w Banku krajowym na 3% rachunku czekowym . . . 243.337 zł. 28 ct.
b) z lokacyi w krajowym składzie publicznym w Krakowie . . . 8.771 „ 53 „
c) z należytości czynnych z tytułu udzielonych pożyczek Wydziałom powiatowym 132.532 „ 26 „
d) z należytości czynnej z tytułu udzielenia pożyczki funduszowi krajowemu na pokrycie niedoboru r. 1899 . . . . . 43.265 „ 14½ „
e) z gotowizny . . . . . 572.093 „ 78½ „
Razem j. w. . . 1,000.000 zł. — ct.

Fundusz krajowy

Liczba rubryk budżetowych	Sumaryusz	Wynikłości w roku 1899 zwyczajne zł.	ct.	nadzwyczajne zł.	ct.	razem zł.	ct.
	DOCHODY.						
	A) Rzeczywiste.						
I.	Pozostałość z rachunku z lat ubiegłych	940.174	79½	—	—	940.174	79½
II.	Odsetki z pieniędzy chwilowo lokowanych	—	—	—	—	—	—
III.	Dochody z dróg krajowych	243.308	08	66.088	23	309 396	31
IV.	Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych	78.510	85½	—	—	78.510	85½
V.	Zwroty zaliczek z lat ubiegłych	51.606	83	—	—	51.606	83
VI.	„ pożyczek	6.628	17½	—	—	6 628	17½
VII.	Dochody szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie	7.141	—	—	—	7 141	—
VIII.	„ szkół i folwarku w Dublanach	70.646	47½	3.200	—	73 846	47½
IX.	„ „ „ w Czernichowie	26.945	95½	—	—	26.945	95½
X.	„ innych szkół rolniczych krajowych	40.606	—	—	—	40.606	—
XI.	Zwroty za sprawdzanie rachunków aptekarskich	469	67½	—	—	469	67½
XII.	Dochody z przelania do Skarbu krajowego pozostałości z funduszu zapomogi z roku 1866	2.057	03½	—	—	2.057	03½
XIII.	Dochody z kwaterunku żandarmeryi	95.793	06½	—	—	95.793	06½
XIV.	„ ze zwrotu wydatków szupasowych	6.886	66	—	—	6.886	66
XV.	„ z kraj. składu zbożowego i spirytusowego w Krakowie	19.809	48	—	—	19.809	48
XVI.	„ „ opłat konsumcyjnych	829.081	15	—	—	829.081	15
XVII.	Rozmaite dochody	732.331	31	—	—	732.331	31
	Suma dochodów własnych	3,151.996	54	69.288	23	3,221.284	77
XVIII.	Dodatki do podatków: w Galicyi wschodniej i zachodniej po 60 i 66 ct. 6,361.602 zł. 37½ ct. w Wiel. Księstwie krak. po 49 i 55 ct. 483.211 „ 26½ „	6,844.813	64	—	—	6,844.813	64
	Suma dochodów rzeczyw. budżetem objętych	9,996.810	18	69.288	23	10,066 098	41
—	Pożyczka z funduszu uposażenia kasy kraj. na pokrycie niedoboru fund. kraj. w r. 1899	43 265	14½	—	—	43.265	14½
	Razem	10,040.075	32½	69.288	23	10,109.363	55½
	B) Przenośne.						
	Lokacya 3% w Banku kraj. (ściągnięto z rachunku czekowego) z r. *ubiegł.* 775.282 zł. — ct. „ *bieżąc.* 2,810 993 „ 44 „					3,586.275	44*
	Lokacya 3% funduszu pożyczkowego dla gmin na budowę koszar dla c. k. wojska					158 016	93
	„ 3% funduszu pożyczkowego na drogi pow. i gminne					65 567	04
	„ 3% „ kolejowego					260.950	—
	„ 4% „ propinacyjnego miast					22.489	55½
	„ 4% „ koszar krajowych					50 000	—
	„ 3% (rachunek bieżący) funduszu obwałowania Wisły i Sanu w pow. tarnobrzeskim					15.483	81
	„ 4% (zwrócono z rachunku bież. kraj. składu publ. w Krakowie) z r. *ubiegłego* 10.090 zł. 76 ct. „ *bieżącego* 64 „ 54 „					10.155	30
	Zaliczki pobrane z depozytów					107.000	—
	Rachunek czekowy kraj. opłat konsumcyjnych w pocztowej Kasie oszczędności					463.254	28
	„ przenośny kraj. składu publ. w Krakowie					120.016	34
	Efekta zamienione na walutę koronową (1,000.000 K) wynoszące w walucie austryackiej					500.000	—
	Pożyczka chwilowa 7% z Banku krajowego					210.000	—
	„ 4% pobrana z funduszu sprzedaży soli					215.000	—
	„ 4% zwrócona z funduszu sprzedaży soli					935.000	—
	„ chwilowa zwrócona z funduszu stypendyjnego hr. Baworowskiego					22.000	—
	Fund. uposażenia kasy kraj., częściowy zwrot pożyczek udzielonych Wydz. pow. z powodu klęsk element.					41.766	24
	Suma wszystkich dochodów					16,892.338	49
	C) Pozostałość kasowa z końcem r. 1898:						
	Zapas początkowy:						
	a) *w gotówce* 361.687 zł. 55 ct. po strąceniu zaś wydanych w myśl uchwały W. Sejmu z d. 26/4 1900 do rachunku r. 1900 (rubr. I. doch) 257.963 „ 14 „						
	Pozostaje zapas w gotówce 103.724 zł. 41 ct.						
	b) *w efektach* 500.000 „ — „					603.724	41
	Ogółem zgodnie z sumą wydatków					17,496.062	90

w ściślejszem znaczeniu.

Kwota proliminowana wedle ustawy z d. 24, 27 i 28 marca 1899			Wynikłości są zatem	
zwyczajne	nadzwyczajne	razem	mniejsze	większe
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.
940.174	—	940.174	—	—
5.000	—	5.000	5.000	—
236.450	41.584	278.034	—	31.362
35.322	—	35.322	—	43.189
39.000	—	39.000	—	12.607
3.347	—	3.347	—	3.281
7.380	—	7.380	239	—
59.450	3.200	62.650	—	11.197
26.610	—	26.610	—	336
31.090	—	31.090	—	9.516
460	—	460	—	10
1.907	—	1.907	—	150
94.302	—	94.302	—	1.491
8.000	—	8.000	1.113	—
19.435	—	19.435	—	375
810.000	—	810.000	—	19.081
668.191	—	668.191	—	64.140
2,986.118	44.784	3,030.902	6.352	196.735
6,655.394	—	6,655.394	—	189.420
9,641.512	44.784	9,686.296	6.352	386.155
—	—	—	—	43.265
9,641.512	44.784	9,686.296	6.352	429.420
				423.068

*) Stan lokacyi w Banku krajowym na 3% rachunku czekowym wynosi z końcem roku 1899: . . . . . 265.950 zł. — ct.

która to suma jest własnością:

a) funduszu uposażenia kasy krajowej . . . . 243.337 zł. 28 ct.
b) „ pożyczkowego drogowego . . . . 22.612 „ 72 „

Razem j. w. . 265.950 zł. — ct.

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny.

	Szczegół.	Ogół.
1. Pozostałość kas. z rach. z końcem r. 1899: w gotówce 574.420 zł. 87½ ct.		
w efektach 500.000 „ — „	1,074.420 zł. 78½ ct.	
2. Należytości czynne z r. bież.: a) w rubr. wydatków . 102.597 zł. 54½ ct.		
b) „ „ dochodów . 1,086.145 „ 16 „		
3. Należytości czynne z lat ubiegłych (jak aleg. 19) . . 2,388.853 „ 78½ „	3,577.596 „ 49 „	4,652.017 zł. 27½ ct.
Z końcem r. 1898 wynosiła suma stanu czynnego . . 4,789.209 zł. 42 ct.		
z porównania z takimże stanem z końcem r. 1899 . . 4,652.017 „ 27½ „		
okazuje się w stanie *czynnym* z końcem r. 1899 *ubytek* o 137.192 zł. 14½ ct.		

Stan bierny.

4. Należytości bierne z r. bieżąc.: a) w rubryce wydatków 85.983 zł. 94 ct.		
b) „ „ dochodów — „ — „		
5. Należytości bierne z lat ubiegłych (jak aleg. 19) . . . 749.656 „ 06½ „		835.640 zł. 00½ ct.
Przewyżka stanu czynnego		3,816.377 zł. 27 ct.
Z końcem roku 1898 wynosiła przewyżka stanu czynnego		3,612.766 „ 74½ „
Stan przeto majątku z końcem roku 1899 (nie uwzględniając długów pożyczek krajowych wykazanych w osobnych zamknięciach rach.) przedstawia się *korzystniej* o .		203.610 zł. 52½ ct.
mianowicie stan czynny *obniżył się* o . . . . 137.192 zł. 14½ ct.		
„ „ bierny *obniżył się* o . . . . 340.802 „ 67 „		
Stan tedy majętku *większy* jest jak wyżej o . . . 203.610 zł. 52½ ct.		
głównie z powodu większego odpisania należytości biernych byłych funduszów indemnizacyjnych.		

Wyjaśnienia.

Wydatki budżetem uchwalone wynosiły	9,685.706 zł.	
Suma wydatków rzeczywistych wynosi	10,109.364 „	
Wydatki są tedy *większe* od budżetu o		423.658 zł.
Dochody budżetem uchwalone wynosiły	9,686.296 zł.	
Suma dochodów rzeczywistych (po wyłączniu pożyczki zaciągniętej na pokrycie niedoboru w roku 1899) wynosi	10,066.099 „	
Dochody są zatem *większe* od budżetu o		379.803 „
Ogółem tedy okazuje się *wynik obrotu niekorzystniejszy od budżetu* o		43.855 zł.
z powodów bliżej objaśnionych w ogólnem sprawozdaniu o zamknięciach rachunków.		

Część I.

WYDATKI.

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą prelimino-waną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
I.		**Koszta reprezentacyi kraju.** *Sumaryczne zestawienie rubryki I.*				
	1—12	*A)* Sejm krajowy	74.200	07½	70.656	*3.544*
	13—17	*B)* Wydział krajowy	36.111	08	37.000	889
		Suma rubryki I. .	110.311	15½	107.656	*+2.655*
		Poszczególnienie.				
		***A)* Sejm krajowy.**				
	1	Koszta podróży pp. posłów	7.714	80	4.486	*3.229*
	2	Dyety pp. posłów	36.000	—	36.000	—
	3	Koszta druków	20.705	69½	20.600	*106*
	4	Spisywanie sprawozdań	4 000	—	4.000	—
	5	Pisarze dzienni	650	—	650	—
	6	Remuneracye urzędników Wydziału krajowego za dodatkowe zatrudnienie podczas Sejmu .	1.200	—	1.200	—
	7	Służba	1.200	—	1.200	—
	8	Opał	1.500	—	1.500	—
	9	Zapuszczanie i mycie podłóg	100	—	100	—
	10	Potrzeby kancelaryjne	400	—	400	—
	11	Na uzupełnienie biblioteki sejmowej . .	200	—	200	—
	12	Rozmaite drobne wydatki.	529	58	320	*209*
		Razem .	74.200	07½	70.656	*+3.544*
		***B)* Wydział krajowy.**				
	13	Marszałek krajowy . . . . 6.000 zł. i dodatek na reprezentacyę . . 4.000 „	10.000	—	10.000	—
	14	Sześciu członków Wydziału kraj. po 4.000 zł.	23.022	22	24.000	978
	15	Zastępcy „ „ „	2.088	86	2.000	*89*
	16/17	Dodatek dla Członka Wydziału, mianowanego przez Marszałka zastępcą do kierownictwa w Wydziale krajowym	1.000	—	1.000	—
						978
		Razem .	36.111	08	37.000	*89*
						—889

Uzasadnienie różnic.

Do poz. 1. Wydatek większy od budżetu, z powodu konieczności zarachowania na rok 1899 podwójnego kosztu podróży pp. posłów, mianowicie z lutego 1899, odnoszących się do dalszego ciągu sesji sejmowej z roku 1898, oraz z grudnia 1899 na poczet sesji sejmowej 1899/1900 roku.

Do poz. 2. Wynik zgodny z budżetem, ponieważ niezużyty w roku 1899 kredyt przeniesiono na rachunek roku 1900 na pokrycie dalszych wydatków sesyi roku 1899/1900.

Do poz. 3. Wydatek nieco *większy* wedle istotnej potrzeby w tym roku.

Do poz. 4., 5., 7., 8., 9. i 10. Wyniki zgodne z budżetem z powodów, jak pod *poz. 2.*

Do poz. 14. Wydatek mniejszy z powodu *intercalare.*

Do poz. 15. Wydatek nieco *większy* w miarę potrzeby w tym roku; drobne stosunkowo to przekroczenie znachodzi pokrycie w znaczniejszem zaoszczędzeniu poz. 14.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
II.		**Koszta Zarządu.** *Sumaryczne zestawienie rubryki II.*				
	18—23	Płace urzędników i woźnych	202.234	34	206.042	3.807
	24	Dyurniści	21.151	37	22.489	1.338
	25	Zasługi	4.629	70	4.865	235
	26	Emolumenta	1.620	—	1.733	113
	27	Remuneracye	5.587	56½	6.050	462
	28	Koszta podróży i dyety	11.959	98½	7.400	*4.560*
	29	Pensye i zaopatrzenia	30.561	39	30.134	*427*
	30	Dary z łaski	2.681	66	3.090	408
	31	Na pokrycie połowy należytości stemplowych od dekretów nominacyjnych urzędników kraj.	1.141	55½	1.500	358
	32	Potrzeby kancelaryjne	17.821	15	17.400	*421*
	33	Administracya dochodów z krajowych opłat konsumcyjnych	1.709	20½	3.000	1.291
	34	Gmach sejmowy i jego utrzymanie { zwyczajne .	14.471	58½	12.591	*1.880*
		{ *nadzwyczajne*	6.000	—	6.000	—
	35	Zaliczki na płace urzędników i służby { zwyczajne .	12.000	20	12.000	—
		{ *nadzwyczajne*	1.000	—	1.200	200
		Razem { zwyczajne .	327.569	70½	328.294	{ 8.012
		{ *nadzwyczajne*	7.000	—	7.200	*7.288* 200
						8.212
		Suma rubryki II. .	334.569	70½	335.494	*7.288*
						—924
		Płace urzędników i woźnych. *Sumaryczne zestawienie płac wraz z dodatkami aktywalnymi.*				
	18	Oddział konceptowy	73.976	82	74.074	97
	19	„ rachunkowy	75.593	84	75.837	243
	20	„ kasowy	17.495	85	20.104	2.608
	21	„ sanitarny	3.420	—	3 420	—
	22	„ statystyczny	5.560	—	5.560	
	23	„ manipulacyjny	26.187	83	27.047	859
		Suma płac . .	202.234	34	206.042	—3.807
		Poszczególnienie. *Oddział konceptowy.*				
	18	*a)* 3 radców, płaca po 3.200 zł. i dodatek aktywalny po 480 zł.	11.040	—	11.040	—
		b) 7 sekretarzy, płaca po 2.400 zł. i dodatek aktywalny po 420 zł.	19.740	—	19.740	—
		c) 7 wice-sekretarzy, płaca po 1.800 zł. i dodatek aktywalny po 360 zł. . . .	15.120	—	15.120	—
		d) 6 adjunktów, płaca po 1.400 zł. i dodatek aktywalny po 300 zł.	10.200	—	10.200	—
		Do przeniesienia .	56.100	—	56.100	—

Fundusz krajowy. **Wydatki.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — *większe* zł.
		Z przeniesienia .	56.100	—	56.100	—
II.	18	*e)* 6 koncepistów, płaca po 1.100 zł. i dodatek aktywalny po 240 zł.	8.039	95	8.040	—
		f) 3 aplikantów, adjutum po 700 zł. } 3 aplikantów, adjutum po 600 „ } . .	3.899	65	3.900	—
		Do tego: dodatki pięcioletnie	5.937	22	6.034	97
		Razem .	73.976	82	74.074	—97
		Oddział rachunkowy.				
	19	*a)* Dyrektor, płaca 3.000 zł. i dodatek aktywalny 400 zł.	3.400	—	3.400	—
		b) Zastępca Dyrektora, płaca 2.400 zł. i dodatek aktywalny 360 zł.	2.760	—	2.760	—
		c) 7 rewidentów, płaca po 1.800 zł. i dodatek aktywalny po 300 zł.	14.700	—	14.700	—
		d) 11 adjunktów, płaca po 1.400 zł. i dodatek aktywalny po 240 zł.	17.967	12	18.040	73
		e) 1 archiwista, płaca 1.100 zł. i dodatek aktywalny 200 zł.	1.300	—	1.300	—
		f) 1 protokolista, płaca 1.100 zł. i dodatek aktywalny 200 zł.	1.300	—	1.300	—
		g) 8 oficyałów, płaca po 1.100 zł. i dodatek aktywalny po 180 zł.	10.240	—	10.240	—
		h) 9 asystentów, płaca po 800 zł. i dodatek aktywalny po 100 zł.	8.100	—	8.100	—
		i) 12 praktykantów, płaca po 600 zł. i dodatek aktywalny po 100 zł.	8.368	89	8.400	31
		k) 3 aplikantów, adjutum po 500 zł. . .	1.374	94	1.500	125
		l) woźny, płaca 500 zł. i dodatek aktyw. 50 zł.	550	—	550	—
		Do tego: dodatki pięcioletnie	5.532	89	5.547	14
		Razem .	75.593	84	75.837	—243
		Oddział kasowy.				
	20	*a)* Dyrektor, płaca 2.400 zł. i dodatek aktywalny 420 zł	2.820	—	2.820	—
		b) Zastępca dyrektora, płaca 2.000 zł. i dodatek aktywalny 300 zł.	2.300	—	2.300	—
		c) Kontrolor, płaca 1.800 zł. i dodatek aktywalny 240 zł.	690	67	2.040	1.349
		d) Kasyer, płaca 1.800 zł. i dodatek aktywalny 240 zł.	90	67	2.040	1.949
		e) 3 adjunktów, płaca po 1.400 zł. i dodatek aktywalny po 240 zł.	4.920	—	3.280	*1.640*
		f) 2 oficyałów, płaca po 1.100 zł. i dodatek aktywalny po 180 zł.	2.503	12	2.560	57
		g) 2 asystentów, płaca po 800 zł. i dodatek aktywalny po 100 zł.	1 840	—	1.800	*40*
		Do przeniesienia .	15.164	46	16.840	3.355 *1.680*

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
		Z przeniesienia .	15.164	46	16.840	3.355
						1.680
II.	20	*h)* 2 praktykantów, płaca po 600 zł. i dodatek aktywalny po 100 zł.	1.400	—	1.400	—
		i) 1 woźny, płaca 600 zł. i dodatek aktywalny 50 zł.	650	—	1.300	650
		Do tego: dodatki pięcioletnie	281	39	564	283
						4.288
		Razem .	17.495	85	20.104	*1.680*
						—2.608
	21	*Oddział sanitarny.*				
		Inspektor szpitali, płaca 2.400 zł. i dodatek na mieszkanie 420 zł.	2.820	—	2.820	—
		Do tego: dodatek pięcioletni	600	—	600	—
		Razem .	3.420	—	3.420	—
	22	*Oddział statystyczny.*				
		a) Naczelnik oddziału, płaca	2.800	—	2.800	—
		b) Wice-sekretarz, płaca 1.800 zł. i dodatek aktywalny 360 zł.	2.160	—	2.160	—
		Do tego: dodatek pięcioletni	600	—	600	—
		Razem .	5.560	—	5.560	—
	23	*Oddział manipulacyjny.*				
		a) Dyrektor kancelaryi, płaca	2 400	—	2.400	—
		b) Archiwista, płaca 1.800 zł. i dodatek aktywalny 300 zł.	2.100	—	2.100	—
		c) Ekspedytor, płaca 1.400 zł. i dodatek aktywalny 270 zł.	1 252	50	1.670	417
		d) Protokolista, płaca 1.400 zł. i dodatek aktywalny 240 zł.	1.640	—	1.640	—
		e) 4 kancelistów, płaca po 1.100 zł. i dodatek aktywalny po 200 zł.	5.524	96	5.200	*325*
		f) 5 asystentów, płaca po 800 zł. i dodatek aktywalny po 100 zł.	4.500	—	4.500	—
		g) 3 pisarzy, płaca po 600 zł. i dodatek aktywalny po 100 zł.	2.041	63	2.100	58
		h) 3 aplikantów, adjutum po 500 zł. . .	1.332	36	1.500	168
		i) odźwierny, płaca	600	—	600	—
		k) portyer, płaca	500	—	500	—
		l) 5 woźnych, płaca po 500 zł. i dodatek aktywalny po 50 zł.	2.750	—	2.750	—
		Do tego: dodatki pięcioletnie	1.546	38	2.087	541
						1.184
		Razem .	26.187	83	27.047	*325*
						—859

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — wyższe zł.
II.	24	*Dyurniści.*				
		a) Dla oddziału konceptowego	2.555	13	3.477	922
		b) „ „ rachunkowego	2.963	40	3 500	537
		c) „ „ statystycznego	1.632	47	2.500	867
		d) „ „ manipulacyjnego	9.527	37	8.539	*988*
		e) „ zarządu długu krajowego z r. 1893, zaciągniętego w sumie 58 850.000 koron (LW. 45.843/93) i dla prowadzenia pozostałych zaległości po byłych funduszach indemnizacyjnych, a to na dyurna rachunkowe	3.013	—	3.013	—
		f) Na dyurna rachunkowe dla funduszów szkolnych okręgowych	1.460	—	14.60	—
						2.326
		Razem .	21.151	37	22.489	*988*
						1.338
	25	**Zasługi.**				
		15 stróżów po 300 zł. i 1 zastępca woźnego 365 zł.	4.629	70	4.865	—235
	26	**Emolumenta.**				
		a) Dyrektor kancelaryi na fiakra . . .	50	—	50	—
		b) Dyrektor kancelaryi 48 metr. sześciennych drzewa opałowego	156	—	156	—
		c) Ubranie dla oddźwiernego i 8 woźnych po 50 zł., tudzież dla zastępcy woźnego 30 zł.	400	—	480	80
		d) Ubranie dla portyera	107	—	100	*7*
		e) Opał dla oddźwiernego i portyera po 7·2 metr. sześć. drzewa	47	—	47	—
		f) Dodatki osobiste	860	—	900	40
						120
		Razem .	1.620	—	1.733	*7*
						—113
	27	**Remuneracye.**				
		a) Rzecznik prawny za zastępstwo . . .	2.033	56½	2.500	466
		b) Za zastępstwo prawne Wydziału krajowego wobec c. k. Trybunału administracyjnego i Trybunału państwa	620	—	600	*20*
		c) Tłumacze	934	—	950	16
		d) Urzędnicy, dyurniści i słudzy Wydziału krajowego	2.000	—	2.000	—
						482
		Razem .	5.587	56½	6.050	*20*
						—462
	28	**Koszta podróży i dyety.**				
		a) W ogóle	11.559	98½	7.000	*4.560*
		b) Dla inspektora szpitali	400	—	400	—
		Razem .	11.959	98½	7.400	+*4.560*

Fundusz krajowy — Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną, okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
II.	29	**Pensye i zaopatrzenia.**				
		a) Łopuszańska Walerya	349	92	350	—
		b) Olewińska Julia	349	92	350	—
		c) Chrzanowska Joanna	350	—	350	—
		d) Kalicka Jadwiga	350	—	350	—
		e) Sternalowa Emilia	350	—	350	—
		f) Zienkowiczowa Wanda	350	—	350	—
		g) Orzechowska Józefa	350	—	350	—
		h) Orzechowskiego sierota, syn Tadeusz Saturnin	58	—	58	—
		i) Mrozowicka Emilia	350	—	350	—
		k) Mrozowickiego sieroty: Adam Kazimierz, Ignacy Filip, Regina Anastazya, Wanda Laurencya, z rocznych 43 zł. do 5. września 1899	29	32	29	—
		l) Terlecka Marya	216	66	217	—
		m) Kukawska Maryanna	166	66	167	—
		n) Kukawskiego sieroty: Rajmund Henryk i Maryan Julian, z rocznych 20 zł. do 2. lutego 1899	1	78	2	—
		o) Mochnacki Edmund	3.616	—	3.616	—
		p) Kraczyłowa Julianna	600	—	600	—
		r) Kraczyłowa Julianna, dodatek na wychowanie dzieci, dla Władysławy Maryi i Joanny Bronisławy po 60 zł.	120	—	120	—
		s) Pierożyńska Sydonia	800	—	800	—
		t) Strnadowa Kornelia	350	—	350	—
		u) Strnadowa Kornelia, na wychowanie syna Jana Adama	35	—	35	—
		w) Niedziałkowski Karol	891	—	891	—
		x) Żółkiewski Karol	1.900	—	1.900	—
		y) Woroniecki Franciszek	70	—	280	210
		z) Obertyński Emil	600	—	600	—
		aa) Chermińska Katarzyna	360	—	360	—
		bb) Ziembicka Jadwiga	600	—	600	—
		cc) Ziembicka Jadwiga, dodatek na wychowanie sierót: Anny Róży do 1. października 1899, Kazimiery Eugenii, Józefa Wiktora i Feliksa Erazma po 60 zł.	225	—	225	—
		dd) Wolański Julian	2.600	—	2.600	—
		ee) Walterowa Marya	300	—	300	—
		ff) Walterowa Marya, dodatek na wychowanie dwojga sierót: Wiktora Franciszka i Maryi Zofii po 30 zł.	60	—	60	—
		gg) Tranda Edward	712	25	1.221	509
		hh) Szajnokowa Olimpia	600	—	600	—
		ii) Stocki Bolesław	324	80	325	—
		kk) Kiszelka Albin	728	—	1.092	364
		ll) Kunischowa Zofia	600	—	600	—
		mm) Gołębski Władysław	1.188	—	1.188	—
		nn) Czajkowska Wanda	50	—	600	550
		Do przeniesienia	20.602	31	22.236	1.633

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — *większe* zł.
		Z przeniesienia .	20.602	31	22.236	1.633
II.	29	*oo)* Czajkowska Wanda, zaopatrzenie dla sierót: Juliana Władysława i Czesława Ludomira, z rocznych 60 zł.	280	—	60	*220*
		pp) Schmitt Mieczysław	783	—	783	—
		rr) Jelonkowa Anna	600	—	600	—
		ss) Horoszkiewicz Julian	2.600	—	2.600	—
		tt) Bieńkowski Ludwik	—	—	1.776	1.776
		uu) Giziński Władysław	710	40	710	—
		ww) Świerczewski Erazm	1.369	—	1.369	—
		— Trandowa Lubina, wdowa po emeryt. adjunkcie rachunkowym, kwartał pośmiertny i pensya	555	25	—	*555*
		— Trandowa Lubina, dla sieroty po tymże .	50	—	—	*50*
		— Kiszelkowa Franciszka, wdowa po emer. kanceliście, j. w.	439	66	—	*439*
		— Kiszelkowa Franciszka, dla sieroty po tymże	33	34	—	*33*
		— Bieńkowska Walerya, wdowa po emeryt. archiwiście	700	—	—	*700*
		— Bieńkowska Walerya, dla sierót po tymże	280	—	—	*280*
		— Rożanowska Joanna, wdowa po kanceliście, j. w.	800	—	—	*800*
		— Jasińska Marya, wdowa po kanceliście, j. w.	591	67	—	*592*
		— Tyblewicz Wiktor, emerytowany koncepista	166	76	—	*167*
						3.836
		Razem .	30.561	39	30.134	3.409
						+427
	30	**Dary z łaski.**				
		1. stałe:				
		a) Bojarska Józefina i Dydyńska z Bojarskich Adolfina po 100 zł. rocznie . . .	116	66	200	83
		b) Kopertyńska Krystyna	100	—	100	—
		c) Kopertyńska z Repichowskich Malwina .	100	—	100	—
		d) Wojciechowski Szymon	180	—	180	—
		e) Sternalowa Apolonia	200	—	200	—
		f) Wojtyna Antoni	135	—	180	45
		g) Nowosad Dominik	—	—	180	180
		h) Gergel Augusta	100	—	150	50
		i) Zajączkowska Marya	100	—	150	50
		2. Jednorazowe:				
		k) Sapałaczyńskie Joanna i Leontyna . .	200	—	200	—
		l) Sternalowa Emilia	150	—	150	—
		m) Barycka Marya	150	—	150	—
		n) Dziubińska Wanda	200	—	200	—
		o) Piotrowska Rozalia	200	—	200	—
		p) Ploder Karolina	150	—	150	—
		r) Chrzanowska Joanna	200	—	200	—
		Do przeniesienia .	2.281	66	2.690	408

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
		Z przeniesienia .	2.281	66	2.690	408
II.	30	*s)* Babińska Helena	100	—	100	—
		t) Zakrzewska Marcyanna	100	—	100	—
		u) Orzechowska Józefa	100	—	100	—
		w) Bednawska Antonina	100	—	100	—
		Razem .	2.681	66	3.090	408
	31	**Na pokrycie połowy należytości stemplowych** od dekretów nominacyjnych urzędników krajowych	1.141	55½	1.500	—358
	32	**Potrzeby kancelaryjne.**				
		a) Wydawnictwo rozporządzeń krajowych .	4.326	36	3.800	*526*
		b) Sprawienie i odnowienie sprzętów . .	1.500	—	1.500	—
		c) Potrzeby do pisania i rysowania . .	2.423	30½	2.400	*23*
		d) Papier do druków, druk ksiąg i wzorów .	2.470	60½	2.300	*171*
		e) Oprawa ksiąg i druków	533	21	500	*33*
		f) Opał	3.432	37	4.000	568
		g) Uzupełnienie biblioteki: na książki . . . . 458 zł. 42½ ct. na gazety . . . . 963 „ 22 „	1.421	64½	1.500	78
		h) Rozmaite pomniejsze	1.713	65½	1.400	*314*
						1.067
		Razem .	17.821	15	17.400	646
						+421
	33	**Administracya dochodów z krajowych opłat konsumcyjnych**	1.709	20½	3.000	—1.291
	34	**Gmach sejmowy i jego utrzymanie.**				
		a) Inspicyent techn. gmachu sejmowego .	300	—	300	—
		b) Maszynista: płaca 720 złr. 12 mtr³. drzewa 42 zł., 45 litrów nafty 9 zł. . . .	771	—	771	—
		c) Kominiarz	245	49	320	74
		d) Froterowanie i zapuszczanie podłóg .	823	59	820	*3*
		e) Mycie podłóg	78	85	100	21
		f) Zgartywanie i wywóz śniegu . . .	45	—	100	55
		g) Czyszczenie kloak i wywóz nieczystości .	271	60	320	48
		h) Zabezpieczenie od ognia	205	06	260	55
		i) Podatek dochodowy i miejski czynszowy .	93	33	150	57
		k) Utrzymanie skwerów koło gmachu sejmowego 100 zł. i wynagrodzenie ogrodnika 50 zł.	150	—	150	—
		l) Konserwacya i adaptacya budynku i obejścia, koszta przekształcenia i urządzenia w gmachu, tudzież inne nieprzewidziane	5.876	43	4.300	*1.576*
						1.579
		Do przeniesienia .	8.860	35	7.591	310

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
		Z przeniesienia .	8.860	35	7.591	*1.579* 310
II.	34	*m)* Stacya elektryczna w gmachu sejmowym	5.611	23½	5.000	*611*
		n) Na koszta urządzenia nowych akomulatorów w stacyi elektrycznej, *nadzwyczajne* .	**6.000**	—	**6.000**	—
		Razem { zwyczajne . .	14.471	58½	12.591	*2.190* 310
		Razem { *nadzwyczajne* .	**6.000**	—	**6.000**	—
		Ogółem, suma poz. 34.	20.471	58½	18.591	*+1.880*
	35	**Zaliczki na płace.**				
		Dla urzędników i służby: *a)* zwyczajne .	12.000	20	12.000	—
		b) nadzwyczajne:				
		Dla Jędrzejowskiego Konstantego, adjunkta oddziału konceptowego . . .	**1.000**	—	**1.200**	200
		Razem { zwyczajne . .	12.000	20	12.000	—
		Razem { *nadzwyczajne* .	**1.000**	—	**1.200**	200
		Ogółem, suma poz. 35.	13.000	20	13.200	—200

Uzasadnienie różnic.

Do poz. 18, 19, 20 i 23. Wydatki mniejsze z powodu interkalaryów.

Do poz. 24. a). Wydatek mniejszy wedle faktycznej potrzeby w tym roku.

Do poz. 24. b). Wydatek mniejszy z powodu braku należycie ukwalifikowanych kandydatów.

Do poz. 24. c). Wydatek mniejszy
Do poz. 24. d). Wydatek większy } wedle istotnej potrzeby w tym roku. Wogóle na dyurnach okazuje się w tym roku zaoszczędzenie 1.338 zł.

Do poz. 25. Wydatek mniejszy z powodu *intercalare.*

Do poz. 26. Wydatek mniejszy z powodu mniejszego kosztu sprawienia ubrań dla woźnych, wedle potrzeby w tym roku, oraz z powodu mniejszych dodatków osobistych wskutek zmian personalnych w ciągu roku.

Do poz. 27. Wydatek mniejszy wedle przedłożonego przez rzecznika prawnego za ten rok rachunku.

Do poz. 28. a). Wydatek znacznie *większy* z powodu odbytych w tym roku ankiet i komisyj: w sprawach prestacyj szkolnych, rybactwa i Wawelu, oraz kosztownej, przez Wys. Sejm poleconej lustracyi fundacyi Skarbkowskiej, która sama spowodowała wydatek około 3.000 zł.

Do poz. 29. Wydatek większy z powodu wypłat w ciągu roku nowych pensyj i kwartałów pośmiertnych w zastosowaniu odnośnych przepisów statutu emerytalnego. Nieprelimi-nowane te wydatki znacznie obniżone zostały zaoszczędzeniami *ad y), gg), kk), nn), i tt),* spowodowanemi śmiercią pensyonistów. *Ad oo) wydatek większy,* ponieważ z powodu śmierci pensyonistki *(nn),* sierotom jej przypadły wyższe zaopatrzenia.

Do poz. 30. Wydatek mniejszy z powodu śmierci jednej z obdarzonych *ad a)* i obdarzonego *ad g),* oraz z powodu, że preliminowane na pełny rok dary z łaski *ad f), h) i i),* asygnowaue zostały od dnia 1. kwietnia i 1. maja 1899.

Fundusz krajowy. Wydatki.

Do poz. 31. Wydatek mniejszy, odpowiedni wydanym w ciągu roku dekretom nominacyjnym.

Do poz. 32. Wydatki ogółem nieco *większe*, wedle istotnej potrzeby w tym roku, z powodu znaczniejszych kosztów wydawnictwa rozporządzeń krajowych, sprawienia papieru do wzorów drukowych i rozmaitych pomniejszych, podczas gdy wydatek na opał wykazuje w tym roku znaczniejsze zaoszczędzenie.

Do poz. 33. Wydatek mniejszy, wedle potrzeby.

Do poz. 34. Wydatek większy z powodu znaczniejszych w tym roku kosztów *ad l)* poniesionych na zakupno nowego dywanu na salę sejmową i na odnowienie fasady gmachu, podczas gdy *ad c), e), f), g), h i i)* okazują się zaoszczędzenia. Co do większego wydatku na stacyę elektryczną *ad m)*, przekroczenie to znajduje ze znaczną przewyżką pokrycie, w znaczniejszym od preliminowanego dochodzie z tej stacyi; obacz *rubrykę XVII. poz. 69.* dochodów.

Do poz. 35. b). Zaliczka na płacę nadzwyczajna, *mniejsza* od preliminowanej o 200 zł. w miarę wartości policy asekuracyjnej złożonej na zabezpieczenie tej zaliczki. LW. 28914/99.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — *większe* zł.
III.	36	**Koszta leczenia** w szpitalach krajowych, prowincyonalnych i zagranicznych . . .	1,190.362	16	995.000	*195.362*

Uzasadnienie różnic.

Z zarachowanych wyżej wydatków przypada:

A) Na zakłady krajowe, szpitale prowincyonalne i zagraniczne:

1. Lwów, szpital powszechny (z klinikami):		
Oddział chorych	159.197 zł.	
Oddział położnic	24.674 „	
2. Kulparków, zakład dla obłąkanych	191.404 „	
3. Kraków, szpital św. Łazarza	182.019 „	
4. Kraków c. k. klinika	23.628 „	
B) Szpitale prowincyonalne w kraju	470.514 „	
C) „ zagraniczne	137.713 „	
D) Inne wydatki i zwroty	1.213 „	
Ogółem wydatki .	1,190.362 zł.	
Porównując powyższy wydatek z uchwaloną w budżecie kwotą	995.000 „	
Okazuje się wynikłość większa o		195.362 zł.

Przekroczenie to znajduje jednak częściowe pokrycie w korzystniejszych wynikach pozycyj mających wspólność z rubryką niniejszą a to:

1. W nadwyżkach dochodów od zakładów dotowanych (Rubr. IV. poz. 12 i 14 doch.) dla których uchwalono w budżecie . .	32.842 zł.	
wpłynęło zaś rzeczywiście	76.358 „	
uzyskano zatem dochody po nad budżet	43.516 zł.	
Do przeniesienia . .	43.516 zł.	195.362 zł.

Fundusz krajowy.		Wydatki.
Z przeniesienia . .	43.516 zł.	195.362 zł.
2) W rubr. V. poz. 17 i 18 na poczet zwrotów z ubiegłych lat, wpłynęło od szpitali, gmin i osób samopłacących . . . . . 23.635 zł.		
w budżecie uchwalono . . . . . 14.300 „		
uzyskano zatem dochody po nad budżet	9.335 „	
Razem . .	52.851 zł.	
W rubryce zaś XI. wydatków (poz. 187 i 190) przekroczono budżet o	6.056 „	
wynik tedy działów tych w rezultacie korzystniejszy jest o		46.795 „
Strąciwszy więc ten wynik od powyższego przekroczenia wydatków rubr. III. redukuje się to przekroczenie do kwoty		148.567 zł.
Głównym powodem tego przekroczenia jest znacznie większa ilość zapłaconych dni leczenia, niż preliminowano a to wskutek wzmagającego się corocznie ruchu chorych. Do budżetu na r. 1899 przyjęto cyfrę dni leczenia z r. 1897, wynoszącą (po strąceniu piątego rachunku oddziału chorych szpitala lwowskiego)	1,351.659 zł.	
zapłacono zaś faktycznie za dni	1,684.614 „	
zatem więcej za . .	332.955 dni	

Dalszym powodem jest podwyższenie taks dziennych leczenia w wielu szpitalach (jak niżej wykazano), tudzież zwiększenie wydatków na szpitale prowincyonalne, wskutek udzielenia znaczniejszych zaliczek zwrotnych na budowę i rekonstrukcyę w szpitalach i inne potrzeby (62.857 zł.) a wreszcie wskutek otwarcia nowego szpitala w Husiatynie.

W ciągu roku 1899 zaszły następujące zmiany w taksach leczenia:

a) Podwyższono taksy:

Podhajce o 2 ct., Arad o 1 ct., Braunau o 9 ct., Besztercze o 2 ct., Beregszaz o 4 ct., Brasso o 3 ct, Decs o 6 ct., Szent-Marton o 9 ct., Ersekujvar o 1 ct., Fogaras o 7 ct., Fünfkirchen o 6 ct., Filipopol z 1 fr. na 1·5 fr. względnie na 2 fr. w złocie, Graupen o 6 ct. Hohenmauth o 1 ct., Humpolcs o 3 ct., Hartberg o 5 ct., Homonna o 10 ct., Jaszboreny o 1 ct., Kaposvar o 1 ct., Karlsbad o 26 ct., Klattau o 4 ct., Kolin o 15 ct., Koszyce o 5 ct., Kronstadt o 3 ct., Leitmeritz o 18 ct., Leitomischl o 3 ct., Laun o 24 ot. Mako o 1 ct., Marburg o 5 ct., Marosvasarhely o 5 ct., Munkacz o 2 ct., Neutra o 1 ct., Nymburg o 10 ct., Niksdorf o 2 ct., Szent-Miklos o 11 ct., Nagy Kanizsa o 1 ct., Peszt św. Rocha o 2 ct., Peszt św. Szczepana o 2 ct., Peszt św. Jana o 2 ct., Praga powsz. o 11 ct., Prcice o 5 ct., Pecs o 5 ct., Radkersburg o 5 ct. Raudnitz o 18 ct., Ruszczuk o 1 fr. w złocie, Satoralja-Ujhely o 5 ct., Saaz o 3 ct., Szegedyn powsz. o 9 ct. Szegedyn oczny (trachoma) o 9 ot., Szegezard o 4 ct., Sepsi Szent-György o 2 ot., Sofia o ½ fr. w złocie, Sebenico o 5 ct., Szabatka o 1 ct., Tabor o 4 ct., Trencsin o 11 ct., Tryest o 1 ct., Torda o 8 ct., Ungvar o 4 ct., Widdyn (Bułgarya) z 1 lewy na 2 fr. w złocie, Maramoros-Sziget o 3 ct., Mura szombat o 7 ct., Modos o 15 ct., Mohacs o 2 ct., Szolnok o 4 ct., Segesvar o 3 ct.

b) Zniżono taksy:

W Aranyos-Marot o 1 ct., Arnau (Hostinne) o 1 ct., Budweis o 1 ct., Csik-Szereda o 2 ct., Debreczyn o 3 ct., Deva o 3 ct., Dubrownik o 5 ct., Fiume o 1 ct., Gyöngyös o 1 ct., Györ o 5 ct., Klansenburg o 4 ct., Königinhof o 5 ct., Leva o 2 ct., Miszkolc o 3 ct., Nagy-Kikinda o 12 ct., Nagy-Mahaly o 3 ct., Nagy-Szölles o 2 ct., Nagy-Varad o 2 ct., Nagy-Becskerek o 11 ct., Panesova o 3 ct., Rimaszombath o 2 ct., Stuhlweisenburg o 7 ot., i Sopron o 1 ct.

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą przeimimowaną ulegającą się wydatki mniejsze — *większe* zł.
IV.		**Koszta szczepienia.**				
	37	Utrzymanie i odświeżanie krowianki . .	12.000	—	12.000	—
	38	Koszta podróży i dyety lekarzy z powodu szczepienia ospy	65.642	54	65.000	*643*
		Suma rubr. IV. . . .	77.642	54	77.000	*+643*
		Uzasadnienie różnic.				
		Do poz. 38. Wydatek większy z powodu niestałości wydatków tego rodzaju, zarachowanych na podstawie rachunków nadesłanych przez c. k. Namiesstnictwo . .				
V.		**Wydatki sanitarne.**				
	39	$^1/_2$ część na lekarstwa dla epidemicznie chorych	3.773	03	4.200	427
	40	Na koszta podróży dla lekarzy okręgowych, oraz na subwencye dla powiatów na pokrycie przewyżki wydatków na płace po nad 1% dodatku powiatowego . .	30.336	60	35.000	4.663
	41	Dla Zakładu szczepienia wścieklizny prof. Dr. Bujwida w Krakowie, stała subwencya roczna	1.000	—	1.000	—
		Suma rubr. V. . . .	35.109	63	40.200	—5.090
		Uzasadnienie różnic.				
		Do poz. 39. Różnica z powodu niestałości wydatków tego rodzaju, zarachowanych na podstawie rachunków nadsyłanych przez c. k. Namiestnictwo.				
		Do. poz 40. Wydatek mniejszy z powodu, nieobsadzenia w roku 1899 wszystkich kreowanych posad lekarzy okręgowych. (Sprawozdanie dla Wysokiego Sejmu do LW. 64.533/99).				
VI.		**Zasiłki dla zakładów dobroczynności.**				
	42	Szpitale Sióstr Miłosierdzia w Czerwonogrodzie, Rozdole i Bursztynie	900	—	900	—
	43	Szpital Sióstr Miłosierdzia w Nowosiółkach .	300	—	300	—
	44	Dom ubogich i sierót w Krakowie . . .	5.424	—	5.424	—
	45	Zakład św. Józefa dla osieroconych chłopców w Krakowie	1.000	—	1.000	—
	45*a)*	Towarzystwo miłosierdzia pod godłem „Opatrzności“ we Lwowie	1.200	—	1.200	—
	46	Zakład osieroconych dziewcząt im. księdza Józefa Ziemiańskiego w Przemyślu . .	500	—	500	—
	47	Zarząd Towarzystwa weteranów z roku 1831. w Krakowie	2.700	—	2.700	—
		Do przeniesienia .	12.024	—	12.024	—

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba budżetu: rubryki	Liczba budżetu: pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
		Z przeniesienia .	12.024	—	12.024	—
VI.	48	Komitet wykonawczy opieki weteranów z roku 1831. we Lwowie	1.800	—	1.800	—
	49	Zakład św. Józefa dla chorych nieuleczalnych i wyzdrowieńców we Lwowie . . .	1.000	—	1.000	—
	50	Na utrzymanie rymanowskiej kolonii leczniczej	500	—	500	—
	51	Lecznica powszechna we Lwowie, do rozporządzalności Wydziału krajowego (po zasięgnięciu opinii Towarzystwa lekarskiego .	1.000	—	1.000	—
	51*a)*	Lecznica powszechna we Lwowie, do rozporządzalności Wydziału krajowego, (jednorazowa *nadzwyczajna* subwencya) . . .	**500**	—	**500**	—
	52	Kolonia lecznicza w Rabce, na utrzymanie dzieci w lecznicy	300	—	300	—
	53	Towarzystwo opieki nad niemowlętami pod wezwaniem „Dzieciątka Jezus“ we Lwowie .	200	—	200	—
	54	Ryczałt na zasiłki dla ochronek, po myśli uchwały Wys. Sejmu z dnia 5. lutego 1896 . .	1.800	—	1.800	—
	54*a)*	Towarzystwo wzajemnej pomocy diaków gr.-kat. dyecezyi przemyskiej, jednorazowo . .	100	—	100	—
	54*b)*	Takież towarzystwo archidyecezyi lwowskiej, jednorazowo	100	—	100	—
	54*c)*	Takież towarzystwo dyecezyi stanisławowskiej, jednorazowo	100	—	100	—
	55	Towarzystwo kolonij wakacyjnych dla dziewcząt we Lwowie	100	—	100	—
	56	Towarzystwo im. św. Salomei, opieki nad wdowami i sierotami we Lwowie . . .	100	—	100	—
	56*a)*	Zgromadzenie służebnic Serca Jezusowego w Krakowie	100	—	100	—
	56*b)*	Towarzystwo opieki nad sługami im. św. Jadwigi we Lwowie	100	—	100	—
	56*c)*	Zakład staruszek i kalek w Krakowie na Blichu, im. hr. Sołtykowej	100	—	100	—
	56*d)*	I. galic. Stowarzyszenie głuchoniemych „Nadzieja“ we Lwowie	100	—	100	—
	56*e)*	Stowarzyszenie opieki nad uwolnionymi więźniami we Lwowie	100	—	100	—
	56*f)*	Komitet „Domu pracy“ na Kaźmierzu w Krakowie	500	—	500	—
	56*g)*	Zakład św. Jadwigi w Krakowie (stała subwencya)	600	—	600	—
	56*h)*	Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia w Przeworsku, na rozszerzenie szpitala	200	—	200	—
	56*i)*	Komitet OO. Bonifratrów w Krakowie, na umorzenie ciężącego na szpitalu długu (jednorazowo)	600	—	600	—
	56*k)*	Komitet budowy szpitala OO. Bonifratrów w Krakowie, na rozszerzenie szpitala (jednorazowo)	3.000	—	3.000	—
		Do przeniesienia { zwyczajne .	24.524	—	24.524	—
		{ *nadzwyczajne* .	**500**	—	**500**	—

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
		Z przeniesienia { zwyczajne .	24.524	—	24.524	—
		nadzwyczajne .	500	—	500	—
VI.	56*l*)	Komitet herbaciarni centowej we Lwowie (jednorazowo)	100	—	100	—
	56*ł*)	Zarząd Zakładu błog. Kunegundy w Nowym Sączu, na szkołę dla kształcenia wzorowych gospodyń (jednorazowo)	300	—	300	—
	56*m*)	Związek koleżeński b. seminarzystek we Lwowie, na budowę schroniska dla niemogących pracować nauczycielek	100	—	100	—
	56*n*)	Na przytulisko brata Alberta we Lwowie i Krakowie (stała subwencya	1.000	—	1.000	—
		Razem { zwyczajne . .	26.024	—	26.024	—
		nadzwyczajne .	500	—	500	—
		Suma rubryki VI. .	26.524	—	26.524	—
VII.		**Wydatki na cele wykształcenia i oświaty.**				
	57	Akademia umiejętności w Krakowie: *a*) zasiłek stały . . . . 26.000 zł. *b*) zasiłek na utrzymanie wyprawy naukowej, pracującej pod kierunkiem profesora Dra Smolki w archiwum Watykańskiem (I. rata z trzechlecia 1898/9, 1899/900, 1900/901 . . . . . 2.000 „ *c*) na wydanie atlasu geologicznego wraz z tekstem, do rozporządzalności Wydziału krajowego . 2.500 „	30.500	—	30.500	—
	58	Rada szkolna krajowa, na pokrycie niedoboru funduszu szkolnego krajowego . . .	2,585.864	92	2,423.092	*162.773*
	59	Rada szkolna krajowa, na pokrycie niedoboru krajowego funduszu szkolnego emerytalnego	209.474	28	243.342	33.868
	60	Sześciu członków Rady szkolnej kraj. po 1.200 zł.	6.100	—	7.200	1.100
	61	Zakład głuchoniemych we Lwowie: *a*) na stypendya dla wychowanków 8 400 zł. *b*) na utrzymanie zakładu . . . 2.500 „ *c*) na amortyzacyę pożyczki na budowę II. piętra, zaciągniętej przez Dyrekcyę Zakładu, rata wstępna 448 „	11.348	—	11.900	552
	62	Szkoła głuchoniemych Izaaka Bardacha we Lwowie	400	—	400	—
	63	Zakład ciemnych we Lwowie	2.000	—	2.000	—
	64	Towarzystwo gimnastyczne „Sokół“ we Lwowie	1.000	—	1.000	—
	65	Towarzystwo gimnastyczne „Sokół“ w Krakowie	1.000	—	1.000	—
	66	Dla polskich i ruskich Towarzystw gimnastycznych „Sokół“ we Lwowie i na prowincyi, ryczałt do dyspozycyi Wydziału krajowego	1.500	—	1.500	—
						+162.773
		Do przeniesienia .	2,849 187	20	2,721.934	— 35.520

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
						162.773
		Z przeniesienia .	2,849.187	20	2,721.934	35.520
VII.	67	Szkoła sztuk pięknych w Krakowie, XXI. rata umorzenia pożyczki 100.000 zł. na budowę gmachu	7.000	—	7.000	—
	68	Teatr polski w Krakowie, do rozporządzalności Wydziału krajowego	8.000	—	8.000	—
	69	Budowa teatru w Krakowie, X. i XI. półroczna rata na opłatę procentów od pożyczki 150.000 zł., zaciągniętej przez gminę miasta Krakowa	7.500	—	7.500	—
	70	Teatr polski i opera polska we Lwowie do rozporządzalności Wydziału krajowego: *a)* dramat i komedya . . . 14.200 zł. *b)* opera polska . . . . 10.000 „	24.200	—	24.200	—
	71	Budowa teatru we Lwowie, na pokrycie I. i II. raty amortyzacyjnej od $4^1/_2$ % pożyczki 300.000 zł., przez gminę miasta Lwowa zaciągniętej	16.848	—	16.848	—
	72	Teatr ruski pod zarządem Towarzystwa „Besida“, do rozporządzalności Wydziału kraj.	7.250	—	7.250	—
	72*a)*	Na nagrody za napisanie najlepszych utworów scenicznych ruskich	750	—	750	—
	73	Towarzystwo muzyczne w Krakowie . .	800	—	800	—
	74	Konserwatoryum Towarzystwa muzycznego w Krakowie	2.000	—	2.000	—
	75	Towarzystwo muzyczne we Lwowie . .	3.000	—	3.000	—
	75*a)*	„ „ w Brodach (jednor.) .	200	—	200	—
	75*b)*	„ „ w Samborze (jednor.) .	100	—	100	—
	76	„ „ „Harmonia“ we Lwowie	300	—	300	—
	76*a)*	Towarzystwo muzycz. „Harmonia“ w Krakowie	300	—	300	—
	77	„ śpiewackie „Lutnia“ we Lwowie	500	—	500	—
	78	„ „ „Bojan“ „ „	300	—	300	—
	79	„ „ „Echo“ „ „	400	—	400	—
	80	„ „ „Lutnia“ w Krakowie	300	—	300	—
	81	Na subwencye dla istniejących już internatów, do rozporządzalności Wydziału krajowego w porozumieniu z Radą szkolną krajową	6.000	—	6.000	—
	81*a)*	Na budowę domów dla internatów, *nadzwyczajne*	**40.000**	—	**40.000**	—
	82	Internatowi księży Zmartwychwstańców we Lwowie, do rozporządzalności Wydziału krajowego	4.500	—	4.500	—
	83	Ks. Siemaszki Kazimierza „Dom schronienia i dobrowolnej pracy dla opuszczonych i moralnie zaniedbanych chłopców“ w Krakowie	800	—	800	—
						162.773
		Do przeniesienia { zwyczajne .	2,940.235	20	2,812.982	35.520
		{ *nadzwyczajne* .	**40.000**	—	**40.000**	—

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
						162.773
		Z przeniesienia { zwyczajne	2,940.235	20	2,812.982	35.520
		{ *nadzwyczajne*	**40.000**	—	**40.000**	—
VII.	84	*a)* Na wydawnictwo polskich podręczników dla szkół średnich . . . 1.500 zł. *b)* Na wydawnictwo ruskich książek szkolnych . . . . . 6.000 „ *c)* Na wydawnictwo ruskich książek szkolnych, w szczególności słownika do Iliady i Odyssei prof. Ogonowskiego (jednorazowo) . 1.500 „	9.000	—	9.000	—
	85	Dla młodzieży kształcącej się w naukach i sztukach, ryczałt do rozporządzalności Wydziału krajowego	3.000		3.000	—
	86	Dla fundacyi „Macierz polska“, na wydawnictwo dzieł i peryodycznych pism ludowych	5.000	—	5.000	—
	87	Na stypendyum dla ucznia Wydziału lekarskiego, oddającego się studyom w szkole operacyjnej	499	92	500	—
	88	Towarzystwo „Oświaty ludowej“ we Lwowie, do rozporządzalności Wydziału krajowego	1.500	—	1.500	—
	89	Towarzystwo „Oświaty ludowej“ w Krakowie, do rozporządzalności Wydziału krajowego, zasiłek stały	1.500	—	1.500	—
	90	Stowarzyszeniom rzemieślniczym we Lwowie i na prowincyi, ryczałt do rozporządzalności Wydziału krajowego . . .	1.500	—	1.500	—
	91	Zarząd główny Tow. pedagogicznegowe Lwowie na lwowską kolonię wakacyjną, zasiłek stały	200	—	200	—
	92	Zarząd główny Tow. pedagogicznego we Lwowie, na pokrycie kosztów walnego zgromadzenia	200	—	200	—
	93	Kollegium profesorów szkoły politechnicznej we Lwowie, na wydawnictwo biblioteki politechnicznej, VI. rata subwencyi 5.000 zł., rozłożonej na lat 10	500	—	500	—
	94	Wydawnictwo dziełek ludowych, do rozporządzalności Wydziału krajowego . . .	1.000	—	1.000	—
	95	Lipińska Salomea, wdowa po skrzypku Feliksie Lipińskim	50	—	50	—
	96	Zboińska Józefa, wdowa po artyście sceny polskiej, ś. p. Marcinie Zboińskim (jednor.) .	50	—	50	—
	97	Zasiłek dla czasopisma „Szkoła“ . . .	500	—	500	—
	98	„ „ „ „Muzeum“ . . .	1.000	—	1.000	—
	99	„ „ „ „Kosmos“ . . .	400	—	400	—
	100	Zasiłek dla ruskiej gazety „Uczytel“, do rozporządzalności Wydziału krajowego . .	500	—	500	—
	101	Dla Towarzystwa „Proświta“, na wydawnictwo dzieł ludowych, do rozporządzalności Wydziału krajowego	3.000	—	3.000	—
						162.773
		Do przeniesienia { zwyczajne	2,969.635	12	2,842.382	35.520
		{ *nadzwyczajne*	**40.000**	—	**40.000**	—

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
						162.773
		Z przeniesienia { zwyczajne .	2,969.635	12	2,842.382	35.520
		{ *nadzwyczajne* .	**40.000**	—	**40.000**	—
VII.	102	Ks. Dżułyński, gr.-kat. paroch w Łapszynie, na wydawnictwa ruskie: „Posłannyk“ i „Książeczki misyjne“, do rozporządzalności Wydziału krajowego	400	—	400	—
	103	Towarzystwo „Oświaty ludowej“ w Tarnowie	100	—	100	—
	104	Towarzystwo historyczne we Lwowie, na tegoż wydawnictwa	700	—	700	—
	105	Ryczałt na zasiłki dla burs mieszczących ubogą młodzież polską i ruską, do rozporządzalności Wydziału krajowego w porozumieniu z c. k. Radą szkolną krajową . . .	5.000	—	5.000	—
	106	Dla stowarzyszeń akademick ch, ryczałt do rozporządzalności Wydziału krajowego . .	1.400		1.400	—
	107	Towarzystwo im. Adama Mickiewicza, na wydawnictwo dzieł tegoż, do rozporządzalności Wydziału krajowego, i wypłaty w miarę postępu wydawnictwa . . .	400	—	400	—
	108	Towarzystwo im. Szewczenki, na wydawnictwa ruskiej biblioteki historycznej we Lwowie, do rozporządzalności Wydziału krajowego	500	—	500	—
	109	Komisya archeograficzna Towarzystwa im. Szewczenki we Lwowie, na wydawnictwo historycznych materyałów, do rozporządzalności Wydziału krajowego . . .	1.500	—	1.500	—
	110	Towarzystwo im. Szewczenki we Lwowie, na wydawnictwa naukowe, do rozporządzalności Wydziału krajowego . . .	1.500	—	1.500	—
	110*a)*	Komisya etnograficzna Towarzystwa im. Szewczenki, na wydawnictwa . . .	500	—	500	—
	111	Ruskie Towarzystwo pedagogiczne, na wydawnictwo czasopisma „Dzwinok“ . .	200	—	200	—
	112	Redakcye pism dla dzieci: „Mały światek“ i „Wiek młody“ we Lwowie . . .	100	—	100	—
	113	Ks. Cyryl Sielecki, gr.-kat. paroch w Żużlu, na nowicyat Sióstr Służebniczek ruskich, do rozporządzalności Wydziału krajowego .	100	—	100	—
	113*a)*	Kongregacya ruska SS. Służebniczek Najśw. Maryi Panny w Krystynopolu . . .	500	—	500	—
	114	Towarzystwo ruskie „Szkilna Pomicz“ w Kołomyi	100	—	100	—
	115	Towarzystwo ruskie „Szkilna Pomicz“ we Lwowie	100	—	100	—
	116	Towarzystwo ruskie „Szkilna Pomicz“ w Stanisławowie	100	—	—	—
	117	Towarzystwo ruskie „Szkilna Pomicz“ w Samborze	100	—	100	—
						162.773
		Do przeniesienia { zwyczajne .	2,982.935	12	2,855.682	35.520
		{ *nadzwyczajne* .	**4.0000**	—	**40.000**	—

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
						162.773
		Z przeniesienia { zwyczajne	2,982.935	12	2,855.682	35.520
		nadzwyczajne	**40.000**	—	**4.0000**	—
VII.	118	Związek polskich gimnastycznych Towarzystw sokolich we Lwowie, na wydawnictwo podręczników do nauki gimnastyki, do rozporządzenia Wydziału krajowego w miarę postępu wydawnictwa	200	—	200	—
	119	Towarzystwo filologiczne we Lwowie, zasiłek na wydawnictwo czasopisma „Eos“	200	—	200	—
	120	Instytut ruski dla dziewcząt w Przemyślu, subwencya stała	200	—	200	—
		i jednorazowy dodatek *nadzwyczajny*	**100**	—	**100**	—
	121	Towarzystwo biblioteki polskiej w Wiedniu, na tamtejszą szkołę języka polskiego	200	—	200	—
	122	Zakład wychowawczy dla ubogich dziewcząt pod nazwą „Rodzina Maryi“ w Łomnej	300	—	300	—
	123	Prywatne seminaryum nauczycielskie żeńskie Zofii Strzałkowskiej we Lwowie	1.000	—	1.000	—
	124	Polskie stowarzyszenie „Strzecha“ we Wiedniu	100	—	100	—
	125	Polskie stowarzyszenie „Przytulisko“ we Wiedniu	100	—	100	—
	126	Towarzystwo sztuk pięknych w Krakowie, subwencya na budowę własnego gmachu na czas amortyzacyi pożyczki, I. rata	500	—	500	—
	127	Na koszta publikacyi, które Uniwersytet jagielloński przygotowuje z okazyi 500-letniego jubileuszu tegoż Uniwersytetu, II. rata roczna ze sumy 8000 zł.	4.000	—	4.000	—
	127*a)*	Prywatna szkoła żeńska w Krakowie, zasiłek stały	300	—	300	—
	127*b)*	Na utrzymanie szkoły polskiej w Białej (stała subwencya)	4.000	—	4.000	—
	127*c)*	Na budowę szkoły SS. Felicyanek w Bełzie zasiłek jednorazowy, *nadzwyczajny*	**1.000**	—	**1.000**	—
	128	Na dokończenie budowy szkoły Sióstr Miłosierdzia w Nowosiółkach, *nadzwyczajny* zasiłek	**500**	—	**500**	—
	128*a)*	Na rozszerzenie nowicyatu SS. Służebniczek N. M P. w „Starej Wsi“	500	—	500	—
	128*b)*	Zakład wychowawczy SS. Nazaretanek we Lwowie	200	—	200	—
	128*c)*	Szkolne Towarzystwo zapomogowe im. św. Cyryla w Przemyślu	200	—	200	—
	128*d)*	Towarzystwo św. Apostoła Pawła we Lwowie	200	—	200	—
	128*e)*	Ruskie Towarzystwo pedagogiczne, na wydawnictwo ukraińsko-ruskiej biblioteki	300	—	300	—
	128*f)*	OO. Bazylianie, na wydawnictwo pisma „Missionar“	200	—	200	—
	128*g)*	Towarzystwo św. Stanisława Kostki, opieki nad terminatorami, we Lwowie	100	—	100	—
						162.763
		Do przeniesienia { zwyczajne	2,995.735	12	2,868.482	35.520
		nadzwyczajne	**41.600**	—	**41.600**	

*

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — *większe* zł.
						162.773
		Z przeniesienia { zwyczajne .	2,995.735	12	2,868.482	35.520
		nadzwyczajne .	**41.600**	—	**41.600**	—
VII.	128*h*)	Komitet gospodarczy zjazdu lekarzy i przyrodników we Lwowie, na wydawnictwo „Książki pamiątkowej", I. rata ze sumy 1.000 zł.	500	—	500	—
	128*i*)	Zakład sierót im. św. Heleny we Lwowie .	100	—	100	—
	128*k*)	Ruska szkoła wydziałowa żeńska we Lwowie (jednorazowo)	800	—	800	—
						162.773
		Razem { zwyczajne .	2,997.135	12	2,869.882	35.520
		nadzwyczajne	**41.600**	—	**41.600**	—
		Suma rubryki VII. .	3,038.735	12	2,911.482	+ *127.253*

Uzasadnienie różnic.

Do poz. 58. i 59. Obacz specyalne zamknięcia rachunków tych funduszów.

Do poz. 60. Wydatek *mniejszy*, ponieważ z powodu śmierci jednego z członków Rady, ustały tegoż pobory z końcem stycznia roku 1899.

Do poz. 61 Wydatek *mniejszy*, ponieważ od pożyczki ad *c)*, zaciągniętej do LW. 26.823/1900 w sumie 36.000 koron, w roku 1899 przypadła do zapłaty tylko rata przedwstępna w kwocie 448 zł.

Do poz. 72. a) Kredyt w roku 1899 niezużyty, wydano do rachunku roku 1900, na pokrycie w mowie będącego wydatku w tymże roku.

Do poz. 84. Niezużyty na wydawnictwo książek polskich kredyt ad *a)* w kwocie 1.500 zł. przeniesiony został na poczet roku 1900, na pokrycie kosztów nakładu za rok 1899., których rachunek jeszcze przedłożony nie został.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — *większe* zł.
VIII.		**Utrzymanie pomników historycznych.**				
	129	Na utrzymanie kancelaryj konserwatorskich we Lwowie i w Krakowie, sporządzanie i publikacye naukowych i urzędowych spisów pomników, znajdujących się w naszym kraju	4.000	—	4.000	—
	129*a*)	Badanie i ocalanie zabytków starożytnych, piśmiennych i archeologicznych, dla Zakładu narodowego im. Ossolińskich we Lwowie	500	—	500	—
		Do przeniesienia .	4.500	—	4.500	—

Fundusz krajowy — Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — *większe* zł.
		Z przeniesienia .	4.500	—	4.500	—
VIII.	130	Stała subwencya roczna dla Muzeum narodowego w Krakowie	800	—	800	—
	131	Krajowe archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie:				
		1. Dyrektor we Lwowie	1.200	—	1.200	—
		2. „ w Krakowie	1.200	—	1.200	—
		3. Adjunkt I. klasy we Lwowie: płaca 1.200 zł., dodatek aktywalny 200 zł. i trzy dodatki pięcioletnie po 80 zł. rocznie .	1.640	—	1.640	—
		4. Adjunkt II. klasy we Lwowie: płaca 900 zł., dodatek aktywalny 200 zł. rocznie	1.100	—	1.100	—
		5. Adjunkt I. klasy w Krakowie: płaca 1.200 zł., dodatek aktywalny 200 zł. i trzy dodatki pięcioletnie po 80 zł. rocznie	1.639	92	1.640	—
		6. Adjunkt II. klasy w Krakowie: płaca 900 zł., dodatek aktywalny 200 zł. rocznie	1.099	92	1.100	—
		7. 2. aplikantów we Lwowie, adjuta roczne po 300 zł.	600	—	600	—
		8. 1 aplikant w Krakowie, adjutum roczne	300	—	300	—
		9. Czynsz za najem lokalu we Lwowie .	600	—	600	—
		10. Stróże	840	—	840	—
		11. Opał, potrzeby kancelaryjne i inne wydatki	600	—	600	—
	132	Na restauracyę organów w kościele OO. Bernardynów w Leżajsku, II. rata roczna z przyznanych 1.500 zł.	500	—	500	—
	133	Na restauracyę kościoła katedralnego na Wawelu, IV. rata roczna z przyznanej subwencyi 100.000 zł.	10.000	—	10.000	—
	134	Na restauracyę gr. kat. cerkwi katedralnej w Stanisławowie, II. rata z przyznanych 10.000 zł.	2.000	—	2.000	—
	135	Gminie izraelickiej w Leszniowie, na restauracyę starożytnej synagogi, reszta z zasiłku 500 zł.	300	—	300	—
	136	Na adaptacyę zamku oleskiego, dla pomieszczenia tamże dopełniającego kursu rolniczego szkoły ludowej, *nadzwyczajne* . . .	**11.980**	**84**	**10.000**	*1.981*
	136*a)*	Zgromadzenie ks. kanoników reg. Later. przy kościele Bożego Ciała w Krakowie, na restauracyę kościoła 6.000 zł. w 3. ratach rocznych od roku 1899 (1. rata) . .	2.000	—	2.000	—
	136*b)*	Komitet parafialny kościoła WW. Świętych w Krakowie, na restauracyę kościeła św. Piotra i Pawła w Krakowie 10.000 zł, w 5. ratach rocznych od roku 1899 (1. rata)	2.000	—	2.000	—
		Do przeniesienia { zwyczajne . / *nadzwyczajne* .	32.919 / **11.980**	84 / **84**	32.920 / **10.000**	— / *1.981*

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — więcej zł.
		Z przeniesienia { zwyczajne .	32.919	84	32.920	—
		Z przeniesienia { *nadzwyczajne* .	11.980	84	10.000	*1.981*
VIII.	136*c)*	Komitet cerkiewny w Rohatynie, na restauracyę cerkwi	500	—	500	—
		Razem { zwyczajne . .	33.419	84	33.420	—
		Razem { *nadzwyczajne* .	11.980	84	10.000	*1.981*
		Suma rubryki VIII.	45.400	68	43.420	*+1.981*
		Uzasadnienie różnicy.				
		Do poz. 136. Wydatek nadzwyczajny *większy* od budżetu o 1.980 zł. 84 ct., usprawiedliwiony w sprawozdaniu z czynności Dep. II. Wydziału krajowego. (LW. 3.567/1900).				
IX.		**Kwaterunkowe żandarmeryi.**				
	137-152 i 155	Na koszta kwaterunkowe	235.590	44	227.132	*8.458*
	153	Umorzenie pożyczki 100.000 zł. na dobudowanie domu dla c. k. Żandarmeryi we Lwowie V. i VI. rata:				
		w kapitale . . 1.125 zł. 46 ct.				
		w 4% odsetkach . . 3.881 „ 92 „				
		w $^1/_8$% na administracyę 242 „ 62 „				
		stemple do kwitu . . 20 „ — „	5.270	—	5.270	—
	154	Na urządzenie nowych koszar utworzyć się mających	2.743	31	1.000	*1.743*
	156	Na koszta administracyi i konserwacyi gmachu c. k. Żandarmeryi we Lwowie i realności w Czortkowie	3.249	$55^1/_2$	2.800	*450*
	156*a)*	Na dalsze koszta dobudowania nowego skrzydła do gmachu lwowskiego	904	85	—	*905*
		Suma rubryki IX. .	247.758	$15^1/_2$	236.202	*11.556*

Uzasadnienie różnic.

Do poz. 137—152. i 155. Wydatek wogóle *większy* o 8458 zł. 44 ct. wedle złożonych do LW. 33.676/900 przez c. k. 5. komendę kraj. Żandarmeryi rachunków kwaterunkowych za rok 1899.

Do poz. 154. Wydano *więcej* o 1.743 zł. 31 ct. wedle złożonego rachunku przez c. k. komendę Żandarmeryi, głównie z powodu utworzenia 20 nowych i rozszerzenia 26 już istniejących posterunków.

Do poz. 156. Na koszta administracyi i konserwacyi gmachu wydano *więcej* o 450 zł. głównie z powodu zaprowadzenia prądu elektrycznego, na który to cel nic nie preliminowano. (LW. 83.138/99.)

Fundusz krajowy. **Wydatki.**

Do poz. 156. a) Wydatek nieprelimiuowany spowodowany został wypłatą reszty należytości za urządzenie wodociągów, motoru elektrycznego i innych pomniejszych należytości, nieobjętych kosztorysem. (LW. 13.413 i 14 599/99.)

Budowa nowego skrzydła gmachu c. k. Żandarmeryi została już ukończoną, koszt zaś tej budowy przedstawia się następująco:

w roku 1896 wydano z gotówki wypożyczonej na budowę . .			66.142 zł. 64 ct.
„ „ 1897 „ resztę tej gotówki przeniesioną z roku 1896 na rachunek roku 1897 . . .	32.357 zł. 36 ct.		
z zasobów zaś funduszu kraj. . .	4.115 „ 89 „		36.473 „ 25 „
„ „ 1898 wydano z zasobów funduszu krajowego . . .			7.758 „ 53 „
„ „ 1899 „ „ „ „ „ . . .			904 „ 85 „
razem wydano . . .			111.279 zł. 27 ct.
Z tytułów jak następują:			
1*a*) kupno placu pod budowę	14.000 zł. — ct.		
1*b*) należytość przenośna, stemple i inne . .	627 „ 60 „		14.627 zł. 60 ct.
2. koszta zaciągnięcia pożyczki (intabulacya, należytości stemplowe, notaryalne i inne			2.906 „ 68 „
3. plany, kosztorys i nadzór budowy			1.958 „ 33 „
4. roboty ziemne, murarskie, betonowe, kamieniarskie, ciesielskie, blacharskie i krycie dachu			71.526 „ 86 „
5. roboty stolarskie			4.495 „ 71 „
6. „ ślusarskie			4.017 „ 18 „
7. „ lakiernicze			1.102 „ 66 „
8. „ szklarskie			535 „ 81 „
9. „ malarskie			491 „ 89 „
10*a*) urządzenie wodociągów i motor elektryczny (LW. 68.086/96) w nowym gmachu	4.332 zł. 13 ct.		
10*b*) w dawnym gmachu	2.964 „ 64 „		7.296 „ 77 „
11. dzwigary żelazne, poręcze do schodów i rozmaite . . .			2.319 „ 78 „
razem jak wyżej . . .			111.279 zł. 27 ct.
a po strąceniu kosztów urządzenia wodociągów dla starego gmachu (poz. 10 b)			2.964 „ 64 „
rzeczywisty koszt nowowybudowanego skrzydła wynosi . . .			108.314 zł. 63 ct.
Uchwałą z dnia 20. stycznia 1896 przyzwolił Wys. Sejm na ten cel, zaciągnąć na gmach Żandarmeryi pożyczkę w Banku krajowym w sumie			100.000 „ — „
(a w tem wyznaczono na kupno gruntu pod budowę rzeczonego skrzydła 14.000 zł.). Ze zrealizowania tej pożyczki zaciągniętej w listach zastawnych Banku krajowego im. wart. 200.000 koron uzyskano gotówkę 98.500 zł., a więc uzyskano *mniej* o 1 500 zł. od sumy uchwalonej. Z porównania wyznaczonego kredytu z wyżej wykazanym kosztem budowy skrzydła, okazuje się przekroczenie o			8.314 zł. 63 ct.

spowodowane głównie poniesieniem nieobjętych kredytem wydatków wykazanych wyżej ad 1*b*) w kwocie 627 zł. 60 ct., ad 2 w kwocie 2.906 zł. 68 ct. i ad 10*a*) w kwocie 4.332 zł. 13 ct., co razem czyni 7.866 zł. 41 ct., i w zbliżeniu objaśnia przekroczenie.

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — więcej zł.
X.		**Wydatki na komunikacye.**				
		Sumaryczne zestawienie rubryki X.				
		I. Na drogi.				
	A)	Koszta zarządu	198.617	09½	205.349	6.732
	B)	Nowe budowy i rekonstrukcye dróg (*nadzwyczajne*	**56.103**	—	**60.000**	3.897
	C)	Utrzymanie dróg krajowych	411.018	93½	406.038	*4.981*
	D)	Zasiłki dla dróg pow. i gm. na budowę i utrzymanie dojazdów kolejowych { zwyczajne	533.830	40	500.000	*33.830*
		nadzwyczajne	**20.000**	—	**20.000**	—
	E)	Wydatki na myta	6.371	73	6.600	228
	F)	Zaopatrzenia . . . . { zwyczajne	17.981	68	17.176	*806*
		nadzwyczajne	**250**	—	**250**	—
						39.617
		Suma { zwyczajne	1,167.819	84	1,135.163	6.960
		nadzwyczajne	**76.353**	—	**80.250**	3.897
						39.617
		Razem . .	1,244.172	84	1.215.413	10.857
						28.760
		II. Na koleje żelazne.				
	A)	Koszta zarządu { zwyczajne	47.966	05	42.140	*5.826*
		nadzwyczajne	**18.373**	**56**	**20.400**	2 027
	B)	Dotacye na cele kolejowe, *nadzwyczajne* . .	**377.000**	—	**377.000**	—
		Suma { zwyczajne .	47.966	05	42.140	*5 826*
		nadzwyczajne	**395.373**	**56**	**397.400**	2.027
						5.826
		Razem . .	443.339	61	439.540	2.027
						+3.799

Zestawienie sum.

Suma wydatków na cele drogowe { zwyczajne	1,167.819 zł. 84 ct.	1,244.172	84	1,215.413	*28.760*
nadzwycz.	**76.353** „ — „				
Suma wydatków na cele kolejowe { zwyczajne	47.966 zł. 05 ct.	443.339	61	439.540	*3.799*
nadzwycz.	**395.373** „ **56** „				
Ogółem wydatki na komunikacye { zwyczajne	1,215.785 zł. 89 ct.	1,687.512	45	1,654.953	*+32.559*
nadzwycz.	**471.726** „ **56** „				

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
X.		**Wydatki na komunikacye.**				
		I. Na drogi.				
		A) Koszta zarządu.				
	157	*Płace inżynierów, konduktorów, rysowników i służby drogowej.*				
		a) dyrektor, płaca . . 3.200 zł. — ct. dodatek aktywalny . 480 „ — „	3.680	—	3.680	—
		b) zastępca dyrektora, płaca 2.400 zł. — ct. dodatek aktywalny . 420 „ — „ dodatek funkcyjny . . 400 „ — „	3.220	—	3.220	—
		c) 5 inżynierów starszych, po 2 400 zł. . . . 12.000 zł. — ct. dodatek aktywalny po 420 zł. . . . . 2.100 „ — „	14.100	—	14.100	—
		d) 9 inżynierów I. kl., płaca po 1.800 zł. . . . 15.436 zł. 50 ct. dodatek aktywalny dla 2 po 360 zł. . . . 720 „ — „ dodatek aktywalny dla 5 po 300 zł. . . . 1.375 „ — „ dodatek aktywalny dla 2 po 240 zł. . . . 480 „ — „	18.011	50	18.900	889
		e) 9 inżynierów II. kl., płaca po 1.400 zł. . . . 12.640 zł. — ct. dodatek aktywalny dla 6 po 300 zł. . . . 1.795 „ 81 „ dodatek aktywalny dla 2 po 250 zł. . . . 500 „ — „ dodatek aktywalny dla 1 200 zł. . . . . 200 „ — „	15.135	81	15.100	*36*
		f) 12 inżynierów-adjunktów płaca po 1.100 zł. . . 10.214 zł. 86 ct. dodatek aktywalny dla 11 po 240 zł. . . . 1.973 „ 28 „ dodatek aktywalny dla 1 200 zł. . . . . 80 „ — „	12.268	14	16.040	3.772
		g) 4 praktykantów technicznych, dla 2 adjutum po 700 zł. . . . . 1.260 zł. 36 ct. dla 2 adjutum po 600 zł. 219 „ 34 „	1.479	70	2.600	1.120
		h) pisarz etatowy, płaca . 600 zł. — ct. dodatek aktywalny . 100 „ — „	700	—	700	—
		i) 10 konduktorów starszych płaca po 900 zł. . . 8.700 zł. — ct. dodatek aktyw. po 150 zł. 1.450 „ — „	10.150	—	10.500	350
		Do przeniesienia .	78.745	15	84.340	6.131 *36*

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — *większe* zł.
X.	157	Z przeniesienia .	78.745	15	84.840	6.131 *36*
		k) 10 konduktorów I. klasy, płaca po 800 zł . . 7.842 zł. 53 ct. dodatek aktyw. po 100 zł. 983 „ 31 „	8.825	84	9.000	174
		l) 10 konduktorów II. klasy, płaca po 700 zł. . . 5.534 zł. 74 ct. dodatek aktyw. po 75 zł. 595 „ 83 „	6.130	57	7.750	1.619
		m) 12 konduktorów III. kl, płaca po 600 zł. . . 6.159 zł. 99 ct. dodatek aktyw. po 75 zł 710 „ 84 „	6.870	83	8.100	1.229
		n) rysownicy i dyetaryusze 1.802 zł. 85 ct. wynagrodzenie za akordowe kopiowanie planów 1.704 „ 90 „	3.507	75	1.278	*2.230*
		o) 348 drożników	51.255	38	51.500	245
		Suma płac . .	155.335	52	162.468	9.398 *2.266* —7.132
	158	**Zaliczki na płace.**				
		Dla inżynierów i konduktorów . . .	3.105	80½	3.200	94
	159	**Pięciolecia**	2.124	81	2.260	135
	160	**Dodatki osobiste.**				
		Dla inżyniera I. kl. Stanisława Grzegorzewskiego w kw. 300 zł. — ct. Dla inżyniera I. klasy Antoniego Barancewicza . 300 „ — „ Dla inżyniera II. klasy Franciszka Barańskiego . 116 „ 62 „	716	62	600	*117*
	161	**Ryczałty.**				
		a) Na obowiązkowe objazdy dróg krajowych: 1. dla 12 inżynierów okręgowych . . . . 6.664 zł. 65 ct. 2. dla 42 konduktorów . 8.170 „ 37 „	14.835	02	14.401	*434*
		b) Na pomieszczenie biura okręgowego: 1. dla inżyn. w Krakowie 120 zł. — ct. 2. dla 10 inżynierów okręgowych po 60 zł. . . 600 „ — „	720	—	720	—
		c) Na kancelaryę: 1. dla 11 inżynierów okręgowych po 48 zł. . . 528 zł. — ct. 2. dla 42 konduktorów po 60 zł. . . . . 568 „ 05 „	1.096	05	1.200	104
		Do przeniesienia .	177.933	82½	184.849	7.465 *551*

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
X.		Z przeniesienia .	177.933	82½	184.849	7.465 / *551*
	162	**Remuneracye i zapomogi** dla urzędników i sług	3.460	—	3.500	40
	163	**Instrumenty, wzory i naczynia.** Naprawa, sprawienie i uzupełnienie	5.223	46	5.000	*223*
	164	**Koszta komisyjne dla inżynierów, konduktorów** i komisyj nadzwyczajnych . .	6.999	81	7.000	1
	165	**Koszta kursu praktycznego dla konduktorów**	5.000	—	5.000	—
		Suma kosztów zarządu .	198.617	09½	205.349	7.506 / *774*
						— 6.732
	166	**B. Nowe budowy i rekonstrukcye dróg.**				
		Koszta rekonstrukcyi dróg krajowych, wzmocnienie pokładu szutrowego i koszta budowy większych mostów (*nadzwyczajne*) .	**56.103**	—	**60.000**	3.897
	167	**C. Utrzymanie dróg krajowych.**				
		Koszta utrzymania, dróg krajowych długości 1829 klm.				
		Borszczów-Okopy Kilom. 53·265	5.428	14		
		Borszczów-Kolędziany „ 21·550	4.748	82		
		Brzeżany-Złoczów „ 38·000	9.923	20		
		Buczacz-Tłuste „ 38 045	3.395	78		
		Buczacz-Czortków „ 29·379	5.732	50		
		Czorsztyn-Zabornia „ 40·540	9.163	61		
		Czortków-Skała „ 36·000	6.972	26		
		Czyżyny-Cło „ 12·966	4.441	63		
		Dembica Nadbrzezie „ 83·266	14.461	22		
		Dynów-Kanczuga-Przeworsk „ 37·947	9.851	—		
		Dynów-Sanok „ 45 355	15.174	57		
		Droga dojazdowa do Dublan „ 1·760	24	86		
		Gorlice-Konieczna „ 30·580	9.225	81		
		Horodenka-Załucze „ 30 695	8.087	64		
		Husiatyn-Kopyczyńce „ 34·550	2.438	05		
		Jarosław-Bełzec „ 73·218	27.976	94		
		Iwanie-Mossorówka „ 10·617	1.980	87		
		Kraków-Baran „ 14·640	12.781	19		
		Kraków-Chełmek „ 54·620	11.078	50		
		Krasne-Busk „ 6·257	3.862	72½		
		Krościenko-Szczawnica „ 5·810	3.166	67		
		Lwów-Rohatyn „ 66·925	18.235	83½		
		Lwów-Stojanów „ 75·800	7.498	08½		
		Monasterzyska-Buczacz „ 19·000	4.679	20		
		Do przeniesienia 860.785	200.329	10½		

Fundusz krajowy. **Wydatki.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie			Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — *większe* zł.
X.	167	Z przeniesienia		860.785	200.329	10½		
		Nowy Targ-Zakopane	Kilom.	24·800	4.372	68		
		Przemyśl Sanok	„	68·420	14.130	24½		
		Rohatyn-Tarnopol	„	83·900	25.421	01		
		Rzeszów-Nadbrzezie	„	93·000	16.849	39		
		Droga-Sędziszowska	„	0·569	368	65		
		Sielec-Kłubowce	„	29·500	1.905	65		
		Słotwina-Brzesko-Sącz	„	45·157	14.821	67		
		Smykowce-Suchostaw	„	60·080	10.092	16		
		Stanisławów-Bursztyn	„	29 256	9.370	82		
		Strussów-Buczacz	„	42·666	6.784	10		
		Tarnopol-Podwołoczyska	„	43·237	7.742	93		
		Tarnopol-Zbaraż	„	19·650	2.970	38		
		Tarnów-Szczucin	„	36·570	7.665	75		
		Tłumacz-Zaleszczyki	„	61·800	11.667	94		
		Tyśmienica-Kołomyja	„	46 506	6.151	17		
		Zakliczyn-Sącz-Niedzica	„	94·000	17.011	66		
		Zaleszczyki-Skała	„	53·100	10.750	74		
		Zator-Sucha	„	35·075	7.080	69		
		Zborów-Załoźce	„	28 351	5.745	68		
		Zimnawoda-Hoszany	„	31·520	5.031	28		
		Żółkiew-Krystynopol	„	41·510	17.156	86		
		Suma kosztów utrzym. dróg	kilom.	1,829·452	403.420	56	406.038	2.617
		Koszta warstatów wyrobów betonowych			7.598	37½	—	*7.598*
								7.598
		Ogólna suma utrzymania dróg krajowych			411.018	93½	406.038	2.617
								+4.981
	168	**D. Zasiłki.**						
		Na bezzwrotne zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych:			504.035	36½	460.000	*44.035*
	169	Na utrzymanie i budowę dojazdów kolejowych:						
		1. Biała, na utrzymanie dojazdu kolejowego: w Białej, Kozach, Kętach i Jawiszowicach . .		133 zł. 01 ct.				
		2. Bóbrka, na utrzymanie dojazdu kolejowego: w Bóbrce, Chodorowie, Chlebowicach, Staremsiole i Wodnikach .		796 „ 52½ „				
		3. Borszczów, na utrzymanie dojazdu kolejowego: w Jezierzanach, Piłatkowcach, Germakówce, Iwaniu pustem i Borszczowie . .		200 „ 18½ „				
		4. Brody, na utrzymanie, dojazdu kolejowego w Jasionowie i Zabłotcach . .		378 „ 62 „				
		Do przeniesienia .		1.508 zł. 34 ct.	504.035	36½	460.000	*44.035*

Fundusz krajowy. **Wydatki.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
X.	169	Z przeniesienia . 1.508 zł. 34 ct.	504.035	36½	460.000	*44.035*
		5. Buczacz, na utrzymanie dojazdu kolejowego: w Korościatynie, Monasterzyskach, Jezierzanach, Pyszkowcach i Buczaczu . . 432 „ 28 „				
		6. Chrzanów, na utrzymanie dojazdu kolejowego: w Alwerni, Regulicach, Bolencinie, Bieńczycach, Szczakowej i Jaworznie . . 844 „ 46 „				
		7. Czortków, na utrzymanie dojazdu kolejowego: w Tłustem, Dżurowie i Jagielnicy 24 „ 81½ „				
		8. Dobromil, na utrzymanie dojazdu kolejowego w Nowem mieście . . . 228 „ 02 „				
		9. Głoser, delegat Wydziału krajowego na utrzymanie dojazdu kolejowego w Chabówce . . . . 60 „ 29 „				
		10. Gorlice, na utrzymanie dojazdu kolejowego: w Woli tużańskiej, Zagórzanach, Bieczu i Gorlicach . . 48 „ 14 „				
		11. Gródek, na utrzymanie dojazdu kolejowego w Gródku i Rodatyczach . . 23 „ 28 „				
		12 Grybów, na utrzymanie dojazdu kolejowego w Stróżach wyżnych . . . 8 „ 82 „				
		13. Horodenka, na utrzymanie dojazdu kolejowego w Horodence . . . . 1.086 „ 91 „				
		14. Husiatyn, na utrzymanie dojazdu kolejowego: w Hadyńkowcach, Kopyczyńcach i Chorostkowie . . 5.193 „ 55 „				
		15. Jarosław, na utrzymanie dojazdu kolejowego w Jarosławiu . . . . 75 „ 06 „				
		16. Jasło, na utrzymanie dojazdu kolejowego: w Skołyszynie, Jaśle (wschodni i zachodni), Moderówce, Frysztaku i Wiszniowej . . 70 „ 34 „				
		17 Kołomyja, na utrzymanie dojazdu kolejowego: w Tłumaczyku, Podhajczykach, Gwoździcu i Kołomyi . 2.049 „ 50 „				
		Do przeniesienia 11.653 zł. 80½ ct.	504.035	36½	460.000	*44.035*

Fundusz krajowy. **Wydatki.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — wyższe zł.
X.	169	Z przeniesienia 11.653 zł. 80½ ct.	504.035	36½	460.000	*44.035*
		18. Krosno, na utrzymanie dojazdu kolejowego w Iwoniczu . . . . 2 „ 96½ „				
		19. Limanowa, na utrzymanie dojazdu kolejowego w Tymborku i Dobrej . . . 177 „ 87 „				
		20. Lwów, na utrzymanie dojazdu kolejowego w Barszczowicach i Jaryczowie nowym . . . . 22 „ 12 „				
		21. Łańcut, na utrzymanie dojazdu kolejowego: w Grodzisku, Leżajsku i Rudzie 103 „ 69 „				
		22. Mielec, na utrzymanie dojazdu kolejowego: w Dąbiu, Rzochowie i Mielcu . . 105 „ 74 „				
		23. Myślenice, na utrzymanie dojazdu kolejowego: w Jordanowie, Makowie i Osielcu 242 „ 14 „				
		24. Nadwórna, na utrzymanie dojazdu kolejowego w Tartarowie i Łanczynie . . 569 „ 85 „				
		25. Nisko, na utrzymanie dojazdu kolejowego: w Rozwadowie, Rudniku, Łątowni i Nisku . . . 1.199 „ 64 „				
		26. Nowy Targ, na utrzymanie dojazdu kolejowego: w Białym Dunajcu, Poroninie i Nowym Targu . . 62 „ 90 „				
		27. Przemyśl, na utrzymanie dojazdu kolejowego w Żurawicy i Medyce . . 168 „ 14½ „				
		28. Przemyślany, na utrzymanie dojazdu kolejowego w Zadwórzu . . . 139 „ 38 „				
		29. Rohatyn, na utrzymanie dojazdu kolejowego: w Pukowie, Lipicy dolnej i Rohatynie . . . . 256 „ 27 „				
		30. Rzeszów, na utrzymanie dojazdu kolejowego: w Trzcianie, Strzyżowie, Czudcu, Boguchwale i Starejniwie 369 „ 94 „				
		31. Sanok, na utrzymanie dojazdu kolejowego: w Załużu, Rymanowie i Sanoku 51 „ 18 „				
		Do przeniesienia 15.125 zł. 63½ ct.	504 035	36½	460.000	*44.035*

Fundusz krajowy — Wydatki

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
X.	169	Z przeniesienia 15.125 zł. 63½ ct.	504.035	36½	460.000	*44.035*
		32. Skałat, na utrzymanie dojazdu kolejowego w Grzymałowie i Skałacie . . 547 „ 39 „				
		33. Sokal, na utrzymanie dojazdu kolejowego: w Bełzie, Krystynopolu i Sokalu . 1.022 „ 33 „				
		34. Stryj, na utrzymanie dojazdu kolejowego: w Chodowicach. Daszawie, Skolem, Lubieńcach, Synowódźku wyżnem, Uhorsku i Dobrzanach . . . . . 89 „ 29 „				
		35. Tarnopol, na utrzymanie dojazdu kolejowego: w Chodaczkowie wielkim, Strussowie, Berezowicy i Podwołoczyskach . . . 859 „ 31 „				
		36. Trembowla na utrzymanie dojazdu kolejowego w Trembowli . . . 160 „ 51 „				
		37. Wadowice, na utrzymanie dojazdu kolejowego: w Wadowicach, Kalwaryi zebrzydowskiej, Kleczy górnej, Przeciszowie, Ryczowie, Brzeźnicy, Wielkich drogach i Skawcach . . 169 „ 30 „				
		38. Wieliczka, na utrzymanie dojazdu kolejowego: w Bierzanowie, Podgórzu, Bonarce, Skawinie, Swoszowicach i Płaszowie . . 215 „ 82 „				
		39. Zaleszczyki, na utrzymanie dojazdu kolejowego: w Dźwiniaczu, Żerawie, Zaleszczykach i Tłustem . . . 320 „ 70 „				
		40. Złoczów na utrzymanie dojazdu kolejowego: w Jezierznej, Złoczowie, Ożydowie, Olesku i Zarwanicy . . 2.491 „ 35 „				
		41. Żółkiew, na utrzymanie dojazdu kolejowego: w Glińsku, Żółkwi, Kulikowie, Mierżwicy i Dobrosinie . 7.744 „ 12 „				
		42. Żydaczów, na utrzymanie dojazdu kolejowego w Żydaczowie . . . . 1.049 „ 28 „	29.795	03½	40.000	10.205
		Do przeniesienia .	533.830	40	500.000	*44.035* 10 205

Fundusz krajowy. **Wydatki.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
X.		Z przeniesienia .	533.830	40	500.000	*44.035* 10.205
	170	Dotacya dla funduszu pożyczkowego drogowego na pożyczki bezprocentowe dla Wydziałów powiatowych, na budowę dróg (przez lat 15) I. rata, *nadzwyczajne* .	**20.000**	—	**20.000**	—
		Suma { zwyczajne .	533.830	40	500.000	*44.035* 10.205
		Suma { *nadzwyczajne* .	**20.000**	—	**20.000**	—
		Ogólna suma wydatków na zasiłki .	553.830	40	520.000	*44.035* 10.205
						+33.830
		E. Wydatki na myta.				
	171	Koszta utrzymania i budowy domków mytniczych	4.405	22	4.200	*205*
	172	Koszta komisyjne, ogłoszenia, licytacye, podatki i inne	1.966	51	2.000	33
	173	Przerwy z powodu wypadków elementarnych .	—	—	400	400
		Suma wydatków na myta .	6.371	73	6.600	433 *205*
						—228
	174	**F. Zaopatrzenia**				
		a) Raciborski Ludwik, emerytowany nadinżynier oddziału technicznego . . .	3.244	80	3.245	—
		b) Baczyński Ferdynand, emerytowany konduktor dróg krajowych	494	—	494	—
		c) Barków Teodor, emerytowany konduktor dróg krajowych	481	—	481	—
		d) Borzęcki Leonard, emerytowany konduktor dróg krajowych	156	24	312	156
		i jednorazowy dar z łaski *nadzwyczajne* .	**50**	—	**50**	—
		e) Darowski Stanisław, emerytowany konduktor dróg krajowych	230	—	230	—
		f) Dybowski Tadeusz, emerytowany konduktor dróg krajowych	512	—	512	—
		g) Gering Franciszek, emerytowany konduktor dróg krajowych	—	—	598	598
		h) Reicher Stanisław, emerytowany konduktor dróg krajowych	546	—	546	—
		i) Rieger Karol, emeryt. konduktor dróg krajowych	504	—	504	—
		j) Skwarczyński Jan, emerytowany konduktor dróg krajowych	481	—	481	—
		k) Ulanowski Rafał, emerytowany konduktor dróg krajowych	—	—	180	180
		Do przeniesienia { zwyczajne .	6.649	04	7.583	934
		Do przeniesienia { *nadzwyczajne* .	**50**	—	**50**	—

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — *większe* zł.
X.	174	Z przeniesienia { zwyczajne . / *nadzwyczajne* .	6.649 **50**	04 —	7.583 **50**	934 —
		l) Żukowski Antoni, emerytowany konduktor dróg krajowych	308	—	504	196
		m) Niewiadomska z Hoszowskich Sabina, wdowa po inżynierze rocznie . . 350 zł. i dla jej syna Juwenala Ignacego Maryana do 25. stycznia 1900 . . . . . 58 „	408	—	408	—
		n) Ramza I. voto Pochowska Ewelina, dla tejże czworga dzieci po śp. inżynierze Pochowskim, mianowicie: dla Bohdana Leona do 9. lutego 1900 r. Michała Mieczysława Maryana do 12. września 1902, Zofii Róży do 25. kwietnia 1901, i Stanisławy Maryi do 7. sierpnia 1907. r. po 50 zł. . .	200	—	200	—
		o) Luniewska Natalia, wdowa po inżynierze-asystencie rocznie	350	—	350	—
		p) Birgfellner Julia, wdowa po inżynierze-asystencie, z rocznych 500 zł. . 391 zł. 62 ct. i dla jej dzieci, mianowicie: Karola Jana do 5. maja 1900 i Jana Pawła do 19. października 1901 po 50 zł. . 141 „ 68 „	533	30	600	67
		r) Bieńkowska Stanisława, wdowa po starszym inżynierze, pensya wdowia rocznie . . . . 700 zł. i dla dzieci: Stanisława do 28. marca 1902 r. i Tadeusza do 16. lutego 1906 po 70 zł. . . 140 „	840	—	840	—
		s) Baranowska Augusta, wdowa po inżynierze, pensya wdowia rocznie . 600 zł. i dla dzieci: Romana do 2. kwietnia 1901, Olgi do 24. marca 1903, Konstantego do 21. maja 1903, Zofii do 10. lutego 1905, Maryi do 29. maja 1907 i Jana do 8. października 1915 po 50 zł. 300 „	900	—	900	—
		t) Zielińska Katarzyna, wdowa po inżynierze, pensya wdowia rocznie . 500 zł. i dla dzieci: Adama do 16. października 1907, i Tadeusza, do 9. marca 1910 po 50 zł. . . 100 „	600	—	600	—
		Do przeniesienia { zwyczajne . / *nadzwyczajne* .	10.788 **50**	34 —	11.985 **50**	1.197 —

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — więcej zł.
X.	174	Z przeniesienia { zwyczajne . / *nadzwyczajne* .	10.788 **50**	34 —	11.985 **50**	1.197 —
		u) Dziakiewiczowa Rozalia, wdowa po konduktorze, pensya wdowia rocznie 325 zł. i dla dzieci: Juliana do 16. kwietnia 1902, i Bertolda do 27. czerwca 1906 po 32 zł. 50 ct . . 65 „	390	—	390	—
		w) Grzymalina Melania, wdowa po konduktorze, pensya wdowia rocznie . 250 zł. i dla syna Jędrzeja do 21. stycznia 1901 . . . . . 25 „	275	—	275	—
		x) Hrankowska Julia, wdowa po konduktorze, pensya wdowia rocznie 220 zł. — ct. i dla córki Stanisławy do 1. marca 1905 z roczn. 22 zł. . 21 „ 92 „	241	92	242	—
		y) Hlawaty Józefa, wdowa po konduktorze, pensya wdowia rocznie . . 300 zł. i dla dzieci: Heleny do 17. listopada 1900, i Karola do 4. listopada 1904 po 30 zł. . . . 60 „	360	—	360	—
		z) Hryniewiczowa Emilia, wdowa po konduktorze, pensya wdowia	324	99	325	—
		aa) Helferowa Anna, wdowa po konduktorze, pensya wdowia	260	—	260	—
		bb) Rzęśnicka Helena, wdowa po konduktorze, pensya wdowia	325	—	325	—
		cc) Jeziorańska Natalia, wdowa po funkcyonaryuszu technicznym, dar z łaski dożywotni	300	—	300	—
		dd) Chrzanowska Ignacowa j. w. . . .	300	—	300	—
		ee) Szeliska Laura, wdowa po konduktorze, dożywocie	166	66	167	1
		ff) Chodorowska Leokadya, wdowa po konduktorze j. w.	99	96	100	—
		gg) Czupiel Jan, b. drożnik, dar z łaski .	99	96	100	—
		hh) Zarembina Franciszka, wdowa po konduktorze dla syna Juliana do 4. stycznia 1900 r.	12	10	13	1
		ii) Brochocki Aleksander, emerytowany inżynier I. kl.	—	—	2.034	2.034
		kk) Gering Julia, wdowa po konduktorze, jednorazowy datek *(nadzwyczajny)* . .	**200**	—	**200**	—
		Do przeniesienia { zwyczajne . / *nadzwyczajne* .	13.943 **250**	93 —	17.176 **250**	3.233 —

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
X.	174	Z przeniesienia { zwyczajne . / *nadzwyczajne* .	13.943 / **250**	93 / —	17.176 / **250**	3.233 / —
		— Brochocka Joanna wdowa po inżynierze pensya wdowia od 1. stycznia 1899 rocznie . . . . . 700 zł. — ct. i dla jej dzieci: Maryi do 16. października 1899, Adama do 3. stycznia 1901, Jana do 26. lutego 1903 i Romana do 14. lipca 1915 po 140 zł. . . . . 530 „ 71 „ kwartał pośmiertny . . 508 „ 50 „	1.739	21	—	*1.739*
		— Latkowska Karolina, wdowa po inżynierze, pensya wdowia od 1. marca 1899 z rocznych 400 zł. . . . 333 zł. 30 ct. i dla jej dzieci: Alfonsyny do 14. lipca 1905 i Jana do 9. sierpnia 1907 po 80 zł. z rocznych 160 zł. . . 133 „ 30 „	466	60	—	*467*
		— Chamiec Anna, wdowa po konduktorze, pensya wdowia od 1. stycznia 1899, 400 zł.	399	96	—	*400*
		— Jawornikowa Marya, wdowa po inżynierze, pensya wdowia od 1. czerwca 1899 z rocznych 500 zł. . . . 291 zł. 62 ct. i dla jej dzieci: Janiny do 28. marca 1920, Heleny do 8. maja 1921 i Stefanii od 19. sierpnia 1899 do 19. sierpnia 1923 po 100 zł. z rocznych 300 zł. . . . 155 „ 01 „	446	63	—	*447*
		— Borzęcka Marya, wdowa po emerytowanym konduktorze z pensyi wdowiej rocznej 250 zł. od 1. lipca 1899. . . .	125	02	—	*125*
		— Żukowska Wiktorya wdowa po konduktorze, pensya wdowia od 1. września 1899 z rocznych 400 zł. . . 133 zł. 32 ct. i dla jej syna Romana do 18. marca 1911 z rocznych 62 zł. . . . . 20 „ 64 „ kwartał pośmiertny . . 115 „ 50 „	269	46	—	*269*
		— Zielińska Marya, córka po inżynierze, zaopatrzenie dożywotnie od 1. stycznia 1899	50	—	—	*50*
		— Kamiński Jan, b. drożnik z rocznych 75 zł. od 1. stycznia 1899 . . .	75	—	—	*75*
		Do przeniesienia { zwyczajne . / *nadzwyczajne* .	17.515 / **250**	81 / —	17.176 / **250**	3.233 / *3.572* / —

*

Fundusz krajowy. **Wydatki.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — *większe* zł.
X.	174	Z przeniesienia { zwyczajne .	17.515	81	17.176	3.233
		Z przeniesienia { *nadzwyczajne* .	**250**	—	**250**	*3.572* —
		— Malik Jan emerytowany drożnik z rocznych 75 zł. od 1. stycznia 1899 . .	75	—	—	*75*
		— Rzeszutka Jędrzej emerytowany dróżnik z rocznych 60 zł. od 1. stycznia 1899 .	60	—	—	*60*
		— Dziedzic Jan, emerytowany drożnik z rocznych 90 zł. od 1. marca 1899 . .	75	—	—	*75*
		— Harasym Jan, emerytowany drożnik z rocznych 94. zł. 50 ct. od 1. kwietnia 1899	70	87	—	*71*
		— Rachwalski Jan, emerytowany drożnik z rocznych 90 zł. od 1. kwietnia 1899 .	67	50	—	*68*
		— Diaków Eliasz, emerytowany drożnik z rocznych 90 zł. od 1. czerwca 1899 . .	52	50	—	*53*
		— Tyz Onufry emerytowany drożnik z rocznych 45 zł. od 1. listopada 1898 . .	52	50	—	*53*
		— Gabryś Wojciech, emerytowany drożnik z rocznych 75 zł. od 1. listopada 1899 .	12	50	—	*12*
		Suma wydatków zaopatrzeń { zwyczajne .	17.981	68	17.176	*4.039* 3.233
		Suma wydatków zaopatrzeń { *nadzwyczajne*	**250**	—	**250**	—
						+806
		II. Na koleje żelazne.				
	175	**Koszta zarządu.**				
		Płace i emolumenta personalu stałego:				
		a) dyrektor, płaca . . . . 3.200 zł.				
		dodatek aktywalny . . . 480 „	3.680	—	3.680	—
		b) zastępca dyrektora, płaca . . 2.400 zł.				
		dodatek aktywalny . . . 420 „				
		„ funkcyjny . . . 400 „	3.220	—	3.220	—
		c) starszy inżynier, płaca . . 2.400 zł.				
		dodatek aktywalny . . . 420 „	2.820	—	2.820	—
		d) inżynier I. klasy płaca . . 1.800 zł.				
		dodatek aktywalny . . . 360 „	2.160	—	2.160	—
		e) 2. inżynierów adjunktów, płaca po 1.100 zł. . . . . 2.200 zł.				
		dodatek aktywalny po 240 zł. . 480 „	2.680	—	2.680	—
		f) referent administracyjny, płaca . 2.400 zł.				
		dodatek aktywalny . . . 420 „	2.820	—	2.820	—
		g) sekretarz płaca . . . . 2.400 zł.				
		dodatek aktywalny . . . 420 „	2.820	—	2.820	—
		h) koncepista, płaca . . . 1.100 zł.				
		dodatek aktywalny . . . 240 „	1.340	—	1.340	—
		Do przeniesienia .	21.540	—	21.540	—

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
X.	175	Z przeniesienia .	21.540	—	21.540	—
		i) oficyał administracyjny, płaca . 1.100 zł. dodatek aktywalny . . . 180 „	1.280	—	1.280	—
		k) oficyał rachunkowy, płaca . . 1.100 zł. dodatek aktywalny . . . 180 „	—	—	1.280	1.280
		l) asystent rachunkowy, płaca . 800 zł. dodatek aktywalny . . . 100 „	900	—	900	—
		m) inspicyent-rysownik, płaca . . 800 zł. dodatek aktywalny . . . 100 „	900	—	900	—
		n) asystent manipulacyjny, płaca . 800 zł. dodatek aktywalny . . . 100 „	900	—	900	—
		o) woźny, płaca . . . . 500 zł. dodatek aktywalny . . . 50 „ na ubiór . . . . . 50 „	600	—	600	—
		Suma płac .	26.120	—	27.400	1.280
	176	**Pięciolecia.** Dyrektorowi Zaleskiemu (1) począwszy od 1. lipca 1899 w stosunku do rocznych 400 zł.	200	—	200	—
	177	**Dodatki osobiste.** Dla dyrektora Zaleskiego (uchwała Sejmu z 30. stycznia 1895).	600	—	600	—
	178	**Remuneracye i zapomogi.** *a)* Rzecznik prawny za zastępstwo . .	500	—	500	—
		b) dla urzędników i funkcyonaryuszów .	1.000	—	1.000	—
		Suma .	1.500	—	1.500	—
	179	**Instrumenty, wzory i sprzęty.** Naprawa, uzupełnienie i sprawienie . . .	322	38	1.200	878
	180	**Koszta komisyjne.** *a)* dla urzędników i funkcyonaryuszów .	15.895	09	7.500	*8.396*
		b) dla członków krajowej Rady kolejowej i delegatów	982	30	1.000	18
		Suma .	16.877	39	8.500	*8.396* 18
	181	**Koszta zakupna dzieł i czasopism fachowych oraz map i planów**	441	11	740	*+8.378* 299
	182	**Koszta kancelaryjne.** Druki, portorya, inseraty, przybory kancelaryjne i t. p. wydatki	1.905	17	2.000	95
		Do przeniesienia .	47.966	05	42.140	*8.396* 2.570

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
X.		Z przeniesienia .	47.966	05	42.140	*8.396* 2.570
	183	**Koszta utrzymania personalu nieetatowego** *nadzwyczajne*	**16.285**	**28**	**18.000**	1.715
	184	**Wynagrodzenie za roboty akordowe** uskuteczniane przez obcych funkcyonaryuszy *nadzwyczajne*	**2.088**	**28**	**2.400**	312
		Suma kosztów zarządu { zwyczajne .	47.966	05	42.140	*8.396* 2.570
		{ *nadzwyczajne* .	**18.373**	**56**	**20.400**	2.027
		Razem	66.339	61	62.540	*8.396* 4.597
						+3.799
	185	**Dotacye dla funduszu kolejowego na cele budowy kolei lokalnych:**				
		a) VI. rata po myśli uchwały Sejmu z 15. lutego 1894 przez lat 75 dla budowli krajowych *nadzwyczajne*	**300.000**	—	**300.000**	—
		b) I. rata, do końca roku 1968 na nowe budowle (uchwała Sejmu z 19 lutego 1898 linia Przeworsk-Bachórz) *nadzwyczajne* .	**75.000**	—	**75.000**	—
		Suma dotacyi na cele kolejowe, *nadzwyczajne* .	**375.000**		**375.000**	—
	186	**Subwencya dla c. k. Rządu.**				
		Na budowę kolei od stacyi Pałahicze do Tłumacza, VIII. rata (uchwała Sejmu z 28. listopada 1890 przez lat 15) *nadzwyczajne*	**2.000**	—	**2.000**	—
		Ogólna suma dotacyi na cele kolei żelaznych *nadzwyczajne*	**377.000**	—	**377.000**	—

Uzasadnienie różnic.

Do poz. 157. Wydatki w ogóle mniejsze o 7.132 zł. z powodu interkalaryów.

Do poz. 158. Wydatek mniejszy o 94 zł. wedle rzeczywistej potrzeby.

Do poz. 159. Wydatek mniejszy o 135 zł. z powodu śmierci inżyniera adjunkta Jawornika i nominacyi do wyższych klas konduktorów Strończaka i Schonthalera.

Do poz. 160. Wydatek większy o 117 zł. z powodu przyznania dodatku osobistego o rocznych 200 zł. inżynierowi II. klasy Franciszkowi Barańskiemu po myśli §. 37. ustanowy służby krajowej z 23. marca 1866, począwszy od 1. czerwca 1899 (LW. 34.245/99).

Do poz. 161. a). Wydatek większy o 434 zł. z powodu, iż inżynierowie okręgów Nowotarskiego Lwowskiego, Rzeszowskiego i Jarosławskiego uskuteczniają objazdy dróg za poszczególnemi wedle partykularzy wynagrodzeniami, zamiast za ryczałtem na odnośny okręg przeznaczonym.

Do poz. 161. e). Wydatek mniejszy o 104 zł. z powodu interkalaryów.

Do poz. 162. Wydatek mniejszy o 140 zł. gdyż kwota ta dopiero w roku 1900 wypłaconą została.

Do poz. 163. Wydatek większy o 223 zł. z powodu koniecznej potrzeby zakupienia instrumentu niwelacyjnego i 10 kolimatorów w Paryżu (LW. 13.557/99).

Do poz 166. Wydatek mniejszy o 3.897 zł. dla częściowego pokrycia większych wydatków przy poz. 167, na podstawie dozwolonego „virement“ rachunkowego po myśli uchwały finansowej Wys. Sejmu z 28. marca 1899 punkt 3. lit. *c).*

Fundusz krajowy. Wydatki.

Do poz. 167. Wydatek większy o 4.981 zł. spowodowany kosztami zakładania warstatów wyrobów rur betonowych w okręgach dróg krajowych a to: Jarosławskim, Borszczowskim, Kamioneckim, Rzeszowskim i Żółkiewskim.

Koszta założenia warstatów i wyrobów wynosiły w roku 1899 . 16.238 zł. 59½ ct.
Dochody zaś uzyskane ze sprzedaży wyrobów, z tytułu wartości remanentów w wyrobach przeniesionych na rok 1900 i z tytułu pozostałej gotówki przeniesionej jako zapas kasowy również na rok 1900, wynoszą . . . . . 8.640 „ 22 „

Z porównania okazuje się czysty wydatek na ten cel w kwocie . 7.598 zł. 37½ ct.
Bliższe wyjaśnienia dotyczące tychże kosztów zamieszczono w sprawozdaniu z czynności Dep. IV.

Do poz. 168. Wydatek większy o 44.035 zł. znajdujący częściowe pokrycie w subwencyach udzielonych przez c. k. Rząd w ogólnej sumie 38.000 zł. a poszczególnionych w zamknięciu rachunku za rok 1899 rubryki III. dochodów poz. 8. funduszu krajowego.
Właściwe więc przekroczenie tej pozycyi wynosi 6.035 zł. spowodowane kosztami utrzymania i dalszej budowy drogi powiatowej Hubicze-Schodnica powiatu Drohobyckiego, administrowanej bezpośrednio przez Wydział krajowy.

Do poz. 169. Wydatek mniejszy o 10.205 zł. z powodu nieukończonych jeszcze rozpraw konkurencyjnych dla budować się mających dojazdów kolejowych.

Do poz. 171 do 173. Wydatki w ogóle mniejsze o 228 zł. wedle potrzeby.

Do poz. 174. Wydatki w ogóle większe o 806 zł. w szczególności zaś: do lit *d), g), k), l), p),* i *ii)* wydatki mniejsze z powodu zaszłych śmierci emerytów;
więcej zaś o wydatki niepreliminowane uskutecznione w zastosowaniu przepisów statutu emerytalnego dla urzędników i wskutek przyznania stałych darów z łaski drożnikom po myśli uchwały Wys. Sejmu z 21. stycznia 1898.

Do poz. 175. Wydatki mniejsze o 1.280 zł. z powodu interkalaryów.

Do poz. 179. Wydatek mniejszy o 878 zł. wedle rzeczywistej potrzeby.

Do poz. 180. Wydatki w ogóle większe o 8.378 zł. wedle koniecznej potrzeby, znajdujące częściowe pokrycie w większych dochodach uzyskanych ze zwrotu kosztów administracyjnych, z funduszów poszczególnych Towarzystw kolejowych, które to dochody zarachowano w Rub. III. poz. 7. dochodów funduszu krajowego.

Do poz. 181 do 184. Wydatki mniejsze w łącznej sumie 2.421 zł. wedle rzeczywistej potrzeby a to wskutek rozpoczęcia budowy kolei Przeworsk-Bachórz dopiero w roku 1900 zamiast w r. 1899.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
XI.		**Dotacye dla zakładów krajowych.**				
	187	Krajowy szpital powszechny we Lwowie .	32.708	20½	23.348	*9.360*
	188	Krajowy zakład dla obłąkanych w Kulparkowie	—	—	—	—
	189	Fundusz podrzutków we Lwowie . . .	7.301	32	6.772	*529*
	190	Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie .	1.423	05	4.727	3.304
	191	Fundusz podrzutków w Krakowie . . .	3.192	—	3.400	208
						9.889
		Suma rubryki XI.	44.624	57½	38.247	3.512
						+6.377

Uzasadnienie różnic

zamieszczono w specyalnych zamknięciach rachunków powyżej wyszczególnionych zakładów i funduszów.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
XII.		**Wydatki na szupaśnictwo.**				
	192	Koszta szupasowe: *a)* w kraju 17.161 zł 48 ct, *b)* w Austryi niższej 1.303 zł 76½ ct., *c)* w Austryi wyższej 107 zł. 43½ ct., *d)* na Bukowinie 319 zł. 88½ ct., *e)* w Czechach 69 zł. 60½ ct, *f)* w Gorycyi 40 zł 69 ct., *g)* w Karyntyi 7 zł. 24½ ct., *h)* w Krainie 100 zł. 80 ct, *i)* na Morawie 1.206 zł. 81 ct., *k)* w Styryi 276 zł. 26 ct, *l)* na Szląsku 1.487 zł. 46½ ct, *m)* w Tryjeście 48 zł. 92 ct., *n)* w Tyrolu 19 zł. 28 ct., *o)* Zwroty i inne rozmaite 116 zł. 04½ ct. — razem	22.265	68½	26.000	—3.734
		Uzasadnienie różnic.				
		Wydatek *mniejszy* o 3.734 zł w. a. wedle rzeczywistej potrzeby, na podstawie rachunków złożonych przez stacye szupasowe.				
XIII.		**Budowy wodne i melioracye.**				
		A) Biuro melioracyjne i studya przygotowawcze.				
	193	Płace urzędników, utrzymanie ekspozytur i stypendya:				
		a) Dyrektor biura	3.680	—	3.680	—
		b) Zastępca dyrektora	3.105	56	3.220	114
		c) 6 starszych inżynierów	15.218	27	16.920	1.702
		d) Referent administracyjno-prawny . .	2.820	—	2.820	—
		e) 9 inżynierów I klasy . 19.248 zł. 22 ct. *od tego:* zwroty z funduszów: regulacyi Biały 1.620 zł. — ct. regulacyi Krzemienicy . . 724 „ — „ obwałowania Wisły i Wisłoki . 1.971 „ — „ 4.315 „ — „	14.933	22	13.440	*1.493*
		f) 10 inżynierów II. klasy . 16.182 zł. 54 ct. *od tego:* zwroty z funduszów: regulacyi Bugu 1.323 zł. — ct. regulacyi Gniłej Lipy . . . 1.143 „ — „ regulacyi Kisieliny . . . 242 „ 80 „ obwałowania Wisły . . . 1.262 „ — „ 3.970 „ 80 „	12.211	74	10.202	*2.010*
		g) 11 inżynierów adjunktów . 10.555 zł. 92 ct. *od tego:* zwroty z funduszów: regulacyi Biały 971 zł. 20 ct. obwałowania Wisły i Wisłoki . 467 „ — „ 1.438 „ 20 „	9.117	72	12.952	3.834
						5.650
		Do przeniesienia .	61.086	51	63.234	*3.503*

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba: rubryki	Liczba: pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — *więcej* zł.
budżetu						
						5.650
XIII.	193	Z przeniesienia .	61.086	51	63.234	*3.503*
		h) Asystent komasacyjny	969	96	970	—
		i) 4 praktykantów technicznych . . .	3.207	44	1.400	*1.807*
		k) praktykant komasacyjny	600	—	1.200	600
		l) dodatki pięcioletnie	1.512	34	1.550	38
		m) dodatki osobiste	253	57	300	46
		n) dyetaryusze	582	83	1.940	1.357
		o) utrzymanie ekspozytur:				
		w Krakowie . . . 450 zł. — ct.				
		„ Tarnowie . . . 300 „ — „				
		„ Jaśle . . . . 300 „ — „				
		„ Sanoku . . . . 299 „ 96 „				
		„ Stanisławowie . . 375 „ — „	1.724	96	1.650	*75*
		p) stypendya	900	—	1.020	120
						7.811
		Suma pozycyi 193.	70.837	61	73.264	*5.385*
						— 2.426
	194	Utrzymanie służby dozorców melioracyjnych:				
		a) wynagrodzenie dozorców zajętych przy melioracyach prywat. za czas zajęcia w biurze	3.501	92	4.350	848
		b) dotacya funduszu emerytalnego dozorców melioracyjnych	500	—	500	—
	195	Zaliczki na płace dla inżynierów i dozorców melioracyjnych	1.026	25	1.000	*26*
	196	Remuneracye i zapomogi dla inżynierów i dozorców melioracyjnych	3.000	—	3.000	—
	197	Pensye i zaopatrzenia:				
		a) Biegański Antoni, emerytowany inżynier-adjunkt . . . . 424 zł. — ct.				
		b) Misiakiewicz Julian, czasowo emerytowany inżynier . 93 „ 32 „				
		c) Karpuszki sieroty . . 240 „ — „				
		d) Schneidrowa Antonina, jednorazowy dar z łaski . 200 „ — „				
		e) Biegańska Zofia, jednorazowy dar z łaski . . 100 „ — „	1.057	32	964	*93*
	198	Sprawienie, uzupełnienie i naprawa narzędzi, oraz zakupno wzorów i potrzeb rysunkowych	3.000	—	3.000	—
	199	Na utrzymanie kursu praktycznego dozorców melioracyjnych	5.202	30	5.500	298
	200	Zasiłek krajowy na utrzymanie galic. oddziału państwowego biura hydrograficznego .	10.295	48	12.000	1.704
	201	Na zdjęcia i projekty:				
		a) dla publicznych robót melioracyjnych (w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 27. września 1882)	5.574	75	5.000	*575*
		b) dla melioracyj prywatnych (w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 6. kwietnia 1892)	13.376	12	10.000	*3.376*
						— 5.276
		Suma działu A.	117.371	75	118.578	*+4.070*
						— 1.206

Fundusz krajowy. **Wydatki.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
XIII.		*B) Wykonanie budowli wodnych.*				
	202	Na systematyczną regulacyę rzek karpackich:				
		a) na regulacyę Biały z dopływami i uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Dunajca, VIII. rata	43.317	—	43.317	—
		b) na regulacyę rzeki Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem, VII. rata . .	42.666	67	42.667	—
		c) na regulacyę górnego Dniestru, uzupełnienie I. raty	72.000		72.000	—
		— na regulacyę Łomnicy	—	33	—	—
	203	Zasiłki 33⅓% na lokalne regulacye rzek niespławnych (w myśl uchwały sejmowej z dnia 6. października 1882):				
		a) na regulacyę Skawy między Wadowicami a Witanowicami, III. rata . . .	2.758	—	2.758	—
		b) na regulacyę Raby pod Winiarami i Niezdowem, II. rata	3.788	—	3.788	—
		c) na regulacyę Dunajca:				
		1. pod Maszkowicami i Jazowskiem .	6.719		6.719	—
		2. od Gołgowic do ujścia Popradu, II. rata	9.047		9.047	—
		3. pod Strugami ad Chełmiec . . .	1.186	—	1.186	—
		4. pod Drużkowem i Filipowicami, II. rata	7.045	—	7.045	—
		5. pod Zawodziem i Zgłobicami, II. rata	7.046	99½	7.047	—
		d) na regulacyę Wisłoki:				
		1. pod Dęborzynem, III. rata (ostatnia) .	750	—	750	—
		2. pod Brzyskami	1.308	—	1.308	—
		3. pod Skurową	1.827	—	1.827	—
		4. pod Brzeźnicą, Bobrową i Wolą bobrowską, IV. rata (ostatnia) . . .	3.720	—	3.720	—
		5 od Dąbia do Tuszymy i Rzemienia do Rzysk, I. rata	13.546	—	13.546	—
		e) na regulacyę Sanu:				
		1. pod Nozdrzcem i Dąbrówką starzeńską, III. rata (ostatnia)	4.012	—	4.012	—
		2. pod Korytnikami i Krasiczynem, III. rata (ostatnia)	5.395	—	5.395	—
		f) na regulacyę Wisłoka:				
		1. od Babic do Zarzecza, IV. rata . .	4.793	—	4.793	—
		2. pod Trzebowniskiem i Łukawcem, III. rata	2.500	—	2.500	—
		g) na regulacyę Wiszni pod Nienowicami i Michałówką, III rata	3.267	—	3.267	—
		h) na regulacyę Świcy:				
		1. pod Sokołowem i Łanami sokołowskiemi, V. rata	2.500	—	2.500	—
		2. pod Hoszowem	1.564	—	1.564	—
		i) na regulacyę Stryja pod Kawczykątem .	1.763	—	1.763	—
		k) na premiowanie zawiklania odsypisk .	500	—	500	—
	204	Na popieranie przedsiębiortw melioracyjnych (na zasadzie ustawy z dnia 30. czerwca 1884 dz. u. p. Nr. 116.):				
		a) na regulacyę rzeki Bugu od granicy państwa do ujścia Pełtwi, VII. rata . .	19.800	—	19.800	—
		Do przeniesienia .	262.818	99½	262.819	—

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba budżetu: rubryki	Liczba budżetu: pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
XIII.	204	Z przeniesienia .	262.818	99½	262.819	—
		b) na zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Dniestru, IV. rata	20.200	—	20.200	—
		c) na zabudowanie potoku Glińsko, IV. rata	6.000	—	6.000	—
		d) na uzupełnienie regulacyi Kisieliny, IV. rata	14.848	—	14.848	—
		e) na uzupełnienie regulacyi Krzemienicy z dopływami, III. rata	15.600	—	15.600	—
		f) na zabudowanie potoku Bystry w Zakopanem, II. rata	15.000	—	15.000	—
		g) na uzupełnienie obwałowania Wisły i Wisłoki w powiecie mieleckim, II. rata .	44.870	—	44.870	—
		h) na uzupełnienie regulacyi Nowego Brnia z dopływami	—	—	—	—
		i) na obwałowanie lewego brzegu Wisły między Krakowem a granicą państwa . .	21.774	—	21.774	—
	205	Na konserwacyę krajowych robót melioracyjnych:				
		a) regulacyi Trześniówki	500	—	500	—
		b) regulacyi Łęgu	750	—	750	—
	206	Zasiłki na popieranie mniejszych robót melioracyjnych (w myśl uchwały sejmowej z dnia 26. listopada 1899):				
		a) na regulacyę Prutu pod Śniatynem . .	—	—	—	—
		b) na konserwacyę robót przy osuszeniu bagien Rudnickich (zasiłek do roku 1908) .	1.400	—	1.400	—
		c) na regulacyę Lubaczówki pod Manasterzem, II. rata (ostatnia)	2.207	—	2.207	—
		d) na osuszenie pastwisk gminnych w Suchej Woli i Starem Siole, II. rata (ostatnia) .	2.850	—	2.850	—
		e) na osuszenie gruntów w gminie Zadwórze, II. rata (ostatnia)	3.200	—	3.200	—
		f) na regulacyę Seretu pod Tudorowem, II. rata (ostatnia)	1.285	—	1.285	—
		g) na drenowanie gruntów włościańskich:				
		1. w Śmignie (powiat Tarnów) . . .	3.097	—	3.097	—
		2. w Korczynie (powiat Krosno) . .	1.067	—	1.067	—
		h) na regulacyę Jasiółki pod Sądkową, Roztokami i Zimnowodą	1.653	—	1.653	—
		i) na regulacyę Sanoczka w Zabłotcach .	1.726	—	1.726	—
		k) na regulacyę Lubaczówki pod Radawą, I. rata	2.644	—	2.644	—
		l) na osuszenie pastwiska gminnego w Woli buchowskiej	1.100	—	1.100	—
		m) na regulacyę potoku Popówki w gminie Cyków (powiat Przemyśl)	1.000	—	1.000	—
		n) na osuszenie gruntów w gminach Siedliska i Medyka	5.402	—	5.402	—
		o) na osuszenie gruntów w gminie Hanowcach (powiat Rohatyn)	4.167	—	4.167	—
		p) na csuszenie gruntów w gminie Karłowie (powiat Śniatyn	5.233	—	5.233	—
		Do przeniesienia .	440.391	99½	440.392	—

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
XIII.	206	Z przeniesienia .	440.391	99½	440.392	—
		r) na regulacyę Oporu pod Tuchlą . .	2.707	—	2.707	—
		s) spółce wodnej dla regulacyi potoku Dumnego od Liska do Kędzierzawiec . .	9 100	—	9.100	—
		t) na popieranie doświadczeń z kulturą torfowisk	5.350	—	5.350	—
		u) do dyspozycyi Wydziału krajowego . .	5.000	—	5.000	—
		w) na subwencyonowanie fabryk drenarskich	5.000	—	5.000	—
		Suma działu B.	467.548	99½	467.549	—
		Suma działu A.	117.371	75	118.578	—1.206
		Suma rubryki XIII.	584.920	74½	586.127	—1.206

Uzasadnienie różnic.

Do poz. 193. a—p Wydatek wogóle *mniejszy* o 2.426 zł., przeważnie z powodu interkalaryów.

Do poz. 194. a) Wydatek *mniejszy* o 848 zł, z powodu mniejszego zajęcia dozorców w biurze.

Do poz. 195. Wydatek nieznacznie *większy* o 26 zł., wedle istotnej potrzeby w tym roku

Do poz. 197. a—e) Wydatek *większy* o 93 zł., z powodu przeniesienia w ciągu roku 1899 w tymczasowy stan spoczynku inżyniera Juliana Misiakiewicza.

Do poz. 199 Wydatek *mniejszy* o 298 zł., wedle istotnej potrzeby w tym roku.

Do poz. 200. Wydatek *mniejszy* o 1.704 zł. wedle obliczonej przez c. k. Namiestnictwo należytości.

Do poz. 201. a) Wydatek *większy* o 575 zł., spowodowany znaczniejszymi kosztami zdjęć dla regulacyi górnej Trześniówki.

Do poz. 201. b) Wydatek *większy* o 3.376 zł., z powodu liczniejszych zgłoszeń prywatnych, czego przy układaniu preliminarza przewidzieć nie można.

Do poz. 203. a—k) Z zasiłków na lokalne regulacye rzek niespławnych, wynoszących za rok 1899 sumę . . . . . 85.035 zł. — ct.
oraz pozostałych z roku 1898 kredytów w sumie . . . . 204.797 „ 94 „
razem ze sumy . . 289.832 zł. 94 ct.
wypłacono gotówką . . . . . 74.366 „ 39 „
resztę zaś w sumie . . . . . 215.466 zł. 55 ct
przeniesiono rozporządzeniem do LW. 35.436/1900 na rachunek roku 1900, po myśli uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 21. marca 1899, dotyczącej płynności odnośnych kredytów, oraz uchwały z dnia 7. lutego 1895.

Do poz. 204. a—i) Datki krajowe na uzupełnienie regulacyi Nowego Brnia, obwałowania lewego brzegu Wisły między Krakowem a granicą państwa, tudzież na osuszenie bagien Oleskich, niezużyte w roku 1899 w sumie 50.042 zł., przeniesiono na rachunek r. 1900.

Do poz. 206. a—w) Z zasiłków przeznaczonych na popieranie mniejszych robót melioracyjnych wynoszących za rok 1899 . . . . . 65.188 zł. — ct.
oraz kredytów pozostałych na tenże cel z roku 1898 w sumie 57.130 „ 67 „
razem tedy ze sumy . 122.318 zł. 67 ct.
wypłacono w ciągu roku 1899 gotówką . . . . . 46.169 „ 52½ „
resztę zaś w sumie . . . . . 76 149 zł. 14½ ct.
przeniesiono na rachunek roku 1900.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
XIV.		**Odsetki od pożyczek i umarzanie tychże.**				
	207	Umorzenie pożyczki 40.400 zł., zaciągniętej w galicyjskiej Kasie oszczędności na budowę kulparkowską:				
		a) XL. i XLI rata kapitału 1.381 zł. 82 ct.				
		b) 5% odsetki . . 1.203 „ 83 „	2.585	65	2.586	—
	208	Umorzenie pożyczki 10.000 zł., zaciągniętej przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św Wincentego à Paulo we Lwowie w galic. Kasie oszczędności:				
		a) XXXVI. i XXXVII rata kapitału . . . 243 zł. 21 ct.				
		b) 5% odsetki . . . 363 „ 99 „				
		c) podatek dochodowy od odsetek . . — „ — „	607	20	687	80
	209	Umorzenie pożyczki 5.000 zł, zaciągniętej przez Zbór izraelicki w Krakowie w tamtejszej Kasie oszczędności:				
		a) XVII. rata kapitału . 286 „ 29 „				
		b) 5¼% odsetki z góry . 99 „ 49 „				
		c) koszta stemplowe . . 1 „ 25 „	387	03	387	—
	210	Funduszowi szpitala św. Łazarza w Krakowie, oddziałowi chorych i położnic, jakoteż funduszowi podrzutków krakowskich, zwrot reszty kapitałów 346.796 zł. 34 ct., użytych na budowę tegoż szpitala, mianowicie:				
		a) IX. rata kapitału . 7.768 zł. 39 ct.				
		b) 4½% odsetki . . 11.809 „ 84 „	19.578	23	19.578	—
	211	Umorzenie pożyczki 22.500 zł., zaciągniętej w galic. Kasie oszczędności na budowę i urządzenie pralni w szpitalu lwowskim:				
		a) XXIX. i XXX. rata kapitału . . . 1.899 zł. 50 ct.				
		b) 5% odsetki . . . 125 „ 50 „	2.025	—	2.025	—
	212	Na pokrycie niedoboru funduszu pożyczki krajowej z roku 1873	51.327	40	49.213	*2.114*
	213	Umorzenie połowy kapitału 27.500 zł. i odsetek od długu zaciągniętego w Banku krajowym na odbudowanie północnej części frontowego budynku w szpitalu lwowskim:				
		a) XXII. i XXIII. rata kapitału (połowa) . . 1.262 zł. 02 ct.				
		b) 4½% odsetki (połowa) . 112 „ 98 „				
		c) ⅛% dodatek na administracyę (połowa) . . 6 „ 28 „				
		d) należytość stemplowa od kwitów (połowa) . . 5 „ — „	1.386	28	1.386	—
						2.114
		Do przeniesienia .	77.896	79	75.862	80

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — *wyższe* zł.
XIV.		Z przeniesienia .	77.896	79	75.862	*2.114* 80
	214	Funduszowi szkolnemu krajowemu, odsetki od efektów im. wartości 224.281 zł. 05 ct., wydanych z majątku zarodowego Radzie szkolnej krajowej na fundusz pożyczkowy dla gmin na budowę szkół . . .	12.887	69	12.888	—
	215	Umorzenie 4% pożyczki krajowej z roku 1893 imiennej wartości 58,850.000 koron (czyli 29,425.000 zł. w. a.), zaciągniętej na spłatę reszty długu indemnizacyjnego . . .	1,351.831	05	1,367.982	16.151
	216	Na spłatę obligacyj i kuponów byłych funduszów indemnizacyjnych:				
		I. *Obligacyj:*				
		a) Galicyi wschodniej . 2.919 zł. — ct.				
		b) „ zachodniej . 2.520 „ — „				
		c) W. Ks. Krakowskiego . 210 „ — „				
		II. *Kuponów:*				
		a) Galicyi wschodniej . 2 „ 36 „				
		b) „ zachodniej . — „ — „				
		c) W. Ks. Krakowskiego . 2 „ 36 „	5.653	72	10.000	4.346
	216*a)*	Odsetki bierne od chwilowych pożyczek . .	187	40	—	*187*
	217	Umorzenie pożyczki 160.000 koron, zaciągniętej na hipotekę gmachu sejmowego, na budowę skrzydła tegoż gmachu, dla biura melioracyjnego, 1/3 część VI. i VII. raty (z rocznych 4.200 zł.				
		a) w kapitale (1/2 część) . 306 zł. 64 ct.				
		b) w 4% odsetkach (1/3 część) 1.029 „ 04 1/2 „				
		c) 1/8 % dodatek na administracyę (1/3 część) . 64 „ 31 1/2 „				
		d) stempel do kwitu (1/3 część) . . . . 5 „ — „	1.405	—	1.405	—
	217*a)*	Na spłatę dawniejszych długów krajowych .	16.867	59	—	*16.868*
						20.577
		Suma rubryki XIV.	1,466.729	24	1,468.137	*19.169*
						—1.408

Uzasadnienie różnic.

Do poz. 208. Różnica o preliminowany a niewypłacony podatek dochodowy od odsetek, którego Kasa oszczędności za ten rok nie wykazała do zapłaty.

Do poz. 212. i 215. Obacz specyalne zamknięcia rachunków tych funduszów.

Do poz. 216. Wydatek wogóle *mniejszy* wedle zgłoszeń obligacyj i kuponów do wypłaty, mianowicie:

Fundusz krajowy. Wydatki.

ad I. Należytość za niezgłoszone do wypłaty obligacye wynosiła z początkiem roku 1899:

a) w Galicyi wschodniej	30.586 zł.	50 ct.
b) w Galicyi zachodniej	17.692 „	50 „
c) w W. Ks Krakowskiem	2.100 „	— „
Razem	50.379 zł.	— ct.
Na poczet tego spłacono w rokn 1899	5.649 „	— „

pozostaje tedy z końcem roku 1899. zaległość:

a) w Galicyi wschodniej	27.667 zł	50 ct.	
b) w Galicyi zachodniej	15.172 „	50 „	
c) w W. Ks. Krakowskiem	1.890 „	— „	44.730 zł. — ct.

ad II. Należytość za niezgłoszone do wypłaty kupony, po odpisaniu przedawnionych, a mianowicie:

a) w Galicyi wschodniej	126.893 zł.	46 ct.	
b) w Galicyi zachodniej	63.048 „	48 „	
c) w W. Ks. Krakowskiem	115.900 „	76 „	
ogółem po odpisaniu	305.842 zł.	70 ct.	

wynosiła z początkiem roku 1899:

a) w Galicyi wschodniej	2 zł.	36 ct.
b) w Galicyi zachodniej	— „	— „
c) w W Ks. Krakowskiem	2 „	36 „
Razem	4 zł.	72 ct.

którą w zupełności spłacono.

Wymienioną wyżej sumę z niepobranych odsetek 305.842 zł. 70 ct, odpisano z powodu przedawnienia z dniem 1. maja 1899, a to na mocy najwyższego postanowienia z dnia 14. stycznia 1860 (Dz pr. p. Nr. 24), wedle którego przedawnienie odsetek następuje po upływie 6-ciu lat.

Do poz. 216. a) Co do stosunkowo nieoznaczonego, nieprelimiowanego tego wydatku, obacz wyjaśnienie do rubryki II. poz. 2. dochodów.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — *większe* zł.
XV.		**Na cele rolnictwa i górnictwa.**				
		A. Na cele rolnictwa.				
	218	Urzędnicy fachowi dla spraw rolniczych	5.020	-	5.020	—
	219	Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie, zwyczajne	21.509	—	22.646	1.137
		nadzwyczajne	**296**	**65**	**300**	3
	220	Szkoła wyższa rolnicza w Dublanach, zwyczajne	68.091	99	69.948	1.856
		nadzwyczajne	**15.640**	**77**	**15.314**	*327*
	221	Szkoła niższa rolnicza w Dublanach, zwyczajne	14.721	16½	15.038	317
		nadzwyczajne	**600**	—	**600**	—
	222	Folwark w Dublanach: zwyczajne	22.442	76	18.431	*4.012*
		nadzwyczajne	**7.231**	**29**	**6.822**	*409*
	223	Szkoła gorzelnicza w Dublanach	4.534	13	4.760	226
	224	Gorzelnia krajowa w Dublanach, zwyczajne	5.330	38	7.706	2.376
		nadzwyczajne	**342**	**40**	**360**	*18*
		Do przeniesienia zwyczajne	141.649	42½	143.549	1.900
		Do przeniesienia *nadzwyczajne*	**24.111**	**11**	**23.396**	*715*

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
XV.		Z przeniesienia { zwyczajne .	141.649	42½	143.549	1.900
		{ *nadzwyczajne* .	**24.111**	**11**	**23.396**	*715*
	225	Stacya kontrolna i doświadczalna botaniczno-rolnicza w Dublanach: zwyczajne .	4.830	13	4.588	*242*
		nadzwyczajne .	**233**	**95**	**400**	166
	225a)	Na koszta przeniesienia stacyi kontrolnej i doświadczalnej botaniczno-rolniczej z Dublan do Lwowa, wraz z nadwyżką kosztów utrzymania od 1. lipca 1899, zwyczajne .	1.046	85	1.045	*2*
		nadzwyczajne .	**1.629**	—	**1.629**	—
	226	Stacya kontrolna i doświadczalna chemiczno-rolnicza w Dublanach: zwyczajne .	8.317	37	8.431	114
		nadzwyczajne .	**700**	—	**700**	—
	227	Na spłatę reszty bezproc. pożyczki, zaciągniętej na eksploatacyę torfu w Dublanach z funduszu rolniczego w kwocie 5.513 zł. 21 ct. III. rata z pięciolecia . . .	1.100	—	1.100	—
	228	Szkoła średnia rolnicza w Czerniehowie, zwyczajne .	51.489	10½	53.926	2.437
		nadzwyczejne .	**11.499**	**97**	**11.520**	20
	229	Folwark w Czerniehowie: zwyczajne .	6.080	66½	5.984	*97*
		nadzwyczajne .	**750**	—	**750**	—
	230	Szkoła niższa rolnicza w Horodence: zwyczajne .	12.812	15½	13.270	458
		nadzwyczajne .	**598**	**12**	**600**	2
	231	Szkoła niższa rolnicza w Jagielnicy: zwyczajne .	15.680	63	14.500	*1.181*
		nadzwyczajne .	**477**	**32½**	**510**	33
	232	Szkoła niższa rolnicza w Kobiernicach: zwyczajne .	19.480	22½	15.700	*3.780*
		nadzwyczajne .	**756**	—	**756**	—
	233	Szkoła niższa rolnicza w Bereźnicy: zwyczajne .	15.960	96	14.840	*1.121*
		nadzwyczajne .	**1.150**	**93**	**1.140**	*11*
	233a)	Na dalsze koszta założenia niższej szkoły rolniczej w Bereźnicy	—	—	—	—
	234	Szkoła niższa rolnicza w Suchodole pod Krosnem: zwyczajne .	11.024	34½	10.875	*149*
		nadzwyczajne .	**1.930**	-	**1.930**	—
	234a)	Na budowę niższej szkoły rolniczej w Suchodole pod Krosnem	—	—	—	—
	234b)	Na dalsze koszta założenia szkoły rolniczej w Suchodole pod Krosnem	—	—	—	—
	235	Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie . .	10.698	92½	11.615	916
	236	Utrzymanie zimowej szkoły rolniczej w Niewiarowie	593	37½	928	335
	237	Koszta założenia szkoły sadowniczej w Zaleszczykach II. rata, *nadzwyczajne* . .	**32.805**	—	**32.805**	—
		Do przeniesienia { zwyczajne .	300.764	16	300.351	*412*
		{ *nadzwyczajne* .	**76.641**	**40½**	**76 136**	*505*

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazuje się wydatki mniejsze — większe zł.
XV.		Z przeniesienia { zwyczajne .	300.764	16	300.351	*412*
		{ *nadzwyczajne* .	**76.641**	**40½**	**76.136**	*505*
	238	Na popieranie celów Towarzystwa ogrodniczego w Krakowie	500	—	500	—
	239	Kurs rolniczy dla nauczycieli szkół ludowych w Kobiernicach	1.879	37	2.400	521
	240	Na podróże naukowe nauczycieli szkół rolniczych	1.000	—	1.000	—
	241	Na remuneracye i zapomogi dla nauczycieli szkół rolniczych	560	—	600	40
	242	Na zaliczki na płace dla nauczycieli szkół rolniczych	1.992	50	2.000	7
	243	Szkoła weterynaryi we Lwowie: *a)* subwencya c. k. Rządowi . 2.000 zł. — ct. *b)* asekuracya budynku . . 42 „ 44 „ *c)* 4 stypendya dla uczniów szkoły kucia koni . . 300 „ — „	2.342	44	2.341	*1*
	244	Krajowy nauczyciel weterynaryi: *a)* płaca . . . . . 1.300 zł. *b)* dodatek aktywalny . . . 240 „ *c)* ryczałt na koszta podróży . 500 „ *d)* I. dodatek pięcioletni . . 200 „ *e)* weterynarzowi w Horodence, za udzielanie nauki weterynaryi w tamtejszej szkole rolniczej . 300 „	2.540	—	2.240	*300*
	245	Towarzystwo rolnicze we Lwowie . . .	3.000	—	3.000	—
	245*a)*	Towarzystwo rolnicze we Lwowie, na częściowe pokrycie kosztów utrzymania weterynarza, jednorazowo	—	—	600	600
	246	Towarzystwo rolnicze w Krakowie . . .	3.000	—	3.000	—
	246*a)*	Towarzystwo rolnicze w Krakowie, jednorazowo	1.000	—	1.000	—
	247	Towarzystwo tatrzańskie	400	—	400	—
	248	Na zalesienie wydm piaszczystych, IV. rata z dziesięciolecia od roku 1896 . . .	2.500	—	2.500	—
	249	Stypendya dla abituryentów krajowej szkoły rolniczej w Dublanach, lub krajowej średniej szkoły rolniczej w Czernichowie, kształcących się na nauczycieli szkół średnich i niższych rolniczych . . .	4.000	—	4.000	—
	250	Stypendya dla uczniów krajowej szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie . . .	2.776	—	2.500	*276*
	251	Stypendya dla uczniów i abituryentów krajowej szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, wysyłanych na praktykę . . .	405	—	1.200	795
	252	Dla kółek rolniczych: *a)* na koszta zakładania i lustracyi tychże . *b)* na utrzymanie lustratorów handlowych sklepików wiejsuich	5.000	—	5.000	—
			2.000	—	2.000	—
		Do przeniesienia { zwyczajne .	335 659	47	336.632	973
		{ *nadzwyczajne* .	**76.641**	**40½**	**76.136**	*505*

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
XV.	252	Z przeniesienia { zwyczajne .	335.659	47	336.632	973
		{ *nadzwyczajne* .	**76.641**	**40½**	**76.136**	*505*
		c) na utrzymanie praktycznych kursów handlowych dla sklepikarzy Kółek rolniczych	1.200	—	1.200	—
		d) na pomnożenie funduszu pożyczkowego do wysokości 34.000 zł., I. rata z trzechlecia od roku 1899	3.000	—	3.000	—
		e) na ogólne cele rozwoju rolniczej i handlowej działalności Kółek rolniczych pod kierunkiem i kontrolą Zarządu, I. rata z trzechlecia od roku 1899	2.000	—	2.000	—
	253	Na koszta strzeżenia granic kraju w czasie zarazy na bydło i zamknięcia miejsc zarazy za pomocą wojska i żandarmeryi . .	—	—	1.000	1.000
	254	Umorzenie pożyczki 400.000 zł., zaciągniętej w Towarzystwie wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, na założenie składów publicznych we Lwowie i Krakowie:				
		a) XX. i XXI. rata kapitału . . . . 13.852 zł. 49 ct.				
		b) 4½% odsetki z góry . 12.639 „ 51 „	26.492	—	26.492	—
	255	Na utrzymanie krajowych składów publicznych w Krakowie: zwyczajne .	17.646	96	17.080	*567*
		nadzwyczajne .	**2.268**	—	**2.268**	—
	256	Krakowskiemu Towarzystwu gospodarskiemu, na wydawnictwo „Tygodnika rolniczego“	500	—	500	—
	257	Galicyjskiemu Towarzystwu leśnemu, na wydawnictwo organu Towarzystwa „Sylwan“	200	—	200	—
	258	Na wydawnictwo czasopism:				
		a) „Bartnik postępowy“ . . 300 zł.				
		b) „Przegląd weterynarski“ . . 300 „				
		c) „Gorzelnik“ . . . . 200 „	800	—	800	—
	259	Na utrzymanie 4 nauczycieli wędrownych rolnictwa dla włościan	7.991	66	8.000	8
	260	Na środki demonstracyjne przy nauce wędrownej rolnictwa	770	06½	800	30
	261	Instruktor hodowli bydła, dla c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego, płaca 1.500 zł. ryczałt na koszta podróży . . 500 „	2.000	—	2.000	—
	262	Na utrzymanie instruktora hodowli bydła w okręgu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego	2.000	—	2.000	—
	263	Towarzystwu rybackiemu w Krakowie . .	400	—	400	—
	264	Towarzystwu dla podniesienia uprawy tytoniu w Galicyi, III. rata, w myśl uchwały sejmowej z d. 3. lutego 1896 . . .	7.000	—	6.000	*1.000*
		Do przeniesienia { zwyczajne .	407.660	15½	408.104	444
		{ *nadzwyczajne* .	**78.909**	**40½**	**78.404**	*505*

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — *większe* zł.
XV.		Z przeniesienia { zwyczajne	407.660	15½	408.104	444
		{ *nadzwyczajne*	**78.909**	**40½**	**78.404**	*505*
	265	Na podniesienie gospodarstwa nabiałowego w Galicyi:				
		a) na utrzymanie instruktora, płaca z kosztami podróży	2.250	—	2.250	—
		b) na utrzymanie drugiego instruktora-adjunkta z kosztami podróży	1.450	—	1.450	—
		c) na urządzenie kursów mleczarskich i na środki demonstracyjne do nauki mleczarstwa	1.600	—	1.000	*600*
		d) na pomocnika instruktora mleczarstwa	300	—	300	—
	266	Krajowa komisya dla spraw rolniczych, komisya naukowa i konferencye nauczycieli szkół niższych rolniczych (do dyspozycyi Wydziału krajowego)	2.252	03	3.000	748
	267	Na rozmaite zasiłki, mające na celu podniesienie rolnictwa i przemysłu rolniczego, tudzież wiedzy rolniczej (do dyspozycyi Wydziału krajowego)	4.747	97	4.000	*748*
	268	Na wydawnictwo podręczników dla uczniów niższych szkół rolniczych	1.000	—	1.000	—
	269	Na podniesienie hodowli bydła (w myśl uchwały Wys. Sejmu z d. 1. kwietnia 1892):				
		a) Na środki podniesienia hodowli bydła	30.000	—	30.000	—
		b) Na koszta komisyi licencyonujących, po myśli §. 4. ustawy z dnia 20. lipca 1892	7.872	13	8.000	128
		c) Towarzystwu hodowców czerwonego bydła	2.000	—	2.000	—
	270	Na subwencyowanie ogierów prywatnych w celu podniesienia chowu koni włościańskich i roboczych gospodarskich, do dyspozycyi c. k. Towarzystwa gospodarskiego, w porozumieniu z komitetem doradczym dla spraw chowu koni przy c. k. Namiestnictwie, III. rata z sześciolecia od roku 1897 począwszy, po 5.000 zł. rocznie	5.000	—	5.000	—
	271	Na koszta dalszych prób i doświadczeń w tępieniu myszy polnych przedsiębranych	8.000	—	4.000	*4.000*
	272	Na podniesienie hodowli świń, na przeciąg 4. lat, obydwu komitetom Towarzystwa gospodarczego, każdemu po 2.000 zł. II. rata	4.000	—	4.000	—
	273	Strusiewiczowa Melania, wdowa po referencie spraw rolniczych, pensya wdowia o rocznych . . . . . 600 zł. dodatek na wychowanie syna Bolesława Witołda do 27. marca 1899 . . . . . 15 „ i dodatek do pensyi wdowiej . 200 zł.	815	—	815	—
	274	Na popieranie celów zjednoczonego Towarzystwa dla ogrodnictwa i pszczelnictwa we Lwowie	500	—	500	—
		Do przeniesienia { zwyczajne	479.447	28½	475.419	*4.028*
		{ *nadzwyczajne*	**78.909**	**40½**	**78.404**	*505*

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
XV.		Z przeniesienia { zwyczajne	479.447	28½	475.419	*4.028*
		{ *nadzwyczajne*	**78.909**	**40½**	**78.404**	*505*
	275	Horodyńska Antonina, II. rata subwencyi z przyznanych przez 5 lat na produkcyę nasion traw, do użycia na gruntach torfowych po	—	—	500	500
	276	Dotacya krajowa na podwyższenie stałego funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego o 90.000 zł I. rata	30.000	—	30.000	—
	277	Na utworzenie funduszu pożyczkowego dla spółkowych kas oszczędności i pożyczek systemu Raiffeisena w kwocie 1,000.000 zł., I. rata	20.000	—	20.000	—
	278	Na koszta organizacyi biura patronatu, urządzenia kursów praktycznych dla funkcyonaryuszy spółek, tudzież na koszta zakładania spółek, *nadzwyczajne* . . .	**11.999**	**97½**	**12.000**	—
	279	Na zakład produkcyi narybku w Oparach (w myśl uchwały Wydziału krajowego z d. 28. czerwca 1898 LW. 33.402)				
		a) jednorazowa subwencya na koszta założenia	2.000	—	2.000	—
		b) subwencya roczna na lat 5 po . . .	600	—	600	—
	280	Dołkowskiemu Henrykowi, na produkcyę ziemniaków nasiennych (w myśl uchwały W. Sejmu z d. 4. marca 1899) subwencya roczna na 2 lata po	1.000	—	1.000	—
		B. Na cele górnictwa.				
	281	Remuneracya referenta spraw górniczych przy Wydziale krajowym	1.664	—	1.664	—
	282	Na badanie kraju w celu zestawienia użytecznych kopalin i popularnego opisu ich występowania	2.991	88	2.500	*492*
	283	Na chemiczno-technologiczne studya przeróbki nafty i wosku ziemnego	100	—	500	400
	284	Utrzymanie krajowej szkoły górniczej i wiertniczej w Borysławiu	9.000	—	8.500	*500*
	285	Na stacyę doświadczalną produktów naftowych	1.000	—	1.000	—
	286	Na zbieranie i ogłaszanie dat statystycznych o produkcyi i handlu nafty i wosku ziemnego	22	50	800	777
	287	Stypendya dla górników i uczniów praktycznych szkół wiertniczych i akademij górniczych	1.700	—	1.700	—
	288	Na potrzeby muzeum górnictwa nafty i wosku ziemnego w c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie	150	—	150	—
		Razem { zwyczajne	549.675	66½	546.333	*3.343*
		{ *nadzwyczajne*	**90.909**	**38**	**90.404**	*505*
		Suma rubryki XV. . .	640.585	04½	636 737	*3.848*

Uzasadnienie różnic.

Do poz. 219—226, oraz *228—233*, *234*, *235 i 255*. Uzasadnienie różnic uwidoczniono w specyalnych zamknięciach rachunków poszczególnych tych szkół i zakładów.

Do poz. 233. a) Z niezużytego w roku 1898 a do rachunku roku 1899 przeniesionego kredytu . . . . . 4.433 zł. 38½ ct.
wraz z resztą pozostałości kasowej z budowy szkoły, zwróconej przez Wydział powiatowy w Stryju w kwocie . . . . 77 „ 15½ „
ogółem . . 4.510 zł. 54 ct.
wydano w roku 1899 z tytułu dalszej należytości za roboty wodociągowe kwotę . . . . . 135 „ 57 „
resztę zaś niezużytego kredytu w kwocie . . . . . 4.374 zł. 97 ct.
przeniesiono do rachunku roku 1900 na pokrycie dalszych kosztów założenia tej szkoły.

Do poz. 234. a). Na dalsze koszta budowy tej szkoły było w roku 1899 do dyspozycyi:
1) Reszta niezużyta w r. 1898 a przeniesiona do rachunku r. 1899 w kwocie . . . . . 8.035 zł. 24 ct.
2) Reszta niezużytych zaliczek na budowę, zwrócona przez krośnieński Wydział powiatowy . . . . . 3.560 „ 94½ „
3) Zwrot z funduszów szkoły, poniesionych za nią kosztów adaptacyi budynku . . . . . 600 „ — „
razem . . 12.196 zł. 18½ ct.
w ciągu roku 1899 dalsze wydatki z tytułu budowy wynosiły . 10 104 „ 20 „
resztę zaś w kwocie . . 2 091 zł. 98½ ct.
przeniesiono do rachunku r. 1900 na pokrycie dalszych kosztów budowy.

Do poz. 234. b) Na dalsze koszta założenia tej szkoły był w r. 1899 do dyspozycyi kredyt przeniesiony na ten cel z rachunku roku 1898 w kwocie . . 4.821 zł. 83 ct.
wydatki poniesione z tego tytułu w r. 1899 wynosiły . . . 2.831 „ 25½ „
resztę zaś w kwocie . . 1.990 zł. 57½ ct.
przeniesiono do rach. r. 1900 na pokrycie dalszych wydatków.

Do poz. 236. Wydatek mniejszy w miarę potrzeby.

Do poz. 237. Na koszta budowy i założenia tej szkoły przyznano w budżecie na r. 1899 sumę . . . . . 32.805 zł. — ct.
z której w myśl uchwały W. Sejmu z 23 marca 1899 przypada
na koszta założenia . 4.805 zł. — ct.
zaś na koszta budowy . . . . . 28.000 zł. — ct.
Na rachunek tych kredytów
wydano na koszta założenia 835 „ 68½ „
na koszta budowy . . . . . 23.779 „ 49 „ razem 24.615 „ 17½ „
niezużytą zaś resztę kredytów 3.969 zł. 31½ ct. i 4.220 zł. 51 ct. razem 8.189 zł. 82½ ct.
przeniesiono do rachunku roku 1900 na dalsze koszta budowy i założenia szkoły.

Do poz. 239 i 241. Wydatki mniejsze wedle potrzeby.

Do poz. 244. Wydatek większy o 300 zł. z powodu dodatkowego przyznania weterynarzowi w Horodence wynagrodzenia za udzielanie nauki weterynaryi w tamtejszej szkole rolniczej. (LW. 41.749/1899).

Do poz. 245. a) Mniej o 600 zł. gdyż Towarzystwo rolnicze nie zawiadomiło o zamianowaniu weterynarza.

Do poz. 250. Wydatek większy od budżetu o 276 zł. z powodu zgłoszenia się większej ilości kandydatów; natomiast zaś:

Do poz. 251. okazuje się, znaczne zaoszczędzenie 795 zł., ponieważ w tym roku udzielono zasiłków tylko 11 uczniom.

Do poz. 253. Wydatku *nie było żadnego*, c. k Namiestnictwo bowiem nie zażądało w tym roku żadnego zwrotu z wymienionego tytułu.

Do poz. 259. Mniej o drobną różnicę z powodu intercalare.

Do poz. 260. Wydatek mniejszy, wedle potrzeby.

Do poz. 264. Wydatek większy o 1.000 zł. zupełnie pokryty większą od budżetu o 1.000 zł. subwencyą rządową, uzyskaną na cel powyższy, a zarachowaną w rubryce XVII. dochodów, *pod poz. 61. l).*

Fundusz krajowy. Wydatki.

Do poz. 265. c). Wydatek większy o 600 zupełnie pokryty uzyskaną na ten cel a nieprelimiowaną subwencyą rządową w kwocie 600 zł., zarachowaną w rubryce XVII. dochodów, w dziale *B)* (dochody w budżecie niewyszczególnione, *ad 70b).*

Do poz. 266. Wydatek *mniejszy* o 748 zł. } wyrównają się na podstawie przyzwolonego
Do poz. 267. Wydatek *większy* o 748 zł. } uchwałą W. Sejmu z d. 28. marca 1899 *virement.*

Do poz. 269. b) Mniej o 128 zł. stosownie do odbytych komisyj.

Do poz. 271. Przekroczenie kredytu o 4.000 zł. znachodzi zupełne pokrycie w uzyskanej na ten cel, a nieprelimiowanej subwencyi rządowej w kwocie 4.000 zł uwidocznionej w rubryce XVII. dochodów, w dziale B. (dochody w budżecie niewyszczególnione) ad 70 *c).*

Do poz. 275. Wydatek mniejszy o 500 zł. z powodu niepodniesienia subwencyi.

Do poz. 282. Wydatek większy w miarę przeprowadzonych w tym roku badań geologicznych, znajdujący w zbliżeniu pokrycie w poz. 283, z powodu dozwolonego przez W. Sejm *virement* pomiędzy temi pozycyami.

Do poz. 284. Wydatek większy o 500 zł. znajduje pokrycie w subwencyi od c. k. Rządu, zarachowanej w rubr. XVII doch. poz. 61 *o).*

Do poz. 285. Wydatek większy o 50 zł., mianowicie o koszt poniesiony za użycie gazu.

Do poz. 286. Wydatek wyjątkowo nieznaczny w tym roku, w miarę potrzeby.

Do poz. 287. Z kredytu wyznaczonego na r. 1899 w kwocie . . . . . 1.700 zł.
wydano w r. 1899 . . . . . 1.400 „
resztę zaś . 300 zł.
przeniesiono do rachunku r. 1900 na stypendya dla uczniów szkoły górniczej w Borysławiu rozdane w r. 1899 a dotąd nie wyrachowane przez dyrekcyę szkoły.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
XVI.		**Wydatki dla podniesienia rękodzielnictwa i przemysłu.**				
		Sumaryczne zestawienie rubryki XVI.				
	I.	Szkoły przemysłowe uzupełniające, zwyczajne	26.196	65½	27.266	1.069
		nadzwyczajne	**1.400**	—	**2.500**	1.100
	II.	Szkoły fachowe i warstaty instrukcyjne:				
		A) Dla wyrobów z drzewa i łoziny: zwyczajne .	19.872	66	20.994	1.121
		nadzwyczajne	**2.785**	-	**2.985**	200
		B) Dla wyrobów garncarskich: zwyczajne .	7.523	88½	8.070	546
		nadzwyczajne	**800**	—	**800**	—
		C) Dla wyrobów ze skóry: zwyczajne .	7.617	77	8.936	1.318
		nadzwyczajne	**130**	—	**180**	50
		D) Dla wyrobów tkackich: zwyczajne .	14.011	09½	16.535	2.524
		nadzwyczajne	**9.371**	**27½**	**7.800**	*1.571*
		E) Dla wyrobów powroźniczych: zwyczajne .	648	33½	630	*18*
		F) Dla wyrobów koronkarskich i haftów: zwyczajne .	4.551	33	4.522	*29*
		G) Subwencyonowane zakłady dla nauki robót kobiecych: zwyczajne .	2.120	—	2.720	600
		Do przeniesienia zwyczajne .	82.541	73	89.673	7.131
		Do przeniesienia *nadzwyczajne* .	**14.486**	**27½**	**14.265**	*221*

Fundusz krajowy. **Wydatki.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — *większe* zł.
XVI.		Z przeniesienia { zwyczajne .	82.541	73	89.673	7.131
		{ *nadzwyczajne* .	**14.486**	**27½**	**14.265**	*221*
	II.	H) C. k. szkoły fachowe przemysłowe subwencyonowane ze skarbu krajowego: zwyczajne .	5.496	88	5.516	19
	III.	Wydatki ogólne na cele szkolnictwa przemysłowego: zwyczajne .	37.132	67½	35.800	*1.333*
		nadzwyczajne	**3.550**	—	**3.550**	—
	IV.	Wydatki komisyi krajowej dla spraw przemysłowych: zwyczajne .	4.507	20	4.600	93
	V.	Zasiłki i pożyczki na cele przemysłowe: zwyczajne .	40.808	38	48.500	7.692
		nadzwyczajne	**15.150**	—	**15.150**	—
	VI.	Szkoły handlowe i zasiłki na popieranie wykształcenia handlowego: zwyczajne .	8.200	—	8.200	—
		Razem { zwyczajne .	178.686	86½	192.289	13.602
		{ *nadzwyczajne*	**33.186**	**27½**	**32.965**	*221*
		Suma rubryki XVI. .	211.873	14	225.254	–13.381
		I. Szkoły przemysłowe uzupełniające.				
	289	W Białej	738	—	738	—
	290	„ Bochni	506	—	506	—
	291	„ Brodach	329	36	400	71
	292	„ Brzeżanach	332	40	548	215
	293	„ Buczaczu	550	—	550	—
	294	„ Drohobyczu	723	80	686	*38*
	295	„ Gorlicach	578	82	438	*141*
	296	„ Jarosławiu	286	11	535	249
	297	„ Jaśle	621	24	454	*167*
	298	„ Kałuszu	488	—	584	96
	299	„ Kołomyi	490	—	490	—
	300	„ Krakowie na Kleparzu . . .			838	
	301	„ „ w Ogrodzie angielskim . .			702	
	302	„ „ na Smoleńsku	3.435	—	663	—
	303	„ „ „ Kazimierzu			608	
	304	„ „ „ Dajworze			624	
	305	„ Krośnie	622	—	622	—
	306	„ Łańcucie	456	—	456	—
		Do przeniesienia .	10.156	73	10.442	285

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
XVI.		Z przeniesienia .	10.156	73	10.442	285
	307	We Lwowie im. św. Anny . . .			654	
	308	„ „ „ „ Antoniego . .			642	
	309	„ „ „ Czackiego . . .			630	
	310	„ „ „ św. Elżbiety . . .			484	
	311	„ „ „ Konarskiego . . .	5.453	19½	484	*115*
	312	„ „ „ św. Marcina . . .			642	
	313	„ „ „ Mickiewicza . . .			664	
	314	„ „ „ Piramowicza . . .			484	
	315	„ „ „ Staszica			654	
	316	„ „ „ Bernsteina (izraelicka) . .	500	—	500	—
	317	W Myślenicach	105	—	422	317
	318	„ Nowym Sączu	590	82	681	90
	319	„ „ Targu	591	—	591	—
	320	„ Przemyślu	1.394	86	428	*460*
	321	„ „ na przedmieściu lwowskim .			507	
	322	„ Podgórzu	505	—	505	—
	323	„ Rzeszowie	661	—	635	*26*
	324	„ Samborze	661	—	661	—
	325	„ Sanoku	449	—	576	127
	326	„ Stanisławowie	898	—	898	—
	327	„ Starym Sączu	328	67	447	118
	328	„ Sądowej Wiszni	510	—	510	—
	329	„ Stryju	267	12	467	200
	330	„ Tarnopolu	414	—	555	141
	331	„ Tarnowie	284	26	578	294
	332	„ Wadowicach	481	—	481	—
	333	„ Wieliczce	416	—	416	—
	334	„ Żółkwi	438	—	438	—
	335	„ Żywcu	740	—	740	—
	336	Na uzupełnienie przyborów i na druki administracyjne dla szkół, *nadzwyczajne* . .	**1.000**	—	**1.000**	—
	337	Na nagrody za najlepsze rysunki zawodowe uczniów II kl. przem., *nadzwyczajne* . .	352	—	450	98
	338	Na nowo założyć się mające szkoły w r. 1899	**400**	—	**1.500**	1.100
		Razem zwyczajne .	26.196	65½	27.266	1.069
		Razem *nadzwyczajne*	**1.400**	—	**2.500**	1.100
		Ogółem . .	27 596	65½	29.766	—2.169

Fundusz krajowy. **Wydatki.**

Liczba budżetu: rubryki	Liczba budżetu: pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
XVI.		**II. Szkoły fachowe przemysłowe i warstaty instrukcyjne.**				
		A) Dla wyrobów z drzewa i łoziny.				
	339	Szkoła koszykarska w Czerwonej Woli . .	1.000	—	1.000	—
	340	Krajowa szkoła koszykarska w Dżurowie:				
		a) utrzymanie szkoły	525	76½	521	*5*
		b) zasiłek na budowę sali warstatowej i szopy, *nadzwyczajne*	**1.300**	—	**1.200**	*100*
	341	Szkoła koszykarska w Rudkach . . .	366	97	465	98
	342	Krajowa szkoła koszykarska w Skołyszynie: zwyczajne .	846	49	1.000	154
		nadzwyczajne	**35**	—	**35**	—
	343	„ „ „ w Stryhańcach .	755	03	852	97
	344	„ „ „ w Wojsławiu: zwyczajne .	512	75	470	*43*
		nadzwyczajne	**500**	—	**500**	—
	345	„ „ „ w Zatorze . .	628	90	680	51
	346	Subwencya dla szkoły koszykarskiej w Żurawnie	420	—	420	—
	347	Kraj. warstat kołodziejski w Grybowie: zwyczajne .	1.257	13½	1.940	683
		nadzwyczajne	**500**	—	**500**	—
	348	„ „ „ w Grzymałowie .	1.882	94½	1.610	*273*
	349	Kraj. warstat kołodziejski i ciesielski w Kamionce strumiłowej	4.297	85	4.096	*202*
	350	Kraj. szkoła stolarska w Stanisławowie . .	3.293	50	3.390	97
	351	„ „ „ w Kalwaryi, zwyczajne .	2.716	76	3.160	443
		nadzwyczajne	**450**	—	**450**	—
	352	Kraj. warstat naukowy dla wyrobu zabawek w Jaworowie: zwyczajne .	1.368	56½	1.390	21
		nadzwyczajne	—	—	**300**	300
		Razem { zwyczajne .	19.872	66	20.994	1.121
		Razem { *nadzwyczajne*	**2.785**	—	**2.985**	200
		Ogółem . .	22.657	66	23.979	—1.321
		B) Dla wyrobów garncarskich.				
	353	Kraj. szkoła garncarska w Kołomyi, zwyczajne	3.784	83½	3.580	*205*
		nadzwyczajne	**800**	—	**800**	—
	354	Kraj. warstat garncarski w Porembie . .	460	08	1.020	560
	355	„ „ „ w Toustem . .	1.069	74	1.190	120
	356	Kraj. garncarski kurs majsterski w Racie .	2.209	23	2.280	71
		Razem { zwyczajne .	7.523	88½	8.070	546
		Razem { *nadzwyczajne*	**800**	—	**800**	—
		Ogółem . .	8.323	88½	8.870	—546

Fundusz krajowy. **Wydatki.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — *większe* zł.
XVI.		*C) Dla wyrobów ze skóry.*				
	357	Kraj. warstat szewski w Uhnowie . . .	271	23	1.340	1.069
	358	„ „ „ w Witkowie, zwyczajne	2.158	17	2.052	*106*
		nadzwyczajne	—	—	**50**	50
	359	„ „ „ w Starym Sączu . .	1.393	96	1.394	—
	360	Kraj. szkoła szewska w Drohobyczu . .	330	—	780	450
	361	„ „ „ w Dobczycach:				
		zwyczajne .	1.864	41	1.770	*95*
		nadzwyczajne	**130**	—	**130**	—
	362	Majsterskie kursa szewskie we Lwowie . .	800	—	800	—
	363	„ „ „ w Krakowie . .	800	—	800	—
		Razem { zwyczajne .	7.617	77	8.936	1.318
		Razem { *nadzwyczajne*	**130**	—	**180**	50
		Ogółem . .	7.747	77	9.116	—1.368
		D) Dla wyrobów tkackich.				
	364	Kraj. szkoła tkacka w Krośnie . . .	3.621	70	4.612	990
	365	Kraj. warstat tkacki w Glinianach . .	1.425	67	1.696	270
	366	„ „ „ w Gorlicach . . .	299	32	350	51
	367	„ „ „ w Korczynie . . .	1.001	58	1.080	79
	368	„ „ „ w Kossowie . . .	1.189	62	1.388	198
	369	„ „ „ w Łańcucie . . .	1.130	11	1.130	—
	370	„ „ „ w Rychwałdzie . .	332	73	1.055	722
	371	„ „ „ w Wilamowicach . .	568	35½	700	132
	372	Subwencya dla produkcyjnego warstatu tkackiego w Budzanowie	400	—	400	—
	373	Kraj. szkoła sukiennicza w Rakszawie:				
		a) na utrzymanie: zwyczajne .	4.042	01	4.124	82
		nadzwyczajne	**403**	**04**	**300**	*103*
		b) na urządzenie dla warstatów mechanicznych II. rata, *nadzwyczajne* . .	**8.968**	**23½**	**7.500**	*1.468*
		Razem { zwyczajne .	14.011	09½	16.535	2.524
		Razem { *nadzwyczajne*	**9.371**	**27½**	**7.800**	*1.571*
		Ogółem . .	23.382	37	24.335	—953
		E) Dla wyrobów powroźniczych.				
	374	Kraj. instrukcyjny warstat powroźniczy w Radymnie	648	33½	630	*+18*

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
XVI.		*F) Dla wyrobów koronkarskich i haftów.*				
	375	Szkoła koronkarska w Kańczudze . . .	861	—	861	—
	376	Kraj. szkoła koronkarska w Zakopanem . .	2.179	61	2.167	*12*
	377	Szkoła koronkarska w Jaworowie *(subwencya)*	400	—	400	—
	378	Kraj. szkoła hafciarska w Makowie . .	810	72	794	*17*
	379	Szkoła koronkarska u SS. Miłosierdzia w Przeworsku *(subwencya)*	300	—	300	—
		Razem . .	4.551	33	4.522	*+29*
		G) Subwencyonowane zakłady dla nauki robót kobiecych.				
	380	Szkoła wydziałowa im. św. Scholastyki w Krakowie	500	—	500	—
	381	Szkoła robót utrzymywana przez Towarzystwo pracy kobiet we Lwowie	700	—	700	—
	382	Szkoła specyalna robót kobiecych PP. Benedyktynek w Przemyślu	420	—	420	—
	383	Towarzystwo pracy kobiet w Kołomyi . .	500	—	500	—
	384	„ „ „ w Krakowie . .	—	—	600	600
		Razem . .	2.120	—	2.720	—600
		H) C. k. Szkoły fachowo-przemysłowe, subwencyonowane ze skarbu krajowego.				
	385	C. k. szkoła dla przemysłu drzewnego w Zakopanem	1.650	—	1.650	—
	386	C. k. szkoła dla przemysłu drzewnego w Kołomyi	1.100	—	1.100	—
	387	C. k. szkoła ślusarska w Świątnikach . .	1.554	—	1.554	—
	388	Zasiłek na zapomogi dla majstrów kształcących się w szkole ślusarskiej w Świątnikach .	400	—	400	—
	389	C. k. szkoła kowalska w Sułkowicach:				
		a) subwencya na utrzymanie . . .	492	88	512	19
		b) „ „ kurs majstrów . .	300	—	300	—
		Razem . .	5.496	88	5.516	—19
		III. Wydatki ogólne na cele szkolnictwa przemysłowego.				
	390	Kraj. keramiczna stacya doświadczalna przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie .	4.763	49	5.550	*213*
		Do przeniesienia .	4.763	49	5.550	*213*

Fundusz krajowy. **Wydatki.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
XVI.		Z przeniesienia .	4.763	49	4.550	*213*
	391	Na utrzymanie stacyi doświadczalnej mechaniczno-technologicznej przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie: zwyczajne .	—	—	750	750
		nadzwyczajne	**1.050**	—	**1.050**	—
	392	Muzeum przemysłowe we Lwowie . . .	3.000	—	3.000	—
	393	„ „ w Krakowie . . .	2.000	—	2.000	—
	394	Na wydawnictwo wzorów rysunkowych . .	258	10	1.500	1.242
	395	Na podręczniki szkolne do nauki kaflarstwa i koszykarstwa (w r. 1897 było na tkactwo) *nadzwyczajne*	**2.500**	—	**2.500**	—
	396	Na stypendya przemysłowe:				
		a) na zasiłki dla kandydatów kształcących się na nauczycieli szkół przemysłowych	1.989	—	2.000	11
		b) na inne stypendya przemysłowe . .	19.660	53	12.000	*7.661*
	397	Na nauczycieli wędrownych dla tkactwa, koszykarstwa i szewstwa	2.192	68½	3.000	807
	398	Na nowe warstaty instrukcyjne powstać mające w roku 1899	871	—	2.000	1.129
	399	Koszta inspekcyi i nadzoru szkół przemysłowych	1.052	87	3.000	1.947
	400	Zaliczki na płace funkcyonaryuszy w krajowych szkołach przemysłowych	1.345	—	2.000	655
		Razem { zwyczajne .	37.132	67½	35.800	*1.333*
		Razem { *nadzwyczajne*	**3.550**	—	**3.550**	—
		Ogółem . .	40.682	67½	39.350	*+1.333*
		IV. Wydatki komisyi krajowej dla spraw przemysłowych.				
	401	Prenumerata czasopism i zakupno dzieł . .	200	—	200	—
	402	Biuro komisyi kraj. dla spraw przemysłowych:				
		a) koszta podróży, dyety i inne wydatki .	1.907	27	2.000	93
		b) płaca sekretarza	1.600	01	1.600	—
		c) dodatek osobisty do płacy sekretarza .	600	—	600	—
		d) wynagrodzenie mundanta . . .	199	92	200	—
		Razem . .	4.507	20	4.600	—93
		V. Zasiłki i pożyczki na cele przemysłowe.				
	403	Na zasiłki bezzwrotne na cele przemysłowe .	2.308	38	10.000	7.692
	404	Na wydawnictwo „Przewodnika przemysłowego“	1.000	—	1.000	—
	405	Dotacya krajowa funduszu przemysłowego .	37.500	—	37.500	—
		Do przeniesienia .	40.808	38	48.500	7.692

Fundusz krajowy. **Wydatki.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
XVI.		Z przeniesienia .	40.808	38	48.500	7.692
	405*a*)	Komitetowi wystawy paryskiej na wystawę galicyjskiego przemysłu, *nadzwyczajne* . .	**15.000**	—	**15.000**	—
	405*b*)	Towarzystwu szewców i garbarzy w Tyśmienicy „Nadzieja“ jednorazowy zasiłek *nadzwyczajny*	**150**	—	**150**	—
		Razem { zwyczajne .	40.808	38	48.500	7.692
		Razem { *nadzwyczajne*	**15.150**	—	**15.150**	—
		Ogółem . .	55.958	38	63.650	7.692
		VI. Szkoły handlowe i zasiłki na popieranie wykształcenia handlowego.				
	406	Szkoła handlowa w Krakowie	4.000	—	4.000	—
	407	Na akademię handlową we Lwowie . .	—	—	—	—
	408	Na stypendya dla młodzieży handlowej . .	3.000	—	3.000	—
	409	Subwencya dla „Kraj. Związku przemysłowego we Lwowie“ za pośrednictwo w sprzedaży wyrobów krajowych	1.200	—	1 200	—
		Razem . .	8.200	—	8.200	—

Uzasadnienie różnic.

W dziale I. *poz. 289 do 335.* Wydatki zwyczajne *mniejsze* o 971 zł. z powodu zużytkowania zapasów kasowych z roku ubiegłego. Wydział krajowy użytkując wspomniane zapasy, zaoszczędził sumę 1.918 zł. z której jednak na podstawie przyznanego prawa *virement* pokrył w innych szkołach większe według niezbędnej potrzeby wydatki na sumę 947 zł.

„ „ „ „ *337.* Wydatki zwyczajne *mniejsze* o 98 zł. wedle potrzeby.

„ „ „ „ *338.* „ nadzwyczajne *mniejsze* o 1.100 zł. z powodu, że w roku 1899 otwarto tylko dwie szkoły t. j. w Tarnobrzegu i w Złoczowie.

W dziale II. Grupa *A*) Wydatki zwyczajne *mniejsze* o 1.121 zł. głównie z powodu uzyskania większych dochodów ze sprzedaży wyrobów w warstacie kołodziejskim w Grybowie i nieobsadzenia posady instruktora rzeźbiarstwa w Kalwaryi.

„ „ „ „ „ Wydatki nadzwyczajne *mniejsze* o 200 zł. głównie z powodu, iż samoistni producenci zabawek w Jaworowie nie zgłosili się po zasiłek.

„ „ „ „ *B*) Wydatki zwyczajne *mniejsze* o 546 zł. głównie z powodu zwinięcia kraj. naukowego warstatu garncarskiego w Porembie.

„ „ „ „ *C*) Wydatki zwyczajne *mniejsze* o 1.318 zł. głównie z powodu zwinięcia krajowego naukowego warstatu szewskiego w Uhnowie i Drohobyczu. Szczegółowego zamknięcia rachunków szkoły w Drohobyczu nie podaje się, albowiem mimo urgensu do LW. 57.358/99 nie przedłożono dotychczas rachunków.

Fundusz krajowy. **Wydatki.**

W dziale II. Grupa *C)* Wydatki nadzwyczajne *mniejsze* o 50 zł. z powodu, iż odpadła potrzeba użytkowania kredytu na naprawę podłóg, wychodków i pieców w kraj. warstacie szewskim w Witkowie, gdyż roboty wykonane zostały materyałem JE. JW. Stanisława hr. Badeniego.

„ „ „ „ *D)* Wydatki zwyczajne *mniejsze* o 2.524 zł. głównie z powodu mniejszych wydatków na utrzymanie krajowej szkoły tkackiej w Krośnie, nieobsadzenia posady przodownika warstatu w Rychwałdzie i wpływu zaległej subwencyi powiatowej dla tegoż warstatu — tudzież z powodu pomniejszych zaoszczędzeń na środkach naukowych i innych różnic, jak w szczegółowych zamknięciach rachunków, zakładów należących do tej grupy.

„ „ „ „ „ nadzwyczajne *większe* o 1.571 zł. z powodu: 1. iż wydatki na wymianę pieców, obrukowanie studni i zdrenowanie piwnic w Rakszawie, wyniosły więcej o 103 zł. 2. że przy urządzeniu (w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia z dnia 6. lutego 1897) tkalni mechanicznej w tejże szkole, okazała się konieczna potrzeba oświetlenia elektrycznego. Koszta urządzenia tego oświetlenia wyniosły 4.211 zł. 78½ ct., z tego pokryto 2.743 zł. 55 ct. zaoszczędzeniem pozostałem z kredytu 15.000 zł. na urządzenie tkalni mechanicznej a o resztę 1.468 zł. 23½ ct. przekroczono wydatki nadzwyczajne. Całe to przekroczenie ma pokrycie w zaoszczędzeniu na wydatkach zwyczajnych tejże grupy.

„ „ „ „ *E)* Wydatki zwyczajne *większe* tylko o 18 zł. mimo iż nauczyciel w Radymnie podniósł o 100 zł. więcej, (które przepisane są do zwrotu i wykazane zostały w należytościach czynnych funduszu krajowego) albowiem warstat zwinięto z końcem sierpnia 1899.

„ „ „ „ *F)* Wydatki zwyczajne *większe* o 29 zł. wedle potrzeby.

„ „ „ *poz. 384.* Wydatki zwyczajne *mniejsze* o 600 zł. z powodu, iż kredytu tego nie zużytkowano, gdyż Towarzystwo pracy kobiet w Krakowie zostało zlikwidowane.

„ „ „ „ *389. a)* Wydatki zwyczajne *mniejsze* o 19 zł. wedle potrzeby.

„ „ **III.** „ *390.* „ „ *większe* o 213 zł. z powodu mniejszych dochodów własnych stacyi keramicznej.

„ „ „ „ *391.* „ „ *mniejsze* o 750 zł. z powodu, iż stacya mechaniczno-technologiczna nie została jeszcze otwartą.

„ „ „ „ *394.* „ „ *mniejsze* o 1.242 zł. wedle potrzeby.

„ „ „ „ *396. a)* „ „ *mniejsze* o 11 zł. wedle potrzeby.

„ „ „ „ „ *b)* „ „ *większe* o 7.661 zł. znachodzą zupełne pokrycie na podstawie przyzwolonego *virement* w zaoszczędzeniu w poz. 403. wynoszącem 7.692 zł.

„ „ „ „ *397.* „ „ *mniejsze* o 807 zł. wedle potrzeby.

„ „ „ „ *398.* „ „ *mniejsze* o 1.129 zł. z powodu, iż w r. 1899 otwarto tylko mniejszą szkołę koszykarską w Bobowej i subwencyonowano szkołę koszykarską w Albigowej.

„ „ „ „ *399.* „ „ *mniejsze* o 1.947 zł.
„ „ „ „ *400.* „ „ *mniejsze* o 655 zł } wedle potrzeby.
„ „ **IV.** „ *402 a)* „ „ *mniejsze* o 93 zł.
„ „ **V.** „ *403* „ „ *mniejsze* o 7.692 zł. wedle potrzeby w tym roku. Zaoszczędzenie to służy na podstawie dozwolonego *virement* na całkowite pokrycie przekroczenia w poz. 396 *b)*.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
XVII.		**Wydatki rozmaite.**				
		Sumaryczne zestawienie rubryki XVII.				
	410-432	Wydatki w budżecie wyszczególnione: zwyczajne .	225.861	30½	227.273	1.411
		nadzwyczajne .	**50.000**	**10**	**50.000**	—
	—	Wydatki w budżecie nieposzczególnione . .	68.578	12½	–	*68.578*
						68.578
		Razem zwyczajne .	294.439	43	227.273	1.411
		nadzwyczajne .	**50.000**	**10**	**50.000**	—
		Suma rubryki XVII. . .	344.439	53	277.273	*+67.167*
		Poszczególnienie.				
		Wydatki w budżecie wyszczególnione.				
	410	*Do rozporządzalności Wydziału krajowego:*				
		1. Zapomogi i gratyfikacye udzielone urzędnikom, dyurnistom i sługom . . . . 15.365 zł. 85½ ct.				
		2. Zapomogi dla gmin z powodu pożarów . 2.295 „ — „				
		3. Zasiłki dla rozmaitych stowarzyszeń, zakładów, czasopism, tudzież dla osób kształcących się w różnych zawodach, na prace i podróże naukowe . . 2.378 „ 31 „				
		4. Koszta pogrzebów zasłużonych mężów, zakupna wieńców dla nich, i zasiłki na koszta pogrzebów urzędników i sług krajowych . 2.000 „ 70 „				
		5. Cele dobroczynne i zasłużeni starcy . . 2.805 „ 37 „				
		6. Portret ś. p. kardynała Sembratowicza, pędzla Augustynowicza, z ramami . . . . 1.840 „ — „				
		7. Urządzenie sal reprezentacyjnych Wydziału krajowego . . . 895 „ — „				
		8. Rozmaite inne . . 2.419 „ 76½ „	30.000	—	30.000	—
	411	Na fundacyę wieczystą im. Jego Ces. król. Apostolskiej Mości Cesarza Franciszka Józefa I.	12.000	—	12.000	—
	412	Dotacya dożywotnia J. E. Dra Franciszka Smolki	4.000	—	4.000	—
		Do przeniesienia .	46.000	—	46.000	—

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
XVII.		Z przeniesienia .	46.000	—	46.000	—
	413	Pietruskiej Stefanii, stały roczny dodatek ze Skarbu krajowego do pensyi emerytalnej	1.800	—	1.800	—
	414	Dla księży unitów chełmskich, ich wdów i sierót	1.200	—	1.200	—
	415	Sawczyńskiej Jadwidze, wdowie po śp. Zygmuncie Sawczyńskim, stały roczny dodatek do pensyi emerytalnej	500	—	500	—
	416	Korosteńskiej Felicyi, b. nauczycielce szkoły P. Klarysek w Starym Sączu, zaopatrzenie dożywotnie z łaski, rocznie . . .	60	—	80	20
	417	Czyrniańskiej Teofili, wdowie po kierowniku szkoły kołodziejskiej i bednarskiej w Kamionce Strumiłowej, zaopatrzenie dożywotnie z łaski (ewentualnie aż do wyjścia za mąż)	400	02	400	—
	418	Na misye katolickie, do rozporządzenia Wydziału krajowego	3.000	—	3.000	—
	419	Towarzystwu ratunkowemu ochotniczemu we Lwowie	300	—	300	—
	420	Towarzystwu ratunkowemu ochotniczemu w Krakowie	300	—	300	—
	421	Krajowemu Związkowi ochotniczych straży pożarnych, zasiłek stały	3.000	—	3.000	—
	422	Na opłatę odsetek od pożyczki 200.000 zł., zaciągniętej przez gminę m. Nowego Sącza na odbudowanie zniszczonych pożarem budynków miejskich, regulacyę ulic i inne inwestacye (V. rata z przyznanych przez lat 20)	8.000	—	8.000	—
	423	Koszta utrzymania rozmaitych osób w szpitalach, przyjęte na fundusz krajowy w zastępstwie gmin	4.381	—	4.381	—
	424	Schmidowa Walerya, wdowa po rządcy szpitala w Przemyślu	100	—	100	—
	425	Sierotom po Granatowskim, (4. rata z przyznanych na lat 5)	200	—	200	—
	425*a)*	Pogorzelcom w gminach: Dzieduszyce, Pacyków, Bratkowce	1.500	—	1.500	—
	425*b)*	Pogorzelcom, do rozporządzalności Wydziału krajowego w załatwienie odnośnych petycyj	600	—	600	—
	425*c)*	Rampeltowa, wdowa po rządcy szpitala, jednorazowo	200	—	200	—
	425*d)*	Ogonowska, wdowa po profesorze, jednorazowo	360	—	360	—
	425*e)*	Na kościół polski w Wiedniu. jednorazowo, na koszta dokonanej przebudowy . . .	1.000	—	1.000	—
		Do przeniesienia .	72.901	02	72.921	20

Fundusz krajowy. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą prenumerowaną okazują się wydatki mniejsze — większe zł.
XVII.		Z przeniesienia .	72.901	02	72.921	20
	425*f)*	Pogorzelcom gminy Skałat, do rozporządzalności Wydziału krajowego	1.000	—	1.000	—
	425*g)*	Pogorzelcom gminy Muszyna, do rozporządzalności Wydziału krajowego. . . .	500	—	500	—
	426	Funduszowi koszar krajowych, dotacya na pokrycie 4% odsetek od pożyczek 1,500.000 zł., zaciągniętych w c. k. Dyrekcyi galic. funduszu propinacyjnego na dostarczenie c. k. Skarbowi wojskowemu koszar krajowych .	55.600	—	55.600	—
	427	Rozmaite wydatki byłych funduszów indemnizacyjnych	4	50½	100	95
	428	Na szkołę kadetów we Lwowie, II. rata z przyznanych gminie m. Lwowa przez lat 28 od roku 1898 począwszy, w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 5. Lutego 1898 . . .	2.500	—	2.500	—
	429	Na potrzeby ludności, dotkniętej klęskami elementarnemi, *nadzwyczajne*	**50.000**	**10**	**50.000**	—
	430	Na pokrycie 66% dodatku krajowego do podatku zarobkowego, opłacić się mającego przez galic. fundusz propinacyjny, w myśl §. 100 ustawy z dnia 25. Października 1896. Nr. 220. Dz. p. p. i uchwały Sejmu z dnia 29. Stycznia 1898 (odnośnie do Rubryki XVII. poz. 63. dochodów). . . .	41.052	—	41.052	—
	431	Na bonifikacyę dla funduszów powiatowych za ubytek w dochodach opłacanych do końca roku 1897 z galic. funduszu propinacyjnego, w myśl uchwały Sejmu z dnia 29. Stycznia 1898 (odnośnie do Rubryki XVII. poz. 63. dochodów)	48.920	50	50.000	1.079
	432	Na koszta urządzenia i utrzymania kursu dla pisarzy gminnych	3.383	28	3.600	217
		Suma wydatków w budżecie wyszczególnionych: zwyczajne .	225.861	30½	227.273	1.411
		nadzwyczajne .	**50.000**	**10**	**50.000**	—
		Razem . .	275.861	40½	277.273	—1.411
		Wydatek w budżecie nieposzczególniony.				
	432*a)*	Na zakupno placu pod budowę nowego skrzydła gmachu sejmowego	68.578	12½		*+68.578*

Wyjaśnienia.

Do poz. 416. Wydatek mniejszy o niepodniesioną przez dożywotniczkę zaległość z roku bieżącego w kwocie 20 zł.

Do poz. 427. Wydatek nieznaczny wedle istotnej potrzeby w tym roku.

Do poz. 431. Różnica o 1.079 zł. z powodu niepodniesienia przez niektóre Wydziały powiatowe wyasygnowanych im bonifikacyj.

Do poz. 432. Mniej o 217 zł. wedle potrzeby.

Do poz. 432 a) wydatku w budżecie nieposzczególnionego. Niepreliminowany ten wydatek, poniesiony w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 11. Kwietnia 1900, zupełne znachodzi pokrycie w niepreliminowanym wpływie rubryki XVII. dochodów, uzyskanym ze sprzedaży gruntu na Szumanówce i publicznego składu lwowskiego, (obacz rubryka XVII. poz. 70 f) dochodów). Cena kupna placu pod budowę nowego skrzydła gmachu Sejmowego (LW. 4.860/1898) wynosiła 66.500 zł. Nadto zapłacono należytość prawną od kontraktu kupna i sprzedaży 2.078 zł. $12^1/_2$ ct. Razem tedy wydatek na kupno tego placu wynosi 68.578 zł. $12^1/_2$ ct.

Część II.

DOCHODY.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze — większe zł.
I.	1	**Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych** .	940.174	79½	940.174	—
II.	2	**Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych** .	—	—	5.000	5.000
		Wyjaśnienie. Czystego dochodu z tego tytułu w tym roku nie było; przeciwnie okazała się potrzeba uiszczenia nieprelimonowanych odsetków biernych od zaciągniętych chwilowo pożyczek, które to jednak odsetki wyniosły nieznaczną kwotę 187 zł. 40 ct. Obacz rubrykę XIV. poz. 216. a) wydatków.				
III.		**Dochody z dróg krajowych i żelaznych kolei.**				
	3	*Myta.*				
		1. Annopol . . .	300 zł. — ct.			
		2. Babice, 3. Chełmek .	1.070 „ — „			
		4. Babińce, 5. Białokiernica, 6. Borszczow, 7. Iwanie puste, 8. Iwanków, 9. Jezierzany, 10. Korolówka, 11. Kozaczówka, 12. Kozaczyzna, 13. Krzywcze dolne, 14. Łanowce, 15. Perejmy, 16. Uście biskupie	11.500 „ — „			
		17. Bagienica, 18. Krzyż, 19. Radwan . .	6.540 „ — „			
		20. Dobrowlany, 21. Kasperowce, 22. Tłuste .	3.447 „ 96 „			
		23. Bełzec, 24. Cieszanów, 25. Jarosław, 26. Jasionów, 27. Makowisko, 28. Oleszyce, 29. Płazów, 30. Szlachcińce, 31. Raszków, 32. Serafińce, 33. Nieźwiska, 34. Wulka zapałowska, 35. Zbaraż . . .	22.351 „ — „			
		36. Buczacz-Podzameczek, 37. Buczacz - Podlesie, 38. Monasterzyska, 39. Zaleszczyki małe .	8.255 „ — „			
		40. Zwierzyniec, 41. Bieńczyce, 42. Mogiła .	8.270 „ — „			
		43. Brześnik, 44. Pomianowa, 45. Gnojnik, 46. Iwkowa, 47. Just, 48. Kuzów . . .	7.050 „ — „			
		Do przeniesienia .	68.783 zł. 96 ct.			

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	Dochody w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze — większe zł.
III.	3	Z przeniesienia .	68.783	96		
		49. Błotnia, 50. Nowydwór	3.707	—		
		51. Bohutyn . . .	800	—		
		52. Przeginia duchowna, 53. Kaszów . . .	1.162	—		
		54. Brzeżany, 55. Horodyszcze, 56. Kozowa .	8.060	—		
		57. Brzeźnica . . .	660	—		
		58. Busk	1.445	—		
		59. Chołojów . . .	2.425	—		
		60. Czortków, 61. Dżuryn, 62. Koszyłowce . .	1.908	58		
		63. Sichów, 64. Dawidów, 65. Repechów, 66. Spilczyn	5.956	60		
		67. Dawidkowce . .	730	—		
		68. Darachów, 69. Dobropol, 70. Strussów .	3.000	—		
		71. Dębno, 72. Nowy Targ (Biały Dunajec), 73. Nowy Targ (Czarny Dunajec), 74. Rdzawka (Obidowa) . . .	10.150	—		
		75. Husiatyn, 76. Krzywe, 77. Panasówka, 78. Podwołoczyska . . .	11.000	—		
		79. Nozdrzec, 80. Newistka, 81. Jabłonka, 82. Pakoszówka . .	3.600	—		
		83. Gładyszów, 84. Konieczna, 85. Ropica ruska, 86. Siary . . .	6.200	—		
		87. Gródek, 88. Łącko, 89. Łękica, 90. Stary Sącz, 91. Zabełcze, 92. Szczawnica	10.599	96		
		93. Graboszyce, 94. Goryczkowce, 95. Skawce .	4.085	—		
		96. Gołkowice . . .	3.900	—		
		97. Gorzyce . . .	849	96		
		98. Halicz, 99. Jamnica, 100. Jezupol, 101. Sielec	8.016	66		
		102. Staromieście, 103. Jasionka, 104. Sokołów .	4.545	—		
		105. Jeżowe, 106. Piorunka	1.510	—		
		107. Branice . . .	775	—		
		108. Suchostaw, 109. Kluwińce, 110. Krogulec .	2.520	—		
		111. Kodubińce, 112. Młynowce, 113. Założce .	3.232	—		
		Do przeniesienia .	169.621	72		

Fundusz krajowy. **Dochody.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	Dochody w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze — większe zł.
III.	3	Z przeniesienia . 169.621 zł. 72 ct.				
		114. Kurzany, 115. Kutce . 2.330 „ — „				
		116. Miechocin, 117. Zaleszany . . . . 1.555 „ 52 „				
		118. Miłowanie, 119. Tłumacz, 120. Tyśmienica, 121. Ottynia . . 7.262 „ 09 „				
		122. Mosty drogowe, 123. Mosty mostowe . . 2.307 „ 50 „				
		124. Mikulińce, 125. Stecowa . . . . 4.714 „ 21½ „				
		126. Niedzica . . . 1.205 „ 66 „				
		127. Olszany, 128. Przemyśl . . . . 5.700 „ — „				
		129. Żydatycze, 130. Pieczychwosty . . . 6.165 „ — „				
		131. Porzecze, 132. Stawczany . . . 2.165 „ „				
		133. Puchary . . . 852 „ 68 „				
		134. Kańczuga, 135. Jawornik polski . . . 2.300 „ — „				
		136. Rozhadów . . . 795 „ 16 „				
		137. Rzyszki . . . 791 „ 50 „				
		138. Rozwadów . . . 2.042 „ 45 „				
		139. Zagrobela, 140. Smykowce . . . . 6.168 „ — „				
		141. Poronin, 142. Szaflary 3.100 „ — „				
		143. Stojanów . . . 870 „ — „				
		144. Bircza, 145. Tyrawa wołoska, 146. Załuż . 3.272 „ 35 „				
		147. Tuszów (Malinie) . 1.400 „ — „				
		148. Wielowieś . . . 1.075 „ — „				
		149. Demianów, 150. Podkamień, 151. Zalipie . 3.325 „ — „				
		152. Żółkiew . . . 2.954 „ 97 „				
		153. Przeworsk, 154. Wojciechówka . . . 1.720 „ — „				
		155. Łapajówka . . . 3.710 „ — „				
		156. Dąbie . . . . 290 „ — „	237.693	81½	232.000	*5.694*
	4	Odsetki zwłoki i kary konwencyonalne . .	1.499	01½	700	*799*
	5	Grzywny za przestępstwa drogowe . . .	227	25	200	*27*
	6	Datki dobrowolne od stron prywatnych na budowę dróg krajowych	1.400	—	850	*550*
	7	Zwroty zaliczek od towarzystw kolejowych, *nadzwyczajne*	**22.230**	**37**	**18.000**	*4.230*
	8	Subwencya c. k. Skarbu państwa na budowę dróg gminnych:				
		a) Majdan-Stany-Rozwadów, *nadzwyczajne* .	**15.000**	—	**20.000**	5.000
		b) Zembrzyce-Biertowice, *nadzwyczajne* . .	**3.000**	—	—	*3.000*
		Do przeniesienia { zwyczajne .	240.820	08	233.750	*7.070*
		Do przeniesienia { *nadzwyczajne* .	**40.230**	**37**	**38.000**	5.000 *7.230*

Fundusz krajowy. **Dochody.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	Dochody w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze — większe zł.
III.	8	Z przeniesienia { zwyczajne .	240.820	08	233.750	*7.070*
		{ *nadzwyczajne* .	40.230	37	38.000	5.000 / *7.230*
		c, Jaworów-Niemirów-Rawa ruska *nadzwyczajne*	20.000	—	—	*20.000*
	9	Czynsz za użycie rowu drogi krajowej Gorlice-Konieczna, na rurociąg naftowy . .	2.488	—	2.700	212
	10	Zwroty kosztów wywłaszczeuia gruntów pod budowę drogi krajowej, Przeworsk-Dynów, *nadzwyczajne*	5.857	86	3.584	*2.274*
		Razem { zwyczajne .	243.308	08	236.450	*7.070* / 212
		{ *nadzwyczajne* .	66.088	23	41.584	*29.504* / 5.000
		Ogółem suma rubryki III. doch.	309.396	31	278.034	*36.574* / 5.212
						+31.362

Uzasadnienie różnic.

Do poz. 3. Dochód większy o 5.694 zł. z powodu uiszczonych zaległych należytości z lat ubiegłych.

Do poz. 4. i 5. Dochody większe w łącznej kwocie 826 zł. niedające się naprzód ściśle obliczyć.

Do poz. 6. Dochód większy o 550 zł. z powodu uiszczenia zaległych należytości z lat ubiegłych a to: na drogę Rzeszów-Nadbrzezie przez gminę miasta Sokołów w kwocie 50 zł. i na drogę Tarnów-Szczucin przez Radę powiatową w Dąbrowie w kwocie 500 zł.

Do poz. 7. Dochód większy o 4.230 zł. spowodowany większymi zwrotami kosztów administracyjnych.

Do poz. 8 a) Dochód mniejszy o 5.000 zł. z powodu, iż c. k. Rząd nie udzielił subwencyi w wysokości preliminowanej kwoty (LW. 71.981/99 i 75.501/99).

Do poz. 8 b) i c) Dochód nieprelimiuowany w kwocie 23.000 zł. stanowiący: *a)* trzecią ratę subwencyi na budowę drogi Biertowice-Zembrzyce *b)* dwie raty na budowę drogi Jaworów-Niemirów-Rawa ruska (LW. 51 568/99, 54.742/99 i 78.232/99), wysokości których w chwili układania preliminarza nie można było oznaczyć.

Do poz. 9. Dochód mniejszy o 212 zł. z powodu, iż Towarzystwo magazynowe dla produktów naftowych usunęło rurociąg naftowy z rowu drogi, na przestrzeni od 1 do 7 kilometra (LW. 64.262/99).

Do poz. 10. Dochód większy o 2.274 zł. z powodu uiszczenia zaległych rat przez Wydziały powiatowe w Rzeszowie i Łańcucie (LW. 26.821/99 i 87.579/99).

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	Dochody w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą prelimi nowaną okażują się dochody mniejsze — większe zł.
IV.		**Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych.**				
	11	Od funduszu policyi krajowej	2.153	32	2.480	327
	12	„ „ szpitala św. Łazarza w Krakowie	33.661	41½	13.004	20.658
	13	„ „ szpitala lwowskiego . . .	—	—	—	—
	14	„ „ zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie	42.696	12	19.838	*22.858*
						43.516
		Suma rubryki IV. .	78.510	85½	35.322	327
						+43.189
		Uzasadnienie różnic obacz w specyalnych zamknięciach rachunków tych funduszów.				
V.		**Zwroty zaliczek z lat ubiegłych.**				
	15	Od urzędników kraj. z płac	18.399	79	18.500	100
	16	„ nauczycieli szkół rolniczych . . .	2.028	55	1.200	*829*
	17	„ szpitali powszechnych z rachunków kwartalnych	23.434	80	14.000	*9.435*
	18	„ gmin za dawniejsze koszta leczenia .	200	07	300	100
	19	„ stron rozmaitych ze spraw drogowych .	6.296	34	2.500	*3.796*
	20	Rozmaite:				
		1. Zwwrot reszty niezużytych zaliczek, udzielonych z rubr. XVI. wyd. na restauracyę budynku szkoły garncarskiej w Porębie, oraz drobny zwrot od b. szkoły koronkarskiej w Starym Sączu; . 101 zł. — ct.				
		2. Zwrot reszty zaliczek udzielonych z rubr. XVI. wyd. na cele garncarstwa w Porembie i okolicy . . . . . 201 „ 53 „				
		3. Zwrot reszty niezużytej zaliczki, udzielonej z rubr XVI. wyd. na przybory dla warsztatu powroźniczego w Radymnie . . . . . 86 „ 95 „				
		4. Z rubr. XIII. wyd., zwrot dawnych zaliczek . . 31 „ 48 „				
		5 Z rubryki II. 28 a) zwroty z tytułu zaliczkowo wypłaconych kosztów podróży . 283 „ 32 „				
		6. Zrubryki XVII. wyd., zwroty zaliczek dawnych:				
		Od funduszu Russanowskiej 476 „ 50 „				
		„ „ kultury kraj. . 2 „ — „				
		„ „ c. k. Skarbu państwa . . . . 50 „ — „				
						14.060
		Do przeniesienia . 1.232 zł. 78 ct.	50.359	55	36.500	200

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	Dochody w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze — większe zł.
V.	20	Z przeniesienia . 1.232 zł. 78 ct.	50.359	55	36.500	*14.060* 200
		7. Zwrot kosztów sądowych w sprawie sporu o posiadanie młyna i Młynówki w Glinianach . . . . . 14 „ 50 „	1.247	28	2.500	1.253
		Suma rubryki V. .	51.606	83	39.000	*14.060* 1.453
						+12.607
		Uzasadnienie różnic.				
		Do poz. 15. Zwroty zaliczek od urzędników krajowych przypadły:				
		a) z rubryki II. wydatków . 14.951 zł. 56 ct.				
		b) „ „ VIII. „ . 90 „ — „				
		c) „ „ X. „ . 2.764 „ 17 „				
		d) „ „ XIII. „ . 494 „ 10 „				
		e) „ „ XVII. „ . 99 „ 96 „				
		Ogółem jak wykazano . 18.399 zł. 79 ct.				
		Dochód nieco *mniejszy* od preliminowanego nie dający się z góry ściśle obliczyć.				
		Do poz. 16—20. Różnice nie dające się z góry obliczyć, z powodu niestałości tego rodzaju pozycyj.				
VI.		**Zwroty pożyczek.**				
	20*a)*	Chorzelowska spółka wodna dla odpływu wód w powiecie Mieleckim, między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską .	20	74½	—	*21*
	20*b)*	Chrzanów Wydział powiatowy X. (ostatnia) rata bezprocentowej pożyczki 3.000 zł. dla ludności dotkniętej gradobiciem . .	300	—	300	—
	21	Wieliczka Wydział powiatowy XIX. i XX. (ostatnia) rata bezprocentowej pożyczki 3.000 zł. dla ludności dotkniętej gradobiciem	300	—	300	—
	21*a)*	Od Wydziałów powiatowych zwrot bezprocentowych pożyczek, udzielonych w roku 1890 w sumie 200.000 zł. dla ludności dotkniętej klęską nieurodzaju w roku 1889 . .	3.337	34	—	*3.337*
	22	Zarząd centralny gal towarzystwa dla ogrodnictwa i pszczelnictwa we Lwowie, zwrot bezprocentowej pożyczki 500 zł. VIII rata	—	—	50	50
	23	Sanok, komitet parafialny gr. kat., zwrot bezprocentowej pożyczki 1.200 zł. udzielonej na restauracyę cerkwi, VIII. rata . .	—	—	120	120
	24	Ślusarczyk Jan, garncarz w Zalesiu, zwrot pożyczki bezprocentowej 200 zł. na cele jego pracowni, IV. rata	—	—	40	40
		Do przeniesienia .	3.958	08½	810	*3.358* 210

Fundusz krajowy. Dochody.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	Dochody w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze — *większe* zł.
						3.358
VI.		Z przeniesienia .	3.958	08½	810	210
	25	Stary Sącz, wzorowy warstat szewski, zwrot pożyczki bezprocentowej 400 zł. udzielonej na zakupno materyałów, VII. i VIII. rata	80	—	80	—
	26	Buczacz, Rada powiatowa, zwrot pożyczki bez procentowej 3.000 zł. dla niesienia pomocy ludności nawiedzonej w roku 1894 IV. rata	500	—	500	—
	27	Bohorodczany, powiat, zwrot bezprocentowej pożyczki 4.169 zł. 65 ct., z tytuiu zapłaconej przez fundusz krajowy c. k. Skarbowi państwa w zastępstwie powiatu reszty bezprocentowej pożyczki 5.000 zł., udzielonej w roku 1889 powiatowi bohorodczańskiemu za poręczeniem kraju, IV. rata . . .	416	66	417	—
	28	Zarząd wzorowego warstatu szewskiego w Uhnowie, zwrot zaliczki 500 zł., udzielonej w roku 1892 V. i VI. rata po 50 zł. .	100	—	100	—
	29	Konwent PP. Benedyktynek w Przemyślu, zwrot bezprocentowej pożyczki udzielonej w sumie 5.000 zł. na budowę szkoły robót kobiecych III. rata	300	—	300	—
	30	Zarząd krajowego warstatu szewskiego w Witkowie Nowym, zwrot zaliczki 500 zł. na zakupno materyałów V. i VI. rata . .	—	—	100	100
	31	Zarząd szkoły koronkarskiej w Kańczudze, zwrot pożyczki 200 zł. udzielonej na fundusz obrotowy, V. i VI. rata	40	—	40	—
	32	Kalwarya, gmina, zwrot pożyczki 4.000 zł. udzielonej na budowę tamtejszej szkoły stolarskiej III. i IV. rata	800	—	800	—
	32a)	Od Wydziałów powiatowych, zwrot bezprocentowych pożyczek, udzielonych w roku 1892 w sumie 76.000 zł. dla ludności dotkniętej klęską nieurodzaju w roku 1890 . .	31	43	—	*31*
	33	Śniatyn, Wydział powiatowy II. rata bezprocentowej pożyczki 3.000 zł. na zakupno realności dla szkoły koszykarskiej w Dżurowie	200	—	200	—
	—	Marconi Leonard, zwrot na poczet reszty zaległej pożyczki 5.000 z lat dawniejszych .	202	—	—	*202*
						3.591
		Suma rubryki VI. .	6.628	17½	3.347	310
						+*3.281*

Uzasadnienie różnic.

Do poz. 20. a). Rozrepartowane na strony konkurujące zaległości, z lat dawniejszych ściągane wraz z podatkami przez c. k. urzędy podatkowe, wpływają drobnemi tylko kwotami. Z końcem roku 1899 zaległość wynosi kwotę 314 zł. 84 ct.

Do poz. 21. a). Ostatnie raty zapadłe z tytułu zwrotu tych pożyczek preliminowane były w roku 1897. Z końcem roku 1899 po dokonanej w ciągu tego roku spłacie reszty pozostałych zwrotów od Wydziałów powiatowych w Kolbuszowie i Zbarażu, wynoszą z tego tytułu zaległości: u Wydziału powiatowego w Borszczowie 1.565 zł. 30 ct., w Rohatynie 211 zł. 70 ct., w Trembowli 1.999 zł. 20 ct i w Wadowicach 844 zł. 44 ct.

Do poz 22. Dochodu nie było z powodu, że zarząd (mimo przynaglań do LW. 48.298/1899 i 56.818/1899) przypadających rat zaległych i bieżącej nie uiścił.

Do poz. 23. Cała zaległość w kwocie 360 zł. *odpisaną* została po myśli uchwały Wys. Sejmu z dnia 23. marca 1899.

Do poz. 24 i 30. Raty nie wpłynęły. Urgens do LW. 82.440/1899.

Do poz. 32. a). Kwota nieprelimiowana wpłynęła od Wydziału powiatowego w Rzeszowie i odnosi się do pozostałych zaległości z pożyczek, których ostatnie raty zwrotne, objęte były budżetami z lat poprzednich. Zaległość z tego tytułu wynosi z końcem roku 1899: u Wydziału powiatowego w Rzeszowie 215 zł. 09 ct., w Pilźnie 93 zł. 06 ct. i w Nowym Sączu 200 zł

— Nieprelimiowany zwrot na poczet pozostałego długu od Leonarda Marconiego w kwocie 202 zł, odnosi się do pożyczki z lat dawniejszych, której reszta spłacona być miała w ratach miesięcznych (LW. 20.397/1898). W roku 1899 wpłynęły raty jeno za cztery pierwsze miesiące; dalszej spłacie położyła kres śmierć dłużnika. Sprawa pokrycia reszty długu sprzedażą nabytej od dłużnika realności (LW. 23.489/1887 i 30.595/1887) jest w toku. Reszta wymienionego długu z końcem roku 1899 wynosi 2.084 zł. 45 ct.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze — większe zł.
VII.	34	**Dochody szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie**	7.141	—	7.380	—239
		Wyjaśnienia obacz w specyalnem zamknięciu rachunku tej szkoły.				
VIII.		**Dochody krajowych szkół rolniczych i folwarku w Dublanach.**				
	35	Szkoła wyższa rolnicza w Dublanach zwyczajne	33.412	51	24.004	*9.409*
		nadzwyczajne	**3.200**	—	**3.200**	—
	36	„ niższa „ „ . . .	3.614	42	3.698	83
	37	Folwark w Dublanach	23.421	99½	19.935	*3.487*
	38	Szkoła gorzelnicza w Dublanach . . .	2.800	—	2.500	*300*
	39	Gorzelnia krajowa w Dublanach . . .	4.161	38	6.063	1.902
	40	Stacya kontrolna i doświadczalna botaniczno-rolnicza w Dublanach	1.625	17	1.500	*125*
	41	Stacya kontrolna i doświadczalna chemiczno-rolnicza w Dublanach	1.611	—	1.750	139
		Razem { zwyczajne .	70.646	47½	59.450	*11.197*
		{ *nadzwyczajne*	**3.200**	—	**3.200**	—
		Suma rubryki VIII.	73.846	47½	62.650	*+11.197*
		Wyjaśnienia obacz w specyalnych zamknięciach rachunków tych zakładów.				

*

Fundusz krajowy. Dochody.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	Dochody w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze — *większe* zł.
IX.		**Dochody krajowej szkoły rolniczej i folwarku w Czernichowie.**				
	42	Szkoła średnia rolnicza w Czernichowie . .	20.050	26	18.840	*1.210*
	43	Folwark w Czernichowie	6.895	69½	7.770	874
						1.210
		Suma rubryki IX. .	26.945	95½	26.610	874
		Wyjaśnienia obacz w specyalnych zamknięciach rachunków tych zakładów.				*+336*
X.		**Dochody innych szkół rolniczych krajowych.**				
	44	Szkoła niższa rolnicza w Horodence . .	4.286	09	3.670	*616*
	45	„ „ „ „ Jagielnicy . .	8.947	84	5.794	*3.154*
	46	„ „ „ „ Kobiernicach . .	8.195	81½	8.048	*148*
	47	„ „ „ „ Bereźnicy . . .	7.726	58½	4.380	*3.346*
	48	„ „ „ „ Suchodole . .	6.567	85	4.648	*1.920*
	49	Szkoła ogrodnicza w Tarnowie . . .	4.881	82	4.550	*332*
		Suma rubryki X. .	40.606	—	31.090	*+9.516*
		Wyjaśnienia obacz w specyalnych zamknięciach rachunków tych zakładów.				
XI.		**Zwroty za sprawdzanie rachunków aptekarskich.**				
	50	Od szpitali powszechnych	469	67½	460	*+10*
		Uzasadnienie różnicy.				
		Dochód większy z powodu częściowego wpływu na poczet zaległości z roku ubiegłego. W ogóle z tytułu repartycyi należą się jeszcze od szpitali powszechnych z końcem roku 1899 zaległe zwroty w kwocie 66 zł. 71½ ct.				
XII.		**Dochody z przelania do Skarbu kraj. pozostałości z funduszu zapomogi z r. 1866.**				
	51	Wpływy ze zwrotu pożyczek, udzielonych Wydziałom powiatowym	2.057	03½	1.907	*+150*
		Uzasadnienie różnicy.				
		Dochód większy z powodu większych wpływów na poczet zaległości z lat dawniejszych.				
XIII.		**Dochody z kwaterunku żandarmeryi.**				
	52	Kwaterunkowe	20.316	—	20.090	*226*
	53	Noclegowe	41.160	08	40.331	*829*
	54	Udział administracyi politycznej . . .	14.737	98½	14.502	*236*
		Do przeniesienia .	76.214	06½	74.923	*1.291*

Fundusz krajowy. **Dochody.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze — większe zł.
XIII.		Z przeniesienia .	76.214	06½	74.923	*1.291*
	55	Dochód:				
		a) z gmachu lwowsk. (dawnego) 12.936 zł.				
		b) „ „ „ dobudowanego skrzydła) . . . 5.743 „				
		c) z realności w Czortkowie . 700 „	19.379	—	19.379	—
	55*a)*	Dochód z czynszu za wynajęcie mieszkania w gmachu lwowskim	200	—	—	*200*
		Suma rubryki XIII. .	95.793	06½	94 302	*+1.491*
		Uzasadnienie różnic.				
		Do poz. 52—54. Dochody wogóle *większe* o 1.291 zł. 06½ ct. wedle rachunków złożonych przez c. k. kraj. komendę żandarmeryi do LW. 33.676/1900.				
		Do poz. 55. a). Dochód nieprelimnowany uzyskany w r. 1899 z wynajęcia mieszkania przeznaczonego dla wachmistrza.				
XIV.		**Dochód ze zwrotu wydatków szupasowych:**				
	56	*a)* Od samopłacących. . . 300 zł. 28 ct.				
		b) „ gmin . . . 5.987 „ 56 „				
		c) „ obcych krajów . . 453 „ 22½ „				
		d) Rozmaite . . . 145 „ 59½ „	6.886	66	8.000	—1.113
		Uzasadnienie różnic.				
		Dochód mniejszy o kwotę 1.113 zł znajduje pokrycie w wykazanych należytościach czynnych urgowanych do LW. 60.994/1899.				
XV.	57	**Dochody krajowych składów publicznych w Krakowie**	19.809	48	19.435	*+375*
		Uzasadnienie różnicy				
		obacz w specyalnem zamknięciu rachunków.				
XVI.	58	**Dochód z krajowych opłat konsumcyjnych** (w myśl ustawy z dnia 15. kwietnia 1894 Nr 33. Dz. ust. kr.)	829.081	15	810.000	*+19.081*

Uzasadnienie różnicy.

Dochody większe a mianowicie:

1. czynsze dzierżawne wraz z 30% dodatkiem od wina z miast Lwowa i Krakowa . . . . . 796.647 zł. 20 ct.
2. Dochody z 30% dodatku krajowego pobieranego w powiatach od rządowego podatku od wina . . . 29 833 „ 03½ „

Do przeniesienia . . 826.480 zł. 23½ ct.

Fundusz krajowy. Dochody.

	Z przeniesienia . .	826.480 zł. 23½ ct.	
3.	Dochody z tytułu 10% prowizyi zwłoki . . .	2.128 „ 58½ „	
4.	„ „ grzywien i kar kontrawencyjnych .	472 „ 33 „	
	Razem . .	829.081 zł. 15 ct.	
	Budżetem uchwalono . .	810.000 „ — „	
	dochody zatem były *większe* o . .	19.081 zł. 15 ct.	
	po uwzględnieniu zaś należytosci czynnych, pozostałych z roku bieżącego w kwocie	2.978 „ 13½ „	
	razem wynik *korzystniejszy* o	22 059 zł. 28½ ct.	
	Ponieważ jednak w sumie dochodów 829.081 zł. 15 ct. mieszczą się uiszczone należytości czynne, zaległe z r. 1898 w kwocie	6.362 „ 35 „	
	przeto właściwy wynik dochodów za rok 1899 okazuje się od budżetu *korzystniejszym* o	15.696 zł. 93½ ct.	
	Gdy zaś wynik wydatków (jak wykazano w rubr. II. poz. 33. wydatków) *korzystniejszym* był od budżetu o kwotę	1.256 „ 34½ „	
	Zatem ogólny wynik za rok 1899 przedstawia się *korzystniejszym* o kwotę	16.953 zł. 28 ct.	
	Dochody wynosiły	829.081 zł. 15 ct.	
	Wydatki (rubr. II. poz. 33. wyd.)	1.709 „ 20½ „	
	Dochód tedy w roku 1899 przyniósł *netto* . . .	827.371 zł. 94½ ct.	

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	Dochody w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną, okazują się dochody mniejsze — *większe* zł.
XVII.		**Rozmaite dochody.**				
		Sumaryczne zestawienie rubryki XVII.				
		A) Dochody w budżecie poszczególnione . .	656.764	62½	668.191	11.427
		B) „ „ „ niewyszczególnione .	75.566	68½	—	*75.567*
		Suma rubryki XVII. .	732.331	31	668.191	*+64.140*
		Poszczególnienie.				
		A) Dochoody w budżecie poszczególnione:				
	59	Taksy krajowego archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie .	197	—	225	28
	60	Datki deklarowane przez Wydziały powiatowe na wykupno gruntów pod kolej tranwersalną (c. k. państwową):				
		a) Buczacz, rata roczna . 1.000 zł. — ct.				
		b) Czortków, „ „ . 529 „ — „				
		c) Krosno, „ „ . 631 „ 62 „				
		d) Limanowa, „ „ . — „ — „				
		e) Nowy Targ, „ „ . — „ — „				
		f) Sanok, „ „ . — „ — „				
		g) Stanisławów, „ „ . — „ — —				
		h) Tłumacz, „ „ . 717 „ 69 „	2 878	31	4.430	1.552
		Do przeniesienia .	3.075	31	4.655	1.580

Fundusz krajowy. Dochody.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	Dochody w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze — większe zł.
XVII.		Z przeniesienia .	3.075	31	4.655	1.580
	61	Subwencye z c. k. Skarbu państwa:				
		a) dla biura melioracyjnego	8.000	—	5.000	*3.000*
		b) na utrzymanie kursu praktycznego dla dozorców melioracyjnych	2.000	—	2.000	—
		c) na utrzymanie technika do kultury i eksploatacyi torfowisk	1.250	—	1.000	*250*
		d) na utrzymanie 4 nauczycieli wędrownych rolnictwa dla włościan	4.000	—	4.000	—
		e) na utrzymanie instruktora mleczarstwa .	1.000	—	1.000	—
		f) z tytułu zrealizowania długu indemnizacyj.	—	—	—	—
		g) na założenie szkoły rolniczej w Suchodole, III. rata na rachunek przyrzeczonych 28 000 zł.	6.000	—	6.000	—
		h) na koszta licencyonowania buhajów . .	4.000	—	4.000	—
		i) na 2 instruktorów hodowli bydła . .	2.000	—	2.000	—
		k) na koszta założenia niższej szkoły rolniczej w Berezinicy, dalsza rata	3.000	—	3.000	—
		l) na podniesienie uprawy tytoniu. . .	4.000	—	3.000	*1.000*
		m) na utrzymanie nauczyciela wędrownego weterynaryi	1.000	—	1.000	—
		n) dla kursu rolniczego w Kobiernicach .	1.000	—	1.000	—
		o) na utrzymanie krajowej szkoły górniczej i wiertniczej w Borysławiu za rok 1898 .	4.500	—	4.000	*500*
	62	Bonifikacya z c. k. Skarbu państwa za zrzeczenie się poboru dodatku krajowego do podatku osobisto-dochodowego . . .	361.785	—	366.223	4.438
	63	Bonifikacya z galic. funduszu propinacyjnego:				
		a) dla kraju . . . . 150 000 zł.				
		b) dla powiatów . . . . 50.000 „	200.000	—	200.000	—
	64	Od Rady powiatowej w Zaleszczykach, na tamtejszą szkołę sadowniczą	500	—	500	—
	65	Od gminy miasta Zaleszczyki, na tamtejszą szkołę sadowniczą przez lat 5 po 100 zł. .	—	—	100	100
	66	Dochody byłych funduszów indemnizacyjnych:				
		1. Od obowiązanych:				
		a) Wpłata kapitałów i rent:				
		W Galicyi wschodniej . 2.050 zł. 62 ct.				
		„ „ zachodniej . 45 „ 22 „				
		„ W. Ks. Krakowskiem 1 „ 30½ „	2.097	14½	418	*1.679*
		b) Odsetki za zwłoki i rozmaite inne dochody:				
		W Galicyi wschodniej . 1.980 zł. 91½ ct.				
		„ „ zachodniej . 34 „ 66 „				
		„ W. Ks. Krakowskiem 21 „ 66½ „	2.037	24	809	*1.228*
		2. Dochód z zaległych dodatków indemnizacyjnych od kontrybuentów:				
		W Galicyi wschodniej . 13.668 zł. 06½ ct.				
		„ „ zachodniej , 1.978 „ 72 „				
		„ W. Ks. Krakowskiem 447 „ 37½ „	16.094	16	40.000	23.906
						7.647
		Do przeniesienia .	627.338	85½	649.705	30.024

Fundusz krajowy. Dochody.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	Dochody w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody — mniejsze — większe zł.
						7.647
XVII.		Z przeniesienia .	627.338	85½	649.705	30.024
	67	Dochód ze sprzedaży kart myśliwskich . .	12.917	98	5.000	*7.918*
	68	Dochód z 3%-wych wkładek emerytalnych od płac urzędników krajowych . . .	11.480	89	10.576	*905*
	69	Dochód ze stacyi elektrycznej w gmachu sejmowym	1.633	16	600	*1.033*
	70	Rozmaite dochody:				
		a) sprzedaż książek i druków . . .	3.110	46	2.200	*911*
		b) „ papierów wyszkartowanych i wzorów drukowych	16	30	100	84
		c) różne przygodne	266	98	10	*267*
						30.108
		Suma dochodów w budżecie poszczególnionych	656.764	62½	668.191	*18.681*
						−11.427
		B) Dochody w budżecie niewyszczególnione:				
	70*a)*	Od c. k. Skarbu państwa, na koszta przeniesienia stacyi doświadczalnej botaniczno-rolniczej z Dublan do Lwowa . . .	1.337	—	—	*1.337*
	70*b)*	Od c. k. Skarbu państwa, na utrzymanie pomocnika kraj. instruktora mleczarstwa na rok 1899	600	—	—	*600*
	70*c)*	Od c. k. Skarbu państwa na tępienie myszy polnych na rok 1899	4.000	—	—	*4.000*
	70*d)*	Dochody za użycie kanału gmachu sejmowego	10	15	—	*10*
	70*e)*	Dochody z realności b. szkoły uprawy lnu w Gródku	118	48	—	*119*
	70*f)*	Dochód ze sprzedaży gruntów na Szumanówce i publicznego składu we Lwowie . .	68.578	12½	—	*68.578*
	70*g)*	Fundusz kultury krajowej — pozostałość gotówką z rachunku za r. 1899 . . .	922	93	—	*923*
		Suma dochodów w budżecie nieposzczególnionych	75.566	68½	—	*75.567*

Uzasadnienie różnic.

Do poz. 59. Dochód *mniejszy*, wedle złożonych przez archiwa rocznych rachunków.

Do poz. 60. Wydziałowi powiatowemu w Limanowej *odpisano* całą zaległość po myśli uchwały Wys. Sejmu z dnia 16. listopada 1889. — Wydział powiatowy w Nowym Targu uzyskał po myśli uchwały Wys. Sejmu z dnia 9. maja 1893 *moratoryum* do końca roku 1901. — Wydziały powiatowe w Sanoku i w Stanisławowie nie uiściły rat przypadających. Stąd ogółem dochód *mniejszy* o 1 552 zł.

Do poz. 61. a) i c). Dochody *większe* z powodu podwyższenia odnośnych subwencyj państwowych w myśl reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa (L. Nam. 109.467/1898.)

Do poz. 61. l) i o). Dochody *większe* uzyskane od c. k. Rządu po nad preliminarz służą na pokrycie odnośnych wydatków. (Patrz rubr. XV. wyd. poz. 264 i 284).

Do poz. 62. Dochód *mniejszy* stosownie do szczegółowego rozliczenia przez c. k. Ministerstwo skarbu na kraje, trzymilionowej nadwyżki dochodów z bezpośrednich podatków osobistych za rok 1899 (LW. 53 721/1899).

Fundusz krajowy. Dochody.

Do poz. 65. Dochód *mniejszy*, albowiem gmina Zaleszczyki pomimo wezwania do LW. 6.890/1900 nie nadesłała zdeklarowanej subwencyi.

Do poz. 66 ad 1 a). Dochody *większe*, ponieważ ściągnięto więcej zaległości. Stan tych aktywów przedstawia się z końcem roku 1899 jak następuje:

Należytość zaległa z tytułu „wpłat kapitałów i rent“ po uwzględnieniu odpisów wynosiła z początkiem roku 1899:

a) w Galicyi wschodniej . . .	6.212 zł. 08½ ct.	
do tego należytość bieżąca . . .	82 „ 20½ „	6.294 zl. 29 ct.
b) w Galicyi zachodniej . . .	922 zł. 47½ ct.	
do tego należytość bieżąca . .	— „ 07½ „	922 „ 55 „
c) w Wielkiem Ks. Krakowskiem		1 „ 30½ „
	Razem . .	7.218 zł. 14½ ct.

Na poczet tego zapłacono w roku 1899:

w Galicyi wschodniej	2.050 zł. 62 ct.	
„ zachodniej	45 „ 22 „	
w Wielkiem Ks. Krakowskiem . .	1 „ 30½ „	2.097 „ 14½ „

pozostaje w zaległości z końcem roku 1899:

a) w Galicyi wschodniej . . .	4.243 zł. 67 ct.	
b) „ „ zachodniej	877 „ 33 „	
c) „ W. Ks. Krakowskiem . . .	— „ — „	5.121 zł. — ct.

Ad 1. b. Dochodów tych z góry ściśle obliczyć nie można. Stan tych aktywów z końcem roku 1899 wynosi:

a) w Galicyi wschodniej . . .	5.241 zł. 85½ ct.	
b) „ „ zachodniej	637 „ 26½ „	
c) „ W. Ks. Krakowskiem . . .	6 „ 56 „	
Ogółem		5.885 zł. 68 ct.

Ad 2. Dochód *mniejszy* według istotnego wpływu. Należytości z tego tytułu wynosiły z początkiem roku 1899:

a) w Galicyi wschodniej . . .	117.636 zł. 12 ct.	
a po uwzględnieniu odpisów (na podstawie wykazów zaległości c. k. urzędów podatkowych) w sumie . .	721 „ 10½ „	116.915 zł. 01½ ct.
b) w Galicyi zachodniej	24.083 zł. — ct.	
a po uwzględnieniu odpisów jak poz. a)	472 „ 83 „	23.610 „ 17 „
c) w W. Ks. Krakowskiem . . .	5.203 „ 49 „	
a po uwzględnieniu odpisów . .	101 „ 98 „	5.101 „ 51 „
Razem . .		145.626 zł. 69½ ct.

Od tego zwroty nadpłaconych dodatków:

a) w Galicyi wschodniej . . .	7.759 zł. 28 ct.	
b) „ „ zachodniej	838 „ 51 „	
c) „ W. Ks. Krakowskiem . . .	137 „ 69½ „	8.735 „ 48½ „
Pozostaje . .		136.891 zł. 21 ct.
Na poczet tego wpłacono w roku 1899		16.094 „ 16 „

a zatem z końcem roku 1899 pozostaje zaległość:

a) w Galicyi wschodniej . . .	95.487 zł. 67 ct.	
b) „ „ zachodniej . . .	20.792 „ 94 „	
c) „ W. Ks. Krakowskiem . . .	4.516 „ 44 „	120.797 zł. 05 ct.

Do poz. 67. Dochód *większy* w miarę wydanych w tym roku kart i certyfikatów myśliwskich.

Do poz. 68. Dochód *większy* osiągnięty z poborów płac:

II.	5.368 zł.
X.	3.697 „
XIII.	2.351 „
XV.	65 „
Razem . . .	11.481 zł.

Do poz. 69. Dochód *większy* z powodu dostarczania prądu elektrycznego dla filii c. k. uprz. austr. Zakładu kredytowego.

Do poz. 70 ad a). Dochód *większy* w miarę sprzedaży książek złożonych w księgarniach dla komisowej sprzedaży. Należytości czynne z tego tytułu z końcem roku 1899 wynoszą 33.155 zł.

Ad b) i c). Różnice nie dające się z góry przewidzieć.

Do poz. 70 a), 70 b), 70 c), 70 d), 70 e), 70 g). Dochody te nieprelimiowane jako nieprzewidziane, w części służą na pokrycie niektórych większych wydatków a mianowicie: dochód ad 70 *b)* pokrywa większy wydatek w rubr. XV. poz. 265 *c)*, dochód zaś ad 70 *c)* w rubr. XV. poz. 271.

Do poz. 70 f). Grunt na Szumanówce sprzedano w moc uchwały Wys. Sejmu z dnia 16. maja 1893 za kwotę 38.000 zł. Z tego strącony został ciężący dług na rzeczonym gruncie w kwocie 10.447 zł. 56 ct. uzyskano zaś gotówką (LW. 25.734/1897) 27.552 zł. 44 ct. Lokacya tej gotówki przyniosła w odsetkach 393 zł. 09 ct. Razem tedy z tej sprzedaży uzyskano . . . . . 27.945 zł. 53 ct.
Składy publiczne we Lwowie sprzedano w moc uchwały Wys. Sejmu z dnia 7 lutego 1897 za cenę (LW. 31.210/99) . . 198.000 „ — „

Dochody więc z wyżej wzmiankowanych tytułów uczyniły . 225.945 zł. 53 ct.
Z tego pokryto należytości rządowe z tytułu sprzedaży składów publicznych we Lwowie i inne drobne wydatki odnoszące się do tych składów . . . . . 4.783 zł. 80 ct.
przeniesiono zaś na rachunek budżetu roku 1900 po myśli uchwały Wys. Sejmu z dnia 11. kwietnia 1900 . . . . . 152.583 „ 60½ „

Razem wydano . . . 157.367 „ 40½ „

Reszta zaś w kwocie . . 68.578 zł 12½ ct.

stanowi dochód służący na pokrycie kupna placu pod budowę nowego skrzydła gmachu sejmowego po myśli uchwały z dnia 11. kwietnia 1900 (vide rubr. XVII. poz. 432 *a)* wydatków).

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	Dochody w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze — większe zł.
XVIII.	71	**Dodatki do podatków.**				
		a) w Galicyi wschodniej i zachodniej po 60 ct. od podatku gruntowego i domowego, po 66 ct. zaś od innych podatków;				
		b) w Wielkiem Księstwie Krakowskiem po 49 ct. od podatku gruntowego i domowego, po 55 ct. zaś od innych podatków.				
		W mies. Styczniu 1899	119.981	24½		
		„ „ Lutym „	32.927	67½		
		„ „ Marcu „	155.003	62½		
		„ „ Kwietniu „	293.983	95½		
		„ „ Maju „	355.695	25		
		„ „ Czerwcu „	371.517	63		
		„ „ Lipcu „	504.564	92		
		„ „ Sierpniu „	290.327	26		
		„ „ Wrześniu „	554.346	25½		
		„ „ Październiku „	1,150.934	66		
		„ „ Listopadzie „	918.429	33½		
		„ „ Grudniu „	925.390	63½		
		Do przeniesienia .	5,673.102 zł.	44½ ct.		

Fundusz krajowy. Dochody.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	Dochody w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze — większe zł.
XVIII.	71	Z przeniesienia . 5,673.102 zł. 44½ ct.				
		W mies. Styczniu 1900 na rachunnk r. 1899 562.130 „ — „				
		„ „ Lutym 1900 na rachunek r. 1899 340.826 „ 58 „				
		„ „ Marcu 1900 na rachunek r. 1899 268.754 „ 61½ „				
		Suma rubryki XVIII. .	6,844.813	64	6,655.394	*+189.420*

Uzasadnienie różnicy.

Z ogólnej sumy dochodu 6,844.813 zł. 64 ct. przypada:

a) na Galicyę wschodnią i zach. 6,361.602 zł. 37½ ct.

b) na Wielkie Księstwo Krakowskie 483.211 „ 26½ „ 6,844.813 zł. 64 ct.

Dochód większy od preliminowanego o 189.420 zł. z powodu znaczniejszej wydatności 1 centa dodatku krajowego, którą w braku dat od c. k. Urzędów podatkowych obliczono na podstawie repartycyi dodatków krajowych, przyjętej w budżecie uchwalonym na r. 1899. Wydatność ta (zamiast preliminowanych 110.000 zł. od sumy podatkowaj 11,000.000 zł.) przyniosła w rzeczywistości 113.130 zł. a mianowicie: w Galicyi wschodniej i zachodniej (zamiast preliminowanych 102.850 zł) 105.777 zł., zaś w Wielkiem Księstwie Krakowskiem (zamiast preliminowanych 7.150 zł.) 7.353 zł.

Rachunek sumaryczny

dodatków krajowych za rok 1899 przedstawia się następująco:

Należytość zaległa	2,366.578 zł. 46 ct.	
„ bieżąca	7,661.279 „ 07 „	10,027.857 zł. 53 ct.
Uiszczenie (brutto)		7,484.761 „ 60½ „
Zaległość z końcem r. 1899 .		2,543.095 zł. 92½ ct.

Uiszczenie (brutto) j. w.	7,484.761 zł. 60½ ct.
Zwroty	639.947 „ 96½ „
Czysty dochód .	6,844.813 zł. 64 ct.

Fundusz krajowy. Dochody.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	Dochody w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkow.) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze — większe zł.
—	72	**Pożyczka na pokrycie niedoboru z roku 1899 zaciągnięta od funduszu uposażenia kasy krajowej**	43.265	14½	—	*43.265*

Uzasadnienie.

Wydatki rzeczywiste w r. 1899 wynoszą 10,109.363 zł. 55⅓ ct.
Dochody rzeczywiste budżetem objęte w r. 1899 wynoszą 10,066.098 „ 41 „
Z porównania okazuje się przewyżka wydatków . . 43.265 zł. 14½ ct.
którą pokryto pożyczką w takiejże sumie zaciągniętą od funduszu uposażenia kasy krajowej.

LW. 36.220/1900.

ALEGATY

1—17

do zamknięcia rachunku funduszu krajowego za rok 1899.

(Rubr. XV. wydatków. — Rubr. VII., VIII., IX., X. i XV. dochodów).

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1899.

1. aleg. Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie . . . . . str. 123
2. „ Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach . . . . . „ 126
3. „ Niższa „ „ „ . . . . . „ 135
4. „ Szkoła gorzelnicza „ . . . . . „ 139
5. „ Gorzelnia „ . . . . . „ 141
6. „ Folwark „ . . . . . „ 143
7. „ Kontrolna i doświadczalna stacya botaniczno-rolnicza w Dublanach . . „ 150
8. „ „ „ „ chemiczno-rolnicza „ . . . „ 153
9. „ Średnia szkoła rolnicza w Czernichowie . . . . . „ 155
10. „ Folwark w Czernichowie . . . . . „ 162
11. „ Niższa szkoła rolnicza w Horodence . . . . . „ 167
12. „ „ „ „ „ Jagielnicy . . . . . „ 171
13. „ „ „ „ „ Kobiernicach . . . . . „ 175
14. „ „ „ „ „ Bereźnicy . . . . . „ 180
15. „ „ „ „ „ Suchodole . . . . . „ 184
16. „ Szkoła ogrodnicza w Tarnowie . . . . . „ 188
17. „ Krajowy skład publiczny w Krakowie . . . . . „ 191

Z drukarni Pillera i Spółki.

Wydatki. 1. Krajowa szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
		Wydatki.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Profesor fachowy, zarazem dyrektor, płaca z dodatkami	2.480	—	2.480	—
	2	Dwóch profesorów fachowych, płace z dodatkami	2.578	06	3 800	1.222
	3	Trzech nauczycieli-adjunktów, płace z dodatkami	4.225	—	4.225	—
	4	Docenci (nauczyciele-pomocnicy)	3 217	47	3.120	*98*
		Suma rubryki I.	12.50[illegible]	53	13.625	1.222 *98*
						1 124
II.		**Pensye, emerytury i zaopatrzenia.**				
	5	Strzelecki Henryk, były dyrektor, emerytura	2.600	—	2.600	—
	6	Tyniecki Władysław, były dyrektor, emerytura	2.200	—	2.200	—
	7	Moroz Ludwika, wdowa po dozorcy, zaopatrzenie dożywotnie	60	—	60	—
		Suma rubryki II.	4.860	—	4.860	—
III.		**Koszta administracyi.**				
	8	Koszta kancelaryjne, druki i portorya	253	61	250	*4*
	9	Podatki	6	81	20	13
	10	Ubezpieczenie budynków i zbiorów	29	62	100	70
	11	Opał i oświetlenie	309	91	400	90
	12	Utrzymanie budynków zwyczajne	156	58	150	*6*
		Utrzymanie budynków **nadzwyczajne**	**216**	**65**	**220**	4
	13	Sprzęty i ruchomości	93	91	50	*44*
	14	Dozorca domu i pomocnik dozorcy	540	—	540	—
		Razem zwyczajne	1.390	44	1:510	173 *54*
		Razem **nadzwyczajne**	**216**	**65**	**220**	4
		Suma rubryki III.	1.607	09	1.730	177 *54*
						—123
IV.		**Środki naukowe.**				
	15	Biblioteka i czytelnia	299	26	300	1
	16	Laboratorya	149	61	150	—
	17	Muzea, zbiory i środki do demonstracyi i ćwiczeń:				
		a) zwyczajne	472	45	480	7
		b) **nadzwyczajne**	**80**	—	**80**	—
	18	Wycieczki naukowe z uczniami	1.000	14	1.000	—
	19	Utrzymanie ogrodu przy szkole	162	27	150	*12*
		Razem zwyczajne	2.083	73	2.080	*12* 8
		Razem **nadzwyczajne**	**80**	—	**80**	—
		Suma rubryki IV.	2.163	73	2.160	*12* 8
						+4
		Do przeniesienia zwyczajne	20.834	70	22.075	1.403 *164*
		Do przeniesienia **nadzwyczajne**	**296**	**65**	**300**	4

Wydatki. 1. Krajowa szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze / większe zł.
		Z przeniesienia { zwyczajne .	20.834	70	22.075	1.413 / 164
		Z przeniesienia { **nadzwyczajne**	**296**	**65**	**300**	4
V.		**Spłata pożyczki.**				
	20	Gal. Kasie Oszczędności we Lwowie 49 i 50 rata (kapitał 319 zł. 44 ct., 5% odsetki 201 zł. 36 ct.)	520	80	521	—
VI.	21	**Rozmaite i nieprzewidziane**	153	50	50	*103*
		Razem . { zwyczajne .	21.509	—	22.646	1.403 / *267*
		Razem . { **nadzwyczajne**	**296**	**65**	**300**	4
		Suma wydatków .	21.805	65	22.946	1.407 / *267*
						— 1.140

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. I. poz. 2 Wydatek mniejszy o 1.222 zł, wskutek nieobsadzenia w roku 1899 posady jednego profesora. Interkalarya wynosiły 1.700 zł., gdy jednak wypłacono z tej pozycyi remuneracye za wykłady w zastępstwie profesora w kwocie 478 zł. 06 ct., okazała się różnica o 1.221 zł. 94 ct. (LW. 313|99 i 81.329|99).

„ „ *I. poz. 4. Wydatek większy* o 98 zł., gdyż od dnia 1. października 1899 zamianowano docenta języka polskiego i niemieckiego z wyższymi poborami. (LW. 62.217|99.

„ „ *III. Wydatki* ogółem *mniejsze* o kwotę 123 zł., wedle rzeczywistej potrzeby w tym roku.

„ „ *IV. Wydatki* ogółem *większe* o kwotę 4 zł., wedle rzeczywistej potrzeby w tym roku.

„ „ *VI. Wydatek większy* o 103 zł. poniesiony na wynagrodzenie przyjętego od 17. lutego 1899 dyetaryusza do czynności manipulacyjnych z powodu, że czynności tych Dyrekcya dla braku czasu nie mogła sama załatwiać. Wydział krajowy zezwolił na ten wydatek w przewidywaniu interkalaryów w rubryce I. poz. 2. wydatków. (LW. 6.097|99).

Dochody. 1. Krajowa szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze *większe* zł.
		Dochody.				
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** . .	7.000	—	7.000	—
II.	2	**Opłaty od uczniów** *a*) wpisowe . . .	26	—	30	4
		b) czesne	115	—	300	185
		Suma rubryki II. .	141	—	330	— 189
III.	3	**Rozmaite i nieprzewidziane**	—	—	50	—50
		Suma dochodów .	7.141	—	7.380	239
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego** . . .	14.664	65	15.566	901
		Razem .	21.805	65	22.946	— 1.140

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. II. Dochody w ogóle *mniejsze* o 189 zł., zależne od ilości uczniów, przebywających w szkole w ciągu roku administracyjnego.
„ „ *III.* Dochodów nieprzewidzianych w tym roku nie było.
„*Dotacya z funduszu krajowego*“, *mniejsza* o 901 zł. w miarę potrzeby pokrycia niedoboru, zatem i wynik ogólny o tę kwotę od budżetu *korzystniejszy*.

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny. . . . . . — zł. — ct.
Stan bierny.
Należytość bierna z lat ubiegłych: Spłata pożyczki galic. kasie oszczędności we Lwowie (rubr. V. poz. 20 wyd.) . . . . . 3.946 zł. 48 ct.
Czysty stan bierny . . 3.946 zł. 48 ct.

Wartość realności zarachowano przy funduszu krajowym.

LW. 26.166/1900.

2. Krajowa wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Sumaryusz	Wynikłości z roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości mniejsze większe zł.
		Wydatki.				
I.	1-13	Płace profesorów i docentów { zwyczajne	26.512	03	27.797	1.285
		nadzwyczajne	**4.530**	—	**4 530**	—
II.	14, 15	Płace urzędników administracyjnych	2.200		2.200	—
III.	16-20	Płace funkcyonaryuszów nieetatowych	2.160	—	2.160	—
IV.	21-23	Koszta utrzymania służby szkolnej	2.730	06	2.770	*40*
V.	24-29	Pensye, emerytury i zaopatrzenia	1.350	—	1.300	*50*
VI.	30-43	Koszta administracyjne { zwyczajne	9.841	39	10.056	214
		nadzwyczajne	**1 634**	**30**	**1 641**	7
VII.	44-52	Potrzeby naukowe { zwyczajne	6.941	17	7.665	724
		nadzwyczajne	**400**	—	**400**	—
VIII.	53	Podatki i opłaty	513		513	—
IX.	54-56	Budowy, **nadzwyczajne**	**8.676**	**47**	**8.343**	*334*
X.	57	Utrzymanie 12-tu uczniów w internacie	4.200	—	4.200	—
XI.	58	Rozmaite nieprzewidziane	165	17	100	*65*
XII.	59-66	Utrzymanie internatu { zwyczajne	11.479	17	11.187	*292*
		nadzwyczajne	**400**	—	**400**	—
						2.263
		Razem { zwyczajne	68.091	99	69.948	*407*
		nadzwyczajne	**15.640**	**77**	**15 314**	*334*
						7
						2.270
		Suma wydatków	83.732	76	85 262	*741*
						— 1.529
		Dochody.				
I.	1, 2	Subwencye { zwyczajne	18.757	—	13.757	*5.000*
		nadzwyczajne	**3.200**	—	**3 200**	—
II.	3—6	Opłaty od uczniów	14.370	30	9.819	*4.551*
III.	7	Dochód z pasieki	11	72	10	*2*
IV.	8	Sprzedaż płodów z pola doświadczalnego i ogrodu	180	47	120	*61*
V.	9	Odsetki z legatu śp. Karola Skibińskiego	88	02	98	10
VI.	10	Dochody rozmaite	5	—	200	195
						9.614
		Razem { zwyczajne	33.412	51	24.004	205
		nadzwyczajne	**3.200**	—	**3 200**	—
						9.614
		Suma dochodów własnych	36.612	51	27.204	205
—	—	Dotacya z funduszu krajowego	47.120	25	58.058	10.938
						11.143
		Suma wszystkich dochodów	83.732	76	85.262	*9.614*
						— 1.529

Wydatki. 2. Krajowa wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	Dochody w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wydatki niniejsze mniejsze zł.
		Wydatki.				
I.		**Płace profesorów i docentów.**				
	1	Dyrektor, płaca z dodatkami { zwyczajne	2.760	—	2 760	—
		{ **nadzwyczajne**	**3.340**		**3.340**	
	2	4 profesorów fachowych, płaca z dodatkami:				
		a) zwyczajne	10.526	03	11.215	689
		b) **nadzwyczajne**	**800**	—	**800**	—
	3	3 profesorów fachowych, płace z dodatkami	5.760	82	5.762	1
	4	3 stałych profesorów-adjunktów, płace z dodatkami:				
		a) zwyczajne	3.885	18	3.900	15
		b) **nadzwyczajne**	**390**	—	**390**	—
	5	Asystent, płaca	110	—	600	490
	6	Docent fizyki	800	—	800	—
	7	„ hodowli	800	—	800	—
	8	„ weterynaryi	480	—	480	—
	9	„ leśnictwa	200	—	240	40
	10	„ ogrodnictwa	200	—	200	—
	11	„ melioracyi	240	—	240	—
	12	„ historyi i literatury polskiej	550	—	600	50
	13	„ hodowli ryb i gospodarstwa stawowego	200	—	200	—
		Razem { zwyczajne	26.512	03	27.797	1.285
		{ **nadzwyczajne**	**4.530**	—	**4.530**	—
		Suma rubryki I.	31.042	03	32.327	1.285
II.		**Płace urzędników administracyjnych.**				
	14	Kasyer zarazem rachmistrz, płaca	1.200	—	1.200	—
	15	Sekretarz Dyrekcyi zarazem magazynier	1.000	—	1.000	—
		Suma rubryki II.	2.200	—	2.200	—
III.		**Płace funkcyonaryuszów nieetatowych.**				
	16	Kapelan, płaca i dodatek osobisty	400	—	400	—
	17	Lekarz zakładowy, płaca	600	—	600	—
	18	Dyetaryusz w kancelaryi dyrekcyi	360	—	360	—
	19	Ogrodnik, płaca	600	—	600	—
	20	Pomocnik w bibliotece, płaca	200	—	200	—
		Suma rubryki III.	2 160	—	2.160	—

Wydatki. 2. Krajowa wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazuje się wydatki mniejsze / więcej zł.
IV.		**Koszta utrzymania służby szkolnej**				
	21	Służba wyższa:				
		a) Tercyan szkoły, zarazem woźny płaca i na ubiór . . . 329 zł. 96 ct				
		b) Preparator . . . . 480 „ — „				
		c) Laborant w pracowni botaniki . 214 „ — „				
		d) „ „ „ mechaniki i fizyki . . . . . 216 „ — „				
		e) Laborant w pracowni rolnictwa 346 „ 10 „				
		f) „ „ „ chemii . 216 „ — „				
		g) „ „ „ zootomii i mleczarstwa . . . . 216 „ — „	2.018	06	2.058	40
	22	Służba niższa:				
		a) Dozorca domu i magazynu . 204 zł.				
		b) 2 stróżów domowych, zarazem nocnych . . . . . 408 „	612	—	612	—
	23	Gratyfikacya służbie	100	—	100	—
		Suma rubryki IV. .	2.730	06	2.770	— 40
V.		**Pensye, emerytury i zaopatrzenia.**				
	24	Kahane Aleksandra, wdowa po profesorze . .	600	—	600	—
	25	Auowa Berta, „ „ „ . .	300	—	300	—
	26	Kasprzycka Julia, wdowa po ogrodniku . .	150	—	150	—
		„ „ dodatek na wychowanie 2 dzieci	100	—	100	—
	27	Macherowa Marya, wdowa po instruktorze melioracyjnym	50		50	—
	28	Mudrykowa Wiktorya, wdowa po dozorcy . .	50	—	50	—
	29	Denderowa, wdowa po furmanie . . .	100	—	50	*50*
		Suma rubryki V. .	1.350	—	1.300	+ *50*
VI.		**Koszta administracyi.**				
	30	Zarząd:				
		a) potrzeby kancelaryjne . . .				
		b) druki i inseraty	569	22	500	*69*
		c) portorya i posyłki . . .				
		d) koszta podróży w interesach zakładu .	99	76	100	—
	31	Opał gmachu szkolnego	1.286	95	1.700	413
	32	Oświetlenie gmachu szkolnego i obejść . .	266	52	300	33
						446
		Do przeniesienia .	2.222	45	2.600	69

Wydatki. 2. Krajowa wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wydatki mniejsze większe zł.
						446
VI.		Z przeniesienia .	2.222	45	2.600	69
	33	Utrzymanie budynków i ogrodzeń { zwyczajne .	2.546	89	1.700	847
		{ **nadzwyczajne .**	**1.284**	**40**	**1.291**	7
	34	„ dziedzińców i ścieżek { zwyczajne .	161	68	200	38
		{ **nadzwyczajne .**	**200**	—	**200**	—
	35	„ parku	189	45	200	11
	36	Ubezpieczenie budynków	458	67	600	141
	37	Najem pomieszkań	2.008		2.654	646
	38	Płaca kominiarza	142	96	132	12
	39	Sprzęty i ruchomości { zwyczajne . . .	26	50	120	93
		{ **nadzwyczajne . .**	**50**	—	**50**	—
	40	Koszta przewozu prelegentów . . .	1.605	34	1.500	105
	41	„ lustracyi zakładu	151	91	100	52
	42	„ nabożeństwa	63	3	50	13
	43	Apteka i inne koszta sanitarne { zwyczajne . .	263	23	200	63
		{ **nadzwyczajne . .**	**99**	**90**	**100**	—
						1.375
		Razem { zwyczajne .	9.841	39	10.056	1.161
		{ **nadzwyczajne .**	**1.634**	**30**	**1.641**	7
						1.382
		Suma rubryki VI. .	11.475	69	11.697	1.168
						— 221
VII.		**Potrzeby naukowe.**				
	44	Eksperymenta przy wykładach	483	04	625	142
	45	Zbiory i muzea, utrzymanie i uzupełnienie . .	1.142	—	1.410	268
	46	Laboratorya { zwyczajne	1.342	66	1.575	232
		{ **nadzwyczajne . . . .**	**400**	—	**400**	—
	47	Biblioteka i czytelnia:				
		a) przykupno dzieł . . 690 zł. 55 ct.				
		b) oprawa książek . . 61 „ 40 „				
		c) czasopisma . . . 244 „ 01 „	995	96	1.000	4
	48	Utrzymanie pola doświadczalnego . .	508	28	500	8
	49	Wycieczki naukowe uczniów z profesorami . .	450	10	600	150
	50	Utrzymanie pasieki	5	92	30	24
	51	Ogród (utrzymanie ogrodu i druk katalogu) . .	713	21	625	88
	52	Wynagrodzenie dla folwarku dublańskiego za straty, ponoszone wskutek zastosowania stanu inwentarza do potrzeb szkoły	1.000	—	1.000	—
						820
		Razem { zwyczajne .	6.941	17	7.665	96
		{ **nadzwyczajne .**	**400**	—	**400**	—
						820
		Suma rubryki VII. .	7.341	17	8.065	96
						— 724

Wydatki. 2. Krajowa wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze większe zł.
VIII		**Podatki i opłaty.**				
	53	Podatek gruntowy i domowy	513	—	513	—
IX.		**Budowy.**				
	54	Na budowę domu mieszkalnego dla jednego profesora. II. rata **nadzwyczajne** . . .	**4.121**	**89**	**4.000**	*122*
	55	Na budowę mleczarni, **nadzwyczajne** . .	**3.700**	—	**3 700**	—
	56	Na pokrycie reszty kosztów budowy magazynu na oliwę, lodowni, kręgielni i sali szermierki, **nadzwyczajne**	**854**	**58**	**643**	*212*
		Suma rubryki IX. .	**8.676**	**47**	**8.343**	*+334*
X.	57	**Utrzymanie 12-tu uczniów w internacie** .	4.200	—	4.200	—
XI.	58	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	165	17	100	*+65*
		Utrzymanie internatu.				
XII.	59	*a)* Administrator domu zakład., płaca z emolumentami	874	34	874	—
		b) Portyer, płaca z emolumentami . . .	410	—	430	*20*
		c) Magazynier, płaca „	430	—	430	—
		d) Dwóch lokajów, płaca z emolumentami .	741	—	740	*1*
		e) Dwóch stróżów, płace	436	—	408	*28*
	60	Wynagrodzenie lekarza	—	—	—	—
	61	Koszta lekarstw	—	—	—	—
	62	Wikt uczniów	6.775	55	6.125	*651*
	63	Pranie pościeli i naprawa tejże	121	27	280	159
	64	Opał internatowego budynku	783	—	900	117
	65	Oświetlenie „ „	625	61	700	74
	66	Utrzymanie budynku i sprzętów zwyczajne .	282	40	300	18
		Utrzymanie budynku i sprzętów **nadzwyczajne** .	**400**	—	**400**	—
		Razem zwyczajne .	11.479	17	11.187	*680* 388
		Razem **nadzwyczajne** .	**400**	—	**400**	—
		Suma rubryki XII. .	11.879	17	11.587	*680* 388
						+292

2. Krajowa wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. I. poz. 2. Wydatek zwyczajny *mniejszy* o 689 zł. z powodu nieobsadzenia posady profesora botaniki. *Intercalaria* wynosiły 2.360 zł., gdy jednak wypłacono z tej pozycyi remuneracye za wykłady w zastępstwie stałego profesora w kwocie 1.671 zł., okazała się różnica j. w. o 689 zł. (LW. 68.247|98, 27.220|99 i 67.136|99).

„ „ *I. poz. 4.* W pozycyi tej preliminowano pełny dodatek pięcioletni o rocznych 100 zł. dla profesora-adjunkta Józefa Pomorskiego, dekretem zaś LW. 77.839|89 przyznano mu tenże dodatek dopiero od 23. lutego 1899, co wpłynęło na *zmniejszenie wydatków* o 15 zł.

„ „ *I. poz. 5. Wydatek mniejszy* o 490 zł.
„ „ *I. poz. 9.* „ „ o 40 zł. } wskutek *intercalare.*
„ „ *I. poz. 12.* „ „ o 50 zł.

„ „ *IV. poz. 21. Wydatek mniejszy* o 40 zł. z powodu podwyższenia preliminowanego na rok 1899 pod poz. *e)* wynagrodzenia laboranta w pracowni rolnictwa dopiero od 15. kwietnia 1899, oraz wskutek *intercalare* pod poz. *c).*

„ „ *V. poz. 29. Wydatek większy* o 50 zł. wskutek wypłaty zasiłku, niepodniesionego w roku 1898.

„ „ *VI poz. 30. a)—c). Wydatek większy* o 69 zł., gdyż kredyt okazał się niewystarczający, zwłaszcza, że w tym roku wydano znaczniejszą kwotę za ogłoszenie konkursu na posadę profesora botaniki (LW. 81.894|98).

„ „ *VI. poz. 31. Wydatek mniejszy* o 413 zł., wskutek zakupna większej ilości drzewa i uskutecznienia dowozu w odpowiedniej porze, uzyskano niższe ceny, które wpłynęły na mniejszy od preliminowanego wydatek.

„ „ *VI. poz. 32. Wydatek mniejszy* o 33 zł. stosownie do potrzeby.

„ „ *VI. poz. 33. Wydatek* zwyczajny *większy* o 847 zł., spowodowany nieprzewidzianymi w budżecie kosztami restauracyi domu profesorskiego, zniszczonego przez grzyb do tego stopnia, że Wydział krajowy już w jesieni roku 1898 zarządził opróżnienie tegoż, z wiosną zaś roku 1899 wykonano gruntowną rekonstrukcyę kosztem 919 zł. 10 ct. (LW. 27.279/99 i 10.659/900); *Wydatek nadzwyczajny mniejszy* o 7 zł., nie dający się naprzód ściśle obliczyć.

„ „ *VI. poz. 34. Wydatek mniejszy* o 38 zł., gdyż roboty około dziedzińców i ścieżek wykonano przy bezpłatnej pomocy uczniów niższej szkoły.

„ „ *VI. poz. 35. Wydatek mniejszy* o 11 zł., spowodowany uzyskaniem korelatywnego dochodu ze sprzedaży trawy z parku.

„ „ *VI. poz. 36. Wydatek mniejszy* o 141 zł., zależny od wysokości premii asekuracyjnej i obliczonych dywidend.

„ „ *VI. poz. 37. Wydatek mniejszy* o 646 zł. z powodu ustąpienia asystenta botaniki z dniem 31. Stycznia 1899 (obacz wyjaśnienia do rubr. I. poz. 5), oraz przyznania relutum na mieszkanie laborantowi w pracowni rolnictwa dopiero od 15. kwietnia 1899 Nadto odpadły w roku 1899 wydatki na wynajęcie mieszkań dla profesora Wawnikiewicza w Dublanach w kwocie 180 zł., i dla profesora adjunkta Kowalewskiego w kwocie 350 zł., gdyż z powodu kupna w roku 1898 domu od Krasuskiego otrzymali ci profesorowie w r. 1899 pomieszkania w naturze.

„ „ *VI. poz. 38. Wydatek większy* o 12 zł. z powodu dodatkowych zajęć kominiarza w nowych budynkach.

„ „ *VI. poz. 39.* Rzeczywisty wydatek zwyczajny wynosił 116 zł. 50 ct., z czego 90 zł. pokryto niezużytym kredytem r. 1898, przeniesionym do rachunku r. 1899.

„ „ *VI. poz. 40. Przekroczenie wydatków* tej pozycyi o kwotę 105 zł. spowodowane zostało dojazdem docentów na zastępstwo profesora botaniki a nadto i kapelan zakładowy z powodu pomnożenia godzin religii w niższej szkole, dojeżdżał w roku 1899 dwa razy tygodniowo do zakładu.

„ „ *VI. poz. 41. Wydatek większy* o 52 zł. z powodu częstszych przyjęć komisyj lustracyjnych, (LW. 1947/900).

„ „ *VI. poz. 42. Wydatek większy* o 13 zł. wedle potrzeby.

„ „ *VI. poz. 43. Wydatek* zwyczajny *większy* o 63 zł., zależny od stanu zdrowotności uczniów.

„ „ *VII. poz. 44-47, 49 i 50. Wydatki* w ogóle *mniejsze* o 820 zł. wedle ścisłej, uznanej przez Dyrekcyę potrzeby.

2, Krajowa wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Do rubr. VII. poz. 48. Różnica nieznaczna na niekorzyść budżetu.

„ „ *VII. poz. 51. Wydatek większy* o 88 zł., spowodowany kosztami restauracyi szklarni i cieplarni, znajduje częściowe pokrycie w dochodach rubr. IV., które większe są od preliminowanych o 60 zł. 47. ct.

„ „ *IX. poz. 54. Wydatek większy* o 122 zł. Wedle zamknięć rachunkowych rzeczywiste koszta tej budowy wynosiły:

w roku 1897 kwotę		7.000 zł. — ct.
w roku 1899 kwotę		4.121 „ 89 „
Razem . .		11.121 zł. 80 ct.
W porównaniu z kredytami udzielonymi przez Wysoki Sejm:		
w roku 1897 w kwocie	7.000 zł.	
w roku 1899 w kwocie	4.000 „	11.000 „ — „
okazuje się wydatek większy od przyzwolonych kredytów o .		121 zł. 89 ct.

niedający się naprzód ściśle obliczyć.

„ „ *IX. poz. 55.* Przeniesiono cały kredyt do rachunku r. 1900, w którym budowa będzie wykonaną.

„ „ *IX. poz. 56. Wydatek większy* o 212 zł. Wedle zamknięć rachunkowych rzeczywiste koszta tych budów wynosiły.

w r. 1897		2.500 zł. — ct.
w r. 1899		854 „ 58 „
Razem . . .		3.354 zł. 58 ct.
W porównaniu z kredytami udzielonymi przez Wysoki Sejm:		
w r. 1897 w kwocie	2.500 zł.	
w r. 1899 w kwocie	643 „	3.143 „ — „
okazuje się wydatek większy od przyzwolonych kredytów o .		211 zł. 58 ct.

z powodu wykonania niektórych robót nadkosztorysowych (LW. 37534/99).

„ „ *XI. Wydatek większy* o 65 zł., spowodowany wypłaconemi do (LW. 1622/99) należytościami syndykowi Wydziału kraj. w sprawach spornych przeciw Eckowi i Rappowi, i kosztami intabulacyi nabytego domu od Krasuckiego (41 zł. 97 ct.); na tę pozycye zarachowano również koszta nadzoru budowy inżyniera — architekty Kamienobrodzkiego w kwocie 46 zł. 19 ct. (LW. 47.007/99, 79.574/99, 60.038/99 i 71.097/99).

„ „ *XII. poz. 59. Wydatki* ogółem *większe* o 9 zł. stosownie do wypłaconych zasług.

„ „ *XII. poz. 62. Wydatek większy* o 651 zł., gdyż preliminowano wikt dla 25 uczniów, o było ich w roku 1899 przeciętnie 35.

„ „ *XII. poz. 63-66. Wydatki* w tych pozycyach w ogóle *mniejsze* o 368 zł. pomimo większej liczby uczniów przy zastosowaniu możliwych oszczędności.

Dochody. 2. Krajowa wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się dochody mniejsze *większe* zł.
		Dochody.				
I.		**Subwencye.**				
	1	Z c. k. Skarbu Państwa:				
		a) subwencya zwyczajna	15.000	—	10.000	*5.000*
		b) na budowę internatu, VII. i ostatnia rata, **nadzwyczajna**	**3.200**	—	**3 200**	—
	2	Z funduszu kultury krajowej	3.757	—	3.757	—
		Razem . { zwyczajne .	18.757	—	13.757	*5.000*
		{ **nadzwyczajne**	**3.200**	—	**3.200**	—
		Suma rubryki I. .	21.957	—	16.957	+ *5.000*
II.		**Opłaty od uczniów.**				
	3	Wpisowe	140	—	65	*75*
	4	Czesne	1.800	—	900	*900*
	5	Opłaty za ćwiczenia w laboratoryach . . .	184		104	*80*
	6	Opłaty na utrzymanie w internacie . . .	12.246	30	8.750	*3.496*
		Suma rubryki II. .	14.370	30	9.819	+ *4.551*
III.	7	**Dochód z pasieki**	11	72	10	+ *2*
IV.	8	**Sprzedaż płodów z pola doświadczalnego i ogrodu**	180	47	120	+ *61*
V.	9	**Odsetki z legatu ś. p. Karola Skibińskiego** .	88	02	98	— 10
VI.	10	**Dochody rozmaite**	5	—	200	— 195
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego** . . .	47.120	25	58.058	— 10.938

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. I. poz. 1 a) Dochód większy o 5.000 zł. z powodu wyasygnowania w roku 1899 zatrzymanej przez c. k. Rząd drugiej połowy subwencyi zwyczajnej w roku 1898.

„ „ *II. Dochody* ogółem *większe* o 4.551 zł. z powodu, że w tym roku przeciętnie było 35 uczniów, zatem więcej o 10, aniżeli preliminowano. (Obacz wyjaśnienie do rubr. XII. poz. 62 wydatków.)

„ „ *III.* Różnica nieznaczna na korzyść budżetu.

„ „ *IV. Dochód większy* o 61 zł. z powodu pomyślniejszych zbiorów, osiągniętych staranną uprawą. (Obacz uzasadnienie do rubr. VII. poz. 51 wydatków.)

„ „ *V. Dochód mniejszy* o 10 zł., gdyż w roku 1899 w miejsce wylosowanej 5% obligacyi propinac. bukowińskiej zakupiono 4% obligacyę pożyczki miasta Lwowa.

„ „ *VI. Dochód mniejszy* o 195 zł. wskutek zmienności dochodów tego rodzaju.

2. Krajowa wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

„*Dotacya z funduszu krajowego*“ *mniejsza* o **10.938 zł.** w miarę potrzeby pokrycia niedoboru, a stąd i wynik o tę kwotę od budżetu *korzystniejszy* głównie z powodu, iż wpłynęła niepreliminowana subwencya rządowa za r. 1898 w kwocie 5000 zł., oraz z powodu większych dochodów z opłat od uczniów. (Obacz wyjaśnienie do rubr. I. poz. 1 a) i rubr. II.)

Stan majątku z końcem roku 1899.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Należytości czynne z lat ubiegłych zł.	ct.	czynne z roku bieżącego zł.	ct.	bierne z lat ubiegłych zł.	ct.	bierne z roku bieżącego zł.	ct.
		Wydatki.								
VII.	49	Zwrot zaliczki na wycieczkę naukową . .	—	—	10	—	—	—	—	—
XII.	62	Zwroty za wikt od uczniów	57	62	—	—	—	—	—	—
		Dochody.								
II.	3—6	Opłaty od uczniów . .	545	20	1.304	—	—	—	—	—
VI.	10	Rozmaite dochody . .	1.154	25	—	—	—	—	—	—
		Razem .	1.757	07	1.314	—		—	—	—
		Czysty **stan czynny**	—	—	3.071	07	—	—	—	—

Wartość dóbr i realności zarachowano przy funduszu krajowym.

LW. 30.539/1900.

3. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	SUMARYUSZ	Wynikłości w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wynikłości mniejsze *większe* zł.
		Wydatki.				
I.	1—6	Płace nauczycieli	4.228	32	4.465	237
II.	7	Pensye, emerytury i zaopatrzenia	249	96	250	—
III.	8-14	Koszta administracyjne zwyczajne	1.584	90	1.650	65
		Koszta administracyjne **nadzwyczajne**	**600**	—	**600**	—
IV.	15, 16	Utrzymanie uczniów	8.032	59½	8.073	40
V.	17-20	Potrzeby naukowe	403	16	510	107
VI.	21	Kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej	40	—	40	—
VII.	22	Rozmaite nieprzewidziane	182	23	50	*132*
						449
		Razem zwyczajne	14.721	16½	15.038	*132*
		Razem **nadzwyczajne**	**600**	—	**600**	—
						449
		Suma wydatków	15.321	16½	15 638	*132*
						— 317
		Dochody.				
I.	1	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa	3.000	—	3.000	—
II.	2	Opłaty na utrzymanie uczniów	—	—	—	—
III.	3	Zarobek uczniów	610	03	648	38
IV.	4	Rozmaite nieprzewidziane	4	39	50	46
		Suma dochodów własnych	3.614	42	3.698	84
	—	Dotacya z funduszu krajowego	11.706	74½	11.940	233
		Suma wszystkich dochodów	15.321	16½	15.638	317
						—317

Wydatki. 3. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wydatki mniejsze *więcej* zł.
		Wydatki.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Zastępstwo nauczycieli do nauk fachowych	1.305	—	1.375	70
	2	Nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych, płaca z dodatkami	1.173	32	1.140	*33*
	3	Nauczyciel do nauk elementarnych, płaca z dodatkiem aktywalnym	800	—	800	—
	4	Docent weterynaryi	150	—	150	—
	5	Katecheta obrz. łać.	250	—	400	150
	6	Instruktor do robót ręcznych i dozorca uczniów	550	—	600	50
						270
		Suma rubryki I.	4.228	32	4.465	*33*
						— 237
II.		**Pensye, emerytury i zaopatrzenia.**				
	7	Bartowa Helena, wdowa po nauczycielu	249	96	250	—
III.		**Koszta administracyjne.**				
	8	Zarząd: Remuneracya dyrektora wyższej szkoły	400	—	400	—
	9	Opał i oświetlenie	381	84	350	*32*
	10	Utrzymanie budynków, ubezpieczenie i kominiarz:				
		a) zwyczajne	400	—	400	—
		b) **nadzwyczajne**	**600**	—	**600**	—
	11	Sprzęty i ruchomości	103	06	100	*3*
	12	Koszta nabożeństwa i nauki dla uczniów obrz. gr. kat.	300	—	400	100
	13	Lekarz	—	—	—	—
	14	Lekarstwa i koszta sanitarne	—	—	—	—
						100
		Razem zwyczajne	1.584	90	1.650	*35*
		Razem **nadzwyczajne**	**600**	—	**600**	—
						100
		Suma rubryki III.	2.184	90	2.250	*35*
						— 65
IV.		**Utrzymanie uczniów.**				
	15	Stołowanie	5.982	47½	5.913	*70*
	16	Odzież, pościel i pranie	2.050	12	2.160	110
						110
		Suma rubryki IV.	8.032	59½	8.073	*70*
						— 40

Wydatki. 3. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
V.		**Potrzeby naukowe.**				
	17	Zaprzęgi do demonstracyi	10	55	80	69
	18	Przybory do pisania i nauki uczniów . . .	188	78	200	11
	19	Przykupno zwierząt do sekcyi	3	50	30	27
	20	„ modeli, machin i narzędzi . . .	200	33	200	—
		Suma rubryki V. .	403	16	510	— 107
VI.	21	**Kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej** .	40	—	40	—
VII.	22	**Rozmaite nieprzewidziane**	182	23	50	+*132*

Uzasadnienie różnic.

Do *rubr. I. poz. 1. Wydatek mniejszy* o 70 zł., zależny od ilości godzin wykładowych.

„ „ *I. poz. 2. Wydatek większy* o 33 zł., z powodu przyznania nauczycielowi Szalayowi niepreliminowanego I-go pięciolecia o rocznych 100 zł. od dnia 1. Września 1899. (LW. 65.506/99).

„ „ *I. poz. 5. Wydatek mniejszy* o 150 zł., ponieważ preliminowane na cały rok podwyższenie wynagrodzenia katechety obrz. łać. przyznano dopiero od 1. października 1899. (LW. 73.543/99).

„ „ *I. poz. 6. Wydatek mniejszy* o 50 zł., wskutek *intercalare.*

„ „ *III. poz. 9 i 11. Wydatki* w ogóle *większe* o 35 zł., wedle potrzeby w tym roku.

„ „ *III. poz. 12. Wydatek mniejszy* o 100 zł., ponieważ w roku 1899 nie podwyższono wynagrodzenia katechecie obrządku gr. kat.

„ „ *IV. Wydatki* w ogóle *mniejsze* o 40 zł.
„ „ *V.* „ „ „ o 107 „ } poczynione ściśle wedle niezbędnej potrzeby.

„ „ *VII. Wydatek większy* o 132 zł., spowodowany przyznaniem zapomogi maszyniście Prochasce w kwocie 20 zł. (LW. 2897/99), ogłoszeniem w dziennikach warunków przyjęcia uczniów, oraz konkursu na posadę instruktora kosztem 52 zł. 15 ct., przyjęciem komisyi egzaminacyjnej kosztem 28 zł., wreszcie innymi drobnymi wydatkami wedle istotnej potrzeby.

Dochody. 2. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie.	Dochody w roku 1899. zł.	Dochody w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą pielim. okazują się dochody mniejsze *większe* zł.
		Dochody.				
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** . .	3.000	—	3.000	—
II.	2	**Opłaty na utrzymanie uczniów** . . .	—	—	—	—
III.	3	**Zarobek uczniów**	610	03	648	— 38
IV.	4	**Rozmaite nieprzewidziane**	4	39	50	— 46
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego** . . .	11.706	74½	11.940	— 233

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. III Dochód mniejszy o 38 zł. wedle miesięcznych obliczeń wartości robocizny uczniów na folwarku.

„ „ *IV. Dochód mniejszy* o 46 zł. wedle rzeczywistych wpływów.

„*Dotacya z funduszu krajowego*“ *mniejsza* o 233 zł. w miarę potrzeby pokrycia niedoboru, zatem i ogólny wynik korzystniejszy od budżetu o tę kwotę.

Stan majątku.

Stan czynny.

Należytości czynne z lat ubiegłych: Opłaty na utrzymanie uczniów (rubr. II. doch.) 225 zł.

Stan bierny . . . . . — „

Czysty stan czynny . 225 zł.

LW. 27.686 1900.

Wydatki. 4. Krajowa szkoła gorzelnicza w Dublanach.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazuję się wydatki mniejsze *większe* zł.
		WYDATKI.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Dyrektor szkoły i gorzelni	600	—	600	—
	2	Adjunkt, jednocześnie gorzelnik w gorzelni	999	94	1.000	—
	3	Docenci:				
		a) matematyki i rysunków	150	—	150	—
		b) fizyki	150	—	150	—
		c) chemii	150	—	150	—
		d) gorzelnictwa	500	—	500	—
		e) nauki o kotłach i maszynach	200	—	200	—
		f) nauki o opodatkowaniu	200	—	200	-
		g) administracyi i rachunkowości	60	—	60	—
		h) nauki o fabrykacyi drożdży prasowanych	200	—	200	—
		Suma rubryki I.	3 209	94	3.210	—
II.		**Koszta administracyjne**				
	4	Druki, inseraty, portorya itp.	30	16	30	—
	5	Koszta przewozu prelegentów	103	50	100	*3*
	6	Koszta podróży dyrektora w sprawach szkolnych.	8	60	60	51
						51
		Suma rubryki II.	142	26	190	*3*
						— 48
III.		**Potrzeby naukowe.**				
	7	Wyższej szkole rolniczej za użycie laboratoryum	80	—	80	—
	8	Przyrządy do laboratoryum gorzelni	52	54	50	*3*
	9	Koszta produkcyi drożdży prasowych	134	27	150	16
	10	Książki i czasopisma	61	44	60	*1*
	11	Wycieczki profesorów z uczniami	—	—	200	200
						216
		Suma rubryki III.	328	25	540	*4*
						— 212
IV.		**Zapomogi dla uczniów.**				
		a) z funduszów krajowych	300	—	300	—
		b) z subwencyi państwowej	500	—	500	—
		Suma rubryki IV.	800	—	800	—
V.	13	**Rozmaite nieprzewidziane**	53	68	20	+ *34*
						267
		Suma wydatków	4 534	13	4.760	*41*
						— 226

4. Krajowa szkoła gorzelnicza w Dublanach.

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. II. i III. Wydatki ogółem *mniejsze* o 260 zł., wedle rzeczywistej potrzeby w tym roku. Kredytu preliminowanego w rubryce III. poz. 11. na wycieczki uczniów nie zużyto w roku 1899.

„ „ *V. poz. 13. Wydatek większy* o 34 zł., spowodowany kosztami przyjęcia komisyi egzaminacyjnej.

Dochody.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się dochody mniejsze *większe* zł.
		DOCHODY.				
I.	1	**Subwencye z c. k. Skarbu Państwa:**				
		a) na utrzymanie szkoły	1.500	—	1.500	—
		b) na zapomogi dla uczniów . . .	500	—	500	—
		Suma rubryki I. .	2.000	—	2.000	—
II.	2	**Opłaty od uczniów**	800	—	500	+ *300*
—	—	**Rozmaite nieprzewidziane**	—	—	—	
		Suma dochodów .	2.800	—	2.500	*300*
—		**Dotacya z funduszu krajowego** . . .	1.734	13	2 260	526
		Razem .	4.534	13	4.760	526 / *300*
						— 226

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. II. Dochód większy o 300 zł. z powodu większej frekwencyi, oraz stosownie do stanu zamożności uczniów, których od opłaty nie trzeba było uwalniać.

„*Dotacya z funduszu krajowego*“ *Wynikłość mniejsza* o 526 zł. w miarę potrzeby pokrycia niedoboru, zatem i wynik ogólny *korzystniejszy* o tę kwotę od budżetu.

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny.

Należytość czynna z lat ubiegłych:

Zą niesprzedane egzemplarze dziełka „Poradnik dla obsługi i nadzoru kotłów parowych“ (rubr. doch. „Rozmaite nieprzewidziane“). 35 zł. 61 ct.

Stan bierny.

Należytość bierna z roku bieżącego:

Niepodniesiona przez ucznia zapomoga (rubr. IV. wyd) . . 20 „ — „

Czysty stan czynny . . 15 zł. 61 ct.

LW. 26.168|1900.

Wydatki.

5. Gorzelnia w Dublanach.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899 zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
		Wydatki.				
I.		**Płace.**				
	1	Maszynista	400	—	400	—
	2	Robotnicy	460	42	690	230
		Suma rubryki I.	860	42	1.090	— 230
II.		**Koszta wyrobu spirytusu.**				
	3	Opał	1.017	24	1.050	33
	4	Ziemniaki (1.284 *q*)	1.540	80	2.640	1.099
	5	Jęczmień (76 *q*)	587	20	616	29
	6	Żyto i kukurudza (95 *q*)	664	56	1.260	595
	7	15% jęczmienia	—	—	210	210
	8	Światło, smarowidło, drożdże i t. p.	64	73	200	135
	9	Monter, naprawa maszyn i kupno narzędzi	287	65	300	12
	10	Ubezpieczenie budynków, urządzeń i robotników	178	45	200	22
		Suma rubryki II.	4.340	63	6.476	— 2.135
III.		**Rozmaite.**				
	11	Utrzymanie budynków i podwórza { zwyczajne	30	—	30	—
		{ **nadzwyczajne**	**160**	—	**160**	—
	12	Podatek dochodowy	43	38	60	16
	13	2 kadzie fermentacyjne i brażarka, **nadzwyczajne**	**182**	**40**	**200**	18
	14	Koszta komisyj lustracyjnych, posyłki i wyjazdy w sprawach gorzelni	55	85	50	*6*
		Razem { zwyczajne	129	33	140	16 / *6*
		{ **nadzwyczajne**	**342**	**40**	**360**	18
		Suma rubryki III.	471	73	500	34 / *6*
						— 28
		Razem { zwyczajne	5.330	38	7.706	2.381 / *6*
		{ **nadzwyczajne**	**342**	**40**	**360**	18
		Suma wydatków	5.672	78	8.066	2.399 / *6*
						— 2.393

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. I. i II. Wydatki ogółem *mniejsze* o 2.365 zł. z powodu mniejszej produkcyi alkoholu. (Obacz uzasadnienie do rubryki I., II. i III. dochodów.)

„ „ *III. poz. 12. Wydatek mniejszy* o 16 zł. wedle wymiaru urzędowego na rok 1899.

„ „ *III. poz. 13. Wydatek mniejszy* o 18 zł. stosownie do kosztów zakupna 2 kadzi i brażarki.

„ „ *III. poz. 14. Wydatek większy* o 6 zł., spowodowany zarachowaniem na tę pozycyę kosztów przyjęcia straży skarbowej.

Dochody.

5. Gorzelnia w Dublanach.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	Dochody w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze zł.
		Dochody.				
I.	1	**Ze sprzedaży spirytusu**	2.998	38	4.200	— 1.202
II.	2	**Ze sprzedaży wywarów**	252	50	363	— 110
III.	3	**Bonifikacya od wywiezionego spirytusu** . .	910	50	1.500	- 589
		Suma dochodów .	4.161	38	6.063	1.901
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego** . . .	1.511	40	2.003	492
		Razem .	5.672	78	8.066	—2.393

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. I. Dochód mniejszy o 1.202 zł. wskutek wyprodukowania mniejszej ilości spirytusu. (Obacz uzasadnienie różnicy do rubr. I. i II. wydatków). W kampanii r. 1898|1899 sprzedano 181·72 L. spirytusu po 16 zł. 50 ct. za 2.998 zł. 38 ct.

„ „ *II. Dochód mniejszy* o 110 zł. stosownie do ilości sprzedanych wywarów, a to za 252·50 L. po 1 zł.

„ , *III. Dochód mniejszy* z powodu, jak wyjaśnienie do rubryki I.

„*Dotacya z funduszu krajowego*“. *Wynikłość mniejsza* o 492 zł. w miarę potrzeby pokrycia niedoboru, zatem i wynik ogólny o tę kwotę od budżetu *korzystniejszy*.

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny . . . . . — zł. — ct.
Stan bierny . . . . . — „ — „

LW. 26.167|1900.

6. Folwark w Dublanach.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Sumaryusz	Wynikłości z roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości mniejsze *większe* zł.
		Wydatki.				
I.	1-20	Wydatki na gospodarstwo { zwyczajne	15.892	20	13 985	*1.908*
		nadzwyczajne	**7.099**	**38**	**6.622**	*477*
II	21	Cegielnia	2.868	96	1.000	*1.869*
III.	22	Podatki opłaty i daniny	757	55	700	*57*
IV.	23, 24	Spłata kapitału i odsetek dłużnych	2.534	29	2.596	62
V.	25	Rozmaite nieprzewidziane { zwyczajne	389	76	150	*240*
		nadzwyczajne	**131**	**91**	**200**	68
						4.074
		Razem { zwyczajne	22.442	76	18.431	62
		nadzwyczajne	**7.231**	**29**	**6.822**	*477*
						68
						4.551
		Suma wydatków	29.674	05	25.253	130
						+*4.421*
		Dochody.				
I.	1-4	Dochody z gospodarstwa	19.733	28½	18.160	*1.573*
II.	5	Z cegielni	3.170	47	1.500	*1.671*
III.	6, 7	Z dzierżaw	—	—	175	175
IV.	8	Rozmaite nieprzewidziane	518	24	100	*418*
						3.662
		Suma dochodów własnych	23.421	99½	19.935	175
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego**	6.252	05½	5.318	*934*
						4.596
		Suma wszystkich dochodów	29.674	05	25.253	175
						+*4.421*

Wydatki. 6. Folwark w Dublanach.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
		Wydatki.				
I.		**Wydatki na gospodarstwo.**				
	1	Płace i zasługi	2.633	95	2.560	*74*
	2	Najem robotnika	4.818	10	4.000	*818*
	3	Zmiana i dokupno nasienia	238	49	300	61
	4	Dokupno nawozów dopełniających	1.173	75	1.245	71
	5	Dokupno karmy	4.320	61	3.200	*1.121*
	6	Zastąpienie zużytych koni i uprzęży	237		500	263
	7	Utrzymanie budynków i ogrodzeń { zwyczajne	378	83	250	*129*
		{ **nadzwyczajne**	**839**	**79**	**985**	145
	8	Zbiorniki na gnojówkę i kanały w stajni opasowej, **nadzwyczajne**	**192**	**76**	**200**	*7*
	9	Utrzymanie i naprawa maszyn i narzędzi, oraz kucie koni { zwyczajne	522	54	500	*23*
		{ **nadzwyczajne**	**1.177**	**92**	**1.150**	*28*
	10	Utrzymanie rowów i dróg	19	97	50	30
	11	*a*) Melioracye łąk, III. i ostatnia rata, **nadzwycz.**	**2.334**	**47**	**1.787**	*547*
		b) Utrzymanie narzędzi i dokupno materyałów	4	20	150	146
		c) Wynagrodzenie łąkowego	208	—	200	*8*
	12	Drenowanie pól, **nadzwyczajne**	**400**	—	**400**	—
	13	Zabezpieczenie od pożaru i gradu	580	34	400	*180*
	14	Kuchnia folwarczna	393	96	300	*94*
	15	Koszta kancelaryjne	77	96	80	2
	16	Światło i smarowidło	64	78	50	*15*
	17	Kultura lasu i plantacye nieużytków	117	09	100	*17*
	18	Rogatki, posyłki i jazdy w interesach folwarku	102	63	100	*2*
	19	Reszta na budowę domu dla służby i robotników, **nadzwyczajne**	**1.502**	**91**	**1.500**	*3*
	20	Budowa szopy na zboże z poletek doświadczalnych, **nadzwyczajne**	**651**	**53**	**600**	*51*
		Razem { zwyczajne	15.892	20	13.985	*2.481* / 573
		{ **nadzwyczajne**	**7.099**	**38**	**6.622**	*629* / 152
						3.110
		Suma rubryki I.	22.991	58	20.607	725
						+ *2.385*
II.	21	**Cegielnia**	2.868	96	1.000	+ *1.869*
III.	22	**Podatki, opłaty i daniny**	757	35	700	+ *57*

Wydatki. 6. Folwark w Dublanach.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie			Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
IV.		**Spłata kapitałów i odsetek dłużnych.**						
	23	Towarzystwu kredytowemu ziemskiemu we Lwowie:						
		a) 41. i 42. rata kapitału od pożyczki 5 000 zł. . .	132·59					
		4% odsetki . . .	133·93					
		koszta konwersyi . .	16·74	283·26				
		b) 31. i 32. rata kapitału od pożyczki 11.600 zł. . .	246·34					
		4% odsetki . . .	359·73					
		koszta konwersyi . .	44·96	651·03	934	29	996	62
	24	Renta wieczysta c. k. galic. Towarzystwu gospodarczemu			1.600	—	1.600	—
		Suma rubryki IV. .			2.534	29	2.596	— 62
V.	25	**Rozmaite nieprzewidziane** { zwyczajne .			389	76	150	*240*
		nadzwyczajne .			**131**	**91**	**200**	68
								240
		Suma rubryki V. .			521	67	350	68
								172

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. I. poz. 1. i 2. Wydatki w ogóle *większe* o 892 zł. z powodu drogiej robocizny i braku robotników, skutkiem czego, podobnie jak w roku poprzednim, sprowadzono Mazurów za zwrotem kosztów podróży, nadto przez czas pobytu w Dublanach wynajęto dla nich mieszkania na wsi.

„ „ *I. poz. 3. i 4. Wydatki* ogółem *mniejsze* o 132 zł. wedle rzeczywistej potrzeby w tym roku.

„ „ *I. poz. 5. Wydatek większy* o 1.121 zł. spowodowany obfitszą karmą krów, a nadto wyższemi cenami owsa, otrąb i makuchów w I. półroczu 1899. Przekroczenie to znajduje zupełne pokrycie w dochodach rubr. I. poz. 3 a) d). które większe są od preliminowanych o kwotę 1.503 zł. 35 ct. (LW. 81.894/99.)

„ „ *I. poz. 6. Wydatek mniejszy* o 263 zł., gdyż w tym roku zakupiono tylko 3 konie w miejsce wybrakowanych i sprzedanych 6 koni.

„ „ *I. poz. 7. Wydatki* tej pozycyi ogółem *mniejsze* o 16 zł. według potrzeby.

„ „ *I. poz. 8. Wydatek mniejszy* o 7 zł. — Wedle zamknięć rachunkowych rzeczywiste koszta budowy stajni opasowej wynosiły:

w r. 1897	3.000 zł.	— ct.
w r. 1898	671 „	98 „
w r. 1899	192 „	76 „
Razem . . .	3.864 zł.	74 ct.

6. Folwark w Dublanach.

W porównaniu z kredytami udzielonymi przez Wysoki Sejm:

w r. 1897 w kwocie	3.000 zł.	
w r. 1898 „ „	700 „	
w r. 1899 „ „	200 „	3.900 „ — „

okazuje się wydatek mniejszy od przyzwolonych kredytów o . . . 35 zł. 26 ct. a mianowicie z kredytu r. 1898 wydano mniej 28 zł. 02 ct., z kredytu r. 1899 również mniej 7 zł. 24 ct, — razem 35 zł. 26 ct.

Do rubr. I. poz. 9. Wydatki w ogóle *większe* o 51 zł., gdyż na sprawienie wagi centymalnej wraz z urządzeniem preliminowano 850 zł., w rzeczywistości zaś wydano na ten cel kwotę 990 zł. 48 ct. (LW. 81.894/99.)

„ „ *I. poz. 10. Wydano* wedle potrzeby *mniej* o 30 zł.

„ „ *I. poz. 11 a).* Przekroczenie tej pozycyi o kwotę 547 zł., spowodowane wysokiemi cenami przyjmywanych robotników dziennych oraz dokupnem materyału dębowego na urządzenie 18 śluz nowych w miejsce starych, zupełnie spruchniałych. (LW. 3.785/99.)

„ „ *I. poz. 11 b) i c). Wydatki* ogółem *mniejsze* o 138 zł. stosownie do potrzeby.

„ „ *I. poz. 13. Wydatek większy* o 180 zł zależny od wysokości premij asekuracyjnych

„ „ *I. poz. 14. Wydatek większy* o 94 zł., gdyż podobnie jak w poprzednim roku na wikcie folwarcznym znajdowała się większa ilość służby.

„ „ *I. poz. 15.* Różnica drobna na korzyść budżetu

„ „ *I. poz. 16., 17. i 18. Wydatki* w ogóle *większe* o 34 zł. wedle koniecznej potrzeby w tym roku.

„ „ *I. poz. 19. Wydano* nieznacznie *większą* kwotę 3 zł.

„ „ *I. poz. 20. Wydatek większy* o 51 zł., spowodowany nieprzewidzianą potrzebą podmurowania miękkiego terenu, zajętego pod budowę szopy. (LW. 81.894/99.)

„ „ *II. Wydatek większy* o 1.869 zł., znajdujący zupełne prawie pokrycie w większych dochodach rubr. II., spowodowany został większą ilością wyrobionych cegieł (195.400 sztuk), użytych w roku 1899 do różnych budów i reperacyj w zakładach dublańskich. (Obacz wyjaśnienie do rubryki II. dochodów.)

„ „ *III. Wydatek większy* o 57 zł. stosownie do wymiaru c. k. Urzędu podatkowego i wysokości prestacyj drogowych i szkolnych.

„ „ *IV. Wydatek mniejszy* o 62 zł., gdy z powodu skonwertowania listów zastawnych Towarzystwa kredyt. ziemskiego odsetki od pożyczek zniżone zostały z 5% na 4%. Z pożyczek zaciągniętych w pierwotnej wysokości *ad a)* w kwocie 5.000 zł. i *ad b)* w kwocie 11.600 zł. — wynosi jeszcze reszta niespłaconych kapitałów *ad a)* kwotę 3.248 zł. 12 ct., *ad b)* kwotę 8.807 zł. 46 ct.

„ „ *V. Wydatki* zwyczajne *większe* o 240 zł, wskutek nieprzewidzianych budżetem nadzwyczajnych wydatków, a to: kosztami leczenia krów, w kwocie 165 zł. 64 ct., oraz tępienia myszy polnych i chrabąszczy, które w roku 1899 zniszczyły silniej pola, aniżeli w latach ubiegłych — w kwocie 132 zł. 96 ct. (LW. 36.684/99 i 60.423/99) Na wywóz stawarki wydano z kredytu *nadzwyczajnego* stosownie do potrzeby *mniej* o 68 zł.

Dochody.

6. Folwark w Dublanach.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	Dochody w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze *większe* zł.
		Dochody.				
I.		**Dochody z gospodarstwa.**				
	1	*a*) Ze sprzedaży ziemiopłodów	9.191	—	9.000	*191*
		b) Za owies i siano od szkół i stron prywatnych	684	90½	500	*185*
	2	Z wynajętych łąk i pastwisk	1.621	25	1.200	*421*
	3	Ze sprzedaży płodów zwierzęcych:				
		a) Krowiarnia: *α*) mleko . . 4.584 zł. 35 ct.				
		β) przychowek . 1.534 „ 63 „				
		γ) braki i opasy 565 „ 69 „	6.684	67	5.400	*1.285*
		b) Nierogacizna	174	56	300	126
		c) Owce	71	76	60	*12*
		d) Zysk z wytuczenia bydła opasowego, oraz spieniężenia paszy i różnych karm	3	88	400	396
		e) Ryczałt od szkół za straty, wynikające z zastosowania inwentarza do potrzeb szkół	1.000	—	1.000	—
	4	Z lasu i stawów	301	26	300	*1*
		Suma rubryki I.	19.733	28½	18.160	*2.095* 522
						+ *1.573*
II.	5	**Z cegielni**	3.170	47	1.500	+ *1.671*
III.		**Z dzierżaw.**				
	6	Czynsz z karczmy i dodanych gruntów	—	—	150	150
	7	Z polowania	—	—	25	25
		Suma rubryki III.	—	—	175	— 175
IV.	8	**Rozmaite nieprzewidziane**	518	24	100	+ *418*
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego**	6.252	05½	5 318	+ *934*

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. I. poz 1. Dochody ogółem *większe* o 376 zł. stosownie do rzeczywistych wpływów, zależne od wysokości cen targowych.

„ „ *I. poz. 2. Dochód większy* o 421 zł., z powodu podniesienia cen dzierżawy pojedynczych parcel.

„ „ *I. poz 3 α). Dochód większy* w którym mieszczą się uiszczone częściowo należytości z lat ubiegłych w kwocie 81 zł., pozostaje zatem właściwy dochód 4.503 zł. 35 ct., większy od preliminowanego w kwocie 4.000 zł. o 1.503 zł. 35 ct. z powodu intenzywnej karmy a więc i wydatniejszej w tym roku mleczności krów. (Obacz wyjaśnienie do rubr. I. poz. 5. wydatków).

„ „ *I. poz. 3. α) β). Dochód mniejszy* w porównaniu z preliminowanym (1.600 zł.) o 65 zł. 37 ct. nie dający się ściśle obliczyć.

6. Folwark w Dublanach.

Do rubr. I. poz. 3. a). γ). Dochód preliminowuny 800 zł., rzeczywisty 565 zł. 69 ct., zatem *mniejszy* o 234 zł. 31 ct., gdyż w roku 1899 nie było dochodu z opasów. (Obacz wyjaśnienie do *poz 3. d)* tej samej rubryki.

„ „ *I. poz. 3. b) i c). Dochody* ogółem *mniejsze* o 114 zł. stosownie do rzeczywistych wpływów.

„ „ *I. poz. 3. d).* W roku tym zaniechano tuczenia bydła opasowego.

„ „ *II.* Dochody z cegielni wraz z wartością remanentu z końcem roku

1899 wynosiły	3.170 zł 47 ct.
koszta wyrobu (rubr. II. wydatków)	2.868 „ 96 „
zatem nadwyżka dochodów	301 zł 51 ct.
a gdy preliminowaną była ta nadwyżka w kwocie . . .	500 „ — „
okazuje się wynik *niekorzystniejszy* od budżetu o . . .	198 zł. 49 ct.

gdyż administracya folwarku wskutek zniszczenia przez długotrwające słoty 3 i 4 letnich cegieł odpisała z remanentu cegieł w ogólnej kwocie 5.190 zł. 74 ct. — 4% w kwocie 207 zł. 63 ct.

„ „ *III. poz. 6.* Dochodu w tym roku nie było, gdyż po wygaśnięciu kontraktu dzierżawy z końcem roku 1898 nie zgłosił się żaden nowy dzierżawca na rok 1899.

„ „ *III. poz. 7.* Dochodu nie było wskutek niezapłacenia czynszu za prawo polowania, równocześnie wykazanego w należytościach czynnych tego funduszu.

„ „ *IV. Dochody większe* o 418 zł., uzyskane z wynajmywania koni folwarcznych do dowozu rozmaitych materyałów budowlanych, oraz do wyjazdów w sprawach prywatnych.

„Dotacya z funduszu krajowego“ większa o *934* zł, w miarę potrzeby pokrycia niedoboru.

6. Folwark w Dublanach.

Stan majątku z końcem roku 1899.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Należytości czynne z lat ubiegłych zł.	ct.	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Należytości bierne z lat ubiegłych zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
		Wydatki.								
IV.	23	Towarz. kred. ziem. we Lwowie .	—	—	—	—	12 055	58	—	—
„	24	C. k. gal. Towarz. gospodarcze .	—	—	—	—	40.000	—	—	—
V.	25	Za proszek torfowy . . .	294	69	—	—	—	—	—	—
		Dochody.								
I.	1a)	Za ziemiopłody	38	87	—	—	—	—	—	—
„	3aa)	Za mleko	321	44½	—	—	—	—	—	—
III.	6	Z dzierżawy budynku pokarczemnego	300	—	—	—	—	—	—	—
„	7	Z polowania	—	—	25	—	—	—	—	—
		Razem .	955	00½	25	—	52.055	58	—	—
					980	00½			52.055	58
		W porównaniu ze stanem biernym	—	—	—	—	—	—	980	00½
		Czysty **stan bierny** .	—	—	—	—	—	—	51.075	57½

LW. 30.540/1900.

Wydatki. 7. Kontrolna i doświadczalna stacya botaniczno-rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze większe zł.
		Wydatki.				
I.		**Płace personalu.**				
	1	Kierownik stacyi	600	—	600	—
	2	Remuneracya profesora rolnictwa . . .	120	—	120	—
	3	2 Asystentów płace z dodatkami . . .	1.383	66	1.718	334
	4	Laborant płaca	200	—	200	—
		Suma rubryki I .	2.303	66	2.638	— 334
II.		**Utrzymanie stacyi.**				
	5	Koszta utrzymania stacyi	507	20	400	*107*
	6	„ utrzymania ogrodu górskiego: zwyczajne .	619	35	300	*319*
		nadzwyczajne .	**100**	—	**100**	—
	7	*a*) Utrzymanie 8 pól doświadczalnych z trawami. *b*) Utrzymanie 3 pól doświadczalnych górskich z jarzynami. *c*) Analizy z pól utrzymywanych kosztem Towarzystwa gospodarczego. . . .	538	01	500	*38*
	8	Koszta kancelaryjne	297	20	250	*47*
	9	„ druków i wydawnictw zwyczajne	55	91	100	44
		nadzwyczajne.	**133**	**95**	**200**	66
	10	Prenumerata pism i zakupno podręczników: zwyczajne .	76	08	100	24
		nadzwyczajne	—	—	**100**	100
	11	Koszta podróży kierownika i asystentów . .	432	72	300	*133*
		Razem zwyczajne . .	2.526	47	1.950	*644* 68
		nadzwyczajne .	**233**	**95**	**400**	166
		Suma rubryki II. .	2 760	42	2.350	*644* 234
						+ *410*
		Razem zwyczajne . .	4.830	13	4.588	*644* 402
		nadzwyczajne .	**233**	**95**	**400**	166
		Suma wydatków .	5.064	08	4.988	*644* 568
						+ 76

7. Kontrolna i doświadczalna stacya botaniczno-rolnicza w Dublanach.

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. I. poz. 3. Wydatek mniejszy o 334 zł., gdyż asystentowi pierwszemu podwyższono płacę z 600 zł. na 800 zł. od 1. kwietnia 1899, posadę zaś drugiego asystenta obsadzono od 15. kwietnia 1899.

„ „ *II.* Na przekroczenie tej rubryki o kwotę 410 zł. wpłynęły głównie znacznie *zwiększone wydatki* utrzymania stacyi, wskutek wzrostu i rozszerzenia działalności tejże — następnie przekroczenie nastąpiło z powodu ustanowienia dłuższego bez przerwy dozoru ogrodu górskiego za osobnem ryczałtowem wynagrodzeniem asystenta i laboranta, ogrodzenia ogrodu tego płótnem na przestrzeni 1 hektaru i w końcu z powodu poniesienia kosztów niezbędnych kontrolnych dojazdów do pól doświadczalnych. Przekroczenie to znajduje w znacznej części pokrycie w zaoszczędzeniu wydatków rubryki I. (LW. 55.882|99.).

Dochody.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	Dochody w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się dochody mniejsze *większe* zł.
		Dochody.				
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** . .	1.000	—	1.000	—
II.	2	**Dochód z analiz**	259	17	300	— 41
III	3	**Dochód z pól i ogrodu**	366	—	200	+ *166*
		Suma dochodów .	1.625	17	1.500	*166* 41
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego** . . .	3.438	91	3.488	49
		Razem .	5.064	08	4.988	*166* 90
						+ 76

7. Kontrolna i doświadczalna stacya botaniczno-rolnicza w Dublanach.

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. II. Dochód mniejszy o 41 zł., gdyż w roku 1899 przybył drugi asystent, któremu wypłacono 10% od dochodów „brutto“ z analiz w kwocie 64 zł. 79 ct.

„ „ *III. Dochód większy* o 166 zł. stosownie do ilości wyprodukowanych ziemniaków w Dublanach.

„*Dotacya z funduszu krajowego*“ *mniejsza* o 49 zł., a zatem i ogólny wynik *korzystniejszy* o tę kwotę od budżetu.

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny	— zł. — ct.
Stan bierny	— „ — „

LW. 31.595|1900.

Wydatki. 8. Kontrolna i doświadczalna stacya chemiczno-rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
		Wydatki.				
I.		**Płace personalu.**				
	1	Kierownik stacyi, płaca	600	—	600	—
	2	Remuneracya profesora rolnictwa	120	—	120	—
	3	3 asystentów, płace z dodatkami	2.343	55	2.677	334
	4	Laborant, płaca i dodatek na mieszkanie	450	—	550	100
	5	Służący i pomocnik służącego	324	—	324	—
		Suma rubryki I.	3.837	55	4.271	— 434
II		**Utrzymanie stacyi.**				
	6	Koszta utrzymania stacyi { zwyczajne	1.490	88	1.200	*291*
		nadzwyczajne	**300**	—	**300**	—
	7	Koszta prowadzenia doświadczeń wegetacyjnych i wazonowych { zwyczajne	477	65	500	22
		nadzwyczajne	**400**	—	**400**	—
	8	*a*) Założenie i prowadzenie pól doświadczalnych w 5 miejscowościach *b*) Analizy z tych pól *c*) „ z pól utrzymywanych kosztem Towarzystwa gospodarczego	1.123	60	1.100	*23*
	9	Koszta kancelaryjne	276	51	250	*26*
	10	Druki sprawozdań	300	—	300	—
	11	Prenumerata pism i zakupno podręczników	159	73	160	—
	12	Koszta podróży kierownika i asystentów	493	58	500	6
	13	Ubezpieczenie od wypadków funkcyonaryuszów stacyi	157	87	150	*8*
		Razem { zwyczajne	4 479	82	4 160	*348* 28
		nadzwyczajne	**700**	—	**700**	—
		Suma rubryki II.	5.179	82	4.860	*348* 28
						+ *320*
		Razem { zwyczajne	8.317	37	8.431	462 *348*
		nadzwyczajne	**700**	—	**700**	—
		Suma wydatków	9.017	37	9.131	462 *348*
						— 114

Uzasadnienie różnic.

*Do rubr. I. poz. 3. **Wydatek mniejszy*** o 334 zł., gdyż podwyższenie płac, przewidziane budżetem na cały rok, przyznano 2 asystentom od 1. kwietnia 1899, posadę zaś trzeciego asystenta obsadzono dopiero z dniem 20. kwietnia 1899.

„ „ *I. poz. 4. **Wydatek mniejszy*** o 100 zł., gdyż laborantowi mieszkającemu w zakładzie, nie wypłacono dodatku na mieszkanie.

„ „ *II. **Wydatki*** tej rubryki w ogóle *większe* o 320 zł., wskutek zwiększonej czynności, i podrożenia benzyny używanej w laboratoryum.
Przekroczenie to znajduje zupełne pokrycie w zaoszczędzeniu wydatków rubryki I. (LW. 61.228/99).

Dochody. 8. Kontrolna i doświadczalna stacya botaniczno-rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	Dochody w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się dochody mniejsze *większe* zł.
		Dochody.				
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** . .	1.000	—	1.000	—
II.	2	**Dochód z analiz**	611	—	750	— 139
		Suma dochodów .	1.611	—	1.750	— 139
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego** . . .	7.406	37	7.381	*25*
		Razem .	9.017	37	9.131	— 139 *25* — 114

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. II. Dochody „*brutto*“ wynosiły w r. 1899 . . . . . 1.986 zł. 50 ct.
od tego uiszczone należytości z lat ubiegłych (po strąceniu odpisu w kwocie 19 zł. 50 ct.) . . . . . 270 „ 50 „
przypada w roku 1899 dochód „*brutto*“ . . 1.716 zł. — ct.
od tego procenta wypłacone personalowi stacyi za dokonane analizy 1.375 „ 50 „
pozostaje dochód „*netto*“ . . . . 340 zł. 50 ct.
do tego należytości czynne . . . . . 60 „ — „
razem . . 400 zł. 50 ct.
W porównaniu z budżetem . . . . . 750 „ — „
okazuje się wynik *niekorzystniejszy* o . . . . . 349 zł. 50 ct.
stosownie do ilości uskutecznionych opłatnych prac.

„*Dotacya z funduszu krajowego*“. *Wynikłość większa* o **25 zł.** w miarę potrzeby pokrycia niedoboru.

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny.
Należytości czynne z roku bieżącego: Dochód z analiz (rubr. II. doch.) . . 60 zł.
Stan bierny . . . . . — „
Czysty stan czynny . 60 zł.

LW. 28.074/1900.

9. Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	SUMARYUSZ	Wynikłości w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wynikłości mniejsze większe zł.
		Wydatki.				
I.	1—8	Płace nauczycieli	22.045	46	23.077	1.032
II.	9-10	Płace urzędników administracyjnych etatowych	1.592	—	1.800	208
III.	11-13	Płace funkcyonaryuszów nieetatowych	1.597	26	1.638	41
IV.	14, 15	Koszta utrzymania służby szkolnej	2.265	—	2.270	5
V.	16-18	Emerytury i zaopatrzenia	2.668	96	2.357	*312*
VI.	19-32	Koszta administracyjne { zwyczajne	6.740	63	7.750	1.009
		nadzwyczajne	**11.120**	—	**11.120**	—
VII.	33-38	Utrzymanie uczniów { zwyczajne	10.844	64½	11.119	274
		nadzwyczajne	**379**	**97**	**400**	20
VIII	39-46	Potrzeby naukowe	3.477	32	3.665	188
IX.	47	Rozmaite nieprzewidziane	257	83	250	*8*
						2.757
		Razem { zwyczajne	51.489	10½	53.926	*320*
		nadzwyczajne	**11.499**	**97**	**11.520**	20
						2.777
		Suma wydatków	62.989	07½	65.446	*320*
						— 2.457
		Dochody.				
I.	1	Subwencye	7.000	—	7.000	—
II.	2, 3	Opłaty od uczniów	12.758	75	11.440	*1.319*
III.	4	Inne dochody	109	17	300	191
IV.	5	Rozmaite nieprzewidziane	182	34	100	*82*
						1.401
		Suma dochodów własnych	20.050	26	18.840	191
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego**	42.938	81½	46.606	3.667
						3.858
		Suma wszystkich dochodów	62.989	07½	65.446	*1.401*
						— 2.457

Wydatki. 9. Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wydatki mniejsze większe zł.
		Wydatki.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Dyrektor, płaca z dodatkami	2 206	59	2.720	514
	2	Kapelan i katecheta, oraz docent jednego z przedmiotów ogólnie kształcących, płaca z dodatkiem aktywalnym	1.660	—	1.660	—
	3	8 profesorów fachowych, płace z dodatkami	14 743	87	14.797	53
	4	Docent weterynaryi	700	—	800	100
	5	„ leśnictwa	400	-	400	-
	6	„ sadownictwa i warzywnictwa, oraz chmielarstwa i uprawy wikli	200	—	200	—
	7	Nauczyciel-instruktor do robót praktycznych; płaca z dodatkami	940		940	-
	8	Prefekt internatu, zarazem nauczyciel gimnastyki, płaca z emolumentami	1.195	—	1.560	365
		Suma rubryki I.	22.045	46	23.077	— 1 032
II.		**Płace urzędników administracyjnych etatowych.**				
	9	Kasyer, zarazem rachmistrz, płaca	1.200	—	1.200	—
	10	Pisarz Dyrekcyi, płaca	392	—	600	208
		Suma rubryki II.	1.592	—	1.800	— 208
III.		**Płace funkcyonaryuszy nieetatowych.**				
	11	Lekarz zakładowy, płaca i opał	550	—	550	—
	12	Ogrodnik zakładowy, płaca i dodatki pięcioletnie	600	—	600	—
	13	Pomocnik ogrodnika, płaca i wikt	447	26	488	41
		Suma rubryki III.	1.597	26	1.638	— 41
IV.		**Koszta utrzymania służby szkolnej.**				
	14	Służba wyższa: a) Tercyan szkoły, zarazem woźny, b) 2 portyerów bram zakładowych, c) Stróż nocny — płace z emolumentami	1.400	—	1.400	—
	15	Służba niższa: a) Służący przy laboratoryum chemii, b) 3 chłopców przy muzeach, zbiorach i salach wykładowych, c) Stróż domowy — płace i wikt	865	—	870	5
		Suma rubryki IV.	2.265	—	2.270	— 5

Wydatki. 9. Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
V.		**Emerytury i zaopatrzenia.**				
	16	Dr. Prażmowski Adam, b. profesor, emerytura	645	—	645	—
	17	Piotrowski Mieczysław „ „	976	—	976	—
	18	Dr. Stefczyk Franciszek „ „	735	96	736	—
	—	Bastgen Roman, b. dyrektor, emerytura	312	—	—	*312*
		Suma rubryki V.	2.668	96	2.357	+ *312*
VI.		**Koszta administracyjne.**				
	19	Zarząd:				
		a) pomoc kancelaryjna dla kuratoryi szkoły	200	—	200	—
		b) potrzeby kancelaryjne szkoły	116	70½	150	33
		c) druki i inseraty	138	94	100	*39*
		d) portorya i przesyłki	120	16	150	30
		e) koszta podróży w interesach zakładu i przywóz środków naukowych	307	56	150	142
		f) koszta przyjazdu docenta weterynaryi	150	—	150	—
	20	Opał w gmachu szkolnym i internacie zł. 1.600·—	2.316	45½	1.600	284
	21	Oświetlenie „ „ „ „ 716·45½			1.000	
	22	Utrzymanie budynków i ogrodzeń { zwyczajne	1.392	—	1.500	108
		{ **nadzwyczajne**	**1.500**	—	**1.500**	—
	23	Adaptacye w budynku internatowym, **nadzwyczajne**	**2.500**	—	**2.500**	—
	24	Przeistoczenie ogrodów na miejsce do zabaw z urządzeniem sali gimnastycznej i wykonaniem połączonych z tem dalszych koniecznych przeróbek, **nadzwyczajne**	**6.870**	—	**6.870**	—
	25	Zabezpieczenie budynków i zbiorów	403	18	450	47
	26	Najem pomieszkań dla funkcyonaryuszów szkoły	632	66	900	267
	27	Płaca kominiarza	180	—	180	—
	28	Sprzęty i ruchomości { zwyczajne	150	25	150	—
		{ **nadzwyczajne**	**250**	—	**250**	—
	29	Koszta lustracyi zakładu	159	65	300	140
	30	Koszta nabożeństwa	124	—	120	*4*
	31	Na aptekę	200	—	200	—
	32	Utrzymanie dziedzińców	149	07	150	1
		Razem { zwyczajne	6.740	63	7.750	1.052 *43*
		{ **nadzwyczajne**	**11.120**	—	**11.120**	—
		Suma rubryki VI.	17.860	63	18.870	1.052 *43*
						— 1.009

Wydatki. 9. Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazuje się wydatki mniejsze zł.
VII.		**Utrzymanie uczniów.**				
	33	Żywność	7.195	56	7.680	484
	34	Pranie	496	64	466	*30*
	35	Służba internatu:				
		a) chłopcy do obsługi uczniów } płace i wikt	572	65	798	225
		b) palacz do obsługi kaloryferów }				
	36	Sprzęty:				
		a) do sal sypialnych } zwycz.	154	06	155	1
		b) „ infirmeryi } zwycz.				
		c) „ sali rekreacyjnej i gmimnastycznej } **nadzw.**	**379**	**97**	**400**	20
	37	Odzież	2.326	61½	1.920	*407*
	38	Pościel	99	12	100	1
						711
		Razem { zwyczajne	10.844	64½	11.119	*437*
		Razem { **nadzwyczajne**	**379**	**97**	**400**	20
						731
		Suma rubryki VII	11.224	61½	11.519	*437*
						— 294
VIII.		**Potrzeby naukowe.**				
	39	Eksperymenta przy wykładach	365	05	365	—
	40	Zbiory i muzea	1.107	19	1.150	43
	41	Laboratorya	851	14	850	*1*
	42	Biblioteka:				
		a) przykupno dzieł }				
		b) oprawa książek }	350	—	350	—
		c) czasopisma naukowe i polityczne }				
	43	Utrzymanie i uzupełnienie ogrodu pomologicznego i warzywnego	400	—	400	—
	44	Ogród botaniczny	108	34	100	*8*
	45	Utrzymanie pola doświadczalnego	138	15	150	12
	46	Wycieczki naukowe uczniów z profesorami	157	45	300	142
						197
		Suma rubryki VIII	3.477	32	3.665	*9*
						— 188
IX.	47	**Rozmaite nieprzewidziane**	257	83	250	+ *8*

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. I. poz. 1. Wydatek mniejszy o 514 zł. z powodu spensyonowania dyrektora Romana Bastgena z dniem 30. Września 1899 i nieobsadzenia na razie tej posady. — *Intercalaria* wynosiły 680 zł. 06 ct., gdy jednak nowo mianowany docent Dr. Stefan Surzycki za wykłady w zastępstwie dyrektora otrzymał z tej pozycyi tytułem płacy od 15. października 1899 kwotę 166 zł. 65 ct, okazała się różnica j. w. o 513 zł. 41 ct. (LW. 58.558|99 i 64.824|99).

9. Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Do rubr. *I. poz. 3. Wydatki mniejsze* o 53 zł. wskutek zmian, zaszłych w składzie personalu profesorów w roku 1899 na podstawie uchwał Wydziału krajowego do LW. 40.573|99, 46.992|99 i 47.378|99.

„ „ *I. poz. 4. Wydatek mniejszy* o 100 zł. wskutek *intercalare.*

„ „ *I. poz. 8. Wydatek mniejszy* o 365 zł. wskutek niezamianowania w roku 1899 drugiego prefekta, dla którego preliminowaną była płaca od 1. Września 1899.

„ „ *II. poz. 10. Wydatek mniejszy* o 208 zł. stosownie do mniejszych poborów pisarza, dotąd niestabilizowanego na tej posadzie.

„ „ *III. poz. 13. Wydatek mniejszy* o 41 zł. wskutek *intercalare.*

„ „ *IV. poz. 15.* Różnica nieznaczna na korzyść budżetu.

„ „ *V. poz.* „Roman Bastgen“ *Wydatek* w kwocie 312 zł. *nieprzewidziany budżetem* z powodu wypłaty emerytury dyrektorowi Romanowi Bastgenowi, spensyonowanemu z dniem 1. października 1899 po myśli statutu emerytalnego (LW. 58.558|99).

„ „ *VI. poz. 19. Wydatki* pod lit. *b), d)* i *e),* ogółem *mniejsze* o 205 zł., wedle potrzeby, pod lit. *c) większe* o 39 zł., spowodowane znaczniejszem nakładem druków planu naukowego.

„ „ *VI. poz. 20 i 21. Wydatki* tych pozycyj wynosiły tylko kwotę . 1.967 zł. 45½ ct
w porównaniu z kwotą preliminowaną . . . . . 2.600 „ — „
okazuje się rzeczywiste *zaoszczędzenie* w kwocie . . . . 633 zł. 54½ ct.
stosownie do potrzeby. Gdy jednak rozporządzeniem Wydziału krajowego do LW. 2.605|900 zezwolono na zmiany w systemie ogrzewania sal sypialnych kosztem, obliczonym przez inżyniera Chrząszczewskiego w kwocie . . . . . 349 „ — „
przeniesionej do rachunku roku 1900, w którym roboty te zostaną dokonane —, wynika rożnica, jako *mniejszy wydatek* . . . 283 zł. 54½ ct

„ „ *VI. poz. 22, 23 i 24. Wydatki* zwyczajne na utrzymanie budynków *mniejsze* o 108 zł. wedle rzeczywistej potrzeby w tym roku.
Z kredytów *nadzwyczajnych* przyznanych w tych pozycyach w łącznej kwocie . . . . . 10.870 zł.
wydano w roku 1899 na adaptacye w budynku internatowym kwotę . . . . . 5.289 zł.
Część tych wydatków pokryto nadzwyczajnym kredytem rubr. VI. poz. 24. budżetu r. 1897, przeniesionym ostatecznie do rachunku r. 1899, t. j. kwotą 1.500 „ 3.789 „
resztę zaś kredytów w kwocie . . . . . 7.081 zł.
przeniesiono do rachunku roku 1900, w którym wykonane będą dalsze adaptacye i przeistoczenia ogrodów na miejsce do zabaw.

„ „ *VI. poz. 25. Wydatek mniejszy* o 47 zł. zależny od wysokości premii asekuracyjnej i przypadających dywidend.

„ „ *VI. poz. 26. Wydatek mniejszy* o 267 zł., gdyż nauczyciel — instruktor do robót praktycznych mieszkał przez 8 miesięcy roku 1899 w budynku zakładowym.

„ „ *VI. poz. 29. Wydatek mniejszy* o 140 zł., zależny od wysokości kosztów przyjęcia komisyj lustracyjnych.

„ „ *VI. poz. 30. Wydatek* nieznacznie *większy* o 4 zł. wedle potrzeby.

„ „ *VII. poz. 33. Zaoszczędzono* kwotę 484 zł, gdyż wskutek przeróbek adaptacyjnych w internacie nastąpiło opóźnienie w otwarciu I. półrocza 1899|1900 o 25 dni.

„ „ *VII. poz. 34. Wydatek większy* o 30 zł., z powodu większej ilości uczniów. (Obacz wyjaśnienie do rubr. VII. poz. 37).

„ „ *VII. poz. 35. Wydatek mniejszy* o 225 zł., wskutek zmniejszenia służby internatu o jednego chłopca do obsługi uczniów.

„ „ *VII. poz. 36. Wydtki nadzwyczajne* nie dające się naprzód ściśle obliczyć, *mniejsze* o 20 zł.

„ „ *VII. poz. 37. Wydatek większy* o 407 zł., gdyż preliminowano kredyt na odzież dla 32 uczniów, a było ich w roku 1899 przeciętnie 35.

„ „ *VIII. Wydatki* ogółem *mniejsze* o 188 zł. wedle potrzeby.

„ „ *IX. Wydatek* nieznacznie *większy* o 8 zł, spowodowany wypłatą portyerowi zakładu jednorazowej zapomogi (LW. 15.934|99).

Dochody. 9. Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się dochody mniejsze *większe* zł.
		Dochody.				
I.		**Subwencye.**				
	1	Z c. k. Skarbu Państwa na potrzeby szkoły .	7 000	—	7.000	—
II.		**Opłaty od uczniów.**				
	2	Opłaty na utrzymanie	11.308	75	10.240	*1.069*
	3	Czesne	1.450		1.200	*250*
		Suma rubryki II. .	12.758	75	11.440	+ *1.319*
III.		**Inne dochody.**				
	4	Ze sprzedaży płodów z ogrodów . .	109	17	300	— 191
IV.	5	**Rozmaite nieprzewidziane . . . .**	182	34	100	+ *82*
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego . . .**	42.938	81½	46.606	— 3.667

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. II. Dochody większe o 1.319 zł., w których mieszczą się uiszczone należytości z lat ubiegłych w kwocie 268 zł. 75 ct., zatem rzeczywisty wynik korzystniejszy o 1.050 zł. 25 ct., gdyż liczba przyjętych na II. półrocze 1899|1900 uczniów była większą od przewidzianej budżetem o 7.

„ „ *III. Dochody mniejsze* o 191 zł., gdyż wylew Wisły w roku 1899 zniszczył prawie doszczętnie plony ogrodowe.

„ „ *IV. Dochody większe* o 82 zł. uzyskane z częściowego zwrotu należytości funduszu szkoły, ściągniętych z płacy emerytalnej byłego dyrektora Romana Bastgena. (LW. 64.406|1899).

„*Dotacya z funduszu krajowego*“ *mniejsza* o 3.667 zł. w miarę potrzeby pokrycia niedoboru, zatem i wynik *korzystniejszy* o tę kwotę od budżetu.

9. Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie.

Stan majątku z końcem roku 1899.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Należytości czynne z lat ubiegłych zł.	ct.	czynne z roku bieżącego zł.	ct.	bierne z lat ubiegłych zł.	ct.	bierne z roku bieżącego zł.	ct.
		DOCHODY.								
II.	2	Opłaty za utrzymanie .	—	—	160	—	—	—	—	—
IV.	5	Należytość funduszu szkoły od byłego dyrektora Romana Bastgena .	—	—	554	40	—	—	—	—
		Razem .		—	714	40	—	—	—	—
		Czysty **stan czynny**	—	—	714	40	—	—	—	—

LW. 32.348/1900.

10. Folwark w Czernichowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Sumaryusz	Wynikłości z roku 1899. zł.	Wynikłości z roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości mniejsze *większe* zł.
		Wydatki.				
I.	1-13	Wydatki na gospodarstwo { zwyczajne	3.042	22	3.530	488
		nadzwyczajne	**750**	—	**750**	—
II.	14-16	Las i plantacye wikla	1.179	53½	1.180	—
III.	17	Utrzymanie brzegów Wisły	139	48	170	30
IV.	18	Podatki i daniny	317	39½	600	283
V.	19	Spłata kapitałów i odsetek dłużnych	303	51	304	—
VI.	20	Rozmaite nieprzewidziane	1.098	52½	200	*898*
						898
		Razem { zwyczajne	6.080	66½	5.984	801
		nadzwyczajne	**750**	—	**750**	—
						898
		Suma wydatków	6.830	66½	6 734	801
—	—	Nadwyżka dochodów	65	03	1.036	971
						1.772
		Suma wszystkich wydatków	6.895	69½	7.770	*898*
						874
		Dochody.				
I.	1—5	Z gospodarstwa	2.434	67½	3.450	1.015
II.	6, 7	Z lasu i wikla	3.741	02	3.700	*41*
III.	8	Z pieca wapiennego	500	—	550	50
IV.	9, 10	Lądowe i olborne	92	25	70	*22*
—	—	Rozmaite	127	75	—	*128*
						1.065
		Suma dochodów	6.895	69½	7.770	*191*
						— 874

Wydatki.

10. Folwark w Czernichowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze *więcej* zł.
		Wydatki.				
I.		**Wydatki na gospodarstwo.**				
	1	Płace i zasługi: *a*) Nauczyciel-instruktor za administracyę folwarkiem . . 200 zł. — ct. *b*) służba folwarczna (zasługa i ordynarya) . . . . 923 „ 20 „	1.123	20	1.400	277
	2	Najem robotnika: *a*) do gospodarstwa folwarcznego . *zwycz.* 567 zł. 40 ct. *nadzwycz.* — zł. — ct. *b*) do chmielarni: *α*) zawiadowca chmielarni . . 50 „ — „ — „ — „ *β*) roboty przy chmielarni . . 148 „ 81 „ 100 „ — „				
		Suma pozycyi 2. { zwyczajne . . **nadzwyczajne** .	766 **100**	21 —	800 **100**	34 —
	3	Dokupno i zmiana nasienia	200	—	200	—
	4	„ nawozów dopełniających . . .	130	60	200	69
	5	„ słomy i karmy	440	10	400	*40*
	6	„ pary wołów, **nadzwyczajne** . .	**300**	—	**300**	—
	7	Inwentarz użytkowy (naprawa uprzęży) . .	99	89	100	—
	8	Utrzymanie budynków folwarcznych . . .	88	24	100	12
	9	Naprawa narzędzi i sprzętów	100	—	100	—
	10	Drenowanie pól, zwanych „Stawisko“ na Zakowcu, **nadzwyczajne**	**350**	—	**350**	—
	11	Utrzymanie rowów	46	52	100	53
	12	Zabezpieczenie od pożaru i gradobicia . .	28	40	90	62
	13	Światło i smarowidło	19	06	40	21
						528
		Razem . { zwyczajne . **nadzwyczajne** .	3.042 **750**	22 —	3.530 **750**	*40* —
		Suma rubryki I .	3.792	22	4.280	528 *40*
						← 488
II.		**Las i plantacya wikla.**				
	14	Służba, roboty i zalesienie	679	99½	680	—
	15	Utrzymanie wikli i uzupełnienie plantacyi . .	249	54	250	—
	16	Wynagrodzenie ogrodnika	250	—	250	—
		Suma rubryki II. .	1.179	53½	1.180	—
III.	17	**Utrzymanie brzegów Wisły**	139	48	170	— 30
IV.	18	**Podatki i daniny**	317	39½	600	— 283

Wydatki. 10. Folwark w Czernichowie

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899 zł.	Wydatki w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
V.		**Spłata kapitałów i odsetek dłużnych.**				
	19	Bankowi krajowemu we Lwowie VI. i VII. rata wraz z 4% odsetkami od pożyczki 13.000 koron .	303	51	304	—
VI.	20	**Rozmaite nieprzewidziane**	1.098	52½	200	+ *898*
	—	**Nadwyżka dochodów**	65	03	1.036	— 971

Uzasadnienie różnic

Do rubr. *I. poz. 1. Wydatek mniejszy* o 277 zł. z powodu przejściowego zmniejszenia służby folwarcznej o jednego parobka.

„ „ *I. poz. 2. Wydatki mniejsze* o 34 zł., nie dające się ściśle naprzód obliczyć, a zależne od wysokości wynagrodzenia robotnika przynajmywanego.

„ „ *I. poz. 4. Wydatek mniejszy* o 69 zł. wedle potrzeby.

„ „ *I. poz. 5. Wydatek większy* o 40 zł., gdyż z powodu zniszczenia pól przez wylewy Wisły okazała się potrzeba zakupna większej ilości paszy i karmy dla bydła.

„ „ *I. poz. 8, 11., 12. i 13. Wydatki* w ogóle *mniejsze* o 148 zł. wedle rzeczywistej potrzeby w tym roku.

„ „ *III. Wydatek mniejszy* o 30 zł. wedle potrzeby.

„ „ *IV. Wydatek mniejszy* o 283 zł. stosownie do wymiaru c. k. urzędu podatkowego i wysokości opłaconych datków konkurencyjnych.

„ „ *V.* Z pożyczki zaciągniętej w pierwotnej kwocie 6.500 zł. (13.000 koron) pozostała z końcem roku 1899 niespłacona reszta w kwocie 6.400 zł. 74½ ct.

„ „ *VI.* W sumie wydatków w kwocie 1.098 zł. 52½ ct. mieszczą się następujące pozycye:

a) Wydatki rozmaite w kwocie 235 zł. 16 ct. na które kredyt budżetem wyznaczony wynosił 200 zł., z porównania okazuje się więc właściwe *przekroczenie* tej rubryki o 35 zł. 16 ct., spowodowane naprawą kieratu kosztem 40 zł.

b) Nieprelimiowane koszta naprawy wałów nad Wisłą zniszczonych wylewami w kwocie 530 zł. 24½ ct., znajdujące zupełne pokrycie w wykazanej należytości czynnej. (LW. 61·765/99).

c) Nieprelimiowa nadwyżka wydatków na gospodarstwo w kwocie 333 zł. 12 ct., jak wyjaśnienie do rubryki I. poz. 1. dochodów.

„*Nadwyżka dochodów*“ *mniejsza* o 971 zł., a to: wydatki większe o 97 zł., dochody mniejsze o 874 zł., wynik zatem ogólny *niekorzystniejszy* od budżetu o kwotę, jak wyżej 971 zł.

Dochody. 10. Folwark w Czernichowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	Dochody w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze większe zł.
		Dochody.				
I.		**Z gospodarstwa.**				
	1	Ze sprzedaży płodów rolnych i chmielarni	—	—	1.200	1.200
	2	Ze sprzedaży płodów zwierzęcych:				
		a) krowiarnia . . . 1.265 zł 11½ ct.				
		b) nierogacizna . . 208 „ 50 „	1.473	61½	1.400	*74*
	3	Z wynajętych ról i pastwisk	520	50	500	*20*
	4	Za wynajęte konie	440	56	300	*141*
	5	Za nawóz stajenny do ogrodów	—	—	50	50
						1.250
		Suma rubryki I .	2.434	67½	3.450	*235*
						— 1.015
II.		**Z lasu i wikla.**				
	6	Ze sprzedaży drzewa opałowego i budulcowego .	1.385	02	1.200	*185*
	7	Z wikla i trawy wśród wikla	2.356	—	2.500	144
						185
		Suma rubryki II. .	3.741	02	3.700	144
						+ *41*
III.	8	**Z pieca wapiennego**	500	—	550	— 50
IV.		**Lądowe i olborne.**				
	9	Z lądowego	—	—	10	10
	10	Olborne za łamanie kamienia . . .	92	25	60	*32*
						32
		Suma rubryki IV. .	92	25	70	10
						+ *22*
—	—	**Rozmaite nieprzewidziane**	127	75	—	+ *128*

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. I. poz. 1. Na dochody tej pozycyi składają się każdego roku wpływy w gotówce ze sprzedanych płodów rolnych i chmielarni, tudzież remanent tychże płodów obliczony wedle stanu i wartości z dniem 31. grudnia. Remanentem tym, pobranym w dochód jednego roku, obciąża się dochody tej pozycyi w następnym roku, zapisując go jako wydatek korelatywny, znajdujący znowu pokrycie we wpływach ze sprzedaży i ewentualnie w zapasach z końcem roku.

W ten sposób remanentem obliczonym z końcem roku 1898 — w kwocie 2.676 zł. 83 ct. obciążono dochód tej pozycyi na początku roku 1899.

10. Folwark w Czernichowie.

Z powodu wylewów Wisły w tymże roku, które prawie doszczętnie zniszczyły nadbrzeżne pola i łąki, zapasy z końcem roku 1899 przedstawiały już tylko wartość w kwocie . . . . . 1.173 zł. 24½ ct.
a doliczając do tego dochody, uzyskane ze sprzedaży płodów w ciągu r. 1899, w kwocie 1.170 „ 46½ „ 2.343 zł. 71 ct.
przeniesiono pozostałą *niepokrytą nadwyżkę* korelatywnych *wydatków* w kwocie . . . . . 333 zł. 12 ct.
dla wyrównania rachunku na wydat i nieprzewidziane. (Obacz rubr. VI. poz. 20 wydatków.)
A gdy ze sprzedaży płodów rolnych i chmielarni preliminowano dochody w kwocie . . . . . 1.200 „ — „
okazuje się z porównania wynik *niekorzystniejszy* od budżetu o . 1.533 zł. 12 ct.

Do rubr. I. poz. 2. Dochody większe o 74 zł., zależne od mleczności krów i korzystniejszej sprzedaży przychowku.

„ „ *I. poz. 3. Dochody* wynosiły w tym roku 570 zł. 50 ct., zatem były *większe* w rzeczywistości o 70 zł. 50 ct., gdyż wydzierżawiono łąkę kłokoszyńską pojedyńczemi parcelami, co wpłynęło na uzyskanie wyższego czynszu. Gdy jednak wskutek wylewów Wisły i zamulenia łąk przyznano włościanom opust z czynszów w kwocie 50 zł., okazał się w rezultacie dochód *większy* tylko o 20 zł. 50 ct.

„ „ *I. poz. 4. Dochód większy* o 141 zł. wedle rzeczywistych wpływów.

„ „ *I. poz. 5.* Dochodu nie było żadnego, zużyto bowiem nawóz na pola folwarczne.

„ „ *II. poz. 6. Dochód większy* o 185 zł. wskutek wyrobu i sprzedaży znaczniejszej ilości materyału budowlanego.

„ „ *II. poz. 7. Dochód mniejszy* o 144 zł. stosownie do wysokości czynszu dzierżawnego oznaczonego kontraktem zawartym z dzierżawcą na lat 10.

„ „ *III. Dochód mniejszy* o 50 zł., gdyż z powodu podrożenia węgla i płacy robotnika oraz z powodu przerwy komunikacyi wskutek powodzi — przyznano dzierżawcy opust z czynszu za rok 1899 w kwocie 50 zł. (LW. 84.661/99.)

„ „ *IV. poz. 9.* Dochodu nie było z powodu oddania dzierżawcy pieca wapiennego — dotyczącego placu bezpłatnie na skład węgli.

„ „ *IV. poz. 10. Dochód większy* o 32 zł. stosownie do większej ilości wyłamanego kamienia.

„Rozmaite“. Dochód budżetem nieprzewidziany z rozmaitych wpływów przypadkowych.

Stan majątku z końcem roku 1899.

Liczba rub.	Liczba poz.	Poszczególnienie	Pozostałe należytości czynne z lat ubiegłych		Pozostałe należytości czynne z roku bieżącego		Pozostałe należytości bierne z lat ubiegłych		Pozostałe należytości bierne z roku bieżącego	
budżetu										
		Wydatki.								
II.	14	Zwrot tantyem od Remina	—	—	85	43	—	—	—	—
IV.	18	Prestacya drogowa . .	—	—	—	—	2	40	—	—
V.	19	Bankowi krajowemu we Lwowie spłata pożyczki .	—	—	—	—	6.400	74½	—	—
VI.	20	Fundusz krajowy zwrot kosztów naprawy wału nad Wisłą . . .	—	—	530	24½	—	—	—	
		Dochody.								
I.	5	Zwrot za wynajęte konie .	—	—	6	—	—	—	—	—
		Razem .	—	—	621	67½	6.403	14½	—	—
		W porównaniu ze stanem biernym . . .	—	—	—	—	621	67½	—	—
		Czysty stan **bierny** .	—	—	—	—	5.781	47	—	—

LW. 32.349/1900.

Wydatki. 11. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Horodence.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze większe zł.
		Wydatki.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Nauczyciel do nauk fachowych i kierownik, płaca z dodatkiem aktywalnym	1.300	—	1.440	140
	2	Nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych, płaca i dodatek aktywalny	1.100	—	1.100	—
	3	Instruktor do robót ręcznych i dozorca uczniów, płaca	300	—	600	300
	4	Nauczyciel do nauk element. płaca i dodatek aktyw.	550	—	550	—
	5	Katecheta obrz. łać. i gr. kat.	300	—	300	—
		Suma rubryki I. .	3.550	—	3.990	— 440
II.		**Koszta administracyi.**				
	6	Zarząd: *a)* pomoc kancelaryjna . . 120 zł. — ct. *b)* koszta kancelaryjne . . 101 „ 59 „ *c)* sługa szkolny i stróż nocny . 290 „ 40 „	511	99	520	8
	7	Opał	694	14	700	6
	8	Oświetlenie	152	34	150	*2*
	9	Utrzymanie budynków { zwyczajne . .	303	40	300	*3*
		{ **nadzwyczajne** . .	**201**	**64**	**200**	*2*
	10	Sprzęty i ruchomości { zwyczajne . .	148	50	150	1
		{ **nadzwyczajne.** . .	**146**	**48**	**150**	3
	11	Utrzymanie koni do posług administracyjnych { zwyczajne . .	394	36	400	6
		{ **nadzwyczajne** .	**200**	—	**200**	—
	12	Podatek od gruntu szkolnego	25	86	30	4
		Razem { zwyczajne .	2.230	59	2.250	25 *5*
		{ **nadzwyczajne** .	**548**	**12**	**550**	3 *2*
		Suma rubryki II. .	2.778	71	2.800	28 *7*
						— 21
III.		**Utrzymanie uczniów.**				
	13	Stołowanie	4.627	88		
	14	Odzież, pościel i pranie	1.441	55	6.000	*69*
	15	Lekarz i apteka	183	50½	150	*34*
	15	Uczeń praktykant	112	50	150	38
		Suma rubryki III. .	6.365	43½	6.300	*103* 38
						+ *65*
		Do przeniesienia { zwyczajne .	12.146	02½	12.540	503 *108*
		{ **nadzwyczajne** .	**548**	**12**	**550**	3 *2*

Wydatki. 11. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Horodence.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
		Z przeniesienia { zwyczajne .	12.146	02½	12.540	503 *108*
		Z przeniesienia { **nadzwyczajne** .	**548**	**12**	**550**	3 *2*
IV.		**Potrzeby naukowe.**				
	17	Przybory do nauki i pisania dla uczniów (książki, papier, zeszyty i t. p.)	119	83	120	—
	18	Środki naukowe:				
		a) modele, maszyny, narzędzia i inne przyrządy do demonstracyi . . . 149 zł. 04 ct.				
		b) biblioteka i czytelnia . . 81 „ 58 „				
		c) ogród szkolny (nasiona, okazy roślin, nawozy i t. p.) . . 109 „ 56 „	340	18	330	*10*
	19	Ogródki doświadczalne do uprawy tytoniu . .	19	96	20	—
	20	Wycieczki z uczniami	25	33	50	25
		Suma rubryki IV. .	505	30	520	25 *10*
						— 15
V.		**Kursy specyalne.**				
	21	Kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej: zwyczajne	50	—	50	—
		nadzwyczajne	**50**	—	**50**	—
	22	Kurs mleczarstwa	50	—	50	—
	23	„ uprawy tytoniu	—	70	60	59
		Razem { zwyczajne . .	100	70	160	59
		Razem { **nadzwyczajne** .	**50**	—	**50**	—
		Suma rubryki V.	150	70	210	59
VI.	24	**Rozmaite nieprzewidziane**	60	13	50	+ 10
		Razem { zwyczajne . .	12.812	15½	13.270	587 *128*
		Razem { **nadzwyczajne** .	**598**	**12**	**600**	3 *2*
		Suma wydatków . .	13.410	27½	13.870	590 *130*
						— 460

11. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Horodence.

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. I. poz. 1. Wydatek mniejszy o 140 zł., gdyż kierownika zastępował w roku 1899 nauczyciel pomocniczy z mniejszymi poborami (LW. 49.919/97).

„ „ *I. poz. 3. Wydatek mniejszy* o 300 zł., wskutek *intercalare.*

„ „ *II. Wydatki* ogółem *mniejsze* o 21 zł., poczynione ściśle wedle niezbędnej potrzeby.

„ „ *III. poz. 13 i 14 Wydatki* nieznacznie tylko *większe* o 69 zł., pomimo, że preliminowano koszta utrzymania 40 uczniów, a było ich w roku 1899 przeciętnie 45.

„ „ *III. poz. 15. Wydatek większy* o 34 zł., zależny od stanu zdrowotności uczniów.

„ „ *III. poz. 16. Wydatek mniejszy* o 38 zł., wskutek *intercalare.*

„ „ *IV. i V. Wydatki* ogółem *mniejsze* o 74 zł., przy uwzględnieniu rzeczywistych potrzeb w tym roku.

„ „ *VI. Wydatek większy* o 10 zł., spowodowany zakupnem pierza na poduszki do pokoju gościnnego za 19 zł. 10 ct.

Dochody.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się dochody mniejsze *większe* zł.
		Dochody.				
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** . .	3.000	—	3.000	—
II.	2	**Opłaty na utrzymanie uczniów:**				
		a) Rada powiatowa horodeńska 450 zł. — ct.				
		b) Gmina miasta Horodenki . 350 „ — „				
		c) Uczniowie samopłacący . 250 „ 18 „	1.050	18	550	+ *500*
III.	3	**Dochód z ogrodu szkolnego** i z ogródka doświadczalnego tytoniowego	235	91	120	+ *116*
		Razem .	4.286	09	3.670	*616*
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego** . . .	9.124	18½	10.200	1.076
		Suma dochodów .	13.410	27½	13.870	1.076 *616*
						— 460

11. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Horodence.

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. II. Dochód większy o 500 zł. z powodu uiszczenia należytości zaległej od gminy miasta Horodenki (250 zł.), nadto wpłynęły nieprelimiowane opłaty za 2 uczniów w kwocie 250 zł. 18 ct.

„ „ *III. Dochód większy* o 116 zł., z powodu pomyślniejszych zbiorów, z ogrodu szkolnego.

„*Dotacya z funduszu krajowego*“. *Wynikłość mniejsza* o 1.076 zł. w miarę potrzeby pokrycia niedoboru.

Wykaz należytośoi z końoem roku 1899.

Stan czynny . . . . . — zł. — ct.
Stan bierny . . . . . — „ — „

Wartość realności zarachowano przy funduszu krajowym.

LW. 26.165|1900.

Wydatki. 12. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Jagielnicy.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wydatki mniejsze wyższe zł.
		WYDATKI.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Nauczyciel do nauk fachowych i kierownik, płaca z dodatkami	2.040		2.040	—
	2	Nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych płaca z dodatkami	1.300	—	1.300	—
	3	Instruktor do robót ręcznych i dozorca uczniów, płaca	577	40	600	22
	4	Nauczyciel do nauk elementarnych, płaca i dodatek aktywalny	550	—	550	—
		remuneracya za naukę pszczelnictwa i sadownictwa, **nadzwyczajne**	**100**	—	**100**	—
	5	Katecheta obrz. łać. i gr. kat.	250	—	250	—
		Razem { zwyczajne	4.717	40	4.740	22
		Razem { **nadzwyczajne**	**100**	—	**100**	—
		Suma rubryki I.	4.817	40	4.840	— 22
II.		**Koszta administracyi.**				
	6	Zarząd: *a*) pomoc kancelaryjna 120 zł. — ct. *b*) koszta kancelaryjne, inseraty druki i portorya 40 zł. $56^1/_2$ ct. *c*) sługa szkolny i stróż nocny 242 „ 50 „	403	$06^1/_2$	520	117
	7	Opał	600	—	600	—
	8	Oświetlenie	71	$87^1/_2$	100	28
	9	Utrzymanie budynków { zwyczajne	135	14	350	15
		Utrzymanie budynków { **nadzwyczajne**	**220**	—	**220**	—
	10	Sprzęty i ruchomości	160	$20^1/_2$	200	40
						185
		Razem { zwyczajne	1.600	$28^1/_2$	1.700	15
		Razem { **nadzwyczajne**	**220**	—	**220**	—
						185
		Suma rubryki II.	1.820	$28^1/_2$	1.990	15
						— 170
III.		**Utrzymanie uczniów.**				
	11	Stołowanie	2.905	$19^1/_2$		
	12	Odzież, pościel i pranie	1.844	$67^1/_2$	5.550	800
	13	Lekarz i apteka	150	$02^1/_2$	200	50
		Suma rubryki III.	4.899	$89^1/_2$	5.750	—850
						1.057
		Do przeniesienia { zwyczajne	11.217	58	12.260	15
		Do przeniesienia { **nadzwyczajne**	**320**	—	**320**	—

Wydatki. 12. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Jagielnicy.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wydatki mniejsze większe zł.
		Z przeniesienia { zwyczajne .	11.217	58	12.260	1.057 / *15*
		{ **nadzwyczajne** .	**320**	—	**320**	—
IV.		**Potrzeby naukowe.**				
	14	Przybory do nauki i pisania dla uczniów . .	62	44½	100	38
	15	Środki naukowe: *zwycz.* *nadzw.*				
		a) modele, maszyny, narzędzia i i inne przyrządy do demonstracyi i ćwiczeń praktyczn. 119·92 157·32½				
		b) biblioteka i czytelnia . 99·75½ —·—				
		c) ogród szkolny . . —·— —·—				
		Suma pozycyi 15. { zwyczajne . .	219	67½	270	50
		{ **nadzwyczajne** .	**157**	**32½**	**190**	33
	16	Ogródki doświadczalne do uprawy tytoniu . .	—	—	20	20
	17	Wycieczki z uczniami	—	—	50	50
		Razem { zwyczajne .	282	12	440	158
		{ **nadzwyczajne** .	**157**	**32½**	**190**	33
						158
		Suma rubryki IV. .	439	44½	630	33
						— 191
V.		**Kursy specyalne.**				
	18	Kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej . .	50	—	50	—
	19	„ uprawy i suszenia tytoniu	100	—	100	—
		Suma rubryki V. .	150	—	150	—
VI.	20	**Gospodarstwo:**				
		a) Wydatki na gospodarstwo . 3.931 zł. 36 ct.				
		b) Czynsz dzierżawny za grunta, odstąpione szkole przez skarb jagielnicki . . . 50 „ — „	3.981	36	1.600	+ *2.381*
VII.	21	**Rozmaite nieprzewidziane**	49	57	50	—
						2.396
		Razem { zwyczajne .	15 680	63	14.500	1.215
		{ **nadzwyczajne** .	**477**	**32½**	**510**	33
						2.396
		Suma wydatków .	16.157	95½	15.010	1.248
						+ *1.148*

12. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Jagielnicy.

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. I. poz. 3. Wydatek mniejszy o 22 zł., wskutek *intercalare.*
„ „ *II. Wydatki* w ogóle *mniejsze* o 170 zł. wedle rzeczywistej potrzeby w tym roku.
„ „ *III. poz. 11. i 12. Wydatki mniejsze* o 800 zł., zależne od cen artykułów żywności do kuchni, prowadzonej we własnym zarządzie.
„ „ *III. poz. 13. Wydatek mniejszy* o 50 zł., zależny od stanu zdrowotności uczniów.
„ „ *IV. Wydatki* w ogóle *mniejsze* o 191 zł. przy zastosowaniu koniecznych tylko potrzeb w roku 1899.
„ „ *VI Wydatki większe* o 2.381 zł. Obacz wyjaśnienie do rubr. II. dochodów.

Dochody.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	Dochody w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się dochody mniejsze *większe* zł.
		Dochody.				
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** . .	3.000	—	3.000	—
II.	2	**Dochody z gospodarstwa:**				
		a) Dochody z gospodarstwa szkolnego . . . . 5.314 zł. 64 ct.				
		b) Zarobek uczniów . . 470 „ 70 „	5.785	34	2.794	+ *2.991*
—	—	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	162	50	—	*163*
		Suma dochodów .	8.947	84	5.794	*3.154*
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego** . . .	7.210	11½	9.216	2.006
		Razem .	16.157	95½	15.010	*3.154* 2.006
						+ 1.148

12. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Jagielnicy.

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. II. Dochody (*większe* od budżetu o 2.991 zł.) wynosiły w tym roku

kwotę	5.785 zł. 34 ct.
Wydatki (obacz rubrykę VI). — kwotę	3.981 „ 36 „
zatem *nadwyżka dochodów* . .	1.803 zł. 98 ct.
a gdy preliminowaną była ta *nadwyżka* w kwocie	1.194 „ — „
z porównania okazuje się wynik *korzystniejszy* od budżetu o . .	609 zł. 98 ct.

„*Rozmaite nieprzewidziane*“. *Dochód nieprelimiowany*, uzyskany z opłaty za utrzymanie uczniów samopłacących i za stypendystę z powiatu buczackiego.

„*Dotacya z funduszu krajowego*“ *Dochód mniejszy* o 2.006 zł. w miarę potrzeby pokrycia niedoboru, a zatem i wynik *korzystniejszy* o tę kwotę od budżetu.

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny	— zł. — ct.
Stan bierny	— „ — „

Wartość gruntów, będących własnością szkoły, wykazano przy funduszu krajowym.

LW. 26.162/1900.

Wydatki. 13. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Kobiernicach.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
		Wydatki.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Nauczyciel do nauk fachowych i kierownik, płaca i dodatek aktywalny	1.440	—	1.440	—
	2	Nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych, płaca i dodatek aktywalny	1.024	92	1.100	75
	3	Instruktor do robót ręcznych i dozorca uczniów, płaca	725		600	*125*
	4	Nauczyciel do nauk elementarnych, płaca i dodatek aktywalny	549	96	550	—
	5	Katecheta obrz. łać., płaca i wydatki z powodu nabożeństwa	195	62	200	4
						125
		Suma rubryki I. .	3.935	50	3.890	79
						+ *46*
II		**Pensye, emerytury i zaopatrzenia.**				
	6	Ziemiański Zygmunt, były nauczyciel, emerytura .	252	—	252	—
III.		**Koszta administracyjne.**				
	7	Zarząd: *a*) pomoc kancelaryjna . . 120 zł. — ct. *b*) koszta kancelaryjne, inseraty, druki i portorya . . . 157 „ 49 „ *c*) sługa szkolny i stróż nocny . 294 „ 70 „	572	19	520	*52*
	8	Opał	390	25	500	110
	9	Oświetlenie	167	31½	120	*47*
	10	Utrzymanie budynków	403	82	300	*104*
	11	Sprzęty i ruchomości	195	23	100	*95*
	12	Utrzymanie koni do posług administracyjnych .	271	38	400	128
						298
		Suma rubryki III. .	2.000	18½	1.940	238
						+ *60*
IV.		**Utrzymanie uczniów.**				
	13	Stołowanie	4.122	55	5.250	*61*
	14	Odzież, pościel i pranie	1.188	21		
	15	Lekarz i apteka	374	10	150	*224*
	16	Uczeń praktykant	21	11	150	129
						285
		Suma rubryki IV. .	5.705	97	5.550	129
						+ *156*
						708
		Do przeniesienia . .	11.893	65½	11.632	446

Wydatki. 13. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Kobiernicach.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wydatki mniejsze *wcześ* zł.
		Z przeniesienia . .	11.893	65½	11.632	*708* 446
V.		**Potrzeby naukowe.**				
	17	Przybory do nauki i pisania dla uczniów . .	175	35	120	*55*
	18	Środki naukowe:				
		a) modele, maszyny, narzędzia i inne przyrządy do demonstracyi i ćwiczeń praktycznych . . . 40 zł. 80 ct.				
		b) biblioteka i czytelnia . 140 „ 67 „				
		c) ogród szkolny . . . 163 „ 89½ „	345	36½	280	*65*
	19	Wycieczki z uczniami	41	74	50	8
		Suma rubryki V. .	562	45½	450	*120* 8
						+ *112*
VI.		**Kursy specyalne.**				
	20	Kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej . .	27	20	50	23
	21	Kurs mleczarstwa	49	30	50	—
		Suma rubryki VI. .	76	50	100	— 23
VII.	22	**Gospodarstwo:**				
		a) Wydatki na gospodarstwo . 5.936 zł. 23 ct.				
		b) Czynsz dzierżawny:				
		α) za folwark z inwentarzem . . 804 zł. 12 ct.				
		β) za wynajętą ubikacyę na mleczarnię . 50 „ — „				
		γ) za wynajęte mieszkanie dla służby . 60 „ — „ 914 „ 12 „	6.850	35	3.468	*3 382*
	23	Drenowanie pól, **nadzwyczajne**	**756**	—	**756**	—
		Razem { zwyczajne .	6.850	35	3.468	*3·382*
		Razem { **nadzwyczajne** .	**756**	—	**756**	—
		Suma rubryki VII. .	7.606	35	4.224	+ *3.382*
VIII.	24	**Rozmaite nieprzewidziane**	97	26½	50	+ *47*
		Razem { zwyczajne .	19.480	22½	15.700	*4.257* 477
		Razem { **nadzwyczajne** .	**756**	—	**756**	—
		Suma wydatków .	20.236	22½	16 456	*4.257* 477
						+ *3 780*

13. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Kobiernicach.

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. *I. poz. 2. Wydatek mniejszy* o 75 zł. z powodu, że od dnia 1. października 1899 obowiązki nauczyciela fachowego objął Stanisław Dzierzbicki, pobierający mniejszą płacę. (LW. 41.623|99).

„ „ *I. poz. 3. Wydatek większy* o 125 zł., spowodowany przyznaniem odprawy w kwocie 150 zł. uwolnionemu od obowiązków instruktorowi Remerowi z dniem 15. grudnia 1899. (LW. 82.729|99).

„ „ *I. poz. 5. Wydatek mniejszy* o 4 zł., wedle potrzeby.

„ „ *III. poz. 7. Wydatki* wogóle *większe* o 52 zł., spowodowane znaczniejszym przykupnem przyborów kancelaryjnych, oraz kosztami ogłoszeń.

„ „ *III. poz. 8. Wydatek mniejszy* o 110 zł, wedle rzeczywistej potrzeby w tym roku.

„ „ „ „ *9.* „ *większy* o 47 zł, wedle rzeczywistej potrzeby w tym roku.

„ „ „ „ *10.* „ „ o 104 zł., spowodowany kosztami reparacyi i adaptacyi mieszkań nauczycieli i internatu.

„ „ *III. poz. 11. Wydatek większy* o 95 zł., poniesiony na uzupełnienie zniszczonych naczyń do kuchni, sprawienie 2 łóżek i szafek nocnych, naprawę i pomalowanie stołków, tudzież na reparacyę powozu.

„ „ *III. poz. 12. Wydatek mniejszy* o 128 zł. stosownie do potrzeby.

„ „ *IV. poz. 13. i 14. Wydatki* w ogóle nieznacznie *większe* o 61 zł., wedle koniecznych potrzeb.

„ „ *IV. poz. 15. Wydatki* tej pozycyi *przekroczone* o kwotę 224 zł., powstały wskutek kilku cięższych wypadków słabości.

„ „ *IV. poz. 16. Wydatek mniejszy* o 129 zł., wskutek *intercalare.*

„ „ *V. Wydatki* w ogóle *większe* o 112 zł., poniesione na przykupno atlasów, map ściennych i książek bibliotecznych, oraz spowodowane większymi wkładami na ogród. Te ostatnie wydatki jednak znajdują zupełne pokrycie w dochodach rubr. III., które większe są od preliminowanych o 79 zł.

„ „ *VI. poz. 20. Wydatek mniejszy* o 23 zł. wedle potrzeby.

„ „ *VII. poz. 22. Wydatki większe* o 3.382 zł., z powodów, jak wyjaśnienie do rubryki IV. dochodów.

„ „ *VIII. Wydatek większy* o kwotę 47 zł., gdyż wypłacono zasiłek nauczycielowi Dzierzbickiemu w kwocie 40 zł. na koszta przesiedlenia z Bereźnicy do Kobiernic. (LW. 64.248|99).

Dochody. 13. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Kobiernicach.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze *większe* zł.
		Dochody.				
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa**	3.000	—	3.000	—
II.	2	**Opłaty na utrzymanie uczniów**	631	55	700	— 68
III.	3	**Dochód z pola i ogrodu szkolnego**	139	39½	60	+ *79*
IV.	4	**Dochody z gospodarstwa:**				
		a) Dochód z dzierżawy folwarku 3 950 zł. 71 ct.				
		b) Zarobek uczniów 420 „ — „	4.370	71	4.288	+ *83*
—	—	**Rozmaite nieprzewidziane**	54	16	—	+ *54*
						216
		Suma dochodów	8.195	81½	8.048	68
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego**	12.040	41	8.408	*3.632*
						3.848
		Razem	20.236	22½	16.456	68
						+ *3.780*

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. II. Dochody mniejsze o 68 zł. wskutek nieuiszczenia opłaty przez Radę powiatową krakowską, gdyż w tym roku nie było żadnego ucznia z powiatu krakowskiego (LW. 9509/900).

„ „ *III. Dochód większy* o 79 zł. z powodu sprzedaży większej ilości chmielu.

„ „ *IV. Dochody* z gospodarstwa *większe* o 83 zł., wynosiły ogółem

w r. 1899 kwotę	4.370 zł. 71 ct.
Wydatki na gospodarstwo (jak rubr. VII. poz. 22).	6.850 „ 35 „
zatem *nadwyżka wydatków*	2.479 zł. 64 ct.
a gdy preliminowaną była *nadwyżka* dochodów w kwocie	820 „ — „
okazuje się wynik *niekorzystniejszy* od budżetu o	3.299 zł. 64 ct.

Niekorzystny wynik gospodarstwa tłómaczy się nieoględną gospodarką byłego kierownika zakładu.

13. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Kobiernicach.

„*Rozmaite*“ *Dochód* budżetem *nieprzewidziany* uzyskany z częściowego zwrotu należytości od byłego kierownika, oraz z innych drobnych wpływów. Resztę należytości w kwocie 278 zł. 61 ct. przypadającej do zwrotu od Dra Pawłowskiego odpisano (LW. 44.499/99).

„*Dotacya z funduszu krajowego*“. *Dochód większy* o 3.632 zł. w miarę potrzeby pokrycia niedoboru, który powstał głównie z powodu niekorzystnych wyników gospodarstwa folwarcznego.

Wykaz należytości z końcem roku 1899.

Stan czynny.

Należytości czynne:	Opłaty na utrzymanie uczniów (rubr. II. doch.) . . .	225 zł.
Stan bierny		— „
	Czysty stan czynny . . .	225 zł.

LW. 21.316/1900.

Wydatki. 14. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Bereźnicy.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	et.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
		Wydatki.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Nauczyciel do nauk fachowych i kierownik, płaca z dodatkiem aktywalnym	1.440	—	1.440	—
	2	Nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych, płaca z dodatkiem aktywalnym	1.099	92	1.110	—
	3	Instruktor do robót ręcznych i dozorca uczniów, płaca	650	—	600	*50*
	4	Nauczyciel do nauk elementarnych, płaca z dodatkiem aktywalnym	549	98	550	—
	5	Katecheta obrz. łać. i gr kat.	456	—	480	24
		Suma rubryki I. .	4.195	90	4.170	*50* 24
						+ *26*
II.		**Pensye, emerytury i zaopatrzenia.**				
	6	Cisło Eleonora, wdowa po nauczycielu: emerytura . . . . . 600 zł. dodatek na wychowanie 4-ga dzieci 240 „	840	—	780	+ *60*
III.		**Koszta administracyjne.**				
	7	Zarząd: *a*) pomoc kancelaryjna . . 120 zł. — ct. *b*) koszta kancelaryjne . . 86 „ 82 „ *c*) sługa szkolny i stróż nocny . 279 „ 38 „	486	20	520	34
	8	Opał	523	65	600	*76*
	9	Oświetlenie	183	81½	120	*64*
	10	Utrzymanie budynków { zwyczajne . .	326	94	200	*127*
		{ **nadzwyczajne** . .	**298**	**68**	**300**	1
	11	Sprzęty i ruchomości	83	32	100	17
	12	Utrzymanie koni do posług administracyjnych .	396	12	350	*46*
	13	Asekuracya i podatek	99	27	140	41
		Razem { zwyczajne .	2.099	31½	2.030	*237* 168
		{ **nadzwyczajne** .	**298**	**68**	**300**	1
		Suma rubryki III. .	2.397	99½	2.330	*237* 169
						+ *68*
		Do przeniesienia { zwyczajne .	7.135	21½	6.980	192 *347*
		{ **nadzwyczajne**	**298**	**68**	**300**	1

Wydatki. 14. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Bereźnicy.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
		Z przeniesienia { zwyczajne .	7.135	21½	6.980	192 *347*
		nadzwyczajne .	**298**	**68**	**300**	1
IV.		**Utrzymanie uczniów.**				
	14	Stołowanie	3.227	08½	5.400	991
	15	Odzież, pościel i pranie	1.181	69½		
	16	Lekarz i apteka	81	55	150	68
	17	Uczeń praktykant	8	40	150	142
		Suma rubryki IV. .	4.498	73	5.700	— 1.201
V.		**Potrzeby naukowe.**				
	18	Przybory do nauki i pisania dla uczniów . .	98	40	120	22
	19	Środki naukowe:				
		a) modele maszyny, narzędzia i inne przyrządy do demonstracyi . 80 zł. 44 ct.				
		b) biblioteka i czytelnia . . 134 „ 22 „				
		c) ogród szkolny . . . . 42 „ 53 „	257	19	280	23
	20	Wycieczki z uczniami	37	80	40	2
		Suma rubryki V. .	393	39	440	— 47
VI.		**Kursy specyalne.**				
	21	Kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej . .	50	—	50	—
	22	„ mleczarstwa	41	—	50	9
		Suma rubryki VI. .	91	—	100	— 9
VII.	23	**Gospodarstwo:**				
		a) Wydatki na gospodarstwo	3.569	47½	1.570	*2.000*
		b) Drenowanie pól, **nadzwyczajne** . . .	**852**	**25**	**840**	*12*
		Razem { zwyczajne .	3.569	47½	1.570	*2.000*
		nadzwyczajne .	**852**	**25**	**840**	*12*
		Suma rubryki VII. .	4.421	72½	2.410	+ *2.012*
VIII.	24	**Rozmaite nieprzewidziane . . . .**	273	15	50	+ *223*
		Razem { zwyczajne . .	15.960	96	14.840	*2.570* 1.449
		nadzwyczajne .	**1.150**	**93**	**1.140**	*12* 1
		Suma wydatków .	17.111	89	15.980	*2.582* 1.450
						+ *1.132*

14. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Bereźnicy.

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. *I. poz. 3. Wydatek większy* o 50 zł., gdyż byłemu instruktorowi Turakiewiczowi uwolnionemu od obowiązków z dniem 30. czerwca 1899, wypłacono pensyę za lipiec tytułem odprawy. (LW. 22.256/99 i 34.202/99).

„ „ *I. poz. 5. Wydatek mniejszy* o 24 zł. zależny od ilości godzin wykładowych.

„ „ *II. Wydatek większy* o 60 zł., gdyż przyznano i wypłacono wdowie po nauczycielu Ciśle dodatek na wychowanie 4go dziecka. (LW. 65.827/97).

„ „ *III. poz. 7 i 8. Wydatki* w ogóle *mniejsze* o 110 zł., stosownie do potrzeby.

„ „ *III. poz. 9. Wydatek większy* o 64 zł., gdyż kredyt okazał się niewystarczający zwłaszcza, że w roku 1899 wydano na naprawę lamp i na przybory do oświetlenia kwotę 25 zł. 67 ct.

„ „ *III. poz. 10. Wydatek większy* o 127 zł., wskutek znaczniejszych zewnętrznych reperacyj budynków, oraz kosztów przestawienia pieca piekarskiego i naprawy pomp do studni w kwocie 74 zł. 08 ct. Przekroczenie wydatków tej pozycyi przyjął Wydział krajowy do wiadomości uchwałą do LW. 78.076/99.

„ „ *III. poz. 11. Wydatek mniejszy* o 17 zł. wedle potrzeby.

„ „ *III. poz. 12 Wydatek większy* o 46 zł., gdyż kredyt okazał się niewystarczający, to też na rok 1900 preliminowano w tej pozycyi więcej o 50 zł.

„ „ *III. poz. 13. Wydatek mniejszy* o 41 zł., zależny od wysokości premii asekuracyjnej i wymierzonego przez Władze skarbowe podatku.

„ „ *IV. Wydatki* w ogóle *mniejsze* o 1.201 zł., preliminowano bowiem koszta utrzymania dla 36 uczniów, a było ich w roku 1899 przeciętnie tylko 32, nadto wskutek *intercalare* przy poz. 17.

„ „ *V. i VI.* Różnice w ogóle nieznaczne w kwocie 56 zł. *na korzyść budżetu* wedle rzeczywistej potrzeby w tym roku.

„ „ *VII. Wydatki* zwyczajne *większe* o 2.000. Obacz wyjaśnienie do rubryki II. dochodów-Na drenowanie pól z kredytu nadzwyczajnego *wydano więcej* o 12 zł., zatem łącznie z wydatkami na ten cel wykazanymi w zamknięciu za rok 1898, kosztowało drenowanie ogółem 2.652 zł. 25 ct.

„ „ *VIII.* W sumie wydatków w kwocie 273 zł. 15 ct. mieszczą się następujące pozycye:

a) wydatki rozmaite w kwocie 66 zł. 34 ct., na które preliminowano 50 zł., zatem przekroczenie wynosi 16 zł. 34 ct., a spowodowane zostało zakupnem przyrządów do gimnastyki,

b) koszta sądownie przyznane A. Kornerowi za dostarczonych 7 worków gipsu i 53 worków próżnych, wraz z kosztami sporu — w kwocie 36 zł. 66 ct. (LW. 3.583/99),

c) koszta zakupna konia w miejsce klaczy, która wskutek wypadku zginęła — w kwocie 122 zł. (LW. 64.253/99), —

d) należytość prawna od darowizny gruntów, oraz wydatek za 2 mapki katastralne — w kwocie 48 zł. 15 ct. (LW. 47.676/99).

Dochody. 14. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Bereźnicy.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	Dochody w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się dochody mniejsze *większe* zł.
		Dochody.				
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** . .	3.000	—	3.000	—
II.	2	**Dochód z gospodarstwa szkolnego** . .	4.726	58½	1.380	+ *3.347*
		Suma dochodów .	7.726	58½	4.380	*3.347*
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego** . . .	9.385	30½	11.600	2.215
		Razem .	17.111	89	15.980	*3.347* 2.215
						+ *1.132*

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. II. Dochody z gospodarstwa *większe* o 3.347 zł., wynosiły w roku 1899 — kwotę . . . . . 4.726 zł. 58½ ct.
Wydatki zwycz. na gospodarstwo (jak rubr. VII. poz. 23*a*) -- kwotę . 3.569 „ 47½ „
zatem *nadwyżka dochodów* . . 1.157 zł. 11 ct.
a gdy preliminowano *niedobór* w kwocie . . . . . 190 „ — „
okazuje się z porównania wynik *korzystniejszy* od budżetu o kwotę . 1.347 zł. 11 ct.
głównie wskutek pomyślnych w tym roku zbiorów.

„*Dotacya z funduszu krajowego*“. *Wynikłość mniejsza* o 2.215 zł. w miarę potrzeby pokrycia niedoboru.

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny . . . . . — zł. — ct.
Stan bierny . . . . . — „ — „

Wartość gruntów i realności zarachowano przy funduszu krajowym.

LW. 26.163|1900.

Wydatki. 15. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Suchodole.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
		Wydatki.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Nauczyciel do nauk fachowych i kierownik, płaca i dodatek aktywalny	1.099	92	1.440	340
	2	Nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych, płaca i dodatek aktywalny	199	98	550	350
	3	Trzeci nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych, płaca i dodatek aktywalny . . .	720	—	880	160
	4	Instruktor do robót ręcznych i dozorca uczniów, płaca	221	58	—	*222*
	5	Nauczyciel do nauk elementarnych, płaca i dodatek aktywalny	550	—	550	—
	6	Katecheta obrz. łać i gr. kat.	100	—	150	50
						900
		Suma rubryki I. .	2 891	48	3.570	*222*
						— 678
II.		**Koszta administracyjne.**				
	7	Zarząd:				
		a) pomoc kancelaryjna . 120 zł. — ct.				
		b) koszta kancelaryjne . 91 „ 91½ „				
		c) sługa szkolny . . 172 „ — „	383	91½	520	136
	8	Opał	503	53	600	96
	9	Oświetlenie	107	39	100	*7*
	10	Utrzymanie budynków	287	52	250	*37*
	11	Sprzęty i ruchomości	73	67	50	*24*
	12	Utrzymanie koni do posług administracyjnych .	349	32	400	51
						283
		Suma rubryki II. .	1.705	34½	1.920	*68*
						— 215
III.		**Utrzymanie uczniów.**				
	13	Stołowanie	1.736	28		
	14	Odzież, pościel i pranie	1.141	25	3.600	723
	15	Lekarz, i apteka	33	81	50	16
		Suma rubryki III. .	2.911	34	3.650	— 739
						1.922
		Do przeniesienia .	7.508	16½	9.140	*290*

Wydatki. 15. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Suchodole.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899 zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
		Z przeniesienia . . .	7.508	16½	9.140	1.922 *292*
IV.		**Potrzeby naukowe.**				
	16	Przybory do nauki i pisania dla uczniów, (książki, papier, zeszyty i t. p.)	78	62	80	1
	17	Środki naukowe:				
		a) modele, maszyny, narzędzia i inne przyrządy do demonstracyi i ćwiczeń praktycznych — zwyczajne	170	—	170	—
		b) biblioteka i czytelnia . . — **nadzwyczajne**	**300**	—	**300**	—
		c) ogród szkolny (nasiona, okazy roślin, nawozy i t. p.) . .				
		Razem { zwyczajne	248	62	250	1
		nadzwyczajne	**300**	—	**300**	—
		Suma rubryki IV. .	548	62	550	— 1
V.		**Kursy specyalne.**				
	18	Kurs mleczarstwa	—	—	50	50
	19	Kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej . . . { zwyczajne	—	—	50	50
		nadzwyczajne	**400**	—	**400**	—
		Razem { zwyczajne	—	—	100	100
		nadzwyczajne	**400**	—	**400**	—
		Suma rubryki V. .	400	—	500	— 100
VI.		**Gospodarstwo:**				
	20	*a*) Wydatki na gospodarstwo { zwyczajne	2.423	44	835	*1.588*
		nadzwyczajne	**1.230**	—	**1.230**	—
		b) Czynsz dzierżawny z gruntów dzierżawionych od gminy	500	—	500	—
		Razem . { zwyczajne	2.923	44	1.335	*1.588*
		nadzwyczajne	**1.230**	—	**1.230**	—
		Suma rubryki VI. .	4.153	44	2.565	+ *1.588*
VII.	21	**Rozmaite nieprzewidziane**	344	12	50	+ *294*
		Razem { zwyczajne	11.024	34½	10.875	*2.172* 2.023
		nadzwyczajne	**1.930**	—	**1.930**	—
		Suma wydatków .	12.954	34½	12.805	*2.172* 2.023
						+ *149*

15. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Suchodole.

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. *I. poz. 1. Wydatek mniejszy* o 340 zł., gdyż obowiązki kierownika pełnił w roku 1899 nauczyciel fachowy z mniejszą płacą.

„ „ *I. poz. 2. Wydatek mniejszy* o 350 zł., gdyż pobory preliminowano w tej pozycyi od 1. lipca 1899, zamianowano zaś nauczyciela pomocniczego od 1. października 1899 zmniejszymi poborami. (LW. 63.058|99).

„ „ *I. poz. 3. Wydatek mniejszy* o 160 zł., ponieważ posadę trzeciego nauczyciela nadano byłemu kierownikowi zwiniętej szkoły uprawy lnu i konopi w Gródku z poborami o rocznych 720 zł. (LW. 47.681|98).

„ „ *I. poz. 4. Wydatek nieprelimiowany* w kwocie 222 zł. na płacę instruktora zamianowanego od 19. sierpnia 1899. (LW. 50.299|99).

„ „ *I. poz. 6. Wydatek mniejszy* o 50 zł., z powodu udzielania nauki religii na II. roku dopiero od 1. lipca 1899.

„ „ *II. poz. 7. Wydatki mniejsze* o 136 zł. wedle potrzeby w tym roku.

„ „ *II. poz. 8. Wydatek mniejszy* o 96 zł.
„ „ *II. poz. 9. Wydatek większy* o 7 zł. } ściśle wedle potrzeby.

„ „ *II. poz. 10. Wydatek większy* o 37 zł. usprawiedliwiony potrzebą zakupna większej ilości środków desinfekcyjnych. (LW. 6.603|90).

„ „ *II. poz. 11. Wydatek większy* o 24 zł., gdyż przyzwolony kredyt w kwocie 50 zł. okazał się niewystarczającym i z tego powodu na rok 1900 preliminowano w tej pozycyi więcej o 50 zł.

„ „ *II. poz. 12. Wydatek mniejszy* o 51 zł. wedle potrzeby.

„ „ *III. Wydatki* w ogóle *mniejsze* o 739 zł., gdyż preliminowano koszta utrzymania 24 uczniów, a w roku 1899 było ich przeciętnie tylko 17.

„ „ *IV.* Nadzwyczajny kredyt w kwocie 300 zł. przeniesiono do rachunku roku 1900. (LW. 8.528|900).

„ „ *V.* Wydatków zwyczajnych w tym roku nie było.

„ „ *VI. Wydatki* zwyczajne *większe* o 1.588 zł. znajdujące zupełne pokrycie w większych dochodach z gospodarstwa. (Obacz wyjaśnienie do rubryki II. dochodów).

„ „ *VII.* W sumie wydatków w kwocie 344 zł. 12 ct. mieszczą się następujące koszta:

a) Wydatki rozmaite w kwocie 48 zł. 78 ct. na które kredyt budżetem wyznaczony wynosił 50 zł., z porównania okazuje się różnica drobna w kwocie 1 zł. 22 ct. na korzyść budżetu.

b) Koszta przesiedlenia rodziny zastępcy kierownika Bielskiego z Krakowa do Suchodołu w kwocie 223 zł. 44 ct., oraz koszta przeniesienia zastępcy nauczyciela fachowego z Kobiernic do Suchodołu w kwocie 71 zł. 90 ct. (LW. 55.602|99 i 87.424|99).

Dochody. 15. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Suchodole.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się dochody mniejsze *większe* zł.
		Dochody.				
I.		**Subwencye.**				
	1	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa . . .	3.000	—	3.000	—
	2	Rada powiatowa krośnieńska 3 stypendya po 120 zł.	360		360	—
		Suma rubryki I. .	3.360	—	3.360	—
II	3	**Dochody z gospodarstwa:**				
		a) Dochód z gospodarstwa szkolnego 2.997·85				
		b) Zarobek uczniów . . . 210·—	3.207	85	1.288	+ *1.920*
		Suma dochodów .	6.567	85	4.648	*1.920*
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego** . .	6.386	49½	8.157	1.771
		Razem .	12.954	34½	12.805	*1.920* / 1.771 / + *149*

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. II. Dochody (*większe* od budżetu o 1.920 zł.) wynosiły w tym roku kwotę 3.207 zł. 85 ct.
Wydatki zwyczajne (obacz rubr. VI.) — kwotę . . . . 2.923 „ 44 „
zatem *nadwyżka dochodów* . . 284 zł. 41 ct.
a gdy preliminowany był *niedobór* w kwocie . . . . 47 „ — „
z porównania okazuje się wynik *korzystniejszy* od budżetu o . . 331 zł. 41 ct.
„*Dotacya z funduszu krajowego*“. *Dochód mniejszy* o 1.771 zł. w miarę potrzeby pokrycia niedoboru, a zatem i wynik ogólny *korzystniejszy* o tę kwotę od budżetu.

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny . . . . . — zł. — ct.
Stan bierny . . . . . — „ — „

Wartość realności zarachowana przy funduszu krajowym.

LW. 26.164/1900.

Wydatki. 16. Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
		Wydatki.				
I.		**Płace nauczycieli.**				
	1	Nauczyciel fachowy i kierownik, płaca z dodatkami	1.540	—	1.540	—
	2	Nauczyciel fachowy pomocniczy, płaca z dodatkami	1.110	—	1.110	—
	3	Nauczyciel pomocniczy do miernictwa i rysunków, płaca	240	—	240	—
	4	Nauczyciel do nauk elementarnych, płaca z dodatkami	829	92	830	—
	5	Ochmistrz i instruktor, płaca	600	—	600	—
	6	Kapelan i katecheta, płaca i wydatki na nabożeństwo	199	92	200	—
		Suma rubryki I.	4.509	84	4.510	—
II.		**Koszta administracyi.**				
	7	Zarząd:				
		a) pomoc kancelaryjna . . 120 zł. — ct.				
		b) koszta kancelaryjne, inseraty, druki i portorya . . 102 „ 49½ „				
		c) sługa szkolny i stróż nocny . 177 „ — „	399	49½	520	120
	8	Opał ubikacyj szkolnych	388	40	400	12
	9	Oświetlenie	174	36	150	*24*
	10	Utrzymanie budynków	186	54½	200	13
	11	Sprzęty i ruchomości	112	44	100	*12*
						145
		Suma rubryki II.	1.261	24	1.370	*36*
						— 109
III.		**Utrzymanie uczniów.**				
	12	Stołowanie	2.874	39		
	13	Odzież, pościel i pranie	624	60	4.125	626
	14	Lekarz i apteka	62	30	120	58
	15	Uczeń praktykant	130	—	240	110
		Suma rubryki III.	3.691	29	4.485	— 794
						939
		Do przeniesienia	9.462	37	10.365	*36*

Wydatki. 16. Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899 zł.	Wydatki w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
		Z przeniesienia .	9.462	37	10.365	939 *36*
IV.		**Potrzeby naukowe.**				
	16	Przybory do nauki	127	67	120	*8*
	17	Zbiory środków do demonstracyi . . .	124	15½	100	*24*
	18	Biblioteka i czytelnia	92	20	100	8
	19	Wycieczki naukowe	3[illegible]	46	100	69
	20	Na utrzymanie ogrodu szkolnego . . .	862	07	800	*62*
		Suma rubryki IV. .	1.236	55½	1.220	*94* 77 + *17*
V.	21	**Rozmaite nieprzewidziane**	—	—	30	— 30
		Suma wydatków .	10.698	92½	11.615	1.046 *130* — 916

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. II. Wydatki w ogóle *mniejsze* o 109 zł. wedle rzeczywistej patrzeby.

„ „ *III. poz. 12. i 13. Wydatki* w ogóle *mniejsze* o 626 zł., zależne od cen artykułów żywności do kuchni, prowadzonej we własnym zarządzie.

„ „ *III. poz. 14. Wydatek mniejszy* o 58 zł., ponieważ lekarz dr. Walczyński udzielał bezpłatnie porady lekarskiej w razie potrzeby.

„ „ *III. poz. 15. Wydatek mniejszy* o 110 zł. wskutek *intercalare.*

„ „ *IV. poz. 16. i 17. Wydatki* ogółem *większe* o 32 zł. stosownie do potrzeby.

„ „ *IV. poz. 18. i 19. Wydatki* ogółem *mniejsze* o 77 zł. stosownie do potrzeby.

„ „ *IV. poz. 20. Wydatek większy* o 62 zł. z powodu znaczniejszych potrzeb ogrodu szkolnego — znajduje zupełne pokrycie w dochodach rubr. III. dochodów, które większe są od preliminowanych o 193 zł.

„ „ *V.* Wydatku nie było w tym roku.

Dochody. 16. Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazuje się dochody mniejsze większe zł.
		Dochody.				
I.		**Subwencye.**				
	1	Z c. k. Skarbu Państwa	3.000		3.000	—
	2	Od gminy miasta Tarnowa	250	—	250	—
	3	Od Rady powiatowej w Tarnowie . . .	300	—	300	—
		Suma rubryki I. .	3.550	—	3.550	—
II.	4	**Opłaty na utrzymanie uczniów** . . .	538	57	400	+ *139*
III.	5	**Dochód czysty z ogrodu szkolnego** . .	793	25	600	+ *193*
		Suma dochodów .	4.881	82	4.550	*332*
—	—	**Dotacya z funduszu krajowego** . . .	5.817	10½	7.065	1.248
		Razem .	10.698	92½	11.615	1.248 *332* — 916

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. II. Dochód większy o 139 zł. wedle rzeczywistych wpływów w tym roku i z powodu uiszczenia należytości zaległej z roku 1898.

„ „ *III. Dochód większy* o 193 zł. wskutek znaczniejszych kilkuletnich wkładów, to też na rok 1900 preliminowano większe w tej pozycyi dochody o 200 zł.

„*Dotacya z funduszu krajowego*“ *mniejsza* o 1.248 zł. w miarę potrzeby pokrycia niedoboru, a zatem i ogólny wynik *korzystniejszy* o tę kwotę od budżetu.

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny.

Należytości czynne z roku bieżącego: Zwrot za stemple (rubr. poz. 8 wyd.) . 1 zł. 36 ct.
Opłaty na utrzymanie uczniów (rubr. II. doch.) . . . . 102 „ 50 „
Razem . . 103 zł. 86 ct.

Stan bierny . . . . . — „ — „

Czysty stan czynny . 103 zł. 86 ct.

LW. 27.078 1900.

Wydatki. 17. Krajowy skład publiczny w Krakowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wydatki mniejsze *wyższe* zł.
		WYDATKI.				
I.		**Koszta zarządu i służby.**				
	1	Dyrektor—kasyer	1 500		1.500	—
	2	Likwidator	900	—	900	—
	3	Buchalter	550	—	750	200
	4	Praktykant	360	—	360	—
	4a	Dyurnista	180	—	180	—
	5	Magazynier	999	96	1.000	—
	6	Woźny, płaca i mundur	4 4	—	440	6
	7	Odźwierny, płaca i mundur	289	69	300	10
	8	Stróż nocny, płaca	300	—	300	-
		Suma rubryki I.	5.513	65	5.730	— 216
II		**Koszta administracyi.**				
	9	Podatki:				
		a) zarobkowy	145	60	450	304
		b) domowo-czynszowy za rok 1899	650	—	650	—
	10	Utrzymanie zabudowań i urządzeń:				
		a) budynków administracyjnych	126	78	100	*27*
		b) magazynów zbożowych	601	76	500	*101*
	11	Zabezpieczenie:				
		a) budynków od ognia	245	09	200	*45*
		b) robotników od wypadków i w kasie chorych	635	97	200	*436*
	12	Potrzeby kancelaryjne:				
		a) ogłoszenia i dzienniki	64	58	200	136
		b) księgi i druki	371	—	200	*171*
		c) telefon	50	—	50	—
		d) rozmaite kancelaryjne	149	42	150	—
	13	Opał i światło	257	66	350	92
	14	Opłata drogi dojazdowej	150	—	150	—
	15	Remuneracye, noworoczne, kolędy i inne nieprzewidziane	800	—	800	—
		Suma rubryki II.	4.247	86	4.000	*780* 532 + *248*
		Do przeniesienia	9.761	51	9.730	216 *248* + 32

Wydatki. 17. Krajowy skład publiczny w Krakowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
		Z przeniesienia .	9.761	51	9.730	+ 32
III.		**Ekspozytura cłowa.**				
	16	Ryczałt c. k. Skarbowi Państwa	300	—	300	—
IV.		**Koszta manipulacyi zbożowej i towarowej.**				
	17	Robocizna	4.848	80	5.500	651
	18	Szpagat, worki (**nadzwyczajne** I. rata z 337 zł. za kupione od składu we Lwowie wory)	**168**	—	**168**	—
		„ „ zwyczajne	452	12	250	*202*
	19	Asekuracya	400	—	650	250
	20	Stemple i porta	449	90	500	50
	21	Rozmaite	16	21	150	134
		Razem **nadzwyczajne** .	**168**	—	**168**	—
		Razem zwyczajne . .	6 167	03	7.050	*202* 1085
		Suma rubryki IV. .	6.335	03	7.218	— 883
V.	22	**Na koszta przebudowania magazynu spirytusowego, na zbożowy**	2.100	—	2.100	—
—	22a	**4% odsetki od dotacyi**	64	54	—	+ *64*
—		**Wydatki w budżecie nieposzczególnione:**				
	22b	Zakupno nowego trieura	979	—	—	*979*
	22c	Należytość kolei (Standgeld) od wagonów z r. 1898	220	31	—	*220*
	22d	Naprawa zwrotnicy	154	57	—	155
		Suma wydatków w budżecie nieposzczególn.	1.353	88	—	+ 1.354
						+ *1.450*
		Suma wydatków rzeczywistych .	19.914	96	19.348	— *883*
						+ *567*
		Nadwyżka dochodów oddana funduszowi kraj.	—	—	87	— 87
		Ogólna suma wydatków .	19.914	96	19.435	+ 480

17. Krajowy skład publiczny w Krakowie.

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. I. poz. 3. Wydatek mniejszy o kwotę 200 zł. z powodu nieobsadzenia posady buchaltera. Prowadzący bowiem księgi buchalteryczne pobierał tylko 360 zł., reszta zaś w kwocie 190 zł. pochodzi z różnicy poborów praktykanta i dyurnisty.

„ „ *I. poz. 6. i 7.* Wydatki wedle umówionych płac.

„ „ *II. poz. 9. Wydatek mniejszy* o kwotę 304 zł. z powodu że c. k. Administracya podatków nie nadesłała wymiaru podatku zarobkowego za r. 1899.

„ „ *II. poz. 10. a), b).* Wydatki w tych pozycyach większe o kwotę 128 zł. z powodu, że budynki magazynowe i administracyjne wymagają coraz większych konserwacyj.

„ „ *II. poz. 11. a), b).* Wydatki wedle obliczeń i przedłożonych polic. *Wydatek* ten *większy* o 436 zł. powstał głównie z powodu zapłacenia kwoty 505 zł. 14 ct. na podstawie reskryptu Wydziału krajowego z dnia 6. stycznia 1899 do L. 64.915, Zakładowi ubezpieczeń od wypadków a to z powodu odrzucenia rekursu przez c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych, w sprawie wymiaru za r. 1893 i 1894.

„ „ *II. poz. 12. a).* Wydatki wedle obliczeń i potrzeby.

„ „ *II. poz. 12. b). Wydatek większy* o kwotę 171 zł. stosownie do potrzeby w tym roku.

„ „ *II. poz. 13 Wydatek mniejszy* wedle potrzeby.

„ „ *IV. poz. 17. — 21. Wydatki* znacznie *mniejsze* z powodu zmniejszonego ruchu w magazynach

„ „ *V. poz. 22. a).* Wydatek w kwocie 64 zł. 54 ct. pochodzi z 4% odsetek od dotacyi pobranej w r. 1899.

„ „ *V. poz. 22. b).* Wydatek na trieur w kwocie 976 zł. był konieczny z powodu ciągłych manipulacyi.

„ „ *V. poz. 22. c).* Należytość kolei „Standgeld“ za wagony trzymane na torach ponad dozwolony termin.

„ „ *V. poz. 22. d).* Wydatek w kwocie 154 zł. 57 ct. na naprawę zwrotnicy był niezbędnym.

Porównanie z budżetem

Suma wydatków rzeczywistych wynosi	19.914 zł.	96 ct.
Budżetem uchwalono na rok 1899	19.348 „	— „
Wynik zatem wydatków za rok 1899 jest większy od budżetu o	566 zł.	96 ct.

Dochody. 17. Krajowy skład publiczny w Krakowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	Dochody w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazuje się dochody mniejsze większe zł.
		DOCHODY.				
I.	1	**Składowe od zboża i towarów**	8.464	27	7.500	*964*
II.		**Manipulacya przy zbożu, względnie towarach:**				
	2	Dostawa wagonów			600	
	3	Ekspedycya „			225	
	4	Wyładowanie „			2.500	
	5	Załadowanie „			2.300	
	6	Asekuracya			1.000	
	7	Stemple i porta			550	
	8	Odsetki			660	
	9	Rozmaite:	11.345	21		*590*
		a) czyszczenie i wietrzenie			2.700	
		b) załatwienie formalności cłowych			600	
		c) wypożyczenie worów			150	
		d) szpagat			350	
		e) zawiadomienia odbiorcze, poświadczenia, aviza) etc.			300	
		Suma rubryki II.	11.345	21	11.935	*590*
		Suma dochodów	19.809	48	19.435	+ *374*
		Niedobór pokryty z funduszu krajowego	105	48	—	+ 106
		Ogólna suma dochodów	19.914	96	19.435	+ 480

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. I. i II. poz. 1 — 9. Dochody w ogóle o 374 zł. 48 ct. *większe* niż przewidziano budżetem, pomimo iż rok 1899 słabszy był od roku poprzedniego z powodu zrealizowania zaległości czynnych z roku ubiegłego.

Porównanie z budżetem.

Suma dochodów rzeczywistych wynosi	19.809 zł.	48 ct.	
Budżetem uchwalono na r. 1899	19.435 „	— „	
Dochody byłyby zatem większe od budżetu o kwotę	374 zł.	48 ct.	
ponieważ jednak w sumie dochodów mieszczą się zapłacone należytości czynne pozostałe z r. 1898	5 708 „	93 „	
wypadałby zatem za rok 1899 niedobór w kwocie	5.334 zł.	45 ct.	
uwzględniając jednak wykazane zaległości czynne pozostałe z roku 1899 w kwocie	4.636 „	43 „	
wynik dochodów za rok 1899 okazuje się przeto od budżetu *niekorzystniejszy* o kwotę	698 zł.	02 ct.	
Wydatki przedstawiają wynik od budżetu większy o			566 zł. 96 ct.
Dochody przedstawiają wynik od budżetu mniejszy o			698 „ 02 „
Ogólny zatem wynik za rok 1899 jest od budżetu *niekorzystniejszy* o			1.264 zł. 98 ct.

17. Krajowy skład publiczny w Krakowie.

Wykaz należytości czynnych i biernych pozostałych z końcem r. 1899.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Należytości czynne z lat ubiegłych zł.	ct.	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct	Należytości bierne z lat ubiegłych zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
		Wydatki.								
V.	22a	Odsetki od dotacyi . . .	—	—	—	—	—	—	407	70
		Dochody.								
I.	1	Składowe od zboża i towarów .	—	—	1.965	36	—	—	—	—
II	2—9	Manipulacye przy zbożu względnie towarach . . .	—	—	2.671	07	—	—		—
		Razem	—	—	4.636	43	—	—	407	70

Stan majątku wykazany przy funduszu krajowym.

LW. 21.798/1900.

LW. 36.220/1900.

Alegat 19. do zamknięcia rachunku funduszu krajowego z r. 1899.

WYKAZ

należytości czynnych i biernych funduszu krajowego z końcem roku 1899.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Pozostałe należytości czynne z lat ubiegłych zł.	ct.	z roku bieżącego zł.	ct.	bierne z lat ubiegłych zł.	ct.	z roku bieżącego zł.	ct.
		WYDATKI.								
II.	27a)	Rzecznik prawny za zastępstwo	301	58	—	—	—	—	—	—
„	28a)	Koszta podróży i dyety wogóle	2.133	58	167	70	—	—	56	78
	31	Na pokrycie połowy należytości stemplowych od dekretów nominacyjnych urzędników krajowych	165	58	720	64½	—	—	—	—
	32d)	Papier do druków, druk ksiąg i wzorów	3	50	—	25	—	—	—	—
	32g)	Uzupełnienie biblioteki	9	—	—	—	—	—	—	—
	32h)	Rozmaite pomniejsze potrzeby kancelaryjne	110	49	1	50	—	—	—	—
	33	Administracya dochodów z krajowych opłat konsumcyjnych	49	—	27	61	—	—	8	25
	35	Zaliczki na płace	17.374	65	15.106	20	—	—	—	—
III.	36	Zwroty od gmin za koszta leczenia	982	33	—	—	—	—	—	—
	„	Zwroty od szpitali za koszta leczenia	64.638	73	63.142	45	—	—	—	—
	„	Zwroty od samopłacących za koszta leczenia	3.063	38½	—	—	—	—	—	—
	„	Zwroty rozmaite za koszta leczenia	97	78	25	75½	—	—	1	50
	„	Zwroty od obcokrajowców za koszta leczenia	1.107	04	1.808	76	1.107	04	1.808	76
IV.	37	Utrzymanie i odświeżanie krowianki	4	99	—	—	—	—	—	—
	38	Koszta podróży i dyety lekarzy z powodu szczepienia ospy	—	—	—	—	126	77	298	83
V.	39	⅛ część na lekarstwa dla epidemicznie chorych	—	—	—	—	—	—	139	07
	40	Na koszta podróży dla lekarzy okręgowych	—	—	—	—	—	—	58	37
	—	Urządzenie szpitali cholerycznych	72	95	—	—	—	—	—	—
		Do przeniesienia	90.114	58½	81.000	87	1.233	81	2.371	56

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Pozostałe należytości czynne z lat ubiegłych zł.	ct.	z roku bieżącego zł.	ct.	bierne z lat ubiegłych zł.	ct.	z roku bieżącego zł.	ct.
		Z przeniesienia .	90.114	58½	81.000	87	1.233	81	2.371	56
VIII.	131	Krajowe archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i Krakowie . .	22	50	—	—	—	—	—	—
IX.	137—152 155 i 157	Kwaterunkowe żandarmeryi .	180	—	—	—	—	—	—	—
	153	Umorzenie pożyczki na budowe gmachu żandarmeryi	—	—	—	—	96.763	60½	—	—
	154	Na urządzenie nowych koszar utworzyć się mających	—	—	—	—	—	—	88	57
X.	A.	Koszta zarządu dróg krajowych	2.278	97	3.817	15½	—	—	66	52
	C.	Utrzymanie dróg krajowych	1.595	10½	12.302	84	20	—	8.868	67½
	D.	Zasiłki na cele drogowe	8.134	21	75	—	—	—	1.015	76
	E.	Wydatki na myta . .	99	73	8	42	—	—	26	72
	F.	Zaopatrzenia . . .	—	—	—	—	—	—	108	36
XII.	192	Wydatki na szupaśnictwo .	—	—	—	—	1	49	50	13
XIII.	193	Biuro melioracyjne (płace urzędników, (utrzymanie expozytur) . . .	165	39	—	—	—	—	—	—
	195	Zaliczki na płace inżynierów i dozorców melioracyjnych	33	50	1.026	25	—	—	—	—
	199	Utrzymanie kursu dozorców melioracyjnych . .	252	62	—	—	—	—	—	—
	201a)	Zdjęcia i projekty dla publicznych robót melioracyjnych	181	17	—	—	—	—	—	—
	201b)	Zdjęcia i projekty dla melioracyj prywatnych . .	882	67	19	02	—	—	—	—
	204h)	Uzupełnienie regulacyi Nowego Brnia z dopływami	197	42	—	—	—	—	—	—
	206u)	Zasiłki na popieranie mniejszych robót melioracyjnych (do dyspozycyi Wydziału krajowego) . . .	87	15	105	—	—	—	3.027	—
XIV.	207	Pożyczka z gal. kasy oszczędności na budowę kulparkowską	—	—	—	—	23.725	51	—	—
	208	Pożyczka z gal. kasy oszczędności dla Zgromadzenia SS. Miłosierdzia św. Wincentego á Paulo we Lwowie	—	—	—	—	7.218	17	—	—
	209	Pożyczka z krakow. kasy oszczędności dla zboru izraelickiego . . .	—	—	—	—	1.895	11	—	—
	210	Funduszowi szpitala św. Łazarza i funduszowi podrzutków w Krakowie .	—	—	—	—	254.672	60	—	—
		Do przeniesienia .	104.225	02	98.354	55½	385.530	29½	15.623	29½

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Pozostałe należytości czynne z lat ubiegłych zł.	ct.	czynne z roku bieżącego zł.	ct.	bierne z lat ubiegłych zł.	ct.	bierne z roku bieżącego zł.	ct.
		Z przeniesienia .	104.225	02	98.354	55½	385.530	29½	15.623	29½
	211	Pożyczka z gal. kasy oszczędności na budowę pralni w szpitalu lwowskim .	—	—	—	—	2.029	05	—	—
	213	Połowa pożyczki z Banku krajowego na budowę północnej części budynku szpitala w Tarnowie . .	—	—	—	—	2.191	57½	—	—
	216	Spłata obligacyi i kuponów b. funduszów idemnizacyjnych:								
		I. Obligacyi: Galicyi wschodniej . .	—	—	—	—	27.667	50	—	—
		Galicyi zachodniej . .	—	—	—	—	15.172	50	—	—
		W. Ks. Krakowskiego .	—	—	—	—	1.890	—	—	—
	217	Pożyczka 160.000 koron na budowę skrzydła dla biura melioracyjnego . .	—	—	—	—	25.648	65½	—	—
XV.	227	Pożyczka z funduszu roln. na eksploatacyę torfu w Dublanach . . .	—	—	—	—	1.863	05	—	—
	234a)	Na budowę niż. szkoły rolniczej w Suchodole pod Krosnem	—	—	418	65	—	—	—	—
	242	Na zaliczki na płace dla nauczycieli szkół rolniczych .	301	—	1.960	75	—	—	—	—
	254	Pożyczka z Tow. wzajem. ubezpieczeń na składy publiczne we Lwowie i w Krakowie . . .	—	—	—	—	277.375	63	—	—
	255	Na utrzymanie składów publicznych w Krakowie .	—	—	—	—	407	70	—	—
	260	Na środki demonstracyjne przywędrownej nauce rolnictwa	16	65	29	59	—	—	—	—
	269	Na podniesienie hodowli bydła	—	—	—	—	—	—	83	05
	282	Na badania kraju w celu zestawienia użytecznych kopalin	12.874	76	—	—	—	—	—	—
XVI.	328	Sądowa Wisznia, szkoła przemysłowa uzupełniająca .	—	—	100	—	—	—	—	—
	343	Szkoła koszykarska w Strychańcach	—	—	66	—	—	—	—	—
	356	Krajowy garncarski kurs majsterski w Racie . .	—	—	100	—	—	—	—	—
		Do przeniesienia .	117.417	43	101.029	54½	739.775	95½	15.706	34½

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Pozostałe należytości czynne z lat ubiegłych zł.	ct.	z roku bieżącego zł.	ct.	bierne z lat ubiegłych zł.	ct.	z roku bieżącego zł.	ct.
		Z przeniesienia .	117.417	43	101.029	54½	739.775	95½	15.706	34½
	364	Krosno, krajowa szkoła tkacka	—	—	—	—	—	—	40	—
	374	Radymno, warstat powroźniczy	—	—	100	—	—	—	—	—
	378	Maków, szkoła hafciarska .	—	—	48	—	—	—	—	—
	385	C. k. szkoła dla przemysłu drzewnego w Zakopanem	26	77	—	—	—	—	—	—
	400	Zaliczki na płace funkcyonaryuszy w kraj. szkołach przemysłowych . .	—	—	1.345	—	—	—	—	—
	403	Na zasiłki bezzwrotne na cele przemysłowe . .	44	76	—	—	—	—	—	—
XVII.	410	Do rozporządzalności Wydziału krajowego . .	—	—	—	—	—	—	1	—
	416	Korosteńskiej Felicyi, b. nauczycielce szkoły P. Klarysek w Starym Sączu .	—	—	—	—	—	—	20	—
	427	Rozmaite wydatki b. funduszów indemnizacyjnych:								
		a) Galicya wschodnia .	—	—	—	—	140	21½	17	69
		b) „ zachodnia .	—	—	—	—	—	54	—	—
		c) W. Ks. Krakowskie .	—	—	—	—	245	74	—	—
	431	Bonifikacya z gal. fund. propin. dla funduszów powiat.	—	—	—	—	216	50	2.431	—
	432	Koszta urządzenia i utrzymania kursu pisarzy gminnych	—	—	75	—	—	—	—	—
	—	Budżetem nieprzewidziane .	11.267	83	—	—	—	—	—	—
	—	Na budowę skrzydła dla biura melioracyjnego . .	25	26	—	—	—	—	—	—
		DOCHODY.								
III.	3	Myta na drogach krajowych	15.866	51½	8.988	86½	—	—	—	—
	6	Datki dobrowolne od stron prywatnych na budowę dróg kraj.								
		I. Droga Lwów-Stojanów:								
		a) Rada powiatowa w Kamionce . . .	4.000	—	—	—	—	—	—	—
		b) Gmina Kamionka .	2.618	—	—	—	—	—	—	—
		II. Droga Rzeszow-Nadbrzezie								
		a) Gmina Sokołów . .	250	96	—	—	—	—	—	—
	10	Wywłaszczenie gruntów pod drogę Dynów-Kańczuga:								
		a) Rada powiat. Rzeszów	1.654	57	—	—	—	—	—	—
		b) Rada powiat. Łańcut	7.715	64	—	—	—	—	—	—
		Do przeniesienia .	160.887	73½	111.586	41	740.378	95	18.216	03½

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Pozostałe należytości czynne z lat ubiegłych zł.	ct.	Pozostałe należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Pozostałe należytości bierne z lat ubiegłych zł.	ct.	Pozostałe należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
		Z przeniesienia .	160.887	73½	111.586	41	740.378	95	18.216	03½
V.	15	Zwroty zaliczek od urzędników krajowych z płac .	725	11	—	—	—	—	—	—
	19	Zwroty zaliczek od stron rozmaitych ze spraw drogowych	679	25	—	—	—	—	—	—
	20	Rozmaite	775	75½	85	41	—	—	—	—
VI.	20a)	Chorzelowska Spółka wodna, zwrot pożyczki . .	314	84	—	—	—	—	—	—
	21a)	Wydziały powiatowe, zwrot bezprocentowych pożyczek dla dotkniętych klęską nieurodzaju w r. 1889 .	4.620	64	—	—	—	—	—	—
	20	Towarzystwo dla pszczelnictwa i ogrodnictwa we Lwowie, zwrot pożyczki .	250	—	—	—	—	—	—	—
	24	Ślusarczyk Jan, garncarz w Zalesiu, zwrot pożyczki .	165	—	—	—	—	—	—	—
	25	Stary Sącz, warstat szewski, zwrot pożyczki . .	480	—	—	—	—	—	—	—
	26	Buczacz, Rada powiat. zwrot pożyczki zaciągniętej z powodu gradobicia . .	1.000	—	—	—	—	—	—	—
	27	Bohorodczany, Wydział powiatowy, pożyczka głodowa	2.500	01	—	—	—	—	—	—
	28	Uhnów, warstat szewski, zwrot pożyczki . .	300	—	—	—	—	—	—	—
	29	Konwent PP. Benedyktynek w Przemyślu, zwrot pożyczki	4.100	—	—	—	—	—	—	—
	30	Witków, warstat szewski, zwrot pożyczki . .	300	—	—	—	—	—	—	—
	31	Kańczuga, szkoła koronkarska, zwrot pożyczki .	80	—	—	—	—	—	—	—
	32	Kalwarya, szkoła stolarska, zwrot pożyczki . .	2·400	—	—	—	—	—	—	—
	32a)	Wydziały pow. zwrot bezprocent. pożyczek dla dotkniętych nieurodzajen w r. 1890	508	15	—	—	—	—	—	—
	33	Śniatyn, Wydział pow., zwrot pożyczki na szkołę koszyk. w Dżurowie . . .	2.600	—	—	—	—	—	—	—
	—	Muszyna, szkoła koronkarska	60	—	—	—	—	—	—	—
	—	Marconi Leonard . .	2.084	45	—	—	—	—	—	—
	—	Szpital św. Zofii we Lwowie	10.000	—	—	—	—	—	—	—
	—	Szpital św. Ludwika w Krakowie	10.000	—	—	—	—	—	—	—
		Do przeniesienia .	204.830	94	111.671	82	740.378	95	18.216	03½

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Pozostałe należytości czynne z lat ubiegłych zł.	ct.	z roku bieżącego zł.	ct.	bierne z lat ubiegłych zł.	ct.	z roku bieżącego zł.	ct.
		Z przeniesienia .	204.830	94	111.671	82	740.378	95	18.216	03½
XI.	50	Zwroty za sprawdzanie rachunków aptekarskich .	14	57	52	14½	—	—	—	—
XII.	51	Dochody z przelania do Skarbu kraj. pozostałości z fund. zapomogi z r. 1866	6.881	59½	845	19	20	—	—	—
XIV.	56	Dochody ze zwrotu wydatków szupasowych . .	1.827	62	3.378	89	—	—	—	—
XV.	56a)	Dochody kraj. składu publicznego we Lwowie . .	399	18	—	—	—	—	—	—
	57	Dochody kraj. składu publicznego w Krakowie .	—	—	4.636	43	—	—	—	—
XVI.	58	Dochód z kraj. opłat konsumcyjnych . . .	20.933	51½	2.978	13½	—	—	—	—
XVII.	60	Datki od Wydziałów pow. na wykupno gruntów pod kolej transwersalną . .	45.424	46	—	—	—	—	—	—
	66	Dochody b. funduszów indemnizacyjnych:								
		I. od obowiązanych:								
		a) wypłata kapitałów i rent								
		Galicya wschodnia .	4.224	67½	18	99½	—	—	—	—
		„ zachodnia .	877	25½	—	07½	—	—	—	—
		b) odsetki za zwłoki i inne dochody:								
		Galicya wschodnia .	5.175	15½	66	70	—	—	—	—
		„ zachodnia .	593	39½	43	87	—	—	—	—
		W. Ks. Krakowskie .	6	53	—	03	—	—	—	—
		II. dochód od zaległych dodatk. od kontrybuentów:								
		Galicya wschodnia .	95.487	67	—	—	—	—	—	—
		„ zachodnia .	20.792	94	—	—	—	—	—	—
		W. Ks. Krakowskie .	4.516	44	—	—	—	—	—	—
	67	Dochód ze sprzedaży kart myśliwskich . . .	—	—	—	10	—	—	—	—
	70a)	Sprzedaż książek i druków	23.385	14	9.770	10	—	—	—	—
	—	Różne przygodne . .	2.111	90	35	44	54	75	—	—
	—	Pożyczka na zasiewy z r. 1880	23	07	—	—	—	—	—	—
	—	Od sprawców kradzieży jasielskiej	5.081	47½	—	—	—	—	—	—
XVIII.	—	Dodatki do podatków . .	1,808.357	04	734.738	88½	—	—	—	—
	—	Pożyczka zaciągnięta od funduszu uposażenia Kasy krajowej na pokrycie niedoboru w r. 1899 . .	—	—	—	—	—	—	43.265	14½
	—	Zwrot 3% lokacyi na drogi powiatowe i gminne .	—	—	—	—	—	—	22.512	72
		Do przeniesienia .	1,250.944	56½	868.236	80½	740.453	70	84.093	90

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Pozostałe należytości czynne z lat ubiegłych zł.	ct.	Pozostałe należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Pozostałe należytości bierne z lat ubiegłych zł.	ct.	Pozostałe należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
		Z przeniesienia .	1,250.944	56½	868.236	80½	740.453	70	84.093	90
XVIII	—	Rachunek przenośny krajowego składu w Krakowie	105	43	7.790	75½	9.202	36½	1.890	04
	—	Funduszowi uposażenia Kasy kraj., zwrot pożyczki udzielonej dla dotkniętych klęską elementarną . .	132.532	26	--	—	—	—	—	—
	—	Fundusz uposażenia Kasy kraj., lokacya na 4% rachunku bieżącym składu krakowskiego . . .	5.271	53	3.500	—	—	—	—	—
	—	Lokacya w Banku kraj. na 3% rach. czekowym .	—	—	265.950	—	—	—	—	—
	—	Zwrot pożyczki zaciągniętej z funduszu uposażenia Kasy krajowej . .	—	—	43.265	14½	—	—	—	—
		Razem . . .	1,388.853	78½	1,188.742	70½	749.656	06½	85.983	94

L. W. 36.220/900.

II.

Fundusz szkolny krajowy.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1899.

L. W. 46.567/900.

Zamknięcie rachunku wydatków sporządził Departament rachunkowy c. k. Namiestnictwa.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Wydatki. II. Fundusz szkolny krajowy.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Sumaryusz	Wydatki w roku 1899 zł.	Wydatki w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkowe) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
		Wydatki.				
I.	1—7	**Płace, remuneracye za udzielanie nauki religii, dodatki pięcioletnie, na pomieszkanie i wynagrodzenie za godziny nadobowiązkowe** . . .	3,525.913	40	3,440.000	*85.914*
II.	8—11	**Remuneracye, zapomogi i zasiłki na kursa wakacyjne**	49.646	46	56.100	6.454
III.	12	**Koszta podróży i dycty nauczycieli przeniesionych ze względów służbowych**	6.724	12	5.000	*1.724*
IV.	13—16	**Dodatek do funduszu emerytalnego, interkalarya z powodu opróżnionych posad w r. 1898, emerytury dla tracących posady wskutek reorganizacyi i dary z łaski:**				
		a) zwyczajne . . 45.616 zł. 22 ct.				
		b) **nadzwyczajne** . 3.400 „ — „	49.016	22	55.798	6.782
V.	17	**Zasiłki dla funduszów szkolnych miejscowych na budowę szkół** . .	94.639	18	100.000	5.361
VI.	18—21	**Na zasiłki dla funduszów szkolnych miejscowych na utrzymanie szkół, utrzymanie budynku szkolnego w Tarnowie, pomniejsze potrzeby szkolne i urzędowe, oraz na koszta nadzoru funduszów szkolnych miejscowych:**				
		a) zwyczajne . . 91.969 zł. 87½ ct.				
		b) **nadzwyczajne** . 320 „ — „	92.289	87½	90.600	*1.690*
VII.	22	**Na przybory naukowe** (ze słójdem) .	18.459	99½	18.460	—
VIII.	23	**Na biblioteki okręgowe**	4.065	—	4.125	60
IX.	24	**Na konferencye okręgowe i krajową** .	36.416	79	35.505	*912*
X.	25	**Na stypendya dla uczniów i uczenic Seminaryów nauczycielskich** . .	99.982	—	100.000	18
XI.	26	**Rozmaite wydatki**	11.361	55	11.800	438
XII.	27	**Zasiłki dla szkół utrzymywanych przez korporacye: wydatki nadzwyczajne** . . .	19.502	—	22.068	2.566
						+90.240
						—21.679
		Suma wydatków .	4.008.016	59	3,939.456	*+68.561*
		Do tego:				
		Przebieżne wydatki	103.869	30½	—	*+103.869*
		Ogółem . .	4,111.885	89½	3,939.456	*+172.430*

Zamknięcie rachunku za rok 1899. Dochody.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Sumaryusz	Wydatki w roku 1899 zł.	Wydatki w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkowe) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze *większe* zł.
		Dochody.				
I.	1—7	**Odsetki od kapitałów**	35.724	66½	34.122	*1.603*
II.	8—16	**Dochody z dóbr, realności i innych praw**	21.497	80	21.767	269
III.	17—26	**Dodatki**	1,320.075	41½	1,378.332	58.257
IV.	27	**Zysk ze sprzedaży książek szkolnych** .	2.835		2.835	—
V.	28	**Zapisy i darowizny**	—	—	—	—
VI.	29	**Taksy od spadków**	43.010	68	20.000	*23.010*
VII.	30	**Rozmaite wpływy**	43.903	60	—	*43.904*
VIII.	31	**Dodatek z c. k. Skarbu państwa** . .	54.942	96	54.943	—
IX.	32	**Zwroty zaliczek udzielonych gminom na budynki szkolne z lat dawniejszych**	4.030	85½	4.365	334
						+68.517
						—58.860
		Suma dochodów własnych . .	1 526.020	97½	1,516.364	*+9.657*
—	32 a)	Dodatek z funduszu krajowego . . .	2,585.864	92	2,423.092	*+162.773*
		Ogółem . .	4,111.885	89½	3,939.456	*+172.430*

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899 zł.	Wydatki w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkowe) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
		W y d a t k i.				
I.		**Płace i dodatki.**				
	1	Na płace i dodatki na mieszkanie nauczycieli etatowych:				
		a) pobory wypłacone w gotówce . . 2,444.132 zł. 30 ct.				
		b) wliczone do poborów dochody z gruntów szkolnych i dochody w naturze . . 21.000 „ — „				
		c) zapłacone podatki od gruntów pod b) wymienionych . . 1.426 „ 51 „				
		Razem . . .	2,466.558	81	2,400.000	*66.559*
	2	Na wynagrodzenie nauczycieli nadetatowych.	499.069	66	480.000	*19.070*
	3	Na płace i dodatki na mieszkanie etatowych nauczycieli religii	129.234	41	133.000	3.766
	4	Na remuneracye za udzielanie nauki religii	37.814	94	40.000	2.185
	5	Na dodatki pięcioletnie nauczycieli . .	286.581	23½	280.000	*6.581*
	6	Na wynagrodzenie nauczycieli za godziny nadobowiązkowe	82.326	70	85.000	2.673
	7	Na zastępstwo nauczycieli urlopowanych .	24.327	64½	22.000	*2.328*
						—8.624
						+94.538
		Suma rubryki I. .	3,525.913	40	3,440.000	*+85.914*

Zamknięcie rachunku za rok 1899. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899 zł.	Wydatki w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkowe) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
II.		**Remuneracye i zasiłki.**				
	8	Remuneracye i zapomogi dla nauczycieli .	21.782	59	22.000	217
	9	Na zasiłki dla nauczycieli przeznaczonych na kurs rolniczy w Kobiernicach .	3.318	47	3.500	182
	10	Na kursa wakacyjne nauki zręczności .	1.600	—	1.600	—
	11	Remuneracye za naukę robót ręcznych .	22.945	40	29.000	6.055
		Suma rubryki II. .	49.646	46	56.100	6.454
III.	12	**Na koszta podróży i dyety nauczycieli przeniesionych ze względów służbowych**	6.724	12	5.000	*1.724*
IV.		**Dodatki i dary z łaski.**				
	13	Dodatek stały do krajowego funduszu szkolnego emerytalnego	12.799	92	12.800	—
	14	Interkalarya z powodu opróżnionych posad w roku 1898	26.119	52	31.268	5.148
	15	Na emerytury dla nauczycieli, którzy tracą posadę wskutek reorganizacyi szkół .	2.408	26	3.400	992
	16	Dary z łaski dla wdów po nauczycielach i byłych nauczycieli, a to:				
		a) stałe . . . . 4.493 zł. 52 ct.				
		b) jednorazowe . . 3.195 „ — „				
		Razem . .	7.688	52	8.330	642
		Suma rubryki IV. .	49.016	22	55.798	6.782

Wydatki. Fundusz szkolny krajowy.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899 zł.	Wydatki w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkowe) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
V.	17	**Na zasiłki dla funduszów szkolnych miejscowych na budowę szkół** .	94.639	18	100.000	5.361
VI.	18	**Na zasiłki dla funduszów szkolnych miejscowych na utrzymanie szkół** .	27.888	97½	25.000	*2.889*
	19	Na utrzymanie budynku szkolnego w Tarnowie	—	—	600	600
	20	Na mniejsze potrzeby szkolne i urzędowe .	58.491	60	59.000	508
	21	Na koszta nadzoru funduszów szkolnych miejscowych	5.909	30	6.000	91
						—1.199
						+*2.889*
		Suma rubryki VI. .	92.289	87½	90.600	+*1.690*
VII.	22	**Na przybory naukowe** (ze slöjdem) .	18.459	99½	18.460	—
VIII.	23	**Na biblioteki okręgowe**	4.065	—	4.125	60
IX.	24	**Na konferencye okręgowe i krajową** .	36.416	79	35.505	*912*
X.	25	**Na stypendya dla uczniów i uczenic Seminaryów nauczycielskich** . .	99.982	—	100.000	18
XI.	26	**Na rozmaite wydatki, a to:**				
		a) na potrzeby szkół ogólnej natury . . . 1.480 zł. — ct.				
		b) na koszta i drobne wydatki Rad szkolnych okręgowych . . 1.389 „ 57 „				
		c) na wydawnictwo dziennika urzędowego Rady szkolnej krajowej . 2.500 „ — „				
		d) na koszta zarządu z powodu przelania funduszów szkolnych okręgowych do funduszu szkolnego krajowego . 5.991 „ 98 „				
		Razem . .	11.361	55	11.800	438

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899 zł.	Wydatki w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkowe) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
XII.	27	**Zasiłki dla szkół utrzymywanych przez korporacye:**				
		a) dla szoły klasztornej PP. Benedyktynek obrz. orm. we Lwowie . . .	3.000	—	3.000	—
		b) dla szkoły klasztornej PP. Klarysek w Starym Sączu	1.500	—	1.500	—
		c) dla szkoły klasztornej PP. Benedyktynek obrz. łać. w Przemyślu . .	2.772	—	3.168	396
		d) dla szkoły żeńskiej PP. Bazylianek w Jaworowie	800	—	800	—
		e) dla szkoły wydziałowej żeńskiej św. Scholastyki w Krakowie . . .	330	—	2.500	2.170
		f) dla szkoły żeńskiej św. Tomasza w Krakowie	500	—	500	—
		g) dla szkoły żeńskiej Augustyanek w Krakowie	700	—	700	—
		h) dla szkoły żeńskiej w Stryju utrzymywanej przez Towarzystwo pedagogiczne	500	—	500	—
		i) dla szkoły izraelickiej w Brodach .	6.000	—	6.000	—
		k) dla internatu PP. Bazylianek we Lwowie	500	—	500	—
		l) dla szkoły zręczności oddziału Towarzystwa pedagogicznego w Krakowie	300	—	300	—
		m) dla szkoły Sióstr miłosierdzia w Rozdole	600	—	600	—
		n) dla szkoły Sióstr Felicianek w Besku	200	—	200	—
		o) dla szkoły izraelickiej w Tarnopolu .	1.500	—	1.500	—
		p) dla szkoły Sióstr Felicyanek w Uhnowie	300	—	300	—
		Suma rubryki XII. .	19.502	—	22.068	2.566

Wydatki. Fundusz szkolny krajowy.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899 zł.	Wydatki w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkowe) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
		„Przebieżne wydatki“ a to:				
		a) Nadebrane pobory nauczycieli . . 21.803 zł. 64 ct.				
		b) Nadebrane ryczałty na drobne potrzeby szkolne 375 „ — „				
		c) zwroty nadpłaconych prestacyi . . 31.688 „ 89 „				
		d) zwroty 3% dodatków do podatków . 21.941 „ 21 „				
		e) odsetki od obligacyi wypłacone miejscowym Radom szkolnym na potrzeby szkół . . 207 „ 39 „				
		f) zwroty taks od spadków . . . . 470 „ 98 „				
		g) mylne zarachowania c. k. urzędów podatkowych 27.382 „ 19½ „				
		Razem . .	103.869	30½	—	*103.869*

Uzasadnienie różnic.

Do rubryki I. *Pozycya 1.* Wydatek większy o . . . . . 66.559 zł.
z powodu stałego obsadzenia większej liczby posad nauczycieli etatowych, niż preliminarzem przewidziano, wskutek czego zmniejszyło się interkalare przewidziane na 11%.

Pozycya 2. Wydatek większy o . . . . . 19.070 zł.
z powodu, że wskutek znacznego zwiększenia się frekwencyi okazała się konieczność, a wskutek przybytku większej liczby nauczycieli była możność otwarcia większej liczby klas nadetatowych.

Pozycya 3. Wydatek mniejszy o . . . . . 3.766 zł.
z powodu niepobrania przypadających należytości roku przedmiotowego, tudzież z powodu nieobsadzenia pewnej liczby posad nauczycieli religii.

Pozycya 4. Wydatek mniejszy o . . . . . 2.185 zł.
z powodu niepobrania przypadającej należytości do końca roku 1899.

Zamknięcie rachunku za rok 1899. Wydatki.

Pozycya 5. Wydatek większy o . . . . . 6.581 zł.
z powodu wypłacenia należyteści pozostałej z końcem roku 1898 jakoteż przyznania większej liczby dodatków pięcioletnich.

Pozycya 6. Wydatek mniejszy o . . . . . 2.673 zł.
z powodu jak poz. 4.

Pozycya 7. Wydatek większy o . . . . . 2.328 zł.
z powodu, że okazała się większa potrzeba zastąpienia nauczycieli urlopowanych.

Do rubryki II. *Pozycya 8.* Wydatek mniejszy o . . . . . 217 zł.
z powodu niepobrania należytości do końca roku 1899.

Pozycya 9. Wydatek mniejszy o . . . . . 182 zł.
z powodu, że przyznane faktyczne zwroty kosztów podróży dla frekwentantów kursu rolniczego w Kobiernicach okazały się mniejsze, a to z powodu mniejszego oddalenia ich miejsca siedziby od Kobiernic.

Pozycya 11. Wydatek mniejszy o . . . . . 6.055 zł.
z powodu obsadzenia wielu posad nauczycielami, przezco w tych szkołach nie zaszła potrzeba udzielania nauki robót ręcznych przez osobne nauczycielki robót dla których preliminowano wynagrodzenie.

Do rubryki III. *Pozycya 12.* Wydatek większy o . . . . . 1.724 zł.
z powodu, że okazała się potrzeba przyznania kosztów podróży większej liczbie nauczycieli, niż preliminarzem przewidziano.

Do rubryki IV. *Pozycya 14.* Wydatek mniejszy o . . . . . 5.148 zł
z powodu, że została obsadzona większa liczba posad nauczycieli, a więc interkalarya okazały się w rzeczywistości mniejsze niż preliminarzem przewidziano.

Pozycya 15. Wydatek mniejszy o . . . . . 992 zł.
z powodu niepobrania należytości w roku przedmiotowym.

Pozycya 16. Wydatek mniejszy o . . . . . 642 zł.
z powodu niepobrania należytości w roku przedmiotowym.

Do rubryki V. *Pozycya 17.* Wydatek mniejszy o . . . . . 5.361 zł.
z powodu niepobrania należytości w roku przedmiotowym.

Do rubryki VI. *Pozycya 18.* Wydatek większy o . . . . . 2.889 zł.
z powodu że okazała się większa potrzeba asygnowania zasiłków, niż preliminarzem przewidziano.

Pozycya 19. Wydatek mniejszy o . . . . . 600 zł.
z powodu, że w roku przedmiotowym nie okazała się potrzeba asygnowania żadnych należytości.

Pozycya 20. Wydatek mniejszy o . . . . . 502 zł.
z powodu pozostałej zaległości z końcem roku 1899.

Pozycya 21. Wydatek mniejszy o . . . . . 91 zł.
z powodu jak pozycya 20.

Wydatki. Zamknięcie rachunku za rok **1899.** Fundusz szkolny krajowy.

Do rubryki VIII. *Pozycya 23.* Wydatek mniejszy o . . . . . 60 zł.
z powodu jak pozycya 20.

Do rubryki IX. *Pozycya 24.* Wydatek większy o . . . . . 912 zł.
z powodu, że w konferencyach wzięła udział większa liczba nauczycieli niż preliminowano.

Do rubryki X. *Pozycya 25.* Wydatek mniejszy o . . . . . 18 zł.
z powodu pozostałej reszty przy rozdziale stypendyów dla uczniów i uczennic Seminaryów nauczycielskich.

Do rubryki XI. *Pozycya 26.* (a-d) Wydatek mniejszy o . . . . . 438 zł.
z powodu, że spodziewane wydatki nie nastąpiły.

Do rubryki XII. *Pozycya 27.* Wydatek mniejszy o . . . . . 2.566 zł.
z powodu, że w szkole PP. Benedyktynek łac. w Przemyślu była nieobsadzona jedna posada nadetatowej nauczycielki, tudzież że dla szkoły wydziełowej św. Scholastyki w Krakowie asygnowano mniejszy zasiłek niż preliminowano, a to na podstawie odezwy Wydziału krajowego z 16. października 1899 L, 37.846.

Do rubryki: „Przebieżne wydatki“ Wydatek większy o . . . 103.869 zł.
z powodu, że na ten cel nie preliminowano żadnej kwoty, albowiem te wydatki kompensują się z rubryką „Przebieżne dochody“ w której znajdują swe pokrycie.

Wykaz

zaległości biernych pozostałych z końcem grudnia 1899.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zaległości bierne z lat ubiegłych zł.	ct.	Zaległości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
I.	1	*a*) niepobrane płace i dodatki na mieszkanie . . . . 3.233 zł. 64 ct. *b*) zaległe podatki od gruntów szkolnych . . . . . 96 „ 88 „ Razem . .	—	—	3.330	52
	2	Niepobrane wynagrodzenia nauczycieli nadetatowych	—	—	1.570	56
	3	„ płace etatowych nauczycieli religii . .	—	—	565	16
	4	„ remuneracye za udzielanie nauki religii .	—	—	522	78
	5	„ dodatki pięcioletnie	—	—	614	52
	6	„ wynagrodzenia za godziny nadobowiązkowe	—	—	449	87
	7	„ wynagrodzenia za zastępstwo nauczycieli	—	—	602	64
II.	8	„ remuneracye i zapomogi . . .	—	—	217	41
	11	„ remuneracye za naukę robót ręcznych .	—	—	232	50
III.	12	„ koszta podróży i dyety	—	—	268	52
IV.	14	Interkalarya z powodu opróżnionych posad nauczycielskich w roku 1899	—	—	25.068	43
	15	Niepobrane emerytury nauczycieli tracących posady	—	—	896	01
	16	„ dary z łaski: *a*) stałe . . . . 634 zł. 01 ct. *b*) jednorazowe . . 45 „ — „	—	—	679	01
V.	17	„ zasiłki na budowę szkół . . .	—	—	5.360	82
VI.	18	„ „ „ utrzymanie szkół . . .	—	—	3.909	01
	20	„ ryczałty na drobne potrzeby szkolne .	—	—	830	—
	21	„ koszta nadzoru funduszów szkolnych miejscowych	—	—	78	75
VIII.	23	„ zasiłki na biblioteki okręgowe . .	—	—	120	—
IX.	24	„ „ „ konferencye okręgowe . .	—	—	170	28
		Przebieżne wydatki.				
		a. Zaległe zwroty nadpłaconych prestacyi 228 zł. 23 ct. *b*. „ „ taks od spadków . 98 „ 21 „ *c*. „ „ mylnych zarachowań c. k. urzędów podatkowych . . . 979 „ 78 „ Razem . .	—	—	1.306	22
		Ogółem . .	—	—	46.793	01

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Sumaryusz	Dochody w roku 1899 zł.	Dochody w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkowe) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze *większe* zł.
		Dochody.				
I.		**Odsetki od kapitałów:**				
		A) **Ogólny fundusz szkolny krajowy.**				
	1 a-g)	Odsetki od kapitału wypożyczonego na uposażenie funduszu pożyczkowego na budowę szkół	12.887	69	12.888	—
	2	Od 4% listów zastawnych gal. Banku krajowego nom. war. 16.600 K. . .	332	—	248	*84*
		B) **Fundusze poszczególnych szkół ludowych.**				
	3 a-g)	Odsetki od kapitałów przeznaczonych na płacę nauczycieli	20.351	17	20.074	*277*
	4 a-h)	5% od kapitałów hipotekowanych w wal. wiedeńskiej	26	54½	20	7
	5 a-c)	5% od kapitałów hipotekowanych w wal. polskiej	1.637	90	639	*999*
	6 a-b)	5% od kapitałów hipotekowanych na realnościach w Krakowie w wal. polskiej	—	—	12	12
	7 a-c)	5% od kapitałów hipotekowanych na rzecz pojedynczych szkół	489	36	241	*248*
						+ 1.615
						— 12
		Suma rubryki I. .	35.724	66½	34.122	*+ 1.603*

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899 zł.	Dochody w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkowe) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze *większe* zł.
II.		**Dochody z dóbr realności i innych praw.**				
	8	Czynsz z ogrodu w Dunajowie . . .	—	—	1	1
	9	„ „ w Krukienicach . .	1	89	2	—
	10	„ „ w Bieczu	3	15	1	*2*
	11	„ z wydzierżawionych gruntów w Zagórzu	5	—	5	—
	12	„ „ „ „ Pilznie	205	—	410	205
	13	„ „ „ „ Skawinie .	201	79	186	*16*
	14	„ od gminy miasta Tarnowa za wynajęcie budynku, będącego w części własnością funduszu szkolnego krajowego	80	97	162	81
	15	Czysty dochód z gruntów i realności pojedynczych szkół	5.000	—	5.000	—
	16	Wartość naturaliów od gmin, obszarów dworskich i innych stron	16.000	—	16.000	—
						— 287
						+ *18*
		Suma rubryki II. .	21.497	80	21.767	269

Dochody. Fundusz szkolny krajowy.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899 zł.	Dochody w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkowe) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze *większe* zł.
III.		**Dodatki.**				
	17 a-c)	Od gminy Zaleszczyki dodatek na wydatki kancelaryjne	—	—	14	14
	18	Od Tarnowskiej gminy żydowskiej dodatek na utrzymanie IV. kl. przy szkole głównej	—	—	26	26
	19	Od gminy Cewków część odsetek od majątku gminnego	105	—	105	—
	20	Od każdoczesnego proboszcza obrz. łać. w Limanowie zahipotekowana renta na części dóbr Lipowa	42	—	42	—
	21	Od łegatu Ferdynanda Sroczyńskiego w kwocie 500 zł. m. k. od właściciela obszaru dworskiego w Bolesławiu . . .	—	—	26	26
	22	Od gminy Laskowce odsetki od renty państwowej Nr. 28.618 na 2.350 zł. .	98	70	99	—
	22 a)	Od gminy Bortiatyn odsetki od renty państwowej Nr. 38.006 na 950 zł. . .	199	50	—	*199*
	23	Dobrowolne zobowiązania gmin, obszarów dworskich i innych stron, tudzież z przewyżki dochodów z majątków zarodowych miast i miasteczek, nareszcie od gmin miasta Krakowa i Białej na płacę nauczycieli	418.379	57	485.000	66.620
	24	Zaległe z końcem r. 1894 prestacye szkolne odebrane od byłych funduszów szkolnych okręgowych	21.106	93	25.000	3.893
	25	Dodatek do podatków od gmin i obszarów dworskich	572.453	87½	566.100	*6.354*
	26	3% dodatek okręgowy	307.689	84	301.920	*5.769*
						— 70.579
						+ 12.322
		Suma rubryki III. .	1,320.075	41½	1,378.332	— 58.257

Zamknięcie rachunku za rok 1899. Dochody.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899 zł.	Dochody w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkowe) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze *większe* zł.
IV.	27	**Zysk ze sprzedaży książek szkolnych** .	2.835	—	2.835	—
V.	28	**Zapisy i darowizny**	—	—	—	—
VI.	29	**Taksy od spadków**	43.010	68	20.000	*23.010*
VII.	30	**Rozmaite wpływy**	43.903	60	—	*43.904*
VIII.	31	**Dodatek z c. k. Skarbu państwa** . .	54.942	96	54.943	—
IX.	32	**Zwroty zaliczek udzielonych gminom na budynki szkolne z lat dawniejszych**	4.030	85½	4.365	334
	32 a)	**Dodatek z funduszu krajowego** . .	2,585.864	92	2,423.092	*162.773*

Uzasadnienie różnic.

Do rubryki I. *Pozycya 2.* dochód większy o 84 zł. z powodu, że już po zatwierdzeniu preliminarza przybyło na rzecz majątku zarodowego listów zastawnych gal. Banku krajowego nominalnej wartości 4.200 koron, od których odsetki wynoszące 84 zł. nie były preliminowane.

Pozycya 3. (a-g) dochód większy o 277 zł. z powodu pobrania odsetek wyrównawczych przy zrealizawaniu rent państwowych i zakupnie listów zastawnych gal. Banku krajowego w Krakowie . . . . . 620 zł. 01 ct.
a natomiast nie zrealizowano odsetek od Książeczek Banku krajowego preliminowanych w kwocie . . . . . 329 zł. 64 ct.
i zapłacenie podatku dochodowego od odsetek przy listach zastaw. Towarzystwa kred. w kwocie . . . . . 12 „ 84 „ 342 „ 48 „
Pozostaje różnica jak wyżej . . . 277 zł. 53 ct.

Pozycya 4 (a-h) dochód większy o 7 zł. z powodu spłaty zaległości.
Pozycya 5 (a-c) dochód większy o 999 zł. z powodu spłaty zaległości.
Pozycya 6 (a-b) dochód mniejszy o 12 zł. pozostaje w zaległości.
Pozycya 7 (a-c) dochód większy o 248 zł. z powodu spłaty zaległości.

Dochody. Zamknięcie rachunku za rok 1899. Fundusz szkolny krajowy.

Do rubryki II. *Pozycya 8* dochód mniejszy o 1 zł. pozostaje w zaległości.

Pozycya 10 dochód większy o 2 zł. z powodu spłaty zaległości.

Pozycya 12 dochód mniejszy o 205 zł. z pow. jak poz. 8.

Pozycya 13 dochód większy o 16 zł. z pow. jak poz. 10.

Pozyeya 14 dochód mniejszy o 81 zł. z pow. jak poz. 8.

Do rubryki III. *Pozycya 17* (a-c) dochód mniejszy o 14 zł.
Pozycya 18 dochód mniejszy o 26 zł.
Pozycya 21 dochód mniejszy o 26 zł.
} dochody te pozostają w zaległości

Pozycya 22 dochód większy o 199 zł. nie był preliminowany z powodu, że sprawa poboru do funduszu szkolnego krajowego tych odsetek została merytorycznie załatwioną już po zatwierdzeniu preliminarza.

Pozycya 23 dochód mniejszy o 66 620 zł. pozostaje w zaległości.

Pozycya 24 dochód mniejszy o 3.893 zł. z powodu, że c. k. urzędy podatkowe mimo licznych przynagleń nie dość energicznie zajmują się ściąganiem tych należytości.

Pozycya 25 dochód większy o 6.354 zł.
Pozycya 26 dochód większy o 5.769 zł.
} Z powodu zorganizowania kilku nowych szkół, tudzież dla tego, że dochody te mogą być preliminowane tylko w przybliżeniu.

Do rubryki VI. *Pozycya 29* dochód większy o 23.010 zł. z powodu, że dochód osiągnięty na podstawie ustawy krajowej z 6. grudnia 1894 Dz. ust. i rozp. krajow. Nr. 19 z roku 1896, weszłej w życie dnia 25. maja 1896 był większy aniżeli przypuszczano przy układaniu preliminarza, niemając do tego żadnej pozytywnej podstawy.

Do rubryki VII. *Pozycya 30* dochód większy o 43.904 zł. z powodu, że na ten cel nic nie preliminowano. Są to mylne zarachowania c. k. urzędów podatkowych, zwroty nadebranych płac i ryczałtów przez nauczycieli i inne zwroty korrelatywne, które kompenzują się z rubryką „Przebieżne wydatki“.

Do rubryki IX. *Pozycya 32* dochód mniejszy o 334 zł. z powodu, że nie wpłynęły wszystkie raty, które miały być zapłacone po koniec roku 1899.

Pozycya 32. a dochód większy o 162.773 zł. pobrany od funduszu krajowego na pokrycie niedoboru więcej od budżetu, okazujący zarazem, że ogólny wynik zamknięcia niekorzystniejszy jest od budżetu o tą różnicę.

Wykaz

zaległości czynnych pozostałych z końcem grudnia **1899**.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Zaległości czynne z lat ubiegłych zł.	ct.	Zaległości czynne z roku bieżącego zł.	ct.
I.	1—7	Odsetki od kapitałów	11	86½	194	63½
II.	8-16	Dochody z dóbr, realności i innych praw . .	2.722	17	376	36½
III.	17-26	Dodatki	396.858	03½	604.851	66½
IV.	29	Taksy od spadków	8.526	35½	21.063	65
VII.	30	Rozmaite wpływy	178.160	79	807	60
IX.	32	Zwroty zaliczek udzielonych gminom na budynki szkolne z lat dawniejszych	13.381	70½	—	—
		Razem . .	599.660	92	627.293	91½

Wykaz prestacyi szkolnych w ryczałtowej kwocie za rok 1899 zestawiony okręgami szkolnymi.

Liczba porząd.	Okręg szkolny	Przypisano				Odpisano		Sprostowana należytość						Uiszczono						Pozostała należytość					
		na zaległość		na bieżące		z zaległości		zaległa		bieżąca		razem		Ogółem		z tego przypada				z zaległości		z bieżącego		Razem	
																na nadpłatę		na rachunek prestacyi							
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1	Biała	11.085	83	24.194	83	—	—	11.085	83	24.194	83	35.280	66	26.103	17	—	—	26.103	17	1.606	12	7.571	37	9.177	49
2	Bóbrka	202	02	587	96	—	—	202	02	587	96	789	98	622	44	*78*	*70*	543	74	—	—	167	54	167	54
3	Bochnia	10.051	23	11.913	93½	*52*	*50*	9.998	73	11.913	93½	21.912	66½	8.627	96	*194*	*50*	8.433	46	2.189	27	11.095	43½	13.284	70½
4	Bohorodczany	263	60	1.174	77	*102*	*25*	161	35	1.174	77	1.336	12	903	87	*19*	*33*	884	54	—	—	432	25	432	25
5	Borszczów	1.201	26½	767	20	*20*	—	1.181	26½	767	20	1.948	46½	568	50	*29*	*19*	539	31	689	52	690	44½	1.379	96½
6	Brody	3.753	64½	5.664	81	*249*	*73*	3.503	91½	5.664	81	9.168	72½	4.706	04	*476*	*47*	4.229	57	—	—	4.462	68½	4.462	68½
7	Brzesko	6.737	85	1.580	48	—	—	6.737	85	1.580	48	8.318	33	1.155	85	*93*	*97*	1.061	88	6.237	95	924	53	7.162	48
8	Brzeżany	23	33½	2.152	52	—	—	23	33½	2.152	52	2.175	85½	2.142	69	—	—	2.142	69	—	—	33	16½	33	16½
9	Brzozów	1.494	87½	1.736	16	—	—	1.494	87½	1.736	16	3.231	03½	1.193	92½	—	—	1.193	92½	444	57	1.592	54	2.037	11
10	Buczacz	1.977	14½	1.603	25	—	—	1.977	14½	1.603	25	3.580	39½	1.000	20	87	*08*	913	12	986	44½	1.593	75	2.580	19½
11	Chrzanów	647	47	2.547	09½	—	—	647	47	2.547	09½	3.194	56½	1.814	02½	*15*	*33*	1.798	69½	308	66	1.071	88	1.380	54
12	Cieszanów	1.342	14½	2.132	66	—	—	1.342	14½	2.132	66	3.474	80½	1.669	97½	—	—	1.669	97½	—	—	1.804	83	1.804	83
13	Czortków	439	29	1.626	71	—	—	439	29	1.626	71	2.066	—	1.242	34	*16*	*07*	1.226	27	—	—	823	66	823	66
14	Dąbrowa	299	64	962	34	—	—	299	64	962	34	1.261	98	1.140	44	*44*	*81*	1.095	63	—	—	121	54	121	54
15	Dobromil	16.480	83	6.500	23	*15*	*58*	16.465	25	6.500	23	22.965	48	7.579	92	*2*	*91*	7.577	01	9.069	61	6.315	95	15.385	56
16	Dolina	7.173	65	5.104	18	—	—	7.173	65	5.104	18	12.277	83	3.752	66	*250*	*77*	3.501	89	3.420	99	5.104	18	8.525	17
17	Drohobycz	5.396	48	16.684	73	—	—	5.396	48	16.684	73	22.081	21	17.114	84	*23*	*82*	17.091	02	—	—	4.966	37	4.966	37
18	Gorlice	2.304	65	5.358	82	—	—	2.304	65	5.358	82	7.663	47	6.908	76	—	—	6.908	76	—	—	754	71	754	71
19	Gródek	12.408	76	8.474	72	—	-	12.408	76	8.474	72	20.883	48	7.105	70	—	—	7.105	70	5.327	37	8.450	41	13.777	78
20	Grybów	1.243	51	2.027	20	—	—	1.243	51	2.027	20	3.270	71	2.838	45	*94*	*87*	2.743	58	—	—	432	26	432	26
21	Horodenka	728	63	810	76	*3*	—	725	63	810	76	1.536	39	759	80	*8*	*50*	751	30	109	76	666	83	776	59
22	Husiatyn	1.917	26	1.798	52	*66*	*66*	1.850	60	1.798	52	3.649	12	1.658	47	*92*	*45*	1.566	02	506	16	1.484	49	1.990	65
23	Jarosław	2.038	09	9.592	34	*5*	—	2.033	09	9.592	34	11.625	43	8.252	82	*14*	—	8.238	82	1.381	30	1.991	31	3.372	61
24	Jasło	1.859	51½	4.961	18½	*80*	*14*	1.779	37½	4.961	18½	6.740	56	4.207	59	—	—	4.207	59	—	—	2.532	97	2.532	97
25	Jaworów	1.884	61	5.137	90	—	—	1.884	61	5.137	90	7.022	51	718	50	*31*	*65*	686	85	1.202	11	5.101	90	6.304	01
26	Kałusz	7.187	04	5.309	44	—	—	7.187	04	5.309	44	12.496	48	2.958	66	*28*	*64*	2.930	02	4.228	38	5.309	44	9.537	82
27	Kamionka	3.190	38	4.819	11	—	—	3.190	38	4.819	11	8.009	49	2.971	20½	*14*	*08*	2.957	12½	1.548	22½	3.490	06	5.038	28½
28	Kolbuszowa	162	71	643	18	*9*	*70*	153	01	643	18	796	19	612	14	*3*	*05*	609	09	9	48	174	57	184	05
29	Kołomyja	25.356	81	16.680	23	—	—	25.356	81	16.680	23	42.037	04	10.353	41	*15*	—	10.338	41	15.028	48	16.655	15	31.683	63
30	Kossów	560	46	1.975	62½	—	—	560	46	1.975	62½	2.536	08½	2.427	06	*28*	*65*	2.398	41	—	—	109	02½	109	02½
31	Kraków	92.328	87	103.546	44	*3*	*34*	92.325	53	103.546	44	195.871	97	84.205	87	*16*	*17*	84.189	70	8.194	16	103.471	94	111.666	10
32	Krosno	2.754	85	6.736	49	—	—	2.754	85	6.736	49	9.491	34	5.799	35	—	—	5.799	35	—	—	3.691	99	3.691	99
33	Limanowa	21	31	505	33	—	—	21	31	505	33	526	64	270	83	—	—	270	83	—	—	255	81	255	81
34	Lisko	130	38	585	50	—	—	130	38	585	50	715	88	613	28½	*15*	*17*	598	11½	16	56	86	03½	102	59½
35	Lwów	689	73	1.600	61	*331*	*58*	358	15	1.600	61	1.958	76	1.561	23	*5*	*79*	1.555	44	—	—	397	53	397	53
36	Łańcut	6.340	99½	4.647	80	—	—	6.340	99½	4.647	80	10.988	79½	2.675	95½	—	—	2.675	95½	4.184	94	4.127	90	8.312	84
37	Mielec	3.834	36	2.784	55	—	—	3.834	36	2.784	55	6.618	91	910	59	*10*	*35*	900	24	3.189	48	2.518	84	5.708	32
38	Mościska	4.166	03	4.416	74	—	—	4.166	03	4.416	74	8.582	77	3.792	33	—	—	3.792	33	1.660	84	3.129	60	4.790	44
39	Myślenice	531	62	3.920	86	—	—	531	62	3.920	86	4.452	48	2.383	54½	*9*	—	2.374	54½	—	—	2.068	93½	2.068	93½
40	Nadwórna	1.274	—	2.353	38	—	—	1.274	—	2.353	38	3.627	38	2.486	50	*37*	*71*	2.448	79	—	—	1.140	88	1.140	88
41	Nisko	141	45	373	48	—	—	141	45	373	48	514	93	494	93	*19*	*61*	475	32	—	—	20	—	20	—
42	Nowy Sącz	5.813	03	10.204	09	—	—	5.813	03	10.204	09	16.017	12	8.069	36	*16*	*85*	8.052	51	1.820	28	6.127	48	7.947	76
43	Nowy Targ	11.944	93½	4.188	99	—	—	11.944	93½	4.188	99	16.133	92½	7.370	86½	*5*	*26*	7.365	60½	4.765	74	3.997	32	8.763	06
44	Pilzno	399	97	1.447	35	*36*	*67*	363	30	1.447	35	1.810	65	1.100	67½	*3*	*03*	1.097	64½	—	—	709	97½	709	97½
45	Podhajce	126	67	827	02	*48*	*41*	78	26	827	02	905	28	528	16½	*13*	*34*	514	82½	—	—	377	11½	377	11½
46	Podgorze	952	63	4.461	98	—	—	952	63	4.461	98	5.414	61	4.414	61	*23*	*34*	4.391	27	—	—	1.000	—	1.000	—
47	Przemyśl	3.625	93	13.360	27	*825*	*90*	2.800	03	13.360	27	16.160	30	12.960	57	*314*	*12*	12.646	45	363	11	2.836	62	3.199	73
48	Przemyślany	3.149	25½	2.036	87	—	—	3.149	25½	2.036	87	5.186	12½	1.623	81½	*19*	*01*	1.604	80½	1.909	11	1.653	20	3.562	31
49	Rawa	1.580	51	1.421	75	—	—	1.580	51	1.421	75	3.002	26	2.194	08½	*45*	*35*	2.148	73½	—	—	808	17½	808	17½
50	Rohatyn	82	27	409	33	—	—	82	27	409	33	491	60	376	02	—	*20*	375	82	—	—	115	58	115	58
51	Ropczyce	1.978	14	2.771	94	*1*	*28*	1.976	86	2.771	94	4.748	80	2.339	92	*56*	*28*	2.283	64	132	87	2.276	01	2.408	88
52	Rudki	290	—	1.955	—	—	—	290	—	1.955	—	2.245	—	2.100	-	*65*	*12*	2.034	88	—	—	145	—	145	—
53	Rzeszów	7.389	67	7.872	39½	—	—	7.389	67	7.872	39½	15.262	06½	10.437	14	*40*	*50*	10.396	64	-	—	4.824	92½	4.824	92½
54	Sambor	6.697	54	14.154	52	—	—	6.697	54	14.154	52	20.852	06	17.213	40½	*86*	*69*	17.126	71½	—	-	3.638	65½	3.638	65½
55	Sanok	9.557	26	6.646	19	*194*	*39*	9.362	87	6.646	19	16.009	06	6.790	94	*2*	*50*	6.788	44	3.152	13	6.065	99	9.218	12
56	Skałat	30	66	198	28	*14*	*16*	16	50	198	28	214	78	209	78	*6*	*45*	203	33	—	—	5	—	5	—
57	Sniatyn	7.940	48½	6.917	74	—	—	7.940	48½	6.917	74	14.858	22½	14.308	98½	*5*	*50*	14.303	48½	—	—	549	24	549	24
58	Sokal	17.266	26½	9.318	96	—	—	17.266	26½	9.318	96	26.585	22½	8.124	77	*7*	*14*	8.117	63	9.336	41½	9.124	04	18.460	45½
59	Stanisławów	9.254	85½	18.470	17½	—	—	9.254	85½	18.470	17½	27.725	03	4.533	42	*151*	*73*	4.381	69	4.721	43½	18.470	17½	23.191	61
60	Stary Sambor	1.410	62	2.158	05	*33*	*29*	1.377	33½	2.158	05	3.535	38½	1.725	09	*3*	—	1.722	09	—	—	1.810	29½	1.810	29½
61	Stryj	341	34	16.264	50	—	—	341	34	16.264	50	16.605	84	16.186	—	*16*	*39*	16.169	61	—	—	419	84	419	84
62	Strzyżów	140	70	424	59	*10*	—	130	70	424	59	555	29	343	20	*60*	—	283	20	-	—	212	09	212	09
63	Tarnobrzeg	628	86	1.079	32	—	—	628	87	1.079	32	1.708	18	1.006	52	*1*	—	1.005	52	—	—	701	66	701	66
64	Tarnopol	21.758	72	6.421	32	*12*	*40*	21.746	32	6.421	32	28.167	64	3.519	56	*186*	*91*	3.332	65	18.429	80	6.218	28	24.648	08
65	Tarnów	7.204	90	12.739	41	—	—	7.204	90	12.739	41	19.944	31	9.860	11	*8*	*49*	9.851	62	2.326	69	7.757	51	10.084	20
66	Tłumacz	170	18	284	40	—	—	170	18	284	40	454	58	417	73	*44*	—	373	73	—	—	36	85	36	85
67	Trembowla	32.630	40	11.533	24	*68*	*32*	32.562	08	11.533	24	44.095	32	7.998	47	—	—	7.998	47	24.771	65	11.325	20	36.096	85
68	Turka	229	77½	346	11½	—	—	229	77½	346	11½	575	89	318	01	*49*	*68½*	268	32½	—	—	257	88	257	88
69	Wadowice	4.417	19½	6.581	39	—	—	4.417	19½	6.581	39	10.998	58½	6.804	35	*78*	*21*	6.726	14	24	08½	4.170	15	4.194	23½
70	Wieliczka	8.910	96½	8.346	55	—	—	8.910	96½	8.346	55	17.257	51½	6.160	73	—	*92*	6.159	81	2.990	01	8.106	77½	11.096	78½
71	Zaleszczyki	343	24	363	42	—	—	343	24	363	42	706	66	558	90	*15*	—	543	90	—	—	147	76	147	76
72	Zbaraż	1.395	36	2.019	97	*7*	*50*	1.387	86	2.019	97	3.407	83	2.590	—	*2*	*50*	2.587	50	—	—	817	83	817	83
73	Złoczów	718	26	5.411	33½	*10*	—	708	26	5.411	33½	6.119	59½	5.060	33½	*54*	*60½*	5.005	73	—	—	1.059	26	1.059	26
74	Zółkiew	11.470	19	7.657	47	*3*	*34*	11.466	85	7.657	47	19.124	32	4.234	50	—	—	4.234	50	8.230	54	6.659	28	14.889	82
75	Zydaczów	2.165	12½	5.661	42	—	—	2.165	12½	5.661	42	7.826	54½	5.072	07½	*234*	*68*	4.837	39½	—	—	2.754	47	2.754	47
76	Żywiec	7	50	4.764	23	—	—	7	50	4.764	23	4.771	73	3.521	64	*74*	*17*	3.447	47	—	—	1.250	09	1.250	09
	Razem	423.649	73	484.713	65	*2.205*	*14*	421.444	59	484.713	65	906.158	24	418.379	57	*3.469*	*61*	414.909	96	154.514	24½	333.264	42½	487.778	67

Sumaryczny wykaz

prestacyj szkolnych w stopie procentowej, zestawiony okręgami szkolnymi.

Liczba porząd.	Okręg szkolny	Prestacye w formie dodatku do podatków zł.	ct.	3% dodatek okręgowy zł.	ct.
1	Biała	6.964	86	6.096	70½
2	Bóbrka	8.858	03½	3.487	74
3	Bochnia	6.565	79½	4.525	74
4	Boborodczany	2.335	58½	1.430	39½
5	Borszczów	8.411	20½	6.024	92
6	Brody	10.432	08½	4.691	31½
7	Brzesko	7.378	41	3.388	99½
8	Brzeżany	10.117	73	3.810	48½
9	Brzozów	4.731	48	2.203	71
10	Buczacz	7.899	43½	4.300	18½
11	Chrzanów	10.287	65½	5.328	96½
12	Cieszanów	5.766	42	2.840	24
13	Czortków	5.014	79	2.930	91½
14	Dąbrowa	4.528	49½	2.896	46
15	Dobromil	4.218	—	1.752	91½
16	Dolina	4.655	87	2.892	57½
17	Drohobycz	19.346	78	11.938	33½
18	Gorlice	4.139	31½	2.894	12
19	Gródek	4.133	46½	2.978	98½
20	Grybów	2.188	05	1.226	88½
21	Horodenka	7.356	47½	4.823	71
22	Husiatyn	8.522	64	5.256	85½
23	Jarosław	13.426	40	6.384	30
24	Jasło	6.501	57½	3.151	76
25	Jaworów	5.300	67	3.059	50½
26	Kałusz	3.032	68	2.519	57½
27	Kamionka	11.062	66½	4.284	62½
28	Kolbuszowa	3.271	31	2.402	10½
29	Kołomyja	13.717	28	7.021	43
30	Kossów	3.816	97	2.356	74
31	Kraków	9.848	95½	4.413	65½
32	Krosno	4.437	54½	3.350	79
33	Limanowa	2.682	17	1.618	53½
34	Lisko	4.302	07½	2.547	80½
35	Lwów	14.037	26½	6.822	43½
36	Łańcut	7.431	64	5.170	39½
37	Mielec	8.183	91½	3.409	57½
38	Mościska	5.887	40	2.661	21½
	do przeniesienia	270.793	08½	148.895	59½

Liczba porząd.	Okręg szkolny	Prestacye w formie dodatku do podatków zł.	ct.	3% dodatek okręgowy zł.	ct.
	z przeniesienia	270.793	08½	148.895	59½
39	Myślenice	4.078	74	2.291	29½
40	Nadwórna	5.165	74	2.717	34½
41	Nisko	3.869	71	2.496	41½
42	Nowy Sącz	9.881	45	4.881	07
43	Nowy Targ	3.496	60½	2.543	05
44	Pilzno	2.476	13	1.688	86
45	Podgórze	9.100	95½	3.545	90½
46	Podhajce	6.622	81	3.518	01½
47	Przemyśl	26.685	77½	11.883	37½
48	Przemyślany	7.874	87	3.066	27
49	Rawa	6.407	51½	3.771	30
50	Rohatyn	13.645	86	4.692	92
51	Ropczyce	4.803	71½	3.401	19½
52	Rudki	4.442	16½	2.583	35½
53	Rzeszów	12.580	10½	6.205	57½
54	Sambor	6.451	41	5.072	36½
55	Sonok	5.697	18½	3.374	95½
56	Skałat	7.221	35½	4.276	22
57	Śniatyn	4.330	72½	3.291	47
58	Sokal	8.765	13	4.847	56
59	Stanisławów	28.909	46	10.760	95½
60	Stary-Sambor	2.465	93	1.693	34
61	Stryj	8.807	83	5.952	51
62	Strzyżów	3.282	71½	1.777	64
63	Tarnobrzeg	4.913	26	2.597	55½
64	Tarnopol	16.531	84½	11.696	50½
65	Tarnów	17.047	64½	6.554	02
66	Tłumacz	7.911	09½	3.686	78
67	Trembowla	5.001	11	3.628	72½
68	Turka	2.678	52	1.699	57
69	Wadowice	4.692	63½	3.598	21½
70	Wieliczka	2.386	38	2.456	07
71	Zaleszczyk.	7.275	79½	3.649	31
72	Zbaraż	5.766	66	3.055	65½
73	Złoczów	12.054	64½	6.451	09
74	Żółkiew	6.345	30	3.410	62½
75	Żydaczów	8.122	16	2.690	43½
76	Żywiec	3.869	85½	3.286	73
	Razem	572.453	87½	307.689	84

Do L. $\frac{14.580}{R.\ S.\ K.}$ 1900. 36.220/900.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

krajowego

funduszu szkolnego emerytalnego

za rok 1899.

Sporządzone w Departamencie rachunkowym c. k. Namiestnictwa.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Dochody — Wydatki. Krajowy fundusz szkolny emerytalny.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	A) Majątek zarodowy	Dochody w roku 1899 zł.	Dochody w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkowe) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody wydatki mniejsze *większe* zł.
		Dochody.				
	1	Efekty zakupione	—	—	—	—
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego .	—	—	—	—
		Suma dochodów .	—	—	—	—
	3	**Zapas** kasowy z początkiem roku 1899:				
		a) w gotówce				
		b) w efektach { *α*) w wal. austr. 50 zł. 22 ct. *β*) w walucie koronowej 67.000 K., czyli 33.500 „ — „	33.550	22	—	—
		Razem . .	33.550	22	—	—
		Wydatki.				
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów .	—	—	—	—
		Suma wydatków .	—	—	—	—
	2	**Zapas** kasowy z końcem roku 1899 w efektach jak wyżej	33.550	22	—	—
		Razem . .	33.350	22	—	

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:

a) waluta austryacka:

4% książeczka wkładkowa galic. kasy oszczędności . . . 50 zł. 22 ct.

b) waluta koronowa:

4% listy zastawne galic. Towarzystwa kredytowego ziemsk. we Lwowie 67.000 K. . . . . 33.500 „ — „

Suma stanu czynnego . . . . 33.550 zł. 22 ct.

Stan bierny . . . . . — „ — „

Czysty stan czynny w walucie austryackiej . . . . 33.550 zł. 22 ct.

W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . . 33.550 „ 22 „

okazuje się **przyrost** majątku zarodowego o . . . . . — zł. — ct.

Zamknięcie rachunku za rok 1899. Dochody.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	B) Majątek obrotowy	Dochody w roku 1899 zł.	Dochody w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkowe) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze *większe* zł.
		Dochody.				
I.		Odsetki od kapitałów	1.320	02	1.340	20
II.		Datek stały z krajowego funduszu szkolnego	12.799	92	12.800	—
III.		Zapisy i darowizny	—	—	—	—
IV.		Interkalarya od opróżnionych posad naucz.	26.396	19	31.268	4.872
V.		Stałe wkładki nauczycieli i nauczycielek .	68.995	74	62.000	*6.997*
VI.		Wkładki dwuprocentowe za czas służby przedetatowej	7.267	48	8.000	733
VII.		Rozmaite dochody	627	23	—	*627*
VIII.		Zwroty z emerytur czasowych . . .	—	—	—	—
IX.		„ „ dożywotnich . . .	7	50	—	*8*
X.		„ z dodatków na wychowanie dzieci .	25	29	—	*25*
XI.		„ z odpraw i kwartałów pozgonnych	9	—	—	*9*
	1	„ z pensyi wdów	8	33	—	*8*
	2	Zasiłek z funduszu krajowego:				
		Z przyznanego uchwałą Sejmu krajowego z dnia 27. marca 1899 zasiłku na r. 1899 w kwocie . 243.342 zł. — ct.				
		potrącono wydaną już na pokrycie niedoboru za rok 1898 na mocy odezwy Wydziału krajowego z dnia 5. marca 1899 L. 11977. wykazaną w zamknięciu rachunków z roku 1898 kwotę . . . . 18.405 „ 89 „				
		a pozostała za r. 1899 reszta w kwocie . 224.936 „ 11 „				
		lecz z tej kwoty pobrano na pokrycie niedoboru za rok 1899 tylko . . . . 209.474 „ 28 „	209.474	28	243.342	33.868
		skutkiem czego pozostała niezużyta po koniec roku 1899 reszta kredytu w kwocie . 15.461 „ 83 „				
		Suma dochodów .	326.930	98	358.750	+ 7.674
						—39.493
						—31.819
		Do tego zapas kasowy z początkiem r. 1899 w gotówce	—	—	—	—
		Razem . .	326.930	98	—	—

Dochody. Krajowy fundusz szkolny emerytalny.

Uzasadnienie różnic.

Do rubryki I. Dochód mniejszy o 20 zł. z powodu opodatkowania odsetek od efektów.

Do rubryki IV. Dochód mniejszy o 4.872 zł. z powodu, że faktyczne interkalarya okazały się mniejsze niż w preliminarzu wykazano.

Do rubryki V. Dochód większy o 6.997 zł. z powodu zamianowania większej w tym roku liczby stałych nauczycieli.

Do rubryki VI. Dochód mniejszy o 733 zł. z powodu zamianowania w tym roku stałych nauczycieli po upływie mniejszej liczby lat służby przedetatowej.

Do rubryki VII. Dochód większy o 627 zł. z powodu mylnych zarachowań c. k. urzędów podatkowych.

Do rubryki IX. Dochód większy o 7 zł. z powodu ściągnięcia nadebranych emerytur dożywotnich.

Do rubryki X. Dochód większy o 25 zł. z powodu ściągnięcia nadebranych dodatków na wychowanie dzieci.

Do rubryki XI. Dochód większy o 9 zł. z powodu ściągnięcia części odpraw skutkiem powrotu nauczycieli do czynnej służby.

Do pozycyi 1. Dochód większy o 8 zł. z powodu ściągnięcia nadebranych pensyj wdów.

Do pozycyi 2. Dochód mniejszy o 33.868 zł. z powodu, że z zasiłku przyzwolonego na r. 1899

w kwocie	243.342 zł. — ct
okazała się potrzeba pobrania na pokrycie niedoboru w tym roku tylko kwoty	209.474 „ 28 „
a zatem mniej o kwotę	33.867 zł. 72 ct.

O różnicę tę ogólny wynik zamknięcia korzystniejszy jest od budżetu.

Zamknięcie rachunku za rok 1899. Wydatki.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	B) Majątek rezerwowy	Wydatki w roku 1899 zł.	Wydatki w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona (względnie kredyty dodatkowe) zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
		Wydatki.				
I.		Emerytury czasowe nauczycieli i nauczycielek	25.439	06	23.000	*2.439*
II.		Emerytury dożywotnie nauczycieli i nauczycielek	186.883	45	223.000	36.117
III.		Pensye dla wdów po nauczycielach . .	82.766	96½	81.000	*1.767*
IV.		Dodatki na wychowanie dzieci po nauczycielach	20.239	89½	20.000	*240*
V.		Odprawy i kwartały pozgonne . . .	9.929	89½	11.000	1.070
VI.		Zwroty wkładek emerytalnych nauczycieli i nauczycielek	551	59	700	149
VII.		Koszta zarządu	18	72	50	31
VIII.		Rozmaite wydatki	1.101	40½	—	*1.102*
		Suma wydatków .	326.930	98	358.750	—37.367
						+5.548
						—31.819
		Do tego zapas kasowy z końcem r. 1899 w gotówce	—	—	—	—
		Razem . .	326.930	98	—	—

Uzasadnienie różnic

Do rubryki I. Wydatek większy o 2.439 zł. z powodu przeniesienia w czasowy stan spoczynku więcej nauczycieli, niż w preliminarzu przewidziano.

Do rurryki II. Wydatek mniejszy o 36,117 zł. z powodu mniejszej liczby nauczycieli przeniesionych w dożywotni stan spoczynku.

Do rubryki III. Wydatek większy o 1.767 zł. z powodu przyznania większej liczbie wdów pensyi, niż w preliminarzu przewidziano.

Do rubryki IV. Wydatek większy o 240 zł. z powodu śmierci nauczycieli pozostała większa ilość sierót.

Do rubryki V. Wydatek mniejszy o 1.070 zł z powodu, że faktycznie zaszła potrzeba przyznania niniejszej liczbie uprawnionych przypadającej odprawy niż w preliminarzu przewidziano.

Do rubryki VI. Wydatek mniejszy o 149 zł. z powodu mniejszego zwrotu wkładek emerytalnych.

Do rubryki VII. Wydatek mniejszy o 31 zł. ponieważ spodziewane wydatki nie nastąpiły.

Do rubryki VIII. Wydatek większy o 1.102 zł. z powodu mylnych zarachowań c. k. urzędów podatkowych.

Wykaz

należytości z końcem roku 1899.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Należytości czynne z lat ubiegłych zł.	ct.	Należytości czynne bieżącego z roku zł.	ct.	Należytości bierne z lat ubiegłych zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
		Dochody.								
I.	—	Niepobrane odsetki po koniec grud. 1899	—	—	660	01	—	—	—	—
VI.	—	„ dwuprocentowe wkładki emerytalne	388	28	504	52	—	—	—	—
VII.	—	Rozmaite dochody	554	64	—	—	—	—	—	—
X.	—	Zwroty nadebranych dodatków na wychowanie dzieci	12	20	—	—	—	—	—	—
		Wydatki.								
I.	—	Niepobrane emerytury czasowe . .	—	—	—	—	—	—	1.618	19
II.	—	„ „ dożywotnie .	—	—	—	—	—	—	8.726	45
III.	—	„ pensye wdowie . . .	—	—	—	—	—	—	2.146	67
IV.	—	„ dodatki na wychowanie .	—	—	—	—	—	—	1.176	45
V.	—	„ odprawy i kwartały pozgonne	—	—	—	—	1300	—	1.695	—
VI.	—	„ zwroty wkładek emerytal. .	—	—	—	—	—	—	10	79
VIII.	—	„ rozmaite wydatki . .	—	—	—	—	330	53	—	—
		Razem . . .	955	12	1.164	53	1630	53	15.373	55
			2.119 zł. 65 ct.				17.004 zł. 08 ct.			

Stan majątku obrotowego z końcem roku 1899.

	Szczegół. zł. ct.	Ogół. zł. ct.
Stan czynny:		
1. Zapas kasowy w gotówce . . .	— zł. — ct.	— zł. — ot
2. Należytości czynne . , . . .	2.119 zł. 65 ct.	2.119 zł. 65 ct.
Stan bierny:		
3. Należytości bierne	— zł. — ct.	17.004 zł. 08 ct.
Z porównania okazuje się **stan bierny**		14.884 zł. 43 ct.

Wykaz

majątku zarodowego w efektach wartościowych powstałych z kwoty 20.000 złr. przyzwolonej z funduszów państwowych w roku 1870 na utworzenie majątku zarodowego krajowego funduszu szkolnego emerytalnego.

Liczba porząd.	Bliższe oznaczenie efektów	Datum	Serya	Liczba	Stopa %	Opiewa na kwotę w wal. koron pojedynczo korony	Opiewa na kwotę w wal. koron razem korony	Opiewa na kwotę w wal. austr. pojedyn. zł.	ct.	Opiewa na kwotę w wal. austr. razem zł.	ct.
1	List. zast. galic. Tow. kredyt. ziemsk: we Lwowie	1. lipca 1893	I.	1.411	4%	20.000 —	— —	—	—	—	—
2	„ „ „ „ „ „ „ „	„	I.	1.412	„	20.000 —	— —	—	—	—	—
3	„ „ „ „ „ „ „ „	„	I.	1.413	„	20.000 —	— —	—	—	—	—
4	„ „ „ „ „ „ „ „	„	III.	26.648	„	2.000 —	— —	—	—	—	—
5	„ „ „ „ „ „ „ „	„	III.	26.649	„	2.000 —	— —	—	—	—	—
6	„ „ „ „ „ „ „ „	1. stycz. 1894	IV.	1.197	„	1.000 —	— —	—	—	—	—
7	„ „ „ „ „ „ „ „	1. lipca 1893	V.	7.137	„	200 —	— —	—	—	—	—
8	„ „ „ „ „ „ „ „	„	V.	7.138	„	200 —	— —	—	—	—	—
9	„ „ „ „ „ „ „ „	„	V.	7.139	„	200 —	— —	—	—	—	—
10	„ „ „ „ „ „ „ „	1. stycz. 1882	V.	154	„	200 —	— —	—	—	—	—
11	„ „ „ „ „ „ „ „	„	V.	155	„	200 —	— —	—	—	—	—
12	„ „ „ „ „ „ „ „	1. stycz. 1894	V.	3.952	„	200 —	— —	—	—	—	—
13	„ „ „ „ „ „ „ „	„	V.	3.953	„	200 —	— —	—	—	—	—
14	„ „ „ „ „ „ „ „	„	V.	3.954	„	200 —	— —	—	—	—	—
15	„ „ „ „ „ „ „ „	„	V.	3.955	„	200 —	— —	—	—	—	—
16	„ „ „ „ „ „ „ „	1. stycz. 1897	V.	25.927	„	200 —	67.000 —	—	—	33.500	—
17	Książeczka galic. Kasy oszczędności	27. stycz. 1894		29.748	„	—	— —	44	99	—	—
18	„ „ „ „	3. lutego 1894		31.314	„	—	— —	5	23	50	22
	Razem . . .									33.550	22

III.

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Oddział chorych i położnic.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1899.

Wykaz należytości czynnych i biernych na str. 240.

LW. 30.889/1900.

Z drukarni i litografii Pillera i Sp.

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Liczba rubryki	poz. budżetu	Sumaryusz	Oddział: chorych szpitalny zł.	ct.	chorych kliniczny zł.	ct.	położnic szpitalny zł.	ct.	położnic kliniczny zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	Z porównania z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości mniejsze / większe zł.
			Wydatki w r. 1899.											
		Wydatki.												
I.	1—19	Płace i emolumenta etatowe	32.015	72	2.700	—	3.601	70	690	—	39.007	42	39 396	389
II.	20—27	Koszta utrzymania osób nieetatowych	29.207	53	9.486	41	3.665	12	3.129	09	45.488	15	44.994	*494*
III.	28-44b	Pensye i emerytury	10.546	65	1 402	—	559	—	372	—	12.879	65	12 880	—
IV.	45—51	Zaopatrzenia i dary z łaski	359	—	44	—	18	—	11	—	432	—	432	—
V.	52	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	60	—	—	—	—	—	—	—	60	—	100	40
VI.	53—54	Remuneracye i zapomogi	1.500	—	300	—	120	—	80	—	2.000	—	2.000	—
VII.	55—65	Koszta gospodarcze:												
		1. zwyczajne	75.150	79½	35 416	37	10.122	19	11.538	59	132.227	94½	144.075	11.847
		2. **nadzwyczajne**	**1.170**	—	—	—	—	—	—	—	**1.170**	—	**1.200**	**30**
VIII.	66—75	Koszta sanitarne	14.254	52	15.723	76½	3.068	49	4.494	67	37 541	44½	30.731	*6.811*
IX.	76	„ kancelaryjne	1.040	55	990	12	108	17	561	11	2.699	95	1.500	*1.200*
X.	77	„ kapliczne	195	—	39	—	16	—	10	—	260	—	260	—
XI.	78—81	Utrzymanie budynków:												
		1. zwyczajne	10.895	37	1.527	06	290	18	199	76	12 912	37	7 550	*5.362*
		2. **nadzwyczajne**	**21.382**	**90½**	—	—	—	—	**400**	—	**1.782**	**90½**	**9.273**	*12.510*
XII.	82—83	Odsetki od kapitałów dłużnych	1.760	08	—	—	—	—	—	—	1.760	08	1.760	—
XIII.	84	Podatki i daniny	25	05	7	—	3	—	2	—	37	05	50	13
XIV.	85—87	Rozmaite	1.260	16½	156	—	164	—	38	—	1.618	16½	2.340	722
XV.	88	Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic	—	—	—	—	27	80	7	65	35	45	100	65
XVI.	89	Ryczałt za utrzymanie dzieci w szpitalu św. Zofii	16.000	—	—	—	—	—	—	—	16.000	—	16.000	—
		Razem 1. zwyczajne	194.270	43	67.791	72½	21.763	65	21.133	87	304 959	67½	304 168	*13 867* / 13.076
		Razem 2. **nadzwyczajne**	22.552	90½	—	—	—	—	400	—	22.952	90½	10.473	*12.510* / 30
		Suma wydatków	216 823	33½	67.791	72½	21.763	65	21.533	87	327.912	58	314.641	*26.377* / 13.106
			284.615·06 zł.				43.297·52 zł.							+ *13.271*
		Dochody.												
I.	1—2	Dodatki	28.451	62	—	—	153	40	—	—	28.605	02	33.000	4.395
II.	3	Opłaty pośmiertne	13 112	34	—	—	—	—	—	—	13.112	34	12.000	*1.112*
III.	4—6	Zwroty kosztów leczenia	186.792	13½	—	—	27.282	17	—	—	214.074	30½	210.000	*4.074*
IV.	7—9	Rozmaite	1.307	46	—	—	105	25	—	—	1.412	71	1.450	37
V.	10—11	Subwencya i zwroty od c. k. Skarbu	37.910	11	—	—	89	89	—	—	38.000	—	38 843	*3.157*
		Suma dochodów	267.573	66½	—	—	27.630	71	—	—	295.204	37½	291.293	*8.343* / 4.432
		Do tego:												
—	12	Dotacya z funduszu krajowego	17.041	39½	—	—	15.666	81	—	—	32.708	20½	23.348	*9.360*
		Ogólna suma dochodów	284.615	06	—	—	43 297	52	—	—	327.912	58	314.641	*17.703* / 4.432
														+ *13.271*

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Porównanie sumaryczne

kwot preliminowanych z rzeczywistemi wynikłościami bez względu na pobraną dotacyę lub oddaną nadwyżkę przedstawia następujące wyniki:

I. W oddziale chorych i klinik:

Wydatki preliminowane wynosiły	279.303 zł.		
„ rzeczywiste „	284.615 „		
Wydatki większe o		5.312 zł.	
Dochody preliminowane wynosiły	267.828 zł.		
„ rzeczywiste „	267.574 „		
Dochody mniejsze o		254 „	
Wynik *mniej korzystny* o kwotę			5 566 zł.

II. W oddziale położnic i klinik:

Wydatki preliminowane wynosiły	35.338 zł.		
„ rzeczywiste „	43.297 „		
Wydatki większe o		7.959 zł.	
Dochody preliminowane wynosiły	23.465 zł.		
„ rzeczywiste „	27.630 „		
Dochody większe o		4.165 zł.	
Wynik *mniej korzystny* o kwotę			3.794 zł.
Ogółem wynik był *mniej korzystny* o sumę w kwocie			9.360 zł.
zgodnie z więcej pobraną dotacyą w kwocie 9.360 zł. (vide poz. 12. dochodów).			
Gdy jednak uwzględni się, że w zastępstwie c. k. Rządu na utrzymanie klinik poniesiono wydatek w niezwróconej nam jeszcze reszcie			35.962 zł.
(przypisanej do zwrotu jak wyjaśnienie przy rubr. V. poz. 10. dochodów) powyższy wynik ogólny po strąceniu wydatku tego, w rezultacie okaże się *korzystniejszym* od budżetu o kwotę			26.602 zł.

Wydatki. Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Liczba rubryki i poz. budżetu	Poszczególnienie	Oddział chorych szpitalny	Oddział chorych kliniczny	Oddział położnic szpitalny	Oddział położnic kliniczny	Razem	Kwota budżetem uchwalona	Z porównania z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze / większe
		Wydatki w r. 1899.						
		zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł.	zł.
I.	**Płace i emolumenta etatowe.**							
1	Dyrektor: *a*) płaca . . . zł. 1.883·33; *b*) 3 dodatki pięcioletnie . „ 75·—; *c*) dodatek na mieszkanie . „ 33·33; *d*) opał . . . „ 14·60	1.505 26	301 —	120 —	80 —	2.006 26	2.250	244
2	6 prymaryuszów: *a*) płaca . . . zł. 7.200·—; *b*) dodatki pięcioletnie . „ 3.200·—	10.400 —	— —	— —	— —	10.400 —	10.400	—
3	2 profesorów jako prymaryuszów dla okulistyki i położnictwa . . .	650 —	— —	650 —	— —	1.300 —	1.300	—
4	10 sekundaryuszów I. klasy . .	4.798 34	— —	1.200 —	— —	5.998 34	6.000	3
5	7 „ II. „ . .	3.498 61	— —	— —	— —	3.498 61	3.500	1
6	Akuszerka I.: *a*) płaca . . . zł. 400·—; *b*) dodatek pięcioletni . „ 45·70	— —	— —	445 70	— —	445 70	446	—
7	Akuszerka II., płaca	— —	— —	300 —	— —	300 —	300	—
8	Chemik patologii: *a*) płaca . . . zł. 1.000·—; *b*) dodatek pięcioletni . „ 300·—	975 —	195 —	78 —	52 —	1 300 —	1.300	—
9	2 kapelanów: *a*) płaca . . . zł. 1.200·—; *b*) dodatki na pomieszkanie „ 400·—	1.200 —	240 —	96 —	64 —	1.600 —	1.600	—
10	Rządca: *a*) płaca . . . zł. 1.200·—; *b*) wikt I. klasy . . „ 409·81; *c*) opał. . . . „ 175·20; *d*) oświetlenie . . „ 11·63	1.344 64	271 —	109 —	72 —	1.796 64	1.810	13
11	2 oficyałów: *a*) płaca . . . zł. 2.000·—; *b*) dodatki pięcioletnie . „ 300·—; *c*) dodatki aktywalne . „ 150·—	1.838 —	367 —	147 —	98 —	2.450 —	2.450	—
12	2 pisarzy: *a*) płaca . . . zł. 1.200·—; *b*) dodatki pięcioletnie . „ 100·—; *c*) „ na mieszkanie . „ 200·—; *d*) dod. osob. dla 1 pisarza „ 200·—	1.275 —	255 —	102 —	68 —	1.700 —	1.700	—
13	Pisarz w izbie przyjęcia: *a*) płaca . . . zł. 600·—; *b*) wikt z pieczywem II. kl. „ 301·81	676 81	135 —	54 —	36 —	901 81	900	2
14	Dozorca domu: *a*) płaca . . . zł. 600.—; *b*) wikt z pieczywem II. kl. „ 301·81	676 81	135 —	54 —	36 —	901 81	900	2
15	2 aplikantów, płaca	750 —	150 —	60 —	40 —	1.000 —	1.000	—
16	Aptekarz: *a*) płaca . . . zł. 800·—; *b*) dodatek na pomieszkanie „ 200·—; *c*) „ osobisty . . „ 200.—	528 —	480 —	72 —	120 —	1.200 —	1.200	—
17	Woźny: *a*) płaca . . . zł. 500·—; *b*) 2. dodatki pięcioletnie . „ 60·—; *c*) dodatek na ubiór . „ 50·—	458 —	91 —	37 —	24 —	610 —	610	—
18	Odźwierny: *a*) płaca . . . zł. 450·—; *b*) dodatek pięcioletni . „ 30·—; *c*) „ na ubiór . „ 50·—	450 —	80 —	— —	— —	530 —	530	—
	Razem .	31.024 47	2.700 —	3 524 70	690 —	37.939 17	38.196	261
19	Do tego: Zaliczki na płace zł. 2.062·—; a po strąceniu rat bieżących „ 993·75	991 25	— —	77 —	— —	1.068 25	1.200	132
	Suma rubryki I. .	32.015 72	2.700 —	3.601 70	690 —	39.007 42	39.396	4 393 — 389

Krajowy szpital powszechny we Lwowie. **Wydatki.**

D poz. 1. Wydatek mniejszy z powodu przeniesienia w stały stan spoczynku byłego dyrektora.
„ „ *4. i 5.* Różnica o drobną kwotę z powodu interkalare.
„ „ *10. Wydatek mniejszy* z powodu tańszego oświetlenia.
„ „ *13. i 14. Wydatek nieco większy* wedle rzeczywistego kosztu wiktu.
„ „ *19. Wydatek mniejszy* wedle potrzeby.

Liczba rubryki i poz. budżetu	Poszczególnienie	Oddział chorych szpitalny zł.	ct.	Oddział chorych kliniczny zł.	ct.	Oddział położnic szpitalny zł.	ct.	Oddział położnic klinicz. zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Kwota uchwalona budżetem zł.	Z porównania z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze większe zł.
		Wydatki w r. 1899.											
II.	**Koszta utrzymania osób nieetatowych.**												
20	28 Sióstr Miłosierdzia: *a)* płaca . . . . zł 2.213·32 *b)* wikt z pieczywem i dodatkami . . . . „ 4.972·17 *c)* ryczał za pranie bielizny . . . . „ 601·40	5.328	56	1.634	22	547	74	276	37	7.786	89	7.889	102
21	Dyetaryusze, płaca	2.435	50	401	50	49	82	351	68	3.238	50	3.395	157
22	Dla 2 dyetaryuszy wikt z pieczywem .	—	—	301	81	301	81	—	—	603	62	600	*4*
23	Dwa stypendya stałe dla akuszerek .	—	—	—	—	220	—	—	—	220	—	240	20
24	Dwóch pomocników aptekarza, płaca .	683	—	730	—	109	—	183	—	1.705	—	1.825	120
25	Służba oddziałowa: *a)* płaca . . . . zł. 7.920·14 *b)* wikt . . . . „ 12.177·15 *c)* gratyfikacye . . . „ 230·— *d)* bluzy . . . . „ 970·—	12.744	49	5.032	46	1.465	52	2.054	82	21.297	29	21.427	130
26	Służba domu: *a)* płaca . . . . zł. 2.881·25 *b)* wikt . . . . „ 3.562·38 *c)* dodatek na mundur . „ 100·— *d)* gratyfikacye . . . „ 100·—	4.517	76	1.089	42	852	23	184	22	6.643	63	6.253	*391*
27	Służba wspólna: *a)* płaca . . . . zł. 2.220·16 *b)* wikt . . . . „ 1.613·06 *c)* gratyfikacye . . . „ 100·— *d)* bluzy . . . . „ 60·—	3.498	22	297	—	119	—	79	—	3.993	22	3.365	*628*
	Suma rubryki II. .	29.207	53	9.486	41	3.665	12	3.129	09	45.488	15	44.994	*1.023* 529 + *494*

Do poz. 20. Wydatek mniejszy z powodu interkalare i tańszego wiktu.
„ „ *21. Wydatek mniejszy* ponieważ podwyższone dyurna wypłacono dopiero od 1. maja 1899.
„ „ *22. Wydatek większy* wedle rzeczywistego kosztu wiktu.
„ „ *23. Wydatek mniejszy* z powodu interkalare.
„ „ *24. Wydatek mniejszy* ponieważ podwyższone wynagrodzenie wypłacono od 1 maja 1899.
„ „ *52. Wydatek mniejszy* z powodu interkalaryów.
„ „ *26. i 27. Wydatek większy* ponieważ maszyna benzynowa do pompowania wody urządzoną być mogła dopiero przy końcu roku — wskutek czego w ciągu tego roku do pompowania wody używać musiano sił ręcznych,

Wydatki. Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Liczba rubryki i poz. budżetu	Poszczególnienie	Oddział chorych szpitalny zł.	ct.	Oddział chorych kliniczny zł.	ct.	Oddział położnic szpitalny zł.	ct.	Oddział położnic kliniczny zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	Z porównania z kwotą preliminowaną obecnie, ile wydatki mniejsze zł.
		Wydatki w r. 1899.											
III.	**Pensye i emerytury.**												
28	Burkhardt Franciszka, wdowa po oficyale	118	—	23	—	9	—	6	—	156	—	156	—
29	Dr. Berthleff Karol, emeryt dyrektor	150	50	35	—	14	—	9	—	208	50	209	—
30	Dr. Finger Józef, b. profesor kliniki	315	—	—	—	—	—	—	—	315	—	315	—
31	Neuhauser Karolina, wdowa po prymar.	600	—	—	—	—	—	—	—	600	—	600	—
32	Jaroszyńska Eugenia. „ „ oficyale	250	20	50	—	20	—	13	—	333	20	333	—
33	Köstlich Józefa „ „ „ z dodatkiem na wychowanie dzieci	325	20	65	—	26	—	17	—	433	20	433	—
34	Marczak Helena, wdowa po pisarzu z dodatkiem na wychowanie dzieci	274	—	54	—	20	—	14	—	362	—	362	—
35	Dr. Chądzynski Jan, były prymaryusz	1.238	40	—	—	—	—	—	—	1.238	40	1.238	—
36	Piro Karol, były odźwierny	232	—	46	—	18	—	12	—	308	—	308	—
37	Dr. Kilarski Józef, były prymaryusz	1.195	20	—	—	—	—	—	—	1.195	20	1.195	—
38	Gralewska Zofia, wdowa po oficyale z dodatkiem na wychowanie dzieci	474	50	95	—	38	—	25	—	632	50	633	—
39	Jezierski Eustachy, były pisarz	600	—	120	—	48	—	32	—	800	—	800	—
40	Feigel Katarzyna, wdowa po prosektorze	450	—	90	—	36	—	24	—	600	—	600	—
41	Dwoje małoletnich dzieci po prymaryuszu Dr. Krówczyńskim	200	—	—	—	—	—	—	—	200	—	200	—
42	Malinowski Erazm, były rządca	1.350	—	270	—	108	—	72	—	1.800	—	1.800	—
43	Kołakowski Józef, były dyetaryusz	315	—	63	—	25	—	17	—	420	—	420	—
44	Bogusz Wiktor, były oficyał	507	—	101	—	41	—	27	—	676	—	676	—
44a	Dr. Głowacki Bolesław, b. dyrektor	1.388	67	278	—	111	—	74	—	1.851	67	1.852	—
44b	Berthleff Klementyna, wdowa po byłym dyrektorze	562	98	112	—	45	—	30	—	749	98	750	—
	Suma Rubryki III.	10.546	65	1.402	—	559	—	372	—	12.879	65	12.880	—
IV.	**Zaopatrzenia i dary z łaski.**												
45	Czarnecka Wiktorya b. dozorczyni	72	—	—	—	—	—	—	—	72	—	72	—
46	Christl Laura, sierota po kontrolorze	43	—	8	—	3	—	2	—	56	—	56	—
47	Hammer Joanna, sierota po pisarzu (zmarła)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
48	Matwijko Grzegorz, były parobek	90	—	18	—	7	—	5	—	120	—	120	—
49	Kozłowski Dmytro były parobek	45	—	9	—	4	—	2	—	60	—	60	—
50	Wacnik Agata była dozorczyni	64	—	—	—	—	—	—	—	64	—	64	—
51	Peresz Anastazya, była praczka	45	—	9	—	4	—	2	—	60	—	60	—
	Suma Rubryki IV.	359	—	44	—	18	—	11	—	432	—	432	—
V. 52	**Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych**	60	—	—	—	—	—	—	—	60	—	100	— 40
	Do poz. 52. Wydatek mniejszy wedle potrzeby.												
VI.	**Remuneracye i zapomogi.**												
53	Dla funkcyonaryuszów szpitalnych	1.050	—	210	—	84	—	56	—	1.400	—	1.400	—
54	„ bezpłatnych praktykantów lekarskich za spisywanie protokołów sekcyjnych	450	—	90	—	36	—	24	—	600	—	600	—
	Suma rybryki VI.	1.500	—	300	—	120	—	80	—	2.000	—	2.000	—

Krajowy szpital powszechny we Lwowie. **Wydatki.**

Liczba rubryki i poz. budżetu	Poszczególnienie	Oddział chorych szpitalny zł.	ct.	chorych klinieczny zł.	ct.	położnic szpitalny zł.	ct.	położnic kliniecz. zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	z porównaniem z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze zł.
		Wydatki w r. 1899.											
VII.	**Koszta gospodarcze.**												
55	Żywienie chorych:												
	a) Zwykła strawa i dodatki:												
	1) dla pozostających w szpitalu	41.255	98	22.797	21	4.326	½ 83	5.219	44	73.599	½ 46	89.150	15.551
	2) dla rekonwalescentów w zakładzie św. Józefa	890	82	—	—	—	—	—	—	890	82	500	*391*
	b) 4 Siostry Miłosierdzia w kuchni:												
	α) płaca . . . . zł. 320·—												
	β) wikt z pieczywem i dodatkami . . . „ 654·48												
	γ) ryczałt za pranie bielizny . . . . „ 87·—	779	48	169	—	68	—	45	—	1.061	48	1.127	65
	c) Służba kuchenna:												
	α) płaca . . . . zł. 801·65												
	β) wikt z pieczywem . „ 1.292 44												
	γ) gratyfikacye . . „ 40·—	1.569	09	339	—	136	—	90	—	2.134	09	2.260	126
	d) opał i para do gotowania w kuchni	618	18	225	—	90	—	60	—	993	18	1.500	507
	e) naczynia i sprzęty kuchenne . .	449	½ 79	67	—	27	—	18	—	561	½ 79	450	*112*
	f) pieczywo dla chorych	4.538	54	1.425	77	365	16	236	87	6.566	34	6.500	*66*
	g) wino dla chorych	1.479	39	1.051	½ 07	173	½ 37	219	33	2.923	17	2.200	*723*
56	Wikt dla akuszerki dyżurnej II. klasy .	—	—	—	—	241	81	286	58	528	39	250	*279*
57	„ „ lekarza dyżurnego I. klasy .	498	½ 74	—	—	—	—	—	—	498	½ 74	450	*49*
58	Opał sal, łazienek i innych ubikacyj w szpitalu i klinikach. tudzież ogrzewanie motoru benzynowego w zakładzie położnic	4.583	½ 05	5.158	½ 01	2.663	14	2.762	64	15.166	85	14.000	*1.167*
59	*a*) Oświetlenie naftą z dotyczącemi potrzebami	2.173	41	54	99	—	—	—	—	2.228	40	1.800	*428*
	b) Oświetlenie elektryczne . . .	325	32	1.251	53	492	45	804	79	2.874	09	3.000	126
60	Sprzęty, zakupno i naprawa: 1) zwyczajne	2.231	15	1.239	96	40	10	561	82	4.073	03	2.800	*1.273*
	Na zakupno wagi pomostowej:												
	2) **nadzwyczajne**	**1.170**	—	—	—	—	—	—	—	**1.170**	—	**1.200**	**30**
61	Fiakrowe dla rządcy	150	—	30	—	12	—	8	—	200	—	200	—
62	Utrzymanie ogrodu:												
	a) spacerowego i warzywnego . .	218	72	30	—	12	—	8	—	268	72	200	*69*
	b) płaca i wikt o rodnika . . .	299	96	60	—	24	—	16	—	399	96	400	—
63	Pralnia	3.403	05	1.223	31	1.433	32	1.002	60	7.062	28	7.106	44
64	Bielizna, pościel i odzież:												
	a) zakupno i naprawa	8.484	92	252	51	—	—	188	52	8.925	95	9.000	74
	b) 2 Siostry Miłosierdzia w magazynie bielizny i szwalni:												
	α) płaca . . . . zł. 160·—												
	β) wikt z pieczywem i dodatkami . . . „ 327.24												
	γ) ryczałt za pranie bielizny . . . . „ 43·50	460	74	42	—	17	—	11	—	530	74	282	*249*
65	Słoma do sienników	740	45	—	—	—	—	—	—	740	45	900	160
	Razem { 1. zwyczajne . .	75.150	½ 79	35.416	37	10.122	19	11.538	59	132.227	½ 94	144.075	*4.806* / 16.653
	Razem { 2. **nadzwyczajne** .	**1.170**	—	—	—	—	—	—	—	**1.170**	—	**1.200**	**30**
	Suma Rubryki VII .	76.320	½ 79	35.416	37	10.122	19	11.538	59	133 397	½ 94	145.275	*4.806* / 16.683
													— 11.877

Wydatki. Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Do poz. 55 a) 1). Wydatek mniejszy z powodu niższych cen artykułów żywności i mniejszej ilości dni leczenia jakto preliminarzem przewidziano. Za podstawę do preliminarza wzięto przypuszczalną ilość dni leczenia (wskutek otwarcia 3 nowych klinik) w ogóle 318.000 dni; było zaś faktycznie tylko 293.718 dni z porównania mniej o 24.282 dni.

„ „ *55 a) 2). Wydatek większy* z powodu większej ilości rekonwalescentów oddanych do zakładu.

„ „ *55 b) β). Wydatek mniejszy* wedle rzeczywistego kosztu wiktu.

„ „ *55 c). Wydatek mniejszy* z powodu interkalare i tańszego wiktu.

„ „ *55 d). Wydatek mniejszy* obliczony przez zarząd na podstawie dzielnika ustanowionego przez fachową komisyę techniczną.

„ „ *55 e). Wydatek większy* z powodu koniecznej potrzeby naprawy i pobielania kotłów, tudzież naczyń miedziannych których ilość znacznie się zwiększyła.

„ „ *55 f). Wydatek większy* z powodu wyższych cen mąki.

„ „ *55 g). Wydatek większy* zależny od ordynacyi lekarskich.

„ „ *56. Wydatek większy* z powodu udzieleuia wiktu akuszerce na oddziale kliniki położniczej na rachunek c. k. Skarbu Państwa.

„ „ *57. Wydatek większy* ponieważ prócz wiktu lekarza kosztem tej pozycyi wydawano śniadanie względnie podwieczorek dla aptekarza dyżurnego.

„ „ *58. Wydatek większy* z powodu wyższych cen węgla tudzież powiększenia się ubikacyj szpitalnych.

„ „ *59 a). Wydatek większy* ponieważ przybyły dwa nowe budynki do oświetlenia.

„ „ *59 b). Wydatek mniejszy* wskutek sprawienia akomulatorów do maszyny elektrycznej znaczniejszym kosztem (vide Rubr. XI. poz. 78 e) wyd.).

„ „ *60* 1). *Wydatek większy* z powodu zakupna i naprawy sprzętów do klinik na rachunek c. k. Rządu (vide Rubr. V. poz. 10 dochodów).

„ „ *60* 2). *Wydatek mniejszy* wedle rzeczywistego kosztu zakupna wagi pomostowej.

„ „ *62. Wydatek większy* wedle potrzeby.

„ „ *63* i *64 a). Wydatki mniejsze* odpowiednie potrzebie.

„ „ *64 b). Wydatek większy* z powodu przyjęcia czasowo jednej Siostry Miłosierdzia do szwalni prowadzonej we własnym zarządzie.

„ „ *65. Wydatek mniejszy* ponieważ dawniejsze sienniki zastąpiono materacami rozharowymi.

Liczba rubryki i poz. budżetu	Poszczególnienie	Oddział chorych szpitalny zł.	ct.	chorych kliniczny zł.	ct.	położnic szpitalny zł.	ct.	położnic kliniczny zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	Z porównania z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze większe zł.
		Wydatki w r. 1899.											
VIII.	**Koszta sanitarne.**												
66	Lekarstwa	1.629	66	5.490	23	618	47	1.645	24	9.383	60	7 200	*2.183*
67	Utrzymanie apteki: 2 Siostry Miłosierdzia w magazynie sanitarnym: a) płaca . . . . zł. 160·— b) wikt z pieczywem i dodat. „ 327·24 c) ryczałt za pranie bielizny „ 43·50	214	74	226	—	34	—	56	—	530	74	564	33
68	Laborant i pomocnik do apteki: a) 1 laborant płaca . . zł. 304·— b) 1 pomocnik płaca . „ 72·— c) wikt z pieczyw. dla pom. „ 109·83 d) gratyfikacye . . . „ 10·—	205	83	207	—	31	—	52	—	495	83	517	21
69	Ambulatoryum	340	90	—	—	133	90	—	—	474	80	400	*75*
70	Potrzeby sanitarne	7.547	02	8.573	04	1.554	58	2.425	23	20.099	87½	15.200	*4.900*
71	Szczudła, buty i opaski	1.360	50	88	—	161	—	12	—	1.621	50	1.600	*21*
72	Laboratoryum	177	76	—	—	—	—	—	—	177	76	200	22
73	Wino stare dla ciężko chorych . .	—	—	368	19½	—	—	175	55	543	74	800	256
74	Instrumenta chirurgiczne	1.653	10½	546	30½	445	54	68	65	2.713	60	2.750	36
75	Koszta pogrzebowe	1.125	—	225	—	90	—	60	—	1.500	—	1.500	—
	Suma Rubryki VIII .	14.254	52	15.723	76½	3.068	49	4.494	67	37.541	44½	30.731	*7.179* 368 + 6.811

Do poz. 66. *Wydatek większy* z powodu kosztowniejszej ordynacyi lekarstw na klinikach. Wydatki te zwróci c. k. Rząd (vide Rubr. V. poz. 10 doch.)
„ „ 67. *Wydatek mniejszy* z powodu tańszego wiktu.
„ „ 68. *Wydatek mniejszy* z powodu interkalare i nieco tańszego wiktu.
„ „ 69. *Wydatek większy* wedle potrzeby.
„ „ 70. *Wydatek większy* przeważnie na chorych klinicznych znajdzie pokrycie w zwrotach przypisanych c. k. Rządowi (vide Rubr. V. poz. 10 doch.).
„ „ 71 i 72. *Wydatki w ogóle* mniejsze wedle potrzeby.
„ „ 73. *Wydatek mniejszy* zależny od ordynacyi lekarskich.
„ „ 74. *Wydatek mniejszy* wedle rzeczywistej potrzeby.

Liczba rubryki i poz. budżetu	Poszczególnienie	Oddział chorych szpitalny zł.	ct.	chorych kliniczny zł.	ct.	położnic szpitalny zł.	ct.	położnic klinicz. zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Kwota uchwalona budżetem zł.	Z porównania z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze większe zł.
		Wydatki w r. 1899.											
IX	**Koszta kancelaryjne.**												
76	Druki, litografie, potrzeby do pisania, koszta insercyjne i t. p. . . .	1.040	55	990	12	108	17	561	11	2.699	95	1.500	+ *1.200*
	Do poz 76. Wydatek większy z powodu większego zapotrzebowania klinik i zwiększenia się czynności kancelaryjnych.												
X. 77	**Koszta kapliczne**	195	—	39	—	16	—	10	—	260	—	260	—
XI.	**Utrzymanie budynków.**												
78	Konserwacye i reperacye.												
	1. zwyczajne . .	9.450	63	815	07	117	63	50	21	10.433	54	5.300	*5.134*
	2. **nadzwyczajne:**												
	a) rozprowadzenie gorącej wody po gmachu wraz z przeniesieniem motoru benzynowego z zakładu położniczego do głównego gmachu i zmontowanie motoru elektrycznego w zakładzie położnic	6.570	50	—	—	—	—	400	—	6.970	50	6.412	*559*
	b) sprawienie piły cyrkularnej do rżnięcia drzewa	1 700	94	—	—	—	—	—	—	1.700	94	1.700	*1*
	c) sprawienie akomulatorów i zegarów kontrolnych 1 rata	1.161	—	—	—	—	—	—	—	1.161	—	1.161	—
	d) budowa klinik	11.950	46½	—	—	—	—	—	—	11.950	46½	—	*11.950*
79	Utrzymanie maszyny i wodociągów .	721	51	364	—	98	50	93	50	1.277	51	800	*477*
80	Asekuracya budynków	173	23	212	99	20	05	20	05	426	32	550	124
81	Kominiarze i straż ogniowa . . .	550	—	125	—	54	—	36	—	775	—	900	125
	Razem 1) zwyczajne .	10.895	37	1.527	06	290	18	199	76	12.912	37	7.550	*5.611*
	Razem 1) zwyczajne .												249
	Razem 2) **nadzwyczajne** .	21.382	90½	—	—	—	—	400	—	21.782	90½	9.273	*12.510*
	Suma Rubryki XI. .	32.278	27½	1.527	06	290	18	599	76	34.695	27½	16.823	*18.121*
													249
													+ *17.872*

Do poz. 78 1). *Wydatek większy* ponieważ prócz wykonania zwykłych robót konserwacyjnych zwiększających się z powodu przybyłych budynków klinicznych, uskuteczniono jeszcze następujące: przerobiono znaczniejszym kosztem sutereny na salę chorych oddz. kiłowego tudzież korytarz, dokonano adaptacyę lokalności na izbę przyjęcia chorych i przerobiono latryny w parterze.
„ „ 78 2) *a*). *Wydatek większy* z powodu urządzenia światła elektrycznego w klinice położniczej kosztem 400 zł., w klinice okulistycznej kosztem 310 zł. i w klinice dermatologicznej kosztem 260 zł. (LW. 5.920/1900).

Wydatki. # Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Do poz. 78 2) *d*). Wydatek nieprelimiuowany. Mianowicie na dokończenie robót nadzwyczajnych przy klinikach wydano w tym roku kwotę . . . . . 21.773 zł. 19 ct.
a po strąceniu zaoszczędzonego w r. 1898 kredytu przeniesionego na rok 1899 i niektórych zwrotów . . . . . 9.822 „ 72½ „
wydano . . 11.950 zł. 46½ ct.
Przekroczenie to spowodowało wykonanie znaczniejszym kosztem robót preliminarzem nieprzewidzianych a to około pogłębienia studni dla dostarczenia szpitalowi więcej wody potrzebnej do kuchni i łazienek, adaptacyj nowo utworzonych klinik na rachunek c. k. Rządu, urządzenia światła elektrycznego dla klinik, doprowadzenia wody do klinik dla celów czysto naukowych o zwrot którego to kosztu toczą się rokowania z c. k. Rządem. Ostateczny obrachunek budowy klinik począwszy od r. 1895 z pozzczególnieniem na pojedyncze objekta oraz porównanie poniesionych na ten cel kosztów z odnośnym kredytem przez Wys. Sejm wyznaczonym, przedłożony zostanie przy zamknięciu rachunków za r. 1900.

„ „ *79. Wydatek większy* z powodu zarachowania w tej pozycyi przypadającego wydatku za pompowanie wody dla oddz. chorych i klinik.

„ „ *80. Wydatek mniejszy* wedle rzeczywiście wypłaconych premii.

„ „ *81. Wydatek mniejszy* wedle potrzeby.

Liczba rubryki i poz. budżetu	Poszczególnienie	Oddział chorych szpitalny zł.	ct.	Oddział chorych kliniczny zł.	ct.	Oddział położnic szpitalny zł.	ct.	Oddział położnic kliniczny zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	Z porównania z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze zł.
		Wydatki w r. 1899.											
XII.	**Odsetki od kapitałów dłużnych funduszowi stypendyjnemu Głowińskiego.**												
82	5% od kwoty 6.705 zł. 03 kr. m. k. za część budynku użytego dawniej dla oddziału położnic	352	—	—	—	—	—	—	—	352	—	352	—
83	5% od kwoty 26.820 zł. 11 kr. m. k. za część budynku użytego dla oddziału chorych	1.408	08	—	—	—	—	—	—	1.408	08	1.408	—
	Suma rubryki XII. .	1.760	08	—	—	—	—	—	—	1.760	08	1.760	—
XIII. 84	**Podatki i daniny**	25	05	7	—	3	—	2	—	37	05	50	— 13
	Do poz. 84. Wydatek mniejszy stosownie do wymiaru c. k. urzędu podatkowego.												
XIV.	**Rozmaite.**												
85	Utrzymanie biblioteki	171	69	—	—	12	—	—	—	183	69	200	16
86	Połowa kosztów utrzymania szkoły dla dozorczyń	130	38½	—	—	66	—	—	—	196	38½	1.100	904
	Do przeniesienia . .	302	07½	—	—	78	—	—	—	380	07½	1.300	920

Krajowy szpital powszechny we Lwowie. **Wydatki i Dochody.**

Liczba rubryki i poz. budżetu	Poszczególnienie	Oddział chorych szpitalny	Oddział chorych kliniczny	Oddział położnic szpitalny	Oddział położnic kliniczny	Razem	Kwota budżetem uchwalona	Z porównania z kwotą preliminowaną okazuje się wydatki mniejsze rzeczywiste
		Wydatki w r. 1899.						
		zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł.	zł.
XIV.	Z przeniesienia . .	302 ½ 07	— —	78 —	— —	380 ½ 07	1.300	920
87	Przypadkowe:							
	a) zastępstwo chorych i urlopowanych funkcyonaryuszy	254 —	45 —	18 —	12 —	329 —	300	*29*
	b) ubezpieczenie służby od wypadków	267 74	36 —	8 —	6 —	317 74	240	*78*
	c) koszta sądowe, portorya i inne nieprzewidziane	436 35	75 —	60 —	20 —	591 35	500	*91*
	Suma rubryki XIV. .	1.260 ½ 16	156 —	164 —	38 —	1.618 ½ 16	2.340	*198* 920 — *722*
	Do poz. 85. Wydatek mniejszy wedle potrzeby.							
	„ „ *86. Wydatek mniejszy* ponieważ Towarzystwo „Czerwonego Krzyża“ zwróciło w tym roku połowę kosztów utrzymania szkoły za lata 1898 i 1899.							
	„ „ *87 a) b) Wydatki większe* wedle potrzeby i z powodu podwyższenia taryfy opłat.							
	„ „ *87 c) Wydatek większy* z powodu zmienności tej pozycyi.							
XV.	**Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic.**							
88	Wynagrodzenie mamek za karmienie dzieci, których matki na oddział chorych przeniesione zostały . .	— —	— —	27 80	7 65	35 45	100 —	65
	Do poz. 88. Wydatek mniejszy zależny od wypadków choroby.							
XVI. 89	**Ryczałt za utrzymanie dzieci w szpitalu św. Zofii . . . . .**	16.000 —	— —	— —	— —	16.000 —	16.000	—
	Dochody.							
I.	**Dodatki.**							
1	Od c. k. Skarbu za 781.58 m. drzewa opałowego po 3 zł. 65 ct., część przypadająca na te oddziały . . .	1.369 53	— —	153 40	— —	1.522 93	2.000	477
2	Od kasy miejskiej $^1/_5$ część dochodów z myta	27.082 09	— —	— —	— —	27.082 09	31.000	3.918
	Suma rubryki I. .	28.451 62	— —	153 40	— —	28.605 02	33.000	— 4.395
	Do poz. 1. Dochód mniejszy zależny od wysokości ceny drzewa.							
	„ „ *2. Dochód mniejszy* z powodu mniej korzystnych wyników z opłat miejskich, a to wskutek zastoju budowlanego.							
II. 3	**Opłaty pośmiertne . . . . .**	13.112 34	— —	— —	— —	13.112 34	12.000	— 1.112
	Do poz. 3. Dochód większy zależny od śmiertelności i wysokości pozostawionych spadków.							

Dochody. Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Liczba rubryki i poz. budżetu	Poszczególnienie	Oddział chorych szpitalny zł.	ct.	Oddział chorych kliniczny zł.	ct.	Oddział położnic szpitalny zł.	ct.	Oddział położnic kliniczny zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	Z porównania z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze więcej zł.
		Dochody w r. 1899.											
III.	**Zwroty kosztów leczenia.**												
4	Od funduszu krajowego galicyjskiego .	159.196	74	—	—	24.674	02	—	—	183.870	76	180.000	*3.870*
5	„ samopłacących	18.805	1/2 72	—	—	2.372	15	—	—	21.177	1/2 87	18.000	*3.178*
6	„ funduszów obcokrajowych i innych publicznych	8.789	67	—	—	236	—	—	—	9.025	67	12.000	*2.974*
	Suma Rubryki III.	186.792	1/2 13	—	—	27.282	17		—	214.074	1/2 30	210.000	*7.048* 2.974
													+4.074
	Do poz. 4. Dochód większy, z powodu większej ilości dni leczenia wskutek otworzenia trzech nowych klinik.												
	„ „ *5. Dochód większy* z powodu wiekszej ilości chorych płacących za siebie, tudzież znacznych wpływów od kas chorych.												
	„ „ *6. Dochód mniejszy* zależny od ilości chorych obcokrajowych.												
IV.	**Rozmaite.**												
7	Dochód z ogrodu warzywnego . . .	144	22	—	—	54	—	—	—	198	22	150	*48*
8	Rozmaite nieprzewidziane	31	74	—	—	—	—	—	—	31	74	100	*68*
9	Zwroty zaliczek na płace	1.131	50	—	—	51	25	—	—	1.182	75	1.200	*17*
	Suma Rubryki IV.	1.307	46	—	—	105	25	—	—	1.412	71	1.450	*48* 85
													—37
	Do poz. 7. Dochód większy z powodu korzystniejszego zbioru jarzyn i warzyw.												
	„ „ *8. Dochód mniejszy*, dla zmienności tej pozycyi.												
	„ „ *9. Dochód mniejszy* stosownie do wysokości udzielonych zaliczek na płace.												
V.	**Subwencya i zwroty od c. k. Skarbu.**												
10	Zwrot nadwyżki kosztów utrzymania chorych po nad taksę szpitalną w klinikach, reszta za rok 1898 27.666 zł. 87 ct. i na rachunek r. 1899 7.333 zł. 13 ct.	34.910	11	—	—	89	89	—	—	35.000	—	34.843	*157*
11	Zwrot kosztów urządzenia kliniki dermatologicznej i ocznej	3.000	—	—	—	—	—	—	—	3.000	—	—	*3.000*
	Suma Rubryki V.	37.910	11	—	—	89	89	—	—	38.000	—	34.843	*+3.157*

Do poz. 10. Dochód większy, ponieważ c. k. Rząd prócz zaległej należytości z tego tytułu za rok 1898 zapłacił część należytości na rachunek roku 1899.

Według niniejszego zamknięcia rachunków wynosiły wydatki:

na klinikach oddziału chorych	67.791 zł. 72½ ct.	
„ „ „ położnic	21.533 „ 87 „	
Razem		89.325 zł. 59½ ct.
Z tego przypada na fundusz krajowy za 44.082 dni leczenia na oddziale chorych po taksie szpitalnej III. klasy 80 ct. .	35.265 zł. 60 ct.	
za 13.456 dni leczenia na oddz. położnic po taksie III. kl. 80 ct.	10.764 „ 80 „	46.030 zł. 40 ct.
pozostałą zaś resztę wydatków ponad normę szpitalną w kwocie . . .		43.295 zł. 19½ ct.
obowiązany zwrócić na mocy zawartej umowy c. k. Skarb Państwa.		
Na rachunek tej należytości zapłacił c. k. Rząd kwotę		7.333 zł. 13— ct.
pozostałą zaś resztę w kwocie		35.962 zł. 06½ ct.

pokryto zastępczo z dotacyi funduszu krajowego i przypisano do zwrotu (vide str. 240 dział B.).

O zwrot tej należytości odniesiono się do c. k. Namiestnictwa do L. W. 21.722/1900.

Do poz. 11. Dochód większy z powodu uiszczenia przez c. k. Rząd zaległej należytości.

Liczba rubryki i poz. budżetu	Poszczególnienie	Oddział								Razem		Kwota budżetem uchwalona	Z porównania z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze (—) większe (+)
		chorych				położnic							
		szpitalny		klinieczny		szpitalny		klinicz.					
		Dochody w r. 1899.											
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	zł.
12	**Dotacya z funduszu krajowego** . .	17.041	1½ 39	—	—	15.666	81	—		32.708	1½ 20	23.348	+9.360

Do poz. 12. Dochód większy z powodu niekorzystnych wyników w ogóle w stosunku do kwot preliminowanych, jakto na str. 229 wyjaśniono.

Wykaz

należytości czynnych i biernych z końcem roku 1899.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Należytości czynne z lat ubiegłych zł.	ct.	czynne z roku bieżącego zł.	ct.	bierne z lat ubiegłych zł.	ct.	bierne z roku bieżącego zł.	ct.
		A. Wydatki.								
I.		**Płace i emolumenta etatowe.**								
	19	Zaliczki na płace	72	60	1.068	25	—	—	—	—
XIV.		**Rozmaite.**								
	87c)	C. k. Skarb państwa zwrot za użyte stemple na podniesione należytości za oświetlenie i urządzenie klinik . .	63	75	—	—	—	—	—	—
	„	Rozmaite drobne	142	99	—	—	—	—	—	—
		Suma A. . .	279	34	1.068	25	—	—	—	—
		B Dochody.								
II.	3	**Opłaty pośmiertne** . .	650	41	7.618	11	—	—	—	—
III.		**Zwroty kosztów leczenia.**								
	5	Od samopłacących	2.179	72	358	80	—	—	—	—
	6	„ funduszów obcokrajowych .	1.333	30	8	—	—	—	—	—
	—	„ stron rozmaitych i niewyśl.-dzonych	92.703	16	72.379	05	—	—	—	—
IV.		**Rozmaite.**								
	9	C. k. Dyrekcya Skarbu kaucya na pobór spirytusu do apteki szpitalnej	60	—	—	—	—	—	—	—
	„	Czynsz za najem ubikacyi w zakładzie położnic dla c. k. szkoły położnych . . .	—	—	3 250	—	—	—	—	—
V.		**Subwencye i zwroty.**								
	10	Zwrot nadwyżki kosztów utrzymania chorych klinicznych ponad taksę szpitalną . .	—	—	35.962	06½	—	—	—	—
	„	Zwrot kosztów urządzenia kliniki położniczo - ginekologicznej i szkoły położnych . .	7.208	46	—	—	—	—	—	—
	„	Zwrot kosztów oświetlenia elektrycznego klinik . . .	2.000	—	—	—	—	—	—	—
		Suma B. . .	106.135	05	119.576	02½	—	—	—	—
		Do tego: Suma A. . .	279	34	1.068	25	—	—	—	—
		Razem .	106.414	39	120 644	27½	—	—	—	—
		Ogółem .	—	—	227.058	66½	—	—	—	—
		Po strąceniu stanu biernego .	—	—	—	—	—	—	—	—
		Pozostaje czysty *stan czynny* .	—	—	227.058	66½	—	—	—	—

IV.

Fundusz podrzutków we Lwowie.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1899.

LW. 23.213/1900.

Z drukarni i litografii Pillera i Sp.

Fundusz podrzutków we Lwowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1899. zł.	Wynikłości w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości mniejsze *większe* zł.
		WYDATKI.				
I.		**Remuneracye i zapomogi.**				
	1	Żywicielkom za gorliwe dozorowanie dzieci i na potrzeby szkolne	—	—	10	10
II.	2	**Koszta utrzymania dzieci**	1.230	07	652	*578*
III.	3	**Zapomogi dla położnic**	6.060	—	6.100	40
IV.		**Rozmaite wydatki.**				
	4	Ryczałt na koszta pogrzebowe dzieci . . .	11	25	10	*1*
						+ 573
		Ogólna suma wydatków .	7.301	32	6.772	— 50
						+ 529
		Uzasadnienie różnic.				
		Do rubr. I. Nie było żadnego wydatku z tego tytułu.				
		„ „ *II. Wydatek większy* z powodu wypłaty części należytości przypadającej zakładowi „Dzieciątka Jezus“ we Lwowie za jednego podrzutka za rok 1898 i przyjęcia do zakładu „Dzieciątka Jezus“ w Bobrku większej liczby podrzutków w myśl rozporządzenia do LW. 59.381/98.				
		„ „ *III. Wydatek mniejszy* z powodu mniejszej liczby położnic, które się poddały praktyce lekarskiej.				
		„ „ *IV. Wydatek nieznacznie większy* wedle potrzeby.				
		DOCHODY.				
I.	1	Dotacya z funduszu krajowego	7.301	32	6.772	+ 529
		Uzasadnienie różnic.				
		Do rubr. I. Dochód większy w miarę większych wydatków.				

Z końcem roku 1899 fundusz ten nie posiada żadnego stanu czynnego ani biernego.

V.

Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1899.

Wykaz należytoścl czynnych i biernych na str. 254.

LW. 27656/1900.

Z drukarni i litografii Pillera i Sp. we Lwowie.

Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	SUMARYUSZ	Wynikłości w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wynikłości mniejsze *większe* zł.
		Wydatki.				
I	1-12	Płace i emolumenta etatowe	23.219	32	23.860	641
II.	13-18	Koszta utrzymania osób nieetatowych	37.623	06	39.634	2.011
III.	19-28	Pensye i emerytury	3 293	18	2.909	*384*
IV.	29-32	Zaopatrzenia, odstawne i dary z łaski	103	-	103	—
V.	33	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	322	50	40	*283*
VI.	34-35	Remuneracye i zapomogi	1.112	68	1.130	17
VII.	36-44	Koszta gospodarcze zakładu	94.368	47	96.578	2.210
VIII.	45-48	„ „ folwarku 1. zwyczajne	12.111	91	14.300	2.188
		2. **nadzwyczajne**	**367**	—	**400**	*33*
IX.	49-53	„ sanitarne	5.435	96½	5.960	524
X.	54	„ kancelaryjne	441	87	450	8
XI.	55	„ kapliczne	221	95	200	*22*
XII.	56-61	„ utrzymania budynków, dróg dojazdowych i urządzeń 1. zwyczajne	8 322	73½	8.840	517
		2. **nadzwyczajne**	**10.125**	**92**	**7.875**	*2.251*
XIII.	62	Podatki z ekwiwalentem i daniny	86	33½	110	24
XIV.	63-66	Rozmaite	2.562	65	2.855	292
XV.	67	Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe 1. zwyczajne	59	36	60	1
		2. **nadzwyczajne**	**7**	**88**	**8**	—
		Razem: 1. zwyczajne	189.284	98½	197.029	8 433 *689*
		2. **nadzwyczajne**	**10.500**	**80**	**8.283**	*33* *2.251*
		Suma wydatków	199.785	78½	205.312	8.466 *2.940*
		Do tego:				
—	68	Nadwyżka dochodów oddana funduszowi krajowemu	42.696	12	19.838	*22.858*
		Ogólna suma wydatków	242.481	90½	225.150	8.466 *25.798*
						+ *17.332*
		Dochody.				
I.	1	Odsetki od kapitałów	230	—	230	—
II.	2—3	Dodatki	713	62	660	*53*
III.	4—5	Dochody z dóbr	15.748	29	17.450	1.702
IV.	6—8	Zwroty kosztów leczenia	222.391	71	204.000	*18.392*
V.	9 12	Rozmaite	3 398	28½	2.810	*589*
		Suma dochodów	242.481	90½	225.150	1.702 *19.034*
						+ *17.332*

Porównanie sumaryczne.

kwot preliminowanych z rzeczywistemi wynikłościami:

Wydatki preliminowane wynosiły . . . . . 205.312 zł.
„ rzeczywiste bez nadwyżki dochodów . . . 199.786 „
są zatem *mniejsze* o . . . . . 5.526 zł.

Dochody preliminowane wynosiły . . . . . 225.150 zł.
„ rzeczywiste „ . . . . . 242.482 „
czyli są *większe* o . . . . . 17.332 „

Wynik w ogóle jest *korzystniejszym* o kwotę . . 22.858 zł.

zgodnie z większą nadwyżką dochodów odwiezioną do funduszu krajowego. (Vide poz. 68 wydatków).

Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie. **Wydatki.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
		Wydatki.				
I.		**Płace i emolumenta etatowe.**				
	1	Dyrektor: *a*) płaca	2.200		2.200	—
		b) dodatek osobisty	800		800	—
		c) dodatki pięcioletnie . . .	900		900	—
	2	2 prymaryuszów: *a*) płaca	3.000		3.000	—
		b) relutum za wikt . . .	816		816	—
		c) dodatki pięcioletnie . .	200		200	—
	3	2 sekundaryuszów: *a*) płaca	2.000		2.000	—
		b) relutum za wikt . .	816		816	—
		c) dodatki pięcioletnie . .	150		150	—
	4	2 kapelanów: *a*) płaca	800		800	—
		b) relutum za wikt rz.-kat. kapelana	300		300	—
		c) wikt w naturze gr.-kat. „	245	22	300	55
		d) dodatki pięcioletnie . . .	300		300	—
	5	Rządca: *a*) płaca	1.200		1.200	—
		b) relutum za wikt . . .	408		408	—
		c) dodatki pięcioletnie . .	600		600	—
	6	2 oficyałów: *a*) płaca	2.120		2.120	—
		b) dodatki osobiste . . .	600		600	—
		c) dodatki pięcioletnie . .	600		600	—
	7	2 pisarzy: *a*) płaca	1.200		1.200	—
		b) relutum za wikt . . .	720		720	—
		c) dodatki pięcioletnie . .	80		80	—
	8	Maszynista: *a*) płaca	600		600	—
		b) relutum za wikt . . .	251	26	360	109
		c) dodatki pięcioletnie . .	12	48	50	37
	9	Woźny: *a*) płaca	408	33	500	92
		b) wikt z pieczywem II. klasy . .	90	18	—	*90*
		c) dodatek na ubiór . . .	50		50	—
		d) dodatki pięcioletnie . . .	60		60	—
	10	Odźwierny przy furcie zakł. *a*) płaca . . .	408	33	500	92
		b) wikt z piecz. II. kl.	90	18	—	*90*
		c) dodatek na ubiór .	50		50	—
		d) dodatki pięcioletnie	30		30	—
	11	Odźwierny przy bramie wjazd. *a*) płaca . . .	408	33	500	91
		b) wikt z pieczywem II kl.	90	18	—	*90*
		c) dodatek na ubiór .	50		50	—
						476
		Razem . .	22.654	49	22.860	*270*
		Do tego:				
	12	Zaliczki na płace . . . 800 zł. — ct.				
		a po strąceniu rat bieżących . 235 „ 17 „	564	83	1.000	435
						911
		Suma rubryki I .	23.219	32	23.860	*270*
						— 641

Wydatki. Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	Wydatki w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się dochody mniejsze większe zł.
		Do poz. 4 lit. c). *Wydatek mniejszy*, ponieważ kapelan gr.-kat. podczas urlopu nie pobierał wiktu.				
		„ „ *8. Wydatki mniejsze* z powodu śmierci maszynisty.				
		„ „ *9. 10. 11. lit. a. b).* Przekroczenia kosztów wiktu znajdują zupełne pokrycie w zaoszczędzeniach płac.				
		„ „ *12. Wydatki mniejsze* wedle potrzeby.				
II.		**Koszta utrzymania osób nieetatowych.**				
	13	19 Sióstr Miłosierdzia oddziałowych:				
		a) płaca	1.520		1.520	—
		b) wikt z pieczywem i dodatkami .	4.140	86	4.180	39
	14	Dyetaryusz: *a)* płaca	456	25	456	—
		b) relutum za wikt . . .	360		360	—
	15	Służba wyższa: *a)* płaca ślusarza . . .	300		300	—
		„ stolarza . . .	240		240	—
		„ krawca . . .	180		180	—
		„ szewca . . .	180		180	—
		„ 2 palaczy przy masz. par.	333	50	336	3
		b) wikt z piecz 6 osób służby wyż.	1.287	70	1.350	62
	16	Służba oddziałowa: *a)* płaca	9.987	61	10.704	716
		b) dodatki z tytułu podw. płac	1.312	02	2.500	1.188
		c) wikt z pieczywem . .	13.481	42	13.355	*126*
		d) bluzy	612		612	—
		e) gratyfikacye . . .	300		300	—
	17	Premie dla dozorcy i dozorczyni . .	118	15	120	2
	18	Służba domowa: *a)* płaca	1.161	98	1.188	26
		b) wikt z pieczywem . .	1.523	69	1.625	101
		c) gratyfikacye . . .	49	88	50	—
		d) bluzy	78		78	—
		Suma rubryki II. .	37.623	06	39.634	2.137 *126* — 2.011
		Do poz. 13 lit. b.) *Wydatek* nieco *mniejszy* wedle rzeczywistego kosztu wiktu.				
		„ „ *Wydatek mniejszy* z powodu interkalare i i tańszego wiktu.				
		„ „ *16.* i *18. Wydatki* o ogóle *mniejsze* z powodu, iż część służby pobierająca wyższe wynagrodzenie opuściła zakład.				
		„ „ *17. Wydatek mniejszy* o drobną kwotę z powodu niższego kursu dukatów.				

Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie. **Wydatki.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899 zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wydatki mniejsze większe zł.
III.		**Pensye i emerytury.**				
	19	Burghardt Franciszka, wdowa po kontrolorze .	19		19	—
	20	Dr. Berthleff Karol, były dyrektor . . .	24	84	25	—
	21	Kłosowski Jan, b. dozorca	48		48	—
	22	Kłosowska Teresa, b. dozorczyni . . .	48		48	—
	23	Dr. Dobiński Włodzimierz, b. prymaryusz . .	566	66	567	—
	24	Węgrzyn Jan, b. dozorca	60		60	—
	25	Krzyżak Antoni, b. dozorca	144		144	—
	26	Południak Anna, b. dozorczyni	120		120	—
	27	Dr. Pluciński Michał, b. prymaryusz . . .	1.797	60	1.798	—
	28	Dzuła Roman, b. dozorca	80		80	—
	28a	Hinke Filomena, b. dozorczyni	45	33	—	*45*
	28b	Długosz Apolonia, b. dozorczyni . . .	96		—	*96*
	28c	Krzyżanowska Michalina, wdowa po maszyniście .	243	75	—	*243*
		Suma rubryki III. .	3.293	18	2.909	+ *384*
		Do poz. 28 a) do c). *Wydatki większe* z powodu wymiaru ustawowych emerytur dwom dozorczyniom i wdowie po zmarłym maszyniście.				
IV.		**Zaopatrzenia, odstawne i dary z łaski.**				
	29	Christl Laura, sierota po kontrolorze . . .	7		7	—
	30	Hammer Joanna „ „ pisarzu (zmarła) . .	—		—	—
	31	Tobiasiewicz Edward, dożywotnia zapomoga .	60		60	—
	32	Kamiński Jan, „ „ . .	36		36	—
		Suma rubryki IV. .	103		103	—
V.	33	**Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych.**	322	50	40	+ *283*
		Do poz. 33. *Wydatek większy* wskutek udzielenia wdowie po maszyniście kwartału pośmiertnego i b. dozorcy Pawlaczekowi odprawy.				
VI.		**Remuneracye i zapomogi.**				
	34	Za sprawdzanie recept	112	68	130	17
	35	Remuneracye i zapomogi	1.000		1.000	—
		Suma rubryki VI. .	1.112	68	1.130	— 17
		Do poz. 34. *Wydatek mniejszy* wedle dokonanej repartycyi na pojedyńcze szpitale.				

Wydatki. Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
VII.		**Koszta gospodarcze zakładu.**				
	36	Żywienie chorych:				
		a) zwykła strawa i dodatki	48.477	53	49.000	522
		b) 5 Sióstr Miłosierdzia: *α*) płaca	400		400	—
		β) wikt z dodatkami	1.089	70	1.100	10
		c) służba kuchenna i magazynowa:				
		α) płaca	826	95	828	1
		β) wikt	1.321	23	1.380	59
		γ) fartuchy, czepki i bluzy	84		84	—
		δ) gratyfikacye	40		40	—
		d) drzewo i węgle do kuchni	3.623	58	3.400	*223*
		e) naczynia i sprzęty kuchenne	518	68	600	80
		f) pieczywo z piekarzem i drzewem	9.781	07	10.500	719
		g) wino dla chorych	369	80	500	130
	37	Opał sal, łazienek i innych ubikacyj	7 869	70	9.000	1.130
	38	Oświetlenie naftą	2.190	31	2.200	10
	39	Sprzęty gospodarcze: *a*) zakupno i naprawa	2.361	05	2.300	*61*
		b) Siostra Miłosierdzia:				
		α) płaca	80		80	—
		β) wikt z dodatkami	217	94	220	2
	40	Utrzymanie 2 par koni z dwoma furmanami, naprawą wozów, uprzęży i t. p.	1.493	30½	1.600	108
	41	Utrzymanie parku i ogrodów spacerowych dla chorych	154	93½	200	45
	42	Utrzymanie pralni: *a*) drzewo, praczki i inne potrzeby	5.196	99	4.860	*336*
		b) gratyfikacya praczek	40	—	40	—
		c) 2 Siostry Miłosierdzia:				
		α) płaca	160		160	—
		β) wikt z pieczywem i dodatkami	435	88	440	4
	43	Bielizna, pościel i odzież: *a*) zakupno i naprawa	5.999	29	6.000	1
		b) Siostra Miłosierdzia:				
		α) płaca	80		80	—
		β) wikt z dodatkami	217	94	220	2
		c) 2 szwaczki:				
		α) płaca	216		216	—
		β) wikt z pieczywem	221	48	230	8
	44	Słoma do sienników	901	11	900	*1*
		Suma rubryki VII.	94.368	47	96.578	2.831 *621* — 2.210

Do poz. 36 a) — c). Wydatki mniejsze z powodu tańszego zakupna artykułów żywności i oszczędnej gospodarki w ogóle.

„ „ *36 lit. d). Wydatek większy* spowodowany wyższemi cenami węgla kamiennego.

„ „ *36 lit. e) f) g). Wydatki mniejsze* wedle potrzeby i niższych cen mąki, jak preliminarzem przewidywano.

„ „ *37. Wydatek mniejszy* z powodu łagodniejszej zimy.

Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie. **Wydatki.**

Do poz. 38—41. Wydatki w ogóle *mniejsze* wedle potrzeby.
„ „ *42. Wydatek większy* spowodowany częściejszem praniem bielizny, którą umysłowo chorzy bardziej zanieczyszczają.
„ „ *43.—44. Wydatki* w ogóle nieco *mniejsze* wedle potrzeby.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899 zł.	Wydatki w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
VIII.		**Koszta gospodarcze folwarku.**				
	45	Gospodarstwo rolne z kosztami utrzymania dozorcy robót, krowiarni, chowu trzody i rzezi wołów	10.884	27	13.120	2.236
	46	Utrzymanie ogrodów warzywnych z kosztem utrzymania ogrodnika . { 1. zwyczajne .	1.079	79	1.000	*80*
		Na drenowanie części ogrodu { 2. **nadzwyczajne** .	**367**		**400**	*33*
	47	Podatek gruntowy z ekwiwalentem	66	74	100	33
	48	Asekuracya budynków gospodarskich i krescencyi od ognia i nieprzewidziane wydatki folwarku	81	11	80	*1*
						2.269
		Razem : { 1. zwyczajne .	12.111	91	14.300	*81*
		{ 2. **nadzwyczajne**	**367**		**400**	*33*
						2.302
		Suma rubryki VIII.	12.478	91	14.700	*81*
						— 2.221
		Do poz 45. Wydatek mniejszy ponieważ w tym roku nie kupowano krów, a roboty w polu wykonywano przeważnie chorymi, zatem tańszym kosztem.				
		„ „ *46. Wydatek* w ogóle nieco *większy* niedający się ściśle naprzód obliczyć.				
		„ „ *47. Wydatek mniejszy* wedle wymiaru c. k. Urzędu podatkowego.				
IX.		**Koszta sanitarne.**				
	49	Lekarstwa	535	98½	600	64
	50	Potrzeby sanitarne	4.551	10	5.000	449
	51	Instrumenta chirurgiczne	52	74	100	47
	52	Utrzymanie prosektoryum	12	51	60	48
	53	Koszta pogrzebowe ubogich chorych i Sióstr Miłosierdzia, tudzież utrzymanie cmentarza .	283	63	200	*84*
						608
		Suma rubryki IX. .	5.435	96½	5.960	*84*
						— 524
		Do poz. 49. i 50. Wydatki mniejsze zależne od ordynacyi lekarskich i zapotrzebowania.				
		„ „ *51.—52. Wydatki mniejsze* wedle potrzeby.				
		„ „ *53. Wydatek większy* z powodu większej śmiertelności.				

Wydatki. Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie.	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wydatki mniejsze większe zł.
X.		**Koszta kancelaryjne.**				
	54	Druki, litografie, potrzeby do pisania, koszta insercyjne i t. p.	441	87	450	— 8
		Do poz. 54. Wydatek mniejszy wedle potrzeby.				
XI.	55	**Koszta kapliczne**	221	95	200	+ *22*
		Do poz. 55. Wydatek większy spowodowany potrzebą zakupna większej ilości świec woskowych do ołtarza kaplicznego.				
XII.		**Koszta utrzymania budynków, dróg dojazdowych i urządzeń.**				
	56	Konserwacye i reparacye z pokostowaniem podłóg, czyszczenie kanałów i filtra: 1. zwyczajne	5.810	93½	6.000	188
		2. **nadzwyczajne:**				
		a) na przestawienie i naprawę parkanów .	**374**	**95**	**500**	*125*
		b) pokrycie ¼ części dachu na głównym budynku zakładowym	**2.651**	**20**	**2.225**	*426*
		c) lakierowanie dachu na piątrowym budynku	—		**320**	*320*
		d) naprawa cokołów kamiennych w głównym budynku	**3.099**	**77**	**4.830**	*1.730*
	57	Gratyfikacye dla służby za robotę szklarską w zakładzie	40		40	—
	58	Utrzymanie urządzeń mechanicznych . . .	472	31	800	328
	59	Asekuracya budynków i ruchomości . . .	551	46	600	49
	60	Kominiarze i straż ogniowa	585		600	15
	61	Utrzymanie dróg dojazdowych: 1. zwyczajne .	863	03	800	*63*
		2. **nadzwyczajne**	**4.000**		—	*4.000*
						580
		Razem: 1. zwyczajne .	8.322	73½	8.840	*63*
						2.175
		2. **nadzwyczajne**	**10.125**	**92**	**7.875**	*4.426*
						2 755
		Suma rubryki XII. .	18.448	65½	16 715	*4.489*
						+ *1.734*

Do poz. 56. Wydatek mniejszy wedle potrzeby.
„ „ *56. lit. a*). *Wydatek mniejszy* ponieważ roboty wykonano we własnym zarządzie tańszym kosztem.
„ „ *56 lit. b*). *Wydatek większy* z powodu zakupna większej ilości blachy cynkowej na dalsze krycie dachu — a to wskutek spodziewanego podrożenia tego materyału.
„ „ *56 lit. c*). Nie poniesiono żadnego wydatku z powodu zamierzonego krycia dachu blachą cynkową wskutek czego zaniechano lakierowania starego pokrycia.
„ „ *56 lit. d*). *Wydatek mniejszy*, ponieważ taniej wykonano roboty kamieniarskie, niż kosztorysem były przewidziane.
„ „ *58. Wydatek mniejszy* wedle potrzeby.
„ „ *59. Wydatek mniejszy* zależny od wysokości premii asekuracyjnej i zwrotu dywidendy.

Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie. Wydatki.

Do poz. 60. Wydatek mniejszy wedle potrzeby.
„ „ *61. Wydatek* zwyczajny *większy* zależny od stanu drogi. Wydatek nadzwyczajny nieprelimiowany spowodowany konieczną rekonstrukcyą drogi dojazdowej do zakładu — a to w celu utrzymania niezbędnej komunikacyi. (LW. 53271/899).

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899. zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
XIII.	62	**Podatki z ekwiwalentem i daniny** . .	86	33½	110	— 24
		Do poz. 62. Wydatek mniejszy wedle wymiaru c. k. Urzędu podatkowego.				
XIV.		**Rozmaite.**				
	63	Utrzymanie biblioteki lekarskiej . . .	179	90	200	20
	64	Książki i czasopisma dla chorych . . .	228	74	250	21
	65	Myto drogowe	179	63	220	40
	66	Przypadkowe:				
		a) Ubezpieczenie służby od wypadku choroby	51	58	45	*6*
		b) „ „ i robotników od wypadków	140	11	110	*30*
		c) Zabawy z tańcami i wycieczki chorych	175	47½	220	45
		d) Zastępstwo chorych i urlopowanych funkcyonaryuszów	499	94	500	—
		e) Koszta komisyi	12	96½	60	47
		f) „ uroczystości rozdania nagród służbie dozorującej chorych . . .	48	75	80	31
		g) Ryczałt na wydatki przełożonego obszaru dworskiego	20		20	—
		h) Fiakry dla Sióstr Miłosierdzia, ich spowiednika, inżyniera Wydziału krajowego, nadzorującego roboty konserwacyjne, pastora na pogrzeby ewangelików . .	23	82	50	26
		i) Koszta przewozu i odstawienia umysłowo chorych do zwrotu od gmin przynależności	924	94	1.000	75
		k) Inne nieprzewidziane . . .	76	80	100	23
						328
		Suma rubr. XIV.	2.562	65	2.855	*36*
						— 292
		Do poz. 63—65. Wydatki mniejsze stosownie do potrzeby.				
		„ „ *66 lit. a) b). Wydatki większe* z powodu podwyższenia taryfy opłat.				
		„ „ *66 lit. c) do k). Wydatki mniejsze* zastosowane do rzeczywistej potrzeby w tym roku.				
XV.	67	**Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe:** . . { 1. zwyczajne .	59	36	60	1
		{ 2. **nadzwyczajne** .	**7**	**88**	8	—
		Suma rubryki XV. .	67	24	68	— 1
		Do poz. 67. Kożnica drobna.				
—	68	**Nadwyżka dochodów oddana funduszowi krajowemu**	42.696	12	19.838	+ *22.858*
		Do poz. 68. Wydatek większy z powodu korzystniejszych wyników zamknięcia.				

Dochody. Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	Dochody w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się dochody mniejsze większe zł.
		Dochody.				
I.		**Odsetki od kapitałów.**				
	1	*a)* 4% od oblig. propinacyjn. im. wart. 4.750 zł.	190		190	—
		b) 4% od listów gal. Banku krajowego imiennej wartości 1.000 zł.	40		40	—
		Suma rubryki I. .	230		230	—
II.		**Dodatki.**				
	2	Od c. k. Skarbu relutum za drzewo opałowe .	613	62	560	*53*
	3	Od kasy miejskiej na utrzymanie drogi publicznej z Kulparkowa do Lwowa . . .	100		100	—
		Suma rubr. II. .	713	62	660	+ *53*
		Do poz. 2. Dochód większy z powodu wyższych cen drzewa, wedle których relutum to bywa obliczane.				
III.		**Dochody z dóbr.**				
	4	Dochód z gospodarstwa rolnego, krowiarni, chowu trzody i rzezi wołów . . .	14.417	76	16.150	1.732
	5	Dochód z ogrodów	1.330	53	1.300	*30*
		Suma rubr. III. .	15.748	29	17.450	1.732 *30* — 1.702
		Do poz. 4. Dochód mniejszy wskutek niższego wkładu na gospodarstwo (vide rubr. VIII poz. 45 wydatków).				
		„ „ *5. Dochód większy*, spowodowany korzystniejszym zbiorem, jarzyn i owoców z ogrodu.				
IV.		**Zwroty kosztów leczenia.**				
	6	Od funduszu krajowego galicyjskiego . .	191.404	28	175.000	*16.404*
	7	Od samopłacących	28.526	98	27.000	*1.527*
	8	Od funduszów obcokrajowych i innych publicznych	2.460	45	2.000	*461*
		Suma rubr. IV. .	222.391	71	204.000	+ *18.392*
		Do poz. 6. Dochód większy wskutek wzrostu ilości dni leczenia.				
		„ „ *7.—8. Dochody większe* zależne od ilości chorych samopłacących i obcokrajowców.				

Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie. **Dochody.**

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899. zł.	Dochody w roku 1899. ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze *większe* zł.
V.		**Rozmaite.**				
	9	Zwroty z zarobku chorych w myśl §. 22 statutu	382	05	370	*12*
	10	„ zaległych kosztów przewozu i odstawienia	1.266	25	900	*366*
	11	„ zaliczek udzielonych na płace . .	1.407	84	1.300	*108*
	12	Przypadkowe: *a)* Ze sprzedaży rzeczy z użytku wydziclonych . . .	184	06	150	*34*
		b) Depozyta po zmarłych . .	155	43½	70	*85*
		c) Inne drobne nieprzewidziane	2	65	20	17
						605
		Suma rubr. V. .	3.398	28½	2.810	17
						+ *588*

Do poz. 9. Dochód większy, ponieważ więcej chorych użyto do pracy.
„ „ *10. Dochód większy* z powodu ściągania zaległych należytości, tudzież większej ilości chorych.
„ „ *11. Dochód większy* w miarę udzielonych zaliczek.
„ „ *12 a)—c). Dochód* w ogóle *większy* dla zmienności wpływów tychże dochodów.

WYKAZ

Należytości czynnych i biernych z końcem roku 1899.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Należytości czynne z lat ubiegłych zł.	ct.	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Należytości bierne z lat ubiegłych zł.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.
		A. Wydatki.						
I.		**Płace i emolumenta etatowe.**						
	12	Zaliczki na płace . . .	3.283	82	325	05	—	—
X.		**Koszta kancelaryjne.**						
	54	Zaliczki na stemple udzielone c. k. Prokuratoryi Skarbu do procesów o koszta leczenia . . .	27	46	—	—	—	—
		Suma A.	3.311	28	325	05	—	—
		B. Dochody.						
IV.		**Zwroty kosztów leczenie.**						
	7	Od samopłacących . . .	3.899	89	—	—	—	—
	8	Od funduszów obcokrajowych i innych publicznych . . .	2.037	90	—	—	—	—
	—	Od stron rozmaitych i niewyśledzonych	25.993	24	22.334	74	—	—
V.		**Rozmaite.**						
	10	Koszta przewozu i odstawienia przypadające do zwrotu od gmin przynależności	1.714	45	928	59	—	—
	12	Należytość z c. k. pocztowej kasy oszczędności im. wart. . .	100	—	—	—	—	—
	—	Zaliczki na płace z lat ubiegłych .	352	—	—	—	—	—
		Suma B.	34.097	48	23.263	33	—	—
		Do tego: Suma A.	3.311	28	325	05	—	—
		Razem .	37.408	76	23.588	38	—	—
		Ogółem .	60.997	14	—	—	—	—
		po strąceniu stanu biernego	—	—	—	—	—	—
		pozostaje czysty **stan czynny**	60.997	14	—	—	—	—

VI.

Krajowy szpital św. Łazarza

w Krakowie.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1899.

Wykaz należytości czynnych i biernych na str. 268 I.

LW. 33419/1900.

Z drukarni i litografii Pillera i Sp. we Lwowie.

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	SUMARYUSZ	Oddział I. chorych	Oddział II. położnic	Oddział III. syfilitycznych	Oddział IV. obłąkanych	Razem	Kwota budżetem uchwalona	Z porównania z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości mniejsze wyższe
			Wynikłości z roku 1899.						
			zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł.	zł.
		Wydatki.							
I.	1-20	Płace i emolumenta etatowe	18.619 23½	3.544 18	6.421 81	6.546 46	35.131 68½	36.265	1.133
II.	21-27	Koszta utrzymania osób nieetatowych	17.405 56½	2.324 90½	5.280 76	7.017 46	32.028 69	31.878	*151*
III.	28-40b	Pensye i emerytury . .	3.286 95	823 98	1.339 09	854 20	6.304 22	6.545	241
IV.	41-46	Zaopatrzenia, odstawne i dary z łaski . . .	556 10	89 —	341 80	169 10	1.156 —	1.156	—
V.	47	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych , . .	1.800 —	— —	— —	— —	1.800 —	50	*1.750*
VI.	48	Remuneracye i zapomogi .	588 —	120 —	264 —	228 —	1.200 —	1.200	—
VII.	49-58	Koszta gospodarcze:							
		1. zwyczajne .	46.682 02	10.091 28	21.690 57	20.603 63½	99.067 50½	99.507	440
		2. nadzwyczajne .	**269 50**	**55 —**	**121 —**	**104 50**	**550 —**	**550**	—
VIII.	59-65	Koszta sanitarne:							
		1. zwyczajne .	8.124 44	2.995 69½	2.372 98	1.580 77	15.074 88½	14.067	*1.008*
		2. nadzwyczajne .	**123 01**	— —	**11 45**	— —	**134 46**	**150**	*15*
IX.	66	Koszta kancelaryjne . .	459 12	93 33	205 33	177 33	935 11	1.200	265
X.	67	„ kapliczne . . .	209 93½	42 84	94 25	81 40	428 4½	432	4
XI.	68-71	Utrzymanie budynków:							
		1. zwyczajne .	2.410 27	491 88	1.082 15	934 59	4.918 89	5.450	531
		2. nadzwyczajne .	**1.744 88**	**356 10**	**788 41**	**676 58**	**3.560 97**	**2.800**	*761*
XII.	72	Podatki i daniny . . .	929 77	— —	— —	— —	929 77	1.289	359
XIII.	73-75	Rozmaite	1.186 97	172 49	379 48	327 72	2.066 66	1.363	*704*
XIV.	76	Koszta utrzymania dzieci, zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic .	— —	634 65	— —	— —	634 65	500	*135*
XV.	77-78	Koszta utrzymania mamek i dzieci w szpitalu św. Ludwika	16.000 —	6.195 53	— —	— —	22.195 53	21 300	*895*
XVI.	79-81	Zapisy	107 —	— —	— —	— —	107 —	107	—
XVII.	82	Wydatki konkurencyjne .	— —	— —	— —	— —	— —	50	50
XVIII.	83	Dyety, koszta podróży i różne inne	13 48	— —	— —	— —	13 48	100	87
		Suma wydatków:							*4.645*
		1. zwyczajnych .	118.378 85½	27.619 76	39.473 22	38.520 66½	223.992 50	222.459	3.110
									761
		2. nadzwyczajnych	**2.137 39**	**411 10**	**915 86**	**781 08**	**4.245 43**	**3.500**	*15*
									5.404
		Razem .	120.516 24½	28.030 86	40.389 08	39.301 74½	228 237 93	225.959	3.125
—	84	Do tego: Nadw. dochodów oddana funduszowi kraj. .	15.496 27½	— —	9.591 10½	8.574 03½	33.661 41½	13 004	*20.657*
									26.061
		Ogólna suma wydatków	136.012 52	28.030 86	49.980 18½	47.875 78	261.899 34½	238.963	3.125
									+22.936
		Dochody.							
I.	1-13	Odsetki od kapitałów . .	17.658 21	1.378 20	215 —	135 03	19.386 44	19.517	131
II.	4-10	Dochody z dóbr i realności	10.463 78	210 78	— 27½	4 04	10.678 87½	10 819	140
III.	11-13	Zwroty kosztów leczenia .	106.912 21½	24.978 06	49.675 01	47.642 38	229.207 66½	203.000	*26.208*
IV.	14-15	Dochody rozmaite . . .	978 31½	40 77	89 90	94 33	1.203 31½	900	*303*
									26.511
		Suma dochodów .	136.012 52	26.607 81	49.980 18½	47.875 78	260.476 29½	234.236	271
—	16	Do tego: Dotacya z fund. kraj.	— —	1.423 05	— —	— —	1.423 05	4.727	3 304
									26.511
		Ogólna suma dochodów	136.012 52	28.030 86	49.980 18½	47.875 78	261.899 34½	238.963	3.575
									+22.936

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Porównanie sumaryczne.

kwot preliminowanych z rzeczywistemi bez względu na pobraną dotacyę lub oddaną nadwyżkę — przedstawia następujące wyniki:

Wydatki preliminowane wynosiły	225.959 zł.	
„ rzeczywiste „	228.238 „	
są zatem *większe* o		2.279 zł.
Dochody preliminowane wynosiły	234.236 zł.	
„ rzeczywiste „	260.476 „	
czyli są *większe* o		26.240 zł.
Wynik w ogóle jest *korzystniejszy* o różnicę w kwocie		23.961 zł.
zgodnie z większą nadwyżką dochodów w kwocie . .	20.657 zł.	
a mniej pobraną dotacyą od funduszu krajowego w kwocie .	3.304 „	
razem jak wyżej .	23.961 zł.	

Wydatki. Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Liczba rubryki i pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Oddział I. chorych zł.	ct.	Oddział II. położnic zł.	ct.	Oddział III. syfilitycznych zł.	ct.	Oddział IV. obłąkanych zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	Z porównania z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze zł.
		Wydatki w roku 1899.											
	Wydatki.												
I.	**Płace i emolumenta etatowe.**												
1	Dyrektor: *a*) płaca . . . 1.600 zł. *b*) dodatek osobisty . 500·— *c*) dodatek pięcioletni 300·— *d*) relutum za mieszk. 600·—	1.470	—	300	—	660	—	570	—	3.000	—	3.000	—
2	5 prymaryuszów: *a*) płaca . . . 6.000 zł. *b*) dodatki pięcioletnie 1.986·12	4.386	12	—	—	1.800	—	1.800	—	7.986	12	8.000	14
3	2 profesorów, jako prymaryuszów dla okulistyki i położnictwa .	650	—	650	—	—	—	—	—	1.300	—	1.300	—
4	7 sekundaryuszów I. klasy . .	2.363	33	569	16	600	—	600	—	4.132	49	4.200	67
5	7 „ II. „ . .	2.433	02	—	—	470	76	133	63½	3.037	41½	3.500	463
6	Akuszerka: *a*) płaca . . . 400 zł. *b*) dodatek pięciol. . 40·— *c*) wikt II. kl. . . . 252·05	—	—	692	05	—	—	—	—	692	05	695	3
7	Aptekarz: *a*) płaca . . . . 800 zł. *b*) dodatek osobisty . 133·31 *c*) dodatki pięcioletnie . 300·— *d*) dodatek na mieszk. . 200·—	702	32	143	33	315	33	272	33	1.433	31	1.500	67
8	Prosektor, płaca	706	36	22	04	6	98	64	62	800	—	800	—
9	Chemik patologii, płaca . . .	343	—	70	—	154	—	133	—	700	—	700	—
10	Kapelan: *a*) płaca . . . . 600 zł. *b*) dodatek na mieszkanie 200·—	392	—	80	—	176	—	152	—	800	—	800	—
11	Rządca: *a*) płaca . . . . 1.200 zł. *b*) dodatek osobisty . 260·— *c*) „ pięcioletni . 200·— *d*) wikt I. kl. . . . 400·—	1.009	40	206		453	20	391	40	2.060	—	2.060	—
12	2 oficyałów: *a*) płaca . . . . 2.000 zł. *b*) dodatki aktywalne . 300·— *c*) dodatek pięcioletni . 150·—	1.200	50	245	—	539	—	465	50	2.450	—	2.450	—
13	2 pisarzy: *a*) płaca . . . . 1.200 zł. *b*) dodatki na mieszkanie 200·— *c*) dodatek pięcioletni . 100·—	735	—	150	—	330	—	285	—	1.500	—	1.500	—
14	Pisarz w izbie przyjęcia chorych: *a*) płaca . . . . 600 zł. *b*) wikt II. kl. wzmocn. 308·63½ *c*) dodatek na mieszk . 100·—	494	½ 23	100	86	221	90	191	64	1.008	½ 63	1.000	9
15	2 aplikantów: *a*) płaca . . . 1.000 zł. *b*) dodatki osobiste . 131·50	554	44	113	15	248	93	214	98	1.131	50	1.132	—
16	Maszynista, płaca	367	50	75	—	165	—	142	50	750	—	750	—
17	Dozorca domu obłąkanych: *a*) płaca . . . . 400 zł. *b*) dodatki pięcioletnie . 100·— *c*) wikt II. kl. (wzmoc.) 312·42½	—	—	—	—	—	—	812	½ 42	812	½ 42	800	12
	Do przeniesienia .	17.807	½ 22	3.416	59	6.141	10	6.229	03	33.593	½ 94	34.187	614 21

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie. **Wydatki.**

Liczba rubryki i pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Oddział I. chorych zł.	ct.	Oddział II. położnic zł.	ct.	Oddział III. syfilityczych zł.	ct.	Oddział IV. obłąkanych zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	Z porównania z kwotą preliminowaną okazuje się wydatki mniejsze / większe zł.
		Wydatki w roku 1899.											
I.	Z przeniesienia .	17.807	22½	3.416	59	6.141	10	6.229	03	33.593	94½	34.187	614 / *21*
18	Woźny: *a*) płaca . . . . 430·48 *b*) dodatki pięcioletnie . 75·— *c*) dodatek na pomieszk. 48·— *d*) „ „ ubiór . 40·20	290	90	59	37	150	61	112	80	593	68	796	202
19	Odźwierny: *a*) płaca . . . . 270 zł. *b*) dodatek pięcioletni . 11·25 *c*) „ na mieszk. . 96·— *d*) wikt II. kl. . . 255·— *e*) dodatek na ubiór . 50·—	334	30	68	22	150	10	129	63	682	25	682	—
	Razem .	18.432	42½	3.544	18	6.421	81	6.471	46	34.869	87½	35.665	816 / *21*
20	Do tego: zaliczki udzielone na płace . . . . . 762 50 a po strąceniu rat spłaconych . . . . 500·69	186	81	—	—	—	—	75	—	261	81	600	338
	Suma rubryki I.	18.619	23½	3.544	18	6.421	81	6.546	46	35.131	68½	36.265	1.154 / *21* / — 1.133
	Do poz. 2., 4., 5. Wydatki mniejsze z powodu interkalaryów. „ „ *6. Wydatek nieco mniejszy* wedle rzeczywistego kosztu wiktu. „ „ *7. Wydatek mniejszy*, ponieważ przyznany dodatek osobisty wypłacono dopiero od 1. maja 1899. „ „ *14., 17. Wydatki większe* wedle rzeczywistego kosztu wiktów. „ „ *18. Wydatek mniejszy* z powodu przeniesienia w stan spoczynku woźnego z dniem 30. czerwca 1899 mającego wyższe pobory. „ „ *20. Wydatek mniejszy* wedle potrzeby.												
II.	**Koszta utrzymania osób nieetatowych.**												
21	18 Sióstr Miłosierdzia: *a*) Płaca 16 Sióstr oddziałowych i 2 wspólnych . . 1.440 zł. *b*) Wikt 18 Sióstr Miłosierdzia, 3 emerytek i 4 postulantek . . 5.641·60½ *c*) Pranie bielizny dla 25 Sióstr . . . 283·—	5.082	89½	638	98	978	28	664	45	7.364	60½	6.973	*392*
22	Pomocnik aptekarza, płaca . .	417	72	85	25	187	55	161	98	852	50	912	60
23	Dyetaryusze, płaca	1.598	92	330	60	727	32	628	16	3.285	—	3.285	—
24	Stypendyum dla akuszerki . .	—	—	120	—	—	—	—	—	120	—	120	—
	Do przeniesienia .	7.099	53½	1.174	83	1.893	15	1.454	59	11.622	10½	11.290	*392* / 60

Wydatki. Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Liczba rubryki i poz. budżetu	Poszczególnienie	Oddział I. chorych	Oddział II. położnic	Oddział III. syfilitycznych	Oddział IV. obłąkanych	Razem	Kwota budżetem uchwalona	Z porównania z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze większe
		Wydatki w roku 1899.						
		zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł.	zł.
II.	Z przeniesienia .	7.099 53½	1.174 83	1.893 15	1.454 59	11.622 10½	11.290	332
25	Służba wyższa:							60
	a) Płaca:							
	α) 2 odźwiernych dla pawilonu chirurg. i oddz. obłąkanych wraz z dodatkiem na ubiór . 360 zł.							
	β) stolarza . . . 200·—							
	γ) 2 palaczy do maszyny parowej . . . . 300.—							
	δ) palacza do obsługi kaloryferów w pawilonie chirurgicznym . . 149·09							
	η) 2 nadzorców chorych 288·—							
	b) Wikt dla 8 osób . 1.278·74							
	c) dodatek na mieszkanie dla stolarza . . . 96·—	1.478 76½	108 95	532 10½	552 01	2.671 83	2.714	42
26	Służba oddziałowa:							
	a) Płaca . . . 6.091·44 zł.							
	b) Wikt . . . 7.995·18½ „							
	c) Bluzy . . . 700·— „							
	d) Gratyfikacye . 250·— „	7.503 51½	771 63½	2.262 63½	4.498 84	15.036 62½	15.058	21
27	Służba wspólna:							
	a) Płaca . . . 1.095·94 zł.							
	b) Wikt . . . 1.502·19 „							
	c) Bluzy . . . 50· „							
	d) Gratyfikacye . 50·— „	1.323 75	269 49	592 87	512 02	2.698 13	2.816	118
	Suma rubryki II. .	17.405 56½	2.324 90½	5.280 76	7.017 46	32.028 69	31.878	392 241 + 151
	Do poz. 21. Wydatek większy z powodu nieco droższego wiktu.							
	„ „ *22. Wydatek mniejszy*, ponieważ podwyższone wynagrodzenie wypłacono dopiero od 1. maja 1899.							
	„ „ *25., 26., 27. Wydatki mniejsze* z powodu interkalaryów i tańszego wiktu.							
III.	**Pensye i emerytury.**							
28	Placer Marya, wdowa po lekarzu	314 —	— —	— —	— —	314 —	314	—
29	Stroiński Sylwery, b. prowizor apteki	98 —	20 —	44 —	38 —	200 —	200	—
30	Bulikowska Izabela, wdowa po prymaryuszu	— —	— —	350 —	— —	350 —	350	—
31	Bobrzyńska Zofia, wdowa po prymaryuszu	250 —	— —	— —	— —	250 —	250	—
32	Nycz Karol, były rządca szpitala .	740 88	151 20	332 64	287 28	1.512 —	1.512	—
33	Przybyłowa Magdalena, b. akuszerka	— —	374 40	— —	— —	374 40	375	1
34	Wojciechowski Wiktor, były oficyał	426 30	87 —	191 40	165 30	870 —	870	—
35	Dr. Harajewicz Jan, były dyrektor (zmarł)	— —	— —	— —	— —	— —	—	—
36	Huczko Jan, były odźwierny . .	124 36	25 38	55 84	48 22	253 80	254	—
37	Rydel Helena, wdowa po prymaryuszu	300 —	— —	— —	— —	300 —	300	—
38	Lesiecka Marya, 2 v. Baumanowa, wdowa po oficyale, dodatek na wychowanie dzieci . . .	29 40	6 —	13 20	11 40	60 —	60	—
39	Paszkowska Ksawera, wdowa po prymaryuszu	100 —	— —	— —	— —	100 —	6 0	500
—	dodatek na wychowanie 2 synów	120 —	— —	— —	— —	120 —	120	—
40	Werner Franciszek, b. oficyał	313 60	64 —	140 80	121 60	640 —	640	—
40*a*	Harajewicz Ludwika, wdowa po b. dyrektorze	343 —	70 —	154 —	133 —	700 —	700	—
40*b*	Gergiel Dominik, b. woźny . .	127 41	26 —	57 21	49 40	260 02	—	260
	Suma rubryki III. .	3.286 95	823 98	1.339 09	854 20	6.304 22	6.545	260 501 — 241

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie. **Wydatki.**

Do poz 39. Wydatek mniejszy, ponieważ pensyonistka wyszła powtórnie zamąż i pobrała z Rubr. V. wydatków statutową trzechletnią odprawę.

„ „ *40 b). Wydatek nieprelimiowany* stanowi przyznana emerytura po myśli statutu. Przekroczenie to znajduje częściowe pokrycie w oszczędności poz. 18.

Liczba rubryki i pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Oddział I. chorych		Oddział II. położnic		Oddział III. syfilitycznych		Oddział IV. obłąkanych		Razem		Kwota budżetem uchwalona	Z porównania z kwotą prelimiowaną okazują się wydatki mniejsze / większe
		Wydatki w roku 1899.											
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	zł.
IV.	**Zaopatrzenia, odstawne i dary z łaski.**												
41	Kudas Regina, była nadzorczyni .	—	—	—	—	73	—	—	—	73	—	73	—
42	Flasińska Fel., wdowa po pisarzu	73	50	15	—	33	—	28	50	150	—	150	—
43	Dudek Marya, wdowa po gazowniku	29	40	6	—	13	20	11	40	60	—	60	—
44	Tekielska Julia, była nadzorczyni	—	—	—	—	73	—	—	—	73	—	73	—
45	Moskalik Andrzej, były maszynista	176	40	36	—	79	20	68	40	360	—	360	—
46	Wicherek Maryanna, b. posługaczka, stałe zaopatrzenie . .	60	—	—	—	—	—	—	—	60	—	60	—
46*a*	Kudłek Elżbieta, wdowa po posługaczu, jednorazowa zapomoga	60	—	—	—	—	—	—	—	60	—	60	—
46*b*	Skibska Marya, wdowa po dyetaryuszu, jednorazowa zapomoga	49	—	10	—	22	—	19	—	100	—	100	—
46*c*	Solarz Jan, b. piekarz, dar z łaski	9	80	2	—	4	40	3	80	20	—	20	—
46*d*	Stroiński Sylwery, były aptekarz, jednorazowa zapomoga . .	49	—	10	—	22	—	19	—	100	—	100	—
46*e*	Głowacka Marya, wdowa po dyetaryuszu, jednorazowa zapomoga	49	—	10	—	22	—	19	—	100	—	100	—
	Suma rubryki IV. .	556	10	89	—	341	80	169	10	1.156	—	1.156	—
V. 47	**Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych**	1 800	—							1.800	—	50	+ 1.750
	Do poz. 47. Wydatek większy z powodu wypłacenia Paszkowskiej Ksawerze, wdowie po b. prymaryuszu trzechletniej pensyi tytułem odprawy.												
VI. 48	**Remuneracye i zapomogi** . .	588	—	120	—	264	—	228	—	1.200	—	1.200	—
VII.	**Koszta gospodarcze.**												
49	Żywienie chorych:												
	a) Zwykła strawa i dodatki .	26.650	½ 55	5.882	14	12·452	½ 10	11.972	½ 16	56.956	½ 96	60.000	3.043
	b) 5 Sióstr Miłosierdzia zatrudnionych w kuchni:												
	α) Płaca . . . 400 zł.												
	β) Wikt . . . 1.128 25												
	γ) Pranie bielizny . 56·60	776	57	158	49	348	67	301	12	1.584	85	1.507	78
	Do przeniesienia .	27.427	½ 12	6.040	63	12.800	½ 77	12.273	½ 28	58.541	½ 81	61.507	3.403 78

Wydatki. # Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Liczba rubryki i poz. budżetu	Poszczególnienie	Oddział I. chorych	Oddział II. położnic	Oddział III. syfilitycznych	Oddział IV. obłąkanych	Razem	Kwota budżetem uchwalona	Z porównania z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze wyższe
		Wydatki w roku 1899.						
		zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł.	zł.
VII.	Z przeniesienia .	27.427 12½	6.040 63	12.800 77½	12.273 28½	58.541 81½	61.507	3.043 78
49	c) Służba kuchenna i magazynowa: α) Płaca . . 788·97zł. β) Wikt . . 1 163·15 γ) Gratyfikacye . 50·— δ) kaftany i czepki 50 —	1.005 54	205 21	451 47	389 90	2.052 12	2.102	50
	d) Opał do kuchni i pod kotły parowe	514 50	105 —	231 —	199 50	1.050 —	1.050	—
	e) Naczynia i sprzęty kuchenne	166 68	31 46	69 22	59 78	327 14	300	27
	f) Pieczywo z opałem, piekarzem i pomocnikami	2.185 28	647 05½	1.710 39½	1.846 14½	6.388 87½	5.800	589
	g) Wino dla chorych . . .	859 51	129 06½	121 40	330 89½	1.440 87	1.600	159
50	Lekarz dyżurny, wikt I. kl. z pieczywem i winem	200 76½	40 97	90 13	77 84	409 70½	400	10
51	Opał sal, łazienek i innych ubikacyj	3.288 71	671 17	1.476 56	1.275 21	6.711 65	6.000	711
52	Oświetlenie: a) Koszt gazu . 2.409 zł. 30 ct. b) Nafta, świece itp. 1.557 „ 50½„	1.943 73½	396 68	872 70	753 69	3.966 80½	3.200	767
53	Sprzęty gospodarcze	932 46½	190 30	418 66	419 36	1.960 78½	1.900	61
54	Utrzymanie jednej pary koni z furmanem, reparacyą wozów, uprzęży i t. p.: 1. zwyczajne . . .	341 03	69 60	153 12	132 24	695 99	600	96
	2. **nadzwyczajne** . .	**147** —	**30** —	**66** —	**57** —	**300** —	**300**	—
55	Utrzymanie ogrodów: a) warzywnego 1. zwyczajne .	477 73	66 35	— —	— —	544 08	400	144
	2. **nadzwycz.** .	**122 50**	**25** —	**55** —	**47 50**	**250** —	**250**	—
55a	Na drenowanie ogrodu: **nadzwyczajne** . 415·79 zł. b) spacerowego	97 64	19 97	43 93	37 94	199 48	200	1
	c) płaca ogrodnika . . .	176 40	36 —	79 20	68 40	360 —	360	—
56	Utrzymanie pralni: a) Opał, praczki, mydło itp. . . 4.861·40½zł. b) 2 Siostry Miłosier.: α) Płaca 160·—zł. β) Wikt 451·30 „ γ) Pranie 22·64 „ 633·94 „							
	c) Pranie biel. służby 400 — „	2.888 72½	589 53	1.296 98	1.120 11	5.895 34½	5.503	392
57	Bielizna, pościel i odzież: a) Zakupno i naprawa . . .	3.432 76½	700 57	1.541 25	1.331 08	7.005 66½	7.000	6
	b) 2 Siostry Miłosierdzia: α) Płaca 160·— zł. β) Wikt 451 30 „ γ) Pranie 22·64 „ 633·94 zł.							
	c) Utrzymanie 2 szwaczek: α) Płaca 162·— zł. β) Wikt 212·82 „ 374·82 „	494 29	100 88	221 93	191 66	1.008 76	985	24
58	Słoma do sienników	249 13	50 84	111 85	96 60	508 42	600	92
	Razem 1. zwyczajne . .	46.682 02	10.091 28	21.690 57	20.603 63½	99.067 50½	99.507	2.905 3.345
	Razem 2. **nadzwyczajne** .	**269 50**	**55** —	**121** —	**104 50**	**550** —	**550**	—
	Ogólna suma Rubryki VII. .	46.951 52	10.146 28	21.811 57	20.708 13½	99.617 50½	100.057	2.905 3.345
								—440

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie. **Wydatki.**

Do poz. 49 a) *Wydatek mniejszy* pomimo większej ilości dni leczenia z powodu tańszych artykułów żywności.
„ „ *49 b)* *Wydatek większy* wedle rzeczywistego kosztu wiktu.
„ „ *49 c)* *Wydatek mniejszy* z powodu interkalare.
„ „ *49 e)* *Wydatek większy* wedle potrzeby.
„ „ *49 f)* *Wydatek większy* z powodu podrożenia mąki.
„ „ *49 g)* *Wydatek mniejszy* zależny od ordynacyi lekarskich.
„ „ *50.* *Wydatek większy* wedle rzeczywistego kosztu wiktu.
„ „ *51.* *Wydatek większy* z powodu wyższych cen węgla kamiennego, wskutek zmowy robotników w kopalniach.
„ „ *52.* *Wydatek większy* z powodu wyższych cen nafty i sprawienia nowego gazomierza.
„ „ *53.* *Wydatek większy* zastosowany do koniecznej potrzeby.
„ „ *54., 1.* *Wydatek większy* z powodu zakupna większej ilości karmy dla koni forsowniej używanych wskutek rozszerzenia ogrodu, wreszcie z powodu poniesionego kosztu na odnowienie starego powozu.
„ „ *55.* *Wydatek większy*, ponieważ wskutek splantowania części dawniejszych wałów, przybył większy obszar pod uprawę. — Przekroczenie to znajduje częściowe pokrycie w powiększonym dochodzie z ogrodu (v. Rubr. II. poz. 9 doch.)
„ „ *55 a)* Wedle zamknięcia rachunku w r. 1898 (str. 267 poz 55) przeniesione na r. 1899 niewyczerpany kredyt w kwocie . . . . . 610 zł. 28½ ct.
nadto zwroty z roku bieżącego wynosiły . . . . . 86 „ 25 „
razem . . . 696 zł. 53½ ct.
Z tego wydano w r. 1899 kwotę . . . . . 415 „ 79 „
pozostałą zaś resztę kredytu w kwocie . . . . . 280 zł. 74½ ct.
pobrano do rubryki IV. poz. 15 a) dochodów, ponieważ drenowanie ogrodu zostało ukończone.
„ „ *56.* *Wydatek większy* z powodu prania większej ilości bielizny, tudzież nieco wyższych cen mydła i krochmalu.
„ „ *57 a), b), c). i 58.* *Wydatki w ogóle mniejsze* wedle potrzeby.

Liczba rubryki i poz. budżetu	Poszczególnienie	Oddział I. chorych		Oddział II. położnic		Oddział III. syfilitycznych		Oddział IV. obłąkanych		Razem		Kwota budżetem uchwalona	Z porównania z kwotą przewidywaną okazują się wydatki mniejsze (—) większe (+)
		Wydatki w roku 1899.											
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	zł.
VIII.	**Koszta sanitarne.**												
59	Lekarstwa	1.219	½ 32	522	53	1.075	50	651	64	3.468	½ 99	4.000	53
60	Utrzymanie apteki:												
	a) Opał . . . . 100 zł.												
	b) 2 Siostry Miłosierdzia:												
	α) Płaca . 160·— zł.												
	β) Wikt . 451·30 „												
	γ) Pranie . 22·64 „ 633·94												
	c) 2 laborantki:												
	α) Płaca . 144·— zł.												
	β) Wikt . 212·53 „ 356·53	807	40	54	½ 52	119	95	108	½ 59	1.090	47	1.067	23
61	Laboratoryum chemiczno-patologiczne	50	—	—	—	50	—	—	—	100	—	100	—
62	Potrzeby sanitarne	4.988	51	2.345	45	1.061	19	793	½ 32	9.188	½ 47	7.400	1.789
63	Przybory opatrunkowe . . .	205	½ 96	—	—	—	—	—	—	205	½ 96	400	194
64	Instrumenta chirurgiczne:												
	1. zwyczajne .	744	44	70	94	66	68	17	40	899	46	900	1
	2. **nadzwyczajne**	**123**	**01**	—	—	**11**	**45**	—	—	**134**	**46**	**150**	**15**
65	Koszta pogrzebowe	108	80	2	25	—	66	9	81	121	52	200	78
	Razem { 1. zwyczajne .	8.124	44	2.995	½ 69	2.373	98	1.580	77	15.074	½ 88	14.067	1.812 804
	Razem { 2. **nadzwyczajne**	**123**	**01**	—	—	**11**	**45**	—	—	**134**	**46**	**150**	**15**
	Suma rubryki VIII.	8.247	45	2.995	½ 69	2.385	43	1.580	77	15.209	½ 34	14.217	1.812 819
													+ 993

Wydatki. # Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Do poz. 59. Wydatek mniejszy stosownie do ordynacyi lekarskich.
„ „ *60 a), b) Wydatek większy* z powodu nieco droższego wiktu.
„ „ *62. Wydatek większy* z powodu większego zapotrzebowania i poniesionego wydatku na klinikę położniczą i syfilityczną w zastępstwie c. k. Rządu przypisanego do zwrotu (vide wykaz należytości czynnych na str. 268/I.) Częściowe przekroczenie tego wydatku znajduje pokrycie w zaoszczędzeniu poz. 59.
„ „ *63. Wydatek mniejszy* zależny od ilości wypadków chorobowych na oddziale chirurgicznym.
„ „ *64. Wydatki mniejsze* wedle potrzeby.
„ „ *65. Wydatek mniejszy* z powodu mniejszej śmiertelności.

Liczba rubryki i poz. budżetu	Poszczególnienie	Oddział I. chorych		Oddział II. położnic		Oddział III. syfilitycznych		Oddział IV. obłąkanych		Razem		Kwota budżetem uchwalona	Z porównania z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze wyższe
		Wydatki w roku 1899.											
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct	zł.	ct.	zł.	zł.
IX.	**Koszta kancelaryjne.**												
66	Druki, litografie, potrzeby do pisania, koszta insercyjne i t. p. .	459	12	93	33	205	33	177	33	935	11	1.200	— 265
	Do poz. 66. Wydatek mniejszy, ponieważ nie zachodziła potrzeba nakładu większej ilości druków.												
X.	**Koszta kapliczne.**												
67	Utrzymanie kościoła i 1 posługaczki	209	93½	42	84	94	25	81	40	428	42½	432	— 4
	Do poz. 67. Wydatek mniejszy o drobną kwotę.												
XI.	**Utrzymanie budynków.**												
68	Konserwacye i reparacye:												
	1 zwyczajne	1.781	86½	363	64	800	01	690	92	3.636	43½	4.000	364
	2. nadzwyczajne . . .	**1.744**	**88**	**356**	**10**	**783**	**41**	**676**	**58**	**3.560**	**97**	**2.800**	*761*
69	Utrzymanie wodociągów i maszyny parowej	244	41½	49	88	109	74	94	78	498	81½	600	101
70	Asekuracya budynków i ruchomości	168	39	34	36	75	60	65	29	343	64	400	56
71	Czyszczenie kominów . . .	215	60	44	—	96	80	83	60	440	—	450	10
	Razem { 1. zwyczajne . .	2.410	27	491	88	1.082	15	934	59	4.918	89	5.450	531
	{ 2 **nadzwyczajne**	**1.744**	**88**	**356**	**10**	**783**	**41**	**676**	**58**	**3.560**	**97**	**2.800**	*761*
	Ogólna suma rubryki XI.	4.155	15	847	98	1.865	56	1.611	17	8.479	86	8.250	{ *761* / 531 / + *230*
	Do poz. 68. 1. Wydatek mniejszy z powodu wykonania robót we własnym zarządzie tańszym kosztem.												
	„ „ *68. 2. Wydatek większy* z powodu znacznego podrożenia blachy cynkowej, użytej do pokrycia dachu na starym budynku szpitalnym.												
	„ „ *69. Wydatek mniejszy* wedle potrzeby.												
	„ „ *70. Wydatek mniejszy* zależny od wymiaru premii asekuracyjnej i wysokości zwróconej dywidendy.												
	„ „ *71. Wydatek mniejszy* wedle potrzeby.												

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie. **Wydatki.**

Liczba rubryki i pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Oddział I. chorych		Oddział II. położnic		Oddział III. syfilitycznych		Oddział IV. obłąkanych		Razem		Kwota budżetem uchwalona	Z porównania z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze / większe
		Wydatki w roku 1899.											
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	zł.
XII.	**Podatki i daniny.**												
72	*a*) Z gruntów i realności szpitalnych	82	65	—	—	—	—	—	—	82	65	105	22
	b) Z dóbr w Prądniku czerwonym	585	07	—	—	—	—	—	—	585	07	807	222
	c) „ „ „ Tropiszowie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	115	115
	d) Ekwiwalent	262	05	—	—	—	—	—	—	262	05	262	—
	Suma rubryki XII.	929	77	—	—	—	—	—	—	929	77	1.289	—359
	Do poz. 72. lit. a) i b) Wydatki mniejsze według wymiaru c. k. Urzędu podatkowego.												
	„ „ *72 lit. c). Wydatek mniejszy* ponieważ dzierżawca nie żądał zwrotu tej należytości.												
XIII.	**Rozmaite.**												
73	Utrzymanie biblioteki lekarskiej	97	75	19	95	43	89	37	90	199	49	200	—
74	Książki i czasopisma dla chorych	48	48	9	90	21	77	18	80	98	95	100	1
75	Przypadkowe:												
	a) Ubezpieczenie służby od wypadków	30	03	6	13	13	49	11	65	61	30	50	*11*
	b) Ubezpieczenie służby na wypadek choroby	29	63	6	05	13	31	11	49	60	48	70	10
	c) 9. i 10. rata amortyzacyjna od pożyczki 6 000 zł. na osuszenie gruntów w Tropiszowie po 171 zł. 43 ct.	342	86	—	—	—	—	—	—	342	86	343	—
	d) Zastępstwo chorych i urlopowanych funkcyonaryuszy	341	72	55	25	121	55	104	98	623	50	300	*324*
	e) Koszta sądowe, portorya i inne nieprzewidziane	296	50	75	21	165	47	142	90	680	08	300	*380*
	Suma rubryki XIII.	1.186	97	172	49	379	48	327	72	2.066	66	1.363	*715* / 11 / *+704*
	Do poz. 73. i 74. Wydatki mniejsze o drobną kwotę.												
	„ „ *75. a), b). Wydatki* w ogóle *większe* o małą różnicę.												
	„ „ *75. d). Wydatek większy*, ponieważ wskutek dłuższej choroby i urlopów personalu szpitalnego zarządzić musiano liczniejsze zastępstwa												
	„ „ *75. e). Wydatek większy* dla zmienności wydatków tej pozycyi.												
XIV.	**Koszta utrzymania dzieci, zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic.**												
76	Wynagrodzenie mamek za karmienie dzieci	—	—	634	65	—	—	—	—	634	65	500	*+135*
	Do poz. 76. Wydatek większy zależny od ilości dzieci karmionych.												

Wydatki. Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Liczba rubryki i pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Oddział I. chorych zł.	ct.	Oddział II. położnic zł.	ct.	Oddział III. syfilitycznych zł.	ct.	Oddział IV. obłąkanych zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	Z porównania z kwotą preliminowaną okazują się wydatki mniejsze / większe zł.
		Wydatki w roku 1899.											
XV.	**Koszta utrzymania mamek i dzieci w szpitalu św. Ludwika.**												
77	Utrzymanie mamek i dzieci ssących	—	—	6.195	53	—	—	—	—	6.195	53	5.300	895
78	Ryczałt za leczenie i utrzymanie chorych dzieci	16.000	—	—	—	—	—	—	—	16.000	—	16.000	—
	Suma rubryki XV. .	16.000	—	6.195	53	—	—	—	—	22.195	53	21.300	+895
	Do poz. 77. Wydatek większy z powodu większej ilości mamek i dzieci ssących.												
XVI.	**Zapisy.**												
79	Szembeka na odprawianie Mszy św.	37	50	—	—	—	—	—	—	37	50	38	—
80	Wencla na obdzielanie rekonwalescentów	29	—	—	—	—	—	—	—	29	—	29	—
81	Gałeckiego i Klozowej na odprawianie Mszy św.	40	50	—	—	—	—	—	—	40	50	40	—
	Suma rubryki XVI. .	107	—	—	—	—	—	—	—	107	—	107	—
XVII. 82	**Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe** .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	—50
	Do poz. 82. Nie było żadnego wydatku z tego tytułu												
XVIII.	**Dyety, koszta podróży i różne inne.**												
83	W sprawach funduszu, jako właściciela dóbr	13	48	—	—	—	—	—	—	13	48	100	—87
	Do poz. 83. Wydatek mniejszy wedle potrzeby.												
84	**Nadwyżka dochodów oddana funduszowi krajowemu** . .	15.496	½ 27	—	—	9 591	½ 10	8.574	½ 03	33.661	½ 41	13.004	+ 20.657
	Do poz. 84. Wydatek większy z powodu korzystniejszych wyników zamknięcia, jak to przy poszczególnych rubrykach wyjaśniono.												

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie. **Dochody.**

Liczba rubryki i pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Oddział I. chorych	Oddział II. położnic	Oddział III. syfilityczn.	Oddział IV. obłąkanych	Razem	Kwota budżetem uchwalona	Z porównania z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze niższe
		Dochody w roku 1899.						
		zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł.	zł.
	Dochody.							
I.	**Odsetki od efektów, kapitałów i fundacyj.**							
1	Od efektów	5.919 68	782 70	69 —	— —	6.771 38	6.806	35
2	„ kapitałów:							
	a) 4½% od reszty przez fund. kr. dłużnego kapitału w kwocie 256.266 zł. 65 ct. . . .	10.618 84	595 50	— —	— —	11.214 34	11.214	—
	b) 4% od kapitału przypadającego od kahału w Olkuszu .	— —	— —	— —	— —	— —	9	9
3	Od fundacyj	1.119 69	— —	146 —	135 03	1.400 72	1.488	87
	Suma rubryki I. . .	17.658 21	1.378 20	215 —	135 03	19.386 44	19.517	— 131
	Do poz. 1. Dochód mniejszy wedle rzeczywistego stanu efektów.							
	„ „ *2 b) Dochód mniejszy,* ponieważ należne odsetki pozostały w zaległości.							
	„ „ *3. Dochód mniejszy* z powodu zmiany efektów (przy fundacyach ś. p. Małeckiego i Pruskiego) przynoszących mniejszy procent.							
II.	**Dochody z dóbr i realności.**							
4	Czynsz dzierżawny z dóbr Tropiszowa	4.523 40	— —	— —	— —	4.523 40	4.559	36
5	Czynsz dzierżawny z Prądnika czerwonego	3.537 55	— —	— —	— —	3.537 55	3.740	202
6	Czynsz emfiteutyczny z folwarku Przegini duchownej . . .	50 —	— —	— —	— —	50 —	50	—
7	Czynsz za wynajęcie 3 sal dla c. k. kliniki syfilitycznej z opałem i oświetleniem	800 —	— —	— —	— —	800 —	800	—
8	Za mieszkanie z opałem asystenta przy szkole położnych . . .	120 —	— —	— —	— —	120 —	120	—
9	Dochód z ogrodów szpitalnych .	1.388 $\frac{1}{2}$ 07	209 85	— —	— —	1.597 $\frac{1}{2}$ 92	1.500	98
10	Ryczałt od c. k. Rządu za odwożenie zwłok na cmentarz . .	44 $\frac{1}{2}$ 75	— —	93 —	27 $\frac{1}{2}$ 4 04	50 —	50	—
	Suma rubryki II. . .	10.463 78	210 78	—	27 $\frac{1}{2}$ 4 04	10.678 $\frac{1}{2}$ 87	10.819	98 238 — 140
	Do poz. 4. Dochód mniejszy z powodu niższego kursu rubli, którymi dzierżawca czynsz płaci.							
	„ „ *5. Dochód mniejszy,* ponieważ dzierżawcy przyznano opust za część gruntów sprzedanych ces. król. Rządowi pod fortyfikacyę.							
	„ „ *9. Dochód większy* z powodu korzystniejszych zbiorów jarzyn wskutek uprawy rozszerzonego ogrodu (vide poz. 55 a) wydatków).							

Dochody. Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Liczba rubryki i pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Oddział I. chorych	Oddział II. położnic	Oddział III. syfilitycznych	Oddział IV. obłąkanych	Razem	Kwota budżetem uchwalona	Z porównania z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze wyższe
		Dochody w roku 1899.						
		zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł.	zł.
III.	**Zwroty kosztów leczenia.**							
11	Od funduszu krajowego galic. . .	88.328 81½	22.303 87	37.397 43	33.988 68	182.018 79½	163.000	*19.019*
12	„ samopłacących	11.448 30½	1.837 31	4.366 15	11.811 93	29.463 69½	30.000	536
13	„ funduszów obcokrajowych i innych publicznych	7.135 09½	836 88	7.911 43	1.841 77	17.725 17½	10.000	*7.725*
	Suma rubryki III. .	106.912 21½	24.978 06	49.675 01	47.642 38	229.207 66½	203.000	*26.744* 536
							+	*26.208*
	Do poz. 11. Dochód większy z powodu większej ilości ubogich chorych, leczonych kosztem funduszu krajowego.							
	„ „ *12. i 13. Dochody większe* z powodu większej ilości chorych samopłacących i obcokrajowców, tudzież wpływów z kas chorych.							
IV. 14	**Dochody rozmaite**	180 17	40 77	89 90	77 47	388 31	300	88
	Do tego:							
15	Zwrot zaliczek na płace z rubr. I. poz. 20 wydatków . . .	517 40	— —	— —	16 86	534 26	600	66
15a	Niewyczerpany kredyt z lat ubiegłych (Rubr. VII. poz. 55. wyd.)	280 74½	— —	— —	— —	280 74½	—	*281*
	Suma rubryki IV. . .	978 31½	40 77	89 90	94 33	1.203 31½	900	*369* 66
							+	*303*
	Do poz. 14. Dochód większy z powodu zmienności wpływów tej pozycyi.							
	„ „ *15. Dochód mniejszy* w miarę udzielanych zaliczek na płace.							
	„ „ *15 a) Dochód nieprelimi-nowany* stanowi zaoszczędzony kredyt udzielony w latach poprzednich, a pobrany do tej rubryki na mocy uchwały Wys. Sejmu z d. 14. października 1874 r. (vide Rubr. VII. poz. 55 wydatków).							
16	**Dotacya z funduszu krajowego** .	— —	1.423 05	— —	— —	1.423 05	4.727	— 3.304
	Do poz. 16. Dochód mniejszy, gdyż wskutek korzystniejszego wyniku dochodu nie było potrzeby pobierania większej dotacyi.							

WYKAZ

należytości czynnych i biernych z końcem roku 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytości czynne z lat ubiegłych zł.	ct.	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Należytości bierne z lat ubiegłych zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
		A. Wydatki.								
I.		**Płace i emolumenta etatowe.**								
	20	Zaliczki na płace	377	62	261	81	—	—	—	—
VII.		**Koszta gospodarcze.**								
	49	C. k. Rząd zwrot kosztów żywienia chorych leczonych na klinice syfilitycznej	—	—	290	26	—	—	48	63
VIII		**Koszta sanitarne.**								
	59	C. k. Rząd zwrot za leki dla chorych leczonych w c. k. szkole położnych i c. k. klinice syfilitycznej .	—	—	314	10	—	—	—	—
	62	C. k. Rząd zwrot wydatków za potrzeby sanitarne dla chorych leczonych w c. k. szkole położnych	1.035	95	1.692	54	—	—	—	—
XIII		**Rozmaite.**								
	75	Dzierżawca Tropiszowa zwrot kosztów kontraktu dzierżawy . 309·75								
	„	Różne inne . . . . . 82·94	368	80	23	89	—	—	—	—
		Suma A.	1.782	37	2.582	60	—	—	48	63
		B. Dochody.								
I.		**Odsetki od efektów, kapitałów i fundacyj.**								
	2	Kahał w Olkuszu	320	79	9	½ 43	—	—	—	—
III.		**Zwroty kosztów leczenia.**								
	12	Od samopłacących	980	84	—	01	—	—	—	—
	13	Od funduszów obcokrajowych i innych publicznych	2.428	67	10	08	—	—	—	—
	—	Od stron rozmaitych niewyśledzonych	82.514	½ 14	76.407	84	—	—	—	—
IV.	14	**Dochody rozmaite**	45	57	—	—	—	—	—	—
		Suma B.	86.290	½ 01	76.427	½ 36	—	—	—	—
		Do tego suma A.	1.782	37	2.582	60	—	—	48	63
		Razem	88.072	½ 38	79.009	½ 96	—	—	48	63
		Ogółem	—	—	167.082	35	—	—	48	63
		po strąceniu stanu biernego	—	—	48	63	—	—	—	—
		Pozostaje **czysty stan czynny**	—	—	**167.033**	**72**	—	—	—	—

ALEGAT 18.

od 1—33

do zamknięcia rachunku funduszu krajowego.

(Rubryka XVI. wydatków).

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok 1899.

1. aleg. kraj. szkoła koszykarska w Dżurowie . . . . . str. 271
2. „ „ „ „ „ Rudkach . . . . . „ 272
3. „ „ „ „ „ Skołyszynie . . . . . „ 273
4. „ „ „ „ „ Stryhańcach . . . . . „ 274
5. „ „ „ „ „ Wojsławiu . . . . . „ 275
6. „ „ „ „ „ Zatorze . . . . . „ 276
7. „ „ warsztat kołodziejski „ Grybowie . . . . . „ 277
8. „ „ „ „ „ Grzymałowie . . . . . „ 278
9. „ „ szkoła kołodziejska „ Kamionce strumiłowej . . . . . „ 280
10. „ „ „ stolarska „ Stanisławowie . . . . . „ 282
11. „ „ „ „ „ Kalwaryi . . . . . „ 284
12. „ „ warsztat dla wyrobu zabawek w Jaworowie . . . . . „ 286
13. „ „ szkoła garncarska w Kołomyi . . . . . „ 287
14. „ „ warsztat garncarski „ Porembie . . . . . „ 289
15. „ „ „ „ „ Toustem . . . . . „ 291
16. „ „ garncarski kurs majsterski w Racie . . . . . „ 292
17. „ „ warsztat szewski w Uhnowie 293
18. „ „ „ „ „ Witkowie . . . . . „ 294
19. „ „ „ „ „ Starym Sączu . . . . . „ 296
20. „ „ „ „ „ Dobczycach . . . . . „ 298
21. „ „ szkoła tkacka „ Krośnie . . . . . „ 299
22. „ „ warsztat tkacki „ Glinianach . . . . . „ 301
23. „ „ „ „ „ Gorlicach . . . . . „ 302
24. „ „ „ „ „ Korczynie . . . . . „ 303
25. „ „ „ „ „ Kosowie . . . . . „ 304
26. „ „ „ „ „ Łańcucie . . . . . „ 305
27. „ „ „ „ „ Rychwałdzie . . . . . „ 306
28. „ „ „ „ „ Wilamowicach . . . . . „ 307
29. „ „ szkoła sukiennicza „ Rakszawie . . . . . „ 308
30. „ „ warsztat powroźniczy „ Radymnie . . . . . „ 310
31. „ „ szkoła koronkarska „ Zakopanem . . . . . „ 310/I
32. „ „ „ haftów „ Makowie . . . . . „ 310/II
33. „ „ keramiczna stacya doświadczalna we Lwowie . . . . . „ 310/III

Z drukarni Pillera i Sp. we Lwowie.

1. Krajowa szkoła koszykarska w Dżurowie.

Przychód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	wynikłość większa	Uzasadnienie różnic:
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1 Ze sprzedaży wyrobów . . .	615·88½	1.000	384	—	Mniej z powodu za wysoko preliminowanych dochodów.
2. Subwencye:					
a) od Rady powiatowej . . .	150·—	150	—	—	
b) „ c. k. Rządu	500·—	521	21	—	Mniej z powodu obniżenia subwencyi przez c. k. Rząd.
c) z funduszów krajowych . .	525·76½	521	—	5	Więcej z powodu obniżenia subwencyi państwowej.
Suma przychodu . .	1.791 6[illegible]	2.192	405	5	
			400		

Rozchód.

1. Płace:					
Instruktor	540·—	540	—	—	
2. Opał	58·40	70	12	—	} Wedle potrzeby.
3. Oświetlenie	10·90	26	15	—	
4. Usługa	—·—	36	36	—	
5. Materyał	282·43	500	218	—	Mniej z powodu mniejszej produkcyi.
6. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	29.55	60	30	—	Wedle potrzeby.
7. Wynagrodzenie uczniów . .	259·06	850	591	—	Mniej z powodu jak poz. 1. doch.
8. Rozmaite inne wydatki . .	41·85	110	68	—	Wedle potrzeby.
— Na zasiłki dla ubogich uczniów i utrzymanie internatu	569·46	—	—	570	Więcej z powodu iż w tym roku Wydział powiatowy nic nie dał na ten cel. Wydatek ten jednak znachodzi częściowe pokrycie w ogólnem zaoszczędzeniu.
Suma rozchodu . .	1.791·65	2.192	970	570	
			400		

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:			*Stan bierny*:		
1. Należytości czynne	zł.	—·—	1. Należytości bierne	zł.	—·—
2. Wartość zapasu materyałów	„	214·41			
3. „ „ wyrobów	„	217·30	Czysty stan czynny (Saldo)	„	947·95
4. „ inwentarza . . .	„	516·24			
Suma . . .	zł.	947·95	Suma . .	zł.	947·95

2. Szkoła koszykarska w Rudkach.

Przychód	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	wynikłość większa	Uzasadnienie różnic:
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów . . .	1.803·44	1.200	—	603	Więcej z powodu znaczniejszej produkcyi spowodowanej chwilowo większą ilością uczniów.
2. Subwencye:					
a) od Rady powiatowej . . .	280·—	305	25	—	Mniej z powodu nieuiszczenia jednego z deklarowanych datków.
b) „ c. k. Rządu	400·—	465	65	—	Mniej z powodu obniżenia subwencyi przez c. k. Rząd.
c) z funduszów krajowych .	366·97	465	98	—	Mniej z powodu znaczniejszych dochodów ze sprzedaży wyrobów.
Suma przychodu . .	2.850·41	2.435	188	603	
				415	

Rozchód.

1. Płace:					
a) instruktor	600.—	600	—	—	
b) administrator	120·—	120	—	—	
2. Wynajem lokalu	29·50	25	—	4	Wedle potrzeby.
3. Opał	96·71	100	3	—	
4. Oświetlenie	20·48	20	—	—	
5. Usługa	36·—	36	—	—	
6. Materyał	1.066·87	800	—	267	Więcej z powodu jak poz. 1. doch.
7. Wynagrodzenie uczniów . .	785·82	600	—	186	Więcej z powodu jak poz. 1 doch.
8. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	9·81	50	40	—	Mniej wedle potrzeby.
9. Rozmaite inne wydatki i kancelaryjne	85·22	84	—	1	Wedle potrzeby.
Suma rozchodu . .	2·850·41	2.435	43	458	
				415	

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:

1. Należytości czynne	zł.	214·88
2. Wartość zapasu materyałów	„	1·005·71
3. „ „ wyrobów	„	157·54
4. „ inwentarza	„	545·54
Suma . . .	zł.	1.923·67

Stan bierny:

1. Należytości bierne	zł.	—·—
Czysty stan czynny (Saldo)	„	1.923·67
Suma . . .	zł.	1.923·67

3. Krajowa szkoła koszykarska w Skołyszynie.

Przychód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	wynikłość większa	Uzasadnienie różnic:
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów . .	1.304·78	800	—	505	Więcej z powodu znaczniejszej produkcyi i rozwoju szkoły.
2. Subwencye:					
— od Rady powiatowej . . .	120·—	—	—	120	Więcej z powodu przyznania jednorazowej subwencyi.
a) od c. k. Rządu	500·—	600	100	—	Mniej z powodu obniżenia subwencyi przez c. k. Rząd.
b) z funduszów kraiowych:					
nadzwyczajne	*35·—*	*35*	—	—	
zwyczajne	846·49	1.000	154	—	Mniej z powodu większych dochodów ze sprzedaży wyrobów.
Suma przychodu . .	2.806·27	2.435	254	625	
				371	

Rozchód.

1. Płace:					
a) instruktor	480·—	480	—	—	
b) nauczyciel	180·—	180	—	—	
c) administrator	120·—	120	—	—	
2. Opał	81·67	65	—	17	Wedle potrzeby.
3. Oświetlenie	26·70	25	—	2	
4. Usługa	15·47	35	20	—	
5. Materyał	750·25	600	—	150	Więcej z powodu jak poz. 1. doch.
6. Wynagrodzenie uczniów . .	459·77	600	140	—	Mniej stosownie do przyznanego wynagrodzenia.
7. Środki naukowe	181·01	50	—	131	Więcej z powodu większej ilości uczniów.
8. Uzupełnienie inwentarza . .	200·36	80	—	120	Więcej z powodu koniecznej potrzeby zakupna narzędzi i form.
9. Ubezpieczenie budynku i inwentarza	23·03	45	22	—	Wedle potrzeby.
10. Rozmaite inne wydatki . .	253·01	120	—	133	Więcej z powodu kosztów podróży w sprawach handlowych szkoły.
11. Naprawa budynku	*35·—*	*35*		—	
Suma rozchodu . .	2.806·27	2.435	182	553	
				371	

Stan majątku z końcem roku 1899

(niezatwierdzony).

Stan czynny:		*Stan bierny:*	
1. Należytości czynne . . .	zł. 356·65	1. Należytości bierne	zł. 155·30
2. Wartość zapasu materyałów	„ 1.001·21½		
3. „ „ wyrobów .	„ 414·45		
4. „ inwentarza . . .	„ 706·26	Czysty stan czynny (Saldo)	„ 2.323·27½
Suma .	zł. 2.478·57½	Suma .	zł. 2.478·57½

4 Krajowa szkoła koszykarska w Stryhańcach.

Przychód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porownaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	większa	Uzasadnienie różnic:
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów . . .	918·74	800	—	118	Więcej z powodu otwarcia trzeciego roku nauki.
2. Subwencye:					
a) od gminy	33·—	66	33	—	
b) „ Rady powiatowej . . .	200 —	200	—	—	Uiszczona subwencya jest za II półrocze 1898, w obec czego gmina zalega obecnie z subwencyą za cały r. 1899 w kwocie 66 zł.. wykazaną w należytościach funduszu krajowego.
c) „ c. k. Rządu	450·—	600	150	—	Mniej z powodu obniżenia subwencyi przez c. k. Rząd.
d) z funduszów krajowych .	755·03	852	97	—	Mniej głównie z powodu nieobsadzenia posady pomocnika instruktora.
Suma przychodu . .	2.356·77	2 518	280	118	
			162		

Rozchód.

1. Płace:					
a) instruktor	588·—	588	—	—	
b) administrator	150·—	150	—	—	
c) pomocnik instruktora . . .	—·—	300	300	—	Mniej z powodu intercalare.
d) katecheta	25·—	—	—	25	Wydatek ten konieczny uwzględniony jest już w preliminarzu na r. 1900.
2. Wynajem lokalu	250·—	250	—	—	
3. Opał	159·60	100	—	59	
4. Oświetlenie	19·03	24	5	—	Wedle potrzeby.
5. Usługa	8·93	36	27	—	
6. Materyał	661·95	600	—	62	Więcej z powodu potrzebnego zapasu materyału.
7. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	73·67	50	—	24	Więcej z powodu większej ilości uczniów.
8. Wynagrodzenie uczniów . .	251·25	300	49	—	Mniej wedle przyznanego wynagrodzenia.
9. Rozmaite inne wydatki . . .	169·34	120	—	49	Więcej wedle potrzeby.
Suma rozchodu . .	2.356·77	2.518	381	219	
			162		

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:			*Stan bierny:*		
1. Należytosci czynne . . .	zł.	137·16	1. Należytości bierne	zł.	—·—
2. Wartość zapasu materyału	„	783·01			
3. „ „ wyrobów .	„	214·56	Czysty stan czynny (Saldo)	„	1.602·34
4. „ inwentarza . . .	„	467·61			
Suma .	zł.	1 602·34	Suma .	zł.	1.602·34

5. Krajowa szkoła koszykarska w Wojsławiu.

Przychód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	wynikłość większa	Uzasadnienie różnic.
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów . . .	413·79	860	446	—	Mniej z powodu znacznie mniejszej produkcyi w tym roku.
2. Subwencye:					
a) od Rady powiatowej . . .	200·—	200	—	—	
b) „ c. k. Rządu	480·—	500	20	—	Mniej z powodu obniżenia subwencyi przez c. k. Rząd.
c) „ WP. St. Sękowskiego .	—·—	50	50	—	Subwencya ta pozostaje w należytościach czynnych szkoły.
d) z funduszów krajowych:					
nadzwyczajne	*500·—*	*500*	—	—	
zwyczajne	512·75	470	—	43	Więcej z powodu obniżenia subwencyi państwowej.
Suma przychodu . .	2.106·54	2.580	516	43	
			473		

Rozchód.

1. Płace:					
a) instruktor	457·50	540	83	—	Mniej z powodu intercalare.
b) administrator	100·—	100	—	—	
c) nauczyciel	120·—	120	—	—	
2. Usługa	30·—	60	30	—	Wedle potrzeby.
3. Materyał	446·86	700	253	—	Mniej z powodu jak poz. 1. doch.
4. Wynagrodzenie uczniów . .	246·70	460	213	—	Mniej z powodu jak poz. 1. doch.
5. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	64 99	50	—	15	Wedle potrzeby.
6. Rozmaite inne wydatki . . .	75 68	50	—	26	Wedle potrzeby.
7. Budowa szopy i magazynu .	*500·—*	*500*	—	—	
— Opał i oświetlenie	64·81	—	—	65	Wydatek na ten cel uwzględniony już został w preliminarzu na r. 1900.
Suma rozchodu . .	2.106·54	2.580	579	106	
			473		

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:			*Stan bierny:*		
1. Należytości czynne . . .	zł.	139·98	1. Należytości bierne	zł.	—·—
2. Wartość zapasu materyałów	„	500·16			
3. „ „ wyrobów .	„	455·35	Czysty stan czynny (Saldo)	„	1.641·63
4. „ inwentarza . . .	„	546·14			
Suma . . .	zł.	1.641·63	Suma . . .	zł.	1.641·63

6. Krajowa szkoła koszykarska w Zatorze.

Rozchód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	wynikłość większa	Uzasadnienie różnie.
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów . . .	822·94	500	—	323	Więcej z powodu większej produkcyi.
2. Subwencye:					
a) od gminy	—·—	100	100	—	Subwencya ta służyć miała na wynajęcie obszerniejszego lokalu i niewpłynęła z powodu, że szkoła mieści się jeszcze w dawnym budynku.
b) „ Rady powiatowej . .	100·—	100	—	—	
c) „ c. k. Rządu	600·—	600	—	—	
d) z funduszów krajowych .	628·90	680	51	—	Mniej z powodu niewynajęcia nowego lokalu.
Suma przychodu . .	2.151·84	1.980	151	323	
				172	

Rozchód.

1. Płace:					
a) instruktor	600·—	600	—	—	
b) pomieszkanie dla instruktora	100·—	100	—	—	
c) administrator	100·—	100	—	—	
d) nauczyciel rysunków i rachunków	110·—	120	10	—	Mniej z powodu intercalare
2. Wynajem lokalu	—·—	260	260	—	Mniej z powodu iż szkoła dotychczas zajmuje stary budynek.
3. Materyał	712·63	440	—	273	Więcej z powodu potrzebnych zapasów materyału.
4. Wynagrodzenie uczniów . .	466·—	220	—	246	Więcej z powodu jak poz. 1 doch.
5. Uzupełnienie inwentarza . .	10·59	75	65	—	
6. Środki naukowe	4·60	30	25	—	Wedle potrzeby.
7. Rozmaite inne wydatki . . .	48·02	35	—	13	Wedle potrzeby.
Suma rozchodu . .	2·151·84	1.980	360	532	
				172	

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:

1. Należytości czynne	zł.	—·—
2. Wartość zapasu materyałów	„	770·17
3. „ „ wyrobów	„	332·88
4. „ inwentarza . . .	„	611·38
Suma . .	zł.	1.714·43

Stan bierny:

1. Należytości bierne	zł.	—·—
Czysty stan czynny (Saldo)	„	1.714·43
Suma . .	zł.	1.714·43

7. Krajowy naukowy warsztat kołodziejski w Grybowie.

Przychód.	Wynikłość w roku 1899 zł. ct.	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899 zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza zł.	wynikłość większa zł.	Uzasadnienie różnic.
1. Ze sprzedaży wyrobów . . .	3.094·63½	1.800	—	1.294	Więcej z powodu nadzwyczajnie wzrastającej z każdym rokiem produkcyi w tym warsztacie.
2. Subwencya:					
a) od Rady powiatowej . .	100·—	100	—	—	
b) od c. k. Rządu	1.350·—	1.350	—	—	
c) z funduszów krajowych:					
nadzwyczajne	*500·—*	*500*	—	—	
zwyczajne	1.257·13½	1.940	683	—	Mniej z powodu znaczniejszych dochodów ze sprzedaży wyrobów
Suma przychodu . .	6.301·77	5.690	683	1.294	
				611	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownik	682·—	1.000	318	—	Mniej z powodu, że posada kierownika dotychczas jest nieobsadzoną i na poczet tego kredytu przyjęto tylko tymczasowego przodownika kołodziejskiego.
b) administrator	240·—	300	60	—	Mniej z powodu przyznanego w tej wysokości wynagrodzenia.
c) nauczyciel	229·13	250	21	—	Mniej z powodu intercalare.
d) katecheta	50·—	50	—	—	
e) przodownik kołodziejski .	360·—	540	180	—	Mniej z powodu przyznania w tej wysokości wynagrodzenia.
f) „ kowalski . .	600·—	600	—	—	
2. Materyał kołodziejski . . .	877·67	800	—	28	Więcej z powodu jak poz. 1 doch.
3. Dostawa materyałów . . .	—·—	50	—		
4. Środki naukowe	99·50	120	21	—	
5 Narzędzia warsztatowe . .	107·06	100	—	7	Wedle potrzeby.
6. Zakupno żelaza	897·22	600	—	297	
7. „ węgla i koksu . . .	112·27	160	48	—	Więcej z powodu jak poz. 1 doch.
8. Asekuracya budynków i inwentarza	45 70	100	54	—	Wedle potrzeby.
9. Wynagrodzenie uczniów . .	805·29	400	—	405	
10. Rozmaite inne wydatki . .	695·93	120	—	576	Więcej z powodu koniecznej naprawy budynku, urządzenia wodociągów i w skutek tego, że w wydatkach tych mieszczą się zwrotne od stron koszta lakierowania, tapicerowania i dostawy wyrobów, wykazane w należytościach czynnych szkoły.
11. Rozszerzenie kuźni	*500·—*	*500*	—	—	
Suma rozchodu . . .	6·301·77	5·690	702	1.313	
				611	

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:

1. Należytości czynne . . .	zł.	625·82
2. Wartość zapasu materyałów	„	2.317·39
3. „ „ wyrobów .	„	991·90
4. „ inwentarza . . .	„	3.376·10
Suma .	zł.	7.311·21

Stan bierny:

1. Należytości bierne	zł.	76·10
Czysty stan czynny (Saldo)	„	7.235 11
Suma .	zł.	7.311·21

8. Krajowy naukowy warsztat kołodziejski w Grzymałowie.

Przychód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	wynikłość większa	Uzasadnienie różnie.
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów . . .	4.487·72	5.700	1.213	—	Mniej z powodu znacznie mniejszej produkcyi w tym roku.
Rozmaite zwroty	83·28	—	—	83	Ze sprzedaży starych narzędzi i t. p.
2. Subwencye:					
a) od Rady powiatowej . .	—·—	500	500	—	Wydział powiatowy w Skałacie dotychczas nie uiścił subwencyi za rok 1897, 1898 i 1899 zaległe z tego tytułu subwencye w kwocie 1.500 zł. mieszczą się w należytościach czynnych szkoły.
b) od c. k. Rządu	1.550·—	1.550	—	—	
c) z funduszów krajowych .	1.882·94½	1.610	—	273	Mniej z powodu zmniejszonej produkcyi i ścisłego ograniczenia wydatków szkolnych.
Suma przychodu . .	8.003·94½	9.360	1.713	356	
			1.357		

Rozchód.

1. Płace:					
a) instruktor kierujący i nauczyciel rysunków . . .	1.080·—	840	—	240	Więcej z powodu przyznania odprawy b. kierownikowi w kwocie 210 zł. i kosztów przesiedlenia nowemu w kwocie 30 zł.
b) dodatek na pomieszkanie	—·—	160	160	—	Mniej z powodu nieprzyznania tego dodatku.
c) instruktor kowalski . . .	585·—	600	15	—	Mniej wedle potrzeby.
d) przodownik kołodziejski .	580·—	540	—	40	Więcej z powodu wypłaty wynagrodzenia za m. grudzień 1898.
e) pomocnik kowalski . . .	500·—	420	—	80	
f) administrator i nauczyciel	765·—	720	—	45	Więcej wedle faktycznych poborów, co uwzględniono już w preliminarzu za r. 1900.
2. Utrzymanie	26·85	100	73	—	
3. Opał	22·60	70	48	—	Wedle potrzeby.
4. Oświetlenie	7·44	40	33	—	
5. Usługa	143·—	120	—	23	
6. Materyał kołodziejski . . .	622·10½	600	—	22	Więcej z powodu utworzenia potrzebnego zapasu suchego materyału.
7. Zakupno żelaza	998·63	1.450	451	—	Mniej z powodu mniejszej produkcyi i wykluczenia zapasów.
8. „ koksu	7·08	250	243	—	
9. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	115·67	500	384	—	Mniej wedle potrzeby.
10. Ubezpieczenie budynków i inwentarza	27·58	50	23	—	Wedle potrzeby.
11. Wynagrodzenie uczniów . .	580·85	1.200	619	—	Mniej z powodu jak poz. 1 doch.
12. Lakiernik, tapicer i materyał	1.472·72	1.500	27	—	
13. Rozmaite inne wydatki . .	169·42	200	31	—	Wedle potrzeby.
— Zwrot pożyczki chwilowej z r. 1898	300·—	—	—	300	Pożyczka ta wykazaną została w dochodach przy zamknięciu rachunków za r. 1898.
Suma rozchodu . .	8.003·94½	9.360	2.107	750	
			1.357		

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:		*Stan bierny:*	
1. Należytości czynne . . .	zł. 1.797·44	1. Należytości bierne	zł. 2.234·37
2. Wartość zapasu materyałów	„ 848·35½		
3. „ „ wyrobów .	„ 551·70		
4. „ inwentarza . . .	„ 2.655·78	Czysty stan czynny (Saldo)	„ 3.618·90½
Suma .	zł. 5.853·27½	Suma .	zł. 5.853·27½

9. Krajowa szkoła kołodziejska i ciesielska w Kamionce strumiłowej.

Przychód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	wynikłość większa	Uzasadnienie różnic:
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów:					
a) kołodziejsko-kowalskich .	3.929·58	4.600	671	—	Mniej z powodu mniejszej produkcyi w tym roku i pozostałych należytości czynnych.
b) ciesielskich i bednarskich	80·48	200	120	—	
2. Subwencye:					
a) od c. k. Rządu	1.400·—	1.400	—	—	
b) z funduszów krajowych .	4.297·85	4.096	—	202	Więcej z powodów przytoczonych przy poszczególnych pozycyach wydatków.
Suma przychodu . .	9.707·91	10.296	791	202	
			589		

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownik	1.500·—	1.500	—	—	
b) nauczyciel fachowy rysunków	—·—	1.000	1.000	—	Posada ta z braku odpowiedniego kandydata dotychczas nie mogła być obsadzoną.
c) katecheta obrz. rzym. kat.	50·—	50	—	—	
d) „ „ grec. kat.	50·—	50	—	—	
e) nauczyciel	185·—	180	—	5	
f) przodownik kołodziejski .	262·48	600	338	—	Mniej z powodu intercalare.
g) instruktor ciesielstwa . .	600·—	600	—	—	
h) majster kowalski	720·—	720	—	—	
i) pomocnik kowalski . . .	269·90	240	—	30	Wedle potrzeby.
k) „ kołodziejski . .	296·10	300	4	—	
2. Wynajem budynku i asekuracya	756·99	600	—	157	Więcej z powodu iż w wydatkach tych mieszczą się koszta ubezpieczenia budynków od ognia podczas gdy przyzwolona budżetem kwota wystarcza tylko na opłacanie czynszu za lokal.
3. Opał	85·06	100	15	—	Wedle potrzeby.
4. Oświetlenie	27·21	80	53	—	
5. Usługa	96·—	96	—	—	
6. Materyał drzewny z dostawą	590·53	800	210	—	Mniej z powodu mniejszej produkcyi i dostatecznego zapasu materyałów.
7. Środki naukowe, przybory i uzupełnienie inwentarza	418·66	400	—	19	Wedle potrzeby.
8. Rozmaite inne wydatki i kancelaryjne	573·50	200	—	373	Więcej z powodu większych w tym roku kosztów leczenia uczniów i udzielenia zapomogi instruktorowi.
9. Zakupno żelaza z dostawą	843·55	1.400	556	—	Mniej z powodu mniejszej produkcyi.
Do przeniesienia .	7.324·98	8.916	2.176	584	

Rozchód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	większa	Uzasadnienie różnic:
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
Z przeniesienia .	7.324·98	8.916	2.176	584	
10. Zakupno węgla i koksu . .	166·76	300	133	—	} Mniej z powodu mniejszej produkcyi.
11. Wynagrodzenie uczniów . .	358·54	480	122	—	
12. Za wyplatanie i lakierowanie i t. p.	857·63	600	—	258	Więcej z powodu iż znaczna część zamówień była na wyroby ozdobne.
13. Zaliczka na fundusz obrotowy	1.000·—	—	—	1.000	Udzielenie takiej zaliczki okazało się koniecznie potrzebnem, albowiem szkoła zmuszoną była do udzielenia chwilowego kredytu odbiorcom, sama przez to nie miała gotówki na pokrywanie własnych wydatków przypadających za materyał i robociznę.
Suma rozchodu . . .	9.707·91	10.296	2.431	1.842	
				589	

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:

1. Należytości czynne . . .	zł.	1.134·06
2. Wartość zapasu materyałów	„	1.518·48½
3. „ „ wyrobów .	„	1.707·22
4. „ inwentarza . . .	„	2.602·89
Suma .	zł	6.962·65½

Stan bierny:

1. Należytości czynne . . .	zł.	1.251·92
Czysty stan czynny (Saldo)	„	5.710·73½
Suma .	zł.	6.962·65½

10. Krajowa szkoła stolarska w Stanisławowie.

Przychód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	wynikłość większa	Uzasadnienie różnic:
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów . . .	3.161·45	1.800	—	1.361	Więcej z powodu znaczniejszej produkcyi i nadzwyczajnego rozwoju tej szkoły.
2. Subwencye:					
a) od gminy	800·—	800	—	—	
b) „ Rady powiatowej . . .	100·—	100	—	—	
c) „ Kasy oszczędności . .	200·—	200	—	—	
d) „ c. k. Rządu	1.000·—	1.200	200	—	Mniej z powodu obniżenia subwencyi przez c. k. Rząd.
e) z funduszów krajowych . .	3.293 50	3·390	97	—	Mniej głównie z powodu iż odpadła potrzeba obsadzenia posady pomocnika tokarskiego.
Suma przychodu . .	8.554·95	7.490	297	1.361	
				1.064	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownik	1.300·—	1.300	—	—	
b) dodatek na pomieszkanie kierownika	240·—	240	—	—	
c) nauczyciel snycerstwa . .	420·—	420	—	—	
d) werkmistrz stolarstwa .	420·—	420	—	—	
e) nauczyciel rysunków odręcznych	420·—	420	—	—	
f) nauczyciel stylistyki niemieckiego i polskiego . .	354·—	} 360	} 6	—	Mniej z powodu intercalare.
g) nauczyciel rachunków . .					
h) pomocnik stolarstwa . . .	360·—	360	—	—	
i) „ tokarstwa . . .	—·—	360	360	—	Odpadła potrzeba obsadzenia tej posady.
k) katecheta	50·—	50	—	—	
2. Wynajem lokalu	1.200·—	1.200	—	—	
3. Opał	125·05	150	25	—	} Wedle potrzeby.
4. Oświetlenie	84·29	80	—	4	
5. Usługa	187·50	180	—	8	
6. Materyał	847·26	500	—	347	Więcej z powodu większej produkcyi i zakupna potrzebnego suchego materyału zapasowego.
7. Środki naukowe	269·49	250	—	19	Więcej zakupna potrzebnych narzędzi.
8. Rozmaite inne wydatki i środki pomocnicze warsztatowe .	983·06	400	—	583	Więcej z powodu jak poz. 1. doch.
9. Wynagrodzenie uczniów . .	1.294 30	800	—	494	Więcej z powodu jak poz. 1 doch.
Suma rozchodu . . .	8.554·95	7.490	391	1.455	
				1.064	

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:		*Stan bierny:*	
1. Należytości czynne . . . zł.	348·—	1. Należytości bierne . . . . zł.	142·40
2. Wartość zapasu materyałów „	1.381·82½		
3. „ „ wyrobów . „	388·80		
4. „ inwentarza . . . „	4.834·39	Czysty stan czynny (Saldo) „	6.810·61½
Suma . zł.	6.953·01½	Suma . zł.	6.953·01½

11. Krajowa szkoła stolarska w Kalwaryi.

Przychód.

	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	wynikłość większa	Uzasadnienie różnic:
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów . . .	761·60	860	99	—	Mniej z powodu otwarcia dopiero drugiego roku nauki.
2. Subwencye:					
a) od c. k. Rządu	1.200·—	1.200	—	—	
b) z funduszów krajowych:					
nadzwyczajne . . .	*450·—*	*450*	—	—	
zwyczajne	2.716·76	3.160	443	—	Mniej z powodu nieobsadzenia posady werkmistrza do snycerstwa.
Suma przychodu . .	5.128·36	5.670	542	—	
			542		

Rozchód.

1. Płace:					
a) instruktor kierujący . . .	1.200·—	1.200	—	—	
b) werkmistrz	600·—	600	—	—	
c) dodatek na pomieszkanie	150·—	150	—	—	
d) werkmistrz snycerstwa .	—·—	600	600	—	Mniej z powodu nieobsadzenia tej posady.
e) pomocnik stolarski . . .	300·—	300	—	—	
f) nauczyciel pomoc. rysunków	300·—	360	60	—	Mniej z powodu intercalare.
g) nauczyciel polskiego i korespond.	150·—	150	—	—	
h) nauczyciel niemieckiego .	150·—	150	—	—	
i) „ rachunków . .	150·—	200	50	—	
k) katecheta	80·—	60	—	20	Wydatek większy uwzględniony został już w budżecie na rok 1900.
2. Materyał	332·18	300	—	32	Więcej z powodu potrzeby zapasu suchego materyału.
3. Środki naukowe i przybory .	154·33	200	46	—	Wedle potrzeby.
4. Rozmaite inne wydatki . . .	271·64	250	—	22	
5. Środki pomocnicze warsztatowe	310·40	200	—	110	Więcej z powodu robót ozdobniejszych.
6. Wynagrodzenie uczniów . .	333·88	400	66	—	Mniej z powodu jak poz. 1 doch.
7. Uzupełnienie inwentarza . .	195·93	100	—	96	Wedle potrzeby.
8. Wieczorny kurs majstrów . .	*450·—*	*450*	—	—	
Suma rozchodu . .	5.128·36	5.670	822	280	
			542		

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny.			*Stan bierny.*		
1. Należytości czynne . . .	zł.	403·—	1. Należytości bierne	zł.	252·19
2. Wartość zapasu materyałów	„	981·17			
3. „ „ wyrobów .	„	291·25			
4. „ inwentarza . . .	„	4.316·22	Czysty stan czynny (Saldo) .	„	5.739·45
Suma . . .	zł.	5.991·64	Suma . . .	zł.	5.991·64

12. Krajowy naukowy warsztat dla wyrobu zabawek w Jaworowie.

Przychód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	wynikłość większa	Uzasadnienie różnic:
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów . . .	1.177·02½	600	—	577	Więcej z powodu nawiązania większych stosunków handlowych.
2. Subwencye:					
a) od Rady powiatowej . .	100·—	100	—	—	
b) z funduszów krajowych:					
nadzwyczajne . .	—·—	*300*	300	—	Kredytu tego niezużytkowano z powodu niezgłaszania się samoistnych producentów.
zwyczajne . .	1.368·56½	1.390	21	—	Mniej z powodu większych dochodów ze sprzedaży wyrobów.
Suma przychodu . .	2.645·59	2.390	321	577	
				256	

Rozchód.

1. Płace:					
a) instruktor	720·—	720	—	—	
b) administrator	200·—	200	—	—	
c) pomocnik warsztatowy .	90·—	120	30	—	Mniej z powodu intercalare.
2. Materyał	173·44½	170	—	4	Więcej z powodu większej produkcyi.
3. Środki naukowe i przybory dla uczniów	54·93	100	45	—	Mniej wedle potrzeby.
4. Rozmaite inne wydatki kancelaryjne	242·27	100	—	142	Więcej wedle potrzeby.
5. Środki pomocnicze warsztatowe	306·75½	80	—	227	Więcej z powodu większej produkcyi.
6. Wynagrodzenie uczniów . .	759·35	400	—	359	
7. Uzupełnienie inwentarza . .	98·84	200	101	—	Mniej wedle potrzeby.
8. Zasiłki dla samoistnych producentów	—·—	*300*	300	—	Kredyt pozostał z powodu nie zgłoszenia się.
Suma rozchodu . . .	2.645·59	2.390	476	732	
				256	

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:		*Stan bierny*:	
1. Należytości czynne . . . zł.	975·52	1. Należytości bierne . . . . zł.	19·20
2. Wartość zapasu materyałów „	231·07½		
3. „ „ wyrobów . „	539·17		
4. „ inwentarza . . . „	1.152·50	Czysty stan czynny (Saldo) „	2.879·06½
Suma . . . zł.	2.898·26½	Suma . . . zł.	2·898·26½

13. Krajowa szkoła garncarska w Kołomyi.

Przychód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	wynikłość większa	Uzasadnienie różnic:
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów . . .	1.670·66	1.800	130	—	Mniej z powodu pozostałych należytości czynnych za wyroby wzięte na kredyt i w komis.
2. Subwencye:					
a) od c. k. Rządu	2.800·—	3.000	200	—	Mniej z powodu obniżenia subwencyi przez c. k. Rząd.
b) z funduszów krajowych:					
nadzwyczajne . . .	*800·—*	*800*	—	—	
zwyczajne	3.784·83½	3.580	—	205	Więcej z powodu obniżenia subwencyi państwowej.
Suma przychodu .	9.055·49½	9.180	330	205	
			125		

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownik	1.700·—	1.700	—	—	
b) nauczyciel rysunków . .	1·200·—	1.200	—	—	
c) przodownik do toczenia i formowania	720·—	720	—	—	
d) przodownik do kaflarstwa	720·—	720	—	—	
e) pomieszkanie dla przodownika	150·—	150	—	—	
f) przodownik do modelowania	720·—	720	—	—	
g) nadzwyczajny nauczyciel rysunków geom.	143·18	150	7	—	Mniej z powodu intercalare.
h) nadzwyczajny nauczyciel pomocniczy	114·40	150	36	—	
i) katecheta obrz. rzym. kat.	50·—	50	—	—	
k) „ „ grec. kat.	50·—	50	—	—	
2. Adaptacya lokalu	*750·—*	*750*	—	—	
3. Rębanie drzewa	31·70	40	8	—	
4. Usługa	384·—	380	—	4	
5. Materyał i opał techniczny	587·14½	700	113	—	
6. Środki naukowe	193·11	200	7	—	Wedle potrzeby.
7. Rozmaite inne wydatki i kancelaryjne	296·65	280	—	17	
8. Wynagrodzenie uczniów . .	708·53	300	—	109	
9. „ praktykantów, czeladników i majstrów .		300	—		
Do przeniesienia .	8.518·71½	8.560	171	130	

Rozchód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	wynikłość większa	Uzasadnienie różnic
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
Z przeniesienia .	8.518·71½	8.560	171	130	
10. Wynagrodzenie robotników dziennych	234·20	200	—	34	Wedle potrzeby.
11. Uzupełnienie inwentarza i zakupno narzędzi	191·18	250	59	—	
12. Koszta kursu drenarskiego .	— · —	50	50	—	
13. Ubezpieczenie inwentarza .	111·40	120	9	—	
Suma rozchodu . .	9.055·49½	9.180	289	164	
			125		

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:		*Stan bierny*:	
1. Należytości czynne . . .	zł. 2.002·94	1. Należytości bierne	zł. 50·—
2. Wartość zapasu materyałów	„ 550·30½		
3. „ „ wyrobów	„ 240·75	Czysty stan czynny (Saldo)	„ 14.984·55½
4. „ inwentarza . . .	„ 12.240·56		
Suma . .	zł. 15.034·55½	Suma . . .	zł. 15.034·55½

14. Krajowy naukowy warsztat garncarski w Porembie.

Przychód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	większa	Uzasadnienie różnic:
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów . . .	1.047.27	1.350	303	—	Mniej z powodu zmniejszonej produkcyi.
2. Subwencye:					
a) od Rady powiatowej . .	—·—	50	50	—	Subwencya ta niewpłynęła z powodu zwinięcia warsztatu.
b) od c. k. Rządu	1.800·—	1·800	—	—	
c) z fund. krajowego . . .	460·08	1.020	560	—	Mniej z powodu zwinięcia warsztetu.
3 Inne dochody: od JW. hr. J. Schembeka	150.—	150	—	—	
Ze sprzedaży części narzędzi i materyałów	137·76	—	—	138	Dochód nieprzewidziany.
Suma przychodu . .	3.595·11	4.370	913	138	
			775		

Rozchód.

1 Płace:					
a) kierownik	1.200·—	1·200	—	—	
b) pomieszkanie dla kierownika	120·—	120	—	—	
c) werkmistrz	100·40	540	440	—	Mniej z powodu intercalare.
d) katecheta	—·—	50	50	—	
e) nauczyciel pomocniczy .	90·—	180	90	—	
2. Utrzymanie lokalu	11·05	50	39	—	Mniej wedle potrzeby.
3. Opał	37·50	100	62	—	
4. Oświetlenie	—·—	50	50	—	
5. Usługa	180·—	180	—	—	
6. Materyał	53·56	400	346	—	Mniej z powodu jak poz. 1 doch.
7. Środki naukowe	132·44	100	—	32	Wedle potrzeby.
8. Rozmaite inne wydatki . .	248·48	150	—	99	Więcej wedle potrzeby.
— Na zakupno naczynia od garncarzy	159·13	—	—	159	Wydatek ten powstał w celu podtrzymania w okolicy przemysłu garncarskiego i w tym celu zarząd warsztatu zajmował się stroną handlową naczynia wyprodukowanego przez samoistnych garncarzy.
— Na płacę kierownika od $^{1}/_{1}$ do $^{30}/_{6}$ 1900.	660·—	—	—	660	Wydatek ten zaliczono tu z tego powodu, że kierownik ma być przeniesiony do Podgórza a w budżecie na rok 1900 nie ma jeszcze kredytu na szkołę ceglarską w Podgórzu, kredyt zaś na nowe warsztaty jest niewystarczający. Wydatek ten zaliczony tutaj nie tylko że ma zupełne pokrycie ale pozostaje jeszcze z dotacyi krajowej zaoszczędzenie j. w. 560 zł.
Do przeniesienia .	2·992·56	3.120	1.077	950	

Rozchód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	wynikłość większa	Uzasadnienie różnic:
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
Z przeniesienia .	2.992·56	3.120	1.077	950	
9. Opał pieców technicznych .	165·23	400	235	—	Mniej z powodu jak poz. 1 doch
10. Wynagrodzenie uczniów . .	118· –	400	282	—	Mniej z powodu jak poz. 1 doch
11 Uzupełnienie inwentarza . .	11·22	100	89	—	Wedle potrzeby.
12. Wynagrodzenie majstrów i czeladników	172·65	100	—	73	Więcej wedle potrzeby.
13. Robocizna pomocnicza . .	135·45	250	115	—	Mniej z powodu jak poz. 1 doch.
Suma rozchodu . . .	3.595·11	4.370	1.798	1.023	
			775		

Stan majątku z końcem roku 1899

(niezatwierdzony).

Stan czynny:

1. Należytości czynne	zł.	294·24
2. Wartość zapasu materyałów	„	91·75
3. „ „ wyrobów	„	—·—
4. „ inwentarza	„	1.544·28
Suma . . .	zł.	1.930·27

Stan bierny:

1. Należytości bierne	zł.	—·—
Czysty stan czynny (Saldo)	„	1.930·27
Suma . . .	zł.	1.930·27

15. Krajowy naukowy warsztat garncarski w Toustem.

Przychód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	wynikłość większa	Uzasadnienie różnic.
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów . . .	1.118·79½	1.200	81	—	Mniej z powodu pozostałych należytości czynnych za wyroby.
— Zaliczka z roku 1898 na uzupełnienie inwentarza .	100·—	—	—	100	
2. Subwencye:					
a) od c. k. Rządu	1.300·—	1.300	—	—	
b) z funduszów krajowych .	1.069·74	1.190	120	—	Mniej z powodu mniejszych wydatków na środki naukowe.
Suma przychodu . .	3.588·53½	3.690	201	100	
			101		

Rozchód.

1. Płace:					
a) werkmisttz	720·—	720			
b) przodownik	600·—	600	—	—	
c) nauczyciel	180·—	180	—	—	
d) administrator	180·—	180	—	—	
2. Opał pieców technicznych i sal warsztatowych	432·70	350	—	83	
3. Oświetlenie	52·39	50	—	2	
4. Usługa	103·95	110	6	—	Wedle potrzeby.
5. Materyał	279·21½	300	21	—	
6. Uzupełnienie inwentarza . .	48·84	100	51	—	
7. Środki naukowe	8·14	300	292	—	
8. Rozmaite inne wydatki . . .	136·68	100	—	37	Więcej z powodu wywozu naczynia na targi.
9. Wynagrodzenie uczniów . .	846·62	700	—	147	Więcej z powodu przyznania stałego dziennego wynagradzania.
Suma rozchodu . .	3.588·53½	3.690	370	269	
			101		

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:			*Stan bierny*:		
1. Należytości czynne	zł.	629·43	1. Należytości bierne	zł.	58·—
2. Wartość zapasu materyałów	„	183·70			
3. „ „ wyrobów	„	395·34	Czysty stan czynny (Saldo)	„	2.112·24
4. „ inwentarza . . .	„	961·77			
Suma . . .	zł.	2.170·24	Suma . .	zł.	2·170·24

16. Krajowy garncarski kurs majsterski w Racie

Przychód	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	wynikłość większa	Uzasadnienie różnic:
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
— Zapas kasowy z r. 1898 . .	41·41	—	—	41	Więcej z powodu iż początkowy kurs garncarski dla majstrów zamieniono później na warstat produkcyjny.
1. Ze sprzedaży wyrobów . . .	2.580·76	1.000	—	1.581	
2. Subwencye:					
a) od c. k. Rządu	—·—	—	—	—	
b) z funduszów krajowych .	2.209·23	2.280	71	—	Mniej z powodu intercalare.
Suma przychodu . .	4.831·40	3.280	71	1.622	
				1.551	

Rozchód.

1. Płace:					
a) na dojazdy kierownika z Poremby	172·35	200	28	—	Mniej wedle potrzeby.
b) instruktor	720·—	720	—	—	
c) administrator	90·—	180	90	—	Mniej z powodu intercalare.
2. Wynajem lokalu	360·—	360	—	—	
3. Usługa	180·—	180	—	—	
4. Opał	42·13	60	18	—	Mniej wedle potrzeby.
5. Oświetlenie	22.38	30	8	—	
6. Materyał	329·58½	400	70	—	
7. Wynagrodzenie uczniów . .	1.482·80½	600	—	883	Więcej z powodu większej produkcyi i stałego wynagrodzenia robotników.
8. Opał pieców technicznych .	825·90	400	—	426	Więcej z powodu jak poz. 1. doch.
9. Uzupełnienie inwentarza . .	9·34	100	91	—	Mniej wedle potrzeby.
10. Rozmaite inne wydatki . .	346·91	50	—	297	Więcej z powodu większych kosztów dostawy wyrobów.
— Zwrot chwilowej pożyczki prywatnej z r. 1898 . . .	250·—	—	—	250	Pożyczka ta zaliczoną została w dochodach rachunku tegoż kursu za r. 1898. (LW. 8.609/99).
Suma rozchodu . . .	4.831·40	3.280	305	1 856	
				1.551	

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:		*Stan bierny*:	
1. Należytości czynne . . . zł.	62·43	1. Należytości bierne . . . . zł.	100·—
2. Wartość zapasu materyałów „	53·35½		
3. „ „ wyrobów . „	161·51½	Czysty stan czynny (Saldo) „	381·95
4. „ inwentarza . . . „	204·65		
Suma . . . zł.	481·95	Suma . . . zł.	481·95

17. Krajowy naukowy warsztat szewski w Uhnowie.

Przychód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	większa	Uzasadnienie różnic:
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów . . .	375·43	960	545	—	Mniej z powodu zwinięcia tego warsztatu z dniem 4. października 1899.
— „ „ części inwentarza	59·90	—			
2. Subwencye:					
a) od gminy	—·—	100	100	—	Subwencya nie wpłynęła z powodu zwinięcia warsztatu.
b) „ Rady powiatowej . .	200·—	200	—	—	Uiszczona subwencya jest należytością za rok 1898 a za rok 1899 nie wpłynęła z powodu jak wyżej
c) „ c. k. Rządu	570·—	600	30	—	Mniej z powodu obniżenia subwencyi przez c. k. Rząd.
d) z funduszów krajowych .	271·23	1.340	1.069		Mniej z powodu zwinięcia warsztatu.
Suma przychodu . .	1.456·56	3.200	1.744	—	
			1.744		

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownik	200·—	300	100	—	
b) instruktor fachowy . . .	320·—	540	220	—	
c) pomocnik instruktora . .	150·—	300	150	—	
d) katecheta obrz. rzym. i grec. kat.	50·—	100	50	—	
2. Wynajem lokalu	210·—	350	140	—	
3. Opał	32·50	90	58	—	Mniej z powodu zwinięcia warsztatu.
4. Oświetlenie	1·08	10	9	—	
5. Usługa	30·50	60	30	—	
6. Materyał	222·88	700	477	—	
7. Wynagrodzenie uczniów . .	49·74	400	350	—	
8. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	59·16	300	241	—	
9. Rozmaite inne wydatki . . .	30·70	50	19	—	
— III. i IV. rata zaliczki zwrotnej na fundusz obrotowy .	100·—	—	—	100	Wydatek ten pokrywa nadwyżka funduszu obrotowego z dochodów ze sprzedaży wyrobów.
Suma rozchodu . . .	1.456·56	3·200	1.844	100	
			1.744		

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:			*Stan bierny:*		
1. Należytości czynne . . .	zł.	138·81	1. Należytości bierne	zł.	—·—
2. Wartość zapasu materyałów	„	—·—			
3. „ „ wyrobów .	„	—·—	Czysty stan czynny (Saldo)	„	1.079·07
4. „ inwentarza . . .	„	940·26			
Suma . . .	zł.	1.079·07	Suma . . .	zł.	1.079·07

18. Krajowy naukowy warsztat szewski w Witkowie.

Przychód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	wynikłość większa	Uzasadnienie różnic:
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów . . .	1.109·07½	1.200	91	—	Mniej z powodu mniejszej produkcyi w tym roku.
— Zwrot zaliczki z r. 1898 . .	10·—	—	—	10	
2. Subwencye:					
a) od c. k. Rządu	750·—	800	50	—	Mniej z powodu obniżenia subwencyi przez c. k. Rząd.
b) z funduszów krajowych *nadzwyczajne* . . .	—·—	*50*	50	—	Kredytu na naprawę pieców, wychodków i podłogi niezużytkowano gdyż roboty te wykończone zostały materyałem JE. JW. Stanisława hr. Badeniego a robociznę pokryto z kredytów zwyczajnych.
zwyczajne	2.158·17	2.052		106	Więcej z powodu obniżenia subwencyi państwowej a natomiast większych potrzeb szkoły wykazanych poniżej.
Suma przychodu . .	4.027·24½	4.102	191	116	
			75		

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownik	360·—	360	—	—	
b) instruktor	480 —	480	—	—	
c) pomocnik instruktora . .	480·—	480	—	—	
d) przodownik	480·—	480	—	—	
e) katecheta	100·	100	—	—	
f) nauczyciel	240·—	240	—	—	
2. Utrzymanie lokalu	—·—	*50*	50	—	Mniej wedle potrzeby
	39·39	50	11		
3. Opał	—·—	—	—	—	
4. Oświetlenie	24·62	36	11		
5. Usługa	96 15	96	—	—	
6. Materyał	1.001 45½	800	—	201	Więcej z powodu spłaty długów za materyał.
7. Wynagrodzenie uczniów . .	67 06	500	433	—	Mniej stosownie do wykonanej roboty.
8. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	402·60½	350	—	53	Więcej z powodu naprawy maszyn i zakupna niezbędnych narzędzi w miejsce zużytych.
9. Rozmaite inne wydatki . . .	110·92½	80	—	31	Więcej wedle potrzeby.
— Zasiłki dla ubogich uczniów i utrzymanie internatu . . .	145·04	—	—	145	Utworzenie internatu okazało się koniecznem z powodu większej ilości ubogich uczniów pochodzących z dalszych okolic dla których dochodzenie regularne do szkoły w zimie, byłoby wprost niemożliwem.
Suma rozchodu . . .	4.027·24½	4.102	505	430	
			75		

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny.

1.	Należytości czynne . . .	zł.	622·45
2.	Wartość zapasu materyałów	„	154·03
3.	„ „ wyrobów .	„	105·94
4.	„ inwentarza . . .	„	2.283·20
	Suma . . .	zł.	3.165·62

Stan bierny.

1.	Należytości bierne	zł.	151·71
	Czysty stan czynny (Saldo) .	„	3.013·91
	Suma . . .	zł.	3.165·62

19. Krajowy naukowy warsztat szewski w Starym Sączu.

Przychód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porownaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	większa	Uzasadnienie różnic:
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów . . .	3.975·28	940	—	3.035	Więcej z powodu znacznego wzrostu produkcyi z każdym rokiem i rozwoju szkoły.
2. Subwencye:					
a) od gminy	—·—	300	300	—	Subwencya ta nie wpłynęła gdyż Rada gminna uchwałą z dnia 29. listopada 1898. począwszy od roku 1899 odmówiła dalszego subwencyonowania tego warsztatu natomiast Wydział powiatowy relacyą z dnia 14. sierpnia 1899 l. 1.450 zobowiązał się od r. 1900 dawać na ten warsztat subwencyę w kwocie 300 zł. rocznie co uwzględniono w budżecie na r. 1900.
b) „ Rady powiatowej . .	200·—	200	—	—	
c) „ c. k. Rządu	600·—	600	—	—	
d) z funduszów krajowych .	1.393·96	1.394	—	—	
Suma przychodu . .	6.169·24	3.434	300	3.035	
				2.735	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownik	300·—	300	—	—	
b) instruktor	699·96	700	—	—	
c) przodownik	480·—	480	—	—	
2. Wynajem i utrzymanie lokalu	318·20	350	32	—	
3. Opał	68·86	70	1	—	Wedle potrzeby.
4. Oświetlenie	38·18	36	—	2	
5. Usługa	48·—	48	—	—	
6. Materyał	3.213·84	700	—	2.514	Więcej z powodu wzrostu produkcyi jak poz. 1 doch. i pozostałych zapasów materyału.
7. Wynagrodzenie uczniów . .	405·80	500	94	—	Mniej stosownie do przyznanego wynagrodzenia za robotę.
8. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	154·02	200	46	—	Mniej wedle potrzeby.
9. Rozmaite inne wydatki . . .	116·68	50	—	66	Więcej wedle potrzeby,
— Spłata VII. i VIII. raty zasiłku udzielonego na fundusz obrotowy	80·—	—	—	80	Wydatek ten pokrywa nadwyżka kasowa funduszu obrotowego ze sprzedaży wyrobów.
— Zapas funduszu obrotowego jako zaliczka do wyrachowania	245·70	—	—	246	Zapas funduszu obrotowego pozostawiono szkole jako zaliczkę gdyż rozp. LW. 54.487/99 Wydział krajowy po uchyleniu się gminy od subwencyonowania warsztatu zastrzegł się przeciw podwyższaniu subwencyi krajowej w latach następnych.
Suma rozchodu . .	6.169·24	3.434	173	2.908	
				2.735	

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:

1. Należytości czynne	zł.	236·45
2. Wartość zapasu materyałów	„	401·51
3. „ „ wyrobów	„	396·35
4. „ inwentarza . . .	„	1.712·21
Suma . . .	zł.	2.746·52

Stan bierny:

1. Należytości bierne	zł.	—·—
Czysty stan czynny (Saldo)	„	2.746·52
Suma . .	zł.	2.746·52

20. Krajowy naukowy warsztat szewski w Dobczycach.

Przychód.

	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	wynikłość większa	Uzasadnienie różnic.
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów . . .	797·78	500	—	297	Więcej z powodu wzrostu produkcyi w skutek otwarcia drugiego roku nauki.
2. Subwencye:					
a) od Rady powiatowej . .	100·—	—		100	Więcej gdyż Rada powiatowa uchwałą z dnia 15. grudnia 1897 zobowiązała się dawać 100 zł rocznie co uwzględniono już w budżecie na r. 1900.
b) „ c. k. Rządu	—·—	300	300	—	Mniej z powodu odmówienia subwencyi przez c. k. Rząd.
c) z funduszów krajowych:					
nadzmyczajne . . .	*130·—*	*130*	—	—	
zwyczajne	1.864·41	1.770	—	95	Więcej z powodu odmówienia subwencyi państwowej.
Suma przychodu . .	2.892·19	2.700	300	492	
				192	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownik warsztatu . .	300·—	300	—	—	
b) instruktor fachowy . . .	480·—	540	60	—	Mniej z powodu intercalare.
c) pomocnik instruktora . .	420·—	480	60	—	
d) nauczyciel	233·05	240	7	—	
e) katecheta	60·—	60	—	—	
2. Materyał	704·61	500	—	205	Więcej z powodu wzrostu produkcyi jak poz. 1 doch, i pozostałych zapasów materyału
3. Wynagrodzenie uczniów . .	107·42	200	93	—	Mniej stosownie do przyznanego wynagrodzenia za robotę.
4. Uzupełnienie inwentarza . .	*130·—*	*130*	—	—	
	134·52	100	—	35	Więcej wedle potrzeby.
5. Środki naukowe	79·17	50	—	29	
6. Materyał do robienia kopyt .	—·50	50	50	—	Mniej wedle potrzeby.
7. Rozmaite inne wydatki i kancelaryjne	42·92	50	7	—	
— Zaliczka na zasiłki stypendyjne w r. 1899/900.	200·—	—	—	200	Wydatek spowodowany wielką ilością ubogich uczniów, znachodzi w znacznej części pokrycie w dochodach ze sprzedaży wyrobów.
Suma rozchodu . .	2.892·19	2.700	277	469	
				192	

Stan majątku z końcem roku 1899

(niezatwierdzony).

Stan czynny:			*Stan bierny*:		
1. Należytości czynne . . .	zł.	—·—	1. Należytości bierne	zł.	—·—
2. Wartość zapasu materyałów	„	241·38½			
3. „ „ wyrobów .	„	247·82	Czysty stan czynny (Saldo)	„	1.512·84½
4. „ inwentarza . . .	„	1.023·64			
Suma . . .	zł.	1.512·84½	Suma . . .	zł.	1 512·84½

21. Krajowa szkoła tkacka w Krośnie.

Przychód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	wynikłość większa	Uzasadnienie różnic:
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—·—	1·600	1.600	—	Dochód ze sprzedaży wyrobów wpływa do funduszu obrotowego który prowadzony jest oddzielnie i z którego pokrywane są wydatki na materyał i wynadgrodzenie uczniów. Ostateczne wynikłości tego funduszu objęte są podanym poniżej stanem majątkowym z dniem 31. grudnia 1899 r.
2. Ze sprzedaży kartonów . . .	391·37	400	9	—	Mniej z powodu pozostałych należytości czynnych za karty.
3. Subwencye:					
a) od Rady powiatowej . .	200·—	200	—	—	
b) „ c. k. Rządu	3.500·—	3.500	—	—	
c) z funduszów krajowych .	3.621·70	4.612	990	—	Mniej z powodu oszczędności administracyjnych.
Suma przychodu . .	7.713·07	10.312	2.599	—	
			2.599		

Rozchód.

a) *Szkoła.*

1. Płace:					
a) kierownik	1.899·98	1.900	—	—	
b) nauczyciel rysunków . .	1.200·—	1.200	—	—	
c) na pomieszkanie dla nauczyciela rysunków . . .	200 —	200	—	—	
d) pomocnik do nauki rysunków	—·—	300	300	—	Mniej z powodu iż pisarz kancelaryjny jest zarazem pomocnikiem do nauki rysunków.
e) instruktor w tkalni ręcznej	800·—	800	—	—	
f) przodownik	420·—	420	—	—	
g) nauczyciele przedmiotów pomocniczych	525·—	646	121	—	Mniej z powodu mniejszej ilości godzin udzielonej nauki.
h) pisarz w kancelaryi . . .	325·—	360	35	—	Mniej z powodu intercalare.
2. Ubezpieczenie inwentarza .	27·33	180	153	—	
3. Opał	375·39	650	275	—	Wedle potrzeby.
4. Oświetlenie	153·35	130	—	23	
5. Usługa	250·—	240	—	10	
6. Materyał	—·—	800	800	—	Mniej z powodu jak poz. 1. doch.
7. Uzupełnienie inwentarza . .	514·53	350	35	—	Wedle potrzeby.
8. Środki naukowe		200			
9. Rozmaite inne wydatki . .	545·—	400	—	145	
10. Wynagrodzenie uczniów . .	—·—	800	800	—	Mniej z powodu jak poz. 1. doch.
11. Wydatki nieprzewidziane .	—·—	126	126	—	Mniej wedle potrzeby.
Do przeniesienia .	7.235·58	9.702	2.645	178	

Rozchód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	wynikłość większa	Uzasadnienie różnie.
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
Z przeniesienia .	7.235·58	9.702	2.645	178	
b) *Pracownia do wyrabiania wzorów i wybijania kartonów.*					
1. Płace:					
a) wynagrodzenie kierownika	120·—	120	—	—	
b) wynagrodzenie nauczyciela rysunków	—·—	80	80	—	Mniej z powodu niepodniesienia przyznanego wynagrodzenia które wykazano też w należytości biernej funduszu krajowego.
c) wynagrodzenie przodownika	60·—	60	—	—	
2. Materyał, desenie i wynagrodzenie za robotę	297·49	350	52	—	Mniej wedle potrzeby.
Suma rozchodu . .	7.713·07	10.312	2.777	178	
			2.599		

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:

1. Należytości czynne	zł.	743·64
2. Wartość zapasu materyałów	„	898·75
3. „ „ wyrobów	„	2.714·51
4. „ inwentarza	„	9.997·68
Suma . . .	zł.	14.354·58

Stan bierny:

1. Należytości bierne	zł.	1.746·47
2. Fundusz krajowy zaliczka zwrotna	„	1.500·—
Czysty stan czynny (Saldo)	„	11.108·11
Suma . . .	zł.	14.354 58

22. Krajowy naukowy warsztat tkacki w Glinianach.

Przychód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	wynikłość większa	Uzasadnienie różnic:
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
— Ze sprzedaży wyrobów . .	36·40	—	—	36	Dochód uzyskany ze sprzedaży wyrobów wykonanych z materyału szkolnego naukowego.
1. Subwencye:					
a) od Rady powiatowej . .	50·—	50	—	—	
b) „ c. k. Rządu	1·100·—	1·100	—	—	
— „ gminy	120·—	—	—	120	Więcej gdyż od r. 1899 gmina dawać będzie subwencyę na lokal, opał i oświetlenie wprost do kasy warsztatu, co uwzględniono w preliminarzu na r. 1900.
c) z funduszów krajowych .	1.425·67	1·696	270	—	Mniej z powodu intercalare i oszczędności administracyjnych.
Suma przychodu . .	2.732·07	2.846	270	156	
			114		

Rozchód.

1. Płace:					
a) instruktor fachowy . . .	800·—	800	—	—	
b) przodownik	300·—	420	120	—	Mniej z powodu intercalare.
c) nauczyciel pomocniczy . .	135·—	150	15	—	
d) na siły pomocnicze dla tow. tkackiego	500·—	500	—	—	
e) katecheta	100·—	100	—	—	
2. Wynajem lokalu	360·—				
3. Opał	100·42	360	—	100	Wydatek większy znachodzi pokrycie w niebudżetowej subwencyi gminnej.
4. Oświetlenie					
5. Usługa	33·—	36	3	—	
6. Środki naukowe	325·84	350	124	—	Wedle potrzeby.
7. Uzupełnienie inwentarza . .	—	100			
8. Rozmaite inne wydatki . . .	77·81	30	—	48	
Suma rozchodu . .	2.732·07	2.846	262	148	
			114		

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:			*Stan bierny:*		
1. Należytości czynne . . .	zł.	15·31	1. Należytości bierne	zł.	11·50
2. Wartość zapasu materyałów	„	31·47			
3. „ „ wyrobów .	„	48·52			
4. „ inwentarza . . .	„	1.823·59	Czysty stan czynny (Saldo)	„	1.907·39
Suma .	zł.	1.918·89	Suma .	zł.	1.918·89

23. Krajowy naukowy warsztat tkacki w Gorlicach.

Przychód	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	większa	Uzasadnienie różnic:
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Subwencye:					
a) od Rady powiatowej . .	200.—	200	—	—	
b) „ c. k. Rządu	350.—	350	—		
c) z funduszów krajowych .	299·32	350	51	—	Mniej z powodu oszczędności administracyjnych.
Suma przychodu . .	849·32	900	51	—	
			51		

Rozchód.

1. Płace:					
a) instruktor	600.—	600	—	—	
2. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	33·99	200	166	—	Mniej wedle potrzeby.
3. Rozmaite inne wydatki . . .	65·33	100	35	—	
— Na zasiłki dla ubogich uczniów	150.—	—	—	150	Wydatek ten spowodowany konieczną potrzebą w skutek znacznej ilości biednych uczniów, znachodzi pokrycie w kredycie wyznaczonym dla tegoż warsztatu.
Suma rozchodu . .	849·32	900	201	150	
			51		

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:		*Stan bierny:*	
1. Należytości czynne . . . zł.	—·—	1. Należytości bierne . . . . zł.	—·—
2. Wartość zapasu materyałów „	—·—		
3. „ „ wyrobów . „	—·—		
4. „ inwentarza . . . „	1.041·25	Czysty stan czynny (Saldo) „	1.041·25
Suma . . . zł.	1.041·25	Suma . . . zł.	1.041·25

24. Krajowy naukowy warsztat tkacki w Korczynie.

Przychód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	wynikłość większa	Uzasadnienie różnic.
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Subwencye:					
a) od c. k. Rządu	720·—	720	—	—	
b) z funduszów krajowych .	1.001·58	1.080	79	—	Mniej wedle potrzeby.
Suma przychodu . .	1.721·58	1.800	79	—	
			79		

Rozchód.

1. Płace:					
a) instruktor	880·—	880	—	—	
b) przodownik	405·—	420	15	—	
c) pomocniczy nauczyciel rachunków	95·—	100	5	—	Mniej z powodu intercalare.
d) pomocniczy nauczyciel rysunków	114·—	120	6	—	
2. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	171·22	200	29	—	Mniej wedle potrzeby.
3. Rozmaite inne wydatki . .	56·36	80	24	—	
Suma rozchodu . . .	1.721·58	1.800	79	—	
			79		

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:		*Stan bierny:*	
1. Należytości czynne . . .	zł. —·—	1. Należytości bierne	zł. —·—
2. Wartość zapasu materyałów	„ —·—		
3. „ „ wyrobów .	„ —·—		
4. „ inwentarza . . .	„ 2.285·22	Czysty stan czynny (Saldo)	„ 2.285·22
Suma .	zł. 2.285·22	Suma .	zł. 2.285·22

25. Krajowy naukowy warsztat tkacki w Kosowie.

Przychód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	wynikłość większa	Uzasadnienie różnic:
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Subwencye:					
a) od gminy	40·—	40	—	—	
b) „ Rady powiatowej . . .	150·—	150	—	—	
c) „ c. k. Rządu	700·—	700	—	—	
d) z funduszów krajowych . .	1.189·62	1.388	198	—	Mniej wedle potrzeby.
Suma przychodu . .	2.079·62	2.278	198	—	
			198		

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownik	720·—	720	—	—	
b) dodatek na pomieszkanie kierownika	108·—	108	—	—	
c) przodownik	360·—	360	—	—	
d) nauczyciel	220·—	180	—	40	Więcej z powodu większej ilości godzin nauki.
e) katecheta	—·—	40	40	—	Mniej z powodu intercalare.
f) pomocnik administracyjny .	150·—	150	—	—	
2. Opał	76·40	120	44	—	Mniej wedle potrzeby.
3. Oświetlenie	29·65	60	30	—	
4. Usługa	120·—	120	—	—	
5. Środki naukowe, i uzupełnienie inwentarza	195·01	300	105	—	
6. Rozmaite inne wydatki . .	100·56	120	19	—	
Suma rozchodu . . .	2.079·62	2.278	238	40	
			198		

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:

1. Należytości czynne . . .	zł.	—·—
2. Wartość zapasu materyałów	„	—·—
3. „ „ wyrobów .	„	—·—
4. „ inwentarza . . .	„	1.681·36
Suma .	zł	1·681·36

Stan bierny:

1. Należytości czynne . . .	zł.	—·—
Czysty stan czynny (Saldo)	„	1.681·36
Suma .	zł.	1.681·36

26. Krajowy naukowy warsztat tkacki im. Franciszka Józefa w Łańcucie.

Przychód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	wynikłość większa	Uzasadnienie różnic:
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Subwencye:					
a) od gminy	250·—	250	—	—	
b) „ Rady powiatowej . .	300 —	300	—	—	
c) „ c. k. Rządu	400·—	400	—	—	
d) z funduszów krajowych .	1.130·11	1.130	—	—	
Suma przychodu .	2.080·11	2.080	—	—	

Rozchód.

1. Płace:					
a) instruktor	720·—	720	—	—	
b) dodatek na pomieszkanie instruktora	180. —	180	—	—	
c) przodownik	360·—	360	—	—	
2. Donajem lokalu	240·—	240	—	—	
3. Opał	242·18	250	—	—	
4. Oświetlenie					
5. Usługa	180·—	180	—	—	
6. Środki naukowe	125·20	100	—	—	
7. Rozmaite inne wydatki . . .	32·73	50	—	—	
Suma rozchodu . . .	2.080·11	2.080	—	—	

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:			*Stan bierny*:		
1. Należytości czynne . . .	zł.	—·—	1. Należytości bierne	zł.	—·—
2. Wartość zapasu materyałów	„	—·—			
3. „ „ wyrobów	„	—·—	Czysty stan czynny (Saldo)	„	2.488·70
4. „ inwentarza . . .	„	2.488·70			
Suma . .	zł.	2.488·70	Suma . . .	zł.	2.488·70

27. Krajowy naukowy warsztat tkacki w Rychwałdzie.

Przychód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	większa	Uzasadnienie różnic:
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Subwencye:					
a) od Rady powiatowej . .	400·—	200	—	200	Więcej z powodu uiszczenia zaległej subwencyi za r. 1898.
b) od c. k. Rządu	480·—	500	20	—	Mniej z powodu obniżenia subwencyi przez c. k. Rząd.
c) z funduszów krajowych .	332·73	1.055	722	—	Mniej głównie z powodu nieobsadzenia posady przodownika i wpływu zaległej subwencyi powiatowej.
Suma przychodu . .	1.212·73	1.755	742	200	
			542		

Rozchód.

1. Płace:					
a) instruktor	720·—	720	—	—	
b) nauczyciel	300·—	300	—	—	
c) przodownik	—·—	360	360	—	Mniej z powodu intercałare.
d) katecheta	—·—	50	50	—	
2. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	90·93	200	109	—	Mniej wedle potrzeby.
3. Rozmaite inne wydatki . .	85·31	105	20	—	
4. Ubezpieczenie inwentarza .	16·49	20	3	—	
Suma rozchodu . . .	1·212·73	1·755	542	—	
			542		

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:			*Stan bierny:*		
1. Należytości czynne . . .	zł.	—·—	1. Należytości bierne	zł.	—·—
2. Wartość zapasu materyałów	„	—·—			
3. „ „ wyrobów .	„	—·—			
4. „ inwentarza . . .	„	2.392·65	Czysty stan czynny (Saldo)	„	2.392·65
Suma .	zł.	2.392·65	Suma .	zł.	2.392·65

28. Krajowy naukowy warsztat tkacki w Wilanowicach.

Przychód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	większa	Uzasadnienie różnic:
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Subwencye:					
a) od gminy	200·—	200	—	—	
b) „ Rady powiatowej . .	50·—	50	—	—	
c) „ c. k. Rządu	400·—	350	—	50	Więcej z powodu podwyższenia subwencyi przez c. k. Rząd.
d) z funduszów krajowych .	568·35½	700	132	—	Mniej z powodu wpływu większej subwencyi państwowej i oszczędności administracyjnych.
Suma rozchodu . . .	1.218·35½	1.300	132	50	
			82		

Rozchód.

1 Płace:					
a) instruktor	720·—	720	—	—	
b) przodownik	300·—	300	—	—	
2. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	109·97½	200	90	—	Mniej wedle potrzeby.
3. Rozmaite inne wydatki . . .	84·17	70	—	14	
4. Na zabezpieczenie inwentarza od ognia	4·21	10	6	—	
Suma rozchodu . .	1.218·35½	1.300	96	14	
			82		

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:			*Stan bierny:*		
1. Należytości czynne . . .	zł.	—·—	1. Należytości bierne . . .	zł.	—·—
2. Wartość zapasu materyałów	„	—·—			
3. „ „ wyrobów .	„	—·—			
4. „ inwentarza . . .	„	2.951·25	Czysty stan czynny (Saldo)	„	2.951·25
Suma .	zł.	2.951·25	Suma .	zł.	2.951·25

29. Krajowa szkoła sukiennicza w Rakszawie.

Przychód.	Wynikłość w roku 1899 zł. ct.	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899 zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza zł.	wynikłość większa zł.	Uzasadnienie różnic.
1. Subwencye:					
a) od Rady powiatowej . .	500·—	500	—	—	
a) od c. k. Rządu	2.500·—	2.500	—	—	
b) z funduszów krajowych:					
nadzwyczajne . . .	*403·04*	*300*	—	103	Więcej z powodu większych kosztów poniesionych na wymianę pieców obrukowanie studni i zdrenowanie piwnic.
zwyczajne	4.042·01	4.124	82	—	Mniej wedle potrzeby.
Suma przychodu . .	7.445·05	7.424	82	103	
				21	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownik	1.500·—	1.500	—	—	
b) instruktor tkactwa . . .	720·—	720	—	—	
c) instruktor farbiarstwa . .	720·—	720	—	—	
d) nauczyciel pomocniczy . .	300·—	300	—	—	
e) pomocnik kancelaryj i nauczyciel	480·—	480	—	—	
f) przodownik w tkalni . .	360·—	360	—	—	
g) pomocnik warsztatowy w tkalni	180·—	180	—	—	
h) pomocnik warsztatowy w farbiarni	180·—	180	—	—	
i) stróż nocny	144·—	144	—	—	
	403·04	*300*	—	103	Więcej z powodu większych kosztów na wymianę pieców obrukowanie studni i zdrenowanie piwnic.
2. Utrzymanie lokalu	104·67	100	—	5	
3. Opał	657·21	700	43	—	
4. Oświetlenie	37·06	100	63	—	
5. Usługa	180·—	180	—	—	
6. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	368·85	350	—	19	Wedle potrzeby.
7. Rozmaite inne wydatki . .	360·60	270	—	91	
8. Ubezpieczenie budynków i inwentarza	91·48	100	9	—	
9. Koszta utrzymania w ruchu tkalni	658·14	740	82	—	
Suma rozchodu . .	7.445·05	7.424	197	218	
				21	

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny.		*Stan bierny.*	
1. Należytości czynne . . .	zł. —·—	1. Należytości bierne	zł. —·—
2. Wartość zapasu materyałów	„ —·—		
3. „ „ wyrobów .	„ —·—		
4. „ inwentarza . . .	„ 19.665·39	Czysty stan czynny (Saldo) .	„ 19.665·39
Suma . . .	zł. 19.665·39	Suma . . .	zł. 19·665·39

30. Krajowy naukowy warsztat powroźniczy w Radymnie.

Przychód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	wynikłość większa	Uzasadnienie różnic:
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Subwencye:					
a) od gminy	100·—	100	—	—	
b) „ Rady powiatowej . .	50·—	50	—	—	
c) od c. k. Rządu	400·—	500	100	—	Mniej z powodu obniżenia subwencyi przez c. k. Rząd.
d) z funduszów krajowych .	648·33½	630	—	18	W kwocie 648 zł. 33½ ct. mieści się nadebrana przez nauczyciela płaca 100 zł. przypisana i wykazana w należytościach do zwrotu.
Suma przychodu . .	1.198·33½	1.280	100	18	
			82		

Rozchód.

1. Płace:					
a) instruktor	799·92	800	—	—	
b) nauczyciel czytania i pisania	266·64	250	—	17	Więcej z powodu nadebrania 100 zł., które przypisano do zwrotu.
c) katecheta	60·—	40	—	20	Więcej z powodu wypłacenia należytości za naukę w roku ubiegłym.
d) nauczyciel stylistyki, buchalteryi i ekspedycyi . .	30·—	50	20	—	Mniej z powodu zwinięcia warsztatu z końcem sierpnia 1899.
e) pomocnik kancelaryjny .	34·—	50	16	—	
. Srodki naukowe	—·—	50	50	—	
3. Rozmaite inne wydatki . . .	—·51	30	30	—	
4. Ubezpieczenie maszyn . . .	7.26½	10	3	—	
Suma rozchodu . . .	1.198·33½	1.280	119	37	
			82		

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny.			*Stan bierny.*		
1. Należytości czynne . . .	zł.	100·—	1. Należytości bierne . . .	zł.	—·—
2. Wartość zapasu materyałów	„	—·—			
3. „ „ wyrobów .	„	—·—			
4. „ inwentarza . . .	„	1.358·53	Czysty stan czynny (Saldo)	„	1.458·53
Suma . . .	zł.	1.458·53	Suma . . .	zł.	1.458·53

31. Krajowa szkoła koronkarska w Zakopanem.

Przychód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	wynikłość większa	Uzasadnienie różnic:
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów . .	1.742·74	2.633	890	—	Mniej z powodu mniejszej produkcyi.
— Zaliczka z r. 1898	130·—	—	—	130	
2. Subwencye:					
a) od c. k. Rządu	600·—	700	100	—	Mniej z powodu obniżenia subwencyi przez c. k. Rząd.
b) z funduszów krajowych .	2.179·61	2.167	—	12	Więcej z powodu obniżenia subwencyi państwowej.
Suma przychodu . .	4.652·35	5.500	990	142	
			848		

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierowniczka	1.000·—	1.000	—	—	
b) nauczycielka I.	360·—	360	—	—	
c) „ II.	199·92	200	—	—	
d) „ III.	199·92	200	—	—	
e) nauczyciel rysunków . . .	240·—	240	—	—	
f) katecheta	50·—	50	—	—	
g) nauczyciel czytania, pisania i rachunków	120·—	120	—	—	
h) pomocnik kancelaryjny . .	180·—	180	—	—	
2. Wynajem lokalu	400·—	400	—	—	
3. Opał	80·—	100	20	—	} Mniej wedle potrzeby.
4. Oświetlenie	19·50	60	41	—	
5. Usługa	100·—	100	—	—	
6. Materyał	319·70	600	280	—	Mniej z powodu zmniejszonej produkcyi jak poz. 1 doch.
7. Uzupełnienie inwentarza . .	5·50	50	45	—	} Mniej wedle potrzeby.
8. Środki naukowe	29·53	100	70	—	
9. Rozmaite inne wydatki . .	50·48	140	90	—	Mniej wedle potrzeby.
10. Wynagrodzenie uczniów . .	1.297·80	1.600	302	—	Mniej z powodu jak poz. 1 doch.
Suma rozchodu . . .	4.652·35	5.500	848	—	
			848		

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:			*Stan bierny:*		
1. Należytości czynne . . .	zł.	501·48	1. Należytości bierne	zł.	26·56
2. Wartość zapasu materyałów	„	253·65			
3. „ „ wyrobów .	„	1.267·42			
4. „ inwentarza . . .	„	984·74	Czysty stan czynny (Saldo)	„	2.980·73
Suma . . .	zł.	3.007·29	Suma . . .	zł.	3·007.29

32. Krajowa szkoła hafciarska w Makowie.

Przychód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	wynikłość większa	Uzasadnienie różnic.
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów . . .	419·38	150	—	269	Więcej z powodu zwiększonej produkcyi.
2. Subwencye:					
a) od gminy	96·—	48	—	48	Więcej z powodu uiszczenia należytości za rok 1898.
b) „ Rady powiatowej . .	25·—	25	—	—	
c) od c. k. Rządu	350·—	400	50	—	Mniej z powodu obniżenia subwencyi przez c. k. Rząd.
d) z funduszów krajowych .	810·72	794	—	17	Mniej z powodu obniżania subwencyi państwowej.
Suma przychodu . .	1.701·10	1.417	50	334	
				284	

Rozchód.

1. Płace:					
a) nauczycielka kierująca .	600·—	600	—	—	
b) „ pomocnicza	180·—	180	—	—	
c) katecheta	100·—	100	—	—	
d) za fachowy nadzór . . .	100·—	100	—	—	
2. Opał	76·50	50	—	15	Więcej z powodu przyłączenia do szkoły ubikacyi zajmowanej przez b. Towarzystwo zjednoczonych hafciarek.
3. Usługa		—			
4. Oświetlenie		12			
5. Materyał	212·11	50	—	162	Więcej z powodu jak poz. 1. doch.
6. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	19·83	100	80	—	Mniej wedle potrzeby.
7. Wynagrodzenie uczenic . . .	274·34	150	—	124	Więcej z powodu jak poz. 1. doch.
8. Rozmaite inne wydatki . . .	138·32	75	—	63	Więcej wedle potrzeby.
Suma rozchodu . .	1.701·10	1.417	80	364	
				284	

Stan majątku z końcem roku 1899.

niezatwierdzony.

Stan czynny:			*Stan bierny:*		
1. Należytości czynne . . .	zł.	223·45	1. Należytości bierne	zł.	—
2. Wartość zapasu materyałów	„	20·26			
3. „ „ wyrobów .	„	142·52			
4. „ inwentarza . . .	„	398·39	Czysty stan czynny (Saldo)	„	784·62
Suma . .	zł.	784·62	Suma . .	zł.	784·62

33. Krajowa keramiczna stacya doświadczalna przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie.

Przychód.	Wynikłość w roku 1899	Kwota uchwalona w budżecie na rok 1899	W porównaniu z kwotą preliminowaną wynikłość mniejsza	większa	Uzasadnienie różnic.
	zł. ct.	zł.	zł.	zł.	
1. Dochody własne:					
a) opłaty za badanie materyałów	215·79	500	284	—	Mniej z powodu mniejszych dochodów stacyi.
b) ze sprzedaży typowych wyrobów	—·—	100	100	—	
c) opłaty od praktykantów .	—·—	30	30	—	
2. Dotacya z funduszów krajowych	4.763·49	4.550	—	213	Więcej z powodu mniejszych dochodów własnych stacyi
Suma przychodu . .	4 979·28	5.180	414	213	
			201		

Rozchód.

1. Płaca dyrektora stacyi . .	2.760·—	2.760	—	—	
2. Płaca adjunkta	660·—	720	60	—	Mniej z powodu intercalare.
3. „ laboranta	720·—	720	—	—	
4. Usługa	300 —	300	—	—	
5. Uzupełnienie ingredyencyi keramicznych	48·42	100	51	—	Wedle prtrzeby.
6. Opał lokalu stacyi . . .	281·30	150	—	11	
7. „ pieców technicznych		120			
8. Gaz do oświetlenia i celów technicznych	86·70	100	13	—	
9. Koszta kancelaryjne frachty i porta	27·04	80	53	—	
10. Biblioteka i czasopisma . .	31·40	80	49	—	
11. Wydatki nieprzewidziane .	64·42	50	—	14	
Suma rozchodu . .	4.979·28	5.180	226	25	
			201		

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:

1. Należytości czynne . . .	zł.	179·79
2. Wartość zapasu materyałów	„	—·
3. „ „ wyrobów .	„	—·—
4. „ inwentarza . . .	„	3.479·12½
Suma .	zł.	3.658·91½

Stan bierny:

1. Należytości bierne	zł.	—·—
Czysty stan czynny (Saldo)	„	3.658·91½
Suma .	„	3.658·91½

VII. Fundusz policyi krajowej.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1899 zł.	Wynikłości w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wynikłości mniejsze *większe* zł.
		Wydatki.				
I.	1	**Utrzymanie więźniów w domach przymusowej pracy i poprawy**	3.331	39	2.600	*731*
II.	2	**Rozmaite**	—	66	5	4
III.	3	Sporządzenie planów i kosztorysów założyć się mającej krajowej osady poprawczej dla nieletnich chłopców	—	—	400	400
		Suma wydatków .	3.332	05	3.005	*731* 404
—	—	**Nadwyżka dochodów** przeniesiona do funduszu krajowego	2.153	32	2 480	327
		Suma wszystkich wydatków .	5.485	37	5.485	*731* 731
		Uzasadnienie różnic.				
		Do rubr. I. Wydatek większy albowiem część rachunków za utrzymanie więźniów w roku 1898, z powodu spóźnionego ich przedłożenia, zlikwidowano i wypłacono w roku 1899.				
		„ „ *II. Wydatek mniejszy*, gdyż oprócz nieznacznego wydatku 66 ct. innych kosztów nie było.				
		„ „ *III. Wydatek mniejszy* z powodu, że reszta należytości za sporządzenie planów nie została wypłacona w tym roku. Wypłata tej należytości ma nastąpić w r. 1900.				
		„*Nadwyżka dochodów*“ *mniejsza* o 327 zł. jako wynik ogólny od budżetu *niekorzystniejszy* wskutek większego wydatku w rubr. I.				
		Dochody.				
		Odsetki.				
I.	1	5% od kapitału zahipotekowanego na realności w Krakowie w kwocie 109 zł. polsk. 1 gr.	1	37	1	—
	2	4% od listów zastawnych Banku krajowego w imiennej wartości 274.200 koron . .	5.484	—	5.484	—
	3	4% od książeczki Banku krajowego . .	—	—	—	—
		Suma rubryki I. .	5.485	37	5.485	—
II.	4	**Rozmaite**	—	—	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	5.485	37	5.485	—

VII. Fundusz policyi krajowej.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Wykaz

należytości z końcem roku 1899.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Należytości czynne z lat ubiegłych zł.	ct.	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Należytości bierne z lat ubiegłych zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
		Wydatki.								
I.	1	Utrzymanie więźniów w domach przymusowej pracy i poprawy	168	10	161	70	—	—	—	—
		Razem .	168	10	161	70	—	—	—	—
		Czysty stan czynny .	—	—	329	80				
		LW. 32.508/1900.								

VIII.—XII.

VIII. Fundusz pożyczki krajowej

z roku 1883.

(Str. 314.)

IX. Fundusz pożyczki krajowej

z roku 1884.

(Str. 316.)

X. Fundusz pożyczki krajowej

z roku 1885.

(Str. 317.)

XI. Fundusz pożyczki krajowej

z roku 1891.

(Str. 318.)

XII. Fundusz pożyczki krajowej

z roku 1893.

(Str. 319.)

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok 1899.

VIII. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1883.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899 zł.	Wydatki w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki wyższe zł.
		Wydatki.				
I.	1	Umorzenie pożyczki przez wypowiedzenie obligacyj	4.500	—	—	*4.500*
II.	2	Wypłata kuponów od obligacyj w biegu będących	198	—	—	*198*
		Koszta administracyjne.				
III.	3	C. k. Skarbowi Państwa 10% podatek dochodowy od kuponów	19	80	—	*20*
		Prowizya Banków za pośrednictwo w wypłacie kuponów i obligacyj	—	16	—	
		Suma wydatków	4.717	96	—	*4.718*

Uzasadnienie różnic.

Wydatki niepreliminowane, poniesione z powodu zgłoszenia się restantów z obligacyami tej pożyczki wypowiedzianej w r. 1896.

Do poz. 1. Z emitowanych obligacyj na sumę . . . . . 3,800 000 zł.
spłacono i ściągnięto z obiegu po koniec r. 1899 3,795.600 „
pozostaje do spłacenia z końcem r. 1899 . . 4.400 zł.

„ „ *2.* Wydatek spowodowany wypłatą zaległych kuponów.

„ „ *3.* i *4.* Wydatki odnośnie do wypłaconych kuponów pod poz. 1.

VIII. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1883.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899 zł.	Dochody w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona ct.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody większe ct.
		Dochody.				
I.	1	Zwroty mylnych zarachowań przez c. k. Urzędy podatkowe	11	25	—	*11*
II.	2	Uposażenie z funduszu krajowego na pokrycie niedoboru tego funduszu z Rubr. XIV. .	4.706	71	—	*4.707*
		Suma dochodów .	4 717	96	—	*4 718*

Uzasadnienie różnic.

Do poz. 1. Zwrot mylnie wypłaconych przez c. k. Urzęda podatkowe odsetek, przypisanych w roku 1898 do zwrotu.

Należytość bierną z końcem r. 1899 stanowią tylko niezrealizowane dotychczas obligacye wynoszące kwotę . . . 4.400 zł.

LW. 17.634/1900.

IX. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1884.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1899 zł.	Wynikłości w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wydatki *większe* zł.
		Wydatki.				
I.	1	Umorzenie pożyczki przez wypowiedzenie obligacyj	100	—	—	*100*
		Uzasadnienie różnic.				
		Do poz. 1. Wydatek nieprelimiowany, poniesiony z powodu zrealizowania *ostatniej* obligacyi zgłoszonej z pożyczki roku 1884 (wypowiedzianej w r. 1894). Z emitowanych obligacyi tej pożyczki na 1,000.000 zł. spłacono i ściągnięto z obiegu po koniec r. 1899 *wszystkie obligacye.*				
		Dochody.				
I.	1	Zwroty za nadpłacone kupony	6	75	—	*7*
	2	Zwrot z c. k. Skarbu Państwa nadpłaconego 10% podatku dochodowego od kuponów .	—	67 1/2	—	*1*
II.	3	Uposażenie z funduszu krajowego Rubr. XIV. na pokrycie wydatków tegoż funduszu .	92	57 1/2	—	*92*
		Suma dochodów .	100	—	—	*100*
		Uzasadnienie różnic.				
		Do poz. 1. i *2.* Zwroty te dotyczą kuponów, które przy zrealizowaniu obligacyj, jako nadpłacone z ekwiwalentu strącone zostały.				

LW. 15.580/1900.

X. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1885.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1899 zł.	Wynikłości w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się (dochody) (wydatki) *większe* zł.
		Wydatki.				
I.	1	Umorzenie pożyczki przez losowanie obligacyj	100	—	—	*100*
II.	2	Wypłata kuponów od obligacyj w obiegu będących	2	25	—	*2*
III.	3	C. k Skarbowi Państwa 10% podatek dochodowy od wypłaconych kuponów . .	—	22½	—	—
		Suma wydatków .	102	47½	—	*102*
		Uzasadnienie różnic.				
		Do poz. 1 – 3. Wydatki niepreliminowane poniesione z powodu zrealizowania ostatniej obligacyi pożyczki z roku 1885 (wypowiedzianej w r. 1893). Z emitowanych obligaci tej pożyczki na *354.800 zł. w. a.* spłacono po koniec r. 1899 wszystkie.				
		Dochody.				
I.	1	Uposażenie z funduszu krajowego Rubr. XIV. na pokrycie niedoboru tego funduszu .	102	47½	—	*102*

LW. 15.874/1900.

XI. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1891.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1899 zł.	Wynikłości w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim okazują się (wydatki) (dochody) *większe* zł.
		Wydatki.				
I.	1	Umorzenie pożyczki przez wypowiedzenie .	11.300	—	—	*11.300*
II.	2	Wypłata kuponów od obligacyj będących w obiegu	638	—	—	*638*
III.		**Koszta administracyjne.**				
	3	Prowizya za pośrednictwo Banku w wypłacie kuponów i obligacyj	—	03	—	—
	4	C. k. Skarbowi Państwa 10% podatek dochodowy od kuponów	63	80	—	*64*
		Suma wydatków .	12.001	83	—	*12.002*
		Uzasadnienie różnic.				
		Wydatki nieprelimiowane, poniesione z powodu zgłoszenia się restantów z obligacyami tej pożyczki, wypowiedzianej w r. 1897.				
		Do poz. 1. Z emitowanych obligacyj na . . . . 1,500.000 zł spłacono i ściągnięto z obiegu po koniec r. 1899 . 1,462.000 „ pozostaje do spłaty z końcem r 1899 . . . 37 400 zł.				
		Do poz 2., 3. i 4. Wydatki odpowiadające rzeczywistej potrzebie.				
		Dochody.				
I.	1	Zwroty mylnych wydatków c. k. Urzędów podatkowych	36	—	—	*36*
II.	2	Uposażenie z funduszu krajowego Rubr. XIV. na pokrycie wydatków tego funduszu .	11.965	83	—	*11.966*
		Suma dochodów .	12.001	83	—	*12.002*
		Uzasadnienie różnicy.				
		Do poz. 1. Dochód ten odpowiada należytości czynnej z r. 1898 ściągniętej w bieżącym r.				
		Należytość bierna z końcem roku 1899 z tytułu umorzenia pożyczki wynosi 37.400 zł.				
		LW. 19.355/1900.				

XII. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1893.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899 zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona Rubr. XIV. poz. 215. zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się (dochody) (wydatki) mniejsze—większe zł.
		Wydatki.				
		A. Rzeczywiste.				
	1	Umorzenie pożyczki przez losowanie obligacyj	210.850	—	236.700	—25.850
	2	Wypłata kuponów od obligacyj w obiegu będących	1,139.030	—	1,128.782	+*10.248*
	3	Koszta administracyjne, prowizye wypłacone Bankom za pośrednictwo i t. p.	2,484	05	2.500	16
						+*10.248*
		Suma wydatków rzeczywistych	1,352.364	05	1,367.982	—25.866
						—15.618
		B. Przenośne.				
	4	Kwity tymczasowe wydane do zniszczenia	200	—		
	5	Książeczka Banku krajow. wydana do zmiany na korony	1 180	—		
	6	Obligi wydane za ściągnięte kwity tymczasowe	200	—		
	7	Zaliczki dane	818.208	89		
		Suma wydatków przenośnych	819.788	89		
		Suma wydatków rzeczywistych	1,352.364	05		
		Suma wszystkich wydatków	2,172.152	94		
	8	**C. Zapas kasowy**				
		z końcem r. 1899 w efektach 99.260 kor.	49.630	—		
		Razem zgodnie z sumą dochodów	2,221.782	94		

Uzasadnienie różnic.

Do poz. 1. Wydatek mniejszy, ponieważ nie wszystkie wylosowane obligacye zgłoszono do wypłaty.

Z emitowanych obligacyj na 58,850.000 koron czyli	29,425.000 zł.
wylosowano zgodnie z planem umorzenia po koniec roku 1899	1,383.650 „
pozostaje więc z końcem 1899 roku 56,082.700 koron czyli	28,041.350 zł.
Z wylosowanych obligacyj imiennej wartości	1,383.650 zł.
zrealizowano po koniec roku 1899 obligacye na	1,285.450 „
nie przedłożono więc do wypłaty wylosowanych oblig. im. wartości na	98.200 zł.
a po doliczeniu do tej zaległości sumy obligów w latach następnych do losowania przeznaczonych	28,041.350 „
ogólna zaległość z końcem roku 1899 wynosi	28,139.550 zł.

XII. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1893.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Do poz. 2. Należytość za kupony w roku 1899 wynosiła:

a) zaległa z lat ubiegłych	75.846 zł.
b) bieżąca z 1. maja i 1. listopada 1899	1,128.782 „
razem . . .	1,204.628 zł.
zwroty za nadpłacone kupony wynosiły	2.478 „
zostało . . .	1,202.150 zł.
W roku roku 1899 wypłacono	1,139.030 „
pozostaje zaległość w kwocie . . .	63.120 zł.

Do poz. 3. Wydatków tych nie można naprzód ściśle obliczyć.

Do poz. 4. Zapas kasowy z końcem r. 1899 wykazany w sumie 49.630 zł. obejmuje:

a) nominalną wartość obligacyj definitywnych, które wydane zostaną w zamian za ściągnięte kwity tymczasowe w sumie 4.900 koron czyli 2.450 zł.

b) nominalną wartość obligacyj niższych seryj w sumie 92 000 kor. czyli 46.000 zł, które puszczone będą w obieg dopiero po ściągnięciu i zniszczeniu obligacyj wyższych seryj, opiewających na tę sumę.

c) książeczkę Banku krajowego na 2.360 kor. czyli 1.180 zł., na którą ulokowano gotówkę za wylosowaną a przez właściciela odnośnego kwitu tymczasowego nie podniesioną obligacyę.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899 zł.	Dochody w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się (dochody) (wydatki) mniejsze — więcej + zł.
		Dochody.				
		A. Rzeczywiste.				
	1	Uposażenie z funduszu krajow. z Rubr. XIV. poz. 215. na pokrycie potrzeb . . .	1,351.831	05	1,367.982	—16.151
	2	Rozmaite zwroty	533	—	—	+533
						—16.151
		Suma dochodów rzeczywistych .	1,352.364	05	1,367.982	+533
						—15 618
		B. Przenośne.				
	3	Kwity tymczasowe ściągnięte z obiegu . .	200	—		
	4	Skonwertowana książeczka Banku krajowego na 2.360 kor.	1.180	—		
	5	Zaliczki zwrócone	818.208	89		
		Suma dochodów przenośnych . .	819.588	89		
		Suma dochodów rzeczywistych .	1,352.364	05		
		Suma wszystkich dochodów . .	2,171.952	94		
	6	**C. Zapas kasowy** z początkiem r. 1899 w efektach 97.300 kor. i 1.180 zł. w. a.	49.830	—		
		Razem zgodnie z sumą wydatków .	2,221.782	94		

Uzasadnienie różnic.

Do poz. 1. Dochód mniejszy, gdyż dotacyę pobrano w miarę rzeczywistej potrzeby.

Do poz 2. Zwrot mylnie przez c. k. Urzędy podatkowe wypłaconych odsetek wynosi 533 zł. Dochód tej pozycyi, preliminarzem nie objętej, o tę kwotę jest większy.

Wykaz
należytości z końcem roku 1899.

Pozycya	Poszczególnienie	Pozostałe należytości			
		czynne		bierne	
		z lat ubiegłych	z roku bieżącego	z lat ubiegłych	z roku bieżącego
		zł.	zł.	zł.	zł.
	Dochody.				
1	Zapas kasowy w efektach 99.260 kor.	49.630	—	—	—
2	Zwroty mylnych zarachowań przez c. k. Urzędy podatkowe . .	145	1.141	—	—
3	Nieściągnięte z obiegu kwity tymczasowe 6.900 kor.	3.450	—	—	—
	Suma stanu czynnego . .	53.225	1.141	—	—
			54.366		
	Wydatki.				
1	Obligacye w obiegu będące na 56,279.100 kor.	—	—	28,139.550	—
2	Kupony zapadłe a nie zrealizowane .	—	—	—	63.120
3	Kwity tymczasowe do zniszczenia przeznaczone 6.900 kor.	—	—	3.450	—
4	Obligacye nie podniesione i do wymiany przeznaczone	—	—	48.450	—
5	Książeczka Banku krajowego w zamian za wylosowaną obligacyę 2.360 kor.	—	—	—	1.180
	Suma stanu biernego . .	—	—	28,191.450	64.300
					28,255.750
	w porównaniu ze sumą stanu czynnego			—	54.366
	okazuje się **czysty stan bierny** . .	—	—	—	28,201.384

LW. 28.480/1900.

XIV.—XVII.

FUNDUSZE SAMOISTNE NIEDOTOWANE.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1899.

XIV. Fundusz kultury krajowej . . . . . str. 324
XV. „ stanowy sierociński. . . . . „ 325
XVI. „ Aleksandra hr. Stadnickiego . . . . . „ 327
XVII. „ pożyczki krajowej z r. 1873 . . . . . „ 329

XIV. Fundusz kultury krajowej.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1899 zł.	Wynikłości w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wynikłości mniejsze zł.
		Wydatki.				
I.	1	Zwroty kar	7	39½	15	8
II.	2	Zasiłek dla wyższej szkoły rolniczej w Dublanach	3.757	—	3.757	—
III.	3	Nadwyżka dochodów zwrócona funduszowi krajowemu	922	93	—	*923*
		Suma wydatków .	4 687	32½	3.772	*915*
		Uzasadnienie różnic.				
		Do rubr. I. poz. 1. Wydatek mniejszy z powodu mniejszego zwrotu kar.				
		„ „ *III. poz. 3. Wydatek większy*, gdyż dochody z grzywien były większe w ciągu roku, zatem nadwyżkę ich zwrócono funduszowi krajowemu.				
		Dochody.				
I.	1	Odsetki od 4% listów zastawnych i książeczki Banku krajowego	1.920	76	1.772	*149*
II.	2	Kary za przestępstwa polne i leśne . . .	2.766	56½	2.000	*766*
		Suma dochodów .	4.687	32½	3.772	*915*
		Uzasadnienie różnic.				
		Do rubr. I. poz. 1. Dochód większy z powodu pobrania odsetek z książeczki wkładkowej Banku kraj. za lata ubiegłe w sumie 148 zł. 76 ct.				
		„ „ *II. poz. 2. Dochód większy*, albowiem kary za przestępstwa polne i leśne wymierzano i ściągnięto w sumie większej jak lat poprzednich.				

Stan majątku obrotowego z końcem roku 1899.

	Szczegół. zł	Szczegół. ct.	Ogół. zł.	Ogół. ct.
Stan czynny:				
Należytości czynne: *a)* z lat dawnych	1.964	92		
b) z roku bieżącego	361	50	2 326	42
Stan bierny:	—	—	—	—
Czysty stan czynny . .	—	—	2.326	42

LW. 30.655/1900.

XV. Fundusz stanowy sierociński.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1899 zł.	Wynikłości w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się wynikłości mniejsze *większe* zł.
		Wydatki.				
I.		**Utrzymanie sierót.**				
	1	Siedm miejsc w Zakładzie św. Antoniego we Lwowie	840	—	840	—
	2	Cztery miejsca w szkole ogrodniczej zjednoczonego galic. Towarzystwa dla ogrodnictwa i pszczelnictwa we Lwowie . . .	126	—	252	126
	3	Cztery miejsca w Zakładzie św. Józefa w Krakowie	480	—	480	—
		Suma rubryki I. .	1.446	—	1.572	126
II.	4	**Rozmaite**	—	—	5	5
		Suma wydatków .	1.446	—	1.577	131
—	—	**Nadwyżka dochodów** przeniesiona do majątku zarodowego	383	57	250	*134*
		Razem . . .	1 829	57	1.827	*134* 131
—	—	**Zapas** z końcem roku 1899	—	—	—	—
		Zgodnie ze sumą dochodów .	1.829	57	1.827	*134* 131
						+3

Uzasadnienie różnic.

Do rubr I. poz. 2. Wydatek mniejszy o 126 zł z powodu, iż na dwa miejsca stypendya nie były nadane w tym roku.

„ „ *II. poz. 4. Wydatek mniejszy* o 5 zł. Wydatku nie było.

„ „ *„Nadwyżka dochodów“*. Z powodów podanych w uzasadnienie do rubr. I. poz. 2. wyd. i rubr. II. poz. 4. wyd. oraz zrealizowania odsetek od książeczki Banku krajowego (jak rubr. 1. poz. 7. doch.), nadwyżka dochodów zwiększyła się o 134 zł. Ogólny wynik zatem *korzystniejszy* od budżetu o taką kwotę.

XV. Fundusz stanowy sierociński

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1899 zł.	Wynikłości w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wyniknosci mniejsze / większe zł.
		Dochody.				
I.		**Odsetki.**				
	1	4½% od listów zastawnych gal. Banku kraj	135	—	139	4
	2	4% od listów zastaw. Banku kraj 520 zł. — ct od tego odsetki bierne . 2 „ 30 „	517	70	504	*14*
	3	4% od listów zastawnych galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego . 1.040 zł. — ct. od tego podatek rentowy . 15 „ 60 „	1.024	40	1.040	16
	4	4% od obligacyi pożyczki krajowej z r. 1893	60	—	60	—
	5	4% od obligacyi gal. funduszu propinacyjnego	44	—	44	—
	6	4% od obligacyj kolejowych Banku krajowego	40	—	40	—
	7	4% od książeczki Banku krajowego .	8	47	—	*9*
		Suma rubryki I. .	1.829	57	1.827	*23* 20
II.	8	**Rozmaite**	—	—	—	—
		Suma dochodów .	1.829	57	1.827	*23* 20
—		**Zapas** z początkiem roku 1899. . . .	—	—	—	—
		Razem . . .	1.829	57	1.827	*23* 20
						+3

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. I. Wskutek przykupna efektów za nadwyżkę dochodów z r. 1898 i zrealizowania odsetek narosłych na książeczkach Banku kraj., dochód z odsetek *większy* był od preliminowanego; natomiast jednak zapłacono nieprelimnowany podatek rentowy od listów Towarzystwa kredytowego ziemskiego i za kupony bierne, przy zakupnie listów Banku krajowego, przez co zmniejszył się dochód o tyle, że w rezultacie pozostała nadwyżka 2 zł.

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny . . . . . — zł. — ct.

Stan bierny . . . . . — „ — „

LW. 31.796/900.

XVI. Fundusz Aleksandra hr. Stadnickiego.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1899 zł.	Wynikłości w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wynikłości mniejsze *większe* zł.
		Wydatki.				
I.	1	Płaca Dra Antoniego Prohaski za czynności około wydawnictwa „Aktów grodzkich i ziemskich“ archiwum bernardyńskiego .	800	—	800	—
II.	2	30% rabat księgarski za sprzedaż aktów grodzkich i ziemskich	—	—	30	30
III.	3	Koszta druku i oprawy aktów grodzkich i ziemskich	—	—	186	186
IV.	4	Rozmaite *a)* Zwrot funduszowi krajowemu reszty zaliczki, pobranej w roku 1894 na pokrycie niedoboru .	—	—	41	41
		b) Koszta administracyjne . .	31	26	—	*31*
						257
		Suma wydatków budżetem objętych	831	26	1.057	*31*
—	—	Gotówka na zakupno efektów	52	74	—	*53*
—	—	Efekta wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę koronową) . . . 52 zł. 74 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie koronowej (105 k. 48 gr. czyli . . . . 52 „ 74 „				
		Czysty wydatek .	—	—	—	—
						257
		Suma wszystkich wydatków .	884	—	1.057	*84*
						173
		Zapas z końcem roku 1899: *a)* w gotówce . . . 132 zł. 20½ ct. *b)* w efektach w walucie kor. (105 k. 48 gr. czyli) 52 „ 74 „	184	94½	—	*185*
						173
		Razem zgodnie ze sumą dochodów .	1.068	94½	1.057	*185*
						+12
		Uzasadnienie różnic.				
		Do rubr. II. Wydatku nie było, gdyż księgarnia, której powierzono sprzedaż aktów grodzkich i ziemskich, mimo urgensów nie przedłożyła odnośnych rachunków.				
		„ „ *III. Wydatku nie było*, ponieważ w tym roku nic nie drukowano.				
		„ „ *IV 4. a) Wydatku nie było*, ponieważ w r. 1898 zwrócono funduszowi krajowemu resztę należytości.				
		„ „ *IV. 4. b) Wydatku nie preliminowano*, gdyż nie był przewidziany.				
—	—	Gotówki na zakupno efektów nie preliminowano.				

XVI. Fundusz Aleksandra hr. Stadnickiego.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1899 zł.	Wynikłości w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazuje się wynikłości mniejsze *większe* zł.
		Dochody.				
I.	1	Sprzedaż „Aktów grodzkich i ziemskich“ .	—	—	100	100
II.		Odsetki:				
	2	4% od oblig. pożyczki kraj. z r. 1893 454 zł. — ct.				
	3	4½ ½ od listów zast Banku kraj. 31 „ 50 „				
	4	4% od listów zastaw. Banku kraj. 432 „ — „				
	5	4% od oblig. pożyczki m. Lwowa 40 „ — „				
	6	4% od 56-letnich listów zastawnych gal. Towarz. kred. ziem. 22 „ — „				
		Razem . . 979 zł. 50 ct.				
		od tego podatek rentowy i zwrot odsetek biernych . . . 16 „ 04 „				
		Czysty dochód .	963	46	957	*6*
III.	7	Rozmaite . . . . . 30 zł. 31 ct.				
		od tego zwroty . . . 30 „ 31 „				
		Czysty dochód .	—	—	—	—
						100
		Suma dochodów budżetem objętych .	963	46	1.057	*6*
—	—	Efekta zakupione w walucie austryackiej .	52	74	—	*53*
						100
		Suma wszystkich dochodów .	1.016	20	1.057	*59*
						41
—	—	Zapas z początkiem roku 1899 w gotówce .	52	74½	—	*53*
						41
		Razem zgodnie ze sumą wydatków .	1.068	94½	1 057	*53*
						+12

Uzasadnienie różnic.

Do rubr. I. Dochodu nie było, z powodu jak uzasadniono do rubr. II. wydatku.
„ „ *II. Dochody większe*, z powodu korzystniejszego zakupna efektów za efekta wylosowane.
Zakupna efektów nie preliminowano.

Wydatki (bez zapasu kasowego) *mniejsze* od budżetu o . . 173 zł.
Dochody *mniejsze* od budżetu . . . . . 41 „
W rezultacie wynik korzystniejszy *o* . . . 132 zł.

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny: Zapas kasowy: *a)* w gotówce . . . . . 132 zł. 20½ ct.
b) w efektach (w wal. kor. 105 kor. 48 gr. czyli) 52 „ 74 „
Stan bierny . . . . . — „ — „
Czysty stan czynny . . 184 zł. 94½ ct.

XVII. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1873.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wynikłości w roku 1899 zł.	Wynikłości w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wynikłości mniejsze *większe* zł.
		Wydatki.				
I.	1	Umorzenie pożyczki przez losowanie obligacyj	44.700	—	44.300	*+400*
II.	2	Wypłata kuponów od oblig. w obiegu będących	5.916	—	5.436	*+480*
III.		**Koszta administracyjne.**				
	3	C. k. Skarbowi Państwa 10% podatek dochodowy od kuponów	561	90	544	*+18*
	4	Temuż należytości stemplowe	51	77	52	—
	5	Bankom za pośrednictwo w wypłacie kuponów i obligacyj $^1/_4$% prowizyi . . .	20	23	32	—12
	6	Druki, inseraty, porta i t. p.	77	50	49	*+28*
						—12
		Suma wydatków .	51.327	40	50.413	*+926*
						+914
		Uzasadnienie różnic.				
		Do poz. 1. Wydatek większy z powodu zrealizowania obligacyj dawniej wylosowanych. Z emitowanych obligacyj na 1,600.000 zł. wylosowano zgodnie z planem umorzenia od roku 1874 do końca r. 1899 . 605.600 zł. spłacono i ściągnięto z obiegu *a)* odr. 1874 do 1899 612.600 zł. *b)* fundusz pożyczki kraj. z r. 1883 wykupił z obiegu . 772.000 „ *c)* własne obligacye przedziurawione . 154.800 „ 1,539,400 „ pozostaje do spłacenia z końcem roku 1899 . . . . . 60.600 zł.					
		Do poz. 2. i 3. Wydatek większy z powodu spłacenia zaległych kuponów z lat ubiegłych.				
		Do poz. 5. i 6. Wydatek mniejszy względnie większy, odpowiednio do rzeczywistej potrzeby.				
		Dochody.				
I.	1	Zwrot kapitałów wypożyczonych Wydz. pow.	—	—		
II.	2	6% odsetki od kapitałów wypożyczonych Wydziałom powiatowym	—	—	1.200	—1.200
	3	10% i 6% odsetki od Wydziałów powiatowych za niedotrzymanie terminów . . .	—	—		
	4	Uposażenie z funduszu krajowego (Rubr. XIV. poz. 212) na pokrycie niedoboru . .	51.327	40	49.213	*+2.114*
						—1.200
		Suma dochodów .	51.327	40	50.413	*+2.114*
						+914

XVII. Fundusz pożyczki krajowej z roku 1873.

Uzasadnienie różnic.

Do poz. 1—3. Na poczet zaległości z lat ubiegłych nic nie wpłynęło, a to z tego powodu, że odnośna gmina, która miała spłacić cały dług do dnia 31. grudnia 1899 r. podaniem z dnia 25. listopada 1899 roku do LW. 79.569 wniosła prośbę do Wydziału krajowego o przedłożenie Wysokiemu Sejmowi wniosku na odpisanie reszty długu.

Do poz. 4. Dochód większy wedle potrzeby wykazanej przy poz. 1—6. wydatków. Suma udzielonych pożyczek wynosiła w kapitale 1.340 zł. 05 ct. w odsetkach anuitetowych 1.443 zł. 87 ct, w odsetkach zwłoki 416 zł. 10 ct. Na to nie ściągnięto w r. 1899 nic, z powodu podanego przy poz. 1., pozostaje tedy z końcem roku 1899 ta sama zaległość. Urgowano zaległość aktem do LW. 36.521/900.

Wykaz
należytości z końcem roku 1899.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Należytości czynne z lat ubiegłych zł.	ct.	Należytości czynne z roku bieżącego zł.	ct.	Należytości bierne z lat ubiegłych zł.	ct.	Należytości bierne z roku bieżącego zł.	ct.
		Dochody.								
I.	1	Zwrot kapitałów wypożyczonych Wydziałom powiatowym . .	1.340	05						
II.	2	Odsetki od kapitałów wypoż. Wydz. pow.	1.443	87						
	3	Odsetki od tychże za zwłokę	416	10						
		Wydatki.								
I.	1	Umorzenie pożyczki przez losowanie . .					60.600	—		
II.	2	Podatek dochodowy 10% od kuponów .							29	70
		Razem . .	3.200	02	—	—	60 600	—	29	70
							60.629 zł. 70 ct.			
		Z porównania należytości czynnych z biernemi okazuje się **czysty stan bierny** . .					57.429	68		
		LW. 36.817/900.								

Fundusz podrzutków w Krakowie.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi budżetu	Poszczególnienie	Wydatki w roku 1899 zł.	Wydatki w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą prelim. okazują się wydatki mniejsze *większe* zł.
		Wydatki.				
I.		**Płace urzędników.**				
	1	Funkcyonaryusze szpitala za czynności przy tym funduszu	50	—	50	—
II.		**Potrzeby kancelaryjne.**				
	2	Druki, przybory do pisania i inne . . .	20	—	20	—
III.		**Remuneracye.**				
	3	Za stręczenie żywicielek i pieluszkowe — zł.				
	4	Za gorliwe pielęgnowanie dzieci . 24 „	24	—	20	*4*
IV.		**Koszta utrzymania podrzutków.**				
	5	Za utrzymanie dzieci przyjętych na mocy ustawy z dnia 10. maja 1873 (art. V.) w miarę własnych funduszów	1.383	28½	1.637	254
V.	6	**Koszta leczenia dzieci**	—	—	10	10
VI.		**Zapomogi dla położnic.**				
	7	Dla położnic opuszczających z dziećmi bezpłatny oddział położnic	3.192	—	3.400	208
VII.		**Rozmaite.**				
	8	Koszta pogrzebowe, podróży i inne . . .	55	74	40	*16*
						20
		Suma wydatków .	4.725	02½	5.177	472
		Do tego:				
—	9	Nadwyżka dochodów oddana do majątku zarodowego tego funduszu	260	56½	—	—452 +*261*
		Ogólna suma wydatków .	4.985	59	5.177	—191

Do poz. 3. i 6. Nie było potrzeby żadnych wydatków z dotyczących tytułów.

„ „ *4. Wydatek większy* z powodu większej ilości żywicielek zasługujących na odszczególnienie.

„ „ *5. Wydatek mniejszy* odpowiedni ilości zgłoszonych podrzutków.

„ „ *7. Wydatek mniejszy* stosowny do ilości położnic, które się poddały klinicznemu traktowaniu.

„ „ *8. Wydatek większy* wedle potrzeby, nie dający się naprzód dokładnie obliczyć.

„ „ *9. Wydatek nieprelimiowany* z powodu korzystnego wyniku, porównując wydatki z dochodami.

Fundusz podrzutków w Krakowie.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Liczba rubryki budżetu	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Dochody w roku 1899 zł.	Dochody w roku 1899 ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	W porównaniu z kwotą preliminowaną okazują się dochody mniejsze *większe* zł.
		Dochody.				
I.		**Odsetki od efektów, kapitałów i fundacyj.**				
	1	Od efektów	1.116	02	1.100	*16*
	2	4½% odsetki od reszty kapitału 12.841 zł. 65 ct. wypożyczonego funduszowi krajowemu .	595	50	595	*1*
	3	5% odsetki od kapitału fundacyjnego Tarły .	82	07	82	—
		Suma dochodów .	1.793	59	1.777	+*17*
		Do tego:				
—	4	Dotacya z funduszu krajowego na zapomogi dla położnic	3.192	—	3.400	—208
		Ogólna suma dochodów .	4.985	59	5 177	—191

Do poz. 1. Dochód większy wskutek przykupna efektów za nadwyżkę dochodów z r. 1898

„ „ *4. Dochód mniejszy* odpowiedni mniejszemu wydatkowi pod poz. 7.

LW. 25.210/900.

Fundusz pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
	Dochody.						
	A. Rzeczywiste.						
1	Dotacya z funduszu krajow. (Rubr. X. *D.* poz. 170. Wydat.) z przyznanej na lat 15. I. rata	20.000	—	20.000	—	—	—
2	Zwroty pożyczek udzielonych Wydziałom powiatowym: należytość z roku 1898 264.220 zł. „ „ „ 1899 107.300 „	371.520	—	44 043	34	327.476	66
3	Odsetki 6% od Wydziałów powiat. za niedotrzymanie terminów płatności rat: należytość z roku 1898 25 zł. 50 ct. „ „ „ 1899 332 „ 95 „	358	45	295	51	62	94
4	Odsetki 3% z lokacyi kapitału w funduszu krajowym na rachunku bieżącym	1.228	19	1.228	19	—	—
	Suma dochodów rzeczywistych	393.106	64	65.567	04	327 539	60
	B. Przenośne.						
5	Lokacya na 3% rachunku bieżącym w funduszu krajowym: za rok 1898 . . 64.345 zł 68 ct. „ „ 1899 . . 65 567 „ 04 „	129.912	72	107.300	—	22.612	72
	Suma wszystkich dochodów .	523.019	36	172.867	04	350.152	32
	Do tego:						
6	Zapas z początkiem roku 1899 . .			—	—		
	Razem .			172.867	04		
	Wydatki.						
	A. Rzeczywiste.						
1	Pożyczki bezprocentowe udzielone Wydziałom powiatowym:						
	1. w Bohorodczanach . . 3.000 zł.						
	2. w Brodach . . . . 13.000 „						
	3 w Buczaczu . . . . . 5.000 „						
	4. w Brzeżanach . . . . 3 000 „						
	5. w Chrzanowie . . . . 5.000 „						
	6. w Dobromilu . . . . 3.800 „						
	7. w Drohobyczu . . 10.000 „						
	8. w Grybowie . . . 1.000 „						
	9. w Husiatynie . . . . 10.000 „						
	10. w Jarosławiu . . . 7.000 „						
	11. w Jaśle . . . . . 5.000 „						
	12. w Kamionce strum . 3 000 „						
	13. w Mościskach . . 2.500 „						
	14. w Przemyślanach . 5.000 „						
	15. w Ropczycach . . . . 3.000 „						
	16. w Rzeszowie . . . . 2.000 „						
	Do przeniesienia . . 81.300 zł.						

Fundusz pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
	Z przeniesienia . 81.300 zł.						
	17. w Skałacie . . . . 2.000 „						
	18. w Śniatynie . . . . . 6.000 „						
	19. w Tłumaczu . . . 6.000 „						
	20. w Trembowli . . . 6.000 „						
	21. w Zbarażu . . . . . 6.000 „	107.300	—	107.300	—	—	—
	Suma wydatków rzeczywistych	107.300	—	107.300	—	—	—
	B. Przenośne.						
2	Lokacya kapitału na 3% rachunek bieżący w funduszu krajowym . .	65.567	04	65.567	04	—	—
	Suma wszystkich wydatków .	172.867	04	172.867	04	—	—
	Do tego:						
3	**Zapas z końcem roku 1899** . . .			—	—		
	Razem .			172.867	04		

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny.

	Szczegół	Ogół.
1. Należytości czynne:		
a) Zwroty pożyczek udzielonych Wydziałom powiatowym:		
α) z lat poprzednich 224.176 zł. 66 ct.		
β) z roku bieżącego 103.300 „ — „	327.476 zł. 66 ct.	
b) Odsetki zwłoki od Wydziałów powiatowych z roku bieżącego	62 „ 94 „	
c) Na lokacyi w funduszu krajowym na 3% rachunku bieżącym	22.612 „ 72 „	350.152 zł 32 ct.
2. Zapas kasowy w kasie krajowej		— zł. — ct.
Suma stanu czynnego . .		350.152 zł. 32 ct.
Stan bierny		— zł. — ct.
Czysty stan czynny		350.152 zł. 32 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . .		328.591 „ 18 „
okazuje się **przyrost** majątku o		21.561 zł. 14 ct.

LW. 14.243/900.

LW. 36.220/900.

XIX—XLIII.

Fundusze krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1899.

I. Związkowa drukarnia we Lwowie, ul. Lindego l. 4.

XIX. Fundusz regulacyi rzeki Gniłej Lipy.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		A) Fundusz regulacyjny.						
		DOCHODY.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Datek z funduszu krajowego . .	—	—	—	—	—	—
	2	Datek z państwowego funduszu melioracyjnego	—	—	—	—	—	—
	3	Datki konkurencyjne	3 105	83	—	—	3.105	83
	4	Odsetki od kapitałów lokowanych .	319	08	319	08	—	—
	5	Rozmaite	—	—	—	—	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	3.424	91	319	08	3.105	83
		b) **Przenośne.**						
	6	Zwrot zaliczek udzielonych spółce wodnej	2.500	—	—	—	2.500	—
		Suma wszystkich dochodów .	5.924	91	319	08	5.605	83
		Zapas kasowy z początkiem roku 1899	—	—	11.381	52	—	—
		Razem .	—	—	11.700	60	—	—
		WYDATKI.						
		a) **Rzeczywiste.**						
I.	1—3	Wykupno młynów	127	48	—	—	127	48
II.	4—7	Wykupno gruntów	—	—		—	—	
III.	8—15	Roboty ziemne			—	—	—	—
IV.	16-22	Mosty	—	—	—	—	—	—
V.		Konserwacya w czasie budowy:						
	27	Czyszczenie łożyska i naprawa szkarp	119	19	119	19	—	—
	28	Straż rzeczna	363	—	363	—	—	
		Suma rubryki V. .	482	19	482	19	—	—
VI.	29-34	Koszta zarządu	—	—	—	—	—	—
VII.	35	Nieprzewidziane	2	—	2	—	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	611	67	484	19	127	48
		b) **Przenośne.** . . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	611	67	484	19	127	48
		Zapas z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . . 11.074·98						
		b) w remanencie materyałów i narzędzi . . 141·43	—	—	11.216	41	—	—
		Razem .	—	—	11.700	60	—	—

XIX. Fundusz regulacyi rzeki Gniłej Lipy.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		B) Fundusz konserwacyjny.						
		DOCHODY.						
	1	Za sprzedaną trawę ze szkarp . .	564	26	564	26	—	—
	2	Odsetki od lokowanej gotówki . .	138	56	138	56	—	—
		Suma dochodów .	702	82	702	82	—	—
		Zapas kasowy z początkiem roku 1899	—	—	4.618	70	—	—
		Razem .	—	—	5.321	52	—	—
		WYDATKI.						
		Zapas kasowy z końcem roku 1899 .	—	—	5.321	52	—	—

Stan funduszów z końcem roku 1899.

A) Fundusz regulacyjny.

Stan czynny.

a) Zapasy:	1. w gotówce	11.074 zł. 98 ct.	
	2. w remanencie materyałów, narzędzi i sprzętów	141 „ 43 „	
b) Należytości czynne:	1. zaległe datki konkurencyjne spółki wodnej .	3.105 „ 83 „	
	2. Zwrot udzielonej pożyczki	2.500 „ — „	
	Suma stanu czynnego . . .		16.822 zł. 24 ct.

Stan bierny.

Należytości bierne:	C. k. Sąd powiatowy, koszta komisyjne z powodu oszacowania młyna w Brzuchowicach . .	127 „ 48 „
	Czysty stan czynny .	16.694 zł. 76 ct.

B) Fundusz konserwacyjny.

Stan czynny.

Zapas kasowy w gotówce	5.321 zł. 52 ct.
Stan bierny	— „ — „
Czysty stan czynny . . .	5.321 zł. 52 ct.

UWAGA. Zapasy w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunek bieżący w Banku krajowym.

LW. 32.998/1900.

XX. Fundusz regulacyi potoku Kisieliny.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		A) Fundusz regulacyjny.						
		DOCHODY.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Datek z funduszu krajowego . .	14.848	—	14.848	—	—	—
	2	„ z państwowego funduszu melioracyjnego	11.136	—	11.136	—	—	—
	3	Datki konkurencyjne	45.141	98	3.696	—	41.445	98
	4	Rozmaite	—	—	—	—	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	71.125	98	29.680	—	41.445	98
		b) **Przenośne.**						
	1	Zaliczki pobrane na pokrycie niedoboru	2.584	34½	2.584	34½	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	73.710	32½	32.264	34½	41.445	98
		Zapas kasowy z początkiem roku 1899	—	—	963	11	—	—
		Razem .	—	—	33.227	45½	—	—
		WYDATKI.						
		a) **Rzeczywiste.**						
I.		Roboty ziemne:						
	1	Trasowanie i profilowanie . . .	44	78	44	78	—	—
	2	Przygotowanie terenu . . .	66	67	66	67	—	—
	3	Wykop z łożysk potoków i rowów z odwozem na wały	1.997	18	1.997	18	—	—
	4	Wykop z łożysk potoków i rowów z odwozem na odkład	264	20	264	20	—	—
	5	Wykop z rezerw z odwozem na wał	—	—	—	—	—	—
	6	Wykopanie nasypu wałów . . .	—	—	—	—	—	—
	7	Sprzęty i narzędzia do robót ziemnych	350	90	350	90	—	—
	8	Dozór robót ziemnych . . .	175	54	175	54	—	—
		Suma rubryki I. .	2.899	27	2.899	27	—	—
II.		Budowa objektów:						
	9	Roboty ciesielskie	—	—	—	—	—	—
	10	„ murarskie	337	72	337	72	—	—
	11	„ kowalskie	42	30	42	30	—	—
	12	„ ziemne w objektach . .	78	96	78	96	—	—
	13	Pompowanie wody	17	32	17	32	—	—
	14	Roboty dodatkowe	—	—	—	—	—	—
		Suma rubryki II. .	476	30	476	30	—	—
		Do przeniesienia . .	3.375	57	3.375	57	—	—

XX. Fundusz regulacyi potoku Kisieliny.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . .	3.375	57	3.375	57	—	—
III.		Roboty dodatkowe:						
	15	Obsiew wałów	184	60	184	60	—	—
	16	„ szkarp rzeki	98	55	98	55	—	—
	17	Ubezpieczenie darniną . . .	106	43	106	43	—	—
	18	„ faszynowe	—	—		—	—	—
		Suma rubryki III. .	389	58	389	58	—	—
IV.		Wykupno gruntów i odszkodowania:						
	19	Wykupno gruntów	602	92	602	92	—	—
	20	Odszkodowania	378	32	378	32	—	—
	21	Koszta komisyjne i zawarcie kontraktów	24	41	24	41	—	—
	22	„ intabulacyjne	55	96	55	96	—	—
		Suma rubryki IV. .	1.061	61	1.061	61	—	—
V.		Konserwacya:						
	23	Utrzymanie rzeki	—	—	—	—	—	—
	24	„ rowów	85	05	85	05	—	—
	25	„ wałów	75	58	75	58	—	—
	26	„ budowli wodnych . .	123	67	123	67	—	—
	27	Straż rzeczna i wałowa . . .	609	60	609	60	—	—
		Suma rubryka V. .	893	90	893	90	—	—
VI.		Zarząd:						
	28	Najem lokalu kancelaryjnego . .	16	—	16	—	—	—
	29	Potrzeby kancelaryjne . . .	57	83	57	83	—	—
	30	Przybory geodytyczne . . .	13	20	13	20	—	—
	31	Dyety i koszta podróży delegata .	4	22	4	22	—	—
	32	Koszta technicznego dozoru budowy.	759	67	759	67	—	—
	33	Wynagrodzenie płatnika . . .	150	—	150	—	—	—
	34	Inne drobne	64	66	64	66	—	—
		Suma rubryki VI. .	1.065	58	1.065	58	—	—
VII.		Rozmaite:						
	35	Budowa ramp	—	—	—	—	—	—
	36	„ brodów	—	—	—	—	—	—
	37	Wykop odpływów szluz i przepustów	60	60	60	60	—	—
	38	Regulacya ujść dopływów . . .	77	67	77	67	—	—
	39	Objekty dodatkowe	258	39	258	39	—	—
	40	Ubezpieczenie robotników od wypadków	—	—	—	—	—	—
	41	Zwrot kosztów sporządzenia projektu	—	—	—	—	—	—
	42	Inne nieprzewidziane	154	85	154	85	—	—
		Suma rubryki VII. .	551	51	551	51	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	7.337	75	7.337	75	—	—
		Do przeniesienia . .	7.337	75	7.337	75	—	

XX. Fundusz regulacyi potoku Kisieliny.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . .	7.337	75	7.337	75	—	—
		b) **Przenośne.**						
		Zwrot zaliczek udzielonych na pokrycie niedoboru	27.692	76	25.108	41½	2.584	34½
		Suma wszystkich wydatków .	35.030	51	32.446	16½	2.584	34½
		Zapas z końcem roku 1899 w remanentach materyałów, narzędzi i sprzętów	—	—	781	29	—	—
		Razem .	—	—	33.227	45½	—	—
		B) Fundusz konserwacyjny.						
		DOCHODY.						
1		Za sprzedaną trawę	302	15	302	15	—	—
2		Odszkodowania	4	10	4	10	—	—
3		3% odsetki od lokowanej gotówki .	20	12	20	12	—	—
		Suma dochodów .	326	37	326	37	—	—
		Zapas z początkiem roku 1899 . .	—	—	670	94	—	—
		Razem .	—	—	997	31	—	—
		WYDATKI.						
1		Koszta podróży z powodu licytacyi trawy	19	75	19	75	—	—
		Suma wydatków .	19	75	19	75	—	—
		Zapas kasowy z końcem roku 1899 .		—	977	56	—	—
		Razem .		—	997	31	—	—

Stan funduszów z końcem roku 1899.

A) Fundusz regulacyjny.

Stan czynny.

a) Zapas kasowy: 1. w gotówce . . . . — zł. — ct.
2. w remanencie materyałów, narzędzi i sprzętów . . 781 „ 29 „
b) Należytości czynne: Zaległe datki konkurencyjne 41.445 „ 98 „
Suma stanu czynnego . . 42.227 zł. 27 ct.

Stan bierny.

Należytości bierne: Zwrot pobranych zaliczek . . . . . 2.584 „ 34½ „
Czysty stan bierny . . . 39.642 zł. 92½ ct.

B) Fundusz konserwacyjny.

Stan czynny.

Zapas kasowy w gotówce . . . . . 977 zł. 56 ct.
Stan bierny . . . . . — „ — „
Czysty stan czyony . . . 977 zł. 56 ct.

Uwaga. Zapas kasowy w gotówce funduszu konserwacyjnego ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunek bieżący w Banku krajowym. LW. 32.080/1900.

XXI. Fundusz regulacyi rzeki Łęgu.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct
		A. Fundusz regulacyjny.						
		DOCHODY.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Datki konkurencyjne	10.503	33	—	—	10.503	33
		Suma dochodów rzeczywistych	10.503	33	—	—	10.503	33
		b) **Przenośne.**						
	2	Zaliczka na pokrycie niedoboru . .	5.196	06	5.196	06	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	15 699	39	5.196	06	10.503	33
		Zapas z początkiem roku 1899 . .	—	—	1.168	55	—	—
		Razem .	—	—	6.364	61	—	—
		WYDATKI.						
		a) **Rzeczywiste.**						
I.	1—5	Roboty ziemne	135	—	135	—	—	—
II.	6—10	Budowle regulacyjne	—	—	—	—	—	—
III.	11-14	Konserwacya	—	—	—	—	—	—
IV.	15-21	Koszta zarządu	223	58	223	58		—
V.		Rozmaite i nieprzewidziane:						
		Rów osuszający w Sokolnikach:						
	1	Robocizna	436	77	436	77	—	—
	2	Materyały	499	98	499	98	—	—
	3	Koszta zarządu	19	48	19	48	—	—
		Suma rubryki V. .	956	23	956	23	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	1.314	81	1.314	81	—	—
		b) **Przenośne.**						
	1	Depozyta	609	56	—	—	609	56
	2	Zwrot pobranej zaliczki . . .	9.194	31	3.998	25	5.196	06
		Suma wszystkich wydatków .	11.118	68	5 313	06	5.805	62
		Pozostałość z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . . — zł. — ct.						
		b) w efektach (476 K. 86 g. czyli) 238 „ 43 „						
		c) w remanencie materyałów, narzędzi i sprzętów 813 „ 12 „	—	—	1.051	55	—	—
		Razem .	—	—	6.364	61	—	—

XXI. Fundusz regulacyi rzeki Łęgu.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		B) Fundusz konserwacyjny.						
		1. Bieżący.						
		DOCHODY.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Datek funduszu krajowego	750	—	750	—	—	—
	2	Datki konkurencyjne	750	—	—	—	750	—
	3	Sprzedaż trawy	1.549	65	1.549	65	—	—
	4	Odsetki od kapitałów lokowanych	250	09	250	09	—	—
	5	Rozmaite	—	—	—	—	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	3.299	74	2.549	74	750	—
		b) **Przenośne.**						
	1	Zaliczka na pokrycie niedoboru	304	87	304	87	—	—
		Suma wszystkich dochodów	3.604	61	2.854	61	750	—
		Zapas kasowy z początkiem roku 1899	—	—	7.756	15	—	—
		Razem	—	—	10.610	76	—	—
		WYDATKI.						
		a) **Rzeczywiste.**						
I.		Roboty ziemne:						
	1	Czyszczenie łożysk i szkarpowanie brzegów	21	45	21	45	—	—
	2	Naprawa wałów	34	87	34	87	—	—
		Suma rubryki I.	56	32	56	32	—	—
II.		Ubezpieczenia:						
	3	Ubezpieczenie brzegów	356	17	356	17	—	—
	4	Naprawa wałów	961	83 1/2	961	83 1/2	—	—
		Suma rubryki II.	1.318	— 1/2	1.318	— 1/2	—	—
III.		Objekty:						
	5	Szluzy i przepusty	8	10	8	10	—	—
	6	Mosty i brody	—	—	—	—	—	—
		Suma rubryki III.	8	10	8	10	—	—
IV.		Odszkodowania za grunta:						
	7	Koszta komisyjne	—	—	—	—	—	—
	8	Wynagrodzenie za grunta	—	—	—	—	—	—
		Suma rubryki IV.	—	—	—	—	—	—
		Do przeniesienia	1.382	42 1/2	1.382	42 1/2	—	—

XXI. Fundusz regulacyi rzeki Łęgu.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Do przeniesienia . .	1.382	42½	1.382	42½	—	—
V.		Koszta zarządu:						
	9	Utrzymanie konduktora . . .	404	—	404	—	—	—
	9a	Utrzymanie strażników . . .	668	—	668	—	—	—
	10	Narzędzia	—	—	—	—	—	—
	11	Rozmaite	400	18½	400	18½	—	—
		Suma rubryki V. .	1.472	18½	1.472	18½	—	—
		Razem .	2.854	61	2.854	61	—	—
VI.	12	*a)* Nieużyta nadwyżka dochodów za rok 1899 przeniesiona do funduszu rezerwowego	—	—	—	—	—	—
		b) Pozostałość z roku 1898 przeniesiona do funduszu rezerwowego w myśl §. 3. ustawy z dnia 26. sierpnia 1899 (Dz. ust. i rozp. kr. Nr. 110)	7 756	15	7.756	15	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	10 610	76	10.610	76	—	—
		b) **Przenośne.**						
		Zwrot pobranej zaliczki . . .	304	87	—	—	304	87
		Suma wszystkich wydatków .	10 915	63	10 610	76	304	87
		Zapas kasowy z końcem roku 1899 .	—	—	—	—	—	—
		Razem .	—	—	10.610	76	—	—
		2. Fundusz rezerwowy.						
		DOCHODY.						
	1	Pozostałość przeniesiona z funduszu konserwacyjnego z roku 1898 w myśl § 3. ustawy z dnia 26. sierpnia 1899 (Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 110)	7.756	15	7.756	15	—	—
	2	Nieużyta nadwyżka dochodów z r. 1899	—	—	—	—	—	—
		Suma dochodów .	7.756	15	7.756	15	—	—
		Zapas kasowy z początkiem r. 1899 .	—	—	—	—	—	—
		Razem .	—	—	7.756	15	—	—
		WYDATKI.						
		Zapas kasowy z końcem roku 1899 .	—	—	7.756	15	—	—

XXI. Fundusz regulacyi rzeki Łęgu.

Zamknięcie rachunku ra rok 1899.

Stan funduszów z końcem roku 1899.

A) Fundusz regulacyjny.

Stan czynny.

a) Zapasy; 1. w efektach . .	238 zł. 43 ct.			
2. w remanentach materyałów, narzędzi i sprzętów . .	813 „ 12 „	1.051 zł. 55 ct.		
b) Należytości czynne: Zaległe datki konkurencyjne		10.503 „ 33 „		
Suma stanu czynnego . .			11.554 zł. 88 ct.	

Stan bierny.

Należytości bierne: *a)* Depozyta	609 zł. 56 ct.		
b) Zwrot zaliczki pobranej na pokrycie niedoboru .	5.196 „ 06 „		
Suma stanu biernego . .		5.805 „ 62 „	
Czysty stan czynny . .			5.749 zł. 26 ct.

B) Fundusz konserwacyjny.

1. bieżący.

Stan czynny.

Należytości czynne: Zaległy datek konkurencyjny	750 zł. — ct.

Stan bierny.

Należytości bierne: Zwrot zaliczki pobranej na pokrycie niedoboru .	304 „ 87 „
Czysty stan czynny . . .	445 zł. 13 ct.

2. rezerwowy.

Stan czynny.

Zapas w gotówce	7.756 zł 15 ct.
Stan bierny	— „ — „
Czysty stan czynny . . .	7.756 zł. 15 ct.

Uwaga. Zapas w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunek bieżący w Banku krajowym.

LW. 40.165/1900.

XXII. Fundusz uzupełnienia regulacyi potoku Krzemienicy i Babulówki z dopływami.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		A) Fundusz regulacyjny.						
		DOCHODY.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Datek z funduszu krajowego . .	15.600	—	15.600	—	—	—
	2	„ z państwowego funduszu melioracyjnego	11.700	—	11.700	—	—	—
	3	Datki konkurencyjne	35.100	—	—	—	35.100	—
	4	Odsetki od kapitałów lokowanych .	—	—	—	—	—	—
	5	Rozmaite	13	24	13	24	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	62 413	24	27.313	24	35.100	—
		b) **Przenośne.**						
	6	Zwrot zaliczek danych . . .	42	—	—	—	42	—
	7	Zaliczka pobrana na pokrycie niedoboru	6.932	69	6.932	69	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	69.387	93	34.245	93	35.142	—
		Zapas z początkiem roku 1899 w remanentach materyałów, narzędzi i sprzętów	—	—	1.408	69	—	—
		Razem .	—	—	35.654	62	—	—
		WYDATKI.						
		a) **Rzeczywiste.**						
I.		Wykupno gruntów:						
	1	Koszta komisyjne	24	62	24	62	—	—
	2	Wykupno gruntów	—	—	—	—	—	—
	3	Odszkodowania za serwituty . .	3	30	3	30	—	—
	4	„ „ czasowe używanie gruntów	29	87	29	87	—	—
	5	Koszta intabulacyjne	53	20	53	20	—	—
		Suma rubryki I .	110	99	110	99	—	—
II.		Roboty ziemne:						
	6	Trasowanie i profilowanie . . .	264	41	264	41	—	—
	7	Wykop z łożyska z odwozem . .	6.577	28	6.577	28	—	—
	8	Rozplantowanie ziemi . . .	—	—	—	—	—	—
	9	Materyały i narzędzia . . .	93	84	93	84	—	—
	10	Dozór	494	—	494	—	—	—
		Suma rubryki II. .	7.429	53	7.429	53	—	—
		Do przeniesienia . .	7.540	52	7.540	52	—	—

XXII. Fundusz uzupełnienia regulacyi potoku Krzemienicy i Babulówki z dopływami.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . .	7.540	52	7.540	52	—	—
III.		Budowa objektów:						
	11	Roboty ciesielskie	1.092	71	1.092	71	—	—
	12	„ kowalskie	8	54	8	54	—	—
	13	„ murarskie	1.129	82	1.129	82	—	—
	14	„ brukarskie	—	60	—	60	—	—
	15	Rozmaite	58	94	58	94	—	—
		Suma rubryki III. .	2.290	61	2.290	61	—	—
IV.		Roboty dodatkowe:						
	16	Grodzenie płotków	2.495	75	2.495	75	—	
	17	Darniowanie szkarp	1.321	60	1.321	60	—	—
	18	Ubezpieczenie ścieków brukiem . .	—	—	—	—	—	—
	19	Budowa przejazdów i przegonów .	2.036	52	2.036	52	—	—
	20	Budowa stopni	—	—	—	—	—	—
		Suma rubryki IV. .	5.853	87	5.853	87	—	
V.		Konserwacya w czasie budowy:						
	21	Obsiew szkarp i zasadzenie starych łożysk	6	07	6	07	—	—
	22	Czyszczenie i naprawa łożyska . .	154	20	154	20	—	—
	23	Naprawa wałów i szkarp rzeki . .	202	01	202	01	—	—
	24	Straż rzeczna i wałowa . . .	829	20	829	20	—	—
		Suma rubryki V. .	1.191	48	1.191	48	—	—
VI.		Koszta zarządu:						
	25	Najem lokalu	96	—	96	—	—	—
	26	Sprzęty i potrzeby kancelaryjne .	57	28	57	28	—	—
	27	Przybory geodetyczne . . .	—	—	—	—	—	—
	28	Dyety i koszta podróży delegata .	12	65	12	65	—	—
	29	Płaca i koszta podróży kierownika budowy	1.731	72	1.731	72	—	—
	30	Wynagrodzenie płatnika . . .	225	—	225	—	—	—
	31	Koszta inspekcyi i kolaudacyi . .	109	26	109	26	—	—
	32	Inne drobne	25	—	25	—	—	—
		Suma rubryki VI. .	2.256	91	2.256	91	—	—
VII.		Rozmaite nieprzewidziane:						
	33	Budowa objektów dodatkowych . .	300	35	300	35	—	—
	34	Korekcya ujść rowów bocznych .	446	10	446	10	—	—
		Do przeniesienia . .	746	45	746	45	—	—
			19.133	39	19.133	39	—	—

XXII. Fundusz uzupełnienia regulacyi potoku Krzemienicy i Babulówki z dopływami.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
VII.		Z przeniesienia . .	19.133	39	19.133	39	—	—
			746	45	746	45	—	—
	35	Stacyonowanie rowów . . .	—	—	—	—	—	—
	36	Zwrot kosztów sporządzenia projektu	—	—	—	—	—	—
	37	Zdjęcia uzupełniające	8	04	8	04	—	—
	38	Kataster konkurencyjny . . .	—	—	—	—	—	—
	39	Inne	361	11	361	11	—	—
		Suma rubryki VII. .	1.115	60	1.115	60	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	20.248	99	20.248	99	—	—
		b) **Przenośne.**						
		Zwrot zaliczek pobranych na pokrycie niedoboru	21.223	74	14.291	05	6.932	69
		Suma wszystkich wydatków .	41.472	73	34.540	04	6.932	69
		Zapas z końcem roku 1899 w remanentach materyałów, narzędzi i sprzętów	—	—	1.114	58	—	—
		Razem .	—	—	35.654	62	—	—
		B) Fundusz konserwacyjny.						
		DOCHODY.						
	1	Odszkodowania	92	19½	92	19½	—	—
	2	3% odsetki od lokowanej gotówki .	9	26	9	26	—	—
		Suma dochodów .	101	45½	101	45½	—	—
	3	Zapas kasowy z początkiem roku 1899	—	—	325	66	—	—
		Razem .	—	—	427	11½	—	—
		WYDATKI.						
	1	Koszta komisyjne	50	—	50	—	—	—
	2	**Zapas kasowy** z końcem roku 1899 .	—	—	377	11½	—	—
		Razem .	—	—	427	11½	—	—

XXII. Fundusz uzupełnienia regulacyi potoku Krzemienicy i Babulówki z dopływami.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Stan funduszów z końcem roku 1899.

A) Fundusz regulacyjny.

Stan czynny.

a) Zapas w gotówce	—	zł.	—	ct.
b) „ w remanentach materyałów, narzędzi i sprzętów . .	1.114	„	58	„
c) Należytości czynne: *a)* zwrot zaliczek	42	„	—	„
b) zaległe datki	35.100	„	-	„
Suma stanu czynnego . .	36.256	zł.	58	ct.

Stan bierny.

Zwrot zaliczki funduszowi regulacyjnemu z roku 1900 . . .	6.932	„	69	„
Czysty stan czynny .	29.323	zł.	89	ct.

B) Fundusz konserwacyjny.

Stan czynny.

Zapas kasowy w gotówce	377	zł.	11½	ct.
Stan bierny	—	„	—	„
Czysty stan czynny .	377	zł.	11½	ct.

UWAGA. Zapas kasowy funduszu konserwacyjnego w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunek bieżący w Banku krajowym.

LW. 33.549/1900.

XXIII. Fundusz regulacyi rzeki Nowego Brnia.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		A) Fundusz regulacyjny.						
		DOCHODY.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Zwrot od Spółki wodnej nienależnie pobranych kosztów budowy . .	1.065	65	—	—	1.065	65
	2	Zwroty nadebranych kosztów podróży	23	83	8	84	14	99
		Suma dochodów rzeczywistych	1.089	48	8	84	1.080	64
		b) **Przenośne.**						
	3	Zwrot kosztów leczenia z kasy chorych	49	61	—	—	49	61
	4	Zaliczka pobrana z rachunku r. 1900 na pokrycie niedoboru r. 1899 .	26.180	86½	26.180	86½	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	27.319	95½	26.189	70½	1.130	25
		Zapas z początkiem roku 1899 . .	—	—	2.579	59	—	—
		Razem .	—	—	28.769	29½	—	—
		WYDATKI.						
		a) **Rzeczywiste.**						
I.		Wykupno gruntów:						
	1—2	Grunta pod koryto i rowy szluz .	936	61	936	61	—	—
	3—7	Odszkodowania	—	—	—	—	—	—
	8	Koszta komisyjne	11	42	11	42	—	—
	9	„ intabulacyi	13	50	13	50	—	—
		Suma rubryki I. .	961	53	961	53	—	—
II.		Roboty ziemne:						
	10	Materyały i narzędzia . . .	27	18	27	18	—	—
III.		Roboty ochronne	—	—	—	—	—	—
IV.		Budowa objektów	—	—	—		—	—
V.		Koszta utrzymania w czasie budowy:						
	1	Czyszczenie koryta rzeki . . .	—	—	—	—	—	—
	2	Naprawa „ „	37	15	37	15	—	—
	3—4	„ objektów	14	17	14	17	—	—
	5	Dozór rzeki	1.024	15	1.024	15	—	—
		Suma rubryki V. .	1.075	47	1.075	47	—	—
		Do przeniesienia . .	2.064	18	2.064	18	—	—

XXIII. Fundusz regulacyi rzeki Nowego Brnia.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . .	2.064	18	2.064	18	—	—
VI.		Koszta zarządu	—	—	—	—	—	—
VII.		Nieprzewidziane	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	2.064	18	2.064	18	—	—
		b) Przenośne.						
		Zwroty pobranych zaliczek:						
		a) w roku 1898 . . 24.125·52½						
		b) „ „ 1899 . . 26.180 86½	50.306	39	24.125	52½	26.180	86½
		Suma wszystkich wydatków .	52.370	57	26.189	70½	26.180	86½
		Zapas w remanentach materyałów, narzędzi i sprzętów z końcem r. 1899	—	—	2.579	59	—	—
		Razem .	—	—	28.769	29½	—	—
		B) Fundusz konserwacyjny.						
		DOCHODY.						
	1	Ze sprzedaży trawy i faszyn . .	301	16	301	16	—	—
	2	Odszkodowania	30	85	30	85	—	—
	3	3% odsetki od lokowanej gotówki .	55	98	55	98	—	—
		Suma dochodów .	387	99	387	99	—	—
		Zapas kasowy z początkiem roku 1899	—	—	1.866	03	—	—
		Razem .	—	—	2 254	02	—	—
		WYDATKI.						
		Zapas kasowy z końcem roku 1899 .	—	—	2.254	02	—	—
		Razem .	—	—	2.254	02	—	—

XXIII. Fundusz regulacyi rzeki Nowego Brnia.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Stan funduszów z końcem roku 1899.

A) Fundusz regulacyjny.

Stan czynny.

a) Zapas materyałów, narzędzi i sprzętów	2.579 zł.	59	ct.
b) Należytości czynne: 1. Zwrot od Spółki wodnej nadebranych kosztów budowy	1.065 „	65	„
2. Zwrot nadebranych kosztów podróży .	14 „	99	„
3. Zwrot kosztów leczenia z kasy chorych .	49 „	61	„
Suma stanu czynnego . . .	3.709 zł.	84	ct.

Stan bierny.

Zwrot pobranej zaliczki na pokrycie niedoboru	26.180 „	86½	„
Czysty stan bierny . . .	22.471 zł.	02½	ct.

B) Fundusz konserwacyjny.

Stan czynny.

Zapas kasowy w gotówce	2.254 zł.	02	ct.
Stan bierny	— „	—	„
Czysty stan czynny . . .	2.254 zł.	02	ct.

UWAGA. Zapas kasowy w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunek bieżący w Banku krajowym.

LW. 31.409/1900.

XXIV. Fundusz regulacyi rzeki Biały i obwałowania prawego brzegu Dunajca.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		A) Fundusz regulacyjny.						
		DOCHODY.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Datek z funduszu krajowego . .	43.317	—	43.317	—	—	—
	2	„ z państwowego funduszu melioracyjnego	63.540	32	63.540	32	—	—
	3	Datek z państwowej dotacyi budowli wodnych	8.660	—	8.660	—	—	—
	4	Datki konkurencyjne	11.928	61	2.966	—	8.962	61
	5	Odsetki od kapitałów lokowanych .	715	45	715	45	—	—
	6	Rozmaite	—	—	—	—	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	128.161	38	119.198	77	8.962	61
		b) **Przenośne.**						
	1	Kaucye i depozyta: Depozyta z pozostałych należytości przy robotach ziemnych i wykupnie gruntów: *a)* Wydziału powiatowego w Tarnowie *b)* „ „ w Dąbrowie *c)* „ „ w Grybowie	3.545	55	3.545	55	—	—
	2	Zwroty: *a)* C. k. Nadprokuratorya państwa, zwrot kosztów budowy i utrzymania baraku dla więźni . . .	88	77	—	—	88	77
		b) Zwrot kaucyi z dzierżawy gruntu pod szkółkę	15	41	—	—	15	41
	3	Kasa chorych i zakład ubezpieczeń od wypadków	1.011	88	1.011	88	—	—
	4	Raty kolaudacyjne	1.989	85	1.989	85	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	134.812	84	125.746	05	9.066	79
		Zapas z początkiem roku 1899 . .	—	—	5.312	30	—	—
		Razem .	—	—	131.058	35	—	—
		WYDATKI.						
		a) **Rzeczywiste.**						
		A) Biała.						
I.		Roboty ziemne:						
	1	Trasowanie i profilowanie . . .	278	22	278	22	—	—
	2	Zdzieranie darni	292	26	292	26	—	—
		Do przeniesienia . .	570	48	570	48	—	—

XXIV. Fundusz regulacyi rzeki Biały i obwałowania prawego brzegu Dunajca.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . .	570	48	570	48	—	—
	3	Karczowanie	77	94	77	94	—	—
	4	Wykop z rzeki z odwozem na wał prawy	—	—	—	—	—	—
	5	„ „ „ „ „ lewy .	—	—	—	—	—	—
	6	„ „ „ do starych łożysk	1.204	71	1.204	71	—	—
	7	„ z rowów materyałowych z odwozem na wał prawy . . .	10.735	92	10.735	92	—	—
	8	Wykop z rowów materyałowych z odwozem na wał lewy . . .	—	—	—	—	—	—
	9	Wykonanie nasypu w wale prawym .	1.404	52	1.404	52	—	—
	10	„ „ „ lewym .	—	—	—	—	—	—
	11	Wykop z potoków i kanałów osuszających	1.861	08	1.861	08	—	—
	12	Materyały i narzędzia . . .	1.638	12	1.638	12	—	—
	13	Dozór robót ziemnych . . .	648	80	648	80	—	—
	1—13	Reszta ryczałtu w myśl §. 15. rozporządzenia wykonawczego . .	—	—	—	—	—	—
		Suma rubryki I .	18.141	57	18.141	57	—	—
II.		Roboty regulacyjne:						
	14	Budowle faszynowe: materyały . .	30.914	01	30.914	01	—	—
	15	„ „ robocizna . .	9.273	75	9.273	75	—	—
	16	„ kamienne: materyały . .	—	—	—	—	—	—
	17	„ „ robocizna . .	—	—	—	—	—	—
	18	„ mieszane: materyały . .	—	—	—	—	—	—
	19	„ „ robocizna . .	1	05	1	05	—	—
	20	Narzędzia	396	69	396	69	—	—
	21	Dozór robót	3.775	86	3.775	86	—	—
		Suma rubryki II. .	44.361	36	44.361	36	—	—
III.		Objekty w wałach:						
	22	Roboty ciesielskie: mater. i narzędzia	380	86	380	86	—	—
	23	„ „ robocizna . .	215	53	215	53	—	—
	24	„ murarskie: materyały . .	938	92	938	92	—	—
	25	„ „ robocizna . .	319	40	319	40	—	—
	26	„ kowalskie	62	24	62	24	—	—
	27	Rozmaite	133	50	133	50	—	—
		Suma rubryki III. .	2.050	45	2.050	45	—	—
IV.		Roboty dodatkowe:						
	28	Zasadzenie odsypisk *a)* sadzonki .	268	73	268	73	—	—
		b) robocizna .						
	29	Obsiew szkarp *a)* nasiona . . .	541	84	541	84	—	—
		b) robocizna . .	17	50	17	50	—	—
		Suma rubryki IV. .	828	07	828	07	—	—
		Do przeniesienia . .	65.381	45	65.381	45	—	—

XXIV. Fundusz regulacyi rzeki Biały i obwałowanie prawego brzegu Dnajca.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . .	65.381	45	65.381	45	—	—
V.		Wykupno gruntów i odszkodowania:						
	30	Koszta komisyjne	108	98	108	98	—	—
	31	Wykupno gruntów pod przekopy .	—	—	—	—	—	—
	32	„ „ „ wał prawy .	3.156	49	3.156	49	—	—
	33	„ „ „ „ lewy .	—	—	—	—	—	—
	34	Odszkodowanie za rowy materyałowe	2.107	51	2.107	51	—	—
	35	„ „ grunta odcięte przekopami	42	—	42	—	—	—
	36	Odszkodowanie za zniszczone plony .	395	88	395	88	—	—
	37	Koszta intabulacyjne	156	70	156	70	—	—
		Suma rubryki V. .	5.967	56	5.967	56	—	—
VI.		Utrzymanie w czasie budowy:						
	38	Pogłębienie przekopów samoczynnych	142	61	142	61	—	—
	39	Naprawa uszkodzeń budowli wodnych:						
		a) materyały	—	—	—	—	—	—
		b) robocizna	2.614	02	2.614	02	—	—
	40	„ szkarp wałów . . .	86	40	86	40	—	—
	41	Straż rzeczna i wałowa . . .	1.131	75	1.131	75	—	—
		Suma rubryki VI. .	3.974	78	3.974	78	—	—
VII.		Koszta zarządu:						
	42	Najem lokalu	192	—	192	—	—	—
	43	Sprzęty i potrzeby kancelaryjne .	552	53	552	53	—	—
	44	Przyrządy geodetyczne . . .	66	39	66	39	—	—
	45	Dyety i koszta podróży delegata .	—	—	—	—	—	—
	46	„ „ „ i dodatek budowlany kierownika budowy .	4.806	84	4.806	84	—	—
	47	Wynagrodzenie kasyera . . .	416	67	416	67	—	—
	48	Inne drobne	854	82	854	82	—	—
		Suma rubryki VII. .	6.889	25	6.889	25	—	—
VIII.		Rozmaite i nieprzewidziane:						
	49	Budowa ramp	1.522	22	1.522	22	—	—
	50	„ brodów	9	54	9	54	—	—
	51	Korekcya ujść dopływowych . .	—	63	—	63	—	—
	52	Pogłębienie rowów odpływowych .	1.024	41	1.024	41	—	—
	53	Zabudowanie debr i dopływów niosących żwir i kamienie . . .	—	—	—	—	—	—
	54	Ubezpieczenie potoków i kanałów osuszających płotkami i darniami .	1.687	27 1/2	1.687	27 1/2	—	—
		Do przeniesienia . .	4.244 82.213	07 1/2 04	4.244 82.213	07 1/2 04	— —	— —

XXIV. Fundusz regulacyi rzeki Biały i obwałowania prawego brzegu Dunajca.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
VIII.		Z przeniesienia . . {	82.213	04	82.213	04	—	—
			4.244	07½	4.244	07½	—	—
	55	Objekty dodatkowe	282	03	282	03	—	—
	56	Zwrot kosztów sporządzenia projektu	68	66	68	66	—	—
	57	Inne	324	01	324	01	—	
		Suma rubryki VIII.	4.918	77½	4.918	77½	—	—
		Suma działu A) .	87.131	81½	87.131	81½	—	—
		B) Zabudowanie potoków górskich.						
I.	1—4	Roboty ziemne	3.317	10	3.317	10	—	—
II.	5—11	„ regulacyjne	14.385	51	14.385	51	—	—
III.	12-20	Budowa objektów	2.635	22	2.635	22	—	—
IV.	20-24	Roboty dodatkowe	1 652	65	1.652	65	—	—
V.	25-28	Wykupno gruntów	—	—	—	—	—	—
VI.	29-32	Utrzymanie w czasie budowy . .	366	—	366	—	—	—
VII.	33-38	Koszta zarządu	3.012	83	3.012	83	—	—
VIII	39-42	Rozmaite	254	67	254	67	—	—
		Suma działu B) .	25.623	98	25.623	98	—	—
		„ „ A) .	87.131	81½	87.131	81½	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	112.755	79½	112.755	79½	—	—
		b) **Przenośne.**						
	1	Kaucye i depozyta	15.091	92	4.302	18	10.789	74
	2	Zwrot pobranych zaliczek . . .	5 870	60½	5.870	60½	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	133.718	32	122.928	58	10.789	74
		Zapas z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . 3.054 zł. 10 ct.						
		b) w remanentach materyałów i narzędzi 5.075 „ 67 „	—	—	8.129	77	—	—
		Razem .	—	—	131.058	35	—	—
		B) Fundusz konserwacyjny.						
		DOCHODY.						
	1	Za sprzedaną trawę, faszyny i t. p. .	2.896	85	2.896	85	—	—
	2	Odszkodowania	33	20	33	20	—	—
	3	3% odsetki od lokowanej gotówki .	187	46	187	46	—	—
		Suma dochodów .	3.117	51	3.117	51	—	—
		Zapas kasowy z początkiem roku 1899	—	—	6 248	93	—	—
		Razem .	—	—	9.366	44	—	—

XXIV. Fundusz regulacyi rzeki Biały i obwałowania prawego brzegu Dunajca.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		WYDATKI.						
	1	Koszta podróży przy sprzedaży trawy	227	46	227	46	—	—
	2	Rąbanie i wiązanie faszyn . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	227	46	227	46	—	—
		Zapas w gotówce z końcem roku 1899	—	—	9.138	98	—	—
		Razem .	—	—	9.366	44	—	—

Stan funduszów z końcem roku 1899.

A) Fundusz regulacyjny.

Stan czynny.

a) Zapas z końcem roku 1899:			
1. w gotówce	3.054 zł. 10 ct.		
2. w remanencie materyałów, narzędzi i sprzętów	5.075 „ 67 „		
b) Należytości czynne: 1. C. k. Nadprokuratorya państwa zwrot kosztów budowy i utrzymania baraku dla więźni .	88 „ 77 „		
2. Zwrot kaucyi z dzierżawy gruntu pod szkółkę . . .	15 „ 41 „		
3. Zaległe datki konkurencyjne	8.962 „ 61 „		
Suma stanu czynnego . . .		17.196 zł.	56 ct.

Stan bierny.

Należytości bierne: Kaucye i depozyta	10.789 „	74 „
Czysty stan czynny .	6.406 zł.	82 ct.

B) Fundusz konserwacyjny.

Stan czynny.

Zapas kasowy w gotówce	9.138 zł.	98 ct.
Stan bierny	— „	— „
Czysty stan czynny . . .	9.138 zł.	98 ct.

UWAGA. Zapasy kasowe w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunek bieżący w Banku krajowym.

LW. 40.163/1900.

XXV. Fundusz zabudowania potoków górskich w dorzeczu Skawy.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		DOCHODY.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Datek z funduszu krajowego . .	—	—	—	—	—	—
	2	Datek z państwowego fund. meliorac.	—	—	—	—	—	—
	3	Odsetki od kapitałów lokowanych .	276	15	276	15	—	—
	4	Rozmaite	—	—	—	—	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	276	15	276	15	—	—
		b) **Przenośne** . . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	276	15	276	15	—	—
		Zapas z początkiem roku 1899 . .	—	—	11.750	43	—	—
		Razem .	—	—	12.026	58	—	—
		WYDATKI.						
		a) **Rzeczywiste.**						
I.		Roboty ziemne:						
	1	Trasowanie i profilowanie . . .	7	15	7	15	—	—
	2—3	Karczowanie — Wykop z odwozem na brzeg	—	—	—	—	—	—
	4	Materyały i narzędzia . . .	166	69	166	69	—	—
		Suma rubryki I. .	173	84	173	84	—	—
II.	5—11	Roboty regulacyjne . . .		—	—	—	—	—
III.		Budowa objektów:						
	12	Roboty ziemne	896	95	896	95	—	—
	13-14	Rozsadzanie skał — roboty ciesielskie	—	—	—	—	—	—
	15	Roboty murarskie: *a)* Materyały .	1.817	14	1.817	14	—	—
		b) Robocizna .	2.718	72	2.718	72	—	—
	16	Roboty brukarskie: *a)* Materyały .	9	60	9	60	—	—
		b) Robocizna .	87	65	87	65	—	—
	17	Roboty kowalskie: *a)* Materyały .	—	—	—	—	—	—
		b) Robocizna .	97	23	97	23	—	—
	18	Narzędzia	129	94	129	94	—	—
	19	Dozór budowy	493	30	493	30	—	—
		Suma rubryki III. .	6.250	53	6.250	53	—	—
		Do przeniesienia . .	6.424	37	6.424	37	—	—

XXV. Fundusz zabudowania potoków górskich w dorzeczu Skawy.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . .	6.424	37	6.424	37	—	—
IV.		Roboty dodatkowe:						
	20	Szkarpowanie stoków	48	50	48	50	—	—
	21	Ubezpieczenie stoków płotami . .	—	—	—	—	—	—
	22	Zadrzewienie stoków i odsypisk .	22	—	22	—	—	—
	23-24	Zadarnienie i odwodnienie stoków .	—	—	—	—	—	—
		Suma rubryki IV. .	70	50	70	50	—	—
V.	25-28	Wykupno gruntów i odszkodowania	—	—	—	—	—	—
VI.		Utrzymanie w czasie budowy:						
	29	Naprawa budowli regulacyjnych .	358	17	358	17	—	—
	30	„ objektów	13	94	13	94	—	—
	31	Odnowienie kultur (zadrzewienie stoków i odsypisk)	216	79	216	79	—	—
	32	Straż rzeczna	177	—	177	—	—	—
		Suma rubryki VI. .	765	90	765	90	—	—
VII.		Koszta zarządu:						
	33	Najem lokalu	56	—	56	—	—	—
	34	Sprzęty i potrzeby kancelaryjne .	12	77	12	77	—	—
	35	Przyrządy geodetyczne . . .	—	—	—	—	—	—
	36	Płaca i ryczałt na objazdy kierownika budowy	—	—	—	—	—	—
	37	Płaca i dodatek budowlany prowadzącego budowę	3.273	—	3.273	—	—	—
	38	Inne drobne	773	28	773	28	—	—
		Suma rubryki VII. .	4.115	05	4.115	05	—	—
VIII.		Rozmaite i nieprzewidziane:						
	39	Budowa brodów	25	10	25	10	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	11.400	92	11.400	92	—	—
		b) **Przenośne** . . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	11.400	92	11.400	92	—	—
		Zapas z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . 293 zł. 81 ct.						
		b) w materyałach i narzędziach . . 331 „ 85 „	—	—	625	66	—	—
		Razem .	—	—	12.026	58	—	—

XXV. Fundusz zabudowania potoków górskich w dorzeczu Skawy.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Stan funduszów z końcem roku 1899.

Stan czynny.

Zapas 1. w gotówce	293 zł. 81 ct.		
2. w remanencie materyałów, narzędzi i sprzętów	331 „ 85 „		
Suma stanu czynnego . . .		625 zł. 66 ct.	
Stan bierny		— „ — „	
Czysty stan czynny . . .		625 zł. 66 ct.	

UWAGA. Zapas kasowy w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunek bieżący w Banku krajowym.

LW. 30.345/1900.

XXVI. Fundusz obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		A) Fundusz regulacyjny.						
		DOCHODY.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Datek z funduszu krajowego . .	—	—	—	—	—	—
	2	„ z państwowego funduszu melioracyjnego	—	—	—	—	—	—
	3	Datki konkurencyjne	29.337	40	29.337	40	—	—
	4	Odsetki od kapitałów lokowanych .	553	50	553	50	—	—
	5	Rozmaite	36	32	36	32	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	29.927	22	29.927	22	—	—
		b) **Przenośne.**						
	6	Pożyczka dla Spółki wodnej . .	19.100	—	—	—	19.100	—
		Suma wszystkich dochodów .	49.027	22	29.927	22	19.100	—
	7	Zapas kasowy z początkiem roku 1899	—	—	10.395	63	—	—
		Razem .	—	—	40.322	85	—	—
		WYDATKI.						
		a) **Rzeczywiste.**						
I.		Roboty ziemne:						
	1	Trasowanie i profilowanie . . .	346	50	346	50	—	—
	2	Przygotowanie terenu pod nasyp wałów	145	22	145	22	—	—
	3	Wykop z rowów materyałowych z odwozem na wały	5.150	96	5.150	96	—	—
	4	Wykop z łożysk z odwozem na wał .	—	—	—	—	—	—
	5	„ „ „ „ brzeg .	408	47	408	47	—	—
	6	Wykonanie nasypu	1.174	50	1.174	50	—	—
	7	Rozplantowanie ziemi na odkładach .	—	—	—	—	—	—
	8	Materyały i narzędzia . . .	1.027	79	1.027	79	—	—
	9	Dozór robót ziemnych . . .	924	10	924	10	—	—
		Suma rubryki I. .	9.177	54	9.177	54	—	—
II.		Budowa objektów	—	—	—	—	—	—
III.		Roboty dodatkowe:						
	16	Płotki i inne roboty faszynowe: *a)* Materyały i narzędzia, *b)* Robocizna	28	01	28	01	—	—
	17	Darniowanie szkarp: *a)* Materyały, *b)* Robocizna	22	91	22	91	—	—
		Do przeniesienia . .	50	92	50	92	—	—
			9.177	54	9.177	54	—	—

XXVI. Fundusz obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
III.		Z przeniesienia . .	9.177	54	9.177	54	—	—
			50	92	50	92	—	—
	18	Bruki i opaski kamienne: *a)* Materyały, *b)* Robocizna	—	—	—	—	—	—
	19	Obsiew: *a)* Mataryały i narzędzia *b)* Robocizna . .	48	95	48	95	—	—
		Suma rubryki III. .	99	87	99	87	—	—
IV.		Wykupno gruntów i odszkodowania:						
	20	Koszta komisyi i intabulacyi . .	101	11	101	11	—	—
	21	Wykupno gruntów na własność funduszu	—	—	—	—	—	—
	22	Odszkodowanie za grunta obciążone serwitutem na rzecz funduszu .	2.123	23	2.123	23	—	—
	23	Odszkodowanie za grunta zajęte na rowy mater. i odkłady . .	1.052	40	1.052	40	—	—
	24	Odszkodowanie za zniszczone plony i wycięte drzewa	455	11	455	11	—	—
	25	Odszkodowanie za usunięte budynki .	350	—	350	—	—	—
		Suma rubryki IV. .	4.081	85	4.081	85	—	—
V.		Utrzymanie w czasie budowy:						
	26	Czyszczenie i naprawa łożysk dopływów	296	17	296	17	—	—
	27	Naprawa wałów	1.076	44	1.076	44	—	—
	28	„ objektów	27	53	27	53	—	—
	29	Straż rzeczna i wałowa — ratunek powodziowy	669	71	669	71	—	—
		Suma rubryka V. .	2.069	85	2.069	85	—	—
VI.		Koszta zarządu:						
	30	Najem i utrzymanie lokalu na kancelaryę	229	66	229	66	—	—
	31	Potrzeby i sprzęty kancelaryjne .	100	88	100	88	—	—
	32	Przyrządy miernicze	25	50	25	50	—	—
	33	Delegat: dyety i koszta podróży .	—	—	—	—	—	—
	34	Kierownik budowy: płaca, dodatek budowlany i koszta podróży .	2.275	18	2.275	18	—	—
	35	Płatnik: wynagrodzenie . . .	142	50	142	50	—	—
	36	Koszta inspekcyi, reambulacyi i kolaudacyi	239	—	239	—	—	—
		Do przeniesienia . .	3.012	72	3.012	72	—	—
			15.429	11	15.429	11	—	—

XXVI. Fundusz obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
VI.		Z przeniesienia . .	15.429	11	15.429	11	—	—
			3.012	72	3.012	72	—	—
	37	Koszta opracowania projektów, pomoc biurowa	6	—	6	—	—	—
	38	Różne drobne wydatki . . .	50	03	50	03	—	—
		Suma rubryki VI. .	3.068	75	3.068	75	—	—
VII.		Rozmaite i nieprzewidziane . .	1.286	01	1.286	01	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	19.783	87	19.783	87	—	—
		b) **Przenośne.**						
	1	Pożyczka dla Spółki wodnej . .	17.600	—	17.600	—	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	37.383	87	37.383	87	—	—
		Zapas z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . 1.081 zł. 32 ct.						
		b) w remanencie materyałów, narzędzi i sprzętów . . 1.857 „ 66 „	—	—	2.938	98	—	—
		Razem .	—	—	40.322	85	—	—
		B) Fundusz konserwacyjny.						
		DOCHODY.						
	1	Odszkodowania	35	20	35	20	—	—
	2	Ze sprzedaży trawy	632	50	632	50	—	—
	3	3% odsetki od lokowanej gotówki .	52	44	52	44	—	—
		Suma dochodów .	720	14	720	14	—	—
	4	Zapas w gotówce z początkiem r. 1899	—	—	1.748	08	—	—
		Razem .	—	—	2 468	22	—	—
		WYDATKI.						
	1	**Zapas** w gotówce z końcem roku 1899	—	—	2.468	22	—	—

XXVI. Fundusz obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Stan funduszów z końcem roku 1899.

A) Fundusz regulacyjny.

Stan czynny.

a) Zapas: 1. w gotówce	1.081 zł.	32 ct.		
2. w remanencie materyałów, narzędzi i sprzętów . . .	1.857 „	66 „		
b) Zwrot zaliczek	19.100 „	— „	22.038 zł.	98 ct.
Stan bierny			— „	— „
Czysty stan czynny .			22.038 zł.	98 ct.

B) Fundusz konserwacyjny.

Stan czynny.

Zapas kasowy w gotówce	2.468 zł.	22 ct.
Stan bierny	— „	— „
Czysty stan czynny . . .	2.468 zł.	22 ct.

UWAGA. Zapasy kasowe w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunek bieżący w Banku krajowym.

LW. 27.683/1900.

XXVII. Fundusz regulacyi rzeki Bugu.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		A) Fundusz regulacyjny.						
		DOCHODY.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Datek z funduszu krajowego . .	19.800	—	19.800	—	—	—
	2	Datek z państwowego funduszu melioracyjnego	29.700	—	29.700	—	—	—
	3	Datek z państwowej dotacyi budowli wodnych	9.900	—	9.900	—	—	—
	4	Datki konkurencyjne: zaległe 24.750 zł. za rok 1899 4.950 „	29.700	—	—	—	29.700	—
	5	Odsetki od lokowanej gotówki . .	1.412	17	1.412	17	—	—
	6	Rozmaite	165	50	165	50	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	90.677	67	60.977	67	29.700	—
		b) **Przenośne.**						
	7	Zwrot kosztów konserwacyjnych na Bugu i Pełtwi pod Buskiem .	630	45	—	—	630	45
		Suma wszystkich dochodów .	91.308	12	60.977	67	30.330	45
	8	Zapas z początkiem roku 1899 . .	—	—	35.111	31	—	—
		Razem .	—	—	96.088	98	—	—
		WYDATKI.						
		a) **Rzeczywiste.**						
I.		Roboty ziemne:						
	1	Trasowanie i profilowanie . . .	128	35	128	35	—	—
	2	Karczowanie	—	—	—	—	—	—
	3	Wykop z przekopów nad wodą . .	6.106	24	6.106	24	—	—
	4	„ „ pod „ . .	541	67	541	67	—	—
	5	„ dla regulacyi młynówek .	—	—	—	—	—	—
	6	Materyały i narzędzia . . .	595	28	595	28	—	—
	7	Dozór robót ziemnych . . .	209	04	209	04	—	—
		Suma rubryki I. .	7.580	58	7.580	58	—	—
		Do przeniesienia . .	7.580	58	7.580	58	—	—

XXVII. Fundusz regulacyi rzeki Bugu.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . .	7.580	58	7.580	58	—	—
II.		Roboty regulacyjne:						
	8	Budowle faszynowe: Materyały . .	8.385	43	8.385	43	—	—
	9	„ „ Robocizna . .	2.939	09	2.939	09	—	—
	10	Narzędzia	125	60	125	60	—	—
	11	Dozór robót regulacyjnych . .	299	—	299	—	—	—
		Suma rubryki II. .	11.749	12	11.749	12	—	—
III.	12-15	Budowa objektów	140	62	140	62	—	—
IV.		Wykupno gruntów:						
	16	Koszta komisyjne	140	21	140	21	—	—
	17	Wykupno gruntów pod przekopy .	965	—	965	—	—	—
	18	„ młynów	—	—	—	—	—	—
	19	Odszkodowania za grunta odcięte przekopem	346	47	346	47	—	—
	20	Odszkodowania za zniszczone plony .	20	85	20	85	—	—
	21	Koszta intabulacyi	105	—	105	—	—	—
		Suma rubryki IV. .	1.577	53	1.577	53	—	—
V.		Koszta utrzymania w czasie budowy:						
	22	Pogłębienie i rozszerzenie przekopów	28	50	28	50	—	—
	23	Naprawa uszkodzonych budowli *a)* Materyały, *b)* Robocizna . . .	—	—	—	—	—	—
	24	Naprawa szkarp rzeki . . .	11	50	11	50	—	—
	25	Straż rzeczna	492	—	492	—	—	—
		Suma rubryki V. .	532	—	532	—	—	—
VI.		Koszta zarządu:						
	26	Najem lokalu	160	—	160	—	—	—
	27	Sprzęty i potrzeby kancelaryjne .	76	42	76	42	—	—
	28	Przyrządy geodetyczne . . .	49	10	49	10	—	—
	29	Dyety i koszta podróży delegata .	232	59	232	59	—	—
	30	Płaca, dodatek budowlany i koszta podróży kierownika budowy . .	3.067	78	3.067	78	—	—
	31	Wynagrodzenie płatnika . . .	—	—	—	—	—	—
	32	Inne	331	21	331	21	—	—
		Suma rubryki VI. .	3.917	10	3.917	10	—	—
VII.		Rozmaite i nieprzewidziane:						
	33	Korekcya ujść dopływów . . .	—	—	—	—	—	—
	34	Ubezpieczenie szkarp	—	—	—	—	—	—
		Do przeniesienia . .	—	—	—	—	—	—
			25.496	95	25.496	95	—	—

XXVII. Fundusz regulacyi rzeki Bugu.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
VII.		Z przeniesienia . .	25.496	95	25.496	95	—	—
			—	—	—	—	—	—
	35	Zawiklenie odsypisk: *a)* sadzonki .	297	40	297	40	—	—
		b) robocizna .	164	60	164	60	—	—
	36	Koszta katastru konkurencyjnego .	—	—	—	—	—	—
	37	Zwrot kosztów sporządzenia projektu	147	93	147	93	—	—
	38	Inne	26	—	26	—	—	—
		Suma rubryki VII. .	635	93	635	93	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	26.132	88	26.132	88	—	—
		b) **Przenośne.** . . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	26.132	88	26.132	88	—	—
		Zapas z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . 66.386 zł. 30 ct.						
		b) w remanencie materyałów, narzędzi i sprzętów . . 3.569 „ 80 „	—	—	69.956	10	—	—
		Razem .	—	—	96.088	98	—	—
		B) Fundusz konserwacyjny.						
		DOCHODY.						
	1	Ze sprzedaży trawy	104	50	104	50	—	—
	2	Odszkodowania	167	85	167	85	—	—
	3	Odsetki od lokowanej gotówki . .	30	16	30	16	—	—
		Suma dochodów .	302	51	302	51	—	—
	4	Zapas z początkiem roku 1899 . .	—	—	1.009	72	—	—
		Razem .	—	—	1.312	23	—	—
		WYDATKI.						
	1	**Zapas kasowy** z końcem roku 1899 .						
		a) w gotówce . . 1.307 zł. 69 ct.						
		b) w efektach (9 k. 08 gr. czyli) . . . 4 „ 54 „	—	—	1.312	23	—	—

XXVII. Fundusz regulacyi rzeki Bugu.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Stan funduszów z końcem roku 1899.

A) Fundusz regulacyjny.

Stan czynny.

a) Pozostałość kasowa w gotówce . . .	66.386 zł. 30 ct.		
b) w materyałach, narzędziach i sprzętach .	3.569 „ 80 „		
c) Należytości czynne: Zaległe datki konkurencyjne	29.700 „ — „		
d) Zwrot kosztów konserwacyjnych na Bugu i Pełtwi pod Buskiem	630 „ 45 „		
Suma stanu czynnego		100.286 zł.	55 ct.
Stan bierny		— „	— „
Czysty stan czynny		100.286 zł.	55 ct.

B) Fundusz konserwacyjny.

Stan czynny.

Zapas kasowy: w gotówce	1.307 zł. 69 ct.		
w efektach (9 kor. 08 gr.) .	4 „ 54 „		
Suma stanu czynnego		1.312 zł.	23 ct.
Stan bierny		— „	— „
Czysty stan czynny .		1.312 zł.	23 ct.

UWAGA. Zapasy kasowe w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunek bieżący w Banku krajowym.

LW. 28.238/1900.

XXVIII. Fundusz zabudowania potoku górskiego Niszkówki.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		DOCHODY.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Datek z funduszu krajowego . .	—	—	—	—	—	—
	2	Datek z państwowego fund. meliorac.	—	—	—	—	—	—
	3	Odsetki od kapitałów lokowanych .	22	67	22	67	—	—
	4	Rozmaite	—	—	—	—	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	22	67	22	67	—	—
		b) **Przenośne** . . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	22	67	22	67	—	—
		Zapas z początkiem roku 1899 . .	—	—	1.638	19½	—	—
		Razem .	—	—	1.660	86½	—	—
		WYDATKI.						
		a) **Rzeczywiste.**						
I.	1	Roboty ziemne	—	—	—	—	—	—
II.	5—11	Roboty regulacyjne . . .	—	—	—	—	—	—
III.	12-19	Budowa objektów	—	—	—	—	—	—
IV.		Roboty dodatkowe:						
	20	Szkarpowanie stoków	313	72	313	72	—	—
	21	Ubezpieczenie stoków płotami . .	13	50	13	50	—	—
	22	Zadrzewienie stoków i odsypisk .	—	—	—	—	—	—
	23	Zadarnienie stoków	20	38	20	38	—	—
	24	Odwodnienie stoków (drenowanie) .	—	—	—	—	—	—
		Suma rubryki IV. .	347	60	347	60	—	—
V.		Wykupno gruntów i odszkodowania:						
	26	Wykupno gruntów	93	79	93	79	—	—
VI.		Utrzymanie w czasie budowy:						
	30	Naprawa objektów	80	—	80	—	—	—
	32	Straż rzeczna	84	—	84	—	—	—
		Suma rubryki VI. .	164	—	164	—	—	—
		Do przeniesienia . .	605	39	605	39	—	—

XXVIII. Fundusz zabudowania potoku górskiego Niszkówki.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . .	605	39	605	39	—	—
VII.		Koszta zarządu:						
	36	Płaca i ryczałt na objazdy kierownika budowy	600	—	600	—	—	—
	38	Inne	6	10	6	10	—	—
		Suma rubryki VII. .	606	10	606	10	—	—
VIII.	42	Rozmaite i nieprzewidziane . .	16	25	16	25	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	1.227	74	1.227	74	—	—
		b) **Przenośne** . . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	1.227	74	1.227	74	—	—
		Zapas z końcem roku 1899: *a)* w gotówce . . 155 zł. 32½ ct. *b)* w remanencie narzędzi i sprzętów . 277 „ 80 „	—	—	433	12½	—	—
		Razem .	—	—	1.660	86½	—	—

Stan funduszów z końcem roku 1899.

Stan czynny.

Zapas kasowy: 1. w gotówce . . . . 155 zł. 32½ ct.
2. w narzędziach i sprzętach . 277 „ 80 „

Suma stanu czynnego . . . 433 zł. 12½ ct.

Stan bierny . . . . . — „ — „

Czysty stan czynny . . . 433 zł. 12½ ct.

UWAGA. Zapas kasowy w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunek bieżący w Banku krajowym.

LW. 32.997/1900.

XXIX. Fundusz regulacyi rzeki Złotej Lipy.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		A) Fundusz regulacyjny.						
		DOCHODY.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Datki konkurencyjne	39.600	—	—	—	39.600	—
		Suma dochodów rzeczywistych	39.600	—	—	—	39.600	—
		b) **Przenośne.**						
	1	Zaliczka pobrana z r. 1900 na pokrycie niedoboru r. 1899 . . .	6.148	31	6.148	31	—	—
	2	Zwrot od Spółki wodnej zaliczkowo pokrytych wydatków na zawiązanie Spółki	200	—	—	—	200	—
		Suma wszystkich dochodów .	45.948	31	6.148	31	39.800	—
	3	Zapas kasowy z początkiem roku 1899	—	—	1.111	63	—	—
		Razem .	—	—	7.259	94	—	—
		WYDATKI.						
		a) **Rzeczywiste.**						
I.		Roboty ziemne:						
	1	Trasowanie i profilowanie . . .	—	—	—	—	—	—
	2	Wykop z odwozem na odkład . .	10	80	10	80	—	—
	3	Wykonanie nasypów	15	61	15	61	—	—
	4	Materyały i narzędzia . . .	26	—	26	—	—	—
	5	Dozór budowy	10	22	10	22	—	—
		Suma rubryki I. .	62	63	62	63	—	—
II.		Roboty regulacyjne i ubezpieczenia:						
	6—7	Tamy faszynowe, materyały i robocizna	—	—	—	—	—	—
	8	Ubezpieczenie brzegów płotkami: Materyały	137	99	137	99	—	—
	9	Ubezpieczenie brzegów płotkami: Robocizna	64	—	64	—	—	—
	10	Darniowanie szkarp	6	40	6	40	—	—
	11	Obsiew szkarp	101	13	101	13	—	—
		Suma rybryki II. .	309	52	309	52	—	—
		Do przeniesienia . .	372	15	372	15	—	—

XXIX. Fundusz regulacyi rzeki Złotej Lipy.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . .	372	15	372	15	—	—
III.		Budowa objektów:						
	12	Roboty ciesielskie: Materyały . .	8	—	8	—	—	—
	13-14	„ „ Robocizna i roboty kowalskie	—	—	—	—	—	—
	15	Rozmaite	4	70	4	70	—	—
		Suma rubryki III. .	12	70	12	70	—	—
IV.	16-20	Wykupno gruntów i odszkodowania	17	83	17	83	—	—
V.		Konserwacya w czasie budowy:						
	21	Czyszczenie łożyska	132	27	132	27	—	—
	22-23	Naprawa szkarp — Utrzymanie objektów	—	—	—	—	—	—
	24	Straż rzeczna	264	—	264	—	—	—
		Suma rubryka V. .	396	27	396	27	—	—
VI.		Zarząd:						
	25	Najem lokalu	—	—	—	—	—	—
	26	Sprzęty i potrzeby kancelaryjne .	19	35	19	35	—	—
	27	Przyrządy geodetyczne . . .	—	—	—	—	—	—
	28	Dyety i koszta podróży delegata .	8	30	8	30	—	—
	29	Dodatek budowlany, dyety i koszta podróży kierownika budowy . .	519	67	519	67	—	—
	30	Wynagrodzenie płatnika . . .	—	—	—	—	—	—
	31	Inne	54	31	54	31	—	—
		Suma rubryki VI. .	601	63	601	63	—	—
VII.	32-40	Rozmaite i nieprzewidziane . .	149	46	149	46	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	1.550	04	1.550	04	—	—
		b) **Przenośne.**						
	1	Zwrot zaliczki	10.546	58	4.398	27	6.148	31
	2	Zaliczka na koszta zawiązania Spółki wodnej	200	—	200	—	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	12.296	62	6.148	31	6.148	31
	3	**Zapas** z końcem roku 1899: *a)* w gotówce . . — zł. — ct. *b)* w remanencie materyałów, narzędzi i sprzętów . . 1.111 „ 63 „	—	—	1.111	63	—	—
		Razem .	—	—	7.259	94	—	—

XXIX. Fundusz regulacyi rzeki Złotej Lipy.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		B) Fundusz konserwacyjny.						
		DOCHODY.						
	1	Ze sprzedaży trawy	65	90	65	90	—	—
	2	Odszkodowania	6	99	6	99	—	—
	3	Rozmaite: Zwrot kosztów komisyjnych	19	44	—	—	19	44
		Suma dochodów .	92	33	72	89	19	44
	4	Zapas w gotówce z początkiem r. 1899	—	—	191	28	—	—
		Razem .	—	—	264	17	—	—
		WYDATKI.						
		Zapas kasowy z końcem roku 1899 .	—	—	264	17	—	—

Stan funduszów z końcem roku 1899.

A) Fundusz regulacyjny.

Stan czynny.

a) Zapas kasowy: 1. w gotówce . . . — zł. — ct.
2. w remanencie materyałów, narzędzi i sprzętów 1.111 „ 63 „
b) Należytości czynne: Zaległe datki konkurencyjne . . 39.600 „ — „
Zaliczka na pokrycie wydatków zawiązania Spółki wodnej 200 „ — „
Suma stanu czynnego . . . 40.911 zł. 63 ct.

Stan bierny.

Należytości bierne: Zwrot pobranych zaliczek . . . . . 6.148 „ 31 „
Czysty stan czynny . . 34.763 zł. 32 ct.

B) Fundusz konserwacyjny.

Stan czynny.

Zwrot kosztów komisyjnych . . . . . 19 zł. 44 ct.
Zapas kasowy w gotówce . . . . . 264 „ 17 „
Suma stanu czynnego . . . 283 zł. 61 ct.
Stan bierny . . . . . — „ — „
Czysty stan czynny . . 283 zł. 61 ct.

UWAGA. Zapasy kasowe w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunek bieżący w Banku krajowym.

LW. 40.161/1900.

XXX. Fundusz osuszenia bagien w powiatach łańcuckim i jarosławskim.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		DOCHODY.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Datki konkurencyjne zaległe . .	25.875	—	—	—	25.875	—
	2	Rozmaite	25	—	25	—	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	25.900	—	25	—	25.875	—
		b) **Przenośne.**						
	1	Zaliczka pobrana z dochodów roku 1900 na pokrycie niedoboru roku 1899	9.328	62½	9.328	62½	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	35.228	62½	9.353	62½	25.875	—
		Zapas z początkiem roku 1899 . .	—	—	2.459	95	—	—
		Razem .	—	—	11.813	57½	—	—
		WYDATKI.						
		a) **Rzeczywiste.**						
I.	1—4	Roboty ziemne	—	—	—	—	—	—
II.	5—7	Ubezpieczenie brzegów . . .	—	—	—	—	—	—
III.	8—10	Budowa objektów	—	—	—	—	—	—
IV.	11-15	Wykupno gruntów	—	—	—	—	—	—
		Koszta zarządu:						
V.	16-17	Najem lokalu, sprzęty i potrzeby kancelaryjne	—	—	—	—	—	—
	18-19	Przyrządy geodetyczne, dyety i koszta podróży delegata . . .	—	—	—	—	—	—
	20	Dodatek budowlany, koszta podróży i płaca kierownika budowy . .	10	40	10	40	—	—
	21	Wynagrodzenie płatnika . . .	72	—	72	—	—	—
	22	Koszta inspekcyi i kolaudacyi . .	—	—	—	—	—	—
	23	Inne	—	30	—	30	—	—
		Suma rubryki V. .	82	70	82	70	—	—
		Do przeniesienia . .	82	70	82	70	—	—

XXX. Fundusz osuszenia bagien w powiatach łańcuckim i jarosławskim.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . .	82	70	82	70	—	—
VI.		Rozmaite i nieprzewidziane:						
	24	Czyszczenie rowów	43	60	43	60	—	—
	25	Naprawa szkarp	9	80	9	80	—	—
	26	Straż rzeczna	576	—	576	—	—	—
	27-34	Inne	68	25½	68	25½	—	—
		Suma rubryki VI. .	697	65½	697	65½	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	780	35½	780	35½	—	—
		b) **Przenośne.**						
	1	Zwrot otrzymanych zaliczek . .	17.943	46½	8.614	84	9.328	62½
		Suma wszystkich wydatków .	18.723	82	9.395	19½	9.328	62½
		Zapas z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . — zł. — ct.						
		b) w materyałach i narzędziach . . 2.418 „ 38 „	—	—	2.418	38	—	—
		Razem .	—	—	11.813	57½	—	—

Stan funduszów z końcem roku 1899.

Stan czynny.

a) Zapas: 1. w gotówce	— zł. — ct.		
2. w remanencie materyałów, narzędzi i sprzętów . . .	2.418 „ 38 „		
b) Należytości czynne: Zaległe datki konkurencyjne	25.875 „ — „		
Suma stanu czynnego . . .		28.293 zł. 38 ct.	

Stan bierny.

Należytości bierne: Zwrot zaliczki z dochodów roku 1900 na pokrycie niedoboru roku 1899	9.328 „ 62½ „	
Czysty stan czynny . .		18.964 zł. 75½ ct.

UWAGA. Datki konkurencyjne zalegają, ponieważ Spółka wodna nie została jeszcze zawiązaną.

LW. 33.550/1900.

XXXI. Fundusz regulacyi potoku Dumnego.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		DOCHODY.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Odsetki od lokowanej gotówki . .	286	34	286	34	—	—
	2	Rozmaite	35	25	35	25	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	321	59	321	59	—	—
		b) **Przenośne** . . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	321	59	321	59	—	—
		Zapas z początkiem roku 1899 . .	—	—	9.746	33	—	—
		Razem .	—	—	10.067	92	—	—
		WYDATKI.						
		a) **Rzeczywiste.**						
I.	1—6	Roboty ziemne	63	—	63	—	—	—
II.	7—11	Objekty	—	—	—	—	—	—
III.	12	Roboty dodatkowe . . .	—	—	—	—	—	—
IV.	13-16	Wykupno gruntów i odszkodowania	—	—	—	—	—	—
V.	17-19	Konserwacya w czasie budowy .	262	33	262	33	—	—
VI.	20-27	Zarząd	57	14	57	14	—	—
VII.	28-33	Rozmaite i nieprzewidziane . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	382	47	382	47	—	—
		b) **Przenośne** . . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	382	47	382	47	—	—
		Zapas z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . 9.608 zł. 53 ct.						
		b) w remanencie materyałów i sprzętów 76 „ 92 „	—	—	9.685	45	—	—
		Razem .	—	—	10.067	92	—	—

XXXI. Fundusz regulacyi potoku Dumnego.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Stan funduszu z końcem roku 1899.

Stan czynny.

Zapas z końcem roku 1899:			
a) w gotówce	9.608 zł. 53 ct.		
b) w remanencie materyałów i sprzętów .	76 „ 92 „		
Suma stanu czynnego . .		9.685 zł. 45 ct.	
Stan bierny		— „ — „	
Czysty stan czynny . .		9.685 zł. 45 ct.	

UWAGA. Zapas kasowy w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunek bieżący w Banku krajowym.

LW. 40.162/1900.

XXXII. Fundusz obwałowania lewego brzegu Dunajca.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		A) Fundusz regulacyjny.						
		DOCHODY.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Datki konkurencyjne	42.000	—	—	—	42.000	—
		Suma dochodów rzeczywistych	42.000	—	—	—	42.000	—
		b) **Przenośne.**						
	2	Zaliczka pobrana z dochodów funduszu z roku 1900	4.973	02½	4.973	02½	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	46.973	02½	4.973	02½	42.000	—
	3	Zapas kasowy z początkiem roku 1899	—	—	1.123	20	—	—
		Razem .	—	—	6.096	22½	—	—
		WYDATKI.						
		a) **Rzeczywiste.**						
I.		Roboty ziemne:						
	1	Trasowanie i profilowanie . . .	4	40	4	40	—	—
	7	Materyały i narzędzia . . .	58	50	58	50	—	—
		Suma rubryki I. .	62	90	62	90	—	—
II.		Objekty w wałach	—	—	—	—	—	—
III.		Roboty dodatkowe:						
	15	Obsiew szkarp wałowych i rzecznych:						
		a) nasiona traw	83	10	83	10	—	—
		b) robocizna	22	90	22	90	—	—
		Suma rubryki III. .	106	—	106	—	—	—
IV.		Wykupno gruntów i odszkodowania	20	65	20	65	—	—
V.		Utrzymanie w czasie budowy:						
	21	Naprawa szkarp i wałów . . .	131	96	131	96	—	—
	22	Straż rzeczna i wałowa . . .	288	—	288	—	—	—
		Suma rubryki V. .	419	96	419	96	—	—
		Do przeniesienia . .	609	51	609	51	—	—

XXXII. Fundusz obwałowania lewego brzegu Dunajca.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . .	609	51	609	51	—	—
VI.		Koszta zarządu:						
	23	Najem lokalu	8	—	8	—	—	—
	24	Sprzęty i potrzeby kancelaryjne .	36	50	36	50	—	—
	27	Dyety i koszta podróży, płaca i dodatek budowlany kierownika budowy	18	64	18	64	—	—
	29	Inne drobne	11	60	11	60	—	—
		Suma rubryki VI. .	74	74	74	74	—	—
VII.		Rozmaite i nieprzewidziane . .	179	76	179	76	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	864	01	864	01	—	—
		b) **Przenośne.**						
	1	Zwrot pobranych zaliczek . . .	9.473	52	4.500	49½	4.973	02½
		Suma wszystkich wydatków .	10.337	53	5.364	50½	4.973	02½
		Zapas z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . — zł. — ct.						
		b) w remanencie materyałów, narzędzi i sprzętów . . . 731 „ 72 „	—	—	731	72	—	—
		Razem .	—	—	6.096	22½	—	—
		B) Fundusz konserwacyjny.						
		DOCHODY.						
	1	Ze sprzedaży trawy	582	38	582	38	—	—
	2	Odszkodowania	7	—	7	—	—	—
	3	Odsetki od lokowanej gotówki . .	21	20	21	20	—	—
		Suma dochodów .	610	58	610	58	—	—
	4	Zapas kasowy z początkiem roku 1899	—	—	706	65	—	—
		Razem .	—	—	1.317	23	—	—
		WYDATKI.						
	1	**Zapas kasowy** z końcem roku 1899 .	—	—	1.317	23	—	—

XXXII. Fundusz obwałowania lewego brzegu Dunajca.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Stan funduszów z końcem roku 1899.

A) Fundusz regulacyjny.

Stan czynny.

a) Zapas z końcem roku 1899:					
1. w gotówce	—	zł.	—	ct.	
2. w remanencie materyałów, narzędzi i sprzętów	731	„	72	„	
b) Należytości czynne: Zaległe datki konkurencyjne	42.000	„	—	„	
Suma stanu czynnego . . .					42.731 zł. 72 ct.

Stan bierny.

Zwrot zaliczki pobranej z dochodów roku 1900					4.973 „ 02½ „
Czysty stan czynny .					37.758 zł. 69½ ct.

B) Fundusz konserwacyjny.

Stan czynny.

Zapas kasowy w gotówce					1.317 zł. 23 ct.
Stan bierny					— „ — „
Czysty stan czynny . . .					1.317 zł. 23 ct.

UWAGA. Zapas funduszu konserwacyjnego w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunek bieżący w Banku krajowym.

LW. 27.077/1900.

XXXIII. Fundusz regulacyi potoku Przegnojówki.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		DOCHODY.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Datek z funduszu krajowego	—	—	—	—	—	—
	2	„ z państwowego funduszu melioracyjnego	—	—	—	—	—	—
	3	Datki konkurencyjne	25.200	—	25.200	—	—	—
	4	Odsetki z lokacyi gotówki	—	—	—	—	—	—
	5	Rozmaite	39	58	39	58	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	25.239	58	25.239	58	—	—
		b) **Przenośne.**						
	1	Dotacya kasy zarządu budowy	—	—	—	—	—	—
	2	Zaliczki	—	—	—	—	—	—
		Suma wszystkich dochodów	25.239	58	25.239	58	—	—
		Zapas z początkiem roku 1899	—	—	935	30	—	—
		Razem	—	—	26.174	88	—	—
		WYDATKI.						
		a) **Rzeczywiste.**						
I.		Roboty ziemne:						
	5	Materyały i narzędzia	—	—	—	—	—	—
	6	Dozór	16	30	16	30	—	—
		Suma rubryki I.	16	30	16	30	—	—
II.	7–12	Budowa objektów	—	—	—	—	—	—
III.	13	Roboty dodatkowe	—	—	—	—	—	—
IV.	14-17	Wykupno gruntów i odszkodowania	—	—	—	—	—	—
V.	18-20	Konserwacya	—	—	—	—	—	—
VI.		Zarząd:						
	22	Sprzęty i potrzeby kancelaryjne	4	15	4	15	—	—
	25	Koszta podróży kierownika budowy	112	85	112	85	—	—
	27	Koszta inspekcyi i kolaudacyi	133	44	133	44	—	—
		Suma rubryki VI.	250	44	250	44	—	—
		Do przeniesienia	266	74	266	74	—	—

XXXIII. Fundusz regulacyi potoku Przegnojówki.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . .	266	74	266	74	—	—
VII.		Rozmaite i nieprzewidziane:						
	30	Budowa dodatkowych objektów . .	289	—	289	—	—	—
	35	Rozmaite inne	93	61	93	61	—	—
		Suma rubryki VII. .	382	61	382	61	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	649	35	649	35	—	—
		b) **Przenośne.**						
	1	Dotacya kasy zarządu budowy . .	—	—	—	—	—	—
	2	Zwrot zaliczki pobranej na pokrycie niedoboru	16.511	99	16.511	99	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	17.161	34	17.161	34	—	—
		Zapas z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . 8.188 zł. 90 ct.						
		b) w remanencie materyałów, narzędzi i sprzętów . . 824 „ 64 „	—	—	9.013	54	—	—
		Razem .	—	—	26.174	88	—	—

Stan funduszu z końcem roku 1899.

Stan czynny.

a) Zapas z końcem roku 1899:		
1. w gotówce	8.188 zł. 90 ct.	
2. w remanencie materyałów, narzędzi i sprzętów . . .	824 „ 64 „	
Suma stanu czynnego . .		9.013 zł. 54 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny . . .		9.013 zł. 54 ct.

UWAGA. Zapas kasowy w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunek bieżący w Banku krajowym.

LW. 40.164/1900.

XXXIV. Fundusz osuszenia bagien Stojanowskich.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		DOCHODY.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Datki konkurencyjne	18.000	—	18.000	—	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	18.000	—	18.000	—	—	—
		b) **Przenośne.**						
	1	Zwrot od Spółki wodnej zaliczkowo pokrytych wydatków . . .	77	80	77	80	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	18.077	80	18.077	80	—	—
		Zapas z początkiem roku 1899 . .	—	—	49	85	—	—
		Razem .	—	—	18.127	65	—	—
		WYDATKI.						
		a) **Rzeczywiste.**						
I.		Roboty ziemne:						
	1	Trasowanie i profilowanie . . .	11	15	11	15	—	—
	2	Zdzieranie darni	1	55	1	55	—	—
	3	Wykop z łożyska z odwozem na brzeg	923	65	923	65	—	—
	4	Wyrównanie odkładów . . .	—	—	—	—	—	—
	5	Materyały i narzędzia . . .	100	—	100	—	—	—
	6	Dozór budowy	94	46	94	46	—	—
		Suma rubryki I. .	1.130	81	1.130	81	—	—
II.	7—9	Budowa objektów	—	—	—	—	—	—
III.	10	Roboty dodatkowe. . . .	—	—	—	—	—	—
IV.	11-14	Wykupno gruntów . . .	2	25	2	25	—	—
V.		Konserwacya:						
	15	Czyszczenie rowów i naprawa szkarp	14	—	14	—	—	—
	16	Straż rzeczna	14	—	14	—	—	—
		Suma rubryki V. .	28	—	28	—	—	—
VI.		Koszta zarządu:						
	21	Koszta podróży kierownika budowy .	63	47	63	47	—	—
	24	Inne drobne	2	36	2	36	—	—
		Suma rubryki VI. .	65	83	65	83	—	—
		Do przeniesienia . .	1.226	89	1.226	89	—	—

XXXIV. Fundusz osuszenia bagien Stojanowskich.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Z przeniesienia . .	1.226	89	1.226	89	—	—
VII.	25-30	Rozmaite i nieprzewidziane . .	63	94	63	94	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	1.290	83	1.290	83	—	—
		b) **Przenośne.**						
	1	Zwrot otrzymanych zaliczek . .	8.085	73	8.085	73	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	9.376	56	9.376	56	—	—
		Zapas z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . 8.701 zł. 24 ct.						
		b) w remanencie narzędzi i sprzętów . 49 „ 85 „	—	—	8.751	09	—	—
		Razem .	—	—	18.127	65	—	—

Stan funduszu z końcem roku 1899.

Stan czynny.

Zapas: *a)* w gotówce	8.701 zł.	24 ct.	
b) w remanencie narzędzi i sprzętów .	49 „	85 „	
Suma stanu czynnego . .			8.751 zł. 09 ct.
Stan bierny			— „ — „
Czysty stan czynny . . .			8.751 zł. 09 ct.

UWAGA. Zapas kasowy w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunek bieżący w Banku krajowym.

LW. 40.171/1900.

XXXV. Fundusz zabudowania potoków górskich w dorzeczu Dniestru.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		DOCHODY.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Datek z funduszu krajowego . .	20.200	—	20.200	—	—	—
	2	Datek z państwowego fund. meliorac.	40.400	—	40.400	—	—	—
	3	Odsetki od kapitałów lokowanych .	755	50	755	50	—	—
	4	Rozmaite	—	—	—	—	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	61.355	50	61.355	50	—	—
		b) **Przenośne** . . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	61.355	50	61.355	50	—	—
		Zapas z początkiem roku 1899 . .	—	—	4.525	67	—	—
		Razem .	—	—	65.881	17	—	—
		WYDATKI.						
		a) **Rzeczywiste.**						
I.		Roboty ziemne:						
	1	Trasowanie i profilowanie . . .	3	30	3	30	—	—
	2	Karczowanie	—	—	—	—	—	—
	3	Wykop z odwozem na brzeg . .	8.660	97½	8.660	97½	—	—
	4	Materyały i narzędzia	167	03½	167	03½	—	—
		Suma rubryki I. .	8.831	31	8.831	31	—	—
II.		Roboty regulacyjne:						
	5	Tamy faszynowe	2.954	97	2.954	97	—	—
	6	Wałki zatapiane	334	68	334	68	—	—
	7	Płotki podwójne	333	91	333	91	—	—
	8	„ pojedyncze	8	88	8	88	—	—
	9	Progi	1.439	86	1.439	86	—	—
	10	Narzędzia	28	87	28	87	—	—
	11	Dozór robót	723	—	723	—	—	—
		Suma rubryki II. .	5.824	17	5.824	17	—	—
III.		Budowa objektów:						
	12	Roboty ziemne	408	93	408	93	—	—
	13	Rozsadzanie skał	23	51	23	51	—	—
		Do przeniesienia . .	432	44	432	44	—	—
			14.655	48	14.655	48	—	—

XXXV. Fundusz zabudowania potoków górskich w dorzeczu Dniestru.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
III.		Z przeniesienia . .	14.655	48	14.655	48	—	—
			432	44	432	44	—	—
	14	Roboty ciesielskie	1.808	08	1.808	08	—	—
	15	„ murarskie	1.248	51	1.248	51	—	—
	16	„ brukarskie	1.589	75	1.589	75	—	—
	17	„ kowalskie	118	33	118	33	—	—
	18	Narzędzia	53	18	53	18	—	—
	19	Dozór budowy	615	—	615	—	—	—
		Suma rubryki III. .	5.865	29	5.865	29	—	—
IV.		Roboty dodatkowe:						
	20	Szkarpowanie stoków	438	94	438	94	—	—
	21	Ubezpieczenie stoków płotami . .	410	10	410	10	—	—
	22	Zadrzewienie stoków i odsypisk .	1.655	16½	1.655	16½	—	—
	23	Zadarnienie stoków	14	44	14	44	—	—
	24	Odwodnienie stoków (drenowanie) .	30	70	30	70	—	—
		Suma rubryki IV. .	2.549	34½	2.549	34½	—	—
V.		Wykupno gruntów i odszkodowania:						
	25	Koszta komisyjne	315	11	315	11	—	—
	26	Wykupno gruntów	342	78	342	78	—	—
	27	Odszkodowanie za zniszczone kultury	17	—	17	—	—	—
	28	Koszta intabulacyi	—	—	—	—	—	—
		Suma rubryki V. .	674	89	674	89	—	—
VI.		Utrzymanie w czasie budowy:						
	29	Naprawa budowli regulacyjnych .	1.458	92	1.458	92	—	—
	30	„ objektów	1 603	21	1.603	21	—	—
	31	Odnowienie kultur	90	63	90	63	—	—
	32	Straż rzeczna	550	30	550	30	—	—
		Suma rubryki VI. .	3.703	06	3.703	06	—	—
VII.		Koszta zarządu:						
	33	Najem lokalu (amortyzacya baraku) .	169	80	169	80	—	—
	34	Sprzęty i potrzeby kancelaryjne .	14	85	14	85	—	—
	35	Przyrządy geodetyczne . . .	—	—	—	—	—	—
	36	Płaca i ryczałt na objazdy kierownika budowy	—	—	—	—	—	—
	37	Płaca i dodatek budowlany prowadzącego budowę	5.600	—	5.600	—	—	—
	38	Inne drobne	459	39	459	39	—	—
		Suma rubryki VII. .	6.244	04	6.244	04	—	—
		Do przeniesienia . .	33.692	10½	33.692	10½	—	—

*

XXXV. Fundusz zabudowania potoków górskich w dorzeczu Dniestru.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . .	33.692	10½	33.692	10½	—	—
VIII.		Rozmaite i nieprzewidziane:						
	39	Budowa brodów	20	—	20	—	—	—
	40	Urządzenia dróg i ścieżek . . .	141	84	141	84	—	—
	41	Budowa dodatkowych objektów . .	287	50	287	50	—	—
	42	Inne nieprzewidziane	588	91	588	91	—	—
		Suma rubryki VIII. .	1.038	25	1.038	25	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	34.730	35½	34.730	35½	—	—
		b) **Przenośne.**						
	1	Zwrot zaliczki pobranej na pokrycie niedoboru	1.802	67	1.802	67	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	36.533	02½	36.533	02½	—	—
		Zapas z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . 24.495 zł. 80½ ct.						
		b) w remanencie materyałów, narzędzi i sprzętów . 4.852 „ 34 „	—	—	29.348	14½	—	—
		Razem .	—	—	65.881	17	—	—

Stan funduszu z końcem roku 1899.

Stan czynny.

Zapas z końcem roku 1899:

1. w gotówce . . . . 24.495 zł. 80½ ct.
2. w remanencie materyałów, narzędzi i sprzętów . . . 4.852 „ 34 „

Suma stanu czynnego . . . 29.348 zł. 14½ ct.

Stan bierny . . . . . — „ — „

Czysty stan czynny . . . 29.348 zł. 14½ ct.

UWAGA. Zapas kasowy w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunek bieżący w Banku krajowym.

LW. 31.407/1900.

XXXVI. Fundusz regulacyi środkowej sekcyi rzeki Gniłej Lipy.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		DOCHODY.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Datek z funduszu krajowego: zaległy . . . — zł. 84 ct. za rok 1899 . . 19.771 „ 42 „	19.772	26	—	—	19.772	26
	2	Datek z państwowego funduszu melioracyjnego: zaległy . . . 14.828 zł. 58 ct. za rok 1899 . . 14.828 „ 58 „	29.657	16	14.828	57	14.828	59
	3	Datki konkurencyjne: zaległe . . . 14.828 zł. 58 ct. za rok 1899 . . 14.828 „ 58 „	29.657	16	15.000	—	14.657	16
	4	Odsetki od lokowanej gotówki . .	846	65	846	65	—	—
	5	Rozmaite	49	39	49	39	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	79.982	62	30.724	61	49.258	01
		b) **Przenośne** . . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	79.982	62	30.724	61	49.258	01
		Zapas z początkiem roku 1899 . .	—	—	30.724	20	—	—
		Razem .	—	—	61.448	81	—	—
		WYDATKI.						
		a) **Rzeczywiste.**						
I.		Roboty ziemne:						
	1	Trasowanie i profilowanie . . .	114	42	114	42	—	—
	2	Wykop ziemi nad wodą z odwozem na brzeg lub odkład . . .	11.055	06	11.055	06	—	—
	3	Wykop ziemi pod wodą z odwozem na brzeg lub odkład	8.030	56	8.030	56	—	—
	4	Wykonanie nasypu dla podwyższenia brzegów	102	70	102	70	—	—
	5	Materyały i narzędzia . . .	1.077	97	1.077	97	—	—
	6	Dozór budowy	542	29	542	29	—	—
		Suma rubryki I. .	20.923	—	20.923	—	—	—
		Do przeniesienia . .	20.923	—	20.923	—	—	—

XXXVI. Fundusz regulacyi środkowej sekcyi rzeki Gniłej Lipy.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . .	20.923	—	20.923	—	—	—
II.		Ubezpieczenie brzegów:						
	7	Płotki: *a)* Materyały, *b)* Robocizna .	122	19	122	19	—	
	8—9	Narzut kamienny — Wałki zatapiane	—	—	—	—	—	—
		Suma rubryki II. .	122	19	122	19		—
III.		Mosty:						
	10	Roboty ciesielskie: *a)* Materyały, *b)* Robocizna	980	70	980	70	—	—
	11	Roboty kowalskie z materyałem .	44	68	44	68	—	
	12	Rozmaite: *a)* Roboty ziemne, *b)* Pompowanie wody, *c)* Ubezpieczenia .	10	42	10	42	—	
		Suma rubryki III. .	1.035	80	1.035	80	—	—
IV.		Zakłady do spiętrzenia wody:						
	13	Roboty ciesielskie: *a)* Materyały, *b)* Robocizna	7.027	74½	7.027	74½	—	—
	14	Roboty kowalskie z materyałem .	886	11	886	11	—	—
	15	Rozmaite: *a)* Roboty ziemne, *b)* Pompowanie, *c)* Ubezpieczenia . .	779	59	779	59	—	—
		Suma rubryki IV. .	8 693	44½	8 693	44½	—	—
V.		Roboty dodatkowe:						
	16	Obsiew szkarp: *a)* Nasiona, *b)* Robocizna	302	60½	302	60½		—
VI.		Wykupno gruntów:						
	17	Koszta komisyjne	40	—	40	—	—	—
	18	Wykupno gruntów pod łożysko rzeki	1.104	42	1.104	42	—	—
	19	Odszkodowanie za grunta czasowo zajęte, za wycięte drzewa i zniszczone plony	889	15	889	15	—	—
	20	Koszta intabulacyi — Sporządzenie map i t. d.	13	18	13	18	—	—
		Suma rubryki VI. .	2.046	75	2.046	75	—	—
VII.		Wykupno młynów:						
	21	Koszta komisyjne	—	—	—	—	—	—
	22	Wykupno młynów	15.250	—	15.250	—	—	—
		Suma rubryki VII. .	15.250	—	15.250	—	—	—
		Do przeniesienia . .	48.373	79	48.373	79	—	—

XXXVI. Fundusz regulacyi środkowej sekcyi rzeki Gniłej Lipy.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . .	48.373	79	48.373	79	—	—
VIII.		Konserwacya w czasie budowy:						
	23	Płotki: *a)* Materyały, *b)* Robocizna .	99	10	99	10	—	—
	24	Opaski faszynowe: *a)* Materyały, *b)* Robocizna	11	09	11	09	—	—
	25	Czyszczenie łożyska — Naprawa szkarp	182	87	182	87	—	—
	26	Straż rzeczna	93	20	93	20	—	—
		Suma rubryki VIII.	386	26	386	26	—	—
IX.		Zarząd:						
	27	Najem lokalu, obsługa, opał . .	89	40	89	40	—	—
	28	Sprzęty i potrzeby kancelaryjne .	66	31½	66	31½	—	—
	29	Przyrządy geodetyczne . . .	46	84	46	84	—	—
	30	Koszta podróży i dyety kierownika budowy	2.149	73	2.149	73	—	—
	31	Koszta podróży i dyety delegata .	227	48	227	48	—	—
	32	Wynagrodzenie płatnika . . .	—	—	—	—	—	—
	33	Inne wydatki	17	70	17	70	—	—
		Suma rubryki IX. .	2.597	46½	2.597	46½	—	—
X.		Rozmaite i nieprzewidziane:						
	34	Uregulowanie ujść małych dopływów	21	70	21	70	—	—
	35	Budowa małych przepustów, szluz i mostów	126	10	126	10	—	—
	36	Budowa brodów i t. p. . . .	250	92	250	92	—	—
	37	Budowle dla zamulenia starych łożysk, płotki, sadzonki i t. p. . . .	29	55	29	55	—	—
	38	Koszta oznaczenia okręgu konkurencyjnego i zawiązania Spółki wodnej	67	68	67	68	—	—
	39	Inne nieprzewidziane (zwrot kosztów projektu)	1.991	19	1.991	19	—	—
		Suma rubryki X. .	2.487	14	2.487	14	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	53.844	65½	53.844	65½	—	—
		b) **Przenośne** . . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	53.844	65½	53.844	65½	—	—
		Zapas z końcem roku 1899: *a)* w gotówce . . 6.077 zł. 72½ ct. *b)* w remanencie materyałów, narzędzi i sprzętów . . 1.526 „ 43 „	—	—	7.604	15½	—	—
		Razem .	—	—	61.448	81	—	—

XXXVI. Fundusz regulacyi środkowej sekcyi rzeki Gniłej Lipy

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Stan funduszu z końcem roku 1899.

Stan czynny.

a) Zapas z końcem roku 1899:				
1. w gótówce	6.077 zł.	72½	ct.	
2. w remanencie materyałów, narzędzi i sprzętów	1.526 „	43	„	
b) Należytości czynne: Zaległy datek krajowy	19.772 „	26	„	
Datek z państwowego funduszu melioracyjnego . .	14.828 „	59	„	
Zaległe datki konkurencyjne . .	14.657 „	16	„	
Suma stanu czynnego . . .				56.862 zł. 16½ ct.
Stan bierny				— „ — „
Czysty stan czynny . . .				56.862 zł. 16½ ct.

UWAGA. Zapasy kasowe w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunek bieżący w Banku krajowym.

LW. 28.239/1900.

XXXVII. Fundusz zabudowania potoku Glińsko.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		DOCHODY.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Datek z funduszu krajowego IV. rata	6.000	—	6.000	—	—	—
	2	Datek z państwowego funduszu melioracyjnego	6.000	—	6.000	—	—	—
	3	Odsetki od kapitałów lokowanych .	189	77	189	77	—	—
	4	Rozmaite	6	—	6	—	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	12.195	77	12.195	77	—	—
		b) **Przenośne** . . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	12.195	77	12.195	77	—	—
		Zapas z początkiem roku 1899 . .	—	—	391	12	—	—
		Razem .	—	—	12 586	89	—	—
		WYDATKI.						
		a) **Rzeczywiste.**						
I.		Roboty ziemne:						
	1—2	Trasowanie, profilowanie i karczowanie	—	—	—	—	—	—
	3	Wykop z odwozem na brzeg . .	855	27	855	27	—	—
	4	Materyały i narzędzia. . . .	239	01	239	01	—	—
		Suma rubryki I. .	1.094	28	1.094	28	—	—
II.		Roboty regulacyjne:						
	5	Tamy faszynowe: *a)* Materyały . .	13	18	13	18	—	—
		b) Robocizna . .	9	45	9	45	—	—
	6—7	Wałki zatapiane — Płotki podwójne .	—	—	—	—	—	—
	8	Płotki pojedyncze: *a)* Materyały .	255	50	255	50	—	—
		b) Robocizna .	167	29	167	29	—	—
	9	Progi: *a)* Materyały	201	66	201	66	—	—
		b) Robocizna	103	58	103	58	—	—
	10	Narzędzia	28	53	28	53	—	—
	11	Dozór robót	350	—	350	—	—	—
		Suma rubryki II. .	1.129	19	1.129	19	—	—
III.		Budowa objektów:						
	12	Roboty ziemne	8	20	8	20	—	—
	13	Rozsadzanie skał	—	—	—	—	—	—
		Do przeniesienia . .	8 2.223	20 47	8 2.223	20 47	—	—

XXXVII. Fundusz zabudowania potoku Glińsko.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
III.		Z przeniesienia . .	2.223	47	2.223	47	—	—
			8	20	8	20	—	—
	14	Roboty ciesielskie	171	56	171	56	—	—
	15-17	Roboty murarskie, brukarskie i kowalskie	—	—	—	—	—	—
	18-19	Narzędzia — Dozór budowy . .		—	—	—	—	—
		Suma rubryki III. .	179	76	179	76	—	—
IV.		Roboty dodatkowe:						
	20	Szkarpowanie stoków	234	30	234	30	—	—
	21	Ubezpieczenie stoków płotami . .	296	93	296	93	—	—
	22	Zadrzewienie stoków i odsypisk .	1.005	27	1.005	27	—	—
	23	Zadarnienie stoków	683	14	683	14	—	—
	24	Odwodnienie kultur (drenowanie) .	1.126	22	1.126	22	—	—
		Suma rubryki IV. .	3.345	86	3.345	86	—	—
V.		Wykupno gruntów i odszkodowania:						
	25	Koszta komisyjne	—	—	—	—	—	—
	26	Wykupno gruntów: *a)* przekopy, *b)* zalesienie	84	62	84	62	—	—
	27	Odszkodowanie za zniszczone kultury	21	80	21	80	—	—
	28	Koszta intabulacyi	—	—	—	—	—	—
		Suma rubryki V. .	106	42	106	42	—	—
VI.		Utrzymanie w czasie budowy:						
	29	Naprawa budowli regulacyjnych .	127	49	127	49	—	—
	30	„ objektów	4	38	4	38	—	—
	31	Odnowienie kultur (zadrzewienie stoków i odsypisk)	—	—	—	—	—	—
	32	Straż rzeczna	100	—	100	—	—	—
		Suma rubryki VI. .	231	87	231	87	—	—
VII.		Koszta zarządu:						
	33	Najem lokalu	80	—	80	—	—	—
	34	Sprzęty i potrzeby kancelaryjne .	24	84	24	84	—	—
	35	Przyrządy geodetyczne . . .	—	—	—	—	—	—
	36	Płaca i ryczałt na objazdy kierownika budowy	—	—	—	—	—	—
	37	Płaca i dodatek budowlany prowadzącego budowę	2.238	—	2.238	—	—	—
	38	Inne drobne	127	66	127	66	—	—
		Suma rubryki VII. .	2.470	50	2.470	50	—	—
		Do przeniesienia . .	8.557	88	8.557	88	—	—

XXXVII. Fundusz zabudowania potoku Glińsko.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . .	8.557	88	8.557	88	—	—
VIII.		Rozmaite i nieprzewidziane:						
	39	Budowa brodów	474	56	474	56	—	—
	40	Urządzenia dróg i ścieżek . . .	85	20	85	20	—	—
	41	Budowa dodatkowych objektów (zapór)	17	21	17	21	—	—
	42	Inne nieprzewidziane	12	45	12	45	—	—
		Suma rubryki VIII. .	589	42	589	42	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	9.147	30	9.147	30	—	—
		b) **Przenośne.**						
	1	Zwrot zaliczki pobranej na pokrycie niedoboru	287	18	287	18	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	9.434	48	9.434	48	—	—
		Zapas z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . 3.015 zł. 50 ct.						
		b) w remanencie narzędzi i sprzętów . 136 „ 91 „	—	—	3.152	41	—	—
		Razem .	—	—	12.586	89	—	—

Stan funduszu z końcem roku 1899.

Stan czynny.

Zapas z końcem roku 1899:

1. w gotówce . . . . . 3.015 zł. 50 ct.
2. w remanencie narzędzi i sprzętów 136 „ 91 „

Suma stanu czynnego . . . 3.152 zł. 41 ct.

Stan bierny . . . . . — „ — „

Czysty stan czynny . . . 3.152 zł. 41 ct.

UWAGA. Zapas kasowy w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunek bieżący w Banku krajowym.

LW. 30.046/1900.

XXXVIII. Fundusz zabudowania potoku Bystra.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		DOCHODY.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Datek z funduszu krajowego . .	15.000	—	15.000	—	—	—
	2	Datek z państwowego funduszu melioracyjnego	15.000	—	15.000	—	—	—
	3	Odsetki od lokowanej gotówki . .	989	96	989	96	—	—
	4	Rozmaite	—	—	—	—	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	30.989	96	30.989	96	—	—
		b) **Przenośne** . . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	30.989	96	30.989	96	—	—
		Zapas z początkiem roku 1899 . .	—	—	20.954	48	—	—
		Razem .	—	—	51.944	44	—	—
		WYDATKI.						
		a) **Rzeczywiste.**						
I.		Roboty regulacyjne:						
	1	Roboty ziemne (wykop, plantowanie, trasowanie)	3.683	17	3.683	17	—	—
	2	Tamy podłużne (materyał — robocizna)	11.258	19	11.258	19	—	—
	3	Tamy poprzeczne (materyał — robocizna)	—	—	—	—	—	—
	4	Dozór budowy	302	—	302	—	—	—
		Suma rubryki I. .	15.243	36	15.243	36	—	—
II.		Roboty przy zabudowaniu:						
	5–6	Roboty ziemne — Zapory drewniane	—	—	—	—	—	—
	7	Zapory kamienne	695	64	695	64	—	—
	8	Szkarpowanie i ubezpieczenie stoków	—	—	—	—	—	—
	9–10	Zalesienie — Ogrodzenie . . .	—	—	—	—	—	—
	11	Dozór budowy	22	—	22	—	—	—
		Suma rybryki II. .	717	64	717	64	—	—
III.		Wykupno gruntów:						
	12	Koszta wykupna, intabulacyi, komisyi i odszkodowania . . .	5	—	5	—	—	—
		Do przeniesienia . .	15.966	—	15.966	—	—	—

XXXVIII. Fundusz zabudowania potoku Bystra.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Z przeniesienia . .	15.966	—	15.966	—	—	—
IV.		Utrzymanie robót:						
	13	Naprawa robót regulacyjnych . .	—	—	—	—	—	—
	14	„ „ zabudowawczych .	9	20	9	20	—	—
	15	Straż przy konserwacyi robót . .	—	—	—	—	—	—
		Suma rubryki IV. .	9	20	9	20	—	—
V.		Koszta zarządu:						
	16	Narzędzia, sprzęty i przyrządy . .	29	61	29	61	—	—
	17	Najem lokalu (dzierżawa gruntów) .	150	—	150	—	—	—
	18	Płaca urzędników	2.700	—	2.700	—	—	—
	19	Inne drobne wydatki (ubezpieczenie robotników, korespondencye etc.) .	467	24	467	24	—	—
		Suma rubryki V. .	3.346	85	3.346	85	—	—
VI.		Rozmaite i nieprzewidziane . .	127	60	127	60	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	19.449	65	19.449	65	—	—
		b) **Przenośne** . . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	19.449	65	19.449	65	—	—
		Zapas z końcem roku 1899: *a)* w gotówce . . 31.319 zł. 85 ct. *b)* w materyałach, narzędziach i sprzętach 1.174 „ 94 „	—	—	32.494	79	—	—
		Razem .	—	—	51.944	44	—	—

Stan funduszu z końcem roku 1899.

Stan czynny.

Zapas: *a)* w gotówce . . . . . 31.319 zł. 85 ct.
b) w materyałach, narzędziach i sprzętach 1.174 „ 94 „

Suma stanu czynnego . . 32.494 zł. 79 ct.

Stan bierny . . . . . — „ — „

Czysty stan czynny . . . 32.494 zł. 79 ct.

UWAGA. Zapas kasowy w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunek bieżący w Banku krajowym.

LW. 30.346/1900.

XXXIX. Fundusz regulacyi rzeki górnego Dniestru.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		DOCHODY.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Datek z funduszu krajowego . .	92.000	—	92.000	—	—	—
	2	„ z państwowego funduszu melioracyjnego	—	—	—	—	—	—
	3	Datek z państwowej dotacyi budowli wodnych	65.714	—	20.000	—	45.714	—
	4	Datki konkurencyjne	—	—	—	—	—	—
	5	Odsetki z lokacyi gotówki . . .	419	31	419	31	—	—
	6	Rozmaite	—	—	—	—	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	158.133	31	112.419	31	45.714	—
		b) **Przenośne** . . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	158.133	31	112.419	31	45.714	—
		Zapas z początkiem roku 1899 . .	—	—	—	—	—	—
		Razem .	—	—	112.419	31	—	—
		WYDATKI.						
		a) **Rzeczywiste.**						
I.		Roboty ziemne:						
	1	Trasowanie	186	20	186	20	—	—
	2	Karczowanie	—	—	—	—	—	—
	3	Wykop z przekopów	2.371	89	2.371	89	—	—
	4	Szkarpowanie urwistych brzegów .	—	—	—	—	—	—
	5	Materyały i narzędzia . . .	—	—	—	—	—	—
	6	Dozór	335	59	335	59	—	—
		Suma rubryki I. .	2.893	68	2.893	68	—	—
II.	7—10	Roboty regulacyjne . . .	13	50	13	50	—	—
III.	11-13	Budowa objektów	—	—	—	—	—	—
IV.	14	Roboty dodatkowe . . .	—	—	—	—	—	—
V.		Wykupno gruntów i odszkodowania:						
	75	Koszta komisyjne	46	—	46	—	—	—
	16-17	Wykupno i odszkodowania . .	—	—	—	—	—	—
	18	Odszkodowanie za zniszczone plony .	535	94	535	94	—	—
	19	Koszta intabulacyjne	61	09	61	09	—	—
		Suma rubryki V. .	643	03	643	03	—	—
		Do przeniesienia . .	3.550	21	3.550	21	—	—

XXXIX. Fundusz regulacyi rzeki górnego Dniestru.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . .	3.550	21	3.550	21	—	—
VI.	20-21	Utrzymanie w czasie budowy .	—	—	—	—	—	—
VII.		Koszta zarządu:						
	22	Najem lokalu	52	—	52	—	—	—
	23	Sprzęty i potrzeby kancelaryjne .	300	80	300	80	—	—
	24	Przyrządy geodetyczne . . .	—	—	—	—	—	—
	25	Dyety, koszta podróży i dodatki budowlane	1.458	13	1.458	13	—	—
	26	Wynagrodzenie kasyera . . .	25	—	25	—	—	—
	27	Koszta komisyjne	48	28	48	28	—	—
	28	Inne	85	13	85	13	—	—
		Suma rubryki VII. .	1 969	34	1.969	34	—	—
VIII.		Rozmaite i nieprzewidziane . .	135	06	135	06	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	5.654	61	5.654	61	—	—
		b) **Przenośne** . . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	5.654	61	5.654	61	—	—
		Zapas z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . 97.070 zł. 48½ ct.						
		b) w remanencie materyałów, narzędzi i sprzętów . 9.694 „ 21½ „	—	—	106.764	70	—	—
		Razem .	—	—	112.419	31	—	—

Stan funduszu z końcem roku 1899.

Stan czynny.

a)	Pozostałość kasowa w gotówce	97.070 zł.	48½ ct.
b)	W materyałach narzędziach i sprzętach	9.694 „	21½ „
c)	Należytości czynne: Zaległa reszta datku z państwowego funduszu melioracyjnego	45.714 „	— „
	Suma stanu czynnego . .	152.478 zł.	70 ct.
Stan bierny		— „	— „
	Czysty stan czynny . . .	152.478 zł.	70 ct.

UWAGA. Zapas kasowy w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunek bieżący w Banku krajowym.

LW. 33.040/1900.

XL. Fundusz obwałowania Wisły i Wisłoki w powiecie Mieleckim.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		DOCHODY.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Datek z funduszu krajowego: na rok 1898 . . . 44.870 zł. na rok 1899 . . . 44.870 „	89.740	—	89.740	—	—	—
	2	Datek z państwowego funduszu melioracyjnego	44.870	—	44.870	—	—	—
	3	Datki konkurencyjne	22.435	—	22.435		—	—
	4	Odsetki od kapitałów lokowanych .	216	44	216	44	—	—
	5	Rozmaite	38	40½	38	40½	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	157.299	84½	157.299	84½	—	—
		b) **Przenośne** . . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	157.299	84½	157.299	84½	—	—
		Zapas z początkiem roku 1899 . .	—	—	—	—	—	—
		Razem .	—	—	157.299	84½	—	—
		WYDATKI.						
		a) **Rzeczywiste.**						
I.		Roboty ziemne:						
	1	Trasowanie i profilowanie . . .	1.248	80	1.248	80	—	—
	2	Zdzieranie darni	540	88	540	88	—	—
	3	Wykop z potoków i rowów z odwozem na wał	—	—	—	—	—	—
	4	Wykop z potoków i rowów z odwozem na brzeg	20.065	51	20.065	51	—	—
	5	Wykop z rowów materyałowych z odwozem na wał	4.210	21	4.210	21	—	—
	6	Wykonanie nasypu	634	27	634	27	—	—
	7	Materyały i narzędzia . . .	7.019	71	7.019	71	—	—
	8	Dozór robót ziemnych . . .	2.019	38	2.019	38	—	—
	—	Dopłata kosztorysowa. . . .	3.546	13½	3.546	13½	—	—
		Suma rubryki I. .	39.284	89½	39.284	89½	—	—
		Do przeniesienia . .	39.284	89½	39.284	89½	—	—

XL. Fundusz obwałowania Wisły i Wisłoki w powiecie Mieleckim.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . .	39.284	89½	39.284	89½	—	—
II.		Budowa objektów:						
		A) Szluzy i przepusty wałowe:						
	9	Roboty ciesielskie	1.269	64	1.269	64	—	—
	10	„ murarskie	1.736	75	1.736	75	—	—
	11	„ kowalskie	78	87	78	87	—	—
	12	Rozmaite	618	48	618	48	—	—
		B) Mosty drewniane:						
	13	Roboty ciesielskie	9.108	65	9.108	65	—	—
	14	„ kowalskie	21	43	21	43	—	—
	15	Rozmaite	784	01	784	01	—	—
		Suma rubryki II. .	13.617	83	13.617	83	—	—
III.		Roboty dodatkowe:						
	16	Obsiew szkarp, wałów, potoków i rowów	294	14	294	14	—	—
	17	Ubezpieczenie szkarp, potoków i rowów płotkami faszynowymi i progami	6.711	29	6.711	29	—	—
	18	Ubezpieczenie szkarp darniami . .	4.075	14	4.075	14	—	—
	19	„ progami i szutrowanie przejazdów wałowych . . .	49	—	49	—	—	—
		Suma rubryki III. .	11.129	57	11.129	57	—	—
IV.		Wykupno gruntów i odszkodowania:						
	20	Koszta komisyjne	187	46	187	46	—	—
	21	Wykupno gruntów pod wały . .	986	49	986	49	—	—
	22	„ „ „ potoki i rowy	58	18	58	18	—	—
	23	Odszkodowanie za rowy materyałowe	—	—	—	—	—	—
	24	„ „ serwitut pod rowy	673	—	673	—	—	—
	25	„ „ zniszczone plony .	1.069	43	1.069	43	—	—
	26	Koszta intabulacyi	142	22	142	22	—	—
	—	Dopłata kosztorysowa . . .	20.613	65	20.613	65	—	—
		Suma rubryki IV. .	23.730	43	23.730	43	—	—
V.		Utrzymanie w czasie budowy:						
	27	Naprawa szkarp: *a)* wałów, *b)* potoków, *c)* rowów	958	41	958	41	—	—
	28	Naprawa płotków	85	25	85	25	—	—
		Do przeniesienia .	1.043	66	1.043	66	—	—
			87.762	72½	87.762	72½	—	—

XL. Fundusz obwałowania Wisły i Wisłoki w powiecie Mieleckim.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
V.		Z przeniesienia . .	87.762	72½	87.762	72½	—	—
			1.043	66	1.043	66	—	—
	29	Naprawa darniowania	87	49	87	49	—	—
	30	Straż rzeczna i wałowa . . .	245	—	245	—	—	—
		Suma rubryki V. .	1.376	15	1.376	15	—	—
VI.		Koszta zarządu:						
	31	Najem lokalu	198	—	198	—	—	—
	32	Sprzęty i potrzeby kancelaryjne .	176	90	176	90	—	—
	33	Przyrządy geodetyczne . . .	40	71	40	71	—	—
	34	Dyety i koszta podróży delegata .	15	18	15	18	—	—
	35	Koszta podróży płaca i dodatek budowlany kierownika budowy .	6.147	18	6.147	18	—	—
	36	Wynagrodzenie kasyera . . .	507	50	507	50	—	—
	37	Inne	187	63	187	63	—	—
		Suma rubryki VI. .	7.273	10	7.273	10	—	—
VII.		Rozmaite i nieprzewidziane:						
	38	Rowy dodatkowe	3.335	02½	3.335	02½	—	—
	39	Objekty	1.553	76	1.553	76	—	—
	40	Zdjęcia uzupełniające	317	06	317	06	—	—
	41	Zwrot kosztów sporządzenia projektu	—	—	—	—	—	—
	42	Inne	937	02	937	02	—	—
		Suma rubryki VII. .	6.142	86½	6.142	86½	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	102.554	84	102.554	84	—	—
		b) **Przenośne** . . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	102.554	84	102.554	84	—	—
		Zapas z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . 49.549 zł. 20½ ct.						
		b) w remanencie materyałów, narzędzi i sprzętów . . 5.195 „ 80 „	—	—	54.745	00½	—	—
		Razem .	—	—	157.299	84½	—	—

UWAGA. Fundusz obwałowania Wisły i Wisłoki w powiecie Mieleckim wszedł w życie w r. 1899 na mocy ustawy z d. 26. października 1899 Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 138.

Zapas kasowy w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunek bieżący w Banku krajowym.

LW. 36.879/1900.

XLI. Fundusz konserwacyi rzeki Trześniówki.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		A) Fundusz konserwacyjny.						
		DOCHODY.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Datek z funduszu krajowego . .	500	—	500	—	—	—
	2	Datki konkurencyjne:						
		z roku 1898 . . 549 zł. 87 ct.						
		z roku 1899 . . 500 „ — „	1.049	87	—	—	1.049	87
	3	Sprzedaż trawy	887	20	887	20	—	—
	4	Odsetki od kapitałów lokowanych .	111	35	111	35	—	—
	5	Rozmaite	10	22	10	22	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	2.558	64	1.508	77	1.049	87
		b) **Przenośne** . . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	2.558	64	1.508	77	1.049	87
		Zapas z początkiem roku 1899 . .	—	—	235	23	—	—
		Razem .	—	—	1.744	—	—	—
		WYDATKI.						
		a) **Rzeczywiste.**						
I.		Roboty ziemne:						
	1	Czyszczenie łożysk i szkarpowanie brzegów	97	96	97	96	—	—
	2	Naprawa wałów	—	—	—	—	—	—
		Suma rubryki I. .	97	96	97	96	—	—
II.		Ubezpieczenia:						
	3	Ubezpieczenie brzegów . . .	94	18	94	18	—	—
	4	Obsiew wałów	408	47	408	47	—	—
		Suma rybryki II. .	502	65	502	65	—	—
III.		Objekty:						
	5	Szluza i przepusty	49	14	49	14	—	—
	6	Mosty i brody	33	83	33	83	—	—
		Suma rubryki III. .	82	97	82	97	—	—
		Do przeniesienia . .	683	58	683	58	—	—

XLI. Fundusz konserwacyi rzeki Trześniówki.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . .	683	58	683	58	—	—
IV.		Odszkodowania za grunta:						
	7	Koszta komisyjne	—	—	—	—	—	—
	8	Wynagrodzenie za grunta . . .	—	—	—	—	—	—
		Suma rubryki IV. .	—	—	—	—	—	—
V.		Koszta zarządu:						
	9	Utrzymanie konduktora . . .	196	—	196	—	—	—
	9a)	Utrzymanie strażników . . .	480	—	480	—	—	—
	10	Narzędzia	—	—	—	—	—	—
	11	Rozmaite	107	07	107	07	—	—
		Suma rubryki V. .	783	07	783	07	—	—
		Razem .	1.466	65	1.466	65	—	—
VI.	12	Nieużyta nadwyżka dochodów za rok 1899 przeniesiona do funduszu rezerwowego	63	72	63	72	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	1.530	37	1.530	37	—	—
		b) **Przenośne.**						
	1	Depozyta	86	73	—	—	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	1.617	10	1.530	37	—	—
		Zapas z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce (depozyta) 86 zł. 73 ct.						
		b) w remanencie materyałów, narzędzi i sprzętów . . . 126 „ 90 „	—	—	213	63	—	—
		Razem .	—	—	1.744	—	—	—
		B) Fundusz rezerwowy.						
		DOCHODY.						
	1	Nieużyta nadwyżka dochodów z roku 1899	63	72	63	72	—	—
		Suma dochodów .	63	72	63	72	—	—
	2	Zapas kasowy z początkiem roku 1899	—	—	3.711	71	—	—
		Razem .	—	—	3.775	43	—	—

XLI. Fundusz konserwacyi rzeki Trześniówki.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		WYDATKI.						
	1	Koszta przedłużenia Żupawy . .	935	45	935	45	—	—
	2	„ zdjęć Żupawy	41	22	41	22	—	—
		Suma wydatków .	976	67	976	67	—	—
	2	**Zapas kasowy** z końcem roku 1899 .	2.798	76	2.798	76	—	—
		Razem .	3.775	43	3.775	43	—	—

Stan funduszów z końcem roku 1899.

A) Fundusz konserwacyjny.

Stan czynny.

a) Zapasy: 1. w gotówce . . . . . 86 zł. 73 ct.
2. w remanencie materyałów, narzędzi i sprzętów . . . . . 126 „ 90 „
b) Należytości czynne: Zaległy datek konkurenc. 1.049 „ 87 „
Suma stanu czynnego . . . 1.263 zł. 50 ct.

Stan bierny.

Należytości bierne: Depozyta . . . . . 86 „ 73 „
Czysty stan czynny . . . 1.176 zł. 77 ct.

B) Fundusz rezerwowy.

Stan czynny.

Zapas w gotówce . . . . . 2.798 zł. 76 ct.
Stan bierny . . . . . — „ — „
Czysty stan czynny . . . . 2.798 zł. 76 ct.

UWAGA. Zapasy w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunek bieżący w Banku krajowym.

LW. 40.160/1900.

XLII. Fundusz zabudowania potoku górskiego Michałów.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		DOCHODY.						
		Zapas z początkiem roku 1899 . .	—	—	117	—	—	—
		Suma .	—	—	117	—	—	—
		WYDATKI.						
		Zapas kasowy z końcem roku 1899 .	—	—	117	—	—	—
		Suma .	—	—	117	—	—	—

UWAGA. Stan majątku funduszu konserwacyjnego z końcem roku 1899 wynosi w gotówce 117 zł. jak powyżej wykazano.

LW. 40.159/1900.

XLIII. Fundusz konserwacyi obwałowania Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		DOCHODY.						
	1	Sprzedaż trawy	20.196	31	20.196	31	—	—
	2	Odsetki od kapitałów lokowanych .	65	47	65	47	—	—
	3	Rozmaite	160	41	160	41	—	—
		Suma dochodów .	20.422	19	20.422	19	—	—
		Zapas z początkiem roku 1899 . .	—	—	—	—	—	—
		Razem .	—	—	20.422	19	—	—
		WYDATKI.						
	1	Rozmaite	43	01	43	01	—	—
		Zapas kasowy z końcem roku 1899 .	—	—	20.379	18	—	—
		Razem .	—	—	20.422	19	—	—

UWAGA. Fundusz konserwacyi obwałowania Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim utworzono w myśl §. 6. ustawy z dnia 9. czerwca 1889 (Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 48.).

Zapas kasowy w gotówce ulokowano łącznie z zapasami gotówki funduszu krajowego na 3% rachunek bieżący w Banku krajowym.

LW. 40.157/1900.

LW. 36.220/900.

XLIV.

Fundusz emerytalny dozorców melioracyjnych.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1899.

I. Związkowa drukarnia we Lwowie, ul. Lindego l. 4.

XLIV. Fundusz emerytalny dozorców melioracyjnych.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		DOCHODY.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Wpłaty konduktorów i dozorców .	144	80	144	80	—	—
	2	Grzywny za przekroczenia służbowe .	2	50	2	50	—	—
	3	Datki dobrowolne	—	—	—	—	—	—
	4	Roczna dotacya z funduszu krajowego	500	—	500	—	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	647	30	647	30	—	—
		b) **Przenośne.**						
	5	Lokacya na książeczkę galic. Kasy oszczędności	500	—	500	—	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	1.147	30	1.147	30	—	—
		Zapas kasowy z początkiem roku 1899	—	—	2.667	40	—	—
		Razem .	—	—	3.814	70	—	—
		WYDATKI.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Taksa od dekretu dozorcy Chciuka, mieszcząca się w opłatach emerytalnych	3	50	3	50	—	—
		b) **Przenośne.**						
	2	Gotówką złożona na książeczkę galic. Kasy oszczędności	500	—	500	—	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	503	50	503	50	—	—
		Zapas z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . 317 zł. 50 ct.						
		b) w efektach (Książeczka galicyjskiej Kasy oszczędności Nr. 97.942 na) . 2.993 „ 70 „	—	—	3.311	20	—	—
		Razem .	—	—	3.814	70	—	—
		LW. 40.158/1900.						

L. W. 36.220/900.
Alegat B. do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunkowem funduszów krajowych za rok 1899.

Lit. B.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

FUNDUSZÓW SAMOISTNYCH

(niedotowanych)

budżetem nieobjętych

za rok

1899.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Indeks.

Str.

I. Fundusz pomnika Kościuszki 410
II. Fundusze stypendyjne 414
III. Administracya dóbr Winniki 462
IV. Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych 466
V. „ niżankowicki „ „ 471
VI. Fundacya posagowa Jana i Filipiny Komarnickich 474
VII. Zakład narodowy imienia Ossolińskich 477
VIII. Fundusz zapomogi byłego obwodu tarnowskiego 480
IX. „ budowy domu podrzutków we Lwowie 482
X. Fundacya ś. p. Pelagii Russanowskiej dla inwalidów polskich 483
XI. Fundusz szkół ludowych z roku 1872 486
XII. Fundacya Wincentego Łodzia Ponińskiego dla czeladników rzemieślniczych 490
XIII. „ Franciszka Kochmana dla literatów polskich 495
XIV. „ „ „ „ dziewcząt służących 500
XV. „ ś. p. Maryi de Prez Jędrzejowiczowej 503
XVI. Fundusz pomnika Agenora hr. Gołuchowskiego 506
XVII. Fundacya Sandecka „Dom roboczy“ 509
XVIII. „ Teresy z hr. Stadnickich hr. Weissenwolffowej dla obłąkanych uzdrowieńców . . . 512
XIX. „ ś. p. Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych włościan gmin Hołhocze, Dobrowody, Wierzbów, Wolica, Zastawce 516

Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im Malinowskiego im. „Najjaśniejszego Pana“

XX. Fundusz 1. „ku wspieraniu zubożałych adwokatów i wdów po adwokatach“ 521
XXI. „ 2. „ku wspieraniu artystów i literatów“ 524
XXII. „ 3. „ku wspieraniu celow galic. Towarzystwa muzycznego we Lwowie“ 529
XXIII. „ 4. „ku wspieraniu ubogich sług prywatnych“ 532
XXIV. „ 5. „posagowy dla ubogich dziewcząt służących“ 536
XXV. „ 6. „ku wspieraniu ubogich chłopców uczących się rzemiosła“ 543
XXVI. Fundacya Karola Beliny Brzozowskiego dla bursy stanisławowskiej im. J. I. Kraszewskiego . . 547
XXVII. „ imienia Antoniego Schiffnera 550
XXVIII. „ Maryi Mochnackiej dla czterech ubogich ciemnych 553
XXIX. „ Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan w Galicyi 556
XXX. „ „Domu ubogich“ im. Ludwika i Anny Helclów w Krakowie 560
XXXI. Fundusz „Macierzy Polskiej“ 569
XXXII. Fundacya Maryi Feliksy z hr. Golejewskich Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców pochodzenia polskiego w kraju zawód rękodzielniczy lub przemysłowy podejmujących . 575
XXXIII. Fundusz z legatu ś. p. Józefa Ciemierzyńskiego 581
XXXIV. „ ku podniesieniu rybactwa 582
XXXV. Fundacya Malwiny z Łukowskich Wirth i Teofili Łukowskiej dla osieroconych dziewcząt . . 585
XXXVI. „ posagowa ś. p. Maksymiliana i Franciszka Ksawerego Siemianowskich dla biednych moralnie prowadzących się dziewcząt 588
XXXVII. „ ś. p. Maksymiliana i Franciszka Ksawerego Siemianowskich dla ubogich wdów po nauczycielach szkół ludowych 592
XXXVIII. „ ś. p. Teresy z hr. Stadnickich hr. Weissenwolffowej na rzecz przytułku dla dotkniętych wielką chorobą 595
XXXIX. „ ś. p. Leonarda Wężyka na rzecz szkoły rolniczej w Czernichowie 598
XL. Fundacya bursy imienia księcia Leona Sapiehy dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych . . 601

		Str.
XLI.	Fundacya Franciszka Steczkowskiego z Jasła	604
XLII.	„ posagowa ś. p. Szczepana Zarębý Skrzyńskiego dla 5 panien szlacheckich .	607
XLIII.	„ „ „ „ „ „ „ „ dla 10 dziewcząt wiejskich .	612
XLIV.	„ „Dom ubogich“ w Strzeliskach nowych	617
XLV	„ ś. p. Piotra Krzeczunowicza dla nieuleczalnych i rekonwalescentów . . .	622
	Fundacya imienia Józefa Kośvitzky'ego:	
XLVI.	Fundusz 1. „dla ślepych w Krakowie“	625
XLVII.	„ 2. „dla wychowanków zakładu sierot pod wezwaniem św. Józefa w Krakowie“ .	627
XLVIII.	„ 3. „dla poprawionych złoczyńców w Krakowie“	630
XLIX.	„ zapomogowy im. Henryka Straszewskiego dla ubogich wyrobników w Boguchwa	633
L.	Fundacya Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej dla Zboru im. św. Klaudyi	636
LI.	Fundusz emerytury członków sceny polskiej we Lwowie	639
LII.	Fundacya Józefa Krupacza „dla c. k. inwalidów wojskowych“	646
LIII.	„ ś. p. Wiktora z Baworowa hr. Baworowskiego	649
LIV.	„ „ Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej na rzecz „domu pracy“ czyli Towarzystwa Miłosierdzia we Lwowie	662
LV.	„ „ Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej na rzecz „tanich kuchni ludowych“ we Lwowie	666
LVI.	Fundusz „na zakupno książek do czytania dla uczniów niższych przemysłowych zakładów naukowych w kraju“	670
LVII.	Fundacya Tytusa Kielanowskiego „dla gminy Kędzierżawce“.	673
LVIII.	„ „ „ „ „ Żuratyn	675
LIX.	„ „ „ „ „nieuleczalnych chorych chrześcian we Lwowie“	677
LX.	„ ś. p. Wacława Tyzenhauza	680
LXI.	„ księżny Karoliny z książąt Ponińskich Lubomirskiej na utrzymanie i wychowanie 12 sierot w Zakładzie św. Heleny we Lwowie	682/I.
LXII.	„ Maryi Gewürtzowej na rzecz ubogich izraelitów miasta Dębicy . . .	682/IV.
LXIII.	„ ks. Jana Szawflarskiego dla Czarnego Dunajca	682/VII.
LXIV.	„ „ „ „ „ Dębicy	682/IX
LXV.	„ hr. Róży Lanckowrońskiej dla chorych artystów	682/XI.
LXVI.	„ Konstantego i Michaliny z Ruckich Pietruskich	682/XIV.
LXVII.	„ posagowa im. Eustachego Szumańskiego ku uczczeniu jubileuszu pięćdziesięcioletnich rządów Najjaśniejszego Pana	682/XVI
LXVIII.	Depozyta gminne serwitutowe	682/XIX.
LXIX.	Depozyta ogólne	682/XXVI.

I. Fundusz pomnika Kościuszki.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	**Zapas z początkiem roku 1899:**						
		a) w gotówce . . — zł. —½ ct.						
		b) w efektach:						
		α) w walucie austr. . 112 „ 52 „						
		β) w walucie koron. (31.400 K., czyli) 15.700 „ — „	—	—	15.812	52½	—	—
		Razem . .	—	—	15.812	52½	—	—
		Wydatki.						
	1	Efekta wydane w wal. austr. (dla przemiany na walutę koron.) 112 zł. 52 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie koronowej (225 K. 04 gr., czyli) . . . . 112 „ 52 „						
	410	Czysty wydatek . .	—	—	—	—	—	—
	2	**Zapas z końcem roku 1899:**						
		a) w gotówce . . — zł. 00½ ct.						
		b) w efektach:						
		α) w walucie austr. (wartości 200 K., czyli) . . . 100 „ — „						
		β) w walucie koron. (31.425 K. 04 gr., czyli) . . . 15.712 „ 52 „	—	—	15.812	52½	—	—
		Razem . .	—	—	15.812	52½	—	—

I. Fundusz pomnika Kościuszki.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny: Zapas kasowy: *a*) w gotówce		— zł. 00½ ct.
b) w efektach:		
α) w walucie austryackiej: 4½% listy zastawne Banku krajowego (wartości 200 koron) . -	100 zł. — ct.	
β) w walucie koronowej:		
1. 4% listy zast. galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego (5.400 koron, czyli) . . .	2.700 „ — „	
2. 4% listy zastawne Banku krajowego (14.600 koron, czyli)	7.300 „ —	
3. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z roku 1893 (200 koron, czyli)	100 „ —	
4. 4% obligacye kolejowe Banku krajowego (11.200 koron, czyli)	5.600 „ —	
5. 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego (25 K. 04 gr., czyli)	12 „ 52 „	15.812 „ 52 „
Suma stanu czynnego . . .		15.812 zł. 52½ ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		15.812 zł. 52½ ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		15.812 „ 52½ „
okazuje się stan majątku **niezmieniony**		— zł. — „

I. Fundusz pomnika Kościuszki.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4½% od listów zast. Banku krajowego . 11 zł. 25 ct.						
		b) 4% od listów zastaw. Banku krajowego . 296 „ — „						
		c) 4% od listów zast. gal. Tow. kred. ziemsk. . 108 „ — „						
		d) 4% od obligacyj kolejowych Banku kraj. 224 „ — „						
		e) 4% od oblig. galic. pożyczki kraj. z r. 1893 16 „ — „						
		Razem . 655 zł. 25 ct.						
		od tego podatek rentowy 1 „ 62 „						
		Czysty dochód . .	653	63	653	63	—	—
		Suma dochodów . .	653	63	653	63	—	—
	2	**Zapas** z początkiem r. 1899 w efektach:						
		a) w walucie austryackiej 211 zł. 57 ct.						
		b) „ „ koronowej (800 K., czyli) . . 400 „ — „	—	—	611	57	—	—
		Razem . .	—	—	1.265	20	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka odesłana Komitetowi, zarządzającemu pomnikiem w Krakowie . .	653	63	653	63	—	—
	2	Efekta wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę koronową) . . 211 zł. 57 ct.						
		od tego pobrane z przemiany w walucie koronowej (423 K. 14. gr., czyli) . . . . 211 „ 57 „						
		Czysty wydatek . . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków . .	653	63	653	63	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1899 w efektach:						
		a) w walucie austryackiej (wartości 300 K.) . 150 zł. — ct.						
		b) w walucie koronowej (923 K. 14 gr, czyli) 461 „ 57 „	—	—	611	57	—	—
		Razem . .	—	—	1.265	20	—	—

I. Fundusz pomnika Kościuszki.

Uwaga. Majątkiem tej fundacyi zarządza samoistnie Komitet istniejący w Krakowie i przedkłada Wydziałowi krajowemu corocznie sprawozdanie ze swych czynności.

W roku 1892 nadesłał Komitet ten do przechowania w kasie Wydziału krajowego efekta imiennej wartości 550 zł. mon. konw. na rzecz majątku obrotowego z zastrzeżeniem, że efekta te służyć będą na ewentualne nadzwyczajne potrzeby pomnika Kościuszki (LW. 7.387/92).

Wykazany powyżej zapas majątku obrotowego z końcem roku 1899, stanowiący wzmiankowany powyżej depozyt, składa się obecnie z efektów:

a) w walucie austryackiej: $4^1/_2\%$ listy zastawne Banku krajowego (wartości 300 K., czyli)	150 zł. — ct.
b) w walucie koronowej:	
1. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z roku 1893 im. wart. (600 K., czyli)	300 „ — „
2. 4% listy zast. Banku krajowego im. wart. (200 K., czyli) .	100 „ — „
3. 4% książeczki „ „ (123 K. 14 gr., czyli) . .	61 „ 57 „
Razem w walucie austryackiej im. wart. . . .	611 zł. 57 ct

L. W. 8.456/900.

II. Fundusze stypendyjne.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
I.		**Wpływy na rzecz nowoprzybyłych fundacyi:**						
	1	*Romanowskiego Mieczysława:*						
		a) 4% listy zast. Banku kraj. (imiennej wartości 16.200 K. czyli) . 8.100 zł. — ct.						
		b) 4% książeczka galic. Kasy oszczędności . 47 „ 04 „	8.147	04	8.147	04	—	—
	2	*Rolanda vel Rotlendera Leopolda* dla uczniów szkół średnich (fundusz I.):						
		a) 4% listy zast. Banku kraj. (imiennej wartości 21.500 K. czyli) . 10.750 zł. — ct.						
		b) 4% książeczka galic. Kasy oszczędności na 28 „ 16 „	10.778	16	10.778	16	—	—
	3	*Rolanda vel Rotlendera Leopolda* dla uczenic żeńskiego seminaryum nauczycielskiego we Lwowie (fundusz II.):						
		a) 4% listy zast. Banku kraj. (imiennej wartości 17.200 K. czyli) . 8.600 zł. — ct.						
		b) 4% książeczka galic. Kasy oszczędności na 23 „ 06 „	8.623	06	8.623	06	—	—
	4	*Bielaków Józefa i Maryi* dla kształcącej się młodzieży płci męskiej (fundusz I.) w gotówce	3.240	—	3.240	—	—	—
	5	*Bielaków Józefa i Maryi* dla kształcącej się młodzieży płci żeńskiej (fundusz II.) w gotówce	4.320	—	4.320	—	—	—
		Razem . .	35.108	26	35.108	26	—	—
		Do przeniesienia . .	35.108	26	35.108	26	—	—

II. Fundusze stypendyjne.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek rarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . .	35.108	26	35.108	26	—	—
II.	6	**Wpływy na rzecz istniejących już fundacyi** gotówką	140	—	140	—	—	—
III.	7	**Kapitały hipotekowane spłacone:**						
		a) na dobrach Werhrata (na rzecz fundacyi hr. Łosia) . . 6.363 zł. 64½ ct.						
		b) na dobrach Sietnica z przyległościami (na rzecz fundaeyi Olszewskiego) . . 4.200 „ — „						
		c) na dobrach Hrabużna z przyległościami (na rzecz fundacyi Lipińskich w sumie 1·922 zł. 49½ ct. od tego odpisano 1.541 „ 95 „ 380 „ 54½ „	10.944	19	—	—	10.944	19
IV.	8	**Wierzytelności i pretensye** na rzecz fundacyi Lipińskich	637	45	—	—	637	45
V.	9	**Gotówka za sprzedane realności** (na rzecz fundacyi Głowińskiego) . .	35.201	49½	—	—	35.201	49½
VI.	10	**Gotówka przeniesiona z majątku obrotowego** . . . 33.001 zł. 51½ ct. od tego przeniesiona do majątku obrotowego . . . 129 „ 98 „						
		czysty wydatek . . .	32.871	53½	32.871	53½	—	—
		Do przeniesienia . .	114.902	93	68.119	79½	46.783	13½.

II. Fundusze stypendyjne.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy		Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia .		114.902	93	68.119	79½	46.783	13½
VII.	11	**Efekty zakupione:**							
		a) w walucie austryackiej . . .	5.005 zł. 15 ct.						
		b) w walucie koronowej (226.083 K. 95 gr., czyli) .	113.041 „ 97½ „	118.047	12½	118.047	12½	—	—
VIII.	12	**Gotówka za spieniężone efekty:**							
		a) należytość zaległa .	308 zł. 20 ct.						
		b) należytość bieżąca .	71.414 „ 60 „	71.723	80	71.723	80	—	—
IX.	12	**Efekty pobrane z winkulacyi:**							
		a) w walucie austryackiej	50 zł.						
		b) w walucie koronowej (178.400 K., czyli) .	89.200 „						
		razem .	89.250 zł.						
		od tego wydane do winkulacyi:							
		a) w walucie austr. .	50 zł.						
		b) w walucie koronowej (178.400 K., czyli) .	89.200 „						
			89.250 „						
		czysty dochód		—	—	—	—	—	—
X.	13	**Efekty pobrane z wymiany i dewinkulacyi** w walucie austryackiej . . .	10.000 zł.						
		od tego wydane do wymiany i dewinkulacyi w walucie austryackiej . . .	10.000 „						
		czysty dochód		—	—	—	—	—	—
		Do przeniesienia . .		304.673	85½	257.890	72	46.783	13½

II. Fundusze stypendyjne.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . .	304.673	85½	257.890	72	46.783	13½
XI.	14	**Efekty przeniesione** w walucie koronowej dla wyrównania rachunku majątku zarodowego i rezerwowego fundacyi Waleryana Czaykowskiego (8.200 K., czyli)	4.100	—	4.100	—	—	—
XII.	15	**Gotówka przeniesiona** dla wyrównania rachunku majątku zarodowego i rezerwowego fundacyi Waleryana Czaykowskiego	19	36	19	36	—	—
XIII	16	**Wartość dóbr i realności** . . .	321.119	90	321.119	90	—	—
		Suma dochodów .	629.913	11½	583.129	98	46.783	13½
		Do tego:						
	17	**Zapas kasowy** z początkiem roku 1899:						
		a) w gotówce . . — zł. — ct.						
		b) w efektach:						
		α) w wal. austryackiej . . 559.978 „ 89 „						
		β) w wal. koron. (7,030.700 K., czyli) . . 3,515.350 „ — „						
	18	**Wartość dóbr i realności** . . 149.147 „ 83 „	—	—	4,224.485	72	—	
		Razem . . .	—	—	4,807.615	70	—	—

II. Fundusze stypendyjne.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy		Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.							
I.	1	**Efekty wydane do majątku obrotowego** w walucie austryackiej . .		115	74	115	74	—	—
II.	2	**Gotówka przeniesiona do majątku obrotowego** . . .	129 zł. 98 ct.						
		od tego pobrana z majątku obrotowego .	129 „ 98 „						
		czysty wydatek . . .		—	—	—	—	—	—
III.	3	**Efekty spieniężone:**							
		a) w walucie austr. .	37.851 zł. 88 ct.						
		b) w walucie koronowej (65.544 K. 64 g., czyli) . . .	32.772 „ 32 „	70.624	20	70.624	20	—	—
IV.	4	**Gotówka wydana na zakupno efektów**		112.295	33½	112.295	33½	—	—
V.	5	**Efekty wydane do zawinkulowania:**							
		a) w walucie austryackiej	50 zł.						
		b) w walucie koronowej (178.400 K., czyli)	89.200 „						
		Razem . .	89.250 zł	—	—	—	—	—	—
		od tego pobrane z winkulacyi:							
		a) w walucie austr. .	50 zł.						
		b) w wal. koronowej 178.400 koron, czyli)	89.200 „	89.250 „					
		Czysty wydatek . .		—	—	—	—	—	—
VI.	6	**Efekta wydane do wymiany i dewinkulacyi** w walucie austr.	10.000 zł.						
		od tego odebrane z wymiany i dewinkulacyi w wal. austr.	10.000 „						
		Czysty wydatek . . .		—	—	—	—	—	—
		Do przeniesienia . .		183.035	27½	183.035	27½	—	—

II. Fundusze stypendyjne.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . . .	183.035	27½	183.035	27½	—	—
VII.	7	**Efekty wydane w walucie austryackiej** (celem przemiany na walutę koronową) . 527.123 zł. 68 ct. od tego pobrane z przemiany (:w wal. kor. : *a*) w wartości podwójnej 1,054.247 K. 36 g. *b*) w wartości wedle urzędowego klucza 3.640 „ — „ Razem 1,057.887 K. 36 g. czyli:) . . 527.123 „ 68 „ Czysty wydatek . .	—	—	—	—	—	—
VIII	8	**Efekty przeniesione w walucie koronowej** dla wyrównania rachunku majątku zarodowego i rezerwowego fundacyi Waleryana Czaykowskiego (8.200 K. czyli)	4.100	—	4.100	—	—	—
IX.	9	**Gotówka przeniesiona** dla wyrównania rachunku majątku zarodowego i rezerwowego fundacyi Waleryana Czaykowskiego	19	36	19	36	—	—
		Suma wydatków . .	187.154	63½	187.154	63½	—	—
		Do tego:						
	10	**Zapas kasowy z końcem roku 1899:** *a*) w gotówce . . — zł. — ct. *b*) w efektach: *α*) w walucie austr. (w wartości podwójnej i wedle urzędowego klucza 1,024.090 K., czyli) . . . 510.225 „ — „ *β*) w walucie kor. (7,279.936 K. 67. g., czyli) . . . 3,639.968 „ 33½ „						
	11	Wartość dóbr i realności . . . 470.267 „ 73 „	—	—	4,620.461	06½	—	—
		Razem zgodnie ze sumą dochodów . .	—	—	4,807.615	70	—	—

II. Fundusze stypendyjne.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

Stan czynny.

A) **Zapas kasowy:**		Szczegół.	Ogół.
1. w gotówce			— zł. — ct.
2. w efektach:			
a) w walucie austryackiej:			
a) 6% dbligacye galic. poż. kraj. z roku 1873	(wart. 4.200 K.)	2.100 zł.	
b) 4% obligacye galic. funduszu propinacyj.	(„ 119.200 „)	59.600 „	
c) 5% obligacye komunalne Banku krajow.	(„ 3.800 „)	1.900 „	
d) 4% listy zastwne gal. Towarzystwa kredyt. ziemskiego . . .	(„ 37 800 „)	18.900 „	
e) 4½% listy zastawne Banku krajowego .	(„ 476.300 „)	238.150 „	
f) 4½% listy zastawne galic. Banku hipot. .	(„ 96.200 „)	48.100 „	
g) 5% premiowe listy zastawne galic. Banku hipotecznego . .	(„ 75.800 „)	37.900 „	
h) 3% listy zastawne austr. zakładu kredytowego ziemskiego .	(„ 2.000 „)	1.000 „	
i) 5% akcye kolei Karola Ludwika (wart. według klucza urzędowego) . . .	(„ 76.440 „)	36.400 „	
k) 10 sztuk akcyj użytkowania kolei Karola Ludwika . . .	(„ — „)	— „	
l) 25-ta część losu państwowego z roku 1858	(„ 20 „)	10 „	
m) 4% losy państwowe z roku 1860 . .	(„ 5.000 „)	2 500 „	
n) los węgierski „Bazylika“	(„ 10 „)	5 „	
o) losy miasta Krakowa	(„ 120 „)	60 „	
p) 5% austryacka renta papierowa . . .	(127.200 „)	63.600 „	
Razem (w wartości podwójnej i wedle urzędowego klucza	1,024.090 K. czyli)	510.225 zł.	
Do przeniesienia		510.225 zł.	

Stan

II. Fundusze stypendyjne.

		Szczegół.	Ogół.
Z przeniesienia		510.225 zł. — ct.	— zł. — ct.
β) w walucie koronowej:			
a) 4% listy zastawne gal. Towarzystwa kredyt. ziemskiego . . .	3,317.000 K. — g.		
b) 4% listy zastawne galicyjskiego Banku krajowego . . .	2,563.100 „ — „		
c) 4% listy zastawne gal. Banku hipotecznego .	316.800 „ — „		
d) 4% obligacye galic. poż. kraj. z r. 1893	490.100 „ — „		
e) 4% obligacye pożyczki miasta Lwowa . .	314.000 „ — „		
f) 4% obligacye kolejowe Banku krajowego	242.200 „ — „		
g) 4% książeczki wkładkowe Banku kraj .	24.780 „ 59 „		
h) 4% książeczki wkładkowe galicyjsk. Kasy oszczędności . .	4.286 „ 08 „		
i) 4% książeczki wkładkowe innych kas i Towarzystw zaliczkowych	7.670 „ — „		
	7,279.936 K. 67 g. czyli	3,639.968 „ 33½ „	
Razem . .		4,150.193 „ 33½ „	
B) **Należytości czynne**		46.783 „ 13½ „	
C) **Wartość dóbr i realności:**			
a) dobra Godowa z przyległościami własność fundacyi ś. p. Antoniego Dydyńskiego .		39.972 zł. — ct.	
b) realność w Strzyżowie (nowy gmach) własność fundacyi ś. p. Antoniego Dydyńskiego		27.020 „ 06 „	
c) dobra Winniki z przyległościami własność fundacyi Głowińskiego		67.875 „ 03 „	
d) dobra Kłodzienko własność fundacyi Jgnacego Marynowskiego		160.000 „ — „	
e) realność w Rzeszowie l. 7 i 9. własność. fundacyi Dra Jana Towarnickiego . .		37.773 „ 80 „	
f) gmach c. k. Seminaryum nauczycielskiego męskiego w Rzeszowie, własność fundacyi Dra Jana Towarnickiego		78.422 „ 74 „	
g) Gmach internatu przy c. k. Seminaryum nauczycielskiem męskiem w Rzeszowie własność fundacyi Dra Jana Towarnickiego .		59.204 „ 10 „	470.267 „ 73 „
Suma stanu czynnego . .			4,667.244 zł. 20 ct.
Stan bierny			— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej . . .			4,667.244 zł. 20 ct.

II. Fundusze stypendyjne.

Uwagi do zamknięcia rachunku majątku zarodowego.

1. Czysty stan czynny tego majątku wynosi z końcem roku 1899 jak wykazano . . . . . 4,667.244 zł. 20 ct.

W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 w kwocie . 4,272.481 „ 55½ „

okazuje się przyrost majątku o . . . . . 394.762 zł 64 ct.

a to wskutek przybycia nowych fundacyj i fruktyfikowania zapasów gotówki majątku obrotowego na rzecz majątku zarodowego, a głównie wskutek przybycia wartości dóbr i realności a mianowicie:

a) Stan efektów z końcem roku 1899	4,150.193 zł. 33½ ct.			
Stan efektów z końcem roku 1898	4,075.337 „ 89 „	przyrost . . .	74.855 zł. 44½ ct.	
b) Wartość dóbr i realności z końcem roku 1899 . . .	470.267 zł. 73 ct.			
Wartość dóbr i realności z końcem roku 1898 . . .	149.147 „ 83 „	przyrost . . .	321.119 „ 90 „	
		Razem przyrost .	395.975 zł. 34½ ct.	
c) Stan należytości czynnych z końcem r. 1899 . .	46.783 zł. 13½ ct.			
Stan należytości czynnych z końcem r. 1898 . . .	47.995 „ 83½ „	ubytek . . .	1.212 zł. 70 ct.	
Z porównania okazuje się przyrost majątku jak wyżej . . .			394.762 zł. 64½ ct.	

2. Wierzytelność z tytułu sprzedanych realności wykazana pod poz. 9. dochodów, stanowi dług zakładu chorych (dawniej obłąkanych i położnic) szpitala we Lwowie za nabytą w swoim czasie od fundacyi Głowińskiego realność Popijarską w sumie 35 201 zł. 49½ ct.

3. Oprócz wykazanych w stanie czynnym majątku pod poz. 2*a*) i) akcyj kolei Karola Ludwika na 36.400 zł. (a wedle urzędowego klucza wnrtości 76.440 koron), posiadają fuudusze Konieckiego i Dra Jana Towarnickiego obecnie 10 sztuk *akcyj użytkowania* tej kolei, otrzymanych tytułem odszkodowania za wylosowane w swoim czasie właściwe 5% akcye tej kolei. — Akcye „użytkowania“ powinne przynosić co roku przypadającą na nie dywidendę, jednakowoż jak lat poprzednich tak i w roku 1899 nie przyniosły żadnej dywidendy, albowiem od czasu upaństwowienia kolei Karola Ludwika — prawdopodobnie z powodu zwiększonych kosztów administracyjnych — dywidendy nie wypłacają.

4. Oprócz wykazanych w stanie czynnym dóbr i realności łącznej wartości 470.267 zł. 73 ct. posiadają jeszcze niżej poszczególnione fundacye następujące dobra i realności:

a) dobra Jacowce z przyległościami, własność fundacyi śp. Stanisława Strzałkowskiego;
b) realność w Tarnopolu Nr. 1280 własność fundacyi sp. Stanisawa Strzałkowskiego;
c) dobra Szypowce z przyległościami, własność fundacyi śp. Stupnickich i Jankowskich;
d) „ Kochanówka z przyległościami własność fundacyi śp. Dra Antoniego Lachowicza;
e) „ Dzwonowa z przyległościami własność fundacyi śp. Leona Boznańskiego;
f) „ Urlów własność w ¾ częściach fundacyi Lipińskich;
g) „ Kuźmina dolna i górna, własność fundacyi Pieściorowskiego;

Dobra te i realności nie są dotychczas oszacowane, więc wartości takowych w zamknięciu nie wykazano.

II. Fundusze stypendyjne.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**		Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.							
I.		**Odsetki.**							
	1	Odsetki od papierów publicznych . . .	167.793 zł. 29 ct.						
		od tego odsetki bierne przy zakupnie efektów . . .	747 „ 81 „						
		Czysty dochód		167.045	48	167.045	48	—	—
	2	Odsetki od spieniężonych książeczek Banku krajowego i gal. Kasy oszczędności		1.692	90½	1.692	90½	—	—
	3	Odsetki od kapitałów hipotekowanych:							
		a) 5% od kapitału hipotekowanego na realności popijarskiej we Lwowie, własność zakładu chorych (dawniej obłąkanych i położnic) szpitala powszechnego we Lwowie w sumie 35.201 zł. 49½ ct. (na rzecz fundacyi Głowińskiego)	1.760 zł. 08 ct.						
		b) 5% od kapitału hipotekowanego na dobrach Werhrata w sumie 6.363 zł. 64½ ct. (na rzecz fundacyi Łosia) .	318 „ 18 „						
		c) 5% od kapitału hipotekowanego na dobrach Sietnica z przyległościami w sumie 4.200 zł. (na rzecz fundacyi Olszewskiego) . .	210 „ — „						
		d) Renta z dochodów z dóbr Zwiahel rocznie 200 dukatów holenderskich ważnych w złocie według każdoczesnego kursu (na rzecz fundacyi Ładuńskiego) 1.150 zł. od tego zwrot nadpłaty . 8 „	1.142 „ — „						
		Do przeniesienia . .	3.430 zł. 26 ct.	168.738	38½	168.738	38½	—	—

II. Fundusze stypendyjne.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . 3.430 zł. 26 ct.	168.738	38½	168.738	38½	—	—
		e) Renta z dochodów dóbr Ożańsko (na rzecz fundacyi Ożańskiej) . 150 „ — „	3.580	26	3.551	91½	28	34½
		Suma rubryki I. . . .	172.318	64½	172.290	30	28	34½
II.		**Dochody z dóbr i realności.**						
	4	Nadwyżka dochodów z dóbr Winniki z przyległościami (fundacya Głowińskiego)	5.524	30	5.524	30	—	—
	5	Nadwyżka dochodów z dóbr Godowa (fundacya Dydyńskiego) . . .	5.000	—	5.000	—	—	—
	6	Czynsz dzierżawny z dóbr Jacowce (fundacya Strzałkowskiego) . . .	4.708	24	4.708	24	—	—
	7	Nadwyżka dochodów z dóbr Szypowce (fundacya Stupnickich-Jankowskich) .	2.000	—	2.000	—	—	—
	8	Nadwyżka dochodów z dóbr Kochanówka (fundacya Lachowicza) . . .	3.700	—	3.700	—	—	—
	9	Czynsz dzierżawny z dóbr Kuźmina dolna i górna (fnndacya Pieściorowskiego) .	2.050	—	1.680	95	369	05
	10	Nadwyżka dochodów z realności w Rzeszowie (fundacya Dra Jana Towarnickiego)	11.166	66	8.166	66	3.000	—
	11	Nadwyżka czynszu dzierżawnego z dóbr Dzwonowa (fundacya Boznańskiego) .	—	—	—	—	—	—
	12	Czynsz dzierżawny z dóbr Urlów (fundacya Lipińskich):						
		a) należytość zaległa 1.312 zł. 50 ct. *b*) należytość bieżąca 2.500 „ — „	3.812	50	1.750	—	2.062	50
	13	Nadwyżka dochodów z realności w Tarnopolu (fundacya Strzałkowskiego) .	2.698	01	2.698	01	—	—
	14	Czynsz dzierżawny z dóbr Kłodzieńko (fundacya Marynowskiego) . .	4.700	—	4.700	—	—	—
		Suma rubryki II. .	45.360	21	39.928	66	5.431	55
		Do przeniesienia . .	217.678	85½	212.218	96	5.459	89½

II. Fundusze stypendyjne.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . .	217.678	85½	212.218	96	5.459	89½
III.		**Dochody z innych funduszów.**						
	15	Dotacya z funduszu krajowego dla fundacyi jubileuszowej Cesarza Franciszka Józefa I.	12.000	—	12.000	—	—	—
IV.		**Lokacya kapitałów.**						
	16	Efekta zakupione (4% książeczki wkładkowe Banku krajowego i galic. Kasy oszczędności): *a*) w walucie austr.. . 5.910 „ 50 „ *b*) „ koronowej (1.645 K. 05 g., czyli) . . . 822 „ 52½ „ Razem . . 6.733 zł. 02½ zł.						
		od tego efekta spieniężone: *a*) w wal. austr. 1.806 zł. 69 ct. *b*) w walucie koronowej (191 K. 84 g. czyli) . . 95 „ 92 „ 1.902 „ 61 „ Czysty dochód . .	4.830	41½	4.830	41½	—	—
	17	Gotówka otrzymana za spieniężone efekty w kwocie . . . 1.902 zł. 61 ct. od tego wydano na zakupno efektów . . 1.902 „ 61 „ Czysty dochód . .	—	—	—	—	—	—
		Suma rubryki IV. . .	4.830	41½	4.830	41½	—	—
V.	18	**Zaliczki zwrócone**	12.488	—	800	—	11.488	—
VI.		**Rozmaite dochody.**						
	19	Odsetki zwłoki od nieuiszczonych w terminie należytości: *a*) należytość zaległa . 182 zł. 13 ct. od tego odpisano. . 180 „ 33 „ 1 zł. 80 ct. *b*) należytość bieżąca . 356 „ 76½ „	358	56½	358	56½	—	—
		Do przeniesienia . . .	358 246.997	56½ 27	358 229.849	56½ 37½	— 16.947	— 89

II. Fundusze stypendyjne.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Z przeniesienia . .	246.997	27	229.849	37½	16.947	89½
			358	56½	358	56½	—	—
	20	Zwroty zastępczo poniesionych wydatków na zaspokojenie należytości rządowej od legatów zdziałanych przez fundatorów na rzecz uprawnionych legataryuszów:						
		a) należytość zaległa . 277 zł. 77 ct. od tego odpisano . 1 „ 33 „ 276 zł. 44 ct.						
		b) należytość bieżąca . 490 „ 20½ „	766	64½	584	07	182	57½
	21	Zasiłki pobrane z rachunku roku 1900 na wyrównanie niedoborów poszczególnych fundacyj w roku 1899 . .	7.981	93	7.981	93	—	—
	22	Ryczałtowa sprzedaż lasu w Kłodzieńku (fundusz Marynowskiego)	15.500	—	15.500	—	—	—
	23	Ze sprzedaży materyałów drzewnych .	1.130	97	956	61	174	36
	24	Zwroty i wpływy rozmaite:						
		a) gotówką:						
		α) należytość zaległa . 317 zł. 47 ct.						
		β) „ bieżąca . 6.535 „ 81½ „						
		Razem należytość . . 6.853 zł. 28½ ct.						
		Na poczet tego uiszczono 6.586 zł. 48½ ct.						
		a po potrąceniu zwrotów . . . . 4.000 „ — „						
		wpłynęło . . 2.586 zł. 48½ ct.						
		Pozostaje tedy zaległość 266 „ 80 „						
		Razem netto	2.853	28½	2.586	48½	266	80
		b) efektami w wal. austr. 4.020 zł.						
		od tego zwroty . . 4.020 „						
		Czysty dochód . . .	—	—	—	—	—	—
		Do przeniesienia . .	28.591	39½	27.967	66	623	73½
			246.997	27	229.849	37½	16.947	89½

II. Fundusze stypendyjne.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Z przeniesienia . . .	246.997	27	229.849	37½	16.947	89½
			28.591	39½	27.967	66	623	73½
	25	Mylne dochody . . 1.299 zł. 52 ct. od tego zwrot . . 1.299 „ 52 „ Czysty dochód .	—	—	—	—	—	—
	26	Z chwilowej lokacyi kapitałów na 5% rachunek bieżący w Banku krajowym (fundusz Marynowskiego) . . .	78.241	12	78.241	12	—	—
	27	Efekta przeniesione z majątku zarodwego (4% książeczki wkładkowe) w walucie austryackiej	115	74	115	74	—	—
		Suma rubryki VI. .	106.948	25½	106.324	52	623	73½
		Suma dochodów wszystkich rubryk . .	353.045	52½	336.173	89½	17.571	63
		Do tego:						
	28	Zapas kasowy z początkiem roku 1899: *a*) w gotówce . . 44.166 zł. 45½ ct. *b*) w efektach . . 33.155 „ 78 „	—	—	77.322	23½	—	—
		Razem . . .	—	—	413.496	13	—	—
		Wydatki.						
I.		**Stypendya.**						
	1	Wypłacone stypendya dla 830 uczniów: *a*) należytość: zaległa . 6.837 zł. 44 ct. odpisano 3.448 „ 67 „ 3.388 zł. 77 ct. *b*) należytość bieżąca 140.466 zł. 09 ct. odpisano — „ 04 „ 140.466 „ 05 „ Razem . . 143.854 zł. 82 ct. od tego zwrot nadpłaconych stypendyów 808 „ 75 „ Czysty wydatek . .	143.046	07	136.030	82	7.015	25
		Do przeniesienia . .	143.046	07	136.030	82	7.015	25

II. Fundusze stypendyjne.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Z przeniesienia . . .	143.046	07	136.030	82	7.015	25
	2	Opłaty za uczniów wychowywanych w c. k. zakładach wojskowych 6.820 zł. 15 ct. od tego zwrot nadpłaconej należytości . 294 „ 79½ „						
		Czysty wydatek . .	6.525	35½	6.525	35½	—	—
		Suma rybryki I. .	149.571	42½	142.556	17½	7.015	25
II.		**Cele naukowe i dobroczynne**						
	3	Wsparcia dla ubogich uczniów miasta Lwowa (z fundacyi Brzezińskiego) .	262	50	262	50	—	—
	4	Subwencya dla bursy św. Kazimierza w Tarnowie (z fundacyi Tarnowskiej)	80	—	80	—	—	—
	5	Wsparcia nadzwyczajne dla ukończonych słuchaczów Uniwersytetu lwowskiego (z fundacyi Dydyńskiego) . . .	600	—	600	—	—	—
	6	Nagrody dla celnjących uczniów krajowej szkoły rolniczej w Czernichowie (z fundacyi Jeleńskiego) . . 89 zł. 50 ct. od tego zwroty . . 29 „ 50 „						
		Czysty wydatek . .	60	—	60	—	—	—
	7	Wsparcia dla ubogiej dziatwy szkolnej w Tarnobrzegu z (fundacyi Reifera)	18	—	18	—	—	—
	8	Wsparcia dla ubogiej dziatwy szkolnej w Skałacie (z fundacyi Włochowicza)	85	90	85	90	—	—
	9	Wsparcia dla ubogiej dziatwy szkolnej w Żółkwi (z fundacyi Kopińskiego)	222	63	222	63	—	—
	10	Subwencye bursom i innym zakładom naukowym, oraz zasiłki dla ubogich uczniów, wdów i sierót (zfundacyi Dr. Jana Towarnickiego) . . 5.265 zł. od tego zwrot . . . 50 „						
		Czysty wydatek . .	5.215	—	5.215	—	—	—
		Suma rubryki II. .	6.544	03	6.544	03	—	—
		Do przeniesienia . . .	156.115	45½	149.100	20½	7.015	25

II. Fundusze stypendyjne.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Z przeniesienia . . .	156.115	45½	149.100	20½	7.015	25
III.		**Wsparcia jednorazowe.**						
	11	Jednorazowe zapomogi na kuracyę dla krewnych z fundacyi Dra Lachowicza	1.370	—	1.370	—	—	—
	12	Zasiłki jednorazowe na koszta kuracyi dla krewnych z fundacyi Waleryana Czajkowskiego	180	—	180	—	—	—
	13	Zasiłki nadzwyczajne na kuracyę dla krewnych z fundacyi Strzałkowskiego.	200	—	200	—	—	—
	14	Jednorazowe zapomogi dla 19 biednych uczniów z fundacyi Dra Jana Towarnickiego:						
		a) należytość zaległa . . 20 zł.						
		b) „ bieżąca . . 400 „	420	—	420	—	—	—
	15	Jednorazowe wsparcie z fundacyi Głowińskiego.	78	75	78	75	—	—
		Suma rubryki III. . .	2.248	75	2.248	75	—	—
IV.		**Subwencye stałe innym funduszom.**						
	16	Kapitule katedralnej obrz. łać. we Lwowie (z fundacyi Głowińskiego) . .	446	46	446	46	—	—
	17	Galicyjskiemu funduszowi religijnemu (z fundacyi Głowińskiego) . . .	57	54	57	54	—	—
	18	Zakładowi ubogich we Lwowie (z fundacyi Głowińskiego)	12	60	12	60	—	—
	19	Domowi kalek im. św. Łazarza we Lwowie (z fundacyi Głowińskiego) . .	8	40	8	40	—	—
	20	Kościołowi O. O. Jezuitów we Lwowie (z fundacyi Russyana):						
		a) należytość zaległa . . 21 zł.						
		b) „ bieżąca . . 21 „	42	—	42	—	—	—
		Suma rubryki IV. . .	567	—	567	—	—	—
		Do przeniesienia . . .	158.931	20½	151.915	95½	7.015	25

II. Fundusze stypendyjne.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Z przeniesienia . . .	158.931	20½	151.915	95½	7.015	25
V.		**Legaty i pensye.**						
	21	Baranowska Augusta (z fundacyi Laskowskich)	100	—	100	—	—	—
	22	Kuczyńska Michalina (z fundacyi Kuczyńskiego)	100	—	50	—	50	—
	23	Dydyńska Julia (z fundacyi Pieściorowskiego)	120		120	—	—	—
	24	Pisz Wincenta (z fundacyi Pierściorowskiego)	40	—	40	—	—	—
	25	Nowosieleccy Bronisław i Zofia (z fundacyi Pieściorowskiego) . . .	400	—	400	—	—	—
	26	Woźniak Felicya (z fundacyi Pieściorowskiego)	20	—	20	—	—	—
	27	Jełowicka Kamila (z fundacyi Strzałkowskiego)	600	—	600	—	—	—
		Suma rubryki V. . .	1.380	—	1.330	—	50	—
VI.		**Wynagrodzenia i wsparcia stałe.**						
	28	Wynagrodzenie stałe kuratora fundacyi Strzałkowskiego:						
		a) należytość zaległa . . — zł. 02 ct						
		b) „ bieżąca . . 200 „ — „	200	02	150	—	50	02
	29	Wsparcia stałe dla 5 krewnych po 600 zł. z fundacyi Waleryana Czajkowskiego	3.000	—	3.000	—	—	—
		Suma rubryki VI. . .	3.200	02	3.150	—	50	02
		Do przeniesienia . . .	163.511	22½	156.395	95½	7.115	27

II. Fundusze stypendyjne.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . . .	163.511	22½	156.395	95½	7.115	27
VII.		**Podatki i należytości rządowe.**						
	30	Podatki gruntowe i domowo-klasowe, z dodatkami	2.253	53	2.085	78	167	75
	31	Podatki rentowe od dochodu z papierów publicznych	1.084	76	1.084	76	—	—
	32	Należytości ekwiwalentowe od majątków nieruchomych	1.290	77	1.290	77	—	—
	33	Należytości rządowe od kontraktów i inne opłaty rządowe . . 110 zł. 11 ct. od tego zwrot . . 13 „ 61 „ Czysty wydatek . .	96	50	96	50	—	—
		Suma rubryki VII. .	4.725	56	4.557	81	167	75
VIII		**Wydatki administracyjne.**						
	34	Płace nadkuratora i kuratorów fundacyi Dra Jana Towarnickiego, oraz administratora fundacyi Dra Lachowicza: *a*) należytość zaległa . 674 zł. 47 ct. *b*) należytość bieżąca . 5.200 „ — „	5.874	47	5.574	47	300	—
	35	Remuneracye stałe dla referenta spraw stypendyjnych, kasyera, zastępcy kasyera i likwidatora: *a*) z fundacyi Lachowicza . 340 zł. *b*) z fundacyi Waleryana Czajkowskiego . . . 90 „ *c*) z fundacyi Dra Jana Towarnickiego . . . 120 „	550	—	550	—	—	—
		Do przeniesienia . . .	6.424	47	6.124	47	300	—
			168.236	78½	160.953	76½	7.283	02

II. Fundusze stypendyjne.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Z przeniesienia . . .	168.236	78½	160.953	76½	7.283	02
	36	Konserwacye i budowy:	8.424	47	6.124	47	300	—
		a) reszta kosztów budowy internatu przy c. k. Seminaryum nauczycielskiem męskiem w Rzeszowie (z fundacyi Dra Jana Towarnickiego) . 6 174 zł. 36 ct. od tego zwrot nadpłaty 2.201 „ 43 „ pozostaje . . . 3 972 zł. 93 ct.						
		b) koszta reperacyi i adaptacyi budynków . . 2.914 „ 62 „	6.887	55	3.713	19	3.174	36
		Suma rubryki VIII. .	13.312	02	9.837	66	3.474	36
IX.	37	**Gotówka przeniesiona do majątku zarodowego** . . 33.001 zł. 51½ ct. od tego pobrana z majątku zarodowego . . . 129 „ 98 „						
		Czysty wydatek . . .	32.871	53½	32.871	53½	—	—
X.		**Lokacya kapitałów:**						
	38	Gotówka wydana na lokacyę w Banku krajowym i galicyjsk. Kasie oszczędności . . . 6.733 zł. 02½ ct. od tego pobrano z lokacyi . . . 1.902 „ 61 „						
		Czysty wydatek . .	4.830	41½	4.830	41½	—	—
	39	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę koronową) . 37 335 zł. 33 ct. od tego pobrane w walucie koronowej (74.670 kor. 66 gr., czyli) . . . 37.335 „ 33 „						
		Czysty wydatek . . .	—	—	—	—	—	—
		Suma rubryki X. . .	4.830	41½	4.830	41½	—	—
		Do przeniesienia . . .	219.250	75½	208.493	37½	10.75 7	38

II. Fundusze stypendyjne.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Z przeniesienia . . .	219.250	75½	208.493	37½	10.757	38
XI.	40	Zaliczki na rozmaite budowy, reparacye budynków i inne wydatki administracyjne	12.288	—	12.288	—	—	—
XII.		**Wydatki i zwroty rozmaite.**						
	41	Raty amortyzacyjne od zaciągniętych długów:						
		a) z fundacyi Strzałkowskiego . . . . 2.205 zł. — ct.						
		b) z fundacyi Dra Lachowicza . . . . 1.540 „ — „						
		c) z fundacyi Lipińskich . 482 „ 95 „	4.227	95	4.227	95	—	—
	42	Dotacya dla kooperatora rz. kat. ekspozytury w Łazówce (z fundacyi Strzałkowskiego):						
		a) należytość zaległa . . 4 zł. 28 ct.						
		b) „ bieżąca . . 50 „ — „	54	28	49	96	4	32
	43	Odsetki od kaucyi ślubnej 6.300 zł. hipotekowanej na realności w Tarnopolu na rzecz Kamili Jelowickiej (z fundacyi Strzałkowskiego)	315	—	315	—	—	—
	44	Odsetki od kapitału 500 zł. na rzecz rz. kat. kościoła w Strzyżowie (z fundacyi Strzałkowskiego):						
		a) należytość zaległa . . 21 zł. — ct.						
		b) należytość bieżąca . . 10 „ 50 „	31	50	26	25	5	25
	45	Utrzymanie grobowca śp. fundatorów Laskowskich (z fundacyi Laskowskich) .	5	27	5	27	—	—
	46	Prestacye szkolne	76	16	76	16	—	—
	47	Koszta ogłoszeń konkursów . . .	693	78	693	78	—	—
	48	Koszta podróży i dyety w sprawach fundacyjnych w łącznej kwocie . . . . . 180 zł. 80 ct.						
		od tego zwrot nadpłaty . 30 „ 92 „						
		Czysty wydatek . .	149	88	149	88	—	—
		Do przeniesienia . . .	5.553	82	5.544	25	9	57
			231.538	75½	220.781	37½	10.757	38

II. Fundusze stypendyjne.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Z przeniesienia . . .	231.538	75½	220.781	37½	10.757	38
			5.553	82	5.544	25	9	57
	49	Zasiłki wydane do rachunku roku 1898 na wyrównanie niedoboru poszczególnych fundacyi	7.182	00½	7.182	00½	—	—
	50	Zwrot zaliczek funduszowi krajowemu, oraz innych kosztów poniesionych zastępczo w sprawach fundacyjnych (należytość zaległa)	37	74	27	05	10	69
	51	Koszta postawienia grobowca z pomnikiem dla fundatora ś. p. Marcelego Stupnickiego (z fundacyi Stupnickich-Jankowskich)	1.628	02	1.628	02	—	—
	52	Asekuracya budynków fundacyjnych . . 215 zł. 38 ct. od tego zwrot nadpłaty 4 „ 32½ „ Czysty wydatek . . .	211	05½	211	05½	—	—
	53	Koszta wewnętrznego urządzenia internatu przy c. k. Seminaryum nauczycielskiem męskiem w Rzeszowie (z fundacyi Dra Towarnickiego) . .	3.226	18	3.226	18	—	—
	54	Zwrot kosztów syndyka Wydziału krajowego	190	03	190	03	—	—
	55	Datek konkurencyjny na odnowienie i reperacyę budynków plebańskich w Urlowie (z fundnszu Lipińskich) . :	343	07	343	07	—	—
	56	Datek konkurencyjny na budowę szkoły w Kuźminie (z funduszu Pieściorowskiego)	1.004	02	1.004	02	—	—
	57	Odsetki od ⅓ części majątku fundacyi ś. p. Heferna na rzecz Aleksandra Lewakowskiego	216	66	216	66	—	—
	58	Na rzecz masy spornej Aleksandra Lewakowskiego wydano do depozytu sądowego z fundacyi Heferna . .	296	49	296	49	—	—
		Do przeniesienia . . .	19.889	09	19.868	83	20	26
			231.538	75½	220.781	37½	10.757	38

II. Fundusze stypendyjne.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . . .	231.538	75½	220.781	37½	10.757	38
			19.889	09	19.868	83	20	26
	59	Zaległe raty pensyi i renty dożywotniej:						
		a) z fundacyi Pieściorowskiego . . . . 381 zł. — ct.						
		b) z fundacyi Michalewiczów . . . . 704 „ 23 „	1.085	23	1.085	23	—	—
	60	Udziały Marty Hnbickiej i Łucyi Łubińskiej z fundacyi Barczewskiego (fundusz IV.):						
		a) gotówką . . . 80 zł. — ct.						
		od tego zwrot . . 40 „ — „						
		zostaje . 40 zł. — ct.						
		b) efektami w walucie austryackiej . . . 40 „ — „						
		Razem . . .	80	—	80	—	—	—
	61	Chwilowa lokacya kapitałów na 5% rachunek bieżący w Banku krajowym, a mianowicie rachunek spłaty ceny kupna dóbr Kłodzienko, oraz innych kosztów poniesionych przez Bank krajowy w zastępstwie fundacyi Marynowskiego	178.817	15½	84.851	15½	93.966	—
	62	Koszta kancelaryjne, portorya, jak odbitki litograficzne, stemple i różne inne drobne wydatki . . . 352 zł. 85 ct.						
		od tego zwroty . . 4 „ 25 „						
		Czysty wydatek . . .	348	60	348	60	—	—
		Suma rubryki XII. .	200.220	07½	106.233	81½	93.986	26
		Suma wydatków wszystkich rubryk .	431.758	83	327.015	19	104.743	64
		Do tego:						
	63	**Zapas** kasowy z końcem roku 1899:						
		a) gotówką . . 48.419 zł. 00½ ct.						
		b) efektami w walucie koronowej (76 123 K. 87 gr., czyli) . 38.061 „ 93½ „		—	86.480	94	—	—
		Razem zgodnie ze sumą dochodów .	—	—	413.496	13	—	—

II. Fundusze stypendyjne.

Stan majątku obrotowego z końcem roku 1899.

Stan czynny	Szczegół.	Ogół.
A. **Zapas kasowy:**		
1. w gotówce		48.419 zł. 00½ ct.
2. w efektach:		
α) w walucie austryackiej: 2 weksle po 1.250 zł., akceptowane przez Wolfa Hausmana, dzierżawcę dóbr Kłodzienka (wartości 5.000 K.)	2.500 zł. — ct.	
β) w walucie koronowej:		
a) 4% książeczki wkładkowe Banku krajowego (69.937 K. 93 gr. czyli) . . .	34.968 „ 96½ „	
b) 4% książeczka wkładkowa galicyjskiej kasy oszczędności (1.185 K. 94 gr. czyli) .	592 „ 97 „	38.061 „ 93½ „
B) **Należytości czynne**		17.571 „ 63 „
Suma stanu czynnego . .		104.052 zł. 57 ct.
Stan bierny.		
Należytości bierne		104.743 „ 64 „
Z porównania okazuje się przewyżka stanu biernego .		691 zł. 07 ct.

Uwagi do zamknięcia rachunku majątku obrotowego.

Czysty stan czynny tego majątku wynosił w roku 1898 . . . 71.796 zł. 15½ ct.
w roku zaś 1899 okazuje się przewyżka stanu biernego jak wyżej wykazano 691 „ 07 „

Z zestawienia wynika ubytek stanu czynnego w roku 1899 o . . 72.487 zł. 22½ ct.

a to głównie z powodu znacznego wzrostu należytości biernych, a mianowicie:

Stan efektów z końcem r. 1899 wynosi 38.061 zł. 93½ ct.

Stan efektów z końcem r. 1898 wynosił 33.155 „ 78 „ przyrost 4.906 zł. 15½ ct.

Do przeniesienia 4.906 zł. 15½ ct.

II. Fundusze stypendyjne.

	Z przeniesienia . , . .			4.906 zł. 15½ ct.	
Stan gotówki z końcem r. 1899 wynosi	48.419 zł. 00½ ct.				
Stan gotówki z końcem r. 1898 wynosił	44.166 „ 45½ ct.	przyrost	4.252 zł. 55 ct.		
Stan należytości czynnych z koncem r. 1899 wynosił	17.571 zł. 63 ct.				
Stan należytości czynnych z końcem r. 1898 wynosił	2.089 „ 87 „	przyrost	15.481 „ 76 „	24.640 zł. 46½ ct.	
Stan należytości biernych z końcem r. 1899 wynosił	104.743 zł. 64 ct.				
Stan należytości biernych z końcem r. 1898 wynosił	7.615 „ 95 „	przyrost		97.127 „ 69 „	
	Z porównania okazuje się **ubytek** jak wyżej wykazano			72.487 zł. 22½ ct.	

Wzrost należytości biernych tem się tłumaczy, że z fundacyi śp. Ignacego Maryuowskiego przypada jeszcze do zwrotu Bankowi Krajowemu należytość w łącznej sumie 93.966 zł. z tytułu ceny kupna dóbr, oraz innych kosztów poniesionych w zastępstwie fundacyi jak to w rubr. XII. poz. 61 wydatków wykazano, a to wskutek zakupna dóbr Kłodzienko za pośrednictwem tego Banku.

Wykazaną pod poz. 3 d) dochodów rentę z dóbr Zwiahel stanowią 200 dukatów holenderskich płatnych w dwóch równych półrocznych ratach po 100 dukatów dnia 8. lutego i 8. sierpnia każdego roku. Wartość tych dukatów oblicza się według kursu, notowanego przez Izbę handlową lwowską w dniach płatności rat.

Z zapasu kasowego w gotówce wykazanego w sumie 48.419 zł. 00½ ct. rozporządzalną gotówkę sfruktyfikowano w r. 1900 na rzecz majątku zarodowego.

L. W. 14.221/900

Alegat A. do zamknięcia rachunków funduszów stypendyjnych za rok 1899.

Alfabetyczny wykaz wynikłości wedle

Majątek

Liczba porz.	Nazwa fundacyi	Zapas z początkiem roku 1899.				Dochody w ciągu roku 1899.			
		gotówka		efektami		gotówką		efektami	
		zł.	et.	imienna wartość		zł.	et.	imienna wartość	
1	Andrzejowska Zofia	—	—	6.452	64	241	43	4.161	94
2	Aywas Grzegorz	—	—	31.285	15	661	50	5.112	02
3	Aywas Mikołaj	—	—	2.454	47	—	—	308	94
4	Artymowicz Jan	—	—	4.926	60	2	42	60	46
5	Barczewski I. (dla wszechnicy lwowskiej)	—	—	197.239	62	1.595	57	90.066	—
6	Barczewski II. (dla wszechnicy krakowskiej)	—	—	222.710	94	996	14	35.775	30
7	Barczewski III. (dla szkoły politechnicznej)	—	—	26.030	53	156	22	1.414	62
8	Barczewski IV. (dla panien Polek)	—	—	62.192	02	119	67	12.259	55
9	Bereźniccy	—	—	2.448	65	7	40	119	50
10	Bertoli Dyonizy	—	—	542	20	—	—	1.084	40
11	Bielakowie Józef i Maryanna I.	—	—	—	—	3.271	90	6.665	30
12	„ „ „ II.	—	—	—	—	4.362	54	8.887	06
13	Bier Joel	—	—	14.693	88	94	50	10.869	76
14	Bodzioch Tomasz	—	—	33.929	03	220	04	1.201	18
15	Boznański Leon	—		61.033	02	100	—	17.282	54
16	Broniewska Klementyna . .	—	—	4.529	77	94	50	444	08
17	Bohdanowicz Dominik . . .	—	—	23.017	27	152	80	609	44
18	Brześciańska Kunegunda . .	—	—	9.844	22	13	14	727	86
19	Brześciański Aleksander . .	—	—	14.525	10	9	94	80	02
20	Brzeski Damian	—	—	9.810	34	137	72	512	28
21	Brzeżany	—	—	3.508	56	8	01	241	15
22	Brzeziński Antoni i Sylwester	—	—	11.980	15	100	97	10.680	51
23	Chełmecki Jan	—	—	2.914	68	6	93	450	15
24	Chlebowski Stanisław . . .	—	—	3.026	10	54	16	414	68
25	Cesarz Franciszek Józef I. .	—	—	115.895	22	283	50	1.346	58
26	„ „ „ (jubil.)	—	—	55.842	31	5.508	50	39.958	64
27	Cieszewski – Zawadzki . . .	—	—	17.348	58	94	50	892	16
28	Czajkowski Hipolit	—	—	46.028	30	142	35	1.000	15
29	Czajkowski Waleryan { a) zar. b) rez.	—	—	159.725	35	9.015	36	98.798	68
		—	—	44.436	14	909	11	3.951	31
30	Czaykowscy	—	—	20.000	—	—	—	20.000	—
31	Czerkawski Józef	—	—	9.913	34	915	83	6.834	77
32	Czuczawa Krzysztof	—	—	8.821	83	5	52	2.060	22
33	Dolliner Karolina	—	—	5.321	64	106	67	679	79
34	Dołżański Jan	—	—	7.039	58	1.189	68	7.579	62
35	Br. Dulska Teodozya. . . .	—	—	10.005	58	208	31	2.469	09
36	Dydyński Antoni	—	—	155.380	78	1.000	—	8.526	56
37	Egierski dla Egierskich I. .	—	—	15.545	67	19	64	150	26
38	„ „ „ II. .	—	—	9.041	70	12	81	1.521	83
39	Egierski dla Siedleckich I. .	—	—	13.631	45	16	06	2.511	08
40	„ „ „ II. .	—	—	9.648	70	591	18	3.579	17
	Do przeniesienia . . .	—	—	1,452.721	11	32.426	52	411.288	65

poszczególnych funduszów stypendyjnych.

zarodowy

Razem				Wydatki w ciągu roku 1899.				Zapas z końcem roku 1899.				Należytość pozostała z końcem roku 1899.			
gotówką		efektami		gotówką		efektami		gotówką		efektami		czynna		bierna	
zł.	ct.	imien. wart.		zł.	ct.	imien. wart.		zł.	ct.	K.	gr.	zł.	ct.	zł.	ct
241	43	10.614	58	241	43	2.152	64	—	—	8.461	94	—	—	—	—
661	50	36.397	17	661	50	2.585	15	—	—	33.812	02	—	—	—	—
—	—	2.763	41	—	—	154	47	—	—	2.608	94	—	—	—	—
2	42	4.987	06	2	42	29	02	—	—	4.958	04	—	—	—	—
1.595	57	287.305	62	1.595	57	45.510	08	—	—	241.795	54	—	—	—	—
996	14	258.486	24	996	14	18.862	08	—	—	239.624	16	—	—	—	—
156	22	27.445	15	156	22	657	47	—	—	26.787	68	—	—	—	—
119	67	74.451	57	119	67	6.217	19	—	—	68.234	38	—	—	—	—
7	40	2.568	15	7	40	56	05	—	—	2.512	10	—	—	—	—
—	—	1.626	60	—	—	542	20	—	—	1.084	40	—	—	—	—
3.271	90	6.665	30	3.271	90	—	50	—	—	6.664	80	—	—	—	—
4.362	54	8.887	06	4.362	54	—	66	—	—	8.886	40	—	—	—	—
94	50	25.563	64	94	50	5.493	88	—	—	20.069	76	—	—	—	—
220	04	35.130	21	220	04	610	07	—	—	34.520	14	—	—	—	—
100	—	78.315	56	100	—	8.838	52	—	—	69.477	04	—	—	—	—
94	50	4.973	85	94	50	229	77	—	—	4.744	08	—	—	—	—
152	80	23.626	71	152	80	275	57	—	—	23.351	14	—	—	—	—
13	14	10.572	08	13	14	357	36	—	—	10.214	72	—	—	—	—
9	94	14.605	12	9	94	35	04	—	—	14.570	08	—	—	—	—
137	72	10.322	62	137	72	318	60	—	—	10.004	02	—	—	—	—
8	01	3.749	71	8	01	116	57	—	—	3.633	14	—	—	—	—
100	97	22.660	66	100	97	5.386	62	—	—	17.274	04	—	—	—	—
6	93	3.364	83	6	93	221	61	—	—	3.143	22	—	—	—	—
54	16	3.440	78	54	16	180	26	—	—	3.260	52	—	—	—	—
283	50	117.241	80	283	50	695	22	—	—	116.546	58	—	—	—	—
5.508	50	95.800	95	5.508	50	20.969	81	—	—	74.831	14	—	—	—	—
94	50	18.240	74	94	50	448	58	—	—	17.792	16	—	—	—	—
142	35	47.028	45	142	35	476	15	—	—	46.552	30	—	—	—	—
9.015	36	258.524	03	9.015	36	44.312	01	—	—	214.212	02	—	—	—	—
909	11	48.387	45	909	11	10.175	39	—	—	38.212	06	—	—	—	—
—	—	40.000	—	—	—	20.000	—	—	—	20.000	—	—	—	—	—
915	83	16.748	11	915	83	3.869	25	—	—	12.878	86	—	—	—	—
5	52	10.882	05	5	52	1.027	35	—	—	9.854	70	—	—	—	—
106	67	6.001	43	106	67	333	81	—	—	5.667	62	—	—	—	—
1.189	68	14.619	20	1.189	68	3.739	58	—	—	10.879	62	—	—	—	—
208	31	12.474	67	208	31	1.224	89	—	—	11.249	78	—	—	—	—
1.000	—	163.907	34	1.000	—	6.235	78	—	—	157.671	56	—	—	—	—
19	64	15.695	93	19	64	65	31	—	—	15.630	62	—	—	—	—
12	81	10.563	53	12	81	754	51	—	—	9.809	02	—	—	—	—
16	06	16.142	53	16	06	1.247	51	—	—	14.895	02	—	—	—	—
591	18	13.227	87	591	18	2.277	95	—	—	10.949	92	—	—	—	—
32.426	52	1,864.009	76	32.426	52	216.684	48	—	—	1,647.325	28	—	—	—	—

Alfabetyczny wykaz wynikłości wedle

Majątek

Liczba porz.	Nazwa fundacyi	Zapas z początkiem roku 1899. gotówka zł.	ct.	efektami imienna wartość		Dochody w ciągu roku 1899. gotówką zł	ct.	efektami imienna wartość	
	Z przeniesienia . .	—	—	1,452.721	11	32.426	52	411.288	65
41	Englowa Teofila	—	—	13.135	08	47	15	211	61
42	Falkenfels Dyonizy	—	—	241	88	—	—	83	76
43	Gizela arcyksiężniczka . . .	—	—	6.731	15	4	64	276	22
44	Głowiński Roch Samuel . .	—	—	1,120.512	06	9.480	60	200.902	23
45	Hr. Gołuchowski Agenor . .	—	—	69.407	74	473	12	2.817	34
46	Gross de Rosenburg Józef . .	—	—	16.163	64	28	68	613	32
47	Hassewicz Stanisław	—	—	10.000	—	—	—	20.000	—
48	ks. Harbut Jan	—	—	5.719	70	14	62	283	26
49	Br. Hauer Franciszek . . .	—	—	5.241	56	98	31	694	55
50	Hefern Robert	—	—	20.090	—	—	—	20.180	—
51	Hoffmann Kornel	—	—	40.673	05	—	—	146	10
52	ks. Horecki Eliasz	—	—	10.031	25	512	89	5.583	67
53	ks. Janowski Floryan Amand	—	—	4.939	99	50	16	430	46
54	Jankowscy Władysław i Marya	—	—	2.330	65	4	93	76	09
55	Jarosław	—	—	26.818	22	23	23	1.306	13
56	Jarosz Leonard	—	—	4.426	89	5	67	70	79
57	Jeleński Napoleon I. (dla szkoły rolnicz. w Czernichowie)	—	—	21.834	45	—	—	5.668	90
58	Jeleński Napoleon II. (dla szkoły w Łuczycach) . . .	—	—	28.717	24	585	93	4.491	27
59	Jezieniccy	—	—	16.104	08	19	13	265	55
60	Jurgas Magdalena	—	—	23.533	96	246	67	1.040	93
61	Dr. Kaczkowski Antoni . . .	—	—	14.500	—	371	96	661	08
62	Kallir Mayer	—	—	16.234	16	18	34	323	34
63	Karol Ludwik arcyksiąże . .	—	—	18.549	48	14	28	541	80
64	ks. Kiełbusiewicz Tomasz . .	—	—	10.752	50	—	—	105	—
65	Kiślicki Mikołaj	—	—	20.047	57	233	49	1.428	61
66	Koniecki Menard	—	—	112.807	03	—	—	77.454	06
67	Kopernik Mikołaj	—	—	3.148	92	1	94	103	66
68	Kopiński Adam	—	—	5.736	09	—	—	72	18
69	Korzelińska Sabina	—	—	15.747	31	94	50	888	58
70	Kraków (zakordonowa) . . .	—	—	175.242	88	5.343	24	24.410	76
71	Krakowiec	—	—	6.608	14	19	39	74	45
72	Krausnecker Piotr	—	—	55.768	84	594	50	5.764	46
73	Kretowicz Paweł	—	—	3.367	96	66	03	334	01
74	Krościenko	—	—	4.231	57	9	32	491	10
75	Kruszewska Marya	—	—	19.331	46	832	75	2.404	37
76	Krzeczunowicz Ignacy . . .	—	—	31.546	59	227	53	1.608	77
77	Krzeczunowicz Walery . . .	—	—	17.429	44	737	06	2.214	12
78	ks. Kucharski Jan	—	—	16.125	69	514	61	2.177	71
79	Kuczyński Leon Jan Kanty .	—	—	5.000	—	—	—	—	—
80	Kulczycki Jakób	—	—	22.179	57	107	97	12.110	55
	Do przeniesienia . .	—	—	3,473.728	90	53.209	16	809.599	44

poszczególnych funduszów stypendyjnych.

zarodowy

Razem				Wydatki w ciągu roku 1899.				Zapas z końcem roku 1899.				Należytość pozostała z końcem roku 1899.			
gotówką		efektami		gotówką		efektami		gotówką		efektami		czynna		bierna	
zł	ct.	imien. wart.		zł.	ct.	imien wart.		zł.	ct.	K.	gr.	zł.	ct	zł.	ct
32.426	52	1,864.009	76	32.426	52	216.684	48	—	—	1,647.325	28	—	—	—	—
47	15	13.346	69	47	15	82	23	—	—	13.264	46	—	—	—	—
—	—	325	64	—	—	41	88	—	—	283	76	—	—	—	—
4	64	7.007	37	4	64	135	79	—	—	6.871	58	—	—	—	—
9.480	60	1,321.414	29	9.480	60	113.852	75	—	—	1,207.561	54	35.201	49½	—	—
473	12	72.225	08	473	12	1.408	36	—	—	70.816	72	—	—	—	—
28	68	16.776	96	28	68	292	32	—	—	16.484	64	—	—	—	—
—	—	30.000	—	—	—	10.000	—	—	—	20.000	—	—	—	—	—
14	62	6.002	96	14	62	134	32	—	—	5.868	64	—	—	—	—
98	31	5.936	11	98	31	345	37	—	—	5.590	74	—	—	—	—
—	—	40.270	—	—	—	10.090	—	—	—	30.180	—	—	—	—	—
—	—	40.819	15	—	—	73	05	—	—	40.746	10	—	—	—	—
512	89	15.614	92	512	89	3.271	64	—	—	12.343	28	—	—	—	—
50	16	5.370	45	50	16	190	15	—	—	5.180	30	—	—	—	—
4	93	2.406	74	4	93	35	58	—	—	2.371	16	—	—	—	—
23	23	28.124	35	23	23	641	45	—	—	27.482	90	—	—	—	—
5	67	4.497	68	5	67	32	56	—	—	4.465	12	—	—	—	—
—	—	27.503	35	—	—	2.834	45	—	—	24.668	90	—	—	—	—
585	93	33.208	51	585	93	2.236	17	—	—	30.972	34	—	—	—	—
19	13	16.369	63	19	13	123	21	—	—	16.246	42	—	—	—	—
246	67	24.574	89	246	67	491	63	—	—	24.083	26	—	—	—	—
371	96	15.161	08	371	96	326	06	—	—	14.835	02	—	—	—	—
18	34	16.557	50	18	34	152	50	—	—	16.405	—	—	—	—	—
14	28	19.091	28	14	28	263	76	—	—	18.827	52	—	—	—	—
—	—	10.857	50	—	—	52	50	—	—	10.805	—	—	—	—	—
233	49	21.476	18	233	49	892	06	—	—	20.584	12	—	—	—	—
—	—	190.261	09	—	—	36.907	03	—	—	153.354	06	—	—	—	—
1	94	3.2 2	58	1	94	50	86	—	—	3.201	72	—	—	—	—
—	—	5.808	27	—	—	36	09	—	—	5.772	18	—	—	—	—
94	50	16.635	89	94	50	447	31	—	—	16.188	58	—	—	—	—
5.343	24	199.653	64	5.343	24	14.399	60	—	—	185.254	04	—	—	—	—
19	39	6.682	59	19	39	27	53	—	—	6.655	06	—	—	—	—
594	50	61.533	30	594	50	3.906	32	—	—	57.626	98	—	—	—	—
66	03	3.701	97	66	03	133	99	—	—	3.567	98	—	—	—	—
9	32	4.722	67	9	32	240	89	—	—	4.481	78	—	—	—	—
832	75	21.735	83	832	75	378	61	—	—	21.357	22	—	—	—	—
227	53	33.155	36	227	53	785	12	—	—	32.370	24	—	—	—	—
737	06	19.643	56	737	06	1.546	16	—	—	18.097	40	—	—	—	—
514	61	18.303	40	514	61	2.067	80	—	—	16.235	60	—	—	—	—
—	—	5.000		—	—	—	—	—	—	5.000	—	—	—	—	—
107	97	34.290	12	107	97	11.393	04	—	—	22.897	08	—	—	—	—
53.209	16	4,283.328	34	53.209	16	437.004	62	—	—	3,846.323	72	35.201	49½	—	—

Alfabetyczny wykaz wynikłości wedle **Majątek**

Liczba porz.	Nazwa fundacyi	Zapas z początkiem roku 1899.				Dochody w ciągu roku 1899.			
		gotówka		efektami		gotówką		efektami	
		zł.	ct.	imienna wartość		zł.	ct.	imienna wartość	
	Z przeniesienia	—	—	3,473.728	90	53.209	16	809.599	44
81	Kurdwanowska Marya	—	—	10.080	37	1.001	74	9.330	96
82	Dr. Lachowicz Antoni I. (stypendyjna)	—	—	29.805	81	—	—	39.611	62
83	Dr. Lachowicz Antoni II. (zapomogowa)	—	—	35.916	76	—	—	26.033	52
84	Laskowscy Zygmunt i Marya	—	—	184.930	84	700	92	24.729	48
85	Lenartowicz Teofil	—	—	4.401	—	86	92	262	76
86	Hr. Lewicki Kajetan	—	—	56.930	19	189	—	3.415	22
87	Lewicki Bazyli	—	—	10·806	49	147	95	973	33
88	Lipińscy Karol i Regina	—	—	45.061	69	2.646	—	20.431	38
89	Loewensteinowa Rozalia	—	—	6.469	16	3	73	349	51
90	Ładuński Stanisław	—	—	10.118	24	154	41	1.016	21
91	Łazowski Adolf	—	—	45.875	37	230	45	4.821	50
02	hr. Łoś Feliks Antoni	—	—	50.046	83	579	11	3.529	99
93	Małecki Antoni	—	—	2.948	13	7	94	120	08
94	Marynowski Ignacy	—	—	—	—	—	—	—	—
95	Matczyński Marek	—	—	41.822	26	485	23	3.105	19
96	Michalewicze Zygmunt i Fryderyk	—	—	23.731	40	—	—	7.462	80
97	hr. Mieroszewski Jan	—	—	47.415	54	5.342	34	23.022	00
98	Mickiewicz Adam I.	—	—	3.662	64	2	94	334	10
99	„ „ II.	—	—	550	—	—	—	1.100	—
100	Mikiewicz Jędrzej	—	—	3.231	95	—	—	63	90
101	ks. Michna Wojciech	—	—	11.506	51	—	—	13	02
102	Mikołajów	—	—	20.905	59	56	37	580	29
103	Miller Maksymilian	—	—	2.446	10	46	87	232	81
104	ks. Mokrzycki Ireneusz	—	—	13.872	61	283	50	1.321	94
105	Monasterzyska	—	—	7.711	32	—	—	222	64
106	ks. Montleart Augusta	—	—	97.515	88	136	77	107.758	57
107	Dr. Morawski Adam I. (famil.)	—	—	4·107	83	81	31	459	59
108	„ „ „ II. (niefamil.)	—	—	11.623	49	144	23	2.568	51
109	Dr. Moysa Rosochacki Michał	—	—	13.219	91	9	09	67	09
110	Hr. Moszczeńska Ludwika	—	—	2.033	99	—	—	67	98
111	Nahaczów	—	—	3.131	36	37	01	173	75
112	Nawratil Jakób	—	—	3.715	87	71	71	246	87
113	Nielepiec Jędrzej	—	—	3.014	66	8	57	55	03
114	Niezabitowska Ludwika I.	—		63.149	68	321	93	1.602	68
115	Niezabitowska z hr. Dunin Borkowskich Ludwika II.	—	—	101.607	02	485	35	2.052	59
116	ks. Nowakowski Józef	—	—	5.205	47	9	57	39	65
117	ks. Nowak Jan	—	—	18.103	49	246	06	927	45
118	Obniski Filip	—	—	20.316	86	394	15	1.882	17
119	Olszewski Michał	—	—	4.137	39	12	55	312	43
120	Oranż Abraham	—	—	5.420	57	7	90	264	84
	Do przeniesienia	—	—	4,500.279	17	67.140	78	1,100.162	89

poszczególnych funduszów stypendyjnych

z a r o d o w y

Razem				Wydatki w ciągu roku 1899.				Zapas z końcem roku 1899.				Należytość pozostała z końcem roku 1899.			
gotówką		efektami		gotówką		efektami		gotówką		efektami		czynna		bierna	
zł..	ct.	imien. wart.		zł.	ct.	imien. wart.		zł.	ct..	K.	g.	zł.	ct.	zł.	ct.
53.209	16	4,283.328	34	53.209	16	437.004	62	—	—	3,846.323	72	35.201	49½	—	—
1.001	74	19.411	33	1.001	74	5.637	11	—	—	13.774	22	—	—	—	—
—	—	69.417	43	—	—	19.805	81	—	—	49.611	62	—	—	—	—
-	—	61.950	28	—	—	13.016	76	—	—	48.933	52	—	—	—	—
700	92	209.660	32	700	92	13.458	34	—	—	196.201	98	—	—	—	—
86	92	4.663	76	86	92	87	92	—	—	4.575	84	—	—	—	—
189	—	60.345	41	189	—	1.730	19	—	—	58.615	22	—	—	—	—
147	95	11.779	82	147	95	459	94	—	—	11.319	88	—	—	—	—
2.646	—	65.493	07	2.646	—	12.861	69	—	—	52.631	38	1.017	99½	—	—
3	73	6.818	67	3	73	172	89	—	—	6.645	78	—	—	—	—
154	41	11.134	45	154	41	678	15	—	—	10.456	30	—	—	—	—
230	45	50.696	87	230	45	2.410	79	—	—	48.286	08	—	—	—	—
579	11	53.576	82	579	11	1.958	94	—	—	51.617	88	6.363	64½	—	—
7	94	3.068	21	7	94	56	07	—	—	3.012	14	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
485	23	44.927	45	485	23	1.623	99	—	—	43.303	46	—	—	—	—
—	—	31.194	20	—	—	3.731	40	—	—	27.462	80	—	—	—	—
5.342	34	70.437	54	5.342	34	21.479	18	—	—	48.958	36	—	—	—	—
2	94	3.996	74	2	94	165	58	—	—	3.831	16	—	—	—	—
—	—	1.650	—	—		550	—	—	—	1.100	—	—	—	—	—
—	—	3.295	85	—	—	31	95	—	—	3.263	90	—	—	—	—
—	—	11.519	53	—	—	6	51	—	—	11.513	02	—	—	—	—
56	37	21.485	88	56	37	261	96	—	—	21.223	92	—	—	—	—
46	87	2.678	91	46	87	92	97	—	—	2.585	94	—	—	—	—
283	50	15.194	55	283	50	672	61	—	—	14.521	94	—	—	—	—
—	—	7.933	96	—	—	111	32	—	—	7.822	64	—	—	—	—
136	77	205.274	45	136	77	53.858	15	—	—	151.416	30	—	—	—	—
81	31	4.567	42	81	31	189	14	—	—	4.378	28	—	—	—	—
144	23	14.192	—	144	23	1.242	38	—	—	12.949	62	—	—	—	—
9	09	13.287	—	9	09	29	—	—	—	13.258	—	—	—	—	—
—	—	2.101	97	—	—	33	99	—	—	2.067	98	—	—	—	—
37	01	3.305	11	37	01	68	37	—	—	3.236	74	—	—	—	—
71	71	3.962	74	71	71	87	58	—	—	3.875	16	—	—	—	—
8	57	3.069	69	8	57	23	23	—	—	3.046	46	—	—	—	—
321	93	64.752	36	321	93	772	96	—	—	63.979	40	—	—	—	—
485	35	103.659	61	485	35	1.019	87	—	—	102.639	74	—	—	—	—
9	57	5.245	12	9	57	15	04	—	—	5.230	08	—	—	—	—
246	06	19.030	94	246	06	505	54	—	—	18.525	40	—	—	—	—
394	15	22.199	03	394	15	933	01	—	—	21.266	02	—	—	—	—
12	55	4.449	82	12	55	149	94	—	—	4.299	88	4.200	—	—	—
7	90	5.685	41	7	90	128	47	—	—	5.556	94	—	—	—	—
67.140	78	5,600.442	06	67.140	78	597.123	36	—	—	5,003.318	70	46.783	13½	—	—

Alfabetyczny wykaz wynikłości wedle

Majątek

Liczba porz.	Nazwa fundacyi	Zapas z początkiem roku 1899. gotówka zł.	ct.	efektami imienna wartość		Dochody w ciągu roku 1899. gotówką zł	ct.	efektami imienna wartość	
	Z przeniesienia . .	—	—	4,500.279	17	67.140	78	1,100.162	89
121	ks. Otowski Henryk	—	—	1.639	76	2	—	85	52
122	Ożańsko	—	—	10.201	—	192	43	1.812	29
123	Paprocki Stanisław	—	—	22.917	53	242	21	9.562	51
124	Parzelski Franciszek	—	—	12.123	71	243	77	1.411	73
125	Paszyc Bolesław	—	—	41.224	16	723	36	2.013	42
126	ks. Pawłowski Franciszek . .	—	—	14.517	03	52	68	192	10
127	Petryczyn Kazimierz	—	—	262.085	87	5.763	69½	27.398	49
128	Pineles Eliasz pod nazwą „Jakóba“	—	—	13.517	40	74	08	857	04
129	Pierzchała Ignacy	—	—	2.404	89	44	88	144	42
130	Pieściorowski Ryszard . . .	—	—	2.086	39	—	—	172	78
131	ks. Pitoń Jan	—	—	7.214	43	574	19	2.333	93
132	ks. Pniewski Feliks	—	—	5.412	45	9	12	252	26
133	ks. Popkiewicz Antoni . . .	—	—	23.478	87	741	56	5.796	44
134	Potocki Mikołaj	—	—	65.981	21	305	23	9.235	64
135	ks. Pukalski Alojzy	—	—	102.617	65	130	87	8.144	41
136	Przemyśl	—	—	6.503	31	13	08	455	86
137	Radymno I.	—	—	4.031	66	107	38	701	96
138	Radymno II.	—	—	9.340	94	11	76	717	16
139	Dr. Rappaport Jakób . . .	—	—	3.415	25	233	28	248	90
140	Dr. Reifer Jakób	—	—	925	85	2	—	57	70
141	Rieger Władysław	—	—	1.000	—	—	—	—	—
142	Roland vel Rotlender Leop. I.	—	—	—	—	—	—	21.584	48
143	„ „ „ „ II.	—	—	—	—	—	—	17.269	18
144	Romanowski Mieczysław . .	—	—	—	—	—	—	16.341	12
145	Rostocki Piotr	—	—	18.429	63	13	04	1.298	38
146	Rudolf arcyksiąże	—	—	7.522	62	15	99	93	21
147	Russyan Rafał	—	—	43.322	19	400	81	4.312	81
148	Ks. Ryżnerski Walenty . . .	—	—	7.909	24	229	12	1.138	84
149	Rzeszów	—	—	8.118	48	—	—	436	96
150	Ks. Sapieha Leon { zarod.	—	—	37.268	48	1.489	21	11.950	39
	{ rezer.	—	—	10.323	51	478	—	3.056	86
151	Sarama Tomasz	—	—	7.251	27	163	40	361	49
152	Sącz	—	—	14.724	69	196	06	1.470	56
153	Schlesingerowie Jan i Tekla	—	—	2.424	48	207	40	910	16
154	Schnell Franciszek	—	—	4.130	48	11	28	94	80
155	Seidler Krystyan	—	—	4.821	98	4	98	58	90
156	Seeling-Saulenfels Ferdynand	—	—	2.030	68	4	50	74	86
157	Sielecka Aniela.	—	—	23.215	42	42	69	758	91
158	Siemianowscy I. (dla wsz. i polit.)	—	—	52.625	04	890	33	3.903	02
159	Siemianowscy II. (dla szkoły sztuk pięknych)	—	—	45.433	61	—	—	3.467	22
160	Siemiradzki Henryk	—	—	5.323	21	155	88	630	56
	Do przeniesienia . .	—	—	5,407.798	54	80.911	04½	1,260.970	16

poszczególnych funduszów stypendyjnych

z a r o d o w y

Razem				Wydatki w ciągu roku 1899				Zapas z końcem roku 1899.				Należytość pozostała z końcem roku 1899.			
gotówką		efektami		gotówką		efektami		gotówką		efektami		czynna		bierna	
zł.	ct.	imien. wart.		zł.	ct.	imien. wart.		zł.	ct.	K.	g.	zł.	ct.	zł.	ct.
67.140	78	5,600.442	06	67.140	78	597.123	36	—	—	5,003.318	70	46.783	13½	—	—
2	—	1.725	28	2	—	41	76	—	—	1.683	52	—	—	—	—
192	43	12.013	29	192	43	904	43	—	—	11.108	86	—	—	—	—
242	21	32 480	04	242	21	4.835	38	—	—	27.644	66	—	—	—	—
243	77	13.535	44	243	77	678	48	—	—	12.856	96	—	—	—	—
723	36	43.237	58	723	36	1.449	64	—	—	41.787	94	—	—	—	—
52	68	14.709	13	52	68	69	71	—	—	14.639	42	—	—	—	—
5.763	69½	289.484	36	5.763	69½	23.985	87	—	—	265.498	49	—	—	—	—
74	08	14.374	44	74	08	391	48	—	—	13.982	96	—	—	—	—
44	88	2.549	31	44	88	49	77	—	—	2.499	54	—	—	—	—
—	—	2.259	17	—	—	86	39	—	—	2.172	78	—	—	—	—
574	19	9.548	36	574	19	2.116	12	—	—	7.432	24	—	—	—	—
9	12	5.664	71	9	12	121	57	—	—	5.543	14	—	—	—	—
741	56	29.275	31	741	56	3.453	29	—	—	25.822	02	—	—	—	—
305	23	75.216	85	305	23	5.581	21	—	—	69.635	64	—	—	—	—
130	87	110.762	06	130	87	4.054	02	—	—	106.708	04	—	—	—	—
13	08	6.964	17	13	08	221	39	—	—	6.742	78	—	—	—	—
107	38	4.733	62	107	38	544	54	—	—	4.189	08	—	—	—	—
11	76	10.058	10	11	76	352	70	—	—	9.705	40	—	—	—	—
233	28	3.664	15	233	28	415	25	—	—	3.248	90	—	—	—	—
2	—	983	55	2	—	27	85	—	—	955	70	—	—	—	—
—	—	1.000	—	—	—	—	—	—	—	1.000	—	—	—	—	—
—	—	21.584	48	—	—	28	16	—	—	21.556	32	—	—	—	—
—	—	17.269	18	—	—	23	06	—	—	17.246	12	—	—	—	—
—	—	16.341	12	—	—	47	04	—	—	16.294	08	—	—	—	—
13	04	19.728	01	13	04	642	67	—	—	19.085	34	—	—	—	—
15	99	7.615	83	15	99	38	61	—	—	7.577	22	—	—	—	—
400	81	47.635	—	400	81	2.145	—	—	—	45.490	—	—	—	—	—
229	12	9.048	08	229	12	549	36	—	—	8.498	72	—	—	—	—
—	—	8.555	44	—	—	218	48	—	—	8.336	96	—	—	—	—
1.489	21	49.218	87	1.489	21	6.786	85	—	—	42.432	02	—	—	—	—
478	—	13.380	37	478	—	1.729	01	—	—	11.651	36	—	—	—	—
163	40	7.612	76	163	40	68	42	—	—	7.544	34	—	—	—	—
196	06	16.195	25	196	06	731	75	—	—	15.463	50	—	—	—	—
207	40	3.334	64	207	40	844	88	—	—	2.489	76	—	—	—	—
11	28	4.225	28	11	28	41	76	—	—	4.183	52	—	—	—	—
4	98	4.880	88	4	98	26	96	—	—	4.853	92	—	—	—	—
4	50	2.105	54	4	50	35	18	—	—	2.070	36	—	—	—	—
42	69	23.974	33	42	69	358	11	—	—	23.616	22	—	—	—	—
890	33	56.528	06	890	33	1.638	64	—	—	54.889	42	—	—	—	—
—	—	48.900	83	—	—	1.733	61	—	—	47.167	22	—	—	—	—
155	88	5.953	77	155	88	284	59	—	—	5.669	18	—	—	—	—
80.911	04½	6,668.768	70	80.911	04½	664.476	35	—	—	6,004.292	35	46.783	13½	—	—

*

Alfabetyczny wykaz wynikłości wedle

Majątek

Liczba porz.	Nazwa fundacyi	Zapas z początkiem roku 1899.				Dochody w ciągu roku 1899.			
		gotówka		efektami		gotówką		efektami	
		zł.	ct.	imienna wartość		zł	ct	imienna wartość	
	Z przeniesienia . .	—	—	5,407.798	54	80.911	04½	1,260.970	16
161	Sołowijowie Jan i Wanda I. (dla szkoły lud. w Herbutowie)	—	—	2.713	23	1	48	30	90
162	Sołowijowie Jan i Wanda II. (dla szk. lud. w Poturzycy)	—	—	525	—	—	—	1.050	—
163	Sołowijowie Jan i Wanda III. (dla szk. lud. w Boratynie)	—	—	500	—	—	—	1.000	—
164	Sozański Jan Franc. Kazim.	—	—	26.407	03	26	32	93	02
165	Skibiński Karol	—	—	13.108	87	69	43	1.226	03
166	Ks. Skibiński Szczęsny I. . .	—	—	5.744	99	12	74	128	20
167	„ „ „ II. . .	—	—	5.448	94	8	—	121	88
168	„ „ „ III. .	—	—	5.268	74	566	50	1.357	08
169	„ „ „ IV. .	—	—	5.815	16	1.020	95	4.318	05
170	„ „ „ V. . .	—	—	5.740	67	14	—	123	34
171	„ „ „ ogólna	—	—	1.000	—	—	—	2.000	—
172	Slapowie Rozalia i Karol . .	—	—	21.216	04	564	49	3.268	55
173	Słowacki Juliusz	—	—	16.102	65	4	35	618	35
174	Sobota Karol I.	—	—	20.032	78	385	17	1.687	07
175	„ „ II.	—	—	20.224	58	388	41	1.680	39
176	„ „ III.	—	—	5.007	26	96	34	420	04
177	Spadwiński Antoni	—	—	26.217	63	165	88	1.049	40
178	Stachiewicz Franciszek . . .	—	—	11.375	24	217	89	1.037	15
179	Stanisławów	—	—	2.732	56	5	12	280	48
180	Stankiewicz Mogiła Szczepan	—	—	48.223	10	143	88	794	34
181	Staszewski i Bielak	—	—	11.643	25	11	98	4.422	44
182	Stawek Jędrzej.	—	—	7.919	08	62	38	1.425	30
183	Stowarzyszenie urzędników i sług kolei Karola Ludwika	—	—	2.017	43	15	—	2.079	86
184	Stissower Adolf	—	—	8.845	40	17	35	342	85
185	Strzałkowski Stanisław . . .	—	—	72.093	97	1.717	06	15.778	04
186	Stupnicki Marceli	—	—	108.549	89	5.144	73	22.569	14
187	„ Hipolit	—	—	3.536	94	54	75	2.438	13
188	Sutorski Antoni	—	—	26.706	08	709	21	44.144	19
189	Szachłacki de Barachka Wincenty	—	—	57.018	06	118	35	29.103	62
190	Szaflarski Józef i Czaykowska Franciszka Ksawera . . .	—	—	6.191	31	—	—	182	62
191	Szczepanowski Karol . . .	—	—	7.046	67	132	24	606	56
192	Szmoniewski Józef	—	—	4.215	18	10	38	261	50
193	Tarnów	—	—	3.735	68	—	—	71	36
194	Tarnowski Franciszek . . .	—	—	17.910	53	129	38	1.525	70
195	Tchórznicka Honorata . . .	—	—	5.415	21	—	—	30	42
196	Teodorowiczówna Klementyna	—	—	3.235	44	6	84	91	40
197	Torosiewicz Emil	—	—	12.873	15	—	—	146	30
198	Dr. Towarnicki Jan	—	—	568.000	29	10.079	38	46.670	64
199	Towarnicki Bazylewicz Jan .	—	—	58.818	57	422	39	3.570	31
200	Trojanowski Wincenty . . .	—	—	6.344	62	—	—	3.289	24
	Do przeniesienia . .	—	—	6,643 319	76	103.233	41½	1,461.904	05

poszczególnych funduszów stypendyjnych

zarodowy

Razem				Wydatki w ciągu roku 1899.				Zapas z końcem roku 1899.				Należytość pozostała z końcem roku 1899.			
gotówką		efektami		gotówką		efektami		gotówką		efektami		czynna		bierna	
zł.	ct.	imien. wart		zł.	ct.	imien. wart.		zł	ct.	K.	gr.	zł.	ct.	zł.	ct.
80.911	04½	6,668.768	70	80.911	04½	664,476	35	—	—	6,004.292	35	46.783	13½	—	—
1	48	2.744	13	1	48	14	71	—	—	2.729	42	—	—	—	—
—	—	1.575	—	—	—	525	—	—	—	1.050	—	—	—	—	—
—	—	1.500	—	—	—	500	—	—	—	1.000	—	—	—	—	—
26	32	26.500	05	26	32	33	35	—	—	26.466	70	—	—	—	—
69	43	14.334	90	69	43	578	30	—	—	13.756	60	—	—	—	—
12	74	5.873	19	12	74	57	53	—	—	5.815	49	—	—	—	—
8	—	5.570	82	8	—	56	94	—	—	5.513	88	—	—	—	—
566	50	6.625	82	566	50	1.185	18	—	—	5.440	64	—	—	—	—
1.020	95	10.133	21	1.020	95	4.111	07	—	—	6.022	14	—	—	—	—
14	—	5.864	01	14	—	54	67	—	—	5.809	34	—	—	—	—
—	—	3.000	—	—	—	1.000	—	—	—	2.000	—	—	—	—	—
564	49	24.484	59	564	49	1.565	35	—	—	22.919	24	—	—	—	—
4	35	16.721	—	4	35	307	—	—	—	16.414	—	—	—	—	—
385	17	21.719	85	385	17	839	95	—	—	20.879	90	—	—	—	—
388	41	21.904	97	388	41	834	99	—	—	21.069	98	—	—	—	—
96	34	5.427	30	96	34	209	10	—	—	5.218	20	—	—	—	—
165	88	27.267	03	165	88	689	01	—	—	26.578	02	—	—	—	—
217	89	12.412	39	217	89	504	13	—	—	11.908	26	—	—	—	—
5	12	3.013	04	5	12	137	68	—	—	2.875	36	—	—	—	—
143	88	49.017	44	143	88	372	48	—	—	48.644	96	—	—	—	—
11	98	15.965	69	11	98	2.155	23	—	—	13.810	46	—	—	—	—
62	38	9.344	38	62	38	681	46	—	—	8.662	92	—	—	—	—
15	—	4.097	29	15	—	1.032	43	—	—	3.064	86	—	—	—	—
17	35	9.188	25	17	35	162	75	—	—	9.025	50	—	—	—	—
1.717	06	87.372	01	1.717	06	7.137	99	—	—	80.734	02	—	—	—	—
5.144	73	131.119	03	5.144	73	10.869	99	—	—	120.249	04	—	—	—	—
54	75	5.975	07	54	75	1.191	69	—	—	4.783	38	—	—	—	—
709	21	70.850	27	709	21	22.050	09	—	—	48.800	18	—	—	—	—
118	35	86.121	68	118	35	15.040	56	—	—	71.081	12	—	—	—	—
—	—	6.373	93	—	—	91	31	—	—	6.282	62	—	—	—	—
132	24	7.653	23	132	24	284	41	—	—	7.368	82	—	—	—	—
10	38	4.476	68	10	38	125	56	—	—	4.351	12	—	—	—	—
—	—	3.807	04	—	—	35	68	—	—	3.771	36	—	—	—	—
129	38	19.436	23	129	38	745	41	—	—	18.690	82	—	—	—	—
—	—	5.445	63	—	—	15	21	—	—	5.430	42	—	—	—	—
6	84	3.326	84	6	84	42	28	—	—	3.284	56	—	—	—	—
—	—	13.019	45	—	—	73	15	—	—	12.946	30	—	—	—	—
10.079	38	614.670	93	10.079	38	43.257	17	—	—	571.413	76	—	—	—	—
422	39	62.388	88	422	39	1.862	96	—	—	60.525	92	—	—	—	—
—	—	9.633	86	—	—	1.644	62	—	—	7.989	24	—	—	—	—
103.233	41½	8,105.223	81	103.233	41½	786.552	94	—	—	7,318.670	87	46.783	13½	—	—

Alfabetyczny wykaz wynikłości wedle

Majątek

Liczba porz.	Nazwa fundacyi	Zapas z początkiem roku 1899.				Dochody w ciągu roku 1899.			
		gotówka		efektami		gotówką		efektami	
		zł.	ct	imienna wartość		zł.	ct.	imienna wartość	
	Z przeniesienia . .	—	—	6,643.319	76	103.233	41½	1,461.904	05
201	Unia lubelska	—	—	3.130	61	62	58	448	96
202	Dr. Urbański Franciszek . .	—	—	93.324	88	517	28	12.584	10
203	Uścieński Jędrzej	—	—	6.914	39	112	12	6.881	64
204	Dr. Warteresiewicz Maryan .	—	—	44.748	42	116	88	563	98
205	Wierzbicki Julian	—	—	73.013	93	—	—	227	86
206	Wilczyński Konrad	—	—	7.721	34	150	16	609	66
207	Włochowicz Jan	—	—	4.141	14	7	64	75	70
208	Wystawa kraj. z r. 1877. . .	—	—	42.910	33	247	07	1.794	87
209	Zawadzki Franciszek Korwin	—	—	115.765	26	5.485	97	20.593	63
210	„ Antoni Rogala . .	—	—	12.242	85	140	25	10.622	95
211	Ziętkiewicz Wincenty . . .	—	—	2.620	63	6	53	2.660	85
212	Żalchocki Andrzej	—	—	161.213	94	1.062	53	4.405	50
213	Żebrowski Adam	—	—	102.402	53	487	48	13.238	90
214	Żurakowski Jan	—	—	277.217	88	814	77	4.012	07
	Suma	—	—	7,590.687	89	112.444	67½	1,540.624	72

poszczególnych funduszów stypendyjnych

z a r o d o w y

Razem				Wydatki w ciągu roku 1899.				Zapas z końcem roku 1899.				Należytość pozostała z końcem roku 1899.			
gotówką		efektami		gotówką		efektami		gotówką		efektami		czynna		bierna	
zł.	ct	imien. wart.		zł.	ct.	imien. wart.		zł.	ct.	K.	g.	zł.	ct.	zł.	ct.
03.233	41½	8,105.223	81	103.233	41½	786.552	94	—	—	7,318.670	87	46.783	13½	—	—
62	58	3.579	57	62	58	193	19	—	—	3.386	38	—	—	—	—
517	28	105.908	98	517	28	7.269	66	—	—	98.639	32	—	—	—	—
112	12	13.796	03	112	12	3.432	01	—	—	10.364	02	—	—	—	—
116	88	45.312	40	116	88	270	80	—	—	45.041	60	—	—	—	—
—	—	73.241	79	—	—	113	93	—	—	73.127	86	—	—	—	—
150	16	8.331	—	150	16	277	—	—	—	8.054	—	—	—	—	—
7	64	4.216	84	7	64	42	88	—	—	4.173	96	—	—	—	—
247	07	44.705	20	247	07	868	40	—	—	43.836	80	—	—	—	—
5.485	97	136.358	89	5.485	97	10.219	63	—	—	126.139	26	—	—	—	—
140	25	22.865	80	140	25	5.288	60	—	—	17.577	20	—	—	—	—
6	53	5.281	48	6	53	1.327	16	—	—	3.954	32	—	—	—	—
1.062	53	165.619	44	1.062	53	2.339	28	—	—	163.280	16	—	—	—	—
487	48	115.641	43	487	48	6.713	81	—	—	108.927	62	—	—	—	—
814	77	281.229	95	814	77	2.376	65	—	—	278.853	30	—	—	—	—
112.444	67½	9,131.312	61	112.444	67½	827.285	94	—	—	8,304.026	67	46.783	13½	—	—
										czyli zł. 4,150.193 wal. austr.	ct 33½				

Alegat B. do zamknięcia rachunków funduszów stypendyjnych za rok 1899.

Alfabetyczny wykaz wynikłości wedle

Majątek

Liczba porz.	Nazwa fundacyi	Zapas z początkiem roku 1899.				Dochody w ciągu roku 1899.			
		gotówka		efektami		gotówką		efektami	
		zł	ct.	imienna wartość		zł.	ct.	imienna wartość	
1	Andrzejowska Zofia	162	75	—	—	174	43	—	—
2	Aywas Grzegorz	632	36½	—	—	665	50	—	—
3	Aywas Mikołaj	—	—	—	—	60	19½	—	—
4	Artymowicz Jan	2	42½	—	—	98	—	—	—
5	Barczewski I. (dla wszechnicy lwowskiej)	1.873	04½	—	—	5.059	07	—	—
6	Barczewski II. (dla wszechnicy krakowskiej)	996	14	—	—	4.859	—	—	—
7	Barczewski III. (dla szkoły politechnicznej)	26	94	—	—	564	28	—	—
8	Barczewski IV. (dla panien Polek)	119	67	—	—	1.428	75	40	—
9	Bereźniccy	7	40	—	—	48	—	—	—
10	Bertoli Dyonizy	—	—	—	—	6	30	—	—
11	Bielakowie Józef i Maryanna I.	—	—	—	—	66	—	68	20
12	„ „ „ II.	—	—	—	—	88	—	90	92
13	Bier Joel	35	50	—	—	424	—	—	—
14	Bodzioch Tomasz	220	04	—	—	684	—	—	—
15	Boznański Leon	370	87	—	—	1.647	30	—	—
16	Broniewska Klementyna . .	86	77½	—	—	92	—	—	—
17	Bohdanowicz Dominik . . .	252	80	—	—	462	—	—	—
18	Brześciańska Kunegunda . .	108	14	—	—	203	50	—	—
19	Brześciański Aleksander . .	9	94	—	—	290	—	—	—
20	Brzeski Damian	8	26	—	—	227	96	—	—
21	Brzeżany	8	01½	—	—	72	50	—	—
22	Brzeziński Antoni i Sylwester	44	90	—	—	348	47	—	—
23	Chełmecki Jan	6	93	—	—	63	—	—	—
24	Chlebowski Stanisław . . .	61	36	—	—	62	50	—	—
25	Cesarz Franciszek Józef I. .	261	57	—	—	2.322	—	—	—
26	„ „ „ (jubil.)	5.004	26½	—	—	13.724	29½	—	21
27	Cieszewski—Zawadzki . . .	92	00½	625	78	400	45½	2.246	—
28	Czajkowski Hipolit	149	19	—	—	927	—	—	—
29	Czajkowski Waleryan . . .	889	75	—	—	5.586	—	—	—
30	Czaykowscy	394	—	200	—	400	—	2.173	—
31	Czerkawski Józef	253	17½	—	—	280	79	—	—
32	Czuczawa Krzysztof	5	52½	—	—	201	—	—	—
33	Dolliner Karolina	106	67	—	—	111	—	—	—
34	Dołżański Jan	167	65	—	—	227	18	—	—
35	Br. Dulska Teodozya. . . .	216	23	—	—	224	—	—	—
36	Dydyński Antoni	—	—	—	—	9.336	82	—	—
37	Egierski dla Egierskich I. .	19	64	—	—	310	—	—	—
38	„ „ „ II. .	12	81	—	—	195	—	—	—
39	Egierski dla Siedleckich I. .	16	06	—	—	297	—	—	—
40	„ „ „ II. .	14	33	—	—	233	89	—	—
	Do przeniesienia . . .	12.637	13½	825	78	52.471	18½	4.618	33

poszczególnych funduszów stypendyjnych.

o b r o t o w y

Razem				Wydatki w ciągu roku 1899.				Zapas z końcem roku 1899.				Należytość pozostała z końcem roku 1899.			
gotówką		efektami		gotówką		efektami		gotówką		efektami		czynna		bierna	
zł.	ct.	imien.	wart.	zł.	ct.	imien.	wart.	zł.	ct.	K.	gr.	zł.	ct.	zł.	ct.
337	18	—	—	284	84	—	—	52	34	—	—	—	—	35	—
1.297	86½	—	—	645	71	—	—	652	15½	—	—	—	—	—	—
60	19½	—	—	60	19½	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
100	42½	—	—	92	42	—	—	8	00½	—	—	—	—	—	—
6.932	11½	—	—	6.300	71	—	—	631	40½	—	—	—	—	450	—
5.855	14	—	—	4.840	02	—	—	1.015	12	—	—	—	—	200	—
591	22	—	—	559	22	—	—	32	—	—	—	—	—	—	—
1.548	42	40	—	1.489	36	40	—	59	06	—	—	—	—	—	—
55	40	—	—	8	—	—	—	47	40	—	—	—	—	—	—
6	30	—	—	6	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
66	—	68	20	66	—	—	—	—	—	68	20	—	—	—	—
88	—	90	92	88	—	—	—	—	—	90	92	—	—	—	—
459	50	—	—	223	93	—	—	235	57	—	—	—	—	—	—
904	04	—	—	831	16	—	—	72	88	—	—	—	—	—	—
2.018	17	—	—	2.018	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
178	77½	—	—	92	13	—	—	86	64½	—	—	—	—	—	—
714	80	—	—	460	03	—	—	254	77	—	—	—	—	100	—
311	64	—	—	203	50	—	—	108	14	—	—	—	—	—	—
299	94	—	—	290	—	—	—	9	94	—	—	—	—	—	—
236	22	—	—	227	96	—	—	8	26	—	—	—	—	—	—
80	51½	—	—	71	43	—	—	9	08½	—	—	—	—	—	—
393	37	—	—	320	08	—	—	73	29	—	—	—	—	—	—
69	93	—	—	61	93	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—
123	86	—	—	121	42	—	—	2	44	—	—	—	—	—	—
2.583	57	—	—	1.815	25	—	—	768	32	—	—	—	—	500	—
18.728	56	—	—	11.979	32	—	—	6.749	24	—	—	—	—	—	—
492	46	2.871	99	492	46	826	17	—	—	2.045	82	—	—	—	—
1.076	19	—	—	1.058	28	—	—	17	91	—	—	—	—	—	—
6.475	75	—	—	5.482	16	—	—	993	59	—	—	—	—	—	—
794	—	2.373	—	597	10	791	—	196	90	1.582	—	—	—	—	—
533	96½	—	—	476	76	—	—	57	20½	—	—	—	—	—	—
206	52½	—	—	201	—	—	—	5	52½	—	—	—	—	—	—
217	67	—	—	207	84	—	—	9	83	—	—	—	—	—	—
394	83	—	—	367	41	—	—	27	42	—	—	—	—	—	—
440	23	—	—	399	97	—	—	40	26	—	—	—	—	—	—
9.336	82	—	—	7.038	03	—	—	2.298	79	—	—	—	—	5	25
329	64	—	—	310	—	—	—	19	64	—	—	—	—	—	—
207	81	—	—	193	93	—	—	13	88	—	—	—	—	—	—
313	06	—	—	297	50	—	—	15	56	—	—	—	—	—	—
248	22	—	—	234	14	—	—	14	08	—	—	—	—	—	—
65.108	32	5.444	11	50.513	66½	1.657	17	14.594	65½	3.786	94	—	—	1290	25

Alfabetyczny wykaz wynikłości wedle

Majątek

Liczba porz.	Nazwa fundacyi	Zapas z początkiem roku 1899.				Dochody w ciągu roku 1899.			
		gotówka		efektami		gotówką		efektami	
		zł.	ct.	imienna wartość		zł	ct.	imienna wartość	
	Z przeniesienia . .	12.637	13½	825	78	52.471	18½	4.618	33
41	Englowa Teofila	47	15½	—	—	262	—	—	—
42	Falkenfels Dyonizy	—	—	—	—	4	—	—	—
43	Gizela arcyksiężniczka . . .	4	64	—	—	136	50	—	—
44	Głowiński Roch Samuel . .	4.471	69½	—	—	31.898	19	—	—
45	Hr. Gołuchowski Agenor . .	473	12	—	—	1.408	—	—	—
46	Gross de Rosenburg Józef . .	28	68	—	—	327	—	—	—
47	Hassewicz Stanisław	420	—	1.259	80	420	—	3.779	60
48	ks. Harbut Jan	14	62½	—	—	116	50	—	—
49	Br. Hauer Franciszek . . .	101	04	—	—	108	—	—	—
50	Hefern Robert	32	80	998	83	946	49	2.054	69
51	Hoffmann Kornel	—	—	—	—	—	—	—	—
52	ks. Horecki Eliasz	12	89½	—	—	244	50	—	—
53	ks. Janowski Floryan Amand	50	16½	—	—	100	50	—	—
54	Jankowscy Władysław i Marya	4	93	—	—	46	—	—	—
55	Jarosław	23	23	—	—	550	50	—	—
56	Jarosz Leonard	5	67	—	—	88	—	—	—
57	Jeleński Napoleon I. (dla szkoły rolnicz. w Czernichowie)	8	53	—	—	531	—	—	—
58	Jeleński Napoleon II. (dla szkoły rolnicz. w Łuczycach) .	585	93	—	—	611	—	—	—
59	Jezieniecy	19	13	—	—	325	—	—	—
60	Jurgas Magdalena	246	67½	—	—	474	—	—	—
61	Dr. Kaczkowski Antoni . . .	115	74	450	48	449	22	1.222	10
62	Kallir Mayer	18	34	—	—	326	50	—	—
63	Karol Ludwik arcyksiąże . .	14	28½	—	—	375	—	—	—
64	ks. Kiełbusiewicz Tomasz . .	4	90	600	—	214	—	1.200	—
65	Kiślicki Mikołaj	133	49	—	—	407	—	—	—
66	Koniecki Medard	406	84	—	—	3.360	50	—	—
67	Kopernik Mikołaj	1	94	—	—	62	—	—	—
68	Kopiński Adam	112	63½	—	—	227	89	112	63
69	Korzelińska Sabina	91	48	—	—	321	—	—	—
70	Kraków (zakordonowa) . . .	225	62	—	—	3.730	57	—	—
71	Krakowiec	19	39	—	—	132	—	—	—
72	Krausnecker Piotr	51	67½	—	—	1.168	50	—	—
73	Kretowicz Paweł	66	03½	—	—	68	—	—	—
74	Krościenko	9	32½	—	—	89	50	—	—
75	Kruszewska Marya	32	75	—	—	1.220	37	—	—
76	Krzeczunowicz Ignacy . . .	327	53	—	—	641	—	—	—
77	Krzeczunowicz Walery . . .	205	72½	—	—	385	84	—	—
78	ks. Kucharski Jan	14	61	—	—	322	—	—	—
79	Kuczyński Leon Jan Kanty .	—	—	—	—	100	—	—	—
80	Kulczycki Jakób	13	47	—	—	456	50	—	—
	Do przeniesienia . .	21.053	82½	4.134	89	105.125	75½	12.987	36

poszczególnych funduszów stypendyjnych.

o b r o t o w y

Razem				Wydatki w ciągu roku 1899.				Zapas z końcem roku 1899.				Należytość pozostała z końcem roku 1899.			
gotówką		efektami		gotówką		efektami		gotówką		efektami		czynna		bierna	
zł.	ct.	imien.	wart.	zł.	ct.	imien	wart.	zł.	ct.	K.	gr.	zł.	ct.	zł.	ct
65.108	32	5.444	11	50.513	66½	1.657	17	14.594	65½	3.786	94	—	—	1.290	25
309	15½	—	—	247	81	—	—	61	34½	—	—	—	—	—	—
4	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	08
141	14	—	—	136	50	—	—	4	64	—	—	—	—	—	—
36.369	88½	—	—	34.053	90	—	—	2.315	98½	—	—	—	—	1.050	25
1.881	12	—	—	1.596	52	—	—	284	60	—	—	—	—	100	—
355	68	—	—	328	98	—	—	26	70	—	—	—	—	—	—
840	—	5.039	40	420	—	1.679	80	420	—	3.359	60	—	—	—	—
131	12½	—	—	114	74	—	—	16	38½	—	—	—	—	—	—
209	04	—	—	202	57	—	—	6	47	—	—	—	—	—	—
979	29	3.053	52	734	32	1.215	50	244	97	1.838	02	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	60
257	39½	—	—	133	10	—	—	124	29½	—	—	—	—	—	—
150	66½	—	—	146	—	—	—	4	66½	—	—	—	—	—	—
50	93	—	—	44	93	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—
573	73	—	—	549	43	—	—	24	30	—	—	—	—	—	—
93	67	—	—	86	93	—	—	6	74	—	—	—	—	—	—
539	53	—	—	401	44	—	—	138	09	—	—	—	—	—	—
1.196	93	—	—	593	84	—	—	603	09	—	—	—	—	—	—
344	13	—	—	22	79	—	—	321	34	—	—	—	—	—	—
720	67½	—	—	699	91	—	—	20	76½	—	—	—	—	—	—
564	96	1.672	58	485	88	646	22	79	08	1.026	36	—	—	—	—
344	84	—	—	318	76	—	—	26	08	—	—	—	—	—	—
389	28½	—	—	285	—	—	—	104	28½	—	—	—	—	90	—
218	90	1.800	—	208	88	600	—	10	02	1.200	—	—	—	—	—
540	49	—	—	402	27	—	—	138	22	—	—	—	—	—	—
3.767	34	—	—	3.538	38	—	—	228	96	—	—	—	—	—	—
63	94	—	—	62	—	—	—	1	94	—	—	—	—	—	—
340	52½	112	63	335	50	112	63	5	02½	—	—	—	—	—	—
412	48	—	—	402	07	—	—	10	41	—	—	—	—	—	—
3.956	19	—	—	3.262	67	—	—	693	52	—	—	157	50	472	50
151	39	—	—	130	89	—	—	20	50	—	—	—	—	—	—
1.220	17½	—	—	1.147	75	—	—	72	42½	—	—	—	—	—	—
134	03½	—	—	77	49	—	—	56	54½	—	—	—	—	—	—
98	82½	—	—	89	50	—	—	9	32½	—	—	—	—	—	—
1.253	12	—	—	998	48	—	—	254	64	—	—	—	—	—	—
968	53	—	—	630	91	—	—	337	62	—	—	—	—	300	—
591	56½	—	—	519	66	—	—	71	90½	—	—	—	—	—	—
336	61	—	—	318	93	—	—	17	68	—	—	—	—	—	—
100	—	—	—	53	—	—	—	47	—	—	—	—	—	50	—
469	97	—	—	450	19	—	—	19	78	—	—	—	—	—	—
126.179	58	17.122	24	104.749	58½	5.911	32	21.429	99½	11.210	92	157	50	3.357	68

Alfabetyczny wykaz wynikłości wedle

Majątek

Liczba porz.	Nazwa fundacyi	Zapas z początkiem roku 1899.				Dochody w ciągu roku 1899.			
		gotówka		efektami		gotówką		efektami	
		zł.	ct.	imienna wartość		zł.	ct.	imienna wartość	
	Z przeniesienia	21.053	82½	4.134	89	105.125	75½	12.987	35
81	Kurdwanowska Marya	1	74	—	—	278	20	—	—
82	Dr. Lachowicz Antoni I. (stypendyjna)	—	—	100	—	2.920	—	200	—
83	Dr. Lachowicz Antoni II. (zapomogowa)	—	—	100	—	2.857	50	200	—
84	Laskowscy Zygmunt i Marya	248	64	—	—	4.081	42	—	—
85	Lenartowicz Teofil	42	92	—	—	88	—	—	—
86	Hr. Lewicki Kajetan	166	42	—	—	1.174	50	—	—
87	Lewicki Bazyli	147	95	—	—	223	—	—	—
88	Lipińscy Karol i Regina	—	—	5.347	78	3.333	09	10.715	56
89	Loewensteinowa Rozalia	3	73½	—	—	130	50	—	—
90	Ładuński Stanisław	54	41	—	—	1.356	50	—	—
91	Łazowski Adolf	74	44	—	—	1.003	39	—	—
92	hr. Łoś Feliks Antoni	479	11	—	—	1.332	50	—	—
93	Małecki Antoni	7	94½	—	—	58	—	—	—
94	Marynowski Ignacy	—	—	2.500	—	104.538	37	9.000	—
95	Matczyński Marek	325	07	—	—	895	90	—	—
96	Michalewicze Zygmunt i Fryderyk	—	00½	943	80	1.042	12	2.031	55
97	hr. Mieroszewski Jan	342	34½	—	—	1.062	—	—	—
98	Mickiewicz Adam I.	39	94	—	—	74	50	—	—
99	„ „ II.	—	—	—	—	—	—	—	—
100	Mikiewicz Jędrzej	—	—	—	—	64	—	—	—
101	ks. Michna Wojciech	—	—	375	75	256	24	1.378	98
102	Mikołajów	65	73½	—	—	423	—	—	—
103	Miller Maksymilian	46	87½	—	—	48	—	—	—
104	ks. Mokrzycki Ireneusz	271	86	—	—	282	—	—	—
105	Monasterzyska	1	24	—	—	156	50	—	—
106	ks. Montleart Augusta	391	77	—	—	3.131	20	—	—
107	Dr. Morawski Adam I. (famil.)	81	31	—	—	84	—	—	—
108	„ „ „ II. (niefamil.)	18	89½	—	—	287	34	—	—
109	Dr. Moysa Rosochacki Michał	9	09	—	—	264	—	—	—
110	Hr. Moszczeńska Ludwika	—	—	—	—	53	74½	—	—
111	Nahaczów	37	01½	—	—	62	—	—	—
112	Nawratil Jakób	71	71	—	—	74	—	—	—
113	Nielepiec Jędrzej	8	57½	—	—	60	—	—	—
114	Niezabitowska Ludwika I.	212	28½	—	—	1.283	15	—	—
115	Niezabitowska z hr. Dunin Borkowskich Ludwika II.	485	35	—	—	2.042	—	—	—
116	ks. Nowakowski Józef	9	57½	—	—	104	—	—	—
117	ks. Nowak Jan	191	05	—	—	371	01	—	—
118	Obniski Filip	394	15	—	—	416	50	—	—
119	Olszewski Michał	12	55	—	—	295	—	—	—
120	Oranż Abraham	7	90½	—	—	110	50	—	—
	Do przeniesienia	25.305	43½	13.502	22	241.443	43	36.513	44

poszczególnych funduszów stypendyjnych

obrotowy

Razem				Wydatki w ciągu roku 1899.				Zapas z końcem roku 1899.				Należytość pozostała z końcem roku 1899.			
gotówką		efektami		gotówką		efektami		gotówką		efektami		czynna		bierna	
zł.	ct	imien. wart.		zł.	ct.	imien. wart.		zł.	ct.	K.	gr.	zł.	ct.	zł.	ct.
126.179	58	17.122	24	104.749	58½	5.911	32	21.429	99½	11.210	92	157	50	3.357	68
279	94	—	—	279	94	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2.920		300	—	2.626	84½	100	—	293	15½	200	—	—	—	—	—
2.857	50	300	—	2.566	31½	100	—	291	18½	200	—	—	—	—	—
4.330	06	—	—	3.932	19	—	—	397	87	—	—	—	—	100	
130	92	—	—	86	92	—	—	44	—	—	—	—	—	—	—
1.340	92	—	—	1.180	84	—	—	160	08	—	—	—	—	—	—
370	95	—	—	250	92	—	—	120	03	—	—	—	—	—	—
3.333	09	16.063	34	3.110	42	5.367	78	222	67	10.695	56	2·355	50	—	—
134	23½	—	—	123	97	—	—	10	26½	—	—	—	—	—	—
1.410	91	—	—	1.359	07	—	—	51	84	—	—	—	—	—	—
1.077	83	—	—	706	37	—	—	371	46	—	—	—	—	—55	—
1.811	61	—	—	1.745	26	—	—	66	35	—	—	13	13	—	—
65	94½	—	—	10	—	—	—	55	94½	—	—	—	—	—	
104.538	37	11.500	—	96.110	49½	6.500	—	8.427	87½	5.000	—	4.504	30	93.966	—
1.220	97	—	—	947	01	—	—	273	96	—	—	—	—	210	—
1.042	12½	2.975	35	1.042	11½	943	80	—	01	2.031	55	—	—	—	—
1.404	34½	—	—	1.223	74	—	—	180	60½	—	—	—	—	—	—
114	44	—	—	75	—	—	—	39	44	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
64	—	—	—	64	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	01
256	24	1.754	73	256	24	490	75	—	—	1.263	98	—	—	—	—
488	73½	—	—	452	35	—	—	36	38½	—	—	—	—	35	
94	87½	—	—	91	87	—	—	3	00½	—	—	—	—	—	—
553	86	—	—	538	—	—	—	15	86	—	—	—	—	—	—
157	74	—	—	62	17	—	—	95	57	—	—	—	—	100	—
3.522	97	—	—	3.088	98	—	—	433	99	—	—	—	—	165	—
165	31	—	—	81	73	—	—	83	58	—	—	—	—	—	—
306	23½	—	—	255	07	—	—	51	16½	—	—	—	—	30	—
273	09	—	—	12	87	—	—	260	22	—	—	—	—	—	—
53	74½	—	—	53	74½	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
99	01½	—	—	37	25	—	—	61	76½	—	—	—	—	—	—
145	71	—	—	141	25	—	—	4	46	—	—	—	—	—	—
68	57½	—	—	58	87	—	—	9	70½	—	—	—	—	—	—
1.495	43½	—	—	1.181	41	—	—	214	02½	—	—	—	—	105	—
2.527	35	—	—	1.770	70	—	—	756	65	—	—	—	—	500	—
113	57½	—	—	100	53	—	—	13	04½	—	—	—	—	—	—
562	06	—	—	382	28	—	—	179	78	—	—	—	—	165	—
810	65	—	—	804	31	—	—	6	34	—	—	—	—	—	—
307	55	—	—	293	45	—	—	14	10	—	—	—	—	—	—
118	40½	—	—	109	34	—	—	9	06½	—	—	—	—	—	—
266.748	86½	50.015	66	231963	42	19.413	65	34.785	44½	30.602	01	7.030	43	98.794	69

Alfabetyczny wykaz wynikłości wedle

Majątek

Liczba porz.	Nazwa fundacyi	Zapas z początkiem roku 1899.				Dochody w ciągu roku 1899.			
		gotówka		efektami		gotówką		efektami	
		zł.	ct.	imienna wartość		zł.	ct.	imienna wartość	
	Z przeniesienia . .	25.305	43½	13.502	22	241.443	43	36.513	44
121	ks. Otowski Henryk	2	—	—	—	32	—	—	—
122	Ożańsko	192	43	—	—	479	41	—	—
123	Paprocki Stanisław	412	35½	—	—	599	86	—	—
124	Parzelski Franciszek	243	77	—	—	250	50	—	—
125	Paszyc Bolesław	364	48	—	—	836	88	—	—
126	ks. Pawłowski Franciszek . .	52	68½	—	—	290	—	—	—
127	Petryczyn Kazimierz	575	84½	—	—	5.675	93½	—	—
128	Pineles Eliasz pod nazwą „Jakóba“	74	08	—	—	277	50	—	—
129	Pierzchała Ignacy	44	88	—	—	48	—	—	—
130	Pieściorowski Ryszard . . .	940	90	19.084	67	3.444	75	39.203	93
131	ks. Pitoń Jan	74	19½	—	—	144	—	—	—
132	ks. Pniewski Feliks	9	12	—	—	110	50	—	—
133	ks. Popkiewicz Antoni . . .	104	00½	—	—	542	10	—	—
134	Potocki Mikołaj	76	62½	—	—	1.607	40	—	—
135	ks. Pukalski Alojzy	180	87½	—	—	2.242	50	—	—
136	Przemyśl	13	08½	—	—	135	—	—	—
137	Radymno I.	7	38	—	—	82	50	—	—
138	Radymno II.	11	76½	—	—	193	50	—	—
139	Dr. Rappaport Jakób . . .	67	46½	95	92	329	88	394	22
140	Dr. Reifer Jakób	2		—	—	18	—	—	—
141	Rieger Władysław	10	—	—	—	20	—	—	—
142	Roland vel Rotlender Leop. I.	—	—	—	—	645	—	645	—
143	„ „ „ „ II.	—	—	—	—	516	—	516	—
144	Romanowski Mieczysław . .	—	—	—	—	486	—	486	—
145	Rostocki Piotr	13	04	—	—	383	—	—	—
146	Rudolf arcyksiąże	15	99	—	—	150	—	—	—
147	Russyan Rafał	421	81	—	—	906	50	—	—
148	Ks. Ryżnerski Walenty . . .	229	12	—	—	164	50	—	—
149	Rzeszów	—	—	—	—	167	—	—	—
150	Ks. Sapieha Leon	393	04½	—	—	1.171	50	—	—
151	Sarama Tomasz	17	15	—		147	—	—	—
152	Sącz	196	06½	—	—	305	50	—	—
153	Schlesingerowie Jan i Tekla	7	40	—	—	50	—	—	—
154	Schnell Franciszek	11	28½	—	—	82	—	—	—
155	Seidler Krystyan	4	98	—	—	96	—	—	—
156	Seeling-Saulenfels Ferdynand	4	50	—	—	72	—	—	—
157	Sielecka Aniela.	42	69	—	—	471	50	—	—
158	Siemianowscy I. (dla wsz. i polit.)	561	85½	—	—	1.098	63	—	—
159	Siemianowscy II. (dla szkoły sztuk pięknych)	—	—	—	—	1.275	49	—	—
160	Siemiradzki Henryk	155	88	—	—	108	—	—	—
	Do przeniesienia . .	30.840	18½	32.682	81	267.099	26½	77.758	59

poszczególnych funduszów stypendyjnych

o b r o t o w y

Razem				Wydatki w ciągu roku 1899				Zapas z końcem roku 1899.				Należytość pozostała z końcem roku 1899.			
gotówką		efektami		gotówką		efektami		gotówką		efektami		czynna		bierna	
zł.	ct.	imien. wart.		zł.	ct	imier. wart.		zł.	ct.	K.	g.	zł	ct.	zł.	ct.
266.748	86½	50.015	66	231.963	42	19.413	65	34.785	44½	30.602	01	7.030	43	98.794	69
34	—	—	—	32	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
671	84	—	—	384	08	—	—	287	76	—	—	15	21½	—	—
1.012	21½	—	—	452	74	—	—	559	47½	—	—	—	—	—	—
494	27	—	—	401	29	—	—	92	98	—	—	—	—	—	—
1.201	36	—	—	978	18	—	—	223	18	—	—	—	—	—	—
342	68½	—	—	289	10	—	—	53	58½	—	—	—	—	—	—
6.251	78	—	—	4.863	94½	—	—	1.387	83½	—	—	—	—	562	50
351	58	—	—	274	98	—	—	76	60	—	—	—	—	—	—
92	88	—	—	45	48	—	—	47	40	—	—	—	—	—	—
4.385	65	58.288	60	4.385	65	20.098	88	—	—	38.189	72	1.851	62½	167	75
218	19½	—	—	79	83	—	—	138	36½	—	—	—	—	—	—
119	62	—	—	109	24	—	—	10	38	—	—	—	—	—	—
646	10½	—	—	489	19	—	—	156	91½	—	—	—	—	—	—
1.684	02½	—	—	1.495	83	—	—	188	19½	—	—	—	—	—	—
2.423	37½	—	—	1.947	22	—	—	476	15½	—	—	—	—	100	—
148	08½	—	—	133	74	—	—	14	34½	—	—	—	—	—	—
89	88	—	—	83	20	—	—	6	68	—	—	—	—	—	—
205	26½	—	—	132	24	—	—	73	02½	—	—	—	—	—	—
397	34½	490	14	340	14	355	22	57	20½	134	92	—	—	—	—
20	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	—	—	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	—	—
645	—	645	—	217	37	215	—	427	63	430	—	—	—	—	—
516	—	516	—	174	37	172	—	341	63	344	—	—	—	—	—
486	—	486	—	162	12	162	—	323	88	324	—	—	—	—	—
396	04	—	—	389	62	—	—	6	42	—	—	—	—	—	—
165	99	—	—	24	39	—	—	141	60	—	—	—	—	—	—
1.328	31	—	—	1.134	47	—	—	193	84	—	—	—	—	157	50
393	62	—	—	388	68	—	—	4	94	—	—	—	—	—	—
167	—	—	—	139	18	—	—	27	82	—	—	—	—	—	—
1.564	54½	—	—	1.389	18	—	—	175	36½	—	—	—	—	—	—
164	15	—	—	140	12	—	—	24	03	—	—	—	—	—	—
501	56½	—	—	405	86	—	—	95	70½	—	—	—	—	—	—
57	40	—	—	50	08	—	—	7	32	—	—	—	—	—	—
93	28½	—	—	12	—	—	—	81	28½	—	—	—	—	—	—
100	98	—	—	96	—	—	—	4	98	—	—	—	—	—	—
76	50	—	—	76	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
514	19	—	—	257	97	—	—	256	22	—	—	—	—	—	—
1.660	48½	—	—	1.080	42	—	—	580	06½	—	—	—	—	—	—
1.275	49	—	—	1.275	49	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
263	88	—	—	257	11	—	—	6	77	—	—	—	—	—	—
297.939	45	110.441	40	256.572	42½	40.416	75	41.367	02½	70.024	65	8.897	27	99.782	44

Alfabetyczny wykaz wynikłości wedle

Majątek

Liczba porz.	Nazwa fundacyi	Zapas z początkiem roku 1899.				Dochody w ciągu roku 1899.			
		gotówka		efektami		gotówką		efektami	
		zł.	ct.	imienna wartość		zł	ct.	imienna wartość	
	Z przeniesienia . .	30.840	18½	32.682	81	267.099	26½	77.758	59
161	Sołowijowie Jan i Wanda I. (dla szkoły lud. w Herbutowie)	1	48	323	60	54	—	747	20
162	Sołowijowie Jan i Wanda II. (dla szk. lud. w Poturzycy)	25	—	149	37	25	—	373	74
163	Sołowijowie Jan i Wanda III. (dla szk. lud. w Boratynie)	29	75	—	—	22	50	112	50
164	Sozański Jan Franc. Kazim.	26	32	—	—	528	—	—	—
165	Skibiński Karol	69	43½	—	—	277	—	—	—
166	Ks. Skibiński Szczęsny I. . .	12	74½	—	—	114	—	—	—
167	„ „ „ II. . .	8	—	—	—	108	—	—	—
168	„ „ „ III. .	1	52	—	—	111	52	—	—
169	„ „ „ IV. .	10	95	—	—	136	—	—	—
170	„ „ „ V. . .	14	00½	—	—	114	—	—	—
171	„ „ „ ogólna	—	—	—	—	—	—	—	—
172	Slapowie Rozalia i Karol . .	427	31	—	—	486	68	—	—
173	Słowacki Juliusz	4	35½	—	—	329	50	—	—
174	Sobota Karol I.	385	17	—	—	408	—	—	—
175	„ „ II.	388	41	—	—	412	—	—	—
176	„ „ III.	96	34	—	—	102	—	—	—
177	Spadwiński Antoni	179	22½	—	—	529	—	—	—
178	Stachiewicz Franciszek . . .	217	89	—	—	230	—	—	—
179	Stanisławów	5	12½	—	—	56	50	—	—
180	Stankiewicz Mogiła Szczepan	143	88½	—	—	968	50	—	—
181	Staszewski i Bielak	11	58	—	—	284	50	—	—
182	Stawek Jędrzej	62	38	—	—	170	50	—	—
183	Stowarzyszenie urzędników i sług kolei Karola Ludwika	15	—	—	—	65	—	—	—
184	Strissower Adolf	17	35	—	—	178	50	—	—
185	Strzałkowski Stanisław . . .	2.713	57½	—	—	11.891	60	—	—
186	Stupnicki Marceli	2.484	64½	—	—	5.974	14	7.003	92
187	„ Hipolit	54	75	—	—	123	85	—	—
188	Sutorski Antoni	609	21	—	—	1.063	25	—	—
189	Szachłacki de Barachka Wincenty	118	35	—	—	1.418	—	—	—
190	Szaflarski Józef i Czaykowska Franciszka Ksawera . . .	122	—	—	—	122	—	366	—
191	Szczepanowski Karol . . .	132	24	—	—	142	—	—	—
192	Szmoniewski Józef	10	38½	—	—	86	50	—	—
193	Tarnów		—	—	—	92	—	—	—
194	Tarnowski Franciszek . . .	129	38	—	—	372	50	—	—
195	Tchórznicka Honorata . . .	6	80	—	—	108	—	—	—
196	Teodorowiczówna Klementyna	6	84	—	—	64	54	—	—
197	Torosiewicz Emil	—	—	—	—	334	09	—	—
198	Dr. Towarnicki Jan	—	—	—	—	27.111	69½	—	—
199	Towarnicki Bazylewicz Jan .	322	39½	—	—	1.203	75	—	—
200	Trojanowski Wincenty . . .	18	42½	—	—	152	—	—	—
	Do przeniesienia . .	39.722	80½	33.155	78	323.072	88	86.361	95

poszczególnych funduszów stypendyjnych.

obrotowy

Razem				Wydatki w ciągu roku 1899.				Zapas z końcem roku 1899.				Należytość pozostała z końcem roku 1899.			
gotówką		efektami		gotówką		efektami		gotówką		efektami		czynna		bierna	
zł.	ct.	imien. wart.		zł.	ct.	imien. wart.		zł	ct.	K.	gr.	zł.	ct.	zł.	ct
297.939	45	110.441	40	256.572	42½	40.416	75	4.367	02½	70.024	65	8.897	27	99.782	44
55	48	1.070	80	51	48	323	60	4	—	747	20	—	—	—	—
50	—	523	11	25	—	174	37	25	—	348	74	—	—	—	—
52	25	112	50	45	—	22	50	7	25	90	—	—	—	—	—
554	32	—	—	534	84	—	—	19	48	—	—	—	—	—	—
346	43½	—	—	219	43	—	—	127	00½	—	—	—	—	50	—
126	74½	—	—	112	74	—	—	14	00½	—	—	—	—	—	—
116	—	—	—	108	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—
113	04	—	—	9	04	—	—	104	—	—	—	—	—	—	—
146	95	—	—	134	81	—	—	12	14	—	—	—	—	—	—
128	00½	—	—	114	—	—	—	14	00½	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
913	99	—	—	631	27	—	—	282	72	—	—	—	—	—	—
333	85½	—	—	328	49	—	—	5	36½	—	—	—	—	—	—
793	17	—	—	394	39	—	—	398	78	—	—	—	—	—	—
800	41	—	—	394	63	—	—	405	78	—	—	—	—	—	—
198	34	—	—	98	59	—	—	99	75	—	—	—	—	—	—
708	22½	—	—	702	92	—	—	5	30½	—	—	—	—	—	—
447	89	—	—	223	19	—	—	224	70	—	—	—	—	—	—
61	62½	—	—	55	24	—	—	6	38½	—	—	—	—	—	—
1.112	38½	—	—	1.067	73	—	—	44	65½	—	—	—	—	—	—
296	48	—	—	146	98	—	—	149	50	—	—	—	—	—	—
232	88	—	—	226	96	—	—	5	92	—	—	—	—	—	—
80	—	—	—	65	—	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—
195	85	—	—	105	33	—	—	90	52	—	—	—	—	—	—
14.605	17½	—	—	14.605	17½	—	—	—	—	—	—	5.500	—	179	54
8.458	78½	7.003	92	8.458	78½	2.334	64	—	—	4.669	28	—	—	200	—
178	60	—	—	178	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1.672	46	—	—	1.433	45	—	—	239	01	—	—	—	—	120	—
1.536	35	—	—	1.121	40	—	—	414	95	—	—	—	—	230	—
244	—	366	—	122	—	122	—	122	—	244	—	—	—	—	—
274	24	—	—	265	39	—	—	8	85	—	—	—	—	—	—
96	88½	—	—	86	50	—	—	10	38½	—	—	—	—	—	—
92	—	—	—	92	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
501	88	—	—	487	55	—	—	14	33	—	—	—	—	—	—
114	80	—	—	101	20	—	—	13	60	—	—	—	—	—	—
71	38	—	—	71	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
334	09	—	—	334	09	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27.111	69½	—	—	27.111	69½	—	—	—	—	—	—	3.174	36	3.674	36
1.529	14½	—	—	1.267	23	—	—	261	91½	—	—	—	—	—	—
170	42½	—	—	130	56	—	—	39	86½	—	—	—	—	—	—
302.795	68½	119.517	73	318.234	49	43.393	86	44.561	19½	76.123	87	17.571	63	104.236	34

Alfabetyczny wykaz wynikłości wedle **Majątek**

Liczba porz.	Nazwa fundacyi	Zapas z początkiem roku 1899.				Dochody w ciągu roku 1899.			
		gotówka		efektami		gotówką		efektami	
		zł.	ct	imienna wartość		zł.	ct.	imienna wartość	
	Z przeniesienia . .	39.722	80½	33.155	78	323.072	88	86.361	95
201	Unia lubelska	62	58½	—		64	50	—	—
202	Dr. Urbański Franciszek . .	17	28½	—	—	1.839	—	—	—
203	Uścieński Jędrzej	112	12	—	—	220	—	—	—
204	Dr. Warteresiewicz Maryan .	116	88	—	—	896	—	—	—
205	Wierzbicki Julian	—	—	—	—	1.462	50	—	—
206	Wilczyński Konrad	150	16	—	—	156	—	—	—
207	Włochowicz Jan	1	74½	—	—	87	90	—	—
208	Wystawa kraj. z r. 1877. . .	247	07	—	—	872	—	—	—
209	Zawadzki Franciszek Korwin	485	97	—	—	2.640	75	—	—
210	„ Antoni Rogala . .	140	25½	—	—	346	50	—	—
211	Ziętkiewicz Wincenty . . .	6	53	—	—	78	—	—	—
212	Żalchocki Andrzej	779	54	—	—	3.293	21	—	—
213	Żebrowski Adam	492	48½	—	—	2.200	50	—	—
214	Żurakowski Jan	1.831	02½	—	—	5.563	50	—	—
	Suma. . . .	44.166	45½	33.155	78	342.793	24	86.361	95

poszczególnych funduszów stypendyjnych

o b r o t o w y

Razem				Wydatki w ciągu roku 1899.				Zapas z końcem roku 1899.				Należytość pozostała z końcem roku 1899.			
gotówką		efektami		gotówką		efektami		gotówką		efektami		czynna		bierna	
zł.	ct.	imien.	wart.	zł.	ct.	imien	wart.	zł.	ct.	K.	g.	zł.	ct.	zł.	ct.
362.795	68½	119.517	73	318.234	49	43.393	86	44.561	19½	76.123	87	17.571	63	104.236	34
127	08½	—	—	62	94	—	—	64	14½	—	—	—	—	—	—
1.856	28½	—	—	1.854	18	—	—	2	10½	—	—	—	—	—	—
332	12	—	—	248	49	—	—	83	63	—	—	—	—	—	—
1.012	88	—	—	980	11	—	—	32	77	—	—	—	—	—	—
1.462	50	—	—	1.415	36	—	—	47	14	—	—	—	—	—	—
306	16	—	—	151	33	—	—	154	83	—	—	—	—	—	—
89	64½	—	—	87	64	—	—	2	00½	—	—	—	—	—	—
1.119	07	—	—	659	39	—	—	459	68	—	—	—	—	—	—
3.126	72	—	—	2.847	15	—	—	279	57	—	—	—	—	78	75
486	75½	—	—	464	40	—	—	22	35½	—	—	—	—	—	—
84	53	—	—	76	71	—	—	7	82	—	—	—	—	—	—
4.072	75	—	—	3.860	64	—	—	212	11	—	—	—	—	—	—
2.692	98½	—	—	2.295	44	—	—	397	54½	—	—	—	—	210	—
7.394	52½	—	—	5.302	42	—	—	2.092	10½	—	—	—	—	218	75
386.959	69½	119.517	73	338.540	69	43.393	86	48.419	00½	76.123	87	17.571	63	104.743	84

III. Administracya dóbr Winniki.

Rubryka	Pozycya	Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
		A) Gospodarstwo gruntowe.						
I.	1	**Czynsze dzierżawne** z gruntów, łąk i ogrodów:						
		a) należytość zaległa . 42 zł. — ct.						
		b) należytość bieżąca . 499 „ 75 „	541	75	541	75	—	—
II.	2	**Czynsze z budynków wydzierżawionych propinatorowi i czynsz dzierżawny z propinacyi:**						
		a) należytość zaległa . 11.361 zł. 63 ct.						
		b) należytość bieżąca . 1.500 „ — „	12.861	63	1.500	—	11.361	63
III.	3	**Zwroty kosztów zarządu** 18 zł. 30 ct. od tego zwroty . 18 „ 30 „	—	—	—	—	—	—
IV.		**Dochody rozmaite:**						
	4	Zaległe ddsetki zwłoki	2.625	72½	—	—	2.625	72½
	5	Rozmaite wierzytelności i zwroty . .	—	10	—	10	—	—
		Suma rubryki IV. .	2.625	82½	—	10	2.625	72½
V.		**B) Gospodarstwo lasowe.**						
	6	Dochody ze sprzedaży drzewa opałowego	9.335	10	9.335	10	—	—
	7	Dochody ze sprzedaży drzewa materyałowego	4.397	20	4.397	20	—	—
	8	Dochody z grzywien lasowych . .	14	45	14	45	—	—
	9	Zwroty kosztów rąbania	41	60	41	60	—	—
	10	Rozmaite dochody: dochód z ubocznych użytków lasowych i polowania . .	242	32	242	32	—	—
		Suma rubryki V. .	14.030	67	14.030	67	—	—
		Suma wszystkich dochodów . .	30.059	87½	16.072	52	13.987	35½

III. Administracya dóbr Winniki.

Rubryka	Pozycya	Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
I.		**A) Gospodartwo gruntowe.**						
	1	Utrzymanie i adaptacya budynków gospodarskich	1.795	03	1.795	03	—	—
	2	Asekuracya budynków gospodarskich .	124	21	124	21	—	—
		Suma rubryki I. .	1.919	24	1.919	24	—	—
II.		**B) Gospodarstwo lasowe.**						
	3	Utrzymanie budynków leśnych . .	—	—	—	—	—	—
	4	Koszta wyrębu drzewa opałowego . . 1.290 zł. 90 ct. od tego zwrot . . 1 „ — „						
		Czysty wydatek . . .	1.298	90	1.298	90	—	—
	5	Koszta wyrębu drzewa materyałowego .	472	58	472	58	—	—
	6	Rozmaite wydatki:						
		a) Tantyema i pniowe zarządcy lasów .	471	37½	471	37½	—	—
		b) Koszta polowania, uprawy lasu, utrzymania rowów granicznych i dróg lasowych	282	98	282	98	—	—
		Suma rubryki II. .	2.525	83½	2.525	83½	—	—
		Do przeniesienia . . .	4.445	07½	4.445	07½	—	—

III. Administracya dóbr Winniki.

Rubryka	Pozycya	Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . . .	4.445	07½	4.445	07½	—	—
III.		**C) Koszta zarządu.**						
	7	Płaca zarządcy lasów, gajowych i kominiarza:						
		a) należytość zaległa . 15 zł. — ct.						
		b) należytość bieżąca . 1.458 „ — „	1.473	—	1.473	—	—	—
	8	Pensye i dary z łaski	116	—	116	—	—	—
	9	Emolumenta drzewem i gotówką . .	693	10	693	10	—	—
	10	Rozmaite wydatki:						
		a) Koszta stemplowe i zastępstwo prawne	6	22½	6	22½	—	—
		b) Datek na premie szkolne . . .	30	—	30	—	—	—
		c) Zasiłek dla służby leśnej . . .	50	—	50	—	—	—
		d) Koszta podróży i kancelaryjne . .	6	05	6	05	—	—
		Suma rubryki III. .	2.374	37½	2.374	37½	—	—
IV.	11	**D) Podatki rządowe**	2.605	55	2.605	55	—	—
V.		**E) Wydatki z prawa patronatu.**						
	12	Płace księży i nauczycieli . . .	598	50	598	50	—	—
	13	Emolumenta tychże drzewem . . .	460	—	460	—	—	—
	14	Prestacye na rzecz miejscowej szkoły ludowej	64	22	64	22	—	—
		Suma rubryki V. .	1.122	72	1.122	72	—	—
VI.	15	**F) Nadwyżka dochodów przeniesiona do fundacyi stypendyjnej ś. p. Samuela Głowińskiego**	5.524	80	5.524	80	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	16.072	52	16.072	52	—	—

III. Administracya dóbr Winniki.

Stan funduszu z końcem roku 1899.

Stan czynny. Należytośei czynne		13.927 zł. 35½ ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny		13.987 zł. 35½ ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . .		14.014 „ 35½ „
okazuje się **zmiejszenie** czystego stanu czynnego o		27 zł. — ct
a mianowicie; w należytościach czynnych ubyło .	42 zł. — ct.	
w należytościach biernych ubyło . .	15 „ — „	
W ogóle **zmniejszenie** jak wyżej	27 zł. — ct.	

Uwaga: Wartość dobr zarachowano w ogólnem zamknięciu rachunkowem kompleksu funduszów stypendyjnych.

Wykazane z końcem roku należytości czynne w ogólnej kwocie . 13.987 zł. 35½ ct stanowią pretensye:

do byłego dzierżawcy propinacyi Salomona Tanda:

a) z tytułu czynszu dzierżawnego w kwocie . . .	11.361 zł. 63 *ct.*	
b) z tytułu odsetek zwłoki w kwocie	2.417 „ 63½ „	
c) z tytułu sądownie przyznanych kosztów i należytości stemplowej od kontraktu do B. 3.925/74 w kwocie . . .	208 „ 09 „	
Razem jak wyżej . . .		13.987 zł. 35½ ct.

O ściągnięcie należytości powyższych toczy się proces cywilno-sądowy.

L.W 31.057/900.

IV. Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	119	84	119	84	—	—
	2	Efekta zakupione:						
		a) w walucie austr. 25 zł. — ct.						
		b) w walucie koronowej (200 koron, czyli) . 100 „ — „						
		Razem . 125 zł. — ct.						
		od tego efekta spieniężone w wal. austr. 3 „ 36 „						
		Rzeczywiste przykupno .	121	64	121	64	—	—
		Suma dochodów .	241	48	241	48	—	—
	3	**Zapas** z początkiem roku 1899:						
		a) w gotówce . . — zł. 00½ ct.						
		b) w efektach:						
		1) w walucie austr. 10.136 „ 75 „						
		2) w walucie koronowej (54.000 koron, czyli) . . 27.000 „ — „	—	—	37.136	75½	—	—
		Razem . .	—	—	37.378	23½	—	—

IV. Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . 123 zł. 20 ct. od tego za spieniężone efekta . . . 3 „ 36 „						
		Czysty wydatek .	119	84	119	84	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 10.158 zł. 39 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (20.316 K. 78 gr., czyli) 10.158 „ 39 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	119	84	119	84	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . — zł. $00^1/_2$ ct.						
		b) w efektach:						
		α) w walucie austr. (wartości 20.200 koron) . . 10.100 „ — „						
		β) w walucie koronowej (54.316 K. 78 gr., czyli) 27.158 „ 39 „	—	—	37.258	$39^1/_2$	—	—
		Razem . .	—	—	37.378	$23^1/_2$	—	—

IV. Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy: *a*) w gotówce		— zł. 00½ ct.
b) w efektach:		
α) w walucie austryackiej:		
4½% listy zastawne Banku kraj. (wartości 20 200 koron)	10.100 zł. — ct.	
β) w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne galic. Towarzystwa kred, ziemskiego (2.200 koron, czyli)	1.100 „ — „	
2. 4% listy zastawne Banku krajowego (11.400 koron, czyli)	5.700 „ — „	
3. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z roku 1893 (400 koron, czyli)	200 „ — „	
4. 4% obligacye kolejowe Banku krajowego (40.200 koron, czyli)	20.100 „ — „	
5. 4% książeczki Banku krajowego (116 K. 78 g. czyli)	58 „ 39 „	37.258 „ 39 „
Suma stanu czynnego		37.258 zł. 39½ ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		37.258 zł. 39½ ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		37.136 „ 75½ „
okazuje się **przyrost** majątku o		121 zł. 64 ct.

IV. Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4½% od listów zast. Banku krajowego . 454 zł. 50 ct.						
		b) 4% od listów zastawn. Banku krajowego . 228 „ — „						
		c) 4% od listów zastawn. gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego . 44 „ — „						
		d) 4% od obligacyj galic. pożyczki kraj. z r. 1893 8 „ — „						
		e) 4% od obligacyj kolejowych Banku kraj. . 804 „ — „						
		Razem . 1.538 zł. 50 ct.						
		od tego odsetki bierne i podatek rentowy . 1 „ 21 „						
		Czysty dochód .	1.537	29	1.537	29	—	—
		Suma dochodów . .	1.537	29	1.537	29	—	—
	2	Zapas z początkiem r. 1899 w gotówce	—	—	144	84	—	—
		Razem . .	—	—	1.682	13	—	—

IV. Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Dożywocia dla c. k. inwalidów wojskowych:						
		a) należytość bieżąca (57 dożywoci po 25 zł. i 2 po 20 zł.) 1.465 zł.						
		b) należytość zaległa . . 50 „						
		Razem . 1.515 zł.						
		odpisano . . . . 25 „	1.490	—	1.465	—	25	—
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego	119	84	119	84	—	—
		Suma wydatków . .	1.609	84	1.584	84	25	—
	3	Zapas z końcem roku 1899 w gotówce .	—	—	97	29	—	—
		Razem . .	—	—	1.682	13	—	—

Uwaga: Z wykazanego powyżej zapasu z końcem roku 1899 w gotówce . 97 zł. 29 ct.
zarezerwowano na wypłatę w roku 1900 jednego wsparcia niepodniesionego za rok 1898 w kwocie . . . . . 25 „ — „
resztę w sumie . . . . . 72 zł. 29 ct.
przeniesiono z początkiem roku 1900 jako nadwyżkę dochodów za rok 1899 do majątku zarodowego i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano (LW. 19.254/900).

LW. 8.404/900.

V. Fundusz niżankowicki inwalidów wojskowych.

Rubryka	Pozycya	A) **Majątek zarodowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	10	82	10	82	—	—
	2	Efekta zakupione w walucie austr. .	10	82	10	82	—	—
		Suma dochodów . .	**21**	64	21	64	—	—
	3	**Zapas** z początkiem roku 1899:						
		a) w gotówce . . . — zł. $00^1/_2$ ct.						
		b) w efektach:						
		1) w walucie austr. . 18 „ 71 „						
		2) w walucie koronowej (6.000 koron, czyli) . . 3.000 „ — „	—	—	3.018	$71^1/_2$	—	—
		Razem . . .	—	—	3.040	$35^1/_2$	—	—

V. Fundusz niżankowicki inwalidów wojskowych.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek rarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów .	10	82	10	82	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 29 zł. 53 ct. od tego pobrane z przemiany walucie koron. (59 K. 06 gr., czyli) . 29 „ 53 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	10	82	10	82	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . — zł. 00½ ct.						
		b) w efektach w walucie koronowej (6.059 koron 06 gr., czyli) 3.029 „ 53 „	—	—	3.029	53½	—	—
		Razem . .	—	—	3.040	35½	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy: *a*) w gotówce . .		— zł. 00½ ct.
b) w efektach w walucie koronowej:		
1. 4% książeczka Banku krajowego (59 K. 06 g. czyli)	29 zł. 53 ct.	
2. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z roku 1893 (6.000 koron, czyli)	3.000 „ — „	3.029 „ 53 „
Suma stanu czynnego . .		3.029 zł. 53½ ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		3.029 zł. 53½ ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		3.018 „ 71½ „
okazuje się **przyrost** majątku o		10 zł. 82 ct.

V. Fundusz niżankowicki inwalidów wojskowych.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów: 4% od obligacyj galic. pożyczki krajowej z r. 1893 .	120	—	120	—	—	—
		Suma dochodów .	120	—	120	—	—	—
	2	**Zapas** z początkiem r. 1899 w gotówce	—	—	10	82		—
		Razem . .	—	—	130	82	—	—
		Wydatki.						
	1	Dożywocia trzech c. k. inwalidów wojskowych po 36 zł. w. a. . . .	108	—	108	—	—	—
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego	10	82	10	82	—	—
		Suma wydatków .	118	82	118	82	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1899 w gotówce .	—	—	12	—	—	—
		Razem . .	—	—	130	82	—	—

Uwaga. Wykazany powyżej zapas z końcem roku 1899 w gotówce 12 zł. przeniesiono z początkiem roku 1900 do majątku zarodowego i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano (LW. 19.538/1900.).

LW. 9.419/1900.

VI. Fundacya posagowa Jana i Filipiny Komarnickich.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	21	24	21	24	—	—
	2	Efekta zakupione w walucie austryackiej	21	24	21	24	—	—
		Suma dochodów . .	42	48	42	48	—	—
	3	**Zapas** z początkiem roku 1899:						
		a) w gotówce . . — zł. 00½ ct.						
		b) w efektach:						
		1) w walucie austr. . 12 „ 97 „						
		2) w walucie koronowej (3.600 koron, czyli) . . 1.800 „ — „	—	—	1.812	97½	—	—
		Razem . .	—	—	1.855	45½	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów .	21	24	21	24	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 34 zł. 21 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (68 K. 42 gr., czyli) . 34 „ 21 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	21	24	21	24	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . — zł. 00½ ct.						
		b) w efektach w walucie koronowej (3.668 K. 42 g., czyli) . . 1.834 „ 21 „	—	—	1.834	21½	—	—
		Razem . .	—	—	1.855	45½	—	—

VI. Fundacya posagowa Jana i Filipiny Komarnickich.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół
Stan czynny. Zapas kasowy: *a*) w gotówce . .		— zł. 00½ ct.
b) w efektach w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne galic Towarzystwa kred. ziemskiego (800 koron, czyli)	400 zł. — ct.	
2. 4% listy zastawne Banku krajowego (2.800 koron, czyli)	1.400 „ — „	
3. 4% książeczka Banku krajowego (68 K. 42 gr. czyli)	34 „ 21 „	1.834 zł. 21 ct.
Suma stanu czynnego . .		1.834 zł. 21½ ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		1.834 zł. 21½ ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		1.812 „ 97½ „
okazuje się **przyrost** majątku o		21 zł. 24 ct.

VI. Fundacya posagowa Jana i Filipiny Komarnickich.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4% od listów zastawn. galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego . 16 zł. — ct.						
		b) 4% od listów zastawnych Banku krajowego . . . . 56 „ — „						
		Razem . 72 zł. — ct.						
		od tego podatek rentowy . . . . — „ 24 „						
		Czysty dochód	71	76	71	76	—	—
		Suma dochodów .	71	76	71	76	—	—
	2	Zapas z początkiem r. 1899 w gotówce	—	—	21	24	—	—
		Razem . .	—	—	93	—	—	—
		Wydatki.						
	1	Wyposażenie Jadwigi Hymon z Magierowa	50	—	50	—	—	—
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego	21	24	21	24	—	—
		Suma wydatków .	71	24	71	24	—	—
	3	Zapas z końcem roku 1899 w gotówce .	—	—	21	76	—	—
		Razem . .	—	—	93	—	—	—

Uwaga. Wykazany powyżej zapas z końcem roku 1899 w gotówce 21 zł. 76 ct. przeniesiono z początkiem roku 1900 do majątku zarodowego i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano (LW. 19.147/900.).

LW. 9.533/900.

VII. Zakład narodowy imienia Ossolińskich.

L. porz.	Dochody.	Gotówka zł.	Gotówka ct.	Efekta imien.	Efekta wart.
1	W styczniu roku 1899	—	—	—	—
2	„ lutym „ „	—	—	—	—
3	„ marcu „ „	637	70	1.000	—
4	„ kwietniu „ „	1.293	—	—	-
5	„ maju „ „	—	—	—	—
6	„ czerwcu „ „	7.323	93	4.278	35
7	„ lipcu „ „	3.027	30	—	—
8	„ sierpniu „ „	4.004	77	4.200	--
9	„ wrześniu „ „	612	50	—	—
10	„ październiku „	6.318	20	10.000	—
11	„ listopadzie „ „	1.000	—	—	--
12	„ grudniu „ „	44.110	—	73.000	—
	Do tego przeprowadzenia w dziennikach dodatkowych .	11.973	57	303.538	01
	Suma doch. { maj. obrot. 32.101 zł. 24 ct. — zł. — ct.; „ zarod. 48.199 „ 73 „ 396.016 „ 36 „ (Gotówka / Efekta im. wart.)	80.300	97	396.016	36
	Zapas z początkiem roku 1899:				
	a) w gotówce	146	67	—	—
	b) w efektach { w walucie austryack. 151.041 zł. 07 ct.; „ „ koronowej 444.300 K.	—	—	595.341	07
	we frankach	—	—	300	frank.
	Razem . . .	80.447	64	991.357 300	43 frank.

VII. Zakład narodowy imienia Ossolińskich.

L. porz.	Wydatki.	Gotówka zł.	Gotówka ct.	Efekta imien.	Efekta wart.
1	W styczniu roku 1899	—	—	—	—
2	„ lutym „ „	112	21	—	—
3	„ marcu „ „	—	—	1.000	—
4	„ kwietniu „ „	2.000	—	—	—
5	„ maju „ „	—	—	—	—
6	„ czerwcu „ „	5.152	32	2.100	—
7	„ lipcu „ „	1.869	67	—	—
8	„ sierpniu „ „	7.009	11	4.200	—
9	„ wrześniu „ „	—	—	—	—
10	„ październiku „	5.925	—	10.000	—
11	„ listopadzie „	2.200	—	—	—
12	„ grudniu „	43.549	82	4.000	—
	Do tego przeprowadzenia w dziennikach dodatkowych	12.224	62	145.380	42
	Gotówka / Efekta im. wart.				
	Suma wyd. { maj. obrot. 31.843 zł. 02 ct. / — zł. — ct.				
	{ maj. zarod. 48.199 „ 73 „ / 166.680 „ 42 „	80.042	75	166.680	42
	Zapas z końcem roku 1899:				
	a) w gotówce	404	89	—	—
	b) w efektach:				
	1) Listy Towarzystwa kredytowego ziemskiego:				
	α) w walucie austryackiej 84.900 zł. wartości — 169.800 K. — gr.				
	β) w walucie koronowej — 346.200 „ — „				
	2) Obligacye pożyczki krajowej z r. 1893 — 129.300 „ — „				
	3) Obligacye galic. funduszu propinacyjnego 33.650 zł. wartości — 67.300 „ — „				
	4) Renta państwowa 2.500 zł. wartości — 5.000 „ — „				
	5) Priorytety I. węg. galic. kolei żelaznej 2.000 zł. wartości — 4.000 „ — „				
	6) Obligacye komunalne Banku kraj. — 50.000 „ — „				
	7) Książeczki wkładkowe Banku krajowego i galic. Kasy oszczędności — 45.077 „ 01 „				
	8) Obligacye pożyczki papiezkiej — 300 franków				
	Suma { 816.677 K. 01 gr. / 300 franków				
	Do tego kaucya Konstantego Michalewskiego, dzierżawcy dóbr, 4% listy zastawne galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego 4.000 zł. wartości — 8.000 K. — gr.			{ 824.677 / 300	01 / frank.
				{ 991.357 / 300	43 / frank.
	Razem	80.447	64		

Uwagi: 1. W ostatnich pozycyach wyżej przedstawionego rachunku kasowego mieszczą się przeprowadzenia, odnoszące się do roku 1899, które wynikły z zestawienia i obliczenia ca-

VII. Zakład narodowy imienia Ossolińskich.

łego ruchu po dzień 31. grudnia i zostały przez kuratoryę wprowadzone do dzienników dodatkowych. Dla zgodności z rachunkami Kuratoryi i wyprowadzonymi ostatecznymi zapasami kasowymi uwidocznia się powyższe przeprowadzenia w dziennikach dodatkowych kasy krajowej, które prowadzi się dla wszystkich funduszów krajowych na mocy uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 9. maja 1893 każdego roku budżetowego po koniec marca roku następnego.

2. W sumie wydatków w gotówce 80.042 zł. 75 ct. mieści się ulokowana w Banku krajowym na rachunku bieżącym kwota 1.515 zł. 25 ct.

3. Kaucya w efektach imiennej wartości 4.000 zł. 8.000 koron stanowi należytość bierną funduszu.

4. Majątkiem tego zakładu zarządza Kuratorya, ustanowiona przez założyciela i składa Wydziałowi krajowemu roczny rachunek do sprawdzenia, — Kasa krajowa zaś w moc §. 41. listu fundacyjnego pobiera sumarycznie dochody i uskuteczuia wydatki za asyguatami kuratora, oraz przechowuje zapasy majątku zarodowego z nadwyżek majątku obrotowego.

LW. 32.032/900.

VIII. Fundusz zapomogi byłego obwodu tarnowskiego.

Rubryka	Pozycya	Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Zwroty od zapomożonych:						
		a) w kapitale z lat dawniejszych . . . 4.874 zł. 40 ct, odpisano . 2 „ 80 „	4.861	60	1.082	27	3.789	33
		b) w odsetkach anuitetowych . . .	188	91	108	86	80	05
	2	4% odsetki od książeczki wkładkowej Banku krajowego	53	97	53	97	—	—
	3	Efekta zakupione	1.245	10	1.245	10	—	—
	4	Rozmaite dochody . . 865 zł. 60 ct. od tego zwroty . . 865 „ 60 „						
		Czysty dochód . . .	—	—	—	—	—	—
		Suma dochodów .	6.359	58	2.490	20	3.869	38
	5	Zapas z początkiem roku 1899:						
		a) w gotówce . . — zł. 00½ ct.						
		b) w efektach . . 2.718 „ 60 „	—		2.718	60½	—	—
		Razem . .	—	—	5.208	80½	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów .	1.245	10	1.245	10	—	—
	2	Efekta wydane do konwersyi w wal. austr. . 3.963 zł. 70 ct. od tego zwrócone z konwersyi (7.927 K. 40 gr. czyli) . . . . 3.963 „ 70 „						
		Czysty wydatek . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	1.245	10	1.245	10	—	—
	3	Zapas z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . — zł. 00½ ct.						
		b) w efektach (7.927 K. 40 gr., czyli) . . 3.963 „ 70 „	—	—	3.963	70½	—	—
		Razem . .	—	—	5.208	80½	—	—

VIII. Fundusz zapomogi byłego obwodu tarnowskiego.

Stan majątku obrotowego z końcem roku 1899.

Stan czynny: I. Zapas kasowy 1) w gotówce:	— zł.	00½ ct.
2) w efektach: 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego	3.963 „	70 „
II. Należytości czynne	3.869 „	38 „
Suma stanu czynnego	7.833 zł.	08½ ct.
Stan bierny	— „	— „
Czysty stan czynny	7.833 zł.	08½ ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .	7.593 „	00½ „
okazuje się **przyrost** majątku o	240 zł.	08 ct.

L. W. 28.453/900.

IX. Fundusz budowy domu podrzutków we Lwowie.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od 4% książeczki Banku krajowego	8	71	8	71	—	—
	2	Efekta zakupione, książeczka Banku krajowego w walucie koronowej (17 K. 42 gr., czyli)	8	71	8	71	—	—
	3	Książeczka Banku krajowego (pobrana z przemiany, w walucie koronowej) 431 K. 62 gr., czyli	215	81	215	81	—	—
		Suma dochodów	233	23	233	23	—	—
		Do tego:						
	4	Zapas początkowy efektami	—	—	215	81	—	—
		Razem	—	—	449	04	—	—
		Wydatki						
	1	Gotówka ulokowana na książeczkę Banku krajowego	8	71	8	71	—	—
	2	Książeczka Banku krajowego w walucie austr. (wydana dla przemiany na walutę koronową)	215	81	215	81	—	—
		Suma wydatków	224	52	224	52	—	—
		Do tego:						
	3	Zapas ostateczny efektami	—	—	224	52	—	—
		Razem	—	—	449	04	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

Stan czynny:

a) w gotówce . . . . . — zł. — ct.

b) w efektach (książeczka Banku krajowego 449 K. 04 gr. czyli) . . . . . 224 „ 52 „

c) w wartości realności . . . . . 12.469 „ 50 „

Suma stanu czynnego . . 12.694 zł. 02 ct.

Stan bierny . . . . . — „ — „

Czysty stan czynny . . . . . 12.694 zł. 02 ct.

Z porównania takiegoż stanu z końcem r. 1898 . . . . 12.685 „ 31 „

okazuje się **przyrost** majątku o . . . . . 8 zł. 71 ct.

LW. 21.059/900.

X. Fundacya ś. p. Pelagii Russanowskiej dla inwalidów polskich.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione w wal. austr. 500 zł. od tego spieniężone w walucie austryackiej . . 500 „ Rzeczywiste przykupno .	—	—	—	—	—	—
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	1	50	1	50	—	—
		Suma dochodów . .	1	50	1	50	—	—
	3	Zapas z początkiem roku 1899:						
		a) w gotówce . . — zł. 00½ ct.						
		b) w efektach:						
		1) w walucie austr. 56.612 „ — „						
		2) w walucie koronowej (14.000 K., czyli) . . 7.000 „ — „	—	—	63.612	00½	—	—
		Razem . . .	—	—	63.613	50½	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana tytułem dopłaty kursowej przy zakupnie efektów . .	1	50	1	50	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 56.612 zł. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (113.224 K., czyli) . 56.612 „ Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	1	50	1	50	—	—
	3	Zapas z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . — zł. 00½ ct.						
		b) w efektach:						
		1) w walucie austr. (wartości 113.200 K.) . . . 56.600 „ — „						
		2) w walucie koronowej (14.024 K., czyli) . . . 7.012 „ — „	—	—	63.612	00½	—	—
		Razem . .	—	—	63.613	50½	—	—

X. Fundacya ś. p. Pelagii Russanowskiej dla inwalidów polskich.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy: *a*) w gotówce		— zł. 00½ ct.
b) w efektach:		
α) w walucie austryackiej:		
1. 5% obligacye komunalne Banku krajowego (II. emisyi wartości 110.000 koron) . . .	55.000 zł. — ct.	
2. 4% listy zastawne galicyjskiego Banku hipotecznego (wartości 3.200 koron)	1.600 „ — „	
β) w walucie koronowej:		
1. 4½% obligacye komunalne Banku krajowego (III. emisyi) (14.000 koron, czyli) . . .	7.000 „ — „	
2. 4% książeczka Banku krajowego (24 K., czyli)	12 „ — „	63.612 „ — „
Suma stanu czynnego . .		63.612 zł. 00½ ct.
Stan bierny		— zł. — ct.
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		63.612 zł. 00½ ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		63.612 „ 00½ „
okazuje się stan majątkowy **niezmienny**		— zł. — ct.

X. Fundacya ś. p. Pelagii Russanowskiej dla inwalidów polskich.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 5% od obligacyj komunalnych Banku krajowego . 2.750 zł.						
		b) 4½% od obligacyj komunalnych Banku krajowego . 315 „						
		c) 4½% od listów zastawnych gal. Banku hipotecznego . 72 „	3.137	—	3.137	—	—	—
		Suma dochodów .	3.137	—	3.137	—	—	—
	2	**Zapas** z początkiem r. 1899 w gotówce	—	—	124	52	—	—
		Razem . .	—	—	3.261	52	—	—
		Wydatki.						
	1	Dożywocia inwalidów polskich (jak poniżej wykazano)	2.250	—	2.250	—	—	—
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego	1	50	1	50	—	—
	3	Rozmaite wydatki (porto, stemple i t. p)	18	36	18	36	—	—
	4	Zwrot zaliczki funduszowi krajowemu .	601	02	124	52	476	50
		Suma wydatków . .	2.870	88	2.394	38	476	50
	5	**Zapas** z końcem r. 1899 w gotówce .	—	—	867	14	—	—
		Razem . .	—	—	3.261	52	—	—

Uwaga. Z wykazanego powyżej zapasu z końcem roku 1899 w sumie . 867 zł. 14 ct.
części w sumie . . . . . 476 „ 50 „
użyto z początkiem roku 1900 na całkowitą spłatę funduszowi krajowemu zaliczki pobranej w latach dawniejszych na pokrycie niedoborów fundacyi reszta zaś w sumie . . . . . 390 zł. 64 ct.
przeniesiono z początkiem roku 1900 w myśl art. 25 aktu fundacyjnego do majątku zarodowego fundacyi i na rzecz tegoż majątku skruktyfikowano (LW. 17.635/900.).

Wykaz szczegółowy dożywotników w roku 1899.

1.	Bednawski Aleksander	150 zł.
2.	Eydrygiewicz Adam	300 zł.
3.	Kozikowski Ignacy	300 zł.
4.	Kozłowski Leon	150 zł.
5.	Osiecki Teofil	150 zł.
6.	Kownacki Józef	150 zł.
7.	Nowosielski Feliks	300 zł.
8.	Rohoza Mikołaj	300 zł.
9.	Schretter Piotr	150 zł.
10.	Waliszewski Wincenty	300 zł.
	Razem jak wyżej	2.250 zł.

LW. 9.534/1900.

XI. Fundusz szkół ludowych z roku 1872.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione w walucie koronowej (200 K., czyli)	100	—	100	—	—	—
	2	Efekta w walucie austryackiej przemienione na walutę koronową (264 K. 50 gr., czyli)	132	25	132	25	—	—
	3	Efekta zakupione w walucie austryackiej	1	80	1	80	—	—
	4	Gotówka za spieniężone efekta . .	100	—	100	—	—	—
		Suma dochodów . .	334	05	334	05	—	—
	5	**Zapas** z początkiem roku 1899:						
		a) w gotówce . . — zł. 00½ ct.						
		b) w efektach:						
		1) w walucie austr. 130 „ 45 „						
		2) w walucie koron. (203.700 K., czyli) . . 101.850 „ — „	—	—	101.980	45½	—	—
		Razem . .	—	—	102.314	50½	—	—
		Wydatki.						
	1	Efekta spieniężone waluty koronowej (200 K., czyli)	100	—	100	—	—	—
	2	Efekta w walucie austryackiej wydane celem przemiany na walutę koronową	132	25	132	25	—	—
	3	Gotówka wydana na zakupno efektów .	100	—	100	—	—	—
		Suma wydatków . .	332	25	332	25	—	—
	4	**Zapas** z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . — zł. 00½ ct.						
		b) w efektach w walucie kor. (203.964 K. 50 gr., czyli) . 101.982 „ 25 „	—	—	101.982	25½	—	—
		Razem . .	—	—	102.314	50½	—	—

XI. Fundusz szkół ludowych z roku 1872.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

Stan czynny.

	Szczegół.	Ogół.
Zapas kasowy: *a*) gotówką		— zł. —½ ct.
b) efektami:		
α) w walucie austryackiej: 4½% list zastawny galic. Banku kraj. (wartości 200 koron, czyli) . .	100 zł. — ct.	
β) w walucie koronowej:		
1. 4% książeczka gal. Banku krajowego (64 koron 50 gr., czyli)	32 „ 25 „	
2. 4% listy zastawne galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego (176.200 koron, czyli) . .	88.100 „ — „	
3. 4% listy zastawne Banku krajowego (24.800 koron, czyli)	12.400 „ — „	
4. 4% obligacye galic. pożyczki kraj. z r. 1893 (2.700 koron, czyli)	1.350 „ — „	101.982 „ 25 „
Suma stanu czynnego w walucie austryackiej . . .		101.982 zł. 25½ ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		101.982 zł. 25½ ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 w kwocie		101.980 „ 45½ „
okazuje się przyrost majątku o		1 zł 80 ct.

XI. Fundusz szkół ludowych z roku 1872.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od kapitałów:						
		a) od 4% listów zastawn. galicyjsk. Towarzystwa kredytowego ziemskiego w kwocie . . 3.524 zł. — ct.						
		mniej 1½% podatek rentowy . . . 52 „ 86 „						
		pozostaje . 3.471 zł. 14 ct.						
		b) od 4½% listu zastawn. Banku kraj. wal. austr. 4 „ 50 „						
		c) od 4% obligacyj galic. pożyczki kraj. z r. 1893 54 „ — „						
		d) od 4% listów zastawn. Banku kraj. wal. kor. 496 „ — „	4.025	64	4.025	64	—	—
	2	Dochody rozmaite	—	—	—	—	—	—
	3	Zwrot z depozytów zasiłków dla gmin .	590	—	—	—	590	—
		Suma dochodów .	4.615	64	4.025	64	590	—
	4	**Zapas** z początkiem r. 1899:						
		a) w gotówce . . . 773 zł. 71 ct.						
		b) w efektach . . . — „ — „	—	—	773	71	—	—
		Razem . .	—	—	4.799	35	—	—
		Wydatki.						
	1	Zasiłki dla gmin na cele szkolne:						
		zaległe . . . . 800 zł.						
		bieżące . . . . 3.990 „	4.790	—	4.790	—	—	—
	2	Rozmaite wydatki	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków . .	4.790	—	4.790	—	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1899 w gotówce .	—	—	9	35	—	—
		Razem . .	—	—	4.799	35	—	—

XI. Fundusz szkół ludowych z roku 1872.

Stan majątku obrotowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny:		
1. Zapas kasowy w gotówce . . .	9 zł. 35 ct.	
2. Należytości czynne	590 „ — „	599 zł. 35 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny		599 zł. 35 ct.

Uwaga. Wykazany powyżej zapas z końcem roku 1899 w kwocie 9 zł. 35 ct. w. a. ulokuje się w roku 1900 na rzecz majątku zarodowego.

Wykazane powyżej należytości czynne z depozytów w kwocie 590 zł. w. a. posłużą na pokrycie przyznanych a dotąd jeszcze niepodniesionych zasiłków dla gmin na cele szkolne

LW. 9041/1900.

XII. Fundacya Winc. Łodzia Ponińskiego dla czeladników rzemieślniczych.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione w walucie koronowej (320 K. 46 gr., czyli) . . . 160 zł. 23 ct. od tego efekta spieniężone w wal. austr. . 100 „ — „ Rzeczywiste przykupno .	60	23	60	23	—	—
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	53	13	53	13	—	—
		Suma dochodów . .	113	36	113	36	—	—
	3	Zapas z początkiem r. 1899 w efektach: *a*) w walucie austr. . 23.078 zł. 91 ct. *b*) w walucie koronowej (75.100 K., czyli) . 37.550 „ — „	—	—	60.628	91	—	—
		Razem . .	—	—	60.742	27	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . 153 zł. 13 ct. od tego pobrana za spieniężone efekta . . 100 „ — „ Czysty wydatek .	53	13	53	13	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na wal. kor.) 22.978 zł. 91 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie koronowej (45.957 K. 82 gr., czyli) . . . 22.978 „ 91 „ Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	53	13	53	13	—	—
	3	Zapas z końcem roku 1899 w efektach: *a*) w walucie austryackiej (wartości 45.800 K.) . 22.900 zł. — ct. *b*) w walucie koronowej (75.578 K. 28 gr., czyli) 37.739 „ 14 „	—	—	60.689	14	—	—
		Razem . .	—	—	60.742	27	—	—

XII. Fundacya Winc. Łodzia Ponińskiego dla czeladników rzemieślniczych.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:		
a) w walucie austryackiej:		
1. 4% ½ listy zastawne Banku krajowego (wartości 45.800 koron)	22.900 zł. — ct.	
b) w walucie koronowej:		
1. 4% listy zast. galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego (200 koron, czyli) . . .	100 „ — „	
2. 4% listy zast. Banku krajowego (64.600 koron, czyli)	32.300 „ — „	
3. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z roku 1893 (10.500 koron, czyli)	5.250 „ — „	
4. 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego (278 koron 28 gr., czyli)	139 „ 14 „	60.689 zł. 14 ct.
Suma stanu czynnego		60.689 zł. 14 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		60.689 zł. 14 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898		60.628 „ 91 „
okazuje się **przyrost** majątku o		60 zł. 23 ct.

XII. Fundacya Winc. Łodzia Ponińskiego dla czeladników rzemieślniczych.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4½% od listów zastaw. Banku krajowego . 1.035 zł. — ct.						
		b) 4% od listów zastawn. Banku krajowego . 1.292 „ — „						
		c) 4% od obligacyj galic. pożyczki krajowej z r. 1893 . . . . 210 „ — „						
		d) 4% od książ. wkładkowych Banku kraj. . 71 „ 29 „	2.608	29	2.608	29	—	—
	2	Efekty zakupione w wal. austryackiej . . 3.698 zł. 51 ct. od tego spieniężone w wal. austr. . . 1.480 „ 15 „						
		Rzeczywiste przykupno .	2.218	36	2.218	36	—	—
		Suma dochodów . .	4.826	65	4.826	65	—	—
	3	**Zapas** z początkiem roku 1899:						
		a) w gotówce . . 1.330 zł. 15½ ct.						
		b) w efektach w walucie austryackiej . 1.284 „ 60 „	—	—	2.614	75½	—	—
		Razem . .	—	—	7.441	40½	—	—

XII. Fundacya Winc. Łodzia Ponińskiego dla czeladników rzemieślniczych.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		W y d a t k i.						
	1	Gotówka wypłacona wygrywającym na rękę przy losowaniu w wysokości 5% wylosowanych premij	124	64	124	64	—	—
	2	Premie wypłacone czeladnikom (reszta po potrąceniu powyższych 5%):						
		a) w gotówce . . . 150 zł. — ct.						
		b) w książeczkach wkładkowych . . 2.053 „ 26 „	2.203	26	2.203	26	—	—
	3	Koszta losowania	110	—	110	—	—	—
	4	Gotówka wydana na zakupno efektów . . 3.698 zł. 51 ct. od tego za spieniężone efekta . . . . 1.480 „ 15 „						
		Czysty wydatek . .	2.218	36	2.218	36	—	—
	5	Gotówka wydana do majątku zarodowego	53	13	53	13	—	—
	6	Rozmaite wydatki (koszta insercyjne, druki do losowania, litograficzne odbitki i t. p.)	16	50	16	50	—	—
	7	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 1.449 zł. 70 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (2.899 K. 40 gr., czyli) 1.449 „ 70 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	4.725	89	4.725	89	—	—
	8	**Zapas** z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . 1.265 zł. 81½ ct.						
		b) w efektach w walucie koronowej (2.899 K. 40 gr., czyli) . 1.449 „ 70 „	—	—	2.715	51½	—	—
		Razem . .	—	—	7.441	40½	—	—

Uwaga. Wykazany powyżej zapas z końcem roku 1899 w gotówce 1.265 zł. 81½ ct. ulokowano (z opuszczeniem ½ centa:) z początkiem roku 1900 na książeczkę Banku krajowego. Reprezentuje on czysty dochód z odsetek od efektów majątku zarodowego za II. półrocze.

XII. Fundacya Winc. Łodzia Ponińskiego dla czeladników rzemieślniczych.

1899 i stanowić będzie wraz z takimże dochodem za I. półrocze r. 1900 sumę, przeznaczoną na cele losowania w roku 1900.

Wykazany zaś powyżej zapas z końcem roku 1899 w efektach (książeczki wkładkowe Banku krajowego) w sumie . . . . . 1.449 zł. 70 ct stanowi premię (resztę po strąceniu wypłaconych 5% całych premji) czeladników:

1. Ludwika Geruli ulokowaną na kziąż. Banku krajowego . . . . . Nr. 13.544/98 (1.320 K. 50 gr.) 660 zł. 25 ct.
2. Wojciecha Wincentego Komersa na książ. Banku krajowego . . . . . Nr. 14.659/99 (1.578 K. 90 gr.) 789 „ 45 „

razem jak wyżej . . . . 1.449 zł. 70 ct.

które przechowuje się w kasie Wydziału krajowego do czasu (najdłużej 5 lat), w którym czeladnicy uczynią zadość wymaganiom §. 12. statutu fundacyjnego.

LW. 21.914/900.

XIII. Fundacya Franciszka Kochmana dla literatów polskich.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy		Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.							
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego		276	22	276	22	—	—
	2	Efekty zakupione w walucie koronowej (600 K., czyli)	300 zł. — ct.						
		od tego spieniężone w walucie austr. . . .	13 „ 63 „						
		Rzeczywiste przykupno . .		286	37	286	37	—	—
		Suma dochodów . .		562	59	562	59	—	—
	3	**Zapas** z początkiem r. 1899 w efektach:							
		a) w walucie austryackiej	885 zł. 69 ct.						
		b) w walucie koronowej (54.600 K., czyli) .	27.300 „ — „	—	—	28.185	69	—	—
		Razem . .		—	—	28.748	28	—	—

XIII. Fundacya Franciszka Kochmana dla literatów polskich.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . 289 zł. 85 ct. od tego za spieniężone efekty . . . . 13 „ 63 „						
		Czysty wydatek .	276	22	276	22	—	—
	2	Efekty wydane do winkulacyi w walucie koronowej (600 K., czyli) . . . . 300 zł. od tego odebrane z winkulacyi w walucie koronowej (600 K., czyli) . . . 300 „						
		Czysty wydatek . .	—	—	—	—	—	—
	3	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 872 zł. 06 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (1.744 K. 12 gr., czyli) 872 „ 06 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	276	22	276	22	—	—
	4	**Zapas** z końcem r. 1899 w efektach:						
		a) w walucie austr. (wartości 1.600 K.) . . 800 zł. — ct.						
		b) w walucie koronowej (55.344 K. 12 gr., czyli) . . . 27.672 „ 06 „	—	—	28.472	06	—	—
		Razem . .	—	—	28.748	28	—	—

XIII. Fundacya Franciszka Kochmana dla literatów polskich.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:		
a) w walucie austryackiej: 4% listy zastawne galicyjsk. Towarzystwa kredyt. ziemskiego (wartości 1.600 K.)	800 zł. — ct.	
b) w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego (55.200 koron, czyli) . .	27.600 „ — „	
2. 4% książeczka Banku krajowego (144 K. 12 gr., czyli)	72 „ 06 „	28.472 zł. 06 ct.
Suma stanu czynnego . .		28.472 zł. 06 ct.
Stan bierny.		— zł. — ct.
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		28.472 zł. 06 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		28.185 „ 69 „
okazuje się **przyrost** majątku o		286 zł. 37 ct.

XIII. Fundacya Franciszka Kochmana dla literatów polskich.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4% od listów zastawn. gal. Towarzystwa kred. ziemsk. w wal. austr. 32 zł. — ct.						
		b) 4% od listów zastawn. gal. Towarzystwa kred. ziemsk. w wal. koron. 1.104 „ — „						
		Razem . 1.136 zł. — ct.						
		od tego odsetki bierne i podatek rentowy . 19 „ 51 „						
		Czysty dochód .	1.116	49	1.116	49	—	—
	2	Efekty zakupi ne w walucie austr. .	277	35	277	35	—	—
		Suma dochodów . .	1.393	84	1.393	84	—	—
	3	Zapas z początkiem r. 1899:						
		a) w gotówce . . 553 zł. 57½ ct.						
		b) w efektach w walucie austryackiej . 2.075 „ 38 „	—	—	2.628	95½	—	—
		Razem . .	—	—	4.022	79½	—	—

XIII. Fundacya Franciszka Kochmana dla literatów polskich.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana do majątku zarodowego	276	22	276	22	—	—
	2	Gotówka wydana na zakupno efektów .	277	35	277	35	—	—
	3	Rozmaite wydatki (porto pocztowe) .	1	—	1	—	—	—
	4	Efekta wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 2.352 zł. 73 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (4.705 K. 46 gr., czyli) 2.352 „ 73 „ Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	554	57	554	57	—	—
	5	Zapas z końcem r. 1899:						
		a) w gotówce . . 1.115 zł. 49½ ct.						
		b) w efektach w walucie koronowej (4.705 K. 46 gr., czyli) . . 2.352 „ 73 „	—	—	3.468	22½	—	—
		Razem . .	—	—	4.022	79½	—	—

Uwaga. W myśl postanowienia §. 23 aktu. fundacyjnego ¼ część czystych dochodów majątku obrotowego przypada corocznie na pomnożenie majątku zarodowego fundacyi, ¾ części zaś przypadają na premie dla literatów polskich; kwotę równającą się ¾ częściom czystego dochodu lokuje się corocznie tylko chwilowo na książeczki wkładkowe Banku krajowego zanim użyte zostaną na premie, których najbliższe rozdanie nastąpi w roku 1900.

Z wykazanego powyżej zapasu z końcem roku 1899 w gotówce 1.115 zł. 49½ ct., część w kwocie 278 zł. 87 ct., równającą się ¼ części czystych dochodów fundacyi za rok 1899 (które wynosiły sumę 1.116 zł. 49 ct. wykazaną powyżej pod. poz. 1 doch. z potrąceniem wydatku wykazanego powyżej pod poz. 3 w kwocie 1 zł., czyli sumę 1.115 zł. 49 ct.) przeniesiono z początkiem roku 1900 do majątku zarodowego i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano (LW. 18.439/900); resztę zaś w sumie 836 zł. 62 ct. pozostawiono w majątku obrotowym i ulokowano tymczasowo na książeczkę Banku krajowego w celu użycia jej wraz z kwotą 2.352 zł. 73 ct. ulokowaną poprzednio na tęsamę książeczkę Banku krajowego, a wykazaną w zapasie z końcem roku 1899 w efektach w walucie koronowej 4.705 K. 46 gr., czyli 2.352 zł. 73 ct. w. a., — na zrealizowanie celów fundacyi w roku 1900.

LW. 9.537/900.

XIV. Fundacya posagowa Franciszka Kochmana dla dziewcząt służących.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4% od listów zastawn. gal. Towarzystwa kred. ziemsk. (w wal. koron.) 679 zł. 88 ct.						
		b) 4% od listów zastawn. gal. Towarzystwa kred. ziemsk. (w wal. austr.) 60 „ — „						
		Razem . 739 zł. 88 ct.						
		od tego podatek rentowy i odsetki bierne . 21 „ 02 „						
		Czysty dochód . .	718	86	718	86	—	—
	2	Efekta zakupione w wal. kor. (1.600 K., czyli) . 800 zł. — ct. od tego spieniężone w walucie austr. . 45 „ 62 „						
		Rzeczywiste przykupno .	754	38	754	38	—	—
		Suma dochodów .	1.473	24	1.473	24	—	—
	3	**Zapas** z początkiem r. 1899:						
		a) w gotówce . . 352 zł. 63 ct.						
		b) w efektach:						
		1) w walucie austr. . 1.573 „ 67 „						
		2) w walucie koron. (32.800 K., czyli) . 16.400 „ — „	—	—	18.326	30	—	—
		Razem . .	—	—	19.799	54	—	—

XIV. Fundacya posagowa Franciszka Kochmana dla dziewcząt służących.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy		Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.							
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . .	756 zł. 60 ct.						
		od tego za spieniężone efekty	45 „ 62 „						
		Czysty wydatek .		710	98	710	98	—	—
	2	Efekty wydane do winkulacyi w wal. kor. (2.400 K., czyli)	1.200 zł.						
		od tego odebrane z winkulacyi w walucie koronowej (2.400 K., czyli) . .	1.200 „						
		Czysty wydatek .		—	—	—	—	—	—
	3	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.)	1.528 zł. 05 ct.						
		od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (3.056 K. 10 gr., czyli)	1.528 „ 05 „						
		Czysty wydatek .		—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .		710	98	710	98	—	—
	4	**Zapas** z końcem r. 1899:							
		a) w gotówce . . .	360 zł. 51 ct						
		b) w efektach:							
		1) w wal. austr. (wartości 3.000 K.) .	1.500 „ — „						
		2) w walucie koronowej (34.456 K. 10 gr., czyli) . .	17.228 „ 05 „	—	—	19.088	56	—	—
		Razem . .		—	—	19.799	54	—	—

XIV. Fundacya posagowa Franciszka Kochmana dla dziewcząt służących.

Stan majątku z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy: *a*) w gotówce		360 zł. 51 ct.
b) w efektach:		
α) w walucie austryackiej: 4% listy zastawne galicyiskiego Towarzystwa kred. ziemskiego (wartości 3.000 koron)	1.500 zł. — ct.	
β) w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne galicyjskiego Towarzystwa kred. ziemskiego (34.400 koron, czyli) . .	17.200 „ „	
2. 4% książeczki Banku krajowego (56 K. 10 g. czyli)	28 „ 05 „	18.728 zł. 05 ct.
Suma stanu czynnego		19.088 zł. 56 ct.
Stan bierny		— zł. — ct.
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		19.088 zł. 56 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		18.326 „ 30 „
okazuje się **przyrost** majątku o		762 zł. 26 ct.
a mianowicie przybyło: *a*) w gotówce	7 zł. 88 ct.	
b) efektach .	754 „ 38 „	
Przyrost jak wyżej . . .	762 zł. 26 ct.	

Uwaga. Fundacya ta nie weszła jeszcze w życie, a jak długo to nie nastąpi, fruktyfikuje się wszelkie dochody w gotówce w celu powiększenia majątku zakładowego. Wykazany też powyżej zapas z końcem roku 1899 w gotówce 360 zł. 51 ct. sfruktyfikowano z początkiem roku 1900 na rzecz tegoż majątku (LW. 19.820/900.).

Aktywowanie fundacyi nastąpi w myśl art. 21. aktu fundacyjnego dopiero wtedy, gdy z jej dochodów można będzie — po odtrąceniu 10% na pomnożenie majątku zarodowego — wypłacać corocznie trzy posagi w kwotach po 500 zł., 400 zł. i 300 zł. Na teraz wynoszą te dochody 748 zł. rocznie.

LW. 9.536/900.

XV. Fundacya Maryi de Prez Jędrzejowiczowej dla czterech wiekowych kobiet.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	2	62	2	62	—	—
	2	Efekta zakupione w walucie austr.	2	62	2	62	—	-
		Suma dochodów	5	24	5	24	—	—
	3	**Zapas** z początkiem r. 1899:						
		a) w gotówce — zł. 00½ ct.						
		b) w efektach:						
		1) w walucie austr. 45 „ 25 „						
		2) w walucie koron. (16.000 K, czyli) 8 000 „ — „	—	—	8.045	25½	—	—
		Razem	—	—	8.050	49½	—	-
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów	2	62	2	62	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 47 zł. 87 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (95 K. 74 gr., czyli) 47 „ 87 „						
		Czysty wydatek	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków	2	62	2	62	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce — zł. 00½ ct.						
		b) w efektach w walucie koronowej (16.095 K. 74 gr., czyli) 8.047 „ 87 „	—	—	8.047	87½	—	—
		Razem	—	—	8.050	49½	—	—

XV. Fundacya Maryi de Prez Jędrzejowiczowej dla czterech wiekowych kobiet.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy: *a*) w gotówce		— zł. 00½ ct.
b) w efektach w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne galicyjskiego Towarzystwa kred. ziemskiego (4.600 koron, czyli) . .	2.300 zl. — ct.	
2. 4% listy zastawne Banku krajowego (10.800 koron, czyli)	5.400 „ — „	
3. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z roku 1893 (600 koron, czyli)	300 „ — „	
4. 4% książeczka Banku krajowego (95 K. 74 gr., czyli)	47 „ 87 „	8.047 zł. 87 ct.
Suma stanu czynnego		8.047 zł. 87½ ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		8.047 zł. 87½ ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		8.045 „ 25½ „
okazuje się **przyrost** majątku o		2 zł. 62 ct.

XV. Fundacya Maryi de Prez Jędrzejowiczowej dla czterech wiekowych kobiet.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4% od listów zastawn. galicyjsk. Towarzystwa kredytowego ziemsk. . 92 zł. — ct.						
		b) 4% od listów zastawn. Banku krajowego . 216 „ — „						
		c) 4% od obligacyj galic. pożyczki kraj. z r. 1893 12 „ — „						
		Razem . 320 zł. — ct.						
		od tego podatek rentowy 1 „ 38 „						
		Czysty dochód .	318	62	318	62	—	—
		Suma dochodów .	318	62	318	62	—	—
	2	Zapas z początkiem r. 1899 w gotówce	—	—	2	62	—	—
		Razem . .	—	—	321	24	—	—
		Wydatki.						
	1	Dożywocie czterech wiekowych kobiet .	316	—	316	—	—	—
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego	2	62	2	62	—	—
		Suma wydatków .	318	62	318	62	—	—
	3	Zapas z końcem roku 1899 w gotówce .	—	—	2	62	—	—
		Razem . .	—	—	321	24	—	—

Uwaga. Wykazany powyżej zapas z końcem roku 1899 w gotówce 2 zł. 62 ct, sfruktyfikowano z początkiem roku 1900 w myśl uchwały Wydziału krajowego do LW. 6.948/98 na rzecz majątku zarodowego fundacyi (LW. 13.299/900.).

LW. 9.535/1900.

XVI. Fundusz pomnika Agenora hr. Gołuchowskiego.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy		Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.							
	1	Odsetki od efektów:							
		a) 4½% od listów zastawnych Banku kraj. .	436 zł. 50 ct.						
		b) 4% od listów zastawnych Banku kraj. .	1.683 „ 77 „						
		c) 4% od listów zastawn. gal. Towarzystwa kredytowego ziemsk. .	2 „ — „						
		d) 4% od obligacyj galic. pożyczki kraj. z r. 1893	36 „ — „						
		e) 4% od książeczek Banku krajowego . .	7 „ 85 „						
		Razem .	2166 zł. 12 ct.						
		od tego odsetki bierne i podatek rentowy .	1 „ 38 „						
		Czysty dochód .		2.164	74	2.164	74	—	—
	2	Efekty zakupione:							
		a) w walucie austryackiej	27 zł. 92 ct.						
		b) w walucie koronowej (5.686 K. 70 gr., czyli)	2.843 „ 35 „						
		Razem . .	2.871 zł. 27 ct.						
		od tego efekty spieniężone:							
		a) w wal. austr. 56 zł. 31 ct.							
		β) w wal. kor. (1.100 K., czyli) .	550 „ — „ 606 „ 31 „						
		Rzeczywiste przykupno .		2.264	96	2.264	96	—	—
		Suma dochodów .		4.429	70	4.429	70	—	—
	3	Zapas z początkiem roku 1899:							
		a) w gotówce . . .	1.062 zł. 50 ct.						
		b) w efektach:							
		1) w walucie austr. .	9.782 „ 01 „						
		2) w walucie koron. (84.400 K., czyli) .	42.200 „ — „	—	—	53.044	51	—	—
		Razem . .		—	—	57.474	21	—	—

XVI. Fundusz pomnika Agenora hr. Gołuchowskiego.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . 2.766 zł. 68 ct. od tego za spieniężone efekta . . . . 606 „ 31 „						
		Czysty wydatek .	2.160	37	2.160	37	—	—
	2	Efekty wydane do winkulacyi (200 K., czyli) . 100 zł. od tego pobrane z winkulacyi (200 K., czyli) 100 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
	3	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 9.753 zł. 62 zł. od tego pobrane z przemiany w walucie kor.) (19.507 K. 24 gr., czyli) .9.753 „ 62 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	2.160	37	2.160	37	—	—
	4	**Zapas** z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . . 1.066 zł. 87 ct.						
		b) w efektach:						
		1) w walucie austr. (wartości 19.400 K.) 9.700 „ — „						
		2) w walucie koronowej (89.093 K. 94 gr., czyli) . . 44.546 „ 97 „	—	—	55.313	84	—	—
		Razem . .	—	—	57.474	21	—	—

XVI. Fundusz pomnika Agenora hr. Gołuchowskiego.

Stan majątku z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy: *a*) w gotówce . .		1.066 zł. 87 ct
b) w efektach:		
α) w walucie austryackiej 4½% listy zastawne Banku krajowego (wartości 19.400 koron) . . .	9.700 zł. — ct.	
β) w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne galicyjskiego Towarzystwa kred. ziemskiego (1.200 koron, czyli) . .	600 „ — „	
2. 4% listy zastawne Banku krajowego (86.000 koron, czyli)	43.000 „ — „	
3. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z roku 1893 (1.700 koron, czyli)	850 „ — „	
4. 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego (193 K. 94 gr., czyli)	96 „ 97 „	54.246 „ 97 „
Suma stanu czynnego		55.313 zł. 84 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		55.313 zł. 84 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		53.044 „ 51 „
okazuje się **przyrost** majątku o		2.269 zł. 33 ct.
a mianowicie przybyło: *a*) w gotówce	4 zł. 37 ct.	
b) w efektach:	2.264 „ 96 „	
Przyrost jak wyżej . . .	2.269 zł. 33 ct.	

Uwaga. Wykazany powyżej zapas z końcem roku 1899 w gotówce 1.066 zł. 87 ct. sfruktyfikowano z początkiem roku 1900 na rzecz majątku zakładowego funduszu (LW. 22.216/900).

LW. 21.937/900.

XVII. Fundacya Sandecka „Dom roboczy“.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4% od listów zastawn. gal. Towarzystwa kred. ziemskiego . . . 218 zł. — ct.						
		b) 4% od listów zastawnych Banku kraj. . 953 „ 80 „						
		c) 4% od obligacyj galic. pożyczki kraj. z r. 1893 214 „ — „						
		d) 4% od książeczek Banku krajowego . . 3 „ 56 „						
		Razem . 1.389 zł. 36 ct.						
		od tego odsetki bierne i podatek rentowy . 28 „ 06 „						
		Czysty dochód . . .	1.361	30	1.361	30	—	—
	2	Efekty zakupione:						
		a) w walucie austr. . 163 zł. 33 ct.						
		b) w walucie koronowej (6.007 K. 12 gr., czyli) 3.003 „ 56 „						
		Razem . 3.166 zł. 89 ct.						
		od tego spieniężone:						
		a) w walucie austr. 17 zł. 56 ct.						
		b) w walucie kor. (3.300 K. 60 g., czyli) . 1.650 „ 30 „	1.667 „ 86 „					
		Rzeczywiste przykupno .	1.499	03	1.499	03	—	—
		Suma dochodów .	2.860	33	2.860	33	—	—
	3	Zapas z początkiem roku 1899:						
		a) w gotówce . . 561 zł. 28½ ct.						
		b) w efektach:						
		1) w walucie austr. 31 „ 46 „						
		2) w walucie koron. (66.900 K., czyli) 33.450 „ — „	—	—	34.042	74½	—	—
		Razem . . .	—	—	36.903	07½	—	—

XVII. Fundacya Sandecka „Dom roboczy“.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . 2.999 zł. 15 ct. od tego za spieniężone efekty . . . . 1.667 „ 86 „						
		Czysty wydatek .	1.331	29	1.331	29	—	—
	2	Efekty wydane do winkulacyi w walucie koron. (2.200 K., czyli) . . . . . 1.100 zł. od tego pobrane z winkulacyi w walucie koronowej (2.200 K., czyli) . . 1.100 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
	3	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 177 zł. 23 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (354 K. 46 gr., czyli) . 177 „ 23 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	1.331	29	1.331	29	—	—
	4	**Zapas** z końcem roku 1899: *a*) w gotówce . . 591 zł. 29½ ct. *b*) w efektach w walucie koronowej (69.960 K. 98 gr., czyli) . 34.980 „ 49 „	—	—	35.571	78½	—	—
		Razem . . .	—	—	36.903	07½	—	—

XVII. Fundacya Sandecka „Dom roboczy“.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół
Stan czynny. Zapas kasowy: *a*) w gotówce . .		591 zł. 29½ ct.
b) w efektach w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne galic. Towarzystwa kred. ziemskiego (13.400 koron, czyli). . . .	6.700 zł. — ct.	
2. 4% listy zastawne Banku krajowego (47.800 koron, czyli)	23.900 „ — „	
3. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z r. 1893 (8.700 koron, czyli)	4.350 „ — „	
4. 4% książeczka wkład. Banku krajowego (60 koron 98 gr., czyli)	30 „ 49 „	34.980 „ 49 „
Suma stanu czynnego . .		35.571 zł. 78½ ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		35.571 zł. 78½ ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		34.042 „ 74½ „
okazuje się **przyrost** majątku o		1.529 zł. 04 ct.
a mianowicie przybyło: *a*) w gotówce	30 zł. 01 ct.	
b) w efektach	1.499 „ 03 „	
Przyrost jak wyżej . . .	1.529 zł. 04 ct.	

Uwaga. Fundacya ta nie weszła jeszcze w życie zatem wszystkie dochody z odsetek od efektów majątku zakładowego fruktyfikuje się w ciągu roku celem powiększenia tegoż majątku.

Aktywowanie fundacyi nastąpi, skoro majątek zakładowy wzrośnie do takiej wysokości, że będzie można wybudować dom przeznaczony na zakład przymusowej pracy Wykazany powyżej zapas z końcem roku 1899 m gotówce 591 zł. 29½ ct. (z opuszczeniem ½ centa) sfruktyfikowano z początkiem roku 1900 na rzecz majątku zakładowego (LW. 21.636/900.).

L. W. 21.687/900.

XVIII. Fundacya Teresy z hr. Stadnickich hr. Weissenwolffowej dla obłąkanych uzdrowieńców.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	77	02	77	02	—	—
	2	Efekty zakupione w walucie koronowej (479 K. 70 gr., czyli) . . 239 zł. 85 ct. od tego spieniężone w walucie austryackiej 153 „ 93 „ Rzeczywiste przykupno .	85	92	85	92	—	—
		Suma dochodów . .	162	94	162	94	—	—
	3	Zapas z początkiem r. 1899 w efektach: *a*) w walucie austr. . . 392 zł. 77 ct. *b*) w walucie koronowej (3.800 K., czyli) . . 1.900 „ — „	—	—	2.292	77	—	—
		Razem . .	—	—	2.455	71	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . 230 zł. 95 ct. od tego za spieniężone efekty . . . 153 „ 93 „ Czysty wydatek .	77	02	77	02	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walute kor.) 238 zł. 84 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (477 K. 68 gr., czyli) 238 „ 84 „ Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków . .	77	02	77	02	—	—
	3	Zapas z końcem r. 1899 w efektach: *a*) w walucie austryackiej (wartości 400 K.) . 200 zł. — ct. *b*) w walucie koronowoj (4.357 K. 38 gr., czyli) 2.178 „ 69 „	—	—	2.378	69	—	—
		Razem . .	—	—	2.455	71	—	—

XVIII. Fundacya Teresy z hr. Stadnickich hr. Weissenwolffowej dla obłąkanych uzdrowieńców.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegól.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:		
a) w walucie austryackiej: 4½% listy zastawne Banku krajowego (wartości 400 koron) . . .	200 zł. — ct.	
b) w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne Banku krajowego (800 koron, czyli)	400 „ — „	
2. 4% listy zastawne galic. Towarzystwa kredyt. ziemskiego (200 koron, czyli) . . .	100 „ — „	
3. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z roku 1893 (3.200 koron, czyli)	1.600 „ — „	
4. 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego (157 K. 38 gr.	78 „ 69 „	2.378 zł. 69 ct.
Suma stanu czynnego . .		2.378 zł. 69 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		2.378 zł. 69 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		2.292 „ 77 „
okazuje się przyrost majątku o		85 zł. 92 ct.

XVIII. Fundacya Teresy z hr. Stadnickich hr. Weissenwolffowej dla obłąkanych uzdrowieńców.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4½% od listów zast. Banku krajowego . 13 zł. 50 ct.						
		b) 4% od listów zastawn. Banku krajowego . 14 „ 28 „						
		c) 4% od obligacyj galic. pożyczki kraj. z r. 1893 64 „ — „						
		d) 4% narosłe na książeczkach wkładkowych Banku krajowego . 36 „ 78 „	128	56	128	56	—	—
	2	Efekty zakupione:						
		a) w walucie austr. . 13 zł. 51 ct.						
		b) w walucie koronowej (8 K. 06 g., czyli) . 4 „ 03 „ 17 zł. 54 ct.						
		od tego efekty spieniężone w walucie koron. (29 K. 30 gr., czyli) . 14 „ 65 „						
		Rzeczywiste zakupno .	2	89	2	89	—	—
		Suma dochodów .	131	45	131	45	—	—
	3	**Zapas** z początkiem roku 1899:						
		a) w gotówce . . . 12 zł. 75 ct.						
		b) w efektach w walucie austryackiej . . 78 „ 77 „	—	—	91	52	—	—
		Razem . .	—	—	222	97	—	—

XVIII. Fundacya Teresy z hr. Stadnickich hr. Weissenwolffowej dla obłąkanych uzdrowieńców.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Wydatki.						
	1	Wsparcie dla jednego uzdrowieńca za rok 1898	47	25	47	25	—	—
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego	77	02	77	02	—	—
	3	Gotówka wydana na zakupno efektów . . 17 zł. 54 ct. od tego pobrana za spieniężone efekty . 14 „ 65 „ Czysty wydatek .	2	89	2	89	—	—
	4	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 92 zł. 28 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (184 K. 56 gr., czyli) . 92 „ 28 „ Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	127	16	127	16	—	—
	5	**Zapas** z końcem roku 1899: *a*) w gotówce . . . 14 zł. 15 ct. *b*) w efektach w walucie koron. (163 K. 32 gr., czyli) . . . . 81 „ 66 „	—	—	95	81	—	—
		Razem . .	—	—	222	97	—	—

Uwaga. Z wykazanego powyżej zapasu z końcem roku 1899 w gotówce . 14 zł. 15 ct.
i w efektach (książeczka Banku krajowego na 163 K. 32 gr. czyli) 81 „ 66 „

Razem . . 95 zł. 81 ct.

część w kwocie . . . . . 47 „ 25 „

pozostawiono w majątku obrotowym na wypłatę jednego wsparcia za rok 1899 dla obłąkanego uzdrowieńca; resztę zaś w sumie . 48 zł. 56 ct. jako czystą nadwyżkę dochodów za rok 1899 przeniesiono do majątku zarodowego i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano (LW. 20.296/900.).

LW. 20.295/900.

XIX. Fundacya ś. p. Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych włościan gmin: Hołhocze, Dobrowody, Wierzbów, Zastawce i Wolica.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość et.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie et.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 et.
		Dochody.						
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	226	01	226	01	—	—
	2	Efekta zakupione:						
		a) w walucie austryackiej 56 zł. 08 et.						
		b) w walucie koronowej (2.603 K. 40 gr., czyli) 1.301 „ 70 „						
		Razem . 1.357 zł. 78 et.						
		od tego efekty spieniężone:						
		α) w walucie austr. 1.028 „ 71 „						
		β) w walucie koronow. (43 K. 80 g., czyli) 21 „ 90 „ 1.050 „ 07 „						
		Rzeczywiste przykupno .	307	71	307	71	—	—
		Suma dochodów .	533	72	533	72	—	—
	3	**Zapas** z początkiem r. 1899 w efektach:						
		a) w wal. austryackiej . 13.028 zł. 17 et.						
		b) w walucie koronowej (25.600 K., czyli) . 12.800 „ — „	—	—	25.828	17	—	—
		Razem . .	—	—	26.361	89	—	—

XIX. Fundacya ś. p. Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych włościan gmin: Hołhocze, Dobrowody, Wierzbów, Zastawce i Wolica.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . 1.276 zł. 08 ct. od tego pobrana za spieniężone efekty . 1.050 „ 07 „						
		Czysty wydatek .	226	01	226	01	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 12.056 zł. 08 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (24.112 K. 16 gr., czyli) 12.056 „ 08 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	226	01	226	01	—	—
	3	Zapas z końcem roku 1899 w efektach:						
		a) w walucie austryackiej (wartości 24.000 K.) 12.000 zł. — ct.						
		b) w walucie koronowej (28.271 K. 76 gr., czyli) 14.135 „ 88 „	—	—	26.135	88	—	—
		Razem . .	—	—	26.361	89	—	—

XIX. Fundacya ś. p. Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych włościan gmin: Hołhocze, Dobrowody, Wierzbów, Zastawce i Wolica.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny: Zapas kasowy w efektach:		
a) w walucie austryackiej:		
1. 4½% listy zastawne Banku krajowego wartości 22.000 koron)	11.000 zł. — ct.	
2. 5% obligacye komunalne Banku krajowego (II. emisyi) (wartości 2.000 koron) . .	1.000 „ — „	
b) w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne galic. Towarzystwa kred. ziemskiego (12.400 koron, czyli) . . .	6.200 „ — „	
2. 4% listy zastawne Banku krajowego (5.000 koron, czyli)	2.500 „ — „	
3. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z r. 1893 (10.800 koron, czyli)	5.400 „ — „	
4. 4% książeczka Banku krajowego (71 K. 76 gr., czyli)	35 „ 88 „	26.135 zł. 88 ct.
Suma stanu czynnego . . .		26.135 zł. 88 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		26.135 zł. 88 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		25.828 „ 17 „
okazuje się **przyrost** majątku o		307 zł. 71 ct.

XIX. Fundacya ś. p. Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych włościan gmin: Hołhocze. Dobrowody, Wierzbów Zastawce i Wolica.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) $4^1/_2$% od listów zast. Banku krajowego . 540 zł. — ct.						
		b) 4% od listów zastawn. Banku krajowego . 100 „ — „						
		c) 4% od listów zastawn. gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego . 204 „ — „						
		d) 5% od obligacyj komunalnych Banku kraj. 50 „ — „						
		e) 4% od galic. pożyczki kraj. z r. 1893 . . 216 „ — „						
		f) 4% od książeczek Banku krajowego . . . 25 „ 23 „						
		Razem . 1.135 zł. 23 ct.						
		od tego odsetki bierne i podatek rentowy . 4 „ 86 „						
		Czysty dochód .	1.130	37	1.130	37	—	—
	2	Efekty zakupione w walucie austryackiej . 707 zł. 61 ct.						
		od tego spieniężone w walucie austr. . 700 „ 59 „						
		Rzeczywiste przykupno .	7	02	7	02	—	—
		Suma dochodów .	1.137	39	1.137	39	—	—
	3	**Zapas** z początkiem r. 1899:						
		a) w gotówce . . 416 zł. $72^1/_2$ ct.						
		b) w efektach w walucie austryackiej . . 700 „ 59 „	—	—	1.117	$31^1/_2$	—	—
		Razem . .	—	—	2.254	$70^1/_2$	—	—

XIX. Fundacya ś. p. Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych włościan gmin: Hołhocze, Dobrowody, Wierzbów, Zastawce i Wolica.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		W d a t k i.						
	1	Zapomogi dla włościan gmin Hołhocze i t. d. 893 zł. 85 ct. od tego zwrot nierozdanej kwoty . . — „ 85 „	893	—	893	—	—	—
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego	226	01	226	01	—	—
	3	Gotówka wydana na zakupno efektów . . 707 zł. 61 ct. od tego pobrana za spieniężone efekty . 700 „ 59 „ Czysty wydatek .	7	02	7	02	—	—
	4	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 707 zł. 61 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (1.415 K. 22 gr., czyli) 707 „ 61 „ Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	1.126	03	1.126	03	—	—
	5	**Zapas** z końcem roku 1899: *a*) w gotówce . . 421 zł. 06½ ct. *b*) w efektach w walucie koronowej (1.415 K. 22 gr., czyli) . . 707 „ 61 „	—		1.128	67½	—	—
		Razem . .	—	—	2.254	70½	—	—

Uwaga. Odsetki przypadające za cały rok od efektów majątku zakładowego lokuje się tymczasowo aż do miesiąca marca następnego roku na książeczki wkładkowe Banku krajowego, z uzyskanej zaś — po spieniężeniu tych książeczek — gotówki $^4/_5$ części rozdaje się tytułem zapomóg pomiędzy zubożałych włościan gmin Hołhocze, Dobrowody, Wierzbów, Wolica i Zastawce $^1/_5$ część zaś fruktyfikuje się na rzecz majątku zakładowego.

Rozdawnictwem zapomóg zajmuje się osobna komisya w myśl statutu fundacyi utworzona pod nadzorem Wydziału powiatowego w Podbajcach.

Wykazanego powyżej zapasu z końcem roku 1899 w gotówce 421 zł. 06½ ct. i w efektach (książeczka wkładkowa Banku krajowego) 1.415 K. 22 gr. czyli 707 zł. 61 ct użyto w roku 1900 na cele fundacyi (LW. 27.694/900.).

LW. 21.638/900.

XX. Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz I. „ku wspieraniu zubożałych adwokatów i wdów po adwokatach“.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody						
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	233	55	233	55	—	—
	2	Efekty zakupione:						
		a) w walucie austr. . . 37 zł 15 ct.						
		b) w walucie koronowej 400 K., czyli) . . 200 „ — „	237	15	237	15	—	—
		Suma dochodów .	470	70	470	70	—	—
	3	**Zapas** z początkiem roku 1899 w efektach:						
		a) w walucie austr. . 7.720 zł. 13 ct.						
		b) w walucie koronowej (30.400 K., czyli) . 15.200 „ — „	—	—	22.920	13	—	—
		Razem . .	—	—	23.390	83	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów .	233	55	233	55	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 7.757 zł. 28 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (15.514 K. 56 gr., czyli) 7.757 „ 28 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	233	55	233	55	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1899 w efektach:						
		a) w walucie austryackiej (wartości 15.400 K.) . 7.700 zł. — ct.						
		b) w walucie koronowej (30.914 K. 56 g., czyli) 15.457 „ 28 „	—	—	23.157	28	—	—
		Razem . .	—	—	23.390	83	—	—

XX. Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz I. „ku wspieraniu zubożałych adwokatów i wdów po adwokatach“.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:		
a) w walucie austryackiej: 4½% listy zastawne Banku krajowego (wartości 15.400 koron) . . .	7.700 zł. — ct.	
b) w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne Banku krajowego (30.800 koron, czyli)	15.400 „ — „	
2. 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego (114 K. 56 gr., czyli)	57 „ 28 „	23.157 zł. 28 ct.
Suma stanu czynnego		23.157 zł. 28 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		23.157 zł. 28 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		22.920 „ 13 „
okazuje się **przyrost** majątku o		237 zł. 15 ct.

XX. Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz I. „ku wspieraniu zubożałych adwokatów i wdów po adwokatach“.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4½% od listów zast. Banku krajowego . 346 zł. 50 ct.						
		b) 4% od listów zastawn. Banku krajowego . 612 „ 72 „	959	22	959	22	—	—
		Suma dochodów .	959	22	959	22	—	—
	2	Zapas z początkiem roku 1899 w gotówce	—	—	233	55	—	—
		Razem . .	—	—	1.192	77	—	—
		Wydatki.						
	1	Wsparcia dla dwóch wdów po adwokatach po 360 zł. rocznie . . .	720	—	720	—	—	—
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego	233	55	233	55	—	—
		Suma wydatków .	953	55	953	55	—	—
	3	Zapas z końcem roku 1899 w gotówce .	—	—	239	22	—	—
		Razem . .	—	—	1.192	77	—	—

Uwaga. Wykazany powyżej zapas z końcem roku 1899 w gotówce 239 zł. 22 ct. przeniesiono z początkiem roku 1900 do majątku zarodowego a mianowicie:

a) tytułem 5% czystego dochodu za rok 1899 kwotę . .	47 zł.	96 ct.
b) „ nadwyżki dochodów „ „ „ „ . .	191 „	26 „
Razem jak wyżej . . .	239 zł.	22 ct.

i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano (LW. 20.879/900.).

XXI. Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz II. „ku wspieraniu artystów i literatów“.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	122	42	122	42	—	—
	2	Efekty zakupione:						
		a) w walucie austr. . . 5.006 zł. 37 ct.						
		b) w walucie koronowej (435 K. 70 gr., czyli) . 217 „ 85 „						
		Razem . 5.224 zł. 22 ct.						
		od tego efekty spieniężone:						
		a) w walucie austr. 5.000 zł. — ct.						
		b) w walucie koronow. (16 K. 40 g., czyli) 8 „ 20 „ 5.008 „ 20 „						
		Rzeczywiste przykupno .	216	02	216	02	—	—
		Suma dochodów .	338	44	338	44	—	—
	3	**Zapas** z początkiem r. 1899 w efektach:						
		a) w walucie austr. . 20.208 zł. 72 ct.						
		b) w walucie koronowej (2.800 K., czyli) . 1.400 „ — „	—	—	21.608	72	—	—
		Razem . .	—	—	21.947	16	—	—

XXI. Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz II. „ku wspieraniu artystów i literatów“.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . 5.130 zł. 62 ct. od tego pobrana za spieniężone efekty . 5.008 „ 20 „						
		Czysty wydatek . .	122	42	122	42	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 20.215 zł. 09 ct. od tego pobrane z przemiany walucie koron. (40.430 K. 18 gr., czyli) 20.215 „ 09 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	122	42	122	42	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1898 w efektach:						
		a) w walucie austryackiej (wartości 40.400 K.) . 20.200 zł. — ct.						
		b) w walucie koronowej (3.249 K. 48 gr., czyli) 1.624 „ 74 „	—	—	21.824	74	—	—
		Razem . .	—	—	21.947	17	—	—

XXI. Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz II. „ku wspieraniu artystów i literatów“.

Stan majątku zarodowego r końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:		
a) w walucie sustryackiej:		
1. 4½% listy zastawne Banku krajowego (wartości 400 koron)	200 zł. — ct.	
2. 4½% listy zastawne galic. Banku hipotecznego (wartości 40.000 koron)	20.000 „ — „	
b) w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne Banku krajowego (3.200 koron, czyli)	1.600 „ — „	
2. 4% książeczki wkładkowe Banku krajowego (49 K. 48 gr., czyli)	24 „ 74 „	21.824 zł. 74 ct.
Suma stanu czynnego.		21.824 zł. 74 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		21.824 zł. 74 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		21.608 „ 72 „
okazuje się **przyrost** majątku o		216 zł. 02 ct.

XXI. Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz II. „ku wspieraniu artystów i literatów“.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) $4^1/_2$% od listów zast. gal. Banku hipoteczn. 900 zł. — ct.						
		b) $4^1/_2$% od listów zast. Banku krajowego . 9 „ — „						
		c) 4% od listów zastawn. Banku krajowego . 58 „ 35 „						
		d) 4% od siążeczek Banku krajowego . . . 17 „ 85 „	985	20	985	20	—	—
	2	Dochód od Kasyna miejskiego we Lwowie w celu wyrównania dochodu z odsetek od $4^1/_2$% listów zastawnych gal. Banku hipot. (im. wart. 20.000 zł.) do rocznej sumy 1.200 zł. za rok 1899 .	300	—	300	—	—	—
		Suma dochodów .	1.285	20	1.285	20	—	—
	3	Zapas z początkiem roku 1899 w gotówce	—	—	104	57	—	—
		Razem . .	—	—	1.389	77	—	—

XXI. Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz II. „ku wspieraniu artystów i literatów“.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Wsparcia dla jednago literata i jednego artysty po 294 zł. 12 ct. rocznie .	588	24	588	24	—	—
	2	Stypendya dla dwóch młodych utalentowanych artystów kształcących się za granicą	590	—	445	—	145	—
	3	Gotówka wydana do majątku zarodowego	122	42	122	42	—	—
		Suma wydatków . .	1.300	66	1.155	66	145	—
	4	**Zapas** z końcem roku 1899 w gotówce .	—	—	234	11	..	—
		Razem . .	—	—	1.389	77	—	—

Uwaga. Z wykazanego powyżej zapasu z końcem roku 1899 w gotówce 234 zł. 11 ct.
zarezerwowano na wypłatę półrocznej raty stypendyum Władysława Dymitra dwojga im. Hertrich Woleńskiego za II. półrocze roku szkolnego 1898/9 kwotę . . . . . 145 „ — „

Resztę zapasu w sumie . . . . 89 zł. 11 ct

w której mieści się:

a) 5% czystych dochodów za rok 1899 w kwocie . . . . . 49 zł. 26 ct

b) czysta nadwyżka dochodów za rok 1899 w kwocie , ... 39 „ 85 „

razem jak wyżej . 89 zł. 11 ct.

przeniesiono z początkiem roku 1900 do majątku zarodowego i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano (LW. 23.520/900.).

LW. 32.217/1900.

XXII. Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz III. „ku popieraniu celów galicyjsk. Towarzystwa muzycznego we Lwowie“.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	41	63	41	63	—	—
	2	Efekty zakupione w walucie austryackiej	41	63	41	63	—	—
		Suma dochodów . .	83	26	83	26	—	—
	3	Zapas z początkiem r. 1899 w efektach:						
		a) w walucie austr. . 8.243 zł. 30 ct.						
		b) w walucie koronowej (25.400 K., czyli) . 12.700 „ — „	—	—	20.943	30	—	—
		Razem . .	—	—	21.026	56	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów .	41	63	41	63	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 8.284 zł. 93 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (16.569 K. 86 gr., czyli) 8.284 „ 93 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	41	63	41	63	—	—
	3	Zapas z końcem roku 1899 w efektach:						
		a) w walucie austryackiej (wartości 16.400 K.) . 8.200 zł. — ct.						
		b) w walucie koronowej (25.569 K. 86 gr., czyli) 12.784 „ 93 „	—	—	20.984	93	—	—
		Razem . .	—	—	21.026	56	—	—

XXII. Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz III. „ku wspieraniu celów galicyjsk. Towarzystwa muzycznego we Lwowie“.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:		
a) w walucie austryackiej: 4½% listy zastawne Banku kraj. (wartości 16.400 koron)	8.200 zł. — ct.	
b) w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne Banku krajowego (25.400 koron, czyli)	12.700 „ — „	
2. 4% książeczki wkładkowe Banku krajowego (169 K. 86 gr., czyli)	84 „ 93 „	20.984 zł. 93 ct.
Suma stanu czynnego . .		20.984 zł. 93 ct.
Stan bierny		— zł. — ct.
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		20.984 zł. 93 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		20.943 „ 30 „
okazuje się przyrost majątku o		41 zł. 63 ct.

XXII. Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz III. „ku wspieraniu celów galic. Towarzystwa muzycznego we Lwowie“.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) $4^1/_2$% od listów zast. Banku krajowego . 369 zł.						
		b) 4% od listów zastawn. Banku krajowego . 508 „	877	—	877	—	—	—
		Suma dochodów .	877	—	877	—	—	—
	2	Zapas z początkiem r. 1899 w gotówce	—	—	405	96	—	—
		Razem . .	—	—	1.282	96	—	—
		Wydatki.						
	1	Subwencya dla gal. Towarzystwa muzycznego we Lwowie . . .	777	58	777	58		—
	2	Należytość ekwiwalentowa wymierzona fundacyi za czas od 13. czerwca 1891 do 31. grudnia 1899	324	—	324	—	—	—
	3	Gotówka wydana do majątku zarodowego	41	63	41	63	—	—
		Suma wydatków .	1.163	21	1.143	21	—	—
	4	Zapas z końcem r. 1899 w gotówce .	—	—	139	75	—	—
		Razem . .	—	—	1.282	96	—	—

Uwaga. Z wykazanego powyżej zapasu z końcem roku 1899 w kwocie . 139 zł. 75 ct.
potrącono na rzecz majątku zarodowego tytułem 5% dochodów za rok 1899 kwotę . . . . . 43 „ 67 „
i sfruktyfikowano z początkiem roku 1900 na rzecz tegoż majątku (LW. 25.180/900.); resztę zaś w sumie . . . . . 96 zł. 08 ct.
wypłacono z początkinm roku 1900 tytułem drugiej półrocznej raty subwencyi za rok 1899 galicyjskiemu Towarzystwu muzycznemu we Lwowie (LW. 12.524/900.).

W roku 1899 wymierzono fundacyi należytość ekwiwalentową na X. decenium od kapitału fundacyjnego w sumie . . . 361 „ — „
a conto tej należytości uiszczono w roku 1899 (jak wyżej poz. 2 wyd.) przypadającą część za czas od 13. czerwca 1891 do 31. grudnia 1899 sumę . . . . . 324 „ — „
reszta w sumie . . . . . 37 „ — „
przypadnie do uiszczenia w roku 1900 (LW. 74.298/99.).

LW. 22.218/900.

XXIII. Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz IV. „ku wspieraniu ubogich sług prywatnych“.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	57	79	57	79	—	—
	2	Efekta zakupione						
		a) w walucie austryackiej 45 zł. 30 ct						
		b) w walucie koronowej (6.614 K. 20 gr., czyli) 3.307 „ 10 „						
		Razem . 3.352 zł. 40 ct.						
		od tego efekta spieniężone:						
		α) w walucie aust. 3.093 zł. 91 ct.						
		β) w walucie kor. (200 K., czyli) 100 „ — „ 3.193 „ 91 „						
		Rzeczywiste przykupno .	158	49	158	49	—	—
		Suma dochodów . .	216	28	216	28	—	—
	3	**Zapas** z początkiem r. 1899 w efektach:						
		a) w walucie austryackiej 7.248 zł. 61 ct.						
		b) w walucie koronowej (29.300 K., czyli) . 14.650 „ — „	—	—	21.898	61	—	—
		Razem . .	—	—	22.114	89	—	—

XXIII. Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz IV. „ku wspieraniu ubogich sług prywatnych“.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy		Należytość		Uiszczenie		Należytość pozostała z końcem roku 1899.	
				zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
		Wydatki.							
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . .	3.251 zł. 70 ct.						
		od tego za spieniężone efekty	3.193 zł. 91 ct.						
		Czysty wydatek .		57	79	57	79	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.)	4.200 zł.						
		od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (8.400 K., czyli) .	4.200 „						
		Czysty wydatek .		—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .		57	79	57	79	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1899 w efektach:							
		a) w walucie austryackiej (wartości 8.400 K.) .	4.200 zł. — ct.						
		b) w walucie koronowej (35.714 K. 20 gr., czyli)	17.857 „ 10 „	—	—	22.057	10	—	—
		Razem . .		—	—	22.114	89	—	—

XXIII. Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fnudusz IV. „ku wspieraniu ubogich sług prywatnych“.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:		
a) w walucie austryackiej:		
1. 6% obligacye galic. pożyczki krajowej z roku 1873 (wartości 7.800 koron)	3.900 zł. — ct.	
2. 4½% listy zastawne Banku krajowego (wartości 600 koron)	300 „ — „	
b) w walucie koronowej:		
1. 4% listy zast. Banku krajowego (23.000 koron, czyli)	11.500 „ — „	
2. 4% listy zastawne Towarzystwa kredytowego ziemskiego (200 koron, czyli) . . .	100 „ — „	
3. 4% obligacye galic. pożyczki kraj. z r. 1893 (8.300 koron, czyli)	4.150 „ — „	
4. 4% obligacye kolejowe Banku krajowego (2.400 koron, czyli)	1.200 „ — „	
5. 4% obligacye pożyczki miasta Lwowa (1.800 koron, czyli)	900 „ — „	
6. 4% książeczki wkładkowe Banku krajowego (14 K. 20 gr., czyli)	7 „ 10 „	22.057 zł. 10 ct.
Suma stanu czynnego		22.057 zł. 10 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		22.057 zł. 10 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		21.898 „ 61 „
okazuje się **przyrost** majątku o		158 zł. 49 ct.

XXIII. Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz IV. „ku wspieraniu ubogich sług prywatnych“.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy		Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.							
	1	Odsetki od efektów:							
		a) 6% od obligacyj gal. pożyczki kraj. z r. 1873	372 zł. — ct.						
		b) 4% od obligacyj gal. pożyczki kraj. z r. 1893	166 „ — „						
		c) 4% od obligacyj kolejowych Banku kraj.	48 „ — „						
		d) 4½% od listów zast. Banku krajowego	18 „ „						
		e) 4% od listów zastawn. Banku krajowego	422 „ 35 „						
		f) 4% od oblig. pożyczki miasta Lwowa	36 „ — „						
		g) 4% od książ. wkładkowych Banku kraj.	24 „ 70 „						
		Razem	1.087 zł. 05 ct.						
		od tego odsetki bierne i podatek rentowy	40 „ 30 „						
		Czysty dochód		1.046	75	1.046	75	—	—
		Suma dochodów		1.046	75	1.046	75	—	—
	2	Zapas z początkiem r. 1899 w gotówce		—	—	25	52	—	—
		Razem		—	—	1.072	27	—	—
		Wydatki.							
	1	Wsparcia		1.006	—	1.006	—	—	—
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego		57	79	57	79	—	—
		Suma wydatków		1.063	79	1.063	79	—	—
	3	Zapas z końcem roku 1899 w gotówce		—	—	8	48	—	—
		Razem		—	—	1.072	27	—	—

Uwaga. Wykazany powyżej zapas z końcem roku 1899 w gotówce 8 zł. 48 ct. przeniesiono z początkiem roku 1900 do majątku zarodowego, jako nadwyżkę dochodów za ten rok i sfruktyfikowano na rzecz tegoż majątku (LW. 33.731/900.).

LW. 22.560/900.

XXIV. Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz V. „posagowy dla ubogich dziewcząt służących“.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	300	02	300	02	—	—
	2	Efekta zakupione:						
		a) w walucie austryackiej 58 zł. 77 ct.						
		b) w walucie koronowej (1.400 K., czyli) . 700 „ — „						
		Razem . 758 zł. 77 ct.						
		od tego spieniężone w walucie austr. . 426 „ 07 „						
		Rzeczywiste przykupno .	332	70	332	70	—	—
		Suma dochodów .	632	72	632	72	—	—
	3	**Zapas** z początkiem r 1899 w efektach:						
		a) w walucie austryackiej 2.222 zł. 01 ct.						
		b) w walucie koronowej (18.900 K, czyli) . 9.450 „ — „	—	—	11.672	01	—	—
		Razem . .	—	—	12.304	73	—	—

XXIV. Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz V. „posagowy dla ubogich dziewcząt służących“.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . 726 zł. 09 ct. od tego za spieniężone efekty . . . . 426 „ 07 „ Czysty wydatek .	300	02	300	02	—	—
	2	Efekty wydane do winkulacyi w walucie koronowej (600 K., czyli) . . . . 300 zł. od tego pobrane z winkulacyi w walucie koronowej (600 K., czyli) . . . 300 „ Czysty wydatek . .	—	—	—	—	—	—
	3	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 1.854 zł. 71 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (3.709 K. 42 gr., czyli) 1.854 „ 71 „ Czysty wydatek . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	300	02	300	02	—	—
	4	Zapas z końcem r. 1899 w efektach: *a*) w walucie austryackiej (wartości 3.600 K.) . 1.800 zł. — ct. *b*) w walucie koronowej (20.409 K. 42 gr., czyli) 10.204 „ 71 „	—	—	12.004	71	—	—
		Razem . .	—	—	12.304	73	—	—

XXIV. Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz V. „posagowy dla ubogich dziewcząt służących“.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:		
a) w walucie austryackiej: 6% obligacye galic. pożyczki krajowej z roku 1873 (wartości 3.600 koron)	1.800 zł. — ct.	
b) w walucie koronowej:		
1. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z r. 1893 (8.900 koron, czyli)	4.450 „ — „	
2. 4% obligacye kolejowe Banku krajowego (800 koron, czyli)	400 „ — „	
3. 4% listy zastawne Banku krajowego (10.000 koron, czyli)	5.000 „ — „	
4. 4% listy zastawne galić. Towarzystwa kredytowego ziemskiego (600 koron, czyli) . .	300 „ — „	
5. 4% książeczki wkładkowe Banku krajowego (109 K. 42 gr., czyli)	54 „ 71 „	12.004 zł. 71 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		12.004 zł. 71 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		11.672 „ 01 „
okazuje się **przyrost** majątku o		332 zł. 70 ct.

XXIV. Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz V. „posagowy dla ubogich dziewcząt służących“.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy		Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.							
	1	Odsetki od efektów:							
		a) 6% od obligacyj galic. pożyczki kraj. z r. 1873	129 zł. — ct.						
		b) 4% od obligacyj galic. pożyczki kraj. z r. 1893	178 „ — „						
		c) 4% od obligacyj kolejowych Banku kraj.	16 „ — „						
		d) 4% od listów zastawn. Banku krajowego	194 „ — „						
		e) 4% od listów zastawn. gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego	6 „ — „						
		d) 4% od książeczek Banku krajowego	29 „ 07 „						
		Razem	552 zł. 07 ct.						
		od tego odsetki bierne i podatek rentowy	8 „ 07 „						
		Czysty dochód		544	—	544	—	—	—
	2	Efekty zakupione w walucie austryackiej	451 zł. 24 ct.						
		od tego spieniężone w walucie austryackiej	236 „ 46 „						
		Rzeczywiste przykupno		214	78	214	78	—	—
		Suma dochodów		758	78	758	78	—	—
	3	Zapas z początkiem roku 1899:							
		a) w gotówce	34 zł. 49 ct.						
		b) w efektach w walucie austryackiej	1.158 „ 84 „	—	—	1.193	33	—	—
		Razem		—	—	1.952	11	—	—

XXIV. Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz V. „posagowy dla ubogich dziewcząt służących“.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . 451 zł. 24 ct. od tego pobrana za spieniężone efekty . 236 „ 46 „ Czysty wydatek .	214	78	214	78	—	—
	2	Gotówka wydana uprawnionym na rękę przy losowaniu w wysokości 5% wylosowanych w roku 1899 posagów .	23	75	23	75	—	—
	3	Gotówka wydana do majątku zarodowego	300	02	300	02	—	—
	4	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 1.373 zł. 62 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (2.747 K. 24 gr., czyli) 1.373 „ 62 „ Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków . .	538	55	538	55	—	—
	5	**Zapas** z końcem roku 1899: *a*) w gotówce . . . 39 zł. 94 ct. *b*) w efektach w wal. kor. (2.747 K. 24 gr., czyli) 1.373 „ 62 „	—	—	1.413	56	—	—
		Razem . .	—	—	1.952	11	—	—

Uwaga. Wykazany powyżej zapas z końcem roku 1899 w gotówce 39 zł. 94 ct. przeniesiono z początkiem roku 1900 do majątku zarodowego tytułem 5% czystych dochodów za rok 1899 tudzież tytułem nadwyżki dochodów za ten rok i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano (LW. 33.445/900.).

XXIV. Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz V. „posagowy dla ubogich dziewcząt służących“.

Wykazany zaś zapas w efektach stanowi posag:

1. Maryanny Jakubiec wylosowany w roku 1897, a ulokowany na książeczkę galicyjskiej Kasy oszczędności Nr. 12.874/97	229 zł 24 ct.
2. Józefy Michaliny Serwy wylosowany w roku 1897, a ulokowany na książeczkę galicyjskiej Kasy oszczędności Nr. 12.879/97 . . .	229 „ 24 „
3. Maryi Brylak wylosowany w roku 1898, a ulokowany na książeczkę galicyjskiej Kasy oszczędności Nr. 71.103/98	231 „ 95 „
4. Katarzyny Kurij wylosowany w roku 1898, a ulokowany na książeczkę galicyjskiej Kasy oszczędności Nr. 71.094/98	231 „ 95 „
5. Bronisławy Kunikowskiej wylosowany w roku 1899, a ulokowany na książeczkę galicyjskiej Kasy oszczędności Nr. 73.148/99 . . .	225 „ 62 „
6. Rozalii Matuszek wylosowany w roku 1899, a ulokowany na książeczkę galicyjskiej Kasy oszczędności Nr. 73.150/99	225 „ 62 „
razem jak wyżej . . .	1.373 zł. 62 ct.

których jeszcze nie wydano, gdyż uprawnione dziewczęta nie z głosiły się po nie.

LW. 24.109/1900.

XXV. Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz VI. „ku wspieraniu ubogich chłopców uczących się rzemiosła“.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	115	48	115	48	—	—
	2	Efekty zakupione:						
		a) w walucie austr. . 22 zł. 78 ct						
		b) w walucie koronowej (400 K., czyli) . . 200 „ — „						
		Razem . 222 zł. 78 ct.						
		od tego efekty spieniężone w walucie kor. (200 K., czyli) . . 100 „ — „						
		Rzeczywiste przykupno .	122	78	122	78	—	—
		Suma dochodów . .	238	26	238	26	—	—
	3	Zapas z początkiem roku 1899 w efektach:						
		a) w walucie austr. . 8.059 zł. 40 ct.						
		b) w walucie koronowej (14.100 koron, czyli) . 7.050 „ — „	—	—	15.109	40	—	—
		Razem . .	—	—	15.347	66	—	—

XXV. Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz VI. „ku wspieraniu ubogich chłopców uczących się rzemiosła“.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . 215 zł. 48 ct. od tego pobrana za spieniężone efekty . 100 „ — „ Czysty wydatek . .	115	48	115	48	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 8.082 zł. 18 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (: *a*) w wartości podwójnej . 364 K. 36 g. *b*) w wartości wedle urzędowego klucza 18.809 „ 53 „ Razem 19.173 K. 89 g., czyli:) 8.082 „ 18 „ Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
	3	Efekty wydane do winkulacyi w walucie koron. (200 K., czyli) . . . . . 100 zł. od tego pobrane z winkulacyi w walucie koronowej (200 K., czyli) . . . 100 „ Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	115	48	115	48	—	—
	4	Zapas z końcem roku 1899 w efektach: *a*) w walucie austryackiej (wartości 19.009 K. 53 gr.) . . . 8.000 zł. — ct. *b*) w walucie koronowej (14.464 K. 36 gr., czyli) 7.232 „ 18 „	—	—	15.232	18	—	—
		Razem . .	—	—	15.347	66	—	—

XXV. Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz VI „ku wspieraniu ubogich chłopców uczących się rzemiosła“

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach :		
a) w walucie austryackiej:		
1. 4% węgierska renta złota (wartości, wedle urzędowego klucza, 18.809 K. 53 gr.) . .	7,900 zł. — ct.	
2. 4½% list. zastawn. Banku krajowego (wartości 200 koron)	100 „ — „	
b) w walucie koronowej :		
1. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z roku 1893 (10.700 koron, czyli)	5.350 „ — „	
2. 4% listy zastawne Banku krajowego (3.400 koron, czyli)	1.700 „ — „	
3. 4% obligacye pożyczki miasta Lwowa (200 koron, czyli)	100 „ — „	
4. 4% książeczki wkładkowe Banku krajowego (164 K. 36 gr., czyli)	82 „ 18 „	15.232 zł. 18 ct.
Suma stanu czynnego . .		15.232 zł. 18 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		15.232 zł. 18 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		15.109 „ 40 „
okazuje się **przyrost** majątku o		122 zł. 78 ct.

XXV. Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“.

Fundusz VI. „ku wspieraniu ubogich chłopców uczących się rzemiosła“.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4½% od listów zast. Banku krajowego . 4 zł. 50 ct.						
		b) 4% od listów zastawn. Banku krajowego . 68 „ 35 „						
		c) 4% od obligacyj galic. pożyczki kraj. z r. 1893 214 „ — „						
		d) 4% od obligacyj pożyczki m. Lwowa . 2 „ — „						
		e) 4% od węgierskiej renty złotej . . . . 376 „ 03 „						
		Razem . 664 zł. 88 ct.						
		od tego odsetki bierne i podatek rentowy . — „ 69 „						
		Czysty dochód .	664	19	664	19	—	—
		Suma dochodów . .	664	19	664	19	—	—
	2	Zapas z początkiem r. 1899 w gotówce	—	—	145	48	—	—
		Razem . .	—	—	809	67	—	—

XXV Fundacya ś. p. Dr. Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego imienia „Najjaśniejszego Pana“

Fundusz VI. „ku wspieraniu ubogich chłopców uczących się rzemiosła“.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Wsparcia dla ubogich chłopców uczących się rzemiosła:						
		a) należytość zaległa . . 30 zł.						
		b) należytość bieżąca . . 450 „	480	—	240	—	240	—
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego	115	48	115	48	—	—
		Suma wydatków . .	595	48	355	48	240	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1899 w gotówce .	—	—	454	19	—	—
		Razem . .	—	—	809	67	—	—

Uwaga. Z wykazanego powyżej zapasu z końcem roku 1899 w gotówce . 454 zł. 19 ct.
potrącono kwotę . . . . . 240 „ — „
i zarezerwowano na ewentualną wypłatę wsparcia dla czterech chłopców uczących się rzemiosła, niepobranych w roku 1898 i 1989 (mianowicie dla jednego dwie półroczne raty za rok szkolny 1898/9 i jedną półroczną ratę za taki rok 1899/900, 90 zł., dla jednego jedną półroczną ratę za taki rok 1898/9. 30 zł., i dla dwóch po jednej półrocznej racie za taki rok 1898/9 i po jednej za rok 1899/900, 120 zł., czyli razem j. w. 240 zł.); resztę zaś w sumie . . . . . 214 zł. 19 ct.
przeniesiono z początkiem roku 1900 tytułem 5% czystych dochodów za rok 1899 i interkalaryów za ten rok do majątku zarodowego i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano.

LW. 32.540/900.

XXVI. Fundacya Karola Beliny Brzozowskiego dla bursy stanisławowskiej imienia J. I. Kraszewskiego.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4% od listów zastawn. galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego . 40 zł. — ct.						
		b) 4% od listów zastawnych Banku krajowego . . . . 80 „ — „						
		c) 4% od obligacyj galic. pożyczki kraj. z r. 1893 4 „ — „						
		Razem . 124 zł. — ct.						
		od tego podatek rentowy . . . . — „ 60 „						
		Czysty dochód	123	40	123	40	—	—
		Suma dochodów .	123	40	123	40	—	—
	2	**Zapas** z początkiem roku 1899:						
		a) w gotówce . . 61 zł. 76 ct.						
		b) w efektach:						
		1) w walucie austr. . 58 „ 21 „						
		2) w walucie koronowej (6.200 K., czyli) 3.100 „ — „	—	—	3.219	97	—	—
		Razem . .	—	—	3.343	37	—	—

XXVI. Fundacya Karola Beliny Brzozowskiego dla bursy stanisławowskiej imienia J. I. Kraszewskiego.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Wydatki.						
	1	Dożywocie Klementyny z Kobrów Starzewskiej	123	40	123	40	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 58 zł. 21 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (116 K. 42 gr., czyli) . 58 „ 21 „						
		Czysty wydatek . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	123	40	123	40	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . . 61 zł. 76 ct.						
		b) w efektach:						
		1) w walucie austr. . — „ — „						
		2) w walucie koronowej (6.316 K. 42 gr., czyli) . . . 3.158 „ 21 „	—	—	3.219	97	—	—
		Razem . .	—	—	3.343	37	—	—

XXVI. Fundacya Karola Beliny Brzozowskiego dla bursy stanisławowskiej imienia J. I. Kraszewskiego.

Stan majątku z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy: *a*) w gotówce		61 zł. 76 ct.
b) w efektach w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne galic. Towarzystwa kred. ziemskiego (2.000 koron, czyli)	1.000 zł. — ct.	
2. 4% listy zastawne Banku krajowego (4.000 koron. czyli)	2.000 „ „	
3. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z roku 1893 (200 koron, czyli)	100 „ — „	
4. 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego (116 K. 42 gr., czyli)	58 „ 21 „	3.158 zł. 21 ct
Suma stanu czynnego		3.219 zł. 97 ct
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		3.219 zł. 97 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		3.219 „ 97 „
okazuje się stan majątkowy **niezmieniony**		— zł. — ct.

Uwaga. Wykazany powyżej zapas z końcem roku 1899 w gotówce 61 zł. 76 ct. przeznaczony jest na pokrycie pierwszej półrocznej raty dożywocia Klementyny z Korbów Starzewskiej, które płatne jest z góry dnia 1. stycznia i 1. lipca każdego roku, odsetki zaś od efektów majątku zarodowego, stanowiące to dożywocie, wpływają w ratach półrocznych z dołu.

LW. 24.349/900.

XXVII. Fundacya imienia Antoniego Schiffnera.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Gotówka złożona przez A. Schiffnera jako nadwyżka dochodów za rok 1898 na rzecz majątku zarodowego . .	—	62	—	62	—	—
	2	Efekta zakupione w walucie austr .	—	62	—	62	—	—
		Suma dochodów .	1	24	1	24	—	—
	3	Zapas z początkiem r. 1899 w efektach:						
		a) w walucie austr. . 113 zł. 81 ct.						
		b) w walucie koronowej (4.600 koron, czyli) . 2.300 „ — „	—	—	2.413	81	—	—
		Razem . .	—	—	2.415	05	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów .	—	62		62	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 114 zł. 43 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (228 K. 86 gr., czyli) . 114 „ 43 „						
		Czysty wydatek . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków . .	—	62	—	62	—	—
	3	Zapas z końcem r. 1899 w efektach:						
		a) w walucie austryackiej (wartości 40 K.) . 20 zł. — ct.						
		b) w walucie koronowej (4.788 K. 86 gr., czyli) 2.394 „ 43 „	—	—	2.414	43	—	—
		Razem . .	—	—	2.415	05	—	—

XXVII. Fundacya imienia Antoniego Schiffnera.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:		
a) w walucie austryackiej: los miasta Krakowa (wartości 40 koron)	20 zł. — ct.	
b) w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne galicyjskiego Towarzystwa kred. ziemskiego (4.600 koron, czyli) . .	2.300 „ — „	
2. 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego (188 K. 86 gr., czyli)	94 „ 43 „	2.414 zł. 43 ct.
Suma stanu czynnego		2.414 zł. 43 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		2.414 zł. 43 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		2.413 „ 81 „
okazuje się **przyrost** majątku o		— zł. 62 ct.

XXVII. Fundacya imienia Antoniego Schiffnera.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Zapas z początkiem r. 1899 . . .	—	—	—	—	—	—
		Razem . .	—	—	—	—	—	—
		Wdatki.						
	1	Zapas z końcem r. 1899 . . .	—	—	—	—	—	—
		Razem . .	—	—	—	—	—	—

Uwaga. Odsetki od efektów majątku zakładowego fundacyi pobiera sam fundator Antoni Schiffner, niespotrzebowany zaś dochód z odsetek składa z końcem roku w Kasie Wydziału krajowego w celu powiększenia zakładowego majątku.

LW. 24.348/900.

XXVIII. Fundacya Maryi Mochnackiej dla czterech ubogich ciemnych.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	—	62	—	62	—	—
	2	Efekta zakupione w walucie austr.	—	62	—	62	—	—
		Suma dochodów	1	24	1	24	—	—
	3	Zapas z początkiem r. 1899 w efektach:						
		a) w walucie austr. 6 zł. 08 ct.						
		b) w walucie koronowej (9.600 koron, czyli) 4.800 „ — „	—	—	4.806	08	—	—
		Razem	—	—	4.807	32	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów	—	62	—	62	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 6 zł. 70 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (13 K. 40 gr., czyli) 6 „ 70 „						
		Czysty wydatek	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków	—	62	—	62	—	—
	3	Zapas z końcem roku 1899 w efektach w walucie koronowej (9.613 K. 40 gr., czyli)	—	—	4.806	70	—	—
		Razem	—	—	4.807	32	—	—

XXVIII. Fundacya Maryi Mochnackiej dla czterech ubogich ciemnych.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne galicyjskiego Towarzystwa kred. ziemskiego (8.800 koron, czyli) . .	4.400 zl. — ct.	
2. 4% listy zastawne Banku krajowego (600 koron, czyli)	300 „ — „	
3. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z roku 1893 (200 koron, czyli)	100 „ — „	
4. 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego (13 K.40 gr., czyli)	6 „ 70 „	4.806 zł. 70 ct.
Suma stanu czynnego		4.806 zł. 70 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej . . .		4.806 zł. 70 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		4.806 „ 08 „
okazuje się **przyrost majątku** o		zł. 62 ct.

XXVIII. Fundacya Maryi Mochnackiej dla czterech ubogich ciemnych.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4% od listów zast. gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego . 176 zł. — ct.						
		b) 4% od listów zast. Banku krajowego . 12 „ — „						
		c) 4% od oblig. galic. pożyczki kraj z r. 1893 4 „ — „						
		Razem . 192 zł. — ct.						
		od tego odsetki bierne i podatek rentowy . 2 „ 64 „						
		Czysty dochód .	189	36	189	36	—	—
		Suma dochodów .	189	36	189	36	—	—
	2	Zapas z początkiem r. 1899 w gotówce	—	—	94	62	—	—
		Razem . .	—	—	283	98	—	—
		Wydatki.						
	1	Wsparcia dla czterech ubogich ciemnych po 47 zł. rocznie	188	—	164	50	23	50
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego	—	62	—	62	—	—
		Suma wydatków .	188	62	165	12	23	50
	3	Zapas z końcem roku 1899 w gotówce .	—	—	118	86	—	—
		Razem . .	—	—	283	98	—	—

Uwaga. Z wykazanego powyżej zapasu z końcem roku 1899 w gotówce 118 zł. 86 ct.
zarezerwowano na ewentualną wypłatę niepodniesionej półrocznej raty wsparcia Władysława Kudasiewicza za rok 1899 w kwocie 23 „ 50 „

Z pozostałej reszty tego zapasu w sumie . . . . . 94 zł. 36 ct.
kwota . . . . . 94 „ — „

pozostaje w majątku obrotowym i służy na pokrycie czterech półrocznych rat wsparć dożywotnich, płatnych z góry dnia 1. stycznia 1900; resztę zaś w kwocie . . . . . — zł. 36 ct.
jako czystą nadwyżkę dochodów za rok 1899 przeniesiono z początkiem roku 1900 do majątku zarodowego i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano.

XXIX. Fundacya Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan w Galicyi.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	27	90	27	90	—	—
	2	Efekta zakupione w walucie austr.	27	90	27	90		—
		Suma dochodów	55	80	55	80	—	—
	3	**Zapas** z początkiem r. 1899 w efektach:						
		a) w walucie austr. 55 zł. 43 ct.						
		b) w walucie koronowej (67.700 koron, czyli) 33.850 „ — „	—	—	33.905	43	—	—
		Razem	—	—	33.961	23	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów	27	90	27	90	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 83 zł. 33 ct od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (166 K. 66 gr., czyli) 83 „ 33 „						
		Czysty wydatek	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków	27	90	27	90	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1899 w efektach w walucie koronowej (67.866 K. 66 gr., czyli)	—	—	33.933	33	—	—
		Razem	—	—	33.961	23	—	—

XXIX. Fundacya Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan w Galicyi.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1889.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach w walucie koronowej :		
1. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z roku 1893 (63.100 koron, czyli)	31.550 zł. — ct.	
2. 4% obligacye pożyczki miasta Lwowa (2.200 koron, czyli)	1.100 „ — „	
3. 4% listy zastawne Banku krajowego (2.400 koron, czyli)	1.200 „ — „	
4. 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego (166 koron 66 gr., czyli)	83 „ 33 „	33.933 zł. 33 ct.
Suma stanu czynnego		33.933 zł. 33 ct.
Stan bierny		— zł. — ct.
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		33.933 zł. 33 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		33.905 „ 43 „
okazuje się **przyrost** majątku o		27 zł. 90 ct.

XXIX. Fundacya Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan w Galicyi.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy		Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.							
	1	Odsetki od efektów:							
		a) 4% od obligacyj gal. pożyczki kraj. z r. 1893	1.262 zł. — ct.						
		b) 4% od obligacyj pożyczki miasta Lwowa .	44 „ — „						
		c) 4% od listów zastaw. Banku krajowego .	48 „ — „						
		d) 4% od książ. wkładk. Banku krajowego .	25 „ 95 „						
		Razem .	1.379 zł. 95 ct.						
		od tego podatek rentowy	— „ 88 „						
		Czysty dochód .		1.379	07	1.379	07	—	—
	2	Efekta zakupione w walucie austryackiej . .	1.329 zł. 12 ct.						
		od tego spieniężone w walucie austr. . .	1.327 „ 95 „						
		Rzeczywiste przykupno .		1	17	1	17	—	—
		Suma dochodów . .		1.380	24	1.380	24	—	—
	3	**Zapas** z początkiem roku 1899:							
		a) w gotówce . . .	24 zł. — ct.						
		b) w efektach w walucie austryackiej . .	1.327 „ 95 „	—	—	1.351	95	—	—
		Razem . .		—	—	2.732	19	—	—

XXIX. Fundacya Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan w Galicyi.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Zapomogi dla zubożałych włościan powiatu Dąbrowskiego	1.350	—	1.350	—	—	—
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego	27	90	27	90	—	—
	3	Gotówka wydana na zakupno efektów . . 1.329 zł. 12 ct. od tego pobrana za spieniężone efekty . 1.327 „ 95 „ Czysty wydatek .	1	17	1	17	—	—
	4	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 1.329 zł. 12 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (2.658 K. 24 gr., czyli) 1.329 „ 12 „ Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	1.379	07	1.379	07	—	—
	5	Zapas z końcem roku 1899: *a*) w gotówce . . . 24 zł. — ct. *b*) w efektach w walucie koronowej (2.658 K. 24 gr., czyli) . . 1.329 „ 12 „	—	—	1.353	12	—	—
		Razem . .	—	—	2.732	19	—	—

Uwaga. Odsetki od efektów majątku zarodowego tej fundacyi lokuje się w ciągu roku aż do terminu rozdawnictwa zapomóg w roku następnym na książeczki wkładkowe Banku krajowego.

Powstały tym sposobem zapas z końcem roku 1899.

a) w gotówce . . . . . 24 zł. — ct.

b) w efektach (książeczki wkładkowe Banku krajowego . . . 1.329 „ 12 „

służyć będzie w roku 1900 na zapomogi dla zubożałych włościan w Galicyi

LW. 24.427/900.

XXX. Fundacya „Domu ubogich“ im. Ludwika i Anny Helclów w Krakowie.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	300	75	300	75	—	—
	2	Efekty zakupione:						
		a) w walucie austr. . 89 zł. 15 ct.						
		b) w walucie koronowej (21.800 K., czyli) . 10.900 „ — „						
		Razem . 10.989 zł. 15 ct.						
		od tego efekta spieniężone:						
		α) w walucie austr. 10.000 zł.						
		β) w walucie kor. (200 K., czyli) . 100 „ 10.100 „ — „						
		Rzeczywiste przykupno .	889	15	889	15	—	—
		Suma dochodów .	1.189	90	1.189	90	—	—
	3	**Zapas** z początkiem r. 1899 w efektach:						
		a) w walucie austr. . 138.130 zł. 17 ct.						
		b) w walucie koronowej (1,610.800 K., czyli) 805.400 „ „	—	—	943.530	17	—	—
		Razem . .	—	—	944.720	07	—	—

XXX. Fundacya „Domu ubogich“ im. Ludwika i Anny Helclów w Krakowie.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . 10.400 zł. 75 ct. od tego pobrana za spieniężone efekta . 10.100 „ — „						
		Czysty wydatek .	300	75	300	75	—	—
	2	Efekta wydane do winkulacyi w walucie koronowej (21.200 K. czyli) . . . 10.600 zł. od tego pobrane z winkulacyi w wal. koronowej (21.200 K. czyli) . . . 10.600 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
	3	Efekty wydane w wal. austr. (dla przemiany na walutę koronową) 128.219 zł. 32 ct. od tego pobrane z przemiany w wal. koronowej (256.438 K. 64 gr., czyli) . 128.219 „ 32 „						
		Czysty wydatek . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	300	75	300	75	—	—
	4	**Zapas** z końcem r. 1899 w efektach:						
		a) w wal. austryackiej (wartości 256.438 K. 64 gr.) . . . 128.219 zł. 32 ct.						
		b) w walucie koronowej (1,632.400 K., czyli) 816.200 „ — „	—	—	944.419	32	—	—
		Razem . .	—	—	944.720	06	—	—

XXX. Fundacya „Domu ubogich“ im. Ludwika i Anny Helclów. w Krakowie.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół
Stan czynny. Zapas kasowy *a*) w efektach:		
a) w walucie austryackiej:		
1. 4% ½ listy zastawne Banku krajowego (wartości 195.600 koron)	97.800 zł. — ct.	
2. 4% obligacye galic. funduszu propinacyjnego (wartości 60.600 koron)	30.300 „ — „	
β) w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne galic. Towarzystwa kredyt. ziemskiego (1,380.600 koron, czyli) . .	690.300 „ — „	
2. 4% listy zastawne Banku krajowego (202.800 koron, czyli)	101.400 „ — „	
3. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z roku 1893 (27.800 koron, czyli)	13.900 „ — „	
4% obligacye galic. pożyczki miasta Lwowa (21.200 koron, czyli)	10.600 „ — „	
5. 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego (238 K. 64 gr.)	119 „ 32 „	944.419 zł. 32 ct.
b) w wartości dóbr, realności i inwentarza w walucie austryackiej		733.667 „ 55 „
Suma stanu czynnego . .		1,678.086 zł. 87 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		1,678.086 zł. 87 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		1,677.197 „ 72 „
okazuje się **przyrost** majątku o		889 zł. 15 ct.

XXX. Fundacya „Domu ubogich“ im. Ludwika i Anny Helclów w Krakowie.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek rezerwowy**		Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.							
	1	Odsetki od efektów:							
		a) 4% od listów zast. Bankn krajowego .	593 zł. 26 ct.						
		b) 4% od obligacyj gal. poż. kraj. z r. 1893 .	60 „ — „	653	26	653	26	—	—
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego:							
		a) tytułem 10% czystych dochodów fundacyi własnych za r. 1898 .	3.785 zł. 14 ct.						
		b) tytułem 10% czystych dochodów od osób płacących za swe utrzymanie w „Domu ubogich“ za r. 1898 (nadesłana przez zarząd tego zakładu) . .	239 „ 55 „	4.024	69	4.024	69	—	—
	3	Efekta zakupione w wal. koronowej (7.800 K., czyli) . . .	3.900 zł. — ct.						
		od tego spieniężone w walucie austr. .	1.583 „ 11 „						
		Rzeczywiste przykupno .		2.316	89	2.316	89	—	—
		Suma dochodów . .		6.994	84	6.994	84	—	—
	4	Zapas z początkiem roku 1899:							
		a) w gotówce . .	564 zł. — ct.						
		b) w efektach:							
		1) w walucie austr. .	1.705 „ 03 „						
		2) w walucie koron. (28.200 K., czyli) .	14.100 „ — „	—	—	16.369	03	—	—
		Razem . .		—	—	23.363	87	—	—

XXX. Fundacya „Domu ubogich“ im. Ludwika i Anny Helclów w Krakowie.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek rezerwowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana zarządowi „Domu ubogich“ na pokrycie wydatków nadzwyczajnych (na dalsze, a rozpoczęte w roku 1898 roboty konserwacyjne gmachu)	2.372	—	2.372	—	—	—
	2	Gotówka wydana na zakupno efektów . . 3.829 zł. 80 ct. od tego pobrana za spieniężone efekty . 1.583 „ 11 „						
		Czysty wydatek . .	2.246	69	2.246	69	—	—
	3	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 121 zł. 92 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (243 K. 84 gr., czyli) . 121 „ 92 „						
		Czysty wydatek . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków . .	4.618	69	4.618	69	—	—
	4	**Zapas** z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . 623 zł. 26 ct.						
		b) w efektach w walucie koronowej (36.243 K. 84 gr., czyli) . . 18.121 „ 92 „	—	—	18.745	18	—	—
		Razem . .	—	—	23.363	87	—	—

XXX. Fundacya „Domu ubogich“ im. Ludwika i Anny Helclów w Krakowie.

Stan majątku rezerwowego z końcem roku 1899.

	Szczegól.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy: *a*) w gotówce		623 zł. 26 c.t
b) w efektach w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne Banku krajowego (33.000 koron, czyli)	16.500 „ — „	
2. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z roku 1893 (3.000 koron, czyli)	1.500 „ — „	
3. 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego (243 K. 84 gr., czyli)	121 „ 92 „	18.121 „ 92 „
Suma stanu czynnego		18.745 zł. 18 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		18.745 zł. 18 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		16.369 „ 03 „
okazuje się **przyrost** majątku o		2.376 zł. 15 ct.
a mianowicie przybyło: *a*) w gotówce	59 zł. 26 ct.	
b) w efektach:	2.316 „ 89 „	
Przyrost jak wyżej . . .	2.376 zł. 15 ct.	

Uwaga. Majątek ten, utworzony w myśl art. VII. aktu fundacyjnego z potrąconych corocznie kwot w wysokości 10%, czystych stałych dochodów fundacyi, oraz takich kwot czystej nadwyżki dochodów z rachunku osób płacących za swe utrzymanie w zakładzie, służy na pokrycie nadzwyczajnych nieprzewidzianych wydatków „Domu ubogich“.

XXX. Fundacya „Domu ubogich“ im. Ludwika i Anny Helclów w Krakowie.

Rubryka	Pozycya	C) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4% ½ od listów zast. Banku krajowego . 4.401 zł. — ct.						
		b) 4% od listów zastaw. Banku krajowego . 4.052 „ 87 „						
		c) 4% od listów zastaw. gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego 27.612 „ — „						
		d) 4% od obligacyj gal. pożyczki kraj. z r. 1893 556 „ — „						
		e) 4% od obligacyj gal. funduszu propinacyjnego 1.412 „ — „						
		f) 4% od obligacyj pożyczki m. Lwowa . 212 „ — „						
		Razem . 38.245 zł. 87 ct.						
		od tego odsetki bierne i podatek rentowy . 487 „ 91 „						
		Czysty dochód . .	37.757	96	37757	96	—	—
	2	Gotówka złożoua przez zarząd „Domu ubogich“ tytułem 10% czystego dochodu z rachunku osób płacących za swe utrzymanie za rok 1899 . .	309	75½	309	75½	—	—
		Suma dochodów .	38.067	71½	38.067	71½	—	—
	3	**Zapas** z początkiem r. 1899 w gotówce	—	—	21.184	44	—	—
		Razem . .	—	—	59.252	15½	—	—

XXX. Fundacya „Domu ubogich“ im. Ludwika i Anny Helclów w Krakowie.

Rubryka	Pozycya	C) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Koszta utrzymania „Domu ubogich“ w czasie od 1. stycznia do 31. grudnia 1899	33.718	—	33.718	—	—	—
	2	Gotówka wydana do majątku rezerwowego tytułem 10% czystego dochodu za rok 1898:						
		a) dochodów fundacyi własnych . . . . 3.785 zł. 14 ct.						
		b) dochodów z rachunku osób płacących za swe utrzymanie w zakładzie 239 „ 55 „	4.024	69	4.024	69	—	—
	3	Gotówka wydana do majątku zarodowego	300	75	300	75	—	—
		Suma wydatków .	38.043	44	38.043	44	—	—
	4	**Zapas** z końcem r. 1899 w gotówce .	—	—	21.208	71½	—	—
		Razem . .	—	—	59.252	15½	—	—

Uwaga. Z wykazanege powyżej zapasu z końcem roku 1899 w gotówce 21.208 zł. 71½ ct wydzielono na rzecz majątku rezerwowego:

1. tytułem 10% czystych dochodów fundacyi własnych za rok 1899 . . . 3.775 zł. 80 ct,

2. tytułem 10% czystych dochodów z rachunku osób płacącyoh za swe utrzymanie za rok 1899 (nadesłaną przez zarząd domu ubogich) kwotę . . . . . 309 „ 75½ „

4.085 „ 55½ „

z pozostałej reszty w sumie . . . . 17.123 zł. 16 ct.

pozostawiono w majątku obrotowym nieulokowaną część w kwocie 16.859 „ — „

równającą się wysokości dwóch pierwszych rat kwartalnych zaliczki asygnowanej z dochodów własnych fundacyi na utrzymanie „Domu ubogich“ w roku 1900 a to ze względu, że raty te płatne są z góry, wzmiankowane zaś dochody wpływają w półrocznych ratach z dołu.

Resztę w sumie . . . . . 264 zł. 16 ct.

XXX. Fundacya „Domu ubogich“ im. Ludwika i Anny Helclów w Krakowie.

jako czystą nadwyżkę dochodów za rok 1899 sfruktyfikowano z początkiem roku 1900 na rzecz majątku zarodowego fundacyi (LW. 26.396/900.).

Kwoty wydzielone na rzecz majątku rezerwowego jak wyżej pod 1. 2. w łącznej sumie 4.085 zł. 55½ ct (z opuszczeniem ½ centa) sfruktyfikowano również z początkiem roku 1900 na rzecz tego majątku (LW. 26.396/900.).

Cały dochód od osób płacących za swoje utrzymanie w „Domu ubogich“ im Helclów wpływa do kasy zakładu i nie przechodzi przez dziennik kasy Wydziału krajowego. Z dochodu tego pokrywa zarząd „Domu ubogich“ wszystkie potrzeby osób płacących z czystego zaś dochodu t. j. tego jaki pozostaje po potrąceniu wszystkich wydatków na utrzymanie tych osób, potrąca kwotę równającą się 10% tego czystego dochodu i przesyła ją w myśl art. VII. ust. 7. aktu fundacyjnego z końcem roku administracyjnego, na rzecz majątku rezerwowego fundacyi do kasy Wydziału krajowego.

Reszta czystego dochodu zostaje użyta na częściowe pokrycie potrzeb osób ubogich, utrzymywanych kosztem fundacyi.

LW. 25.305/900.

XXXI. Fundusz „Macierzy“ polskiej.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego:						
		a) tytułem legatu po ś. p. Kajetanie Maramoroszu 91 zł. 66 ct.						
		b) tytułem odsetek narosłych na książeczkach wkładkowych Banku krajowego po dzień 31. grudnia 1899 . . 29 „ 29 „	120	95	120	95	—	—
	2	Efekty zakupione w walucie koronowej (1.872 K. 78 gr., czyli) . . 936 zł. 39 ct.						
		od tego spieniężone:						
		a) w walucie austr. . 168 zł. 04 ct.						
		b) w walucie koronow. (1.200 K., czyli) . 600 „ — „ 768 „ 04 „						
		Rzeczywiste przykupno .	168	35	168	35	—	—
		Suma dochodów .	289	30	289	30	—	—
	3	Zapas z początkiem r. 1899 w efektach:						
		a) w walucie austr. . 11.191 zł. 66 ct.						
		b) w walucie koronowej (54.200 K., czyli) . 27.100 „ — „	—	—	38.291	66	—	—
		Razem . .	—	—	38.580	96	—	—

XXXI. Fundusz „Macierzy“ polskiej.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . 888 zł. 99 ct. od tego pobrana za spieniężone efekty . . 768 „ 04 „						
		Czysty wydatek .	120	95	120	95	—	—
	2	Efekty wydane do zawinkulowania w walucie koron. (1.400 K., czyli) 700 zł. od tego pobrane z winkulacyi w wal. koron. (1.400 K., czyli) . . 700 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
	3	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na wal. kor.) 11.023 zł. 62 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie koronowej (22.047 K. 24 gr., czyli) . . . 11.023 „ 62 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	120	95	120	95	—	—
	4	**Zapas** z końcem roku 1899 w efektach:						
		a) w walucie austryackiej (wartości 22.000 K.) . 11.000 zł. — ct.						
		b) w walucie koronowej (54.920 K. 02 gr., czyli) 27.460 „ 01 „	—	—	38.460	01	—	—
		Razem . .	—	—	38.580	96	—	—

XXXI. Fundusz „Macierzy“ polskiej.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:		
a) w walucie austryackiej: $4^1/_2\%$ listy zastawne Banku krajowego (wartości 22.000 koron) . . .	11.000 zł. — ct.	
b) w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne galicyjskiego Towarzystwa kred. ziemskiego (45 400 koron, czyli) . .	22.700 „ — „	
2. 4% listy zastawne Banku krajowego (5.400 koron, czyli)	2.700 „ — „	
3. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z r. 1893 (600 koron, czyli)	300 „ — „	
4. 4% obligacye pożyczki miasta Lwowa (3.400 koron, czyli)	1.700 „ — „	
5. 4% książeczka wkład. Banku krajowego (120 koron 02 gr., czyli)	60 „ 01 „	38.460 zł. 01 ct.
Suma stanu czynnego . .		38.460 zł. 01 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		38.460 zł. 01 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		38.291 „ 66 „
okazuje się **przyrost** majątku o		168 zł. 35 ct.

XXXI. Fundusz „Macierzy“ polskiej.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**		Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.							
	1	Odsetki od efektów:							
		a) 4½% od listów zast. Banku krajowego	499 zł. 50 ct.						
		b) 4% od listów zastawn. Banku krajowego	118 „ 03 „						
		c) 4% od listów zastawn. galic. Towarz. kredyt. ziem.	904 „ — „						
		d) 4% od obligacyj gal. poż. kraj. z r. 1893	12 „ — „						
		e) 4% od obligacyj pożyczki m. Lwowa	54 „ — „						
		f) 4% od książ. wkładkowej Banku kraj.	29 „ 29 „						
		Razem	1.616 zł. 82 ct.						
		od tego odsetki bierne i podatek rentowy	19 „ 22 „						
		Czysty dochód		1.597	60	1.597	60	—	—
	2	Subwencye i datki dobrowolne:							
		a) subwencya z funduszu krajowego	5.000 zł. — ct.						
		b) subwencya od gminy m. Lwowa	200 „ — „						
		c) legat po ś. p. Kajetanie Maramoroszu	91 „ 66 „	5.291	66	5.291	66	—	—
	3	Dochód ze sprzedaży wydawnictw własnych:							
		a) ze sprzedaży kalendarza „Macierzy“	730 zł. — ct.						
		b) z prenumeraty czasopisma „Niedziela“	2.400 „ — „						
		c) ze sprzedaży innych wydawnictw „Macierzy“	7.114 „ 76 „	10.244	76	10.244	76	—	—
		Suma dochodów		17.134	02	17.134	02	—	—
	4	**Zapas** z początkiem r. 1899 w gotówce		—	—	2.501	79	—	—
		Razem		—	—	19.635	81	—	—

XXXI. Fundusz „Macierzy“ polskiej.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Wydatki						
	1	Koszta wydawnictw książeczek „Macierzy“:						
		a) honorarya autorskie . 1.250 zł. — ct.						
		b) druk i papier . . 8.099 „ 96 „						
		c) oprawa i broszurowanie 1.307 „ 63 „						
		d) rysunki i klisze . . 436 „ 17 „	11.093	76	11.093	76	—	—
	2	Koszta wydawnictwa czasopisma „Niedziela“	2.559	28	2.559	28	—	—
	3	Koszta wydawnictwa kalendarza „Macierzy“ . . . 175 zł.						
		od tego zwrot za stemple . 120 „						
		Czysty wydatek .	55	—	55	—	—	—
	4	Koszta administracyi:						
		a) rozmaite wydatki administracyjne . . . 3.957 zł. 87 ct.						
		b) wynagrodzenie za uporządkowanie rachunkowości w administracyi „Macierzy“ i założenie ksiąg rachunkowych . 200 „ — „						
		c) druki administracyjne . 18 „ 05 „	4.175	92	4.175	92	—	—
	5	Zasiłki naukowe dla dzieci niezamożnych rodziców	460	—	460	—	—	—
	6	Gotówka wydana do majątku zarodowego:						
		a) tytułem legatu po ś. p. Kajetanie Maramoroszu 91 zł. 66 ct.						
		b) tytułem odsetek narosłych na książeczkach wkładkowych Banku krajowego . . . 29 „ 29 „	120	95	120	95	—	—
		Suma wydatków . .	18.464	91	18.464	91	—	—
	7	Zapas z końcem roku 1899 w gotówce .	—	—	1.170	90	—	—
		Razem . .	—	—	19.635	81	—	—

XXXI. Fundusz „Macierzy“ polskiej.

Uwaga. Wydatkami tego funduszu zarządza „Rada wykonawcza“ na której asygnacye uskuteczznia się wypłaty w miarę funduszów i potrzeby. Czyste nadwyżki dochodów ze sprzedaży wydawnictw własnych składa „Rada“ na rzecz funduszu do kasy Wydziału krajowego, w której przechowany jest majątek funduszu „Macierzy“.

Powyższy tedy rachunek obejmuje jedynie wynikłość z obrotu kasowego w kasie Wydziału krajowego.

W roku 1899 złożyła administracya „Macierzy“ w kasie Wydziału krajowego gotówkę 91 zł. 66 ct. pochodzącą z legatu po ś. p. Kajetanie Maramoroszu, którą stosownie do uchwały walnego zgromadzenia obu rad „Macierzy“ t. j. wykonawczej i nadzorczej, sfruktyfikowano na rzecz majątku zakładowego funduszu (LW. 35.657/99.).

Z wykazanego powyżej zapasu z końcem roku 1899 w gotówce	1.170 zł. 90 ct.
część w kwocie	730 „ — „
pozostaje do dyspozycyi kuratora „Macierzy“ na zasiłki naukowe dla dzieci niezamożnych rodziców (art. 3 i 29 listu fundacyjnngo) reszta zaś w sumie	440 zł. 90 ct.

służyć będzie na bieżące potrzeby funduszu z początkiem roku 1900 zanim wpłyną inne dochody.

LW. 25.548/900.

XXXII. Fundacya ś. p. Maryi Feliksy z hr. Golejewskich Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców pochodzenia polskiego w kraju zawód rękodzielniczy lub przemysłowy podejmujących.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione w walucie koronowej (29.200 K., gr., czyli) . . 14.600 zł. — ct.						
		od tego efekty spieniężone w wal. austr. 13.619 „ 50 „						
		Rzeczywiste przykupno .	980	50	980	50	—	—
		Suma dochodów . .	980	50	980	50	—	—
	2	**Zapas** z początkiem roku 1899:						
		a) w gotówce . . 5.365 zł. 21 ct.						
		b) w efektach:						
		1) w walucie austr. . 89.919 „ 40 „						
		2) w walucie koronowej (360.400 K., czyli) . . . 180.200 „ — „	—	—	275.484	61	—	—
		Razem . .	—	—	276.465	11	—	—

XXXII. Fundacya ś. p. Maryi Feliksy z hr. Golejewskich Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców pochodzenia polskiego w kraju zawód rękodzielniczy lub przemysłowy podejmujących.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy		Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.							
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . .	13.619 zł. 50 ct.						
		od tego pobrana za spieniężone efekty .	13.619 „ 50 „						
		Czysty wydatek		—	—	—	—	—	—
	2	Gotówka wydana do majątku obrotowego		5.365	21	5.365	21	—	—
	3	Efekta wydane do zawinkulowania w walucie koronowej (25.200 K., czyli) . . .	12.600 zł. — ct.						
		od tego pobrane z winkulacyi w walucie koronowej (25.200 K., czyli) . . .	12.600 „ — „						
		Czysty wydatek .		—	—	—	—	—	—
	4	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.)	76.299 zł. 90 ct.						
		od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (152.599 K. 80 gr., czyli) . . .	76.299 „ 90 „						
		Czysty wydatek .		—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .		5.365	21	5.365	21	—	—
	5	Zapas z końcem r. 1899 w efektach:							
		a) w wal. austryackiej (wartości 152.200 K.)	76.100 zł. — ct.						
		b) w walucie koronowej (389.999 K. 80 gr., czyli) . . .	194.999 „ 90 „	—	—	271.099	90	—	—
		Razem . .		—	—	276.465	11	—	—

XXXII. Fundacya ś. p. Maryi Feliksy z hr. Golejewskich Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców pochodzenia polskiego w kraju zawód rękodzielniczy lub przemysłowy podejmujących.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:		
a) w walucie austryackiej:		
1. 5% obligacye komunalne Banku krajowego (wartości 4.000 koron)	2.000 zł. — ct.	
2. 4½% listy zastawne Banku hipotecznego (wartości 24.000 koron)	12.000 „ — „	
3. 4% obligacye galic. funduszu propinacyjnego (wartości 124.200 koron)	62.100 „ — „	
b) w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne galic. Towarzystwa kred. ziemskiego (311.800 koron, czyli) . . .	155.900 „ — „	
2. 4% listy zastawne Banku krajowego (77.800 koron, czyli)	38.900 „ — „	
3. 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego (399 K. 80 gr., czyli)	199 „ 90 „	271.099 zl. 90 ct.
Suma stanu czynnego		271.099 zł. 90 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		271.099 zł. 90 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		275.484 „ 61 „
okazuje się **ubytek** majątku o		4.384 zł. 71 ct.
a mianowicie ubyło w gotówce . .	5.365 zł. 21 ct.	
przybyło efektach .	980 „ 50 „	
Ubytek jak wyżej . . .	4.384 zł. 71 ct.	

XXXII. Fundacya ś. p. Maryi Feliksy z hr. Golejewskich Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców pochodzenia polskiego w kraju zawód rękodzielniczy lub przemysłowy podejmujących.

Ubytek ten jest tyko pozornym a powstał wskutek tego, że fundacya weszła w życie w roku 1899 zatem wykazane z końcem roku 1898 w majątku zarodowym zapasy w gotówce:

a) w funduszu A.	2.338 zł.	20 ct.
b) „ B.	3.027 „	01 „
razem w sumie j. w. . .	5.365 zł.	21 ct.

przeniesiono w roku 1899 do utworzonego majątku obrotowego z przeznaczeniem na potrzeby fundacyi w tym roku.

Uwaga. Do czasu wprowadzenia fundacyi w życie t. j. do końca roku 1898 wykazywano osobno kapitały zakładowe t. j. pierwotnie złożony (w sumie pierwotnej 100.000 zł. w a.) jako fundusz A. i później złożony (w sumie pierwotnej 280.000 koron, czyli 140.000 zł. w. a.) jako fundusz B. które złączono w roku 1899, po wprowadzeniu fundacyi w życie, w jeden fundusz zakładowy i odtąd jako taki t. j. złączony wykazywanym będzie.

XXXII. Fundacya ś. p. Maryi Feliksy z hr. Golejewskich Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców pochodzenia polskiego w kraju zawód rękodzielniczy lub przemysłowy podejmujących.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy		Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.							
	1	Odsetki od efektów:							
		a) 5% od obligacyj komunalnych Banku krajowego . . .	125 zł. — ct.						
		b) 4½% od listów zast. gal. Banku hipotecznego	990 „ — „						
		c) 4% od listów zastawn. gal. Towarz. kredyt. ziemskiego . .	5.984 „ — „						
		d) 4% od listów zastaw. Banku krajowego .	1.556 „ — „						
		e) 4% od obligacyj gal. funduszu propinac. .	2.484 „ — „						
		Razem .	11.139 zł. — ct.						
		od tego odsetki bierne i podatek rentowy .	279 „ 90 „						
		Czysty dochód .		10.859	10	10.859	10	—	—
	2	Gotówka pobrana z majątku zarodowego		5.365	21	5.365	21	—	—
		Suma dochodów . .		16.224	31	16.224	31	—	—
	3	Zapas z początkiem roku 1899 . .		—	—	—	—	—	—
		Razem . .		—	—	16.224	31	—	—

XXXII. Fundacya ś. p. Maryi Feliksy z hr. Golejewskich Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców pochodzenia polskiego w kraju zawód rękodzielniczy lub przemysłowy podejmujących.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Stypendya dla rękodzielników i przemysłowców za jedno (I.) półrocze roku szkolnego 1899/900	1.550	—	1.550	—	—	—
	2	Rozmaite wydatki (porto pocztowe) .	—	10	—	10	—	—
		Suma wydatków .	1.550	10	1.550	10	—	—
	3	Zapas z końcem r. 1899 w gotówce .	—	—	14.674	21	—	—
		Razem . .	—	—	16.224	31	—	—

Uwaga. Fundacya ta weszła w życie w roku 1898 stosownie też do postanowienia aktu fundacyjnego dokonano w tym roku z pierwszej połowy dochodów fundacyi poraz pierwszy rozdawnictwo stypendyów dla rękodzielników i przemysłowców.

W celu udzielenia w myśl aktu fundacyjnego z drugiej połowy dochodów fundacyi bezprocentowych pożyczek ogłoszono w roku 1899 konkurs (LW. 41.130/99) najbliższe tedy udzielenie pożyczek nastąpi prawdopodobnie w roku 1900.

Wykazany powyżej zapas z końcem roku 1899 w gotówce 14.674 zł. 21 ct. służyć będzie w roku 1900 na stypendya i bezprocentowe pożyczki dla rękodzielników i przemysłowców.

LW. 28.090/900.

XXXIII. Fundusz z legatu ś. p. Józefa Ciemierzyńskiego.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Zapas z początkiem r. 1899 w efektach w walucie anstryackiej	—	—	574	16	—	—
		Razem . .	—	—	574	16	—	—
		Wydatki.						
	1	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 574 zł. 16 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (1.148 K. 32 gr., czyli) 574 „ 16 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
	2	Zapas z końcem roku 1899 w efektach w walucie kor. (1.148 K. 32 gr., czyli)	—	—	574	16	—	—
		Razem . .	—	—	574	16	—	—

Stan majątku z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny: Zapas kasowy w efektach w walucie koronowej:		
1. 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego (dla szkoły agronomicznej w Dublanach) Nr. 682/84 (574 K. 16 gr., czyli)	287 zł. 08 ct.	
2. 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego (na cele oświaty ludowej) Nr. 683/84 (574 K. 16 gr., czyli).	287 „ 08 „	574 zł. 16 ct.
Suma stanu czynnego. . . .		574 zł. 16 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		574 zł. 16 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		574 „ 16 „
okazuje się stan majątku **niezmieniony**		— zł. — ct.

LW. 27.216/900.

XXXIV. Fundusz ku podniesieniu rybactwa.

Rubryka	Pozycya	Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Grzywny za przekroczenia ustawy rybackiej z dnia 19. listopada 1892 i uzyskane kwoty ze sprzedaży skonfiskowanych ryb i przyrządów rybackich: należytość zaległa . 25 zł. — ct. należytość bieżąca . 180 „ 07 „	205	07	107	98	97	09
	2	Taksy rewirowe (15% czynszów dzierżawnch) po myśli §. 22. ustawy rybackiej z dnia 31. października 1887:						
		a) dorzecze Dunajca: należytość zaległa . 31 zł. 80 ct. należytość bieżąca . 201 „ 60 „	233	40	175	80	57	60
		b) dorzecze Raby: należytość zaległa . 29 zł. 70 ct. należytość bieżąca . 33 „ 86½ „	63	56½	46	91½	16	65
		c) dorzecze Skawy: należytość zaległa . 2 zł. 55 ct. należytość bieżąca . 58 „ 20 „	60	75	13	65	47	10
		d) dorzecze Wisły: należytość zaległa . 124 zł. 86 ct. należytość bieżąca . 234 „ 39½ „	359	25½	184	79½	174	46
		e) dorzecze Bugu: należytość zaległa . 83 zł. 40 ct. należytość bieżąca . 316 „ 80 „	400	20	172	35	227	85
	3	Ze sprzedaży chromolitografowanej mapy obrazowej ryb krajowych: należytość zaległa . 307 zł. 60 ct. należytość bieżąca . 62 „ 50 „	370	10	—	—	370	10
	4	Dochody za wygotowane książeczki rybackie . 107 zł. 45 ct. od tego zwroty korelatywne . . . 31 „ 45 „	76	—	76	—	. .	—
		Suma dochodów .	1.768	34	777	49	990	85
	5	**Zapas** z początkiem roku 1899:						
		a) w gotówce . . . 475 zł. 76 ct.						
		b) w efektach . . . 4 „ — „	—	—	479	76	—	—
		Razem . .	—	—	1.257	25	—	—

XXXIV. Fundusz ku podniesieniu rybactwa.

Rubryka	Pozycya	Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Wydatki.						
	1	Wydatki na zarybienie	300	—	300	—	—	—
	2	Wydatki rozmaite (koszta podróży referenta dla spraw rybackich i inne): należytość zaległa . — zł. 50 ct. należytość bieżąca . 457 „ 33½ „ 457 zł. 83½ ct. od tego zwroty korelatywne . . . 5 „ 08 „	452	75½	452	75½	—	—
	3	Efekta wydane w walucie austr. do przemiany na walutę kor. 4 zł. od tego pobrane w walucie koronowej (8 K., czyli) . 4 „ Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	752	75½	752	75½	—	—
	4	Zapas z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . 500 zł. 49½ ct.						
		b) w efektach (8 K., czyli) . . . 4 „ — „	—	—	504	49½	—	—
		Razem . .	—	—	1.257	25	—	—

XXXIV. Fundusz ku podniesieniu rybactwa.

Stan majątku z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy: *a*) w gotówce . .	500 zł. 49½ ct	
b) w efektach (książeczka Banku krajowego na 8 koron, czyli) . .	4 „ — „	504 zł. 49½ ct.
Należytości czynne		990 „ 85 „
Suma stanu czynnego		1.495 zł. 34½ ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny		1.495 zł. 34½ ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		1.084 „ 17 „
okazuje się **przyrost** majątku o		411 zł. 17½ ct.
a mianowicie:		
przybyło: *a*) w należytościach czynnych		385 zł. 94 ct.
b) w gotówce		24 „ 73½ „
ubyło w należytościach biernych		— „ 50 „
Razem **przyrost** jak wyżej		411 zt. 17½ ct.

Uwaga. Wykazana z końcem roku 1899 gotówka w kwocie 500 zł. 49½ ct. użyta będzie w roku 1900 na koszta dalszego zarybienia rzek.

LW. 8.288/1900.

XXXV. Fundacya Malwiny z Łukowskich Wirth i Teofili Łukowskiej dla „osieroconych dziewcząt“.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	**Zapas** z początkiem r. 1899 w efektach:						
		a) w walucie austryackiej 7.132 zł. 10 ct.						
		b) w walucie koronowej (2.600 K., czyli) . 1.300 „ — „	—	—	8.432	10	—	—
		Razem . .	—	—	8.432	10	—	—
		Wydatki.						
	1	Efekta wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 7.132 zł. 10 ct.						
		od tego pobrane w walucie koron. (14.264 K. 20 gr., czyli) . 7.132 „ 10 „						
		Czysty wydatek .						
	2	**Zapas** z końcem r. 1899 w efektach:						
		a) w walucie austryackiej (wartości 14.200 K.) . 7.100 zł. — ct.						
		b) w walucie koronowej (12.664 K. 20 gr., czyli) . . . . 1.332 „ 10 „	—	—	8.432	10	—	—
		Razem . .	—	—	8.432	10	—	—

XXXV. Fundacya Malwiny z Łukowskich Wirth i Teofili Łukowskiej dla „osieroconych dziewcząt“.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:		
a) w walucie austryackiej: $4^1/_2\%$ listy zastawne Banku krajowego (wartości 14.200 koron) . . .	7.100 zł. — ct.	
b) w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne Banku krajowego (2.600 koron, czyli)	1.300 „ — „	
2. 4% książeczki wkładkowe Banku krawego (64 K. 20 gr., czyli)	32 „ 10 „	8.432 zł. 10 ct.
Suma stanu czynnego		8.432 zł. 10 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		8.432 zł. 10 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		8.432 „ 10 „
okazuje się stan majątku **niezmieniony**		— zł. — ct.

XXXV. Fundacya Malwiny z Łukowskich Wirth i Teofili Łukowskiej „dla osieroconych dziewcząt“.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) $4^1/_2$% od listów zast. Banku krajowego . 319 zł. 50 ct.						
		b) 4% od listów zastaw. Banku krajowego . 52 „ — „	371	50	371	50	—	—
		Suma dochodów .	371	50	371	50	—	—
	2	**Zapas** z początkiem r. 1899 w gotówce	—	—	371	50	—	—
		Razem . .	—	—	743	—	—	—
		Wydatki.						
	1	Łukowskiej Teofili wydano na wsparcia za rok 1898 w gotówce . . .	371	50	371	50	—	—
	2	Rozmaite wydatki . . 371 zł. 50 ct.						
		od tego zwroty . . 371 „ 50 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	371	50	371	50	—	—
	3	**Zapas** z końcem r. 1899 w gotówce .	—	—	371	50	—	—
		Razem . .	—	—	743	—	—	—

Uwaga. Wykazany powyżej zapas z końcem roku 1899 w gotówce 371 zł. 50 ct. przedstawia czysty dochód fundacyi za rok 1899, który w myśl aktu fundacyjnego wypłacono Teofili Łukowskiej na pokrycie wsparć dla osieroconych dziewcząt za rok 1899 (LW. 85.618/899)

LW. 26.580/1900

XXXVI. Fundacya ś. p. Maksymiliana i Franciszka Ksawerego Siemianowskich „dla ubogich moralnie prowadzących się dziewcząt“.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	14	26	14	26	—	—
	2	Efekty zakupione w walucie austr.	14	26	14	26	—	—
		Suma dochodów	28	52	28	52	—	
	3	**Zapas** z początkiem r. 1899 w efektach:						
		a) w walucie austr. 573 zł. 43 ct.						
		b) w walucie koronowej (42.400 koron, czyli) 21.200 „ — „	—	—	21.773	43	—	—
		Razem	—	—	21.801	95	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów	14	26	14	26	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 587 zł. 69 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (1.175 K. 38 gr., czyli) 587 „ 69 „						
		Czysty wydatek	—	—	—	—	—	
		Suma wydatków	14	26	14	26	—	—
	3	**Zapas** z końcem r. 1899 w efektach:						
		a) w walucie austr. (wartości 1.000 K.) 500 zł. — ct.						
		b) w walucie koronowej (42.575 K. 38 gr., czyli) 21.287 „ 69 „	—	—	21.787	69	—	—
		Razem	—	—	21.801	95	—	—

XXXVI. Fundacya ś. p. Maksymiliana i Franciszka Ksawerego Siemianowskich „dla ubogich moralnie prowadzących się dziewcząt“.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:		
a) w walucie austryackiej: 4% łosy państw. loteryjne z roku 1860 (wartości 1.000 koron) . .	500 zł. — ct.	
b) w walucie koronowej:		
1. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z r. 1893 (36.200 koron, czyli)	18.100 „ — „	
2. 4% listy zastawne Banku krajowego (6.200 koron, czyli)	3.100 „ — „	
3. 4% książeczki wkładkowe Banku krajowego (175 K. 38 gr., czyli)	87 „ 69 „	21.787 zł. 69 ct.
Suma stanu czynnego . .		21.787 zł. 69 ct.
Stan bierny		— zł. — ct
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		21.787 zł. 69 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		21.773 „ 43 „
okazuje się przyrost majątku o		14 zł. 26 ct.

XXXVI. Fundacya ś. p. Maksymiliana i Franciszka Ksawerego Siemianowskich „dla ubogich moralnie prowadzących się dziewcząt“.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**		Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.							
	1	Odsetki od efektów:							
		a) 4% od obligacyj gal. poż. kraj. z r. 1893 .	724 „ — „						
		b) 4% od listów zastaw. Banku krajowego .	124 „ — „						
		c) 4% od losów państw. loteryjnych z r. 1860	20 „ — „						
		d) 4% od książ. wkładkowych Banku kraj. .	26 „ 72 „	894	72	894	72	—	—
	2	Gotówka pobrana za spieniężone efekty . .	822 zł. 26 ct.						
		od tego wydana na zakupno efektów . .	813 „ 84 „						
		Czysty dochód .		3	42	3	42	—	—
		Suma dochodów . .		898	14	898	14	—	—
	3	**Zapas** z początkiem r. 1899:							
		a) w gotówce . . .	62 zł. — ct.						
		b) w efektach w walucie austryackiej . .	822 „ 26 „	—	—	884	26	—	—
		Razem . .		—	—	1.782	40	—	—

XXXVI. Fundacya ś. p. Maksymiliana i Franciszka Ksawerego Siemianowskich „dla ubogich moralnie prowadzących się dziewcząt“.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Posagi dla trzech dziewcząt po 290 zł. w gotówce	870	—	870	—	—	—
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego	14	26	14	26	—	—
	3	Efekty spieniężone w walucie austr. . . . 1.692 zł. 26 ct. od tego zakupione w walucie austryackiej . 1.688 „ 84 „ Czysty wydatek .	3	42	3	42	—	—
	4	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 818 zł. 84 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (1.637 K. 68 gr., czyli) 818 „ 84 „ Czysty wydatek . .	—	—	—	—	—	—
	5	Rozmaite wydatki (koszta insercyjne i inne)	13	88	13	88	—	—
		Suma wydatków .	901	56	901	56	—	—
	6	**Zapas** z końcem roku 1899: *a*) w gotówce . . . 62 zł. — ct. *b*) w efektach w walucie koronowej (1.637 K. 68 gr., czyli) . . . 818 „ 84 „	—	—	880	84	—	—
		Razem . .	—	—	1.782	40	—	—

Uwaga. Z wykazanego powyżej zapasu z końcem roku 1899 w gotówce i efektach w łącznej sumie . . . . . 880 zł. 84 ct.
część w kwocie . . . . . 870 „ — „
użyto w roku 1900 w myśl ogłoszonego do LW. 76.685/899 konkursu — na wypłatę trzech posagów po 290 zł. w. a.; resztę zaś w sumie . . . . . 10 zł. 84 ct
przeniesiono z początkiem roku 1900 do majątku zarodowego, jako czystą nadwyżkę dochodów za rok 1899 i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano (LW. 34.831/900.).

LW. 26.736/1900.

XXXVII. Fundacya ś. p. Maksymiliana Franciszka Ksawerego Siemianowskich „dla ubogich wdów po nauczycielach szkół ludowych“.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	18	63	18	63	—	—
	2	Efekty zakupione w walucie austryackiej	18	63	18	63	—	—
		Suma dochodów .	37	26	37	26	—	—
	3	**Zapas** z początkiem r. 1899 w efektach:						
		a) w walucie austr. . 641 zł. 21 ct.						
		b) w walucie koronowej (44.600 K., czyli) . 22.300 „ — „	—	—	22.941	21	—	—
		Razem . .	—	—	22.978	47	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów .	18	63	18	63	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na watutę kor.) 659 zł. 84 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (1.319 K. 68 gr., czyli) 659 „ 84 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	18	63	18	63	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1899 w efektach:						
		a) w walucie austryack. (wartości 1.200 K.) . 600 zł. — ct.						
		b) w walucie koronowej (44.719 K. 68 g., czyli) 22.359 „ 84 „	—	—	22.959	84	—	—
		Razem . .	—	—	22.978	47	—	—

XXXVII. Fundacya ś. p. Maksymiliana Franciszka Ksawerego Siemianowskich „dla ubogich wdów po nauczycielach szkół ludowych“.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:		
a) w walucie austryackiej: 4½% listy zastawne Banku krajowego (wartości 1.200 koron) . . .	600 zł. — ct.	
b) w walucie koronowej:		
1. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z r. 1893 (42.000 koron, czyli)	21.000 „ — „	
2. 4% listy zastawne Banku krajowego (2.600 koron, czyli)	1.300 „ — „	
3. 4% książeczki wkładkowe Banku krajowego (119 K. 68 gr., czyli)	59 „ 84 „	22.959 zl. 84 ct.
Suma stanu czynnego		22.959 zł. 84 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		22.959 zł. 84 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		22.941 „ 21 „
okazuje się **przyrost** majątku o		18 zł. 63 ct.

XXXVII. Fundacya ś. p. Maksymiliana Franciszka Ksawerego Siemianowskich „dla ubogich wdów po nauczycielach szkół ludowych“.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4½% od listów zastawn. Banku krajowego . . 27 zł.						
		b) 4% od listów zastawnych Banku krajowego . . 52 „						
		c) 4% od obligacyj galicyjsk. pożyczki krajowej z r. 1893 840 „	919	—	919	—	—	—
		Suma dochodów . .	919	—	919	—	—	—
	2	**Zapas** z początkiem r. 1899 w gotówce	—	—	43	62½	—	—
		Razem . .	—	—	962	62½	—	—
		Wydatki.						
	1	Wsparcia dożywotne dla dziewięciu wdów:						
		a) należytość zaległa . 24 zł. 99 ct.						
		b) należytość bieżąca . 900 „ — „						
		Razem . 924 zł. 99 ct.						
		odpisano . . . - „ 12 „						
		Pozostaje . .	924	87	916	54	8	33
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego	18	63	18	63	—	—
		Suma wydatków .	943	50	935	17	8	33
	3	**Zapas** z końcem roku 1899 w gotówce .	—	—	27	45½	—	—
		Razem . .	—	—	962	62½	—	—

Uwaga. Z wykazanego powyżej zapasu w gotówce . . . . . 27 zł. 45½ ct.
zarezerwowano część w kwocie . . . . . 8 „ 33 „
na wypłatę w roku 1900 należytości zaległej; resztę zaś w sumie 19 zł. 12½ ct. jako czystą nadwyżkę dochodów za rok 1899, sfruktyfikowano (z opuszczeniem ½ centa) w myśl aktu fundacyjnego, z początkiem roku 1900 na rzecz majątku zarodowego (LW. 34.145/900.).

LW. 26.736/1900.

XXXVIII. Fundacya Teresy z hr. Stadnickich hr. Weissenwolffowej „na rzecz przytułku dla dotkniętych wielką chorobą“.

Kubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Odsekti od efektów:						
		a) 4½% od listów zast. Banku krajowego . 72 zł. — ct.						
		b) 4% od listów zastaw. Banku krajowego . 107 „ 41 „						
		c) 4% od oblig. galic. pożyczki kraj. z r. 1893 102 „ — „						
		d) 4% od książ. wkładkowych Banku kraj. . 37 „ 02 „	318	43	318	43	—	—
	2	Efekta zakupione:						
		a) w wal. austryackiej . 66 zł. 57 ct.						
		b) w walucie koronowej (600 K., czyli) . . 300 „ — „						
		Razem . 366 zł. 57 ct.						
		od tego spieniężone w walucie austr. . . 42 „ 74 „						
		Rzeczywiste przykupno .	323	83	323	83	—	—
		Suma dochodów . .	642	26	642	26	—	—
	3	Zapas z początkiem r. 1899:						
		a) w gotówce . . 86 zł. 00½ ct.						
		b) w efektach:						
		1) w walucie austr. 1.641 „ 40 „						
		2) w walucie koron. (10.300 K., czyli) 5.150 „ — „	—	—	6.877	40½	—	—
		Razem . .	—	—	7.519	66½	—	—

XXXVIII. Fundacya Teresy z hr. Stadnickich hr. Weissenwolffowej „na rzecz przytułku dla dotkniętych wielką chorobą“.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . 357 zł. 17 ct. od tego pobrana za spieniężone efekty . 42 „ 74 „						
		Czysty wydatek . . .	314	43	314	43	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 1.665 zł. 23 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (3.330 K. 46 gr., czyli) 1.665 „ 23 „						
		Czysty wydatek . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków . .	314	43	314	43	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . 90 zł. 00½ ct.						
		b) w efektach:						
		1) w walucie austr. (wartości 3.200 K.) 1.600 „ — „						
		2) w walucie koronowej (11.030 K. 46 gr., czyli) . 5 515 „ 23 „	—	—	7.205	23½	—	—
		Razem . .	—	—	7.519	66½	—	—

XXXVIII. Fundacya Teresy z hr. Stadnickich hr. Weissenwolffowej „na rzecz przytułku dla dotkniętych wielką chorobą“.

Stan majątku z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy *a*) w gotówce		90 zł. 00½ ct.
b) w efektach:		
α) w walucie austryackiej: 4½% listy zastawne Banku krajowego (wartości 3.200 koron) . . .	1.600 zł. — ct.	
β) w walucie koronowej:		
1. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z roku 1893 (5.100 koron, czyli)	2.550 zł. — ct.	
2. 4% listy zast. Banku krajowego (5.800 koron, czyli)	2.900 „ — „	
3. 4% książeczki wkładkowe Banku krajowego (130 K. 46 gr., czyli)	65 „ 23 „	7.115 „ 23 „
Suma stanu czynnego . .		7.205 zł. 23½ ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		7.205 zł. 23½ ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		6.877 „ 40½ „
okazuje się **przyrost** majątku o		327 zł. 83 ct.
a mianowicie przybyło: *a*) w gotówce	4 zł. — ct.	
b) w efektach	323 „ 83 „	
Przyrost jak wyżej . . .	327 zł. 83 ct.	

Uwaga. Fundacya ta nie weszła jeszcze w życie z powodu, że majątek zakładowy nie wzrósł jeszcze do takiej wysokości, ażeby można przystąpić do zrealizowania życzenia fundatorki, wyrażonego w akcie ostatniej jej woli, a w pierwszym rzędzie do wybudowania domu przytułku dla dotkniętych wielką chorobą.

Obecnie zatem wszelkie dochody z odsetek od efektów majątku zakładowego fruktyfikuje się w celu powiększenia tego majątku.

Wykazany też powyżej zapas z końcem roku 1899 w gotówce 90 zł. 00½ centa sfruktyfikowano (z opuszczeniem ½ centa) z początkiem roku 1900 na rzecz majątku zakładowego (L. 34.858/900.).

LW. 27 301/900.

XXXIX. Fundacya ś. p. Leonarda i Ludwiki Wężyków na rzecz szkoły rolniczej w Czernichowie.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	6	—	6	—	—	—
	2	Efekta zakupione w walucie austryackiej	6	—	6	—	—	—
		Suma dochodów .	12	—	12	—	—	—
	3	Zapas z początkiem r. 1899 w efektach:						
		a) w walucie austryackiej 12 zł. 91 ct.						
		b) w walucie koronowej (6.300 K., czyli) . 3.150 „ — „	—	—	3.162	91	—	—
		Razem . .	—	—	3.174	91	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów .	6	—	6	—	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 18 zł. 91 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (37 K. 82 gr., czyli) . 18 „ 91 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	6	—	6	—	—	—
	3	Zapas z końcem roku 1899 w efektach w walucie kor. (6.337 K. 82 gr., czyli)	—	—	3.168	91	—	—
		Razem . .	—	—	3.174	91	—	—

XXXIX. Fundacya ś. p. Leonarda i Ludwiki Wężyków na rzecz szkoły rolniczej w Czernichowie.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach w walucie koronowej :		
1. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z roku 1893 (4.200 koron, czyli)	2.100 zł. — ct.	
2. 4% listy zastawne Banku krajowego (2.100 koron, czyli)	1.050 „ — „	
3. 4% książeczki wkładkowe Banku krajowego (37 K. 82 gr., czyli)	18 „ 91 „	3.168 zł. 91 ct.
Suma stanu czynnego . .		3.168 zł. 91 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		3.163 zł. 91 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		3.162 „ 91 „
okazuje się **przyrost** majątku o		6 zł. — ct.

XXXIX. Fundacya ś. p. Leonarda i Ludwiki Wężyków na rzecz szkoły rolniczej w Czernichowie.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4% od obligacyj galic. pożyczki kraj. z r. 1893 84 zł.						
		b) 4% od listów zastawn. Banku krajowego . 42 „	126	—	126	—	—	—
		Suma dochodów . .	126	—	126	—	—	—
	2	**Zapas** z początkiem r. 1899 w gotówce	—	—	6	—	—	—
		Razem . .	—	—	132	—	—	—
		Wydatki.						
	1	Na dotacyę katedry nauki leśnictwa w szkole rolniczej w Czernichowie .	58	90	58	90	—	—
	2	Za odprawienie mszy żałobnej za duszę ś. p. fundatorów . . .	3	10	3	10	—	—
	3	Gotówka wydana do majątku zarodowego	6	—	6	—	—	—
		Suma wydatków . .	68	—	68	—	—	—
	4	**Zapas** z końcem roku 1899 w gotówce .	—	—	64	—	—	—
		Razem . .	—	—	132	—	—	—

Uwaga. W myśl aktu fundacyjnego połową rocznych dochodów fundacyi powiększa się jej zakładowy majątek, z drugiej zaś połowy dziewietnaście dwudziestych części służą na dotowanie katedry nauki leśnictwa w szkole leśniczej w Czernichowie, jedna zaś dwudziesta część tej połowy na mszę świętą żałobną za duszę ś. p. fundatora i jego małżonki.

Wykazany powyżej zapas z końcem roku 1899 w gotówce 64 zł. sfruktyfikowano z początkiem roku 1900, tytułem połowy dochodów za rok 1899 i tytułem przeznaczonej a niezużytej w tym roku kwoty na nieprzewidziane potrzeby fundacyi, na rzecz majątku zakładowego (LW. 6.296/1900.).

LW. 27.217/009.

XL. Fundacya bursy imienia księcia Leona Sapiehy „dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych“.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy		Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.							
	1	Odsetki od efektów:							
		a) 4½% od listów zastawnych Banku kraj. .	72 zł. — ct.						
		b) 4% od listów zastawnych Banku kraj. .	212 „ — „						
		c) 4% od listów zastawn. gal. Towarzystwa kredytowego ziemsk. .	454 „ — „						
		d) 4% od obligacyj galic. pożyczki kraj. z r. 1893	16 „ — „						
		e) 4% od książ. wkładkowych Banku kraj. .	1 „ 50 „						
		Razem .	755 zł. 50 ct.						
		od tego odsetki bierne i podatek rentowy .	9 „ 56 „						
		Czysty dochód .		745	94	745	94	—	—
	2	Efekty zakupione:							
		a) w walucie austryackiej	43 zł. 30 ct.						
		b) w walucie koronowej (1.817 K. 20 gr., czyli)	908 „ 60 „						
		Razem . .	951 zł. 90 ct.						
		od tego efekty spieniężone:							
		α) w wal. austr. 100 zł.							
		β) w wal. koron. (200 K., czyli) .	100 „ 200 „ — „						
		Rzeczywiste przykupno .		751	90	751	90	—	—
		Suma dochodów .		1.497	84	1.497	84	—	—
	3	Zapas z początkiem roku 1899:							
		a) w gotówce . . .	355 zł. 61 ct.						
		b) w efektach:							
		α) w walucie austr. .	1.620 „ 42 „						
		β) w walucie koron. (33.300 K., czyli) .	16.650 „ — „	—	—	18.626	03	—	—
		Razem . .		—	—	20.123	87	—	—

XL. Fundacya bursy imienia księcia Leona Sapiehy „dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych“.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . 924 zł. 71 ct. od tego pobrana za spieniężone efekty . 200 „ — „						
		Czysty wydatek .	724	71	724	71	—	—
	2	Efekta wydane do winkulacyi w walucie koronowej (200 K., czyli) . . . . 100 zł. od tego pobrane z winkulacyi w walucie koronowej (200 K., czyli) . . . 100 „						
		Czysty wydatek . .	—	—	—	—	—	—
	3	Efekta wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 1.563 zł. 72 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (3.127 K. 44 gr., czyli) 1.563 „ 72 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	724	71	724	71	—	—
	4	**Zapas** z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . 376 zł. 84 ct.						
		b) w efektach:						
		α) w walucie austr. (wartości 3.000 K.) 1.500 „ — „						
		β) w walucie koron. (35.044 K. 64 gr., czyli) . . . 17.522 „ 32 „	—	—	19.399	16	—	—
		Razem . .	—	—	20.123	87	—	—

XL. Fundacya bursy imienia księcia Leona Sapiehy „dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych“.

Stan majątku z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy: *a*) w gotówce . .		376 zł. 84 ct.
b) w cfektach:		
a) w walucie austryackiej: 4½% listy zastawne Banku krajowego (wartości 3.000 koron) . . .	1.500 zł. — ct.	
b) w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego (23.000 koron, czyli) . .	11.500 „ — „	
2. 4% listy zastawne Banku krajowego 11.300 koron, czyli)	5.650 „ — „	
3. 4% obligacye galic. pożyczki kraj. z r. 1893 (600 koron, czyli)	300 „ — „	
4. 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego (144 K. 64 gr., czyli)	72 zł. 32 ct.	19.022 „ 32 „
Suma stanu czynnego . .		19.399 zł. 16 ct
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		19.399 zł. 16 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		18.626 „ 03 „
okazuje się **przyrost majątku** o		773 zł. 13 ct
a mianowicie przybyło: *a*) w gotówce .	21 zł. 23 ct.	
b) w efektach .	751 „ 90 „	
Przyrost jak wyżej . . .	773 zł. 13 ct.	

Uwaga. Fundacya ta nie weszła jeszcze w życie, a nastąpić to będzie mogło dopiero wówczas gdy w myśl intencyi ś. p. fundatora majątek jej zakładowy wzrośnie do takiej wysokości, że po zapłaceniu należytości skarbowej i założeuiu bnrsy, dochody wystarczą na utrzymanie przynajmniej 10. uczni poświęcających się stanowi nauczycielskiemu dla szkół ludowych.

Obecny stan kapitału zakładowego, jak wykazano powyżej nie pozwala jeszcze na wypełnienie warunków utrzymania takiej bursy, ani na urzeczywistnienie jej przeznaczenia; zatem wszelkie dochody, pochodzące z odsetek od efektów majątku zakładowego fruktyfikuje się w celu powiększenia tego majątku, w którym to celu wykazany powyżej zapas z końcem roku 1899 w gotówce 376 zł. 84 ct. sfruktyfikowano z początkiem roku 1900 na rzecz tego majątku (LW. 35.651/900.).

LW. 27.238/900.

XLI. Fundacya Franciszka Steczkowskiego z Jasła.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	52	22	52	22	—	—
	2	Efekty zakupione w walucie koronowej (200 K., czyli) . . . . 100 zł. — ct. od tego spieniężone w walucie austr. . . 43 „ 48 „						
		Rzeczywiste przykupno . .	56	52	56	52	—	—
		Suma dochodów . .	108	74	108	74	—	—
	3	Zapas z początkiem r. 1899 w efektach: *a*) w walucie austr. . . 1.097 zł. 82 ct. *b*) w walucie koronowej (3.900 K., czyli) . . 1.950 „ — „	—	—	3.047	82	—	—
		Razem . .	—	—	3.156	56	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . 95 zł. 70 ct. od tego pobrana za spieniężone efekty . 43 „ 48 „						
		Czysty wydatek	52	22	52	22	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 1.054 zł. 34 zł. od tego pobrane z przemiany w walucie kor.) (2.108 K. 68 gr., czyli) 1.054 „ 34 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	52	22	52	22	—	—
	3	Zapas z końcem roku 1899 w efektach: *a*) w walucie austryackiej (wartości 2.000 K.) . 1.000 zł. — ct. *b*) w walucie koronowej (4.208 K. 68 gr, czyli) 2.104 „ 34 „	—	—	3.104	34	—	—
		Razem . .	—	—	3.156	56	—	—

XLI. Fundacya Franciszka Steczkowskiego z Jasła.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:		
a) w walucie austryackiej; 4½% listy zastawne Banku krajowego (wartości 2.000 koron) . . .	1.000 zł. — ct.	
b) w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne galic. Towarzystwa kred. ziemskiego (2.600 koron, czyli)	1.300 zł. — ct.	
2. 4% listy zastawne Banku krajowego (900 koron. czyli)	450 „ „	
3. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z roku 1893 (600 koron, czyli)	300 „ — „	
4. 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego (108 K. 68 gr., czyli)	54 „ 34 „	3.104 zł. 34 ct.
Suma stanu czynnego		3.104 zł. 34 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		3.104 zł. 34 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		3.047 „ 82 „
okazuje się **przyrost** majątku o		36 zł. 52 ct.

XLI. Fundacya Franciszka Steczkowskiego z Jasła.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4½% od listów zastaw. Banku krajowego . 45 zł. — ct.						
		b) 4% od listów zastawn. Banku krajowego . 14 „ 36 „						
		c) 4% od listów zast. gal. Tow. kred. ziemsk. . 52 „ — „						
		d) 4% od obligacyj galic. pożyczki kraj. z r. 1893 12 „ — „						
		Razem . 123 zł. 36 ct.						
		od tego podatek rentowy — „ 78 „						
		Czysty dochód .	122	58	122	58	—	—
		Suma dochodów .	122	58	122	58	—	—
	2	**Zapas** z początkiem r. 1899 w gotówce	—	—	52	22	—	—
		Razem . .	—	—	174	80	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana do majątku zarodowego	52	22	52	22	—	—
		Suma wydatków .	52	22	52	22	—	—
	2	**Zapas** z końcem roku 1899 w gotówce .	—	—	122	58	—	—
		Razem . .	—	—	174	80	—	—

Uwaga. W myśl ogłoszonego z końcem roku 1898 (LW. 54.169/98) konkursu, nadano jedno stypendyum z tej fundacyi pomocnikowi stolarskiemu z miasteczka Jasła Janowi Wrońskiemu rocznie w kwocie 100 zł. (LW. 64.103/98); zażądano jednak jeszcze od tego stypendysty, ażeby się wykazał, że pracować będzie w swoim zawodzie poza obrębem m. Jasła.

Gdy wypłatę tego stypendyum zarezerwowano począwszy od dnia 1. marca 190[illegible] zatem wykazany powyżej z końcem roku 1899 zapas w gotówce 122 zł. 58 ct. przeniesiono w myśl art. III. aktu fundacyjnego z początkiem roku 1900 do majątku zarodowego i sfruktyfikowano na rzecz tego majątku (LW. 47.009/900.).

LW. 28.479/900.

XLII. Fundacya posagowa ś. p. Szczepana Zaręby Skrzyńskiego „dla 5 panien szlacheckich“.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Kapitał hipotekowany na dobrach Łużna z przyległościami	7.954	55	—	—	7.954	55
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	1.051	84½	1.051	84½	—	—
	3	Efekta zakupione:						
		a) w walucie austryackiej 66 zł. 95 ct.						
		b) w walucie koronowej (2.834 K. 38 gr., czyli) 1.417 „ 19 „						
		Razem . . 1.484 zł. 14 ct.						
		od tego efekty spieniężone:						
		α) w wal. austr. . 84 zł. 94 ct.						
		β) w wal. koron. (600 K., czyli) . 300 „ — „ 384 „ 94 „						
		Rzeczywiste przykupno .	1.099	20	1.099	20	—	—
		Suma dochodów .	10.105	59½	2.151	04½	7.954	55
	4	Zapas z początkiem roku 1899:						
		a) w gotówce . . — zł. 00½ ct.						
		b) w efektach:						
		α) w wal. austr . 10.747 „ 74 „						
		β) w walucie koron. (21.900 K., czyli) 10.950 „ — „	—	—	21.697	74½	—	—
		Razem . .	—	—	23.848	79	—	—

XLII. Fundacya posagowa ś. p. Szczepana Zaręby Skrzyńskiego „dla 5 panien szlacheckich“.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . 1.436 zł. 79 ct. od tego pobrana za spieniężone efekty . 384 „ 94 „						
		Czysty wydatek .	1.051	85	1.051	85	—	—
	2	Efekty wydane do winkulacyi w walucie koronowej (200 K., czyli) . . . . 100 zł. od tego pobrane z winkulacyi w walucie koronowej (200 K., czyli) . . . 100 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
	3	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 10.729 zł. 75 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (21.459 K. 50 gr., czyli) 10.729 „ 75 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	1.051	85	1.051	85	—	—
	4	Zapas z końcem r. 1899 w efektach:						
		a) w walucie austryackiej (wartości 21.400 K.) . 10.700 zł. — ct.						
		b) w walucie koronowej (24.193 K. 88 gr., czyli) 12.096 „ 94 „	—	—	22.796	94	—	—
		Razem . .	—	—	23.848	79	—	—

XLII. Fundacya posagowa ś. p. Szczepana Zaręby Skrzyńskiego „dla 5 panien szlacheckich“.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. I. Zapas kasowy w efektach:		
a) w walucie austryackiej: 4½% listy zastawne Banku krajowego (wartości 21.400 koron) . . .	10.700 zł. — ct.	
b) w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne galic. Towarzystwa kredyt. ziemskiego (3.000 koron, czyli)	1.500 „ — „	
2. 4% listy zastawne Banku krajowego (18.300 koron, czyli)	9.150 „ — „	
3. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z roku 1893 (2.600 koron, czyli)	1.300 „ — „	
4% obligacye pożyczki miasta Lwowa (200 koron, czyli)	100 „ — „	
5. 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego (93 K. 88 gr. czyli)	46 „ 94 „	22.796 zł. 94 ct.
II. Należytość czynna: kapitał hipotekowany na dobrach Łużna z przyległościami		7.954 „ 55 „
Suma stanu czynnego . .		30.751 zł. 49 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		30.751 zł. 49 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		29.652 „ 29½ „
okazuje się **przyrost** majątku o		1.099 zł. 19½ ct.

Uwaga. Od wykazanego powyżej pod II. kapitału 7.954 zł. 55 ct. w. a. obowiązani są właściciele dóbr Łużna z przyległościami uiszczać co roku dnia 25 maja 5% odsetki, płatne z dołu do kasy Wydziału krajowego (LW. 23.702/1900)

XLII. Fundacya posagowa ś. p. Szczepana Zaręby Skrzyńskiego „dla 5 panien szlacheckich“.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy		Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.							
	1	Odsetki:							
		1) 5% od kapitału hipotekowanego . . .	403 zł. 42 ct.						
		2) od efektów:							
		a) 4½% od listów zast. Banku krajowego .	481 „ 50 „						
		b) 4% od listów zast. Banku krajowego .	354 „ — „						
		c) 4% od listów zast. galic. Towarzystwa kredyt. ziemskiego	52 „ — „						
		d) 4% od obligacyj gal. pożyczki krajowej z roku 1893 . .	52 „ — „						
		e) 4% od obligacyj pożyczki m. Lwowa .	2 „ — „						
		f) 4% od książeczek wkładkowych Banku krajowego . .	2 „ 99 „						
		Razem .	1.347 zł. 91 ct.						
		od tego odsetki bierne i podatek rentowy .	8 „ 93 „						
		Czysty dochód .		1.338	98	1.338	98	—	—
		Suma dochodów .		1.338	98	1.338	98	—	—
	2	Zapas z początkiem roku 1899 w gotówce		—	—	1.048	85½	—	—
		Razem . .		—	—	2.387	83½	—	—

XLII. Fundacya posagowa ś. p. Szczepana Zaręby Skrzyńskiego „dla 5 panien szlacheckich“.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Posagi	252	—	252	—	—	—
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego	1.051	84½	1.051	84½	—	—
	3	Rozmaite wydatki (koszta insercyjne, porto pocztowe i t. p.) . . .	16	98	16	98	—	—
		Suma wydatków .	1.320	82½	1.320	82½	—	—
	4	**Zapas** z końcem roku 1899 w gotówce .	—	—	1.067	01	—	—
		Razem . .	—	—	2.387	83½	—	—

Uwaga. Z wykazanego powyżej zapasu z końcem roku 1899 w gotówce . 1.067 zł. 01 ct.
zarezerwowano na ewentualną wypłatę niepodniesionych za rok 1899 posagów (nadanych przy LW. 39.773/99) dla czterech panien szlacheckiego pochodzenia po 252 zł., kwotę . . . . **1.008** „ — „
resztę zaś w sumie . . . . . 59 zł. 01 ct
przeniesiono z początkiem roku 1900 do majątku zarodowego i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano (LW. 46.020/900.).

LW. 27.854/900.

XLIII. Fundacya posagowa ś. p. Szczepana Zaręby Skrzyńskiego „dla 10 dziewcząt wiejskich“.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy		Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.							
	1	Kapitał hipotekowany na dobrach Łużna z przyległościami		1.590	91	—	—	1.590	91
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego		32	88	32	88	—	—
	3	Efekty zakupione:							
		a) w walucie austr. .	10 zł. 07 ct.						
		b) w walucie koronowej (259 K. 82 gr., czyli) . . .	129 „ 91 „						
		Razem .	139 zł. 98 ct.						
		od tego efekty spieniężone w walucie austr.	100 „ — „						
		Rzeczywiste przykupno .		39	98	39	98	—	—
		Suma dochodów .		1.663	77	72	86	1.590	91
	4	Zapas z początkiem r. 1899 w efektach:							
		a) w walucie austryackiej	2.940 zł. 40 ct.						
		b) w walucie koronowej (1.400 K., czyli) .	700 „ — „	—	—	3.640	40	—	—
		Razem . .		—	—	3.713	26	—	—

XLIII. Fundacya posagowa ś. p. Szczepana Zaręby Skrzyńskiego „dla 10 dziewcząt wiejskich“.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . 132 zł. 88 ct. od tego pobrana za spieniężone efekty . 100 „ — „						
		Czysty wydatek .	32	88	32	88	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 2.850 zł. 47 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (5.700 K. 94 gr., czyli) 2.850 „ 47 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	32	88	32	88	—	—
	3	**Zapas** z końcem r. 1899 w efektach:						
		a) w walucie austryackiej (wartości 5.600 K.) . 2.800 zł. — ct.						
		b) w walucie koronowej (1.760 K. 76 gr., czyli) 880 „ 38 „	—	—	3.680	38	—	—
		Razem . .	—	—	3.713	26	—	—

XLIII. Fundacya posagowa ś. p. Szczepana Zaręby Skrzyńskiego „dla 10 dziewcząt wiejskich“.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. I. Zapas kasowy w efektach:		
a) w walucie austryackiej: 4½% listy zastawne Banku krajowego (wartości 5.600 koron) . . .	2.800 zł. — ct.	
b) w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne galicyjskiego Towarzystwa kred. ziemskiego (400 koron, czyli) . .	200 „ — „	
2. 4% listy zastawne Banku krajowego (1.000 koron, czyli)	500 „ — „	
3. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z r. 1893 (200 koron, czyli)	100 „ — „	
4. 4% książeczka wkład. Banku krajowego (160 koron 76 gr., czyli)	80 „ 38 „	3.680 zł. 38 ct.
II. Należytość czynna: kapitał hipotekowany na dobrach Łużna z przyległościami		1.590 „ 91 ct.
Suma stanu czynnego . .		5.271 zł. 29 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		5.271 zł. 29 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		5.231 „ 31 „
okazuje się **przyrost** majątku o		39 zł. 98 ct.

Uwaga. Od wykazanego powyżej pod II kapitału hipotekowanego 1.590 zł. 91 ct. obowiązani są właściciele dóbr Łużna z przyległościami uiszczać co roku dnia 25. maja 5% odsetki, płatne z dołu do kasy Wydziału krajowego (LW. 23.702/90.).

XLIII. Fundacya posagowa ś. p. Szczepana Zaręby Skrzyńskiego „dla 10 dziewcząt wiejskich“.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki:						
		a) 5% od kapitału hipotekowanego . . 80 zł. 69 ct.						
		b) od efektów:						
		1) 4½% od listów zast. Banku krajowego . 130 „ 50 „						
		2) 4% od listów zast. Banku krajowego . 20 „ — „						
		3) 4% od listów zast. galic. Towarzystwa kredyt. ziemskiego . 4 „ — „						
		4) 4% od obligacyj galic. pożyczki krajowej z roku 1893 4 „ — „						
		5) 4% od książeczek wkładkowych Banku krajowego . 22 „ 81 „						
		Razem . 262 zł. — ct.						
		od tego podatek rentowy — „ 06 „						
		Czysty dochód .	261	94	261	94	—	—
		Suma dochodów .	261	94	261	94	—	—
	2	Zapas z początkiem r. 1899 w gotówce .	—	—	240	07½	—	—
		Razem . .	—	—	502	01½	—	—

XLIII. Fundacya posagowa ś. p. Szczepana Zaręby Skrzyńskiego „dla 10 dziewcząt wiejskich“.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Wydatki.						
	1	Posagi dla 10 dziewcząt wiejskich za rok 1898 po 23 zł.	230	—	230	—	—	—
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego	32	88	32	88	—	—
	3	Rozmaite wydatki (porto pocztowe) .	—	57	—	57	—	—
		Suma wydatków .	263	45	263	45	—	—
	4	Zapas z końcem roku 1899 w gotówce .	—	—	238	$56^1/_2$	—	—
		Razem . .	—	—	502	$01^1/_2$	—	—

Uwaga. Z wykazanego powyżej zapasu z końcem roku 1899 w gotówce . 238 zł. $56^1/_2$ ct.
część w sumie . . . . . 220 „ — „
zarezerwowano na wypłatę posagów, nadanych za rok 1899 dla 10 dziewcząt wiejskich z gmin Łużna i Gralowa (LW. 84.451/99.), resztę zaś w kwocie . . . . . 18 zł. $56^1/_2$ ct.
przeniesiono z początkiem roku 1900 (z opuszczeniem $^1/_2$ centa) do majątku zarodowego i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano (LW. 46.199/900).

LW. 27.855/900.

XLIV. Fundacya „Domu ubogich“ w Strzeliskach nowych.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy		Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.							
	1	Odsetki od efektów:							
		a) 4½% od listów zast. Banku krajowego .	346 zł. 50 ct.						
		b) 4% od listów zastawn. Banku krajowego .	8 „ — „						
		c) 4% od obligacyj galic. pożyczki kraj. z r. 1893	56 „ — „	410	50	410	50	—	—
		Suma dochodów . .		410	50	410	50	—	—
	2	Zapas z początkiem roku 1899:							
		a) w gotówce (410 zł. 50 ct., od tego 10% na rzecz majątku rezerwowego, czyli 41 zł. 05 ct.)	369 zł. 45 ct.						
		b) w efektach:							
		1) w walucie austr. .	7.796 „ 91 „						
		2) w walucie koron. wej (3.200 K., czyli)	1.600 „ — „	—	—	9.766	36	—	—
		Razem . .		—	—	10.176	86	—	—

XLIV. Fundacya „Domu ubogich“ w Strzeliskach nowych.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Wydziałowi powiatowemu w Bóbrce odesłano odsetki od efektów na potrzeby „Domu ubogich“ za rok 1898 (po potrąceniu 10% na rzecz majątku rezerwowego)	369	45	369	45	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 7.796 zł. 91 ct.						
		od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (15.593 K. 82 gr., czyli) 7.796 „ 91 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	369	45	369	45	—	—
	3	Zapas z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . . 410 zł. 50 ct.						
		b) w efektach:						
		1) w wal. austryackiej (wartości 15.400 K.) 7.700 „ — „						
		2) w walucie koronowej (3.393 K. 82 gr., czyli) . . . 1.696 „ 91 „	—	—	9.807	41	—	—
		Razem . .	—	—	10.176	86	—	—

XLIV. Fundacya „Domu ubogich w Strzeliskach nowych“.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy: *a*) w gotówce		410 zł. 50 ct.
b) w efektach:		
a) w walucie austryackiej: 4½% listy zastawne Banku krajowego (wartości 15.400 koron) . . .	7.700 zł. — ct.	
b) w walucie koronowej:		
1. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z roku 1893 (2.800 koron, czyli)	1.400 „ — „	
2. 4% listy zastawne Banku krajowego (400 koron, czyli)	200 „ — „	
3. 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego (193 K. 82 gr., czyli)	96 „ 91 „	9.396 „ 91 „
Suma stanu czynnego		9·807 zł. 41 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		9.807 zł. 41 ct
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		9.807 „ 41 „
okazuje się stan majątku **niezmieniony**		— zł. — ct.

Uwaga. Z wykazanego powyżej zapasu z końcem roku 1899 w gotówce . 410 zł. 50 ct.
potrącono w myśl statutu fundacyjnego 10%, czyli kwotę . . 41 „ 05 „
na rzecz majątku rezerwowego, resztę zaś w sumie . . . 369 zł. 45 ct.
odesłano z początkiem roku 1900 Wydziałowi powiatowemu w Bóbrce na pokrycie potrzeb „Domu ubogich“ w Strzeliskach nowych (LW. 43.007/900.).

XLIV. Fundacya „Domu ubogich“ w Strzeliskach nowych.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek rezerwowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów: 4% od listów zastawnych Banku krajowego . .	16	—	16	—	—	—
	2	Efekty zakupione w walucie austryackiej.	56	13	56	13	—	—
		Suma dochodów . .	72	13	72	13	—	—
	3	**Zapas** z początkiem roku 1899:						
		a) w gotówce (15 zł. 08 ct., od tego 10% dochodów majątku zarodowego, czyli 41 zł. 05 ct.) . . . 56 zł. 13 ct.						
		b) w efektach:						
		1) w walucie austr. . 1.702 „ 24 „						
		2) w walucie koronowej (800 K., czyli) . 400 „ — „	—	—	2.158	37	—	—
		Razem . .	—	—	2.230	50	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów .	56	13	56	13	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 1.758 zł. 37 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (3.516 K. 74 gr., czyli) 1.758 „ 37 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	56	13	56	13	—	—
	3	**Zapas** z końcem r. 1899:						
		a) w gotówce . . . 16 zł. — ct.						
		b) w efektach w walucie koronowej (4.316 K. 74 gr., czyli) . . 2.158 „ 37 „	—	—	2.174	37	—	—
		Razem . .	—	—	2.230	50	—	—

XLIV. Fundacya „Domu ubogich“ w Strzeliskach nowych

Stan majątku rezerwowego z końcem roku 1899.

	Szczegól.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy: *a*) w gotówce		16 zł. — ct.
b) w efektach w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne Banku krajowego (800 koron, czyli)	400 zł. — ct.	
2. 4% książeczki wkładkowe galic. Kasy oszczędności (3.329 K. 60 g., czyli)	1.664 „ 80 „	
4. 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego (187 koron 14 gr., czyli)	93 „ 57 „	2.158 zł. 37 ct.
Suma stanu czynnego		2.174 zł. 37 ct.
Stan bierny		— zł. — ct,
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		2.174 zł. 37 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		2.117 „ 32 „
okazuje się **ubytek** majątku o		57 zł. 05 ct.
a mianowicie przybyło: *a*) w gotówce	— zł. 92 ct.	
b) w efektach:	56 „ 13 „	
Przyrost jak wyżej . . .	57 zł. 05 ct.	

Uwaga. Wykazany powyżej zapas z końcem roku 1899 w gotówce . . . 16 zł. — ct
sfruktyfikowano wraz z kwotą . . . . . 41 „ 05 „
pobraną z majątku zarodowego tytułem 10% dochodów za rok 1899 czyli razem gotówką . . . . . 57 zł. 05 ct.
z początkiem roku 1900 na rzecz majątku rezerwowego (LW. 43.007/1900.

W roku 1896 nadesłał Wydział Rady powiatowej w Bóbrce do przechowania w Kasie Wydziału krajowego na rzecz majątku rezerwowego dwie książeczki galic. Kasy oszczędności:

1. Nr. 4.422 na (2.470 K. 38 gr., czyli) . . . . . 1.285 zł. 19 ct.
2. Nr. 83.008 na (759 K. 22 gr., czyli) . . . . . 379 „ 61 ct.

Razem na . . . . . 1.664 zł. 80 ct.

na których ulokowana kwota służyć ma na odrestaurowanie, ewentualnie na budowę domu dla ubogich w Strzeliskach nowych (LW. 43.423/96. i LW. 36.224/96).

LW. 28.277/900.

XLV. Fundacya ś. p. Piotra Krzeczunowicza dla nieuleczalnych chorych i rekonwalescentów.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Efekty zakupione:						
		a) w walucie austr. . — zł. — ct.						
		b) w walucie koronowej (16 K. 48 gr., czyli) 8 „ 24 „ 8 zł. 24 ct.						
		od tego efekty spieniężone:						
		α) w walucie austr. . 7 zł. 92 ct.						
		β) w walucie koronowej (62 gr., czyli) . — „ 31 „ 8 „ 23 „						
		Rzeczywiste przykupno .	—	01	—	01	—	—
		Suma dochodów .	—	01	—	01	—	—
	2	Zapas z początkiem roku 1899 w efektach:						
		a) w walucie austryackiej 7 zł. 92 ct.						
		b) w walucie koronowej (77.200 K., czyli) . 38.600 „ — „	—	—	38.607	92	—	—
		Razem . .	—	—	38.607	93	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . — zł. 32 ct.						
		od tego za spieniężone efekty . . . — „ 32 „						
		Czysty wydatek . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków . .	—	—	—	—	—	—
	2	Zapas z końcem roku 1899 w efektach:						
		a) w walucie austrackiej. — zł. — ct.						
		b) w walucie koronowej (77.215 K., 86 g. czyli) 38.607 „ 93 „	—	—	38.607	93	—	—
		Razem . .	—	—	38.607	93	—	—

XLV. Fundacya ś. p. Piotra Krzeczunowicza dla nieuleczalnych chorych i rekonwalescentów.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:		
a) w walucie austryackiej	— zł. — ct.	
b) w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne galic. Towarzystwa kred. ziemskiego (77.200 koron, czyli) .	38.600 „ — „	
2. 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego (15 K. 86 gr., czyli) . . .	7 „ 93 „	38.607 zł. 93 ct.
Suma stanu czynnego . .		38.607 zł. 93 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		38.607 zł. 93 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		38.607 „ 92 „
okazuje się przyrost majątku o		— zł. 01 ct.

XLV. Fnndacya ś. p. Piotra Krzeczunowicza dla nieuleczalnych chorych i rekonwalescentów.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4% od listów zast. gal. Towarzystwa kredyt. ziemskiego . . . 1.544 zł. — ct. od tego 1½% podatku rentowego . . . 23 „ 16 „ pozostaje . . . 1.520 zł. 84 ct.						
		b) 4% od książeczki wkładkowej Banku kraj. . — „ 31 „	1.521	15	1.521	15	—	—
		Suma dochodów . .	1.521	15	1.521	15	—	—
	2	**Zapas** z początkiem r. 1899 w gotówce	—	—	—	01	—	—
		Razem . .	—	—	1.521	16	—	—
		Wydatki.						
	1	Dożywotniczce Annie z Lundów Krzeczunowiczowej	1.521	15½	1.521	15	—	00½
		Suma wydatków . .	1.521	15½	1.521	15	—	00½
	2	**Zapas** z końcem roku 1899 w gotówce .	—	—	—	01	—	—
		Razem . .	—	—	1.521	16	—	—

XLVI. Fundacya im. Józefa Kośvitzky'ego.

Fudusz I. „dla ślepych w Krakowie“.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	**Zapas** z początkiem roku 1899 w efektach:						
		a) w walucie austryackiej 91 zł. 28 ct.						
		b) w walucie koronowej (3.100 K., czyli) . . 1.550 „ — „	—	—	1.641	28	—	—
		Razem . .	—	—	1.641	28	—	—
		Wydatki.						
	1	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 91 zł. 28 ct.						
		od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (182 K. 56 gr., czyli) . 91 „ 28 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
	2	**Zapas** z końcem roku 1899 w efektach w walucie koronowej (3.282 K. 56 gr., czyli)	—	—	1.641	28	—	—
		Razem . .	—	—	1.641	28	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach w walucie koronowej:		
1. 4% obligacye kolejowe Banku krajowego (2.400 koron, czyli)	1.200 zł. — ct.	
2. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z roku 1893 (700 koron, czyli)	350 „ — „	
3. 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego (182 K. 56 gr., czyli)	91 „ 28 „	1.641 zł. 28 ct.
Suma stanu czynnego		1.641 zł. 28 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej . . .		1.641 zł. 28 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		1.641 „ 28 „
okazuje się stan majątku **niezmieniony**		— zł. — ct.

XLVI. Fundacya im. Józefa Kośvitzky'ego.

Fundusz I. „dla ślepych w Krakowie“.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4% od obligacyj galic. pożyczki kraj. z r. 1893 14 zł.						
		b) 4% od obligacyj kolejowych Banku kraj. . 48 „	62	—	62	—	—	—
		Suma dochodów . .	62	—	62	—	—	—
	2	Zapas z początkiem r. 1899 w gotówce	—	—	62	—	—	—
		Razem . .	—	—	124	—	—	—
		Wydatki.						
	1	Jednorazowe wsparcie dla jednego ślepego w Krakowie za rok 1898 . .	62	—	62	—	—	—
		Suma wydatków .	62	—	62	—	—	—
	2	Zapas z końcem roku 1899 w gotówce .	—	—	62	—	—	—
		Razem . .	—	—	124	—	—	—

Uwaga. Wykazany powyżej zapas z końcem roku 1899 w gotówce 62 zł. posłuży w roku 1900 na jedno jednorazowe wsparcie w myśl postanowienia aktu fundacyjnego.

LW. 28.643/900.

XLVII. Fundacya im. Józefa Kośvitzky'ego.

Fundusz II. „dla wychowanków zakładu sierót pod wezwaniem św. Józefa w Krakowie“.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	13	49	13	49	—	—
	2	Efekty zakupione w walucie austr.	13	49	13	49	—	—
		Suma dochodów	26	98	26	98	—	—
	3	**Zapas** z początkiem r. 1899 w efektach:						
		a) w walucie austryackiej 49 zł. 39 ct.						
		b) w walucie koronowej (7.100 K., czyli) . 3.550 „ — „	—	—	3.599	39	—	—
		Razem	—	—	3.626	37	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów	13	49	13	49	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 62 zł. 88 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (125 K. 76 gr., czyli) . 62 „ 88 „						
		Czysty wydatek	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków	13	49	13	49	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1899 w efektach. w walucie koronowej (7.225 K. 76 gr., czyli)	—	—	3.612	88	—	—
		Razem	—	—	3.626	37	—	—

XLVII. Fundacya im. Józefa Kośvitzky'ego.

Fundusz II. „dla wychowanków zakładu sierót pod wezwaniem św. Józefa w Krakowie".

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny: Zapas kasowy w efektach w walucie koronowej:		
1. 4% obligacye kolejowe Banku krajowego (4.800 koron, czyli)	2.400 zł. — ct.	
2. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z roku 1893 (1.700 koron, czyli)	850 „ — „	
3. 4% listy zastawne Banku krajowego (600 koron, czyli)	300 „ — „	
4. 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego (125 K. 76 gr., czyli)	62 „ 88 „	3.612 zł. 88 ct.
Suma stanu czynnego		3.612 zł. 88 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		3.612 zł. 88 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		3.599 „ 39 „
okazuje się **przyrost** majątku o		13 zł. 49 ct.

XLVII. Fundacya im. Józefa Kośvitzky'ego.

Fundusz II. „dla wychowanków zakładu sierót pod wezwaniem św. Józefa w Krakowie".

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4% od obligacyj kolejowych Banku kraj. . 96 zł.						
		b) 4% od obligacyj gal. pożyczki kraj. z r. 1893 34 „						
		c) 4% od listów zastawn. Banku krajowego . 12 „	142	—	142	—	—	—
		Suma dochodów . .	142	—	142	—	—	—
	2	**Zapas** z początkiem roku 1899 w gotówce	—	—	13	49	—	—
		Razem . .	—	—	155	49	—	—
		Wydatki.						
	1	Stypendyum dla jednego wychowanka zakładu św. Józefa w Krakowie . .	125	—	125	—	—	—
	2	Gotówka wydana do majątku zakładowego	13	49	13	49	—	—
		Suma wydatków . .	138	49	138	49	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1899 w gotówce .	—	—	17	—	—	—
		Razem . .	—	—	155	49	—	—

Uwaga. Wykazany powyżej zapas z końcem roku 1899 w gotówce 17 zł., jako czystą nadwyżkę dochodów za rok 1899, sfruktyfikowano z początkiem roku 1900 na rzecz majątku zarodowego (LW. 47.008/1900.).

LW. 28.747/900.

XLVIII. Fundacya im. Józefa Kośvitzky'ego.

Fundusz III. „dla poprawionych złoczyńców w Krakowie".

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Zapas z początkiem r. 1899 w efektach:						
		a) w walucie austr. . 90 zł. 95 ct.						
		b) w walucie koronowej (3.100 K., czyli) . 1.550 „ — „	—	—	1.640	95	—	—
		Razem . .	—	—	1.640	95	—	—
		Wydatki.						
	1	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 90 zł. 95 ct.						
		od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (181 K. 90 gr., czyli) . 90 „ 95 „						
		Czysty wydatek . .	—	—	—	—	—	—
	2	Zapas z końcem roku 1899 w efektach w walucie kor. (3.281 K. 90 g., czyli)	—	—	1.640	95	—	—
		Razem . .	—	—	1.640	95	—	—

XLVIII. Fundacya im. Józefa Kośvizky'ego.

Fundusz III. „dla poprawionych złoczyńców w Krakowie".

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach w walucie koronowej:		
1. 4% obligacye kolejowe Banku krajowego (2.400 koron czyli)	1.200 zł. — ct.	
2. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z roku 1893 (700 koron, czyli)	350 „ — „	
3. 4% książeczki wkładkowe Banku krajowego (181 K. 90 gr., czyli)	90 „ 95 „	1.640 zł. 95 ct.
Suma stanu czynnego		1.640 zł. 95 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		1.640 zł. 95 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		1.640 „ 95 „
okazuje się stan majątku **niezmieniony**		— zł. — ct.

XLVIII. Fundacya im. Józefa Kośvitzky'ego.

Fundusz III. „dla poprawionych złoczyńców w Krakowie".

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4% od obligacyj kolejowych Banku kraj. . 48 zł.						
		b) 4% od obligacyj gal. pożyczki kraj. z r. 1893 14 „	62	—	62	—	—	—
		Suma dochodów . .	62	—	62	—	—	—
	2	**Zapas** z początkiem r. 1899 w gotówce	—	—	62	—	—	—
		Razem . .	—	—	124	—	—	—
		Wydatki.						
	1	Jednorazowe wsparcia dla poprawionych złoczyńców za r. 1898 w gotówce . . . . . 124 zł. odpisano . . . . 62 „	62	—	62	—	—	—
		Suma wydatków .	62	—	62	—	—	—
	2	**Zapas** z końcem roku 1898 w gotówce .	—	—	62	—	—	—
		Razem . .	—	—	124	—	—	—

Uwaga. Wykazany powyżej zapas z końcem roku 1899 w gotówce 62 zł. służyć będzie w roku 1900, w myśl postanowienia aktu fundacyjne, na jedno jednorazowe wsparcie za rok 1899 dla poprawionego złoczyńcy.

LW. 29.357/900.

XLIX. Fundacya imienia Henryka Straszewskiego „dla ubogich zarobników w Boguchwale“.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	68	74	68	74	—	—
	2	Efekty zakupione w walucie koronowej (200 K., czyli) . . 100 zł. — ct. od tego spieniężone w walucie austr. . . 29 „ 46 „						
		Czysty dochód .	70	54	70	54	—	—
		Suma dochodów . .	139	28	139	28	—	—
	3	**Zapas** z początkiem r. 1899 w efektach: *a*) w walucie austryackiej 1.766 zł. 62 ct. *b*) w walucie koronowej (1.600 K., czyli) . . 800 „ — „	—	—	2.566	62	—	—
		Razem . .	—	—	2.705	90	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . 98 zł. 20 ct. od tego pobrana za spieniężone efekty . 29 „ 46 „						
		Czysty wydatek . .	68	74	68	74	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walntę kor.) 1.737 zł. 16 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (3.474 K. 32 gr., czyli) 1.737 „ 16 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków . . .	68	74	68	74	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1899 w efektach: *a*) w walucie austryackiej (wartości 3.400 K., czyli) 1.700 zł. — ct. *b*) w walucie koronowej (1.874 K. 32 gr., czyli) 937 „ 16 „	—	—	2.637	16	—	—
		Razem . .	—	—	2.705	90	—	—

XLIX. Fundacya imienia Henryka Straszewskiego „dla ubogich zarobników w Boguchwale“.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:		
a) w walucie austryackiej: 4% listy zastawne galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego (wartości 3.400 koron)	1.700 zł. — ct.	
b) w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne galic Towarzystwa kred. ziemskiego (1.200 koron, czyli). . . .	600 „ — „	
2. 4% listy zastawne Banku krajowego (600 koron)	300 zł. — ct.	
3. 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego (74 K. 32 gr., czyli)	37 „ 16 „	2.637 zł. 16 ct.
Suma stanu czynnego		2.637 zł. 16 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		2.637 zł. 16 ct.
W porównanin z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		2.566 „ 62 „
okazuje się przyrost majątku o		70 zł. 54 ct.

XLIX. Fundacya imienia Henryka Straszewskiego „dla ubogich zarobników w Boguchwale“

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4% od listów zastaw. gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego . 92 zł. — ct.						
		b) 4% od listów zastaw. Banku krajowego . 10 „ — „						
		Razem . . 102 zł. — ct.						
		od tego odsetki bierne i podatek rentowy . 1 „ 66 „						
		Czysty dochód . .	100	34	100	34	—	—
		Suma dochodów .	100	34	100	34	—	—
	2	Zapas z początkiem r. 1899 w gotówce	—	—	68	74	—	—
		Razem . .	—	—	169	08	—	—
		Wydatki.						
	1	Zapomogi dla dwóch ubogich zarobników w Boguchwale po 40 zł. . . .	80	—	80	—	—	—
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego	68	74	68	74	—	—
		Suma wydatków . .	148	74	148	74	—	—
	3	Zapas z końcem r. 1899 w gotówce .	—	—	20	34	—	—
		Razem . .	—	—	169	08	—	—

Uwaga. Wykazany powyżej zapas z końcem roku 1899 w gotówce 20 zł. 34 ct., jako czystą nadwyżkę dochodów za rok 1899 przeniesiono w myśl aktu fundacyjnego z początkiem r. 1900 do majątku zarodowego i na rzecz tegoż majątku sfruktyfikowano (LW. 48.032/1900).

LW. 29.339/900

L. Fundacya Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej „dla zboru św. Klaudyi“.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4% od listów zastawn. gal. Towarzystwa kred. ziemskiego . 320 zł. — ct.						
		b) 4% od obligacyj gal. pożyczki kraj. z r. 1893 46 „ — „						
		Razem . 366 zł. — ct.						
		od tego odsetki bierne i podatek rentowy . 4 „ 80 „						
		Czysty dochód .	361	20	361	20	—	—
		Suma dochodów .	361	20	361	20	—	—
	2	**Zapas** z początkiem roku 1899:						
		a) w gotówce . . . 180 zł. 60 ct.						
		b) w efektach:						
		α) w walucie austr. . 33 „ 50 „						
		β) w walucie koronowej (18.300 K., czyli) . . . 9.150 „ — „	—	—	9.364	10	—	—
		Razem . .	—	—	9.725	30	—	—

L. Fundacya Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej „dla zboru św. Klaudyi“.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Wydatki.						
	1	Postruska Julia, przełożona zboru św. Klaudyi, czysty dochód od kapitału fundacyjnego za II. półrocze 1898 r. i I. półrocze 1899 r. w gotówce .	361	20	361	20	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 33 zł. 50 ct.						
		od tego pobrane z przemiany walucie koron. (67 K., czyli) . . 33 „ 50 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków . .	361	20	361	20	—	—
	3	Zapas z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . . . 180 zł. 60 ct.						
		b) w efektach w walucie koronowej (18.367 K., czyli) . . . . 9.183 „ 50 „	—	—	9.364	10	—	—
		Razem . .	—	—	9.725	30	—	—

L. Fundacya Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej „dla zboru św. Klaudyi“.

Stan majątku z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy: *a*) w gotówce:		180 zł. 60 ct.
b) w efektach w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne galicyjskiego Towarzystwa kred. ziemskiego (16.000 koron, czyli) . .	8.000 zł. — ct.	
2. 4% obligacye galic. pożyczki krajowej z r. 1893 (2.300 koron, czyli)	1.150 „ — „	
3. 4% książeczki wkładkowe Banku krajowego (67 K. czyli)	33 „ 50 „	9.183 „ 50 „
Suma stanu czynnego		9.364 zł. 10 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		9·364 zł. 10 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		9.364 „ 10 „
okazuje się stan majątku **niezmieniony**		— zł. — ct.

Uwaga. Odsetki od efektów majątku zarodowego pobiera przełożona zboru św. Klaudyi Julia Postruska na pokrycie wydatków zboru w dwóch półrocznych ratach, płatnych z dołu dnia 30. czerwca i 31. grudnia, z potrąceniem jednak ewentualnych wydatków nieprzewidzianych (jak odsetki bierne przy zakupnie efektów, podatek rentowy od kuponów i t. p.)

LW. 30.892/900.

LI. Fundusz emerytury członków sceny polskiej we Lwowie.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta zakupione w walucie koron. (34.133 K. 98 gr.,czyli) . 17.066 zł. 99 ct. od tego spieniężone: *a*) w wal. austr. 6.017 zł. — ct. *b*) w wal. koron. (10.229 K. 60 groszy, czyli) 5.114 „ 80 „ 11.131 „ 80 „ Rzeczywiste przykupno ,	5.935	19	5.935	19	—	—
	2	Gotówka przeniesiona z majątku obrotowego	5.007	79	5.007	79	—	—
		Suma dochodów . .	10.942	98	10.942	98	—	—
	3	**Zapas** z początkiem r. 1899: *a*) w walucie austr. 124.279 zl. 54 ct. *b*) w walucie koronowej (293.700 K., czyli) 146.850 „ — „	—	—	271.129	54	—	—
		Razem . .	—	—	282.072	52	—	—

LI. Fundusz emerytury członków sceny polskiej we Lwowie.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Efekta wydane do winkulacyi w walucie koronowej (21.200 K., czyli) 10.600 zł. od tego odebrane z winkulacyi w walucie koronowej (21.200 K., czyli) 10.600 zł. Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na wal. kor.) 118 262 zł. 54 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (236.525 K. 08 gr., czyli) 118.262 „ 54 „ Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
	3	Gotówka wydana na zakupno efektów . . 16.139 zł. 59 ct. od tego otrzymana za spieniężone efekta . 11.131 „ 80 „ Czysty wydatek . .	5.007	79	5.007	79	—	—
		Suma wydatków . .	5.007	79	5.007	79	—	—
	4	Zapas z końcem roku 1899 w walucie koronowej (554.129 K. 46 gr., czyli) .	—	—	277.064	73	—	—
		Razem . .	—	—	282.072	52	—	—

LI. Fundusz emerytury członków sceny polskiej we Lwowie.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:		
1. 4% książeczka Banku krajowego (129 K. 46 gr., czyli)	64 zł. 73 ct.	
2. 4½% listy zastawne Banku krajowego (wartości koronowej 236.200 koron)	118.150 „ — „	
3. 4% listy zastawne Banku krajowego (237.700 koron, czyli)	118.850 „ — „	
4. 4% listy zastawne galicyjskiego Towarzystwa kred. ziemskiego (58.800 koron, czyli) . .	29.400 „ — „	
5. 4% obligacye pożyczki miasta Lwowa (21.200 koron, czyli)	10.600 „ — „	
Suma stanu czynnego		277.064 zł. 73 ct.
Stan bierny		— zł. — ct.
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		277.064 zł. 73 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		271.129 „ 54 „
okazuje się **przyrost** majątku o		5.935 zł. 19 ct.

LI. Fundusz emerytury członków sceny polskiej we Lwowie.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4½% od listów zastawnych Banku krajowego . . . 5.474 zł. 25 ct.						
		b) 4% od listów zastawnych Banku krajowego . . . 4.854 „ — „						
		c) 4% od listów zastawnych galicyjskiego Towarzystwa kredytowego ziemskiego . 920 „ — „						
		d) od 4% obligacyj pożyczki miasta Lwowa . 212 „ — „						
		e) od 4% książeczek Banku krajowego . 7 „ 79 „						
		Razem . 11.468 zł. 04 ct.						
		od tego odsetki bierne i podatek rentowy . 107 „ 18½ „						
		Czysty dochód .	11.360	85½	11.360	85½	—	—
		Do przeniesienia . . .	11.360	85½	11.360	85½	—	—

LI. Fundusz emerytury członków sceny polskiej we Lwowie.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Z przeniesienia . .	11.360	85½	11.360	85½	—	—
	2	Wkładki od członków czynnych:						
		a) należytość zaległa . 18.797 zł. 82 ct. odpisano . 1.967 „ 79 „ 16.830 zł. 03 ct.						
		b) należytość bieżąca . . . 2.740 zł. 42 ct.	19.570	45	6.260	92	13.309	53
	3	Wkładki od pensyj emerytalnych . .	467	65	467	65	—	—
	4	Rozmaite dochody:						
		a) 4% odsetki zwłoki:						
		1) należytość zaległa . 41 zł. 85 ct.						
		2) należytość bieżąca 58 „ 81 „	100	66	25	82	74	84
		b) należytość stemplowa od kwitów, ściągnięta z pensyj emerytalnych, wdowich i zaopatrzeń	50	59	50	59	—	—
		c) podatek dochodowy, ściągnięty od wypłaconych emerytur . . .	103	61	103	61	—	—
		Suma dochodów . .	31.653	81½	18.269	44½	13.384	37
	5	**Zapas** z początkiem roku 1899 w gotówce	—	—	741	76½	—	—
		Razem . .	—	—	19.011	21	—	—

LI. Fundusz emerytury członków sceny polskiej we Lwowie.

Rubry a	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Wydatki.						
	1	Emerytury i zaopatrzenia . . .	11.875	20	11.875	20	—	—
	2	Gotówka przeniesiona do majątku zarodowego	5.007	79	5.007	79	—	—
	3	Ekwiwalent za V. dziesięciolecie . .	464	62½	464	62½	—	—
	4	Koszta administracyjne: Ryczałt na administracyę, przeniesiony do funduszu krajowego	550	—	550	—	—	—
	5	Rozmaite wydatki:						
		a) c. k. Skarbowi Państwa przypadająca należytość stemplowa i kontraktowa od wkładek, wpłacanych przez członków czynnych	67	57	67	57	—	—
		b) c. k. Skarbowi Państwa przypadająca należytość stemplowa od kwitów na wypłacane emerytury, pensye wdowie i zaopatrzenia:						
		1) należytość zaległa . — zł. 96 ct.						
		2) należytość bieżąca . 49 „ 63 „	50	59	50	59	—	—
		c) c. k. Skarbowi Państwa zapłacony podatek dochodowy od emerytur tudzież zwrócony stronom . 140 zł. 68 ct.						
		od tego zwroty korelatywne 37 „ 07 „	103	61	103	61	—	—
		Suma wydatków .	18.119	38½	18.119	38½	—	—
	6	**Zapas** z końcem r. 1899 w gotówce .	—	—	891	82½	—	—
		Razem . .	—	—	19.011	21	—	—

LI. Fundusz emerytury członków sceny polskiej we Lwowie.

Stan majątku obrotowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny.		
1. Zapas kasowy w gotówce		891 zł. 82½ ct.
2. Należytości czynne: *a*) z lat ubiegłych . .	12.525 zł. 13 ct.	
b) z roku bieżącego .	859 „ 24 „	13.384 „ 37 „
Suma stanu czynnego. . . .		14.276 zł. 19½ ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny . .		14.276 zł. 19½ ct.

Uwaga: Wyżej wykazany zapas kasowy w gotówce w kwocie 891 zł. 82½ ct. zarezerwowano na pokrycie bieżących wydatków w pierwszych miesiącach roku 1900.

LW. 27.608/1900.

LII. Fundacya stypendyjna imienia Józefa Krupacza „dla patentowanych c. i k. inwalidów wojskowych“.

Rubryka	Pozycya	A) **Majątek zarodowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	**Zapas** z początkiem r. 1899 w efektach:						
		a) walucie austryackiej . 208 zł. 25 ct.						
		b) w walucie koronowej (200 K., czyli) . . 100 „ — „	—	—	308	25	—	—
		Razem . .	—	—	308	25	—	—
		Wydatki.						
	1	Efekta wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 208 zł. 25 ct.						
		od tego pobrane z przemiany w w. k. (416 K. 50 gr., czyli) . . 208 „ 25 „						
		Czysty wydatek . .	—	—	—	—	—	—
	2	**Zapas** z końcem roku 1899 w efektach:						
		a) w walucie austryackiej (wartości 400 K.) . 200 zł. — ct.						
		b) w walucie koronowej (216 K., 50 gr., czyli). 108 „ 25 „	—	—	308	25	—	—
		Razem . .	—	—	308	25	—	—

LII. Fundacya stypendyjna imienia Józefa Krupacza „dla patentowanych c. i k. inwalidów wojskowych“.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:

	Szczegół.	Ogół
a) w walucie austryackiej: 5% obligacye jednolitego długu państwa (renta państwowa papierowa), (wartości 400 koron)	200 zł. — ct.	
b) w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne Banku krajowego (200 koron, czyli)	100 „ — „	
2. 4% książeczka Banku krajowego (16 K., 50 gr., czyli)	8 „ 25 „	308 zł. 25 ct.
Suma stanu czynnego		308 zł. 25 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		308 zł. 25 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . .		308 „ 25 „
okazuje się stan majątku **niezmieniony** . . .		— zł. — ct.

LII. Fundacya stypendyjna imienia Józefa Krupacza „dla patentowanych c. i k. inwalidów wojskowych“.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 5% od obligacyj jednolitego długu państwa (po potrąceniu 16% podatku dochodowego) 8 zł. 40 ct.						
		b) 4% od listu zastawnego Banku krajowego . 4 „ — „	12	40	12	40	—	—
		Suma dochodów . .	12	40	12	40	—	—
	2	**Zapas** z początkiem r. 1899 w gotówce	—	—	12	40	—	—
		Razem . .	—	—	24	80	—	—
		Wydatki.						
	1	Rozmaite wydatki (koszta insercyjne) .	8	28	8	28	—	—
		Suma wydatków . .	8	28	8	28	—	—
	2	**Zapas** z końcem roku 1899 w gotówce .	—	—	16	52	—	—
		Razem . .	—	—	24	80	—	—

Uwaga. Wykazany powyżej zapas z końcem roku 1899 w gotówce 16 zł. 52 ct. służyć będzie w roku 1900 na potrzeby fundacyi.

W roku 1899 nienadano nikomu z tej fundacyi stypendyum, albowiem żaden kandydat się nie zgłosił. Natomiast ogłoszono ponownie we wrześniu 1899 konkurs na jedno stypendyum (LW. 58.135/99).

LW. 30.898/1900.

LIII. Fundacya ś. p. Wiktora z Baworowa hr. Baworowskiego.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	9	62	9	62	—	—
	2	Efekta zakupione w walucie koronowej (88.019 K. 24 g., czyli) 44.009 zł. 62 ct.						
		od tego efekta spieniężone:						
		a) w walucie austr. . 40 350 zł. 05 ct.						
		b) w walucie koronowej (2.068 K. 56 gr., czyli) 1.034 „ 28 „ 41.384 „ 33 „						
		Rzeczywiste przykupno .	2.625	29	2.625	29	—	—
		Suma dochodów . .	2.634	91	2.634	91	—	—
	3	**Zapas** z początkiem r. 1899 w efektach:						
		a) w walucie austr. . 961.274 zł. 25 ct.						
		b) w walucie koronowej (474.700 K., czyli) . 237 350 „ — „	—	—	1,198.624	25	—	—
		Razem . .	—	—	1,201.259	16	—	—

LIII. Fundacya ś. p. Wiktora z Baworowa hr. Baworowskiego.

Rubryka	Pozycya	A) **Majątek zarodowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . 41.393 zł. 95 ct. od tego za spieniężone efekty . . . 41 384 „ 33 „ Czysty wydatek .	9	62	9	62	—	—
	2	Efekty wydane do winkulacyi: *a*) w walucie austr. 10.150 zł. *b*) w walucie koronowej (118.200 K., czyli) . . 59.100 „ 69.250 zł. od tego pobrane z winkulacyi: *a*) w walucie austr. 10.150 zł. *b*) w walucie koronowej (118.200 K., czyli) . . 59.100 „ 69.250 „ Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
	3	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 920.924 zł. 20 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (1,841.848 K. 40 gr., czyli) . . . 920.924 „ 20 „ Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	9	62	9	62	—	—
	4	Zapas z końcem roku 1899 w efektach: *a*) w walucie austryackiej (wartości 1,841.600 K.) 920.800 zł. — ct. *b*) w walucie koronowej (560.899 K. 08 gr., czyli) . . . 280.449 „ 54 „	—	—	1,201.249	54	—	—
		Razem . .	—	—	1,201.259	16	—	—

LIII. Fundacya ś. p. Wiktora z Baworowa hr. Baworowskiego.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. I. Zapas kasowy w efektach:		
a) w walucie austryackiej:		
1. losy kredytowe c. k. uprzyw. austr. Zakładu dla handlu i przemysłu (wartości 800 K.) .	400 zł. — ct.	
2. Obligacye gal. funduszu propinacyjnego (wartości 659.400 koron)	329.700 „ — „	
3. 4% 41-letnie listy zastawne galic. Towarzystwa kredyt. ziemskiego (wartości 836.000 K.) .	418.000 „ — „	
4. 4% (nieokresowe) listy zastawne gal. Towarzystwa kredyt. ziemsk. (wartości 345.400 K.) .	172.700 „ — „	
b) w walucie koronowej:		
1. 4% obligacye pożyczki miasta Lwowa (115.400 koron, czyli)	57.700 „ — „	
2. 4% obligacye galic. pożyczki kraj. z r. 1893 (111.300 koron, czyli)	55.650 „ — „	
3. 4% 56-letnie listy zastawne galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego (191.800 koron, czyli)	95.900 „ — „	
4. 4% listy zastawne Banku krajowego (142.200 koron, czyli)	71.100 „ — „	
5. 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego (144 K. 10 gr., czyli)	57 „ 05 „	
6. 4% książeczka wkładkowa galic. kasy oszczędności (84 koron 98 gr., czyli)	42 K. 49 gr.	
Suma stanu czynnego		1.201.249 zł. 54 ct.
Stan bierny		— — „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		1,201.249 zł. 54 ct.
W porównaniu z takimże stanem majątku z końcem roku 1898 . .		1,198.624 „ 25 „
okazuje się **przyrost** majątku o		2.625 zł. 29 ct.

LIII. Fundacya ś. p. Wiktora z Baworowa hr. Baworowskiego.

Uwaga. Oprócz wyżej wykazanego majątku są jeszcze własnością fundacyi dobra położone w powięcie tarnopolskim i trembowelskim, a mianowicie: Baworów z Zastawiem, Łuka wielka, Myszkowice, Łoszniów z Zagórzem i Krowinką tudzież grunta w Tarnopolu (7 morgów 910□ sążni), realność we Lwowie, zbiory naukowe i biblioteka.

Wartości jednak tego majątku nie podaje się, ponieważ nie został jeszcze zinwentowany i oszacowany.

Oprócz papierów wartościowych znajdują się w przechowaniu tutejszej kasy następujące kosztowności:

1) moneta złota włoska (20 lirów), wartości 9 zł. 20 ct.;

2) moneta złota belgijska (20 franków,) wartości 9 zł. 20 ct.;

3) moneta złota angielska (gwinea), wartości 12 zł. 50 ct. i złoty zegarek anker o pojedyńczej kopercie wartości 24 zł.

LIII. Fundacya ś. p. Wiktora z Baworowa hr. Baworowskiego.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki:						
		a) od efektów:						
		α) od 4% listów zastaw. Towarz. kredyt. ziemsk. 27.208 zł. — ct.						
		β) od 4% listów zastaw. Banku kraj. 2.844 „ — „						
		γ) od 4% obligacyj gal. funduszu propinac. 13.988 „ — „						
		δ) od 4% obligacyj gal. poż. krajowej z r. 1893 2.266 „ — „						
		ε) od 4% obligacyj poż. miasta Lwowa 1.668 „ — „						
		η) od 4% książ. Banku kraj. 9 „ 62 „ 47.983 zł. 62 ct.						
		b) z chwilowej lokacyi kapitałów . 67 „ 58 „						
		Razem 48.051 zł. 20 ct.						
		od tego odsetki bierne 416 „ 70 „						
		Czysty dochód .	47.634	50	47.634	50	—	—
		Do przeniesienia . . .	47.634	50	47.634	50	—	—

LIII. Fundacya ś. p. Wiktora z Baworowa hr. Baworowskiego.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Z przeniesienia . .	47.634	50	47.634	50	—	—
	2	Czynsze dzierżawne:						
		a) z dóbr:						
		α) należytość zaległa . 11.548 zł. 74 ct. odpisano . . . 300 „ — „						
		pozostaje . 11.248 zł. 74 ct.						
		β) należytość bieżąca . 60.255 „ 04 „						
		Razem . . 71.503 zł. 78 ct.						
		od tego zwroty . . 154 „ — „	71.349	78	59.212	65	12.137	13
		b) z młynów:						
		α) należytość zaległa . 834 zł. 40 ct.						
		β) należytość bieżąca . 7.042 „ 88 „	7.877	28	7.042	88	834	40
		c) z karczem:						
		α) należytość zaległa . . 67 zł.						
		β) należytość bieżąca . . 229 „	296	—	242	—	54	—
		d) z gruntów	1.869	14	1.869	14	—	—
		e) z ogrodów	85	—	85	—	—	—
		Suma pozycyi 2. .	81.477	20	68.451	67	13.025	53
		Do przeniesienia . . .	129.111	70	116.086	17	13.025	53

LIII. Fundacya ś. p. Wiktora z Baworowa hr. Baworowskiego.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Z przeniesienia . .	129.111	70	116.086	17	13.025	53
	3	Dochody z lasów:						
		a) należytość zaległa . 8 zł. — ct.						
		b) należytość bieżąca 20.357 „ 27 „	20.365	27	20.357	27	8	—
	4	Chwilowa lokacya kapitałów na 3% rachunku bieżącym w Banku krajowym:						
		α) z r. 1898 . . . 1.702 zł. 70 ct.						
		β) z r. 1899 . . . 761 „ 08 „	2.463	78	2.442	28	21	50
	5	Zaliczki:						
		a) w gotówce:						
		α) z roku 1898 . . 23.631 zł. 01 ct.						
		β) z roku 1899 . . 74.824 „ 30 „	98.455	31	86.592	01	11 863	30
		b) w efektach przechowywanych w kasie miejscowego zarządu:						
		α) z roku 1898 . . 6.600 zł.						
		β) z roku 1899 (vide poz. 126 wydatków) . . 9.900 „	16.500	—	6.600	—	9.900	—
		Suma pozycyi 5. .	114.955	31	93.192	01	21.763	30
	6	Rozmaite:						
		a) należytość zaległa 1.500 zł. 36 ct. odpisano 239 „ 68 „ 1.260 zł. 68 ct.						
		β) należytość bieżąca . 4.221 „ 28 „	5.481	96	3.613	08	1.868	88
	7	Depozyta:						
		a) gotówką . . . 500 zł.						
		b) efektami . . . 6.625 „	7.125	—	7.125	—	—	—
		Suma dochodów .	279.503	02	242.815	81	36.687	21
	8	**Zapas** z początkiem r. 1899 w gotówce	—	—	3.947	77	—	—
		Razem . .	—	—	246.763	58	—	—

LIII. Fundacya ś. p. Wiktora z Baworowa hr. Baworowskiego.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
		I. Dobra ziemskie.						
	1	Płace i zasługi:						
		a) kurator	8.000	—	8.000	—	—	—
		b) syndyk	3.000	—	3.000	—	—	—
		c) zarządca	1.800	—	1.800	—	—	—
		d) kasyer	1.000	—	1.000	—	—	—
		e) nadleśniczy	1.165	—	1.165	—	—	—
		f) adjunkt	420	—	420	—	—	—
		g) leśniczy	600	—	600	—	—	—
		h) inne płace i zasługi	3.580	—	3.580	—	—	—
		Suma pozycyi 1.	19.565	—	19.565	—	—	—
	2	Pensye emerytalne i gracye	1.159	—	1.159	—	—	—
	3	Najem robocizny:						
		a) w lasach	2.870	84	2.870	84	—	—
		b) w młynach	332	40	332	40	—	—
		Suma pozycyi 3.	3.203	24	3.203	24	—	—
	4	Dokupno karmy (utrzymanie koni)	596	99	596	99	—	—
	5	Konserwacye i adaptacye budynków:						
		a) nowe budowle 88.682 zł. 68 ct.						
		od tego zwroty 5.073 „ 04 „						
		Czysty wydatek	83.609	64	83.609	64	—	—
		b) zwykłe konserwacye	965	46	965	46	—	—
		Suma pozycyi 5.	84.575	10	84.575	10	—	—
		Do przeniesienia	109.099	33	109.099	33	—	—

LIII. Fundacya ś. p. Wiktora z Baworowa hr. Baworowskiego.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . . .	109.099	33	109.099	33	—	—
	6	Utrzymanie i naprawa sprzętów . .	18	95	18	95	—	—
	7	Koszta kancelaryjne: należytość bieżąca . 668 zł. 35 ct. od tego zwroty korelatywne . . . . — „ 50 „ Czysty wydatek .	667	85	667	85	—	—
	8	Asekuracya budynków . 2.149 zł. 40 ct. od tego zwroty . . 711 „ 45 „ Czysty wydatek .	1.437	95	1.437	95	—	—
	9	Podatki daniny i opłaty: *a*) należytość zaległa 4.020 zł. — ct. *b*) należytość bieżąca 12.333 „ 06 „ 16.353 zł. 06 ct. od tego zwroty . . 650 „ 95 „ Czysty wydatek .	15.702	11	15.702	11	—	—
	10	Spłata kapitałów i odsetków dłużnych: *a*) należytość zaległa . 5.510 zł. 92 ct. *b*) należytość bieżąca . 231 „ 82 „	5.742	74	2.841	14	2.901	60
	11	Chwilowa lokacya kapitałów . . .	761	08	761	08	—	—
	12	Zaliczki: *a*) w gotówce	74.824	30	74.824	30	—	—
		b) w efektach pozostałych w kasie miejscowego zarządu, przypisanych do zwrotu przy pozycyi 5 b) dochodów .	9.900	—	9.900	—	—	—
		Suma pozycyi 12. . .	84.724	30	84.724	30	—	—
		Do przeniesienia . . .	218.154	31	215.252	71	2.901	60

LIII. Fundacya ś. p. Wiktora z Baworowa hr. Baworowskiego.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . . .	218.154	31	215.252	71	2.901	60
	13	Rozmaite:						
		a) spłata dawnych pretensyj . . .	17.429	95	17.429	95	—	—
		b) koszta podróży i dyety . . .	1.641	60	1.641	60	—	—
		c) spisywanie inwentarza . . .	1.097	69	1.097	69	—	—
		e) różne inne	850	27	850	27	—	—
		Suma pozycyi 13. . .	21.019	51	21.019	51	—	—
		Suma wydatków działu I. .	239.173	82	236.272	22	2.901	60
		II. Realność we Lwowie.						
	1	Płace:						
		a) bibliotekarz	900	—	900	—	—	—
		b) administrator, zarazem kustosz biblioteki	600	—	600	—	—	—
		c) pomocnicy bibliotekarza . . .	519	17	519	17	—	—
		d) dozorca domu	380	—	380	—	—	—
		Suma pozycyi 1. . .	2.399	17	2.399	17	—	—
	2	Konserwacya budynku . 4.199 zł. 32 ct od tego zwrot . . 1.167 „ 80 „						
		Czysty wydatek . . .	3.031	52	3.031	52	—	—
	3	Opał i oświetlenie	76	87	76	87	—	—
	4	Utrzymanie i zakupno sprzętów . .	928	55	928	55	—	—
	5	Koszta kancelaryjne	39	26	39	26	—	—
	6	Asekuracya budynków	30	13	30	13	—	—
	7	Podatki	120	42	120	42	—	—
	8	Rozmaite	15	—	15	—	—	—
		Suma wydatków działu II. .	6.640	92	6.640	92	—	—
		Do przeniesienia . . .	245.814	74	242.913	14	2.901	60

LIII. Fundacya ś. p. Wiktora z Baworowa hr. Baworowskiego.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . . .	245.814	74	242.913	14	2.901	60
		III. Depozyta:						
		a) w gotówce:						
		α) należytość zaległa . 976 zł. 50 ct.						
		β) należytość bieżąca . 500 „ — „	1.476	50	500	—	976	50
		b) efektami:						
		α) należytość zaległa . 6.600 zł.						
		β) należytość bieżąca . 6.625 „	13.225	—	3.325	—	9.900	—
		Suma . .	14.701	50	3.825	—	10.876	50
		Suma wszystkich wydatków .	260.516	24	246.738	14	13.778	10
		Zapas z końcem roku 1899 w gotówce .	—	—	25	44	—	—
		Razem . .	—	—	246.763	58	—	—

LIII. Fundacya ś. p. Wiktora z Baworowa hr. Baworowskiego.

Stan majątku obrotowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny.		
1. Zapas kasowy w gotówce		25 zł. 44 ct
2. Należytości czynne:		
a) Fedorowicz Leon, dzierżawca Baworowa, reszta raty płatnej 1. kwietnia 1896	1.750 zł. — ct.	
b) Ostrowski Włodzimierz, dzierżawca Myszkowic: . .		
α) reszta czynszu dzierżawnego wraz z odsetkami za rok 1899	6.189 zł. 50 ct.	
β) reszta raty półrocznej płatnej 1. kwietnia 1896 . .	2.250 „ — „	
γ) odsetki od powyższego długu	42 „ — „	
δ) odsetki zwłoki . .	127 „ 63 „	
ε) asekuracya . .	380 „ 05 „	
η) prestacya drogowa .	11 „ 50 „	9.000 „ 68 „
c) Morawski Alojzy, dzierżawca Łuki wielkiej, reszta raty półrocznej 1. kwietnia 1896.		1.778 „ — „
d) Rosenmann i Spka, dzierżawca młyna w Krowince, niedopłacony czynsz dzierżawny		780 „ — „
e) Terlecki Jan, dzierżawca młyna w Łoszniowie, niedopłacony czynsz dzierżawny		54 „ 40 „
f) Anerhahn Markus reszta czynszu za karczmę w Krowince		54 „ — „
g) ks. Łopatyński reszta za 2 sągi drzewa grabowego		8 „ — „
Do przeniesienia . . .	13.425 zł. 08 ct.	25 zł. 44 ct.

LIII. Fundacya ś. p. Wiktora z Baworowa hr. Baworowskiego.

		Szczegół.	Ogół.
Z przeniesienia		13.425 zł. 08 ct.	25 zł. 44 ct.
h) Dankner Feiwel, dzierżawca młyna w Baworowie:			
α) dopłata do asekuracyi .	888 zł. 49 ct.		
β) prestacya drogowa .	307 „ 47 „		
γ) 1/30 część kapitału .	131 „ 35 „		
δ) 4% odsetki od kapitału	150 „ 02 „	1.477 „ 33 „	
i) Na 3% rachunku bieżącym w Banku krajowym		21 „ 50 „	
j) Kuratorya zaliczki:			
α) na pokrycie złożonych kaucyj i wadyów		9.900 „ — „	
β) na pokrycie wydatków administracyjnych		11.863 „ 30 „	36.687 „ 21 „
	Suma stanu czynnego . .		36.712 zł. 65 ct.
Stan bierny.			
Należytości bierne:			
a) Pożyczka hipoteczna w galicyjskiem Towarzystwie kredytowem ziemskiem we Lwowie		2.901 zł. 60 ct.	
b) kaucye i wadya przedsiębiorców budowlanych:			
α) efektami		9.900 „ — „	
β) gotówką		976 „ 50 „	
Suma stanu biernego			13.778 „ 10 „
Czysty stan czynny			22.934 zł. 55 ct.

LW. 39 944/1900.

LIV. Fundacya Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej na rzecz „domu pracy“ czyli Towarzystwa Miłosierdzia we Lwowie.

Rubryka	Pozycya	A) **Majątek zarodowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Towarzystwo Miłosierdzia pod godłem „Opatrzności“ we Lwowie, zwrot bezprocentowej pożyczki na budowę własnego domu (spłacalnej w 50 rocznych ratach, począwszy od 1. stycznia 1897)	11.808	—	246	—	11.562	—
	2	Efekta zakupione w walucie koronowej (600 K., czyli) . . . . 300 zł. — ct. od tego efekta spieniężone w walucie austr. 48 „ 60 „						
		Czysty dochód . .	251	40	251	40	—	—
		Suma dochodów .	12.059	40	497	40	11.562	—
	3	**Zapas** z początkiem r. 1899 w efektach: *a*) w walucie austryackiej 95 zł. 77 ct. *b*) w walucie koronowej (1.000 K., czyli) . 500 „ — „	—	—	595	77	—	—
		Razem . .	—	—	1.093	17	—	—

LIV. Fundacya Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej na rzecz „domu pracy“ czyli Towarzystwa Miłosierdzia we Lwowie.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów . . 294 zł. 60 ct. od tego pobrana za spieniężone efekty . 48 „ 60 „ Czysty wydatek . .	246	—	246	—	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 47 zł. 17 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (94 K. 34 gr. czyli) . 47 „ 17 „ Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	246	—	246	—	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1899 w efektach w walucie koronowej (1.694 K. 34 gr., czyli)	—	—	847	17	—	—
		Razem . .	—	—	1.093	17	—	—

LIV. Fundacya Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej na rzecz „domu pracy“ czyli Towarzystwa Miłosierdzia we Lwowie“.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół	Ogół
Stan czynny. I. Zapas kasowy w efektach w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne Banku krajowego (1.600 koron. czyli)	800 zł. ct.	
2. 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego (94 K. 34 gr. czyli)	47 „ 17 „	847 zł. 17 ct.
II. Należytość czynna: pożyczka Towarzystwa Miłosierdzia pod godłem „Opatrzności„ w e Lwowie na budowę własnego domu		11.562 „ — „
Suma stanu czynnego		12.409 zł. 17 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		12.409 zł. 17 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		12.403 „ 77 „
okazuje się **przyrost** majątku o		5 zł. 40 ct.
a mianowicie: przybyło w efektach . .	251 zł. 40 ct.	
ubyło w należytości czynnej . .	246 „ — „	
Przyrost jak wyżej . . .	5 zł. 40 ct.	

Uwaga. Ukonstytuowanie fundacyi zostało odroczonem z powodu, że majątek zakładowy wypożyczono w roku 1896 Towarzystwu Miłosierdzia pod godłem „Opatrzności“ we Lwowie na budowę własnego domu.

Pożyczka wymieniona ma być spłaconą w 50-ciu rocznych ratach, począwszy od 1. stycznia 1897 (LW. 83.337/96) poczem dopiero nastąpi ukonstytuowanie fundacyi.

LIV. Fundacya Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej na rzecz „domu pracy“ czyli Towarzystwa Miłosierdzia we Lwowie.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od 4% listów zastawnych Banku kraj. 32 zł. — ct. od tego odsetki bierne — „ 87 „ Czysty dochód . .	31	13	31	13	—	—
	2	Efekty zakupione w walucie austryackiej	8	94	8	94	—	—
		Suma dochodów . .	40	07	40	07	—	—
	3	**Zapas** z początkiem roku 1899: *a*) w gotówce . . 19 zł. 37 ct. *b*) w efektach w walucie austryackiej . . 10 „ 43 „	—	—	29	80	—	—
		Razem . .	—	—	69	87	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów .	8	94	8	94	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 19 zł. 37 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (38 K. 74 gr., czyli) . 19 „ 37 „ Czysty wydatek . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków . .	8	94	8	94	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1899: *a*) w gotówce . . . 41 zł. 56 ct. *b*) w efektach w walucie koronowej (38 K. 74 gr, czyli) . . . . 19 „ 37 „	—	—	60	93	—	—
		Razem . .	—	—	69	87	—	—

Uwaga. Wykazany powyżej zapas z końcem roku 1899 w gotówce 41 zł. 56 ct. ulokowano z początkiem roku 1900 na książeczkę Banku krajowego w myśl postanowienia Wydziału krajowego (LW. 7.970/98) jako kwotę pochodzącą z odsetek od efektów zakupywanych za raty wpływające na rzecz majątku zakładowego tej fundacyi tytułem zwrotu wypożyczonego kapitału.

LW. 30.894/1900.

LV. Fundacya Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej „na rzecz tanich kuchni ludowych we Lwowie“.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	21	64	21	64	—	—
	2	Efekty zakupione w walucie austryackiej	21	64	21	64	—	—
		Suma dochodów .	43	28	43	28	—	—
	3	Zapas z początkiem r. 1899 w efektach:						
		a) w walucie austr. . 56 zł. 51 ct.						
		b) w walucie koronowej (20.900 koron, czyli) 10.450 „ — „	—	—	10.506	51	—	—
		Razem . .	—	—	10.549	79	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów .	21	64	21	64	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 78 zł. 15 ct. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (156 K. 30 gr., czyli) 78 „ 15 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków . .	21	64	21	64	—	—
	3	Zapas z końcem roku 1899 w efektach w walucie koronowej (21.056 K. 30 gr., czyli)	—	—	10.528	15	—	—
		Razem . .	—	—	10.549	79	—	—

LV. Fundacya Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej „na rzecz tanich kuchni ludowych we Lwowie“.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny: Zapas kasowy w efektach w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne Banku krajowego (20.900 koron, czyli)	10.450 zł. — ct.	
2. 4% książeczki wkładkowe Banku krajowego (156 K. 30 gr., czyli)	78 „ 15 „	10.528 zł. 15 ct.
Suma stanu czynnego		10.528 zł. 15 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		10.528 zł. 15 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		10.506 „ 51 „
okazuje się **przyrost** majątku o		21 zł. 64 ct.

LV. Fundacya Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej „na rzecz tanich kuchni ludowych we Lwowie“

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4% od listów zastawn. Banku krajowego . 418 zł. — ct.						
		b) 4% od książ. wkładkowych Banku kraj. . 3 „ 64 „	421	64	421	64	—	—
	2	Efekta zakupione w wal. austr. 209 zł. od tego spieniężone w walucie austryackiej . 209 „						
		Rzeczywiste przykupno .	—	—	—	—	—	—
		Suma dochodów .	421	64	421	64	—	—
	3	**Zapas** z początkiem roku 1899:						
		a) w gotówce . . . 209 zł.						
		b) w efektach w wal. austr. 209 „	—	—	418	—	—	—
		Razem . .	—	—	839	64	—	—

LV. Fundacya Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej „na rzecz tanich kuchni ludowych we Lwowie“

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Zasiłki dla tanich kuchni we Lwowie, chrześcijańskiej i izraelickiej . .	400	—	400	—	—	—
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego	21	64	21	64	—	—
	3	Gotówka wydana na zakupno efektów . . . . 209 zł. od tego pobrana za spieniężone efekty . . . 209 „ Czysty wydatek . .	—	—	—	—	—	—
	4	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 209 zł. od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (418 K., czyli) . . 209 „ Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków . . .	421	64	421	64	—	—
	5	**Zapas** z końcem roku 1899: *a*) w gotówce . . . . 209 zł. *b*) w efektach w walucie koronowej (418 K., czyli) . . 209 „	—	—	418	—	—	—
		Razem .	—	—	839	64	—	—

Uwaga Wykazany powyżej zapas z końcem roku 1899 w gotówce i w efektach w łącznej sumie 418 zł. reprezentuje czysty dochód fundacyi z odsetek od efektów majątku zakładowego za rok 1899 i posłuży w roku 1900 na zasiłki dla tanich kuchni ludowych we Lwowie.

LW. 30.893/900.

LVI. Fundusz „na zakupno książek do czytania dla uczniów niższych naukowych zakładów przemysłowych w kraju“.

Rubryka	Pozycya	A) **Majątek zarodowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	**Zapas** z początkiem r. 1899 w efektach:						
		a) w walucie austryackiej 52 zł. 28 ct.						
		b) w walucie koronowej (2.400 K., czyli) . 1.200 „ — „	—	—	1.252	28	—	—
		Razem . .	—	—	1.252	28	—	—
		Wydatki.						
	1	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 52 zł. 28 ct						
		od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (104 K. 56 gr., czyli) . 52 „ 28 „						
		Czysty wydatek .						
	2	**Zapas** z końcem roku 1899 w efektach w walucie koronowej (2.504 K. 56 gr., czyli)	—	—	1.252	28	—	—
		Razem . .	—	—	1.252	28	—	—

LVI. Fundusz „na zakupno książek do czytania dla uczniów niższych naukowych zakładów przemysłowych w kraju“.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne galicyjskiego Banku hipotecznego (2.4.00 koron czyli)	1.200 zł. — ct. „	
2. 4% książeczki wkładkowe Banku krajowego (104 K. 56 gr., czyli)	52 „ 28 „	1.252 zł. 28 ct.
Suma stanu czynnego		1.252 zł. 28 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		1.252 zł. 28 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		1.252 „ 28 „
okazuje się stan majątku **niezmieniony**		— zł. — ct.

LVI. Fundusz „na zakupno książek do czytania dla uczniów niższych naukowych zakładów przemysłowych w kraju“

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od 4% listów zastawnych galicyjskiego Banku hipotecznego . .	48	—	48	—	—	—
		Suma dochodów .	48	—	48	—	—	—
	2	**Zapas** z początkiem r. 1899 w gotówce	—	—	48	—	—	—
		Razem . .	—	—	96	—	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno książek do czytania dla uczniów niższych naukowych zakładów przemysłowych . .	48	—	48	—	—	—
		Suma wydatków . .	48	—	48	—	—	—
	2	**Zapas** z końcem roku 1899 w gotówce .	—	—	48	—	—	—
		Razem . .	—	—	96	—	—	—

Uwaga. Wykazanego powyżej zapasu z końcem roku 1899 w gotówce 48 zł. użyto z początkiem roku 1900 na zakupno książek do czytania dla uczniów niższych naukowych zakładów przemysłowych, asygnując całą tę gotówkę na ręce Arnulfa Nawratila, c. k. starszego inspektora przemysłowego i członka komisyi dla spraw przemysłowych (LW. 1.120/1900).

LW. 30.899/900.

LVII. Fundacya Tytusa Kielanowskiego „dla gminy Kędzierzawce“.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	**Zapas** z początkiem roku 1899 w efektach w walucie koronowej (20.000 K., czyli)	—	—	10.000	—	—	—
		Razem . .	—	—	10.000	—	—	—
		Wydatki.						
	1	**Zapas** z końcem roku 1899 w efektach w walucie koronowej (20.000 K., czyli)	—	—	10.000	—	—	—
		Razem . .	—	—	10.000	—	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach w walucie koronowej: 4% listy zastawne galicyjskiego Towarzystwa kredytow. ziemskiego (20.000 K., czyli)		10.000 zł. — ct.
Suma stanu czynnego . .		10.000 „ — „
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		10.000 zł. — ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		10.000 „ — „
okazuje się stan majątku **niezmieniony**		— zł. — ct.

Uwaga. Fundacya ta posiada realność położoną w gminie Kędzierżawce objętą wykazem hipotecznym l. 240 gminy katastralnej Kędzierżawce (LW. 58.602/95), która nie jest oszacowaną, zatem wartości jej nie wykazano w stanie majątku z końcem roku 1899.

LVII. Fundacya Tytusa Kielanowskiego „dla gminy Kędzierzawce“.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od 4% listów zastawn. galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego . . 400 zł.						
		od tego podatek rentowy . 6 „						
		Czysty dochód .	394	—	394		—	—
		Suma dochodów .	394	—	394	—	—	—
	2	**Zapas** z początkiem roku 1899 w gotówce	—	—	188	95	—	—
		Razem . .	—	—	582	95	—	—
		Wydatki.						
	1	Dotacya na utrzymanie SS. Służebniczek i ochronki w Kędzierzawcach . .	388	—	388	—	—	—
		Suma wydatków . .	388	—	388	—	—	—
	2	**Zapas** z końcem roku 1899 w gotówce .	—	—	194	95	—	—
		Razem . .	—	—	582	95	—	—

Uwaga. Wykazany powyżej zapas z końcem roku 1899 w gotówce 194 zł. 95 ct. służy na pokrycie rat kwartalnych dotacyi na utrzymanie S. S. Służebniczek i ochronki w Kędzierżawach, płatnych dnia 1. stycznia i 8. kwietnia 1900 roku z góry (LW. 77.292/98) albowiem odsetki od efektów majątku zakładowego, pokrywać mające wydatki z tytułu wyżej wymienionego, wpłyną w ratach półrocznych z dołu dnia 30. czerwca i 31. grudnia 1900 roku.

LW. 30.897/1900.

LVIII. Fundacya Tytusa Kielanowskiego „dla gminy Żuratyn“.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	**Zapas** z początkiem r. 1899 w efektach w walucie koronowej (20.000 K., czyli)	—	—	10.000	—	—	—
		Razem . .	—	—	10.000	—	—	—
		Wydatki.						
	1	**Zapas** z końcem roku 1899 w efektach w walucie koronowej (20.000 K., czyli)	—	—	10.000	—	—	—
		Razem . .	—	—	10.000	—	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach w walucie koronowej: 4% listy zastawne galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego (20.000 koron, czyli) . .		10.000 zł. — ct.
Suma stanu czynnego . . .		10.000 zł. — ct.
Stan bierny		— „ — „
Czyty stan czynny w walucie austryackiej		10.000 zł. — ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		10.000 „ — „
okazuje się stan majątku **niezmieniony**		— zł. — ct.

Uwaga Fundacya ta posiada realność położoną w gminie Żuratyn, objętą wykazem hipotecznym l. 199 gminy katastralnej Żuratyn, (LW. 58.602/95) która nie jest oszacowaną, zatem wartośei jej nie wykazano w stanie majątku z końcem roku 1899.

LVIII. Fundacya Tytusa Kielanowskiego „dla gminy Żuratyn“.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od 4% listów zastawn. galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego . . 400 zł. od tego podatek rentowy . 6 „						
		Czysty dochód . . .	394	—	394	—	—	—
		Suma dochodów . .	394	—	394	—	—	—
	2	**Zapas** z początkiem roku 1899 w gotówce	—	—	188	95	—	—
		Razem . .	—	—	582	95	—	—
		Wydatki.						
	1	Dotacya na utrzymanie SS. Służebniczek i ochronki w Żuratynie . . .	388	—	388	—	—	—
		Suma wydatków .	388	—	388	—	—	—
	2	**Zapas** z końcem roku 1899 w gotówce .	—	—	194	95	—	—
		Razem . .	—	—	582	95	—	—

Uwaga. Wykazany powyżej z końcem roku 1899 zapas w gotówce 194 zł. 95 ct. służy na pokrycie rat kwartalnych dotacyi na utrzymanie S. S. Służebniczek i ochronki w Żuratynie, płatnych dnia 1. stycznia i 1. kwietnia 1900 roku z góry (LW. 77.292/98) albowiem odsetki od efektów majątku zakładowego pokrywać mające wydatki z tytułu wyżej wymienionego wpłyną w ratach półrocznych z dołu dnia 30. czerwca i 31. grudnia 1900 roku.

LW. 30.896/1900.

LIX. Fundacya ś. p. Tytusa Kielanowskiego, dla nieuleczalnych chorych chrześcian we Lwowie.

Kubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	6	37	6	37	—	—
	2	Gotówka za pobrane odsetki . . .	—	13	—	13	—	—
	3	Efekta zakupione:						
		a) w wal. austr. 6 zł. 37 ct.						
		b) w wal. koron. (2.432 K. 32 g., czyli) 1.216 „ 16 „ 1.222 zł. 53 ct.						
		od tego efekta spieniężone:						
		a) w wal. austr. 7 zł. 12 ct.						
		b) w wal. koron. (2.417 K. 82 g., czyli) 1.208 „ 91 „ 1.216 „ 03 „						
		Rzeczywiste przykupno . .	6	50	6	50	—	—
		Suma dochodów .	13	—	13	—	—	—
	4	Zapas z początkiem roku 1899 w efektach:						
		a) w walucie austr. . — zł. 75 ct.						
		b) w walucie koronowej (122.700 K., czyli) . 61.350 „ — „	—	—	61.350	75	—	—
		Razem . .	—	—	61.363	75	—	—

LIX. Fundacya ś. p. Tytusa Kielanowskiego dla nieuleczalnych chorych chrześcian we Lwowie.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów .	6	50	6	50	—	—
		Suma wydatków .	6	50	6	50	—	—
	2	**Zapas** z końcem roku 1899 w efektach:						
		a) w walucie austr. . 7 zł. 25 ct.						
		b) w walucie koronowej (122.700 K., czyli) . 61.350 „ — „	—	—	61.357	25	—	—
		Razem . .	—	—	61.363	75	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne galicyjskiego Towarzystwa kredytowego ziemskiego 120.600 koron czyli)	60.300 zł. — ct.	
2. 4% listy zastawne Banku krajowego 2.100 koron czyli)	1.050 „ — „	
3. 4% książeczka wkładkowa Banku krajowego (14 K. 50 gr., czyli)	7 „ 25 „	61.357 zł. 25 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		61.357 zł. 25 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		61.350 „ 75 „
okazuje się **przyrost** majątku o		6 zł. 50 ct.

LIX. Fundacya ś. p. Tytusa Kielanowskiego dla nieuleczalnych chorych chrześcian we Lwowie.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**		Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.							
	1	Odsetki od efektów:							
		a) 4% od listów zastawnych galic. Towarzystwa kredytowego ziem. 2.412 zł. — ct. od tego podatek rentowy 36 „ 18 „	2.375 zł. 82 ct.						
		b) 4% od listów zastawnych Banku kraj. .	42 „ — „	2.417	82	2.417	82	—	—
	2	Gotówka za spieniężone efekty . . .	13.146 zł. 93 ct.						
		od tego wydana na lokacyę . . .	2.417 „ 82 „	10.729	11	10.729	11	—	—
		Suma dochodów .		13.146	93	13.146	93	—	—
	3	**Zapas** z początkiem r. 1899 w efektach		—	—	9.798	17	—	—
		Razem . .		—	—	22.945	10	—	—
		Wydatki.							
	1	Gotówka wydana do majątku zarodowego		6	37	6	37	—	—
	2	Gotówka zapłacona tytułem należytości skarbowej od aktu fundacyjnego .		6.000	—	6.000	—	—	—
	3	Gotówka wydana Zakładowi św. Józefa dla nieuleczalnych na cele fundacyjne tytułem odsetek po koniec r. 1899 .		7.140	56	7.140	56	—	—
	4	Efekty spieniężone .	11.007 zł. 08 ct.						
		po strąceniu zakupionych	1.208 „ 91 „	9.798	17	9.798	17	—	—
		Suma wydatków .		22.945	10	22.945	10	—	—
	5	**Zapas** z końcem roku 1899 . . .		—	—	—	—	—	—
		Razem . .		—	—	22.945	10	—	—

LW. 26.579/1900.

LX. Fundacya imienia Wacława Tyzenhauza.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	41	16	41	16	—	—
	2	Efekta zakupione w walucie austryackiej	41	16	41	16	—	—
		Suma dochodów . .	82	32	82	32	—	—
	3	Zapas z początkiem r. 1899 w efektach:						
		a) w walucie austryackiej 50 zł. 90 ct.						
		b) w walucie koronowej (6.300 K., czyli) . 3 150 „ — „	—	—	3.200	90	—	—
		Razem . .	—	—	3.283	22	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów .	41	16	41	16	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę kor.) 92 zł. 06 ct.						
		od tego pobrane z przemiany w walucie koron. (184 K. 12 gr., czyli) . 92 „ 06 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków . .	41	16	41	16	—	—
	3	Zapas z końcem roku 1899 w efektach w walucie koronowej (6.484 K. 12 g., czyli)	—	—	3.242	06	—	—
		Razem . .	—	—	3.283	22	—	—

LX. Fundacya imienia Wacława Tyzenhauza.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne Banku krajowego (6.300 koron, czyli)	3.150 zł. — ct.	
2. 4% książeczki wkładkowe Banku krajowego (184 K. 12 gr., czyli)	92 „ 06 „	3.242 zł. 06 ct.
Suma stanu czynnego		3.242 zł. 06 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		3.242 zł. 06 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		3.200 „ 90 „
okazuje się przyrost majątku o		41 zł. 16 ct.

LX. Fundacya imienia Wacława Tyzenhauza.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od 4% listów zastawnych Banku krajowego	126	—	126	—	—	—
		Suma dochodów .	126	—	126	—	—	—
	2	**Zapas** początkiem roku 1899 w gotówce	—	—	41	16	—	—
		Razem . .	—	—	167	16	—	—
		Wydatki.						
	1	Dożywotne wsparcie dla Bednarskiej Katarzyny, byłej wychowanki galicyjskiego Zakładu ciemnych we Lwowie	100	—	100	—	—	—
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego	41	16	41	16	—	—
		Suma wydatków .	141	16	141	16	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1899 w gotówce .	—	—	26	—	—	—
		Razem . .	—	—	167	16	—	—

Uwaga. Wykazany powyżej zapas z końcem roku 1899 w gotówce 26 zł przeniesiono z początkiem roku 1900, w myśl aktu fundacyjnego, do majątku zarodowego i na rzecz tego majątku sfruktyfikowano (LW.48.527/900).

LW. 30.895/1900

LXI. Fundacya ks. Karoliny z ks. Ponińskich Lubomirskiej „na utrzymanie i wychowanie 12 sierót w zakładzie św. Heleny we Lwowie.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy		Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.							
	1	Odsetki od efektów:							
		a) 4½% od listów zastawnych galic. Banku hipotecznego . .	337 zł. 50 ct.						
		b) 4% od listów zastawnych galic. Banku hipotecznego . .	20 „ — „						
		c) 4% od listów zastawnych Banku krajow. .	40 „ — „						
		d) 4% od obligacyj galic. funduszu propinacyjnego	372 „ — „	769	50	769	50	—	—
		Suma dochodów .		769	50	769	50	—	—
	2	Zapas z początkiem roku 1899 w efektach:							
		a) w walucie austryackiej	16.852 zł. 68 ct.						
		b) w walucie koronowej (3.000 K., czyli) .	1.500 „ — „	—	—	18.352	68	—	—
		Razem . .		—	—	19.122	18	—	—

LXI. Fundacya ks. Karoliny z ks. Ponińskich Lubomirskiej „na utrzymanie i wychowanie 12 siorót w zakładzie św. Heleny we Lwowie.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Przełożona Zakładu św. Heleny we Lwowie tytułem przypadających temuż Zakładowi odsetek od kapitału zakładowego fundacyi za I. i II. półrocze 1899 roku w gotówce . . .	769	50	769	50	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę koronową) . . . . 16.852 zł. 68 ct.						
		od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (33.705 K. 36 gr., czyli) 16.852 „ 68 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	769	50	769	50	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1899 w efektach:						
		a) w walucie austryackiej (wartości 33.600 K.) 16.800 zł. — ct.						
		b) w walucie koronowej (3.105 K. 36 gr., czyli) 1.552 „ 68 „	—	—	18.352	68	—	—
		Razem . .	—	—	19.122	18	—	—

LXI. Fundacya ks. Karoliny z ks. Ponińskich Lubomirskiej „na utrzymanie i wychowanie 12 sierót w zakładzie św. Heleny we Lwowie“.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:		
a) w walucie austryackiej:		
1. 4½% listy zastawne galic. Banku hipotecznego (wartości 15.000 koron)	7.500 zł. — ct.	
2. 4% obligacye galic. funduszu propinacyjnego (wartości 18.600 koron)	9.300 „ — „	
b) w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne galic. Banku hipotecznego (1000 koron czyli)	500 „ — „	
2. 4% listy zastawne gal. Banku krajowego (2.000 koron, czyli)	1.000 „ — „	
3. 4% książeczki wkładkowe Banku krajowego (105 K. 36 gr. czyli)	52 „ 68 „	18.352 „ 68 ct.
Suma stanu czynnego		18.352 zł. 68 ct.
Stan bierny		— zł. — ct.
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		18.352 zł. 68 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		18.352 „ 68 „
okazuje się stan majątku **niezmieniony**		— zł. — ct.

Uwaga. Zanim będące w toku ukonstytuowanie tej fundacyi nastąpi asygnuje Wydział krajowy czysty dochód z odsetek od efektów majątku zakładowego w ratach półrocznych na utrzymanie i wychowauie 12 siorót w Zakładzie św. Heleny we Lwowie na ręce przełożonej tego Zakładu.

LW. 31.058/1900.

LXII. Fundacya Maryi Gewürtzowej na „rzecz ubogich izraelitów miasta Dębicy“.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	**Zapas** z początkiem r. 1899:						
		a) w gotówce . . . 43 zł. 20 ct.						
		b) w efektach:						
		a) w walucie austr. . 1.197 „ 75 „						
		β) w walucie koronowej (200 K., czyli) . 100 „ — „	—	—	1.340	95	—	—
		Razem . .	—	—	1.340	95	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana do majątku obrotowego	43	20	43	20	—	—
	2	Efekta wydane w walucie austr. (dla przemiany na walntę koronową) . 1.197 zł. 75 ct.						
		od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (2.395 K. 50 gr., czyli) 1.197 „ 75 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	43	20	43	20	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1899 w efektach:						
		a) w walucie austryackiej (wartości 2.200 K.) . 1.100 zł. — ct.						
		b) w walucie koronowej (395 K. 50 gr., czyli) 197 „ 75 „	—	—	1.297	75	—	—
		Razem . .	—	—	1.340	95	—	—

LXII. Fundacya Maryi Gewürtzowej „na rzecz ubogich izraelitów miasta Dębicy“.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach:		
a) w walucie austryackiej: 5% obligacye jednolitego długu państwa (renta papierowa) (wartości 2.200 koron)	1.100 zł. — ct.	
b) w walucie koronowej:		
1. 4% listy zast. Banku krajowego (200 koron, czyli)	100 „ — „	
2. 4% książeczki wkładkowe Banku krajowego (195 K. 50 gr., czyli)	97 „ 75 „	1.297 zł. 75 ct.
Suma stanu czynnego . .		1.297 zł. 75 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		1.297 zł. 75 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		1.340 „ 95 „
okazuje się **zmniejszenie** majątku o		43 zł. 20 ct.

które powstało z tego powodu, że w roku 1899 wprowadzono fundacyę w życie — rozdzielono zatem cały majątek fundacyi na majątek zarodowy i obrotowy w ten sposób, że wykazany w zamknięciu rachunkowem za rok 1898, z końcem tego roku, zapas w efektach pozostawiono w majątku zarodowym — w gotówce zaś w sumie jak wykazano wyżej 43 zł. 20 ct., przeniesiono do majątku obrotowego na pokrycie wydatków bieżących fundacyi tudzież na rozdać się mające w roku 1899 jałmużny.

LXII. Fundacya Maryi Gewürtzowej „na rzecz ubogich izraelitów miasta Dębicy“.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 5% od obligacyj jednolitego długu państwa (po potrąceniu 16% podatku dochodowego) 46 zł. 20 ct.						
		b) 4% od listów zastaw. Banku krajowego . 4 „ — „	50	20	50	20	—	—
	2	Gotówka pobrana z majątku zarodowego	43	20	43	20	—	—
		Suma dochodów .	93	40	93	40	—	—
	3	Zapas z początkiem roku 1899 . .	—	—	—	—	—	—
		Razem . .	—	—	93	40	—	—
		Wydatki.						
	1	Horowitz Samuel, rabin z Dębicy, zaliczka do wyrachowania na cele fundacyi	43	—	43	—	—	—
		Suma wydatków .	43	—	43	—	—	—
	2	Zapas z końcem roku 1899 w gotówce .	—	—	50	40	—	—
		Razem . .	—	—	93	40	—	—

Uwaga. Wykazany powyżej zapas z końcem roku 1899 w gotówce 50 zł. 40 ct. służyć będzie w roku 1900 na zrealizowanie celów wskazanych aktem fundacyjnym.

(LW. 31.059/1900).

LXIII. Fundacya ks. Jana Szaflarskiego i Franciszki Ksawery Czajkowskiej dla Czarnego Dunajca.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4% od listów zastaw. Banku krajowego . 20 zł. — ct.						
		b) 4% od książ. wkładk. Banku krajowego . 3 „ 47 „	23	47	23	47	—	—
	2	Efekta zakupione:						
		a) w walucie austryackiej 10 zł. — ct.						
		b) w walucie koronowej (26 K. 94 gr., czyli) . 13 „ 47 „	23	47	23	47	—	—
		Suma dochodów . .	46	94	46	94	—	—
	3	**Zapas** z początkiem roku 1899 w efetach: *a*) w walucie austryackiej . 43 zł. *b*) w walucie koronowej (1.000 K., czyli) . . . . 500 „	—	—	543	—	—	—
		Razem . .	—	—	589	94	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów .	23	47	23	47	—	—
	2	Efekty wydane w wal. austr. (dla przemiany na wal. koronową) 53 zł. od tego pobrane z przemiany w walucie koronowej (106 K., czyli) . . . . 53 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków . .	23	47	23	47	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1899 w efektach w walucie koronowej (1.132 K. 94 g., czyli)	—	—	566	47	—	—
		Razem . .	—	—	589	94	—	—

LXIII. Fundacya ks. Jana Szaflarskiego i Franciszki Ksawery Czajkowskiej dla Czarnego Dunajca.

Stan majątku z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne Banku krajowego (1.000 koron, czyli)	500 zł. — ct.	
2. 4% książeczki wkładkowe Banku krajowego (132 K. 94 gr., czyli)	66 „ 47 „	566 zł. 47 ct.
Suma stanu czynnego		566. zł. 47 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		566 zł. 47 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		543 „ — „
okazuje się **przyrost majątku** o		23 zł. 47 ct.

Uwaga Fundacya ta wejdzie w życie wedle życzenia fundatora wówczas, gdy złożony na jej utworzenie pierwotny kapitał dojdzie do wysokości sumy 256.000 zł. wal. austr. Zanim to nastąpi, fruktyfikuje się wszelkie dochody fundacyi, pochodzące z odsetek od efektów majątku zakładowego w celu powiększenia tegoż majątku.

LW. 31.060/1900.

LXIV. Fundacya ks. Jana Szaflarskiego i Franciszki Ksawery Czajkowskiej dla Dębicy.

Rubryka	Pozycya	Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4% od listów zastaw. Banku krajowego . 20 zł. — ct.						
		b) 4% od książ. wkładk. Banku krajowego . 3 „ 69 „	23	69	23	69	—	—
	2	Efekty zakupione:						
		a) w walucie austryackiej 10 zł. — ct.						
		b) w walucie koronowej (27 K. 38 gr., czyli) . 13 „ 69 „	23	69	23	69	—	—
		Suma dochodów . .	47	38	47	38	—	—
	3	**Zapas** z początkiem r. 1899 w efektach:						
		a) w walucie austryackiej . 43 zł.						
		b) w walucie korouowej (1.000 K., czyli) . . . . . 500 „	—	—	543	—	—	—
		Razem . .	—	—	590	38	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów .	23	69	23	69	—	—
	2	Efekty wydane w wal. austr. (dla przemiany na wal. koronową) 53 zł. od tego pobrane z przemiany w walucie koronowej (106 K., czyli) . . . . . 53 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków . .	23	69	23	69	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1899 w efektach w walucie koronowej (1.133 K. 38 g., czyli)	—	—	566	69	—	—
		Razem . .	—	—	590	38	—	—

LXIV. Fundacya ks. Jana Szaflarskiego i Franciszki Ksawery Czajkowskiej dla Dębicy.

Stan majątku z końcem roku 1899.

	Szczegół	Ogół
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach w walucie koronowej:		
1. 4% listy zastawne Banku krajowego (1.000 koron. czyli)	500 zł. ct.	
2. 4% książeczki wkładkowe Banku krajowego (133 K. 38 gr. czyli)	66 „ 69 „	566 zł. 69 ct.
Suma stanu czynnego		566 zł. 69 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		566 zł. 69 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		543 „ — „
okazuje się **przyrost** majątku o		23 zł. 69 ct.

Uwaga. Fundacya ta wejdzie w życie wedle życzenia fundatora wówczas gdy złożony na jej utworzenie pierwotny kapitał dojdzie do wysokości sumy 256.000 zł. wal. austr. Zanim to nastąpi fruktyfikuje się wszelkie dochody fundacyi pochodzące z odsetek od efektów majątku zakładowego w celu powiększenia tegoż majątku.

LW. 31.485/1900.

LXV. Fundacya ś. p. Róży z Rosnowskich hr. Lanckorońskiej.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Reszta ceny kupna realności przy ulicy Trzeciego Maja l. 11. . . .	40.000	—	—	—	40.000	—
	2	Gotówka pobrana z majątku obrotowego	2.730	23	2.730	23	—	—
	3	Efekty zakupione:						
		a) w walucie austryackiej 2.663 zł. 73 ct.						
		b) w walucie koronowej (133 K., czyli) . . 66 „ 50 „	2.730	23	2.730	23	—	—
		Suma dochodów . .	45.460	46	5.460	46	40.000	—
	4	**Zapas** z początkiem r. 1899 w efektach w walucie austryackiej . . .	—	—	37.090	11	—	—
		Razem . .	—	—	42.550	57	—	—
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów .	2.730	23	2.730	23	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę koronową) . . . . 39.753 zł. 84 ct.						
		od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (79.507 K. 68 gr., czyli) 39.753 „ 84 „						
		Czysty wydatek .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków . .	2.730	23	2.730	23	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1899 efektami w walucie koronowej (79.640 K. 68 gr., czyli)	—	—	39.820	34	—	—
		Razem . .	—	—	42.550	57	—	—

LXV. Fundacya ś. p. Róży z Rosnowskich hr. Lanckorońskiej.

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. I. Zapas kasowy w efektach w walucie koronowej:		
1. 4% książeczki Banku krajowego (62.947 K. 58 gr., czyli)	31.473 zł. 79 ct.	
2. 4% książeczki wkładkowe galic. Kasy oszczędności (16.693 K. 10 g., czyli)	8.346 „ 55 „	39.820 zł. 34 ct.
II. Należytości czynne		
Reszta ceny kupna realności przy ulicy Trzeciego Maja l. 11.		40.000 „ — „
Suma stanu czynnego		79.820 zł. 34 ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		79.820 zł. 34 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .		77.090 „ 11 „
okazuje się **przyrost majątku** o		2.730 zł. 23 ct.

przez dolokowanie odsetek narosłych na książeczkach po dzień aktywowania fundacyi

LXV. Fundacya ś. p. Róży z Rosnowskich hr. Lanckorońskiej.

Rubryka	Pozycya	B) Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4% od książeczek gal. Kasy oszczędności . 978 zl. 30 ct.						
		b) 4% od książeczek Banku krajowego . . 3.116 „ 96 „	4.095	26	4.095	26	—	—
	2	5% od zapomóg udzielonych artystom (w myśl §. VIII. aktu fundacyjnego)	66	50	66	50	—	—
		Suma dochodów . .	4.161	76	4.161	76	—	—
	3	**Zapas** z początkiem roku 1899 . .	—	—	—	—	—	—
		Razem . .	—	—	4.161	76	—	—
		Wydatki.						
	1	Zapomogi udzielone artystom teatru hr. Skarbka we Lwowie	1.330	—	1.330	—	—	—
	2	Gotówka wydana do majątku zarodowego (z odsetek od efektów, narosłych po dzień aktywowania fundacyi i z 5% potrąceń od wypłaconych zapomóg) .	2.730	23	2.730	23	—	—
	3	Rozmaite (stemple)	4	—	4	—	—	—
		Suma wydatków . .	4.064	23	4.064	23	—	—
	4	**Zapas** z końcem roku 1899 w gotówce .	—	—	97	53	—	—
		Razem . .	—	—	4.161	76	—	—

Uwaga. Zapas wykazany z końcem roku 1899 w gotówce w kwocie 97 zł. 53 ct. użyty zostanie w ciągu roku 1900 łącznie z odsetkai bieżącymi na zapomogi.

LW. 27.607/1900.

LXVI. Fundacya Konstantego i Michaliny z Ruckich Pietruskich.

Rubryka	Pozycya	Majątek obrotowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Nadwyżka dochodów z dóbr fundacyjnych, złożona przez kuratora Stanisława Chojeckiego za rok 1899 w gotówce	3.000	—	3.000	—	—	—
		Suma dochodów . .	3.000	—	3.000	—	—	—
	2	Zapas z początkiem r. 1899 w gotówce .	—	—	2.118	10	—	—
		Razem . .	—	—	5.118	10	—	—
		Wydatki.						
	1	Należytość rządowa od majątku fundacyi (spłata reszty tej należytości) . .	2.424	01	2.424	01	—	—
	2	Renta małoletniej Heleny Gobieńskiej .	176	11	176	11	—	—
	3	Zasiłki jednorazowe dla krewnych fundatorów	1.070	—	1.070	—	—	—
		Suma wydatków . .	3.670	12	3.670	12	—	—
	4	Zapas z końcem roku 1899 w gotówce .	—	—	1.447	98	—	—
		Razem . .	—	—	5.118	10	—	—

Uwaga. Dobra należące do tej fundacyi odebrał Wydział krajowy w swój zarząd w lecie 1897 roku pozostawiając w myśl woli fundatorki administracyę ich miejscową w rękach kuratora fundacyi.

Nadwyżki dochodów z dóbr fundacyjnych przesyła kurator do kasy Wydziału krajowego, które służyły dotąd w pierwszym rzędzie na pokrycie należytości rządowej wymierzonej od majątku fundacyi w pierwotnej sumie 17.159 zl. 25 ct. Resztę tej należytości zapłacono w roku 1899 (jak poz. 1. wyd.).

LXVI. Fundacya Konstantego i Michaliny z Ruckich Pietruskich.

Ostateczne wygotowanie aktu fundacyjnego i formalne zatwierdzenie ze strony c. k. Namiestnictwa jeszcze nie nastąpiło w tym roku, albowiem okazała się potrzeba przeprowadzenia w tej sprawie korespondencyi.

Ukonstytuowanie fundacyi powinnoby nastąpić w ciągu roku 1900 — wprowadzenie jej jednak w życie odwlecze się jeszcze prawdopodobnie wobec zachodzącej potrzeby znaczniejszych inwestycyj po za rok 1900/1.

Z wykazanego powyżej zapasu z końcem roku 1899 w gotówce	1.447 zł. 98 ct.
część w sumie	1.000 „ — „
ulokowano tymczasowo na książeczkę Banku krajowego, resztę zaś	
w sumie	447 zł. 98 ct.

pozostawiono nieulokowaną w gotówce z przeznaczeniem na bieżące potrzeby fundacyi w roku 1900.

LW. 31.486/900.

LXVII. Fundacya posagowa imienia Eustachego Szumańskiego ku uczczeniu jubileuszu pięćdziesięcioletnich rządów Najjaśniejszego Pana.

Rubryka	Pozycya	A) Majątek zarodowy	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Efekta złożone przez Eustachego Szumańskiego, jako zakładowy majątek fundacyi, w walucie koronowej (120.000 K., czyli)	60.000	—	60.000	—	—	—
	2	Zapas z początkiem roku 1899 . .	—	—	—	—	—	—
		Razem . .	—	—	60.000	—	—	—
		Wydatki.						
	1	Efekty wydane do winkulacyi w walucie koronowej (120.000 K., czyli) 60.000 zł.						
		od tego pobrane z winkulacyi w walucie koronowej (120.000 K., czyli) 60.000 „						
		Czysty wydatek . .	—	—	—	—	—	—
	2	Zapas z końcem roku 1899 w walucie koronowej (120.000 K., czyli) . .	—	—	60.000	—	—	—
		Razem . .	—	—	60.000	—	—	—

Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

	Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy w efektach w walucie koronowej: 4% listy zastawne galicyjskiego Towarzystwa kredytow. ziemskiego (120.000 K., czyli)		60.000 zł. — ct.
Suma stanu czynnego . .		60.000 zł. — ct.
Stan bierny		— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej		60.000 zł. — ct

LXVII. Fundacya posagowa imienia Eustachego Szumańskiego ku uczczeniu jubileuszu pięćdziesięcioletnich rządów Najjaśniejszego Pana.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Odsetki od efektów:						
		a) 4% od listów zastawnych galic. Towarz. kredyt. ziemsk. . . 2.400 zł. — ct.						
		b) 4% od książ. wkładk. Banku krajowego . 21 „ 63 „						
		Razem . 2.421 zł. 63 ct.						
		od tego podatek rentowy . . . . 36 „ — „						
		Czysty dochód .	2.385	63	2.385	63	—	—
	2	Efekty zakupione:						
		a) w walucie austryackiej 1.182 zł. — ct.						
		b) w walucie koronowej (2.407 K. 26 gr., czyli) 1.203 „ 63 „	2.385	63	2.385	63	—	—
		Suma dochodów .	4.771	26	4.771	26	—	—
	3	**Zapas** z początkiem r. 1899 . . .	—	—	—	—	—	—
		Razem . .	—	—	4.771	26	—	—

LXVII. Fundacya posagowa imienia Eustachego Szumańskiego ku uczczeniu jubileuszu pięćdziesięcioletnich rządów Najjaśniejszego Pana.

Rubryka	Pozycya	B) **Majątek obrotowy**	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Wydatki.						
	1	Gotówka wydana na zakupno efektów .	2.385	63	2.385	63	—	—
	2	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę koronową) . . . . 1.182 zł.						
		od tego pobrane z przemiany w walucie kor. (2.364 K., czyli) . 1.182 „						
		Czysty wydatek . .	—	—	—	—	—	—
		Suma wydatków .	2.385	63	2.385	63	—	—
	3	**Zapas** z końcem roku 1899 w efektach w walucie koronowej (4.771 K. 26 gr., czyli)	—	—	2.385	63	—	—
		Razem . .	—	—	4.771	26	—	—

Uwaga. Aktywowanie tej fundacyi nastąpi po zebraniu dwuletniego dochodu na pierwszy posag t. j. z dniem 1. stycznia 1901, gdyż majątek fundacyjny złożono z kuponem bieżącym od 1. stycznia 1899.

Pierwszy zatem konkurs zostanie ogłoszony z początkiem roku 1901 na posag, na którego wypłatę przeznaczony jest wykazany powyżej zapas z końcem roku 1899 w efektach (książeczka wkładkowa Banku krajowego) 2.385 zł. 68 ct.

LW. 31.487/1900.

LXVIII. Depozyta gminne serwitutowe.

Rubryka	Pozycya	Dochody.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
I.	1	Kapitały odebrane w zarząd . . .	—	—	—	—	—	—
II.		Odsetki:						
	2	od 4% obligacyj pożyczki krajowej z roku 1893	3.644	86½	3.644	86½	—	—
	3	od 4½% listów zastawnych Banku krajowego	4.071	71	4.071	71	—	—
	4	od 4% listów zastawnych Banku krajowego.	5.762	—	5.762	—	—	—
	5	od 4% książeczek Banku krajowego	—	36	—	36	—	—
III.		Efekty zakupione:						
	6	4% obligacye pożyczki krajowej z r. 1893, (21.000 K., czyli) . .	10.500	—	10.500	—	—	—
	7	4% listy zastawne Banku krajowego (71.700 K., czyli) . . .	35.850	—	35.850	—	—	—
	8	4% książeczki Banku krajowego: *a*) w walucie austryackiej . 75 zł. 29 ct. *b*) w walucie koronowej (73 K. 46 gr., czyli) . 36 „ 73 „	112	02	112	02	—	—
IV.		Gotówka pobrana ze spieniężenia i wylosowania:						
	9	4% obligacyj pożyczki krajowej z r. 1893 (spien.)	2.997	80	2.997	80	—	—
	10	4% obligacyj pożyczki krajowej z r. 1893 (wylos.)	300	—	300	—	—	—
	11	4½% listów zastawnych Banku krajowego (spien.)	6.184	20	6.184	20	—	—
	12	4½% listów zastawnych Banku krajowego (wylos.)	9.900	-	9.900	—	—	—
	13	4% listów zastawnych Banku krajowego (spien.)	9.718	62	9.718	62	—	—
	14	4% listów zastawnych Banku krajowego (wylos.)	5.800	—	5.800	—	—	—
	15	4% książeczki Banku kraj. (spien.) .	47	63	47	63	—	—
V.	16	Efekty pobrane z przemiany na walutę koronową (156.121 K. 18 gr., czyli) .	78.060	59	78.060	59	—	—
VI.	17	Rozmaite	—	—	—	—	—	—
		Suma dochodów . .	172.949	79½	172.949	79½	—	—
		Do przeniesienia . .	172.949	79½	172.949	79½	—	—

LXVIII. Depozyta gminne serwitutowe.

Rubryka	Pozycya	Dochody.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . .	172.949	79½	172.949	79½	—	—
	18	**Zapas** z początkiem roku 1899:						
		1) w gotówce . 8.347 zł. 96½ ct.						
		2) w efektach:						
		a) 4% obligac. poż. krajowej z r. 1893 (183.700 K., czyli) 91.850 zł. — ct.						
		b) 4½% listy zast. Banku kraj. 94.050 „ — „						
		c) 4% listy zastawn. Banku krajow. (280.900 K. czyli) 140.450 „ — „						
		d) 4% książeczki Banku kraj. 32 „ 93 „ 326.382 „ 93 „	—	—	334.730	89½	—	—
		Razem . .	—	—	507.680	69	—	—

LXVIII. Depozyta gminne serwitutowe.

Rubryka	Pozycya	Wydatki.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
I.		Kapitały zwrócone gminom:						
	1	*a*) w gotówce	9.663	67	9.663	67	—	—
	2	*b*) w efektach:						
		a) 4% obligacye pożyczki krajowej z roku 1893 (23.600 K., czyli) . 11.800 zł. — ct.						
		β) 4% książeczki Banku krajowego (128 K. 78 gr., czyli) . . . 64 „ 39 „	11.864	39	11.864	39	—	—
II.		Zwroty za kupony:						
	3	od 4% listów zastawnych Banku krajowego.	203	05	203	05	—	—
	4	od 4% obligacyj pożyczki krajowej z roku 1893	—	25	—	25	—	—
III.		Gotówka wydana na zakupno:						
	5	4% obligacyj pożyczki krajowej z roku 1893	10.052	08	10.052	08	—	—
	6	4% listów zastawnych Banku krajowego	34.540	95	34.540	95	—	—
	7	4% książeczek Banku krajowego .	112	02	112	02	—	—
IV.		Efekty spieniężone i wylosowane:						
	8	4% obligacye pożyczki krajowej z r. 1893 (spien.) 6.200 K., czyli .	3.100	—	3.100	—	—	—
	9	4% obligacye pożyczki krajowej z r. 1893 (wylos.) 600 K, czyli .	300	—	300	—	—	—
	10	4½% listy zastawne Banku krajowego (spien.)	6.150	—	6.150	—	—	—
	11	4½% listy zastawne Banku krajowego (wylos.)	9.900	—	9.900	—	—	—
	12	4% listy zastawne Banku krajowego (spien.) 20.000 K., czyli . .	10.000	—	10.000	—	—	
	13	4% listy zastawne Banku krajowego (wylos.) 11.600 K., czyli . .	5.800	—	5.800	—	—	—
	14	4% książeczka Banku kraj. (spien.) .	47	63	47	63	—	—
V.		Rozmaite	—	40	—	40	—	—
VI.	13	Efekty wydane w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę koronową)	78.060	59	78.060	59	—	—
		Suma wydatków . .	179.795	03	179.795	03	—	—
		Do przeniesienia . .	179.795	03	179.795	03	—	—

LXVIII. Depozyta gminne serwitutowe.

Rubryka	Pozycya	Wydatki.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia . . .	179.795	03	179.795	03	—	—
VII.	16	**Zapas** z końcem roku 1899:						
		1) w gotówce . . 2.202 zł. 73 ct.						
		2) w efektach:						
		a) 4% obligac. poż. krajowej z r. 1893 (174.300 K., czyli) 87.150 zł. — ct.						
		b) 4½% listy zast. Banku krajow. (wartości koronow. 156.000 K.) . . 78.000 „ — „						
		c) 4% listy zastawn. Banku krajow. (321.000 K. czyli) 160.500 „ — „						
		d) 4% książeczki Banku krajow. (65 K. 86 gr., czyli) 32 „ 93 „ 325.682 „ 93 „	—	—	327.885	66	—	—
		Razem . .	—	—	507.680	69	—	—

LXVIII. Depozyta gminne serwitutowe.

Stan depozytów gminnych serwitutowych z końcem roku 1899.

		Szczegół.	Ogół.
Stan czynny. Zapas kasowy:			
1) w gotówce		2.202 zł. 73 ct.	
2) w efektach:			
a) 4% obligacye gal. pożyczki kraj. z r. 1893 (174.300 koron, czyli)	87.150 zł. — ct.		
b) 4½% listy zastawne Banku krajowego (wartości 156.000 koron, ...	78.000 „ — „		
c) 4% listy zastawne Banku krajowego (321.000 koron, czyli).	160.500 „ — „		
d) 4% książeczki Banku krajowego (65 koron 86 gr., czyli	32 „ 93 „	325.682 „ 93 „	327.885 zł. 66 ct.
Suma stanu czynnego			327.885 zł. 66 ct.
Stan bierny			— „ — „
Czysty stan czynny w walucie austryackiej . . .			327.885 zł. 66 ct.

LW. 29.118/1900.

Załącznik do zamkn. rach. depozytów gmin serwitutowych za r. 1899.

Stan depozytów gminnych serwitutowych z końcem roku 1899.

Liczba porz.	Nazwa gminy	Zapas kasowy z końcem roku 1899.						
		w gotówce		w efektach				
				4½%	4%			
				listy Banku krajowego		Obligacye pożyczki krajowej z roku 1893	książeczki Banku krajowego	
		zł.	ct.	zł.	koron	koron	zł.	ct.
1	Balice	45	99	50	700	700	—	—
2	Bącz	46	20½	500	3.500	3.000	—	—
3	Białogłowy	10	79½	1.100	1.300	—	—	—
4	Biedaczów	—	02	650	7.600	1.800	—	—
5	Bilsko z Białą	16	46½	550	500	400	—	—
6	Błędowa	10	13	300	800	200	—	—
7	Bohorodczany	—	96½	7.600	8.100	4.100	—	—
8	Brzoza królewska	43	18½	3.000	21.800	25.700	—	—
9	Brzyska wola i Wólka	10	21½	2.000	29.700	4.800	—	—
10	Brzyska wola	8	75	400	300	200	—	—
11	Bujaków	5	67½	350	500	—	—	—
12	Choceń	8	93½	250	900	200	—	—
13	Daszówka	7	04½	200	300	—	—	—
14	Drohojów	36	07½	1.300	5.100	6.300	—	—
15	Dziurdziów	25	28	1.500	2.700	900	—	—
16	Futoma	42	43	—	200	100	—	—
17	Gąsienicowy Potok	—	—	—	—	—	16	37
18	Gdeszyce	46	72	800	1.100	600	—	—
19	Gilowice	17	46	2.250	8.600	2.400	—	—
20	Godowa	32	13	350	1.200	400	—	—
21	Grojec	23	25	200	700	200	—	—
22	Górno	37	49½	1.100	800	—	—	—
23	Homrzyska	146	86	—	—	—	—	—
24	Hryniówka	—	—	100	1.800	600	—	—
25	Hucisko	5	05	1.000	5.400	3.100	—	—
26	Iwonicz	17	36	1.200	8.000	800	—	—
27	Jankowce	32	62½	500	800	700	—	—
28	Jastrzębica	23	61	1.300	4.900	7.500	—	—
29	Jastrzębiec	5	51	200	1.000	200	—	—
30	Kalnica	21	04½	350	1.200	1.400	—	—
31	Klimkówka	8	40½	50	2.200	2.400	—	—
32	Kobylany	39	76	1.900	2.200	200	—	—
33	Kocoń	45	26	550	5.700	1.100	—	—
34	Krzeszów	25	92½	3.650	12.000	15.500	—	—
35	Krowica hołodowska	31	51	200	600	—	16	56
36	Krzeptówka	40	29	100	300	—	—	—
37	Kułaczkowce	16	64½	—	1.100	—	—	—
38	Kurów	5	54	1.000	4.100	3.300	—	—
39	„ i Wola Kurowska	17	22½	600	2.500	200	—	—
40	Kukowa	3	37½	1.950	6.700	3.200	—	—
41	Krzywe	28	77½	50	—	—	—	—
42	Lachowice	2	75½	2.650	11.100	14.600	—	—
	Do przeniesienia	992	74	41.800	168.000	106.800	32	93

Liczba porz.	Nazwa gminy	Zapas kasowy z końcem roku 1899. w gotówce		w efektach 4½% listy Banku krajowego		4% Obligacye pożyczki krajowej z roku 1893	4% książeczki Banku krajowego	
		zł.	ct.	zł.	koron	koron	zł.	ct.
	Z przeniesienia . .	992	74	41.800	168.000	106.800	32	93
43	Las	47	04	1.400	9.000	3.000	—	—
44	Lubliniec nowy . . .	27	42½	1.800	7.100	5.400	—	—
45	Lubliniec stary . . .	39	61½	1.150	6.500	2.400	—	—
46	Łęki kobylańskie . .	2	91	150	2.300	900	—	—
47	Łatacz	42	75½	350	2.500	—	—	—
48	Maciejowa	—	61	1.900	7.800	2.800	—	—
49	Mechawiec	26	30½	600	500	200	—	—
50	Niwra	45	92½	300	2.200	2.300	—	—
51	Pewelka	3	65½	750	5.100	600	—	—
52	Pewel	39	87	400	4.500	9.200	—	—
53	Pieczarna	11	49	50	200	—	—	—
54	Podhorce	22	38	650	1.300	1.400	—	—
55	Poręby z Rudą i Dymarką	46	84½	100	2.300	—	—	—
56	Postołów	44	51	250	1.400	1.800	—	—
57	Ruda	27	55	700	2.300	1.300	—	—
58	Rudawka	46	33	—	600	700	—	—
59	Rybne	43	63½	800	800	600	—	—
60	Rychwałdek	27	75	350	1.500	1.500	—	—
61	Sapahów	34	97	1.600	10.800	8.600	—	—
62	Siechów	8	67	400	900	1.000	—	—
63	Ślemień	28	36½	1.800	15.700	6.000	—	—
64	Toporzyska	39	80	—	100	1.600	—	—
65	Turza	34	94	700	700	—	—	—
66	Trzebuska	36	96½	1.300	1.300	—	—	—
67	Trzciana	10	51½	100	500	400	—	—
68	Tuchla	1	10½	2.550	4.300	3.200	—	—
69	Warzechy	47	—	50	100	—	—	—
70	Wertełka	21	18	—	1.000	400	—	—
71	Wierczany	45	21	1.050	2.800	4.600	—	—
72	Wojkówka	30	23½	350	500	300	—	—
73	Wola postołowska . .	12	21½	400	1.400	800	—	—
74	Wola rajnowa . . .	40	66	—	600	—	—	—
75	Wola zarzycka . . .	31	65½	11.550	44.000	2.500	—	—
76	Wownia	28	45	100	200	—	—	—
77	Wysoczany	46	16½	300	700	200	—	—
78	Wysoka	34	85	—	200	100	—	—
79	Zaborze	—	20	100	2.000	600	—	—
80	Zalesie	35	11½	700	1.100	400	—	—
81	Załuże	36	83	300	1.700	600	—	—
82	Zamurze	40	56½	200	1.600	600	—	—
83	Zastawce	1	09½	750	1.800	1.300	—	—
84	Żeżawa	16	63½	200	1.100	200	—	—
	Razem . . .	2.202	73	78.000	321.000	174.300	32	93
	Ogółem złotych wal. austr.	2.202	73	78.000	160.500	87.150	32	93
					327.885 zł. 66 ct.			

LW. 29.118/1900.

LXIX. Depozyta ogólne.

Liczba porząd.	Poszczególnienie	Gotówka zł.	Gotówka ct.	Efekta wart.	Efekta imien.
	Dochody.				
	A) W kasie krajowej:				
	1. Depozyta ogólne.				
I.	Kaucye i wadya przedsiębiorców przy drogach krajowych	22.441	56½	168.584	75
II.	Kaucye i wadya dzierżawców krajowych opłat konsumcyjnych	126.807	75	481.943	25
III.	Kaucye służbowe urzędników i sług tudzież kaucye przedsiębiorców	9.349	04	60.992	07
IV.	Depozyta rozmaite	276.939	03½	666.884	78
V.	Kondykta na płace urzędników	12.547	12	—	—
VI.	Podatek od płac urzędników	10.051	18½	—	—
VII.	Premie asekuracyjne	1.002	58	—	—
VIII.	Opłaty pośmiertne od spadków na rzecz szpitala powszechnego we Lwowie	13.537	88	—	—
IX.	Mylne pobory c. k. kas rządowych	5.748	74	—	—
X.	Fundacya ś. p. Oktawa Pietruskiego	—	—	6.798	54
XI.	Taksy od dekretów nominacyjnych urzędników i sług	60	—	—	—
XII.	Depozyta funduszów stypendyjnych	747	69	60.278	80
XIII.	Depozyta administracyi dóbr „Winniki“ . . .	88	11	2.000	—
XIV.	Fundusz „pro praeterito“ budowy dróg krajowych .	1.250	16	22.926	96
XV.	Zasiłki chwilowo udzielone dziennikom funduszowym	110.500	—	—	—
	Razem . .	591.070	85½	1,470.409	15
	Do przeniesienia . . .	591.070	85½	1,470.409	15

LXIX. Dopozyta ogólne.

Liczba porząd.	Poszczególnienie	Gotówka zł.	Gotówka ct.	Etekta wart.	Etekta imien.
	Z przeniesienia . . .	591.070	85½	1,470.409	15
XVI.	2. Depozyta pożyczek krajowych	50.861	67	639.740	88
XVII.	3. Depozyta byłych funduszów indemnizacyjnych .	928	72	3.875	—
	Razem w kasie krajowej	642.861	24½	2,114.025	03
	B) W innych kasach:				
I.	W kasie szpitala powszechnego we Lwowie . .	14.528	89	11.695	35
II.	„ „ zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie .	3.822	45½	1.571	85
III.	„ „ szpitala św. Łazarza w Krakowie . .	6.478	77	19.104	05½
IV.	„ „ krajowych szkół rolniczych w Dublanach .	6.892	33	7.857	88
V.	„ „ kraj. szkoły średniej rolniczej w Czernichowie	7.880	33	7.525	10
VI.	„ „ „ „ niższej rolniczej w Horodence .	394	65	—	—
VII.	„ „ „ „ „ „ „ Jagielnicy .	115	50	—	—
VIII.	„ „ „ „ „ „ „ Kobiernicach	275	75	22	16
IX.	„ „ „ „ „ „ „ Bereźnicy .	201	71	—	—
X.	„ „ „ „ „ „ „ Suchodole .	169	60	—	—
XI.	„ „ „ „ ogrodniczej w Tarnowie . .	—	—	—	—
	Suma dochodów . .	683.621	23	2,161.801	42½
	Do przeniesienia . . .	683.621	23	2,161.801	42½

LXIX. Depozyta ogólne.

Liczba porząd.	Poszczególnienie				Gotówka zł.	Gotówka ct.	Efekta wart.	Efekta imien.
	Z przeniesienia . . .				683.621	23	2,161.801	42½
	C) Zapas z początkiem roku 1899.							
		Gotówka:		**Efekta:**				
I.	*a*) **W kasie krajowej:**							
	α) depozytów ogólnych	24.977 zł.	33 ct.	663.812·56				
	β) depozytów pożyczek krajowych	250 „	— „	164.530·61				
	γ) dep. byłych fund. indemnizac. . .	4 „	98 „	1.462·50				
II.	*b*) **W c. k. kasie rządowej (w Strzyżowie)** .	— „	— „	3.000·—				
III.	**W innych kasach:**							
	c) w kasie szpitala pow. we Lwowie . . .	1.078 „	03 „	27.345·87				
	d) w kasie zakł. dla obłąkanych w Kulparkawie	1.295 „	06 „	5.979·50				
	e) w kasie szpit. św. Łazarza w Krakowie .	1.199 „	53½ „	20.396·67				
	f) w kasie kraj. szkół roln. w Dublanach .	568 „	95½ „	3.234·84				
	g) w kasie kraj. szkoły średniej roln. w Czernichowie. . .	1.457 „	37 „	1.242·50				
	h) w kasie kraj. niższej szkoły roln. w Horodence . . .	— „	— „	— —				
	Do przeniesienia	30.831 zł.	26 ct.	891.005·05 —	683.621	23	2,161.801	42½

LXIX. Depozyta ogólne.

Liczba porząd.	Poszczególnienie	Gotówka zł.	Gotówka ct.	Efekta wart.	Efekta imien.
		Gotówka.	Efekta.				
	Z przeniesienia .	30.831 zł. 26 ct.	891.005·05	683.621	23	2.161,801	42½
	i) w kasie kraj. niższej szkoły roln. w Jagielnicy . .	— „ — „	—·—				
	j) w kasie kraj. niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach . .	148 „ 73 „	50·—				
	k) w kasie kraj. niższej szkoły rolniczej Bereźnicy . .	16 „ 71 „	—·—				
	l) w kasie kraj. niższej szkoły rolniczej w Suchodole . .	— „ — „	—·—				
	m) w kasie kraj. szkoły ogrod. w Tarnowie .	9 „ 90 „	—·—	31.006	60	891.055	05
	Ogółem . .			714.627	83	3,052.856	47½

LXIX. Depozyta ogólne.

Liczba porząd.	Poszczególnienie	Gotówka zł.	Gotówka ct.	Efekta wart.	Efekta imien.
	Wydatki.				
	A. W kasie krajowej:				
	1. Depozyta ogólne				
I.	Kaucye i wadya przedsiębiorców przy drogach krajowych	22.710	70	103.870	40
II.	Kaucye i wadya dzierzawców krajowych opłat konsumcyjnych	124.616	16½	376.620	05
III	Kaucye służbowe urzędników i sług, tudzież kaucye przedsiębiorców	5.263	18	146.585	91
IV.	Depozyta rozmaite	281.605	18	565.537	90
V.	Kondykta na płace urzędników	13.159	37	—	—
VI.	Podatek od płac urzędników	9.762	19	—	—
VII.	Premie asekuracyjne	1.016	97	—	—
VIII.	Opłaty pośmiertne od spadków na rzecz szpitala powszechnego we Lwowie	12.113	68	—	—
IX.	Mylne pobory c. k. kas rządowych	2.542	—	—	—
X.	Fundacya ś. p. Oktawa Pietruskiego	—	—	3.399	27
XI.	Taksy od dekretów nominacyjnych urzędników i sług	60	—	—	—
XII.	Depozyta funduszów stypendyjnych	702	69	30.899	40
XIII.	Depozyta administracyi dóbr „Winniki“ . . .	14	49	1.000	—
XIV.	Fundusz „pro praeterito“ budowy dróg krajowych .	1.241	10	11.143	18
XV.	Zasiłki udzielone chwilowo dziennikom funduszowym.	110.500	—	—	—
	Razem . .	585.310	71½	1,239.056	11
	Do przeniesienia . . .	585.310	71½	1,239.056	11

LXIX. Depozyta ogólne.

Liczba porząd.	Poszczególnienie	Gotówka zł.	Gotówka ct.	Efekta wart. imien.	
	Z przeniesienia . . .	585.310	71½	1,239.056	11
XVI.	2. Depozyta pożyczek krajowych	50.611	67	661.271	49
XVII.	3. Depozyta byłych funduszów indemnizacyjnych .	928	72	2.292	50
	Razem w kasie krajowej	636.851	10½	1,902.620	10
	B) W innych kasach:				
I.	W kasie szpitala powszechnego we Lwowie . .	14.140	32	16.955	25
II.	W kasie zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie .	3.800	71	1.297	08
III.	W kasie szpitala św. Łazarza w Krakowie . .	6.053	40	17.770	39½
IV.	W kasie krajowych szkół rolniczych w Dublanach . .	6.586	05	4.671	04
V.	W kasie krajowej średniej szkoły rolniczej w Czernichowie	8.487	70	5.616	20
VI.	W kasie krajowej niższej szkoły rolniczej w Horodence	377	23	—	—
VII.	W kasie krajowej niższej szkoły rolniczej w Jagiełnicy	115	50	—	—
VIII.	W kasie krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach	380	92½	72	16
IX.	W kasie krajowej niższej szkoły rolniczej w Bereźnicy	48	67	—	—
X.	W kasie krajowej niższej szkoły w Suchodole . .	114	60	—	—
XI.	W kasie krajowej szkoły ogrodniczej w Tarnowie .	—	—	—	—
	Suma wydatków .	676.956	21	1,949.002	22½
	Do przeniesienia . . .	676.956	21	1,949.002	22½

LXIX. Depozyta ogólne.

Liczba porząd	Poszczególnienie			Gotówka zł.	Gotówka ct.	Efekta wart. imien.
	Z przeniesienia . . .			676.956	21	1,949.002 22½
	C. Zapas z końcem roku 1989.					
		Gotówka:	Efekta:			
I.	*a*) **W kasie krajowej:**					
	α) depozyta ogólne	30.737 zł. 47 ct.	895.165·60			
	β) depozyta pożyczek krajowych	500 „ — „	143.000·—			
	γ) depozyta byłych funduszów iudemnizacyjnych .	4 „ 98 „	3.045·—			
II.	*b*) **W c. k. kasie rządowej (w Strzyżowie) . .**	— „ — „	3.000·—			
III.	**W innych kasach:**					
	c) w kasie szpitala powsz. we Lwowie . .	1.466 „ 60 „	22.085·97			
	d) w kasie zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie	1.316 „ 80½ „	6.254·27			
	e) w kasie szpitala św. Łazarza w Krakowie	1.624 „ 90½ „	21.730·33			
	f) w kasie krajowych szkół rolniczych w Dublanach . .	875 „ 23½ „	6.421·68			
	g) w kasie krajowej szkoły średniej rolniczej w Czernichowie	850 „ — „	3.151·40			
	Do przeniesienia	37.375 zł. 99½ ct.	1,103.854·25	676·956	21	1,949.002 22½

LXIX. Depozyta ogólne.

Liczba porząd.	Poszczególnienie	Gotówka.	Efekta.	Gotówka zł.	Gotówka ct.	Efekta wart.	Efekta imien.
	Z przeniesienia .	37.375 zł. 99½ ct.	1,103.854·25	676.956	21	1,949.002	22½
	h) w kasie krajowej niższej szkoły rolniczej w Horodence .	17 „ 42 „	—·—				
	i) w kasie krajowej niższej szkoły rolniczej w Jagielnicy .	— „ — „	—·—				
	j) w kasie krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach	43 „ 55½ „	—·—				
	k) w kasie krajowej niższej szkoły rolniczej w Bereźnicy .	169 „ 75 „	—·—				
	l) w kasie krajowej niższej szkoły rolniczej w Suchodole .	55 „ — „	—·—				
	m) w kasie krajowej szkoły ogrodni w Tarnowie . .	9 „ 90 „	—·—	37.671	62	1,103.854	25
		Ogólem . . .		714.627	83	3,052.856	47½

LW. 34.146/1900.

LW. 36.220/1900.
Alegat C. do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunkowem funduszów krajowych za rok 1899.

Lit. C.

FUNDUSZE PROPINACYJNE MIAST.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1899.

Z I. Związkowej drukarni we Lwowie, ulica Lindego l. 4.

Rubryka	Pozycya	Sumaryusz	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
		A. Rzeczywiste.						
I.	1—2	Opłaty od szynkarzy	39.663	35	30.164	48	9.498	87
II.	3	Jednorazowe opłaty od założonych browarów, gorzelń i miodosytni .	—	—	—	—	—	—
III.	4	Grzywny za przestępstwa w sprawach propinacyjnych	985	41	73	30	912	11
IV.	5	Dochody ze sprzedaży przedmiotów skonfiskowanych	—	—	—	—	—	—
V.	6	Odsetki zwłoki	608	78½	608	78½	—	—
VI.	7	Zasiłek ze skarbu państwa . .	108.525	78	108.525	78	—	—
VII.	8	Odsetki od kapitałów lokowanych .	102.487	70	102.487	70	—	—
VIII.	9	Rozmaite dochody	36	11	—	—	36	11
		Suma dochodów rzeczywistych	252 307	13½	241.860	04½	10.447	09
		B. Przenośne.						
	10	Kupno i sprzedaż efektów:						
		a) Gotówka za sprzedane efekta i odebrana z lokacyi . . .	87 867	27½	87.867	27½	—	—
		b) Efekta zakupione . . .	295.666	15	295 666	15	—	—
	11	Gotówka za wylosowane efekta .	35.300	—	35.300	—	—	—
	12	Wymiana efektów	6.000	—	6.000	—	—	—
	13	Efekta zamienione z waluty austryackiej na 911.903 kor. 32 gr. czyli	455.951	66	455 951	66	—	—
	14	Spłata pożyczek udzielonych miastom na inwestycye.	70.234	05	19.087	41	51.146	64
	15	Zaliczki zwrócone	490	92	490	92	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	1,203.817	19	1,142 223	46	61.593	73
		Zapas z początkiem roku 1899:						
		a) w gotówce . 2.494 zł. 13½ ct.						
		b) w efekt koronowych 3,899.600 czyli złotych 1,949 800 „ — „						
		c) w efektach na walutę austr. . 430.113 „ 64 „			2,382.407	77½		
		Ogółem .			3,524.631	23½		

37 miast uprawnionych. Wydatki.

Rubryka	Pozycya	Sumaryusz	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Wydatki.						
		A. Rzeczywiste.						
I.	1	Koszta administracyjne . . .	2.247	—	2.247	—	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	2 247	—	2.247	—	—	—
		B. Przenośne.						
	2	Kupno i sprzedaż efektów:						
		a) Efekta sprzedane . . .	65.377	72	65.377	72	—	—
		b) Gotówka wydana na zakupno efektów	314 911	58½	314.911	58½	—	—
	3	Efekta wylosowane	35.300	—	35.300	—	—	—
	4	Wymiana efektów	6.000	—	6.000	—	—	—
	5	Efekta wydane w walucie austryackiej do zamiany na walutę koronową	455.951	66	455.951	66	—	—
	6	Zaliczki udzielone	490	92	490	92	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	880.278	88½	880.278	88½	—	—
		Zapas z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . 69.450 zł. 28 ct.						
		b) w efekt. koronowych 4,170.200 czyli . . 2,085.250 „ — „						
		c) w efektach na walutę austr. . 489.652 „ 07 „			2,644.352	35		
		Ogółem .			3,524.631	23½		

Stan majątku

Rubryka	Pozycya	Stan czynny	W walucie austryackiej			
			Szczegół.		Ogół.	
			zł.	ct.	zł.	ct.
		a) w gotówce	69.450	28		
		b) w efektach:				
		1. w 4% listach zastawnych Banku krajowego w sumie . . . . 3,419.000 kor. czyli	1,709.500	—		
		2. w 4½% listach zastawnych Banku krajowego . 830.300 „ „	415.150	—		
		3. w 4% listach zastawnych tow. kred. ziem. w sumie 591.200 „ „	295.600	—		
		4. w 4% pożyczce krajowej z roku 1893 w sumie . 160.300 „ „	80.150	—		
		5. w 4% książeczkach Banku krajowego . . . 149 004·14 „ „	74.502	07	2,644.352	35
		6. w należytościach czynnych			61.593	73
		Suma stanu czynnego . .			2,705.946	08

z końcem roku 1899.

Rubryka	Pozycya	Stan bierny	W walucie austryackiej			
			Szczegół.		Ogół.	
			zł.	ct.	zł.	ct.
		Stan bierny	—	—	—	—
		Czysty stan czynny	—	—	2,705.946	08
		Zgodny ze sumą stanu czynnego .	—	—	2,705.946	08

Dochody. Fundusze propinacyjne

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
		A) Rzeczywiste.						
I.	1	**Opłaty od szynkarzy.**						
		1. Miasto Bełz	278	08	278	08	—	—
		2. „ Bochnia	827	25	734	03	93	22
		3. „ Brody	1.380	16	1.214	23	165	93
		4. „ Dobromil	259	39	253	50	5	89
		5. „ Drohobycz	2.240	04	984	45	1.255	59
		6. „ Gródek	957	26	873	44	83	82
		7. „ Grybów	170	42	170	42	—	—
		8. „ Jarosław	1.460	76	1.420	76	40	—
		9. „ Jaryczów nowy	241	02	216	87	24	15
		10. „ Jasło	556	20	548	70	7	50
		11. „ Kołomyja	1.238	49	1.192	99	45	50
		12. „ Krosno	307	50	300	—	7	50
		13. „ Lubaczów	441	25	426	25	15	—
		14. „ Mrzygłód	40	14	40	14	—	—
		15. „ Myślenice	142	50	142	50	—	—
		16. „ Nowytarg	498	34	498	34	—	—
		17. „ Pilzno	352	54	292	54	60	—
		18. „ Podgórze	990	16	849	85	140	31
		19. „ Przemyśl	5 377	32	2.851	63	2.525	69
		20. „ Rzeszów	1.077	—	1.077	—	—	—
		21. „ Sambor	1.284	53	1.284	53	—	—
		22. „ Sanok	1.207	12	966	66	240	46
		23. „ Sącz nowy	1.141	21	1.060	79	80	42
		24. „ Sącz stary	188	80	188	80	—	—
		25. „ Skawina	140	—	132	50	7	50
		26. „ Śniatyn	670	—	630	—	40	—
		27. „ Sokal	515	28	157	51	357	77
		28. „ Stanisławów	4.607	22	2.332	45	2.274	77
		29. „ Stara sól	157	50	157	50	—	—
		30. „ Stary Sambor	287	50	191	15	96	35
		31. „ Stryj	1.610	—	1.300	—	310	—
		32. „ Tarnopol	2.642	53	2.158	40	484	13
		33. „ Tarnów	2.410	70	2.340	70	70	—
		34. „ Trembowla	691	68	646	18	45	50
		35. „ Wieliczka	311	10	251	10	60	—
		36. „ Złoczów	1.077	37	862	69	214	68
		37. „ Żółkiew	1.250	68	1.040	25	210	43
	2	**Opłaty od szynkarzy z lat dawnych zalegające a ubezpieczone na realnościach przez c. k. Prokuratoryę skarbu**	634	31	97	55	536	76
		Suma rubryki I.	39.663	35	30.164	48	9.498	87
II.	3	**Jednorazowe opłaty od założonych browarów, gorzelni i miodosytni**	—	—	—	—	—	—

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
III.	4	**Grzywny za przestępstwa w sprawach propinacyjnych.**						
		1. Miasto Gródek	121	41	6	41	115	—
		2. „ Jasło	1	—	—	—	1	—
		3. „ Przemyśl	50	—	—	—	50	—
		4. „ Sambor	5	—	—	—	5	—
		5. „ Śniatyn	60	—	—	—	60	—
		6. „ Sokal	2	—	—	—	2	—
		7. „ Stanisławów	90	—	45	—	45	—
		8. „ Stryj	160	—	—	—	160	—
		9. „ Tarnopol	249	11	—	—	249	11
		10. „ Trembowla	196	89	21	89	175	—
		11. „ Rzeszów	50	—	—	—	50	—
		Suma rubryki III.	985	41	73	30	912	11
IV.	5	**Dochody ze sprzedaży przedmiotów skonfiskowanych**	—	—	—	—	—	—
V.	6	**Odsetki zwłoki.**						
		1. Miasto Bełz	17	48	17	48	—	—
		2. „ Bochnia	26	38	26	38	—	—
		3. „ Brody	9	26½	9	26½	—	—
		4. „ Dobromil	3	43	3	43	—	—
		5. „ Drohobycz	39	17	39	17	—	—
		6. „ Gródek	16	82	16	82	—	—
		7. „ Grybów	1	13	1	13	—	—
		8. „ Jarosław	6	90	6	90	—	—
		9. „ Jaryczów nowy	3	85½	3	85½	—	—
		10. „ Jasło	3	12	3	12	—	—
		11. „ Kołomyja	17	37	17	37	—	—
		12. „ Krosno	3	03	3	03	—	—
		13. „ Lubaczów	2	35	2	35	—	—
		14. „ Mrzygłód	1	32	1	32	—	—
		15. „ Myślenice	1	46	1	46	—	—
		16. „ Nowytarg	6	96	6	96	—	—
		17. „ Pilzno	12	74	12	74	—	—
		18. „ Podgórze	12	19	12	19	—	—
		19. „ Przemyśl	141	66½	141	66½	—	—
		20. „ Rzeszów	11	56	11	56	—	—
		21. „ Sambor	17	50	17	50	—	—
		22. „ Sanok	37	05½	37	05½	—	—
		23. „ Sącz nowy	12	30	12	30	—	—
		24. „ Sącz stary	4	54	4	54	—	—
		25. „ Skawina	3	63	3	63	—	—
		26. „ Śniatyn	17	56	17	56	—	—
		27. „ Sokal	7	84	7	84	—	—
		28. „ Stanisławów	56	46	56	46	—	—
		29. „ Stara sól	1	—	1	—	—	—
		Do przeniesienia	496	08	496	08	—	—

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie.	Należytość zł.	Należytość ct	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
V.	6	Z przeniesienia	496	08	496	08	—	—
		30. Miasto Stary Sambor	6	50	6	50	—	—
		31. „ Stryj . . .	13	25½	13	25½	—	—
		32. „ Tarnopol	20	85½	20	85½	—	—
		33. „ Tarnów . . .	15	45½	15	45½	—	—
		34. „ Trembowla . . .	12	52	12	52	—	—
		35. „ Wieliczka	2	44	2	44	—	—
		36. „ Złoczów . . .	11	35	11	35	—	—
		37. „ Żółkiew	30	33	30	33	—	—
		Suma rubryki V.	608	78½	608	78½	—	—
VI.	7	**Zasiłek ze Skarbu państwa.**						
		Zasiłek ze Skarbu państwa płatny w 12 miesięcznych ratach, wynosi rocznie . 108.870 zł. 78 ct.						
		a po potrąceniu przez c. k. główną kasę krajową należytości stemplowej w sumie 345 „ — „						
		Rzeczywista subwencya wynosi rocznie 108 525 zł. 78 ct.						
		z której wedle repartycyi przypada na:						
		1. Miasto Bełz	1.116	36	1.116	36	—	—
		2. „ Bochnia . . .	3.555	12	3.555	12	—	—
		3. „ Brody . . .	2.213	64	2.213	64	—	—
		4. „ Dobromil . . .	992	28	992	28	—	—
		5. „ Drohobycz	11.442	72	11 442	72	—	—
		6. „ Gródek	3.105	90	3 105	90	—	—
		7. „ Grybów . . .	624	36	624	36	—	—
		8. „ Jarosław . . .	4.298	64	4.298	64	—	—
		9. „ Jaryczów nowy . .	354	72	354	72	—	—
		10. „ Jasło	1.161	96	1.161	96	—	—
		11. „ Kołomyja	5.437	32	5.437	32	—	—
		12. „ Krosno . . .	975	—	975	—	—	—
		13. „ Lubaczów	606	60	606	60	—	—
		14. „ Mrzygłód . . .	59	52	59	52	—	—
		15. „ Myślenice . . .	1.016	28	1.016	28	—	—
		16. „ Nowytarg . . .	711	48	711	48	—	—
		17. „ Pilzno	575	16	575	16	—	—
		18. „ Podgórze . . .	2.352	72	2.352	72	—	—
		19. „ Przemyśl . . .	8.191	68	8.191	68	—	—
		20. „ Rzeszów . . .	5.574	—	5 574	—	—	—
		21. „ Sambor	4.475	76	4.475	76	—	—
		22. „ Sanok	1.740	84	1.740	84	—	—
		Do przeniesienia . .	60 582	06	60.582	06	—	—

37 miast uprawnionych. **Dochody.**

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
VI.	7	Z przeniesienia . .	60.582	06	60.582	06	—	—
		23. Miasto Sącz nowy	2.442	12	2.442	12	—	—
		24. „ Sącz stary . .	1.208	64	1 208	64	—	—
		25. „ Skawina	530	76	530	76	—	—
		26. „ Śniatyn	2.386	20	2.386	20	—	—
		27. „ Sokal . . .	2.896	32	2.896	32	—	—
		28. „ Stanisławów . . .	2.265	24	2.265	24	—	—
		29. „ Stara sól . . .	692	04	692	04	—	—
		30. „ Stary Sambor . . .	1.171	68	1.171	68	—	—
		31. „ Stryj . . .	5.032	44	5 032	44	—	—
		32. „ Tarnopol	8.405	64	8 405	64	—	—
		33 „ Tarnów	12.636	72	12.636	72	—	—
		34. „ Trembowla . . .	1.475	40	1.475	40	—	—
		35. „ Wieliczka . .	2.128	32	2.128	32	—	—
		36. „ Złoczów	4 417	92	4.417	92	—	—
		37. „ Żółkiew	254	28	254	8	—	—
		Suma rubryki VI. .	108.525	78	108.525	78	—	—
VII.	8	**Odsetki od kapitałów lokowanych.**						
		1. Od 4% listów zastawnych Banku krajowego	65.557	66	65.557	66	—	—
		2. Od 4½% listów zastawnych Banku krajowego	19.038	37	19.038	37	—	—
		3 Od 4% listów zastawnych towarz. kredytowego ziemskiego . .	11.646	64	11.646	64	—	—
		4. Od 4% pożyczki krajowej z roku 1893	3.210	—	3.210	—	—	—
		5 Od 4% lokacyi w funduszu kraj.	89	96	89	96	—	—
		6 Od 4% książeczek Banku krajowego	817	55	817	55	—	—
		7. Od 4% pożyczek udzielonych miastom:						
		a) Kołomyi . . 625 zł. 48 ct.						
		b) Samborowi . 1.502 „ 04 „	2.127	52	2.127	52	—	—
		Suma rubryki VII..	102.487	70	102.487	70	—	—
VIII.	9	**Dochody rozmaite.**						
		Zwroty kosztów sądowych i od c. k. Prokuratoryi skarbu . . .	36	11	—	—	36	11
		B. Przenośne.						
	10	**Zakupno i sprzedaż efektów.**						
		1. Gotówka za sprzedane efekta i odebrana z lokacyi.						
		a) za 4% książeczki banku krajowego	65.377	72	65.377	72	—	—
		b) z lokacyi na 4% w funduszu kraj.	22.489	55½	22.489	55½	—	—
		Suma .	87.867	27½	87.867	27½	—	—

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		2. Efekta zakupione.						
		a) 4% listy zastawne Banku kraj. w sumie 321.000 kor. po kursie 98·20 .	160 500	—	160.500	—	—	—
		b) 4% pożyczka krajowa z r. 1893 w sumie 2.000 koron po kursie 97·68	1.000	—	1.000	—	—	—
		c) 4% książeczki Banku krajowego: *α)* w walucie austr. 100.465 zł. 74 ct. *β)* w walucie koronowej w sumie 67.400 kor. 82 gr. czyli . . . 33.700 „ 41 „	134.166	15	134.166	15	—	—
		Suma .	295.666	15	295.666	15	—	—
	11	**Gotówka za wylosowane efekta.**						
		a) Za 4% pożyczkę z roku 1893 na 2.000 koron czyli	1.100	—	1.100	—	—	—
		b) Za 4% listy zastawne Banku krajowego na 49.900 koron czyli .	24.950	—	24.950	—	—	—
		c) Za 4½% listy zastawne Banku krajowego	9.250	—	9.250	—	—	—
		Suma .	35 300	—	35.300	—	—	—
	12	**Wymiana efektów.**						
		4% listy zastawne Banku krajowego za 12.000 koron	6.000	—	6.000	—	—	—
	13	**Efekta zamienione z waluty austryjackiej na koronową.**						
		a) 4½% listy zastawne Banku krajowego w sumie 830.300 koron .	415.150	—	415.150	—	—	—
		b) 4% książeczki Banku krajowego na 81.603 koron 32 gr. . . .	40 801	66	40.801	66	—	—
		Suma .	455.951	66	455.951	66	—	—
	14	**Spłata pożyczek udzielonych miastom na budowę szkół i koszar.**						
		a) Miastu Kołomyi	16.449	56	16.449	56	—	—
		b) Miastu Samborowi pożyczka I. .	24.765	72	1 636	59	23.129	13
		„ „ „ II. .	29.018	77	1.001	26	28.017	51
		Suma .	70.234	05	19.087	41	51.146	64
	15	**Zaliczki.**						
		Zwrócone	490	92	490	92	—	—

37 miast uprawnionych. Wydatki

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Wydatki.						
		A. Rzeczywiste.						
I.		**Koszta administracyjne.**						
	1	Płace urzędnika i dyetaryusza rachunkowego Wydziału krajowego .	2.247	—	2.247	—	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	2.247	—	2.247	—	—	—
		B. Przenośne.						
	2	**Zakupno i sprzedaż efektów.**						
		1. Efekta sprzedane.						
		4% książeczki Banku krajowego .	65.377	72	65.377	72	—	—
		2. Gotówka wydana na zakupno efektów.						
		4% listów Banku krajowego . .	157.279	08	157.279	08	—	—
		4% pożyczki krajowej z r. 1893 .	976	80	976	80	—	—
		4% książeczek Banku krajowego .	134.166	15	134.166	15	—	—
		Ulokowano na 4% we funduszu kraj.	22 489	55½	22.489	55½	—	—
		Suma .	314.911	58½	314.911	58½	—	—
	3	**Efekta wylosowane.**						
		a) 4% pożyczka krajowa z r. 1893 w sumie 2.200 koron . . .	1.100	—	1.100	—	—	—
		b) 4% listy zastawne Banku krajowego na 49.900 koron . . .	24.950	—	24.950	—	—	—
		c) 4½% listy zastawne Banku kraj.	9.250	—	9.250	—	—	—
		Suma .	35.300	—	35.300	—	—	—
	4	**Wymiana efektów.**						
		4% listów zastawnych Banku krajowego na 12.000 koron . . .	6.000	—	6.000	—	—	—
	5	**Efekta w walucie austryjackiej wydane do zamiany na walutę koronową.**						
		a) 4½% listy zastawne Banku kraj.	415.150	—	415.150	—	—	—
		b) 4% książeczki Banku krajowego .	40.801	66	40.801	66	—	—
		Suma .	455.951	66	455.951	66	—	—
		Zaliczki.						
	6	Udzielone	490	92	490	92	—	—

Stan kapitałów

funduszów propinacyjnych 37 miast uprawnionych z końcem roku 1899.

Liczba poż.	Nazwa miast	4% pożyczka krajowa z r. 893	4% listy zastawne Tow. kredytowego ziemskiego	4% listy zastawne Banku krajowego	4½% listy zastawne Banku krajowego	4% książeczki wkładkowe Banku krajow.		Suma ogólna efektów			Reszta kasowa w gotówce pozostała z końcem r. 1899	
		korony	korony	korony	zł.	zł.	ct	w koron.	w zł. w. a.	ct.	zł.	ct.
1	Bełz	900	5 800	30.700	7.800	771	88½	37.400	8.571	88½	561	52
2	Bochnia	3.100	16.000	98.200	14 600	2 298	81½	117.300	16.898	81½	1.713	01
3	Brody	13 400	24.200	89.600	14.400	1.840	23½	127.200	16 240	23½	1.712	70½
4	Dobromil	700	6.400	43.100	1.500	667	29	50.200	2.167	29	526	83
5	Drohobycz	9.400	36.400	315.200	29.000	6 479	83	361.000	35 479	83	4.290	67
6	Gródek	2.500	18.400	109.300	7.600	2.030	64	130.200	9.630	64	1.556	50
7	Grybów	900	1.400	21.100	5.800	433	70½	23.400	6.233	70½	355	09
8	Jarosław	4.400	27.000	136.100	25.700	2 949	58	167.500	28.649	58	2 391	76
9	Jarosławów n.	500	5.000	15.400	3.500	335	23½	20.900	3 835	23½	281	79½
10	Jasło	4.100	2.000	41.700	5.050	875	78½	47.800	5.925	78½	612	79
11	Kołomyja	6 500	39.800	176.800	10.300	3.466	49	223.100	13.766	49	17.840	03
12	Krosno	2 800	5.200	30.100	4.000	702	11½	38.100	4 702	11½	456	45
13	Lubaczów	600	7.000	39.600	1.300	567	52½	47.200	1.867	52½	561	9[illegible]
14	Mrzygłód	100	400	2 600	150	85	65	3.100	235	65	33	26
15	Myślenice	1.100	4.400	29.700	3 650	604	63½	35.200	4.254	63½	437	25
16	Nowytarg	3.100	5.000	26.300	5 500	738	04½	34.400	6 238	04½	435	25
17	Pilzno	500	4.400	20.500	2.900	574	25	25.400	3.474	25	312	9[illegible]
18	Podgórze	1.900	13.000	88 200	8.000	1.696	05½	103.100	9.696	05½	1 342	02
19	Przemyśl	19.500	37 600	261.300	35.050	5 332	45½	318.400	40.382	45½	5.283	51[illegible]
20	Rzeszów	4.900	17.800	142.200	27.150	3 597	54½	164.900	30.747	54½	2.265	54
21	Sambor	—	23.800	74.500	—	4.307	82½	98.300	4.307	82½	1.039	02[illegible]
22	Sanok	1.700	7.200	68.100	1.100	1.302	25	77.000	2 402	25	889	16[illegible]
23	Sącz nowy	2.500	22.800	93.600	13.800	1.800	14	118.900	15.600	14	1 589	75
24	Sącz stary	1.100	4.800	38.600	2.200	740	38	44.500	2.940	38	537	88
25	Skawina	500	400	18.700	3 150	391	88	19.600	3.541	88	318	39
26	Śniatyn	4.500	14 200	84.700	7.350	1.790	26	103.400	9 140	26	1.259	19
27	Sokal	16.200	10.000	73.500	4.800	1 665	43½	99.700	6.465	43½	1 026	85
28	Stanisławów	3.100	62.000	145.300	31.800	2 743	37½	210.400	34.543	37½	3.025	97
29	Stara sól	500	1.200	25.500	1.800	476	56½	27.200	2.276	56½	352	14
30	Stary Sambor	900	4.400	36.300	3 000	691	36	41.600	3.691	36	594	96
31	Stryj	4.000	16.400	165.500	12.900	3.426	35½	185.900	16.326	35½	2 259	61½
32	Tarnopol	10.900	59.200	252.700	44.800	5.391	58½	322.800	50.191	58½	4.438	36½
33	Tarnów	23.700	53.400	349.600	48.500	7.786	37½	426.700	56.286	37½	5.297	37½
34	Trembowla	1.100	12.600	57.300	3.950	1.138	79	71.000	5.088	79	804	41
35	Wieliczka	3.500	7.400	61 200	6.450	1.239	93½	72.100	7.689	93½	840	38
36	Złoczów	4.700	14.200	123.600	12.700	2.913	06	142.500	15.613	06	1 689	49
37	Żółkiew	500		32.600	3.900	648	73½	33.100	4.548	73½	516	51
	Razem	160.300	591.200	3,419.000	415.150	74.502	07	4,170.500	489.652	07	69.450	28
						czyli		2,085.250	489.652	07		
								2,574.902 zł. 07 ct.				

LW. 38 389/1900.

LW. 36.201/1900.

Alegat **D.** do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunkowem funduszów krajowych za rok 1899.

Lit. D.

FUNDUSZ KOSZAR KRAJOWYCH

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1899.

LW. 18.914/1900.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Fundusz koszar krajowych Dochody i Wydatki.

Rubryka	Pozycya	SUMARYUSZ	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
		A) **Rzeczywiste.**						
I.	1	Dotacya	55.600	—	55.600	—	—	—
II.	2	Wynagrodzenie za koszary i szpitale .	71.121	23	71.121	23	—	—
III.	3	Odsetki od lokowanych kapitałów . .	2.182	55	2.182	55	—	—
IV.	4	Rozmaite dochody	—	—	—	—	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych . .	128.903	78	128.903	78	—	—
		B) **Przenośne.**						
	5	Gotówka odebrana z lokacyi:						
		a) należytość zaległa 11.644 zł. 87 ct.	—	—	—	—	—	—
		b) „ bieżąca 192 558 „ 72 „	204.203	59	204.203	59	—	—
		Suma wszystkich dochodów . .	333.107	73	333.107	37	—	—
		C) **Zapas z początkiem roku 1899** . .	—	—	20.581	13½	—	—
		Razem . .	—	—	353.688	50½	—	—
		Wydatki.						
		A) **Rzeczywiste.**						
I.	1	Zwrot 1½ milionowej pożyczki z funduduszu propinacyjnego . . .	1,420.000	—	40.000	—	1,380.000	—
II.	2	Reszta kosztów budowy koszar krajowych	35.840	—	35.840	—	—	—
III.	3	4% odsetki od pożyczki z funduszu propinacyjnego	55.600	—	55.600	—	—	—
IV.	4	Asekuracya koszar krajowych. . .	1.545	04½	1.545	04½	—	—
V.	5	Podatki i należytości przenośne . .	277	89½	277	50½	—	39
VI.	6	Rozmaite wydatki	62	17	62	17	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych . .	1,513.325	11	133.324	72	1,380.000	39
		B) **Przenośne.**						
	7	Gotówka ulokowana na 4% rachunek bieżący	192.558	72	192.558	72	—	—
		Suma wszystkich wydatków . .	1,705.883	83	325.883	44	1,380.000	39
		C) **Zapas z końcem roku 1899** . .	—	—	27.805	06½	—	—
		Razem . .	—	—	353.688	50½	—	—

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny.	Szczegół.	Ogół.
1. Zapas kasowy w gotówce . . .	—	27.805 zł. 06½ ct.
Czysty stan bierny . . .	—	1,352.195 „ 32½ „
Zgodnie ze sumą stanu biernego .		1,380.000 „ 39 „

Stan bierny.	Szczegół.	Ogół.
1. Należytość bierna: 1) galicyjskiemu funduszowi propinacyjnemu reszta 1½ milionowej pożyczki	1,380.000 zł. — ct.	
2) C. k. Urzędowi podatkowemu w Trembowli reszta należytości za podatek gruntowy . . .	— „ 39 „	1,380.000 zł. 39 ct.
Suma stanu biernego . . .		1,380.000 zł. 39 ct

Uwaga. Z powyższego zapasu kasowego (z pominięciem ½ cent.) w sumie . . . . . 27.805 zł. 06 ct.

a) ulokowano z początkiem roku 1900 na dalszy 4% rachunek bieżący w Banku krajowym . . .	27.804 zł. 67 ct.
b) pozostawiono w gotówce na pokrycie wykazanej w rubr. IV. wydatków należytości biernej	— „ 39 „
razem j. w. . .	27.805 zł. 06 ct.

Dochody. Fundusz

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody rzeczywiste.						
I.	1	Dotacya otrzymana od funduszu krajowego z mocy uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 27. marca 1899. Ls. 2007	55.600	—	55.600	—	—	—
II.	2	Wynagrodzenie od c. k. Skarbu wojskowego za czas od 1. stycznia do 31. grudnia 1899 za koszary krajowe i szpitale dostarczone dla c. k. wojska a to:						
		a) we Lwowie na Wulce (koszary) .	19.813	85½	19.813	85½	—	—
		b) w Mostach wielkich „ . .	12.563	37½	12.563	37½	—	—
		c) „ „ „ (szpital) .	1.095	15	1.095	15	—	—
		d) w Rawie ruskiej (koszary) . .	11.875	55	11.875	55	—	—
		e) w Trembowli „ . . .	11.875	55	11.875	55	—	—
		f) w Zaleszczykach „ . . .	12.619	90	12.619	90	—	—
		g) „ „ (szpital) . . .	1.277	85	1.277	85	—	—
		Suma rubryki II. .	71.121	23	71.121	23	—	—
III.	3	Odsetki od kapitałów lokowanych na 4% rachunek bieżący:						
		a) w funduszu krajowym . . .	316	67	316	67	—	—
		b) w Banku krajowym	1.865	88	1.865	88	—	—
		Suma rubryki III. .	2.182	55	2.182	55	—	—
IV.	4	Rozmaite dochody	—	—	—	—	—	—

koszar krajowych. Wydatki.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki rzeczywiste.						
I.	1	Zwrot $1^1/_2$ milionowej pożyczki zaciągniętej w galicyjskim funduszu propinacyjnym, spłata na kapitał: V. raty w kwocie . . 20.000 zł. VI. „ „ . . 20.000 „	1,420.000	—	40.000	—	1,380.000	—
II.	2	Reszta kosztów budowy koszar krajowych wypłacona c. i k. Komendzie XI. korpusu we Lwowie . . .	35.840	—	35.840	—	—	—
III.	3	4% odsetki zapłacone c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego od niespłaconej reszty $1^1/_2$ milionowej pożyczki za czas od 1. stycznia do 31. grudnia 1899	55.600	—	55.600	—	—	—
IV.	4	Premia asekuracyjna za koszary ubezpieczone od ognia: reszta za rok 1899	205	29	205	29	—	—
		z góry za rok 1900	1.339	$75^1/_2$	1.339	$75^1/_2$	—	—
		Suma rubryki IV. . .	1.545	$04^1/_2$	1.545	$04^1/_2$	—	—
V.	5	Podatki i należytości przenośne: *a*) podatek gruntowy za lata 1896, 1897 i 1898: *α*) za grunt pod koszary na Wulce . . 52 zł. 68 ct. *β*) za grunt w Trembowli (reszta) . . — „ 39 „	53	07	52	68	—	39
		b) należytości przenośne: od realności na Wulce 50 zł. 70 ct. „ „ „ w Trembowli . . . . 174 „ $12^1/_2$ „	224	$82^1/_2$	224	$82^1/_2$	—	—
		Suma rubryki V. .	277	$89^1/_2$	277	$50^1/_2$	—	39
VI.	6	Rozmaite wydatki: Koszta syndyka Wydziału krajowego i stemple do rachunków Banku krajowego	62	17	62	17		—

LW. 36.201/1900.

Aiegat E. do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunkowem funduszów krajowych za rok 1899.

Lit. E.

Fundusz pożyczkowy dla gmin i prywatnych

na budowę koszar dla c. i k. wojska.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1899.

LW. 17.795/1900.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Dochody. Fundusz pożyczkowy dla gmin i prywat-

Rubryka	Pozycya	SUMARYUSZ	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
		A) Rzeczywiste.						
I.	1	Dotacya z funduszu krajowego . .	—	—	—	—	—	—
II.	2	Zwroty pożyczek udzielonych gminom na budowę koszar dla c. i k wojska: .						
		a) należytość zaległa 1,423.657 zł. 32 ct.						
		b) należytość bieżąca: 127.500 „ — „	1,551.157	32	128.615	29	1,422.542	03
III.	3	3% Odsetki od kapitałów chwilowo lokowanych	1.833	19	1.833	19	—	—
IV.	4	6% Odsetki zwłoki za niezapłacone w terminie raty	1.164	41½	1.164	41½	—	—
V.	5	Rozmaite dochody:	71	33½	71	33½	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	1,554.226	26	131.684	23	1,422.542	03
		B) Przenośne.						
	6	Gotówka odebrana z lokacyi na 3% rachunku bieżącym w funduszu krajowym . . 158.016 zł. 93 ct.						
		Nadpłaty . . . 5.473 „ 34½ „	163.490	27½	163.490	27½	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	1,717.716	53½	295.174	50½	1,422.542	03
		C) Zapas z początkiem roku 1899 .			25.720	20		
		Razem . .			320.894	70½		

Stan majątku

Stan czynny.

	Szczegół:	Ogół:
1. Zapas kasowy w gotówce . . .	29.875 zł. 81 ct.	
2. Należytości czynne: zwroty pożyczek udzielonych gminom i prywatnym na budowę koszar dla c. i k. wojska:		
a) z lat poprzednich 1,295.042 zł. 03 ct.		
b) z roku bieżącego 127.500 „ — „	1,422.542 „ 03 „	1,452.417 zł. 84 ct.
Suma stanu czynnego .		1,452.417 zł. 84 ct.

nych na budowę koszar dla c. i k. wojska Wydatki.

Rubryka	Pozycya	SUMARYUSZ	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
		A) Rzeczywiste.						
I.	1	Pożyczki bezprocentowe udzielone gminom na budowę koszar dla c. i k. wojska	127.500	—	127.500	—	—	—
II.	2	Rozmaite wydatki:	28	62	28	62	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	127.528	62	127.528	62	—	—
		B) Przenośne.						
	3	Gotówka ulokowana na 3% rachunek bieżący w fund kraj. 158.016 zł. 93 ct.						
	4	Nadpłaty . . . 5.473 „ 34½ „	163.490	27½	163.490	27½	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	291.018	89½	291.018	89½	—	—
		C) Zapas z końcem roku 1899 . .			29.875	81		
		Razem . . .			320.894	70½		
		Uwaga. Pozostały z dniem 31 grudnia 1899 j. w. zapas kasowy w kwocie 29.875 zł. 81 ct. został ulokowany w dniu 1. stycznia 1900 na dalszy 3% rachunek bieżący w funduszu krajowym.						

z końcem roku 1899.

Stan bierny.

	Szczegół:	Ogół:
1. Należytości bierne	—	—
2. Czysty stan czynny	1,452.417 zł. 84 ct.	1,452.417 zł. 84 ct.
Zgodnie ze sumą stanu czynnego .		1,452.417 zł. 84 ct.

Dochody. Fundusz pożyczkowy dla gmin i prywat-

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody rzeczywiste.						
I.	1	**Dotacya z funduszu krajowego** . .	—	—	—	—	—	—
II.	2	**Zwroty pożyczek** udzielonych na budowę koszar:						
		1. od gm. Bochnia	7.750	20	2.583	30	5.166	90
		2. „ „ Brzeżany	14.164	—	1.418	—	12.746	—
		3. „ „ Czortków	82.805	66	6.316	—	76.489	66
		4. „ „ Jarosław	78.306	—	9.800	—	68.506	—
		5. „ „ Jaworów	26.100	—	1.900	—	24.200	—
		6. „ „ Kołomyja nal. zaleg. 141.224·95						
		„ „ bież. 47.500·—	188.724	95	7.787	50	180.937	45
		7. „ „ Kraków	78.320	—	13.336	—	64.984	—
		8. „ „ Łańcut	672	—	166	—	506	—
		9. „ „ Nowy Sącz	5.638	94	2.915	34	2.723	60
		10. „ „ Przemyśl	78.843	—	7.832	—	71.011	—
		11. „ „ Rzeszów nal. zaleg. 246.317·38						
		„ „ bież. 50.000·—	296.317	38	7.720	—	288.597	38
		12. „ „ Sanok	44.060	—	4.406	—	39.654	—
		13. „ „ Stanisławów	10.012	—	3.332	—	6.680	—
		14. „ „ Stryj	24.992	19	5.084	65	19.907	54
		15. „ „ Tarnopol	38.192	—	3.472	—	34.720	—
		16. „ „ Tarnów	95.824	—	12.502	—	83.322	—
		17. „ „ Trembowla	130.275	—	16.712	50	113.562	50
		18. „ „ Złoczów	10.410	—	2.082	—	8.328	—
		19. „ „ pryw. Feiwla Rohatyna w Złocz.	117.000	—	6.500	—	110.500	—
		20. „ „ gm. Żółkiew nal. zal. 192·750·—						
		bież. 30·000·—	222.750	—	12.750	—	210.000	—
		Suma rubryki II.	1,551.157	32	128.615	29	1,422.542	03
III.	3	**3% odsetki od kapitałów chwilowo lokowanych**	1.833	19	1.833	19	—	—
IV.	4	**6% odsetki zwłoki** od niezapłaconych w terminie rat.						
		1. od gminy Jaworów	16	92	16	92	—	—
		2. „ „ Łańcut	6	50	6	50	—	—
		3. „ „ Rzeszów	5	79	5	79	—	—
		4. „ „ Tarnów	119	62	119	62	—	—
		5. „ „ Trembowla	1.015	58½	1.015	58½	—	—
		Suma rubryki IV.	1.164	41½	1.164	41½	—	—
V.	5	**Rozmaite dochody:** Koszta sądowe, przyznane w sprawie egzekucyjnej przeciw gminie m. Trembowli o zaległe raty.	71	33½	71	33½	—	—

nych na budowę koszar dla c. i k. wojska. Wydatki.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki rzeczywiste.						
I.	1	**Pożyczki bezprocentowe** udzielone na budowę koszar dla c. i k. wojska:						
		1. gminie Kołomyja	47.500	—	47.500	—	—	—
		2. „ Rzeszów	50.000	—	50.000	—	—	—
		3. „ Żółkiew	30.000	—	30.000	—	—	—
		Suma rubryki I. .	127.500	—	127.500	—	—	—
II.	2	**Rozmaite wydatki:**						
		Koszta syndyka Wydziału kraj. w sprawie jak poz. 5 dochodów . . .	28	62	28	62	—	—

LW. 36.201/1900.
Alegat F. do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunkowem funduszów krajowych za rok 1899.

Lit. F.

FUNDUSZ

byłego galicyjskiego korpusu ochotników

z roku 1859

z przeznaczeniem udzielania gminom bezprocentowych pożyczek na budowę koszar i szpitali dla c. i k. wojska.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1899.

LW. 20.955/1900.

Z Drukarni Ludowej we Lwowie.

Fundusz byłego galicyjskiego korpusu ochotników z r. 1859 z przezna-

Dochody.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
		A) **Rzeczywiste.**						
I.	1	Zwrot pożyczki udzielonej gminie miasta Gródek na budowę koszar dla c. i k. wojska	43.000	—	2.500	—	40.500	—
II.	2	Efekta zakupione	2.500	—	2.500	—	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych .	45.500	—	5.000	—	40.500	—
		B) **Przenośne.**						
	3	4% Książeczka Banku krajowego pobrana z przemiany na walutę koronową 34.312 K. 06 g. czyli	17.156	03	17.156	03	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	62.656	03	22.156	03	40.500	—
		C) **Zapas** z początkiem roku 1899 w (efektach)			14.656	03		
		Razem . .			36.812	06		

Stan majątku

Stan czynny:

	Szczegół:	Ogół:
1. Zapas kasowy:		
a) w gotówce . .	— zł. — ct.	
b) w efektach: 4% książeczka Banku kraj. Nr. 11703, 34.312 K. 06 g. czyli . .	17.156 „ 03 „	17.156 zł. 03 ct.
2. Należytości czynne	40 500 „ — „	57.656 zł. 03 ct.
Suma stanu czynnego		57.656 zł. 03 ct.

czeniem udzielenia gminom pożyczek na budowę koszar dla c. i k. wojska.

Wydatki.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		W y d a t k i.						
		A) Rzeczywiste.						
I.	1	Gotówka wydana na zakupno 4% książeczki Banku krajowego . . .	2.500	—	2.500	—	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych .	2.500	—	2.500	—	—	—
		B) Przenośne.						
	2	4% Książeczka Banku krajowego wydana w walucie austryackiej (dla przemiany na walutę koronową)	17.156	03	17.156	03	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	19.656	03	19.656	03	—	—
		C) Zapas z końcem roku 1899 w (efektach)			17.156	03		
		Razem . .			36.812	06		

z końcem roku 1899.

S t a n b i e r n y:

	Szczegół:	Ogół:
1. Należytości bierne		— zł. — ct.
2. Czysty stan czynny		57.656 „ 03 „
Zgodnie ze sumą stanu czynnego . . .		57.656 zł. 03 ct.

LW. 36.220/900.

Lit. G.

Fundusz pożyczkowy na cele melioracyjne

dla

powiatów, gmin i dla spółek wodnych.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1899.

I. Związkowa drukarnia we Lwowie, ul. Lindego l. 4.

Dochody. Fundusz pożyczkowy

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		DOCHODY.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Zwroty pożyczek udzielonych Spółkom wodnym	550.805	26	15.818	22	534.987	04
	2	Odsetki od pożyczek udzielonych Spółkom wodnym	35.630	86	12.142	25	23.488	61
	3	Odsetki zwłoki od Spółek wodnych za niedotrzymanie rat pożyczkowych	768	82	768	82	—	—
	4	Odsetki od kapitałów, lokowanych w Banku krajowym . . .	1.994	06½	1.994	06½	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	589.199	00½	30.723	35½	558.475	65
		Przenośne.						
	5	Lokacya na książeczkę Banku krajowego	46.372	76	46.372	76	—	—
	6	Gotówka ze spieniężonych efektów .	15.600	—	15.600	—	—	—
		Suma wszystkich dochodów .	651.171	76½	92.696	11½	558.475	65
	7	Zapas kasowy z początkiem roku 1899:						
		a) w gotówce 44.933 zł. 77½ ct.						
		b) w efektach 10.600 „ — „			55.533	77½		
		Razem .			148.229	89		

na cele melioracyjne. **Wydatki.**

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		WYDATKI.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Pożyczki udzielone Spółkom wodnym	43.200	—	43.200	—	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	43.200	—	43.200	—	—	—
		b) **Przenośne.**						
	2	Gotówka złożona na 4% książeczkę Banku krajowego	46.372	76	46.372	76	—	—
	3	Spieniężone efekta	15.600	—	15.600	—	—	—
		Suma wszystkich wydatków .	105.172	76	105.172	76	—	—
	4	**Zapas** kasowy z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . 1.684 zł. 37 ct.						
		b) w efektach (82.745 K. 52 gr. czyli) 41.372 „ 76 „			43.057	13		
		Razem .			148.229	89		

W y k a z

należytości czynnych i biernych z końcem roku 1899.

Pozycya	Poszczególnienie	Pozostałe należytości							
		czynne				bierne			
		z lat ubiegłych		z roku bieżącego		z lat ubiegłych		z roku bieżącego	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	DOCHODY.								
1	Zwroty pożyczek udzielonych Spółkom wodnym	491.946	99	43.040	05	—	—	—	—
2	Odsetki od Spółek wodnych przypadające po koniec roku 1899. .	15.605	15	7.883	46	—	—	—	—
3	Zapas z końcem roku 1899: w gotówce . . 1.684 zł. 37 ct. w efektach: (82.745 zł. 52 gr. czyli) 41.372 „ 76 „	—	—	43.057	13	—	—	—	—
	Suma stanu czynnego . .	507.552	14	93.980	64	—	—	—	
				601.532	78	—	—	—	—
	WYDATKI.	—	—	—	—	—	—	—	—
	Czysty stan czynny . .	—	—	601.532	78	—	—	—	—

LW. 28.075/1900

L. W. 36.220/900.
Alegat H. do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunków funduszów krajowych za rok 1899.

Lit. H.

Fundusz pożyczkowy na budowę szkół.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1899.

Sporządzone przez Departament rachunkowy c. k. Namiestnictwa.

LW. 47.139/900.

Dochody. H. Fundusz pożyczkowy na budowę szkół.

Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
	Dochody.						
	a) **Rzeczywiste:**						
1	Kapitały otrzymane z funduszu szkolnego krajowego	—	—	—	—	—	—
2	Zwroty pożyczek bezprocentowych na budowę szkół:						
	a) należytość zaległa . 309.972 zł. 49 ct.						
	b) „ bieżąca . 26.450 „ — „	336.422	49	35.584	32	300.838	17
3	Odsetki od lokowanych kapitałów w Banku krajowym	341	41	341	41	—	—
4	6% odsetki zwłoki	672	20½	672	20½	—	—
	Suma dochodów rzeczywistych .	337.436	10½	36.597	93½	300.838	17
	b) **Przenośne:**						
5	Zwrot mylnie przez c. k. Urzędy podatkowe zarachowanych wydatków:						
	a) należytość zaległa . 500 zł. — ct.						
	b) „ bieżąca . 542 „ 16 „	1.042	16	942	16	100	—
6	Zwroty z chwilowych lokacyi w Banku krajowym:						
	a) należytość zaległa . 279 zł. 69 ct.						
	b) „ bieżąca . 28.399 „ 21 „	28.678	90	24.261	66	4.417	24
7	Otrzymane karnety za gotówkę lokowaną w Banku krajowym	28.399	21	28.399	21	—	—
	Suma wszystkich dochodów .	395.556	37½	90.200	96½	305.355	41
8	**Zapas kasowy** z początkiem roku 1899:						
	a) w gotówce . . . — zł. —½ ct.						
	b) w efektach wal.austr. 279 „ 69 „	—	—	279	69½	—	—
	Razem . .	—	—	90.480	66	—	—

Zamknięcie rachunku za rok 1899. Wydatki.

Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
	Wydatki.						
	a) **Rzeczywiste.**						
1	Zwrot funduszowi szkolnemu krajowemu:						
	a) otrzymanego kapitału 292.305 zł. 95 ct.						
	b) odsetek od tego kapitału . . . . 3.708 „ 68 „						
	c) wpłaconych odsetek od chwilowej lokacyi gotówki . . . 6.580 „ 68 „						
	d) wpłaconych 6% odsetek zwłoki . . 1.927 „ 64 „	304.522	95	—	—	304.522	95
2	Bezprocentowe pożyczki na budowę szkół	26.450	—	26.450	—	—	—
3	Rozmaite wydatki	—	40	—	40	—	—
	Suma wydatków rzeczywistych .	330.973	35	26.450	40	304.522	95
	b) **Przenośne.**						
4	Mylnie przez c. k. Urzędy podatkowe zarachowane wydatki:						
	a) należytość zaległa . 7.242 zł. 45 ct.						
	b) „ bieżąca . 542 „ 16 „	7.784	61	6.952	15	832	46
5	Chwilowa lokacya w Banku krajowym .	28.399	21	28.399	21	—	—
6	Zwrot karnetów przy pobraniu gotówki z chwilowej lokacyi:						
	a) należytość zaległa . 279 zł. 69 ct.						
	b) „ bieżąca . 28.399 „ 21 „	28.678	90	24.261	66	4.417	24
	Suma wszystkich wydatków .	395.836	07	86.063	42	309.772	65
7	**Zapas kasowy** z końcem roku 1899:						
	a) w gotówce . . . — zł. — ct.						
	b) w efektach wal. austr. 4.417 „ 24 „	—	—	4.417	24	—	—
	Razem . .	—	—	90.480	66	—	—

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny. 1) Zapas kasowy *a*) w gotówce: . .	— zł. — ct.		
b) w efektach w. a. .	4.417 „ 24 „	4.417 zł.	24 ct.
2) Należytości czynne		305.355 „	41 „
Suma stanu czynnego . .		309.772 zł.	65 ct.
Stan bierny		309.772 „	65 „
Czysty stan czynny . .		— zł.	— ct.

Uwaga. Na uposarzenie funduszu pożyczkowego wydano z funduszu szkolnego krajowego w kapitale 292.305 zł. 95 ct. i w odsetkach 3.708 zł. 68 ct. razem więc kwotę 296.014 zł. 63 ct.

Do zwrotu fund. szkoln. krajow. przypada z końcem roku 1899 kwota . . . . . 304.522 „ 95 „

a zatem więcej o . . . . . 8.508 zł. 32 ct.

która to kwota powstała z odsetek od chwilowej lokacyi gotówki tudzież z 6% odsetek zwłoki pobieranych od rat pożyczkowych w terminie niespłaconych.

LW. 47.139/900.

Do l. $\frac{14.579}{\text{R. S. K.}}$ 1900.

WYKAZ

gmin, którym wypłacono pożyczki na budowę szkół w roku 1899.

L. porz.	Nazwa gminy	Wypłacona pożyczka zł.	ct.	Uwaga
1	Korzuchów	600	—	
2	Tułkowice	400	—	
3	Nockowa	400	—	
4	Chiszewice	150	—	
5	Kujdanów	1.000	—	
6	Biskowice	1.500	—	
7	Warwaryńce	1.000	—	
8	Zabłocie	8.000	—	
9	Lutcza	2.000	—	
10	Wulka ogryzkowa	300	—	
11	Złota	500	—	
12	Wiesenberg	800	—	
13	Dąbrowica	1.000	—	
14	Lachowice	1.500	—	
15	Barszczowice	1.000	—	
16	Wodniki	500	—	
17	Kałusz	3.000	—	
18	Ptaszkowa	500	—	
19	Wola przemykowska	800	—	
20	Wysoka	1.500	—	
	Razem	26.450	—	

LW. 36.220/1900.
Alegat **J.** do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunkowem funduszów krajowych za rok 1899.

Lit. J.

FUNDUSZ KOLEJOWY

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

za rok

1899.

Dochody. Fundusz kolejowy na cele popierania

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł	Należytość ct.	Uiszczenie zł	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Dotacya z funduszu krajowego (rubr. X. poz. 185 wydatków)	375.000	—	375 000	—	—	—
	2	Odsetki od ulokowanego kapitału w Banku krajowym, tudzież od efektów własnych i od pożyczek chwilowo udzielonych Towarzystwom budowy linij kolej. i funduszowi kraj. w kwocie . 62.657 zł. 86 ct. **od tego:** odsetki bierne . . . . 15.249 „ 99½ „	47 407	86½	47.407	86½	—	—
	3	Odsetki zwłoki za niedotrzymanie terminów w spłacie rat gwarancyjnych, na akcye pierwszeństwa odnośnych kolei lokalnych . . .	314	18½	314	18½	—	—
	4	Zakupione akcye pierwszeństwa kolei:						
		a) Łupków-Cisna (dodatkowe zakupno, uchwała Sejmu $^{20}/_{2}$ 1899)	60.000	—	—	—	60.000	—
		b) Chabówka-Zakopane im. wartości 370.000 koron czyli. . . .	185.000	—	177.000	—	8.000	—
		c) Trzebinia-Skawce im. wartości 266.000 koron czyli	133.000	—	—	—	133.000	
	5	Zakupione akcye zakładowe kolei:						
		a) Delatyn-Kołomyja-Stefanówka im. wartości 1,575.200 kor. czyli	787.600	—	—	—	787.600	—
		b) Kraków-Kocmyrzów im. wartości 200.000 koron czyli. . . .	100.000	—	100.000	—	—	—
	6	Koncesyonaryusze na zakupno akcyj zakładowych kolei Delatyn-Kołomyja-Stefanówka	10.000	—	10.000	—	—	—
	7	Raty gwarancyjne od stron konkurencyjnych za oprocentowanie i umorzenie akcyj linij kolejowych:						
		a) Chabówka-Zakopane: należytość z roku 1898 . 6.587 zł. 50 ct. „ za rok 1899 . 8.688 „ 88 „	15.276	38	9.282	49	5.993	89
		b) Delatyn-Kołomyja-Stefanówka: należytość z roku 1898 . 17.245 zł. 25 ct. „ za rok 1899 . 35.442 „ — „	52.687	25	29.104	97	23.582	28
	8	Pożyczka zaciągnięta w Banku krajowym na pokrycie subwencyi bezzwrotnej dla c. k. Rządu na budowę kolei Przeworsk-Rozwadów (uchwała Sejmu z 8. lutego 1895):						
		a) w obligach 4%-towych walutą koronową . . . . . 500.000 **od tego:** spieniężone obligi. 500.000	—	—	—	—	—	—
		Do przeniesienia .	1,766.285	68	748.109	51	1,018.176	17

budowy kolei niższego rzędu. **Wydatki.**

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Wydatki.						
		a) **Rzeczywiste.**						
	1	Zakupno akcyj linij kolejowych:						
		a) Łupków-Cisna	60.000	—	35.000	—	25.000	—
		b) Chabówka-Zakopane	19.220	87	19.220	87	—	—
		c) Delatyn-Kołomyja-Stefanówka:						
		α) na rzecz funduszu kolejowego	41.682	28½	—	—	41.682	28½
		β) na rzecz koncesyonaryuszów (vide poz. 5 doch.)	10.000	—	10.000	—	—	—
		d) Kraków-Kocmyrzów (uchwała Sejmu z 17. i 28. marca 1899) .	95.000	—	95.000	—	—	—
		e) Trzebinia-Skawce (uchwała Sejmu z 20. marca 1899) . . .	133.000	—	114.982	10	18.017	90
	2	C. k. Skarbowi państwa subwencye bezzwrotne na budowę kolei:						
		a) Podwysokie-Chodorów reszta należytości (uchwała Sejmu z 8. lutego 1895) z kwoty 1,000.000 zł.	24.150	—	—	—	24.150	—
		b) Przeworsk-Rozwadów reszta należytości (uchwała Sejmu z 8. lutego 1895) z kwoty 250.000 zł.	125.000	—	—	—	125.000	—
	3	Spłata pożyczek zaciągniętych w Banku krajowym:						
		a) na zakupno akcyj pierwszeństwa kolei Łupków-Cisna:						
		α) III. i IV. rata na kapitał .	463.916	63	1.129	48	462.787	15
		β) 4% odsetki i koszta administracyjne	19.166	74	19.166	74	—	—
		b) na wypłatę subwencyi c. k. Rządowi na budowę kolei Chodorów-Podwysokie:						
		α) III. i IV. rata na kapitał .	997.670	17	2.428	99	995.241	18
		β) 4% odsetki i koszta administracyjne	41.216	51	41.216	51	—	—
		c) na zakupno akcyj zakładowych kolei Delatyn-Kołomyja-Stefanówka:						
		α) I. i II. rata na kapitał . .	787.400	—	1.915	75	785.484	25
		β) 4% odsetki i koszta administracyjne	32.528	69	32.528	69	—	—
		Do przeniesienia .	2,849.951	89½	372.589	13	2,477.362	76½

Dochody. Fundusz pożyczkowy na cele popierania

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Z przeniesienia .	1,766.285	68	748.109	51	1,018.176	17
		b) gotówka uzyskana po spieniężeniu tychże obligów:						
		α) po kursie 97 zł za 200 koron w wal. austr. 242.500 zł. — ct.						
		β) za kupon . 1.916 „ 66½ „						
		razem . 244.416 zł. 66½ ct.						
		od tego: opłata rządowa od obrotu efektów 10 „ — „	244.406	66½	244.406	66½	—	—
	9	Zakupione obligi kolejowe 4%-towe Banku krajowego po kursie 97 zł. za 200 koron imiennej wartości 2,000.000 koron czyli	1,000.000	—	1,000.000	—	—	—
	10	Rozmaite:						
		a) Zwrot od c. k. Rządu, prawnej należytości od zaciągniętych pożyczek w Banku krajowym, na pokrycie subwencyi dla c. k. Skarbu państwa na budowę linij kolejowych, należytość z roku 1898 . . . . 3.236 zł. 55 ct.						
		z roku 1899 . . 781 „ 25 „	4.017	80	3.236	55	781	25
		b) mylne pobory i zastępczo pobrane należytości . 25.241 zł. 51 ct.						
		od tego: zwroty korelatywne . . 25.241 „ 51 „	—	—	—	—	—	—
		Suma dochodów rzeczywistych	3,014.710	14½	1,995.752	72½	1,018.957	42
		***b)* Przenośne.**						
	1	Zwrot pożyczek udzielonych Towarzystwom kolejowym, z tytułu gwarancyi kraju, na zapłacenie rat i odsetek od pożyczek zaciągniętych w Banku krajowym:						
		a) Borki wielkie-Grzymałów:						
		należytość z roku 1898 . 35.056 zł. 19 ct.						
		„ „ 1899 . 25 744 „ — „	60.800	19	—	—	60.800	19
		b) Trzebinia-Skawce	72.616	78	—	—	72.616	78
		c) Delatyn-Kołomyja-Stefanówka .	56.935	50	—	—	56.935	50
	2	Zwrot pożyczek udzielonych Towarzystwom kolej. na cele budowy:						
		a) Borki wielkie-Grzymałów:						
		nal. z r. 1898 33 zł. 60 ct.						
		„ „ 1899 242 „ 83 „	276	43	242	83	33	60
		b) Chabówka-Zakopane:						
		nal. z r. 1898 480 zł. 64 ct.						
		„ „ 1899 87.833 „ 74 „	88 314	38	87.833	74	480	64
		Do przeniesienia .	3,293.653	42½	2,083.829	29½	1,209.824	13

budowy kolei niższego rzędu. **Wydatki.**

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Z przeniesienia .	2,849.951	89½	372.589	13	2,477.362	76½
		d) na wypłatę subwencyi c. k. Rządowi na budowę kolei Przeworsk-Rozwadów:						
		α) I. rata na kapitał	250.000	—	307	59½	249.692	40½
		β) 4% odsetki i koszta administracyjne	5.167	40½	5.167	40½	—	—
	4	Zakupno 4% obligów kolejowych Banku krajowego po kursie 97 zł. za 200 koron im. wartości 3,000.000 koron za	970.000	—	970.000	—	—	—
	5	Obligi powyższe wydane do chwilowego zastawu 600.000						
		od tego: obligi zwrócone z zastawu . . . 600.000	—	—	—	—	—	—
	6	Rozmaite:						
		a) Rata wstępna i koszta przy zaciągnięciu pożyczki w Banku krajowym - jak poz 7. doch. .	4.195	18½	4.195	18½	—	—
		b) C. k. Skarb państwa, należytość prawna od powyższej pożyczki	781	25	781	25	—	—
		Suma wydatków rzeczywistych	4,080.095	73½	1,353.040	56½	2,727.055	17
		b) **Przenośne.**						
	1	Pożyczki udzielone Towarzystwom kolejowym z tytułu gwarancyi kraju, na zapłacenie rat i odsetek od pożyczek zaciągniętych w Banku krajowym:						
		a) Borki wielkie - Grzymałów, na IV. i V. ratę z odsetkami i kosztami	25.744	—	25.744	—	—	—
		b) Trzebinia - Skawce, na I. i II ratę z odsetkami i kosztami .	72.616	78	72.616	78	—	—
		c) Delatyn - Kołomyja - Stefanówka, na I. ratę i koszta	56.935	50	56.935	50	—	—
		Do przeniesienia .	4,235.392	01½	1,508.336	84½	2,727.055	17

Dochody. Fundusz kolejowy na cele popierania

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia .	3,293.653	42½	2,083.829	29½	1,209.824	13
		c) Delatyn-Kołomyja-Stefanówka: nal. z r. 1898 126.237 zł. 25 ct. „ „ 1899 1,381.935 „ 43 „	1,508.172	68	1,508.172	68	—	—
		d) Piła-Jaworzno: nal. z r. 1898 26 zł. — ct. „ „ 1899 267 804 „ 02 „	267.830	02	8.514	85	259.315	17
		e) Trzebinia-Skawce: nal. z r. 1898 999.149 zł. 03 ct. „ „ 1899 10.930 „ 58 „	1,010.079	61	1,010.079	61	—	—
		f) Łupków-Cisna	413	50	413	50	—	—
		g) Przeworsk-Bachórz	9.364	57	—	—	9.364	57
	3	Zwrot chwilowej pożyczki danej funduszowi krajowemu	260.950	—	260.950	—	—	—
	4	Lokacya kapitału w Banku krajowym na rachunku bieżącym: nal. z r. 1898 . 45.023 zł. — ct. „ „ 1899 . 2,624.306 „ 90 „	2,669.329	90	2,553.992	90	115.337	
		Suma dochodów .	9.019.793	70½	7,425.952	83½	1,593.840	87
		Do tego: Zapas kasowy z początkiem roku 1899: *a)* w gotówce . 3,165 zł. 58 ct. *b)* efektami 930.000 koron czyli . 465.000 „ — „	—	—	468.165	58		
		Razem	—	—	7,894.118	41½		

budowy kolei niższego rzędu. **Wydatki.**

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Z przeniesienia .	4,235.392	01½	1,508 336	84½	2,727.055	17
	2	Pożyczki udzielone Towarzystwom kolejowym na cele budowy linij kolejowych:						
		a) Borki wielkie-Grzymałów . . .	242	83	242	83	—	—
		b) Chabówka-Zakopane	87.833	74	87.833	74	—	—
		c) Delatyn-Kołomyja-Stefanówka .	1,381.935	43	1,381.935	43	—	—
		d) Piła-Jaworzno	267.804	02	267.804	02	—	—
		e) Trzebinia-Skawce	10,930	58	10.930	58	—	—
		f) Łupków-Cisna	413	50	413	50	—	—
		g) Przeworsk-Bachórz	9.364	57	9.364	57	—	—
	3	Pożyczki chwilowo udzielone funduszowi krajowemu	260.950	—	260.950	—	—	—
	4	Lokacya kapitałów w Banku krajowym na rachunku bieżącym . .	2,624.306	90	2,624 306	90	—	—
		Suma wydatków	8 879.173	58½	6,152.118	41½	2,727.055	17
		Do tego: Zapas kasowy z końcem roku 1899:						
		a) w gotówce . — zł. — ct.						
		b) efektami 3,484.000 koron czyli . . . . 1,742.000 „ — „	—	—	1,742.000	—		
		Razem	—	—	7,894.118	41½		

Fundusz kolejowy na cele popierania

Stan majątku

		Szczegół	Ogół
Stan czynny:			
1. Akcye uzyskać się mające:			
a) kolei Łupków-Cisna	60.000·—		
b) Chabówka-Zakopane	8.000·—		
c) Delatyn-Kołomyja-Stefanówka . .	787.600·—		
d) Trzebinia-Skawce	133.000·—	988.600 zł. — ct.	
2. Raty gwarancyjne na oprocentowanie i umorzenie akcyj:			
a) kolei Chabówka-Zakopane:			
α) Komisya klimatyczna	3.775·49		
β) Nowy Targ Wydz pow. . . .	943·40		
γ) Zakopane gmina	1.275·—	5.993 „ 89 „	
b) kolei Delatyn-Kołomyja-Stefanówka:			
α) Kołomyja magistrat	12.511·26		
β) Kołomyja Wydział pow. . . .	6.098·52		
γ) Horodenka Wydział pow. . . .	4.972·50	23.582 „ 28 „	
3. C. k. Skarb państwa, zwrot opłaconej należytości prawnej od zaciągniętej w Banku krajowym pożyczki . . .	781·25	781 „ 25 „	
4. Pożyczki udzielone Towarzystwom kolejowym z tytułu gwarancyi kraju:			
a) Borki wielkie-Grzymałów . .	60.800·19		
b) Trzebinia-Skawce	72.616·78		
c) Delatyn-Kołomyja-Stefanówka .	56.935·50	190.352 „ 47 „	
5. Pożyczki udzielone Towarzystwom kolejowym na cele budowy linij:			
a) Borki wielkie-Grzymałów . . .	33·60		
b) Chabówka-Zakopane	480·64		
c) Piła-Jaworzno	259.315·17		
d) Przeworsk-Bachórz	9.364·57	269.193 „ 98 „	
6. Na lokacyi w Banku krajowym na 3% rachunku bieżącym z końcem r. 1899	115·337·—	115.337 „ — „	
7. Zapas kasowy z końcem roku 1899:			
a) w gotówce	—·—		
b) efektami 3,484.000 koron czyli .	1,742.000·—	1,742.000 „ — „	3,335.840 zł. 87 ct.
Suma stanu czynnego			3,335.840 zł. 87 ct.

budowy kolei niższego rzędu.

z końcem roku 1899.

		Szczegół	Ogół
Stan bierny:			
1. Na zakupno akcyj:			
a) kolei Łupków-Cisna	25.000·—		
b) „ Delatyn-Kołomyja-Stefanówka	41.682·28½		
c) „ Trzebinia-Skawce	18.017·90	84.700 zł. 18½ ct.	
2. Pożyczki zaciągnięte w Banku krajowym we Lwowie			
a) na zakupno akcyj pierwszeństwa kolei Łupków-Cisna	462.787·15		
b) na pokrycie subwencyi dla c. k. Rządu, na budowę kolei Chodorów-Podwysokie	995.241·18		
c) na zakupno akcyj zakładowych kolei Delatyn-Kołomyja-Stefanówka	785.484·25		
d) ne wypłatę subwencyi c. k. Rządowi na budowę kolei Przeworsk-Rozwadów	249 692·40½	2,493.204 „ 98½ „	
3. C. k. skarb państwa, subwencye bezzwrotne na budowę kolei:			
a) Podwysokie-Chodorów reszta należytości	24.150·—		
b) Przeworsk-Rozwadów reszta należytości	125.000·—	149.150 „ — „	2,727.055 zł. 17 ct.
Suma stanu biernego			2,727.055 zł. 17 ct.

Zestawienie sum stanu majątku z końcem roku 1899.

Suma stanu czynnego wynosi	3,335.840 zł.	87 ct.
„ „ biernego wynosi	2,727.055 „	17 „
Z porównania okazuje się **czysty stan czynny** w kwocie . . .	608.785 zł.	70 ct.
Z końcem roku 1898 okazał się **czysty stan czynny** w kwocie . .	160.013 „	96½ „
Z porównania okazuje się **przyrost majątku** o	**448.771 zł.**	**73½ ct.**

LW. 36.220/1900.
Alegat K. do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunkowem funduszów krajowych za rok 1899.

Lit. K.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

Stałego funduszu przemysłowego

administrowanego przez Bank krajowy

za rok

1899.

Zamknięcie sporządzone na podstawie rachunków przedłożonych przez Bank krajowy do LW. 49.893/1899 i 16.969/1900.

K. Stały fundusz przemysłowy.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Dochody.						
	1	Dotacya z funduszu krajowego . . .	37.500	—	37.500	—	—	—
	2	Zwroty udzielonych pożyczek:						
		a) należytość zaległa: 524.730 zł. 81 ct.						
		b) należytość bieżąca: 117.700 „ — „	642.430	81	104.200	50	538.230	31
	3	Odsetki pobrane od dłużników . . .	15.112	06½	15.112	06½	—	—
	4	Odsetki pobrane z lokacyi w Banku krajowym	1.314	67	1.314	67	—	—
	5	Udziały funduszu przemysłowego:						
		a) należytość zaległa: 60.000 zł. — ct.						
		b) należytość bieżąca: 25.000 „ — „	85.000	—	12.500	—	72.500	—
	6	Dywidendy od udziałów	300	—	300	—	—	—
		Suma dochodów . .	781.657	54½	170.927	23½	610 730	31
	8	**Zapas kasowy** z początkiem roku 1899 na lokacyi w Banku krajowym .	—	—	3.660	—		
		Razem .	—	—	174.587	23½		

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie.	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
		Wydatki.						
	1	Pożyczki udzielone w roku 1899 . .	117.700	—	117.700	—	—	—
	2	Udział w akcyjnem Towarzystwie dla wyrobów tkackich i sukienniczych w Łańcucie	25.000	—	25.000	—	—	—
	3	Koszta administracyi w Banku krajowym	3 237	23 1/2	3.237	23 1/2	—	—
	4	Odpisy pożyczek zarachowane przez Bank krajowy	1.150	—	1.150	—	—	—
		Suma wydatków . .	147.087	23 1/2	147.087	23 1/2	—	—
	5	**Zapas kasowy** z końcem roku 1899 na lokacyi w Banku krajowym . .	—	—	27.500	—	—	—
		Razem .	—	—	174.587	23 1/2	—	—

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:

1. Należytości czynne u dłużników			538.230 zł. 31 ct.
2. Udziały funduszu przemysłowego:			
a) w galic. akc. Tow. handlowem .	12.500 zł.		
b) w akcyjnej garbarni w Rzeszowie	25.000 „		
c) w spółce komandytowej T. Stryjeński i Spka.	10.000 „		
d) w akc. Towarzystwie dla wyrobów tkackich i sukienniczych w Łańcucie	25.000 „	72.500 „ — „	
3. **Zapas kasowy** na lokacyi w Banku krajowym . .		27.500 „ — „	638 230 zł. 31 ct.
Stan bierny			— —
Czysty stan czynny . . .			638.230 zł. 31 ct.

LW. 21.916/1900.

LW. 36220/1900.
Alegat **L.** do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunkowem funduszów krajowych za rok 1899.

Lit. L.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

Funduszu pożyczkowego dla Kółek rolniczych

administrowanego przez Bank krajowy

za rok

1899.

(Zamknięcie sporządzone na podstawie rachunków przedłożonych przez Bank krajowy do LW. 49.944/1899 i 16.708/1900).

Fundusz pożyczkowy dla Kółek rolniczych.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
	Dochody.						
1	Dotacya z funduszu krajowego . .	3.000	—	3.000	—	—	—
2	Zwroty pożyczek udzielone Kółkom rolniczym:						
	a) należytość zaległa 25.293 zł. 85 ct.						
	b) „ bieżąca 10 500 „ — „	35.793	85	8.796	84	26.997	01
3	Odsetki zwłoki od dłużników . . .	3	06	3	06	—	—
4	Odsetki od lokacyi w Banku krajowym .	75	58	75	58	—	—
	Suma dochodów .	38.872	49	11.875	48	26.997	01
5	**Zapas kasowy** z początkiem roku 1899 na lokacyi w Banku krajowym . .	—	—	393	—	—	—
	Razem . .	—	—	12.268	48	—	—
	Wydatki.						
1	Pożyczki udzielone Kółkom rolniczym .	10.500	—	10.500	—	—	—
2	Koszta administracyi w Banku krajowym	38	48	38	48	—	—
	Suma wydatków .	10.538	48	10.538	48	—	—
3	**Zapas kasowy** z końcem roku 1899 na lokacyi w Banku krajowym . .	—	—	1.730	—	—	—
	Razem . .		—	12.268	48	—	—

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:

1. Należytości czynne u Kółek rolniczych . 26.997 zł. 01 ct.
2. Zapas kasowy na lokacyi w Banku krajowym 1.730 „ — „ 28.727 zł. 01 ct.

Stan bierny . . . . . — „ — „

Czysty stan czynny . . . 28.727 zł. 01 ct.

LW. 19.928/1900.

LW. 36.220/1900.
Alegat M. do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunkowem funduszów krajowych za rok 1899.

Lit. M.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

Stałego funduszu hodowlanego

administrowanego przez Bank krajowy

za rok

1899.

Zamknięcie sporządzone na podstawie rachunków przedłożonych przez Bank krajowy do LW. 49.945/1899 i 16.706/1900.

Dochody. Stały fundusz hodowlany.

Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
	Dochody.						
1	Zwroty pożyczek udzielonych gminom:						
	a) należytość zaległa 5.542 zł. 48 ct.						
	b) „ bieżąca 992 „ 50 „	6.534	98	3.066	87	3.468	11
2	Odsetki zwłoki od dłużników . . .	9	99	9	99	—	—
3	Odsetki pobrane od lokacyi w Banku krajowym	2.098	66	2.098	66	—	—
	Suma dochodów .	8.643	63	5.175	52	3.468	11
4	**Zapas kasowy** z początkiem roku 1899 na lokacyi w Banku krajowym .	—	—	50.075	—		
	Razem .	—	—	55.250	52		

Zamknięcie rachunku za rok 1899. **Wydatki.**

Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct.	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. zł.	Należytość pozostała z końcem roku 1899. ct.
	Wydatki.						
1	Pożyczki udzielone gminom na zakupno buhajów	992	50	992	50	—	—
2	Subwencya dla Towarzystwa rolniczego w Krakowie	250	—	250	—	—	—
3	Koszta administracyi	18	02	18	02	—	—
	Suma wydatków .	1.260	52	1.260	52	—	—
4	**Zapas kasowy** z końcem roku 1899 na lokacyi w Banku krajowym . . .	—	—	53.990	—		
	Razem .	—	—	55.250	52		

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:

1. Należytości czynne u gmin	3.468 zł. 11 ct.	
2. Zapas kasowy na lokacyi w Banku krajowym	53.990 „ — „	57.458 zł. 11 ct.
Stan bierny:		— „ — „
Czysty stan czynny		57.458 zł. 11 ct.

LW. 20.495/1900.

LW. 36.220/1900.
Alegat **N.** do sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunkowem funduszów krajowych za rok 1899.

Lit. N.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKU

Funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego

administrowanego przez Bank krajowy

za rok

1899.

(Zamknięcie sporządzone na podstawie rachunków przedłożonych przez Bank krajowy do LW. 49.943/99 i LW. 16.707/900.)

Fundusz pożyczkowy dla przemysłu rolniczego.

Zamknięcie rachunku za rok 1899.

Rubryka	Pozycya	Poszczególnienie	Należytość zł.	Należytość ct	Uiszczenie zł.	Uiszczenie ct.	Należytość pozostała z końcem roku 1899 zł	Należytość pozostała z końcem roku 1899 ct.
		Dochody.						
	1	Zwroty udzielonych pożyczek: *a)* należytość zaległa 146.305 zł. 62 ct. *b)* „ bieżąca 16.000 „ — „	162.305	62	19.410	28	142.895	34
	2	Odsetki pobrane od dłużników . .	3.570	74	3.570	74	—	—
	3	„ zwłoki od dłużników . .	63	25	63	25	—	—
	4	„ pobrane od lokacyj w Banku	1.373	23	1.373	23	—	—
	5	Dotacya z funduszu krajowego . .	30.000	—	30.000	—	—	—
		Suma dochodów .	197.312	84	54.417	50	142.895	34
	6	**Zapas kasowy** z początkiem r. 1899 na lokacyi w Banku krajowym .	—	—	15.218	—	—	
		Razem . .	—	—	69.635	50	—	—
		Wydatki.						
	1	Pożyczki udzielone	16.000	—	16 000	—	—	—
	2	Koszta administracyi w Banku kraj.	75	50	75	50	—	—
		Suma wydatków .	16 075	50	16.075	50	—	—
	3	**Zapas kasowy** z końcem roku 1899 na lokacyi w Banku krajowym .	—	—	53.560	—	—	—
		Razem . .	—	—	69.635	50	—	

Stan majątku z końcem roku 1899.

Stan czynny:

1. Należytości czynne . . . . . 142.895 zł. 34 ct.
2. Zapas kasowy na lokacyi w Banku krajowym 53.560 „ — „ 196.455 zł. 34 ct.

Stan bierny . . . . . — „ — „

Czysty stan czynny . . 196.455 zł. 34 ct.

LW. 33.846/900.

LW. 36.220/1900.
legat O. do sprawozdania
działu krajowego zamknięciu
unkowem funduszów krajo-
wych za rok 1899.

Lit. O.

ZESTAWIENIE SUMARYCZNE

obrotu *brutto*

wszystkich funduszów krajowych

za rok

1899.

a) Rachunek majątku obrotowego . . . . . str. 739—749
b) „ zarodowego . . . . . „ 750—763
c) „ depozytów . . . . . „ 765
d) Zestawienie ogólnego stanu majątku z końcem roku 1899 . . . . „ 767—769
e) Wykaz zapasów kasowych . . . . . „ 770—772
f) Poszczególnienie papierów wartościowych według ich rodzaju . . . „ 773—779
g) Wykaz dóbr i realności . . . . . „ 780

Z drukarni Pillera i Sp. we Lwowie.

Rachunek ma

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1899. w kasie gotówka zł.	ct.	efekta im. wart.	ct.	w bankach zł.	ct.	Dochody w ciągu roku 1899. gotówka zł.	ct.	efekta im. wart.	ct.	Razem gotówka zł.	ct.	efekta im. wart.	ct.
	Fundusze dotowane ze środków kraju.														
I.	a) Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu	361.687	55	500.000	—	775.282	—	19,243.741	83½	1,019.802	83	19,605.429	38½	1,519.802	83
	b) Kraj. szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie	—	—	—	—	—	—	23.191	67	—	—	23.191	67	—	—
	c) Kraj. szkoły roln. w Dublan. { α) wyższa	—	—	—	—	—	—	142.486	20	—	—	142.486	20	—	—
	c) Kraj. szkoły roln. w Dublan. { β) niższa	—	—	—	—	—	—	18.172	56½	—	—	18.172	56½	—	—
	d) Folwark w Dublanach	—	—	—	—	—	—	78.859	47½	—	—	78.859	47½	—	—
	e) Szkoła gorzelnicza w Dublanach	—	—	—	—	—	—	8.698	87½	—	—	8.698	87½	—	—
	f) Gorzelnia w Dublanach	—	—	—	—	—	—	11.579	69	—	—	11.579	69	—	—
	g) Stacya kontrolna i doświadczalna w Dublanach { bot. roln.	—	—	—	—	—	—	18.926	26	—	—	18.926	26	—	—
	g) Stacya kontrolna i doświadczalna w Dublanach { chem roln.	—	—	—	—	—	—	11.818	—	—	—	11.818	—	—	—
	h) Kraj. szkoła rolnicza w Czernichowie	—	—	—	—	—	—	70.491	75½	—	—	70.491	75½	—	—
	i) Folwark w Czernichowie	—	—	—	—	—	—	19.508	94	—	—	19.508	94	—	—
	k) Krajowa szkoła roln. w Horodence	—	—	—	—	—	—	17.578	92	—	—	17.578	92	—	—
	l) „ „ „ w Jagielnicy	—	—	—	—	—	—	21.087	35	—	—	21.087	35	—	—
	m) „ „ „ w Kobiernicach	—	—	—	—	—	—	23.481	04½	—	—	23.481	04½	—	—
	n) „ „ „ w Bereźnicy	—	—	—	—	—	—	24.833	29	—	—	24.833	29	—	—
	o) „ „ ogrodn. w Tarnowie	—	—	—	—	—	—	18.366	17½	—	—	18.366	17½	—	—
	p) „ „ roln. w Suchodole	—	—	—	—	—	—	22.446	69½	—	—	22.446	69½	—	—
	r) Krajowy zakład sadowniczy w Zaleszczykach	—	—	—	—	—	—	4.380	88	—	—	4.380	88	—	—
II.	Fundusz szkolny krajowy	—	—	—	—	—	—	4,111.949	37½	—	—	4,111.949	37½	—	—
	Krajowy szpital powszechny we Lwowie.														
III.	Oddział chorych	—	—	—	—	—	—	762.063	18½	—	—	762.063	18½	—	—
IV.	„ położnic	—	—	—	—	—	—	81.374	16	—	—	81.374	16	—	—
V.	Fundusz podrzutków we Lwowie	—	—	—	—	—	—	7.301	32	—	—	7.301	32	—	—
VI.	Krajowy zakład dla obłąkanych w Kulparkowie	—	—	—	—	—	—	538.246	38	—	—	538.246	38	—	—
	Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie														
VII.	Oddział chorych	—	—	—	—	—	—	498.186	12½	—	—	498.186	12½	—	—
VIII.	„ położnic	—	—	—	—	—	—	53.228	25½	—	—	53.228	25½	—	—
IX.	„ syfilitycznych	—	—	—	—	—	—	81.732	20½	—	—	81.732	20½	—	—
X.	„ obłąkanych	—	—	—	—	—	—	74.627	97	—	—	74.627	97	—	—
XI.	Fundusz policyi krajowej	—	—	—	—	—	—	5.485	37	—	—	5.485	37	—	—
XII.	„ pożyczki „ z r. 1883	—	—	—	—	—	—	5.012	26	—	—	5.012	26	—	—
XIII.	„ „ „ „ 1884	—	—	—	—	—	—	100	—	—	—	100	—	—	—
XIV.	„ „ „ „ 1885	—	—	—	—	—	—	102	47½	—	—	102	47½	—	—
XV.	„ „ „ „ 1891	—	—	—	—	—	—	12.523	43	—	—	12.523	43	—	—
XVI.	„ „ „ „ 1893	—	—	98.480	—	—	—	2,176.520	38	2.760	—	2,176.520	38	101.240	—
XVII.	„ pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne	—	—	—	—	—	—	172.867	04	—	—	172.867	04	—	—
XVIII.	„ regulacyi rzeki Gniłej Lipy sekcya górna	16.000	22	—	—	—	—	2.453	29	—	—	18.453	51	—	—
XIX.	„ „ potoku Kisieliny	1.634	05	—	—	—	—	41.303	79½	—	—	42.937	84½	—	—
XX.	„ „ rzeki Łęgu	8.686	27	238	43	—	—	20.576	64	476	6	29.262	91	715	29
XXI.	„ „ „ Trześniówki	3.946	94	—	—	—	—	2.876	97	—	—	6.823	91	—	—
XXII.	„ „ potoku Krzemienicy i Babulówki oraz Trześni	1.734	35	—	—	—	—	60.743	08½	—	—	62.477	43½	—	—
XXIII.	„ „ rzeki Nowego Brnia z dopływami	4.445	62	—	—	—	—	30.743	24½	—	—	35.188	86½	—	—
XXIV.	„ „ „ Białej i obwałowania prawego brzegu Dunajca	11.561	23	—	—	—	—	244.806	31	—	—	256.367	54	—	—
XXV.	„ na zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Skawy	11.750	43	—	—	—	—	9.227	57	—	—	20.978	—	—	—
XXVI.	„ na uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Wisły	12.143	71	—	—	—	—	53.558	07	—	—	65.701	78	—	—
	Do przeniesienia	433.590	37	598.718	43	775.282	—	28,827.258	52½	1,023.039	89	29,260.848	89½	1,621.758	12

jątku obrotowego.

Wydatki w ciągu roku 1899.				Stan z końcem roku 1899.													
				w kasie				należytości						czysty stan			
								czynne									
gotówka		efekta		gotówka		efekta		w bankach		inne		bierne		czynny		bierny	
zł.	ct.	im. wart.		zł.	ct.	im. wart.		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct
19,031.008	60	519.802	83	574.420	78½	1,000.000	—	265.950	—	3,311.646	49	835.640	00½	4,316.377	27	—	—
23.191	67	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3.946	48	—	—	3.946	48
142 486	20	—	—	—	—	—	—	—	—	3.071	07	—	—	3.071	07	—	—
18.172	56½	—	—	—	—	—	—	—	—	225	—	—	—	225	—	—	½
78.859	47½	—	—	—	—	—	—	—	—	980	00½	52.055	58	—	—	51.075	57
8.698	87½	—	—		—	—	—	—	—	35	61	20	—	15	61	—	—
11.579	69	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18.926	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11.818	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	—	—	—	60	—	—	—
70.491	75½	—	—	—	—	—	—	—	—	714	40	—	—	714	40	—	—
19.508	94	—	—	—	—	—	—	—	—	621	67½	6.403	14½	—	—	5.781	47
17.578	92	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21.087	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23.481	04½	—	—	—	—	—	—	—	—	225	—	—	—	225	—	—	—
24.833	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18.366	17½	—	—	—	—	—	—	—	—	103	86	—	—	103	86	—	—
22.446	69½	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4.380	88	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4,111.949	37½	—	—	—	—	—	—	—	—	1,226.954	83½	46.793	01	1,180.161	82½	—	—
762.063	18½	—	—	—		—	—	—	—	193.003	78½	—	—	193.003	78½	—	
81.374	16	—	—	—	—	—	—	—	—	34.054	88	—	—	34.054	88	—	—
7.301	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
538.246	38	—	—	—	—	—	—	—	—	60.997	14	—	—	60.997	14	—	—
498.186	12½	—	—	—	—	—	—	—	—	82.752	77½	48	63	82.704	14½	—	—
53.228	25½	—	—	—	—	—	—	—	—	22.558	79	—	—	22.558	79	—	—
81.732	20½	—	—	—	—	—	—	—	—	35.062	20½	—	—	35.062	20½	—	—
74.627	97	—	—	—	—	—	—	—	—	26.708	58	—	—	26.708	58	—	—
5.485	37	—	—	—	—	—	—	—	—	329	80	—	—	329	80	—	—
5.012	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4.400	—	—	—	4.400	—
100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
102	47½	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12.523	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37.400	—	—	—	37.400	—
2,176.520	38	1.980	—	—	—	99.260	—	—	—	8.186	—	28,308.830	—	—	—	28,201.384	—
172.867	04	—	—	—	—	—	—	—	—	350.152	32	—	—	350 152	32	—	—
1.915	58	—	—	16.537	93	—	—	—	—	5.605	83	127	48	22.016	28	—	—
41 178	99½	—	—	1.758	85	—	—	—	—	41.445	98	2.584	34½	40.620	48½	—	—
20.693	64	238	43	8.569	27	476	86	—	—	11.253	33	6.110	49	14.188	97	—	—
3.811	52	—	—	3.012	39	—	—	—	—	1.049	87	86	73	3.975	53	—	—
60.985	74	—	—	1.491	69½	—	—	—	—	35.142	—	6.932	69	29.701	00½	—	—
30.355	25½	—	—	4.833	61	—	—	—	—	1.130	25	26.180	86½	—	—	20.217	½ 00
239.098	79	—	—	17.268	75	—	—	—	—	9.066	79	10.789	74	15.545	80	—	—
20.352	34	—	—	625	66	—	—	—	—	—	—	—	—	625	66	—	—
60.294	58	—	—	5.407	20	—	—	—	—	19.100	—	—	—	24.507	20	—	—
28,626.922	75½	522 021	26	633.926	14	1,019.736	86	265.950	—	5,482.238	27	29,348.549	19	6,457.706	61	28,324.204	53

Rachunek ma

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1899. w kasie gotówka zł.	ct.	efekta im. wart.	w bankach zł.	ct.	Dochody w ciągu roku 1899. gotówka zł.	ct.	efekta im. wart.	Razem gotówka zł.	ct.	efekta im. wart.	ct.
	Z przeniesienia . .	433.590	37	598.718	43	775.282	—	28,827.258	52½	1,023.039	69	29,260.848	39½	1,621.758	12
XXVII.	Fundusz na zabudowanie potoku górskiego Michałów	117	—	—	—	—	—	—	—	—	—	117	—	—	—
XXVIII.	„ na zabudowanie potoku górskiego Niszkówki	1.638	19½	—	—	—	—	928	21	—	—	2.566	40½	—	—
XXIX.	„ regulacyi rzeki Bugu	36.116	49	4	54	—	—	93.686	30	9	08	129.802	79	13	62
XXX.	„ „ „ Złotej Lipy . .	1 302	91	—	—	—	—	9.689	57	—	—	10 992	48	—	—
XXXI.	„ osuszenia bagien w pow. Łańcut i Jarosław	2.459	95	—	—	—	—	12.578	27½	—	—	15 038	22½	—	—
XXXII.	„ regulacyi potoku Dumnego . .	9.746	33	—	—	—	—	931	10	—	—	10.677	43	—	—
XXXIII	„ obwałowania lewego brzegu Dunajca	1 829	85	—	—	—	—	8.129	03½	—	—	9.958	88½	—	—
XXXIV.	„ regulacyi Przegnojówki	935	30	—	—	—	—	27.691	44	—	—	28.626	74	—	—
XXXV.	„ osuszenia bagien Stojanowskich	49	85	—	—	—	—	22.817	46	—	—	22.867	31	—	—
XXXVI.	„ zabudowania potoku Glińsko .	391	12	—	—	—	—	23.528	65	—	—	23.919	77	—	—
XXXVII.	„ „ potoków górskich w dorzeczu Dniestru	4.525	67	—	—	—	—	107.138	67	—	—	111 664	34	—	—
XXXVIII	Fundusz regulacyi środkowej sekcyi rzeki Gniłej Lipy	30.724	20	—	—	—	—	75.283	49	—	—	106.007	69	—	—
XXXIX.	„ zabudowania potoku Bystra . .	20 954	48	—	—	—	—	55.531	09	—	—	76.485	57	—	—
XL.	„ regulacyi górnego Dniestru . .	—	—	—	—	—	—	143.416	40	—	—	143.416	40	—	—
XLI.	„ obwałowania Wisły i Wisłoki w powiecie Mieleckim . . .	—	—	—	—	—	—	265.341	90	—	—	265 341	90	—	—
XLII.	„ konserwacyi obwałowania Wisły i Sanu w pow. Tarnobrzeskim	—	—	—	—	—	—	20.422	19	—	—	20.422	19	—	—
XLIII.	„ emerytalny dozorców meliorac.	173	70	2.493	70	—	—	647	30	6.487	40	821	—	8.981	10
XLIV.	Krajowy fundusz szkolny emerytalny .	—	—	—	—	—	—	326.930	98	—	—	326.930	98	—	—
	Suma funduszów dotowanych	544.555	41½	601.216	67	775.282	—	30,021.950	58½	1,029.536	17	30,566.506	—	1,630.752	84
	Fundusze samoistne (niedotowane) budżetem objęte.														
I.	Fundusz kultury krajowej	—	—	—	—	—	—	4.687	32½	—		4.687	32½	—	—
II.	„ stanowy sierociński	—	—	—	—	—	—	1.847	47	—		1.847	47	—	—
III.	„ Aleksandra hr. Stadnickiego .	52	74½	—	—	—	—	1.009	81	158	22	1.062	55½	158	22
IV.	„ pożyczki krajowej z r. 1873 .	—	—	—	—	—	—	51.495	40	—		51.495	40	—	—
V.	„ podrzutków w Krakowie . . .	—	—	—	—	—	—	7.172	07	—		7.172	07	—	—
	Suma funduszów samoistnych budżetem objętych	52	74½	—	—	—	—	66.212	07½	158	22	66.264	82	158	22

jątku obrotowego.

Wydatki w ciągu roku 1899.				Stan z końcem roku 1899.											
				w kasie				należytości						czysty stan	
								czynne							
gotówka		efekta		gotówka		efekta		w bankach		inne		bierne		czynny		bierny	
zł.	ct.	im. wart.		zł.	ct.	im. wart.		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
28,626.922	75½	522.021	26	633.926	14	1,099.736	86	265.950	—	5,482.238	27	29,348.349	19	6,457.706	61	28,324.204	53
—	—	—	—	117	—	—	—	—	—	—	—	—	—	117	—		
2.133	28	—	—	433	12½	—	—	—		—	—	—	—	433	12½		
58.539	—	4	54	71.263	79	9	08	—		30.330	45	—	—	101.603	32		
9.616	68	—	—	1.375	80	—	—	—		39.819	44	6.148	31	35.046	93		
12.619	84½	—	—	2.418	38	—	—	—	—	25.875	—	9.328	62½	18 964	75½		
991	98	—	—	9.685	45	—	—	—	—	—	—	—	—	9.685	45		
7.909	93½	—	—	2.048	95	—	—	—	—	42.000	—	4.978	02½	39.075	92½		
19·613	20	—	—	9.013	54	—	—	—	—	—	—	—	—	9.013	54		
14.116	22	—	—	8.751	09	—	—	—	—	—	—	—	—	8 751	09		
20.767	36	—	—	3.152	41	—	—	—	—	—	—	—	—	3.152	41		
82.316	19½	—	—	29.348	14½	—	—	—	—	—	—	—	—	29.348	14½		
98 403	53½	—	—	7.604	15½	—	—	—	—	49.258	01	—	—	56.862	16½		
43.990	78	—	—	32.494	79	—	—	—	—	—	—	—	—	32.494	79		
36.651	70	—	—	106.764	70	—	—	—	—	45.714	—	—	—	15.2478	70	—	—
210.596	89½	—	—	54.745	00½	—	—	—	—	—	—	—	—	54.745	00½	—	—
43	01	—	—	20.379	18	—	—	—	—	—	—	—	—	20.379	18	—	—
503	50	2 993	70	317	50	5.987	40	—	—	—	—	—	—	6.304	90	—	—
326.930	98	—	—	—	—	—	—	—	—	2.119	65	17.004	08	—	—	14.884	43
29,572.666	85	525.019	50	993.839	15	1,105.733	34	265.950	—	5,717.354	82	29,385.803	23	7,036.163	04	28.339 088	96
4.687	32½	—	—	—	—	—	—	—	—	2.326	42	—	—	2.326	42	—	—
1.847	47	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
930	35	52	74	132	20½	105	48	—	—	—	—	—	—	237	68½	—	—
51.495	40	—	—	—	—	—	—	—	—	3.200	02	60.629	70	—	—	57.429	68
7.172	07	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
66.132	61½	52	74	132	20½	105	48	—	—	5.526	44	60.629	70	2.564	10½	57.429	68

Rachunek ma

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1899. w kasie gotówka zł.	ct.	efekta im. wart.	w bankach zł.	ct.	Dochody w ciągu roku 1899. gotówka zł.	ct.	efekta im. wart.	Razem gotówka zł.	ct.	efekta im. wart.
	Fundusze samoistne (niedotowane) budżetem nieobjęte.											
I.	Fundusz pomnika Tadeusza Kościuszki	—	—	1.011	57	—	—	655	25	423	14	655	25	1.434	71
II.	Fundusze stypendyjne	44 166	45½	33 155	78	—	—	342.793	24	86 361	95	386.959	69½	119.517	73
III.	Administracya dóbr Winniki	—	—	—	—	—	—	16.091	82	—	—	16.091	82	—	—
IV.	Fundusz galic. inwalidów wojskowych	144	84	—	—	—	—	1.538	50	—	—	1.683	34	—	—
V.	„ niżankowicki inwalidów wojskowych	10	82	—	—	—	—	120	—	—	—	130	82	—	—
VI.	„ posagowy Jana i Filipiny Komarnickich	21	24	—	—	—	—	72	—	—	—	93	24	—	—
VII.	Zakład narodowy im. Ossolińskich	146	67	—	—	317	50	32.101	24	—	—	32 247	91	—	—
VIII.	Fundusz zapomogi b. obwodu tarnowsk.	—	00½	2.718	60	—	—	2.110	70	9.172	50	2.110	70½	11.891	10
IX.	„ budowy domu podrzutków we Lwowie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
X.	„ Pelagii Russanowskiej (dla inwalidów polskich)	124	52	—	—	—	—	3.137	—	—	—	3.261	52	—	—
XI.	„ szkół ludowych z r. 1872	773	71	—	—	—	—	4.078	50	—	—	4.852	21	—	—
XII.	„ Wincentego Łodzia Ponińskiego	1.330	15½	1 284	60	—	—	4.088	44	6.597	91	5.418	59½	7.882	51
XIII.	„ Franciszka Kochmana dla literatów polskich	553	57½	2.075	38	—	—	1.136	—	4.982	81	1.689	57½	7.058	19
XIV.	„ Franciszka Kochmana dla dziewcząt służących	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XV.	„ Maryi de Prez Jędrzejowiczowej	2	62	—	—	—	—	320	—	—	—	322	62	—	—
XVI.	„ pomnika ś. p. Agenora hr. Gołuchowskiego	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XVII.	Fundacya sandecka „Dom roboczy“	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XVIII.	„ Teresy hr. Weissenwolffowej dla obłąkanych i wyzdrowieńców	12	75	78	77	—		143	1	206	13	155	96	284	90
XIX.	„ ś. p. Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych włościan gmin: Hołhocze, Dobrowody, Wierzbów, Wolica i Zastawce	416	72½	700	59	—	—	1.826	67	2.122	83	2.253	39½	2.823	42
	„ Dra Józefa Kazimierza Malinowskiego im. Najjaśniejszego Pana:														
XX.	1) ku wspieraniu zubożałych adwokatów i wdów po adwokatach	233	55	—	—	—	—	959	22	—	—	1.192	77	—	—
XXI.	2) ku wspieraniu artystów i literatów	104	57	—	—	—	—	1.285	20	—	—	1.389	77	—	—
XXII.	3) ku popieraniu celów galic. Tow. muzycznego we Lwowie	405	96	—	—	—	—	877	—	—	—	1.282	96	—	—
XXIII.	4) ku wspieraniu ubogich sług prywatnych	25	52	—	—	—	—	1.087	05	—	—	1.112	57	—	—
XXIV.	5) posagowa dla ubogich dziewcząt służących	34	49	1.158	84	—	—	788	53	3.198	48	823	02	4.357	32
XXV.	6) ku wspieraniu ubogich chłopców uczących się rzemiosła	145	48	—	—	—	—	664	88	—	—	810	36	—	—
XXVI.	„ Karola Beliny Brzozowskiego dla bursy Stanisławowskiej	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XXVII.	„ imienia Antoniego Schiffnera	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XXVIII.	„ Maryi Mochnackiej dla czterech ubogich ciemnych	94	62	—	—	—	—	192	—	—	—	286	62	—	—
XXIX.	Fundusz ś. p. Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan	24	—	1.327	95	—	—	2.707	90	3.987	36	2.731	90	5.315	31
XXX.	Fundacya „Domu ubogich“ imienia Ludwika i Anny Helclów w Krakowie:														
	a) obrotowy	21.184	44	—	—	—	—	38.555	62½	—	—	59.740	06½	—	—
	b) rezerwowy	564	—	29.905	03	—	—	6.261	06	8.043	84	6.825	06	37.948	87
XXXI.	Fundusz „Macierzy polskiej“	2.501	79	—	—	—	—	17.273	24	—	—	19.775	03	—	—
XXXII.	„ Feliksy Maryi Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców	—	—	—	—	—	—	16.504	21	—	—	16.504	21	—	—
	Do przeniesienia	73.022	50½	73.417	11	317	50	497.378	48½	125.096	95	570.400	99	198.514	06

jątku obrotowego.

Wydatki w ciągu roku 1899.				Stan z końcem roku 1899.													
				w kasie				należytości						czysty stan			
								czynne									
								w bankach		inne		bierne		czynny		bierny	
gotówka		efekta		gotówka		efekta											
zł.	ct.	im. wart.		zł.	ct.	im. wart.		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
655	25	211	57	—	—	1.223	14	—	—	—	—	—	—	1.223	14	—	
338.540	69	43.393	86	48.419	00½	76.123	87	—	—	17.571	63	104.743	84	37.370	66½	—	—
16.091	82	—	—	—	—	—	—	—	—	13.987	35½	—	—	13.987	35½	—	—
1.586	05	—	—	97	29	—	—	—	—	—	—	25	—	72	29	—	—
118	82	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	—	—
71	48	—	—	21	76	—	—	—	—	—	—	—		21	76	—	—
31.843	02	—	—	404	89	—	—	1.515	25	—	—	—	—	1.920	14	—	—
2.110	70	3.963	70	—	00½	7.927	40	—	—	3.869	38	—	—	11.796	78½	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2.394	38	—	—	867	14	—	—	—	—	—	—	476	50	390	64	—	—
4.842	86	—	—	9	35	—	—	—	—	590	—	—	—	599	35	—	—
4.152	78	4.983	11	1.265	81½	2.899	40	—	—	—	—	—	—	4.165	21½	—	—
574	08	2.352	73	1.115	49½	4.705	46	—	—	—	—	—	—	5.820	95½	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
320	—	—	—	2	62	—	—	—	—	—	—	—	—	2	62	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
141	81	121	58	14	15	163	32	—	—	—	—	—	—	177	47	—	—
1.832	33	1.408	20	421	06½	1.415	22	—	—	—	—	—	—	1.836	28½	—	—
953	55	—	—	239	22	—	—	—	—	—	—	—	—	239	22	—	—
1.155	66	—	—	234	11	—	—	—	—	—	—	145	—	89	11	—	—
1.143	21	—	—	139	75	—	—	—	—	—	—	—	—	139	75	—	—
1.104	09	—	—	8	48	—	—	—	—	—	—	—	—	8	48	—	—
783	08	1.610	08	39	94	2.747	24	—	—	—	—	—	—	2.787	18	—	—
356	17	—	—	454	19	—	—	—	—	—	—	240	—	214	19	—	—
—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
167	76	—	—	118	86	—	—	—	—	—	—	—	—	23	50	—	—
2.707	90	2.657	07	24	—	2.658	24	—	—	—	—	—	—	2.682	24	—	—
38.531	35	—	—	21.208	71½	—	—	—	—	—	—	—	—	21.208	71½	—	—
6.201	80	1.705	03	623	26	36.243	84	—	—	—	—	—	—	36.867	10	—	—
18.604	13	—	—	1.170	90	—	—	—	—	—	—	—	—	1.170	90	—	—
1.830	—	—	—	14.674	21	—	—	—	—	—	—	—	—	14.674	21	—	—
478.814	77	62.406	93	91.586	22	136.107	13	1.515	25	36.018	36½	105.651	84	159.573	12½	—	—

Rachunek ma

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1899. w kasie gotówka zł.	ct.	efekta im. wart		w bankach zł.	ct.	Dochody w ciągu roku 1899. gotówka zł.	ct.	efekta im. wart.		Razem gotówka zł.	ct.	efekta im. wart.	
	Z przeniesienia . .	73.022	50½	73.417	11	317	50	497.378	48½	125.096	95	570.400	99	198.514	06
XXXIII.	Fundusz z legatu ś. p. Józefa Ciemierzyńskiego	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XXXIV.	„ ku podniesieniu rybactwa . .	475	76	4	—	—	—	814	02	8	—	1.289	78	12	—
XXXV.	Fundacya Teofili i Malwiny Łukowskich dla osieroconych dziewcząt	371	50	—	—	—	—	743	—	—	—	1.114	50	—	—
XXXVI.	„ Siemianowskich dla biednych dziewcząt	62	—	822	26	—	—	1.716	98	3.326	52	1.778	98	4.148	78
XXXVII.	„ Siemianowskich dla wdów po nauczycielach szkół ludowych	43	62½	—	—	—	—	919	—	—	—	962	62½	—	—
XXXVIII.	„ hr. Weissenwolffowej dla dotkniętych wielką chorobą .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XXXIX.	„ ś. p. Leonarda Wężyka na rzecz szkoły rolniczej w Czernichowie	6	—	—	—	—	—	126	—	—	—	132	—	—	—
XL.	„ bursy imienia ks. Leona Sapiehy dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XLI.	„ Franciszka Steczkowskiego z Jasła	52	22	—	—	—	—	123	36	—	—	175	58	—	—
XLII.	„ posagowa ś. p. Szczepana Zaręby Skrzyńskiego dla panien szlacheckich	1.048	85½	—	—	—	—	1.347	91	—	—	2.396	76½	—	—
XLIII.	„ posagowa ś. p. Szczepana Zaręby Skrzyńskiego dla dziewcząt wiejskich	240	07½	—	—	—	—	262	—	—	—	502	07½	—	—
XLIV.	„ „Dom ubogich“ w Strzeliskach nowych: rezerwowy: Stan z pocz. r. 15 zł. 08 ct. z maj. zarod. . 41 „ 05 „	56	13	2.502	24	—	—	16	—	3.572	87	72	13	6.075	11
XLV.	„ Piotra Krzeczunowicza dla nieuleczalnych chorych i rekonwalescentów	—	01	—	—	—	—	1.544	31	—	—	1.544	32	—	—
XLVI.	Fundacya im. Józefa Kosvitzky'ego: 1) dla ślepych w Krakowie .	62	—	—	—	—	—	62	—	—	—	124	—	—	—
XLVII.	2) „ wychowank. zakł. sierót pod wezwaniem św. Józefa w Krakowie	13	49	—	—	—	—	142	—	—	—	155	49	—	—
XLVIII.	3) dla poprawionych zbrodniarzy w Krakowie	62	—	—	—	—	—	62	—	—	—	124	—	—	—
XLIX.	Fundusz zapomogowy im. Henryka Straszewskiego dla ubogich wyrobników w Boguchwale .	68	74	—	—	—	—	102	—	—	—	170	74	—	—
L.	„ Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej dla zboru św. Klaudyi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
LI.	„ emerytury członków sceny polskiej we Lwowie	741	76½	—	—	—	—	18.413	70	—	—	19.155	46½	—	—
LII.	„ Józef Krupacza dla c. k. inwalidów wojskowych	12	40	—	—	—	—	12	40	—	—	24	80	—	—
LIII.	„ propinacyjny	2.494	13½	4,329.713	64	—	—	385.379	46	1,414.769	88	387.873	59½	5,744.483	52
LIV.	„ koszar krajowych	20.581	13½	—	—	11.644	87	333.107	37	—	—	353.688	50½	—	—
LV.	„ pożyczkowy dla gmin i prywatnych na budowę koszar dla c. k. wojska	25.720	20	—	—	—	—	295.174	50½	—	—	320.894	70½	—	—
LVI.	„ b. korpusu ochotników wojsk.	—	—	14.656	03	—	—	2.500	—	36.812	06	2.500	—	51.468	09
LVII.	„ pożyczkowy na cele melioracyjne	44.933	77½	10.600	—	—	—	46.523	35½	158.845	52	91.457	13	169.445	52
LVIII.	„ pożyczkowy na budowę szkół	—	00½	279	69	—	—	61.801	75½	28.399	21	61.801	76	28.678	90
LIX.	„ kolejowy	3.165	58	930.000	—	45.023	—	6,189.444	34	3,654.000	—	6,192.609	92	4,584.000	—
LX.	„ Wiktora z Baworowa hr. Baworowskiego	3.947	77	—	—	1.702	70	237.765	25	26.450	—	241.713	02	26.450	—
	Do przeniesienia . .	177.181	67½	5,361.994	97	58.688	07	8,075·481	20	5,451.281	01	8,252.662	87½	10,813.275	98

jątku obrotowego.

Wydatki w ciągu roku 1899.				Stan z końcem roku 1899.											
				w kasie			należytości					czysty stan			
							czynne								
gotówka		efekta		gotówka		efekta	w bankach		inne		bierne	czynny		bierny	
zł.	ct.	im. wart.		zł.	ct.	im. wart.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł. ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
478.814	77	62.406	93	91.586	22	136 107	13	1 515	25	36.018	36½	105.653	84	159.573	12½	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
789	28½	4	—	500	49½	8	—	—	—	990	85	—	—	1.499	34½	—	—
743	—	—	—	371	50	—	—	—	—	—	—	—	—	371	50	—	—
1.716	98	2 511	10	62	—	1.637	68	—	—	—	—	—	—	1.699	68	—	—
935	17	—	—	27	45½	—	—	—	—	—	—	8	33	19	12½	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
68	—	—	—	64	—	—	—	—	—	—	—	—	—	64	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
53	—	—	—	122	58	—	—	—	—	—	—	—	—	122	58	—	—
1.329	75½	—	—	1.067	01	—	—	—	—	—	—	—	—	1,067	01	—	—
263	51	—	—	238	56½	—	—	—	—	—	—	—	—	238	56½	—	—
56	13	1.758	37	16	—	4.316	74	—	—	—	—	—	—	4.33	74	—	—
1.544	31	—	—	—	01	—	—	—	—	—	—	—	00½	—	00½	—	—
62	—	—	—	62	—	—	—	—	—	—	—	—	—	62	—	—	—
138	49	—	—	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	—	—	—
62	—	—	—	62	—	—	—	—	—	—	—	—	—	62	—	—	—
150	40	—	—	20	34	—	—	—	—	—	—	—	—	20	34	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18.263	64	—	—	891	82½	—	—	—	—	13 384	37	—	—	14.276	19½	—	—
8	28	—	—	16	52	—	—	—	—	—	—	—	—	16	52	—	—
318.423	31½	594.079	38	69.450	28	5,149.804	14	—	—	61.593	73	—	—	5,280.848	15	—	—
325.883	44	—	—	27.805	06½	—	—	—	—	—	—	1,380.000	39	—	—	1,352.195	32½
291.018	89½	—	—	29 875	81	—	—	—	—	1,422.542	03	—	—	1,452.417	84	—	—
2.500	—	17.156	03	—	—	34.312	06	—	—	40.500	—	—	—	74.812	06	—	—
89.772	76	86.700	—	1.684	37	82.745	52	—	—	558.475	65	—	—	642.905	54	—	—
61.801	76	24.261	66	—	—	4.417	24	—	—	305.355	41	309.772	65	—	—	—	—
6,192.609	92	1,100.000	—	—	—	3,484.000	—	115.337	—	1,486.503	87	2,727.055	17	2,358.785	70	—	—
241.687	58	26.450	—	25	44	—	—	21	50	36.665	71	13.778	10	22.934	55	—	—
8,028.696	39	1,915.927	47	223.966	48½	8,897.348	51	116.873	75	3,962.029	98½	4,536.268	48½	10,016.145	57	1,352.195	32½

Rachunek ma-

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1899. w kasie gotówka zł.	ct.	efekta im. wart.	w bankach zł.	ct.	Dochody w ciągu roku 1899. gotówka zł.	ct.	efekta im. wart.	Razem gotówka zł.	ct.	efekta im. wart.	ct.
	Z przeniesienia . .	177.181	67½	5,301.994	97	58.688	07	8,075.481	20	5,451.281	01	8,252.662	87½	10,813.275	98
LXI.	Fundusz Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej na rzecz „domu pracy“ we Lwowie . .	19	37	10	43	—	—	32	—	47	68	51	37	58	11
LXII.	„ Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej na rzecz „tanich kuchni ludowych“ we Lwowie	209	—	09	—	—	—	630	64	627	—	839	64	836	—
LXIII.	„ na zakupno książek dla uczniów niższych zakładów przemysłowych	48	—	—	—	—	—	48	—	—	—	96	—	—	—
LXIV.	„ Tytusa Kielanowskiego dla gminy Kędzierzawce	188	95	—	—	—	—	400	—	—	—	588	95	—	—
LXV.	„ Tytusa Kielanowskiego dla gminy Żuratyn	188	95	—	—	—	—	400		—	—	588	95	—	—
LXVI.	„ Tytusa Kielanowskiego dla nieuleczalnie chorych	—	—	9.798	17	—	—	15.600	93	1.208	91	15.600	93	11.007	08
LXVII.	Fundacya Wacława Tyzenhauza . . .	41	16	—	—	—	—	126	—	—	—	167	16	—	—
LXVIII.	„ ks. Karoliny Lubomirskiej .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
LXIX.	„ Maryem Gewürtzowej	—	—	—	—	—	—	93	40	—	—	93	40	—	—
LXX.	„ Szaflarskiego dla Czarnego Dunajca	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
LXXI.	„ Szaflarskiego dla Dębicy . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
LXXII.	„ Róży hr. Lanckorońskiej . .	—	—	—	—	—	—	4.161	76	—	—	4.161	76	—	—
LXXIII	„ Konst. i Michaliny Pietruskich	2 118	10	—	—	—	—	3.000	—	—	—	5 118	10	—	—
LXXIV.	„ Eustachego Szumańskiego ku uczczeniu jubileuszu 50 letnich rządów Najjaśniejszego Pana	—	—	—	—	—	—	2.421	63	5.953	26	2.421	63	5.953	26
LXXV.	Depozyta gminne serwitutowe	8.347	96½	558.682	93	—	—	48.427	18½	48.969	93	56.775	15	807.652	86
	Suma funduszów samoistnych budżetem nieobjętych . .	188.343	17	5,930.695	50	58.688	07	8,150.822	74½	5,708.087	79	8,339.165	91½	11,638.783	29
	Rekapitulacya.														
	Suma funduszów dotowanych	544.555	41½	601.216	67	775.282	—	30,021.950	58½	1,029.536	17	30,566.506	—	1,630.752	84
	„ „ samoistnych, budżetem objętych . . .	52	74 ½	—	—	—	—	66.212	07½	158	22	66.264	82	158	22
	„ „ samoistnych, budżetem nieobjętych . .	188.343	17	5,930.695	50	58.688	07	8.150.822	74½	5,708.087	79	8,339.165	91½	11,638.783	29
	Ogólna suma majątku obrotowego	732.951	33	6.531.912	17	833.970	07	38,238.985	40½	6,737.782	18	38,971.936	73½	13,269.694	35

jątku obrotowego.

Wydatki w ciągu roku 1899.		Stan z końcem roku 1899.											
		w kasie		należytości						czysty stan			
				czynne				bierne		czynny		bierny	
				w bankach		inne							
gotówka	efekta	gotówka	efekta										
zł. ct.	im. wart.	zł. ct.	im. wart.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
8,028.696 39	1,915.927 47	223.966 48½	8,897.348 51	116.873	75	3,962.029	98½	4,536.268	48½	10,016.145	57	1,352.195	½ 32
9 81	19 37	41 56	38 74	—	—	—	—	—	—	80	30	—	—
630 64	418 —	209 —	418 —	—	—	—	—	—	—	627	—	—	—
48 —	— —	48 —	— —	—	—	—	—	—	—	48	—	—	—
394 —	— —	194 95	— —	—	—	—	—	—	—	194	95	—	—
394 —	— —	194 95	— —	—	—	—	—	—	—	194	95	—	—
15.600 93	11.007 08	— —	— —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
141 16	— —	26 —	— —	—	—	—	—	—	—	26	—	—	—
— —	— —	— —	— —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
43 —	— —	50 40	— —	—	—	—	—	—	—	50	40	—	—
— —	— —	— —	— —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— —	— —	— —	— —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4.064 23	— —	97 53	— —	—	—	—	—	—	—	97	53	—	—
3.670 12	— —	1.447 98	— —	—	—	—	—	—	—	1.447	98	—	—
2.421 63	1.182 —	— —	4.771 26	—	—	—	—	—	—	4.771	26	—	—
54.572 42	156.287 —	2.202 73	651.365 86	—	—	—	—	—	—	653.568	59	—	—
8,110.686 33	2,084.840 92	228.479 58½	9,553.942 37	116.873	75	3,962.029	98½	4,536.268	48½	10,677.252	53	1,352.195	½ 32
29,572.666 85	525.019 50	993.839 15	1,105.733 34	265.950	—	5,717.354	82	29,385.803	23	7,036.163	01	28,339.088	96
66.132 61½	52 74	132 20½	105 48	—	—	5.526	44	60.629	70	2.564	10½	57.429	68
8,110.686 33	2,084.840 92	228.479 58½	9,553.942 37	116.873	75	3,962.029	98½	4,536.268	48½	10,677.252	53	1,352.195	½ 32
37,749.485 79½	2,609.913 16	1,222.450 94	10,659.781 19	382.823	75	9,684.911	24½	33,982.701	41½	17,715.979	67½	29,748.713	½ 96

Rachunek ma

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1899								Dochody w ciągu roku 1899.						Ra			
		w kasie				kapitały hipotekowane		w bankach		gotówka		efekta		wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		gotówka		efekta	
		gotówka		efekta	wartość dóbr i realności																
		zł.	ct.	im. wart.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	im. wart.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	im. wart.	
	Fundusze dotowane ze środków kraju.																				
1	A. Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu:																				
	a) Gmach sejmowy . .	—	—	—	—	1,391.765	05	—	—	—	—	—	—	68.578	12	—	—	—	—	—	—
	b) Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie	—	—	—	—	40.898	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	c) Krajowe zakłady w Dublanach . . .	—	—	3.252	78	334.609	73	—	—	—	—	976	51	5.340	98	7.493	31	—	—	976	51	8 593	71
	d) Zakład w Czernichowie	—	—	5.427	26	235.810	77	—	—	—	—	210	48	2.875	48	—	—	—	—	210	48	8.302	74
	e) Szpital św. Łazarza w Krakowie . . .	—	—	—	—	381.761	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	f) Krajowa szkoła rolnicza w Horodence .	—	—	—	—	24.275	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	g) Krajowa szkoła rolnicza w Jagielnicy .	—	—	—	—	12.940	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	h) Krajowa szkoła rolnicza w Kobiornicach	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	i) Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie .	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	k) Gmach dla c. k. żandarmeryi we Lwowie	—	—	—	—	245.451	79	—	—	—	—	—	—	20.714	21	—	—	—	—	—	—	—
	l) Krajowy skład publiczny dla zboża i spirytusu wraz z urządzeniem we Lwowie . .	—	—	—	—	201.753	00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	m) Krajowy skład publiczny dla zboża i spirytusu wraz z urządzeniem w Krakowie	—	—	—	—	194.120	39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	n) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Bereźnicy	—	—	—	—	61.115	05	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	o) Krajowa niższa szkoła rolnicza w Suchodole	—	—	—	—	58.902	41	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	B) Była szkoła ogrodnicza w Czernichowie .	—	½ 00	370	67	—	—	—	—	—	—	—	—	741	34	—	—	—	½ 00	1.112	01
2	Fundusz szkolny krajowy	5	½ 07	1,009.977	11	6.117	½ 91	19.056	28	—	—	12.864	39	63.960	79	—	—	12 869	½ 46	1,073.937	90
	Krajowy szpital powszechny we Lwowie:																				
3	Oddział chorych	—	—	268	01	396.319	½ 39	—	—	—	—	11	23	558	54	—	—	11	23	826	58
4	„ położnic . . .	1	½ 10	—	—	263.178	½ 76	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	½ 10	—	—
5	Fundusz podrzutków we Lwowie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Krajowy zakład dla obłąkanych w Kulparkowie	—	—	6,807	88	1,155.340	77	—	—	—	—	4	75	9.625	26	—	—	4	75	16.433	14
	Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie:																				
7	Oddział chorych	—	½ 00	254.677	59	546.736	22	251.316	78	—	—	13.210	20	101.024	04	—	—	13.210	½ 20	355.701	63
8	„ położnic . . .	—	—	26.674	50	27.752	50	—	—	—	—	444	60	23.151	52	—	—	444	60	49.826	02
9	„ syfilitycznych .	—	—	5.850	33	5.699	19	—	—	—	—	2	01	4.504	68	—	—	2	01	10.355	01
10	„ obłąkanych . .	—	—	—	—	4.603	01	3.272	72	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Fundusz policyi krajowej	—	—	274.114	77	—	—	27	25	—	—	—	—	429	54	—	—	—	—	274.844	31
12	Fundusz pożyczki krajowej z r. 1883	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Fundusz pożyczki krajowej z r. 1884	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Fundusz pożyczki krajowej z r. 1885	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Fundusz pożyczki krajowej z r. 1891	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	„ pożyczki krajowej z r. 1893	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Do przeniesienia .	6	½ 19	1,587.720	88	5,589.349	½ 32	276.672	98	—	—	27.724	17	212.212	17	96 785	65	—	—	27.730	½ 36	1,799.933	05

jątkru zarodowego.

zem				Wydatki w ciągu roku 1899.						Stan z końcem roku 1899.													
wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		gotówka		efekta	wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane	w kasie				wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		należytości					
										gotówka		efekta						czynne				bierne	
																		w bankach		inne			
zł.	ct.	zł	ct.	zł.	ct.	im. wart.	zł.	ct.	zł.	zł.	ct.	im. wart.		zł.	ct.	zł.	ct.	zł	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1,460.341	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		1,460.341	18	—	—	—	—	—	—	—	—
40.898	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		40.898	36	—	—	—	—	—	—	—	—
342.103	05	—	—	976	51	2.680	23	—	—	—	—	5.913	48	342.103	05	—	—	—	—	—	—	—	—
235.810	77	—	—	210	48	1.227	26	—	—	—	—	7.075	48	235.8 10	77	—	—	—	—	—	—	—	—
381.761	30½	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		381.761	30½	—	—	—	—	—	—	381.761	30½
24.275	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		24.275	—	—	—	—	—	—	—	24.275	—
12.940	65½	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		12.940	65½	—	—	—	—	—	—	12.940	65½
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		200	—	—	—	—	—	—	—	200	—
266.166	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		266.166	—	—	—	—	—	—	—	266.166	—
201.753	00½	—	—	—	—	—	201753	00½	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
194 120	39½	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		194.120	39½	—	—	—	—	—	—	194.120	39½
61.115	05	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		61.115	05	—	—	—	—	—	—	61.115	05
58.902	41	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		58.902	41	—	—	—	—	—	—	58.902	41
—	—	—	—	—	—	370	67	—	—	—	½ 00	741	34	—	—	—	—	—	—	—	—	741	½ 34
6.117	½ 94	19.056	28	12.864	39	33.266	34	—	—	5	07	1,040.671	56	6.117	½ 94	19.056	28	—	—	297.305	95	18.242	92
396.319	½ 39	—	—	11	23	268	04	—	—	—	—	558	54	396.319	½ 39	—	—	—	—	2.000	—	28.161	18
263.178	½ 76	—	—	—	—	—	—	—	—	1	½ 10	—	—	263.178	½ 76	—	—	—	—	—	—	7.040	30
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1,155.340	77	—	—	4	75	4.807	88	—	—	—	—	11.625	26	1,155.340	77	—	—	—	—	—	—	—	—
546.736	22	254 316	73	13.210	20	44 198	85	—	—	6.984	97	—	00 ½	311.502	78	546.736	22	247.331	76	—	—	—	—
27.752	50	—	—	444	60	11.175	40	—	—	—	—	—	—	38.650	62	27.752	50	—	—	—	—	12.841	65
5.699	19	—	—	2	01	2.250	33	—	—	—	—	—	—	8.104	68	5.699	19	—	—	—	—	880	—
4.603	01	3.272	72	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4.603	01	3.272	72	—	—	—	—
—	—	27	25	—	—	214	77	—	—	—	—	—	—	274.629	54	—	—	—	27	25	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5,686.134	½ 97	276.672	98	27.724	17	100.459	77	201753	½ 00	6.984	97	6	19	1,699.473	28	5,484.381	97	269.688	01	—	—	53.444	40

czysty stan	
czynny	bierny
zł.	ct.	zł.	ct.
1,460.341	18	—	—
348.016	53	—	—
242.886	25	—	—
24.275	—	—	—
200	—	—	—
266.166	—	—	—
194.120	½ 39	—	—
61.115	05	—	—
58.902	41	—	—
741	½ 34	—	—
1,344.913	89	—	—
370.716	½ 75	—	—
256.139	57	—	—
1,166.966	03	—	—
1,105.570	½ 76	—	—
79.244	77	—	—
14.683	87	—	—
7.875	73	—	—
274.656	79	—	—
17,713.132	65	—	—

Rachunek ma

Liczb. porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1899.								Dochody w ciągu roku 1899.						Ra			
		w kasie				wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		w bankach		gotówka		efekta		wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		gotówka		efekta	
		zł.	ct.	im. wart.		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	im. wart.		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	im. wart.	
	Z przeniesienia . .	6	19	1,587.720	88	5,589.349	1/2 32	276.672	98	—	—	27.724	17	212.212	17	96.785	65	—	—	27.730	36	1,799.933	05
17	Fundusz pożyczkowy na drogi powiat. i gminne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Fundusz regulacyi rzeki Gniłej Lipy sekcyi górnej	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Fundusz regulacyi potoku Kisielin . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Fundusz regulacyi Łęgu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Fundusz regulacyi Trześniówki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Fundusz regul. potoku Krzemienicy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Fundusz regulacyi rzeki Nowego Brnia z dopł.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Fundusz regul. rzeki Białej i obwałowania prawego brzegu Dunajca	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Fundusz na zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Skawy . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Fundusz na zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Stryja . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Fundusz na uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Wisły . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Fundusz na zabudowanie potoku górskiego Michałów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Fundusz na zabudowanie potoku górskiego Niszkówka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	Fundusz regulacyi Bugu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	Fundusz regulacyi Złotej Lipy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32	Fundusz osuszenia bagien w pow. Łańcut i Jarosław	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
33	Fundusz regulacyi potoku Dumnego . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34	Fundusz obwałowania lewego brzegu Dunajca	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fundusz regulacyi Przegnojówki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Fundusz osuszenia bagien Stojanowskich .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37	Fundusz zabudowania potoku Glińsko . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fundusz zabudowania potoków górskich w dorzeczu Dniestru .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Fundusz regul. środkowej sekcyi Gniłej Lipy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
40	Fundusz emer. dozorców melioracyjnych . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
41	Krajowy fundusz szkolny emerytalny	—	—	33.550	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33.550	22
42	Fundusz na zabudowanie potoku Bystra .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
43	Fundusz regulacyi górnego Dniestru . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
44	Fundusz obwałowania Wisły i Wisłoki . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
45	Fundusz konserwacyi obwałow. Wisły i Sanu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Suma funduszów dotowanych	6	19	1,621.271	10	5,589.349	1/2 32	276.672	98	—	—	27.724	17	212.212	17	96.785	65	—	—	27.730	36	1,833.483	27

jątku zarodowego.

zem				Wydatki w ciągu roku 1899.						Stan z końcem roku 1899.													
wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		gotówka		efekta		wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		w kasie				należytości						czysty stan	
												gotówka		efekta		wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		czynne			
																				w bankach		inne	
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct	im. wart.		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	im. wart.		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
5,686.134	97	276.672	98	27.724	17	100.459	77	201.753	00	6.984	97	6	19	1,699.473	28	5,484.381	97	269.688	01	—	—	313.027	60
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1899. w kasie gotówka zł.	ct.	efekta im. wart.	wartość dóbr i realności zł.	ct.	kapitały hipotekowane zł.	ct.	w bankach zł.	ct.	Dochody w ciągu roku 1899. gotówka zł.	ct.	efekta im. wart.	wartość dóbr i realności zł.	ct.	kapitały hipotekowane zł.	ct.	Ra gotówka zł.	ct.	efekta im. wart.
	Fundusze samofstne (niedotow.) budżetem objęte.																			
1	Fundusz kultury krajowej	—	—	88.669 89	—	—	—	—	—	—	706	16	1.637 30	—	—	—	—	706	16	90.307 19
2	„ stanowy sierociński	—	½ 00	86.541 68	—	—	—	—	—	—	403	07	8.909 98	—	—	—	—	403	½ 07	95.451 66
3	„ Aleksandra hr. Stadnickiego .	—	—	47.054 92	—	—	—	—	—	—	1.017	55	5.874 74	—	—	—	—	1.017	55	52.929 66
4	„ pożyczki krajowej z r. 1873 .	—	—	— —	—	—	—	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	—	— —
5	„ podrzutków w Krakowie . .	538	½ 04	31.670 22	—	—	—	—	—	—	5.829	½ 65	42.009 82	—	—	—	—	6.367	70	73.680 04
	Suma funduszów samostnych, budżetem objętych	538	05	253.936 71	—	—	—	—	—	—	7.956	½ 43	58 431 84	—	—	—	—	8,494	½ 48	312.368 55

jątku zarodowego.

zem				Wydatki w ciągu roku 1899.								Stan z końcem roku 1899.													
wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		gotówka		efekta		wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		w kasie				wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		należytości				czysty stan	
												gotówka		efekta						czynne					
																				w bankach		inne		bierne	
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	im. wart.		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct	im. wart.		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
—	—	—	—	706	16	1.482	21	—	—	—	—	—	—	88.824	98	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	403	07	4.141	68	—	—	—	—	—	½	91.309	98	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	1.017	55	4.954	92	—	—	—	—	—	—	47.974	74	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	6.107	13	19.989	44	—	—	—	—	260	57	53.690	60	—	—	—	—	—	—	14.482	98	—	—
—	—	—	—	3.233	91	30.568	25	—	—	—	—	260	½	281 800	30	—	—	—	—	—	—	14.482	98	—	—

czysty stan																									
czynny																								biorny	
zł.	ct.																							zł.	ct.
88.824	98																							—	—
91.309	½ 98																							—	—
47.974	74																							—	—
—	—																							—	—
68.434	15																							—	—
296.543	½ 85																							—	—

Rachunek ma

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1899.								Dochody w ciągu roku 1899.						Ra	
		w kasie			wartość dóbr i realności	kapitały hipotekowane		w bankach		gotówka		efekta		wartość dóbr i realności	kapitały hipotekowane	gotówka	efekta
		gotówka		efekta													
		zł.	ct.	im. wart.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	im. wart.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	im. wart.
	Fundusze samoistne (niedotowane). budżetem nieobjęte.																			
1	Fundusz pomnika Tadeusza Kościuszki .	—	½ 00	31.512	52	—	—	—	—	—	—	—	—	225	04	—	—	—	—	½ 00	31.737	56
2	Fundusze stypendyjne .	—	—	7,590.687	89	149.147	83	12.486	14	—	—	112.444	½ 67	1,540.624	72	321.119	90	—	—	112.444	½ 67	9,131.312	61
3	Administracya dóbr Winniki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych	—	½ 00	64.136	75	—	—	—	—	—	—	123	20	20.541	78	—	—	—	—	123	½ 20	84.678	53
5	Fundusz niżankowicki inwalidów wojskowych	—	½ 00	6.018	71	—	—	—	—	—	—	10	82	69	88	—	—	—	—	10	½ 82	6.088	59
6	Fundusz posagowy Jana i Filipiny Komarnickich	—	½ 00	3.612	97	—	—	—	—	—	—	21	24	89	66	—	—	—	—	21	½ 24	3.702	63
7	Zakład narodowy imienia Ossolińskich . .	—	—	300 frank 595.341	07	—	—	—	—	—	—	48.199	73	396.016	36	—	—	—	—	48.199	73	300 fr. 991.357	49
8	Fundusz zapomogi byłego obwodu tarnowskiego	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Fundusz budowy domu podrzutków we Lwowie	—	—	215	81	12.469	50	—	—	—	—	8	71	449	04	—	—	—	—	8	71	664	85
10	Fundusz Pelagii Russanowskiej dla inwalidów polskich	—	½ 00	70.612	—	—	—	—	—	—	—	1	50	113.724	—	—	—	—	—	1	½ 50	184.336	—
11	Fundusz szkół ludowych z r. 1872 . .	—	½ 00	203.830	45	—	—	—	—	—	—	100	—	466	30	—	—	—	—	100	½ 00	204.296	75
12	Fundusz Wincentego Łodzia Ponińskiego . .	—	—	98.178	91	—	—	—	—	—	—	153	13	46.278	28	—	—	—	—	153	13	144.457	19
13	Fundusz Franciszka Kochmana dla literatów polskich . . .	—	—	55.485	69	—	—	—	—	—	—	289	85	2.944	12	—	—	—	—	289	85	58.429	81
14	Fundusz Franciszka Kochmana dla dziewcząt służących . . .	352	63	34.373	67	—	—	—	—	—	—	785	50	7.056	10	—	—	—	—	1.138	13	41.429	77
15	Fundusz Maryi de Prez Jędrzejowiczowej . .	—	½ 00	16.045	25	—	—	—	—	—	—	2	62	98	36	—	—	—	—	2	½ 62	16.148	61
16	Fundusz budowy pomnika Agenora hr. Gołuchowskiego	1.062	50	94.182	01	—	—	—	—	—	—	2.772	43	25.421	80	—	—	—	—	3.834	93	119.603	81
17	Fundacya sandecka „Dom roboczy“ . .	561	½ 28	66.931	46	—	—	—	—	—	—	3.057	22	8.724	91	—	—	—	—	3.618	½ 50	75.656	37
18	Fundacya Teresy hr. Weissenwolffowej dla obłąkanych wyzdrowieńców	—	—	4.192	77	—	—	—	—	—	—	230	95	957	38	—	—	—	—	230	95	5.150	15
19	Fundacya ś. p. Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych włościan gmin Hołhocze, Dobrowody, Wierzbów, Wolica i Zastawce .	—	—	38.628	17	—	—	—	—	—	—	1.276	08	26.771	64	—	—	—	—	1.276	08	65.399	81
	Fundacya Dr. Józefa Malinowskiego, imienia Najjaśn. Pana:																						
20	1) ku wspieraniu zubożałych adwokatów i wdów po adwokatach	—	—	38 120	13	—	—	—	—	—	—	2	3 55	15.951	71	—	—	—	—	233	55	54.071	84
21	2) ku wspieraniu artystów i literatów . .	—	—	23.008	72	—	—	—	—	—	—	5.130	62	45.872	25	—	—	—	—	5.130	62	68.880	97
22	3) ku popieraniu celów Towarzystwa muzycznego we Lwowie .	—	—	33.643	30	—	—	—	—	—	—	41	63	16.611	49	—	—	—	—	41	63	50.254	79
	Do przeniesienia .	1.976	45	3 00 fr. 9,068.758	25	161.617	33	12 486	14	—	—	174.883	½ 45	2,268.894	80	321.119	90	—	—	176.859	½ 90	300 fr. 11,337.653	18

jątku zarodowego.

zem				Wydatki w ciągu roku 1899.						Stan z końcem roku 1899.											
wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		gotówka		efekta		wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		w kasie		wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		należytości				czysty stan	
																		czynne					
																		w bankach		inne		bierne	
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	im. wart.		zł.	ct.	zł.	ct.	gotówka	efekta	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.

Rachunek ma

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1899. w kasie gotówka zł.	ct.	w kasie efekta im. wart.	wartość dóbr i realności zł.	ct.	kapitały hipotekowane zł.	ct.	w bankach zł.	ct.	Dochody w ciągu roku 1899. gotówka zł.	ct.	efekta im. wart.	wartość dóbr i realności zł.	ct.	kapitały hipotekowane zł.	ct.	Ra gotówka zł.	ct.	efekta im. wart.
	Z przeniesienia . .	1.976	45	300 fr. 9,068.758	25	161.617	33	12.486	14	—	—	174.883	45½	2,268.894	90	321.119	90	—	—	176.859	90½	300 fr. 11,337.653	13
	Fundacya Dra Józefa Malinowskiego imienia Najjaśniejszego Pana:																						
23	4) ku wspieraniu ubogich sług prywatnych	—	—	36.548	61	—	—	—	—	—	—	3.251	70	15.059	50	—	—	—	—	3.251	70	51.608	11
24	5) posagowa dla ubogich dziewcząt służących .	—	—	21.122	01	—	—	—	—	—	—	726	09	5.768	19	—	—	—	—	726	09	26.890	20
25	6) ku wspieraniu ubogich chłopców uczących się rzemiosła .	—	—	22.159	40	—	—	—	—	—	—	215	48	19.796	67	—	—	—	—	215	48	41.956	07
26	Fundacya Karola Beliny Brzozowskiego dla bursy stanisławowskiej	61	76	6.258	21	—	—	—	—	—	—	124	—	116	42	—	—	—	—	185	76	6.374	63
27	Fundacya imienia Antoniego Schiffnera .	—	—	4.713	81	—	—	—	—	—	—	—	62	229	48	—	—	—	—	—	62	4.943	29
28	Fundacya Maryi Mochnackiej dla 4 ubogich ciemnych . . .	—	—	9.606	08	—	—	—	—	—	—	—	62	14	02	—	—	—	—	—	62	9.620	10
29	Fundusz ś. p. Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan .	—	—	67.755	43	—	—	—	—	—	—	27	90	194	56	—	—	—	—	27	90	67.949	99
30	Fundacya „Dom ubogich“ imienia Ludwika i Anny Helclów w Krakowie	—	—	1,748.930	17	733.667	55	—	—	—	—	10.400	75	299.527	79	—	—	—	—	10.400	75	2,048.457	96
31	Fundusz „Macierzy polskiej“	—	—	65.391	66	—	—	—	—	—	—	888	99	25.320	02	—	—	—	—	888	99	90.711	68
32	Fundusz Feliksy Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców	5.365	21	450.319	40	—	—	—	—	—	—	13.619	50	206.999	80	—	—	—	—	18.984	71	657.319	20
33	Fundusz z legatu śp. Józefa Ciemierzyńskiego	—	—	574	16	—	—	—	—	—	—	—	—	1.148	32	—	—	—	—	—	—	1.722	48
34	Fundusz ku podniesieniu rybactwa . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fundacya Teofili i Malwiny Łukowskiej dla osieroconych dziewcząt	—	—	9.732	10	—	—	—	—	—	—	—	—	14.264	20	—	—	—	—	—	—	23.996	30
36	Fundacya Siemianowskich dla biednych dziewcząt	—	—	42.973	43	—	—	—	—	—	—	14	26	1.189	64	—	—	—	—	14	26	44.163	07
37	Fundacya Siemianowskich dla wdów po nauczycielach szkół ludowych	—	—	45.241	21	—	—	—	—	—	—	18	63	1.338	31	—	—	—	—	18	63	46.579	52
38	Fundacya hr. Weissenwolffowej dla dotkniętych wielką chorobą	86	½ 00	11.941	40	—	—	—	—	—	—	361	17	3.997	0.	—	—	—	—	447	½ 17	15 938	43
39	Fundacya ś. p. Leonarda Wężyka na rzecz szkoły rolniczej w Czernichowie	—	—	6.312	91	—	—	—	—	—	—	6	—	43	82	—	—	—	—	6	—	6.356	73
40	Fundacya bursy imienia ks. Leona Sapiehy dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych	355	61	34.920	42	—	—	—	—	—	—	955	50	5 187	94	—	—	—	—	1.311	11	40.108	36
41	Fundacya Franc. Steczkowskiego z Jasła .	—	—	4.997	82	—	—	—	—	—	—	95	70	2.308	68	—	—	—	—	95	70	7.306	50
42	Fundacya posagowa ś. p. Szczepana Zaremby Skrzyńskiego dla panien szlacheckich . .	—	½ 00	32.647	74	—	—	7.954	55	—	—	1.436	½ 78	24.560	83	—	—	—	—	1.436	79	57.208	57
	Do przeniesienia .	7.845	04	300 fr. 11,690.904	89	895.284	88	20.440	69	—	—	207.027	15	2,895.960	10	321.119	90	—	—	214.872	19	300 fr. 14,586.864	32

jątku zarodowego.

zem		Wydatki w ciągu roku 1899.				Stan z końcem roku 1899.													
wartość dóbr i realności	kapitały hipotekowane	gotówka	efekta	wartość dóbr i realności	kapitały hipotekowane	w kasie		wartość dóbr i realności	kapitały hipotekowane	należytości				czysty stan	
						gotówka	efekta			czynne		bierne		czynny	biorny
										w bankach	inne				
zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	im.wart.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	im. wart.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.		zł. ct.	zł. ct.
482.737 23	12.486 14	174.841 1/2 19	1,162,150 41	— —	1.541 95	2.018 71	300 fr. 10,175.502 72	482.737 23	10.944 19	— -	35.838 1/2 94	8.000 —		10,699.341 1/2 79	— —
— —	— —	3.251 70	7.493 91	— —	— —	— —	41.114 20	— —	— —	— —	— —	— —		44.114 20	— —
— —	— —	726 09	2.880 78	— —	— —	— —	24.009 42	— —	— —	— —	— —	— —		24.009 42	— —
— —	— —	215 48	8.482 18	— —	— —	— —	33.473 89	— —	— —	— —	— —	— —		33.473 89	— —
— —	— —	124 —	58 21	— —	— —	61 76	6.316 42	— —	— —	— —	— —	— —		6.378 18	— —
— —	— —	— 62	114 43	— —	— —	— —	4.828 86	— —	— —	— —	— —	— —		4 828 86	— —
— —	— —	— 62	6 70	— —	— —	— —	9.613 40	— —	— —	— —	— —	— —		9.613 40	— —
— —	— —	27 90	83 33	— —	— —	— —	67.866 66	— —	— —	— —	— —	— —		67.866 66	— —
733.667 55	— —	10.400 75	159.619 32	— —	— —	— —	1,888.838 64	733.667 55	— —	— —	— —	— —		2,622.506 19	— —
— —	— —	888 99	13.791 66	— —	— —	— —	76.920 02	— —	— —	— —	— —	— —		76.920 02	— —
— —	— —	18.984 71	115.119 40	— —	— —	— —	542.199 80	— —	— —	— —	— —	— —		542.199 80	— —
— —	— —	— —	574 16	— —	— —	— —	1.148 32	— —	— —	— —	— —	— —		1.148 32	— —
— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —		— —	— —
— —	— —	— —	7 132 10	— -	— —	— —	16.864 20	— —	— —	— —	— —	— —		16.864 20	— —
— —	— —	14 26	587 69	— —	— —	— —	43.575 38	— —	— —	— —	— —	— —		43.575 38	— —
— —	— —	18 63	659 84	— —	— —	— —	45.919 68	— —	— —	— —	— —	— —		45.919 68	— —
— —	— —	357 17	1.707 97	— —	— —	90 1/2 00	14.230 46	— —	— —	— —	— —	— —		14.320 1/2 46	— —
— —	— —	6 —	18 91	— —	— —	— —	6.337 82	— —	— —	— —	— —	— —		6.337 82	— —
— —	— —	934 27	2.063 72	— —	— —	376 84	38.044 64	— —	— —	— —	— —	— —		38.421 48	— —
— —	— —	95 70	1.097 82	— —	— —	— —	6.208 68	— —	— —	— —	— —	— —		6.208 68	— —
— —	7.954 55	1.436 79	11.614 69	— —	— —	— —	45.593 88	— —	7.954 55	— —	— —	— —		53.548 43	— —
1,216.404 78	20.440 69	212.324 1/2 87	1,495.257 23	— —	1.541 95	2.547 1/2 31	300 fr. 13,091.607 09	1,216.404 78	18.898 74	—	35.838 1/2 94	8.000 —		14,537.596 87	— —

Rachunek ma

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1899.										Dochody w ciągu roku 1899.										Ra			
		w kasie				wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		w bankach		gotówka		efekta		wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		gotówka		efekta	
		gotówka		efekta																			
		zł.	ct.	im. wart.		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	im. wart.		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	im. wart.	
	Z przeniesienia . .	7.845	04	300 frank. 11,690.904	22	895.284	88	20.440	69	—	—	207.027	15	2,895.960	10	321.119	90	—	—	214.872	19	300 frank. 14.586.864	32
43	Fundacya posagowa ś.p. Szczepana Zaremby Skrzyńskiego dla dziewcząt wiejskich .	—	—	4.340	40	—	—	1.590	91	—	—	132	88	5.970	83	—	—	—	—	132	88	10.311	23
44	Fundacya „Dom ubogich“ w Strzeliskach nowych: Stan z pocz. 410·50 przen. do maj. obrot. . . . 41·05	369	45	10.996	91	—	—	—	—	—	—	410	50	15.593	82	—	—	—	—	779	95	26.590	73
45	Fundacya Piotra Krzeczunowicza dla nieuleczalnych chorych i rekonwalescentów .	—	—	77.207	92	—	—	—	—	—	—	—	32	16	48	—	—	—	—	—	32	77.224	40
	Fundacya imienia Józefa Kosvitzky'ego:																						
46	1) dla ślepych w Krakowie	—	—	3.191	28	—	—	—	—	—	—	—	—	182	56	—	—	—	—	—	—	3.373	84
47	2) dla wychowanków zakładu sierót pod wezwaniem św. Józefa w Krakowie	—	—	7.149	39	—	—	—	—	—	—	13	49	139	25	—	—	—	—	13	49	7.288	64
48	3) dla poprawionych zbrodniarzy w Krakowie	—	—	3.19	95	—	—	—	—	—	—	—	—	181	90	—	—	—	—	—	—	3.372	85
49	Fundusz zapomogowy im. Henryka Straszewskiego dla ubogich wyrobników w Boguchwale:	—	—	3.366	62	—	—	—	—	—	—	98	20	3.674	32	—	—	—	—	98	20	7.040	94
50	Fundusz Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej dla zboru św. Klaudyi .	180	60	18.333	50	—	—	—	—	—	—	366	—	67	—	—	—	—	—	546	60	18.400	50
51	Fundusz emerytury członków sceny polskiej we Lwowie . .	—	—	417.979	54	—	—	—	—	—	—	16.139	59	291.859	06	—	—	—	—	16.139	59	709.838	60
52	Fundacya Józefa Krupacza dla c. i k. inwalidów wojskowych .	—	—	408	25	—	—	—	—	—	—	—	—	416	50	—	—	—	—	—	—	824	75
53	Fundusz propinacyjny .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
54	„ koszar krajowych	—	—	—	—	1,463.467	96	—	—	—	—	—	—	—	—	36.064	1/2 82	—	—	—	—	—	—
55	Fundusz pożyczkowy dla gmin i prywatnych na budowę koszar dla c. i k. wojska . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Fundusz byłego korpusu ochotników wojskowych	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
57	Fundusz pożyczkowy na cele melioracyjne . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
58	Fundusz pożyczkowy na budowę szkół . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
59	Fundusz kolejowy . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
60	„ Wiktora z Baworowa hr. Baworowskiego	—	—	1,435.974	25	—	—	—	—	—	—	41.393	95	2,058.217	64	—	—	—	—	41.393	95	3,494.191	89
61	Fundusz Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej na na rzecz „Domu pracy“ we Lwowie . .	—	—	1.095	77	—	—	—	—	—	—	294	60	694	34	—	—	—	—	294	60	1.790	11
	Do przeniesienia .	8.395	09	300 frank. 13,674.139	—	2,358.752	84	22.031	60	—	—	265.876	68	5,272.973	80	357.184	1/2 72	—	—	274.271	77	300 frank 18.947.912	80

jątku zarodowego.

zem				Wydatki w ciągu roku 1898.						Stan z końcem roku 1899.											
										w kasie				należytości						czysty stan	
wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		gotówka		efekta		wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		gotówka	efekta	wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		czynne		bierne		czynny		bierny	
																		w bankach	inne						
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	im. wart.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1,216.404	78	20.440	69	212.324	87½	1,495.257	23	—	—	1.541	95	2.547	31½ 300 frank. 13,091.607	09	1,216.404	78	18.898	74	— —	35.838	94½	8.000	—	14,357.596	87	—	—
—	—	1.590	91	132	88	2.950	47	—	—	—	—	—	—	7.360	76	—	—	1.590	91	— —	—	—	—	8.951	67	—	—
—	—	—	—	369	45	7.796	91	—	—	—	—	410	50	18.793	82	—	—	—	—	— —	—	—	—	19.204	32	—	—
—	—	—	—	—	32	8	54	—	—	—	—	—	—	77.215	86	—	—	—	—	— —	—	—	—	77.215	86	—	—
—	—	—	—	—	—	91	28	—	—	—	—	—	—	3.282	56	—	—	—	—	— —	—	—	—	3 282	56	—	—
—	—	—	—	13	49	62	88	—	—	—	—	—	—	7.225	76	—	—	—	—	— —	—	—	—	7.225	76	—	—
—	—	—	—	—	—	90	95	—	—	—	—	—	—	3.281	90	—	—	—	—	— —	—	—	—	3.281	90	—	—
—	—	—	—	98	20	1.766	62	—	—	—	—	—	—	5.274	32	—	—	—	—	— —	—	—	—	5.274	32	—	—
—	—	—	—	366	—	33	50	—	—	—	—	180	60	18.367	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	18.547	60	—	—
—	—	—	—	16.139	59	155.709	14	—	—	—	—	—	—	554.129	46	—	—	—	—	— —	—	—	—	554.129	46	—	—
—	—	—	—	—	—	208	25	—	—	—	—	—	—	616	50	—	—	—	—	— —	—	—	—	616	50	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	—	—
1,499 532	78½	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,499.532	78½	—	—	— —	—	—	—	1,499.532	78½	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	41.393	95	1,091 692	81	—	—	—	—	—	—	2,402.499	08	—	—	—	—	— —	—	—	—	2,402.499	08	—	—
—	—	—	—	294	60	95	77	—	—	—	—	—	—	1.694	34	—	—	—	—	— —	11.562	—	—	13.256	34	—	—
2,715.937	56½	22.031	60	271.135	35½	2,755.764	35	—	—	1.541	95	3.138	41½ 300 frank. 16,191.348	45	2,715.937	56½	20.489	65	— —	47.400	94½	8.000	—	18,970.615	02½	—	—

Rachunek ma

Liczb. porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1899.								Dochody w ciągu roku 1899.						Ra	
		w kasie			wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		w bankach	gotówka		efekta		watość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		gotówka		efekta	
		zł.	ct.	im. wart.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł. ct.	zł.	ct.	im. wart.		zł.	ct.	zł.	ct	zł.	ct	im. wart.	
	Z przeniesienia .	8.395	09	300 frank. 13,674.139	—	2,358.752	84	22.031	60	— —	265.876	68	5,272.973	80	357.184	1/2 72	—	—	274.271	77	300 frank. 18,847.112	80
62	Fundusz Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej na rzecz „tanich kuchni ludowych“ we Lwowie	—	—	20.956	51	—	—	—	—	— —	21	64	177	94	—	—	—	—	21	64	21.134	45
63	Fundusz na zakupno książek do czytania dla uczniów niższych zakładów przemysłowych	—	—	2.452	28	—	—	—	—	— —	—	—	104	56	—	—	—	—	—	—	2.556	84
64	Fundusz Tytusa Kielanowskiego dla gminy Kędzierzowce . .	—	—	20.000	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20.000	—
65	Fundusz Tytusa Kielanowskiego dla gminy Żuratyn	—	—	20.000	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20.000	—
66	Fundusz Tytusa Kielanowskiego dla nieuleczalnie chorych chrześcian we Lwowie	—	—	122.700	75	—	—	—	—	— —	6	50	2.438	69	—	—	—	—	6	50	125.139	44
67	Fundacya Wacława Tyzenhauza	—	—	6.350	90	—	—	—	—	— —	41	16	225	28	—	—	—	—	41	16	6.576	18
68	Fundacya ks. Karoliny Lubomirskiej . . .	—	—	19 852	68	—	—	—	—	— —	769	50	33.705	36	—	—	—	—	769	50	53.558	04
69	Fundacya Maryem Gewürtzowej	43	20	1.397	75	—	—	—	—	— —	—	—	2.395	50	—	—	—	—	43	20	3.793	25
70	Fundacya Szaflarskiego dla Czarnego Dunajca	—	—	1.043	—	—	—	—	—	— —	23	47	142	94	—	—	—	—	23	47	1.185	94
71	Fundacya Szaflarskiego dla Dębicy	—	—	1.043	—	—	—	—	—	— —	23	69	143	38	—	—	—	—	23	69	1.186	38
72	Fundacya Róży hr. Lanckorońskiej . .	—		37.090	11	—	—	—	—	— —	2 730	23	82.304	41	—	—	—	—	2.730	23	119.394	52
73	Fundacya Konstantego i Michaliny Pietruskich	—	—	—	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
74	Fundacya Eust. Szumańskiego ku uczczeniu jubileuszu 50-let. rządów Najjaś. Pana	—	—	—		—	—	—	—	— —	—	—	240.000	—	—	—	—	—	—	—	240.000	—
75	Depozyta gminne serwitutowe	—	—	—	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Suma funduszów samoistnych budżetem nieobjętych	8.438	29	300 frank. 13,927.025	98	2,358.752	84	22.031	60	— —	269.492	87	5,634.611	86	357.184	1/2 72	—	—	277.931	16	300 frank. 19,561.637	84

jątku zarodowego.

zem				Wydatki w ciągu roku 1899.						Stan z końcem roku 1899.											
wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		gotówka		efekta		wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		w kasie		wartość dóbr i realności		kapitały hipotekowane		należytości				czysty stan	
												gotówka		efekta				czynne			bierne		
																		w bankach		inne			
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	im. wart.		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
2715.937	½ 56	22.031	60	271.135	½ 35	2,755.764	35	—	—	1.541	95	3.138	½ 41	300 frank. 16,191.348	45	2,715.937	½ 56	20.489	65	—	—	47.400	½ 94	8.000	—	18,970.615	½ 02	—	—
—	—	—	—	21	64	78	15	-	—	—	—	—	—	21.056	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21.056	30	—	—
—	—	—	—	—	—	52	28	—	—	—	—	—	—	2.504	56	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.504	56	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20.000	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20.000	—	—	—
—	—	—	—	6	50	2.424	94	—	—	—	—	—	—	122.714	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	122.714	50	—	—
—	—	—	—	41	16	92	06	—	—	—	—	—	—	6.484	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6.484	12	—	—
—	—	—	—	769	50	16.852	68	—	—	—	—	—	—	36.705	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36.705	36	—	—
—	—	—	—	43	20	1.197	75	—	—	—	—	—	—	2.595	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.595	50	—	—
—	—	—	—	23	47	53	—	—	—	—	—	—	—	1.132	94	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.132	94	—	—
—	—	—	—	23	69	53	—	—	—	—	—	—	—	1.133	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.133	38	—	—
—	—	—	—	2.730	23	39.753	84	—	—	—	—	—	—	79.640	68	—	—	—	—	—	—	40.000	—	—	—	119.640	68	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	120.000	—	—	—	—	—	—	—	120.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120.000	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2,715.937	½ 56	22.031	60	274.792	½ 74	2.936.322	05	—	—	1.541	95	3.138	½ 41	300 frank. 16,625.315	79	2,715.937	½ 56	20.489	65	—	—	87.400	½ 94	8.000	—	19,444.582	½ 36	—	—

Rekapitulacya i depozyta.

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Stan z początkiem roku 1899. w kasie: gotówka zł.	w kasie: efekta im. wart.	wartość dóbr i realności zł.	kapitały hipotekowane zł.	w bankach zł.	Dochody w ciągu roku 1899.: gotówka zł.	efekta im. wart.	wartość dóbr i realności zł.	Kapitały hipotekowane zł.	Razem: gotówka zł.	efekta im. wart.	wartość dóbr i realności zł.	kapitały hipotekowane zł.	Wydatki w ciągu roku 1899.: gotówka zł.	efekta im. wart.	wartość dóbr i realności zł.	kapitały hipotekowane zł.	Stan z końcem roku 1899. w kasie: gotówka zł.	efekta im. wart.	wartość dóbr i realności zł.	kapitały hipotekowane zł.	należytości: czynne w bankach zł.	należytości: czynne inne zł.	należytości: bierne zł.	czysty stan: czynny zł.	czysty stan: bierny zł.
	Rekapitulacya.																										
	Suma funduszów dotowanych	6 19	1,621.271 10	5,589.349 32½	276.672 98	— —	27.724 17	212.212 17	96.785 65	— —	27.730 36	1,833.483 27	5,686.134 97½	276.672 98	27.724 17	100.459 77	201.753 00½	6.984 97	6 19	1,733 023 50	5,484.381 97	269.688 01	— —	313.027 60	58.444 40	7,746.682 87	— —
	Suma funduszów samoistnych, budżetem objętych	538 05	253.936 71	— —	— —	— —	7.956 43½	58.431 84	— —	— —	8 494 48½	312.368 55	— —	— —	8.233 91	30.568 25	— —	— —	260 57½	281.800 30	— —	— —	— —	14.482 98	— —	296.543 85½	— —
	Suma funduszów samoistnych, budżetem nieobjętych	8.438 29	300 fr. 13,927.025 98	2,358.752 84	22.031 60	— —	269.492 87	300 fr. 5,634.611 86	357.184 72½	— —	277.931 16	300 fr. 19,561.637 84	2,715.937 56½	22.031 60	274.792 74½	300 fr. 2.936.322 05	— —	1.541 95	3.138 41½	300 fr. 16,625.315 79	2,715.937 56½	20.489 65	— —	— —	87.400 94½	8.000 —	19,444.582 86½	— —
	Suma majątku zarodowego	8.982 53	300 fr. 15,802.233 79	7,948.102 16½	298.704 58	— —	305.173 47½	5,905.255 87	453.970 37½	— —	314.156 00½	300 fr. 21,707.489 66	8,402.072 54	298.704 58	310.750 82½	3,067.350 07	201.753 00½	8 523 92	3.405 18	300 fr. 18,640.139 59	8,200.319 53½	290.177 66	— —	— —	414.911 52½	61.444 40	27.487.809 09	— —
	Suma majątku obrotowego	732.951 33	6,531.912 17	— —	— —	833.970 07	38,238.985 40½	6,737.782 18	— —	— —	38,971.936 73½	13,269.694 35	— —	— —	37,749.485 79½	2,609.913 16	— —	— —	1,222.450 94	10,659.781 19	— —	— —	382.823 77	9,984.911 24½	33,982.701 41½	17,715.979 67½	29,748.713 86½
	Razem	741.933 86	300 fr. 22,334.145 96	7,948.102 16½	98.704 58	833.970 07	38,544.158 88	12,643.038 05	453.970 37½	— —	39,286.092 74	300 fr. 34,977.184 01	8,402.072 54	298.704 58	38,060.236 62	5,677.263 23	201.753 00½	8.526 92	1,225.856 12	300 fr. 29,260.920 78	8,200.319 53½	290.177 66	382.823 75	10,099.822 77	34,044.145 81½	45,203.788 76½	29,748.713 86½
	Depozyta.																										
1	Depozyta w ogólności	25.232 31	882.805 67	— —	— —	— —	642.861 24½	2,114.025 03	— —	— —	668.093 55½	2,946.830 70	— —	— —	636.851 10½	1,902.620 10	— —	— —	31.242 45	1,044.210 60	— —	— —	— —	— —	1,075.453 05	— —	— —
2	Depozyta szpitala powszechnego we Lwowie	1.078 03	27 345 87	— —	— —	— —	14.528 89	11.695 35	— —	— —	15.606 92	39.041 22	— —	— —	14.140 32	16.955 25	— —	— —	1.466 60	22.085 97	— —	— —	— —	— —	23.552 57	— —	— —
3	Depozyta zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie	1.295 06	5.979 50	— —	— —	— —	3.822 45½	1.571 85	— —	— —	5.117 51½	7.551 35	— —	— —	3.800 71	1.297 08	— —	— —	1.316 80½	6.254 27	— —	— —	— —	— —	7.571 07½	— —	— —
4	Depozyta szpitala św. Łazarza w Krakowie	1.199 58½	20.396 67	— —	— —	— —	6.478 77	19.104 65½	— —	— —	7.678 30½	39.500 72½	— —	— —	6 053 40	17.770 39½	— —	— —	1.624 90½	21.730 33	— —	— —	— —	— —	23.355 23½	— —	— —
5	Depozyta szkoły rolniczej w Dublanach	568 95½	3.234 84	— —	— —	— —	6.892 33	7 857 88	— —	— —	7.461 28½	11.092 72	— —	— —	6.586 05	4.671 04	— —	— —	875 23½	6.421 68	— —	— —	— —	— —	7.296 91½	— —	— —
6	Depozyta folwarku w Dublanach	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
7	Depozyta szkoły rolniczej w Czernichowie	1.457 37	1.242 50	— —	— —	— —	7.880 33	7.525 10	— —	— —	9.337 70	8.767 60	— —	— —	8.487 70	5.616 20	— —	— —	850 —	3.151 40	— —	— —	— —	— —	4.001 40	— —	— —
8	Depozyta szkoły rolniczej w Horodence	— —	— —	— —	— —	— —	394 65	— —	— —	— —	394 65	— —	— —	— —	377 23	— —	— —	— —	17 42	— —	— —	— —	— —	— —	17 42	— —	— —
9	Depozyta szkoły rolniczej w Jagielnicy	— —	— —	— —	— —	— —	115 50	— —	— —	— —	115 50	— —	— —	— —	115 50	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
10	Depozyta szkoły rolniczej w Kobiernicach	148 73	50 —	— —	— —	— —	275 75	22 16	— —	— —	424 48	72 16	— —	— —	380 92½	72 16	— —	— —	43 55	— —	— —	— —	— —	— —	43 55	— —	— —
11	Depozyta szkoły rolniczej w Bereźnicy	16 71	— —	— —	— —	— —	201 71	— —	— —	— —	218 42	— —	— —	— —	48 67	— —	— —	— —	169 75	— —	— —	— —	— —	— —	169 75	— —	— —
12	Depozyta szkoły ogrodnicz. w Tarnowie	9 90	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	9 90	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	9 90	— —	— —	— —	— —	— —	9 90	— —	— —
13	Depozyta szkoły rolniczej w Suchodole	— —	— —	— —	— —	— —	169 60	— —	— —	— —	169 60	— —	— —	— —	114 60	— —	— —	— —	55 —	— —	— —	— —	— —	— —	55 —	— —	— —
	Suma depozytów	31.006 60	891.055 05	— —	— —	— —	683.021 23	2,161.801 42½	— —	— —	714.027 81	3,052.856 47½	— —	— —	676.956 21	1,949.002 22½	— —	— —	37.071 62	1,103.854 25	— —	— —	— —	— —	1,141.525 87	— —	— —
	Dotego suma funduszów krajowych	741.933 86	300 fr. 22,334.145 96	7,948.102 16½	298.704 58	833.970 07	38,544.158 88	12,643.038 05	453.970 37½	— —	39,286.092 74	300 fr. 34,977.184 01	8,402.072 54	298.704 58	38,060.236 62	5,677.263 23	201.753 00½	8.526 92	1,225.856 12	300 fr. 29,260.920 78	8,200.319 53½	290.177 66	382.823 75	10,099.822 77	34,044.145 81½	45,203.788 76½	29,748.713 86½
	Ogółem	772.940 46	300 fr. 23,225.201 01	7,948.102 16½	298.704 58	833.970 07	39,227.780 11	14,804.839 47½	453.970 37½	— —	40,000.120 57	300 fr. 38,030.040 48½	8,402.072 54½	298.704 58	38,737.192 83	7,626.265 45½	201.753 00½	8.526 92	1,263.527 74	300 fr. 30,403.775 03	8,200.319 53½	290.177 66	382.823 75	10,099.822 77	35,185.671 68½	45,203.788 76½	29,748.713 86½
	Fundusze administrowane przez Bank krajowy:																										
a)	stały fundusz przem.	3.660 —	— —	— —	— —	— —	170 927 23½	— —	— —	— —	174.587 23½	— —	— —	— —	147.087 23½	— —	— —	— —	27.500 —	— —	— —	— —	— —	610.730 31	— —	638.230 31	— —
b)	Fundusz pożyczkowy dla Kółek rolniczych	393 —	— —	— —	— —	— —	11 875 48	— —	— —	— —	12.268 48	— —	— —	— —	10.538 48	— —	— —	— —	1.730 —	— —	— —	— —	— —	26.997 01	— —	28.727 01	— —
c)	Fundusz pożyczkowy dla przemysłu rolniczego	15.218 —	— —	— —	— —	— —	54.417 50	— —	— —	— —	69.635 50	— —	— —	— —	16.075 50	— —	— —	— —	53.560 —	— —	— —	— —	— —	142.895 34	— —	196.455 34	— —
d)	Stały fundusz hodowl.	50.075 —	— —	— —	— —	— —	5.175 52	— —	— —	— —	55.250 52	— —	— —	— —	1.260 52	— —	— —	— —	53.990 —	— —	— —	— —	— —	3.468 11	— —	57.458 11	— —
e)	Stały fundusz pożyczkowy dla spółek kas oszczędności systemu Raiffeisena	— —	— —	— —	— —	— —	20.195 25	— —	— —	— —	20.195 25	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	20.195 25	— —	— —	— —	— —	— —	— —	20.195 25	— —
	Razem	69.346 —	— —	— —	— —	— —	262.590 98½	— —	— —	— —	331.936 98½	— —	— —	— —	174.961 73½	— —	— —	— —	156.975 25	— —	— —	— —	— —	784.090 77	— —	941.066 02	— —

Uwaga. Czysty stan czynny funduszów krajowych (bez depozytów) wynosi jak wyżej . . . 45,203.788 zł. i K. 76½ ct. i g.

W stanie tym mieści się wartość efektów w walucie koronowej (obacz wykaz papierów wartościowych na str. 773) na . . . . . 29,262.253 K. 32 g.

która po zredukowaniu na walutę austryacką czyni . . . . . 14,631.126 „ 66 „

Po strąceniu zatem tej różnicy od wykazanego wyżej stanu czynnego, okazuje się właściwy stan czynny w walucie austryackiej . . . . . 30,572.662 zł. i K. 10½ ct. i g.

Porównując ten stan czynny z wyżej wykazanym stanem biernym w sumie . . . 29,748.713 „ 96½ „

okaże się w rezultacie w majątkach fund. kraj. przewyżka stanu czynnego w sumie . 823.948 zł. i K. 14 ct. i g.

Zestawienie

ogólnego stanu majątku obrotowego wraz z majątkiem zarodowym z końcem roku 1899.

(po wyłączeniu skryptów, kart dłużnych i t. p. efektów bez wartości.)

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Czysty majątek czynny				Razem			
		obrotowy		zarodowy		czynny		bierny	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1	*a)* Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu	4,316.377	27	1,920.627	57½	6,237.004	84½	—	—
	b) Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie: w majątku obrotowym stan bierny 3.946 zł. 48 ct. „ „ zarodowym stan czynny 40.898 „ 36 „	—	—	36.951	88	36.951	88	—	—
	c) Szkoła rolnicza, folwark, szkoła gorzelnicza, gorzelnia i stacye doświadczalne w Dublanach: w majątku obrotowym stan bierny 47.703 zł. 89½ ct. „ zarodowym „ czynny 348.016 „ 53 „	—	—	300.312	63½	300.312	63½	—	—
	d) Zakład w Czernichowie: w majątku obrotowym stan bierny 5.067 zł. 07 ct. „ „ zarodowym „ czynny 243.627 „ 59½ „	—	—	238.560	52½	238.560	52½	—	—
	e) Szpital św. Łazarza w Krakowie	—	—	381.761	30½	381.761	30½	—	—
	f) Szkoła rolnicza w Horodence	—	—	24.275	—	24.275	—	—	—
	g) „ „ w Jagielnicy	—	—	12.940	65½	12.940	65½	—	—
	h) „ „ w Kobiernicach	225	—	—	—	225	—	—	—
	i) Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie	103	86	200	—	303	86	—	—
	j) Szkoła rolnicza w Bereźnicy	—	—	61.115	05	61.115	05	—	—
	k) „ „ w Suchodole	—	—	58.902	41	58.902	41	—	—
2	Fundusz szkolny krajowy	1,180.161	82½	1,344.913	89	2,525.075	71½	—	—
3	Krajowy fundusz szkolny emerytalny: w majątku obrotowym stan bierny 14.884 zł. 43 ct. „ „ zarodowym stan czynny 33.550 „ 22 „	—	—	18.665	79	18.665	79	—	—
4	Krajowy szpital powszechny we Lwowie — Oddział chorych	193.003	78½	370.716	75½	563.720	54	—	—
5	„ „ „ „ „ — „ położnic	34.054	88	256.139	57	290.194	45	—	—
6	Fundusz podrzutków we Lwowie	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie	60.997	14	1,166.966	03	1,227.963	17	—	—
8	Szpital św. Łazarza w Krakowie — Oddział chorych	82.704	14½	1,105.570	76½	1,188.274	91	—	—
9	„ „ „ — „ położnic	22.558	79	79.244	77	101.803	56	—	—
10	„ „ „ — „ syfilitycznych	35.062	20½	14.683	87	49.746	07½	—	—
11	„ „ „ — „ obłąkanych	26.708	58	7.875	73	34.584	31	—	—
12	Fundusz policyi krajowej	329	80	274.656	79	274.986	59	—	—
13	„ pożyczki krajowej z roku 1883.	—	—	—	—	—	—	4.400	—
14	„ „ „ „ 1884.	—	—	—	—	—	—	—	—
15	„ „ „ „ 1885.	—	—	—	—	—	—	—	—
16	„ „ „ „ 1891	—	—	—	—	—	—	37.400	—
17	„ „ „ „ 1893.	—	—	—	—	—	—	28,201.384	—
18	„ pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne	350.152	32	—	—	350.152	32	—	—
19	„ regulacyi rzeki Gniłej Lipy, sekcyi górnej	22.016	28	—	—	22.016	28	—	—
20	„ „ potoku Kisieliny	40.620	48½	—	—	40.620	48½	—	—
21	„ „ rzeki Łęgu	14.188	97	—	—	14.188	97	—	—
22	„ „ „ Trześniówki	3.975	53	—	—	3.975	53	—	—
23	„ „ potoku Krzemienicy z Babulówką i Trześnią	29.701	00½	—	—	29.701	00½	—	—
24	„ „ rzeki Brnia Nowego z dopływami	—	—	—	—	—	—	20.217	00½
25	„ „ „ Białej i obwałowania prawego brzegu Dunajca	15.545	80	—	—	15.545	80	—	—
26	„ na zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Skawy	625	66	—	—	625	66	—	—
27	„ „ uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Wisły	24.507	20	—	—	24.507	20	—	—
28	„ „ zabudowanie potoku górskiego Michałów	117	—	—	—	117	—	—	—
29	„ „ „ „ Niszkówka	433	12½	—	—	433	12½	—	—
30	„ regulacyi rzeki Bugu	101.603	32	—	—	101.603	32	—	—
31	„ „ Złotej Lipy	35.046	93	—	—	35.046	93	—	—
32	„ osuszenia bagien w pow. Łańcut i Jarosław	18.964	75½	—	—	18.964	75½	—	—
33	„ regulacyi Potoku Dumnego	9.685	45	—	—	9.685	45	—	—
34	„ obwałowania lewego brzegu Dunajca	39.075	92½	—	—	39.072	92½	—	—
35	„ regulacyi Przegnojówki	9.013	54	—	—	9.013	54	—	—
36	„ osuszenia bagien stojanowskich	8.751	09	—	—	8.751	09	—	—
37	„ zabudowania potoku Glińsko	3.152	41	—	—	3.152	41	—	—
38	„ „ potoków górskich w dorzeczu Dniestru	29.348	14½	—	—	29.348	14½	—	—
39	„ regulacyi górnego Dniestru	152.478	70	—	—	152.478	70	—	—
40	„ obwałowania Wisły i Wisłoku w powiecie Mieleckim	54.745	00½	—	—	54.475	00½	—	—
41	„ konserwacyi obwałowania Wisły i Sanu	20.379	18	—	—	20.379	18	—	—
42	„ regulacyi środkowej sekcyi rzeki Gniłej Lipy	56.862	16½	—	—	56.862	16½	—	—
43	„ zabudowanie potoku Bystry	32.494	79	—	—	32.494	79	—	—
44	„ emerytalny dozorców melioracyjnych	6.304	90	—	—	6.304	90	—	—
45	„ kultury krajowej	2.326	42	88.824	98	91.151	40	—	—
46	„ stanowy sierociński	—	—	91.309	68½	91.309	98½	—	—
47	„ Aleksandra hr. Stadnickiego	237	68½	47.974	74	48.212	42½	—	—
	Do przeniesienia	7,034.641	06½	7,903.190	70	14,937.831	76½	28,263.401	00½

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Czysty majątek czynny obrotowy zł.	ct.	zarodowy zł.	ct.	Razem czynny zł.	ct.	bierny zł.	ct.
	Z przeniesienia . .	7,034.641	06½	7,903.190	70	14,937.831	76½	28,263.401	99½
48	Fundusz pożyczki krajowej z roku 1873.	—	—	—	—	—	—	57.429	68
49	„ podrzutków w Krakowie	—	—	68.434	15	68.434	15	—	—
50	„ pomnika Tadeusza Kościuszki	1.223	14	31.625	04½	32.848	18½	—	—
51	Fundusze stypendyjne	37.370	66½	8,821.077	53½	8,858.448	20	—	—
52	Administracya dóbr Winniki	13.987	35½	—	—	13.987	35½	—	—
53	Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych	72	29	74.516	78½	74.589	07½	—	—
54	„ niżankowicki „ „	12	—	6.059	06½	6.071	06½	—	—
55	Fundusz posagowy Jana i Filipiny Komarnickich	21	76	3.668	42½	3.690	18½	—	—
56	Zakład narodowy imienia Ossolińskich	1 920	14	816.977	01	818.897	15	—	—
57	Fundusz zapomogi byłego obwodu tarnowskiego	11.796	78½	—	—	11.796	78½	—	—
58	„ budowy domu podrzutków	—	—	12 918	54	12.918	54	—	—
59	„ Pelagii Russanowskiej	390	64	127.224	00½	127·614	64½	—	—
60	„ szkół ludowych z roku 1872	599	35	203.964	50½	204.563	85½	—	—
61	Fundacya Wincentego Łodzia Ponińskiego	4.165	21½	121.378	28	125.543	49½	—	—
62	„ Franciszka Kochmana dla literatów polskich	5.820	95½	56.944	12	62.765	07½	—	—
63	„ Franciszka Kochmana dla dziewcząt służących	—	—	37.816	61	37.816	61	—	—
64	„ Maryi de Prez Jędrzejowiczowej	2	62	16.095	74½	16.098	36½	—	—
65	„ pomnika Agenora hr. Gołuchowskiego	—	—	109.560	81	109.560	81	—	—
66	„ Sandecka „Dom roboczy“	—	—	70.552	27½	70 552	27½	—	—
67	„ Teresy hr. Weissenwolffowej dla obłąkanych wyzdrowieńców	177	47	4.757	38	4.934	85	—	—
68	„ ś. p. Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych włościan	1.836	28½	52 271	76	54.108	04½	—	—
	„ Dra Józefa Malinowskiego:								
69	1) ku wspieraniu zubożałych adwokatów i wdów po adwokatach	239	22	46.314	56	46.553	78	—	—
70	2) ku wspieraniu artystów i literatów	89	11	43.649	48	43.738	59	—	—
71	3) ku popieraniu celów galic. Towarzystwa muzycznego we Lwowie	139	75	41.969	86	42.109	61	—	—
72	4) ku wspieraniu ubogich sług prywatnych	8	48	44.114	20	44.122	68	—	—
73	5) posagowy dla ubogich dziewcząt służących	2.787	18	24.009	42	26.796	60	—	—
74	6) ku wspieraniu ubogich chłopców uczących się rzemiosła	214	19	33.473	89	33.688	08	—	—
75	Fundacya Karola Beliny Brzozowskiego dla bursy stanisławowskiej	—	—	6.378	18	6.378	18	—	—
76	„ imienia Antoniego Schiffnera	—	—	4.828	86	4.828	86	—	—
77	„ Maryi Mochnackiej dla 4 ubogich ciemnych	95	36	9.613	40	9.708	76	—	—
78	„ ś. p. Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan	2.682	24	67.866	66	70.548	90	—	—
79	„ Anny Helzlowej na rzecz „Domu ubogich“ w Krakowie a) obrotowy	21.208	71½	—	—	—	—	—	—
	b) rezerwowy	36.867	10	—	—	—	—	—	—
	c) zarodowy	—	—	2,622.506	19	2,680.582	00½	—	—
80	Fundusz „Macierzy polskiej“	1.170	90	76.920	02	78.090	92	—	—
81	„ Feliksy Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców	14.674	21	542.199	80	556.874	01	—	—
82	„ z legatu ś. p. Józefa Ciemierzyńskiego	—	—	1.148	32	1.148	32	—	—
83	„ ku podniesieniu rybactwa	1.499	34½	—	—	1.499	34½	—	—
84	„ Teofili i Malwiny Łukowskiej dla osieroconych dziewcząt	371	50	16.864	20	17.255	70	—	—
85	„ Siemianowskich dla biednych dziewcząt	1.699	68	43.575	38	45.275	06	—	—
86	„ „ „ wdów po nauczycielach szkół ludowych	19	12½	45 919	68	45.938	80½	—	—
87	„ hr. Weissenwolffowej dla dotkniętych wielką chorobą	—	—	14.320	46	14.320	46½	—	—
88	„ ś. p. Leonarda Wężyka na rzecz szkoły rolniczej w Czernichowie	64	—	6.337	82	6.401	82	—	—
89	„ bursy im. ks. Leona Sapiehy dla kand. na nauczycieli szkół ludowych	—	—	38.421	48	38.421	48	—	—
90	„ Franciszka Steczkowskiego z Jasła	122	58	6 208	68	6.331	26	—	—
91	„ posagowa ś.p Szczepana Zaremby Skrzyńskiego dla panien szlacheckich	1.067	01	53.548	43	54.615	44	—	—
92	„ „ „ „ „ „ dziewcząt wiejskich	238	56½	8.951	67	9.190	23½	—	—
93	„ „Domu ubogich“ w Strzeliskach nowych	4.332	74	19.204	32	23.537	06	—	—
94	„ Piotra Krzeczunowicza dla chorych nieuleczalnych i rekonwalescentów	—	00½	77.215	86	77.215	86½	—	—
	„ im. Józefa Kosvitzky'ego:								
95	1) dla ślepych w Krakowie	62	—	3.282	56	3.344	56		
96	2) „ wychowanków zakładu sierót pod wezw. św. Józefa w Krakowie	17	—	7.225	76	7.242	76	—	—
97	3) „ poprawionych zbrodniarzy w Krakowie	62	—	3.281	90	3.343	90	—	—
98	Fundusz zapomog. im. Henryka Straszewskiego dla ubogich wyrobn. w Boguchwale	20	34	5.274	32	5.294	66	—	—
99	„ Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej dla zboru św. Klaudyi	—	—	18.547	60	18.547	60	—	—
100	„ emerytury członków sceny polskiej we Lwowie	14.276	19½	554.129	46	568.405	65½	—	—
101	„ Józefa Krupacza dla c. i k. inwalidów wojskowych	16	52	616	50	633	02	—	—
102	„ propinacyjny	5,280.848	15	—	—	5,280.848	15	—	—
103	„ koszar krajowych } w majątku obrotowym stan bierny 1,352.195 zł. 32½ ct. „ zarodowym „ czynny 1,499.532 „ 78 „	—		147.337	46	147.337	46	—	—
104	„ pożyczkowy dla gmin i prywatnych na budowę koszar dla c. i k. wojska	1,452.417	84	—	—	1,452.417	84	—	—
105	„ byłego galic. korpusu ochotników wojskowych	74.812	06	—	—	74.812	06	—	—
106	„ pożyczki z roku 1889. dla spółek wodnych	642.905	54	—	—	642.905	54	—	—
107	„ pożyczkowy na budowę szkół	—	—	—	—	—	—	—	—
108	„ kolejowy	2,358.785	70	—	—	2,358.785	70	—	—
	Do przeniesienia . .	17,027.852	08½	23,174.289	13	40,202.141	21½	28,320.830	68½

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Czysty majątek czynny: obrotowy zł.	ct.	zarodowy zł.	ct.	Razem: czynny zł.	ct.	bierny zł.	ct.
	Z przeniesienia . .	17,027.852	08½	23,174.289	13	40,202.141	21½	28,320.830	68½
109	Fundusz Wiktora z Baworowa hr. Baworowskiego	22.934	55	2,402.499	08	2,425 433	63	—	—
110	„ Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej na rzecz „Domu pracy“ we Lwowie	80	30	13.256	34	13.336	64	—	—
111	„ Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej na rzecz „tanich kuchni ludowych“ we Lwowie	627	—	21.056	30	21.683	30	—	—
112	„ „na zakupno książek do czytania dla uczniów niższych naukowych zakładów przemysłowych w kraju“	48	—	2.504	56	2.552	56	—	—
113	„ Tytusa Kielanowskiego dla gminy Kędzierżawce	194	95	20.000	—	20.194	95	—	—
114	„ Tytusa Kielanowskiego dla gminy Żuratyn	194	95	20.000	—	20.194	95	—	—
115	„ „ „ „ nieuleczalnie chorych chrześcian we Lwowie	—	—	122.714	50	122.714	50	—	—
116	Fundacya Wacława Tyzenhausa	26	—	6.484	12	6.510	12	—	—
117	„ ks. Karoliny Lubomirskiej	—	—	36.705	36	36.705	36	—	—
118	„ Maryem Gewürzowej	50	40	2.595	50	2.645	90	—	—
119	„ Szaflarskiego dla Czarnego Dunajca	—	—	1.132	94	1.132	94	—	—
120	„ „ „ Dębicy	—	—	1.133	38	1.133	38	—	—
121	„ Róży hr. Lanckorońskiej	97	53	119.640	68	119.738	21	—	—
122	„ Konstantego i Michaliny Pietruskich	1.447	98	—	—	1.447	98	—	—
123	„ Eustachego Szumlańskiego ku uczczeniu jubileuszu 50-letnich rządów Najjaśniejszego Pana	4.771	26	120.000	—	124.771	26	—	—
124	Depozyta gminne serwitutowe	653.568	59	—	—	653.568	59	—	—
	Suma	17,711.893	59	26,064.011	89	43,775.905	48½	28,320.830	68½
	Po zredukowaniu stanu czynnego, w którym mieszczą się efekta wartości 29,262.253 K. 32 h. na walutę austryacką, t. j. po strąceniu wynikającej z tego powodu różnicy w sumie					14,631.126	66		
	okazuje się właściwy stan czynny w walucie austryackiej					29,144.778	82½		
	Porównując zaś tenże stan czynny ze stanem biernym, wynoszącym sumę . . .					28,320.830	68½		
	wynika w funduszach krajowych przewyżka stanu czynnego					823.948	14		

Uwaga.

Oprócz wyżej wykazanego majątku istnieją fundusze, oddane w administracyę Banku krajowego, których stan majątkowy wedle zestawienia na str. 725 wykazuje następujące wyniki z końcem r. 1899:

1) w stałym funduszu przemysłowym . . . . . 638.230 zł. 31 ct.
2) „ „ „ pożyczkowym dla kółek rolniczych . . . . . 28.727 „ 01 „
3) „ „ „ pożyczkowym dla popierania przemysłu rolniczego (b. fundusz domestykalny) . . . 196.455 „ 34 „
4) „ „ „ hodowlanym . . . . . 57.458 „ 11 „
5) „ „ „ pożyczkowym dla spółek kas oszczędności systemu Raiffeisena . . . . . 20.195 „ 25 „

Razem . . . 941.066 zł. 02 ct.

Nadto utrzymują się w ewidencyi pretensye niepewne (illiquida), to jest takie, co do których zachodzi wątpliwość, czy kiedykolwiek odebrane zostaną, a mianowicie:

a) przy funduszu szpitala św. Łazarza — Oddział chorych . . . . . 90.000 złp. — gr. czyli 22.500 zł. — ct. w. a.
b) „ „ szkolnym krajowym . . . . . 232.265 „ 22 „ „ 58.066 „ 43½ „ „ „
c) „ funduszach stypendyjnych 10 sztuk akcyj użytkowania kolei Karola Ludwika, które z powodu wylosowania tychże akcyj nie przynoszą żadnych odsetek, lecz czasami przypadającą na nie dywidendę;
d) przy funduszu ś. p. Anny Helclowej 9 sztuk akcyj użytkowania Tow. c. k. austr. kolei państwowej, które przynoszą j. w., czasami dywidendę.

Wykaz zapasów kasowych z końcem roku budżetowego 1899.

Liczba p rządk.	Poszczególnienie	Gotówka zł.	Gotówka cr.	Efekta im. wartości	
	A. W kasie krajowej.				
1	*a)* Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu	574.420	78½	1,000.000	.
	b) Szkoła rolnicza i była szkoła ogrodnicza w Czernichowie	.	00½	7.816	82
	c) „ „ w Dublanach	.	.	5.913	48
2	Fundusz szkolny krajowy	5	07½	1,040.671	56
3	Krajowy szpital powszechny we Lwowie — Oddział chorych	.	.	558	54
4	„ „ „ „ „ — „ położnic	1	10½	.	.
5	Fundusz podrzutków we Lwowie	.	.	.	.
6	Krajowy zakład dla obłąkanych w Kulparkowie	.	.	11.625	26
7	Szpital św. Łazarza w Krakowie — Oddział chorych	.	00½	311.502	78
8	„ „ „ „ — „ położnic	.	.	38.650	62
9	„ „ „ „ — „ syfilitycznych	.	.	8.104	68
10	„ „ „ „ — „ obłąkanych	.	.	.	.
11	Fundusz policyi krajowej	.	.	274.629	54
12	„ pożyczki z roku 1883.	.	.	.	.
13	„ „ „ „ 1884.	.	.	.	.
14	„ „ „ „ 1885.	.	.	.	.
15	„ „ „ „ 1891.	.	.	.	.
16	„ „ „ „ 1893.	.	.	99.260	.
17	„ pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne	.	.	.	.
18	„ regulacyi rzeki Gniłej Lipy, sekcya górna	16.537	93	.	.
19	„ „ potoku Kisieliny	1.758	85	.	.
20	„ „ rzeki Łęgu	8.569	27	476	86
21	„ „ „ Trześniówki	3.012	39	.	.
22	„ „ potoku Krzemienicy z Babulówką i Trześnią	1.491	69½	.	.
23	„ „ rzeki Brnia Nowego z dopływami	4.833	61	.	.
24	„ „ „ Białej i obwałowania prawego brzegu Dunajca	17.268	75	.	.
25	„ na zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Skawy	625	66	.	.
26	„ „ uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Wisły	5.407	20	.	.
27	„ „ zabudowanie potoku górskiego Michałów	117	.	.	.
28	„ „ „ „ Niszkówka	433	12½	.	.
29	„ regulacyi rzeki Bugu	71.263	79	9	08
30	„ „ Złotej Lipy	1.375	80	.	.
31	„ osuszenia bagien w pow. Łańcut i Jarosław	2.418	38	.	.
32	„ regulacyi potoku Dumnego	9.685	45	.	.
33	„ obwałowania lewego brzegu Dunajca	2.048	95	.	.
34	„ regulacyi Przegnojówki	9.013	54	.	.
35	„ osuszenia bagien Stojanowskich	8.751	09	.	.
36	„ zabudowanie potoku Glińsko	3.152	41	.	.
37	„ „ potoków górskich w dorzeczu Dniestru	29.348	14½	.	.
38	„ regulacyi środkowej sekcyi rzeki Gniłej Lipy	7.604	15½	.	.
39	„ zabudowania potoku Bystra	32.494	79	.	.
40	„ regulacyi górnego Dniestru	106.764	70	.	.
41	„ obwałowania Wisły i Wisłoki w powiecie Mieleckim	54.745	00½	.	.
42	„ konserwacyjny obwałowania Wisły i Sanu	20.379	18	.	.
43	„ emerytalny dozorców melioracyjnych	317	50	5.987	40
44	„ szkolny krajowy emerytalny	.	.	33.550	22
45	„ kultury krajowej	.	.	88.824	98
46	„ stanowy sierociński	.	00½	91.309	98
47	„ Aleksandra hr. Stadnickiego	132	20½	48.080	22
48	„ pożyczki krajowej z roku 1873.	.	.	.	.
49	„ podrzutków w Krakowie	260	57	53.690	60
50	„ pomnika Tadeusza Kościuszki	.	00½	32.848	18
51	Fundusze stypendyjne	48.419	00½	8,380.150	54
52	Administracya dóbr Winniki	.	.	.	.
	Do przeniesienia	1,042.657	13	11,533.661	34

Liczba porządk.	Poszczególnienie	Gotówka zł.	Gotówka ct.	Efekta im. wartości	
	Z przeniesienia .	1,042.657	13	11,533.661	34
53	Fundusz galicyjski inwalidów wojskowych	97	29½	74.516	78
54	„ niżankowicki „ „	12	00½	6.059	06
55	Fundusz posagowy Jana i Filipiny Komarnickich	21	76½	3.668	42
56	Zakład narodowy imienia Ossolińskich	404	89	300 frank. 824.677	01
57	Fundusz zapomogi byłego obwodu tarnowskiego	.	00½	7.927	40
58	„ budowy domu podrzutków we Lwowie	.	.	449	04
59	„ Pelagii Russanowskiej dla inwalidów polskich	867	14½	127.224	.
50	„ szkół ludowych z roku 1872	9	35½	203.964	50
51	„ Wincentego Łodzia Ponińskiego	1.265	81½	124.277	68
52	„ Franciszka Kochmana dla literatów polskich	1.115	49½	61.649	58
63	„ „ „ „ dziewcząt służących	360	51	37.456	10
64	„ Maryi de Prez Jędrzejowiczowej	2	62½	16.095	74
65	„ pomnika Agenora hr. Gołuchowskiego	1.066	87	108.493	94
66	Fundacya Sandecka „Dom roboczy“	591	29½	69.960	98
67	„ Teresy hr. Weissenwolffowej dla obłąkanych uzdrowieńców . .	14	15	4.920	70
68	„ Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych włościan	421	06½	53.686	98
	„ Dr. Józefa Mannowskiego:				
69	1) ku wspieraniu zubożałych adwokatów i wdów po adwokatach .	239	22	46.314	56
60	2) „ „ artystów i literatów	234	11	43.649	48
61	3) ku popieraniu celów gal. Towarzystwa muzycznego we Lwowie .	139	75	41.969	86
62	4) ku wspieraniu ubogich sług prywatnych	8	48	44.114	20
73	5) posagowa dla ubogich dziewcząt służących	39	94	26.756	66
74	6) ku wspieraniu ubogich chłopców uczących się rzemiosła . . .	454	19	33.473	89
75	„ Karola Beliny Brzozowskiego dla bursy stanisławowskiej . . .	61	76	6.316	42
76	„ imienia Antoniego Schiffnera	.	.	4.828	86
77	„ Maryi Mochnackiej dla 4 ubogich ciemnych	118	86	9.613	40
78	„ ś. p. Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan	24	.	70.524	90
79	„ „ Ludwika i Anny Helclów na rzecz „Domu ubogich“ w Krakowie { a) obrotowy; b) rezerwowy; c) zarodowy .	21.208 623 .	71½ 26 .	. 36.243 1,888.838	. 84 64
70	Fundusz Macierzy polskiej	1.170	90	76.920	02
71	„ Feliksy Maryi Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców .	14.674	21	542.199	80
72	„ z legatu ś. p. Józefa Ciemierzyńskiego	.	.	1.148	32
83	„ ku podniesieniu rybactwa	500	49½	8	.
84	Fundacya Teofili i Malwiny Łukowskiej dla osieroconych dziewcząt .	371	50	16.864	20
85	„ Siemianowskich dla biednych dziewcząt	62	.	45.213	06
86	„ „ „ wdów po nauczycielach ludowych . . .	27	45½	45.919	68
87	„ hr. Weisenwolffowej dla dotkniętych wielką chorobą . . .	90	00½	14.230	46
88	„ ś. p. Leonarda Wężyka na rzecz szkoły rolniczej w Czernichowie .	64	.	6.337	82
89	„ bursy im. ks. Leona Sapiehy dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych	376	84	38.044	64
80	„ Franciszka Steczkowskiego z Jasła	122	58	6.208	68
81	„ posagowa śp. Szczepana Zaremby Skrzyńskiego dla panien szlacheckich	1.067	01	45.593	88
82	„ „ „ „ „ „ „ dziewcząt wiejskich	238	56½	7.360	76
93	„ „Dom ubogich“ w Strzeliskach nowych { zarodowy . . . ; rezerwowy . . .	410 16	50 .	18.793 4.316	82 74
94	„ Piotra Krzeczunowicza dla nieuleczalnych chorych i rekonwalescentów	.	01	77.215	86
95	„ im. Józefa Kosvitzky'ego: 1) dla ślepych w Krakowie . . .	62	.	3.282	56
96	2) dla wychowanków zakładu sierót pod wezw. św. Józefa w Krakowie	17	.	7.225	76
97	3) „ poprawionych zbrodniarzy w Krakowie	62	.	3.281	90
98	Fundusz zapomogowy im. Henryka Straszewskiego dla ubogich wyrobników w Boguchwale	20	34	5.274	32
99	„ Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej dla zboru św. Klaudyi	180	60	18.367	.
100	„ emerytury członków sceny polskiej we Lwowie	891	82½	554.129	46
101	„ Józefa Krupacza dla c. k. inwalidów wojskowych	16	52	616	50
102	„ propinacyjny	69.450	28	5,149.804	14
	Do przeniesienia . .	1,161.952	33½	300 fr. 22,199.691	34

Liczba porządk.	Poszczególnienie	Gotówka zł	Gotówka ct.	Efekta im. wartości
	Z przeniesienia . .	1,161.952	33½	300 frank. 22,199.691 34
103	Fundusz koszar krajowych	27.805	06½	. .
104	„ pożyczkowy dla gmin i prywatnych na budowę koszar dla c. i k. wojska	29.875	81	. .
105	„ byłego galicyjskiego korpusu ochotników	.	.	34.312 06
106	„ pożyczki na cele melioracyjne	1.684	37	82.745 52
107	„ pożyczkowy na budowę szkół	.	.	4.417 24
108	„ kolejowy	.	.	3,484.000 .
109	„ Wiktora z Baworowa hr. Baworowskiego	25	44	2,402.499 08
110	„ Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej na rzecz „Domu pracy“ we Lwowie	41	56	1.733 08
111	„ Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej na rzecz „tanich kuchni ludowych“ we Lwowie	209	.	21.474 30
112	„ na zakupno książek do czytania dla uczniów niższych naukowych zakładów przemysłowych w kraju	48	.	2.504 56
113	„ Tytusa Kielanowskiego dla gminy Kędzierzawce	194	95	20.000 .
114	„ „ „ „ „ Żuratyn	194	95	20.000 .
115	„ „ „ „ nieuleczalnie chorych chrześcian we Lwowie	.	.	122.714 50
116	Fundacya Wacława Tyzenhauza	26	.	6.484 12
117	„ Karoliny ks. Lubomirskiej	.	.	36.705 36
118	„ Maryem Gewürtzowej	50	40	2.595 50
119	„ Szaflarskiego dla Czarnego Dunajca	.	.	1.132 94
120	„ „ „ Dębicy	.	.	1.133 38
121	„ Róży hr. Lanckorońskiej	97	53	79.640 68
122	„ Konstantego i Michaliny Pietruskich	1 447	98	. .
123	„ Eustachego Szumańskiego „ku uczczeniu jubileuszu 50-letnich rządów Najjaśniejszego Paua“	.	.	124.771 26
124	Depozyta gminne serwitutowe	2.202	73	651.365 86
125	Depozyta	31.242	45	1,041.210 60
	Razem . . .	1,257.098	57	300 frank. 30,341.131 38

B. W innych kasach.

W c. k. kasach rządowych, depozyta	.	.	3 000 .
„ kasie krajowego szpitala powszechnego we Lwowie, depozyta . .	1.466	60	22.085 97
„ „ „ zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie, depozyta . .	1.316	80½	6.254 27
„ „ szpitali krakowskich „ . .	1.624	90½	21.730 33
„ „ krajowej szkoły rolniczej w Dublanach „ . .	875	23½	6.421 68
„ „ funduszu folwarku w Dublanach „ . .	.	.	. .
„ „ krajowej szkoły rolniczej w Czernichowie „ . .	850	.	3.151 40
„ „ „ niższej szkoły rolniczej w Horodence „ . .	17	42	. .
„ „ „ „ „ „ w Jagielnicy „ . .	.	.	. .
„ „ „ „ „ „ w Kobiernicach „ . .	43	55½	. .
„ „ „ „ „ „ Bereźnicy „ . .	169	75	. .
„ „ „ szkoły ogrodniczej w Tarnowie „ . .	9	90	. .
„ „ „ niższej szkoły rolniczej w Suchodole	55	.	. .
Razem . . .	6.429	17	62.643 65

Zestawienie sumaryczne.

A) W kasie krajowej	1,257.098	57	300 frank. 30,341.131 38
B) „ innych kasach	6.429	17	62.643 65
Suma	1,263.527	74	300 frank. 30,403.775 03

Poszczególnienie

papierów wartościowych

według ich rodzaju

z końcem roku 1899.

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Listy zastawne: Galic. Towarzystwa kredytowego ziemsk.	Listy zastawne: Galicyjskiego Banku hipot.	Listy zastawne: Banku krajowego	Listy zastawne: austr. Zakładu kred. ziemskiego	Obligacye pożyczki krajowej z roku: 1873.	Obligacye pożyczki krajowej z roku: 1893.
		Wartość					
		K.	K.	K.	K.	K.	K.
1	a) Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu	—	—	—	—	—	—
	b) Szkoła rolnicza i była szkoła ogrodnicza w Czernichowie	—	—	4.200	—	—	—
	c) Szkoła rolnicza w Dublanach	—	—	1.900	—	—	—
2	Fundusz szkolny krajowy	43.000	—	891.400	—	—	73.000
3	Krajowy fundusz szkolny emerytalny	33.500	—	—	—	—	—
4	„ szpital powszechny we Lwowie — Oddział chorych	—	—	200	—	—	—
5	„ „ „ „ — „ położnic	—	—	—	—	—	—
6	Fundusz podrzutków we Lwowie	—	—	—	—	—	—
7	Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie	—	—	2.000	—	—	—
8	Szpital św. Łazarza w Krakowie — Oddział chorych	52.800	—	235.000	—	—	—
9	„ „ „ „ — „ położnic	—	—	21.000	—	—	—
10	„ „ „ „ — „ syfilitycznych	—	—	8.000	—	—	—
11	„ „ „ „ — „ obłąkanych	—	—	—	—	—	—
12	Fundusz policyi krajowej	—	—	274.200	—	—	—
13	„ pożyczki „ z r. 1873.	—	—	—	—	—	—
14	„ „ „ „ 1883.	—	—	—	—	—	—
15	„ „ „ „ 1891.	—	—	—	—	—	—
16	„ „ „ „ 1893.	—	—	—	—	—	96.900
17	„ pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne	—	—	—	—	—	—
18	„ regulacyi rzeki Gniłej Lipy	—	—	—	—	—	—
19	„ „ potoku Kisieliny	—	—	—	—	—	—
20	„ „ rzeki Łęgu	—	—	—	—	—	—
21	„ „ „ Trześniówki	—	—	—	—	—	—
22	„ „ potoku Krzemienicy i Babulówki oraz Trześni	—	—	—	—	—	—
23	„ „ rzeki Nowego Brnia z dopływami	—	—	—	—	—	—
24	„ „ „ Białej i obwałowania prawego brzegu Dunajca	—	—	—	—	—	—
25	„ na zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Skawy	—	—	—	—	—	—
26	„ „ uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Wisły	—	—	—	—	—	—
27	„ „ zabudowanie potoku górskiego Michałów	—	—	—	—	—	—
28	„ „ „ „ „ Niszkówka	—	—	—	—	—	—
29	„ regulacyi rzeki Bugu	—	—	—	—	—	—
30	„ „ Złotej Lipy	—	—	—	—	—	—
31	„ osuszenia bagien w pow. Łańcut i Jarosław	—	—	—	—	—	—
32	„ regulacyi potoku Dumnego	—	—	—	—	—	—
33	„ obwałowania lewego brzegu Dunajca	—	—	—	—	—	—
34	„ regulacyi Przegnojówki	—	—	—	—	—	—
35	„ osuszenia bagien stojanowskich	—	—	—	—	—	—
36	„ zabudowania potoku Glińsko	—	—	—	—	—	—
37	„ zabudowania potoków górskich w dorzeczu Dniestru	—	—	—	—	—	—
38	„ regulacyi środkowej sekcyi rzeki Gniłej Lipy	—	—	—	—	—	—
39	„ zabudowania potoku Bystra	—	—	—	—	—	—
40	„ regulacyi górnego Dniestru	—	—	—	—	—	—
41	„ obwałowania Wisły i Wisłoki w pow. Mieleckim	—	—	—	—	—	—
42	„ konserwacyjny i obwałowania Wisły i Sanu	—	—	—	—	—	—
43	„ emerytalny dozorców melioracyjnych	—	—	—	—	—	—
44	„ kultury krajowej	1.200	—	87.600	—	—	—
45	„ stanowy sierociński	52.200	—	31.800	—	—	3.000
46	„ Aleksandra hr. Stadnickiego	2.200	—	23.000	—	—	20.700
47	„ podrzutków w Krakowie	—	—	37.700	—	—	—
48	Fundusz pomnika Tadeusza Kościuszki	5.400	—	15.300	—	—	800
49	Fundusze stypendyjne	3,354.800	488.800	3,039.400	2.000	4.200	490.100
50	Administracya dóbr Winniki	—	—	—	—	—	—
51	Fundusz galic. inwalidów wojskowych	2.200	—	31.600	—	—	400
52	„ niżankowicki inwalidów wojskowych	—	—	—	—	—	6.000
53	„ posagowy Jana i Filipiny Komarnickich	800	—	2.800	—	—	—
54	Zakład narodowy im. Ossolińskich.	524.000	—	—	—	—	129.300
55	Fundusz zapomogi byłego obwodu tarnowskiego	—	—	—	—	—	—
56	„ budowy domu podrzutków we Lwowie	—	—	—	—	—	—
57	„ Pelagii Russanowskiej dla inwalidów polskich	—	3.200	—	—	—	—
58	„ szkół ludowych z roku 1872	176.200	—	25.000	—	—	2.700
59	„ Wincentego Łodzia Ponińskiego	200	—	110.400	—	—	10.500
60	„ Franciszka Kochmana dla literatów polskich	56.800	—	—	—	—	—
61	„ „ „ dla dziewcząt służących	37.400	—	—	—	—	—
62	„ Maryi de Prez Jędrzejowiczowej	4.600	—	10.800	—	—	600
63	„ pomnika ś. p. Agenora hr. Gołuchowskiego	1.200	—	105.400	—	—	1.700
	Do przeniesienia	4,848.500	492.000	4,958.700	2.000	4.200	835.700

Obligacye																		
komunalne Banku krajowego	pożyczki papierskiej	funduszów propinacyjnych	Pożyczki miasta Lwowa	kolejowe Banku krajowego	Renty państwowe	Losy państwowe i inne	Akcye kolei: Karola Ludwika	Akcye kolei: węgiersko-północno-wschod. i inne	Książeczki Kasy oszczędności, Banku kred. i Banku kr.	Asygnaty kasowe Banku włoskiego	Weksle	Razem	Zapisy dłużne, i inne dokumenta
imiena													
K.	franki	K.	K.	K.	K.	g.	K.	K.	K.	K.	g.	K.	K.	K.	g.	zł.	ct.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000.000	—	—	—	—	1,000.000	—	517.989	35
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3.616	82	—	—	7.816	82	—	—
—	—	1 800	—	1.000	—	—	—	—	—	1.213	48	—	—	5.913	48	—	—
—	—	4.000	—	—	7.200	—	200	—	—	17.371	56	4.500	—	1,040.671	56	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	22	—	—	33.550	22	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	358	54	—	—	558	54	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	9.500	—	—	—	—	—	—	—	125	26	—	—	11.625	26	—	—
—	—	23.100	—	—	—	—	—	—	—	602	78	—	—	311.502	78	800	—
—	—	17.600	—	—	—	—	—	—	—	50	62	—	—	38.650	62	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	104	68	—	—	8.104	68	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	429	54	—	—	274.629	54	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50.000	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.360	—	—	—	99.260	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	552.500	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	476	86	—	—	476	86	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Liczba porządkowa	Nazwa funduszu	Listy zastawne				Obligacye	
		Galic. Towarzystwa kredytowego ziemsk.	Galicyjskiego Banku hipot.	Banku krajowego	austr. Zakładu kred. ziemskiego	pożyczki krajowej z roku 1873.	pożyczki krajowej z roku 1893
		Wartość					
		K.	K.	K.	K.	K.	K.
	Z przeniesienia . .	4,348.500	492.000	4,958.700	2.000	4.200	835.700
64	Fundacya sandecka „Dom roboczy“ . . .	13.400	—	47.800	—	—	8.700
65	„ Teresy hr. Weissenwolffowej dla obłąk. wyzdrowieńców	200	—	1.200	—	—	3.200
66	„ ś. p. Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych włościan	12.400	—	27.000	—	—	10.800
	Fundacya Dra Józefa Kazimierza Malinowskiego imienia Najjaśn. Pana:						
67	1) ku wspieraniu zubożałych adwokatów i wdów po adwokatach	—	—	46.200	—	—	—
68	2) ku wspieraniu artystów i literatów . .	—	40.000	3.600	—	—	—
69	3) ku popieraniu celów galic. Towarzystwa muzyczn. we Lwowie	—	—	41.800	—	—	—
70	4) ku wspieraniu ubogich sług prywatnych .	200	—	23.600	—	7.800	8.300
71	5) posagowa dla ubogich dziewcząt służących .	600	—	10.000	—	3.600	8.900
72	6) ku wspieraniu ubogich chłopców uczących się rzemiosła	—	—	3.600	—	—	10.700
73	Fundacya Karola Beliny Brzozowskiego dla bursy stanisławowskiej	2.000	—	4.000	—	—	200
74	„ imienia Antoniego Schiffnera	4.600	—	—	—	—	—
75	„ Maryi Mochnackiej dla czterech ubogich ciemnych	8.800	—	600	—	—	200
76	„ ś. p. Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan	—	—	2.400	—	—	63.100
77	„ „Domu ubogich“ imienia Ludwika i Anny Helzlów w Krakowie a) rezerwowy . .	—	—	33.000	—	—	3.000
	b) zarodowy . .	1,380.600	—	398.400	—	—	27.800
78	Fuudusz „Macierzy polskiej“	45.400	—	27.400	—	—	600
79	„ Feliksy Maryi Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców	311.800	24.000	77.800	—	—	—
80	„ z legatu ś. p. Józefa Ciemierzyńskiego . .	—	—	—	—	—	—
81	„ ku podniesieniu rybactwa	—	—	—	—	—	—
82	Fundacya Teofili i Malwiny Łukowskich dla osieroconych dziewcząt	—	—	16.800	—	—	—
83	„ Siemianowskich dla biednych dziewcząt . .	—	—	6.200	—	—	36.200
84	„ „ „ wdów po nauczycielach szkół ludowych	—	—	3.800	—	—	42.000
85	„ hr. Weissenwolffowej dla dotkniętych wielką chorobą	—	—	9.000	—	—	5.100
86	„ ś. p. Leonarda Wężyka na rzecz szkoły rolniczej w Czernichowie	—	—	2.100	—	—	4.200
87	„ bursy im. ks. Leona Sapiehy dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych	23.000	—	14.300	—	—	600
88	„ Franciszka Steczkowskiego z Jasła . . .	2.600	—	2.900	—	—	600
89	„ posagowa śp. Szczepana Zaremby Skrzyńskiego dla panien szlacheckich	3.000	—	39.700	—	—	2.600
90	„ posagowa śp. Szczepana Zaremby Skrzyńskiego dla dziewcząt wiejskich . . .	400	—	6.600	—	—	200
91	„ „Dom ubogich“ w Strzeliskach nowych: a) zarodowy . . .	—	—	15.800	—	—	2.800
	b) rezerwowy . . .	—	—	800	—	—	—
92	„ Piotra Krzeczunowicza dla nieuleczalnych chorych i rekonwalescentów	77.200	—	—	—	—	—
93	„ im. Józefa Kosvitzky'ego: 1) dla ślepych w Krakowie	—	—	—	—	—	700
94	2) dla wychowanków zakładu sierót pod wezwaniem św. Józefa w Krakowie . .	—	—	600	—	—	1.700
95	3) dla poprawionych zbrodniarzy w Krakowie	—	—	—	—	—	700
96	Fundusz zapomogowy im. Henryka Straszewskiego dla ubogich wyrobników w Boguchwale . .	4.600	—	600	—	—	—
97	„ Ludwiki hr. Dunin z Borkowskich Niezabitowskiej dla zboru św. Klaudyi	16.000	—	—	—	—	2.300
98	„ emerytury członków sceny polskiej we Lwowie	58.800	—	474.000	—	—	—
99	„ Józefa Krupacza dla c. k. inwalidów wojsk. .	—	—	200	—	—	—
00	Fundusz propinacyjny	591.200	—	4,249.300	—	—	160.300
101	„ koszar krajowych	—	—	—	—	—	—
102	Fundusz pożyczkowy dla gmin i prywatnych na budowę koszar dla c. i k. wojska	—	—	—	—	—	—
	Do przeniesienia . .	6,905.300	556.000	10,549.800	2.000	15.600	1,241.200

Obligacye					Renty państwowe		Losy państwowe i inne	Akcye kolei		Książeczki Kasy oszczędności, Banku kred. i Banku kr.		Asygnaty kasowe Banku włościańskiego	Weksle		Razem			
komunalne Banku krajowego	pożyczki papierskiej	funduszów propinacyjnych	Pożyczki miasta Lwowa	kolejowe Banku krajowego				Karola Ludwika	węgiersko-północno-wschod. i inne								Zapisy dłużne i inne dokumenta	
imienna																		
K.	franki	K.	K.	K.	K.	g.	K.	K.	K.	K.	g.	K.	K.		K.	g.	zł.	o.
177.800	300	260.600	31.600	296.600	139.400	—	5.350	76.440	1,004.000	203.330	59	4.500	5.000	13	3,130.420	59	1,146.280	63 1/2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	98	—	—		69.960	98	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	320	70	—	—		4.920	70	—	—
2.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.486	98	—	—		53.686	98	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	114	56	—	—		46.314	56	20.000	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49	48	—	—		43.649	48	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	169	86	—	—		41.969	86	—	—
—	—	—	1.800	2.400	—	—	—	—	—	14	20	—	—		44.114	20	—	—
—	—	—	—	800	—	—	—	—	—	2·856	66	—	—		26.756	66	—	—
—	—	—	200	—	18.809	53	—	—	—	164	36	—	—		33.473	89	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	116	42	—	—		6.316	42	—	—
—	—	—	—	—	—	—	40	—	—	188	86	—	—		4.828	86	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	40	—	—		9.613	40	—	—
—	—	—	2.200	—	—	—	—	—	—	2.824	90	—	—		70.524	90	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	243	84	—	—		36.243	84	—	—
—	—	60.600	21.200	—	—	—	—	—	—	238	64	—	—		1,888.838	64	—	—
—	—	—	3.400	—	—	—	—	—	—	120	02	—	—		76.920	02	—	—
4.000	—	124.200	—	—	—	—	—	—	—	399	80	—	—		542.199	80	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.148	32	—	—		1.148	32	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	—	—		8	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	64	20	—	—		16.864	20	—	—
—	—	—	—	—	—	—	1.000	—	—	1.813	06	—	—		45.213	06	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	119	68	—	—		45.919	68	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	130	46	—	—		14.230	46	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37	82	—	—		6.337	82	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	144	64	—	—		38.044	64	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	108	68	—	—		6.208	68	—	—
—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	93	88	—	—		45.593	88	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	160	76	—	—		7.360	76	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	193	82	—	—		18.793	82	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3.516	74	—	—		4.316	74	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	86	—	—		77.215	86	—	—
—	—	—	—	2.400	—	—	—	—	—	182	56	—	—		3.282	56	—	—
—	—	—	—	4.800	—	—	—	—	—	125	76	—	—		7.225	76	—	—
—	—	—	—	2.400	—	—	—	—	—	181	90	—	—		3.281	90	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	74	32	—	—		5.274	32	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	67	—	—	—		18.367	—	—	—
—	—	—	21.200	—	—	—	—	—	—	129	46	—	—		554.129	46	—	—
—	—	—	—	—	400	—	—	—	—	16	50	—	—		616	50	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	149.004	14	—	—		5,149 804	14	48.000	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	3,363.385	38
183.800	300	445.400	366.200	309.400	158.609	53	6.390	76.440	1,004.000	370.051	81	4.500	5.000	22	2,199.991	34	4,577.666	06 1/2

Liczba porządkow.	Nazwa funduszu	Listy zastawne				Obligacye	
		Galic. Towarzystwa kredytowego ziemsk.	Galicyjskiego Banku hipot.	Banku krajowego	austr. Zakładu kred. ziemskiego	pożyczki krajowej z roku	
						1873.	1893
		Wartość					
		K.	K.	K.	K.	K.	K.
	Z przeniesienia . .	6,905.300	556.000	10,549.800	2.000	15.600	1,241·200
103	Fundusz byłego galicyjskiego korpusu ochotników .	—	—	—	—	—	—
104	„ pożyczkowy na cele melioracyjne	—	—	—	—	—	—
105	„ pożyczkowy na budowę szkół	—	—	—	—	—	—
106	„ kolejowy	—	—	—	—	—	—
107	„ Wiktora z Baworowa hr. Baworowskiego . .	1,373 200	—	142.200	—	—	111.300
108	„ Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej na rzecz „Domu pracy“ we Lwowie .	—	—	1.600	—	—	—
109	„ Ludwiki z hr. Dunin Borkowskich Niezabitowskiej na rzecz „tanich kuchni ludowych“ we Lwowie	—	—	20.900	—	—	—
110	„ „na zakupno książek do czytania dla uczniów niższych zakładów naukowych przemysłowych“	—	2.400	—	—	—	—
111	„ Tytusa Kielanowskiego dla gminy Kędzierzawce	20.000	—	—	—	—	—
112	„ „ „ „ Żuratyn . .	20.000	—	—	—	—	—
113	„ „ „ nieuleczalnie chorych chrześcian we Lwowie	120.600	—	2.100	—	—	—
114	Fundacya Wacława Tyzenhauza		—	6.300	—	—	—
115	„ Karoliny ks. Lubomirskiej	—	16.000	2.000	—	—	—
116	„ Maryem Gewürtzowej	—	—	200	—	—	—
117	„ Szaflarskiego dla Czarnego Dunajca . .	—	—	1.000	—	—	—
118	„ „ „ Dębicy	—	—	1.000	—	—	—
119	„ Róży hr. Larckorońskiej	—	—	—	—	—	—
120	„ Konstantego i Michaliny Pietruskich . .	—	—	—	—	—	—
121	„ Eustachego Szumańskiego	120.000	—	—	—	—	—
122	Depozyta gminne serwitutowe	—	—	477.000	—	—	174.300
	Suma papierów funduszowych . .	8,559.100	574.400	11,204.100	2.000	15.600	1,526.800
	De tego Depozyta	—	—	—	—	—	—
	Razem . .	8,559.100	574.400	11,204.100	2.000	15.600	1,526 800

Obligacye							Akcye kolei								
komunalne Banku krajowego	pożyczki papieskiej	funduszów propinacyjnych	pożyczki miasta Lwowa	kolejowe Banku krajowego	Renty państwowe	Losy państwowe i inne	Karola Ludwika	węgiersko-północno-wschod i inne	Książeczki Kasy oszczędności, Banku kred. i Banku kr.	Asygnaty kasowe Banku włościańskiego	Weksle	**Razem**	Zapisy dłużne i inne dokumenta
imiena													
K.	fr	K.	K.	K.	K.	g.	K.	K.	K.	K.	g	K.	K.	K.	g.	zł.	ct.
183.800	300	445.400	366.200	309.400	158.609	58	6.390	76.440	1,004.000	370.051	81	4.500	5.000	22,199.991	34	4,577.666	06½
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34.312	06	—	—	34.312	06	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	82.745	52	—	—	82.745	52	799.795	99
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4.417	24	—	—	4.417	24	—	—
—	—	—	—	2,000.000	—	—	—	—	1,484.000	—	—	—	—	3,484.000	—	—	—
—	—	659.400	115.400	—	—	—	800	—	—	199	08	—	—	2,402.499	08	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	133	08	—	—	1.733	08	12.300	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	574	30	—	—	21.474	30	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	104	56	—	—	2.504	56	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20.000	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20.000	—		—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	50	—	—	122 714	50	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	184	12	—	—	6.484	12	—	—
—	—	18.600	—	—	—	—	—	—	—	105	36	—	—	36.705	36	—	—
—	—	—	—	—	2 200	—	—	—	—	195	50	—	—	2.595	50	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	132	94	—	—	1.132	94	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	133	38	—	—	1.133	38	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	79.640	68	—	—	79.640	68	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4.771	26	—	—	124.771	26	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	65	86	—		651.365	86	—	—
183 800	300	1,123.400	481.600	2,309.400	160.809	53	7.190	76.440	2,488.000	577.781	25	4.500	5.000	29,300.220	78	5,389.762	05½
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,103.854	25	—	—
183.800	300	1,123.400	481.600	2,309.400	160.809	53	7.190	76.440	2,488.000	577.781	25	4.500	5.000	30,404.075	03	5,389.762	05½

Wykaz dóbr i realności, stanowiących własność funduszów krajowych z końcem roku 1899.

Liczba porząd.	Poszczególnienie	Wartość Szczegół zł.	ct.	Ogół zł.	ct.
I.	**Fundusz krajowy** w ściślejszem znaczeniu:				
	1. Realność pod Nr. 717 $^{2}/_{4}$ (gmach sejmowy)	1,460.341	18		
	2. „ „ „ 319, 320 i 336 $^{1}/_{4}$ na umieszczenie szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie	40.898	36		
	3. Szkoły rolnicze i folwark w Dublanach	342.103	05		
	4. Zakład w Czernichowie	235.810	77		
	5. Szpital św. Łazarza w Krakowie (część wartości nowego gmachu szpitalnego Nr. 48 i 49/222 dzieln. II.)	381.761	$30^{1}/_{2}$		
	6. Szkoła rolnicza w Horodence	24.275	—		
	7. „ „ w Jagielnicy	12.940	$65^{1}/_{2}$		
	8. „ „ Bereźnicy	61.115	05		
	9. „ „ Suchodole	58.902	41		
	10. Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie	200	—		
	11. Gmach dla c. k. Żandarmeryi we Lwowie	266.166	—		*)
	13. Krajowy skład publiczny dla zboża i spirytusu w Krakowie . . .	194.120	$39^{1}/_{2}$	3,078.634	$17^{1}/_{2}$
II.	**Fundusz szkolny krajowy:** Budynek szkolny w Tarnowie	6.117	$94^{1}/_{2}$	6.117	$94^{1}/_{2}$
III.	**Krajowy szpital powsz.** we Lwowie: 1. Oddział chorych:				
	a) Gmach popijarski we Lwowie Nr. 349 $^{4}/_{4}$ (stary) Nr. 7 ulica Głowińskiego (nowy) część . . . . . 354.291 zł. $58^{1}/_{2}$ ct.				
	b) Pawilon dla zakaźnych, przerobiony z dawnej realności pod Nr. 381/382 $^{4}/_{4}$ (stary) Nr. 59 ulica Piekarska (nowy) nabytej od Schimserowej . . . 42.027 „ 81 „	396.319	$39^{1}/_{2}$		
	2. Oddział położnic:				
	a) Gmach popijarski we Lwowie Nr. 349 $^{4}/_{4}$ (stary) Nr. 7. ulica Głowińskiego (nowy) część . . . . 10.103 „ 52 „				
	b) Grunt zakupiony pod dom położnic pod nazwą „Wulka szpitalna“ . . . . . 5.644 zł. $26^{1}/_{2}$ ct.				
	c) Gmach nowo zbudowany dla zakładu położnic . 247.430 „ 98 „	263.178	$76^{1}/_{2}$	659.498	16
IV.	**Fundusz budowy domu podrzutków** we Lwowie:				
	Realność pod l. k. 146 i $147^{1}/_{4}$ przy ul. Paulinów l. 5.	12.469	50	12.469	50
V.	**Krajowy zakład dla obłąkanych** w Kulparkowie:				
	1. Gmach nowo wybudowany Nr. 38 i 39 wraz z zabudowaniami folwarcznemi, gruntami i cegielniami	1,153.520	77		
	2. Realność z gruntem pod l. k. 768A $^{2}/_{4}$ we Lwowie	1.820	—	1,155.340	77
VI.	**Szpital św. Łazarza** w Krakowie:				
	Gmach szpitalny w Krakowie Nr. 50/221, 48/222 i 49/222, dzieln. VI. na „Wesołej“ z wszystkiemi przynależytościami i zabudowaniami:				
	1. Oddział chorych:				
	a) Część wartości starego wspólnego gmachu Nr. 50/221 132.032 zł. 70 ct.				
	b) Wartość kościoła szpitalnego doń należącego . . 85.000 „ — „				
	c) Część wartości nowego gmachu szpitalnego Nr. 48 i 49/222 dz. VI. w Krakowie, łącznie z folwarkiem Blich i II. piątrem (4.700 zł.) now. pawilonem i budynkami gospodarcz. . . 192.353 „ 52 „				
	d) Dobra Tropiszów (w Królestwie polskiem) . . 110.250 „ — „				
	e) „ Prądnik czerwony (w W. Ks. Krak.) . . 27.100 „ — „	546.736	22		
	2. Oddział położnic wspólnie z funduszem podrzutków w Krakowie:				
	a) Część wartości starego gmachu 50/221	27.752	50		
	3. Oddział syfilitycznych (dawniej szpital św. Ducha) część wartości starego gmachu szpitalnego Nr. 48 i 49/222	5.699	19		
	4. Oddział obłąkanych (dawniej szpital św. Ducha) część wartości nowego gmachu szpitalnego Nr. 48 i 49 222	4.603	01	584 790	92
VII.	**Fundusze stypendyjne:** 1. Fundusz Dydyńskiego:				
	a) Dobra Godowa z przynależnościami . . . 39.972 zł. — ct.				
	b) Realność w Strzyżowie Nr. 97 (nowy gmach) . 27.020 „ 06 „	66.992	06		
	2. Fundusz Głowińskiego: Dobra Winniki z przynależnościami . . .	67.875	03		
	Do przeniesienia . .	134.867	09	5,496.851	47

Liczba porząd.	Poszczególnienie		Wartość Szczegół zł.	ct.	Ogół zł.	ct.
	Z przeniesienia . .		134.867	09	5,496.851	47
	3. Fundusz Dra Jana Towarnickiego:					
	a) realność w Rzeszowie Nr. 7 i 9	37.773 zł. 80 ct.				
	b) Gmach c. k. seminaryum nauczycielskiego męskiego w Rzeszowie	78.422 „ 74 „				
	c) Gmach internatu przy c. k. seminarynm nauczycielskiem męskiem w Rzeszowie . .	59.204 „ 10 „	175.400	64	—	—
	4. Fundusz Ignacego Marynowskiego: Dobra Kłodzienko		160.000	—	470.267	73
VIII.	**Fundacya „Domu ubogich im. Ludwika i Anny Helclów“ w Krakowie:** Budynek zakładowy z kaplicą i gruntami w Krakowie				733.667	55
IX.	**Fundusz koszar krajowych:** Grunta i budynki we Lwowie (na Wulce), w Rawie ruskiej, w Trembowli, w Mostach wielkich, i w Zaleszczykach				1.499.532	78½
	Razem . .		—	—	8,200.319	53½

*) Oprócz wyżej wykazanych nieruchomości, posiada fundusz krajowy realność Marconich Nr. 976 ¼ we Lwowie, realność w Gródku na szkołę uprawy lnu, zamek w Olesku, realność na szkołę ślusarską w Sułkowicach, tudzież dwa budynki z ogrodem na krajową szkołę sukienniczą w Rakszawie, których wartość dopiero później będzie mogła być oznaczoną, zaś fundusze stypendyjne posiadają dobra Janowce z przyległościami i realność w Tarnopolu Nr. 1280 własność fundacyi Stanisława Strzałkowskiego; dobra Szypowce z przyległościami własność fundacyi Stupnickiego Marcelego; dobra Kochanówka z przyległościami, własność fundacyi Dra Antoniego Lachowicza; dobra Dzwonowa, własność fundacyi Boznańskiego Leona; dobra Urlów własność w ¾ częściach fundacyi Karola i Reginy Lipińskich; dobra Kuźmina dolna i górna własność fundacyi Ryszarda Pieściorowskiego, dobra położone w powiecie tarnopolskim i trembowelskim a mianowicie: Baworów z Zasławiem, Łuka wielka, Myszkowice, Łoszniów z Zagórzem i Krowinkę, tudzież grunta w Tarnopolu i realność we Lwowie własność fundacyi śp. Wiktora hr. Baworowskiego stanowiące — których wartości nie podaje się, albowiem dotychczas nie zostały oszacowane.

INDEKS

funduszów dotowanych i samoistnych budżetem objętych, tudzież funduszów budżetem nie objętych.

		Str.
Lit. *A.*	Sumaryusz	25
I. a)	Fundusz krajowy	37
b)	„ „ szczegółowe rachunki:	
	1. Zamknięcie rachunku szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie	124
	2. „ „ krajowej wyższej szkoły rolniczej w Dublanach	127
	3. „ „ „ niższej „ „ „	136
	4 „ „ folwarku w Dublanach	142
	5. „ „ szkoły gorzelniczej w Dublanach	140
	6. „ „ gorzelni krajowej w Dublanach	142
	7. „ „ stacyi kontroln. i doświadcz. chem.-roln. w Dublanach	154
	8. „ „ stacyi kontroln. i doświadcz. botan.-roln. w Dublanach	151
	9. „ „ szkoły średniej rolniczej w Czernichowie	156
	10. „ „ folwarku w Czernichowie	163
	11. „ „ szkoły niższej rolniczej w Horodence	168
	12. „ „ „ „ „ w Jagielnicy	172
	13. „ „ „ „ „ w Kobiernicach	176
	14. „ „ „ „ „ w Bereźnicy	180
	15./16. „ „ krajowej szkoły ogrodniczej w Tarnowie	184
	17. „ „ krajowego składu dla zboża i spirytusu w Krakowie	191
	18. „ „ krajowych zawodowych zakładów przemysłowych	269
c)	19. Wykaz należytości czynnych i biernych	197
II.	Fundusz szkolny krajowy	203
III.	Krajowy szpital powszechny we Lwowie	227
IV.	Fundusz podrzutków we Lwowie	241
V.	Krajowy zakład dla obłąkanych w Kulparkowie	243
VI.	Szpital św. Łazarza w Krakowie	255
VII.	Fundusz policyi krajowej	311
VIII.	„ pożyczki w roku 1883	314
IX.	„ „ „ 1884	316
X.	„ „ „ 1885	317
XI.	„ „ „ 1891	318
XII.	„ „ „ 1893	319
XIII.	„ kultury krajowej	324
XIV.	„ stanowy sierociński	325
XV.	„ Aleksandra hr. Stadnickiego	327
XVI.	„ pożyczki krajowej z roku 1873	329
XVII.	„ podrzutków w Krakowie	331
XVIII.	„ pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne	333
XIX.	„ regulacyi rzeki Gniłej Lipy	336
XX.	„ „ potoku Kisieliny	338
XXI.	„ „ rzeki Łęgu	341
XXII.	„ „ potoku Krzemienicy i Babulówki z dopływami	345
XXIII.	„ „ rzeki Brnia nowego	349
XXIV.	„ „ „ Białej z dopływ i uzup. prawego brzegu Dunajca	352
XXV.	„ zabudowania potoków górskich w dorzeczu Skawy	357
XXVI.	„ dla uzup. praw. brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami	360
XXVII.	„ regulacyi rzeki Bugu	364
XXVIII.	„ zabudowania górskiego potoku Niszkówki	368
XXIX.	„ regulacyi Złotej Lipy	370
XXX.	„ osuszenia bagien w powiecie łańcuckim i jarosławskim	378
XXXI.	„ regulacyi potoku Dumnego	375
XXXII.	„ obwałowania lewego brzegu Dunajca	377
XXXIII.	„ regulacyi potoku Przegnojówki	380
XXXIV.	„ osuszenia bagien stojanowskich	382
XXXV.	„ dla zabudowania potoków górskich w dorzeczu Dniestru	384
XXXVI.	„ regulacyi środkowej sekcyi Gniłej Lipy	387
XXXVII.	„ dla zabudowania potoku Glińsko	391
XXXVIII.	„ zabudowania potoku Bystra	394
XXXIX.	„ regulacyi górnego Dniestru	396
XL.	„ obwałowania Wisły i Wisłoki w powiecie mieleckim	398
XLI.	„ konserwacyi rzeki Trześniówki	401
XLII.	„ „ zabudowania górskiego potoku Michałów	404
XLIII.	„ „ obwał. Wisły i Sanu	405
XLIV.	„ emerytury dozorców melioracyjnych	406
XLV.	„ szkolny krajowy emerytalny	219
Lit. *B.*	Fundusze samoistne, niedotowane, budżetem nie objęte	407
„ *C.*	Fundusz propinacyjny miast	683
„ *D.*	„ koszar krajowych	697
„ *E.*	„ pożyczkowy dla gmin na budowę koszar	701
„ *F.*	„ „ b. galic. korpusu ochotników	707
„ *G.*	„ „ dla spółek wodnych	711
„ *H.*	„ „ dla gmin na budowę szkół	715
„ *I.*	„ kolejowy	719
„ *K.*	Stały fundusz przemysłowy	727
„ *L.*	Fundusz pożyczkowy dla Kółek rolniczych	731
„ *M.*	„ „ „ przemysłu rolniczego	737
„ *N.*	Stały fundusz hodowlany	783
„ *O*	Sumaryczne zestawienie obrotu brutto wszystkich funduszów krajowych w majątkach obrotowych i zarodowych	739

LW. 57.202/1900.

We Lwowie, dnia 9. listopada 1900.

Aleg. 6

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o pomocy dla ludności okolic dotkniętych klęskami elementarnemi w roku 1900.

Wysoki Sejmie!

Długotrwałe deszcze, które w ostatnich dniach czerwca i pierwszych tygodniach lipca r. 1900 w całem Podgórzu wschodniej i po części środkowej części kraju naszego panowały bez przerwy, spowodowały wezbranie wód w rzekach i potokach, stanowiących dopływy rzeki Sanu i Dniestru — w następstwie zaś wylew tejże rzeki, a także w okolicach stanowiących dorzecza innych rzek w powiatach: nowotarskim i sandeckim spowodowały wylewy tamtejszych rzek i potoków górskich. Klęska powodzi ogarnęła tedy w dorzeczu Dniestru powiaty:

1) Bobrecki, w części położonej nad rzekami: Dniestr i Stryj.

2) Bohorodczański, gdzie wylały: Bystrzyca, Maniawka i liczne ich drobne dopływy.

3) Buczacki, w którego południowej części wylał Dniester.

4) Doliński, w którym wody: Łomnicy, Duby, Czeczwy, Świcy, Mizunki, i Sukielu, a nadto potoków: Łużanka, Turzanka i Siwka, wezbrały i spustoszyły nadbrzeżne okolice.

5) Drohobycki, gdzie: Dniestr, Stryj (częściowo), Bystrzyca, Tyśmienica, Schodnica, Opaka (i cały szereg mniejszych potoków) wylały.

6) Kałuski, gdzie wezbrały: Dniestr, Łomnica, Czeczwa, Siwka, Łukiew (vel Łukwa), Bereźniczka, Bołochówka, i mniejsze strumienie i potoki.

7) Kołomyjski, w którym spustoszenia poczyniły obok Prutu potoki: Pistynka, Łuczka, Sopówka i ich dopływy.

8) Nadwórniański, gdzie wylały: Bystrzyca i jej dopływy, Lubiźnia Przemyska, Worona, Łukawiec, Jabłonka, Bachrowiec, Strymba, Krasna, Słobusznica, Kobylica, Łojowiec, Weleśnica, Osławka, Zielenica, Chrepolów Potok i Maksymiec.

9) Rohatyński, gdzie wezbrał: Dniestr, Gniła Lipa i Świerz.

10) Rudecki, gdzie: Dniestr, Strwiąż, Błozewka, Wereszyca, Bystrzyca i Tyśmienica wylały.

11) Stanisławowski, nawiedzony przez wylew: Dniestru, Łomnicy, Bystrzycy nadwórniańskiej i sołotwińskiej, Worony, Lipy Gniłej, Siwki, Łukwi i Łukwicy i wielu mniejszych potoków.

12) Staro-samborski, gdzie wylał Dniestr i jego dopływy, (przeważnie górskie potoki).

13) Stryjski, gdzie spustoszenia spowodowane zostały wylewami: Stryja i Oporu z dopływami, tudzież Świcy i Łukielu z dopływami.

14) Tłumacki, gdzie wylały: Dniestr, Worona, Suchodoł, Tłumaczyk i szereg ich dopływów.

15) Turczański, gdzie Stryj i szereg górskich potoków zniszczyły nadbrzeżne gminy.

16) Żydaczowski, który ucierpiał od wylewu rzek: Dniestru, Stryja, Świcy i ich dopływów.

Nadto dotknięte zostały klęską powodzi powiaty w środku podgórza położone, jak: 1) Sanocki, gdzie gminy leżące w dorzeczu Sanu, zwłaszcza nad Tyrawką, znacznie ucierpiały; 2) Brzozowski, gdzie: San, Wisłok, Stobnica, Baryczka i Łukówka, znaczne wyrządziły szkody; 3) Przemyski, gdzie wylew Sanu, lokalnie dał się nadbrzeżnym gminom we znaki.

Nakoniec w tym samym czasie dotknęła klęska powodzi dwa zachodnie powiaty mianowicie: 1) Nowotarski, gdzie wylały rzeki: Biały i Czarny Dunajec, potoki: Białka, Poronin, Piekielnik, Lepietnica, Rogożnik, Leśnica, Grajcarek, Ochotnica i wiele potoków niemających nazwy; 2) Nowosandecki, gdzie wylewy: Dunajca, Popradu, Łososiny i Kamienicy zrządziły znaczne szkody.

Na wiadomości o klęsce nadsyłane telegraficznie pospieszył Wydział krajowy z doraźną pomocą, dotkniętej ludności, a niemającej na ten cel przyznanych żadnych kredytów, udzielal pomocy tej z funduszu przyznanego Wydziałowi krajowemu do rozporządzalności w kwocie 60.000 K. (w Rubr. XVII. poz. 410. wydatków budżetu). Z kwoty tej przyznał Wydział krajowy uchwałą z 13. lipca 1900 r. do LW. 47.304 na telegraficzne prośby następujące zasiłki:

1) gminie m. Halicza dla powodzian zagrożonych głodem zasiłek 400 K.

2) Wydziałowi powiatowemu w Tłumaczu dla zakupna środków żywności zasiłek 500 K.

3) dla powodzian w gminach: Martynów Stary i Nowy (w pow. Rohatyńskim), na ręce JWgo Klemensa hr. Dzieduszyckiego zasiłek w kwocie 200 K.

W myśl tejże uchwały, do LW. 47.581 przesłano dalej w d. 14. lipca 1900 r. telegraficznie dla powodzian:

4) Wydziałowi powiatowemu w Kałuszu 500 K.

5) Wydziałowi powiatowemu w Stanisławowie 300 K.

6) Wydziałowi powiatowemu w Buczaczu (dla powodzian gminy Ujście zielone) 200 K.

Dalej do LW. 47.823 w d. 15. lipca 1900 r.

7) temuż Wydziałowi powiatowemu zasiłek dla powodzian innych gmin w kwocie 300 K.

8) Wydziałowi powiatowemu w Tłumaczu zasiłek dalszy w kwocie 500 K.

9) (do LW. 48.124 z d. 16. lipca 1900 r.) Wydziałowi powiatowemu w Rohatynie zasiłek w kwocie 500 K.

10) (do LW. 48.504 z d. 24. lipca 1900 r.) Wydziałowi powiatowemu w Nadwórnie zasiłek 500 K.

11) (do LW. 48.505 z d. 24. lipca 1900 r.) Wydziałowi powiatowemu w Dolinie zasiłek w kwocie 500 K.

12) (do LW. 49.181 z d. 19. lipca 1900 r.) Magistratowi m. Stryja zasiłek 400 K. na żywność dla powodzian.

Łącznie tedy przyznał Wydział krajowy w zasiłkach na doraźną pomoc dla powodzian kwotę 4.800 K., która wobec tego, iż c. k. Prezydyum c. k. Namiestnictwa dysponując znaczniejszemi funduszami, pozostałemi z niezużytych kredytów, które ze Skarbu Państwa przyznane były na pomoc dla ludności dotkniętej w r. 1899 klęskami elementarnemi, udzieliło powodzianom znacznie wydatniejszej pomocy, okazała się na razie dostateczną.

Równocześnie rozpoczął Wydział krajowy zbieranie dat i informacyi w celu poznania rozmiarów klęski i zbadania wysokości pomocy, z jaką należałoby przyjść ludności, nawiedzonej klęską, ze strony Państwa i kraju. Okólnikiem tedy z dnia 17. lipca 1900 r. LW. 49.042, którego odpis załączamy ·/. (Al. 1. Odpis okólnika LW. 49.042/1900 wezwał Wydział krajowy Wydziały powiatowe 15 powiatów, z których bądźto do Wydziału krajowego, bądź do c. k. Namiestnictwa nadeszły wiadomości o klęsce, by jak najrychlej przedłożyły sprawozdania i daty o rozmiarach klęski. Zarazem odniósł się Wydział krajowy odezwą z daty i liczby, jak wyżej, do Prezydyum c. k. Namiestnictwa, zwracając uwagę na doniosłość klęski, zarówno dla ludności okolic dotkniętych, jak i ciał autonomicznych, których gospodarka finansowa zachwianą została przez zniszczenie w znacznej części owoców długoletniej pracy na polu podniesienia komunikacyi i lokalnej regulacyi wód bieżących i upraszał o wyjednanie u c. k. Rządu Centralnego odpowiedniej pomocy. Al. 1.

Odpis odezwy tej załączamy pod 2 (Al. 2. Odpis odezwy do Prez. c. k. Namiestnictwa (LW. 49.042.) ·/. Al. 2.

W ciągu pierwszych dni sierpnia wpłynęły do Wydziału krajowego sprawozdania Wydziałów powiatowych w Brzozowie, Nowym Targu, Bóbrce, Rudkach i Turce, donoszące o klęsce powodzi, wskutek czego Wydział krajowy zarządził także w tych powiatach zebranie dat, dotyczących rozmiarów klęski.

Nakoniec nadeszły do Wydziału krajowego relacye Wydziałów powiatowych w Gorlicach, Grybowie, Myślenicach i Jaśle, w których to powiatach tucze w ciągu drugiej połowy lipca i pierwszej połowy sierpnia b. r., połączone z gradami, spowodowały wylewy miejscowych potoków górskich, względnie zniszczyły ziemiopłody wielu gospodarstw gradem. Wydział krajowy objął tedy także te powiaty swą akcyą i przedstawiając w wypadkach, gdzie było potrzeba przyjścia z rychłą pomocą ludności, odnośne sprawozdania Prezydyum c. k. Namiestnictwa (co do powiatu Gorlickiego w odezwie z d. 11. sierpnia 1900 r. LW. 52.848, co do Grybowskiego w odezwie z d. 28. września 1900 r. LW. 62.347 i co do powiatu Myślenickiego w odezwie z d. 25. września 1900 r. LW. 61.114) z prośbą o ich uwzględnienie, zarządzał zarazem zebranie odpowiednich dat o rozmiarach klęski w tych powiatach.

Gdy z materyałów nadsyłanych przez Wydziały powiatowe w odpowiedzi na wyżej wspomniany okólnik Wydziału krajowego stwierdzonem zostało, że klęska tegorocznej powodzi obok spustoszeń, spowodowanych w gospodarstwach jednostek, a to przez zalanie pól uprawnych, oderwanie gruntów, zaniesienie ich żwirem i kamieniami, uszkodzenie budynków, zabranie paszy i t. p.. sprowadziła także bardzo znaczne uszkodzenia w drogach publicznych i środkach komunikacyjnych, wezwał Wydział krajowy okólnikami z d. 27. lipca 1900 r. LW. 51.341 i z d. 17. września 1900 r. LW. 53.747 odnośne Wydziały powiatowe, by bezzwłocznie zajęły się szczegółowem zbadaniem szkód, jakie powódź zrządziła w powiatach klęską nawiedzonych na drogach powiatowych i gminnych pierwszej i drugiej klasy i by wykazy tych szkód wraz z obliczeniem przybliżonego kosztu przywrócenia tych komunikacyi do dobrego stanu Wydziałowi krajowemu jak najrychlej przedłożyły.

Zanim przejdziemy do przedstawienia wyników tej akcyi Wydziału krajowego, zmierzającej do zebrania materyału dla obmyślenia odpowiedniej rozmiarom klęski pomocy ze strony kraju i Państwa, zanim tedy przedstawimy daty, rozmiary te, wykazujące i wnioski Wydziału krajowego co do wysokości potrzebnej pomocy, musimy na tem miejscu wspomnieć bodaj po krótce o akcyi podjętej i prowadzonej ze strony innych do współpracy w tej sprawie powołanych czynników. W pierwszym rzędzie należy tu z uznaniem podnieść, że c. k. Namiestnictwo od chwili nadejścia pierwszych o klęsce wiadomości z całą energią w celu ratowania zagrożonego życia i mienia mieszkańców okolic okolic klęską nawiedzonych zarządziło akcyę ratunkową, w której organa c. k. Namiestnictwa, a gdzie tego zachodziła potrzeba także oddziały c. i k. Armii, przez te organa do działania powołane, działając w pełnem obywatelskiem poczuciu obowiązku, niejedno życie ludzkie uratowały, niejedną zagrodę włościańską i złożony w niej dobytek ocaliły. Przez szybkie i hojne przyznanie doraźnych zapomóg, z kredytu przyznanego na przyjście z pomocą ludności w roku 1899 klęskami elementarnemi dotkniętej, umożliwiło c. k. Namiestnictwo powodzianom przetrwanie czasu najkrytyczniejszego, następującego bezpośrednio po klęsce, a przez wyjednanie szybkie u c. k. Rządu Centralnego

przyznania znaczniejszej ilości soli bydlęcej (15.000 cetnarów metrycznych) dla poprawy paszy dla bydła (co nastąpiło już w reskrycie c. k. Ministerstwa Skarbu z d. 2. sierpnia 1900 r. L. 47.858), oraz przez wyjednanie zezwolenia na otwarcie źródeł solnych dla bydła ludności dotkniętej klęską (jak n. p. w powiecie Kałuskim (LW. 81.782), uczyniło zadość pilnej potrzebie włościan poprawienia paszy dla utrzymania inwentarzy.

Podnosząc tę działalność, z całem uznaniem musi też Wydział krajowy wspomnieć o akcyi ratunkowej, podjętej z inicyatywy obywatelskiej mieszkańców okolic klęską nawiedzonych, akcyi, która znalazła wyraz w zawiązaniu się Komitetu ratunkowego, złożonego z posłów i prezesów Rad powiatowych powiatów klęską dothniętych. Starania Komitetu, podjęte zarówno we Lwowie, jak w Wiedniu, w celu jak najdokładniejszego poinformowania c. k. Rządu Centralnego o rozmiarach klęski, przyczyniły się w niemałym zapewne stopniu obok poparcia i właściwego przedstawienia rzeczy ze strony c. k. Prezydyum Namiestnictwa do uwzględnienia potrzeb kraju w tej mierze, jakie znalazło wyraz w Najwyższem Rozporządzeniu z d. 15. września 1900 r. (Dz. u. p. Nr. 153), którem na cele akcyi ratunkowej w okolicach dotkniętych powodziami w kraju naszym przyznano poważną kwotę 2,750.000 K. na zapomogi dla zaopatrzenia ludności w żywność, ziarno do siewu, paszę dla bydła, tudzież dla umożliwienia naprawy uszkodzonych budowli i dostarczenia ludności zarobku.

Zasiłek ten, osiągnięty dzięki wspólnej akcyi wymienionych czynników, a więc c. k. Prezydyum c. k. Namiestnictwa, Wydziału krajowego i Komitetu obywatelskiego, któremu Wydział krajowy udzielił materyałów, jakiemi w owej chwili rozporządzał, dozwolił przyjść z pomocą ludności dotkniętej klęskami na czas przed dokonaniem zasiewów jesiennych, czem uchronił tę ludność od grożącego niebezpieczeństwa, braku ziarna na zasiewy, a kraj od tak znacznego zmniejszenia produkcyi rolnej w roku przyszłym, jakieby miało miejsce bez tej pomocy, a zasiłek ten wydzielony hojnie i stósownie do rozmiarów klęski, pozwolił zachować na żywność dla ludności w czasie zimy i na zakupno ziarna do siewu wiosennego odpowiednie kwoty.

Wedle informacyi, udzielonej Wydziałowi krajowemu przez c. k. Prezydyum Namiestnictwa, rozdzielono dotychczas z funduszu tego między dotknięte klęską powiaty kwotę 673.000 K.

Stosownie do natury klęsk elementarnych, które nawiedziły poszczególne okolice kraju, rozpadają się powiaty w r. 1900 r. klęskami dotknięte ze względu na charakter i rozmiary klęsk, na liczbę dotkniętych niemi mieszkańców, na dwie nader różne od siebie grupy. Pierwsza grupa, grupa powiatów nawiedzonych powodziami obejmuje 21 powiatów, druga grupa powiatów dotkniętych tuczami i gradobiciem, lokalnemi powodziami, spowodowanemi burzami, składa się z 4 tylko powiatów. Podczas gdy pierwsza grupa tworzy prawie zwarte terytoryum, z wyjątkiem bowiem dwu powiatów zachodnich, Nowotarskiego i Sandeckiego, reszta powiatów tę grupę tworzących łączy się z sobą terytoryalnie, to w grupie drugiej trzy powiaty: Jasielski, Gorlicki i Grybowski, tworzą wprawdzie jedno terytoryum, okolice jednak w nich dotknięte klęską, nie łączą się z sobą, czwarty zaś powiat Myślenicki, leży zupełnie oderwany od nich.

Na grupę pierwszą składają się powiaty: Bóbrka, Bohorodczany, Brzozów, Buczacz, Dolina, Drohobycz, Kałusz, Kołomyja, Nadwórna, Nowy Sącz, Nowy Targ, Przemyśl, Rohatyn, Rudki, Sanok, Stanisławów, Stary Sambor, Stryj, Tłumacz, Turka i Żydaczów. Dane illustrujące rozmiary klęski, szkody przez nią zrządzone, nadesłane w odpowiedzi na okólnik Wydziału krajowego z d. 17. lipca 1900 r. LW. 49.042, tudzież na okólnik z d. 27. lipca 1900 r. LW. 51.341 i z d. 17. września 1900 r. LW. 53.747 staraliśmy się ująć w dołączone pod 3 ·/. tabele, jako Al. 3. a, b, c, d, niniejszego sprawozdania. Pierwsza z nich przedstawia szkody wyrządzone w plonach przez powódź, tudzież szkody zrządzone przez oderwanie gruntów uprawnych, zasypanie ich żwirem, naniesienie kamieniem. Al. a. b.

Nie będziemy tu z tabeli tej powtarzać szczegółów w niej zawartych, zaznaczymy tylko ogólne jej wyniki, a zarazem zwracamy uwagę na jej braki. W pierwszej rubryce tabeli znajdujemy cyfry kompletne z 21 powiatów: liczba gmin, w których klęska

powodzi szkody zrządziła, wynosi 782; już druga rubryka, obejmująca wykaz obszarów dworskich nie jest zupełną, szereg bowiem Wydziałów powiatowych bądźto z rozmysłu cyfr co do obszarów dworskich nie podał i to wyraźnie zaznaczył w swych relacyach, bądź też nie wyjaśniając, dlaczego to czyni, nie objął swemi wykazami obszarów dworskich, bądźto wreszcie nie zaznaczył wcale w relacyi, czy dane przezeń zebrane dotyczą też obszarów dworskich, czy nie. Podobnie ma się rzecz z cyfrą dotkniętych klęską gospodarstw, (wedle tabeli: 56.354). która nie jest kompletną, trzy bowiem Wydziały powiatowe cyfry tej nie podały w swych sprawozdaniach. Cyfra ilości ludzi na tych gospodarstwach żyjących, zatem wskutek klęski w bycie zagrożonych, nie mogła być podaną, zbyt bowiem wielkie luki były pod tym względem w sprawozdaniach. Podobnie ma się rzecz z cyframi, oznaczającemi powierzchnię poszczególnych rodzajów kultury rolnej zniszczonej powodzią. Obok, zupełnie nie wypełnionych pod tym względem sprawozdań, były takie, gdzie ściągano n. p. łąki, pastwiska i lasy razem, gdzieindziej łączono role i ogrody, sumy więc tych rubryk nie dają obrazu rzeczywistego stanu rzeczy z ścisłością odpowiednią. Ściślejszą już jest suma uzyskana w rubryce ryczałtowej: powierzchnia gruntów zalanych, brak tu bowiem do zupełności tylko dat z 3 powiatów, a wykazana powierzchnia: 148.704 morgów, daje wyraz rozmiaru klęski. Zupełną jest suma „Szkody w plonach“ 6,288.816 K., wskutek powodzi wynikłej, zupełną suma powierzchni gruntów, które powódź odebrała kulturze przez oderwanie lub naniesienie żwirem i kamieniem 6.247 morgów o wartości 1,033.903 K. (po 165 K. za morg straconego gruntu), powiaty bowiem, z których nie ma w tym względzie danych zaznaczyły (z wyjątkiem pow. Sanockiego i Turczańskiego), iż straty z tego tytułu są drobne i w rachubę nie wchodzą.

Druga tabela (b) przdstawia szkody, jakie powódź zrządziła w komunikacyach i istniejących w powiatach budowlach ochronnych wodnych. Sumy tych szkód: w komunikacyach: 1,309.956 K., w budowlach wodnych, (przeważnie drogi i mosty chroniących): 509.820 K., uważane być mogą za zupełne i ścisłe, tu nadmieniamy tylko, że relacye dotyczące drogowych szkód zestawione bardzo szczegółowo, podają uszkodzone lub zniszczone objekta, nasypy, mosty, ich wartość i koszt ich naprawy względnie rekonstrukcyi.

Trzecia tabela (c) podaje zestawienie szkód zrządzonych przez uszkodzenie lub zniszczenie budynków. Cyfry tej tabeli, suma budynków uszkodzonych: 1503 i suma ich wartość przedstawiająca: 219.385 K., acz z pewnością nie zupełnie ścisłe, dają przecież pewne podstawy do ocenienia szkody, jaką gospodarstwo społeczne przy klęsce powodzi przez zniszczenie i uszkodzenie budynków ponosi.

Wreszcie czwarta tabela (d) obejmuje zestawienie żądań Wydziałów powiatowych co do wysokości potrzebnej pomocy i ogólne cyfry szkody w każdym powiecie. Acz są w tem zestawieniu żądań dotkliwe luki (n. p. Wydział powiatowy drohobycki, który zestawił bardzo szczegółowo skutki klęski, nie ujął swych żądań cyfrowo wcale), to jednak zestawienie to nie jest, zdaniem Wydziału krajowego bez znaczenia. Daje ono bowiem w ogólnych zarysach, że tak powiemy, możność ocenienia głównych potrzeb, które muszą i powinny być przedewszystkiem zaspokojone, daje możność ocenienia wzajemnego stosunku różnych rodzajów potrzeb spowodowanych klęską, wreszcie daje możność ocenienia stosunku ogólnej sumy żądań do wykazanej ogólnej sumy szkody poniesionej. By zacząć od tego ostatniego wyniku tabeli, zaznaczamy, że żądania powiatów znajdujące wyraz w ogólnej kwocie: 3,935.163 K. nie sięgają połowy wykazanej przez nie szkody, obliczonej na sumę: 9,361.880 K., że zatem w żądaniach nie przekroczono miary, którąby kazała przypuszczać przesadę lub chęć wyzyskania klęski dla pozyskania funduszów bez ofiar ze strony ludności interesowanej. Co do wzajemnego stosunku poszczególnych rodzajów potrzebnej pomocy uderza fakt, iż najwyższem żądaniem, acz zaledwie przez 6 Wydziałów powiatowych (na 21) cyfrowo ujętem, jest żądanie pomocy na zakupno paszy, co odpowiada powszechnie odczuwanemu brakowi paszy w kraju, że dalej drugiem z rzędu co do wysokości jest żądanie pomocy na przywrócenie uszkodzonych komunikacyi (żądanie w kwocie 919.910 K. przy wykazanej szkodzie 1,309.956 K., dochodzące zatem prawie dwóch trzecich tej szkody), co z jednej strony świadczy o zrozumieniu doniosłości środków komunikacyjnych dla ekonomicznego podźwignienia ludności, z drugiej strony jest niewątpliwie w znacznej mierze wynikiem intencyi Wydziałów powiatowych dostarczenia ludności zarobku przy budowie dróg i ich naprawie. Obok tych dwóch rodzajów pomocy potrzebnej schodzą inne, jak: potrzeba funduszów na dostarczenie żywności dla ludności i ziarna do siewu, na drugi plan niejako, łącznie bowiem (na żywność: 374.070 K., na

kupno ziarna 355.267 K., razem: 729.337 K.) nie dosięgają ani żądanej na naprawę dróg kwoty ani kwoty potrzebnej zdaniem Wydziałów powiatowych na dostarczenie paszy. Żądanie wreszcie na budowę ochronnych budowli wodnych, obejmujące jedynie najkonieczniejsze potrzeby wobec stosunków, jakie tegoroczna powódź stworzyła, cyfrowo przez 6 (na 21) Wydziałów powiatowych przedstawione w łącznej sumie: 477.300 K., (w czem lwią część stanowią żądania Wydziału powiatowego w Stryju: 356.500 K.), nie jest wyrazem całej w tej mierze odczuwanej potrzeby, nie masz bowiem w omawianej grupie jednego Wydziału powiatowego, któryby po za swemi cyfrowo ujętemi żądaniami nie był podniósł z naciskiem nieodzownej potrzeby, jak najrychlejszego przystąpienia do regulacyi głównych rzek karpackich i przeprowadzenia zabudowań potoków górskich.

Kończąc na tem omówienie tej grupy zestawiamy to ryczałtowo szkody przez tworzące ją powiaty wykazane:

1.	szkoda w plonach . . .	6,288.816 K.
2.	„ w gruntach utraconych .	1,033,903 „
3.	„ w budynkach . . .	219.385 „
4.	„ w komunikacyach . .	1.309.956 „
5.	„ w budowlach wodnych .	509.820 „
	Razem .	9,361.880 K.
	Suma zaś żądanej pomocy . .	3,935.163 „

Drugą grupę stanowią cztery powiaty: Gorlicki, Grybowski, Jasielski i Myślenicki, zniszczone lokalnie przez burze i grady. Jako klęski ściśle lokalne, acz dotkliwe i wymagające pomocy, której nie mogą dać lokalne czynniki, nie nadawały się one do ujęcia w formę tabeli, wymagając osobnego omówienia dla każdego specyalnie powiatu. I tak w powiecie Gorlickim zniszczyła burza plony w 3 gminach: Łosie, Kunkowe i Klimkówka, rujnując 342 gospodarstw o 1900 mieszkańcach, zrządziwszy szkodę oszacowaną na 67.200 K., bo zniszczyła plony na powierzchni 3.580 morgów gruntu. Wedle relacyi Wydziału powiatowego zarówno brak ziarna do siewów jesiennych, jak brak żywności dla ludzi okazały się już w sierpniu a Wydział powiatowy żądał pomocy w kwocie 30.000 K. na umożliwienie mieszkańcom dokonania zasiewów i wyżywienia się przez zimę i wiosnę i 3.000 K. na odbudowanie dróg zupełnie zniszczonych. Powiat Grybowski ucierpiał wedle relacyi Wydziału powiatowego częściowo wskutek burz i lokalnych powodzi i to w tych samych okolicach, w których klęski w r. 1899 dotkliwie dały się uczuć ludności. Przy relacyi przedłożył Wydział powiatowy, wykaz szkód zrządzonych w komunikacyach obliczając je na około 5000 K. i żądał zapomogi w kwocie 4500 K., Wydział powiatowy Jasielski przedłożył relacyą z dnie 19. października 1900 r. L. 1230 podania 4 gmin: Łubno szlacheckie, Glinnik polski, Glinnik niemiecki i Łajsce, nawiedzonych w dniu 23. lipca b. r. gradem i upraszał o wyjednanie dla nich pomocy. Szkoda w plonach zrządzona obliczoną została przez gminy na 36.000 K. Wreszcie Wydział powiatowy Myślenicki przedstawił w relacyi z dnia 7. września 1900 r. L. 2564 prośbę 10 gmin zniszczonych burzą gradową prawie doszczętnie tak, iż z plonów nic nie pozostało. Wedle oszacowania wynosi szkoda: 64.715 K. a dotknęła 402 gospodarzy. Nadto podniesiono w relacyi, że w okolicy dotkniętej i powiecie w ogóle zbiory zawiodły tak, iż rok 1900 jest rokiem zupełnego nieurodzaju, grożącym z wiosną brakiem ziarna do siewu i głodem wśród ludności. Żądań potrzebnej dla ludności pomocy nieokreślił Wydział powiatowy cyfrowo, podając jedynie, iż na naprawę drog gminnych drugiej klasy i dostarczenie przytem ludziom zarobku potrzeba co najmniej 20.000 K.

Suma szkody w drugiej grupie powiatów wynosi tedy: 172.915 K, a suma żądanej, cyfrowo ujętej i określonej pomocy daje cyfrę: 57.500 K.

W obu grupach obliczona szkoda czyni łącznie: 9,534.795 K.
suma żądanej pomocy: 3,992.663 K.

Zanim przejdziemy do ocenienia wniosków, jakie Wydział krajowy, Wys. Sejmowi przedkłada, musimy jeszcze zaznaczyć fakt, że przeważna część sprawozdań Wydziałów powiatowych, na których się opiera powyższe obliczenie, przedłożoną była jeszcze w połowie miesiąca sierpnia b. r., że więc daty, w sprawozdaniach tych zawarte, mają niewątpliwie obok zalet także wszelkie wady właściwe datom zbieranym dorywczo, pod świeżem wrażeniem klęski, a więc niewątpliwie przeceniają w niejednym wypadku jej rozmiary i znaczenie. Podnieść tę okoliczność, uważa Wydział krajowy tem bardziej za obowiązek, iż zaznaczywszy wyżej, gdzie mówiono o wysokości żądanej pomocą w poró-

wnaniu z wykazaną szkodą, umiarkowanie Wydziałów powiatowych w żądaniach pomocy, mógłby tem samem wzbudzić mniemanie, że i te ostateczne wyniki zestawienia uważa za zupełnie odpowiedne rzeczy wistości; tak zaś nie jest, cyfra bowiem wysokości szkód jest niewątpliwie nie dość ściśle obliczoną, a wobec niej „umiarkowanie żądanej pomocy" jest raczej, co do znacznej przynajmniej ilości powiatów, teoretycznem tylko, nie ściśle i praktycznie zastosowanem do wysokości rzeczywistych potrzeb na rok 1901. Nie podobna twierdzenia tego uzasadniać szczegółowo, wymagałoby to bowiem szczegółowego badania na miejscu, co znowu byłoby nazbyt kosztownem, sądzimy jednak, że wystarczy nadmienić, że przewidywany w sprawozdaniach znacznej liczby Wydziałów powiatowych zupełny nieurodzaj kartofli, poważny bardzo czynnik wysokości żądań zgłoszonych w dziale na wyżywienie ludności, powodujący bowiem wysokie obliczenia kwot na żywność potrzebnych z powodu spodziewanych wysokich cen tego artykułu, nie ziścił się na szczęście, że dalej niewątpliwie i szkody w komunikacyach wykazane nie powinny być brane za podstawę żądania pomocy na ten cel tak, iżby przywrócenie stanu przed szkodą w tej gałęzi administracyi osiągnąć już w ciągu roku, lecz, że żądania te powinne się opierać na planie rozłożenia robót na szereg kilku lat najbliższych.

Mając na oku te okoliczności, z jednej strony, dalej licząc się z faktem przyznania pokaźnej pomocy przez c. k. Rząd, a z drugiej strony uwzględniając stan funduduszów kraju przedstawiony szczegółowo Wys. Sejmowi w przedłożenem sprawozdaniu o preliminarzu budżetu funduszu krajowego na r. 1901, Wydział krajowy przedstawia Wys. Sejmowi wśród wniosków kończących niniejsze sprawozdanie dwa wnioski dotyczące finansowej pomocy kraju. Pierwszy z nich to wniosek przyjęcia na kraj obowiązku oprocentowania przez lat 6 począwszy od r. 1901 wedle stopy procentowej nie wyższej jak 6 od sta pożyczek, któreby zaciągnąć zechciały w ciągu roku 1901 Reprezentacye powiatowe na cele akcyi ratunkowej, i wniosek wstawienia na uczynienie zadość temu obowiązkowi w preliminarz wydatków funduszu krajowego kwoty 40.000 K. W ten sposób daną będzie Reprezentacyom powiatowym możność uzyskania w drodze pożyczki dla powiatu bezprocentowej kwot potrzebnych na cele produktywne akcyi ratunkowej, a więc na kupno ziarna do siewu, paszy dla bydła, ewentualne dokupno z wiosną inwetarza w miejsce zredukowanego przed zimą, przyczem Wydział powiatowy rozpożyczając zaciągniętą przez się na powyższe cela pożyczkę już to gotówkowo, już w dostarczonych w naturze artykułach, miałby możność odebrania od gospodarzy wspomożonych kwot wypożyczonych, nie angażowałby przeto funduszów własnych. Nadto zaciągniętych pożyczek mogłyby Reprezentacye powiatowe użyć także na rekonstrukcyę lub budowę takich objektów komunikacyjnych, któreby mając większe znaczenie gospodarcze dla ludności, mogły następnie z dochodów, jakie przynoszą przyczynić się do stopniowej acz na dłuższy szereg lat rozłożonej spłaty zaciągniętej przez powiat pożyczki. Pomoc kraju w tej formie udzielona dałaby Reprezentacyom powiatów dotkniętych klęską możność uzyskania w roku 1901 na cele akcyi ratunkowej kwoty (licząc na stopę oprocentowania 6 od sta, odpowiadającą dzisiejszym stosunkom targu pieniężnego w kraju) 666.000 K., co przy pomocy Państwa w sumie 2,750,000 K. daje sumę zbliżoną do sumy żądań powiatów, bo: 3,416 000 K., różniącą się od pierwotnej kwoty żądań o 576.663 K., suma 3,416.000 K. tworzy okrągło licząc 85% żądanej pomocy, redukcya więc żądań powiatów wynosi zaledwo 15%.

Forma proponowanej przez Wydział krajowy w omówionym wniosku pomocy została w roku zeszłym uznaną przez Wys. Sejm za najodpowiedniejszą, Wydział krajowy nie uważa więc za potrzebne obszerniejszego jej zalecania, nadmieniając jedynie, iż jest ona z jednej strony wobec dzisiejszego stanu finansów kraju jedynie możliwym sposobem przyjścia powiatom z wydatniejszą pomocą pieniężną, z drugiej strony, zaś daje najwięcej rękojmi oględnego korzystania z tej pomocy, bo pod własną odpowiedzialnością czynników pomocy tej żądających.

W drugim wniosku natury finansowej proponuje Wydział krajowy Wys. Sejmowi wstawienie w preliminarz wydatków budżetu funduszu krajowego na r. 1901 kwoty 80.000 K. w rub. X. poz. 173 b), przeznaczonej na zasiłki na utrzymanie dróg gminnych w celu ułatwienia Reprezentacyom powiatowym i gminom przywrócenia do dobrego stanu komunikacyi zniszczonych klęskami elementarnemi w r. 1900. Wniosek ten jest wypływem uznania ze strony Wydziału krajowego wyjątkowości położenia Wydziałów powiatowych i gmin powiatów klęską powodzi dotkniętych w sprawie przywrócenia zniszczonych komunikacyi. Wskutek klęski zniszczone komunikacye winny być przez te

czynniki, które ustawą drogową zostały powołane do jej wykonywania, jak najrychlej naprawione tak, by komunikacya odbywać się mogła, środków zaś do spełnienia tego obowiązku, właśnie wskutek klęski, przyznania opustów podatkowych a w następstwie obniżenia wyników opodatkowania, braknąć musi, dochody bowiem na ten cel przeznaczone nie tylko nie mogą być podwyższone lecz owszem muszą się obniżyć. Uchwalona przez Wys. Sejm ustawa drogowa przewiduje możliwość takiego stanu rzeczy w §. 28 ustępie końcowym, stwarzając możność Reprezentacyom powiatowym uzyskania pomocy kraju w podobnych wypadkach niemożności zaspokojenia niezbędnych potrzeb dróg powiatowych i gminnych z własnych zasobów. Wydział krajowy uwzględniając to wyjątkowo położenie Reprezentacyi powiatowych powiatów dotkniętych klęską pragnie w proponowanej na rok 1901 pozycyi wydatków uzyskać możność przyjścia im z pomocą.

Rezolucye proponowane przez Wydział krajowy pod IV., V,, VI. i VII. mają na celu uzyskanie dla ludności dotkniętej klęską: 1. odpowiednich z ustawy należnych opustów podatkowych i ulgi w egzekwowaniu zaległości, 2. ulg w taryfach kolejowych dla transportów potrzebnych dla prowadzenia akcyi ratunkowej, 3. otwarcia w powiatach dotkniętych klęską a posiadających źródła surowicy solnej tych źródeł dla poprawy paszy, 4. przyznania aktom prawnym, jakie będą potrzebne dla zapewnienia zwrotu pożyczki, które Reprezentacye powiatowe zechcą zaciągnąć za oprocentowaniem z funduszu krajowego (w myśl wniosku II.) uwolnień od stempla, należytości o opłat hipotecznych. Rezolucye te — sądzimy nie wymagają osobnego motywowania.

W punkcie VIII. wniosku zamieszcza Wydział krajowy rezolucyę do c. k. Rządu wzywającą do spiesznego przystąpienia do regulacyi rzek karpackich. Motywów obszernych rezolucya ta będąca powtórzeniem tylokrotnie niestety bezskutecznie przez Wys. Sejm uchwalanych wezwań, chyba nie potrzebuje. Do wszystkich argumentów, które dotąd w sprawie tej przytaczano, przybywa tegoroczna klęska, kosztująca skarb państwa i kraju znaczne sumy, pociągająca nowe ofiary tych czynników, ofiary niedorównujące stratom poniesionym przez ludność, nie będące w stanie usunąć zgubnych skutków klęski przez szereg lat trwających, a wynikające przeważnie z zaniedbania sprawy regulacyi rzek karpackich od r. 1886 zalegającej w biurach c. k. Rządu centralnego, odraczanej ze względów natury już to finansowej już technicznej z zapoznaniem ekonomicznej doniosłości tej sprawy, dla naszego kraju. Wydział krajowy sądzi, że wznowienie tej sprawy obecnie, wznowienie z całym naciskiem jakiego wymaga ważność tej sprawy, jest obowiązkiem i dlatego przedstawia proponowaną pod VIII. rezolucyę.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy ma zaszczyt upraszać:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdania Wydziału krajowego w powyższym przedmiocie.

II. Sejm przyjmuje na fundusz krajowy król. Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem obowiązek oprocentowywania przez lat sześć począwszy od r. 1901, wedle stopy nie wyższej jak 6 od sta, pożyczek zaciągniętych w ciągu roku 1901 przez Reprezentacye powiatowe względnie przez gminy lub jednostki za gwarancyą Reprezentacyi powiawiatowych dla złagodzenia skutków klęsk elementarnych a mianowicie:

a) na kupno ziarna do siewu,

b) na kupno paszy,

b) na dokupno żywego inwentarza gospodarskiego.

Na rok 1901 wstawia Sejm w rubryce XVII. wydatków budżetu funduszu krajowego kwotę 40.000 K. do rozporządzenia Wydziału kraj. na pokrycie odsetek w myśl powyżej przyjętego obowiązku płatnych w r. 1901.

III. Sejm wstawia do rubr. X. wydatków budżetu krajowego w poz. 173 b. 80.000 K. na zasiłki na utrzymanie dróg gminnych w celu ułatwienia Reprezentacyom powiatowym i gminom przywrócenia do dobrego stanu zniszczonych komunikacyi przez klęski elementarne w r. 1900. Przyznanie takich zasiłków pozostawia Sejm Wydziałowi krajowemu.

IV. Sejm wzywa c. k. Rząd by należne poszkodowanym przez klęski w r. 1900 opusty podatkowe przyznane były jak najrychlej, tudzież by w gminach dotkniętych klęskami powstrzymano egzekucye zaległości podatkowych aż do zbioru r. 1901.

V. Sejm wzywa c. k. Rząd, by przyznał opusty w taryfach kolejowych w obrębie Galicyi dla przewozu produktów rolnych mających służyć ludności okolic dotkniętych w r. 1900 klęskami elementarnemi do siewów lub na wyżywienie.

VI, Sejm wzywa c. k. Rząd, by wiosną r. 1901 dla poprawy paszy w okolicach dotkniętych klęską, w których znajdują się źródła surowicy solnej, dozwolił ludności bezpłatnego z nich korzystania.

VII. Sejm wzywa c. k. Rząd, by przyznał skryptom dłużnym zeznawanym przez osoby uprawnione w myśl rezolucyi II. do zaciągania pożyczek za opłatą procentów z funduszu krajowego uwolnienie od stempla i należytości a również by przyznał wszelkim aktom prawnym dla zabezpieczenia tych pożyczek zeznawanym takie uwolnienie i wolność od opłat hipotecznych.

VIII. Sejm ponawiając uchwały swe z dnia 17. października 1884, z dnia 15. listopada 1890, z dnia 6. kwietnia 1892 i z dnia 13. lutego 1894 r. wzywa c. k. Rząd, ażeby celem ochrony kraju od powtarzających się tak często klęsk powodziowych przeprowadził regulacyę głównych rzek karpackich jak najrychlej, stosując się do porządku i programu robót uchwalonego przez Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 13. lutego 1894 roku.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

S. Badeni *m. p.*

Sprawozdawca:

Mieczysław Onyszkiewicz *m. p.*

Członek Wydziału krajowego.

Aleg. 1. do L. W. 75202/900.

Odpis okólnika

Wydziału krajowego z dnia 17. lipca 1900 r. L. 49042 do Wydziałów powiatowych: 1. w Nowym Sączu, 2. Przemyślu, 3. Starym Samborze, 4. Drohobyczu, 5. Stryju, 6. Żydaczowie, 7. Dolinie, 8. Kałuszu, 9. Rohatynie, 10. Bohorodczanach, 11. Stanisławowie, 12. Tłumaczu, 13. Nadwórnie, 14. Kołomyi, 15. Buczaczu.

Klęska powodzi, jaka nawiedziła obok innych powiatów w kraju, także tamtejszy powiat, czyni niezbędnem zebranie danych o jej rozmiarach i skutkach, któreby umożliwiły obmyślenie ewentualnie potrzebnych środków dla przyjścia z pomocą już to dotkniętej klęską ludności, już to Reprezentacyom powiatowym i gminnym, zagrożonym w swej gospodarce finansowej przez ubytek dochodów, jakie pociągną za sobą opusty podatkowe i zubożenie mieszkańców w dodatkach do podatków niezbędnych dla przywrócenia uszkodzonych komunikacyi, dróg, mostów, zerwanych robót ochronnych, do pierwotnego, należytego stanu. W celu oparcia planu akcyi, zakreślenia jej właściwych granic ze względu na położenie finansów kraju i jego zasoby, wzywamy Wydział powiatowy, by jak najrychlej a najdalej do dnia 10. sierpnia 1900 r. przedłożył nam swe sprawozdanie o rozmiarach klęski, zrządzonej tegoroczną powodzią.

Sprawozdanie to winno obejmować odpowiedzi o ile możności jak najdokładniej cyfrowo określone na następujące pytania: 1. Jaka woda płynąca wyrządziła szkody w powiecie? 2. Ile gmin i obszarów dworskich zostało dotkniętych klęską powodzi? 3. Jak wielką jest ludność tych gmin, ilość gospodarzy gruntowych, oraz liczba gospodarzy i członków rodzin nawiedzonych klęską? 4. Ile morgów zajmuje obszar zalany, tak gruntów gminnych jak dworskich, tudzież ile morgów przypada z tego na role, łąki, pastwiska, ogrody? 5. Ile budynków i zakładów wodnych (młynów, tartaków, foluszów) uszkodził wylew, i jak wysoką jest z tego powodu szkoda? 6. Ile morgów gruntów nadbrzeżnych zabrała woda? ile morgów zasypała żwirem — jaką wartość przedstawia obszar zabrany lub tak zasypany, że nie może być nadal użytym pod kulturę? 7. Jak wielką jest szkoda wyrządzona prywatnym lub spółkowym budowlom wodnym jak: wałom, szluzom, przepustom, jazom, tamom, opaskom i t. d.? 8. Jak wysoką jest szkoda zrządzona w plonach ról, łąk, pastwisk i lasów? 9. Czy zachodzi obawa braku żywności dla ludzi i bydła? Jakiej kwoty byłoby potrzeba dla dostarczenia odpowiednich zasobów? 10. Czy zachodzi obawa niemożności dokonania zasiewów jesiennych i z wiosną r. 1901 i jakiej kwoty byłoby potrzeba na zakupno nasion do siewu? 11. Jakiej kwoty pieniężnej potrzebuje powiat dla przywrócenia komunikacyi powiatowej i gminnej, oraz naprawy istniejących a uszkodzonych budowli wodnych, służących do ubezpieczenia brzegów lub zabezpieczenia przed wylewami, wreszcie dla wykonania takich budowli wodnych niecierpią-

cych zwłoki, bez których z powodu zdziczenia łożysk rzecznych powstałego z powodzi, właściciele gruntów przyległych do rzek byliby narażeni na dalszą stratę ziemi.

Daty dotyczące szkód winny obejmować tak grunta i budowle w gminach, jak na obszarach dworskich a zebrać je Wydział powiatowy winien w porozumieniu z tamtejszem c. k. Starostwem. Przedłożenie jak najrychlejsze wyczerpująco i sumiennie opracowanego sprawozdania, leży w interesie ludności tamtejszego powiatu, sprawozdanie to bowiem posłuży do ocenienia klęski i wymiaru pomocy tak państwa jak kraju dla tamtejszego powiatu a Wydział kr. zwracając się do Wydziału pow. w tej sprawie, tuszy, iż Wydział powiatowy w relacyi swej zdoła uniknąć przesadnych i urojonych dat podawanych zazwyczaj przez czynniki wprost interesowane, lecz — redukując żądania pomocy i wysokość szkód do najniezbędniejszych i rzeczywistych sum, przedstawi stan rzeczy prawdziwie i da Wydziałowi krajowemu rzetelną podstawę do dalszej akcyi.

D. j. w.

Alegat 2. do LW. 75202/900.

Odpis odezwy

Wydziału krajowego z dnia 17. lipca 1900 l. 49042 do c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie.

Rozmiary klęski powodzi, która w ubiegłym tygodniu nawiedziła liczne okolice naszego kraju, — grożącej w tych okolicach licznym rzeszom ludności nędza wynikła z braku żywności dla ludzi i paszy dla inwentarzy, wkładają na Wydział krajowy obowiązek zwrócenia się w tej sprawie z niniejszem przedstawieniem, już bowiem dziś acz na podstawie lakonicznych, przeważnie telegraficznych relacyi widoczna, że klęska spowodowała następstwa dłużej trwające, których złagodzonie wymagać będzie wydatnej pomocy ze skarbu Państwa. Zarówno w przyznaniu jak najdalej idących opustów podatkowych jak i w przyznaniu funduszów, któreby z jednej strony ludności klęską dotkniętej ułatwiły przetrwanie wywołanej tą klęską kryzis gospodarczej, z drugiej strony dały czynnikom lokalnym, powiatom i gminom, zachwianym przez zniszczenie dróg, mostów, robót ochronnych w całej ich gospodarce możność wykonania w okolicach nawiedzonych klęską, koniecznych robót publicznych, usuwających następstwa klęski, a umożliwiających ludności zarobek przy tych robotach.

Obok rzek głównych zrządziły wylewy drobniejszych dopływów nawet potoków w zwykłych warunkach nieznacznych, ogromne szkody. Wspominamy tylko o Strwiążu, Jabłonce, Lenince, Mszańcu i innych dopływach Dniestru, które w pow. Starosamborskim znaczne zrządziły szkody, wspomnimy o Tyśmienicy (w pow. Drohobyckim) Oporze (w pow. Stryjskim) o wylewach Mizunki, Łomnicy i Czeczwy (w pow. Dolińskim) Bołohówki, Łomnicy, Siwki, (w pow. Kałuskim) Maniawki, Sadzawki, Bystrzycy Złotej i Czarnej, Łukwi, Siwki, Worony, Strymby (które obok Dniestru i Prutu zniszczyły wylewem powiaty: Bohorodczański, Stanisławowski, Nadwórniański), wreszcie o drobnych potokach w powiecie Kołomyjskim, licznych rzekach: w powiecie Żydaczowskim, Rohatyńskim i Buczackim. Powiaty polityczne Przemyśl, Stary Sambor, Drohobycz, Stryj, Żydaczów, Dolina, Kałusz, Bohorodczany, Stanisławów, Nadwórna, Tłumacz, Kołomyja, a po drugiej stronie Dniestru: Rohatyn i Buczacz — oto terytoryum nawiedzone klęską w całym słowa znaczeniu groźną i bardzo dotkliwą, już samym obszarem zajętej przestrzeni imponującą, zwłaszcza gdy się zważy, że doliny rzek to właśnie najżyźniejsze grunta rolne w tych okolicach.

Wydział krajowy zwracając na te okoliczności uwagę c. k. Prezydyum Namiestnictwa, podnosząc, iż koniecznem będzie obok doraźnej pomocy, dla ludności obmyślić źródło pomocy dla dokonania zasiewów jesiennych i wiosennych, a nadto zapewnić środki mogące czynnikom miejscowym powiatom i gminom ułatwić spełnianie ich zadań ustawowych, utrudnione zwichnięciem podstaw ich gospodarki powiatowej, uprasza c. k. Prezydyum Namiestnictwa, by raczyło opierając się na datach, jakiemi Prezydyum rozporządza, przedstawić położenie dotkniętych klęską okolic c. k. Rządowi centralnemu.

Zarazem ma Wydział krajowy zaszczyt oznajmić, że równocześnie zarządza okólnikiem wydanym do interesowanych Wydziałów powiatowych zebranie odpowiedniego materyału, któryby mógł posłużyć do wytworzenia obrazu rozmiarów klęski, a na jego podstawie wygotowanie planu dalszej akcyi, mającej na celu złagodzenie jej skutków. Okólnik ten mamy zaszczyt przesłać c. k. Prezydyum, a oznajmiając, że wyniki sprawozdań c. k. Prezydyum zakomunikujemy, upraszamy c. k. Prezydum, by także raczyło Wydziałowi krajowemu udzielić wyników dochodzeń, jakie ze strony c. k. Prezydyum zarządzone będą.

D. j. w.

Alegat 3. a.

TABELA

zrządzonych przez powódź z r. 1900 w plonach i grun-

Nazwa powiatu	Liczba gmin dotkniętych	Liczba obszarów dworskich dotknięt.	Liczba gospodarstw dotkniętych	Liczba mieszkańców dotkniętych	Powierzchnia gruntów zalanych w morgach				
					Role	Łąki	Pastwiska	Ogrody	Razem
Bóbrka	11	11	598	—	939	1.613	2.621	38	5.211
Bohorodczany	19	—	3.397	—	377	1.456	—	—	1.833
Brzozów	29	22	933	—	3.003	110	30	—	3.143
Buczacz	6	—	836	4.721	—	—	—	—	2.380
Dolina	43	—	9.684	—	—	—	—	—	3.243
Drohobycz	79	—	3.300	12.986	5.769	16.146	755	43	22.713
Kałusz	67	27	9.205	27.228	23.884	5.931	—	1.221	31.036
Kołomya	38	—	1.431	3.102	1.342	1.302	1.286	685	4.615
Nadwórna	33	—	2.147	7.738	612	1.136	716	169	2.633
Nowy Sącz	22	2	342	1.022	1.544	828	200	—	2.572
Nowy Targ	32	—	6.400	28.000	420	—	—	—	420
Przemyśl	27	7	629	4.000	1.803	—	—	—	1.803
Rohatyn	19	14	1.575	—	3.454	2.869	1.870	188	8.371
Rudki	20	—	—	14.000	—	—	—	—	—
Sanok	117	—	—	—	—	—	—	—	—
Stanisławów	53	36	5.800	29.000	—	—	—	—	13.000
Stary Sambor	18	—	593	—	—	—	—	—	—
Stryj	66	27	5.742	—	8.530	14.060	—	—	22.590
Tłumacz	28	—	528	12.424	5.231	410	650	580	6.871
Turka	13	—	—	—	—	—	—	—	—
Żydaczów	42	19	3.214	—	3.966	—	12.304	—	16.271
	782	165	56.354		60.874	45.851	20.432	2.924	148.704

SZKÓD

tach oderwanych lub zasypanych żwirem i kamieniem.

Wartość pieniężna szkody w plonach podana w koronach	Powierzchnia gruntów zabranych lub namulonych żwirem: w morgach	Wartość pieniężna wynikłej stąd straty w koronach	U W A G I
137.890	15	5.160	Brak paszy oblicza na: 146.116 k.
47.710	213	—	Obszary dworskie wyłączono — łąki i pastwiska objęto łącznie.
217.220	0.25	200	Nadto szkody zrządzone przez myszy i przymrozki w kwocie 95.400 k.
133.025	166	50.800	Nie podano szczegółowo rodzaju gruntów zalanych.
112.760	— *	85.400	Ilość paszy jakiej braknie obliczono na 1,374.700 k.
636.279	116	53.620	
448.201	2.363	69.723	W cyfrze łąk objęto pastwiska.
53.820	223	51.680	
92.681	225	30.720	Bez obszarów dworskich.
30.761	107	29.200	Powierzchnię oznaczono całą jako rolę. Obszary dworskie wyłączone.
68.000	205	44.000	Powierzchnię oznaczono całą jako rolę. Obszary dworskie wyłączone.
155.000	2	1.600	Podano powierzchnię zniszczoną powodzią i gradem.
399.629	30	16.200	Wydział powiatowy bliższych danych nie podał.
231.600	—	—	Wlicza szkodę zrządzoną powodzią, gradami i przez szkodniki i mrozy.
350.000	—	—	
786.000	50	20.000	Nie podano rodzajów kultury gruntów zalanych.
25.000	—	—	Innych danych co do powierzchni nie podano.
983.330	2.475	541.400	Powierzchnia podana jako „role“ obejmuje ogrody, podana jako łąki obejmuje pastwiska.
621.900	57	34.200	
144.000	—	—	Bliższych danych nie podano, zaznaczając, że w 3 gminach zmarniały plony w połowie, w 10 w 1/4 części.
614.010	—	—	Cyfry łącznie z obszarami dworskiemi.
6,288.816	6.247·25	1,033.903	

Alegat 3. b.

Zestawienie szkód

zrządzonych powodzią w r. 1900 w drogach, mostach i ochronnych budowlach wodnych.

Nazwa powiatu	Wysokość szkody zrządzonej przez powódź w komunikacyi	Wysokość szkody w budowlach wodnych	Razem
	Korony	Korony	Korony
Bóbrka	1.105	—	1.105
Bohorodczany	22.300	20.000	42.300
Brzozów	11.499	—	11.499
Buczacz	11.705	—	11.705
Dolina	64.900	4.800	69.700
Drohobycz	318.614	4.200	322.814
Kałusz	110.265	30.820	141.085
Kołomyja	22.200	11.900	34.100
Nadwórna	27.020	37.500	64.520
Nowy Sącz	33.154	2.850	36.004
Nowy Targ	34.460	18.000	52.460
Przemyśl	6.400	—	6.400
Rohatyn	600	—	600
Rudki	8.970	—	8.970
Sanok	41.731	—	41.731
Stanisławów	53.400	5.000	58.400
Stary Sambor	11.593	18.000	29.593
Stryj	434.120	356.500	795.620
Tłumacz	28.000	—	28.000
Turka	41.000	—	41.000
Żydaczów	26.920	250	27.170
Razem	1,309.956	509.820	1,819.776

Alegat 3. c.

Zestawienie szkód

zrządzonych w budynkach mieszkalnych i gospodarskich.

Powiat	Ilość budynków uszk.	Wartość szkody w koron.	U w a g i
Bóbrka	—	—	Powiaty gdzie położono kreskę nie podają liczby budynków i nie oznaczają wysokości szkody.
Bohorodczany	10	1.100	
Brzozów	—	—	
Buczacz	120	8.070	
Dolina	25	14.500	
Drohobycz	77	42.780	
Kałusz	831	7.650	
Kołomyja	4	2.200	
Nadwórna	3	520	
Nowy Sącz	—	2.190	
I. Razem	1.070	79.010	
Nowy Targ	—	—	
Przemyśl	10	5.000	
Rohatyn	159	11.435	
Rudki	—	—	
Sanok	—	—	
Stanisławów	380	35.000	
Stary Sambor	4*	33.000	*) 3 tartaki i młyn amerykański.
Stryj	—	41.400	
Tłumacz	—	—	
Turka	—	—	
Żydaczów	—	14.540	
II. Razem	553	140.375	

Zestawienie:

I. Ilość budynków uszkodzonych 1.070 — Wartość szkody: 79.010 kor.
II. „ „ „ 533 „ „ 140.375 „

Razem tedy w 14 pow.: 1.503 budynków a kwota . 219.385 kor. przedstawia wartość tej szkody.

Alegat 3 d.

Żądania Reprezentacyi powiatowych co do wysokości pomocy potrzebnej.

Nazwa powiatu	Na żywność dla ludzi w koronach	Na zasiewy w koronach	Na paszę w kor.	Na naprawę dróg	Na budowę robót ochronnych	Razem	U W A G I	Ogólna cyfra wykazanej szkody w koronach
Bóbrka	—	—	146.116	9.000	—	155.116	W innych rubrykach żądania cyfrowo nieoznaczone.	144.155
Bohorodczany	1.500	1.500	—	20.000	20.000	43.000		91.110
Brzozów	—	20.000	—	40.000	—	60.000	Wydz. pow. żąda ogólnikowo tych kwot: na zapomogi i na roboty.	228.919
Buczacz	2.400	10.700	—	—	—	13.100	Inne rubryki cyfrowo nieoznaczone.	203.600
Dolina	50.000	—	1,374.000	53.900	9.000	1,486.900		282.360
Drohobycz	—	—	—	—	—	—	Wydz. pow. nie oznaczył żądanej pomocy cyfrowo.	1,055.493
Kałusz	30.000	70.000	—	40.000	84.000	224.000		666.659
Kołomyja	9.630	4.312	—	22.000	—	35.942		141.800
Nadwórna	—	—	—	—	—	200.000	Wydz. pow. oznacza tę cyfrę, jako potrzebną dla dostarczenia ludności zarobku i wykonania potrzebnych robót.	188.441
Nowy Sącz	9.840	6.605	—	33.000	2.800	52.245		98.155
Nowy Targ	50.000	20.000	—	45.000	—	115.000	Żądana kwota na drogi obejmuje i roboty wodne.	164.460
Przemyśl	—	15.000	30.000	6.400	—	51.400		168.000
Rohatyn	13.700	41.150	28.500	600	—	83.950		427.864
Rudki	40.000	—	—	8.970	—	48.970		240.570
Sanok	30.000	30.000	—	40.000	—	100.000		391.731
Stanisławów	45.000	40.000	—	50.000	5.000	140.000		899.400
Stary Sambor	—	—	10.000	30.000	—	40.000	Żądana kwota 30.000 K. obejmuje też roboty ochronne.	87.593
Stryj	72.000	56.000	—	434.120	356.500	918.620		2,356.750
Tłumacz	20 000	40.000	20.000	20.000	—	100.000		684.100
Turka	—	—	—	40.000	—	40.000	Potrzebnej dla ludności zapomogi nie określa cyfrowo.	685.000
Żydaczów	—	—	—	26.920	—	26.920	„ „ „ „ „ „ „	655.720
Razem	374.070	355.267	1,608.616	919.910	477.300	3,935.163		9,361.880

LW. 83.738/1900.

Lwów, dnia 12. grudnia 1900.

Aleg. 7

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie zaciągnięcia pożyczki hipotecznej na dobra Dublany.

Wysoki Sejmie!

W zeszłorocznem sprawozdaniu o krajowych szkołach rolniczych w Dublanach, przedstawiliśmy Wysokiemu Sejmowi, że wzgląd na potrzeby i warunki rozwoju tych zakładów nakazuje niezbędnie poczynienia nowych inwestycyi, a to na rozszerzenie budynku internatowego szkoły wyższej i na wzniesienie nowego zahudowania dla niższej szkoły.

Konieczność rozszerzenia internatu umotywowaliśmy wzrostem frekwencyi uczniów, która już w r. 1899 przewyższyła pojemność internatu, co stawiało Wydział krajowy w obec alternatywy ograniczenia w roku szkolnym 1900/1 liczby uczniów do 38 albo zezwolenia nadliczbowym uczniom na mieszkanie po za internatem.

Na pilną potrzebę nocnego pomieszczenia dla niższej szkoły wskazywaliśmy już od szeregu lat w naszych sprawozdaniach. Doniosłość obu tych spraw dla rozwoju zakładów dublańskich uznały w zupełności tak Komisya gospodarstwa krajowego jak i Komisya budżetowa, a chociaż Wydział krajowy licząc się z finansowem położeniem kraju, wskazał tylko w zeszłorocznem sprawozdaniu na nieuniknioną konieczność inwestycyi lecz stanowczego wniosku Wys. Sejmowi nie przedłożył i do preliminarza budżetu potrzebnych kwot nie wstawił, to mimo to Komisya budżetowa w wnioskach swych o budżecie krajowym na r. 1900 orzekła, że odsuwanie jednej i drugiej budowy do czasu polepszenia finansów krajowych uważa za nieodpowiednie i dla rozwoju obu zakładów w wysokim stopniu szkodliwe. Chcąc więc w myśl wniosków Komisyi budżetowej umożliwić postawienie jednego przynajmniej budynku już w r. 1900 bez obciążania budżetu krajowego, Wys. Sejm uchwałą z dnia 4. maja b. r. upoważnił Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki hipotecznej na majątek Dublany w takiej wysokości, jaka byłaby potrzebną na dobudowanie jednego skrzydła domu zakładowego wyższej szkoły lub na wystawienie zabudowania niższej szkoły a to w miarę uznania Wydziału krajowego. Jakkolwiek uchwała Wys. Sejmu nie określała w braku stanowczego wniosku Wydziału krajowego kwoty przyzwolonej pożyczki i nie mogła być w tej ogólnej formie przedłożona do Najwyższej sankcyi, a tem samem nie pozwalała na zaciągnięcie pożyczki hipotecznej obciążającej stale majątek krajowy, Wydział krajowy zarządził bezzwłocznie budowę nowego skrzydła internatu, postanawiając pokryć koszt budowy, obliczony kosztorysem na 40.000 koron, zaliczkowo z dotacyi kasy krajowej, a na najbliższej sesyi sejmowej przedłożyć Wys. Sejmowi do ponownej uchwały wniosek z ściśle określoną kwotą pożyczki i w następstwie po zrealizowaniu pożyczki zwrócić kasie zaliczone kwoty.

Budowa prowadzoną była w własnym zarządzie i z takim pospiechem, że z otwarciem tego roku szkolnego oddano nowe skrzydło internatu do użytku zakładu. Przez dobudowę tę przydano 20 nowych pomieszkań dla uczniów, rozszerzono infirmeryę, kuchnię i jadalnie. Należy tu podnieść, że przewidywanie wzrostu frekwencyi nie było przedwczesnem, bo w bieżącym roku wpisało się do wyższej szkoły ogółem 48 uczniów, t. zn. o 10 uczniów więcej, aniżeli internat mógł pierwotnie pomieścić.

Zarządając budową nowego skrzydła domu internatowego, Wydział krajowy kierował się w swej decyzyi zdaniem komisyi gospodarstwa krajowego, która stanowczo się sprzeciwiła nawet chwilowej tylko zmianie w organizacyi internatu, Wydział krajowy uczynił to jednak w tem przekonaniu, że w roku przyszłym będzie mógł zadość uczynić także drugiej, nie mniej pilnej, potrzebie szkoły niższej. Ponieważ zaś zwłoka jednego roku czyniła potrzebę tem naglejszą, do tego stopnia, że dalsze pozostawienie niższej szkoły w obecnym stanie opuszczenia ujmę zakładowi krajowemu przynieśćby mogło, Wydział krajowy przedkłada Wys. Sejmowi wniosek o przyzwolenie środków na przebudowę niższej szkoły.

Obszerne zabudowanie niższej szkoły rolniczej, zabytek lat dawnych, pamiętający jeszcze czasy założenia szkoły dublańskiej, mieści w części frontowej, zbudowanej z drzewa, pomieszkania trzech nauczycieli i lekarza zakładowego, w części zaś drugiej, zbudowanej również z drzewa lecz podmurowanej i zaopatrzonej w sklepioną piwnicę, umieszczony jest właściwy zakład, t. j. sale wykładowe niższej szkoły, internat, jadalnia, kuchnia i pralnia. Obie części są w złym stanie szczególnie zaś wiązanie i pokrycie dachu są w całym budynku zbutwiałe i muszą być całkiem odnowione. Powały i ściany tylnej części budynku są jednak jako tako utrzymane tak, że po gruntownej restauracyi część ta, mieszcząca szkołę niższą, mogłaby jeszcze 10—12 lat służyć swemu celowi. Natomiast część frontowa, o ścianach zupełnie zbutwiałych, żadną miarą utrzymać się już nie da i musi być zastąpiona nową budową. Ta zaś może mieć dwojakie przeznaczenie: albo służyć na pomieszkania funkcyonaryuszów, zajmujących dotąd frontową część dawnego budynku, albo też pomieścić właściwy zakład szkoły niższej przy równoczesnem przeniesieniu pomieszkań nauczycieli do opróżnionej części tylnej dawnego budynku, oczywiście po odpowiedniej adaptacyi.

Po wszechstronnem zbadaniu tej kwestyi okazało się, korzystniej będzie nowy budynek przeznaczyć na pomieszkania. Według przygotowanych planów technicznych i kosztorysów, uwzględniających jedną i drugą alternatywę, wyniósłby koszt nowego domu, bez względu na to, czy służyłby na pomieszkanie czy na szkołę, okrągło 40.000 koron. Gdy jednak koszt odrestaurowania tylnej części budynku, przy pozostawieniu w niej nadal szkoły, obliczono kosztorysem na 12.000 koron, to adaptacya tejże części na pomieszkania kosztowałaby 20.000 koron, byłaby więc stosunkowo znacznie droższą. Oprócz tego zachodzi w tym drugim wypadku obawa, że wskutek przeprowadzenia całego szeregu zmian w dotychczasowym rozkładzie budynku, przez częściowe wyrzucenie starych ścian, przez wybicie około 20 otworów na drzwi i okna, przez postawienie licznych nowych ścian, przez nierównomierne wskutek tego obciążenie starych murów w suterenach i przeniesienia punktów oparcia dla belek pomostowych w inne miejsce, osłabi się jeszcze bardziej stan i trwałość starego budynku. W projektowanym nowym budynku, który stanąłby kosztem 40.000 koron, nie znalazłby wreszcie zakład tak wygodnego pomieszczenia, jak obecne. Podczas, gdy w salach sypialnych wypada obecnie przy obłożeniu 40 łóżek 19.$_5$ m. kub. przestrzeni na jednego spiącego, to w projektowanym budynku przestrzeń ta wyniosłaby tylko 15.$_5$ m. kub.

Z tych powodów uznał Wydział krajowy, że najmniej kosztownem i najwłaściwszem zaradzeniem potrzebie niższej szkoły będzie, pozostawić zakład w dotychczasowem miejscu przy odpowiedniej adaptacyi, a nową budowę przeznaczyć na pomieszkania dla funkcyonaryuszów, mieszczące się dotąd w zupełnie zniszczonej frontowej części starego zabudowania. Ponieważ zaś przygotowane plany techniczne wykazały, że koszt wzniesienia jednego domu piętrowego lub dwu domów oddzielnych będzie jednaki, zarządzi Wydział krajowy ze względów praktycznych postawienie dwóch domów parterowych, z których jeden pomieści mieszkania lekarza zakładowego i jednego nauczyciela, drugi zaś mieszkania dwóch nauczycieli.

Ze sprawą odpowiedniejszego pomieszczenia niższej szkoły, łączy się potrzeba kanalizacyi tego zakładu. Nieczystości gromadzą się tu w prymitywnie urządzonych dołach

kloacznych, skąd zwłaszcza w porze deszczowej dostaje sia otwartym ściekiem do przydrożnego rowu we wsi, prowadzącego wśród zabudowań włościańskich do stawu. Przykra woń wydzielająca się z kloak i z ścieków zanieczyszcza powietrze nietylko na obejściu szkoły lecz także w najbliższem sąsiedztwie wzdłuż całego rowu odpływowego, co było niejednokrotnie powodem utyskiwań ze strony włościan tem dotkniętych, zwłaszcza odkąd do tego rowu musiano odprowadzić także odpływy z gorzelni. Gdy ostatecznie gmina Dublany wniosła przeciw temu stanowi rzeczy zażalenie, polecił Wydział krajowy sporządzić projekt właściwszego odprowadzenia nieczystości, aby przy sposobności przebudowy niższej szkoły także i to złe usunąć. Sporządzony przez inżyniera Blautha projekt techniczny, sprowadza wodę odpływającą z gorzelni do ulepszonych dołów kloacznych w niższej szkole, stąd zaś krytym betonowym kanałem do stawu. Kosztorys kanalizacyi obliczono na 3.000 koron.

Tak więc zamierzone inwestycye w niższej szkole wymagają następujących wkładów: 1) budowa pomieszkań dla funkcyonaryuszów 40.000 koron, 2) adaptacya pozostałej części dawnego zabudowania mieszczącej właściwy zakład niższej szkoły, 12.000 koron, 3) Kanalizacya 3.000 koron. Postawienie pomieszkań i kanalizacya nie mogą doznać zwłoki, jak to przedstawiliśmy Wys. Sejmowi, i ten wydatek musi być poniesionym w ciągu nadchodzącego roku, adaptacye wymienione pod pozycyą 2) odkłada Wydział krajowy do roku 1902.

Zapotrzebowaną kwotę 43.000 koron na inwestycye w niższej szkole zamierzał Wydział krajowy pierwotnie wstawić do preliminarza budżetu szkoły, gdy jednak przy ogólnem zestawieniu preliminarza budżetu krajowego na r. 1901 okazało się, że wydatek ten z trudnością tylko mógłby znaleść budżetowe pokrycie, postanowił Wydział krajowy uzyskać potrzebny fundusz, podobnie jak na rozszerzenie internatu wyższej szkoły, w drodze pożyczki hipotecznej na dobra Dublany. Obie te sprawy łączymy zatem w jednym wniosku, który przy końcu tego sprawozdania Wys. Sejmowi przedkładamy. Wysokość zaciągnąć się mającej pożyczki hipotecznej obliczamy, jak następuje:

1) Koszt budowy nowego skrzydła internatu, zezwolonej w zasadzie uchwałą Wys. Sejmu z d. 4. maja b. r., wyniesie 40.000 koron, do tego koszt zakupna sprzętów do nowych pomieszkań dla uczniów i koszt innych urządzeń wynikłych z rozszerzenia internatu 5.000 koron, razem . . . . . 45.000 koron.

2) Koszt budowy dwóch domów parterowych mieszkalnych 40.000 koron, do tego koszt kanalizacyi 3.000 koron, razem . . . . . 43.000 koron.

Dołączając do sum powyższych stratę na kursie listów zastawnych i koszta połączone z zaciągnięciem pożyczki, okrągło . . . 12.000 koron,

otrzymujemy wysokość pożyczki hipotecznej w łącznej kwocie 100.000 koron.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Sejm upoważnia Wydział krajowy do zaciągnięcia na majątek Dublany pożyczki hipotecznej w kwocie 100.000 koron, spłacalnej przez amortyzacyę, i do użycia uzyskanego z tej pożyczki funduszu na pokrycie kosztów budowy nowego skrzydła domu internatowego wyższej szkoły rolniczej i na wybudowanie pomieszkań dla nauczycieli niższej szkoły rolniczej w Dublanach“.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

S. Badeni w. r.

Sprawozdawca:

M. Onyszkiewicz. w. r.

Członek Wydziału kraj.

LW. 83.839/900.

We Lwowie, dnia 14. grudnia 1900.

Aleg. 3

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o udzielenie gminie miasta Tarnowa koncesyi do pobierania opłat kopytkowych.

Wysoki Sejmie!

Udzielone gminie miasta Tarnowa ustawą z dnia 6. stycznia 1872 r. Nr. 32. dz. u. i rozp. kraj. na czas nieograniczony prawo poboru opłat kopytkowych gaśnie z końcem 1900 r. w myśl postanowienia ustępu 7-go §. 9. ustawy drogowej z dnia 5. lipca 1897 r. Dz. u. kraj. Nr. 43.

W obec tego Magistrat miasta Tarnowa wniósł prośbę do Wydziału krajowego o wyjednanie koncesyi na dalszy pobór opłat kopytkowych.

Z przedłożonych zamknięć rachunkowych za trzy lata ostatnie okazuje się, że zwyczajne dochody miejskiego funduszu drogowego wynosiły przecięciowo rocznie 41.747 Koron, z czego prawie połowę, bo 20.436 Koron dostarczały opłaty kopytkowego.

Preliminarz sporządzony na wypadek utraty dochodu z opłat kopytkowych wykazuje dochód w kwocie 21.900 Koron, konieczne zaś wydatki na samo tylko utrzymanie dróg, ulic i placów w kwocie 24.918 Koron tak, iż zwyczajne dochody funduszu drogowego po potrąceniu dochodu z kopytkowego nie pokryłyby nawet najniezbędniejszych potrzeb utrzymania ulic, dróg i placów miejskich.

Według przedłożonych dauych na 10 placów publicznych tylko 7 jest brukowanych, na 95 ulic o łącznej długości 38.8 km. tylko 26 ulic o długości 2.6 km. jest brukowanych, a 69 ulic o długości 36.2 km. żwirowanych. Chodnika niema wcale na 31 ulicach a reszta ulic posiada chodnik w niedostatecznej długości. Ponadto 21. ulic ma tylko rowy a nie ścieki brukowane a 35 ulic nie posiada szerokości nawet 8. m. Miasto Tarnów tak jest założone, iż główne arterye ruchu zbiegają się centralnie ku środkowi miasta, a brak jest poprzecznych połączeń, co powoduje wielkie niedogodności dla ruchu wozowego. Dla tego jednym z głównych zadań administracyi drogowej jest stworzenie dalszych poprzecznych ulic, co jednak wymaga znacznych wydatków i nie da się uskuteczuić bez dotychczasowego dochodu z opłat kopytkowych.

W podaniu swem przedstawił Magistrat program niezbędnych znaczniejszych robót drogowych na najbliższe trzechlecie, z którego podajemy najważniejsze, a mianowicie:

1) na mocy zawartej umowy z c. k. Rządem, który po długich staraniach zdecydował się wybrukować część gościńca rządowego, t. j. ulicę krakowską, ma miasto przyczynić się do kosztów tego wybrukowania ulicy kwotą 27.500 K.; wydatek roczny z tego tytułu przypadający na fundusz drogowy wynosi 4000 K. Brukowanie tej ulicy powoduje

konieczność zmiany profilu i wymiany starych i zużytych chodników, co pociąga za sobą roczny wydatek 4.182 K.

2) ulica kolejowa, łącząca dworzec kolejowy z ul. krakowską, musi być rozszerzona i wybrukowana z uwagi na olbrzymi ruch podróżnych i zaprowadzić się mający tramway; wydatek na ten cel w najbliższych 3 latach wyniesie około 6.000 K.

3) brukowanie ulicy ogrodowej wymagać będzie w 3 latach wydatku około 9.000 K.

4) celem utworzenia drogi obwodowej dla ruchu ciężarowego otworzono już ulice: średnią, lipową i Mickiewicza, potrzebnem jest wykończenie ulicy lipowej przez wyżwirowanie, oraz przedłużenie ulicy średniej, kosztem 23.800 K.

5) koniecznem jest także poprzeczne połączenie ulicy krakowskiej, względnie ogrodowej z ulicą Mała Strusina, w której przy obecnym braku połączeń poprzecznych nikt budować się nie chce. Koszt tego połączenia wyniesie 8.000 K.

6) z powodu otwarcia szkoły realnej ma gmina obowiązek otworzyć ulicę przed szkołą przez przedłużenie ulicy Nowy Świat, kosztem 15.700 K.

Powyżej wymienione roboty stanowią tylko część tego, czego konieczność i warunki miejscowe ze względu na ułatwienie komunikacyi, ład i porządek wymagają i mogą być wykonane jedynie przy pomocy dochodu z opłat kopytkowych, gdyż nowa ustawa drogowa, nakładając na mieszkańców obowiązek uiszczania wysokiego dodatku na rzecz powiatowego funduszu dróg gminnych, pozbawiła zarząd miasta tego źródła dochodów, któreby mogło zastąpić utracony dochód z kopytkowego.

Przedstawiwszy owe niezbędne potrzeby miasta Tarnowa na polu rozwoju komunikacyi Wydział krajowy zaznacza zarazem, iż jak to wykazały rachunki i preliminarze drogowe corocznie przez Komisyę specyalną kontrolowane, a przez Wydział krajowy badane, miejska administracya drogowa prowadzoną jest fachowo i z pożytkiem dla rozwoju miasta, odpowiednio dla jego potrzeb, a gdy jak wyżej wykazano, istnieją i dziś te same warunki, z powodu których udzielenie koncesyi nastąpiło, przeto Wydział krajowy oświadcza się za udzieleniem gminie miasta Tarnowa dalszej koncesyi na trzy lata do pobierania opłat kopytkowych, na tych samych warunkach jak dotychczasowe i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączoną ·/. ustawę.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
S. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Antoni Jaxa Chamiec w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Ustawa

z dnia . . . . . o udzieleniu gminie miasta Tarnowa koncesyi na pobór opłat kopytkowych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, jak następuje:

Art. I.

Dla ulżenia ciężaru utrzymywania w dobrym stanie ulic, placów i dróg miejskich udziela się gminie miasta Tarnowa na przeciąg trzech lat od chwili wejścia w życie niniejszej ustawy prawo do pobierania myta kopytkowego pod warunkami poniżej określonymi.

Artykuł II.

Gmina miasta Tarnowa pobierać ma myto kopytkowe na następujących ośmiu do miasta prowadzących drogach w miejscu, gdzie wchodzą w okręg miasta:

1. Rudy,
2. Strusina,
3. Nowy Świat,
4. Pogwizdów,
5. Grabówka,
6. Zabłocie,
7. Terlikówka,
8. na drodze obok koszar kawaleryi.

Art. III.

Opłatę myta kopytkowego należy pobierać raz tylko przy wstępie do miasta, a to według następującego wymiaru:

1. od konia, muła lub osła w zaprzęgu 6 (sześć) halerzy;
2. od każdej sztuki bydła rogatego w zaprzęgu 4 (cztery) halerze;
3. od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zabrzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 3 (trzy) halerze;
4. od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego 2 (dwa) halerze.

Konie, woły, krowy, muły, osły należą do bydła ciężkiego, zaś cielęta, źrebięta, owce, kozy i świnie do drobnego.

Od bydła niesionego lub wiezionego wozem nie opłaca się żadnej należytości.

Zwierzęta, które ssą i przy matkach idą, są wolne od opłaty myta kopytkowego.

Art. IV.

Przy poborze myta kopytkowego mają być zachowane ogólne przepisy o uwolnieniu od opłat mytniczych lub o zniżeniu takowych.

Art. V.

Dochód z myta kopytkowego nie może być obrócony na żaden inny cel, jak tylko na brukowanie lub szutrowanie ulic, placów i dróg miejskich, i na zakładanie lub utrzymywanie na nich ścieków, kanałów i mostów.

Art. VI.

Zużycie dochodu z myta kopytkowego na opędzenie kosztów utrzymania ulic, placów i dróg miejskich, nie uwalnia miasta od obowiązku utrzymywania tychże wogóle i w dobrym stanie, i używania na ten cel prestacyj mieszkańców miasta według postanowień ustawy drogowej.

Art. VII.

Każdego roku przedłoży gmina pobierająca myto kopytkowe przed rozpoczęciem roku budżetowego Wydziałowi powiatowemu preliminarz tych robót, które zamierza w tym roku wykonać i pokryć prawdopodobnie spodziewanym dochodem z myta kopytkowego podług postanowień powyższego artykułu VI.

Art. VIII.

Najpóźniej w cztery tygodnie po upływie każdego roku budżetowego wykaże gmina pobierająca myto kopytkowe Wydziałowi powiatowemu, czyli i o ile preliminowane na ten rok z funduszu poboru myta kopytkowego oraz z innych zasobów ustawą drogową i regulaminem drogowym wskazanych roboty uskutecznione zostały i czy cały dochód, który z tych źródeł wpłynął do miejscowego funduszu dróg gminnych, był na powyższe roboty obrócony i wyczerpany.

Art. IX.

Kontrolę nad robotami około utrzymania w dobrym stanie ulic, placów i dróg miejskich, pokrywanemi z funduszu poboru myta kopytkowego, wykonuje Wydział powiatowy, a względnie Wydział krajowy w myśl §. 35. ustawy drogowej z dnia 5. lipca 1897 dz. u. kr. Nr. 43., przyczem służy mu prawo przedsięwzięcia stosownych środków zaradczych na koszt gminy pobierającej myto kopytkowe.

Art. X.

Gdyby gmina miasta Tarnowa, pobierająca myto kopytkowe, wymienionych w tej ustawie warunków nie dopełniła, zarządzi polityczna władza powiatowa środki przymusowe, wskazane ustawą drogową z dnia 5. lipca 1897 dz. u. kr. Nr. 43. i wykonawczym regulaminem z dnia 20. grudnia 1897, dz. u. kr. Nr. 72. — Jeżeliby zwykłe środki przymusowe nie skutkowały, a organa miejskie nie utrzymywały ulic, placów i dróg miejskich w dobrym stanie lub używały w sposób nieodpowiedni funduszu pochodzącego z poboru

myta kopytkowego lub innych dochodów miejscowego funduszu dróg gminnych, natenczas obejmie Wydział powiatowy bezpośredni zarząd wyżej wymienionych ulic, placów i dróg, niemniej też funduszów w myśl postanowień §. 38. ustawy drogowej z 5. lipca 1897.

Art. XI.

Od zwierząt w art. III. poszczególnionych, to jest opłatą myta kopytkowego objętych, nie będzie gmina miasta Tarnowa pobierała żadnej innej opłaty podczas dni targowych lub jarmarcznych.

Art. XII.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam Memu Ministrowi spraw wewnętrznych.

LS. 145/1900.

Lwów, 19. grudnia 1900

Nr. 9

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o projekcie rządowym w przedmiocie zaprowadzenia dodatku krajowego do państwowego podatku od wódki.

Wysoki Sejmie!

Sprawa udziału funduszów krajowych w poborze dochodów z podatków i opłat konsumcyjnych, jak to JE. pan namiestnik na ostatniem posiedzeniu sejmu wspomniał, nie po raz pierwszy staje na porządku dziennym obrad Wysokiego Sejmu.

Podniesiona w znanej rezolucyi sejmowej z roku 1868 jako prawo Sejmu krajowego, oparte na postanowieniu §. 22 statutu krajowego, wchodzi sprawa ta dopiero w lat piętnaście w fazę aktualniejszą przez przekazanie wniosku p. Abrahamowicza z 1885 roku, co do ustanowienia krajowych opłat konsumcyjnych od gorących napoji, Wydziałowi krajowemu do zbadania.

Jak wiadomo, wniosek ten doczekał się załatwienia dopiero w roku 1891. W tym bowiem roku po raz pierwszy weszła w życie ustawa krajowa o poborze samoistnych opłat krajowych od piwa, tudzież dodatku krajowego do podatku państwowego od wina.

Liczne trudności miano podówczas do zwalczenia.

C. k. Rząd dążąc do wprowadzenia równowagi w budżecie państwowym, sprawy znaczenia pierwszorzędnego, nie tylko dla państwa, lecz oraz i dla całego kredytu publicznego, czas długi, co do otwarcia krajom nowego źródła dochodu z opłat konsumcyjnych, zajmywał stanowisko wprost odporne.

Pośród ludności zwłaszcza miejskej, podniesiono i rozdmuchano obawę, że projektowane opłaty konsumcyjne dotkną ją a przedewszystkiem ludność miejską bardzo silnie.

Stąd opłaty te, pomimo że miały one wyłącznie wpływać do skarbu krajowego i mimo to, że zaciążyć one mogły jedynie centowymi ułamkami na potrzebach codziennego życia, wzrosły niepopularnością swą do znaczenia najdotkliwszego obciążenia.

Jakoż w archiwach Wydziału krajowego znajdują się luźne protesta miast i korporacyi, wnoszone przeciw wprowadzeniu krajowych opłat konsumcyjnych.

Czy obawy i utyskiwania w protestach tych zawarte, istnienie dziesięcioletnie krajowych opłat konsumcyjnych popiera lub choćby usprawiedliwia, stanowczo zaprzeczyć musimy, w obec ciągłego a niemal stałego wzrostu konsumcyi napoji gorących dotkniętych właśnie rzeczonymi opłatami.

Tego stanu rzeczy świadoma, a pomna na coraz wzrastające potrzeby funduszu krajowego i niemożność pokrywania tych potrzeb za pomocą dalszego podwyższania i tak nadmiernie wysokich dodatków krajowych do podatków stałych, domagała się parlamentarna Reprezentacya kraju naszego w Wiedniu od szeregu lat uposażenia funduszów krajowych, bądź przez wydzielenie na rzecz tychże pewnej części dochodów skarbowych z podatków od wódki i piwa lub też umożliwienia Sejmom krajowym ustanowienia dodatków krajowych od państwowych opłat konsumcyjnych od gorących napoji.

Jako wynik tych usiłowań i żądań, niemniej starań czynionych w tym kierunku przez Wydział krajowy, przy życzliwym poparciu ze strony krajowej władzy rządowej, przyjąć należy projekt rządowy objęty niniejszem sprawozdaniem.

Komisya budżetowa roztrząsając przekazany jej do sprawozdania projekt rządowy do ustawy o dodatkach krajowych do państwowego podatku od wódki, uważała za pierwszy obowiązek swój zdać sprawę W. Sejmowi jak zdaniem jej przedstawia się projekt rządowy, a) pod względem zasadniczym, b) obciążenia ludności, c) efektu finansowego d) i wykonania t. j. egzekutywy administracyjnej.

Ad. a) Rzeczą jest pewną, że w mowie będący projekt rządowy, oznacza doniosły a dodatni zwrot w dotychczasowej finansowej polityce Rządu w obec autonomicznego finansowego gospodarstwa królestw i krajów koronnych państwa. Zwrot ten objawia się w dwóch kierunkach. Najpierw — jak w uwagach objaśniających projektu rządowego powiedziano, nadaniem krajom prawa udziału w dochodach z podatku od wódki, zaś zdaniem komisyi usunięciem jedynie sporu kompetycyjnego w myśl interpretacyi Sejmu kr., postanowień §. 22 Statutu. krajowego.

Tu przypominamy, że Sejm krajowy stał zawsze i dziś tak samo stoi na stanowisku, iż z mocy powołanego postanowienia Statutu krajowego, przysługa mu prawo ustanowiania dodatków krajowych do państwowych podatków konsumcyjnych.

Faktyczne przeto uznanie przez Rząd prawa Sejmowego lubo w formie czasowo dopiero nadania go i to pod pewnymi zastrzeżeniami, wita jednak Sejm z uznaniem dla c. k. Rządu.

Drugim zasadniczym a dodatnim objawem jest okoliczność, iż po raz pierwszy Rząd uznał za obowiązek swój przyjścia w pomoc funduszom krajowym.

Owe więc długoletnie traktowanie ze strony Rządu funduszów i budżetów krajowych, jako spraw, których załatwienie ma być wyłączną troską Sejmów krajowych, ustępuje dziś miejsca pojęciu i uznaniu tej wspólności, jaka istnieje pomiędzy gospodarstwem finansowem państwa i krajów.

Ad b. Nie ulega wątpliwości, że projektowany dodatek do podatku od wódki jest nowem obciążeniem ludności a zwłaszcza konsumentów wódki.

Lecz obciążenie to należy ocenić przez porównanie z innym obciążeniem podatkowem, a jak w danym wypadku jedynie możliwem dalszem a znacznem podniesieniem dodatków krajowych do podatków stałych.

Że pod względem wyboru pomiędzy obu tymi obciążeniami nie masz dwu zdań w Wysokiej Izbie, komisya ma prawo przypuszczać.

Opłata od wódki, którą do dziś pobiera fundusz krajowy w formie opłat konsumcyjnych, czyni 6 koron od hektolitra 100 stopniowego alkoholu czyli od litra wódki do picia rozcieńczonej do wysokości 50 i poniżej stopni alkoholu między 3 a 2 halerze. W myśl projektu rządowego zamiast dzisiejszej opłaty konsumcyjnej ma być pobierany dodatek w wysokości 20 koron od hekt. 100 stop. spirytusu — czyli obciążający litr 50 stop. wódki 10 halerzami, faktyczne więc podwyższenie podatku dla konsumenta uczyni przy litrze wódki 50 stop. 7 hal. a więc $3^1/_2$ ct.

Obciążenie to było bowiem bardzo nieznacznem, zwłaszcza gdy się zważy, że jest to podatek dobrowolnie opłacany.

Wiemy jednak, że jak zawsze tak i tym razem pośrednicy a przedewszystkiem szynkarze podwyższenie podatku od wódki wyzyskają niestosunkowem podniesieniem ceny na własną korzyść.

Mimo to uważa Komisya projektowane obciążenie jako niedotkliwe dla konsumcyi a tem samem i niezagrażające krajowemu przemysłowi gorzelnianemu, zwłaszcza, że ustawa ta ma obowiązywać we wszystkich krajach Austryi.

ad c). Wynik finansowy dla funduszu krajowego z wprowadzenia proponowanego dodatku do podatku od wódki przedstawia wzrost dochodów skarbu krajowego

w porównaniu do dzisiejszego z tego źródła dochodu, o poważną kwotę 3,304.000 koron na r. 1901, zaś około 4,700.000 koron w latach następnych, powiększy on zatem o przeszło 24% dochody kraju uzyskiwane z 60% dodatku do podatków stałych.

ad d). przechodząc do sprawy wykonania ustawy, czyli egzekutywy administracyjnej tejże, to porównując ją z dzisiejszą dotyczącą poboru opłat konsumcyjnych, absolutną wyższość pierwszej przyznać musimy.

Świadczy o tem sam fakt, że obciążając przy dzisiejszej konsumcyi wódki ludność konsumującą podatkiem w wysokości około 900.000 zł. w. a., skarb krajowy zaledwie z tej kwoty zł. 500000 otrzymywał. A więc mało co mniej jak połowa dochodu tego, pozostawała w części nieściągniętą — a w części jako zysk dzierżawców tych opłat, podczas gdy przy poborze proponowanym cała kwota uiszczona przez podatkujących, przy pokryciu nieznacznych wydatków wpłynie do skarbu krajowego.

W przedłożonym projekcie rządowym, nie znalazła komisya postanowienia, które by budzić mogło obawę, bądź znacznych utrudnień lub nawet szykan fiskalnych.

Chodzi więc jedynie o to, by rozporządzenia wykonawcze, których komisya nie miała w ręku, które w niejednym wypadku oddalając się od intencyi ustawodawcy, paczą ducha ustawy, wydane i wykonywane były w ścisłem zastosowaniu do postanowień ustawy.

Na podstawie powyższego wywodu i bacząc na sprawiedliwą podstawę przyjętą przy rozdziale dochodów z proponowanego dodatku pomiędzy poszczególne kraje, komisya zaleca Wysokiemu Sejmowi przyjęcie proponowanej przez Rząd ustawy bez zmian.

Jednocześnie z wniesieniem projektu rządowego do ustawy o dodatkach do podatku od wódki weszły do Sejmu krajowego dwie petycye, odnoszące się do tej sprawy: Reprezentacyi gminy król. stoł. miasta Lwowa do L. 54 i petycya miasta Krakowa do L. 4[illegible].

Obie Reprezentacye wyrażając obawę, że zamierzony dodatek krajowy wpłynie niekorzystnie na konsumcyę wódki w obu tych miastach, a więc w konsekwencyi uszczupli i tak dziś już niewystarczające dochody, to na pokrycie koniecznych w części w interesie całego kraju łożonych wydatków przez te miasta, upraszają Wysoki Sejm o przyznanie im pewnej dotacyi z dochodów krajowych, uzyskanych z dodatku od wódki, a to tytułem odszkodowania możliwych ubytków w dochodach.

Jakkolwiek żądanie obu powołanych miast co najmniej jest przedwczesnem, opiera się jedynie na przypuszczeniu, opartem na doświadczeniu, wynikłem z nagłego podwyższenia podatku państwowego od wódki z 11 cnt., a właściwie $5^1/_2$ na 35 cnt., co w żadnym razie porównywane być nie może z obciążeniem, proponowanem obecnie, to jednak komisya budżetowa czyni wniosek o przekazanie obu tych petycyj Wydziałowi krajowemu do zbadania.

Reasumując sprawozdanie, Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączoną ustawę i przekazać petycye Wydziałowi krajowemu.

Przewodniczący:

Badeni.

Sprawozdawca:

Abrahamowicz.

USTAWA.

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o zaprowadzeniu dodatku do państwowego podatku od wódki.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Do państwowego podatku od wódki pobierany będzie dodatek w wymiarze po 20 h. od każdego stopuia hektolitrowego (litra) alkoholu a to według następujących postanowień:

§. 2.

Dodatkowi (§. 1.) podlegają:

1. Wódka, bądź z gorzelni podlegającej podatkowi konsumcyjnemu, bądź z wolnego składu wódki, bądź z rafineryi wódki za skład wolny uznanej, wysłana po opłaceniu podatku konsumcyjnego do odbiorców w królestwach i krajach w Radzie Państwa reprezentowanych;

2. Wódka, wyrabiana za opłatą podatku od wyrobu;

3. płyny wyskokowe pędzone objęte pozycyami 76 a i 76 b powszechnej taryfy cłowej, przywożone przez linię cłową do odbiorców w królestwach i krajach w Radzie Państwa reprezentowanych.

§. 3.

Od dodatku (§. 1) do podatku od wódki uwolniona jest wódka, która w gorzelni podlegającej podatkowi od wyrobu według rzeczywiście wyrobionej ilości alkoholu wzięta jest na skład w celu wywiezienia po za linię cłową lub w celu oddania do użytku wolnego od podatku, jeżeli i o ile wódka ta będzie rzeczywiście po za linię cłową wywieziona lub oddana do użytku wolnego od podatku.

Nadto jest Minister skarbu upoważniony zezwalać pod warunkami i ostrożnościami, które postanowione będą drogą rozporządzenia na uwalnianie od dodatku do państwowego podatku także wódki użytej do wyrobu przedmiotów alkohol zawierających, przeznaczonych na zbyt poza obrębem Królestw i Krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

§. 4.

Dodatek do podatku od wódki (§. 1) obowiązany jest opłacać ten, na którym cięży obowiązek opłacania państwowego podatku od wódki.

§. 5.

Dodatek do podatku od wódki wymierza się od tej samej ilości alkoholu, która służy za podstawę do wymierzenia państwowego podatku od wódki i jest on płatny w tym samym terminie, w którym opłaca się państwowy podatek wódczany od płynu wyskokowego pędzonego podlegającego dodatkowi.

§. 6.

I. Do kwoty przyznanej tytułem zwrotu podatku w przedostatnim ustępie §-u 8-go ustawy z dnia 20. czerwca 1888 Dz. u. p. Nr. 95 zmienionej II częścią rozporządzenia cesarskiego z dnia 17. lipca 1899 Dz. u. p. Nr. 120 doliczać się będzie jako dodatkowy zwrot po 10 h. od litra alkoholu. Ten dodatkowy zwrot wypłacany będzie jednocześnie z wspomnionym zwrotem podatku i w taki sam sposób.

II. Od tych płynów wyskokowych pędzonych, od których dodatek lub równoważnik dodatku (§. 8). został opłacony i które z zastosowaniem się do istniejących przepisów postępowania przechodowego wysłano do krajów korony węgierskiej albo do Bośnii i Hercegowiny, zwracać się będzie wysyłającemu w miarę dostawienia płynów wyskokowych pędzonych do obszaru krajów odbierających w sześć miesięcy po tem odstawieniu a mianowicie: 20 h. od stopnia hektolitrowego alkoholu, jeżeli przedmiotem wysyłki jest likier, rum, esencya ponczowa a 10 h. od stopnia hektolitrowego alkoholu, jeżeli przedmiotem wysyłki są inne płyny wyskokowe pędzone.

Podstawę do wymiaru tego zwrotu stanowi ilość alkoholu stwierdzona urzędownie przy dostawie w obszarze krajów odbierających.

§. 7.

Postanowienia §§. 10 aż do 20 włącznie, tudzież §§. 50, 69, 72. ustęp 2 §§. 79 i 80 ustawy z dnia 20 czerwca 1888 Dz. u. p. Nr. 95 zmienionej II gą częścią rozporządzenia cesarskiego z dnia 17. lipca 1899 Dz. u. p. Nr. 120 stosują się odpowiednio do dodatku do podatku ustawą niniejszą zaprowadzonego.

§. 8.

Te płyny wyskokowe pędzone, które z krajów Korony węgierskiej lub z Bośnii i Hercegowiny wprowadzane są do obszaru, w którym ustawa niniejsza obowiązuje i poddawane są postępowaniu przechodowemu przepisanemu w ustawie z dnia 18 czerwca 1894 Dz. u. p. Nr. 121 zmienionej VIII-mą częścią rozporządzenia cesarskiego z dnia 17. lipca 1899 Dz. u. p. Nr. 120 podlegają równoważnikowi dodatku w wymiarze po 20 h. od litra (stopnia hektolitrowego) alkoholu.

Równoważnik dodatku opłacić ma odbiorca płynów wyskokowych pędzonych, równoważnikowi podlegających, w chwili nabycia. Bliższe postanowienia co do opłacania równoważnika, tudzież co do obliczania ilości alkoholu, która służyć ma za podstawę do wymierzenia równoważnika dodatku, wydane będą w drodze wykonawczej.

§. 9.

Pobór i zarząd zaprowadzonego ustawą niniejszą dodatku do państwowego podatku od wódki względnie równoważnika tego dodatku, należy wyłącznie do organów skarbowego zarządu państwowego.

Z czystego dochodu rocznego, który przyniesie dodatek do państwowego podatku od wódki i równoważnik tego dodatku w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem a na podstawie ustaw krajowych jednocześnie wydanych także w innych królestwach i krajach w Radzie Państwa reprezentowanych, przypada funduszowi krajowemu Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w każdym roku pierwszego trzechlecia po wejściu ustawy niniejszej w wykonanie 29·7708 procentu. W każdem następnem trzechleciu udział funduszu krajowego w czystym dochodzie rocznym będzie odpowiadał stosunkowi, jaki w poprzedniem trzechleciu zachodził między krajową konsumcyą płynów wyskokowych pędzonych dodatkowi (równoważnikowi dodatku) podlegających a konsumcyą ogólną we wszystkich królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych.

§. 10.

Każdy, kto płyny wyskokowe pędzone (równoważnikowi dodatku) podlegające dodatkowi w ilościach jeden litr przenoszących wysyła z obszaru, w którym ustawa niniejsza obowiązuje, do innego z królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych, obowiązany jest stosownie do postanowień szczegółowych, które pod tym względem wydane będą w drodze wykonawczej, uwiadomić właściwy oddział straży skarbowej z podaniem wysyłanej ilości alkoholu w litrach alkoholu tudzież nazwiska, siedziby i kraju odbiorcy.

Jeżeli miejsce przeznaczenia posyłki zostanie później zmienione, uwiadomić należy także i o tej zmianie.

Zaniechanie uwiadomień jakoteż istotne niedokładności w tychże karane będą porządkowemi karami wynoszącemi od 4 do 200 Koron.

§. 11.

Roczny udział przypadający krajowi jakoteż konsumcyę płynów wyskokowych pędzonych dodatkowi podlegających w królestwach i krajach w Radzie Państwa reprezentowanych, oblicza c. k. Ministerstwo skarbu wyłącznie na podstawie wykazów, których dostarczą mu urzędy i organa państwowej administracyi skarbowej, którym poruczony jest pobór i zarząd dodatku względnie równoważnika dodatku.

Roczne obliczenie udziału odbywa się w czwartym miesiącu po upływie roku kalendarzowego a to w razie, gdyby aż do tego czasu obliczenie nie mogło być jeszcze ostatecznie zamknięte z zastrzeżeniem późniejszego sprostowania.

Funduszowi krajowemu Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wypłacać będzie zarząd skarbu już w ciągu każdego roku kalendarzowego, a to ćwierćrocznie z dołu odpowiednie zaliczki na rachunek udziału, jakiego spodziewać się może z dochodu, który przyniesie dodatek do podatku od wódki i równoważnik dodatku.

§. 12.

Płyny wyskokowe pędzone, które dnia 1. stycznia 1901 w obszarze, w którym ustawa niniejsza obowiązuje, znajdują się w wolnym obrocie, podlegają opłacie uzupełniającej w wymiarze 20 h. od litra alkoholu.

Od tej opłaty uzupełniającej uwolnione są:

1. Płyny wyskokowe pędzone w posiadaniu przedsiębiorców przemysłowych, którzy pośredniczą w obrocie płynów wyskokowyoh pędzonych (wyszynk, sprzedaż, handel drobny i t. p.) w ilościach nie większych nad 20 litrów w posiadaniu innych naczelników gospodarstw domowych w ilościach nie większych nad 10 litrów.

2. Wódka uwolniona od państwowego podatku wódczanego.

3. Rum, arak, koniak, likier jakoteż wszystkie inne słodzone napoje wyskokowe pędzone, o ile jest udowodnione, że od nich uiszono funduszowi krajowemu według taryfy dotychczasową opłatę krajową w wymiarze ustanowionym dla tych rodzajów płynów wyskokowych pędzonych.

We wszystkich innych przypadkach uiszczenia funduszowi krajowemu dotychczasowej opłaty krajowej według taryfy uiścić należy w uwzględnieniu tej okoliczności opłatę uzupełniającą w kwocie tylko 14 h. od litra alkoholu.

Uiszczenie opłaty krajowej udowadnia się okazaniem bolety z jednoczesnem złożeniem dokumentów lub środków dowodowych, potwierdzających tożsamość płynów wyskokowych pędzonych w bolecie oznaczonych z tymi płynami wyskokowymi pędzonymi, co do których żąda się uwolnienia od opłaty uzupełniającej.

Kto w dniu 1. stycznia 1901 posiada zapas płynów wyskokowych pędzonych, któremu nie służy uwolnienie od opłaty uzupełniającej, stosownie do L 1 lub 2 obowiązany jest ilość i zawartość alkoholu jakoteż miejsce i lokale przechowania płynów wyskokowych pędzonych w przeciągu dni czterech licząc od dnia 1. stycznia 1901 zgłosić pisemnie organom, które w drodze wykonawczej będą do tego przeznaczone.

O ile posiadacz płynów wyskokowych pędzonych zgłoszeniu podlegających, rości sobie prawo do uwolnienia od opłaty uzupełniającej na zasadzie postanowienia pod L. 3. zawartego winien podać to w zgłoszeniu i zarazem złożyć dokumenty potrzebne do udowodnienia tego rozczenia.

Drogą rozporządzenia mogą być przyznane ułatwienia co do obowiązku podawania ilości jakoteż zawartości alkoholu, jeżeli zapas płynów wyskokowych pędzonych, który ma być zgłoszony, nie przenosi w poszczególnym przypadku pięciu hektolitrów.

Producenci wódki i ci, którzy trudnią się handlem płynami wyskokowymi pędzonymi, drobną sprzedażą lub wyszynkiem obowiązani są przez dni 60 licząc od dnia 1. stycznia 1901 co do swych zapasów płynów wyskokowych pędzonych, o ile zapasy te ani nie należą do ilości alkoholu uwolnionej od opłaty uzupełniającej, ani nie są obciążone państwowym podatkiem od wódki, wykazać ich nabycie lub uiszczenie opłaty uzupełniającej względnie dodatku (równoważnika dodatku).

Na prośbę będą dozwalane odpowiednie raty do uiszczenia przypadającej opłaty uzupełniającej.

Administracyi skarbowej nadaje się prawo przedłużenia fabrykantom likierów terminu do uiszczenia przypadającej opłaty uzupełniającej aż do końca roku 1901 za odpowiedniem zabezpieczeniem.

Bliższe szczegóły będą ustanowione w drodze rozporządzenia.

Gdyby kto zaniedbał przepisanego zgłoszenia zapasu płynów wyskokowych pędzonych znajdujących się u niego w dniu 1. stycznia 1901 albo gdyby ilość alkoholu urzędownie zbadana okazała się o więcej niż 10 procent większą od zgłoszonej, wymierzyć należy karę, w cztero do ośmiokrotnej wysokości tej kwoty, o którą opłatę uzupełniającą uszczuplono lub na uszczuplenie narażono.

Inne niedokładności w zgłoszeniu, które się nie tyczą ilości alkoholu, karać należy karami porządkowymi od 4 do 200 K.

Zaniedbanie przepisanego wykazania nabycia względnie uiszczenia opłaty uzupełniającej (dodatku lub równoważnika dodatku) podlega karze w cztero- do osmio-krotnej wysokości opłaty uzupełniającej od tej ilości alkoholu, którą zaniedbano wykazać.

Bliższe postanowienia co do obliczania i poboru opłaty uzupełniającej wydane będą w drodze rozporządzenia.

§. 13.

Z przychodu, który przyniesie opłata uzupełniająca (§. 12) w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem i na zasadzie ustaw krajowych jednocześnie wydanych także w innych królestwach i krajach w Radzie Państwa reprezentowanych pobierana, przypada funduszowi krajowemu Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem taka kwota częściowa, jaka wypadnie według stopy procentowej w §. 9. ustanowionej z zastrzeżeniem, ażeby do funduszu krajowego wpłynęła za płyny wyskokowe pędzone stosownie do §. 12 L. 3 od opłaty uzupełniającej uwolnione, ta opłata w całości a za płyny wyskokowe pędzone opłacie uzupełniającej w kwocie tylko 14 h. podlegające, kwota częściowa po 6 h. od stopnia hektolitrowego alkoholu.

§. 14.

Ustawa niniejsza obowiązuje na razie od 1. stycznia 1901 do 31. grudnia 1909.

Gdyby jednak w ciągu tego okresu przyznano funduszowi krajowemu z zasobów państwa oprócz zasiłku należącego mu się według artykułów IX, X, XII i XIII postanowień wprowadczych do ustawy z dnia 25. października 1896 Dz. u. p. Nr. 220 sumę, któraby dorównywała średniej wysokości kwot rocznych funduszowi krajowemu Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem na zasadzie ustawy niniejszej za bezpośrednio poprzedzające trzy lata kalendarzowe przypadających lub tę średnią wysokość przewyższała, ustawa niniejsza utraci moc swoją już od chwili, w której udzielanie takiego zasiłku się rozpocznie.

§. 15.

Postanowienia ustawy z dnia 4. lipca 1899 Dz. u. i r. kr. Nr. 93 o poborze opłat konsumcyjnych krajowych, o ile tyczą się poboru opłat konsumcyjnych od płynów wyskokowych pędzonych, tracą moc swoją z dniem 31. grudnia 1900.

§. 16.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych i Mojemu Ministrowi skarbu.

LS. 65/900.

We Lwowie, dnia 18. grudnia 1900.

Aleg. 10

Sprawozdanie

Komisyi gminnej o przedłożonym powtórnie przez Wydział krajowy projekcie statutu król. stoł. miasta Krakowa.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy w swem sprawozdaniu z d. 4. grudnia 1900 L. W. 79.500, którem powtórnie zmieniony projekt statutu miasta Krakowa Wysokiemu Sejmowi przedkłada, podaje co następuje:

C. k. Prezydyum Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy odezwą z dnia 18. września 1900 l. 9.947/pr., że Jego Ces. i Król. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z 2. lipca b. r., nie raczył udzielić Najwyższej sankcyi uchwalonemu przez Sejm krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem projektowi ustawy, nadającej statut miejski królewskiemu stołecznemu miastu Krakowowi, a zarazem raczył najmiłościwiej upoważnić Pana Ministra spraw wewnętrznych do podania powodów odmowy do wiadomości Reprezentacyi krajowej. Według reskryptu Pana Ministra spraw wewnętrznych z 1. września b. r. L. 4.014 M. I. powody te są następujące:

Według zasady przestrzeganej dotychczas bez wyjątku w ustawodawstwie austryackiem i wyrażonej w art. IV. ust. 2. państwowej ustawy zasadniczej o ogólnych prawach obywateli, podstawą prawa wyborczego do reprezentacyi gminnej są państwowe podatki bezpośrednie, bez względu na to, czy uiszcza się od posiadłości nieruchomej, czy też od zarobku lub dochodu. Przedłożony projekt ustawy narusza tę zasadę o tyle, że według niego podatek gruntowy, rentowy, pensyjny i osobisto-dochodowy nie mają same przez się uzasadniać prawa wyboru do reprezentacyi gminnej. Takie pominięcie poszczególnych kategoryj państwowych podatków bezpośrednich, nietylko nie da się pogodzić — jak wspomniano — z postanowieniami państwowej ustawy zasadniczej, lecz nadto nie jest rzeczowo uzasadnione; okoliczność bowiem, że znaczna liczba interesowanych w tym względzie kontrybuentów mieć może prawo wyborcze także z innego tytułu, nie usuwa powyższego zasadniczego zarzutu, ponieważ decydującą tu nie jest kwestya, ilu członków gminy ma być na podstawie chwilowego zbiegu okoliczności pozbawionych prawa wyborczego, lecz fakt, że wogóle członkowie gminy mają być wbrw istniejącym ogólnym zasadom pozbawieni tego prawa. Oprócz tej usterki tyczącej się podstawy postanowień o prawie wyborczem, ma projekt ustawy jeszcze kilka po części istotnych braków, a mianowicie:

a) §. 8. przyznaje gminie prawo pobierania opłat za nadanie przynależności. — Ze względu na postanowienia §. 9. ustawy z 5. grudnia 1896 r. Dz. ust. państw. Nr. 222 należałoby ograniczyć to prawo do przypadków, „dobrowolnego“ nadawania przynależności;

b) przyznane gminie w §. 11. prawo wydalania obcych wywołujących zgorszenie, należałoby ograniczyć do przypadków „publicznego“ zgorszenia;

c) przepisy §. 14. o zakresie działania gminy wykazują braki, które wprawdzie ma już obecnie obowiązujący statut, będący głównym wzorem tych przepisów, ale do których usunięcia obecna reforma ustawy daje pożądaną sposobność.

O ile przepisy odnoszą się do poruczonego zakresu działania (§. 14. ostatni ustęp), brak w nich postanowienia, zawartego we wszystkich prawie innych, a mianowicie we wszystkich nowszych statutach gminnych, że administracyi państwowej zastrzeżone jest prawo powierzenia załatwienia tych spraw w całości lub w części własnym organom — postanowienia, które nie tylko jest bardzo potrzebne ze względów praktycznych, ale nadto wyraża w trafny sposób stosunek gminy do państwa ze względu na istotę rzeczonych spraw. — W braku osobnej wzmianki o sprawach polityczno-administracyjnych I-szej instancyi, które Magistrat miasta Krakowa już teraz załatwia, możliwe jest tłómaczenie ostatniego ustępu §. 14, w ten sposób, że te sprawy, należące do poruczonego zakresu działania w obszerniejszem znaczeniu, mogą być gminie poruczone także tylko w drodze ustawodawczej, co stoi w sprzeczności z faktami i czego z pewnością nikt nie zamierzał. Ale także przepisy §. 14. o własnym zakresie działania, potrzebują uzupełnienia, bo bez dodatku postanawiającego, że pewne czynności policyi miejscowej, mogą być pełnione przez osobne organa rządowe, zakres działania krakowskiej Dyrekcyi Policyi sprzeciwiałby się tym przepisom.

d) Postanowienie §. 19. lit. i), według którego prawo wyboru ma służyć „literatom, dziennikarzom i artystom“, napotkałoby w praktyce na trudności, bo nie ma ustawowo zdefiniowanego kryteryum dla ocenienia, kogo należy uważać za literata, dziennikarza lub artystę;

e) §. 36. zawiera postanowienie, że jeżeli wybrany do Rady miejskiej w dwóch lub więcej oddziałach wyborczych, nie oświadczy w trzech dniach, w którym oddziale wybór przyjmuje, ma być uważany za wybranego w tym oddziale, w którym go najpierw wybrano.

Ponieważ projekt nie wyklucza możliwości przedsiębrania wyborów w kilku oddziałach równocześnie, postanowienie to nie wystarcza oczywiście na wszystkie przypadki.

f) Jakkolwiek już obecnie obowiązujący statut pozostawia ocenienie powodów, z których odmówiono przyjęcia wyboru, swobodnemu uznaniu Rady miejskiej, to jednak wprowadzenie do §. 38. projektu wyraźnego postanowienia o dopuszczalnych powodach odmowy byłoby tembardziej pożądane, że nieusprawiedliwione nieprzyjęcie wyboru pociąga za sobą utratę prawa wyboru na lat sześć;

g) według projektu mogą być poszczególne agendy Rady miejskiej powierzane czasowo lub trwale sekcyom i komisyom do samodzielnego załatwienia, §. 110. wszakże nie zawiera postanowienia, że Władzy państwowej służy prawo zawieszania także uchwał tych sekcyj i komisyj;

h) projekt przedłożony Sejmowi zawierał jako ostatni ustęp §. 110. postanowienie, że Władza polityczna krajowa może nałożyć na Prezydenta lub jego zastępcę za naruszenie obowiązków w sprawach poruczonego zakresu działania kary porządkowe aż do 400 Koron.

Sejm krajowy postanowił uchylić to prawo Namiestnictwa, jakoteż analogiczne prawo karania, przyznane w §. 107. pierwotnego projektu Wydziałowi krajowemu w przypadkach naruszenia obowiązków we własnym zakresie działania. Ponieważ postanowienie końcowego ustępu §. 107. w związku z dwoma pierwszymi ustępami tego paragrafu uzasadnia przypuszczenie, że chodzi tam tylko o zaniedbywanie obowiązków we własnym zakresie działania, a na przypadek zaniedbań w poruczonym zakresie działania nic nie przewidziano, przeto zachodzi potrzeba wyraźnego rozciągnięcia przepisu §. 107. ust. 3, także na poruczony zakres działania.

i) Dział VI. projektu „o wpływie władzy gminnej na sprawy odnoszące się do różnych wyznań religijnych“ nasuwa następujące uwagi:

Rząd nie ma w zasadzie nic do zarzucenia ustawowemu zaprowadzeniu osobnej reprezentacyi dla spraw wyznaniowych w gminie Krakowie.

Trzeba jednak uważać na to, by przez odpowiednie zredagowanie Działu VI., z jednej strony dać rękojmię zachowania obowiązujących ustaw, z drugiej strony uniknąć o ile możności wszelkich niejasności.

Pod tym względem nasuwa przedewszystkiem wątpliwości zawarte w §. 112. projektu wyszczególnienie spraw, zostających pod wyłącznym zarządem chrześciańskich członków Rady miejskiej, któremu nadto brak należytej jasności i zupełności. Podobnie jak w §. 114. projektu, traktującym tylko ogólnie o sprawach tyczących się wyznania mojżeszowego, należałoby i tutaj zaniechać wyliczania „specyalnych spraw chrześciańskich“ i zadowolić się ewentualnie przykładowem przytoczeniem najważniejszych spraw tu należących.

Taka ogólnikowa redakcya zapewniłaby judykaturze co do spraw wyznania chrześciańskiego jak największą swobodę, a nadto umożliwiałaby uwzględnianie odrębnych stosunków rozmaitych wyznań i obrządków chrześciańskich. Nadto należałoby w każdym razie użyte w tym dziale wyrażenie „wyznania religijne“ zastąpić wyrażeniem „stowarzyszenia religijne“.

k) W §. 115. zawierającym postanowienia przejściowe, zapomniano odjąć wyraźnie moc obowiązującą także ustawie z 12. kwietnia 1894 Dz. ust. kraj. Nr. 32, zmieniającej częściowo obowiązujący statut miejski. Nadto mógłby dać powód do wątpliwości ustęp 6. tego paragrafu, według którego postanowienie §. 45. ma mieć zastósowanie do najbliższych wyborów. Gdy bowiem §. 45. oprócz postanowień ogólnych, zawiera także przepisy specyalne co do najbliższych wyborów, mających się odbyć po wejściu w życie nowego statutu i wyborów bezpośrednio potem następujących, trzebaby w §. 115. w tem miejscu wyraźnie powiedzieć, które postanowienia §. 45. mają mieć zastosowanie do „najbliższych“ wyborów.

Oprócz tych istotnych wad i braków, pożądane jest jeszcze poczynienie w projekcie następujących poprawek:

A) w §. 19. lit. m) należałoby w związku z §. 30.: „idealny podatek domowo-czynszowy“, przytoczyć wyraźnie także 5% podatek dochodowy od budynków wolnych od podatku domowo-czynszowego.

B) §. 25. należaloby uzupełnić postanowieniem o kwalifikacyi osobistej zastępców.

C) w §. 53. należałoby zamiast wyrażenia „władza rządowa“, użyć wyrazu „Namiestnictwo“ lub „polityczna władza krajowa“.

D) w §. 72. należałoby powiedzieć „wniosek jest odrzucony“, zamiast „wniosek upada“.

E) §. 94. należałoby uzupełnić postanowieniem o odwołaniach od zarządzeń Prezydenta we własnym zakresie działania; wreszcie

E) należałoby uzupełnić statut postanowieniem zapewniającem funkcyonowanie Rady miejskiej, względnie ustępujących peryodycznie radców miejskich na przypadek, gdyby z jakiegokolwiek powodu przeprowadzenie nowych wyborów do Rady miejskiej, w terminie statutem określonym nie było możliwem. Możnaby tego dokonać przez przyjęcie podobnego przepisu, jak zawarty w wydanej dla miasta Lwowa ustawie z 11. kwietnia 1896 Dz. ust. kr. Nr. 22 (20), według którego ustępujący peryodycznie Radcy miejscy pozostają na urzędzie aż do prawomocnego przeprowadzenia nowych wyborów. W ten sposób wykluczoneby były na przyszłość wszelkie trudności, podobne n. p. do tych, na jakie obecnie natrafia w Krakowie urzędowanie części członków Rady miejskiej, wskutek braku takiego postanowienia.

Powyżej przytoczone pismo c. k. Prezydyum Namiestnictwa zakomunikował Wydział krajowy Prezydentowi m. Krakowa reskryptem z d. 25. września 1900 l. 63.804 z zawezwaniem, ażeby uwagi c. k. Rządu do wiadomości Rady miejskiej podał celem zastanowienia się, jakie zmiany w projektowanym statucie poczynić należy.

Sprawa była przedmiotem szczegółowych obrad komisyi statutowej Rady miejskiej i Rada miejska na podstawie referatu komisyi statutowej w odpisie dołączonego uchwałą z d. 8. listopada b. r. przyjęła wszystkie wnioski komisyi zgodne z uwagami c. k. Rządu.

Oprócz powyższych zmian zaprojektowała Rada miejska w §. 45. i 115. (obecnie 116.) zmianę w tym kierunku, ażeby po wejściu w życie ustawy nastąpiły wybory wszystkich 64 Radców miejskich, a nie tylko połowy członków Rady, jak dotychczas proponowano.

Komisya gminna z powyższemi uwagami Wydziału krajowego się zgadza i przyjmując poprawki zgodnie z opinią Rady miejskiej Krakowa przez Wydział krajowy wprowadzone, proponuje prócz tego kilka nieznacznych poprawek w §. 8, §. 38, §. 60, l. 31, dalej proponuje Komisya umieszczenie pierwszej części §. 108., na końcu tytułu 14. po §. 94. jako osobny §. 95., gdyż postanowienia te do tytułu 14. należą.

Wreszcie uchwaliła Komisya gminna zmianę w brzmieniu tytułu 17., oraz dodanie przed §. 113 projektu, nowego paragrafu ściśle według brzmienia §. 119. tymczasowego statutu jako nowego paragrafu 114.

Celem tej zmiany jest jedynie usunięcie pewnych niejasności.

Komisya gminna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy.

Przewodniczący Komisyi:
A. Jaworski.

Sprawozdawca:
Hupka.

Ustawa

z dnia . . . . . nadająca statut miejski królewskiemu stołecznemu miastu Krakowowi.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Królewskiemu stołecznemu miastu Krakowowi nadaję załączony statut miejski.

Art. II.

Przeprowadzenie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

DZIAŁ I.

O gminie i jej obrębie, o mieszkańcach i stosunkach ich do gminy.

Tytuł 1.

O statucie gminnym i jego zmianach.

§. 1.

Gmina miasta Krakowa rządzi się niniejszym statutem.

§. 2.

Zmiany statutu tego mogą nastąpić tylko w drodze ustawodawstwa krajowego.

Tytuł 2.

O obrębie gminy.

§. 3.

Statut niniejszy obowiązuje w całym obrębie miasta Krakowa.

Zmiana obszaru gminy może nastąpić po wysłuchaniu Rady miejskiej tylko w drodze ustawodawstwa krajowego.

Tytuł 3.

O nazwie miasta.

§. 4.

Gmina zatrzymuje nazwę stołecznego królewskiego miasta Krakowa, tudzież dotychczasowe barwy i herb miasta.

Tytuł 4.

O mieszkańcach miasta.

§. 5.

Mieszkańcy miasta Krakowa dzielą się na członków gminy i obcych.

Rada miejska może zasłużonym mężom, bez względu na ich miejsce zamieszkania i przynależność, jeżeli są obywatelami austryackimi, nadać obywatelstwo honorowe. Obywatelstwo honorowe nadaje wszystkie prawa służące członkom gminy, nie nakłada jednak żadnych obowiązków lub ciężarów gminnych.

§. 6.

Członkami gminy są:

1. osoby, mające w gminie krakowskiej prawo przynależności;

2. uczestnicy, to jest osoby niemające w tej gminie przynależności, jeżeli w granicach tej gminy majątek nieruchomy posiadają lub jeśli od zatrudnień lub przedsiębiorstw zarobkowych, samoistnie wykonywanych, albo od dochodn bezpośredni podatek w gminie krakowskiej opłacają.

Pod tymi warunkami należą do uczestników gminy krakowskiej także korporacye, stowarzyszenia, spółki, zakłady i fundacye.

Wszystkie inne osoby są obcemi w gminie,

§. 7.

Stosunki przynależności do gminy określa ustawa państwowa.

§. 8.

Za nadanie przynależności, jeżeli z ustawy nie służy podającemu prawo do uzyskania tej przynależności w myśl §. 9 ustawy z dnia 5. grudnia 1896 Dz. p. p. Nr. 222 gmina pobierać może opłatę w kwocie od 20 *Kor.* do 600 *Kor.*, którą Rada miejska oznaczy, stosownie do zamożności osoby do gminy przyjętej.

Tytuł 5.

O prawach i obowiązkach mieszkańców gminy.

§. 9.

Wszyscy mieszkańcy miasta mają w ogóle prawo:

a) do bezpieczeństwa osoby i własności w obrębie gminy znajdującej się;

b) do korzystania z przedmiotów i zakładów na publiczny użytek przeznaczonych, stosownie do urządzeń tych zakładów.

§. 10.

Członkowie gminy mają prawo:

a) do stałego pobytu w obrębie gminy;

b) do zawiadywania sprawami gminy w granicach tym statutem zakreślonych.

Przynależni do gminy mają nadto prawo do wsparcia z funduszów gminnych w razie zubożenia, choroby lub niezdolności do pracy, stosownie do właściwych ustaw i urządzeń.

§. 11.

Obcy mają prawo przebywania w gminie, dopóki nie przekraczają ustaw, nie wywołują zgorszenia publicznego lub nie staną się ciężarem dobroczynności publicznej. Od orzeczenia zabraniającego pobytu w gminie, służy prawo odwołania się do Namiestnictwa.

§. 12.

Każdy w gminie stosować się powinien do rozporządzeń i zarządzeń wydanych przez władzę gminną w zakrosie działania, jaki jej

z ustaw służy, oraz przyczyniać się do ciężarów gminy, stosownie do przepisów pod tym względem obowiązujących; członkowie gminy mają nadto szczególny obowiązek pełnienia urzędu lub czynności, do których wyborem gminy lub jej zaufaniem powoływanymi będą.

DZIAŁ II.

O zakresie działania gminy.

Tytuł 6.

O podziale zakresu.

§. 13.

Zakres działania gminy jest dwojaki:

A) własny;

B) poruczony.

W zakresie własnym gmina uchwala i rozporządza niezawiśle i samodzielnie według niniejszego statutu w granicach ustaw.

Zakres poruczony działania gminy t. j. jej obowiązek do współdziałania w sprawach publicznej administracyi określają ustawy.

§. 14.

Do własnego zakresu gminy należy w szczególności:

a) wnioski do zmiany statutu gminy i jej granic;

b) przyznawanie prawa przynależności do gminy;

c) ustanawianie urzędów miejskich;

d) zarząd majątkiem gminy;

e) nakładanie podatków gminnych;

f) piecza nad bezpieczeństwem osób i ich własności;

g) zakładanie i utrzymywanie ulic, dróg, placów, mostów, jak niemniej staranie o bezpieczeństwo i łatwość komunikacyi publicznej, wreszcie policya polowa;

h) piecza nad zaopatrzeniem miasta w dostateczną, tanią i zdrową żywność i wodę, dozór targów, dozór nad wagami i miarami;

i) policya zdrowia:

k) policya nad czeladzią i wyrobnikami, wykonywanie przepisów o sługach;

l) policya obyczajności publicznej;

m) sprawy ubogich i piecza nad zakładami dobroczynnymi gminy;

n) policya budownicza i ogniowa;

o) wpływ na sprawy szkół średnich i szkół ludowych w granicach ustaw;

p) jednanie stron w sporze będących przez mężów zaufania z gminy wybranych;

q) dobrowolna sprzedaż ruchomości drogą licytacyi na żądanie stron.

Bliższe określenie atrybucyi władz gminnych zawiera dział IV.

Czynnościami zakresu poruczonego osobnemi ustawami gminie przekazanemi, zawiaduje gmina w sposób ustawą wskazany, albo

orzeka sama o sposobie zawiadywania, jeżeli tenże ustawami nie jest przepisany.

Administracyi państwa służy prawo powierzania załatwienia spraw zakresu poruczonego w całości lub w części organom własnym na koszt państwa. Zakres dotychczasowy krakowskiej Dyrekcyi policyi nie doznaje zmiany skutkiem statutu niniejszego. W drodze ustawy krajowej mogą być ze względu na dobro publiczne niektóre inne sprawy policyi miejscowej oddane do załatwienia w całości lub w części osobnym organom rządowym.

Tytuł 7.

O roku administracyjnym i języku urzędowym.

§. 15.

Rok administracyjny gminy zaczyna się i kończy z rokiem administracyjnym państwa.

§. 16.

Językiem urzędowym gminy jest język polski.

DZIAŁ III.

Tytuł 8.

O Reprezentacyi i urzędach gminy.

§. 17.

Gminę miasta Krakowa reprezentuje Rada miejska względnie prezydent miasta.

Rada miejska orzeka w granicach swej atrybucyi, a uchwały jej wykonywa prezydent miasta, magistrat i urzędy miejskie.

Tytuł 9.

Skład Rady miejskiej.

§. 18.

Rada miejska składa się z 64 członków (radców miejskich).

Członków Rady miejskiej wybierają członkowie gminy, prawo głosowania mający. Gdyby powyższa liczba radców miejskich pomiędzy jednym a drugim wyborem przez śmierć lub rezygnacyę, lub utratę urzędów się zmniejszyła, wtedy rada miejska do pełnienia obowiązków radców przyzwie tych, którzy przy odnośnym wyborze po wybranych w kole lub oddziale wyborczym, do którego ubyły radca należał, największą liczbę głosów otrzymali, Radcy przez Radę miejską przybrani, tylko do najbliższych wyborów obowiązki pełnić będą (§. 45).

Tytuł 10.

O wyborach i urzędowaniu radców miejskich.

§. 19.

Prawo wyboru radców miejskich służy bez względu na płeć tylko obywatelo m państwa.

Prawo to mają następujący członkowie gminy:

a) obywatele honorowi miasta Krakowa;

b) duchowni świeccy wszystkich wyznań chrześciańskich, rabini i kaznodzieje izraeliccy;

c) klasztory i zgromadzenia duchowne męskie i żeńskie;

d) urzędnicy dworu, państwa, kraju, powiatu, gminy i zakładów publicznych tak czynni jak i w stanie spoczynku będący;

e) oficerowie i do wojskowości należące osoby z tytułem oficerskim, jeżeli się znajdują w stanie nieczynnym, w stanie stałego spoczynku, lub jeśli z zastrzeżeniem charakteru wojskowego dymisyę wzięli;

f) przełożeni, profesorowie i nauczyciele wszystkich zakładów naukowych, utrzymywanych kosztem państwa, kraju lub gminy tudzież osoby posiadające kwalifikacyę do nauczania w szkołach publicznych;

g) adwokaci, notaryusze, doktorowie wszystkich wydziałów i magistrowie chirurgii;

h) technicy, którzy studya swoje na jednej z wyższych szkół technicznych austryackich ukończyli i tamże egzamin dyplomowy lub egzaminy państwowe z dobrym skutkiem złożyli;

i) magistrowie farmacyi;

k) prawnicy, którzy złożyli wszystkie teoretyczne egzamina państwowe;

l) odpowiedzialni redaktorowie pism czasowych treści politycznej lub naukowej;

m) ci, którzy nie płacąc innych podatków bezpośrednich, wymienionych pod *n*), *o*). i *p*) opłacają w mieście Krakowie wyłącznie podatek osobisto-dochodowy, albo pensyjny przynajmniej 32 koron rocznie (bez dodatków) lub tytułem podatku rentowego najmniej 40 koron rocznie (nie licząc dodatków);

n) właściciele i dożywotnicy nieruchomości odziedziczonych, lub przynajmniej od roku nabytych, którzy tytułem podatku gruntowego, domowo-czynszowego lub 5% podatku dochodowego od budynków uwolnionych od opłaty podatku domowo-czynszowego płacą najmniej 12 koron (nie licząc dodatków);

o) ci, którzy w obrębie miasta prowadzą przedsiębiorstwo lub zatrudnienie powszechnemu podatkowi zarobkowemu podlegające, jeśli im na ostatni okres wymiarowy stopę podatku zarobkowego powszechnego najmniej w kwocie 10 koron wyznaczono;

p) przedsiębiorstwa obowiązane do publicznego składania rachunków, jeśli od roku tytułem podatku zarobkowego (bez dodatków) najmniej kwotę 300 koron opłacają.

§. 20.

Współwłaściciele i współdożywotnicy jednej nieruchomości mają wszyscy razem jeden tylko głos.

Również spółce handlowej lub przemysłowej służy tylko jeden głos, bez względu na liczbę wspólników.

Nieruchomość uważa się jako jedna, dopóki w księgach gruntowych jedno stanowi ciało.

§. 21.

Dopóki rzecz nieruchoma jest pod dożywociem, prawo głosowania jej właściciela jest w zawieszeniu.

§. 22.

Wyjęci są od prawa głosowania zostający w służbie czynnej:
a) oficerowie i osoby wojskowe z tytułem oficerskim;
b) wojskowi niższych stopni oraz szeregowcy.

§. 23.

Od prawa wyboru i wybieralności są wykluczeni:

1) osoby, które w ostatnim roku zaopatrzenie ubogich pobierały z funduszów publicznych lub gminnych.

Nie poczytuje się za zaopatrzenie ubogich wsparcia z kas chorych, renty na starość lub z powodu nieszczęśliwych przypadków, obdarzenie środkami naukowymi albo wsparcia w klęskach ogólnych;

2. krydataryusze podczas trwania postępowania konkursowego;

3. osoby zasądzone za zbrodnie w ogóle lub za przekroczenia kradzieży, oszustwa, sprzeniewierzenia lub uczestnictwa w tych przekroczeniach (§§. 460, 461, 463 i 464 k. k.).

za przekroczenia przeciw obyczajności publicznej z §§. 501, 504, 511, 512, 515 i 516 k. k., z ustawy z d. 24. maja 1885 r. L. 89 Dz. u. p., tudzież za lichwę.

Ustawy państwowe stanowią, po jakim czasie ustają te skutki zasądzenia.

Gdyby ustawa karna w tym względzie nowe przepisy zaprowadziła, postanowienia te będą się stosować także do prawa wyboru i obieralności do Rady miejskiej krakowskiej.

4. osoby, które z powodu zbrodni zostają prawomocnie pod śledztwem, a to na tak długo, dopóki śledztwo wstępne trwa.

5. osoby, oddane pod dozór policyjny albo przytrzymane w domu pracy przymusowej — jak długo te stosunki trwają.

§. 24.

Każdy wyborca głosuje imieniem własnem raz jeden i winien głosować osobiście.

§. 25.

Korporacye, stowarzyszenia i zakłady głosują przez zastępców prawnych lub statutami wskazanych, lub też przez pełnomocników do tego wybranych.

Klasztory i zgromadzenia duchowne męskie głosują przez swoich przełożonych, lub pełnomocników, klasztory zaś i zgromadzenia duchowne żeńskie przez umocowanych do tego pełnomocników.

Współwłaściciele i współdożywotnicy nieruchomości tudzież spółki handlowe, celem wykonania prawa głosowania mianują wspólnego pełnomocnika, większością obliczoną w stosunku do udziałów.

Niewiasty, prawo głosowania mające, głosują przez swoich mężów lub pełnomocników;

ojcowie, opiekunowie i kuratorowie głosują za małoletnich i bezwłasnowolnych.

Pełnomocnik nie może zastępować więcej niż jednego wyborcę, i winien wykazać się pełnomocnictwem, stwierdzonem podpisem dwóch świadków. Pełnomocnikami lub zastępcami mogą być tylko osoby, mające prawo głosowania przy wyborach do Rady miejskiej krakowskiej.

§. 26.

Wybieralnymi na członków Rady miejskiej są wszyscy własnowolni mężczyźni, prawo głosowania mający, którzy 30. rok życia ukończyli.

§. 27.

Wyjęci są od wybieralności:

a) urzędnicy i słudzy gminy i zakładów gminnych, dopóki w służbie zostają a nawet po wystąpieniu ze służby, dopóki nie złożą i nie wyrównają rachunków z gminą lub zakładem gminnym;

b) osoby, które imieniem własnem lub jako pełnomocnicy stron, spór z gminą prowadzą;

c) dzierżawcy dochodów i zakładów gminnych.

§. 28.

Wykluczone są od obieralności osoby, które z powodu przewinienia służbowego z chęci zysku popełnionego, w drodze dyscyplinarnej utracą urząd lub służbę.

§. 29.

Celem dopełnienia wyborów będą podzieleni wyborcy na trzy koła wyborcze:

w pierwszem mieścić się będą wyborcy wymienieni w §. 19. pod literami a, b, c, d, e, f, g, h, i, k, l, m.

w drugiem właściciele lub dożywotnicy nieruchomości, o których mówi §. 19. pod lit. n.

w trzeciem wyborcy wymienieni w §. 19 pod literami o i p.

§. 30.

Koło drugie podzielone będzie na dwa oddziały według wysokości podatku. W tym celu należy ułożyć spis wyborców w porządku wysokości wymierzonego im na rok ostatni podatku domowo-czynszowego (także idealnego), poczynając od najwyżej, a kończąc na najniżej opodatkowanych.

Suma podatku tak uporządkowanego podzieloną będzie na dwie połowy; wyborcy w pierwszej połowie ogólnej sumy podatkowej umieszczeni, stanowić będą pierwszy oddział, zaś należący do drugiej połowy drugi oddział drugiego koła.

Koło trzecie podzielone będzie na trzy oddziały.

Oddział pierwszy obejmować będzie wyborców wymienionych w §. 19. pod lit. p, tudzież z wyborców wymienionych w §. 19 pod lit. o, te osoby, które przy ostatnim rozkładzie podatku zarobkowego powszechnego zaliczone zostały do I. i II. klasy opodatkowanych.

Oddział drugi obejmować będzie z wyborców wymienionych w §. 19. pod lit. o te osoby, które są rękodzielnikami, posiadają-

cymi kartę przemysłową na samoistnie prowadzony przemysł rękodzielniczy, o ile nie należą do oddziału pierwszego trzeciego koła.

Oddział trzeci obejmować będzie resztę wyborców wymienionych w §. 19. pod literą *o*) nie zaliczonych ani do pierwszego, ani drugiego oddziału tego koła.

§. 31.

Liczba wybrać się mających radców miejskich będzie podzieloną pomiędzy trzy koła wyborcze w ten sposób, że na dwa pierwsze koła przypada po 20 radców, na koło zaś trzecie 24 radców.

W kole drugiem każdy oddział wybierze połowę radców, na toż koło do wyboru przypadających.

W kole trzeciem wybiera pierwszy oddział 10 radców, drugi oddział 4 radców, trzeci oddział 10 radców.

§. 32.

Spisy wyborców sporządzane będą według wyżej wymienionych kół wyborczych i to w kole pierwszem w porządku alfabetycznym, w kole drugiem i trzeciem zaś w porządku wysokości podatku.

Dla każdego oddziału wyborczego koła trzeciego ułożony będzie odrębny spis wyborców. Spisy obejmować będą imiona i nazwiska wyborców (§. 30.), tytuł, na którym się ich prawo głosowania opiera; a w szczególności w kole drugiem, wymienienie realności z numeru, ulicy i dzielnicy miasta; zaś w kole trzeciem wymienienie rodzaju zatrudnienia lub przedsiębiorstwa zarobkowego; w kole drugiem i trzeciem ma być uwidocznioną obok każdego wyborcy cyfra podatkowa.

§. 33.

Każdy wyborca ma tylko jeden głos i to w tem kole wyborczem, w którego spisie zamieszczonym będzie.

Zasadą do tego zamieszczenia jest główne zatrudnienie wyborcy.

I tak n. p. kupcy, rękodzielnicy, lekarze praktykujący, którzy zarazem są posiadaczami realności, winni być zamieszczeni pierwsi w kole trzeciem, ostatni zaś w kole pierwszem.

Wolno jednak każdemu wyborcy, mającemu prawo głosowania i w innem kole wyborczem przenieść się do tego koła w drodze reklamacyi.

§. 34.

Przynajmniej na 6 tygodni przed rozpoczęciem wyborów mają być spisy wyborców w urzędzie miejskim do przejrzenia wystawione, a w ogłoszeniu o tem wyznaczony będzie termin dni 14 do wniesienia reklamacyi przeciw tym spisom.

O reklamacyach, które w tym terminie wniesione zostaną, rozstrzyga ostatecznie w dniach 8 komisya przez Radę miejską z jej grona do tego wybrana, i ogłosi uchwałę swoją przybiciem w magistracie a to w miejscu do obwieszczeń urzędowych przeznaczonem.

Stosownie do zapadłych orzeczeń, od których nie ma odwołania, nastąpi niezwłocznie sprostowanie spisu wyborców. Lista tak sprostowana jest podstawą wszelkich wyborów, aż do prawomocnego sporządzenia nowej listy.

§. 35.

Prezydent miasta Krakowa, jako naczelnik gminy, rozpisuje wybory przynajmniej na ośm dni przed ich rozpoczęciem, a w ogłoszeniu oznaczy czas i miejsce wyborów. Równocześnie zawiadamia o tem polityczną władzę krajową i Wydział krajowy. Po ogłoszeniu wyborów należy doręczyć wyborcom karty legitymacyjne do rąk własnych za potwierdzeniem odbioru.

§. 36.

Przy wyborach zachować należy następujące przepisy:

Głosowanie odbywa się pisemnie kartkami, które zawierać mają tyle nazwisk, ile członków rady miejskiej odnośne koło lub oddział wybiera.

W razie, gdyby głosujący większą liczbę nazwisk podał, liczeni będą tylko pierwsi z kolei aż do dopełnienia przeznaczonej cyfry. Reszta głosów oddanych jest nieważna. Każdy wyborca otrzyma z legitymacyą kartę głosowania i kopertę, w której głos oddaje, zwracając równocześnie kartę legitymacyjną. Głos ważnie tylko na urzędowej karcie głosowania i w urzędowej kopercie oddać można. Gdyby koperta zawierała więcej wypełnionych kart głosowania, wszystkie są nieważne.

Głos dany osobie, niemającej prawa wybieralności, jest co do tej osoby nieważny.

Po upływie czasu na głosowanie wyznaczonego, przystąpi komisya wyborcza do obliczenia głosów.

Wybrani są ci, którzy uzyskali w oddziale wyborczym największą liczbę głosów.

W razie równości głosów rozstrzyga losowanie, przedsięwzięte przez przewodniczącego komisyi, względnie gdyby ta okoliczność przy sprawdzeniu wyborów na jaw wyszła, przez prezydenta miasta na jawnem posiedzeniu Rady.

Po zamknięciu wyborów przedłożą komisye wyborcze Radzie miejskiej spisane protokoły z wszelkimi dowodami, poczem prezydent ogłosi nazwiska osób wybranych.

Wybrany w dwóch lub więcej oddziałach, powinien oświadczyć w dniach trzech, w którym oddziale wybór przyjmuje, a gdyby żadnego nie dał oświadczenia, uważanym będzie za przyjmującego wybór w tym oddziale, w którym najpierwej wybranym został, a gdyby wybory w tych oddziałach odbyły się równocześnie, w tym oddziale, który los wyciągnięty przez prezydenta miasta na pełnem posiedzeniu rady miejskiej oznaczy.

W takim razie w innych oddziałach za wybranych uważać należy tych, którzy po ostatnim wybranym najwięcej otrzymali głosów. W razie równości głosów zastosować należy analogiczne postanowienia ustępu 7. tegoż paragrafu.

§. 37.

Bliższe przepisy o postępowaniu przy wyborach Rada miejska ułoży i ogłosi przed każdym wyborem.

§. 38.

Jeżeli wybrany po zawiadomieniu o wyborze w ciągu dni 8 nie odmówił pisemnie przyjęcia, uważać należy, iż wybór przyjął.

Odmówienie nastąpić może tylko z ważnych powodów, których ocenienie zależy od rozstrzygnienia Rady miejskiej, zwłaszcza

z powodu wieku podeszłego, choroby, piastowania urzędu, oraz stałej nieobecności. Wyjątek stanowi wypadek przewidziany w §. 47.

Kto wbrew uchwale Rady miejskiej obowiązków Radcy pełnić nie będzie, utraci prawo głosowania na lat sześć.

§. 39.

Każdy nowowybrany radca miejski składa do rąk przewodniczącego uroczyste przyrzeczenie sumiennego pełnienia przyjętych obowiązków.

§. 40.

Rada miejska rozpoznaje akt wyboru i rozstrzyga ostatecznie o ważności niemniej o powodach nieprzyjęcia wyboru, tudzież o zarzutach przeciw wyborom, które w terminie dni ośmiu, licząc od dnia ogłoszenia nazwisk radców wybranych, do niej wnieść należy. Polityczna władza krajowa może unieważnić wybory, któreby padły na osoby od wybieralności wyjęte lub wykluczone; przeciw temu służy jednak rekurs do ministerstwa.

§. 41.

Dla uzupełnienia miejsc opróżnionych wskutek nieważności lub nieprzyjęcia wyboru, poleci Rada miejska prezydentowi rozpisać bezzwłocznie na podstawie tych samych spisów, nowy wybór w tem kole lub oddziale wyborczem, w którym wybór był unieważniony lub nieprzyjęty.

§. 42.

Prezydenta wybiera Rada bądź z grona swego, bądź z grona wyborców prawo wybieralności mających.

Urzędowanie prezydenta trwa lat sześć, licząc od dnia złożenia przysięgi. Pierwszego i drugiego wiceprezydenta wybiera Rada ze swego grona (§. 48).

Do wyboru prezydenta i wiceprezydentów przystąpi Rada miejska najdalej w przeciągu dni czternastu po opróżnieniu urzędu.

§. 43.

Wybór prezydenta i wiceprezydentów powinien się odbyć na posiedzeniu tajnem Rady miejskiej umyślnie w tym celu zwołanej.

Do wyboru prezydenta i wiceprezydentów miasta należy wezwać wszystkich członków Rady miejskiej.

Radca, który mimo wezwania na posiedzenie wyborcze nie przybył, lub przed ukończeniem wyboru się oddalił, jeżeli nieobecności swojej lub oddalenia się dostatecznie nie usprawiedliwi, traci mandat i przed upływem lat trzech do Rady miejskiej wybranym być nie może.

Do wyboru konieczną jest obecność przynajmniej trzech czwartych części członków Rady miejskiej.

Głosowanie odbywać się powinno kartkami. Inny sposób głosowania jest niedopuszczalnym.

Wybranym jest ten, kto otrzyma bezwzględną większość głosów radców obecnych.

Jeżeliby przy głosowaniu nie osiągnięto bezwzględnej większości głosów, należy przedsięwziąć powtórne głosowanie, a jeżeliby

i przy tem nie okazała się potrzebna większość głosów, wtedy należy przystąpić do ściślejszego wyboru.

Przy ściślejszym wyborze ograniczyć się należy do tych dwóch osób, ktore przy powtórnem głosowaniu największą ilość głosów otrzymały. — Gdyby z powodu równości głosów nie można było oznaczyć dwóch osób, największą ilość głosów mających, rozstrzyga między niemi los, kto ma być wzięty do ściślejszego wyboru.

Każdy głos dany przy trzeciem głosowaniu osobie niewziętej do ściślejszego wyboru jest nieważny.

Jeśliby przy ściślejszym wyborze okazała się równość głosów, rozstrzyga los.

§. 44.

Wybór prezydenta m. Krakowa potwierdza Monarcha.

Po potwierdzeniu prezydent miasta złoży w obecności Rady miejskiej przysięgę do rąk namiestnika lub wyznaczonego przez niego zastępcy na wierność i posłuszeństwo Monarsze, stosowanie się do ustaw i sumienne pełnienie swoich obowiązków.

Wiceprezydenci składają taką samą przysięgę do rąk prezydenta na zgromadzeniu rady miejskiej.

Urzędowanie prezydenta i wiceprezydentów rozpoczyna się z dniem złożenia przysięgi.

§. 45.

Radcy miejscy wybierani są na lat sześć (§. 116). Co trzy lata połowa radców z każdego koła i oddziału wyborczego wybranych ustępuje, a na ich miejsca wstępują do rady nowowybrani z właściwych kół wyborczych; wybory przeto do Rady miejskiej odbywają się co trzy lata.

Ustępujący Radcy miejscy pozostają na urzędzie aż do prawomocnego przeprowadzenia nowych wyborów. Przy pierwszych wyborach na podstawie niniejszego statutu wybrani będą wszyscy 64 członkowie Rady (§. 18). Po upływie 3 lat od pierwszego wyboru ustępuje wskazana losem połowa członków Rady. Losowanie radców ustępujących z końcem pierwszego trzechlecia winno nastąpić w takim czasie, aby nowe wybory na sześć tygodni przed ukończeniem kadencyi nastąpić mogły. Losowania dokonywa Prezydent miasta lub jeden z Wiceprezydentów w obec zgromadzonej Rady.

Do mandatów opróżnić się mających z końcem pierwszego trzechlecia przez wylosowanie, tak samo do opróżnić się mających z końcem sześciolecia mandatów tych radców, którzy przez sześć lat swój urząd sprawowali, wliczyć należy mandaty tych radców, którzy w ciągu ostatniego trzechlecia ubyli z rady przez śmierć, rezygnacyę lub z innych przyczyn statutem przewidzianych i w ten sposób w trzy lata dokonanym będzie zawsze wybór 32 radców.

§. 46.

Nowe wybory należy ukończyć na sześć tygodni przed skończeniem kadencyi.

§. 47.

Radca kończący urzędowanie może być na nowo wybrany, służy mu jednak prawo wymówienia się od powtórnego wyboru bez przytoczenia przyczyny.

§. 48.

Urząd wiceprezydentów trwa do końca tego trzechlecia, w ciągu którego zostali wybrani. Każda odnowiona Rada wybiera sobie obu wiceprezydentów w sposób przewidziany w §. 43.

Wiceprezydenci mogą być ponownie wybrani, a jeżeli w Radzie miejskiej nadal pozostają, pełnią swe urzędy aż do wyborn następców.

§. 49.

Członkowie Rady miejskiej urzędują bezpłatnie.

Za sprawowanie interesów gminy po za jej obrębem mogą żądać wynagrodzenia.

Urzędy prezydenta i I. wiceprezydenta są płatne, ich płace i inne pobory służbowe oznaczy Rada miejska.

Drugiemu wiceprezydentowi może Rada miejska przyznać odpowiednie wynagrodzenie.

§. 50.

Prezydent miasta i wiceprezydenci muszą stale mieszkać w Krakowie.

§. 51.

Prezydent i wiceprezydenci nie mogą bez zezwolenia Rady złożyć swego urzędowania.

§. 52.

Z członków Rady miejskiej, nie wyłączając prezydenta, traci urząd ten, co do którego zajdzie lub wiadomą się stanie okoliczność, którąby pierwotnie jego wybieralności przeszkadzała.

Jeżeli który z nich popadnie w śledztwo wstępne z powodu zbrodni, nie będzie mógł sprawować swego urzędu, jak długo trwa postępowanie karne.

Radców miejskich, którzy bez ważnych powodów przez trzy miesiące na posiedzenia nie przybywają, Rada miejska uzna za występujących.

§. 53.

W razie rozwiązania Rady miejskiej przez polityczną Władzę krajową mają być najdalej do sześciu tygodni ogłoszone i rozpisane nowe wybory 64 członków Rady.

Aż do wyboru nowej Rady miejskiej prezydent i wiceprezydenci pozostają na swych urzędach, załatwiają bieżące czynności gminy i wykonują prawa Radzie miejskiej przy wyborach służące.

Od zarządzenia Radę miejską rozwiązującego, służy tejże prawo odwołania się w ciągu 4 tygodni do Ministerstwa spraw wewnętrznych przez Wydział krajowy.

Rozwiązana Rada jedynie tylko do wniesienia rekursu na posiedzeniu przy zamkniętych drzwiach zgromadzić się może.

Z radców, po rozwiązaniu Rady wybranych, ustąpi po upływie pierwszego trzechlecia z każdego koła i oddziału połowa, którą los oznaczy. Losowania dokona prezydent na posiedzeniu Rady.

Tytuł 11.

O Magistracie.

§. 54.

Magistrat składa się z prezydenta, pierwszego i drugiego wiceprezydenta, dyrektora Magistratu, z radców magistratualnych, oraz innych urzędników.

§. 55.

Wydział obrachunkowy jest organem pomocniczym Rady miejskiej w czynnościach kontroli i organem pomocniczym Magistratu w załatwianiu spraw rachunkowych. Podlega on bezpośrednio prezydentowi i Radzie miejskiej.

§. 56.

Rada miejska mianuje dyrektora Magistratu, radców magistratualnych, jakoteż wszystkich urzędników gminy i zakładów gminnych na przedstawienie prezydenta z wyjątkiem urzędników 2 najniższych stopni, których mianuje sam prezydent.

Urzędnicy gminy złożą do rąk prezydenta na posiedzeniu Magistratu przysięgę na wierność Monarsze, stosowanie się do ustaw i sumienne pełnienie swych obowiązków.

Prezydent, dyrektor Magistratu, naczelnik wydziału obrachunkowego, dyrektor budownictwa i kasyer nie mogą zostawać między sobą w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa aż do czwartego stopnia włącznie.

Do uzyskania posady dyrektora Magistratu, radcy, konceptowego urzędnika Magistratu, urzędnika wydziału obrachunkowego i kasy, oraz urzędnika sanitarnego i budownictwa miejskiego, potrzeba egzaminów praktycznych, przepisanych dla urzędników państwowych odpowiedniej kategoryi.

§. 57.

O uwolnieniu od służby (emeryturze lub pensyonowaniu, kwieskowaniu lub oddaleniu) urzędników gminy i zakładów gminnych orzeka na wniosek prezydenta Rada miejska.

Oddalenie stałego urzędnika może nastąpić jedynie po przeprowadzeniu śledztwa dyscyplinarnego.

Przepisy o wymierzaniu emerytury dla urzędników i wdów po nich pozostałych, alimentacyi, dodatków na wychowanie, wsparć i prowizyi wydaje Rada miejska.

DZIAŁ IV.

Zakres działania władz gminnych.

Tytuł 12.

Zakres działania Rady miejskiej.

§. 58.

Rada miejska jest w sprawach gminnych organem uchwalającym i kontrolującym, zastępuje gminę w wykonywaniu jej praw i obowiązków, jest obowiązaną strzedz dobra gminy i starać się o zaspokojenie jej potrzeb.

§. 59.

Do zakresu działania Rady miejskiej należy:

a) Rozsztrzyganie w sprawach administracyjnych gminy.

b) Kontrolowanie czynności Magistratu i innych urzędów i zakładów gminnych tak w sprawach zakresu działania własnego, jakoteż w sprawach gminie poruczonych.

§. 60.

W szczególności należą do Rady miejskiej następujące przedmioty:

1. Wnioski do zmiany statutu gminy i jej granic (§. 2, 3).
2. Wybór prezydenta i wiceprezydentów, dalej mianowanie dyrektora Magistratu, urzędników gminnych, przełożonych i urzędników zakładów gminnych z wyjątkiem urzędników dwóch najniższych stopni, niemniej uwalnianie tych urzędników od obowiązków.
3. Organizacya urzędów i zakładów gminnych, oznaczanie liczby urzędników i sług, oraz wszystkich osób przez gminę płatnych, określenie ich praw i obowiązków, wydawanie instrukcyi służbowych.
4. Oznaczanie płac, emerytur i innych korzyści dla urzędników i sług gminy, oraz dla osób wyżej pod 2. wymienionych, dla ich wdów i sierót.
5. Uchwalanie instrukcyi i regulaminów dla siebie, sekcyi i komisyi.
6. Udzielanie zaliczek na płace urzędnikom, o ile przenoszą trzechmiesięczne płace — przyznawanie poszczególnych wynagrodzeń — oznaczanie dyet i kosztów podróży, zapomóg i nagród dla urzędników i sług miejskich, niemniej dla osób używanych w służbie gminy.
7. Udzielanie urlopów prezydentowi, wiceprezydentom i radcom miejskim, tudzież dozwalanie urlopów dla urzędników i sług gminnych, ponad czas trzechmiesięczny.
8. Uchwalanie zasad zarządu majątkiem gminnym.
9. Ustanawianie i regulowanie opłat i taks na fundusz miejski pobieranych w granicach obowiązujących ustaw.
10. Uchwalanie i zatwierdzanie katastru kwaterunkowego.

11. Nabywanie i pozbywanie nieruchomości lub praw za nieruchomość prawnie uważanych, przyjmowanie zobowiązań wieczystych, służebności, zastawu lub poręczenia, zaciąganie pożyczek i wszelkie operacye finansowe.

Jeżeli wartość nieruchomości lub praw za nieruchomości uważanych, które gmina zamierza nabyć, przenosi kwotę 150.000 koron, niemniej jeśli zaciągnąć się mająca pożyczka lub suma poręczona przenosi jedną czwartą część rocznego dochodu gminy, obliczonego na podstawie zamknięć rachunkowych z ostatnich trzech lat, wówczas potrzebnem jest zezwolenie Wydziału krajowego. Na wypadek pozbywania się nieruchomości lub praw za nieruchomości uważanych, zezwolenia Wydziału krajowego potrzeba już wtedy, gdy wartość tej nieruchomości lub praw za nieruchomość uważanych przenosi 40.000 Koron.

12. Lokowanie kapitału na hipotekach.

13. Przyjęcie lub zrzeczenie się spadków lub zapisów.

14. Stawianie kosztem gminy nowych budowli lub przekształcanie albo znoszenie istniejących.

15. Zaprowadzanie nowych zakładów gminnych lub zwinięcie już istniejących.

16. Zatwierdzanie licytacyi lub układów o dzierżawy, które dłużej niż trzy lata trwać mają, jeżeli roczny czynsz dzierżawy 4.000 k. przenosi. Zatwierdzanie układów o dostawy, pociągający za sobą wydatek przenoszący 6.000 K.

17. Rozwiązywanie w drodze dobrowolnej wszelkich kontraktów.

18. Zezwalanie na prowadzenie procesów i zawieranie ugód.

Prezydent może jednak bez odwołania się do Rady miejskiej wytoczyć proces o naruszenie posiadania, w sprawach najmu i dzierżawy i w sprawach nadających się do postępywania drobiazgowego, nakazowego i wekslowego.

19. Umorzenie należytości nieściągalnej, o ile kwotę 100 k. przenosi.

20. Uchwalenie rocznego budżetu miasta. Budżet na każdy rok następny powinien być uchwalonym najpóźniej do końca listopada roku poprzedniego.

21. Przyzwalanie na wydatki budżetem nieprzewidziane z wyjątkiem nagłych wydatków, dążących do utrzymania rzeczy w dobrym stanie lub nie przenoszących łącznie w jednym dziale i tytule rocznie kwoty 1.000 k.

22. Coroczne sprawdzanie i załatwianie rachunków z dochodów i wydatków miejskich.

Rachunki roku ubiegłego powinny być sprawdzane najpóźniej do 15. sierpnia roku następnego.

Tak budżet jak i rachunki roczne, zanim Radzie do rozpoznania przedstawione będą, winny być poprzednio najmniej przez dwa tygodnie złożone do przejrzenia przez członków gminy. Spostrzeżenia członków gminy będą przy rozpoznawaniu wzięte pod rozwagę.

23. Ustanawianie dodatków gminnych do podatków rządowych, nakładanie podatków i opłat gminnych, ustanawianie zasad ich rozkładu i poboru.

Do nałożenia dodatków do podatków bezpośrednich, które zazwyczaj na wszystkie w gminie przepisane podatki bezpośrednie podług tej samej stopy procentowej rozłożyć należy, potrzeba pozwolenia Wydziału krajowego, jeżeli dodatki wynoszą przeszło 25 do 50 od sta. Do nałożenia dodatków do podatków bezpośrednich przenoszących 50% — 100% i to najwyżej na przeciąg lat pięciu, potrzeba zezwolenia Wydziału krajowego za zgodą Namiest-

nictwa, a w razie, gdyby jedna z tych władz odmówiła zezwolenia, przyzwalającej uchwały sejmowej.

Dodatki na dłuższy niż pięcioletni czasokres, lub przenoszące 100% podatków bezpośrednich nakładać można tylko na podstawie uchwały sejmowej i za Najwyższem zezwoleniem.

Wyłącznie w drodze ustawodawstwa krajowego nastąpić może rozkład dodatków do podatków bezpośrednich podług rozmaitej stopy procentowej, wprowadzenie nowych opłat i podatków nienależących do kategoryi dodatków do podatków, podwyższenie podatku gminnego od czynszu lub wartości czynszowej, jeżeli on przenosi 6 od sta, nakoniec zmiana taryfy do podatków niestałych.

Podatek gminny od czynszu ponosić mają lokatorowie względnie używający pomieszkania. Za podatek gminny czynszowy odpowiadają gminie bezpośrednio właściciele realności z prawem regresu do swych lokatorów.

Dodatkami do podatków na rzecz gminy nie mogą być obciążeni:

a) urzędnicy i słudzy dworu, państwa, kraju, powiatu i gminy, nauczyciele publiczni tudzież wojskowi, ich wdowy i sieroty co do płac służbowych, emerytur, prowizyi, dodatków na wychowanie i łaskawizn;

b) duszpasterze co do kongruy.

24. Przyjmowanie do gminy lub odmówienie przyjęcia, wyznaczenie taks od przyjmowania do gminy, tudzież uwalnianie od opłaty.

25. Rozstrzyganie w sprawach utraty lub odzyskania prawa głosowania i wybieralności.

26. Wykonywanie służących gminie praw patronatu, prezenty i rozdawnictwa posad, tudzież stypendyów i innych miejsc fundacyjnych.

27. Zakładanie i utrzymywanie szkół, tudzież udział w sprawach szkolnych, wynikających z ustaw.

28. Wykonywanie prawa petycyi w sprawach gminy.

29. Nadawanie obywatelstwa honorowego.

30. Wydawanie przepisów policyi miejscowej w granicach istniejących ustaw pod zagrożeniem kary pieniężnej aż do wysokości 200 k. lub w razie niemożności uiszczenia kary pieniężnej, kary aresztu do 20 dni.

31. Rozstrzyganie odwołań od orzeczeń i rozporządzeń Magistratu (§. 106) oraz Prezydenta (§. 95).

32. W końcu wszystkie sprawy, które prezydent, sekcye, komisye Rady miejskiej, lub Magistrat Radzie miejskiej przedłożą, które w drodze odwołania pod rozpoznanie przyjdą, lub których uchwalenie Rada miejska sama sobie zastrzeże.

Rada miejska może powierzyć odwołalnie prezydentowi, sekcyi lub komisyi załatwianie spraw do swego zakresu należących pod 6, 7, 10, 12, 28, 31 wyliczonych. Uchwały tych organów w zastępstwie Rady miejskiej działających, mają być na najbliższem posiedzeniu do wiadomości Rady podane.

§. 61.

Zwyczajne posiedzenia Rady miejskiej mają się odbywać co miesiąc, a mianowicie w pierwszy czwartek każdego miesiąca. Gdyby na czwartek wypadło święto uroczyste, posiedzenie odbędzie się w poprzedzającym dniu powszednim.

§. 62.

Posiedzenia Rady miejskiej mogą być zwoływane tylko przez prezydenta i odbywać się pod jego przewodnictwem.

W razie nieobecności lub przeszkody prezydenta zastępuje go pierwszy wiceprezydent, a tego drugi wiceprezydent, wreszcie tego ostatniego najstarszy wiekiem radca miejski.

Posiedzenia przez kogo innego zwołane, lub pod innem przewodnictwem odbyte, są nieważne.

§. 63.

Na polecenie Namiestnictwa, Wydziału krajowego, lub na umotywowane żądanie dwudziestu pięciu radców, prezydent obowiązanym jest zwołać posiedzenie Rady miejskiej najdalej w dniach trzech.

§. 64.

Przewodniczący Rady miejskiej zaprasza na każde posiedzenie okólnikiem wszystkich radców miejskich, przynajmniej na dwa dni przed posiedzeniem.

Radca miejski, nie mogący przybyć na posiedzenie, powinien o tem donieść przewodniczącemu przed posiedzeniem.

§. 65.

Radców miejskich, bez dostatecznego powodu obowiązków swoich niewypełniających, upomni Rada miejska na wniosek przewodniczącego. Po dwukrotnem bezskutecznem upomnieniu, może Rada miejska nałożyć na radców miejskich, niewypełniających obowiązków, grzywnę od 4 do 40 k. na korzyść miejscowych zakładów dobroczynnych.

Wniosek nałożenia tej grzywny nie zależy od woli prezydenta, lecz jest obowiązkiem jego urzędu. Przeciw takim orzeczeniom nie ma rekursu.

§. 66.

Posiedzenia Rady miejskiej są publiczne.

Wszystkie sprawy osobiste należy załatwiać na posiedzeniu tajnem.

Również i ze względu na obyczajność lub zagrożony interes gminy może być uchwalona tajność posiedzenia.

§. 67.

Do ważności uchwał potrzeba obecności połowy radców miejskich.

§. 68.

Urzędnik magistratu lub radca miejski przez prezydenta wyznaczony spisuje protokół obrad.

W protokole obrad należy członków obecnych wymienić i treść zapadłych uchwał zamieścić.

Na żądanie głosujących, zdania uchwale przeciwne, będą w protokole zamieszczane.

O zakwestyonowanych ustępach protokołu Rada decyduje.

§. 69.

Porządek dzienny oznacza przewodniczący i doręcza go radcom razem z wezwaniem na posiedzenie.

§. 70.

Zwyczajnie tylko przedmioty, poprzednio przez sekcye albo komisye rozpoznane, mogą być przedmiotem obrad rady.

Gdyby jednak w nagłym wypadku przewodniczący uważał za konieczne, albo gdyby 1/3 część członków obecnych Rady żądała, aby wziąć pod obrady przedmiot przez sekcyę lub komisyę nie rozbierany, lub na porządku dziennym nie zamieszczony, wówczas Rada prostą większością głosów bez wdawania się w rozprawy zadecyduje, czyli przedmiot ma być bezzwłocznie rozpoznawanym.

§. 71.

Przedmioty pod rozpoznanie Rady przychodzące wnoszą referenci, których prezydent,sekcya lub komisya wyznacza.

§. 72.

Każdy z radców miejskich ma głos stanowczy. Referenci magistratu mogą w posiedzeniach Rady miejskiej brać udział tylko z głosem doradczym. Przewodniczący, wyjąwszy wybory, nie głosuje. W razie równości głosów wniosek jest odrzucony.

§. 73.

Żaden radca miejski na posiedzeniach znajdować się nie może podczas obrad nad swemi sprawami własnemi, swych krewnych lub powinowatych aż do czwartego stopnia włącznie lub też jeżeli jest zastępcą prawnym, gdy chodzi o sprawy osób przez niego zastępywanych.

§. 74.

Każda uchwała Rady, jeżeli wyższego zatwierdzenia nie potrzebuje, bez zwłoki wykonaną być powinna.

Przewodniczący może w ciągu trzech dni wstrzymać wykonanie uchwał, które zdaniem jego sprzeciwiają się przepisom niniejszego statutu lub prawom obowiązującym lub też gminę na szkodę narazić mogą.

Obowiązanym jest jednak o tem niezwłocznie zawiadomić Radę i decyzyę w pierwszych dwóch przypadkach politycznej władzy krajowej, w trzecim zaś przypadku Wydziałowi krajowemu w terminie dni ośmiu, licząc od zawiadomienia Rady, do rozpoznania przedstawić.

Tytuł 13.

O sekcyach i komisyach.

§. 75.

Rada miejska podzieli się na tyle sekcyi, ile jest departamentów w magistracie.

Każdy radca miejski, z wyjątkiem prezydenta i wiceprezydentów, do jednej sekcyi należeć powinien.

Celem sekcyi jest przygotowanie przedmiotów, do zakresu działania rady miejskiej należących, załatwianie spraw przez radę miejską jej przekazanych, tudzież kontrolowanie czynności magistratu.

§. 76.

Wybór członków rady miejskiej do sekcyi odbywa się większością głosów przez nowe wybory na rok jeden.

Przy wyborze do sekcyi większą znajomość rzeczy i według możności życzenia radców uwzględnić należy.

Dłużej nad dwa lata żaden członek rady miejskiej do pracowania w jednej i tej samej sekcyi wbrew swej woli przeznaczonym być nie może.

Żadna sekcya nie może liczyć więcej aniżeli czwartą część członków rady.

W miejsce ustępujących członków sekcyi powoła rada miejska na wezwanie przewodniczącego sekcyi niezwłocznie członków nowych.

Jeżeli podczas wyboru do sekcyi nie zgłosi się do którejś z sekcyi dostateczna ilość radców, przeznacza rada miejska z innych sekcyi odpowiednią ich ilość.

§. 77.

Posiedzenia sekcyi według potrzeby, jednak najmniej raz w miesiąc odbywać się mają.

Prezydent lub jego zastępca ma prawo w każdym czasie zwołać posiedzenie sekcyi.

§. 78.

Członkowie sekcyi wybierają ze swego grona corocznie przewodniczącego i jednego lub więcej zastępców.

Prezydent lub wiceprezydenci przy obradach każdej sekcyi mogą być obecni i obradom sekcyi przewodniczyć.

O ile nie będzie uchwaloną poufność obrad, członkowie innych sekcyi mogą na posiedzeniach być obecni, nawet doradczo głos zabierać, lecz prawa głosowania nie mają.

Referentem sekcyi jest urzędnik magistratu, we właściwym departamencie przewodniczący — jednakże przewodniczący sekcyi jednego z jej członków do referowania przeznaczyć może. Urzędnik magistratu, przez prezydenta miasta wyznaczony, spisywać będzie protokół obrad sekcyi w sposób dla rady miejskiej przepisany.

§. 79.

Do powzięcia ważnej uchwały obecność przynajmniej trzech członków sekcyi, nie licząc w to przewodniczącego, jest konieczną.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów. Urzędnik magistratu (referent) ma głos doradczy. Przewodniczący rozstrzyga w razie równości głosów.

O zapadłych uchwałach prezydent miasta niezwłocznie ma być zawiadomionym.

Przewodniczącemu, równie jak i prezydentowi miasta, służy prawo zawieszenia wykonania uchwały sekcyi i odwołania się do rady miejskiej.

§. 80.

Posiedzenia sekcyi nie są publiczne.

§. 81.

Członek sekcyi, który na posiedzenia sekcyjne bez usprawiedliwienia się w obec przewodniczącego nie uczęszcza, ma być

na doniesienie przewodniczącego przez radę miejską do pełnienia swych obowiązków wezwanym, a gdyby dwukrotne upomnienia okazały się bezskutecznemi, na zapłacenie kary pieniężnej od 4 do 40 kor. skazanym.

§. 82.

Radzie miejskiej i sekcyom służy prawo poruczania szczególnych czynności albo załatwienia spraw do ich zakresu należących (§. 60. ustęp końcowy) albo pieczy nad pewną gałęzią gospodarki miejskiej — komisyom, do których wybrać można członków rady miejskiej lub innych członków gminy.

Sekcyom i komisyom nie służy prawo prowadzenia rokowań o nabycie, sprzedaż i zamianę nieruchomości jakoteż o dostawy dla gminy, ani też w ogóle prowadzenia rokowań, w następstwie których gmina stać się może zobowiązaną lub uprawnioną.

Czynności te należą do prezydenta miasta, względnie do tych organów wykonawczych albo członków rady miejskiej, których prezydent do tego upoważni, lub wydeleguje.

Postanowienia powyższe nie naruszają w niczem prawa ani też obowiązku sekcyi i komisyi do nadzorowania i kontrolowania tych czynności, ani do przedkładania motywowanych w tym przedmiocie wniosków radzie miejskiej. — Jeżeli zaś rada miejska poruczy sekcyi lub komisyi zatwierdzenie ofert, lub rozstrzyganie o przedsiębiorstwach lub dostawach, to czynności przygotowawcze i pertraktacye mają być prowadzone nie przez członków sekcyi lub komisyi lecz przez organa magistratu pod kontrolą i odpowiedzialnością prezydenta, a sekcya lub komisya ma jedynie prawo zatwierdzenia lub odrzucenia wniosków magistratu.

§. 83.

Komisya ma obowiązek poruczone sobie czynności sumiennie wykonać i o wykonaniu lub przeszkodach donieść radzie miejskiej lub sekcyi właściwej — a jeżeli jej czynności trwają przez dłuższy czas, składać z końcem każdego roku peryodyczne sprawozdania.

Komisye obowiązują przepisy, odnoszące się do obrad i uchwał sekcyjnych, jeżeli rada miejska dla nich nie uchwali regulaminu. Takie jej uchwały, o których prezydent miasta niezwłocznie winien być zawiadomionym, może zawiesić przewodniczący i prezydent miasta.

O zawieszonych uchwałach rozstrzyga to ciało, które komisyę wybrało, ostatecznie zaś rada miejska.

Tytuł 14.

Zakres działania prezydenta i wiceprezydentów.

§. 84.

Prezydent miasta zarządza sprawami gminy, kieruje czynnościami rady i magistratu, przewodniczy ich obradom, wykonuje uchwały rady i nadzoruje zakłady gminne.

On reprezentuje gminę na zewnątrz i jest przełożonym wszystkich urzędów i zakładów miejskich.

Gminie odpowiada on za czynności tak własne jak i urzędników miejskich, a władzom państwowym za czynności w sprawach poruczonych.

§. 85.

Prezydenta miasta zastępuje we wszystkich sprawach w razie przeszkody pierwszy wiceprezydent, a gdyby przeszkoda także u niego zachodziła, wiceprezydent drugi.

Prezydent może pod własną odpowiedzialnością powierzyć zastępstwo w sprawach do jego zakresu należących, na czas dłuższy aż do odwołania tak pierwszemu jak i drugiemu wiceprezydentowi i w ogóle czynności prezydyalne tak rozłożyć, jak tego wymaga interes miasta. Rozdział czynności prezydyalnych podaje prezydent do wiadomości rady i magistratu.

§. 86.

Dokumenty, mocą których gmina zaciąga zobowiązania, podpisuje prezydent i dwaj członkowie rady miejskiej przez nią wyznaczeni.

§. 87.

Prezydent decyduje samodzielnie w sprawach do poruczonego zakresu gminy należących, oraz w sprawach własnego zakresu gminy, które według przepisu niniejszego statutu lub oddzielnych instrukcyi nie są zastrzeżone rozpoznaniu rady miejskiej, sekcyi lub magistratu.

§. 88.

Do prezydenta należy kierunek policyi miejscowej w gminie. W nagłych razach, a mianowicie, jeżeli idzie o utrzymanie spokojności publicznej, zdrowotności, bezpieczeństwa prywatnego, lub na koniec o zabezpieczenie majątku gminnego, wydaje zarządzenia bez względu na wysokość wydatków z wykonaniem połączonych.

Obowiązanym jednak będzie wyjednać zatwierdzenie poczynionych zarządzeń w najkrótszym czasie u rady miejskiej.

§. 89.

Prezydent miasta mianuje urzędników dwóch najniższych stopni, przyjmuje i oddala wszystkie sługi, oraz osoby pobierające dzienne wynagrodzenie.

§. 90.

Prezydent udziela zaliczek urzędnikom i sługom miejskim, nieprzenoszących trzechmiesięcznej płacy.

Udziela urlopów urzędnikom i sługom miejskim do trzech miesięcy.

§. 91.

Prezydent wykonuje władzę dyscyplinarną nad wszystkimi urzędnikami i sługami gminnymi i zakładów gminnych.

Rada miejska może żądać od prezydenta wytoczenia śledztwa dyscyplinarnego. Do wykonywania tej władzy służą prezydentowi miasta wszystkie te prawa, jakie według przepisów obowiązujących każdy w ogóle naczelnik urzędu pod względem dyscyplinarnym posiada. Zawieszenie jednak w urzędowaniu urzędników przez radę miejską mianowanych, poda prezydent na najbliższem posiedzeniu do wiadomości rady miejskiej.

§. 92.

Prezydent może zarządzić sprawunki, które wydatku wyższego nad 400 k. nie wymagają i łącznie wzięte, sumy na ten cel preliminowanej nie przenoszą.

§. 93.

Obowiązkiem prezydenta jest zarządzać od czasu do czasu kontrolowanie kas miejskich, tudzież wszystkich kas zakładów pod zarządem lub nadzorem gminy zostających. Ma on prawo osobiście brać udział w tej czynności.

Kontrolowanie wymienionych kas może także zarządzić rada miejska.

§. 94.

Prawo asygnowania pieniędzy z kasy miejskiej służy prezydentowi miasta pod własną odpowiedzialnością. Dla bliższego określenia tego prawa postanawia się, co następuje:

a) Żaden wydatek nie mający pokrycia w budżecie nie może być uczynionym bez zezwolenia Rady miejskiej, właściwej sekcyi albo komisyi, a względnie Wydziału krajowego.

b) Do wypłaty systemizowanych płac i pensyi, następnie do wypłaty podatków i dodatków, tudzież należytości prawnych, przez właściwą władzę wymierzonych, nie potrzeba zezwolenia Rady miejskiej.

c) Wynagrodzenia przypadające przedsiębiorcom z mocy kontraktów lub ugód, za zezwoleniem Rady miejskiej zawartych, wtedy tylko wypłacone być mogą, kiedy sekcya lub komisya odbiorcza nie poczyni żadnych zarzutów; w przeciwnym zaś razie należy wstrzymać wypłatę aż do decyzyi Rady miejskiej, a według okoliczności i Wydziału krajowego.

d) Każdą asygnacyę pieniężną należy przesłać wydziałowi rachunkowemu do przejrzenia i skontrolowania.

§. 95.

Od orzeczeń i zarządzeń Prezydenta miasta we własnym zakresie działania służy prawo odwołania się do Rady miejskiej.

Tytuł 15

Zakres działania magistratu.

§. 96.

Magistrat jest w sprawach własnego zakresu organem wykonawczym gminy, oraz pierwszą instancyą administracyjną w sprawach zakresu poruczonego (§. 59 *b*); zarządza pod kierownictwem prezydenta i pod jego odpowiedzialnością sprawami gminy i wykonuje pieczę nad zakładami pod nadzorem gminy zostającymi, nakoniec załatwia bieżące czynności w sprawach sobie przekazanych.

§. 97.

Magistrat przekazane sobie czynności załatwia częścią kolegalnie, a częścią jako sprawy bieżące.

§. 98.

Kolegialnemu rozpoznaniu magistratu ulegają wszystkie sprawy, które rada miejska lub prezydent kolegialnemu rozpoznaniu magistratu przydzieli.

Prezydent miasta uchwałami magistratu nie jest związanym.

§. 99.

W obradach kolegialnych magistratu biorą udział pod przewodnictwem prezydenta lub jego zastępcy, obaj wiceprezydenci miasta, dyrektor i radca magistratu z głosem stanowczym. W sprawach sanitarnych fizyk miejski, w sprawach budowlanych dyrektor budownictwa, a w sprawach rachunkowych i skarbowych naczelnik biura obrachunkowego, mają w obradach magistratu także głos stanowczy. Tych urzędników zastępują z głosem stanowczym zastępcy ich w kierownictwie odnośnych wydziałów.

Wszyscy inni urzędnicy miejscy i zakładów miejskich mogą na polecenie prezydenta lub jego zastępcy brać udział w obradach magistratu tylko z głosem doradczym.

Przewodniczący rozstrzyga w razie równości głosów.

Na referatach uchwał magistratu ma prowadzący pióro zaznaczyć zapadłą uchwałę, ewentualnie także na żądanie zapisać zdanie odmienne.

Biorący udział w posiedzeniach magistratu, którzy między sobą są spokrewnieni lub spowinowaceni aż do 4. stopnia włącznie — mają się wstrzymać od głosowania i w sprawach, których referentem jest ich krewny lub powinowaty.

§. 100.

W sprawach poruczonego zakresu magistrat stosować się powinien po przepisów i instrukcyi w drodze właściwej wydanych.

§. 101.

Celem dokładniejszego poglądu i jednostajności postępowania rada miejska podzieli magistrat na stosowną liczbę wydziałów.

§. 102.

Głównymi obowiązkami magistratu są:

a) starać się o należyte ogłoszenie ustaw i obwieszczeń rządowych i miejskich;

b) prowadzić dokładne spisy ludności miejscowej i wydawać świadectwa przynależności od gminy;

c) utrzymywać dokładny inwentarz majątku gminy i uwidaczniać w nim wszelkie następne zmiany, czuwać nad nienaruszalnością granic gminy i posiadłości gminy;

d) starać się o bezpieczeństwo osób i majątku mieszkańców;

e) czuwać nad wykonaniem przepisów dotyczących święcenia niedziel i świąt uroczystych, powstrzymywać wszelkie naruszenia obrządków religijnych i służby Bożej;

f) zawiadywać majątkiem gminy w granicach przez radę miejską określonych;

g) pilnować, aby zakłady pod zarządem lub dozorem gminy zostające lub przez nią dotowane, do statutów i instrukcyi się stosowały;

h) starać się o zaopatrzenie miasta w dobrą i tanią żywność i wodę;

i) wykonywać policyę zdrowia, starać się o należytą opiekę nad chorymi i rekonwalescentami;

k) mieć pieczę nad zaopatrzeniem ubogich i zapobiegać żebractwu;

l) wykonywać służące gminie prawo wydalania na podstawie §. 11. statutu;

m) starać się o pomoc przy pożarach i powodziach i innych klęskach elementarnych;

n) starać się o wygody mieszkańców, o oświetlenie i upiększenie miasta, o utrzymanie istniejących w obrębie miasta dróg, placów, ulic, bruków, mostów, studni, kanałów, cmentarzy i t. p.;

o) dbać o czystość placów, ulic, dróg i utrzymywać dozór nad czystością domów i podwórców;

p) wykonywać przepisy dotyczące budowli i zarobkowania;

r) dozwalać dobrowolnych licytacyi ruchomości;

s) egzekwować należytości miejskie i rządowe;

t) odstawiać kontyngent wojskowy na miasto przypadający, utrzymywać kontrolę urlopników, rezerwistów i należących do pospolitego ruszenia;

u) kwaterować wojsko i dostarczać podwód;

w) rozpoznawać i karać przestępstwa przeciw rozporządzeniom policyjnym miejskim.

§. 103.

W sprawach innym organom poruczonych, powinien magistrat, jeżeli idzie o dobro gminy lub jej mieszkańców na wezwanie organa te według możności wspierać.

§. 104.

Magistrat powinien w razie potrzeby użyć służących sobie środków przymusowych dla wykonania przepisów ustaw, wyższych poleceń i własnych rozporządzeń; — oraz powinien na żądanie dostarczać prawnej pomocy innym, do przestrzegania przepisów ustawami powołanym władzom.

§. 105.

Gdyby środki przymusowe magistratowi służące do wprowadzenia w wykonanie ustaw i rozporządzeń nie były dostatecznymi, natedy magistrat winien potrzebnej pomocy od właściwej władzy zażądać.

§. 106.

Dla utrzymania swej powagi i powstrzymania uchybień może magistrat użyć środków, jakie służą władzom rządowym.

§. 107.

Od orzeczeń i zarządzeń magistratu w sprawach własnego zakresu działania, służy prawo odwołania w terminie dni 14 do rady miejskiej, o ile szczególne ustawy innego terminu nie ustanawiają.

W sprawach poruczonego zakresu działania, a w szczególności także od orzeczeń karno-policyjnych magistratu, ma być rekurs do politycznej władzy krajowej podany.

§. 98.

Kolegialnemu rozpoznaniu magistratu ulegają wszystkie sprawy, które rada miejska lub prezydent kolegialnemu rozpoznaniu magistratu przydzieli.

Prezydent miasta uchwałami magistratu nie jest związanym.

§. 99.

W obradach kolegialnych magistratu biorą udział pod przewodnictwem prezydenta lub jego zastępcy, obaj wiceprezydenci miasta, dyrektor i radca magistratu z głosem stanowczym. W sprawach sanitarnych fizyk miejski, w sprawach budowlanych dyrektor budownictwa, a w sprawach rachunkowych i skarbowych naczelnik biura obrachunkowego, mają w obradach magistratu także głos stanowczy. Tych urzędników zastępują z głosem stanowczym zastępcy ich w kierownictwie odnośnych wydziałów.

Wszyscy inni urzędnicy miejscy i zakładów miejskich mogą na polecenie prezydenta lub jego zastępcy brać udział w obradach magistratu tylko z głosem doradczym.

Przewodniczący rozstrzyga w razie równości głosów.

Na referatach uchwał magistratu ma prowadzący pióro zaznaczyć zapadłą uchwałę, ewentualnie także na żądanie zapisać zdanie odmienne.

Biorący udział w posiedzeniach magistratu, którzy między sobą są spokrewnieni lub spowinowaceni aż do 4. stopnia włącznie — mają się wstrzymać od głosowania i w sprawach, których referentem jest ich krewny lub powinowaty.

§. 100.

W sprawach poruczonego zakresu magistrat stosować się powinien po przepisów i instrukcyi w drodze właściwej wydanych.

§. 101.

Celem dokładniejszego poglądu i jednostajności postępowania rada miejska podzieli magistrat na stosowną liczbę wydziałów.

§. 102.

Głównymi obowiązkami magistratu są:

a) starać się o należyte ogłoszenie ustaw i obwieszczeń rządowych i miejskich;

b) prowadzić dokładne spisy ludności miejscowej i wydawać świadectwa przynależności od gminy;

c) utrzymywać dokładny inwentarz majątku gminy i uwidaczniać w nim wszelkie następne zmiany, czuwać nad nienaruszalnością granic gminy i posiadłości gminy;

d) starać się o bezpieczeństwo osób i majątku mieszkańców;

e) czuwać nad wykonaniem przepisów dotyczących święcenia niedziel i świąt uroczystych, powstrzymywać wszelkie naruszenia obrządków religijnych i służby Bożej;

f) zawiadywać majątkiem gminy w granicach przez radę miejską określonych;

g) pilnować, aby zakłady pod zarządem lub dozorem gminy zostające lub przez nią dotowane, do statutów i instrukcyi się stosowały;

h) starać się o zaopatrzenie miasta w dobrą i tanią żywność i wodę;

i) wykonywać policyę zdrowia, starać się o należytą opiekę nad chorymi i rekonwalescentami;

k) mieć pieczę nad zaopatrzeniem ubogich i zapobiegać żebractwu;

l) wykonywać służące gminie prawo wydalania na podstawie §. 11. statutu;

m) starać się o pomoc przy pożarach i powodziach i innych klęskach elementarnych;

n) starać się o wygody mieszkańców, o oświetlenie i upiększenie miasta, o utrzymanie istniejących w obrębie miasta dróg, placów, ulic, bruków, mostów, studni, kanałów, cmentarzy i t. p.;

o) dbać o czystość placów, ulic, dróg i utrzymywać dozór nad czystością domów i podwórców;

p) wykonywać przepisy dotyczące budowli i zarobkowania;

r) dozwalać dobrowolnych licytacyi ruchomości;

s) egzekwować należytości miejskie i rządowe;

t) odstawiać kontyngent wojskowy na miasto przypadający, utrzymywać kontrolę urlopników, rezerwistów i należących do pospolitego ruszenia;

u) kwaterować wojsko i dostarczać podwód;

w) rozpoznawać i karać przestępstwa przeciw rozporządzeniom policyjnym miejskim.

§. 103.

W sprawach innym organom poruczonych, powinien magistrat, jeżeli idzie o dobro gminy lub jej mieszkańców na wezwanie organa te według możności wspierać.

§. 104.

Magistrat powinien w razie potrzeby użyć służących sobie środków przymusowych dla wykonania przepisów ustaw, wyższych poleceń i własnych rozporządzeń; — oraz powinien na żądanie dostarczać prawnej pomocy innym, do przestrzegania przepisów ustawami powołanym władzom.

§. 105.

Gdyby środki przymusowe magistratowi służące do wprowadzenia w wykonanie ustaw i rozporządzeń nie były dostatecznymi, natedy magistrat winien potrzebnej pomocy od właściwej władzy zażądać.

§. 106.

Dla utrzymania swej powagi i powstrzymania uchybień może magistrat użyć środków, jakie służą władzom rządowym.

§. 107.

Od orzeczeń i zarządzeń magistratu w sprawach własnego zakresu działania, służy prawo odwołania w terminie dni 14 do rady miejskiej, o ile szczególne ustawy innego terminu nie ustanawiają.

W sprawach poruczonego zakresu działania, a w szczególności także od orzeczeń karno-policyjnych magistratu, ma być rekurs do politycznej władzy krajowej podany.

DZIAŁ V.

Tytuł 16.

Stosunek władzy gminnej do władz krajowych i do władz administracyjnych państwa.

§. 108.

W sprawach własnego zakresu podlega gmina miasta Krakowa bezpośrednio Wydziałowi krajowemu a względnie Sejmowi krajowemu.

Wydział krajowy czuwa nad tem, aby majątek miasta niemniej zakładów miejskich w całości, nie nadwerężony był utrzymany.

§. 109.

Od orzeczeń i zarządzeń rady miejskiej służy prawo odwołania się do Wydziału krajowego w terminie dni 14, o ile szczególne przepisy nie ustanawiają innego terminu lub innego toku instancyi.

Rekursy mają być wnoszone na ręce magistratu.

§. 110.

Rządowi służy prawo nadzoru nad gminą, aby swego zakresu działania nie przekraczała i wbrew ustawom nie działała.

To prawo nadzoru wykonuje polityczna Władza krajowa; na żądanie jej przeto Prezydent miasta powinien jej udzielić uchwały rady miejskiej i inne potrzebne wyjaśnienia.

§. 111.

Polityczna Władza krajowa ma prawo i obowiązek zakazać wykonania uchwały powziętej przez radę miejską lub przez organ w jej zastępstwie działający (§. 60), jeżeli uchwała przekracza zakres działania rady lub sprzeciwia się ustawom. Przeciw takiemu zakazowi służy prawo rekursu w dniach 60 do Ministerstwa spraw wewnętrznych. Jeżeli jednak sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, Władza krajowa powinna o wydanym zakazie zawiadomić równocześnie Wydział krajowy.

§. 112.

W razie przekroczenia lub zaniedbywania obowiązków własnego lub poruczonego zakresu działania może prezydent lub jego zastępca po uprzedniem przeprowadzeniu śledztwa dyscyplinarnego być złożonym z urzędu przez Namiestnika w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 113.

Polityczna Władza krajowa rozstrzyga zażalenia przeciw zarządzeniom magistratu, naruszającym lub mylnie stosującym ustawy, o ile te zarządzenia nie są oparte na uchwałach rady miejskiej, przeciw którym rekursy do Wydziału krajowego powinny być wnoszone.

DZIAŁ VI.

Tytuł 17.

O zawiadywaniu specyalnemi sprawami ludności chrześciańskiej i izraelickiej.

§. 114.

Każde wyznanie religijne pozostaje w posiadaniu i używaniu zakładów, fundacyj i funduszów przeznaczonych na jego cele duchowne, naukowe i dobroczynne i opędza wydatki swe z własnych zasobów.

Każdy członek gminy m. Krakowa przyczynia się do wydatków tego tylko wyznania religijnego, do którego sam należy, o ile te według ustaw administracyjnych nie są ciężarem realności przez niego posiadanych.

§. 115.

Specyalne sprawy chrześciańskie zostają pod wyłącznym zarządem chrześcijańskich członków gminy krakowskiej.

Sprawy te odnoszą się np.:

a) do przedmiotów duchownych, szkolnych i dobroczynnych, tudzież zakładów wyłącznie z funduszów chrześcijańskich dotowanych;

b) do praw patronatu, prezentowania i mianowania pasterzy dusz i nauczycieli religii, jakoteż nadawania stypendyów wyznaniowych.

§. 116.

W zarządzie spraw w paragrafie powyższym wymienionych zastępują gminę członkowie rady miejskiej chrześcijańskiego wyznania. Do wydania ważnej uchwały w sprawach tego rodzaju obecność $^2/_3$ części członków rady miejskiej wyznania chrześcijańskiego jest konieczną.

§. 117.

W sprawach tyczących się wyznania mojżeszowego, o ile one pod rozpoznanie gminy przychodzić będą, uchwalać mają pod przewodnictwem prezydenta członkowie rady miejskiej wyznania mojżeszowego, w komplecie przynajmniej $^1/_3$ części członków tego wyznania.

Gdyby liczba wybranych członków rady miejskiej wyznania izraelickiego 21 nie wynosiła, natedy liczba ta powołaniem do obrad mężów zaufania przez członków rady miejskiej wyznania izraelickiego, uzupełnioną będzie.

DZIAŁ VII.

Tytuł 18.

Postanowienia przejściowe.

§. 118.

Statut niniejszy wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia w Dzienniku ustaw krajowych. Z tym dniem tracą moc obowiązującą postanowienia tymczasowego statutu dla stoł. król. miasta Krakowa (ustawa z dnia 1. kwietnia 1866 Nr. 7. d. u. kr.) i późniejszych do tego statutu się odnoszących a w szczególności ustawy z d. 19. listopada 1868 dz. u. kr. 30, ustawy z dnia 12. kwietnia 1894 Nr. 32. dz. u. kr. i z dnia 21. marca 1895 dz. u. kr. 17. Postanowienia jednak niniejszego statutu o Wiceprezydentach wejdą w życie dopiero po ukonstytuowaniu się Rady miasta, wybranej na podstawie niniejszego statutu.

Pierwsze wybory do Rady miejskiej na podstawie niniejszego statutu rozpisane będą bezzwłocznie po wejściu tegoż w życie, celem wyboru wszystkich 64 radców miasta (§. 18. 45). Pierwsze wybory na podstawie niniejszego statutu przeprowadzi Prezydent miasta przy współudziale Rady miejskiej urzędującej w chwili wejścia w życie niniejszego statutu. Z chwilą prawomocnego dokonania tych wyborów tracą swe mandaty wszyscy urzędujący na podstawie poprzednich wyborów Radcy miejscy.

LW. 13.031/1901.

We Lwowie, dnia 29. marca 1901.

Aleg. 11

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o krajowych funduszach pożyczkowych na budowę koszar dla wojska za czas od 1. grudnia 1899 do 31. grudnia 1900.

Wysoki Sejmie!

Na wstępie zaznacza Wydział krajowy, że Wysoki Sejm na wniosek komisyi administracyjnej (aleg. sten. spr. Nr. 91. z r. 1899/900), uchwałą z dnia 6. kwietnia 1900 przyjął do wiadomości podobne sprawozdanie Wydziału krajowego za czas od 1. października 1898 do 30. listopada 1899 (aleg. sten. spr. Nr. 2. z r. 1899/900).

W czasie od 1. grudnia 1899 do 31. grudnia 1900 zmienił się stan krajowych funduszów pożyczkowych na budowę koszar dla wojska, jak następuje:

I. Krajowy fundusz pożyczkowy dla gmin i osób prywatnych:

W ciągu roku 1900 wypłacono dalsze pożyczki stosownie do ułożonego przez Wydział krajowy programu:

Gminie Kołomyja resztę	75.000 K.	— h.
„ Stanisławów	80.000 „	— „
„ Żółkiew resztę.	60.000 „	— „
Razem	215.000 K.	— h.

(Gmina Tarnów nie podniosła i w roku 1900 reszty swej pożyczki w kwocie 100.000 K). Doliczając do tego wykazaną w zamknięciu rachunków za r. 1900 należytość z tego samego tytułu u gmin i osób prywatnych z lat poprzednich . 2,586.798 „ 40 „

i zapas kasowy z 31. grudnia 1900 . . . . . 106.896 „ 99 „

przeto stan funduszu z 31. grudnia 1900 . . . . 2,908.695 K. 39 h.

Gdy zaś dotacye tego funduszu wynosiły . . . . 2,783.000 „ — „

przeto wzrósł on o kwotę . . . . . 125.695 K. 39 h.

W tym samym czasie nie wydał Wydział krajowy żadnych nowych promes, wskutek czego podany w zeszłorocznem sprawozdaniu tutejszem stan tych promes zmienił się tylko wskutek wypłaty w r. 1900 pożyczek wyżej wyszczególnionych. Wydział krajowy odmówił w tym czasie przyznania nowych pożyczek:

1. Dla gminy Stanisławowa i Halicza w wysokości 1,200.000 K. na budowę koszar dla dywizyi bateryi konnej w Stanisławowie i dla batalionu pionierów w Haliczu (LW. 11.668/900).

2. Dla gminy Gródka 328.000 K na budowę normalnych koszar dla jednego szwadronu kawaleryi (LW. 59.867/900).

3. Seligowi Rubinsteinowi 120.000 K. na budowę koszar dla dwóch kompanii piechoty w Stanisławowie (LW. 26.233/900).

Sprawa odmówionej pożyczki dla gminy Gródka, przedstawia się, jak następuje: Na wezwanie c. k. starostwa wniosła gmina petycyę do c. k. Ministerstwa obrony krajowej o przyznanie jej na cel powyższy bezprocentowej pożyczki w kwocie 328.000 K. ewentualnie wyższej, zwrotnej w 50 latach. Prośbę tę zakomunikowało c. k. Namiestnictwo Wydziałowi krajowemu pismem z 30. sierpnia 1900 l. 73.193 z zapytaniem, czy Wydział krajowy nie byłby skłonnym gminie udzielić proszonej pożyczki, kiedy ewentualnie pożyczka ta mogłaby być zrealizowaną, względnie zaś, jakie zachodzą przeszkody w udzieleniu gminie pożyczki.

Pismem z 11. września 1900 LW. 59.867 odpowiedział Wydział krajowy, że żadną miarą nie mógłby gminie miasta Gródka zapewnić jakiejkolwiek pożyczki, wszystkie bowiem odnośne fundusze zostały już na cały szereg lat naprzód wyczerpane promesami na ogólną sumę wynoszącą wówczas 1,680.000 K. a wypłacił już z funduszu koszarowego bezprocentowe pożyczki gminom i osobom prywatnym 5,358.900 K., na budowę koszar krajowych wypłacił 3,080.000 K., ponadto zaś zobowiązał się kraj ponieść ofiarę w sumie 3,300.000 K. na budowę koszar w Krakowie dla usunięcia wojska z Wawelu.

„Stan ten wskazuje jasno, że nie może być nawet mowy o dalszem przyznawaniu pożyczek w ogóle. Nie może być mowy również o uzyskaniu od Wysokiego Sejmu dalszej dotacyi dla funduszu pożyczkowego na budowę koszar, stan bowiem funduszu krajowego nie może znieść dalszego obciążenia a wzrastające z każdym rokiem bieżące potrzeby kraju, spowodowały już w roku 1900 znaczne podwyższenie dodatków krajowych“.

„W przewidywaniu też podobnych następstw powziął był Wysoki Sejm na posiedzeniach z dnia 5. kwietnia 1892, 8. lutego 1895, 15. stycznia 1896, 29. stycznia 1898 i 4. marca 1899, zakomunikowane c. k. Rządowi rezolucye, wzywające tenże c. k. Rząd, by przyszedł krajowi względnie gminom z pomocą czy to budową koszar w kraju na koszt własny, lub własnych przedsiębiorców, czy też udzielaniem bezprocentowych pożyczek krajowi lub bezpośrednio gminom, rezolucye te jednak pozostały dotychczas bez skutku“.

II. Krajowy fundusz byłego galic. korpusu ochotników z r. 1859, przeznaczony na budowę koszar i szpitali dla wojska, z którego gmina Gródek otrzymała była w swoim czasie bezprocentową pożyczkę na budowę koszar w kwocie 100.000 K., wynosi z końcem roku 1900 w pretensyi

do gminy	76.000 K. — h.
i w ulokowanej gotówce	42 643 „ 08 „
czyli razem	118.643 K. 08 h.
Gdy zaś początkowo wynosił	103.498 „ — „
zwiększył się przeto o	15.145 K. 08 h.

III. Krajowy fundusz na budowę koszar krajowych winien z końcem roku 1900 do funduszu propinacyjnego resztę z $1^1/_2$ milionowej pożyczki w kwocie 2,680.000 K., prócz chwilowej pożyczki z funduszu był. korpusu ochotników w kwocie 13.339 K. 57 h., zwróconej temuż funduszowi w pierwszych dniach stycznia 1901 a użytej na pokrycie przewidzianego niedoboru w funduszu koszar krajowych z powodu wypłaty kosztów budowy krytej ujeżdżalni w koszarach na Wulce. Niedobór ten był przewidywany w wysokości 20.000 K., zmniejszył się jednak dlatego, ponieważ na żądanie Wydziału krajowego do LW. 20.649/900 władze wojskowe zwróciły deponowaną tamże resztę dotąd niewypłaconej ceny kupna i sprzedaży gruntów pod krajowe koszary w Mostach wielkich w kwocie 8.220 K. 63 h., o którą niedobór został zmniejszony.

Z rzeczonej kwoty 8.220 K. 63 h. przypada do wypłaty za grunta zajęte pod koszary:

1. dla batalionu strzelców	3.533 K. 50 h.
oraz 3·5% odsetki od 15. listopada 1895	
2. dla oddziału pionierów	1.459 „ 38 „
oraz 3·5% odsetki od 15. listopada 1895	
3. dla szpitala wojskowego	1.654 „ 80 „
oraz 3·5% odsetki od 15. listopada 1896	
Razem . . .	6.647 K. 68 h.

Nadwyżka zaś ponad tę kwotę (w porównaniu z kwotą 8.220 K. 63 h.) powstała z chwilowej lokacyi przez władze wojskowe kapitałów przeznaczonych na spłatę ceny kupna gruntów pod krajowe koszary.

Podana wyżej cena kupna gruntów pod koszary w Mostach wielkich nie mogła być dotąd wypłaconą, ponieważ właściciel tych gruntów dotychczas nie zwolnił ich z pod ciężaru zaciągniętej przed sprzedażą pożyczki hipotecznej. Z tej też przyczyny nie mógł z nim być zawarty definitywny kontrakt kupna i sprzedaży i dlatego oddał Wydział krajowy sprawę tę syndykowi Wydziału krajowego do uporządkowania. Gdy zaś niema nadziei, by sprawa ta mogła być w roku 1901 załatwioną, przeto preliminarz funduszu koszar krajowych na rok 1901, nie przewiduje odnośnego wydatku za powyższe grunta.

Co do krytej ujeżdżalni w krajowych koszarach dla kawaleryi na Wulce, zgodziło się c i k. Ministerstwo wojny reskryptem z 27. lutego 1900 oddział 8/H. B. Nr. 70. (LW. 28.550/900) na tutejsze warunki, podane w zeszłorocznem sprawozdaniu i na tej podstawie, oraz na podstawie złożonego rachunku budowy, wypłacił Wydział krajowy tutejszej c. i k. komendzie XI. korpusu w dniu 30. czerwca 1900 (LW. 37.792/900) kwotę 79.191 K. 84 h., od 1. lipca 1900 zaś pobiera od tej kwoty 6% odsetki jako wynagrodzenie za dostarczoną ujeżdżalnię.

Pismem z 7. października 1900 B. A. Nr. 2.900 (LW. 67.287/900) odniosła się tutejsza komenda korpusu do Wydziału krajowego z przedstawieniem koniecznej potrzeby dobudowania jeszcze w powyższych koszarach na Wulce — stajni na 24 remont kosztem około 14.000 koron, za co przypadałoby taryfowe wynagrodzenie w kwocie 525 K. rocznie. Uchwałą z 19. października 1900 LW. 70.021 zgodził się Wydział krajowy na dostarczenie powyższej stajni w przypuszczeniu, że Wysoki Sejm przyzwoli użyć na ten cel potrzebnego funduszu z bieżących dochodów koszar krajowych i pod warunkami, że wojskowość wygotuje sama plany szczegółowe, wykona sama budowę, odda ją inwentaryalnie Wydziałowi krajowemu a następnie odbierze do trwałego użytku aż do 31. sierpnia 1921, za opłatą $^1/_2$% kosztów budowy obejmie obowiązek utrzymywania tej stajni i w ogóle zastosowane będą co do tej stajni wszelkie zasadnicze postanowienia umowy odnoszącej się do głównego kompleksu koszar.

Do zgodzenia się na powyższą budowę skłoniły Wydział krajowy: przedewszystkiem faktyczna potrzeba, mały objekt uzupełniający kompleks koszar na Wulce a wreszcie fakt, że wojskowość poniosła z własnych funduszów, jak to Wydział krajowy wykazał w zeszłorocznem sprawozdaniu, nadwyżkę umówionych kosztów budowy wszystkich koszar krajowych w kwocie 2.986 zł. 62 ct. czyli 5.973 K. 24 h. — Wydział krajowy uprasza przeto Wysoki Sejm o upoważnienie do użycia z bieżących dochodów funduszu koszar krajowych kwoty około 14.000 K. na cel powyższy.

Wydział krajowy zauważa przytem, że wydatku tego nie mógł już wstawić do preliminarza funduszu koszar krajowych na rok 1901, preliminarz ten bowiem

ułożony i wydrukowany został przedtem, zanim sprawa budowy stajni weszła do Wydziału krajowego. Gdy zaś bieżące dochody funduszu koszar krajowych za rok 1901 wobec preliminowanej wyższej spłaty pożyczki z funduszu propinacyjnego, nie wystarczą na pokrycie powyższego wydatku, przeto użyje Wydział krajowy na ten cel chwilowo zapasu funduszu był. korpusu ochotników i zaliczkę odnośną zwróci z dochodów roku 1902, w tym celu zaś wstawi odnośny wydatek do preliminarza funduszu koszar krajowych na rok 1902. W przypuszczeniu też, że Wysoki Sejm zgodzi się na powyższy sposób pokrycia wydatku na nową stajnię, wypłacił Wydział krajowy w dniu 2. stycznia 1901 c. k. Dyrekcyi galic. funduszu propinacyjnego zwiększoną już preliminarzem na rok 1901 objętą 9-tą ratę pożyczki w sumie 57.900 K. zamiast dotychczasowych 40.000 K.

Reskryptem z 9. stycznia 1900 Oddział 8 Nr. 4.201/99 zgodziło się c. i k. Ministerstwo wojny na warunek tutejszy utrzymywania własnym kosztem stajni dla 3 koni oficerskich w krajowych koszarach w Trembowli za $^1/_2$ % ryczałtem rocznym obliczonym od kosztów budowy tej stajni i na tej podstawie wypłacił Wydział krajowy tutejszej komendzie umówioną cenę kosztów budowy rzeczonej stajni w kwocie 2 400 K. (LW. 10.766/900) za co od 1. grudnia 1899 pobiera taryfowe wynagrodzenie 248 K. rocznie.

Wydział krajowy podaje przytem do wiadomości Wysokiego Sejmu, że były przedsiębiorca budowy krajowych koszar dla strzelców w Trembowli — Oczeret & Podolski dom bankowy i komisowy w Tarnopolu — podług intymatu tutejszego c. k. sądu krajowego cywilnego z 9. grudnia 1899 Cg. II. 310/99/4 wniósł przeciwko skarbowi wojskowemu pozew o odszkodowanie na sumę ogólną 65.450 zł. w. a. z przynależn z powodu rzekomych przeszkód stawianych przedsiębiorstwu przez wojskowość przy wykonaniu budowy rzeczonych koszar, oraz że skarb wojskowy zapowiedział funduszowi krajowemu spór o tę samą pretensyę.

Sprawę tę oddał Wydział krajowy swemu syndykowi i zaznacza, że podług 3-go punktu umowy zawartej między Wydziałem krajowym i c. i k. państwowem Ministerstwem wojny z 25. maja 1895 w przedmiocie dostarczenia przez kraj koszar dla wojska — pomiędzy innymi i w Trembowli, wojskowość przyjęła na siebie obowiązek przeprowadzenia budowy własnymi organami i oddania Wydziałowi krajowemu gotowych już koszar, że zatem na wykonanie budowy Wydział krajowy nie miał żadnego wpływu a nawet zupełnie usunął się od współudziału przy odbiorze koszar przez wojskowość od przedsiębiorców budowy. Takie właśnie przez Wydział krajowy zastrzeżone sobie i umową zabezpieczone stanowisko umożliwiło mu do odparcia ze skutkiem zarzutu podniesionego w swoim czasie ze strony wojskowości, że nie może od kraju objąć niektórych budynków lub ich części z powodu złego wykonania lub wilgoci i nie może z tego powodu wyasygnować od oznaczonego na 1 września 1896 terminu wynagrodzenia.

Zarzut ten uchyliło c. i k, państwowe Ministerstwo wojny i przyznało słuszność Wydziałowi krajowemu, który zresztą nie spisywał żadnych kontraktów z żadnymi przedsiębiorcami o budowę koszar.

W sprawie sporu wyżej podanego wpłynął jeszcze do Wydziału krajowego pod dniem 30. października 1900 LW. 73.123 dalszy intymat c. k. sądu krajowego cywilnego we Lwowie II. z 13. października 1900 i ponowne zapowiedzenie funduszowi krajowemu sporu a akta te odstąpiono również syndykowi Wydziału krajowego do dalszego urzędowania. Sprawa ta jest w ciągłej inwigilacyi.

Podanym wyżej reskryptem z 9. stycznia 1900 Oddział 8. Nr. 4.201/99 zgodziło się c. i k. państwowe Ministerstwo wojny również z tutejszym warunkiem, że wojskowość utrzymywać będzie wszystkie krajowe koszary własnym kosztem za opłatą z funduszu tychże koszar rocznego ryczałtu w wysokości pół procentu

kosztów budowy z wyłączeniem wartości gruntu i na tej podstawie wypłacił Wydział krajowy skarbowi wojskowemu całą należytość zaległą od 1. września 1896 do końca roku 1899 w kwocie 46.856 K. 33 h., od 1. stycznia 1900 zaś wypłaca odnośną należytość w półrocznych ratach z góry. — Nadto w pismie swojem do tutejszej c. i k. komendy z 14. lutego 1900 LW. 9.823, zastrzegł sobie Wydział krajowy prawo ściągnięcia sobie odnośnej należytości, gdyby okazało się, że w półroczu, za które uiszczono koszta utrzymania, którykolwiek objekt nie był utrzymywany.

Wreszsie podaje Wydział krajowy do wiadomości Wysokiego Sejmu, że na podstawie obwieszczenia Ministerstwa obrony krajowej i Ministerstwa skarbu z 14. grudnia 1900, zamieszczonego w dzienniku praw państwa pod Nrem 214; przeniesioną została gmina Mosty wielkie z 9-ej do 7-ej klasy, natomiast gmina Zaleszczyki z 5-ej do 6-ej klasy wojskowej taryfy czynszowej, inne zaś gminy, w których znajdują się krajowe koszary (Lwów, Rawa ruska i Trembowla) pozostały w dotychczasowej swej klasie. Nadto obwieszczeniem tem podwyższono we wszystkich gminach wynagrodzenie za dostarczone pomieszczenie dla oficerów, żonatych podoficerów i gażystów w ogóle, oraz za uboczne ubikacye w wojskowych domach wczasu (Marodehäuser) i w szpitalach wojskowych.

Z tego powodu spodziewać się należy stosunkowo znacznego podwyższenia dochodu z wynagrodzenia za krajowe koszary.

Zaklasowanie i taryfa ogłoszone powołanem wyżej obwieszczeniem, obowiązują od 1. stycznia 1901 do 31. grudnia 1910.

Do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania nie wydały jeszcze władze wojskowe zarządzenia co do zmiany wynagrodzenia za krajowe koszary w Mostach wielkich i Zaleszczykach, oraz za pomieszczenie oficerów, żonatych podoficerów i gażystów w ogóle oraz za uboczne ubikacye w szpitalach wojskowych.

Zamknięcie rachunków wszystkich trzech funduszów pożyczkowych za rok 1900 i preliminarz funduszu koszar krajowych na rok 1901. przedkłada Wydział krajowy osobno.

Na podstawie niniejszego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o funduszach pożyczkowych na budowę koszar dla wojska za czss od 1. grudnia 1899 do 31. grudnia 1900.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do użycia z bieżących dochodów funduszu koszar krajowych kwoty około 14.000 K. na budowę stajni dla 24 remont w krajowych koszarach dla kawaleryi na Wulce.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni, *m. p.*

Sprawozdawca
Adolf Vayhinger, *m. p.*
Członek Wydziału krajowego.

L. W. 10.464/901.

We Lwowie, dnia 12. marca 1901.

Alg. 12

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie prośby gminy król. stół. m. Lwowa o wyjednanie ustawy co do przymusowego łączenia kanałów domowych z miejskimi i opłat gminnych za to połączenie.

Wysoki Sejmie!

Magistrat król. stół. miasta Lwowa wniósł do Wydziału krajowego następujące podanie z dnia 31. stycznia 1901 l. 24.014/95.

„Potrzeba prawnego unormowania poboru opłat za użytkowanie publicznych kanałów w mieście Lwowie oddawna dała się odczuwać.

Dotychczas za użytkowanie kanałów wymierzał Magistrat na podstawie uchwał Rady miejskiej opłaty zastosowane do wysokości kosztów budowy kanału w danej miejscowości, zaś za zwiększone użytkowanie istniejących kanałów pobierał po 30 halerzy od metra □ zabudowanej powierzchni pomnożonej przez ilość kondygnacyi.

Zdarzyło się jednak kilkakrotnie, że właściciele realności po połączeniu prywatnych zbiorników z kanałem publicznym, sprzeciwili się uiszczeniu tej opłaty, zaś c. k. Trybunał administracyjny w załatwieniu pewnego specyalnego wypadku orzekł, iż gminie m. Lwowa nie przysługuje prawo pobierania opłat za użytkowanie kanałów, jak długo nie uzyska na to specyalnej ustawy.

Wskutek tej decyzyi Wydział krajowy reskryptem z 22. stycznia 1895 l. 2.606/95 zawiadomił Magistrat, że na przyszłość nie będzie mógł zatwierdzać podobnych uchwał Rady miejskiej, wobec czego ewentualnie wiszące spory, co do takich opłat należałoby w drodze polubownej załatwić.

Wyjednanie zatem dla tutejszej gminy ustawy, co do poboru opłat kanałowych jest rzeczą konieczną i nie powinno natrafić na zasadnicze trudności, gdyż inne miasta w Monarchii, jak Wiedeń, Praga, Berno, Czerniowce, Bielsk i Biała takie ustawy już uzyskały.

Wysokość opłaty bywa różnie obliczaną. I tak: we Wiedniu oblicza się tę opłatę po 24 koron od metra bieżącego zabudowanego frontu od ulicy lub placu, zaś po 12 koron przy gruntach niezabudowanych z tem, że po upływie 25 lat taksa ta ma być ponownie uiszczoną, w Bernie opłatę tę oblicza się po 28 halerzy od metra □ zabudowanej powierzchni — w Bielsku po 26 halerzy od metra □ zabudowanej powierzchni domów mieszkalnych — zaś po 16 halerzy od metra □ zabudowanej powierzchni zabudowań fabrycznych i budynków gospodarczych — w Pradze po 20 halerzy od metra □ zabudowanej powierzchni — w Biale po 24 halerzy od metra □ zabudowanej powierzchni domów mieszkalnych, zaś po 16 halerzy od budynków przeznaczonych w całości, lub znacznej części na warstaty, fabryki lub budynki gospodarcze.

Obliczanie tej opłaty w mieście Lwowie od metra □ zabudowanej powierzchni, pomnożonej przez ilość kondygnacyi, jest zdaniem Magistratu najwięcej uzasadnionem, gdyż rozmiar i pojemność budynku jest słuszną miarą użytkowania kanału — ze względu na stosunki miejscowe, jest jednak wskazanem, aby wymiar nie był wygórowany, niemniej aby przy obliczaniu tej opłaty istniała różnica między budynkami mieszkalnymi, a budynkami fabrycznymi, pracowniami i budynkami gospodarczymi.

Temi okolicznościami powodowana Rada miejska na posiedzeniach z 15. i 29. listopada 1990 odbytych w myśl postanowień §. 35. statutu dla m. Lwowa z 14. października 1870 (Dz. u. kr. Nr. 79) uchwaliła projekt takiej ustawy dla m. Lwowa jak załącznik.

Projekt ten wymagający wyższego zatwierdzenia po myśli postanowień §. 93. statutu m. podał Magistrat obwieszczeniem z 31. grudnia 1900 l. 24.014/95 do publicznej wiadomości, jednak nikt przeciw temu projektowi zarzutów nie wniósł.

Przedkładając przeto w załączeniu ·/. projekt w mowie będącej ustawy do l. 24.014/895, dwa wypisy z protokołu posiedzeń Rady m. pięć egzemplarzy obwieszczenia z 31. grudnia 1900 l. 24.014/895 z klauzulami ogłoszeń, uprasza Magistrat imieniem gminy m. Lwowa, o wyjednanie u Wysokiego Sejmu ustawy, jak projekt, przyczem zaznacza, że wobec przyjętej w tym projekcie niskiej opłaty kanałowej, wydatki gminy na budowę kanałów nowych, tudzież konserwacyę i czyszczenie istniejącej obecnie sieci kanałowej w mieście rocznie znacznie więcej wynosić będą, aniżeli spodziewany dochód z tych opłat, że tedy jedynym celem, jaki miała Rada miasta przy uchwalaniu projektu, był wzgląd na zachodzącą potrzebę ulepszenia stosunków zdrowotnych miasta — przez połączenie kloak i kanałów w realnościach prywatnych z kanałami publicznymi".

Uchwalony przez Radę miejską projekt ustawy opiewa:

„§. 1. W ulicach i placach miasta, w których kanał publiczny istnieje lub w przyszłości wybudowany zostanie, są właściciele realności obowiązani własnym kosztem domy swe z tym kanałem połączyć bocznymi kanałami odciekowymi wybudowanymi po myśli przepisów zawartych w obowiązującej ustawie budowniczej dla miasta Lwowa. Gdy gmina m. Lwowa wybuduje nowy kanał w ulicach lub placach publicznych, właściciele realności nie mogą używać dalej starego kanału lecz obowiązani są domy swoje połączyć z nowym kanałem. W takim wypadku właściciele realności wolni są od uiszczenia opłaty za użytkowanie nowego kanału.

§. 2. Gminie m. Lwowa przyznaje się prawo do pobierania opłat za użytkowanie kanałów publicznych we Lwowie.

§. 3. Do uiszczenia opłaty obowiązany jest właściciel domu, którego kanał ma być połączony z kanałem publicznym. W wypadku jednak określonym w §. 1. ustęp 2. właściciele realności wolni są od uiszczenia opłaty za użytkowanie nowego kanału.

§. 4. Wysokość opłaty ustanawia się wedle zabudowanej powierzchni pomnorzonej przez ilość kondygnacyi *a)* przy prywatnych domach mieszkalnych i gmachach publicznych po 30 hal. od metra kwadr.; *b)* przy fabrykach, pracowniach i budynkach gospodarczych po 20 hal. od metra kwadr. Podziemia i ubikacye strychowe, o ile służą na cele mieszkalne, fabryczne lub gospodarcze, podlegają powyższej opłacie.

§. 5. Radzie miejskiej przysługuje prawo uwalniania od opłaty kanałowej budynków, których przeznaczenie i używanie wyklucza odprowadzenie z nich nieczystości do kanału publicznego.

§. 6. Od przebudowanych, dobudowanych lub w miejsce starych nowo wybudowanych budowli opłata kanałowa ma być obliczaną w sposób §. 4. określony.

§. 7. Opłata ma być uiszczona przed udzieleniem zezwolenia na połączenie budynku z kanałem publicznym — a przed uiszczeniem opłaty udzielenie tego zezwolenia ma być wstrzymanem.

§. 8. Przy ulicach nowo otwartych, w których kosztem osób prywatnych pobudowano kanał publiczny, ma być pobieraną tylko połowa powyższej opłaty od tych osób prywatnych lub ich prawonabywców.

§. 9. Do wymiaru opłaty powołanym jest Magistrat miasta Lwowa. Opłaty kanałowe ściąga się w drodze politycznej egzekucyi wedle obowiązujących postanowień statutu dla miasta Lwowa co do poboru opłat.

§. 10. Przeciw wydanym na podstawie niniejszej ustawy zarządzeniom Magistratu, przysługują środki prawne po myśli postanowień statutu dla miasta Lwowa. Odwołanie przeciw wymiarowi nie wstrzymuje egzekucyi.

§. 11. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

§. 12. Wykonanie ustawy niniejszej poruczam memu Ministrowi spraw wewnętrznych".

Przy uchwaleniu powyższego projektu zachowane zostały wszelkie statutem miasta zastrzeżone formalności, mianowicie:

W myśl §. 86. ustęp ostatni statutu uchwalono rzeczony projekt na dwóch więcej jak w ośm dni po sobie następujących posiedzeniach Rady miejskiej, to jest dnia 15. i 29. listopada 1900 r. przy komplecie większym aniżeli tego statut w §. 45 a nawet w §. 35 lit. b) wymaga (obecnych radnych 69), wreszcie w myśl §. 93. statutu zostały odnośne uchwały Rady miejskiej w gminie należycie ogłoszone a jak to Magistrat w swojem na wstępie przytoczonem podaniu stwierdza, przeciw uchwałom tym nie wniesiono żadnych protestów.

Potrzeba wyjednania ustawy 1. dla wprowadzenia przymusowego łączenia kanałów domowych a właściwie zbiorników kloacznych z kanałami miejskimi (o przymusie nie wspomina wprawdzie podanie Magistratu, ale wynika on jasno z brzmienia §. 1. projektu), i 2. dla upoważnienia gminy do poboru opłat gminnych za to połączenie uzazadnioną jest następującymi względami:

Za przymusowem łączeniem przemawiają bez żadnej wątpliwości ogólne względy sanitarne, w ten sposób bowiem zabezpiecza się stały odpływ nieczystości płynnych względnie zaś zapobiega się gromadzeniu w dołach kloacznych i przelewaniu nieczystości; a przemawia zatem również interes właścicieli domów, którym oszczędza się w ten sposób kosztów częstego wywożenia nieczystości.

Ustawa budownicza dla miasta Lwowa z 21. kwietnia 1885 dz. u. kraj. Nr. 31. nie zawiera co do takiego przymusu jasnych i niewątpliwych postanowień.

W myśl bowiem §. 51. ustęp drugi rzeczonej ustawy „budowę zbiorników kloacznych należy wykonać tak, aby . . . . . gdzie połączenie zbiorników z kanałem publicznym jest możliwe . . . . . tylko płynne nieczystości do kanału publicznego . . . . . odpływały.“ Ustęp siódmy zaś tego paragrafu postanawia: „gdzie połączenie zbiornika kloacznego z kanałem publicznym . . . . . może być uskutecznionem . . . . . płyny otworem w zbiorniku na ten cel zostawionym, odprowadzone być mogą do kanału publicznego . . . . . kanałem murowanym albo rurami kamionkowemi lub żelaznemi“ (i t. d.)

Podczas gdy ustęp drugi nakazuje budowę zbiorników w danym wypadku w ten sposób, ażeby umożliwić odpływ nieczystości płynnych; ustęp siódmy w tym samym wypadku nie nakazuje połączenia zbiorników z kanałem publicznym ale dopuszcza tylko możliwość takiego połączenia.

Ponadto przymus łączenia jest także niezbędny w wypadku przewidzianym w drugim ustępie §. 1. projektu, gdzie mianowicie istniejące dawne kanały miejskie muszą być zaniechane z powodu ich przegnicia lub nieracyonalnej i niezgodnej z wymogami sanitarnemi budowy a w miejsce ich muszą być nowe kanały miejskie pobudowane. Stare te kanały z powodu sąsiedztwa ich z wodociągami lub studniami, stały się, jak to władze sanitarne już kilkakrotnie stwierdziły, przyczyną zatrucia wody i wybuchu chorób epidemicznych, jak tyfusu i innych, do czego zresztą wogóle przyczyniać się musi także samo przesiąknięcie gruntu nieczystościami przez ściany starych kanałów przepuszczanemi albo też istnienie kanałów prowadzących bezpośrednio pod całymi szeregami domów.

Zdarzyły się zaś wypadki, że gmina pobudowawszy dla poprawienia stosunków sanitarnych nowy kanał, wydała nakaz zaniechania istniejącego połączenia ze starym a połączenia zbiorników z nowym kanałem, wywołała cały szereg rekursów, które zanim przeszły tok instancyi a nawet przez c. k. Trybunał administracyjny, spowodowały aż nadto długotrwałą dla zdrowia mieszkańców szkodliwą zwłokę.

Również potrzebnem jest ustawowe zezwolenie gminie na pobór opłat za połączenie zbiorników kloacznych z kanałami miejskimi.

Jak to bowiem Wydział krajowy już przy projekcie podobnej ustawy dla miasta Podgórza zaznaczył (aleg. sten. spr. Nr. 6. 1899/900), gmina miasta Lwowa nie jest uprawnioną do pobierania podobnych opłat z mocy postanowień dotychczasowego statutu swego.

Magistrat starał się wprawdzie przy poszczególnych wypadkach prawo to wydedukować z postanowień §§. 78., 84. i 85. statutu (§. 85. obecnie w brzmieniu ustawy z 11. września 1900, dz. u. kr. Nr. 90), c. k. Trybunał administracyjny jednakże orzekł kilkakrotnie a ostatni raz pod 23. listop. 1895, l. 4397, że postanowienia powołanych wyżej paragrafów statutu nie mogą być w tym wypadku zastosowane i że w braku specyalnej ustawy wydatki na budowę i utrzymanie kanałów miejskich, pokrywane być mają wyłącznie tylko środkami gminy.

Z tego powodu wydał też Wydział krajowy powołane w petycyi gminy rozrządzenie z 22. stycznia 1895, LW. 2606., którem zapowiedział, że jeśli spory z powodu żądania gminy uiszczania przez właścicieli domów opłaty za wpust do kanału miejskiego nie zostaną polubownie załatwione, będzie zniewolony wszelkie tego rodzaju pretensye w toku instancyi unieważniać.

Gmina wnosi więc obecnie prośbę o ustawowe zezwolenie jej na pobór rzeczonych opłat, jak to zresztą przewiduje § 90 statutu (obecnie w brzmieniu ustawy z 11. września 1900 dz. u. kr. Nr. 90).

Potrzeba opłat i ich wysokość jest również uzasadnioną. Wystarczy pod tym względem przytoczyć, że gmina na pokrycie niedoborów budżetowych nakłada już od szeregu lat wysokie dodatki gminne a w szczególności nałożyła w roku 1899 i 1900: 6% od podatku gruntowego i domowo czynszowego, zaś 30% od wszystkich innych podatków bezpośrednich z wyjątkiem podatku osobisto-dochodowego, na rok zaś 1901 uchwaliła nałożyć wprawdzie tylko 4% od podatku gruntowego i domowo-czynszowego oraz 25% od państwowego 5% podatku od budynków, którym przysługują wolne lata, natomiast 40% od wszystkich innych podatków bezpośrednich z wyjątkiem podatku osobisto-dochodowego.

Prócz tego pobiera gmina bez zmiany podatek gminny czynszowy 3% od czynszu najmu do 600 Koron, 4% do 1200 Koron, 5% do 6000 Koron i 10% nad 6000 Koron czynszu.

Na budowę zaś i rekonstrukcyę kanałów miejskich, przesklepienie Pełtwy itd. przeznaczyła gmina z 10,000.000 zł. pożyczki komunalnej z r. 1895., kredyt w sumie 1,000.000 Koron, z której wydała już przeszło 400.000 Koron.

Co do projektu samego wnosi Wydział krajowy następujące zmiany i uzupełnienia:

§. 1. ustęp pierwszy należy zmienić stylistycznie i stosownie do brzmienia postanowień §. 51. powołanej wyżej ustawy budowniczej, winien zatem opiewać:

„W obrębie gminy król. stoł. m. Lwowa obowiązany jest każdy właściciel realności przylegającej do ulicy lub placu, w których kanał publiczny istnieje lub zostanie wybudowany, połączyć zbiornik kloaczny swego domu z powyższym kanałem za pomocą kanału odciekowego, przestrzegając przytem postanowień ustawy budowniczej z 21. kwietnia 1885 dz. u. kr. Nr. 31.“

Wyrazy projektu: „własnym kosztem“ Wydział krajowy opuszcza z powodu odmiennego swego wniosku przy §. 2.

Ustęp drugi winien dla pewności opiewać: „W razie uzasadnionej względami publicznymi potrzeby wybudowania nowego a zaniechania istniejącego kanału, z którym zbiorniki kloaczne pojedynczych domów są już połączone, zbiorniki te mają być połączone z nowo wybudowanym kanałem, dawne zaś połączenie ma być zaniechane“.

Nadto z uwagi, że, jak to wyżej podano, są jeszcze kanały publiczne dawne, położone bezpośrednio pod szeregami domów nie mających z tego powodu własnych zbiorników kloacznych, dodać należy postanowienie:

„To samo odnosi się i do tych wypadków, gdzie wychodki nie mają zbiorników kloacznych a wybudowane są nad kanałem publicznym“.

Ustęp trzeci projektu należy skreślić, powtarza się bowiem w §. 3. projektu.

Jako drugi paragraf projektu należy wstawić pominięte w projekcie postanowienie obowiązujących już ustaw dla miasta Białej z 30. maja 1897 d. u. kr. Nr. 33 i dla miasta Podgórza z 26. grudnia 1900 dz. u. kr. Nr. 17. z roku 1901.

W ustawach tych ograniczony jest obowiązek właścicieli domów wybudowania kanałów domowych tylko do pewnej maksymalnej długości (10 metrów) między domem a kanałem publicznym.

W mieście Lwowie mogą również zachodzić wypadki, gdzie kanał publiczny może być zbyt oddalony od pojedynczych realności i z tego powodu właściciele domów mogliby zbytnio być obciążeni kosztami budowy kanału odciekowego.

Nadto ustawy powyższe przewidują także wypadek w projekcie pominięty, mianowicie w razie potrzeby poprowadzenia kanału odciekowego przez obce realności, co i w mieście Lwowie nie jest wykluczonem.

Dlatego jako §. 2. projektu należy wstawić:

„Koszta budowy kanału odciekowego aż do 10 metrów, licząc od zewnętrznej granicy realności do najbliższego kanału publicznego, ponosi właściciel realności względnie domu, nadwyżkę zaś kosztów ponad 10 metrów ponosi gmina.

„Gdyby jednak ze względu na stosunki miejscowe okazało się korzystniejszem, aby budowę kanału odciekowego poprowadzić przez obcą realność, właściciel jej obowiązany jest za odpowiedniem odszkodowaniem zezwolić na taką budowę kanału odciekowego na swej realności.

„Przy oznaczeniu odszkodowania zastosowane być mają przepisy ustawy z 14. marca 1875 dz. u. kr Nr. 38.

„Odszkodowanie i koszta ewentualnego wywłaszczenia na rzecz budowy kanału odciekowego ponosi właściciel domu, obowiązany do budowy kanału".

Zamiast §§. 2. i 3. projektu wstawić należy następujący §. 3:

„Gminie król. stoł. miasta Lwowa przysługuje prawo pobierania opłat za połączenie w §. 1. określone, właściciele domów zaś obowiązani są do uiszczania tych opłat.

„W wypadku jednak przewidzianym w §. 1. ustęp drugi, właściciele domów wolni są od rzeczonej opłaty".

Jako ostatni usęp §. 4. projektu wstawić należy postanowienie ograniczające wysokość opłat na wypadek potrzeby połączenia kilku zbiorników jednego domu — osobnymi kanałami odciekowymi, inaczej właściciel mógłby być pociągnięty do opłat w pełnej należytości za każde osobne połączenie, co nie byłoby ani słuszne ani sprawiedliwe. Postanowienie takie winno opiewać:

„Jeśli dom zawiera więcej zbiorników kloacznych, wówczas za każde osobne połączenie zbiornika z kanałem publicznym uiścić należy tylko odpowiednią część opłaty przypadającej od całego domu".

Projektowany §. 6. wymaga prócz zmiany stylistycznej, także uzupełnienia na wypadek, gdyby opłata za dawniejsze połączenie domu została już uiszczoną.

Wydział krajowy zaznacza w tem miejscu, że od domów istniejących i z kanałem publicznym już połączonych, podług brzmienia projektu opłata za to połączenie — jeśli dotąd uiszczoną nie została, nie może być żądaną.

Projektowany §. 7. (który zresztą należało było wstawić przy §. 9.) należy skreślić. Skoro bowiem podług brzmienia projektu w §. 10. ustęp ostatni, rekurs od wymiaru nie ma mieć mocy wstrzymującej, zbyteczny jest warunek czyniący zawisłem zezwolenie Magistratu na połączenie — od podrzedniego uiszczenia opłaty. Zresztą warunek ten mógłby strony narazić na poważniejsze szkody materyalne.

Ze względu również słuszności nie może Wydział krajowy popierać postanowień §. 8. ppojektu. Jest bowiem rzeczą całkiem naturalną, że skoro właściciele sąsiednich realności własnym kosztem zbudowali lub zbudują kanał publiczny, to nie powinni być już pociągani do opłat za połączenie swego domu z tym kanałem. Dla zachęty zaś innych, powinno takie uwolnienie ustawą być zabezpieczone.

Inne zmiany projektu są tylko stylistyczne.

Wydział krajowy przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić dołączony projekt ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
S. Badeni m. p.

Sprawozdawca:
Adolf Vayhinger m. p.
Członek Wydziału krajowego

USTAWA

z dnia . . . . . o obowiązku właścicieli domów w król. stoł mieście Lwowie połączenia domowych zbiorników kloacznych z kanalami miejskimi publicznymi oraz o opłatach gminnych za to połączenie.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

§ 1.

W obrębie gminy król. stoł. miasta Lwowa obowiązany jest każdy właściciel realności przylegającej do ulicy lub placu, gdzie kanał publiczny istnieje lub zostanie wybudowany, połączyć zbiornik kloaczny swego domu z powyższym kanałem za pomocą kanału odciekowego, przestrzegając przytem postanowień ustawy budowniczej z 21. kwietnia 1885 Dz. u. kr. Nr. 31.

W razie uzasadnionej względami publicznymi potrzeby wybudowania nowego a zaniechania istniejącego kanału publicznego, z którym zbiorniki kloaczne poszczególnych domów są już połączone, zbiorniki te mają być połączone z nowo wybudowanym kanałem publicznym, dawne zaś połączenie ma być zaniechane.

To samo odnosi się i do tych wypadków, gdzie wychodki nie mają zbiorników kloacznych a wybudowane są nad kanałem publicznym.

§. 2.

Koszta budowy kanału odciekowego aż do 10 metrów, licząc od zewnętrznej granicy realności do najbliższego kanału publicznego, ponosi właściciel realności względnie domu, nadwyżkę zaś kosztów ponad 10 metrów ponosi gmina.

Gdyby jednak ze względu na stosunki miejscowe okazało się korzystniejszem, aby budowę kanału odciekowego poprowadzić przez obcą realność, właściciel jej obowiązany jest za odpowiedniem odszkodowaniem zezwolić na taką budowę kanału odciekowego na swej realności.

Przy oznaczeniu odszkodowania zastosowane być mają przepisy ustawy z 14. marca 1875 Dz. u. kr. Nr. 38.

Odszkodowanie i koszta ewentualnego wywłaszczenia na rzecz budowy kanału odciekowego (alinea 1.), ponosi właściciel domu obowiązany do budowy kanału.

§. 3.

Gminie król. stoł. miasta Lwowa przysługuje prawo pobierania opłat za połączenie w §. 1. określone, właściciele domów zaś obowiązani są do uiszczania tych opłat.

W wypadku jednak przewidzianym w §. 1. ustęp drugi, właściciele domów wolni są od rzeczonych opłat.

§. 4.

Wysokość opłat ustanawia się podług zabudowanej powierzchni, pomnożonej ilością kondygnacyi:

a) przy prywatnych domach mieszkalnych i gmachach publicznych po 30 halerzy od metra kwadratowego;

b) przy fabrykach, pracowniach i budynkach gospodarczych po 20 halerzy od metra kwadratowego.

Podziemia i strychy, o ile w całości lub w przeważnej części służą na cele mieszkalne, fabryczne lub gospodarcze, podlegają powyższej opłacie.

Jeżeli dom zawiera więcej zbiorników kloacznych, wówczas za każde osobne połączenie zbiornika z kanałem publicznym, uiścić należy tylko odpowiednią część opłaty przypadającej od całego domu.

§. 5.

Radzie miejskiej przysługuje prawo uwalniania od opłaty właścicieli takich budynków, których przeznaczenie i używanie wyklucza odprowadzanie z nich nieczystości płynnych do kanału publicznego.

§. 6.

Od domów, po wejściu w życie niniejszej ustawy, przebudowanych, dobudowanych lub w miejsce starych — nowo wybudowanych, należy się opłata (§. 4.) mimo dawniejszego połączenia z kanałem publicznym.

Jeśli jednak właściciel domu za to połączenie uiścił już bądź dawniej opłatę jako datek dobrowolny, bądź też opłatę w myśl niniejszej ustawy, wówczas przy nowym wymiarze uwzględnić należy datek ten zapłacony, względnie opłatę już uiszczoną, tak że tylko nadwyżkę wymiaru obowiązany jest właściciel domu uiścić.

§. 7.

Jeżeli kanał publiczny zbudowany został kosztem właścicieli sąsiednich realności, właściciele ci względnie ich prawonabywcy wolni są od opłat niniejszą ustawą objętych.

§. 8.

Do wymiaru opłat powołany jest Magistrat miasta.

Nieuiszczone w terminie opłaty mają być ściągnięte w sposób ustanowiony w §. 94. statutu miasta Lwowa dla ściągania należytości gminnych.

§. 9.

Przeciw wydanym na podstawie niniejszej ustawy zarządzeniom Magistratu przysługują środki prawne przewidziane statutem miasta. Rekurs przeciw wymiarowi opłaty nie ma mocy wstrzymującej.

§. 10.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

§. 11.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

LW. 27.231/1900.

We Lwowie dnia 30. listopada 1900.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie wyłączenia przysiółka Józefówka ze związku gminy Kupczyńce i utworzenia zeń samoistnej gminy administracyjnej.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z 3. stycznia 1888 uchwalił Wysoki Sejm projekt ustawy w przedmiocie wyłączenia przysiółka Józefówka ze związku gminy Kupczyńce i utworzenia z niego osobnej gminy administracyjnej Uchwała ta zapadła w załatwieniu sprawozdania Komisyi administracyjnej (aleg. sten. spr. Nr. 104 z roku 1887/8) o wniosku w tej sprawie Wydziału krajowego z d. 13. września 1887 l. 58.406 (aleg. sten. spr. Nr. 45 z r. 1887/8). — Sprawozdanie to opiewało, jak następuje:

Sprawozdanie komisyi administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego z d. 13. września 1887 LW. 58.406/87 w przedmiocie wyłączenia przysiółka Józefówki ze związku gminy Kupczyńce i utworzenia gminy samoistnej.

Wysoki Sejmie!

Mieszkańcy przysiółka Józefówki wnieśli jeszcze w lipcu 1873 prośbę do c. k. Namiestnictwa we Lwowie o wyłączenie tej osady ze związku gminy Kupczyńce i utworzenie z niej gminy odrębnej.

Wskutek polecenia c. k. Namiestnictwa z dnia 23. lipca 1873 l. 37.375 przeprowadziło c. k. Starostwo w Tarnopolu w tej mierze dochodzenie, które wykazało, że osada Józefówka liczy przeszło 436 dusz, że obejmuje według katastru 635 morgów 1.135 sąż. kwadr. obszaru gruntów włościańskich, a około 1.000 morgów obszaru dworskiego, że oddawna utrzymuje własnym kosztem szkołę ludową, posiada własny spichlerz i kapitalik w kwocie 309 zł. 30 ct. — a wreszcie, że oddalenie Józefówki od Kupczyniec wynosi 8·5 kilometrów drogi, zwłaszcza w czasie słoty prawie nie do przebycia. C. k. Starostwo Tarnopolskie skonstatowawszy protokolarnie powyższy stan rzeczy, oświadcza ze swej strony, że Józefówka posiada wszelkie warunki samodzielnego istnienia, że Zwierzchność gminna w Kupczyńcach wskutek znacznego oddalenia i lichej komunikacyi nie może należycie sprawować w Józefówce czynności urzędowych, na czem cierpi nie mało regularny tok urzędowania. To też c. k. Starostwo wnosi na utworzenie samoistnej gminy w Józefówce tembardziej, że na to zgadzają się gmina Kupczyńce i Wydział powiatowy.

C. k. Namiestnictwo we Lwowie reskryptem z dnia 14. września 1874 l. 43.829 odstąpiło akta powyższych dochodzeń Wydziałowi krajowemu do właściwego urzędowania z wyraźnym dodatkiem, że przeciw utworzeniu w Józefówce samoistnej gminy nie zachodzą żadne względy publiczne.

Wydział krajowy reskryptem z dnia 23. września 1874 l. 19.180 polecił Wydziałowi powiatowemu w Tarnopolu uzupełnienie w tej sprawie dochodzeń. Dodatkowo przez Wydział powiatowy przeprowadzone dochodzenie wykazało jeszcze dosadniej, że żądanie przysiółka Józefówki o wyłączenie go ze związku gminy Kupczyńce i utworzenie z niego gminy odrębnej jest ze wszech miar uzasadnione i pożądane.

Rada gminy Kupczyniec na posiedzeniu dnia 31. października 1875 zezwoliła jednogłośną uchwałą na zupełne oddzielenie osady Józefówki od gminy Kupczyniec z wyraźnym dodatkiem, że w razie dokonanego odłączenia uwalnia Józefówkę od wszelkich prestacyj na mocy ustawy gminnej do Kupczyniec uiszczanych, a oraz zobowiązuje się zwrócić przysiółkowi Józefówce kapitał z pożyczki w r. 1855 pochodzący w kwocie 309 zł. 30 ct. w gotówce najdalej do trzech miesięcy po dokonanem rozłączeniu.

Powyższą uchwałę Rady gminnej zatwierdziła w całej osnowie Tarnopolska Rada powiatowa na posiedzeniu dnia 20. maja 1886, a nadto Wydział powiatowy w Tarnopolu w sprawozdaniu swojem z dnia 16. czerwca 1886 l. 2.327/85 podnosi wyraźnie, że obie miejscowości Kupczyńce i Józefówka odniosą widoczne korzyści z ich rozłączenia, że są terytoryalnie od siebie odgraniczone i że nawet po rozłączeniu obie posiadać będą dostateczną siłę do samoistności, gdyż majątek ruchomy i nieruchomy gminy Kupczyniec wraz z przysiółkiem Maryanką reprezentował w r. 1885 wartość 51.207 zł. 57 ct. nie wliczając majątku osady Józefówki. Wykaz włościan przysiółka Józefówki i opłacanych przez nich podatków z dnia 8. stycznia 1882 świadczy, że Józefówka liczy 93 zagród włościańskich i opłaca rocznie 413 zł. 90½ ct. podatku rządowego, podczas gdy podług budżetu gminy Kupczyniec na rok 1885, opłacają Kupczyńce wraz z przysiółkami Józefówką i Maryanką rocznie 3.347 zł. 18 ct. podatku rządowego.

Ponieważ obie te miejscowości Kupczyńce i Józefówka nie tworzą odrębnych gmin katastralnych, przeto wskutek rozporządzenia Wydziału krajowego z d. 24. sierpnia 1886 roku l. 49.460 przedłożył Tarnopolski Wydział powiatowy szkic graniczny na podstawie mapy katastralnej przez bióro techniczne sporządzony z dokładnem uwidocznieniem tych parcel granicznych, które z jednej strony mają pozostać przy Kupczyńcach, a z drugiej strony przy Józefówce.

Rada gminna Kupczyniec i przedstawicieli przysiółka Józefówki zbadali plan powyższy i takowy na dniu 7. marca 1887 w zupełności zatwierdzili.

Tak samo potwierdziła Rada powiatowa w Tarnopolu na posiedzeniu z d. 21. maja 1887 plan odgraniczenia obu tych miejscowości. Również c. k. Starostwo w Tarnopolu w odezwie z dnia 17. kwietnia 1887 l. 7.646, przy sposobności przedłożenia mu przez Wydział powiatowy planu rozgraniczenia oświadczyło ponownie, że przeciw zamierzonemu wyłączeniu Józefówki ze związku gminy Kupczyniec nie zachodzi żadna przeszkoda ze względów publicznych.

Gdy więc połączenie Józefówki z Kupczyńcami z powodu znacznego oddalenia i utrudnionej komunikacyi jest szkodliwem, gdy tego odłączenia domagają się obie miejscowości interesowane od dłuższego czasu, a Rada powiatowa i c. k. władza polityczna nie tylko żądanie to popierają, lecz nawet twierdzą, że Józefówka pod każdym względem posiada warunki do samodzielnego istnienia, przeto komisya administracyjna wnosi zgodnie z uchwałą Wydziału krajowego:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony ·/. projekt ustawy.

Lwów d. 20. grudnia 1887.

Koziebrodzki w r. zastępca przewodn. Leniński w. r. sprawozdawca.

Ustawa z dnia . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o wyłączeniu przysiółka Józefówka ze związku gminy Kupczyniec w powiecie tarnopolskim i utworzeniu gminy samoistnej,

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Przysiółek Józefówka wyłącza się ze związku gminy Kupczyniec w powiecie tarnopolskim i ma odtąd stanowić gminę samoistną.

Art. II.

Granicę między gminami Jozefówka a Kupczyńcami mają stanowić parcele graniczne należące z jednej strony do Józefówki mianowicie: 1.937/3, 2.165/3, 2.179, 2.289, 2.290, 2.201, 2.402, 2.401, 240/2, 2.401/1, 2.399/2, 2.399/1, 2.398, 2.397, 2.396, 2.395, 2.394, 2.393/2, 2.393/1, 2.392/2, 2.392/1, 2.391/2, 2.391/1, 2.390/2, 2.390/1, 2.389/2, 2.389/1, 2.388, 2.387, 2.386, 2.384, 2.382, 2.381/2, 2.381/1, 2.380/2, 2.380/1, 2.379, 2.378/2, 2.378/1, 2.483, 2.479, 2.484, 4.401, 4.397, 4.398, 4.399, 4.400, 4.394, 4.393: z drugiej zaś strony do Kupczyniec parcele: 1.937/2, 1.942, 1.944, 1.941, 2.165/2, 2.166/1, 2.166/2, 2.171, 2.178/3, 2.177/3, 2.176/3, 2.118, 2.117/2, 2.117/1, 2.116, 2.115, 2.114/2, 2.114/1, 2.113, 2.112, 2.111, 2.110, 2.109, 2.406/1, 2.406/2, 2.407/1, 2.407/2, 2.408/1, 2.408/2, 2.410, 2.411/1, 2.411/2, 2.412, 2.414, 2.415, 2.416, 2.421, 2.422/1, 2.422/2, 2.423, 2.424, 2.425, 2.426, 2.431, 2.432/1, 2.432/2, 2.433, 2.434, 2.444, 2.445, 2.446/1, 2.446/2, 2.448, 2.451, 2.452, 2.453, 2.454/1, 2.454/2, 2.454/3, 2.465/1, 2.465/2, 2.466/1, 2.466/2, 2.467, 2.468, 2.469, 2.470/1, 2.471/3, 2.472/1, 2.472/6, 2.473/1, 2.478, 2.477, 2.476, 2.464/2, 2.464/1, 2.486, 2.485, 4.396, 4.395, 4.372/1, 4.372/2, 4.373/3, 4.374/4, 4.373/5, 4.374, 4.375/1, 4.375/2, 4.376, 4.377, 4.378, 4.379, 4.380/1, 4.380/2, 4.381, 4.383, 4.384, 4.385, 4.386, 4.387, 4.388/2, 4.388/1, 4.389, 4.390, 4.391, 4.392/1, 4.392/2, 4.392/3, 4.311/2, 4.311/1, 4.307/5, 4.307/4, 4.307/3, 4.307/2, 4.307/1, 4.306/2, 4.306/1.

Art. III.

Do chwili prawomocnego ukonstytuowania się nowych Reprezentacyj gminnych w Kupczyńcach i Józefówce pozostaje dotychczasowa wspólna Reprezentacya gminna w urzędowaniu.

Art. IV.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z niem jej ogłoszenia.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Uchwalony przez Wysoki Sejm projekt ustawy nie uzyskał jednak Najwyższej Sankcyi, o czem zawiadomiło c. k. Prezydyum Namiestnictwa Wydział krajowy odezwą z 17. lutego 1889, l. 1.930.

Odmowa sankcyi nastąpiła z następujących powodów: „Wymienione w art. 2. projektu ustawy jako należące do nowej gminy Józefówki i na planie liczbami 1937/3 i 2165/3 oznaczone parcele graniczne nie mogą być do niej przyłączone, ponieważ z resztą kompleksu tej miejscowości w żadnym terytoryalnym związku nie pozostają i ze względu na to, stosownie do istniejących dla operatów katastralnych postanowień, musiałyby przy gminie Kupczyńce nadal pozostać“. „Następnie wspomniane w art. 2. projektu ustawy odgraniczenie o tyle jest wadliwe, iż nie oznacza, że część parceli drogowych 4728/1, 4725, 4741, 4742 i 4743, jakoteż północno-zachodni róg parceli drogowej Nr. 4780. również tworzyć mają granicę między obiema gminami“. Również nie ma w projekcie ustawy postanowienia o tem, że z powodu dróg prowadzących przez obszar obu gmin, które jako parcele katastralne Nr. 4733, 4730, 4759 i 4772/1 są odmierzone, niektóre części przy Kupczyńcach pozostać, inne do nowej gminy Józefówki i to w taki sposób przyłączone być mają, jak tego kierunek utworzyć się mającej granicy wymagać będzie“.

„Pytanie zaś co do przynależności gminnej wspomnianych parcel drogowych, musiałoby ze względu na postanowienie ustawy drogowej już teraz być rozstrzygnięte, aby w przyszłości uniknąć sporów co do utrzymywania tych dróg“.

Stosownie do tego oświadczenia, Wydział krajowy zarządził uzupełnienie sprawy, w szczególności spowodował ugodę między osadą Józefówka a gminą Kupczyńce co do utrzymywania dróg, ugoda ta przyjętą została przez Radę gminną w Kupczyńcach uchwałą z 28. marca 1892., a zatwierdzoną przez Radę powiatową w Tarnopolu na posiedzeniu z 16. czerwca 1899.

Według tej, w aktach sprawy znajdującej się ugody, utrzymanie wszystkich dróg gminnych, położonych na terytoryum osady Józefówka i na mapie kata-

stralnej dokładnie oznaczonych, należyć będzie do nowo utworzyć się mającej gminy Józefówka, wszystkie zaś drogi położone po za obrębem terytoryalnym osady Józefówka, będą należały i nadal, jak dotychczas do gminy Kupczyńce. Bliższe szczegóły co do utrzymania dróg na granicy gmin się znajdujących, objęte są umową wyżej powołaną. Co się zaś tyczy ustalenia granic między nową gminą Józefówka a gminą Kupczyńce, przyszedł Wydział krajowy do przekonania, że podawanie parcel, granicę tę stanowić mających, w tekscie ustawy, jest zupełnie zbyteczne, nie rozchodzi się tu bowiem o utworzenie nowej gminy z części osady, którą to część osady dokładnie opisać by wypadało, ale o utworzenie takiej gminy z odrębnej i samoistną całość stanowiącej osady, o ile ta osada zwartą terytoryalną stanowi jednostkę. C. k. kraj. Dyrekcya skarbu we Lwowie odezwą z 17. czerwca 1897 L. 15106 oświadczyła też, że przeciw utworzeniu nowej gminy z osady Józefówka, o ile ta stanowić będzie zwartą dla siebie terytoryalną całość, nie zachodzą ze stanowiska katastralnego żadne przeszkody. Oznaczenie zaś parcel, które należą do tej całości, ustalone być winno zdaniem Wydziału krajowego, nie w drodze ustawy, ale przez władzę, której wykonanie tej ustawy jest poruczone.

Zresztą granice między gminami oznaczone są dokładnie na mapie katastralnej, a władze skarbowe i administracyjne przeciw oznaczeniu tych granic nie podniosły żadnych zarzutów. Podawanie wreszcie w kontekscie ustawy parcel granice stanowić mających i z tego powodu nie jest wskazane, że w międzyczasie parcele te wskutek podziału mogą otrzymać inne oznaczenie.

Gdy w ten sposób usunięte zostały podniesione przy sankcyi przeszkody, przedkłada Wydział krajowy ponownie Wysokiemu Sejmowi projekt ustawy utworzenia z Józefówki samoistnej gminy administracyjnej, jednakże w odmiennej stylizacyi, aniżeli pierwotny projekt opiewał, wprowadził bowiem zmiany, wynikające ze zmienionej formy.

Wydział krajowy nadmienia przytem, że c. k. Sąd powiatowy w Tarnopolu odezwą z 12. marca 1899 L. c. N. c. IV. 1/99. oświadczył także, że ze stanowiska ksiąg gruntowych nie zachodzą co do zamierzonego utworzenia nowej gminy administracyjnej żadne przeszkody, a c. k. Starostwo w Tarnopolu odezwą z 28. marca 1899 L. 13.957. oświadczyło ponownie, że przeciw utworzeniu z osady Józefówki samoistnej gminy politycznej nie tylko nie zachodzą ze względów publicznych żadne przeszkody, lecz owszem, urzeczywistnienie tego projektu wobec wielkości osady Józefówka, jej zaludnienia, tudzież znacznej od Kupczyniec odległości, wreszcie niedogodnego połączenia z tą ostatnią gminą pod względem komunikacyjnym, leży w najżywotniejszym interesie dobra publicznego.

Wydział krajowy przeto wnosi:

·/. Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy. ·/.

Z Rady Wydz. kraj. Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem.

Marszałek krajowy
S. Badeni w. r.

Sprawozdawca
Adolf Vayhinger w. r.
Członek Wydziału kraj.

do LW. 27.231/1900.

Ustawa

z dnia . . . . . w przedmiocie wyłączenia przysiółka Józefówka ze związku gminy Kupczyńce powiatu tarnopolskiego i utworzenia z niego samoistnej gminy administracyjnej.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Osada Józefówka zostaje w obecnych swoich, zwartą całość terytoryalną obejmujących granicach, wyłączoną ze związku gminy Kupczyniec w powiecie tarnopolskim i ma odtąd stanowić samoistną gminę administracyjną pod nazwą Józefówka.

Art. II.

Do trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy rozwiązaną ma być dotychczasowa Rada gminna gminy Kupczyńce a natomiast zarządzone być mają i przeprowadzone wybory do Rad gminnych gmin Józefówka i Kupczyńce.

Art. III.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Art. IV.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

L. W. 59.215/900.

We Lwowie, dnia 20. września 1900.

Aleg. 14
Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie wyłączenia miejscowości Górka narodowa i Witkowice ze związku gminy Prądnik biały i utworzenia z nich samoistnej gminy administracyjnej.

Wysoki Sejmie!

Na podstawie uchwały Rady powiatowej wKrakowie z dnia 1. grudnia 1871, tudzież reskryptu c. k. Namiestnictwa z dnia 14. marca 1872 L. 5.205 połączono w drodze administracyjnej po myśli §. 2 ustawy gminnej trzy, podówczas samoistne gminy a mianowicie Prądnik biały, Górka narodowa i Witkowice w jedną gminę wspólną.

Od tego czasu wszystkie te miejscowości wybierają wspólną Reprezentacyę gminną, prócz tej wspólności jednak miejscowości powyższe zachowały swoją całkowitą odrębność.

Każda z nich pozostała właścicielką swojego dotychczasowego majątku, który też uwidoczniony jest w odrębnych inwentarzach. Inwentarza wspólnej własności gmina żadnego nie posiada, bo nie ma żadnej wspólnej własności.

Co więcej miejscowości te mają każda dla siebie odrębny budżet uchwalony jednak przez wspólną Radę gminną, w którym wstawiane bywają także wydatki na cele wspólne, wspólnym zaś wydatkiem jest jedynie tylko wydatek na płace naczelnika gminy, jego zastępcy, asesorów i pisarza. Na każdą też miejscowość nakładane bywają odrębne dodatki gminne do podatków bezpośrednich.

Miejscowość Prądnik biały ma osobną szkołą ludową a Górka i Witkowice osobną. Prądnik należy do parafii św. Krzyża w Krakowie, miejscowość zaś Górka i Witkowice do parafii w Zielonkach.

Tak więc gminy ze sobą prawnie połączone, faktycznie nie przestały istnieć jako osobne gminy ale prócz luźnego połączenia wspólną Reprezentacyą gminną pozostały dla siebie całkiem odrębnemi gminami.

Stan ten okazał się z biegiem czasu niekorzystnym dla wszystkich trzech miejscowości. W Prądniku bowiem wytworzyły się zupełnie inne stosunki i potrzeby ludności a inne w Górce narodowej i Witkowicach.

Te ostatnie dwie miejscowości pozostały osadami czysto rolniczemi pod każdym względem, podczas gdy Prądnik położony blisko miasta Krakowa przemienił się w gminę podmiejską, licznie zamieszkałą przez ludność robotniczą i napływową, utrzymującą się z zarobku w mieście Krakowie a właściwa ludność miejscowa w Prądniku białym, trudni się już więcej przemysłem i rzemiosłem, niż rolnictwem.

W obec tego inne już dziś są i inne w przyszłości będą potrzeby zarządzeń i urządzeń gminnych w Prądniku a inne w Górce i Witkowicach.

Z tych powodów wspólna Rada gminna w Prądniku białym na podstawie uchwały swej z dnia 21. stycznia 1899 wniosła do Wysokiego Sejmu petycyę o roz-

dzielenie trzech gmin ze sobą w jedną gminę złączonych a Wydział powiatowy petycyę tę poparł gorąco na podstawie swej uchwały z dnia 16. lutego 1899 L. 2.306.

Wysoki Sejm petycyę tę odstąpił uchwałą z 22. marca 1899 Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy na następnej sesyi.

Na tej podstawie zatem przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi niniejsze sprawozdanie.

Stan majątkowy każdej z gmin powyższych przedstawia się, jak następuje.

Według inwentarzy za rok 1899 osada Prądnik biały posiada 10 morgów, 222 sążni □ gruntów i kapitału 325 Koron 62 groszy za grunta wywłaszczone pod fortyfikacye.

Osada Witkowice posiada 31 morgów 1.516 sążni □ gruntów, z czego łąki 20 morgów. Osada wreszcie Górka narodowa posiada 10 m. 1059 □ gruntów.

Wszystkie te grunta wpisane są w inwentarzach jako majątek gminy, służą jednak do wspólnego użytkowania członków gminy i nie przynoszą żadnego dochodu. Są zatem właściwie dobrem gminy.

Prócz tego Prądnik i Witkowice posiadają odrębne budynki szkolne. Podatki bezpośrednie przypisane na rok 1899 dla każdej z osad odrębnie i odrębnie dotąd prowadzone wynoszą w Prądniku 2.963 Kor. 12 gr., z czego 783 Kor. 60 gr. jako podatek osobisto dochodowy; w Witkowicach 1.159 Kor. 86 gr. bez podatku osobisto-dochodowego, wreszcie w Górce narodowej 617 K. 78 gr. czyli Witkowice z Górką razem opłacają w podatkach 1777 Kor. 64 gr.

Dodatki do podatków na cele gminne według ostatnich budżetów przypisane były w Prądniku na cele ściśle gminne w wysokości 23%, na cele szkolne i parafialne w wysokości 24%.

W Górce narodowej na cele ściśle gminne 15%, na cele szkolne i parafialne 18%; wreszcie w Witkowicach na cele gminne 6%, na szkolne i parafialne 31%.

Stan ten zdaniem Wydziału krajowego daje gwarancyę, że nowo utworzone gminy, mianowicie Prądnik biały oraz Górka narodowa z Witkowicami podołają obowiązkom na gminach z tytułu własnego i poruczonego zakresu działania ciążącym.

Wszelkie kompetentne władze zapytane przez Wydział powiatowy o opinię co do zamierzonego rozdziału gmin mianowicie c. k. Sądy powiatowe w Krakowie i w Kalwaryi, i c. k. Sąd krajowy w Krakowie, c. k. Dyrekcya okręgu skarbowego, c. k. Starostwo i c. k. główny Urząd podatkowy w Krakowie nie tylko oświadczyły, że przeciw zamierzonemu rozdziałowi osad ze swej strony nie mają nic do zarzucenia ale nawet uważają je za wskazane i dla gmin nadzwyczaj korzystne. Również przełożeństwa obszaru dworskiego w Witkowicach i Górce oświadczyły się bardzo gorąco za zamierzonym rozdziałem gmin. Wreszcie wspólna Rada gminna w Prądniku uchwałą z 13. stycznia 1900 oświadczyła imieniem osad Prądnik, Witkowice i Górka, że osady te pokryją wszystkie koszta z zamierzonym rozdziałem połączone a to w stosunku do opłacanych przez te osady podatków bezpośrednich.

Z tych powodów Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony ./. projekt ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

S. Badeni m. p.

Sprawozdawca:

Adolf Vayhinger m. p.

Członek Wydziału krajowego.

Ustawa

z dnia . . . . . o wyłączeniu ze związku gminy Prądnik biały, osad Witkowice i Górka narodowa i utworzeniu z nich samoistnej gminy administracyjnej.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Osady Witkowice i Górka narodowa zostają w obecnych swoich granicach, o ile granice te obejmują zwartą całość terytoryalną, wyłączone ze związku gminy Prądnik biały w powiecie Krakowskim i mają odtąd stanowić samoistną gminę administracyjną.

Art. II.

Do trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy rozwiązaną ma być dotychczasowa Rada gminna wspólnej gminy Prądnik biały i przeprowadzone być mają wybory do osobnej Rady gminnej w Prądniku białym i osobnej Rady gminnej w Witkowicach z Górką narodową.

Art. III.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Art. IV.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

LW. 16180/901.

We Lwowie, dnia 10. maja 1901.

Aleg. 15

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie wcielenia gminy Ruskiej wsi, tudzież przysiółków gmin Staroniwa i Drabinianka do gminy miasta Rzeszowa.

Wysoki Sejmie!

Miasto Rzeszów okalają gmina Ruska wieś i przysiółki gmin Staroniwy i Drabinianki w ten sposób, że przylegają do miasta gęsto zabudowanemi przestrzeniami.

Topograficzne położenie miasta jest ze wszech miar niekorzystne z powodu braku wybitnych granic między miastem a przyległemi miejscowościami. Przedłożone mapy udowadniają, że granice miasta wchodzą wąskiemi a długiemi enklawami w terytorya gmin wiejskich a odwrotnie granice przyległych miejscowości wdzierają się klinami w środek miasta do tego stopnia, że gdy jedna strona zupełnie zabudowanej ulicy należy do miasta, to druga strona ulicy leży w obrębie przyległej gminy wiejskiej albo początek ulicy leży w mieście, a koniec w terytorytoryum innej gminy.

Nadto w niektórych punktach jedna realność należy do miasta, sąsiednia do gminy wiejskiej.

Główny dworzec w Rzeszowie i początek zabudowanych ulic znajduje się w terytoryum gminy Ruskiej wsi, drugi dworzec na linii Rzeszów-Jasło leży w terytoryum gminy Staroniwy, a na obydwóch dworcach zmuszona jest gmina Rzeszowa wskutek polecenia Władzy politycznej utrzymywać i to od lat policyę miejscową, ponieważ nieudolne organa gmin wiejskich tych funkcyi nie są w stanie należycie spełniać.

Koszta, jakie gmina Rzeszowa z tego powodu ponosi, oblicza Magistrat na 4500 koron rocznie.

Do uzupełnienia obrazu nadmienia się, że ogród miejski wsunięty jest głęboko w terytoryum Starejniwy, a kosztowne koszary miejskie znajdują się na gruntach gminy Staroniwy.

Powyżej w krótkości skreślone stosunki oddziaływują bardzo niekorzystnie na gospodarkę gminy Rzeszowa, a szczególniej na wykonywanie policyi miejscowej.

Członkowie gminy Ruskiej wsi i przysiółków mieszkają jakby w mieście, korzystają ze wszystkich urządzeń miejskich, nie mając wobec gminy Rzeszowa żadnych obowiązków, niektórzy członkowie tych gmin wyzyskują te stosunki na własną korzyść, wyrządzając dotkliwą szkodę dochodom gminy z propinacyi rzeźni, jatek itd., podczas gdy ogół

członków gmin wiejskich obarczony jest wysokimi dodatkami do podatków, których w Rzeszowie nie ma.

W jaki sposób korzysta Ruska wieś i przysiółki z gminy Rzeszowa, udowadniają urzędowe wykazy, według których do szkół wydziałowych i pospolitych w Rzeszowie uczęszcza w roku szkolnym 1900/901 274 uczniów i uczennic z Ruskiej wsi i przysiółków. Najdotkliwiej oddziaływują te stosunki na wykonywanie policyi miejscowej, który to fakt stwierdzony jest we wszystkich szczegółach, tak przez Władze autonomiczne jak i rządowe, a przedłożone akty zawierają bardzo wiele szczegółów na poparcie tego twierdzenia.

Wykonywanie policyi bezpieczeństwa osób i mienia jest wobec tak nieregularnych granic i licznych enklaw w najwyższym stopniu utrudnione, ponieważ jednostki, które najbardziej nadzoru policyjnego by potrzebowały, chronią się przed policyą miejską z największą łatwością na tak bliskie terytoryum gminy wiejskiej, gdzie wobec niezorganizowanych i nieudolnych organów policyi wiejskiej mogą bezkarnie przebywać.

Tak samo ma się rzecz z dozorem nad obyczajnością publiczną, czeladzią służebną i wyrobnikami, gdy bowiem w mieście przestrzega się ściśle godziny policyjnej, to w karczmach i szynkach w Ruskiej wsi i Staroniwie, leżących prawie w śródmieściu, a jednak już na terytoryum gminy wiejskiej szynkownie otwarte zachęcają do pijaństwa a to tembardziej, że napoje sprzedawane bywają w szynkach we wsi taniej niż w mieście.

Magistrat udowadnia kontestacyą registratury sądowej, że w trzech latach ukarał c. k. Sąd 63 osób z Ruskiej wsi za pijaństwo, i to tylko takich, co do których żandarmerya wniosła doniesienia karne.

Następnie podnieść należy rażące zaniedbywanie policyi sanitarnej, które przedłożone akty udowadniają. Na wcielić się mających terytoryach powstają liczne fabryczki n. p. octu, krochmalu, sztucznych śledzi, cukierków, wody sodowej, które bezwarunkowo ścisłej kontroli wymagają.

Najdrastyczniej może ma się rzecz z wykonaniem przepisów policyi ogniowej. Podczas gdy w Rzeszowie obowiązuje ustawa budownicza z d. 28. kwietnia 1882, która wogóle jest dosyć przestrzeganą, istnieją w przylegających do miasta częściach gmin pod względem policyi budowniczej i ogniowej opłakane stosunki. Domy drewniane, jeden obok drugiego, niekiedy kryte strzechą, wadliwe palowiska i kominy, nagromadzone materyały palne są ciągłem wielkiem niebezpieczeństwem dla miasta Rzeszowa, a Magistrat podnosi w swej relacyi, że uwaga straży pożarnej w Rzeszowie jest więcej skierowaną na Ruską wieś i przysiółki niżeli na same miasto Rzeszów.

Powyżej skreślone stosunki spowodowały członków gmin do zastanowienia się nad tem, jakby złemu zaradzić.

Inicyatywa wyszła od właścicieli realności w Ruskiej wsi, którzy w roku 1872 wystąpili w przeważnej liczbie z żądaniem wcielenia gminy Ruskiej wsi do Rzeszowa i znaglili Zwierzchność gminną do zawiązania rokowań z miastem Rzeszowem.

Rokowania te trwały od roku 1872 do roku 1877 i nie doprowadziły do rezultatu, ponieważ ówczesna Rada miejska w Rzeszowie, nie oceniając należycie ważności sprawy, zachowała się wobec projektu połączenia i żądań Rady gminnej Ruskiej wsi dosyć odpornie, obawiając się widocznie znacznych wydatków na uporządkowanie zaniedbanego terytoryum wcielić się mającego.

Jakkolwiek w dalszych latach poczynione były z różnych stron zabiegi dla wcielenia do Rzeszowa przylegających gmin i jakkolwiek skargi na anormalne stosunki nie ustawały, wystąpiła Rada miejska w Rzeszowie dopiero w roku 1893 z programem uporządkowania stosunków.

W szczególności uchwałami z dnia 29. sierpnia i 5. października 1893 r. uznała Rada miejska potrzebę wcielenia gminy Ruskiej wsi, jakoteż przysiółków Wygnaniec, Psiarnisko, Podzamcze i Rudki ad Staroniwa tudzież Maćkówka (Podpronice) ad Drabinianka a to ze względów na wykonywanie policyi miejscowej, jakoteż ze względu na przyszły rozwój Rzeszowa i dochody gminne.

Wykonując uchwałę Rady miejskiej, Magistrat zastosował postanowienia pierwszego ustępu §. 100 ustawy miejskiej z d. 13. marca 1889 i wdrożył rokowania z gminami Ruską wsią, Staroniwą i Drabinianką celem przeprowadzenia dobrowolnej ugody.

Jednak rokowania wdrożone przez Magistrat, jak niemniej interwencya Wydziału powiatowego w Rzeszowie nie odniosły skutku i jak akty udowadniają, Rady gmin Ruskiej wsi, Staroniwy i Drabinianki sprzeciwiły się zamierzonym wcieleniom.

Wobec powyższego stanu rzeczy, przystąpił Magistrat do zastosowania drugiej i trzeciej alinei do § 100 Ust. z d. 13. marca 1889 r. i poczynił kroki celem wcielenia gminy Ruskiej wsi, jakoteż przysiłków Staroniwy i Drabinianki w drodze ustawy krajowej. Sprawa przeszła przedewszystkiem pod rozpoznanie Rady powiatowej, powołanej w myśl §. 103 powyżej przytoczonej ustawy miejskiej do objawienia swego zdania.

Rada powiatowa, po należytem zbadaniu sprawy uznała jednomyślną uchwałą z d. 16. stycznia 1897 potrzebę wcielenia gminy Ruskiej wsi, jak niemniej przysiółków Wygnaniec, Psiarniska, Podzamcze ad Staroniwa i przysiółka Maćkowska ad Drabinianka a to ze względów policyi miejscowej i przyszłego rozwoju miasta Rzeszowa.

Natomiast sprzeciwiła się Rada powiatowa wcieleniu przysiółka Rudki ad Staroniwa, ponieważ przyłączenie tegoż przysiółka mniej zabudowanego nie jest ze względów publicznych konieczne, a nadto wydzieleniem takowego osłabiłoby się znacznie gminę Staroniwę pod względem siły podatkowej.

W tem miejscu nadmienia się, że Rada miejska w Rzeszowie uchwałami z dnia 18. 19. i 20. marca 1901 zgodnie uchwałą Rady powiatowej zmieniła odpowiednio granice gmin przestrzeni wcielić się mających.

C. k. polityczna Władza powiatowa zgodziła się na proponowane wcielenie Ruskiej wsi i przysiółków uzasadniając swe zdanie w odezwie z d. 18. lutego 1899 L. 4013, wystosowanej do Wydziału powiatowego tem, że tak gmina Ruska wieś, jakoteż pomienione przysiółki stanowią właściwie przedmieście Rzeszowa, a Ruska wieś tak dalece połączoną jest terytoryalnie z Rzeszowem, że domy mieszkalne przy ulicy Sandomierskiej i przy ulicy Ruskowiejskiej należą po jeduej stronie tych ulic do Rzeszowa, a po drugiej stronie do Ruskiej wsi. Wcielenie tej gminy i przysiółków do Rzeszowa pożądanem jest nietylko w interesie przyszłego rozwoju Rzeszowa, który ścieśniony ze wszystkich stron rozszerzać się nie może, lecz wymaga tego wręcz wykonywanie policyi miejscowej, któremu obowiązkowi gminy wiejskie podołać nie mogą.

Przysiółek Staroniwy „Podzamcze“ obejmuje kompleks licznych zabudowań pod nazwą „Stajnia“. Znajduje się tutaj kilka zakładów przemysłowych, których należyte dozorowanie wiele pozozostawia do życzenia. W przysiółku „Wygnaniec“ wybudowała gmina Rzeszowa kosztowne koszary, co także przemawia za wcieleniem tego przysiółka. Następnie oświadczył się c. k. Sąd krajowy wyższy w Krakowie odezwą z d. 1. marca 1898 L. 1886 za wcieleniem Ruskiej wsi i przysiółków, a to ze względów na sądownictwo „karne“ która, to opinia jest dosadną krytyką istniejących stosunków. Ze względu na stan ksiąg gruntowych nie zachodzą żadne trudności.

Następnie i c. k. krajowa Dyrekcya Skarbu wydała przychylną opinię co do proponowanych wcieleń, gdyż w ten sposób Rzeszów przedstawiać będzie zaokrągloną, zwartą terytoryalną całość. Pod względem technicznym, jako i co do operatów ewidencyjnych katastru podatku guuntowego nie zachodzą żadne trudności.

W końcu przyszła sprawa pod rozpoznanie Wydziału krajowego, który wydelegował komisyę na miejsce celem uzupełnienia potrzebnych dat.

Przy tej sposobności komisya starała się o ugodowe załatwienie sprawy połączenia Rady gminne Ruskiej wsi, Staroniwy i Drabiniawki zachowały się jednak odpornie, podając żadnych powodów, któreby przynajmniej pod rozwagę wzięte być mogły.

Wydział krajowy podnieść jednak musi, że pomiędzy stanowiskiem, jakie Rady gminne zajmują, a pomiędzy życzeniami przynajmniej znacznej części ludności jest znaczna różnica.

W Ruskiej wsi żal za utratą zajmywanych stanowisk, przynoszących rozmaite dochody i agitacye osobistości, które z obecnego stanu rzeczy ciągną nie zawsze legalne korzyści, stanowią główny powód niechętnego zachowania się Rad gminnych. Inne jest stanowisko przynajmniej przeważnej części właścicieli realności.

W gminie Ruskiej wsi płacą obecnie członkowie gminy 34% dodatków do podatków, w dawniejszych latach płacili jeszcze wyższe, w Drabiniance płacą obecnie na cele gminne i szkolne 74%, w Staroniwie 51%, w Rzeszowie niema dodatków do podatków.

Przyłączeni do Rzeszowa mogą spodziewać się właściciele realności dobrych dróg, ulic, chodników i oświetlenia i opieki policyjnej, czego wszystkiego obecnie nie mają. Nadto jest niewątpliwem, że wartość realności w razie wcielenia do miasta podniesie się.

Co do przysiółka Drabinianki to przysiółek ten oddzielony jest od Drabinianki, oddalonej o kilka kilometrów, Wisłokiem tak, że oprócz opłaty 74% dodatków, nie ma z tą gminą żadnych stosunków.

Pozostaje do wyjaśnienia sprawa uregulowania stosunków majątkowych i innych, tudzież odpowiedź na pytanie, czyli gminy Staroniwa i Drabinianka po wyłączeniu przysiółków, będą mogły nadal istnieć jako samoistne jednostki administracyjne.

W sprawie uregulowania stosunków majątkowych pomiędzy gminą miasta Rzeszowa a gminami Ruska wieś, Drabinianka i Staroniwa zajęła Rada miejska w Rzeszowie stanowisko odpowiadające słuszności i sprawiedliwości.

W szczególności uchwałami z dnia 18. 19. i 20. marca 1901 zatwierdzonemi przez Wydział powiatowy na mocy uchwały Rady powiatowej, orzekła Rada miejska, że zgadza się, by wszyscy mieszkańcy wcielić się mającej gminy Ruskiej wsi i przysiółków korzystali z majątku i dobra miasta, tudzież zakładów i funduszów gminy bez jakiegokolwiek zastrzeżenia.

Nadto oświadczyła Rada miejska, że zrzeka się wszelkich preteusyi do majątku i dobra gmin Staroniwy i Drabianki z tytułu przyłączenia przysiółków do Rzeszowa. Prawo użytkowania z pastwisk gminnych przysługujące przysiółkom i gminom w tych rozmiarach, jakie im dotychczas przysługuje, pozostaje nienaruszone. Co się tyczy majątku gminy Ruskiejwsi, to ten musi być do wspólnego majątku połączonych gmin wcielony.

Według inwentarza majątku gminy Ruskiej wsi nader niedbale i dowolnie zestawionego, składa się cały majątek gminy Ruskiej wsi z kilku budynków i placów (urząd gminny, szkoła, rzeźnia, stajnia i szopa) który razem wziąwszy ocenić można w wartości 63.000 — 70.000 koron.

Majątek ten obciążony jest jednak pożyczkami i długami, które 35.000 koron wynoszą Gmina m. Rzeszowa musiałaby wszystkie zobowiązania gminy Ruskiej wsi przyjąć na siebie.

Dobra gminnego nie posiada gmina Ruska wieś żadnego.

Następnie podnieść należy, że i stosunki propinacyjne gminy Rzeszowa i w gminach Ruskiej wsi, Drabiniance i Starejniwie nie przedstawiają żadnych trudności co do wcielenia Ruskiej wsi i przysiółków, ponieważ wszystkie wymienione propinacye zostały temuż samemu przedsiębiorcy poddzierżawione, a pomiędzy głównym dzierżawcą propinacyi w gminach wiejskich i miastem stanął układ. W każdym razie jednak w projektowanej ustawie zawarte być musi postanowienie stosowne do życzenia obu stron, że obszary propinacyjne pozostają nienaruszone.

W końcu nadmienić musi Wydział krajowy, że wskutek wydzielenia przysiółków gmin Staroniwy i Drabinianki po linię regulacyjną przez c. k. geometrę ewidencyjnego wytkniętą gminy Staroniwa i Drabinianka nie zostaną wcale tak osłabione, ażeby nadal jako jednostki administracyjne istnieć nie mogły.

Suma podatków bezpośrednich uiszczanych przez gminę Staroniwę wynosi 5281 K 97 h.

Suma podatków bezpośrednich na obszarze wcielić się mającym wynosi (wliczając już części obszaru dworskiego w obrębie gminy położonego) 1114 K 50 h.

Siła podatkowa gminy Staroniwy wynosić będzie po wydzieleniu jeszcze zawsze 4137 K 46 h.

Siła podatkowa Drabianki wynosi	2206 K	97 h.
ubędzie wskutek wcielenia	389 „	23 „
pozostanie . .	1817 K	40 h.

Zauważyć jednak należy, że wskutek zmniejszenia się terytoryów zmniejszą się zarazem i wydatki.

W obec skreślonego stanu rzeczy i wobec okoliczności, że cały przyszły rozwój miasta Rzeszowa od uporządkowania tych stosunków zależy,

Wydział krajowy wnosi:

Wys. Sejm raczy uchwalić załączony ·/.projekt ustawy.

Marszałek krajowy:

St. Badeni *w. r.*

Sprawozdawca:

Adolf Vayhinger *w. r.*

Członek Wydziału krajowego.

U s t a w a

z dnia . . . . . o wcieleniu gminy Ruskiej wsi i przysiółków gmin Staroniwy i Drabinianki do gminy miasta Rzeszowa.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Gmina Ruskawieś, tudzież przysiółki gminy Staroniwy i Wygnaniec, Psiarnisko, Podzamcze i przysiółek gminy Drabinianki, Maćkówka zostają do gminy miasta Rzeszowa w granicach w artykule II. wymienionych wcielone.

Art. II.

Granica tak wcielonego obszaru z gmin Staroniwy i Drabinianki odcina na zachodzie od granicy Ruskiej wsi zachodnią stronę parceli kat. 1123 w kierunku południowym, następnie środkiem koryta potoku Mikoszka i południowo zachodnią stronę parceli kat. l. 663/1 dalej od południa bieży granica drogą gminną oznaczoną parcelami kat. 1036|1, 1036 2, 1043, 1042, 1041|1, 1115|15, gminy Staroniwa i l. 1132/13 gminy Drabinianka nakoniec od zachodu środkiem rzeki Wisłok aż do punktu, gdzie Wisłok przerzyna obszar miasta Rzeszowa.

Art. III.

Gmina Rzeszowa przypuści mieszkańców Ruskiej wsi i wcielonych przysiółków do korzystania w sposób ustawami i przepisami unormowany z majątku i dobra gminy tudzież zakładów i funduszów, pod zarządem gminy miasta Rzeszowa zostających, bez żadnych zastrzeżeń.

Art. IV.

Majątek gminy Ruskiej wsi tak ruchomy, jak nieruchomy zostaje przyłączony do wspólnego majątku połączonych gmin.

Natomiast przyjmuje gmina m. Rzeszowa wszystkie zobowiązania gminy Ruskiej wsi.

Art. V.

Prawo mieszkańców wcielonych przysiółków gmin Staroniwy i Drabinianki do użytkowania z pastwisk tych gmin według dotychczasowego zwyczaju pozostaje nienaruszone.

Art. VI.

Rejony propinacyjne miasta Rzeszowa, Ruskiej wsi, Drabinianki i Staroniwy pozostają nadal niezmienione.

Art. VII.

Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zostaną Rady gminne w Rzeszowie i Ruskiej wsi rozwiązane i kierownictwo gminy Rzeszowa, w jej nowych granicach, oddane tymczasowemu zarządowi pod przewodnictwem dotychczasowego burmistrza miasta Rzeszowa.

Skład tymczasowego zarządu oznaczy Namiestnik w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Najdalej w sześć tygodni po objęciu urzędowania rozpisze tymczasowy zarząd wybory do Rady miejskiej.

Art. VIII.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

L. 65789/00.

We Lwowie, dnia 6. listopada 1900.

Aleg. 16

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie wcielenia gminy Załubińcze, powiatu nowosądeckiego do gminy miasta Nowego Sącza.

Wysoki Sejmie!

Gmina Załubińcze, powiatu nowosądeckiego graniczące z miastem Nowym Sączem, jest w ten sposób położona, że wciska się w terytoryum Nowego Sącza, który je ulicami i posiadłościami z trzech stron otacza.

Część terytoryum jest pomiędzy oboma gminami sporna, a spór ten trwa, jak akta udowadniają, od lat kilkudziesięciu. Część Załubińcza przylegająca do miasta i dosyć charakterystycznie „Piekło“ przezwana, ma wygląd małego, gęsto zabudowanego miasteczka, rażącego na pierwszy rzut oka zaniedbaniem policyi budowniczej, ogniowej, sanitarnej, drogowej, porządku i czystości.

To za nadto bliskie sąsiedztwo Załubińcza i zaniedbania wszystkich gałęzi policyi miejscowej w tej gminie nieposiadającej nawet środków do jej wykonania, wywołuje od lat nieustanne skargi Magistratu w Nowym Sączu. Magistrat w Nowym Sączu skreślając ujemne stosunki w Załubińczu, które szkodliwie na miasto Nowy Sącz oddziałują, podnosi między innemi, że tamże chroniąc się przed okiem policyi i władz, gromadzą się wszystkie pijaki, włóczęgi, złodzieje i prostytutki i że tam jest gniazdo złego, na co się nawet Komenda wojskowa i organa sanitarne c. k. Władzy politycznej użalają.

Do powyższego ustępu skargi dodać należy, że gmina Załubińcze preliminuje nawet w osobnej rubryce budżetu dochód z nocnych szynków.

Następnie użala się Magistrat, że w Załubińczu biją bydło po domach bez dozoru weterynarza, a mięso stamtąd przechodzi z łatwością do miasta.

W końcu zwraca Magistrat uwagę na niebezpieczeństwo zagrażające mieniu mieszkańców Nowego Sącza wskutek niedostatecznej policyi ogniowej w Załubińczu.

Do skarg Magistratu w Nowym Sączu przyłączyła się c. i k. Komenda korpusu w Krakowie zwracając uwagę Wydziału krajowego pismem z dnia 16. maja 1898 L. 115, że na Załubińczu dzieją się jak największe ekscesa pomiędzy wojskowymi i cywilnymi i że przy takiej sposobności jeden żołnierz został zabity, a jeden ranny.

W końcu i c. k Starostwo w Nowym Sączu wystąpiło w tej sprawie i relacyą z dnia 13. października 1899 L. 21626 przedstawiło c. k. Namiestnictwu ujemne stosunki w Załubińczu pod względem wykonywania policyi miejscowej z wnioskiem na wcielenie tej gminy do Nowego Sącza, — gdyż to jest jedyny racyonalny środek celem uchylenia złego. Wniosek ten udzieliło c. k. Namiestnictwo Wydziałowi krajowemu odezwą z d. 28. listopada 1899 L. 46543 z powołaniem się na §. 100 ust. z d. 13. marca 1889, według którego gmina graniczącą z miastem może być ze względu na policyę miejscową do miasta wcieloną w drodze dobrowolnej ugody, lub w drodze ustawy krajowej. Wydział krajowy zastosowując powyżej przytoczone postanowienia ustawy, wdrożył pertraktacye celem połączenia tych gmin w drodze dobrowolnej ugody, zarządzając zarazem zebranie materyałów, wyjaśniających stosunki tych gmin, celem połączenia takowych w drodze przymusowej, gdyby ugodowe pertraktacye skutku nie odniosły. Z wyniku pertraktacyi i badań

na miejscu okazało się, co następuje:

Sprawa połączenia gminy Załubińcze z miastem Nowym Sączem stoi na porządku dziennym od całego szeregu lat.

Ostatecznie Rada miejska w Nowym Sączu na wniosek specyalnej komisyi dla tej sprawy wybranej, uchwaliła na posiedzeniu z d. 31. marca 1898 (w komplecie 30 członków 27 głosami) oświadczyć się za przyłączeniem całego terytoryum gminy Załubińcze do miasta Nowego Sącza. Zarazem uchwaliła Rada miejska nie zastrzegać żadnych praw do majątku miasta, który po włączeniu terytoryum Załubińcza będzie stanowił własność dawnego miasta i nowo przyłączonych terytoryów.

Dopuszczając Załubińcze do korzystania ze znacznego majątku miasta i tegoż zakładów, złożyła Rada miejska dowód, że w danym wypadku nie chodzi jej o nic innego tylko o względy publiczne, a nadto nie mogło być jej tajnem, że obejmując zaniedbane terytoryum Załubińcza, będzie musiała porobić znaczne wkłady, ażeby tę dzielnicę do porządku doprowadzić.

Rada gminna w Załubińczu zajmuje odporne stanowisko i uchwałą z dnia 5. maja 1898, jak niemniej uchwałą z 18. marca 1900, powziętą w obecności naszego komisarza, sprzeciwiła się połączeniu i odmówiła współudziału w pertraktacyach.

Powodów tego oporu szukać należy w tem, że członkom Zwierzchności i Rady gmimnej żal pobieranych płac i innych dochodów. Nadto Załubińcze korzysta ze wszystkich urządzeń większego w rozwoju będącego miasta bez przyczynienia się w czemkolwiek do utrzymania tych urządzeń.

Ponieważ pertraktacye ugodowe skutku nie odniosły, przeto zdaniem Wydziału krajowego należy przystąpić do połączenia i uregulowania stosunków majątkowych w drodze ustawodawczej. Uregulowanie stosunków majątkowych jest nadzwyczaj łatwe, jedna gmina posiada znaczny majątek, co do którego nie robi żadnych zastrzeżeń, druga gmina nie ma prawie nic.

Bliższe szczegóły odnoszące się do obu gmin są następujące:

Nowy Sącz obejmuje obszar 2.039 morgów 1.090 sążni i posiada ludności według konskrypcyi z r. 1890 12722.

Majątek gminy wynosi według inwentarza z końcem 1898:

stan czynny	907.904 zł.
stan bierny	270.339 „
czysty stan czynny	637.565 zł.

czyli 1,275.131 Koron.

Oprócz tego posiada gmina samoistny fundusz ubogich składający się z realności, gruntów i kapitałów w łącznej wartości 74.058 Koron.

Budżet gminy na rok 1899 pokrywały własne dochody i 15% dodatków do podatków i 50% dodatku konsumcyjnego od mięsa i wina.

Suma podatków bezpośrednich uiszczanych w gminie wynosi 103.910 Koron.

Gmina Załubińcze według konskrypcyi z r. 1890 2.857 mieszkańców, z tego na gruntach niegdyś dominikalnych porozrzucanych w gminie 573, domów na gruntach gminnych i niegdyś dominikalnych 263.

Inwentarza majątku nie posiada gmina żadnego. Majątek gminy stanowią dwa zapisy długu państwa 76.721 i 76.417 po 50 zł. razem 100 zł.

Fundusz ubogich (z grzywien) Załubińcza administrowany przez Wydział powiatowy wynosi 2.441 Koron.

Oprócz tego posiada gmina mały budynek szkolny, na którego wystawienie pożyczkę w kwocie 7.000 zł. zaciągnęła.

Powyższy majątek gminy obciążony jest długami, które w czasie badania wynosiły:

Reszta długu do banku krajowego 1669 K. 50 h. reszta długu do Rady szkolnej krajowej 2.100 Koron.

Na pokrycie wydatków gminnych i szkolnych pobierała gmina w roku 1899 — 26% dodatków do podatków, a na tem sam cel w roku 1900 — 23% a oprócz tego 20% dodatku konsumcyjnego od mięsa.

Suma podatków bezpośrednich uiszczanych w gminie (wliczając parcele niegdyś dominikalne) wynosi 9056 Koron.

Rada gminna w Załubińczu składa się z 18 radnych (z tego 10 izraelitów). Gminą Załubińcze należy do parafii w Nowym Sączu. Prawo propinacyi w Nowym Sączu należy do gminy i takowa wydzierżawiła to prawo p. Zygmuntowi Marsowi, który propinacyę wódczaną i miodową poddzierżawił p. Maurycemu Dattnerowi.

Prawo propinacyi w Załubińczu wydzierżawiła Dyrekcya propinacyjna p. Maurycemu Dattnerowi. Oczywiście, że linia demarkacyjna pomiędzy oboma propinacyami, jaka dzisiaj istnieje, musi być i nadal utrzymaną.

Zestawiwszy daty potrzebne do ocenienia stanu rzeczy w obu gminach, podnieść musi Wydział krajowy na zakończenie, że w gminie Załubińcze istnieje obszar dworski, który z czasem rozdrobniony został i części takowe należą obecnie do kilkunastu osób. Objętość tych parceli dworskich należących do poszczególnych właścicieli jest w hektarach i arach (bez ułamków) następna: 42 *a*, 51 *ha*, 53 *ha*, 27 *ha*, 11 *ha*, 28 *ha*, 8 *a*, 6 *ha*, 46 *a*, 25 *ha*, 13 *a*, 8 *a*

Ponieważ §. 100 Ust. z d. 13 marca 1889 zawiera postanowienie tylko o połączeniu dwóch gmin, bez wzmianki o obszarach dworskich, przeto i projekt ustawy o wcieleniu Załubińcza do Nowego Sącza nie czyni wzmianki o obszarach dworskich, co do których po dokonanem wcieleniu Załubińcza do miasta Nowego Sącza zastosowany będzie ostatni ustęp §. 1 ustawy z d. 21. marca 1888 (Dz. ust. kraj. Nr. 41) zmieniającej ustawę o obszarach dworskich z d. 12. sierpnia 1866.

W obec przedstawionego stanu rzeczy Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony ·/. projekt ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

St. Badeni, *m. p.*

Sprawozdawca:

Adolf Vayhingier, *m. p.*

Członek Wydziału krajowego.

USTAWA

z dnia . . . . . wcielająca gminę Załubińcze powiatu nowosądeckiego do gminy miasta Nowego Sącza.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje.

Art. I.

Gmina Załubińcze, powiatu nowosądeckiego wcieloną zostaje w myśl §. 100 ust. z d. 13. marca 1889 (Dz. ust. kraj. Nr. 24.) do gminy miasta Nowego Sącza.

Art. II.

Majątek gminy Załubińcze włączony zostaje do majątku gminy Nowego Sącza. Gmina Nowego Sącza przyjmuje na siebie wszystkie zobowiązania gminy Załubińcze.

Art. III.

Ustawa wchodzi w wykonanie z dniem jej ogłoszenia i w tym czasie będą obie reprezentacye gminy rozwiązane, a tymczasowy zarząd złączonych gmin aż do przeprowadzenia wyborów obejmie burmistrz miasta Nowego Sącza, któremu dodaną będzie tymczasowa Rada złożona z 6 członków, których c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym ustanowi.

Art. IV.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

L. W. 80.781/900. We Lwowie, dnia 22. grudnia 1900.

Aleg. 17

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Grybowie na zaciągnięcie pożyczki w kwocie 30.000 koron.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z 29. marca 1900 postanowiła Rada powiatowa w Grybowie zaciągnąć w Banku krajowym pożyczkę komunalną w kwocie 30.000 koron na pokrycie kosztów budowy domu dla Reprezentacyi powiatowej.

Według sprawdzonego przez Wydział krajowy inwentarza powiatu za rok 1899 stan bierny powiatu jest następujący:

1.	Reszta z pożyczki głodowej zaciągniętej w funduszu krajowym w r. 1873	3.200 zł.	
2.	Reszta pożyczki zapomogowej zaciągniętej w r. 1894 .	1.667 „	
3.	Reszta pożyczki zaciągniętej w funduszu krajowym na budowę mostu w Wojnarowej	2.000 „	
4.	Reszta pożyczki zaciągniętej w funduszu krajowym na budowę drogi w Korzennej	1.000 „	
5.	Pożyczka zaciągnięta w funduszu gminnym ubogich na kupno placu pod budowę domu , ...	1.500 „	
6.	Temuż funduszowi zwrot zaliczki na pokrycie niedoboru z roku 1899 w kwocie	600 „	
7.	Datek konkurencyjny na regulacyę Białej	13.227 „	34 ct.
	razem .	23.194 zł.	34 ct.

Właściwe jednak obciążenie powiatu jest znacznie mniejsze. Zdaniem Wydziału krajowego bowiem jako dług powiatu w rozumieniu przepisów §. 24 ust. o Repr. pow. uważać należy tylko te ciężary, które z funduszu powiatowego niewątpliwie zaspokojone być muszą, ewentualnie takie, do uiszczenia których fundusz powiatowy prawdopodobnie pociągnięty zostanie.

Natomiast długi, przy zaciąganiu których Reprezentacya powiatowa wystąpiła wprawdzie jako strona zobowiązana, zobowiązanie się to jej jednak jest ściśle formalne a zaspokojenie długu cięży właściwie na kim innym, za ciężar powiatu uważanymi być nie powinny.

Z długów ciążących na powiecie grybowskim odpadają przeto zobowiązania:

1)	pożyczki głodowe rozpożyczone między gminy za odpowiedniem zabezpieczeniem. Należne zwroty od gmin z tego tytułu wynoszą .	4.184 zł.	79 ct.
2)	pożyczka hipoteczna ciążąca na realności powiatowej, a tylko obniżająca wartość realności	1.500 „	— „
3)	datek konkurencyjny na regulacyę rzeki Białej, który na zasadzie §. 3. ust. z 1. września 1892 Nr. 72 dz. ust. kr. i rozporządzenia wykonawczego do tej ustawy z 21. grudnia 1893 Nr. 7 dz. u. kr. z 1894 jest uprawnionym Wydział powiatowy ściągnąć od właścicieli interesowanych gruntów i zakładów na podstawie przepisów §. 66 ustawy wodnej .	13.227 „	34 „
	Razem .	18.912 zł.	13 ct.

Wobec tego właściwe obciążenie powiatu wynosi tylko kwotę 4.282 zł. 21 ct. czyli 8.564 kor. 42 hal. Gdy zaś suma przypisanych w powiecie podatków bezpośrednich wynosi 79.624 kor. 97 hal., z czego 50% 39.812 kor. 48 hal., przeto Wydział krajowy uchwałą z 21. kwietnia 1900 l. 23.391 zezwolił powiatowi na zaciągnięcie żądanej pożyczki w kwocie 30.000 koron.

Bank krajowy jednak, do którego Wydział powiatowy w Grybowie odniósł się z prośbą o udzielenie w mowie będącej pożyczki, odmówił temu żądaniu, motywując, że do zezwolenia na zaciągnięcie pożyczki w żądanej wysokości potrzebną jest ustawa krajowa, przepis bowiem §. 24. ust. o Repr. pow. nie dopuszcza przy obliczaniu stanu biernego powiatu, żadnych potrąceń.

Wydział krajowy wskutek tego pismem z 24. sierpnia 1900 l. 38.580 oznajmił Bankowi krajowemu, że jakkolwiek uznaje nietylko prawo, ale i obowiązek Dyrekcyi Banku badania i rozstrzygania, czy w ogóle pod względem majątkowym i obciążenia któregokolwiek powiatu może lub nie może mu być przyznaną komunalna pożyczka, to jednak badanie czy powiat ma legitymacyę do zaciągnięcia pożyczki lub tej legitymacyi nie ma, należy do Dyrekcyi Banku tylko o tyle, o ile powiat nie przedkłada zezwolenia na tę pożyczkę swej władzy nadzorczej t. j. Wydziału krajowego względnie w wypadkach przewidzianych w §. 24. ust. o Repr. pow. nie przedkłada ustawy krajowej.

Jeżeli natomiast powiat wykazuje się zezwoleniem Wydziału krajowego, zatem czyni zadość wymogom §. 24. ust. o Repr. pow., badanie ze strony Dyrekcyi Banku, czy powiat uzyskał słusznie czy niesłusznie zezwolenie na zaciągnięcie pożyczki lub przyjęcie zobowiązania, jest bezprzedmiotowem i usuwa się z pod kompetencyi Dyrekcyi Banku. Jedynie bowiem Wydział krajowy jako najwyższa władza nadzorcza z mocy Art. XXIV. ustawy zasadniczej z 5. marca 1862 Nr. 18 dz. p. p. i z mocy §. 48. ust. o Repr. pow. uchwala ostatecznie w każdym poszczególnym wypadku z osobna, czy zezwolić lub nie zezwolić odnośnemu powiatowi na zaciągnięcie pożyczki lub przyjęcie zobowiązania, co zresztą wynika i z postanowień §. 24. ust. o Repr. pow.

Wreszcie każda uchwała Rady Nadzorczej Banku krajowego, o ile nią przyznano pożyczkę w obligacyach komunalnych, podlega również zatwierdzeniu Wydziału krajowego.

Gdy mimo tego oświadczenia Wydziału krajowego odmówił Bank krajowy powiatowi grybowskiemu żądanej pożyczki, Wydział krajowy uznając cel, na który pożyczka ta ma być obróconą za korzystny dla powiatu i licząc się z tą okolicznością, że grunt pod budowę jest już zakupiony a powiat zaciągnął już pewne zobowiązania wobec osób trzecich, niedojście przeto pożyczki do skutku mogłoby Reprezentacyę powiatową narazić na szkody a w każdym wypadku na kosztowne procesy wreszcie chcąc powiatowi przyjść z pomocą i ułatwić uzyskanie pożyczki — wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony pod /. projekt ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Adolf Vayhinger w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Ustawa

z dnia . . . . . w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Grybowie na zaciągnięcie pożyczki w kwocie 30.000 koron.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Reprezentacyi powiatowej w Grybowie zezwala się w myśl §. 24. ust. o Repr. pow. na zaciągnięcie imieniem powiatu pożyczki w kwocie 30.000 koron.

Art. II.

Pożyczkę tę ma Reprezentacya powiatowa użyć na pokrycie kosztów budowy domu dla Reprezentacyi powiatowej.

Art. III.

Ustawa ta wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. IV.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

L. W. 6978/1901.

We Lwowie, dnia 28. lutego 1901.

Aleg. 18

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o krajowej sprzedaży soli.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 4. kwietnia 1900 r. powziął Wysoki Sejm następujące uchwały:

1) Sprawozdanie Wydziału krajowego o sprzedaży soli w zarządzie kraju przyjmuje się do wiadomości.

2) Z nadwyżki dochodów ma być utworzony fundusz rezerwowy i fundusz emerytalny — ten ostatni celem zabezpieczenia emerytury, względnie pensyi wdowich i sierocych dla urzędników krajowego Zarządu sprzedaży soli.

3) Z każdorocznej nadwyżki wpływać ma połowa do funduszu rezerwowego, połowa zaś do funduszu emerytalnego aż do tego czasu, w którym ten ostatni fundusz dosięgnie kwoty 150.000 złr. czyli 300.000 koron.

4) Z odsetek funduszu emerytalnego i z dochodu z wkładek będą wypłacane emerytury, względnie pensye wdowie i sieroce. Ewentualny chwilowy niedobór pokryją odsetki funduszu rezerwowego z obowiązkiem funduszu emerytalnego do zwrotu zaliczki w miarę wzrostu jego dochodów.

5) Do korzystania z funduszu emerytalnego przy zastosowaniu w całej rozciągłości przepisów statutu emerytalnego, ustanowionego uchwałą sejmową z dnia 15. lutego 1898 będą mieć prawo, zamianowani przez Wydział krajowy, urzędnicy i słudzy krajowego Zarządu sprzedaży soli, z tem jednakże zastrzeżeniem, że z tytułu tej uchwały urzędnicy ci i słudzy nie mogą sobie rościć żadnej pretensyi do zaopatrzenia z funduszu krajowego, lecz jedynie z odsetek funduszu emerytalnego solnego i to w tej wysokości, do jakiej on w danym czasie wzrośnie.

W razie gdyby na przypadek rozwiązania biura solnego, odsetki funduszu emerytalnego i rezerwowego solnego nie wystarczyły na wypłatę emerytur i płac wdowich w pełnej kwocie, mają być te emerytury i płace w odpowiedniej stosunkowej kwocie zmniejszane. Odnosi się to także do emerytur i płac przed czasem takiej redukcyi już wymierzanych.

6) Sejm upoważnia Wydział krajowy do uwzględnienia przekroczonego wieku przy obsadzaniu posad nowego etatu, jeżeli chodzić będzie o nominacyę funkcyonaryu-

szów przy krajowym Zarządzie sprzedaży soli już zajętych, którym liczyć się będą lata służby od pierwszej chwili przyjęcia ich do służby przy sprzedaży soli. Dodatki pięcioletnie policzone będą dopiero od czasu zamianowania na posadę etatową.

Przy ewentualnej nominacyi z poza grona funkcyonaryuszów zajętych już obecnie przy Zarządzie sprzedaży soli, mają być zastosowane co do wieku i kwalifikacyi analogiczne przepisy dla urzędników krajowych, przyczem przy ocenianiu kwalifikacyi w pierwszym rzędzie ma być uwzględniane ukończenie szkoły handlowej.

7. Urzędnicy krajowego Zarządu sprzedaży soli są obowiązani w myśl przepisów statutu emerytalnego z dnia 15. lutego 1898 do opłacania bieżącej wkładki rocznej, wynoszącej 3% od płacy w czynnej służbie do wymiaru emerytury policzalnej i jednorazowej wkładki w wysokości $^1/_3$ części płacy rocznej od każdego podwyższenia tejże.

Nowo przyjęci urzędnicy z poza grona obecnych funkcyonaryuszów solnych, którym w myśl punktu 6-go liczyć się będą lata służby od chwili przyjęcia ich do służby przy sprzedaży soli, obowiązani są płacić wkładkę jednorazową także od pierwszej przyznanej im płacy.

8) Fundusz emerytalny jest własnością funduszu solnego, wskutek czego po spełnieniu swoich zobowiązań wobec urzędników krajowego Zarządu sprzedaży soli, którym przyznane będzie prawo korzystania z niego, lub po zwolnieniu go w jakikolwiek sposób od tych zobowiązań ma być wcielony do krajowego funduszu solnego rezerwowego.

9) Etat urzędników i sług krajowego Zarządu sprzedaży soli, Sejm ustanawia, jak następuje:

Biuro centralne.

Kierownik biura	z płacą	4800	K. dodatkiem aktyw.		840	razem	5640	K.
Adjunkt konceptowy	„	2800	„	„	600	„	3400	„
Kontrolor	„	2800	„	„	400	„	3200	„
Adjunkt rachunkowy	„	2800	„	„	480	„	3280	„
Dwóch oficyałów	„	2200	„	„	360	„	2560	„
Dwóch asystentów	„	1600	„	„	200	„	1800	„
Dwóch praktykantów	„	1200	„	„	200	„	1400	„
Aplikant	„	1000	„	„	—	„	1000	„
Woźny	„	1000	„	„	100	„	1100	„

Suma wydatków na biuro centralne 29.140 koron

Biura spedycyi soli przy salinach.

(Pełnomocnicy do poboru soli).

Dwóch pełnomocników	z płacą	2400	K. z dodatk. aktyw.		480	razem	2880	K.
Sześciu	„	„ 2000	„	„	400	„	2400	„
Dwóch	„	„ 1600	„	„	320	„	1920	„

Ogółem 10 pełnomocników z sumą płac 24.000

10) Sejm upoważnia Wydział krajowy do przyznania tym funkcyonaryuszom krajowego Zarządu sprzedaży soli, którzy przy reorganizacyi biura, objętej powyższym etatem mieliby otrzymać niższą płacę, niż obecnie pobierają, — osobistych dodatków do wysokości ich płac dotychczasowych.

11) Sejm upoważnia Wydział krajowy, ażeby według uznania swojego odznaczającym się w służbie i obarczonym większą odpowiedzialnością funkcyonaryuszom przyznawał oprócz płacy etatowej stałe renumeracye z dochodów sprzedaży soli.

12) Sejm obstaje przy żądaniu, aby układ z c. k. Rządem względem sprzedaży soli pod zarządem Wydziału krajowego był ustalony — i poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby w tym kierunku wznowił rokowania z c. k. Rządem.

13) Sejm ponawia żądanie, ażeby istniejące na kolejach państwowych magazyny soli oddane zostały Wydziałowi krajowemu.

14) Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby wdrożył rokowania z królewskim Rządem węgierskim o zniżenie fiskalnych cen soli — przedewszystkiem zaś cen soli dla bydła.

15) Wzywa się c. k. Rząd, by gospodarzom wiejskim, posiadającym bydło, wolno było pobierać surowicę nie tylko tym, którzy zamieszkują takie gminy, gdzie w miejscu znajduje się surowica ale i tym, którzy sąsiednie gminy zamieszkują, bez względu na swoje oddalenie, celem poprawienia paszy, a tem samem poprawienia chowu bydła.

16) Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby bezwłocznie przystąpił do odbudowania spalonej saliny w Dolinie.

17) Wzywa się Wydział krajowy, aby przeprowadził studya co do założenia młyna na mielenie soli kamiennej, a skoro takowe doprowadzą do rezultatów wykazujących zysk na takiem przedsiębiorstwie — przystąpił (bezzwłocznie) do założenia takiego młyna w Wieliczce, — zysk zaś osiągnięty w tym dziale użył do obniżenia cen soli spożywczej.

W wykonaniu tych uchwał polecił Wydział krajowy uchwałą z dnia 12. września 1900 L. 24352 Kasie krajowej, aby z bieżącego funduszu solnego wyłączyła kwotę 93.731 koron 77 groszy i z połowy utworzyła odrębny fundusz rezerwowy solny, z drugiej połowy odrębny fundusz emerytalny solny, mający służyć na zabezpieczenie emerytur i płac wdowich i sierocych krajowych urzędników solnych. Zarazem mianował Wydział krajowy kierownikiem Biura solnego p. Dr. Stanisława Miziewicza, adjunktem konceptowym p. Ludwika Marcinkiewicza, kontrolorem p. Kazimierza Sędzimira, adjunktem rachunkowym p. Andrzeja Kociatkiewicza, oficyałami p. Władysława Kamieńskiego i Włodzimierza Zagórskiego, asystentami pp. Bronisława Szwarcego i Emila Puszczyńskiego, pełnomocnikami do poboru soli krajowej pp. Tyburcego Sahaydakowskiego, Bronisława Meszyńskiego, Gabryela Lipskiego, Władysława Hordyńskiego, Klemensa Czeczotta, Józefa Bibera, Eugeniusza Wojnarowskiego, Jana Polończyka i Wiktora Wasilewskiego. Praktykantami zamianował Wydział krajowy pp. Jana Dworskiego i Włodzimierza Karpiaka, ukończonych uczniów akademii handlowej w Wiedniu, aplikantem p. Władysława Jana Zembaczyńskiego, również ukończonego ucznia szkoły handlowej. Wobec ustalenia etatu solnego i zmian w organizacyi wymagających stałej kontroli Biur spedycyi soli wykonywanej w ścisłem porozumieniu z Biurem centralnem uznał Wydział krajowy za stosowne znieść posadę naczelnego kontrolora, którą reskryptem z dnia 9. lutego 1895 L. 6979 powierzył był b. wspólnikowi przedsiębiorstwa spedycyi soli, p. Stanisławowi Skarzyńskiemu i przyznać mu zarazem zastrzeżoną tym reskryptem odprawę w kwocie 12.000 koron. Posada jednego pełnomocnika i woźnego nie zostały na razie obsadzone. Przy nominacyach tych skorzystał Wydział krajowy z upoważnienia nadanego mu uchwałą Wysokiego Sejmu wyżej pod 6 i 10 wymienioną. W sprawie ustalenia układu z c. k. Skarbem względem sprzedaży soli pod Zarządem Wydziału krajowego, otrzymał Wydział krajowy zawiadomienie ze strony c. k. Ministerstwa Skarbu, że zawarcie takiego układu jest ze względu na istniejące przepisy prawne niemożliwe, że jednak zdaniem c. k. Ministerstwa skarbu układ taki jest zbyteczny, gdyż istniejącego stosunku między c. k. Skarbem a Wydziałem krajowym nie zamierza c. k. Ministerstwo cofnąć tak długo, dopóki Wydział krajowy spełniać będzie przepisane mu warunki i obecne stosunki sprzedaży soli nie zostaną w drodze ustawowej zmienione. Ponieważ ani pod pierwszym ani pod drugim względem nie zachodzi żadna obawa, uważa Wydział krajowy wobec tego ważnego oświadczenia c. k. Ministerstwa, sprawę solną za pozbawioną dotychczasowego charakteru prowizoryczności i poczynił też odpowiednie kroki

celem dalszego i pewniejszego zabezpieczenia ludności taniej soli, których bez tego oświadczenia c. k. Ministerstwa nie mógłby był poczynić.

W sprawie wezwań do c. k. Rządu, uchwałami ad 13, 14 i 16 wystosowanych, nie mamy żadnego dotychczas ze strony c. k. Rządu zawiadomienia. Co do ostatniego jednak, a mianowicie co do sprawy odbudowania saliny dolińskiej, wiadomo nam, że wszelkie przygotowania do tej odbudowy są poczynione.

Co do punktu 15. zawiadamia nas c. k. Ministerstwo skarbu reskryptem z dnia 11. kwietnia 1900 L. 50120/99, że jak dotychczas, tak i nadal jest skłonnem zezwalać w poszczególnych wypadkach na prośbę gminy na pobór surowicy, skoro tylko przepisane warunki zachodzić będą, że jednakże przyznanie poboru surowicy wszystkim gminom w pewnem oznaczonem oddaleniu od źródła, lub w pewnem powiecie położonym, jest niedopuszczalne.

Tym samym reskryptem poruczyło c. k. Ministerstwo skarbu Wydziałowi krajowemu sprzedaż wyrabianego w c. k. salinie w Kałuszu kainitu, z zastrzeżeniem jednak każdoczesnego odwołania. Kolej od saliny do dworca w Kałuszu, zostanie prawdopodobnie w r. 1901 ukończoną. Obydwa te fakty przyczynią się niewątpliwie do rowoju sprzedaży kainitu, który już obecnie jest widoczny.

Ten sam reskrypt załatwił także ostatecznie sprawę zwiększonego kredytu na sól warzonkę i przyznał kredyt na sól kamienną, bydlęcą i kainit. Wobec tego mamy obecnie zamiast 4.500 wagonów rocznie, 4.800 wagonów kontyngentu soli warzonki, soli kamiennej do 1000 wagonów, soli bydlęcej do 400 wagonów, kainitu do 800 wagonów.

Przyznany nam przez c. k. Ministerstwo skarbu zwiększony kontyngent soli warzonki, jakkolwiek zbliża się już do tej ilości soli, jakiej krajowy Zarząd sprzedaży soli potrzebuje, nie wystarcza jednak, aby wszystkie zamówienia, czynione przez zastępstwa Zarządu, a będące dokładnym wyrazem zapotrzebowania ludności, mogły w całości być zaspokojone. Wydział krajowy musi więc z nakładem znacznych kosztów starać się o nabywanie soli pozakontyngentowej, co tem jest trudniejsze, że c. k. Ministerstwo w sprawie zakupna soli pozakontyngentowej przez Wydział krajowy nie ma zamiaru poczynić jakichkolwiekbądź ułatwień. Mając dowody, jak nam pod tyloma innymi względami c. k. Ministerstwo nie odmawia swojej pomocy, musimy uznać, że tylko bardzo ważne powody wstrzymują c. k. Ministerstwo od udzielenia nam i w tym kierunku pomocy — wyrażamy jednak nadzieję, że c. k. Ministerstwo w razie potrzeby w inny sposób przyczyni się do ulepszenia organizacyi sprzedaży soli.

Sprawa założenia młyna do mielenia soli, stanowiła wraz ze sprawą opakowania soli warzonki w papier, główne zajęcie krajowego Zarządu sprzedaży soli od chwili, gdy Wydział krajowy mógł sprawę ustalenia stosunku z c. k. skarbem, co do sprzedaży soli w Zarządzie kraju, uważać za załatwioną

Ponieważ poczynione jeszcze przed zapadnięciem uchwały sejmowej studya przekonały Zarząd sprzedaży soli, że na razie jest rzeczą pożyteczniejszą, aby młyn solny zbudować w Bochni, przystąpiliśmy do tej budowy w jesieni r. 1900 i młyn ten, który kosztował około 12.000 zł., został obecnie puszczony w ruch. O rentowności tego przedsiębiorstwa trudno na razie wydać sąd — jednakże nie ma powodu obawiać się, ażeby włożony weń kapitał nie przyniósł odpowiedniego dochodu. W każdym jednak razie jest rzeczą pewną, że obecnie naszym zastępstwom zachodnim, które nie mogły prosperować z powodu braku należycie zmielonej soli, sól taką w najlepszym gatunku możemy dostarczać i w ten sposób i rozwój tych zastępstw zapewnić, a tem samem zapewnić ludności tamtejszej tańszą, niż dotychczas sól. Sól mieloną w młynie krajowym pakuje się częściowo w kartony, które zabezpieczają przed domieszkami ze strony pośredników w handlu i zapewniają odbiorcy pełną wagę jednego kilograma, częścią zaś w plombowane wory po 50 klg. Wydatek na młyn pokryty będzie z bieżących dochodów funduszu solnego.

Co się tyczy sprawy wprowadzenia opakowania soli warzonki w papierowe kartony, to ta, niestety, doznała zwłoki z powodu zawodu, jaki uczyniono nam w dostawie potrzebnego na te kartony papieru.

Zmiana systemu opakowania soli i wprowadzenie jak najszybsze opakowania soli w papier, jest rzeczą dla dalszego rozwoju sprzedaży soli w zarządzie kraju, w dzisiejszych stosunkach, konieczną.

Pomijając już to, że ze stanowiska sanitarnego dzisiejsze opakowanie soli w siano lub słomę i worki, pozostawiające na soli warstwy kurzu i mułu, narażające sól na zetknięcie się w drodze pomiędzy saliną a konsumentem z dziesiątkami rąk niezupełnie czystych, jak również na leżenie bez żadnego zabezpieczenia w składach, sklepach i w ogóle miejscach pod względem zdrowotnym nieodpowiednich, nie odpowiada zasadom hygieny, rozchodzi się Wydziałowi krajowemu przedewszystkiem o to, żeby ludności zapewnić całą i o pełnej wadze topkę soli, a przez wybicie na kartonie ceny uchronić za jednym zamachem ludność od nadużyć podnoszenia ceny w drobnej sprzedaży, które pomimo wszelkiej kontroli tu i ówdzie się pojawia.

Oprócz tego bardzo wielką korzyścią opakowania soli w papier, w sposób przez Wydział krajowy zamierzony, będzie i to, że przez wprowadzenie tego opakowania wprowadzi się zarazem tak wybitną rożnicę pomiędzy solą krajową a konkurencyjną, iż wszelkie zabiegi konkurencyi prywatnej, dążącej ustawicznie do podkopania akcyi Wydziału krajowego, będą musiały stracić wszelkie podstawy, gdy Wydział krajowy będzie mógł dawać ludności sól czystą i o pełnej wadze, opakowaną w papier, po tej samej cenie, po jakiej będą mogli ofiarować kupcy prywatni. Opakowanie soli w papier uniemożliwi także wszelkie spekulacye, jakie obecnie nawet nasi zastępcy, pomimo wszelkiej kontroli, z kupcami prywatnymi, zawsze na szkodę ludności robić mogą.

Gdyby nie trudności, jakie z powodu dostawy papieru się nasunęły, byłby Wydział krajowy wprowadził już to opakowanie od dnia 1. stycznia b. r., ponieważ jednak do tego czasu zapewnionej dostawy papieru nie mamy, musiała sprawa ta doznać zwłoki; Wydział krajowy nie spuszcza jej jednak z oka, i będzie starał się doprowadzić ją jak najszybciej do pomyślnego rezultatu. Wobec tego, że tak stworzenie fabryki papieru, jak i fabryki kartonaży dla produktu, wyłącznie tylko dla tego użytku przeznaczonego, czyni ryzyko przedsiębiorcy większem, musi Wydział krajowy przyjść w pomoc przedsiębiorcom już to przez zapewnienie poboru papieru i kartonaży przez dłuższy szereg lat, już też przez udzielenie odpowiedniego kredytu. Obok korzyści, jakie opakowanie soli dla sprawy solnej przyniesie, odniesie się także i tę korzyść, że w kraju powstaną dwa nowe przedsiębiorstwa przemysłowe, które, mając zdrową podstawę, bo zapewnionego odbiorcę, będą się mogły rozwijać i prosperować.

Wydział krajowy nie ukrywa sobie tego, że przeprowadzenie tej akcyi będzie nastręczać poważne trudności, tem bardziej, że narusza ona interesa wielu handlarzy, którym niedostateczność dzisiejszej kontroli była na rękę — sądzi jednakże, że ku pożytkowi ludności sprawa ta pomyślnie da się przeprowadzić i to bez podwyższenia ceny soli w drobnej sprzedaży. Do uregulowania ceny w niektórych okręgach, gdzie sól już obecnie nie daje pośrednikowi dostatecznej prowizyi, przystąpi Wydział krajowy, jednakże tylko w wyjątkowych wypadkach i w ten sposób, że ludność w każdym razie tego nie uczuje.

Wydział krajowy wyraża tu nadzieję, że właśnie w tej sprawie wprowadzenia nowego opakowania soli, tak odpowiadającego cywilizacyjnym wymaganiom i względom na interes ludności, c. k. Skarb przyjdzie nam z największą pomocą, tem bardziej, że utrudnienia w nabywaniu soli za gotówkę i fakt, że z powodu zmniejszenia produkcyi na warzelniach ku zachodowi kraju położonych (Dolina), c. k. Dyrekcya skarbu podnosi nam kontyngent z salin wschodnich, a specyalnie z saliny kossowskiej, o 30 km. od kolei położonej, wymagają znacznych nakładów na bonifikacye i na

zwroty różnicy frachtu między salinami, z których pewna część dotychczas sól pobierała, a saliną kossowską.

Wyniki zamknięcia rachunkowego za rok 1900 przedstawiają się następująco:

A) Dochody.

1.	Nadwyżka dochodów z r. 1899 przeniesiona na rachunek r. 1900 . .	93.731 K. 77 gr.	
2.	Dochód ze sprzedaży soli warzonki, soli kamiennej, soli bydlęcej i kainitu	333.618 „ 48 „	
3.	Zwroty kosztów spedycyi (należytość za wyniesienie soli do progu magazynu i inne)	7.900 „ 05 „	
4.	Sprostowanie rachunków . . .	19 „ 20 „	
5.	Odsetki od kredytów, rachunków bieżących i kupony od papierów wartościowych	150.566 „ 87 „	
6.	Rozmaite dochody	1.262 „ 84 „	
			587.099 K. 21 gr.

B) Wydatki.

I. Zwyczajne:

1.	Koszta spedycyi	258.676 K. 35 gr.	
2	Płace, remuneracye, koszta podróży i zastępstwa urzędników . . .	88.422 „ 17 „	
3.	Potrzeby kancelaryjne . . .	1.248 „ 87 „	
4.	Porta i telegramy	3.255 „ 19 „	
5.	Opłata kosztów dostawy soli bydlęcej, kainitu, worów i t. p.	2.356 „ 94 „	
6.	Najem i utrzymanie magazynów .	1.968 „ 30 „	
7.	Bonifikacye zastępcom w formie zwrotów za zwiększone koszta dostawy z dalszych salin i w zasiłkach na walkę z konkurencyą . . .	11.998 „ 97 „	
8.	Sprostowanie rachunków . . .	43 „ 34 „	
9.	Odsetki bierne	4.072 „ — „	
10.	Rozmaite wydatki, (opał, światło, druki, asekuracye, koszta adwokackie, nota-		

ryalne, stemple, próby mielenia, opakowania soli w papier, telefon, tablice, koszta manipulacyi w poczt. kasie oszczędności, podatek od kuponów, ładownia kainitu w Kałuszu, inseraty i inne)	9.140 K. 32 gr.	
11. Stemple do weksli	5.673 „ — „	
		386.855 K. 45 gr.

II. Nadzwyczajne:

1. Wartość darowanej powiatom soli i kainitu	760 K. 16 gr.	
2. Odpisy	1.115 „ 60 „	
3. Ruchomości, (inwentarz, wory) .	3.914 „ 53 „	
4. Koszta budowy i adaptacyi młyna solnego w Bochni (plac pod budowę, budowa i urządzenie) . . .	16.193 „ 37 „	
		21.983 K. 66 gr.

III. Wydzielono w myśl uchwały W. Sejmu z dnia 4. kwietnia 1900 (zalata 1899 i 1900):

a) do funduszu emerytalnego . .	89.130 K 06 gr.	
b) do funduszu rezerwowego . .	89.130 K. 04 gr.	178.260 K. 10 gr.
		587.099 K. 21 gr.

Ten fundusz ostatni służy przedewszystkiem na pokrycie różnicy kursu papierów wartościowych złożonych na zabezpieczenie wekslów solnych, które wynoszą razem 3,400.000 koron, a mianowicie:

1. w 4% listach zastawnych Towarzystwa kredytowego ziemskiego . .	K. 1,012 000
2. w 4% listach zastawnych Banku krajowego	„ 1,378.000
3. w 4% obligacyach pożyczki miasta Lwowa	„ 1,010.000
razem jak wyżej .	K. 3,400.000

Stan funduszu rezerwowego solnego i funduszu emerytalnego urzędników krajowego zarządu sprzedaży soli przedstawiają podane niżej bilanse:

Bilans funduszu rezerwowego solnego

1	50% nadwyżki dochodów z r. 1899 (Uchw. Wysokiego Sejmu z 4. kwietnia 1900 r.) koron	46.865	88		
2	Odsetki za rok 1900	2.036	—	48.901	88
3	Efekta zakupione:				
	1) Listy Banku krajowego K. 53.100 .	48.852	—		
	2) Książeczka Banku krajowego Nr. 16139	49	88	48.901	88
	50% nadwyżki dochodów z roku 1900 .	—	—	42.264	16
		—	—	140.067	92

Bilans funduszu emerytalnego urzędników krajowego Zarządu

1	50% nadwyżki dochodów z r. 1899 (Uchw. Wys. Sejmu z 4. kwietnia 1900 r.) kor.	46.865	89		
2	Wkładki emerytalne	1.124	55		
3	Odsetki za rok 1900	2.046	49	50.036	93
	Efekta zakupione:				
	1) Listy Banku krajowego K. 53.100 .	48.852	—		
	2) Książeczka Banku krajow. Nr. 15853	1.184	93	50.036	93
	50% nadwyżki dochodów z roku 1900 .			42.264	17
				142.338	03

z dnia 31. grudnia 1900 roku.

	Wydano na zakupno efektów:				
1	1) 4% listów zastawnych Banku krajowego imiennej wartorści K. 53.100 po 92% koron	48.852	—		
2	2) Książeczki Banku krajowego Nr. 16139	49	88	48.901	88
	Zapas z dnia 31. grudnia 1900:				
	1) Efekta	48.901	88		
	2) Gotówka	42.264	16	91.166	04
		—	—	140.067	92

sprzedaży soli z dnia 31. grudnia 1900 roku.

	Wydano na zakupno efektów:				
1	1) 4% listów zastawnych Banku krajowego imiennej wartości K. 53.100 po 92% koron	48.852	—		
2	2) Książeczki Banku krajow. Nr. 15853	1.184	93	50.036	93
	Zapas z dnia 31. grudnia 1900 roku:				
	1) Efekta	50.036	93		
	2) Gotówka	42.264	17	92.301	10
				142.338	03

Wogóle sprzedaliśmy soli we wszystkich gatunkach w tym roku więcej, niż w roku zeszłym. I tak sprzedano:

	W r. 1899	w r. 1900	zatem więcej o:
Soli warzonki	503.774 cent. metr.	509.092 cent. metr.	5.318 cent. metr.
Soli kamiennej	3.950 „ „	6.440 „ „	2.490 „ „
Soli bydlęcej	3.669 „ „	6.955 „ „	3.286 „ „
Kainitu	29.909 „ „	51.787 „ „	21.878 „ „

Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy sprawozdanie o krajowej sprzedaży soli przyjąć do wiadomości.

Marszałek krajowy:

St. Badeni *w. r.*

Sprawozdawca:

Adolf Vayhinger *w. r.*

Członek Wydziału krajowego.

LW. kr. 12.845/1901.

We Lwowie dnia 16. lutego 1901.

Aleg. 19

SPRAWOZDANIE

WYDZIAŁU KRAJOWEGO

z czynności urzędowych.

Wysoki Sejmie!

W myśl postanowień §. 26. Statutu krajowego przedkłada Wydział krajowy sprawozdanie z czynności swoich za czas od 15. listopada 1899 do końca roku 1900.

Marszałek krajowy:
St. Badeni, *w. r.*

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

SPRAWOZDANIE

Z CZYNNOŚCI

„BIURA PREZYDYALNEGO“

WYDZIAŁU KRAJOWEGO

za czas od 15. listopada 1899 do końca roku 1900.

BIURO PREZYDYALNE.

Powitanie Najjaśniejszego Pana w Jaśle.

Z okazyi pobytu Najjaśniejszego Pana na manewrach galicyjskich, udał się w dniu 13. września 1900 JE. hr. Marszałek krajowy z Członkami Wydziału Dr. Józefem Wereszczyńskim i Dr. Damianem Sawczakiem do Jasła celem powitania Najjaśniejszego Pana i złożenia hołdu w imieniu kraju.

Kondolencye. — Gratulacye.

1. Z powodu zgonu śp. biskupa Łukasza Soleckiego przesłał Wydział krajowy kapitule przemyskiej pismo obejmujące wyrazy żalu i współczucia — złożył u trumny wieniec z napisem: „ks. biskupowi Łukaszowi Soleckiemu Wydział krajowy“. W obrzędzie pogrzebowym wzięła udział delegacya złożona z Zastępcy JE. Marszałka krajowego i Członka Wydziału Dr. Stanisława Dąmbskiego.

2. Z powodu zgonu śp. biskupa Łobosa przesłał Wydział krajowy pismo kondolencyjne kapitule tarnowskiej, złożył u trumny wieniec z napisem: „ks. biskupowi Ignacemu Łobosowi Wydział krajowy“; w obrzędzie pogrzebowym wzięli udział JE. Marszałek krajowy i Członek Wydziału Adolf Vayhinger.

3. Z powodu zgonu śp. Franciszka Smolki, złożył Wydział krajowy u trumny wieniec z napisem: „Franciszkowi Smolce kraj“. W obrzędzie pogrzebowym urządzonym staraniem i kosztem kraju wziął udział Wydział krajowy in corpore. Przy wyprowadzeniu zwłok z domu żałoby przemawiał JE. Marszałek kraju.

4. Z powodu zgonu śp. Franciszka Hoszarda, przesłał Wydział krajowy wdowie po zmarłym pismo kondolencyjne, złożył u trumny wieniec z napisem „Zasłużonemu Koledze Wydział krajowy“ — wziął udział in corpore w obrzędzie pogrzebowym. Nad grobem przemawiał JE. Marszałek krajowy.

5. W obchodzie jubileuszowym odnowienia uniwersytetu Jagiellońskiego przed laty 500, wzięła udział pod przewodnictwem JE. Marszałka krajowego delegacya złożona z Członków Wydziału krajowego JW. JW. Antoniego Chamca, Dra Damiana Sawczaka, Dra Józefa Wereszczyńskiego.

6. Z okazyi 25-letniego jubileuszu Henryka Sienkiewicza wysłał Wydział krajowy do jubilata telegram z wyrazami czci i podziękowania za pełną chwały pracę i życzeniami.

Zmiany w składzie Członków Wydziału krajowego.

1. W miejsce zmarłego Członka Wydziału krajowego śp. Dra Franciszka Hoszarda, został wybrany w dniu 30. grudnia 1899 z całego Sejmu Członkiem Wydziału krajowego poseł Dr. Stanisław Dąmbski.

2. W miejsce Zastępcy Członka Wydziału krajowego Dra Stanisława Dąmbskiego został na posiedzeniu Wys. Sejmu dnia 4. maja 1900 wybrany z całego Sejmu Zastępcą Członka Wydziału krajowego poseł Stefan Sękowski.

Urlopy Członków Wydziału krajowego i urzędowanie zastępców Członków Wydziału krajowego.

Z dłuższych urlopów korzystali następujący Członkowie Wydziału krajowego: Antoni Jaxa Chamiec, Dr. Stanisław Dąmbski, Mieczysław Onyszkiewicz, Dr. Damian Sawczak i Adolf Vayhinger.

W czasie nieobecności Członków Wydziału krajowego urzędowali Zastępcy: Dr. Leon Jakliński, Oktaw Sala, Stefan Sękowski.

Zmiany w składzie Wysokiego Sejmu.

W składzie Wys. Sejmu zaszły od dnia 15. listopada 1899 następujące zmiany:

1. W miejsce Mieczysława hr. Reya, który mandat złożył – został z okręgu wyborczego większej posiadłości byłego obwodu Tarnowskiego wybrany posłem Stefan Sękowski.

2 Pismem z dnia 21. marca 1900 złożył Karol d'Abancourt mandat poselski z okręgu wyborczego gmin wiejskich powiatu Żydaczowskiego; w jego miejsce wybrany został posłem Dr. Eugeniusz Oleśnicki.

3. Z okręgu wyborczego większej posiadłości b. obwodu Krakowskiego złożyli mandaty:

a) Stanisław hr. Tarnowski pismem z d. 27. czerwca 1900 (należy bowiem jako Prezes Akademii Umiejętności do składu Sejmu).

b) Dr. Stanisław Madeyski pismem z dnia 14 lipca 1900.

W ich miejsce wybrani zostali: Władysław Struszkiewicz i Dr. Józef Milewski.

W czasie od 15. listopada 1900 zmarli następujący posłowie:

1. Dr. Franciszek Smolka, poseł z okręgu wyborczego miasta Lwowa; w jego miejsce wybrany został posłem JE. Dr. Leonard Piętak.

2. Dr. Franciszek Hoszard, poseł z okręgu wyborczego gmin wiejskich pow. Bocheńskiego; w jego miejsce wybrany został posłem ksiądz Stanisław Stojałowski.

3. Szczęsny hr. Koziebrodzki, poseł z kuryi gmin wiejskich powiatu Skałackiego; w miejsce jego wybrany został posłem Mieczysław hr. Piniński.

4. Alfred Stecki, poseł z kuryi większych posiadłości obwodu Złoczowskiego — wybór po nim nie został jeszcze przeprowadzony.

Skutkiem wejścia w życie ustawy zmieniającej §. 3. statutu krajowego z dnia 27. lutego 1861 r. zostali wybrani następujący posłowie z kuryi miast:

a) z okręgu wyborczego Podgórze-Wieliczka, Franciszek Maryewski;
b) z okręgu wyborczego Bochnia-Wadowice, Dr. Ferdynand Maiss;
c) z okręgu wyborczego Gorlice-Jasło, Zygmunt Jaworski;
d) z okręgu wyborczego Sanok-Krosno, Dr. Jan Kanty Jugendfein;
e) z okręgu wyborczego Brzeżany-Złoczów, Dr. Stanisław Schätzel.

Zmiany w składzie Członków Wys. Sejmu zasiadających na mocy §. 3. lit. a) i b) statutu krajowego.

W składzie Członków Wysokiego Sejmu zasiadających na mocy §. 3. lit. a) i b) statutu krajowego, zaszły następujące zmiany:

Skutkiem wejścia w życie ustawy zmieniającej §. 3. statutu krajowego z dnia 26. lutego 1861 nabyli prawo zasiadania w Sejmie każdoczesny Rektor c. k. Szkoły Politechnicznej we Lwowie i Prezes Akademii Umiejętności w Krakowie.

Rektorem c. k. Szkoły Politechnicznej na rok 1900/901 wybrany został ponownie Prof. Stefan Niementowski.

Prezesem c. k. Akademii jast JE. Stanisław hr. Tarnowski.

Rektorem Uniwersytetu Jagiellońskiego wybrany został na r. 1900/901 Prof. Dr. Maciej Jakubowski.

Rektorem Uniwersytetu Franciszka I. we Lwowie wybrany został Prof. Dr. Bronisław Kruczkiewicz.

Na opróżnioną przez śmierć śp. ks arcybiskupa Seweryna Morawskiego stolicę arcybiskupią obrz. łać. we Lwowie wstąpił Ks. Dr. Józef Bilczewski.

Na opróżnioną przez śmierć Ks. metropolity Kuiłowskiego, stolicę metropolitalną obrz. gr, kat. we Lwowie wstąpił Ks. Andrzej hr. Szeptycki.

Na opróżnioną przez śmierć Ks. Biskupa Łukasza Soleckiego stolicę biskupią obrz. łać. w Przemyślu wstąpił Ks. Dr. Józef Pelczar.

Na opróżnioną przez śmierć Ks. Biskupa Ignacego Łobosa stolicę biskupią w Tarnowie powołany został Ks. Dr. Leon Wałęga.

Nominacye i zmiany w składzie urzędników i sług Wydziału krajowego.

Od ostatniego sprawozdania zaszły następujące zmiany w składzie urzędników i sług Wydziału krajowego:

I. W Oddziale konceptowym.

1. Dnia 27. kwietnia 1900 zmarł wicesekretarz Wydziału krajowego śp. Albert Wilczyński.

Pozostałej wdowie wyasygnował Wydział krajowy kwartał pośmiertny w kwocie 1000 K i przyznał pensyę wdowią w rocznej kwocie 1400 K.

2. Uchwałą z dnia 1. maja 1900 zamianował Wydział krajowy:

Adjunkta koncep. Konstantego Jędrzejowskiego wicesekretarzem;

Koncepistę Mikołaja Latoszyńskiego adjunktem koncep.;

Aplikanta Tytusa Romańczuka koncepistą.

Tą samą uchwałą przyznał Wydział krajowy aplikantowi koncept. Dr. Joachimowi Bartoszewiczowi adjutum wyższe w kwocie 1400 K.

3. Uchwałą z dnia 13. lipca 1900 zamianowany został Zbigniew Pazdro aplikantem konceptowym z adjutum niższem 1200 K.

4. Dnia 29. lipca 1900 zmarł radca Wydziału krajowego Dr. Wacław Niedzielski, nie pozostawiając bliższej rodziny.

5. Uchwałą z dnia 17 sierpnia 1900:

a) udzielił Wydział krajowy adjunktowi konceptowemu Wacławowi Kwiatkowskiemu jednorocznego urlopu, z zamknięciem przez ten czas jego poborów służbowych;

b) przeniósł w stały stan spoczynku w uwzględnieniu złego stanu zdrowia sekretarza Wydziału krajowego, Dr. Bronisława Dulębę, przyznając mu emeryturę w kwocie 5600 K rocznie;

c) zamianował:

tytularnego radcę Jana Antoniewicza, radcą;

wicesekretarzy: Dr. Witolda Lewickiego i Karola Kucharskiego, sekretarzami;

adjunktów konceptowych Adama Starzeckiego i Feliksa Słotwińskiego, wicesekretarzami;

koncepistów: Mieczysława Masłowskiego, Dr. Feliksa Pisarskiego i Dr. Janusza Przygodzkiego, adjunktami koncept.;

aplikanta Feliksa Gintowta, koncepistą;

aplikantów z adjutum niższem, Mieczysława Thulliego i Wadysława Wrabeca, aplikantami z adjutum wyższem.

6. W dniu 20. września 1900 rozpisał Wydział krajowy do LW. 56.655 konkurs na 3 posady aplikantów konceptowych z adjutum po 1200 K. Wynik konkursu był nadzwyczaj słaby, w terminie konkursowym zgłosiło się zaledwie 3 kandydatów; uchwałą z dnia 25. września 1900 zamianował Wydział krajowy Edwarda Wassunga aplikantem prowizorycznie.

7. Uchwałą z dnia 2. listopada 1900 zamianował Wydział krajowy prowizorycznie Antoniego Wereszczyńskiego aplikantem konceptowym z adjutum 1200 K.

8. Uchwałą z dnia 30. listopada 1900 l. 81404. zamianował Wydział krajowy:

aplikanta konceptowego Dr. Joachima Bartoszewicza koncepistą;

aplikanta konceptowego z niższem adjutum Dr. Zbigniewa Pazdrę aplikantem z adjutum wyższem;

9. W dniu 26. listopada 1900 zmarł pensyonowany koncepista Wiktor Tyblewicz, pozostałej po nim wdowie przyznał Wydział krajowy uchwałą z dnia 11. grudnia 1900 l. 81702. pensyę w kwocie 1180 K.

II. W Oddziale rachunkowym.

1. Uchwałą z dnia 30. grudnia 1899 zamianował Wydział krajowy aplikanta rachunkowego Juliana Wołoszyńskiego praktykantem rachunkowym, dyetaryuszy rachunkowych Wacława Bieleckiego i Maryana Antonowicza aplikantami rachunkowymi.

2. W dniu 3. stycznia 1900 zmarł rewident rachunkowy p. Maryan Bielski.

Wdowie po zmarłym wyasygnował Wydział krajowy kwartał pośmiertny w kwocie 1200 K, przyznał pensyę wdowią w kwocie 1800 K tudzież dodatki na wychowanie trojga dzieci po 360 K rocznie dla każdego, aż do dojścia do wieku normalnego względnie aż do wcześniejszego uzyskania stałego zaopatrzenia.

3. Uchwałą z dnia 30. stycznia 1900 przeniósł Wydział krajowy ze względów służbowych oficyała rachunkowego Michała Zawadzkiego w stały stan spoczynku, przyznając mu pensyę emerytalną w kwocie 1285 K rocznie.

4. Uchwałą z dnia 30. stycznia 1900 przeniósł Wydział krajowy ze względów służbowych adjunkta rachunkowego Wincentego Brzyskiego w stały stan spoczynku, przyznając mu pensyę emerytalną w kwocie 1684 K rocznie.

5 Uchwałą z dnia 3 lutego 1900 zamianował Wydział krajowy:

adjunkta rachunkowego Bolesława Papée'go rewidentem;

oficyałów rachunkowych: Adama Mamczyńskiego i Maryana Majewkiego adjunktami;

asystentów rachunkowych Antoniego Bilińskiego, Józefa Kuperta i Włodzimierza Drwęskiego oficyałami;

asystenta manipulacyjnego Adolfa hr. Łosia i praktykantów rachunkowych Gustawa Neussera i Antoniego Gorgoscha asystentami rachunkowymi;

aplikantów rachunkowych Michała Babija i Wacława Bieleckiego praktykantami rachunkowymi;

dyetaryuszy rachunkowych: Franciszka Kuliczkowskiego i Mirosława Czekońskiego aplikantami rachunkowymi.

6. Uchwałą z dnia 2. marca 1900 został asystent rachunkowy Teofil Rudzki po przeprowadzonem poprzednio śledztwie dyscyplinarnem ze służby krajowej wydalony.

7. Uchwałą z dnia 13. kwietnia 1900 zamianował Wydział krajowy:

praktykanta rachunkowego Emeryka Polaka asystentem rachunkowym;

aplikanta rachunkowego Maryana Antonowicza praktykantem rachunkowym;

dyetaryusza rachunkowego Józefa Urbańskiego aplikantem rachunkowym;

8. Dnia 26. października 1900 zmarł emerytowany adjunkt oddziału rachunkowego p. Karol Niedziałkowski. Pozostałym córkom zmarłego przyznał Wydział krajowy w myśl §: 21. statutu emerytalnego kwartał pośmiertny w kwocie 445 K 50 gr.

9. W dniu 21. czerwca 1900 zmarła wdowa po adjunkcie rachunkowym Walerya Łopuszańska.

10. W listopadzie 1900 zmarła wdowa po zastępcy dyrektora oddziału rachunkowego Joanna Chrzanowska.

III. W Oddziale kasowym.

1. W dniu 15. czerwca 1900 zmarł emerytowany dyrektor kasy krajowej Julian Horoszkiewicz. Pozostałej rodzinie wyasygnował Wydział krajowy po myśli §. 21. statutu emerytalnego z dnia 15. lutego 1898 kwartał pośmiertny w kwocie 1300 K.

2. Uchwałą z dnia 15. grudnia 1899 zamianował Wydział krajowy:
adjunkta kasowego Władysława Rudziego kontrolorem kasy;
adjunkta kasowego Seweryna Krogulskiego kasyerem;
adjunkta kasowego extra statum Stanisława Sobolewskiego adjunktem etatowym;
oficyała kasowego Ludwika Kubego adjunktem kasy;
praktykanta rachunkowego Franciszka Domiszewskiego asystentem kasy;
praktykanta kasowego Zenona Kirchnera asystentem kasowym.
Tą samą uchwałą został adjunkt kasowy Adam Jabłoński przeniesiony jako adjunkt do oddziału rachunkowego.

3. Pismem z dnia 2 grudnia 1900 zrezygnował z posady praktykanta kasy krajowei Adam Smółka.

IV. W Oddziale manipulacyjnym.

1. Uchwałą z dnia 23. lutego 1900 zamianował Wydział krajowy:
prowizorycznego pisarza etatowego Antoniego Józefa Paszkowskiego prowizorycznym asystentem manipulacyjnym, pod warunkiem uzyskania w ciągu roku obywatelstwa austryackiego;
aplikanta manipulacyjnego Stanisława Dubika pisarzem etatowym;
dyetaryusza manipulacyjnego Tadeusza Chudzikiewicza prowizorycznym aplikantem manipulacyjnym, pod warunkiem nabycia w ciągu roku wymaganych kwalifikacyi służbowych lub uzyskania od Wysokiego Sejmu zwolnienia od nich.

2. W dniu 9. maja 1900 zmarł asystent manipulacyjny Andrzej Jakubowski.
Pozostałej rodzinie zmarłego przyznał Wydział krajowy kwartał pośmiertny w kwocie 400 K.

3. Uchwałą z dnia 29 maja 1900 zamianował Wydział krajowy:
pisarza etatowego Jana Lenczowskiego asystentem manipulacyjnym;
aplikanta manipulacyjnego Janusza Duczyńskiego prowizorycznym pisarzem etatowym, pod warunkiem uzyskania w ciągu roku obywatelstwa austryackiego.

4. Uchwałą z dnia 25. września 1900 mianowany został aplikant manipulacyjny Filemon Koziński pisarzem etatowym.

5. Uchwałą z dnia 22. czerwca 1900 został pisarz etatowy Janusz Duczyński na podstawie §. 44. ustanowy służby krajowej, ze służby oddalony.

Sprawa usunięcia koszar wojskowych z Wawelu

Bezpośrednio po uchwale Wysokiego Sejmu z dnia 4. maja 1900, którą upoważniono Wydział krajowy do zawarcia z władzami wojskowemi układu o opróżnienie Wawelu, otrzymał Wydział krajowy za pośrednictwem c. k. Prezydyum krajowej Dyrekcyi Skarbu zaproszenie do wzięcia udziału w ułożeniu warunków przedugodnych. Delegowany w tym celu członek Wydziału krajowego, Dr. Wereszczyński udał się 25. maja 1900 do Krakowa i po przeprowadzeniu rokowań z władzami wojskowemi, przedłożył Wydziałowi krajowemu sformułowany przez c. k Prokuratora Skarbu projekt punktacyj. Projekt ten jest obecnie przedmiotem korespondencyi między Wydziałem krajowym a c. k. ministerstwem skarbu względnie c. k. władzami wojskowemi; osiągnięto już porozumienie co do niektórych ważnych punktów, jakoto co do kwestyi własności Wawelu, która ma być w drodze tabularnej przeniesioną na kraj z przeznaczeniem Zamku na wyłączny użytek Najjaśniejszego Cesarza i króla i Jego Najdostojniejszej Dynastyi, uzyskano także zapewnienie, że c. k. Rząd postara się w drodze konstytucyjnej o uwolnienie całej transakcyi od opłaty za przeniesienie własności. Pozostają jeszcze do wyrównania pewne różnice w kwestyi terminów opróżnienia Wawelu, których ścisłe kalendarzowe oznaczenie w umowie jest — zdaniem Wydziału krajowego — warunkiem, od którego odstąpić żadną miarą nie można i od którego zależą również dokładnie oznaczyć się mające termina wypłaty częściowych rat wynagrodzenia. To stanowisko zaznaczył Wydział krajowy z całym naciskiem w ostatniem swem piśmie z 12. lutego 1901 l. 8545., na które obecnie oczekuje odpowiedzi.

Sprawozdanie

z czynności

Departamentu I. Wydziału krajowego

za czas od 1. listopada 1899 do 31. grudnia 1900.

(23 alegatów).

Departament I.

Szef Departamentu: Adolf Vayhinger, członek Wydziału krajowego.

Departament I. przydzielone ma do załatwienia następujące sprawy:

1. Sprawy powiatowe i gminne z odnośnemi fundacyami oraz sprawy policyi ogniowej;
2. Sprawy budowy koszar dla wojska;
3. Sprawy krajowego zarządu sprzedaży soli i kainitu;
4. Sprawdzanie wyborów poselskich.

Niniejsze sprawozdanie obejmuje sprawy powiatowe i gminne z odnośnemi fundacyami i sprawy policyi ogniowej.

Reszta jest przedmiotem osobnych sprawozdań.

A. Ustawy i uchwały podlegające Najwyższej sankcyi.

a) Ustawy i uchwały sankcyonowane.

Ustawa zezwalająca gminom miast Lwowa i Krakowa na pobór opłat gminnych od wkładek totalizatora.

Najwyższem postanowieniem z dnia 10. kwietnia 1900 sankcyonowane zostały uchwalone przez Wysoki Sejm na posiedzeniach z 3. i 19. lutego 1898 projekty ustaw o zezwoleniu gminom miasta Lwowa i Krakowa na pobór na rzecz funduszu ubogich opłat gminnych od wkładek totalizatora przy wyścigach konnych.

O tem zawiadomiono Magistraty miasta Lwowa i Krakowa reskryptami z 7. maja 1900 ll. 28.939 i 29.518.

Ustawa o wyłączeniu przysiółka Dworzyska z Jeleśni i przyłączeniu do gminy Pewel.

Najwyższem postanowieniem z dnia 8. lipca 1900 otrzymał sankcyę uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 15. lutego 1898 projekt ustawy o wyłączeniu przysiółka Dworzyska ze związku gminy Jeleśnia i wcieleniu go do związku gminy Pewel mała.

O tem postawieniu zawiadomiono Wydział powiatowy w Żywcu reskryptem z dnia 11. sierpnia 1900 l. 49.681.

Ustawa o zaliczeniu gminy Zakopane do kategoryi miejscowości podlegających ustawie gminnej z 3. lipca 1896 Dz. u. kr. Nr. 51.

Najwyższem postanowieniem z dnia 24. stycznia 1900 otrzymał sankcyę uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 29. grudnia 1899 projekt ustawy o zaliczeniu gminy Zakopane powiatu nowotarskiego do kategoryi miejscowości objętych ustawą gminną z 3. lipca 1896 Dz. u. kr. Nr. 51.

O powyższem postanowieniu zawiadomiło c. k. Prezydyum Namiestnictwa Wydział krajowy odezwą z dnia 9. lutego 1900 l. 1.060/pr.

Jak to już Wydział krajowy przedkładając Wysokiemu Sejmowi projekt powyższej ustawy, w swem zeszłorocznem sprawozdaniu podniósł, jednym z najgłówniejszych celów zaliczenia Zakopanego do wyższej kategoryi gmin, była potrzeba zastosowania wyjątkowych środków, jakie ustawa dla tych gmin dozwala użyć do należytego uregulowania stosunków policyi miejscowej, która w Zakopanem tyle do życzenia pozostawiała.

Wydział krajowy odniósł się tedy niezwłocznie do c. k. Prezydyum Namiestnictwa w tej sprawie, a przedstawiwszy w swej odezwie z 16. lutego 1900 l. 11.415 opłakany stan stosunków policyi miejscowej w Zakopanem i bezskuteczność użytych dotychczas w granicach dawnej ustawy środków zaradczych, upraszał c. k. Namiestnictwo o zastosowanie §. 108. ustawy gminnej z r. 1896 i o ustanowienie w tej gminie na okres trzyletni komisarza rządowego dla sprawowania policyi miejscowej. Zarazem upraszał Wydział krajowy c. k. Namiestnictwo o powierzenie temuż komisarzowi rządowemu także obowiązków komisarza klimatycznego i to przez cały czas trwania jego mandatu, a to celem umożliwienia mu skuteczniejszego działania w interesie rozwoju tej pierwszorzędnej krajowej stacyi klimatycznej, tudzież o wydanie po obopólnem porozumieniu się szczegółowej instrukcyi określającej stosunek komisarza do gminy i do Komisyi klimatycznej.

Przywiązując wielką wagę do naprawy stosunków w Zakopanem i dalszego pomyślnego jego rozwoju i chcąc usunąć przeszkodę, jakaby ewentualnie powstała z powodu kosztów połączonych z wprowadzeniem w urzędowanie komisarza rządowego obok zarządu gminy, oświadczył Wydział krajowy zarazem gotowość częściowego pokrycia z funduszu krajowego (dyspozycyjnego) kosztów urzędowania tegoż komisarza.

Odezwą z dnia 9. czerwca 1900 l. 56.067 zawiadomiło c. k. Namiestnictwo Wydział krajowy, że c. k. Starostwo w Nowym Targu w porozumieniu z tamtejszym Wydziałem powiatowym orzeczeniem z dnia 23. maja 1900 l. 44/pr. ustanowiło komisarzem rządowym c. k. komisarza powiatowego Tadeusza Piątkiewicza, który w dniu 2. czerwca 1900 swe urzędowanie objął, a to za wynagrodzeniem po 160 koron miesięcznie, z czego fundusz krajowy pokrywa 100 koron, a stacya klimatyczna 60 koron, tak, że fundusz gminy wolny jest od ponoszenia tego rodzaju kosztów.

Ustawy zezwalające gminom na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa i t. p.

1. Najwyższem postanowieniem z dnia 19. lutego 1900 otrzymał sankcyę uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 23. marca 1899 projekt ustawy o zezwoleniu gminie m. Jaworowa na pobór opłaty gminnej od piwa.

2. Najwyższem postanowieniem z dnia 28. września 1900 otrzymał sankcyę uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 28. kwietnia 1900 projekt ustawy zezwalającej gminie Baranów na pobór opłaty gminnej od napojów spirytusowych, piwa i miodu przez 10 lat.

3. Najwyższem postanowieniem z dnia 28. października 1900 otrzymał sankcyę uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 26. kwietnia 1900 projekt ustawy o zezwoleniu gminie Osiek na pobór opłaty gminnej od napojów spirytusowych i piwa na przeciąg 10 lat.

4. Najwyższem postanowieniem z dnia 29. października 1900 uzyskał sankcyę uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z 26. marca 1900 projekt ustawy zezwalającej gminie Skałat na pobór opłaty gminnej od napojów spirytusowych, piwa i miodu na lat 10.

O powyższych postanowieniach zawiadomił Wydział krajowy odnośne gminy.

Ustawa zezwalająca gminie m. Lwowa na zaciągnięcie pożyczki 6,500.000 koron za poręką kraju.

Najwyższem postanowieniem z dnia 11. lipca 1900 otrzymał sankcyę uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 4. maja 1900 projekt ustawy w przedmiocie zezwolenia gminie m. Lwowa na zaciągnięcie za poręką kraju pożyczki w obligacyach komunalnych na kwotę 6,500.000 koron celem pokrycia reszty kosztów rozpoczętych dawniej i wykonania nowych inwestycyj.

O tem zawiadomił Wydział krajowy Magistrat rozporządzeniem z 24. lipca 1900 LW. 48.600.

Ustawa zezwalająca Reprezentacyi powiatowej w Wieliczce na zaciągnięcie pożyczki 60.000 K.

Najwyższem postanowieniem z dnia 15. lipca 1900 otrzymał sankcyę uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 10. kwietnia 1900 projekt ustawy zezwalającej Reprezentacyi powiatowej w Wieliczce na zaciągnięcie imieniem powiatu pożyczki w kwocie 60.000 koron celem utworzenia funduszu na bezprocentowe pożyczki dla włościan dotkniętych klęską powodzi.

O tem zawiadomiono Wydział powiatowy reskryptem z dnia 26. lipca 1900 l. 50.418.

Ustawa zmieniająca niektóre postanowienia statutu miasta Lwowa.

Najwyższem postanowieniem z dnia 11. września 1900 otrzymał sankcyę uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 6. kwietnia 1900 projekt ustawy zmieniającej postanowienia §§. 85., 89., 90 i 92 statutu miasta Lwowa, nadanego ustawą krajową z dnia 24. października 1870 Dz. u. kr. Nr. 79.

O tem zawiadomił Wydział krajowy Magistrat miasta Lwowa reskryptem z dnia 28. września 1900 l. 64.484.

Zezwolenie gminom na pobór wyższych dodatków do podatków bezpośrednich.

Najwyższem postanowieniem z dnia 12. września 1900 zatwierdzone zostały powzięte przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 26. marca 1900 uchwały zezwalające na pobór w r. 1900 wyższych (ponad 100%) dodatków gminnych do podatków bezpośrednich na pokrycie potrzeb gminnych a mianowicie:

1. gminie Liszna w powiecie sanockim na pobór 168% dodatków gminnych do podatków bezpośrednich;

2. gminie Bór wilkowski w powiecie bialskim na pobór 162% dodatków gminnych do podatków bezpośrednich;

3. gminie Bór łodygowski w powiecie bialskim na pobór 125% dodatków gminnych do podatków bezpośrednich;

4. wreszcie Najwyższem postanowieniem z 12. grudnia 1900 zatwierdzoną została powzięta na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z 30. kwietnia 1900 uchwała zezwalająca ośmiu gminom powiatu dolińskiego na pobór następujących dodatków:

gminie	Broszniów . . .	130%
„	Debelówka . .	103%
„	Lecówka . . .	123%
„	Ludwikówka . .	135%
„	Łuby	106%
„	Mizuń nowy . .	149%
„	Pöchersdorf . .	107%
„	Teresówka . . .	104%.

O tych postanowieniach zawiadomiono odnośne Wydziały powiatowe.

Ustawa wodociągowa dla miasta Białej.

Najwyższem postanowieniem z dnia 6. listopada 1900 otrzymał sankcyę uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 6. kwietnia 1900 roku projekt ustawy dla gminy m. Białej, o obowiązku właścicieli połączenia swych domów z miejskim wodociągiem tudzież o zezwoleniu gminie m. Białej na pobór podatku gminnego od czynszów najmu oraz opłat gminnych na pokrycie kosztów urządzenia i utrzymania wodociągu.

O tem postanowieniu zawiadomiono Wydział powiatowy w Białej reskryptem z dnia 27. listopada 1900 z wezwaniem do przedłożenia odnośnego regulaminu.

Żądany regulamin został już przez Radę miejską uchwalony a Wydział krajowy przedłożył go obecnie c. k. Namiestnictwu do zaopiniowania.

Ustawa wodociągowa dla miasta Lwowa.

Najwyższem postanowieniem z dnia 25. listopada 1900 otrzymał sankcyę uchwalony na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z dnia 4. maja 1900 projekt ustawy dla gminy m Lwowa o obowiązku właścicieli połączenia swych domów z miejskim wodociągiem, tudzież zezwalającej gminie m. Lwowa na pobór podatku gminnego od czynszów najmu oraz opłat gminnych za używanie wody z wodociągów.

O tem zawiadomił Wydział krajowy Magistrat reskryptem do LW. 88.123.

Ustawa zezwalająca Reprezentacyi powiatowej w Łańcucie na pokrywanie niedoborów kolei lokalnej z Przeworska do Bachórza.

Najwyższem postanowieniem z dnia 30. listopada 1900 otrzymał sankcyę uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 3. maja 1900 projekt ustawy zezwalającej Reprezentacyi powiatowej w Łańcucie na przyjęcie imieniem powiatu obowiązku do pokrywania niedoborów lokalnej kolei żelaznej z Przeworska do Bachórza w szczególności zaś do uiszczania przez 75 lat od chwili udzielenia koncesyi na tę kolej kwot potrzebnych na oprocentowanie i umorzenie sumy 50.000 koron jako części kapitału zakładowego tej kolei.

O powyższem zawiadomiono Wydział powiatowy w Łańcucie do LW. 88.128/900.

Ustawa zezwalająca Reprezentacyi powiatowej w Myślenicach na pokrywanie niedoborów kolei żelaznej Swoszowice-Lubień.

Najwyższem postanowieniem z dnia 11. grudnia 1900 otrzymał sankcyę uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 3. maja 1900 projekt ustawy zezwalającej Reprezentacyi powiatowej w Myślenicach na przyjęcie imieniem powiatu obowiązku pokrywania niedoborów projektowanej lokalnej kolei żelaznej ze Swoszowic na Myślenice do Lubienia w szczególności zaś uiszczania przez czas trwania koncesyi na tę kolej rat rocznych do wysokości 20.000 koron na oprocentowanie i umorzenie kapitału zakładowego ewentualnie zaś zezwalającej na zaciągnięcie pożyczki w kwocie 480.000 koron celem zakupna akcyi powyższej kolei.

O tem zawiadomiono Wydział powiatowy w Myślenicach do LW. 88.129.900.

Ustawa o zezwoleniu Reprezentacyi powiatowej Buczacz na porękę powiatu dla pożyczek gminy Buczacz i Monasterzyska.

Uchwalone przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 26. kwietnia 1900 projekty ustaw zezwalających Reprezentacyi powiatowej w Buczaczu na udzielenie imieniem powiatu poręki dla pożyczki 170.000 koron przez gminę Buczacz zaciągnąć się mającej, tudzież takiejże poręki dla pożyczki 12.000 koron przez gminę Monasterzyska zaciągnąć się mającej, uzyskały Najwyższą sankcyę postanowieniem z 20. grudnia 1900, o czem Wydział powiatowy w Buczaczu został uwiadomiony.

Ustawa o kanalizacyi miasta Podgórza.

Najwyższem postanowieniem z dnia 26. grudnia 1900 otrzymał sankcyę uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 6. kwietnia 1900 roku projekt ustawy o obowiązku właścicieli domów w mieście Podgórzu wybudowania kanałów domowych i połączenia tych kanałów z miejskimi kanałami publicznymi, tudzież o prawie gminy m. Podgórza pobierania taksy za to połączenie, o czem gmina powiadomioną została.

b) Ustawy jeszcze niesankcyonowane.

1. Uchwalony przez Wysoki Sejm dnia 21. marca 1899 projekt ustawy o wyłączeniu przysiółka Komarów z Horodelcem ze związku gminy Wolica Komarowa i utworzeniu samoistnej gminy administracyjnej pod nazwą Komarów.

W sprawie powyższego wyłączenia zarządało c. k. Prezydum Namiestnictwa odezwą z dnia 12. stycznia 1900 l. 260/pr. uzupełnienia przedłożonych aktów kopiami z map katastralnych, wyciągiem z protokołu parcelowego tudzież wyjaśnieniem, czy nowo otworzyć się mająca gmina ma być tylko gminą administracyjną, czy też także podatkową czyli katastralną.

Reskryptem z dnia 17. stycznia 1900 l. 3.489 wezwał Wydział krajowy Wydział powiatowy w Sokalu do uzupełnienia aktów sprawy w powyżej wskazanym kierunku.

Z odezwy zaś c. k. Prezydyum Namiestnictwa z 21. grudnia 1900 l. 14.203/pr. przekonał się Wydział krajowy, że Wydział powiatowy prze-

dłożył żądane akta i wyjaśnienia zamiast Wydziałowi krajowemu, wprost c. k. Namiestnictwu.

Sprawa ta jest zatem w toku załatwienia.

2. Uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 9. kwietnia 1900 projekt ustawy, zezwalającej gminie m. Starego Sącza na pobór przez lat 10 opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa, miodu, wiszniaku i t. p.

3. Uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 11. kwietnia 1900 projekt ustawy normującej sposób użycia środków prawnych przeciw postanowieniom Reprezentacyj gminnych i powiatowych.

4. Uchwalony na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z dnia 1. maja 1900 projekt ustawy o wcieleniu wsi Skole do miasteczka Skole powiatu Stryjskiego.

c) Odmowa Sankcyi.

Statut król. stoł. m. Krakowa.

Uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 26 kwietnia 1900 projekt ustawy nadającej Statut miejski dla król. stoł. m. Krakowa nie uzyskał najwyższej Sankcyi. Powody odmowy Sankcyi zamieszczone są w sprawozdaniu Wydziału krajowego z 4. grudnia 1900 l. 79.500, którem przedłożony został Wysokiemu Sejmowi powtórnie projekt tego statutu zmieniony już wedle życzeń i wskazówek Rządu. Projekt ten został uchwalony na posiedzeniu Wys. Sejmu z dnia 21. grudnia 1900.

B) Uchwały niepodlegające sankcyi.

Reforma ustawy gminnej dla gmin wiejskich.

Uchwałą z dnia 28. kwietnia 1900 przydzielił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu wniosek posłów Dunajewskiego i tow. w sprawie reformy ustawy gminnej z 12. sierpnia 1866 i urządzeń administracyjmych, tudzież wniosek posła Potoczka i towarzyszy o wcielenie obszarów dworskich do gmin.

Dla zbadania powyższych wniosków i ich skutków zarządził Wydział krajowy zebranie odpowiedniego materyału. I tak ze względu na ewentualną potrzebę określenia stanowiska służbowego i innych stosunków urzędowych pisarzy gmin wiejskich zażądał Wydział krajowy od Wydziałów powiatowych okólnikiem z dnia 22. czerwca 1900 l. 42.062 wypełnienia szczegółowego kwestyonaryusza. Celem zaś zebrania wyczerpujących informacyi o wydatkach gmin na cele administracyi publicznej wezwał Wydział krajowy okólnikiem z dnia 9. lipca 1900 l. 46069 Wydziały powiatowe do przedłożenia budżetów i zamknięć rachunkowych za r. 1898 wszystkich gmin odnośnego powiatu. Wreszcie dla ocenienia siły podatkowej gmin i obszarów dworskich odniósł się Wydział krajowy odezwą z dnia 30. czerwca 1900 l. 43.278 do c. k. Prezydyum krajowej Dyrekcyi skarbu z prośbą o wydanie stosownych poleceń c. k. Urzędom podatkowym sporządzenia wykazów bezpośrednich podatków państwowych przypisanych osobno gminom i osobno obszarom dworskim do uiszczenia w r. 1899. Uporządkowaniem i statystycznem opracowaniem nadsyłanego materyału zajmuje się krajowe biuro statystyczne i prace te są obecnie w toku.

W sprawie rezolucyi Wysokiego Sejmu do Rządu z dnia 7. lutego 1896 pozostającej w ścisłym związku z powyższą reformą nie otrzymał Wydział krajowy dotychczas od c. k. Rządu żadnej wiadomości, a nie otrzymał jej również i na rezolucyę Wysokiego Sejmu z 18. lutego 1898 co do określenia granic poruczonego zakresu działania gmin tudzież unormowania wynagrodzenia za sprawowanie czynności tego poruczonego zakresu.

Ordynacya wyborcza dla 30 miast objętych ustawą z 13. marca 1889.

Wypracowany przez Wydział krajowy projekt ordynacyi wyborczej dla 30 miast objętych ustawą z 13. marca 1889 został, jak to już w zeszłorocznem sprawozdaniu przedstawiono, przesłany c. k. Namiestnictwu do objawienia zdania, czy jakie dodatkowe postanowienia należałoby poczynić w tym projekcie ze względu na stwierdzone fakta przewlekania wyborów do Rady miejskiej zapomocą wnoszenia licznych rekursów i za-

żaleń do c. k. Trybunału administracyjnego; w sprawie tej jednak nie otrzymał Wydział krajowy dotychczas żadnej odpowiedzi.

Sprawa wykonywania opieki nad ubogimi.

W sprawie wykonywania opieki nad ubogimi, co do której Wysoki Sejm powziął był uchwałę z 18. lutego 1898, wzywającą Wydział krajowy, ażeby przedłożył projekt odnośnej ustawy i rozpatrzył przytem ewentualny współudział funduszu krajowego i funduszów powiatowych — powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 2. maja 1900 przy sześciu uchwałach nad sprawozdaniem z czynności Departamentu V. pomiędzy innemi uchwałę w punkcie czwartym opiewającą:

„Wzywa się Wydział krajowy, ażeby na najbliższej Sesyi przedstawił projekt ustawy krajowej, regulującej opiekę nad ubogimi.“

W sprawie niniejszej Wydział krajowy powołując się na swe zeszłoroczne sprawozdanie, w dalszym ciągu podaje do wiadomości Wysokiego Sejmu, że zebrane przez Biuro statystyczne materyały do projektu ustawy są obecnie w druku.

Kurs dla pisarzy gmin wiejskich przy Wydziale krajowym.

Na zasadzie uchwały Wysokiego Sejmu z 10. marca 1899 urządził Wydział krajowy drugi czteromiesięczny kurs dla pisarzy gmin wiejskich w czasie od 1. kwietnia do końca lipca 1900.

Z pomiędzy kandydatów, którzy zeszłego roku na kurs się zgłosili, jednak dla braku miejsca na pierwszy kurs nie mogli być przyjęci, wybrał Wydział krajowy 55 kandydatów, uwzględniając przedewszystkiem kompetentów do przyjęcia przez Wydziały powiatowe zaleconych, zwłaszcza takich, którym dotyczący Wydział przyznał z funduszu powiatowego zasiłek stypendyjny na odbycie kursu.

Podobnie jak w roku poprzednim udzielało na kursie naukę pięciu nauczycieli powołanych z grona urzędników Wydziału krajowego i wyznaczony przez krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych nauczyciel pożarnictwa podług programu nauk, bliżej w zeszłorocznem sprawozdaziu określonego, który o tyle tylko uległ zmianie, iż ze względu na przypadający z końcem bież. roku spis ludności, objętą została programem nauk także instrukcya o przeprowadzaniu konskrypcyi.

Z przyjętych na kurs 55 uczniów, jeden za przedłożenie nieautentycznego świadectwa został z kursu wykluczonym, siedmiu uczniów wystąpiło, względnie na kurs się nie zgłosiło, ukończyło zaś kurs 47 uczniów. Zachowanie się wszystkich uczniów w czasie kursu było bez zarzutu.

Z końcem kursu poddali się wszyscy uczniowie egzaminowi pisemnemu i ustnemu przed komisyą, wyznaczoną przez Wydział krajowy. Wynik egzaminów był dobrym, gdyż wszyscy uczniowie uznani zostali za uzdatnionych do pełnienia obowiązków pisarza gminy wiejskiej, a w szczególności:

4 uczniów z postępem celującym
14 „ „ „ bardzo dobrym
18 „ „ „ dobrym
11 „ „ „ dostatecznym

Wszyscy zatem uczniowie otrzymali od Wydziału krajowego świadectwa uzdolnienia, w których oprócz stopnia postępu w naukach i pilności, dwudziestu siedmiu uczniów uzyskało poświadczenie, że brali udział na kursie także w ćwiczeniach w języku ruskim i posiadają potrzebną do urzędowania znajomość obu języków krajowych w słowie i piśmie.

Poniesione z funduszu krajowego koszta utrzymania drugiego kursu były następujące:

1. Wynagrodzenie kierownika 400 K i nauczycieli 2.704 K, razem	3104	K	
2. Stypendya uczniów	3327	„	
3. Zakupno książek, dzienników ustaw, druków i innych przyborów do nauki	382	„	16 gr.
4. Koszta administracyjne: obsługa sali szkolnej, stemple do świadectw uczniów i sprawienie krzeseł . . .	238	„	80 „
Razem . . .	7051	K	96 gr.
Z porównania z przyzwolonym kredytem . .	7200	„	
okazuje się zaoszczędzenie . . .	148	K	04 gr.

Prócz powyżej wymienionej kwoty 3327 K wydanej uczniom tytułem zasiłków stypendyjnych z funduszu krajowego, otrzymali oni z funduszów powiatowych przyznane przez Wydziały powiatowe stypendya w łącznej kwocie 4.375 K 50 gr. Ogólny zatem koszt urządzenia kursu wynosił 11.427 K 46 gr.

W roku 1901 zamierza Wydział krajowy w obec dotychczasowego pomślnego wyniku i licznych zgłoszeń o przyjęcie urządzić trzeci czteromiesięczny kurs, wydał więc odpowiednie zarządrzenia w przypuszczeniu, że Wysoki Sejm uchwali kredyt na ten cel w kwocie 7.200 K potrzebny.

Wykonanie ustawy o połączeniu gminy Skole wieś z miasteczkiem Skole.

Na posiedzeniu z dnia 4. maja 1900 powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby przy wprowadzeniu w życie ustawy o połączeniu gminy Skole wieś z miasteczkiem Skole wydał odpowiednie zarządzenia normujące sposób oddzielnego użytkowania z przedmiotów majątku obu gmin, w myśl zastrzeżeń zawartych w Art. II. ustawy — mianowicie z pastwisk i lasów, które mają być i w przyszłości oddzielnie administrowane tudzież z przyszłej kasy pożyczkowej dotychczasowej wsi Skole.

Ponieważ rzeczona ustawa nie uzyskała jeszcze Najwyższej Sankcyi, przeto nie mógł Wydział krajowy przystąpić do wykonania powyższej uchwały.

Koszta utrzymania ubogich przyjęte na fundusz krajowy w zastępstwie gmin a pokryte z ryczałtowego kredytu na ten cel przyznanego.

Na posiedzeniu z dnia 4. maja 1900 uchwalił Wysoki Sejm ryczałtowy kredyt w kwocie 7.000 koron na pokrycie kosztów utrzymania ubogich, jakie wypadnie w zastępstwie gmin przyjąć na fundusz krajowy, upoważniając zarazem Wydział krajowy do pokrywania tych kosztów z powyższego kredytu w uwzględnienia godnych wypadkach bez odnoszenia się o to do Wysokiego Sejmu.

W myśl powyższej uchwały przyjął Wydział krajowy następujące koszta utrzymania w krajowych i zagranicznych zakładach dobroczynnych — osób przynależnych do gmin naszego kraju, a mianowicie:

1.	Maryi Kowalczuk za gminę Wieruszyce	w kwocie	49	kor.	60	gr.
2.	Wojciecha Ciżmy za gminę Lostówka	„ „	142	„	80	„
3.	Sali Reichert za gminę Ulanów	„ „	774	„	20	„
4.	Ludwika Wilka za gminę Lubenia	„ „	229	„	98	„
5.	Franciszka Schorma za gminę Kalwarya	„ „	289	„	60	„
6.	Anny Pawlikowskiej za gminę Bełchówka	„ „	70	„	66	„
7.	Maryi Szeliskiej za gminę Krukienice	„ „	373	„	40	„
8.	Andrzeja Kocaja za gminę Berezowica	„ „	91	„	04	„
9.	Józefa Świerzowicza za gminę Dolina	„ „	400	„	80	„
10.	Maryi Turkowcja za gminę Siedliska	„ „	203	„	84	„
11.	Olgi i Karola Zuberów za gm. Kniażdwór	„ „	255	„	—	„
12.	Oleny Znakowej za gminę Monasterzec	„ „	70	„	40	„
13.	Katarzyny Junak za gminę Medenice	„ „	1.052	„	76	„
14.	Anny Mucha za gminę Dulowa	„ „	62	„	86	„
15.	Joachima Horbaczewskiego za gm. Śliwki	„ „	254	„	20	„
16.	Dawida Grünera za gminę Mników	„ „	414	„	02	„
17.	Katarzyny Biłyk za gminę Kłodno	„ „	2.258	„	14	„
		Razem . . .	6.993	kor.	30	gr.

Koszta te zostały już odnośnym zakładom wypłacone.

Prócz tego uwzględnił Wydział krajowy w r. 1900 jeszcze cały szereg odnośnych petycyi innych gmin a łączna suma wypłacić się mających z tego tytułu kosztów wynosi 5.046 kor. i 90 gr. Celem uzyskania funduszów na pokrycie tych kosztów i dla zapobieżenia potrzebie przekroczenia kredytu, przez Wysoki Sejm uchwalonego, postanowił Wydział krajowy uchwałą z dnia 31. sierpnia 1900 LW. 59.301 upraszać Wysoki Sejm o przyznanie nadzwyczajnego kredytu w kwocie 5.000 koron obok zwykłego kredytu 7.000 koron i na podstawie tej uchwały wstawił do preli-

minarza funduszu krajowego na r. 1901 w rubryce XVII. poz. 453. zwyczajny kredyt 7.000 koron i nadzwyczajny w kwocie 5.000 koron.

Zezwolenie gminie m. Stryja na rozdział pastwiska Dąbrowa między członków przedmieścia Łany dolne.

Powzięte przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 6. kwietnia 1900 uchwały w przedmiocie zezwolenia gminie miasta Stryja na rozdział pastwiska gminnego „Dąbrowa“ między członków gminy zamieszkujących przedmieście Łany dolne tudzież upoważnienia gminy do zeznania dokumentów potrzebnych do przeprowadzenia tego rozdziału, podał Wydział krajowy do wiadomości c. k. Namiestnictwa i Wydziału powiatowego w Stryju pismem z 7. maja 1900 LW. 26.807.

Połączenie gminy i obszaru dworskiego Dolna wieś z m. Myślenice.

Jak to już Wydział krajowy w zeszłorocznem sprawozdaniu podał, uznało c. k. Namiestnictwo potrzebę połączenia gminy i obszaru dworskiego Dolna wieś z miastem Myślenice, wobec czego wezwał Wydział krajowy Wydział powiatowy do przedłożenia projektu uregulowania stosunków posiadania i użytkowania własności gmin mających się połączyć i przeprowadzenia w tym kierunku pertraktacyi ugodowych między interesowanymi.

Dotychczas wszakże nie otrzymał Wydział krajowy żadnej odpowiedzi w tym przedmiocie.

Utworzenie samoistnej gminy z osady kolonistów Majdan średni.

W dalszym ciągu zeszłorocznego sprawozdania w przedmiocie petycyi kolonistów osady Bretheim o wyłączenie tej osady ze związku gminy Majdan średni i utworzenia z niej samoistnej gminy, Wydział krajowy oznajmia, że przedłożoną przez Wydział powiatowy w Nadwórnie relacyę o wyniku przedsięwziętych w tej sprawie badań, uzasadniających w zupełności żądanie petentów, przesłał odezwą z dnia 26. października 1900 l. 46.499 c. k. Namiestnictwu do objawienia zdania, czy ze względów politycznych i skarbowych nie zajdą jakie przeszkody przeciw wyłączeniu powyższej osady i utworzeniu z niej osobnej gminy administracyjnej, dotąd jednak nie otrzymał Wydział krajowy odpowiedzi.

Rozłączenie gmin Prądnik, Witkowice i Górka.

W przedmiocie wyłączenia miejscowości Górka Narodowa i Witkowice ze związku gminy Prądnik biały i utworzenia z nich samoistnej gminy administracyjnej przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi odnośny projekt ustawy sprawozdaniem z 20. września 1900 LW. 59.215.

Wydzielenie z miasteczka Turki dzielnic Turka górna i średnia.

Oczekiwanego sprawozdania Wydziału powiatowego w Turce o wyniku przedsięwziętych przez tenże Wydział wskutek petycyi członków gminy Turka badań co do potrzeby proszonego odłączenia od miasteczka dzielnic Turka górna i średnia Wydział krajowy dotychczas nie otrzymał.

Gdy zaś strony interesowane sprawy powyższej ze swej strony także nie popierają, przeto uważa ją Wydział krajowy za zaniechaną.

Utworzenie nowej gminy pod nazwą Nowa Zbora.

Jak to już w zeszłorocznem sprawozdaniu Wydział krajowy podał, została relacya Wydziału powiatowego w Kałuszu o petycyi Rückemana i towarzyszy w Zborze w przedmiocie utworzenia związku gminnego pod nazwą Nowa Zbora zwróconą Wydziałowi powiatowemu jeszcze reskryptem z dnia 28. grudnia 1898 l. 81.530 do uzupełnienia przez dołączenie map i szkiców sytuacyjnych tudzież do zasięgnięcia opinii władzy podatkowej, c. k. Sądu i Starostwa.

Żądanych dokumentów i wyjaśnień dotychczas wszakże nie przedłożono, a gdy i strony sprawy swej nie popierają, przeto uważa ją Wydział krajowy za zaniechaną.

Przyłączenie części gminy Roznoszyńce do gminy Krasnosielce

W dalszym ciągu zeszłorocznego sprawozdania w przedmiocie petycyi gminy Roznoszyńce o przyłączenie części tej gminy oraz części gminy Hłuboszek do gminy Krasnosielce, Wydział krajowy oznajmia, że według relacyi Wydziału powiatowego w Zbarażu z dnia 28. listopada 1899 l. 2.619 nie chodzi tym gminom o zmianę granic gminy administracyjnej lecz tylko

o uregulowanie stosunków podatkowych. Relacyą z dnia 29. maja 1900 l. 1.009 doniósł Wydział powiatowy, że odnośne pertraktacye z gminami zostały ukończone a akta sprawy zostały przesłane c. k. Starostwu do dalszego urzędowania

Wyłączenie przysiółka Krupiaków ze Stryszawy i przyłączenie do gminy Sucha.

Jak to już Wydział krajowy w swem zeszłorocznem sprawozdaniu podał, została petycya o wyłączenie przysiółka Krupiaków ze związku gminy Stryszawy, mimo oświadczenia się Wydziału powiatowego w Żywcu, przeciw proszonej zmianie granic, ponownie temu Wydziałowi przesłaną z wezwaniem do przeprowadzenia dalszego jeszcze dochodzenia celem zbadania, czy wobec tego, że chodzi właściwie tylko o wyłączenie 5-ciu gospodarstw, są jakie okoliczności przemawiające za wyłączeniem tych gospodarstw ze związku gminy Stryszawa i przyłączenie ich do gminy Sucha. Ponieważ badanie w tym kierunku przez Wydział powiatowy podjęte, wypadło na niekorzyść petentów a i c. k. Starostwo oświadczyło się również przeciw powyższemu wyłączeniu, przeto oświadczył Wydział krajowy reskryptem z 9. lutego 1900 l. 7.442, że nie będzie rzeczonej petycyi wobec Wysokiego Sejmu popierał.

Wyłączenie przysiółka Sajków z gminy Werbiż i przyłączenie do Horożany małej

W dalszym ciągu zeszłorocznego sprawozdania w przedmiocie wyłączenia przysiółka Sajków ze związku gminy Werbiż i przyłączenia do gminy Horożany małej Wydział krajowy oznajmia, że po wygotowaniu zaginionych map i szkiców sytuacyjnych odnośnych gmin zostały akta tej sprawy przesłane c. k. Namiestnictwu odezwą z dnia 18. grudnia 1899 l. 85.729 do objawienia zdania, czy ze względów publicznych nie zachodzą jakie przeszkody w przeprowadzeniu zamierzonej zmiany granic.

Dotychczas nie otrzymał Wydział krajowy żadnej odpowiedzi. Wreszcie zaznacza Wydział krajowy, że wniesioną do Wysokiego Sejmu w maju 1900 petycyę niektórych członków tego przysiółka o zaniechanie powyższego wyłączenia zwrócił Wydział krajowy reskryptem z 28. czerwca 1900 l. 38.564 Wydziałowi powiatowemu w Rudkach z oznajmieniem, że Wysoki Sejm nie powziął co do tej petycyi żadnej uchwały.

Wyłączenie przysiółka Grabie z Druszkowa i przyłączenie do gminy Michalczowy.

W dalszym ciągu zeszłorocznego sprawozdania w przedmiocie wyłączenia przysiółka Grabie ze związku gminy Druszków i przyłączenia do gminy Michalczowy, Wydział krajowy oznajmia, że na podstawie wyniku badań przeprowadzonych przez Wydział powiatowy w Brzesku w powyższej sprawie w swym reskrypcie z dnia 14. listopada 1899 l. 70.124 oświadczył, że nie będzie popierał wobec Wysokiego Sejmu odnośnej petycyi mieszkańców przysiółka Grabie. Przez wyłączenie to bowiem siła podatkowa gminy Druszków, i dziś już bardzo nieznaczna, obniżyłaby się w ten sposób, że gmina nie mogłaby spełniać obowiązków ciążących na niej z ustawy, nadto spowodowałoby wyłączenie to zmianę granic c. k. Starostwa, tudzież okręgów sądów powiatowych w Brzesku i Nowym Sączu i okręgów sądów obwodowych w Krakowie i w Nowym Sączu, a co za tem idzie, naraziłoby gminę i tak już ubogą na znaczne bardzo koszta wygotowania operatów podatkowych, katastralnych i hipotecznych, których gmina nie byłaby w stanie pokryć.

Petycya kolonii Rudolfsdorf o przyznanie tej kolonii samoistności administracyjnej.

Uchwałą z dnia 26. kwietnia 1900 odstąpił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu petycyę mieszkańców kolonii Rudolfsdorf o wyłączenie tej miejscowości ze związku gminy Stecowa (pow. Śniatyn) i utworzenie z niej samoistnej gminy, do przedłożenia na najbliższej sesyi sejmowej odnośnego sprawozdania.

Podobną petycyę wniosła osada Rudolfsdorf jeszcze w r. 1897 a Wydział krajowy zarządził na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu z 9. lutego 1897 zbadanie tej petycyi za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Śniatynie.

Oczekiwane sprawozdanie Wydziału powiatowego nadesłano 9. marca 1900 a więc prawie równocześnie z ponowieniem petycyi wspomnianej osady.

Z tego sprawozdania okazało się, że kolonia Rudolfsdorf nie posiada żadnego oddzielnego majątku ani dobra gminnego, że jej siła podatkowa jest tak słabą, iż nie daje żadnej gwarancyi spełnienia tych wszystkich obowiązków, jakie na gminie ciążą z tytułu własnego i poruczonego zakresu działania. Wobec tego oznajmił Wydział krajowy Wydziałowi powiatowemu reskryptem z dnia 4 kwietnia 1900 l. 17.353, że petycyi mieszkańców tej kolonii nie będzie popierał wobec Wysokiego Sejmu.

Petycya gminy Szczyrzyc w sprawie targowicy.

Jak to w zeszłorocznem sprawozdaniu Wydział krajowy podał, odstąpił Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu petycyę gminy Szczyrzyc-Abramowice przeciw obszarowi dworskiemu względnie konwentowi OO. Cystersów o oddanie targowicy i przekazanie gminie wykonywania policyi targowej.

C. k. Namiestnictwo orzeczeniem z 30. maja 1900 l. 43.386 pretensye powyższe odrzuciło.

Sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności Dep. I. za r. 1898/9.

Uchwałą z dnia 4. maja 1900 przyjął Wysoki Sejm do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności Dep. I. za czas od 1. listopada 1898 do 31. października 1899. Wskutek życzenia zaś sejmowej komisyi gminnej, wyrażonego w jej sprawozdaniu, ażeby przedkładane corocznie Wysokiemu Sejmowi wykazy statystyczne o rachunkach gmin wiejskich, zawierały osobną rubrykę oznaczającą wysokość dodatków gminnych do podatków bezpośrednich, jakoteż żeby Wydział krajowy przedłożył osobny wykaz dodatków do podatków pobieranych przez Reprezentacye powiatowe z ostatniego dziesięciolecia, celem porównania z poprzedzającym peryodem od r. 1880—1890, wydał Wydział krajowy przy l. 31.343 i l. 38.493 odpowiednie zarządzenie. Tegoroczne wykazy obejmują żądaną rubrykę dodatków gminnych i zawierają osobne zestawienie dodatków powiatowych z ubiegłego dziesięciolecia.

C) Rezolucye do c. k. Rządu.

Wyjednanie pupilarnego bezpieczeństwa dla obligacyi pożyczki gminy m. Lwowa na 6,500.000 K.

Na posiedzeniu z 4. maja 1900 uchwalił Wysoki Sejm następującą rezolucyę:

„Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby wyjednał dla obligacyi pożyczki, którą gmina król. stoł. miasta Lwowa w wysokości 6,500.000 koron zaciągnąć zamierza, przyznanie charakteru pupilarnego bezpieczeństwa".

W odpowiedzi na powyższą rezolucyę otrzymał Wydział krajowy następujące pismo c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie z dnia 1. sierpnia 1900 l. 8.468/pr.:

„Cesarskiem rozporządzeniem z 29. lipca b. r., którego ogłoszenie w „Wiener Zeitung" i w dzienniku ustaw państwa zarządziło c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych, uznano częściowe zapisy dłużne pożyczki obligacyjnej w kwocie 6,500.000 koron, którą gmina król. stoł. m. Lwowa zamierza zaciągnąć z poręką kraju, za nadające się do korzystnego lokowania kapitałów fundacyi, zakładów zostających pod nadzorem publicznym, urzędu pocztowych kas oszczędności, pieniędzy sierocych, powierzniczych i depozytowych, a po kursie giełdowym jednak nie ponad wartość imienną, na kaucye służbowe i na kaucye w interesach.

Wskutek reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 30. lipca 1900 l. 27.921 zawiadamiam o tem Wydział krajowy".

Powyższe postanowienie zakomunikował Wydział krajowy Magistratowi reskryptem z 3. sierpnia 1900 LW. 52.631.

Cechowanie i peryodyczne próbowanie wodomierzy.

Na posiedzeniu z dnia 4. maja 1900 uchwalił Wysoki Sejm następującą rezolucyę:

„Sejm wzywa c. k Rząd do zmiany rozporządzenia Ministerstwa handlu z 5. września 1892 l. 175 dz. u. p. o tyle, ażeby tak cechowanie jak i peryodyczne próbowanie wodomierzy odbywać się mogło nietylko w c. k. głównej komisyi miar i wag we Wiedniu, lecz by dla czynności

tej urządzono stosowne urzędy w kraju, a mianowicie na razie w Krakowie i Lwowie".

Pismem z 26. grudnia 1900 l. 13.458/pr. zawiadomiło c. k. Prezydyum Namiestnictwa Wydział krajowy na mocy reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 28. listopada 1900 l. 42.852; że „według zawiadomienia c. k. Ministerstwa handlu z 9. listopada 1900 l. 54.755, rozporządzenie ministeryalne z 5. września 1892 dz. u. p. Nr. 175, powołane w uchwale sejmowej, zostało uchylone rozporządzeniem ministeryalnem z 4. lipca 1900 dz. u. p. Nr. 175. i że dla załatwienia kwestyi, czy i ewentualnie w jaki sposób, stosownie do postanowień oddziału III. tego obecnie obowiązującego rozporządzenia będzie mogło się stać zadość objawionemu w uchwale życzeniu Sejmu co do urządzenia stacyi cechowniczych dla wodomierzy w Galicyi, zarządziło c. k. Ministerstwo handlu potrzebne dochodzenia".

O tej odpowiedzi zawiadomił Wydział krajowy Magistraty miasta Lwowa, Krakowa i Białej a Magistrat tego ostatniego miasta z wezwaniem, by postarał się u Rządu osobno o urządzenie stacyi cechowniczej dla wodomierzy w Białej.

Sprawa opłacania czynszu za używanie budynku gminnego przez c. k. Sąd powiatowy gminne Stary Sambor.

W sprawie odstąpionej c. k. Rządowi uchwałą Wysokiego Sejmu z 9. lutego 1898 petycyi gminy Stary Sambor o opłacanie czynszu za używanie budynku gminnego lk. 436 przez c. k. Sąd powiatowy, otrzymał Wydział krajowy zawiadomienie z c. k. Prezydyum wyższego Sądu krajowego we Lwowie odezwą z 19. kwietnia 1900 l. 4.000, że c. k. Ministerstwo sprawiedliwości reskryptem z 6. marca 1900 l. 3.375 mimo tutejszego poparcia w odezwie z 27. maja 1898 LW. 26.726, nie uwzględniło ponównego w tej sprawie żądania gminy.

O tej decyzyi zawiadomił sąd gminę powyższą bezpośrednio.

D) Inne sprawy ważniejsze.

Nadzór nad majątkiem gmin i zakładów gminnych, nad działalnością Reprezentacyi gminnych, tudzież nad Reprezentacyami powiatowemi.

Wykonując naczelny nadzór nad majątkiem gmin i zakładów gminnych postępował Wydział krajowy w okresie od ostatniego sprawozdania jak w latach ubiegłych. Przedewszystkiem czuwał Wydział krajowy nad tem, ażeby Wydziały powiatowe, powołane w pierwszym rzędzie do kontroli, swój obowiązek należycie spełniały. Wszystkie skargi członków gmin na nieporządki w gospodarstwach gminnych, a takich skarg była dość znaczna ilość, przesyłał Wydział krajowy z reguły i o ile sam wyjątkowo nie interweniował, Wydziałom powiatowym do zbadania, przeprowadzenia dochodzenia, wydania orzeczenia i sprawozdania i nie spuszczał sprawy z oka, dopóki merytorycznie załatwioną nie została.

Nadto zarządzał Wydział krajowy i ze swego ramienia lustracye.

W ten sposób przeprowadzone zostały lustracye w Magistratach: w Wieliczce, Gródku, Gorlicach, Jaworowie, Stryju, Stanisławowie, Samborze i Żółkwi i wydał na tej podstawie administracyjne zarządzenia.

Zarządzenia dyscyplinarne przeciw burmistrzowi i jego zastępcy w Wieliczce nie mogły być wykonane, ponieważ pierwszy został uwięziony, a następnie w drodze sądowo-karnej za zbrodnię oszustwa zasądzonym, drugi zaś odebrał sobie życie.

W Jaworowie powstał nieporządek w gospodarstwie gminnem wskutek tego, że Rada miejska wzbraniała się nałożyć jakiekolwiek ciężary na członków gminy i budżety gminne nie miały od szeregu lat dostatecznego pokrycia. Przy interwencyi Wydziału krajowego zostały wszystkie bardzo znaczne zaległości bierne zestawione i Rada gminna uchwaliła dostateczne pokrycie. Oprócz tego badał Wydział krajowy przez delegowanie komisyi na miejsce, czyli prośby poszczególnych gmin miejskich o pozwolenie na zaciągnięcie pożyczek są należycie uzasadnione. W ten sposób zbadano finansową gospodarkę i uzasadnienie pożyczek w Jarosławiu, Sanoku, Gorlicach, Podgórzu i w Jaśle.

Następnie w miastach, miasteczkach i innych miejscowościach objętych ustawą z dnia 3. lipca 1896 przeprowadził Wydział krajowy lustracye w Horodence, Sędziszowie, Ropczycach, Wojniczu, Czchowie, Busku, Uhnowie, Bursztynie, Tłumaczu, Lubaczowie, Mikołajowie, Dobczycach, Kosowie, Podhajcach, Starym Sączu, Dąbrowie, Mielcu i Zakopanem.

Z powodu ogólnej rozterki w gospodarstwie gminnem w Drohobyczu została Rada miejska rozwiązaną i tymczasowy zarząd, złożony z miejscowych obywateli ustanowiony celem doprowadzenia administracyę do porządku.

Również rozwiązaną została Rada gminna w Dobczycach na podstawie wyniku dochodzeń wykazujących szkodliwą gospodarkę i ustanowiony został tymczasowy zarząd.

Wreszcie przedstawiony został wniosek na rozwiązanie Rady gminnej w Wojniczu, o którego załatwieniu z c. k. Namiestnictwa jeszcze Wydział krajowy zawiadomienia nie otrzymał.

Z powodu nieprawidłowości, jakich się w urzędowaniu dopuszczał naczelnik gminy Czchowa, został on z urzędu złożony.

Sprawy dyscyplinarne Zwierzchności gmin w Tłumaczu, Bursztynie, Busku i Kosowie są w toku załatwienia.

Na podstawie szczegółowego zbadania sposobu wykonywania policyi miejscowej w Zakopanem, ustanowiony został komisarz rządowy do uporządkowania policyi miejscowej na lat trzy. Zarządzenie to, poczynione zresztą za zgodą reprezentantów gminy, powinno przyczynić się znacznie do rozwoju tej miejscowości.

Do gmin wiejskich delegował Wydział krajowy komisyę tylko wyjątkowo, w szczególności do Pasiecznej, Rycerki górnej, Wyszatyc, Synowódzka wyżnego, Bohutyna, Woli radziszowskiej i Hryniawy.

Na podstawie przeprowadzonego dochodzenia został naczelnik gminy w Rycerce górnej z urzędu złożony i uznany niezdolnym do piastowania godności członka Zwierzchności gminnej przez lat trzy.

Nieporządki w rachunkach gminy Wyszatyc powiatu przemyskiego, spowodowały Wydział krajowy do wdrożenia likwidacyi.

Ponieważ wiele pozycyi dochodów do dzienników kasowych zapisanych nie było, złożył wójt na pokrycie okazujących się ubytków w kasie Wydziału krajowego kwotę 1.081 zł. a następnie zrezygnował.

Załatwienie sprawy dyscyplinarnej w toku.

Pomocy rachunkowej celem sprostowania zupełnie wadliwych zamknięć rachunkowych i uporządkowania ksiąg udzielił Wydział krajowy gminom Myślenice, Jordanów, Maków, Dukla, Podhajce i Ropczyce.

Następnie przeprowadził Wydział krajowy lustracyę w Wydziałach powiatowych w Wieliczce, Ropczycach, Białej i Tarnobrzegu.

Ponieważ gospodarka Reprezentacyi powiatowej w Ropczycach nie była prawidłową i ponieważ Wydział powiatowy nie wykonywał należytego nadzoru nad gospodarką gmin w Ropczycach i Sędziszowie, przeto została Rada powiatowa rozwiązaną i tymczasowy zarząd ustanowiony, złożony z reprezentantów wszystkich kuryi.

Oprócz tego delegował Wydział krajowy komisye rachunkowe do Wydziałów powiatowych. Zadaniem tych komisyi było zamknięcia rachunkowe sporządzić, rachunki sprawdzić, zaległości czynne i bierne należycie zestawić i t. d.

W ten sposób delegowano komisye rachunkowe do Wydziałów powiatowych w Starym Samborze, Bochni, Cieszanowie, Gródku, Dobromilu, Łańcucie, Tłumaczu, Bohorodczanach i Złoczowie, a na podstawie wyniku, udzielił Wydział krajowy wskazówek Wydziałom powiatowym co do ulepszenia administracyi i czuwa nad przeprowadzeniem tych wskazówek. W końcu Wydział krajowy zastostowując postanowienia ustawy miejskiej z dnia 13. marca 1889, przeprowadził pertraktacye o wcielenie gminy Załubińcza do miast Nowego Sącza i gminy Huczka do miasta Dobromila. Sprawę wcielenia Załubińcza do Nowego Sącza przedkłada Wydział krajowy w osobnem sprawozdaniu z projektem ustawy.

Pożyczki: 10 milionów zł. oraz 6,500.000 K. gminy m. Lwowa przez kraj poręczone.

Wykonując uchwały Wysokiego Sejmu z 8. lutego 1895 i 4. maja 1900, Wydział krajowy składa w przedmiocie pożyczek dziesięciu milionów zł., oraz 6,500.000 K., zaciągniętych przez gminę miasta Lwowa za poręką kraju następujące sprawozdanie.

Na podstawie uchwał Reprezentacyi miejskiej, powziętych z zachowaniem wymaganych formalności, przyzwolił Wydział krajowy w okresie od 1. listopada 1899 do końca roku 1900 na zasadzie ustawy krajowej z dnia 7. lutego 1895 Dz. u. kr. Nr. 16 oraz ustawy z 11. lipca 1900 Dz. u. kr. Nr. 68 gminie m. Lwowa na poczynienie następujących wydatków z funduszu powyższych pożyczek:

A. Pożyczka 10,000.000 zł.

a) Kredyt przeznaczony na urządzenie wodociągów (Art. II. poz. 1.) został już w poprzednim roku zupełnie wyczerpany . . 1,500.000 zł.

b) Z kredytu 500.000 zł. przeznaczonego na budowę kanałów i przesklepienie Pełtwi i Pasieki (poz. 2.) zezwolił Wydział krajowy już poprzednio użyć . . . . . 200.039 „

c) Kredyt na bruki i regulacyę dróg i ulic (poz. 3.) został już w poprzednich latach w całości wyczerpany . 600.000 „

d) Kredyt na budowę rzeźni został już w poprzednich latach w całości wyczerpany . . . . . 540.000 „

e) Z kredytu 200.000 zł. przeznaczonego na budowę szkół (poz. 5.) przyzwolono już w poprzednich latach . 151.606 „

f) Z kredytu 32.000 zł. (poz. 6.) przeznaczonego na budowę przytuliska dla kobiet, zezwolił Wydział krajowy użyć na wyszutrowanie podwórza w ukończonym już gmachu . . . . . 639 „

poprzednio zezwolono użyć na koszta budowy . 31.360 „

wyczerpano więc kredyt do wysokości . . 31.999 zł.

g) Z kredytu 600.000 zł. przeznaczonego na budowę koszar (poz. 8) przyzwolił Wydział krajowy na budowę koszar na gruntach Pietscha użyć . . . 80.758 „

poprzednio zezwolono już użyć . . . . 378.159 „

wyczerpano więc kredyt do wysokości . . 458.917 zł.

h) Kredyt na budowę teatru (poz. 10.) został już w poprzednich latach wyczerpany . . . . . 700.000 „

i) Kredyt na wykupno kolei elektrycznej (poz. 11) został również już poprzednio wyczerpanym . . . 700.000 „

j) Z kredytu 250.000 zł. przeznaczonego na rozszerzenie urządzeń gazowni miejskiej (poz. 12) zezwolił Wydział krajowy użyć na rozszerzenie rurociągów . . 100.000 „

poprzednio przyzwolono z tego kredytu wydatek . 134.314 „

wyczerpano więc dotychczas . . . . 234.314 zł.

k) Z kredytu 100.000 zł. przezoaczonego na regulacyę ulic (poz. 13) zezwolił Wydział krajowy już poprzednio użyć na zakupno realności do tego celu . . . 78.300 „

l) Z kredytu 250.000 zł. przeznaczonego na adaptacyę gmachu ratuszowego (poz. 14) zezwolił Wydział krajowy użyć na restauracyę kloak . . . . . 3.000 „

ł) Cały kredyt 70.000 zł. przeznaczony na budowę strażnicy pożarnej (poz. 15) zezwolił Wydział krajowy na ten cel zużyć t. j. . . . . 70.000 „

m) Na konwersyę i spłatę długów miejskich (poz. 16) przyzwolono już dawniej . . . . . 2,922.685 „

n) Na fundusz rezerwowy dla oprocentowania pożyczki (poz. 17) deponowana na zasadzie dawniejszego zezwolenia suma wynosi . . . . . 200.000 „

o) Z kredytu 635.315 zł. przeznaczonego na pokrycie dalszych wkładów i wydatków, połączonych z prze-

prowadzeniem inwestycyi i zrealizowaniem pożyczki zezwolił Wydział krajowy na pokrycie strat w kursie przy emisyi obligów komunalnych . . . . . 172.500 zł.
poprzednio zezwolono już użyć z tego kredytu . 423.709 „
wyczerpano więc dotychczas . . . . . 596.209 zł.
Ogólna suma przyzwolonych dotychczas przez Wydział krajowy wydatków z funduszu 10cio-milionowej pożyczki wynosi przeto . . . . . 8,987.069 „
Na pokrycie powyższych wydatków zezwolił Wydział krajowy odnośnymi reskryptami na emisyę stosownej ilości 4% obligacyi komunalnych.

B. Pożyczka 6,500.000 koron.

Rozporządzeniami z 24. lipca i 9. listopada 1900 ll. 48.193 i 73.983 zatwierdził Wydział krajowy uchwały Rady miasta z 17. maja, 11. lipca, 18. i 25. października 1900 r., któremi postanowiono użyć całą pożyczkę 6,500.000 K. na cele wskazane Artykłem II. ustawy z 11. lipca 1900 Nr. 68 Dz. ust. i rozp. kr. i wydać w tym celu obligi komunalne — opiewające ogółem na powyższą kwotę.

W sprawie tej ostatniej pożyczki powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 4. maja 1900 następujące uchwały:

I. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby w wykonaniu swego obowiązku nadzoru nad gospodarstwem gmin czuwał nad użyciem pożyczki 6,500.000 K. zaciągnąć się mającej przez gminę miasta Lwowa za poręką kraju, stosownie do postanowień ustawy krajowej o zezwoleniu na zaciągnięcie tej pożyczki, tudzież by kontrolował umarzanie tej pożyczki według planu amortyzacyjnego.

II. O wykonaniu tego polecenia Wydział krajowy przedkładać będzie Sejmowi corocznie sprawozdania.

III. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by sprawy, wymagające uchwał Wysokiego Sejmu, obciążających kredyt krajowy, wnosił zawsze tylko z początkiem sesyi sejmowej.

Uchwały powyższe zakomunikował Wydział krajowy Magistratowi m. Lwowa rozporządzeniem z dnia 15. maja 1900 l. 30.782; uchwałę zaś ad III. podał nadto do wiadomości wszystkim Departamentom z wezwaniem ścisłego zastosowania się do zawartego w niej polecenia.

Pożyczki m. Krakowa w kwocie 1½ miliona i 1,800.000 zł. przez kraj poręczone.

Już w zeszłorocznem sprawozdaniu doniósł Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi, że z pozostającej reszty półtoramilionowej pożyczki m. Krakowa, z której przeznaczono na cele asanacyjne 300.000 zł., przyzwolił Wydział krajowy na te cele dotychczas 248.000 zł. Podług zawiadomienia Magistratu została 14. rata powyższej pożyczki spłaconą w dniu 29. grudnia 1899, 15-ta w dniu 30. czerwca 1900 a 16-ta rata w dniu 31. grudnia 1900.

Pożyczka 1,800.000 zł., na której zaciągnięcie zezwolił Wydział krajowy reskryptem z dnia 5. maja 1899 l. 26.807 została ostatecznie zrealizowaną w Banku krajowym w dniu 4. marca 1900. Reskryptem z dnia 2. kwietnia 1900 l. 22.441 wezwał Wydział krajowy p. Prezydenta miasta, ażeby zarządził i dopilnował zrefundowanie wszystkich zaliczek i pożyczek zaciągniętych chwilowo z innych funduszów miejskich na rachunek zrealizowanej obecnie pożyczki.

Rozporządzenia wykonawcze do ustawy budowniczej dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek.

Z powodu wejścia w życie ustawy budowniczej dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek z dniem 20. marca 1900 roku, wydał Wydział krajowy dołączony ·/. okólnik z dnia 16. stycznia 1900 lW. 3.481 do wszystkich Wydziałów powiatowych, w którym zwracając uwagę na ulgi przyznane ustawą dla budowli mających charakter włościański i gospodarski a stawianych czy to na wsi, czy w miasteczkach, wezwał w myśl §. 49. powyższej ustawy rzeczone Wydziały powiatowe do chętnego, gorliwego i wytrwałego zajęcia się nietylko samem wprowadzeniem ustawy,

Alegat I.

ale także przestrzegania w myśl §. 48. lit. b) ustawy, iżby ona w gminach i na obszarach dworskich (§. 56. ustęp ostatni) rzeczywiście była wykonywaną.

Zarazem zaproponował Wydział krajowy Wydziałom powiatowym, by w powyższym celu zarządził pouczanie naczelników gmin w Wydziale powiatowym o przepisach nowej ustawy, pouczanie i przypominanie na miejscu po gminach przez delegowane w innych sprawach komisye swoje, przekonywanie się na miejscu, czyli i jak przepisy ustawy są wykonywane a tylko w wyjątkowych wypadkach stosował kary dyscyplinarne. Wydział krajowy zażądał przytem zawiadomienia go o wydanych przez Wydziały powiatowe zarządzeniach do gmin i obszarów dworskich powiatu.

Wszystkie Wydziały powiatowe z wyjątkiem jedynie Wydziału powiatowego w Mościskach, przedłożyły Wydziałowi krajowemu szczegółowe sprawozdanie o wykonaniu powołanego wyżej tutejszego okólnika i dołączyły odpis wydanego do gmin i obszarów dworskich swego rozporządzenia.

Powyższym okólnikiem tutejszym wezwał również Wydział krajowy Wydziały powiatowe, by dla ułatwienia Wydziałowi krajowemu wykonania postanowień ostatniego ustępu §. 32. ustawy, przedłożyły ułożone w porozumieniu z c. k. Starostwem wykazy znaczniejszych gmin, w których obok zdrojowisk i stacyi klimatycznych — nawet w domach już istniejących, pobudowane być mają brakujące wychodki.

I temu wezwaniu uczyniły wszystkie Wydziały powiatowe — z wyjątkiem Wydziału powiatowego w Mościskach — o tyle zadość, że z dniem 31. grudnia 1900 wydał Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem stosowne rozporządzenie dla 55 powiatów, co do innych zaś powiatów (z wyjątkiem Mościsk) znajduje się sprawa w toku załatwienia.

Przepisy wykonawcze do ustawy wodociągowej m. Krakowa.

W dalszym ciągu zeszłorocznego sprawozdania Wydział krajowy podaje do wiadomości Wysokiego Sejmu, że uchwalony przez Krakowską Radę miejską w myśl §. 12. ustawy wodociągowej dla m. Krakowa regulamin wodociągowy został przez Wydział krajowy za zgodą c. k. Namiestnictwa we Lwowie, wyrażoną w odezwie z dnia 13. grudnia 1900 l. 121.044, zatwierdzony a to uchwałą z dnia 22. grudnia 1900 l. 86.432.

Zażalenia i rekursy w sprawie zarządu majątkiem i dobrem gmin i ich zakładów.

W czasie od 1. października 1899 do końca roku 1900 wpłynęło bezpośrednio do Wydziału krajowego 118 zażaleń na administracyę majątkiem gmin i ich zakładów. Zażalenia te zostały stosownie załatwione.

W tym samym czasie wpłynęło do Wydziału krajowego 273 rekursów w przedmiocie administracyi majątkiem i dobrem gmin i ich zakładów. Z tych rekursów uwzględniono w całości lub częściowo 65, nie uwzględniono 169, zwrócono do uzupełnienia 32, reszta w toku załatwienia.

Rekursy w sprawach budowniczych.

W czasie od 1. października 1899 do końca roku 1900 wpłynęło do Wydziału krajowego 236 rekursów budowniczo-policyjnych, nie licząc rekursów tego rodzaju odnoszących się do budowli przy drogach publicznych, załatwianych przez Departament IV Wydziału krajowego.

Z tych rekursów uwzględniono 62, nie uwzględniono 142, zwrócono do uzupełnienia 29, reszta w toku załatwienia.

Złożenie z urzędu naczelników gmin.

W czasie od 1. października 1899 do końca r. 1900 udzieliło c. k. Namiestnictwo Wydziałowi krajowemu do zaopiniowania 38 spraw dyscyplinarnych, w których rozchodziło się o złożenie z urzędu naczelników gmin.

Wydział krajowy z wyjątkiem jednego wypadku, zgodził się we wszystkich innych na proponowane złożenie z urzędu.

Orzeczeniu c. k. Trybunału administracyjnego

C. k. trybunał administracyjny odrzucił następujące zażalenia:

1. Jacentego Rzepeckiego z Chrzanowa przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 4. marca 1898 l. 11.377 w sprawie wydzierżawienia pastwiska gminnego. (orzeczenie z 14. października 1899 l. 8.168).

2. Wasyla Prociów z Pasiecznej przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 15. sierpnia 1899 l. 55.317 w sprawie odebrania mu funkcyi oglądacza zwłok i bydła (orzecz. z 6. listopada 1899 l. 8.047).

3. Dmytra Owsianyka z Żydaczowa przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 19. sierpnia 1899 l. 50.146 w sprawie zwrotu kosztów dochodzenia dyscyplinarnego (orzecz. z 6. listopada 1899 l. 8.046).

4. gminy miasta Mielca przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 4. marca 1898 l. 4.086 w sprawie poboru opłaty gminnej od słodzonych napojów spirytusowych (orzecz z 11. listodada 1899 l. 7.739).

5. Wojciecha Gały, naczelnika gminy w Szaflarach przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 27. października 1899 l. 61.869 w przedmiocie nałożenia na niego kary dyscyplinarnej (orzecz. z 18. grudnia 1899 l. 10.040).

6. Mojżesza Laisera Kahane z Knihinina przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 3. października 1899 l. 54.859 z powodu ukarania go za użycie ubrażających wyrażeń w rekursie wniesionym do Wydziału powiatowego w Stanisławowie (orzecz. z 27. grudnia 1899 l. 10.244).

7. izraelickiej gminy wyznaniowej w Tarnobrzegu przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 31. marca 1899 l. 18.339 w sprawie odstąpienia na rzecz tej gminy gruntów miejskich (orzecz. z 15. marca 1900 l. 448).

8. Rady przybocznej Zarządu dóbr gmin czarnodunajeckich przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 13. stycznia 1899 l. 114 w przedmiocie zezwolenia na wyrąb drzewostanu w lasach witowskich (orzecz. z 16. czerwca 1900 l. 3.760).

9. gminy Halicz powiatu Podhajce przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 22. kwietnia 1899 l. 14.182 w sprawie użytkowania dobra gminnego przez członków przysiółka Holendry (orzecz. z 18. czerwca 1900 l. 71).

10. Miny Herzmann z Żurawna przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 9. września 1899 l. 56.685 w sprawie zwrotu kosztów czyszczenia kanału (orzecz. z 22. czerwca 1900 l. 4.468).

11. lekarza Leona Wehrna z Mikołajowa przeciw orzeczeniu Wyi działu krajowego z 9. grudnia 1899 l. 72.206 w sprawie jego stabilizacyjako lekarza miejskiego (orzecz z 2. września 1900 l. 6.445).

12. Rady gminnej w Dolinie przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 20. lutego 1900 l. 11.179 w sprawie wydzierżawienia placów gminnych pod stragany (orzecz. z 3. listopada 1900 l. 7.441)

13. gminy Krowniki pow. Przemyśl przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 14 sierpnia 1897 l. 34.931 i z 12. listopada 1897 l. 61.767, któremi postanowiono, że czynsz z oddanego wojskowości w 10-letnią dzierżawę pastwiska gminnego wpływać ma do kasy Wydziału powiatowego na rzecz gminy (orzecz. z 15. grudnia 1899 l. 10.102).

14 Jana Sikocińskiego, naczelnika gminy Chyrów przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 24. listopada 1899 l. 61.138 w prawie budowy ratusza i odpowiedzialności jego za szkody z powodu tej budowy gminie wyrządzone (orzecz. z 9. kwietnia 1900 l. 2.247).

Natomiast zniósł c. k. Trybunał administracyjny następujące orzeczenia Wydziału krajowego:

1. Orzeczenie z dnia 2. września 1898 l. 52.013, którem utrzymano w mocy wydany przez Zwierzchność gminną w Rokietnicy W. Janickiemu konsens na budowę cegielni i uznano Radę gminną za niekompetentną do wydawania pozwolenia lub zakazów wypalania cegły. C. k. Trybunał uznał bowiem Radę gminną za kompetentną do wydawania zakazów wypalania cegły, gdyż w niniejszym wypadku cegła miała służyć na własny użytek petenta a nie na cele przemysłowe (orzecz. z 7. listop. 1899 l. 8.810).

2. Orzeczenie z 14. sierpnia 1897 l. 34.931 i z dnia 12. listopada 1897 l. 61.767, zawierające postanowienia co do administracyi czynszu z pastwiska gminnego w Krownikach wojskowości wydzierżawionego, o ile orzeczeniami temi odjęto gminie a przekazano Wydziałowi powiatowemu (w Przemyślu) zarząd tym czynszem i uczyniono rozporządzanie tym czynszem zawisłem od każdoczesnego zezwolenia Wydziału powiatowego, tudzież

o ile przekazano temu Wydziałowi do załatwienia w toku instancyi uchwałę Rady gminnej z 5. maja 1897 postanowiającą rozdział powyższego czynszu za 1897 między członków gminy jako odszkodowanie za nieużywanie pastwiska.

C. k. Trybunał zniósł powyższe zarządzenie, z tytułu nadzoru bowiem można, zdaniem Trybunału, ograniczać czynności nadzorowanego tylko o tyle, o ile czynności te przeciwne są ustawom albo tym celom, dla których nadzór został ustanowiony (orzecz. z 15. grudnia 1899 l. 10.102).

3. Orzeczenie z 27. stycznia 1899 l. 4.853, o ile niem uznano, że las gminny w Wilczycach jako intabulowany na rzecz gminy, jest jej majątkiem a przeto drzewo wyciąć się mające ma być w drodze licytacyi sprzedane, uzyskane zaś ze sprzedaży pieniądze mają być wcielone do funduszu zakładowego gminy.

C. k. Trybunał orzekł, że decydującym jest tu sposób faktycznego użytkowania lasu, gdy zaś stwierdzono, że uprawnieni wykonują stale swoje prawa do lasu, więc odnośna parcela leśna żadną miarą za majątek gminy uważaną być nie może (orzecz. z 17. lutego 1900 l. 1.181).

4. Orzeczenie z 31. marca 1899 l. 13.935 potwierdzające wydany przez Magistrat lwowski instytutowi „Dom Narodny“ we Lwowie nakaz czyszczenia chodników wzdłuż wybudowanej obecnie cerkwi we Lwowie. C. k. Trybunał bowiem orzekł, że gdy w myśl §. 31 (ma być zapewne §. 30) statutu miasta Lwowa staranie się o bezpieczeństwo i łatwość komunikacyi należy do własnego zakresu działania gminy, jednak przy nagłej zmianie powietrza nie byłaby ona w stanie uskutecznić równocześnie czyszczenia wszystkich chodników, przeto właściciele realności, przynoszących dochód wyręczają tylko w tem gminę, leży bowiem w ich własnym interesie utrzymywać zawsze czysty i dogodny dostęp do ich realności. Gdy zaś cerkiew (podobnie jak kościoły, szkoły i inne budynki publiczne) nie jest na to przeznaczoną, by właścicielowi dochód przynosiła, przeto nie jest on obowiązany czyścić chodników około tej cerkwi położonych (orzecz. z 24. kwietnia 1900 l. 2.874).

5. Orzeczenie z 23. czerwca 1899 l. 32.551, skazujące Maurycego Regenstreifa, b. naczelnika gminy Husiatyn, na zwrot kosztów lustracyi gospodarki gminnej, przeprowadzonej przez Wydział krajowy. Zdaniem bowiem Trybunału, orzeczenie to opierało się na wynikach lustracyi a nie na dochodzeniu dyscyplinarnem, pomimo że na podstawie wyników tej lustracyi c. k. Namiestnictwo zgodnie z wnioskiem tutejszym złożyło Regenstreifa z urzędu naczelnika gminy (orzecz. z 13. czerwca 1900 l. 4.253).

6. Orzeczenie z 17. listopada 1899 l. 73.849, którem pozostawiono bez skutku rekurs Leopolda Weisslitzera, rzeźnika w Sopotni małej przeciw ustanowieniu przez Radę gminną godzin, w których rzeź może się odbywać. C. k. Trybunał uznał bowiem, że postanowienie §. 3. lit. a) rozporządzenia c. k. Namiestnictwa we Lwowie z 28. czerwca 1888 Dz. u. kr. Nr. 74, na którem wyłącznie orzeczenie tutejsze się opierało a postanawiające, że urząd gminny jest uprawniony do oznaczenia godzin dla rzezi bydła, nie jest w przepisach uzasadnione i ogranicza uprawnienie przemysłowe. (orzeczenie z 9. października 1900 6.891).

Zamknięcia rachunkowe i preliminarze funduszów powiatowych i gminnych tudzież wykazy dodatków powiatowych i gminnych.

Zestawione przez Oddział rachunkowy Wydziału krajowego wykazy zamknięć rachunkowych i preliminarzy tudzież wykazy dodatków powiatowych i gminnych, przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi a mianowicie:

Aleg. A. 1. Wykaz zamknięć rachunkowych w dochodach za rok 1899 funduszów powiatowych.

*

Aleg. B. 2. Wykaz zamknięć rachunkowych w wydatkach za rok 1899 funduszów powiatowych.

Aleg. C. 3. Wykaz zamknięć rachunkowych za rok 1899 w dochodach 30 miast.

Aleg. D. 4. Wykaz zamknięć rachunkowych za rok 1899 w wydatkach 30 miast.

Aleg. E. 5. Wykaz zamknięć rachunkowych za rok 1898 w dochodach gmin małomiejskich i wiejskich.

Aleg. F. 6. Wykaz zamknięć rachunkowych za rok 1898 w wydatkach gmin małomiejskich i wiejskich.

Aleg. G. 7. Wykaz preliminowanych na rok 1900 dochodów funduszów powiatowych.

Aleg. H. 8. Wykaz preliminowanych na rok 1900 wydatków funduszów powiatowych.

Aleg. I. 9. Wykaz preliminowanych na rok 1900 dochodów 30 miast.

Aleg. K. 10. Wykaz preliminowanych na rok 1900 wydatków 30 miast.

Aleg. L. 11. Wykaz preliminowanych na rok 1899 dochodów gmin małomiejskich i wiejskich.

Aleg. M. 12. Wykaz preliminowanych na rok 1899 wydatków gmin małomiejskich i wiejskich.

Aleg. N. 13. Wykaz uchwalonej stopy procentowej dodatków na cele gminne podług budżetów na rok 1899.

Aleg. O. 14. Wykaz dodatków powiatowych uchwalonych w latach od 1881 do roku 1890.

Aleg. P. 15. Wykaz dodatków powiatowych uchwalonych w latach od roku 1891 do 1900.

Autonomiczne instytucye kredytowe w roku 1898.

Sporządzone przez Oddział rachunkowy Wydziału krajowego wykazy autonomicznych instytucyi kredytowych za rok 1898 przedkłada się Wysokiemu Sejmowi a mianowicie:

Al. I.—IV.

1. Wykaz gminnych kas pożyczkowych.
2. Wykaz powiatowych kas pożyczkowych.
3. Wykaz powiatowych kas oszczędności.
4. Wykaz miejskich kas oszczędności.

Instrukcya rachunkowo-kasowa dla 30 miast.

Rozporządzeniem z 9. października 1900 LW. 23.121/1900 wydał Wydział krajowy instrukcyę rachunkowo-kasową dla miast podlegających ustawie gminnej z 13. marca 1889 dz. u. kr. Nr. 24. i przesłał ją odnośnym Magistratom i Wydziałom powiatowym.

Instrukcya rzeczona wchodzi w życie z dniem 1. stycznia 1901 r.

Dodatki gminne do podatków bezpośrednich.

Z mocy ustawy krajowej z dnia 18. marca 1888 Dz. u. kr. Nr. 36. względnie z mocy §. 82. ustawy z dnia 3. lipca 1896 Dz. u. kr. Nr. 51. i §. 86. ustawy z 13. marca 1889 Dz. u. kr. Nr. 24., zezwolił Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem na pobór wyższych dodatków gminnych do podatków bezpośrednich na rok 1900 następującym gminom:

Powiat Biała.

Biała	100%
Bielany	52 „
Bystra	69 „
Bujaków	80 „
Godziska nowe	55 „
Hałcnów	92 „
Hecznarowice	63 „
Janowice	71 „
Kalne	60 „
Kobiernice	55 „
Kozy	74 „

Kruki	60%
Lipnik	54 „
Łozy	53 „
Łąki	90 „
Stara wieś dolna	62 „
Stara wieś górna	62 „
Straconka	57 „

Powiat Bóbrka.

Bóbrka	57%

Powiat Bohorodczany.

Chmielówka	67%
Iwanikówka	68 „
Lesiówka	98 „
Manasterczany	53 „
Starunia	63 „

Powiat Brzesko.

Wola Radłowska	51%
Wola Strowska	53 „
Wytrzyska	54 „
Rudka	73 „
Roztoka	67 „
Rząchowa	52 „
Rylowa	99 „
Ratnawy	61 „
Rajsko	52 „
Połom mały	70 „
Olszyny	70 „
Dołęga	65 „

Powiat Brzeżany.

Dworce	56%
Kaplińce	54 „
Komarówka	67 „
Medowa	59 „
Nadoróżniów	75 „
Podwysokie	51 „
Plichów	53 „
Potoczany	65 „
Raj	65 „
Rohaczyn wieś	64 „
Wiktorówka	70 „
Kozowa	82 „
Rohaczyn	60 „
Narajów	75 „
Kozłów	76 „

Powiat Dobromil.

Boguszówka	72%
Dobra rustykalna	78 „
Dobrzanka	57 „
Jureczkowa	64 „
Jasienica	56 „
Kotów	55 „
Kropiwnik	59 „
Lachowa	69 „
Lipa	52 „
Leszczawka	63 „
Łopuszanka	100 „

Obersdorf	87 %
Prinzenthal	88 „
Starzawa	56 „
Wolica	85 „

Powiat Dolina.

Bubniszcze	83 %
Dubszara	85 „
Engelsberg	88 „
Hoffnungsau	64 „
Hudziejów nowy	63 „
Kniażowskie	54 „
Kniaziołuka	62 „
Lipa	66 „
Lipowica	54 „
Lisowice	54 „
Łużki	63 „
Maksymówka	70 „
Niagryn	75 „
Nieniów górny	60 „
Nowoszyn	71 „
Olchówka	91 „
Polanica	61 „
Reszniate	62 „
Roztoczki	59 „
Rypne	72 „
Salamonowa górka	56 „
Słoboda bolechowska	56 „
Strutyn wyżny	56 „
Sukiel	60 „
Seneczów	60 „
Turza mała	73 „
Wyszków	55 „

Powiat Drohobycz.

Buniowice	65 %
Bania kotowska	100 „
Dereżyce	70 „
Dereżycki Monaster	100 „
Königsau	92 „
Podmanasterek	74 „
Stronna	100 „
Stebnik	85 „

Powiat Gorlice.

Bielanka	61 %
Bugaj	52 „
Gładyszów	62 „
Konieczna	54 „
Krzywa	66 „
Kwiatoń	54 „
Ług	66 „
Olszyny	67 „
Pętno	100 „
Pstrążne	100 „
Zdynia	68 „

Powiat Grybów.

Banica	56 %
Bieliczna	75 „
Borowa	54 „

Brunary niżne	56%
Brunary wyżne	56 „
Chodorów	89 „
Czerłyżne	90 „
Izby	58 „
Kamianny	80 „
Piorunka	55 „
Polany	54 „
Wyskitna	64 „

Powiat Husiatyn.

Szydłowce	73%

Powiat Jasło.

Żmigród	59%

Powiat Kałusz.

Dąbrowa	62%
Przysłup	55 „

Powiat Kolbuszowa.

Bukowice	56%
Hadykówka	57 „

Powiat Kosów.

Kosów	54½%

Powiat Nowy Sącz.

Andrzejówka	82%
Białowoda polska	67 „
Jasienna	66 „
Kokuszka	77 „
Łabowiec	82 „
Łączki	58 „
Mochnaczka niżna	60 „
Mochnaczka wyżna	60 „
Moszczenica niżna	67 „
Moszczenica wyżna	80 „
Paszyn	86 „
Poręba mała	73 „
Powrożnik	85 „
Skozębki z Rojówką	70 „
Świdnik	60 „
Tęgoborze	73 „
Zawadka	62 „
Żeleźnikowa	82 „

Powiat Przemyślany.

Niedzieliska	83%
Przemyślany	63 „

Powiat Rawa ruska.

Einsingen	90%
Huta zielona	64 „
Lubycza kameralna	98 „
Olszanka	87 „

Powiat Sambor.

Sprynka	89%

Powiat Sanok.

Falejówka	75%
Jaśliska	55 „
Mików	80 „
Nadolany	55 „
Posada jaćmierska	70 „
Raczkowa	82 „
Wolica	82 „
Wisłok wielki	65 „
Zawoje	55 „

Powiat Skałat.

Nowosiółka	65%

Powiat Śniatyn.

Drahasymów	93%
Trościanіec	100 „
Tuczapy	95 „

Powiat Stanisławów.

Kołodziejów	62%

Powiat Stryj.

Annaberg	59%
Bereźnica	62 „
Chaszczowanie	70 „
Chodowice	60 „
Chromohorb	74 „
Dołhe	64 „
Felizienthal	99 „
Grabowiec skolski	78 „
Kalne	59 „
Karlsdorf	99 „
Klimiec	60 „
Łany sokołowskie	69 „
Łotatniki	64 „
Podhorodce	58 „
Rożanka niżna	99 „

Powiat Tarnobrzeg.

Antoniów	81%
Baranów	65 „
Brandwica	62 „
Chwałowice	58 „
Motycze szlacheckie	56 „
Nagnajów	59 „
Orzechów	97 „
Pniów	55 „
Radomyśl	100 „
Rozwadów	66 „
Zalesie gorzyckie	55 „

Powiat Tarnów.

Brzozowa	65%
Chojnik	84½%
Dąbrówka szczepanowska	56%
Garbek	63½ „
Golanki	53½ „
Janowice	54%
Karwodrza	53½ „

Kielanowice	61½ %
Koszyce małe	60 %
Łubinki	65 „
Łowczówek	67 „
Oleśna	53 „
Rychwałd	64 „
Ryglice	72½ „
Trzemeśna	60 %
Uniszowa	50 „
Wróblowice	76½ „

Powiat Żółkiew.

Brzyszcze	70 %
Koszelów	83 „
Kupiczwola	54 „
Lipina	66 „
Staniłówka	90 „
Wiązowa	80 „
Wulka kunińska	60 „

Dodatki gminne do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina.

Z mocy ustawy krajowej z 13. marca 1889 Dz. u. kr. Nr. 24. (§. 86.), ustawy krajowej z 3. lipca 1896 Dz. u. kr. Nr. 51. (§. 82.) i ustawy z 18. marca 1888 Dz. u. kr. Nr. 36., zezwolił Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem następującym gminom na pobór wyższych dodatków do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina:

Brody 73½ % od mięsa i 100 % od wina na lat 3 począwszy od r. 1900;
Bochnia 100 % od mięsa i wina na lat 5 począwszy od r. 1900;
Mosty wielkie 100 % od mięsa i wina na lat 5 od r. 1900 począwszy;
Muszyna 80 % od wina na lat 5 począwszy od r. 1900;
Sokal 100 % od mięsa i wina na lat 5 począwszy od r. 1900;
Śniatyn 100 % od mięsa i wina na lat 5 począwszy od r. 1900;
Wieliczka 100 % od wina na lat 5 począwszy od r. 1900;
Zakopane 100 % od mięsa i wina na lat 5 od r. 1900 począwszy;
Złoczów 100 % od mięsa i wina począwszy od r. 1901;
Manastersko (Kosów) 100 % od mięsa na lat 5 od roku 1901.

Opłaty gminne od napojów spirytusowych i piwa.

Z mocy postanowień §. 87. ustawy z 13. marca 1889 Dz. u. kr. Nr. 24. jakoteż z mocy postanowień §. 83. ustawy z 3. lipca 1896 Dz. u. kr. Nr. 51. zezwolił Wydział krajowy za zgodą c. k. Namiestnictwa następującym gminom na dalszy pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa i miodu:

Chrzanów od r. 1900 do końca 1902;
Gorlice od r. 1900 do końca 1901;
Krakowiec od r. 1900 do końca 1904;
Podgórze od r. 1900 do końca 1904;
Sambor od r. 1900 do końca 1904;
Sanok od r. 1900 do końca 1909;
Sokołów od r. 1901 do końca 1905;
Delatyn od r. 1901 do końca 1903;
Zaleszczyki od r. 1901 do końca 1905.

Uregulowanie sposobu wypłaty dodatków gminnych wójtom przez c. k. Urzędy podatkowe.

Z uwagi, że niektóre Urzędy podatkowe żądały od naczelników gmin nie umiejących pisać notaryalnej lub sądowej legalizacyi kwitów na pobór dodatków gminnych, narażając tem gminy na nowe koszta, odniósł się Wydział krajowy do c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu odezwą z 20. marca 1899 l. 11.914 o wydanie polecenia c. k. Urzędom podatkowym zaniechania tego postępowania.

C. k. Dyrekcya odniosła się w tej sprawie do c. k. Ministerstwa Skarbu, które orzekło, że c. k. Urzędy podatkowe są uprawnione do żądania legalizowanych kwitów względnie podpisów lub znaków na tych

kwitach, wszakże dla uniknięcia kosztów legalizacyi ma być na przyszłość przestrzegane, aby w gminach, których naczelnicy nie umieją pisać, inna osobistość ukwalifikowana została przez Radę gminną upełnomocnioną do odbioru i kwitowania dodatków gminnych, z zachowaniem formalności przez Ministerstwo dla takiego pełnomocnika wskazanych.

Alegat 2. O tem zawiadomił Wydział krajowy Wydziały powiatowe okólnikiem z dnia 8. września 1900 l. 53.143 z wezwaniem zaznajomienia o treści okólnika wszystkich gmin powiatu.

Fundacye.

Fundacya ś. p. Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan.

W roku 1900 rozdzielił Wydział krajowy w myśl §. 5. aktu fundacyjnego ś. p. Edwarda Lewińskiego odsetki z majątku zakładowego tej fundacyi w kwocie 2.700 koron między 27-miu włościan powiatu cieszanowskiego.

Od r. 1883, w którym fundacya powyższa weszła w życie, otrzymały zapomogi następujące powiaty:

1883 — Żydaczów,
1884 — Mościska.
1885 — Kraków,
1886 — Żywiec,
1887 — Stary Sambor,
1888 — Bochnia,
1889 — Turka,
1890 — Chrzanów,
1891 — Rohatyn,
1892 — Wieliczka,
1893 — Borszczów,
1894 — Brzozów,
1895 — Ropczyce,
1896 — Przemyślany,
1897 — Nowy Targ,
1898 — Jaworów,
1899 — Dąbrowa,
1900 — Cieszanów.

Fundacya ks. Jabłonowskich dla ubogich w Podkamieniu.

Jak to już Wydział krajowy w zeszłorocznem sprawozdaniu podniósł, sprawa wprowadzenia napowrót w życie szpitala dla ubogich w Podkamieniu z fundacyi Dymitra i Józefy książąt Jabłonowskich zawisłą jest od przeprowadzenia kroków prawnych przeciw obecnej właścicielce Podkamienia o uznanie obowiązku uiszczania szpitalowi prestacyi w naturze i gotówce z zapisu fundatorów.

Liczne zapytania wystosowane przez Wydział krajowy do c. k. Prokuratoryi Skarbu za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa co do dalszych losów tej sprawy nie odniosły dotychczas żadnego skutku.

Sprawę reaktywowania tej fundacyi utrzymuje Wydział krajowy w ciągłej ewidencyi.

Fundacya Domu ubogich w Strzeliskach nowych ś. p. Stanisława Piotrowskiego.

Z przechowywanego w kasie krajowej po myśli §. 11. statutu Domu ubogich w Strzeliskach nowych kapitału fundacyjnego tej instytucyi, przesłał Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 28. czerwca 1900 l. 43.007 Wydziałowi powiatowemu w Bóbrce cały czysty dochód z tego kapitału za r. 1899 po strąceniu 10% w myśl §. 5. statutu na rzecz majątku zarodowego t. j. kwotę 738 kor. 90 gr. jako zasiłek przypadający temu Domowi ubogich za r. 1900.

Fundacya na Dom roboczy w Nowym Sączu.

Fundacya na Dom roboczy w Nowym Sączu, której kapitał zarodowy administrowany jest przez Wydział krajowy, nie weszła dotąd w życie z powodów od Wydziału krajowego niezależnych.

Kapitał tej fundacyi wynosił z końcem r. 1899 w efektach kwotę 15.463 K 50 gr.

Fundacya ś. p. Piotra hr. Wodzickiego dla zubożałych włościan 5 gmin powiatu podhajeckiego.

Według relacyi Wydziału powiatowego w Podhajcach z 16. czerwca 1900 l. 1.115, rozdzielił tenże Wydział w myśl Art. V. aktu fundacyi ś. p. Piotra hr. Wodzickiego między zubożałych włościan gmin Wierzbów, Wolica, Hołhocze, Zastawce i Dobrowody przypadające na r. 1900 z przechowywanego w Wydziale krajowym kapitału tej fundacyi, odsetki w kwocie 1.805 kor. 86 gr.

Fundacya Apolinarego Hoppena dla ubogich gminy Swaryczów.

W r. 1900 udzieliła Rada gmina w Swaryczowie w myśl artykułu IV. i VIII. listu fundacyjnego ś. p. Apolinarego Hoppena 24 ubogim w Swaryczowie odpowiednich zapomóg z tejże fundacyi w łącznej kwocie 243 koron 44 groszy.

Fundacya ś. p. H. Straszewskiego dla ubogich zarobników w Boguchwale.

W r. 1900 przyznała Rada gmina w Boguchwale w myśl Art. VI. aktu fundacyi ś. p. Henryka Straszewskiego dla ubogich zarobników w Boguchwale, opróżnione w tymże roku dożywocie po 80 koron rocznie Janowi Stopyrze.

Fundacye imienia Józefa i Maryanny ze Staszewskich małżonków Bielaków.

Ukonstytuowanie fundacyi doznało niespodziewanej zwłoki, gdyż Konsystorz biskupi obrz. łać. w Przemyślu, któremu zakomunikowano do zatwierdzenia deklaracyę parocha obrz. łać. w Lisku względem przyjęcia przekazanych temuż praw i obowiązków, uznał, że zamierzone fundacye za mało uwzględniają obrządek łaciński i nawiązał z fundatorami rokowania w celu uzyskania pewnych zmian w tym kierunku.

Wedle odezwy rzeczonego Konsystorza z dnia 5. listopada 1900 l. 3.384 rokowania te odniosły pomyślny skutek, Wydział krajowy nie otrzymał jednak dotąd zawiadomienia o postanowionych zmianach, które zapewne wywołają potrzebę ponownego przeprowadzenia korespondencyi w celu ostatecznego ustalenia projektu aktu fundacyjnego.

Policya ogniowa.

Subwencya dla Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych.

Uchwaloną przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 4. maja 1900 subwencyę 6000 Koron dla krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych we Lwowie, wypłacił Wydział krajowy na ręce Rady zawiadowczej tego Związku w dwóch półrocznych ratach a to rozporządzeniami z dnia 22. grudnia 1899 l. 82154 i z dnia 19. czerwca 1900 r. l. 34512.

Obrona pożarna w gminach wiejskich.

Już w zeszłorocznem sprawozdaniu w przedmiocie obrony pożarnej w gminach wiejskich zawiadomił Wydział krajowy Wysoki Sejm, że Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych zarządził w porozumieniu z Wydziałem krajowym wydawnictwo instrukcyi p. t. „Obrona pożarna w gminach wiejskich“, której celem jest unormowanie stosunków obrony pożarnej w tych gminach.

Z nakładu tego wydawnictwa odstąpił Krajowy Związek Wydziałowi krajowemu 6000 egzemplarzy a mianowicie 3000 z tekstem polskim i 3000 z tekstem ruskim do rozesłania pomiędzy gminy wiejskie naszego kraju.

Alegat 3.

Okólnikiem ·/. z dnia 8. stycznia 1900 l. 78856/99 przesłał Wydział krajowy wszystkim Wydziałom powiatowym po 1 egzemplarzu rzeczonej instrukcyi z wezwaniem, ażeby o wydawnictwie zawiadomiły wszystkie gminy swego powiatu, same zaś starały się usilnie o zaprowadzenie po gminach zaleconej instrukcyą obrony pożarnej, zarazem oznajmił Wydział krajowy, że w miarę zapotrzebowania przeszle żądaną ilość egzemplarzy wspomnianej instrukcyi. Cały zapas polskich egzemplarzy rozesłał Wydział krajowy niebawem między 41 Wydziałów

powiatowych, wszelkie zaś dalsze zgłoszenia odesłał Krajowemu Związkowi ochotniczych straży pożarnych. Z nakładu ruskiego przesłał Wydział krajowy do 14 Wydziałów powiatowych 475 egzemplarzy a całą resztę nakładu odstąpił na prośbę Towarzystwa asekuracyjnego „Dniestr“ po poprzedniem porozumieniu się z Krajowym Związkiem, temuż Towarzystwu „Dniestr“ do rozpowszechnienia za pośrednictwem licznych agentów tego Towarzystwa.

Celem przyspieszenia rozwoju organizacyi takiej obrony pożarnej w gminach wiejskich, upraszał Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych pismem z dnia 17. stycznia 1900 l. 216 o skłonienie Wydziałów powiatowych do subwencyonowania powstających po wsiach straży pożarnych. Jednakże wobec tego, że Wydział krajowy zalecił dopiero co Wydziałom powiatowym zajęcie się sprawą samej organizacyi straży, tudzież ze względu, na to, że Wydziały kontrolując tworzenie się tych straży, będą miały same sposobność poznać istotny stan rzeczy i potrzeby poszczególnych gmin, postanowił Wydział krajowy (reskryptem do l. W. 5336) pozostawić na razie sprawę subwencyi inicyatywie Wydziałów powiatowych.

Inspektorowie pożarnictwa, względnie okręgowe związki.

Jak to już w poprzednich sprawozdaniach kilkakrotnie podniesiono, sprawa ustanowienia powiatowych inspektorów pożarnictwa, którzy najskuteczniej mogliby się przyczynić do należytego uregulowania stosunków obrony pożarnej po wsiach, napotykała na ciągłe przeszkody z powodu braku funduszów. Obecnie postanowił Krajowy Związek zaniechać wprowadzenia w życie tej pożądanej instytucyi a natomiast zorganizować okręgowe Związki, których celem jest nadzorowanie policyi ogniowej w danym okręgu. Według wypracowanego przez Radę zawiadowczą Związku regulaminu ustanowiono (pismo Związku z 16. listopada 1899 l. 2508) 17 okręgowych Związków, z których 14 takich Związków już zorganizowano.

Powiatowe kursa pożarnictwa.

Krajowy Związek ochotnicych straży pożarnych wniósł pismem z dnia 10. października 1900 l. 2774 następującą petycyę:

Wysoki Wydziale krajowy!

Rozporządzeniem Wydziału krajowego z dnia 5. marca 1897 l. 55.218 zaprowadzoną została w gminach wiejskich naszego kraju o b r o n a p o ż a r n a i na podstawie tego rozporządzenia wszystkie gminy wiejskie kraju naszego egzaminować muszą u siebie s t r a ż e p o ż a r n e. Wedle najnowszej statystyki galicyjskich straży pożarnych 682 gmin kraju naszego zorganizowało już w mowie będące obowiązkowe straże pożarne, w 434 gminach istnieją dawniej zorganizowane wiejskie pogotowia pożarne, a w 130 wiejskich gminach istnieją ochotnicze straże pożarne, przeszło zaś 3000 gmin wiejskich żadnej obrony pożarnej nie posiada. Ażeby obowiązkowe straże pożarne mogły należycie funkcyonować, muszą oprócz potrzebnych przyrządów pożarnych posiadać fachowe wiadomości, muszą być często instruowane. W tym celu, a także w celu zachęcenia do tej organizacyi gmin nie posiadających jeszcze straży pożarnych, wydany i bezpłatnie rozesłany został podręcznik, który zawiera wskazówki, w jaki sposób obowiązkowe straże pożarne organizować należy. Podręcznik ten przyczynił się niezawodnie do rozpowszechnienia fachowych wiadomości z dziedziny pożarnictwa, lecz zdaniem naszem żywe słowo głoszone na temat pożarnictwa organizatorom takich straży pożarnych przynajmniej raz w roku, więcejby to wiadomości rozpowszechniło, bardziejby delegatów gmin wiejskich do czuwania nad rozwojem obowiązkowych straży pożarnych zachęciło i obronę pożarną w gminach wiejskich podniosło. Dałoby się to uskutecznić przez organizacyę p o w i a t o w y c h k u r s ó w p o ż a r n i c t w a przez Wydziały Rad powiatowych dla zakładających o b o w i ą z k o w e s t r a ż e p o ż a r n e w g m i n a c h w i e j s k i c h. R e g u l a m i n tych kursów jest następujący: 1. Celem powiatowego kursu pożarnictwa jest

przygotowanie i wykształcenie delegatów gmin wiejskich na organizatorów obowiązkowych straży pożarnych w gminach wiejskich, które Wysoki Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 5. marca 1897 l. 55.218 organizować zalecił. 2. Powiatowe kursa pożarnictwa urządzać będą Wydziały Rad powiatowych kosztem powiatowych funduszów, niezależnie od krajowych kursów pożarnictwa, które Krajowy Związek ochotniczych straży ogniowych co dwa lata we Lwowie dla instruktorów ochotniczych straży pożarnych urządza. 3. Powiatowy kurs pożarnictwa trwać będzie trzy dni. Przeprowadzą go dwaj instruktorowie Krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych we Lwowie. 4. Urządzeniem kursu zajmuje się osobny Komitet, w skład którego wchodzą trzy osoby przez Wydział Rady powiatowej zaproszone i trzy osoby, które Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych do tego celu zaprosi. 5. Do obowiązków tego Komitetu należy postaranie się o umieszczenie uczestników kursu, o sale na naukę teoryczną i o potrzebne do ćwiczeń przyrządy pożarne. 6. Wydział Rady powiatowej mianuje osobno delegata do czuwania nad przebiegiem kursu i nad tokiem nauki na kursie udzielanej. Delegat ten będzie dyrektorem kursu, 7. Powiatowe kursa pożarnictwa odbywać się będą z zasady w siedzibie Rady powiatowej, jeżeli Wydział Rady powiatowej inaczej nie zarządzi. 8. Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych w porozumieniu z dyrektorem kursu i Komitetem kursu wyznacza termin kursu 9. Komitet kursu w porozumieniu z dyrektorem kursu wydaje regulamin domowy dla uczestników kursu. 10. Wydział Rady powiatowej wzywa gminy do wysłania delegatów na kurs i decyduje o przyjęciu kandydatów na kurs. 11. Na jeden kurs przyjętych być może najwyżej 50 uczestników (delegatów gmin wiejskich). Delegaci ci otrzymują z kasy powiatowej zasiłek na częściowe pokrycie kosztów podróży i utrzymania przez trzy dni N. p. po 1 koronie dziennie i po 1 koronie na koszta podróży, razem po 4 korony. 12. Koszta dwóch instruktorów, koszta podręczników i inne na urządzenie mieszkania i t. p. pokryje Wydział Rady powiatowej. Koszta te wynoszą: *a)* Ryczałt dla instruktorów 120 kor. *b)* Podręczniki dla 50 uczestników 30 kor. *c)* Inne drobne 50 kor. Razem 200 kor. Poprzednie przy p. 11.) 200 kor, Razem 400 koron ogólnego wydatku. 13. Do zakresu nauki na powiatowych kursach pożarnictwa należy: *a)* Organizacya obowiązkowych straży pożarnych w gminach wiejskich. *b)* Dokładna znajomość budowy sikawek i ich części składowych. *c)* Ćwiczenia ze sikawkami i ich wężami. *d)* Utrzymywanie sikawek z wężami w należytym stanie. *e)* Zastosowanie drabin zwyczajnych i ćwiczenia z niemi. *f)* Nauka o innych przyrządach pożarnych, które miejscowa straż pożarna posiada i ćwiczenia z niemi. *g)* Wskazówki do gaszenia różnych pożarów (Taktyka). *h)* Nauka o pierwszej pomocy w przypadkach nagłych. 14. Nauka na kursie trwać będzie po siedm godzin dziennie. Szczegółowy podział godzin nauki układa dyrektor kursu w porozumieniu ze starszym instruktorem. 15. Trzeciego dnia trwania kursu po południu odbędzie się końcowe ćwiczenie i nauka teoretyczna, jako popis uczestników kursu wedle programu ogłoszonego przez dyrektora, który jest zarazem przewodniczącym tego popisu. 16. Po skończonym popisie otrzymają uczestnicy kursu następującej treści poświadczenia:

„Niniejszem poświadczamy, że p. . . . . z . . . . wziął udział w powiatowym kursie pożarnictwa w . . . . . w dniach . . . . . i że może być użyty na organizatora obowiązkowej straży w gminie wiejskiej. We . . . . . dnia . . . . . Podpisy: Delegata Wydziału Rady powiatowej, jako Dyrektora kursu i Instruktora, tudzież pieczęć urzędowa Wydziału Rady powiatowej“. 17. Jeżeli uczestnik kursu zaniedbuje naukę lub w jakikolwiek inny sposób naukę tę sobie lekceważy, nie otrzyma powyższego poświadczenia i nie otrzyma przyznanego przez Wydział Rady powiatowej zasiłku na opędzenie kosztów podróży i utrzymania. 18. O zamiarze urządzenia powiatowego kursu pożarnictwa uwiadamiać będą Wydziały Rad powiatowych Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych przed 1. marca każdego roku. W przekonaniu,

że organizacya powiatowych kursów pożarnictwa popchnie i w rażniejsze tempo wprawi sprawę organizacyi obrony pożarnej w gminach wiejskich, upraszamy Wysoki Wydział krajowy o łaskawe ogłoszenie Wydziałom Rad powiatowych niniejszego projektu i o zachęcenie, aby kursa takie organizowały, wstawiając już na rok 1901 do budżetu odpowiednie na ten cel kwoty.

Pismo to podał Wydział krajowy okólnikiem z dnia 3. stycznia 1901 l. 69121/900 do wiadomości wszystkich Wydziałów powiatowych a wskazując na korzyści, jakie zorganizowanie takich kursów sprawie obrony pożarnej przynieść może, wezwał je do wprowadzenia tych kursów w życie.

Podręcznik naukowy „Szkoła pożarnictwa".

Pismem z dnia 25. lutego 1900 r. l. 629 zawiadomił krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych Wydział krajowy, że własnym nakładem wydał 1.000 egzemplarzy opracowanego przez p. Antoniego Szczerbowskiego, sekretarza Związku, podręcznika dla instruktorów straży pożarnych pod tytułem: „Szkoła pożarnictwa" i upraszał, ażeby Wydział krajowy zakupił odpowiednią ilość egzemplarzy, celem rozesłania między krajowe straże pożarne.

Uznając pożyteczność tego podręcznika, który w razie zastosowania do ćwiczeń strażackich nie małe może oddać usługi sprawie pożarnictwa, postanowił Wydział krajowy zakupić 50 egzemplarzy i rozesłać je bezpłatnie do tych straży ochotniczych, które krajowy Związek wskaże.

Aleg. 4.

Reskryptem z dnia 12. lipca 1900 r. l. 42.363 przesłał Wydział krajowy oznaczonym przez Związek strażom ten podręcznik a okólnikiem z tej samej daty zawiadomił wszystkie Wydziały powiatowe o tem wydawnictwie z wezwaniem, ażeby starały się usilnie o rozpowszechnienie tego podręcznika wszędzie tam, gdzie straże zorganizowane istnieją.

Pomocnicze straże pożarne w miastach i miasteczkach.

Organizowanie pomocniczych staży pożarnych w miastach i miasteczkach na zasadzie wypracowanej przez krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych odpowiedniej instrukcyi, którą Wydział krajowy w roku zeszłym okólnikiem do l. 35.440 rozesłał i gorąco zalecił, postępuje powoli.

Okólnikiem z dnia 31. października 1899 r. l. 69.876 wezwał Wydział krajowy ponownie Wydziały powiatowe do dopilnowania tej sprawy.

Według statystycznych obliczeń krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych istnieje dotychczas w naszych miastach i miasteczkach zaledwie 99 straży tego rodzaju.

Rewizye ogniowe w miastach i miasteczkach.

Podjęte przez krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych a wspierane przez Wydział krajowy usiłowania co do zaprowadzenia obowiązku odbywania komisyonalnych rewizyi ogniowych budynków i zaopatrywania poszczególnych domów w najniezbędniejsze przyrządy do gaszenia pożaru, nie pozostały bez skutku.

Wydziały powiatowe przedkładają co raz liczniej relacye zwierzchności gminnych o dokonanych rewizyach i spostrzeżonych brakach. Relacye te przesyła Wydział krajowy krajowemu Związkowi do wiadomości względnie do postawienia odpowiednich wniosków.

Lustracye straży pożarnych.

Lustracyi straży pożarnych odbywał krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych za pośrednictwem swych delegatów, podobnie jak i w poprzednich latach, o ile na to fundusze Związku pozwalały. Na podstawie relacyi o wyniku tych lustracyi wydawał Wydział krajowy odpowiednie zarządzenia.

Statystyka straży pożarnych.

Celem zebrania dokładnych dat statystycznych dla wydania ogólnej statystyki wszystkich w kraju istniejących straży pożarnych z wyszczególnieniem ilości przyrządów i przyborów pożarnych, rozesłał Wydział krajowy okólnikiem z 20. listopada 1899 r. l. 77.264, na wniosek krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych odpowiedni kwestyona-

ryusz do Wydziałów powiatowych z wezwaniem dostarczenia wykazanych w kwestyonaryuszu dat wprost krajowemu Związkowi.

Zestawienia statystyczne umieścił krajowy Związek w jubileuszowem wydawnictwie pamiętnika swego z ubiegłego 25 lecia. Z tych zestawień podaje Wydział krajowy następujące najbardziej interesujące cyfry. Obecnie funkcyonują w naszym kraju:

40 ochotniczych straży pożarnych miejskich i małomiejskich, które nie przyjęły na siebie obowiązków gminnych straży pożarnych.
221 ochotniczych straży, które te obowiązki na siebie przyjęły.
26 gminnych t. j. z funduszów gminnych utrzymywanych zawodowych straży pożarnych w miastach.
99 pomocniczych straży pożarnych w miastach i miasteczkach.
130 ochotniczych straży pożarnych wiejskich.
682 mylnie nazwanych „obowiązkowych“ straży pożarnych w gminach wiejskich.
434 pogotowi pożarnych w gminach wiejskich, wreszcie
72 straży fabrycznych, kolejowych, dworskich, zakładów wojskowych i tp.

Co się zaś tyczy statystyki pożarów, podnieść należy następujące cyfry zestawione przez krajowy Związek na podstawie nadesłanych mu wskutek polecenia Wydziału krajowego relacyi odnośnych gmin.

W r. 1899 było, wedle pisma krajowego Związku z 1. marca 1900 l. 646 względnie dołączonych doń wykazów 895 pożarów, z których 673 dotknęło gminy wiejskie a 222 gminy miejskie i małomiejskie, zgorzało 1.681 domów mieszkalnych w tej liczbie 1.262 chat wiejskich, 2.169 zabudowań gospodarczych, z czego na wsie przypada 1.657. Szkoda ogólna wynosiła 1,776.828 złr. a ubezpieczona zaledwie na 723.000 złr.

Petycye przez Wysoki Sejm niezałatwione.

W załatwieniu petycyi:

1. gminy Bandrów-Kolonia o utworzenie samodzielnej gminy;
2. gminy Stanisław dolny o połączenie z gminą Stanisław górny;
3. przysiółka Nowy Tyczyn o utworzenie samoistnej gminy;
4. przysiółka Gody ad Kamionki małe o utworzenie samoistnej gminy;
5. mieszkańców gminy Tarnobrzeg o poddanie majątków wyznaniowych gmin izraelickich nadzorowi władz autonomicznych;
6. przysiółka Słobódka o utworzenie samoistnej gminy;
7. Iwana Kowala o zapomogę;
8. Karola Starego o zapomogę na studya w pożarnictwie;
9. Józefy Malawskiej, wdowy po pisarzu gminnym, o udzielenie pensyi;
10. M. Radochońskiego o usunięcie cudzej stajni z jego gruntu;
11. gminy Pietniczany o zlikwidowanie tamtejszej kasy pożyczkowej;
12. Zwierzchności gminy „Folwarki małe“ o pomoc i obronę przeciw naruszeniu lasu i pastwisk gminnych;
13. mieszkańców gminy Tarnobrzeg o usunięcie w mieście sznurów szabasowych;

Wydział krajowy polecił zawiadomić strony, że Wysoki Sejm petycyi odnośnej nie załatwił, przy petycyach zaś ad 2., 11. i 13. podał dotyczącemu Wydziałowi powiatowemu sposób, w jaki sprawa załatwiona być winna.

Petycye mieszkańców Tarnobrzega o nową ordynacyę wyborczą dla miasteczek;

tychże mieszkańców o zmianę przepisów ustawy gminnej odnoszących się do zawiadywania sprawami gminy chrześcijańskiej;

Wydziału Rady powiatowej w Tarnobrzegu o wyjednanie u c. k. Rządu wynagrodzenia za sprawowanie agend poruczonego zakresu działania, gminy Liszna w sprawie opłat od bydła na rzecz gminy;

gminy Krzemienica i innych o przyłączenie obszarów dworskich do gmin, przyjęto do wiadomości.

Petycye Wydziału powiatowego w Cieszanowie i w Żywcu, gminy Chiszewice i Medyka o przyjęcie na fundusz krajowy kosztów utrzymania wymienionych w petycyach osób, zwrócił Wydział krajowy odnośnym Wydziałom powiatowym do uzupełnienia względnie zaopiniowania.

Petycye gmin Strutyna wyżnego, Rożniatowa i Niebyłowa w sprawie wyborów do Rady gminnej odstąpił Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu również jak petycyę mieszkańców miasta Tarnobrzega o zniesienie przyznanych gminie izraelickiej opłat od rzezi bydła na cele tejże gminy, a dotykających także chrześcjan.

Petycyę Michała Jakima w sprawie umorzenia jego długu tudzież Wozwy z Chabówki w sprawie licytacyjnej sprzedaży jego gospodarstwa odstąpił Wydział krajowy Dyrekcyi Banku krajowego do właściwego zarządzenia.

Wreszcie wskutek petycyi przysiółka Wola Nowosielecka o utworzenie samoistnej gminy zawezwał Wydział krajowy Wydział powiatowy w Cieszanowie do przyspieszenia załatwienia wydanych już w tej sprawie poleceń.

Alegat 1. do sprawozdania z czynności Dep. I. za r. 1899/900.

Okólnik

Wydziału krajowego z dnia 16 stycznia 1900 LW. 3.481 do wszystkich Wydziałów powiatowych.

Najwyższem postanowieniem z 13. października 1899 raczył Jego Ces. i Król. Apostolska Mość udzielić Najwyższej sankcyi uchwalonemu przez Wysoki Sejm dnia 23. marca 1899 projektowi ustawy budowniczej dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek.

Ustawa ta została ogłoszoną w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych część XIV. z dnia 20. grudnia 1899 pod Numerem 133, a w myśl Art. III tej ustawy, wchodzi ona w życie z dniem 20. marca 1900 roku.

W myśl Art. I. rzeczonej ustawy, podlegają jej wszystkie miejscowości kraju, z wyjątkiem miast Lwowa i Krakowa, 29 gmin podlegających ustawie budowniczej z 28. kwietnia 1882 Dz. u. kr Nr. 77, oraz 154 gmin podlegających ustawie budowniczej z 4. kwietnia 1899 Dz. u. kr. Nr. 31, w brzmieniu ustawy z 14. lipca 1898 Dz. u. kr. Nr. 70.

Wspomniany wyżej projekt ustawy budowniczej dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek, zanim został przez Wysoki Sejm uchwalony, był przez cały szereg lat przedmiotem studyów i badań zarówno ze strony Reprezentacyi powiatowych i specyalnych do tego powołanych komisyi, jak i c. k. Rządu, Wydziału krajowego i komisyi administracyjnych Wysokiego Sejmu.

Fakt ten stwierdza, że z całą ostrożnością przystąpiono do wydania tej nowej ustawy, mającej na celu poprawę bezpieczeństwa budowniczego, ogniowego i sanitarnego i mającej zarazem zastąpić liczne dotychczasowe, dotąd w żadną systematyczną całość nie zebrane przepisy rządowe, sięgające nawet zeszłego stulecia.

Ustawa ta przyznaje budowlom, mającym charakter włościański i gospodarski, a stawianym czy to na wsi, czy w miasteczkach, ulgi posunięte do granic ostatecznych, których przekroczenie równałoby się już jeśli nie pogorszeniu panujących dotąd w niektórych okolicach stosunków, urągających wszelkiemu bezpieczeństwu osób i mienia pod względem ogniowym i sanitarnym, to w każdym razie aprobowaniu tych stosunków.

Z powodu jednak konieczności przyznania ulg wspomnianych, ustawa powyższa niestety nie może w całej pełni usunąć źródła corocznie powtarzających się klęsk pożaru, pociągających za sobą niepowetowane milionowe straty, ani też usunąć w całej pełni źródła chorób epidemicznych; ma ona wszakże na celu złe to ile możności zmniejszyć, a zarazem przyzwyczaić lud do ładu w jego własnym interesie, pouczyć go o sposobie obrony jego własnego mienia i zdrowia i przygotować w ten sposób teren dla przyszłej z biegiem lat wydać się mającej właściwej ustawy budowniczej.

Jakkolwiek zaś ustawa niniejsza stawia minimalne żądania, mimo to Wydział krajowy nie łudzi się nadzieją, iżby ona u ludu przyjętą została z rzeczywistą chęcią stosowania się do niej.

Przeciwnie, przewidywać należy, zwłaszcza we wschodniej części kraju, jeśli już nie jawnej renitencyi, na co wskazywałyby setki petycyi z tej części kraju, nadesłanych do Wysokiego Sejmu w czasie uchwalania tej ustawy, a skierowanych przeciw tejże, petycyi równobrzmiących, pochodzących widocznie z jednego i tego samego źródła agitacyjnego, to w każdym razie przewidywać należy bierny opór, mający swe źródło w zakorzenionym głęboko, ale dla własnego bezpieczeństwa wysoce szkodliwym zwyczaju.

Te właśnie względy są główną przyczyną, dla której Wydział krajowy zwraca się do Reprezentacyi powiatowych z gorącą odezwą o chętne, gorliwe i wytrwałe zajęcie się nietylko samem wprowadzeniem niniejszej ustawy, ale także i przestrzeganiem w myśl §. 48. lit. b), iżby ona w gminach i na obszarach dworskich (§. 56. ustęp ostatni) rzeczywiście była wykonywaną.

Wprawdzie §. 49. ustawy nadaje Wydziałowi krajowemu prawo nadzoru nad jej wykonaniem, jasnem jest jednakże, że z powodu przeszkód natury czysto

fizycznej, prawo to może wykonywać Wydział krajowy przeważnie w kierunku wydawania w ramach ustawy rozporządzeń i norm, jakie z czasem okazałyby się koniecznemi, albo które już ustawa sama przewiduje.

Natomiast Wydział powiatowy obznajomiony jest ze stosunkami miejscowymi gmin swego powiatu i dysponuje organami, za pośrednictwem których przy każdej sposobności przekonywać się może bezpośrednio na miejscu o właściwym stanie rzeczy i wydawać stosowne zarządzenia w czasie właściwym.

Niejednokrotnie też przez Wydział krajowy z przyjemnością stwierdzone doświadczenie pouczyło, że we wszystkich tych wypadkach, w których Reprezentacye powiatowe chętnie i wytrwale sprawą choćby najtrudniejszą się zajęły, tam cel został w zupełności osiągnięty nawet bez stosowania surowszych środków przymusowych.

O zastosowanie takiego sposobu wprowadzenia w życie ustawy budowniczej dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek, Wydział krajowy niniejszem uprasza Reprezentacye powiatowe, proponując zarazem użycie środków takich, jak gremialne pouczanie przynajmniej Naczelników gmin w Wydziale powiatowym o przepisach nowej ustawy, ciągłe zwłaszcza ze względu na powtarzającą się zmianę Naczelników gmin — pouczanie i przypominanie na miejscu przez delegowane w innych sprawach komisye Wydziału powiatowego, oraz przekonywanie się na miejscu, czyli i jak postanowienia ustawy są wykonywane itp., a tylko w wyjątkowych i ostatecznych wypadkach stosowanie kar dyscyplinarnych.

Żywe a częste i przychylne pouczanie najłatwiej i najskuteczniej zdoła nowej ustawie utorować drogę, podczas gdy wprowadzenie od razu przymusu bezwzględnego może łatwo wywołać i zwykle wywołuje tylko znienawidzenie ustawy i władz domagających się jej wykonania, zatem skutki wręcz przeciwne, stwarzające położenie nader trudne i demoralizujące, a temu właśnie należy zapobiedz zarówno w interesie powagi Reprezentacyi powiatowej, jak i ze względu na nieodzowną potrzebę rzeczywistego wprowadzenia ustawy w życie.

W tym ostatnim celu należy przedewszystkiem ile możności jak najrychlej rozesłać do gmin właściwych za rewersami uwiadomienie o sankcyonowaniu przez Najjaśniejszego Pana ustawy i o terminie wejścia jej w życie.

W zawiadomieniu tem należy również zamieścić w streszczeniu prawa i obowiązki Zwierzchności gminnej pod względem przestrzegania przepisów budowniczych, sanitarnych i ogniowych, a zarazem zwrócić uwagę na ulgi, jakie ustawa przyznaje dla budowli włościańskich w §§. 1., 3., 7., 19., 20., 22., 23., 25. i 32., oraz na obowiązek Zwierzchności gminnej bezpłatnego spisywania protokołów przy każdem zgłoszeniu się strony z ustną prośbą i doręczania stronom na piśmie wszelkich rezolucyi (§§. 3. i 46.). Dalej zwrócić należy uwagę na postanowienie §. 28., podług którego bezwarunkowo nie wolno stawiać domów i chat mieszkalnych bez kominów i §. 33., podług którego odprowadzanie wszelkiego rodzaju nieczystości, nawet z budynków już istniejących — na ulice, place publiczne, oraz do rowów przydrożnych, jest bezwarunkowo zabronione, jak zabronione jest składanie śmieci i suchych odpadków na powyższe drogi, ulice i place publiczne do rowów przydrożnych, lub do wód stojących lub płynących, a wreszcie, że dotychczasowa instancya rekursowa Rady gminnej została zniesioną, a temsamem, że przeciw wszelkim postanowieniom Zwierzchności gminnej, w sprawach ustawą budowniczą objętych, może być wniesiony rekurs do Wydziału powiatowego na ręce Naczelnika gminy, w ciągu dni 14. (§. 45. ustawy).

Zawiadomienie to Wydziału powiatowego powinno być w każdej gminie należycie ogłoszone, a dowód tego ogłoszenia złożony w aktach Wydziału powiatowego.

Główniejsze prawa i obowiązki Rady gminnej streszczone są w §. 47. ustawy.

Z pomiędzy obowiązków tych podnosi Wydział krajowy:

1. Obowiązek Rad gminnych w gminach miejskich i małomiasteczkowych uchwalenia w ciągu roku od dnia wejścia w życie ustawy, w której części gminy domy mają być kryte tylko ogniotrwałym materyałem.

Od obowiązku tego może jednak Wydział powiatowy gminę uwolnić na czas aż do lat dziesięciu, jeśli w gminie odnośnej materyał taki jest nader kosztowny, albo ludność miejscowa jest ubogą.

Od ulgi tej wyłączone są jednak domy dwupiętrowe lub wyższe, oraz budynki, których pokoje na piętrze przeznaczone są do zebrań większej ilości osób, jak domy modlitwy, zgromadzenia wszelkiego rodzaju, koncerta i t. p. (§. 20. ustawy).

2. Obowiązek Rad gminnych we wszystkich gminach bez wyjątku uchwalenia w ciągu sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, przepisów o urządzaniu i wypróżnianiu zbiorników kloacznych. Przepisy te podlegają zatwierdzeniu Wydziału powiatowego, z prawem ich zmiany stosownie do miejscowych warunków. (§. 32. ustawy).

3. Obowiązek Rad gminnych we wszystkich gminach bez wyjątku, uchwalenia zaraz po wejściu ustawy w życie, w jakich miejscach można składać śmiecie i suche odpadki wszelkiego rodzaju. (§ 33. ustawy).

4. Obowiązek Rad gminnych we wszystkich gminach uchwalenia również zaraz taksy dla znawców, jeśli znawcy ci nie są już płatnymi funkcyonaryuszami gminy.

Wydział powiatowy winien przeto zwrócić na podobne obowiązki uwagę Zwierzchności gminnych i dopilnować, ażeby Rady gminne w terminie właściwym powzięły odpowiednie uchwały i żeby uchwały te po należytem ich ogłoszeniu w gminie, przedłożone zostały Wydziałowi powiatowemu.

Zwierzchnościom gmin, w których znajdują się lub powstają zdrojowiska lub stacye klimatyczne, albo do których zjeżdżają letnicy na pobyt czasowy, jak niemniej Zarządom odnośnych zakładów, zwrócić należy uwagę, iż Zwierzchności te i Zarządy obowiązane są przestrzegać jak najściślej prócz ogólnych postanowień ustawy, także szczegółowe zawarte w §§. 4., 14., 21., 25, 32. i 41. ustawy.

Im ściślej bowiem przestrzegać będą tych postanowień, tem pewniej liczyć one mogą na coraz większy zjazd gości, co wpłynąć musi korzystnie na rozwój miejsca kąpielowego i na dobrobyt jego stałych mieszkańców.

Główniejsze prawa i obowiązki Wydziału powiatowego streszczone są w §. 48. ustawy.

Wydział krajowy zwraca przytem uwagę, że ustawa porucza Wydziałom powiatowym obok pierwszorzędnego obowiązku czuwania, aby Zwierzchności gminne i obszary dworskie przestrzegały postanowień ustawy, także ważne czynności nowe, jak wydawanie w pierwszej instancyi konsensów na budowle stawiane w gminach lub na obszarach dworskich, przeznaczone do celów przedsiębiorstw przemysłowych większych, wymienionych w §. 27. ustawy przemysłowej. (§. 9. ustawy).

Dalej porucza ustawa Wydziałom powiatowym przeprowadzanie regulacyj:

1. Miejscowości dotkniętych klęskami elementarnemi (§. 13.) i miejscowości, które wogóle niezwykle szybko się rozwijają a które zaraz w początkach swego rozwoju łatwiej można uporządkować (§. 15.), w obydwu wypadkach kosztem funduszu powiatowego.

2. Zdrojowisk i stacyj klimatycznych posiadających własne statuta. Regulacyę tych miejscowości (jeśli to dotąd się nie stało), winien dotyczący Wydział powiatowy przeprowadzić do dwóch lat od wejścia w życie ustawy kosztem funduszu kąpielowego. Regulacyę zaś nowo powstających zdrojowisk i stacyj klimatycznych obowiązany jest Wydział powiatowy przeprowadzić w przeciągu sześciu miesięcy od czasu, kiedy miejscowość otrzyma swój własny statut zdrojowy.

W myśl niniejszego okólnika i wskazówek w nim zawartych, zechce Wydział powiatowy wydać odpowiednie zarządzenia do gmin, obszarów dworskich oraz zarządów Zakładów zdrojowych i klimatycznych, a odpis tego zarządzenia udzielić Wydziałowi krajowemu do końca lutego b. r.

Zarazem zawiadamia Wydział krajowy, że zarządził przedruk nowej ustawy budowniczej dla wsi i pomniejszych miasteczek i że przedruk ten może Wydział powiatowy nabyć za zwrotem kosztu około 25 groszy.

W myśl §. 32. ustęp ostatni powyższej ustawy, Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem oznaczyć ma wszystkie znaczniejsze miejscowości, w których Rady gminne obowiązane będą określić te części gminy, gdzie nawet w domach już istniejących dobudowane być mają brakujące wychodki a to w ciągu jednego roku od dnia wydać się mającego odnośnego rozporządzenia Wydziału krajowego.

*

Celem wykonania powyższego postanowienia ustawy, Wydział krajowy wzywa Wydział powiatowy, ażeby w porozumieniu z c. k. Starostwem (a to dla zapobieżenia późniejszym osobnym wnioskom c. k. Starostw, skoro sprawa ma być w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem załatwioną), sporządził szczegółowy alfabetyczny spis owych znaczniejszych miejscowości i spis ten zaopatrzony podpisem c. k. Starostwa, Wydziałowi krajowemu do dalszego urzędowania przedłożył osobno najdalej do końca lutego b. r.

Odpis niniejszego okólnika udziela Wydział krajowy równocześnie c. k. Namiestnictwu z prośbą o udzielenie go do wiadomości c. k. Starostw i ewentualne wydanie przytem stosownych wskazówek dla jednolitego współdziałania c. k. Starostw z Wydziałami powiatowymi co do wprowadzenia w życie ustawy i dopilnowania jej przestrzegania, w ogóle jak niemniej co do ułożenia wymaganego w §. 32. ustawy spisu znaczniejszych miejscowości.

D. j. w.

Alegat 2. do sprawozdania z czynności Dep. I. za r. 1899/900.

Okólnik

Wydziału krajowego z dnia 8. września 1900 l. 53.143 do wszystkich Wydziałów powiatowych.

Wydział powiatowy w Gorlicach doniósł był Wydziałowi krajowemu w sprawozdaniu z datą 22. lutego 1899, że tutejszy c. k. urząd podatkowy tłumacząc błędnie rozporządzenie c. k. Ministerstwa skarbu z datą 20. sierpnia i 29. października 1898 (Dziennik p. p. Nr. 153 i 169) żąda od naczelników gmin nie umiejących pisać notaryalnej lub sądowej legalizacyi kwitów na pobór dodatków gminnych.

W przekonaniu, że praktyka taka rozszerzając się, naraziłaby gminy na znaczne koszta i straty czasu naczelników gmin, Wydział krajowy w obronie gmin odniósł się pismem z datą 20. marca 1899 L. W. 11.914 do c. k. Galic. kraj. Dyrekcyi Skarbu a powołując się na to, że pomienione rozporządzenia c. k. Ministerstwa Skarbu odnosić się mogą jedynie do stron prywatnych a nie do urzędów gminnnych, Wydział krajowy wskazał na postanowienia §. 3. ust. z 4. czerwca 1882 (Dz. pp. Nr. 67) oraz na postanowienia §. 54 ustawy gminnej z 12. sierpnia 1866 (Dz u. kr. Nr. 19.) a wreszcie na postanowienia §. 294, ustawy o postępowaniu sądowem i na tej podstawie domagał się Wydział krajowy wydania ze strony c. k. Galic. kraj. Dyrekcyi Skarbu we Lwowie stosownego polecenia do wszystkich c. k. urzędów podatkowych w Galicyi, iżby nie wymagały od naczelników gmin legalizacyi podpisów na kwitach, wystosowanych przez niepiśmiennych naczelników gmin, celem poboru z urzędów podatkowych dodatków gminnych.

C. k. Galic. krajowa Dyrekcya Skarbu odniosła się w tej sprawie do c. k. Ministerstwa Skarbu, które reskryptem z datą 6. lipca 1900 liczba 24.455 oznajmiło, co następuje:

C. k. urzędy podatkowe są wprawdzie uprawnione żądać od naczelników gmin, przychodzących po odbiór dodatków gminnych, sądowej lub notaryalnej legalizacyi znaków ręcznych położonych przez nieumiejących pisać naczelników gmin przy pokwitowaniu odbioru dodatków gminnych — wszakże, ażeby uniknąć kosztów legalizacyi przy każdorazowem odbiorze dodatków gminnych, c. k. Misnisterstwo Skarbu zezwala — z zastrzeżeniem dowolnego odwołania tego zezwolenia — ażeby ze strony tych gmin, których naczelnicy nie umieją pisać lub z powodu wad fizycznych nie mogą pisać, inna osobistość umiejąca czytać i pisać upełnomocnionąo została do podnoszenia i kwito wania odbioru dodatków gminnych. Pełnomocznictw takie każdej chwili odwołalne, ma być wystawione na mocy powziętej w tym celu uchwały Rady gminnej, ma być opatrzone pieczątką gminną, ma być należycie zalegalizowanem i w odnośnym c. k. urzędzie podtkowym złożone.

Tożsamość pełnomocnika, jeżeli tenże nie byłby osobiście znanym wypłacającemu dodatki gminne urzędowi, ma być przynajmiej przy pierwszem podnoszeniu pieniędzy w urzędzie podatkowym niewątpliwie udowodnioną.

Stosownie do tego rozporządzenia c. k. Ministerstwa Skarbu wydała c. k. Galic. krajowa Dyrekcya Skarbu polecenie do wszystkich urzędów podatkowych, aby zastosowały się ściśle do powyższego reskryptu ministeryalnego.

Wydział krajowy uwiadamia o tem Wydział powiatowy wzywa, go równocześnie, aby o treści niniejszego okólnika w sposób właściwy uwiadomił wszystkie urzędy gminne w jego powiecie.

Wydział krajowy zwraca zarazem uwagę, iżby dla uniknięcia jakichkolwiek nieprawidłości przy odbiorze dodatków gminnych przez pełnomocników gmin, Wydział powiatowy ze swej strony zarządził, aby przy pobieraniu z c. k. urzędu podatkowego przez owego czytać i pisać umiejącego pełnomocnika gminy, zawsze był osobiście obecnym naczelnik gminy lub jego zastępca.

D. j. w.

Aleg. 3. do sprawozdania z czynności Dep. I. za r. 1899/900.

Okólnik

Wydziału krajowego z dnia 8. stycznia 1900 l. 78.856 do wszystkich Wydziałów powiatowych.

Mimo ustawicznych wezwań Wydziału krajowego i usilnych zabiegów krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych, sprawa zaprowadzenia względnie należytego zorganizowania obrony pożarnej w gminach wiejskich naszego kraju prawie nie postąpiła naprzód. W przeważnej bowiem części gmin wiejskich naszego kraju nie ma zupełnie żadnego pogotowia pożarnego, a w bardzo wielu miejscowościach istniejące straże pożarne czy to ochotnicze czy gminne pozostawiają tyle do życzenia, że o skutecznej ich pomocy na wypadek pożaru i mowy być nie może.

Spustoszenia, jakie corocznie nawiedzające gminy zwłaszcza wiejskie pożary czynią, są jaskrawą illustracyą opłakanych stosunków w dziale obrony pożarnej w naszym kraju.

Wszakże powszechnie jest wiadomem, że owa wielka liczba ofiar mienia naszego ludu wiejskiego, jakie pożar corocznie porywa, jest po największej części skutkiem braku wszelkiej akcyi ratunkowej, że przeciwnie w tych gminach, w których są czynne należycie zorganizowane i wyćwiczone straże pożarne, liczba pożarów nietylko jest mniejszą, ale w danym razie klęska nie przybiera takich rozmiarów jak gdzieindziej, gdzie ludność do walki z pożarem zupełnie nie jest przysposobioną.

Jedną z głównych przyczyn tego smutnego stanu rzeczy jest nieporadność lub niedbalstwo powołanych do wykonywania policyi ogniowej miejscowych czynników oraz brak utrudnionego co prawda ale niezbędnie koniecznego, ciągle trwającego nadzoru Reprezentacyi powiatowych.

Już w okólniku swoim z dnia 5. marca 1897 l. 55.718 zalecającym gminom regulamin obowiązkowej obrony pożarnej zaznaczył Wydział krajowy z naciskiem, że w zasadzie nie rozchodzi się o tworzenie płatnej przez gminę lub osobnej ochotniczej straży pożarnej, gdyż z reguły nie pozwalałyby na to stosunki materyalne naszych gmin wiejskich, lecz tylko o taką organizacyę pogotowia ratunkowego, która nie narażając gminy ani mieszkańców na większe koszta, czyniłaby zadość istotnej potrzebie i odpowiadała najkonieczniejszym wymogom policyi ogniowej. Wspomniany regulamin wskazywał te najistotniejsze wymogi tudzież sposób jak najbardziej uproszczonej organizacyi takiego pogotowia. Wprowadzenie w życie zaleconej regulaminem obowiązkowej obrony pożarnej leżało tedy całkowicie w granicach możności gmin wiejskich, zwłaszcza, że obowiązujące ustawy dawały dosta-

teczne środki Reprezentacyom gminnym celem doprowadzenia takiej organizacyi do skutku, Reprezentacyom zaś powiatowym celem dopilnowania wykonania odnośnych zarządzeń wydanych przez nie same, Wydział krajowy, lub zaleconych przez krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych.

I istotnie Wydział krajowy miał niejednokrotnie sposobność przekonać się, że wszędzie tam, gdzie był sprężysty Zarząd gminy a szczególniej tam, gdzie Reprezentacye powiatowe gorliwie się tą sprawą zajęły i życzliwie wspierały usiłowania Wydziału krajowego i krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych, podjęta w tym kierunku akcya wydała pomyślne rezultaty. Niestety miejscowości takich, w których funkcyonują tego rodzaju lub inne pogotowia pożarne, jest stosunkowo nie wiele i należą one ciągle jeszcze do wyjątków, podczas gdy większa część kraju pozbawioną jest wszelkiej obrony pożarnej.

Celem zaradzenia temu, w szczególności zaś celem ułatwienia gminom wiejskim wypełniania obowiązków, jakie odnośne przepisy ustawy co do policyi ogniowej na nie wkładają, opracował Związek krajowy ochotniczych straży pożarnych w porozumieniu z Wydziałem krajowym instrukcyę pod tytułem „Obrona pożarna w gminach wiejskich“ a mieszcząca szczegółowe wskazówki, w jaki sposób zakłada się w gminie straż pożarną, dalej pouczenia o przyrządach pożarniczych i o sposobie prowadzena akcyi ratunkowej tudzież ćwiczeń przygotowawczych i t. p.

Przesyłając w załączeniu 1 egzemplarz rzeczonej instrukcyi, Wydział krajowy wzywa Wydział powiatowy, ażeby zawiadomił wszystkie gminy swego powiatu o tem wydawnictwie i usilnie się starał o zaprowadzenie zaleconej instrukcyą straży pożarnej. W miarę zapotrzebowania przeszle Wydział krajowy Wydziałowi powiatowemu potrzebną ilość egzemplarzy instrukcyi do bezpłatnego użytku gmin czy to w polskim, czy też ruskim języku.

Ważną tę sprawę zaleca Wydział krajowy gorąco szczególniejszej pieczy Wydziału powiatowego i nie wątpi, że Wydział powiatowy dołoży ze swej strony wszelkich starań, ażeby takie straże istotnie do życia powołać.

O wydanych w tej sprawie zarządzeniach swoich należy Wydział krajowy niezwłocznie uwiadomić.

D. j. w.

Alegat 4. do sprawozdania z czynności Dep. I. za r. 1899/900.

Okólnik

Wydziału krajowego z dnia 12. lipca 1900 l. 42.363 do wszystkich Wydziałów powiatowych.

Dotkliwie dający się odczuwać brak należytego podręcznika naukowego dla instruktorów straży pożarnych skłonił krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych do wydania opracowanego przez p. Antoniego Szczerbowskiego podręcznika p. t. „Szkoła pożarnictwa“.

Podręcznik ten obejmuje bardzo wyczerpujący program nauk, jakie dla każdego strażaka są niezbędnie potrzebne, w szczególności zawiera on pouczenia o wszelkich rodzajach straży pożarnej, o ich organizacyi, o najważniejszych przepisach ustawy, o policyi ogniowej i budowniczej, o przepisach ustawy karnej, o ile dotyczą kar odnoszących się do policyi ogniowej i t. p.; dalej określa regulamin służbowy i regulamin kursu nauki pożarnictwa, zaznajamia o wszelkich przyrządach i przyborach pożarnych, tak ratunkowych jak i pomocniczych; poucza o sposobie prowadzenia akcyi ratunkowej przy rozmaitych rodzajach pożarów i o wszelkich czynnościach straży pożarnych tak podczas pożaru, jako też po zwalczeniu pożaru; wreszcie o ratunkowej służbte strażackiej podczas powodzi i różnych nieszczęśliwych wypadków.

Zarazem wprowadza powyższy podręcznik bardzo dogodny dla instruktorów system nauczania, cała bowiem teoretyczna część nauki pożarnictwa zestawiona jest w formie pytań i odpowiedzi.

Podręcznik ten znajduje się na składzie w krajowym Związku ochotniczych straży pożarnych i można go nabyć w cenie po 2 korony za 1 egzemplarz broszurowany, a po 2 korony i 40 groszy za jeden egzemplarz oprawny.

Podając do wiadomości Wydziału powiatowego, Wydział krajowy wzywa Wydział powiatowy, ażeby ze względu na znakomite usługi, jakie zastosowanie tego podręcznika do nauki i ćwiczeń strażackich w sprawie pożarnictwa w kraju oddać niewątpliwie zdoła, starał się usilnie o jak najszersze rozpowszechnienie tego podręcznika w swym powiecie.

Przedewszystkiem należy zawezwać wszystkie gminy wiejskie i małomiejskie, oraz wszystkie zakłady zdrojowe, ażeby dla swych straży pożarnych taką instrukcyę zakupiły, następnie zaś starać się, ażeby i gminy wiejskie, w których znajdują się należycie zorganizowane straże pożarne, mogące z tej instrukcyi korzystać, zaopatrzyły się także w ten podręcznik i zaprowadziły naukę i ćwiczenia strażackie według wskazówek w podręczniku podanych.

Wydział krajowy nie wątpi, że Wydział powiatowy dołoży wszelkich starań, ażeby pożyteczny ten podręcznik nie tylko został rozpowszechniony, ale i przyniósł naszym strażom pożarnym słusznie spodziewaną korzyść.

Chcąc ze swej strony przyczynić się do rozpowszechnienia tego podręcznika, zakupił Wydział krajowy 50 egzemplarzy, celem rozesłania go mniej zasobnym ochotniczym strażom pożarnym, według wskazówki krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych.

D. j. w.

Sumaryczne zestawienie
dochodów 74 Wydziałów powiatowych
podług zamknięć rachunkowych za rok 1899.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
							Wpływy nadzwyczajne			Dochody na cele komunikacyjne														
Liczba porządkowa	Nazwa powiatów	Czynsze z domów i gruntów i inne opłaty	Odsetki od papierów wartościowych, pożyczek i t. p.	Dodatki na cele administracyjne	Dochody rozmaite	Zapas kasowy z roku poprzedniego	ze sprzedaży papierów wartościowych	z zaciągniętych pożyczek	zaliczki otrzymane i zwrócone	dodatki do podatków i dotacye na: fundusz dróg powiatowych	dodatki do podatków i dotacye na: powiatowy fundusz dróg gminnych	subwencye na drogi: powiatowe	subwencye na drogi: gminne	pożyczki i otrzymane zaliczki na drogi: powiatowe	pożyczki i otrzymane zaliczki na drogi: gminne	myta drogowe mostowe, przewozowe	wpłaty za niedrobione i nieużyte prestacye w robociźnie i materyale	zwroty za utrzymanie publicznych dojazdów kolejowych	zwrócone zaliczki i dochody rozmaite drogowe	zapas kasowy z roku poprzedniego	Bonifikacya z funduszu propinacyjnego	Razem	Należytości czynne pozostałe z końcem roku	Uwaga
		zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	
1	Biała	1.000 .	26 40	11.849 45	6.927 77	2.077 24½	. .	. .	60 .	8.808 50	20.049 47½	. .	17.013 93	. .	. .	2.586 51	2.067 01	532 06	1.073 11	18.071 88½	1.188 .	76.267 41½	1.572 39	
2	Bóbrka	. .	. .	5.538 84	35 35	775 .	. .	. .	1.164 53	. .	26.056 68	. .	. .	. .	. .	. .	670 71	1.818 28	11.201 38	13.238 71½	779 .	78.287 86½	3.342 86	
3	Bochnia	. .	. .	7.747 77	3.240 88	565 38½	112 28	. .	10.024 67	5.146 50½	29.055 46½	. .	1.525 .	1.000 .	. .	8.915 25	659 70	109 15	16.923 09½	480 29	588 .	88.093 44	21.726 80	
4	Bohorodczany	. .	. .	5.302 07	594 68	7 88	. .	3.000 .	1.636 26	. .	7.441 13	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	455 05	1.100 07	372 .	19.909 14	20.782 45	
5	Borszczów	. .	. .	7.774 70	85 87	4.415 48	. .	. .	12.216 50½	13.847 73	14.123 36	4.378 63	. .	. .	. .	1.534 31½	294 11	. .	733 92½	3.046 57	560 .	63.011 14½	20.523 20½	
6	Brody	106 50	. .	27.940 60½	4.125 29½	500 39½	. .	. .	1.014 76	11.640 92	13.098 87	5.215 87	5.000 .	12.300 .	6.086 49	3.774 70	1.472 02	4.724 27½	4.292 99	547 97	833 .	102.669 66	36.131 95	
7	Brzesko	. .	. .	7.467 56½	1.022 32½	10 10½	1.400 .	. .	3.356 67	8.220 29	24.988 32½	. .	2.400 .	. .	4.000 .	4.890 22	655 82	. .	7.579 57	1.469 43	660 .	68.120 32	15.872 33½	
8	Brzeżany	100 .	1.397 59	19.351 27	1.197 39½	26 02½	6.700 88	65.229 95	5.490 12	. .	16.906 16	. .	6.000 .	. .	3.000 .	243 46	324 86	. .	4.180 55	8 32½	829 .	130.979 08½	45.287 46½	
9	Brzozów	. .	24 50	3.602 68	21 84	1.255 68½	. .	. .	4.541 39	3.841 47	10.560 81½	. .	3.125 .	. .	. .	3.670 46	129 50	. .	4.584 01	1.424 41½	401 .	37.182 76½	14.402 15	
10	Buczacz	. .	. .	29.844 49	. .	4.366 78½	. .	. .	1.867 44½	8.167 89	13.094 21½	. .	24.945 .	. .	20.000 .	2.420 .	369 55	1.246 11	944 97	1.066 90	1.621 .	104.954 35½	19.513 55½	
11	Chrzanów	657 .	. .	13.211 72	572 38	188 46	. .	. .	3.155 12	18.855 81	16.276 89	916 65	. .	5.000 .	. .	11.244 96	1.652 27	5.337 77	17.976 39	553 76	1.488 .	97.037 48	28.744 99½	
12	Cieszanów	. .	266 74	6.725 44½	112 76	2.455 93	2.976 82	. .	1.650 20	9.245 82	10.523 41	11.161 60	529 74	4 347 79	. .	4.247 14	14 16	1.946 06	5.937 64½	98½	. .	62.142 24½	9.237 23½	
13	Czortków	. .	. .	10.416 45½	995 70	. .	4.655 09	. .	705 52	1.242 98½	9 001	. .	. .	. .	. .	3.380 .	820 38	6.102 18	5.107 47	6.181 33	1.139 50	49.747 86	4.829 83	
14	Dąbrowa	120 .	. .	7.440 70½	5.378 10	. .	. .	5.277 91	1.524 34	4.650 76½	9.110 24	. .	17.600 .	. .	3.000 .	6.573 97	31 49	. .	18.979 42	. .	139 .	79.825 94	19.155 40	
15	Dobromil	200 .	. .	14.581 63	540 36	76 94	. .	. .	1.528 11	. .	11.648 38	. .	21.000 .	. .	6.800 .	. .	1.088 90	3.251 84	1.363 24	81 64	327 50	62.433 54	26.239 91	
16	Dolina	. .	49 51	16.192 18	5.733 40	1.396 79	18.185 .	. .	10.232 67	. .	13.287 37	. .	. .	. .	. .	1.054 64	1.698 72	. .	4.607 13	430 89	816 .	73.684 25	57.511 78	
17	Drohobycz	200 .	1.409 28	13.398 35½	75 44	7.986 95	7.000 .	. .	42.566 97½	27.610 91	54.778 40½	3.500 .	1.500 .	10.000 .	. .	5.964 12	88 11	. .	31.813 99	4.959 93	761 .	213.608 46½	63.157 28	
18	Gorlice	. .	1.431 48	10.723 79	171 91	6.709 14	6.861 27	17.500 .	14.364 23	. .	27.018 02	. .	2.000 .	. .	. .	2.829 12	345 14	270 88½	2.260 77	9.989 24½	886 .	103.305 .	8.337 85½	
19	Gródek	640 .	. .	17.020 58	69 23½	7.688 51	. .	11.000 .	5.267 09	. .	12.872 22	2.050 .	16.521 72	. .	. .	1.866 29	1.016 08	. .	2 08	. .	424 .	76.437 80½	14.572 14½	
20	Grybów	50 .	. .	5.979 87½	220 52	330 17½	. .	35 88	2.064 80	5.505 54½	4.074 04	. .	3.028 28	. .	1.000 .	2.057 54	562 96	. .	602 40½	368 73	377 .	26.252 75	5.922 72	
21	Hordenka	12 .	. .	10.464 76½	391 66	1.568 37½	. .	. .	7.876 96	4.800 .	11.599 50	6.000 .	. .	. .	. .	700 .	229 53	4.400 .	367 05½	3.767 67	784 .	52.961 51½	23.788 50	
22	Husiatyn	140 .	66 52	14.245 82	1.718 89	1 36	. .	36 25	19.181 11	4.509 30	9.926 35½	. .	9.150 .	10.050 .	. .	1.829 96	331 54	13.338 30	2.048 75	37 39½	618 .	101.364 98	18.813 40	
23	Jarosław	3.161 47	. .	10.500 88	88 47½	2.393 96½	. .	. .	. .	12.377 70	3.639 20	35.004 62½	6.426 67	12.300 .	. .	7.142 55½	660 56	143 52	20.778 75	1.216 23	888 .	116.722 60	64.616 20	
24	Jasło	800 .	304 70	8.533 29½	270 57	. .	. .	. .	60 .	7.575 09½	21.093 66	. .	. .	. .	5.000 .	3.414 20	1.308 63	193 51	8.887 05	9 33½	496 .	57.946 05	380	
25	Jaworów	. .	36 56	12.221 18	836 84½	1.173 54½	. .	. .	954 31	. .	6.957 36	. .	. .	. .	. .	2.144 97	2.019 85½	. .	776 46	84 86	464 .	27.617 94½	30.462 45½	
26	Kałusz	850 .	. .	17.434 67	318 80	84 44½	2.256 49	4.500 .	3.350 38	. .	16.251 94½	. .	3.000 .	. .	. .	184 89	250 30	. .	8.432 54	116 97½	495 .	57.521 38½	16.518 95	
27	Kamionka	150 .	. .	6.425 64½	4.726 24½	. .	. .	1.477 85½	2.844 03½	5.140 50	12.986 25	15.985 27	34.164 64	7.000 .	3.000 .	5.389 31	907 90½	. .	50.387 43½	8.866 95	547 50	159.299 59	26.774 00½	
28	Kolbuszowa	. .	. .	6.380 31	35 .	58 29	. .	. .	2.033 44½	4.962 44	7.268 14	9.301 06	. .	. .	. .	4.568 50	78 20	. .	5.699 63½	938 51	294 75	41.628 28	13.878 54½	
29	Kołomyja	. .	330 05	24.010 41	2.379 79	3.101 47½	15.924 12	. .	9.178 39½	. .	17.299 65½	. .	. .	. .	. .	6.610 36	1.348 95	6.300 .	1.958 42	730 97	693 .	89.871 59½	28.506 25	
30	Kosów	200 .	. .	5.693 64½	740 68	4.027 28	. .	. .	1.019 .	15.564 57	7.782 33	100 .	. .	. .	. .	. .	61 15	. .	1.164 08½	8.026 95½	449 .	44.828 64½	19.115 72½	
31	Kraków	. .	290 65	12.758 65	1.421 57½	7.279 67	. .	. .	19.906 35	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	1.458 .	43.109 89½	9.913 34½	*ad poz. 31.* Wykazów drogowych nie przedłożono.
32	Krosno	. .	. .	6.787 04	23.151 88	2.048 59½	2.553 16	. .	2.280 36	11.072 45	11.073 64½	. .	. .	. .	. .	3.283 74	349 46	313 35½	18.761 80	9.563 92	. .	91.219 85½	6.429 49	
33	Limanowa	. .	. .	14.214 62	364 99	2.388 39	. .	. .	100 .	6.510 .	8.951 02	. .	5.000 .	. .	. .	1.618 26	77 60	714 89	856 52	918 57	687 .	42.351 76	1.903 69	
34	Lisko	. .	. .	6.248 69	177 03	14 .	. .	. .	1.756 .	3.742 06	12.706 35	2.000 .	10.682 82	. .	. .	8.746 52	459 05	. .	1.844 59	. .	387 .	48.782 11	5.204 81	
35	Lwów	7.867 03	70 76	32.343 70½	520 77	6.761 01	. .	. .	7.578 55	. .	39.588 52½	. .	2.000 .	. .	. .	. .	2.145 77	. .	6.620 42	518 10	1.180 .	109.194 64	45.006 78	
36	Łańcut	. .	. .	9.795 29	433 .	2.864 32½	. .	. .	4.866 17	16.677 85	31.731 24	. .	3.600 .	. .	. .	6.488 62	315 12	. .	653 51	2.826 04	965 .	81.284 16½	10.868 88	
37	Mielec	. .	556 54	20.793 62	12.074 87	3.651 03½	2.007 50	100 .	6.707 93	4.180 56½	21.955 10	. .	4.000 .	. .	. .	5.056 11	. .	. .	9.600 14	759 80	580 .	92.028 21	47.765 51½	
38	Mościska	. .	. .	10.178 95½	5.049 77	18 53	. .	9.525 46½	1.413 15	3.356 81½	7.984 20	. .	3.885 .	167 11½	9.467 02½	6.840 61	1.079 26	. .	76 35	. .	589 .	59.587 24½	14.641 11	
39	Myślenice	250 .	. .	10.356 37½	6.147 72	3.366 68	. .	. .	1.642 59	. .	12.135 14	. .	11.500 .	. .	. .	1.750 67	12 70	1.051 98	6.149 31	417 67	742 50	55.528 25½	4.140 40	
40	Nadwórna	. .	. .	15.053 88½	2.256 12	389 27½	150 .	. .	3.114 19	. .	7.046 02½	. .	. .	. .	. .	1.080 .	1.061 46	. .	1.044 01	66 53	768 .	32.029 49½	2.378 67	
41	Nisko	. .	108 39	29.372 10½	3.807 83	1.337 95½	3.266 86	. .	5.739 46	. .	18.231 94	. .	3.850 .	. .	. .	2.599 .	3.425 18	100 .	7.961 88	101 70	649 .	80.571 25	7.837 47	
42	Nowy Targ	200 .	. .	13.257 96½	174 02	3.138 69	. .	9.500 .	997 67	6.870 68	9.017 25	. .	. .	. .	4.700 .	1.461 10	380 76½	. .	135 80	590 11	472 .	50.896 05	5.889 32	
43	Pilzno	. .	. .	3 222 41	22 .	316 78	. .	. .	2.128 38½	6.981 84½	11.326 07	. .	6.250 .	. .	. .	1.835 72	566 60	. .	49 18	18 21½	. .	32.717 13½	2.543 79	
44	Podhajce	. .	. .	15.720 06½	88 88	. .	. .	. .	1.577 90	4.490 81	18.226 90½	. .	7.000 .	846 22½	3.000 .	8.666 84	1.993 34	. .	559 90	198 23	776 75	63.440 34½	4.782 10	
45	Przemyśl	. .	. .	14.379 11	229 29	3.835 91	. .	17.000 .	7.021 11	. .	28.247 85½	. .	5.130 40	. .	. .	399 96	42 .	942 90½	550	313 14	342 .	78.409 18	29.578 39	
46	Przemyślany	. .	. .	7.686 13	564 04	16 09	. .	. .	218 39	9.556 28	16.670 91½	. .	23.409 .	. .	. .	3.573 21	2.679 51	1.108 46	1.741 48	664 09	786 .	75.400 17½	9.327 05½	
47	Rawa	1.050 .	. .	7.565 97½	522 73	. .	. .	5.601 89½	8.922 11½	5.071 15	21.347 24	25.000 .	12.000 .	. .	7.143 58	1.110 .	98 86	960 77	17.848 11	823 79	510 .	115.576 21½	55.730 62½	
48	Rohatyn	. .	. .	14.604 26	797 89	2.471 32	222 .	. .	7.025 28	. .	20.165 98	. .	2.450 .	. .	. .	. .	2 40	. .	. .	. .	620 .	48.359 13	37.592 53	
49	Ropczyce	. .	120 87	7.207 37	8 30	41 07	. .	. .	2.967 81	4.988 17	18.297 37	. .	1.128 05	. .	3.000 .	1.380 .	251 65	. .	2.037 44	2.418 90½	677 .	44.524 00½	4.592 25	
50	Rudki	190 .	. .	7.502 37	91 .	5.197 14	. .	. .	844 32	4.830 18	7.797 61½	1.500 .	. .	. .	. .	1.065 81	625 29	. .	378 53	1.539 48	671 .	31.727 24½	1.803 87½	
51	Rzeszów	. .	. .	15.115 17	268 54	3.325 83	. .	10.300 .	5.787 .	43.185 80½	26.177 32	2.000 .	9.380 .	. .	2.000 .	21.272 61	2.388 97	465 30	31.340 43	124 27½	1.044 .	174.181 25	46.435 99	
52	Sambor	200 50	1.503 68	12.995 72	1.541 26	605 44½	1.500 .	. .	22.656 81	3.947 66	16.750 21½	1.220 51	3.000 .	. .	. .	2.886 66	1.215 80	. .	4.119 11	705 71½	466 .	75.315 08½	62.178 48½	
53	Sanok	1.439 90	65 88	12.794 89	100 09½	8.752 91½	5.748 06	. .	39.597 60	. .	16.217 61	. .	4.800 .	511 46	. .	2.425 24	485 94	408 81	2.889 70	53 85	481 .	96.772 95	12.121 17	
54	Sącz nowy	199 50	228 37	23.148 69½	. .	7.626 89½	. .	26.000 .	949 45	11.985 52	17.793 64½	. .	. .	. .	. .	7.518 47	228 03	. .	212 .	3.531 05½	851 .	100.267 68	1.210 96½	
55	Skałat	. .	. .	13.818 25	. .	57 .	. .	. .	826 46	. .	22.088 38½	. .	4.000 .	. .	. .	3.781 .	3.947 64	2.157 13½	540 .	. .	. .	56.502 72	8.344 59	
56	Śniatyn	. .	. .	14.375 31	28.725 53	3.681 05½	. .	6.000 .	15.703 .	5.903 35	21.101 78	7.000 .	5.000 .	. .	. .	6.577 48	295 19	. .	1.576 87	. .	353 .	116.292 56½	6.992 38½	
57	Sokal	. .	89 62	33.402 10	14.978 57½	891 35	7.407 40	28.098 08	1.653 28	821 .	24.278 12	1.319 15	7.430 49	. .	. .	806 67	636 78	. .	399 83	9 42	922 50	123.139 36½	29.356 72	
58	Stanisławów	1.408 83	127 60	6.281 72	377 07	416 04	8.313 44	. .	6.337 79	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	578 .	23.340 49	10.180 45	
59	Sambor Stary	226 42	221 61	8.160 93	2.138 70	1 47½	. .	. .	6.309 64½	7.108 52	5.498 31½	8.560 28	. .	. .	. .	1.631 58½	. .	. .	601 89½	1.219 40	370 .	42.049 77½	29.738 03	*ad poz. 58.* Wykazów drogowych nie przedłożono.
60	Stryj	. .	. .	10.930 46½	3.086 28	505 13½	400 .	. .	10.752 20	7.110 75	1.821 64	7.000 .	17.498 18	. .	. .	4.425 65	141 99	1.968 84	10.074 97	990 14½	980 .	77.635 74½	49.156 58½	
61	Tarnobrzeg	. .	. .	8.556 68	722 97	686 38	. .	1.941 13½	4.029 12	10.267 94	11.356 66½	2.000 .	1.000 .	. .	. .	5.000 .	717 38	. .	1.537 91	3.517 60½	982 50	52.316 28½	18.804 08	
62	Tarnopol	. .	. .	19.143 89½	517 44	728 70	. .	1.324 90½	5.264 21	2.250 42½	28.119 56	. .	9.000 .	. .	10.000 .	6.300 11	4.321 91	2.868 43	2.093 22	2.068 36	891 .	94.892 16½	13.308 33½	
63	Tarnów	383 50	146 19	12.797 42½	. .	128 91	. .	. .	2.349 48	8.530 97	20.243 11½	. .	7.100 .	. .	. .	10.273 95	4.500 08	. .	1.210 78	10.421 82	171 .	78.257 17	9.417 51½	
64	Tłumacz	222 .	. .	9.860 77	270 52	4.702 01	. .	. .	2.377 44	. .	22.177 91	. .	2.664 90	. .	6.000 .	. .	526 30	262 85	983 17	2.382 87	974 .	52.356 74	7.152 31	
65	Trembowla	300 .	. .	14.777 58	251 26½	3 41	. .	. .	176 .	16.277 96½	10.464 54	3.359 43	3.000 .	. .	9.000 .	3.960 63	3.271 01	835 56	6.057 69	231 02½	416 25	72.382 35½	6.107 68½	
66	Turka	. .	33 75	22.065 87	635 67	4.254 70	835 .	4.000 .	6.633 87	1.836 10	7.632 55½	. .	. .	. .	. .	615 63	8 .	. .	387 82	273 57½	726 .	49.933 04	32.937 51	
67	Wadowice	. .	958 53	15.993 25	9.610 89	. .	. .	. .	28.850 45½	6.151 25	16.749 60½	1.000 .	8.000 .	. .	. .	1.300 50	931 88	. .	2.278 07½	. .	1.271 .	93.100 43½	32.200 11	
68	Wieliczka	870 .	. .	14.867 97	3.275 88	2.685 47	. .	100.000 .	3.101 18	5.582 09	33.420 80	. .	13.545 93	. .	. .	14.688 .	641 34	2.069 11	2.418 38	686 01	198 .	198.001 66	8.528 70	
69	Zaleszczyki	. .	. .	13.957 50	2.420 74	209 95	. .	10.000 .	3.438 48½	3.256 75	9.535 94	. .	5.000 .	1.500 .	. .	750 .	320 40	11.622 68	3.077 02	2.721 95	353 .	68.171 41½	22.031 32	
70	Zbaraż	. .	. .	5.552 91	242 62	1.438 97½	. .	. .	6.966 50	. .	17.999 02	. .	8.000 .	. .	6.000 .	2.305 68	238 87	. .	3.208 30	688 34	306 .	52.937 21½	34.448 75½	
71	Złoczów	2.615 .	206 45	38.094 77½	109 82	3.870 39	. .	. .	1.164 62	7.051 08	28.773 33½	3.000 .	. .	. .	. .	4.278 50	1.002 60½	13.744 58½	100 14	445 28½	1.053 .	105.509 58½	16.382 87	
72	Żółkiew	480 .	. .	6.442 49	1 36	3.274 60	286 85	. .	7.344 28	. .	20.968 84	. .	4.300 .	. .	. .	2.402 75	1.652 84	16.188 21	4.965 20	. .	500 .	68.802 40	10.240 11	
73	Żydaczów	660 .	350 .	5.505 69	1.265 60	2.578 76	. .	. .	4.848 80	2.762 76½	8.515 59½	3.000 .	. .	. .	. .	3.912 .	1.167 88	. .	100 53	97 63½	623 75	35.379 00½	10.602 98	
74	Żywiec	. .	46 .	7.344 53	80 10	. .	5.000 .	. .	417 44	8.811 19	10.653 57	. .	2.000 .	2.856 50	. .	5.584 .	136 15	. .	3.544 59	1.978 22	512 .	48.449 29	17.373 96	
	Razem	26.949 65	10.463 22	968.001 42	171.181 69½	153.888 24½	103.798 45	358.594 12½	442.832 77½	414 563 23½	1,215.166 81½	142.145 12	388.247 08	55.079 09	118.930 67½	268.894 22½	65.485 56	107.494 21	401.167 67	140.358 97½	47.657 50	5,595.894 79½		

Sumaryczne zestawienie
wydatków 74 Wydziałów powiatowych
podług zamknięć rachunkowych za rok 1899.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
Liczba porządkowa	Nazwa powiatów	Pobory funkcyonaryuszów	Emerytury i zaopatrzenia	Koszta kancelaryjne	Utrzymanie budynków, czynsze za najem biur	Podatki	Koszta komisyjne	Subwencye na cele: oświaty, szkolne	Subwencye na cele: sanitarne itp.	Subwencye na cele: na budowle, konserwacye wodne itp.	Wydatki rozmaite	Zapas kasowy z końcem roku	Nadzwyczajne wydatki: kupno gruntów, domów itp.	Nadzwyczajne wydatki: kupno papierów wartościowych	Nadzwyczajne wydatki: spłata długów zasiłków itp.	Nadzwyczajne wydatki: zaliczki udzielone i spłacone	Wydatki na cele komunikacyjne: koszta administracyjne drogowe	Wydatki na cele komunikacyjne: budowa i utrzymanie dróg powiatowych	Wydatki na cele komunikacyjne: budowa i utrzymanie dróg gminnych	Wydatki na cele komunikacyjne: budowa i utrzymanie publicznych dojazdów kolejowych	spłata długów	zaliczki udzielone i zwrócone, wydatki rozmaite drogowe	zapas kasowy pozostały z końcem roku	Hodowla bydła	Razem	Długi i zaległości bierne, pozostałe z końcem roku	Uwaga
		zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	
1	Biała	4.256 60	. .	518 01	556 06	312 19	1.071 80	795 .	642 54	. .	2.885 71	9.267 55½	. .	. .	2.475 40	800 .	6.820 15½	4.651 76	12.406 28	804 72	. .	2.215 70½	26.289 93	. .	76.267 41½	45.524 05	
2	Bóbrka	3.238 52	500 .	266 61	. .	. .	. .	25 85	1.499 80	. .	865 48	. .	. .	. .	1.333 38	. .	3.687 07	. .	49.280 78	2.996 26	. .	1.067 77½	13.635 99	. .	78.287 86½	2.666 68	
3	Bochnia	4.165 .	538 60	464 81	104 81	194 04	987 78	1.840 .	1.582 17	200 .	1.162 54	158 37½	. .	. .	7.698 31	2956 25	8.576 12	5.081 39	20.194 73	84 .	. .	29.298 07	699 84½	225 80	86.098 44	28.891 57	
4	Bohorodczany	2.745 28	. .	320 .	350 .	. .	588 08	120 .	1.400 .	. .	3.911 39	. .	. .	. .	416 66	363 53	1.864 51	. .	4.851 27	. .	. .	1.082 75	1.197 72	698 .	19.909 14	10.434 93	
5	Borszczów	4.854 .	. .	411 31	33 19	. .	950 43	1.376 90	649 92	. .	3.092 94	2.308 39½	. .	. .	11.129 09½	716 32½	4.933 78	8.609 61½	7.449 94½	206 40	7.743 39½	646 31½	8.369 19	. .	63.011 14½	70.328 32½	
6	Brody	7.576 70	2.106 .	507 18	121 08½	71 27	1.165 44	. .	1.946 60	. .	13.958 84½	1.714 36½	. .	. .	3.141 39	1869 24	6.245 05	24.436 54½	18.034 84½	4.229 22	4.769 49	7.910 86	2.528 09½	847 24	102 669 66	101.143 34½	
7	Brzesko	4.338 .	250 .	426 42	100 .	44 85	568 74	332 .	2.912 42	. .	666 95	43 14½	. .	. .	1.400 .	775 .	3.392 73	11.444 61½	22.168 92	. .	6.149 08	8.481 10½	3.087 73½	350 .	68.120 32	19.785 34	
8	Brzeżany	4.626 .	915 48	500 .	912 37½	. .	626 04	1.066 33	748 24	. .	7.431 17	3.946 37½	37.724 70	. .	41.575 30	4343 62	3.648 80	. .	22.996 58½	1.954 45	1.000 .	1.063 07	. .	900 .	180.979 08½	88.412 88	
9	Brzozów	2.950 .	. .	250 .	360 .	. .	134 50	485 .	850 .	. .	448 21	1.039 04½	. .	. .	2.500 .	336 .	2.785 31½	6.224 25	9.189 56	. .	2.701 45	2.440 .	4.315 89½	173 54	87.182 76½	12.382 32½	
10	Buczacz	3.689 92	465 22	938 83	1.024 02½	. .	1.685 71	1.800 .	2.192 51	300 .	17.922 03½	4.768 .	. .	. .	2.100 .	513 47	6.773 10	4.541 58	46.327 38	2.045 77	. .	7.218 65	348 15½	300 .	104.954 35½	43.881 .	
11	Chrzanów	5.507 .	705 .	568 60	322 28	. .	79 32	208 74	3.331 62	100 .	492 25	797 28	. .	. .	3.184 .	3.819 10	7.856 37	29.501 53	19.404 50	13.198 76	. .	7.815 64	88 .	607 54	97.037 48	48.575 31	
12	Ciesznów	4.660 04	60 .	190 39½	300 .	. .	138 16	110 .	1.242 36	27 70	1.642 37½	1.025 77½	. .	2.683 82	1.762 27	345 .	1.513 .	19.799 47½	9.726 25½	1.815 35	2.211 76	6.148 36	6.740 15	. .	62.142 24½	73.728 78	
13	Czortków	3.270 .	928 .	384 50	179 48	5 54	148 10	330 .	1.850 .	100 .	501 42	1.242 48	. .	2.000 65	4.755 77	1.772 59½	2.800 .	2.942 55	11.724 30	6.356 48	. .	7.508 13	758 43½	209 43	49.747 86	27.997 69½	
14	Dąbrowa	3.059 46	450 .	483 15	140 81	. .	516 59	200 .	199 92	1.674 28	3.095 94	. .	. .	4.000 .	5.163 61½	478 58	4.867 72	5.744 87	14.824 03	. .	71 18½	31.541 32	3.000 .	313 52	79.825 94	36.975 27½	
15	Dobromil	5.911 12	. .	479 33	83 71	61 43	179 08	102 25	2.920 .	. .	6.514 32	254 98	. .	. .	81 40	666 97	3.162 08	. .	22.308 91	5.649 27	12.672 27	575 61	860 86	. .	62.483 54	45.268 40	
16	Dolina	4.020 .	250 .	421 60	990 53	50 87	850 48	. .	700 .	. .	3.701 61	. .	. .	. .	7.309 59	1.404 93	. .	9.216	15.349 98	8.760	1.564 82	114 29	9.999 46	. .	8.556 26	843 92	280 81	78.684 25	42.969 96	
17	Drohobycz	6.801 60	622 40	784 79	227 40	5 47	464 64	. .	340 98	. .	9.875 55½	5.279 55½	2.063 83	929 50	16.333 26	20.160	6 934 10	21.267 25½	54.740 79½	. .	400 .	53.831 70	3.018 61½	200 .	213.608 46½	103.722 94½	
18	Gorlice	3.932 .	600 .	401 31	542 50	56 80	801 82	2.325 .	937 02	. .	2.249 60	86 09	39.213 43	1.431 48	5.485 81	370 .	7.958 81	. .	16.904 02	288 90	514 58	18.481 61½	955 25½	365 .	108.305 .	45 117 52	
19	Gródek	4.942 .	. .	559 65½	255 99½	. .	844 88½	. .	592 45	2.103 .	5.788 63	3.733 44½	. .	. .	24.464 38	503 40½	1.802 95	2.788 25	26.814 25½	. .	. .	2.639 41½	288 52	100 .	76.437 80½	50.724 61	
20	Grybów	1.940 .	520 .	454 50	246 .	. .	731 44	200 .	2.332 19	. .	1.521 90	198 16	. .	. .	833 .	67 80	3.445 75	3.621 41	7.448 42	. .	. .	2.101 14	127 78	100 .	26.252 75	22.194 34	
21	Horodenka	4.821 .	400 .	328 17	524 60½	11 27	180 85	940 .	21.956 70½	200 .	6.828 50½	. .	. .	. .	4.631 17	. .	2.791 80	9.774 86	5.102 75	2.269 59	. .	50 .	11.375 25½	100 .	52.961 51½	67.616 44	
22	Husiatyn	3.936 50	410 55	441 20	649 12	. .	666 .	175 .	2.831 56	. .	790 49	655 18½	. .	. .	9.308 95	765 76	2.871 82	20.453 52	14.781 92	13.891 88	4.902 47	4.495 35	34 56	. .	101.364 98	106.710 25½	
23	Jarosław	5.226 80	845 .	471 66	1.529 33	402 86	. .	1.365 .	2.275 62	200 .	5.750 81	. .	. .	. .	8.457 85	255 .	8.814 23	5.512 44	55.926 81½	182 .	5.068 30	9.782 70	2.025 62½	. .	116.722 60	146.828 29	
24	Jasło	3.789 20	1.760 .	354 20	368 24	. .	. .	. .	1.600 .	200 .	704 81	391 09½	. .	. .	. .	196 75	6.465 48	4.762 88	23.416 25	443 15	1.500 .	7.487 06	3.786 33½	300 .	57.946 05	5.000 .	
25	Jaworów	2.820 .	418 .	374 75	99 18	. .	. .	420 .	700 .	200 .	3.347 51	688 58	. .	. .	6.486 42	550 .	1.643 18	. .	5.948 39	. .	. .	1.071 53½	3.270 40	. .	27.617 94½	48.955 82½	
26	Kałusz	3.260 07	356 20	320 92½	629 27	428 16	404 42	574 44	2.535 10	. .	9.445 18	565 14	. .	5.146 39	3.697 96	1.821 48	1.941 .	. .	13.052 81½	. .	. .	9.311 47	3.931 36½	100 .	57.521 38½	39.100 87	
27	Kamionka	3.707 50	300 .	648 62	325 15½	. .	302 98	939 04	344 12	50 .	5.098 47	. .	. .	. .	2.480 40	1.155 77½	5.243 32	23.095 12	51.414 82½	. .	11.032 89	48.999 24½	3.842 86	319 32	159.299 59	78.412 86½	
28	Kolbuszowa	3 809 04	360 .	306 09½	300 .	26 50	443 65	590 .	800 16	. .	500 18	20 10	. .	. .	1.494 07	152 .	3.979 45½	17.109 30	3.585 68	. .	. .	3.957 89½	4.194 15½	. .	41.628 28	13.133 13	
29	Kołomyja	5.012 50	685 18	834 59	332 36	. .	535 30	3.064 11	1.558 94	. .	3.853 96	649 74	. .	11.500 .	23.740 53	3.776 03	6.409 96	3.077 99	10.575 55½	6.297 42	4.288 32	3.449 44	204 67	. .	89.871 59½	20.597 52	
30	Kossów	3.463 88	1.122 50	260 .	137 30½	. .	248 68	830 .	1.627 46	300 .	648 82	982 37	. .	2.000 .	420 30	. .	4.131 78	10.373 80	5.252 19½	. .	100 .	11.619 53	1.221 78½	88 74	44.828 64½	6.543 76	
31	Kraków	5.554 .	1.000 .	799 77½	2.756 90	56 03	101 73	50 .	2.352 .	1.100 .	7.386 61	4.911 91	. .	. .	13.055 60	3.94 34	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	45 .	43.109 89½	80.206 17½	
32	Krosno	2.612 86	. .	406 76	411 15	. .	. .	740 .	127 50	. .	10.798 63	10.556 84½	5.821 44	2.443 79	1.850 02	832 .	4.245 12	7.543 32	10.987 02	393 70	5.631 62	20.422 28	5.245 31	200 .	91.219 35½	18.191 58½	
33	Limanowa	2.530 .	144 .	264 59	88 50	. .	348 41	50 .	222 .	. .	10.991 25	1.722 76	. .	. .	94 49	100 .	2.901 85	5.410 34	14.216 71	714 89	. .	899 82	1.093 15	300 .	42.351 76	13.274 09	
34	Lisko	2.404 99	. .	168 04	360 .	. .	469 27	60 .	1.180 .	1.200 .	552 19	869 23	. .	. .	1.697 .	120 .	6.072 42	9.110 49	16.507 98	. .	. .	3.358 34	5.137 16	. .	48.762 11	6.090 31	
35	Lwów	5.806 .	300 .	369 85	8.821 81	55 38	953 02	141 .	1.024 08	. .	24.052 17	6.334 43½	. .	. .	10.136 18	240 .	3.873 67	. .	37.301 67	. .	5.472 .	34 45	4.191 02½	87 90	109.194 64	181.802 38	
36	Łańcut	4.823 .	72 .	188 12	600 .	. .	21 .	1.619 .	1.565 07	. .	2.015 81	2.754 20½	. .	. .	4.600 58	685 .	4.068 30	18.593 47	20.524 84	. .	7.327 61	1.508 98	10.372 23	. .	81.234 16½	73.708 73	
37	Mielec	3.190 .	210 .	235 20	606 14½	. .	. .	782 05½	. .	. .	29.027 89	3.641 06½	. .	2.000 .	6.319 34	460 .	3.614 72	4.228 56	33.599 42	100 .	500 .	1.060 81½	2.348 20	. .	92.023 21	40.960 75	
38	Mościska	3.350 04	933 .	443 73	325 40	. .	302 30	825 59	1.738 62	. .	374 88	. .	. .	. .	17.741 31	410 .	2.605 41	3.722 .	17.416 28	. .	7.905 01	1.218 67½	. .	250 .	59.587 24½	60.487 71½	
39	Myślenice	4.128 60	304 74	479 19	36 37	90 56½	189 59	700 .	2.874 .	. .	651 67½	577 18½	. .	4.000 .	7.500 .	879 .	2.692 57	771 95	25.586 90½	1.051 93	. .	1.225 81	1.498 25½	100 .	55.528 28½	11.696 65	
40	Nadwórna	3.700 .	. .	404 12	500 .	. .	1.162 54	3.400 .	1.449 92	. .	4.043 92½	153 57½	. .	. .	1.944 92	4.732 47	1.960 .	. .	5.566 32	. .	400 .	2.175 .	196 70½	240 .	32.029 49½	8.225 .	
41	Nisko	3.645 32	. .	341 12	80 80	. .	965 75	2.115 .	2.758 91	. .	15.804 97½	2.099 10½	. .	9.000 .	825 .	6.618 12	287 04	201 62	26.430 92	6.435 82	. .	1.280 38	1.688 87	18 .	80.571 25	3.534 20	
42	Nowy Targ	3.969 20	136 10	736 55	94 86	. .	839 99	314 .	2.025 .	200 .	1.023 24½	160 66	9.392 35	. .	6.724 42	2.023 97	3.436 76	6.047 50	8.993 40½	93 89	2.700 .	1.884 15	. .	100 .	50.896 05	9.450 .	
43	Pilzno	1.816 88	. .	169 31	200 .	. .	. .	200 .	275 29	. .	116 25	874½	1.918 48	. .	834 .	60 .	2.426 20	4.868 29	13.034 .	. .	. .	2.661 57½	4.072 56½	90 57	32.717 15½	8.502 06	
44	Podhajce	4.735 92	433 32	1.023 49	. .	23 10	. .	196 02	512 42	. .	8.149 48½	. .	. .	. .	2.152 07	844 02	5.410 84	5.849 72	23.075 15	. .	5.820 38½	1.290 55	3.924 35½	. .	68.440 84½	45.850 31½	
45	Przemyśl	4.050 50	900 .	387 13	796 .	. .	. .	550 .	487 47½	. .	5.240 54	1.570 19½	. .	. .	26.393 03	3.209 62	4.127 81	232 89	25.166 93	932 31	. .	4.259 52½	195 32½	. .	78.489 18	28.559 10½	
46	Przemyślany	3.026 .	. .	255 98	708 51	. .	519 82	590 .	1.804 88	. .	1.990 13	06 .	. .	. .	. .	150 .	3.734 55	4.087 39	49.273 65	1.108 18	2.064 59	5.861 19	97 72	224 32	75.400 17½	60.153 47	
47	Rawa	2.322 47	325 .	. .	1.405 67	523 02	508 67	500 .	1.000 .	. .	1.921 85½	. .	. .	. .	10.202 75	5.463 28	3.359 .	29.511 08½	17.841 54	1.637 30½	5.774 47	28.698 48½	4.581 61½	. .	115.576 21½	66.930 43½	
48	Rohatyn	4.052 .	180 42	662 45	133 53	. .	806 88	782 84	1.060 .	. .	5.408 91½	4.632 28	. .	4.000 .	1.334 33	1.430 34	1.969 54	898 26½	19.631 43	. .	968 65	48 76	. .	360 .	48.359 18	4.247 67	
49	Ropczyce	2.210 36	. .	590 62	. .	. .	401 36	692 37	399 96	200 .	3.538 97	46 47	. .	. .	165 84	2.599 .	3.239 07½	2.480 70	18.379 12	. .	2.630 72	1.959 57	4.782 40	178 .	44.524 00½	9.245 90	
50	Rudki	3.685 82	500 .	280 .	132 95	. .	421 .	1.050 .	315 .	. .	544 18	5.896 18	. .	. .	512 .	220 .	2.257 60	4.208 76	3.925 89	. .	. .	401 25	6.937 90½	438 70	81.727 23½	8.144 21	
51	Rzeszów	6.218 .	686 12	782 03	700 .	55 .	183 38	810 .	1.198 30	2.292 47	3.879 11½	12.318	12.471 66½	. .	6.118 33	167 .	12.556 65	42.200 73	19.560 21	1.085 71	10.558 79	47.004 78½	5.373 38½	106 .	174.181 25	141.184 62½	
52	Sambor	8.025 .	739 22	528 06	145 01	. .	1.855 35	350 .	1.365 12	100 .	829 13½	3.337 34	. .	1.500 .	21.293 91	1.273 57	5.667 02	1.528 23	10.070 36	. .	4.041 60	11.920 85	617 61	128 30	75.315 08½	60.729 52	
53	Sanok	4.703 92	. .	171 83	339 18	147 40	274 59	260 .	1.441 .	. .	11.915 25	3.609 90½	33.341 94	200 .	11 232 80	1.121 46	6.125 83	1.581 58	13.775 68	511 17	4.275 14	125 56	1.500 03	119 26½	96.772 95	64.759 37	
54	Sącz Nowy	3.826 67	. .	688 05	2.135 40	. .	370 82	3.890 10	. .	. .	12 677 24	8.524 70	17.000 .	. .	2.072 20	7.813 73	8.916 61½	10.976 84	12.228 22	. .	. .	4.668 37	4.478 67½	. .	100.267 63	25.997 83	
55	Skałat	4.100 .	200 .	440 .	80 .	63 63	487 59	700 .	1.600 .	. .	5.788 28	2.418 31	. .	. .	3.761 77	354 .	7.097 .	. .	26.858 58	2.157 13½	. .	800 .	96 42½	. .	56.502 72	28.149 99½	
56	Śniatyn	2.121 66	480 .	364 55	160 77	. .	202 05	2.908 74	932 .	. .	14.120 65	1.874 01½	28.525 61	. .	17.147 85	5.038 29	5.345 87	4.835 29	21.568 81	. .	. .	15.705 20	. .	. .	116.292 56½	112.192 21½	
57	Sokal	6.174 69	540 .	1.043 15	147 28	. .	738 07	650 .	1.226 07	. .	25.449 35	731 05½	16.400 .	3.000 .	3.759 35	769 91	5.011 16	24.443 98	27.462 23	854 .	. .	461 27	13 82	. .	128.139 36½	106.780 07½	
58	Stanisławów	6.093 06	60 .	873 28	73 13	43 33	289 61	1.370 .	969 10	. .	1.442 39	496 06	4.441 33	. .	6.919 29	636 24½	1.274 18	14.128 27	4.154 92	. .	. .	. .	4.571 24	. .	23.840 49	34.972 45	
59	Stary Sambor	3.814 46	504 24	326 58	187 59½	. .	560 24	. .	1.141 65	. .	2.744 78	1.468 65	. .	. .	6.042 34	958 23	5.235 81	7.806 52	12.245 54	1.968 34	4.176 44	17.154 69	2.444 82½	98 72	77.635 74½	99.593 41½	
60	Stryj	5.697 40	766 06	347 62	248 23½	. .	151 28	525 .	500 .	999 50	4.004 84	332 80½	. .	8.829 88	3.155 01	2.893 80	3.282 15	9.955 37	9.403 16	319 48	3.256 45	6.498 45½	3.376 67½	. .	52.316 28½	41.728 07½	
61	Tarnobrzeg	3.694 .	195 05	437 37	122 83½	73 37	735 17	995 60	1.320 .	. .	3.319 50	. .	. .	. .	2.436 85	5.162 97	3.280 52	6.481 78	30.928 37	2.212 25	15.099 28	3.858 60½	749 54	. .	94.892 16½	90.941 13½	
62	Tarnopol	4.834 10	1.239 50	613 64	88 40	156 58	2.134 47	250 .	2.264 98	6.865 18	1.642 12	2 01 .	. .	420 16	1.612 71	561 05	7.150 49	5.324 37½	27.026 37½	. .	1.000 .	1.940 25½	19.958 55	126 50	78.257 17	8.371 80	
63	Tarnów	3.337 .	804 .	419 37	1.100 .	. .	275 70	2.285 .	537 48½	. .	791 45	4.286 24	. .	. .	1.333 33	880 .	2.898 87	. .	24.053 91	186 92	1.500 .	3.988 75	2.247 62	60 .	53.356 74	18.174 92	
64	Tłumacz	4.424 97	720 .	429 38	166 99	. .	1.303 02	700 .	1.526 .	. .	3.067 20	2.366 81	717 69	. .	2.120 61	1.000 .	4.830 06	11.474 23	25.572 48	335 56	12.159 06	1.662 86½	189 84½	. .	72.382 35½	56.173 34	
65	Trembowla	3.211 66	457 50	400 .	154 90	99 25	633 72	. .	1.000 .	. .	2.096 41	306 98½	. .	3.666 66	2.631 17	550 38	2.670 62	2.136 88	3.776 91	. .	. .	591 41	1.572 86	108 50	49.938 04	50.549 70	
66	Turka	3.126 98	1.190 .	278 .	548 67	. .	1.543 56	935 .	970 .	. .	10.091 38	2.857 99	9.328 65	1.070 46	6.584 84	6.686 86½	6.292 98	2.616 60	18.884 60	. .	. .	3.662 85	5.635 17	158 44	93.100 43½	43.584 04	
67	Wadowice	3.345 .	560 .	483 76	600 .	. .	1.149 47	780 .	3.310 98	300 .	15.178 29	1.704 89	. .	. .	21.755 54	1.566 .	6.273 83	13.177 69	46.086 24	2.162 74	. .	5.358 31	5.635 .	450 .	198.001 66	183.170 82½	
68	Wieliczka	3.195 .	351 .	864 21	125 25	178 64	1.555 99	710 99	500 .	200 .	1.128 17	927 86	. .	96.518 18	16.697 71	2.658 97	4.272 74	1.722 19	13.540 89	11.628 68	4.177 35	1.194 16½	1.254 72½	. .	68.171 41½	79.716 54	
69	Zaleszczyki	4.472 .	494 .	618 28	47 89	49 26	423 72½	852 50	840 .	. .	7.304 74	3.777 53	. .	. .	8.844 78	640 .	1.700 .	. .	26.579 90	. .	. .	8.536 35	996 59½	500 .	105.509 53½	98.018 45	
70	Zbaraż	2.100 .	. .	219 45	650 .	. .	142 96	. .	1.411 69	. .	734 93½	752 70	. .	. .	7.666 67	334 .	3.979 09	11.628 53	27.722 59	13.744 58½	. .	322 09	3.807 49	300 .	68.802 40	36.881 88½	
71	Złoczów	5.552 48½	557 50	729 34½	1.280 00½	600 .	869 99	400 .	1.000 .	. .	28.750 82	3.081 15	. .	2.750 .	5.708 76	2.141 31	2.928 84	. .	15.938 73	25.518 84	1.950 .	332 94	2.095 56	16 90	85.379 00½	38.146 95	
72	Żółkiew	2.520 .	300 .	488 63	250 24	. .	352 88	450 .	1.447 .	1.500 .	390 91	1.471 07	. .	. .	5.722 52	807 06	4.008 76	5.923 99	6.371 33	. .	987 06	224 40½	2.095 56	. .	48.459 29	9.238 62	
73	Żydaczów	2.8 8 35	600 .	428 76½	2.035 28	22 6 10½	545 09	100 .	1.086 51	. .	519 16	559 85	. .	. .	6.029 53	962 17	2.063 74	13.229 84	14.177 90	. .	. .	2.762 67	2.824 07	. .			
74	Żywiec	2.060 .	. .	219 57	280 .	. .	234 35	480 .	600 .	100 .	3.122 42	301 56	. .	5.000 .													
	Razem	289.004 54½	32.450 90	34.014 09½	41.508 97	4.136 91	40.897 32	55.499 67½	117.886 40½	20.512 08	414.362 75½	137.722 34	213.361 11½	184.492 08	497.350 87	146.415 85	315.003 55½	543.823 56	1.421.495 03	188.368 05½	176.378 17½	519.344 50	232.041 95½	10.879 05½	5.595.894 79½		

Wykaz dochodów
podług zamknięć rachunkowych za rok 1899
30 miast (według ustawy z roku 1899).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
		Czynsze i opłaty							**Z dzierżawy praw i przywilejów**					**Dodatki na cele ściśle gminne**					**Wpływy nadzwyczajne**								
															konsumcyjne				ze sprzedaży								
Liczba porządkowa	**Nazwa miasta**	z dóbr	z domów, rzeźni, budek itp.	z gruntów, kamieniołomów itp.	z lasów, wiklin itp.	z fabryk cegielń, wapienników itp.	z koszar i kwaterunku wojska	Odsetki od papierów wartościowych, pożyczek itp.	propinacya i opłaty komunalne	placowe, targowe, straganowe, sprzedaż śmiecia	miary i wagi, polowanie i rybołostwo	Taksy	Z dzierżawy dodatków krajowych konsumcyjnych	od podatków bezpośrednich	od mięsa	od wina	Dochody rozmaite	Zapas kasowy z roku poprzedniego	gruntów i realności	papierów wartościowych	z pożyczek zaciągniętych	zaliczki otrzymane i zwrócone	Wpływy drogowe	Na cele szkolne: dodatki i inne	**Razem**	Należytości czynne pozostałe z końcem roku	**Uwaga**
		zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł ct.	
1	Biała	. .	14.051 09	731 10	3.108 20	. .	. .	68 26	77.045 14	3.370 17	. .	10.989 75	.	. .	. .	. .	9.133 18	3.494 19	. .	. .	. .	4.591 52	. .	. .	126.582 60	26.505 29	
2	Bochnia	. .	4.688 42	2.686 69½	88 80	83 20	3.710 96	402 01	43.067 .	5.627 91	77 40	1.250 22	. .	6.341 13	6.747 01	746 72	3.466 51½	198 27	. .	. .	. .	3.556 33½	. .	298 81	83.037 40½	21.369 84	
3	Brody	. .	2.805 .	170 .	. .	. .	27.378 77	337 37	42.384 04	2.444 69	. .	2.158 83	. .	7.895 24	7.500 .	1.100 .	3.917 46½	107 86	. .	. .	125.832 20	16.432 41	. .	. .	240.463 87½	23.043 55½	
4	Brzeżany	. .	12.976 50	. .	. .	. .	6.890 40	35 70	47.105 70	350 95	. .	75 06	6.652 97½	. .	4.400 .	952 11	927 89	1.734 95	. .	18.407 20	186.587 71½	711 56	6.144 45	. .	293.458 16	155.630 56	
5	Buczacz	. .	326 65	. .	. .	. .	. .	41 67	4.500 .	. .	. .	3.738 30	. .	17.959 89½	7.025 52	350 .	185 97	332 10	. .	7.816 35	. .	154 53	7.244 37	. .	49.675 35½	603 40	
6	Drohobycz	. .	5.693 11	253 .	2.435 66	100 .	. .	8.714 63½	54.268 46	2.117 86	9 .	1.004 92	. .	11.077 09½	8.004 11½	. .	2.722 79	1.466 97½	188 .	4.126 15	. .	11.785 00½	11.168 85½	. .	125.135 63	14.811 71	
7	Gorlice	. .	12.712 50	31 62	. .	. .	. .	3.652 85	29.085 60	2.662 90	23 50	112 20	6.700 .	. .	. .	741 16	4.020 55½	1.667 10½	. .	4.403 80	2.000 .	286 51	1.687 42½	50 59	69.788 81½	19.627 92	
8	Gródek	. .	11.383 99	4.610 72½	399 04	. .	8.495 79½	2.806 13½	34.177 77	2.213 61	252 .	630 13	. .	. .	. .	. .	1 309 83	35 56½	. .	1.309 70	6.600 .	2.756 39	. .	257 64½	77.288 32½	16.089 91	
9	Jarosław	. .	27.044 20½	926 72	. .	. .	3.379 25	326 15	80.600 .	864 44½	121 03	6.566 83½	11.600 .	10.285 47	11.157 11	1.736 74	769 22½	814 81	460 50	4.000 .	15.000 .	2.445 81	5.542 50	. .	183.640 60	9.045 61½	
10	Jasło	. .	3.967 75	390 35	. .	4.774 78	. .	128 93	25.000 .	3.995 10	8 .	1.703 05	. .	. .	2.420 .	337 .	9.212 45½	4.030 51	. .	. .	19.000 .	1.155 99	1.404 76	. .	77.528 67½	5.806 63	
11	Jaworów	. .	5.895 .	26 .	14.033 64	14 94	. .	6.363 53	13.278 .	1.808 41	.	748 17	1.222 50	. .	2.423 95½	5.410 38	922 07½	428 23½	. .	23.771 89	. .	428 39	. .	400 .	77.175 06½	36.637 96½	
12	Kołomyja	. .	34.380 45	2.818 20	. .	. .	. .	952 51	94.429 80	4.709 41	22 40	7.440 43	.	20.025 53	30.099 26	3.418 95	205.181 48	3.401 37	4.503 80	47.723 04	323.030 .	31.144 23	. .	. .	813.280 86	13.856 22	
13	Krosno	1.953 74	2.293 86	2.117 60	. .	. .	. .	1.466 9	34 025 70	2.803 97	. .	488 66	. .	. .	2.800 07	. .	6.904 31	129 17	188 50	. .	. .	1.908 33	. .	. .	57.074 50	10.696 67½	
14	Podgórze	. .	8.975 09	3.381 95	. .	17.229 19	220 41	1.679 24	46.120 .	6.266 36	85 35	5.186 26	360 .	. .	9.732 11	302 .	13.608 69	41 31	. .	. .	10.663 70	1.969 99	8.948 26	. .	134.769 99	21.994 47	
15	Przemyśl	. .	24.751 86	1.116 70	11.156 42	. .	41.820 25½	374 67	164.857 38	2.545 02	4	46.016 68	22.000 .	. .	. .	. .	3.238 99	28.319 40	1.908 29	. .	. .	3.710 47	. .	. .	351.820 13½	18.205 38	
16	Rzeszów	. .	15.644 04	852 06	. .	7.206 98	32.761 85	1.246 84	51.307 84	1.375 62	136 44	1.379 88	. .	. .	14.455 .	960 .	4.209 01	50.119 87½	. .	224.315 25	170.000 .	4.779 86	. .	. .	580.750 04½	17.512 41	
17	Sambor	. .	18.907 34½	3.386 68	. .	. .	. .	422 18	41.800 04	2.202 25	.	7.979 62	. .	25.486 22½	5.576 .	142 12	57.637 99	22.801 94	. .	. .	. .	1.886 22½	4.906 69½	. .	193.134 31	55.187 17	
18	Sanok	1.888 .	4.393 29	1.295 50	771 50	. .	11.565 54	864 49	24.900 89	2.171 16	71 50	766 80½	4.682 35	7.200 03½	. .	. .	10.899 08½	45 77	. .	. .	. .	4.532 96	. .	. .	76.048 87½	5.315 81	
19	Sącz nowy	938 68½	5.004 05	1.060 25½	2.880 76	. .	19.873 24	3.100 84	50.203 18½	3.060 63	54 19	1.112 .	. .	6.438 69	5.840 76	300 .	7.075 88½	6.959 50	. .	17.089 16	. .	21.721 93½	. .	548 40	153.211 61½	18.557 15	
20	Śniatyn	. .	4.591 82	4.697 20	. .	. .	. .	. .	26.610 51	2.793 32	. .	1.020 07	. .	8.199 53	2.513 09	. .	1.090 15	718 27½	. .	. .	14.593 60	1.813 15	3.098 19½	. .	71.233 91	12.893 21½	
21	Sokal	. .	4.542 .	369 90	. .	. .	40 .	. .	23.500 .	454 68	391 08	642 51	. .	6.203 92	3.833 55	120 .	248 82	85 24½	35 .	11 39	. .	1.585 86	1.950 .	. .	48.468 45½	6.877 77	
22	Stanisławów	3 681 .	25.116 48	882 .	. .	37.223 18	53.837 38	11.950 46	165.409 92	269 50	79 05	31.114 44	. .	1.040 26	41.500 .	2.311 .	8.290 50	. .	. .	56.408 .	25.000 .	31.154 32	. .	. .	495.267 99	113.523 54	
23	Stryj	7.050 88	25.059 22	5.701 48	3.199 97	. .	. .	2.282 19	71.278 .	. .	.	507 02	6.000 .	. .	. .	. .	39.903 50½	4.569 65	29.002 37	21.997 80	60.000 .	6.936 27	9.118 90	. .	292.607 20½	269.181 20	
24	Tarnopol	. .	2.771 74	2.318 80	. .	. .	. .	258 05	92.000 .	3.068 79	. .	1.447 43	. .	40.318 72½	23.400 .	1.860 34	3.445 27½	. .	. .	. .	. .	9.167 41½	. .	. .	180.056 56½	8.370 86	
25	Tarnów	2.075 35	12.085 25	2.057 97	. .	. .	22.909 41	921 39	123.060 .	2.332 72½	84 37	2.655 70	10.000 .	34.959 19	15.930 .	1.705 .	555 67½	4.857 16	. .	6.668 40	. .	12.343 90½	. .	. .	255.201 49½	16.828 32	
26	Trembowla	. .	8.804 65	8.155 91	27.793 68½	37 95	23.624 95	57 10	17.709 19½	1.372 16	50 50	321 19	. .	1.988 65	3.936 88	251 66	423 58	1.417 33	2 .	8.125 15	30.000 .	11.413 99	. .	. .	145.486 53	21.335 60	
27	Wadowice	. .	1.914 91	432 73	1.208 29	. .	3.858 57½	3.705 89	28.000 .	3.977 55	76 .	238 20	. .	6.313 52½	5.645 50	. .	5.651 53	2.515 61½	. .	4.447 27	80.000 .	1.714 19	. .	46 20	149.745 97½	5.766 58½	
28	Wieliczka	. .	3.542 26	8.165 31½	. .	. .	. .	2.048 08½	21.168 54	1.635 58	25 10	472 02	. .	5.184 18	4.520 .	160 59½	6.885 91½	1.459 11½	. .	3.800	. .	2.434 08	. .	. .	61.495 73½	2.651 04½	
29	Złoczów	. .	5.325 .	107 78	. .	5.877 58½	7.556 77	117 25	58.349 17	2.608 36	8 35	862 01	. .	2.819 64	12.399 79	. .	1.757 60	2.869 18	. .	. .	. .	6.479 30½	. .	. .	107.138 24	4.129 53½	
30	Żółkiew	6.325 59	3.725 43	3.049 81	. .	700 75	32.320 63	20 .	40.536 30	575 52	. .	1.021 .	. .	. .	6.331 .	671 41	1.437 57	253 08½	1.412 27	239 65	30.000 .	23.168 80½	. .	. .	151.788 32	6.175 59	
	Razem	23.913 14½	313.372 46	61.793 50	67.025 96½	73.248 55½	299.744 18½	54.339 51½	1,625.778 18	69.678 65	1.579 76	139.644 39	69.217 82½	219.736 93	237.689 72	23.576 93½	415.033 01	144.873 56	37.700 73	454.660 20	1,098.307 29½	223.619 19	61.159 41	1.601 64½	5,717.294 75½	.	

Wykaz wydatków

podług zamknięć rachunkowych za rok 1899

30 miast (według ustawy z r. 1889).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
						Czynsz za dzierżawę													Wydatki na cele			Wydatki nadzwyczajne									
																						kupno								
Liczba porządkowa	Nazwa miasta	Pobory funkcyonaryuszów	Emerytury i zaopatrzenia	Koszta kancelaryjne	Administracya dóbr, utrzymanie budynków, realności itp.	prawa propinacyjnego	krajowych opłat konsumcyjnych	Podatki, ekwiwalent, opłaty skarbowe	Cele dobroczynne, ubogich i inne	Policya miejscowa	Aresztanci i szupaśnicy	Straż pożarna itp.	Straż polowa i lasowa	Wydatki na cele sanitarne	Oświetlenie miasta	Przedsiębiorstwa gminne	Dyety i koszta podróży	Rekrutacya, kwaterunek i inne cele wojskowe	szkolne i oświaty	parafialne i wyznaniowe	drogowe	gruntów, domów, budowli itp.	papierów wartościowych	spłata długów	zaliczki udzielone i spłacone	Wydatki rozmaite	Zapas kasowy z końcem roku	Razem	Wszystkie długi i inne należytości bierne, pozostałe z końcem roku	Uwagi
		zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	zł. ct.	
1	Biała	12.016 83	1.803 65	1.886 52	10.048 29	. .	. .	22 50	6.865 74	7.738 65	399 .	800 .	. .	10.301 42	4.478 22	3.969 71	256 29	811 95	24.159 55	122 99	2.395 92	. .	. .	14.570 33	4.918 39	2.954 86	16.117 29	126.582 60	251.980 49	
2	Bochnia	15.812 43	2.742 40	1.084 70	4.673 02½	8.067 .	. .	7.463 34	1.131 60½	965 82	. .	1.215 81½	. .	1.055 12	1.390 86½	. .	354 65	. .	12.865 .	101 58	2.159 22½	500 .	1.763 .	15.126 88	2.109 56½	2.290 60½	164 78	83.037 40½	248.809 48½	
3	Brody	11.584 51	4.249 84	2.028 10	2.699 33	5.073 27½	. .	2.700 .	1.574 03	8.880 69	677 42	3.769 29½	. .	5.296 53	5.425 67	. .	685 77	14.519 98½	8.999 38	. .	44 40	11.273 59	617 45	126.414 42	7.096 57½	12.846 29½	4.007 82	240.463 87½	455.276 23½	
4	Brzeżany	12.051 70	465 .	923 84	3.381 24½	18.968 24	6.500 .	3.790 26	102 .	4.309 59	114 59	3.731 99½	. .	12.374 81	1.787 23	. .	354 82	2.984 50	5.601 38	. .	7.007 92	44.384 78	151.587 71½	7.358 .	1.945 41	1.699 94	2.028 19½	293.458 16	302.592 95	
5	Buczacz	4.353 12	. .	1.503 28	1.300 93	. .	. .	46 10	275 .	3.772 75	50 29	712 20	. .	2.765 17	1.114 42	. .	146 56	. .	8.061 20	. .	6.207 66	. .	220 .	14.207 95	. .	3.842 96	1.095 76½	49.675 35½	72.090 68	
6	Drohobycz	16.395 80½	1.875 04	1.282 43½	10.102 53½	. .	. .	10.306 86	3.205 24½	7.962 16½	52 94	3.751 36½	200 .	2.632 68	1.673 82	. .	127 10	157 80	26.208 21½	3.182 85	13.469 50⅓	1.522 24½	4.354 15	. .	6.997 63½	8.333 87½	1.541 86½	125.135 68	93.246 46	
7	Gorlice	10.575 58	638 08	632 08	6.924 40½	16.240 .	6.200 .	3.097 44½	300 .	671 04	83 78	160 .	. .	1.425 88	1.084 24½	. .	115 22	45 .	5.955 13	. .	2.087 42½	. .	. .	9.616 68	189 50	3.728 38	18 49½	69.788 31½	97.746 74½	
8	Gródek	10.922 08	1.578 10	1.240 76½	3.385 06	3.500 .	. .	3.443 07	538 66	2.455 40	53 79	2.314 53	. .	2.366 90	775 56	. .	669 37	3.151 19½	7.567 67½	267 12	462 01	7.768 44	. .	16.150 05	2.626 99	547 02	454 54	77.238 32½	200.495 73½	
9	Jarosław	22.280 32	1.711 40½	2.791 46	4.858 35	1.500 .	11.540 .	10.271 33	652 20	8.718 35	118 47	8.284 77	. .	8.949 61½	1.853 29	. .	96 30	4.663 24½	19.160 06½	17 78	12.574 57½	23.712 22	. .	27.279 96	2.791 90	3.898 04	5.921 95½	183.640 60	274.075 25½	
10	Jasło	4.500 66	216 65½	634 55	1.966 26½	3.200 .	. .	4.529 75½	. .	4.340 14	45 90	700 .	. .	4.979 34½	1.817 73	5.154 25½	427 20	163 12	8.481 54	. .	2.548 37	23.673 18½	. .	6.828 32	1.179 59	432 28½	1.769 81	77.528 67½	118.968 26	
11	Jaworów	8.178 04	804 16	286 17	1.527 86	13.278 .	1.222 50	845 77½	12 .	2.229 76	38 73	934 09½	. .	1.829 29	229 44½	. .	22 20	159 12	2.790 57	. .	352 30	1.798 22	28.332 89	13.404 31	333 .	338 85	2.138 28	77.175 06½	68.484 72	
12	Kołomyja	24.859 19	3.272 91	2.400 61	20.764 88	. .	. .	15.073 83	3.028 53	15.011 29	475 66	5.208 81	. .	7.465 80	5.125 02	. .	310 .	9.077 21	34.010 37	. .	2.000 .	211.082 10	197.531 11	216.029 79	9.036 38	26.567 49	4.954 88	813.280 86	1,078.155 25	
13	Krosno	3.658 33	. .	587 92	1.980 48	6.657 32	1.475 .	3.177 19	48 19	2.692 24	52 60	1.085 49	. .	3.108 41½	765 56	. .	103 92	174 28	9.162 75	20 04	5.177 69	. .	. .	12.398 90	649 39½	3.651 20½	447 68½	57.074 50	125.675 64½	
14	Podgórze	19.341 94	2.429 84	1.997 06	4.832 74	1.500 .	. .	10.842 10	3.223 38	9.700 32	110 61	8.502 02	324 .	7.063 70	3.993 01	. .	1 358 07	336 96	8.638 45	. .	10.721 94	2.527 27	. .	18.960 67	1.806 40	16,554 58	10 43	184.769 99	285.754 76	
15	Przemyśl	34.691 07	2.154 49	4.518 88½	9.598 61½	. .	22.000 .	25.120 19½	1.955 .	10.544 91	1.700 .	16.859 54½	600 .	20.705 92½	16.666 48	. .	. .	51.781 04½	25.296 15	554 71	31.866 87½	562 44	2.604 08	31.738 98½	2.497 75	6.007 58	32.300 50½	351.820 13½	302.978 07	
16	Rzeszów	18.689 06	2.022 88	1.695 22	9.062 78½	4.132 50	. .	5.895 39	1.800 75	9.419 71	184 20	4.839 24	. .	8.668 24½	3.906 28	3.890 05½	119 81	16.444 87½	21.921 61½	1.000 .	4.470 73	142.427 32½	224.315 25	20.970 .	6.726 98½	1.228 14	66.974 15	580.750 04½	741.481 61½	
17	Sambor	13.976 70	2.593 80	887 12½	3.431 03	. .	. .	16.491 90½	394 .	6.511 74½	19 96	5.329 07	. .	3.391 49	1.805 89	. .	. .	6.998 93	23.250 .	. .	8.118 95½	12.694 84⅓	. .	19.742 45½	5.689 89	60.686 40	1.170 62	193.184 31	358.965 51½	
18	Sanok	10.148 79	465 05	696 46½	6.158 82½	2.400 .	. .	4.212 18	. .	3.578 95	63 40	861 10½	. .	1.183 42	841 69	. .	. .	2.627 40½	8.618 72	652 34	2.102 71	8.798 46½	. .	14.984 74	4.320 40	2.701 08½	688 13½	76.048 87½	300.511 91½	
19	Sącz Nowy	18.644 54½	2.310 10½	2.745 04	11.765 27	. .	. .	4.330 18	851 60	8.928 94½	318 22	5.478 81	534 .	3.261 41	3.148 67½	. .	155 49	4.867 72	19.374 33	. .	253 .	25.202 50	4.287 50	9.780 31½	7.363 74	19.617 60½	52 61½	153.214 61½	268.054 35	
20	Śniatyn	7.355 38	2.170 25	602 69½	1.089 07	5.407 76	. .	3.187 00½	4.504 32	5.387 67½	454 95	156 68	72 .	4.172 95½	1.181 43	. .	100 04	. .	15.036 75½	268 .	3.925 79	5.287 58	. .	5.910 70	895 98	2.754 40	1.312 49½	71 233 91	75.209 56½	
21	Sokal	6.251 84	797 50	1.180 54	1.453 03	. .	. .	2.425 89½	700 .	3.064 74	157 77	312 22	240 .	3.911 76	1.140 61	. .	122 22	159 67	8.533 54	189 .	2.176 79	1.308 89½	. .	6.562 80	496 52	1.145 61½	1.132 50	43.463 45½	102.681 46	
22	Stanisławów	31.681 10	7.288 18	5.212 23	16.090 35	28.900 10	. .	7.502 63	6.210 25	23.315 04	432 29	10.686 42	. .	26.532 01	7.060 54	50.835 81	. .	18.492 28	21.349 02	4.253 32	13.329 30	38.472 60	48 375 .	89.798 21	31.653 82	7.018 54	5.779 45	495.267 99	1,307.261 61½	
23	Stryj	14.720 52	3.224 60	. .	26.468 47	24.737 53	4.500 .	1.213 40	2.403 41	10.196 26	99 53	6.676 96	. .	4.433 06½	3.311 59	. .	. .	3.432 61	31.649 91	109 39	14.260 78	47.276 18	28.275 05	41.865 41	11.586 99	6.162 44	6.003 11	292.607 20½	565.435 78	
24	Tarnopol	33.909 83	2.222 .	4.612 99	13.613 71	. .	. .	4.258 07	10.148 41	11.315 90	350 68	7.040 11½	560 .	11.466 65	3.986 67	. .	1.189 87	1.450 57	23.215 16	1.726 02	8.796 32	. .	. .	14.878 37	11.680 69	13.569 65½	64 88½	180.056 56½	604.681 62	
25	Tarnów	17.258 69	4.776 38	966 57	13.611 36	. .	10.000 .	30.408 31½	1.965 50	19.425 20½	250 20	6.700 94½	. .	14.962 80	11.369 98	. .	312 16	5.932 91	18.008 57½	. .	3.101 14	3.340 03½	3.000 .	71.258 29	5.238 20½	9.559 42	3.759 86½	255.201 49½	1,072.918 88½	
26	Trembowla	10.240 31	2.073 35	552 47	9.264 22½	. .	. .	10.679 77½	. .	1.940 55½	20 66	1.809 37	. .	3.447 47½	661 79½	. .	822 15	419 90	8.980 96	. .	576 82	16.584 67½	15.032 88	18.292 93	35.296 87	7.968 88	820 48	145.486 53	492.179 71½	
27	Wadowice	5.509 96	208 38	670 50½	8.201 05	12.500 .	. .	1.063 .	1.360 44	3.821 09	392 87	1.143 32½	. .	5.184 23½	1.658 80	. .	1.268 49	947 50	8.945 74	. .	4.496 97	236 .	2.847 17	84.397 71½	2.662 19	2.527 06½	204 03	149.745 97½	115.898 73½	
28	Wieliczka	9.989 95	3.259 96½	584 32	4.033 90½	. .	. .	4.837 73½	1.911 74	4.436 98	195 66	876 52	. .	2.465 32½	1.691 93½	. .	369 07	101 23	7.320 87	80 55	1.354 51⅓	1.280 .	1.300 .	5.855 81	2.881 89	6.343 79	324 92½	61.495 73½	152.506 15½	
29	Złoczów	12.494 31	1.888 43	1.472 01½	9.007 15	. .	. .	6.718 26	1.048 .	6.918 78	68 15	752 21	. .	2.927 66	1.003 29	5.386 39	294 66	2.778 72	9.355 87	. .	3.562 98	5.060 69	14.232 .	17.488 .	2.216 40	2.402 95	61 82½	107.138 24	269.194 36	
30	Żółkiew	12.150 65	738 40	964 38½	1.342 65	3.500 .	. .	1.886 31	1.110 .	2.133 77	268 91	2.549 15	. .	1.054 75	948 52	. .	737 19	3.555 51	5.574 82½	. .	2 500 .	19.039 49	14 45	72.655 06	15.521 09	3.522 68	20 58	151.788 32	584.798 04	
	Razem	434.243 24	59.980 14	46.540 94½	222.636 89	159.561 72½	63.437 50	210.889 85	57.315 .	210.378 46	7.196 23	113.242 07	2.530 .	189.378 85	91.887 21	69.236 22	10.518 62	156.235 19	438.032 31½	12.545 69	171.597 61½	655.618 77	718.639 64½	1,024.465 55	188.409 09	241.496 58	161.336 36	5,717.294 75½		

Wykaz dochodów
podług zamknięć rachunkowych za rok 1898
gmin małomiejskich i wiejskich.

Liczba porządkowa	Nazwa gminy	Czynsze i opłaty: z dóbr zł.	ct.	z domów, rzeźni, budek itp. zł.	ct.	z gruntów, kamieniołomów itp. zł.	ct.	z lasów, wiklin itp. zł.	ct.	z fabryk cegielń, wapienników itp. zł.	ct.	z koszar i kwaterunku wojska zł.	ct.	Odsetki od papierów wartościowych, pożyczek itp. zł.	ct.	Z dzierżawy praw i przywilejów: propinacya i opłaty komunalne zł.	ct.	placowe, targowe, straganowe, sprzedaż śmiecia zł.	ct.	miary i wagi, polowanie i rybołóstwo zł.	ct.	Taksy zł.	ct.	Z dzierżawy dodatków krajowych konsumcyjnych zł.	ct.	Dodatki na cele ściśle gminne: od podatków bezpośrednich zł.	ct.	konsumcyjne: od mięsa zł.	ct.	od wina zł.	ct.	Dochody rozmaite zł.	ct.	Zapas kasowy z roku poprzedniego zł.	ct.	Wpływy nadzwyczajne: ze sprzedaży gruntów i realności zł.	ct.	papierów wartościowych zł.	ct.	z pożyczek zaciągniętych zł.	ct.	zaliczki otrzymane i zwrócone zł.	ct.	Wpływy drogowe: myto drogowe, mostowe przewozowe kopytkowe zł.	ct.	wartość zużytych prestacyj w robociźnie i materyale, w naturze zł.	ct.	subwencye, ekwiwalent, zapas kasowy i inne drogowe zł.	ct.	Na cele szkolne: dodatki i inne zł.	ct.	Razem zł.	ct.	Należytości czynne pozostałe z końcem roku zł.	ct.	Uwaga
1	Biała	1.875	.	8.188	31	12.784	51	9.354	.	3.832	70	3.121	94	10.435	10	2.924	99	5.188	43	2.024	86	3.175	15	.	.	37.627	77	3.466	01	796	.	7.657	16	11.655	87	4.574	08	1.161	88	2.805	66	2.265	75	92	50	18.445	84	3.881	21	2.260	54	159.494	26	23.424	10	
2	Bóbrka	.	.	1.570	85	5.898	29	511	88	.	.	.	.	1.829	08	1.088	84	2.362	96	280	64	634	95	.	.	19.619	44	1.666	18	.	.	2.276	65	5.181	32	3.798	.	.	.	2.383	71	479	19	1.812	.	9.222	80	1.420	79	8.238	.	70.220	07	.	.	
3	Bochnia	18.431	48	1.888	09	844	80	178	63	.	.	.	.	6.653	68	.	.	4.071	60	1.728	64	2.677	86½	500	.	28.819	68	2.026	37	169	22	4.288	82½	6.558	94	558	50	.	.	3.36.	48½	885	66	411	50	8.121	18	.	.	18.684	37½	105.754	52	.	.	
4	Bohorodczany	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
5	Borszczów	.	.	2.615	86	6.903	52½	.	.	.	.	.	.	4.600	68	.	.	2.153	07	706	26	387	22	.	.	26.478	06½	4.928	62½	.	.	3.145	26½	8.065	48½	100	.	2.708	99	23.192	52½	1.994	54	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	*ad poz. 4.* Mimo licznych urgensów wykazów nie przedłożono.
6	Brody	5.431	72½	2.587	84	2.376	28	6.553	04½	.	.	47	99	4.878	37	39	90	656	54	542	21	209	26	.	.	27.691	69½	359	49	.	.	5.472	58	5.844	18	90	50	7.592	85	11.095	70½	402	81½	.	.	15.773	88	3.367	02	4.819	08	105.332	35½	11.914	15½	
7	Brzesko	.	.	8.699	17	10.105	96	5.329	59	1.458	41	.	.	10.084	53	.	.	8.081	52	1.350	19	3.271	22	777	87	32.708	32	1.767	.	.	.	4.881	97	8.831	02	.	.	.	.	17.235	41	3.709	86	.	.	.	.	.	.	3.904	87	122.141	91	3.725	87	
8	Brzeżany	.	.	2.208	67	1.758	72	1.991	45	.	.	.	.	1.954	80	.	.	1.894	36	605	11	.	.	623	94	31.780	27	276	01	.	.	889	31	1.493	07	80	.	.	.	2.559	84	1.223	28	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
9	Brzozów	.	.	4.930	75½	2.794	81	230	80	.	.	.	.	3.847	95	1.650	.	3.418	48½	309	92	1.668	31	.	.	9.569	94½	897	71	894	78	750	38	7.635	99	20	.	4.080	78	1.901	15½	249	70	.	.	16.212	55	5.171	59	5.112	62	70.847	28	14.158	26	
10	Buczacz	.	.	1.047	49	8.754	92	1.732	08	.	.	.	.	1.735	07	1.409	60	1.518	86	716	53	.	.	.	.	34.079	58	4.045	09	210	.	5.077	42	7.317	97	.	.	204	40	408	36	58	06	.	.	18.388	70	15.605	76	15.082	49	117.377	33	.	.	
11	Chrzanów	.	.	5·340	40	5.258	48	974	18	79	78	.	.	874	33	.	.	3.676	99	1.168	58	2.143	97	.	.	25.257	99	6.648	15	3.355	50	2.693	07	12.458	.	998	76	770	.	21.123	91	212	.	.	.	10.158	25	10.484	90	28.792	02	142.454	66	2.267	24	
12	Cieszanów	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
13	Czortków	.	.	4.102	96½	4.348	64½	.	.	.	.	5.357	32	1.592	85	.	.	355	87	98	.	1.573	67	.	.	31.535	16½	5.363	94	.	.	2.820	81	5.014	46	34	.	.	.	1.691	41	580	25	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	*ad poz. 12.* Mimo licznych urgensów wykazów nie przedłożono.
14	Dąbrowa	.	.	5.092	13	9.625	30	258	06	402	12	.	.	1.295	51	.	.	4.774	05	1.597	18	2.023	50	.	.	12.550	76	2.099	50	162	88	2.399	86	6.964	53	347	29	.	.	8.711	93	5	.	.	.	.	.	.	.	1.478	19	72.608	79	7.951	19	
15	Dobromil	.	.	4.200	56	2.328	72	1.299	28	124	72½	.	.	2.691	69	16.211	84½	1.103	05½	140	94	.	50	.	.	15.508	70½	1.455	50½	40	90	3.570	03	10.425	92	.	.	.	.	254	80	1.025	35	.	.	12.821	.	.	.	284	91	60.661	33½	.	.	
16	Dolina	.	.	8.944	52	7.441	85	1.546	08	475	72	.	.	12.430	24	6.175	45	2.490	29	911	44	176	56	.	.	32.307	15	1.309	98	.	.	3.104	07	4.867	78	260	.	13.650	29	5.098	87	24.621	74	.	.	.	.	.	.	.	.	59	78	125.871	81	15.978	18	
17	Drohobycz	15.700	52	280	59	9.567	53	907	51	758	11	.	.	3.496	80	.	.	268	.	450	98	18	.	1.961	72	44.093	65	.	.	.	.	5.229	54	751	54	.	.	.	.	.	.	2.334	.	.	.	18.976	74	.	.	.	.	99.740	18	1.649	26	
18	Gorlice	.	.	1.546	75	1.063	70	210	84	.	.	.	.	2.095	78	.	.	443	.	870	21	.	.	.	.	12.539	89½	.	.	.	.	844	97	9.846	27½	.	.	.	.	8.325	97½	.	.	.	.	11.138	05	29.537	80	13.248	88	86.760	57½	385	57	
19	Gródek	.	.	252	50	5.645	03	48	35	.	.	.	.	2.227	60	.	.	254	50	648	19	.	.	.	.	11.205	58	870	.	26	23	6.266	56	2.202	97	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	29.647	51	.	.	
20	Grybów	.	.	4.560	18	1.581	18	1.591	12	.	.	.	.	2.439	11	10.275	.	2.622	75	101	24	72	.	.	.	16.443	26½	760	88	.	.	1.806	42	4.204	60½	1.102	06	1.219	32	5.235	12	1.481	58	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	55.495	28	.	.	
21	Horodenka	.	.	.	.	2.727	87	.	.	.	.	.	.	2.069	10	.	.	40	62	56	44	571	04	.	.	14.368	94½	.	.	.	.	75	53	5.185	02½	.	.	.	.	458	76	197	91	.	.	.	.	.	.	2.997	87	28.743	61	.	.	
22	Husiatyn	.	.	3.355	90	2.386	24	143	57	278	10	.	.	4.398	94	.	.	4.692	27	192	20	2.504	68	.	.	20.353	76	5.685	44	.	.	3.747	46½	5.014	70½	.	.	.	.	9.604	49½	530	69	.	.	10.595	97	2.226	25½	7.482	98½	83.188	66½	14.391	23	
23	Jarosław	.	.	5.643	99	14.336	59	3.828	68	138	88	.	30	6.300	50	1.734	65	3.684	59	2.510	81	2.188	32	.	.	15.477	50½	2.014	73	1.005	63	2.328	15	7.169	20½	59	.	92	.	8.760	51½	655	79	.	.	16.902	60	8.064	04	115	90	103.042	07½	.	.	
24	Jasło	.	.	1.068	56	2.035	13	2.253	27	.	.	.	.	4.616	85	.	.	.	.	3.151	70	1.067	81	13	99	20.685	56	2.216	56	.	.	3.293	92	3.165	26	.	.	254	50	5.776	89	633	73	.	.	17.988	66	.	.	8.279	85	76.452	24	1.028	55	
25	Jaworów	.	.	43	50	3.128	31	759	73	.	.	.	.	1.940	74	805	67	672	38	156	53	844	87	.	.	16.694	67	600	.	20	.	1.163	18	4.989	50	.	.	.	.	1.315	91½	153	62½	.	.	6.442	15	4.210	23	6.922	02	50.808	57	38.241	66½	
26	Kałusz	839	10	7.885	77	7.066	08	1.419	22	40	.	.	.	2.514	95	5.388	.	3.280	08	1.268	53	932	47	.	.	16.017	79½	1.401	60	207	64	37.963	97	3.140	08½	118	40	4.000	.	4.438	89½	212	99	679	71	.	.	15	.	4.193	68	103.069	16½	39.078	81½	
27	Kamionka	142	47	1.791	54½	10.477	78	1.142	08	30	83	18	26	7.418	53	4.479	72	2.418	39	1.050	03	2.021	36	.	.	31.017	89½	3.349	10	.	.	2.776	42	5.484	14½	.	.	6.721	13	11.290	29½	1.105	08	1.176	.	4	20	.	.	777	78	94.691	04	.	.	
28	Kolbuszowa	786	74	1.594	71	1.309	88	680	91	58	19	228	33	1.337	82	274	90	6.099	96	612	61	2.548	60	1.782	72	18.925	45½	4.373	56	60	24	2.019	81	3.805	92½	.	.	178	50	2.799	68	32	73	.	.	.	.	94	86	116	50	45.072	58	29.513	98½	
29	Kołomyja	.	.	460	80	14.963	02	830	59	80	76	.	.	1.340	83	5.007	87	686	41	928	43	627	21	.	.	26.605	99	1.022	69	.	.	2.403	19	8.784	88	.	.	8	01	1.750	37	437	96	1.253	29	9.346	80	.	.	2.308	15	78.791	75	.	.	
30	Kossów	.	.	1.773	17	5.606	27	1.978	14	.	.	.	.	924	86	1.975	.	1.222	94	196	99	60	55	.	.	6.181	80½	9.084	17½	.	.	1.500	.	1.008	18	.	.	.	.	13.008	77	79	37½	6.614	97½	78.054	69½	14.424	20½	
31	Kraków	.	.	880	84	8.066	56	.	.	.	.	.	.	570	13	400	.	851	91	1.843	58	2.707	81	.	.	28.596	61	2.455	82	.	.	839	24	5.085	65	380	15	.	.	1.105	.	1.166	41	.	.	24.847	58	16.432	55	24.139	88	120.349	17	.	.	
32	Krosno	.	.	2.287	26	2.727	05	78	.	.	.	.	.	3.441	83	.	.	1.632	99	648	38	.	.	.	.	12.664	27	1.545	32	1.122	99	4.184	27½	5.840	84	.	.	.	.	18.200	02	.	.	.	.	17.597	41	8.428	22	2.680	82	88.029	67½	.	.	
33	Limanowa	.	.	2.858	47	260	41	426	88	.	.	.	.	5.738	83	.	11	67	3.439	07	552	84	981	41	.	.	5.562	33	365	.	.	.	229	46	1.566	08	.	.	.	.	286	.	88	91	.	.	.	.	.	.	22.212	36	1.706	72	
34	Lisko	.	.	1.797	59	220	18	7	.	.	.	.	.	1.385	32	.	.	5.531	06	187	09	709	52	.	.	18.141	43	4.955	97	.	.	1.810	93	4.328	96	.	.	.	.	5.912	61	.	.	.	.	12.318	50	.	.	57.312	16	.	.	
35	Lwów	7.591	58	3.075	71	15.492	65	4.401	21	.	.	4	20	4.811	06	.	.	3.753	71	2.660	70	290	50	.	.	44.225	02	3.667	33	126	10	6.013	21	9.695	18	7.169	99	.	.	10.619	39	1.037	75	.	.	15.626	25	30.606	95	1.274	28	172.142	67	55.328	09	
36	Łańcut	.	.	7.669	43	15.302	30	760	70	497	81	1.852	48	7.689	55	.	.	5.832	30	1.726	60	4.761	09	2.180	.	33.359	.	11.144	.	1.851	12	3.971	06	11.191	85	95	64	.	.	3.880	41	1.214	48	420	11	11.885	75	6	80	.	.	126.292	48	2.018	81	
37	Mielec	.	.	4.285	45	4.576	04	279	82	.	.	.	.	2.588	09	650	.	2.345	80	687	22	887	75	.	.	16.684	11½	3.469	59½	218	40	4.489	50½	2.578	70	.	.	.	.	4.860	02½	.	.	.	.	7.659	.	4.974	68	1.139	28	62.363	47	3.060	44	
38	Mościska	.	.	14.874	51	10.857	79½	880	48	.	.	.	.	7.088	66	4.676	16	3.379	92	1.470	39	1.486	11	.	.	11.778	59	2.201	60	74	97	2.953	36	1.798	46½	278	.	17.081	70	1.228	42	1.610	59	.	.	7.215	95	4.583	04	1.418	76	96.382	42	42.160	75	
39	Myślenice	.	.	8.508	69	1.022	43½	4.578	17½	.	.	.	.	7.421	49½	18.680	65	3.113	54	812	69	1.173	.	.	.	18.075	82½	161	.	.	.	10.609	60	5.544	96½	.	.	4.252	26	59.648	16½	1.213	68	.	.	16.688	20	.	.	.	.	161.497	32	4.556	99	
40	Nadwórna	.	.	2.343	89	6.530	06	221	.	66	40	.	.	1.062	03	1.698	58½	1.655	.	378	70	1.228	45	.	.	19.526	96	6.000	.	.	.	4.504	38	6.893	79½	20	.	216	06	1.912	94½	187	40	86	05	11.993	50	7.421	33	6.410	56	80.826	99½	9.687	56½	
41	Nisko	.	.	.	.	7.008	50	408	56	.	.	.	.	1.319	33	.	.	198	50	810	52	214	77	.	.	14.912	61½	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1.600	.	.	.	.	.	7.087	30	.	.	88.554	99½	15.105	28	
42	Nowytarg	.	.	7.737	29	4.684	86	17.557	27	35	.	.	.	5.242	18	26.677	.	1.289	14	862	56	1.972	68	.	.	10.445	96½	800	.	1.211	91	3.167	31	3.566	20	1.040	.	1.350	.	5.119	13	3.096	29½	.	.	.	.	92	70	.	.	105.435	59	2.141	13	
43	Pilzno	.	.	920	80	612	49	.	.	.	.	.	.	2.389	95	9.540	.	3.733	56	286	70	.	.	.	.	6.354	89	1.042	10	1.042	10	1.289	60½	1.251	13	.	.	.	.	245	.	5.277	.	.	.	4.127	15	7.685	06	3.314	28½	49.021	42	1.949	15½	
44	Podhajce	.	.	985	23	6.911	86	622	74	.	.	.	.	2.129	81	26	.	1.305	88	277	85	3.683	44	.	.	21.892	70	2.980	.	190	50	3.440	89	4.023	62	40	.	1.200	20	1.707	35	1.167	12	.	.	12.900	24	146	28	310	38	65.941	59	.	.	
45	Przemyśl	.	.	1.820	85	19.594	03	1.300	38	.	.	.	.	8.836	18	.	.	.	.	1.425	10	60	84	.	.	6.340	49	1.138	76	.	.	5.353	92½	6.797	89	.	.	150	66	4.335	47	83	42	178	95	6	.	.	.	.	.	.	.	57.217	89½	.	.	
46	Przemyślany	.	.	1.977	51½	5.448	02	1.581	58	23	11	.	.	1.536	31	.	.	1.856	77	377	16	365	06	2.100	.	23.086	71½	586	67	.	.	3.181	90	4.850	96½	154	.	.	.	2.052	78	518	26	.	.	6.558	.	9.238	59	424	36	65.867	71½	3.992	55	
47	Rawa	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
48	Rohatyn	2.954	97	6.044	14	12.427	87	2.754	63	312	92	398	90	1.838	46	18.085	57	5.473	20	722	70	.	.	.	.	24.351	58	2.069	72	42	46	11.628	96	8.421	55	1.871	98	.	.	3.896	52	2.292	28	.	.	19.126	12	4.752	78	4.885	22	138.849	88	20.510	76	*ad poz. 47.* Mimo licznych urgensów wykazów nie przedłożono.
49	Ropczyce	.	.	11.906	61	3.012	14	23	.	.	.	180	.	2.235	37	921	.	3.493	25	746	35	1.207	74	.	.	.	.	1.419	40	201	28	2.966	02	3.193	97	.	.	1.318	61	146	33	195	.	.	.	.	.	.	.	13.451	88	46.714	95	1.800	.	
50	Rudki	.	.	2.774	19	3.576	65	372	96	.	.	.	.	1.835	34	.	.	3.971	.	515	43	.	.	.	.	10.261	64	1.875	44	55	.	2.178	86	4.781	94	.	.	1.000	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	33.198	85	.	.	
51	Rzeszów	.	.	2.964	08½	6.238	09	77	70	13	25	300	.	11.374	48	212	.	2.541	86	2.507	88	2.590	15	.	.	29.408	05	6.116	33	12	20	8.799	34	14.107	93½	677	.	.	.	14.749	29½	322	47	.	.	25.449	.	5.374	85	1.204	03	129.934	99½	84.108	26	
52	Sambor	8.889	97	562	87	4.063	96	1.872	21	.	.	.	.	9.417	11	.	.	.	.	1.557	63	.	.	.	.	12.277	45	.	.	.	.	5.979	87	4.095	34	.	.	.	.	3.000	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3.383	99	49.050	40	3.980	11	
53	Sanok	928	.	2.803	46½	5.721	65	6.228	63½	377	11	.	.	5.146	06	1.207	39	4.579	24½	476	92	775	59	.	.	21.747	12½	1.536	15	126	35	2.637	32	7.329	96½	.	.	586	33	11.118	92½	4.140	.	.	.	11.803	30	3.611	14½	25	.	97.855	67½	9.785	78½	
54	Sącznowy	.	.	5.887	26	1.305	48	8.797	46	1.690	42	2.845	87	12.528	63	13.100	44	3.976	04	1.015	16	1.679	72	.	.	19.704	18	1.788	06	287	88	2.352	60	10.309	99	.	.	9.522	69	10.000	.	1.124	76	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	107.411	64	.	.	
55	Skałat	.	.	1.028	24	2.982	54	.	.	.	.	.	.	4.301	61	.	.	2.086	27	75	66	.	.	.	.	27.659	91	5.625	29	.	.	4.085	69	8.838	46	25	.	.	.	5.469	37	1.459	70	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
56	Śniatyn	.	.	228	50	9.838	76	1.177	95	.	.	.	.	1.610	30	.	.	1.484	82	.	.	2.356	94	.	.	10.117	01	2.300	.	2.500	.	1.084	39	3.412	16½	1.276	80	.	.	11.570	86	258	95½	.	.	.	.	.	.	7.971	76	71.804	50	6.510	70	
57	Sokal	.	.	3.377	58	5.137	88	1.890	31	5.441	55	1.270	.	8.285	69	8.488	19	50	.	438	89	2.034	50½	.	.	26.994	98½	5.090	74	.	.	5.092	77	15.327	99	4.008	67	885	85	1.288	18	3.078	57	175	.	.	.	.	.	.	.	40	.	48.656	95	3.020	33	
58	Stanisławów	.	.	3.450	15	31.081	62	938	84	.	.	.	.	3.611	47	.	.	9	85	1.684	90	642	73	.	.	20.769	.	6.389	98	167	50	7.565	15	11.845	95	2.877	21	858	68	477	12	2.568	61	.	.	.	.	.	.	19.808	31	119.105	66	24.094	95	
59	Stary Sambor	.	.	4.378	32	1.457	65	4.880	67	1.124	15	.	.	1.678	56	12.210	.	88	12	248	24	.	.	.	.	10.028	57	1.890	.	.	.	1.307	41	8.348	94	.	.	606	61	6.277	88	896	62	.	.	.	.	.	.	149	21	95.082	92	8.886	98	
60	Stryj	.	.	1.662	51	7.218	58	365	59	16	.	.	.	1.709	50	.	.	2.484	92	1.463	04	927	50	.	.	23.494	40	2.170	52	.	.	1.725	04	3.522	07	.	.	.	.	.	.	66	66	.	.	.	.	.	.	.	.	49.421	74	7.956	12½	
61	Tarnobrzeg	.	.	3.975	53	16.236	83	3.045	19	605	86	.	.	1.745	79½	.	.	2.090	97	2.007	40	810	46	.	.	18.227	44	4.292	31	158	50	4.916	39½	4.891	51½	433	85	.	.	3.844	39	591	53½	.	.	10.925	97	1.428	64	1.969	87½	82.197	95½	3.789	49½	
62	Tarnopol	.	.	1.870	16	9.662	33	818	76	5	70	.	.	5.707	98	3.299	53	1.503	41	197	28	1.586	56	.	.	27.306	36	2.462	63	.	.	2.501	35	3.505	68	1.805	08	3.498	.	3.340	11	15.687	17	.	.	6.163	06	27.539	62	10.816	21	128.778	98	25.522	90	
63	Tarnów	.	.	2.699	42	3.093	.	874	78½	938	92	304	.	5.106	39	30	.	1.091	84	1.064	77	311	13	.	.	8.561	74	1.084	99	185	50	1.256	49	6.354	56	341	65	.	.	8.029	26	11.246	64	.	.	.	.	.	.	8.697	65	56.272	78½	6.575	06	
64	Tłumacz	54	.	999	72	6.089	38	254	98	.	.	.	.	1.059	16	.	.	1.078	20	800	80	1.316	18	.	.	29.255	80	5.718	98	45	50	2.151	31	6.687	75½	.	.	.	.	21.459	09½	275	80	.	.	15.418	80	.	.	.	.	92.154	96	29.461	07	
65	Trembowla	.	.	1.084	40	6.777	42	187	05	.	.	.	.	1.861	60	.	.	944	99	808	40	1.016	11	.	.	24.210	02½	2.484	01	50	.	2.145	68½	7.677	24	78	80	400	.	1.149	04½	1.070	20	.	.	6.754	.	.	.	.	.	65.614	87½	2.387	81	
66	Turka	.	.	835	08	77	80	1.231	72	32	.	.	.	88	51	.	.	950	75	672	24	.	.	2.307	63	11.786	34	.	.	.	.	1.024	10	4.473	37½	.	.	.	.	96	31	189	89½	.	.	12.334	.	7.465	90	.	.	43.205	06	.	.	
67	Wadowice	.	.	6.580	99	5.842	87½	2.110	59	20	.	.	.	8.243	47½	2.856	.	7.719	14	1.982	01	1.051	20	.	.	23.427	64	414	12½	2.650	.	3.488	04	12.046	89½	145	.	300	.	10.181	65	1.484	51½	.	.	15.489	95	6.753	58	4.071	15½	116.258	88	11.076	12½	
68	Wieliczka	.	.	527	55	5.156	65	707	04	.	.	.	.	5.853	41	.	.	1.055	86	1.174	27	.	.	.	.	27.343	10½	100	.	.	.	4.454	19	10.767	99½	.	.	.	.	1.211	02½	1.047	02½	.	.	12.406	61½	3.042	17	3.757	70	78.604	10½	.	.	
69	Zaleszczyki	.	.	1.054	95	2.003	81	.	.	.	.	.	.	4.295	30	2.150	.	634	85	185	20	2.188	75	.	.	15.648	05½	2.199	69	275	.	7.340

Wykaz wydatków
podług zamknięć rachunkowych za rok 1898
gmin małomiejskich i wiejskich.

Liczba porządkowa	Nazwa gminy	Pobory funkcyonaryuszów zł. ct.	Emerytury i zaopatrzenia zł. ct.	Koszta kancelaryjne zł. ct.	Administracya dóbr, utrzymanie budynków, realności itp. zł. ct.	Czynsz za dzierżawę: prawa propinacyjnego zł. ct.	Czynsz za dzierżawę: krajowych opłat konsumcyjnych zł. ct.	Podatki, ekwiwalenty, opłaty skarbowe zł. ct.	Cele dobroczynne, ubogich i inne zł. ct.	Policya miejscowa zł. ct.	Aresztanci i szupaśnicy zł. ct.	Straż pożarna itp. zł. ct.	Straż polowa i lasowa zł. ct.	Wydatki na cele sanitarne zł. ct.	Oświetlenie miasta zł. ct.	Przedsiębiorstwa gminne zł. ct.	Dyety i koszta podróży zł. ct.	Rekrutacya, kwaterunek i inne cele wojskowe zł. ct.	Wydatki na cele: szkolne i oświaty zł. ct.	parafialne i wyznaniowe zł. ct.	drogowe: gotówką zł. ct.	drogowe: wartość wszelkich zużytych prestacyj zł. ct.	drogowe: zapas kasowy drogowy z końcem roku zł. ct.	Wydatki nadzwyczajne: kupno gruntów, domów, budowli itp. zł. ct.	kupno papierów wartościowych zł. ct.	spłata długów zł. ct.	kaliczki udzielone i spłacone zł. ct.	Wydatki rozmaite zł. ct.	Zapas kasowy z końcem roku zł. ct.	Razem zł. ct.	Wszystkie długi i inne należytości bierne, pozostałe z końcem roku zł. ct.	Uwaga
1	Biała	20.401 09	538 10	2.257 61	6.907 96			6.637 72	4.968 96	6.886 46	268 05	1.966 07	1.444 01	4.876 86	1.096 98	821 98		658 08	22.597 14	3.629 50	4.282 98	17.559 08	654 48	8.454 07	1.224 27	7.478 54	1.915 18	20.823 70	11.521 19	159.494 26	64.104 69	
2	Bóbrka	11.384 42		1 750 59	507 11			5.656 51	200 22	2.148 64	168 59	501 80	1.086 48	2.161 99	336 96	1.624 62	815 52	484 30	11.025 79	570 54	2.286 41	9.222 80	307 70	1.124 02	1.600	5.299 18	422 50	5.251 35	4.286 58	70.290 07		
3	Bochnia	15.364 88	20	4.670 30	1.691 22½			8.186 34½	1.439 90	1.070 01	836 12	397 98	48	544 60	229 31	1.640 59		415 34	15.598 22	3.087 15½	250	8.121 18			1.600	8.152 76	120	5.931 23½	26.839 12	105.754 52	6.848 53½	
4	Bohorodczany																															
5	Borszczów	15.578 10	51 10	2.594 25	775 09			3.638 46½	355 89	4.962 10	42 75	502 01	59 37	1.662 45	128 89			503 86	16.229 50	559 22		10.637 50		3.071 91	2.028 38	5.175 08	22.987 79	8.282 86	11.393 25½	111.209 22	18.503 41½	Mimo licznych urgensów wykazów nie przedłożono.
6	Brody	12.349 57	298 49	1.752 77¼	8.226 74½			4.892 04½	307 72	1.948 88	168 48	1.792 13½	1.785 66	822 14	58 10	245 98		1.565 47½	9.827 28	902 62	3.583 40	15.980 28½	277 31	3.229 58	2.154 36	11.036 75	1.858 75	12.801 44	8.521 48½	105.332 35½	13.854 51	
7	Brzesko	16.020 59		2.954 52	11.916 38			8.066 62	404 95	1.974 76	230 82	640 18	768 06	4.778 28	348 90		2.763 02	799 47	23.344 39	6.551 28	2.569 68	20		502 47		11.786 51	5.363 17	9.508 66	10.919 20	122.141 91		
8	Brzeżany	11.395 81	66 24	2.104 75	1.118 06			2.874 43	3 70	508 60	122 30	1.757 76	2.717 88	195 17			1.330 47	356 18	9.488 83	128 57	1.185 60				972 32	999 95	4.348 08	8.626 53	50.201 08		
9	Brzozów	8.609 56½	25 52	992 43½	1.781 50			2 186 24½	238 94	2.691 96	70 39	1.001 76	276 17	1.607 12½	457 95			620 98	8.118 12½		5.456 35	15.673 18	589 37	4.092 37	469 34	3.898 61	635 48	4.496 03½	6.961 53	70.847 23	27.224 55½	
10	Buczacz	16.058 09	88 88	4.500 69	2.952 58			5.470 30	418 91	1.276 49	28 08	670 17	408 07	1.509 37	812 96			202 50	14.971 26	2.518 37	14.378 95	18.383 70				2.770 02	200	6.775 18	23.001 86	117.877 33		
11	Czrzanów	13.918 25	13 02	2.682 01	6.251 02			3.409 28	565 62	8.614 49	524 98	1.659 20	1.072 83	2.650 75	1.346 28			1.738 90	28.594 81	1.905 07	10.484 90	10.153 25		380 11	3.139 37	14.334 51		7.827 41	21.688 65	142.454 66	3.118 75	
12	Cieszanów																															Mimo licznych urgensów wykazów nie przedłożono.
13	Czortków	11.556 74	186	2.385 68½	5.851 96			3.825 31	107 72	3.047 85	55 29	521 71	2.849	680 76	325 31		408 53	657 05	9.833 08	782 19	625 12			222 09		10.184 26	647 73	5.139 45½	5.114 50½	64.902 34¼	3.868 09	
14	Dąbrowa	9.062 54		1.663 28	5.462 03			6.626 51	242 98	2.125 94	96 14	60	236	2.415 54	179 11	422 65		192 52	5.103 57	2.166 80	240 90	12.821			6.721 25	5.388 56	5	6.826 91	5.054 86	72.608 79	62.880 88	
15	Dobromil	9.000 98	701 10	909 48	2.226 20½	3.008 82½		2 860 39	668 93	3.181 70	183 41	680 73	1.163 80	1.096 31	240 68	4.566 90	898 86½	458 35	5.835 49½	1.108 01½	1.206 45					3.431 33½	1.118 87½	4.956 24½	11.163 16½	60.661 38¼		
16	Dolina	15.170 37	999 05	2.709 97	5.654 27			7.721 32	2.051 62	5.601 86	174 98	1.163 54	1.345 69	4.451 64	1.165 18	218 68	2.393 17	463 31	16.574 18	1.714 28		24.290 05	1.140 35	4.710 83	6.083 83	4.830 48	1.033 50	10.193 65	4.071 56	125.871 81	49.419 89	
17	Drohobycz	18.865 38		1.252 07	2.319 47			19.828 49	1.033 81	4.173 64	300 60	281 50	1.491 14	736 63	406 18		2.026 73	247 38		247 11		21.485 23				1.598 75		4.734 84	23.708 78	99.740 18		
18	Gorlice	8.018 47		676 67	258 55			692 51	36	1.784 53	114 15	310	257 50	18 50				339 64	14.205 01	1.112 78	29.537 30	11.138 05		2.258 37		1.767 48½		4.927 05	9.318 01	86.760 57¼	2.131 55	
19	Gródek	8.912 63		597 58	595 92			3.707 86		731 02	39 84	170 65		158 52			622 40	177 76	945 97									11.951 83	1.035 58	29.647 51		
20	Grybów	6.892 96		2.074 53	2.219 07			3.812 82¼	200 75	2.488 72	400 59	191 02	574 60	1.981 15	285 86	4.024 04	799 84	350 92½	10.526 10	1.994 45	842 12			1.068 75	444 16	5.422 78½	446	2.607 78½	6.896 80	55.495 28		
21	Horodenka	8.908 14		3.250 54	418 27			1.551 20	85 95	261 55	43		75				1.950	114 91½	2.668 32½	210 50				1.099 61		2.385 84	440	1.193 59	4.137 18	28.743 61		
22	Husiatyn	12.458 12	88 32	2.268 68	1.468 68			2.040 19¼	410 58	4.005 61	14 46	2.879 96½	20	5.162 58½	300 57	7.222 91		263 20	10.272 66	14 46	4.203 88	9.324 80½	740 58½			7.025 51	73 50	7.700 28	5.784 71	83.188 86½	68.081 06½	
23	Jarosław	18.637 60	51 50	4.347 16½	2.441 58			12.505 48½	99 69	8.241 89	80 01	583 48	756 22	157 78	485 48			449 65	9.041 81	250 57	8.168 38	15.526 75	1.276 51	2.319 93½	267	12.582 40	1.002 46½	7.650 98	6.143 34½	103.042 07½		
24	Jasło	10.881 01		1.782 45	1.486 96			1.717 15	294 24	4.350 84	54 76	743 36	987 92	2.110 11	44 52			796 99	14.496 54	2.789 77		17.938 66		1.849 19	400	4.305 58	359 19	4.506 16	2.486 29	76.452 24	14.208 31	
25	Jaworów	6.696 05½		531 58	265 86			3.714 16	111 76	771 44	15 19	1.381 41	768 05	1.725 59½	422 37	1.081 57½	279 41	617 85	6.910 82	1.554 58	4.210 23	6.442 15		292 84		6.803 10½	87 12½	5.301 62½	50.808 57	26.669 60½		
26	Kałusz	12.713 87½	27 81	592 68	1.495 57	548 78		5.489 09	144 38	4.155 57	86 16	2.139 63	1.669 05	2.699 47½	8.413 89	65 80	1.968 76	221 92	43.920 78	1.174 52	1.660 08½			3.648 53		9.948 86½	75 76	7.812 32½	3.776 07¼	103.069 16¼	40.218 58½	
27	Kamionka	12.950 52	672 28	2.655 18	3.266 75			7.494 89½	788 11	3.544 05	211 13	370 15	813 26	2.630 38½	301 89	1.629 73	18	774 83	17.826 62	1.065 10	3.773 60			334 01	6.610 43	5.492 96	393 43	4.822 15½	5.239 86½	94.691 04		
28	Kolbuszowa	8.511 76	152 89	1.470 56	987 07		200	1.365 31½	916 99	2.024 67	35 97	579 60	75	408 61		496 52		451 58½	6.408 96	2.446 47	28 36				659 12	5.734 26½	484 18	3.889 81	3.366 58	45.072 58	25.336 75	
29	Kolomyja	16.184 52		2.344 59	3.987 13		364 09	6.627 10	631 40	1.698 41	33 04	1.736 69½	1.281 05	4.401 17	441 97			455 48	10.953 84					923 29		19.504 67	480 57	5.280 82	7.765 69	78.791 75		
30	Kossów	10.358 86½		1.650 86	804 02			5.858 60½	95 14	4.921 10	420 47	903 72	957 32	5.682 79	264 85	645 26	1.762 68	364 70	9.214 50½	1.036 07	40	1.396 88		1.757 03		2.257 97½	789 17	8.557 55½	21.106 29½	78.054 69½	12.187 68½	
31	Kraków	11.119 53		2.003 73	209 43			5.125 43	515 70	2.232 53	24	220	768 28	232 85	95 74	3.049 49	110 75	724 26	22.679 97	1.426 83	16.432 55	24.847 58			140 50	12.085 98	1.344 88	4.189 48	4.597 20	120.809 17		
32	Krosno	6.377 61		669 49	930 76	600		2.784 14	41 31	1.584 89	127 90	66	324	25 62	137 18	232 60	1.670 15	824 57	6.164 56	2.122 22	8.428 22	17.597 41		6.693 18	14.270	5.905 36	4.104 44½	83.029 67½		
33	Limanowa	6.285 72		914 44	777 51			1.232 82	312 66	1.879 13		2.596 52	919 25	201 74				904 11	190	2.837 25	185 99	1.120 73										
34	Lisko	11.141 82	25	1.046 50	1 922 79			2.778 79		2.327 12	136	479	637	495		1.417		787 30	5.604 59			12.318 50		7.806		4.069 52		4.181 29		57.812 16		
35	Lwów	23.838 86½		2.688 56	7.362 05			10.950 26	600 92	3.022 52	401 11	897 86	1.458 05	682 39	288 60	388 07	4.558 52	1.774 93	24.887 20	2.473 96	29.715 37	15.626 25	891 58	3.093 62		13.382 13	7.120 26	8.616 55	7.948 54½	172.142 67	66.833 10	
36	Łańcut	19.043 04	517 76	2.287 61	5.319 77			11.156 41	1.541 06	5.266 74	323 60	2.652 61	423 45	5.399 88	1.253 32			983 38	20.747 98	2.248 57	2.650	11.619 50	299 04	528 62	16 36	7.884 61	3.031 77	8.374 32	12.723 08	126.292 43	1.843 58	
37	Mielec	12.439 64	526	1.281 89	4 305 40			3.584 50½	724 64	1.207 13	88 32	1.368 95		1.235 21½	521 86	151 33		885 49	5.858 40½	1.513 92	4.974 38	7.213 70	445 60	260		5.794 85		6.158 45½	1.873 79	62.363 47	24.658 03	
38	Mościska	15.121 25		1.761 31	4.835 64			7.720 99	831 90	3.474 31	295 20	1.484 35	1.047 37	1.309 60	834 82½			622 08	12 005 05	9.326 99	4.009 99	7.215 95	523 05	2.606 56		11.649 53	1.090 97	4.698 69½	3.922 81	96.382 42	26.487 24	
39	Myślenice	10.637 69½		971 68	2.507 26	6.809		4.419 90	440 62	3.399 28	366 89	1.667 22	1.243 15	456 71	872 79½			616 46	14.761 20	2.164 93		16.686 20		27.625 84½	2.687 48	48.840 03½	1.354 11	11.733 80½	6.245 60¼	161.497 32		
40	Nadwórna	13.845 03		2.594 73	2.446 30			6.059 55	260 99	5.612 77	215 76½	217 93	1.127 87	505 03	785 16			170 02	6.410 56	280	7.421 33	11.993 50				4 049 38½	1 076 07	9.393 69	6.411 31	80.826 99½	39.529 17	
41	Nisko	4.586 69		459 14	280 21			6.026 29½		527	55 08		667 20	31 25		423 13	1.229 89	294 34	6.761 47	173 78		7.087 20				1.565 56		1.892 39	1.544 87	33.554 99½	16.020 17	
42	Nowy Targ	12.764 94	369	1.968 83	6.227 60			12.068 86	258 90	3.910 62	217 20	3.407 15	1.858 17	111 80	640 94	27.173 69	2.279 09	860 86	8.414 95	3.179 39	617 25				900	10.562 67	2 560 99	2.850 61	2.221 58	105.433 59		
43	Pilzno	6.877 50		388 25½	4.293 48			2.108 68	671 50	2.629 56½	135 32	429 91	28		263 87			282 55½	4.033 57	1.164 08	7.685 06	4.127 15		1.923 17		2.408 22	3.290	4.246 26½	2.085 27	49.021 32	1.939 83½	
44	Podhajce	14.244 08		2.300 24	1.713 10			4.645 80	505 70	1.918 75	27 44	906 64		2.556 27	144 38			245 09	7.468 38	287 31	500	11.014 63		167 97	768 48	5.200 32	962 49	5.938 36	4.426 21	65.941 59		
45	Przemyśl	11.230 64		909 86	1.514 15			12.696 00½	944 94	1.122 92	44 85	608 84	1.056 68		372 44	424 77		349 87½	2.123 45	2.068 72	234			5.403 11½	50	123 83	4.155 28	4.602 20	7.186 88	57.217 89¼		
46	Przemyślany	8.921 07½	225 20	1.269 46	919 28			4.947 93½	250 99	2.169 04	189 51	125 59	1.050 18	1.180 63	456 18	3.706 36	1.802 32½	528 24	8.416 90	481 91	9.213 59	6.371 40	187		732 99	3.518 29		6.412 14	2.846 50	65.867 71½	4.214 80	
47	Rawa																															Mimo licznych urgensów wykazów nie przedłożono.
48	Rohatyn	18.549 65	915 88	2.207 93	5.682 09	10.500		10.704 23	299 88	2.032 91	174 17	881 88		3.089 96	517 79	2.598 37	2.700 86	469 63	8.615 76		4.752 73	19.126 12		3.186 75	6.591 84	11.302 65	4.587 26	5.855 17½	8.506 86½	133.849 38	87.079 38	
49	Ropczyce	9.507 48		2.122 04	1.465 55			2.711 65	633 69	3.845 46	513 84	695 89	15	68	764 50		130	215 17	6.193 46	2.071 78				100		7.174 25	212 18	6.971 60½	1.310 40½	46.714 95	2.830 50	
50	Rudki	6 358 87		1.005 67	2.771 86			2.791 07	138 15	1.781 92	12 08	197 85	856 67	707 90	201 25			526 46	3.466 45	824 02						2.051 81		5.627 09	3.879 23	83.198 35		
51	Rzeszów	14.442 07		1.235 68½	7.166 33½	13		2.888 78	5 90	3.789 07½	1	640 87		547 08	211 42		2.334 71	711 25	11.599 31½	8.290 51½	5.370 80	25.390				15.056 20		8.102 70	22 143 79	129.984 99½	48.389 48½	
52	Sambor	7.100 44		404 17	739 25			10.011 68	224 88	1.778 08	117 49		775 06	559 13		362 15	1.183 65	374 85	10.214 43							4.119 81	878 99	5.692 62	4.518 72	49.050 40	5.175 61	
53	Sanok	9.281 42		1.983 92	4.230 98			5.253 08	177 45	3.144 44	84 45	527 19	1.083 66	1.986 66	269 52	925 77	2.633 07	1.131 45	8.576 44	471 31	8.628 09	11.489 91	15 20	2.300 89	116	17.188 53	4.389 15½	4.382 26½	7.995 76½	97.855 67½	34.079 14	
54	Sącz Nowy	18.326 70	573 06	3.212 71	1.993 08			9.497 71	1.020 01	3.022 71	87 38	798 67	1.997 19	3.201 46	555 42		2.241 64	1.044 86	10.957 01	785 19			612 80	24.126 51	710	2.495 40	5.618 18	7.752 64	6.786 51	107.411 64		
55	Skałat	11.271 41	60	2.859 27	277 32			3.553 48		4.902 70	138 75	801 38		5.085 18	999 49		3.883 81	843 18	8.423 87	514 82				6.827 69		6.512 43	1.282 62	5.404 50	8.362 60	71.504 50	3.094 15	
56	Śniatyn	9 435 16	42 82	1.898 43	2.273 98			5.049 81		3.323 68		86 85	91	1.112 55	420 14		1.811 19	205 85	4.603 80		20 27			6.879 21½		2.595 20½	2.366 41	4.012 54	2.728 62	48.656 95	17.128 96½	
57	Sokal	16 590 83	390 08	1.691 16	11.589 42	76 95		11.955 84	1.020 34	2.609 35	77 75	299 27	1.076 10	1.978 15	280 76	1.126	4.670 02	727 50	25.669 76	765 57	25			3.195 08		3.000 89	1.150 72	14.142 75	14.996 42	119.105 66	10.598 44	
58	Stanisławów	14.818 89	644	2.517 90	5.019 82			6.906 27	856 81	4.767 65	86 63	1.187 67	975 31	2.748 95	936 54			385 35	19.389 29	554 45	1.496 06			2 574 66	1.587 48	2.821 38	1.706 08	13.869 17	9.788 11	95.082 92	8.425 86	
59	Stary Sambor	9.091 99	981 02	618 26	4 394 59			2.364 08	705 25	2.503	806 93	539	1.268 88	47 12	406 82	3.954 89	1.488 26	404 53	3.341 82	2.977 53	279 22			1.750		4.024 83		3.697 61	4.288 11	49.421 74		
60	Stryj	12.058 17		783 52	2 190 02			7.983 71	16 26	805 76	29 60	871 63	2.304 50	1.624 06	163 17	1.510 73	1.004 08	2.313 08	7.867 66	1.372 52				125 99	2.484	3.158 56		1.928 82	3.534 10	54.129 89		
61	Tarnobrzeg	9.784 87		1.779 48½	5.917 50			12.252 72	660 85	4.243 60	195 47	948 16	732 65	1.500 43	999 26½	467 72		688 07½	8.367 78	961 35½	2.947 06½	8.185 67	1.221 87½	1.327 50		3 625 22	472 05	8.727 88	6.240 76½	82.197 95½	9.870 48½	
62	Tarnopol	10.126 85	98 10	2.705 88	3.434 93			5.130 67	368 86	4.081 62	168 51	1.008 71	277 50	4.536 23	319 31	628 18	5.393 83	814 64	17.695 93	3.714 48	27.539 62	6.163 06		5.051 75	4.400	5.759 47	393 57	15.458 08	4.019 75	128.778 98	31.303 68	
63	Tarnów	7.694 12		775 26	949 20			1.533 42½	757 88	1.275 51	127 51	579 92	25	1.464 10	316 56	7.055 82	1.134 50	159 67	7.988 85½	2.212 17	227 76			2 96	95½	3.518 60	775	8.588 95	7.050 89	56.272 73¾	6.462 91	
64	Tłumacz	15.290 52½	48 32	1.304 31	1.150 30			3.097 85	575 41	1.482	288 59	114 50		2.770 51	463 76			409 29	8.890 55			15.413 80		3.970 93	15.718 10	7.993 24	870 15	9.021 92	3.439 90½	92.154 96	61.583 20½	
65	Trembowla	9.325 64	79 80	1.231 98	2.186 77			1.808 94	160 01½	2.703 43½	76 23	895 52	167 65	775 01	125 08		1.801 78	148 15	10 784 83	1.261 32	6.617 77	5.350 69	2.251 48	2.475 30	699 96	3.518 60	655 78	8.321 76	7.201 93½	65.614 87½	10.796 10	
66	Turka	5.079 77	202	966 42	519 91			2.127 56	126 62	1.388 63	26 77	4 94	405 28	1.115 38	106 94	882 81		254 96½	2.238 19	2.442 60	5.650 86	12.834		78 45		738 71½		3.048 10½	3.521 14½	43.205 06		
67	Wadowice	11.947 94	168 82½	1.669 17½	2.249 63			3.652 85½	1.568 80	3.388 36	328 78	587 76	388	2.673 48	652 33		1.348 86	642 34	17.645 67½	3.317 90½	7.782 96	15.489 95		835	2.695 60½	9.198 10½	2.249 44½	13.244 22½	12.602 82¼	116.258 88	91.480 02¼	
68	Wieliczka	14.128 41		1.205 01	6			2.763 88½	928 93	66	148 71½	687 89	44	484 63	213 16	275 59	1.516 23	501 43	14.286 41	1.905 56½	3.042 17	12.406 61½	3 97	1 940		800 44½	935 82	6.670 89½	13.647 33½	78.604 10½		
69	Zaleszczyki	10.816 25		1.721 58	429 47			2.056 92	201	2.930 77	89 18	182 14		946 25½	740 28	400	1.485 49	172 19	4.864 31	594 65	1.456 63				3.002 28	3.487 88½	470 59½	3.856 86	12.866 80½	52.271 49	20.102 79½	
70	Zbaraż	6.900 08		917 84½	556 39			1.935 08¼	1.302 76	2.434 07	66 53	1.252 89	30 50	1.468 52	899 99		238 57	362 35	6.624 88	475 27	8.621 45	5.388 40		1.018 40		2.328 14	14 87	7.559 34	3.358 41	53.249 69	1.704 22	
71	Złoczów	16.360 08		2.752 07	4.742 90			10.212 37½	1.144 80	3.153 78	144 72	2.723 78½	1.553 03	3.263 30	219 56	2.795 98	2.745 34	866 28	9.641 98	955 73½	534 92			16.722 51	1.346 50	7.245 58	237 34	7.239 21	6.015 82½	102.617 55	25.918 75½	
72	Żółkiew	10.260 40		1.648 23	1.516 43			5.691 75	90 95	1.690 62	114 25	759 17	1.027 43	290 85	124 14		1.571 78	1.468 01	9.233 29	377 23	252 78			7.301 41	2.849 96	3.598 46	146 28	3.996 43	5.386 22	58.887 02		
73	Żydaczów	14.788 19	250	2.112 61	8.705 83	7.100		12.231 19½	1.026	1.458 04	55 98	1.908 09	778 88	2.593 41	860 94		2.766 54	191 16	15.347 95	691 86	1.566 19				598 61	4.508 14	935 14	9.940 28½	6.809 60½	96.719 64½	6.436 50½	
74	Żywiec	10.099 74	1.210 95	2.381 48	5.744 62			1.842 21½	762 09	3.814 24	329 60	1.499 88	2.516 61	3.016 64	830 31			701 84	31.184 25	2.920 39	2.490 56			3.344 87		32.548 39	145 59	4.991 90½	670 28	172.497 40	39 90	
	Razem	884.094 37	11.247 11½	128.332 66½	216.750 83	28.651 50½	564 09	394.265 97½	38.940 82½	198.782 85½	10.726 54	60.560 26	55.464 94	122.167 34½	36.797 65½	87.790 31½	73.751 88	40.177 96	805.896 21	111.020 08½	279.790 98	516.521 68½	11.387 85	185.833 21½	79.343 10½	481.036 75½	112.298 71	479.825 13	526.178 19	5,927.187 97		

Sumaryczne zestawienie
dochodów 74 Wydziałów powiatowych
podług budżetów na rok 1900.

Liczba porządkowa	Nazwa powiatów	Czynsze z domów i gruntów i inne opłaty		Odsetki od papierów wartościowych, pożyczek i t. p.		Dodatki na cele administracyjne		Dochody rozmaite		Zapas kasowy z roku poprzedniego		Wpływy nadzwyczajne: ze sprzedaży papierów wartościowych		z zaciągniętych pożyczek		zaliczki otrzymane i zwrócone		Dochody na cele komunikacyjne: dodatki do podatków i dotacye na fundusz dróg powiatowych			powiatowy fundusz dróg gminnych			subwencye na drogi powiatowe		gminne		pożyczki i otrzymane zaliczki na drogi powiatowe		gminne		myta drogowe mostowe, przewozowe		wpłaty za niedrobione i niezużyte prestacye w robociźnie i materyale		zwroty za utrzymanie publicznych dojazdów kolejowych		zwrócone zaliczki i dochody rozmaite drogowe		zapas kasowy z roku poprzedniego		Bonifikacya z funduszu propinacyjnego		Razem		Wysokość opłacanych w powiecie podatków		Uwaga
		K.	gr.	K.	gr.	%	K.	gr.	K.	gr.	K.	gr.	K.	gr.	K.	gr.	K.	gr.	%	K.	gr.	%	K.	gr.	K.	gr.	K.	gr.	K.	gr.	K.	gr.	K.	gr.	K.	gr.	K.	gr.	K.	gr.	K.	gr.	K.	gr.	K.	gr.	K.	gr.		
1	Biała	2.000	.	26	40	5	20.616	70	.	.	1.200	.	.	.	.	.	360	.	3½	14.432	.	12	44.494	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	4.084	.	1.400	.	280	.	.	.	7.000	.	2.276	.	98.169	10	412.384	50		
2	Bóbrka	.	.	.	.	7	13.944	43	.	.	.	.	.	.	.	.	3.108	60	.	.	.	23	45.817	41	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3.980	.	.	.	9.601	74	1.558	.	78.010	18	199.208	16		
3	Bochnia	.	.	.	.	9	23.400	.	5.560	.	.	.	.	.	.	.	21.165	38	2½	6.500	.	22½	57.500	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	19.486	.	200	.	96	.	700	.	8.000	.	1.176	.	143.783	38	299.954	82		
4	Bohorodczany	.	.	.	.	12	12.308	89	4.685	80	.	.	.	.	.	.	577	64	.	.	.	10	10.257	41	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	4.089	20	.	.	780	71	2.395	44	744	.	35.839	09	102.574	13		
5	Borszczów	.	.	.	.	7	24.241	94	40	.	800	.	.	.	.	.	20.806	74	7	24.241	94	10	34.631	34	7.000	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3.420	.	800	.	.	.	.	.	8.000	.	1.120	.	124.601	96	346.313	48		
6	Brody	212	.	.	.	24	64.911	64	47.110	13	625	56	.	.	.	.	2.050	.	.	.	.	10	26.332	64	57.155	28	6.950	.	.	.	.	.	.	.	8.080	.	600	.	28.917	35	37.250	32	2.086	48	1.666	.	283.947	70	270.464	20		
7	Brzesko	.	.	.	.	9	18.900	.	1.200	40	.	.	.	.	.	.	7.782	40	9½	19.950	.	21	44.100	.	.	.	5.800	.	.	.	.	.	.	.	8.471	.	900	.	.	.	.	.	4.500	.	1.320	.	112.923	80	249.463	78		
8	Brzeżany	2.760	.	20	.	16	42.986	30	194	.	284	86	.	.	.	.	19.504	54	.	.	.	10	20.000	.	.	.	25.028	.	.	.	.	.	.	.	642	.	2.431	18	31.606	89	6.153	72	.	.	1.646	.	153.257	49	310.824	18		
9	Brzozów	.	.	49	.	7	9.800	.	187	12	.	.	.	.	.	.	6.948	.	11	15.400	.	12	16.800	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	8.050	10	300	.	.	.	4.927	90	2.799	53	614	88	65.876	53	140.000	.		
10	Buczacz	7.390	.	.	.	26½	74.200	.	20	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3½	9.811	20	10	28.000	.	.	.	46.600	.	.	.	.	.	.	.	5.200	.	600	.	.	.	3.000	.	.	.	3.242	.	177.973	20	333.108	82		
11	Chrzanów	1.248	.	.	.	7	19.803	.	1.972	.	.	.	.	.	.	.	2.520	.	12	83.948	.	12	28.290	.	.	.	5.658	.	400	.	.	.	.	.	23.438	.	4.500	.	19.847	.	980	.	.	.	2.976	.	145.580	.	342.123	99		
12	Cieszanów	.	.	.	.	11	20.500	.	100	.	.	.	.	.	.	.	1.220	.	13	19.274	.	10	15.000	.	14.000	.	.	.	.	.	.	.	.	.	9.442	.	200	.	2.824	.	11.008	.	.	.	866	.	94.434	.	176.963	78		
13	Czortków	.	.	.	.	11	22.000	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	4.000	.	10	20.000	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3.740	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1.302	.	51.042	.	200.000	.		
14	Dąbrowa	240	.	336	.	6½	13.000	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1.334	.	5½	11.000	.	13	26.000	.	800	.	.	.	.	.	.	.	.	.	13.796	.	.	.	.	.	266	.	.	.	556	.	67.328	.	200.000	.		
15	Dobromil	400	.	.	.	10	9.850	.	7.260	.	.	.	.	.	6.000	.	2.000	.	.	.	.	31	31.980	.	.	.	6.000	.	.	.	.	.	.	.	2.400	.	960	.	4.464	.	800	.	.	.	1.310	.	73.424	.	104.854	46		
16	Dolina	.	.	.	.	17	27.200	.	324	.	.	.	.	.	.	.	2.600	.	.	.	.	10	16.000	.	.	.	9.000	.	.	.	.	.	.	.	1.800	.	2.000	.	.	.	600	.	.	.	1.632	.	61.156	.	185.830	15		
17	Drohobycz	400	.	.	.	5	36.500	.	.	.	.	.	.	.	.	.	20.000	.	13	94.900	.	10	73.000	.	5.000	.	92.120	.	.	.	.	.	.	.	14.262	.	400	.	.	.	460	.	.	.	1.522	.	338.564	.	730.000	.		
18	Gorlice	210	.	.	.	10	32.400	.	2.000	.	1.454	.	.	.	.	.	6.490	.	16	51.840	.	10	32.400	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	5.973	.	400	.	466	.	1.200	.	.	.	1.760	.	136.593	.	324.000	.		
19	Gródek	1.440	.	.	.	21	43.584	39	1.200	.	7.466	89	.	.	42.000	.	11.280	.	.	.	.	10	19.136	69	4.237	96	7.134	.	.	.	.	.	.	.	4.630	.	1.000	.	.	.	.	.	567	04	848	.	144.524	97	207.544	73		
20	Grybów	100	.	.	.	16	12.800	.	100	.	.	.	.	.	.	.	3.686	.	12	9.600	.	10	8.000	.	.	.	2.500	.	.	.	.	.	.	.	4.434	.	200	.	.	.	300	.	.	.	754	.	42.474	.	80.000	.		
21	Horodenka	.	.	.	.	19	57.000	.	2.116	.	.	.	.	.	.	.	5.732	.	2	6.000	.	10	26.700	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1.816	.	1.800	.	.	.	320	.	10.000	.	1.568	.	112.852	.	298.860	46		
22	Husiatyn	240	.	.	.	10	30.000	.	524	.	.	.	.	.	.	.	.	.	7	22.000	.	10	30.000	.	16.000	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3.720	.	.	.	.	.	280	.	.	.	1.236	.	104.000	.	310.522	13		
23	Jarosław	4.400	.	80	.	10	38.000	.	420	.	.	.	.	.	.	.	2.733	32	8	11.400	.	22	78.570	.	.	.	16.800	.	.	.	.	.	63.000	.	16.128	.	1.800	.	294	.	5.950	.	.	.	1.776	.	241.151	82	508.203	16		
24	Jasło	1.200	.	.	.	7	17.360	.	.	.	.	.	.	.	.	.	332	14	5½	13.640	.	17½	43.400	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	6.430	.	200	.	300	.	400	.	.	.	992	.	84.254	14	248.000	.		
25	Jaworów	.	.	.	.	14	25.565	14	4.360	16	13.130	06	.	.	.	.	2.353	80	.	.	.	10	17.248	23	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	5.720	.	1.000	.	.	.	2.220	.	6.506	78	924	.	79.028	17	182.608	19		
26	Kałusz	1.700	.	.	.	10	15.892	63	.	.	.	.	.	.	.	.	4.400	.	.	.	.	28½	32.880	73	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	370	.	240	.	.	.	.	.	1.714	65	1.320	.	58.468	01	158.926	36		
27	Kamionka	300	.	.	.	7	20.591	06	544	.	.	.	.	.	.	.	2.980	40	4	11.766	32	10	29.415	.	32.000	.	67.439	38	.	.	.	.	.	.	12.568	66	1.100	.	.	.	5.080	.	.	.	876	.	184.660	82	294.158	53		
28	Kolbuszowa	.	.	.	.	10	13.270	.	614	58	.	.	.	.	.	.	8.471	23	10	13.270	.	10	13.270	.	20.000	.	.	.	.	.	.	.	.	.	8.546	.	600	.	.	.	4.361	14	3.000	.	786	.	86.188	95	132.700	.		
29	Kołomyja	.	.	370	36	21	75.403	28	2.240	.	5.100	.	.	.	.	.	17.766	.	.	.	.	10	26.000	.	3.150	.	19.977	.	.	.	.	.	.	.	10.954	.	3.000	.	2.977	.	2.870	.	499	.	1.398	.	171.704	64	386.881	.		
30	Kossów	400	.	.	.	6	9.215	.	964	.	2.000	.	.	.	.	.	3.940	.	20	30.717	30	10	15.358	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2.480	.	.	.	1.796	.	67.870	30	153.587	52		
31	Kraków	.	.	580	.	9	25.281	.	047	.	.	.	.	.	.	.	2.000	.	3	8.427	.	20	57.473	.	.	.	15.874	.	.	.	.	.	18.000	.	3.264	10	300	.	.	.	1.250	.	.	.	2.906	.	136.402	10	293.836	.		
32	Krosno	.	.	.	.	6	12.000	.	30	.	12.100	.	.	.	.	.	16.524	.	7	14.000	.	14	28.000	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	4.900	.	400	.	1.400	.	1.450	.	11.000	.	682	.	102.486	.	192.727	21		
33	Limanowa	.	.	.	.	7¾	28.080	.	.	.	2.150	.	.	.	.	.	.	.	12	12.480	.	10	10.400	.	111	.	7.290	.	.	.	.	.	.	.	3.403	50	150	.	764	.	.	.	1.360	.	1.374	.	67.562	50	104.000	.		
34	Lisko	.	.	.	.	7	10.500	.	320	.	.	.	.	.	.	.	6.584	.	5	7.500	.	18	27.000	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	20.402	.	1.140	.	.	.	101	.	10.291	42	774	.	84.612	42	150.000	.		
35	Lwów	13.368	.	.	.	16	68.912	63	5.942	63	12.468	86	.	.	.	.	15.103	06	.	.	.	10	40.000	.	.	.	56.400	.	.	.	.	.	.	.	18	.	24.011	67	.	.	3.227	.	22.129	02	2.360	.	268.940	97	421.483	24		
36	Łańcut	.	.	.	.	6	18.000	.	.	.	6.000	.	.	.	.	.	10.800	02	10	30.000	.	20	60.000	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	12.076	.	2.000	.	.	.	900	.	16.079	62	1.970	.	157.825	64	321.634	86		
37	Mielec	.	.	1.266	06	26	53.560	.	40	.	.	.	.	.	.	.	15.003	90	4	8.240	.	10	20.600	.	.	.	40.150	.	.	.	.	.	.	.	8.713	.	800	.	.	.	40	.	.	.	1.160	.	149.572	96	206.000	.		
38	Mościska	.	.	.	.	13	25.607	54	1.698	82	.	.	.	.	.	.	11.414	34	4	7.879	24	10	19.698	10	.	.	16.883	76	.	.	.	.	.	.	14.110	.	2.634	67	.	.	149	36	.	.	1.078	.	101.148	83	196.981	08		
39	Myślenice	500	.	.	.	10	15.287	04	2.137	90	13.200	.	.	.	.	.	3.001	32	.	.	.	20	30.572	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3.322	.	40	.	1.382	.	3.088	.	6.718	.	1.180	.	80.378	26	152.871	75		
40	Nadwórna	520	.	180	.	20	28.000	.	2.200	.	.	.	.	.	.	.	13.952	86	.	.	.	10	14.000	.	.	.	10.000	.	.	.	.	.	.	.	2.160	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1.536	.	72.548	86	140.000	.		
41	Nisko	.	.	.	.	34	44.880	.	.	.	6.000	.	.	.	.	.	11.666	66	5	6.600	.	10	13.200	.	.	.	33.000	.	.	.	.	.	.	.	6.000	.	3.520	.	13.460	.	400	.	.	.	1.298	.	140.024	66	145.208	30		
42	Nowytarg	800	.	.	.	14	21.560	.	.	.	.	.	.	.	.	.	4.039	.	12	18.480	.	10	15.400	.	.	.	4.680	.	.	.	.	.	.	.	3.001	60	400	.	.	.	150	.	.	.	944	.	83.454	60	154.876	94		
43	Pilzno	.	.	.	.	11	13.200	.	.	.	17	49	.	.	14.000	.	.	.	9	10.800	.	10	12.000	.	.	.	18.000	.	.	.	.	.	.	.	5.515	44	600	.	.	.	780	.	8.145	13	.	.	59.058	06	119.816	74		
44	Podhajce	.	.	.	.	14	35.280	.	3.090	.	.	.	.	.	.	.	2.606	56	4	10.080	.	10	23.200	.	.	.	27.455	.	.	.	.	.	.	.	16.540	.	8.000	.	.	.	1.122	94	5.000	.	1.331	.	135.703	50	252.324	86		
45	Przemyśl	.	.	.	.	5	27.200	.	439	50	3.140	39	.	.	30.000	.	17.633	79	.	.	.	10	70.922	.	.	.	24.463	.	.	.	.	.	.	.	833	48	4.025	78	.	.	1.667	60	369	26	1.368	.	182.062	80	543.909	50		
46	Przemyślany	.	.	.	.	9	16.200	.	1.570	.	.	.	.	.	.	.	.	.	9	16.200	.	24	43.200	.	.	.	200	.	.	.	.	.	.	.	7.636	.	5.666	80	973	74	.	.	.	.	.	.	91.646	04	190.354	80		
47	Rawa	2.000	.	.	.	9¼	15.184	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	5¾	9.788	.	14	22.196	74	.	.	6.000	.	.	.	.	.	45.000	.	2.910	.	14.000	.	2.244	.	.	.	.	.	1.020	.	120.259	74	218.807	08		
48	Rohatyn	.	.	.	.	9	24.527	80	1.200	.	.	.	.	.	.	.	320	.	.	.	.	18	49.055	56	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1.240	.	76.343	36	272.581	16		
49	Ropczyce	.	.	.	.	7	14.971	79	.	.	1.202	30	.	.	.	.	566	.	1	2.555	.	25	50.000	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2.760	.	206	.	.	.	.	.	1.888	.	.	.	74.149	09	222.492	10		
50	Rudki	380	.	.	.	7	10.500	.	.	.	4.702	.	200	.	.	.	2.132	.	6	9.000	.	10	15.000	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2.160	.	200	.	.	.	.	.	1.200	.	1.342	.	46.816	.	172.796	66		
51	Rzeszow	.	.	.	.	7	28.000	.	60	.	.	.	.	.	.	.	9.656	.	20	80.000	.	10	46.000	.	25.000	.	28.740	.	.	.	.	.	.	.	41.364	.	16.000	.	2.600	.	14.476	.	.	.	2.088	.	293.984	.	425.727	74		
52	Sambor	480	.	340	.	10	27.306	78	2.520	.	.	.	.	.	.	.	19.801	52	.	.	.	20	50.886	70	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	6.000	.	2.400	.	.	.	7.357	96	.	.	932	.	117.524	96	305.677	62		
53	Sanok	2.904	.	126	.	12	27.727	.	6.341	.	.	.	.	.	.	.	6.444	20	.	.	.	10	23.106	.	.	.	15.958	.	.	.	.	.	.	.	4.720	.	900	.	.	.	10.996	48	7.230	.	962	.	107.414	68	231.064	.		
54	Sącznowy	2.000	.	.	.	16	51.200	.	.	.	.	.	.	.	.	.	400	.	.	.	.	10	28.000	.	29.755	64	2.000	.	.	.	.	.	.	.	15.101	02	400	.	.	.	.	.	.	.	1.702	.	130.558	66	320.000	.		
55	Skałat	.	.	.	.	10	26.000	.	.	.	3.000	.	.	.	.	.	800	.	.	.	.	15	39.000	.	.	.	13.000	.	.	.	.	.	.	.	7.642	.	8.000	.	.	.	.	.	.	.	.	.	97.792	38	293.627	17		
56	Śniatyn	.	.	.	.	18	36.258	30	220	.	.	.	.	.	.	.	25.479	46	6	12.086	10	10	20.143	50	14.000	.	14.000	.	.	.	.	.	.	.	14.900	.	400	.	.	.	1.420	.	.	.	706	.	139.618	36	201.435	04		
57	Sokal	.	.	.	.	17	51.000	.	31.350	.	.	.	.	.	.	.	11.720	.	8	24.000	.	10	30.000	.	.	.	2.000	.	.	.	.	.	.	.	.	.	600	.	.	.	1.500	.	.	.	1.476	.	153.646	.	338.159	75		
58	Stanisławów	1.580	.	.	.	5½	33.995	.	2.420	.	900	.	.	.	.	.	9.999	.	.	.	.	10	46.610	.	40	.	.	.	.	.	.	.	.	.	4.900	.	600	.	.	.	40	.	10.400	.	1.156	.	112.640	.	618.116	.		
59	Stary Sambor	836	52	.	.	18	17.741	70	.	.	1.200	.	.	.	.	.	16.763	38	13	12.805	.	10	9.856	.	.	.	1.000	.	.	.	.	.	.	.	3.384	.	.	.	.	.	6.597	.	4.800	.	740	.	75.723	60	98.565	10		
60	Stryj	.	.	.	.	8½	27.200	.	180	.	.	.	.	.	.	.	2.668	.	12½	40.000	.	10	26.800	.	.	.	14.000	.	.	.	.	.	.	.	7.800	.	.	.	.	.	100	.	.	.	1.240	.	119.988	.	367.001	16		
61	Tarnobrzeg	.	.	.	.	11	19.745	.	.	.	2.324	.	.	.	.	.	7.904	.	12	21.540	.	10	17.950	.	.	.	10.600	.	.	.	.	.	.	.	15.300	.	2.000	.	.	.	800	.	100	.	420	.	98.683	.	179.500	.		
62	Tarnopol	.	.	.	.	8	41.336	.	696	.	4	.	.	.	.	.	8.892	.	1	5.000	.	28½	110.407	.	.	.	25.000	.	.	.	.	.	.	.	12.020	.	5.638	.	3.000	.	3.650	.	1.515	.	1.780	.	218.998	.	520.926	88		
63	Tarnów	767	.	.	.	4	16.720	.	400	.	3.000	.	.	.	.	.	2.836	74	7	29.289	54	8	32.063	72	.	.	46.350	44	.	.	.	.	.	.	20.051	34	5.260	.	.	.	824	65	28.000	.	344	76	185.906	19	418.441	34		
64	Tłumacz	600	.	.	.	8	18.344	24	40	.	4.200	.	.	.	.	.	11.571	98	.	.	.	29	66.497	91	.	.	12.000	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1.800	.	1.436	48	230	.	11.179	09	1.948	.	129.847	70	229.303	18		
65	Trembowla	600	.	.	.	14	30.800	.	100	.	.	.	.	.	.	.	1.660	.	12	26.400	.	10	22.000	.	.	.	7.200	.	.	.	.	.	.	.	8.100	.	1.800	.	.	.	3.800	.	6.900	.	1.100	.	110.460	.	240.039	66		
66	Turka	.	.	.	.	40	42.293	16	1.116	.	.	.	.	.	.	.	17.887	54	.	.	.	10	10.844	.	35.000	.	3.000	.	.	.	.	.	.	.	1.600	.	.	.	.	.	1.200	.	.	.	1.452	.	114.392	70	108.444	98		
67	Wadowice	.	.	1.147	48	13	82.458	10	1.803	23	3.409	38	.	.	.	.	30.175	01	5	12.483	89	10	28.204	89	11.700	.	10.000	.	.	.	.	.	.	.	2.924	.	200	.	1.374	27	1.190	70	8.800	.	2.542	.	143.412	95	249.677	83		
68	Wieliczka	1.540	.	18.218	.	8	24.800	.	440	.	.	.	.	.	.	.	800	.	3	9.300	.	18	55.800	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	29.778	.	2.000	.	3.206	.	1.380	.	.	.	1.584	.	148.846	.	310.000	.		
69	Zaleszczyki	.	.	.	.	12½	31.993	74	1.000	.	.	.	.	.	.	.	800	.	5	10.173	96	11	25.400	.	.	.	16.000	.	.	.	.	.	.	.	1.740	.	200	.	.	.	.	.	.	.	706	.	88.013	70	255.950	02		
70	Zbaraż	.	.	.	.	7	13.030	.	60	.	800	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	21	39.089	.	.	.	16.000	.	.	.	.	.	.	.	4.610	.	100	.	.	.	.	.	1.000	.	612	.	75.301	.	206.886	.		
71	Złoczów	5.120	.	.	.	24	96.000	.	.	.	.	.	200	.	.	.	2.877	76	.	.	.	10	40.000	.	.	.	49.000	.	.	.	.	.	.	.	7.550	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2.106	.	202.858	76	393.332	40		
72	Żółkiew	960	.	.	.	8½	17.000	.	.	.	2.930	60	.	.	.	.	6.457	38	.	.	.	19	38.000	.	.	.	12.038	68	.	.	6.000	.	.	.	5.450	.	1.000	.	.	.	.	.	67	66	1.000	.	90.904	32	229.919	32		
73	Żydaczów	800	.	400	.	9	18.223	36	972	08	1.119	70	.	.	.	.	11.411	80	7	12.605	32	11	20.962	96	6.000	.	.	.	.	.	.	.	.	.	7.624	.	1.000	.	.	.	69	.	4.191	72	1.247	50	86.627	44	196.374	30		
74	Żywiec	.	.	.	.	5	11.942	.	60	.	600	.	.	.	.	.	1.436	.	6	14.330	.	10	23.884	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	11.020	.	240	.	.	.	920	.	.	.	1.024	.	65.456	.	238.350	.		
	Razem	60.305	52	28.189	30		2.095.090	63	154.225	40	116.530	09	400	.	92.000	.	523.431	47		905.731	81		2.380.864	58	280.949	88	869.287	26	400	.	132.000	.	560.904	24	148.452	80	128.193	41	163.265	48	235.084	58	98.992	14	8.964.198	54				

Sumaryczne zestawienie
Wydatków 74 Wydziałów powiatowych
podług budżetów na rok 1900.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
								Subwencye				Nadzwyczajne wydatki				Wydatki na cele komunikacyjne									
								na cele				kupno					budowa i utrzymanie								
Liczba porządkowa	Nazwa powiatów	Pobory funkcyonaryuszów	Emerytury i zaopatrzenia	Koszta kancelaryjne	Utrzymanie budynków, czynsze za najem biur	Podatki	Koszta komisyjne	oświaty, szkolne	sanitarne itp.	na budowle, konserwacye wodne itp.	Wydatki rozmaite	gruntów, domów itp.	papierów wartościowych	spłata długów zasiłków itp.	zaliczki udzielone i spłacone	koszta administracyjne drogowe	dróg powiatowych	dróg gminnych	publicznych dojazdów kolejowych	spłata długów	zaliczki udzielone i zwrócone, wydatki rozmaite drogowe	zapas kasowy pozostały z końcem roku	Hodowla bydła	Razem	Uwaga
		K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	
1	Biała	8.886 80	- -	1.200 -	1.100 -	200 -	1.600 -	882 -	2.200 -	400 -	4.359 50	- -	- -	4.950 80	- -	16.060 -	13.628 -	39.880 -	1.004 -	- -	1.418 -	- -	400 -	98.169 10	
2	Bóbrka	7.048 -	1.000 -	600 -	- -	- -	- -	300 -	4.100 -	- -	1.650 01	- -	- -	2.666 66	- -	7.540 -	- -	50.710 -	1.760 -	- -	635 51	- -	- -	78.010 18	
3	Bochnia	8.880 -	1.096 40	1.000 -	300 -	200 -	2.000 -	2.450 -	4.020 -	400 -	6.740 68	- -	- -	23.999 30	- -	19.184 -	18.535 62	51.370 22	150 -	- -	3.242 16	- -	700 -	144.268 38	
4	Bohorodczany	6.064 -	- -	640 -	800 -	- -	1.600 -	240 -	2.600 -	- -	2.600 -	- -	- -	1.433 32	- -	4.280 -	- -	12.042 76	- -	- -	1.200 -	- -	1.200 -	34.700 08	
5	Borszczów	8.708 -	- -	860 -	1.059 12	523 72	3.000 -	1.200 -	1.300 -	600 -	6.891 10	- -	- -	22.866 74	- -	11.080 -	26.216 44	28.621 82	436 -	5.200 -	6.089 02	- -	- -	124.601 96	
6	Brody	11.683 40	2.370 -	1.100 -	390 -	142 12	2.400 -	- -	4.120 -	- -	4.600 -	- -	- -	36.556 46	- -	17.002 -	91.658 44	37.588 36	8.789 32	22.544 24	19.209 86	- -	800 -	260.954 20	
7	Brzesko	8.760 -	500 -	900 -	800 -	200 -	400 -	500 -	5.925 -	- -	3.800 -	- -	- -	5.600 -	200 -	7.180 -	24.021 -	37.840 -	- -	8.866 66	6.400 -	- -	700 -	112.092 66	
8	Brzeżany	9.880 -	1.989 36	1.100 -	729 26	- -	1.200 -	1.700 -	3.600 -	- -	4.880 -	- -	- -	28.688 90	- -	9.454 80	- -	65.973 98	19.700 -	2.000 -	1.700 -	- -	600 -	153.196 30	
9	Brzozów	5.900 -	- -	500 -	720 -	- -	270 -	1.700 -	1.600 -	- -	1.000 -	- -	- -	5.000 -	- -	5.685 28	27.484 42	14.300 -	- -	- -	600 -	- -	200 -	64.959 65	
10	Buczacz	9.380 -	- -	2.120 -	1.700 -	800 -	2.400 -	8.750 -	5.222 16	- -	2.200 -	- -	- -	9.700 -	- -	14.768 -	10.600 -	100.400 -	1.000 -	12.436 26	606 94	- -	800 -	177.883 36	
11	Chrzanów	11.444 -	1.000 -	940 -	520 -	180 -	200 -	600 -	6.180 -	- -	5.586 -	- -	- -	1.320 -	600 -	12.480 -	41.979 -	43.668 -	19.564 -	2.000 -	4.900 -	- -	350 -	153.511 -	
12	Cieszanów	9.528 -	120 -	600 -	828 -	- -	300 -	1.760 -	5.200 -	- -	2.044 -	- -	- -	- -	1.800 -	3.360 -	46.412 -	13.640 -	3.936 -	4.400 -	- -	- -	- -	93.928 -	
13	Czortków	6.340 -	2.000 -	900 -	352 -	17 60	400 -	360 -	3.700 -	3.758 -	1.600 -	- -	- -	3.880 -	- -	5.940 -	6.271 62	13.766 50	- -	- -	- -	- -	300 -	49 585 72	
14	Dąbrowa	6.160 -	1.450 -	500 -	400 -	- -	800 -	300 -	200 -	3.026 -	534 -	- -	- -	- -	1.334 -	9.192 -	17.550 -	17.674 -	- -	2.260 -	5.548 -	- -	400 -	67.328 -	
15	Dobromil	11.370 -	- -	600 -	6.000 -	160 -	400 -	300 -	6.260 -	- -	1.200 -	- -	- -	480 -	- -	3.740 -	- -	14.936 -	6.268 -	21.160 -	500 -	- -	50 -	73.124 -	
16	Dolina	9.040 -	500 -	796 -	420 -	- -	1.000 -	- -	7.098 -	- -	13.200 -	- -	- -	- -	- -	3.700 -	795 -	17.160 -	- -	- -	6.200 -	- -	200 -	60.109 -	
17	Drohobycz	12.256 -	1.500 -	2.250 -	600 -	300 -	600 -	2.930 -	8.450 -	- -	6.484 38	- -	- -	27.651 62	- -	15.871 -	26.246 -	229.963 60	- -	2.800 -	5.261 40	- -	400 -	388.564 -	
18	Gorlice	9.360 -	2.000 -	3.810 -	225 -	100 -	600 -	3.160 -	7.732 14	- -	3.556 86	- -	5.000 -	12.990 -	- -	16.912 -	25.272 -	37.610 -	700 -	1.500 -	6.165 -	- -	400 -	186.598 -	
19	Gródek	7.484 -	- -	1.200 -	1.000 -	- -	1.000 -	- -	4.800 -	- -	20.751 32	- -	6.000 -	56.682 -	- -	7.396 -	11 328 96	16.274 -	1.278 69	- -	9.130 -	- -	200 -	144.524 97	
20	Grybów	3.980 -	1.040 -	480 -	492 -	- -	1.600 -	400 -	2.320 -	3.306 -	1.356 -	- -	- -	1.666 -	- -	6.868 -	7.594 -	8.072 -	- -	1.500 -	1 600 -	- -	200 -	42.474 -	
21	Horodenka	8.920 -	800 -	600 -	1.060 -	30 -	800 -	1.980 -	9.360 -	- -	21.786 -	1.600 -	- -	9.276 -	- -	7.860 -	9.540 68	29.500 -	7.004 -	- -	2.535 32	- -	200 -	112.852 -	
22	Husiatyn	8.520 -	- -	900 -	720 -	- -	600 -	- -	- -	- -	8.600 -	- -	- -	3.800 -	- -	10.400 -	24.460 -	25.000 -	8.800 -	11.740 -	460 -	- -	- -	104.000 -	
23	Jarosław	12.510 -	1.240 -	680 -	2.530 -	1.488 52	800 -	2.522 -	6.432 -	- -	3.260 -	- -	- -	5.916 -	400 -	18.161 32	17.404 -	122.848 -	440 -	29.200 -	1.840 -	- -	- -	228.671 84	
24	Jasło	8.600 -	1.000 -	880 -	560 -	- -	920 -	- -	2.200 -	- -	4.200 -	- -	- -	- -	- -	13.988 -	7.200 -	34.702 -	1.122 -	- -	6.076 71	- -	600 -	82.028 71	
25	Jaworów	7.840 -	928 -	680 -	800 -	- -	400 -	- -	1.500 -	400 -	7.082 16	- -	- -	26.703 -	- -	5.000 -	- -	22.000 -	- -	- -	5.695 01	- -	- -	79.028 17	
26	Kałusz	7.550 -	400 -	560 -	1.008 46	400 -	700 -	600 -	4.600 -	- -	2.445 48	- -	- -	6.400 56	- -	4.260 -	- -	28.321 -	- -	- -	2.574 88	- -	400 -	60.219 88	
27	Kamionka	7.240 -	720 -	900 -	500 -	- -	1.120 -	2.008 -	618 26	100 -	1.124 40	- -	- -	4.960 80	5.600 -	13.529 -	51.550 04	73.852 20	- -	12.280 40	8.157 72	- -	400 -	184.660 82	
28	Kolbuszowa	7.608 -	720 -	750 -	600 -	80 -	1.200 -	1.600 -	2.006 -	- -	1.250 -	- -	- -	7.377 81	- -	7.928 -	32.400 -	14.000 -	- -	- -	8.719 14	- -	- -	86.158 95	
29	Kołomyja	11.080 -	1.370 36	1.700 -	482 -	80 -	1.400 -	5.590 -	3.920 -	- -	9.980 -	- -	- -	46.821 28	- -	17.150 -	10.920 -	53.137 -	5.704 -	- -	2.370 -	- -	- -	171.704 64	
30	Kossów	7.240 -	1.796 -	440 -	268 -	- -	1.200 -	1.500 -	4.300 -	200 -	1.022 -	- -	- -	949 -	- -	9.820 -	26.111 30	9.965 -	- -	200 -	2.459 -	- -	400 -	67.870 30	
31	Kraków	18.248 -	2.000 -	1.550 -	2.700 -	140 -	250 -	200 -	4.900 -	200 -	2.076 -	- -	- -	- -	2.000 -	15.697 -	8.740 -	75.734 94	2.400 -	1.200 -	3.216 16	- -	150 -	136.402 10	
32	Krosno	6.132 -	820 -	1.350 -	900 -	- -	1.080 -	3.020 -	2.300 -	12.000 -	5.734 -	2.400 -	- -	5.000 -	- -	10.426 -	20.800 -	13.620 -	2.000 -	13.263 24	1.040 76	- -	600 -	102.486 -	
33	Limanowa	5.160 -	288 -	550 -	160 -	- -	750 -	- -	576 -	- -	2.100 72	- -	- -	1.883 62	- -	6.884 -	22.856 65	24.640 -	478 66	- -	1.784 85	- -	- -	67.562 50	
34	Lisko	4.840 -	- -	640 -	720 -	- -	50 -	520 -	2.360 -	400 -	2.136 -	- -	- -	6.512 -	- -	16.206 -	24.940 -	22.000 -	- -	- -	3.140 -	148 42	- -	84.612 42	
35	Lwów	13.782 -	1.000 -	836 -	4.383 14	3.400 -	1.740 -	960 -	2.200 -	- -	19.558 30	- -	- -	29.745 84	- -	8.260 -	- -	122.177 64	17.600 -	7.800 -	29.948 05	- -	600 -	268.940 97	
36	Łańcut	9.766 -	144 -	700 -	1.200 -	- -	200 -	5.100 -	3.400 -	- -	4.020 -	- -	- -	12.000 02	- -	8.716 -	36.600 -	56.660 -	- -	17.880 40	1.199 22	- -	240 -	157.825 64	
37	Mielec	6.700 -	420 -	490 -	1.160 -	- -	- -	3.046 -	240 -	- -	89.253 80	- -	- -	19.320 16	400 -	7.801 -	9.100 -	57.741 42	548 34	1.000 -	2.557 24	- -	- -	149.572 96	
38	Mościska	7.240 -	1.984 -	1.120 -	1.600 -	- -	1.600 -	900 -	3.256 -	- -	3.630 87	- -	- -	17.612 88	400 -	5.604 -	12.028 -	35.072 -	- -	5.730 22	2.920 91	- -	500 -	101.148 88	
39	Myślenice	6.880 -	840 -	1.100 -	200 -	100 -	800 -	1.800 -	5.960 -	- -	2.224 94	- -	- -	15.001 32	- -	5.698 -	3.350 -	31.800 -	2.000 -	- -	2.640 -	- -	400 -	80.734 26	
40	Nadwórna	8.000 -	- -	600 -	1.000 -	- -	2.600 -	1.160 -	4.600 -	- -	7.216 -	- -	- -	10.732 86	- -	7.120 -	- -	28.240 -	- -	800 -	- -	- -	480 -	72.548 86	
41	Nisko	7.140 -	240 -	880 -	880 -	- -	1.800 -	3.000 -	200 -	- -	4.838 -	- -	- -	11.666 66	- -	1.608 -	2.381 98	79.000 -	20.190 02	- -	6.000 -	- -	200 -	140.024 66	
42	Nowytarg	6.920 -	272 20	1.500 -	600 -	- -	2.200 -	700 -	4.400 -	- -	3.970 80	- -	- -	21.300 -	- -	8.268 -	9.746 32	11.050 -	2.620 -	- -	10.427 28	- -	200 -	84.174 60	
43	Pilzno	4.112 -	- -	364 -	400 -	- -	200 -	400 -	600 -	- -	600 -	- -	- -	5.668 -	780 -	5.148 -	14.009 60	34.641 -	- -	- -	1.660 -	- -	800 -	68.882 60	
44	Podhajce	8.200 -	4.000 -	1.000 -	- -	80 -	1.800 -	680 -	1.400 -	- -	4.000 -	- -	- -	3.700 22	- -	11.416 -	13.621 04	64.045 38	- -	20.080 -	344 -	- -	- -	134.346 64	
45	Przemyśl	11.140 -	1.800 -	813 46	1.614 60	- -	- -	1.450 -	1.608 32	400 -	34.583 88	- -	- -	26.001 62	- -	10.036 -	683 28	82.560 56	- -	- -	8.971 08	- -	400 -	182.062 80	
46	Przemyślany	6.072 -	1.800 -	980 -	140 -	- -	1.000 -	1.820 -	3.600 -	- -	766 -	- -	- -	- -	- -	8.004 -	11.400 -	43.202 -	1.372 48	6.160 -	9.800 -	- -	800 -	91.070 48	
47	Rawa	5.000 -	600 -	500 -	1.140 -	1.000 -	600 -	- -	2.000 -	- -	5.200 -	- -	- -	2.164 -	- -	6.400 -	9.600 -	48.260 72	2.940 -	34.846 02	- -	- -	- -	120.250 74	
48	Rohatyn	8.104 -	359 -	1.052 -	200 -	- -	1.200 -	1.700 -	3.600 -	- -	8.984 80	- -	- -	- -	- -	4.450 40	1.488 -	44.605 16	- -	- -	- -	- -	600 -	76.343 36	
49	Ropczyce	4.260 -	- -	1.000 -	- -	- -	1.100 -	3.480 -	2.246 -	400 -	520 -	- -	- -	- -	3.534 09	6.458 -	6.651 -	36.900 -	- -	4.800 -	2.800 -	- -	200 -	74.149 09	
50	Radki	7.920 -	1.000 -	540 -	400 -	- -	- -	1.980 -	1.600 -	- -	2.260 -	1.024 -	- -	2.132 -	- -	4.900 -	7.840 -	11.588 -	- -	- -	100 -	3.132 -	400 -	46.816 -	
51	Rzeszów	11.764 -	1.000 -	1.132 -	- -	120 -	1.280 -	1.500 -	2.800 -	4.100 -	2.898 -	- -	- -	10.810 -	- -	23.526 -	82.840 -	68.998 -	2.400 -	67.701 14	8.944 86	- -	200 -	292.014 -	
52	Sambor	16.300 -	1.000 -	1.017 20	228 -	- -	3.461 28	1.200 -	2.980 30	- -	3.439 16	- -	- -	21.054 36	- -	13.212 -	4.672 -	32.524 66	- -	1.000 -	15.236 -	- -	200 -	117.524 96	
53	Sanok	10.104 -	- -	860 -	460 -	460 -	600 -	1.200 -	4.500 -	40 -	1.560 -	- -	- -	8.600 -	- -	10.371 20	1.725 -	54.022 -	200 -	9.079 28	3.671 -	- -	300 -	107.752 48	
54	Sącz nowy	7.920 -	2.800 -	900 -	2 300 -	- -	400 -	1.620 -	300 -	200 -	5.880 -	- -	- -	3.260 -	- -	15.098 -	63.940 30	23.334 -	- -	- -	1.640 -	- -	800 -	130.392 30	
55	Skałat	7.900 -	400 -	880 -	160 -	200 -	1.600 -	2.400 -	2.200 -	- -	3.200 -	- -	- -	7.614 -	- -	12.560 -	- -	55.762 -	466 88	- -	2.520 -	- -	- -	97.862 38	
56	Śniatyn	7.800 -	960 -	900 -	400 -	- -	1.200 -	2.000 -	1.600 -	- -	1.700 -	- -	- -	42.097 46	- -	10.160 -	9.200 -	33.840 -	- -	25.479 46	2.250 -	- -	- -	139.586 92	
57	Sokal	12.430 -	2.080 -	1.400 -	160 -	- -	800 -	1.300 -	2.200 -	- -	33.102 -	33.000 -	- -	8.900 -	1.000 -	8.252 -	21.000 -	25.180 -	1.974 -	- -	608 -	- -	200 -	158.586 -	
58	Stanisławów	10.550 -	1.820 -	1.412 -	890 -	80 -	600 -	5.320 -	3.200 -	- -	6.892 -	- -	- -	20.009 -	- -	13.584 -	3.360 -	42.628 -	- -	- -	3.018 -	- -	400 -	118.263 -	
59	Staremiasto	7.632 -	480 -	428 -	1.297 56	342 -	940 -	1.330 -	3.240 -	- -	2.925 60	- -	- -	17.460 66	- -	2.840 -	12.898 -	11.902 -	- -	12.000 -	350 -	- -	840 -	76.905 82	
60	Stryj	12.480 -	1.635 12	942 -	500 -	- -	1.760 -	4.410 -	2.000 -	200 -	3.894 -	- -	- -	2.668 -	600 -	14.144 -	18.404 -	39.890 -	9.144 -	7.118 -	- -	- -	200 -	119.989 12	
61	Tarnobrzeg	7.888 -	600 -	772 -	660 -	200 -	1.400 -	3.925 -	3.270 -	200 -	3.404 -	- -	- -	8.074 -	- -	6.580 -	18.000 -	32.350 -	900 -	6.362 -	4.098 -	- -	- -	98.683 -	
62	Tarnopol	18.982 -	2.468 -	1.320 -	440 -	380 -	3.800 -	- -	5.520 -	- -	5.020 -	1.119 -	- -	9.754 -	2.649 -	16.940 -	15.158 -	97.096 -	3.715 -	31.809 -	2.660 -	- -	120 -	218.950 -	
63	Tarnów	6.724 -	1.608 -	825 20	2.200 -	- -	1.000 -	2.930 -	2.400 -	- -	2.740 -	- -	- -	2.666 68	- -	14.355 20	46.071 89	82.371 12	- -	2.000 -	17.288 30	- -	200 -	185.374 89	
64	Tłumacz	8.288 -	1.440 -	820 -	400 -	- -	2.000 -	2.000 -	3.440 -	- -	7.326 54	1.435 88	- -	10.090 78	- -	11.640 -	- -	71.140 -	400 -	3.000 -	5.927 -	- -	500 -	129.847 70	
65	Trembowla	6.068 -	2.820 -	800 -	800 -	340 -	1.300 -	1.025 -	2.400 -	- -	1.335 -	- -	- -	14.260 -	- -	9.760 -	16.300 -	36.100 -	- -	15.240 -	1.700 -	- -	300 -	110 048 -	
66	Turka	8.570 -	980 -	700 -	- -	- -	600 -	2.300 -	1.836 -	- -	14.650 -	- -	- -	19.438 34	- -	3.156 -	39.024 -	14.000 -	- -	- -	9.484 -	- -	200 -	114.918 34	
67	Wadowice	6.740 -	1.000 -	1.050 -	1.200 -	- -	1.900 -	1.632 -	6.300 -	- -	9.278 64	- -	- -	22.177 78	200 -	13.464 -	27.600 -	35.604 -	1.258 40	1.200 -	12.818 13	- -	- -	148.412 95	
68	Wieliczka	8.560 -	870 -	1.500 -	200 -	360 -	1.400 -	2.580 -	1.800 -	400 -	1.150 -	- -	- -	31.317 24	200 -	17.474 -	23.442 -	49.058 -	4.810 -	- -	5 478 -	- -	900 -	151.149 24	
69	Zaleszczyki	9.480 -	870 -	1.100 -	3.116 -	80 -	2.200 -	2.720 -	2.300 -	1.400 -	1.900 -	- -	- -	3.363 58	- -	7.680 -	2.000 -	36.320 -	- -	7.513 96	- -	- -	200 -	82.248 54	
70	Zbaraż	5.640 -	- -	440 -	700 -	- -	300 -	400 -	4.060 -	- -	2.762 -	- -	- -	- -	- -	3.520 -	- -	52.610 -	- -	3.962 -	707 -	- -	200 -	75.301 -	
71	Złoczów	11.520 -	795 -	1.220 -	3.336 -	- -	1.640 -	1.100 -	2.200 -	- -	1.060 -	- -	- -	10.446 -	- -	6.000 -	20.073 -	133.267 -	6.600 -	- -	1.520 -	- -	1.000 -	201.777 -	
72	Żółkiew	7.880 -	600 -	800 -	500 -	- -	400 -	1.100 -	1.820 -	400 -	1.202 66	- -	- -	10.606 64	- -	5.818 80	- -	44.638 68	7.500 -	3.000 -	4.237 54	- -	600 -	91.104 32	
73	Żydaczów	8.840 -	1.800 -	900 -	600 -	400 -	2.200 -	- -	2.850 -	- -	1.900 -	- -	- -	14.684 44	- -	9.120 -	25.196 -	14.991 -	- -	470 -	2.676 -	- -	- -	86.627 44	
74	Żywiec	4.920 -	- -	1.860 -	640 -	- -	880 -	960 -	1.200 -	200 -	3.002 -	- -	- -	- -	1.000 -	3.768 -	20.202 -	21 644 -	900 -	3.000 -	1.780 -	- -	- -	65.456 -	
	Razem	634.806 20	71.083 44	70.729 86	66.549 14	12.535 96	82.621 28	117.070 -	234.026 18	32.730 -	431.668 80	40.578 38	11.000 -	848.130 86	22.697 09	717.172 95	1,262.120 08	3,298.025 72	180.328 27	453.062 28	311.649 55	3.280 42	23.330 -	8,925.188 76	

Wykaz dochodów
podług budżetów na rok 1900
30 miast (według ustawy z r. 1889).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
		Czynsze i opłaty							Z dzierżawy praw i przywilejów					Dodatki na cele ściśle gminne					Wpływy nadzwyczajne								
															konsumcyjne				ze sprzedaży								
Liczba porządkowa	Nazwa miasta	z dóbr	z domów, rzeźni, budek itp.	z gruntów, kamieniołomów itp	z lasów, wiklin itp.	z fabryk cegielń, wapienników itp.	z koszar i kwatermunku wojska	Odsetki od papierów wartościowych, pożyczek itp.	propinacya i opłaty komunalne	placowe, targowe, straganowe, sprzedaż śmiecia	miary i wagi, polowanie i rybołostwo	Taksy	Z dzierżawy dodatków krajowych konsumcyjnych	od podatków bezpośrednich	od mięsa	od wina	Dochody rozmaite	Zapas kasowy z roku poprzedniego	gruntów i realności	papierów wartościowych	z pożyczek zaciągniętych	zaliczki otrzymane i zwrócone	Wpływy drogowe	Na cele szkolne: dodatki i inne	**Razem**	Wysokość opłacanych w gminie podatków	**Uwaga**
		K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	% K. gr.	% K. gr.	% K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	
1	Biała	. .	16.310 .	1.190	7.751 .	.	. .	184 .	12.000 .	6.340 .	. .	4.000 .	. .	100 143.600 .	. . .	. . .	14.378 .	. .	. .	. .	. .	. .	8.771 .	. .	214.474 .	124.622 22	
2	Bochnia	. .	9.310 .	9.095 24	100	2.000 .	8.100 .	200 .	103.660 .	11.876	111 20	2.490 .	. .	20 7.000 .	. 12.800 .	. 910 .	5.206 42	9.088 .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	181.896 86	48.970 12	
3	Brody	. .	6.000 .	4.740 .	. .	. .	48.360 60	294 40	84.768 .	8.405 60	. .	1.400 .	. .	50 17.000 .	73½ 15.000 .	100 2.200	400 .	. .	. .	. .	. .	7.088 .	. .	1.300 .	196.956 60	45.974 58	
4	Brzeżany	. .	25.486 .	. .	. .	. .	12.602 .	12.871 40	121.000 .	800 .	20 .	220 .	14.000 .	. . .	50 8.800 .	100 2.600 .	200 .	. .	. .	. .	102.000 .	1.740 .	13.568 .	. .	315.907 40	.	
5	Buczacz	. .	700 .	. .	. .	. .	. .	40 .	9.000 .	. .	. .	7.550 .	. .	38 12.558 .	100 14.146 .	100 904 .	1.407 .	. .	. .	. .	440 .	. .	. .	22.688 .	69.378 .	34.000 .	
6	Drohobycz	. .	11.915 18	665 .	5.884 .	. .	. .	14.592 86	108.084	1.815 12	6	4.240 .	.	27 27.790	50 17.000 .	. .	2.473 86	. .	. .	. .	. .	1.763 98	. .	. .	195.730 .	120.931 38	
7	Gorlice	. .	25.123 22	63 24	. .	. .	.	15.970 02	57.571 20	4.640 .	47 .	200 .	13.800 .	. . .	. . .	. 1.420 .	823 02	. .	. .	1.930 .	. .	2.552 66	. .	840	124.148 76	. .	
8	Gródek	. .	22.492 .	8.644	5.000 .	. .	17.414 .	5.548 .	70.280 .	4.170	704	3.000 .	. .	. . .	. . .	. . .	4.512 .	. .	. .	. .	. .	2.830 .	. .	. .	144.594	. .	
9	Jarosław	. .	55.599 69	1.174 15	. .	. .	6.758 50	1.028 90	200.000 .	1.472 .	7.440 .	5.340 .	26.320	10 12.893 03	50 22.000 .	100 6.412 .	1.200 .	2.600	. .	. .	. .	4.720 .	11.210 .	. .	866.168 27	128.858 46	
10	Jasło	. .	9.628 .	730 .	. .	6.000 .	. .	216 60	61.000 .	6.914 90	16 .	3.842 .	. .	28 10.000 .	50 5.100 .	100 705 .	600 .	. .	16.000 .	. .	51.945 02	. .	. .	. .	172.697 52	. .	
11	Jaworów	. .	10.060 94	33 50	8.500 .	100 .	. .	12.717 34	33.100	3.675 16	60 .	1.420 .	. .	. . .	. 5.400 .	. 1.400 .	6.400 .	4.266 56	. .	. .	. .	130 .	. .	800 .	88.064 .	. .	Niedobór 15.095 K. 90 gr.
12	Kołomyja	. .	4.707 .	13.455 .	. .	. .	56.615 .	2.500 .	229.904	11.186 .	166 .	13.870 .	. .	40 50.364 16	100 64.144 .	100 8.330 .	550 .	24.000 .	. .	30.000 .	608.000 .	16.748 .	. .	5.444 .	1,189.988 16	. .	
13	Krosno	7.870 .	14.216 .	3.238 .	. .	. .	. .	1.247 .	70.700 .	5.654	20 .	882 .	11.800	. . .	50 3.828 .	100 1.400 .	4.830 .	. .	20.700 .	. .	. .	7.340 .	. .	. .	153.725	. .	
14	Podgórze	. .	22.792 .	14.400 .	60 .	34.000 .	600 .	1.104 .	124.200 .	13.700 .	88 .	8.740 .	1.050 .	. . .	. 19.000 .	. 600 .	24.400 .	. .	. .	. .	. .	6.400 .	. .	. .	271.134 .	. .	
15	Przemyśl	1.000 .	13.612 .	1.516 .	432 .	. .	120.230 .	1.944 .	444.050 .	4.882 .	50	82.020 .	44.000	. . .	. . .	. . .	7.634 .	. .	. .	. .	. .	6.646 .	. .	. .	728.016	. .	
16	Rzeszów	. .	33.544 .	2.022 .	. .	47.644 .	88.796 .	4.058 .	102.564	2.306 .	320 .	3.250 .	. .	. . .	100 28.910 .	. 1.920 .	12.600 .	. .	. .	. .	270.000 .	9.374 .	. .	. .	607.808 .	. .	
17	Sambor	. .	51.768 80	5.724 20	. .	. .	. .	2.098 14	101.400	4.606	. .	17.140	. .	25 23.291 50	. 11.150 .	. 340 .	. .	10.000 .	. .	. .	. .	5.035 82	. .	. .	232.554 46	98.166 .	
18	Sanok	3.771 .	7.468 75	2.881 70	1.925 .	. .	20.213 92	1.600 .	68.260	3.730 .	186 .	1.350 .	10.040 .	20 8.304 11	. . .	. . .	2.200	. .	. .	. .	100.000 .	4.000 .	2.530 .	. .	238.410 48	41.928 14	
19	Sącz Nowy	1.668 84	14.133 92	2.055 40	5.040 .	. .	23.215 23	5.438 60	100.000 .	5.925 .	115 14	3.860	. .	15 15.000 .	50 11.800 .	50 600 .	33.673 56	. .	. .	17.678 .	70.682 .	. .	. .	. .	310.385 69	. .	
20	Śniatyn	. .	8.285 86	10.003 16	. .	. .	. .	. .	57.183 22	4.262 34	. .	2.444 20	. .	32 11.032 .	50 6.166 98	. .	3.414 18	. .	. .	. .	. .	2.334 46	. .	. .	105.126 40	34.600 .	
21	Sokal	. .	3.320 .	600 .	. .	5.240 .	80 .	. .	47.000 .	680 .	775 .	1.250 .	. .	50 17.000 .	. 6.400 .	. 240 .	4.100 .	. .	30 .	. .	. .	1.000 .	. .	. .	88.215 .	34.000 .	
22	Stanisławów	7.404 .	54.344	1.670 .	. .	83.546 .	103.578 .	20.298 .	330.748 .	600 .	12 .	71.866 .	.	. . .	100 87.584	100 6.352 .	22.524 .	16.000 .	23.214	. .	. .	1.082 .	100.640 .	. .	931.462	. .	
23	Stryj	12.781 88	37.080 58	6.321 12	6.016 .	.	12.683 52	3.524 28	166.676	6.768 .	216 .	2.176 .	. .	10 14.434 .	50 26.664 39	. . .	106 .	. .	43.000 .	. .	. .	7.638 .	. .	. .	350.905 77	144.349 14	
24	Tarnopol	. .	9.343 .	1.504 20	. .	. .	43.058 .	197 40	184.000 .	7.650	480 .	2.760 .	. .	45 75.433 31	. 46.800 .	. 3.728 68	11.400 .	. .	. .	. .	. .	12.000 .	. .	. .	398.354 59	189.731 58	
25	Tarnów	4.574 .	24.022 .	4.160 .	. .	. .	43.208	10 .	246.120	4.710 .	120	4.796 .	. .	29 70.546 89	50 31.860 .	50 3.400 .	10.642 .	. .	. .	. .	. .	21.038 .	. .	. .	469.206 89	243.265 14	
26	Trembowla	. .	6.817 94	28.796 70	45.640 .	. .	89.038 98	275 96	32.600 .	1.886	101 .	590 .	. .	. . .	100 7.200 .	50 450 .	1.680 .	. .	. .	. .	. .	3.460 .	6.865 98	. .	175.402 56	28.039 96	
27	Wadowice	. .	9.769 17	867 80	3.160 .	. .	. .	6.820 62	56.000 .	6.839 66	132	480 .	. .	12 5.135 08	. 11.291 .	. . .	13.542 08	4.733 30	. .	88.280 .	24.000 .	1.945 92	. .	1.880 34	184.876 97	.	
28	Wieliczka	. .	8.000 .	16.618 40	. .	. .	. .	6.845 20	42.336 .	4.432 .	51 .	1.574 .	. .	. . .	. 7.500 .	. 200 .	14.722 20	1.649 85	. .	. .	. .	3.800 .	. .	. .	107.728 65	. .	Niedobór 30.251 K. 76 gr.
29	Złoczów	. .	13.374 .	122 .	. .	9.490 .	15.727 .	40 .	47.000 .	2.484	.	1.754 .	47.000 .	13 6.818 .	100 24.714 .	. . .	5.670 .	. .	. .	. .	. .	4.250 .	3.072 .	. .	181.465 .	49.745 80	
30	Żółkiew	11.035 16	7.920 .	6.142 62	. .	1.600 .	64.136 .	110	70.200 .	1.930 .	13 60	2.215 .	. .	. . .	100 12.662 .	100 1.340 .	15.707 70	41 06	8.000 .	. .	. .	13.160 .	. .	. .	216.218 14	. .	
	Razem	50.104 88	538.141 05	148.433 43	89.008 .	189.620 .	724.414 75	121.545 22	3,381.404 42	144.289 78	11 199 94	256.219 20	168 010 .	. 527.700 08	. 507.920 37	. 45.451 68	226.996 02	72 328 77	115.944 .	88.328 .	1,226.627 02	148.076 84	146.656 98	32.065 74	8,960.489 17		

Wykaz wydatków
podług budżetów na rok 1900
30 miast (według ustawy z r. 1889).

Liczba porządkowa	Nazwa gminy	Pobory funkcyonaryuszów	Emerytury i zaopatrzenia	Koszta kancelaryjne	Administracya dóbr, utrzymanie budynków, realności itp.	Czynsz za dzierżawę: prawa propinacyjnego	Czynsz za dzierżawę: krajowych opłat konsumcyjnych	Podatki, ekwiwalent, opłaty skarbowe	Cele dobroczynne, ubogich i inne	Policya miejscowa	Aresztanci i szupaśnicy	Straż pożarna itp.	Straż polowa i lasowa	Wydatki na cele sanitarne	Oświetlenie miasta	Przedsiębiorstwa gminne	Dyety i koszta podróży	Rekrutacya, kwaterunek i inne cele wojskowe	Wydatki na cele: szkolne i oświaty	Wydatki na cele: parafialne i wyznaniowe	Wydatki na cele: drogowe	Wydatki nadzwyczajne kupno: gruntów, domów, budowli itp.	Wydatki nadzwyczajne kupno: papierów wartościowych	Spłata długów	Zaliczki udzielone i spłacone	Wydatki rozmaite	Razem	Uwaga
		K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. ct.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	K. gr.	
1	Biała	23.872 .	3.448	. .	17.079 .	. .	. .	500 .	.	16.352 .	. .	1.260 .	. .	39.050	9.770 .	3.100 .	3.845 .	420 .	47.304 .	84	10.271 .	.	. .	25.080	. .	12.900 .	214.285 .	
2	Bochnia	32.349 60	5.586 12	1.458 .	6.268 40	15.600 .	. .	16.515 58	1.773 .	3.445 24	. .	5.285 92	. .	5 310	3.427 62	. .	400 .	2.392 .	31.207	2.315 36	6.325 50	10.800	. .	36.424 60	. .	3.486 .	190.369 94	
3	Brody	23.376 60	4.892	3.300	5.320 .	6.200 .	. .	7.741 34	3.500 .	19.740	1.440 .	5.584 .	. .	8.916	9.000 .	. .	800 .	13.500 .	15.516 66	.	.	.	. .	57.000 .	2.000 .	8.600 .	196.426 50	
4	Brzeżany	23.138 .	960	1.360 .	4.500 .	61.561 26	18.000 .	5.492	1.600 .	11.066 .	40 .	10.480 .	.	6.321 50	2.800 .	104.800 .	800	3.460 .	13.352 .	. .	9.200 .	.	. .	38.300	800 .	2.870 .	315.900 76	
5	Buczacz	7.700	500 .	1.400 .	472 .	. .	. .	160	700 .	7.620 .	80	2.000 .	. .	5.550 .	2.300 .	. .	300 .	. .	27.031	.	.	.	. .	12.765 .	. .	800	69.378 .	
6	Drohobycz	40.741 90	3.681 92	2.051 58	9.289 60	. .	. .	20.136 76	. .	15.854 .	200	11.342 .	400 .	10.328 .	6.440 .	. .	390	. .	54.940 .	1.770 .	4.000 .	.	. .	.	. .	14.164 24	195.730	
7	Gorlice	12 790 .	1.695 .	1.692	3.955 48	32.100 .	12.600 .	8.955 20	600 .	6.401 78	140 .	1.960 .	240	2.200 .	2.400 .	4.789 96	200 .	90	12.116 .	320 .	900 .	.	. .	9.899 90	661 10	7.442 34	124.148 76	
8	Gródek	17.888	2.892	2.400 .	5.410	7.000 .	.	16.000 .	. .	5.400 .	100	6.904 .	320 .	7.104	1.600 .	. .	500 .	6.990	20.338 .	1.134 .	3.700	.	. .	32.136	. .	6.778 .	144.594 .	
9	Jarosław	45.080 .	3.469 34	5.044 40	10.088 .	3.000	26.320 .	26.565 47	. .	24.824 .	. .	23.283	. .	12.462 .	5.600 .	. .	300 .	10.940 .	40.148 99	35 56	39.210	.	. .	55.746 36	4.000	30.051 15	366.168 27	
10	Jasło	11.748	400	1.670	4.270	6.400 .	. .	7.480 .	480 .	9.500 .	60 .	1.400 .	. .	13.884 60	3.900	5.000 .	500	200 .	18.160 .	.	3.560	69.420	.	14.424 92	. .	240	172.697 52	
11	Jaworów	16.520	1.608 32	500 .	2.900	23.100	. .	1.758 37	30	4.120	100 .	150 .	. .	3.620	480 .	. .	240 .	320 .	16.795 .	1 05	660 .	.	. .	15.927 16	400	18.930 .	103.159 90	Niedobór 15.095 K. 90 gr.
12	Kołomyja	42.253 32	6.478 .	4.958	31.421 60	. .	. .	28.212	4.198 .	37.938 .	894 .	17.540 .	. .	29.864 .	21.212 .	288.000	1.000	25.362 .	69.886 .	2.000 .	17.200 .	141.000	. .	361.470 24	.	9.254 .	1,140.141 16	
13	Krosno	8.400 .	2.000 .	1.186 .	7.620	17.500 .	11.800 .	6.170 .	702 .	4.912 .	60 .	2.872 .	300 .	9.384 .	2.400 .	. .	1.000 .	512 .	22.035 .	110 .	8.692 .	20.700 .	2.000	14.888	1.600	7.882 .	154.725 .	
14	Nowy Sącz	44.216	5.820 .	3.320 .	12.308 .	. .	. .	24 400 .	7.112	19.980	200 .	18.380 .	700 .	15.780 .	17.000 .	2.386 .	3.400 .	1.000 .	24.300 .	6.060 .	18.100 .	.	. .	37.902 .	1.000	7.800 .	271.164 .	
15	Podgórze	75.458	4.268 .	7.576 .	31.674 .	. .	44.000 .	32.750	4.866 .	19.458 .	3.200 .	36.334 .	1.800 .	59.890 .	33.176 .	. .	. .	100.998 .	50.902 .	300 .	48.000 .	120.950	246	63.068 .	4.000	16.518 .	759.432 .	
16	Przemyśl	35.260	4.984	5.322	13.456	8.264 .	. .	17.224 .	5.062	19.288 .	226 .	13.468 .	. .	16.586 .	16.770	253.986 .	400 .	35.858 .	48.814 .	2.000 .	10.000 .	5.000 .	.	73.620	.	17.700 .	603.288 .	
17	Rzeszów	25.987 60	6.425 62	3.242 40	18.400	. .	. .	18.995 36	880	15.428 .	100 .	11.153 96	. .	6.944 .	3 928 60	. .	. .	15.273 .	45.532 74	. .	4.600 .	. .	.	45.075 50	. .	10.000 .	231.966 78	
18	Sambor	21.922	894 20	1.140 .	51.100	4.800	.	8.751 20	100	8.717 80	260 .	1,700 .	. .	2.600 .	2.940 .	. .	200 .	4.800 .	22.895 .	1.152 34	14.000 .	. .	40.000	46.437 94	. .	4.000 .	238.410 48	
19	Sanok	34 368 30	4.592 21	4.425 60	11.719	. .	. .	15.364 13	1.600	18.664 60	600 .	19.251 12	1.112 .	10.484 .	6.200 .	. .	535 02	6.666 96	30.961 38	18 80	1.800 .	114.960	.	17.562 89	.	9.701 59	310.587 60	
20	Śniatyn	15.376 .	4.562 .	2.259 78	2.315 08	10.800 .	. .	10.400 .	1.176 .	9.932 .	706 10	3.521 74	576 .	7.303 50	1.703 90	. .	200 .	. .	15.846 28	536	2.671 50	.	. .	10.003 32	.	5.000 .	104.889 20	
21	Sokal	12.194	1.895 20	1.846	3.785	.	. .	9.300 .	1.400 .	5.884 .	400 .	794 .	480 .	7.050 .	1.700 .	. .	550 .	310 .	18.906 46	378 .	3.600 .	1.200 .	. .	13.219 12	1.466 64	1.850 .	88.208 42	
22	Stanisławów	69.384	15.510 .	12.902	43.702 .	57.200 .	. .	17.840	18.790 .	39.704 .	1.250 .	25.638 .	. .	49.498 .	15.564 .	118.418 .	200 .	31.172 .	47.682 .	1.970 .	129.161 .	30.000 .	.	186.364 .	3.056 .	15.640 .	930.645 .	
23	Stryj	22.804 60	7.359 40	1.741 16	18.306 80	34.278	. .	10.387 05	. .	22.047 .	468 .	14.716 80	450 .	20.044 36	8.000 .	. .	1.016 .	6.000	65.425 50	174 36	8.000 .	. .	.	97.108 74	. .	12.578 .	350.905 77	
24	Tarnopol	55.913 .	4.372 .	9 230 .	22.019 16	. .	. .	9.490 .	23.240 .	28.236 .	800 .	33.026 .	1.200 .	24.069 97	9.500 .	4.920 .	2.300 .	2.620 .	51.152 38	2.508 .	9.880 .	.	. .	73.755 62	2 000 .	28.122 46	398.354 59	
25	Tarnów	37.874	9.339 20	2.248 .	14.818 .	. .	. .	48.628 98	5.400 .	41.227 14	460 .	21.569 44	. .	26.730 .	20.560 .	.	600 .	12.050 .	39.895 .	. .	6.080 .	6.000 .	.	142.280 .	11.341 .	22.516 .	469.619 76	
26	Trembowla	14.262 62	5.346 45	1.856 04	17.636 .	. .	. .	16.893 30	1.669 .	5.524 .	50 .	4.492	3.940 .	6.740 .	1.000 .	. .	500 .	900 .	23.732 28	290 54	7.965 98	8.600 .	. .	53.720 50	1.200 .	3.440 .	179.758 71	
27	Wadowice	12.360	416 66	1.700	5.548 .	25.000 .	. .	2.578 .	3.040 .	7.590 .	200 .	4.128 .	840 .	8.032 .	2.800 .	. .	600 .	480 .	17.659 66	. .	2.000 .	66.280 .	.	10.004 65	400	13.220 .	184.876 97	
28	Wieliczka	23.580 .	6.654 93	1.600 .	9.650	. .	. .	11.800	4.500 .	12.500 .	300	7.103 48	.	4.900 .	2.690 .	. .	300 .	400 .	25.200 .	1.435 .	1.363	1.000	.	11.704	1.000	10.300 .	137.980 41	Niedobór 80.251 K. 76 gr.
29	Złoczów	28.554 .	5.710	2.917	15.427 .	. .	. .	7.647 .	2.400 .	13.350 .	200 .	3.906 .	. .	4.700 .	2.400 .	5.391 .	740 .	4.400 .	20.861 .	400 .	10.505	7.780 .	2.000 .	35.007	4.070 .	3.100 .	181.465	
30	Żółkiew	23.476	1.672	1.400 .	3.400	7.000 .	. .	4.128 .	412 .	9.836 .	100	800 .	280 .	6.620 .	1.600 .	600 .	500 .	4.400	11.170	. .	6.000	9.200		85 883 20		37.735 94	216.213 14	
	Razem	858.847 54	127.432 57	91.745 96	403.858 12	319.803 26	107.720 .	412.263 74	95.230 .	464.539 56	12.634 10	310.043 46	12.638 .	431.965 93	218.862 12	791.390 96	22.316 02	291.513 96	949.765 33	24.993 01	387.444 98	612.890 .	44.246	1.676.728 66	38.997 74	337.619 72	9,045.490 74	

Wykaz dochodów
podług budżetów na rok 1899
gmin małomiejskich i wiejskich.

Liczba porządkowa	Nazwa gminy	Czynsze i opłaty: z dóbr zł. ct.	z domów, rzeźni, budek itp. zł. ct.	z gruntów, kamieniołomów itp. zł. ct.	z lasów, wiklin itp. zł. ct.	z fabryk cegielń, wapienników itp. zł. ct.	z koszar i kwaterunku wojska zł. ct.	Odsetki od papierów wartościowych, pożyczek itp. zł. ct.	Z dzierżawy praw i przywilejów: propinacya i opłaty komunalne zł. ct.	placowe, targowe, szraganowe, sprzedaż śmiecia zł. ct.	miary i wagi, polowanie i rybołóstwo zł. ct.	Taksy zł. ct.	Z dzierżawy dodatków krajowych konsumcyjnych zł. ct.	Dodatki na cele ściśle gminne: od podatków bezpośrednich zł. ct.	konsumcyjne: od mięsa zł. ct.	od wina zł. ct.	Dochody rozmaite zł. ct.	Zapas kasowy z roku poprzedniego zł. ct.	Wpływy nadzwyczajne: ze sprzedaży gruntów i realności zł. ct.	papierów wartościowych zł. ct.	z pożyczek zaciągniętych zł. ct.	zaliczki otrzymane i zwrócone zł. ct.	Wpływy drogowe: myto drogowe mostowe przewozowe, kopytkowe zł. ct.	wartość zużytych przez tacyj w robociźnie i materyale, w naturze zł. ct.	subwencye, ekwiwalent, zapas kasowy i inne drogowe zł. ct.	Na cele szkolne: dodatki i inne zł. ct.	Razem zł. ct.	Wysokość opłacanych w gminie podatków zł. ct.	Uwaga
1	Biała	2.700	6.416 97	10.618 61	8.836 01	200	1.954 65	9.029 72	5.075	5.545 60	1.916 14	3.084 19		41.903 44	3.373 57	801	6.961 06	4.953 30				283 37	20 10	18.941 56	2.898 95	4.404 45	139.417 69	125.211 19	
2	Bobrka		638 75	2.597 77	185 50			1.776 08	950	1.800 50	527 26	483		21.260 20	2.033		332 08	1.162 79					1.812 50	9.222 80	800 32	8.099 66	53.182 21	71 979 27	
3	Bochnia	11.985 48	2.923	6.269 44½	518 08			6.351 23½		4.016 50	1.832 56	2.900 88		13.846 02	3.297 60	190 40	3.140 65	200 91	8 50		17 04	319 12	437 50	7.775 50	9.697 50	19.854 60½	95.612 47½	94.859 70	
4	Bohorodczany																												
5	Borszczów		4.948	2.741 21	154 63			2.682 46	1.812 50	3.432 30	281 15	1.225 70		9.637 41½	1.097 65	1.025 65	650	5.004 36			1.271 84	100		16.212 55		6.457 02	58.734 43½	57.559 06	*ad poz. 4.* Mimo licznych urgensów wykazów nie przedłożono.
6	Brody	2.243 35	966 40	2.298 65	329			3.918 32		637 10	741 93	724		26.955 85	1.799 50		5.711 94	1.401 13						23.526 65		12.113 02	83.361 -4	84.986 51	
7	Brzesko		8.012	10.020 11	3 300	402 60		9.489 09		7.693 30	1.427 45	3.662 91		27.678 92	2.437	1.554 59	863 19	200				91					76.827 16	78.072 11	
8	Brzeżany		1.763 65	858	1.244 35			1.794		1.666 10	616 10			35.889 85	884 15		107 10	221 11									45.044 41		
9	Brzozów		2.121 53	3.752 50				4.722 87		2.100 55	594 10	905		25.840 77	5.163		749 27	644 98						11.084 50		13.320 54	70.999 61	106.614 02	
10	Buczacz		1.920	6.129 71	18			2.776 96			11 10			38.495 42	3.695	210	3.099 25	443 75						18.289 70	14.378 95		89.462 84	102.178 63	
11	Chrzanów		5.528	4.570 80	363 50	60	230	647 36		3.767 50	1.338 26	1.868 36		24.395 42	6.758 25	3.386 50	830 57	401 69			1.590 44	170		12.844	6.944 25	33.425 48	109.119 88	109.683	
12	Cieszanów																												
13	Czortków		15.432 10	2.007 79		313		1.825 60		861 50	286 95	1.575 70		31.832 56½	5.760 20	215 70	1.516 16½	611 26½				150					62.388 53½		*ad poz. 12.* Mimo licznych urgensów wykazów nie przedłożono.
14	Dąbrowa		5.248 17	9.611 89	198 34	291 10		1.432 61		5.058 79	1.292 27	1.992 38		9.133 47	2.381	138	655 81	1.152 06			4.613 31			12.821		6.481 41	62.439 61	64.900 68	
15	Dobromil		6.077 47	3.058 88½	1.249 62	5		3.346 29	15.100	1.063 70	296 43	8		10.614 15½	1.168 77	208 88	3.337 80	741 20½			100	826 87					47.208 07½	39.444 97	
16	Dolina		8.475 66	6.867 04	398 55	240		12 130 54	5.750	3.184 60	1.142 26	40		24.794 61	2.672	200	4.320 80	197 40				2.633		24.420 05		12.374 09	109.840 60	78.828 50	
17	Drohobycz	12.517 71	7	7.535 79	1.443 41			2.920 74			1.374 26			65.079 18	4.614 77		4.286 01							13.988 71			113.767 56	297.258 41	
18	Gorlice		1.277 95	1.019 71	5	100		1.944 33		329 88	875 58			13.966 57			42	377 84					2.986 50	11.760 60	21.165 59	15.874 92	71.726 47	56.735 81	
19	Gródek		58	9.976 81	10			2.647 09	1.000	190	644 65			12.440 15	815		5.242 15	284 83									33.308 18	53.841	
20	Grybów		4.945	1.289 24	951 43			2.557 48	9.500	2.523 25	173 92	12			1.115 62	500	1.115 69½	842 94½	200			404				366	26.496 58	27.237 13	
21	Horodenka		80	2.180 70	30			1.996 53			292 65	547 12		16 602 62				33 60								7.668 25	29.431 47		
22	Husiatyn		4.155	2.132 70	162 10	255		3.787 47		3.974 25	391 80	2.523 64		18.351 44	5.748		884 13	622 95						9.917 59	313 58	8.941 35	62.161	106.498 93	
23	Jarosław		5 102 52	16.301 76	678 55			5.871 51	1.530	1.852 90	2.612 89	5.954 80		12.587 81	2.787 77	752	1.176 27	738 88				73 60		17.060 60	1.365	9.031 56	85.465 92	110.384 28	
24	Jasło		2.046 25	2.182 21	2.038 50			4.272 93		3.012 61	1.071 28	100		32.754 27	1.759		481 25	2.486 17			808 60			17.335 90			70.368 97	78.403 25	
25	Jaworów		35 50	2.574 48	51			1.886 60		841 10	460 20	521	400	16.215 60	1.101	27	40 66	324 57						6.828 60	2.541 55	11.651 46	45.500 32	61.030 50	
26	Kałusz		2.265 85	8.374 46	466 50			2.690 89	5.388	2.577 20	1.095 34	640 87		14.988 87			6.759 81	226 37									49.277 16	63.113 29	
27	Kamionka		1.700 37	10.466 61	557 95		35	6.981 09	4.877 79	2.388 69	1.105 08	1.790 50		20.906 45	8.545 05		1.214 23	24 67		2.953							78.009 28½		
28	Kolbuszowa	338 77	2.690 18	736 50	1.479 19	374 53	30	1.508 47	7.519 60	4.832 28	951 89	1.926 35	6 08	9.307 90	411 90		152 18	2.341 66½	164		3.000						40.597 12½	48.774 26	
29	Kołomyja		825	19.033 92	94	50		791 80	2.000	1.280 72	940 43	1.184 60	750	19.165 88	127	152	1.736 68	131 08		95 24	349 53	237	600	10.442 74	640	5.187 47	40.597 12½	48.774 26	
30	Kossów		1.935 19	7.825 40	1.781 80			882 70	1.975	897 66	511 31	60		19.393 57	5.777	516	4 995	1.048 35				214		11.181 80		14.876 73	74.182 53	88.354 96	
31	Kraków		3.630 69	7.155 27½				717 55	400	857 85	2.023 05	2.269 14		25.194 54	2.390	34 04	97 25½	4.033 31	150		377 38			8.919 94½			67.917 72½	66.182 86	
32	Krosno		1.370 19	5.119 04				3.441 93	600	2.414	648 38			21.441 59	1.798	1.163 77	2.738 33							26.130 19	20.729 67	16.385 49½	112.525 43½	92 027 72	
33	Limanowa		2.943 05	394 33	238 27			7.573 02	30	3.465 71	516 71	791 03		8.315 43	370		27	441 61		5.166 68		15 15		18.156 82	7.941 87	4.485 31	76.435 91	83.526 75	
34	Lisko		2.564		237			1.371 09		6.231 40	109 14	440		18.919 42	5.235		1.342 01	854		1.000				12.318 50			50.892 56	63.912	
35	Lwów	14.161 09	2.667 01	19.247 05½	1.391 86			5.550 71	2.832 65	4.226 52	3.370 17	50	50	59.180 95½	4.402 80	155 30	4.278 31	3.834 74	162		1.271			17.977 70	89.464 11	27.461 88	216.122 24½		
36	Łańcut		8.613 52	11.900 55	715 55	2.505 37	1.222	11.262 24	7.415 50	6.616 13	1.756 93	5.549 82		16.489 82	7.361	460 10	1.117	2.206 42			5.340 24	317 14½		17.518 25	1.304 92	22.629 01	127.512 16	133.946 40	
37	Mielec		855 25	4.246 67	96 40			2.356 72	650	2.570 67	952 58	1.629 10		17.995 75½	6.372 50	365 45	7.163 64	296 40			427 92		440 11	7.679	7.993 79	2.689 40	70.420 11½	67.458 38	
38	Mościska		5.213	9.666 07	401 15			6.167 08	5.100	3.280 37	752 82	1.491 60		18.536 05	1.943	120	1.302	117 35			6.558 79	30		7.424 40	3.296 65	4.216 68	69.317 11	70.809 78	
39	Myślenice		9 483 77	939 77	4.177 71			7.446 14½	19.488	3.630 45	820 85	1.454 40		7.484 12	150 66	1.000	3.145 85	733 82½			708 42	288 89		16.686 20		11.748 42	89.095 57	65.421 89	
40	Nadwórna		2.980 40	9.049 74	210 81½	600		1.343 46	2 800	2.360 50	1.299 97	1.005		18.760 76½	5.607 50		4.397 33					331		13.673	2.020 50	6.408 46	72 848 44	54.874 95	
41	Nisko		60	1.130 95	2.570 99			1.337 15		154 50	846 82	225 97		11.154 96				403 46						7.087 20		7.061 56	32.033 56	40.512 58½	
42	Nowytarg		7.964 92	3.171 04	9.042 50	679		5.398 93	26.947 46	1.292 44	413 68	1.244 14		29.000 35	1.211 01	300	428 09	363 55				3.956 88					91.418 99	73.809 85	
43	Pilzno		1.740 40	620 74½				3.093 55	9.540	3.629	533 23			5.709 58	960 29½	960 29½	1.138 86	1.902 71	90		140	658				5.528 79	36.245 45½	39.193 30	
44	Podhajce		942	10.411 45	146			2.074 32		1.400 64	292 87	4.363 24		23.005 11	3.120	190 50	690	1.304 38	50	12.350 30	84 45	152		12.899 84			73.427 10	76.518 85	
45	Przemyśl		2.213 15	19.297 02	816 35			9.700 17			1.446 26	157 09		13.346 95½	874 44		74 20	6.283 07			307 43	1.416 46	10				55.942 59½	83.709 27	
46	Przemyślany		1.712	2.668 70	187 10	65	76	1.512 35		2.178 80	487 12	270	2.100	14.592 85	600		1.593 20	4.660 35						7.027 80		13.150 38	52.381 65	65.169 62	
47	Rawa																												*ad poz. 47.* Mimo licznych urgensów wykazów nie przedłożono.
48	Rohatyn	2.144 29	8.774 60	8.589 98	600 92	800	350	1.900 79	18.040	5.028	692 46			17.825 45	490	43 17	2.556 83	839 81				180	150	19.877 79	4.752 78	6.415 12	100.001 94	92.993 49	
49	Ropczyce		9.599 85	2.943 06	31 25		180	3.648 37		3.962 49	845 72	2.305	921		1.418 20	260 98	3.299 63	129 61			100	865 80				21.591 99	52.102 95	73.805 51	
50	Rudki		2.593 20	2.045 74	140			2.328 83		5.909	345 42						975 60	627 35									30.211 82		
51	Rzeszów		4.283 02	4.802 79	52	200		4.227 16		3.183 86		2.566 29		20.091 86	5.628	843	2.149 90							25.103	7.258 47	14.957 02	95.341 37	128.123 45	
52	Sambor	12.032 57	911 77	3.453 75	1 261 44			2.650 43			1.544 52			21.100 61			1.759 50	294 10			1.000						46.008 69	78.470 83	
53	Sanok	1.345	3.255 10	4.529 04	973 87	429		5.177 34	2.586 50	4.443 10	450 81	869 90		23.382 80	1.142 64	121 40	2.755 37	595 17				1.654 01		17.228 80			70.939 85	67.632 86	
54	Sącz nowy		6 752 70	2.341 58	8.181 97	910	1.012 09	13.633 91	18.100 44	4.310 05	1.038 54	1.271 22		19.026 36	1.730	425	670	1.345 83									76.875 03	83.054 28	
55	Skałat		1.240 96	1 585				5.021 80		2.689	225 60	700		25.206 40	6.212 41		301	1.589 65	50		699 34	426				9.602 64	54.424 46	90.601	
56	Śniatyn		2.706	9.665 31	426			1.499 75	300	1.700		2.542 04					485	805 30½	117								20.246 40½	68.464 88	
57	Sokal		4.778 05	4.237 26	845 32	767 71	924	8.566 07	9.500	93 90	588 22	2.023 12		30.006 87	3.810		2.810	260	170				300			18.048 07	87 728 59		
58	Stanisławów		3.238 60	24.878 30	131 66			3.674 65			1.821 30	92		22.116 06	6.401	134	6.127 91	3.568 95			110 84						72.295 27	72.963 88	
59	Staremiasto		3.770 27	2.975 10	2.795	1.640		1.675 96	12.210	1.030	359 39				1.712		259 75	130 31			3.956 55	388					82.902 33	38.879 41½	
60	Stryj		1.580	6.242	643			1.447 55		2.233 74	1.448 16	956 50		19.555 54	2.375		599	798 57								8.579 13	46.458 19	70.853 82	
61	Tarnobrzeg		3.019	15.862 39	256			1.848 84½		1.950 30	1.726 52	570		14.242 90	4.107	130	2.833 90	428 51	162		66 67			9 042 60	1.700	7.717 83	65.664 26½	54.390 86	
62	Tarnopol		1.264	5.068 16				4.555 03		1.500	357 75	1.571 88		33.193 85	2.320 70			1.171 69	828 33			491		9.292 25	600	17.502 21	79.225 91	103.995	
63	Tarnów		3.105 32	2.953 87	245			3.816 02	30	1.120 65	977 09	159		8.578 41	118 60	208 60	650 51	694 29								7.787 31	30.935 67	57.756 75	
64	Trembowla	977 16	3.056	2.524 72	370			1.984 37		8.186 36	600 40	6.460		21.601 11	7.204 77	70 50	970 50	488 29						15.413 80		10.656 29	75.564 27	85.850 44½	
65	Trembowla		1.567	5.548 74	100			1.929 05		1.024 66	292 67	680		18.479 88	2.493 20	50	910	656 86				2 94		6.940 20	7.815 98	10.067 12	58.508 10	68.660 46	
66	Turka		1.064 60	1.151 11	219 72			953 66		1.052	661 75		2.332	10.183 64½			605	1.402 13½						12.834	77	3.588 04	35.619 66	46.158 84	
67	Wadowice		5.635 41	5.738 11	791 20	20		7.153 99	2.902	8.034 82	1.783 32	1.041 58		14.656 09½	1.175	1.305	2.140 33	5.091 33		400	1.500	1.381 52½		15.682 40	5.308 91	19.122 40	100.868 45	79.539 70	
68	Wieliczka	1.883 31	5.878 08	2.355 65	372 89	274 28		5.242 25		800 15	1.718 74½			11.783 71	100		4.736 55	5.276 41½			858 12	367 80½		13.323 90	3.800 20	16.267 40	75.039 45½	64.690 01½	
69	Zaleszczyki		1.998	600 15				6.009 30	3.250	643 17	303 01	59		16.977 97½	2.193 67	300	471 46	233 71½	22 50		150						33.211 95	86.014 07½	
70	Zbaraż		1.448	1.383 31				3.170 09	3.000	200	175 51	388 61		15.626 88	1.654		1.305 91	339 71						5.270 20	1.400	3.369	38.680 72	68.700 98	
71	Złoczów		2.478 40	12.946 81	1.024 55			4.832 68		1.415 76	1.327 46	2.154 83		46.439 17½	2.071 80		535 75	4.778 11½			75 70	480 74				7.186 60	87.745 87	127.779 40	
72	Żółkiew	3.516 08	1.490 50	1.279	1.906			4.356 82		1.681 61	605 66	2.449 41		17.556 12	1.246	1.225	119	1.459 16								10.540 58	49.480 94	112 304 79	
73	Żydaczów	1.092 86	6.954 06	33.479 03	3.207 32			10.424 99	7.100	1.766 37	2.894 19	1.057 50			1.326	58 10	3.645 67	4.191 71		232 40	2.030 61	1.199 66				241	80.901 47	46.775 22	
74	Żywiec	11 69	9.877 25	1.492 50	10.393 88	2.700		1.234 08		6.638 06	1.081 87			91.083 99½		2.605	1.826 82	1.679 85									130.624 94½	116.985 28	
	Razem	66 949 36	254.857 33	438 867 56½	81.290 59½	13.881 59	6.013 74	285.922 96½	210.245 44	175.434 59	64.941 90½	84.539 41	6.559 08	1,455.103 94	171.618 99½	22.461 92½	135.435 71½	93.125 78	2.174 89	22.197 62	37.464 22	20.604 96½	8.059 96	567.725 72	175.002 89	532.160 45	4,982.685 44		

Wykaz wydatków
podług budżetów na rok 1899
gmin małomiejskich i wiejskich.

Liczba porządkowa	Nazwa gminy	Pobory funkcyonaryuszów zł. ct.	Emerytury i zaopatrzenia zł. ct.	Koszta kancelaryjne zł. ct.	Administracya dóbr, utrzymanie budynków, realności itp. zł. ct.	Czynsz za dzierżawę: prawa propinacyjnego zł. ct.	Czynsz za dzierżawę: krajowych opłat konsumcyjnych zł. ct.	Podatki, ekwiwalent, opłaty skarbowe zł. ct.	Cele dobroczynne, ubogich i inne zł. ct.	Policya miejscowa zł. ct.	Aresztanci i szupaśnicy zł. ct.	Straż pożarna itp. zł. ct.	Straż polowa i lasowa zł. ct.	Wydatki na cele sanitarne zł. ct.	Oświetlenie miasta zł. ct.	Przedsiębiorstwa gminne zł. ct.	Dyety i koszta podróży zł. ct.	Rekrutacya, kwaterunek i inne cele wojskowe zł. ct.	Wydatki na cele: szkolne i oświaty zł. ct.	parafialne i wyznaniowe zł. ct.	drogowe: gotówką zł. ct.	drogowe: wartość wszelkich zużytych prestacyj zł. ct.	drogowe: zapas kasowy drogowy z końcem roku zł. ct.	Wydatki nadzwyczajne: kupno gruntów, domów, budowli itp. zł. ct.	kupno papierów wartościowych zł. ct.	spłata długów zł. ct.	zaliczki udzielone i spłacone zł. ct.	Wydatki rozmaite zł. ct.	Zapas kasowy z końcem roku zł. ct.	Razem zł. ct.	Uwaga.
1	Biała	20.227 23	538 10	2.086 42	8.687 88	. .	. .	7.242 04	4.584 18	7.487 69	294 86	1.665 19	1.289 .	4.857 75	1.556 54	1.181 29	. .	786 75	24.021 20	4.719 58	2.944 .	18.701 16	195 35	900 .	. .	8.608 78	200 .	18.909 99	2.888 26	139.417 69	
2	Bóbrka	11.271 50	36 .	1.856 50	326 17	. .	. .	3.906 25	60 .	2.689 .	90 90	522 .	1.042 .	2.228 .	255 .	. .	. .	284 27	8.099 68	405 99	825 .	5.222 80	800 32	300 .	. .	4.729 20	. .	5.148 25	. .	53.182 21	
3	Bochnia	17.029 96	. .	3.951 33	925 13	. .	. .	9.743 59	302 .	1.534 25	369 35	1.128 20	. .	254 02	298 80	1.604 55	. .	587 86	17.418 48	2.436 12½	10.097 50	7.775 50	. .	. .	. .	97 80	6.508 53	. .	5.091 74	8.517 65	95.612 46½	
4	Bohorodczany	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	Mimo licznych urgensów wykazów nie przedłożono.
5	Borszczów	14.533 50	51 50	2.257 50	847 98	. .	. .	4.631 09½	296 .	7.119 96	20 .	165 .	120 .	1.530 .	400 .	2.155 .	. .	479 50	13.726 82	525 01	. .	11.163 50	. .	. .	. .	3.222 57	. .	7.493 88	. .	70.738 81½	
6	Brody	18.628 60	. .	4.120 52	2.863 06	. .	. .	5.812 71	115 .	1.547 .	148 34	2.253 98	1.899 10	208 .	30 .	. .	. .	963 16	13.001 29	175 94	. .	23.526 65	. .	500 .	. .	8.881 46	. .	3.737 03	. .	83.361 84	
7	Brzesko	17.663 15	60 .	2.054 96	14.054 24	. .	. .	6.477 67	196 87	1.971 10	259 89	903 20	587 .	2.581 88	375 .	. .	2.018 82	474 35	20.679 39	2.295 67	30 .	. .	. .	225 .	. .	8.679 96	. .	3.054 98	. .	84.593 08	
8	Brzeżany	11.568 .	1.215 65	1.124 32	. .	10 .	2.434 60	5 .	150 .	73 58	1.215 92	. .	1.097 .	. .	. .	2.064 .	185 16	13.717 .	3 .	490 .	. .	. .	. .	. .	2.165 .	. .	2.995 79	. .	40.514 02		
9	Brzozów	8.662 54	25 45	930 90	1.748 21	. .	. .	1.685 49	260 .	2.890 20	108 11	671 80	294 .	1.749 20	310 .	. .	. .	417 50	9.158 54	. .	400 .	16.212 55	. .	150 .	. .	4.096 72	50 .	4.481 26	4.086 96½	58.334 48½	
10	Buczacz	14.848 .	910 .	3.699 73	1.952 .	. .	. .	6.503 18	. .	4.842 .	221 14	1.223 .	946 .	1.495 .	160 .	. .	. .	822 87	12.371 03	505 39	14.373 95	18.388 70	. .	100 .	. .	3.614 49	791 .	3.388 85	. .	90.646 33	
11	Chrzanów	12.589 26	22 54	2.695 86	6.627 57	. .	. .	3.528 29	778 44	9.019 20	396 70	2.843 90	1.316 .	2.080 .	1.722 .	. .	. .	1.065 68	83.425 48	769 22	6.944 25	12.844 .	. .	. .	. .	5.608 91	. .	4.821 93	25 65	109.119 88	
12	Cieszanów	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	Mimo licznych urgensów wykazów nie przedłożono.
13	Czortków	12.315 .	150 .	2.162 30	8.895 40	. .	. .	3.198 71	36 .	3.541 .	71 .	1.399 .	2.514 90	630 .	384 .	. .	. .	601 17	10.212 75	927 41	400 .	. .	. .	2.233 38	. .	9.035 .	100 .	3.581 35	. .	62.388 32	
14	Dąbrowa	9.137 64	. .	1.846 94	2.051 53	. .	. .	6.091 02	327 .	1.727 22	180 95	454 .	266 .	3.484 77	290 .	358 50	. .	195 12	6.575 90	1.142 07	30 .	12.821 .	. .	4.500 .	. .	6.484 37	. .	4.055 14	. .	61.369 17	
15	Dobromil	8.858 .	500 40	839 .	1.055 47	3.000 .	. .	5.222 15	866 05	2.623 .	88 .	1.650 .	2.794 55	1.789 69	210 .	1.000 .	739 70	846 80	12.491 51	1.145 57½	1.200 .	. .	. .	. .	. .	5.085 66½	404 19	2.603 33	. .	54.458 58	
16	Dolina	15.212 33	1.415 80	2.028 39	4.120 95	. .	. .	8.316 94	1.873 90	6.529 80	117 .	2.061 25	2.003 .	5.166 46	1.410 .	. .	2.015 82	446 95	17.720 36	1.506 30	300 .	. .	. .	330 .	. .	6.913 09	500 .	4.948 16	100 91	85.082 41	
17	Drohobycz	18.350 60	251 06	1.156 .	2.741 65	38 .	. .	32.212 76	1.675 .	5.631 20	53 18	977 08	2.114 41 .	1.940 70	3.129 74	. .	1.867 65	180 40	9.996 61	25 .	4.757 05	25.727 12	. .	. .	. .	2.837 23	. .	5.208 52	. .	120.870 96	
18	Gorlice	8.479 76	. .	666 80	855 87	. .	. .	787 50	55 .	1.747 65	18 50	55 .	356 .	. .	. .	. .	1.016 80	293 70	16.895 35	. .	20.235 98	11.760 60	. .	300 .	. .	2.766 16	. .	3.366 93	. .	68.590 80	
19	Gródek	9.168 60	. .	673 50	210 .	. .	. .	7.153 05	. .	709 .	. .	. .	. .	110 .	220 .	. .	. .	147 .	680 .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	13.440 23	. .	33.308 18	
20	Grybów	6.358 90	. .	1.199 46	3.258 16	. .	. .	2.916 81	80 .	2.575 52	100 .	446 40	868 .	2.706 40	220 .	. .	668 .	182 10	11.265 22	131 10	145 70	. .	. .	1.100 .	. .	6.177 18	40 .	2.474 68	. .	42.908 68	
21	Horodenka	11.154 20	. .	3.193 44	598 32	. .	. .	2.790 89	41 .	. .	13 70	60 .	. .	46 .	. .	37 34	300 .	56 69	7.648 25	. .	. .	. .	. .	235 .	. .	2.298 98	. .	986 80	. .	29.410 61	
22	Husiatyn	12.235 60	38 .	1.938 50	890 47	. .	. .	2.133 12	58 .	3.752 .	77 .	2.889 48	20 .	5.116 50	350 .	1.730 .	. .	218 93	9.742 47½	60 48	310 .	12.882 76	. .	350 .	. .	5.085 66½	. .	4.572 87	. .	64.855 70½	
23	Jarosław	15.744 60	196 .	1.379 14	2.774 70	. .	. .	14.328 12	310 .	3.666 20	61 .	612 .	736 .	140 .	545 .	. .	. .	310 01	10.758 94	765 59	. .	17.978 10	445 50	14 29	. .	8.566 93	. .	5.002 78	1.136 02	85.465 92	
24	Jasło	10.059 36	. .	1.379 87	1.287 44	. .	. .	1.808 03	118 .	4.811 49	60 .	765 .	745 55	2.266 39	110 .	675 06	. .	768 59	14.444 26	3.951 52	. .	17.335 90	. .	400 .	. .	3.369 85	499 24	5.208 52	. .	69.997 13	
25	Jaworów	6.534 84	. .	689 75	326 54	. .	. .	3.795 90	335 .	573 .	94 .	2.858 31	1.442 60	1.855 87	50 .	. .	. .	444 47	8.595 62	1.884 41	2.541 55	6.828 60	. .	500 .	. .	547 .	. .	4.903 07	697 99	45.500 32	
26	Kałusz	11.299 01	. .	1.058 90	1.538 28	. .	. .	6.619 33	80 .	5.012 .	5 .	1.564 .	870 30	2.249 08	1.260 .	515 .	255 60	265 .	4.580 42	338 09	1.222 .	. .	. .	202 .	4.197 28	1.590 52	. .	4.249 46	. .	48.905 22	
27	Kamionka	15.186 80	. .	1.790 20	1.951 04	. .	. .	9.314 50	708 78	8.268 26	100 40	956 42	1.382 50	2.260 67	400 .	. .	1.348 80	388 46	22.166 52½	328 22	. .	. .	. .	50 .	148 30	6.643 02	. .	4.393 90	190 51	77.917 30½	
28	Kolbuszowa	9.148 79	101 59	2.131 80	499 42	. .	118 .	2.031 16½	963 80	2.778 70	160 75	347 70	796 09	2.393 90	156 .	265 .	20 .	291 69	7.333 .	1.019 58	. .	. .	. .	. .	354 90	5.536 52	171 .	3.688 41	. .	40.807 20½	
29	Kołomyja	16.125 70	. .	2.441 20	2.206 02	. .	60 .	9.073 99	500 .	2.108 .	22 .	728 .	222 .	684 96	8 .	165 .	. .	387 50	15.544 55	. .	. .	10.346 59	. .	. .	10 .	8.522 31	90 .	4.375 15	. .	78.620 97	
30	Kossów	10.693 10	. .	1.735 50	1.138 17	. .	. .	7.200 65	272 .	4.748 .	157 .	1.408 .	2.278 .	5.594 88	518 .	. .	. .	246 70	6.370 09	840 90½	. .	11.184 80	. .	189 .	. .	2.402 80	179 32	5.952 88	. .	63.109 69½	
31	Kraków	11.316 80	. .	1.789 10	765 40	. .	. .	4.937 32½	210 .	2.388 .	385 .	2.942 17	1.011 75	6.787 20	315 .	. .	1.439 10	1.102 11	15.389 45½	946 04	20.729 67	26.130 19	. .	100 .	. .	8.942 79	908 89½	4.040 04	. .	112.525 43½	
32	Krosno	6.377 61	. .	669 49	. .	. .	. .	4.275 11½	35 .	1.423 89	25 .	450 .	966 28	180 75	. .	2.86 50	. .	324 97	7.466 04	3.419 81	7.941 20	18.156 82	. .	4.000 .	. .	9.506 99	. .	7.406 08½	1.008 91	76.446 46	
33	Limanowa	7.227 89	. .	871 08	1.359 07	. .	. .	1.276 09	77	13 1.475 80	59 16	241 .	331 .	. .	234 .	1.800 .	1.451 22	312 40	4.125 91	1.229 59	72 64	. .	. .	150 .	. .	1.425 72	38 62	2.188 15	. .	25.885 97	
34	Lisko	11.419 50	. .	985 .	1.021 66	. .	. .	3.255 77	. .	3.256 .	40 .	290 .	674 .	170 .	270 .	1.646 52	. .	821 50	5.227 27	. .	. .	12.318 50	. .	. .	. .	7.023 .	. .	2.478 84	. .	50.892 56	
35	Lwów	29.053 92	. .	3.047 32	8.495 69	. .	. .	19.122 19	200 .	3.961 24	219 55	1.506 .	2.229 11	1.428 31	240 20	100 .	4.520 12	1.192 99	33.738 78	244 10	39.320 18	17.977 70	243 93	1.295 .	. .	22.986 20	. .	23.338 54½	1.166 17	216.122 24½	
36	Łańcut	16.480 43	818 30	1.921 98	2.860 .	. .	. .	11.608 12	1.703 .	8.479 50	313 20	2.133 84	655 .	6.778 24	1.400 .	1.800 .	. .	1.111 50	22.508 47	2.575 74	1.256 92	17.518 25	48 .	1.195 .	. .	6.196 41	. .	14.400 81	3.754 45	127.512 16	
37	Mielec	12.528 22	. .	1.272 18	. .	. .	. .	4.505 17	267 .	2.115 18	89 .	950 23	15 .	1.818 .	580 .	2.915 .	. .	561 07	8.101 53	876 80	7.931 79	7.659 .	. .	255 .	. .	7.297 33	150 .	6.158 57	169 27	64.215 34	
38	Mościska	14.409 84	180 .	1.252 .	1.691 65	. .	. .	11.070 08	. .	3.305 .	189 .	1.037 .	7.094 60	2.118 89	670 .	. .	. .	411 02	11.126 99	1.592 61	3.007 95	7.424 40	288 70	795 .	. .	2.947 46	210 .	3.689 42	123 50	68.585 11	
39	Myślenice	11.994 60	176 .	975 50	2.466 25	7.484 .	. .	4.819 38½	552 24	3.084 .	526 .	2.213 .	942 .	80 .	734 64	. .	. .	539 10	13.461 59	3.135 75	. .	16.686 30	. .	1.400 .	. .	8.562 47	. .	8.031 64	56 90½	87.871 37	
40	Nadwórna	14.723 45	. .	1.926 .	2.575 44	. .	. .	5.783 24	180 .	5.765 .	133 .	168 .	1.353 .	. .	. .	. .	. .	184 .	6.408 46	460 .	4.210 50	13.673 .	. .	240 .	. .	5.974 20	. .	6.171 84	. .	72.848 44	
41	Nisko	4.517 70	. .	460 50	260 50	. .	. .	4.474 35	24 .	542 .	15 .	. .	712 34	1.891 39	. .	384 68	1.321 82	266 55	7.060 36	170 81	. .	7.087 20	. .	. .	. .	651 02	. .	2.218 24	. .	32.061 76	
42	Nowy Targ	11.857 76	485 .	1.557 50	4.718 75	. .	. .	10.618 11	444 .	4.439 .	299 41	4.629 13	2.726 59	324 50	3.187 .	5.943 .	1.560 68	546 70	23.681 11	2.187 92	699 .	. .	. .	. .	. .	9.448 48	529 77	3.646 84	. .	93.430 25	
43	Pilzno	7.478 05	. .	516 .	1.856 65	. .	. .	3.273 31½	189 25	2.802 80	188 .	650 .	48 50	352 56	280 .	2.000 .	. .	137 56	7.141 68	1.557 33	. .	. .	. .	800 .	. .	1.628 62	74 73	5.152 13	. .	36.076 17½	
44	Podhajce	14.440 89	240 .	2.038 02	2.119 60	. .	. .	7.038 14	550 .	1.651 .	. .	1.468 60	. .	2.052 91	150 .	. .	. .	170 10	19.810 61	. .	500 .	10.191 61	. .	195 .	. .	2.873 12	728 29	3.938 39	11 08	70.162 36	
45	Przemyśl	13.166 97½	. .	1.166 25	1.492 72	. .	. .	16.191 40½	213 35	1.347 25	107 47	301 .	1.630 67	50 .	390 .	. .	. .	889 46	4.751 86	101 46	120 .	. .	. .	1.805 64	. .	3.545 62½	214 51	3.656 31	5.299 64	55.942 59½	
46	Przemyślany	9.414 20	335 35	910 10	1.021 76	. .	. .	4.020 43	210 .	2.153 20	53 .	279 .	1.161 .	1.544 .	318 .	1.230 06	1.717 .	398 81	12.394 54	. .	214 90	7.027 80	. .	. .	. .	3.648 73	. .	3.667 92	635 87	52.845 73	
47	Rawa	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	Mimo licznych urgensów wykazów nie przedłożono.
48	Rohatyn	17.407 15	566 60	1.595 64	3.577 73	10.500 .	. .	9.232 06	558 .	1.842 .	173 70	700 77	. .	4.413 73	1.184 .	679 28	2.065 94	296 60	8.360 37	. .	1.805 12	22.975 40	. .	. .	. .	8.892 15	. .	3.110 95	64 75	100.001 94	
49	Ropczyce	10.518 47	. .	2.487 12	1.368 52	. .	. .	2.313 88	460 .	3.912 .	490 .	681 .	63 .	60 .	886 30	. .	152 .	220 44	9.752 76	1.322 80	. .	. .	. .	50 .	. .	8.824 32	21 29	6.398 02	. .	49.931 92	
50	Rudki	6.381 80	. .	756 .	3.238 44	. .	. .	6.098 30	100 .	1.591 .	. .	120 .	1.284 .	706 .	220 .	. .	. .	. .	3.493 .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	2.270 08	. .	3.803 83	. .	30.066 45	
51	Rzeszów	15.023 61	. .	1.784 59	2.086 54	. .	. .	3.049 38	162 24	4.114 59	. .	764 70	94 .	427 70	532 .	. .	2.423 78	895 87	9.916 07	4.350 40	7.253 47	25.103 .	. .	2.653 74	. .	9.846 84	. .	2.704 92	. .	93.187 44	
52	Sambor	7.708 65	. .	667 27	1.360 76	. .	. .	14.623 98	. .	2.271 90	. .	354 .	975 83	146 90	. .	244 05	1.256 60	417 21	8.149 90	127 50	. .	. .	. .	. .	. .	2.875 86	. .	4.828 28	. .	46.008 69	
53	Sanok	9.590 16	. .	1.346 50	2.556 58	. .	. .	5.542 04	60 10	4.416 50	81 86	853 80	646 50	2.409 39	209 .	50 .	1.750 45	1.063 06	7.253 46	159 54	. .	17.228 80	. .	208 16	. .	11.459 .	423 20	3.607 71	. .	70.922 81	
54	Sącz Nowy	18.447 02	802 .	2.165 30	2.769 20	. .	. .	9.016 10	1.686 .	3.861 .	160 .	898 65	2.125 22	2.059 .	460 .	2.900 .	2.036 72	697 20	10.198 98	756 26	592 12	. .	. .	2.750 .	. .	7.551 .	263 90	4.679 96	. .	76.875 08	
55	Skałat	11.593 65	. .	1.987 99	257 34	. .	. .	3.109 .	. .	5.462 40	82 .	353 .	. .	7.473 15	. .	. .	3.173 20	259 20	9.531 52	600 55	. .	. .	. .	2.826 21	. .	3.632 80	. .	3.049 .	. .	53.896 01	
56	Śniatyn	11.556 38	48 .	1.443 56	752 90	. .	. .	4.823 72	. .	2.318 .	15 .	981 .	222 .	1.537 33	. .	. .	1.270 20	214 50	7.578 24	90 .	. .	. .	. .	1.106 92	. .	4.141 .	. .	3.795 11	. .	41.959 86	
57	Sokal	16.360 70	390 .	1.626 72	5.122 57	. .	. .	11.608 45	379 42	2.328 60	148 .	1.317 50	1.263 .	2.464 .	244 .	1.626 .	3.958 25	555 12	25.386 48	504 32	1.550 .	. .	. .	60 .	425 .	4.019 32	100 .	7.356 86	. .	88.768 81	
58	Stanisławów	14.196 38	846 .	1.917 18	2.641 21	. .	. .	9.380 13	170 37	6.233 31	67 55	823 46	880 .	1.589 66	1.113 42 .	. .	. .	278 90	15.549 39	198 75	707 80	. .	. .	1.402 63	. .	4.212 24	531 64	5.374 .	. .	68.059 02	
59	Stary Sambor	9 351 56	702 .	788 .	7.240 22	. .	. .	3.888 18	459 .	2.585 20	80 .	449 .	1.382 40	485 .	436 .	. .	818 50	308 76	2.592 .	1.056 75	. .	. .	. .	. .	. .	4.019 08	200 .	2.248 35	. .	40.636 32	
60	Stryj	10.313 90	. .	729 50	2.585 58	. .	. .	7.579 14	. .	2.999 50	22 .	643 50	2.316 .	1.338 .	155 .	804 .	1.215 31	1.693 90	8.822 23	2.551 65	. .	. .	. .	. .	. .	2.562 11	. .	2.447 11	. .	48.773 43	
61	Tarnobrzeg	9.050 20	. .	1.950 31	2.204 09	. .	. .	12.506 06½	610 79	5.428 86	84 .	1.075 .	781 .	2.178 69	530 .	. .	. .	745 34	7.720 63	974 80	1.800 .	8.777 60	165 .	1.240 .	. .	2.128 78	15 .	5.397 21	360 95	65.664 26½	
62	Tarnopol	10.514 47	116 65	2.327 87	3.387 85	. .	. .	4.832 27	322 07	3.471 .	171 87	1.058 85	448 .	4.465 58	310 .	. .	4.659 80	159 40	14.943 11	4.779 30	. .	9.292 25	. .	1.004 67	. .	4.044 11	55 .	8.882 29	. .	79.225 91	
63	Tarnów	8.532 50	200 .	616 50	1.032 50	. .	. .	2.770 50	426 80	1.127 80	118 50	398 .	95 .	204 .	201 .	. .	887 50	147 97	8.827 15	2.237 66	. .	. .	. .	70 68	. .	1.164 89	515 .	1.775 84	. .	31.344 29	
64	Tłumacz	13.735 15	38 32	792 69	2.352 76	. .	15 .	3.459 39	71 .	2.930 .	150 69	580 .	485 .	7.224 72	610 .	780 .	. .	358 77	11.550 15	20 .	. .	15.413 80	. .	2.799 .	. .	4.900 49	. .	4.357 65	. .	72.629 58	
65	Trembowla	9.502 .	94 .	1.399 .	2.459 81	. .	. .	2.029 65	. .	2.915 .	32 50	518 .	169 .	1.380 50	126 .	. .	1.647 50	109 .	14.311 68	107 .	7.815 98	6.940 20	. .	. .	. .	2.805 12	. .	2.805 82	1.340 34	58.508 10	
66	Turka	5.705 .	212 .	1.106 02	397 10	. .	. .	2.267 31	200 .	1.231 .	17 .	220 30	753 .	1.503 20	150 .	325 .	. .	188 50	2.927 18½	2.295 57	81 .	12.334 .	. .	. .	. .	641 16	. .	2.375 76	. .	34.930 10½	
67	Wadowice	12.328 91	125 50	1.942 74	2.656 57	. .	. .	3.828 21	1.313 27	3.565 .	390 20	887 60	539 50	4.273 10	724 .	. .	1.535 10	1.015 70	20.238 26	3.228 62	6.175 51	15.682 40	. .	300 .	1.320 96	11.582 .	278 76	6.986 54	. .	100.863 45	
68	Wieliczka	15.145 64	. .	1.541 26	4.876 76	. .	. .	2.742 73½	1.220 18	. .	144 23	455 66	20 .	609 25	132 .	. .	441 59	517 78½	17.609 45½	1.178 12	3.800 20	13.328 90	. .	725 .	. .	858 12	418 20½	6.626 11	2.653 25½	75.089 45½	
69	Zaleszczyki	11.678 .	. .	1.857 80	584 43	. .	. .	1.990 63½	250 .	2.388 .	119 50	368 10	. .	870 .	350 .	. .	1.521 .	183 35	379 .	161 56	600 .	. .	. .	. .	. .	6.916 32½	. .	2.992 25	. .	33.211 95	
70	Zbaraż	7.036 90	107 .	1.302 35	530 25	. .	. .	1.389 64	1.565 .	2.767 20	61 .	1.044 .	51 .	1.150 .	450 .	. .	300 .	323 94	7.182 12	91 48	1.960 .	4.716 20	. .	80 .	. .	1.398 96	. .	4.677 77	6 91	38.686 72	
71	Złoczów	18 318 56	. .	2.764 77	7.443 25	. .	. .	13.276 48	559 .	3.834 79	126 89	2.483 70	1.854 17	5.050 18	175 .	1.705 88	2.769 .	1.198 16	11.616 44	225 80	1.111 96	. .	. .	. .	. .	8.001 48	423 86	4.809 50	. .	87.748 37	
72	Żółkiew	10.630 30	. .	1.748 45	2.088 11	. .	. .	5.673 26	104 .	1.747 50	138 .	653 .	1.090 50	319 67	127 20	150 .	1.680 50	1.027 26	10.584 60	32 30	1.119 .	. .	. .	4.703 13	. .	3.187 99	. .	2.001 78	282 52	48.980 07	
73	Żydaczów	18.792 85	250 .	1.843 75	5.759 93	7.100 .	. .	20.695 20	819 50	2.775 .	96 .	2.203 .	1.417 50	2.618 62	383 .	50 .	. .	147 10	21.769 11	284 20	2.368 13	. .	. .	100 .	. .	5.484 97	383 62	8.184 30	. .	98.425 78	
74	Żywiec	10.574 68	532 .	2.874 94	4.644 83	. .	. .	3.4 8 88	541 80	5.291 50	281 .	1.038 22	1.386 .	2.725 84	1.073 34	8.064 55	. .	528 80	7.118 .	1.968 89	. .	. .	. .	. .	. .	5.621 85	. .	5.494 42	6 .	63.125 04	
	Razem	859.476 49½	11.556 16	116.851 40	184.582 26	28.122 .	203 .	468 8 27	31.719 53	231.554 95	9.145 13	72.746 61	62.740 46	141.846 09	35.824 18	47.747 86	59.926 47	33.330 95½	844.372 66½	73.103 95½	191.888 02	558.338 65	1.686 80	46.384 40	6.494 24	378.471 75½	9.503 04	357.859 55	34.584 47½	4,898.882 67	

Wykaz

uchwalonej stopy procentowej dodatków na cele gminne podług budżetów na r. 1899.

Liczba porz.	Nazwa powiatu	Ilość gmin i przeciętna stopa precentowa dodatków gminnych przez nie pobieranych bez dodatku drogowego %					Razem gmin		Ogółem gmin	Uwaga.
		do 20	od 21—50	od 51—100	od 101 i wyżej	przeciętnie	z dodatkami gminnymi	bez dodatków gminnych		
1	Biała . . .	13	33	17	1	43	64	4	68	
2	Bóbrka . . .	20	65	4	—	31	89	1	90	
3	Bochnia . .	77	34	1	—	17½	112	28	140	
4	Bohorodczany	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Borszczów .	22	52	—	—	29	74	1	75	
6	Brody . . .	12	88	—	—	34½	100	2	102	
7	Brzesko . .	4	42	56	2	54	104	8	112	
8	Brzeżany . .	4	47	22	1	45	74	—	74	
9	Brzozów . .	22	31	—	—	22	53	3	56	
10	Buczacz . .	24	58	1	—	29½	83	2	85	
11	Chrzanów . .	22	60	1	—	33	83	1	84	
12	Cieszanów .	20	42	—	—	29½	62	4	66	
13	Czortków . .	5	37	—	—	36	42	3	45	
14	Dąbrowa . .	45	46	—	—	14	91	14	105	
15	Dobromil . .	15	64	15	—	36½	94	2	96	
16	Dolina . . .	10	60	16	3	43	89	—	89	
17	Drohobycz .	12	46	19	—	43½	77	2	79	
18	Gorlice . . .	20	64	3	—	31½	87	—	87	
19	Gródek . . .	18	48	—	—	28½	66	3	69	
20	Grybów . .	5	27	35	4	57	71	1	72	
21	Horodenka .	—	—	—	—	11	45	4	49	
22	Husiatyn . .	26	24	—	—	22	50	1	51	
23	Jarosław . .	70	23	—	—	14½	93	18	111	
24	Jasło . . .	28	82	39	3	45	152	3	155	
25	Jaworów . .	17	54	—	—	32	71	2	73	
26	Kałusz . . .	21	38	5	—	32	64	5	69	
27	Kamionka . .	38	48	—	—	24	86	6	92	
28	Kolbuszowa .	20	35	1	—	25	56	6	62	
29	Kołomyja . .	37	34	—	—	20½	71	4	75	
30	Kossów . .	6	36	—	—	35	42	3	45	
31	Kraków . .	27	76	4	—	22	107	2	109	
32	Krosno . . .	42	34	—	—	23½	76	7	83	
33	Limanowa .	24	51	4	—	28	79	11	90	
34	Lisko . . .	24	128	1	—	33	153	1	154	
35	Lwów . . .	41	70	—	—	26	111	20	131	
36	Łańcut . . .	54	32	2	—	19½	88	20	108	
37	Mielec . . .	24	70	—	—	31½	94	2	96	
38	Mościska . .	16	59	—	—	33½	75	3	78	
39	Myślenice . .	33	14	—	—	15½	47	18	65	
40	Nadwórna . .	5	33	—	—	38½	38	—	38	
41	Nisko . . .	12	45	—	—	30	57	1	58	

Liczba porz.	Nazwa powiatu	Ilość gmin i przeciętna stopa procentowa dodatków gminnych przez nie pobieranych bez dodatku drogowego					Razem gmin		Ogółem gmin	Uwaga.
		%					z dodatkami gminnymi	bez dodatków gminnych		
		do 20	od 21—50	od 51—100	od 101 i wyżej	przeciętnie				
42	Nowy Targ .	6	45	25	—	46	76	—	76	
43	Pilzno . . .	34	25	—	—	21	59	2	61	
44	Podhajce . .	15	47	1	—	31½	63	2	65	
45	Przemyśl . .	53	34	2	—	22	89	34	123	
46	Przemyślany .	25	40	—	—	26	65	4	69	
47	Rawa . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	
48	Rohatyn . .	39	54	—	—	22	93	6	99	
49	Ropczyce . .	23	43	10	—	32	76	3	79	
50	Rudki . . .	19	44	—	—	29	63	10	73	
51	Rzeszów . .	65	40	—	—	20	105	10	115	
52	Sambor. . .	36	45	—	—	25	81	5	86	
53	Sanok . . .	18	92	7	1	36	118	11	129	
54	Sącz nowy .	60	92	—	1	28	153	14	167	
55	Skałat . . .	20	39	1	—	28	60	2	62	
56	Śniatyn . .	2	27	—	—	37½	29	11	40	
57	Sokal . . .	21	72	—	—	31	93	6	99	
58	Stanisławów .	10	54	5	—	33	69	5	74	
59	Stary Sambor	16	39	—	—	28	55	3	58	
60	Stryj . . .	18	66	13	—	37½	97	4	101	
61	Tarnobrzeg .	22	38	6	—	28½	66	5	71	
62	Tarnopol . .	14	67	—	—	35	81	2	83	
63	Tarnów . .	26	41	14	—	33	81	4	85	
64	Tłumacz . .	13	46	—	—	31	59	1	60	
65	Trembowla .	8	30	—	—	29	38	4	42	
66	Turka . . .	24	45	—	—	24	69	5	74	
67	Wadowice. .	49	47	—	—	24	96	14	110	
68	Wieliczka . .	67	49	8	—	22½	124	30	154	
69	Zaleszczyki .	27	29	—	—	22	56	1	57	
70	Zbaraż . . .	28	28	1	—	24	57	1	58	
71	Złoczów . .	32	107	—	—	29	139	1	140	
72	Żółkiew . .	16	52	—	—	31	68	5	73	
73	Żydaczów . .	20	27	—	—	26½	47	27	74	
74	Żywiec . . .	30	38	—	—	22	68	2	70	

Wykaz
dodatków powiatowych
za lata 1881 do 1890 (włącznie).

Liczba porządkowa	Nazwa powiatów	1881 Podatki	1881 Ogólna stopa %-wa dodatków powiatowych	1881 Z ogólnej stopy %-wej przypada na cele drogowe w procentach	1882 Podatki	1882 Ogólna stopa %-wa dodatków powiatowych	1882 Z ogólnej stopy %-wej przypada na cele drogowe w procentach	1883 Podatki	1883 Ogólna stopa %-wa dodatków powiatowych	1883 Z ogólnej stopy %-wej przypada na cele drogowe w procentach	1884 Podatki	1884 Ogólna stopa %-wa dodatków powiatowych	1884 Z ogólnej stopy %-wej przypada na cele drogowe w procentach	1885 Podatki	1885 Ogólna stopa %-wa dodatków powiatowych	1885 Z ogólnej stopy %-wej przypada na cele drogowe w procentach	1886 Podatki	1886 Ogólna stopa %-wa dodatków powiatowych	1886 Z ogólnej stopy %-wej przypada na cele drogowe w procentach	1887 Podatki	1887 Ogólna stopa %-wa dodatków powiatowych	1887 Z ogólnej stopy %-wej przypada na cele drogowe w procentach	1888 Podatki	1888 Ogólna stopa %-wa dodatków powiatowych	1888 Z ogólnej stopy %-wej przypada na cele drogowe w procentach	1889 Podatki	1889 Ogólna stopa %-wa dodatków powiatowych	1889 Z ogólnej stopy %-wej przypada na cele drogowe w procentach	1890 Podatki	1890 Ogólna stopa %-wa dodatków powiatowych	1890 Z ogólnej stopy %-wej przypada na cele drogowe w procentach	Uwaga
		WALUTA KORONOWA																															
1	Biała	207.801 66	6	-	223.950 .	5	-	300.400 10	6	-	330.204 54	6	-	355.321 15	6	-	358.862 78	7	-	361.442 85	10	5½	353.144 50	7	5	356.719 07	7	4½	351.757 62	7	4½	
2	Bóbrka	156.000 .	5	2	156.000 .	6	2½	204.998 .	7	4	206.000 .	8	4½	206.000 .	8	4½	206.000 .	10	5	206.000	11	3	206.000 .	13	8	218.000	10	6	218.000	15	11	
3	Bochnia	199.348 .	13	10	291.240 .	11	9	269.460 .	10	6½	272.767 60	10	7½	278.772 80	10	7½	285.800 .	10	7½	291.155 18	10	9½	290.832 56	9	6	290.257 66	11	6	298.480 08	10	8	
4	Bohorodczany	100.004 .	4	-	100.101 .	4	-	100.054	5	-	95.800	7	-	96.594 .	7	-	95.444 .	9	-	95.264 .	9	-	92.921	9	-	99.924 .	9	-	93.662 .	9	-	
5	Borszczów	152.212 72	10	2	172.495 98	9½	2	288.978 60	6	4	290.451 80	7½	2	291.558 .	7	3	293.440 .	7	4	296.842 50	11	6½	296.842 50	11	6	319.015 80	11	6	335.020 .	10	4½	
6	Brody	264.943 10	8	3¾	265.343 82	6	1	279.832 86	8	6	279.832 86	10	6	279.832 86	10	6	262.000 .	10	6	322.300	10	6½	328.515 96	10	6½	314.286 98	10	6½	324.090 64	10	6⅛	
7	Brzesko	239.881 60	15	11	239.881 60	15	11	239.881 60	12	9	239.881 60	10	8½	251.963 92	10	8	241 578 .	11½	9	239.132 .	9½	5½	242.847 80	14½	11	245.785 80	13	10½	241.896 20	12½	8	
8	Brzeżany	215.306 33	6	1½	212.975 50	4	-	212.975 50	4	-	260.450	4	-	295.804 50	4	-	295.114 .	4	1	295.114 .	4	-	300.107 .	4	-	298.116 50	4	-	298.116 50	4	-	
9	Brzozów	108.712 92	13	8	146.548 72	11	6	138.217 77	11	6⅞	138.217 77	12	7¾	141.170 70	12	7	138.857 32	12	7½	137.455 75	12	7	142.646 80	12	7½	148.568 74	12	8	151.788 75	11	6¼	
10	Buczacz	280.000 .	10	2	282.000 .	10½	2	296.000	7½	1	294.000	7½	1	280.000 .	9	2	300.000 .	9	2	330.000	9	4	341.000 .	9	3	345.000 .	9	2	343.000 .	9	1	
11	Chrzanów	168.468	9	5	148.664 .	9	5	183.884	9	5	208.222	11	7	214.208 .	12	8	211.060 .	18	9	227.377 20	16	12	221.943 94	16	12	227.589 72	16	11	213.115 36	16	12	
12	Cieszanów	272.519 34	3	.	242.965 25	3	-	251.827 68	3	-	307.368 29	3	-	274.080 16	6	1	260.103 31	5	-	267.358 34	6	-	283.418 51	5	-	292.748 10	5	-	297.345 62	6	-	
13	Czortków	157.965 66	8	-	168.642 44	7	-	175.715 52	8	-	188.023 31	11	-	194.310 10	20	12½	196.034 85	20	12½	206.727 86	6	1½	210.874 62	7	1	222.004 45	8	1	233.826 20	9	2	
14	Dąbrowa	117.764 .	13	10	126.000 .	13	10	136.612 .	15	12	142.000	17	14	153.294	17	14	160.000 .	16	13	183.552 .	15	13	186.436 .	15	12	189.122 .	15	10·62	194.184	12	7·62	
15	Dobromil	109.225 32	8	3	111.392 66	10	4	119.683 58	10	4	118.431 10	8	3	119.637 72	10	4	116.588 44	9	3	120.520 46	14	9	120.340 56	7	3	116.342 86	7	3	124.017 32	8	3	
16	Dolina	92.000	6	-	80 000	7	-	120.000	13	8	120.000	6	-	130.000 .	7	-	120.000 .	7	-	120.000	10	3	140.000	10	½	140.000 .	8	½	150.000	10	½	
17	Drohobycz	310.640 .	4½	-	345.089 04	4½	-	383.738	3	-	361.293 50	3	-	352.018 .	4½	-	378.949 34	5	-	389.145 80	6	-	406.784 .	6	-	399.582 .	5½	-	406.082 06	5½	-	
18	Gorlice	135.199 .	19	9	117.402 .	21	9	156.877 68	10	5	140.000	17	7	150.000	15	9	152.000 .	19	12	152.716 .	15	8½	158.023 62	14½	2½	166.650 92	15	3¾	165.132	16	9½	
19	Gródek	158.000 .	12	7	204.000	13	7	204.000 .	13	7	206.000	10	6	206.000	9	6	191.684 .	14	8	191.684 .	14	8	191.684 .	14	8	191.684 .	12	8	191.684	13	9	
20	Grybów	69.846 42	9	4	70.318 96	9	4	71.463 42	8	3	73.938 02	19	9	73.846 19	18	8	74.372 40	18	8	77.590 30	20	10	75.930 88	20	13	77.933 28	20	13	75.252 06	20	13	
21	Hordenka	146.104 05	14	2	226.144 05	10	2½	227.482 .	9	2	233.858 06	7	2	248.526 90	5	2	260.000 .	4	-	260.000 .	4	½	285.230 62	4	½	292.816 34	5	2	316.505 96	5	1	
22	Husiatyn	209.955 71	5	-	232.186 19	5	-	238.576 14	5	-	245.016 10	5	-	254.885 79	5	-	266.542 16	5	¾	276.610 91	5	3	285.832 13	5	3	294.922 05	5	3	296.052 11	4½	3	
23	Jarosław	401.660 .	7½	3½	399.748 .	8	4	405.804 .	7½	3½	401.800	7	3½	396.954	8	4	400.502 .	7	3½	412.474 .	6	3¾	424.896	7	5	418.740	8	5	400.474 .	9	5	
24	Jasło	184.780 .	15	11	189.600	14	11½	191.400 .	13	11	195.400	13	11	200.060	16	13	206.160 .	18	10	210.090 .	17	12	277.005 58	12	7	222.418 22	12	8	229.125 88	12	8	
25	Jaworów	156.000 .	7½	-	156.000	7½	-	140.000 .	8½	-	194.000 .	8	-	195.982	6	-	195.982 .	8½	-	195.982 .	8½	-	195.982	8½	-	195.982 .	9½	-	190.014 .	10	-	
26	Kałusz	96.102 32	7	-	96.102 32	6	-	96.102 32	7	-	129.722 26	5½	-	133.890 54	6	-	139.190 24	6	2½	137.521 64	5	-	148.699 58	5	-	151.872 .	8½	4½	150.052 .	7	3	
27	Kamionka	219.060 .	8	4	228.700 .	8	4	228.700 .	8	4	268.472	7	3	267.793 98	7	3	275.026 28	7	3	288.977 58	8	4	290.911 10	8	4	296.426 .	8	4	298.444 .	8	4	
28	Kolbuszowa	104.000 .	7½	2 ½	104.000	15	10	104.000 .	15	10	104.000 .	15	10	108.000	15	10	120.000 .	15	10	124.000	12	7	124.000	12	7	148.000 .	12	7	148.000 .	12	7	
29	Kołomyja	174.831 14	6	2	180.197 26	6	1½	210.856 24	6	2	287.284 97	6	2	318.254 10	6	3½	330.420 70	6	2½	365.549 58	6	2½	327.648 64	10	6½	356.608 82	10	6½	377.280 40	9½	6½	
30	Kossów	81.313 14	22	15½	92.398 79	20	15	137.419 22	13⅓	10	122.089 39	17	13	128.845 18	17	13	130.087 32	20	16	136.129 22	23½	20	137.597 57	23	20	141.107 72	24	20	144.256 42	23	16	
31	Kraków	163.418 .	19	11½	222.000	17	12	222.000 .	20	14	228.000	19⅓	13	210.000 .	20	13	224.000	16	9½	240.000 .	15	9	232.000 .	18	14	244.000 .	20	14	226.000	19½	12½	
32	Krosno	178.745 72	9	4	165.014 18	9	4	168.042 38	9½	5	170.801 95	10	5	173.222 44	13	5	175.011 64	12	6	172.806 96	13	6	182.157 78	10	6	197.300 .	6	2	202.968 60	6	3	
33	Limanowa	98.834 20	14	5½	131.871 22	11	5½	103.186 .	24	17	104.341 16	20	9½	108.484 78	19	9	106.508 52	19	11½	106.725 80	16	8½	107.250 62	16	8½	108.309 04	17	9	112.686 50	17	8½	
34	Lisko	109.780	5	2	110.000	8	4	153.054	7	4	153.054	7	4	153.054	7	4	147.824	7	4	147.824	7	4	150.482	7	4	150.482 .	7	4	150.482 .	7	4	
35	Lwów	342.684 86	3½	½	344.967 56	3½	½	354.041 94	3½	½	354.185 53	3⅓	⅔	360.856 48	3½	1	365.708 02	3½	1	373.383 38	5	2	387.177 18	5	2	386.282 44	6	2	385.461 37	6	2	
36	Łańcut	275.412 36	4	-	279.715 24	5	1	301.283 26	5	1	305.037	6	2	307.684 20	6	2	309.520 96	8	3	312.350 44	8	4	318.625 38	6	2	319.748 66	8	4	320.000	9	5	
37	Mielec	116.606 54	15	7·78	116.986 89	15	10·4	166.000 .	11	6·35	178.805 28	12	6·8	179.642	12	6·6	184.314 75	12	7·3	187.612 .	18	15·59	191.484 .	22	17·77	197.515 .	22	17 69	200.086	22	20·06	
38	Mościska	172.730	13	7	146.572 .	13	8	206.893 26	13	7½	208.782	12	7	205.845 34	13	5½	206.000	13	5	210.000	14	5	210.000	15	6	210.000	12	6	218.778 02	12	6	
39	Myślenice	114.138 54	8	1½	114.138 54	8½	1½	114.138 54	8½	1½	149.063 47	8½	1	149.063 47	8½	1	149.063 47	8½	1½	155.120 24	8½	1½	157.308 55	8½	2	157.308 55	8½	3½	161.119 20	8½	3½	
40	Nadwórna	72.768 .	11½	-	80.000 .	11	-	80.000	11	-	100.000	8	-	100.000 .	8	-	100.000 .	8	-	112.388 .	8	2	112.000 .	8	2	119.384 .	10	-	124.544 .	9	2	
41	Nisko	94.000	16	15	129.768 .	16	15	128.000	16	15	120.049 90	16	15	121.597 88	17	15	123.900 .	21	20	126.000	17	16	126.000 .	20	19	126.000	20	17	126.000	15	10	
42	Nowy Targ	79.771 60	10	6	85.904 50	10	5	130.788 20	15	11	134.252 02	14	9	136.186 64	14	9	136.893 54	14	9	137.448 28	14	7	147 147 50	14	7	158.561 72	15	8	159.251 72	15	8	
43	Pilzno	114.270 42	12	7	114.840 70	10½	7	119.129 89	10½	7	113.866 42	10½	6½	114.832 42	14	10	116.630 92	10	6	120.775 27	12	8	121.478 .	12	8	118.208 60	13	8½	121.318 40	11	7	
44	Podhajce	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
45	Przemyśl	290.166 .	4½	-	408.477 25	2¾	-	408.477 25	2½	-	400.000	3	-	399.804 40	3	-	399.804 40	3	-	439.857 92	3	-	439.857 92	3½	-	482.249 28	8	-	482.249 28	4	0·8	
46	Przemyślany	152 529 40	8	2	154.822 60	9	8	185.875 48	8	8	182.042 70	8	4	187.098 30	8	4	189.673 .	10	5	190.166 64	13½	7½	189.690 08	12½	8	160.824 32	14½	11	160.516 32	14½	11	
47	Rawa	121.709 53	11½	7½	143.081 61	10½	5	210.585 96	9½	4½	211.806 46	11½	8	145.813 57	8	5	221.740 .	6	2	229.018 .	9½	7	232.859 66	8	5	234.052 46	10	8	235.292 .	10	6½	
48	Rohatyn	196.000 .	8	1	196.000 .	8	1	196.000 .	7	½	137.901 76	7	½	182.700 .	7	1	182.700 .	6	½	272.865 62	6	½	272.665 62	6	1	272.536 .	7	½	272.536 .	7	½	
49	Ropczyce	191.002 .	14	11	189 888 .	18	12	196.020 .	13	8	199.028 41	15	12	204.674 .	12	9	206.709 82	14	11	208.060 02	10	7	210.000 .	10	6½	203.181 97	13	9	216.000 .	16½	13½	
50	Rudki	138.514 .	14	5⅗	135.276	14	6⅗	174.066 .	11	6⁷/₁₀	165.000 .	11	7³/₁₀	165.000	11	6½	165.000	11	9½	165.000	11	6	165.000 .	11	5·8	165.000	11	6½	178.400	11	5·9	
51	Rzeszów	256.558 16	8	5½	271.728 20	9	7½	355.380 17	9	7½	357.546 60	9	7	357.546 98	10½	8	352.842 33	15	12½	380.104 04	12	9½	380.348 48	12	9½	380.102 04	13	10	389.148 51	13	10	
52	Sambor	249.949 17	7	2	252.076 44	7	2	279.090 86	6	2	264.848 14	6	2	266.464 77	8	3	276.456 14	7	3	279.402 98	7	3	279.216 13	7	3	288.860 25	8	4	273.310 70	8	4	
53	Sanok	156.000 .	8	3	192.000 .	8	3¾	210.186 .	7	3½	208.870 .	7	3½	201.146 .	9	4½	201.146 .	9	4	207.678 .	8	3¾	208.000 .	9	3¾	219.790 .	9	4¼	221.502 .	10	5½	
54	Sącz nowy	245.568 .	17	11	249.848 .	13	7	244.234 .	13	7	226.102 .	13	7	248.334 .	13	7	255.326 .	16	10	249.116 .	16	10	259.412 .	16	10	264.000 .	16	10	270.980 .	14½	9	
55	Skałat	175.708 .	9	-	177.800 .	8	-	208.996 .	10	4	221.584	10	5	237.402	10	5	252.542	10	5	263.438 .	10	5	273.040 .	11	5	280.604 .	11	5	292.934 .	11	5	
56	Śniatyn	148.000 .	11	3½	152.000 .	8½	3½	160.000 .	8½	3½	168.000 .	8½	3½	171.000 .	8	3½	182.000 .	8½	4	190.000 .	8	-	194.000 .	1	-	195.896 .	7	1	219.758 .	6	1	
57	Sokal	180.000 .	7	-	190.000 .	7	-	220.000 .	7	-	240.000 .	7	-	288.480	7	-	288.480 .	6	-	288.480 .	6	-	315.732 .	6	-	329.572 .	7	-	338.424 .	8	-	
58	Stanisławów	263.615 48	7	1½	261.361 98	6½	1½	280.514 16	6	1½	289.590 56	6	1½	292.318 56	6	1½	301.304 28	6	1½	325.317 42	6½	1½	339.104 04	6½	1½	330.716 48	6½	1½	351.545 .	6½	1½	
59	Sambor Stary	96.770 .	13	2	95.330	9½	3	97.630	10	3½	96.960	11	2½	96.030	10	3	94.000 .	17	5	96.888	15	6	99.476 .	14	7	100.987 64	17	8½	101.880	15	7	
60	Stryj	216.989 31	2⅖	-	225.680 63	4	-	239.187 99	4	-	288.288 56	4	-	253.823 95	5	-	253.902 60	5	-	247.134 38	4	1	276.145 62	4	1	285.380 61	6	1	278.451 97	6	1	
61	Tarnobrzeg	144.381 25	10½	5½	146.756 54	9½	5½	107.260 47	12	8	142.660 42	12	8	146.200 50	12	8	150.831 42	13	8	154.768 87	12	8	159.928 92	23	19½	165.059 88	26	18	162.205 47	13	4	
62	Tarnopol	435.236 06	3⅕	-	437.522 .	3	-	438.208 .	5	-	464.870	5	-	472.728 .	5	-	484.532 .	8½	-	488.858 .	10½	5½	497.674 .	12½	7	502.644 .	9	4	511.224 .	8	3	
63	Tarnów	342.894 61	11	7	313.914 65	16	8	328.325 99	12	7	343.381 22	13	6	336.610 06	11	5	355.037 32	10	5	349.019 18	11	6	348.519 80	11	7½	350.104 .	10	6	341.162 02	9	5½	
64	Tłumacz	132.800 .	6	1½	129.002 13	6	-	141.920 .	6	½	184.574 .	6	1	194.542 .	6	½	196.118 52	6	1	228.101 20	6	2	212.100 .	6	1	206.206 .	6	1	214.724 .	6	1	
65	Trembowla	91.074 60	20	10	155.727 26	7	1½	155.716 66	12	-	206.695 86	17	-	185.308 .	10	-	195.086 .	10	-	195.510 .	10	-	195.446 .	8	1	205.504 .	18	5	205.278 .	12	4	
66	Turka	82.882 28	13	3	82.715 98	13	3	102.474 77	13	2¾	94.688 02	16	3	102.254 02	16	3⅜	101.354 60	21	3¾	104.207 10	18	3½	104.665 01	26	3	102.127 40	26	3	104.575 02	28	4	
67	Wadowice	.	5	-	.	5	-	.	5	-	.	6	-	219.441 42	10	6½	209.585 36	10	8	285.626 84	10	8	242 385 10	10	8	228.193 54	10	8	234.634 .	10	7	
68	Wieliczka	101.000	12	8	100.000	12	8	110.000	13	9	120.000 .	12	8	140.000 .	12	8	122.000 .	12	9	123.400 .	16	12	125.000 .	15	11	135.000 .	15	11	131.000	14	10	
69	Zaleszczyki	110.000 .	9	1	116.000 .	6½	1	120.000 .	7	1	121.000 .	8	-	120.000 .	6	-	130.000 .	6	-	128.000 .	5	-	130.000 .	5	2	140.000 .	5	2	130.000	5	1	
70	Zbaraż	130.000 .	5		130.000 .	5		190.000 .	8		187 204 .	8	-	202.948 .	8	-	209.175 60	8	-	215.122 46	8	1	220.200 52	8	-	220.520 58	8	-	220.520 58	8	1⅓	
71	Złoczów	384.865 81	5	1½	391.157 88	7	2½	372.650 78	7	2½	375.051 76	7	2½	392.503 25	8	3	399.797 34	8	3	403 003 60	8	3	412.463 82	8	3	404.494 90	8	3½	401.890 88	8	4	
72	Żółkiew	.	5		.	5	-	.	6	-	.	5	-	.	5	-	.	5	-	222.555 96	5	-	222.541 66	5	-	216.310 06	4	-	217.668 55	5		
73	Żydaczów	182.276 70	7	-	195.801 54	5	-	187.004 .	5	-	167.309 57	5	-	193.091 97	5	-	181.362 84	5	-	196.577 55	6	1	185.538 98	7	1	188.724 29	7	2	194.697 21	9	4	
74	Żywiec	191.208 57	6	2	207.085 32	6	2	208.546 90	7	3	219.928 54	7	2	222.582 66	7	2	218.172 76	7	2	217.270 02	7	3	222.224 49	7½	2½	223.965 87	7½	2½	216.087 48	7½	2½	

ad poz. 44. Mimo licznych urgensów nie podano żądanych dat.

ad poz. 67. Za lata 1881 do 1884 włącznie nie podano wysokości podatków.

ad poz. 72. Od roku 1881 do 1885 nie podano wysokości podatków.

Wykaz
dodatków powiatowych
za lata 1891 do 1900 (włącznie).

Liczba porządkowa	Nazwa powiatów	1891 Podatki	1891 Ogólna stopa % dodatków powiatowych	1891 Z ogólnej stopy % wej przypada na cele drogowe w procentach	1892 Podatki	1892 Ogólna stopa % dodatków powiatowych	1892 Z ogólnej stopy % wej przypada na cele drogowe w procentach	1893 Podatki	1893 Ogólna stopa % dodatków powiatowych	1893 Z ogólnej stopy % wej przypada na cele drogowe w procentach	1894 Podatki	1894 Ogólna stopa % dodatków powiatowych	1894 Z ogólnej stopy % wej przypada na cele drogowe w procentach	1895 Podatki	1895 Ogólna stopa % dodatków powiatowych	1895 Z ogólnej stopy % wej przypada na cele drogowe w procentach	1896 Podatki	1896 Ogólna stopa % dodatków powiatowych	1896 Z ogólnej stopy % wej przypada na cele drogowe w procentach	1897 Podatki	1897 Ogólna stopa % dodatków powiatowych	1897 Z ogólnej stopy % wej przypada na cele drogowe w procentach	1898 Podatki	1898 Ogólna stopa % dodatków powiatowych	1898 Z ogólnej stopy % wej przypada na cele drogowe w procentach	1899 Podatki	1899 Ogólna stopa % dodatków powiatowych	1899 Z ogólnej stopy % wej przypada na cele drogowe w procentach	1900 Podatki	1900 Ogólna stopa % dodatków powiatowych	1900 Z ogólnej stopy % wej przypada na cele drogowe w procentach	Uwaga
		WALUTA KORONOWA																														
1	Biała	365.624 68	8½	6	354.900 80	11	8	348.757 52	4	.	381.179 37	12	8	398.394 92	13½	8	443.760 72	9½	5	438.614 .	9½	4½	433.642 .	8½	3½	392.000 .	10½	5	412.334 50	10½	5⅓	
2	Bóbrka	200.000 .	15	12	200.000 .	20	15	222.351 12	5	.	220.000 .	6	4	229.258 84	20	15	220.000 .	20	14	220.000 .	5	.	234.118 .	20	14	198.834 20	20	14	199.206 16	20	13	
3	Bochnia	289.959 58	10	7	289.959 58	13	12	301.185 24	6	.	304.105 93	14½	6½	267 600 .	19½	12½	317.054 90	17	12	296.000 .	19½	14	300.000 .	18	12½	280.000 .	26	19½	299.954 82	24	15	
4	Bohorodczany	95.908 .	9	.	95.698 .	9	.	97.808 64	10	.	102.125 18	13	2	100 998 .	13	3	106.381 36	9	.	100 546 .	10	.	109.207 98	10	.	101.800 .	14	9	102.574 13	12	.	
5	Borszczów	337.258 80	10	4½	337.258 80	10	4½	352.148 .	5½	.	352.148 .	9	4	352.148 .	9	4	353.390 .	9	3	368.992 .	6	.	368.992 .	14	9	302.000 .	12	.	346.313 48	14	7	
6	Brody	324.090 64	10	6⅛	294.541 50	11	6⅛	389.436 60	10½	.	307.109 46	18	.	310.229 11	23	5	326.161 50	23	5	313.707 92	24	5	322.890 .	30	11	270.464 .	42	18	270.464 20	24	.	
7	Brzesko	243.785 40	15	9½	242.681 60	14	9¼	73.388 10	14	10	250.859 90	14	10	240.000 .	14	10	214.600 .	15¼	9¼	240.000 .	15	8½	210.000 .	15½	9½	220.000 .	7	.	249.464 78	29½	20½	
8	Brzeżany	266.967 78	9	2½	274.375 40	10	2½	286.349 74	10	.	297.264 28	10	.	301.900 74	14	.	301.90 74	14	.	278.310 .	14	.	278.310 .	16	.	310.824 .	16	.	310.824 18	16	.	
9	Brzozów	146.715 80	11	6¾	152.438 94	11	5¾	153.010 .	4¼	.	153.966 61	15	9¼	156.963 19	12	8	160.727 98	15	10	161.650 30	15	11	163.108 .	15	10	153.418 84	20	15	140.000 .	20	13	
10	Buczacz	347.000 .	9	2	344.000 .	9	2	346.666 60	10	.	342.568 47	22	3	342.568 47	21	3½	284.257 46	22	1½	320.000 .	22	.	320.000 .	22	.	333.108 .	22	3	333 108 82	30	3½	
11	Chrzanów	220.459 16	18	13½	225.239 06	20	15	260.108 86	5	.	250.837 73	21	15	249.150 .	23	15	274.000 .	19	11½	264.648 80	19½	12	248.000 .	22	13½	248.400 .	19	11	342.123 99	21	14	
12	Cieszanów	311.127 98	6	.	195.444 .	21	15	194.691 78	6	.	193.822 .	22	17	191.589 26	12	6	191.818 11	9	3	194.216 .	18	11	132.000 .	18	6	170.647 38	29	21	176.963 78	24	13	
13	Czortków	234.429 12	8½	1½	244.773 72	14	4	.	.	.	221.650 .	16	7	242.886 37	17	4	246.518 29	16	4	212.400 .	15	3	136.480 .	12½	1½	312.000 .	13	2	200.000 .	13	2	
14	Dąbrowa	194.338 .	12	7·61	197 258 .	17	12	197.258 72	6	.	197.258 .	17½	12	197.258 .	14	8	197 200 .	13	8	205.600 .	12	7	200.000 .	7½	7½	200.000 .	13	5	200.000 .	15	8½	
15	Dobromil	111.875 08	11½	7	123.383 70	12½	8	86.022 .	13½	4½	115.086 .	21	12½	117.183 09	19	10½	117.250 .	19	10½	116.000 .	11	11	117.250 .	26	16	98.300 .	33	23	104.854 46	31	21	
16	Dolina	150.000 .	10	½	150.000 .	11	.	150.000 .	12	.	135.029 75	16	3	169.141 05	15	.	180.738 54	15	.	150.000 .	15	.	150.000 .	15	.	180.000 .	17	.	185.830 15	17	.	
17	Drohobycz	397.269 86	6	.	417.018 46	6	.	431.592 24	6	.	383.506 04	9	4	.	.	.	426.078 42	7½	3	714.772 .	10	5	720.000 .	17	12	760,000 .	25	20	730.000 .	18	13	
18	Gorlice	173.612 .	16	10	187.450 80	19	12	182.867 86	6	.	205.140 46	26	16	205.140 46	26	16	205.140 .	26	16	200.880 .	26	16	200.000 .	26	16	200.000 .	26	16	324.000 .	26	16	
19	Gródek	182.800 .	16	8	182.800 .	16	9	210.000 .	16	.	210.000 .	21	5	210.000 .	20	.	210.000 .	16	.	210.000 .	17	1	240.000 .	22	6	198.274 .	27	6	207.544 75	21	.	
20	Grybów	76.313 80	20	11½	77.845 .	20	13	78.122 .	13	.	78.817 84	22	10	79.160 .	27	12	83.186 71	25	12	88.400 .	26	13	80.000 .	31	12	80.000 .	27	12	80.000 .	28	12	
21	Hordenka	315.478 56	6	.	309.615 24	12	4	316.112 .	9	.	320.000 .	8	.	333.130 25	15	.	320.000 .	8	.	320.000 .	8	1	320.000 .	20	2	320.000 .	13	3	298.860 46	21	2	
22	Husiatyn	384.418 92	7	3	376.117 80	9	3	280.000 .	9	3	280.000 .	5	.	290.000 .	16	7	316.365 63	17	7	317.990 .	17	7	310.000 .	17	7	320.000 .	17	7	310.522 13	17	7	
23	Jarosław	426.424 .	8	4	416.380 .	8	3½	471.356 .	4½	.	461.907 24	9	4½	465.052 51	17	12½	420.000 .	17½	12½	438.284 .	18½	12½	470.674 .	21	10	379.988 .	18	10	508.203 16	25	15	
24	Jasło	233.174 .	9	5½	233.728 .	13	9	239.764 .	5	.	248.872 .	15	11	255.908 .	17	12	261.432 .	18	12	266.000 .	17	11	240.000 .	14	7	248.000 .	14	7	248.000 .	20	13	
25	Jaworów	190.000 .	10	.	184.000 .	10	.	190.000 .	10½	.	139.120 .	10½	.	205.601 22	10	.	205.600 .	10½	.	196.700 82	10½	.	184.536 .	14	.	179.318 .	14	.	182.680 19	14	.	
26	Kalusz	145.249 20	11	4½	167.660 70	11	5	176.761 74	9	.	176.761 74	16	9Ⅸ	175 946 .	16	.	170.453 90	16	.	181.509 28	19	11	155.222 58	25	.	162.749 14	27	9	158.926 35	28½	18½	
27	Kamionka	303.520 .	8	4	234.666 .	8	4	302.310 .	4	.	307.504 .	8	4	306.038 .	8	.	305.550 .	8	4	312.674 .	8	4	320.090 .	11	4	284.540 .	9	4	294.158 58	11	4	
28	Kołbuszowa	144.000 .	12	7	144.000 .	13	7	148.000 .	6	.	148.000 .	13	.	.	.	.	148.000 .	13	8	148.000 .	15	6	143.134 .	16	.	131.190 .	17	7	132.700 .	20	10	
29	Kołomyja	453.509 59	11½	8	368.758 88	7½	4	396.844 96	10	.	380.000 .	8	.	425.468 .	9	.	397.022 .	13	.	408.472 38	13	.	342.400 .	8	.	395.000 .	21	6	386.881 .	21	.	
30	Kosów	142.188 88	24½	17	147.200 .	27	20	150.000 .	8	.	157.620 52	28	20	153.464 04	28½	20	152.688 .	28	20	156.274 .	28	20	162.882 .	28	20	154.736 .	27	20	158.587 52	26	6	
31	Kraków	239.800 .	28	16	248.000 .	25	17	244.646 40	27	17	262.220 14	26	17	246.429 46	31	22	251 200 .	28	19	278.764 46	28	20	280.000 .	20½	12½	280,000 .	22	13	293.836 .	22	13	
32	Krosno	206.684 80	9	6	208.726 14	11	7	208.726 14	6	.	202.993 17	16	7	224.165 98	13	7	233.164 .	13	7	228.613 86	13	7	200.000 .	19	7	232.153 66	17	11	192.727 21	17	11	
33	Limanowa	104.915 48	17	8	105.444 90	19	10½	109.250 42	4¾	.	102.000 .	39	14¼	110.117 92	32½	14¼	112.004 .	22	14½	109.000 .	34	9	109.600 .	25	.	104.160 .	46½	19½	104.000 .	19¾	12	
34	Lisko	150.482 .	8	5	150.482 .	11	6	161.164 .	2½	.	161.164 .	6	3	161.164 .	6	3	161.164 .	4	.	176.914 .	17	13	177.000 .	9	4	176.800 .	21	13	150.000 .	20	13	
35	Lwów	381.214 67	7	2 ½	387.203 64	12	8½	408.395 49	12	.	421.837 43	12	.	423.484 40	19	3	444.316 92	16	.	457.303 86	16	.	440.789 52	16	.	411.593 02	16	.	421.433 24	16	.	
36	Łańcut	320.720 17	12	6	321.890 78	16	10	320.189 94	6	.	378.979 96	17	11	352.598 18	17	11	350.000 .	17	11	320.000 .	25	19	300.000 .	26	18	300.000 .	26	20	321.634 86	26	20	
37	Mielec	202.012 .	20½	15	203.151 .	20½	14⅗	196.000 .	14	.	200.000 .	20	6	212.933 33	18½	4	226.000 .	20	6	226.000 .	20	6	200.000 .	24	4	201.980 .	27	4	206.000 .	30	4	
38	Mościska	210.180 62	12	5	208.771 68	12	5	213.446 .	8	.	217.784 10	12	4	215.823 65	12	4	219.964 .	14	4	220.142 .	14	4	201.550 .	21	4	201.085 46	17	4	196 981 08	17	4	
39	Myślenice	159.674 08	8½	3½	146.249 .	19	11	100.000 .	19	11	151.198 .	19½	13	151.198 .	16½	10½	144.000 .	17½	10	168.368 .	16	.	170.210 .	10	.	152.871 74	18	10	152.871 75	20	10	
40	Nadwórna	120.000 .	9	2	121.664 .	10	4	126.000 .	13	.	130.000 .	12	.	150.000 .	11	.	164.236 48	17	.	140.000 .	16	.	120.000 .	18	.	140.000 .	20	.	140.000 .	20	.	
41	Nisko	126.000 .	29	20	126.000 .	30	18½	130.000 .	29	15	130.000 .	52½	34¼	130.000 .	59½	23	130.000 .	40	4	132.000 .	33	.	132.000 .	33	.	132 000 .	33	.	145.208 80	39	5	
42	Nowy Targ	166.546 72	15	8	175.170 66	15	8	156.810 36	7	.	76.000 .	16	9	164.858 44	17	9	172.800 .	19	9	166.000 .	20	10	166.000 .	34	6	154.000 .	25	9	154.876 94	26	12	
43	Pilzno	121.318 40	10	6	121.776 32	11	8	121.766 .	7	.	122.331 93	5	10	121.680 25	19	13	124.312 08	22	13	128.422 .	22	16½	120.000 .	18½	13½	120.000 .	30	24	119.816 74	20	9	
44	Podhajce	.	.	.	.	.	.	267.274 .	4	.	267.274 .	6	1	252.438 21	21	12	286.000 .	26	14½	280.400 .	28	12	280.000 .	18	4	280.000 .	24	10	252.824 86	18	4	
45	Przemyśl	468.845 15	5	0·85	471.874 .	5	0·84	481.112 56	5	.	516.812 .	5	.	534.598 .	5	.	640.000 .	5	2⅔	640.000 .	8½	3½	600.000 .	11	6	601.343 74	5	.	543 909 50	5	.	
46	Przemyślany	180.742 .	18½	14	187.164 16	18½	13	144.632 .	9	.	192.652 .	21	18	192.652 .	27	18	172.000 .	28	18	160.000 .	38	29	170.000 .	30	18	170.000 .	28	18	190.384 89	32	23	
47	Rawa	226.062 90	12	9	229.416 30	14½	10½	228.412 80	5½	.	235.718 .	12	7	235.578 .	13	7½	238.844 .	14	8½	238.800 .	13½	8¼	243.800 .	10½	4½	224.443 22	17	11	218.807 08	19	9¾	
48	Rohatyn	267.776 .	7	½	267.776 .	7	½	270.767 18	7	.	270.779 18	8	.	265.823 82	12	3	265.823 82	8	.	265.823 82	15	.	272.580 .	10	.	272.580 .	21	12	272.531 13	17	8	
49	Ropczyce	200.000 .	16	12	209.004 .	12	8	288.843 20	4	.	213.208 50	14½	10½	209.683 22	19½	16	289.672 42	18	13	233.200 .	18	15	200.000 .	23	18½	211.127 10	17½	11	222.492 10	23	16	
50	Rudki	172.754 .	11	5⅘	172.754 .	12	5⅗	172.754 .	8	.	162.754 .	17	7	172.754 .	23	10	181.650 .	23	7	150.000 .	23	5	150.000 .	18	6	150.000 .	13	6	172.796 68	13	6	
51	Rzeszów	390.428 34	13	10	396.421 51	14	10	400.000 .	4½	.	400.000 .	12½	8	400.000 .	8	3½	456.621 49	14½	10	452.000 .	15	9½	400.000 .	27	20	400.000 .	27	20	425.727 74	27	20	
52	Sambor	303.098 42	8	4	301.314 90	9	3	290.601 99	7	.	324.222 .	12	5	323.877 54	13	5	331.387 41	13	5	330.864 .	13	5	339.240 .	12	3	297.658 68	19	9	305.677 62	20	10	
53	Sanok	214.660 .	10	6	219.770 .	10	6	229.414 .	10	.	238.624 .	23	13	236.497 52	10	.	239.290 12	10	.	241.112 .	11	.	250.000 .	12	.	217.782 .	12	.	231.064 .	12	.	
54	Sącz nowy	272.468 .	15	9	277.642 .	16	10	286.065 56	16	.	279.334 .	17	1	314.010 .	16	.	320.000 .	16	.	320.000 .	16	.	320.000 .	15	.	320.000 .	15	.	320.000 .	16	.	
55	Skałat	290.422 .	16	10	294.982 .	20	10	302.932 92	20	.	309.733 18	20	.	311.619 48	17	.	311.140 88	20	.	315.682 .	20	.	244.540 .	12	4	260.000 .	15	5	269.000 .	15	5	
56	Śniatyn	222.000 .	6	1	222.940 .	6	1	222.000 .	6	.	237.546 .	10	4	238.588 24	10	4	247.470 .	10	4	244.540 .	12	4	244.540 .	9	4	205.638 .	24	7	201.435 04	24	9	
57	Sokal	340.060 81	17	7	342.045 28	17	10½	274.866 .	17	.	288.400 .	17	12	362.836 90	17	12	317.000 .	17	11	384.000 .	11	.	311.042 .	22½	14½	310.000 .	20	12	338.159 75	25	8	
58	Stanisławów	336.560 42	7	1½	334.345 88	7½	1½	365.088 .	6	.	388.680 .	6½	.	403.300 .	8½	½	423.082 .	8½	½	438.480 .	8½	½	432.000 .	8	.	521.866 .	9	.	618.116 .	5½	.	
59	Sambor Stary	100.084 .	18½	9½	99.580 .	16½	7	100.214 32	11	.	100.884 65	20	5	106.997 50	6	3	110.694 48	19	6½	103.388 .	19½	6½	106.508 .	26	18	99.421 40	29½	13	98.565 10	31	18	
60	Stryj	283.847 71	6	1	289 366 79	6	1	310.000 .	6	1	318.226 .	12	2	321.258 64	12	5	315.303 72	14	6	360.000 .	15	7	216.000 .	10	3	400.000 .	8	1	367.001 16	21	12½	
61	Tarnobrzeg	160.850 17	15	9	102.495 22	17	12½	170.871 58	7	.	186.990 .	16	10½	178.646 .	18	11½	178.646 .	24	14	188.600 .	35	25	160.000 .	24	15	178.000 .	22	12	179.500 .	23	12	
62	Tarnopol	520.284 .	13½	7½	532.626 .	11	5	500.000 .	5	.	540.000 .	16	10½	540.000 .	21½	13½	540.000 .	25½	16½	540.000 .	23	14	540.000 .	11	3	500.000 .	14	6	520.926 88	22½	14½	
63	Tarnów	359.088 60	10	7	386.884 08	10	6	386.995 50	4	.	391.535 .	10	6	384.661 70	8	4	384.661 70	10⅔	6½	394.038 .	11	6	400.000 .	10	4	394.000 .	16	10	418.441 34	11	7	
64	Tłumacz	204.851 44	8	3	211.263 02	11	4½	212.743 94	7	.	211.840 76	16	8	211.840 10	17	8	222.112 57	20	10	226.938 .	20	10	228.962 .	20	7	230.604 .	20	11	229.303 18	27	19	
65	Trembowla	204.600 .	14	5	204.600 .	20	7	254.080 .	10	.	244.356 .	20	11	241.989 60	23	13	242.368 .	18	10	255.400 .	24	15	254.500 .	30	24	222.000 .	30	14	240.039 66	26	12	
66	Turka	104.575 02	30	3½	102.210 .	32	11½	102.030 .	19½	.	105.200 .	33	.	105.200 .	35	.	105.988 49	37	.	105.988 .	37	.	110.952 .	40	.	110.860 .	37	.	108.444 98	40	.	
67	Wadowice	244.188 66	10	8	238.279 08	10	8	245.033 14	8	.	254.813 .	18	5	253 965 90	18	5	272.596 14	18	6	276.856 .	18	6	281.932 .	18	5	252.268 80	18	5	249.677 83	18	5	
68	Wieliczka	130.000 .	18	14	125.000 .	18	14	305.147 38	10	.	261.854 61	22	13	314.726 .	20	11	285.000 .	15	11	300.000 .	15	11	320.000 .	20	11	310.000 .	16	8	310.000 .	19	11	
69	Zaleszczyki	140.000 .	5	.	187.000 .	8	.	248.388 65	10	3	274.000 .	6	.	268.114 .	17	8	271.580 .	13	6	267.000 .	13	6	270.596 .	8½	7½	248.000 .	15	5½	255.950 02	18½	6	
70	Zbaraż	221.027 20	2	.	235.287 16	10½	8	289.982 94	8	.	244.582 96	12½	8½	246.321 89	12	8½	246.250 .	14	10	240.580 .	15	10	214.176 .	13	7½	195.688 .	15	9	206.836 .	18	11	
71	Złoczów	406.013 97	11	4½	405.855 21	12	4½	403.832 16	13½	1½	411.289 15	12	.	411.289 15	13	.	342.500 .	16	.	357.600 .	16	.	422.464 .	17	.	387.441 14	29½	.	393.832 40	24	.	
72	Żółkiew	215.204 01	6	2½	223.633 08	10	4	221.360 86	7	.	217.193 21	11	5	229.491 70	13	6	231.856 66	13	6	194.000 .	21	6	194.000 .	15	.	190.000 .	17	8	229.919 52	17½	9	
73	Żydaczów	214 901 78	9	4	241.867 80	9	4	208.078 74	6	1	212.718 80	13	4	208.078 75	12	7	214.947 14	16	11	214.574 .	13	7	216.198 .	9	3	190.000 .	9	3	196.374 80	17	8	
74	Żywiec	218.703 56	7½	2½	225.454 29	7½	2½	218.647 04	5	.	221.083 01	7	2	239.664 .	7	2	232.124 .	5½	.	248.000 .	15½	8	249.680 .	11	6	238.000 .	11	6	238.850 .	11	6	

Wykaz

kas pożyczkowych gminnych za rok 1898.

L. porz.	Nazwa powiatu	Ilość		Stan kasy z końcem roku 1898.		Uwaga.
		gmin	kas pożycz-wych	zł.	ct.	
1	Biała	69	—	—	—	Niema żadnych kas.
2	Bóbrka	90	65	130.462	50	
3	Bochnia	141	104	60.460	53	
4	Bohorodczany . .	37	17	48 610	29	
5	Borszczów . . .	74	56	101.089	12	
6	Brody	103	65	87.650	90½	
7	Brzesko	111	111	247.612	44	
8	Brzeżany	75	38	71.434	81	
9	Brzozów	56	40	91.822	12½	
10	Buczacz	86	77	122.748	47	
11	Chrzanów	84	4	6.395	50	
12	Cieszanów . . .	69	6	12.136	69	
13	Czortków	44	44	122.714	94	
14	Dąbrowa	105	95	120.618	17	
15	Dobromil	96	1	5.391	02	
16	Dolina	87	52	75.099	56	
17	Drohobycz . . .	79	41	78.289	11	
18	Gorlice	89	77	90.332	62	
19	Gródek	70	2	7.213	54	
20	Grybów	72	71	74.389	—	
21	Horodenka . . .	50	46	156.352	09	Nadto kasa pożyczkowa
22	Husiatyn	51	53	191.939	74	w Olchowcu, obecnie
23	Jarosław	108	87	191.175	31	w likwidacyi.
24	Jasło	155	147	134 962	40	
25	Jaworów	67	22	17.756	56	
26	Kałusz	69	69	142.327	25	
27	Kamionka . . .	92	78	144.855	68	
28	Kolbuszowa . . .	62	57	125.977	12	
29	Kołomyja	75	61	54.190	69	
30	Kossów	45	12	89.111	90	
31	Kraków	107	—	—	—	Niema żadnych kas.
32	Krosno	84	81	146.047	53	
33	Limanowa . . .	90	90	22.208	02	
34	Lisko	154	4	4.361	98	
35	Lwów	130	79	165.478	05	
36	Łańcut	108	83	241.690	54	
37	Mielec	96	93	150.652	60	
38	Mościska	78	16	42.009	89	
39	Myślenice . . .	67	7	11.302	16	
	Do przeniesienia .	3.325	2.051	3,586.870	85	

L. porz.	Nazwa powiatu	Ilość		Stan kasy z końcem roku 1898.		Uwaga.
		gmin	kas pożyczkowych	zł.	ct.	
	Z przeniesienia .	3.325	2.051	3,586.870	85	
40	Nadwórna . . .	38	9	23.109	93	
41	Nisko	60	37	79.115	87	
42	Nowy Targ . . .	75	15	26.514	59	Część kas zlikwidowano i wcielono do majątku zakładowego gmin.
43	Pilzno	61	41	61.899	68	
44	Podhajce	65	54	131.305	—	
45	Przemyśl	123	78	92.213	50	
46	Przemyślany . .	69	13	30.025	81½	
47	Rawa	72	17	79.412	19	
48	Rohatyn	100	99	104.882	01	
49	Ropczyce	79	51	38.321	62	
50	Rudki	73	7	40.101	89	
51	Rzeszów	116	106	128.114	35	
52	Sambor	86	19	22.849	94	
53	Sanok	130	46	69.961	57	
54	Nowy Sącz . . .	167	54	82.359	51	
55	Skałat	62	61	276.027	74	
56	Śniatyn	41	11	36.003	93	
57	Sokal	99	76	140.081	24	
58	Stanisławów . . .	75	18	41.566	72	
59	Staremiasto . . .	56	21	33.172	12	
60	Stryj	102	28	82.441	73	
61	Tarnobrzeg . . .	70	63	147.494	13	
62	Tarnopol	81	81	300.688	—	
63	Tarnów	85	83	156.966	24	
64	Tłumacz	59	23	56.846	68	
65	Trembowla . . .	43	30	111.643	25½	
66	Turka	74	2	6.496	23	
67	Wadowice . . .	111	5	14.929	13	
68	Wieliczka	156	48	18.025	—	
69	Zaleszczyki . . .	57	34	73.666	92	
70	Zbaraż	62	49	108.482	43	
71	Złoczów	141	98	181.848	80	
72	Żółkiew	74	15	34.180	46	
73	Żydaczów	73	61	191.641	15	
74	Żywiec	70	1	40.756	46	
	Razem .	6.230	3.505	6,650.016	68	

Wykaz

powiatowych kas pożyczkowych za rok 1898.

L. porz.	Powiat	Stan kasy z końcem roku 1898. zł.	ct.	Uwaga.
1	Brzesko	16.028	67	
2	Borszczów . . .	21.105	44	W likwidacyi.
3	Dobromil . . .	41.334	46	
4	Drohobycz . . .	102.925	60	
5	Horodenka . . .	48.334	80	
6	Jaworów . . .	19.866	85½	W likwidacyi.
7	Kossów	55.617	76	
8	Nadwórna . . .	21.664	29	
9	Pilzno	27.959	62	
10	Rzeszów	58.895	37	
11	Sambor	170.596	22	
12	Turka	45.210	24½	W likwidacyi.
13	Wieliczka . . .	166.638	59	
14	Złoczów	5.268	67½	
15	Żydaczów . . .	9.205	12	W likwidacyi.
	Razem . .	**810.651**	**71½**	

Wykaz

powiatowych kas oszczędności za rok 1898.

L. porz.	Powiat	Wysokość wkładek oszczędności zł.	ct.	Pożyczki hipoteczne zł.	ct.	Pożyczki komunalne zł.	ct.	Weksle zł.	ct.	Zastaw papierów wartość. zł.	ct.	Fundusz rezerwowy zł.	ct	Stan z końcem roku 1898. zł.	ct.	Uwaga
1	Bochnia	779.023	70	529.060	09	16.610	—	183.181	—	2.460		27.947	95	798.314	45	
2	Brody	162.276	52½	84.498	41	643	78	59.509	26	13.760	20	6.582	89½	176.131	68½	
3	Dolina	429.985	74	191.872	18	3.813	33	90.655	—	480	—	15.320	92	454.391	02	
4	Horodenka . . .	101.080	70	86.493	90	—	—	31.939	—	—	—	6.507	85	123.816	69½	
5	Kałusz	389.043	79	155.091	81	16.330	47	172.199	—	3.994	—	11.183	52	428.913	20	
6	Kolbuszowa . . .	105.943	04	89.234	70	—	—	9.216	—	2.000	—	—	—	109.053	62	
7	Kraków	6,618.222	34	4,175.672	90	34.292	61	547.193	32	14 057	—	208.655	04	6,935.981	02	
8	Myślenice . . .	394.999	44½	256.017	75	11.482	56	55.151	—	498	—	16.528	86	418.253	94½	
9	Ropczyce	305.643	94	230.147	11	—	—	83.102	85	1.464	17	13.596	90	343.514	43	
10	Sambor	189.668	25	60.203	05	—	—	104.747	96	—	—	13.245	36½	210.066	27½	
11	Trembowla . . .	269.320	61½	94.135	34	—	—	123.940	89	3.578	—	22.680	44½	299.608	40	
12	Wadowice . . .	1,463.919	79½	804.621	14	21.208	59	288.609	27	26.547	99	109.759	95	1,599.275	67	
13	Wieliczka . . .	2,728 916	30	1,677.382	41	—	—	640.930	27	10.387	76	118.886	46	2,810.133	83	
14	Zaleszczyki . . .	139.423	89	72.021	27	5.622	28	22.788	84	3.300	—	241	37	143.353	93	
	Razem .	14,077.468	07	8,506.452	06	110.003	62	2,413.163	66	82.527	12	571.137	52½	14,850.808	17	

Wykaz

miejskich kas oszczędności za rok 1898.

L. porz.	Miejscowość	Wysokość wkładek oszczędności zł.	ct.	Pożyczki hipoteczne zł.	ct.	Pożyczki komunalne zł.	ct.	Weksle zł.	ct.	Zastaw papierów wartość. zł.	ct.	Fundusz rezerwowy zł.	ct.	Stan z końcem roku 1898. zł.	ct.	Uwaga
1	Biała	4,922.726	12	3,375.837	26	—	—	64.073	54	12.680	—	398 484	32	4,990.810	26½	
2	Bochnia . . .	1.081.415	73½	687.502	45	—	—	251.036	05	14.960	—	87.760	32	1,207.469	12	
3	Drohobycz . .	411.534	87	108.668	41	—	—	136.701	90	7 634	—	60.123	79	762·296	26½	
4	Jasło	1,843.250	54	1,036.197	58	210.911	—	393.790	—	14.560	—	191.867	30	1,926 477	98	
5	Kołomyja . .	2,107.516	39	1,358,951	52	28.174	51	498.412	56	26 399	82	158.807	33	2,236.670	13	
6	Kraków . . .	13,655.915	47	8.917.028	77	124.713	69	786.988	24	375.643	98	1,178.300	48	15,558.444	02	
7	Podgórze . .	441.183	81	102.390	19	—	-	327 045	03	4.306	—	125	21	454.464	99½	
8	Rzeszów . .	1,125.547	30	607.395	96	508	25	383.313	—	1.009	—	182.030	70	1,362 975	09½	
9	Sambor . . .	2,271.323	37	1,372.993	39	271.936	56	341.590	—	14.508	71	180.254	37	2,298.561	06	
10	Sącz nowy	1,918 650	39	1,383.975	98	16.000	74	125.064	21	46 222	—	136.041	03	1,952.962	71	
11	Śniatyn . . .	116 983	70	32.895	90	—	—	106.414	—	856	—	1,848	42	153.554	36	
12	Stryj	433.780	30	165 551	22	19.049	06	157.744	23	820	—	31.983	49	479 510	39	
13	Tarnopol . .	2,426.392	18	1,311 028	76	108.065	06	820.605	92	108.502	50	263.541	—	2,730.086	65	
14	Tarnów . . .	4,128.188	95½	3,143.425	74	—	-	466.560	61	14.558	—	271.018	80	4,170,579	27½	
15	Żywiec . .	924.406	88	730 038	50	—	-	14.656	90	—	—	44 497	76	958 515	96	
	Razem .	37,808.816	01	24,333.881	63	779.358	87	4,873.996	19	642.660	04	3,186.684	32	41,243.378	27½	

Sprawozdanie

z czynności Departamentu II. Wydziału krajowego

za czas od 15. listopada 1899 do końca grudnia 1900.

Z drukarni i litografii Pillera i Sp. we Lwowie.

Departament II.

Szef Departamentu: Dr. Józef Wereszczyński, członek Wydziału krajowego.

Sprawy finansowe. Sprawy szkolne, teatralne, archiwa krajowe i pomniki historyczne. Fundacya Skarbkowska, Zakład narodowy im. Ossolińskich. Sprawy fundacyjne, stypendyjne i wyznaniowe. Towarzystwa dobroczynności i ochronki. Sprawy przemysłowe i górnicze. Biuro statystyczne.

I. Ustawy i uchwały podlegające Najwyższej sankcyi.

Uchwała w przedmiocie prowizoryum budżetowego na I. kwartał r. 1900.

W załatwieniu sprawozdania Wydziału krajowego z dnia 22. grudnia 1899 l. 86.201 powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 30. grudnia 1899 w sprawie prowizoryum budżetowego na I. kwartał 1900 następujące uchwały:

1. Sejm upoważnia Wydział krajowy do czynienia wydatków zwyczajnych z funduszu krajowego na rachunek roku budżetowego 1900 na podstawie budżetu na rok 1899 uchwalonego, a to w czasie od 1. stycznia do 31. marca 1900 r.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do pobierania na rzecz funduszu krajowego dodatków do państwowych podatków bezpośrednich, w czasie od 1. stycznia do 31. marca 1900 r. mianowicie:

a) dodatku do podatku gruntowego, domowo-czynszowego, domowo-klasowego i 5% podatku od domów od podatku domowo-czynszowego uwolnionych, w wysokości 60 groszy (halerzy) od każdej korony przypisanej do poboru należytości podatkowej.

Dodatek ten jednak w mieście Krakowie, tudzież w powiatach krakowskim i chrzanowskim, tylko w wysokości 49 groszy (halerzy) od każdej korony pobieranym być ma:

b) dodatku do wszelkich państwowych podatków osobistych, zaprowadzonych ustawą z 25. października 1896 N. 220 Dz. pr. p. — z wyjątkiem podatku osobisto-dochodowego, w wysokości 66 groszy (halerzy) od każdej korony, przypisanej do poboru należytości podatkowej — w mieście Krakowie jednak, tudzież w powiatach krakowskim i chrzanowskim, dodatek ten tylko w wysokości 55 groszy (halerzy) od każdej korony pobieranym będzie.

Uchwała w przedmiocie prowizoryum budżetowego na kwiecień i maj 1900

Gdy Wys. Sejm przed upływem czasu, na który powyższe prowizoryum upływało, nie mógł powziąć definitywnej uchwały finansowej na rok 1900, przedstawił Wydział krajowy w sprawozdaniu z dnia 20. marca 1900 L. 19756 wniosek na uchwalenie dalszego pzowizorym budżetowego.

W załatwieniu sprawozdania komisyi budżetowej o wniosku Wydziału krajowego w sprawie prowizoryum budżetowego na kwiecień i maj 1900 r. powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu dnia 28. marca 1900 następujące uchwały:

1. Sejm upoważnia Wydział krajowy do czynienia wydatków zwyczajnych z funduszu krajowego na rachunek roku budżetowego 1900 na

podstawie budżetu na rok 1899 uchwalonego, a to w czasie od 1. kwietnia dk 31. maja 1900.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do pobierania na rzecz funduszu krajowego dodatków do państwowych podatków bezpośrednich w czasie od 1. kwietnia do 31. maja 1900, mianowicie:

a) dodatku do podatku gruntowego, domowo-czynszowego, domowo-klasowego i 5% podatku od domów, od podatku domowo-czynszowego uwolnionych, w wysokości 60 groszy (halerzy) od każdej korony przypisanej do poboru należytości podatkowej; dodatek ten jednak w mieście Krakowie, tudzież w powiatach krakowskim i chrzanowskim, tylko w wysokości 49 groszy (halerzy) od każdej korony pobieranym być ma;

b) dodatku do wszelkich podatków państwowych osobistych, zaprowadzonych ustawą z 25. października 1896 Nr. 220 Dz. pr. p. z wyjątkiem podatku osobisto-dochodowego, w wysokości 66 groszy (halerzy) od każdej korony przypisanej do poboru należytości podatkowej; — w mieście Krakowie jednak, tudzież w powiatach krakowskim i chrzanowskim, dodatek ten tylko w wysokości 55 groszy (halerzy) od każdej korony pobieranym będzie.

W tych uchwałach, sankcyonowanych Najwyższem postanowieniem z 29. kwietnia 1900, zawiadomił Wydział krajowy c. k. krajową Dyrekcyę skarbu i urzędy podatkowe odezwą z dnia 31. grudnia 1899 L. 87901.

Uchwała finansowa o poborze dodatku krajowego na rok 1900.

W załatwieniu sprawozdania komisyi budżetowej uchwalił Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 3. i 4. maja 1900 budżet funduszu krajowego na r. 1901, którego sumaryusz dołączam pod ./.

Na posiedzeniu z dnia 4. maja 1900 powziął Wysoki Sejm następujące uchwały:

1. Na r. 1900 ustanawia się wydatki funduszu krajowego w sumie 19,953.996 kor., a dochody własne tego funduszu w sumie 5,114.766 koron.

2. Na pokrycie niedoboru funduszu krajowego w r. 1900 pobierany będzie dodatek do państwowych podatków bezpośrednich, a mianowicie:

1. a) dodatek do państwowego podatku gruntowego, domowo-czynszowego, domowo-klasowego i 5% podatku od domów wolnych, w wysokości 65 halerzy od każdej korony całej przypisanej należytości tych podatków;

b) dodatek do państwowych bezpośrednich podatków osobistych ustanowionych ustawą z dnia 25. października 1896 Dz. u. p. N. 220 z wyjątkiem podatku osobisto-dochodowego w wysokości 72 halerzy od każdej korony przypisanej należytości tych podatków.

2. Opodatkowani w mieście Krakowie, tudzież w powiatach krakowskim i chrzanowskim, opłacać będą dodatek do podatków w ust. 1 ad a) wymienionych, w wysokości 54 halerzy, zaś do podatków w tymże ustępie ad b) wymienionych 61 halerzy od każdej korony całej należytości tych podatków.

3. Kwoty przyzwolone na rok 1900 w rubrykach i pozycyach wydatków budżetu funduszu kraj. w znaczeniu ściślejszem, nie mniej w funduszu krajowym w znaczeniu obszerniejszem, jakoteż wszystkich zakładów krajowych, będą wydawane tylko na cele oznaczone w poszczególnych rubrykach i pozycyach, a to osobno w dziale wydatków zwyczajnych, osobno w dziale wydatków nadzwyczajnych.

Przenoszenie zaoszczędzeń dozwolone jest tylko przy następujących pozycyach funduszu kraj. w ściślejszem znaczeniu:

a) w rubryce I. między pozycyami 5, 6 i 7 i między poz. 8 i 10;

b) w rubryce II. między literami a) b) c) d) pozycyi 24;

c) w rubryce X. między pozycyami 171 i 172, tudzież między poz. 176, 177 i 178;

d) w rubryce XV. między poz. 272 i 273, tudzież między poz. 288, 289 i 291, dalej w należących do tej rubryki budżetach szkół rolniczych, szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, szkoły ogrodniczej w Tarnowie i zakładu sadowniczego w Zaleszczykach, między wszystkiemi pozycyami każdej rubryki zwyczajnych wydatków tych szkół;

e) w rubr. XVI między poz. 285 do 343, między poz. 345 i 399, między poz. 400 i 403, między poz 397 i 404, wreszcie między poz. działów A, B, C, D i F wydatków na szkoły przemysłowe zawodowe, połączone z warstatami wzorowymi, wszakże tylko w granicach każdego działu z osobna tylko w wydatkach zwyczajnych.

IV. Wzywa się c. k. Rząd, aby w jak najkrótszym czasie wniósł przedłożenie, dotyczące dodatków krajowych do państwowego podatku konsumcyjnego od spirytusu i piwa i zwołał jeszcze przed upływem roku Sejm krajowy celem powzięcia odnośnych uchwał bez względu na okoliczność, czy rokowania z innymi krajami koronnymi doprowadzą do skutku.

V. Wzywa się c. k. Rząd, aby na przyszłość zwoływał Sejm krajowy w takim czasie, aby budżet krajowy mógł być uchwalony przed początkiem odnośnego roku i na tak długo, aby Sejm miał czas swoje obrady gruntownie przeprowadzić.

VI. Wzywa się Wydział krajowy, aby w razie wprowadzenia dodatku do państwowego podatku konsumcyjnego zniżył w preliminarzu na r. 1901 dodatki do podatków bezpośrednich conajmniej do wysokości dodatków opłacanych w roku 1899.

Uchwała pod II. uzyskała zatwierdzenie cesarskie Najwyższem postanowieniem z dnia 16. lipca 1900, jednak, jak to Prezydyum c. k. Namiestnictwa odezwą z 27. lipca 1900 L. 7991/pr. zakomunikowało Wydziałowi krajowemu, ze zastrzeżeniami unormowanemi w r. 1898. Zastrzeżenie zaś to polega na tem, że do uchwały przez Wys. Sejm powziętej dodano do ustępu II. b. końcówkę „nie naruszając co do podatku pensyjnego od wyższych poborów służbowych uwolnień, unormowanych Najwyższem postanowieniem z dnia 25. listopada 1858, ogłoszonem rpzporządzeniem Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 27. listopada 1858 Dz. u. p. Nr. 220.“

W sprawozdaniach z czynności za lata 1898 i 1899, które jednak nie zostały przez Wys. Sejm załatwione, wyłuszczył był Wydział krajowy szczegółowo, jakie wobec tego zajął stanowisko, a zarazem zwrócił uwagę Wys. Sejmu, że c. k. Rząd przez wprowadzenie tego dodatku do uchwały finansowej przez Wys. Sejm powziętej, ścieśnił prawo, przysługujące wyłącznie Sejmowi nakładania krajowych dodatków do państwowych podatków bezpośrednich, a zatem i dodatków do podatku od wyższych poborów służbowych.

Dalszych wywodów Wydział krajowy na tem miejscu nie powtarza. znajdują się one w powołanych sprawozdaniach z czynności z r. 1898 (Al. 30 dep. II. str. 2) i z r. 1899 (Al. 1 dep. II. str. 5); nadmienia tylko, że na dwukrotne jego pisma w tej sprawie do c, k. Rządu wystosowane otrzymał z Prezydyum c. k. Namiestnictwa dnia 28. grudnia 1899 L. 13376/pr. następującą odpowiedź:

Odezwą z dnia 9. września 1898 L. 46.277 poruszył Wydział krajowy między innemi sprawę uwolnienia od dodatków krajowych podatku pensyjnego od wyższych poborów służbowych, prosząc o uchylenie dodatku, zawartego w odezwie tutejszej z dnia 24. lipca b. r. 7779/pr., według którego dodatek krajowy ma być pobierany bez naruszenia uwolnień unormowanych Najwyższem postanowieniem z dnia 25. listopada 1858 (ogłoszonem rozporządzeniem Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 27. listopada 1858 Nr. 220 Dz. u. p.). Gdy przy sankcyonowaniu „Uchwały finansowej“ Sejmu krajowego na rok 1899 Rząd stanął co do tej kwestyi na tem samem, co w roku zeszłym, stanowisku, Wydział krajowy odezwą z dnia 19. lipca 1899 L. 46.445 zastrzegł się ponownie przeciwko temu i powołując się na treść odezwy z dnia 9. września 1898 L. 46.277 podniósł nadto nowe zarzuty natury formalnej, które również jak i poprzednio zakomunikowałem c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych.

C. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych po porozumieniu się z c. k. Ministerstwem Skarbu reskryptem z dnia 29. grudnia 1898 L. 42.926 a następnie reskryptem z 16. grudnia 1899 L. 36.032 oznajmiło w tej sprawie, co następuje:

Wprawdzie słusznem jest, że unormowane w Art. XIII. ustawy o podatkach osobistych uwolnienia podatku osobisto-dochodowego od wszelkich dodatków podlegających kompetencyi ustawodawstwa krajowego, nie dotyczą zaprowadzonego tą ustawą podatku od wyższych poborów służbowych. Z tej okoliczności nie można jednak wyciągać wniosku, że uwolnienia od poboru dodatków do podatku dochodowego, przyznane Najwyższem postanowieniem z dnia 25. listopada 1858, nie stosują się do podatku pensyjnego.

Należy mieć bowiem na uwadze, że podatek pensyjny od wyższych poborów służbowych został zaprowadzony głównie ze względu na dotychczasowe opodatkowanie kontrybuentów obarczonych obecnie podatkiem pensyjnym, a więc ze względu na dotychczasowy podatek dochodowy II. klasy (sprawozdanie stałej komisyi podatkowej, 1041 alegatów do stenograficznego protokołu Rady państwa).

Okoliczność więc, że uwolnienia od dodatków zaprowadzone względem dawnego podatku dochodowego II. klasy mają zastosowanie również do podatku pensyjnego, który w części zastępuje tamten podatek, trzeba przyjąć jako prostą konsekwencyę powyższego faktu.

Jeżeli mimo to w niektórych przedłożeniach rządowych dotyczących uwolnienia podatku osobisto-dochodowego od wszelkich dodatków podlegających kompetencyi sejmowej, a między innymi także w przedłożeniu dla Galicyi, zamieszczono wyraźne postanowienie o uwolnieniu urzędników państwowych etc. od dodatków do podatku pensyjnego, to norma ta nie miała wcale tego charakteru, nie by wprowadzić nowe postanowienie ustawowe, lecz miała tylko dać ponownie wyraz temu stanowi prawnemu, któryby istniał także bez zamieszczenia takiego postanowienia.

Dlatego uchwalone przez Sejm krajowy skreślenie zawierającego to postanowienie §. 2. przedłożenia rządowego nie mogło mieć żadnego wpływu na ten stan prawny, a w fakcie dodania klauzuli ograniczającej do uchwały finansowej Sejmu krajowego na rok 1898 nie można dopatrzeć się uszczuplenia przysługującego Sejmowi na mocy statutu krajowego prawa do nakładania dodatków do podatków bezpośrednich.

W kwestyi prawnej, czy dodanie przy sankcyonowaniu uchwały finansowej Sejmu krajowego klauzuli ograniczającej pobór dodatków krajowych jest konstytucyjnie dozwolone, należy zdaniem c. k. Ministerstwa wziąć na uwagę, że w danym wypadku nie chodzi o sankcyę uchwalonej przez Sejm ustawy, że zresztą, według brzmienia i myśli ostatniego ustępu §. 22. statutu krajowego dla Galicyi, przedmiot Cesarskiego zatwierdzenia stanowi nie tak uchwała sejmowa, jak raczej samo nakładanie i pobór dodatków, i że w uchwale obejmującej szerszy zakres daną jest implicite podstawa do zatwierdzenia ograniczonego na zakres szczuplejszy.

Uchwałą finansową zezwala bowiem Sejm na pobór dodatków krajowych od zaprowadzonych ustawą z dnia 25. października 1896 Nr. 220 Dz. u. p. bezpośrednich podatków osobistych z wyjątkiem podatku osobisto-dochodowego, przeto według intencyi Sejmu pobór dodatku miał dotyczyć powszechnego podatku zarobkowego, podatku zarobkowego od przedsiębiorstw obowiązanych do publicznego składania rachunków, podatku rentowego i podatku pensyjnego od wyższych poborów służbowych, podczas gdy podatek osobisto-dochodowy miał pozostać wolnym od dodatków krajowych. Jeżeli więc Najwyższe rozporządzenie z dnia 1. lipca 1898 wyjmuje podatek pensyjny urzędników państwowych z pod nakładania nań dodatków krajowych, to fakt ten nie stanowi zmiany uchwały sejmowej, lecz w rzeczywistości odmowę Najwyższego zatwierdzenia dla uchwały sejmowej, o ile ona się tyczyła poboru dodatków od podatku pensyjnego, zresztą zaś rzeczona uchwała otrzymała Najwyższe zatwierdzenie.

Takie postępowanie odpowiada też interesowi uregulowanej gospodarki finansowej kraju, gdyż inaczej należałoby odmówić Najwyższego zatwierdzenia uchwałom Sejmu w całości, podczas gdy przez sankcyonowanie uchwały w części nie zakwetyonowanej zabezpieczono nieprzerwany pobór dodatków na rzecz funduszu krajowego i uniknięno zbytecznego przewleczenia sprawy.

Na pismo to odpowiedział Wydział krajowy odezwą z 13. lutego 1900 L. 87664, jak następuje:

Wydział krajowy miał zaszczyt w dwóch odezwach z 9. września 1898 L. 46277 i z 19. lipca 1899 L. 46445 dać wyraz swemu w tej sprawie zapatrywaniu, opartemu na wyraźnem brzmieniu postanowień statutu krajowego.

Zapatrywania tego nie zdołały wcale zmienić wywody c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, zawarte w pismie z 16. grudnia 1899 L. 36032, zakomunikowanem nam odezwą z 28. grudnia z. r. L. 13376/pr.

Pomijając twierdzenie, zawarte w pierwszej części wywodów, jakoby podatek od wyższych poborów służbowych zastępował dawny podatek dochodowy II. klasy a tem samem uwolnienia od dodatku do podatku dochodowego pochodzące z czasów przedkonstytucyjnych stosowały się i do tego podatku zaprowadzonego za zgodą obu Izb Rady państwa, pomijając tedy to twierdzenie i całe dalsze na niem zbudowane rozumowanie, bo ono stoi w sprzeczności z Art. I. ustawy z dnia 25. października 1896 Dz. pp. Nr. 220, gdzie powiedziano, że się znosi dotychczasowy podatek dochodowy a zaprowadza między innemi podatek pensyjny od wyższych poborów, Wydział krajowy przechodzi do drugiej części wywodów tego reskryptu, w której jest omówiona ta kwestya ze stanowiska prawnego, czy dodawanie do uchwały finansowej Sejmu klauzul ograniczających przed podaniem jej do sankcyi jest konstytucyjnie dozwolone.

Tu pozwala sobie Wydział krajowy zauważyć,

1) że, gdyby istotnie wedle rozumowania c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych nie uchwała sejmowa, ale cyfra w tej uchwale się mieszcząca, stanowiła przedmiot Cesarskiego zatwierdzenia i gdyby w tem była implicite podstawa do ograniczania tej cyfry, to w takim razie zdaniem Wydziału krajowego powinnoby, jeżeli rzeczywiście by to miało wedle zdania Ministerstwa odpowiadać uregulowanej gospodarce kraju, nastąpić ponowne zwołanie Sejmu, zawiadomienie go o odcięciu mu jednego źródła dochodu, a tem samem co ważniejsza pokrycia uchwalonych wydatków i danie mu sposobności po myśli §. 22. statutu krajowego do obradowania i uchwalenia środków mających zastąpić ów dochód, który był wprawdzie przewidziany ale wskutek odmowy zatwierdzenia nie dopisał, lub tez wprowadzenia odpowiednich oszczędności w budżecie wydatków;

2. że gdyby istotnie w zatwierdzaniu cyfry była także podstawa do jej ograniczenia, to i tak tylko w granicach przewidzianych §. 22. statutu krajowego, który w al. 2. mówi, że „Sejm ma prawo nakładać i pobierać dopłaty do bezpośrednich podatków cesarskich aż do wysokości 10%.“

A dopiero „wyższe dopłaty do bezpośredniego podatku wymagają cesarskiego zezwolenia“. Jeżeliby zatem nawet była podstawa do obniżania wysokości uchwalonych przez Sejm dodatków to i tak tylko możnaby ją było obniżyć do 10%, i w latach 1898 i 1899 winien był ten dodatek przynajmniej w tej wysokości być pobranym, a na r. 1900 przypisanym.

Kończąc na tem nasze przedstawienie, powtarzamy raz jeszcze, że przy zapatrywaniu naszem, któremuśmy dali wyraz w odezwie z 9. września 1898 L. 46.277, obstajemy i utrzymujemy, że przez wprowadzenie zmiany do uchwały finansowej na r. 1898 i 1899 naruszonym został statut krajowy, wedle którego tylko Sejm ma prawo nakładać dodatki do podatków bezpośrednich, a tem samem on wyłącznie ma też prawo od tych dodatków uwalniać. Zapatrywanie to podzielał zresztą pierwotnie i c. k. Rząd, skoro uznał za wskazane wnieść do Sejmu przedłożenie o uwolnieniu urzędników państwowych od dodatków do bezpośredniego podatku od wyższych poborów służbowych, a zmienił je dopiero, skoro Sejm po wyczerpującej dyskusyi nad tą sprawą w pełnej Izbie z rządowego przedłożenia to postanowienie uchylił.

W końcu oznajmia Wydział krajowy, że o przebiegu tej całej sprawy przedłoży Sejmowi szczegółowe sprawozdanie.

O wykonaniu uchwał pod IV—VI zdaje Wydział krajowy sprawę w przedłożeniu o preliminarzu budżetu krajowego na r. 1901,

Ustawa kr. o sposobie pobierania od gmin kwot konkurencyjnych na rzecz funduszów szkolnych miejscowych.

Uchwalona przez Wysoki Sejm, na posiedzeniu z dnia 5. maja 1900, ustawa o pobieraniu od gmin, kwot konkurencyjnych na rzecz funduszów szkolnych miejscowych, została, wedle pisma c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 17. listopada 1900 l. 12.639, przedłożoną do Najwyższej sankcyi.

II. Sprawy finansowe.

Uchwała w sprawie zamknięcia rachunków za r. 1898 funduszu krajowego i funduszów dotowanych ze skarbu krajowego tudzież funduszów samoistnych, objętych budżetem.

Uchwałą z 26. kwietnia 1900 udzielił Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu absolutoryum z rachunków funduszu krajowego, funduszów dotowanych ze skarbu krajowego i funduszów samoistnych budżetem objętych, złożonych za rok budżetowy 1898, która to uchwała objęła także absolutoryum dla c. k. rady szkolnej krajowej z działu wydatków kraj. funduszu szkolnego za tenże rok.

O tej uchwale zawiadomiono interesowanych.

Ustanowienie nowych stałych posad nauczycieli religii przy szkołach ludowych.

Ustawa kraj. z dnia 22. czerwca 1899 (Nr. 81. dz. u. kr.) postanawia w §. 1. (ustęp końcowy), że „gdzie stosunki tego wymagają“, może Rada szkolna kraj. w porozumieniu z Wydziałem krajowym ustanowić nauczyciela religii przy szkole 4-ro lub więcej klasowej, nakładając na niego obowiązek udzielania nauki religii aż do oznaczonej ustawą liczby godzin także w szkołach innych miejscowości należących do tej samej parafii, względnie gminy wyznaniowej.

To postanowienie ustawy weszło w wykonanie po raz pierwszy w ciągu r. 1900 za wspólnem porozumieniem się Rady szkolnej kraj. z Wydziałem krajowym w następujących przypadkach, mianowicie ustanowiono następujące stałe posady nauczycieli religii:

Przy 4-klasowej szkole ludowej w Zakliczynie posadę nauczyciela religii rz. kat., z obowiązkiem udzielania nauki religii także w 2-klasowej szkole w Stróżach i 1-klasowych szkołach w Bieśniku, Janowicach i Wróblowicach;

przy 4-klasowej szkole mieszanej w Wojniczu, posadę nauczyciela religii rz. kat., z obowiązkiem udzielania nauki religii także w 2-klasowych szkołach: w Biadolinach radłowskich, Łękowicach i Wielkiej wsi i 1-klasowych: w Łoponiu, Mikołajewicach i Milówce;

przy 4-klasowej szkole w Borzęcinie, posadę nauczyciela religii rz. kat., z obowiązkiem udzielania nauki religii także w 2-klasowych szkołach w Borzęcinie i Bielczy;

przy 5-klasowej szkole ludowej mieszanej w Skale nauczyciela religii rz. kat., z obowiązkiem udzielania nauki religii także w 2-klasowych szkołach w Cyganach i Łosiaczu i w 1-klasowej w Turylczu;

przy 5 klasowej szkole w Borszczowie nauczyciela religii rz. kat. i grecko-kat., z których pierwszy ma udzielać nauki religii także w 2-klasowych szkołach w Muszkatówce i Łanowcach i 1-klasowych w Wierzchniakowcach i Piszczatyńcach, drugi zaś także w 2-klasowej szkole w Muszkatówce;

przy 4-klasowej szkole w Knihininie wsi „Górka“, nauczyciela religii mojżeszowej, z obowiązkiem udzielania tejże także w 4-klasowej szkole w Knihininie wsi i w 2-klasowej w Knihininie kolonii;

przy 4-klasowej szkole w Zakopanem posadę nauczyciela religii rz. kat., z obowiązkiem udzielania tejże także w klasowej szkole w Zakopanem na Olczy i 1-klasowej w Kościelisku;

przy 5-klasowej szkole mieszanej w Brzozdowcach posady nauczycieli religii rz. kat. i gr. kat., z których pierwszy ma udzielać nauki religii także w 2-klasowej szkole w Hrankach-Kutach, i 1-klasowych w Stankowcach i Podhorcach, drugi zaś także w 2-klasowej szkole w Hrankach-Kutach i 1-klasowej w Malechowie;

przy 4-klasowej szkole w Krystynopolu posady nauczycieli religii rzym. i gr. kat, z obowiązkiem udzielania nauki religii także w 2-klasowej szkole w Parchaczu i 1-klasowych w Nowym Dworze i Klusowie;

przy 4-klasowej szkole w Skawinie posadę nauczyciela religii rzym. kat. z obowiązkiem udzielania tejże także w 1-klasowych szkołach w Sidzinie i Rzozowem;

przy 5-klasowej szkole mieszanej w Żołyni nauczyciela religii rz. kat. z obowiązkiem udzielania nauki religii także w 1-klasowych szkołach w Brzozie stadnickiej i Białobrzegach;

przy 4-klasowej szkole w Tłustem posadę nauczyciela religii rz. kat., z obowiązkiem udzielania tejże także w 1-klasowych szkołach: w Hinkowcach, Hołuwczyńcach, Lisowcach, Myszkowie, Szypowcach i Worwolińcach;

przy 6-klasowej szkole męskiej w Sanoku posadę nauczyciela religii rz. kat. z obowiązkiem udzielania tejże także w 1-klasowych szkołach w Posadzie sanockiej i Posadzie olchowskiej;

przy 4-klasowej szkole męskiej w Rymanowie nauczyciela religii rz. kat. z obowiązkiem udzielania tejże także w 3-klasowej szkole żeńskiej w Rymanowie i 1-klasowej w Posadzie górnej;

przy 4-klasowej szkole w Gdowie posadę nauczyciela religii rz. kat. z obowiązkiem udzielania nauki religii także w 1-klasowych szkołach w Stadnikach i Stryszowej;

przy 4-klasowej szkole w Niepołomicach posadę nauczyciela religii rz. kat., z obowiązkiem udzielania tejże także w 2-klasowych szkołach w Woli batorskiej i Kłaju, tudzież w 1-klasowej w Podłężu;

przy 5-klasowej szkole mięszanej w Ciężkowicaah nauczyciela religii rz. kat., z obowiązkiem udzielania tejże w 1-klasowej szkole w Ostruszy;

przy 5-klasowej szkole mięszanej w Turce, posadę nauczyciela religii rz. kat., z obowiązkiem udzielania tejże także w 1-klasowych szkołach w Boryni, Wołczem i Rozłuczu;

przy 4-klasowej szkole ludowej w Oleszycach, z dopełniającym kursem rolniczym, posadę nauczyciela religii rz. kat., z obowiązkiem udzielania jej także w 2-klasowych szkołach w Oleszycach starych i Staremsiole i 1-klasowej w Futorach;

przy 4-klasowej szkole w Kulikowie, posadę nauczyciela religii rz. kat., z obowiązkiem udzielania jej także w 2-klasowej szkole w Dzibułkach i 1-klasowych w Błyszczywodach i Przemiwołkach;

w 4-klasowej szkole w Mostach wielkich, posadę nauczyciela religii rz. kat,, z obowiązkiem udzielania jej także w jednaklasowych szkołach ludowych w Reklińcu, Wolicy i Stanisławówce.

Ogółem ustanowiono dotychczas na podstawie wspomnianego na wstępie postanowienia ustawy 24 nowych stałych posad nauczycieli religii.

Oprócz tego zaproponowała c. k. Rada szkolna krajowa utworzenie następujących jeszcze posad tego rodzaju:

przy 4-klasowej szkole w Sułkowicach, przy 4-klasowej w Krowodrzy, 4-klasowej w Liszkach, 4-klasowej w Grzegórzkach, 4-klasowej w Jordanowie, 4-klasowej w Makowie, 5-klasowej w Bieczu, 4-klasowej w Mi-

kulińcach, 4-klasowej w Jeżowem, 4-klasowej w Tuchowie, 5-klasowej szkole mięszanej w Skałacie, 4-klasowych męskiej i żeńskiej w Grzymałowie i 5-klasowej szkole mięszanej w Podwołoczyskach, — stałych posad nauczycieli religii rzym. kat.; przy 4-klasowych w Grzymałowie i przy 5-klasowej szkole mięszanej w Podwołoczyskach, posad nauczycieli religii gr.-kat.

Co do utworzenia tych dalszych 14 nowych posad stałych nauczycieli religii, wstrzymał się Wydział krajowy z objawieniem swego zdania a tem samem powstrzymał kreowanie tych posad i dalszych, pragnąc ze względu na połączone z tem obciążenie funduszu szkolnego krajowego przedtem zdać sprawę z dotychczasowego wyniku i zostawić W. Sejmowi możność decyzyi co do dalszego wprowadzania w życie wspomnianego postanowienia.

III. Sprawy szkolne.

Reorganizacya szkół wydziałowych.

Na podstawie ustawy z dnia 23. maja 1895 nr. 57 dz. u. kr. przedsięwzięła c. k. Rada szkolna krajowa w dalszym ciągu organizacyę nowych szkół wydziałowych.

Ponieważ według artykułu 7. powyższej ustawy koszta założenia i utrzymania szkół wydziałowych pokrywane być mają w sposób określony ustawą z dnia 24. kwietnia 1894 nr. 49 dz. u. kr., przeto Rada szkolna krajowa odnosiła się, przed wydaniem orzeczeń organizacyjnych, do Wydziału krajowego o objawienie zdania, czyli i jaki zasiłek gminom miast, posiadających dochód z majątku zakładowego, ma być udzielony z funduszu szkolnego krajowego, na pokrycie zwiększonych wydatków na płace nauczycieli. Opinii takich udzielał Wydział krajowy po dokładnem zbadaniu majątku i stosunków finansowych miast;

a mianowicie:

W Złoczowie w miejsce 6-cio klasowej szkoły żeńskiej, zorganizowano trzyklasową szkołę wydziałową żeńską, połączoną pod wspólną Dyrekcyą z czteroklasową szkołą pospolitą żeńską. Wydział krajowy oświadczył się za przyjęciem części zwiększonego wydatku, w kwocie 3890 kor. na fundusz krajowy, podczas gdy resztę nadwyżki w kwocie 1000 kor. pokrywać ma gmina.

W Podgórzu w miejsce sześcioklasowej szkoły żeńskiej zorganizowano trzyklasową szkołę wydziałową żeńską, połączoną pod wspólną Dyrekcyą z czteroklasową szkołą pospolitą żeńską. Wydział krajowy oświadczył się za przyjęciem części zwiększonego wydatku w kwocie 4570 kor. na fundusz krajowy, resztę zaś nadwyżki w kwocie 1200 kor. pokrywać ma gmina.

Orzeczenia Rady szkolnej krajowej zgodne są z powyższemi opiniami Wydziału krajowego.

Szkoła wydziałowa żeńska im. Królowej Jadwigi we Lwowie.

Wysoki Sejm przekazał Wydziałowi krajowemu petycyę gminy stołecznego miasta Lwowa, o subwencyę na utworzenie wyższego zakładu naukowego żeńskiego, względnie na przekształcenie istniejącej we Lwowie trzyklasowej szkoły wydziałowej żeńskiej im. królowej Jadwigi na szkołę wydziałową o 6 klasach, połączoną z kursami dopełniającymi o kierunku praktycznym, do zbadania i ewentualnego przedstawienia wniosków w porozumieniu z c. k. Radą szkolną krajową.

Po zasięgnięciu opinii c. k. Rady szkolnej kraj. oświadczył Wydział krajowej Reprezentacyi m. Lwowa, że byłby gotów poprzeć petycyę wobec W. Sejmu, wszelako pod następującymi warunkami:

1) jeżeli Reprezentacya miejska poweźmie przedtem stanowczą i bezwarunkową uchwałę, względem przekształcenia tej szkoły na podstawie art. 14. ust. z dnia 23. maja 1895 nr. 57 dz. u. kr.;

2) jeżeli c. k. Rząd przyzna gminie miasta Lwowa subwencyę na utrzymanie tej, przekształcić się mającej szkoły w kwocie równej zasiłkowi z funduszów krajowych.

Gdy zaś zwiększenie kosztów, wynikające z przekształcenia, obliczono na kwotę około 7000 kor. rocznie, przeto subwencya c. k. Rządu winna dosięgać kwoty 3500 kor.; Wydział krajowy przedstawiłby zaś Wysokiemu Sejmowi wniosek o udzielenie równie wysokiej subwencyi, aż do kwoty 3500 kor.

Subwencya ta z funduszu krajowego w pełnej kwocie 3500 kor. wypłacaną byłaby dopiero po wejściu w życie wszystkich klas wyższych szkoły wydziałowej t. j. dopiero w trzecim roku istnienia 6-klasowej szkoły; w pierwszych zaś dwóch latach zasiłek ten byłby stosownie zniżony, odpowiednio do mniejszej kwoty ogólnej nadwyżki kosztów, przekształceniem szkoły spowodowanej.

Na pismo powyższe nie nadeszła dotychczas odpowiedź.

Wyższy zakład naukowy żeński w Rzeszowie.

Uchwałą z dnia 4. marca 1899 polecił W. Sejm Wydziałowi krajowemu, „aby wszedł w rokowania z gminą m. Rzeszowa względem założenia wyższego zakładu naukowego żeńskiego, któryby uczenicom udzielał tamże dostatecznego przygotowania do złożenia egzaminu dojrzałości w żeńskich seminaryach nauczycielskich, i żeby następnie w porozumieniu z c. k. Radą szkolną krajową przedłożył Sejmowi wniosek co do ewentualnego udzielenia takiemu zakładowi subwencyi z funduszów krajowych“.

Rokowania przeprowadzone w tej sprawie z gminą m. Rzeszowa doprowadziły do tego, że gmina odstąpiła od pierwotnego zamiaru utworzenia osobnego wyższego zakładu naukowego żeńskiego, natomiast zaś uchwałą z dnia 8. lutego 1900 postanowiła dążyć do reorganizacyi istniejącej w Rzeszowie 5-klasowej szkoły wydziałowej żeńskiej na szkołę wydziałową o 6 klasach z odpowiedniem rozszerzeniem planu naukowego w trzech wyższych klasach tejże szkoły.

Na podanie gminy w tej sprawie wniesione, odpowiedziała c. k. Rada szkolna krajowa reskryptem z 26. kwietnia 1900 l. 7820 do c. k. Rady szkolnej okręgowej wystosowanym, że zarządzi reorganizacyę rzeczonej szkoły 5-klasowej na 6-klasową wydziałową po myśli ustawy z 23. maja 1895 nr. 57 dz. u. kr., skoro tylko wymogom art. 14. tej ustawy stanie się zadość, t. j., skoro się znajdą fundusze potrzebne na opędzenie zwiększonych wskutek tej reorganizacyi wydatków. W tym celu zażądała c. k. Rada szkolna krajowa, aby Reprezentacya m. Rzeszowa albo zobowiązała się do dalszej prestacyi na cele szkoły wydziałowej żeńskiej w kwocie 2480 koron rocznie albo też, by uzyskała z funduszu krajowego subwencyę w takiejże wysokości. Zarazem oświadczyła c. k. Rada szkolna krajowa, że wyrażone w uchwale Rady miejskiej rzeszowskiej z 8. lutego b. r. życzenie co do wprowadzenia pewnych zmian w normalnym planie naukowym dla szkół wydziałowych 6-klasowych celem ułatwienia uczennicom ewentualnego prywatnego przygotowania się do egzaminu dojrzałości w seminaryum nauczycielskiem, uwzględni o tyle, o ile to w ramach obowiązujących ustaw szkolnych będzie możliwem.

Powyższy reskrypt gmina m. Rzeszowa przedłożyła w czerwcu b. r. Wydziałowi krajowemu z prośbą o wyznaczenie dla gminy na pokrycie zwiększonych skutkiem zamierzonej reorganizacyi wydatków na płace nauczycieli subwencyi z funduszu kraj. w rocznej kwocie 2480 kor., na co Wydział krajowy oświadczył, że ze swej strony zgodzi się na przyjęcie na fundusz krajowy powyższych zwiększonych wydatków tylko pod tym warunkiem, jeżeli gmina do pokrycia tych wydatków przyczyni się datkiem rocznym w wysokości 1000 kor. ponad to, co dotychczas na płace nauczycieli uiszcza. Jakoż uchwałą Rady miejskiej z dnia 31. października 1900 sprawozdaniem magistratu z 3. listopada 1900 l. 10.405 Wydziałowi krajowemu przedłożoną, zobowiązała się gmina m. Rzeszowa na wypadek przeistoczenia szkoły wydziałowej żeńskiej imienia św. Scholastyki po myśli uchwały Rady miejskiej z 8. lutego 1900 przyczyniać się z własnych dochodów a względnie

z funduszów gminy m. Rzeszowa na pokrycie płac nauczycieli roczną kwotą 1000 kor. i w tym celu wstawiać rokrocznie kwotę tę do budżetu gminnego poddając się rygorowi §. 76. ustawy gminnej z 13. marca 1889 nr. 24. dz. u. kr.

To zobowiązanie gminy zostało ujęte w formę deklaracyi ddto 3. listopada 1900 l. 10.405.

Wobec tego Wydział krajowy pismem z 27. listopada 1900 oświadczył c. k. Radzie szkolnej krajowej, że ze swej strony zgadza się na przyjęcie na fundusz szkolny krajowy niepokrytej powyższem zobowiązaniem gminy reszty zwiększonych wydatków na płace nauczycieli przekształcić się mającej szkoły wydziałowej żeńskiej w Rzeszowie i uczynił wniosek na wydanie odpowiedniego orzeczenia reorganizacyjnego z uwzględnieniem wspomnianej powyżej deklaracyi gminy.

W ten sposób sprawa uchwałą Wysokiego Sejmu z 4. marca 1899 poruszona, doznała załatwienia w zwyczajnej drodze wykonania ustawy z dn. 23. maja 1895 nr. 57 dz. u. kr., dlatego też Wydział krajowy ogranicza się na zdaniu sprawy z jej załatwienia w ogólnem sprawozdaniu ze swych czynności.

Sprawa obniżenia ceny książek szkolnych dla szkół ludowych.

Z upoważnienia ministra wyznań i oświaty, przedłużyła c. k. Rada szkolna krajowa na lat dziesięć t. j. od 1. lipca 1900 do 30. czerwca 1910 kontrakt, zawarty z zakładem narodowym im. Ossolińskich, w sprawie wydawnictwa polskich książek dla szkół ludowych w Galicyi.

W kontrakcie tym, za zgodą Wydziału krajowego, pozostawiono w dotychczasowej wysokości ryczałtową kwotę, uiszczaną przez c. k. Dyrekcyę Wydawnictwa książek szkolnych do funduszu szkolnego krajowego, jako zwrot nadwyżki administracyjnej t. j. w wysokości 2835 złr. (5670 kor.), w zamian za co zobowiązał się zakład narodowy im. Ossolińskich do następującego obniżenia ceny książek szkolnych:

1) Katechizmu mniejszego z 12 na 10 h.;
2) Katechizmu większego z 44 na 40 h.;
3) Pierwszej książki do czytania z 66 na 50 h.;
4) Drugiej książki do czytania z 1 kor. 8 h. na 80 h.;
5) Trzeciej książki do czytania z 1 kor. 28 h. na 1 kor.;
6) Szkółki dla młodzieży część I. z 50 h. na 40.
7) Szkółki dla młodzieży, część II. z 60 na 50 h.;
8) Szkółki dla młodzieży, część III. z 1 kor. na 80 h.;
9) Szkółki dla młodzieży, część IV. z 1 kor. 10 h. na 1 kor.;
10) Zwięzłej gramatyki języka polskiego z 60 h. na 50 h.;
11) Rachunków dla szkół ludowych, część I. z 12 h. na 10 h.;
12) Małej historyi biblijnej z 60 h. na 50 h.;
13) Szkółki dla młodzieży część V. z 1 kor. 80 h. na 1 kor. 40 h.

W ten sposób uczyniono zadość uchwale Wysokiego Sejmu z dnia 22. marca 1899, wzywającej c. k. Radę szkolną krajową, by starała się obniżyć ceny książek szkolnych dla szkół ludowych, szczególniej w klasach najniższych.

Sprawa podwyższenia subwencyi państwowej na stypendya dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych.

Na posiedzeniu z dnia 27. marca 1899 powziął Wysoki Sejm rezolucyę, wzywającą c. k. Rząd do podwyższenia subwencyi na stypendya dla kandydatów szkół ludowych.

W odpowiedzi na to doniosła c. k. Rada szkolna krajowa pismem z dnia 31. grudnia 1900 l. 35045, że P. Minister wyznań i oświaty reskryptem z 11. grudnia 1900 l. 32526 przyrzekł uwzględnić w miarę możności życzenie Sejmu krajowego, przy rozdziale ogólnego kredytu na ten cel spodziewanego na r. 1901, że jednak nie można się spodziewać znacznego podwyższenia tej subwencyi, ponieważ z sumy dotąd na ten cel przeznaczanej t. j. z 200.000 kor. otrzymywała Galicya 60.000 kor., czyli prawie jedną trzecią część.

Sprawa założenia żeńskiego Seminaryum z językiem wykładowym polskim i ruskim w jednem z miast wschodniej Galicyi.

Rezolucyę Wysokiego Sejmu z dnia 5. maja 1900 co do założenia żeńskiego Seminaryum z językiem wykładowym polskim i ruskim w jednem z miast wschodniej Galicyi, zakomunikował Wydział krajowy pismem z dnia 31. października 1900 c. k. Radzie szkolnej kraj.

W odpowiedzi na odezwę tę doniosła Rada szkolna krajowa pismem z dnia 7. grudnia 1900 l. 30810, że sprawę tę przedłożyła J. E. Panu Ministrowi wyznań i oświaty.

Sprawa uchwał, powziętych przez Wysoki Sejm na posiedzeniach z dn. 30. kwietnia i 1. maja 1900 przy załatwieniu sprawozdania Komisyi szkolnej o stanie szkół średnich galic. w r. szkol. 1898/9.

W tej sprawie doniosła c. k. Rada szkolna krajowa pismem z dnia 17. lutego 1901 l. 30576, że rezolucye W. Sejmu podała do wiadomości P. Ministra wyznań i oświecenia, załatwienie ich jednak merytoryczne wymaga z natury rzeczy dłuższego czasu.

W sprawie założenia ruskiego gimnazyum w Stanisławowie.

Uchwałą z dnia 5. maja 1900 polecił W. Sejm Wydziałowi krajowemu, aby petycye w sprawie założenia ruskiego gimnazyum w Stanisławowie zbadał i na najbliższej sessyi odpowiednie wnioski przedłożył.

Ze względu na Art. VII. ustawy kraj. z 22. czerwca 1867 Nr. 13. dz. u. kr., według którego o zaprowadzeniu języka ruskiego jako wykładowego w szkołach średnich, stanowi Sejm po wysłuchaniu Rad powiatowych odniósł się Wydział kraj. pod dniem 3. lipca 1900 l. 32.035 do Wydziału powiatowego w Stanisławowie z wezwaniem, aby sprawę tę przedłożył Radzie powiatowej i decyzyę jej Wydziałowi krajowemu zakomunikował. Równocześnie udzielił Wydział krajowy petycye wspomniane c. k. Radzie szkolnej krajowej z prośbą, aby po zbadaniu ich objawiła swą opinię w tej sprawie.

Rada powiatowa Stanisławowska na posiedzeniu z 30. października 1900 uchwaliła zażądać od Wydziału krajowego udzielenia sobie wzmiankowanych petycyj i zawartych w nich dat statystycznych celem ocenienia, czyli zachodzi niezbędna potrzeba a oraz możność ze względów finansowych utworzenia osobnego ruskiego gimnazyum a względnie klas paralelnych. Gdy zaś Wydział krajowy wskutek tego zażądał od Rady szkolnej kraj. zwrotu petycyj, otrzymał odpowiedź (z 6. lutego 1901. l. 32.730), że zostały one przedłożone P. Ministrowi wyznań i oświaty do decyzyi.

Prywatna żeńska szkoła średnia w Krakowie.

Wysoki Sejm przyznał w budżecie krajowym na rok 1900 kwotę 1000 kor., jako subwencyę dla prywatnej średniej szkoły żeńskiej w Krakowie.

Reskryptem z dnia 12. czerwca 1900 l. 32.924 wyasygnował Wydział krajowy kwotę tę na ręce przewodniczącego wydziału Towarzystwa szkoły gimnazyalnej żeńskiej w Krakowie, żądając zarazem sprawozdania o tym zakładzie.

Z przedłożonego sprawozdania okazuje się, że grono nauczycielskie składało się w roku szkolnym 1900 z 20 osób. Naukę pobierało 80 uczennic (przy końcu roku szkolnego 75), z których 21 zgłosiło się do egzaminu

dojrzałości. Z tych złożyło egzamin ten 16 uczennic, między temi 6 z odznaczeniem, 4 przeznaczono do egzaminu poprawczego, jedna zaś odstąpiła od egzaminu ustnego. Nauka rozłożona jest na 5 rocznych kursów, odpowiadających 5 klasom wyższym gimnazyalnym. Przedmiotami nauki są religia i historya kościelna, języki: polski, niemiecki, francuski, łaciński i grecki, geografia i kosmografia; historya polska i powszechna, matematyka, historya naturalna, fizyka i chemia, logika ogólna i psychologia empiryczna z pedagogią, gimnastyka, a wreszcie rysunki z nauką o stylach i poglądem na historyę sztuki.

Dochody Towarzystwa wynosiły w b. roku 9451 złr. 15 ct., rozchody 9861 złr. 81½ ct., wobec czego pozostał niedobór w kwocie 410 złr. 66½ ct. Ogólny dług Towarzystwa wynosi 940 złr. 66½ ct.

Przekształcenie szkoły sztuk pięknych w Krakowie na akademię sztuk pięknych.

Na posiedzeniu z dnia 4. marca 1899 powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Wzywa się c. k. Rząd, aby szkołę sztuk pięknych w Krakowie zamienił na Akademię sztuk pięknych".

W odpowiedzi na uchwałę tę, zakomunikowaną J. E. c. k. Namiestnikowi pismem Marszałka krajowego z dnia 4. marca 1899 L. s. 796/99, otrzymał Wydział krajowy zawiadomienie, że Jego Cesarska i Królewska i Apostolska Mość najwyższem postanowieniem z dnia 24. lutego 1900 raczył najłaskawiej zezwolić na przekształcenie szkoły sztuk pięknych w Krakowie na Akademię sztuk pięknych, z prawomocnością od dnia 1. października 1900 r.

Sprawa subwencyi dla ewang. prywatnych szkół ludowych w Galicyi.

Lwowska ewang. superintendantura, mająca swą siedzibę w Białej, wniosła do W. Sejmu 26. marca 1900 do ls. 310 petycyę o przyznanie stałej subwencyi dla 96 prywatnych ewang. szkół ludowych w Galicyi.

Uchwałą W. Sejmu z dnia 4. maja 1900 została ta petycya odesłaną do Wydziału krajowego do zbadania w porozumieniu z Radą szkolną krajową i zdania sprawy na przyszłej sesyi sejmowej.

W Galicyi istnieje 96 ewang. prywatnych szkół ludowych o 119 klasach, 113 nauczycielach i 5968 uczniach, między którymi jest 5538 ewangelików, 337 katolików i 93 izraelitów. Z liczby 337 uczniów katolickich przypada 164 na lwowską, 88 na krakowską szkołę ewangelicką, reszta uczniów katolickich rozdziela się między 22 szkół, zaś w 72 szkołach są sami tylko ewangeliccy uczniowie. Sił nauczycielskich jest ogółem 113, z tej liczby 73 ukwalifikowanych; 13 szkołom przysługuje prawo publiczności.

We wszystkich szkołach ewangelickich udzielaną bywa nauka według planu naukowego zatwierdzonego reskryptem c. k. kraj. Rady szkolnej z 6. września 1895 l. 15.090; szkoły 3—4 i więcej klasowe w Stanisławowie, Krakowie, Lwowie i Białej, tudzież niedawno założona jednoklasowa szkoła w Salmopolu (pow. bialski) z polskim językiem wykładowym, mają osobne plany naukowe, zatwierdzone przez c. k. Radę szkolną krajową.

W wielu gminach prywatne szkoły ewangelickie, utrzymywane wyłącznie kosztem gmin wyznaniowych, zastępują w zupełności publiczne szkoły ludowe i oszczędzają w ten sposób funduszowi szkolnemu krajowemu dość znacznych wydatków na utrzymanie szkół publicznych.

Ten wzgląd jak niemniej drugi, że krajowi zależeć powinno na tem, aby szkoły utrzymywane przez gminy ewangelickie były ściślej związane z krajem i z ogólnym kierunkiem naszego publicznego wychowania, skłonił c. k. Radę szkolną krajową, że w odpowiedzi na zapytanie Wydziału krajowego oświadczyła się w piśmie z 3. stycznia 1901 l. 16.083 za subwencyonowaniem szkół ewangelickich z funduszu krajowego.

Co do sposobu udzielenia tym szkołom materyalnego poparcia, nasuwa się pod rozwagę kilka alternatyw, a mianowicie: albo wyznaczanie w budżecie funduszu szkolnego kraj. corocznie pewnej kwoty na zapomogi dla nauczycieli, albo przyznawanie nauczycielom stałych dodatków pięcioletnich z funduszu szkolnego kraj. albo wreszcie przypuszczenie nauczycieli

szkół ewang. i wogóle wszystkich szkół prywatnych do udziału w funduduszu szkolnym emerytalnym.

Po dokładnem zbadaniu doniosłości finansowej tych trzech alternatyw, Wydział krajowy powziął decyzyę i przedstawi W. Sejmowi swe wnioski w przedmiocie subwencyonowania prywatnych szkół ewangelickich.

Szkoła izraelicka w Brodach

O szkole izraelickiej w Brodach w r. szk. 1899|900 przedłożył Wydziałowi krajowemu stały delegat do nadzoru tej szkoły, poseł, Oktaw Sala sprawozdanie, z którego okazuje się, że w tym roku uczęszczało do szkoły 450 chłopców a 530 dziewcząt, razem 980 dzieci, a zatem o 10 więcej, niż w roku szkolnym 1898|9.

Rozkład godzin pod względem języka wykładowego był następujący:

a) w szkole chłopców:

Klasa	Ilość oddziałów	godz. polskie	godz. niemieckie
I.	2	22	12
II.	2	19	16
III.	2	32	18
IV.	1	15	11
Razem	7	88	57

b) w szkole dziewcząt:

Klasa	Ilość oddziałów	godz. polskie	godz. niemieckie
I.	3	33	21
II.	2	30	18
III.	2	34	20
IV.	2	34	20
Razem	9	131	79

Ogółem zatem było 219 godzin polskich i 136 niemieckich.

Ciało nauczycielskie powiększyło się o 2 siły i obejmuje obecnie 15 nauczycieli i praktykantów, a 6 nauczycielek do przedmiotów szkolnych i do robót ręcznych.

Wynik popisu, jak też spostrzeżenia delegata, czynione w ciągu r. szkolnego, wykazują stały i tradycyonalny postęp tak co do nauki, jak co do uobyczajenia i zachowania się dziatwy szkolnej.

Natomiast kierunek działalności inspekcyi szkolnej od pewnego czasu przestał był bezstronnym co do języka wykładowego. Co raz bardziej uwydatnia się faworyzowanie żywiołu niemieckiego i pewna dążność do unikania jawności, objawiająca się także w niezapraszaniu delegata na posiedzenia inspekcyi szkolnej.

Warunki finansowe zakładu pozostały niezmienione.

Biblioteka i fundusze, istniejące przy szkole, są wzorowo prowadzone

Zakład dla kształcenia kandydatów na nauczycieli religii mojżeszowej w szkołach ludowych

W tej sprawie przedkładamy osobne sprawozdanie.

Fundusz szkolny krajowy.

Zaległości czynne odebrane od byłych funduszów szkolnych okręgowych

Należytości czynne byłych funduszów szkolnych okręgowych przelane do funduszu szkolnego krajowego wynosiły z końcem września 1899 wedle ostatniego sprawozdania ogółem 121.761 zł. 32½ ct. czyli . . . . . 243.522 K. 65 h.

Zaległość ta jednak ulega i ulegać będzie ciągłym zmianom, aż do zupełnego jej umorzenia, a to z powodu, że c. k. krajowa Rada szkolna przeprowadza jeszcze dalsze obrachunki ze stronami konkurencyjnemi i na podstawie tych obrachunków prostuje zaległości przez c. k. urzędy podatkowe pierwotnie wykazane. Na podstawie takich poszczególnych obrachunków odpisano w czasie od 1. października do końca grudnia 1899 od powyższej zaległości ogółem kwotę 6.625 zł. 70 ½ ct. w. a. czyli . . . . . 13.251 „ 41 „

Ogółem należytości czynne z powyższego tytułu wynosiły z końcem roku 1899 kwotę 115.135 zł. 62 ct. czyli . . . . . 230.271 „ 24 „

Na poczet tej należytości spłacono w powyższym czasie 4.840 zł. 10½ czyli . . . . 9.680 „ 21 „

pozostało w zaległości z końcem roku 1899 ogółem 110.295 zł. 51½ ct. w. a. czyli . . . 220.591 „ 03 „

jak to w zamknięciu rachunków za rok 1899 wykazano, z której wedle budżetu miałaby wpłynąć w roku 1900 kwota 40.000 koron.

Na podstawie powyżej wymienionych obrachunków tudzież z powodu przeniesienia do rubryki prestacye szkolne odpisano w ciągu roku 1900 od powyższej zaległości ogółem . . . . . 36.608 „ 67 „

Ogółem należytości czynne z powyższego tytułu wynoszą z końcem września 1900 kwotę . . 183.982 „ 36 „

Na poczet tej należytości spłacono w roku 1900 po koniec października t. j. do czasu, do którego nadesłane zostały dzienniki kas rządowych . 24.533 „ 89 „

pozostaje zatem zaległość z końcem października 1900 159.448 K. 47 h.

Oprócz tego ma fundusz krajowy do żądania od miejskiego funduszu szkolnego okręgowego krakowskiego tytułem zwrotu udzielonych po koniec roku 1894 zaliczek kwotę . . . . . 262.490 „ 80 „

tudzież udzieloną w roku 1895 zaliczkę . . . 69.512 „ — „

Razem . . 332.002 K. 80 h.

Prestacye szkolne

Należytość zaległa z początkiem roku 1899 z tytułu wszystkich prestacyi szkolnych wynosiła wedle zamknięcia rachunków za rok 1898 kwotę 804.975 zł. 40 ct. czyli . . . . . 1,609.950 „ 80 „

Należytość bieżąca za rok 1899 wedle zamknięcia rachunków za ten rok wynosiła 1,387.657 zł. 87 ct. czyli . . . . . 2,775.315 K. 74 h.

Razem . . 4,385 266 K. 54 h.

Z tego odpisano w ciągu roku 1899 2.250 zł. 60 ct. czyli	4.501 K.	20 h.
pozostało	4,380 765 K.	34 h.
na to zapłacono w r. 1899 1,298.968 zł. 48½ ct. czyli	2,597.936 „	97 „
została zaległość z końcem roku 1899	1,782.828 K.	37 h.
a po strąceniu zaległości biernych w łącznej kwocie 46.793 zł. 01 ct. czyli	93 586 „	02 „
właściwa zaległość czynna z końcem roku 1899 wynosi 844.621 zł. 17½ ct. czyli	1,689.242 K.	35 h.
Należytość bieżąca prestacyi szkolnych za rok 1900 wynosi wedle budżetu	2.690.704 „	— „
ogólna należytość na rok 1900	4,379.946 K.	35 h.
Na poczet tej należytości wpłynęło po koniec października 1900	1,985.997 „	51 „
Niespłacone prestacye z końcem października 1900 wynoszą	2,393.948 K.	84 h.

Celem spiesznego i energicznego ściągania tych zaległych prestacyi o ile one nie są spłacane razem z podatkami, przesyła się co pół roku szczegółowe wykazy wszystkim c. k. Starostwom, a zarazem uprasza się równocześnie c. k. Prezydyum Namiestnictwa o przynaglenie w tej sprawie.

Ostatnie takie zarządzenie dotyczące stanu zaległości po koniec czerwca 1900 wydano do LW. 63660/900.

Oprócz tego przeprowadzane bywają liczne specyalne korespondencye w tej mierze.

Zaliczki na budynki szkolne

Stan niespłaconych zaliczek na budynki szkolne z końcem roku 1898 wynosił 17.452 zł. 56 ct. czyli	34.905 K.	12 h.
w roku 1899 odpisano 40 zł. czyli	80 „	— „
pozostało 17.412 zł. 56 ct. czyli	34.825 K.	12 h.
spłacono w roku 1899 ogółem 4.030 zł. 85½ ct. czyli	8.061 „	71 „
stan niespłaconych zaliczek z końcem roku 1899 wynosił 13.381 zł. 70½ ct. czyli	26.763 K.	41 h.
z której wedle budżetu miałaby wpłynąć w roku 1900 kwota 7.120 koron		
W ciągu roku 1900 do końca października 1900 spłacono	5.801 „	47 „
stan niespłaconych zaliczek z końcem października 1900	20.961 K.	94 h.

Od czasu utworzenia po myśli uchwały Wysokiego Sejmu z 22. września 1892 osobnego funduszu pożyczkowego na budowę szkół nie udziela się już zaliczek z funduszu szkolnego krajowego, lecz tylko ściąga się raty dotychczas niespłacone.

Pretensye do Skarbu Królestwa Polskiego.

Sprawa rewindykacyi kapitałów od rządu rosyjskiego, należących się funduszowi szkolnemu krajowemu, mimo urgensów wniesionych do c. k. Namiestnictwa dotychczas załatwioną nie została.

Taksy szkolne.

Zaległe należytości taks spadkowych przypadające na rzecz krajowego funduszu szkolnego wynosiły z początkiem roku 1899 17.338 zł. 07½ ct. czyli 34.676 K. 15 h.

Należytość za rok 1899 55.855 zł. 76 ct. czyli	111.711 „	52 „
razem	146.387 K.	67 h.
z tego odpisano ogółem 593 zł. 15 ct. czyli	1.186 „	30 h
pozostało	145.201 K.	37 h.
w roku 1899 spłacono 43.010 zł. 68 ct. czyli	86.021 „	36 „
zaległość z końcem roku 1899 wynosiła	59.180 K.	01 h.
kwota preliminowana na rok 1900	70.000 „	— „
razem	129.180 K.	01 h.
na co spłacono po koniec października 1900 ogółem	71.258 „	70 „
a więc stan niespłaconych taks spadkowych z końcem października 1900 wynosi	57.921 K.	31 h.

Odezwą Wydziału krajowego z 26. marca 1900 l. 20180 i z 30 marca 1900 l. 20455 przesłano wszystkim c. k Starostwom szczegółowe wykazy zaległych z końcem roku 1899 taks szkolnych z wezwaniem o bezzwłoczne ściągnięcie tychże a równocześnie proszono Prezydyum c. k. Namiestnictwa o przynaglenie Starostw do tej czynności.

Oprócz tego prowadzi się w tej sprawie z Sądami, Starostwami, Urzędami podatkowymi, Dyrekcyami skarbowemi i Magistratem lwowskim ciągle korespondencye, które się ustawicznie wzmagają.

Inne należytości funduszu szkolnego krajowego.

Inne należytości czynne wynosiły z końcem roku 1899, a to:

Odsetki od kapitałów	206 zł. 50 ct.	czyli	413 K. — h.
Dochody z dóbr i realności	3.098 „ 53½ „	„	6.197 „ 07 „
Rozmaite wpływy	12.966 „ 99 „	„	25.933 „ 98 „
razem	16.272 zł. 02½ ct.	czyli	32.544 K. 05 h

Należytości bieżące na r. 1900 wedle budżetu wynoszą, a to:

Odsetki od kapitałów	68.320 K. — h.
Dochody z dóbr i realności	43.534 „ — „
Rozmaite wpływy	— „ — „
Zysk ze sprzedaży książek szkolnych	5.670 „ — „
Dodatek z c. k. Skarbu Państwa	109 886 „ — „
Ogółem	259.954 K. 05 h.
Z tego odpisano w ciągu roku 1900 do 31. październ.	1.805 „ 11 „
pozostało	258.148 K. 94 h.
Na to wpłynęło w roku 1900 do końca października	246.925 „ 78 „
Pozostaje do pobrania z końcem październ. 1900	11.223 K. 16 h.
a po doliczeniu mylnych zarachowań, przez c. k. Urzędy podatkowe, które do właściwych funduszów przeprowadzono	61.978 „ 45 „
pozostaje właściwie do pobrania z końcem paźdz. 1900	73.201 K. 61 h.

Zaległości te w znacznej części wpłyną po koniec roku 1900 zwłaszcza odsetki od kapitałów i zysk ze sprzedaży książek szkolnych, które to należytości płatne są w grudniu, tudzież dodatek z c. k. Skarbu państwa płatny w ratach miesięcznych.

Fundusz szkół ludowych z roku 1872.

Majątek tego funduszu wynosił z końcem roku 1900 w gotówce 1 h, w efektach 101.982 zł. 25 ct., czyli 203.964 K 50 h. Odsetki od efektów w roku 1900 przyniosły dochodu około 8.100 K., z którego rozdzielono tytułem bezzwrotnych zasiłków na budowę szkół, a to:

po 800 K. gminom: Gronków, Pobitno-Załęże, Głębowice i Rudze, razem	3.200 K. — h.
po 700 K. Demborzyn i Zagórze, Borowa, razem	1.400 „ — „
po 600 K. Milówka, Laskówka-Chorązka, Lasek, Krzyżowa, razem	2 400 „ — h
gminie Zawada Uszewska	400 „ — „
„ Swoszowice	380 „ — „
„ Niewistka	160 „ — „
„ Pluty	100 „ — „
rozdzielono ogółem	8.040 K. — h.

IV. Pomniki historyczne i archiwa krajowe

Subwencye na restauracyę pomników historycznych.

Przekazane przez Wysoki Sejm w załatwieniu rubr. VIII. budżetu krajowego na rok 1900, do zbadania Wydziałowi krajowemu petycye o subwencyę na restauracyę pomników historycznych, załatwiono w myśl opinii grona Konserwatorów w sposób następujący:

Co do starożytnego bazaru targowego (ratusza) w Husiatynie, to ze względu na jego wartość pamiątkową i architektoniczną, posta-

nowił Wydział krajowy udzielić na jego restauracyę, kwotę 3350 kor, płatną w 2 ratach, z których pierwszą w kwocie 1675 kor. wstawiono do rubryki VIII. preliminarza na rok 1901

Petycyi o subwencyę na restauracyę kościoła OO. Bernardynów w Dukli nie uwzględniono, ponieważ kościół ten przedstawia małą wartość pod względem historycznym i artystycznym, zbudowany z lichego materyału i wykonany nieudolnie, z wnętrzem nie zawierającem nic uwagi godnego; zresztą koszta restauracyi łatwo dadzą się pokryć drogą kwesty.

Sprawę petycyi gminy Sromowce niżne, o subwencyę na odrestaurowanie tamtejszego kościółka poparło grono konserwatorów, ze względu na znajdujące się w wielkim ołtarzu 2 tryptyki, z których jeden z XVI. w. ładnie malowany. W środkowem zagłębieniu stara rzeźba, całość zaś stanowi rzadkie u nas połączenie rzeźby z obrazami. Obrazy malowane na szafie głównej, mają również wielką wartość artystyczną, nie mniej jak skalisty peizaż na predelli nad mensą. Peizaż na obrazie pochodzący z pierwszej połowy XVI. w. należy do bardzo rzadkich. Nadto znajduje się w tym kościółku kilka innych przedmiotów, mających wartość zabytkową, jak monstrancya gotycka, kadzielnica i t d Wobec tego odniósł się Wydział krajowy do grona Konserwatorów z prośbą o podanie kosztów restauracyi, dotąd jednak nie dostał odpowiedzi.

Co do petycyi grecko-kat. komitetu cerkiewnego w Sieniawie o subwencyę na restauracyę ikonostasu, Wydział krajowy uwzględnił ją i wstawił na rzeczony cel kwotę 2000 kor. do preliminarza na r. 1901, z tego względu, że ikonostas ten, pochodzący z XVII. w. ma bardzo piękne rzeźby i malowidła, a jest w wielu miejscach uszkodzony i wymaga restauracyi, której parafia ruska w Sieniawie, jako mała i uboga, nie jest w możności przedsięwziąć.

Podobnież uwzględniono petycyę komitetu parafialnego rzym. kat. w Nawaryi o subwencyę na odnowienie kościoła parafialnego, wstawiając do preliminarza wydatków funduszu krajowego na r. 1901 kwotę 2000 kor. na restauracyę fresków w tym kościele.

Kościół ten bowiem jest nader rzadkim i wyjątkowo pięknym budynkiem w stylu *barocco-sevère*, zawierającym bardzo ciekawe rzeźby barokowe, oryginalne malowidło ścienne w presbyteryum, a wreszcie pochodzący z dawnego kościoła pomnik nagrobowy z roku 1620.

Petycya grecko kat. komitetu cerkiewnego w Mszanie o subwencyę na restauracyę tamtejszej cerkwi nie zasługuje na uwzględnienie, cerkiew ta bowiem jest zabytkiem bardzo niedalekiej przeszłości, bo zbudowano ją w r. 1799. Zresztą restauracya tej cerkwi jest już faktem dokonanym ; uskuteczniono ją zaś w ten sposób, że zatracono poniekąd pierwotny wygląd, zwłaszcza co do dekoracyj wewnętrznych ścian, które pokryto obrazami, traktowanymi modernistycznie, zupełnie nieodpowiedniemi duchowi obrządku wschodniego. Również wszelkie dawniejsze sprzęty zastąpiono nowymi.

Co do petycyi klasztoru OO. Reformatów o udzielenie subwencyi na restauracyę i pokrycie nowym dachem kościoła klasztornego i zabudowań w Rawie ruskiej, dochodzenia wykazały potrzebę subwencyi w kwocie 300 do 400 kor. na naprawę dachu i sygnaturki kościoła, która grozi zawaleniem. Kościół rzeczony został zbudowany w latach 1725—1736 przez włoskiego architekta, Pawła Fontaniego, w stylu barokowym.

Po przeprowadzeniu dokładnych badań w sprawie petycyi komitetu restauracyi rzym. kat. kościoła parafialnego w Żółkwi, okazało się, że pierwszą i główną robotą, jaką wykonać należy, jest pokrycie kościoła nowym dachem blaszanym, która to robota siłami konkurencyi parafialnej, ewentualnie przy pomocy składki publicznej wykonaną być powinna, jako nie mająca cechy ściśle konserwatorskiej.

Dopiero po dokonaniu tej pracy i gdy Wydziałowi krajowemu przedstawionym zostanie stan funduszów, jakimi komitet na cel konserwacyi i restauracyi zabytków tego kościoła rozporządzać będzie, nadejdzie właściwa pora do wzięcia pod rozwagę kwestyi, jakiej subwencyi z funduszów

krajowych potrzeba na restauracyę tego pierwszorzędnego zabytku archeologiczno-historycznego, kryjącego w swych murach popioły i wspaniałe pomniki Żółkiewskich, Daniłowiczów i Sobieskich.

Wskutek petycyi komitetu budowy bożnicy w Leszniowie, to postanowił Wydział krajowy na dokończenie restauracyi tej starożytnej synagogi, wstawić do preliminarza wydatków na rok 1891 kwotę 600 kor. Potrzeba bowiem odrestaurować czwartą ścianę synagogi, czego dla braku funduszów nie dokonano w roku ubiegłym, — nadto zaś wyszarować część frontową i wreszcie pokryć dachówką boczne budynki, które tworzą z synagogą całość organiczną.

Petycya konwentu SS. Sakramentek we Lwowie o zapomogę na restauracyę budynku klasztornego.

Wysoki Sejm poruczył Wydziałowi krajowemu petycyę konwentu SS. Sakramentek we Lwowie o jednorazową zapomogę na restauracyę dachu na gmachu szkolnym, w którym się mieści utrzymywany przez konwent, zakład naukowo-wychowawczy, do zbadania w porozumieniu z c. k. Radą szkolną krajową i zdania sprawy Wys. Sejmowi. C. k. Rada szkolna krajowa po przeprowadzeniu dochodzenia w sprawie stanu majątkowego konwentu i użyteczności zakładu, poparła rzeczoną petycyę.

Mimo to Wydział krajowy z powodu niepomyślnego stanu finansów krajowych, nie może przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosku na udzielenie subwencyi konwentowi z funduszu krajowego.

Petycya Dr. Włodzimierza Demetrykiewicza o subwencyę na badania archeologiczne.

Wysoki Sejm uchwałą z 3. maja 1900 przekazał perycyę Dra Włodzimierza Demetrykiewicza o subwencyę na badania archeologiczne, celem wykończenia rozprawy: „O epoce przedhistorycznej na obszarze dzisiejsiej Galicyi“, Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy.

Wydział krajowy udał się w tej sprawie do Akademii Umiejętności w Krakowie z prośbą o objawienie zdania.

Akademia Umiejętności, uznając ważność i konieczną potrzebę zaniedbanych studyów przedhistorycznych w kierunku, w którym je dr. Demetrykiewicz prowadzi, a nie będąc sama w możności studyów jego zasilić, poparła rzeczoną petycyę, o czem Wydział krajowy stosownie do brzmienia uchwały zdaje niniejszem sprawę Wys. Sejmowi.

Zamek w Olesku.

W tej sprawie przedkładamy osobne sprawozdanie.

Wydawnictwo aktów grodzkich i ziemskich.

Ś. p. Aleksander hr. Stadnicki testamentem z 13. sierpnia 1855 przeznaczył cały swój majątek na wydawanie dokumentów w archiwum t. z. Bernardyńskiem we Lwowie znajdujących się, od najdawniejszych poczynając — dożywotnie użytki z tego majątku zapisał jednak swej rodzinie, wskutek czego dochody z majatku dopiero po ustaniu tego dożywocia na cel wspomniany mogłyby być używane. Ponieważ zaś fundator w swym testamencie umieścił równocześnie warunek, że jeżeliby wydawnictwo powyższe w cztery lata po śmierci fundatora nie zostało stanowczo urządzonem i rozpoczętem, w takim razie „cały majątek ma być poświęcony na podniesienie choć jednej wieży kościoła katedralnego obrz. łać. we Lwowie“, — przeto zachodziła obawa, aby wobec dożywocia zapisanego rodzinie, fundacya na wydawnictwo nie upadła. Chcąc zapobiedz tej ewentualności, przeznaczył Wydział krajowy pierwotnie 500 złr. z funduszu domestykalnego na rozpoczęcie wydawnictwa i rozpoczął je rzeczywiście przed upływem czterolecia w testamencie zastrzeżonego, następnie zaś w r. 1865 przedstawił Wys. Sejmowi wniosek uposażenia fundacyi ś. p. Aleksandra hr. Stadnickiego (zmarłego w r. 1862) stałym niezwrotnym datkiem z funduszu domestykalnego w kwocie rocznej 1200 złr. płatnym aż do czasu, gdy fundacya po wygaśnięciu dożywocia wejdzie w posiadanie i używanie kapitału fundacyjnego. Wskutek tego wniosku powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 16. stycznia 1866 uchwałę, którą począwszy od r. 1865 przeznaczono kwotę 1200 złr. na uposażenie powyższej fundacyi na tak długo, dopóki ona nie zacznie pobierać dochodów z majątku przez ś. p. Aleksandra hr. Stadnickiego jej zapisanego.

Na mocy powyższej uchwały pobierała fundacya od r. 1865 aż do końca 1886 dotacyę roczną w kwocie 1200 złr. z funduszu domestykalnego i przy pomocy tej dotacyi zdołano wydać cały szereg tomów wydawnictwa aktów grodzkich i ziemskich.

W r. 1886 wygasło dożywocie, przysługujące rodzinie ś. p. fundatora, zaczem też od r. 1887 wypłata dotacyi powyższej ustała i fundacya miała odtąd do dyspozycyi jedynie dochód z swego majątku zakładowego, wynoszący rocznie około 1050 złr. Z tego dochodu trzeba było znaczną część używać na remuneracyę dla redaktora, zajmującego się zbieraniem i przygotowywaniem materyałów do druku. W następnych paru latach korzystało wydawnictwo jeszcze z zapasów, uzbieranych w szeregu lat poprzednich, ale już po wydaniu w r. 1894 tomu XVI. okazał się niedobór w kwocie 868 złr. 66½ ct., który musiano zaliczkowo pokryć z funduszu krajowego. Zwrot tej zaliczki nastąpił w ciągu lat 1895, 1896, 1897 i 1898 z dochodów majątku zakładowego a w szczególności z tej reszty dochodów, jaka pozostawała po odliczeniu remuneracyi płaconej redaktorowi wydawnictwa. Z końcem r. 1900 fundusz rozporządzalny na wydawnictwo wynosił tylko 720 koron.

Tymczasem tomy XVII. i XVIII. wydawnictwa leżały przygotowane do druku, ale dla braku funduszów drukować ich nie było można. W obec tego Wydział krajowy zważywszy, że przy takim stanie rzeczy wydawnictwo dla braku funduszów nie mogłoby naprzód postąpić, uchwałą z 28. września 1900 postanowił zbieranie i opracowanie dalszych materyałów powstrzymać aż do chwili, w której zebrane dotychczas materyały t. j. rękopisy tomów XVII. i XVIII. zostaną drukiem ogłoszone a zarazem celem umożliwienia wydawnictwa tych dwóch tomów wypowiedział z końcem grudnia 1900 umowę zawartą z redaktorem wydawnictwa, w następstwie czego cały dochód fundacyi począwszy od 1. stycznia 1901 będzie mógł być użytym na wydanie drukiem tomów XVII. i XVIII.

Tom XVII. wydawnictwa jest już w druku i wyjdzie w ciągu r. 1901.

Podwyższenie wynagrodzenia za lokal zajmowany przez kraj. Archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie

Krajowe Archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie zajmuje od dawnych lat w zabudowaniu OO. Bernardynów lokal składający się z dwóch oddzielonych krużganków i dwóch wielkich sal. Jako wynagrodzenie za używanie tego lokalu płaci fundusz krajowy konwentowi OO. Bernardynów począwszy od 15. października 1878 r. na mocy uchwały Wys. Sejmu z 21. sierpnia 1878 rocznie 600 złr.

W lipcu 1899 roku konwent OO. Bernardynów wypowiedział Wydziałowi krajowemu w drodze sądowej najem tego lokalu, a gdy Wydział krajowy wniósł zarzuty przeciw temu wypowiedzeniu, wywiązał się proces, który w dwóch pierwszych instancyach wypadł niepomyślnie dla Wydziału krajowego. Na wniesioną jednak przeciw tym wyrokom rewizyę c. k. Najwyższy Trybunał sprawiedliwości orzeczeniem z 18. stycznia 1900 l. 183 zniósł awizacyę jako niedopuszczalną, uznając, że prawo używania wspomnianego lokalu na pomieszczenie Archiwum jest wieczystem, że przeto stosunek prawny w tym przypadku nie jest stosunkiem najmu.

Utrzymawszy się w ten sposób w swem prawie używania lokalu w zabudowaniu OO. Bernardynów na pomieszczenie kraj. Archiwum aktów grodzkich i ziemskich, uznał jednak Wydział krajowy, że oznaczone jeszcze w r. 1878 wynagrodzenie za używanie tego lokalu nie odpowiada już dzisiejszej jego użytkowej wartości i postanowił podwyższyć wynagrodzenie płacone konwentowi o 200 złr. rocznie, a to począwszy od 15. kwietnia 1901.

V. Sprawy teatralne.

Teatr polski we Lwowie.

Rok ubiegły stanowić będzie pamiętną datę w dziejach teatru polskiego we Lwowie. Nowy gmach teatralny, wzniesiony znacznym kosztem przez gminę miasta Lwowa przy pomocy funduszu krajowego, otwarty został uroczyście dnia 4. października 1900 r.

W nowym teatrze urządzonym według wszelkich wymogów nowoczesnych, zyskała scena polska stolicy kraju jeden z głównych materyalnych warunków pomyślnego rozwoju, korzyść tem większą, że łączy się z oparciem instytucyi teatralnej o gminę miasta Lwowa jako właścicielkę budynku. Doniosłość tej korzyści da się najlepiej ocenić, jeżeli się weźmie na uwagę stan rzeczy w ostatnich ośmiu latach, kiedy po ustaniu stosunku teatru polskiego z fundacyą Skarbkowską scena polska we Lwowie zeszła do rzędu przedsiębiorstwa wyłącznie prywatnego, a byt jej zależał poniekąd od woli przedsiębiorcy.

Równocześnie z otwarciem nowego teatru zaszły też ważne zmiany w łonie samejże instytucyi. Na mocy kontraktu zawartego z Reprezentacyą miasta, a przez Wydział krajowy zatwierdzonego, objął p. Tadeusz Pawlikowski dyrekcyę taatru na lat sześć, t. j. do r. 1906. Oddanie kierownictwa sceny lwowskiej w ręce człowieka, który na stanowisku dyrektora teatru krakowskiego (1893—1899) złożył świeżo dowody wielkiego zamiłowania i znawstwa a oraz niezwykłej ofiarności dla celów sztuki, powitali z radością wszyscy, którym zależy na tem, aby nowy, piękny gmach teatralny stał się przybytkiem prawdziwej sztuki i aby scena stołecznego miasta kraju spełniała zaszczytną missyę popierania rozwoju polskiej literatury dramatycznej, a oraz szerzenia wyższej kultury i artystycznego smaku wśród szerokich warstw społeczeństwa. Zadanie to ma do spełnienia przedewszystkiem dział dramatu i komedyi, temu też działowi poświęcił nowy dyrektor główną uwagę. Wzmocniwszy znacznie personal dramatu nowemi siłami, po części pierwszorzędnemi, z teatru krakowskiego i innych, wprowadził na scenę w ciągu kilku pierwszych miesięcy przedewszystkiem cały szereg sztuk oryginalnych tak dawniejszych jak nowszej i najnowszej daty, a wystawił je z artyzmem i pietyzmem, który pozwala rokować teatrowi lwowskiemu świetną przyszłość. Przesunęli się przez scenę Słowacki, Zabłocki i Bogusławski i niestarzejący się Fredro, był Bałucki i Fredro młodszy i Bliziński i cały szereg nowszych autorów. Pierwszeństwo dawane swojskim autorom przez nową dyrekcyę z uznaniem podnieść należy; jest to zachętą dla młodych pisarzy do próbowania sił swoich na polu dramaturgicznem, stosunkowo zbyt mało u nas jeszcze uprawianem i nie bogatem w plony wyższej wartości.

Obok utworów oryginalnych wprowadzono na senę kilka utworów wyższej wartości z współczesnego repertuaru zagranicznego, a w wystawieniu każdego prawie z tych dzieł widać było staranną i umiejętną rękę.

W dziale operowym rządy nowego dyrektora zaznaczyły się przedewszystkiem stworzeniem nowej licznej i zaopatrzonej w dobre instrumenty orkiestry, co uważać należy za wielką jego zasługę. Orkiestra obecna pod kierownictwem wytrawnego i dzielnego kapelmistrza może sprostać trudniejszym nawet zadaniom. Ona też i chóry odpowiednio zreorganizowane i wzmocnione w połączeniu ze staranuem wystudyowaniem i pełną smaku wystawą, sprawiają, że przedstawienia operowe zadowoliły wymagania publiczności, pomimo że partye solowe nie zawsze znalazły odpowiednich przedstawicieli. Na szczególne podniesienie zasługuje wytworne wystawienie „*Halki*“ i „*Lohengrina*“ oraz wprowadzenie na scenę nowej opery Żeleńskiego „*Janek*“ i pięknej opery Masseneta „*Manon*“. W przyszłości spodziewać się należy większego urozmaicenia repertuaru operowego.

W ogóle stwierdzić można, że nowy dyrektor teatru lwowskiego zaraz w początkach swej działalności zdołał, pomimo wielu przeszkód i trudności podnieść bardzo znacznie poziom artystyczny tutejszej sceny i że zasługuje w całej pełni na moralne i materyalne poparcie.

Co do nadzoru artystycznego musiano wprowadzić pewne zmiany wynikające z ogólnej zmiany dotychczasowych stosunków. Z chwilą przejścia teatru w zarząd miasta i utworzenia miejskiej komisyi teatralnej musiał Wydział krajowy rozwiązać dotychczasową swoją komisyę artystyczną, która utworzona wśród innych warunków, oddawała wielkie usługi, nietylko

bowiem udzielała Wydziałowi krajowemu opinii co do wypłaty subwencyi sejmowej, ale także z całą gorliwością spełniałała zadania organu nadzorczego. Obecnie jednak, wobec ustanowionego przez Radę miejską organu nadzorczego, trudno było nakładać na dyrekcyę teatru obowiązek zastosowania się do uwag, poleceń i wskazówek udzielanych przez dwa organa nadzorcze.

Co do wypłaty subwencyi ma Wydział krajowy, jak się to samo rozumie, zupełną swobodę decyzyi. Wpływ na dalszy rozwój teatru zastrzeżony uchwałą W. Sejmu przy udzieleniu zasiłku w kwocie 300.000 złr. na koszta budowy nowego teatru, a polegający na prawie zatwierdzania kontraktu dzierżawy i osoby dyrektora teatru a ewentualnie jego zastępcy, ma Wydział krajowy zapewniony w całej pełni, a nadto uzyskał współudział i wpływ odpowiedni w miejskiej komisyi teatralnej.

Subwencyę na dramat i komedyę wypłaca Wydział krajowy, jak dotychczas, w ratach kwartalnych z dołu, subwencyę operową zaś w czasie sezonu operowego po stwierdzeniu, że dyrekcya dała co najmniej 30 przedstawień operowych, odpowiadających słusznym wymaganiom artystycznym.

W końcu nadmienia się, że nadzwyczajna subwencya 8000 koron przeznaczona dla personalu teatru lwowskiego w sezonie letnim 1900 r. wypłaconą została w czterech ratach miesięcznych, z końcem maja, czerwca, lipca i sierpnia 1900 r., w których to miesiącach aktorowie teatru lwowskiego dawali przedstawienia w teatrze hr. Skarbka na rachunek własny. Gmina m. Lwowa ze swej strony przeznaczyła i wypłaciła na ten sam cel subwencyę nadzwyczajną w kwocie wyższej od powyższego zasiłku.

Teatr krakowski.

Otwarcie nowego teatru we Lwowie oddziałało chwilowo bardzo niepomyślnie na stan teatru krakowskiego, pociągnęło bowiem za sobą ubytek kilku pierwszorzędnych sił i rozbiło doskonale złożoną całość, która była chlubą sceny krakowskiej. Zanim zdołano zapełnić powstałe luki i zanim nowopozyskani aktorowie zdążyli dostroić się do harmonii z pozostałą z znakomitych sił złożoną resztą dawnego personalu, tak dobór sztuk jak i wykonanie, zdaniem komisyi artystyczuej, pozostawiały niejedno do życzenia. Mimo to jednak publiczność nie ustawała w swej życzliwości dla teatru. Dzięki tej przychylnej atmosferze i staraniom dyrekcyi zdołał teatr krakowski przebyć szczęśliwie przesilenie, które zresztą trwało stosunkowo krótko, bo już w drugiej połowie listopada stwierdza komisya znaczne polepszenie, a udatne ze wszechmiar wprowadzenie na scenę „*Fausta*“ w grudniu b. r. uważać można za dowód, że scena krakowska odzyskała swą dawną żywotność i zdolność sprostania trudniejszym nawet zadaniom.

Repertuar teatru krakowskiego w ostatnim sezonie był wzorowym, co jest zasługą dyrekcyi ale i zaszczyt przynosi publiczności, która tak poważny repertuar popierać chce i umie.

Teatr ruski.

Sprawozdania Towarzystwa „Ruska Besida“, które zarządza ruskim teatrem narodowym, obejmujące okres od 1. października 1899 do końca września 1900 r. wykazują, że teatr ruski dał w tym czasie ogółem 211 przedstawień. W jesieni i w zimie z 1899 na 1900 przebywał teatr w Kołomyi, Nadwórnej, Kałuszu, w Drohobyczu i w Samborze; w kwietniu bawił w Sanoku, zaś z końcem kwietnia przybył do Krakowa, gdzie dał 15 przedstawień, przyjętych przez tamtejszą publiczność bardzo życzliwie a przez prasę nader pochlebnie ocenionych. Następnie bawił teatr ruski w Tarnowie (przedstawień 9), w Przemyślu (23), w Mościskach, w Jaworowie, Gródku, Lubieniu (3 przedstawienia), a od 10. do końca września 1900 we Lwowie.

Z nowych sztuk, w tym czasie wystawionych, zasługują na wymienienie „*Woźnica Henschel*“ Hauptmana, „*Potęga Ciemnoty*“ Tołstoja, z utworów polskich przedstawiono operę Jareckiego „*Powrót Taty*“ i komedya „*Szaławiła*“ i „*Dzisiejsi*“, oraz sztukę ludową „*Skapany świat*“.

Teatr ruski wzbogacił swój inwentarz zakupnem garderoby do oper „*Halka*“ i „*Sprzedana Narzeczona*“ dawno już do wystawienia przygotowanych; wydatek na ten cel wynosi 2120 koron.

Personal teatralny składał się z 32 osób, a kierownictwo przedsiębiorstwa aż do końca kwietnia 1900 zostawało w ręku artysty dramatycznego p. Tytusa Gembickiego. Gdy ten zrezygnował, powierzyła „B-sida“ zarząd teatru prowizorycznie swemu referentowi teatralnemu, p. Mikołajowi Zajączkowskiemu, a od 15. lipca 1900 na podstawie kontraktu, objął dyrekcyę teatru Dr. Jan Hryniewiecki, przyczem jednak „Besida“ zastrzegła sobie prawo recenzyi sztuk i ogólny nadzór nad artystyczną stroną przedstawień.

Sukces teatru ruskiego odniesiony w tym roku w Krakowie i Lwowie przed publicznością wybredną i dużo wymagającą, może być najlepszą miarą wartości artystycznej sceny ruskiej i uzasadnia w zupełności wypłatę subwencyi, przyznanej jej przez W. Sejm w kwocie rocznej 14.500 koron.

O podwyższeniu tej subwencyi do wysokości 30—40.000 koron wniosły w roku zeszłym do W. Sejmu petycyę wydział „Besidy Ruskiej“ i komisya ustanowiona przez Wydział krajowy dla artystycznego nadzoru sceny ruskiej.

Na poparcie tych petycyj przytoczono, że teatr ruski przy dotychczasowych szczupłych środkach materyalnych nie może należycie rozwinąć się, że przebywać musi ciągłe przesilenia tak z powodu nieustannych zmian kierowników jak niemniej z powodu dezercyi najlepszych sił, które zaledwie wyrobią się nieco, przenoszą się do innych teatrów, płacących wyższe gaże. Trudno się temu nawet dziwić, jeżeli, jak to petycya „Ruskiej Besidy“ podnosi, najwyższa gaża w teatrze ruskim wynosi 70 złr., a przeciętna gaża tylko 35 złr. miesięcznie.

Niedobór teatru ruskiego z końcem I. półrocza 1900 wzrósł do kwoty 5889 koron, na którego pokrycie musiano dług zaciągnąć.

Wydział krajowy, któremu uchwałą W. Sejmu z 3. maja 1900 r. przekazano powyższe petycye do zbadania, podaje te daty do wiadomości W. Sejmu, ograniczając się na stwierdzeniu, że teatr ruski pod zarządem „Besidy ruskiej“, jak na teraz, w miarę środków rozporządzalnych spełnia należycie swą misyę i zasługuje w zupełności na dalsze poparcie z funduszów krajowych.

Konkurs dramatyczny polski.

W zeszłorocznem sprawozdaniu przedstawił Wydział krajowy wynik konkursu dramatycznego polskiego, a mianowicie, że komisya konkursowa nie przyznała nagrody żadnemu utworowi i przedstawiła Wydziałowi krajowemu wniosek na ponowne rozpisanie konkursu.

W ślad tego rozpisał Wydział krajowy ponowny konkurs dramatyczny z terminem do nadsyłania sztuk po koniec grudnia 1899 r.

Na konkurs ten nadesłano ogółem 61 utworów, które Wydział krajowy rozdał do ocenienia członkom komisyi konkursowej, w skład której wchodzili: dr. Józef Wereszczyński, członek Wydziału krajowego jako przewodniczący, oraz pp.: dr. Jan Bołoz-Antoniewicz, profesor uniwersytetu lwowskiego, dr. Juliusz Bandrowski, były dyrektor teatru lwowskiego, dr. Karol Estreicher, bibliotekarz c. k. uniwersytetu Jagiellońskiego, Ludwik Heller, ówczesny dyrektor teatru lwowskiego, Józef Kotarbiński, dyrektor teatru krakowskiego, Adam Krechowiecki, c. k. radca namiestnictwa i redaktor „Gazety lwowskiej“, dr. Antoni Małecki, emeryt. profesor uniwersytetu, członek akademii umiejętności, Tadeusz Pawlikowski, obecny dyrektor teatru lwowskiego, dr. Roman Pilat, profesor uniwersytetu lwowskiego i Tadeusz Romanowicz, poseł na Sejm krajowy i do Rady państwa i publicysta.

Komisya zebrała się w marcu 1900 i na posiedzeniach z 22, 23, 24, 25, 26, 27 i 28 tegoż miesiąca odczytano 14 utworów. Pierwszą nagrodę, w wysokości 1000 kor. przyznano sztuce p. t. „Zmory“ dra Sydona Friedberga, II. zaś nagrodę w kwocie 500 kor. sztuce p. t. „Dyletanci“ p. Zofii Wójcickiej.

Oprócz tego odznaczono zaszczytną wzmianką fantazyę dramatyczną p. t. „Circe“ p. Stanisława Rossowskiego i dramat p. t. „Ocknienie“ p. dr. Kazimierza Rakowskiego.

Wreszcie wyróżniła komisya konkursowa następujące utwory: „Branka“ p. Edwarda Grabowieckiego, „Wśród swoich“ p. Juliusza Piaseckiego, „Krystynka“ p. Ludwiki Rybickiej, „Pokrowscy“ pp. Tarasiewicza i Mieczysławskiego i „Pasierbica“.

Nadto uchwaliła komisya wniosek, by w obec obfitego plonu prac nadesłanych na konkurs, rozpisywano konkursy nadal co trzy lata.

Konkurs dramatyczny ruski.

Na nagrody konkursowe za najlepsze utwory dramatyczne w języku ruskim wstawił Wysoki Sejm do budżetu krajowego na rok 1899 kwotę 1500 koron.

Wskutek tego Wydział krajowy uchwałą z dnia 12. maja 1899 rozpisał konkurs z terminem po koniec grudnia 1899 do nadsyłania utworów scenicznych z zakresu dramatu, poważnej komedyi oraz sztuk ludowych. Nagrody konkursowe wyznaczono cztery, jedną w kwocie 500 kor., drugą w kwocie 400 kor., a dwie po 300 kor.

Na ten konkurs nadesłano ogółem 12 utworów dramatycznych, które Wydział krajowy rozdał do ocenienia członkom komisyi konkursowej. W skład jej wchodzili pp: Aleksander Barwiński, Dr. Stefan Smal-Stocki, Dr. Aleksander Kolessa, Dr. Michał Hruszewski, Hilary Ogonowski, Dr. Eugeniusz Oleśnicki, Dr. Włodzimierz Kocowski, Włodzimierz Szuchiewicz i członek Wydziału krajowego, Dr. Damian Sawczak.

Na posiedzeniu z dnia 8. lipca 1900, odbytem w Wydziale krajowym pod przewodnictwem członka Wydziału kraj., Dra Józefa Wereszczyńskiego, uchwaliła komisya nie przyznać nagrody żadnemu z utworów na ten konkurs nadesłanych.

Wskutek tego Wydział krajowy na wniosek komisyi zarządził ponowne rozpisanie konkursu z terminem po koniec sierpnia 1901.

VI. Zasiłki artystyczne, naukowe, petycye i inne rozmaite.

Zasiłki dla kształcących się w naukach i sztukach.

W budżecie na rok 1900 przeznaczył Wysoki Sejm uchwałą z dnia 3. maja 1900 ryczałt w kwocie 6000 koron do rozporządzalności Wydziału kraj. na zasiłki dla kształcących się w naukach i sztukach.

Z powyższej kwoty przyznał Wydział krajowy następujące zasiłki:

a) na kształcenie się w malarstwie:

Janowi Olpińskiemu w Paryżu 450 kor., Bronisławie Janowskiej w Monachium 400 kor., Zdzisławowi Skwirczyńskiemu we Lwowie 350 kor., Zefirowi Ćwiklińskiemu we Lwowie 300 kor., Janowi Grondalczykowi we Wiedniu 300 kor., Maryi Wolińskiej w Monachium 300 kor., Jerzemu Łukasiewiczowi w Rzymie 300 kor., Józefowi Czajkowskiemu w Paryżu 300 kor., Maryi Karpińskiej w Krakowie 250 kor. i Modestowi Sosenko w Krakowie 200 koron;

b) na kształcenie się w rzeźbiarstwie:

Władysławowi Mazurowi w Wiedniu 300 kor., Grzegorzowi Kuźniewiczowi w Rzymie 300 kor;

c) na kształcenie się w muzyce:

Zofii Zajączkowskiej we Lwowie 200 kor.,

d) na kształcenie się w śpiewie:

Modestowi Męcińskiemu w Frankfurcie nad Menem 400 kor., Wandzie Chulawskiej w Dreźnie 250 kor., Radkiewiczównej Klaudyi w Wiedniu 250 kor., Ruszkowskiej Helenie we Lwowie 200 kor., Pilarskiej Zofii we Lwowie 200 kor., Gralewskiej Zofii we Lwowie 200 kor., Oktawii Rojekównej we Lwowie 200 kor., Maryi Strzeleckiej we Lwowie 200 kor., Hilaremu Kozakowi w Wiedniu 200 kor., i Leontynie Borkowskiej we Lwowie 150 koron.

Zasiłki dla internatów, istniejących przy seminaryach nauczycielskich.

Wysoki Sejm, uchwałą z dnia 3. maja 1900 wstawił do budżetu krajowego na rok 1900 kwotę 12000 koron na zasiłek dla istniejących już internatów przy seminaryach nauczycielskich.

Z kwoty tej udzielono, na wniosek c. k. Rady szkolnej krajowej, zasiłków następującym internatom:

Zarządowi internatu dla kandydatów nauczycielskich pod wezwaniem św. Jozafata we Lwowie 800 kor.

Zarządowi internatu pod kierownictwem Towarzystwa „Opieki obywatelskiej“, dla kandydatek żeńskiego seminaryum nauczycielskiego we Lwowie 800 kor.

Zarządowi internatu dla kandydatów męskiego seminaryum nauczycielskiego w Krakowie pod kierownictwem komitetu, którego przewodniczącym jest dr. S. Tomkowicz 1600 kor.

Zarządowi internatu dla kandydatek żeńskiego seminaryum nauczycielskiego w Krakowie, utrzymywanego przez S. S. Nazaretanki, 1400 kor.

Zarządowi internatu dla kandydatów męskiego seminaryum nauczycielskiego w Rzeszowie, utrzymywanego przez fundacyę śp. Jana Towarnickiego, 1600 kor.

Zarządowi internatu dla kandydatów męskiego seminaryum nauczycielskiego w Tarnowie, utrzymywanego przez komitet, pod przewodnictwem dr. Forysta, 1400 kor.

Zarządowi internatu dla kandydatów męskiego seminaryum nauczycielskiego w Stanisławowie 300 kor.

Zarządowi internatu dla kandydatów męskiego seminaryum nauczycielskiego w Samborze 1700 kor.

Zarządowi internatu dla kandydatów męskiego seminaryum nauczycielskiego w Sokalu 800 kor.

Zarządowi internatu dla męskiego seminaryum w Zaleszczykach 600 kor.

Zarządowi internatu dla kandydatek żeńskiego seminaryum nauczycielskiego w Przemyślu, utrzymywanego przez S. S. Felicyanki, 1000 K

Internat ks. Zmartwychwstańców we Lwowie.

Uchwałą z dnia 3. maja 1900, przeznaczył Wysoki Sejm dla Internatu ks. Zmartwychwstańców we Lwowie do rozporządzenia Wydziału krajowego subwencyę w kwocie 9000 kor.

Reskryptem z dnia 22. maja 1900 l. 32788 wyasygnował Wydział krajowy powyższą subwencyę do wypłaty w 2 równych ratach na ręce przełożonego zgromadzenia ks. Zmartwychwstańców we Lwowie, żądając zarazem wykazu uczniów, oraz sprawozdania o tej instytucyi. Przełożony internatu przedłożył Wydziałowi krajowemu listę 15 uczniów narodowości ruskiej którzy byli umieszczeni w internacie w roku szkolnym 1899/900 na funduszu, wyznaczonym przez Wysoki Sejm. W ten sposób wyczerpaną została całkowicie subwencya Wysokiego Sejmu, gdyż utrzymanie ucznia kosztuje 600 kor.

Z uczniów, utrzymywanych kosztem funduszu krajowego, 4 uzyskało świadectwo dojrzałości, między tymi 2 z odznaczeniem, wszyscy zaś inni przeszli z dobrym postępem do klas wyższych. Prócz tych 15, utrzymywał zakład jeszcze 18 uczniów zupełnie bezpłatnie a 16 uczniom poczynił znaczne zniżki w opłacie rocznej.

Zakład miał w roku szk. 1899/900 125 uczniów, z których 5 zdało maturę; 5 uczniów tylko otrzymało świadectwo drugiego stopnia, wszyscy zaś inni przeszli z dobrym postępem do klas wyższych.

Zasiłki dla burs, mieszczących młodzież polską i ruską.

W budżecie na rok 1900 przeznaczył Wysoki Sejm ryczałt w kwocie 10.000 koron na zasiłki dla burs, mieszczących ubogą młodzież polską i ruską.

Z powyższego ryczałtu przyznał Wydział krajowy, zgodnie z wnioskami Rady szkolnej krajowej, następujące zasiłki:

a) po 200 koron:

Bursie ruskiej w Brzeżanach, bursie ruskiej w Jarosławiu; bursie jubileuszowej w Sanoku i bursie ruskiej w Stryju.

b) po 300 koron:

Bursie ruskiej św. Mikołaja w Kołomyi, bursie polskiej im. Kopernika w Jarosłowiu i bursie im. Kopernika w Jarosławiu i bursie im. Tadeusza Kościuszki w Nowym Sączu.

c) po 400 koron:

Bursie dla synów nauczycieli w Krakowie, bursie polskiej im. Mickiewicza w Drohobyczu, bursie ruskiej im. św. Jana Chrzciciela w Drohobyczu, bursie chrześcijańskiej w Brodach i bursie im. Stefana Batorego w Wadowicach.

d) po 500 koron:

Bursie polskiej w Przemyślu, bursie gimnazyalnej w Samborze i bursie polskiej im. Kraszewskiego w Stanisławowie.

e) po 600 koron:

Bursie ruskiej im. św. Mikołaja w Przemyślu, bursie im. św. Kazimierza w Tarnowie i Instytutowi pod wezwaniem św. Mikołaja we Lwowie, zarządzanemu przez „Ruskie Towarzystwo pedagogiczne."

f) po 700 koron:

Bursie polskiej w Kołomyi, bursie ruskiej w Tarnopolu i bursie polskiej w Rzeszowie.

g) 900 koron:

„Bursie nauczycielskiej" w Tarnopolu.

Budowa domów dla internatów.

W budżecie krajowym na r. 1900 przeznaczył W. Sejm ryczałt w kwocie 20.000 koron na budowę domów dla Internatów przy seminaryach nauczycielskich.

Kwoty tej użył Wydział krajowy na zasiłki dla internatów, będących już w budowie.

A mianowicie rozdzielono ryczałt w sposób następujący:

Dla komitetu internatu:

w Samborze	10.000 K.
w Sokalu	4.000 „
w Tarnowie	4.000 „
w Tarnopolu	2.000 „

Ze względu na potrzebę wykończenia budowy domów już rozpoczętych, tudzież ze względu na liczne prośby o zasiłki na budowę nowych domów dla internatów, uważał Wydział krajowy za rzecz konieczną wstawić do preliminarza na r. 1901 kwotę o 20.000 K. wyższą od kwoty na r. 1900 uchwalonej.

Zasiłki dla polskich i ruskich Towarzystw, mających na celu wspomaganie ubogich uczniów.

Uchwałą z dnia 3. maja 1900 wstawił Wysoki Sejm do budżetu krajowego na rok 1900 kwotę 1.200 koron jako ryczałt do rozporządzenia Wydziału krajowego w porozumieniu z Radą szkolną krajową, na zasiłki dla polskich i ruskich Towarzystw, mających na celu wspomaganie ubogich uczniów.

Ryczałt ten, w myśl opinii c. k. Rady szkolnej krajowej, rozdzielił Wydział krajowy w równej mierze między następujące Towarzystwa:

„Szkilnaja Pomicz" w Stanisławowie, w Kołomyi, we Lwowie i w Samborze, Towarzystwo św. Cyryla w Przemyślu i Stowarzyszenie 2-centowych wkładek w Przemyślu, przyznając każdemu z nich zasiłek w kwocie 200 koron.

Zasiłki dla stowarzyszeń akademickich.

Wysoki Sejm, uchwałą z dnia 3. maja 1900 przeznaczył kwotę 2.800 kor., jako ryczałt dla stowarzyszeń akademickich, do rozporządzenia Wydziału krajowego.

Z ryczałtu tego przyznał Wydział krajowy następujące zasiłki:

po 300 koron:

„Bratniej Pomocy“ słuchaczów wszechnicy lwowskiej, „Czytelni Akademickiej“ we Lwowie i „Bratniej Pomocy“ słuchaczów politechniki lwowskiej;

po 200 koron:

Towarzystwu wzajemnej pomocy uczniów uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Bibliotece uczniów wydziału lekarskiego w Krakowie, Bibliotece słuchaczów prawa w Krakowie, Towarzystwu „Dom słuchaczów lwowskiej politechniki“, Towarzystwu „Akademiczna Hromada“ we Lwowie i Stowarzyszeniu akademickiemu „Ognisko“ we Wiedniu.

po 150 koron:

„Czytelni Akademickiej im. Adama Mickiewicza“ w Krakowie i „Bratniej Pomocy“ słuchaczów Akademii weterynaryjnej we Lwowie.

po 100 koron:

Towarzystwu: „Kuchnia Akademicka“ w Krakowie, „Towarzystwu „Osnowa“ słuchaczów politechniki we Lwowie, „Czytelni polskiej“ akademików górniczych w Leoben i Towarzystwu „Rusłan“ we Lwowie.

Zasiłki dla Towarzystw gimnastycznych „Sokół.“

Wysoki Sejm przeznaczył w budżecie krajowym na rok 1900 ryczałt w kwocie 3.400 kor. do rozporządzenia Wydziału krajowego na zasiłki dla polskich i ruskich Towarzystw gimnastycznych „Sokół.“

Z ryczałtu tego przyznał Wydział krajowy, po zasięgnięciu opinii „Związku polskich gimnastycznych Towarzystw sokolich“, następujące zasiłki:

Towarzystwom „Sokół“ w Przemyślu i Rzeszowie po 400 koron; w Stanisławowie i w Bochni po 300 koron; w Kołomyi, Wadowicach i Jarosławiu po 200 koron; w Brzeżanach, Jaworowie i Złoczowie po 150 kor.; w Chrzanowie, Sanoku, Śniatynie, Trembowli, Żółkwi i ruskiemu Towarzystwu „Sokił“ we Lwowie po 100 koron; wreszcie Towarzystwom w Kopyczyńcach, Muszynie, Rohatynie, Brodach, Pilźnie, Łancucie i Drohobyczu po 50 koron.

Zasiłki dla Towarzystw rzemieślniczych.

W budżecie krajowym na rok 1900 przeznaczył Wysoki Sejm ryczałt w kwocie 3.000 kor., do rozporządzenia Wydziału krajowego, na zasiłki dla stowarzyszeń rzemieślniczych.

Z ryczałtu tego udzielono następujących zasiłków:

Towarzystwom:	„Gwiazda“ we Lwowie . .	200	koron
„	„ w Drohobyczu . .	100	„
„	„ w Jarosławiu . .	100	„
„	„ w Kołomyi . .	100	„
„	„ w Rzeszowie . .	100	„
„	„ w Stanisławowie .	100	„
„	„ w Brodach . .	100	„
„	„ w Samborze . .	100	„
„	„ w Tarnowie . .	100	„
Towarzystwu	„Wspólność“ we Lwowie . .	200	„
„	„Jad Charuzim“ we Lwowie . .	100	„
„	„Praca“ w Tarnowie . .	100	„
„	im. Kilińskiego we Lwowie .	150	„
„	„Skała“ we Lwowie . . .	300	„
„	„Zorja“ „ . . .	250	„
„	„Ojczyzna“ w Tarnowie . .	100	„
„	„Przyjaźń“ w Rzeszowie . .	200	„

Towarzystwu „Przyjaźń“	we Lwowie . . .	250 koron
„ „	w Tarnopolu . . .	100 „
„ „	w Budapeszcie . .	100 „

Subwencya dla „Proświty.“

Uchwałą z dnia 3. maja 1900 przeznaczył W. Sejm dla Towarzystwa „Proświta“ na wydawnictwo dzieł ludowych subwencyę w kwocie 6.000 K. do rozporządzenia Wydziału krajowego z zastrzeżeniem, że subwencya ta wypłaconą być ma z dołu i po przekonaniu się, że wszystkie wydawnictwa Towarzystwa są pożyteczne, nie zawierają szkodliwych tendencyj i odpowiadają warunkom ustanowionym w uchwale W. Sejmu z 13. lutego 1897.

Po przekonaniu się, że wydane w roku 1900 przez Towarzystwo „Proświta“ dziełka dla ludu odpowiadają warunkom w powyższej uchwale zastrzeżonym, zarządził Wydział krajowy w styczniu 1901 wypłatę subwencyi Towarzystwu temu za r. 1900 przyznanej.

Petycya Ks. L. Zbyszewskiego o subwencyę na szkołę Stowarzyszenia: „Dom rodzinny“ w Krakowie.

Wysoki Sejm przekazał petycyę X. Leona Zbyszewskiego o subwencyę na szkołę Stowarzyszenia: „Dom rodzinny“ w Krakowie, Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego przedstawienia wniosków, w porozumieniu z c. k. Radą szkolną krajową.

Wydział krajowy odniósł się więc w tej sprawie do c. k. Rady szkolnej krajowej, która, po przeprowadzeniu dochodzenia za pośrednictwem c. k. Rady szkolnej okręgowej, popiera petycyę ks. Zbyszewskiego, ze względu na to, że zakład ten jest bardzo pożyteczny, a stosunki finansowe Stowarzyszenia są dość smutne, bo niedobór wynosił w roku bieżącym około 9.700 kor.

Stowarzyszenie to utrzymuje w internacie 22 chłopców, którzy uczą się prywatnie w zakresie szkoły pospolitej 4-klasowej i aż do 1 klasy gimnazyalnej włącznie, od klasy 2 gimnazyalnej uczęszczają do szkoły publicznej, mają się zaś oni sposobić do stanu nauczycieli szkół ludowych. Nadto założyło Stowarzyszenie internat dla dziewcząt, w którym jest obecnie 24 uczennic, pobierających prywatnie naukę od 3. klasy pospolitej aż do 3. klasy wydziałowej.

Do prowadzenia i nauczania tej młodzieży utrzymuje zakład 6 nauczycielek, kierowniczkę internatu, ekonomkę i 6 sług. Wreszcie ma zakład zamiar tworzyć seminaryum prywatne żeńskie.

Ten rezultat zbadania petycyi Wydział krajowy podaje niniejszem do wiadomości W. Sejmu.

Petycya p. Salezyi Starczewskiej, przełożonej pp. Kanoniczek św. Ducha de Saxia w Krakowie o podwyższenie subwencyi.

Petycya ta została przekazaną Wydziałowi krajowemu do zbadania w porozumieniu z c k. Radą szkolną krajową i zdania sprawy na przyszłej sesyi sejmowej.

C. k. Rada szkolna krajowa poparła ze swej strony petycyę, proponując podwyższenie subwencyi do kwoty 1500 koron rocznie.

Mimo to jednak, nie mógł Wydział krajowy uwzględnić petycyi o podwyższenie subwencyi — a to ze względu na obecny stan finansów krajowych — lecz postanowił pozostawić ją w dotychczas preliminowanej wysokości 1.000 kor.

Prośba S. Janiny Dydyńskiej, przełożonej zakładu dla sierot im. św. Heleny, pozostającego pod zarządem SS. Felicyanek, o subwencyę.

Wydział krajowy postanowił wstawić do preliminarza funduszu szkolnego krajowego na rok 1901, kwotę 500 kor. tytułem zasiłku dla zakładu im. św. Heleny we Lwowie, na utrzymywanie 4-klasowej szkoły, utrzymywanej przez SS. Felicyanki.

W sprawie tej zasięgnął Wydział krajowy zdania c. k. Rady szkolnej krajowej, która przeprowadziwszy dochodzenia za pośrednictwem Rady szkolnej okręgowej we Lwowie, poparła prośbę SS. Felicyanek.

Zakład ten bowiem mieści w sobie w r. b. 61 uczennic, z których 25 uczęszcza do szkoły wydziałowej im. św. Anny, odznaczając się tam, według opinii dyrekcyi tej szkoły, wzorowem zachowaniem się i wytrwałą pilnością w nauce, 9 pozostających w wieku pozaszkolnym, uczy się robót ręcznych kobiecych, reszta zaś t. j. 27 uczęszcza do szkółki, utrzymywanej w zakładzie, która obejmuje zakres nauki 4 pierwszych klas szkoły ludowej. Wszystkie uczennice mieszkają w zakładzie i przeważnie są utrzymywane a nawet odziewane kosztem zakładu, a tylko kilkanaście składa opłatę, od 6 do 15 zł. miesięcznie. Zakład utrzymuje 3 nauczycielki, zakonnice, 2 dla szkółki, jedną zaś dla robót kobiecych.

Stan finansowy zakładu jest niepomyślny, niektóre z dotychczasowych stałych dochodów jak n. p. zasiłek z galic. kasy oszczędności, zasiłek na opał ze strony gminy m. Lwowa, ubyły, tak, że Zakład musi nieustannie walczyć z brakiem funduszów.

Petycya SS. Miłosierdzia w Nowosiółkach.

Wysoki Sejm uchwałą z dnia 4. maja 1900 przekazał Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy petycyę S. S. Miłosierdzia w Nowosiółkach w sprawie spłaty pożyczki na budowę szkoły męskiej i żeńskiej i o przyznanie tej szkole prawa publiczności.

Wydział krajowy udał się do c. k. Rady szkolnej krajowej z prośbą o objawienie zdania. Rada szkolna poparła petycyę rzeczoną, proponując udzielenie jednorazowego zasiłku na umorzenie długu, zaciągniętego przez klasztor na budowę szkoły w Nowosiółkach, gdyż klasztor wzniósł budynek szkolny zarówno dla swej prywatnej szkoły 1-klasowej żeńskiej, jak też i dla publicznej 1-klasowej męskiej.

W myśl wniosku c. k. Rady szkolnej krajowej wstawił Wydział krajowy do preliminarza funduszu szkolnego krajowego na r 1901 kwotę 1000 kor. dla SS. Miłosierdzia na umorzenie długu, zaciągniętego na budowę szkoły.

Petycya krakowskiej gminy ewangielickiej o subwencyę na ukończenie budowy szkoły przy kościele św. Marcina.

Petycya ta przekazaną została Wydziałowi krajowemu do zbadania, w porozumieniu z c. k. Radą szkolną krajową i zdania sprawy na przyszłej sesyi sejmowej.

Rada szkolna krajowa, po przeprowadzeniu dochodzenia za pośrednictwem Rady szkolnej okręgowej w Krakowie, poparła tę petycyę, wobec czego Wydział krajowy wstawił do preliminarza funduszu szkolnego kraj. na rok 1901 w rubr. XII. poz. 27. kwotę 1000 kor., tytułem jednorazowego zasiłku na budowę rzeczonej szkoły.

Frekwencya tej szkoły wynosiła w ostatnim roku 159 dzieci, dla których, w braku tej szkoły, musiałaby gmina krakowska utrzymywać własnym kosztem szkołę publiczną. Szkoła ta oddaje bardzo ważne usługi zamieszkałym w Krakowie rodzinom wojskowym i tym rodzinom polskim, które pragną swe dzieci wykształcić w języku niemieckim. Z powodu wzrastającej ciągle frekwencyi i rozszerzenia tej szkoły z jednoklasowej na czteroklasową, okazała się potrzeba nowego budynku, do którego wzniesienia gmina przystąpiła i jest on już niemal na ukończeniu.

Do ostatecznego jednak wykończenia brak gminie zasobów, niedobór jej bowiem wynosi około 10.000 złr.

Petycya SS. Felicyanek w Bełzie.

Wysoki Sejm uchwałą z dnia 4. maja 1900 przekazał Wydziałowi krajowemu do zbadania w porozumieniu z c. k. Radą szkolną krajową i zdania sprawy na przyszłej sesyi sejmowaj, petycyę S. S. Felicyanek w Bełzie o subwencyę na spłacanie pożyczki zaciągniętej na budowę szkoły.

Wobec tego odniósł się Wydział krajowy do c. k. Rady szkolnej krajowej z prośbą o udzielenie opinii w tej sprawie.

C. k. Rada szkolna, po przeprowadzeniu dochodzeń, petycyę SS. Felicynek poparła w zupełności, ze względu na to, że S. S. Felicyanki wzniosły własnym kosziem 28.000 kor. budynek szkolny, a zaciągnąwszy długi

na tę budowę, muszą je teraz spłacać ratami, co ze względu na brak majątku, przychodzi im z wielką trudnością.

Ponadto rozwijają SS. Felicyanki szeroką działalność humanitarną, spiesząc z pomocą biednym, opuszczonym dzieciom, tudzież ucząc zupełnie bezinteresownie szycia starsze dziewczęta.

Wydział krajowy zważywszy to wszystko, postanowił wstawić do preliminarza funduszu szkolnego krajowego na rok 1901 w Rubr. XII. kwotę 600 kor. dla SS. Felicyanek w Bełzie.

Petycya Towarzystwa przyjaciół muzyki w Tarnopolu o subwencyę na utrzymanie szkoły.

Wskutek uchwały Wysokiego Sejmu przekazującej petycyę Towarzystwa przyjaciół muzyki w Tarnopolu, o subwencyę na utrzymanie szkoły, Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego uwzględnienia, Wydział krajowy po dokładnem zbadaniu użyteczności i stanu finansowego szkoły muzycznej, wstawił do preliminarza budżetu krajowego na rok 1901 dla Towarzystwa kwotę 300 kor., tytułem jednorazowego sasiłku.

Mimo użyteczności szkoły wyż wspomnianej i braku odpowiednich funduszów na jej rozwinięcie, Wydział krajowy nie uważał na teraz za możliwe proponować Wysokiemu Sejmowi, udzielenia Towarzystwu stałej subwencyi, a to dlatego, aby nie otwierać nowego źródła wydatków, które wobec licznych na prowincyi Towarzystw muzycznych, mogłoby dość znacznie obciążyć budżet krajowy.

Pomnik ś. p. Agenora hr. Gołuchowskiego

Fundusz uzbierany ze składek w całym kraju na postawienie pomnika dla ś. p. Agenora hr. Gołuchowskiego wzrósł z końcem r. 1899 do takiej wysokości (około 55.000 zł.), że Wydział krajowy mógł już przystąpić do zamówienia pomnika. Wykonania podjął się znakomity artysta-rzeźbiarz, p. Cypryan Godebski. Pomnik stanie na gruncie ofiarowanym bezpłatnie przez gminę miasta Lwowa, położonym w ogrodzie Jezuickim u wylotu ulicy Trzeciego Maja Na postumencie z jasnego granitu stanie figura z bronzu, przedstawiająca Agenora hr. Gołuchowskiego w postaci stojącej; u frontu piedestalu będzie allegoryczna figura niewieścia z bronzu, zaś po obu bokach i z tyłu postumentu będą w granit wpuszczone trzy płyty marmurowe z allegorycznemi płaskorzeźbami. Figura główna będzie trzy metry wysoką, cały zaś pomnik od podstawy aż do szczytu mieć będzie około 9 metrów wysokości.

Odsłonięcie pomnika nastapić ma w miesiącu maju 1901.

Petycya gminy m. Dobromila o zaliczenie prestacyi na płace nauczycieli.

Na gminę m. Dobromila nałożono orzeczeniem c. k. Rady szkolnej krajowej z 17. stycznia 1895 l. 30.242 prestacyę z dochodów majątku zakładowego w rocznej kwocie 4300 złr. a. w., oprócz prestacyi 1500 złr. uiszczanej na mocy dawnego dobrowolnego zobowiązania.

W ten sposób gmina m. Dobromila obowiązaną jest od r. 1895 uiszczać na płacę nauczycieli rocznie 5.800 złr. w. a.

Przeciw temu orzeczeniu gmina rekurowała do c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty, które jednak orzeczeniem z 23. stycznia 1897 l. 27.796 rekurs odrzuciło. Zażalenia do c. k. Trybunału administracyjnego gmina nie wniosła, skutkiem czego orzeczenie Rady szkolnej kraj. z r. 1895 utrzymało się dotąd w mocy.

Nałożenie na gminę m Dobromila prestacyi 4300 złr. z dochodów majątku zakładowego nastąpiło zgodnie z opinią Wydziału kraj. z 4. grudnia 1894 l. 53.397, w której dochód z majątku zakładowego przyjęto w rocznej kwocie 15.437 złr. 40½ ct.

Wówczas gmina nie miała żadnych długów i mogła z dochodów odkładać corocznie kwotę 3000 złr. na pomnożenie majątku zakładowego a w budżecie na r. 1894 umieścić na nieprzewidziane wydatki znaczną stosunkowo kwotę 3981 złr. 50½ ct. Żadnych oczywiście dodatków do podatków na cele gminne ani szkolne gmina nakładać nie potrzebowała.

Jednakże odtąd stan majątkowy gminy zaczął zmieniać się na gorsze. Już w roku 1897 budżet gminy zamknięto niedoborem w kwocie 8110 złr., który powstał wprawdzie z wydatku nadzwyczajnego na budowę rzeźni. W tym samym roku 1897 okazało się także (L. W. 59.459/97), że prestacye na płace nauczycieli nałożone na gminę w latach 1895 i 1896 przewyższały rzeczywiste wydatki na płace nauczycieli w tych dwóch latach poniesione o kwotę 1205 złr. 59 ct., o którą to kwotę należytości przypisane gminie w latach 1895 i 1896 musiano obniżyć.

Z końcem r. 1898 zaległość gminy w prestacyach na płace nauczycieli wzrosła do sumy 16.270 złr. 33 ct., a z końcem czerwca 1899 zaległość ta wynosiła 16.614 złr. 13.

Wskutek prośby gminy Wydział kraj. uchwałą z 19. lipca 1899 l. 41.060 zawiadomił gminę, że kroki egzekucyjne zostaną wstrzymane, jeżeli gmina w ciągu r. 1899 uiści z tej zaległości część w kwocie 6.614 złr. 13 ct., a resztę 10.000 złr. spłaci w 5 ratach rocznych po 2000 złr., począwszy od r. 1900.

Już w r. 1898 wniosła gmina do W. Sejmu petycyę o odpisanie zaległej prestacyi wymierzonej z dochodu majątku zakładowego, petycyę tę W. Sejm uchwałą z 21. lutego 1898 odstąpił Radzie szkolnej kraj. do zbadania i odpowiedniego załatwienia.

W kwietniu 1900 r. wniosła gmina ponowną petycyę w tej sprawie z prośbą, aby zaległość po koniec r. 1899 z tytułu prestacyi z dochodu majątku zakładowego została jej odpisaną, tudzież aby gmina od tej prestacyi na przyszłość zupełnie była zwolnioną. Petycya ta uchwałą W. Sejmu z 4. maja 1900 została odstąpioną Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy, a Wydział kraj. pismem z 28. czerwca 1900 l. 41.557 udzielił tę petycyę Radzie szk. kraj. z prośbą o objawienie zdania. Wskutek tego Rada szkolna kraj. zarządziła komisyjne zbadanie dochodów z majątku zakładowego, które przy udziale reprezentantów gminy i delegata Wydziału krajowego odbyło się w dniach od 26—28. września 1900.

Dochodzenie to wykazało, że gmina m. Dobromila miała w czasie odr. 1894—1899 ze swego majątku zakładowego następujące czyste dochody, a to:

w r.	1894	8871 złr.	70 ct.
„	1895	10.831 „	87 „
„	1896	8.269 „	57½ ct.
„	1897	12.093 „	05½ „
„	1898	10.582 „	08½ „
„	1899	8.410 „	64½ „

Z wyników tego dochodzenia okazuje się więc, że przyjęta w r. 1894 za podstawę wymiaru prestacyi cyfra dochodu 15.437 złr. 40½ ct. przewyższała prawie dwukrotnie cyfrę rzeczywistego czystego dochodu gminy w tym roku, a cyfry dochodu lat następnych z wyjątkiem r. 1897, (w którym gmina miała nadzwyczajny dochód z kamieniołomów, od r. 1898 już zamkniętych) stwierdzają, że dochód gminy z majątku zakładowego można przyjąć w przeciętnej kwocie około 9000 złr. rocznie.

Już ta okoliczność przemawia za zniżeniem gminie prestacyi, wymierzonej zbyt wysoko na podstawie dochodu zbyt wysoko obliczonego.

Ale przemawiają za tem obniżeniem także inne okoliczności.

Gmina opłaca oprócz tej prestacyi jeszcze prestacyę z mocy dobrowolnego zobowiązania zaciągniętego w r. 1873 w kwocie rocznej 1500 złr.

Według wykazów c. k. urzędu podatkowego w Dobromilu, suma podatków bezpośrednich opłacanych w gminie m. Dobromila w r. 1899 wynosiła 8286 złr. a przeto 6% prestacya ustawowa czyniłaby niespełna 500 złr. rocznie.

Już przeto w tej dobrowolnej prestacyi 1500 złr. mieści się około 1000 złr. nadwyżki, płaconej poniekąd z tytułu dochodów z majątku zakładowego.

Wreszcie stan finansowy gminy przemawia za znacznem obniżeniem prestacyi.

Według preliminarza na r. 1900 wynosi:

suma dochodów . .	26.853 złr.	66½ ct.
„ wydatków . .	37.865 „	54 „
Niedobór	11.011 złr.	87½ ct.,

który uchwalono pokryć nałożeniem na kontrybuentów 12% dodatku szkolnego, który zapreliminowano w kwocie 611 złr. 57 ct., resztę zaś niedoboru w kw. 10.400 złr. uchwalono pokryć z majątku zarodowego.

Wobec tego stanu rzeczy c. k. Rada szkolna krajowa orzeczeniem z dnia 31. grudnia 1900 l. 32.312, wydanem zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego, obniżyła gminie m. Dobromila prestacyę z dochodów majątku zakładowego z kwoty 4300 złr. na 2000 złr. rocznie, a to od dnia 1. stycznia 1895 począwszy, które to obniżenie pociągnie za sobą w następstwie odpisanie przeważnej części zaległości prestacyjnych gminy m. Dobromila z lat ubiegłych.

Petycya gminy m. Krakowa o uregulowanie prestacyi na płace nauczycieli za lata od 1883 do 1894.

W tej sprawie przedkładamy osobne sprawozdanie.

Fundacya Skarbkowska.

W tej sprawie przedkładamy osobne sprawozdanie.

Zakład narodowy im. Ossolińskich.

W myśl §. 41. i 58. ustawy fundacyjnej zakładu narod. im. Ossolińskich kasa krajowa Wydziału krajowego przechowuje majątek zarodowy zakładu w efektach, pobiera dochody działu bibliotecznego, z których na podstawie asygnat kuratora literackiego daje zasiłki w miarę potrzeby kasie podręcznej, będącej pod zarządem tegoż kuratora.

Kontrolę rachunkową wykonuje Wydział krajowy.

Obrót pieniężny w r. 1899 był następujący:

A. Stan ogólny majątku z końcem roku 1898 wynosił!

a) w papierach wartościowych . .			373.491 zł. 07 ct.	
a po strąceniu wydzielonego kapitału w myśl statutu na rzecz funduszu rezerwowego . . .	24.555 zł. 52 ct.			
kaucyi dzierżawcy i depozytu tymczasowego Kuratoryi ekonomicznej . .	4.000 „ — „ 8.741 „ 08 „	37.296 „ 60 „		
pozostaje jako majątek zakładowy				336.194 zł. 47 ct.
b) w kapitałach hipotecznych zapisy:				
Chołoniewskiego .	3.150 zł. — ct.			
Neronowicza . .	525 „ — „			
Pawlikowskiego .	2.362 „ 50 „			6.037 „ 50 „
c) w funduszach bibliotecznych:				
1. dobra i realności .			342.943 zł. 66½ ct.	
2. zbiory . . .			160.389 zł. 57½ „	
3. nakłady . . .			24.471 „ 71 „	
4. sprzęty . . .			5.315 „ 59 „	533.120 zł. 54 ct.

d) w gotówce i należytościach czynnych . . 146 zł. 66½ ct.

Razem . 875.499 zł. 17½ ct.

Tenże majątek wynosił z końcem r. 1899:

a) w papierach wartościowych . 412.488 zł. 50½ ct.

a po potrąceniu wydzielonego kapitału w myśl statutu, na rzecz funduszu rezerwowego 26.748 zł. 76½ ct.
kaucyi dzierżawcy 4.000 „ — „
i depozytu tymczasowego Kuratoryi ekonomicznej . . 9.093 „ 57 „ 39.842 „ 33½ „

pozostaje jako majątek zakładowy . . . . 372.646 zł. 17 ct.

b) w kapitałach hipotecznych (jak w r 1898) . 6.037 „ 50 „

c) we fundusach bibliotecznych:

1) dobra i realności . . 342.943 zł. 66½ at.
2) zbiory . . . . 163 703 „ 32½ „
3) nakłady . . . 25 397 „ 51 „
4) sprzęty . . . . 6 104 „ 41 „ 538.148 „ 91 „

d) w gotówce i należytościach czynnych . . 6.777 „ 36 „

Razem . 923 609 „ 94 „

Po potrąceniu należytości biernych . . . 7.002 „ 16½ „

okazuje się stan majątku z końcem roku 1899 . 916.607 „ 77½ „

Z porównania stanu majątku z końcem roku 1898 z takimże stanem z końcem roku 1899 okazuje się ogólny przyrost majątku o . . . . . 41.108 zł. 60 ct.

Z porównania stanu pojedyńczych rubryk tego funduszu z końcem lat 1898 i 1899 okazuje się przyrost lub ubytek, jak następuje:

a) stan majątku zakładowego w efektach wynosił z końcem roku 1898 336.194 zł. 47 ct.
z końcem zaś roku 1899 wynosił . 372 646 „ 17 „

okazuje się zatem przyrost o . . . 36.451 zł. 70 ct.

b) stan kapitałów hipotekowanych bez zmiany.

c) stan funduszów bibliotecznych:

1. dobra i realności bez zmiany.
2. zbiory w r. 1898 160.389 zł. 57½ ct.
3. „ „ „ 1899 163.703 „ 32½ „

przyrost o . . . . . 3.313 „ 75 „

3. nakłady w r. 1898 24.471 zł. 71 ct.
„ „ „ 1899 25.397 „ 51 „

przyzost o . . . . . 925 „ 80 „

4. sprzęty w r. 1898 5.315 zł. 59 ct.
„ „ „ 1899 6.104 „ 41 „

przyrost o . . . . . 788 „ 82 „

d) w gotówce i należytościach czynnych:
w r. 1898 . . 146 zł. 66½ ct.
„ „ 1899 . . 6.777 „ 36 „

przyrost o . . . . . 6.630 „ 69½ „

Razem . 48.110 zł. 76½ ct.
po potrąceniu należ. biernych w sumie 7.002 „ 16½ „

Okazuje się tedy ogólny przyrost jak wyżej . . 41.108 „ 60 „

B. Obroty netto w majątku obrotowym wynosiły w r. 1899.

A Dochody:

a) dochody w gotówce:

I. Rzeczywiste:

Rata od Kuratora ekonomicznego .	6.300 zł — ct.	
Czynsz z gmachu i rozmaite .	1.314 „ — „	
Dochód z dóbr Rakowca i z lasu .	7.797 „ 95 „	
Odsetki od kapitałów . .	6.980 „ 34 „	
„ „ legatów . . .	407 „ 75 „	
Odsetki od gotowizny lokow. w Banku	97 „ 75 „	
Ze sprzedaży własnych wydawnictw .	198 „ 30 „	
Stała roczna opłata od wydawnictwa ks. szkolnych . . .	10.000 „ — „	
Za sprzedane dublety i medale	33 „ 30 „	33.129 zł. 39 ct.

II. Przenośne

Subwencya sejmowa na ochronę zabytków historycznych . . .	500 zł — ct.	
Reszta pożyczki od funduszu zapasowego spłacona przez wydawnictwo książek szkolnych . .	2.600 „ — „	
Pobrano na rzecz zakładu dalszą część zysków osiągniętych z wydawnictwa książek szkolnych . .	30.000 „ — „	33.100 zł. — ct.
Suma		66.229 zł. 39 ct.
Zapas kasowy z dniem 1. stycznia 1899 . . .		244 „ 67 „
Razem		66.474 zł. 06 ct.

b) Dochody w efektach:

Dobra własne Rakowiec z lasem	95 zł. 79 ct.
Depozyt Kuratoryi ekonomicznej	215 „ 73 „
Fundusz ks. Sanguszki Romana	36.136 „ 48 „
„ zapasowy	3 „ 70 „
„ rezerwowy	2 193 „ 24½
Depozyt tymczasowy kuratora ekokonomicznego . .	352 „ 49 „
Suma	38.997 zł. 43½ ct.
Zapas kasowy z dniem 1. stycznia 1899 . .	373.491 „ 07 „
Razem	412.488 zł. 50½ ct.

B. Wydatki.

a) wydatki w gotówce:

I. Rzeczywiste:

Zakupno książek i manuskryptów .	1 945 zł. 08 ct.
Prenumerata czasopism . . .	1.047 „ 89 „
Oprawa książek, czasopism i manuskryptów	1.369 „ 57 „
Drobne wydatki na bibliotekę .	183 „ 29 „
Naprawy i ulepszenia w gmachu .	1.235 „ — „
Ekwiwalent i podatki od gmachu zakładowego	1.226 „ 02 „
Asekuracya gmachu . . .	56 „ 10 „
Koszta administracyjne . . .	489 „ 51 „
Opał i światło	1.955 „ — „
Płace urzędników i sług łącznie z podatkiem od płac . . .	13.591 „ 80 „

Remuneracye, zapomogi i emer. pensye	1.456 zł. 80 ct.	
Koszta kancelaryjne . . .	794 „ 69 „	
Płace stypendystów . . .	2.262 „ 50 „	
Drobne muzealne wydatki . .	716 „ 79 „	
Koszt na wydawnictwa własne .	1.124 „ 10 „	
Ruchomości biurowe i biblioteczne .	1.054 „ 59 „	30.508 zł. 73 ct.

II. Przenośne.

Zakupione przedmioty za subwencyę sejmową	739 zł. 17 ct.	
Ulokowano na książeczce Banku	1.197 „ 75 „	
Zapłacono zaliczkowo koszta kancelaryjne za administracyę dóbr fundacyjnych	8 „ 61 „	
Wydano odsetki od kaucyi dzierżawcy	78 „ 80 „	
Wydano na zakupno efektów dla funduszu zapasowego . . .	32.600 „ — „	34.624 „ 33 „
	Suma .	65.133 zł. 06 ct.
Zapas kasowy z dniem 31. grudnia 1899	. .	1.341 „ — „
	Razem .	66.474 zł. 06 ct.

b) Wydatki w efektach.

Zapas kasowy z dniem 31. grudnia 1899 . . .	412.488 zł. 50½ ct.
Zgodnie z dochodami .	412.488 zł. 50½ ct.

C. Zaległości czynne wynoszą:

1. Administracya dóbr fundacyjnych, zaliczkowo zapłacone koszta kancelaryjne Drowi Bilińskiemu .	8 zł. 61 ct.
2. Na rachunku bieżącym w Banku kraj. . .	1.515 „ 25 „
3. W czynszach dzierżawnych: od Michalewskiego Konstantego . . .	3.911 „ 75 „
4. Za asekuracyę budynków dworskich: od Michalewskiego Konstantego	— „ 75 „
Razem .	5.436 zł. 36 ct.

D. Zaległości bierne:

1. Opłata za drukarnię wydawnictwa książek szkolnych: zaliczka na rachunek opłaty . .	7.000 zł. — ct.	
2. Zaliczka sejmowa na ochronę zabytków historycznych . . .	2 „ 16 „	
3. Depozyt tymczasowy kuratora ekon.: odsetki od efektów ulokowanych .	— „ —½ „	7.002 „ 16½ „
Nadwyżka należytości biernych z końcem roku 1899 .		1.565 zł. 80½ ct.

VII. Sprawy fundacyjne, stypendyjne i religijne, Towarzystw dobroczynności i ochronek.

Sprawa utworzenia i udotowania stacyi parafialnej obrz. łać. w Dołhej Wojniłowskiej.

Wedle ostatniej wiadomości, otrzymanej w czerwcu 1900 sprawa ta nie postąpiła naprzód, gdyż c. k. Prokuratorya Skarbu nie przedstawiła jeszcze wniosków względem przyszłego patronatu tego kościoła filialnego.

Sprawa expozytury w Skomielnej białej.

C. k Namiestnictwo nie mogło dotąd udzielić żądanych dalszych wyjaśnień, ponieważ potrzebne do tego akta nie wróciły jeszcze z Trybunału administracyjnego.

Sprawa uregulowania płac dyaków i organistów.

W załatwieniu sprawozdania komisyi petycyjnej z petycyi stowarzyszeń wzajemnej pomocy dyaków gr. k. dyecezyi lwowskiej, przemyskiej i stanisławowskiej o uregulowanie płac dyaków, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 5. maja 1900 następującą uchwałę:

„Petycye stowarzyszeń wzajemnej pomocy dyaków dyecezyi lwowskiej, przemyskiej i stanisławowskiej odstępuje się Wydziałowi krajowemu celem przedłożenia noweli do ustawy konkurencyjnej z r. 1896, zmieniającej §. 12. wspomnianej ustawy w kierunku niniejszem sprawozdaniem wskazanym".

Sprawa utworzenia i udotowania samoistnego probostwa w gminie Krzeczów w powiecie myślenickim.

C. k. Namiestnictwo oznajmiło odezwą z dnia 21 lutego 1900 l. 16.385, że odpowiedź w tej sprawie da po otrzymaniu wyjaśnień ze strony książęco-biskupiego konsystorza w Krakowie. Wyjaśnienia te nie nadeszły zapewne, dalsze bowiem pisma Wydziału krajowego, wystosowane w tej sprawie do c. k. Namiestnictwa, pozostały bez odpowiedzi.

Sprawozdanie komisyi prawniczej, wygotowane względem wniesionej na tej samej sesyi Wysokiego Sejmu petycyi komitetu organistów galicyjskich o regulacyę płacy organistów w drodze ustawy nie zostało przez Wysoki Sejm załatwione.

Wspomniane powyżej sprawozdanie komisyi petycyjnej wypowiada życzenie, ażeby wyznaczony w §. 12 ustawy z dnia 16. kwietnia 1896 Nr. 25. dz. u. kr. ryczałt w drodze ustawodawczej podwyższyć i oznaczyć, jaka część tego ryczałtu stanowić ma wynagrodzenie dyaków i organistów, w końcu ustawa miałaby zawierać postanowienie, że fundusz krajowy przyczynia się i w jakiej mierze, do podnieść się mającego ryczałtu.

Z zasadniczych względów Wydział krajowy nie może doradzać Wysokiemu Sejmowi, ażeby oznaczył w drodze ustawodawczej wysokość wynagrodzenia dyaków i organistów, które powinno się stosować do rozmiarów pracy i zależnem jest od dobrowolnej umowy interesowanych. Wobec tego i podwyższenie ryczałtu na potrzeby kościelne i utrzymanie sług kościelnych a bez równoczesnego oznaczenia wysokości wynagrodzenia dla dyaków i organistów nie uczyniłoby zadość myśli, w sprawozdaniu komisyi petycyjnej wyrażonej. Nadto Wydział krajowy nie mógłby Wysokiemu Sejmowi proponować podwyższenia ciężarów, na ludności wiejskiej ciężących, bez przekonania, że potrzeba podwyższenia tych ciężarów także przez tych, którzy je ponosić mają, do pewnego przynajmniej stopnia uważana jest jako uzasadniona, a pod tym względem Wydział krajowy nie ma żadnych danych. Pominąwszy już zatem pytanie, czy kraj z zasadniczych względów miał i mógłby przyczynić się z funduszu krajowego do utrzymania organistów i dyaków, Wydział krajowy nie mógłby Wysokiej Izbie przedłożyć projektu noweli do ustawy o konkurencyi kościelnej w duchu sprawozdania komisyi petycyjnej i oczekuje w tym względzie ponownego stanowczego polecenia do wniesienia zmiany ustawy, a to na podstawie zasad, przez Wysoki Sejm uchwalonych.

Sprawa subwencyi dla Towarzystw opieki nad weteranami z r. 1831.

Na posiedzeniu z dnia 3. maja 1900 uchwalił Wysoki Sejm dla Towarzystw opieki nad weteranami z r. 1831, istniejących we Lwowie i w Krakowie, subwencye w dotychczasowej wysokości, a mianowicie w kwocie 5400 koron dla Krakowa i w kwocie 3600 koron dla Lwowa, a zarazem polecił Wydziałowi krajowemu, ażeby zbadał istotne potrzeby tych towarzystw ze względu na możliwie zmniejszoną liczbę weteranów i zastosował w przyszłym preliminarzu cyfry odnośnych pozycyi budżetowych do tej istotnej potrzeby.

W wykonaniu tej uchwały zażądał Wydział krajowy od zarządu towarzystwa w Krakowie i od komitetu opieki we Lwowie wykazów majątku,

jaki Towarzystwo posiada, wszystkich dochodów, jakie skądkolwiek pobiera, wszystkich osób, pobierających zasiłki i podania kwoty poszczególnych zasiłków. Z nadesłanych odpowiedzi okazało się, że zarząd Towarzystwa w Krakowie nie posiada żadnego majątku, że w roku 1899/900 miał ogółem 7476 kor. 2 gr. dochodu, wydatku zaś 5847 kor. 24 gr., w której to cyfrze zasiłki weteranów wynoszą 3922 kor., a wydatek na pogrzeby i nabożeństwa 550 kor, 20 gr. Z utrzymywanych w tym okresie 10 weteranów zmarło pięciu, pozostaje jeszcze przeto tylko pięciu, którzy pobierają zasiłki w łącznej kwocie 180 kor. miesięcznie, czyli 2160 koron rocznie.

Lwowski komitet ma fundusz zapasowy w kwocie 8.800 koron. Dochody jego wynosiły w r. 1899/900 6.368 kor. 44 gr. wydatki zaś 6.103 kor. 70 gr., a z tej kwoty przypada 5.760 kor. na zasiłki dla weteranów, 165 kor. 70 gr. zaś na pogrzeby trzech weteranów. Z utrzymywanych w tym okresie dziesięciu weteranów zmarło trzech, pozostało zatem jeszcze siedmiu, którzy w okresie tym pobrali łącznie 4.040 kor.

Ze względu na ten stan rzeczy uważa Wydział krajowy, że dotychczasowa kwota subwencyi na cel niniejszy udzielanych stała się wobec licznych wypadków śmierci stanowczo za wysoką. Również sądzi Wydział krajowy, że przy tak szczupłej już teraz liczbie korzystających z pomocy weteranów odpadła potrzeba używania na przyszłość pośrednictwa osobnych organów w udzielaniu tej pomocy, przez co oszczędzi się także koszta administracyjne, które w Krakowie wynosiły niemal 1.300 koron. — Wydział krajowy usunął zatem z preliminarza obie pozycye subwencyi dla Towarzystw opieki nad weteranami z r. 1831 a natomiast przedstawia Wysokiemu Sejmowi nową pozycyę: na zasiłki dla weteranów z r. 1831 do dyspozycyi Wydziału krajowego 4.500 koron.

Sprawozdanie o rozdziale ryczałtu 6000 k. wyznaczonego w rubr. XVII. p. 418 budżetu krajowego a rok 1900 na misye katolickie

Po zasięgnięciu opinii konsystorzów rozdzielił Wydział krajowy ten ryczałt uchwałą z dnia 21. września 1900 l. 60.696, przeznaczając dla archidyecezyi lwowskiej obrz. łac. 800 k., dla dyecezyi krakowskiej 1.000 kor., dla dyecezyi tarnowskiej 800 kor., dla dyecezyi przemyskiej obrz. łac. 800 kor., dla archidyecezyi lwowskiej obrz. gr. k. 1.400 kor, dla dyecezyi stanisławowskiej obrz. gr. kat. 600 kor., dla dyecezyi przemyskiej obrz. gr. kat. 600 kor.

Sprawozdanie o rozdziale ryczałtu 3600 k wyznaczonego w rubr. VI. p. 55 budżetu krajowego na rok 1900 na zasiłki dla ochronek

Ryczałt ten rozdzielił Wydział krajowy uchwałami z d. 22. czerwca 1900 l. 32.657., z d. 11. sierpnia 1900 l. 51 592 i z d. 24. sierpnia 1900 l. 54.338, przyznając z niego ochronce dla dzieci i sierot biednych zarobników w Peczeniżynie 100 kor., ochronce małych dzieci we Lwowie 100 kor., ochronce SS. Felicyanek w Jarosławiu 100 kor., zakładowi wychowania sierót izraelickich w Krakowie 100 kor., ochronce w Bochni 100 kor., ochronce im. Leona XIII. w Rzeszowie 100 kor., Towarzystwu ochronek chrześciańskich we Lwowie 1.000 kor., zakładowi sierót im. św. Heleny we Lwowie 100 kor. i 100 K., razem 200 kor., ochronce w Wielkich Oczach 100 koron, ochronce św. Józefa w Stryju 100 kor., komitetowi ochron dla małych dzieci w Krakowie 1.100 kor., ochronce w Podgórzu 200 kor., ochronce w Miękiszu nowym 80 kor, ochronce w Śniatynie 140 kor., ochronce S. S. Służebniczek w Wołczy dolnej 80 kor.

Masa spadkowa ś. p. Wiktora hr. Baworowskiego.

Postępowanie spadkowe po ś. p. fundatorze nie zostało dotąd ukończone a w szczególności nie wydano dotąd dekretu przyznania spadku.

Jak bowiem już w poprzednich sprawozdaniach nadmieniono, wytoczył brat fundatora Włodzimierz hr. Baworowski przed c. k. Sądem krajowym lwowskim spór o unieważnienie testamentów śp. Wiktora hr. Baworowskiego, a mianowicie tak ostatniego testamentu, mianującego kraj dzie-

dzicem, jak i poprzednich testamentów. Spór ten nie doszedł jeszcze do stadyum repliki.

Czynność inwentowania spadku prowadzono dalej niezależnie od sporu i ukończono ją ostatecznie w r. 1900. Wedle ogólnego inwentarza, przyjętego już do wiadomości sądu, wynosi czysty spadek 3,011.800 koron 52 gr.

Wymiar należytości rządowej będzie mógł nastąpić dopiero po prawomocnem rozstrzygnięciu wspomnianego właśnie procesu, natomiast legat na szpital powszechny, którego wysokość nie zależy od stosunku dziedzica do s adkodawcy, został już wymierzony i zapłacony.

Czynność uporządkowania biblioteki i zbiorów fundatora jest w toku, a zajmuje się nią p. o. bibliotekarza, Dr. Józef Korzeniowski przy pomocy dwóch wolontaryuszów. Do posług i pomocy przyjęto osobnego famulusa niezbędnego wobec otwarcia pracowni naukowej.

Księgozbiór jest już ustawiony w szafach. Ze względu na brak katalogu ogólnego oraz z innych względów, wynikających z charakteru całości zbiorów przyjęto przy ustawianiu księgozbioru za podstawę z jednej strony pochodzenie osobnych części zbiorów, z drugiej zaś układ systematyczny, w jego zaś obrębie ścisłe przestrzeganie formatów. W ten sposób z biblioteki stosunkowo niewielkiej może naukowa publiczność daleko prędzej zacząć użytkować, niżby się to stać mogło, gdyby się było zmuszonym czekać na wykończenie katalogu, gdyż funkcyonaryusze biblioteki zapoznali się już o tyle z jej treścią, że mogą — chociaż bez katalogu — zdać sobie w przybliżeniu sprawę, czy to lub inne dzieło znajduje się w bibliotece, czy też nie.

Biblioteka mieści się w dwóch sklepionych izbach pierwszego piętra i czterech salach drugiego piętra, pracownia naukowa mieści się w dawnej wozowni, którą na ten cel w r. 1900 ostatecznie adaptowano. Na pomieszczenie części zbiorów artystycznych użyto wewnętrznej klatki schodowej z piętra drugiego na pierwsze.

Wewnętrzne uporządkowanie biblioteki musi potrwać całe lata. Dotąd spisano katalog obrazów, katalog dyplomatów i katalog dubletów, rozpoczęto zaś pracę nad katalogiem ogólnym, katalogiem rękopisów, katalogiem druków polskich XVI w. i katalogiem rycin, już w części istniejącym, który jednak całkowicie nie wystarcza i musi być uzupełniony i przerobiony; rozpoczęto wreszcie porządkowanie map.

Ogółem zawiera biblioteka sp. W. hr. Baworowskiego.

1) dokumentów pergaminowych sztuk . . .	87
2) rękopisów pergaminowych i papierowych (bez „Archiwum Baworowskich“) kodeksów i fascykułów sztuk	1.288
3) książek a) unikatów tomów .	15.345
b) dubletów „	238
c) dzieł fundatora egzempla .	1.172
d) muzykaliów	113
4) obrazów olejnych i t. d., akwarel, ryusnków itd., porozwieszanych na ścianach . .	238
5) Muzeum rycin A. Batowskiego i sztychy inne, około	12.500
6) numizmatów sztuk	624
7) zbiór mineralogiczny niewielki, prawdopodobnie małego znaczenia;	
8) meble itp. przedmioty artystyczne lub historyczne (między temi mieszczą się także należące tu przedmioty, które w r. 1899 i 1900 sprowadzono z Myszkowic na polecenie Wydziału krajowego).	

Chociaż biblioteka w r. 1899 nie była jeszcze dostępną dla naukowych badań, mimo to korzystał już z jej zasobów, przeważnie oczywiście z rękopisów, niejeden uczony lub instytucya naukowa, między innymi archiwum miejskie w Krakowie, Dr. A. Hirschberg, Dr Fr. Piekosiński, Dr. S. Tomkowicz i t. d.

W wydanej z końcem r. 1899 księdze adresowej bibliotek w monarchii austryacko-węgierskiej (Adressbuch der Bibliotheken in Oesterreich-Ungarn von Bohalta und Holzmann) znajduje się szczegółowa informacya o bibliotece fundacyjnej, ułożona na podstawie notatki p. o. bibliotekarza.

Sprawa uporządkowania masy spadkowej postąpiła o tyle, iż pretensye wywalczone lub wykazane w okresie sprawozdaniem niniejszem objętym, pozaspakajano. Dotąd jest jeszcze w toku kilka procesów, wytoczonych o pretensye wątpliwe, których Wydział krajowy w drodze ugodowej uznać nie może.

Gospodarkę w dobrach fundacyjnych prowadził Wydział krajowy łącznie z kuratorem fundacyi wedle zasad administracyi, ułożonych w porozumieniu z nim, a przyjętych przez sąd pertraktacyjny. Dobra fundacyjne są wydzierżawione, we własnej administracyi pozostają tylko lasy, zagospodarowane wedle nowego planu, który Wydział krajowy w r. 1898 zatwierdził.

Dotychczasowy cennik drzewa został wobec wzrostu cen z końcem r. 1900 uchylony, w jego miejsce ustanowił Wydział krajowy uchwałą z dnia 4. stycznia 1901 l. 86.915 nowy cennik z mocą obowiązującą od 1. stycznia 1901 aż do odwołania.

W dobrach fundacyjnych zarządzono w roku 1899/900 dalsze budowle i restauracye, a mianowicie budowę nowej stajni w Krowince, restauracyę domu mieszkalnego w Krowince, restauracyę młyna w Łoszniowie (reperacyę jazu i postawienie lodowców), postawienie nowej szluzy i łotoków przy młynie w Baworowie.

Nadto zarządzono wybudowanie młyna i szluzy w Myszkowcach (Czartoryi) i rekonstrukcyę młyna i szluzy w Krowince, których wydzierżawienie już z góry zapewniono.

Przeprowadzono też kollaudacyę budynków i urządzeń gorzelnianych w Łoszniowie i Baworowie, a w r. 1901 nastąpi ich rekollaudacya.

W realności pod l. 2. ul. Ujejskiego, w której są pomieszczone zbiory i biblioteka, ukończono w r. 1900 roboty adaptacyjne. Kollaudacya tych robót, jakoteż wykonanych już pierwej robót, spowodowanych zmianą poziomu ulicy nastąpi w r. 1901.

Wskutek obniżenia poziomu ulic Kornela Ujeskiego i Sykstuskiej reszta potrzeba dalszych jeszcze robót w celu zapobieżenia zawaleniu się w przyszłości ściany frontowej od ulicy Sykstuskiej a w szczególności zastąpienia istniejącej obecnie szkarpy ziemnej terasą na trzy metry szeroką z podmurowaniem silnem aż do wysokości parteru i balustradą. Roboty te zostaną zapewne wykonane w ciągu r. 1901.

W dniu 24. marca 1900 złożył kurator rachunki z administracyi dóbr spadkowych za rok 1899. Po sprawdzeniu tych rachunków wydał z nich Wydział krajowy absolutoryum.

Według tych rachunków wydano w r. 1899 na inwestycye i konserwacye 179.296 koron 28 gr., na spłatę kapitałów i odsetek dłużnych (w czem mieści się także rata ciążącej na Łoszniowie pożyczki gal. Towarz. kredytowego ziemskiego 5.682 kor. 14 gr., na zapłacenie dawniejszych pretensyi 30.873 kor. 58 gr., na należytość przyznaną ocenicielom sądowym przy częściowem spisywaniu inwentarza 2195 kor. 38 gr.

W dniu 5. kwietnia 1900 przedłożył kurator preliminarz na rok 1900, a Wydział krajowy ustanowił na podstawie tego wniosku ostateczny budżet uchwałą z d. 31. lipca 1900 l. 16348. Powód opóźnienia był ten sam, co i w poprzednich latach, t. j. ta okoliczność, że wiele spraw wpływających na preliminarz r. 1900 zadecydowano dopiero w ciągu tegoż roku.

Według tego budżetu obliczono dochody łącznie z pozostałością z r. 1899, (która wynosiła kwotę 23.602 kor. 84 gr.) na kwotę 345.526 kor. 40 gr., wydatki na kwotę 337.572 kor. 68 gr., nadwyżkę dochodów na kwotę 7953 K. 72 gr. W dochodach stanowią czynsze dzierżawne z dóbr i gruntów oddzielnie wydzierżawionych 121.184 K. 40 gr., czynsze dzierżawne z karczm i domów 620 K. 70 gr., z młynów 14.502 kor. 14 gr., dochody z lasów 34.000 kor., odsetki od kapitałów fundacyjnych 95.748 kor. W wydatkach wynoszą płace łącznie z honoraryum syndyka i p. o. bibliotekarza 26.770 kor., gracye 2.568 kor., raty długów i odsetki od kapitału hipotekowanego 3.785 kor., podatki 26,000 kor., ubezpieczenie budynków 5.000 kor., wydatek na lasy (robocizna, kultury, naprawa dróg i rowów) 5.700 kor., zwrot długów dawnych 10.000 kor., projektowane na rok 1900 budowle 160.508 kor. 70 gr.

Przyrost majątku polega i w tym roku wyłącznie na umniejszeniu stanu biernego przez umarzanie długów i pretensyi i na inwestycyach. Zestawienie powyższe wykazuje, że przyrost ten będzie znaczny.

W końcu podaje Wydział krajowy do wiadomości Wysokiego Sejmu, że na wniosek kuratora przyznał Oleksie Iwaniuce, długoletniemu słudze ś. p. Wiktora hr. Baworowskiego, dożywotnie zaopatrzenie w kwocie 240 K. rocznie, a Domiceli Domaradzkiej, wdowie po kowalu dworskim, dożywotnie zaopatrzenie w kwocie 15 koron miesięcznie.

Fundacye stypendyjne i dobroczynne.

Fundacya aktywowana w ciągu r. 1899|900.

W ciągu roku 1899/900 wprowadziliśmy w życie fundacyę familijną imienia Czaykowskich. Dochody tej fundacyi, wynoszące na teraz 800 kor. rocznie, przeznaczone są na stypendya i wsparcia dla członków rodziny fundatora, którym jest poseł sejmowy, Wuy Wiktor Władysław dw. im. Czaykowski. Rozdawnictwo należy do kuratora, którym może być tylko członek rodziny fundatora. Pierwszym kuratorem jest sam fundator i jemu wyjątkowo wolno przyznawać wsparcia lub stypendya także osobom, z rodziną fundatora tylko spowinowaconym. Zarząd fundacyi należy do Wydziału krajowego.

Ewentualnie — w razie niezgłaszania się rodziny przez lat dziesięć i wakansu wszystkich wsparć i stypendyów przez ten sam czas — będą dochody obracane na cele dobroczynne, a mianowicie na rzecz nieuleczalnych chorych.

Fundacye aktywowane z początkiem roku szkolnego 1900|1.

Z początkiem roku szkolnego 1900/1 wprowadziliśmy w życie następujące fundacye:

1. Fundacyę ś. p. Grzegorza Aywasa. Stypendya z tej fundacyi, wynoszące po 600 koron rocznie, są przeznaczone dla ubogich uczniów wyznania chrześciańskiego, którzy uczęszczają w charakterze uczniów zwyczajnych na jeden ze świeckich wydziałów uniwersyteckich we Lwowie i w Czerniowcach — i wykazują przynajmniej dobry postęp w naukach przy odpowiedniem zachowaniu się. Stypendya mają być rozdzielone równo między oba powyższe uniwersytety, a uczniom religii ormiańsko-katolickiej służy w każdej z tych obu kategoryi pierwszeństwo względem dwóch stypendyów. Na teraz istnieją tylko dwa stypendya, jedno dla Lwowa i jedno dla Czerniowiec.

Rozdawnictwo stypendyów lwowskich należy do galicyjskiego Wydziału krajowego, stypendyów czerniowieckich do bukowińskiego Wydziału krajowego, a to tak tu, jak i tam, na propozycyę właściwego senatu akademickiego. Zarząd fundacyi sprawuje Wydział krajowy galicyjski.

2. Fundacyę stypendyjną Mikołaja Aywasa utworzoną ku uczczeniu jubileuszu pięćdziesięcioletnich rządów Najjaśniejszego Pana. W fundacyi tej istnieje jedno stypendyum, wynoszące na teraz 70 K. rocznie, przeznaczone dla ubogich uczniów religii rzymsko-katolickiej, obrządku ormiańskiego, urodzonych w obrębie powiatu śniatyńskiego, a uczęszczających do jakichkolwiek szkół średnich, wyższych lub zawodowych w kraju i wykazujących

należyty postęp w naukach. Między tak ukwalifikowanymi kandydatami służy pierwszeństwo krewnym i powinowatym fundatora bez różnicy stopnia. Rozdawnictwo należy do każdoczesnego c. k. Starosty w Śniatynie, a w razie zwinięcia tego Starostwa lub przeniesienia jego siedziby do innej miejscowości, przejdzie na każdoczesnego naczelnika Reprezentacyi miejskiej w Śniatynie. Zarząd fundacyi spoczywa w ręku Wydziału krajowego.

3. Fundacyę stypendyjną imienia ś. p. Roberta Heferna. — W fundacyi tej mają istnieć trzy stypendya po 450 koron rocznie, przeznaczone dla biednych a pilnych i godnych, moralnie się prowadzących, zwyczajnych uczniów IV. roku wydziału prawniczego w uniwersytecie lwowskim, narodowości polskiej, bez różnicy wyznania i obrządku i będą nadawane tylko na przeciąg jednego roku, przez wyznaczonych w tym celu przez senat akademicki dziesięciu uczniów IV. roku wydziału prawniczego, za zatwierdzeniem wyboru stypendystów przez Wydział krajowy na podstawie opinii, wyrażonej w tym względzie przez senat akademicki. Na razie weszła fundacya w życie w innej formie, gdyż wedle aktu fundacyjnego pierwsze dwa stypendya mają być wypłacane oznaczonym tamże osobom pod innymi warunkami i dopiero po zgaśnięciu odnośnych praw nadawane będą w sposób powyżej podany; te dwa stypendya wypłaca się zatem uprawnionym i o tyle jest fundacya aktywowaną. Trzecie stypendyum nie może być na teraz nadawane dla braku pokrycia.

4. Fundacyę jubileuszową im. Najjaśniejszego Pana, utworzoną przez Franciszka Macharskiego, właściciela firmy A. Hawełka w Krakowie. W fundacyi tej istnieje jedno stypendyum, wynoszące na teraz 70 koron rocznie. Stypendyum to jest przeznaczone dla ubogich uczniów religii rzymsko katolickiej, urodzonych w obrębie powiatu limanowskiego i sądeckiego a uczęszczających do gimnazyum nowosądeckiego i wykazujących celujący postęp w naukach. Pierwszeństwo służy krewnym fundatora, uczęszczającym do któregokolwiek gimnazyum w kraju, a wykazującym ubóstwo i należyty postęp, tudzież nienaganne zachowanie się. Rozdawnictwo służy na teraz fundatorowi, a po jego śmierci przejdzie na Wydział krajowy. Zarząd fundacyi należy do Wydziału krajowego.

5. Fundacyę przemysłową imienia ks. Wojciecha Michny. W fundacyi tej istnieją dwa stypendya po 200 koron rocznie, przeznaczone dla synów włościan gminy Krościenko wyżne, uczęszczających do krajowej szkoły tkackiej w Krośnie i zobowiązujących się do wykonywania następnie tkactwa w Krościenku wyżnem. Stypendya mogą być też użyte na zasiłki dla byłych stypendystów albo też i innych tkaczy w Krościenku wyżnem, na sprawienie ulepszonych warsztatów.

Rozdawnictwo należy do osobnej kuratoryi, która ma swą siedzibę w Krościenku wyżnem. Zarząd fundacyi należy do Wydziału krajowego.

6. Fundacyę imienia Leopolda Rolanda dla uczniów szkół średnich. W fundacyi tej istnieją dwa stypendya, wynoszące na teraz po 410 koron rocznie, przeznaczone dla ubogich uczniów średnich szkół publicznych w kraju, wyznających religię katolicką i wykazujących postęp dobry. Pierwszeństwo mają dzieci ubogich mieszczan lwowskich i stanisławowskich. Zarząd i rozdawnictwo należą do Wydziału krajowego.

7. Fundacyę imienia Leopolda Rolanda dla uczenic seminaryum nauczycielskiego we Lwowie. W fundacyi tej istnieją dwa stypendya, na teraz po 320 koron rocznie, przeznaczone dla ubogich uczenic żeńskiego seminaryum nauczycielskiego we Lwowie, wyznania katolickiego, wykazujących się dobrymi postępami w naukach.

8. Fundacyę imienia Mieczysława Romanowskiego. W fundacyi tej istnieją dwa stypendya na teraz po 300 koron rocznie wynoszące, przeznaczone dla ubogich uczniów średnich szkół publicznych w kraju, wyznania katolickiego, wykazujących postęp dobry. Pierwszeństwo mają osoby ubogie spokrewnione z ś. p. Mieczysławem Romanowskim. Zarząd i rozdawnictwo należą do Wydziału krajowego.

Fundacye ukonstytuowane w ciągu roku szkolnego 1899/900.

W ciągu roku szkolnego 1899/900 ukonstytuowaliśmy fundacyę im. Grzegorza Aywasa, fundacyę Mikołaja Aywasa, utworzoną ku uczczeniu jubileuszu pięćdziesięcioletnich rządów Najjaśniejszego Pana, fundacyę familijną imienia Czaykowskich, fundacyę imienia śp. Roberta Heferna, fundacyę im. Teofila i Hersylii Januszewskich, fundacyę jubileuszową imienia Najjaśniejszego Pana, utworzoną przez Franciszka Macharskiego, fundacyę przemysłową ś. p. ks. Wojciecha Michny, fundacyę imienia ś. p. Leopolda Rolanda dla uczniów szkół średnich, fundacyę imienia Leopolda Rolanda dla uczenic seminaryum nauczycielskiego żeńskiego we Lwowie, fundacyę imienia Mieczysława Romanowskiego, fundacyę p. n. fundacya stypendyjna ks. Jana Szaflarskiego i Franciszki Ksawery Czajkowskiej i fundacyę posagową imienia Eustachego Szumańskiego. Z wyjątkiem dwóch ostatnich fundacyi i fundacyi im. Januszewskich, wszystkie te fundacye weszły już w życie.

Sprawozdanie o dawniejszych fundacyach dotąd nieaktywowanych.

Nawiązując do dawniejszych naszych sprawozdań za czas od 1. lipca 1890 do 15. listopada 1899, podajemy w dalszym ciągu, co następuje;

Fundacya ś. p. Dyonizego Bertolego.

Ukonstytuowanie tej fundacyi i wprowadzenie jej w życie nastąpi, skoro majątek jej, wynoszący na teraz 1.084 K. 40 gr., urośnie przez kapitalizacyę do takiej wysokości, iżby z jego dochodów można było utworzyć odpowiednie stypendyum dla młodzieży polskiej, kształcącej się w muzyce. Należytość rządowa jest już zapłacona.

Fundacya ś. p. Ezechiela Berzewiczego.

Majątek tej fundacyi jest już zrealizowany a należytość rządowa zapłacona. Ułożenie projektu aktu fundacyjnego jest w toku. Ukonstytuowanie fundacyi nastąpi prawdopodobnie w ciągu roku 1900/1 a jej aktywowanie z początkiem r. 1901/2.

Fundacya stypendyjna imienia Karola Bielawskiego.

Dziedzic fundatora nie złożył dotąd w Wydziale krajowym żadnej kwoty na poczet kapitału fundacyjnego w kw. 40.000 K., płatnego dnia 5. czerwca 1903. Kapitał ten został zabezpieczony w stanie biernym dóbr Nehrybka i Sielec, ale c. k. Prokuratorya skarbu wniosła rekurs od uchwały sądowej, uznającej zabezpieczenie to za dostateczne.

Fundacya śp. Józefa Blicharskiego na utrzymanie nauczyciela przy szkole ludowej w Jamnicy.

Cześć majątku fundacyjnego, wynosząca 14.900 koron w efektach, znajduje się już w Wydziale krajowym; odsetki z niej służą w myśl woli fundatora na częściowe pokrycie płacy nauczyciela szkoły ludowej w Jamnicy. O postępie akcyi w sprawie zrealizowania reszty majątku fundacyjnego nie otrzymał Wydział krajowy od r. 1898 żadnej wiadomości, pomimo, iż się od czasu do czasu udaje do c. k. Rady szkolnej krajowej z prośbą o informacyę w tym względzie.

Fundacya śp. Edwarda Chrzanowskiego.

Majątek tej fundacyi jest już zrealizowany i znajduje się w depozycie sądowym, należytość rządowa od niej jest już zabezpieczona przez wydzielenie z masy odpowiedniego funduszu. Wydanie majątku w zarząd Wydziału krajowego, ukonstytuowanie fundacyi i wprowadzenie jej w życie nastąpi prawdopodobnie dopiero po śmierci brata fundatora, Władysława, któremu służy dożywotnie prawo pobierania odsetek od majątku fundacyjnego i obracania ich wedle swego uznania na cele dobroczynne i nabożne.

Fundacya śp. Kazimierza Czarniakowskiego.

Majątek tej fundacyi jest już oddawna zabezpieczony. Ukonstytuowanie jej i aktywowanie nie może nastąpić, gdyż nie zgasły jeszcze dożywocia, któremi cały majątek jest obciążony.

Fundacya śp. Izabeli Duszyńskiej. — Kapitał fundacyjny miała c. k. Prokuratorya Skarbu polikwidować do ceny kupna, uzyskanej ze sprzedaży realności l. w. h. 365 w Haliczu. Czy się to już stało i o ile ewentualnie postąpiła sprawa zrealizowania majątku fundacyjnego, o tem nie otrzymał Wydział krajowy żadnej wiadomości.

Fundacya śp. Michała Gątkiewicza. — Fundacya ta, której majątek jest już zrealizowany, ma wedle woli fundatora wejść w życie po śmierci jego żony Anny. Na teraz kapitalizuje się dochody fundacyi.

Fundacya Dra Stanisława Hassewicza. — Pismem z daty Warszawa 24. kwietnia 1900 oświadczył Dr. Stanisław Hassewicz, że złożonym w Wydziale krajowym kapitałem postanowił rozporządzić w ten sposób, iżby procenta od niego pobierała Macierz szkolna dla księstwa Cieszyńskiego i rozporządzała nimi na cel kształcenia młodzieży na Szląsku. Prosił przeto o wydanie kapitału, któremu to żądaniu Wydział krajowy zadość uczynił, temsamem przestała istnieć fundacya im Dr. Stanisława Hassewicza przy Wydziale krajowym.

Fundacya śp. Dra Kornela Hofmana. — Stan rzeczy nie uległ zmianie, gdyż dożywotniczka, Amalia Kozakiewicz pozostaje jeszcze przy życiu.

Fundacye śp. Angielski Hoffmann de Sternhort. — Majątek obu fundacyi jest już zrealizowany. Ukonstytuowanie ich nastąpi prawdopodobnie w ciągu roku 1900/1, ze względu zaś, że należytość rządowa jest już zapłaconą, jest rzeczą prawdopodobną, że z początkiem roku 1901/2 będzie je można wprowadzić w życie.

Fundacye śp. Leopoldyny z Ryiskich Horodeńskiej. — Jakkolwiek dobra fundacyjne nie zostały dotąd oddane w zarząd Wydziału krajowego, to przecież wobec faktu, iż majątek obu fundacyi jest już zupełnie zrealizowany, przystąpił Wydział krajowy do ich ukonstytuowania. Obecnie jest w toku korespondencya z kuratorem fundacyi względem wypracowanych przez Wydział krajowy projektów aktów obu fundacyi.

Fundacya śp. Ludwika Jankowskiego. — Legat fundacyjny, płatny po śmierci żony fundatora, jako dożywotniczki, został jeszcze w r. 1877 na dobrach Bożyków z przyl. zaintabulowany. O zgaśnięciu dożywocia nie ma Wydział krajowy żadnej wiadomości. Na ostatnie zapytanie wystosowane w tym względzie do c. k. Namiestnictwa dnia 24. sierpnia 1900 do L. Wkr. 56625 nie otrzymał Wydział krajowy dotąd żadnej odpowiedzi.

Fundacya Teofila i Hersylii Januszewskich. — Fundacya ta jest już ukonstytuowaną. Aktywowanie jej nastąpi dopiero od I. półrocza 1901/2. ze względu bowiem na warunki kompetencyi powinno się nadawanie stypendyów z tej fundacyi odbywać zaraz po upływie letniego półrocza, na co w r. 1899/900 zabrakło czasu, gdyż akt fundacyjny został zatwierdzony dopiero w jesieni r. 1900.

Fundacya śp. Fani Kapeluszowej. — Majątek fundacyi jest już zrealizowany, ułożenie projektu aktu fundacyjnego jest w toku. Aktywowanie fundacyi nastąpi może z początkiem r. 1901/2, gdyż należytość rządowa jest już zapłaconą.

Fundacya śp. Stanisława Kurzykiewicza. — Zrealizowanie majątku niniejszej fundacyi potrwa w myśl zawartego już kontraktu dzierżawy a raczej sprzedaży spadkowej apteki i realności do końca r. 1911, do tego bowiem czasu wpłynąć ma ratami cena kupna. Nad dopełnieniem obowiązku tej ratalnej spłaty czuwa c. k. Prokuratorya Skarbu a wedle ostatniej wiadomości, otrzymanej przez Wydział krajowy we wrześniu 1900, nabywca dopełnia dotąd punktualnie swoich zobowiązań. Ukonstytuowanie i aktywowanie fundacyi nastąpi po całkowitem zrealizowaniu jej majątku.

Fundacya śp. Franciszka Kochmana dla dziewcząt służących.

Aktywowanie tej fundacyi nastąpi w myśl art. 21. aktu fundacyjnego dopiero wtedy, gdy z jej dochodów można będzie po odtrąceniu 10% na pomnożenie majątku zakładowego wypłacać corocznie trzy posagi w kwotach 1000 koron, 800 koron i 600 koron. Aż do tej chwili, która nadejdzie, skoro czyste stałe dochody fundacyi dosięgną kwoty 2666 K. 66 gr.., będą dochody fundacyi kapitalizowane. Na teraz wynoszą one 1560 koron rocznie.

Fundacya kopca Unii lubelskiej.

Aktywowanie tej fundacyi nastąpi w myśl art. III. aktu fundacyjnego dopiero wtedy, gdy dochody wystarczą na wypłatę jednego stypendyum o rocznych 240 koronach. Obecnie wynoszą dochody 135 koron rocznie.

Fundacya śp. Wojciecha Kucharskiego.

Zrealizowanie majątku fundacyi jest jeszcze w toku i potrwa dłuższy czas, gdyż wierzytelności, należące do tego majątku, ściągane są pozasądownie w ratach. C. k. Prokuratorya Skarbu zamierza przedstawić c. k. Namiestnictwu wnioski w przedmiocie przyspieszenia ściągania tych wierzytelności.

Fundacya śp. Leona Jana Kantego dw. im. Kuczyńskiego.

Wskutek śmierci dożywotniczki S. Michaeli Kuczyńskiej, ustało obciążenie złożonego już w Wydziale krajowym kapitału w kw. 5000 koron. Dochody z tego kapitału kapitalizuje się obecnie, aż do zrealizowania reszty majątku fundacyjnego.

Zrealizowanie to przeciąga się, albowiem egzekutor testamentu, Henryk Karczewski nie przedłożył ostatecznego rachunku z zaspokojenia zapisów i z użycia wypłaconej mu z masy spadkowej sumy 15.700 koron, a c. k. Sąd pertraktacyjny uczynił wydanie majątku fundacyi zawisłem od złożenia tych rachunków.

W październiku 1900 odniosło się c. k. Namiestnictwo do c. k. Sądu krajowego we Lwowie z prośbą o przynaglenie egzekutora testamentu do bezzwłocznego złożenia rachunków, o które chodzi.

Fundacya imienia Teofila Lenartowicza.

Fundacya ta jest już ukonstytuowaną. Wprowadzenie jej w życie nastąpi w myśl art. XV. aktu fundacyjnego dopiero wtedy, gdy z jej dochodów, wynoszących na teraz 184 K. rocznie, będzie można po opędzeniu innych wydatków wypłacać jedno stypendyum w rocznej kwocie 200 koron

Ewentualna fundacya śp. Józefa Lityńskiego.

Dalsze załatwienie sprawy spadkowej ś. p. Józefa Lityńskiego objął c. k. Sąd powiatowy w Stanisławowie. Czy ten Sąd załatwił już przekazany mu w obec tego wniosek c. k. Prokuratoryi Skarbu względem rozpisania rozprawy niespornej w celu oznaczenia zachowku dziedziców koniecznych, niewiadomo Wydziałowi krajowemu.

Fundacya Władysława Łozińskiego.

Projekt aktu fundacyjnego został już przyjęty przez interesowanych i uzyskał aprobatę c. k Namiestnictwa. Mimo tego nie jest jeszcze fundacya ukonstytuowaną, gdyż c. k. Namiestnictwo nie wydało dotąd Wydziałowi krajowemu jej majątku i nie udzieliło wyjaśnień, potrzebnych jeszcze do wygotowania aktu fundacyjnego. Przeszkody te zostaną z pewnością usunięte w ciągu r. 1900/1 a z początkiem r. 1901/2 będzie można fundacyę w życie wprowadzić.

Fundacye śp. Józefa Majewskiego.

Majątek tych fundacyi jest już zrealizowany. C. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 8. września 1900 l 63825 powierzyło ich zarząd i rozdawnictwo Wydziałowi krajowemu, który w ciągu r. 1900/1 ułoży projekty aktów fundacyjnych. Aktywowanie fundacyi nastąpi po całkowitem umorzeniu należytości rządowej, której część jest już zapłacona.

Fundacya śp. Dra Kajetana Maramorosza.

Oba legaty fundacyjne są już zabezpieczone na papierach wartościowych, złożonych w depozycie sądowym.

Nad wygaśnięciem dożywocia, zastrzeżonego przez fundatora co do dochodów z tych legatów na rzecz Wincenty z Maramoroszów Preyerowej i Karoliny z Rumpów Maramoroszowej, czuwać będą wskutek zarządzenia

c. k. Namiestnictwa c. k. Starostwo w Stanisławowie i Magistrat we Lwowie przy pomocy właściwych urzędów parafialnych.

Ukonstytuowanie i aktywowanie obu fundacyi będzie mogło nastąpić dopiero po zgonie obu dożywotniczek i po zapłaceniu należytości rządowej.

Fundacya śp. Ignacego Marynowskiego.

Ukonstytuowanie i aktywowanie tej fundacyi nastąpi w myśl woli fundatora dopiero po uporządkowaniu nabytego na jej rzecz majątku ziemskiego Kłodzienko i po umorzeniu znacznej części długu.

Fundacya Zygmunta i Fryderyki Michalewiczów.

Ukonstytuowanie fundacyi tej nie nastąpiło jeszcze, gdyż c. k. Namiestnictwo zażądało pewnych zmian w wypracowanym przez Wydział krajowy i przyjętym przez kuratora fundacyi projekcie aktu fundacyjnego, a Wydział krajowy wniósł od tej decyzyi rekurs do c. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia. Rekurs ten nie jest jeszcze załatwiony.

Fundacya śp. Michała Missbergera.

Majątek tej fundacyi, która ma wejść w życie dopiero po śmierci pozostałej po fundatorze wdowy, został zabezpieczony przez zaintabulowanie praw fundacyi w stanie biernym dóbr Koniuchy, wszelakoż c. k. Prokuratorya Skarbu nie uznała dotąd tego zabezpieczenia za dostateczne i zażądała dodatkowych wyjaśnień.

Fundacya śp. Antoniego Monsona.

Stan rzeczy nie uległ zmianie, gdyż wdowa po fundatorze, której służy prawo dożywotniego użytkowania majątku fundacyjnego, pozostaje jeszcze przy życiu.

Fundacya familijna śp. dra Adama Morawskiego.

W myśl §. 5. aktu fundacyjnego nastąpi reaktywowanie niniejszej fundacyi, skoro jej dochody wystarczą na wypłatę jednego stypendyum o rocznych 210 kor. Obecnie wynoszą dochody 174 K rocznie i będą kapitalizowane, dokąd wymaganej wysokości nie dosięgną.

Fundacya śp. Adama Jelity Neronowicza.

Ukonstytuowanie i aktywowanie tej już zrealizowanej fundacyi ma nastąpić w myśl woli fundatora i decyzyi c. k. Namiestnictwa dopiero po śmierci żony fundatora, Anny z Gaszyńskich Neronowiczowej, w każdym zaś razie nie wcześniej, jak w r. 1916.

Fundacya śp. Ignacego Ohanowicza.

Z dwóch dożywotników w fundacyi pozostaje obecnie przy życiu tylko jeden brat fundatora Grzegorz Ohanowicz, któremu służy dożywotnie użytkowanie całego majątku niniejszej fundacyi. Ukonstytuowanie fundacyi i wprowadzenie jej w życie nastąpi dopiero po zgaśnięciu tego dożywocia i zapłaceniu należytości rządowej.

Fundacya śp. Magdaleny Pasieczańskiej.

Stan rzeczy nie uległ zmianie, gdyż wedle ostatniej wiadomości, otrzymanej przez Wydział krajowy w lipcu 1900, Marya Mokłowska, Joanna Nowak, Malwina Kulczycka i Karolina Łukasiewicz, którym z woli fundatorki służy dożywotnie prawo poboru odsetek od zrealizowanego już całkowicie majątku niniejszej fundacyi, pozostają jeszcze przy życiu.

Fundacya imienia śp. Ryszarda Pieściorowskiego.

Fundacya nie jest jeszcze ukonstytuowaną, gdyż między Wydziałem krajowym a egzekutorami testamentu nie przyszło do całkowitej zgody względem projektu aktu fundacyjnego, a c. k. Namiestnictwo, któremu Wydział krajowy rzecz do decyzyi przedłożył, wydało takie rozstrzygnięcie, iż Wydział krajowy był zmuszony wnieść przeciw niemu rekurs. Rekurs ten nie jest dotąd rozstrzygnięty. Na razie przedstawił Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu wniosek prowizorycznego aktywowania fundacyi, który to wniosek c. k. Namiestnictwo przyjęło.

Fundacya śp. Ignacego Pierzchały.

Aktywowanie tej fundacyi, ukonstytuowanej jeszcze w r. 1892/3, nastąpi w myśl art. IV. aktu fundacyjnego z początkiem roku szkolnego 1906/7 jako jedenastego roku szkolnego od roku, z którego dochodów na-

leżytość rządową ostatecznie umorzono. Aż do tego czasu będą dochody kapitalizowane.

Fundacya imienia Pietruskich.

Wskutek potrzeby przeprowadzenia korespondencyi względem żądanych przez c. k. Namiestnictwo zmian w projekcie aktu fundacyjnego nastąpiło ukonstytuowanie niniejszej fundacyi już w okresie nieobjętym niniejszem sprawozdaniem t. j. w r. 1900/1. Aktywowanie jej nastąpi, o ile potrzeba inwestyci nie stanie temu na przeszkodzie, w ciągu r. 1900/1, a względnie z początkiem r. 1901/2.

Fundacya śp. Oktawa Pietruskiego.

Fundacya ta nie może być jeszcze ukonstytuowaną z powodu, że majątek jej nie jest jeszcze w całości zrealizowany i że bliższe określenie jej przeznaczenia ze strony dawców jeszcze nie nastąpiło.

Fundacya śp. dra Tytusa Przesmyckiego.

Rada miasta Lwowa uchwaliła na posiedzeniach 19. i 26. październ nika 1899 nie udzielić bezpłatnie gruntu pod budowę przytuliska dra Ty tusa Przesmyckiego.

C. k. Namiestnictwo zgodziło się, ażeby Wydział krajowy wykonywał także prawo rozdawnictwa niniejszej fundacyi.

Majątek jej jest już zrealizowany i wynosi 110.123 K. 84 gr., na dochodach jego cięży dożywotnia renta 1200 K., legowana przez fundatora na rzecz Emilii Wyspiańskiej. Należytość rządowa nie została jeszcze wymierzoną.

C. k. Namiestnictwo nie zadecydowało jeszcze, czy ukonstytuowanie fundacyi ma nastąpić już teraz, czy też dopiero po zgaśnięciu dożywocia Emilii Wyspiańskiej.

Fundacya stypendyjna imienia Władysława Riegera dla uczenic szkoły ludowej w Warzycach.

Projekt aktu fundacyjnego otrzymał aprobatę c. k. Namiestnictwa. Zeznany na jego podstawie akt fundacyjny uzyska w ciągu r. 1900/1 zatwierdzenie c. k. Namiestnictwa, poczem nastąpi wprowadzenie fundacyi w życie.

Ewentualna fundacya śp. Zygmunta br. Romaszkana.

Fundacya ta, która jest tylko ewentualną, została już należycie zabezpieczoną przez zaintabulowanie na spadkowych dobrach.

Fundacya bursy imienia Leona ks. Sapiehy.

Stan rzeczy nie uległ zmianie. Dochody kapitalizuje się na razie, dokąd nie dojdą do odpowiedniej wysokości.

Fundacya śp. ks. Aleksandra Słowińskiego.

Już w ciągu r. 1901 nadeszła wiadomość, że majątek niniejszej fundacyi został zrealizowany. Wskutek tego złożył Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu ponowne oświadczenie swej gotowości do objęcia zarządu fundacyi.

Decyzya c. k. Namiestnictwa w tym względzie nie zapadła jeszcze.

Fundacya p. n. stypendyum imienia Eligiusza i Karoliny Sobolewskich.

Czynność zrealizowania majątku fundacyi nie jest jeszcze ukończona, pozostały bowiem do zrealizowania liczne drobne wierzytelności spadkowe, których ściągnięciem zajmuje się kurator masy.

Fundacya śp. Franciszka Stachiewicza.	Fundacya ta, ukonstytuowana jeszcze w r. 1895/6 wejdzie w życie w myśl art. XII. aktu fundacyjnego dopiero wtedy, gdy jej dochody, wynoszące na teraz 478 K. rocznie, wystarczą na wypłatę jednego stypendyum o rocznych 600 koronach. Na razie kapitalizuje się dochody fundacyi.
Fundacya imienia Edwarda Adama hr. Stadnickiego.	Spór wytoczony przez c. k. Prokuratoryę Skarbu spadkobiercom fundatora względem oznaczenia terminu płatności legatu fundacyjnego w kwocie 20.000 koron zakończył się wyrokiem, że spłata legatu ma nastąpić do końca r. 1900, co się też stało. W najbliższej przyszłości należy oczekiwać wydania majątku fundacyjnego Wydziałowi krajowemu, poczem nastąpi ukonstytuowanie fundacyi, zapłacenie przypadającej od niej należytości rządowej i wprowadzenie jej w życie.
Fundacya imienia Magdaleny i Bonifacego Stillerów.	Wydanie majątku fundacyjnego nastąpi po ostatecznem załatwieniu sprawy długów i legatów, c. k. Prokuratorya Skarbu prowadzi bowiem z wierzycielami i legataryuszami rokowania ugodowe, mające na celu zrzeczenie się odsetek po nad trzy lata. Według ostatniej wiadomości, otrzymanej przez Wydział krajowy w grudniu 1899, przyszła wówczas do skutku ugoda względem legatów lwowskiego zakładu ciemnych, lwowskiego zakładu głuchoniemych, towarzystwa szpitala dla dzieci im. św. Zofii i zakładu ubogich im św. Łazarza we Lwowie. Dalsze rokowania były jeszcze w toku.
Fundacya imienia Stupnickich i Jankowskich, utworzona przez śp. Marcelego Stupnickiego.	Fundacya niniejsza jest już od r. 1884/5 prowizorycznie aktywowaną. Ukonstytuowanie jej nie mogło nastąpić, ponieważ kurator fundacyi dotąd nie objawił swej opinii co do przesłanej mu przez Wydział krajowy propozycyi zmian w pierwotnym projekcie aktu fundacyjnego.
Fundacya stypendyjna ks. Jana Szaflarskiego i Franciszki Ksawery Czajkowskiej.	Fundacya ta jest już ukonstytuowaną, wejdzie zaś w życie, skoro dochody jej wystarczą na wypłatę jednego stypendyum o rocznych 240 kor.
Fundacye ks. Jana Szaflarskiego i Franciszki Ksawery Czajkowskiej dla Czarnego Dunajca i dla Dębicy.	W myśl woli fundatora kapitalizuje się dochody obu tych fundacyi, dokąd ich majątki, wynoszące pierwotnie po 1000 koron, nie urosną każdy do sumy 512.000 koron. Potem dopiero ma nastąpić ukonstytuowanie i aktywowanie tych fundacyi.
Ewentualna fundacya Leopolda Szmoniewskiego.	Zabezpieczenia tej fundacyi nie można żądać, ponieważ żona testatora ma z tegoż woli nieograniczone prawo rozporządzania przeznaczonym na fundacyę majątkiem aktami między żyjącymi.
Fundacya posągowa imienia Eustachego Szumańskiego, utworzona ku uczczeniu jubileuszu pięćdziesięcioletnich rządów Najjaśniejszego Pana.	Fundacya ta jest już ukonstytuowaną. Aktywowanie jej nastąpi w pierwszej połowie r. 1901.

Fundacya śp. dra Józefa Trybulea.

Na wniosek zarządcy masy, adw. dra Ferdynanda Maissa postanowiło c. k. Namiestnictwo sprzedać spadkowe dobra Trzciana z przyległościami Władysławowi Wimmerowi za cenę kupna w kwocie 188.000 koron, z przyjęciem przez kupującego obowiązku zaspokojenia pretensyi byłego dzierżawcy o wynagrodzenie za wystawione przez tegoż budynki gospodarcze.

Wydział krajowy przemawiał ze swej strony za sprzedażą dóbr spadkowych w drodze koncertacyi ofertowej.

O dalszym przebiegu akcyi w sprawie zrealizowania majątku niniejszej fundacyi nie otrzymał Wydział krajowy żadnej wiadomości.

Fundacya śp. Juliusza i Filomeny z Mamczyńskich małżonków Weberów.

Hipoteczne zabezpieczenie fundacyi nastąpiło już w r. 1899. Jej ukonstytuowanie i aktywowanie może nastąpić dopiero po śmierci żony fundatora, której służy dożywotnie użytkowanie całego majątku.

Fundacya imienia Konrada Wilczyńskiego.

W myśl art. IV. aktu niniejszej fundacyi wynosić ma stypendyum 360 koron rocznie. Obecnie wynoszą dochody 324 koron rocznie i będą kapitalizowane, dokąd do wymaganej wysokości nie dojdą.

Fundacya Jędrzeja i Maryi Zemłów.

Realizacya majątku niniejszej fundacyi zbliża się ku końcowi, gdyż cena kupna realności lwh. 2095 w Gródku została już zapłaconą Współfundatorka, Marya Zemłowa, której służyło dożywocie na majątku fundacyjnym, zmarła dnia 29. marca 1900, pozostawiając tylko testament, zeznany wspólnie z mężem a zawierający ustanowienie niniejszej fundacyi. Po przeprowadzeniu postępowania spadkowego nastapi wydanie majątku fundacyjnego, a w dalszym ciągu ukonstytuowanie fundacyi i wprowadzenie jej w życie.

Fundacye nowo przybyłe i nowo powstałe.

Fundacye śp. Jana Drelichowskiego.

Zmarły we Lwowie 30. listopada 1898 śp. Jan Drelichowski ustanowił pisemnem rozporządzeniem ostatniej woli z 25. maja 1892 dwie fundacye stypendyjne, a to jedną dla dwóch najpilniejszych i najzdolniejszych uczniów trzech najwyższych klas szkoły realnej we Lwowie, drugą dla takichże dwóch uczniów trzech najwyższych lat politechniki lwowskiej. Kapitały legowane wynosiły po 24.000 koron dla każdej fundacyi. Rozdawnictwo przekazał fundator każdoczesnemu c. k. Namiestnikowi, co do zarządu zaś nic nie postanowił, w myśl zatem ogólnych przepisów służy ten zarząd c. k. Namiestnictwu, które wszelakoż przelało go na Wydział krajowy.

Majątek fundacyi jest już zrealizowany i należytość rządowa zapłacona. Ukonstytuowanie obu fundacyi nastąpi w ciągu r. 1900|1, aktywowanie ulegnie pewnej zwłoce, gdyż na teraz nie wystarczą dochody na wypłatę stypendyów w kwotach po 500 koron, przez fundatora ustanowionych.

Fundacya imienia Najjaśniejszego Pana na zakupno

Z pisma c. k. Starostwa w Turce, zarządzającego odesłanie do Wydziału krajowego efektów imiennej wartości 3000 kor. jako kapitału fundacyi obok wymienionej, powziął Wydział krajowy wiadomość o utworzeniu tej fundacyi i o przekazaniu jej zarządu Wydziałowi krajowemu.

pni pszczół i szczepków drzewek owocowych dla ukończonych uczniów szkół ludowych powiatu Turczańskiego.

Wydział krajowy oświadczył c. k. Namiestnictwu, że zarząd tej fundacyi przyjmuje i prosił, aby mu w swoim czasie udzielono projekt aktu fundacyjnego do objawienia zdania.

Fundacya śp. Antoniego Zawiszy.

Zmarły 29. października 1897 w Goszycach w gubernii Kieleckiej śp. Antoni Zawisza zapisał testamentem z 31. lipca 1890 sumę 20.000 rubli na fundusz wieczysty pod imieniem „Fundusz śp. Antoniego ojca i Augusta syna Zawiszów z Gorzejowic i rozporządził, że z funduszu tego mają być ustanowione trzy stypendya przy gimnazyum św. Anny w Krakowie, a mianowicie każde po rubli lub złr. w. a. 200 rocznie dla krewnych i potomków testatora imienia Zawiszów, Witkowskich, Marowskich i Dziewińskich, zaś dwa stypendya przy szkole rzemieślniczej w Krakowie lub przemysłowej tamże. Dla dwóch malców z Goszyc t. j. w Goszycach urodzonych, dzieci włościan, zawodowi rzemieślniczemu się oddających. Stypendya pierwsze pobierać mają młodzieńcy wybrani z rodziny wyżej wymienionych nazwisk przez najstarszego w rodzie, przez wszystkie lata pobieranych nauk tak w gimnazyum jakoteż i w uniwersytecie, byleby tylko uczyli się dobrze i wzorowe mieli obyczaje; drugie zaś rzemieślnicze stypendya pobierać mają chłopcy wybrani przez wszystkich gospodarzy rolnych w Goszycach większością głosów, nietylko w ciągu lat nauki, ale i po wyzwoleniu na czeladnika jeszcze 3 lata, ażeby mieli pomocniczy fundusz na zwiedzanie miast większych za granicą i w kraju, a następnie na założenie warstatu.

Widząc w powyższym zapisi niewątpliwe ustanowienie fundacyi wieczystej, która formalnie stanowiąc jedną całość, dzieli się właściwie na dwie odrębne fundacye, to jest na fundacyę o trzech stypendyach dla uczniów gimnazyum św. Anny i fundacyę o dwóch stypendyach dla chłopców z Goszyc, kształcących się w Krakowie na rzemieślników, przyjęło c. k. Namiestnictwo tylko pierwszą.

Fundacya ta bowiem ma istnieć przy szkole w Krakowie, uprawnienie do poborów stypendyów nie jest testamentem zastrzeżone dla poddanych rosyjskich, nie ma tam postanowienia, iż na wypadek braku krewnych fundatora stypendya innym kandydatom nadane być nie mogą, nie ma też zastrzeżenia, by głowa rodu, mająca prawo prezenty, była poddanym rosyjskim, ma zatem ta fundacya wszelkie cechy fundacyi austryackiej i przyjętą być mogła.

C. k. Namiestnictwo nie przyjęło natomiast fundacyi dla chłopców z Goszyc, kształcących się na rzemieślników w Krakowie, ponieważ prawo poboru stypendyów zostało tu zastrzeżone wyraźnie dla poddanych rosyjskich chłopców, pochodzących z Goszyc, a i prawo rozdawnictwa zastrzeżono poddanym rosyjskim, bo włościanom w Goszycach.

Ponieważ cała na stypendya przeznaczona kwota wynosi 20.000 rubli, przeto $^3/_5$ tej sumy, czyli kwota 12.000 rubli przypadła na fundacyę pierwszą.

Majątek tej fundacyi został już zrealizowany, a zarząd jej ofiarowało c. k. Namiestnictwo Wydziałowi krajowemu.

Ukonstytuowanie fundacyi będzie mogło nastąpić po ulokowaniu jej majątku — który stanowią na teraz 4% listy zastawne Towarzystwa kredytowego ziemskiego Królestwa polskiego, w sposób, dający bezpieczeństwo pupilarne. Aktywowanie jej ulegnie w każdym razie zwłoce, nie ulega bowiem wątpliwości, że dochody nie wystarczą na razie na wypłatę trzech stypendyów w kwotach przez fundatora wyznaczonych, zajdzie zatem konieczność kapitalizowania dochodów, dokąd wymaganej wysokości nie osiągną.

Stan majątku zarodowego funduszów stypendyjnych.

A. W efektach.

1. Zapas z dniem 1. stycznia 1900 r. z wyłączeniem fundacyi:

a) Brześciańskiej Kunegundy;
b) Bodziocha Tomasza;
c) Bohdanowicza Dominika;
d) Jeleńskiego Napoleona I.
e) „ „ II.
f) Krzeczunowicza Ignacego;
g) „ Waleryana;
h) Kucharskiego Jana, które należą do departamentu III.
i) Cesarza Franciszka Józefa I. jubileuszowej, należącej do departamentu VI., wynosił . . . . 8 038.765 K. 05 gr.

2. Zakupiono po dzień 31/12. 1900 . . .	142.433 „ 25 „	
3. Wpłynęło po dzień 31/12. 1900 na rzecz nowo przybyłych fundacyi	128.270 „ 73 „	
razem	8.309469 „ 03 „	
4. Spieniężono po dzień 31/12. 1900 . .	72.793 „ 14 „	
pozostaje	8.236.675 „ 89 „	

B. W realnościach i dobrach:

Winniki z przyległościami . .	135.750 K. 06 gr.	
Godowa	79.944 „ — „	
Realność w Strzyżowie . .	54.040 „ 12 „	
Realność w Rzeszowie . .	75.547 „ 60 „	
Gmach c. k. Seminaryum nauczycielskiego męskiego w Rzeszowie	156.845 „ 48 „	
Gmach internatu przy temże seminar. w Rzeszowie . . .	118.408 „ 20 „	
Kłodzienko	320.000 „ „	
Szypowce . . .	dotychczas nie oszacowano	
Kochanówka . .		
Kuźmina dolna i górna		
Dzwonowa . . .		
Urlów ($^3/_4$ części) .		
Jacowce . . .		
Realność w Tarnopolu		
		940.535 K. 46 gr.

C. W należytościach czynnych:

Fundacya Lipińskich, wierzytelności od Konstantego Lipińskiego . .	1.239 K 18 gr.	
„ hr. Łosia kapitał hipotekowany na dobrach Werchrata .	12.727 „ 29 „	
„ Olszewskiego kapitał hipotekowany na dobrach Sietnica z przyległościami . .	8.400 „ — „	

Fundacya Głowińskiego kapitał hipotekowany na realności Popijarskiej:				
a) od funduszu obłąk.	56.322 K. 39 gr.			
b) „ położnic	14.080 „ 60 „	92.769 K.	46	gr.
Ogółem wynosi stan majątku zarodowego funduszów stypendyjnych po koniec grudnia 1900 . .		9,269.980 K.	81	gr.
Z końcem paźdz. 1899 r. wynosił stan. maj. zarodow.		9,065.168 „	53	„
W porównaniu zatem z rokiem ubiegłym zwiększył się majątek zarodowy w tym okresie czasu o		204.812 K.	28	gr.

II. Stan majątku zarodowego funduszów naukowych, dobroczynnych i pomnikowych.

A. W efektach:

Fundusz „Macierzy polskiej“	76.943 K.	52	gr.
„ Beliny Brzozowskiego dla bursy stanisławowskiej	6.316 „	42	„
„ Maryi Mochnackiej dla czterech ubogich ciemnych żebrać się wstydzących . .	9.752 „	84	„
„ Ludwiki Niezabitowskiej dla zboru św. Klaudyi	18.367 „	—	„
„ pomnika Agenora Gołuchowskiego . .	62.080 „	24	„
„ Aleksandra hr. Stadnickiego . . .	47.974 „	74	„
„ pomnika Kościuszki w Krakowie . . .	31.625 „	04	„
„ Komarnickich	3.795 „	66	„
„ Jędrzejowiczowej	16.095 „	74	„
„ Russanowskiej	128.292 „	02	„
„ stanowy sierociński	92.143 „	79	„
„ Ludwika i Anny Helclów . . .	1,889.646 „	34	„
„ Siemianowskich III. (dla wdów po nauczycielach szkół ludowych)	46.165 „	18	„
„ Siemianowskich IV. (posagowa dla ubogich dziewcząt)	43.620 „	70	„
„ Bursy im. ks. Leona Sapiehy „dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych“ . . .	39.684 „	46	„
„ Skrzyńskiego (dla panien szlacheckich)	47.366 „	06	„
„ „ (dla dziewcząt wiejskich) . .	7.416 „	63	„
„ Kośvitzky'ego Józefa II. dla wychowanków zakładu sierót pod wezwaniem św. Józefa w Krakowie	7.292 „	30	„
„ Niezabitowskiej Ludwiki:			
a) dla „domu pracy pod godłem Opatrzności“ we Lwowie 2.247 K. 40 gr.			
b) dla „tanich kuchni ludowych“ we Lwowie 21.056 „ 30 „	23.303 „	70	„
„ z legatu Józefa Ciemierzyńskiego . .	574 „	16	„
„ Tytusa Kielanowskiego dla gminy Kędzierzawce	20.000 „	—	„
„ Tytusa Kielanowskiego dla gminy Żuratyn	20.000 „	—	„
„ Wacława Tyzenhauza	6.568 „	62	„
„ Mariem Gewürtz dla ubogich izraelitów miasta Dębicy	2.595 „	50	„
„ Karoliny z ks. Ponińskich Lubomirskiej „na utrzymanie i wychowanie dwunastu sierót w zakładzie św. Heleny“ we Lwowie .	36.503 „	86	„

Fundusz Antoniego Schiffnera		4.869 K.	78 gr.
„ Franciszka Kochmana:			
a) dla literatów polskich		57.622 „	54 „
b) posagowa dla dziewcząt służących		39.182 „	48 „
„ ks. Jana Szaflarskiego i Franciszki Ksawery Czajkowskiej:			
a) dla Czarnego Dunajca		1.172 „	94 „
b) dla Dębicy		1.173 „	38 „
„ Maryi Feliksy Czarkowskiej dla rzemieślników pochodzenia polskiego		543.830 „	96 „
„ Wincentego Łodzia Ponińskiego dla czeladników rzemieślniczych		121.378 „	28 „
„ Teofili z Łukowskich Wirth i Malwiny z Łukowskich dla osieroconych dziewcząt		16.864 „	20 „
„ Franciszka Steczkowskiego z Jasła		6.523 „	04 „
na zakupno książek do czytania dla uczniów szkół przemysłowych		2.504 „	56 „
„ Dr. Józefa Kazimierza dw. im. Malinowskiego:			
Dział I. „ku wspieraniu zubożałych adwokatów i wdów po adwokatach"		46.884 „	48 „
„ II. „ku wspieraniu artystów i literatów"		43.838 „	20 „
„ III. „ku popieraniu celów galicyjskiego Towarzystwa muzycznego"		42.115 „	02 „
„ IV. „ku wspieraniu ubogich sług pryw."		54.658 „	10 „
„ V. „posagowy dla ubogich dziewcząt służących"		24.350 „	61 „
„ VI. „ku wspieraniu ubogich chłopców uczących się rzemiosła"		53.976 „	53 „
Fundusz Józefa Krupacza dla c. i k. inwalidów		644 „	86 „
„ Pietruskich		427 „	20 „
„ Eustachego Szumańskiego		120.000 „	— „
„ Łukasiewicza		7.712 „	92 „
Razem w efektach		3,873.854 K.	60 gr

B. W należytościach czynnych:

Fundusz Skrzyńskiego (dla panien szlacheckich) kapitał hipotekowany na dobrach Łużna z przyległościami	15.909 K.	10 gr.
Fundusz Skrzyńskiego (dla dziewcząt wiejskich) kapitał hipotekowany na dobrach Łużna z przyległościami	3.181 „	82 „
Fundusz Ludwiki Niezabitowskiej dla „domu pracy pod godłem Opatrzności", pożyczka udzielona na budowę własnego domu	22.632 „	— „
Razem w należytościach czynnych	41.722 K.	92 gr.

C. W realnościach.

Fundusz Ludwika i Anny Helclów, kapitały wyłożone na budowę i urządzenie „domu ubogich" w Krakowie	1,467.335 kor. 10 gr.

Ogółem wynosi majątek zarodowy fuaduszów naukowych, dobroczynnych i pomnikowych w efektach, należytościach czynnych i realnościach z końcem października 1900 . . . . . 5,382.912 „ 62 „

Z końcem października 1899 wynosił majątek zarodowy powyższych funduszów w efektach, należytościach czynnych i realnościach w walucie austryackiej 2,675.657 zł. 79 ct. czyli . . . . . 5,351.315 „ 58 „

Z porównania tedy z rokiem poprzednim okazuje się zwiększenie tych funduszów o . . . 31.597 kor. 04 gr.

Do wyżej wykazanego stanu funduszów dobroczynnych, naukowych i pomnikowych . . . 5,382.912 kor. 62 gr.

Doliczywszy stan majątków zarodowych funduszów stypendyjnych . . . . . 9,269.980 „ 81 „

Okazuje sie, że kapitały, efekta, wartości dóbr fundacyj, departamentowi II. przydzielone, wynoszą ogółem . . . . . 14,652.893 „ 43 „

a gdy w roku 1899 z końcem października ogół tych majątków wynosił . . . . . 14,416.484 „ 11 „

przeto w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększył się o . . . . . 236.409 kor. 32 gr.

Doliczywszy do wykazanego powyżej stanu majątków zarodowych funduszów przydzielonych departamentowi II, w sumie . . . . . 14,652.893 „ 43 „

stan majątków zarodowych z końcem października 1900 dwudziestu jeden funduszów dobroczynnych i stypendyjnych, przydzielonych innym departamentom*) a pozostających w zarządzie Wydziału krajowego w łącznej sumie . . . . . 618.481 „ 25 „

okazuje się ogólny stan majątków zarodowych funduszów stypendyjnych, dobroczynnych i pomnikowych w sumie . . . . . **15,271.374 kor. 68 gr.**

---

*) Departament I. fund. dobr. Edwarda Lewińskiego . . 67.966 kor. 44 gr.
„ „ „ „ Piotra hr. Wodzickiego . . 52.777 „ 39 „
„ „ „ „ Stanisława Piotrowskiego dla domu ubogich w Strzeliskach now. 23.110 „ 56 „
„ „ „ „ Sącz „dom roboczy“ . . 72.947 „ 83 „
„ „ „ „ Straszewskiego dla ubogich wyrobników w Boguchwale . 5.355 „ 44 „
„ III. „ „ Wężyków . . . . 6.469 „ 06 „
„ „ „ styp. Brześciańskiej Kunegundy . 10.481 „ 60 „
„ „ „ „ Bodziecha Tomasza . . 34.729 „ 86 „
„ „ „ „ Bohdanowicza Dominika . . 23.716 „ 62 „
„ „ „ „ Jeleńskiego Napoleona dla szkoły rolniczej w Czernichowie . 57.206 „ 67 „
„ „ „ „ Krzeczunowicza Ignacego . 32.541 „ 24 „
„ „ „ „ „ Waleryana . 18.268 „ 35 „
„ „ „ „ ks. Kucharskiego Jana . . 16.349 „ 02 „
„ „ „ dobr Weissenwolffowej dla obłąkanych uzdrowieńców . . . 4.866 „ 90 „
„ „ „ „ Weissenwolffowej na rzecz przytułku dla dotkniętych wielką chorobą . . . . 14.852 „ 55 „
„ „ „ „ Kośvitzky'ego dla ciemnych w Krakowie . . . . 3.282 „ 56 „
„ VI. „ „ galic. inwalidów wojskowych . 74.681 „ 80 „
„ „ „ „ niżankowicki inwalidów wojsk. 6.086 „ 60 „
„ „ „ „ Kośvitzky'ego dla poprawy. złoczyńców . . . . 3.281 „ 90 „
„ „ „ styp. Jubil. ces. Franciszka Józefa I. 89.509 „ 86 „
Razem jak wyżej . 618.481 kor. 25 gr.

Fundacya „Macierzy Polskiej“.

Stosownie do przepisu art. 26. aktu fundacyi „Macierz Polska“ przedkłada Wydział krajowy z zarządu majątku zakładowego tej fundacyi, następujące sprawozdanie:

Rok 1900.

A. Dochody:

	Gotówka:	Efekta:
1. Subwencye i datki dobrowolne:		
a) subwencya z funduszu krajowego	10.000 kor. — gr.	
b) subwencya od gminy m. Lwowa	400 „ — „	
2. Dochód ze sprzedaży wydawnictw własnych	15.651 „ 71 „	
3. Zwrot za stemple do kalendarza „Macierzy“	60 „ — „	
4. Odsetki od efektów . . .	3.182 „ — „	
5. Gotówka za spieniężone efekta	200 „ — „	
6. Efeksa zakupione		223 kor. 50 gr.
Suma dochodów	29.493 kor. 71 gr.	223 kor. 50 gr.
7. Do tego zapas z początkiem r. 1900	2.341 „ 80 „	76.920 „ 02 „
Razem	31.835 kor. 51 gr.	77.143 kor. 52 gr.

B. Wydatki.

1. Koszta wydawnictw własnych	20.249 kor. 01 gr.	
2. Koszta administracyi . . .	4.420 „ 88 „	
3. Zasiłki naukowe dla dzieci niezamożnych rodziców . . .	700 „ 56 „	
4. Gotówka wydana na zakupno efektów	200 „ — „	
5. Efekta spieniężone . . .		200 kor. — gr.
6. Odsetki bierne i podatek rentowy od kuponów	29 „ 96 „	
Suma wydatków	25.600 kor. 41 gr.	200 kor. — gr.
7. Do tego zapas z końcem roku 1900	6.235 „ 10 „	76.943 „ 52 „
Razem	31.835 kor. 51 gr.	77.143 kor. 52 gr.

Wykazany powyżej pod poz. 7 wydatków zapas z końcem r. 1900 w gotówce 6.235 kor. 10 gr. jest zapasem majątku obrotowego; zaś w efektach 76.943 kor. 52 gr. jest zapasem majątku zarodowego fundacyi.

VIII. Sprawy przemysłowe, górnicze i statystyki krajowej.

Sprawy przemysłowe.

Z czynności w zakresie przemysłu krajowego przedkłada Wydział krajowy osobne sprawozdanie wraz ze sprawozdaniem kraj. komisyi dla spraw przemysłowych.

Sprawy górnicze.

Szczegółowe sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności w sprawach górniczych przedkładamy do LW. kr. 13811 z r. b.

Sprawozdanie

z czynności

Departamentu III. Wydziału krajowego

za czas od 15. listopada 1899 do 31. grudnia 1900.

Departament III.

Szef Departamentu: Mieczysław Onyszkiewicz, członek Wydziału krajowego; zastępca: Stanisław Brykczyński.

Sprawy kultury krajowej i melioracye. Szkoły rolnicze. Bank krajowy. Sprawy kredytu włościańskiego i Spółek oszczędności i pożyczek. Krajowy skład publiczny w Krakowie. Sprawy agrarne.

Departament III. przedkłada osobne sprawozdania w następujących przedmiotach:

1. Sprawozdanie o krajowych Zakładach naukowych rolniczych, gorzelni i folwarku w Dublanach.
2. Sprawozdanie o krajowej średniej szkole rolniczej i folwarku w Czernichowie.
3. Sprawozdanie o krajowych niższych szkołach rolniczych.
4. Sprawozdanie o krajowej szkole ogrodniczej w Tarnowie.
5. Sprawozdanie o krajowych szkołach zimowych i nauce wędrownej rolnictwa.
6. Sprawozdanie o krajowej szkole gospodarstwa lasowego we Lwowie.
7. Sprawozdanie o czynnościach dotyczących hodowli bydła.
8. Sprawozdanie o czynnościach dotyczących podniesienia mleczarstwa w kraju.
9. Sprawozdanie o pomocy dla okolic dotkniętych klęskami elementarnemi w r. 1900.
10. Sprawozdanie o banku krajowym.
11. Sprawozdanie o organizacyi Spółek oszczędności i pożyczek.
12. Sprawozdanie o założeniu Zakładu sadowniczego w zachodniej części kraju i o krajowym Zakładzie sadowniczym w Zaleszczykach.
13. Sprawozdanie o projekcie krajowej ustawy lasowej.
14. Sprawozdanie o projekcie krajowej ustawy o tępieniu myszy polnych.
15. Sprawozdanie o zaciągnięciu pożyczki hipotecznej na dobra Dublany.
16. Sprawozdanie o krajowym Składzie publicznym w Krakowie.
17. Sprawozdanie o organizacyi włości rentowych.
18. Sprawozdanie o zwinięciu w etacie Biura rolniczego w Wydziale krajowym posady koncypisty a utworzeniu w tymże etacie posady adjunkta.
19. Sprawozdanie o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych.
20. Sprawozdanie o krajowym kursie praktycznym dozorców drenarskich.
21. Sprawozdanie z projektem ustawy o zalesieniu ochronnem.
22. Sprawozdanie z projektem ustawy o zarządzeniach policyjnych leśnych i wodnych w dorzeczu dzikich potoków.
23. Sprawozdanie o sprawach rybactwa.

Ustawy i uchwały podlegające Najwyższej Sankcyi.

Uchwała w sprawie sprzedaży parcel gruntowych z obszaru dworskiego w Dublanach.

Uchwała Wys. Sejmu z dnia 4. maja 1900 r. zezwalająca na sprzedaż obszaru dworskiego w Dublanach parcel gruntowych LL. k. 1105, 1106 i 1107 o obszarze 6·85 ha, zakomunikowana c. k. Prezydyum c. k. Namiestnictwa, uzyskała Najwyższe zatwierdzenie i sprzedaż jest w toku.

*

Ustawy o regulacyach potoków: Pustej, Sołotwy i Rokitny, o konserwacyi robót na Przegnojówce, i o zmianie ustawy wodnej.

O tych ustawach zdaje Wydział krajowy sprawę w przedłożeniu Wydziału krajowego o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych i melioracyi.

Uchwały niepodlegające sankcyi i inne sprawy tudzież przekazane petycye.

Uchwały w sprawie zmiany statutu Banku krajowego.

Uchwalone przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 5. maja 1900 r. zmiany statutu Banku krajowego uzyskały zatwierdzenie c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych po porozumieniu z Ministerstwami skarbu, handlu i sprawiedliwości, w reskrypcie ministeryalnym dnia 2. grudnia 1900 r. L. 40.034. O wykonaniu tych uchwał zdaje Wydział krajowy szczegółowo sprawę w sprawozdaniu o Banku krajowym.

Sprawy sadownictwa.

Pierwszym warunkiem rozwoju sadownictwa jest zapewnienie korzystnego zbytu dla wyprodukowanego owocu, a więc uregulowanie handlu tym produktem. Zadanie to jednak przy istniejących w naszym kraju stosunkach przedstawia poważne trudności, których doraźnie nie da się usunąć.

Nasza bowiem produkcya owoców, jakkolwiek co do cyfry wcale znaczna, jakoteż obchodzenie się z owocami, nie są zgoła przystosowane do wymogów światowego handlu. Na ogół biorąc, produkuje się u nas owoce w bardzo licznych odmianach, o różnorodnych przymiotach, a więc towar niejednolity, mniej przydatny do fabrycznego przerobu, a zbiór tychże uskutecznia się przeważnie w sposób prymitywny, powodujący liczne uszkodzenia owoców, które bez przesortowania oddaje się na targowicę.

Stąd produkt taki, mimo znacznego zapotrzebowania zagranicznych targów, nie łatwo i tylko po niskich cenach znaleść może nabywców.

Miniona jesień, szczególniej w zachodniej części kraju, gdzie jabłka nadzwyczajnie się obrodziły, było smutnym obrazem niezaradności handlowej naszych mniejszych i większych producentów. Podczas gdy innych lat agenci handlowi, kręcąc się po kraju, nawet gorszy niesortowany towar wykupywali skwapliwie, by zaspokoić potrzeby zagranicy, w roku zeszłym całe masy średniego owocu marnowały się prawie za bezcen. Wina tego leżała przeważnie w nieumiejętności zbioru, złego sortowania a głównie po amatorsku prowadzonej całej produkcyi drzew owocowych, która nie traktuje produktów sadowniczych jako przedmiot handlu ale tylko jako zaspokojenie domowych potrzeb lub ogrodniczą zabawkę. Przewaga wielka owoców letnich z natury swej nietrwałych i z trudnością znoszących transport, przy wielkiej różnogatunkowości owoców zimowych najczęściej źle zebranych przez sadowników uniemożliwia wszelkie większe transakcye handlowe i zdaje na łaskę drobnych pośredników handlowych nawet naszych lepszych mniejszych producentów.

W celu usunięcia tego zasadniczego braku całej naszej produkcyi sadowniczej Wydział krajowy postanowił po zasięgnięciu opinii fachowych znawców ułożyć dobór owoców, któryby miał służyć jako podstawa do racyonalnego rozwoju sadownictwa dla wszystkich, tak klimatycznie różnych okolic naszego kraju.

Zebrana w r. 1898 pierwsza narada w tej sprawie podzieliła kraj cały na pięć stref klimatycznych, każdą z tych stref przydzieliła osobnej sekcyi do opracowania i zwróciła się do Wydziału kraj. o zebranie potrzebnych w całym kraju dat, co do wartości różnych gatunków drzew owocowych tamże dzisiaj uprawianych. W myśl życzenia tego, rozesłał Wydział kraj. do wszystkich Rad powiatowych odpowiednio ułożone kwestyonaryusze z prośbą o rozesłanie tychże pomiędzy wybitniejszych właścicieli sadów w powiecie. Ostatni termin nadesłania odpowiedzi naznaczono na dzień 1. września 1900 roku. Odpowiedzi nadeszło 55 z 35 powiatów;

są one bardzo nierównej wartości, wiele jednak z pomiędzy nich świadczy o wielkiej umiejętności prowadzenia sadów pod każdym względem w niektórych okolicach. Cały ten materyał, który nawet w niezupełnie umiejętnie wypełnionych kwesyonaryuszach daje nieraz ze względu na lokalne stosunki klimatyczne i wydatność poszczególnych gatunków cenne wskazówki, rozdzielono wedle stref i rozesłano pomiędzy poszczególnych strefowych referentów w celu ściślejszego opracowania w porozumieniu z resztą członków każdej strefy i zdania z tego sprawy na ostatecznej naradzie, która ma się odbyć w jesieni roku bieżącego. Mając tak obszerny materyał do dyspozycyi i to zaczerpnięty wprost z lokalnych warunków różnych okolic kraju, Wydział kraj. ma nadzieje, że przy pomocy biegłych znawców w tym roku doprowadzi tę sprawę do końca i przez ustalenie doboru owoców polecanych do szerszej uprawy dla całego kraju stworzy podstawę do racyonalnej kultury sadowniczej.

Do równie ważnych czynników postępu na polu sadownictwa trzeba zaliczyć kształcenie praktycznych sadowników i rozpowszechnienie wyborowych, a do klimatu naszego dostosowanych drzewek owocowych.

Ważnych tych spraw nie spuszczał z oka Wydział kraj. i jużto samodzielnie, jużto przez subwencyonowanie prywatnych usiłowań dążył do stałego ich rozwoju Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie i kraj. zakład sadowniczy w Zaleszczykach energicznie pracują w tym kierunku, by dać krajowi odpowiednich ludzi do prowadzenia sadów i jak najlepszy a tani materyał w drzewkach do ich zakładania. Dwóch wędrownych krajowych nauczycieli dla sadownictwa i warzywnictwa w okolicach Krakowa i Lwowa szerzą praktyczne wiadomości ogrodnicze wśród włościan, kontrolując ich sady lub dopomagając do zakładania nowych. Całą działalność jednak nad podniesieniem sadownictwa w kraju nie centralizuje się wyłącznie w instytucyach zależnych od Wydziału krajowego, wielką pomoc w tym kierunku znajduje Wydział w towarzystwach ogrodniczych oraz reprezentacyach powiatowych. Wszędzie gdzie inicyatywa prywatna stara się o podniesienie sadownictwa w kraju, nie odmawia Wydział krajowy swego poparcia z zastrzeżeniem jednak, iż praca ta będzie wytrwałą i skuteczną.

Na tem polu działalności bowiem wymagać się musi wielkiej rozwagi i jednolitości, akcya ta, nie będąc w skutkach swych doraźną ale przynoszącą wyraźne owoce pracy dopiero po kilku latach, na długi ich jednak przeciąg musi być nader oględnie prowadzoną, aby zamiast dodatnich i skutecznych wyników nie przyniosła rozczarowania i strat poważnych. Smutny przykład tego rodzaju zasadniczych błędów mamy w sąsiadujących z nami krajach, gdzie też zamiast postępu widzi się w ostatnich czasach chwilowy upadek akcyi sadowniczej. Sadownictwo wyszedłszy z zakresu amatorstwa, wchodząc jako nowa poważna gałęź dochodu gospodarskiego musi się bardzo już liczyć z warunkami i potrzebami handlu, jeżeli ma w przyszłości przynieść dla kraju rzeczywisty pożytek a nie być powodem nowego zawodu. Handel wymaga jednolitego i doborowego owocu, dać go zaś mogą tylko ogrody dobrze prowadzone i umiejętnie założone. Umiejętność założenia leży nie tylko w doborze gatunków, ale i doborze drzewek, a dla naszych włościan i tychże taniości. Warunkom tym zasadniczym odpowiedzieć mogą tylko instytucye większe, oparte o znaczniejszą produkcyę drzewek, bo tylko w takich warunkach bez ujmy ich dobroci mogą produkować materyał ze wszech miar doborowy po niskiej cenie.

Zasadniczą też myślą Wydziału krajowego jest centralizowanie szkółek owocowych, wyjątkowe tylko subwencyonowanie mniejszych przedsiębiorstw tam, gdzie miejscowe warunki lub przypadkowa obecność dobrej fachowej siły daje pewność, że przy mniejszej nawet produkcyi, drzewka stamtąd wychodzące odpowiedzą pod każdym względem wszystkim wymaganym warunkom. Pierwotnie w ościennych krajach tak entuzyastycznie przyjęta myśl decentralizacyi akcyi sadowniczej przez zakładanie szkółek drzewek owocowych po gminach, przy szkołach ludowych i t. p., doprowadziła dziś do zupełnego bankructwa tej idei, zamiast bowiem zachęcić

lud do uprawy drzew owocowych zniechęciła ich tylko przez nieudany i lichy owoc dotychczasowej ich pracy. Drzewka tysiącami rozrzucane po kraju z takich małych szkółek z chwilą kiedy owoc przez nie wydany miał nagrodzić cały nakład starania i pracy, najczęściej zawiodły wszelkie nadzieje, już to wskutek nieumiejętnego wyboru gatunków, już to z powodu złego w zarodzie ich prowadzenia. Chcąc uchronić kraj nasz od tego rodzaju przykrego zawodu Wydział kraj. subwencyonuje tylko te instytucye, które mu dają pewność zupełną, że drzewka przez nie wyprodukowane pod każdym względem tak co do dobroci, dorodności jak i taniości, odpowiedzą potrzebom naszego kraju. Kierując się też tą zasadą, a chcąc zaspokoić istotną i rzeczywistą potrzebę zachodniej części kraju, Wydział kraj. odczuwał od kilku już lat potrzebę istnienia większego Zakładu sadowniczego pod Krakowem, któryby mógł zapotrzebowanie w drzewkach tamtejszych okolic zaspokoić. Smutny stan finansów krajowych zmuszał do odsuwania tej tak ważnej sprawy z roku na rok, dziś jednak gdzie inicyatywa prywatna zaopiekowała się gorąco takim Zakładem, wziąwszy całą finansową odpowiedzialność na siebie, Wydział krajowy chce umożliwić dojście jej do skutku przez odpowiednie subwencyonowanie.

Nader ważna ta dla całej Zachodniej Galicyi sprawa jest przedmiotem osobnego przedłożenia Wydziału krajowego.

Drugie dawniejsze Towarzystwo ogrodnicze, którego działalność nie mało wpłynęła na rozwój sadownictwa w Galicyi wschodniej, wobec coraz wzrastającego zakresu działalności tegoż wymaga również nieco wydatniejszej opieki kraju.

Towarzystwem tym jest „Zjednoczone Tow. dla pszczelnictwa i ogrodnictwa we Lwowie“, dla którego oprócz zwykłej subwencyi w kwocie 1300 koron wstawił Wydział kraj. do preliminarza budżetu kraj. na rok 1901 jednorazowy nadzwyczajny zasiłek w kwocie 1226 koron, a to na wyrównanie niedoborów powstałych z ubiegłych lat.

Tow. pszczelniczo-ogrodnicze we Lwowie postawiło sobie jako zadanie podniesienie tych dwóch gałęzi gospodarstwa wiejskiego w kraju za pomocą utrzymania szkoły ogrodniczej we Lwowie, urządzania po całym kraju misyi pszczelniczo-ogrodniczych, rozdawania swym członkom bezpłatnie nasion, jarzyn, kwiatów, roślin miododajnych oraz uszlachetnionych, a dla naszego klimatu odpowiednich drzewek owocowych. Szkoła ogrodnicza rozwijała się początkowo z powodu nieodpowiedniego pomieszczenia tejże dosyć słabo, z chwilą jednak przeniesienia na Wulkę kapitańską, (1895) i założenia tamże odpowiedniego pola ćwiczeń, szkoła ta z każdym rokiem daje coraz lepsze wyniki. Wulka kapitańska, folwark 45 morgów, wydzierżawiony od miasta Lwowa, oprócz budynku szkolnego a zarazem i mieszkalnego dla uczniów, ma już dziś stosunkowo obszerne szkółki drzewek owocowych, matecznik wyborowych, a dla naszego klimatu dostosowanych gatunków oraz pola zajęte pod produkcyę nasion. Szkoła ogrodnicza ma kurs czteroletni i urządzona jest jako internat dla 12 do 14 stu uczniów, którzy rekrutują się głównie z najuboższych warstw podmiejskiej ludności. Celem szkoły tej jest przygotowanie sadowników dla mniejszych właścicieli ziemskich. Na utrzymanie szkoły daje c. k. Rząd rocznie 4000 koron, Kraj 1300 koron, niedobór zaś jest pokrywany stale ofiarnością prywatną. Ogólne wydatki całego zakładu wynoszą 6532 koron t. j. o 1232 koron więcej, niż wynoszą subwencye c. k. Rządu i Kraju.

Dalszym środkiem działalności Tow. jest urządzanie misji t. j. wędrownych pouczań z zakresu ogrodnictwa i pszczelnictwa. Misyi takich odbywa się corocznie 40—60. Organami Tow. na prowincyi są oddziały, których jest 31. Obecny majątek Tow. stanowi skromne urządzenie domu mieszkalnego i szkolnego oraz ogród. Wszystko to razem dziś przedstawia wartość 8400 koron. Zamknięcia rachunków rocznych wykazały deficyt:

w roku 1896 . . .	1749 koron	08	gr.
„ 1897 . . .	2165 „	36	„
„ 1898 . . .	2453 „	58	„

W porównaniu poszczególnych lat wypada deficyt za:

rok 1896 . . .	1749 koron	08	gr.

rok 1897 . . . 416 koron 28 gr.
„ 1898 . . . 288 „ 22 „

Deficyt ten z każdym rokiem maleje tak, że już w roku 1899 wydatki roczne zupełnie byłyby pokryte dochodami, gdyby nie zaległości z lat ubiegłych, które dla braku funduszów Towarzystwo jest zmuszonem przenosić z roku na rok. Najpoważniejsza kwota, deficyt z roku 1896 1749 koron 08 gr. odnosi się do kosztów przeniesienia szkoły i ogrodu z dawnego zupełnie nieodpowiedniego miejsca na Wulkę kapitańską.

Wydział kraj. ma nadzieję, że doprowadzając przy pomocy c. k. Rządu budżet tego Towarzystwa do równowagi, wpłynie nie tylko na zupełne uzdrowienie tegoż stosunków finansowych ale dozwoli mu wreszcie na pewniejszych już podstawach rozwinąć jeszcze dalej swą dodatnią działalność, co dotychczas z powodu ciążących zobowiązań było niemożebnem. Wskazanem byłoby jednak, aby Towarzystwo to, korzystając z projektowanej obecnie sanacyi, liczyło więcej zamiary swe z funduszami i skoncentrowało w główniejszych gałęziach działalności całą swą akcyę.

Po rozprawach nad rubryką XV wydatków budżetu krajowego powziął Wys. Sejm dnia 3. maja 1900 r. uchwałę odstąpienia petycyi Tow. ogrodniczego w Wadowicach Wydziałowi kraj. do możliwego uwzględnienia.

Towarzystwo ogrodnicze w Wadowicach postawiło sobie jako zadanie podniesienie sadownictwa w powiecie wadowickim przez założenie szkółki owocowej w Wadowicach, rozdawnictwo drzewek, udzielanie rad fachowych oraz pośrednictwo przy zbycie owoców. Jako główna podstawa tej działalności służyć ma szkółka drzewek owocowych w Wadowicach, założona na wydzierżawionym 5-cio morgowym gruncie, której prowadzenie oddano fachowo wykształconemu ogrodnikowi.

Wyborem gruntu pod szkółkę oraz ogrodnika zajęło się Towarzystwo ogrodnicze krakowskie, co daje najzupełniejszą gwarancyę dobrych podstaw całego przedsiębiorstwa. Koszt założenia ogrodu obrachowano na 6950 koron, na pokrycie czego otrzymało Towarzystwo 600 K tytułem subwencyi od od Rady powiat. wadowickiej, 600 koron od powiat. Kasy oszczędności i 300 koron tytułem wkładek od członków. Wydział krajowy oceniając działalność miejscowych czynników oraz dodatnie znaczenie całego przedsiębiorstwa oraz spełniając powyższe polecenie Wys. Sejmu, udzielił po zasięgnięciu opinii Komisyi rolniczej z funduszów do dyspozycyi swej oddanych na subwencyonowanie tego rodzaju celów kwotę 600 kor.

Tegoroczna wystawa ogrodnicza urządzona przez Towarzystwo ogrodnicze w Wadowicach, na której był obecnym radca dworu Mach, referent dla spraw ogrodniczych w Ministerstwie rolnictwa, wypadła tak pomyślnie i okazała tak gorliwe zajęcie się Towarzystwa podniesieniem sadownictwa w powiecie, że Ministerstwo rolnictwa zdecydowało się, w razie podniesienia ogólnego funduszu na te cele w budżecie rządowym, udzielić Towarzystwu ogrodniczemu w Wadowicach na rok 1901 subwencyi w kwocie 1800 koron, w zastrzeżeniem przyczynienia się równie wysoką subwencyą ze strony kraju. Wydział krajowy chcąc umożliwić otrzymanie tej znaczniejszej rządowej subwencyi, uchwalił udzielić Towarzystwu ogrodniczemu w Wadowicach także na rok 1901 subwencyę w kwocie 600 koron pod warunkiem, jeżeli miejscowy Wydział powiatowy i powiat. Kasa oszczędności równie wysokie kwoty na ten cel przyznają.

W ten więc sposób żądaniom Ministerstwa uczynione będzie zadość, wobec bowiem dopełnionego warunku ze strony czynników krajowych należy oczekiwać ziszczeniu przyrzeczonej przez c. k. Rząd obietnicy.

Na posiedzeniu dnia 4. maja 1900 uchwalił Wys. Sejm wstawić do rubryki XV budżetu kraj. na rok 1900 kwotę 1600 kor. na utrzymanie szkółki drzewek owocowych w Dżurowie i kursa sadownicze w Kołomyi.

Z kwoty tej wyasygnowano 800 kor. na utrzymanie szkółki drzewek owocowych w Dżurowie, która nietylko stale dobrze się rozwija ale nawet w roku ubiegłym znacznie rozszerzoną została. Uznając też rzeczywistą pożyteczność szkółki tej, która oprócz dostarczania wyborowych drzewek okolicznej ludności ma za zadanie pouczanie praktycznego sadownictwa uczniów szkoły koszykarskiej tamże istniejącej, wstawił Wydział kraj.

na dalsze jej utrzymanie 800 kor. do preliminarza budż. kraj. na 1901 r. W celu wykonania drugiego polecenia Wys. Sejmu zwrócił się Wydział kraj. przed wyasygnowaniem subwencyi oddziałowi Tow. pszczelniczo-ogrodniczego w Kołomyi do tamtejszej Rady powiatowej z zapytaniem, w jakim stosunku stoi Rada powiatowa i Oddział Towarzystwa do założonej tamże szkółki drzewek owocowych i jaka jest pewność racyonalnego tejże prowadzenia. Wobec tego, że rzecz ta po dziś dzień została bez wyjaśnienia a z tak wielkiem powodzeniem prowadzone kursa sadownictwa dla żołnierzy z powodu zakazu władz wojskowych zostały zwinięte, Wydział kraj. czuł się zmuszonym wypłatę subwencyi tej wstrzymać.

Podań wnoszonych o subwencyonowanie mniejszych szkółek sadowniczych (Łańcut, Kossów), Wydział kraj. nie mógł uwzględnić a to z powodów, które wyżej omówiono. Zakłady te bowiem nie miały podstaw do odpowiedniego rozwoju, dostarczanie zaś drzewek okolicznej ludności, co było postawione jako wyłączne zadanie tych szkółek, spełnią pod każdym względem lepiej już założone większe zakłady sadownicze krajowe lub przez kraj subwencyonowane.

Jako dowód ogólniejszego zainteresowania się sadownictwem w kraju posłużyć mogą coraz częściej i w różnych miejscowościach kraju urządzane wystawy jesienne owoców. Wystawy takie w roku ubiegłym odbyły się w Wadowicach, w Krakowie (podczas targu owocowego), w Tarnowie, Lwowie i Tarnopolu. Znaczenie wystaw tych jest bardzo doniosłe, służą one bowiem przez przedstawienie doboru lepszych owoców całej okolicy jako dowód możliwości produkcyi wyborowszych gatunków, widokiem zaś swym zachęcają wielu do gorliwszego oddania się tej ważnej gałęzi gospodarstwa wiejskiego.

Wystawy te wszystkie wypadły nadspodziewanie świetnie i były najlepszą illustracyą tego, co można w naszych warunkach i przy naszym klimacie przy pewnej umiejętności i staranności w tym kierunku zdziałać.

Sprawa subwencyi dla szkoły gospodyń wiejskich w Łańcucie.

Przy rozprawach nad Rubr. XV. wydatków budżetu krajowego na rok 1900 powziął Wysoki Sejm dnia 3. maja 1900 r. następującą uchwałę: Petycyę Wydziału powiatowego w Łańcucie o subwencyę na szkołę gospodyń wiejskich przekazuje Sejm Wydziałowi krajowemu z poleceniem, ażeby na rok 1900 udzielił odpowiedni zasiłek na rzecz utrzymania szkoły i przestawił Sejmowi na najbliższej sesyi wniosek co do przyznania tejże szkole na przyszłość stałej subwencyi z funduszu krajowego.

Spełniając polecenie zawarte w pierwszej części uchwały, wyasygnował Wydział kraj. Radzie powiatowej po zasięgnięciu opinii sekcyi stałej kom. rolniczej zasiłek na rok 1900 w kwocie 600 koron; zanimby zaś mógł Wydział kraj. w myśl dalszego brzmienia uchwały przedłożyć wniosek o przyznanie stałej subwencyi — uważał za swój obowiązek przedewszystkiem zbadać szkołę, czy ze względu na swe założenie, umieszczenie i organizacyę zdolną jest spełnić zadania, dla których została założoną.

Do petycyi swej dołączył Wydział powiatowy szczegółowy plan projektowanej szkoły, którego brak uniemożliwił Wydziałowi krajowemu przeszłego roku wypowiedzenie swego zdania o tejże. Zadania i działalność specyalnie szkoły tego typu nie dadzą się bowiem ująć ogólnikowem przedstawieniem tego, co się tam ma robić i nauczać, ale leżą głównie w szczegółowem wyjaśnieniu pojedyńczych czynności, które dopiero dają miarę zrozumienia celu samej szkoły oraz jej przystosowania się do warunków miejscowych. Po otrzymaniu też szczegółowego planu mógł dopiero przystąpić Wydział krajowy do ocenienia użyteczności tej szkoły na podstawie zaprojektowanej organizacyi tejże oraz badań, o ile warunki, w których ta szkoła umieszczoną została, odpowiadają jej potrzebom i rokują pomyślny rozwój tejże.

Zadaniem szkoły tej ma być wykształcenie dziewcząt wiejskich we wszystkich gałęziach gospodarstwa domowego, nadto wpajanie w nie prawdziwej bogobojności i religijności, zasad moralności i pilności, jako-

też zamiłowania porządku, ładu i czystości. Zakład ten ma być internatem i obliczony jest tylko na 10 uczennic. Program nauki w szkole jest następujący: a) nauka porządku domowego, b) ręczne roboty, c) ćwiczenia w przygotowywaniu potraw, d) uprawa warzyw, e) hodowla bydła, nierogacizny i drobiu, f) postępowe mleczarstwo, g) religia i przedmioty szkolne, jak: czytanie, pisanie, rachowanie, h) hygiena. Kurs nauki szkolnej ma trwać sześć miesięcy każdego roku od 1. kwietnia do 30. września. W zimowych miesiącach kierowniczka tej szkoły ma odbywać wykłady wędrowne po gminach. Nauka na kursie dzieli się na praktyczną i teoretyczną, czas do południa przeznaczony jest na naukę praktyczną, po południu na naukę teoretyczną i roboty ręczne. Wobec tego, że przyczyny lokalnej natury nie dozwalają obecnie na zaprowadzenie gospodarstwa podwórzowego, cała nauka praktyczna ograniczyć się musi na gospodarstwie domowem, które obejmuje: a) kuchnię b) pranie i prasowanie c) utrzymanie porządku domowego, d) mleczarstwo.

Z nauk teoretycznych naucza się: religii 1 godz. tyg. (na cały kurs 24 godz), języka polskiego 2 godz. (48 godz.), historyi polskiej 1 godz. (24 godz.), rachunków 1 godz. (24 godz.), fizyki 1 godz. (24 godz.), dyktanda polskiego 2 godz. (48 godz.), nauki gospodarstwa (ogrodnictwo, hodowla bydła, nierogacizny i drobiu, mleczarstwo i bicie świń) 2 godz. (48 godz.), hygieny 2 godz. (48 godz.).

Podział dnia ma być następujący:

godz. 6 wstawanie, wspólna modlitwa,
$6^1/_2$—8 praktyczne zajęcia,
8 śniadanie,
10—12 przyrządzanie objadu.
12 - 1 objad,
2—4 lekcye,
4 podwieczorek.
$4^1/_2$—$5^1/_2$ lekcye,
7 kolacya,
$8^1/_2$ wspólny pacierz.

Szczegółowy podział treści przedmiotów, które mają być nauczane, wraz z podziałem materyału na poszczególne miesiące dają doskonałą miarę zakresu tychże, oraz ich dostosowania do miejscowych potrzeb ludności.

Kierownictwo szkoły tej powierzył Wydział powiat. łańcucki pannie Gostkowskiej, która przed objęciem kierownictwa szkoły uzupełniła swe wiadomości w kierunku fachowym w szkołach gospodarstwa domowego w: Zakopanem, Grotkau, Neustadtel, Friedlandzie oraz na kursie mleczarskim w Tęgoborzy.

Szkołę założono na folwarku ks. Lubomirskiego Gorliczany pod Przeworskiem i otwarto już w r. 1900 z wiosną. Uczennic zgłosiło się sześć, niektóre z dalszych nawet okolic, część na własne koszta.

W celu poznania lokalnych warunków nowo założonej szkoły, polecił Wydział kraj. p. radcy Dr. Szyszyłowiczowi udać się do Gorliczan i rozejrzeć się tak w urządzeniu jak i prowadzeniu tejże. Wynik badań tych dla szkoły tej nie wypadł zupełnie pomyślnie. Oddalenie dosyć znaczne tego dworku, w którym pomieszczono szkołę, od wsi i zabudowań gospodarskich utrudnia bezpośredni stosunek z włościanami i uniemożebnia praktyczne pouczenia z najważniejszych gałęzi gospodarskich, jakiemi są hodowla bydła, nierogacizny i drobiu itp. Wobec tego, że prowadzenie tego działu gospodarstwa leży przeważnie w ręku gospodyń wiejskich, i przynosi szczególniej w tamtejszych warunkach poważniejszy już dochód, pominięcie zupełne tegoż w szkole gospodyń wieśniaczek jest w samym jej początku zasadniczym już błędem. Skromny budynek, mieszczący w sobie zaledwie małe mieszkanko kierowniczki, nie wielką kuchnię, salę do nauki i sypialnię uczennic, nie odpowiada zupełnie potrzebom szkoły nawet w najskromniejszem jej pojęciu a nawet w razie zgłoszenia 10 uczennic, jak to projektuje plan organiza-

cyjny szkoły, okazałby się z pewnością za ciasny. Dzisiejsze więc pomieszczenie szkoły, tak co do wyboru zabudowania, jak i samego miejsca, nie odpowiada ani warunkom, ani potrzebom tej szkoły.

Podstawy organizacyi a mianowicie podział czynności kierowniczki na letnie kursa i na zimową naukę wędrowną są w założeniu swem błędne a przy wprowadzeniu w życie co do drugiej części wprost niewykonalne.

Celem szkoły tej ma być kształcenie gospodyń wieśniaczek. Do szkoły tej powinny być więc przyjmowane tylko dorosłe dziewczęta wiejskie, które pokończyły przynajmniej 16 lat, one to bowiem wchodząc w życie, czy jako żony, czy jako dorosłe pomocnice w domu rodzicielskim potrzebują tego właśnie przygotowania szkolnego, aby gospodarstwo domowe lepiej, niż dziś się to dzieje, prowadzić. Z małej już próby tegorocznej wnioskując, spodziewać się należy frekwencyi córek zamożniejszych już nieco włościan, a więc takich, którzy mając większy grunt i większe gospodarstwo, potrzebują więc też więcej sił roboczych w domu. Obecna trudność w dostaniu robotnika odbija się równie silnie u zamożniejszych włościan, jak i u większych posiadaczy ziemskich, przypuścić też trudno, aby w takich warunkach włościanin, który nie nabył dotąd rzetelnego jeszcze przekonania o korzystnem działaniu szkoły, oddawał do niej swe dorosłe córki i to w porze letniej. Przez przeniesienie kursu z lata na zimę i utworzenie zimowej szkoły gospodyń wieśniaczek usuwa się tę najpoważniejszą przeszkodę bez tak wielkiej znowu straty dla samych przedmiotów, które mają być uczone. Projekt nauki wędrownej w zimie, udzielanej przez młodą pannę po wsiach jest tak wysoce niepraktycznie pomyślanym i tak pod każdym względem niemożliwym do urzeczywistnienia, że trudno przypuścić, aby mógł być na seryo traktowanym.

Cały plan nauki dzieli się na praktykę i teoryę. Praktyka ze względów czysto lokalnych ograniczoną dziś być musi do zajęć, wchodzących w zakres wewnętrznych zajęć gospodarstwa domowego i nieco mleczarstwa. Odpadła więc najważniejsza część zajęć pratycznych na obejściu chaty, które dziś często wprost decydują o dobrobycie włościan i dozwalają żonie — gospodyni wywierać już poważniejszy wpływ na całość gospodarstwa. To, czem się dziś zajmuje szkoła, jest też sprawą drobniejszą, więcej osobistej wygody i porządku.

Rozdział i zakres nauk teoretycznych nie odpowiada zupełnie ani charakterowi szkoły, ani potrzebom naszych włościanek, jest on w przeważnej swej części powtórzeniem organizacyi zagranicznych zakładów z pominięciem niestety tego, co w nich jest dobrem.

Gospodarstwa udziela się po 2 godziny tygodniowo przez 6 miesięcy. Dla każdego poszczególnego działu poświęconym jest jeden miesiąc a mianowicie dla ogrodnictwa, hodowli krów, nabiału, hodowli nierogacizny, hodowli drobiu i bicia świń.

Program przedmiotów tych z pominięciem drobnych usterek a mianowicie tu i ówdzie za wielkiej chęci bawienia się w teoryę i nie zupełnie odpowiednio rozłożonego czasu na poszczególne działy jest stosunkowo najlepiej ułożony. Natomiast drugi przedmiot, równie obszernie traktowany t. zn. hygiena najzupełniej nie odpowiada ani zrozumieniu znaczenia tegoż w tego rodzaju szkole, ani zakresowi, w jakim w naszych stosunkach włościańskich może być z korzyścią nauczanym. Pierwsze cztery miesiące (32 godzin) poświęcone są anatomii i fizyologii człowieka, nauce o pokarmach, wodzie, powietrzu i mieszkaniu, przedmiotom, które już bardzo wyczerpująco wyłożyć można w zakresie potrzeb naszych włościanek w sześciu godzinach. Ostatnie dwa miesiące (16 godzin) przeznaczone są na naukę pomocy w nagłych wypadkach i pielęgnowania chorych, do czego dołączono jako przedmiot dodatkowy „hygienę dziecięcia“. Zupełne pominięcie nauki fizycznego i moralnego wychowania dzieci, dodatek ten bowiem przy nauce hygieny już ze względu na przeciąg czasu, jaki temuż poświęcono, musi być bez znaczenia, jest jednym z poważniejszych błędów całej organizacyi. W na-

szych stosunkach, gdzie wskutek niedbałości, przesądów i nieświadomości matek tak wielki procent niemowląt umiera, gdzie tyle kalek dorasta, gdzie młode pokolenie po wsiach dziko się wychowuje, nauka wychowania moralnego i fizycznego dzieci, rozumnie pojęta i wyłożona, oddać może nieocenione usługi dla rozwoju młodych pokoleń i stać się w wielu wypadkach podwaliną szczęścia rodzinnego. Przedmioty elementarne są traktowane względnie nieźle z wyjątkiem rachunków, na które poświęcenie jednej godziny tygodniowo jest stanowczo za mało. Co do metody nauczania, wybrano bezwarunkowo najgorszą, dyktanda podczas godzin przez nauczycielkę a potem uczenie się na pamięć. Jest to zupełne niezrozumienie zasad nauczania wogóle, a tembardziej w tego rodzaju szkole, gdzie teorya jest i powinna być tylko objaśnieniem i dopełnieniem ćwiczeń praktycznych. Uczennice uczyć się powinny wszystkiego już podczas godzin, rzeczą nauczycielki zaś jest pokierować tak powtarzaniami i przypomnieniami przy ćwiczeniach, aby zasadnicze wiadomości miały uczennice zawsze w głowie.

W rozkładzie dnia razi bardzo oznaczenie godziny na wstawanie w lecie dopiero o godzinie 6-tej, kiedy dzień pracy rozpoczyna się u włościan w tamtych stronach o $4^1/_2$ a gospodynie domów wstają zazwyczaj jeszcze wcześniej. W obecnych więc stosunkach ani miejscowość, ani budynek, ani projektowana organizacya nie odpowiadają potrzebom szkoły. i trzeba je zupełnie zmienić, by stworzyć odpowiedniejsze znacznie warunki dla rozwoju jej działalności w tym kierunku, jaki jej w pierwotnym swym planie zaznaczył Wydział Rady powiatowej łańcuckiej.

Znaczniejsze subwencye ze strony Rady powiatowej w Łańcucie bo 400 koron na założenie i 1600 koron rocznie na utrzymanie obok corocznej subwencyi ze strony Kasy zaliczkowej w Łańcucie w kwocie 200 kor. były wynikiem głęboko odczutej potrzeby szkoły gospodyń wieśniaczek i jeżeli zaczątek tejże nie jest zupełnie takim, jak być powinien, mimo tego zaprzeczyć się nie da, że szkoła tego typu właśnie w powiecie tym jest dziś bardzo potrzebną.

Przyczyna tego leży przedewszystkiem w bardzo nierównym postępie kulturnym mężczyzn i kobiet w tej okolicy, co w bardzo wielu wypadkach wywołało już pewien rozbrat w rodzinach, wzajemne niezrozumienie swych potrzeb i co w końcu wypędza może z pod strzechy własnego domu. Dziewczęta bogatszych rodziców, które nie wychodząc z domu rodzicielskiego, czerpią całą swą wiedzę gospodarską od matek, nie posuwają ani na krok naprzód trybu życia rodzinnego, obracając się w ciasnem kółku tradycyjnie od wieków przekazanych zwyczajów i obyczajów codziennego życia. Córki gospodarzy uboższych idąc w świat na robotę, widzą wiele, zapoznają się z nowemi potrzebami życia, nabierają nawet w tym kierunku pewnych nawyknień, których jednak najczęściej idąc za mąż zaspokoić nie mogą, bo oprócz braku środków, brak im przedewszystkiem odpowiednich wiadomości do tego i pomału wracają do pierwotnego sposobu bytu. Inaczej sprawa ta przedstawia się u mężczyzn. Kilkuletnia służba wojskowa, wyjazd na robotę za granicę, coraz bardziej budzące się życie polityczne i niestety złączone z tem zbieranie się często na narady po wiejskich zajazdach i restauracyjkach uczy już inaczej odczuwać potrzeby życia codziennego, które znacznie przerastają to, co się ma u siebie w chacie. Wracając do ogniska rodzinnego nie znajdują dziś prawie nic, coby choć w części mogło zaspokoić ich wzrastające wymagania. Brud, ciasnota, nędzne w jak najpierwotniejszy sposób przygotowane pożywienie wypędza ich też z domu. To, czego nie mogą znaleść u własnego ogniska domowego, znajdują po za niem, po coraz bardziej mnożących się w tamtym powiecie małych restauracyjkach, gdzie lepiej zjeść, napić się, wygodniej posiedzieć i nagadać się można. Nowo powstające restauracyjki wiejskie w całej okolicy około Łańcuta są bardzo smutnym objawem zaczątku u naszego ludu życia knajpianego, które z tych samych pierwotnie powodów rozwinąwszy się w Niemczech, stało się dziś już zwyczajem

narodowym i zupełnie podkopało znaczenie rodziny w tej postaci, jaką spotykamy dziś wszędzie jeszcze w naszym kraju. Zaradzić temu budzącemu się dopiero złu może jedynie szkoła gospodyń wieśniaczek, którąby pouczyła młode dziewczęta, jak tymi środkami, które już dziś mają do dyspozycyi, można stworzyć miłe i wygodne ognisko domowe. Z drugiej strony coraz bardziej rosnący handel produktów gospodarstwa domowego daje dziś w ręce skrzętnej i lepiej swe gospodarstwo prowadzącej wieśniaczce stosunkowo tak poważne już dochody, że w obecnych trudnych warunkach nie tylko tego dochodu pominąć nie można, lecz owszem powinno się dążyć do możliwego wyzyskania tegoż, a tem bardziej, iż daje on zazwyczaj grosz gotowy, tak dziś potrzebny naszemu włościaninowi. Pominąwszy też już wszystkie względy moralne, te tylko powody powinny wystarczyć do wytłumaczenia usilnego dążenia Rady powiatowej w Łańcucie do stworzenia u siebie szkoły gospodyń wieśniaczek. Obecnie łatwe do usunięcia wady w umieszczeniu i organizacyi całej szkoły nie powinny zniechęcać Rady powiatowej łańcuckiej od dalszej pracy nad poprawą tej nowo założonej instytucyi, której działalność ma tak nader dodatnie znaczenie dla całego powiatu a przy dobrem prowadzeniu może stać się przykładem do naśladowania oraz wzorem dla innych okolic kraju, które już dziś znajdują się w podobnych warunkach co i powiat łańcucki.

Wydział powiatowy łańcucki, widząc też sam tę zasadniczą wadę szkoły, poczynił już starania o wybranie odpowiedniejszego pod każdym względem dla niej pomieszczenia. Pomoc w tej sprawie znalazła Rada powiatowa w ofiarności mieszkańców wsi Markowa, którzy mają zamiar do mającej się założyć spółkowej mleczarni dobudować odpowiedni lokal i ofiarować go na szkołę gospodyń.

Wieś Markowa położona pod Łańcutem, liczy 639 numerów, 3.368 mieszkańców mających się bardzo dobrze i znanych w całej okolicy jako bardzo porządnych i postępowych gospodarzy. Nowo założona mleczarnia, która już dziś prowizorycznie funkcyonuje, przerabia dziennie około 1.000 litrów mleka. Jeżeli więc projekt przeniesienia szkoły gospodyń wiejskich do Markowej przyjdzie do skutku, zyska szkoła ta obok innych środków do praktycznej nauki jeszcze jeden, specyalnie dla warunków Galicyi zachodniej z cenniejszych, jakim jest dobrze urządzona i prowadzona większa mleczarnia.

Obok zmiany miejscowości i organizacya szkoły musi uledz poważniejszym zmianom, co tembardziej w tym wypadku jest wskazanem, iż w Markowej można równocześnie połączyć dwa specyalne kursy, jeden dla gospodyń wieśniaczek, drugi zaś dla mleczarek, szafarek, personalu dziś już tak bardzo zapotrzebowanego po dworach. W celu ułatwienia przeprowadzenia zmian i poprawek w organizacyi obecnie już istniejącej szkoły przesłał też Wydział krajowy Wydziałowi powiatowemu w Łańcucie nowy projekt, gdzie obydwa te kursy szczegółowo są uwzględnione. Ponieważ od zmiany miejsca i poprawy całej organizacyi zależy powodzenie tej nowej instytucyi, Wydział krajowy czuł się zmuszonym na razie wstrzymać się od przedstawienia Wysokiemu Sejmowi wniosku co do przyznania stałej subwencyi na utrzymanie szkoły gospodyń wiejskich w powiecie łańcuckim.

Sprawa urządzenia zimowych kursów rolniczych przy krajowych niższych szkołach rolniczych.

Na posiedzeniu dnia 28. kwietnia 1900 r. postawił poseł Stojałowski i towarzysze następujący wniosek: 1) Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby przy wszystkich szkołach rolniczych niższych, zaprowadził kursa zimowe dla synów włościańskich od 1. listopada do 30. kwietnia trwać mające. 2) Wydział krajowy obmyśli środki, mogące ułatwić synom włościańskim udział w „kursach zimowych“.

Wniosek ten uchwałą Wys. Sejmu odesłanym został do komisyi gospodarstwa krajowego, która uznając w zasadzie, że zakładanie przy niższych szkołach rolniczych kursów zimowych dla synów włościańskich byłoby dla podniesienia produkcyi rolniczej na obszarach, do mniejszej własności ziemskiej należących, rzeczą bardzo pożądaną, przedstawiła w tej sprawie Wys. Sejmowi ze swej strony następujący wniosek:

Poleca się Wydziałowi kraj, aby z chwilą, gdy stan finansów krajowych na to pozwoli, przedłożył Sejmowi wnioski w sprawie zakładania kursów zimowych przy niższych kraj. szkołach rolniczych oraz w sprawie ułatwienia synom włościańskim możności korzystania z tychże kursów.

Nad wnioskiem tym nie powziął Wysoki Sejm żadnej uchwały.

Wydział krajowy w celu zasięgnięcia w sprawie tej opinii fachowej przedłożył wniosek ten sekcyi stałej kraj. Komisyi rolniczej, która na posiedzeniu dnia 19. stycznia b. r. wyraziła swe zdanie: „że w szkołach niższych rolniczych nie można urządzić systematycznych kursów zimowych dla synów włościańskich i to zadanie może spełnić tylko osobna szkoła rolnicza zimowa".

Rolnicze kursa zimowe w obecnie przyjętej organizacyi mają dwojakie zadanie: podać systematyczny ale zwięzły przegląd z całości gospodarstwa wiejskiego doroślejszym synom włościańskim i pouczać w formie luźnych pogadanek starszych gospodarzy w sprawach dla nich najważniejszych, a w danej chwili aktualnych.

Pierwsza część działalności wymaga codziennie kilkugodzinnej stałej nauki, druga zaś poświęcenia każdej wolnej chwili od poprzedniej nauki na usługi tych starszych gospodarzy, którzy chcą się w czemś poradzić lub czegoś pouczyć. Takie zajęcie ma kierownik szkoły zimowej począwszy od jesieni do wczesnej wiosny, resztę roku poświęca wędrówce po okolicznych włościach w celu przeprowadzenia w czyn tego, co nauczał w zimie. Kursa zimowe prowadzone z pewnem powodzeniem w ten sposób muszą wyczerpywać siły i czas jednego nauczyciela, tam zaś, gdzie nie znajdują takiego zainteresowania wśród okolicznej ludności, nie należy ich dziś jeszcze zakładać. Wobec bardzo intenzywnego zajęcia sił fachowych w niższych szkołach rolniczych, gdzie dwóch nauczycieli oprócz nauki na trzech latach rolnictwa, hodowli, zarządu i nauk przyrodniczych, musi i to bardzo forsownie prowadzić praktyczne ćwiczenia, a po za nauką dozorować jeszcze uczniów, absolutnie nie jest możliwem obarczenie ich prowadzeniem jeszcze kursu zimowego, a to tembardziej że kurs ten, jeżeli ma rzeczywiście przynieść jakiś poważniejszy skutek, wymaga poświęcenia całej jednej siły fachowej Kursem zimowym więc założonym przy niższej szkole rolniczej musiałby się zająć osobny nauczyciel, dla którego potrzeba, by budować w każdej szkole mieszkanie i dać mu osobne wynagrodzenie. Jeżeli tedy miałby być osobny do kursów zimowych wędrowny nauczyciel, to przecież lepiej osadzić go w oddzielnej szkole zimowej w innej okolicy, gdyż w takim razie tymi samymi kosztami zapewnia się pożytek dwom okolicom kraju. Nie ulega bowiem wątpliwości, że każda z istniejących już niższych szkół rolniczych wywiera dodatni wpływ na gospodarstwo włościańskie w otaczających je gminach. Włościanie przychodzą często do szkoły po radę, informacye i pilnie obserwują gospodarkę na szkolnem polu a nawet zgłaszają się niekiedy po nasiona do siewu.

Prócz powyższych względów zauważyć też należy, że nie wszystkie niższe szkoły rolnicze położone są w takich okolicach, których stosunki lokalne, jak mianowicie gęstość zaludnienia, bardziej rozbudzone zainteresowanie dla postępu rolniczego, dawałyby rękojmię frekwencyi kursów rolniczych. I tak zgoła nie możnaby liczyć na tę frekwencyę w oddalonej od wiejskich osad szkole w Bereźnicy, a także nie wiele obiecywać sobie można od kursów w Jagielnicy i Horodence. Wreszcie nie można pominąć i tej uwagi, że częste stykanie się młodzieży szkolnej z dochodzącymi na kursa ochotnikami mogłoby wpływać ujemnie na karność szkolną, tak niezbędną w zakładach tego rodzaju.

Jakkolwiek przeto Wydział krajowy cel i intencyę wniosku posła ks. Stojałowskiego w zupełności uznaje, to uważając drogę we wniosku wskazaną za nieodpowiednią, zalecać jej Wysokiemu Sejmowi nie może a sądzi raczej, że w miarę objawiających się wśród ludności włościańskiej życzeń i w miarę środków finansowych kraju, dążyćby należało do tworzenia dalszych szkół zimowych, których sieć z czasem pokryćby powinna cały kraj.

System strzelania do chmur gradowych.

Pomysł strzelania do chmur celem zapobiegania opadom gradowym nie jest bynajmniej nowym, jak świadczą bowiem liczne zapiski kronikarskie, posługiwano się nim na kontynencie od dawna. W XVI. i XVII. wieku, zwłaszcza w krajach alpejskich był w powszechnem użyciu, tak dalece, że n. p. stany w Karyntyi obowiązane były w tym celu dostarczać miejscowej ludności prochu strzelniczego, bawarska zaś Akademia Umiejętności wyznaczyła w r. 1785 nagrodę 50 dukatów za rozstrzygnięcie pytania: jakie ma znaczenie strzelanie do chmur i jak ono oddziaływuje na nie.

W tych jednak odległych czasach ludność strzelaniu temu przypisywała siłę jakiegoś nadprzyrodzonego działania, to też z czasem nabrało ono cechy zwykłego zabobonnego zwyczaju, a skoro przytem przy niezachowywaniu odpowiednich ostrożności zdarzały się coraz częstsze wypadki okaleczeń, państwa ówczesne zaczęły z etycznych i humanitarnych względów występywać przeciwko temu zwyczajowi. W Austryi pierwsza Marya Teresa patentem z dnia 30. lipca 1773 r. zabroniła strzelania do chmur, późniejszy dekret nadworny z dnia 26. listopada 1783 r. obostrzył ten zakaz.

Pomimo tego jednak w pewnych okolicach, zwłaszcza w podalpejskich strzelanie do chmur jako zwyczaj przechowało się do ostatnich czasów. U nas również „zabobon“ strzelania był rozpowszechniony, jakkolwiek częściej ludność w podobnych wypadkach zażegnywała chmury głośnem dzwonieniem, wywołując bez świadomości sił działających w tych wypadkach, nierówne ale nieco zbliżone efekta.

Zasługę wznowienia tego środka ochronnego, zastosowania go według pewnych prawideł opartych na bardziej naukowej podstawie jak niemniej skonstruowania pierwszego moździerza na wzór dzisiejszy przypisać należy Albertowi Stigerowi, burmistrzowi w Windisch-Feistritz w Styryi, Miejscowość ta i okolice jej prawie rok rocznie nawiedzane były gradem, skutkiem czego tamtejsze winnice ponosiły znaczne szkody. Stiger oddawna przemyśliwał nad tem, w jakiby sposób można było zabezpieczyć plony przed tem zniszczeniem; obserwując zaś burze gradowe, zwrócił baczniejszą uwagę na tę szczególną okoliczność, że każdą taką burzę, zanim się wiatr zerwał i grad padać zaczął, poprzedzała chwila, czasami krótka, kilkuminutowa zaledwie ciszy i zupełnego spokoju, jakby odrętwienia w naturze. Z tego wywnioskował, że ten spokój prawdopodobnie musi być potrzebny w procesie tworzenia się gradu w górnych warstwach powietrza. Gdyby zaś tak było w istocie, wnioskował, należałoby czemś zakłócić ten spokój, przerwać ciszę i wstrząsnąć warstwami powietrznymi, aby tworzeniu się gradu w sam czas przeszkodzić. Dawny zabobonny zwyczaj strzelania do chmur ułatwił znacznie rozwiązanie tego zadania. Za poradą pułk. Mundyego, opatrzył Stiger zwykły moździeż w tubę blaszaną lejkowatą, aby tym sposobem siłę strzału spotęgować. Na Zielone święta r. 1896 dano pierwsze strzały ze stacyi w Windisch-Feistritz do nadciągającej chmury gradowej; może być, że należy to przypisać szczęśliwemu przypadkowi, ale grad tę stronę Windisch Feistritz ominął, powszechnie zatem stwierdzono, że próba burmistrza Stigera w zupełności się powiodła.

To pierwsze powodzenie zdecydowało o dalszych losach strzelania do chmur. Z bezprzykładną dotąd i nieznaną w historyi wynalazków szybkością rozchodzi się pomysł Stigera po kontynencie. W ciągu niespełna czterech lat zdobywa sobie setki tysięcy zwolenników w Austryi, na Węgrzech, w Szwajcaryi, Francyi, Hiszpanii a przedewszystkiem we Włoszech; powstaje w tym czasie kilkadziesiąt tysięcy stacyi strzelniczych, wiele fabryk nastarczyć nie może coraz to liczniejszym zapotrzebowaniom aparatów strzelniczych, pojawiają się coraz to nowsze i doskonalsze systemy moździerzy — a nadto przychodzą już do skutku w tym czasie dwa kongresy przy licznym udziale delegatów poszczególnych związków strzelniczych. W ten przeto sposób sprawa strzelania przybrała charakter poważnego problemu doniosłego znaczenia dla całego ogółu rolników.

W ojczyźnie wynalazku w Windisch-Feistritz było już w roku 1897, a zatem w rok po pierwszej próbie 37 stacyi strzelniczych, w jesieni zaś r. 1900 liczono już w Styryi z górą 500 stacyi, w Krainie, Pobrzeżu

i Dalmacyi po 100, w Austryi niż. 60, na wyspach morza Adryatyckiego kilkadziesiąt. We Węgrzech minister rolnictwa Dr. Daránvi gorąco zajął się tą sprawą, polecając Instytutowi meteor. w Budapeszcie na koszt państwa założyć stacye i przeprowadzić próby. Stacye państwowe w komitacie Zala koło Mura Szombart i koło jeziora Plaaten były czynne już w r. 1899, po dziś dzień Węgry posiadają 500 stacyi, Kraina i Slawonia po 100.

We Francyi założono dotychczas przeszło 350 stacyi głównie w dep. Herault i L'Aude. W tym ostatnim departamencie centr. Tow. rolnicze na podstawie prób przeprowadzonych w lecie 1900 r. uchwaliło wezwać syndykaty rolnicze w całej Francyi, aby starały się zakładać wszędzie stacye i zawiązywać związki strzelnicze. Minister rolnictwa polecił prof. Hondaille, aby się szczegółowo zajął zbadaniem tej sprawy w szkole rolniczej w Montpellier, również z polecenia ministra wojny i artylerya francuska zaczęła już przeprowadzać próby co do skuteczności tego wynalazku.

Najwięcej przecież zwolenników strzelania do chmur pozyskały Włochy, a zwłaszcza północne ich prowincye, gdzie grady rok rocznie wyrządzają ogromne spustoszenia i gdzie pod uprawą znajdują się płody wysoko wartościowe jak: wino szlachetne, ryż, pomarańcze, cytryny itd. a zarazem premia asekuracyjna w tych okolicach jest tak wysoką jak nigdzie (10—12% !). To też z entuzyazmem powitały te prowincye północnych Włoch pierwsze wiadomości o dodatnich rezultatach, jakie wykazały próby strzelania w Windisch-Feistritz. Deputowany włoski Dr. E. Ottavi bezzwłocznie udał się do Styryi celem zbadania wynalazku Stigera na miejscu, po powrocie zakłada pierwsze stacye we Włoszech. W ciągu roku było ich już czynnych około 2.000. W dniu 6. listopada 1899 r. zbiera się pierwszy kongres zwolenników strzelania do chmur gradowych w piemonckiem mieście Casalo Monferato, przy udziale 560 członków. Pierwszym honorowym prezesem kongresu wybrano Stigera. W rok później w dniach 25.—29. listopada 1900 r obradował już drugi kongres w Padwie przy udziale 1500 uczestników, w tej liczbie wielu uczonych włoskich, profesorów uniwersytetów i dyrektorów instytutów meteorologicznych, między nimi Dr. J. Perntera z Wiednia. Kongresowi przedłożono spostrzeżenia z przeszło 10.000 stacyi strzelniczych, jakie już w tym roku były czynne we Włoszech a mianowicie:

w prowincyi	Aleksandryi . . .	1.000 stacyi
„ „	Padwie	1.200 „
„ „	Treviso	1.500 „
„ „	Vincenza	1.800 „
w innych 27	prowincyach . . .	4 500 „

Jak widzimy z powyższych zestawień, sprawa strzelania do chmur gradowych wyszła już z początkowego stadyum odosobnionych prób i usiłowań jednostek a przybrała tak szerokie rozmiary, że można przystąpić do rozpatrzenia, czy są już i jakie wyniki z dotychczasowych prób?

Krótki przeciąg czasu nie dozwolił jeszcze na zebranie odpowiedniego materyału, na podstawie którego możnaby z całą ścisłością zawyrokować, że strzelanie do chmur, jeżeli tylko należycie i z pewnym planem zostało przeprowadzone, w każdym wypadku pomyślne skutki przynieść musi. W samym bowiem początku akcyi trudno jeszcze mówić o należytem zorganizowaniu jej w szczegółach, owszem, z góry należałoby się z tem liczyć, że wśród tych początkowych prób, znajdziemy wiele takich, które rezultat dały ujemny, bądź to z tego powodu, że działały mniej odpowiednimi przyrządami, n. p. posługując się moździerzami zbyt małego kalibru, lub też w odosobnieniu działając, nie mogły wywrzeć odpowiedniego efektu. Nie brak przecież już dzisiaj danych, świadczących o tem, że strzelanie może przynieść rzeczywisty skutek t. j. przeszkodzić procesowi tworzenia się gradu. Na razie zadowolnimy się skonstatowaniem tylko takich wypadków choćby pojedynczych.

Dyrektor centralnego biura meteor. w Wiedniu Dr. Pernter podnosi ten fakt, że w Windisch Feistritz od roku 1896 tj. od chwili, kiedy tam strzelanie rozpoczęto, nie było gradu, pomimo że poprzednio niemal

każdego roku grad tę miejscowość nawiedzał, a nawet i w okolicy najbliższej, gdzie nie strzelano, padał niejednokrotnie w ciągu ostatnich 4 lat. Próby przeprowadzone w r. 1899 w Mura Szombart na Węgrzech dały również dodatni rezultat Niemniej przychylnie o skutkach strzelania przeprowadzonego na wyspie Lissie wyraża się K. von Appeldauer. W tamtejszych winnicach grad wyrządzał roczną szkodę szacowaną na 300.000 złr. W r. 1899 było na tej wyspie czynnych 30 stacyi o 175 moździerzach, w tym roku w okresie od 24. maja do 4. października przechodziło 29 burz, które ostrzeliwano zawsze z pożądanym skutkiem Gradu na wyspie nie było z wyjątkiem dwóch miejscowości Vrbanjo i Vrboska, gdzie nie strzelano.

Nie brak i we Włoszech dodatnich rezultatów z strzelania, które entuzyastycznie podnoszono na obu kongresach w Casalo i Padwie; natomiast, jak słusznie zauważył Dr. Pernter, ze szkodą dla samej sprawy, starano się przemilczać nieudałe próby, których również nie brakowało. Na kongresie w Casalo uchwalono rezolucyę następującej treści: „Zważywszy na rezultaty z strzelania, jakie osiągnięto w Styryi, Dalmacyi, Piemoncie, Lombardyi, Wenecyi, Emilii i Toskanie, kongres jest przeświadczony: 1. że przez zastosowanie systemu strzelania do chmur, znalezioną została właściwa droga do rozstrzygnięcia ważnego zadania ochrony od gradu; 2. że wyniki ze strzelania, jakie osiągnięto w tym roku, nie mogły być więcej obiecującymi". Następny zaś kongres w Padwie oświadczył się jeszcze bardziej stanowczo za skutecznością strzelania Tysiąc pięćset uczestników jednogłośnie orzekło na nim, „że skuteczność strzelania do chmur gradowych jest rzeczą pewną i niepodlegającą żadnej dyskusyi" (modo irrefragabile). Chciano początkowo uchwalić jeszcze dalej idącą drugą rezolucyę: „że pewność ta nie tylko doświadczalnie ale i naukowo stwierdzoną została", jednakże tej rezolucyi nie uchwalono, gdyż uchwaleniu jej sprzeciwiło się kilku uczonych włoskich.

Zdaje się zatem nie ulegać wątpliwości, że w wielu wypadkach przy strzelaniu do chmur zdołano już osiągnąć rzeczywisty skutek. W danej chwili samo skonstatowanie tych, chociażby na razie nie licznych wypadków jest wystarczające, gdyż opierając się na tem, przychodzimy do przekonania, że jest rzeczą możebną w ten sposób przeciwdziałać tworzeniu się gradu w chmurach — wyzyskanie zaś i zastosowanie tej zasady w każdym poszczególnym wypadku jest już rzeczą dalszą i zależną od rozwoju i udoskonalenia technicznej strony postępywania. A zatem dzisiaj już dyskusya może być tylko co do tego punktu prowadzoną: czy sprawa strzelania do chmur jest już do tego stopnia dojrzałą, aby ją można było wszędzie i bez zawodów zastosowywać? Chcąc na to pytanie odpowiedzieć, należałoby poprzednio wyjaśnić: jaki wpływ mieć może strzelanie do chmur na tworzenie się w nich gradu, skoro — jak wyżej powiedziano — jest ono w stanie temu procesowi przeszkodzić?

Dotychczasowe doświadczenia przeprowadzone na wielką skalę zwłaszcza na polu doświadczalnem w St. Katharein an der Lamming przyczyniły się znacznie do wyświetlenia tej kwestyi. W tym względzie zdołano już nawet zebrać dość pokaźny materyał naukowy, bo oparty na wynikach przeszło 18.000 próbnych strzałów, dokonanych pod kierownictwem G. Suschniga, znanego konstruktora po dziś dzień najlepszych aparatów strzelniczych. Mianowicie podczas strzelania niejednokrotnie zauważano, że bezpośrednio po wystrzale z moździeża, przez jakiś czas, zależnie od siły strzału, czasem i przez 20—28 sekund, słyszeć można postępujący w przestrzeń i coraz słabszy w miarę oddalenia, przeciągły świst i szum; zauważano dalej, że niekiedy po strzale przy sprzyjającem oświetleniu, widzieć nawet można było „kółko" zlekka zabarwione, podobne do kółka dymu z cygara, posuwające się w kierunku strzału. Skonstatowano zatem, że skutkiem strzału, powietrze wypchane z tuby zbija się w rodzaj pierścienia wirującego (Luftwirbelring) i z pewną chyżością posuwa się naprzód. W końcu stwierdzono i ten ważny szczegół, że ów pierścień wirujący powietrzny, posiada pewną i to dość znaczną siłę. Stiger dostrzegł raz, że po jednym takim strzale, jaskółka, która przypadkowo w dość znacznej wysokości uderzoną została tym wirem, zabita upadła na ziemię. Suschnig robił w tym

względzie ciekawe próby z moździeżami poziomo ustawionymi. Mianowicie w pewnych oddaleniach od moździeża ustawiano zapory, ściany z łat drewnianych lub z tektury i w tym kierunku strzelano, przekonano się wówczas, iż ów pierścień powietrzny w oddaleniu 100 m. rozdzierał łaty i rozrzucał ich cząstki na odległość 40—80 metrów.

A zatem zdaje się być pewnem, że jeżeli przy strzelaniu do chmur gradowych odnosi się pewien skutek, to przyczyny tej nie w czem innem szukać należy, jak w bezpośredniem działaniu mechanicznej siły pierścienia wirowego, na górne warstwy powietrza, w których się odbywa proces tworzenia się gradu. Jaką negatywną rolę przypisać należy temu działaniu, nie wiemy, gdyż sam proces tworzenia się gradu jest nam dotąd nieznany. Nauka nie dała nam pod tym względem nic pewnego oprócz wielu mniej lub więcej prawdopodobnych hipotez; a jeżeli dziś dla naukowego wyjaśnienia tej kwestyi padło nieco światła, to bezprzecznie jest to zasługą omawianego systemu strzelania. To też opierając się na mechanicznem działaniu pierścienia wirującego, powstało w ostatnich czasach kilka śmielszych hipotez, jak: prof. Bombicci, który kładzie główny nacisk przy tworzeniu się gradu na proces krystalizacyjny, prof. Marangoni przypisującego to głównie wpływowi elektryczności, a wreszcie aleksandryjskiego prof. Roberto, który ów proces tłómaczy wirowym ruchem cząsteczek około osi poziomej.

W każdym razie do odbycia tego procesu potrzebna jest w naturze chwila spokoju w górnych warstwach powietrza, tymczasem owe wirujące pierścienie nie dopuszczają do tego, mięszając warstwy powietrzne i wstrząsając nimi. Niejednokrotnie po strzale dostrzeżono nawet, że chmury od pieścieni zostały przedarte i w tem miejscu prześwietlać zaczął błękit nieba; przy energiczniejszem zaś strzelaniu zauważono, jak początkowy mały opad gradowy przemieniał się w grad niewykształcony, jakby śnieg, a w końcu w deszcz rzęsisty.

Przyjmując jednakże, na podstawie tego, co było dotąd powiedzianem, za pewnik, że siła mechaniczna wirującego pierścienia jest w stanie przeszkodzić procesowi tworzenia się gradu w chmurach, należy dodać to zastrzeżenie: że wówczas tylko będzie to miało miejsce, jeżeli przedewszystkiem ów pierścień wirujący z odpowiednią jeszcze siłą dotrzeć potrafi do warstw powietrznych, w których się grad wytwarza.

To zastrzeżenie jest w stanie znacznie osłabić ufność naszą w skuteczność strzelania do chmur w każdym wypadku, przy użyciu tych aparatów strzelniczych, jakie na razie mamy do dyspozycyi. Początkowo obliczano na podstawie czasu trwania świstu pierścienia powietrznego (maximum 28 sekund) i początkowej chyżości (80—100 m. na sekundę), że pierścień wirujący przy pionowym strzale może dosięgnąć do wysokości i ponad 2.000 metrów. Tymczasem ostatnie próby, jakie dokonano na polu doświadczalnem w St. Katharein an der Lamming przy użyciu kilku najlepszych a zarazem najsilniej działających systemów moździeży, przekonały, jak wielką popełniono omyłkę w początkowych i zamało ścisłych obliczeniach. Wyniki tych prób i obliczenia, jakie na tej podstawie uskutecznił Dr. Pernter, są w obecnej chwili miarodajne. Mianowicie stwierdzono, że początkowa chyżość pierścienia wirującego w następnych sekundach w wysokim stopniu słabnie, i że przy użyciu nawet największego kalibru moździeża i odpowiedniej dawki prochu, (180—200 gr.), działanie tego pierścienia dosięgnąć może co najwyżej przy poziomym strzale do 300 m., przy pionowym zaś maximum 400 m. Wychodząc z tego założenia Dr. Pernter zapatruje się bardzo krytycznie na skuteczność strzelania do chmur gradowych przy dzisiejszym stanie rzeczy, o ile tylko skuteczność tę odnosimy do bezpośredniego mechanicznego działania pierścienia na chmury. Dr. Pernter sądzi: że, jeżeli były dotychczas pomyślne rezultaty ze strzelania, to niezawodnie odnosić się one musiały do tych wypadków, gdzie chmury gradowe przeciągały w niewiększem oddaleniu od aparatu jak na 400 m. Z drugiej jednakże strony ten niekorzystny efekt strzelania zrównoważyć może do pewnego stopnia ta pomyślna okoliczność, że chmury gradowe przeciągają zazwyczaj w niezbyt znacznej wysokości nad ziemią; jak prof. Roberto i inni na podstawie licznych obserwacyi twierdzą, nigdy wyżej jak 800 m.

nad poziom morza. W górskich okolicach oddalenie to można jeszcze b. znacznie zmniejszyć, przy odpowiedniem wyzyskaniu terenu, na którym się stacye zakłada; mianowicie ustawiając moździeże na wyniosłych wzgórzach otaczających doliny. Tak n. p. w Windisch-Feistritz ustawione są aparaty strzelnicze na wysokości do 750 m. nad p. m.

Próby Suschniga i obliczenia Dra Perntera, jakkolwiek nie przedstawiają dzisiejszego systemu strzelania w tak korzystnem świetle, przecież w niczem nie zbijają samej zasady, na której się ten system opiera, a tylko wnioskować dozwalają, że po dziś dzień technika wynalazku nie jest jeszcze do tego stopnia wydoskonaloną, aby przy użyciu dzisiejszych aparatów liczyć można było w każdym wypadku na niezawodny skutek. Jednakże to są już szczegóły wymagające pewnego ulepszenia, a ulepszenie — to kwestya czasu tylko.

Systemy aparatów strzelniczych, pomimo tak krótkiego okresu czasu, są już b. liczne, i z każdą chwilą powstają coraz to nowsze. Najważniejsze systemy są: styryjskie, do których oprócz pierwotnego Stigerowskiego aparatu zalicza się ulepszony Suschniga, firmy C. Grenitz w Gracu; Ungera z Cilli; włoskie odtylcowe szybkostrzelające 10 - 15 strzałów na minutę. Między nimi najwięcej w użyciu systemy: Garolla, Gisenti i Lavarda; wreszcie system Emmerlinga, używany na Węgrzech. W styczniu b. r. robiono próby w Zurychu z najnowszym systemem Kanitza z bardzo dobrym rezultatem. Wszystkie te systemy wzorowane są na pierwotnym systemie Stigera, t. j., składają się z moździeża i z tuby lejkowatej pionowo na nim osadzonej, cały zaś aparat kryje się w budce strzelniczej, a tylko górna część tuby niezasłonięta na wierzch wystaje. Istotna różnica tych systemów polega tylko na odmiennej konstrukcyi moździeży. Zależnie od tego, w jaki sposób moździeż jest nabijany, dzielimy aparaty na dwa działy:

a) z przodu nabijane,

b) odtylcowe, nabijane patronami, zależnie zaś od sposobu zapalania prochu na a) lontowe i b) kabslowe. Dalsze różnice napotykamy w materyale, z jakiego jest moździeż sporządzony, a zatem: z miękkiej stali, z kutego żelaza z jednego kawałka wiercony, lany; wreszcie co do kalibru, kształtu otworu, wysokości tuby, połączenia tuby z moździeżem itd. najrozmaitsze. Dzisiaj jeszcze nie tak łatwem byłoby orzec, który z tych systemów jest najlepszy i do użycia najodpowiedniejszy, ze względu na siłę strzału, łatwość obchodzenia się z nim, bezpieczeństwo; każdy bowiem z tych systemów ma swoje zalety i wady, a reklama utrudnia w znacznej mierze zorjentowanie się w tym wyborze. Jednakże na podstawie dotychczasowych prób da się już przynajmniej tyle powiedzieć, że tylko systemy o większych kalibrach, z dawką prochu co najmniej 180 gr. winny znaleść zastosowanie przy strzelaniu; że dalej zapalane lontem mają pierwszeństwo przed kabslowemi, gdyż te ostatnie powodują liczne wypadki, wreszcie wszelkie moździeże z lanego żelaza, spajane, jak niemniej aparaty bardziej skomplikowane uważać należy za nieodpowiednie.

Znaczniejsza różnica zdań zachodzi w tem, który z systemów jest lepszy i dogodniejszy, czy z przodu nabijany czy też odtylcowy. Zwolennicy pierwszego systemu twierdzą, że pewność, siła strzału i brak niebezpieczeństwa przemawia za nim, gdy tymczasem zwolennicy moździeży odtylcowych, przy użyciu których można dawać i do 20 strzałów na minutę, podnoszą tę zaletę szybości. Zdaje się jednak, że ten moment nie jest decydującym w tej sprawie, a przynajmniej nie w tym stopniu.

O ile z dotychczasowych prób wnioskować by można, najlepszym w użyciu okazał się aparat typu *E)* skonstruowany przez Gustawa Suschniga, kierownika fabryki „Carl Greinitz Neffen", w Gracu. Moździeż tego systemu jest ze specyalnej miękkiej stali zrobiony, kuty z jednego kawałka, cylindrycznie wiercony, wysoki 435 *mm*, obliczony na ładunek prochu 180 gr. Tuba jest wysoka na 4500 *mm* zrobiona z 2 *mm* blachy żelaznej. Cały aparat składający się z tuby, 5 moździeży, paki transportowej i innych dodatków, kosztuje loco Grac 240 K. Według obliczeń Dr. Perntera przy próbach dokonanych na polu doświadczalnem w St. Katharein, strzały przy użyciu tego aparatu dały najlepsze rezultaty, znacznie lepsze od systemu Ungera i od średnich systemów używanych we Włoszech.

O skuteczności strzelania decyduje zatem w pierwszym rzędzie wybór najodpowiedniejszego aparatu; przecież udanie się przedsięwziętej akcyi ochronnej nie może wyłącznie tylko od tego wyboru zależeć. Cała akcya strzelnicza musi być należycie zorganizowaną. Przedewszystkiem z góry można być o tem przekonanym, że jeden moździeż chociażby był najlepszej konstrukcyi, odpowiedniego efektu nie wywrze, jeżeli będzie pojedynczo działał na nadciągającą chmurę gradową. Działalność jego w krytycznej chwili musi być wspartą jednoczesną działalnością większej liczby moździeży, ustawionych w pewnych oddaleniach, czyli, że akcya strzelnicza powinna być prowadzoną z szeregu stacyi odpowiednio rozrzuconych na dość znacznej przestrzeni. Na zasadzie dotychczasowej praktyki nabrano przekonania, że 40 działających stacyi, może już wywrzeć skutek odpowiedni, a dalej, że stacye te powinny być ustawione w niewiększem oddaleniu jak 800—1000 *m* od siebie. Wreszcie obliczono, że jedna taka stacya w związku z innemi stacyami, ochrania 25—50 hektarów przed gradem, zależnie od kalibru użytych moździeży i ilości strzałów na minutę. Suschnig przyjmuje nawet dla swojego aparatu typu *E* teren ochrony do 100 hektarów.

W każdym razie podobna akcya, jeżeli ma być należycie zorganizowaną, wymaga zwłaszcza w okolicach, gdzie przeważa mała własność rolna, tworzenia się związków strzelniczych na wzór spółek wodnych. We Francyi i we Włoszech związki tego rodzaju od samego początku powstawać zaczęły i bezwątpienia, że tej okoliczności przypisać należy w znacznej mierze dodatnie rezultaty początkowych usiłowań.

Ważność tego punktu dla rozwoju akcyi strzelniczej uznał i kongres w Padwie, zastanawiając się nad tem, czy nie byłoby już na czasie przedłożyć parlamentowi ustawy o przymusowem tworzeniu się związków strzelniczych w tych okolicach, gdzie większość właścicieli życzyłaby sobie tego.

Dość, że w pierwszym rzędzie akcya strzelnicza objąć powinna pewne znaczniejsze terytoryum, a dalej, w krytycznej chwili musi być umiejętnie i z pewnym planem prowadzoną. Stacye nie mogą być z nienacka przez burze zaskoczone, nadciągająca burza powinna być, o ile to możebne, jaknajwcześniej sygnalizowaną. W tej mierze telegrafy, telefony i stacye metereologiczne oddać mogą nie małe usługi. W pewnych prowincyach powstały już nawet żądania, aby państwo w tym względzie przyszło z pomocą i dostarczało tych potrzebnych wiadomości bądź bezpłatnie lub za zniżoną opłatą. W każdym razie należycie zorganizowana akcya strzelnicza wymaga zwłaszcza w sezonie gradowym pewnej czujności i wprawnego pogotowia.

Jak skonstatowano na podstawie licznych obserwacyi, okres maximalnego niebezpieczeństwa gradowego odnieść należy: a) do pewnych miesięcy w roku i b) do pewnej pory dnia.

Mianowicie statystyka pod tym względem wykazuje, że na 100 burz gradowych w roku przypada:

na miesiąc	lipiec . .	31·11%
„ „	czerwiec . .	23·33%
„ „	sierpień . .	16·80%
„ „	maj . . .	13·50%

natomiast na 100 burz gradowych odnośnie do pory dnia przypada:

między godziną	3—4	popołudniu	15·14%
„ „	4—5	„	14·94%
„ „	2—3	„	12·57%
„ „	5—6	„	10·38%
„ „	6—7	„	8·58%
„ „	1—2	„	8·21%

Z powyższych zestawień wynika, że właściwy okres niebezpieczeństwa gradowego trwa przez 4 miesiące w roku, od 1. maja do 31. sierpnia i obejmuje prawie 85% wszystkich wypadków gradowych w roku, w tym zaś okresie czteromiesięcznym najniebezpieczniejsza pora dnia jest między godziną 1—7 popołudniu, gdyż na ten czas przypada około 70% wypadków gradobicia. Do tego zatem okresu niebezpieczeństwa odnieść przedewszystkiem należy czujność i zapobiegliwość stacyi strzelniczych.

Nakoniec z tą chwilą, skoro do danej miejscowości przybliża się chmura gradowa i stacye mają już rozpocząć swoje działania, odbywać się to powinno na podstawie odpowiedniego planu i kierownictwa wychodzącego ze stacyi głównej. Strzelanie rozpoczyna pierwsza linia stacyi frontowych, a następnie kolejno dopiero dalsze linie, przyczem ważnem jest utrafić najodpowiedniejszą chwilę, kiedy strzelanie ma się rozpocząć. Przekonano się z dotychczasowej praktyki, że jest już zapóźno dopiero wówczas rozpoczynać strzelanie, gdy chmura znajdzie się w pionowem położeniu, nad głową, a grad zacznie padać; najstosowniejszym natomiast momentem do rozpoczęcia strzelania jest właśnie owa ważna chwila ciszy poprzedzająca burzę — gdy chmury zbliżają się do pionowego położenia. Podczas trwania burzy strzelanie powinno trwać bez przerwy, przy użyciu największych kalibrów moździeży, wystarczy dać z każdej stacyi po 40—50 wystrzałów na godzinę. Zaprzestanie strzelania powinno nastąpić dopiero wtenczas, gdy chmura już przejdzie, lub burza gradowa przemieni się w ulewę.

Przecież zastosowanie strzelania do chmur w praktyce na szerszą skalę wówczas dopiero byłoby wskazane, jeżeli oprócz niezawodnej skuteczności tego środka w każdym specyalnym wypadku, okaże się on i rachunkowo korzystnym. Najniezawodniejszy bowiem środek, jeżeli tylko pociąga za sobą koszta mało co mniejsze od szkody, której ma zapobiedz — może być pomysłem genialnym, cennym dla nauki, — ale w praktyce nigdy nie znajdzie szerszego zastosowania. Przy strzelaniu do chmur gradowych granica tego rachunku ze względu na korzyść jest ściśle oznaczona wysokością dotychczasowych premii asekuracyjnych. Po za tą granicą koszta strzelania do chmur gradowych przejść nie mogą, a nawet powinny być mniejsze choćby z tego powodu, że gdy przy asekuracyi rolnik zapłaciwszy przypadającą taksę, jest pewny, że w razie wypadku szkoda mu zwróconą zostanie, tymczasem przy zastosowaniu strzelania, dziś zwłaszcza, ponosi jeszcze pewne ryzyko, zależne od udania się próby, a przytem ta akcya ochronna wymaga od niego pewnych zachodów i starań.

Ze względu na krótki okres czasu, z jakim mamy przy tej akcyi do czynienia, trudno jest jeszcze zestawić ściśle koszta utrzymania stacyi i koszta ochrony 1 ha plonu, jakkolwiek licznych obliczeń już dzisiaj i w tym kierunku nie brak. Dotychczasowe obliczenia, o ileby odpowiadały rzeczywistemu stanowi rzeczy, wskazywałyby, że koszta strzelania są stosunkowo bardzo niewielkie, że zatem i temu warunkowi system strzelania odpowiada najzupełniej.

Już na pierwszym kongresie w Casalo starano się wypośrodkować przeciętne koszta utrzymania jednej stacyi i obliczono je wówczas na 65·60 lirów (59 k) dla stacyi, a w odniesieniu do przestrzeni 1·70 lira (1·53 k) na hektar. Zamknięcia rachunkowe konsorcyum strzelniczego w Conegliano za rok 1899 wykazały koszt utrzymania 1. stacyi na 83·23 k czyli 78 gr. na hektar (!). Obliczenia te są bezwarunkowo za niskie, już przez to samo, że przy obrachunku nie uwzględniają amortyzacyi włożonego kapitału. Dopiero Dr. Grassi zestawił na tej zasadzie dokładniejszy obrachunek, który wykazał cały koszt utrzymania stacyi na 164·15 k zaś ochrony 1 ha na 2 k 8 gr.

Na tej również zasadzie zestawił obliczenia i G. Suschnig dla swego aparatu o wielkim kalibrze typu E, z ładunkiem prochu 180 gr., przyjmując, że aparat ochrania 100 ha, i że w ciągu roku ostrzeliwano z niego 20 burz w przecięciu 30 strzałami. Koszta wynosiły:

a) proch 600 strzałów à 180 gr. = 108 klg. à 76 gr. =	K	82·08
b) materyał do podpalania	„	6·—
c) wynagrodzenie personalu, 20 burz po 2 K = .	„	40·—
d) zabezpieczenie od wypadków	„	9·—
e) reperacye i inne koszta	„	7·—
A) koszta utrzymania	K	144·08
10% kosztów amortyzacyi aparatu . .	K	25·—
20% „ „ budki . .	„	12·—
5% od włożonego kapitału 400 K= . .	„	20·—
10% kosztów utrzymania 144·08= . .	„	14·40
B) razem . .	„	71·40
Ogółem koszta na 100 ha . .	K	215·48

A zatem, koszta strzelania w jednym roku, na podstawie tego obliczenia wynosiłyby na 1 ha 2 K 15 gr. Koszta te, jak widzimy, są już wyżej obliczone od poprzednich, a jednak przypuszczamy, że w praktyce okażą się jeszcze wyższe, z tego powodu, że przyjęty dla jednej stacyi teren ochronny 100 ha, kto wie, czy się nie okaże za wielki. Niemniej koszta prochu gruboziarnistego (Sprengpulver II.), który stanowi największą rubrykę wydatków, liczono po minimalnej cenie 76 gr za klg., t. j., po cenie, po jakiej go rząd odstępuje na cele strzelania do gradu, loco fabryka, z dostawą na miejsce cena będzie wyższa przynajmniej o 10 gr. na kilogramie.

Ponieważ koszta prochu w znacznej mierze decydują o kosztach strzelania, przeto usilnych dołożono starań, aby o ile możności cenę tego materyału obniżyć. W ostatnich czasach robiono nawet próby, aby przy fabrykacyi prochu zastąpić droższy składnik saletrę potasową, saletrą sodową, skutkiem czego koszt 1 klg. dałby się obniżyć do 50 gr. Podobny proch zaczęto nawet już wyrabiać w Himmelberg w Karyntyi, nie wiemy jednakże, o ile okazał się użytecznym do tego celu.

Na podstawie przedstawionych tu obliczeń, przekonywujemy się, że całkowite roczne koszta ochrony jednego hektara od gradu przy zastosowaniu strzelania wynoszą zaledwie cośkolwiek więcej jak 2 K, przypuszczając nawet, że w tych obliczeniach popełniono omyłkę, i że w rzeczywistości koszta te okażą się wyższe, że dojdą nawet do $2^1/_2$ K na hektarze, to i w takim razie uważać je musimy za stosunkowo niewielkie, wynoszą bowiem w przecięciu przy pszenicy 1% jej wartości, przy życie do 1·5%. Wszakże, jak później wykażemy, podany koszt ochronny płodów przy strzelaniu $2^1/_2$ K na 1 ha jest tylko pozornie tak niskim.

Jeżeli zważymy, że stosunkowy koszt strzelania jest zawisły od wartości plonów na hektarze, o wartości zaś decyduje nie tylko ilość ctn. m. zbioru ale i cena, dlatego w miarę różnic, jakie napotykamy w tych dwóch czynnikach, znacznym zmianom ulega i stosunek procentowy kosztów strzelania w odniesieniu do wartości plonów na hektarze, jakto poniższe zestawienie wykazuje:

Gatunek płodu i cena	Zły wydatek na 1 ha	Przy kosztach strzelania K 2·5 % wartości.	Zwykły wydatek na 1 ha	Przy kosztach strzelania K 2·5 % wartości	Nadzwyczajny wydatek maximum na 1 ha	Przy kosztach strzelania K 2·5 % wartości
a) pszenica ctn. m. . .	10		14—27		42	
wartość plonu w koron. przy cenie minimum 12 K						
za 1 ctn. m. . . .	120	2·1	168—324	1·5—0·8	504	0·5
przy cenie maximum 24 K						
za 1 ctn. m. . . .	240	1·0	336—648	0·7—0·4	1.008	0·2
b) żyto ctn. m. . . .	7		9—19		32	
wartość plonu w koron. przy cenie minimum 10 K						
za 1 ctn. m. . . .	70	3·6	90—190	2·8—1·3	320	0·8
przy cenie maximum 22 K						
za 1 ctn. m. . . .	154	1·6	198—418	1·3—0·6	704	0·4
c) wino						
wartość plonu w koron. przy gatunku:						
zwykłym (Bergwein). .			900—1.200	0·3—0·21		
średnio dobr. (Feldwein)			1.100—1.500	0·23—0·17		
szlachetnym (Edelwein).			1.800—3.500	0·14—0·07		

Cyfry w tej tabelce podane odnośnie do wydatności plonu na hektarze, ceny targowej i wynikającej stąd wartości plonów wyrażają tylko

najszersze granice, w jakich pomieścić możemy specyalne wypadki i przeciętne z nich bardziej odpowiadające miejscowym stosunkom gospodarskim. A zatem n. p. dla Galicyi przeciętna zbliżać się będzie do cyfr mniejszych podanych w tej tabelce.

O ile zaś stopniowe powiększanie się wartości płodów na hektarze, wpływa na stosunkowe obniżenie kosztów strzelania, wykazuje nam następujące zestawienie:

Wartość plonu na 1 ha	Kategorye warunków, od których zależy wartość plonów w odnośnej pozycyi	Przy koszcie strzelania K 2·5 % wartości	Uwaga.
50	I. nieurodzaj, ceny niskie gospodarstwa extenzywne płody o mniejszej wartości (owies, żyto)	5%	i wyżej wysokość premii asek. dla wina, tytoniu, chmielu itd.
60		4·2%	wysokość premii Tow. asekur. włoskich
70		3·6%	
80		3·1%	„ „ „ „ austr. dla strączkowych i olejnych
90		2·8%	
100		2·5%	„ „ „ „ „ wyjątkowa
125		2·0%	„ „ „ „ „ normalna
150	II. dobry urodzaj, ceny wyższe gospodarstwa intenzywne płody o średniej wartości (pszenica, rzepak)	1·7%	„ „ „ „ francuskich
175		1·4%	
200		1·2%	„ „ „ „ niemieckich
250		1·0%	
300		0·8%	
350		0·7%	
400		0·6%	
500	III. a) przy wielkim urodzaju i b. wysokich cenach dla płodów kategoryi II. b) produkta o wysok. wartości (wino)	0·5%	
750		0·3%	
1.000		0·25%	
1.500		0·17%	
2.000		0·12%	
3.000		0·08%	
4.000		0·06%	
5.000		0·05%	

Nasuwa się teraz pytanie, o ile wykazane powyżej koszta ochrony przy zastosowaniu strzelania rywalizować mogą z wysokościami premii asekuracyjnych. Dla przeciwstawienia zatem podamy kilka charakterystycznych przykładów odnośnie do kosztów zabezpieczenia od gradu w poszczególnych państwach.

W dziale ubezpieczeń od gradu pod każdym względem przyznać należy pierwszeństwo Niemcom. Tutaj i co do czasu, Towarzystwa ubezpieczeń najpierwej zaczęły się rozwijać, bo z końcem XVIII. wieku, i co do ilości jest ich najwięcej i wartość płodów ubezpieczonych w nich znacznie przewyższa ościenne państwa, nadewszystko jednak premie asekuracyjne są w nich najniższe, wynoszą bowiem przeważnie od 1 do $1^1/_2$% wartości.

Jednakże ta stosunkowa taniość jest tylko pozorną, z tego powodu, że Towarzystwa niemieckie z góry wykluczają od ubezpieczenia pewne okolice zbyt często gradem nawiedzane, lub też dla nich zastosowują taryfę podwójną, potrójną nawet i pięciokrotną, jak n. p. Towarzystwo Germania w Berlinie, przytem żadne Towarzystwo nie wypłaca szkód niżej $^1/_{15}$ części wartości ubezpieczonej, a prawie wszystkie w pewnych latach nie wypłacają pełnych szkód.

W Austro-Węgrzech premie asekuracyjne są wyższe od niemieckich, wynosiły bowiem:

Nazwa Towarzystwa ubezpieczeń wzajemne (W) akcyjne (A)	Przeciętna premia z wartości ubezpieczonej	
	1885—1891 r. %	1892 r. %
Pierwszy czeski Zakład Ubezp. od gradu w Pradze (W) .	2·11	2·45
Morawsko-szląski Zakład Ubezp. w Bernie (W)	1·64	1·82
Pierwsze węg. ogólne Tow. Ubezp. w Peszcie (A) . . .	2·81	2·02
Towarzystwo Wzajemnych Ubezpieczeń w Krakowie (W)		
stopa normalna	1·79	1·86
stopa wyjątkowa . . .	2·10	2·25
Austryacki Phönix we Wiedniu (A)	—	2·—
Towarzystwo Dunaj we Wiedniu (A)	2·41	2·29
Slawia Bank wzajem. ubezpieczeń w Pradze (W) . . .	2·31	2·06
Ziemiańskie Towarzystwo ubezpieczeń w Pradze (W) .	2·12	1·98
Magyar Franczia węg.-francuskie Tow. ubezp. w Peszcie (A)	—	1·67
Wiedeńskie Towarzystwo ubezpieczeń we Wiedniu (A) .	2·09	1·78
Węgierskie gradowe i kontr. asekuracyjne Tow. ubezpieczeń w Budapeszcie (A)	—	1·94

Na podstawie obliczeń wiedeńskiego biura statystycznego ogólne wyniki wszystkich austro-węg. Towarzystw asekuracyjnych w dziale gradowym były następujące:

W roku	Suma ubezpieczona w koronach	Premie brutto i należytość w koronach	Odszkodowanie z własnego rach. w koronach	Pozostałość lub strata w koronach	Stopa premii należ.
1877		13,670.000	7,386.000		
1878		13,030.000	7,340.000	+ 688.000	
1879		18,946.000	9,082.000	—1,440.000	
1880		15,674 000	12,310.000	—4,884 000	
1881		20,460.000	9,426.000	+1,800 000	
1882		21,772.000	11,058.000	— 812.000	
1883	838,742.000	20,216.000	15,912.000	— 4.068.000	2·41
1884	819,504.000	23,336.236	10,860.960	+1,684.000	2·84
1885	736,042.000	19,126.684	12,154.676	— 679.563	2 61
1886	757,200.000	19,844.162	13,106.880	—1,248.876	2·62
1887	898,000.000	28,624.818	11,564.956	+ 455.628	2·30
1888	760,000.000	18,486.270	14,008.574	—2,588,826	2·43
1889	804,108.000	30,399.760	15,164.162	—2,284.388	2·52
1890	842,100.000	18,194.930	15,062.358	—2,884.900	2·16
1891	697,628.000	15,505.688	12,598.970	—2.510.440	2·22
1892	742,228.000	15,219.225	9,785.570	+ 910.814	2·05

Widzimy zatem, że w Austro-Węgrzech premia asekuracyjna od gradu wynosi w przecięciu we wszystkich Towarzystwach przeszło 2% zabezpieczonej wartości plonów obok jednoczesnych potrąceń procentowych przy odszkodowaniu, które w niektórych Towarzystwach n. p. Phöniksie są dość znaczne.

We Francyi premie w akcyjnych Towarzystwach wynosiły:

w roku 1889 . . . . 1·55%
„ „ 1890 . . . . 1·62%
„ „ 1891 . . . . 1·71%
„ „ 1892 . . . . 1·77%

Najciekawsze przecież stosunki w dziale asekuracyjnym gradowym panują we Włoszech. Południowa część tego kraju jest mało nawiedzaną gradem, natomiast północna rok rocznie ponosi skutkiem gradobicia tak dotkliwe szkody, jak mało który kraj na kontynencie. Działalność Towarzystw asekuracyjnych włoskich skupiła się przedewszystkiem w te okolice, operując w samych prawie gniazdach gradowych. Okoliczność ta powoduje liczne bankructwa Towarzystw, brak funduszów rezerwowych u wszystkich i częste niezwracania pełnych odszkodowań — a w dodatku niebywale wysokie premie. Tak n. p. najlepiej zorganizowane i najtańsze Wzajemne Towarzystwo asekuracyjne we Włoszech „Societa mutua Surracere“ pobiera $4^1/_2$ % premii. Założone w r. 1893 Towarzystwo „La Doglianere“ pobiera premii 4—5%, a od drzew owocowych, winnic i jarzyn 10—12%!

To nam jest w stanie wytłómaczyć ów niebywały rozgłos, rozwój i entuzyazm, jaki nowy wynalazek strzelania do chmur zjednał sobie w tym kraju.

Dziesięć czy dwanaście % premii asekuracyjnej na razie prawdopodobnie więcej mogło się tu przyczynić do powstania 10.000 stacyi strzelniczych w ciągu dwóch lat, aniżeli gruntowne przeświadczenie o skuteczności ich działania.

Właściciel winnicy w północnych Włochach, zważywszy że wina tam uprawiane są przeważnie szlachetniejszych gatunków, na 1. hektarze zbiera plon wartości do 2.000,3000 lirów i wyżej, od którego musi opłacać rocznie tytułem premii gradowej 10—12% czyli 200 do 350 lirów i jeszcze niema pewności, czy mu towarzystwo zwróci szkodę w całej pełni; tymczasem przy zastosowaniu strzelania tę samą przestrzeń ochrania wydatkiem rocznym 2—3 lirów, czyli stokrotnie niższym.

Następstwem wynalazku strzelania do chmur gradowych zwłaszcza, gdy ten środek okaże się bezwarunkowo skutecznym, będzie niewątpliwie silna walka konkurencyjna z towarzystwami ubezpieczeń. Walka ta już się zaczęła w północnych Włochach; przy pomyślnym rozwoju sprawy strzelniczej nie trudno przewidzieć jej ostateczny rezultat, mianowicie że dotychczasowa działalność towarzystw ubezpieczeń stopniowo ustępować będzie: a) z rejonów, gdzie są uprawiane płody o wyższej wartości; b) z okolic stojących na wyższym stopniu kultury rolnej; c) z pasów i gniazd gradowych. Wogóle rozpowszechnienie się praktyki strzelania do chmur zależeć będzie od tych wszystkich okoliczności, które wpłynąć mogą na podniesienie się wartości plonów na hektarze.

W tem bowiem leży zasadnicza różnica między kosztami ochrony od gradu przy strzelaniu a premiami asekuracyjnemi, że gdy w pierwszym wypadku koszta na 1 hektar są jedne i te same bez względu na wartość plonu, przeciwnie przy asekuracyi rosną w miarę zwiększania się wartości. Dziś już rachunek wykazuje, że przyjmując koszta strzelania na $2^1/_2$ K. z hektara, o równości z kosztami asekuracyjnemi może być mowa tylko w gospodarstwach extenzywnych, produkujących z hektara 10 ctn. m. żyta lub 8 cnt. m. pszenicy. W miarę podnoszenia się kultury rolnej, z każdym przebytkiem 1. ctn. na hektarze powiększa się stosunek kosztów na niekorzyść asekuracyi, jakto poniższy rachunek wykazuje:

wydatek na 1 ha	wartość plonu gdy 1 ctnm.=16 K.	przy premii 2 od 100 koszt. ubezp. na ha	Koszt strzelania na 1. ha	a zatem mniejszy od asek. o
8 cnt. m.	128 K	2·56 K.	2·50 K.	0.06 K.
9 „	144 „	2·88 „	2·50 „	0·38 „
10 „	160 „	3·20 „	2·50 „	0·70 „
11 „	176 „	3·52 „	2·50 „	1·02 „
12 „	192 „	3·84 „	2·50 „	1·34 „
13 „	208 „	4·16 „	2 50 „	1·66 „
14 „	224 „	4·48 „	2·50 „	1·98 „
15 „	240 „	4·80 „	2·50 „	2·30 „
16 „	256 „	5·12 „	2·50 „	2·62 „

wydatek na 1 ha	wartość plonu gdy 1. cntm.=16 K.	przy premii 2 od 100 koszt ubezp. na ha	koszt strzelania na 1 ha	a zatem mniejszy od asek. o
17 cnt m.	272 K.	5·44 K.	2·50 K.	2·94 K.
18 „	288 „	5·76 „	2·50 „	3·26 „
19 „	304 „	6·08 „	2·50 „	3·58 „
20 „	320 „	6·40 „	2·50 „	3·90 „

Różnica między kosztami ochrony a ubezpieczenia przy niektórych rodzajach płodów rolnych jest już ogromna, jak n. p. w winnicach, gdzie premia asekuracyjna wynosi w przecięciu 50 — 60 K. i wyżej; (w winnicach włoskich nawet 200 i 300 K.) a zatem w każdym razie jest 20 razy większą od kosztów ochrony za pomocą strzelania. Wobec tego jest dla nas najzupełniej zrozumiałem, dlaczego, jakto zaznaczyliśmy na początku, sprawa strzelania do chmur gradowych przedewszystkiem zainteresowała, przyjęła się i ma wielką przyszłość przed sobą w pasie prowincyi uprawiających ryż, wino, oliwki i t. p. a odpowiedzieć można, używając rachunkowego porównania, że dlatego, bo kwestya ta 20 razy więcej obchodzi producentów wina, jak rolników siejących owies To też w miarę, jak będziemy postępować w okolice produkujące płody nieogrodowe, o średniej, czy małej wartości, w gospodarstwa prowadzone mniej intenzywnie, wykazany wyżej stosunek kosztów strzelania do premii obniżać się będzie, a tem samem ważność i nagłość sprawy zajmie miejsce bardziej odpowiadające tamtejszym stosunkom gospodarczym.

W Galicyi, gdzie te stosunki kosztów w przeważnej liczbie wypadków będą już bardzo zbliżone do siebie, sprawa strzelania, zanim znalazłaby szersze zastosowanie, powinna być dostatecznie dojrzałą i co do swej skuteczności należycie wypróbowaną, ze względu zaś na koszta ściślej jak gdziekolwiek rozważaną. Bo i na ten ważny szczegół niemniej baczną należy zwrócić uwagę, że w kraju mniej intezywnie zagospodarowanym, jak nasz, gdzie znaczny procent z obszaru pól przypada nie pod plony, ale na ugor, pastwiska, nieużytki, tam wprawdzie nie podnosi się koszt strzelania na hektar, ale zważywszy, że od akcyi ochronnej i te hektary wyłączone być nie mogą, których się nie ubezpiecza, tem samem ogólne koszta ochrony na pewnym obszarze w stosunku do opłat asekuracyjnych podnoszą się znacznie.

Szczegół ten, na który obecnie zwracamy uwagę, w wysokim stopniu podnosi kosztowność akcyi strzelniczej i przekonuje nas, że podnoszony przez zwolenników tego systemu przeciętny koszt strzelania na 1 hektar (maximum $2^1/_2$ K.) jest tylko pozornie tak niskim. Gdy bowiem przy asekuracyi płacimy premie tylko od hektarów nadających się do ubezpieczania, natomiast przy zastosowaniu strzelania z konieczności od całego obszaru rolnego, gdyż tylko większe kompleksa lasów i łąk, rzadziej już wód i pastwisk dałyby się wyłączyć, płacimy zatem więcej:

a) z obszaru, na którym grad szkody nie wyrządza: ugor, pastwiska, drogi, wody, zagajenia, miejsca zabudowane itd.

b) z obszaru będącego wprawdzie pod uprawą płodów ale takich, których zazwyczaj nie ubezpieczamy, gdyż są na grad więcej odporne, jak: pasze, rośliny okopowe.

Gdyby zatem chodziło o ścisłe przeprowadzenie porównania kosztów ochrony z kosztami ubezpieczeń, należałoby przy kosztach strzelania uwzględnić tę poprawkę sub a) a częściowo i sub b.) Poprawka ta we wszystkich krajach bez względu na stopień kultury rolnej będzie potrzebną, jakkolwiek co do wysokości różnić się będzie. Nie przeprowadzając szczegółowych obliczeń, śmiało jednak możemy powiedzieć, że dla Galicyi przy obrachunku kosztów strzelania, należałoby wstawić poprawkę wysoką, może nawet przyszłoby podwoić koszta, to znaczy przyjąć, że na 1 ha ubezpieczony premią 2% przypada 2 ha chronione od gradu kosztem około 5 koron.

Przy tem założeniu granica równowagi kosztów asekuracyi i strzelania przesunie się z kwoty 120 K. oznaczającej wartość plonów

na hektarze na kwotę 240 K, to znaczy, że dopiero przy wydatności 15 cnt. m. pszenicy z hektara możnaby się zastanawiać nad tem, czy byłoby korzystniejszem dla naszego rolnika ubezpieczać się, czy też chronić od gradu Właściciel 500 hektarowego (850 m.) gospodarstwa rolnego liczyć się z tem musi, że przy zaprowadzeniu systemu strzelania czeka go roczny wydatek 1.250 K w zamian dotychczasowej 2% premii asekuracyjnej opłacanej od wartości płodów na 250 czy 300 hektarach.

Jednakże sprawa strzelania, pomimo, iż rachunkowo nie tak może korzystnie się przedstawia dla interesowanych jednostek, jak o niej entuzyastyczni propagatorowie głoszą, ma przecież z ogólniejszego punktu widzenia przyszłość przed sobą i doniosłość nie małą. I na te dwa punkty chcemy zwrócić jeszcze uwagę.

Doniosłość tej sprawy spoczywa w tem: że gdy towarzystwa ubezpieczeń nie są w możności zaradzić ubytkowi w bogactwie krajowem, a tylko uszczerbek w majątku jednostek rozkładają na szersze koła ludności rolniczej, to przeciwnie przy zastosowaniu strzelania i jednostka może być ochronioną i bogactwo krajowe nie uszczuplone. Jestto ze wszech miar ważny punkt — punkt ciężkości całej sprawy, a zarazem powód przemawiający za tem, aby państwa względnie kraje zajęły się żywiej przyszłością tej sprawy i jej udoskonaleniem.

Tendencyę w tym kierunku zauważyć już można w niektórych krajach. Wspomnieliśmy poprzednio o akcyi podjętej na Węgrzech przez ministra Dr. Darany'ego, i ministra roln. we Francyi, o współdziałaniu artyleryi włoskiej i francuskiej przy wyprobowaniu systemu jak niemniej o dostarczaniu prochu po zniżonej cenie przez skarb państwa w niektórych prowincyach austryackich. Niemniej zaznaczamy, że austryackie ministerstwo rolnictwa udzielało już nawet w dwóch ostatnich latach subwencyi państwowych dla stacyi, w których strzelanie przeprowadzane bywa w racyonalny sposób. Wydział krajowy w Styryi, który dotychczas wspierał tylko próby strzelnicze subwencyami, postanowił w ubiegłym roku założyć pierwszy krajowy rejon strzelniczy w Windisch-Feistritz o 40 stacyach, „dla przekonania się, o ile strzelanie do gradu jest niezawodnem, gdyż dotychczas nic pewnego o rezultatach strzelania powiedzieć jeszcze nie można“ jak się wyraża Wydział krajowy styryjski w piśmie swem z dnia 17. lipca 1900 r. L. 29.799 do Wydziału powiatowego przemyskiego. Wreszcie centralne Biuro meteorologiczne w Wiedniu postanowiło od r. 1901 przeprowadzać na szeroką skalę próby nad skutecznością strzelania. Mianowicie w tym celu ma być najsamprzód przez Styryę, Karyntyę, Krainę i Austryę dolną wyznaczony wąski pas, na którym dla spostrzeżeń gradowych założone zostaną stacye meteorologiczne, (jedna stacya na 10 klm.) Na podstawie dokonanych spostrzeżeń i sporządzonych kart mają się odbywać na tym pasie w następnych latach próby strzelnicze.

Mówiąc na koniec o przyszłej ochronie gospodarstw za pomocą systemu strzelania, zwłaszcza w naszym kraju, możemy mieć na myśli ochronę tylko pewnych terytoryów silniej przez tę klęskę nawiedzanych. Wychodzimy przytem z tego założenia, że jeżeli do ubezpieczania się od gradu ogół gospodarstw rolnych w kraju nie potrafi być wciągniętym, to do ochrony nawet nie powinien. Przeciwieństwo to bynajmniej nie jest paradoxem. Powszechna asekuracya od gradu może być uważaną za pożyteczną i wskazaną, ona jedna przyczynić się może do znacznego obniżenia premii; powszechne zaś zastosowanie systemu strzelania okazałoby się, zwłaszcza w krajach extenzywnie zagospodarowanych, rachunkowo niemożebnem do przyjęcia, gdyż wówczas ochrona pociągnęłaby za sobą znacznie większe koszta, jak szkody przez klęski gradowe rocznie w tym kraju wyrządzane. Tak n. p. w Galicyi, gdzie gradobicia wyrządzają w przecięciu szkody w wysokości 5 do 6 milionów koron koszta ochrony zapomocą strzelania na całej przestrzeni ról nadających się do takiej ochrony (około 5 milionów hektarów) wynosiłyby kwotę 12 i pół miliona koron.

Przesądzać nie można, kto wie jednak, czy kwestya strzelania, która w samym początku stanęła w pewnej sprzeczności do interesów towarzystw asekuracyjnych, w przyszłości nie odegra roli czynnika łącznie z niemi działającego. Przy powszechnej państwowej, czy krajowej asekuracyi, a przy jednoczesnem zastosowaniu w pasach gradowych systemu ochrony z ramienia tej samej władzy, premia asekuracyjna mogłaby być obniżoną ad minimum. I w tem współdziałaniu spoczywa właśnie przyszłość tej sprawy, o jakiej wspomnieliśmy.

Dla Galicyi sprawa strzelania przynajmniej na razie przedstawia ze względu na interes jednostek, mniej doniosłe znaczenie i dlatego wskazanemby było zająć w niej wyczekujące stanowisko, korzystając w tej mierze z prób, doświadczeń i ulepszeń przeprowadzonych w innych bogatszych prowincyach.

Sprawa strzelania do chmur gradowych, zainteresowała jednak w wysokim stopniu także ogół naszych rolników. Jednym z pierwszych, który z całą gorliwością poruszył tę kwestyę w Oddziałach Towarzystw gospodarskich i wskazał na ważność jej dla rolnictwa naszego, był Władysław ks. Sapieha. Za jego inicyatywą zwrócił się w czerwcu ubiegłego roku przemyski Oddział Tow. gospodarskiego z prośbą do Wydziału krajowego, aby tenże zechciał sprawę strzelania do chmur gradowych bliżej zbadać, a następnie wstawić do preliminarza budżetu krajowego na r. 1901. pewną kwotę celem założenia pierwszych próbnych stacyi strzelniczych w Galicyi. W krótkim czasie kilkadziesiąt Wydziałów powiatowych i wszystkie Oddziały Tow. gospodarskiego poparły ze swej strony prośbę Oddziału przemyskiego. Wówczas Wydział krajowy odstąpił tę sprawę do zaopiniowania Sekcyi stałej kraj. Komisyi dla spraw rolniczych, a Sekcya ta na posiedzeniu w d. 11 października 1900 r. uchwaliła doradzać Wydziałowi krajowemu, aby na koszta próbnych doświadczeń strzelniczych, jakie mają być w Dublanach przeprowadzone, wstawił do preliminarza budżetu na r. 1901 kwotę 1000 K, co też w istocie Wydział krajowy uczynił, wstawiając tę kwotę w Rubr. XV poz. 252.

Kwota 1000 K przeznaczona na założenie stacyi strzelniczej w Dublanach nie byłaby wystarczającą dla wypróbowania skuteczności tego systemu ochrony od gradu. Chcąc pod tym względem racyonalne próby przeprowadzić, jak to było już poprzednio powiedzianem, należałoby założyć przynajmniej 40 stacyj kosztem około 20.000 K i obrać miejscowość położoną w pasie gradowym, w którym Dublany nie leżą. Wydział krajowy nie widząc na razie potrzeby przeprowadzenia tak kosztownych prób, zażądał od Wys. Sejmu kredytu 1000 K w tym celu, aby zakupić przynajmniej jeden udoskonalony aparat strzelniczy do stacyi w Dublanach, celem obznajomienia się z działalnością jego i mieć ponadto potrzebny fundusz, gdyby zaszła potrzeba wysłać kogoś do Styryi, aby na miejscu zbadał działalność stacyi wzorowo urządzonych.

Działalność krajowej Komisyi dla spraw rolniczych.

W ciągu ubiegłego roku sekcya stała kraj. Komisyi dla spraw rolniczych odbyła sześć posiedzeń, a mianowicie w dniach: 9. i 10. lutego, 8. marca, 15. i 16. czerwca, 10. lipca, 11. października i 21. listopada. Na porządku dziennym było ogółem 91 spraw, które do zaopiniowania sekcyi stałej przedłożone zostały. Oprócz tego pełna Komisya rolnicza zebrała się w tym czasie dwa razy: 11. lipca i 22. listopada, załatwiając 7 spraw ważniejszych przedłożonych jej przez sekcyę.

Pomijając kilkadziesiąt petycyi osób prywatnych i stowarzyszeń, przy których na zasadzie szczegółowo przeprowadzonej dyskusyi wyraziła Komisya swą opinię, co do potrzeby i warunków, pod jakimi należałoby w poszczególnych wypadkach, czy to udzielić pożyczkę z funduszu przem. rolniczego, czy też subwencyę, jednorazowy zasiłek lub stypendyum z funduszów przeznaczonych do dyspozycyi Komisyi, — Komisya poddała gruntownej rozwadze kilkanaście spraw doniosłego znaczenia dla rolnictwa krajowego. Opierając się na opinii kraj. Komisyi dla spraw rolniczych i uwzględniając zmiany i uzupełnienia przez nią proponowane, Wy-

dział krajowy w osobnych sprawozdaniach przedkłada Wys. Sejmowi kilka takich spraw i projektów do ustaw.

Ważniejsze sprawy, nad któremi zastanawiała się Komisya rolnicza w roku 1900, były:

1. Sprawy agrarne, na podstawie wniosków sejmowych posłów: Hupki i Potoczka.
2. Projekt zmiany ustawy lasowej.
3. Projekt ustawy o tępieniu myszy polnych.
4. Zmiana ustawy hodowlanej.
5. Projekt nowego statutu dla kraj. szkoły ogrodniczej w Tarnowie.
6. Sprawa założenia kraj. szkoły mleczarskiej i zaprowadzenia systematycznych kursów mleczarskich.
7. Unormowanie warunków, na jakich ma być Towarzystwu ogrodniczemu krakowskiemu udzieloną subwencya na założenie Zakładu sadowniczego pod Krakowem.
8. Sprawa projektu instrukcyi dla kontroli nabiału.
9. Sprawa zaprowadzenia kursów zimowych przy kraj. niższych szkołach rolniczych w myśl wniosku posła ks. Stojałowskiego.
10. Sprawa zwoływania konferencyi kierowników kraj. niższych szkół rolniczych.

Wreszcie sekcya stała wydała przychylne opinie, na podstawie której Wydział kraj. udzielił:

a) 3% pożyczek z funduszu przemysłowo rolniczego w 7 wypadkach na łączną kwotę 36.700 K, w tej liczbie 3 na założenie mleczarni, 2 na urządzenie stawów rybnych, a po jednej na exploatacyę torfu i cele ogrodnicze.

b) w 8-miu wypadkach subwencyę w łącznej kwocie 6.900 koron głównie na wydawnictwa rolnicze i towarzystwom mającym na celu podniesienie ogrodownictwa i gospodarstwa domowego.

c) 3 stypendya zagraniczne w kwocie 4.100 K, z tych dwa na uzupełnienie studyów rolniczych a jedno z zakresu gorzelnictwa.

d) 11 jednorazowych zasiłków w łącznej kwocie 3.770 K na studya i wycieczki naukowe; w tem w 4 wypadkach w zakresie rolnictwa i 3 browarnictwa, po jednym zaś w dziale mleczarstwa, gorzelnictwa, ogrodownictwa i rybactwa.

W składzie kraj. Komisyi rolniczej nie zaszła w tym roku żadna zmiana.

Rozdawnictwo pożyczek ze stałego funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego.

Przedłożone w sprawozdaniu Wydziału krajowego o zamknięciu rachunków funduszów krajowych za rok 1899, zamknięcie rachunków stałego funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego, podaje stan majątku tego funduszu z końcem r. 1899 w następujących cyfrach:

1. Należytości czynne	142.895 zł.	34 ct.
2. Zapas kasowy na lokacyi w Banku krajowym	53.560 „	— „
Czysty zatem stan czynny .	196.455 zł.	34 ct.

Dochody funduszu wynosiły:

1. Zwroty udzielonych pożyczek . . .	19.410 zł.	28 ct.
2. Odsetki od pożyczek	3.570 „	74 „
3. Odsetki zwłoki	63 „	25 „
4. Odsetki od lokacyi w Banku . . .	1.373 „	23 „
5. Dotacye z funduszu krajowego . . .	30.000 „	— „
Razem . .	54.417 zł.	50 ct.

Wydatki funduszu:

1. Pożyczki udzielone	16.000 zł.	— ct.
2. Koszta administracyi Banku . . .	75 „	50 „
Razem . .	16.075 zł.	50 ct.

Za rok 1900 przedłożone przez Bank krajowy zamknięcie rachunków wykazuje stan funduszu, jak następuje:

Stan majątku z końcem roku 1900:

1. Należytości czynne	257.277	K	70 gr.
2. Zapas kasowy na lokacyi w Banku krajowym	147.700	„	— „
Razem . .	404 977	K	70 gr.

Dochody w ciągu roku 1900 były:

1. Zwroty udzielonych pożyczek . . .	60.512	K	98 gr.
2. Odsetki pobrane od dłużników . . .	7.194	„	65 „
3. Odsetki zwłoki	155	„	61 „
4. Odsetki od lokacyi w Banku . . .	4.830	„	04 „
5. Zapas kasowy z r. 1899	107.120	„	— „
Razem . .	179.814	K	04 gr.

Wydatki:

1. Pożyczki udzielone w r. 1900 . . .	32.000	K	— gr.
2. Koszta administracyi w Banku . .	114	„	04 „
Razem . . .	32.114	K	04 gr.

Zapas kasowy z końcem r. 1900 wynosił kwotę 147.700 koron.

W ciągu czasu od 15. listopada 1899 po koniec grudnia 1900 r. wpłynęło do Wydziału krajowego 11 podań o pożyczki z funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego. Suma żądań w podaniach zawartych wynosi kwotę 183.000 koron. Mianowicie w 3 podaniach żądano pożyczki na cele poparcia rozwoju mleczarń, a petita tych podań zesumowane dały kwotę 17.000 K, w 2 podaniach na przedsiębiorstwa młynów (kwota żądana łącznie 42.000 K), w 2 podaniach na przedsiębiorstwa exploatacyi torfu (kwota żądana łącznie 26.000 K), w 1 podaniu na zaprowadzenie gospodarstwa rybnego i założenie stawów (kwota żądana 10 000 koron), w 1 podaniu na założenie spółkowego przedsiębiorstwa masarskiego (kwota żądana 8.000 K), w 2 podaniach na założenie i rozszerzenie zakładów produkcyi drzew owocowych (kwota łącznie żądana 80.000 koron).

Z tych podań uwzględnił Wydział krajowy siedm próśb, opierając się na wnioskach sekcyi stałej krajowej Komisyi dla spraw rolniczych. Ogół żądań, które odmownie załatwione zostały, daje sumę 130.000 kor., reszta zatem próśb, uwzględnionych w całości lub w części, przedstawiała sumę żądań 53.000 K. Żądania te zostały przez Wydział krajowy zredukowane do kwoty 47.000 K, która w czasie, objętym niniejszem sprawozdaniem, tytułem pożyczek przyznaną została. Suma przyznanych pożyczek stanowi tedy tylko 25·68% ogólnej sumy żądanych pożyczek, zaś 88·67% sumy żądań, które Wydział krajowy uznał za zasługujące na uwzględnienie. Z 7 promes wydanych przyznano:

a) trzy na założenie mleczarni dworskich (jedna na 2.000 koron, jedna na 3.000 K, jedna na 6.000 K), łącznie w kwocie 11.000 K;

b) jedną na exploatacyę torfowisk i założenie stawów, na kwotę 6.000 kor.

c) jedną na utworzenie spółkowej rzeźni i zakładu masarskiego na 8.000 kor.

d) jedną na zaprowadzenie gospodarstwa rybnego i założenie stawów na 10 000 kor.;

e) jedną na rekonstrukcyę młyna, na 12.000 koron; — razem tedy siedm promes na łączną sumę 47.000 K.

W ciągu czasu objętego sprawozdaniem wypłacił Bank krajowy pięć promes na łączną sumę 32.000 koron, reszta zaś promes oczekuje zrealizowania.

Wydział krajowy uznał, na wniosek Banku krajowego, cztery promesy wydane w r. 1898 a dotąd nie zrealizowane za wygasłe.

Ośmiu dłużnikom funduszu, którzy wnieśli prośbę o udzielenie prolongat w spłacie pożyczek, zezwolił Wydział krajowy na nieznaczne zmiany terminów spłaty, zastósowane do stwierdzonych potrzeb przedsiębiorstw, na które pożyczki udzielone były.

Suma kapitału rozpożyczonego wynosi z końcem r. 1900 kwotę 257.277 K 70 gr., a rozpada się na 43 przedsiębiorstw.

Subwencye na cele kultury krajowej.

W wykonaniu uchwał Wysokiego Sejmu, wyasygnował Wydział krajowy z kredytów przez Wysoki Sejm uchwalonych następujące zasiłki na cele rolnicze:

1. Towarzystwu weterynarskiemu galic. na wydawnictwo „Przeglądu weterynarskiego“ (LW. 33879) 600 K.

2. Redakcyi czasopisma „Bartnik postępowy“ (LW. 33879) 600 K.

3. Towarzystwu gorzelników polskich na wydawnictwo „Gorzelnika“ (LW. 33879) 400 K.

4. Galic. Towarzystwu leśnemu na wydawnictwo organu Towarzystwa „Sylwan“ (LW. 33890) 400 K.

5. Krakowskiemu Towarzystwu rolniczemu na wydawnictwo „Tygodnika rolniczego“ (LW. 33889) 1000 K.

6. Towarzystwu „Selskij Hospodar“ w Olesku subwencya nadzwyczajna (LW. 33881) 300 K.

7. Komitetowi c. k. Towarzystwa gospodarskiego galic. we Lwowie (LW. 17913 i 33858) 7.000 K.

8. Komitetowi c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego (LW. 33900) 7.000 K.

9. Na popieranie celów Towarzystwa ogrodniczego w Krakowie (LW. 33859) 1300 K.

10. Na popieranie celów zjednoczonego Towarzystwa dla ogrodnictwa i pszczelnictwa we Lwowie (LW. 33875) 1300 K.

11. Na utrzymanie szkółki drzew owocowych w Dżurowie (LW. 25777) 800 K.

12. Dołkowskiemu Henrykowi, na produkcyę ziemniaków nasiennych (w myśl uchwały Wys. Sejmu z 4 marca 1899) druga rata (LW. 1830) 2000 koron.

Po zasięgnięciu opinii krajowej komisyi dla spraw rolniczych, udzielił nadto Wydział krajowy:

13. C. k. Towarzystwu gospodarskiemu galic. we Lwowie na 4 stypendya dla uczniów szkoły chmielarskiej w Starem Siole (LW. 21025) 1000 koron.

14. Towarzystwu chowu drobiu i królików w Jarosławiu na podniesienie chowu drobiu w kraju (LW. 21026) 400 K.

15. Zasiłek krajowej stacyi botaniczno-rolniczej we Lwowie na przeprowadzenie prób z uprawą ziemniaków (LW. 21903) 600 koron.

16. Towarzystwu ogrodniczemu w Wadowicach na wypełnienie celów Towarzystwa zasiłek (LW. 45124) 600 koron.

17. Towarzystwu zawodowych ogrodników we Lwowie na koszta wystawy owoców (LW. 60835) 300 koron.

18. Komitetowi c. k. Towarzystwa gospodarskiego galic. we Lwowie na wydawnictwo czasopisma „Rolnik“ (LW. 45100) 1000 K.

19. Towarzystwu Kółek rolniczych we Lwowie na wydawnictwo „Przewodnika Kółek rolniczych“ (LW. 40962) 800 koron.

20. Janowi Biedroniowi, kraj. instruktorowi mleczarstwa, na podróż naukową do Niemiec (LW. 6674) 400 koron.

21. Henrykowi Rozwadowskiemu, kierowikowi krajowej niższej szkoły rolniczej w Bereźnicy, na kurs praktycznych rolników w Wiedniu (LW. 10713) 200 koron.

22. Teofilowi Sochaniewiczowi, kraj. nauczycielowi weterynaryi, na zjazd lekarzy i przyrodników w Krakowie (LW. 41881) 70 koron.

23. Wojciechowi Maciaszkowi, kierownikowi kraj. szkoły ogrodniczej w Tarnowie, na podróż naukową za granicę (LW. 43821) 400 koron.

24. Bronisławowi Janowskiemu, asystentowi krajowej stacyi botaniczno-rolniczej we Lwowie, na kurs przechowywania i czyszczenia zboża w Berlinie (LW. 34313) 240 K.

25. Ludwikowi Zubowi, nauczycielowi kraj. niższej szkoły rolniczej w Horodence, na kurs ogrodniczy w Nadwórnej (LW. 67169) 50 koron.

26. Stanisławowi Foxowi, słuchaczowi akademii browarniczej we Wiedniu, jednorazowy zasiłek (LW. 13001) 200 koron.

27. Adamowi Zawadzińskiemu, słuchaczowi akademii leśnej w Wiedniu, jednorazowy zasiłek (LW 21027) 300 koron.

28. Janowi Szaneckiemu, słuchaczowi akademii leśnej w Wiedniu, jednorazowy zasiłek na wycieczkę naukową (LW. 32632) 100 K.

Stypendya A) Stypendya dla kandydatów na nauczycieli gospodarstwa rolnego w krajowych szkołach rolniczych.

Na posiedzeniu z dnia 3. maja 1900 uchwalił Wys. Sejm w rubr. XV. budżetu krajowego na rok 1900 następujący wydatek:

Poz. 255. Stypendya dla kandydatów kształcących się na nauczycieli szkół średnich i niższych rolniczych 8000 K.

Zmieniony w bieżącym roku tytuł powyższej pozycyi dowodzi, że Wys. Sejm aprobuje na dłuższem doświadczeniu oparte postępowanie Wydziału krajowego i zezwala, ażeby z tego kredytu udzielać stypendyów nie tylko abituryentom szkół rolniczych w Dublanach i Czernichowie, ale i innym kandydatom, którzy pragną się wykształcić na nauczycieli bądźto krajowych szkół rolniczych bądź też nauczycieli ogrodnictwa lub mleczarstwa. To też Wydział krajowy wspomagał zasiłkami z tego funduszu takich kandydatów, którzy w którejkolwiek gałęzi rolnictwa postanowili wykształcić się na nauczycieli lub kierowników, by po ukończeniu studyów módz oddać się służbie krajowej. Kwota 8.000 koron dotąd przez Wysoki Sejm uchwalana, wystarczała w zupełności na pokrycie wydatków na wskazany cel czynionych, przeto Wydział krajowy wstawia ją bez zmiany do preliminarza na rok 1901 budżetu, w tej samej wysokości 8000 koron. Podobnie, jak to co roku czynimy, zestawiamy poniżej szczegółowe wiadomości o każdym z kandydatów, którzy bądź to za granicą, bądź też w kraju kształcą się przy pomocy subwencyi udzielonej z funduszu krajowego.

W bieżącym roku skończyli następujący kandydaci studya swoje:

Jan Wasung, który po ukończeniu Dublan i dwuletniej praktyki rolniczej, objął tymczasowo administracyę dwóch folwarków u W. Cieńskiego, zanim powołany zostanie do udzielania nauk fachowych w niższej szkole rolniczej w Suchodole.

Jan Horbań, który po ukończeniu Dublan i jednorocznej praktyki rolniczej w Osieku powołany został na praktykę nauczycielską do krajowej niższej szkoły rolniczej w Horodence, gdzie zastępuje nauczyciela fachowego rolnictwa.

Na studyach pozostają jeszcze:

Ignacy Kosiński, który dla dalszych studyów i złożenia egzaminu doktorskiego otrzymał przedłużenie pobieranego stypendyum w kwocie 2000 koron jeszcze na trzeci rok szkolny tj. r. 1900/1.

Bolesław Strusiewicz, ukończony słuchacz wyższej szkoły rolniczej w Dublanach z bardzo dobrym postępem, otrzymał na r. 1900/1 stypendyum w kwocie 1000 koron na odbycie praktyki rolniczej aby następnie poświęcić się zawodowi nauczycielskiemu.

Tadeusz Chrząszcz, asystent przy wyższej szkole przemysłowej w Krakowie, otrzymał stypendyum w kwocie 1000 koron na r. 1900/1 dla wykształcenia się w zawodzie przemysłów fermentacyjnych za granicą a mianowicie w Berlinie i Kopenhadze.

Wiktor Syniewski, asystent c. k. szkoły Politechnicznej we Lwowie, otrzymał stypendyum na rok 1900 w kwocie 500 koron dla uzupełnienia studyów za granicą z dziedziny nauki o fermentacyi, aby uzyskać w przyszłości docenturę dla bakteryologii (gorzelniczej) i mikologii.

Jan Borysiewicz otrzymał stypendyum w kwocie 600 kor. na rok 1900 dla uzupełnienia wykształcenia w zawodzie piwowarskim w Mödlingu pod Wiedniem.

B) Stypendya dla leśników.

Z abituryentów kończących szkołę lasową w bieżącym roku, nie znalazł się żaden uczeń, któregoby Dyrekcya mogła była polecić na stypendyum dla leśników.

C) Stypendya ogrodnicze.

Ze stypendystów, którzy pobierali w roku bieżącym stypendya dla kształcenia się w zawodzie ogrodniczym, ukończył już studya swoje Zygmunt Drobner, który odbył kurs przeróbki owoców i wyrobu win owocowych w zakładzie w Geisenheim oraz praktykę w Trierze. Obecnie dla zakończenia swych studyów zagranicznych udał się do zakładu szkółek owocowych p. Denizota w Poznaniu, który posiada najliczniejszą klientelę w Galicyi i tam oczekuje powołania na posadę w jednym z zakładów krajowych.

D) Stypendya mleczarskie.

Jan Karolczyk, który po ukończeniu dwumiesięcznego kursu mleczarskiego w Tęgoborzy otrzymał stypendyum w kwocie 600 koron dla odbycia dalszego kursu za granicą w Hammelu, po którego ukończeniu objął kierownictwo mleczarni parowej w Bołszowcach.

Szymon Romanowski, ukończony uczeń kraj. niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach, po odbyciu półtorarocznej praktyki w gospodarstwie i odsłużeniu wojska w Krakowie z rangą podoficera, przyjęty został na kurs mleczarski do Mstowa. Otrzymał stypendyum w kwocie 600 koron, na odbycie kursu mleczarskiego za granicą w Hammelu.

Stefan Bajorski po ukończeniu kursu mleczarskiego w Mstowie z postępem celującym, otrzymał stypendyum w kwocie 600 koron na dalsze kształcenie się w zawodzie mleczarskim, a wszczególności na odbycie kursu mleczarskiego za granicą w Hammelu.

Józef Dobrzyński po ukończeniu kursu mleczarskiego w Mstowie i odbyciu przedtem dłuższej praktyki mleczarskiej, otrzymał stypendyum w kwocie 600 koron na dalsze kształcenie się w zawodzie mleczarskim a wszczególności w serkarstwie, na kursie w szkole mleczarskiej za granicą w Hammeln.

E) Fundacye stypendyjne dla uczniów kraj. szkół rolniczych.

Z fundacyi stypendyjnych, przeznaczonych dla uczniów krajowych szkół rolniczych, które przydzielone zostały Depertamentowi III., otrzymali następujący uczniowie stypendya:

Z fundacyi śp. Bodziocha Tomasza, uczniowie szkoły Czernichowskiej: Andrzej Władysław Paweł 3. im. Zbrożek z I. roku, Wacław Boski z I. roku, Franciszek Ludwik 2. im. Rupniewski z I. roku, Henryk Ponikiewski z II. roku, każdy po 100 złr.

Z fundacyi śp. Jeleńskiego Napoleona, uczeń szkoły Czernichowskiej, Franciszek Rupniewski z I. roku 200 złr.

Z fundacyi śp. Bohdanowicza Dominika, uczeń szkoły Dublańskiej: Gustaw Pomorski z I. roku 100 złr.

Z fundacyi śp. Krzeczunowicza Ignacego, uczeń szkoły Dublańskiej, Dr. Stefan Godlewski z II. roku, 200 złr.

Na rok szkolny 1900/1 zawakowały następujące stypendya:

Z fundacyi śp. Brześciańskiej jedno o 380 koron rocznie. Z fundacyi śp. Bodziocha trzy po 200 koron rocznie. Z fundacyi śp. Jelińskiego cztery po 400 koron rocznie. Z fundacyi śp Krzeczunowicza Ignacego jedno o 400 koron rocznie. Z fundacyi śp. Krzeczunowicza Waleryana jedno o 200 koron rocznie. Z fundacyi śp. ks. Kucharskiego Jana jedno o 600 koron rocznie.

Konkursa na stypendya z powyższych fundacyi ogłoszone zostały w swoim czasie, a nadanie stypendyów nastąpi w miesiącu grudniu, jak się to dzieje co roku.

F) Zasiłki dla uczniów kursu kucia koni

Do rubryki XV. wydatków budżetu krajowego wstawia Wysoki Sejm co roku kwotę 600 koron na cztery stypendya dla uczniów szkoły kucia koni.

Na przedstawienie Rektoratu c. k. Akademii wetenaryi we Lwowie, udzielił Wydział krajowy 4 stypendya po 150 koron, następującym czeladnikom kowalskim, przyjętym na sześciomiesięczny kurs podkuwania: Konstantemu Tołopce, Władysławowi Polehońskiemu, Henrykowi Germanowi i Franciszkowi Suberlakowi. Nadto bardzo ubo-

gim uczniom Ignacemu Buchaniewiczowi i Antoniemu Żurawskiemu udzielił Wydział krajowy zasiłku po 60 koron z funduszu krajowego.

Krajowy nauczyciel weterynaryi

Obowiązki krajowego nauczyciela weterynaryi pełni stale od 7. lat p. Teofil Sochaniewicz.

W zakres jego czynności wchodzi głównie nauka weterynaryi i hygieny zwierzęcej w krajowych niższych szkołach rolniczych. Kurs nauki tej w każdej szkole trwa zazwyczaj 6—8 tygodni. Prócz tego obowiązany jest nauczyciel weterynaryi udzielać na żądanie Wydziałowi kraj. fachowych opinii i objaśnień w sprawach wchodzących w zakres wiedzy weterynarskiej, wreszcie w wolnym czasie od zajęć wyżej wymienionych urządzać popularne wykłady z zakresu weterynaryi i hygieny zwierzęcej.

Gdy ilość spraw, których załatwienie wymaga fachowej wiedzy weterynarskiej, rok rocznie się zwiększa, i wykonanie ich poruczał Wydział kraj. p. Sochaniewiczowi, podobnie jak lat poprzednich, przeto brakło czasu na urządzenie popularnych wykładów. Prócz nauki weterynaryi na kursach w trzech krajowych niższych szkołach rolniczych tj. w Jagielnicy, Bereźnicy i Horodence, głównem zajęciem p. Sochaniewicza w r. 1900 było badanie i szczepienie rozpoznawcze tuberkuliną bydła rogatego w oborach zarodowych, rozpoczęte w myśl uchwały sejmowej w r. 1899. Oprócz obór zarodowych wykazanych w zeszłorocznem sprawozdaniu przeprowadził krajowy nauczyciel weterynaryi w roku bieżącym badania i szczepienia tuberkuliną bydła w następujących oborach:

W	listopadzie	1899	w oborze	w	Rozwiennicy	46	sztuk
„	grudniu	1899	„	„	Trześniowie	46	„
„	„	1899	„	„	Bukowie	15	„
„	styczniu	1900	„	„	Zarszynie	125	„
„	sierpniu	1900	„	„	Michalewicach	60	„
„	„	1900	„	„	Bełczu	18	„
„	„	1900	„	„	Bełzcu	46	„
„	„	1900	„	„	Mycowie	83	„
„	wrześniu	1900	„	„	Kupczu	56	„
„	„	1900	„	„	Kupczu	18	„
„	„	1900	„	„	Kupczu	19	„
„	„	1900	„	„	Firlejówce	36	„
„	„	1900	„	„	Firlejówce	34	„
„	„	1900	„	„	Skniłowie	26	„
„	„	1900	„	„	Skniłowie	11	„
„	październ.	1900	„	„	Jasionowie	11	„
„	„	1900	„	„	Jasionowie	14	„
„	„	1900	„	„	Pacykowie	119	„
„	„	1900	„	„	Pacykowie	15	„
„	listopadzie	1900	„	„	Załuczu górnem	181	„
„	„	1900	„	„	Załuczu górnem	21	„

Nadto wykonał krajowy nauczyciel weterynaryi badanie i szczepienie bydła w oborach szkół rolniczych w Jagielnicy i Bereźnicy złożonych z 10 i 16 sztuk przy sposobności pobytu swego w tychże.

W ogólności w roku bieżącym dokonał p. Sochaniewicz badania i szczepienia rozpoznawczego w 23 oborach umieszczonych w 15 miejscowościach na 1.026 sztukach.

Szczegółowe sprawozdanie z tegorocznej akcyi tępienia gruźlicy bydła rogatego przedkładamy w sprawozdaniu hodowlanem.

Sprawy podniesienia hodowli koni

Na posiedzeniu z dnia 3 maja 1900 uchwalił Wysoki Sejm w Rubr. XV. budżetu krajowego na r. 1900 następujący wydatek: Poz. 276. Na subwencyonowanie ogierów prywatnych, w celu podniesienia chowu koni włościańskich i roboczych gospodarskich do dyspozycyi c. k. Towarzystw gospodarskich w porozumieniu z Komitetem

doradczym dla spraw chowu koni przy c. k. Namiestnictwie IV. rata z pięciolecia od roku 1897 począwszy 10.000 koron.

Wykonując powyższą uchwałę Wysokiego Sejmu, wyasygnował Wydział krajowy po przedłożeniu sprawozdań za rok 1899 z czynności około podniesienia chowu koni przyznaną subwencyę obydwom krajowym Towarzystwom gospodarskim w stosunku jak 2 do 1, podobnie jak to c. k. Rząd uczynił.

Wobec tego, iż w roku 1899 pobrały obydwa Towarzystwa gospodarskie trzecią ratę z przyznanej subwencyi krajowej i należy już rozpatrzyć rezultaty dotychczasowych starań Komitetów towarzystw rolniczych o podniesienie hodowli koni i mające ten cel na oku zamiary na przyszłość, przedstawiamy na podstawie sprawozdań obu Towarzystw gospodarskich poniżej w krótkości obraz tej działalności Komitetów.

Komitet c. k. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie zajmował się przedewszystkiem wypełnieniem tego zadania, jakie dobrowolnie na się przyjął przy otrzymaniu subwencyi krajowej i państwowej. Subwencye te przeznaczone były na subwencyonowanie prywatnych a już przez Rząd licencyonowanych ogierów w celu podniesienia chowu koni włościańskich i roboczych gospodarskich. Kwalifikowaniem tych ogierów do subwencyi zajmują się delegaci w odnośnych Oddziałach, których, jakto już w sprawozdaniu zeszłorocznem było nadmienionem, Komitet do tej czynności zaprosił. Stacyi ogierów subwencyonowanych było w tym roku tylko 22. Komitet uskarża się, że, czy to z braku wiadomości o tej akcyi po Oddziałach, czy też z powodu nie wielkiej ilości odpowiednich i licencyonowanych ogierów, sprawa ta powolnie tylko się rozwija.

Tak samo ma się sprawa z subwencyonowaniem młodych prywatnych ogierków.

Podań o subwencyę wpłynęła znaczna ilość, ale delegaci uwzględnili tylko 15 podań i w tyluż wypadkach subwencyi udzielili. Na podstawie tak małej ilości zgłoszeń o subwencyę przychodzi Komitet w ciągu swej trzechletniej działalności do przekonania, że akcya podniesienia hodowli koni na podstawie postawionego programu działania nie przynosi takich owoców, jakich komitet po niej oczekiwał.

W r. 1900 postanowił Komitet rozważyć tę sprawę szczegółowo i ewentualnie wystąpić z wnioskiem o zmianę dotychczasowej akcyi podniesienia hodowli koni. O stadninie huculskiej założonej przed trzema laty nie może Komitet dotąd jeszcze nic stanowczego orzec, albowiem za mało jeszcze czasu upłynęło, aby potomstwo po koniach huculskich dorosło. Oprócz powyższych spraw, zajmował się Komitet dwoma żywotnemi sprawami a mianowicie a) wystawą przeglądową koni huculskich w Żabiu i b) zakupnem ogierów na stacye.

Wystawa w Żabiu, zwiedzana przez znanych hodowców w kraju i przez delegatów obydwóch kraj. Towarzystw gospodarskich, dała istotny obraz stanu koni huculskich i przekonała, że jest już najwyższy czas dla ratowania przed zanikiem tej cennej a dla mieszkańców gór tak nieodzownej rasy koni. Wynikiem tej wystawy, była uchwała Komitetu, aby zaraz w Huculszczyźnie umieścić kilka dobrych ogierów huculskich, a gdyby to było niemożliwem, to ogiery arabskie. Komitet wprowadził bezwłocznie uchwałę tę w życie, zakupując od hr. Siemińskiego ogiera „Korrekta“ i wysyłając go do Ilcia ad Żabie, gdzie umieszczony został u p. M. Lewickiego, leśniczego fund. Skarbkowskiej. Nadto celem uratowania najlepszych klaczy huculskich, postanowiono bądź wykupić je od właścicieli i założyć pepiniery koni huculskich w okolicach Żabiego, albo za jakąś możliwą cenę nabyć prawo współwłasności tych klaczy, aby dzisiejsi właściciele nie mogli ich tak łatwo pozbywać.

Drugą ważną i przez Komitet zatwierdzoną sprawą było zakupno ogierów. Sekcya hodowli koni wypracowała instrukcyę dla stacyi, na których ogiery zakupione przez Towarzystwo gospodarskie będą

umieszczone, a które przez to nie przestaną być własnością Komitetu. Ogiery na stacyach mogą być tylko w wyjątkowych wypadkach i to za każdorazową uchwałą Komitetu subwencyonowane, z reguły jednak dawane są na stacye bez subwencyi.

Komitet postanowił na razie zakupno 8 takich ogierów i zatwierdził przedstawione miejsca i osobistości, którym ogiery te powierzone być mają.

Subwencye krajowe i państwowe, każda po 6.666 koron 66 gr. nie zostały w roku 1899 w zupełności wydane, lecz pozostała znaczna reszta kasowa, która łącznie z subwencyą na rok 1900 pozwoli przeprowadzić pewne zmiany w akcyi podniesienia hodowli, jeśli Komitet wniosek taki przedstawi. C. k. Towarzystwo rolnicze krakowskie, otrzymując roczną subwencyę państwową w kwocie 3.333 koron 33 gr. i krajową w tej samej wysokości, postanowiło i w r. 1899 zużywać wyż rzeczone subwencye w pierwszym rzędzie na subwencyonowanie licencyonowanych ogierów, będących prywatną własnością hodowców. Wobec jednak nader nielicznie wpływających podań o subwencyę i wobec zbyt małej ilości takich licencyonowanych ogierów, któreby w zupełności odpowiadały temu przez Komitet postawionemu warunkowi, że mianowicie można po nich spodziewać się dobrych koni roboczych i włościańskich, Komitet widział się zniewolonym otrzymane subwencye zużyć w r. 1899 w dwojaki odmienny sposób:

a) subwencyę państwową Komitet zużywa wyłącznie na subwencyonowanie licencyonowanych ogierów, będących prywatną własnością hodowców. Na ten cel zużył Komitet z subwencyi państwowej kwotę 2170 koron, subwencyonując 8 licencyonowanych ogierów.

b) Subwencyę krajową postanowił Komitet zużywać również na subwencyonowanie licencyonowanych ogierów, będących prywatną własnością hodowców, pozostałą zaś ewentualnie resztę postanowił Komitet zużywać na zakupno licencyonowanych ogierów, celem tworzenia subwencyjnych stacyi takich reproduktorów, po których będzie się można spodziewać dobrych koni roboczych i włościańskich. W ten sposób w roku 1899 Komitet założył z krajowych funduszów subwencyjnych 7 następujących stacyi: 1. w Gorce, 2. w Janowicach, 3. w Trzcianie, 4. w Porębie, 5. w Ostrowie, 6. w Osieku, 7. w Chronowie. Zakupno tych ogierów na powyższe stacye kosztowało 8260 koron. Pod warunkiem zwrotu 25% ceny zakupna przez otrzymujących ogiery, poszły na stacye reproduktory do: Janowic, Trzciany, Poręby Ostrowa, Osieka i Chronowa; natomiast właściciel, który otrzymał ogiera na stacyę do Górki, zobowiązał się dopłacić w ratach przez Komitet oznaczonych kwotę 700 koron. W ten sposób na zakupno 7 ogierów na stacye, wydał Komitet z subwencyi krajowej kwotę 6045 kor. czyli przeciętnie 863 kor. 57 gr. za ogiera. Premiowanie rządowe koni, na których, w myśl warunków zatwierdzonych przez c. k. Ministerstwo rolnictwa ma się odbywać subwencyonowanie przez Komitet Towarzystwa rolniczego prywatnych licencyonowanych ogierów, odbyło się w trzech miejscowościach w r. 1899 a mianowicie w Mielcu, w Wadowicach i Krośnie. Z nader nielicznie przedstawionych do subwencyi ogierów, mógł Komitet tylko przyznać subwencyę licencyonowanemu ogierowi »Mohort“ Jana Golca z Radłowa, który ogiera przedstawił komisyi w Mielcu.

Omawiając sprawę premiowania, nadmienić wypada, że do Mielca przyprowadzono do premiowania 105 koni, do Wadowic 90 a do Krosna 141. Z przedstawionych koni nagrodziła Komisya premiująca w Mielcu 21, w Wadowicach 23, a w Krośnie 22 sztuk, wydając ogółem 1500 koron na nagrody pieniężne i 13 srebrnych medali.

We wszystkich tych trzech miejscowościach przedstawiono znaczną ilość koni dobrej jakości. Wystawy przeglądowe żeńskiego materyału w zachodniej części kraju dały obraz dość dodatni. Komitet, zastanawiając się nad przyczynami pogarszania się hodowli koni, podnosi, że obok wielu innych przypisać należy ten stan rzeczy tej oko-

liczności, że Galicya za wiele dobrych klaczy sprzedaje, bądź za granicę, bądź do wojska wprost, albo przez handlarzy; hodowcy bowiem, mogąc za najlepsze klacze uzyskać najwyższe ceny, sprzedają je i w ten sposób najlepszy właściwie materyał hodowlany jest na zawsze dla krajowej hodowli stracony.

Komitet również zainteresował się sprawą podniesienia hodowli konia huculskiego, który nie tylko jest bardzo cenną rasą konia górskiego, ale i wogóle materyałem hodowlanym wysokiej wartości, mogącym oddać wielkie usługi w poprawie hodowli koni roboczych w kraju. Skutkiem tego nawiązane zostały stosunki w tej sprawie z Towarzystwem gospodarskiem we Lwowie, ażeby wspólnie działać dla uratowania konia huculskiego od zagłady.

B) Zmiana składu komitetu doradczego dla chowu koni.

J. E. Minister rolnictwa reskryptem z d. 24. czerwca 1900 l. 16631 zamianował w w miejsce Oskara hr. Potockiego, który z godności zastępcy członka zrezygnował, p. Aleksandra Korwina Boguckiego zastępcą członka Komitetu doradczego dla chowu koni. Członkiem tego Komitetu jest Juliusz hr. Bielski.

C) Jarmarki na konie (remonty).

Aby hodowcom koni ułatwić korzystną sprzedaż koni Skarbowi wojskowemu z pominięciem pośredników, postanowiło c. k. Ministerstwo obrony krajowej, podobnie jak w poprzednich latach, z wiosną i w jesieni r. 1900 zakupić remonty a to wyłącznie dla c. k. obrony krajowej na jarmarkach, które odbyły się według z góry ułożonego programu w różnych miejscowościach Galicyi.

Jarmarki te odbyły się na wiosnę w czasie od 5. do 23. marca i w jesieni w czasie od 4. do 25. września w 35 miejscowościach, gdzie miano zakupić około 760 remont po cenie przeciętnej 325 zł. Wydział krajowy powiadomiony przez c. k. Namiestnictwo o terminach jarmarków, zawiadamiał o tem interesowanych za pośrednictwem Wydziałów powiatowych, polecając jak najszersze opublikowanie tych ogłoszeń, aby zachęcić hodowców koni do licznego obesłania jarmarków.

D) Premiowanie koni.

C. k. Namiestnictwo podawało do wiadomości Wydziału krajowego programy wiosennego i jesiennego premiowania koni w r. 1900 w połączeniu z subwencyonowaniem prywatnych ogierów licencyonowanych.

Premiowania wiosenne odbyły się w czterech miastach Galicyi zachodniej a mianowicie w Mielcu, w Bochni, w Nowym Sączu i w Strzyżowie w czasie od 19. do 25. maja; premiowania zaś jesienne odbyły się w czterech miastach Galicyi wschodniej w Żółkwi, w Drohobyczu, w Żabiu i w Tłumaczu w czasie od 6. do 14. września.

Opierając się na nowych postanowieniach o udzielaniu nagród państwowych przy premiowaniu koni chowu prywatnego w Galicyi, wydanych rozporządzeniem c. k. Ministerstwa rolnictwa z d. 16 lutego 1899 l. 3802, odniósł się Wydział krajowy z poparciem próśb obydwóch krajowych Towarzystw gospodarskich do c. k. Namiestnictwa o udzielenie subwencyi i pewnej ilości medali na premiowanie koni na wystawach rolniczych, urządzonych w r. 1900 przez obydwa Komitety. C. k. Ministerstwo rolnictwa jednak reskryptem z d. 5. kwietnia 1900 l. 8631 ze względów budżetowych odmówiło udzielenia subwencyi rządowej na premiowanie koni na wystawach okręgowych, natomiast objawiło gotowość udzielenia c. k. Towarzystwu rolniczemu 12 srebrnych medali, c. k. Towarzystwu zaś gospodarskiemu we Lwowie 24 sztuk medali dla wspomnianego celu.

E) Sprawa stacyi ogierów rządowych.

Wydział powiatowy w Turce odniósł się z prośbą do Wydziału krajowego o wyjednanie założenia stacyi ogierów rządowych w Łomnej. Prośbę swą motywował Wydział powiatowy tem, że jedna stacya istniejąca w Wysocku, a bardzo dobrze prosperująca, nie może wystarczyć na potrzeby tak rozległej okolicy i zaspokoić wymagania hodowców.

Wydział powiatowy prosił o założenie stacyi w Łomnej, gdzie są wedle wymogów c. k. Rządu na ten cel zupełnie gotowe stajnie i mogą być każdego czasu na stacyę użyte. W odpowiedzi na pismo Wydziału krajowego, popierające powyższą prośbę, oznajmiło c. k. Namiestnictwo, że utworzenie drugiej stacyi ogierów rządowych w Łomnie w powiecie turczańskim będzie mogło nastąpić dopiero po odpowiedniem przystawieniu liczby ogierów przeznaczonych dla Galicyi i stanu żołnierzy, gdyż obecnie tak liczba ogierów rządowych w kraju się znajdująca jak też i stan żołnierzy przeznaczonych do obsługi tychże, nie pozwalają na powiększenie liczby stacyi rozpłodowych.

O powyższej odpowiedzi c. k. Namiestnictwa powiadomionym został Wydział powiatowy w Turce.

Sprawa podniesienia uprawy tytoniu w kraju.

Na posiedzeniu z dnia 3. maja 1900 r. uchwalił Wysoki Sejm w Rubr. XV. budżetu krajowego na rok 1900 następujący wydatek:

Poz. 270. Towarzystwu dla podniesienia uprawy tytoniu w Galicyi I. rata (w myśl uchwały sejmowej z dnia 4. marca 1899) 6000 K.

W miarę zapotrzebowania funduszów ze strony Komitetu Towarzystwa uprawy tytoniu w Śniatynie wyasygnował Wydział krajowy temuż komitetowi całą subwencyę krajową w kilku ratach. Komitet Towarzystwa uprawy tytoniu przedłożył, jak co roku, z końcem roku kalendarzowego udokumentowany rachunek z użycia subwencyi rządowej i krajowej, wypłaconych Komitetowi w roku 1899 na cele podniesienia uprawy tytoniu w kraju, a zarazem przedstawił preliminarz wydatków i dochodów na rok 1900, który po zasięgnięciu opinii krajowej Komisyi dla spraw rolniczych zatwierdzony został przez Wydział krajowy.

Rachunek zużycia subwencyi na r. 1899 przedstawia się w następujący sposób:

Rozchód.

1.	Instruktorowie płace i ryczałt na objazdy	4.533 K	12 gr
2.	Odprawa przyznana byłemu instruktorowi, Ignacemu Jakubowiczowi . . .	600 „	— „
3.	Płaca dozorcy	2.080 „	— „
4.	Koszta urządzenia kursu dla nauczycieli ludowych	1.220 „	— „
5.	Zakładanie rozsadników i exykatorów .	550 „	— „
6.	Stacya doświadczalna w Zabłotowie . .	200 „	— „
7.	Zaliczki na płacę instruktorom . . .	240 „	— „
8.	Utrzymanie kancelaryi	400 „	— „
9.	Rozmaite wydatki	129 „	46 „
	Suma wydatków	9.952 K	58 gr

Przychód.

1.	Zapas kasowy z początkiem roku 1899 .	869 K	76 gr
2.	Subwencya krajowa na r. 1899 . . .	6.000 „	— „
3.	Subwencya rządowa na r. 1899 . . .	2.000 „	— „
4	Subwencya na urządzenie kursu. . .	1.520 „	— „
5.	Zwrot zaliczek na płacę	360 „	— „
	Suma dochodów	10.749 K	76 gr

Po odtrąceniu sumy rozchodów w kwocie 9952 K 58 gr od sumy przychodu w kwocie 10.749 K 76 gr, pozostała z dniem 1. stycznia 1900 reszta kasowa wynosząca kwotę 797 K 18 gr.

W roku 1900 postanowił komitet Towarzystwa uprawy tytoniu zmienić system działania a przeto i sposób zużycia funduszów subwencyjnych na cele podniesienia uprawy tytoniu. Dotąd Komitet kładł główny nacisk na naukę wędrowną o uprawie tytoniu i na praktyczne nauczanie wszystkich sposobów obchodzenia się z rośliną tytoniową od chwili założenia rozsadników, aż do ułożenia liści tytoniowych w pa-

pusze. Obecnie, nie pomijając nauczania, postanowił komitet zużytkować fundusze, którymi Towarzystwo rozporządza, przeważnie na subwencyonowanie rozsadników i wyposażenie włościan w przyrządy umożliwiające racyonalną uprawę i suszenie liści tytoniowych. W ten sposób pragnie komitet wytworzyć po gminach typowe wzorowe plantacye włościańskie, które oddziałają niewątpliwie bardzo dodatnio na podniesienie uprawy tytoniu.

Aby uwydatnić lepiej skuteczność całej akcyi w tym kierunku, postanowił komitet skoncentrować ją i ograniczyć się w roku 1900 na cztery powiaty a mianowicie: Śniatyn, Kołomyja, Horodenka i Kosów. Przez skoncentrowanie akcyi swej w rejonie Zabłotowskim, bynajmniej nie jest zamiarem komitetu wypuścić w r. 1900 ze swej opieki produkcyę tytoniu w innych powiatach. Owszem założonych już kilkadziesiąt rozsadników w rejonie Jagielnickim będzie nadal czynnych i w miarę możności zostaną rozszerzone. Skoncentrowanie jednak działania w czterech powiatach należących do rejonu Zabłotowskiego, tłómaczy komitet najpierw tem, że w zakresie rozsadników ściśle włościańskich w powiatach tych nic dotąd nie uczyniono, a powtóre ponieważ chcąc zrobić pierwszą próbę skuteczności z wyposażeniem poszczególnych włościan w przyrządy do uprawy i dalszego pielęgnowania (rozsadniki, daszki, eksikatory), które pozostają własnością Towarzystwa — komitet nie chce rozpraszać skromnych swych funduszów na działanie równoczesne w większej ilości powiatów, a nadto módz tem łatwiej skontrolować tych włościan, których w ten sposób uposażono, celem skonstatowania pożytku, jaki wypłynąć może dla produkcyi wskutek wprowadzenia tego systemu działania.

Oprócz tego urządzał komitet w różnych punktach obszaru produkcyi tytoniu kursa kilku lub kilkunastodniowe dla nauczycieli ludowych i pisarzy gminnych, z czego pośrednio ma odnieść także korzyść ogół plantatorów włościan.

Oprócz tego nie zaniedbał komitet tych wypróbowanych środków działania, które przez szereg lat były praktykowane, w celu podniesienia uprawy tytoniu. I tak, jak co roku subwencyonował i w r. 1900 tych plantatorów, którzy trudnili się pielęgnowaniem rozsady dla użytku innych plantatorów włościan, jak również wydał Komitet znaczniejsze kwoty na zakupno większej ilości eksykatorów.

Komitet Towarzystwa uprawy tytoniu utrzymuje od szeregu lat stacyę doświadczalną w Zabłotowie pod kierunkiem p. Adama Zarewicza, który ku zadowoleniu Komitetu wywiązuje się z poruczonego zadania a za zajęcie się temi czynnościami otrzymuje z kasy Towarzystwa kwotę 200 K rocznie. Aby podać Wysokiemu Sejmowi chociaż ogólny obraz tego, czem zajmowała się stacya doświadczalna w ostatnim roku, podajemy poniżej jedno z krótkich sprawozdań z czynności stacyi, które nam w odpisie przesłane zostało.

Sprawozdanie to opiewało, jak następuje:

Użycie wapna pod tytoń oryginalno-galicyjski i muszkatelę wywarło znamienity wpływ, przez swoje bowiem działanie, które przyspiesza rozkład materyi organicznej, przyczyniło się do szybszego rozwoju roślin a równocześnie wpłynęło bardzo dodatnio na wyniszczenie szkodników, podjadających drobniejsze korzenie. Największym takim szkodnikiem okazała się gąsienica (ptasia gama), która w r. b. nawiedziła prawie wszystkie plantacye w okolicy Zabłotowa.

Węglan potasowy, użyty pod palatynat i tytoń różowy, przyczynił się do zwiększenia potrzebnych dla lepszego rozwoju tytoniu części mineralnych, a których zawartość w znacznej części podnosi palność tytoniu i dodaje właściwego zapachu.

Saletra chilijska wpłynęła nader dodatnio na rozwój części wegetatywnych tytoniu a więc i na powiększenie masy całego zbioru.

Z prób przedsięwziętych okazało się, że wynik był najlepszy z tytoniu „Oryginalnego galicyjskiego“, Palatynatu i tytoniu różowego.

Gatunki te wydały po obliczeniu na hektary, jak następuje:

Oryginalno-galicyjski	z hektara	12	cetn.	metr.
Tytoń różowy	„	10	„	„
Palatynat	„	9	„	„
Muszkatela	„	7	„	„

Marchotka pańska i tytoń tyrolski wydały plon najszczuplejszy, bo niespełna 5 ctn. metr. z hektara.

Stacya doświadczalna była prowadzoną podług wszelkich przepisowych wymogów tak, co do obrobienia roli jak i sadzenia, podgartywania i obrywania bocznych pędów.

Zbiór liści odbywał się w stanie dojrzałym tychże.

Nawlekanie na szwary, laski i eksykatory uskuteczniano po zupełnem zwiędnięciu liścia nawlekanego w odpowiedniej odległości jeden od drugiego.

Szwary, laski i eksykatory wieszano w cieniu a tylko na krótki czas w dniach niezbyt gorących wynoszono na słońce, aby nerwy główne liści prędzej wysechały".

Nie zaniechał też komitet w ubiegłym roku urządzenia kursu uprawy tytoniu dla nauczycieli szkół ludowych, tych kursów, po których spodziewa się tak doniosłych dla produkcyi tytoniu rezultatów.

Kurs taki urządzony był w r. 1900 w kraj. niższej szkole rolniczej w Horodence w czasie od 1. do 15. sierpnia. Wykłady w tym kursie poruczyła c. k. generalna Dyrekcya monopolu tytoniowego we Wiedniu p. Zygmuntowi Jaklińskiemu, c. k. kontrolorowi fabryki tytoniu w Jagielnicy, któremu komitet tytułem remuneracyi za tę czynność wypłacił 200 K. Frekwentantom kursu, których było 22, udzielono stypendya po 68 K, w łącznej kwocie 1500 K, a urządzenie wycieczek naukowych dla frekwentantów kursu do gmin należycie uprawiających tytoń w okręgach Zabłotowskim i Jagielnickim, pociągnęło za sobą wydatek 100 K. Ogólny koszt urządzenia kursu wynosił przeto 1800 K.

Instruktorowie uprawy tytoniu i dozorcy tytoniowi.

Komitetowi Towarzystwa uprawy tytoniu mimo starań, nie udało się w roku 1900 wynaleść kandydata na posadę instruktora uprawy tytoniu w miejsce p. Ignacego Jakubowicza, który w zeszłym roku z powodu złego stanu zdrowia z zajmowanej posady ustąpił. A gdy nadto z końcem marca 1900 zmarł na suchoty drugi kraj. instruktor ś. p. Franciszek Dzielski, który przez gorliwą pracę jak i odpowiednie fachowe wykształcenie przyczynił się bardzo do rozwoju produkcyi tytoniu, znalazł się komitet blisko przez rok cały bez instruktora. Funkcye instruktora pełni tymczasowo Hilary Rewakowski, długoletni dozorca uprawy tytoniu, który, nabywszy wielkiej rutyny przy ś. p. Dzielskim, jest w stanie ze znajomością rzeczy udzielać nauki uprawy tytoniu. Komitet poczynił już starania o pozyskanie odpowiednich sił na opróżnione posady instruktorów i spodziewa się, że z wiosną roku 1901 kandydatów na te posady będzie mógł Wydziałowi kraj. przedstawić.

Z zaoszczędzonych funduszów subwencyjnych upoważnił Wydział krajowy komitet na wniosek tegoż do wypłacenia wdowie po ś. p. Dzielskim kwoty 400 K tytułem odprawy wdowiej, przyjmując równocześnie do wiadmości wydatek 200 koron uczyniony na opędzenie kosztów pogrzebu. Zarazem zgodził się Wydział krajowy na odpisanie zaliczki udzielonej na płacę ś. p. Dzielskiemu w łącznej kwocie 280 K.

W r. 1900 czynnymi byli przez cały rok ci sami dozorcy tytoniowi, którzy przyjęci zostali w roku poprzednim. Było ich zatem trzech: Hilary Rewakowski, Teofil Kowtaluk i Julian Tchórzewski i wszyscy okazali się odpowiednimi na zajmowanych stanowiskach, spełniając należycie swe obowiązki. Komitet jednak ma zamiar już w najbliższej przyszłości z uwagi, że Rząd, idąc drogą przez komitet wskazaną — wprowadził we wszystkich trzech rejonach instytucyę dozorców tytoniowych, mających te same obowiązki co i dozorcy Towarzystwa, zwinąć posady dozorców przez Towarzystwo utrzymywanych. Wobec braku

instruktorów jednak zmuszonym jest komitet na razie zatrzymać jeszcze przez czas jakiś instytucyę dozorców tytoniowych.

Uchwały w sprawie Kółek rolniczych i sprawy Towarzystwa Kółek rolniczych.

W ubiegłej sesyi powziął Wysoki Sejm w sprawach Kółek rolniczych następujące uchwały:

I. Na posiedzeniu z dnia 3. maja 1900 r. wśród rozpraw nad preliminarzem budżetu funduszu krajowego przyznał Wysoki Sejm w poz. 258 Rubr. XV wydatków tegoż budżetu Towarzystwu Kółek rolniczych następujące subwencye dla Towarzystwa Kółek rolniczych:

1. Na koszta zakładania i lustracyi Kółek 10.000 koron
2. Na utrzymanie lustratorów handlowych sklepików wiejskich . . . . . 4.000 „
3. Na utrzymanie praktycznych kursów handlowych dla sklepikarzy Kółek rolniczych . 2.400 „
4. Na ogólne cele rozwoju handlowej i rolniczej działalności Kółek rolniczych pod kierunkiem i nadzorem Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych (jako II ratę z trzechlecia) 4.000 „

II. Na temże samem posiedzeniu odstąpił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu „do załatwienia“ petycyę Ls. 820 Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych o przyznanie subwencyi w kwocie 6.000 K na założenie przy Kółkach rolniczych 40 pól doświadczalnych i demonstracyjnych dla gospodarstw włościańskich w kraju.

III. Również na temże posiedzeniu odstąpił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu petycyę Ls. 817 Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych o subwencyę na wydawnictwo „Przewodnika Kółek rolniczych“ do zbadania i możliwego uwzględnienia jeszcze w roku 1900 z funduszu w Rubr. XV poz. 273 wydatków funduszu krajowego w kwocie 8.000 K przeznaczonego na zasiłki mające na celu podniesienie wiedzy rolniczej.

W wykonaniu uchwały przytoczonej pod I. wyasygnował Wydział krajowy przyznane subwencye Towarzystwu Kółek rolniczych, a mianowicie w ten sposób, iż opierając się na uchwale Wysokiego Sejmu z dnia 30. grudnia 1899 r. o prowizoryum budżetowem na r. 1900 wypłacił połowę powyższych subwencyi już uchwałą z d. 23 lutego 1900 roku LW. 12339/900, drugą połowę zaś wyasygnował Zarządowi Towarzystwa uchwałą z dnia 26. lipca 1900 roku LW. 50872 w myśl powyższej uchwały Wysokiego Sejmu.

Uchwałę wyżej pod II. przytoczoną, dotyczącą petycyi Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych o subwencyę na urządzenie pól demonstracyjnych i doświadczalnych, wykonał Wydział krajowy, zawiadamiając pismem z d. 12. czerwca 1900 r. LW. 37421 Towarzystwo, że nie może petycyi tej merytorycznie załatwić wobec tego, że Wysoki Sejm w budżecie krajowym nie przeznaczył na ten cel żadnego kredytu.

Co do wykonania uchwały pod III. przytoczonej, podajemy do wiadomości Wys. Sejmu, iż Wydział krajowy odstąpił sprawę zbadania petycyi Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych o subwencyę na wydawnictwo „Przewodnika Kółek rolniczych“ sekcyi stałej krajowej Komisyi rolniczej, a na podstawie opinii tego organu doradczego przyznał uchwałą z d. 19. czerwca 1900 r. LW. 40962 na rzecz wspomnianego wydawnictwa jednorazową subwencyę w kwocie 800 K. Subwencya ta została wypłaconą Zarządowi głównemu Towarzystwa Kółek rolniczych z kredytu wskazanego w uchwale Wysokiego Sejmu.

Zdawszy sprawę z wykonania uchwał Wysokiego Sejmu w sprawach dotyczących Towarzystwa Kółek rolniczych, przystępuje Wydział krajowy z kolei do treściwego przedstawienia, na podstawie sprawozdania przedłożonego nam przez Zarząd główny Towarzystwa, szczegółów o jego działalności w ciągu roku 1899, zwłaszcza w tych działach jego czynności, na które Wysoki Sejm przyznaje subwencye Towarzystwu.

Działalność Towarzystwa rozwijała się w ciągu roku prawidłowo, jak o tem świadczą następujące dane, ze sprawozdania zaczerpnięte:

Szczegółowy rachunek funduszów Towarzystwa obejmujący subwencye, przyznane na rok 1899 przez Wysoki Sejm, przedstawia się, jak następuje:

Przychody:

1.	Saldo przeniesione z roku 1898	10	zł. 32	ct.
2.	Subwencye	16.825	„ —	„
3.	Odsetki od lokacyi gotówki	145	„ 12	„
4.	Z rozsprzedaży „Przewodnika handlowego“	134	„ 28	„
5.	Z prenumeraty i ogłoszeń „Przewodnika Kółek rolniczych“	1.944	„ 53	„
6.	Książki i czasopisma	56	„ 28	„
7.	Zwrot kosztów lustracyi handlowych	286	„ 35	„
8.	Depozyta przechodowe	4.321	„ 91	„
9.	Wkładki członków wspierających	695	„ 50	„
10.	Za druki, litografie i wydawnictwa	242	„ 56	„
	Razem	24.661	zł. 85	ct.

Rozchody:

1.	Prowizye kursora	14	zł. 28	ct.
2.	Druk, redakcya i rozsyłka „Przewodnika Kółek rolniczych“	2.706	„ 07	„
3.	Lustracye gospodarcze	2.836	„ 64	„
4.	Praktyczne kursa handlowe	2.850	„ —	„
5.	Książki i czasopisma	520	„ 18	„
6.	Podróże delegatów	230	„ 42	„
7.	Najem lokalu	420	„ —	„
8.	Opał i światło	49	„ 68	„
9.	Portorya, stemple, podatki i ogłoszenia	401	„ 35	„
10.	Utensilia kancelaryjne	142	„ 29	„
11.	Nadzwyczajne wydatki	166	„ 46	„
12.	Koszta „Ogólnej Rady“	283	„ 85	„
13.	Nasiona	903	„ 06	„
14.	Gratyfikacye i remuneracye	228	„ —	„
15.	Wzorowe gnojownie	332	„ 22	„
16	Subwencye dla zarządów powiatowych	123	„ 70	„
17.	Lustracye handlowe	3.354	„ 58	„
18.	Depozyta przechodowe	4.321	„ 99	„
19.	Pensye urzędników i usługa	2.404	„ 30	„
20.	Druki, litografie i wydawnictwa	1.176	„ 03	„
21.	Saldo na rok 1900	1.196	„ 75	„
	Razem	24.661	zł. 85	ct.

Ogólna liczba Kółek w roku 1898 istniejących wynosiła, jak w roku zeszłym wykazano, 1457 Kółek o 64.209 członków. W ciągu roku 1899 powstało Kółek nowych 90 z liczbą członków 3.362 tak, że liczba ogólna zawiązanych w ciągu 18 lat istnienia Towarzystwa Kółek wynosi 1.547 o 67.571 członkach. Kółka zawiązane w r. 1899 powstały w 42 powiatach.

Zarząd podaje w swem sprawozdaniu zajmującą statystykę, opartą na danych nadesłanych przez Zarządy 529 Kółek rolniczych, rozrzuconych w 65 powiatach kraju, której główne rezultaty pokrótce podajemy, stanowią bowiem — acz nie obejmują wszystkich Kółek — dodatnią illustracyę działalności Towarzystwa, tem samem więc dowodzą, iż fundusze, jakimi kraj działalność tę wspiera, dobrze są używane, a nadto tworzą ścisłą podstawę do ocenienia warunków, wśród jakich Towarzystwo pracuje.

Objęte statystyką 529 Kółek liczyło w r. 1899 26.117 członków; odbyło się w nich w ciągu r. 1899 zebrań ogólnych 2.439, zwyczajnych 11.293, zarządów 2.413. Domy własne posiadało 134 Kółek w wartości 282.903 koron. Biblioteki Kółek liczyły dzieł: 40.098, a korzystało z nich w r. 1899: 19.267 osób. Kółka prenumerowały czasopism 1.402, a wspól-

nie w Kółkach czytano czasopism 1.144 Jeżeli te cyfry ilustrują znaczenie Kółek i ich działalność na polu szerzenia oświaty wśród ich członków i budzenia życia towarzyskiego, to znowu dane, które obecnie przytaczamy, świadczą o ich działalności na polu gospodarczem. Kółka objęte statystyką sprowadziły w ciągu roku 1899 nasion za kwotę 46.090 koron, nawozów sztucznych (103 Kółek) za kwotę 124.000 K, narzędzi i maszyn rolniczych za kwotę 10.268 K. Co do działalności handlowej Kółek objętych statystyką, wykazuje ona następujące dane: Na 529 Kółek prowadziło sklepy w własnym zarządzie i na własny rachunek 299, wydzierżawiało swe sklepy 90, oddało swe sklepy prywatnej osobie do prowadzenia na jej rachunek 50, nie zajmowało się handlową działalnością 90. Udziały złożone na przedsiębiorstwa handlowe wynosiły 317.783 K, a sklepy wydzierżawione przez Kółka przyniosły dochodu 10.436 K.

Z 529 Kółek posiadało trafikę 175, sprzedaż i wyszynk wina 238, sprzedaż napoi słodzonych 64, spółkową piekarnię 4, spółkową rzeźnię 27, dzierżawę propinacyi 17, ochotniczą straż pożarną 69, sikawek 21. Budynki Kółek ubezpieczone były na kwotę 175.688 K, towary zaś w sklepach Kółek na kwotę 302.849 koron. Kółka objęte statystyką zakupiły w roku 1899 jaj do dalszego handlu za kwotę 124.543 K. Statystyka składu zarządów Kółek omawianych daje następujące cyfry: przewodniczącymi Kółek byli: w 163 Kółkach duchowni, w 43 Kółkach właściciele dóbr, w 22 nauczyciele, w 257 włościanie, w 42 osoby innych zawodów, w 2 Kółkach nie było chwilowo przewodniczących; zastępcami przewodniczących byli duchowni w 33 Kółkach, właściciele dóbr w 7 Kółkach, nauczyciele w 17 Kółkach, włościanie w 410 Kółkach, osoby innych zawodów w 49 Kółkach, wakowały te stanowiska w 13 Kółkach; sekretarzami, czyli pisarzami Kółek byli: duchowni w 7 Kółkach, właściciele dóbr w 2 Kółkach, nauczyciele w 168 Kółkach, włościanie w 295 Kółkach, osoby innych zawodów w 51 Kółkach, w 4 Kółkach wakowały te stanowiska.

Cyfry wyżej podane, pochodzące od $^1/_3$ ogółu Kółek rolniczych mogą być w pewnej mierze illustracyą stanu Kółek rolniczych we wszystkich Kółkach, stosunków w nich panujących i osiągniętych przez nie rezultatów.

Na tle tej działalności lokalnej rozwija swą działalność Zarząd główny, spiesząc z pomocą w tych wszystkich działach działalności Kółek, gdzie siły i środki miejscowe podołać nie mogą, wykonując ścisły nadzór i kontrolę nad fungowaniem poszczególnych Kółek, wreszcie dając impulsa do podejmowania akcyi łącznej w tych sprawach, których podjęcie przez Kółka rolnicze odpowiada ekonomicznemu i moralnemu interesowi włościaństwa w kraju. Czynności Zarządu głównego dotyczą spraw rolniczych, handlowych, kredytowych, asekuracyjnych wreszcie sprawy podniesienia oświaty wśród członków Kółek. Dział czynności Zarządu głównego mający za przedmiot sprawy rolnicze, przedstawia się wedle sprawozdania w głównych zarysach, jak następuje. Zarząd przeprowadził w r. 1899 zamierzoną oddawna reformę lustracyi gospodarstw członków Kółek i połączonych z niemi wędrownych nauk gospodarstwa, organizując natomiast szereg pól demonstracyjnych i doświadczalnych przy poszczególnych Kółkach pod nadzorem i kontrolą odpowiednich inspektorów tychże pól, utrzymywanych z funduszów Towarzystwa, których zadaniem będzie przy demostracyach na polach i łąkach udzielać odpowiednich pouczeń. Reforma ta, o której wspomniano obszerniej na tem miejscu w zeszłorocznem sprawozdaniu Wydziału krajowego, wprowadzoną została w życie przez Zarząd Towarzystwa w ciągu roku 1899, nie może więc jeszcze sprawozdanie omawiane zawierać szczegółowych danych, co do rozwoju tej akcyi a tem mniej jej rezultatów, można jednakże już stwierdzić, że odpowiedziała ona potrzebie, wprowadziła bowiem sprawę zaznajomienia członków Kółek rolniczych, a za ich pośrednictwem reszty ludności włościańskiej, z postępami wiedzy i techniki rolniczej na praktyczniejsze tory.

Oto kilka cyfr ilustrujących tę początkową działalność. Pól doświadczalnych z poprawnemi odmianami zbóż ozimych założono:

a) z żytem ozimem: 11 pól w 6 powiatach;

b) z przenicą ozimą: 7 pól w 4 powiatach. Do prób użyto żyta ozimego w odmianach: Tryumf, Elite, Waza, Tryumf, Petkus, Schlausztedzkie, Kościuszko, Szampańskie i Polskie regenerowane. Wysiano ogółem: 960 kg. żyta. Pszenicy ozimej w odmianach: Perłówka, Hors Concours, Epps, Tryumf Podola, Ghierka, Bastardka, Danusia, Ostka galicyjska, wysiano ogółem 800 kg. Przy doświadczeniach tych zużyto nawozów sztucznych 480 kg., 15%-go superfosfatu z kości, 240 kg. 14% superfosfatu amoniakalnego, 500 kg. 14%-wych żużli Thomasa i 150 kg. kainitu.

Równocześnie przeprowadzono w 26 powiatach a 43 miejscowościach u 71 gospodarzy próby łąkową z nawozami stucznemi. Zużyto na te doświadczenia 7500 kg. kainitu i 3750 kg. żużli Thomasa. Grunta pod doświadczenia ofiarowali sami włościanie lub księża, członkowie Kółek. Odpowiednie instrukcye dla wykonania prób, dalej szereg artykułów w tej sprawie pomieszczonych w „Przewodniku“, a wypracowanych przez siły Biura rolniczego w Zarządzie głównym zapewniły akcyi powyższej należyte zrozumienie wśród włościaństwa i zajęcie się nią, czego dowodzi ogromna ilość nadsyłanych próśb o informacye i zgłoszeń. Także w sprawie wypracowania monografii gospodarstw włościańskich uczyniono pierwszy początek, wypracowując opis gospodarstwa A. Szylara, włościanina w Markowej, (powiat Łańcut) i przedstawiając osiągnięte w niem wyniki.

Obok jej czynności zajmował się Zarząd sprawą zbadania warunków exportu wyrobów Spółek mleczarskich za granicę a wyniki przeprowadzonych w tej mierze studyów przedstawia w swem sprawozdaniu, dalej, sprawą rozpowszechniania wśród członków Kółek rolniczych wspólnego sprowadzania nawozów stucznych a to za pośrednictwem Związków handlowych we Lwowie i Krakowie tudzież Zarządów powiatowych (sprowadzało nawozy sztuczne 107 Kółek za sumę: 129 922 K.), nabywania za pośrednictwem Zarządu głównego maszyn i narzędzi rolniczych i zakupna nasion do siewu. Ulgi przy zakupnie maszyn i narzędzi rolniczych dokonywane przez Zarząd główny wynoszą 15—20% opustu z ceny kupna a nadto zapłata odbywać się może odrazu gotówką, przyczem kupujący otrzymuje skonto 2% zniżonej ceny, albo w czterech ratach kwartalnych. Z ulg tych korzystało w r. 1899 58 Kółek rolniczych, które zakupiły maszyn i narzędzi w wartości sprzedażnej: 3789 zł. 10 ct. za kwotę 2994 zł. 60 ct. Więcej się upowszechniło wśród Kółek rolniczych zakupno nasion a przypisać to należy głównie temu, że Zarząd główny Towarzystwa nie poprzestał na wyjednaniu u handlów nasion pewnej obniżki cen przy wspólnych większych zamówieniach ogólnie przyznawanych, ale dla zachęcenia członków Kółek do wspólnego sprowadzania nasion z źródeł dających gwarancyę ich jakości, przyznaje subwencyę z własnych funduszów w ten sposób, iż pewien procent ceny kupna pokrywa. W r. 1899 sprowadził Zarząd dla 90 Kółek nasion za 3.919 zł. 68 ct., udzielając subwencye w kwocie 909 złr. 15 ct., nadto na wiosnę r. 1900 wyniosły zgłoszenia od 106 Kółek kwotę 30.232 K. 66 gr., subwencya zaś przyznana przez Zarząd: 2.393 K. 58 gr. W r. 1899 zainicyował też Zarząd główny akcyę pośrednictwa między Kółkami rolniczemi a producentami, która zwłaszcza w zakupnie ziemniaków, jak na początek, dodatni dała wynik, Kółka bowiem (22 przeważnie z powiatów dotkniętych klęską powodzi w r. 1899) zakupiły przy tem pośrednictwie 44 wagonów ziemniaków od większych gospodarstw za cenę: 12132 K. Pośrednicząc w zakupnie nasion, starał się Zarząd główny zaznajamiać Kółka rolnicze z korzyścią płynącą z kontroli krajowej stacyi doświadczalnej botaniczno rolniczej tudzież uprzystępnić Kółkom korzystanie z ulg taryfowych dla przewozu nasion przyznanych. Oprócz zakupna nasion ułatwił też Zarząd główny poszczególnym Kółkom zakupno lnu parnawskiego

i rygskiego, korzystając tu z pośrednictwa c. k. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie. Zamówień zgłoszono do Zarządu 33, a zamawiający złożyli jako zaliczkę na koszt sprowadzenia kwotę 3.277 złr. 40 ct. Jeśli wspomnimy, że Zarząd w swym organie tudzież przez odczyty propagował wśród członków Kółek sprawę podejmowania na gruntach włościańskich drenowania i zawiązywania spółek drenarskich, że również nie spuszczał z oka sprawy upowszechniania postępowo urządzonych gnojowni, udzielając odpowiednich na ten cel subwencyi, w 11 miejscowościach założono takie gnojownie kosztem subwencyi Towarzystwa w kwocie 332 zł. 22 ct.) i pomocy fachowej swych lustratorów, to dla zupełności niniejszego szkicu działalności Towarzystwa w zakresie rolniczym pozostaje nam tylko podać statystyczne cyfry lustracyi gospodarczych, dokonanych w roku sprawozdaniem objętym. Sześciu lustratorów dokonało lustracyi w 225 miejscowościach, rozrzuconych w 25 powiatach, udzielając odpowiednich pouczeń, z których korzystało 12.674 słuchaczów.

Na polu działalności handlowej Kółek rolniczych wykazuje sprawozdanie omawiane przedewszystkiem cyfrę przybliżoną sklepików prowadzonych przez Kółka na: 1036, a przybliżony kapitał udziałowy na każdy sklepik oblicza na 830 złr. tak, że przybliżony kapitał udziałowy ogółu sklepików wynosiłby około 900.000 złr. Sklepy Kółek zajmują się głównie sprzedażą artykułów spożywczych i artykułów zwykłych potrzeb domowych, po zatem zaś zajmuje się znaczna ilość sklepów (na 529 objętych statystyką: 238) sprzedażą wina, dalej sprzedażą napoi słodzonych, (na 529 — 64), wreszcie sprzedażą tytoniu (na 529 sklepów miało trafiki 175). Sklepiki Kółek zostają pod kontrolą Zarządu głównego za pośrednictwem 2 lustratorów handlowych, którzy w r. 1899 zlustrowali 101 sklepów, położonych w 37 powiatach a prowadzonych w własnym zarządzie Kółek rolniczych. Obrót roczny sklepów zlustrowanych wynosił: 1,385.000 złr., gotówka znaleziona w sklepach: 12.793 złr., wartość towarów w sklepach przy lustracyi znalezionych przedstawiała kwotę: 101.472 złr., suma wierzytelności towarowych i pieniężnych wynosiła 62.835 złr., wartość inwentarzy i własnych budynków wynosiła: 70.363 złr., suma udziałów: 67.385 złr. (niektóre z sklepików pospłacały z zysków pierwotne udziały wpłacane w chwili zakładania sklepików), długi towarowe i pieniężne sklepików wynosiły: pierwsze: 52.170 złr., drugie: 46.101 złr. Jeśli tedy zliczy się aktywa przedsiębiorstw, na które składają się: gotówka w kasie, zapas towarów, wierzytelności i wartość inwentarza i budynków, przedstawiające sumę 247.463 zł. i przeciwstawi się jej sumę długów: 98.271 złr., na których pokrycie w razie likwidacyi służą jeszcze udziały w sumie 67.385 złr., to uzyskamy obraz pozwalający stwierdzić, że sklepiki Kółek rolniczych, na ogół biorąc, nie nadużywają kredytu, i pod tym względem są prowadzone racyonalnie. Jedynie fakt, iż pozycya „wierzytelności“ własne sklepów, pieniężne i towarowe (62835 złr.), świadcząca o dopuszczaniu kredytu, może zbyt pobłażliwego i za daleko idącego, jest wśród powyższych cyfr jedynem znamieniem poniekąd ujemnem handlowego rozwoju działalności Kółek, to też z uznaniem podnieść należy, że Zarząd główny ze swej strony występuje przy sposobności lustracyi przeciw temu zbytniemu kredytowaniu a nadto, że w wypracowanej przez się instrukcyi dla sklepów Kółek rolniczych stara się temu zapobiedz. Drugą czynnością Towarzystwa Kółek mającą dla handlowej działalności Kółek nie małą doniosłość jest prowadzenie i utrzymanie kursów praktycznych handlowych w Czernichowie. W instytucyi tej kształciło się w r. 1899 uczniów 26. Z tych ukończyło naukę 19. (6 z postępem bardzo dobrym, 12 z postępem dobrym, 1 z postępem dostatecznym), czterech uczniów ukończywszy kurs I, przeszło na drugi, dwu uczniów wydalono, jeden musiał przerwać naukę z powodu choroby. Siedmiu uczniów korzystało z stypendyów uzyskanych od fundacyi im. ś. p. Dra Towarnickiego, czternastu z zasiłków udzielonych z funduszów Towarzystwa, dwu z zasiłków Zarządu powiatowego Kółek rolniczych w Chrzanowie, wreszcie dwu miało zapewnione utrzymanie na kursie

przez osoby prywatne. Suma zasiłków z funduszów Towarzystwa wypłaconych wynosiła: 675 złr., z fundacyi im. Dra Towarnickiego 350 złr. zapomoga Zarządu powiatowego 50 złr., a prywatne zasiłki 100 złr. tak, że suma zasiłków dla 24 uczniów kursu wynosiła w r. 1899 kwotę: 1175 złr. Uczniowie pochodzili z powiatów: bialskiego 1., buczackiego 1., gorlickiego 1., jasielskiego 1., kamioneckiego 3., krakowskiego 3., limanowskiego 1., łańcuckiego 3., ropczyckiego 3., rzeszowskiego 1., tarnobrzeskiego 2., wadowickiego 3., a nadto ze Szląska 1., i z Węgier 2 rusinów. Z ukończonych uczniów kursu: 9 pracuje w sklepach Kółek, dwu w sklepach prywatnych, dwu zapisało się po ukończeniu nauki na kurs mleczarski a 6 powróciło do domu, nie mając na razie zajęcia. Co do urządzania wędrownych kursów handlowych oznajmia Zarząd główny w swem sprawozdaniu, iż na podstawie przeprowadzonej próby tego rodzaju w Sokalu, doszedł do przekonania, że w ciągu jednego miesiąca niemożliwem jest należyte udzielenie i przyswojenie uczniom wszystkich wiadomości objętych planem naukowym tych kursów i obznajomienie ponadto uczniów z praktyką sklepową, a wobec tego postanowił ograniczyć naukę wędrowną handlu do pouczeń udzielanych przygodnie o przepisach prawnych i skarbowych oraz o rachunkowości sklepowej, do udzielania odpowiedzi i wyjaśnień na pytania w sprawach handlowych, wreszcie do urządzania, o ileby tego zażądały Zarządy powiatowe, konferencyi kierowników sklepików i sklepikarzy. W ciągu r. 1899 nie zażądał żaden z Zarządów powiatowych urządzenia takiej konferencyi, przeto nie urządzono ich.

Sprawozdanie Zarządu głównego podnosi dalej działalność Towarzystwa na polu organizacyi instytucyi lokalnych kredytowych, w której Towarzystwo szło z poparciem akcyi kraju w sprawie organizacyi Spółek oszczędności i pożyczek systemu Raiffeisena, szerząc wśród włościan wiadomość o celach tej akcyi i jej użyteczności. Również w sprawie upowszechnienia asekuracyi od ognia wśród ludu były Kółka rolnicze i ich członkowie czynnikami krzewiącymi myśl asekurowania mienia. Zarząd główny zaznacza, że akcya ta nie była bezskuteczną, stwierdza jednak zarazem, że gdy dawniej ubezpieczano się przeważnie tylko w Krakowskiem Towarzystwie wzajemnych ubezpieczeń, to obecnie znaczna część ubezpieczeń przeniosła się do zagranicznych instytucyi, jak „Slavia“ i „Fenix“, które przez ruchliwych agentów i przyznawanie opustów zjednały sobie w licznych powiatach klientów wśród członków Kółek. Fakt, iż dyrekcya Towarzystwa krakowskiego cofnęła z końcem r. 1900 6% wynoszący opust, jaki dotąd przyznawała asekurującym się członkom Kółek, wpłynie zapewne tem niekorzystniej na ten stan rzeczy.

Co do sprawy zakładania przez Towarzystwo Kółek biblioteczek i czytelń przy Kółkach podnosi Zarząd główny, iż rozporządza zbyt szczupłymi funduszami, by sprawą tą energiczniej mógł się zająć. W r. 1899 rozesłał Zarząd do nowozawiązanych Kółek 3.475 dziełek, zasilił dawniejsze 380 dziełkami, w ogólnej wartości 617 zł. 29 ct

Powyżej przywiedziona cyfra, zaczerpnięta ze statystyki, obejmującej 529 Kółek, a wykazująca, że w ich biblioteczkach zebrało się 40 098 dziełek, które w roku 1899 wypożyczyło 19.267 osób, świadczy, że biblioteczki w Kółkach przyczyniają się w wysokim stopniu do obudzenia zamiłowania poważnej lektury wśród włościan.

Dla tem wydatniejszego krzewienia wśród ludu wiadomości potrzebnych, dla ułatwienia członkom Kółek nabywania dziełek dla nich pożytecznych, podjął Zarząd główny w r. 1899 myśl nabywania wydawnictw uważanych za odpowiednie dla członków Kółek w większej ilości i sprzedawania ich członkom Kółek rolniczych po zniżonych cenach, pokrywając zniżkę z funduszów Towarzystwa. W ten sposób ułatwił Zarząd w r. 1899 członkom zakupno dwu dziełek, a mianowicie dziełka Dr. K. Miczyńskiego pod tytułem: „Rolnik wzorowy, czyli przypomnienie, co i jak w gospodarstwie czynić należy“ i W. Tomaszewskiego: „O uprawie roli i zasilaniu jej nawozami naturalnymi i sztucznymi“. Pokupność tych dziełek dowiodła, że w tej drodze będzie Zarząd mógł dalej skutecznie pośredniczyć.

Obok tego nie zaniedbywał Zarząd wydawnictw własnych. W wydawnictwie broszurek wyszły staraniem Zarządu w r. 1899 następujące prace: 1. Dr. Fr. Stefczyka: „Jakie korzyści przyniesie gminie albo parafii założenie Spółki oszczędności i pożyczek systemu Raiffeisena“ (po polsku i po rusku) cena 6 gr; 2. ks. A. Koleńskiego: „O potrzebie i sposobach oszczędzania“ (po polsku i po rusku) cena 6 gr.; 3. J. Turnau'a: „Przechadzka po polach. Kilka uwag o głównych wadach w gospodarstwach włościańskich“, cena 6 gr.; 4. B. Gurskiego: „O użyciu nawozów sztucznych“ cena 20 gr. Broszurkę wymienioną pod 1) wydano w 7000, wymienioną pod 2) w 5000, wymienione pod 3 i 4 w 2000 egzemplarzy, a znalazły taki pokup, iż zwrot kosztu nakładu jest zapewniony.

Co do wydawnictwa organu Towarzystwa, wychodzącego jako dwutygodnik pod tytułem: „Przewodnik Kółek rolniczych“ stwierdza sprawozdanie Zarządu głównego stateczny wzrost liczby jego prenumeratorów, wynik głównie usiłowań obecnej redakcyi uczynienia Przewodnika pismem fachowem, zawierającem obok omówienia spraw Towarzystwa i Kółek rolniczych, artykuły fachowe, dotyczące rolnictwa, handlu, tudzież ekonomicznych spraw krajowych. Niedobór, jaki wydawnictwo przynosi, pokrywa Zarząd główny z funduszów Towarzystwa. Przyznanie w r. 1900 subwencyi w kwocie 800 koron, o którem wspominamy powyżej, było wynikiem uznania ze strony Wydziału krajowego pożyteczności wydawnictwa Przewodnika. Z początkiem r. 1900 zaczął Zarząd główny wydawać obok „Przewodnika“ półarkuszowy doń dodatek redagowany w języku ruskim.

Rozdawnictwo pożyczek z funduszu pożyczkowego dla Kółek rolniczych.

Przedstawiwszy tak w najogólniejszym zarysie działalność Towarzystwa, przechodzi Wydział krajowy z kolei do zdania sprawy o stanie funduszu pożyczkowego, utworzonego przez Wysoki Sejm dla podniesienia handlowej działalności Kółek rolniczych, tudzież do przedstawienia dat o rozdawnictwie pożyczek z tegoż funduszu w czasie od chwili przedłożenia ostatniego w tym przedmiocie sprawozdania (Al. 1. Sprawozd. stenogr. V. sesyi VII. peryodu sejmowego), to jest od dnia 15. listopada 1899 r. po dzień 31. grudnia 1900 r.

Stan tego funduszu wedle przedłożonego Wysokiemu Sejmowi równocześnie sprawozdania Wydziału krajowego o zamknięciu rachunków funduszów krajowych za r. 1899 przedstawił się w dniu 31. grudnia 1899, jak następuje:

1. Należytości czynne u Kółek	26.997	zł.	01 ct.
2. Gotówka ulokowana w Banku krajowym . .	1.730	„	— „
Razem .	28.727	zł.	01 ct.

Dochody funduszu w r. 1899 były następujące:

1. Dotacya z funduszu krajowego	3.000	zł.	— ct.
2. Zwroty pożyczek udzielonych Kółkom . . .	8.796	„	84 „
3. Odsetki zwłoki od dłużników	3	„	06 „
4. Odsetki od lokacyi w Banku	75	„	58 „
Razem .	11.875	zł.	48 ct.

Wydatki w tymże czasie były:

1. Pożyczki udzielone Kółkom	10.500	zł.	— ct.
2. Koszta administracyi w Banku	38	„	48 „
Razem .	10.538	zł.	48 ct.

Zamknięcie rachunków za rok 1900 przedłożone przez Bank krajowy, wykazuje następujące cyfry:

1. Należytości czynne u Kółek	56.333	K	93 gr.
2. Zapas kasowy na lokacyi w Banku krajowym .	7.285	„	— „
Stan majątku .	63 618	K	93 gr.

Dochody funduszu w r. 1900 wynosiły:

1. Dotacya z funduszu krajowego	6.000	K —	gr.
2. Zwroty pożyczek udzielonych Kółkom	18.060	„ 09	„
3. Odsetki zwłoki od dłużników		„ 26	„
4. Odsetki od lokacyi w Banku	223	„ 63	„
Razem	24.283	K 98	gr.

Wydatki w tymże czasie były:

1. Pożyczki udzielone Kółkom	20.400	K —	gr.
2. Koszta administracyi w Banku krajowym	58	„ 98	„
Razem	20.458	K 98	gr.

Kapitał w pożyczkach z końcem roku 1900 ulokowany, wynosił 56.333 K 93 gr., a rozpadał się na: 116 udzielonych pożyczek.

Z cyfr powyżej za dwa lata podanych podnieść należy, że w roku 1899 przy 28.727 zł. wyniosły zwroty 8.796 zł. 84 ct., zatem znacznie więcej jak jedną czwartą, bo 30·62% kapitału rozpożyczonego, gdy zaś w r. 1900 suma rozpożyczona Kółkom wyniosła 56.333 K, a zwroty pożyczek dały 18.060 K, czyli 32·06%, stwierdzić tedy należy, że stosunek wpływu zwrotów się nie pogorszył lecz nawet acz nieznacznie polepszył.

Z funduszu pożyczkowego wystawił Wydział krajowy w okresie czasu objętym niniejszem sprawozdaniem, następujące promesy na pożyczki dla Kółek rolniczych w:

Busku (pow. Kamionka strum.)	1.600	K
Czarnołożcach (pow. Tłumacz)	600	„
Górnej wsi (pow. Myślenice)	1.000	„
Grodzisku (pow. Łańcut)	800	„
Jachowcach (pow. Myślenice)	600	„
Kleciu (pow. Pilzno)	400	„
Lisiej Górze (pow. Tarnów)	1.000	„
Lubartowej (pow. Krosno)	400	„
Łączkach (pow. Jasło)	400	„
Pstrągowej (pow. Rzeszów)	400	„
Rayczy (pow. Żywiec)	2.000	„
Rzochowie (pow. Mielec)	600	„
Sądowej Wiszni (pow. Mościska)	800	„
Sokalu (pow. Sokal)	500	„
Szymbarku (pow. Gorlice)	2.000	„
Turzempolu (pow. Brzozów)	400	„
Węgierce (pow. Jarosław)	500	„
Woli Przemykowskiej (pow. Brzesko)	400	„
Zarzeczu (pow. Jasło)	400	„
Razem	14.800	K

II. Nadto wystawił Wydział krajowy 3 promesy na pożyczki dla:

1. Związku handlowego Kółek rolniczych w Sokalu na	4.000	K
2. Ludowemu Towarzystwu handlowemu w Gorlicach na	2·000	„
3. Towarzystwu handlowo-przemysłowemu w Tarnobrzegu	2.000	„
Razem	8.000	K

III. Wreszcie przyznał Wydział krajowy z powyższego funduszu pożyczkowego, pożyczki następującym Czytelniom Towarzystwa „Proświta“:

w Horodowicach (pow. Stary Sambor)	1.000	K
„ Mszanie (pow. Gródek)	600	„
„ Popowicach (pow. Przemyśl)	400	„
„ Słobudce Turyleckiej (pow. Borszczów)	400	„
Razem	2 400	K

Promesy tedy wydane w czasie objętym niniejszem sprawozdaniem, wyliczone pod I — III, dają łączną sumę 25.200 K, a jeśli się zważy, że żądania zawarte w prośbach, uwzględnionych przez wydanie powyższych promes tylko w części, opiewały na łączną sumę 33.440 K, to okaże się, że żądania pierwotne zredukowane zostały o sumę 8.240 K, czyli o przeszło 24%. Redukcya ta dokonaną została w poszczególnych wypadkach zarówno ze względu na to, iż w niektórych wypadkach żądano pożyczek zbyt wysokich, nie dając odpowiedniego zabezpieczenia, jak i ze względu na stan funduszu i mnogość zgłoszeń.

Wydział krajowy odmówił zupełnie udzielenia pożyczki w trzech wypadkach, nie kwalifikujących się do uwzględnienia. Nie uwzględnione prośby opiewały łącznie na sumę 12.600 koron.

Od chwili zamknięcia zeszłorocznego sprawozdania w niniejszym przedmiocie wypłacił Bank krajowy następujące pożyczki:

A) na podstawie promes wydanych jeszcze w r 1899:

Kółku rolniczemu	w Buczaczu	600 K
„ „	w Głębokiej (ad Hołosków)	400 „
„ „	w Kleparowie	400 „
„ „	w Wołczy	200 „
Czytelni Proświty	w Rudnie	600 „
	Razem	2.200 K

B) Na podstawie promes z r. 1900:

a) Kółku rolniczemu	w Brzesku	1.600 K
„ „	„ Czarnołożcach	600 „
„ „	„ Górnej wsi	1.000 „
„ „	„ Grodzisku	800 „
„ „	„ Kleciach	400 „
„ „	„ Lubatowej	400 „
„ „	„ Łączkach	400 „
„ „	„ Pstrągowej	400 „
„ „	„ Rayczy	2.000 „
„ „	„ Rzochowie	600 „
„ „	„ Sądowej Wiszni	800 „
„ „	„ Sokalu	500 „
„ „	„ Szymbarku	2.000 „
„ „	„ Turzempolu	400 „
„ „	„ Węgierce	500 „
„ „	„ Woli Przemykowskiej	400 „
„ „	„ Zarzeczu	400 „
b) Czytelni Proświty	w Horodnicy	1.000 „
„ „	„ Mszanie	600 „
„ „	„ Popowicach	400 „
c) Związkowi handlowemu Kółek rolniczych	w Sokalu	4.000 „
Towarzystwu handlowo-przemysłowemu	w Tarnobrzegu	2.000 „
	Razem	21.200 K

Łącznie tedy zrealizował Bank 27 promes na łączną sumę 23.400 K.

Na wniosek Banku krajowego unieważnił Wydział krajowy 3 promesy wydane w roku 1899, a dotąd nie zrealizowane, opiewające łącznie na kwotę 820 K. Prolongat w spłacie pożyczek udzielił Wydział krajowy na wniosek Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych w 4 wypadkach. Kroki egzekucyjne wdrożono w 2 wypadkach, w których Kółka, które otrzymały pożyczki, się rozwiązały, a przeciw ręczycielom pożyczek okazała się potrzeba zastosowania środków prawnych.

Zalesienie wydm piaszczystych.

W odpisie podajemy nadesłane nam przez c. k. Namiestnictwo sprawozdanie c. k. krajowego Inspektoratu lasowego z d. 10 grudnia 1900 l. 645/I. l., o dokonanych w r. 1899 zalesieniach. Sprawozdanie to brzmi:

„W roku 1899 zalesiono wydmy piaszczyste w 8 powiatach a mianowicie: w Cieszanowskim, Jarosławskim, Jaworowskim, Mieleckim, Mościskim, Niskim, Sokalskim i Tarnobrzeskim zgodnie z ogólnym programem robót zatwierdzonym ku temu celowi przez c. k. Ministerstwo rolnictwa z dnia 9. lutego 1895 l. 25.183.

Porównawszy tę część sprawozdania ze sprawozdaniem przedłożonem za rok 1898, okaże się, że obszar okręgu roboczego rozszerzono w roku 1899 na powiat mielecki, gdzie zalesienie wydm pod kierunkiem organów inspekcyi leśnej zostało rzeczywiście rozpoczęte w roku 1899.

Zalesienia przeprowadzono na podstawie szczegółowego dla każdego powiatu, względnie dla każdej wydmy sporządzonego i przez c. k. krajową inspekcyę leśną odrębnie zatwierdzonego projektu uprawy.

Wynik zalesień uskutecznionych na wydmach piaszczystych w roku 1899 wraz z kosztami, jakie to zalesienie spowodowało, znajduje się na prawej stronie projektu uprawy za rok 1899, który się niniejszem c. k. Namiestnictwu przedkłada z następnem sprawozdaniem:

Zalesienia wydm dokonano wczas na wiosnę 1899 jednolatkami sosny pospolitej i osiągnięto zadowalające rezultaty.

Taki stan trwał przez całą wiosnę do miesiąca lipca. Dopiero po kilkunastu dniach skwarnej spiekoty z końcem lipca zaczął się pogarszać stan kultur na wydmach i wreszcie z końcem sierpnia 1899 skonstatowano, że wskutek posuchy zniszczało z wysadzonej ilości sadzonek około 15%.

Następna zima 1899/900 jako bezśnieżna i przeplatana częstymi północno-wschodnimi wiatrami wpływała niekorzystnie na całą roślinność, to też i kultura na wydmach nie mogła ujść tego smutnego losu, jaki zgotowała zima 1899/900 dla wszystkich ozimin.

Brak opony śnieżnej sprawił to, że bardzo znaczna ilość sadzonek o bujniejszych pędach ucierpiała od mrozu, skutkiem czego popadła w stan chorobliwy i zaraz po nadejściu spiekoty wiosennej zniszczała, co tem łatwiej stać się mogło, ile że gwałtowne przez zimę 1899/900 trwające wiatry, zdmuchując piasek na obszarze jeszcze nie zadarnionej wydmy, równocześnie obnażały korzonki młodych sadzonek z nieodzownej dla nich osłony ziemnej a pozostawiwszy je w tym stanie przez czas dłuższy na działanie mrozu, światła i innych atmosferycznych wpływów wystawionemi, nie mogło nic innego nastąpić, jak to, co się dzieje zwykle z roślinnością pozbawioną wszelkiej wilgości.

Tym sposobem wyginęło dalszych 15% roślinek wysadzonych na wydmach w roku 1899.

Dalszego zniszczenia w sadzonkach na wydmach, które wynosi około 20%, dokonał pędrak chrząszcza majowego, który, jak wiadomo z corocznych sprawozdań, jest powszechną a nieustającą plagą dla kultury leśnej, przeciw której dotąd nie wynaleziono skutecznego środka zaradczego.

Głównymi zatem hamulcami w spiesznem zalesianiu wydm piaszczystych jest pędrak, bezśnieżna zima i posucha.

Są to więc przeszkody, których nie może usunąć ani umiejętność, ani dbałość, ani zapobiegliwość ludzka.

Z tego powodu nie można też czynić żadnego zarzutu organom prowadzącym zalesienie na wydmach piaszczystych, choćby nawet zalesienie nie postępowało z tym pospiechem, jakiby był pożądany.

Oprócz trudności powyżej wspomnianych i w pierwotnych sprawozdaniach przytoczonych napotyka się jeszcze na inne trudności, które wprawdzie nie są ogólnego charakteru, lecz mimo swej lokalnej natury wpływają ujemnie na postęp zalesienia.

Do tych trudności należy zaliczyć obojętność ludności dla sprawy zalesienia wydm i nieużytków.

Jakkolwiek obojętność ta nie objawia się w równym stopniu we wszystkich powiatach, lecz bądź co bądź istnieje i mimo zachęty ze strony organów inspekcyi leśnej, premiowania przez Wydział galicyjskiego Towarzystwa leśnego i subwencyi udzielonych przez c. k. Rząd i Sejm krajowy, nie została usuniętą.

Jako dowód usposobienia włościan dla sprawy zalesienia nieużytków, pomijając już wrodzoną niechęć w dostarczaniu robotnika potrzebnego do zasadzenia wydmy, przytaczam najświeższy fakt, który miał miejsce w roku będącym przedmiotem niniejszego sprawozdania, w powiecie tarnobrzeskim, gdzie włościanie gminy Dąbrowicy zniszczyli zasiew rzędowy, wykonany sosną na wydmie gminnej o obszarze 15 morgów kosztem 127 złr. 50 ct. wa.

Na doniesienie uczynione w tej sprawie przez nadzorującego leśnika dnia 26. września 1899 l. 162, zarządził Wydział powiatowy w Tarnobrzegu dochodzenie, którego wynik dotychczas jest nieznany.

Należy się jednak pocieszać nadzieją, że równomiernie z wzrostem drzewek zasadzonych na lotnych piaskach będzie także wzrastać samopoznanie i przychylność ludności dla sprawy zalesienia nieużytków, a wystąpi ono niezawodnie w całej pełni na jaw, wówczas, gdy ten lub ów wieśniak w towarzystwie siekiery będzie miał po co zajrzeć do lasu wyrosłego na wydmie i znajdzie tam zaspokojenie własnej potrzeby lub uzyska gotówkę ze sprzedaży drzewa. Byłoby złudzeniem, gdyby mniemano, że inne argumenta potrafią przychylnie usposobić ludność włościańską dla zalesienia wydm, która dotychczas wszelkie zalesienie nieużytków uważa za ciężar i sekaturę z tego powodu, ponieważ równocześnie z założeniem kultury powstrzymanie paszy, względnie wzbronienie przepędu bydła jest nieuniknionem następstwem.

Obecnie przystępuję do ogólego przedstawienia wyniku robót uskutecznionych przy zalesieniu wydm piaszczystych w roku 1899.

Jak to z załączonych szczegółowych wykazów powziąść można, przestrzeń zalesiona na wydmach w roku 1899 wynosi razem 288·89 ha.

Z tego przypada:

a) na nowe zalesienia	186·28 ha
b) na poprawki i uzupełnienia dawniejniejszych zalesień zniszczonych przez wiatry, mrozy, posuchy i pędraki .	102·61 „
Porównawczy wynik zalesienia wykonanego w roku 1899 na obszarze	288·89 „
z projektem zalesień za ten sam rok 1899, wedle którego miano zalesić obszar	298·46 „
okazuje się, że w roku 1899 zalesiono mniej .	9·57 ha

Powodem tego był brak robotnika potrzebnego do sadzenia, którego gminy, mimo przyjętego zobowiązania, bądź nie mogły, bądź też może nie chciały we właściwym czasie dostarczyć.

Ogólne koszta zalesienia wydm piaszczystych w roku 1899 przedstawiają się następująco:

1. Na zakupno potrzebnych nasion, rekwizytów, materyałów, gałęzi, łat i t. p. wydano	1730 zł. 63 ct.
2. Koszta robocizny użytej na założenie i pielęgnowanie szkółek, zwózki, gałęzi, łat, ogrodzenie szkółek i ustalenie wydmy wynoszą	1010 „ 17½ „
Razem .	2740 zł. 80½ ct.

Kwota powyższa została wypłaconą z subwencyi krajowej udzielonej przez Sejm krajowy na rok 1899.

3. Koszta utrzymania z kosztami podróży służbowych dla 4 pomocników ustanowionych do zalesienia wydm piaszczystych w powiecie: Niskim, Tarnobrzeskim, Cieszanowskim, Jaworowskim, tudzież remuneracya dla prywatnego leśnika za prowadzenie zalesienia wydmy w gmi-

nie Parchaczu, powiatu Sokalskiego; wypłacone z subwencyi państwowej udzielonej przez c. k. Ministerstwo rolnictwa wynoszą 3.200 zł.

Wydatki zatem na zalesienie wydm piaszczystych w roku 1899 wynoszą w gotówce ogółem . . . . . 5.940 zł. 80½ ct.

4. Doliczywszy do powyższej sumy kosztów poniesionych przez Skarb Państwa i kraj, wartość idealną robocizny, jaką dostarczyły do zalesienia wydm interesowane gminy w roku 1899 a w szczególności 110 dni ciągłych po 1 zł., 7484 dni pieszych po 20 ct. 1.606 zł. 80 ct.

Okazuje się, że koszta zalesienia wydm piaszczystych w roku 1899 wynoszą ogółem . . . 7.547 zł. 60½ ct.

Wziąwszy za podstawę obliczenia całą przestrzeń zalesioną w roku 1899 o obszarze 288·89 ha i kwotę kosztów wydanych na zalesienie wydm w roku 1899, które wynoszą w gotówce 5940 zł. 80½ ct., w robociźnie 1606 zł. 80 ct., ogółem zaś 7547 zł. 60½ ctw. wa., okaże się, że zalesienie jednego hektara przestrzeni na wydmie piaszczystej kosztowało:

a) gotówką wypłaconą z subwencyi . 20 zł. 56½ ct.
b) robocizną bezpłatną dostarczoną przez gminy . . . . . 5 „ 56 „

Razem . 26 zł. 12½ ct.

Pominąwszy zaś wartość robocizny dostarczonej przez interesowane gminy, okaże się, że zalesienie 1 hektara wydmy piaszczystej kosztowało gotówką 20 zł. 56½ ct., z której przypada:

a) na koszta nadzoru i kierownictwa zalesieniami, które pokryto ze subwencyi udzielonej przez Skarb państwa . . 11 zł. 08 ct.

b) na koszta robocizny użytej przy zakładaniu i pielęgnowaniu szkółek, na zakupno nasion, rekwizytów i materyałów wypłacono z subwencyi krajowej . 9 zł. 48½ ct.

Do zalesienia wydm piaszczystych użyto w roku 1899 sadzonek wychodowanych we własnych szkółkach ogółem sztuk 4,592.000, a w szczególności:

sosny pospolitej . .	4,284.500	sztuk
sosny czarnej . . .	165.000	„
olchy czarnej . . .	72.500	„
brzozy	62.000	„
akacyi	8.000	„

Nasiona użyto do ustalenia i zalesienia wydm, względnie do obsiewu szkółek założonych na wydmach w roku 1899 razem 448 kilogramów a w szczególności:

sosny pospolitej . . .	292	klgr.
olchy czarnej	115	„
akacyi	17	„
brzozy	12	„

Do celów mających na względzie ubezpieczenie założonych plantacyi od uszkodzeń przez ludzi i zwierzęta, dla ochrony sadzonek przed szkodliwym wpływem wiatrów, powstrzymania lotności piasku i ustalenia wydmy, zakupiono w roku 1899 łat 820 sztuk, gałęzi 210 fur.

Subwencya państwowa na cele zalesienia wydm piaszczystych w Galicyi, jaką c. k. Ministerstwo rolnictwa udzieliło na rok 1899, wynosi 3200 zł. W tym samym roku udzielił Wydział krajowy z funduszów przeznaczonych przez Sejm krajowy na cele zalesienia wydm piaszczystych roczną subwencyę w łącznej kwocie 3.400 zł., z której wypłacono:

Wydziałowi powiatowemu w Cieszanowie	300 zł.
Jaworowie	400 „
Mościskach	400 „
Tarnobrzegu	400 „
Jarosławiu	300 „
Sokalu	900 „

Mielcu . . . . . 400 zł.
Nisku . . . . . 300 „

Powyższe kwoty zostały w miarę potrzeby użytemi na pokrycie kosztów zalesienia wydm w r. 1899 a reszta pozostała znajduje się w przechowaniu odnośnych Wydziałów powiatowych i będzie użytą na ten sam cel w następnym roku w miarę postępu zalesień, dla których prowadzenia istnieje program na lat 10, zatwierdzony przez c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z 2. lipca 1894 l. 7371.

Po strąceniu rzeczywistych wydatków wykazanych w załączonych projektach, względnie wynikach uprawy za rok 1899, które poczyniono w poszczególnych powiatach na cele zalesienia wydm w r. 1899, okazuje się, iż reszta kasowa pozostająca z końcem roku 1899 w przechowaniu Wydziałów powiatowych powinna wynosić:

W Cieszanowie	545 zł.	88	ct.
„ Jaworowie	490 „	01½	„
„ Mościskach	245 „	70	„
„ Tarnobrzegu	287 „	12½	„
„ Jarosławiu	505 „	96	„
„ Sokalu	1002 „	56	„
„ Mielcu	159 „	13	„
„ Nisku	594 „	99	„

Powyższe kwoty pochodzą z subwencyi krajowej udzielonej przez Sejm krajowy.

Załączone szczegółowe projekta zalesień na rok 1899, względnie wyniki zalesień wykazanych na wydmach w ciągu roku 1899, są przeznaczone dla Wydziału krajowego w tym celu, aby delegaci powiatowi mogli przy ich pomocy przekonać się na miejscu o postępie zalesień i przytem znaleźli sposobność poinformowania, o mozolnych często bezskutecznych usiłowaniach funkcyonaryuszy inspekcyi leśnej w zdobywaniu robotnika, którego do zalesienia wydm gromadzkich mają dostarczać bezpłatnie interesowane gminy.

Na zakończenie wspomnę o rezultacie premiowań, jakie przedsięwziął wydział galicyjskiego Towarzystwa leśnego w celu zachęty pojedyńczych włościan do zalesienia nieużytków, względnie wydm piaszczystych.

Otóż premiowanie zalesień dokonanych na nieużytkach przez prywatnych właścicieli gruntów należących do kategoryi małych posiadłości, postępuje sposobem opisanym w sprawozdaniu za rok 1897 i ma powodzenie, albowiem tym sposobem choć nawet pod urokiem błyszczącego kruszcu dokonywa się nietylko zamiana odłogiem leżących nieużytków na grunt produktywny, lecz oprócz tego szerzy się ideę zamiłowania do lasu i rozbudza uśpione między ludem pojęcie o pożyteczności lasu i o potrzebie jego szanowania, wbrew zakorzenionemu przysłowiowi „był las i będzie las“.

Przesąd ten zwolna ustępuje miejsca nagiej rzeczywistości, na którą patrzymy własnemi oczami, a która nas poucza, że był las lecz go nie będzie, jeżeli usiłowania ludzkie w kierunku interesowania się lasem zostaną ograniczone na sam wyrąb drzewa a troskę o zalesienie pozostawi się opatrzności.“

Uchwała w sprawie petycyi: „Ogólnego Związku hodowców i handlarzy bydła“ o subwencyonowanie targowicy bydła na Prądniku białym w Krakowie

Załatwiając sprawozdanie Komisyi gospodarstwa krajowego o petycyi „Związku ogólnego hodowców i handlarzy bydła“ o subwencyonowanie przez kraj targowicy bydlęcej na Prądniku białym w Krakowie odstąpił Sejm wspomnianą petycyę uchwałą z dnia 2. kwietnia 1900 r. Wydziałowi krajowemu „do zbadania i ewentualnego uwzględnienia przedłożeniem odnośnych wniosków na najbliższej sesyi.“

W wykonaniu tej uchwały odniósł się Wydział krajowy pismem z d. 15. maja r. 1900 LW. 23747 do Dyrekcyi ogólnego Związku z wezwaniem, by stosownie do już poprzednio wystosowanych pism Wydziału krajowego przedłożyła zamknięcie rachunków za czas ubiegły i bilans przedsiębiorstwa targowicy. Wezwaniu temu uczyniła Dyrekcya zadość

pismem z d. 25 maja 1900 r. L. 963 (LW. 36711/900) a gdy zarówno cyfry bilansu i jego zestawienie, jak niemniej głośne już wówczas wiadomości o niekorzystnym stanie finansowym towarzystwa nakazywały Wydziałowi krajowemu ostrożne postępowanie, przeto po zasięgnięciu w drodze krótkiej opinii Banku krajowego co do finansowego położenia Towarzystwa, postanowił Wydział krajowy wstrzymać dalsze kroki w celu wykonania uchwały Wys. Sejmu, ażby się sprawa wyjaśniła. Podjęta wkrótce likwidacya przedsiębiorstwa targowicy uczyniła zbędnymi dalsze kroki w tej sprawie.

Uchwała w sprawie petycyi Tow. „Proświta“ o subwencyę na nauczycieli wędrownych rolnictwa.

Uchwałą z d. 3 maja 1900, powziętą wśród rozpraw nad Rubr. XV. wydatków budżetu krajowego, odstąpił Sejm Wydziałowi krajowemu „do załatwienia“ petycyę L. s. 1388 Towarzystwa „Proświta“ we Lwowie o subwencyę na utrzymanie 2 wędrownych nauczycieli rolnictwa, którym Towarzystwo porucza szerzenie wiedzy rolniczej wśród swych członków włościan. Uchwałą z dnia 12. czerwca 1900 r. LW. 37418 zawiadomił Wydział krajowy interesowane Towarzystwo, że nie mając w budżecie krajowym przyznanego kredytu, z któregoby mógł uwzględnić żądanie w petycyi zawarte, nie może sprawy merytorycznie załatwić.

Uchwała w sprawie petycyi Wydziału powiatowego w Grybowie o odpisanie reszty pożyczki głodowej z r. 1873

Uchwałą z dnia 3. maja powziętą na wniosek Komisyi budżetowej wśród rozpraw nad Rubr. XIV. wydatków budżetu krajowego na r. 1900, odstąpił Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu petycyę Ls. 523, Wydziału powiatowego w Grybowie o odpisanie reszty zaległej pożyczki głodowej z r. 1873 „do możliwego uwzględnienia pod względem rozkładu spłaty zaległości na szereg lat w mniej uciążliwych rocznych ratach“.

Wykonując tę uchwałę, wezwał Wydział krajowy reskryptem z d. 25. maja 1900 r. LW. 34279 Wydział powiatowy w Grybowie, by ze swej strony przedłożył wniosek rozłożenia spłaty reszty owej należytości wynoszącej kwotę 3200 zł., tak, iżby powiat mógł ratę spłaty uiszczać bez nadmiernego obciążenia rocznych swych budżetów i podwyższenia powiatowych dodatków. Relacyą z d. 12. czerwca 1900 r. L. 649 uczynił Wydział powiatowy zadość temu wezwaniu, przedkładając prośbę o rozłożenie spłaty na lat 16 i rozłożenie wyżej podanej sumy dłużnej na roczne raty po 200 zł. każda. Uchwałą z d. 30. czerwca 1900 r. LW. 40974 przychylił się Wydział krajowy do tej prośby, uwzględniając finansowe położenie powiatu i niemożność rychlejszej spłaty powyższej sumy. W ten sposób uczynił Wydział krajowy zadość poleceniu zawartemu w uchwale Wys. Sejmu.

Uchwała w sprawie petycyi mieszkańców gm. Sąsiadowice o zapobieżenie niszczeniu lasów.

Uchwałą z d. 26. kwietnia 1900 r. odstąpił Wys. Sejm c. k. Rządowi do zbadania i odpowiedniego załatwienia potycyę L. s. 613 mieszkańców gminy Sąsiadowice o zapobieżenie niszczeniu lasów w Głębokiej (pow. Samborskiego). Odezwą c. k. Prezydyum Namiestnictwa z d. 10. listopada 1900 r. L. 12032 pr. zawiadomiony został Wydział krajowy, „że, jak wykazały dochodzenia w tej sprawie, zarzut wyniszczania tych lasów nie jest uzasadniony, jakkolwiek nie można zaprzeczyć, że gospodarka w nich, zwłaszcza pod względem zalesiania zrębów nie zupełnie odpowiada prawidłom racyonalnego gospodarstwa lasowego“. Zarazem oznajmiło c. k. Namiestnictwo, że celem usunięcia dostrzeżonych braków, polecono c. k. Starostwu w Samborze reskryptem z dnia 9. września 1900 r. L. 89203, by w porozumieniu z technikiem inspekcyi lasowej czuwało nad prawidłowem zalesianiem niezalesionych lub niedostatecznie zalesionych zrębów.

Uchwała w sprawie petycyi gm. Pławo o zapobieżenie niszczeniu lasów w powiecie Mieleckim.

Załatwiając sprawozdanie Komisyi petycyjnej o petycyi L. s. 785 mieszkańców gm. Pławo o zapobieżenie niszczeniu lasów w powiecie Mieleckim, odstąpił Wysoki Sejm petycyę tę c. k. Rządowi uchwałą z dnia 26. kwietnia 1900 „do zbadania i odpowiedniego załatwienia“. Odezwą z dnia 18. września 1900 r. L. 9.681/pr. zawiadomiło c. k. Prezydyum Namiestnictwa Wydział krajowy, że — „jak wykazały przeprowadzone dochodzenia — gospodarstwo lasowe we wszystkich lasach w powiecie Mieleckim, a w szczególności w lasach Tuszowskich, do których głównie odnosiła się petycya, prowadzone jest zupełnie prawidłowo i nie daje najmniejszego powodu do obawy wyniszczenia lasów“.

Uchwała w sprawie petycyi gm. Słupiec w sprawie ochrony lasów w powiecie Dąbrowskim.

Podobną uchwałę, jak co do powyżej omówionej petycyi, powziął też Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 26. kwietnia 1900 r. co do petycyi L. s. 612 gminy Słupiec o ochronę lasów w powiecie Dąbrowskim. Uchwała ta zakomunikowaną została JE. c. k. Namiestnikowi pismem Marszałka krajowego z dnia 26. kwietnia 1900 r. L. s. 613 a odezwą z dnia 15. października 1900 r. L. 11.361/pr. oznajmiło c. k. Prezydyum Namiestnictwa, że exploatacya lasów odbywa się prawidłowo.

Petycya Feliksa Sandoza, kraj. instruktora hodowli, o systemizowanie posady.

W załatwieniu sprawozdania Komisyi petycyjnej w sprawie prośby Feliksa Sandoza, krajowego instruktora hodowli, o systemizowanie tej posady powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 26. kwietnia 1900 następującą uchwałę: Sejm odstępuje prośbę Feliksa Sandoza, krajowego instruktora hodowli, Wydziałowi krajowemu da możliwego uwzględnienia.

Wydział krajowy, zbadawszy powyższą sprawę, nie przychylił się do prośby Sandoza, albowiem instruktorowie hodowli pobierają swe płace z subwencji krajowych wstawianych na ten cel dla Towarzystw rolniczych*) do budżetu krajowego a Wydział krajowy, asygnując te subwencye, zastrzegł sobie jedynie zatwierdzenie mianowanych przez Komitety Towarzystw rolniczych instruktorów hodowli i wymaga przedkładania kwartalnych sprawozdań z czynności, jakie oni sprawują, w myśl przyjętej przez Wydział krajowy instrukcyi.

Wobec tych okoliczności posady instruktorów hodowli nie mogą być uważane za posady krajowe, nominacya ich bowiem przysługa obu Komitetom c. k Towarzystw gospodarskich za potwierdzeniem nominacyi przez Wydział krajowy.

O powyższej decyzyi powiadomionym został petent.

Petycya rewizorów bydła o wyjednanie im u c. k. Rządu prawa do zaopatrzenia.

W załatwieniu sprawozdania Komisyi petycyjnej z petycyi rewizorów bydła o wyjednanie im u c. k. Rządu prawa do zaopatrzenia, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 26. kwietnia 1900 następującą uchwałę:

Petycyę rewizorów bydła do L. s. 308 odstępuje Sejm c. k. Rządowi do zbadania i załatwienia.

Uchwałę powyższą zakomunikował Marszałek krajowy pismem z dnia 26. kwietnia 1900 L. s. 308 Panu c. k. Namiestnikowi we Lwowie.

Wydział krajowy pismem z dnia 15. listopada 1900 L. 62.797 odniósł się do c. k. Namiestnictwa z zapytaniem, jak niniejsza sprawa została załatwioną, nie otrzymał jednak dotąd żadnej odpowiedzi ze strony c. k. Rządu.

---

*) Uchwała z 25. stycznia 1896.

Sprawozdanie

z czynności

Departamentu IV. Wydziału krajowego

a) w sprawach drogowych

za czas od 1. listopada 1899 do 1. listopada 1900

z 6 alegatami.

Departament IV.

Szef Departamentu: Antoni Jaxa Chamiec, członek Wydziału krajowego i zastępca Marszałka krajowego w Wydziale krajowym.

A.

Ustawy i uchwały, podlegające Najwyższej sankcyi.

Uchwały w sprawie udzielenia koncesyi na myta.

Uchwały sankcyonowane.

Najwyższem postanowieniem z dnia 25. marca 1900 zatwierdzone zostały uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 30. grudnia 1899, któremi udzielono koncesyi na pobór myta:

Wydziałowi powiatowemu w Sanoku na drodze gminnej Sanok-Mrzygłód;

Radzie powiatowej w Rudkach na drodze powiatowej Komarno-Gródek;

Radzie powiatowej w Kamionce strumiłowej od mostu na rzece Bugu pod Dobrotworem;

Wydziałowi powiatowemu w Kołomyi na drodze gminnej Buczaczki-Winograd;

Radzie powiatowej w Turce na drodze powiatowej Turka Czarna;

Radzie powiatowej w Grybowie od mostów na rzece Białej;

Wydziałowi powiatowemu w Drohobyczu od mostu na rzece Bystrzycy w Urożu i od 8 mostów w Podbużu;

Radzie powiatowej w Bochni od mostu na rzece Rabie pod Nieznanowicami;

Wydziałowi powiatowemu w Myślenicach na drodze gminnej Peim-Jordanów;

Radzie powiatowej w Kamionce strumiłowej na drodze powiatowej Radziechów Niedźwiedzie-Kulików;

Radzie powiatowej w Kamionce strumiłowej na drodze Busk-Toporów;

Radzie powiatowej w Bochni na drodze powiatowej Bochnia-Łapanów (myto drogowe i mostowe);

Obszarowi dworskiemu w Czernelicy wspólnie z obszarem dworskim w Hubinie od przewozu na Dniestrze;

Radzie powiatowej w Śniatynie na drogach powiatowych Załucze-Rożnów i Zabłotów (myto drogowe i mostowe).

Uchwały dotychczas nie sankcyowane.

Nie otrzymały dotychczas Najwyższej sankcyi następujące uchwały, udzielające koncesyi na pobór opłat mytniczych:

Uchwała Wysokiego Sejmu:

a) z dnia 26. marca 1900:

Wydziałowi powiatowemu w Złoczowie i Kamionce strumiłowej na drodze gminnej Krasne-Gliniany i Krasne-Gołogóry;

*

Gminie Leżajsk od przewozu przez rzekę San po Starem miastem;

Wydziałowi powiatowemu w Bochni na drodze gminej I. klasy nadwiślańskiej;

Obszarom dworskim ordynacyi łańcuckiej od przewozu przez Wisłok w Gniewczynie łańcuckiej, Czarnej, Białobrzegach i Budach łańcuckich;

Obszarowi dworskiemu w Brzozdowcach od przewozu przez rzekę Dniestr w Podhorcach;

Wydziałowi powiatowemu w Czortkowie na drodze gminnej I. klasy Wygnanka-Probużna;

Obszarowi dworskiemu w Bereźnicy radwańskiej wspólnie z obszarem dworskim w Czernichowie od przewozu przez rzekę Wisłę w przysiółku Pasieka;

Gminie Dobra szlachecka od przewozu przez rzekę San w Prohołówce;

Wydziałowi powiatowemu w Tarnowie na drodze gminnej Tarnów-Zakliczyn;

Wydziałowi powiatowemu w Tarnowie na drodze gminnej Tarnów-Wałki;

Radzie powiatowej w Czortkowie na drodze powiatowej Jagielnica-Ułaszkowce;

Wydziałowi powiatowemu we Lwowie na drodze gminnej I. klasy Jaryczów nowy-Podliski małe;

Wydziałowi powiatowemu w Nadwórnej na drodze gminnej Nadwórna-Markowce;

Wydziałowi powiatowemu w Brzesku na drodze gminnej I. klasy Mokrzyska-Radłów;

Probostwu w Leżajsku od przewozu przez rzekę San w Rzuchowie;

Obszarowi dworskiemu Ordynacyi przeworskiej od przewozu przez rzekę Wisłok w Korniaktowie;

Obszarowi dworskiemu w Chodorowie od przewozu przez rzekę Dniestr w Bukawinie;

Radzie powiatowej w Tarnowie na drodze powiatowej tuchowsko-ryglicko-jodłowskiej;

Wydziałowi powiatowemu w Tarnowie na drodze gminnej Niwka-Bobrowniki-Radłów;

Wydziałowi powiatowemu w Przemyślanach na drodze gminnej I. klasy przemyślańsko-pomorzańskiej;

Radzie powiatowej w Myślenicach na drodze powiatowej głogoczowskiej;

b) z dnia 28. marca:

Radzie powiatowej w Łańcucie od mostu na rzece Wisłoku w Dąbrówkach, od mostów na rzece Mleczce w Kańczudze, od mostu na rzece Trzebośni w Rudzie i od mostu na rzece Mleczce w Gniewczynie łańcuckiej;

Radzie powiatowej w Łańcucie na drodze powiatowej Łańcut-Kańczuga;

Radzie powiatowej w Łańcucie na drodze powiatowej Łańcut-Leżajsk;

Wydziałowi powiatowemu w Gorlicach na drodze gminnej I. klasy Biecz-Golanka;

c) z dnia 2. kwietnia 1900:

Wydziałowi powiatowemu w Rawie ruskiej na drodze gminnej I. klasy Lubycza-Józefówka;

Radzie powiatowej w Bochni od przewozu przez rzekę Rabę między Ujściem solnem a Nienadarami;

d) z dnia 6. kwietnia 1900:

Obszarowi dworskiemu w Kolankach od przewozu przez rzekę Dniestr między Kolankami a Lataczem;

e) z dnia 10. kwietnia:

Radzie powiatowej w Horodence na drodze powiatowej Niezwiska-Obertyn-Kamionki;

Radzie powiatowej w Nowym Targu na drodze powiatowej Nowy Targ-Suchahora w Czarnym Dunajcu;

Gminie w Mizuniu od dwóch mostów na rzece Mizuńce w Mizuniu;

f) z dnia 25. kwietnia:

Gminie w Horodyszczu bazyliańskiem od przewozu przez rzekę Bug między Horodyszczem bazyliańskiem a Wołświnem;

g) z dnia 1. maja:

Radzie powiatowej w Brzozowie na drodze powiatowej brzozowsko-rymanowskiej z odnogą do Krościenka;

h) z dnia 4. maja:

Radzie powiatowej w Nowym Sączu na drodze powiatowej Stary Sącz-Piwniczna-Mniszek;

Obszarowi dworskiemu w Siedliskach od przewozu przez rzekę Wisłok w Siedliskach.

Odmowa sankcyi.

a) Uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 9. marca 1899 o zezwolenie na pobieranie opłat mytniczych przez Radę powiatową w Chrzanowie od przewozu przez rzekę Wisłę pod Podjarkami nie otrzymała Najwyższego zatwierdzenia, gdyż według pisma c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 25. lutego 1900 l. 1.738 Wisła pod Podjarkami w miejscu, gdzie istnieje przewóz ma przy normalnym stanie wody tylko 60 *m* szerokości, wobec tego nie zachodzą warunki ustanowienia myta według III. klasy taryfy.

O czem zawiadomiono Wydział powiatowy w Chrzanowie rozporządzeniem z dnia 12. marca 1900 l. 14.821;

b) Uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 21. marca 1899 r. o zezwolenie na pobieranie opłat mytniczych przez Radę powiatową w Stanisławowie od mostu na rzece Bystrzycy pod Czerniejowem nie otrzymała Najwyższego zatwierdzenia, gdyż według pisma c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 25. lutego 1900 l. 1.738 opłaty w kwocie 2 ct., które miałyby być pobierane na moście na Bystrzycy pod Czerniejowem od bydła drobnego, przekraczają maksimum ustanowione ustawą z dnia 25. grudnia 1871 r. Nr. 18. Dz. ust. kraj. z roku 1872.

O czem zawiadomiono Wydział powiatowy w Stanisławowie rozporządzeniem z dnia 12. marca 1900 l. 14.821;

c) Uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 30. grudnia 1899 o udzielenie obszarowi dworskiemu w Horodnicy koncesyi na pobór opłat mytniczych od przewozu przez rzekę Dniestr według reskryptu Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 23. czerwca 1900 l. 21 269 udzielonego Wydziałowi krajowemu odezwą c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 11. lipca 1900 l. 6.859 nie kwalifikuje się do przedstawienia wniosku o Najwyższe zatwierdzenie z powodu sprzeciwiającego się ustawie z 25. grudnia 1871 r. Nr. 18. Dz. u. kr. postanowienia Art. II. tej uchwały.

O czem zawiadomiono Wydział powiatowy w Horodence rozporządzeniem z dnia 25. lipca 1900 l. 47.565 z tem, że Wydział krajowy gotów będzie przedłożyć Wysokiemu Sejmowi na najbliższej sesyi ponownie wniosek na udzielenie wyżej wspomnianej koncesyi z zastrzeżeniem, że do uchwały projektowana będzie w całej osnowie dawniej obowiązująca taryfa mytnicza, objęta Najwyższem postanowieniem z roku 1886 Nr. 39 i że należy przy ponownem przedłożeniu sprawy zastosować się do okólnika z 17. grudnia 1897 l. 78.453.

B.

Uchwały sejmowe nie podlegające Najwyższej sankcyi.

Uchwała polecająca Wydziałowi krajowemu staranie się u c. k. Rządu o uznanie za państwowe dróg mających dla państwa znaczenie strategiczne i ekonomiczne, oraz o stałą dotacyę państwową na budowę i utrzymanie dróg powiatowych i gminnych.

Na posiedzeniu z 2. maja 1900 powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Sejm wzywa Wydział krajowy, aby dążył do uzyskania u c. k. Rządu:

a) uznania za państwowe tych dróg, które mają dla państwa donośne znaczenie pod względem wojskowym i ekonomicznym;

b) zapewnienia w drodze ustawodawczej stałej dotacyi ze skarbu Państwa na budowę i utrzymanie dróg powiatowych i gminnych".

Uchwałą powyższą ponowił Wysoki Sejm uchwałę tej samej treści powziętą na posiedzeniu z 22. marca 1899, w wykonaniu której — jak to oznajmiliśmy w zeszłorocznem sprawozdaniu — odniósł się Wydział krajowy pismem z 20. czerwca 1899 l. 20.176 do Ministerstwa spraw wewnętrznych z żądaniem:

a) inkamerowania dróg objętych odnośnymi wykazami;

b) wyjednania stałej rocznej dotacyi ze Skarbu państwa w kwocie 500.000 zł. na subwencyonowanie budowy i utrzymania tych dróg powiatowych i gminnych w Galicyi, ważnych pod względem ekonomicznym i wojskowym, które nie zostaną uznane za drogi państwowe.

Wskutek uchwały Wysokiego Sejmu z 2. maja 1900 odniósł się Wydział krajowy pismem z 1. sierpnia 1900 l. 33.904 w tej sprawie ponownie do c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych i c. k. Prezydyum Namiestnictwa, na co otrzymał odezwą c. k. Prezydyum Namiestnictwa z 26. października 1900 l. 8.986/pr. następującą odpowiedź:

„W załatwieniu odezw z 20. czerwca 1899 l. 20.176 i z 1. sierpnia 1900 l. 33.904 oznajmiam Wydziałowi krajowemu, że w sprawie przyznania stałej subwencyi z funduszów państwowych na utrzymanie i częściową rekonstrukcyę 104 dróg powiatowych i gminnych, względnie inkamerowania 23 dróg krajowych, c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z dnia 12. kwietnia 1899 l. 40.636 z roku 1898 oświadczyło, co następuje:

W uchwale sejmowej z 30. stycznia 1896, którą wezwano Rząd, aby między innemi wyjednał stałą dotacyę ze Skarbu państwa na subwencyonowanie budowy dróg powiatowych i gminnych w kraju nie znachodzi się żądanie subwencyonowania tamże i utrzymania tych dróg.

Wyrażone w odezwie Wydziału krajowego z 27. sierpnia 1896 l. 17.912 a względnie w dołączonym do tej odezwy wykazie żądanie zasiłku na utrzymanie dróg odpowiada raczej dawniejszemu życzeniu Reprezentacyi kraju, które, o ile chodzi o drogi ważne pod względem wojskowym, traktować można w zasadzie tylko od wypadku do wypadku, uwzględniając za każdym razem stosunek konkurencyjny, jaki na utrzymanie danej drogi po wzajemnem porozumieniu się i przy uwzględnieniu wszystkich czynników mających wpływ na istnienie drogi, wypadnie na państwo i kraj a względnie powiat.

Względem dalszych żądań zawartych w tym samym wykazie a odnoszących się do udzielenia stałych zasiłków państwowych na rekonstrukcye dróg, powołało się c. k. Ministerstwo na reskrypt z 26. września 1896 l. 16.767, którego treść zakomunikowano Wydziałowi krajowemu odezwą tutejszą z 3. grudnia 1896 l. 10.301/pr. i oświadczyło, iż udzielenie takiej stałej subwencyi nie może ze względu na finansową możność państwa i kraju i ze względów natury technicznej nastąpić dla wszystkich dróg naraz, lecz także tylko od wypadku do wypadku dla każdej drogi z osobna z uwzględnieniem stosunku konkurencyjnego.

Względem inkamerowania 23 dróg krajowych oznajmiło c. k. Ministerstwo, że i ta sprawa załatwioną być może równie od wypadku do wypadku co do każdej z tych dróg z osobna, jeżeli wedle zebranych danych okaże się, iż inkamerowanie jest uzasadnione.

C. k. Ministerstwo podniosło jednak, że ważność pewnej drogi dla celów wojskowych nie jest dostateczną podstawą do jej inkamerowania, albowiem między drogami ważnemi pod względem wojskowym znajduje się bardzo wiele dróg krajowych, powiatowych i gminnych, którym ze względu na kierunek i położenie nie można przyznać znaczenia dróg eraryalnych".

Uchwała Wysokiego Sejmu co do uwzględnienia przy robotach publicznych powiatów dotkniętych klęskami elementarnemi.

W wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 30. grudnia 1899 polecającej Wydziałowi krajowemu, by w zarządzeniu robotami publicznemi z wiosną r. 1900 uwzględniał o ile możności przedewszystkiem te powiaty, w których ludność doznała klęsk elementarnych w r. 1899, Wydział krajowy udzielił subwencyi na budowę dróg następującym powiatom:

Bochnia z tytułu §. 28. ust. drogowej 2.000 K.

Gorlice na drodze Gładyszów-Ujście ruskie i Biecz-Racławice 7.500 K.

Grybów na drogę Krużlowa-Wojnarowa 1.000 K.

Jarosław na drogę Bystrowice-Przeworsk 10.712 K 50 g (jako spłata pożyczki Banku krajowego).

Jasło na drogę Kąty Desznica-Roztajne 9.000 K.

Kraków na drogę Nowawieś-Krowodrza i na utrzymanie dróg gminnych 6.300 K.

Krosno na drogę Iwonicką K. 2.000 (jako spłata pożyczki).

Limanowa na drogę Kasinka-Mszana i Młynne Ujanowice 6.000 K.

Myślenice na drogę Zembrzyce-Biertowice 16 500 K.

Nisko na drogę Nisko-Przyszów 4.000 K.

Pilzno na drogę Pilzno-Wielopole 6.000 K.

Przemyśl na drogę Chałupki medyckie-Nienowice... 10.000 K.

Sanok na drogę Pisarowce-Szczawne 2.000 K.

Tarnów na drogę Tarnów-Ryglice i Koszyce-Wierzchosławice 11.000 K.

Wadowice na drogę Biertowice-Zembrzyce, Brody-Skawinka, Brzeźnica-Wadowice i Ryczów-Łęczany 20.000 K.

Żywiec na drogę Lechowice-Jeleśna 2.000 K.

Uchwała w sprawie petycyi Wydziału powiatowego w Kałuszu o udzielenie dalszej subwencyi na budowę drogi gminnej Kałusz-Kopanka.

Uchwałą z 26. kwietnia 1900 odstąpił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do przychylnego załatwienia w myśl okólnika z 22. grudnia 1882 l. 51.432 prośbę Wydziału powiatowego w Kałuszu o udzielenie dalszej subwencyi na budowę drogi gminnej Kałusz-Kopanka

Odnośnie do powyższej uchwały oznajmiamy, że rozporządzeniem z 2. czerwca 1900 l. 18.183 asygnowaliśmy Wydziałowi powiatowemu na rzecz budowy pomienionej drogi dalszy zasiłek w kwocie 4.000 Koron.

Uchwała w sprawie petycyi Wydziałów powiatowych w Brodach, Kamionce strumiłowej i Sokalu w przedmiocie budowy

Uchwałą z 4. maja 1900 polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, aby w sprawie budowy drogi z Brodów do Sokala względnie do Krystynopola przeprowadził rokowania z Wydziałami powiatowymi w Brodach, Kamionce strumiłowej i Sokalu, tudzież z interesowanemi stronami i na najbliższej sesyi sejmowej zdał sprawę o wyniku rokowań i przedłożył właściwe wnioski.

W wykonaniu powyższego polecenia odnieśliśmy się rozporządzeniem z 7. lipca 1900 l. 31.596 do pomienionych powiatów z wezwaniem przedłożenia uchwał Rad powiatowych i deklaracyi stron interesowanych

drogi z Brodów do Sokala względnie do Krystynopola.

co do udziału w kosztach budowy i przyszłego utrzymania pomienionej drogi, a zarazem zwróciliśmy uwagę, że za najwłaściwszy kierunek projektowanej arteryi komunikacyjnej z Brodów do Krystynopola względnie do Sokala uważać należy trasę z Brodów na Berlin, Stanisławczyk, Łopatyn, Środopole, Kąty, Radziechów, Płowe, Witków, Korczyn do Krystynopola. Kierowanie bowiem duktu od Witkowa do Sokala odbiera mu cechę komunikacyjnej drogi pierwszorzędnej doniosłości.

Na powyższe rozporządzenie nie otrzymaliśmy dotychczas odpowiedzi od Wydziału powiatowego w Kamionce strumiłowej, przedłożone zaś relacye Wydziałów powiatowych w Sokalu i Brodach nie są wyczerpujące, w obec czego sprawa budowy pomienionej drogi nie nadaje się jeszcze do merytorycznego załatwienia.

Uchwała w sprawie subwencyi na budowę drogi z Rusiłowa do Żuratyna.

Uchwałą z 5. maja 1900 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i załatwienia w myśl okólnika z 22. grudnia 1882 l. 51.432 petycyę gmin i obszarów dworskich w Rusiłowie, Kutkorzu, Bezbrudach i Żuratynie o udzielenie subwencyi na wybudowanie drogi z Rusiłowa przez Kutkorz i Bezbrudy do Żuratyna.

Petycyę powyższą przesłaliśmy rozporządzeniem z 21. lipca 1900 l. 32.018 Wydziałowi powiatowemu w Złoczowie z oznajmieniem, że część pomienionej drogi t. j. od Rusiłowa do dworca kolejowego w Kutkorzu winna być zbudowaną jako publiczny dojazd kolejowy, do czego jednak potrzeba, aby cała droga szutrowana prowadząca z Krasnego przez Rusiłów, Bałuczyn do Glinian uznaną została przez Rady powiatowe w Złoczowie i Kamionce strumiłowej za drogę powiatową. W tym celu zażądaliśmy przedłożenia odnośnych uchwał.

Co do pozostałej części projektowanej drogi t. j. z Kutkorza przez Bezbrudy do Żuratyna zaznaczyliśmy, że droga ta może być zbudowana jako droga gminna I. klasy, przy ewentualnej subwencyi z funduszów krajowych.

Petycye, nad któremi przeszedł Wysoki Sejm do porządku dziennego.

Wysoki Sejm przeszedł do porządku dziennego:

1. Uchwałą z 26. kwietnia 1900 nad petycyą Wydziału powiatowego w Nadwórnie o przyjęcie drogi Nadwórna-Markowce na fundusz krajowy;

2. Uchwałą z 26. kwietnia 1900 nad petycyą Wydziału powiatowego w Nadwórnie o odpisanie reszty pożyczki bezprocentowej zaciągniętej na budowę mostu na Prucie;

3. Uchwałą z 26. kwietnia 1900 nad petycyą kilku gmin i obszarów dworskich w powiatach: mościskim, rudeckim i samborskim w sprawie budowy drogi z Sądowej Wiszni do Sambora.

O powyższych uchwałach powiadomiono strony interesowane.

Uchwała, którą przyznano wdowie po dróżniku Agnieszce Mroczkowej jednorazową zapomogę w kwocie 100 koron.

Uchwałą z dnia 28. kwietnia 1900 roku Wysoki Sejm przyznał Agnieszce Mroczkowej wdowie po dróżniku dróg krajowych, tytułem jednorazowej zapomogi kwotę 100 koron.

W wykonaniu powyższej uchwały Wysokiego Sejmu, Wydział krajowy zarządził wypłatę Agnieszce Mroczkowej przyznanej zapomogi za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Wadowicach.

Uhwała, którą odstąpiono Wydziałowi krajowemu do zbadania i załatwienia petycyę:

W załatwieniu odstąpionych przez Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu petycyi rzeczonych, przyznano pani Natalii Łuniewskiej, wdowie

a) Kiryły Chylczuka byłego drożnika o zapomogę; b) Natalii Łuniewskiej wdowy po inżynierze Wydziału krajowego o zapomogę.

po inżynierze Wydziału krajowego, jednorazową zapomogę w kwocie 160 koron, natomiast petycyi Kiryły Chylczuka, byłego drożnika, nie uwzględniono.

Uchwała, którą przekazano Wydziałowi krajowemu do możliwego uwzględnienia petycye p. Eleonory Rondewald i Julii Gering o zapomogę przy równoczesnem zawiadomieniu Wydziału krajowego o przejściu do porządku dziennego nad petycyami Ferdynanda Baczyńskiego emerytowanego konduktora i Pelagii Białkowskiej wdowy po drogomistrzu powiatowym.

Wysoki Sejm na posiedzeniu dnia 3. maja 1900 roku powziął następującą uchwałę:

Petycyę Eleonory Rondewald i Julii Gering przekazuje Sejm Wydziałowi krajowemu do możliwego uwzględnienia, zaś nad petycyami Ferdynanda Baczyńskiego emerytowanego konduktora i Pelagii Białkowskiej wdowy po drogomistrzu powiatowym o dar z łaski, przechodzi się do porządku dziennego.

Wydział krajowy nie mając do rozporządzenia odpowiednich funduszów na uwzględnienie petycyi pani Eleonory Rondewaldowej i pani Julii Gering, zawiadomił petentki, iż Wysoki Sejm nie uchwalił dla nich zasiłków.

Równocześnie zawiadomił Wydział krajowy pana Ferdynanda Baczyńskiego i panią Pelagię Białkowską o przejściu przez Wysoki Sejm do porządku dziennego nad ich petycyami.

C.

Drogi krajowe.

a) Utrzymanie dróg krajowych.

Utrzymanie dróg krajowych, jakoteż i stan tychże w roku 1900 można w ogóle uważać jako normalne z wyjątkiem szkód elementarnych spowodowanych powodzią lipcową szczególniej w okręgach: stanisławowskim i nowosądeckim były znaczniejsze wskutek uszkodzenia większych mostów, w mniejszych zaś rozmiarach w okręgach: borszczowskim, jarosławskim i nowotarskim.

Ogólny koszt napraw tych uszkodzeń wynosi około 31.000 koron.

Mostów drewnianych zamieniono na murowane (sklepione lub płytami kryte), względnie betonowe sztuk 133.

Średni koszt utrzymania jednego kilometra dróg krajowych w trzechleciu 1897 — 1899 wynosił 454 koron.

b) Rekonstrukcye.

W przedmiocie rekonstrukcyi dróg Wydział krajowy zdaje sprawę, jak następuje:

1. Rozpoczęto roboty przy przełożeniu drogi krajowej Tyśmienica-Kołomyja w Otynii na długości 430 metrów i wyprowadzono mury

przyczołków mostowych pod konstrukcyę żelazną 20 *m* światła; rekonstrukcyę tę przedsięwzięto dla złagodzenia spadku, a szczególniej celem uniknięcia terenu usuwistego.

2. Rozpoczęto przełożenie drogi krajowej Buczacz-Tłuste w Koszyłowcach na długości 400 *m* dla zmniejszenia zbyt stromych spadków.

3. Rozpoczęto przełożenie drogi krajowej Zakliczyn-Sącz-Niedzica między Zbyszycami a Dąbrową na długości 6-ciu kilometrów przy udziale subwencyi państwowej (osobny ustęp sprawozdania Dep. IV.).

4. W skutek budowy ścieków względnie chodników uregulowano drogi krajowe:

a) Jarosław-Bełzec w Jarosławiu na dług: 183 *m*; w Oleszycach 60 *m* a w Cieszanowie 381 *m*.

b) na drodze krajowej Kraków-Chełmek na długo ci 820 *m* pod Krakowem.

c) na drodze krajowej Czyżyny-Cło w Pleszowie na długości 300 *m*.

d) na drodze krajowej Czorsztyn-Chabówka w Nowym Targu w ulicy Waksmundzkiej na długości 561 *m*.

e) na drodze krajowej Husiatyn-Kopyczyńce w Husiatynie na długości 500 *m*.

f) na drodze krajowej Rohatyn-Tarnopol w Brzeżanach na długości 300 *m*.

5. Zbudowano większe mosty:

a) na drodze krajowej Słotwina-Sącz na rzece Uszwicy 22 *m* światła.

b) na drodze krajowej Czorsztyn-Chabówka na rzece Leśnicy 33 *m* światła.

c) na drodze krajowej Krasne-Busk most w Busku na ramieniu Bugu 9 *m* światła.

6. Wykonano znaczniejszą rekonstrukcyę mostu kratowego w Jarosławiu na rzece Sanie na drodze krajowej Jarosław-Bełzec, na drodze krajowej Dynów-Sanok zaś wyprowadzono mury pod konstrukcyę żelazną w Nozdrzcu 17 *m* światła.

7. Wzmocniono pokład szutrowy:

a)	na drodze krajowej	Lwów-Rohatyn	na długości	1	*km.*
b)	„ „ „	Złoczów-Brzeżany	„ „	8	„
c)	„ „ „	Rohatyn Tarnopol	„ „	16	„
d)	„ „ „	Krasne-Busk	„ „	1	„
e)	„ „ „	Lwów-Stojanów	„ „	7	„
Łącznie na długości				33	*km.*

Rezultat licytacyi wydzierżawienia stacyi mytniczych na drogach krajowych.

Z dniem 31. grudnia 1899 upłynął zwyczajny termin dzierżawy dla 78 stacyi mytniczych na drogach krajowych.

Stacye te, po przeprowadzeniu rozpraw licytacyjnych, zostały wydzierżawione.

Cena wywołania przyjęta do tej licytacyi w wysokości dotyczasowego czynszu wynosiła łączną kwotę . . . . . 208.940 K

Rezultat powyższej licytacyi wykazał łączną kwotę . 207.552 K

W szczególności wydzierżawiono z wyż wspomnianych 78 stacyi mytniczych:

44 wyżej ceny wywołania,
6 w wysokości pobieranego czynszu,
25 niżej ceny wywołania, zaś

3 nie wydzierżawiono, pozostawiając pobór opłat mytniczych w zarządzie Wydziału powiatowego, a pod nadzorem inżyniera okręgowego, dla wypróbowania dochodów mytniczych.

Rezultat ogólny administracyi myt krajowych.

Dochód z myt na drogach krajowych w roku 1898, według zamknięć rachunkowych z tego roku w rzeczywistości uczynił kwotę . . . . . 456.651 K 68 g
Że zaś dochód ten w roku 1897 przyniósł . . 461.484 „ 34 „
przeto był większy w roku 1898 o kwotę . . . 4.832 K 66 g

Dochód mytniczy preliminowano na rok 1899 w kwocie . . . . . 464.000 K — g
zaś według zamknięć rachunkowych z tego roku przyniósł w rzeczywistości kwotę . . . . . 475.387 „ 63 „
zatem w porównaniu z rokiem 1898 zwiększył się o kwotę 18.735 K 95 g

Podług kontraktów dzierżawnych na rok 1900, ogólna cyfra dochodu z wydzierżawionych myt na drogach krajowych wynosi kwotę . . . . . 455.141 K — g

Domki mytnicze.

Przedsięwzięto budowę nowych domków mytniczych na stacyach: w Horodyszczu, Jaworniku polskim, Demianowie, Kurzanach i Repechowie.

Zarządzono naprawę domków mytniczych na stacyach: w Jarosławiu, Niedzicy, Nowosielcu, Ottynii, Ropicy, Szczawnicy, Staromieściu i Zapałowie.

Zaległości czynne w dochodach mytniczych.

Zaległość z końcem roku 1898 wynosiła . . 44.909 K 28 g
z których odpisano . . . . . 1.822 K 93 g
ściągnięto . . . . . 11.353 „ 32 „ 13.176 „ 25 „
pozostała zatem w rzeczywistości zaległość w kwocie . 31.733 K 03 g

Zaległość ta przedstawia się szczegółowo w następujący sposób:

a) cięży na zawodnych dzierżawcach myt, a mianowicie:

w Bagienicy . . .	2.585 K 04 g
w Bohutynie i Rozhadowie	9.255 „ 41 „
w Dawidowie . . .	1.550 „ 56 „
w Kluwińcach . . .	4.548 „ 82 „
w Miechocinie . . .	662 „ 38 „
w Niedzicy . . .	1.453 „ 32 „
w Żydatyczach (Podliskach)	2.437 „ 62 „
w Birczy . . .	4 „ 86 „

Przeciwko zawodnym dzierżawcom wdrożono kroki sądowe.

b) Pochodzi z dzierżawy myta na drodze krajowej Jarosław-Bełzec . . . . . 7.363 K — g
i z dzierżawy myta w Żółkwi . . . . . 872 „ 02 „
byłym dzierżawcom zezwolono na ratalną spłatę należytości;

c) Pochodzi z opustu czynszu z myt na drodze krajowej Zator-Sucha w kwocie . . . . . 1.000 „ — „
które przypisano do zwrotu Towarzystwu akcyjnemu kolei Siersza-Trzebina Skawce, a których wywalczenie jest w toku.

Rewizya i regulacya myt na drogach krajowych.

Po myśli §. 10. ustawy z dnia 25. grudnia 1871 dz. u. kr. Nr. 18. z 1872 roku za zgodą c. k. Namiestnictwa, nastąpiło przeniesienie myta w Gnojniku o 300 *m;* oraz ustawienie drugiej zapory mytniczej w Ottynii, z tem zastrzeżeniem, że kto opłacił myto przy jednej zaporze, wolny jest od opłaty przy drugiej zaporze.

Wdrożone zostały pertraktacye zmierzające do przeniesienia zapór mytniczych na stacyach w Jezierzanach, Zaleszczykach małych, Iwkowej, Dąbiu, Maliniu, Zbarażu i Tyśmienicy. Projektuje się również przeniesienie myta na Obidowej (w Rdzawce) na inne miejsce, względnie połączenie tego myta z mytem w Nowym Targu. Na żądanie c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych podjęto projekt przeniesienia zapory w Bieśniku do mostu stanowiącego przedmiot omycenia, jednak z powodu zbyt wielkich pretensyi dzierżawcy myta postanowiono sprawę przeniesienia zapory odroczyć aż do upływu obecnego okresu dzierżawy t. j. do końca 1901 roku.

Zmiany w etacie służby dróg krajowych.

1. Dekretem z dnia 17. listopada 1899 roku LW. 76.432 mianował Wydział krajowy praktykanta oddziału techniczno-drogowego pana Jana Romanowskiego prowizorycznym inżynierem-adjunktem.

2. Dekretem z dnia 17. listopada 1899 roku LW. 76.433 mianował Wydział krajowy absolwowanego słuchacza politechniki pana Stanisława Flisowskiego praktykantem technicznym z adjutum o rocznych 1.200 koron.

Pan Flisowski wszakże dla braku zdrowia ustąpił ze służby krajowej i rezygnacya jego przyjętą została do wiadomości Wydziału krajowego rozporządzeniem z dnia 26. marca 1900 roku LW. 16.999/1900.

3. Dekretem z dnia 7. maja 1900 roku LW. 22.506 mianował Wydział krajowy praktykanta technicznego pana Mieczysława Borowiczkę prowizorycznym inżynierem-adjunktem.

4. Dekretem z dnia 22. maja 1900 roku LW. 33.327 mianował Wydział krajowy praktykanta technicznego pana Włodzimierza Dydyńskiego prowizorycznym inżynierem-adjunktem.

5. Dekretem z dnia 19. czerwca 1900 roku LW. 38.680 mianował Wydział krajowy inżyniera-asystenta c. k. kolei państwowej pana Andrzeja Misia praktykantem technicznym z adjutum o rocznych 1.200 koron.

6. Dekretem z dnia 15. września 1900 roku LW. 61.939 mianował Wydział krajowy ukończonego słuchacza politechniki pana Leona Grocha, prowizorycznym inżynierem-adjunktem.

7. Dekretem z dnia 26. października 1900 roku LW. 64.702 mianował Wydział krajowy absolwowanego słuchacza politechniki pana Wilhelma Kruga praktykantem technicznym z adjutum o rocznych 1.200 koron.

8. Dekretem z dnia 21. listopada 1900 roku LW. 77.710 mianował Wydział krajowy praktykanta technicznego pana Andrzeja Misia prowizorycznym inżynierem-adjunktem.

9. Uchwałą z dnia 15. grudnia 1899 roku LW. 84.505/99 poruczył Wydział krajowy dyetaryuszowi oddziału techniczno-drogowego panu Franciszkowi Piotrowskiemu funkcyę prowizoryczną pełnienia obowiązków konduktora na drodze krajowej Gorlice-Konieczna.

10. Uchwałą z dnia 24. kwietnia 1900 roku LW. 24.419/900 poruczył Wydział krajowy dyetaryuszowi oddziału techniczno-drogowego panu Romanowi Wojtowiczowi prowizoryczne pełnienie obowiązków konduktora na drodze krajowej Kopyczyńce-Husiatyn w miejsce zmarłego konduktora ś. p. Stanisława Przyjemskiego.

11. Uchwałą z dnia 17. lipca 1900 roku LW. 41.394 poruczył Wydział krajowy dyetaryuszowi oddziału techniczno-drogowego panu Józefowi Markowi prowizoryczne pełnienie obowiązków konduktora na drogach krajowych Czortków-Skała i Kolędziany-Borszczów w miejsce zmarłego konduktora ś. p. Aleksandra Cywińskiego.

12. Dekretem z dnia 15. września 1900 roku LW. 54.251 mianował Wydział krajowy:

a) konduktorów II. klasy pp. Alfreda Van-Roya i Włodzimierza Dąbrowskiego, konduktorami I. klasy;

b) konduktorów III. klasy pp. Błażeja Barana, Zygmunta Kwiatkowskiego i Kazimierza Czajkowskiego konduktorami II. klasy.

D.

Drogi powiatowe i gminne.

O ogólnym stanie budowy dróg tudzież o pomocy technicznej udzielonej powiatom.

W tym przedmiocie przedłożymy osobne sprawozdanie.

SUBWENCYE

udzielone na budowę, rekonstrukcyę i utrzymanie dróg powiatowych i gminnych w ciągu roku 1899.

L. p.	Powiat	Droga	zł.	ct.	K	g
1	Bóbrka	Na budowę drogi gminnej Bryńce-Choderkowce	4.000	—	8.000	—
		„ budowę drogi gminnej j. w. koszta komisyjne	276	38	552	76
2	Bochnia	„ utrzymanie dróg gminnych .	1.000	—	2.000	—
3	Bohorodczany	„ budowę drogi gminnej Dźwiniacz-Sołotwina, koszta komisyjne .	91	72	183	44
4	Borszczów	„ budowę drogi powiatowej Perejmy-Szyszkowce	4.378	63	8.757	26
5	Brody	„ budowę drogi powiatowej Brody-Leszniów-Szczurowice . .	5.215	87	10.431	74
		„ budowę drogi gminnej Mszaniec-Załoźce	5.000	—	10.000	—
		„ budowę drogi gminnej j. w. koszta komisyjne	559	89	1.119	78
		„ budowę drogi gminnej j. w. odciski litograficzne z c. k. Archiwum map	4	67½	9	35
6	Brzesko	„ budowę drogi gminnej Mokrzyska-Radłów.	2.400	—	4.800	—
7	Brzeżany	„ budowę drogi gminnej Horodyszcze Kozłów	6.000	—	12.000	—
8	Brzozów	„ budowę drogi gminnej Brzozów-Nozdrzec	1.000	—	2.000	—
		„ budowę drogi gminnej j. w. koszta komisyjne	296	32	592	64
9	Buczacz	„ budowę drogi gminnej Jazłowiec-Niżniów	10.000	—	20.000	—
10	Chrzanów	„ budowę drogi powiatowej Chrzanów-Zator	916	65	1.833	30
11	Cieszanów	„ budowę drogi powiatowej Oleszyce-Cewków	8.000	—	16.000	—
		„ budowę drogi gminnej Lubaczów-Hruszów	2.161	60	4.323	20
		„ budowę drogi gminnej Żuków-Doliny-Ruda	429	74	859	48

L. p.	Powiat	Droga	zł.	ct.	K	g
12	Dobromil	Na budowę drogi gminnej Krościenko-Kuźmina	19.000	—	38.000	—
		„ budowę drogi gminnej j. w. koszta komisyjne	680	85	1.361	70
		„ budowę drogi gminnej j. w. ubezpieczenie robotników . . .	145	80	291	60
13	Drohobycz	„ budowę drogi gminnej Wygoda-Medenice	1.500	—	3.000	—
		„ budowę drogi gminnej Lipowiec-Litynia	1.500	—	3.000	—
14	Gorlice	„ budowę drogi gminnej Gładyszów Uście ruskie . . .	2.000	—	4.000	—
15	Gródek	„ budowę drogi powiatowej Kamieniobród-Jaryna	2.000	—	4.000	—
		„ budowę drogi gminnej Gródek-Dobrzany	3.000	—	6.000	—
		„ budowę drogi gminnej Gródek-Hoszany	1.279	70	2.559	40
16	Grybów	„ budowę drogi gminnej Korzenna-Wojnarowa	500	—	1.000	—
		„ budowę drogi gminnej Florynka Krzyżówka:				
		a) sporządzenie projektu . .	457	59	915	18
		b) koszta komisyjne . . .	33	92	67	84
		c) odciski litograficzne z c. k Archiwum map . . .	12	80	25	60
17	Horodenka	„ budowę drogi powiatowej Nieźwiska-Obertyn	3.000	—	6.000	—
		„ budowę drogi powiatowej j. w. koszta komisyjne . . .	396	—	792	—
		„ budowę drogi powiatowej j w. ubezpieczenie robotników . .	34	98	69	96
		„ budowę drogi gminnej Nieźwiska Złoty Potok	3.000	—	6.000	—
		„ budowę drogi gminnej j. w. koszta komisyjne	21	78	43	56
18	Husiatyn	„ budowę drogi powiatowej Husiatyn-Probużna i Husiatyn-Postołówka	8.000	—	16.000	—
		„ budowę drogi powiatowej Probużna-Czarnokońce-Dąbrówka:				
		a) koszta komisyjne. . .	245	42	490	84
		b) odciski litograficzne z c. k. Archiwum map . . .	41	02½	82	05
		„ budowę drogi powiatowej Horodnica-Touste, koszta komisyjne.	231	45	462	90
19	Jarosław	„ budowę drogi gminnej Bystrowice-Przeworsk	9.561	25	19.122	50
		„ budowę drogi gminnej j. w. koszta komisyjne	658	65	1.317	30

L. p.	Powiat	Droga	zł.	ct.	K	g
20	Jasło	Na budowę drogi gminnej Osobnica-Trzcinica	400	—	800	—
21	Kałusz	„ budowę drogi gminnej Kałusz-Kopanka	3.000	—	6.000	—
22	Kamionka	„ budowę drogi powiatowej Jabłonówka-Busk-Chołojów . .	2.410	53½	4.821	07
		„ budowę drogi strategicznej Busk-Toporów	2.000	—	4.000	—
		„ budowę drogi gminnej Kamionka-Batiatycze	1.634	64	3.269	28
		„ budowę drogi gminnej Nowosiółki-Lisko	10.359	—	20.718	—
		„ budowę drogi gminnej w Streptowie	3.441	—	6.882	—
23	Kolbuszowa	„ budowę drogi powiatowej Kolbuszowa-Sędziszów . . .	7.301	06	14.602	12
		„ budowę drogi powiatowej Kolbuszowa-Mielec	2.000	—	4.000	—
24	Kossów	„ budowę drogi powiatowej Kossów-Jasionów górny . . .	11.000	—	22.000	—
		„ budowę drogi powiatowej j. w. koszta komisyjne . . .	1.005	70	2.011	40
25	Kraków	„ budowę drogi gminnej Zwierzyniec-Wola justowska . . .	2.000	—	4.000	—
		„ utrzymanie dróg gminnych .	3.000	—	6.000	—
26	Krosno	„ budowę drogi dojazdowej do Iwonicza:				
		a) koszta komisyjne . . .	460	87	921	74
		b) ubezpieczenie robotników .	77	76	155	52
27	Limanowa	„ budowę drogi gminnej Kasinka mała-Mszana dolna . . .	4.000	—	8.000	—
		„ budowę drogi gminnej Młynne-Ujanowice	1.000	—	2.000	—
28	Lisko	„ budowę drogi gminnej Lutowiska-Cisna	3.000	—	6.000	—
29	Lwów	„ budowę drogi gminnej Lwów-Brzuchowice	17.594	25	35.188	50
		„ budowę drogi gminnej j. w. koszta komisyjne	933	98	1.867	96
		„ budowę drogi gminnej Zboiska-Barszczowice	2.000	—	4.000	—
		„ budowę drogi gminnej Jaryczów nowy-Podliski małe . . .	967	50	1.935	—
		„ budowę drogi gminnej Kulparków-Sokolniki, za odciski litograficzne z c. k. Archiwum map	2	50	5	—
		„ rekonstrukcyę drogi do Zakładu w Kulparkowie	600	—	1.200	—

L. p.	Powiat	Droga	zł.	ct.	K	g
30	Łańcut	Na budowę drogi gminnej Przeworsk-Markowa	6.000	—	12.000	—
		„ budowę drogi gminnej Przeworsk-Maćkówka . . .	3.000	—	6.000	—
		„ budowę dróg j. w. koszta komisyjne	188	59	377	18
		„ budowę drogi do szkoły w Rakszawie	1.582	75	3.165	50
31	Mielec	„ budowę drogi gminnej Mielec-Borowa	3.000	—	6.000	—
32	Mościska	„ budowę drogi gminnej Pakość-Hussaków-Radochońce .	3.000	—	6.000	—
		„ budowę drogi gminnej j. w. Wojskowy Instytut geogr. za mapy	12	27	24	54
33	Myślenice	„ budowę drogi gminnej Biertowice-Zembrzyce	9.000	—	18.000	—
		„ budowę drogi gminnej Lubień-Mszana dolna	1.000	—	2.000	—
		„ budowę mostu na Skawie w Bystrej	500	—	1.000	—
34	Nadwórna	„ budowę drogi gminnej Nadwórna-Łańczyn	4.000	—	8.000	—
35	Nisko	„ budowę drogi gminnej Majdan-Stany-Rozwadów . . .	19.000	—	38.000	—
		„ budowę drogi gminnej j. w. koszta komisyjne	359	74	719	48
		„ budowę drogi gminnej j. w. ubezpieczenie robotników . . .	102	06	204	12
		„ budowę drogi gminnej Nisko-Przyszów	2.000	—	4.000	—
		„ budowę drogi gminnej Jeżów-Nart	1.000	—	2.000	—
36	Nowy Targ	„ budowę drogi gminnej Łysa Polana-Morskie Oko . . .	26.000	—	52.000	—
		„ budowę drogi gminnej j. w. koszta komisyjne	1.434	38	2.868	76
		„ budowę drogi gminnej j. w. ubezpieczenie robotników . . .	259	44	518	88
		„ utrzymanie drogi gminnej Jaszczurówka Łysa Polana . .	1.735	—	3.470	—
		„ utrzymanie dróg gminnych w Zakopanem	1.000	—	2.000	—
		„ budowę dróg gminnych j. w. koszta komisyjne	359	71	719	42
37	Pilzno	„ budowę drogi gminnej Pilzno-Wielopole	5.000	—	10.000	—
		„ utrzymanie dróg gminnych .	1.000	—	2.000	—
38	Podhajce	„ budowę drogi gminnej Podhajce-Bożyków i Podhajce-Denysów .	6.000	—	12.000	—
39	Przemyśl	„ budowę drogi gminnej Chałupki medyckie-Nienowice . . .	4.000	—	8.000	—

L. p.	Powiat	Droga	zł.	ct.	K	g
40	Przemyślany	Na budowę drogi gminnej Przemyślany-Pomorzany . . .	7.000	—	14.000	—
		„ budowę drogi gminnej j. w. koszta komisyjne	419	67	839	34
		„ budowę drogi gminnej j. w. c. k. Archiwum map	33	50	67	—
		„ budowę drogi gminnej j. w. ubezpieczenie robotników . . .	13	25	26	50
41	Rawa	„ budowę drogi gminnej Lubycza-Józefówka	10.000	—	20.000	—
		„ budowę drogi powiatowej Rawa-Niemirów	25.000	—	50.000	—
42	Rohatyn	„ budowę drogi gminnej Rohatyn-Potok-Czercze	1.700	—	3.400	—
		„ budowę drogi gminnej Bukaczowce-Kołokolin . . .	500	—	1.000	—
43	Ropczyce	„ budowę drogi gminnej Kolbuszowa Sędziszów	1.128	05	2.256	10
44	Rudki	„ budowę drogi powiatowej Rudki-Sądowa Wisznia . . .	1.500	—	3.000	—
45	Rzeszów	„ budowę drogi powiatowej Tyczyn-Jawornik	2.000	—	4.000	—
		„ budowę drogi gminnej Przybyszówka-Zgłobień	3.000	—	6.000	—
46	Sambor	„ budowę drogi powiatowej Sambor Mościska	1.220	51	2.441	02
		„ budowę drogi gminnej Przemyśl-Rudki	3.000	—	6.000	—
47	Sanok	„ budowę drogi gminnej Markowce-Pisarowce	1.500	—	3.000	—
48	Skałat	„ budowę drogi gminnej Podwołoczyska-Krasne	4.000	—	8.000	—
49	Śniatyn	„ budowę drogi powiatowej Zabłotów-Rożnów	7.000	—	14.000	—
		„ budowę drogi gminnej Dżurów-Ilińce	5.000	—	10.000	—
		„ budowę drogi gminnej j. w. koszta komisyjne	129	26	258	52
50	Sokal	„ budowę drogi powiatowej Sokal-Krystynopol	1.319	15	2.638	30
		„ budowę drogi powiatowej Sokal-Tartaków	7.000	—	14.000	—
		„ budowę drogi powiatowej Bełz-Waręż	5.000	—	10.000	—
51	Stary Sambor	„ budowę drogi powiatowej Ławrów-Mszaniec	9.320	58	18.641	16
		„ budowę drogi powiatowej j. w. koszta komisyjne . . .	642	56	1.285	12
52	Stryj	„ budowę drogi powiatowej Słobódka-Sokołów	7.000	—	14.000	—

L. p.	Powiat	Droga	zł.	ct.	K	g
53	Tarnobrzeg	Na budowę drogi powiatowej Grębów-Stale	2.000	—	4.000	—
		„ budowę drogi gminnej Rozwadów-Brandwica	1.000	—	2.000	—
54	Tarnopol	„ budowę dróg gminnych Tarnopol-Grzymałów i Iwaczów dolny-Obarzańce	8.000	—	16.000	—
55	Tarnów	„ budowę drogi gminnej Koszyce-Wierzchosławice	1.000	—	2.000	—
		„ budowę drogi gminnej Tarnów-Ryglice	5.000	—	10.000	—
56	Tłumacz	„ budowę drogi gminnej Tłumacz-Bohorodyczyn	2.000	—	4.000	—
		„ budowę drogi gminnej j. w. koszta komisyjne	394	74	789	48
		„ budowę drogi gminnej j. w. c. k. Archiwum map	7	77	15	54
		„ budowę drogi gminnej Nadwórna-Markowce Kamienna . .	69	83	139	66
57	Trembowla	„ budowę drogi gminnej Janów-Kobyłowłoki	1.359	43	2.718	86
		„ budowę drogi gminnej Dereniówka Janów	2.000	—	4.000	—
58	Turka	„ budowę drogi powiatowej Turka-Czarna	5.000	—	10.000	—
59	Wadowice	„ budowę drogi powiatowej Brzeźnica Pasieka	1.000	—	2.000	—
		„ budowę drogi gminnej Biertowice-Zembrzyce	5.000	—	10.000	—
60	Wieliczka	„ budowę drogi gminnej Świątniki-Swoszowice	2.000	—	4.000	—
		„ budowę drogi gminnej Prokocim-Bierzanów-Kokotów-Węgrzec .	400	—	800	—
		„ budowę drogi gminnej Gorzków-Dobczyce	1.200	—	2.400	—
		„ rekonstrukcyę drogi na prawym brzegu Skawy w Brzegach i na budowę mostu na Skawie . .	866	66½	1.733	33
61	Zaleszczyki	„ budowę drogi gminnej Tłuste-Lisowce	3.000	—	6.000	—
62	Zbaraż	„ budowę drogi gminnej Zbaraż-Podwołoczyska i Zbaraż Berezowica	8.000	—	16.000	—
63	Złoczów	„ budowę drogi powiatowej Złoczów-Dunajów	3.000	—	6.000	—
		„ budowę drogi gminnej Olesko-Podhorce:				
		a) koszta komisyjne. . .	340	62	681	24
		b) c. k. Archiwum map . .	8	07½	16	15

L. p.	Powiat	Droga	zł.	ct.	K	g
64	Żółkiew	Na budowę drogi powiatowej Żółkiew-Batiatycze-Kamionka str. .	3.000	—	6.000	—
		„ budowę drogi powiatowej j. w. koszta komisyjne . . .	56	10	112	20
		„ budowę drogi gminnej Derewnia-Turynka	1.000	—	2.000	—
65	Żydaczów	„ budowę drogi powiatowej Stryj-Żurawno	3.000	—	6.000	—
66	Żywiec	„ budowę drogi gminnej Lachowice-Jeleśna	1.500	—	3.000	—
		Razem . .	455.385	18½	910.770	37
		Po potrąceniu zwrotu nadpłaconego zasiłku na budowę drogi Chorostków-Mszaniec od Wydziału powiatowego w Husiatynie . .	10	59	21	18
		Pozostają wydatki *netto* . .	455.374	59½	910.749	19
		Do tego:				
		Koszta budowy i utrzymania budowy drogi powiatowej Hubicze-Schodnica, będącej w bezpośrednim zarządzie Wydziału krajowego	48.660	77	97.321	54
		Razem wydatki *netto* jak zamknięcie rachunków za rok 1899 . .	504.035	36½	1,008.070	73

Zakładowy fundusz pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne.

Zakładowy fundusz pożyczkowy na budowę dróg powiatowych i gminnych, wynosił od roku 1897 po koniec roku 1898 . . . . . 640.000 K — g

Dotacya z funduszu krajowego I. rata z przyznanych 15 rat (Uchwała Sejmu z 17. lutego 1898 roku) . 40.000 „ — „

Razem . . 680.000 K — g

Po koniec roku 1898 udzielono Wydziałom powiatowym . . . . . 1 333 500 „ — g

W roku 1899 udzielono pożyczek Wydziałom powiatowym:

w	Bohorodczanach . .	6.000 K
„	Brodach	26 000 „
„	Buczaczu	10.000 „
„	Brzeżanach . . .	6.000 „
„	Chrzanowie . . .	10.000 „
„	Dobromilu . . .	7.600 „
„	Drohobyczu . . .	20.000 „
„	Grybowie	2.000 „
„	Husiatynie . . .	20.000 „
	Do przeniesienia . .	107.600 K

Z przeniesienia . .	107.600 K	
w Jarosławiu . . .	14.000 „	
„ Jaśle	10.000 „	
„ Kamionce strumiłowej .	6.000 „	
„ Mościskach . . .	5.000 „	
„ Przemyślanach . . .	10.000 „	
„ Ropczycach . . .	6.000 „	
„ Rzeszowie . . .	4.000 „	
„ Skałacie	4.000 „	
„ Śniatynie	12 000 „	
„ Tłumaczu	12 000 „	
„ Trembowli . . .	12.000 „	
„ Zbarażu	12.000 „	214.600 „ — „
Razem 74 Wydziałom powiatowym . .		1,548.100 K — g
Na rachunek tych pożyczek spłacono po koniec roku 1898 . . .	805.060 K — g	
a w roku 1899	88 086 „ 68 „	
Ogółem spłacono . .		893.146 „ 68 „
Po porównaniu z sumą udzielonych pożyczek j. w., pozostaje do zwrotu w latach następnych . . .		654.953 K 32 g
Od ulokowanej rozporządzalnej gotówki na 3% rachunku bieżącym uzyskano odsetki po koniec roku 1898 w kwocie	15.489 K 66 g	
a w roku 1899	2.456 „ 38 „	17.946 K 04 g
Od Wydziałów powiatowych otrzymano z tytułu 6% odsetek zwłoki za niedotrzymanie terminów spłat rat pożyczkowych po koniec roku 1898 .	3.506 K 46 g	
a w roku 1899	591 „ 02 „	4.097 „ 48 „

Bilans z końcem roku 1899.

Należytości czynne:		
1. Od Wydziałów powiatowych:		
a) z tytułu zwrotu kapitału . . .	654.953 K 32 g	
b) „ 6% odsetek zwłoki . .	125 „ 88 „	655.079 „ 20 „
2. Na 3% rachunku bieżącym funduszu krajowego		45.225 „ 44 „
Suma należytości czynnych . .		700.304 K 64 g
Należytości bierne		— „ — „
Czysty stan czynny . . .		700.304 „ 64 „
Z końcem roku 1898 czysty stan czynny wynosił		657.182 K 36 g
a że, jak wyżej wykazano, takiż stan wynosi z końcem roku 1899 w kwocie		700.304 „ 64 „
z porównania okazuje się przyrost majątku w roku 1899 o kwotę		43.122 K 28 g

Ewidencya miejscowych i powiatowych funduszów dróg gminnych. A) Wykaz dochodów i wydatków miejscowych funduszów dróg gminnych za rok 1898.

Alegat I.

Załączamy pod 1/. wykaz dochodów i wydatków miejscowych funduszów dróg gminnych za rok 1898 obejmuje 68 powiatów, gdyż Wydziały powiatowe: bohorodczański, brzeżański, przemyski, rawski, nowosądecki, skałacki, pomimo urgensów nie przedłożyły dat odnośnych.

B) Zamknięcie rachunków powiatowych funduszów dróg gminnych za rok 1898.
Alegat 2.

W załączeniu 2/. przedkładamy wynikłości zamknięć rachunkowych powiatowych funduszów dróg gminnych za r. 1898.

E.

Publiczne dojazdy kolejowe.

W czasie od 1. listopada 1899 roku do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania osiągnięto następujące dalsze wyniki w urządzeniu publicznych dojazdów kolejowych a mianowicie:

1. W powiecie Chrzanowskim.

Budowa dojazdu kolejowego Szczakowa-Jaworzno w dalszym toku.

2. W powiecie Grodeckim.

Sprawa uznania za publiczny dojazdu kolejowego od stacyi kolei w Rodatyczach na linii kolei Lwów-Kraków do gościńca rządowego w Rodatyczach przedłożona c. k. Namiestnictwu celem uzyskania potrzebnego orzeczenia.

3. W powiecie Husiatyńskim.

Publiczny dojazd kolejowy od stacyi w Hadynkowcach do miasteczka w Probużnej jest bliski wykończenia.

4. W powiecie Horodeńskim.

Publiczny dojazd kolejowy na linii lokalnej Delatyn-Kołomyja-Stefanówka od stacyi Horodenka „miasto“ do gościńca rządowego Horodenka-Kołomyja, którego budowa rozpoczętą została w roku 1899 przez Wydział powiatowy w Horodence, dotychczas nie został jeszcze skolaudowany.

5. W powiecie Kołomyjskim.

W sprawie urządzenia drugiego publicznego dojazdu kolejowego od stacyi w Kołomyi linii kolei Czerniowce-Lwów, przeprowadzoną została rozprawa konkurencyjna.

Dotychczas wszakże Wydział powiatowy w Kołomyi nie przedłożył Wydziałowi krajowemu wyniku rozprawy konkurencyjnej.

6. W powiecie Krakowskim.

Dojazd kolejowy na linii kolei lokalnej Kraków-Kocmyrzów do stacyi Bieńczyce, został uznany za publiczny i wybudowany.

7. W powiecie Łańcuckim.

Dojazdy kolejowe na linii kolei Przeworsk-Rozwadów: 1. w Leżajsku, 2. w Sarzynie (Rudzie) uznane za publiczne i wybudowane.

Względem uznania potrzeby budowy dojazdu kolejowego od stacyi w Grodzisku na tejże linii kolejowej do miasteczka w Grodzisku, została przeprowadzoną rozprawa konkurencyjna.

Nadto zaprojektował Wydział powiatowy w Łańcucie budowę nowego dojazdu kolejowego od stacyi w Łańcucie linii kolei Kraków-Lwów do miasta w Łańcucie.

Sprawa ta dotychczas w toku badań przez Wydział krajowy.

8. W powiecie Nadwórniańskim.

W sprawie urządzenia publicznego dojazdu kolejowego od stacyi kolei w Nadwórnie linii kolei Stanisławów-Woronienka, do gościńca rządowego w Nadwórnie, przeprowadzoną została rozprawa konkurencyjna.

Dotychczas wszakże Wydział powiatowy w Nadwórnie nie przedłożył Wydziałowi krajowemu wyniku rozprawy konkurencyjnej.

9. W powiecie Niskim.

Dojazdy kolejowe na linii Przework-Rozwadów od stacyi w Nisku do miasteczka w Nisku, tudzież od stacyi w Rudniku do miasteczka w Rudniku zostały uznane za publiczne i wybudowane.

Projektzwany przez Wydział powiatowy w Nisku dojazd w Łętowni znajduje się dotychczas w stadyum przygotowawczem.

10. W powiecie Nowotarskim.

Dojazdy kolejowe na linii kolejowej Chabówka Zakopane do stacyi a) w Nowym Targu, b) w Białym Dunajcu i c) w Poroninie zostały uznane za publiczne i w części wybudowane.

11. W powiecie Rawskim.

W sprawie rozszerzenia dotychczasowego publicznego dojazdu kolejowego od stacyi w Rawie ruskiej linii kolei Lwów-Bełzec do miasta w Rawie, została przeprowadzoną rozprawa konkurencyjna.

12. W powiecie Rzeszowskim.

Wydział powiatowy w Rzeszowie zaprojektował budowę względnie rekonstrukcyę następujących dojazdów kolejowych:

a) rozszerzenie dotychczasowego dojazdu kolejowego od stacyi w Staroniwie linii kolei Rzeszów-Jasło do miasta w Rzeszowie.

b) dwa dojazdy kolejowe od stacyi w Rzeszowie:

α) do gościńca rządowego w mieście Rzeszowie.

β) przez Ruską wieś do drogi krajowej w mieście Rzeszowie.

c) drugi objazd kolejowy od stacyi w Strzyżowie na linii kolei Rzeszów-Jasło do miasta w Strzyżowie.

Sprawa powyższych dojazdów znajduje się w stadyum przygotowawczem.

13. W powiecie Stryjskim.

Dojazd kolejowy od stacyi w Chodowicach na linii kolei Stryj-Chodorów do drogi powiatowej Stryj-Żurawno, został uznany za publiczny i jest w toku budowy.

14. W powiecie Złoczowskim.

a) Dojazd kolejowy w Jeziernie wybudowany.

b) Sprawa odwodnienia istniejącego dojazdu kolejowego Ożydów-Olesko w miasteczku Olesku, została przedłożoną c. k. Namiestnictwu w celu uzyskania potrzebnego orzeczenia.

15. W powiecie Żółkiewskim.

Dojazd kolejowy od stacyi w Glińsku linii kolei Lwów-Bełzec do drogi powiatowej Żółkiew-Krechów został uznany za publiczny i jest w toku budowy.

16. W powiecie Żydaczowskim.

Dojazd kolejowy od stacyi w Żydaczowie linii kolei Stryj-Chodorów do drogi powiatowej Żydaczów-Żurawno, został uznany za publiczny i wybudowany.

Nadto Wydział powiatowy w Żydaczowie zamierza zaprojektować budowę publicznego dojazdu kolejowego od stacyi Hnizdyczów-Kochawina-Lówczyce do Żyrawy.

F.

Inne ważniejsze sprawy.

Szkoła praktyczna konduktorów drogowych.

O wynikach II. roku nauki (1899—1900) w szkole praktycznej konduktorów drogowych przedkładamy następujące sprawozdanie:

D. 15. listopada 1899 po powrocie uczniów z praktyki letniej I-go roku szkolnego, zamknięto klasę I. i wpisano uczniów do klasy II.

Nauka zimowa klasy II.. rozpoczęta 16. listopada 1899, zakończyła się 19. kwietnia 1900 po egzaminach kursowych i obejmowała następujące przedmioty: trygonometryę prostolinijną z powtórzeniem i uzupełnieniem planimetryi i stereometryi w kierunku zastosowania, rysunek techniczny i kaligrafię, praktyczne wiadomości z mechaniki i meteorologii, miernictwo i niwelacyę z rysunkami i ćwiczeniami w polu, budownictwo i materyały budowlane z ćwiczeniami rysunkowemi, budowę dróg, roboty sztuczne,

przepisy administracyi drogowej, język polski, historyę i geografię Polski i Rusi, język ruski, w końcu dodatkowo szczegółowe objaśnienia i przepisy tyczące się praktyki.

Z 29 uczniów tj. 25 zwyczajnych i 4 nadzwyczajnych (dyurnistów biura techn. drogowego), wpisanych do klasy II., pozostało do czasu zamknięcia nauki zimowej tejże klasy 27 uczniów, których po egzaminach kursowych wysłano na praktykę letnią klasy II. do robót drogowych prowadzonych pod kierownictwem inżynierów krajowych i powiatowych, jak to
Alegat 3. uwidoczniono w zestawieniu załączonem ·/. jako alegat 3. W tem samem zestawieniu wykazano ogólny wynik egzaminów kursowych klasy II., dalej ostateczną ilość punktów osiągniętą przez cały czas nauki zimowej klasy II za wszystkie obowiązki uczniów, wzięte zbiorowo z wynikami egzaminów kursowych (postępy pilność, zachowanie się, ścisłość i staranność w pracach i ćwiczeniach szkolnych) w końcu ogólny wynik praktyki letniej klasy I., który w poprzedniem sprawozdaniu nie mógł jeszcze być przedłożonym.

O lokacyi ucznia przez czas nauki zimowej stanowi osiągnięta przez niego zbiorowa ilość punktów, uwidoczniona w 4-tej rubryce zestawienia. Przytem zaznaczyć należy, że w II. klasie nauki maximum możliwe dla uczniów zwyczajnych wynosiło 712 punktów, zaś minimum dostatecznych stopni 356 punktów; dla uczniów nadzwyczajnych cyfry te redukują się do maximum 604 i minimum 290 punktów ze względu na mniejszą liczbę obowiązkowych dla nich przedmiotów szkolnych.

Z uczniów wymienionych w powyższem zestawieniu, ubyło dwóch mianowicie Świechło i Głogowski. Pełniący od kilku miesięcy obowiązki konduktorów dróg krajowych: Wojtowicz i Marek, otrzymali zezwolenie uczęszczania na naukę zimową III. klasy. W obec tego szkoła liczy obecnie 21 zwyczajnych i 4 nadzwyczajnych, razem 25 uczniów.

Rozpoczęta 16. listopada 1900 nauka zimowa klasy III. obejmuje następujące przedmioty, których udzielanie pod kierownictwem star. inżyniera p. M. Świtkowskiego poruczono: rysunek techn. i kaligrafię inżynierowi p. F. Barańskiemu, utrzymanie dróg, star. inżynierowi p. I. Kinelowi, projektowanie dróg wraz z odnośnymi rysunkami, inż. p. M. Stróżeckiemu, roboty sztuczne i mosty, star. inż. p. H. Czaplickiemu, zadania i rysunki do robót sztucznych i mostów, inż p. G. Orzelskiemu, przepisy administracyi drogowej adjunktowi konceptowemu p. M. Latoszyńskiemu, język polski oraz historję, geografię i statystykę Galicyi, nauczycielowi gimnazyum p. J. Mazurkowi, język ruski, profesorowi seminaryum naucz. p. G. Wrecionie.

Koszta utrzymania szkoły i stan funduszów za II gi rok szkolny od 16. listopada 1899 do 15. listopada 1900 przedstawiają się, jak następuje:

Dochody.

1.	Przeniesiona pozostałość z roku szkolnego 1898—99	1.808·12 K
2.	Dotacya roczna z funduszu kraj. na utrzymanie szkoły	10.000·— „
3.	Stypendyum Wydziału pow. Drohobyckiego wraz z kosztami przyborów szkolnych stypendysty . .	290·— „
4.	Zwroty od Wydziałów powiatowych za koszta wyjazdu uczniów na praktykę	74·— „
	Razem .	12.172·12 K

Wydatki.

		koron	koron
A)	Uzupełnienie urządzenia szkoły .	794·18	794·18
B)	Koszta utrzymania szkoły:		
1.	Wynagrodzenia:		
	a) kierownika szkoły	—·—	
	b) nauczycieli	4.064·—	4.164·—
	c) obsługi	100·—	
	do przeniesienia .		4.958·18

	koron	koron
Z przeniesienia .		4·958·18
2. Utrzymanie uczniów:		
a) stypendya i zapomogi . . .	4.270·—	
b) koszta wyjazdu na praktykę i powrotu do szkoły wraz z dodatkowym zwrotem funduszom drogowym za rok 1898—99	458 —	4.854·—
c) koszta ćwiczeń niwelacyjnych w polu	126·—	
3. Bieżące potrzeby naukowe i admin.:		
a) przybory szkolne i potrzeby dla uczniów nauczycieli i zarządu . . .	726·51	1.036·72
b) uzupełnienie wzorów modeli itp. w miarę potrzeby w biegu kursu . . .	310·21	
4. Wydatki szczególne:		
a) koszta wydania 3 małych podręczników	93·—	127·80
b) koszta sporządzenia wzorów ściennych	34·80	
Ogółem .	10.976·70	

Dochody	12.172·12 K
Wydatki	10.976 70 „
Pozostałość z roku szkolnego 1899—1900 .	1.195·42 K

Pozostałość powyższa zostanie przeniesioną, podobnie jak w roku poprzednim, na dochód roku szkolnego 1900—1901 względnie także lat następnych, a to na pokrycie potrzeb szczególnych jako to: większej liczby zapomóg dla biednych uczniów niepobierających stypendyów, zwłaszcza w pierwszym roku szkolnym nowego trzylecia naukowego, kiedy liczba uczniów będzie znacznie większą, dalej kosztów wydawania w miarę możności odpowiednich dla uczniów podręczników autografowanych do nauki i użytku praktycznego, w końcu kosztów sporządzania (rysowania i malowania) dużych wzorów ściennych, potrzebnych do zrozumienia wykładów.

Dotychczas wydano 3 małe podręczniki dla uczniów, mianowicie: 1. Objaśnienia instrumentów niwelacyjnych francuskich (tekst autografowany z rysunkami, 35 stron). 2. Objaśnienie instrumentów niwelacyjnych wiedeńskich (tekst autogr. z rys. 18 stron) i 3. Wskazówki w przedmiocie prowadzenia dziennika zajęć służbowych oraz przedkładania sprawozdań z praktyki (tekst drukowany, 7 stron).

W ogóle wydawanie odpowiednich podręczników i sporządzanie wzorów ściennych postępować może raźniej dopiero po istotnem doświadczeniu potrzeb w szczegółach całego trzylecia naukowego, które się zakończy w jesieni 1901 roku.

Dalsza akcya celem przemiany drewnianych mostów i przepustów na drogach autonomicznych na mosty i przepusty stałe.

W tym przedmiocie przedkładamy Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdanie

Krajowe warstaty do wyrobów betonowych.

Założenie warstatów wyrobów betonowych ma na celu ułatwienie zamiany objektów drogowych na stałe; warstaty te obsługiwać będą oprócz dróg krajowych wszystkie inne drogi autonomiczne.

Dotychczas założono 5 krajowych warstatów do wyrobów betonowych, a mianowicie: w Jarosławiu, Rzeszowie, Żółkwi, Kamionce strumiłowej i Borszczowie,

Koszta założenia tych warstatów oraz koszta wyrobów betonowych do końca listopada 1900 roku przedstawiają się, jak następuje:

1. Na założenie 5-ciu warstatów wydano . .			21.323 K 53 g
2. Na wyroby betonowe wydano . . .			51.321 „ 26 „
Wyrobiono:			
a) rur	6.848	sztuk	
b) krawężników i t. p. . .	14.151	„	
razem .	20.999	sztuk	
Sprzedano:			
a) rur	4.409	„	
b) krawężników i t. p. . .	6.284	„	
razem .	10.693	sztuk	
Dochód ze sprzedaży wynosi			36.913 „ 72 „
Pozostało warstatach:			
a) rur	2.439	sztuk	
b) krawężników i t. p. . .	7.867	„	
razem .	10.306	sztuk	
wartości . .			23.124 „ 02 „
c) materyały surowe . . „ . .			1.332 „ 56 „
Nadwyżka wartości pozostałych wyrobów i materyałów przedstawia			10.049 „ 04 „

przeznaczona na pokrycie kosztów dalszej produkcyi, administracyi, amortyzacyi i t. p.

Ze sprzedanych wyrobów betonowych wykonano:

1. wybudowano kanałów sztuk 500.
2. ułożono krawężników 2.675 sztuk, to jest na długości 2·675 *km*.
3. do brukowania ścieków przy krawężnikach użyto kostek betonowych 3.024 sztuk.
4. ustawiono znaków drogowych sztuk 100.
5. do budowy mostów użyto kamieni betonowych, zamiast ciosów 195 sztuk.
6. ułożono płyt chodnikowych 290.

Pozostało w warstatach:

1. rur 2.439 sztuk to jest 2·439 *km* długości.
2. krawężników 2.481 sztuk t. j. 2·481 *km* długości.
3. kostek 3.218 sztuk.
4. znaków drogowych 64 sztuk.
5. kamieni betonowych 131 sztuk.
6. płyt chodnikowych 1.973 sztuk.

Projekt ustawy o obsadzaniu dróg publicznych drzewami.

W dalszym ciągu zeszłorocznego sprawozdania nadmieniamy, że według odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa z 27. sierpnia 1900 roku l. 8.889/pr. projekt ustawy o sadzeniu i ochronie drzew przydrożnych przedłożony został c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych, które dotychczas nie nadesłało swojej decyzyi.

Interpelacya posła Daty i towarzyszy w przedmiocie złego stanu drogi gminnej Stróże-Polna.

Wskutek interpelacyi posła Daty i towarzyszy wniesionej przy końcu ubiegłej sesyi Wysokiego Sejmu w sprawie drogi prowadzącej z gminy Stróże do gminy Polna, zażądaliśmy od Wydziału powiatowego w Grybowie szczegółowego sprawozdania.

Według przedłożonej przez Wydział powiatowy relacyi z 10. maja 1900 l. 554 droga gminna Stróże-Polna należy do kategoryi dróg gminnych mających tylko ściśle lokalne znaczenie; mimo to wydał Wydział powiatowy w latach 1898 i 1899 z własnych funduszów i z zapomogi rządowej dość znaczną kwotę na zrekonstruowanie 2 klm. tej drogi.

Co do zarzutu podniesionego w interpelacyi, że kupki szutru na tej drodze nie były od roku 1899 rozrzucane, to okoliczność tę tłumaczy Wydział powiatowy tem, że dla braku fur został rzeczony szuter wywieziony na drogę dopiero w późnej jesieni roku 1899 i z tego powodu nie mógł

być już rozrzucony, zwłaszcza, że ustawiczne deszcze uniemożliwiły wszelką robotę na drogach w tej porze roku.

Interpelacya posła Daty i towarzyszy w sprawie przewozu na rzece Wisłoce pod Przeczycą.

Wskutek interpelacyi posła Daty i towarzyszy wniesionej przy końcu ubiegłej sesyi Wysokiego Sejmu w sprawie urządzenia przewozu na Wisłoce pod Przeczycą w powiecie pilzneńskim zażądaliśmy od Wydziału powiatowego szczegółowego sprawozdania.

Z przedłożonej relacyi okazało się, że Wydział powiatowy ze względu na ważność komunikacyi drogi prowadzącej z Tuchowa, Przeczycę do Brzostka postarał się o koncesyę na przewóz i wybudował nowy prom, którego jednak użycie zależnem było od urządzenia tamy zjazdowej.

Na budowę tej tamy przyznał Wydział krajowy rozporządzeniem z 19. czerwca 1900 l. 32.001 częścią z funduszów drogowych, częścią z funduszu dyspozycyjnego regulacyi rzek zasiłek w kwocie 664 t. j. w wysokości $33^1/_3\%$ kosztów budowy, reszta zaś pokrytą zostanie z zasiłku rządowego i z funduszu powiatowego.

Interpelacya posła Milana w sprawie budowy drogi z Kątów do Desznicy w powiecie jasielskim.

Wskutek interpelacyi posła Milana i towarzyszy co do rzekomych nieprawidłowości przy budowie drogi subwencyonowanej Kąty-Desznica polecono tutejszem rozporządzeniem z 27. czerwca 1900 l. 25.332 starszemu inżynierowi Wydziału krajowego panu Kazimierzowi Jankowskiemu przeprowadzenie szczegółowej lustracyi robót na tej drodze i zbadanie zarzutów w interpelacyi podniesionych.

Przeprowadzone dochodzenie wykazało, że budowa tej drogi prowadzoną jest pod względem technicznym prawidłowo i że stan jej od czasu ostatniej lustracyi t. j. od listopada 1899 w niczem się nie zmienił, z wyjątkiem przepustu betonowego w 3. kilometrze, zbudowanego w późnej jesieni roku 1899. Przepust ten wymaga naprawy względnie przebudowania i na ten cel zatrzymał Wydział powiatowy przedsiębiorcy odpowiednią kwotę.

Również nieuzasadnionymi okazały się i inne zarzuty podniesione w interpelacyi a odnoszące się do kosztów budowy tej drogi.

Sprawa budowy drogi dojazdowej do przewozu na Wiśle pod Nadbrzeziem.

Odnośnie do zeszłorocznego sprawozdania nadmieniamy, iż według odezw c. k. Namiestnictwa we Lwowie z 23. lutego 1900 l. 13.861 i 27. kwietnia 1900 l 39.487 c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych wstrzymało się na razie z powzięciem decyzyi co do rekonstrukcyi i przyszłego utrzymania drogi dojazdowej do przewozu na Wiśle pod Nadbrzeziem, a to celem przeniesienia powyższych obowiązków na koncesyonaryusza tego przewozu. Obecnie istniejący przewóz Leiba Münza istnieje nielegalnie, a c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych zastrzegło sobie wydanie zarządzenia co do tego przewozu, po porozumieniu się z cesarskim rządem rosyjskim; porozumienie to jednak dotychczas nie nastąpiło.

Rekonstrukcya drogi krajowej Zakliczyn-Niedzica.

W dalszym ciągu zeszłorocznego sprawozdania oznajmiamy, iż c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwą z 5. października 1900 l. 10.845 zgodziło się na wykonanie rekonstrukcyi drogi Zakliczyn-Niedzica w części od *km* 24·400 do *km* 25·420 w gminie Zbyszyce w kierunku obecnej drogi w sposób wskazany pierwotnym projektem.

Wskutek tego zarządził Wydział krajowy bezzwłoczne rozpoczęcie robót około rekonstrukcyi pomienionej drogi.

Przełożenie drogi krajowej Przemyśl-Sanok między Olszanami a Birczą.

W sprawie przełożenia drogi krajowej Przemyśl-Sanok między Olszanami a Birczą, o której była mowa w poprzedniem sprawozdaniu, nadmieniamy, że c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwą z 2. marca 1900 l. 1.365/pr. zażądało przedłożenia projektu szczegółowego przerobionego po myśli uwag c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych zakomunikowanych Wydziałowi krajowemu odezwą z 12. listopada 1890 l. 9.714/pr. Zarazem nadmieniło c. k. Prezydyum Namiestnictwa, że

dopiero na podstawie tego projektu może odnieść się do c. k. Ministerstwa o wyjednanie odpowiedniej na ten cel subwencyi z funduszów państwowych.

Z uwagi, że rekonstrukcya wykonana w myśl uwag c. k. Ministerstwa chybiłaby celu i nie usunęłaby wadliwości istniejących na przestrzeni od *km* 15 do 25 — postanowił Wydział krajowy zaniechać przebudowy tej drogi.

Sprawa budowy drogi od granicy Szląska pruskiego w Jawiszowicach przez Łęki, Osiek do Wadowic.

Jak już w zeszłorocznem sprawozdaniu oznajmiliśmy, przyznał Wydział krajowy Wydziałowi powiatowemu w Białej subwencyę na budowę drogi od granicy Szląska pruskiego w Jawiszowicach przez Łęki, Osiek do Wadowic (o ile droga ta prowadzi przez powiat bialski) subwencyę w wysokości 40% rzeczywistych kosztów budowy pod warunkiem zabezpieczenia pokrycia reszty kosztów.

Wskutek prośby Wydziału powiatowego w Wadowicach przyznaliśmy rozporządzeniem z 30. października 1900 l. 62.331 powyższemu powiatowi subwencyę w tej samej wysokości i pod takimi samymi warunkami na budowę pomienionej drogi w powiecie wadowickim, a nadto odnieśliśmy się do c. k. Prezydyum Namiestnictwa o wyjednanie znaczniejszej subwencyi rządowej na rzecz budowy tej drogi w obu powiatach, wykazując zarazem ważność jej pod względem ekonomicznym.

Sprawa uporządkowania drogi z Łastówek do Bystrzycy i do Nowego Kropiwnika.

Odnośnie do zeszłorocznego sprawozdania nadmieniamy, że według relacyi Wydziału powiatowego z 6. lutego 1900 l. 414 droga gminna z Łastówek do Bystrzycy doprowadzona została do możliwej komunikacyi, a w Birkach zamiast dwóch przewozów na Stryju, urządzone zostało obejście wzdłuż Stryja.

Sprawa budowy drogi Lutowiska-Cisna.

Odnośnie do zeszłorocznego sprawozdania nadmieniamy, że rozporządzeniem z 10. marca 1900 l. 9.007 uznaliśmy drogę Lutowiska-Cisna za drogę gminną I. klasy oraz że na prośbę Wydziału powiatowego w Lisku udzieliliśmy naszej pomocy technicznej do wypracowania projektu i prowadzenia budowy pomienionej drogi.

Sprawa uznania drogi Zembrzyce-Biertowice za krajową.

Odnośnie do zeszłorocznego sprawozdania zawiadamiamy, że c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwą z 3. maja 1900 l. 2.378 oświadczyło, iż nie może przedstawić c. k. Rządowi centralnemu wniosku o wyjednanie stałej rocznej subwencyi na pokrycie kosztów przyszłej konserwacyi drogi Zembrzyce-Biertowice na wypadek uznania jej za drogę krajową lub też objęcia jej jako drogi gminnej I. klasy w zarząd Wydziału krajowego.

Decyzyę powyższą umotywowano przedewszystkiem tem, że budowa tej drogi nie została jeszcze ukończoną, że zatem sprawa jej konserwacyi jest jeszcze przedwczesną; nadto powołano się na deklaracye Wydziałów powiatowych w Wadowicach i Myślenicach, według których koszta przyszłego utrzymania drogi Zembrzyce-Biertowice pokrywane być mają z funduszów powiatowych, w obec czego nie ma podstawy, aby wspomniane Wydziały powiatowe już obecnie miały być uwolnione od przyjętych na siebie obowiązków utrzymania tej drogi po jej ukończeniu, których to obowiązków jeszcze nawet spełniać nie miały sposobności.

O powyższem zawiadomiliśmy rozporządzeniem z 20. lipca 1900 l. 30.462 Wydziały powiatowe w Wadowicach i Myślenicach z nadmienieniem, że Wydział krajowy nie ma obecnie podstawy do przedstawienia Wysokiemu Sejmowi wniosku o uznanie rzeczonej drogi za drogę krajową lub do objęcia jej we własny zarząd.

Sprawa budowy drogi Gorzyce-Czekaj.

Powołując się na zeszłoroczne sprawozdanie, oznajmiamy, że odezwą z 27. marca 1900 l. 17.516 przesłaliśmy c. k. Namiestnictwu projekt budowy drogi Gorzyce-Czekaj w powiecie tarnobrzeskim, przerobiony stosownie do żądań c. k. Ministerstwa — wraz z deklaracyą Rady powia-

towej co do utrzymania tej drogi z funduszów powiatowych, — z prośbą o wyjednanie subwencyi rządowej.

Dotychczas jednak nie otrzymaliśmy w tej sprawie odpowiedzi.

Sprawa budowy mostu na Wisłoce pod Dębicą.

W sprawie tej nie otrzymaliśmy dotychczas odpowiedzi c. k. Namiestnictwa, pomimo urgensu z 26. września 1900 l. 63.893.

Sprawa budowy drogi Ujanowice-Zbikowice-Świdnik w powiecie Nowosądeckim.

W dalszym ciągu zeszłorocznego sprawozdania nadmieniamy, że przedłożony przez Wydział powiatowy w Nowym Sączu projekt budowy drogi Ujanowice-Wronowice-Świdnik zwróciliśmy rozporządzeniem z 13. września 1900 l. 49.511 do przerobienia i uzupełnienia w myśl wskazówek oddziału techniczno-drogowego.

Nadto zażądaliśmy przedłożenia uchwały Reprezentacyi powiatowej oznaczającej znaczniejszy udział funduszów powiatowych w kosztach budowy wraz z wykazem datków dobrowolnych ofiarowanych przez strony interesowane.

Sprawa datków dobrowolnych deklarowanych na budowę dróg krajowych.

Alegat 4.

Według załączonego ·/. wykazu datków dobrowolnych na budowę dróg krajowych pozostała do spłacenia z końcem roku 1899 jeszcze należytość w kwocie . . . . . 13.737 K 92 g

Spłata tej należytości wpływać ma do funduszu krajowego ratami, a mianowicie:

1. Na drodze krajowej Lwów-Stojanów:

a) Rada powiatowa w Kamionce strum. należytość . 8.000 K — g spłaca w ratach po 1.000 K rocznie i

b) gmina Kamionka strumiłowa należytość . . 5.236 „ — „ spłaca rocznie po 500 koron.

2. Droga Rzeszów-Nadbrzezie:

a) gmina Sokołów spłacić ma resztę należytości w kwocie 501 „ 92 „ w terminie do końca roku 1900 — na co zezwolił Wydział krajowy do LW. 36.617/1900 w uwzględnieniu kłopotliwych stosunków finansowych gminy.

Należytość przypisana od Hieronima księcia Lubomirskiego (poz. II. 2. wykazu) została odpisaną (LW. 583/1900), gdyż okazało się z opinii syndyka Dra Bielińskiego, iż należytość ta nie jest do wywalczenia.

Rachunki funduszu pro praeterito budowy dróg krajowych i powiatowych.

Alegat 5.

Podług załączonego pod ·/. wykazu (od poz. 1 do 14 i 15) funduszów pro praeterito budowy dróg krajowych i powiatowych po koniec roku 1899 przedstawiają się wynikłości rachunków 13 dróg w 8 powiatach, jak następuje:

Należytość od stron konkurencyjnych . . .		147.355 K 46 g
Zapas gotówką i efektami		5.435 „ 60 „
Razem . .		152.791 K 06 g
Należytości bierne przypadające stronom konkurencyjnym do wypłaty za przerobne		187.339 „ 79 „
Po strąceniu zaś nadwyżki . .	12.400 K 30 g	
od niedoboru	46.949 „ 03 „	
okazuje się niedobór . .		34.548 K 73 g
który od niedoboru, wykazanego w sprawozdaniu za rok 1898 w kwocie		16.385 „ 11 „
zwiększył się o kwotę . .		18.163 K 62 g
Natomiast nadwyżka w kwocie j. w. . . .		12.400 K 30 g
od zwyżki wykazanej w sprawozdaniu za r. 1898 w kwocie .		30.175 „ 52 „
zmniejszyła się o kwotę .		17.775 K 22 g

Z należytości czynnych odpisano w ciągu roku 1899 z powodu, że pierwotne przepisy w księgach likwidacyjnych były niejasne i zbyt ogólnikowe, łączną kwotę 3.197 K 08 g.

Nadto z przyczyn podniesionych w sprawozdaniu za lata 1897 i 1898 odpisano w roku 1900 — na podstawie aktów zatwierdzonych już przez Wydział krajowy (LW. 735/1900 i 44.274/1900) — z funduszu pro praeterito budowy drogi:

a) krajowej: Przemyśl-Sanok	1.170 K 57 g		
Sanok-Rzeszów	412 „ 62 „	1.583 K 19 g	
b) powiatowej Tarnawa-Radoszyce		269 „ 60 „	
razem		1.852 K 79 g	

Stan zebranych dotychczas zapasów na pokrycie niedoboru funduszu pro praeterito budowy drogi krajowej Jarosław-Bełzec, tudzież niedoborów ewentualnie innych pro praeterito dróg krajowych i powiatowych, wynosi w książeczkach Banku krajowego wraz z narosłymi procentami po koniec czerwca 1900 roku, a przechowanych tymczasowo w depozytach funduszu krajowego (LW. 53.975/1900) numer:

a) 8229 w kwocie	11.029 K 34 g
b) 9556 „ „	11.762 „ 66 „
razem	22.792 K — g

Gdy niedobór funduszu pro praeterito budowy drogi krajowej Jarosław-Bełzec wynosi podług wspomnianego wyżej wykazu, kwotę . . . . . 8.841 „ 90 „

przypada na pokrycie innych ewentualnie niedoborów . 13.950 K 10 g

Zaznacza się zarazem, że Wydział krajowy nie zgodził się na odpisanie zaległych datków konkurencyjnych z funduszu pro praeterito budowy drogi krajowej Brzeżany-Podwołoczyska (LW.85.467/899) właścicieli realności w Tarnopolu:

Dra Zygmunta Leiblingera	428 K 22 g	
Anny i Ludwiki Puntschertów	338 „ 66 „	766 K 88 g
tudzież członków gminy izraelickiej miasta Tarnopola		10.249 „ 48 „
razem		11.016 K 36 g,

albowiem odpisanie tak znacznych zaległości wpłynęłoby niewątpliwie na zwiększenie niedoboru nietylko pomienionego funduszu, wynoszącego podług powołanego wyżej wykazu kwotę 13.608 K 01 g, ale także funduszów pro praeterito budowy wszystkich 4 dróg krajowych obwodu tarnopolskiego, przedstawiającego — łącznie z powyższą kwotą 13.608 K 01 g — kwotę poważną, bo 34.253 K 09 g.

Zwrócono przytem uwagę c. k. Namiestnictwa na tę okoliczność, że nie wszystkie przecież zaległości pomienionego funduszu kwalifikują się do odpisania, skoro tylko w latach 1890 po koniec roku 1898 ściągnięto na rzecz tegoż funduszu kwotę 21.876 K 12 g, zaś c. k. Namiestnictwo względnie c. k. Starostwo w Tarnopolu nie przedłożyło ani szczegółowego spisu imiennego dotyczących restancyonaryuszy, ani też odnośnych aktów, na podstawie których możnaby powziąć przekonanie, czy i jaki odniosły skutek przedsiębrane kroki co do ściągnięcia rzeczonej zaległości.

Równocześnie Wydział krajowy — na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 14. listopada 1889 L. S. 1.244 (alegat 135) — upraszał c. k. Namiestnictwo o zarządzenie energiczniejszego ściągania zaległych należytości, względnie dążenia do ostatecznego sfinansowania wlokącej się od tylu lat sprawy funduszu pro praeterito budowy wszystkich dróg.

Z przedstawionych bowiem aktów w sprawie odpisania zaległych datków konkurencyjnych z funduszu pro praeterito budowy drogi krajowej Brzeżany-Podwołoczyska okazało się, że od roku 1875 aż do roku 1893 t. j. przez lat 18 c. k. Starostwo w Tarnopolu, względnie c. k. Rząd nie wzywał nigdy nikogo z pomienionych restancyonaryuszy do zapłacenia zaległych należytości konkurencyjnych, co było dowodem niezwykłej opieszałości w tym przedmiocie.

Również nie zgodził się Wydział krajowy na odpisanie zaległych datków konkurencyjnych budowy drogi powiatowej Tarnopol-Brody

(LW. 32.495/1900) w łącznej kwocie 20.639 K 07 g i zażądał od c. k. Namiestnictwa wyjaśnienia, kiedy i przy jakiej sposobności zaginęły akta i dokumenty odnoszące się do pretensyi tego funduszu, na kim cięży odpowiedzialność, że dla braku tych aktów i dokumentów płynność pretensyi tych — według reskryptu ministryalnego — nie może być uważana za udowodnioną, oraz czy zaległe należytości bierne rzeczonego funduszu (obecnie według wspomnianego wykazu w kwocie 19.626 K 17 g) są udowodnione i opierają się na dokumentach wykazujących ich płynność wobec rzeczonego funduszu, lub są tego rodzaju, iż w całości lub w części nie przedstawiają dla kontrybuentów, którzy konkurowali do budowy drogi, realnej wartości.

Do LW. 35 159/1900 oznajmiło wreszcie c. k. Namiestnictwo, że sprawa odpisania zaległych należytości czynnych z funduszu pro praeterito budowy drogi krajowej Czortków - Monasterzyska w kwocie 3.970 K 70 g jest w toku ostatecznego załatwienia.

Należytości te z końcem roku 1898 wynoszą właściwie — wedle powołanego wyżej wykazu — kwotę . . 4.392 K 83 g
mniej odpisane . . . . . 40 „ 86 „ 4.351 K 97 g

Gdy zaś należytości bierne tego funduszu wynoszą
kwotę . . . . . 1.889 K 44 g
i mają pokrycie w zapasie kasowym w kwocie . . . 939 „ 38 „
przeto niedobór wynosić będzie kwotę . . . . 950 K 06 g

Ubezpieczenia robotników i drożników od wypadków.

Zgodnie z ustawą z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. p. p. z r. 1888 Nr. 1) ubezpieczono w roku 1899 tych robotników i drożników na drogach krajowych i subwencyonowanych, którzy byli użyci przy robotach drogowych prowadzonych we własnym zarządzie.

Z tego zobowiązania wynikłe koszta poniesiono z funduszu krajowego:

1. Na roboty zwyczajne wykonywane przy utrzymaniu dróg krajowych w kwocie . . . . . 459 K 96 g
2. Na roboty nadzwyczajne (przy budowie mostów, w kamieniołomach, cegielniach) a to:
   a) na drogach krajowych . . 429 K 62 g
   b) na drogach subwencyonowanych i dojazdach kolejowych . . . . 1.296 „ 24 „ 1.725 „ 86 „
   Razem . . 2.185 K 82 g
   Z porównania z rokiem 1898 w kwocie . . 1.901 „ 62 „
   okazuje się, że koszt z tego tytułu wynosił w roku 1899 więcej, o . . . . . 284 K 20 g
   spowodowany większą ilością robót we własnym zarządzie.

Przedłużenie udzielonych koncesyi mytniczych.

Zgodnie z postanowieniem zawartem w §. 9. ust. 5. ustawy z dnia 5. lipca 1897 r dz. u. kr. Nr. 43. Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem przedłużył koncesyę na dalszych lat pięć do pobierania opłat mytniczych a mianowicie:

Wydziałowi powiatowemu w Jaworowie na drodze gminnej Jaworów-Sądowa Wisznia;

obszarowi dworskiemu w Krasiczynie powiatu przemyskiego od przewozu na rzece Sanie w Krasiczynie;

obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Zarwanicy powiatu podhajeckiego od mostu na rzece Strypie w Zarwanicy;

Radzie powiatowej w Żydaczowie na drodze powiatowej Brzezina-Rozdół-Rozwadów i mostu powiatowego na rzecze Stryju pod Żydaczowem;

Wydziałowi powiatowemu w Samborze na rzecz utrzymania mostu na rzekach Czerchawce i Błażówce, na drodze gminnej w Czerchawce;

Radzie powiatowej w Husiatynie na drodze powiatowej Husiatyn-Horodnica.

Radzie powiatowej w Kamionce strumiłowej na drodze powiatowej Jabłonówka-Chołojów;

Wydziałowi powiatowemu w Mielcu na drodze gminej Bugaj-Otałęż;

Wydziałowi powiatowemu w Czortkowie na drodze gminnej Dżuryn-Bazar;

Radzie powiatowej w Dobromilu na drodze powiatowej Krościenko-Kuźmina;

Radzie powiatowej w Złoczowie na drodze powiatowej Złoczów-Ożydów.

Radzie powiatowej w Czortkowie na drodze powiatowej Wierzbowiec-Białobożnica tudzież od mostu na rzece Serecie i drodze dojazdowej Czortków-Wygnanka;

Wydziałowi powiatowemu w Cieszanowie na drodze gminnej Cieszanowsko Chotylubskiej.

Radzie powiatowej w Stryju na drodze powiatowej Stryj-Żurawno;

Gminie miasta Sokala powiatu sokalskiego od przewozu przez rzekę Bug;

Wydziałowi powiatowemu w Rzeszowie na drodze gminnej Miłocin-Bratkowice;

Wydziałowi powiatowemu w Nowym Sączu na drogach powiatowych Krzyżówka-Muszynka, Krzyżówka-Krynica, Muszyna i Krzyżówka-Nowy Sącz.

Ponadto przedłużył Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem na dalsze trzy lata koncesyę do pobierania myta kopytkowego gminom miast: Żółkwi, Stanisławowa, Tarnopola, Brzeżan, Przemyśla i Rzeszowa.

Kontrola nad miastami pobierającymi kopytkowe.

Podobnie jak w latach poprzednich wykonywał Wydział krajowy kontrolę nad miastami uprawnionemi na mocy specyalnych ustaw do pobierania myta kopytkowego w szczególności w Brodach, Brzeżanach, Jarosławiu, Kołomyi, Nowym Sączu, Przemyślu, Rzeszowie, Stanisławowie, Tarnopolu, Tarnowie i Żółkwi tudzież nad Wydziałem powiatowym w Buczaczu pobierającym wspomnianą opłatę w zastępstwie tamtejszej gminy. Przedkładane przez Wydział powiatowy Buczacki i Magistraty pomienionych innych miast preliminarze drogowe na rok bieżący były na miejscu komisyjnie badane, a następnie przedmiotem odpowiednich zarządzeń Wydziału krajowego. Podobnie załatwione zostały rachunki drogowe za 1899 rok przedłożone przez ośm z pomienionych wyżej miast Nie przedłożono zaś dotąd tych rachunków z miast Brzeżan, Brodów, Rzeszowa i Jarosławia, o co wezwane zostały ponownie odnośne Wydziały powiatowe.

Subwencye państwowe na budowę i rekonstrukcyę dróg powiatowych i gminnych z r. 1900.
Alegat 6.

W załączeniu przedkładamy Wysokiemu Sejmowi wykaz zezwolonych w roku 1900 kredytów ze skarbu państwa na budowę i rekonstrukcyę dróg krajowych, powiatowych i gminnych.

Sprawa uznania dróg za drogi gminne I. klasy.

Powołując się na sprawozdanie przedłożone Wysokiemu Sejmowi na poprzedniej sesyi, Wydział krajowy uznał w roku bieżącym na wniosek dotyczących Wydziałów powiatowych jako drogi gminne I. klasy:

w powiecie	Brzesko	17	dróg łącznej długości	112.4	*km*
„	Grybów	1	droga długości	10.0	„
„	Jarosław	1	„ „	5.0	„
„	Jasło	1	„ „	4.0	„
„	Kraków	2	drogi łącznej długości	5.0	„
„	Lwów	1	droga długości	8.0	„
„	Nowy Targ	6	dróg łącznej długości	67·0	„

w powiecie Rzeszów	4 dróg łącznej długości .	32.0	*km*
„ Sanok	1 droga długości . .	16.0	„

Orzeczenia c. k. Trybunału administracyjnego.

C. k. Trybunał administracyjny odrzucił następujące zażalenia:

1. Zażalenie Juliusza Przeworskiego z Krakowa przeciw orzeczeniu Wydziału kraj. z dnia 15. lipca 1898 L. 35.554, którem nałożono na niego datek za niezwykłe zużywanie dróg w Jaworznie i Jeleśni.

2. Zażalenie Juliusza Kurzmana z Jarosławia przeciw orzeczeniu Wydziału kraj. z dnia 12. lipca 1898 L, 31.953, którem nałożono na niego datek za niezwykłe zużywanie dróg gminnych w Boratynie i Rokietnicy.

3. Zażalenie gminy m. Kolbuszowej przeciw orzeczeniu Wydziału kraj. z dnia 7. stycznia 1899 L. 68.907/98 w przedmiocie przyjęcia na koszt powiatowego funduszu dróg, kosztów utrzymania mostu na drodze gminnej.

4. Zażalenie gminy i obszaru dworskiego w Siarach przeciwko rozporządzeniu Wydziału kraj. z dnia 25. kwietnia 1898 L. 20.356 w sprawie zamknięcia rogatką bocznej drogi gminnej przy stacyi mytniczej w Siarach.

5. Zażalenie Maryanny Łapsięskiej, Wojciecha Fryzlewicza, Wojciecha Ratkiewicza, Franciszka Zycha, Wojciecha Kloceka, Bernarda Freya, Jakóba Krystymaka i Franciszka Mozdyniewicza w Nowym Targu przeciw bliżej nieoznaczonemu orzeczeniu Wydziału kraj. w przedmiocie podwyższenia drogi powiatowej Nowy Targ-Sucha góra.

6 Zażalenie Maryi Przybyś w Bochni przeciw orzeczeniu Wydziału kraj. z dnia 3. kwietnia 1900 L. 20.113, którem z powodu niedotrzymania przez nią obowiązującej ją dzierżawy myta w Bronicach, złożone przez nią wadyum w kwocie 160 K pobrano na rzecz funduszu krajowego.

7. Zażalenie Abrahama Gelbera i Schmelke Rokach w Reczycach przeciw orzeczeniu Wydziału kraj. z dnia 28. lutego 1899 L 4.781, którem nałożono na nich obowiązek spłaty zaległych za rok 1887 do 1897 prestacyi drogowych.

8. Zażalenie braci Goldstein w Wrocławiu przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 22. marca 1898 L 4.851, którem nałożono na nich datek za niezwykłe zużywanie dróg nieomycowych w Rabce.

C. k. Trybunał administracyjny zwrócił bez odpowiedzi podanie Markusa, Nathana Leiznera, dzierżawców kamieniołomów w Budzanowie, o którem z powodu rozporządzenia Wydziału krajowego z dnia 11. listopada 1899 r. L. 73.404 prosił c. k. Trybunał administracyjny o wyjaśnienie, jak należy rozumieć postanowienia dziennika ustaw i rozporządzeń kraj. Nr. 45. z 1897 r. co do wysokości opłat mytniczych na mycie powiatowem w Budzanowie.

C. k. Trybunał admistracyjny natomiast zniósł:

1. orzeczenie Wydziału krajowego z dnia 11. sierpnia 1899 l. 44.107, którem nałożono na firmę Singer i Kraus z Wiednia obowiązek uiszczania datków za nadmierne zużywanie nieomyconych dróg gminnych w Rajczy transportem drzewa;

2. orzeczenie Wydziału krajowego z dnia 12. lipca 1898 l. 30.698, którem nałożono na firmę Adolf Löwy w Cieszynie obowiązek uiszczania osobnego datku za nadmierne zużywanie dróg w powiecie myślenickim transportami drzewa;

3. orzeczenie Wydziału krajowego z dnia 2. czerwca 1899 l. 26.795, którem skazano Zwierzchność gm. w Kutkorzu na zwrot szkody funduszowi drogowemu. za wycięcie drzew przy drodze gminnej;

4. orzeczenie Wydziału krajowego z dnia 28. lutego 1899 l. 4.985, którem nałożono na Szymona Kriegera obowiązek uiszczenia datku za niezwykłe zużywanie dróg w powiecie Myślenickim;

5. orzeczenie Wydziału krajowego z dnia 21. lutego 1899 l. 1.326, którem nałożono na Pinkasa Zimmelesa i Meiera Liebenheimera z Wieliczki obowiązek uiszczenia osobnego datku za nadmierne zużywanie nieomyconej drogi gminnej Trzciana-Kamienna transportami drzewa;

6. orzeczenie Wydziału krajowego z dnia 17. listopada 1899 l. 58.551, którem zatwierdzono uchwałę Wydziału powiatowego w Żywcu w sprawie prestacyi drogowych gminy Las.

Następujące zażalenia wytoczone przed c. k. Trybunałem administracyjnym nie są dotychczas rozstrzygnięte:

1. Zażalenie Romana hr. Potockiego przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 20. maja 1900 l. 18.022 w sprawie spłaty niezużytych prestacyi drogowych za lata 1887 do 1897 włącznie.

2. Zażalenie Józefa Anlaufa, właściciela dóbr w Bystrowicach, przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 3 lipca 1900 l. 24.602, którem nałożono nań datek przymusowy w kwocie 2.295 koron na rzecz budowy drogi Bystrowice Przeworsk.

3. Zażalenie Zdzisława Wolskiego, właściciela dóbr w Siennowie przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 3. lipca 1900 l. 24.602, którem nałożono nań datek przymusowy w kwocie 1.266 kor. 50 g na rzecz budowy drogi Bystrowice-Przeworsk.

4. Zażalenie generalnej Dyrekcyi „Compagnie Austro-Belge de Petrole“ przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 30. marca 1900 l. 9.722 nakładającemu na to Towarzystwo obowiązek uiszczania osobnego datku po 300 zł. rocznie od r. 1898 za zużywanie niezwykłym sposobem nieomyconej części drogi powiatowej brzozowsko-domaradzkiej wraz z odnogą jasienicką tudzież nieomyconych dróg gminnych Trześniów-Bzionka i Humniska-Turzepole.

5. Zażalenie Markusa Garfunkla w Brodach przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 13. kwietnia 1900 roku L. 21.365, którem nałożono na niego obowiązek opłacania datku po 100 koron rocznie za nadzwyczajne zużywanie dróg gminnych w Czernicy.

6. Zażalenie firmy A. J. Strisower w Jarosławiu przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 9. stycznia 1900 L. 69.084/99, którem nałożono na pomienioną firmę obowiązek uiszczania datku za niezwykłe zużywanie dróg gminnych w Rudawie i Cetuli.

7. Zażalenie Herscha Estleina i towarzyszy przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 9. stycznia 1900 L. 68.903, nakładającemu na nich osobny datek za nadmierne zużywanie nieomyconej drogi gminnej w Uniszowie.

Nowo utworzone urzędy pocztowe.

C. k. Dyrekcya poczt i telegrafów dla Galicyi zawiadomiła nas o utworzeniu nowych urzędów pocztowych w następujących powiatach i miejscowościach:

w powiecie Borszczów w Turylczu
„ Bochnia w Niegowicach
„ Brzesko w Paleśnicy
„ Cieszanów w Chotylubie
„ Czortków w Wygnance
„ Gorlice w Woli łużańskiej
„ Kolbuszowa w Trzęsówce
„ Krosno w Targowiskach
„ Limanowa w Ujanowicach
„ Lwów we Lwowie (filia)
„ Lwów we Lwowie-Jałowcu
„ Lwów w Rzęśnie polskiej
„ Mościska w Tamanowicach
„ Nadwórna w Majdanie średnim
„ Nisko w Zarzeczu
„ Nowy Sącz w Zbyszycach
„ Nowy Targ w Ochotnicy
„ Skałat w Oknie
„ Sokal w Moszkowie
„ Stary Sambor w Topolnicy (składnica pocztowa)

w powiecie Tarnopol w Proszowej
„ Tarnów Tarnowie (filia)
„ Żydaczów w Piasecznej

Nadto zawiadomiła nas pomieniona c. k. Dyrekcya, iż ponownie weszły w życie czasowo zwinięte urzędy pocztowe:

w powiecie Kałusz w Hołyniu
„ Żółkiew w Macoszynie

Zwinięte urzędy pocztowe.

C. k. Dyrekcya poczt i telegrafów oznajmiła nam, że następujące urzędy pocztowe zostały czasowo zwinięte:

w powiecie Borszczów w Iwaniu pustem
„ Grybów w Cieniawie
„ Jaworów w Mużyłowicach
„ Kossów w Sokołówce
„ Rzeszów w Zgłobieniu
„ Tarnopol w Myszkowicach
„ Żółkiew w Macoszynie.

Akademia im. Maryi Teresy we Wiedniu.

W roku 1900 opróżnione zostało jedno miejsce funduszowe w akademii im. Maryi Teresy w Wiedniu.

Po rozpisaniu konkursu przez Wydział krajowy z dnia 27. marca 1900 roku do L. 21.363, uczyniono następnie przedstawienie do najwyższego Tronu.

Najwyższem postanowieniem z dnia 6. lipca b. r. nadał Najjaśniejszy Pan, zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego, miejsce funduszowe Konstantemu hr. Dzieduszyckiemu.

Sprawy szlachectwa i zmiany nazwisk.

W czasie od 1. listopada 1899 do 1. listopada 1900 udzielił Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu we Lwowie opinii w 74 sprawach tyczących się zmiany nazwisk. W powyższym czasie załatwił Wydział krajowy 13 próśb w sprawie staropolskiego szlachectwa, wydał 40 certyfikatów szlachectwa, wreszcie załatwił 43 spraw, odnoszących się w ogóle do szlachectwa.

Co do staropolskiego szlachectwa, to w dwóch wypadkach nastąpiło Najwyższe zatwierdzenie, w 3 wypadkach uznano tylko staropolskie szlachectwo jako zagraniczne z odnośnym herbem a co do reszty Najwyższa decyzya dotąd nie nadeszła.

WYKAZ

dochodów i wydatków miejscowych funduszów dróg gminnych za rok 1900.

Liczba porządkowa	Powiat	Długość dróg gminnych *klm*	Ilość rodzin obowiązanych do prestacyi	Dochody: Wartość prestacyi K	g	Dotacya z pow. funduszu dróg gminnych K	g	Należytość w czynszach z myta K	g	Inne dochody gotówką K	g	Razem K	g	Wydatki: Ryczałtowo K	g	Z końcem roku pozostałość w nieodrobionych prestacyach K	g	Zapas kasy w gotówce z końcem roku K	g	Uwaga
1	Biała	496 438	13.886	41.454	56	13.118	44	—	—	2.066	54	56.639	54	52.103	44	4.587	38	51	28	
2	Bóbrka	896.314	11.468	18.348	80	16.278	40	1.300	—	25	34	35.952	54	33.828	08	1.523	82	600	64	
3	Bochnia	628.966	32.244	16.122	—	6.886	94	—	—	4.369	18	27.378	12	26.895	62	482	50	—	—	Mimo urgensów nie nadesłano.
4	Bohorodczany	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Mimo urgensów nie nadesłano.
5	Borszczów	512.640	22.133	22.133	—	—	—	—	—	—	—	22.133	—	21.275	—	—	—	858	—	
6	Brody	995.269	19.401	31.041	60	13.679	64	—	—	—	—	44.721	24	42.300	26	2.417	18	4	80	
7	Brzesko	743.369	14.412	23.059	20	9.034	64	—	—	399	28	32.493	12	31.086	44	1.334	64	72	04	
8	Brzeżany	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Mimo urgensów nie nadesłano.
9	Brzozów	288.690	11.455	32.426	10	13.144	86	—	—	—	—	45.570	96	38.939	72	1.591	58	—	—	
10	Buczacz	810.600	17.789	35.578	—	58.208	28	—	—	—	—	93.786	28	92.799	28	987	—	—	—	
11	Chrzanów	459.100	12.741	25.482	—	12.613	24	—	—	14.636	60	52.732	84	47.084	58	5.145	—	502	26	
12	Cieszanów	760.376	12.227	14.672	40	5.400	—	—	—	—	—	20.072	40	20.072	40	—	—	—	—	
13	Czortków	461.000	12.547	17.565	80	2.034	62	—	—	—	—	19.600	42	16.939	72	2.004	80	655	90	
14	Dąbrowa	629.223	9.643	19.763	40	3.516	80	—	—	—	—	23.280	20	23.280	20	—	—	—	—	
15	Dobromil	344.000	10.795	23.966	—	14.493	04	—	—	—	—	38.459	04	33.926	88	4.533	16	—	—	
16	Dolina	530.529	17.181	48.960	20	1.840	—	—	—	762	20	51.562	40	63.431	66	2.080	70	—	—	
17	Drohobycz	591.010	19.258	42.970	46	—	—	—	—	—	—	42.970	46	42.970	46	—	—	—	—	
18	Gorlice	376 970	12.117	25.209	20	51.318	—	5.973	—	1.060	—	83.560	20	82.300	70	1 259	50	—	—	
19	Gródek	612.011	9.245	20.518	06	3.487	04	—	—	—	—	23.005	10	21.377	90	2 627	20	—	—	
20	Grybów	376 025	7.468	12 230	60	15.250	42	—	—	—	—	27.481	02	27.088	32	392	70	—	—	
21	Horodenka	544.167	16.184	20.970	80	5.854	60	—	—	2.046	56	28.871	96	24.045	89	4.712	20	487	82	
22	Husiatyn	742.060	15.204	19.562	06	5.795	96	—	—	833	64	26.191	66	25.881	46	8.129	48	—	—	
23	Jarosław	964 880	16.902	33.804	—	15.801	08	—	—	294	—	49.899	08	47.383	46	2.409	32	2.523	48	
24	Jasło	683.126	16.938	34.493	80	29.643	62	1.440	—	10.824	16	76.401	58	75.699	12	683	80	18	66	
25	Jaworów	633.000	11.361	13 633	20	8.420	46	—	—	—	—	22 053	66	21.340	76	712	90	—	—	
26	Kałusz	564.241	15.112	19.895	80	830	—	400	—	552	38	21.678	18	21.197	18	249	40	231	60	
27	Kamionka	744.250	17.083	17.083	—	2 006	82	—	—	—	—	19.089	82	16.606	32	2.483	50	—	—	
28	Kolbuszowa	486.761	11.933	14.920	70	3.802	65	—	—	—	—	18.723	35	18.723	35	—	—	—	—	
29	Kołomyja	391.000	19.409	20.585	10	28.577	50	—	—	—	—	49.162	60	49.123	10	893	50	—	—	
30	Kossów	692.000	14.688	29.376	—	4.908	38	—	—	101	62	34.385	98	31.604	92	2.781	06	—	—	
31	Kraków	349.063	14.651	23.834	40	27.935	08	—	—	1.010	62	52.780	10	49.016	90	3.763	20	—	—	
32	Krosno	371.853	12.225	30.709	71	16.856	44	—	—	6.565	68	54.132	13	53.822	52	—	—	309	61	
33	Limanowa	563.395	11.760	14.112	—	38.913	88	—	—	3.151	10	56.176	98	55.671	08	465	90	40	—	
34	Lisko	565.338	13.361	26.722	—	35.300	—	—	—	—	—	62.022	—	62.022	—	—	—	—	—	
35	Lwów	1,055.590	20.937	36.278	80	70.769	90	—	—	9.587	78	116.636	48	92.873	20	7.593	10	1.829	20	
36	Łańcut	1,030.893	23 771	23.771	—	46.937	98	2.038	—	187	12	72.934	10	76.847	04	602	08	—	—	
37	Mielec	888.316	12 765	15.318	—	18.812	66	—	—	—	—	34 130	66	33.240	06	890	60	—	—	
38	Mościska	541.202	12.837	15.404	40	3.666	96	—	—	4.426	62	23.497	98	22.451	88	972	50	73	60	
39	Myślenice	429.800	15.717	25.015	—	—	—	—	—	—	—	25.015	—	25.015	—	—	—	—	—	
40	Nadwórna	453.543	13.332	26.664	—	10.596	74	—	—	4.587	02	41.847	76	38.829	66	2.677	—	341	10	
41	Nisko	512.700	10.808	17.292	80	501	40	—	—	—	—	17.794	20	9.657	02	8.137	18	—	—	
42	Nowy-Targ	539.400	14 547	36.816	40	67.553	80	—	—	—	—	104.370	20	106.520	66	1.529	—	—	—	Nadwyżka wydatków pokryta z subw. rządowej.
43	Pilzno	272.894	7.933	9.519	60	15.371	12	—	—	—	—	24.890	72	23.624	42	1.265	30	—	—	
44	Podhajce	825.629	11.610	26.949	86	—	—	—	—	—	—	26.949	86	24.310	76	2.896	90	257	80	
45	Przemyśl	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Mimo urgensów nie nadesłano.
46	Przemyślany	738.201	10.930	13.116	—	18.383	22	—	—	93	96	31.593	18	31.219	98	373	20	—	—	
47	Rawa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	J. w.
48	Rohatyn	744.000	17.047	34.960	80	13.227	41	310	—	—	—	48.498	21	46.598	11	1.900	10	—	—	
49	Ropczyce	592.033	12.896	15.896	40	35.053	65	—	—	—	—	50.950	05	49.709	05	1.241	—	—	—	
50	Rudki	630.463	11.729	16.420	60	11.870	88	—	—	2 594	46	30.885	94	29.577	78	1.309	16	—	—	
51	Rzeszów	904.100	23.384	51.263	—	8.700	26	—	—	770	92	60.734	18	58.367	84	2.268	—	150	34	
52	Sambor	494.558	14.236	22.777	60	33.709	70	—	—	—	—	56 487	30	55.384	50	1.102	80	—	—	
53	Sanok	500.735	14.279	24.971	—	17.226	38	—	—	80	20	42.277	58	41.462	20	764	98	50	40	
54	Sącz Nowy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Mimo urgensów nie nadesłano.
55	Skałat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
56	Śniatyn	337.300	11.349	20 356	80	1.440	—	—	—	304	80	22 101	60	18.338	92	2.407	88	10	88	
57	Sokal	816.600	16.337	17.257	20	—	—	—	—	—	—	17.257	20	42.865	88	1.590	50	—	—	
58	Stanisławów	320.800	16.626	19.951	20	—	—	—	—	128	—	20.079	20	17.610	—	2.341	20	—	—	
59	Stare Miasto	260.280	8.241	13.185	60	9.097	—	—	—	—	—	22.282	60	25.228	46	664	80	—	—	Nadwyżka wydatków w got. pokryta z zapomogi rządowej.
60	Stryj	522.000	9.249	14.736	—	20.628	04	680	—	10	94	36.054	98	35.214	82	315	20	840	16	
61	Tarnobrzeg	592.273	12.047	17.888	40	2.792	38	—	—	2.274	62	22.955	40	21 002	02	4.340	—	—	—	
62	Tarnopol	107.500	17.062	17 171	80	55.079	24	—	—	1.000	—	73.251	04	68.446	—	10.845	04	—	—	
63	Tarnów	691.908	11.952	14.342	40	31.062	57	—	—	—	—	45.404	97	40.177	69	5.227	28	5.227	28	
64	Tłumacz	536.184	19.248	30.812	80	64 854	46	—	—	—	—	95.667	26	94.741	96	1.208	80	—	—	
65	Trembowla	348 300	11.198	13.437	60	12.556	70	—	—	7.238	52	33.232	82	28.009	44	3.327	82	1.895	56	
66	Turka	489.858	12.334	24.668	—	11.223	72	—	—	—	—	35.891	72	35.244	72	647	—	—	—	
67	Wadowice	786.265	18.189	33.170	80	56.243	66	—	—	—	—	89.414	46	88.029	56	384	90	384	90	
68	Wieliczka	783.570	14.763	28.008	30	6.373	36	—	—	—	—	34 381	66	33.730	36	651	30	—	—	
69	Zaleszczyki	887.648	14 004	16.804	80	5.919	74	—	—	—	—	22.724	54	15 394	80	1.410	—	—	—	
70	Zbaraz	677.314	10.785	11.168	20	16 927	18	—	—	—	—	28.095	38	27.795	80	299	50	—	—	
71	Złoczów	1,421.990	26.469	31.762	80	68.765	23	2.836	42	7.282	80	110.647	25	107.287	68	2.469	—	890	57	
72	Żółkiew	687.600	12.872	12.878	—	28.642	16	3.650	—	—	—	45.170	16	38.770	16	2.750	—	—	—	
73	Żydaczów	483.700	10.632	15.121	60	12.758	60	—	—	130	—	28 010	20	27.825	40	184	80	—	—	
74	Żywiec	453.245	16 886	28.436	—	15.349	42	—	—	113	60	43.889	02	42 854	80	1.144	40	586	34	
	Razem	41,166.056	991 822	1,584.797	51	1,257.046	35	18.627	42	89.510	54	2,949.981	82	2,844.096	35	135.983	74	18.894	22	

WYKAZ

wynikłości zamknięć rachunkowych powiatowego funduszu dróg gminnych za rok 1898.

L. porz.	Nazwa powiatu	Dochody		Wydatki		Pozostałość kasowa z końcem roku		Niedobór z końcem roku		Uwaga
		K	g	K	g	K	g	K	g	
1	Biała . . .	35.108	64	32.556	54	2.552	10	—	—	
2	Bóbrka . . .	80.176	27	74.809	84	5.366	43	—	—	
3	Bochnia . .	87.221	58	86 670	83	550	75	—	—	
4	Bohorodczany	14.631	58	12.431	44	2.200	14	—	—	
5	Borszczów . .	20.567	87	14.474	73	6.093	14	—	—	
6	Brody . . .	54.115	11	54.041	76	73	35	—	—	
7	Brzesko . .	116.592	87	116.459	45	133	42	—	—	
8	Brzeżany . .	61.976	65	61.960	—	16	65	—		
9	Brzozów . .	41.533	40	41.528	86	4	54	—	—	
10	Buczacz . .	86.542	95	86.515	84	27	11	—	—	
11	Chrzanów . .	46.108	14	45.935	56	172	58	—	—	
12	Cieszanów . .	31.772	26	31.772	26	—	—	—	—	
13	Czortków . .	23.887	61	15.729	51	8.158	10	—	—	
14	Dąbrowa . .	48.636	78	48.636	78	—	—	—	—	
15	Dobromil . .	121.281	08	121.068	66	212	42	—	—	
16	Dolina . . .	30.047	58	29 185	80	861	78	—	—	
17	Drohobycz .	150.188	42	144.351	29	5 837	13	—	—	
18	Gorlice . . .	91.030	56	71.152	07	19 878	49	—	—	
19	Gródek . . .	82.802	48	82.802	48	—	—	—	—	
20	Grybów . .	18 900	91	18.188	26	712	65	—	—	
21	Horodenka .	24 473	75	16.938	41	7.535	34	—	—	
22	Husiatyn . .	32.137	15	32.071	98	65	17	—	—	
23	Jarosław . .	141.841	37	141.806	65	34	72	—	—	
24	Jasło . . .	49.666	53	49 647	86	18	67	—	—	
25	Jaworów . .	20.276	84	20.265	68	11	16	—	—	
26	Kałusz . . .	49.998	35	49.764	40	233	95	—	—	
27	Kamionka . .	196.419	06	179.656	88	16.762	18	—	—	
28	Kolbuszowa .	15.358	82	13.451	80	1.907	02	—	—	
29	Kołomyja . .	40.681	84	40.515	46	166	38	—	—	
30	Kossów . .	19.021	08	6.955	95	12.065	13	—	—	
31	Kraków . .	74.368	64	74.368	64	—	—	—	—	
32	Krosno . .	142.370	46	138.125	—	4.245	46	—	—	
33	Limanowa .	40.191	54	38.913	88	1.277	66	—	—	
34	Lisko . . .	47.788	80	47.788	80	—	—	—	—	
35	Lwów . . .	105.063	66	103.806	46	1.257	20	—	—	
36	Łańcut . . .	103 148	34	103.148	34	—	—	—	—	
37	Mielec . . .	54.054	13	53.731	98	322	15	—	—	
38	Mościska . .	34.593	90	34.593	90	—	—	—	—	
39	Myślenice . .	72.383	91	71.548	57	835	34	—	—	
40	Nadwórna . .	24.126	50	23.993	44	133	06	—	—	
41	Nisko . . .	53 075	38	52.871	98	203	40	—	—	
42	Nowytarg . .	15.848	54	15.716	40	132	14	—	—	
43	Pilzno . . .	29.172	31	29.135	88	36	43	—	—	

L. porz.	Nazwa powiatu	Dochody		Wydatki		Pozostałość kasowa z końcem roku		Niedobór z końcem roku		Uwaga
		K	g	K	g	K	g	K	g	
44	Podhajce . .	71.724	17	71.327	71	396	46	—	—	
45	Przemyśl . .	87.470	36	86.844	08	626	28	—	—	
46	Przemyślany .	76 992	29	76 991	34	—	95	—	—	
47	Rawa . . .	86.689	02	86.689	02	—	—	—	—	
48	Rohatyn . .	34.497	07	34.497	07	—	—	—	—	
49	Ropczyce . .	66.365	91	61.528	10	4.837	81	—	—	
50	Rudki . . .	20.230	78	19.723	40	507	38	—	—	
51	Rzeszów . .	137.323	81	137.204	41	119	40	—	—	
52	Sambor. . .	83.647	02	82 387	50	1.259	52	—	—	
53	Sanok . . .	74.528	58	74.426	38	102	20	—	—	
54	Sącz nowy .	46 465	07	39.402	96	7.062	11	—	—	
55	Skałat . . .	80.050	41	80.050	41	—	—	—	—	
56	Śniatyn . .	42.638	42	42.638	42	—	—	—	—	
57	Sokal . . .	37.203	18	37.188	64	14	54	—	—	
58	Stanisławów .	52.329	40	47.408	46	4.920	94	—	—	
59	Staremiasto .	5.896	47	4 565	23	1.331	24	—	—	
60	Stryj . . .	26.849	14	26.849	12	—	02	—	—	
61	Tarnobrzeg .	38.154	08	37.581	34	572	74	—	—	
62	Tarnopol . .	142.387	94	142.387	94	—	—	—	—	
63	Tarnów . .	49.131	60	49.131	60	—	—	—	—	
64	Tłumacz . .	69.803	70	65.137	96	4.665	74	—	—	
65	Trembowla .	23.892	09	23.867	70	24	39	—	—	
66	Turka . . .	16.297	53	15.750	38	547	15	—	—	
67	Wadowice. .	60.154	81	60.154	81	—	—	—	—	
68	Wieliczka . .	80.590	24	79.461	52	1.128	72	—	—	
69	Zaleszczyki .	28.616	21	23.487	66	5.128	55	—	—	
70	Zbaraż . . .	65 093	51	63.726	83	1.366	68	—	—	
71	Złoczów . .	77.332	45	76.441	88	890	57	—	—	
72	Żółkiew . .	89.485	14	89.485	14	—	—	—	—	
73	Żydaczów . .	25.623	92	25.493	78	130	14	—	—	
74	Żywiec . . .	35 530	34	31.583	90	3.946	44	—	—	
	Razem .	4,462.178	30	4,322.504	99	139673	31	—	—	

Zestawienie

klasyfikacyjne uczniów szkoły praktycznej konduktorów drogowych

za rok szkolny 1899—1900.

Numer lokacyi za naukę zimową klasy II.	Nazwisko, imię i rok urodzenia ucznia	Rok szkolny 1899—1900 (klasa II)			Ogólny wynik praktyki letniej **w roku poprzednim** (klasie I)	Uwagi
		Nauka zimowa		Roboty drogowe, do których przydzielono ucznia na praktykę letnią		
		ogólny wynik egzaminów kursowych	ostateczna ilość punkt. za wszystkie obowiązki zbiorowo			
	Uczniowie zwyczajni:					
1	**Sołowków** Franc. (styp.) 1874	więcej niż dobry	617	Bud. dr. Przemyślany-Pomorzany	dobry	
2	**Wilk** Stanisław (styp.) 1881 .	bardzo dobry	600	Bud. dr. Kosów-Jasienów górny	dobry	
	Cieślik Roman (styp.) 1879 .	więcej niż dobry	584	przy Wydziale pow. Drohobyckim	więcej niż dostateczny	
3,4	**Zub** Józef (styp.) 1874 . .	więcej niż dobry	584	Rekonstr. drogi kraj. Kulparkowskiej, poczem budowa dojazdu kolej. w Jeziernej, w końcu poprawa drogi kraj. Krasne-Busk	bardzo dobry	
5	**Łopatyński** Bazyli (styp.) 1876	więcej niż dobry	576	w Przemyskim okr. drog.	dobry	
6	**Farbowski** Ludwik (styp.) 1879	więcej niż dobry	573	w Krakowskim „ „	dobry	
7	**Piątkowski** Józef (styp.) 1878	więcej niż dobry	534	w Przemyskim „ „	dobry	
8	**Juński** Czesław (styp.) 1876 .	więcej niż dobry	531	Biuro Oddziału tech. drog. i budowa drogi Przeworsk-Makowa	więcej niż dostateczny	
9	**Hycza** Jacenty (styp.) 1878 .	więcej niż dobry	530	przy Wydz. pow. Sokalskim	dobry	
10	**Romaszko** Józef (styp.) 1874 .	dobry	519	Bud. drogi Kosów-Jasienów górny	ledwie dostateczny	utracił styp. od 15/11 1900.
11	Przybylski Julian 1869. . .	dobry	517	w Przemyskim okr. drog.	mierny	utracił styp. od 15/11 1900.
12	**Kwaśniewski** Antoni (styp.) 1880	więcej niż dobry	516	w Lwowskim „ „	więcej niż dostateczny	
13	**Niemkiewicz** Leon (styp.) 1881	dobry	506	w Nowotarskim „ „	więcej niż dostateczny	
14	Bojarski Jan 1872	dobry	488	przy W. p. Drochobyckim	dobry	
15	Malinowski Edward 1878 . .	więcej niż dostateczny	483	„ „ „ Jasielskim	dobry	
16	Dzikiewicz Leon 1873 . . .	dobry	478	w służbie Wydziału powiat. Gorlickiego	nieklasyfikowany	konduktor drog. W. pow. Gorlickiego.
17	**Weiss** Feliks (styp.) 1871 . .	więcej niż dostateczny	467	przy W. p. Tarnopolskim	dobry	złożył w maju b. r. egzam. poprawczy.
18	**Wikiera** Karol (styp.) 1879 .	dobry	464	„ „ „ Rawskim	więcej niż dostateczny	
19	Iwański Antoni 1880 . . .	więcej niż dostateczny	462	w Stanisławowskim okręgu drogowym	ledwie dostateczny	poprawił się znacznie w praktyce 1900 r.
20	**Świechło** Piotr (styp.) 1880 .	dobry	460	w Sądeckim okręgu drog.	ledwie dostateczny	uwolniony ze szkoły dnia 26/9 1900.
21	Tomanek Władysław 1880 .	dostateczny	433	w Przemyskim „ „	bardzo dobry	
22	Świtlik Julian 1881	więcej niż dostateczny	412	przy bud. dróg w powiecie Nadwórna	dostateczny	
23	Głogowski Eugeniusz 1877 .	mniej niż dostateczny	389	—	dobry	uwolniony ze szkoły warunkowo 19/4 1900.
	Uczniowie nadzwyczajni:					
1	Wojtowicz Roman 1874 . .	więcej niż dobry	485	pełni obowiązki konduktora dróg kraj. w okręgu Buczackim od 1/5 1900	więcej niż dobry	
2	Marek Józef 1874	dobry	445	pełni obowiązki konduktora dróg kraj. w okręgu Borszczowskim od 1/8 1900	więcej niż dobry	
3	Buczyński Józef 1868 . . .	dobry	404	w Nowotarskim okr. drog.	więcej niż dobry	
4	Jamrozik Kazimierz 1871. .	dobry	351	budowa dojazdu kol. Probużna-Hadyńkowce	dobry	

WYKAZ

datków dobrowolnych deklarowanych na budowę dróg krajowych po koniec roku 1899.

Liczba porz.	Przedmiot	Należytość						Odpisano		Pozostaje		Uiszczenie		Pozostała należytość					
		zaległa		bieżąca		Razem								z lat ubiegł.		z roku bież.		Razem	
		K	g	K	g	K	g	K	g	K	g	K	g	K	g	K	g	K	g
	1. Droga Lwów-Stojanów:																		
1	Rada pow w Kamionce str.	9.000	—	—	—	9.000	—	—	—	9 000	—	1.000	—	8 000	—	—	—	8 000	—
2	Gmina Kamionka strumiłowa	5.736	—	—	—	5.736	—	—	—	5.736	—	500	-	5.236	—	—	—	5.236	—
	2. Droga Rzeszów-Nadbrzezie:																		
1	Gmina Sokołów	801	92	—	—	801	92	—	—	801	92	300	—	501	92	—	—	501	92
2	Lubomirski ks. Hieronim . .	2.156	28	—	—	2.156	28	2.156	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	3. Droga Tarnów-Szczucin:																		
1	Rada pow. w Dąbrowie . .	1.000	—	—		1.000	—	—	—	1.000	-	1.000	-	—	—	—	—	—	—
	Suma dochodów .	18.694	20	—	—	18 694	20	2.156	28	16.537	92	2.800	—	13 737	92	—	—	13.737	92

W y

stanu funduszu pro praeterito budowy dróg krajowych

Liczba porz.	**Fundusz pro praeterito budowy drogi**	Administruje c k Starostwo w	Z należytości czynnych z końcem roku 1898 wykazanych w kwocie K	g	odpisano kwotę K	g
1	Lwów-Rohatyn	Bóbrce	12.540	11	1.662	50
2	Czortków Skała	Czortkowie	4.392	83	40	86
3	Czortków Monasterzyska					
4	Czortków-Monasterzyska	Buczaczu				
5	Strussów-Buczacz					
6	Przemyśl-Sanok	Sanoku	3.150	61	1 158	32
7	Sanok-Rzeszów		1 940	37	—	—
8	pow. Tarnawa-Radoszyce		269	60	—	—
9	pow. Tarnopol Brody	Tarnopolu	20.933	54	—	—
10	kraj. Brzeżany-Podwołoczyska . . .		26.186	90	335	40
11	„ Brzeżany Tarnopol		291	59	—	—
12	Strussów Buczacz		24.790	72	—	—
13	Jarosław Bełzec	Jarosławiu	—	—	—	—
14	pow. Grzymałów-Skałat-Smykowce . .	Skałacie	57.607	14	—	—
15	Drogi obwodowe byłego obwodu nowosądeckiego	Limanowej	31	85	—	—
		Razem . .	152.135	26	3.197	08

k a z

i powiatowych z końcem roku 1899 względnie 1898.

Wynikłości z końcem roku 1899												Uwaga
Aktywa						Pasywa		Z porównania okazuje się				
Należytości czynne od stron konkurencyjnych		Zapas kasowy gotówką i efektami		Razem		Należytości bierne od stron konkurencyjnych		Zwyżka		Niedobór		
K	g	K	g	K	g	K	g	K	g	K	g	
10.666	57	2.461	50	13.128	07	10.578	65	2.549	42	—	—	(LW. 35.950/1900).
4.392	83	939	38	5.332	21	1.889	44	3.442	77	—	—	Brak rachunków, zatem wpisano wynikłości z r. 1898.
1.987	51	28	60	2.016	11	—	—	2.016	11	—	—	(LW. 70.118/1900), a zapas kasowy w łącznej kwocie 5.699 K 37 g dolokowany jest do książeczki Banku krajowego Nr. 9.556 (LW. 33.097/1897).
1.940	37	29	74	1.970	11	—	—	1.970	11	—	—	
269	60	—	—	269	60	—	—	269	60	—	—	
20.933	54	12	04	20.945	58	19.626	17	1.319	41	—	—	(LW. 37.193/1900).
25.166	46	774	95	25.941	41	39.549	42	—	—	13.608	01	
391	59	409	44	801	03	—	—	801	03	—	—	
24.584	54	203	—	24.787	54	45.432	62	—	—	20.645	08	
—	—	—	—	—	—	8.841	90	—		8.841	90	Jak w roku 1898.
56.990	60	576	95	57.567	55	61.421	59	—	—	3.854	04	(LW. 33.688/1900).
31	85	—	—	31	85	—	—	31	85	—	—	Jak w roku 1898.
147.355	46	5.435	60	152.791	06	187.339	79	12.400	30	46.949	03	
										34.548	73	

WYKAZ

zezwolonych w roku 1900 kredytów ze skarbu Państwa na budowę i rekonstrukcyę dróg krajowych, powiatowych i gminnych.

L. porz.	Nazwa drogi	Powiat, w którym droga jest położoną	Długość drogi w kilometrach	Zezwolone kredyty: koszta budowy	kredyty: do końca roku 1899	kredyty: na rok 1900	Uwaga
			km	koron	koron	koron	
	I. Budowle wykonywane przez c. k. Rząd.						
1	Droga Żurawno-Knihynicze i most na Dniestrze	Rohatyn i Żydaczów	21.700	200.880	176.000	24.000	Most wybudowany, droga w budowie.
	II. Zasiłki udzielone lub przyznane Wydziałowi krajowemu i Wydziałom powiatowym.						
1	Busk-Toporów	Kamionka strumiłowa	18.878	260.000	220.000	40.000	
2	Maydan-Stany-Rozwadów	Tarnobrzeg, Nisko i Kolbuszowa	34.895	200.000	160.000	20.000	
3	Przemyślany-Pomorzany	Przemyślany	19.000	60.000	40.000	20.000	
4	Sieniawa-Bukowiec	Jarosław	15.647	60.000	30.000	10.000	
5	Zembrzyce-Biertowice	Wadowice i Myślenice	16.150	48.000	24.000	12.000	
6	Busk-Żelechów	Kamionka strumiłowa i Złoczów	9.142	119.200	20.000	20.000	
7	Uporządkowanie dróg w obrębie fortecy krakowskiej	Kraków Podgórze	—	67.600	22.400	22.400	
8	Gródek-Stradcz-Dąbrowica	Gródek	30.717	123.100	107.100	16.000	
9	Jaworów-Niemirów	Jaworów Rawa ruska	37.975	240.000	40.000	20.000	
		II. Suma . .		1,177.900	663.500	180.400	
		Do tego I. Suma . .		200.880	176.000	24.000	
		Razem . .		1,378.780	839.500	204.000	

SPRAWOZDANIE

z czynności

Departamentu IV. Wydziału krajowego

b) w sprawach kolejowych

za czas od 10. listopada 1899 do 30. listopada 1900

(z 7 alegatami).

Departament IV.

(Sprawy kolejowe).

Szef departamentu *Antoni Jaxa Chamiec,* **członek Wydziału krajowego i zastępca Marszałka krajowego w Wydziale krajowym.**

A. Uchwały Wysokiego Sejmu powzięte w czasie sesyi 1899|900.

---

1. Uchwały z z d. 4. maja 1900. w przedmiocie pokrycia zwiększonych kosztów budowy kolei lokalnych Delatyn-Kołomyja-Stefanówka, Trzebinia-Skawce i Piła-Jaworzno.

Na posiedzeniu z dnia 4. maja 1900 roku powziął Wys. Sejm następujące uchwały w przedmiocie pokrycia zwiększonych kosztów budowy kolei lokalnych Delatyn-Kołomyja-Stefanówka, Trzebinia-Skawce i Piła-Jaworzno:

„1. Sejm zezwala na tymczasowe pokrycie wydatków budowy kolei lokalnej Delatyn-Kołomyja-Stefanówka przewyższających kapitał zakładowy tej kolei ustanowiony statutem Towarzystwa akcyjnego w kwocie 3,920.000 zł. w. a. przez zaciągnięcie pożyczki bieżącej w Banku krajowym lub innym zakładzie kredytowym lub też przez udzielenie pożyczki bieżącej z krajowego funduszu kolejowego do wysokośei 410.400 zł. w. a., słowami: czterysta dziesięć tysięcy czterysta złotych w. a., na przeciąg nie dłuższy niż 3 lat od daty niniejszej uchwały, dla oprocentowania tej pożyczki bieżącej z przychodów kolei służyć mą pierwszeństwo przed gwarantowanemi przez kraj ratami oprocentowania i umorzenia pożyczki pierwszeństwa w kwocie 2,600.000 zł. w. a.

2. Sejm zezwala na tymczasowe pokrycie wydatków budowy kolei lokalnej Trzebinia-Skawce przewyższających kapitał zakładowy tej kolei ustanowiony uchwałami sejmowemi z dnia 15. lutego 1897 i z dnia 20. marca 1899 na łączną sumę 2,950.000 zł. w. a. przez zaciągnięcie pożyczki bieżącej w Banku krajowym lub innym zakładzie kredytowym lub też przez udzielenie pożyczki bieżącej z krajowego funduszu kolejowego do wysokości 450.000 zł., słowami czterysta pięćdziesiąt tysięcy złotych w. a., na przeciąg czasu nie dłuższy, niż 3 lata od daty niniejszej uchwały; odsetki przypadające od tej pożyczki opłacane być mają z dochodów tej kolei z pierwszeństwem przed gwarantowanemi przez kraj ratami oprocentowania i umorzenia pożyczki pierwszeństwa w kwocie 1,660.000 zł. w. a.

3. Sejm zezwala na tymczasowe pokrycie wydatków budowy kolei lokalnej Piła Jaworzno przewyższających kapitał zakładowy tej kolei ustanowiony uchwałą sejmową z dnia 8. lutego 1896 na sumę 696.000 zł. w. a. przez zaciągnięcie pożyczki bieżącej w Banku krajowym lub innym zakładzie kredytowym, lub też przez udzielenie pożyczki bieżącej z krajowego funduszu kolejowego do wysokości 170.000 zł. w. a. słowami sto siedemdziesiąt tysięcy złotych w. a., na przeciąg czasu nie dłuższy niż trzech lat od daty niniejszej uchwały; odsetki przypadające od tej pożyczki opłacane być mają z dochodów tej kolei z pierwszeństwem przed gwarantowanemi przez kraj ratami oprocentowania i umorzenia pożyczki pierwszeństwa w kwocie 464.000 zł. w. a.

4. Wzywa się Wydział krajowy, aby w najbliższym czasie przeprowadził z c. k. Rządem a ewentualnie ze stronami interesowanemi rokowania celem pokrycia części pożyczek zezwolonych w rezolucyi 1, 2 i 3 i aby o ile możności już w roku przyszłym przedstawił Sejmowi odpowiednie wnioski

załatwiające definitywnie sprawę uregulowania wysokości kapitałów zakładowych tych trzech kolei".

W wykonaniu tych uchwał na razie udzielił Wydział krajowy zaliczkę z krajowego funduszu kolejowego na tymczasowe pokrycie wydatków budowy:

a) na kolej lokalną Delatyn-Kołomyja-Stefanówka w kwocie 600.000 koron

b) na kolej lokalną Trzebinia-Skawce w kwocie 400.000 koron

c) na kolej lokalną Piła-Jaworzno w kwocie 288.000 koron.

W sprawie pokrycia przez państwo odpowiedniej części tych zwiększonych kosztów odniósł się Wydział krajowy do c. k. Ministerstwa kolei żelaznych pismem z dnia 3. lipca 1900 L. 36166. W podaniu tem zwrócono uwagę c. k. Rządu, że na wielką część wydatków nieprzewidzianych kosztorysami odnośnych kolei składają się żądania c. k. Administracyi państwowej urządzeń i inwestycyi *dla celów ogólnopaństwowych lub wojskowych*, a nie dających się pogodzić z charakterem kolei lokalnych.

Wydział krajowy redukując wydatki budowlane jedynie tylko na *nieodzownie potrzebne inwestycye*, był w położeniu obniżyć preliminowane po myśli sprawozdania złożonego Wysokiemu Sejmowi na ubiegłej sesyi z dnia 26. kwietnia 1900 r. L. 27423 powiększenia kapitałów pierwotnie obliczone na kwotę 2,060.800 koron do następujących zapotrzebowań:

a) dla kolei lokalnej Trzebinia-Skawce . .	618.000	kor.
b) dla kolei lokalnej Delatyn-Kołomyja-Stefanówka	731.000	„
c) dla kolei lokalnej Piła-Jaworzno . . .	400.000	„
łącznie koron . .	1,749.000	kor.

C. k. Ministerstwo kolejowe nie udzieliło nam dotychczas odpowiedzi na nasz wniosek co do udziału państwa w pokryciu tychże powiększeń kapitałów zakładowych; Wydział krajowy nie spuszcza tej sprawy z oka i ponawia ją w Ministerstwie kolei żelaznych.

Celem porównania kapitałów inwestowanych na budowę kolei lokalnych w Galicyi, uwzględniając ich powyżej oznaczone podwyższenie z kapitałami inwestowanemi na tenże cel w Styryi przedstawiamy poniżej dwa wykazy:

A) Wykaz kapitałów

inwestowanych w Galicyi na koleje lokalne

z uwzględnieniem powyższych powiększeń:

L. p.	Nazwa linii	Długość w km.	Kapitał łączny w koronach	Kapitał na 1 km. w koronach
1	Trzebinia-Skawce	60·0	6,518.000	108.834
2	Piła-Jaworzno	22·3	1,792.000	80.359
3	Chabówka-Zakopane	43·4	5,800.000	133.640
4	Łupków-Cisna (tor wąski)	25·3	1,580.000	62.452
5	Borki wielkie-Grzymałów	32·6	1,800.000	55.216
6	Delatyn-Kołomyja Stefanówka	111·9	8,590.200	76.764
	Razem	295·5	26,080.200	88.259

Tor wąski = 25·3 km. po 62.452 koron na 1 kilometer.
Tor normalny = 270·2 km. po 90·674 koron na 1 kilometer.

B) Wykaz kapitałów inwestowanych w Styryi.

L. p.	Nazwa linii.	Długość w km.	Kapitał łączny w koronach	Kapitał na 1 km. w koronach
1	Cilli-Wöllan	39·2	5,405.406	137.956
2	Wieselsdorf-Stainz	11·3	631.006	55.840
3	Pöltschach-Gnobitz	14·7	702.334	47.776
4	Kapfenberg-Au Seewiesen	22·7	2,102.130	92.598
5	Unzmarkt-Mautendorf (tor w.)	76·1	5,229.240	69.074
	Razem	164·0	14,070.116	85.806

Tor wąski = 76·1 km. po 69.074 koron na 1 km.
Tor normalny = 87·9 km. po 100.564 koron na 1 km.

Z porównania tedy okazuje się, iż koszta budowy toru wąskiego w Galicyi były o 6622 kor. mniejsze, aniżeli w Styryi, zaś koszta budowy toru normalnego w Galicyi o 10.350 kor. mniejsze aniżeli w Styryi.

W Czechach — według zestawień podanych w pismach publicznych — przy gwarancyi krajowej zabezpieczono po koniec 1899 r. 31 projektów kolei lokalnych, o łącznej długości 1058·7 km., których kapitał zakładowy wynosi 122,400.000 kor. Koszt budowy jednego kilometra wypada zatem na 115.612 K. Nadto bierze kraj udział w budowie 19 kolei lokalnych o łącznej długości 533 km. przez objęcie akcyi zakładowych w sumie 6,000.000 kor. Kapitał zakładowy tych kolei wynosi 63,200.000 K. Ogólne roczne obciążenie kraju z tego powodu wynosi w Czechach nominalnie około 4,000.000 koron *). Wobec tego Wydział krajowy czeski doradza, aby akcya na polu poparcia kolei lokalnych prowadzoną była na przyszłość z jak największą ostrożnością.

2. Uchwały z 30. grudnia 1899 r. w przedmiocie budowy kolei lokalnej Przeworsk-Bachórz.

W załatwieniu sprawozdania komisyi kolejowej o wniosku nagłym posła księcia Lubomirskiego i tow. w przedmiocie budowy kolei Przeworsk-Bachórz (Dynów) powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 30. grudnia 1899 następujące uchwały:

„1. Wzywa się Wydział krajowy do poczynienia odpowiednich kroków celem jak najszybszego doprowadzenia do skutku pertraktacyi w sprawie budowy kolei Przeworsk-Bachórz (Dynów), a to albo wąsko- albo normalno-torowej.

*) Vide sprawozdanie Sejmu czeskiego III-a sesya, alegat LXIX. str. 29.

2. Upoważnia się Wydział krajowy do przedsięwzięcia w razie potrzeby imieniem kraju w warunkach uchwały sejmowej z dnia 20. marca 1899 o poparciu budowy kolei lokalnej Przeworsk-Bachórz (Dynów) takich zmian, jakieby się okazały potrzebnemi wskutek przeprowadzonych pertraktacyi z c. k. Rządem i przy ewentualnem zgodzeniu się na tor wąski, a to w granicach $^2/_3$ części ogólnie na tę kolej potrzebnego kapitału, a nieprzewyższającego kwoty już uchwalonej 1,700.000 złr., której oprocentowanie miałby kraj gwarantować.

3. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby zdał sprawę w tym przedmiocie we właściwym czasie.

4. Wzywa się c. k. Rząd, aby się postarał o potrzebny kredyt już na rok 1900 dla sumy potrzebnej jako udział państwa w kapitale budowy kolei lokalnej Przeworsk-Bachórz (Dynów).

W wykonaniu pierwszej z wyżej przytoczonych uchwał Wysokiego Sejmu porowił Wydział krajowy pertraktacye z c k. Ministerstwem kolei żelaznych, których wynikiem było zawiadomienie tegoż Ministerstwa, że c. k Rząd nie może udzielić zezwolenia na budowę kolei Przeworsk-Bachórz o normalnym torze, że jednak Ministerstwo gotowe jest wejść w pertraktacye koncesyjne dla tej kolei budowanej o torze wąskim.

Pertraktacye te z ubiegającym się o koncesyę, przy współudziale delegatów Wydziału krajowego ukończone zostały dnia 9 marca 1900 r., w którym to dniu podpisano protokół koncesyjny.

Według tego protokołu, przedmiotem koncesyi jest wąskotorowa kolej lokalna z Przeworska do Bachórza, z przedłużeniem do Dynowa i ewentualnie do Brzozowa. Co do budowy tego przedłużenia nie objął na razie Wydział krajowy żadnych zobowiązań. Kapitał efektywny przyjęto w kwocie 3,286.400 koron, kapitał nominalny 3,400.000 koron, a składać się on ma:

1) z akcyi zakładowych w kwocie nominalnej 1,134.000 K. wpłaconych w wartości imiennej 834.000 koron przez państwo i 300.000 koron przez miejscowych interesentów,

2) z pożyczki pierszeństwa przez kraj gwarantowanej w sumie 2,266.000 koron. Najniższy kurs sfinansowania tej pożyczki oznaczono na 95 od sta. Udział państwa wpłacony będzie w czterech rocznych ratach płatnych 1. lipca 1901 r. Prowadzenie ruchu obejmie c. k. Dykolei państwowych we Lwowie.

Stosownie do przeprowadzonych pertraktacyj z c. k. Rządem a na podstawie drugiej uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 30. grudnia 1899 r. Wydział krajowy na radzie z dnia 30. marca 1900 r. powziął następującą uchwałę:

„I. Wydział krajowy udziela na wypadek nadania koncesyi państwowej na budowę i eksploatacyę kolei lokalnej Przeworsk-Bachórz (Dynów) o wąskim torze, imieniem kraju na rzecz tej kolei i na czas nie dłuższy niż do końca 1968 roku, gwarancyę dochodu potrzebnego dla oprocentowania po cztery od sta (4%) i umorzenia prawidłowego pożyczki pierwszeństwa zaciągnąć się mającej przez koncesyonaryusza w wysokości nie przewyższającej sumy 2,266 000 koron, a to pod warunkami:

a) że kurs zrealizowania tej pożyczki pierwszeństwa ustanowi Wydział krajowy,

b) że kapitał zakładowy imienny tej kolei ustanowiony będzie na sumę nie wyższą niż 3,400.000 koron,

c) że z tego kapitału imiennego cała suma potrzebna po nad wymienioną wyżej pożyczkę pierwszeństwa dostarczoną będzie przez emisyę akcyj zakładowych wpłaconych w pełnej imiennej wartości, których objęcie należycie zapewnione będzie przez państwo w sumie 834.000 koron i przez interesentów miejscowych w sumie 300.000 koron, i że do tych akcyj nie będzie przywiązane prawo pobierania procentów interkalarnych przez czas budowy.

II. Wydział krajowy zawrze z koncesyonaryuszem tej kolei kontrakt gwarancyjny na podstawie powyżej pod I. wymienionych postanowień uchwałą sejmową z dnia 20. marca 1899 r. w ustępie III. zastrzeżonych.“

Wydział krajowy odniósł się do c. k. Prezydyum Namiestnictwa o uzyskanie Najwyższego zatwierdzenia w ten sposób zmienionej uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 20. marca 1899 r.

Sankcyonowanie uchwały tej nastąpiło Najwyższem postanowieniem z 2. września 1900 r.

Wstępny projekt wąskotorowej linii przedłożony został c. k. Ministerstwu celem zatwierdzenia tegoż bez ewentualnego zarządzenia rewizyi trasy i komisyi stacyjnej ze względu na odbytą już rewizyę trasy dla projektu normalnotorowej kolei.

Koncesya na tę linię kolejową nie została jednak dotychczas wydaną, a odwłoka ta ma swą przyczynę w dodatkowem żądaniu c. k. Rządu demolowania linii kolejowej na wypadek mobilizacyi lub wojny i zrzeczenia się ze strony starającego się o koncesyę wszelkich roszczeń odszkodowania z tego powodu. Gdy żądaniu pierwszemu zadość uczynionem być musiało, uzyskano co do drugiego żądania przynajmniej to ustępstwo, że kwestyę odszkodowania pozostawia się otwartą. Celem ostatecznego uzyskania koncesyi zalecił Wydział krajowy starającemu się o koncesyę podpisanie odświadczenia (jak alegat 1.) dodatkowego do spisanego protokółu koncesyjnego.

Alegat 1.

3.

Uchwała z 30. grudnia 1899 w przedmiocie budowy kolei z Zakopanego, przez Witów do granicy węgierskiej pod Suchahorą.

Jak w sprawozdaniu z czynności za 1899 rok, na str. 9-tej nadmieniliśmy postanowił c. k. Rząd wybudować krótszą linię kolejową z Nowegotargu na Czarny Dunajec do granicy kraju pod Suchahorą, pomijając projektowaną przez hr. Zamoyskiego, a popartą przez kraj linię z Zakopanego na Witów do Suchahory.

Wskutek tego powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 30. grudnia 1899 następującą uchwałę:

„*Z motywów przedstawionych w sprawozdaniu Komisyi kolejowej z 29.*
„*marca 1899 (alegat 242) obstaje Sejm krajowy przy uchwale powziętej na*
„*posiedzeniu z dnia 24. marca 1899 w przedmiocie budowy kolei żelaznej*
„*Chabówka-Zakopane przez Kościelisko i Witów do granicy węgierskiej*
„*przy Suchej Horze i wzywa Wydział krajowy, aby domagał się u c. k.*
„*Rządu wykonania tej właśnie linii kolejowej, a nie kolei z Nowego-*
„*Targu do Suchej Hory.*“

W myśl tego wezwania Wysokiego Sejmu wniósł Wydział krajowy pismem z 24. stycznia 1900 l. 115. ponowne przedstawienie do c. k. Ministerstwa kolei żelaznych, które jednak nie odniosło pożądanego skutku.

Rozporządzeniem z dnia 26. czerwca 1900 l. 27588 zawiadomiło c. k. Ministerstwo Wydział krajowy, iż wskutek powziętej przez Wysoki Sejm uchwały powyżej podanej przeprowadzone zostały ponowne rokowania z c. i k. Ministerstwem wojny co do uwzględnienia trasy popartej przez kraj. Gdy jednak toż Ministerstwo nie zmieniło decy-

dującego stanowiska zajętego w tej sprawie, przeto c. k. Rząd obstawać musi przy swej decyzyi z 1. listopada 1899 r. l. 57772/98, którą postanowioną została budowa kolei z Nowego Targu przez Czarny Dunajec do Suchejhory.

Odpowiedź powyższa nastąpiła z mocy Najwyższego upoważnienia z 3. czerwca 1900 r., wobec czego uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 24. marca 1899 r. co do subwecyonowania przez kraj kolei Zakopane-Sucha Hora kwotą 160.000 koron stała się bezprzedmiotową.

4. Uchwały z 5. maja 1900 w przedmiocie budowy kolei lokalnej Tarnopol-Zbaraż.

Na posiedzeniu z dnia 5. maja b. r. powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

a) uchwały w przedmiocie poparcia przez kraj i c. k. Rząd projektu kolei Tarnopol-Zbaraż.

„*1. Zamierzoną kolej lokalną normalno-torową z Tarnopola do Zbaraża uznaje Sejm za użyteczną i potrzebną ze względu na interesa kraju.*

2. Sejm odstępuje petycyę koncesyonaryusza Dr. Tadeusza Niementowskiego l. s. 673 Wydziałowi krajowemu do możliwego poparcia bądź to w odpowiednich rokowaniach z c. k. Rządem i stronami interesowanemi, bądź też w obmyśleniu środków, któreby w danych okolicznościach urzeczywistnienie tego projektu zapewnić mogły, oraz poleca Wydziałowi krajowemu, by odnośne sprawozdanie przedłożył Sejmowi na najbliższej sesyi.

3. Sprawę budowy normalno-torowej kolei lokalnej z Tarnopola do Zbaraża zaleca Sejm c. k. Rządowi do możliwego poparcia“.

O uchwałach tych zawiadomił Wydział krajowy c. k. Ministerstwo kolei żelaznych, przedstawiając plan sfinansowania wedle projektu starającego się o koncesyę z prośbą wejścia w pertraktacye co do poparcia budowy tej linii kolejowej. Następnie pismem z 18. października 1900. l. 58.608 odniósł się Wydział krajowy ponownie do c. k. Ministerstwa z zapytaniem, czy i w jaki sposób c. k. Rząd byłby skłonnym poprzeć materyalnie budowę kolei lokalnej Tarnopol-Zbaraż. W odpowiedzi swej z dnia 21. listopada 1900. l. 50.207 oświadczyło c. k Ministerstwo, że starający się o koncesyę nie dostarczył dotychczas żądanych dat co do złączenia projektowanej linii na stacyi w Tarnopolu, co do torów i budynków potrzebnych na projektowanych stacyach i co do rozmiarów zakupić się mającego taboru, tak iż c. k. Ministerstwo nie mogło sobie dotąd wyrobić zdania, czy efektywny kapitał zakładowy preliminowany w kwocie 1,290.000 zł. w. a. jest odpowiednim. Gdy nadto dochodzenia co do prawdopodobnych dochodów kolei nie zostały jeszcze ukończone, przeto c. k. Ministerstwo i dziś jeszcze nie może zająć definitywnego stanowiska co do poparcia materyalnego projektowanej kolei.

W pierwszej połowie lipca b. r. odbyła się komisya obchodowa wraz z rozprawą ekspropryacyjną dla projektowanej kolei Tarnopol-Zbaraż z wynikiem pomyślnym, przyczem komisya przedstawiła c. k. Ministerstwu kolejowemu wniosek zarządzenia przestudyowania w dwóch punktach nieznacznych zmian trasy.

b) Uchwała w przedmiocie udzielania przez Bank krajowy pożyczki w obligacyach kolejowych przedsiębiorstwu kolei żelaznej Tarnopol-Zbaraż.

Również powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„*Sejm zatwierdza uchwałę Banku krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem z dnia 4. kwietnia 1900 r. i upoważnia tenże Bank w razie wydania koncesyi na budowę i eksploatacyę projektowanej kolei lokalnej Tarnopol-Zbaraż, do udzielenia koncesyonaryuszowi względnie zawiązać się mającemu Towarzystwu akcyjnemu tej kolei lokalnej pożyczki w 4% obligacyach kolejowych do wysokości 1,663.200 koron, słowami jeden milion sześćset sześćdziesiąt trzy tysięcy dwieście koron, celem pokrycia akcyi pierszeństwa w tej samej wysokości, którym przysługiwać ma 4½% dywidenda pierwszeństwa, a to pod warunkami ustanowionymi statutem tego Banku krajowego dla udzielania pożyczek kolejowych i następnie pod warunkami:*

a) że reszta kapitału zakładowego imiennego ustanowić się ostatecznie mającego przez c. k. Ministerstwo kolejowe, a przez starającego się o koncesyę w sumie imiennej 1,052.800 koron pr eliminowanego, dostarczoną będzie przez emisyę akcyi zakładowych, a wpłata pełna tych akcyi zakładowych będzie należycie zapewnioną, względnie do rąk Banku krajowego uskutecznicną i że do tych akcyi zakładowych nie będzie przywiązane prawo pobierania procentów interkalarnych przez czas budowy;

b) że c. k. Rząd przyzna kolei tej ulgi przewidziane ustawą z 31. grudnia 1894. Dz. u. p Nr. 2. z r. 1895., a w szczególności zobowiąże się objąć ruch na niej i zarazem przyzna przedsiębiorstwu kolejowemu pierwszeństwo pokrywania z dochodów kolei kosztów potrzebnych na oprocentowanie i umorzenie akcyi pierwszeństwa przed wydatkami prowadzenia ruchu zwrócić się mającymi c. k. Zarządowi kolei państwowych przez cały czas trwania koncesyi;

c) że kasa Banku krajowego ustanowioną zostanie kasą przedsiębiorstwa tejże kolei;

d) że przedsiębiorstwo kolejowe zapewni Bankowi krajowemu odpowiednią wedle uznania tego Banku ingerencyę na tok spraw finansowych i nadzór nad budową kolei;

e) że statutem utworzyć się mającego Towarzystwa akcyjnego przewidziany będzie następujący rozdział dochodów: przedewszystkiem pokrywane będą roczne raty potrzebne na oprocentowanie akcyi pierwszeństwa w wysokości po 4·5 od sta i ich umorzenie oraz koszta administracyi Towarzystwa dalej koszta ruchu, pozostające zaś dochody mają być użyte na umorzenie i dywidendę akcyi zakładowych do wysokości 4 od sta.“

O tej uchwale zawiadomił Wydział krajowy c. k. Ministerstwo kolei żelaznych i Dyrekcyę Banku krajowego.

c) Uchwała w przedmiocie przyszłej siedziby Towarzystwa akcyjnego kolei lok. Tarnopol-Zbaraż.

Wreszcie powziął Wysoki Sejm poniższą uchwałę:

„Sejm wzywa Wydział krajowy, by poczynił odpowiednie kroki, by siedzibą utworzyć się mającego Towarzystwa akcyjnego kolei lokalnej Tarnopol-Zbaraż był Lwów.“

O tej uchwale zostało również zawiadomione c. k. Ministerstwo kolei żelaznych.

5. Wezwanie do c. k. Rządu z 28. kwietnia 1900 w sprawie budowy kolei lokalnej Lwów-Winniki.

Na posiedzeniu z dnia 28. kwietnia 1900 r. powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby postarał się o wybudowanie kolei żelaznej ze Lwowa do Winnik, jako kolei państwowej i przy ustaleniu trasy uwzględnił o ile możności życzenia i potrzeby gminy miasta Lwowa“.

Uchwała ta została zakomunikowaną J. E Panu c. k. Namiestnikowi.

6. Uchwała z 28. kwietnia 1900 w sprawie kolei żelaznej Lwów-Winniki-Przemyślany.

Na posiedzeniu z dnia 28. kwietnia 1900 r. powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Petycyę Józefa hr. Łubieńskiego i spółki wniesioną do Sejmu 25. kwietnia 1900 do l. 2785 o poparcie projektowanej przez tę spółkę budowy linii kolejowej Lwów-Winniki-Przemyślany, Sejm przekazuje Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy“.

W wykonaniu powyższej uchwały polecił Wydział krajowy kraj. biuru kolejowemu, aby zbadało i zaopiniowało projekt i materyały przedłożone przez hr. Łubieńskiego i spółkę.

Do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania badania te nie zostały jeszcze ukończone.

Zarazem wezwał Wydział krajowy firmę hr. Łubieński i spółka, aby przedłożone materyały uzupełniła planem sfinansowania kosztów budowy tej kolei, co do tej pory jeszcze nie nastąpiło.

7. Uchwała z 5. maja 1900 w przedmiocie kolei Borysław-Schodnica

Uchwałą z dnia 5. maja 1900 r. odstąpił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu petycyę p. Hugona Rzeppy w sprawie poparcia kolei lokalnej normalno-torowej z Borysławia do Schodnicy, do zbadania i zdania sprawy we właściwym czasie.

O powyższej uchwale Wysokiego Sejmu zawiadomił Wydział krajowy p. Rzeppę z wezwaniem, aby przedłożony już materyał uzupełnił planem sfinansowania budowy pomienionej kolei. Zarazem polecił Wydział krajowy kraj. biuru kolejowemu, aby zbadało i zaopiniowało przedłożony projekt techniczny tej kolei. Badania te do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania nie zostały ukończone.

8. Uchwała z 5. maja 1900 w przedmiocie budowy odnogi kolei lokalnej z Brzeżan do Potutor i utworzenia przystanku Brzeżany-Potutory.

W załatwieniu sprawozdania komisyi kolejowej o petycyi gminy miasta Brzeżany proszącej o wybudowanie odnogi kolei żelaznej lokalnej z Brzeżan do Potutor, a zanim to nastąpi, o utworzenie przystanku we wsi Potutory przy szlaku kolejowym Halicz-Ostrów z nazwą: Brzeżany-Potutory, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 5. maja 1900 następujące rezolucye:

„Rezolucya I. Budowę odnogi Potutory - Brzeżany uznaje się jako uzupełnienie przyległej sieci kolei państwowych za zupełnie uzasadnioną i nieodzowną. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby wdrożył odpowiednie kroki celem skłonienia c. k. Rządu do wybudowania wymienionej odnogi kolei państwowej Ostrów-Halicz, prowadzącej z Potutor do Brzeżan w najkrótszym czasie a o wyniku zdał sprawę na najbliższej sesyi sejmowej.

„Rezolucya II. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby wdrożył odpowiednie kroki celem skłonienia c. k. Rządu do urządzenia przystanku osobowego na szlaku kolei państwowych Halicz-Ostrów przy gościńcu prowadzącym przez wieś Potutory pod nazwą „Brzeżany—Potutory“ w możliwie najkrótszym czasie lub gdyby w tem miejscu ze względów technicznych urządzenie przystanku było niemożliwem by w każdym razie w inny sposób o ile możności zbliżył do Brzeżan szlak kolejowy przez urządzenie przystanku, w odpowiedniem miejscu. O wyniku zda Wydział krajowy sprawę na najbliższej sesyi sejmowej“.

W myśl tych poleceń Wysokiego Sejmu odniósł się Wydział krajowy pismem z 31. lipca br. l. 32063 do c. k. Prezydyum Namiestnictwa z prośbą o przedłożenie c. k. Rządowi centralnemu tej sprawy z poparciem ze swojej strony.

C. k. Prezydyum Namiestnictwa przedłożyło 27. sierpnia b.r. odnośne sprawozdanie c. k. Ministerstwu kolei żelaznych. Decyzya ministeryalna do czasu zamknięcia niniejszego sprawozdania nie nadeszła.

9. Uchwała z 4. maja 1900 w przedmiocie kolei wąskotorowej z Lubnia na Myślenice do Swoszowic i Podgórza, ewentualnie także do Mszany dolnej.

W załatwieniu sprawozdania komisyi kolejowej o wniosku posła Średniawskiego co do poparcia projektu kolei wąskotorowej z Podgórza do Swoszowic, Myślenic i Lubnia, a względnie także do Mszany dolnej, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z 4. maja 1900 r. następujące uchwały:

„I. Kolej wąskotorową ze Swoszowic, względnie Podgórza przez Myślenice do Lubnia (z czasem do Mszany dolnej), uznaje się w myśl ustawy krajowej z dnia 17. maja 1893 r. za użyteczną i potrzebną ze względu na interes kraju.

II. W kwestyi uzupełnienia $^2/_3$ kapitału na budowę potrzebnego — oprócz $^1/_3$ części już zapewnionej przez interesentów poleca się Wydziałowi krajowemu, aby po myśli §. 56. statutu banku krajowego przeprowadził co do sfinansowania z koncesyonaryuszem i bankiem krajowym rokowania potrzebne i na najbliższej sesyi zdał sprawę z wnioskami właściwymi.“

Rokowania te zostaty już zainicyonowane. Koncesyonaryusz wniósł do banku krajowego podanie o pożyczkę 2,000.000 koron na cele budowy powyższej kolei miejscowej i przedłożył obliczenie rentowności, które krajowe biuro kolejowe zbadało. Ponieważ jednak projektu technicznego dotąd nie przedłożono, przeto i ostateczna w tej sprawie decyzya zapaść nie mogła.

10

Uchwała z 5. maja 1900 w sprawie projektu kolei żelaznej z Tarnowa do Szczucina.

Na posiedzeniu z dnia 5. maja 1900 powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Sejm uznaje kolej łączącą Tarnów ze Szczucinem jako potrzebną i użyteczną i poleca Wydziałowi krajowemu, aby sprawę tę zbadał, z interesentami się porozumiał, a wynik swoich rokowań przedstawił Sejmowi“.

O powyższej uchwale zawiadomił Wydział krajowy interesowanych przez Wydziały powiatowe w Tarnowie i Dąbrowie z wezwaniem, aby oświadczyli się, w jakiej mierze zamierzają przyczynić się do kosztów budowy pomienionej kolei.

Według relacyi Wydziału powiatowego w Tarnowie wezwane strony interesowane nie złożyły dotąd żadnego w tej mierze oświadczenia. Oba Wydziały powiatowe uznały projektowaną kolej za potrzebną i pożyteczną a Wydział powiatowy w Dąbrowie zamierza przedłożyć Reprezentacyi powiatowej wniosek na przyczynienie się z funduszów powiatowych do kosztów sporządzenia projektu wstępnego i upraszał o sporządzenie projektu, a względnie o ustalenie trasy kolejowej przez krajowe biuro kolejowe.

W odpowiedzi na sprawozdania Wydziałów powiatowych, zaznaczył Wydział krajowy potrzebę utworzenia konsorcyum do przeprowadzenia budowy tej kolei, którego pierwszem zadaniem będzie postaranie się o koncesyę na roboty przedwstępne, oznaczenie trasy kolei w porozumieniu z czynnikami interesowanymi, sporządzenie projektu wstępnego i uzyskanie deklaracyj czynników interesowanych co do pokrycia częściowego kosztów budowy kolei.

11.

Uchwała z 2. maja 1900 w przedmiocie pomnożenia sił technicznych biura kolejowego

Przyjmując do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności Departamentu IV. w sprawach kolejowych za czas od 16. listopada 1898 do 10. listopada 1899 r., powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 4. maja 1900 r. następującą uchwałę:

„Wzywa się Wydział krajowy, aby w razie potrzeby przedstawił projekt pomnożenia sił technicznych biura kolejowego, a w szczególności aby się zastanowił nad stabilizowaniem jednego osobnego oddziału kierownictwa budowy“.

W obec zamknięcia pierwszego okresu krajowej akcyi kolejowej wykonanie powyższej uchwały co do utworzenia osobnego oddziału kierownictwa budowy, wzięte będzie pod rozwagę na wypadek przystąpienia kraju do następnego programu tej akcyi kolejowej, względnie już na wypadek podjęcia budowy kolei Przeworsk-Bachórz, Zaznaczyć jednak już obecnie wypada, że pobory urzędników tego oddziału kierownictwa będą musiały być refundowane przez fundusze budowlane dotyczących kolei.

12.

Uchwała z dnia 3. maja 1900 w przedmiocie taryf exportowych dla Nadbrzezia i wyposażenia tej stacyi w odpowiednie zakłady komunikacyjne.

W sprawie zaś pomnożenia sił technicznych w samem biurze kolejowem przedstawiamy swe wnioski osobnem sprawozdaniem.

Uchwały te odstąpiono do L. W. K. 32608 z dnia 4. maja 1900. c. k. Rządowi do wiadomości i uwzględnienia, a że do września 1900 żadna nie nadeszła odpowiedź, przeto kwestyę tę pismem Wydziału krajowego z dnia 12. września 1900 do l. 60387 poruszono ponownie. Sprawa pozostaje nadal w ewidencyi Wydziału krajowego, który o pomyślne załatwienie takowej starać się będzie.

B Dalszy tok spraw przedstawionych w zeszłorocznem sprawozdaniu Wydziału krajowego.

I. Sprawy budowlane.

13. Kolej lokalna Skawce-Trzebinia Siersza.

Przewidziana kontraktem roczna gwarancya Przedsiębiorstwa budowy „Olewiński-Bogucki“ na linii Trzebinia-Skawce upłynęła z dniem 15. sierpnia 1900 roku.

Na tej podstawie zarządził Wydział krajowy imieniem Towarzystwa kolei lokalnej Trzebinia-Skawce rozporządzeniem l. 56106/00 ostateczny odbiór budowli podlegających rocznej gwarancyi Przedsiębiorstwa budowy, którato czynność przy współudziale delegatów c. k. Dyrekcyi kolei państwowych w czasie między 3. a 8. września 1900 r. przeprowadzoną została.

Drobne braki, jakie podczas tego odbioru skonstatowano, oszacowane zostały na kwotę 2748 K i potrącone będą przy ostatecznym obrachunku z kaucyi Przedsiębiorstwa budowy.

Ostateczny obrachunek z Przedsiębiorstwem budowy nie został dotąd jeszcze ukończony a to z powodu wygórowanych a nieuzasadnionych dodatkowych żądań Przedsiębiorstwa budowy.

Kolaudacyi państwowej c. k. Ministerstwo kolei żelaznych dotąd jeszcze nie zarządziło a to ze względu na to, iż sprawa oddania dróg i ścieków z powodu rozlicznych pretensyi interesentów dotąd ostatecznie załatwioną być nie mogła.

W ciągu roku bieżącego odbyły się komisye w sprawie kreowania nowych przystanków dla ruchu osobowego na linii Trzebinia-Skawce, a mianowicie w Zagórzu ad Łękawica, w Mucharzu i w Woźnikach.

Otwarcie przystanków w Mucharzu i Woźnikach nastąpi w najbliższej przyszłości, co się tyczy przystanku w Zagórzu, to w sprawie tej przeprowadzone być muszą rokowania z interesentami co do współudziału ich w kosztach budowy i od wyniku tychże rokowań zależnem jest ewentualne kreowanie rzeczonego przystanku.

Z czynności, jakie w roku bieżącym — dla sfinalizowania spraw z budową w związku pozostających przeprowadzono — podnieść należy wykonanie zdjęć na terenie dla zestawienia szczegółowego planu sytuacyjnego oraz planu wykupna gruntów, definitywne osadzenie graniczników oraz studya dla robót sanacyjnych w terenie inundacyjnym.

Most prowizoryczny w Radoczy jako inundacyjny dla mostu na Skawie przy km $26^{3}/_{4}$ wybudowany po zeszłorocznej powodzi, w miejsce zniszczonogo przez wysokie wody pozostał nadal, a definytywna odbudowa tegoż przeprowadzoną będzie w roku przyszłym; potrzebna na ten cel kwota przewidzianą została przy podniesieniu kapitału zakładowego, omówionem w punkcie 1. niniejszego sprawozdania.

14. Kolej żelazna Chabówka-Zakopane.

W ciągu roku bieżącego przeprowadzono oddanie interesentom dróg i ścieków wykonanych z powodu budowy kolei Chabówka-Zakopane przez Przedsiębiorstwo, przyczem uwzględniono wszelkie słuszne żądania interesentów i takowym zadość uczyniono.

Wskutek upływu jednorocznej gwarancyi Przedsiębiorstwa budowy za niektóre kategorye robót z dniem 25. października 1900 r. przepro-

wadzony został w czasie od 23. do 29. października 1900 ostateczny odbiór od Przedsiębiorstwa budowy a to równocześnie z państwową kolaudacyą przy udziale delegatów c. k Ministerstwa kolei żelaznych oraz Dyrekcyi kolei państwowych w Krakowie.

Wynik obu powyższych czynności był zupełnie pomyślny, przyczem nieliczne braki, jakie przy odbiorze znaleziono, zostały w porozumieniu z Przedsiębiorstwem budowy na miejscu oszacowane i będą przez c. k. kolej państwową na rachunek Przedsiębiorstwa usunięte.

Ostateczny obrachunek z Przedsiębiorstwem budowy będzie niebawem ukończony, tak że wedle wszelkiego prawdopodobieństwa siedziba Towarzystwa kolejowego przeniesioną będzie z Wiednia do Lwowa przed I. zwyczajnem Walnem Zgromadzeniem, które po myśli statutu Towarzystwa zwołanem być ma najpóźniej w miesiącu sierpniu 1901.

15. Kolej lokalna Delatyn-Kołomyja-Stefanówka.

W ciągu roku bieżącego przeprowadzono rozliczne czynności finalizacyjne dla linii Delatyn-Kołomyja-Stefanówka a w szczególności zakończono odbiór robót od Przedsiębiorstwa budowy i skonstatowanie stanu budowy całej linii ze względu na objęcie jej przez c. k. Dyrekcyę kolei państwowych w Stanisławowie w zarząd.

Następnie przeprowadzono komisyjne oddanie interesentom dróg i ścieków z powodu budowy tej kolei a to na całej linii z wyjątkiem gmin Kułaczkowce, Ostapkowce i Ostrowiec powiatu Kołomyjskiego, dla których to gmin jeszcze dodatkowe oddanie przez władzę polityczną przeprowadzone być musi.

Wskutek petycyi i starań interesentów zdecydowano utworzyć w km 72 linii Delatyn-Kołomyja-Stefanówka, nowy przystanek dla ruchu osobowego w gminie Ostrowiec powiatu Kołomyjskiego między stacyami Gwoździec a Okno; natomiast nie uwzględniono takiejże petycyi gminy Kułaczkowce o urządzenie przystanku tamże a to ze względu na to, iż gmina ta zaledwie 2 kilometry odległą jest od stacyi Gwoździec oraz i z tego powodu, ponieważ strony interesowane nie chciały się przyczynić żadnym datkiem do kosztów budowy takiego przystanku.

Dopłaty za dodatkowo zajęte grunta prowadzone były przez komisyę wykupna gruntów przy udziale delegata krajowego biura kolejowego jako organu Towarzystwa i są już na ukończeniu.

Na tem miejscu komunikuje Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi o klęsce elementarnej, która nawiedziła całą wschodnią Galicyę, zerwała komunikacye na wszystkich kolejach tej części kraju i której ofiarą padła również linia Delatyn-Kołomyja-Stefanówka; a mianowicie wskutek ulewnych deszczów i nagłych opadów wód z gór, wezbrał na dniu 11. lipca 1900 Prut i dopływy tegoż pod Delatynem a mianowicie rzeka Lubiżna i potok Słoniec tak silnie i nagle, że stan wody przewyższał o blisko 2 metry dotychczasowy najwyższy stan wody na pomienionych rzekach.

Wskutek tych nagłych opadów wody został uszkodzony most na rzece Lubiżnie w km. $2^3/_4$ a mianowicie Delatyński przyczółek tegoż mostu został podmyty i do połowy zabrany przez wodę wraz z częścią nasypu kolejowego obok przyczółka a konstrukcya żelazna mostu zwisła jednym końcem do wody. Ubezpieczenia prawego brzegu rzeki Lubiżny przed i za mostem zostały również bardzo uszkodzone.

Drugie i najważniejsze uszkodzenie linii kolejowej nastąpiło w km 3·7 koło Prutu, a mianowicie w miejscu, gdzie rzeki Słoniec i Lubiżna wpadają do Prutu.

Wskutek niebywale wysokiego stanu wody w potoku Słoniec, wody tegoż nie mogąc znaleść odpływu do wezbranego Prutu, szukały ujścia między nasypem kolejowym a wzgórzem z lewej strony kolei i poczęły rwać nasyp kolejowy od nieubezpieczonej strony i przedarły z obydwu stron objektu w km 4·1 nasyp kolejowy, dostając się tam dopiero do Prutu.

Następnie połączone wody Słońca i Prutu zniszczyły doszczętnie nasyp od km 3·7 do km 4·1 na czterysta metrów i spowodowały zupełne zniszczenie kosztownej, wykonanej przez kolej korekcyi Prutu.

Trzecie główne uszkodzenie miało miejsce w km $6^4/_5$ koło Prutu, a mianowicie wskutek uderzeń kloców niesionych przez wodę o mur ubezpieczający brzeg Prutu, zostały odnośne ubezpieczenia na przestrzeni około 70 metrów zupełnie zniesione, wskutek czego uformowało się usuwisko sięgające pod tor kolejowy na długość około 25 metrów.

Bezzwłocznie po obejrzeniu wyż opisanych uszkodzeń wygotowało krajowe biuro kolejowe program odbudowy tych uszkodzeń i przedłożyło takowy c. k Dyrekcyi kolei państwowych w Stanisławowie dla porozumienia się co do przeprowadzenia tej odbudowy i pokrycia odnośnych kosztów.

Jednakże na konferencyi odbytej dnia 28 lipca 1900 w sprawie powyższej w Stanisławowie oświadczyła c. k. Dyrekcya kolei państwowych, iż z powodu braku funduszów i rozporządzalnego personalu a także i ze względu na znaczne uszkodzenia innych linii kolejowych pod jej zarządem pozostających, nie może przyjąć na siebie obowiązku przeprowadzenia tej odbudowy, wobec czego Wydział krajowy dalszą akcyę sam przeprowadzić musiał.

Wskutek tego rozpoczęto pertraktacye z przedsiębiorstwami i ostatecznie zatwierdzono ofertę firmy Koller i Knežek, która roboty na podstawie cen jednostkowych prowadzi.

Roboty około korpusu kolejowego zostały ukończone, tak że definitywne otwarcie ruchu na przestrzeni Delatyn-Łanczyn, na której od chwili powyżej opisanej katastrofy ruch wszelkich pociągów wstrzymany został, nastąpić mogło dnia 13. grudnia 1900 r

Roboty około ubezpieczeń korpusu kolejowego na razie w czasie pory zimowej wolniej postępujące, ukończone będą z wiosną 1901 r.

Co do pokrycia kosztów w mowie będącej odbudowy, prowadzi Wydział krajowy rokowania z c. k. Ministerstwem kolei żelaznych a mianowicie w tym kierunku, aby odnośne koszta pokryte zostały z dochodów exploatacyjnych a to przy ewentualnem kredytowaniu należytości za exploatacyę.

Wskutek upływu rocznej gwarancyi Przedsiębiorstwa budowy z dniem 17. listopada 1900 r. odnośnie do niektórych kategoryi robót przeprowadzony został w drugiej połowie listopada 1900 r. ostateczny odbiór od Przedsiębiorstwa budowy równolegle z państwową kolaudacyą linii Delatyn-Kołomyja-Stefanówka, przyczem podniesiono przy odbiorze tym ewentualne częściowe wynagrodzenie ze strony Przedsiębiorstwa wartości tych robót, które uszkodzone zostały przez powódź na dniu 11. lipca b. r., a w myśl postanowień kontraktu podlegają jednorocznej gwarancyi Przedsiębiorstwa. Po przeprowadzeniu przez Towarzystwo kolejowe pertraktacyi przyjęło na siebie Przedsiębiorstwo budowy zwrot wartości zniszczonych robót w km $2^3/_4$ i $6^3/_5$ w łącznej kwocie 18.379 koron 26 groszy, obrachowanej na podstawie cen kosztorysu służącego za podstawę oddania robót, motywując to swoje postanowienie tem, że jakkolwiek nie czuje się być odpowiedzialnem za te szkody, to jednak chcąc uniknąć wszelkich konfliktów i procesów, gotowe jest zwrócić wartość robót podlegających rocznej gwarancyi,

zniszczonych w tych dwóch miejscach, gdyż co do nich tylko może być wogóle mowa o ewentualnej odpowiedzialności; podczas gdy pod żadnym warunkiem nie może być mu imputowana odpowiedzialność za uszkodzenia w km 3·77 — 4·1. — Wydział krajowy postanowił z następujących powodów zatwierdzić na tych podstawach przyszłą do skutku umowę między Przedsiębiorstwem a Towarzystwem kolejowem: Droga procesu nie obiecywała nawet takiego rezultatu, gdyż przeprowadzenie dowodu na odpowiedzialność Przedsiębiorstwa za powyższe uszkodzenia byłoby bardzo wątpliwe wobec gwałtowności powodzi, jaka miała miejsce i towarzyszących jej okoliczności jakoteż wobec postanowienia kontraktowego, że Przedsiębiorstwo budowy odpowiada za roboty zniszczone przez wielkie wody tylko na wypadek złego wykonania roboty. Dowód ten wogóle trudny, w niniejszym wypadku jeszcze trudniejszy wobec zniesienia robót przez wielkie wody.

Nadto przedsiębiorstwo budowy nie mogło odpowiadać za ubezpieczenia nasypu od km 3·77 do 4·1 i za przepust otwarty 4·$^0/_1$, gdyż budowle te zniszczone zostały zupełnie nieprzewidzianie przez wody potoka Słoniec, który przedarłszy się między nasyp kolejowy a górę, zabrał te budowle od strony nieubezpieczonej. Wobec tego stanu rzeczy Wydział krajowy, nie znajdując motywów rzeczowych do żądania wyższego odszkodowania, zatwierdził powyższą umowę.

16. Kolej lokalna Jaworzno-Piła.

Budowa kolei lokalnej Piła-Jaworzno została ukończoną w październiku 1900.

Komisya techniczno-policyjna odbyła się w czasie od 12. do 15. października b. r. z wynikiem zupełnie pomyślnym, przyczem udzielono konsensu na otwarcie ruchu.

Otwarcie to nastąpiło jednak dopiero na dniu 27. października 1900 r., a to ze względu na trudności, jakie miały miejsce na stacyi złączenia Chrzanów co do prowadzenia wspólnej służby stacyjnej przez organa kolei północnej.

Odbiór tymczasowy od Przedsiębiorstwa budowy oraz skonstatowanie stanu budowy linii Piła-Jaworzno przed jej oddaniem w zarząd kolei państwowych przeprzeprowadzonem zostało w czasie od 17. do 21. października 1900 r.

Przeprowadzenie ostatecznego obrachunku jest w toku.

Szczegółowe sprawozdanie z przeprowadzenia budowy podajemy dla wiadomości Wysokiego Sejmu w załączniku l. 2.

Alegat 2.

II. Prowadzenie ruchu (Eksploatacyi) na liniach kolejowych I. okresu akcyi krajowej.

Długości kilometryczne poszczególnych linii.

Lp.	Nazwa linii	Długość w kilometrach
1	Borki wielkie-Grzymałów	32.6
2	Łupków-Cisna (tor wąski)	25.3
3	Skawce-Trzebinia-Siersza	60.0
4	Chabówka-Zakopane	43.4
5	Delatyn-Kołomyja-Stefanówka . . .	111.9
6	Piła-Jaworzno	22.3
	Razem	295.5

17. Ruch na tej kolei przedstawia się za ten rok, jak następuje:

Kolej lokalna Borki wielkie-Grzymałów.

Dochody:	złr.	ct.	złr.	ct.
A. Dochody z przewozu:				
1. osób	12.084	15		
2. transportów wojskowych	678	75		
3 pakunków	191	93½		
4. towarów pośpiesznych i poczty	1.769	82½		
5. towarów zwykłych	36.492	73		
B. Rozmaite dochody	880	96	52098	35
Rozchody:				
1. Zarząd ogólny	1.553	46		
2. Nadzór i utrzymanie toru	8.903	49		
3. Służba ruchu i komercyalna	7.889	02		
4. Woźnictwo i służba warsztatowa	14.276	92		
5. Rozmaite wydatki*)	5.778	84	38401	73
Pozostaje czysty dochód			13696	62

Dochód ten użyty został na częściowe pokrycie raty od gwarantowanej przez kraj pożyczki pierwszeństwa w sumie 600.000 złr. przypadającej w kwocie rocznej 26.076 złr. w. a. czyli 52.152 kor.

Dochód brutto na 1. km. za r. 1899 wynosi 1447 złr. 16 ct. jest zatem w porównaniu do takiego dochodu w r. 1898, wykazanego w kwocie 1494 złr. 85 ct., niższy o 47 złr. 69 ct.

Czysty zaś dochód za r. 1899 wykazany w kwocie 13.696 złr. 62 ct. jest wyższy od czystego dochodu za r 1899, wykazanego w kwocie 13.015 złr. 72½ ct. o 680 złr. 89½ ct. Gdy bowiem dochody brutto zmiejszyły się w porównaniu do roku 1899 o 1714 złr. 26½ ct. zmiejszyły się również i rozchody o 2395 złr. 16 ct. Na to zmniejszenie rozchodów wpłynęło wyłącznie znaczne obniżenie kosztów nadzoru i utrzymania toru, podczas gdy „rozmaite wydatki“ w roku przedmiotowym podniosły się o kwotę 2162.16, a to przeważnie wskutek wstawienia ryczałtu na zapasy materyałów zużywalnych i dotacye kas manipulacyjnych, przypadającego za lata 1897, 1898 i 1899 w całości do obrachunku za r. 1899. — Zmiejszenie kosztów nadzoru i utrzymania toru jest skutkiem skonsolidowania kolei po upływie pierwszych lat jej istnienia.

Prowizorycznie zestawione wyniki ruchu po koniec czerwca b. r. przedstawia się w 20. punkcie niniejszego sprawozdania.

---

*) Pozycyą 5. „Rozmaite wydatki“ objęte są: podatek domowy wraz z dodatkami (245 złr. 60 ct.), opłaty do zakładów humanitarnych (474 złr. 54½ ct.) najem parowozów i wozów (1336 złr. 22 ct.), ryczałt za zapasy materyałów zużywalnych i dotacye kas manipulacyjnych (1175 złr. 63 ct.), koszta zarządu Towarzystwa kolejowego (1205 złr. 39 ct.), dodatek administracyjny Banku krajowego od pożyczki pierwszeństwa (746 złr. 04½ ct.), ubezpieczenie personalu od wypadków (501 złr. 62 ct.), i inne drobne wydatki.

Drugie zwyczajne walne Zgromadzenie akcyonaryuszów kolei lokalnej Borki wielkie-Grzymałów odbyło się dnia 30. czerwca 1900 pod przewodnictwem J. W. Kornela Wintera, zastępcy zmarłego Prezesa Rady zawiadowczej J. E. Szczęsnego hr. Koziebrodzkiego.

Walne Zgromadzenie przyjęło do wiadomości sprawozdanie Zarządu z czynności, oraz sprawozdanie komisyi rewizyjnej za drugi rok obrachunkowy i zatwierdziło odnośne zamknięcia rachunków, udzielając Zarządowi absolutoryum.

Do komisyi rewizyjnej wybrano ponownie tych samych członków.

Obowiązki komisarza rządowego pełni nadal c. k. Starosta Dr. Ustyanowski.

18. Kolej miejscowa Łupków-Cisna.

Według postanowienia statutu Towarzystwa pierwszy rok obrachunkowy obejmuje czas od chwili rozpoczęcia działalności aż do końca roku następującego po tym roku, w którym nastąpiło otwarcie ruchu na kolei Towarzystwa. Gdy zatem kolej Łupków-Cisna otwarto dnia 22. stycznia 1898, przeto pierwszy rok obrachunkowy Towarzystwa zamknięto z dniem 31. grudnia 1899. Zestawiony poniżej rachunek eksploatacyjny za r. obrachunkowy 1899 obejmuje zatem cały ten okres czasu.

Dochody:	złr.	ct.	złr.	ct.
A. Dochody z przewozu:				
1. osób	2.477	52		
2. transportów wojskowych	27	24		
3. pakunków	38	95½		
4. towarów pospiesznych	160	13½		
5. towarów zwykłych	39.205	96		
B. Rozmaite dochody	1.241	85	43.151	66
Rozchody:				
1. Zarząd centralny	3.092	38		
2. Nadzór i utrzymanie toru	35.915	69		
3. Służba ruchu i komercyalna	11.690	05½		
4. Woźnictwo i służba warsztat.	14.182	82½		
5. Rozmaite wydatki*)	3.255	41	68.136	36
Pozostaje niedobór			24.984	70

Na tak niepomyślny wynik prowadzenia ruch w okresie pierwszego roku obrachunkowego złożyły się różne przyczyny, głównie zaś znaczne koszta utrzymania toru, które wyniosły za czas dwuletni wedle powyższego rachunku 35.916 złr. 69 ct. w. a.; bardzo też ujemnie wpłynęły częste przerwy ruchu z powodu zasp śnieżnych. Doświadczenie

*) Pozycya 5. „Rozmaite wydatki“ objęte są: podatek gruntowy, wraz z dodatkami (226 złr. 24 ct.), koszta zarządu Towarzysta kolejowego (1381 złr. 63 ct.) opłaty na ubezpieczenie od wypadków (643 złr. 63 ct.), oraz inne wydatki.

**) Cztery razy tyle co na dłuższej linii Borki wielkie-Grzymałów.

pierwszych lat co do kierunku wiatrów panujących w okolicy przeciętej tą linią wskazało miejsca, w których poustawiano śniegowce celem zapobieżenia na przyszłość zaspom Nadto w pierwszym roku eksploatacyjnym musiano intenzywniej szutrować linię, do czego użyto własnego parku, co spowodowało odsunięcie tego parku przez czas dłuższy od transportu towarów. Z drugiej strony zaś brak spodziewanych dochodów spowodowany był zbyt powolnym rozwijaniem się przedsiębiorstw przemysłowych powstałych i powstających wzdłuż linii kolejowej.

Zaznaczyć tu jednak należy, iż za rok 1899 wykazało i reklamowało już krajowe Biuro kolejowe różne na dobro tej kolei do zwrotu przypadające różnice bądź w dochodach bądź w wydatkach w łącznej kwocie złr. w. a. 4214.06, po których uznaniu przez c. k. Dyrekcyę kolei państwowych we Lwowie, wykazany za pierwszy rok obrachunkowy niedobór zmniejszy się o tę kwotę.

Przewidziana i tak pożądana zmiana stosunków rentowności tej kolei na lepsze zaznacza się już w wynikach eksploatacyjnych za rok bieżący 1900, które za I. półrocze przedstawione są w 20. punkcie niniejszego sprawozdania.

Spodziewana nadwyżka użyta atoli zostanie w pierwszym rzędzie na pokrycie przez c. k. Zarząd kolei państwowych Towarzystwu po myśli układów koncesyjnych skredytowanego niedoboru z roku 1899.

Dochód czysty powinien się już w najbliższych latach znacznie podnieść, albowiem w okręgu ciążenia powstają ciągle nowe zakłady przemysłowe, a prowadząca ruch Dyrekcya kolei państwowych we Lwowie w obec zupełnego skonsolidowania się linii, i przedsięwziętych uproszczeń w prowadzeniu ruchu zredukuje zapewne jak najbardziej wydatki eksploatacyjne.

Pierwsze zwyczajne walne Zgromadzenie akcyonaryuszów kolei miejscowej Łupków-Cisna odbyło się w dniu 23. czerwca 1900.

Walne Zgromadzenie przyjęło do wiadomości sprawozdanie Zarządu z czynności oraz sprawozdanie komisyi rewizyjnej za pierwszy rok obrachunkowy i zatwierdziło odnośne zamknięcia rachunkowe, udzielając Zarządowi absolutoryum.

Do komisyi rewizyjnej wybrano ponownie tych samych członków.

Porządkiem dziennym pomienionego Zgromadzenia objęte były między innemi także wnioski podwyższenia liczby członków Rady zawiadowczej z 5 na 7 oraz podwyższenie kapitału zakładowego Towarzystwa o sumę 180.000 koron przez emisyę akcyi pierwszeństwa wpłacić się mających w pełnej ich imiennej wartości i na okaziciela opiewających, a to celem umożliwienia przeprowadzenia nieprzewidzianych pierwotnym kosztorysem inwestycyi i uzupełnień budowy tej kolei po myśli upoważnienia udzielonego uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 20. marca 1899. Oba te wnioski uchwaliło Walne Zgromadzenie, jakoteż wynikające stąd dalsze wnioski odpowiedniej zmiany statutu Towarzystwa, oraz zawarcie z Wydziałem krajowym dodatkowego kontraktu spółkowego w przedmiocie objęcia imieniem kraju $^2/_3$ powyżej wymienionych akcyi pierwszeństwa.

Po myśli pierwszej z uchwał wybrani zostali członkami Rady zawiadowczej: pp. Stanisław Rejchan, Dr. Henryk Sawczyński i Herman Roth, wylosowany zaś członek Rady zawiadowczej p. Dr. Herman br. Czecz de Lindenwald został do Rady zawiadowczej wybrany ponownie.

Na odbytem w dniu 28. czerwca 1900 posiedzeniu Rady zawiadowczej wybrano ponownie prezesem p. Dr. Hermana br. Czecza de Lindenwald, zastępcą zaś p. Mieczysława Onyszkiewicza.

Obowiązki komisarza rządowego pełni c. k. sekretarz Namiestnictwa, p. Juliusz Kadyi.

Usilnem jest zawsze dążenie Wydziału krajowego uzyskać jak najniższe koszta prowadzenia ruchu. W tym też celu zorganizowała c. k. Dyrekcya kolei państwowych we Lwowie służbę na linii Łupków-Cisna w ten sposób, że ustanowiła dla niej kierownika ruchu w osobie naczelnika stacyi w Łupkowie, powierzając mu dozór wszystkich gałęzi służby, miejscem zaś rachunkowem dla całej linii jest stacya Nowy Łupków. Nadto zamierzonem jest użycie zamiast stale przyjętego personalu na zawiadowców stacyi w Woli Michowej i w Ciśnie kontraktowo przyjętych agentów. — W ciągu roku 1900 zaprowadzono dla zaoszczędzenia kosztów prowadzenia pociągów mięszanych przez transposta towarów, t. zw. fakultatywny ruch osobowy; obecnie tedy kursują pociągi tylko wtedy, gdy dostateczna jest ilość towarów do przewozu, a ruch tych pociągów sygnalizuje się wystawieniem chorągwi na budynkach stacyjnych.

19. Prowadzenia ruchu na dalszych kolejach programu krajowego, dla których 1. rok obrachunkowy nie jest zamknięty.

Pierwszy rok obrachunkowy kolei Trzebinia-Skawce, Chabówka-Zakopane i Delatyn-Kołomyja-Stefanówka kończy się z upływem roku kalendarzowego następującego po roku, w którym ruch na tych liniach otwarto, a więc z 31. grudnia 1900 r.

Ruch na tych liniach objęła c. k. Dyrekcya kolei państwowych w Krakowie względnie w Stanisławowie na podstawie umów eksploatacyjnych, które ułożone zostały wedle zasad ustawy państwowej z 31. grudnia 1894 Dz. u. p. Nr. 2 z r. 1895 o popieraniu kolei niższorzędnych, ustawy krajowej z 17. lipca 1893. Dz. u kr. Nr. 42, odnośnych dokumentów i warunków koncesyjnych, a wreszcie protokołów koncesyjnych.

Zasady tych umów eksploatacyjnych są następujące: Zarząd kolei państwowych odbiera koleje lokalne w takim stanie, że ma dostawić tylko swój personal i materyały, by módz ruch prowadzić. Eksploatacyę prowadzi kolej państwowa na rachunek Towarzystw kolejowych za zwrotem własnych kosztów, w rzeczywistości poniesionych. W tym celu ma być corocznie układany wspólnie z c. k. Dyrekcyami kolejowemi preliminarz wydatków eksploatacyjnych na rok następny. W kosztach centralnego zarządu kolei państwowych tak długo nie partycypują koleje lokalne, jak długo nadwyżki dochodów nad wydatki nie wystarczają na pokrycie rocznej raty oprocentowania i umożenia pożyczki pierwszeństwa, i jak długo zaliczki udzielone przez kraj na te raty umortyzacyjne nie są z dochodów kolei spłacone. Do tego czasu opłacać będą koleje lokalne ryczałt za nadzór służby ruchu i składanie rachunków w wysokości 5% od właściwych kosztów prowadzenia ruchu. — Wydziałowi krajowemu względnie Towarzystwom kolejowym przysługuje prawo trutynowania rachunków.

Na wypadek, jeżeliby w ciągu 5 pierwszych lat eksploatacyi nie wystarczały dochody na pokrycie kosztów prowadzenia ruchu, Zarząd kolei państwowych nie żąda zwrotu ewentualnych niedoborów, a co do ich pokrycia po upływie tych 5 lat, jako też pokrywania dalszych niedoborów przez Wydział krajowy zastrzeżone jest zawarcie umowy odrębnej. Dla kolei Trzebinia-Skawce nie przewidziano tego zaliczania przez c. k. Zarząd kolejowy pokryć niedoborów, gdyż co do tej linii nie zachodziła obawa deficytów, co też dotychczasowe wyniki eksploatacyjne potwierdzają.

W układaniu taryf zastrzeżono odpowiedni wpływ Towarzystwom kolejowym i Wydziałowi krajowemu. Dla transportów materyałów budowlanych i materyałów potrzebnych do prowadzenia ruchu przyznano na kolejach państwowych zniżoną zasadę taryfową, obowiązującą dla własnych przesyłek administracyjnych kolei państwowych.

Rozwiązanie umów eksploatacyjnych przed upływem koncesyi jest przewidziane na wypadek, jeżeliby za zatwierdzeniem c. k. Ministerstwa kolei żelaznych postanowiono uregulować prowadzenie ruchu w inny sposób.

Na czas, jak długo raty gwarancyjne nie będą funduszowi kolejowemu spłacone, sprawuje Wydział krajowy prawa i obowiązki z umów eksploatacyjnych na Towarzystwa kolejowe przypadające.

Alegat 3. Jako wzór umowy eksploatacyjnej załącza się, jak alegat 3., umowę o prowadzenie ruchu na kolei lokalnej Delatyn-Kołomyja-Stefanówka.

Zauważyć należy, że w umowie eksploatacyjnej dla kolei lokalnej Trzebinia-Skawce objęto i zakupiono linię Trzebinia-Siersza, a nadto przewidziano prowadzenie pociągów linią kolei państwowej ze Skawiec aż do Suchej i z powrotem z Suchej do Skawiec, pod warunkami, że kolei państwowej przypadają dochody z prowadzenia pociągów kolei Trzebinia-Skawce na tej przestrzeni kolejowej za zwrotem rzeczywistych kosztów trakcyi i prowadzenia pociągów.

Co do połączeń linii kolei lokalnych ze szlakami kolei państwowych, współużywania stacyi złączenia i prowadzenia ruchu na tych stacyach ułożono z c. k. Zarządem kolei państwowych szereg umów również na zasadach powołanych ustaw i przepisów, w szczególności koleje lokalne ponosić mają koszta tylko tych budowli w stacyach złączenia, których koleje lokalne potrzebują dla wjazdu i wyjazdu swych pociągów lub wyłącznie dla swych własnych celów. Nadto koleje lokalne tak długo nie partycypują w kosztach prowadzenia ruchu w stacyach złączenia, utrzymania i odnowienia budowli w tych stacyach jak również nie opłacają żadnej należytości za współużywanie stacyi, jak długo dochody kolei nie wystarczają na opłatę rat oprocentowania i umorzenia gwarantowanej przez kraj pożyczki pierwszeństwa i zaliczki gwarancyjne nie są wyrównane. Po wyrównaniu tych zaliczek będą uczestniczyć koleje lokalne w powyższych kosztach w stosunku intenzywności ruchu na liniach schodzących się w odnośnych stacyach złączenia.

Alegat 4. Jako wzór dotyczących umów załącza się (alegat 4) umowę o złączenie kolei Chabówka-Zakopane z koleją państwową w stacyi Chabówka.

Prócz tego ułożono umowy z Zarządem c. k. uprz. kolei północnej Cesarza Ferdynanda o złączenie kolei lokalnej Trzebinia-Skawce w stacyi Trzebinia z linią Kraków-Wiedeń, gdzie nie ma wspólnej stacyi, i o złączenie i wspólną stacyę w Wadowicach, dalej o złączenie kolei lokalnej Piła-Jaworzno z linią Kraków-Wiedeń w stacyi Chrzanów i prowadzenie ruchu w tej wspólnej stacyi, a wreszcie o podjazd kolei Piła-Jaworzno pod kolej północną pod Chrzanowem. Koszta prowadzenia ruchu we wspólnych stacyach kolei północnej ponoszą łączące się linie w stosunku do intenzywności ich ruchu.

Alegat 5. Jako wzór tych ostatnich umów, dołącza się jak alegat 5. umowę o stacyę wspólną w Wadowicach.

Na tych samych podstawach zawartą będzie umowa między koleją Trzebinia-Skawce a koleją Piła-Jaworzno o złączenie i współużywanie stacyi Bolęcin.

Ruch pociągów na kolei Delatyn-Kołomyja-Stefanówka w ten sposób urządzono, że pociągi tej kolei nie zostają w Stefanówce, lecz kursują wprost do Zaleszczyk. W ten sposób uzyskano końcowy punkt dla tej linii w mieście, mającem swój ruch handlowy i będącem centrem okolicy. W tym celu zawarto z Towarzystwem nowych bukowińskich kolei lokalnych nie tylko umowę o złączenie i współużywanie stacyi Stefanówka, lecz nadto umowę o używanie szlaku Stefanówka-Zaleszczyki, którą to ostatnią umowę załącza się jak alegat 6. Nadto zawarto z temże Towarzystwem i wschodnio-galicyjskiemi kolejami lokalnemi umowę o współużywanie stacyi Zaleszczyki. Obie te umowy o złączenie i współużywanie stacyi Stefanówka i Zaleszczyki przewidują ponoszenie kosztów prowadzenia ruchu w tych stacyach i ich utrzymania w stosunku intenzywności ruchu. W umowie o używanie szlaku Stefanówka-Zaleszczyki przewidziano, że jak długo dochody kolei Delatyn-Kołomyja-Stefanówka nie wystarczają na opłacenie rat oprocentowania i umorzenia pożyczki pierwszeństwa, gwarantowanej przez kraj i zaliczki z tego powodu udzielone nie są jeszcze spłacone, tak długo dochody z tego prowadzenia pociągów do Zaleszczyk pobierać będzie Towarzystwo nowych bukowińskich kolei lokalnych za zwrotem kosztów prowadzenia pociągów. Po upływie tego czasu zaś dochody będą przypadać kolei Delatyn-Kołomyja-Stefanówka, która jednak na ten wypadek będzie w stosunku do intenzywności ruchu obu linii partycypować w kosztach oprocentowania i umorzenia kapitału inwestowanego na tę linię Stefanówka-Zaleszczyki przypadającego i w kosztach jej utrzymania. Towarzystwo kolei Trzebinia-Skawce zawarło nadto umowy z Towarzystwem akcyjnem dla przemysłu naftowego w Trzebinii i z właścicielem kopalni w Sierszy o prowadzenie ruchu na torach przemysłowych odgałęziających się ze stacyi Trzebinia i Siersza-Wodna, Towarzystwo kolei Piła-Jaworzno zaś z firmą „Spadkobiercy Jerzego Giesche“ o budowę toru przemysłowego do kopalni galmanu „Matylda“ w Kątach i prowadzenie na nim ruchu wedle wzoru obowiązującego w tej mierze na kolejach państwowych.

Alegat 6.

W ten sposób zawarto już lub zawarte będą ostatecznie w najbliższym czasie wedle umówionego już tekstu, dla kolei Delatyn-Kołomyja-Stefanówka 6 umów, dla kolei Chabówka-Zakopane 2 umowy, dla kolei Trzebinia-Skawce 9 umów, dla kolei Piła-Jaworzno 5 umów. łącznie 22 umów, dla których pertraktacye przeprowadził Wydział krajowy przez krajowe biuro kolejowe.

Prowizoryczne rezultaty exploatacyi kolei 1. okresu

20. Wyniki exploatacyi krajowych koleji lokalnych za 1. półrocze 1900 r. przedstawiają się w następujących cyfrach a. m.

A). Koleje lokalne z dochodem czystym.

1) Borki wielkie — Grzymałów

Dochód za 1. półrocze 1900 = Kor. 62869.79.
Rozchód „ „ „ „ = „ 35188.81.

Czysty dochód Kor. 27680.98.

Przypuszczalny czysty dochód za cały rok 1900 = Kor. 55,000.00.

2) Lupków — Cisna.

Dochód za 1. półrocze 1900 = Kor. 33795.81.
Rozchód „ „ „ „ = „ 25237.17.

Czysty dochód Kor. 8558.64.

Przypuszczalny czysty dochód za cały rok 1900 = Kor. 17,000.00,

3) Trzebinia — Skawce.

Dochód za 1. półrocze 1900 = Kor. 154713.16.
Rozchód „ „ „ „ = „ 99846.82.
Czysty dochód Kor. 54866.34.

Przypuszczalny czysty dochód za cały rok 1900 = Kor. 110,000.00.

4) Chabówka — Zakopane.

Dochód za 1. półrocze 1900 = Kor. 109985.86.
Rozchód „ „ „ „ = „ 66118.95.
Czysty dochód Kor. 43866.91.

Przypuszczalny czysty dochód za cały rok 1900 = Kor. 88,000.00.

a więc ogólnie:

Czysty dochód za 1. półrocze 1900 Kor. 134972.87

Przypuszczalny czysty dochód za cały rok 1900 Kor. 270000.00

B). Koleje lokalne z niedoborem.

5) Delatyn — Kołomyja — Stefanówka.

Dochód za 1. półrocze 1900 = Kor. 121295.89.
Rozchód „ „ „ „ = „ 201728.61.
Niedobór Kor. 80432.62

Przypuszczalny czysty dochód za cały rok 1900 = Kor. ?

Kolej lokalna „Piła-Jaworzno otwarta została dopiero 27. października 1900 r.

Pomijając kolej lokalną „Delatyn Kołomyja-Stefanówka“ której niedobór pokrywa narazie Skarb państwa — inne krajowe koleje lokalne przyniosły w ostatniem półroczu czysty dochód 134,972 koron i 87 groszy.

Przypuściwszy że wyniki exploatacyi za II półrocze 1900 będą mniej więcej takie same — można się spodziewać, że krajowe koleje lokalne wykażą w roku 1900 nadwyżkę dochodów — ponad koszta exploatacyi w łącznej kwocie co najmniej 270.000 koron.

Dochody krajowych koleji lokalnych pokryją więc przynajmniej 50% kwoty, tytułem gwarancyi na funduszu kolejowym ciążącej.

21
Koleje lokalne wschodnio-galicyjskie.

Według komunikatu c. k. Dyrekcyi kolei państwowej w Stanisławowie niedobór z ruchu na kolejach wschodnio-galicyjskich za 1899 r. wynosić ma 123.635 K. 97 h., zaś spodziewany niedobór za I. półrocze 1900, Kor. 54.480. Powodem tego niedoboru mają być z jednej strony za wysokie taryfy na południowych liniach kolei wschodnio-galicyjskich, z drugiej strony zbyt wielkie koszta ruchu wynoszące do 2700 złr. od kilometra. W tym względzie poczynione już zostały kroki celem zmniejszenia kosztów ruchu. Co się zaś tyczy zrównania taryf nowych szlaków wschodnio-galicyjskich kolei lokalnych z taryfą starego szlaku Tarnopol-Kopyczyńce, którego się domagała rezolucya Wysokiego Sejmu z dnia 17. marca 1899, to sprawę tę po dłuższych rokowaniach Wydziału krajowego z c. k. Ministerstwem kolejowem załatwiono wreszcie w ten sposób, że wszystkie trzy szlaki t. j. Tarnopol-Kopeczyńce, Biała czortkowska-Zaleszczyki, Wygnanka-Skała i Te-

resin-Iwanie puste otrzymały jednolitą taryfę towarową, której barem równy pierwszej skali baremu kolei państwowej przerachowuje się także przez linię Biała czortkowska-Kopyczyńce powyższe trzy szlaki łączącą.

Wszystkie linie wschodnio-galicyjskich kolei lokalnych tworzą zatem obecnie pod względem taryfowym jednolitą sieć, a zniżenie taryf, które w porównaniu z taryfami pierwotnemi reprezentuje opust około 50% wpłynie niewątpliwie na zwiększenie frekwencyi i dochodów tych kolei lokalnych.

Siedziba Towarzystwa akcyjnego została w tym roku przeniesioną z Wiednia do Lwowa, a agendy Zarządu sprawuje c. k. Dyrekcya kolei państwowych we Lwowie.

22. Dalsze projekty kolei lokalnych:

Sprawa urzeczywistnienia projektowanych kolei lokalnych Dębica-Jasło i Jasło-Konieczna w ubiegłym roku sprawozdawczym nie posunęła się naprzód.

a) i b) Jasło-Żmigród-Konieczna i Jasło-Dębica

W tym przedmiocie wniesioną została do Wysokiego Sejmu petycya Wydziału Rady powiatowej w Jaśle z 27. marca 1900, co do której Wysoki Sejm nie powziął żadnej uchwały, oraz interpelacya posła Warzechy i Towarzyszy z 2. maja 1900 l. s. 4167. W interpelacyi tej mieści się zapytanie do Wydziału krajowego, kiedy budowa kolei z Jasła na Kołaczyce, Brzostek, Pilzno rozpoczętą zostanie.

Na skutek tej interpelacyi odniósł się Wydział krajowy do Wydziału powiatowego w Jaśle celem ponownego wezwania interesentów, aby przedłożyli szczegółowy rachunek rentowności projektowanych linii kolejowych i program sfinansowania kosztów budowy.

Do czasu zamknięcia niniejszego sprawozdania Wydział krajowy nie otrzymał odpowiedzi w tym przedmiocie, wobec czego z powodu niedopełnienia zasadniczych wymogów ustawy o popieraniu przez kraj kolei niższorzędnych, Wydział krajowy i dzisiaj nie może dać odpowiedzi na to, czy i kiedy budowa kolei Dębica-Jasło-Konieczna rozpoczętą zostanie.

Również nie może Wydział krajowy, w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 18. marca 1899 r., przedłożyć Wysokiemu Sejmowi konkretnych wniosków w sprawie ewentualnego poparcia przez kraj budowy tych linii.

c) Tarnopol-Zbaraż.

W tym przedmiocie zdajemy sprawę w ustępie 6-tym niniejszego sprawozdania.

d) Lwów Winniki-Przemyślany.

W tym przedmiocie zdajemy sprawę w ustępach 7. i 8. niniejszego sprawozdania.

Zaznaczamy tylko dodatkowo, iż magistrat miasta Lwowa sprawozdaniem z 20. stycznia 1900 r. l. 1923/99 przedłożył uchwałę Rady miejskiej z 7. września 1899 r. w której reprezentacya gminy oświadcza, iż nie może ponosić materyalnych ofiar na rzecz projektowanej kolei ze Lwowa do Winnik, i że rzeczywistej korzyści dla miasta spodziewa się tylko w razie przedłużenia linii Lwów-Winniki na Brzeżany, Podhajce do Monasterzysk.

e) Kolej lokalna Grzymałów-Kałaharówka z odnogą Touste-Czabarówka.

Komisya rewizyi trasy i komisyi stacyjnej dla projektowanej kolei lokalnej z Grzymałowa do Kałaharówki z odnogą z Toustego do Czabarówki odbyła się 6. grudnia 1899 r.. Komisya postawiła wniosek, aby przedłożony jej projekt przyjąć za podstawę do ewentualnego dalszego popierania projektowanej kolei żelaznej.

f) Koleje w powiecie Nowotarskim.

Poseł dr. Bednarski i Towarzysze wnieśli interpelacyę do Wydziału krajowego, w której zapytują się, czy znane są Wydziałowi krajowemu projekty połączenia kolei węgierkich na Spiżu z Nowym-

targiem i czy Wydział krajowy nie byłby skłonnym nawiązać rokowań z rządem węgierskim celem uzyskania jak najkorzystniejszego dla kraju połączenia? Za takie najkorzystniejsze połączenie uważają interpelanci kolej od granicy kraju pod Czorsztynem przez Maniowę, Dębno, Harklowę, Ostrowsko, Waksmund do Nowego Targu. (Długość około 20 km.)

Co do owych projektów, to Wydziałowi krajowemu znanym jest tylko projekt kolei żelaznej z Białejspiskiej przez Jurgów do Nowego Targu Na wstępne roboty nad tym projektem otrzymał koncesyę inżynier Ernest z Wiednia. Kolej ta nie daje powiatowi nowotarskiemu znacznych korzyści, gdyż przecina powiat na długości zaledwie 7 km.

Co do drugiego pytania stawianego przez interpelantów, to Wydział krajowy sądzi, iż rokowania z rządem węgierskim, za pośrednictwem władz centralnych we Wiedniu, w obecnym stanie rzeczy nie są wskazane i mogłyby spowodować przedwczesne zaangażowanie się kraju co do budowy kolei z Czorsztyna do Nowego Targu. Nawiązanie takich rokowań mogłoby ewentualnie nastąpić, skoroby na podstawie projektu i materyałów przedłożonych przez strony interesowane, stwierdzonem zostało, że projektowana kolej z Nowego Targu do Czorsztyna wogóle może uzyskać poparcie kraju na podstawie ustawy z dnia 17. lipca 1893 dz. u. kr. Nr. 43.

P. Michał Ader, właściciel dóbr w Jazowsku, odniósł się do Wydziału krajowego o zarządzenie wykonania robót przedwstępnych dla budowy kolei lokalnej z Nowego Sącza do Krościenka n. D.

Wydział krajowy prośbę musiał załatwić odmownie z tego powodu, że koszta sporządzenia projektu wstępnego, wynoszące około 40.000 K. nie zostały dotąd zabezpieczone przez interesentów, nie mniej z tego powodu, iż połączenie kolejowe Krościenka z Nowymtargiem uważa za korzystniejsze dla kraju, aniżeli połączenie z Nowym Sączem. W tym duchu dał też Wydział krajowy odpowiedź Akademii Umiejętności w Krakowie, która wniosła prośbę o zrealizowanie projektu kolei żelaznej z Nowego Sącza do Szczawnicy. Przeprowadzone studya wykazały, że linia ta długości 40 km. z powodu wąskiej i krętej doliny Dunajca wymagałaby bardzo znacznych kosztów, a ten sam cel mniejszym znacznie kosztem dałby się osiągnąć przez połączenie Szczawnicy z Nowymtargiem koleją żelazną o długości tylko 35 km. Połączenie takie jest i z tego względu wskazane, iż nowa linia zasiliłaby ruch na subwencyonowanej przez kraj kolei Chabówka-Zakopane i przyczyniłaby się w znacznej mierze do ożywienia ruchu turystycznego między Tatrami a Pieninami.

Wydział krajowy zarządził też studya nad rentownością kolei żelaznej z Nowegotargu do Szczawnicy.

23. Pożyczki amortyzacyjne na budowę kolei oparte na rocznej dotacyi funduszu kolejowego do 1968 r.

W niniejszym okresie sprawozdawczym od 10. listopada 1899 r. do 30. listopada 1900 r. zaciągniętą została w dalszym ciągu imieniem kraju jedna tylko pożyczka amortyzacyjna w 4% obligacyach Banku krajowego w sumie imiennej 600.000 koron na pokrycie wpłat na objęte przez kraj:

1. akcye pierwszeństwa kolei lokalnej Trzebinia-Skawce w sumie imiennej 266.000 koron z powodu powiększenia kapitału zakładowego tej kolei, a to z mocy uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 20. marca 1899 r. zatwierdzonej Najwyższem postanowieniem z dnia 29. września 1899 roku;

2. akcye pierwszeństwa kolei miejscowej Łupków-Cisna w sumie imiennej 120.000 koron z powodu powiększenia kapitału zakładowego tej kolei, a to z mocy uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 20. marca 1899 r. zatwierdzonej Najwyższem postanowieniem z dnia 29. września 1899 roku;

3. akcye zakładowe kolei lokalnej Kraków-Kocmyrzów w sumie imiennej 200.000 koron, a to z mocy uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 28. marca 1899 r. zatwierdzonej Najwyższem postanowieniem z dnia 29. września 1899 r.

Pożyczka ta zrealizowaną została po kursie 95%, a raty jej wraz z dodatkiem administracyjnym Banku krajowego, wynoszą półrocznie 13.176 koron.

Z pożyczek pierwszeństwa przez kraj gwarantowanych a zaciąganych przez Towarzystwa poszczególnych kolei lokalnych objętych programem I. okresu, pozostała niezaciągniętą tylko pożyczka pierwszeństwa na kolej lokalną Piła-Jaworzno w sumie imiennej 928.000 kor. mająca być gwarantowaną imieniem kraju z mocy uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 8. lutego 1896 r. zatwierdzonej Najwyższem postanowieniem z dnia 1. czerwca 1896 r. Od czasu ukonstytuowania Towarzystwa tej kolei, które nastąpić mogło dopiero w dniu 7. listopada 1899 r., zaciągnięciu pomienionej pożyczki czteroprocentowej stał i stoi na przeszkodzie wiadomy niepomyślny stan targów pieniężnych, z powodu którego instytucye kredytowe, uprawnione do interesów w tym zakresie, musiały zaniechać dalszych emissyi swoich obligacyi kolejowych i przeto wstrzymały udzielanie pożyczek. – Wskutek tego, jak przed ukonstytuowaniem Towarzystwa, tak i potem, Wydział krajowy na budowę tej kolei asygnował z krajowego funduszu kolejowego zaliczki do zrefundowunia po zaciągnięciu przez Towarzystwo kolei lokalnej Piła-Jaworzno pożyczki pierwszeństwa.

Reasumując ze sprawozdań za lata poprzednie i z niniejszego sprawozdania, pożyczki na budowę kolei objętych programem Igo okresu akcyi kraju, oparte na pierwotnej dotacyi funduszu kolejowego po 600.000 koron rocznie przez lat 75 do roku 1968 i na zasobach tego funduszu, zestawiamy poniżej łącznie (wraz z niezaciągniętą jeszcze pożyczką na kolej Piła-Jaworzno):

	Suma imienna pożyczki	Raty półroczne pożyczki
I. Pożyczki imieniem kraju zaciągnięte na pokrycie subwencyj bezzwrotnych:	Koron	Koron
a) na rzecz kolei Chodorów-Podwysokie	2,000.000	43.508·—
b) „ „ „ Przeworsk-Rozwadów	500.000	10.915·
Suma I. . . .	2,500.000	54.423·—
II. Pożyczki gwarantowane przez kraj: *(już zaciągnięte)*		
c) na kolej Borki wielkie-Grzymałów .	1,200.000	26.076·-
d) „ „ Trzebinia-Skawce	3,320.000	72.389·28
e) „ „ Chabówka-Zakopane . . .	2,260.000	49.362·38
f) „ „ Delatyn-Kołomyja-Stefanówka	5,200.000	113.516·—
(jeszcze niezaciągnięta)		
g) na kolej Piła-Jaworzno	*928.000*	*20.416·—*
Suma II. . .	12,908.000	281.760·66

	Suma imienna pożyczki	Raty półroczne pożyczki
III. Pożyczki kraju na pokrycie wpłat na objęte przez kraj :)*	Koron	Koron
(już zaciągnięta)		
h) akcye pierwsz. kolei Łupków-Cisna .	930.000	20.231·12
(jeszcze nie zaciągnięte)		
i) akcye zakł. kolei Kraków-Kocmyrzów w sumie imiennej 200.000 koron, tudzież akcye pierwsz. kolei Trzebinia-Skawce w sumie imiennej 266.000 koron (z powodu powiększenia kapitału zakładowego) i akcye pierwsz. kolei Łupków-Cisna w sumie imiennej 120.000 koron (podobnież z powodu powiększenia kapitału zakładowego)	600.000	13.176
Suma III. . .	1,530.000	33.407·22
Suma I., II., i III. łącznie . .	16,938.000	369.590·88

Z powyższego zestawienia wynika, że z łącznej sumy rat półrocznych przypada :

1-o na raty stale kraj obciążające (od pożyczek na pokrycie bezzwrotnych subwencyi) — — — koron 54.423

2-o na raty jedynie gwarantowane przez kraj, których ciężar dla krajowego funduszu kolejowego zależy zatem od rentowności odnośnych kolei lokalnych koron 281.760·66
: której to cyfry rat strącić należy atoli mieszczący się w nich dodatek administracyjny, ponieważ według warunków koncesyjnych jest on wliczalny do kosztów eksplotacyjnych; — że zaś dodatek administracyjny zmniejsza się corocznie w miarę umarzania pożyczki, przeto bierzemy jego przeciętną, wynoszącą — — „ 5.269·30

pozostaje koron 276.491·36

jako kwota tytułem gwarancyi ciążąca na funduszu kolejowym.

3-o na raty stale kraj obciążające, lecz mogące mieć ewentualne pokrycie (dywidenda od akcyi), zależne od rentowności odnośnych kolei — — — — koron 33.431·22

Łącznie ad 1-o, 2-o i 3-o raty pożyczek ciążących na funduszu kolejowym wynoszą półrocznie koron 364.345·58

---

*) Nie wykazuje się tu zaciągniętej przez kraj w sumie 1,574.000 koron pożyczki celem zastąpienia gwarantujących interesentów kolei Delatyn-Kołomyja-Stefanówka w objęciu i wpłacie akcyj tej kolei. Raty tej pożyczki wynoszą półrocznie koron 34.336·94 Gwarancya tych rat jest pewna, raty wpływają, — chociaż więc i za tę pożyczkę odpowiada fundusz kolejowy, nie wynika z niej stały ciężar dla tego funduszu.

24. Zestawienie zasobów i dotacyi funduszu kolejowego z obowiązaniami tegoż zaciągniętemi na wykonanie programu okresu I.

Stan zasobów krajowego funduszu kolejowego wynosi w dniu 1. października 1900 r.:

w 4% obligacyach kolejowych na sumę imienną koron 2,000.000, nabytych po kursie 97%	koron	1,940.000·—
w zaliczkach na budowę kolei	„	3,089.061·58
w oprocentowanych przez gwarantów ackcyach pierwszeństwa kolei Chabówka-Zakopane	„	370.000·—
w zaległych ratach interesentów	„	29.946·13
razem w dniu 1. października 1900 r.	koron	4,429.007·71
strącając z tego:		
dług bieżący krajowego funduszu kolejowego . .	koron	1,023.600·52
inne należytości bierne	„	52.926·44
pozostaje .	koron	3,352.480·75
doliczając przewyżkę odsetków czynnych ponad odsetki bierne w przybliżeniu po koniec 1900 r. .	„	47.519·25
będzie stan zasobów funduszu kolejowego w dniu 31. grudnia 1900 r. wynosić okrągło	koron	3,400.000

Na pokrycie zobowiązań ciążących na funduszu kolejowym, służą:

a) odsetki od zasobów tego funduszu,
b) dotacya coroczna tegoż funduszu.

Do niniejszego zestawienia bierzemy oczywiście tylko pierwotną dotacyę tego funduszu po koron 600.000 rocznie.

Wykazane powyżej pod pozycyą 24 jako ciążące na funduszu kolejowym raty pożyczek wynoszą półrocznie . . koron 369.590·88
czyli **rocznie koron 739.181·76**

Na pokrycie tychże przy preliminowaniu rocznego oprocentowania zasobów funduszu kolejowego po 4% — dochody stałe tegoż funduszu na okres do końca 1965 roku preliminuje się, jak następuje:

4% od kapitału, jak wyżej, koron 3,400.000 . .	koron	136.000
roczna dotacya	„	600.000
odsetki od kwartalnych rat tej dotacyi	„	4.500
Suma:		**rocznie koron 740.500.**

Nadmienia się tu odnośnie do uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 4. maja 1900 r. w przedmiocie pokrycia zwiększonych kosztów budowy kolei lokalnych Trzebinia-Skawce, Delatyn-Kołomyja-Stefanówka i Piła-Jaworzno, iż gdy niewiadomem jest jeszcze jaki będzie wynik wdrożonych rokowań z c. k. Administracyą państwa co do udziału państwa w pokryciu tych zwiększonych kosztów budowy, i gdy sama wysokość tychże nie może być jeszcze ostatecznie wykazaną, przeto niewiadomym jest także udział jaki na krajowy fundusz kolejowy przypadnie. W zestawieniu powyższem są więc wykazane wypłacone dotychczas z krajowego funduszu kolejowego tytułem pożyczek bieżących w myśl powołanej uchwały Wysokiego Sejmu zaliczki na te zwiększone koszta budowy, — nie może zaś być wykazanem jeszcze, jaki z tytułu zwiększonych kosztów budowy przypadnie stały ciężar na kolejowy fundusz krajowy.

25. Krajowa Rada kolejowa.

Ostatnia t. j **szósta** zwyczajna sesya krajowej Rady kolejowej w ubiegłem II. trzechleciu 1897/1899 odbyła się dnia 22. grudnia 1899.

Na sesyi tej podał Wydział krajowy do wiadomości pomienionej Rady postęp akcyi krajowej na polu popierania kolei niższorzędnych za czas od 1. czerwca do końca grudnia 1899 roku, nadto zaciągnął Wydział krajowy opinii Rady kolejowej co do rozlicznych spraw bieżących.

Rada kolejowa doradzała na sesyi tej Wydziałowi krajowemu, by :

a) Wydział krajowy zwołał możliwie spiesznie ankietę fachowych interesentów w sprawie uregulowania taryf kolejowych dla nafty, drzewa i cukru oraz

b) Wydział krajowy wpłynął na c. k. Dyrekcyę kolei państwowych w Krakowie, w przedmiocie ustanowienia korzystniejszych połączeń Zakopanego ze Lwowem i Krakowem.

Z sesyą tą skończył się drugi okres trzechletniej krajowej Rady kolejowej powołanej do życia z dniem 1. stycznia 1897 r.

Wobec tego przystąpił Wydział krajowy do złożenia nowej krajowej Rady kolejowej na **trzecie** trzechlecie 1900/1902 r., powołując w myśl §. 1. statutu organizacyjnego tejże Rady 7 członków za pośrednictwem wyszczególnionych tamże korporacyi i 7 członków bezpośrednio według własnego uznania.

Na propozycye odnośnych korporacyi zamianowani zostali Pp.: Jakób **Piepes-Poratyński** (Izba handlowo-przemysłowa we Lwowie) Oktaw **Sala** (Izba handlowo przemysłowa w Brodach), Józef **Falter** (Izba handlowo-przemysłowa w Krakowie), Andrzej książę **Lubomirski** (c. k. Towarzystwo gospodarskie we Lwowie), Władysław **Struszkiewicz** (c. k Towarzystwo rolnicze w Krakowie), Antoni **Góralczyk** (Towarzystwo leśne we Lwowie) i Adam **Trzecieski** (Towarzystwo naftowe).

Bezpośrednio według uznania Wydziału krajowego zamianowani zostali członkami krajowej Rady kolejowej Pp: Stanisław **Głąbiński**, Stanisław **Jedrzejowicz,** Dr. Henryk **Kolischer,** Wiktor **Kolosvary**, Dr. Juliusz **Leo,** Dr. Emanuel **Roiński** i Jan **Seferowicz.**

Nadto wyznaczył Wydział krajowy w myśl §. 3. statutu organizacyjnego krajowej Rady kolejowej z grona jej 3 członków a mianowicie pp. Wiktora Kolosvarego, Andrzeja ks. Lubomirskiego i Jana Seferowicza, tudzież 2 zastępców pp. Dr. Henryka Kolischera i Władysława Struszkiewicza, którzy tworzą **ściślejszy komitet doradczy** szefa Departamentu IV. Wydziału krajowego w zakresie spraw kolejowych.

Pierwsza zwyczajna sesya krajowej Rady kolejowej w obecnem trzechleciu odbyła się dnia 2. czerwca 1900 r.

Na posiedzeniu tem podał Wydział krajowy do wiadomości Rady kolejowej uchwały powzięte przez Wysoki Sejm na sesyi 1899/1900 w przedmiocie popierania kolei niższorzędnych, oraz przedstawił dalszy dotychczasowy postęp dotyczącej akcyi kraju jak niemniej i zarządzenia poczynione wskutek wyż przytoczonych uchwał Rady kolejowej.

Sprawozdanie powyższe przyjęła krajowa Rada kolejowa do wiadomości i powzięła nadto następujące uchwały :

1. Rada kolejowa uprasza Wydział krajowy o zarządzenie, aby wszelkie memoryały wysyłane do Wiednia w sprawach taryfowych oraz protokoły z ankiet i konferencyi taryfowych przesyłane były wszystkim członkom krajowej Rady kolejowej oraz galicyjskim członkom państwowej Rady kolejowej.

2. Rada kolejowa doradza możliwie spieszne zwołanie ankiety w sprawie reformy taryf dla cukru.

3. Rada kolejowa doradza Wydziałowi krajowemu, aby jak najenergiczniej sprzeciwił się zeznaniu przez koncesyonaryusza, względnie przez utworzyć się mające Towarzystwo akcyjne kolei Przework-Bachórz rewersu demolacyjnego wymaganego przez c. i k. Ministerstwo wojny.

4. Rada kolejowa zaleca bardzo objęcie najbliższym programem krajowej akcyi kolejowej połączenia Szczawnicy z istniejącymi kolejami; nakoniec.

5. Rada kolejowa doradza Wydziałowi krajowemu, aby jak najspieszniej do ułożenia programu dalszej akcyi kraju przystąpił, gdyż akcya kraju na tem polu jest dla ekonomicznego podniesienia kraju niezbędną.

Alegat 7. Sprawozdanie z zarządzeń poczynionych wskutek tych uchwał załącza się jak alegat 7.

Stanowisko, jakie Wydział krajowy wobec powyższych uchwał zajął, oraz ew. poczynione zarządzenia podane zostaną do wiadomości Rady kolejowej na drugiej zwyczajnej sesyi, która zwołaną będzie w miesiącu grudniu b. r.

Krajowe biuro kolejowe

Wydział krajowy czyniąc zadość kilkakrotnie przez Wysoki Sejm wyrażonym życzeniom, a w szczególności w wykonaniu uchwały z dnia 16. marca 1899., r. utworzył w krajowem biurze kolejowem oddział taryfowy i w tym celu przyjął na razie prowizorycznie na jeden rok p. Bronisława Chodkiewicza, rewidenda c. k. kolei państwowych, który objął też posadę konsulenta dla spraw taryfowych z dniem 15. lutego 1900. r., uzyskawszy od c. k. Ministerstwa kolei żelaznych za tutejszem wstawieniem się urlop jednoroczny. Wydatek na pobory tego urzędnika przewidziany był w budżecie krajowym (Rubryka X. dział II. poz. 180 h.). Osobnem sprawozdaniem wnosi się przyjęcie posady tej w etat biura kolejowego. — Nadto przyjął Wydział krajowy pomocnika dla kosulenta dla spraw taryfowych w charakterze czasowego urzędnika biura kolejowego.

Już przy sprawdzaniu rachunków eksploatacyjnych kolei lokalnych Borki wielkie—Grzymałów i Łupków—Cisna za pierwsze lata okazała się nieodzowna potrzeba stałej peryodycznej rewizyi tych rachunków; w tym celu przyjął Wydział krajowy czasowego urzędnika, którego pobory służbowe będą refundowane przez pojedyńcze koleje lokalne na ciężar rachunków eksploatacyjnych w stosunku długości ich linii. Wydatek ten zresztą pokrywać będą wielokrotnie różnice wynalezione na korzyść kolei lokalnych przez tego urzędnika przy sprawdzaniu rachunków.

W obsadzeniu posady etatowej inżyniera I. klasy dla spraw eksploatacyjnych wybudowanych już linii kolejowych zachodziła trudność, z powodu braku kandydatów odpowiednio ukwalifikowanych a reflektujących na tę posadę o poborach inżyniera I. klasy; z tego powodu osobnem sprawozdaniem wnosi Wydział krajowy utworzenie posady tej w randze starszego inżyniera*).

Dyrektor biura kolejowego, p. Kazimierz Zaleski po przebyciu ciężkiej choroby, objął w miesiącu marcu 1900. r. ponownie kierownictwo biura.

---

*) Prowizorycznie posadę tę powierzono urlopowanemu inżynierowi kolei państwowych p. Romanowi Krzyżanowskiemu.

Niestety musimy zaznaczyć dwa wypadki śmierci, które uszczupliły siły urzędnicze biura; dnia 30. lipca 1900. r. zmarł zastępca Dyrektora Ludwik Goltental a dnia 3. marca 1900. r. czasowy starszy inżynier Ignacy Chylewski*).

Jakkolwiek nadto w ciągu tego roku wystąpił z biura kolejowego czasowy inżynier adjunkt p. Ferdynand Gissmann, przechodząc do służby przy kolei państwowej, to przecież mimo tych ubytków tok spraw bieżących przypadających biuru kolejowemu nie doznał żadnego uszczerbku, i owszem sprawy dotyczące sfinalizowania pierwszego okresu akcyi kolejowej zostały znacznie naprzód posunięte, tak że spodziewać się należy, że będą w ciągu roku ukończone, o ile zależeć to będzie od biura kolejowego względnie Zarządów pojedyńczych kolei lokalnych.

Oprócz tego powierzył Wydział krajowy w porozumieniu ze starającym się o koncesyą kierownictwo eksporytury dla wypracowania we własnym zarządzie projektu szczegółowego kolei wąskotorowej Przeworsk - Bachórz — Dynów starszemu inżynierowi p. Maurycemu Machalskiemu; roboty trasownicze rozpoczęte też zostały w połowie sierpnia 1900. r. a obecnie połowe roboty są już na ukończeniu.

W czasie objętym niniejszem sprawozdaniem t. j. od 11. listopada 1899 do 31. października 1900. r. przydzielono biuru kolejowemu do załatwienia aktów Wydziału krajowego sztuk . . . . . 2.719, nadto w tymże czasie miało biuro kolejowe, jako organ prowadzący administracyą poszczególnych Towarzystw kolejowych, do załatwienia:

aktów tow. kolei	l. Borki w. — Grzymałów,	188,
„ „	l. Łupków, Cisna,	187,
„ „	l. Trzebinia Skawce,	575,
„ „	l. Chabówka-Zakopane,	407,
„ „	l. Delatyn-Kołomyja-Stefanówka,	1132,
„ „	l. Piła-Jaworzno,	858,
„ „	Przeworsk-Bachórz (Dynów) i	22,
aktów biura kolejowego ogólnej natury,		166,
czyli łącznie		6.254

Prócz tego biuro kolejowe objęło wykończenie planów wykonania budowy linii pierwszego okresu akcyi kolejowej, jakoteż wygotowanie aparatów technicznych dla przeprowadzenia państwowych kolaudacyi poszczególnych linii.

27. Działalność krajowego biura kolejowego pod względem komercyalnym i taryfowym.

W skutek uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 17. marca 1899 utworzono z dniem 1. marca 1900. r. przy krajowem biurze kolejowem osobny oddział taryfowy, składający się z konsulenta dla spraw komercyalnych i taryfowych i jednej pomocniczej siły. Oprócz założenia i ewidencyi kompletnego zbioru taryf, wszelkich taryfowych zniżek i rozkładów jazdy i oprócz prowadzenia statystyki ruchu osobowego i towarowego oddział ten pracował przedewszystkiem nad przyspożeniem dochodów dla krajowych kolei lokalnych przez akwizycyę nowych transportów i uregulowanie taryf.

W szczególności przeprowadzono skutecznie następujące sprawy:

1) Jeneralne zniżenie taryfy towarowej kolei lokalnej Delatyn-Kołomyja-Stefanówka i wschodnio-galicyjskich kolei lokalnych.

*) Z dniem 15. lutego 1901 objął prowizorycznie posadę zastępcy dyrektora krajowego biura kolejowego urlopowany starszy inżynier kolei państw p. Zygmunt Motylewski.

2) Cały szereg zniżek taryfowych dla kolei lokalnych Trzebinia-Skawce i Chabówka-Zakopane.

3) Ułożono taryfę osobową i towarową dla kolei lokalnej Jaworzno-Piła.

4) Uregulowano taryfę towarową kolei miejscowej Łupków-Cisna.

5) Zawarto umowę z c. k. koleją państwową i koleją północną cesarza Ferdynanda i współudział krajowych kolei lokalnych w obsłudze ruchów związkowych, na podstawie której zapewniono kolei lokalnej Trzebinia-Skawce a po części i kolei lokalnej Jaworzno-Piła i Delatyn — Stefanowska przewożenie transitujących transportów w liczbie około 10.000 wagonów rocznie. Umowa ta przysporzy dotyczącym kolejom lokalnym przypuszczalnie około 200.000 koron rocznie całkiem nowego i w obliczeniach rentowności nieprzewidzianego dochodu.

6) Wypracowano i przedłożono już c. k. Ministerstwu kolejowemu projekt jeneralnego zniżenia taryfy towarowej kolei żelaznej Chabówka-Zakopane.

Również i sprawami taryfowemi ogólnego dla kraju znaczenia zajmował się oddział taryfowy krajowego biura kolejowego z całą czujnością. Praca ta polega przeważnie na ewidencyi wszystkich zamierzonych lub przeprowadzonych zmian taryfowych nietylko w kraju samym ale i poza granicami tegoż, oraz na badaniu przyczyn i skutków tych zmian.

Rezultatem tej żmudnej jednak cichej pracy było zwołanie dwóch ankiet taryfowych i przedłożenie c. k. Ministerstwu kolejowemu kilku memoryałów w sprawie uregulowania taryf dla drzewa budulcowego i kopalnianego, soli, kamienia i t. p. Większość tych memoryałów pozostała dotąd bez odpowiedzi, dotyczące sprawy prowadzi zatem biuro ciągle w ewidencyi i zbiera nowe motywa do skutecznego ich poparcia.

Wreszcie wypracowano jeszcze kilka obliczeń rentowności dla nowo projektowanych kolei lokalnych.

28. Komisye urzędowe.

Komisye urzędowe w sprawach nowo-projektowanych lub też istniejących linii kolejowych, które odbyły się przy udziale delegatów krajowego biura kolejowego, wyszczególnione są poniżej:

1) od 6. do 16. listopada 1899 komisya dla odbioru robót od Przedsiębiorstwa budowy „Gw. Ziembicki, E. Gross i Ska. na linii Chabówska-Zakopane oraz skonstatowanie stanu budowy tej kolei;

2) od 9. do 12. listopada 1899 wstępna rewizya techniczna linii Delatyn-Kołomyja-Stefanówka ze strony c. k. Generalnej Inspekcyi austr. kolei żelaznych;

3) d. 15. i 16. listopada 1899 komisya techniczno policyjna kolei lokalnej Delatyn-Kołomyja-Stefanówka;

4) d. 17. listopada 1899 komisya reambulacyjna w sprawie rozszerzenia stacyi Sucha;

5) d. 21. listopada 1899 komisya reambulacyjna dla projektowanych zmian zatwierdzonego projektu budowy kolei lokalnej Trzebinia-Skawce;

6) od 2. listopada do 8. grudnia 1899 komisya dla odbioru robót od Przedsiębiorstwa budowy „Szymberski, Uderski i Brester“ na linii Delatyn-Kołomyja-Stefanówka oraz skonstatowanie stanu budowy tej kolei;

7) d. 4. i 5. grudnia 1889 rewizya trasy i komisya stacyjna projektowanej kolei lokalnej Tarnopol-Zbaraż;

8) d. 6. 7. i 8. grudnia 1899 rewizya trasy i komisya stacyjna projektowanej kolei lokalnej Grzymałów - Kałaharówka i Touste-Czabarówka:

9) dnia 14. grudnia 1899 komisya stacyjna i reambulacyjna dla projektowanego tramwaju elektrycznego w Krakowie;

10) dnia 10 i 11. stycznia 1900 skonstatowanie stanu budowy na stacyi złączenia Stefanówka;

11) dnia 7. lutego 1900 r. kolaudacya nawierzchni na stacyi Stefanówka;

12) dnia 13. i 14. marca 1900 r. kalaudacya urządzeń na miny przy mostach i strażnicy wojskowej na linii Trzebinia- Skawce;

13) 5. i 6. marca 1900 komisya w sprawie oddania dróg i ścieków z powodu budowy kolei Chabówka-Zakopane w gminie Raba wyżna powiatu Myślenice;

14) d. 25. do 28. kwietnia 1900 komisya reambulacyjna w sprawie zmian konsentowanego projektu na linii Delatyn-Kołomyja Stefanówka.

15) Odbiór stacyi wodnej i obrotnicy w Stefanówce dnia 18. kwietnia 1900.

16) 30. kwietnia i 1. maja 1900 oddanie dróg i scieków z powodu budowy kolei lokalnej Delatyn-Kołomyja-Stefanówka w obrębie powiatu Nadwórniańskiego;

17) 4. maja 1900 komisya reambulacyjna z powodu rozszerzenia stacyi Chrzanów;

18) od 15. maja do 5. czerwca 1900 komisye w sprawie oddania dróg i ścieków z powodu budowy kolei lokalnej Delatyn - Kołomyja-Stefanówka w obrębie powiatu Kołomyjskiego;

19) od 15. maja do 1. czerwca 1900 oddanie dróg i ścieków z powodu budowy kolei Chabówka-Zakopane w obrębie powiatu Nowotarskiego;

20) 1. czerwca 1900 komisya lokalna w sprawie urządzenia magazynu dynamitowego w gminie Kąty przy linii Piła-Jaworzno;

21) od 12. do 21. czerwca 1900 oddanie dróg i ścieków z powodu budowy kolei lokalnej Delatyn-Kołomyja-Stefanówka w powiatach Horodenka i Kocmań;

22) dnia 7. czerwca 1900 komisya lokalna w sprawie urządzenia magazynu na proch w gminie Chrzanów przy linii Piła-Jaworzno;

22*a*) od 3. do 12. lipca komisya reambulacyjna nowo projektowanej kolei lokalnej Tarnopol-Zbaraż;

23) dnia 18 lipca 1900 komisya w sprawie urządzenia przystanku Ostrowiec na linii Delatyn-Kołomyja-Stefanówka,

24) dnia 3. sierpnia 1900 komisya w sprawie ustanowienia przystanku osobowego w Kułaczkowcach na linii Delatyn-Kołomyja-Stefanówka;

25) dnia 21. sierpnia 1900 komisya w sprawie urządzenia przystanku osobowego w gminie Zagórze na linii Trrebinia-Skawce.

26) od 22. do 28. sierpia 1900 kolaudacya państwowa kolei miejscowej Łupków-Cisna;

27) dnia 3. września 1900 komisya reambulacyjna dla rozszerzenia stacyi Trzebinia kolei północnej.

28) od 3. do 8. września 1900 komisya odbioru budowli podlegających rocznej gwarancyi na linii Trzebinia-Skawce od Przedsiębiorstwa budowy „Olewiński i Bogucki;

29) 19. i 20. września 1900 próba mostów na linii Piła-Jaworzno;

30) 13. września 1900 komisya w sprawie pozwolenia na budowę nowych budynków w gminie Jeleń w rejonie ogniowym linii Piła-Jaworzno;

31) Od 19. do 26. września 1900 oddanie dróg i ścieków z powodu budowy kolei Piła-Jaworzno.

32) 5. i 6. października 1900 rewizya wstępna kolei Piła-Jaworzno ze strony c. k. Generalnej Inspekayi austr. kolei zelaznych.

33) Od 8. do 10. października 1900 państwowa kolaudacya mechanicznych urządzeń stacyi wodnych oraz taboru na linii Trzebinia-Skawce.

34) Dnia 9. i 10. października 1900 reambulacya zmian konsentowanego projektu budowy kolei lokalnej Piła-Jaworzno.

35) Od 12 do 15 października 1900 r. komisya techniczno-policyjna kolei Piła-Jaworzno.

36) Od 17. do 21. października 1900 r. odbiór robót od Przedsiębiorstwa budowy „W. Olewiński i B; Bogucki" na linii Piłc Jaworzno oraz skonstatowania stanu budowy kolei.

37) Od 23. do 31. października 1900 r. ostateczny odbiór budowli podlegających rocznej gwarancyi od Przedsiębiorstwa budowy Gw. Ziembicki, E. Gross i Ska na linii Chabówka-Zakopane oraz kolaudacya państwowa tej kolei.

38) Dnia 30. października 1900 rewizya trasy końcowej przestrzeni projektowanej kolei Lwów Sambor-Turka-Użok.

Wyż wykazane komisye urzędowe zajęły przeszło 170 dni a wymagały częstokroć obecności dwu i więcej delegatów krajowego biura kolejowego.

Prócz powyższych komisyi uczestniczyli delegaci w rozlicznych konferencyach urzędowych w poszczególnych c. k. Dyrekcyach kolei państwowych i c. k. Ministerstwie kolei żelaznych, które to czynności również bardzo dużo czasu absorbowały.

Nadto przeprowadzało krajowe biuro kolejowe studya komercyalne otwartych już kolei jak niemniej badania rentowności nowo projektowanych kolei.

C. Petycye w sprawach kolejowych przez Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia przekazane lub niezałatwione.

29 Petycya gminy Brzeżan o kolej Brzeżany-Potutory

Petycya gminy miasta Brzeżan o spowodowanie budowy odnogi kolei żelaznej z Potutor do Brzeżan, oraz o urządzenie przystanku osobowego pod nazwą Brzeżany-Potutory, na szlaku kolei Halicz-Ostrów, została załatwioną uchwałą Wysokiego Sejmu z 5. maja 1900. O tem zdajemy sprawę w ustępie 10. niniejszego sprawozdania.

30 Wniosek posła Szweda o zbudowanie poczekalni na przystanku Pewel mała, na linii kolejowej Sucha-Zwardoń.

W załatwieniu sprawozdania komisyi kolejowej o wniosku posła Szweda w sprawie przystanku „Pewel-mała“ powziął Wysoki Sejm dnia 5. maja 1900 uchwałę:„ Sejm wzywa c. k Rząd, ażeby na kolei państwowej, na przystanku „Pewel mała“ zarządził wybudowanie czekalni.“

O tej uchwale został c. k. Rząd uwiadomiony.

31 Petycya gminy Bukowsko o urządzenie poczekalni na przystanku w Dąbrówce.

Petycya gminy Bukowsko o urządzenie poczekalni w Dąbrówce nie została przez Wysoki Sejm załatwioną.

O tem zawiadomił Wydział krajowy gminę za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Sanoku.

32 Petycya gminy Horodenki o rozszerzenie budynków stacyjnych.

W sprawie petycyi gminy miasta Horodenki o rozszerzenie budynków stacyjnych Wysoki Sejm nie powziął żadnej uchwały.

O tem zawiadomiono gminę przez Wydział powiatowy.

33. Petycya intereresentów o przywrócenie przystanku Rodatycze na kurs Lwów-Kraków.

W przedmiocie sprawozdania komisyi kolejowej o petycyi w sprawie otwarcia stacyi kolejowej w Rodatyczach nie powziął Wysoki Sejm żaenej uchwały.

Petycyę tę udzielił Wydział krajowy z poparciem c. k. Prezydyum Namiestnictwa.

34. Petycya Stanisława Markiewicza o zapomogę na podróż do Bośnii i do budowy kolei.

Odstąpioną przez Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu petycyę Stanisława Markiewicza a udzielenie zapomogi na podróż do Bośnii do budowy kolei, Wydział krajowy załatwił odmownie.

Przedstawiwszy niniejszem sprawozdaniem przebieg czynności w zakresie spraw kolejowych, Wydział krajowy uprasza:

Wysoki Sejm raczy rachwalić:

Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie w przedmiocie spraw kolejowych za czas od 10. listopada 1899 do 30. listopada 1900.

Erklärung.

Mit Beziehung auf die Bestimmungen des am 9. März 1900. im k. k. Eisenbahnministerium aufgekommenen Protokolles, betreffend die Vereinbarung der Bedingungen für die Ertheilung der Concession zum Baue und Betriebe der projectirten schmalspurigen Localbahn von Przeworsk nach Bachórz mit eventueller Fortzetzung über Dynów nach Brzozów gibt der gefertigte Concessionsverber hiemit nachstehende Erklärung ab:

A) zu Punkt III. des Protokolles.

Der Gefertigte erkennt an, dass Abweichung von den Bestimmungen des Punktes III. des Protokolles vom 9. März 1900 der Concessionär oder dessen Rechtsnachfolger nur dann verpflichtet sein soll, die Fortsetzungslinie von Bachórz über Dynów nach Brzozów herzustellen, wenn die zum Ausbaue dieser Linie erforderlichen Geldmittel durch eine entsprechende Ausdehnung der Garantie des Königreiches Galizien und durch Beitragsleistungen der Interessenten und eventuell des Staates aufgebracht sein werden, wobei jedoch die Betheiligung des Staates für die gesammte Linie von Przeworsk nach Brzozów den Maximalbetrag von 1,400.000 Kronen keinesfalls übersteigen soll.

B) zu Pnnkt IV des Protokolles.

Der Gefertigte anerkennt, dass aus dem Anlagekapitale der in Rede stehenden Bahn auch ein Materialreservefond und zwar in der Höhe von 400 Kronen für je ein Kilometer Bahnlänge zu bilden ist, und dass die Localbahn an den Kosten den Herstellungen, welche durch deren Anschluss in der Station Przeworsk der k. u. k. Staatsbahnen notwendig werden, entsprechend theilzunehmen hat.

C) zu §. 7. des Entwurfes der Concessionsurkunde.

Der Gefertigte übernimmt hiemit der Verpflichtung, dafür Vorsorge zu treffen, dass die Localbahn Przeworsk-Bachórz im Mobilisirungs- oder Kriegsfalle jederzeit durch Zerstörung des Bahnkörpers, durch Zurückziehung des rollenden Materiales oder auf andere Weise insoweit für den Verkehr unbrauchbar gemacht werden wird, als dies seitens der Militärbehörde für nothwendig erkannt werden sollte.

Der Frage, ob und inwieferne etwa aus diesem Anlasse durch den Staat eine Entschädigung zu leisten sein wird, wird hiedurch in keiner Weise präjudizirt.

D) zu §. 5. des Entwurfes des Übereinkommens, betreffend die Betheiligung des Staatschatzes an der Capitalsbeschaffung für die Localbahn Przeworsk-Bachórz.

Der Gefertigte erkennt an, dass die Einzahlungen auf die von der k. k. Staatsverwaltung zu übernehmenden Stammactien nur unter der Voraussetzung und erst dann zu erfolgen haben werden, wenn die zur Bestreitung dieser Einzahlungen erforderlichen cassamässigen Deckungsmittel verfassungsmässig bewilligt sein werden.

. . . . . , den . . . . . 1900.

Przeprowadzenie budowy kolei lokalnej Piła (Bolęcin)- Jaworzno długości 22.3 km.

O rozpoczęciu budowy tej kolei zdał Wydział krajowy sprawę w punkcie 18. sprawozdania z czynności Departamentu IV. Wydziału krajowego krajowego za rok 1899.

Wskutek opóźnienia reambulacyi przestrzeni od km. 6·2 do km. 10·9 wraz z projektowaną stacyą Chrzanów i braku konsensu na budowę tej przestrzeni musiało nastąpić przedłużenie terminu ukończenia budowy linii Piła (Bolęcin)- Jaworzno do dnia 30. czerwca 1900, oznaczonego pierwotnie na dzień 1. listopada 1899.

Następstwem tego było również powiększenie kosztów budowy tej linii, umotywowane dokładnie w aleg. 141 z dnia 26. kwietnia 1900 r.

Dalsze prowadzenie budowy tej linii prowadzone było z możliwem pośpiechem, a zostało tylko cokolwiek opóźnione skutkiem nieoddania na oznaczony termin przez kolej północną podjazdu, celem przeprowadzenia kolei Piła-Jaworzno po pod korpusem linii Wiedeń-Kraków, od którego zależnem było szutrowanie linii z hałdy w Kutach.

Ostatecznie linia oddaną rostała dla ruchu w największym porządku dnia 27. października b. r,; pozostaje jeszcze finalizowanie sprawy gruntów zajętych pod kolej która nie została jeszcze ukończoną w tych miejscach, gdzie nastąpiły zmiany podczas budowy.

Wskutek tego będą się jeszcze dokonywać ewentualne dodatkowe wypłaty ze względu na zachodzące różnice pomiędzy pierwotnie wykazanem zapotrzebowaniem gruntów, a obecnie stwierdzonem na gruncie przy pomiarach.

Obecnie jeszcze mają być dostarczone gminami komisarzowi wykupna gruntów plany sytuacyjne w skali 1 : 2880 w celu założenia księgi kolejowej, potrzebne przy dalszych czynnościach tegoż komisarza, a przepisane ustawą z dnia 19. maja 1874 Dz. p. p. Nr. 70 o zakładaniu ksiąg kolejowych, oraz ustawą z dnia 23. maja 1883 Dz. p. p. Nr. 83 o utrzymywaniu w ewidencyi katastru podatku gruntowego. Czynności założenia księgi kolejowej przeprowadzone zostaną w następnym roku 1901.

Podtorze (robote ziemne i skalne). Roboty ziemne na całej przestrzeni linii Piła-Jaworzno prowadzone są z małemi wyjątkami w terenie piaszczystym, a przeto nie przedstawiają większych trudności z wyjątkiem znaczniejszych nasypów przy przejściu rzek Chechła i Byczyny, oraz skalistego przekopu koło stacyi Chrzanów i większego przekopu pod Jaworznem, gdzie musiały być przeprowadzone roboty ubezpieczające dla odprowadzenia wody z przekopu.

Przy większych spadkach rowy normalne przekopów zostały obrukowane, oraz w dolinach rzek Chechła i Byczyny nasypy kolejowe zostały ubezpieczone od uszkodzeń mogących powstać przez wylew wielkich wód.

Przejazdy. Przejazdów w poziomie jest 58. z których piętnaście dla dróg pierwszorzędnych szutrowanych. Oprócz tego w km. 8.543 zbudowany jest ukośny podjazd pod koleją północną.

Mosty i przepusty.

Mury przyczołków wszystkich mostów wykonane zostały z kamienia warstwowego obrabianego, na zaprawie z cementu portlandzkiego. Fundamenta większych mostów wykonane zostały na palach ze ścianami szpuntpalowemi i doprowadzone aż do stałego gruntu.

Most na Chechle 10·0 m. rozpiętości otrzymał konstrukcyę żelazną, z belką blaszaną równoległą, pomost górą.

Most na młynówce rzeki Chechły o 10·00 m. rozpiętości, otrzymał konstrukcyę żelazną takiej samej formy jak poprzedni, pomost górą.

Most na Byczyni 10.0 m. rozpiętości z konstrukcyą żelazną takiej samej formy jak poprzedni, pomost zagłębiony.

Oprócz tych trzech większych mostów zbudowano jeszcze sześć mniejszych mostów blaszanych od 2 do 6 metrów rozpiętości.

Waga konstrukcyi żelaznej tych mostów wynosi 40 ton i uwidoczniona jest w następującej tablicy:

Lp.	Światło	Ciężar jednostkowy			Ciężar zbiorowy		Uwagi
		żelazo Martina	żelazo lane		żelazo Martina	żelazo lane	
1.	2.00	677.7	143.8	3.	2033.1	431.4	
2.	4.00	2470.0	180.8	1.	2470.0	180.8	Pomost zagłębiony
3.	6.00	5720.5	248.4	2.	11441.0	496.8	Ukośnie $\psi = 65^0$
4.	10 00	6367.4	256.0	2.	12734.8	512.0	Chechło pom. górą.
5.	10.00	9389.4	256.0	1.	9389.4	256.0	Byczyna pom. zagł.
			Razem		38068.3	1877.0	

Oprócz mostów z konstrukcyą żelazną zbudowano jeszcze 42 otwartych przepustów z pomostem drewnianym, dwa mosty sklepione, jedenaście przepustów krytych, cztery rury betonowe i 43 kanałów rampowych.

Przyczółki i skrzydła mostów otrzymały wymiary według typów wypracowanych przez krajowe biuro kolejowe i zatwierdzonych przez c. k. Ministerstwo kolejowe.

Również projekta konstrukcyi żelaznych wszystkich mostów wraz z obliczeniem wytrzymałości i szczegółowymi rysunkami wykonania, opracowane zostały w krajowem biurze kolejowem i uzyskały potwierdzenie c. k. Ministerstwa kolejowego.

Wykonanie konstrukcyi żelaznych mostów oddano fabryce Witkowickiej.

Materyał na nity, jakoteż na wszystkie części konstrukcyi pochodzi z tychże samych fabryk i stanowi zlewne żelazo walcowane Martina.

Próby wytrzymałości materyałów, to jest próby na rozerwanie i zginanie, jak również odbiór gotowych konstrukcyi co do wykonania i wymiarów, odbywały się w fabrykach przez delegowanych do tej czynności inżynierów krajowego biura kolejowego, podług przepisów przyjętych przez c. k. koleje państwowe.

Zestawienie i nitowanie konstrukcyi mostowych na linii odbywało się również pod kontrolą inżynierów krajowego biura kolejowego.

Nawierzchnia i szutrowanie.

Tor kolejowy ułożony został na miękkich progach poprzecznych, ze stykami szyn między progami.

Na całej linii użyte są szyny systemu XXIV. ze stali zlewnej, walcowanej, Martina, wagi 26 kg. na metr bieżący, w prostych dziewięć metrów długie, w łukach zaś użyte są szyny skrócone, długości 8.940 m. i 8.875 m.

Dla zaszutrowania toru na pierwszę podbicie użyto piasku, a następnie żwiru z hałdy w kątach, pochodzącego z płuczek przy wydobywaniu galmanu.

S t a c y e.

W następującej tablicy uwidoczniona jest ilość stacyi wraz z długością torów bocznych i ilością zwrotnic:

N a z w a	Długość	Ilość torów	Długość torów bocz.	U w a g a
Bolęcin	492·90	3	576·514	Stacya
Płaza	180·20	2	57·000	Przystanek i ładow.
Pogorzyce	280·26	2	215·860	Ładownia
Chrzanów	356·64	3	487·092	Stacya
Odgał. do kop. Mat.	242·90	2	141·680	
Ładownia kop. „	170·00	2	66·00	Ładownia
Byczyna	179·86	2	68·36	Przystanek i ładow.
Jaworzno	302·30	4	449·481	Stacya
Ład. kop. Domsa	179·48	2	95·48	Ładownia

Materyały użyte do położenia toru głównego i torów bocznych na stacyach są następujące:

Szyny	systemu	XXIV	szt. 5821
Łubki	„	„	„ 5806
Podkładki	„	„	„ 36281
Śruby	„	„	„ 23224
Gwoździe	„	„	„ 185061
Pierścienie	„	„	„ 23172
Zwrotnice	„	XXVII.	„ 39
Progi poprzeczne sosnowe			„ 36874
Progi abnormalne dębowe			„ 1677

Szyny dostarczone zostały przez fabryki arcyksiążęce w Cieszynie.

Drobny materyał to jest łubki, płytki, gwoździe, śruby i pierścienie Grovcza, dostarczyły huty arcyksiążęce w Cieszynie.

Szyny są wykonane ze stali zleconej, walcowanej Martina, na łubki i płytki użyte jest żelazo zlewne walcowane Martina, śruby i gwoździe wyrobione są z żelaza kutego.

Zwrotnice wykonały fabryki maszyn w Ustroniu należące do Gwarectwa Cieszyńskiego.

Próby materyałów, z których wykonane zostały powyższe wyroby, to jest próby wytrzymałości na rozerwanie i zginanie odbywały się w wyżej wymienionych fabrykach przez delegowanych do tych czynności inżynierów krajowego biura kolejowego, według przepisów obowiązujących na kolejach państwowych, a przyjętych przez krajowe biuro kolejowe.

Odbiór jakościowy tych materyałów odbywał się w fabrykach, ilościowy przeprowadzało kierownictwo budowy.

Odbiór jakościowy progów odbywał się również na miejscach wyobu, a ilościowy przez kierownictwo budowy na linii.

Budynki.

Projekty budynków wypracowane były w krajowem biurze kolejowem. Budynki stacyjne jednopiętrowe, wykonane z cegły, na podmurowaniu z kamienia. Ogrzewalnia w Jaworznie wykonana z murów pruskich z dobudową dla warsztatów.

Magazyny, wychodki oraz magazyny dla konserwacyi budowane są z drzewa na podmurowaniu z kamienia.

Również wykonane zostały: Strażnica pojedyńcza na odgałęzieniu do kopalni Matyldy, oraz podwójna w Jaworznie, obydwie z cegieł na podmurowaniu z kamienia.

Stacye wodne urządzone zostały w Bolęcinie i w Jaworznie, gdy jednak studnia w Jaworznie nie wykazała dostatecznego przypływu wody, urządzono prowizoryczną stacyę wodną w Byczynie.

Inwentarz dla całej linii dla służby ruchu, konserwacyi toru, parowoźniczej i warsztatowej, wszelkie urządzenia stacyi wodnych, wykonane zostały wyłącznie przez krajowe firmy.

W poniżej zamieszczonej tablicy wyszczególnione są wszystkie budynki wystawione na stacyach kolei Piła (Bolęcin)-Jaworzno.

Wykaz budynków nadtorowych.

Nazwa stacyi	Budynki parterowe z poddaszem	Budynki uboczne	Budynki mieszkalne	Strażnice podwójne	Strażnice pojedyńcze	Budynki uboczne dla strażnic	Poczekalnia z dobudową na biura	Magazyny towarowe	Ładownie	Magazyny dla konserwacyi toru	Ogrzewalnie	Wieże wodne	Dobudowy do ogrzewalni na warsztaty	Wychodki dla podróżnych	Wychodki dla robotników	Pomosty do przeładowania, kryte	Studnie stacyi wodnych	Studnie domowe	Doły do czyszczenia lokomotyw	Doły na śmiecie
	m²													sztuk						
Bolęcin	150.4	33.15	—	—	—	—	—	64	150	12.6	—	20.25	—	1	—	—	1	1	1	1
Chrzanów	—	—	—	—	—	—	105.12	—	—	—	—	—	—	—		1	—	—	—	—
Odgałązienie do kopalni Matyldy	—	—	—	—	62.32	12.5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-	1	—	—
Jaworzno	150.4	112.65	161	114.18	—	25.—	—	64	140	—	135.42	20.25	22.91	1	1	—	1	1	—	2

Urządzenia telefoniczne.

Kolej Piła (Bolęcin) Jaworzno zaopatrzona jest linią telefoniczną Przewody dla linii telefonicznej wykonała c. k. Dyrekcya poczt i telegrafów na osobnych słupach wzdłuż linii ustawionych. Urządzenie biur telefonicznych wykonane zostało we własnym zarządzie.

Biura telefoniczne urządzone są w Bolęcinie, Płazie, Chrzanowie i Jaworznie. Stacya złączenia Bolęcin ma również urządzoną stacyę telegraficzną.

Tarcze ostrzegawcze.

Tarcze ostrzegawcze ustawione są na stacyach w następujący sposób: w Bolęcinie jedna, w Chrzanowie dwie i w Jaworznie jedna

Stempel- und gebührenfrei nach dem Gesetze vom 31. Dezember 1894, R. G. Bl Nr. 2 ex 1895 und der Concessionsurkunde vom 25 April 1898 R. G. Bl. Nr. 69.

Vertrag

welcher zwischen der k. k. Staasbahndirektion Stanislau namens der k. k. Staatseisenbahnverwaltung einerseits, und der Aktiengesellschaft „Localbahn Delatyn-Kolomea-Stefanówka“ unter Beitritt des galizischen Landesausschusses andererseits in Betreff der Betriebführung der Localbahnlinie Delatyn-Kolomea-Stefanówka vorbehaltlich der Genehmigung Seiner Exzellenz des Herrn k. k. Eisenbahnministers abgeschlossen wurde.

§. 1.

Gegenstand des Vertrages.

Dieser Vertrag betrifft die Uibernahme und Besorgung des Betriebes der den Gegenstand der Conzessionsurkuunde vom 25. April 1898, R. G. Bl. Nr. 69 bildenden Localbahn Delatyn-Kolomea-Stefanówka, sowie der in der Folge von dieser Localbahnlinie abzweigenden Industrie- und Schleppbahnen, während der im §. 17. festgesetzten Vertragsdauer durch die k. k. Staatsbahndirektion Stanislau.

Die Betriebsführung erfolgt in Gemässheit der einschlägigen Bestimmungen der vorbezogenen Conzessionsurkunde, der vom k. k. Eisenbahnministerium aufgestellten Conzessionsbedingnisse und der zugehörigen Vereinbarungen, beziehungsweise in Uibereinstimmung mit den diesfalls mit der Aktiengesellschaft „Localbahn Delatyn-Kolomea-Stefanówka“ vereinbarten, respective derselben auferlegten Verpflichtungen.

In der Folge wird der Kürze halber statt der Bezeichnung der Aktiengesellschaft „Localbahn Delatyn-Kolomea-Stefanówka“ die Bezeichnung „Gesellschaft“ in Anwendung gebracht. Ebenso werden im weiteren Contexte dieses Vertrages „die k. k. Staatsbahndirektion Stanislau“ stets nur mit „k. k. Staatsbahndirektion“ und die „Localbahn Delatyn-Kolomea-Stefanówka“ einfach als „Localbahn“ bezeichnet.

§. 2.

Übergabe der Bahn.

Die im §. 1 bezeichnete Localbahn wurde in einem guten, betriebsfähigen Zustande und mit allen für den regelmässigen, ungestörten und sicheren Betrieb nöthigen, beweglichen und unbeweglichen Einrichtungs- und Ausrüstungsgegenständen (also auch inclusive Oberbaureservematerialе, welches in dem bei den k. k. österr. Staatsbahnen für die Dotirung der Localbahnen üblichen Ausmasse beigestellt wurde) einschliesslich des im Sinne des §. 7 dieses Vertrages von der k. k. Staatsverwaltung für Rechnung der Gesellschaft beschafften Fahrparkes, an die k. k. Staatsbahndirektion übergeben, dass die Letztgenannte nur das zum Betriebe erforderliche Personale und das Verbrauchsmateriale beizustellen hatte, um den öffentlichen Betrieb beginnen zu können.

Unmittelbar vor der Betriebseröffnung der genannten Localbahn wurde unter Zuziehung der Gesellschaft von der k. k. Staatsbahndirektion durch Erhebung an Ort und Stelle auf Grund des Bauzustandes der Localbahn und ihrer Anlagen festgestellt und in den Protocollen ddto. Kolomea am 29. Dezember 1899 und ddto. Stefanówka am 9. Jänner 1900 dargelegt, ob und welche Herstellungen vor der Uibernahme in die Erhaltung, noch von der Gesellschaft — auszuführen sind.

Die Betriebsvorauslagen (das sind die vor dem Eröffnungstage auf laufenden Gehalte und Lohne, sowie die Kosten für Commissionsfahrten, Vertheilungszüge und sonstige Auslagen) sind durch die Gesellschaft aus dem laut Kostenvoranschlag für die Bestreitung der Betriebsvorauslagen vorgesehenen Betrage per 43.000 Kronen zu bestreiten.

Die k. k. Staatsbahndirektion wird über diese Auslagen eine Rechnung ausfertigten, der Gesellschaft diese Kosten zu facturiren, und hat letztere dieselben binnen 14 Tagen vom Tage der Zustellung der bezüglichen Factura an gerechnet, zu zahlen.

Die Ausführungspläne über die gesammten Bauanlagen der Localbahn sind in zwei Exemplaren längstens binnen einem Jahre nach der Betriebseröffnung an die k. k. Staatsbahndirektion zu übergeben.

Die von der Gesellschaft abgeschlossenen Verträge mit Bauunternehmern und Lieferanten rücksichtlich der Durchführung des Baues der Localbahn und der hiefür gelieferten Materialien und Ausrüstungsgegenstände sind behufs weiterer Abwickelung der diesen Unternehmern und Lieferanten aus den Verträgen entspringenden, über den Eröffnungstermin der Localbahn hinausreichenden Garantieverpflichtungen an die k. k. Staatsbahndirektion zu übergeben, und tritt dieselbe in gedachter Richtung in die aus den Verträgen sich ergebenden Rechte der Gesellschaft, insoferne die Austragung dieser Verbindlichkeiten nicht der Gesellschaft obliegt.

§. 3.

Verbrauchsmaterialien und Cassa-Verlagsgelder.

Die zum Betriebe nöthigen Verbrauchs- und Vorrathsmaterialien und die Verlagsgelder für die Manipulationscassen werden von der k. k. Staatsbahndirektion beigestellt.

Als Compensation für den aus Anlass der Material- und Cassendotirung der k. k. Staatseisenbahnverwaltung erwachsenden Zinsenverlust überlässt die Gesellschaft während der Vertragsdauer die von den Betriebseinnahmen innerhalb der im §. 9. normirten Verrechnungsperiode erzielbaren Zinsen in das Eigenthum der k. k. Staatseisenbahnverwaltung und zahlt die Gesellschaft während der Vertragsdauer jährlich einen Pauschalbetrag von 30 Kronen, sage dreissig Kronen pro Kilometer Bahnlänge der laut §. 1. in Betrieb übergebenen Localbahn, wobei angefangene Kilometer für voll gerechnet werden.

§. 4.

Nachträgliche Bauten, Vermehrung des Inventars und des Fahrparkes.

Die nach der Betriebsübernahme der Localbahn nöthig werdenden Neu-, Um- und Erweiterungsbauten, sowie die Vermehrung an Einrichtungs- und Ausrüstungsgegenständen, einschliesslich des Fahrparkes (§. 7.) erfolgen auf alleinige Kosten der Gesellschaft.

Derartige Herstellungen und Beschaffungen sollen jedoch nur nach eingeholter Zustimmung der Gesellschaft bewirkt werden.

Kommt eine Einigung zwischen der k. k. Staatsbahndirektion und der Gesellschaft diesfalls nicht zu Stande, so soll die Entscheidung des k. k. Eisenbahnministeriums eingeholt werden, welcher die Gesellschaft sich zu fügen hat.

Für solche Herstellungen und Beschaffungen, welche wegen Gefahr im Verzuge oder in Folge Anordnung der staatlichen Aufsichtsbehörde aus öffentlichen Sicherheitsrücksichten sofort erfolgen müssen, kann die vorherige Einholung der Zustimmung seitens der Gesellschaft entfallen, jedoch ist dieselbe gleichzeitig von der zu treffenden Verfügung in Kenntniss zu setzen.

Für die Bedeckung der Kosten solcher nachträglichen Bauten, sowie der Vermehrung des Inventars und des Fahrparkes hat die Gesellschaft Sorge zu tragen.

Diese Bedeckung hat in erster Linie aus dem Baureservefonde oder aus etwa hiefür gebildeten besonderen Fonds zu erfolgen.

Nach Erschöpfung dieser Fonds sind die bezüglichen Auslagen je nach Anordnung, beziehungsweise mit Genehmigung des k. k. Eisenbahnministeriums und im Sinne der diesfälligen Bestimmungen des im k. k. Eisenbahnministerium aufgenommenen Protocolles vom 6. Jänner 1898, sowie des zwischen dem galizischen Landesausschusse und der Gesellschaft abgeschlossenen Garantievertrages und der Statuten der Gesellschaft durch Erhöhung des Anlagekapitales, Aufnahme schwebender Schulden, Einstellung in die Betriebsrechnung, oder durch sonstige vom k. k. Eisenbahnministerium zu bestimmende, respective zu genehmigende Transactionen zu bestreiten.

Im Falle der Einstellung in die Betriebsrechnung sind diese Auslagen unter die besonderen, nicht zu den eigentlichen Betriebskosten gehörigen Auslagen zu verrechnen und behufs Refundirung, im Falle der nachträglichen Erhöhung des Anlagekapitales, in Evidenz zu halten.

Die Gesellschaft ist gehalten, über Verlangen der k. k. Staatsbahndirektion für die Bedeckung derartiger Auslagen im Voraus entsprechende Beträge zu erlegen, wenn die Mittel hiefür vorhanden

sind, eventuell ist die Entscheidung des k. k. Eisenbahnministeriums einzuholen.

Im Falle bei Ausführung von Neu-, Zu- und Umbauten durch die k. k. Staatsbahndirektion auf Rechnung der Gesellschaft zur Beaufsichtigung dieser Arbeiten das sonst auf der Localbahn verwendete Personal nicht zureicht, werden die Bezüge der zum obigen Zwecke beigestellten Staatsbahnorgane der Gesellschaft besonders zugerechnet.

§. 5.

Ansschluss-Stationon, sonstige Stations-Anlagen.

a) *Anschluss-Stationen auf den k. k. Staatsbahnen.*

Uiber den Anschluss der Localbahn an die bestehende Station Delatyn der Staatsbahnlinie Stanislau-Woronienka und an die bestehende Station Kolomea der k. k. priv. Lemberg-Czernowitz-Jassy Eisenbahn-Gesellschaft, sowie über die Betriebsführung dieser Anschlussstationen werden besondere Verträge abgeschlossen werden.

b) *Anschluss-Stationen auf fremden Bahnen und Mitbenützung der Theilstrecke Stefanówka-Zaleszczyki der Localbahn Łużan-Zaleszczyki.*

Uiber den erforderlichen Anschluss in der Station Stefanówka, sowie über die Modalitäten der Mitbenützung und Betriebsführung dieser Anschlussstation, weiters über die Führung der Züge der Localbahn durch die k. k. Staatsbahndirektion über die Theilstrecke Stefanówka-Zaleszczyki der der neuen Bukowinaer Localbahn-Gesellschaft gehörigen Localbahn Łużan-Zaleszczyki in die Station Zaleszczyki der ostgalizischen Localbahnen und zurück in die Station Stefanówka, sowie über die Mitbenützung der Anlagen der Station Zaleszczyki und über den Gemeinschaftsdienst derselben gelten die Bestimmungen der zwischen der Gesellschaft einerseits, und der neuen Bukowina'er Localbahn-Gesellschaft, sowie den ostgalizischen Localbahnen anderseits unter Beitritt der k. k. Staatsbahndirektion abgeschlossenen besonderen Uibereinkommen.

c) *Stationsanlagen auf der Localbahn.*

Die Gesellschaft verpflichtet sich, die Zustimmung der k. k. Staatsbahndirektion zu den projektirten Stationsanlagen der Localbahn vor der Einholung der Genehmigung des k. k. Eisenbahnministeriums zu erwirken, soweit nicht diese Anlagen die Genehmigung des k. k. Eisenbahnministeriums bereits gefunden haben.

Im Sinne des Concessionsprotocolls vom 6. Jänner 1898 wird die Aufstellung von Glockenschlagwerken, die Errichtung von Centralweichenstellanlagen in den Kreuzungstationen, die Zuspannung einer zweiten Telegraphen-Sprechleitung und die durchgehende Erbauung von Wächterhaüsern im Zuge der currenten Strecke dieser Localbahn, keinesfalls vor Ablauf von 5 Jahren, von der Eröffnung des Betriebes auf der ganzen Linie Delatyn-Kolomea-Stefanówka an gerechnet, gefordert werden. Sollte es zur Ausführung dieser vorgenannten Einrichtungen kommen und sollten die hiefür auflaufenden Kosten nicht aus dem Reserwefonde bestritten werden können, dann werden dieselben durch Aufnahme einer schwebenden Schuld zu bedecken sein, deren Verzinsung und Tilgung in die Betriebs- beziehungsweise Garantierechnung der Localbahn als Ausgabspost einzustellen sein wird.

d) *Anschluss Stationen künftig in die Localbahn einmündender neuer Bahnlinien.*

Wenn in der Folge neue Bahnlinien in die den Gegenstand dieses Vertrages bildende Localbahn einmünden, so wird die betriebführende k. k. Staatsbahndirektion im Einvernehmen mit der Gesellschaft wegen Anschlusses der neuen Bahnlinien und der Betriebsführung in den Anschlussstationen die erforderlichen Uibereinkommen treffen und sind die von fremden Bahnen etwa geleisteten Entschädigungen für die Mitbenützung solcher Anschlussstationen als Einnahme der Localbahn im Sinne des §. 8. des gegenwärtigen Vertrages zu behandeln.

§. 6.

Industrie- und Schleppgeleise.

Die betriebführende k. k. Staatsbahndirektion ist berechtigt, den Anschluss von Industrie- und Schleppgeleisen an die Localbahn nach den bei den k. k. österr. Staatsbahnen üblichen Normen zu gestatten, beziehungsweise deren Anlage und Betrieb auszuführen und die bezüglichen Verträge im Einvernehmen mit der Gesellschaft zu vereinbaren.

Im Falle sich die Gesellschaft zur Tragung der Baukosten einer solchen Industrie- und Schleppbahn bereit erklärt, wird rücksichtlich der Bedeckung dieser Kosten im Sinne der Bestimmungen im §. 4. vorzugehen sein.

Die aus dem Betriebe solcher Industrie- und Schleppgeleise erwachsenden Einnahmen (Wagenbeistellungsgebühr, eventuell die von der Parthei zu zahlende Verzinsung des Anlagekapitales) sind im Sinne des §. 8. für die Localbahn in Rechnung zu stellen, dagegen wird die k. k. Staatsbahndirektion die ihr aus der Betriebführung erwachsenden Selbstkosten der Gesellschaft in Anrechnung bringen.

§. 7.

Fahrparkbeistellung.

An Fahrbetriebsmitteln sind für die erste Zeit der Betriebsführung anzuschaffen:

6 Stück Locomotiven der Serie 59,

14 Stück Personenwagen, und zwar: 4 A. B. i. 1 B. C. i. und 9 C. i.,

4 Stück combinirte Post- und Condukteur-Wagen der Serie Df.,

37 Stück offene und 18 gedeckte Güterwagen,

2 Draisinen,

3 Fixe Schneepflüge und die erforderlichen Bahnwagen nebst der Fahrbetriebsmittelreserve.

Nachdem der gemäss Artikel III des Protocolles vom 6. Jänner 1898 für die Beschaffung der Fahrbetriebsmittel bestimmte Betrag der 780.000 Kronen, sage! Siebenhundertachtzigtausend Kronen zur Bedeckung der Beschaffungskosten nicht ausreicht, wird bestimmt, dass vorerst statt der obigen Anzahl Güterwagen nur 14 gedecte und 28 offene Güterwagen beschafft und die restlichen 4 gedecten und 9 offenen Güterwagen nach Massgabe des Bedarfes für Rechnung des Betriebes der Localbahn angemiethet werden.

Der für die erste Beschaffung erforderliche Betrag per 780.000 Kronen wird auf Grund des §. 5. des Uibereinkommens vom 25. Juni / 16. Juli 1898, betreffend die Betheiligung des Staatsschatzes an der Kapitals-

beschaffung für die gegenständliche Localbahn durch die k. k. Staatseisenbahn-Verwaltung geleistet, und wird diese die Beschaffung der Fahrbetriebsmittel bewirken.

Die k. k. Staatseisenbahnverwaltung hat hiebei das Recht unter Bedachtnahme auf die Konzessionsbestimmungen die Konstruktion und Einrichtung der einzelnen Fahrbetriebsmittel festzusetzen.

Uiber die beschafften Fahrbetriebsmittel wird der Gesellschaft Rechnung gelegt werden.

Diese Fahrbetriebsmittel bleiben im Eigenthume der Gesellschaft und wird das Eigenthumsmerkmal derselben auf den Fahrbetriebsmitteln in der für Localbahnen üblichen Weise vorgesehen.

Wenn vorübergehend, infolge Reparaturen etz. einzelner Locomotiven der Localbahn, oder aus einem anderen Grunde Locomotiven aus dem Stande der k. k. österr. Staatsbahnen aushilfsweise zur Abwickelung des „normalen" Zugsverkehres beigestellt werden, so hat die Gesellschaft der k. k. Staatsbahndirektion die für diese Beistellung erwachsenden Selbstkosten (d. i. 13%, sage dreizehn Perzent vom Anschaffungswerthe der betreffenden Locomotive für Verzinsung, Amortisation, Erhaltung und Amstaltung) als Leihgebühr zu vergüten.

In derselben Weise ist bei Verwendung von Locomotiven der Localbahn auf den k. k. österr. Staatsbahnen an die Gesellschaft eine gleiche Leihgebür zu vergüten.

Die Gesellschaft verpflichtet sich, in dem Falle, als die für die Localbahn beschafften Personenwagen, oder Post- und Condukteurwagen nicht mehr ausreichen, und aus dem Stande der k. k. österr. Staatsbahnen derartige Wagen beigestellt werden sollten, für jedes mit solchen Wagen der k. k. österr. Staatsbahnen auf der Localbahn, beziehungsweise auch auf der Peagestrecke Stefanówka-Zaleszczyki im Dienste der Localbahn geleistete Wagenkilometer vier Heller an die k. k. Staatsbahndirektion zu entrichten.

Wenn die auf der Localbahn in einem Jahre durch Güterwagen geleisteten Wagenkilometer (einschliesslich der Wagenkilometer, welche durch Güterwagen der im Dienste der Localbahn über die Peagestrecke Stefanówka-Zaleszczyki gefahrenen Züge auf der letzteren geleistet werden) eine derartige Höhe erreichen, dass bei Repartition dieser Wagenkilometer auf die Anzahl der für Rechnung der Gesellschaft beschafften Güterwagen, pro Güterwagen der Localbahn eine Anzahl von mehr als 14.400 Wagenkilometer entfällt, so hat die Gesellschaft für jeden über dieses Ausmass mehr geleisteten Güterwagen-Kilometer 2 (zwei) Heller an die k. k. Staatsbahndirektion zu vergüten.

Eine Vermehrung des Fahrparkes hat stets nur mit Genehmigung, beziehungsweise über Anordnung des k. k. Eisenbahnministeriums stattzufinden. Es wird jedoch schon dermalen bestimmt, dass eine Vermehrung des Wagenparkes für Rechnung der Gesellschaft platzzugreifen hat, wenn

a) durch zwei auf einander folgende Jahre die Beistellung von Porsonen- Post- oder Gepäckswagen aus dem Stande der k. k. österr. Staatsbahnen erfolgt, oder

b) durch zwei auf einander folgende Jahre eine Überschreitung des früher erwähnten Ausmasses an Güterwagenkilometer eingetreten sein sollte.

Eine Vermehrung der Locomotiven hat einzutreten, wenn constatirt werden sollte, dass die für Rechnung der Gesellschaft beschafften Locomotiven zur Bewältigung des normalen Verkehres der Localbahn nicht mehr genügen.

Über die von der Gesellschaft beigestellten Güterwagen bleibt der k. k. Staatsbahndirektion das Dispositionsrecht vorbehalten.

Falls auf den k. k. Staatsbahnen Dienstwagen, oder Personen- Post- oder Condukteurwagen der Localbahn in Verwendung gelangen sollten, werden von der k. k. Staatsbahndirektion analoge Vergütungen, wie sie oben für die Verwendung von Fahrbetriebsmitteln der k. k. Staatsbahnen festgesetzt erscheinen, an die Gesellschaft zu leisten sein

Die Feststellung der Entschädigung für die von der k. k. Staatseisenbahnverwaltung gemäss vorstehender Bestimmungen beigestellten Wagen erfolgt auf Basis der Achskilometerstatistik ohne spezielle nummernweise Abrechnung.

In den vorbezeichneten Einheitssätzen per 4 Heller, beziehungsweise 2 Heller ist auch die Vergütung für die Erhaltung der bezüglichen Wagen inbegriffen.

§. 8

Betriebskosten-, Vergütung-, Einnahmen-, Zuscheidung und Ausgaben-Präliminare.

I. Die Gesellschaft hat an die k. k. Staatsbahndirektion die derselben aus der Betriebsführung der vorerwähnten Localbahn erwachsenden Selbstkosten nach Massgabe der nachfolgenden Bestimmungen zu ersetzen

1) Für die Überwachung des Betriebsdienstes, sowie für die Rechnungslegung durch die k. k. Staatsbahndirektion bezahlt die Gesellschaft insolange, als die vom Lande Galizien gewährte Erträgnissgarantie thatsächlich in Anspruch genommen wird, oder vom Lande geleistete Garantievorschüsse aushaften, einen Zuschlag von 5, Sage! fünf Perzent zu den nach den folgenden Punkten 2 bis 6 ermittelten Selbstkosten des Betriebes. Sobald keine dieser Voraussetzungen zutreffen sollte, participirt die Gesellschaft an den Kosten des Centraldienstes der k. k. Staatsbahndirektion in der Weise, dass von den Kosten sämmtlicher mit Auslagen des Centraldienstes der k. k. Staatsbahndirektionen belasteten Bahnlinien im Staatsbetriebe, zu Lasten der Gesellschaft ein Antheil ausgeschieden wird, welcher dem Verhältnisse der auf der Localbahn (zuzüglich der im Dienste der Localbahn auf der Peagestrecke Stefanówka-Zaleszczyki gefahrenen Wagenachskilometer) geleisteten Wagenachskilometer zur Gesammtleistung der vorbenannten Bahnlinien entspricht.

Zur Bedeckung dieses der Gesellschaft zur Last fallenden Antheiles, darf jedoch nur der Überschuss der Einnahmen, welcher nach Bedeckung der in nachstehenden Punkten 2 bis 8 aufgezählten Kosten und des planmässigen Jahreserfordernisses, für die Verzinsung und Tilgung des vom Königreiche Galizien garantirten Prioritätsanlehens, sowie nach Rückzahlung etwaiger vom Lande geleisteter Garantievorschüsse, ferners nach Bedeckung des im §. 3 erwähnten Zinsenpauschales verbleibt, herangezogen werden und darf der auf diese Weise ermittelte Betrag nie geringer sein, als die erwähnte 5 (fünf) perzentige Quote der Selbstkosten des Betriebes.

2) Die Kosten für die Bahnaufsicht, Bahnerhaltung- Verkehrs- und commerziellen Dienst, sowie für die Zugförderung werden localisirt verrechnet.

3) Die Bestimmungen über die Vertheilung der in den Anschlussstationen Delatyn und Kolomea erwachsenden Betriebskosten werden mit den im §. 5. Punkt a) erwähnten Verträgen vereinbart.

4) Die Auslagen für die Erhaltung und Umstaltung der Locomotiven, sowie der Personenwagen, der combinirten Post- und Condukteurwagen der Localbahn werden bei Ausführung derartiger Reparaturen in den Werkstätten der k. k. österr. Staatsbahnen nach den Selbstkosten (das sind Lohn, Material, Werkzeugabnützung und Werkstättenaufsicht) in Rechnung gestellt.

6) Die Auslagen für die Erhaltung und Umstaltung der Lastwagen der Localbahn werden in der Weise berechnet, dass die Gesammtzahl der durch die Güterwagen auf der Localbahn in jedem Rechnungsabschnitte zurückgelegten Güterwagenachskilometer mit dem Einheitssatze multiplizirt wird, welcher gemäss dem der Abrechnungsperiode vorausgegangenen vorjährigen Geschäftsberichte der k. k. Staatsbahndirektion für Erhaltung und Umstaltung der Lastwagen pro Wagenachskilometer resultirt und der so gewonnene Geldbetrag zu Lasten der Gesellschaft in Rechnung gestellt wird. Hiebei wird die pro Wagenachskilometer sich ergebende Kostenquote in den ersten drei Jahren des Betriebes mit der Hälfte und erst vom vierten Betriebsjahre angefangen mit dem vollen Betrage in Anrechnung gebracht.

Bezüglich dieser Berechnung wird weiters bestimmt, dass für den Fall, als die im §. 7 bezeichnete Maximalleistung pro Güterwagen der Localbahn nicht erreicht werden sollte, die auf der Localbahn (einschliesslich der Peagestrecke Stefanówka-Zaleszczyki) factisch zurückgelegten Güterwagenachskilometer, bei Überschreitung dieser Maximaleistung aber das eben bezeichnete Maximalausmass in Anrechnung zu bringen ist.

6) Etwaige auf der Localbahn erwachsende Kosten für Behebung ausserordentlicher Beschädigungen an Fahrbetriebsmitteln durch Entgleisungen. Achsbrüche, Zusammenstösse etc. werden bei Ausführung derartiger Reparaturen in den Werkstätten der k. k. Staatsbahnen nach den Selbstkosten (das sind Lohn, Material, Werkzeugabnützung, Werkstättenaufsicht) in Rechnung gestellt.

7) Die zu den eigentlichen Betriebsauslagen nicht gehörigen Kosten für Grund-, Gebäude-, Erwerb- und sonstige Steuern sammt Zuschlägen, Gebührenäquivalent, Börsebeiträge und Cotirungssteuer, Stempel und Gebühren, Assecuranzprämien, Vergütung der von der neuen Bukovinaer Localbahn Gesellschaft, beziehungsweise von den Ostgalizischen Localbahnen für die Mitbenützung und Betriebsführung in den Stationen Stefanówka und Zaleszczyki, sowie für die Mitbenützung und für den Betriebsdienst der Peage-Strecke Stefanówka Zaleszczyki (§. 5. Punkt b.) angerechneten Kosten, sowie die Miethbeträge und Transportskosten für die gemietheten Leihwagen, ferner die Kosten für Mithe und Pachtzinse für mitbenützte Bahnanlagen, Grundflächen und Localitäten, Entschädigungen auf Grund des Haftpflichtgesetzes und der Unfallversicherungsgesetze, beziehungsweise Antheilnahme an dem Haftpflichtversicherungsverbande und der berufsgenossenschaftlichen Unfallversicherung der österreichischen Eisenbahnen und der hieraus fliessenden Zahlungen und Entschädigungen. Kosten der Antheilnahme an dem Brandschadenassekuranzverbande, Beiträge zu den Humanitätsinstituten, Unterstützungen an Bedienstete etz. werden der Gesellschaft mit dem sie treffenden effectiven Aufwande angelastet.

Diese besonderen Auslagen sind, wenn dies die k. k. Staatsbahndirektion fordert, sofort nach gelegter Factura von der Gesellschaft zu begleichen.

Insoferne solche besonderen Auslagen durch die laufenden Betriebsüberschüsse nicht gedeckt werden, ist die Gesellschaft verpflichtet, über Verlangen der k. k. Staatsbahndirektion einen entsprechenden Betrag im Baren zu erlegen.

8) Eine active oder passive Wagenmiethe wird unter Aufrechthaltung der im §. 7 dieses Vertrages enthaltenen Verpflichtungen zur Zahlung einer Leihgebühr für ausnahmsweise beigestellte Locomotiven und der daselbst enthaltenen Bestimmungen über aushilfsweise Beistellung von Wagen und die Anmiethung von Leihwagen, weder zu Gunsten noch zu Lasten der Gesellschaft in Rechnung gestellt.

II. Die Zuscheidung der Einnahmen erfolgt nach Massgabe der im §. 10 des Vertrages über die „Tariferstellung" enthaltenen Bestimmungen und werden der Gesellschaft insbesonders noch zugeschieden.

1) Die aus der Betriebsführung der Industrie- und Schleppbahnen erzielten Einnahmen (siehe §. 6 des Vertrages).

2) Die sonstigen verschiedenen Einnahmen einschliesslich der von der neuen Bukovinaer Localbahn-Gesellschaft zu vergütenden Traktionskosten für die Führung der Localbahnzüge über die Peagestrecke Stefanówka-Zalaszczyki.

III. Seitens der k. k. Staatsbahndirektion ist alljährlich ein Ausgaben-Präliminare für die Betriebsführung der Localbahn aufzustellen und soll dasselbe längstens drei Monate vor Ablauf des dem Gegenstandsjahre vorausgehenden Jahres mit der Gesellschaft vereinbart werden Im Falle des Nichtzustandekommens eines diesfalligen Einvernehmens entscheidet das k. k. Eisenbahnministerium und hat die Gesellschaft sich dieser Entscheidung zu unterwerfen.

§. 9.

Rechnungslegung und Stundung der Betriebskostenabgänge.

Die k. k. Staatsbahndirektion wird im Sinne der vorstehenden Bestimmungen die Betriebsrechnung vierteljährig provisorisch aufstellen und ganzjährig abschliessen.

Die Jahresrechnung wird spätestens $4^1/_2$ Monate nach Jahresschluss der Gesellschaft zur Prüfung und Anerkennung zugestellt.

Die k. k Staatsbahndirektion wird der Gesellschaft bis spätestens 12. Februar, beziehungsweise 12. August Ertragspräliminarien für das erste Semester, beziehungsweise zweite Semester eines jeden Jahres behufs rechtzeitiger Inanspruchnahme von Garantievorschüssen über die bis zur Zeit der Fälligkeit zu gewärtigenden Erträgnisse zur Verfügung stellen.

Der hienach sich ergebende Betriebsüberschuss wird der Gesellschaft spätestens am 30. März, beziehungsweise am 29. September eines jeden Jahres überwiesen werden.

Wenn nach endgiltiger Feststellung der Jahresrechnung sich herausstellen sollte, das die Vorschüsse zu hoch bemessen worden sind, so hat die Gesellschaft den erhaltenen Mehrbetrag sofort zu refundiren.

In dem Falle, als die Einnahmen zur Bedeckung der im §. 8 angeführten Betriebsauslagen und der besonderen, nicht zu den eigentlichen Betriebskosten zu rechnenden Auslagen, sowie zur Bedeckung des im §. 3 erwähnten Zinsenpauschales und allfällig sonstiger ausserhalb des Rahmens der vertragsmässigen Betriebskostenvergütung zu leistenden Entschädigungen, in einem oder dem anderen Jahre der ersten fünfjährigen Betriebsperiode nicht ausreichen sollten, wird der Gesellschaft seitens der k. k. Staatseisenbahnverwaltung der zu Gunsten der letzteren gemäss der jeweiligen Jahresabrechnung resultirende Fehlbetrag mit dem Vorbehalte gestundet, dass nach Ablauf der fünf-

jährigen Betriebsperiode wegen Bedeckung der bis dahin gestundeten Beträge, sowie wegen der weiter zu gewärtigenden Betriebskostenabgänge durch den galizischen Landesausschuss, zwischen demselben, der Gesellschüft und der k. k. Staatseisenbahnverwaltung eine entsprechende Vereinbarung getroffen wird.

Für die bei der k k. Staatseisenbahnverwaltung bis zur Ausfolgung an die Gesellschaft erliegenden Geldbeträge wird keine Verzinsung geleistet.

Die Gesellschaft ist berechtigt, die Details der Abrechnung nach einer von der k. k. Staatsbahndirektion mit der Gesellschaft zu vereinbarenden, beim Abgange eines Einverständnisses vom k. k. Eisenbahnministerinm festzusetzenden Form einzusehen und zu prüfen.

Die Anerkennung des Saldos hat binnen 1 Monat nach erfolgter Rechnungslegung stattzufinden, beziehungsweise ist dieselbe nach Ablauf dieser Frist als erfolgt anzusehen und hat sodann die Begleichung des Saldos nach Massgabe der Fälligkeit der Landesgarantie ungesäumt zu erfolgen.

Durch diese Anerkennung soll jedoch der nachträglichen Prüfung und Bemänglung der Verrechnung in keiner Weise präjudizirt werden, es ist aber auch diese nachträgliche Prüfung an eine Frist von fünf Monaten vom Tage der Zustellung der Jahresabrechnung an gerechnet, gebunden, nach deren Ablauf die Rechnung als endgiltig anerkannt betrachtet wird.

Die von der Gesellschaft vorgebrachten Berichtungen und Bemänglungen sollen von der k. k. Staatsbahndirektion thunlichst in einer Frist von 6 Monaten ausgetragen sein.

Etwaige Rechnungsdifferenzen oder Beanständigungen sollen die Rechnungssumme nicht alteriren und sind in der nächsten Abrechnung auszutragen.

§. 10.

Tariferst llung.

Für die Beförderung von Personen, Gepäck, Eil-, und Frachtgut, sowie für die mit diesem Transporte im Zusammenhange stehende Beförderung von lebenden Thieren, Fahrzeugen, Leichen etz., gelten auf der Localbahn jene Tarife, welche auf Grund der Concessionsurkunde und der zu derselben aufgestellten Conzessionsbedingnisse vom k k Eisenbahnministerium genehmigt werden. Dieselben sind von der Gesellschaft im Einvernehmen mit der k. k. Staatsbahndirektion festzustellen, wobei dem Gütertarife die auf den k. k. öster. Staatsbahnen geltenden Abänderungen der Güterclassification des Tarif-Theiles I der österr. ung und bos herzogovinischen Eisenbahnen zu Grunde zu legen sind.

Die k. k. Staatseisenbahnverwaltung hat die Localbahn beim Vereine deutscher Eisenbahnverwaltungen als Vereinsstrecke und beim österr. ung. Fahrkartenverbande angemeldet, beziehungsweise in ihr Netz einbezogen und die Einweihung derselben in die Liste der Eisenbahnstrecken, auf welche das internationale Übereinkommen über den Eisenbahnfrachtenverkehr Anwendung findet, veranlasst.

Die k. k. Staatseisenbahnverwaltung ist berechtigt, für die Localbahnfreikarten und Fahrkarten zum ermässigten Preise nach den bei den k. k. österr. Staatsbahnen allgemein üblichen Normen auszufertigen,

ebenso Frachtbegünstigungen für Übersiedlungseffekten und Lebensmittelsendungen des auf der Localbahn dislocirten Personales zu bewilligen.

Anderseits steht die freie Fahrt auf der Localbahn den Mitgliedern des Verwaltungsrathes, sowie den Beamten der Gesellschaft zu, zu welchem Behufe eine entsprechende Anzahl von Jahresfreikarten dem galizischen Landeseisenbahnamte von der k. k. Staatsbahndirektion zur Verfügung gestellt werden wird.

Die Ausstellung von temporären Freikarten an ausserhalb des Dienstverbandes stehende Personen kann, insoweit dieser Vertrag keine anderweitigen, diesbezüglichen Bestimmungen enthält, nur im Einvernehmen mit der Gesellschaft erfolgen.

Die amtlichen Eisenbahnjahresfreikarten haben auf der Localbahn Giltigkeit.

§. 11.

Gegenseitige Behandlung der Regiegütersendungen.

Die Beförderung der zum Betriebe der Localbahn nach der Betriebseröffnung erforderlichen Betriebsmaterialien wird auf den k. k. österr. Staatsbahnen zu den für die eigenen zahlungspflichtigen Regiesendungen der österr. Staatsbahnen jeweilig giltigen, ermässigten Tarifsätzen erfolgen. Die Beförderung von Baumaterialien der Localbahn wird auch nach der Betriebseröffnung auf den k. k. österr. Staatsbahnen zu den vorher bezeichneten, ermässigten Tarifsätzen und zwar Fallweise unter der Bedingung zugestanden, das die hiedurch erzielten Frachtersparnisse dem Localbahnunternehmen unmittelbar zugutekommen

Diese Begünstigung wird für Baumaterialien jedoch nur insolange zugestanden, als die Erträgnisgarantie thatsächlich in Anspruch genommen wird, oder etwa geleistete Garantievorschüsse noch aushaften sollten.

Die reciproque Begünstigung d. i die Beförderung der Regiegüter der k. k. österr. Staatsbahnen auf der Localbahn zum Regiefrachtsatze findet erst dann statt, wenn das für die Localbahn beschaffte Anlage-Capital eine Verzinsung mit vier Perzent aus den Betriebsüberschüssen findet.

§. 12.

Fahrordnung.

Die k. k. Staatsbahndirektion wird die Fahrordnung für die Localbahn im Einvernehmen mit der Gesellschaft feststellen.

§. 13.

Landessprache, Landeskräfte, Landeserzeugnisse etc etc.

Hinsichtlich der Anwendung der Landessprache, der Berücksichtigung von einheimischen Unternehmern, Handwerkern etc., der Anstellung von Landeskindern, sowie der Beschaffung von Materialien und Inventarien aus Landesfabriken, sollen jene Normen und Grundsätze massgebend sein, welche jeweilig rücksichtlich der im Lande gelegenen, im Staatsbetriebe stehenden Linien in Übung sind.

§ 14

Streitigkeiten.

Für alle aus diesem Vertrage etwa entspringenden Streitigkeiten, welche nicht kraft Gesetses vor einen ausschliesslichen, besonderen Gerichtsstand gehören, sind in erster Instanz die sächlich zuständigen Gerichte am Sitze der k. k. Finanzproucratur in Lemberg ausschliesslich zuständig.

§. 15.

Verletzung über die Hälfte.

Beide Theile verzichten auf das Rechtsmittel der Bestreitung dieses Vertrages wegen Verletzung über die Hälfte des wahren Werthes.

§. 16.

Vertragscession.

Sämmtliche Rechte und Verbindlichkeiten aus diesem Vertrage übergehen auch auf die jeweiligen Rechtsnachfolger der Gesellschaft im Besitze der Localbahn Delatyn-Kolomea-Stefanówka

§. 17.

Vertragsdauer.

Dieser Vertrag, an den die Gesellschaft mit dem Zeitpunkte der Unterfertigung, die k. k. Staatsbahndirektion nach erfolgter Genehmigung Seiner Excellenz des Herrn k. k. Eisenbahnministers gebunden sind, tritt mit dem Tage der Betriebseröffnung der im §. 1 bezeichneten Localbahn in Kraft und ist für die ganze Conzessionsdauer dieser Localbahn giltig.

§. 18

Einvernehmen mit dem galizischen Landesausschusse.

Insolange die vom Königreiche Galizien gewährte Erträgnisgarantie von der Gesellschaft thatsächlich in Anspruch genommen wird, oder auf Grund der obigen Erträgnisgarantie geleistete Garantievorschüsse noch aushaften, wird das laut den vorstehenden Bestimmungen gemäss §. 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12 und 17 mit der Gesellschaft zu pflegende Einvernehmen nicht unmittelbar mit der Gesellschaft, sondern im Wege des galizischen Landesausschusses zu pflegen sein und werden auch anderseits die der Gesellschaft laut der citirten Vertragsbestimmungen eingeräumten Rechte für die bezeichnete Zeit durch den galizischen Landesausschuss ausgeübt werden.

§. 19.

Vertragsausfertigung.

Dieser Vertrag wird stempelfrei in zwei Parien ausgefertigt.

Die für die Ausfertigung des Vertrages erwachsenden Kosten werden von der Gesellschaft allein getragen.

Jeder der vertragschlissenden Theile erhält ein Vertrags-Exemplare.

Stempel- und Gebührenfrei nach dem Gesetze vom 31. Dezember 1894 R. G. Bl. Nr. 2. ex 1895 und der Concessions-Urkunde von 4. November 1897 R. G. Bl. Nr, 257.

Vertrag,

welcher am unten angesetzten Tage und Jahre zwischen der k. k. Staatsbahndirection Krakau Namens der Staatseisenbahnverwaltung vorbehaltlich der Genehmigung des k. k. E. B. Ministeriums einerseits und der Actiengesellschaft „Eisenbahn Chabówka-Zakopane" anderseits unter Beitritt des galizischen Landesausschusses, wie folgt, abgeschlossen worden ist.

Art. 1.

Gegenstand des Vertrages.

Den Gegenstand des vorliegenden Vertrages bildet der Anschluss der Eisenbahn Chabówka-Zakopane an die bestehende Station Chabówka der Statsbahnlinie Zwardoń-Neu Sandez.

Art. 2.

Bestimmung des Anschlusses.

Aus Anlass des Anschlusses der Eisenbahn Chabówka-Zakopane an die k. k. Staatsbahlinie beziehungsweise der Einmündung dieser Eisenbahn in die Station Chabówka der St. B. Linie Zwardoń Neu Sandez wurde diese Station laut des angeschlossenen Situationsplanes durch die Vermehrung der Geleise incl. des Ausbaues einer neuen Brücke über den Rabafluss, Herstellung einer Zugförderungsanlage sammt Heizhaus für zwei Stände, Errichtung einer Wasserbeschaffungs-Anlage, Umstellung des Weichenwächterhauses, des Frachtenmagazines und Aufbau eines Wohngebäudes sammt Nebengebäude sowie sonstigen kleineren Hochbauobjecten erweitert. Aus Rücksichten für die Sicherheit des Betriebes wurde in der Station Chabówka eine Weichensicherungsanlage nach dem Systeme für Fahrstrasseuverschluss sammt zugehörigen Signalen hergestellt.

Art. 3.

Einholung der Bau- und Benützungs-Bewilligung.

Die Einholung der erforderlichen Bau- und Benützungs-Bewilligung für die gesammten Erweiterungsbauten in der Station Chabówka wurde von der k. k. St. B. Direction Krakau besorgt.

Art. 4.

Granderwerbung.

Der für die Erweiterung der Station Chabówka erforderliche Grund wurde von der k. k. St. B Direction eingelöst.

Art. 5.

Bauausführung

Sämmtliche im oberwähnten Vertragsplane bezeichneten Erweiterungsbauten der gegenständlichen Anschluss-Station demnach: alle Unter-Ober- und Hochbauarbeiten sammt den hiedurch bedingten Abtragungen, Herstellung der Rababrücke und der sonstigen Objecte sammt der Lieferung der Brücken Eisen-Construction, Schutzeinrichtungen und Sicherungsanlagen wurden durch die k. k. St. B. Direction Krakau ausgeführt.

Die Eisenbahn Chabówka-Zakopane hat nur die Herstellung der Verbindung des Unter- und Oberbaues der genannten Eisenbahn mit der Staatsbahnstrecke im Km. 106·790 besorgt.

Art. 6.

Vertheilung der Baukosten.

Die Auslagen für die im Art. 5 bezeichneten und von der k. k. Staatsbahnverwaltung auszuführenden Bauten sind zwischen dieser und der Eisenbahn Chabówka-Zakopane derart zu vertheilen, dass seitens der k. k. Staatsbahnverwaltung dieser Eisenbahn nur die Kosten jener Herstellungen in der Anschluss-Station anzulasten sein werden, welche die letztere für die Ein- und Ausfahrt ihrer Züge und ausschliesslich für ihre eigenen Zwecke benöthigt.

Die somit auf die Eisenbahn Chabówka Zakopane fallenden Kosten beziehen sich auf folgende Ausführungen und zwar:

1) Die Kosten der aus Anlass der Verlegung der Einfahrt der Hauptlinie (von Saybusch) ausserhalb der Station erforderlichen Herstellungen mit Ausnahme der Herstellung des Verbindungsgeleises zwischen dem currenten Geleise der k. k. Staatsbahnlinie und jenem der Eisenbahn Chabówka-Zakopane in Km. 106⅝ der Linie Saybusch-Neu Sandez.

2) Die Kosten der Ein- und Ausfahrtgeleise der Eisenbahn Chabówka-Zakopane.

3) Die Kosten der zugehörigen Weichensicherungsanlage auf der Einfahrtsseite.

4) Die Kosten der Zugsförderungsanlage, und

5) Die halben Kosten des Wohngebäudes sammt dem Nebengebäude.

Auf Grund obiger Bestimmungen wurde der seitens der Eisenbahn Chabówka-Zakopane an die k. k. Staatsbahnverwaltung zur theilweisen Bedeckung der aus der Erweiterung der Station Chabówka resultirenden Auslagen zuleistende Beitrag im beiderseitigen Einver-

nehmen bezw. auf Grund des Erlasses der k. k. Eisenbahnministeriums vom 5. August 1899 Zl. 25770/10 mit 358000 Kronen fostgestellt.

Zur theilweisen Bedeckung dieses Beitrages wurde der Betrag von 300000 Kronen seitens der Eisenbahn Chabówka-Zakopane bei der Casse der k. k. Staatsbahndirection Krakau erlegt, wogegen der Restbetrag von 58000 Kronen im Sinne des §. 5 der Übereinkommens vom 26. Juli / 8. August 1898 über die Betheiligung des Staatsschatzes an der Kapitalsbeschaffung für die Eisenbahn Chabówka-Zakopane zu Lasten dieser Betheiligung des Staatsschatzes von der k. k. Staatsverwaltung bestritten wird und als Einzahlung auf die von dor k. k. Staatsverwaltung zu übernehmenden Prioritäts-beziehungsweise Stammactien zu gelten hat.

Art. 7.

Eigenthumsrecht.

Sämmtliche in der Station Chabówka auf dem Teritorium der k. k. Staastbahn und auf dem neu zu erwerbenden Grund und Boden neu auszuführenden Bauten und Herstellungen gehen in das Eigenthum der k. k. Staatsbahnen ohne besondere Entschädigung über.

Art. 8.

Überlassung der Anlagen.

Die Verwaltung der k. k. Staatsbahnen räumt der Eisenbahn Chabówka-Zakopane das dingliche Recht ein, den der k. k. Staatsbahn gemäss dem Plane gehörigen und für die Herstellungen der Eisenbahn Chabówka-Zakopane erforderlichen Grund und Boden, sowie jedoch nur insolange und insoferne, als der im nachfolgenden Artikel, Absatz 2 vorgesehene Fall nicht eintritt, auch die bestehenden Anlagen und die sämmtlichen Geleise innerhalb der Strecke von Km- 106.6 bis 107.6 gemeinschaftlich, unentgeltlich mit der k k. Staatsbahn zu benützen. Zum Zeichen der Anerkennung des Grundeigenthumes zahlt die Eisenbahn Chabówka-Zakopane einen Recognitionszins von 10 Kronen pro Jahr in ganzjährigen Anticipativrathen.

Art. 9.

Gemeinsame Benützung.

Wie für die Mitbenützung der bastehenden der k. k. Staatsbahn gehörenden und der neu beschaffenen, in den Besitz der k. k. Staatsbahn-Verwaltung laut Art. 7 dieses Vertrages übergehenden Anlagen, sowie auch für die Besorgung des Stationsdienstes daselbst durch die Verwaltung der k. k. Staatsbahnen, inbegriffen die Erhaltung und Erneuerung aller nach beigeschlossenem Situationsplane ausgeführten Herstellungen auf der Station Chabówka wird der Eisenbahn Chabówka-Zakopane solange keine Vergütung aufgerechnet oder von denselben kein Beitrag geleistet, als seitens der Letzteren die vom Lande Galizien gewährte Erträgnisgarantie thatsächlich in Anspruch genommen wird oder vom Lande etwa geleistete Garantievorschüsse noch aushaften.

Sobald jedoch die Betriebsüberschüsse die Höhe dieses garantirten Erträgnisses überschreiten und die Rückzahlung der vom Lande Galizien etwa geleisteten Garantievorschüsse erfolgt ist, hat die Eisenbahn Chabówka-Zakopane jedoch nur insoweit jene Betriebsüberschüsse hiezu ausreichen, für die Benützung der bestehenden Anlangen, Besorgung des Stationsdienstes, Erhaltung und Erneuerung sämtlicher Anlagen durch die Verwaltung der k. k. Staatsbahn in der Station Chabówka eine jährliche Entschädigung an diese Verwaltung zu leisten.

welche auf Grund der Verzinsung des für Gemeinschaftszwecke seitens der k. k. Staatsbahn investirten Kapitales bezw. auf Grund der factisch für Gemeinschaftszwecke geleisteten Betriebsauslagen nach Massgabe der Verkehrsintensitäten festgestellt, auf Grund der ein- und auslaufenden Wagen zu ermitteln sein wird.

Die Feststellung des für Gemeinschaftszwecke inwestirten Kapitales wird mittelst separaten Übereinkomens geregelt werden.

Art. 10.

Steuern und Umlagen.

Die Grund und Gebäude-Steuer für die sämmtlichen Anlagen und Gebäude in der Station Chabówka werden von der k. k. Staatsbahnverwaltung entrichtet.

Art. 11.

Änderungen oder Erweiterungen der Stationsanlagen.

Sollten sich während der Dauer dieses Vertrages ausser den im Art. 3 erwähnten Herstellungen, Änderungen oder Erweiterungen der Anlagen in der Station Chabówka als nothwendig erweisen, so werden beide contrahirenden Theile sich hierüber separat einigen.

Art. 12.

Einverleibung des Mitbenützungsrechtes und des Anschlusses im Eisenbahnbuche.

Die k. k. Staatsbahn gibt ihre Einwilligung dazu, dass das durch diesen Vertrag gewährte dingliche Recht des Anschlusses der Eisenbahn Chabówka-Zakopane an die k. k. Staatsbahnen in der Station Chabówka sowie das Recht der gemeinsamen Benützung der sämmtlichen nach dem Vertragsplane bestehenden bezw. neu herzustellenden Bahnhofanlagen in Chabówka in ihrer ganzen Ausdehnung und sammt allen Einrichtungs- und Ausrüstungs Gegenständen zu Gunsten der Eisenbahn Chabówka-Zakopane in die für die Linie Saybusch-Neu-Sandez bei dem k. k. Landesgerichte in Lemberg eröffnete Einsebahnbuch-Anlage einverleibt werden.

Art. 13.

Verzicht auf das Rechtmittel des §. 934 a. b. G. B.

Beide Theile verzichten auf die Anfechtung dieses Vertrages durch das Rechtsmittel wegen Verletzung über die Hälfte des wahren Werthes.

Art. 14.

Vertragsdauer.

Der gegenwärtige Vertrag hat unter Vorbehalt der Genehmigung Seiner Excellenz des Herrn k. k. Eisenbahnministers einerseits und des galizischen Landesausschusses anderseits vom Tage der Betriebseröffnung der Eisenbahn Chabówka-Zakopane zu gelten und wird auf die Dauer der Concession für die Eisenbahn Chabówka-Zakopane d. i. bis 4. November 1987 abgeschlossen.

Art. 15.

Gericht in Streitfällen.

Für die aus diesem Vertrage etwa entspringenden Rechtsstreitigkeiten, welche nicht kraft Gesetzes vor einen besonderen ausschliesslichen Gerichtsstand gehören, sind in I. Instanz die sachlich zuständigen Gerichte am Sitze der Expositur der k. k. Finanzprocuratur in Krakau ausschlich zuständig.

Art. 16.

Vertragsausfertigung.

Dieser Vertrag wird im Sinne des Gesetzes vom 31 Dezember 1894 R. G. Bl. Nr. 2. Jahrgang 1895 stempel und gebührenfrei in 2 Exemplaren ausgefertigt, deren eines jedem der beiden Contrahenden eingehändigt wird.

Zur Urkunde obiger Vereinbarungen nachstehende Fertigungen

Stempel-und gebührenfrei auf Grund des §. 2. der Concessions-Urkunde vom 20. März 1897 R. G. Bl. Nr. 85. und des Punktes a) des Art. V. des Gesetzes vom 31. Dezember 1894 R. G. Bl. Nr. 2. ex 1895.

Vertrag,

welcher am unten angesetzten Tage und Jahre zwischen der k. k. privilegirten Kaiser-Ferdinands-Nordbahn in Wien einerseits und der Actien-Gesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce" anderseits, vorbehaltlich der Genehmigung des hohen k. k. Eisenbahnministeriums, wie folgt, abgeschlossen wurde.

Art. 1.

Gegenstand des Vertrages

Den Gegenstand des vorliegenden Vertrages bildet der Anschluss der Localbahn Trzebinia-Skawce an die Station Wadowice der Localbahn Bielitz-Wadowice-Kalwarya der k. k. privilegirten Kaiser Ferdinands-Nordbahn, die Mitbenützung dieser Station durch die Localbahn Trzebinia-Skawce und die Ausführung des Dienstes für die Localbahn Trzebinia-Skawce in der genannten Station durch die k. k. privilegirte Kaiser Ferdinands-Nordbahn.

Art. 2.

Anschluss der Localbahn.

Die k. k. privilegirte Kaiser Ferdinands-Nordbahn gestattet von ihrem Standpunkte und vorbehaltlich der behörderlichen Bewilligung, dass zum Zwecke des Anschlusses der Localbahn Trzebinia-Skawce an die Station Wadowice der Localbahn Bielitz-Kalwarya der k. k. privilegirten Kaiser-Ferdinands-Nordbahn, auf dem Grund und Boden der k. k. priv. Kaiser Ferdinands-Nordbahn,die in dem beigehefteten, einen integrierenden Bestandtheil dieses Vertrages bildenden Situationsplane durch rothe Linien ersichtlich gemachten Geleiseanlagen hergestellt werden.

Damit giebt die k. k. priv Kaiser-Ferdinands-Nordbahn auch ihre Einwilligung zu der zwecks Herstellung der in Alinea I. genannten Anlagen erforderlichen Umstellung beziehungsweise Cassirung einer Reihe von bestehenden Geleiseanlagen der Station Wadowice (im Vertragsplan durch gelbe und rothe Linien gekenntzeichnet.)

Weiters zu der am Bielitzer-Ende der Station Wadowice und in der unmittelbar anschliessenden currenten Strecke der Localbahn Bielitz-Kalwarya vorzunehmenden Aenderung der Nivelette (im Vertragplane gleichfalls angedeutet) und schliesslich zu der Verlegung eines Theiles der an das gegen Kalwarya gelegene Ende der Station Wadowice anschliessenden currenten Strecke der Localbahn Bielitz-Kalwarya (im Vertragsplane durch gelbe beziehungsweise rothe Linien ersichtlich gemacht.)

Endlich gestattet die k. k. privilegirte Kaiser-Ferdinands-Nordbahn, dass aus Anlass der Einmündung der Localbahn Trzebinia-Skawce in die Station Wadowice eine Reihe der in der genannten Station vorhandenen Baulichkeiten etz. verlegt, beziehungsweise adaptirt, beziehungsweise erweitert werden; in welcher Beziehung insbesondere zu nennen sind:

1. Die Verlegung des Locomotivschuppens H

2. Die Überstellung eines Flugdaches F

3. Die Verlegung der Kehrichtgrube K

4. Die Umstaltung des Aufnahmsgebäude AG durch die Adaptierung der Gepäckskammer und des Handmagazins zu Kanzleiräumen, dann die Herstellung eines Anbaues an das Aufnahmsgebäude A G zwecks Vergrösserung der Warteräume und zur Schafung eines neuen Handmagazines, einer neuen Gepäckskammer und einer Wohnung für einen Magazinsaufseher.

5. Die Verlängerung des Güterschuppens GS und im Zusammenhange damit die Verlegung der Laderampe LR.

6. Die Herstellung eines Wächterhauses W behuffs Schaffung einer Wohnung fur einen Weichenwächter.

7. Die Herstellung eines Schotterperons SP. zwisen den Geleisen 1 u. 3. etc. etc.

Art. 3.

Einholung der Bau- und Benützungs-Bewilligung.

Die Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce“ hat die Baubewilligung für die im Art. 2. alinea 1. bezeichneten Anlagen, dann für die im Art. 2. alinea 2. genannten Umstaltungen, Cassirungen, Niveletteänderung etc. etc. nach Massgabe des Vertragsplanes selbst und auf eigene Kosten zu erwirken und nach Fertigstellung auch den Benützungsconsens für die Neu-Herstellungen beziehungsweise umgestalteten etc. Anlagen selbst und auf eigene Kosten einzuholen.

Ebenso hat die Actien-Gesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce“ auch die Bau und Benützungs-Bewilligung für den im Art. 4. letzter Absatz genannten Schranken und die ebenda erwähnten Distanzsignale selbst und auf eigene Kosten einzuholen.

Die Bau-und Benützungsbewilligung für die im Art. 2. alinea 3 genannten Verlegungen, Umgestaltungen etc. wird die k. k. privilegirte Kaiser-Ferdinands-Nordbahn auf Kosten der Actien-Gesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce“ erwirken, und verpflichtet sich die Actien-Gesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce“, die der k. k. privilegirten Kaiser-Ferdinands-Nordbahn hieraus erwachsenden Auslagen für Pläne, Plancopiaturen, Eingaben, Stempel, Commissionen, Taxen etc. etc. sofort nach deren Bekanntgabe bei der Hauptcassa der k. k. privilegirten Kaiser-Ferdinands-Nordbahn in Wien bar zu begleichen.

Art. 4.

Kostentragung.

Der k. k. privilegirten Kaiser Ferdinands-Nordbahn dürfen aus Anlass der Herstellung der im Art. 2. beschriebenen Anlagen, beziehungsweise Abänderungen, Cassirungen, Erweiterungen, Umstellungen etc. etc. keinerlei wie immer geartete Auslagen erwachsen.

Es übernimmt daher die Actien Gesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce" in voller Höhe nicht nur die sämmtlichen Auslagen für die gemäss dem behörderlich genehmigten Projecte zu bewirkende Erbauung der im Art. 2. alinea 1. beschriebenen Geleiseanlagen, sondern auch jene Auslagen, welche durch die im Art. 2. alinea 2. und 3. genannten Abänderungen beziehungsweise Erweiterungen etc. etc. erwachsen.

Endlich übernimmt die Actien-Gesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce" auch die sämmtlichen Kosten der Anlage solcher Signale und Sicherheitsanlagen, welche anlässlich des Bestandes der im Art. 2. alinea 1. bezeichneten Anlagen gemäss dem allein massgebenden Ermessen der k. k. privilegirten Kaiser-Ferdinands-Nordbahn aus Rücksichten für die Sicherheit des Verkehres, des Eigenthums und der Manipulation gegenwärtig erforderlich sind.

Hieher gehört insbesondere die Aufstellung eines Schrankens bei der Niveau-Übersetzung im Km. $38^{8}/_{9}$ der Localbahn Trzebinia Skawce beziehungsweise im Km, $41^{0}/_{5}$ der Localbahn Bielitz-Kalwarya, weiter die Aufstellung zweier Distanz-Signale und zwar: des einen in einer Entfernung von circa 300 m. von dem ersten Wechsel der Lokalbahn Trzebinia-Skawce in der Richtung von Trzebinia, des anderen in einer Entfernung von circa 300 m. von dem ersten Wechsel der Localbahn Trzebinia-Skawce in der Richtung von Skawce.

Art. 5.

Grundeigenthums-Verhältnisse.

Durch die Herstellung der im Art. 2. alinea 1. bezeichneten Anlagen werden die derzeit bestehenden auf dem Vertragsplane ersichtlich gemachten Grundeigenthumsgrenzen der k. k. privilegirten Kaiser Ferdinands-Nordbahn in keiner Weise abgeändert und bleibt es der Actien-Gesellschaft Localbahn Trzebinia-Skawce überlassen, den zur Herstellung der im Art. 2. alinea 1. bezeichneten Anlagen erforderlichen Grund und Boden, soweit derselbe ausserhalb der Grundbesitzgrenzen der k. k. privilegirten Kaiser Ferdinands-Nordbahn liegt, selbst und auf eigene Kosten einzulösen.

Rücksichtlich der Entschädigung, welche die Actien-Gesellschaft „Localbahn Trzebinia Skawce" für die Benützung des zur Herstellung der im Art 2. bezeichneten Anlagen in Anspruch genommenen Grundes und Bodens der k k. priv. Kaiser Ferdinands-Nordbahn an die letztere zu leisten hat, wird bestimmt.

1. Dass für den zur Herstellung der innerhalb der künftigen, durch die beiderseitigen Kreuzweichen begrenzten Station Wadowice gelegenen Anlagen der „Localbahn Trzebinia-Skawce" in Anspruch genommenen Grund und Boden der k. k priv. Kaiser Ferdinands-Nordbahn ein besonderer Grundzins seitens der Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce" nicht zu entrichten ist, weil der Werth dieser Grundflächen in dem im Art. 19. beziehungsweise 21. näher bezeichneten Anlage-Kapitale der k. k priv. Kaiser-Ferdinands-Nordbahn, an dessen Verziesung und Tilgung die Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce" gemäss jenen Artikel theilzunehmen hat, enthalten ist; und

2. dass die Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia Skawce“ für den zur Herstellung der ausserhalb der künftigen Station Wadowice gelegenen Anlagen der Localbahn Trzebinia-Skawce in Anspruch genommenen Grund und Boden der k. k. privilegirten Kaiser Ferdinands-Nordbahn einen Grundzins von 4 kr. (vier Kreuzern) pro Quadrat-Meter und Jahr an die k. k. priv. Kaiser Ferdinands-Nordbahn zu entrichten hat.

Das Ausmass der sub. 2. genannten Grundfläche wird nachträglich festgestellt werden.

Der für die sub. 2 genannte Grundfläche entfallende Grundzins ist in vierteljährigen je am 2. Jänner, 1. April, 1. Juli und 1. October fälligen Anticipativ-Raten bei der Hauptcassa der k. k. priv. Kaiser Ferdinands-Nordbahn in Wien zu begleichen, wobei der von Occupationstage bis zum 1. Zahlungstermin pro rata temporis fällig gewordenen Theilbetrag mit der ersten Vierteljahresrate zu berichtigen ist.

Art. 6.

Ausführung der Bauarbeiten.

Die Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce“ wird die sämmtlichen Unterbauarbeiten für die im Art. 2. alinea 1. beschriebenen Anlagen selbst und auf eigene Kosten herstellen und auch die zur Ausführung dieser Arbeiten erforderlichen Materialen bester Qualität selbst und auf eigene Kosten liefern. Die Unterbauarbeiten für die im Art. 2. alinea 2 genannten Umstaltungen beziehungsweise Cassirungen bestehender Geleiseanlagen der Station Wadowice, Geleiseverlegung Niveletteänderung etc. wird die k. k. priv. Kaiser-Ferdinands Nordbahn auf Kosten der Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce“ vornehmen.

Rücksichtlich der Oberbau-bezw. Hochbauarbeiten wird bestimmt, dass die Einlegung der bei den im beiligenden Plane mit 1, 2, 3, 4. und mit 21, 22, 23, 24. bezeichneten Kreuzweichen, dann der drei mit 5, 19 und 20 bezeichneten einfachen Weichen, dann die Ausführung der erforderlichen Oberbauarbeiten für die übrigen im Art. 2 alinea 2. genannten Umstaltungen etc. etc., zu welchen insbesondere die Verlängerung der Geleise 1. und 3. der Station Wadowice und die damit im Zusammenhange stehende, sonstige Umstaltung an den Geleiseanlagen im Bereiche der Geleise 3, 1 und 2 der Station Wadowice die Umlegung des an die Kreuzweiche 21, 22, 23, 24 anschliessenden Geleises auf der currenten Strecke der Localbahn Bielitz-Kalwarya etc. gehören, endlich die Durchführung der im Art. 2. alinea 3. bezeichneten Abänderungen, Erweiterungen etc. durch die k. k. priv. Kaiser-Ferdinands-Nordbahn auf Kosten der Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce“ vorgenommen werden wird, und dass auch die zu diesen Arbeiten erforderlichen Oberbau- und sonstigen Materialen, insoweit der bezügliche Bedarf nicht aus dem Rückgewinne gedeckt werden kann, von der k. k. privilegirten Kaiser-Ferdinands-Nordbahn nach ihren Normalien auf Kosten der Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce“ beigestellt werden

Alle übrigen Oberbauarbeiten, dann die Aufstellung des im Art. 4. genannten Schrankens, und der beiden in demselben Artikel erwähnten Distanzsignale hat die Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce“ auf ihre Kosten auszuführen aud auch die dazu erforderlichen Materialien selbst und auf eigene Kosten zu liefern, wobei ausdrücklich festgesetzt wird, dass die innerhalb der durch diese beiden Distanzsignale der Localbahn Trzebinia-Skawce (Art. 4.) gebildeten Grenzen gelegenen Geleise der „Localbahn Trzebinia-Skawce“, da diese Geleisetheile auch von Maschinen der k. k. privilegirten Kaiser-Ferdinands-Nordbahn werden befahren werden, nach den Normalplänen des

Schinenprofil C. der k. k. privilegirten Kaiser Ferdinands-Nordbahn oder eines gleichwertigen Profiles auszuführen sind.

Rücksichtlich der durch die Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce“ auf Nordbahngrund herzustellenden Unter-und Oberbauarbeiten wird bestimmt, dass diese Arbeiten nur im Einvernehmen mit dem Strecken-Vorstande der k. k. grivilegirten Kaiser-Ferdinands-Nordbahn in Andrichau bewirkt werden dürfen und dass dessen Weisungen insbesondere mit Bezug auf die Sicherheit des Verkehres und und der Bahnanlagen im vollen Umfange ensprochen werden muss.

Art. 7

Abrechnung über die Bauauslagen der k. k. priv. Kaiser Ferdinands-Nordbahn.

Die Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce“ verpflichtet sich alle der k. k. privilegirten Kaiser Ferdinands-Nordbahn aus Anlass der im Art. 6. erwähnten Herstellungen erwachsenden Auslagen zuzüglich eines 20% igen (zwanzig perzentigen) Regiezuschlages zu den Lohn- und eines 10% (zehn perzentigen) Regiezuschlages zu den Materialauslagen voll und ganz zu vergüten, wobei jedoch der Werth des bei diesen Herstellungen rückgewonnenen und nicht zur Wiederverwendung gelangten Materials von dem zu Lasten der Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce“ entfallenden Betrage in Abzug gebracht werden wird.

Für die Abrechnung über die vorerwähnten Auslagen werden die Rechnungsbelege des Streckenvorstandes der k. k. privilegirten Kaiser-Ferdinands-Nordbahn in Andrichau die unbestreitbare Basis des gegenseitigen Ausgleiches bilden und bleibt der Actiengesellschaft „Localban Trzebinia-Skawce“ lediglich eine ziffermässige Überprüfung dieser Rechnungsbelege vorbehalten.

Zur Deckung der vorerwähnten Auslagen hat die Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce“ noch vor Beginn der Arbeiten einen unverzinslichen Bauvorschuss von ö. W. Fl. 30.000 sage: Dreissigtausend Gulden öst. Währung, bei der Hauptcassa der k. k. privilegirten Kaiser-Ferdinands-Nordbahn in Wien gegen separate Bestätigung bar zu erlegen, und den diesen Vorschuss übersteigenden Kosten betrag innerhalb 14 (vierzen) Tage nach Bekanntgabe bei der ebengenannten Cassa der k. k. privilegirten Kaiser-Ferdinands-Nordbahn bar zu begleichen.

Bei etwaiger Nichteinhaltung dieses Zahlungstermines hat die Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce“ von dem nicht beglichenen Betrage vom Fälligkeitstage angefangen 6 (sechs) % Verzugszinsen pro anno und pro rata temporis an die k. k. privilegirte Kaiser-Ferdinands-Nordbah zu bezahlen.

Art. 8.

Eigenthum an den hergestellten Anlagen.

Der auf dem Grunde der k. k. privilegirten Kaiser-Ferdinands-Nordbahn zum Zwecke der im Art 2. alinea 1. und 2. bezeichneten Anlagen durch die Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce hergestellte beziehungsweise durch die k. k. privilegirte Kaiser-Ferdinands-Nordbahn auf Kosten der Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce“ Unterbau geht sofort nach Fertigstellung ohne besondere Entschädigung als Zugehör des Grundes und Bodens in das Eigenthum der k. k. privilegirten Kaiser-Ferdinands-Nordbahn über.

Dergleichen bilden auch die im Art. 2. alinea 3. erwähnten Baulichkeiten in der Station Wadowice, welche aus Anlass der Einmündung der Localbahn Trzebinia-Skawce eine Verlegung, Adaptirung, Erweiterung etc. etc. erfahren haben, obwohl die Kosten dieser Verlegung, Adaptirung, Erweiterung etc. seitens der Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce“ getragen werden (Art. 4) auch in dem

neuen Zustande nach wie vor ein unbeschränktes Eigenthum der k. k. privilegirten Kaiser-Ferdinands-Nordbahn.

Dagegen bleiben sämmtliche auf dem Grunde der k. k. privilegirten Kaiser Ferdinands Nordbahn für Zwecke der Localbahn Trzebinia-Skawce neu hergestellten Geleiseanlagen d. i. das zu denselben verwendete Materiale, dann das im Art. 2. alinea 3 sub 6 erwähnte Wächterhaus, Eigenthum der Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce" ebenso auch die im Art 4 letzter Absatz genannten Distanzsignale.

Doch soll die Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce insolange der gegenwärtige Vertrag aufrecht bleibt, nicht berechtigt sein an diesem ihrem Eigenthume ohne vorherige Zustimmung der k. k. privilegirten Kaiser-Ferdinands-Nordbahn irgend welche Abänderungen auszuführen oder über diese ihre Anlagen anderweitig zu verfügen.

Art. 9.

Benützungs-Verhältniss.

Die k. k. privilegirte Kaiser Ferdinands-Nordbahn räumt der Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce" das dingliche Recht ein, den der k. k. privilegirten Kaiser-Ferdinands-Nordbahn laut des Vertragplanes gehörigen für die Herstellung der Localbahn Trzebinia-Skawce erforderlichen Grund, sowie ihre derzeit bestehenden und ihre nach Massgabe des Art. 2 alinea 2 und 3 umgestalteten, adaptirten etc. Anlagen in der Station Wadowice sammt der ganzen Einrichtung und Ausrüstung dieser Anlagen (jedoch exclusive des im Art. 2 alinea 2 erwähnten Locomotivschuppen), demnach auch die sämmtlichen Geleise der Station Wadowice und schliesslich noch (für den Verschubdienst) auch jene Theile der currenten Strecke der Localbahn Bielitz Kalwarya, welche zwischen den Wadowitzer Distanzsignalen dieser Localbahn und den zunächst folgenden ersten Wechseln der Station Wadowice gelegen sind, für Zwecke der Localbahn Trzebinia Skawce mitzubenützen.

Desgleichen räumt die Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce" hiemit der k. k. privilegirten Kaiser-Ferdinands-Nordbahn das dingliche Recht ein, die im Art. 2 alinea 1 genannten in Folge des Anschlusses der Localbahn Trzebinia-Skawce neu hergestellten Anlagen und ausserdem noch (für den Verschubdienst) auch jene Theile der currenten Strecke der „Localbahn Trzebinia-Skawce", welche zwischen den Wadowitzer Distanzsignalen dieser Localbahn und den zunächst folgenden ersten Wechseln der Station Wadowice gelegen sind, für Zwecke der Localbahn Bielitz-Kalwarya mitzubenützen.

Hiernach ist die Station Wadowice in ihrer ganzen Ausdehnung und einschliesslich ihrer ganzen Einrichtung und Ausrüstung, also auch einschliesslich der gemäss Art. 2. des vorliegenden Vertrages in Folge Anschlusses der Localbahn Trzebinia-Skawce neu hergestellten, adaptirten etc. Anlagen exclusive des umgestellten Locomotivschuppens der gemeinsamen Benützung beider contrahirenden Teile gewidmet und hat in dem eben bezeichneten Umfange sowohl zur Abwicklung des Stationsdienstes der Localbahn Bielitz-Kalwarya, als auch jenes der Localbahn Trzebinia-Skawce zu dienen.

Der umgestellte Locomotivschuppen bleibt der ausschliesslichen Benützung der k. k. privilegirten Kaiser Ferdinands-Nordbahn vorbehalten.

Erhaltung der Anlagen.

Art. 10.

Die k. k. privilegirte Kaiser-Ferdinands-Nordbahn wird auf gemeinsame Kosten (Art. 21) sämmtliche innerhalb des Territoriums des der gemeinsamen Benützung gewid meten Bahnhofes Wadowice gelegenen Anlagen (Unter-Oberbau, Baulichkeiten etc.) also einschliesslich der gemäss Art. 2. infolge Anschlusses der Localbahn Trzebinia-Skawce, neuhergestellten, adaptirten etc. Anlagen und einschliesslich der gemäss Art. 4. ausgeführten Sicherheitsanlagen (confer, jedoch letztes alinea dieses Artikels 10. und letztes alinea des Art. 11.) erhalten und erneuern lassen und auch die zu diesen Erhaltungs- und Erneuerungsarbeiten erforderlichen Materialen beistellen.

Ebenso wird die k. k. privilegirte Kaiser-Ferdinands-Nordbahn auch alle Schneebeseitigungsarbeiten in der Station Wadowice vornehmen lassen, sowie auch jene Arbeiten, die infolge eines Elementarereignisses oder Unfalles zur Wiederinstandsetzung des Bahnkörpers der Station, ihrer Baulichkeiten etc. etc. erforderlich werden.

Die Instandhaltung der dem gemeinsamen Verschubdienste dienenden Geleisetheile zwischen den Distanzsignalen und dem zunächst folgenden ersten Wechsel der Station Wadowice (Art. 9. vorletztes Alinea), einschliesslich der Distanzsignale selbst, obliegt jenem der beiden contrahirenden Theile auf seine alleinige Kosten, dessen Eigenthum das betreffende Geleise und das Distanzsignal ist.

Art. 11.

Erweiterungs- Zu- Umbauten, Vermehrung von Einrichtungs- u Ausrüstungs-Gegenständen.

Sollten in der Folge Erweiterungs- Zu- oder Umbauten sowie Vermehrungen von Einrichtungs- und Ausführungs-Gegenständen in dem der gemeinschaftlichen Benützung beider contrahirenden Theile gewidmeten Bahnhofe Wadowice nothwendig werden, so ist deren Umfang, die Art der Ausführung, sowie das Verhältniss, in dem die für derlei Herstellungen etc. auflaufenden Kosten von beiden contrahireuden Theilen auszulegen sind, im beiderseitigen Einvernehmen festzusetzen, dabei wird jedoch schon jetzt bestimmt, das die Kosten aller jener Umstalltungen, Erweiterungen etc., welche die Anlagen der Gemeinschaftsstation Wadowice und der unmittelbaren Anschlusstrecken beider Bahnen (Localbahn Trzebinia-Skawce, Localbahn Bielitz-Kalwarya) etwa in Hinkunft über Verlangen des hohen k. k. Eisenbahnministeriums, oder der hohen Kriegsverwaltung behufs sicherer und leichter Durchführung der Kriegsfahrordnung auf einer odes der anderen, oder beiden der genannten Linien erfahren müssen, von der Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce“ selbst und allein zu tragen sind (Art. 21. Punkt 2. alinea 3.) und dieselbe auch für die Kosten der Erhaltung und Erneuerung der aus dem genannten Anlasse herzustellenden Erweiterungsbauten allein aufzukommen hat. (Art. 21. Punkt 3. alinea 2.)

Art. 12.

Vermiethung von Bahnhofsteilen und Affigirungs-Plätzen.

Zur Vermiethung von Lagerplätzen, oder sonstigen Teilen des, der gemeinsamen Benützung gewidmeten Bahnhofes Wadowice an dritte Personen ist nur die k. k. privilegirte Kaiser Ferdinands-Nordbahn befugt und kann hiebei nach eigenem Ermessen vorgehen, jedoch dürfen die von der Localbahn Trzebinia-Skawce zu eigenem Gebrauche benötihigten Affigirungsplätze, deren Ausmass im Einvernehmen beider contrahirenden Teile zu fixiren ist, nicht vermiethet werden.

Art. 13.

Besorgung des Dienstes in Wadowice.

Die k. k. privilegirte Kaiser Ferdinands-Nordbahn wird den Stationsdienst (Stationdienst im engeren Sinne Cap. XII. des mit den Handelsministerial-Erlässen vom 29. August 1866 Zl. 7052/583 und 28. December 1866 Zl. 19.281/1675 genehmigten allgemeinen Contirungsschemas für den Betrieb der österr. Eisenbahnen exclusive des im Art. 16. behandelten Verschubdienstes) für die Localbahn Trzebinia-Skawce in der Station Wadowice gemeinsam mit dem gleichen Dienste für ihre Locolbahn Bielitz-Kalwarya zur Ausführung bringen (Gemeinschafts-Dienst).

Ausgenommen von dieser gemeinschaftlichen Dienstführung ist jedoch die Beistellung der Fahrkarten für den Personenverkehr und der Verrechnungs-Drucksorten für den Regiegutverkehr der Localbahn Trzebinia-Skawce, sowie die Desinfection der Wagen dieser Localbahn, in welchen Beziehungen die Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce" selbst vorzusorgen hat.

Über die Details des nach Vorstehendem seitens der k. k. privilegirten Kaiser Ferdinands Nordbahn zu führenden Gemeinschaftsdienstes wird eine von beiden contrahirenden Theilen zu vereinbarende Dienstordnung aufgestellt werden.

Art. 14.

Zusammenstelung und Ausrüstung der Züge für die Localbahn Trzebinia-Skawce.

Hinsichtlich der Zusammenstellung und Ausrüstung der Züge der Localbahn Trzebinia-Skawce, dann hinsichtlich, der für diese Bahn zu besorgenden Personen- und Sachen-Expeditionen einschliesslich ihrer Regietransporte, haben unter Anwendung der diesbezüglich eingeführten Begünstigungen und Ermässigungen die Tarife und Instructionen der Localbahn Trzebinia-Skawce zu gelten.

Specialvorschriften und Bestimmungen, welche lediglich für die Gemeinschaftsstation Wadowice gelten sollen, können seitens der Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce" nur mit Zustimmung der k. k. privilegirten Kaiser Ferdinands-Nordbahn erlassen werden.

Die Organe für Leitung und Controte des executiven Dienstes der Localbahn Trzebinia-Skawce sind berechtigt den Vollzug der Dienstvorschriften der Localbahn Trzebinia-Skawce in der Gemeinschafts-Station Wadowice direct zu überwachen und haben etwa wahrgenommene Anstände der Direction der k. k. privilegirten Kaiser Ferdinands-Nordbahn zur Kenntnis zu bringen.

Art. 15.

Cassaführung, Reclamationen.

Die Cassaführung und Rechnungslegung in der Station Wadowice erfolgt nach den Bestimmungen und unter alleiniger Verantwortung der k. k. privilegirten Kaiser Ferdinands-Nordbahn.

Eine Ausnahme bilden nur die von und nach Wadowice zum Transporte gelangenden Regiegüter der Localbahn Trzebinia-Skawce, für deren Verrechnung die in den einschlägigen Vorschriften der Localbahn Trzebinia-Skawce enthaltenen Bestimmungen allein massgebend sind.

Das Reclamationsbureau und die bezüglichen Dienststellen der Localbahn Trzebinia Skawce sind berechtigt in Reclamations- und sonstigen Angelegenheiten des Personen- und Sachen-Verkehres mit dem Vorstande der Station Wadowice in directe Verbindung zu treten und hat dieser alle den Dienst der Localbahn Trzebinia-Skawce be-

treffenden Reclamationsanstände und sonstigen Angelegenheiten gemäss den ihm diesfalls von der Localbahn Trzebinia-Skawce ertheilten Weisungen zu behandeln.

Art. 16.

Verschubdienst.

Die Verschiebungen und Zugszusammenstellungen, sowie die Auflösung der Züge im gemeinschaftlichen Bahnhofe Wadowice haben in der Regel durch die Maschinen, das Maschinenpersonale und auf Kosten jenes der beiden contrahirenden Theile zu geschehen, welchem der betreffende Zug gehört.

Das übrige Verschubpersonale: Wagenmeister, und Verschubarbeiter wird seitens der k. k. privilegirten Kaiser Ferdinands-Nordbahn auf gemeinschaftliche Kosten (Art. 21) beigegeben.

Bei Verschiebungen, welche im gemeinschaftlichen Interesse vollführt werden, hat die gesammte Leistung als eine gemeinschaftliche zu gelten und sind die diesbezüglich mit dem Einheitssatze von fl. 2·50 (zwei Gulden fünfzig Kreuzer) ö. W. per Locomotiv-Dienststunde zu berechnenden Auslagen von beiden contrahirenden Theilen gemeinsam, als gemeinschaftliche Ausgaben (Art. 19. 20. u. 21) zu tragen.

Als solche gemeinschaftliche Verschiebungen haben insbesondere jene zu gelten, die commulativ vorgenommen werden, und bei denen eine zuverlässige Unterscheidung darüber, in wie weit sie dem Zwecke der einen oder der anderen Bahn (Localbahn Bielitz-Kalwarya; beziehungsweise Localbahn Trzebinia-Skawce) dienen, nicht möglich ist.

Über derlei gemeinschaftliche Verschiebungen sind Verschubausweise zu führen.

Art. 17.

Ein- und Ausfahrt der Züge. Zuwartezeiten.

Die Personen befördernden Züge der Localbahn Trzebinia-Skawce haben thunlicht auf einem der Geleise vor dem Aufnahmsgebäude der Station Wadowice Aufstellung zu nehmen, und sollen Fahrordnugs gemäss ungehindert ein und ausfahren können.

Den Züge der Localbahn Bielitz-Kalwarya ist grundsätzlich der Vorrang vor den Zügen gleicher Kategorie der Localbahn Trzebinia-Skawce eingeräumt.

Der Anschluss der Züge, sowie die gegenseitigen Zuwartezeiten werden durch die beiderseits zu vereinbarenden Fahrordnungen, die Bestimmungen für die Ein-und Ausfart der Züge der Localbahn Trzebinia-Skawce durch die Dienstordnung (Art. 13.) geregelt.

Art. 18.

Wagen-Sachen-Übergang.

Bezugs des Überganges der Wagen von einer Bahn auf die Andere (Localbahn Bielitz-Kalwarya und Localbahn Trzebinia-Skawce) finden im allgemeinen die Bestimmungen des jeweilig giltigen Übereinkommens für die gegenseitige Wagenbenützung im Bereiche des Vereines deutscher Eisenbahnverwaltungen Anwendung.

Eine Übergabe findet nur bezüglich jener Wagen statt, die in Wadowice von einer Bahn auf die Andere übergehen.

Die leeren Wagen gelten gegenseitig mit der Stunde ihres Einlaufens in die Station Wadowice, die beladenen Wagen mit der Übergabe der sämmtlichen, zugehörigen Documente als übernommen bezw. übergeben.

Eine Aufstellung von Wagen für die Localbahn Trzebinia-Skawce in der Station Wadowice in Reserve oder in Depot, ist nur mit Zustimmung der k. k. privilegirten Kaiser Ferdinands-Nordbahn zulässig

Auf die Localbahn Trzebinia-Skawce sollen die Bestimmungen des Übereinkommens zum Betriebs-Reglement für die Eisenbahnen Österreichs & Ungarn Anwendung finden und ist die Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce" verpflichtet, die hiezu etwa erforderlichen Massnahmen rechtzeitig zu treffen.

Die Übergabe und Übernahme des von einer Bahn auf die Andere übergehenden Gepäcks, dann der übergehenden Eil & Frachtgüter geschieht im Allgemeinen nach den Vorschriften der gemeinsammen Bestimmungen der öst. ung. Eisenbahnen für die Manipulation beim Gepäck- & Gütertransporte.

Art. 19.

Gemeinschaftliche Ausgaben, & Einnahmen.

Die die gemeinschaftliche Benützung der Station Wadowice und die Abwicklung des Gemeinschaftsdienstes daselbst betreffenden im Art. 21. detailirt angeführten Ausgaben, werden von beiden contrahirenden Theilen als „gemeinschaftliche Ausgaben" gemeinsamm und zwar nach dem im Art 20. fixirten Verhältnisse getragen.

Anderseits werden die, die Station Wadowice betreffenden im Art. 22. näher angeführten Einnahmen unter die beiden contrahirenden Teile als „gemeinschaftlicde Einnahmen" und zwar nach demselben ebenfalls im Art. 20. fixirten Verhältnisse aufgeteilt.

Art. 20.

Theilungschlüssel für die gemeinschaftlichen Ausgaben und Einnahmen.

Die gemeinschaftlichen Ausgaben und Einnahmen werden zwischen den beiden contrahirenden Theilen nach dem Verhältnisse des Wagenverkehres ihrer in Betracht kommenden Bahnlinien (Localbahn Bielitz-Kalwarya, Localbahn Trzebinia-Skawce) in der Station Wadowice repartirt.

Dieses Verhältnis des Wagenverkehres wird für jede Rechnungsperiode (Art. 23.) in der Weise bestimmt, dass jeder über die eine oder die andere Linie in Wadowice angekommene und dort aus dem betreffenden Zuge abgestellte, dann jeder in einem von Wadowice über die eine oder die andere Linie abgehender Züge eingestellte Wagen, endlich jeder über die eine oder die andere Linie in Wadowice angekommene und mit demselben Zuge über die gleiche Linie weiter gehende Wagen (Durchgangswagen) mit Eins für jede Bahnlinie zählt, über die er angekommen bezw. abgegangen ist, bezw. die er durchlaufen hat.

Art. 21.

Detailirung der Gemeinschaftlichen Ausgaben.

Die gemeinschaftlichen Ausgaben sind die folgenden:

1) Die Verzinsungs- & Tilgungsquoten des von jedem der beiden contrahirenden Theilen in dem der gemeinsamen Benützung gewidmeten Bahnhofe Wadowice sammt dessen Einrichtung und Ausrüstung investirten Anlagecapitales. Diese Verzinsung- & Tilgungsquote wird mit jährlich 5% des inwestirten Anlagekapitales fixirt.

Die Feststellung der Höhe der beiderseitigen Anlagekapitalien bleibt einer besonderen Vereinbarung vorbehalten und wird hier nur bestimmt:

a) dass das in dem umzustellenden Locomotivschuppen der k. k. privilegirten Kaiser Ferdinands-Nordbahn investirte Kapital, da dieser Schuppen zufolge Art. 9. auch nach der Umstellung ausschliesslich für Zwecke der k. k. privilegirten Kaiser Ferdinands-Nordbahn zu dienen hat, in das Anlagekapital der k. k. privilegirten Kaiser Ferdinands-Nordbahn nichteinzubeziehen ist, und:

b) dass jene von der Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce" gemäss Art. 4. aufgewendeten Kosten, welche keine Werthvermehrung involviren, nicht in das Anlagekapital der Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce" einbezogen werden dürfen.

2) Die Verzinsungs- & Tilgungsquoten der für eventuelle Erweiterungs- Zu- oder Umbauten in der Station Wadowice exclusive der im Art. 11. alinea 2 gennanten beziehungsweise für die Vermehrung von Einrichtungs- oder Ausrüstungsgegenständen daselbst von jedem der beiden contrahirenden Theile aufgewendeten Kapitales (Art. 11. Alinea 1).

Diese Verzinsungs- & Tilgungsquote wird gleichfalls mit 5% des betreffenden Kapitalsaufwandes fixirt.

Die gemäss Art. 11. Alinea 2. von der Actiengesellschaft „Localbahn „Trzebinia-Skawce" allein und ausschliesslich zu tragenden Kosten gewisser im Art. 11. Alinea 2. näher bezeichneten, eventuell herzustellenden Erweiterungsbauten, Umstaltungen etc. dürfen in das Anlagekapital der Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce" nicht einbezogen werden.

3) Die faktischen Kosten der Erhaltung und Erneuerung des der gemeinsamen Benützung gewidmeten Bahnhofes Wadowice (Art. 20. Alinea 1. u. 2).

Die Kosten der Erhaltung und Erneuerung der im Art. 11. Alinea 2. erwähnten Erweiterungsbauten, hat die Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce" allein zu tragen.

4) Die Kosten des gemeinsammen Stationsdienstes (Art. 13.)

5) Die Kosten des gemeinsamen Verschubdienstes (Art. 16.)

6) Die Auslagen aus dem Titel der Haftpflicht (Art. 25.) und aus etwaigen uneinbringlichen Cassadeficiten.

7) Die Steuern, welche auf die der gemeinsammen Benützung gewidneten Stationsanlagen entfallen und die von dem betreffenden Eigenthümer zu entrichten sind.

8) Die Kosten der Feuerversicherung für die der gemeinsammen Benützung gewidmeten Anlagen.

Den ad 3, 4, und 5 sich ergebenden Kosten werden 10% derselben als Deckung der Auslagen für allgemeine Verwaltung zugeschlagen.

Art. 22.

Detailirung der gemeinsammen Einnahmen.

Die gemeinsammen Einnahmen sind folgende:

1) Alle Miet- & Pachtzinserträge, die aus den der gemeinsammen Benützung gewidmeten Bahnhofsanlagen gezogen werden. Für Wohnungen, welche in der Station Wadowice dem im gemeinsammen Dienste verwendeten Personale der k. k. privilegirten Kaiser Ferdinands-Nordbahn eingeräumnt werden, bezahlt die k. k. privilegirte Kaiser Ferdinands-Nordbahn keinen Mietzins, verrechnet aber auch für die Gemeinsammkeit keine Quartier & Wohnungsauslagen.

2. Die bahnämtlichen Zuschläge zu den Staatstelegraphengebühren bei Privatdepeschen.

3. Der Erlös der verkauften Bahnhofseintrittskarten und an Garderobegebühren, letztere insoweit als sie nicht gemäss der von der k. k. privilegirten Kaiser Ferdinands Nordbahn jeweilig getroffenen Einrichtung dem Garderobe Personale selbst zu verbleiben haben.

4. Die in der Station Wadowice auflaufenden Nebengebühren, die nach dem Tarife jener der beiden Bahnlinien (Localbahn Bielitz-Kalwarya, Localbahn Trzebinia-Skawce) berechnet werden, über welche die betreffenden Sendungen anlangen beziehungsweise abgehen.

Ausgenommen von der Theilung sind die ärarischen Recepisse-Stempel-Gebühr, die einen integrirenden Bestandtheil der Tarifsätze bildende Manipulationsgebühr, die Nachnahmeprovisionen, die Frachtzuschläge für Declaration des Interesses an der Lieferung, dann die Wagenverzögerungsgebühr, die Dessinfectionsgebühr und die Deckenmiethe.

Von diesen Einnahmen gehören: die Manipulationsgebühren und die Frachtzuchläge für Declaration des Interesses an der Lieferung zur Gänze jenem der beiden contrahirenden Theile, über dessen Linien die bezüglichen Sendungen abgehen oder anlangen; die Wagenverzögerungsgebühren zur Gänze jenem der beiden contrahirenden Theile, für dessen Rechnung die betreffenden Wagen in Wadowice stehen; die Desinfectionsgebühr zur Gänze jenem der beiden contrahirenden Theile, zu dessen Gunsten sie nach den einschlägigen Bestimmungen zu verrechnen ist, und endlich die Deckenmiethen zur Gänze jenem der beiden contrahirenden Theile, der die bezüglichen Decken beigestellt hat.

Die Nachnahmeprovisionen fallen zur Gänze der k. k. privilegirten Kaiser Ferdinands- Nordbahn zu; desgleichen die ärarische Recepisse-Stempel-Gebühr, hinsichtlich, welcher die k. k. privilegirte Kaiser Ferdinands-Nordbahn die Abrechnung mit der k. k. Staatsverwaltung pflegen wird.

Art. 23.

Abrechnung, Rechnungslegung, Ausgleichung.

Bezüglich der Berechnung aller das Gemeinschaftsverhältniss betreffenden Einahmen und Ausgaben sind die Aufschreibungen der k. k. privilegirten Kaiser Ferdinands-Nordbahn allein massgebend.

Die k. k. privilegirte Kaiser Ferdinands-Nordbahn wird der Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce“ über die das Gemeinschaftsverhältniss betreffenden Einnahmen (exclusive Transportseinnahmen und Ausgaben Art. 21. 22) vierteljährig Rechnung legen und hat die Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce“ den jeweilig zu ihren Lasten sich ergebenden Saldo spätestens binnen vier Wochen nach Erhalt der bezüglichen Rechnungen bei der Hauptcassa der k. k. privilegirten Kaiser Ferdinands-Nordbahn in Wien auszugleichen.

Bei Verzug dieses Ausgleiches hat die Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce“ 6% Verzugszinsen vom letzen Tage der Zahlungsfrist an gerechnet zu entrichten.

Der Actiengeselschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce“ steht das Recht zu, in die Details jeder einzelnen Quartalsrechnung Einsicht zu nehmen, dieselbe hat jedoch eventuelle Bemänglungen binnen 8 Wochen nach Erhalt der bezüglichen Rechnungen geltend zu machen, widrigenfalls die Rechnung als von ihr definitiv anerkannt anzusehen ist.

Art. 24.

Besondere Leistungen.

Beide contrahirenden Theile sichern sich gegenseitig die Ausführung besonderer durch den Dienst gebotener Leistungen gegen separate Entschädigung zu deren Höhe, Abrechnung und Zahlungsmodalitäten ausserhalb dieses Vertrages von Fall zu Fall zu vereinbaren sind. Zu diesen besonderen Leistungen gehören unter anderen die Ausführung von Hilfsfahrten bei hilfsbedürftigen Zügen des einen oder des anderen der contrahirenden Theile, die Beheizung uud Beleuchtung der Wagen und Züge der Localbahn Trzebinia-Skawce in der Station Wadowice, durch die k. k. privilegirte Kaiser-Ferdinands-Nordbahn und zwar sowohl in Bezug auf die Ausführung dieser Leistung, als auch in Bezug auf die Beistellung des erforderlichen Materiales etc. etc.

Art. 25.

Haftung.

Die Haftung für die von der einen Bahnlinie auf die andere (Localbahn Bielitz-Kalwarya, Localbahn Trzebinia Skawce), übergehenden Transportgegenstände (Gepäck-Eil-& Frachtgüter) richtet sich hinsichtlich beider contrahirenden Theile nach den Bestimmungen des „Übereinkommens zum Betriebs-Reglement für die Eisenbahnen Österreichs-Ungarns."

Sollten sich bei Ausübung des Gemeinschaftsdienstes (Art. 13. & 16.) auf dem in Ansehung der Abwicklung dieses Dienstes in Betracht kommenden Territorium (Art. 9.) Unfälle irgend welcher Art ereignen, so wird der entstandene Schaden, einschliesslich der bei Körperbeschädigungen den Verletzten oder deren Hinterbliebenen auf Grund der allgemeinen Gesetze respective auf Grund des Haftpflichtgesetzes vom 5. März 1869 R. G. Bl. Nr. 27. richterlich zugesprochenen, oder seitens der k. k privilegirten Kaiser-Ferdinands-Nordbahn im Vergleichswege zugestandenen Entschädigungsbeträge sammt Nebenkosten von beiden vertragsschliessenden Theilen gemeinsamm als gemeinschaftliche Ausgabe (Art. 19. 20. 21.) getragen.

Sollte sich jedoch eine solche Beschädigung auf dem obgenannten Territorium nicht bei Ausübung des Gemeinschaftsdienstes ereignen, so trägt den entfallenden Schaden in dem vorbezeichneten Umfange derjenige vertragsschliessende Theil, dessen Organe allein den die Beschädigung herbeiführenden Unfall verschuldet haben.

Bei nicht erweisbaren, ausschliesslichem Verschulden der Organe des einen oder des anderen der beiden contrahirenden Theile, wird auch in diesem Falle der entstandene Schaden in dem vorbezeichneten Umfange von beiden contrahirenden Theilen gemeinsam als gemeinschaftliche Ausgabe (Art. 19. 20. 21.) getragen.

Für die Auftheilung dieser gemeinschaftlichen Auslagen ist der Theilungsschlüssel (Art. 20.) jener Rechnungsperiode (Art. 23,) massgebend, in welcher der betreffende Schaden entstanden ist.

Die Erhebungen über sämmtliche in der Station Wadowice vorfallenden Beschädigungen sind stets im Einvernehmen beider cotrahirenden Theile zu pflegen.

Art. 26.

Der vorstehende Vertrag wird auf die Dauer der Concesion der Localbahn Trzebinia-Skawce abgeschlossen und hat mit dem Tage der

Fertigung desselben durch die k. k. privilegirte Kaiser Ferdinands-Nordbahn, welche als Zweite fertigen wird, für beide Theile Giltigkeit,

Art. 27.

Einverleibung der dinglichen Rechte.

Die k. k privilegirte Kaiser-Ferdinands-Nordbahn giebt hiemit ihre Einwilligung dazu, dass ohne ihr ferneres Einvernehmen die von ihr mit diesem Vertrage zu Gunsten der Localbahn Trzebinia-Skawce eingeräumten dinglichen Rechte und zwar:

1) Das Recht des Anschlusses der Localbahn Trzebinia-Skawce an die Localbahn Bielitz-Wadowice-Kalwarya der k. k. privilegirten Kaiser-Ferdinands-Nordbahn in der Station Wadowice.

2) Das Recht, den der k. k. privilegirten Kaiser-Ferdinands-Nordbahn laut des Vertragsplanes gehörigen für die Herstellung der Localbahn Trzebinia-Skawce erforderlichen Grund zu diesem Zwecke zu benützen.

3) Das Recht, die im Art. 2. dieses Vertrages spezifizirten nach Massgabe des Vertragsplanes neu hergestellten, umgestalteten, adaptirten etc. Anlagen, zum Zwecke der gemeinsammen Benützung derselben mit den Beschränkungen, des die Vornahme eventuell Abänderung und Erweiterung dieser Anlagen betreffenden Art. 11. bestehen zu lassen; und

4) Das Recht die derzeit bestehenden und die nach Massgabe des Art. 2. Alinea 2. und 3. dieseses Vertrages umgestalteten, adaptirten etc. Anlagen in der Station Wadowice, sammt der ganzen Einrichtung und Ausrüstung dieser Anlagen (jedoch exclusive des im Art. 2. Alinea 3. und im Art. 9. letztes Alinea erwähnten Locomotivschuppens) demnach auch die sämmtlichen Geleise der Station Wadowice und ausserdem (für den Verschubdienst) auch jene Theile der currenten Strecke der Localbahn Bielitz-Wadowice-Kalwarya, welche zwischen dem Wadowitzer Distanzsignale dieser Localbahn und den zunächst folgenden ersten Wechseln der Station Wadowice gelegen sind, für Zwecke der Localbahn Trzebinia-Skawce gemeinsamm mit der Localbahn Bielitz-Wadowice-Kalwarya der k. k. privilegirten Kaiser-Ferdinands-Nordbahn zu benützen; eisenbahnbücherlich ob den betreffenden im Eisenbahnbuche Wien, Einlage der Localbahn von Bielitz über Kęty, Andrichau und Wadowice nach Kalwarya Bestandblatt der Katastralgemeinde Wadowice inne liegenden Eisenbahn-Bau und Grundparcellen resp. Theilen dieser zu Gunsten der Localbahn Trzebinia-Skawce, jedoch nur dann einverleibt werden, wenn gleichzeitig die eisenbahnbücherliche Einverleibung des von der Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce“ mit diesem Vertrage zu Gunsten der Localbahn Bielitz-Wadowice-Kalwarya eingeräumten in den nachfolgenden Einverleibungsbewilligung angeführten Rechtes, ob den betreffenden in der für die Localbahn Trzebinia-Skawce bei dem k. k. Landesgerichte Lemberg zu eröffnenden oder bereits eröffneten Eisenbahnbuchseinlage einzutragenden Eisenbahn-Bau und Grundparcellen einverleibt wird.

Auch verpflichtet sich die k. k. privilegirte Kaiser-Ferdinands-Nordbahn seinerzeit die zum Zwecke der Einverleibung der vorstehend angeführten Rechte der „Localbahn Trzebinia-Skawce“ etwa noch erforderlich werdenden intabulationsfähigen Urkunden über Verlangen auszustellen und auszufolgen.

Desgleichen ertheilt die Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce“ hiemit ihre Einwilligung dazu, dass ohne ihr ferneres Einvernehmen das von ihr mit diesem Vertrage zu Händen der Localbahn Bielitz-Wadowice-Kalwarya der k. k. privilegirten Kaiser-Ferdinands-

Nordbahn eingeräumte, dingliche Recht, die im Art. 2. alinea 1. dieses Vertrages specificirten Anlagen und ausserdem noch (für den Verschubdienst) auch jene Theile der currenten Strecke der Localbahn Trzebinia-Skawce, welche zwischen den Wadowitzer Distanzsignalen dieser Localbahn und den zunächst folgenden ersten Wechseln der Station Wadowice gelegen sind, für Zwecke der Localbahn Bielitz-Wadowice-Kalwarya gemeinsamm mit der Localbahn Trzebinia-Skawce zu benützen, eisenbahnbücherlich ob den betreffenden in der für die Localbahn Trzebinia-Skawce bei dem k. k. Landesgerichte in Lemberg zu eröffnenden oder bereits eröffneten Eisenbahnbuchseinlage einzutragen Eisenbahn-Bau- und Grundparcellen resp. Theilen dieser zu Gunsten der Localbahn Bielitz-Wadowice-Kalwarya der k. k. privilegirten Kaiser-Ferdinands-Nordbahn einverleibt werde.

Auch verpflichtet sich die Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia Skawce" die zum Zwecke der Einverleibung dieser Rechte etwa noch erforderlich werdende intabulationsfähigen Urkunden über Verlangen, auszustellen und auszufolgen.

Zugleich wird vereinbart, dass der Wortlaut jener Eintragungstexte, welche zum Zwecke der vorstehenden Einverleibungen den Eisenbahnbuchsgerichten anlässlich der Ermittlung der Eisenbahn-Grundstücke der Localbahn Trzebinia-Skawce in dem diesbezüglichen Operate in Vorschlag zu bringen sein werden, seinerzeit im Einvernehmen beider Contrahenten festzusetzen sein wird.

Art. 28.

Verzicht auf Anfechtung des Vertrages.

Beide Theile verzichten auf das Rechtsmittel, diesen Vertrag wegen Irrthums oder wegen Verletzung über die Hälfte des wahren Werthes anzufechten.

Art. 29.

Streitigkeiten.

Streitigkeiten aus diesem Vertrage sind bei dem sachlich zuständigen Gerichte in Wien als *forum prorogatum* auszutragen.

Art. 30.

Stempel & Gebühren Vertragsexemplare.

Dieser Vertrag wird in Gemässheit des §. 2. der Concessionsurkunde vom 20. März 1897 R. G. Bl. Nr. 85. und des Punktes a. des Art. V. des Gesetzes vom 31. December 1894 R. G. Bl. Nr. 2. ex 1895. stempel- & gebührenfrei in zwei Exemplaren ausgefertigt, von denen jeder der beiden Contrahenten je eines erhält. Etwaige wieder Erwarten aus diesem Anlasse zu entrichtenden Stempel oder sonstige Gebüren, ferner die sämmtlichen mit der Ausstellung der im Art. 27. erwähnten intabulationsfähigen Urkunden und die sämmtlichen Kosten der bücherlichen Durchführung dieses Vertrages in den beiden Eisenbahnbuchs-Einlagen fallen der Actiengesellschaft „Localbahn Trzebinia-Skawce" allein zur Last und hat dieselbe alle der k. k. privilegirten Kaiser-Ferdinands-Nordbahn aus diesen Titeln etwa erwachsenden Auslagen derselben sofort nach erfolgter Bekanntgabe baar rückzuersetzen.

Urkund dessen der beiden vertragsschliessenden Theile Fertigung.

Stempel- und gebührenfrei auf Grund des Gesetzes vom 31. Dezember 1894, R. G. Bl Nr. 2 ex 1895 und des §. 1. der Concessionsurkunde vom 25 April 1898, R. G. Bl. Nr. 69.

Vertrag.

welcher zwischen der Neuen Bukowina'er Localbahngesellschaft einerseits und der Actiengesellschaft „Localbahn Delatyn-Kolomea-Stefanówka" anderseits unter Beitritt des Landesausschusses des Königreiches Galizien und Lodomerien sammt dem Grossherzogthume Krakau und der k. k. Staatsbahndirection Stanislau namens der k. k. Staatseisenbahnverwaltung in Betreff der Mitbenützung der Theilstrecke Stefanówka-Zaleszczyki der Localbahn Lużan-Zaleszczyki durch die Localbahn Delatyn-Kolomea-Stefanówka vorbehaltlich der Genehmigung Seiner Excellenz des Herrn k. k. Eisenbahnministers abgeschlossen wurde.

Art. 1.

Gegenstand des Vertrages.

Die Züge der Localbahn Delatyn-Kolomea-Stefanówka werden über die Theilstrecke Stefanówka-Zaleszczyki der Localbahnlinie Lużan-Zaleszczyki der Neuen Bukowina'er Localbahngesellschaft bis beziehungsweise von der Station Zaleszczyki unter den nachstehenden Modalitäten geführt.

Art. 2.

Ausführungs-Bestimmungen.

Die Züge der Localbahn-Delatyn-Kolomea-Stefanówka werden in der Einmündungsstation Stefanówka weder aufgelöst noch eingeleitet; die fraglichen in Stefanówka ankommenden Züge werden bis zur Station Zaleszczyki mit dem für den Betrieb der Localbahn Delatyn-Kolomea-Stefanówka bestimmten Personale der k. k. Staatsbahnen und mit den Fahrbetriebsmitteln dieser Localbahn geführt und daselbst aufgelöst; desgleichen werden die Züge der Localbahn Delatyn-Kolo-

mea-Stefanówka in der genannten Station eingeleitet und über die Strecke Zaleszyki-Stefanówka auf die Localbahn Delatyn-Kolomea-Stefanówka verkehren.

Der Betrieb wird in der Theilstrecke Stefanówka-Zaleszczyki auf Grund der Verträge über die Betriebsführung der Localbahnen der Neuen Bukowina'er Localbahgesellschaft und der Localbahn Delatyn-Kolomea-Stefanówka für die vorgedachten Bahnen seitens der k. k. Staatsbahndirection Stanislau besorgt.

Art. 3.

Anschluss-Stationen Stefanówka u. Zaleszczyki.

Über die Mitbenützung und die Besorgung des Gemeinschafts-dienstes dieser Bahnhöfe werden besondere Verträge abgeschlossen,

Art. 4.

Betriebskosten-Vergütung und Einnahmenzuscheidung.

a) Insolange als die vom Königreiche Galizien und Lodomerien sammt dem Grossherzogthume Krakau auf Grund der mit den Allerhöchsten Entschliessungen vom 5. Jänner 1896 und 26. August 1896 genehmigten Beschlüsse des Landtages von 8. Februar 1895 und vom 8. Februar 1896 der Localbahn Delatyn-Kolomea-Stefanówka gewährte Erträgnisgarantie thatsächlich in Anspruch genommen wird, fallen sämmtliche aus der Führung der Transitozüge dieser Localbahn auf der Strecke Stefanówka-Zaleszczyki resultirenden Einnahmen zur Gänze der Neuen Bukowina'er Localbahngesellschaft zu, dagegen wird die Letztere der Localbahn Delatyn-Kolomea-Stefanówka die Kosten des Tractionsdienstes nach den Selbstkosten, d. i. nach dem für die Localbahn Delatyn-Kolomea-Stefanówka laut der von der betriebsführenden k. k. Staatsbahndirection aufgestellten Jahresrechnung pro Zugskilometer resultirenden Einheitssätzen der Tractionskosten (Capital XIII, XV und XVI des Contirungsschemas der k. k. Staatseisenbahnverwaltung) vergüten. Hiebei wird bestimmt, das der jeweiligen Abrechnung der Einheitssatz zu Grunde zu legen ist, welcher gemäss der, der Abrechnung vorausgegangenen Abrechnungsperiode pro Zugskilometer resultirte.

b) In dem Falle als die vom Lande Galizien gewährte Erträgnisgarantie nicht mehr in Anspruch genommen wird, hat die Localbahn Delatyn-Kolomea-Stefanówka, wenn auch bis dahin die in früheren Jahren geleisteten Vorschüsse noch nicht beglichen sein sollten, für die Mitbenützung der Theilstrecke Stefanówka-Zaleszczyki, sowie für die Kosten der Bahnaufsicht und Bahnerhaltung derselben folgende Entschädigung an die Neue Bukowina'er Localbahngesellschaft zu leisten:

1. Als Antheil an der Verzinsung und Tilgung des Werthes der von der Neuen Bukowina'er Localbahngesellschaft in der Strecke Stefanówka (exclusive) Zaleszczyki (exclusive) d. i. vom Km. 33.831 bis Km. 43.1070 investirten Anlagen, jenen Theil der 4.5%-igen Zinsen des obigen Werthes, welcher nach Massgabe des Verhältnisses der im Verkehre der Localbahn Delatyn-Kolomea-Stefanówka auf der gedachten Theilstrecke geleisteten Wagenachskilometer zur Gesammtzahl der im Verkehre dieser Localbahn und der Localbahn Lużan-Zaleszczyki auf dieser Theilstrecke geleisteten Wagenachskilometer auf die erstere Localbahn entfällt.

Der Werth des in der gedachten Theilstrecke investirten Capitales ist seitens der Neuen Bukowina'er Localbahn-Gesellschaft zu ermitteln, und ist zur ermittelten Capatalsziffer die Genehmigung des Eisenbahn-Ministeriums einzuholen.

2. Einen nach dem Schüssel ad 1) entfallenden Theilbetrag der der Neuen Bukowina'er Localbahngesellschaft für den Bahnaufsichts und Bahnerhaltungsdienst der Theilstrecke Stefanówka-Zaleszczyki erwachsenden Kosten.

In dem Eingangs dieses Punctes *b)* bezeichneten Falle werden sämmtliche aus der Führung der Züge der Localbahn Delatyn-Kolomea-Stefanówka auf der Strecke Stefanówka-Zaleszczyki resultirenden Einnahmen der Locolbahn Delatyn-Kolomea-Stefanówka zur Gänze zugeschieden.

Selbstverständlich entfällt sodann die laut Punct *a)* vorgesehene Leistung einer Vergütung der Tractionskosten durch die Neue Bukowina'er Localbahn-Gesellschaft.

Zur Bedeckung des der Localbahn Delatyn-Kolomea-Stefanówka laut Punct *b)* dieses Artikels zur Last fallenden Antheiles an der Verzinsung und Tilgung des in der Theilstrecke Stefanówka-Zaleszczyki investirten Capitales und des Antheiles für Kosten der Bahnaufsicht und Bahnerhaltung, dürfen die Einnahmen dieser Localbahn nur nach Massgabe nachstehender Bestimmungen herangezogen werden.

Von der Gesammteinnahme der Localbahn Delatyn-Kolomea-Stefanówka (einschliesslich der Einnahmen, welche sich aus der Weiterführung der Localbahnzüge über die Theilstrecke Stefanówka-Zaleszczyki ergeben) sind in Abschlag zu bringen:

1. Die gesammten Betriebskosten dieser Localbahn (einschliesslich der Kosten für die Traction der Züge über die Theilstrecke Stefanówka-Zaleszczyki.)

2. Die Kosten der gesellschaftlichen Verwaltung.

3. Das Erforderniss für die Verzinsung und Tiltung des vom Lande Galizien garantirten Vorzugskapitales. Verbleibt nach Abschlag der vorbezeichneten Ausgaben noch ein Einnahmenüberschuss, so ist derselbe zur Bedeckung der früher bezeichneten Antheile heranzuziehen.

Ist der Einnahmenüberschuss geringer als der für die Bedeckung der betreffenden Antheile erforderliche Betrag, so ist der Einnahmenüberschuss der Neuen Bukowina'er Localbahn-Gesellschaft zur Gänze zuzuweisen. Eventuell haben sodann die Bestimmungen des Punctes *a)* in Geltung zu treten, und unterwerfen sich bei der Vertragstheile der diesbezüglich einzuholenden Entscheidung des Eisenbahnministeriums.

Schliesslich wird bestimmt, dass das unter Punct *b)* angeführte Anlagecapital in den Fällen, als mit Genehmigung des Eisenbahnministeriums eine Erhöhung desselben in Folge nachträglicher Erweiterungs Zu- und Umbauten eintreten sollte, mit dem vom Eisenbahnministerium genehmigten höheren Werthe in Rechnung zu ziehen ist.

Art. 5.

Tarif-Erstellung und Rechnungslegung.

Die Actiengesellschaft „Localbahn-Delatyn-Kolomea-Stefanówka" ist berechtigt für Personen-Gepäcks- und Gütertransporte, welche von der Localbahn Delatyn-Kolomea-Stefanówka nach Zaleszczyki und über

Zaleszczyki sowie von Zaleszczyki oder von den vorgelegenen Bahnlinien nach den Stationen der Localbahn Delatyn Kolomea-Stefanówka und darüber hinaus mit den Zügen dieser Localbahn über die Strecke Stefanówka-Zaleszczyki befördert werden, auch rücksichtlich der Strecke Stefanówka-Zaleszczyki directe Tarifsätze zu erstellen, wobei jedoch jede Ausnützung zu Concurrenzzwecken gegenüber der Neuen Bukowina'er Localbahn-Gesellschaft ausgeschlossen bleiben soll, und ferner der auf die mit 13 Kilometern zurechnende Strecke Stefanówka-Zaleszczyki, beziehungsweise Zaleszczyki-Stefanówka entfallende, der Neuen Bukowina'er Localbahn-Gesellschaft zu zuscheidende Antheil aus diesen directen Tarifen nicht niedriger sein darf, als der für die eben genannte Strecke Stefanówka-Zaleszczyki, beziehungsweise Zaleszczyki-Stefanówka nach den Tarifen der Neuen Bukowina'er Localbahn Gesellschaft erstellte normale Frachtsatz.

Dem Landesausschusse des Königreiches Galizien steht auf die die Tariferstellung der Theilstrecke Stefanówka - Zaleszczyki keine Ingerenz zu.

Bezüglich der Rechnungslegung haben im Allgemeinen die Bestimmungen des §. 9. des rücksichtlich des Betriebes der Localbahn Delatyn-Kolomea-Stefanówka abgeschlossenen Betriebsvertrages sinngemässe Anwendung zu finden.

Art. 6.

Haftung.

Insolange als der Neuen Bukowina'er Localbahngesellschaft gemäss der Bestimmungen des Art 4. die aus dem Verkehre der Züge der Localbahn Delatyn-Kolomea Stefanówka rücksichtlich der Theilstrecke Stefanówka-Zaleszczyki resultirenden Einnahmen zufallen, übernimmt diese Gesellschaft die volle Haftung und Verantwortung für alle aus Anlass der Weiterführung der Züge der Localbahn-Delatyn-Kolomea-Stefanówka auf der Strecke Stefanówka-Zaleszczyki, sich ereignenden Unfälle, Sachbeschädigungen und körperlichen Verletzungen oder Tödtungen von Menschen und sichert diesbezüglich der Localbahn Delatyn-Kolomea-Stefanówka in jedem Falle volle Klag- und Schadloshaltung zu.

Für den Fall als jedoch im Sinne der Bestimmungen des gedachten Artikels die Einnahmen der Localbahn Delatyn-Kolomea Stefanówka zugeschieden werden, hat die Letztere für alle aus vorgedachten Anlässen entstehenden Schäden etc. gegenüber der Neuen Bukowina'er Localbahngesellschaft aufzukommen und verpflichtet sich dieselbe vollkommen klag- und schadlos zu halten.

Art. 7.

Eisenbahnbücherliche Sicherstelluug.

Die Neue Bukowina'er Localbahngesellschaft gibt ihre Einwilligung dazu, dass die hiemit übernommene Verpflichtung der Führung der Localbahnzüge auf der Strecke Stefanówka-Zaleszczyki bis beziehungsweise von der Station Zaleszczyki nach den in gegenwärtigen Vertrage stipulirten Modalitäten zu Gunsten der Localbahn Delatyn-Kolomea-Stefanówka in der für die Localbahnlinie Lużan-Zaleszczyki beim k. k. Landesgerichte in Czernowitz eröffneten Eisenbahnbucheinlage ohne weiteres Einvernehmen einverleibt werde.

Art. 8.

Streitigkeiten.

Für alle aus dem gegenwärtigen Vertrage entspringenden Rechtsstreitigkeiten, welche nicht Kraft des Gesetzes vor einen ausschliesslichen, besonderen Gerichtstand gehören, sind in erster Instanz die sachlich zuständigen Gerichte in Czernowitz ausliesslich zuständig.

Art. 9.

Verletzung über die Hälfte

Beide Theile verzichten auf das Rechsmittel der Anfechtung des gegenwärtigen Vertrages wegen Verletzung über die Hälfte des Werthes.

Art. 10.

Vertragsdauer, Vertragsauflösung und Vertragscession.

Dieser Vertrag an den die Neue Bukowina'er Localbahngesellschaft, und die Localbahn Delatyn-Kolomea-Stefanówka mit dem Zeitpuncte der Unterfertigung der k. k Staatsbahn Direction nach erfolgter Genehmigung des k. k Eisenbahnministeriums gebunden sind, tritt mit dem Tage der Betriebseröffnung der Localbahn Delatyn-Kolomea Stefanówka in Kraft, und ist auf die Concessionsdauer der für die Neue Bukowina'er Localbahngesellschaft ertheilten Concession vom 25. September 1895, R. G. Bl. Nr. 161, giltig.

Sollen bezüglich der Betriebsführung der einen der contrahirenden Theile anderweitige Anordnungen mit Genehmigung der k. k. Staatsverwaltung getroffen werden, so wird bestimmt, dass etwa sich aus diesem Anlasse ergebende Änderungen dieses Vertrages einem zu vereinbarenden Nachtrage zu demselben vorbehalten werden. Sämmtliche Rechte und Verbindlichkeiten aus diesem Vertrage übergehen auf die jeweiligen Rechtsnachfolger der contrahirenden Theile.

Art. 11.

Vertragsausfertigung.

Dieser Vertrag wird stempel- und gebührenfrei in vier gleichlautenden Exemplaren ausgefertigt, von denen jede der vertragsschliessenden Bahngesellschaften und die k. k. Staatsbahndirection Stanislau je ein Exemplar erhält. Der galizische Landesausschuss erhält eine vidimirte Abschrift dieses Vertrages.

Sprawozdanie

z zarządzeń poczynionych w skutek uchwał krajowej Rady kolejowej z I. sesyi.

I.

Udzielanie memoryałów w sprawach taryfowych członkom krajowej Rady kolejowej, oraz galicyjskim członkom państwowej Rady kolejowej.

Na posiedzeniu odbytem dnia 2. czerwca 1900 r. powzięła krajowa Rada kolejowa następującą uchwałę:

„Rada kolejowa uprasza Wydział krajowy o zarządzenie, aby „wszelkie memoryały wysyłane do Wiednia w sprawach taryfowych „oraz protokoły z ankiet i konferencyj taryfowych przesyłane były „w odpisie wszystkim członkom krajowej oraz galicyjskim członkom „państwowej Rady kolejowej.“

Uchwałę tę przyjął Wydział krajowy do wiadomości i kopie memoryałów wystosowanych w sprawach taryfowych, nie tylko dla poszczególnionych kolei lokalnych ale ogólne dla kraju mających znaczenie, rozdzielane będę w sposób uchwałą wskazany.

II.

Ankieta w sprawie reformy taryf dla cukru.

Na temże samem posiedzeniu uchwaliła krajowa Rada kolejowa w sprawie powyższej, jak następuje:

„Rada kolejowa doradza możliwie spieszne zwołanie ankiety „w sprawie reformy taryf dla cukru“

Wskutek tej uchwały zwrócił się Wydział krajowy do „Galicyjskiego akcyjnego Towarzystwa przemysłu cukrowniczego w Przeworsku“ z zapytaniem, czy Towarzystwo to chwilę obecną uważa za stosowną do zwołania takiej ankiety i czy zechce podać bliższe daty o produkcyi, stosunkach zbytu i t. d., potrzebne do opracowania referatu.

Stonowcza odpowiedź na to pytanie jeszcze nie nadeszła, zwołanie ankiety odłożono zatem na czas sposobniejszy.

III.

Sprawa zmiany rozkładu jazdy na linii Chabówka-Zakopane.

Na posiedzeniu odbytem dnia 2. czerwca 1900 r. wyraziła Rada kolejowa życzenie, aby Wydział krajowy w sprawie zmiany rozkładu jazdy pociągów na linii Chabówka-Zakopane i nadal w tym kierunku wpływał na c. k. Dyrekcyę kolei państwowych w Krakowie, aby o ile możności przy wszystkich pociągach kursujących z Krakowa do Zakopanego zaprowadzono wozy bezpośrednie oraz aby w możliwie najbliższej przyszłości zaprowadzono ruch nocnych pociągów.

Wydział krajowy odniósł się do c. k. Dyrekcyi kolei państwowych w Krakowie z żądaniem wzięcia pod rozwagę zmiany rozkładu jazdy tak na linii Chabówka-Zakopane jak i na liniach kolei państwowych, by stworzyć dogodne połączenia między Zakopanem a Krakowem, wschodnią Galicyą i Warszawą.

C. k. Dyrekcya kolei państwowych w Krakowie, chcąc poznać dokładnie życzenia publiczności i interesentów miejscowych, zwołała na 8. października b. r. ankietę, na której rzeczywiście podniesiono najrozmaitsze żądania i życzenia. Ze strony Wydziału krajowego zwrócono jednak uwagę, że przez przesunięcie odpowiedne pociągów na kolei transwersalnej obsłużoną być może linia Chabówka-Zakopane zupełnie odpowiednio do potrzeb miejscowych i turystycznych dwoma parami pociągów bez zaprowadzenia nocnej służby a w ścisłem tego słowa znaczeniu między stacyami Chabówką a Zakopanem. Jakkolwiek bowiem bardzo Wydziałowi krajowemu zależy na rozwoju Zakopanego, to przecież musi baczyć na połączone z zaprowadzeniem służby nocnej znaczne podwyższenie nie tylko kosztów eksploatacyjnych lecz nawet na wydatki inwestycyjne, gdyż kolej Chabówka-Zakopane nie jest obecnie urządzoną dla ruchu pociągów nocnych.

Równocześnie jednak zażądano wozów bezpośrednich między Zakopanem a Krakowem, Lwowem, oraz Warszawą na Kraków. C. k. Dyrekcya kolei państwowych, przyjąwszy do wiadomości wyrażone życzenia, zapewniła, że będzie jej staraniem ułożyć najodpowiedniejszy rozkład jazdy w porozumieniu z Wydziałem krajowym i wprowadzić go w życie z letnim rozkładem jazdy 1901 roku.

IV.

Sprawa rewersu demolacyjnego dla linii Przeworsk-Bachórz.

Dnia 2. czerwca 1900 r. uchwaliła krajowa Rada kolejowa w sprawie powyższej, jak następuje:

„Rada kolejowa doradza Wydziałowi krajowemu, aby jaknajener-„giczniej sprzeciwił się zeznaniu przez koncesyonaryusza, względnie „przez mające się utworzyć Towarzystwo akcyjne kolei Przeworsk-Bachórz, t. zw. rewersu demolacyjnego wymaganego przez c. i k. Mini-„sterstwo wojny".

W sprawie powyższej przeprowadził Wydział krajowy rokowania z Rządem, przyczem uzyskano to ustępstwo, iż kwestya odszkodowania kolei lokalnej — na wypadek, gdyby demolacyę rzeczywiście przeprowadzić musiano — pozostawia się otwartą.

V.

Połączenie kolejowe ze Szczawnicą.

Na posiedzeniu odbytem dnia 2. czerwca 1900 r., przy dyskuzyi nad nowo projektowanymi kolejami lokalnymi, zalecił członek krajowej Rady kolejowej, p. Dr. Leo, obfęcie najbliższym programem krajowej akcyi kolejowej połączenie Szczawnicy z istniejącymi kolejami, powołując się przytem na podanie wniesione przez Akademię umiejętności w Krakowie do Wydziału krajowego.

Podanie takie istotnie wpłynęło, a mianowicie z propozycyą połączenia kolejowego Szczawnicy z Nowym Sączem.

Wydział krajowy, po przeprowadzonych w tej sprawie badaniach, przyszedł jednak do przekonania, że tak pod względem tecznicznym, jak i pod względem ekonomicznym, jedynie racyonalnem połączeniem może być tylko linia kolejowa z Nowego Targu do Szczawnicy, jako krótsza, łatwiejsza do wykonania, kierująca ruch na linię Chabówka-Zakopane, subwencyonowaną z funduszów krajowych, i ożywiająca ruch turystyczny przez połączenie Tatr z Pieninami.

O rezultacie przeprowadzonych badań zawiadomił Wydział krajowy Akademię umiejętności, która jednak opinii swej, względnie konkretnych wniosków co do sfinansowania projektu, dotąd nie nadesłała.

VI.

Uchwała w sprawie ułożenia programu dalszej akcyi kraju na polu popierania kolei niższorzędnych.

Na ostatniej sesyi wyraziła krajowa Rada kolejowa opinię, iż dalsza akcya kraju na polu popierania kolei niższorzędnych jest dla ekonomicznego podniesienia kraju niezbędną i doradza Wydziałowi krajowemu, aby jak najśpieszniej do ułożenia programu dalszej akcyi kraju w tym kierunku przystąpił.

Wydział krajowy nie spuszcza z oka sprawy ułożenia dalszego programu krajowej akcyi kolejowej, nie mógł jednak dotąd do przygotowania jakichś konkretnych wniosków dlatego przystąpić, ponieważ szczupły personal krajowego biura kolejowego zajęty jest czynnościami finalizacyjnemi dla pierwszego programu.

Na wszelki wypadek przygotowuje się już teraz w miarę możności i czasu materyał komercyalny, który posłuży w danym razie do ocenienia projektów, i tak wypracowało już biuro kolejowe obliczenie rentowności dla projektowanych kolei lokalnych z Tarnopola do Zbaraża i z Podgórza przez Myślenice do Lubnia, a wypracowanie obliczenia rentowności połączenia kolejowego Szczawnicy z Nowym-Targiem jest w toku.

Sprawozdanie

z czynności Departamentu V. Wydziału krajowego

za czas od 31. października 1899 do 31. października 1900

(z 8 alegatami).

Departament V.

Szef departamentu Dr. Stanisław Dąmbski, członek Wydziału krajowego.

Wydatki na cele zdrowia publicznego.

Al. I. W r. 1899 wydał fundusz krajowy na cele zdrowia publicznego 1,252.377 zł. Kwota ta jest większą od kwoty preliminowanej budżetem o 144.432 zł., od kwoty wydanej w r. 1898 o 10.006 zł.

W szczególności wypłacił fundusz krajowy

z rubryki	III.	za koszta leczenia	1,190.362 zł.
„	IV.	za szczepienie ochronne	77.643 „
„	V.	za leki podczas epidemii	35.110 „
„	VI.	na zasiłki dla zakładów leczniczych . .	5.100 „
„	XI.	na dotacye zakładów	44.624 „
		Razem .	1,352.839 zł.

W ciągu roku wpłynęło:

z rubryki	IV.	Nadwyżka od szpitala w Krakowie . . .	33.661 zł.
		od zakładu w Kulparkowie . .	42.696 „
„	V.	Zwroty od szpitali prowincyonalnych . .	23.435 „
		„ od gmin	200 „
		„ za sprawdzanie rachunków aptekarskich .	470 „
		Razem .	100.462 zł.

Po strąceniu tej kwoty od wypłaconych 1,352.839 pozostaje czysty wydatek 1,252.377 zł. W porównaniu z r. 1898 wypłacono w r. 1899 z rubr. III. funduszu krajowego za koszta leczenia ubogich 195.362 zł. więcej; z rubryki IV. o 643 zł. więcej, z rubryki V. za koszta podczas epidemii i urządzenia okręgów sanitarnych o 5.090 zł. mniej, wreszcie rubr. XI. na dotacye zakładów 6.377 więcej; w ogóle zaś 197.292 zł. więcej, aniżeli w roku poprzednim.

W dochodach wpłynęło do funduszu krajowego nadwyżek: od szpitala św. Łazarza w Krakowie o 20.657 zł. więcej, a od zakładu umysłowo chorych w Kulparkowie 22.858 więcej, aniżeli w roku 1898. Zwroty od gmin za zaległe koszta leczenia z lat przed r. 1875, (kiedy jeszcze gminy ponosiły połowę kosztów leczenia za swoich ubogich) o 100 zł. mniej, niż było prelimiuowanem i o 10 zł. mniej aniżeli w roku 1898.

Al. II. Wszystkie szpitale publiczne w kraju rozporządzały 4.991 łóżkami. Chorych pielęgnowano we wszystkich naszych zakładach leczniczych wraz z klinikami 66.750, to jest o 2.719 więcej aniżeli w roku poprzednim. Dni leczenia było 1,728.734 to jest o 78.367 więcej aniżeli w r. 1898. Umarło 4.760 t. j.

o 22 więcej aniżeli w roku poprzednim. W szczególności odsetek śmiertelności chorych wynosił w szpitalach krajowych z klinikami 7·7; u położnic wraz z ginekologicznemi 1·1; u obłąkanych 12·7; u dzieci wraz z oseskami 20·3; w szpitalach prowincyonalnych 6·0; w ogóle zaś we wszystkich zakładach leczniczych 7·1. Cała kuracya chorego trwała w szpitalach krajowych przeciętnie 24·56 dni; w prowincyonalnych 22·5; w zakładach położnic 17·1; w zakładach dla umysłowo chorych 137·4; w szpitalach dla dzieci 22·3; w klinikach 26·9. Ilość chorych leczonych w szpitalach krajowych wraz z klinikami wynosiła dziennie 1.241, w szpitalach prowincyonalnych 2.268, w zakładach położnic 162, w zakładach dla umysłowo chorych 854, w szpitalach dla dzieci 208, w ogóle zaś we wszystkich zakładach leczniczych 4.736.

Wydatki wynosiły we wszystkich szpitalach razem 1,163.876 zł.; z tego przypada na szpitale krajowe 386.736; na zakłady położnic 64.255; na zakłady obłąkanych 227.166; na szpitale prowincyonalne 447.524 zł.; oprócz tego fundusz krajowy subwencyonował szpitale dla dzieci kwotą 32.000 zł.

Cała kuracya chorego kosztowała przeciętnie w szpitalach krajowych 23 zł. 25 ct., w prowincyonalnych 12 zł. 15 ct.; w zakładach położnic 19 zł. 87 ct.; w zakładach dla umysłowo chorych 101 zł. 54 ct. Koszt dnia leczenia wynosił w zakładach krajowych 1 zł. 4 ct.; w prowincyonalnych 54 ct.; w zakładach położnic 1 zł. 16 ct.; w zakładach obłąkanych 74·2 ct. Żywienie chorych kosztowało w szpitalach krajowych 35.8; w prowincyonalnych 19.2; w zakładach położnic 32.4; w zakładach obłąkanych 27.7.

W 1899 r. wypłacił fundusz krajowy na utrzymanie podrzutków i płace żywicielek:

Za	3	dzieci	we Lwowie . .	121 zł.	46 ct.
„	24	„	w Krakowie . .	1.383 „	28 „
„	334	„	w Wiedniu . .	20.235 „	84 „
„	19	„	w Pradze . . .	964 „	89 „
„	30	„	w Bobrku u ks. Ogińskiej pod wezwaniem „dzieciątka Jezus“	1.108 „	61 „
			Razem .	23.714 zł.	08 ct.

Zapomogi dla położnic udzielono we Lwowie 6.060 zł., w Krakowie 3.192 zł.

Al. III. Al. III. a) Wykaz III. wydatków w trzech naszych zakładach krajowych w roku 1899 porównuje te wydatki, które wpływają na koszta właściwego utrzymania chorego i dają dokładny obraz gospodarności zarządów.

Żywienie samo w szpitalu lwowskim kosztowało 20.88 ct.; na oddziałach klinicznych w tymże szpitalu 55.54; w szpitalu S. Łazarza w Krakowie 25·95 zł., a w zakładzie dla umysłowo chorych w Kulparkowie 25·42 ct. Dla porównania kosztu wiktuałów w trzech zakładach krajowych załączamy wykaz IV. Al. IV.

Wydatki w rubr. III. budżetu krajowego na koszta leczenia ubogich, które wynosiły w r. 1872 — 247.514 zł. a w 1875, (przyjęcie kosztów leczenia ubogich w całości na fundusz krajowy) — 291.611 zł., w 26 lat urosły do kwoty 1,190.362 zł.

Dla porównania przedstawiamy jak w latach poprzednich tablicę kosztów leczenia ubogich chorych w pięciu najludniejszych prowincyach monarchii podług Oesterreichische Statistik „Sanitätswesen“ za pięć lat.

Koszta leczenia ubogich chorych od r. 1893 do r. 1897 — podług Oesterreichische Statistik „Sanitätswesen“.

Rodzaj szpitala	Galicya					Czechy					Dolna Austrya					Styrya					Tyrol b. Vorarlbergu				
	Ilość szpitali	Leczono	Dni leczenia	Koszt	Na dzień	Ilość szpitali	Leczono	Dni leczenia	Koszt	Na dzień	Ilość szpitali	Leczono	Dni leczenia	Koszt	Na dzień	Ilość szpitali	Leczono	Dni leczenia	Koszt	Na dzień	Ilość szpitali	Leczono	Dni leczenia	Koszt	Na dzień
Szpitale powszechne	26	45.248	1,018.129		0·60	67	69.191	1,535.483		0·82	25	70.167	1,794.882		1·19	14	27.065	686.577		0·76	24	13.932	441.584		0·87
Zakłady obłąkanych	2	1.764	279.007		0·80	5	5.557	1,317.871		0·72	5	3.286	795.349		1·13	2	1.567	391 298		0·92	2	813	193.690		0·78
Zakłady położnic	2	1.621	25.881		0·97	1	3.694	70.218		1·35	1	10.208	147.336		1·31	1	581	11.956		1·62	1	673	16.605		3·26
1893.	30	48.633	1,323.017	852.689		73	78.442	2,923.572	2,307.775		31	83.661	2,737.567	3,229.998		17	29.213	1,089.831	900.671		27	15.418	651.879	587.062	
Szpitale powszechne	26	45.659	1,053.500		0·61	69	66.866	1,568.378		0·81	25	71.629	1,844.938		1·22	14	26.539	683.680		0·82	24	13.724	445.880		0·85
Zakłady obłąkanych	2	1.802	283.912		0·81	5	5.609	1,340.693		0·65	5	3.705	885.282		1·10	2	1.600	407.303		0·76	2	816	188.324		0·64
Zabłady położnic	2	1.755	25.726		0·81	1	3.722	75.514		1·41	1	10.592	150.956		1·39	1	575	11.082		1·62	1	694	18.448		1·45
1894.	30	49.216	1,463.138	942.727		75	76.197	2,984.585	2,310.267		31	85.917	2,881.076	3,359.933		17	28.714	1,102.065	901.382		27	15.234	652.662	595.234	
Szpitale powszechne	26	49.144	1,094.475		0·61	70	69.883	1,617.072		0·85	25	72.855	1,805.781		1·11	14	27.944	724.186		0·80	24	14.297	489.788		0·85
Zakłady obłąkanych	2	1.843	286.134		0·76	5	5.884	1,368 598		0·66	5	3.651	837.838		1·02	2	1.620	411.772		0·52	2	812	190.749		0·86
Zakłady położnic	2	1.881	29.107		0·86	1	3.719	79.714		1·41	1	10.360	150.298		1·38	1	564	10.924		1·24	1	656	17.958		1·49
1895.	30	52.868	1,409.716	983.946		76	79.486	2,065.384	2,463.610		31	86.866	2,793.917	3,095.910		17	30.128	1,146.882	884.793		27	15.765	698.495	633.818	
Szpitale powszechne	26	46.801	1,114.168		0·61	73	67.694	1,749.322		0·94	26	70.338	1,878.682		1·39	14	26.051	720.992		0·81	24	13.023	499.341		0·86
Zakłady obłąkanych	2	1 877	293.665		0·74	5	6.283	1,417.695		0·69	5	4.396	988.739		0·98	2	1.711	429.662		0·64	2	800	185.793		0·85
Zakłady położnic	2	2.100	32.526		0·71	1	3.872	86.276		1·44	1	10.893	161.151		1·29	1	588	12.363		1·18	1	650	17.427		1·54
1896.	30	50.778	1,440.359	947.173		79	77.849	3,253.293	2,810.865		32	85.627	2,028.572	3,723.351		17	28.350	1,163.017	907.258		27	14.473	702.561	635.468	
Szpitale powszechne	27	51.857	1,143.071		0·61	73	80.611	1,864.993		0·92	28	76.570	1,859.147		1·18	14	29.622	739.751		0·83	24	15.347	521.907		0·86
Zakłady obłąkanych	2	1.833	294.733		0·76	5	6.244	1,468.854		0·72	5	4.026	910.090		1·00	2	1.733	441.408		0·62	2	821	188.911		0·92
Zakłady położnic	2	2.205	29.917		0·92	1	3.941	93.893		1·46	1	10.810	161.734		1·29	1	555	10.205		1·50	1	731	18.997		1·63
1897.	31	55.895	1,467.721	975 303		79	90.796	3,427.740	2,956.083		34	91.406	2,930.971	3,323.991		17	31.910	1,191.364	939.602		27	16.899	729.815	652.312	

Załączamy też i drugą tablicę, ułożoną w naszem biurze statystycznem, dla porównania ilości zakładów dla chorych i w różnych prowincyach Monarchii, ilości łóżek, ludności, kosztów leczenia i procentu śmiertelności.

Prowincye	Ilość zakładów dla chorych			Ilość łóżek			Ludność cywilna z końcem r. 1897	Jedno łóżko przypada na mieszkańców	W szpitalach publicznych	
	Publiczne szpitale	Prywatne	Razem	Publiczne szpitale	Prywatne	Razem			Koszt dnia leczenia	Procent śmiertelności
Dolna Austrya	34	50	84	9.429	2.743	12.172	2,926.904	240	1·16	8·63
Górna Austrya	9	43	52	989	1.152	2.141	817.800	382	1·06	7·37
Salzburg	3	14	17	410	430	840	181.747	216	1·00	6·18
Styrya	17	54	71	3.443	1.175	4.618	1,333.647	289	0·98	6·95
Karyntya	5	13	18	1.127	297	1.424	367.421	258	0·75	5·75
Kraina	3	11	14	650	426	1.076	507.523	471	1·33	5·92
Tryest	5	3	8	1.910	260	2.170	164.927	76	1·00	9·61
Goryeya i Gradyska	4	2	6	397	206	603	224.999	406	0·55	14·76
Istrya	3	3	6	510	60	570	330.405	580	0·84	5·68
Tyrol z Vorarlb.	28	24	52	3.363	954	4.317	937.648	217	1·10	6·62
Czechy	79	89	168	11.948	2.165	14.113	6,085.346	431	1·05	8·68
Morawy	17	53	70	2.792	1.178	3.970	2,378.032	599	1·19	8·31
Śląsk	5	18	23	748	477	1.225	646.023	527	0·60	8·71
Galicya	31	57	88	4.254	1.608	5.862	7,158.977	1.221	0·76	7·59
Bukowina	6	3	9	476	94	570	706.371	1.239	1·21	7·31
Dalmacya	9	—	9	668	—	668	567.488	834	1·40	7·95
Razem	258	437	695	43.114	13.225	56.339	25,335.258	450	0·60[1]	

[1]) Bez uwzględnienia zakładów położniczych.

Porównanie Galicyi z innymi krajami Monarchii jest bardzo dla nas niekorzystne i wykazuje, jak wiele jeszcze zrobić należy, ażeby dorównać tym ostatnim pod względem sanitarnym. Czechy, liczące o milion ludności mniej aniżeli Galicya, posiadają o 80 szpitali z 8.252 łóżkami dla chorych więcej aniżeli Galicya, tak że w Czechach na jedno łóżko szpitalne przypada 502 ludności, u nas zaś 1.221.

Sprawa utworzenia szpitala dla kiłowych w Żabiu.

Spełniając polecenie Wysokiego Sejmu z d. 2. maja b. r. do L. 3.526, zwróciliśmy ponownie uwagę c. k. Namiestnictwa na konieczność jaknajrychlejszego wydania energicznych zarządzeń, zmierzających do stłumienia chorób kiłowych we wschodnio-południowej części Galicyi, względnie do przystąpienia do budowy specyalnych szpitali dla leczenia osób tą chorobą dotkniętych.

Na odezwę naszą c. k. Namiestnictwo d. 12. listopada b. r. odpowiedziało, że już wskutek pierwszej uchwały sejmowej z 20. marca 1899 delegowało c. k. referenta sanitarnego do powiatu Nadwórniańskiego i Kosowskiego w celu zbadania na miejscu rozmiarów zarazy, przyczyn jej szerzenia się i przedstawienia odpowiednich środków zaradczych. Sprawozdanie to opóźniło się dlatego, aby można korzystać z wyniku obrad międzynarodowego kongresu dla zwalczania chorób syfilistycznych i wenerycznych, który odbył się w Brukseli we wrześniu 1899 roku.

C. k. Namiestnictwo, uznając za odpowiednie wnioski krajowego referenta sanitarnego, przedstawione dla stłumienia zarazy syfilistycznej w powiatach kosowskim i nadwórniańskim, zaznacza przedewszystkiem, iż mylnem było podanie faktu, jakoby rząd dla zwalczenia choroby Skerljewo z funduszów państwa utworzył specyalny szpital dla tej choroby w Porto-Ré. Ustawą z 1. czerwca 1884 przeznaczono ze skarbu państwa 30 tys. zł. na cel zwalczania choroby zwanej Skerljewo w Dalmacyi. Choroba ta, będąca późną formą syfilis, jakoteż syfilis wrodzoną (syfil haereditaria tarda) była rozszerzoną niemal w każdej miejscowości w około miasta Sebenico, w którem istnieje szpital powszechny krajowy. Ponieważ jednak podówczas urządzenie wewnętrzne tego szpitala nie było jeszcze ukończone, przeto początkowo umieszczano chorych, dotkniętych wspomnianą chorobą, w poszczególnych szpitalach w Zara i Spalato. Skoro zaś urządzono szpital w Sebenico, wstrzymano wysyłkę chorych do Zara i Spalato, a przeznaczono dla nich wyłącznie jeden pawilon o 80 łóżkach w szpitalu powszechnym w Sebenico. Leczenie chorych na Skerljewo w szpitalach rozpoczęte w lutym 1885, trwało do czerwca 1888, to jest do czasu, gdy się wyczerpał fuudusz 30.000 zł., przeznaczony na to. Pozostali nieliczni już podówczas chorzy, którzy potrzebowali jeszcze leczenia w szpitalu, zostali zatrzymani na koszt gminy przynależności. I dziś tak samo, jeżeli zostanie jaki tego rodzaju chory wykryty, bywa na koszt gminy w szpitalu leczony. Z tego przedstawienia sprawy wynika, że rząd nie budował w Dalmacyi specyalnego szpitala dla zwalczania Skerljewo, lecz w zastępstwie ubogich gmin ponosił koszta leczenia chorych w szpitalach powszechnych krajowych. Dlatego też c. k. Namiestnictwo sądzi, że i w Galicyi rząd nie zechce budować osobnych szpitali dla zwalczania syfilis, bo przedewszystkiem nie mógłby tego uczynić, bez specyalnej ustawy państwowej, a z drugiej strony, zdaniem c. k. Namiestnictwa, nie jest to potrzebne.

Przeciwnie sądzi c. k. Namiestnictwo, że takie specyalne szpitale wyłącznie dla osób syfilitycznych byłyby raczej postrachem ludności, do którychby bez przymusu nikt dobrowolnie się nie zgłosił. Wszelkie zaś przymusowe umieszczanie chorych w szpitalach powiększałoby jeszcze bardziej chęć tajenia choroby. C. k. Namiestnictwo jest więc zdania, że leczenie tego rodzaju chorych powinno się odbywać w szpitalach publicznych i powszechnych.

Ze względu jednak, że właśnie ani w powiecie kosowskim, ani nadwórniańskim nie ma szpitali powszechnych, istniejące zaś w Śniatynie, Kołomyi i Stanisławowie szpitale są stale przepełnione, a nadto oddalone od gmin zakażonych o 40—100 kilometrów drogi wozowej lub pieszej — należałoby na czas trwania większego rozszerzenia syfilis w obu miasteczkach powiatowych, to jest w Kosowie i Nadwórny utworzyć szpitale filialne z prawem powszechności i publiczności. Gdyby nie dało się w jednej lub drugiej miejscowości nająć odpowiedniego lokalu na szpitale, c. k. Namiestnictwo skłonnem jest oddać Wydziałowi krajowemu do używania pięć przenośnych baraków szpitalnych z całem urządzeniem na 50 łóżek, w celu stawienia ich w Kosowie i Nadwórny. Koszta utrzymania tych szpitali byłyby pokrywane z taksy szpitalnej,

a c. k. Namiestnictwo udaje się równocześnie do c. k. Ministerstwa z wnioskiem udzielenia krajowi odpowiedniej subwencyi na cel powyższy.

Dalej proponuje c. k. krajowy referent sanitarny pomnożenie lekarzy okręgowych w powiatach Kosów i Nadwórna i w siedzibie tych lekarzy, zarówno istniejących, jakoteż utworzyć się mających urządzenie kosztem publicznym ambulatoryów, w którychby ubodzy chorzy, bez różnicy rodzaju choroby otrzymywali w godzinach stale oznaczonych bezpłatną poradę lekarską, a ubodzy syfilitycy także leki.

Gdyby Wydział krajowy podzielał zapatrywanie, że dla skutecznego zwalczania syfilis przedewszystkiem potrzebne jest wczesne rozpoznawanie choroby w każdym poszczególnym wypadku i ułatwienie leczenia się osobom tą chorobą dotkniętym i że najłatwiej to osiągnąć przez pomnożenie ilości lekarzy okręgowych, w takim razie zachodziłaby potrzeba prócz ustanowionych już lekarzy okręgowych w tych powiatach, utworzyć nowe siedziby w Kosmaczu, Kosowie i Pasiecznej (pow. nadwórn.).

Kosztem powiatów należałoby urządzić w siedzibie każdego lekarza okręgowego ambulatoryum, to jest izbę ordynacyjną i izbę poczekalną z przyrządami do badania chorych, ewentualnie z apteką domową, jeżeli istnieją warunki ku temu. W takim razie c. k. Namiestnictwo byłoby skłonne wyjednać u c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, aby koszta leków dla ubogich syfilistycznych pokrywane były w ten sam sposób, jak koszta leków dla ubogich chorych, dotkniętych chorobami nagminnemi, t. j. by fundusz państwowy na epidemie pokrywał $^2/_3$ części, fundusz zaś krajowy $^1/_3$ tego wydatku. Niezawodnie także zezwoliłoby c. k. Ministerstwo, aby koszta delegowania lekarzy okręgowych do gmin, w których więcej osób syfilitycznych się znajduje, lub co do których zachodzi podejrzenie, że tam ukrywają chorobę, ponosił skarb państwa, tak, jak ponosi koszta podróży lekarzy delegowanych do sprawdzenia i leczenia chorób nagminnych.

C. k. Namiestnictwo sądzi, iż w ten sposób będzie można bez znaczniejszego obciążenia funduszów publicznych w najkrótszym czasie osiągnąć cel zamierzony, to jest, jeżeli nie stłumić zupełnie, to znacznie ograniczyć szerzenie się syfilis w południowo-wschodniej części kraju.

Jeżeliby ten sposób postępowania okazał się praktycznym, będzie można zastosować go z uwzględnieniem warunków miejscowych w innych powiatach, w których syfilis także znacznie jest rozszerzoną, t. j. w stryjskim, drohobyckim i brodzkim. Lecz co do tych powiatów potrzebne jest jeszcze zbadanie sprawy. LW. 78.820/900.

Rozważywszy propozycye c. k. Namiestnictwa, przyszliśmy do przekonania, że niektóre z nich w wykonaniu nie doprowadzą do pożądanych rezultatów. Wiadomo, że we wszystkich szpitalach w porze letniej zawsze jest mniej chorych, zwłaszcza kiłowych, gdyż wszyscy, którzy czują się na siłach, idą latem na roboty w polu, lub wychodzą na zarobek za granicę. Leczenie więc tych ostatnich pod względem czasu ogranicza się do późnej jesieni, zimy i wczesnej wiosny, kiedy jeszcze robót w polu nie ma z powodu zimna. Proponowana więc przez c. k. Namiestnictwo pożyczka drewnianych, cienkościennych baraków Deckertowskich, w których niepodobna trzymać ludzi chorych w zimnej porze roku, nie mogłaby oddać dobrej usługi. Przewóz baraków ze Lwowa na miejsca mocniej dotknięte kiłą po drogach górskich byłby bardzo kosztowny, jak to wykazało doświadczenie w czasie cholery.

Leczenie kiły w sposób ambulatoryjny, proponowany przez c. k. Namiestnictwo, nie zawsze prowadzi do dobrych rezultatów, jak wskazuje doświadczenie we wszystkich szpitalach zrobione, a szczególnie w lwowskim. Kiła w początkowych okresach jest chorobą nieboleśną, chorzy więc nie leczeni w szpitalu, lekceważą wszelkie wskazówki hygieny, a wskutek tego choroba leczona ambulatoryjnie często nawet się pogarsza i wtedy, gdy chory decyduje się wstąpić do szpitala jest już tak mocno zakażony, że leczenie jego potrzebuje bardzo długiego czasu i zabiegów. Zresztą przy leczeniu ambulatoryjnem wskutek niedbalstwa, nieochędostwa i nieznajomości dróg zakażenia chorzy tacy

jeszcze w ciągu leczenia zakażają mnóstwo osób, z któremi są w zetknięciu. Udział więc okręgowych lekarzy w tępieniu kiły winien polegać przedewszystkiem na śledzeniu chorób w okręgach im poruczonych i odsyłaniu chorych do szpitali powszechnych, na rozpowszechnianiu zdrowych poglądów na niebezpieczeństwo i następstwa choroby i leczeniu słabszych form chorób wenerycznych ambulatoryjnie.

Wskutek tego Wydział krajowy na radzie d. 4. grudnia b. r. uchwalił, aby zakomunikować Wydziałom powiatowym w Nadwórnie i Kosowie treść pisma c. k. Namiestnictwa i wezwać te powiaty do budowy szpitali powszechnych w siedzibie powiatów w myśl ustawy z d. 28. lipca 1897 r. Dz. u. kr. Nr. 47 i do uzupełnienia sieci okręgów sanitarnych w Kosowie, Kosmaczu i Pasiecznej. Przy nominacyi lekarzy okręgowych należy wymagać od kandydatów znajomości leczenia chorób wenerycznych. O tych staraniach utworzenia szpitali w Kosowie i Nadwórnie zakomunikowaliśmy c. k. Namiestnictwu, dodając, iż przyjmujemy z wdzięcznością obietnicę subwencyi rządowej dla tych budowli i zobowiązanie się do zwrotu $^2/_3$ kosztów za leki dla kiłowych i na objazdy lekarzy okręgowych, przedsięwzięte w celu tępienia kiły; co do propozycyi udzielenia nam baraków odpowiedzieliśmy, iż nie możemy z nich korzystać ze względu, że leczenie w barakach jest tylko latem możliwe.

Usamodzielnienie c. k. szkoły położnych w Krakowie.

C. k. Namiestnictwo we Lwowie odezwą z d. 27. kwietnia 1899 do L. 40.630 uwiadomiło o Najwyższem postanowieniu, zezwalającem na utworzenie samoistnej szkoły położnych w Krakowie.

Przyjmując fakt ten do wiadomości, oznajmiliśmy c. k. Namiestnictwu, że usamodzielnienie tej szkoły odnosić się może tylko do wewnętrznej organizacyi samej szkoły, która wyjętą zostaje z pod zwierzchnictwa Władz uniwersyteckich, t. j. Wydziału lekarskiego i Senatu akademickiego, lecz nie może w niczem wpływać na zmianę stosunku oddziału położniczego szpitala św. Łazarza do szkoły, ustanowionego na warunkach podanych w odezwie naszej LW. 14.840 r. 1895; nie może też wpłynąć na zmianę stosunku szpitalnego oddziału położniczego do c. k. Kliniki położniczej, unormowanego zasadniczo przy sposobności przeniesienia tejże kliniki do domu Brodowicza w r. 1868. Przy tem uwiadomiliśmy, że ani w oddziale położniczym, ani w całym szpitalu nie ma ubikacyi, którąby na internat dla położnych odstąpić można i że władzę dyscyplinarną nad lekarzami, akuszerką zakładową i służbą, jako mianowanymi przez Wydział krajowy i opłacanymi z funduszu krajowego musi wykonywać Dyrektor szpitala, a nie Dyrektor c. k. Szkoły. w porozumieniu z c. k. Profesorem szkoły, z wyjątkiem asystenta szkoły, który jednak również jest obowiązany stosować się pod każdym względem do przepisów i porządku szpitalnego. Udzielanie urlopów lekarzom przydzielonym i akuszerce zakładowej należeć musi do Dyrektora szpitala, względnie do Wydziału krajowego z wyjątkiem osoby c. k. profesora i jego asystenta. Zresztą cała osnowa rozporządzenia ministeryalnego, przysyłającego regulamin dla c. k. szkoły położnych, da się wykonać we wszystkich szczegółach, gdyż regulamin ten poleca wyraźnie c. k. profesorowi szkoły, stosować się pod względem administracyjnym i ekonomicznym do porządku obowiązującego w krajowym zakładzie położniczym w szpitalu. LW. 63.675/899.

W sprawie osób leczonych na wściekliznę.

Ponieważ do szpitala św. Łazarza w Krakowie zaczęły się zgłaszać osoby pokąsane przez wściekłe zwierzęta, celem leczenia ochronnym sposobem Pasteur'a, a specyalnego zakładu państwowego dla tej kategoryi chorych nie było w kraju, przeto pojmując doniosłość tej sprawy dla wiedzy lekarskiej i pragnąc umożliwić wykonanie pierwszych prób ochronnego szczepienia przeciw wściekliźnie, upoważniliśmy w r. 1894 Dyrekcyę szpitala na razie do przyjmowania tych pokąsanych do zakładu, jeżeli będą posiadać certyfikat ze Starostwa, iż zwierzęta, które ich pokąsały, były rzeczywiście wściekłe. Dzieci zaś pokąsane, na mocy ugody zawartej z Towarzystwem opieki szpitalnej, były odsyłane do szpitala św. Ludwika. W ten sposób szpital św. Łazarza wszedł w stosunek z zakładem szczepienia przeciw wściekliźnie, otwartym przez prof. Bujwida. Osoby pokąsane nie były jednak pomieszczane w oso-

bnych salach, lecz rozrzucane w miarę miejsca wolnego po różnych oddziałach n. p. chirurgicznym, chorób wewnętrznych, chorób skórnych, obłąkanych. Pokąsani codziennie udawali się do odległego zakładu prof. Bujwida celem poddania się szczepieniu ochronnemu. Taka codzienna wędrówka chorych źle wpływała na utrzymanie ładu i porządku w oddziałach i zaprzątała służbę oddziałową, która dwa razy dziennie musiała odprowadzać ich, czekać na nich i napowrót do szpitala przyprowadzać. Osoby te nadto z wyglądu i zachowania się zdrowe, niepokoją prawdziwie chorych na oddziałach, a pobyt ich wśród chorych, dla nich samych jest przykry i niebezpieczny, grozi im bowiem zarażenie się chorobami zakaźnemi, które w początkowych okresach mogą być niepoznane. Niekorzyści te wzmagają się z każdym rokiem ze wzrostem liczby poddających się leczeniu Pasteurowskiemu, których naprzykład od 1. lipca 1899 r. do 31. grudnia tegoż roku było 97 (64 dorosłych, a 33 dzieci).

Z tego powodu Komitet opieki szpitalnej dla dzieci w Krakowie dwukrotnie odnosił się do nas z żądaniem polecenia szpitalowi św. Łazarza, ażeby nie odsyłał więcej do szpitala św. Ludwika przez wściekłe zwierzęta pokąsanych dzieci, które tam, jako podejrzane o wściekliznę, są postrachem innych dzieci chorych. Słuszność żądania Towarzystwa uznać musieliśmy, szpital bowiem św. Ludwika tak samo, jak i szpital św. Łazarza ma obowiązek przyjmować i leczyć jedynie chorych w ścisłem tego słowa znaczeniu, osoby zaś przez wściekłe zwierzęta pokąsane, u których choroba jeszcze się nie objawiła i może nie objawi wcale, nawet bez ochronnego szczepienia, są jedynie przedmiotem prewencyjnego, ochronnego traktowania, wskazanego względami bezpieczeństwa publicznego, którego strzedz w pierwszym rzędzie jest obowiązkiem c. k. rządu.

Dlatego też wskutek powtórnej prośby Komitetu krakowskiego Towarzystwa opieki szpitalnej dla dzieci, odnieśliśmy się do Towarzystwa z prośbą o pozostawienie jeszcze na razie obecnego stanu rzeczy na czas pewien, póki c. k. Rząd, jako do tego powołany, nie weźmie sprawy w swe ręce i dla wszystkich pokąsanych przez wściekłe zwierzęta osób nie przeznaczy stosownego pomieszczenia.

Wobec tego, że sprawa ochronnego szczepienia przeciwko wściekliźnie, zainicyowana przez nas w r. 1894 wyszła już ze stadyum próbnych doświadczeń, że zaufanie do tej metody wzrosło, a z niem powiększa się ilość pacyentów, dla których ani szpital św. Łazarza, ani św. Ludwika nie mają stosownego pomieszczenia, że sprawa bezpieczeństwa publicznego należy do kompetencyi c. k. władz rządowych, udaliśmy się do c. k. Namiestnictwa, prosząc o poczynienie kroków, ażeby c. k. Rząd odebrał od szpitala św. Łazarza, przepełnionego „chorymi“, względnie także od szpitala św. Ludwika ten ciężar, ze względów humanitarnych dobrowolnie przyjęty na czas pewien. Jako jedynie możliwe załatwienie sprawy wskazaliśmy wybudowanie kosztem państwowym specyalnego zakładu, w którym znalazłyby pomieszczenie, utrzymanie i ochronne leczenie osoby tej kategoryi tak dorośli, jak i dzieci.

Pragnąc ułatwić c. k. Rządowi spełnienie tego zadania, oświadczyliśmy, iż przedłożymy Wys. Sejmowi wniosek na bezpłatne odstąpienie pod budowę takiego zakładu rządowego odpowiedniej części gruntu szpitala św. Łazarza. Gdyby zaś ten zakład wyłącznie kosztem państwa stanął w obejściu szpitala, w takim razie, ale tylko w takim, przedłożymy Wys. Sejmowi wniosek utrzymania i żywienia osób tej kategoryi pomieszczonych w rządowym zakładzie według zwykłej normy szpitalnej i zajmiemy się ściąganiem kosztów utrzymania i pielęgnowania od osób do pokrycia tej należytości obowiązanych. LW. 2.563/900.

Na wezwanie nasze w tej sprawie Komitet Towarzystwa opieki szpitalnej dla dzieci w Krakowie odpowiedział, iż uwzględniając powody humanitarne, o których w odezwie naszej wspomnieliśmy, gotów jest ponosić jeszcze ciężar żywienia i udzielania noclegów dla dzieci, pokąsanych przez wściekłe zwierzęta do końca bieżącego 1900 roku, po którym to terminie Komitet

bezwarunkowo nie podejmuje się przyjmowania takich dzieci, nawet w tym razie, gdyby po upływie owego czasu dla leczenia tych chorych osobny zakład kosztem państwa nie był utworzony.

O tej odpowiedzi komitetu zakomunikowaliśmy c. k. Namiestnictwu z prośbą o uwiadomienie, co rząd postanowił pod względem urządzenia instytutu dla chorych tego rodzaju. LW. 22.283/900.

C. k. Namiestnictwo d. 22. listopada b. r. L. 113.853 odpowiedziało, iż przedstawiło c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych potrzebę urządzenia osobnego zakładu dla pomieszczenia osób szczepionych ochronnie przeciw wściekliźnie z wnioskiem, aby tymczasowo nająć na ten cel osobny lokal w pobliżu zakładu hygieny.

Przedłużenie ugody o utrzymywanie osesków i mamek w szpitalu św. Ludwika

Pierwotna ugoda co do utrzymywania w szpitalu św. Ludwika dzieci karmionych piersią wraz z mamkami została zawartą z komitetem Towarzystwa opieki szpitalnej dla dzieci w Krakowie d. 28. lutego 1889 r Urządzono w szpitalu św. Ludwika osobny oddział dla 12 mamek i 24 osesków. Po upływie lat trzech przedłużaliśmy ugodę aż do 1900 r. Zwiekszająca się liczba dzieci wykazała jednak, że oddział dla nich urządzony jest niewystarczający. Wskutek tego komitet towarzystwa wniósł do nas podanie, przedstawiając stan rzeczy i prosząc o wyznaczenie komisyi dla zbadania i załatwienia pomienionej sprawy. W skutek czego upoważniliśmy Dyrektora szpitala św. Łazarza do przeprowadzenia rokowań z komitetem, celem przedłużenia dotychczasowej umowy na dalsze trzy lata (1900, 1 i 2). Komitet Towarzystwa zgodził się na przedłużenie tej ugody na dalsze trzy lata, mając jednak na względzie różne niedogodności, łączące się z pomieszczeniem stale przepełnionego oddziału osesków i mamek i w przewidywaniu, iż w przyszłości nie mógłby zadość uczynić temu zobowiązaniu, wypowiedział ugodę po upływie tego ostatniego trzechletniego okresu. LW. 1.663/900.

Zdrojowiska i uzdrowiska krajowe.

C. k. Namiestnictwo, odpowiadając na odezwę naszą d. 22. czerwca 1899 r. L. 34.200 oświadczyło, że zdaniem jego postęp w rozwoju zdrojowisk jest wprawdzie powolny lecz widoczny, tak co do wzrostu frekwencyi, jako też co do urządzeń zdrojowo leczniczych, balneo-technicznych i dla wygody gości kąpielowych. Jeżeli zaś rozwój zdrojowisk w kraju nie postąpił dotąd tak, jakby to było pożądanem, to głównie stoi temu na przeszkodzie brak znaczniejszych funduszów, jakiemi rozporządzają zdrojowiska zagraniczne. Przedsiębiorcy bowiem prywatni niechętnie lokują swoje kapitały w urządzeniach kąpielowych z powodu znacznego ryzyka. Komisye zdrojowe zaś rozporządzają zbyt szczupłymi funduszami powstałymi z taks zdrojowych, aby mogły znaczniejsze inwestycye przedsiębrać. Czynność tych komisyi zależy zresztą od przedsiębiorczości i zainteresowania się sprawami zdrojowisk członków w skład komisyi wchodzących. Braków tych nie może usunąć choćby najlepsza ustawa zdrojowa. Co się zaś tyczy wpływu administracyi publicznej na rozwój zdrojowisk, to główną przyczyną braków i przeszkód w tym kierunku jest okoliczność, że niektóre agendy, należące obecnie do własnego zakresu działania gmin, jak wykonywanie policyi drogowej, ogniowej, budowlanej, sanitarnej i t. d. na obszarze zdrojowisk gminy, względnie obszary dworskie, niedostatecznie wykonują. Gminy bowiem okazują mało zrozumienia dla potrzeb zdrojowisk, brak im potrzebnej energii i środków i we wielu wypadkach nie dorosły do swego zadania na tem polu administracyi. Także niektóre obszary dworskie, na których terytoryum znajdują się zdrojowiska, nie zawsze postępują tak, jakby tego dla rozwoju zdrojowiska życzyć należało.

Myśl w sprawozdaniu komisyi sanitarnej sejmowej wyrażona, aby c. k. Namiestnictwo wydawało corocznie sprawozdania obszerne o krajowych zdrojowiskach i uzdrowiskach i rozpowszechniało je w wielu egzemplarzach, wydaje się być trudną do przeprowadzenia Król. węgierskie Ministerstwo wyznań i oświecenia wydało w r. 1887 obszerniejsze dzieło ozdobione 30 fotodrukami i jedną kartą geograficzną o zdrojowiskach węgierskich. Takie wydawnictwo mogłoby rzeczywiście oddać większe usługi leczącej się publiczności niż sprawozdania zarządów zdrojowych i niezawodnie wpłynęłoby na rozwój naszych zdrojowisk krajowych. Otóż Namiectnictwo oznajmia, że zajęłoby się w poro-

zumieniu z Wydziałem krajowym takiem wydawnictwem, jeżeliby Wys. Sejm zechciał na ten cel udzielić odpowiednich funduszów. LW. 24.731/900.

Na odezwę tę c. k. Namiestnictwa odpowiedzieliśmy, że nie widzimy potrzeby rewizyi obowiązującej ustawy zdrojowej z r. 1891, znajdujemy bowiem, że bardzo powolny rozwój zdrojowisk nie pochodzi od wadliwości ustawy lub statutów, które są odpowiednie i nie stoją na zawadzie temu rozwojowi. Inne są zdaniem naszem powody, że zdrojowiska krajowe nie są tak, uczęszczane, jakby spodziewać się należało ze względu na ich wartość leczniczą. Na te wady zwracamy uwagę c. k. Namiestnictwa:

1. Przedewszystkiem aby zdrojowiska były uczęszczane przez ludzi zamożnych, musi być bardzo starannie przestrzegana zasada, że nikt brudno i niechlujnie odziany, lub nie stosownie zachowujący się nie może być dopuszczony do zdrojów, na deptak lub do parku. Zarządzenie to istnieje we wszystkich zdrojowiskach innych prowincyi i krajów, bo równouprawnienie nie wzbrania zastosowania z całą surowością przepisów czystości, przyzwoitości i należytego zachowania się gości jednych względem drugich. Tłumy obszarpańców, które roją się wszędzie na deptakach i w parkach zdrojowisk i arogancko zachowują się względem wszystkich, nie wpłyną na dobrobyt właścicieli domów, kupców i wszystkich zarobkujących i nie oddziałają korzystnie na rozwój zakładów.

2. Po większej części zdrojowiska nasze nie posiadają domów odpowiednich do naszego klimatu i do wymogów gości, bo we wczesnej i późnej porze kąpielowej są zimne, mają drzwi i okna źle dopasowane, meble mało wygodne i nieodpowiednie do ceny mieszkań. Te ostatnie ze względu na brak tych dogodności, jakie istnieją w zakładach zagranicznych, są wogóle zbyt wygórowane. Z małymi wyjątkami nie ma restauracyi z dobrą kuchnią, stanowiącą jeden z najważniejszych warunków, którym powinien zadość uczynić każdy zakład zdrojowy. Drogi wśród zakładów i w parku wogóle są bardzo zaniedbane. Posługa w zdrojowiskach nie jest dostatecznie obuczoną i nie może oddać gościom tych usług, jakich mogą ci wymagać. Jest obecnie 45 młodych kobiet, które ukończyły kurs dozorczyń, urządzony przy lwowskim szpitalu. Po większej części są one bez zajęcia. Gdyby ich zaangażowano do zdrojowisk, mogłyby oddać bardzo poważne usługi lekarzom ordynującym i gościom, są bowiem obznajomione ze wszystkiemi manipujacyami potrzebnemi przy leczeniu chorych,

3. Wogóle właściciele zdrojowisk nie chcą pojąć, że im więcej ludzi jest związanych wspólnym interesem ze zdrojowiskami, tem korzystniej dla tych ostatnich i że budowanie domów i hoteli prywatnych na terenie zdrojowisk jest gwarancyą postępu i rozwoju, bo przez to goście mogą znaleść taki komfort jak i w zakładach zagranicznych. Wogóle potrzeba wzbudzić w zdrojowiskach więcej osobistej inicyatywy, ruchliwszej pracy i dokładniejszej znajomości potrzeb podobnych zakładów. We Francyi, w Niemczech i w Węgrzech, a w ostatnim czasie i w Polsce zakordonowej, zawiązują się towarzystwa dla budowy w zdrojowiskach i uzdrowiskach w najpiękniejszych miejscach hoteli, które urządzają w sposób najwykwintniejszy, wyszukują dobrych kucharzy, urządzają rozrywki, zabawy, wycieczki.

We Francyi zdrojowiska zawdzięczają rozwój swój instytucyi bardzo niekosztownej, a skutecznej, mianowicie Inspektorom zdrojowym. Są to posady rządowe, a mogłyby być i prywatne. Każdy zakład zdrojowy może wydać kilkaset zł. rocznie na utrzymanie lekarza, któryby swą wiedzę i pracę oddał dla rozwoju zdrojowisk. Lekarz taki, poznawszy urządzenia zakładów zagranicznych, udzielaćby mógł wskazówek każdemu zdrojowisku, co potrzeba zrobić, aby te mogły się zbliżyć urządzeniem do słynnych zakładów zagranicznych tak pod względem komfortu jak taniości i uprzyjemnienia gościom pobytu w zakładzie. Mając zabezpieczony byt, zdolny, taktowny i poważdy Inspektor będzie mógł osobą swoją związać wszystkie zakłady zdrojowe w kraju wspóluym interesem, zająć się wydaniem sprawozdań o wszystkich zakładach na wzór zagranicznych, rozszerzaniem ich wszędzie, zawiązać stosunki dla rozsyłki wód naszych za granicę i t. d. LW. 24.731/900.

Sprawa utworzenia dwóch nowych szkół dla akuszerek.

Wskutek polecenia Wys. Sejmu prosiliśmy c. k. Namiestnictwo o przyspieszenie sprawy utworzenia dwóch nowych szkół akuszerek, tudzież zmianę przepisów dotyczących opłacania taksy egzaminacyjnej w tym kierunku, iżby kandydatki na akuszerki wolne były od opłacania taks egzaminacyjnych, które dla znacznej liczby tych kandydatek stanowią utrudnienie w uczęszczaniu na kursa c. k. szkół położnych. Jednocześnie prosiliśmy o uwiadomienie, w których miejscowościach, względnie przy których z większych szpitali prowincyonalnych szkoły te utworzyćby należało, oraz w jakiej mierze c. k. skarb państwa przyczyniać się będzie do utrzymania takich szkół. 11/VI. 1900. LW. 34.207.

Na odezwę tę c. k. Namiestnictwo d. 15. listopada 1900 do L. 78.326 odpowiedziało, że sprawa utworzenia dwóch nowych szkół dla akuszerek tudzież zmiany przepisów tyczących się opłacania taksy egzaminacyjnej musi być, po wypracowaniu odpowiednich wniosków, przedłożoną c. k. Ministerstwu, zanim c. k. Rząd będzie mógł wejść w pewne rokowania z Wydziałem krajowym w tym przedmiocie.

W sprawie najmu pomieszczenia dla szkoły akuszerek.

C. k. Namiestnictwo d. 17. października b. r. do L. 101.231 uwiadomiło nas, że p. Minister wyznań i oświaty za pomieszczenie szkoły akuszerek w nowym gmachu krajowego zakładu położniczego, za używanie przez tę szkołę lokalności ściśle naukowych, dalej za opał i oświetlenie, tudzież za dostarczone uczenicom środki desynfekcyjne, zamierza zwrócić za czas od 1. marca 1895 po koniec roku 1896 po 660 zł., a za czas od początku 1897 aż do dalszego zarządzenia w kwocie rocznej 680 zł., razem więc od r. 1895 po koniec 1899 kwotę 3250 zł. Co zaś do żądanego przez nas zwrotu kosztów urządzenia dostarczonego do ubikacyi szkoły położnych w kwocie 502 zł. 26 ct. p. Minister przyznaje tylko połowę powyższych kosztów na tej rzekomo podstawie, że urządzenie lokalności tych służy także do prowadzenia oddziału położniczego. Jednocześnie c. k. Namiestnictwo wezwało nas do ustalenia treści zarysu umowy stanowczej, zawrzeć się mającej względem pomieszczenia szkoły położnych.

Na to odpowiedzieliśmy, że upraszamy przedewszystkiem o wyasygnowanie przyznanej przez c. k. Ministerstwo wyznań i oświaty i wstawionej do preliminarza budżetu państwowego kwoty 3250 zł. z tytułu odszkodowania za używanie przez c. k. szkołę akuszerek lokalności krajowego zakładu położnic, tudzież za dostarczone uczenicom środki desynfekcyjne od 1. marca 1895 po koniec roku 1899. Co się zaś tyczy zwrotu kosztów urządzenia tej szkoły, które przy należytem uzasadnieniu każdej pozycyi, wykazaliśmy w kwocie 502 zł. 26 ct., zredukowanej przez c. k. Ministerstwo do 250 zł., zaznaczyliśmy, iż ze względu na faktyczne wydatki poniesione na to urządzenie szkoły i na jej użytek, obniżenie cyfry wykazanej i bardzo ściśle obliczonej na kwotę 502 zł. 26 ct., jest niesłusznem. Nie chcąc atoli czynić dalszych trudności i przeciągać rokowania w tym względzie, przyjęliśmy obniżoną cyfrę, zastrzegając się na przyszłość przeciw tak ryczałtowym redukcyom rzeczywistych wydatków, poniesionych na cele naukowe w zastępstwie c. k. skarbu państwa.

Co do zawarcia umowy o najem lokalności dla c. k. szkoły położnych i dostarczania uczenicom środków desynfekcyjnych, względnie ustanowienia opłaty z tego tytułu począwszy od r. 1900, oświadczyliśmy, iż na warunkach dotychczasowych, to jest za opłatą czynszu w kwocie 680 zł. rocznie, przyjmujemy zobowiązanie tylko po koniec roku bieżącego. Począwszy zaś od roku 1901 jesteśmy zmuszeni domagać się tytułem czynszu najmu i zwrotu wydatków sanitarnych i administracyjnych na ten cel kwoty 1200 zł. rocznie, a to ze względu na znacznie zwiększone potrzeby tej szkoły, ilość zajmowanych ubikacyi, które opalane i oświetlane być muszą, koszta obsługi i środków desynfekcyjnych, bielizny, przyrządów i narzędzi używanych przez uczenice, a wreszcie dostarczania wody i t. p. Upraszaliśmy tedy o jaknajrychlejsze wyasygnowanie kwoty 680 zł. z tytułu odszkodowania za umieszczenie c. k. szkoły położnych i połączone z tem wydatki w r. 1900, oraz wyjeduania na ten cel od r. 1901 kwoty 1200 zł. (2400 koron) rocznie na przyszłość, aż do czasu

zawarcia stałej umowy, której zarys i poszczególne warunki stosownie do życzenia c. k. Namiestnictwa ułożoneby być mogły przez specyalną w tym celu urządzić się mającą konferencyę delegatów obu stron kontraktujących. LW. 78.891/99. Odpowiedzi nie otrzymaliśmy.

W sprawie niehygienicznych stosunków w szpitalach.

Z wykazów sanitarno-statystycznych ze szpitali za rok 1898 c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych przekonało się, że w 19 publicznych szpitalach w kraju leczono więcej chorych, jakby to odpowiadało normalnej ilości łóżek w tych szpitalach, a w jedenastu szpitalach istniało nawet stałe przepełnienie, gdyż średnia ilość chorych przewyższała ilość łóżek. W skutek tego reskryptem z 13. lutego 1900 r. L. 3687 poleciło c. k. Ministerstwo zwrócić uwagę Wydziału krajowego na te niekorzystne stosunki hygieniczne w szpitalach, a zarazem na potrzebę przyspieszenia sprawy pomnożenia względnie rozszerzenia publicznych szpitali w kraju.

C. k. Namiestnictwo, uznając, iż na tem polu w ostatnich latach bardzo wiele zdziałano, upraszało, abyśmy wzięli pod rozwagę potrzebę odpowiedniejszego pomieszczenia, względnie rozszerzenia tych szpitali, które okazują największe braki, a zarazem uwiadomili, w jakiem stadyum znajdują się rokowania z powiatami co do wykonania wspomnianych wyżej, a uznanych za konieczne tak przez Wydział krajowy jako też przez sejmową komisyę sanitarną budowli.

Na odezwę tę odpowiedzieliśmy, iż się robi wszystko, co można, aby podnieść szpitale istniejące, powiększyć ich liczbę i ulepszyć pomieszczenie chorych, lecz ze względu na finansowy stan kraju, sprawa ta, wymagająca kosztownych inwestycyi, nie może postępować tak szybko, jakbyśmy chcieli. Corocznie przynajmniej jeden szpital jest rozszerzony lub przyprowadzony do stanu wymaganego hygieną i potrzebami leczenia, ale budżet krajowy nie pozwala na szybszy ruch w tym kierunku.

W sprawozdaniu naszem za r. 1898 przedstawiliśmy Wysokiemu Sejmowi potrzebę budowy nowych szpitali w Samborze i Nowym Sączu, pawilonów w szpitalach w Zaleszczykach i Biały, domów odosobnionych dla zakaźnych w Białej, Bochni, Brodach, Drohobyczu, Jaśle, Kołomyi, Stryju i Złoczowie. Wysoki Sejm uznał potrzebę, ale nie mógł na razie udzielić środków na to. Jednakowoż w Białej z oszczędności ndało się przybudować kilka pokojów w skrzydle nowem, przez co uzyskano nieco więcej miejsca i zbudowano porządną salę operacyjną; w Podhajcach przekształcono szpital tak, że zakaźni zostali zupełnie odosobnieni; w Jaśle dano nowy dach i rozszerzono ubikacye gospodarcze; w Sokalu zbudowano nowy szpital systemem pawilonowym; w Żółkwi komitet szpitalny przystąpił do budowy domu administracyjnego; w tym roku został otwarty nowy szpital w Gorlicach; szpital w Dolinie już stoi pod dachem i tylko potrzeba będzie ukończyć wewnętrzne urządzenie; Rady powiatowe w Turce, Bóbrce, Kałuszu i Skałacie już zebrały potrzebne fundusze na budowę nowych szpitali; robią się także starania o wybudowanie szpitala w Jarosławiu i Tarnobrzegu. Nie ma wątpliwości, że Wysoki Sejm nie odmówi środków potrzebnych do budowy szpitali tam, gdzie obecne pomieszczenie ze względów hygienicznych jest nieodpowiednie, o ile stan finansowy kraju na to zezwoli. LW. 19.840/900.

Zarządzenia w pawilonie dla zakaźnych w Krakowie.

C. k. Namiestnictwo, przesyłając nam odpis sprawozdania c. k. referenta sanitarego o czynnościach jego w Krakowie, upraszało, abyśmy z naszej strony zarządzili usunięcie znalezionych w Krakowie braków pod względem sposobu przyjmowania chorych zakaźnych do szpitala św. Łazarza i wadliwego urządzenia oddziału zakaźnego przy tym szpitalu. Według tego sprawozdania oddział ten był przyczyną, że siedm osób leczonych w szpitalu św. Łazarza na innych oddziałach, zachorowało na ospę. Wskutek tego c. k Namiestnictwo upraszało: 1. by nawet w czasie, gdy jest otwarty gminny szpital epidemiczny, chorzy zakaźni do Krakowa nie należący, bez względu na wiek, jeżeli już do Krakowa przywiezieni zostaną, lub gdy w szpitalu św. Łazarza ospa u nich sprawdzoną będzie, byli przyjmowani na oddział zakaźny tego szpitala; 2. by aż do wybudowania nowego pawilonu dla chorób zakaźnych przy szpitalu św.

Łazarza, która to budowa okazuje się konieczną, istniejący przy tym szpitalu oddział zakaźny został tak zabezpieczony, by usunąć możność stykania się osób tam pomieszczonych z całym szpitalem; 3. by zarząd szpitala św. Łazarza zawiadomił o każdym przyjętym wypadku chorób zakaźnych bezzwłocznie magistrat krakowski.

Komunikując żądania c. k. Namiestnictwa Dyrektorowi szpitala św. Łazarza do zastosowania się do nich, poleciliśmy część ogrodu szpitalnego, na której pawilon zakaźny stoi, oddzielić parkanem od reszty ogrodu, gdzie chorzy spacerują i by służba oddziału zakaźnego miała surowo wzbronionem jakiejkolwiek styczności z inną służbą szpitalną. L. W. 24.540/1900.

Dyrektor szpitala św. Łazarza odpowiedział: „Czy choroba przywleczoną została przez chorych, odwiedzających szpital, co podczas istniejącej epidemii możebne, czy skutkiem bezpośredniego sąsiedztwa oddziału zakaźnego, w którym kilka przypadków ospy było leczonych, niepodobna stanowczo orzec. W każdym razie odeprzeć stanowczo muszę przypuszczenie, jakoby przyczyną było niedostateczne odosobnienie służby oddziału zakaźnego. Zarządzone bowiem zostały oddawna jak najdalej idące środki ostrożności. I tak, pomijając zwykłą dezynfikcyę w znakomitym aparacie dezynfikcyjnym, jakim szpital rozporządza, zarządzono aby tak lekarz jak siostra oddziałowa używały codzień świeżych płaszczy. Z naciskiem wspomnieć muszę o urządzeniu prymitywnem, ale w danych warunkach jedynie możebnem, że służba oddziału zakaźnego po żywność do kuchni wcale nie przychodzi, lecz parobek osobny żywność w kuchni odbiera i pozostawia w sieni oddziału przy samej bramie, poczem służba oddziałowa, na dany znak, żywność odbiera. W ten sposób nie ma żadnej styczności służba oddziału zakaźnego z inną służbą. Siostra z oddziału zakaźnego żadnych dyżurów nie odbywa i na żadnym innym oddziale się nie jawi. Cokolwiek więcej zarządzić w danych warunkach jest wprost niepodobieństwem, zwłaszcza, że zaledwo przestrzeń dziesięciometrowa oddziela oddział zakaźny od pawilonu chirurgicznego. Przypadki chorób zakaźnych w szpitalu podczas panujących epidemii jawiać się muszą i będą, zwłaszcza ospa przedostawać się musi w okresie wstępnym, gdzie choroby żadną miarą rozpoznać nie można a oddziału izolacyjnego i obserwacyjnego nie ma. Że bezpośrednie sąsiedztwo oddziału zakaźnego z pawilonem chirurgicznym (wszystkie przypadki jawiły się tylko w oddziale męskim, którego okna są naprzeciw okien oddziału zakaźnego) jest niewłaściwe i że budowa oddziału zakaźnego w innem miejscu jest niezbędna, zbytecznie dowodzić. Nie mniej brak szpitala izolacyjnego miejskiego nadzwyczaj szkodliwie oddziaływa na zdrowotność miasta. Mimo jednak gorącego przedstawienia sprawy w pełnej Radzie miejskiej, dotąd do budowy takiego szpitala nie przystąpiono.

Nareszcie donoszę, że wszelkie środki ostrożności z powodu zjawienia się przypadków ospy w oddziale chirurgicznym, jak szczepienie z konieczności całej służby, chorych i ciężarnych, dezynfekcya, zaniechanie przyjmowania nowych chorych do sal, gdzie się ospa pojawiła, zostały wykonane ze ścisłością i skrupulatnością i ze skutkiem bardzo dobrym, albowiem w tych salach nie pojawił się już żaden wypadek ospy". L. W. 17.685/1900.

Ażeby uniknąć utworzenia się w czasie epidemii w Krakowie dwu ognisk zarazy, poleciliśmy Dyrektorwi szpitala św. Łazarza: 1. nawiązać rokowania z gminą m. Krakowa celem zawarcia układu, na podstawie którego szpital św. Łazarza mógłby w czasie otwarcia miejskiego szpitala epidemicznego umieszczać tam swoich zakaźnych chorych za opłatą taksy; 2. w porozumieniu z dyrekcyą szpitala św. Ludwika wziąć pod rozwagę, czy i pod jakimi warunkami możnaby umieszczać w miejskim szpitalu epidemicznym dotknięte zakaźną chorobą dzieci, które obecnie pielęgnować jest obowiązkiem szpitala św. Ludwika. C. k. Namiestnictwu, które żądało, aby przystąpiono jaknajprędzej do budowy pawilonu dla zakaźnych przy szpitalu św. Łazarza, odpowiedzieliśmy, iż budowa ta nie prędko będzie mogła przyjść do skutku, wobec bowiem spraw ważniejszych musi być odłożoną na później. L. W. 67.972/900.

O leczeniu w Bielskim szpit. naszych chorych

Ponieważ szląski Wydział krajowy nie uwzględnił prośby naszej, ażeby szpital w Bielsku zawiadamiał nas o każdem przyjęciu chorego do Galicyi przynależnego, wystosowaliśmy do c. k. Namiestnictwa we Lwowie następującą odezwę: „W odległości około jednego zaledwie kilometra od szpitala powszechnego w Białej, znajduje się szpital w Bielsku. Taksa w tym szpitalu wynosi 1 koronę i 80 groszy, podczas gdy szpital nasz w Białej ma taksę w kwocie 1 kor. 14 gr., różnica jest więc znaczna, bo wynosi 66 groszy dziennie od głowy. Dlatego jeszcze w roku 1895 w odezwie z d. 31/V. do L. 34.946 udaliśmy się do szląskiego Wydziału krajowego z prośbą o zarządzenie, ażeby nie przyjmowano do szpitala w Bielsku przynależnych do Galicyi chorych bez koniecznej potrzeby, wyjątkowo usprawiedliwiającej to przyjęcie, w sąsiedztwie bowiem najbliższem znajduje się nasz szpital w Białej i tam nasi ubodzy chorzy mogą być za daleko niższą taksą leczeni. Przedstawienie to nasze nie odniosło pożądanego skutku, szpital w Bielsku nie tylko nie skierowuje ruchu chorych przynależnych do Galicyi do naszego szpitala w Białej, lecz przetrzymuje naszych chorych ponad istotną potrzebę w kuracyi, a nawet wbrew postanowieniu c. k. Ministerstwa z 17/VI. 1869 l. 1713 trzyma u siebie naszych nieuleczalnie chorych.

Podczas gdy szpital w Bielsku, zostający pod zarządem tamtejszego Magistratu chętnie przyjmuje, przetrzymuje i za wysoką taksę leczy naszych chorych, ten sam Magistrat, jak nam doniósł swego czasu Komitet naszego szpitala w Białej sprawozdaniem z 8/VI. 1898 r. do l. 1040, przysyłał do naszego szpitala w Białej chorych włóczęgów, przynależnych do różnych krajów, ponieważ za tych chorych, których przynależność trudno sprawdzić, nie tak łatwo można uzyskać zwrot kosztów leczenia. Jeden taki wypadek przytoczyliśmy przykładowo w odezwie naszej z d. 29/VII. 1898 r. L. W. 35.245 wystosowanej do szląskiego c. k. Rządu krajowego i prosiliśmy o stosowne zarządzenie, ażeby wypadki takie więcej się nie powtarzały; wypadek ten odnosił się do niejakiej Agnieszki Kapritz, 51 lat wieku, która miała być przynależną do Hohentrins, kantonu Graubinden w Szwajcaryi; odstawiła ją miejska straż policyjna z Bielska do szpitala w Białej.

Ponieważ wypadki zbyt długiego przetrzymywania chorych w szpitalu w Bielsku nie ustają, czego naprzykład dowodem ta okoliczność, iż w r. 1898 i 1899 ze stu chorych, którzy według orzeczenia lekarza w Bielsku jeszcze przez kilka tygodni powinni byli pozostać w kuracyi, tylko trzech zgłosiło się do szpitala w Białej do dalszego leczenia, gdyśmy wezwali szpital w Bielsku, ażeby owych sto chorych wydalił i odesłał do sąsiedniego, bliskiego naszego szpitala w Białej; widocznie więc 97 chorych byłoby niepotrzebnie jeszcze przez kilka tygodni leczonych w szpitalu bielskim, tak wysoką taksę posiadającym.

Dlatego udaliśmy się ponownie do szląskiego Wydziału krajowego z przedstawieniem w tej sprawie i w odezwie z dnia 18/I. 1900 L.W. 58200/99 upraszaliśmy o zarządzenie, aby przynależni do Galicyi chorzy tylko w razie koniecznej potrzeby przyjmowani byli do szpitala w Bielsku, a w takim razie, żeby nas zaraz o tem przyjęciu uwiadomiono. Tak bliskie sąsiedztwo naszego tańszego szpitala w Białej usprawiedliwiało takie żądanie, któremu jednak odmówił szląski Wydział krajowy w odezwie 12. czerwca b. r. l. 5.604.

Wobec odmownej odpowiedzi szląskiego Wydziału krajowego, udaliśmy się do c. k. Namiestnictwa z prośbą, ażeby w interesie funduszu krajowego, przeciążonego wydatkami na cele szpitalne, uzyskał od c. k. Ministerstwa zarządzenie, ażeby szpital w Bielsku tylko w wypadkach wyjątkowych koniecznej potrzeby przyjmował chorych do Galicyi przynależnych i zaraz nas o tem uwiadamiał; w innych zaś wypadkach winniby zgłaszający się tutejsi chorzy być skierowani do szpitala w Białej.

W końcu oznajmiliśmy, że galicyjski fundusz krajowy uiścił za leczenie tutaj przynależnych ubogich chorych szpitalowi w Bielsku w dwóch latach 1898 i 1899 łącznie znaczną kwotę 43.320 koron 57 groszy".

Odpowiedzi nie otrzymaliśmy.

Okólnik co do nieuleczalnych i z chorobami długotrwałemi

Wezwaliśmy wszystkich Dyrektorów szpitali krajowych i powszechnych prowincyonalnych, aby się ściśle trzymali przepisów, normujących przyjęcie chorych i odmawiali przyjmowania do zakładów dotkniętym chorobami nieuleczalnemi lub przewłocznemi, bezgorączkowemi i kalekom, którym leczenie szpitalne pomódz nie może, z wyjątkiem jeżeli choroba ich przedstawia przemijające pogorszenie lub objawy bezpośrednio życiu zagrażające. (Rozp. Minist. 1869 r. L. 1713 i okólnik WKr. 1882 r. l. 49.261.) Polecilismy także, aby w parere lekarskiem diagnozę choroby tych, którzy muszą być zatrzymani dłużej nad 6 tygodni, przedstawiano dokładnie z podaniem szczegółów o stanie chorego tak, aby kontrolujący te doniesienia mógł widzieć, czy nie przetrzymują się chorzy w szpitalach dłużej nad konieczną dla ich zdrowia potrzebę; wielka bowiem różnica przeciętnej ilości dni leczenia chorego w różnych szpitalach świadczy, że nie wszyscy dyrektorowie zwracają uwagę na ten tak ważny dla funduszów krajowych przedmiot, szpitale bowiem są przeznaczone tylko do leczenia a nie przetrzymywania takich chorych, których te zakłady wyleczyć nie mogą, a chyba służą tylko dla odpoczynku i odżywiania ich. Pp. Dyrektorów szpitali uczyniliśmy osobiście odpowiedzialnymi za szkody, które fundusz krajowy poniósłby w skutek przyjęcia do zakładu osób nie kwalifikujących się do leczenia, w szczególności zaś z całym naciskiem zwróciliśmy uwagę na zdarzający się fakt, że chory przed upływem sześciu tygodni z protokołu chorych wykreślony opuszcza zakład i po kilku dniach zostaje ponownie przyjęty pomimo że stan jego zdrowia nie zmienił się wcale od chwili gdy szpital opuścił. LW. 72.118/900.

Szpital powszechny w Tarnobrzegu.

Na posiedzeniu dnia maja 1900 r. Wys. Sejm powziął następującą uchwałę:

„Uznając potrzebę powstania w Tarnobrzegu szpitala powszechnego odstępuje się petycyę Zdzisława hr. Tarnowskiego Wydziałowi krajowemu, by po porozumieniu się z fundatorem i Wydziałem powiatowym w Tarnobrzegu na najbliższej sesyi sejmowej przedstawił wnioski".

W myśl tego polecenia zapytaliśmy Wydział Rady powiatowej w Tarnobrzegu, czy zechce utrzymywać i leczyć chorych w szpitalu tym przez pierwsze półrocze własnym kosztem, co jest warunkiem ustawowym, aby szpital mógł otrzymać prawo powszechności i czy obowiązuje się na przyszłość koszta ewentualnego rozszerzenia w myśl §. 15 ust. z dnia 28. lipca 1897 D. u. k. Nr. 47 ponosić.

Wydz. R. pow. odpowiedział, iż się zgadza na te warunki.

Komunikując o tem Zdzisławowi hr. Tarnowskiemu i przysyłając mu sprawozdanie komisyi sanitarnej Wys. Sejmu, zapytaliśmy, czy nie zechce odstąpić od warunku, aby każdorazowy dziedzic Dzikowa miał sześć łóżek do dyspozycyi i czy nie zechciałby szpitala urządzić nie na 30 lecz na 40 łóżek, co nieznacznie tylko podwyższyłoby koszta budowy. LW. 31.661/900.

Odpowiedzi na tę odezwę nie otrzymaliśmy.

W sprawie nowej seryi okręgów sanitarnych.

Nie mając umotywowanych żądań ze strony powiatów co do nowej seryi okręgów sanitarnych w r. 1901 utworzyć się mających, nie możemy przedstawić Wys. Sejmowi konkretnych wniosków w tym względzie. Zamieściliśmy atoli w odnośnej rubryce preliminarza wyższą o 10.000 koron kwotę, na przewidywane zwiększone wydatki z tytułu ryczałtów na objazdy i subwencye dla powiatów z §. 12 ustawy wynikające, a to w przypuszczeniu, że w ciągu roku przyszłego wakujące dotąd okręgi obsadzone będą. O ile tedy granice tego kredytu dozwolą, Wydział krajowy będzie mógł wziąć także pod rozwagę wnioski co do tworzenia nowych okręgów. Uwiadamiając o tem c. k. Namiestnictwo, odnieśliśmy się do Wydziałów powiatowych tych powiatów, w których nie ma ani jednego okręgu sanitarnego, aby zasięgnąwszy zdania gmin i obszarów dworskich, w porozumieniu z polityczną władzą powiatową, przedłożyły wnioski, które gminy i obszary dworskie, ze względu na oddalenie poszczególnych miejscowości, na ich zaludnienie, stosunki komunikacyjne, obecne siedziby lekarzy i inne stosunki miejscowe, mają być złączone w jeden okręg sanitarny i gdzie ma być siedziba lekarza okręgowego. LW. 71.818/900.

Petycya m. Makowa o utworzenie okręgu sanitarnego.

Wys. Sejm uchwałą z d. 11. kwietnia b. r. do L. 1.362 przekazał nam do zbadania i możliwego uwzględnienia petycyę miasteczka Makowa o utworzenie tamże okręgu sanitarnego.

Ze względu, iż w tamtejszym powiecie utworzono już trzy okręgi sanitarne, a mianowicie w Myślenicach, Sułkowicach i Rabce, tudzież z uwagi na okoliczność, iż dziewięć powiatów nie posiada jeszcze okręgów sanitarnych, opierając się na postanowieniu §. 4 ustawy z d. 2/II 1891 Nr. 17 dz. u. kr., odroczyliśmy na razie tworzenie większej liczby ponad trzy okręgi w powiecie.

Petycya w podobnejże sprawie Zwierzch. gminnej w Zarszynie.

Petycyę zwierzchności gminnej w Zarszynie o ustanowienie okręgu sanitarnego w tej miejscowości, Wysoki Sejm przekazał Wydziałowi krajowemu do rozpatrzenia. Wezwaliśmy przeto sanocki Wydział powiatowy do oświadczenia się w tym względzie. W relacyi z d. 30. czerwca b. r. Wydział rady doniósł, iż obsadzenie posady lekarza okręgowego w Zarszynie nie jest rzeczą naglącą, bo w Zarszynie mieszka lekarz kolejowy, który wykonuje tam praktykę lekarską, a zresztą są miejscowości w powiecie, a przedewszystkiem w Bukowsku, gdzie ustanowienie okręgu sanitarnego jest wskazane. Ponieważ motywa tej relacyi są zupełnie słuszne, nie uznaliśmy potrzeby ustanowienia okręgu sanitarnego w Zarszynie. LW. 47.626/900.

Okręg w Rajtarowicach.

Co do urządzenia okręgu sanitarnego w Rajtarowicach, to zgodnie z zapatrywaniem c. k. Namiestnictwa postanowiliśmy wstrzymać się z aktywowaniem tego okręgu do czasu, gdy czynniki interesowane dojdą do porozumienia co do siedziby tego okręgu i podziału miejscowości doń należeć mających.

Reorganizacya komisyj zdrowotnych.

C. k. Namiestnictwo wystosowało d. 9. maja l. 80.280 następującą odezwę: „Dwukrotnie (59.167/98 i 31.737/99) Wydział krajowy poruszał potrzebę rewizyi postanowień ustawy z d. 2. lutego 1891 r. co do komisyj zdrowotnych, a zarazem przedstawił wniosek utworzenia osobnych komisyi powiatowych, złożonych z c. k. Starosty, delegata Wydziału powiatowego, c. k. lekarza powiatowego i lekarzy okręgowych. Na podstawie opinii c. k. krajowej Rady zdrowia c. k. Namiestnictwo uprasza o oznajmienie, czy Wydział krajowy zgadza się na proponowaną przez Radę zdrowia rewizyę statutu dla komisyj zdrowotnych powiatowych w tym kierunku, aby ich ustanowienie było obowiązkowe, co wymagałoby jednak zmiany odnośnego §. ustawy i by w skład tych komisyj wchodzili także c. k. Starosta i c. k. lekarz powiatowy. Ewentualnie zechce Wydział krajowy oznajmić, jaki skład komisyj zdrowotnych powiatowych uważałby za najodpowiedniejszy“. LW. 33.361/99.

Na odezwę tę odpowiedzieliśmy, iż nie zamierzamy obecnie przystępować do przedstawienia wniosków w kierunku zmiany ustawy w tym duchu, ażeby ustanowienie komisyj zdrowotnych było obowiązkowe także w gminach nie mających własnego statutu, wprowadzenie bowiem takiej zmiany, wymagające uchwalenia noweli w drodze prawodawczej dla jednego paragrafu uważamy za przedwczesne, bo na podstawie nabytych doświadczeń, z chwilą, gdy organizacya służby zdrowia w całym kraju przeprowadzoną zostanie, okaże się potrzeba podjęcia i opracowania, rewizyi i zmiany także innych paragrafów tej ustawy. Nie spuszczamy z oka tej sprawy i w swoim czasie nie omieszkamy zakomunikować c. k. Namiestnictwu zapatrywań swoich i wniosków celem porozumienia się co do szczegółów opracować się mającego projektu zmian w dotychczas obowiązującej ustawie, które uważać będziemy za wskazane i konieczne.

W szczególności zaś co do nałożenia przymusu w kierunku ustanawiania komisyi zdrowotnych gminnych zauważamy, iż sądząc z dotychczasowych działalności tych komisyj w gminach, gdzie one istnieją, nie możnaby rokować z takiego przymusu żadnych korzyści dla służby zdrowia, względnie poparcia działalności lekarzy okręgowych. Wobec tego należałoby, zdaniem naszem, wstrzymać się z obowiązkowem ustanowieniem komisyj zdrowotnych w gminach nie mających własnego statutu do czasu późniejszego, gdy ludność uznając dobroczynne skutki organizacyi służby zdrowia nabierze do niej więc-

kszego zaufania i skutkiem tego na chętny udział i pracę w tych komisyach w najszerszych warstwach społeczeństwa liczyć będzie można, a odnośne postanowienie ustawy nie pozostanie jak dotąd, tylko martwą literą bez praktycznego rezultatu. Zanim to jednak nastąpić będzie mogło, Wydział krajowy powracając do przedstawionych już c. k. Namiestnictwu wniosków w odezwach z d. 26. października 1898 do L. 59.167 i z d. 10. sierpnia 1899 do L. 31.737, sądzi, iż zorganizowanie komisyj sanitarnych w siedzibie władz powiatowych tak, jak i c. k. Namiestnictwo proponuje, nie uwłaczałoby w niczem zadaniu komisyj zdrowotnych przewidzianych w §. 16. ustawy i nastąpićby mogło bez zmiany tego paragraju na podstawie §. 10. statutu za inicyatywą Wydziałów powiatowych i po uzupełnieniu tego paragrafu postanowieniem, iż prócz wymienionych tamże członków, wchodziliby w skład komisyj także c. k. Starosta i lekarz powiatowy. Wydział krajowy uprasza tedy o oświadczenie, czy c. k. Namiestnictwo zgodzi się na zmianę, względnie uzupełnienie §. 10 statutu Nr. 84 w duchu wyżej proponowanym, poczem rozeszle do Wydziałów powiatowych wezwanie o przystąpienie do organizacyi takich komisyj powiatowych.

Skoro zaś po pewnym czasie urzędowania tych komisyj okaże się ich użyteczność, można będzie w przyszłości wprowadzić stosowną zmianę odnośnego paragrafu ustawy i nałożyć w drodze ustawy obowiązek na powiaty ustanowienia komisyj zdrowotnych powiatowych. Wydział krajowy spodziewa się, iż ze względu na łatwość zebrania się takich komisyj powiatowych i skład członków tychże oddadzą one jako organ doradczy i fachowy pożądane usługi, tak co do kontroli nad czynnościami lekarzy okręgowych, jak i poparcia ich działalności. Sprawozdania zaś tych lekarzy na posiedzeniach komisyj odbywanych co najmniej kwartalnie, dostarczą ewidencyi na stosunki w poszczególnych gminach powiatu. Potrzeba wprowadzenia takich komisyj fachowych i uczynienia ich żywotnemi podniesioną też została na świeżo odbytym zjeździe lekarzy okręgowych. LW. 33.361/900.

W sprawie pracowni patologiczno-chemicznej w lwowskim szpitalu.

Wydział lekarski Uniwersytetu lwowskiego po mianowaniu chemika szpitalnego prymaryuszem oddziału chorób wewnętrznych udał się do nas z przedstawieniem za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa, aby wydzieliny chorych szpitalnych były badane w instytucie chemii lekarskiej fakultetu medycznego i w tym celu żądał wyznaczenia jednego lekarskiego pomocnika, płatnego z funduszu krajowego, a także przeniesienia pewnych urządzeń laboratoryjnych z pracowni chemicznej do instytutu chemii lekarskiej.

Ze względu na cele i istotne potrzeby krajowego szpitala we Lwowie, niemniej dla dogodności prymaryuszów poszczególnych oddziałów uznaliśmy za konieczne pozostawienie urządzenia dotychczasowej pracowni chemiczno-patologicznej przy szpitalu; przyjęliśmy jednak z wdzięcznością oświadczenie grona profesorów Wydziału lekarskiego co do gotowości bezpłatnego wykonywania analiz szpitalnych i pozostawiliśmy w całej rozciągłości przyznaną w odezwie d. 31. grudnia 1897 r. do L. 81.743 możność pobierania wszelkich wydzielin chorych z oddziałów szpitala lwowskiego, których dla zakładów chemii patologicznej fakultet lekarski potrzebować będzie, wszakże z zastrzeżeniem, iż wydzieliny te zabierać będzie kursor instytutu chemii patologicznej i we własnych naczyniach. LW. 31.376/900.

W sprawie podziału materyału naukowego pomiędzy kliniką położniczą i szkołą położnych.

Na życzenie c. k. Namiestnictwa udzieliliśmy mu projekt rozdziału materyału naukowego pomiędzy kliniką położniczo-ginekologiczną a szkołą położnych, według którego klinika ma przyjmować cztery dni w tygodniu, z prawem odsyłania szkole położnych, wszystkich rodzących i położnic zdrowych, skoro przynajmniej 21 łóżek na klinice będzie już zajętych. Podobną też normę zastosowaliśmy i co do ciężarnych, tak, że odsyłanie ciężarnych przez klinikę do szkoły położnych w dniach przyjęcia kliniki powinno mieć miejsce dopiero, gdy z łóżek przeznaczonych dla ciężarnych na klinice, przynajmniej 17 będzie już zajętych.

Co do rozdziału materyału ginekologicznego zaproponowaliśmy zasadę, że wszystkie ginekologiczne, we wszystkich dniach tygodnia, zostaną

skierowane z izby przyjęcia szpitalnej do kliniki, a klinika będzie mogła odesłać na oddział szpitalny te chore, które dla celów naukowych nie przedstawiają odpowiedniego materyału, lub te, które oświadczą zamiar leczenia się w szpitalu. Wyjątek od tej zasady istniećby tylko musiał dla chorych, przyjmowanych z praktyki prywatnej prymaryusza oddziału ginelologicznego szpitalnego i jego asystentów. Nie zgodziliśmy się jednak na propozycyę c. k. Namiestnictwa, aby zmienić ginekologiczny oddział szpitalny na oddział rezerwowy kliniki, a pozostawiliśmy nadal samoistny charakter dla tego oddziału, zapewniając jednak profesorowi kliniki ginekologicznej w stosunku do oddziału ginekologicznego szpitalnego, oprócz wyżej zastrzeżonego prawa wyboru z pośród całego materyału ginekologicznego w chwili, gdy do szpitala się zgłasza, prawo wynikające z ustępu VIII. układu, zawartego między Wydziałem krajowym a c. k. rządem, mocą którego profesorowie kliniki mogą wybierać chorych do swoich oddziałów klinicznych ze wszystkich innych oddziałów szpitalnych, o ile chorzy się temu nie sprzeciwią i mogą zwracać chorych ze swoich oddziałów na odnośne oddziały szpitalne, o ile ci chorzy według przepisów do szpitala się kwalifikują. LW. 45.990/900.

Zarządzenia powyższe wprowadzone zostały w życie wraz z rozpoczęciem roku szkolnego na klinikach.

W sprawie budowy szpitala dla matołków.

Wysoki Sejm przy rozprawach nad rubr. VI. wydatków budżetu krajowego na r. 1900 d. 3. maja przekazał nam do zbadania petycyę Komitetu budowy szpitala dla umysłowo nierozwiniętych (matołków) i nieuleczalnych ubogich w Iwoniczu. Petycyę tę przesłaliśmy JW. Janowi hr. Potockiemu z prośbą o udzielenie bliższych szczegółów i objaśnień, w jakiem stadyum znajduje się budowa powyższa, jakie są zapasy w materyałach i w funduszach, tudzież ile w przybliżeniu wyniesie koszt tejże; wreszcie na jakie rozmiary, to jest na ile łóżek, zamierzono budowę przyszłego zakładu, jaki jest plan jego i kosztorys, a również o informacyę, z jakich funduszów ma być zakład po wybudowaniu utrzymywany. LW. 32.664/900.

Odpowiedzi nie otrzymaliśmy.

Sprawa przekształcenia suteren szpitala lwowskiego na sale dla chorych.

Ze względu na dotkliwy brak miejsca w szpitalu lwowskim, a szczególnie na oddziałach kiłowych i dla uniknienia kosztownych inwestycyi, uznaliśmy za wskazane przerobienie czterech suteren w południowej części głównego budynku na sale dla chorych syfilitycznych. Sale te odpowiedzą dostatecznie celowi swemu, będą suche, jasne i zupełnie izolowane ochronnym murem od nasypu ziemnego. W tym celu wstawiliśmy do budżetu szpitala lwowskiego na 1901 rok kwotę 8.000 koron. W salach tych będzie można postawić od 25—30 łóżek. LW. 53.440/900.

Sprawa klinik we Lwowie.

C. k. Namiestnictwo w odezwie z d. 3. września b. r. L. 73.563 zapytało, czy nie bylibyśmy skłonnymi przyjąć żądanego przez prof. Gluzińskiego rozszerzenia dwóch sal kliniki lekarskiej wyłącznie lub przynajmniej w części na fundusz krajowy. Na to odpowiedzieliśmy, iż z uwagi na okoliczność, że budowa kliniki przeprowadzoną została na podstawie planów, zatwierdzonych przez c. k. Ministerstwo, Wydział krajowy nie mógłby podjąć się wyjednania u Wys. Sejmu potrzebnego na ten cel kredytu, względnie przyjąć na fundusz krajowy jakiegokolwiek wydatku z tego tytułu. Na wypadek zaś, gdyby c. k. Namiestnictwo zamierzało przystąpić do adaptacyj powyższych kosztem skarbu państwa, z uwagi, iż rozmiary i sposób przeprowadzenia proponowanych przekształceń wymagać będzie zburzenia murów i sklepień, Wydział krajowy przed wydaniem oświadczenia ze swej strony, będzie musiał zasięgnąć fachowej opinii technicznej, co do możliwości tych przekształceń bez naruszenia trwałości budynku. LW. 60.854/900.

Zwroty od rządu należytości funduszowi krajowemu za utrzymanie klinik postępują ciągle bardzo powolnie.

Odezwą z d. 21. kwietnia b. r. l. 21.722 przedstawiliśmy c. k. Namiestnictwu zestawienie wydatków poniesionych przez fundusz krajowy w zastępstwie c. k. Skarbu państwa z tytułu nadwyżki kosztów leczenia i utrzymania chorych klinicznych w r. 1899. Wydatki te wynosiły ogółem 86.590

koron, a po strąceniu asygnowanej kwoty 14.666 koron, pozostało 71.924 koron. Na rachunek tej należytości otrzymaliśmy po kilkukrotnych urgensach dopiero przy końcu października b. r. kwotę 70.000 koron, tak, iż dotąd zalega jeszcze kwota 1.924 koron za rok 1899, a nadto cała należytość za dobiegający już do końca rok 1900. Wydział krajowy opierając się na uchwale Wys. Sejmu, przedstawił tak w odezwie powyższej, jak i w odezwie z d. 25. czerwca b. r. L. 36.651 i licznych następnych do c. k. Namiestnictwa wystosowanych konieczność uregulowania tych wydatków przez udzielanie stosownych zaliczek z c. k. Skarbu Państwa na pokrycie nadwyżki wydatków połączonych z leczeniem i utrzymaniem chorych klinicznych, zaznaczając, iż dotychczasowy sposób ich zwracania dopiero po upływie przeszło całego roku powoduje dla funduszu krajowego trudności finansowe i uniemożliwia prawidłową gospodarkę w tym dziale budżetu w granicach kredytów przez Wys. Sejm uchwalonych.

Sprawa podrzutków.

Sprawa podrzutków w obecnej chwili znajduje się w stadyum badania urządzeń przeznaczonych dla pieczy nad podrzutkami w innych prowincyach monarchii i prawodawstwa, dotyczącego podrzutków w tych prowincyach. Wydział krajowy wysyłał Inspektora szpitali do obejrzenia Zakładu ks. Ogińskiej w Bobrku i przedstawienia, na jaką skalę ten Zakład może być urządzony. W roku przyszłym mamy nadzieję przedstawić konkretne wnioski co do postępowania z podrzutkami kraju i propozycyę wycofania naszych podrzutków z zakładów w Wiedniu i Pradze.

W sprawie ustawodawczego uregulowania opieki nad ubogimi.

Biuro statystyczne przy Wydziale krajowym opracowuje publikacyę o opiece nad ubogimi w Galicyi, która przedstawi obraz dotychczasowych usiłowań czynników publicznych, więc gmin i powiatów w naszym kraju w dziedzinie dobroczynności publicznej i poda wiadomości o funduszach, którymi na te cele w kraju rozporządzać można. Praca ta biura statystycznego do czasu zestawienia niniejszego sprawozdania wykończoną nie została, w najbliższej jednak przyszłości ukończoną będzie, tak, że Wydział krajowy będzie mógł zapatrywania swoje na sprawę ustawodawczego uregulowania opieki nad ubogimi zebrane Sejmowi przedstawić.

W sprawie budowy zakładu położnic w Krakowie.

Spełniając polecenie Wys. Sejmu w roku ubiegłym, przygotowaliśmy plany i kosztorysy budowy Zakładu położnic w Krakowie. Po przejrzeniu i przyjęciu tych planów przez sejmową komisyę, przystąpimy natychmiast do porozumienia się z Rządem względem udziału Skarbu państwa w kosztach budowy, która jest obrachowana na 700.000 koron, c. k. Namiestnictwo bowiem odwołując się na otrzymany reskrypt ministeryalny, uwiadamia, iż państwowa administracya oświecenia mogłaby przyczynić się do tych kosztów tylko o tyle, o ile wskutek przyjęcia do wspomnianego Zakładu kliniki położniczo-ginekologicznej i szkoły akuszerek, powstałaby nadwyżka w faktycznych kosztach budowy. LW. 74.952/98.

Sprawa budowy schroniska dla 500 obłąkanych nieuleczalnych przy zakładzie obłąkanych w Kulparkowie.

Wysoki Sejm na posiedzeniu d. 2. maja 1900 powziął następującą uchwałę: „Wzywa się Wydział krajowy do poczynienia odpowiednich zarządzeń, aby budowa schroniska dla 500 obłąkanych nieuleczalnych mogła być w jak najkrótszym czasie rozpoczętą“.

Na przygotowawcze roboty Wysoki Sejm przeznaczył 3.000 złr.

Czyniąc zadość poleceniu Wys. Sejmu, Wydział krajowy przedewszystkiem zastanowił się, w jakiem miejscu ma znajdować się to schronisko i jak mają być urządzone domy przeznaczone na pomieszczenie nieuleczalnych obłąkanych i na warsztaty.

Odwołując się do sprawozdania zeszłorocznego i motywów tam przytoczonych, Wydział krajowy sądzi, że nie tylko ze względów leczniczych, które powinny stać na pierwszem miejscu, ale i oszczędnościowych najkorzystniejszem będzie rozszerzenie zakładu kulparkowskiego przez dobudowanie pewnej ilości pawilonów dla nieuleczalnych, pozostawiając je pod tą samą dyrekcyą i administracyą, bo Kulparków ma jeszcze dostateczny zapas uprawnej ziemi, na której pracować mogą umysłowo-chorzy i już gotową administracyę, a do

t ego tak obecnie przepełniony, że rozszerzenie zakładu stało się konieczność nieodzowną.

Dla przypatrzenia się, jak są urządzone zakłady dla nieuleczalnych, wysłani byli dyrektor zakładu kulparkowskiego Dr. Neusser i architekt p. Kamieniobrodzki do Pragi, Sternbergu i Dobrzan (Czechy), do Berna (Morawa) i do Opawy (na Szląsku). Po powrocie wysłani złożyli szczegółowe sprawozdanie, a następnie na podstawie narad odbytych w biurze sanitarnem i na gruncie kulparkowskim zostały wykonane plany rozszerzenia zakładu, które przedstawiamy.

Według tych planów na zachód od zakładu stanęłyby trzy pawilony dla mężczyzn z pawilonem dla pracujących i domem przeznaczonym na pomieszkanie jednego lekarza i jednego urzędnika administracyjnego, zaś na północny-wschód za gospodarskiemi zabudowaniami trzy pawilony dla kobiet i dom mieszkalny dla lekarza i urzędnika.

Powiększając zakład, potrzeba będzie powiększyć także istniejącą kuchnię i pralnię, a także postawić domek na piekarnię, obecne bowiem pomieszczenie jest zbyt ciasne i niewystarczające.

Pawilony będą mogły pomieścić po 78 chorych a zatem 470 osób, pawilon robotniczy 30, a razem 500 łóżek.

Każdy z sześciu pawilonów będzie kosztować po 82.399 kor., a razem 494.399 koron 4 hal., pawilon robotniczy 47.722 kor. 75 h. Przekształcenie kuchni, pralni, postawienie nowej piekarni i rozszerzenie pomieszkania sług, drenowanie, kanały, bruki i parkany 80.615 kor., dwa domki dla lekarzy i urzędników 30.000 koron. Koszta kierownictwa budowy 7.263 kor. 21 hal. a razem 660.000 koron.

Rachunek ten wszakże nie obejmuje: 1. Dostarczenia do zakładu dobrej wody do picia z wodociągów miejskich, gdyż woda ze studni zakładowej jest niedobra, a ilość jej przy obecnem przypełnieniu jest niedostateczną.

2. Zakupna wszystkiego, co jest potrzebnem na tę ilość chorych, dla której będą budowane pawilony i powiększenie personalu administracyjnego gospodarczego.

3. Zaprowadzenia w zakładzie światła elektrycznego.

4. Zakupna gruntu włościańskiego, który tworzy enklawę w gruntach zakładu i przeniesienie na te grunta krowiarni, wozowni, a także postawienie tam stodoły.

5. Zakupna wagi pomostowej i wybudowanie domku na skład węgli.

6. Założenie parku około budujących się pawilonów.

7. Porobienie dróg komunikacyjnych pomiędzy częściami zakładu.

8. Dokupienie jeszcze jednego stojącego kotła parowego i maszyny parowej.

9. Urządzenie telefonu łączącego dom administracyjny z wszystkimi pawilonami.

Wszystko to będzie kosztować około 200.000 koron.

W razie pomieszczenia w Kulparkowie 500 chorych więcej — odczułaby się konieczność pomnożenia liczby personalu lekarskiego, administracyjnego i służby mianowicie:

2. prymaryuszów, jednego na oddział mężczyzn, drugiego na oddział kobiet.	7.632 K.
42 dozorców i dozorczyń licząc po jednym na 12 chorych, z wiktem	20.000 „
1 pomocnik rządcy z wiktem	1.800 „
7 Sióstr Mił., po jednej na pawilon z wiktem . .	4.200 „
3 parobków, płaca z wiktem	1.400 „
8 praczek więcej niż obecnie	3.680 „
1 piekarz więcej, płaca z wiktem	1.050 „
2 dziewcząt do kuchni, płaca z wiktem . . .	800 „
	40.562 K.

Ogólny koszt utrzymania 500 obłąkanych, licząc dzienny wydatek na chorego tylko 1 koronę 20 h., koszta te bowiem w schronisku dla nieuleczalnych mogą być nieco niżej preliminowane, niż koszta w zakładzie leczniczym,

wyniósłby rocznie sumę 21.900 koron. Suma ta byłaby ogromnem obciążeniem rubryki III. budżetu krajowego — niewątpliwie bowiem w projektowanem schronisku znaleźliby opiekę tylko chorzy ubodzy, których koszta utrzymania spadają w całości na fundusze publiczne. Wydział krajowy zwraca niniejszem uwagę, że według dotychczasowych ustaw i norm obowiązujących zakład w Kulparkowie, tylko koszta leczenia ubogich chorych uleczalnych, względnie chorych niespokojnych, którzy bezpieczeństwu publicznemu zagrażają, ponosi fundusz krajowy. Koszta utrzymania ubogich chorych spokojnych ciążą w myśl ustaw na gminie przynależności. W projektowanem schronisku znaleśćby mieli pomieszczenie chorzy nieuleczalni i w znacznej przynajmniej części względnie spokojni a tylko należytej opieki ze strony rodziny czy gminy pozbawieni. Byłoby zatem rzeczą ustawowo uzasadnioną zastrzedz współudział gmin przynależności w ponoszeniu kosztów utrzymania chorych w schronisku. W każdym razie nieodzownem jest jasne określenie prawnego obowiązku, jakiby miał zaciężyć na funduszu krajowym w stosunku do chorych w projektowanem schronisku pomieszczonych.

W sprawie szczepienia ospy ochronnej.

C. k. Namiestnictwo zawiadomiło nas, że dostawcy krowianki dostarczyli jej w roku 1900 w żądanej ilości, a dodatni wynik szczepienia był u poszczególnych dostawców, jak niżej umieszczone zestawienie wykazuje:

	Procent przyjęcia się krowianki w roku 1900					
	u szczepionych			u rewakcyonowanych		
	najwyższy	najniższy	średni	najwyższy	najniższy	średni
1. Prof. Kretowicz	100.0	81.1	97.6	96.2	66.0	84.3
2. „ Kubicki	99.9	88.1	95.9	99.4	48.0	87.9
3. „ Dr. Barański	99.7	86.7	95.0	98.8	60.0	82.4
4. Chir. Freisinger	99.3	64.6	93.1	97.1	52.6	81.3
5. Państwowy zakład w Wiednin przy szczepieniu z konieczności	100.0	86.9	96.4	100.0	68.5	86.3

Starostowie z powiatów Bóbrka, Drohobycz, Krosno, Sambor i Stryj użalali się w swych sprawozdaniach, że zakład chirurg. Freisingera w Lisku częścią nie dostarczał zamówionej krowianki na czas, częścią dostarczona krowianka była złej jakości, a w niektórych wypadkach wywoływała nawet pewne objawy chorobowe skóry.

W skutek tego odebraliśmy dostawę krowianki panu Freisingerowi na rok 1901.

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Ruch chorych.

Ruch chorych w lwowskim szpitalu powszechnym w r. 1899 był następujący:

Oddziały szpitalne	Ilość łóżek	Leczono	Dni leczenia	Średni pobyt	Łóżko było zajęte dni	Śmiertelność Liczbowa	Śmiertelność %	Leczono dziennie
I. Od. chorób wew.	91	2318	23.911	10.3	262	297	12.8	66
II. „ „ „	103	2212	29.050	13.1	282	240	10.8	79
III. „ „ „	47	822	9752	11.8	208	45	5.5	27
Od. chirurgiczny	138	1805	48.867	27.1	368	142	7.8	134
„ kiłowo-skórny męs.	137	1744	37.372	21.4	272	1	—	102
„ „ „ kob.	116	1380	40.005	28.9	345	15	1.0	109
„ oczny	80	977	22.401	22.3	280	—	—	61
„ ginekologiczny	*31	448	8111	18.1	262	8	1.8	21
„ zakaźny	49	196	4652	23.7	95	25	12.7	13
„ położniczy	**48	847	11.516	13.6	240	7	0.8	32
Razem .	840	12.749	235.637	19.2	292	780	6.1	645
W roku 1898 było	805	14.782	257.339	17.94	320	817	5.52	705
Szpital św. Zofii	110	1.330	32.628	24.5	296	—	—	89
Kliniki								
Klinika chorób wew.	59	572	12.892	22.5	218	51	8.9	35
„ chorób chirur.	59	447	12.578	28.1	213	27	6.0	34
„ dermatologicz.	35	208	7.848	37.7	224	6	2.8	21
„ oczna	46	585	11.273	19.2	245	1	0.1	31
„ położnicza	63	544	8.058	14.8	128	5	0.9	22
„ ginekologiczna	25	240	5.494	22.9	219	2	0.8	15
Razem .	287	2.596	58.143	22.4	202	92	3.5	158

Uwagi. 1. Podana w wykazie ilość leczonych i dni leczenia jest zgodną z protokołami oddziałowymi, nie zgadza się jednak z ogólnym protokołem stanu chorych, prowadzonym w zarządzie z powodu przenoszenia chorych z jednego oddziału na drugi.

*) Oddział ten z powodu przepełnienia uzyskał salę na 11 łóżek przez przeniesienie sali wykładowej do dawnej kancelaryi profesora szkoły położnych, a nadto salkę na 2 łóżka dla septycznych z małej separatki i części korytarza.

**) Chore po poronieniach mieszczą się na oddziale ginekologicznym, a w razie przepełnienia Zakładu, jak to miało miejsce w r. 1899, także położnice z dziećmi.

Z relacyi Inspektora szpitali wyjmujemy następujące dane:

W roku ubiegłym leczono w szpitalu na choroby organów oddechowych 738, z tych umarło 44; na zapalenie płuc 289, umarło 49; na tuberkuły płuc 980, umarło 249; na influencę 249, umarło 2; na choroby organów krążenia krwi 580, umarło 107; organów trawienia 713, umarło 46; organów moczowych 846, umarło 51; na choroby nerwowe 457, umarło 34; choroby umysłowe 288; skórne 1.583, umarło 92; organów ruchu 674, umarło 30. Porodów zwykłych było 619, z pomocą 118, z tych ostatnich zmarło 7. Chorób chirurgicznych leczono 1.307, dokonano operacyj 958, z których umarło 142; oprócz tego na oddziale chirurgicznym leczono ambulatoryjnie 3.392; na choroby oczne 916 w szpitalu i 1.339 ambulatoryjnie, dokonano operacyj w tym dziale chorób 268; na choroby weneryczne 1.877, z tego umarło 16; na choroby zakaźne leczono 400, z tych zmarło 26. Tyfus leczono u 155 chorych i prawie tyleż na różę, na ospę 28, na błonicę 20, na skarlatynę 15.

Z wykazu tego widać, że 8.6% wszystkich chorych, leczonych w szpitalu było dotkniętych tuberkułami, zmarło zaś z nich 32%. Żadna epidemia, srożąca się nawet najgwałtowniej nie zabiera tyle ofiar, co gruźlica. Główną przyczyną szerzenia się tej strasznej choroby jest oddalenie się ludzi od naturalnych warunków życia, przebywanie w zamkniętych, szczupłych, ciemnych i wilgotnych mieszkaniach, warstatach, biurach, fabrykach i kopalniach, złe odżywianie się, brak ruchu na czystem powietrzu, jeżdżenie wagonami pełnemi zarazków, pozostawionych tam przez suchotników. Co straszniejsza, choroba ta jest dziedziczną pod tym względem, że organizmy ludzkie w każdem następnem pokoleniu stają się słabsze i mniej odporne, a wskutek zwiększania się ludności, warunki życia i zarobkowania są coraz trudniejsze. Można powiedzieć, że przynajmniej trzecia część ludności nosi w sobie zarodek suchot.

Suchoty nie bardzo rozwinięte leczą się nader łatwo przez hygieniczne życie i na to nie potrzeba wielkich wydatków, a tylko współdziałanie całego społeczeństwa. Dziś w Niemczech jest mnóstwo sanatoryów pod wielkiemi miastami, a nawet w samych miastach, gdzie chorzy mają czyste powietrze, pożywny pokarm, spokój umysłu i słońce, przy surowym rygorze co do zachowania hygienicznych warunków życia. W takich sanatoryach po sześciotygodniowym pobycie, chorzy przychodzą do takiego stanu, że mogą pracować w pełni sił trzy lata najmniej.

Męski oddział chorób wewnętrznych, za wspólnem porozumieniem pp. prymaryuszów i za zgodą dyrektora objął Dr. Opolski, a oddział kobiecy Dr. Wiczkowski. Podział taki, w którym każdy z dwóch prymaryuszów mógłby mieć chorych mężczyzn i chore kobiety, ze względu na rozkład sal i trudności administracyjne okazał się niemożebnym.

Oddział obserwacyjny i chorób nerwowych ma trzy wielkie wady: nie posiada latryn, które są zastąpione przenośnymi klozetami, nie ma dobrej wentylacyi, mogącej zmniejszyć skutki pierwszej wady i nie ma pomieszczenia dla klasowych chorych, których tu bywa dość wiele. Oprócz tego użycie lamp naftowych do nocnego oświetlenia sal tam, gdzie znajdują się chorzy na umyśle, jest niebezpiecznem i bardzo przydałoby się tu oświetlenie elektryczne. Oddział ten potrzebuje przyrządu do elektryzowania, o który dobija się prymaryusz od lat kilku.

Na chirurgicznym oddziale żadnych zaległości operacyjnych nie znalazłem. Chorych w dniu inspekcyi było 138. Ambulatoryum chirurgiczne, urządzone przy oddziale, od 1. stycznia 1900 do 1. marca dało pomoc 640

chorym. Prymaryusz usilnie uprasza, aby pawilon letni urządzony w ogrodzie, zamienić na zimowy, aby można było tam umieszczać chorych na różę, którzy są bardzo niebezpieczni dla operowanych.

Administracya i gopodarstwo. Jak to już w poprzednich sprawozdaniach zaznaczyłem, stary gmach szpitalny, ulegając coraz to nowym i bardzo korzystnym przekształceniom, stał się więcej odpowiednim pod względem pomieszczenia chorych i administracyi.

W roku ubiegłym przerobiono izbę przyjęcia chorych według planu zrobionego przez rządcę szpitala i robotę tę dokonano tanim kosztem we własnym zarządzie. Izba ta obecnie ma doskonały rozkład, utworzono bowiem z dwóch dawnych większych izb, pokój dla lekarza dyżurnego do badania chorych, pokój dla urzędnika spisującego wywody z chorymi, dwie szatnie osobne dla kobiet i dla mężczyzn a nareszcie obszerny pokój na poczekalnię dla przybyłych chorych. Wszystkie te ubikacye mają dobre światło i są należycie ogrzane.

Sprowadzono z Berlina aparat desynfekcyjny, w którym całe łóżko z pościelą desynfekcyonowane być może. Aparat ten umieszczono w domu administracyjnym w suterenie. Pomieszczenie jest bardzo dobre, bo ma wejście zupełnie osobne z podwórza i niema żadnej komunikacyi z innemi ubikacyami; do ogrzewania aparatu używa się pary zużytej już w pralni.

Przyrząd do czyszczenia i desynfekcyonowania pierzanych poduszek, kupiony także w roku przeszłym za 230 zł., jest bardzo pożytecznym nabytkiem, bo oczyszczanie pierza odbywa się nader dokładnie i dobrze, a z przyrządu to ostatnie wychodzi odświeżone i zupełnie jak nowe.

W domu administracyjnym dwa małe pokoiki zostały urządzone na pomieszczenie laboranta kliniki dermatologicznej.

Przez zaprowadzenie motoru elektrycznego do pompowania wody w starym gmachu, w skutek zmniejszenia sił roboczych do tej pracy, oszczędza się rocznie 800 zł.

W 1899 r. wyprano w pralni szpitalnej 644.602 sztuk bielizny kosztem 7127 zł.; wypranie więc 1 sztuki kosztuje 1·1 ct., wtedy gdy dawniej przy pracy ręcznej kosztowało 2·9 ct.

Sprawiono wagę do ważenia węgli. Jak się okazuje z rocznego doświadczenia, była to rzecz nader potrzebna, bo szpital otrzymuje przeciętnie za 90—100 zł. więcej węgli miesięcznie aniżeli dawniej. Węgla w szpitalu zużyto 555.127 kilogramów za 13.432 koron. Z tej ilości kotły zużyły 516.827 kil., kuchnia 28.400 a szpital 4.900 kil.

Przez urządzenie piły cyrkularnej do cięcia drzewa opałowego zyskuje się wiele na czasie i na robocie, bo w zimowej porze potrzeba dzienna wynosi 3 sągi; przyrząd więc ten oddaje wielkie usługi.

46% pary otrzymywanej w kotłach idzie na produkcyę elektryczności, 36% na pralnię maszynową i 18% na kuchnię. Skroplona część pary używa się do prania bielizny.

Szpital cierpi nieustannie na brak wody. Zwoływano komisye, robiono studya, ale wszystko bezużytecznie, bo szpital stoi na znacznem wzniesieniu. Obecnie jest nader skromnie zasilany ze źródeł miejskich i niema innej rady, jak oczekiwać na zaprowadzenie wodociągów miejskich dla doprowadzenia wody do szpitala. Na razie zaradzono gwałtownej potrzebie, łącząc wodociągi starego gmachu z rezerwoarem w domu administracyjnym, ale i ten wody niema zbyt wiele, szpital więc zasila się tyle, ile pozwalają resztki po zaopatrzeniu klinik, pralni i kuchni.

W kuchni nastąpiły dość korzystne zmiany. W dniu inspekcyi zbadałem wikt przygotowany dla 2. i 3. klasy i znalazłem wszystko bardzo dobrze i smacznie przyrządzone, z wyjątkiem klusek, które były zimne z powodu, iż bardzo długo stały przed wydaniem ich chorym. Codziennie lekarz dyżyrny i rządca badają dobroć strawy przyrządzonej i uwagi swoje zapisują do książki znajdującej się w kuchni.

Zaległości kosztów leczenia chorych pomimo wszelkich wysiłków z roku na rok się zwiększają. W 1898 roku wynosiły 339.771 koron.

Apteka szpitalna niedawno była szczegółowo badaną pod względem dobroci znajdujących się w niej materyałów przez referenta sanitarnego c. k. Namiestnictwa, który znalazł wszędzie wzorowy porządek. Dyżury nocne w aptece odbywają się stale i niema obawy, aby w jakiejbądź porze nie był szpital należycie obsłużony.

Zwiedziłem wszystkie kliniki, a żądania pp. profesorów zakomunikowałem p. Dyrektorowi szpitala z prośbą, aby się postarał o usunięcie braków i zadośćuczynienie ich żądaniom.

Szpital św. Zofii dla dzieci. Chorych było 92. Wśród leczonych bardzo wielka ilość dzieci tuberkulicznych i z chorobami ocznemi. Pawilon dla chorób wewnętrznych jest już za ciasny dla pomieszczenia wszystkich dzieci i potrzebuje rozszerzenia, gruntownej restauracyi i desynfekcyi. Pawilon chirurgiczny jest w lepszym stanie. Instrumentarium dostateczne, ale bielizny i sprzętów jest mało, potrzebną więc jest wydatniejsza pomoc, bo szpital od lat kilku zamyka rachunki roczne niedoborem. W ostatnim czasie rząd zaczął pertraktacye z Towarzystwem o urządzenie kliniki pediatrycznej przy szpitalu; wymagania jednak rządu są tak wielkie, że prawdopodobnie Towarzystwo na to zgodzić się nie będzie mogło.

Wnioski: 1. Potrzeba będzie żądać od c. k. Rządu dotacyi dla każdej z uniwersyteckich klinik na sprawienie i odnawianie inwentarzy klinicznych, sprzętów i narzędzi sprawionych wyłącznie kosztem rządu.

2. Aby c. k. Rząd wyznaczył także dotacyę na potrzeby kancelaryjne klinik i na urządzenia zrobione kosztem rządu: telefony, telegrafy, dzwonki, dygestorya, laboratorya i pracownie.

3. Zezwolić, aby szpital odpisał jako nieściągalne zaległości kosztów leczenia z dawnych lat do r. 1892 z wyjątkiem kosztów, które winny zapłacić Stowarzyszenia.

4. Wobec przepełnienia szpitala, a zwłaszcza na oddziałach kiłowych, przepełnienia, które będzie się zwiększać z wzrastaniem ludności, nim obmyślą się fundusze na zbudowanie osobnego pawilonu dla kiłowych, zezwolić na przekształcenie sutereny, gdzie się mieścili dawniej parobcy, na sale dla chorych. Sutereny te są tak wielkie, że mogą pomieścić do 50 łóżek. Nie będzie to dobre pomieszczenie dla braku wentylacyi, lecz w każdym razie będzie lepsze niż obecne, gdy na jedno łóżko przypada zaledwo 12—15 m^3 powietrza. Przekształcenie to będzie kosztować około 4 tys. złotych.

Na Radzie dnia 16. lutego uchwalono co do 1. i 2. odnieść się do rządu; co do 3. wezwać szpital do przedłożenia wykazu zaległości kosztów leczenia po rok 1892, a co do 4. wezwać szpital do przedłożenia kosztorysu zamierzonej adaptacyi.

Do c. k. Rządu było wniesione następujące wezwanie: Powołując się na odezwę naszą z dnia 11. kwietnia 1899 l. 22.053, w której Wydział krajowy przedstawił konieczność wyznaczania pp. profesorom klinik stosownych dotacyi rocznych na zakupno instrumentów i narzędzi tudzież ich naprawę i konserwacyę, przypominamy ponownie potrzebę jaknajrychlejszego uregulowania tej sprawy. Również okazuje się konieczność wyznaczenia pewnych dotacyi na potrzeby kancelaryjne klinik i rozmaite urządzenia poczynione kosztem c. k. skarbu Państwa, które z biegiem czasu wymagają naprawy i uzupełnień. Wydział krajowy zwraca uwagę c. k. Namiestnictwa, iż stałe unormowanie stosunków Dyrekcyi szpitala do klinik w tym dziale administracyi, jak to już kilkakrotnie podnosiliśmy, jest obustronnie pożądane i możliwie najrychlej nastąpić powinno, a to dla uchylenia trudności i kwestyj wynikających z dotychczasowego prowizoryum w tych sprawach. LW. 16.638/900.

Odpowiedzi nie otrzymaliśmy.

Szpital św. Łazarza w Krakowie.

Ruch chorych w szpitalu św. Łazarza w Krakowie od 1. stycznia do 31. grudnia 1900 roku według oddziałów był następujący:

Nazwa oddziałów	Ilość łóżek	Leczono	Dni leczenia	Średni pobyt	Łóżko było zajęte dni	Śmiertelność liczbowa	Śmiertelność %	Leczono dziennie
Oddział chorób wewnętrzn.	222	3.811	73.594	19·31	331·5	690	18·10	201·3
„ zakaźnych	28	124	2.189	17·65	78·18	15	12·09	6·0
„ chir.-laryngol.	126	1.918	49.025	25·56	389·08	115	5·47	134·3
„ ocznych	20	416	7.563	18·18	378·15	—	—	20·7
„ położn.-gynek.	30	796	17.224	21·63	574·10	13	1·63	47·2
„ wener.-skórn.	130	1.248	45.541	36·49	350·31	3	0·24	124·2
„ umysłowych	115	446	50.284	107·90	436·38	74	15·88	137·7
Razem .	671	8.779	245.420	27·95	365·75	910	10·36	672·3
Szpital św. Ludwika dla dzieci	108	1.194	28.557	23·91	264·41	218	18·25	78·2
Oseski w tymże szpitalu	12	306	5.663	18·50	472·00	118	38·56	15·5
Razem .	120	1.500	34.220	22·81	285·16	336	22·40	93·7
Szkoła położnych	30	550	8.837	16·06	294·56	4	0·72	32·7
Klinika wener.-dermatologiczna	65	870	14.778	16·98	227·35	2	0·23	54·7
W całym szpitalu	886	11.699	303.255	26·77	342·2	1242	106·16	830·8
Po strąceniu pielęgnowanych w szpitalu św. Ludwika	766	10.199	269.035	26·57	351·22	916	8·19	758·8

Z relacyi Inspektora szpitali o inspekcyi szpitala krajowego św. Łazarza przytaczamy, co następuje:

W roku ubiegłym opócz corocznie powtarzających się robót murarskich, malarskich, pokostniczych, ślusarskich, stolarskich, brukarskich i zduńskich wykonano w tym szpitalu we własnym zarządzie następujące roboty. Pokryto blachą cynkową dach starego gmachu od strony wschodniej i południowej. Ułożono chodnik z pieńków kamiennych od starego gmachu do pawilonu umysłowo chorych. Z powodu zatkania osadem rur wodociągowych łączących rezerwoary z pawilonem obłąkanych, odkopano je na przestrzeni 230 metrów, wyczyszczono, poczem zremontowano i zasypano. W korytarzu starego gmachu na drugiem piętrze od strony wschodniej ułożono posadzkę z płyt cementowych. Mur graniczny otaczający szpital od strony wschodniej i południowej naprawiono dokładnie i wzmocniono. Zdrenowano dalszą część ogrodu powstałego na zasypanych i splantowanych stawiskach. Zrobiono we własnym zarządzie 30 sztuk łóżek żelaznych w celu wymiany zużytych, pięć szaf dębowych, oraz 3 stoły z własnego materyału. Połączono już szpital z wodociągami miejskimi; umowy co do kosztów dostarczania wody z miasta jeszcze nie zawarto, jest jednak nadzieja, że koszt ten nie będzie zbyt wysoki. W 1899 r. wyprano 400.350 kilogramów bielizny czyli 847.301 sztuk kosztem 5895 zł. 30 ct., zatem wypranie jednej sztuki kosztowało 0.7 centa. Węgiel kamienny kupowano w Sierszy po 60 ct. za 100 kil., a z kopalni Königsgrubbe drobne po 75 ct., grysikowe po 65 ct. Płótna sprowadzano z towarzystwa tkackiego w Korczynie pod Krosnem. Płócienka i drelichy z fabryki Grünspana w Andrychowie a koce wełniane z fabryki Zajączka w Kętach.

Obejrzałem budynek, magazyny i składy i wszystko znalazłem w należytym porządku. Pożywienie chorych jest bardzo dobre i smacznie przyrządzone. Wszystkie urządzenia maszynowe w szpitalu są w zupełnym porządku. W roku ubiegłym największą ilość chorych pielęgnowano w miesiącach: listopadzie (737·7), grudniu (731·6), styczniu (745·2), lutym (754·0), najmniej we wrześniu (704·2). Nie przyjęto do szpitala 1542, zmarło 916. Na I. oddziale chorób wewnętrznych najpospolitszą chorobą była gruźlica płuc, następnie katar oskrzeli i zapalenie płuc. Epidemicznie panującej choroby żadnej nie było. Z pomiędzy chorób zakaźnych leczono różę i sporadyczne wypadki duru brzusznego. Na oddziale II. chorób wewnętrznych Dra radcy Krokiewicza największą ilość przypadków chorobowych stanowiło zapalenie płuc na tle gruźliczem (315 chorych). Procent śmiertelności tu był przerażający, umarło bowiem 130 z powodu, iż nadzwyczajnie wiele przyjęto chorych na schyłku życia będących. Prymaryusz uskarzał się na bardzo dotkliwy brak pokoju na pracownię bakteryologiczną, która się mieści obecnie w kancelaryi oddziałowej, na brak dobrej wentylacyi w salach i korytarzach i prosił o wypokostowanie ścian całych na oddziale, aby można było zmywać je płynem desynfekcyjnym, albo bielić ściany dwa razy rocznie. Jak wiadomo, oddział zakaźny jest bardzo nieodpowiednio pomieszczony blisko pawilonu chirurgicznego, brak w nim pokoi na różnorodne zakaźne choroby, brak należytej wentylacyi, osobliwie w zimowej porze, kiedy okna są zamknięte, chorzy wtedy muszą oddychać silnie zepsutem powietrzem. Służba i Siostry Miłosierdzia chodząc od jednych chorych do drugich i z dołu na piętro, przenoszą zarazki przedewszystkiem w ospie. Leczono tam 116 chorych. Na chirurgicznym oddziale okonano 903 większych operacyi a 1015 mniejszych wogóle z bardzo pięknymi wynikami. Na ocznym oddziale prof. Wicherkiewicz zastosował opaski papierowe zamiast zwykłych płóciennych, używając do tego czarnej bibuły, z której się wykrawują według formy, brzegi tej bibuły smarują się gumą arabską i przylepiają się na oko. Opaski te są dogodniejsze dla chorych, szczelniej zamykają oko i są tańsze. Na oddziale położniczym pierwszym dokonano operacyi położniczych 78, ginekologicznych 90. Na oddziale położniczym drugim dokonano zabiegów położniczych 105, ginekologicznych operacyi 48. Na oddziale wenerycznoskórnym 430. Mężczyźni przeważnie zgłaszają się sami, kobiety są przysyłane przez władze bezpieczeństwa. Lokal prostytutek jest ciemny i wilgotny. Na oddziale laryngologicznym leczono 102, wykonano tracheotomię w 23 wypadkach. Na oddziale umysłowo chorych leczono ogółem 466, zmarło 74, w tej liczbie z niedołęstwa umysłowego 39, z pomieszania umysłu 19. Dokonano sekcyi pośmiertnych 1054 i 150 rozbiorów drobnowidzowych tkanin i wydzielin nadesłanych z oddziałów chirurgicznego, ginekologicznego, dermatologicznego i infekcyjnego. Rozbiorów chemicznych dokonano 431 a nadto uskuteczniono jeden rozbiór dwóch gatunków wina. Zaległości kosztów leczenia w końcu 1899 roku wynosiły 182.017 kor. 44 hal. Dochód z gospodarstwa ogrodowego był 1598 koron. Pomieszczenie dla służby domowej w suterenie prawego pawilonu, jak donosiłem już w roku przeszłym, jest niehygieniczne, bo ciemne bez przewiewu, i tam gdzie według zasad hygieny nie ma miejsca więcej jak na 4 łóżka, znajduje się obecnie jedenaście, tak że na jednego człowieka nie przypada więcej nad 10 m^3 powietrza. Toż samo muszę powiedzieć o suterenie, w której mieści się stolarnia, jest tak ciemna, że pracownicy chorują na oczy. Na oddziale syfilistycznym skarzono mi się na mały wymiar chleba dziennie na chorego ($^1/_2$ f.); prosiłem Dyrektora rozpatrzyć tę sprawę na posiedzeniu administracyjnem. Sztachety oddzielające pawilon zakaźnych od oddziału chirurgicznego, zgodnie z poleceniem Wydziału kraj. zostały zrobione i między służbą tych dwóch oddziałów niema żadnej komunikacyi. W szpitalu św. Ludwika dla dzieci czystość i porządek, jak zwykle, wzorowe. Dzieci chorych znalazłem 63, osesków 14, mamek 10. Żadnej epidemii w ubiegłym roku nie było, koszta utrzymania tego szpitala wynosiły 22.239 zł.

Na Radzie dnia 26. października przyjęto do wiadomości.

C. k. Namiestnictwo dnia 16. listopada b. r. L. 54.319 zakomunikowało nam, iż odezwą do kierownika c. k. starostwa w Krakowie poleciło wykonanie w stosownej porze muru wzdłuż północnej granicy Collegium medicum od strony szpitala św. Łazarza kosztem 6.500 koron.

Zakład dla umysłowo-chorych w Kulparkowie.

Ruch chorych

Ruch chorych w zakładzie dla umysłowo-chorych w Kulparkowie w ostatnich sześciu latach był następujący:

Rok	Ilość łóżek	Leczono	Ilość dni leczenia	Opuściło zakład				Śmiertelność		Średni pobyt	Leczono dziennie
				Wyleczonych	Za rewersem	Do innych zakładów	Zbiegło	Liczbowa	%		
1894	572	1342	232.411	212	250	14	6	154	11.4	173	636
1895	572	1364	239.198	242	273	12	4	141	10.3	175	655
1896	572	1427	245.933	240	83	13	2	154	10.7	172	673
1897	572	1387	245.944	211	312	3	—	178	12.8	178	673
1898	652	1453	251.580	240	66	8	2	168	11.5	173	689
1899	652	1565	261.751	272	369	10	1	184	11.7	167	717

Z raportu Inspektora szpitali wyjmujemy następujące dane, dotyczące tego zakładu:

W r. 1899 leczono w zakładzie 1565 chorych w ciągu 261.749 dni leczenia. Średni pobyt w zakładzie 167 dni. Śmiertelność wynosiła 11·7%. Przeciętnie pielęgnowano dziennie 711, w tej liczbie: Na idyotyzm 18; niedołęstwo umysłu wrodzone 58; zadumę 49; szaleństwo gwałtowne 43; obłąkanie ostre 431; pomięszanie zmysłów 189; chorobę umysłową okresową 56; niedołęstwo umysłu następowe 340; chorobę umysłową z porażeniem 130; chorobę umysłową z padaczką 117; chorobę umysłową z histeryą 15; chorobę umysłową z nerwicami 16; chorobę umysłową ze zmianami ogniskowemi w mózgu 16; obłęd opilczy 84; udawanie choroby umysłowej 3.

Z tych opuściło zakład uleczonych 272; większa część uleczonych należała do dotkniętych obłąkaniem ostrem, szałem, zadumą, chorobą okresową i obłędem opilczym. Zmarło najwięcej wśród porażeńców (55); w obłąkaniu ostrem (44) i pomiędzy dotkniętemi niedołęstwem umysłu następowem (32). Zostało w leczeniu na 1900 r. chorych 729. System leczenia pozostał bez zmiany; szaleńcy i niespokojni są utrzymywani w łóżku i traktowani jak zwykli chorzy, spokojni zaś, o ile stan zdrowia pozwalał, używani do pracy. Powietrze w salach wszędzie znalazłem czyste, pomimo braku sztucznej wentylacyi, przypisuję to częstemu przewietrzaniu i obfitości zielonych roślin, utrzymywanych w salach. Wychodki tylko w głównym gmachu cuchną mocno, pomimo używania humusu dla odwietrzania. Pielęgnowanie chorych umiejętne i ludzkie. Żywienie dobre i smacznie przyrządzone; pieczywo wyśmienite, a wszystkie produkta w magazynach w najlepszym gatunku.

Chorych pracujących przy różnych robotach przeciętnie było 90. Uszyto bielizny nowej i naprawiono starej sztuk 14.915. Mężczyźni pracowali w kancelaryi zakładowej, w warsztatach: szewskich, krawieckich i stolarskich, przy wyplataniu kapeluszy słomianych, wyrobie słomianek, w piekarni, przy maglowaniu bielizny, w polu, ogrodzie, w krowiarni, przy roznoszeniu i składaniu drzewa i węgli. Kobiety pracowały przy robotach w polu, w ogrodzie przy praniu bielizny, obieraniu kartofli, szyciu nowej i naprawianiu starej bielizny. Zarobek chorych wynosił 1145 zł. 98 ct., a po odtrąceniu w myśl §. 22 statutu dla funduszu obłąkanych 382 zł. 05 ct., wypłacono 763 zł. 93 ct.

Oprócz corocznej konserwacyi z ważniejszych robót dokonywanych w zakładzie wymieniamy: Zrobiono w starym budynku nowe cokoły z kamienia trembowelskiego. Pokryto czwartą część dachu zakładowego nową żelazną

pocynkowaną blachą; pomalowano dwie klatki schodowe, 16 sal chorych i 6 pokojów w pomieszkaniu Sióstr Miłosierdzia, przez co na czas dłuższy zmniejszy się wydatek na coroczne bielenie. Urządzono tak zwany „kanał ulgi“ przy filtrze dla odprowadzania znaczniejszych opadów atmosferycznych, przez co zapobieżono przepełnianiu się filtru przy każdej ulewie, jak to było poprzednio; kanał jest murowany. W gmachu głównym wybetonowano trzy korytarze i trzy sienie i dano sufit betonowy z trawersem w ustępowych miejscach separatek pierwszego piętra oddziału męskiego. Część gruntu ogrodu warzywnego zdrenowano na przestrzeni trzech morgów. Drogę od rogatki grodeckiej do zakładu rekonstruowano w części w roku 1899, reszta będzie wykonaną w 1900 roku.

Według pomiarów katastralnych z r. 1879 posiadłości gruntowe w zakładzie wynoszą 102 morgów 1311 sążni. Dokupiono parcelę Lieberwertha 551 sążni; razem więc 103 morgów 282 sążni. Od tego odpada na drogi 3 m. 761 sążni; sprzedano na cmentarz żydowski 1314 sążni; na cmentarz katolicki 1418 sążni, razem 7 m. 293 sążni. Pozostaje więc pod budowle, park, ogrody, pola, nieużytki i staw 96 morgów i 258 sążni.

W ciągu 1899 roku wyniki gospodarstwa były następujące:

I. Gospodarstwo polne. Z 20 morgów obsianych trawami i koniczyną zebrano 60.000 kil. siana.

Z 10 morgów obsianych owsem zebrano ziarna 9.835 kil. i słomy 18.565 kil.

Z 10 morgów paszy zielonej dla bydła zebrano 313.680 kil.

Z 5 morgów buraków pastewnych zebrano 100.000 kil.

Z 5 morgów kartofli zebrano do kuchni 41.015 kil.

dla trzody chlewnej 3.711 kil.

II. Gospodarstwo ogrodowe przeprowadzone było na przestrzeni pięciu morgów.

III. Gospodarstwo mleczne. W roku ubiegłym przeciętnie utrzymywano 31 krów, które dały 68.813 litrów mleka. W ciągu roku wyrobiono we własnym zarządzie 231 kil. masła i 173 kil. sera.

IV. Gospodarstwo trzody chlewnej. Trzody chlewnej w ubiegłym roko było 185 sztuk.

V. W r. 1899 zakupiono 14 sztuk wołów, z których po obrobieniu roli i wywiezieniu nawozów, dwa zabito, a dwanaście sprzedano.

Bilans gospodarstwa folwarcznego w r. 1899 był następujący:

Dochody	zł.	ct.	Wydatki	zł.	ct.
Z uprawy pól . . .	3528	28	Na uprawę pól . .	1946	68
Z chowu trzody . .	3753	41	Na chów trzody . .	2871	44
Z gospodarstwa mlecznego i krowiarni	5479	19	Na gospodarstwo mleczne i krowiarnię .	4425	56
Z zakupna wołów. .	1656	88	Na zakupno wołów .	1622	59
Z ogrodów warzywnych	1330	53	Na ogrody warzywne z drenowaniem . .	1455	02
			Na podatek gruntowy	66	74
			Asekuracya budynków, krescencyi i inwentarza od ognia . .	81	11
			Saldo zysków ze wszystkich działów . .	3279	15
	15748	29		15748	29

A zatem czysty zysk z uprawy pól wynosił	1581	zł. 60	ct.
z chowu trzody . . .	881	„ 97	„
z gospodarstwa mlecznego	1053	„ 63	„
z zakupna wołów . .	34	„ 29	„
	3551	zł. 49	ct.
Wspólny wydatek na podatek gruntowy i asekuracyę	147	zł. 85	ct.
Strata na ogrodach warzywnych	124	„ 49	„
Saldo czysty zysk	3279	„ 15	„
	3551	zł. 49	ct.

Wyprano bielizny zakładowej 280.714 sztuk, a dla Sióstr Miłosierdzia 21.665 sztuk.

Węgli zużyto 627.480 kil. Z tego poszło na maszynę parową 446.040 kil. a na kaloryfery 181.440 kil. z ogólnym kosztem 7185 zł. 26 ct.

Para potrzebna do kuchni kosztowała 2171 zł. 38 ct.; do pralni 1644 zł. 94 ct.; dla piły cyrkularnej 808 zł. 42 ct. i dla łazienek 731 zł. 53 ct. Razem 5356 zł. 27 ct.

Zaległości kosztów leczenia do końca 1898 r. wynosiły 104.057 kor. 86 halerzy.

Po przeprowadzonem wraz z p. Dyrektorem szkontrze kasy zakładowej znaleźliśmy; w gotówce 14.615 kor. 24 hel; w efektach 12.377 kor. 64, w kosztownościach 414 kor. 80 hal. LW. 16.881/900.

Na radzie d. 16. marca przyjęto do wiadomości.

Szpitale prowincyonalne.

Ruch chorych w szpitalach prowincyonalnych i wydatki na ich utrzymanie w ciągu ostatnich sześciu lat były następujące.

Rok	Ilość łóżek	Ilość leczonych	Dni leczenia	Średni pobyt	Jedno łóżko było zajęte dni	Śmiertelność Liczb.	Śmiertelność %	Ilość leczonych dziennie	Koszt utrzymania wszystkich szpitali	Koszt leczenia 1. chorego	Koszt dnia leczenia	Koszt dnia żywienia
1894	1899	26.571	634.287	23·8	334	1955	7·3	1737	321.594	12·10	50·7	19·9
1895	1901	28.281	664.901	22·8	350	1913	6·7	1776	333.889	11·81	51·7	19·2
1896	1909	28.515	663.599	23·2	347	1790	6·2	1801	365.092	12·09	55·0	20·3
1897	2033	30.662	700.363	22·5	344	1941	6·3	1918	366.400	11·94	52·3	18 3
1898	2115	35.191	775.509	22·0	366	2183	6·2	2124	418.635	12·52	55·6	19·7
1899	2216	36.811	828.179	22·5	373	2213	6 0	2268	447.524	12·15	54·0	19·2

Z wyjątkiem dwóch szpitali, (Brody i Żółkiew) nie mających odpowiedniego pomieszczenia dla zakonnic, wszystkie inne szpitale są obsłużone przez stowarzyszenia zakonne.

W bieżącym roku zbudowano pawilon izolacyjny dla zakaźnych w szpitalu Sokalskim. Niema jeszcze w Białej, Brodach, Drohobyczu, Jaśle, Samborze, Nowym Sączu, Zaleszczykach i Złoczowie.

Al. VII. Tablica VII. przedstawia wykaz chorób leczonych w szpitalach naszych w r. 1899 i śmiertelność z różnych chorób.

Zwyczajem lat poprzednich załączamy w streszczeniu sprawozdania Inspektora szpitali o stanie administracyjno-gospodarczym i leczniczym wszystkich szpitali, dodając w końcu każdego sprawozdania, co zarządzono w skutek relacyi jego.

Biała. — W roku ubiegłym we wszystkich ubikacyach w szpitalu bialskim wprowadzono elektryczne oświetlenie, które kosztuje tu tyleż, ile naftowe, a pozwala zachować większą czystość i nie zużywa tlenu powietrza w salach zwykle przepełnionych chorymi. Oprócz tego pod kierunkiem i dozorem gorliwego, niezmiernie zapobiegliwego i oddanego szpitalowi dyrektora zrobiono mnóstwo ulepszeń. Przedewszystkiem pokój operacyjny jest tak znakomicie urządzony, że nie pozostawia nic do życzenia. Obok tej sali na parterze jest pokój przeznaczony na kancelaryę lekarską i pokoik do wyjaławiania opatrunków i narzędzi chirurgicznych za pomocą sterylizatora Baumana. Na południowej stronie budynku dla odpoczynku wyzdrowieńców postawiono ładną werandę otwartą ku stronie ogrodu, mającą 13·5 m. długości, a 3·45 szerokości. W pokoju przed salą operacyjną znajduje się elektryczny endoskop i takiż termokauter połączone z centralną stacyą elektryczną i gazowy aparat do grzania wody. Przez zmianę dostępu do latryn przerwano przypływ do korytarza zanieczyszczonego powietrza. Na parterze też urządzono dwie łazienki, jedna na 2, a druga na jedną wannę. Na piętrze przybyła sala wielka dla chorych nad pokojem operacyjnym i kancelaryą i mały pokoik opatrunkowy. Sala ta ma 190 m. pojemności, może więc pomieścić dogodnie siedm łóżek. Na tymże piętrze dobudowano latryny, a dawną salkę operacyjną obrócono na pokój dla klasowych, za których szpital pobiera po 1.50 zł. dziennie. Pokój dla wystawy ciał został bardzo ładnie urządzony, jest zarówno i pralnia. Natomiast stara część budynku została uznaną jako niebezpieczna na pomieszkanie i nakazano ją opróżnić, czego nie wykonano, bo nie ma gdzie pomieścić zakonnic i oddziału kiłowego kobiecego, które są tu umieszczone.

Zakonnice, jak donosiłem w roku ubiegłym, są tak źle pomieszczone, że jedno łóżko stoi około drugiego, a tam, gdzie nie ma dostatecznej ilości powietrza na cztery osoby, mieści siedm łóżek.

Zastąpienie starego parterowego budynku nowym piątrowym jest konieczne, bo belki sufitu są tak spróchniałe, że można przyjść do nieszczęścia. Przytem rozszerzenie szpitala tego jest nadzwyczaj potrzebne wobec coraz większego napływu chorych z tej przemysłowej okolicy i gdyby nie odmawiano przyjęcia bardzo wielu cierpiącym, szpital ten miałby podwójną ilość chorych, pomimo, że szląski Wydział krajowy, aby zwiększyć napływ chorych do bielskiego szpitala, zmniejszył taksę dla Kas chorych do 50 ct., a i chlebodawcom zezwolił płacić tylko za 14 dni, a nie za 28, jak u nas. Przyczyną tego jest wielka wziętość Dr. Bogdanika, który w całej okolicy słynie jako niezwykle zdolny i szczęśliwy operator, a ludzki, sumienny i oddany chorym swoim lekarz. Słyszałem, że komitet zamierza prosić Wysoki Wydział krajowy o poparcie w Wys. Sejmie prośby o wybudowanie drugiej połowy, którąby mieściła w sobie kuchnię ze spiżarnią, pralnię z maglownią, pomieszczenie dla zakonnic i sale na oddział syfilitycznych kobiet.

Miejsca dla postawienia pawilonu dla zakaźnych w tym szpitalu nie ma. Gospodarstwo szpitalne prowadzone jest bardzo dobrze, wszystkie książki są w porządku, magazyn bielizny z wyjątkiem prześcieradeł jest odpowiedni na etatową ilość łóżek. Płótno sprowadza się z Wilamowic. W spiżarni wszystkie wiktuały bardzo dobre. Pranie odbywa się za pomocą ręcznej maszyny. Ściąganie kosztów leczenia idzie bardzo raźnie. Chorych znalazłem 74. W roku ubiegłym leczono 1.417 chorych w ciągu 35.414 dni. Śmiertelność wynosiła 5·8%, przeciętny pobyt chorych 24·9 dni. Leczono przeciętnie w ciągu roku 97 osób na 98 łóżkach. Żywienie kosztuje 22.5 ct. dziennie, leki i sanitarne potrzeby 8.6 ct. Leczono w tym szpitalu w roku ubiegłym na syfilis 130, na choroby skórne 296, na suchoty 25, na influencę 52. Dokonano większych i mniejszych operacyj 250, porodów odbyło się siłami natury 36, a przy pomocy 4; ocznych wypadków było 49.

Na radzie d. 26. października przyjęto do wiadomości.

Zezwolono na instalacyę wodociągu w korytarzach i łazienkach kosztem 385 koron. LW. 73.196/900.

Zezwolono na zaprowadzenie elektrycznego oświetlenia w szpitalu i urządzenia wodociągów.

Bochnia. — Szpital bocheński, najmniejszy z naszych szpitali prowincyonalnych, pomieszczony w domu pierwotnie przeznaczonym na pomieszkanie jednej tylko rodziny, ma wszelkie niedostatki domów, które nie były budowane na szpital, a przedewszystkiem przedstawia wielkie trudności co do zupełnego odosobnienia obu płci. Pomieszczenie kuchni i pralni w ciemnych suterenach, otrzymujących tylko drugorzędne światło, jest w wysokim stopniu niezdrowe dla pracujących tam osób, a wspólne latryny dla mężczyzn i kobiet urągają zasadom przyzwoitości i należytego porządku domowego. Boczny, drewniany, na kamiennym podmurowaniu budynek, dawna oficyna, obecnie przeznaczona na pomieszkanie Sióstr Miłosierdzia, nie ma piwnic, jest bardzo wilgotna i niezdrowa, bo prawie wszystkie ściany do trzeciej części wysokości są przesiąknięte wodą, a część pagórka, na którym ta oficyna stoi, zaczęła osiadać, grożąc zawaleniem się.

Dodać należy, że miejscowa opieka gminy miasta nad tym zakładem, z którego korzysta cały powiat bocheński, tak ze strony gminy, jak i ze strony powiatu, przez cały czas istnienia tego szpitala jako powszechnego, była prawie żadna, pomimo nieustannych przyrzeczeń ze strony burmistrzów miejskich i marszałków powiatowych, tak, że wtedy, gdy wszystkie szpitale prowincyonalne postępowały w rozwoju, szpital bocheński stał na miejscu, a nawet cofał się nieustannie wskutek starości i braku tej administracyjnej opieki, jaka jest konieczną w podobnych zakładach.

Dla podniesienia zakładu tego koniecznem jest wybudowanie domu administracyjnego, któryby zawierał pomieszczenie dla Sióstr Miłosierdzia z kapliczką, kancelaryi zarządu, kuchni ze spiżarnią i pralni z maglownią. Miejsce na to jest doskonałe na małem wzniesieniu w ogrodzie, zostawiając bowiem rzeczy w takim stanie, w jakim są, potrzeba będzie w bardzo bliskim czasie nająć gdzieś w pobliżu pomieszkanie dla Sióstr Miłosierdzia, co będzie połączone z wielkiemi niedogodnościami administracyjnemi. Sądzę, że budynek taki nie kosztowałby więcej nad 10 tys. złr. w. a. Czystość w zakładzie znalazłem wzorową, chociaż wodę potrzeba wozić do szpitala w beczkach, bo na miejscu studni nie ma. Żywienie chorych dobre, a wiktuały w szpitalu w najlepszym gatunku. Koszt żywienia wynosi 21 ct. dziennie. Komitet szpitalny zbiera się raz na miesiąc, a gdy jest potrzeba i częściej. Chorych znalazłem 54; ilość szukających opieki szpitalnej zwiększa się; w dniu inspekcyi było wpisane do dziennika lekarskiego 778 chorych wtedy, gdy w całym roku ubiegłym pielęgnowano zaledwo 712 w ciągu 15.717 dni. Śmiertelność wynosiła 5%, a średni pobyt 22.1 dni. Ilość bielizny jest bardzo mała, wystarcza bowiem zaledwie na dwie zmiany. Najczęściej leczone choroby w tym szpitalu są tuberkuły płuc, skórne, syfilityczne i zimnice. W roku ubiegłym dokonano w szpitalu większych i mniejszych operacyj 52, położniczych 1 na 12 porodów.

Z powodu braku miejsca poleciłem nie przyjmować na obserwacyę umysłowo chorych. Ilość narzędzi chirurgicznych dostateczna. Urządzenie pokoju operacyjnego należyte. Koszt na leki i sanitarne potrzeby umiarkowany (5.6 ct.), pielęgnowanie chorych staranne, obejście się ludzkie. Zaległości kosztów leczenia w końcu ubiegłego roku wynosiły 6.979 złr., fundusz rezerwowy szpitala wynosi 230 złr.

Na Radzie d. 16. października przyjęto do wiadomości.

Brody. — Każdego zwiedzającego szpital brodzki uderza przedewszystkiem nadzwyczajna czystość i schludność zakładu samego i całego obejścia, rygor, z jakiem jest utrzymana służba, cisza i spokój, które tu panują. Jest to w pierwszej linii zasługą dyrektora, radcy cesarskiego Dr. Stanisława Sołtysika, który nieustannie nad tem czuwa, a nadglądając wszędzie, nie dopuszcza nigdy do najmniejszego zwolnienia dyscypliny panującej w zakładzie, z drugiej zaś strony rządcy p. Ludkiewicza, starego żołnierza, który już od dwudziestu lat rządzi zakładem i prawie nigdy zeń nie wychodzi. Gospodarka w tym szpitalu jest bardzo rozumna. Ulepszenia w budynkach robią się tylko wtedy, gdy się znaczniejsze oszczędności zbiorą. Jest to jeden ze szpitali, który posiada zawsze pewną rezerwową sumę, która nie dopuszcza, aby szpital na chwilę pozostał bez środków dla zaradzenia potrzebie w nagłych przypadkach.

Przewodniczący komitetu szpitalnego, marszałek brodzki, p. Oktaw Sala, któremu nowy szpital brodzki zawdzięcza swoje powstanie i piękne wewnętrzne urządzenie, otacza zakład nieustanną opieką, a popierając dyrektora w jego pracy, dopomaga do utrzymania szpitala w należytym stanie od lat dwudziestu.

Każdego roku znajduję tu jakieś ulepszenie. I tak: w tym roku znalazłem cztery większe sale pomalowane i wylakierowane na wysokości człowieka, co pozwala utrzymać większą czystość; w latrynach za pomocą rur wyprowadzonych nad dach, uzyskano taką wentylacyę, że nieprzyjemna woń, która dochodziła do głównego korytarza, znikła prawie zupełnie, naprawiono pompę i studnię, w której zmieniono kilkanaście cembrzyn; wybudowano we własnym zarządzie bardzo tanio szopy gospodarcze, tak, że obecnie szpital posiada doskonałe schowki na słomę, siano, drzewo i wszelkie gospodarskie rupiecie; nareszcie uporządkowano ogrodzenie szpitalne i urządzono bardzo ładny ogródek kwiatowy przed szpitalem.

Pomimo tych ulepszeń fundusz rezerwowy szpitala wynosi 6.243 K., a z czasem, gdy ten urośnie, będzie można zbudować w ogrodzie pawilon izolacyjny, którego szpital nie posiada. W magazynach, składach i w spiżarni znałazłem wszystko w porządku, bielizny jest na trzy zmiany na etatową ilość łóżek, a ponieważ dyrektor, urządzając ambulatoryjne leczenie, nigdy nie dopuszcza do przepełnienia szpitala chorymi, ilość ta wystarcza na cztery zmiany. Dzień żywienia kosztuje 18 ct. przeciętnie na chorego, a leki i sanitarne potrzeby 4.1 ct. Książki zarządowe i gospodarskie są w porządku, a koszta leczenia ściągają się tak starannie, że gdyby starostwa odpowiadały prędzej na wezwania do uwiadomienia co do przynależności chorych, zaległości nie byłoby żadnych. W dniu inspekcyi te ostatnie wynosiły 2.986 K. Chorych znalazłem 59, między niemi nie było żadnego, któryby nie kwalifikował się do szpitalnego leczenia.

W roku ubiegłym leczono 817 chorych w ciągu 20.185 dni. Śmiertelność 6.1%, średni pobyt 24.6 dni; na 70 łóżkach leczono przeciętnie w ciągu roku 55 chorych. Leczenie jednego chorego kosztowało 11 złr. 82 ct.

W roku ubiegłym leczono na choroby weneryczne 47, na skórne 80, na oczne 61, na gruźlicę 27, na tyfus wysypkowy 2, a na brzuszny 12, na malaryę 20, operacyi chirurgicznych większych i mniejszych dokonano 83, ocznych 15, porodów w zakładzie było 9, w tej liczbie 6 z pomocą lekarską. Ambulatoryjnie leczonych od 1. stycznia b. r., jak świadczy zaprowadzona książka, było 2.045.

Na Radzie d. 15. września b. r. przyjęto do wiadomości. Zezwolono na budowę szopy dla szpitala i przeróbkę kostnicy szpitalnej wraz z ogrodzeniem jej od ulicy parkanem, z zastrzeżeniem jednak, aby cały koszt tych robót nie przekroczył kwoty 1.000 koron, które powinny znaleść pokrycie w oszczędnościach szpitalnych.

Brzeżany. — J. W. Marya z ks. Sapiehów Potocka wybudowała na przedmieściu Miasteczko w Brzeżanach piękny dom na szpital i razem z gruntem go otaczającym darowała gminie chrześcijańskiej w Brzeżanach, zastrzegając: 1. że darowana realność w całości nie może nigdy i pod żadnym pozorem użytą być na inny cel, jak na pomieszczenie szpitala powszechnego, tak, że gdyby w przyszłości szpital powszechny w Brzeżanach został zniesiony, realność ta ze wszystkiemi zabudowaniami, jakie podówczas tam znajdować się będą, staje się własnością fundatorów. Gmina brzeżańska jest uprawniona darowaną jej nieruchomość odnajmywać za odpowiednim czynszem na pomieszczenie powszechnego szpitala. 2. Szpital ten, jako instytucya publiczna ma pozostawać w zarządzie Wydziału krajowego, względnie tej władzy, która do tego zarządu i nadzoru powołaną będzie. 3. Gmina chrześcijańska brzeżańska jest obowiązaną, od dnia oddania tej realności na jej własność, to jest od 9. marca 1897, ubezpieczać od ognia i zniszczone budynki własnym kosztem odbudować. 4. Obdarowana gmina chrześcijańska brzeżańska, obowiązuje się w zamian za uczynioną jej darowiznę utworzyć stały fundusz dobroczynny, płacąc corocznie 500 złr. Wydziałowi krajowemu na rzecz nowego funduszu dobroczynnego imienia Jakóba hr. Potockiego tak długo, dopóki darowana realność na szpital będzie używaną. Wydział krajowy będzie lokował ten fundusz na procent w krajowych Kasach oszczędności, z przeznaczeniem na cele dobroczynne dla gminy chrześć. brzeżańskiej. Skoro kapitał odpowiednio wzrośnie, należy przystąpić do ustanowienia i urządzenia w Brzeżanach zakładu dobroczynnego, a mianowicie: ochronki dla biednych dzieci chrześcijańskich, szpitala dla nieuleczalnych chrześcian, czasowego przytułku dla rekonwalescentów chrześcian i tym podobnych zakładów. 5. Gdyby gmina opłat rzeczonych kiedykolwiek do Kasy krajowej nie wniosła, Wydział krajowy będzie uprawniony zaległe opłaty wraz z 6% zwłoki w drodze przymusowej ściągnąć.

Ten wypis z aktu notaryalnego przytoczyłem dlatego, że gmina bez żadnych słusznych powodów zażądała, aby szpital, który płacił czynsz w kwocie 1.000 złr. rocznie, podwyższył go na 2.000 złr. Mnie się zdaje, że gmina korzystając z tak pięknego i korzystnego dla siebie zapisu, nie ma prawa do wyzyskiwania funduszu szpitala, który pośrednio był powodem utworzenia takiej pięknej fundacyi.

W roku ubiegłym szpital brzeżański pielęgnował 1.048 chorych, na 82 łóżkach, w ciągu 28.233 dni leczenia, to jest prawie dwa razy więcej, aniżeli w dawnym budynku. W szpitalu dokonano 25 większych i 198 mniejszych operacyj z bardzo dobrym wynikiem. Na choroby weneryczne leczono 175 chorych. Bardzo wiele było wypadków choroby organów trawienia z powodu złego odżywiania się ludu naszego i pijaństwa. Dużo też było z chorobami ocznemi (79). Na choroby zakaźne leczono 15 osób. Wszystkie wypadki błonicy leczono z bardzo dodatnim wynikiem limfą, profesora Bujwida. Ogólny procent śmiertelności wynosił 6.5, śmiertelność zaś z gruźlicy 40%. W roku przeszłym kupiono stół operacyjny pomysłu profesora Rydygera. Narzędzia chirurgiczne utrzymane są należycie, a ilość ich jest dostateczna. W początku września przedsiębiorca przystąpi do urządzenia wodociągów i palowiska do ogrzewania wody na kąpiele. Roboty te mają być ukończone w październiku i będą kosztować 2 tys. złr. Gospodarstwo Sióstr Mił. jest bardzo oszczędne. Koszt żywienia wszystkich osób bez wyjątku wynosił 19 ct. dziennie. Szpital utrzymuje jedną krowę i cztery wieprzki. Wszystkie wiktuały w spiżarni w bardzo dobrym gatunku. Bielizny ilość odpowiednia na etatową ilość łóżek; bieliznę szyją w części Siostry Mił., a w części oddają do szycia szwaczkom. W całym budynku czystość wzorowa. Komitet szpitalny funkcyonuje bardzo opieszale; od 13. stycznia 1899 r. miał tylko jedno posiedzenie 21 sierpnia b. r. Z tego powodu przełożona Sióstr Mił. nie może się doczekać wyszkartowania zużytej bielizny, aby stosownie do tego poprawić inwentarz. W kancelaryi wszyskie książki prowadzą się bardzo porządnie; obowiązki pisarza szpitalnego pełni emerytowany starosta, dobrze obznajomiony z tem

zajęciem, a do pomocy ma Siostrę Miłosierdzia, która także zna tę rzecz nieźle. Od samopłacących w tym roku otrzymano do dnia inspekcyi 863 K. Zaległości w końcu 1899 r. wynosiły 7.201 złr. 74 ct., ale rachunek pierwszego kwartału wynosił 7.395 K. 74 hal. Budynek szpitalny wygląda imponująco, ale ze strony ulicy potrzeba będzie urządzić ogrodzenie sztachetowe na podmurowaniu, aby uchronić zakład od szkód różnego rodzaju.

Na Radzie d. 7. września uchwalono: Sprawozdanie inspektora szpitali przyjąć do wiadomości. Odmówiono żądaniu gminy Brzeżan podwyższenia czynszu za najem budynku, motywując tem, iż zgadzając się na opłatę czynszu w kwocie 1.000 złr. rocznie, Wydział krajowy zastrzegł się, że jest to maksymalna kwota, jaką fundusz krajowy za pomieszczenie szpitala powszechnego w Brzeżanach mógłby opłacać. LW. 59.019/900. Zezwolono na urządzenie wodociągów i palowiska do ogrzewania wody na kąpiele kosztem 2.800 K., udzielonych tytułem zaliczki spłacalnej z oszczędności szpitalnych.

Drohobycz. — Szczęśliwe wyniki leczenia, pracowitość, ojcowskie postępowanie z chorymi, a wielka zręczność w operowaniu wyrobiły taką sławę obecnemu kierownikowi szpitala, że chorzy z dalekich okolic dążą do niego po zdrowie lub po radę. Nic więc dziwnego, że szpital ten, który jeszcze tak niedawno należał do liczby mniejszych szpitali prowincyonalnych, w ciągu kilku lat ostatnich, pod względem ilości chorych stanął czwartym w pośród szpitali prowincyonalnych, a ilość dni leczenia urosła do 47.614, to jest zwyż o 8 tysięcy więcej, aniżeli w roku poprzednim. Napływ chorych jest tak wielki, że ilość istniejących łóżek nie wystarcza na ich pomieszczenie, a potrzeba wielką ilość chorych pomieszczać na siennikach, położonych na ziemi. Jakkolwiek wśród nich nie znalazłem ani jednego, któryby nie kwalifikował się do szpitalnego leczenia, z obawy jednak, aby takie przepełnienie nie wywołało jakiej epidemii, poleciłem lekarzowi ograniczyć przyjęcie chorych do 120, było tu bowiem przeciętnie w ciągu całego ubiegłego roku 130 chorych na 80 etatowych łóżkach.

Rezultaty leczenia są tu bardzo dobre: śmiertelność wynosiła zaledwo 3.5%, a średni czas leczenia 21; przytem zważyć należy, że w szpitalu zawsze jest dużo syfilitycznych, którzy wymagają dłuższego czasu do leczenia. W dniu inspekcyi tych ostatnich było 36 na 138 chorych, których zastałem w szpitalu.

Ze względu na wymagania rytualne izraelitów, komitet zezwolił, aby chorym żydom przynoszono z miasta do szpitala wikt koszerny. To dało powód do bardzo wielu nieporządków, bo przynoszono jedzenie w różnych porach dnia, a tłumy różnych obszarpańców napełniały podwórza i sienie domu, wnosząc nieład i niepokojąc chorych. Poleciłem więc, aby proceder ten do otrzymania decyzyi Wydziału krajowego został zaniechany i żeby zabroniono przynoszenia do szpitala koszernego wiktu.

Budynek szpitalny potrzebuje bardzo wielkich napraw: dach przecieka, gzyms odpada, wychodki wadliwie urządzone, zawilgociły ścianę sąsiedniej sali chorych, piwnica zbudowana w roku przeszłym napełnia się wodą deszczową, przenikającą przez powałę. Miasto, do którego budynek ten należy, ma naprawić to wszystko, ale oprócz tego szpital posiada wiele innych niedostatków. Przedewszystkiem nie ma kanału odpływowego, a wskutek tego ogród się zanieczyszcza; nie ma osobnego pawilonu dla zakaźnych, nie ma wodociągu, co do wysokiego stopnia utrudnia obsługę chorych i wymaga większej ilości posługi.

Miasto chętnieby pozbyło się tego budynku i za tanie pieniądze, sprawia mu bowiem wiele kłopotu, a przynosi małe korzyści. Bardzobym doradzał to kupno, bo czynszem płaconym obecnie możnaby w ciągu lat spłacić jego wartość i mieć go na własność. Komitet szpitalny zapatruje się tak samo i ma wkrótce wnieść przedstawienie do Wydziału krajowego.

W tym roku zakupiono płótna za 1.900 złr. i desynfektor Linkemana, a także wózek. Żywienie kosztowało 17.5 ct. na dzień i chorego.

Siostry Służebniczki bardzo proszą o pozwolenie przyjęcia jeszcze dwóch zakonnic, są bowiem przy takim napływie chorych bardzo przeciążone robotą.

Pisarz szpitalny także potrzebuje stałej pomocy, bo nie jest w stanie podołać nawałowi pracy. Komitet szpitalny ma zamiar prosić Wydział krajowy oprócz stałego dyurnisty do kancelaryi szpitalnej o udzielenie obecnemu pisarzowi wiktu i pomieszkania w szpitalu, bo dwukrotne bieganie do miasta oddalonego od szpitala na $1^1/_2$ kilometra zabiera zbyt wiele czasu.

Leczono w szpitalu w roku ubiegłym na syfilis 177, na suchoty 60, na tyfus 21, na różę 19. Operacyj większych i mniejszych dokonano 420, ocznych 11. Porodów siłą natury 25, z pomocą 11. Narzędzia lekarskie są utrzymane w wielkim porządku; ilość ich dostateczna.

Na Radzie 24. lipca przyjęto do wiadomości. Polecono naprawienie latryn i urządzenie wodociągów.

Gorlice. — Ponieważ za miesiąc szpital powiatowy w Gorlicach ma się stać powszechnym i publicznym, uważałem za mój obowiązek zwiedzić go ponownie, opatrzeć jeszcze raz jak najstaranniej i przekonać się, czy wszystko w nim zrobiono, co należy i czy wszystko jest, co potrzeba dla normalnego funkcyonowania zakładu. W poprzedniej relacyi mojej opisałem szczegółowo położenie zakładu, rozkład ubikacyj, stan inwentarza i braki, które jeszcze było potrzeba usunąć. Nie będę więc tego powtarzać, lecz zaznaczyć muszę, że gorlicka Rada powiatowa nie żałowała wydatków i pracy, aby ten szpital fundacyjny odpowiedział zadaniu swemu.

Jakkolwiek Rada powiatowa nie dała urządzenia większego nad 40 łóżek dla chorych, ale sam budynek może pomieścić do 90 łóżek, tak, że rozwój przyszły szpitala pod tym względem nie znajdzie żadnej przeszkody. Będzie to jeden z najpiękniejszych budynków szpitalnych na prowincyi i musi oddać znakomite usługi okolicy i miastu. Wykaz braków, które jeszcze należy usunąć, ułożyłem i posłałem do Rady powiatowej, a kopię tego wykazu załączam.

Chorych znalazłem 36, prawie połowa są operowani, dyrektor bowiem jest bardzo dobrym chirurgiem i jako taki zasłynął w okolicy. Od początku istnienia szpitala tego leczono 176 chorych. Koszt utrzymania w tym czasie przechodowym wynosił po 68 ct. na dzień i chorego, bo drożyzna w tej okolicy, przezywanej Kalifornią galicyjską, jest bardzo wielka. Wspominam o tem dlatego, aby okoliczność tę uwzględnić przy przyszłem wyznaczeniu taksy leczenia dla zakładu tego. Sióstr Miłosierdzia jest pięć, z których jedna objąć ma kancelaryę szpitalną i już pracowała w tym kierunku prawie rok cały. Dyrektor Dr. Stanisław Krasowski od początku mieszka w szpitalu w pomieszkaniu przeznaczonem dla sekundaryusza, a wikt pobiera z kuchni szpitalnej za zapłatą 20 złr. miesięcznie. Pobyt dyrektora w szpitalu bardzo wiele przyczynił się do tego, że urządzenie wewnętrzne postępowało dość raźnie, a także, że ludność chętnie garnie się do zakładu, dyrektor bowiem jest bardzo pracowity, sumienny i staranny w pielęgnowaniu chorych, a praktyką prywatną mało się trudni, bo szpital jest prawie o 2 kilometry położony za miastem.

Ambulatoryjnie leczono tu 480 chorych. Gospodarstwo szpitalne jest w pełnym ruchu, bo ogród warzywny jest już obrobiony i zasiany, w chlewku są cztery wieprzki, a magazyny i składy posiadają węgiel, drzewo, ziemniaki, kapustę i wino w dostatecznej ilości na kilka miesięcy.

Przełożonej Sióstr Miłosierdzia wskazałem, jak ma prowadzić rachun' i jak postępować z pieniądzmi, wpływającymi od samopłacących i z de

zytami i jaki będzie jej stosunek w przyszłości do komitetu, dyrektora i do dostawców.

Na Radzie d. 1. czerwca podano do wiadomości i polecono napisać do Wydziału Rady powiatowej, aby przyspieszono usunięcie wszystkich wykazanych braków.

Prezes Komitetu szpitalnego doniósł 1. września, że wszystkie braki wytknięte są lub w krótkim czasie będą usunięte.

Husiatyn. — Szczęśliwe są te instytucye humanitarne, na których czele stoją władze zarządzające, przychylne ich rozwojowi, dbające o ich dobrobyt i kontrolujące czynności wszystkich pracowników z ojcowską dbałością, iżby i tym ostatnim było możliwie dobrze. Do tych szczęśliwych szpitali należy zakład dla chorych, zbudowany staraniem husiatyńskiej Rady powiatowej, a przedewszystkiem jej niestrudzonego prezesa hr. Adama Gołuchowskiego, który nie szczędził ofiar i z własnej kieszeni, aby tylko dar, który powiat zrobił krajowi, stawiając nowy szpital ze swych zasobów, odpowiedział wszelkim wymogom najnowszego szpitalnego budownictwa i urządzenia wewnętrznego.

Szpital husiatyński składa się z głównego budynku, w którym mieszczą się chorzy, sala operacyjna i kancelarya lekarza dla przyjmowania ambulantów, z domu administracyjnego, mieszczącego Siostry Miłosierdzia, kuchnie, pralnie i magazyny i ładną kapliczkę, z domu dla zakaźnych chorych, mogącego pomieścić około 12 łóżek i domu przedpogrzebowego z salą dla wystawy ciał, salą sekcyjną i pomieszczeniem desynfektora, nareszcie z drewnianych szop, na różne składy potrzebne w gospodarstwie i chlewków na utrzymanie wieprzków. Wszystkie te budowle znajdują się na placu dwumorgowym, obwiedzionym murem, przyczem na wschodniej i zachodniej stronie są założone ogrody warzywne, okolone drzewami, które posadzono, aby z czasem dały cień rekonwalescentom, używającym przechadzki. Budowa wszystkich tych domów wraz z placem kosztowała 60 tysięcy, wewnętrzne zaś urządzenie osobno kosztowało 12.000 złr.

Szpital zbudowano na 50 osób, ale napływ chorych z samego początku był tak wielki, iż potrzeba było już po roku rozszerzyć go. W tym celu zezwolono przerobić pawilon dla zakaźnych na pomieszczenie dla zwykłych chorych, a dom przedpogrzebowy na pawilon dla zakaźnych, natomiast wybudować nową trupiarnię na innem miejscu i mniejszą, aniżeli była poprzednia. Na te przekształcenia komitet szpitalny będzie prosić zaliczkę w kwocie 1.000 złr., na co możnaby zezwolić, gdyż zaliczka poprzednia w większej części spłaconą została.

Braki i niedostatki szpitala, które już dziś uczuć się dają, są następujące: 1. Wodą spłókiwane wychodki dla ludności naszej okazują się niepraktycznemi, przynajmniej w tej okolicy, bo prawie wszędzie chorzy poobrywali łańcuszki i połamali siedzenia, tak, że obecnie potrzeba je obmywać wodą, przynoszoną ze studni. 2. Pompowanie wody ze studni, mającej 40 metrów głębokości, jest uciążliwe i potrzebuje osobnej posługi, chorzy bowiem syfilityczni odmawiają pomocy swojej. 3. Wodociąg, urządzony przez lwowskiego inżyniera p. Machana zamarza w zimie, wskutek czego już kilkakrotnie pękały rury, zalewając sufity domu gospodarskiego. P. Machan pomimo danego słowa, że wszelkie naprawy, które okażą się w ciągu roku, dokona bezpłatnie, ani myśli dotrzymać słowa, gdyż kaucyę mu oddano. Komitet szpitalny zamierza go zaskarżyć sądownie. 4. W pralni podłoga ma nachylenie wadliwe, a stąd woda nie ma odpływu należytego. 5. Przeciągi w korytarzach są tak wielkie, że potrzeba tam będzie urządzić drzwi wahadłowe w kilku miejscach. 6. Piece kamyczkowe źle grzeją, a wskutek częstego palenia pękają i potrzeba będzie w miarę psucia się, zastępować kaflowemi.

Gospodarstwo jest bardzo oszczędne i dobre. Żywienie wszystkich osób wynosi 16·5 dziennie. W ogrodach zasadzono ziemniaki i różne jarzyny, a wskutek darów otrzymanych z różnych stron, szpital ma trzodę chlewną, składającą się z 14 sztuk, których sprzedaż przyniesie ładny dochód zakładowi. Bielizny i sprzętów ilość dostateczna. Czystość wszędzie wzorowa. W szpitalu zastałem 40 chorych. Od początku roku było już 619; w końcu więc roku będzie około 1.000, a zatem do 20 tysięcy dni leczenia. W tym roku w szpitalu dokonano 134 chirurgicznych operacyj. Z obecnego dyrektora, jego zapobiegliwości, pilności i zręczności przy operacyach, wszyscy są bardzo zadowoleni i nie znajdują słów dla pochwały.

Ponieważ szpital dla straży pogranicznej w Skale został przez rząd zniesiony, Dyrekcya skarbu odniosła się do zarządu szpitala, aby zakład przyjmował na leczenie chorych strażników. Komitet odpowiedział, iż chętnie to uczyni, jednak żąda, aby i rząd przyczynił się pewną kwotą do utrzymania szpitala, nie wkładając nań żadnych obowiązków, oprócz leczenia. Dyrekcya skarbu bardzo gorąco poparła to żądanie i jest nadzieja, że szpital otrzyma kilkaset złr. rocznej subwencyi od rządu.

Na Radzie d. 15. września przyjęto do wiadomości. Udzielono zaliczki 2.000 koron na pokrycie kosztów przebudowy trupiarni na pawilon dla chorych zakaźnych, oraz budowy nowej trupiarni. LW. 62.710.

Jasło. — W roku przeszłym wiązanie dachowe nad całym szpitalem, zniszczone przez czas, zostało odnowione w zupełności i gontowe pokrycie zmienione zostało na pokrycie żelazną, pocynkowaną blachą. Jednocześnie zostały zmienione kurytarze drewniane, prowadzące do latryn i do składów na murowane, przez co usunięto wielkie niebezpieczeństwo w razie ognia, a przytem urządzono bardzo dogodną spiżarnię. Koszt tych robót wynosił 2.322 złr. i został pokryty oszczędnością w gospodarstwie.

Chorych w szpitalu znalazłem 76. W roku ubiegłym leczono tu 1.017 chorych w ciągu 21.878 dni; średni pobyt chorych w zakładzie wynosił 21·5 dni; na 100 etatowych łóżkach leczono w ciągu roku przeciętnie 60 chorych. Przepełnienia tu nigdy nie było i z pewnością już teraz nie będzie wskutek otwarcia szpitala w Gorlicach w tak bliskim sąsiedztwie. W ciągu 1899 roku dokonano tu mniejszych i większych operacyj 53, ocznych 9, położniczych 2. Leczono na choroby weneryczne 92, na suchoty 51, na tyfus 3.

Szpital ten nie ma dobrego odosobnienia na zakaźne choroby, każde więc przyjęcie do zakładu chorego, dotkniętego zaraźliwą chorobą, jest połączone z wielką obawą, aby choroba nie udzieliła się innym chorym, pomimo wszelkich ostrożności.

Z prywatnych składek i datków Siostry Miłosierdzia urządziły w szpitalu bardzo ładną kapliczkę, uczęszczaną przez chorych w niedziele i święta.

Bielizny szpital posiada ilość dostateczną; szyciem zajmują się Siostry; płótno sprowadza się z Korczyny. Wikt chorych dostateczny i dobrze przyrządzony. Wiktuały należytej dobroci. Przełożona prowadzi rachunki gospodarcze dobrze. Szpital ma bardzo wiele trudności ze ściąganiem kosztów leczenia od samopłacących, tak, że Dyrektor prosił mnie w czasie inspekcyi, abym się wstawił do Wydziału krajowego o pomoc.

Na Radzie 12. czerwca przyjęto do wiadomości. Napisano do c. k. Namiestnictwa z prośbą o ponaglenie Starostw co do szybszego załatwiania spraw zaległych kosztów leczenia.

Kołomya. — Szpital powszechny kołomyjski należy do zakładów leczniczych starej daty, od których wymagało się tylko, aby było miejsce na postawienie łóżek dla chorych a na inne potrzeby zwracało się mało uwagi. To też szpital ten dziś wobec mnożenia się wymogów leczniczych i hygienicznych jest zupełnie nie odpowiedni, zwłaszcza przy ciągłem wzmaganiu się ilości chorych szukających opieki i pomocy szpitalnej. Nie ma tu sali operacyjnej, nie ma kancelaryi dla lekarza, nie ma miejsca na magazyn bielizny, nie ma osobnego pomieszczenia dla zakaźnych; kuchnia i pralnia są tak małe, że zaledwie obrócić się można, miejscowość jest bagnista a wskutek tego zamiast piwnicy na przechowanie jarzyn i innych wiktuałów wybudowano lamus okryty warstwą ziemi. Dom administracyjny, w którym są umieszczone Siostry Miłosierdzia, jest tak przez grzyb zjedzony, że potrzeba go naprawić od fundamentów; cały dom, gdzie mieszczą się chorzy, stoi na piwnicach zalanych wodą a potem zasypanych gruzem; kanalizacyi żadnej nie ma. W dniu inspekcyi znalazłem tu nowowymurowany dół na ścieki wszelkich nieczystości, które następnie wypompowują za pomocą maszyny Talarda i wywożą za miasto. W skutek naprawy domu administracyjnego Siostry Miłosierdzia musiały przenieść się do pawilonu dla zakaźnych, gdzie pomieściły swoje łóżka i swoją kancelaryę. W małym pokoiku na parterze głównego budynku mieści się kancelarya szpitala, kancelarya lekarska i odbywają się operacye chirurgiczne. Obok tego nieustanne przepełnienie, na 70 bowiem łóżkach w roku ubiegłym pielęgnowano przeciętnie 82 osób a zatem o 12 więcej, aniżeli miejsce pozwala. Wogóle szpital przedstawia się bardzo smutnie i wymaga rozszerzenia i wielkich przeróbek, aby stanąć na tym stopniu, jak inne szpitale pod zarządem Wys. Wydziału krajowego znajdujące się.

Gospodarstwo w szpitalu dość oszczędne, dzień żywienia od osoby kosztuje 18·5 ct. Wiktuały w dobrym gatunku. Bielizny ilość dostateczna na pięć zmian na etatową liczbę łóżek; płótno dobre sprowadza się z Kossowa. W szpitalu kołomyjskim w 1899 roku leczono 1148 chorych w ciągu 29.973 dni. Procent śmiertelności 4·7%. Najwięcej leczonych było na syfilis a mianowicie 490 chorych, dlatego też i średni czas leczenia wynosił 26·1 dni. Na choroby skórne leczono 102, z innych chorób najczęstszemi były cierpienia dróg moczowych (73). Operacyj większych i mniejszych w ciągu roku dokonano 93. W dniu inspekcyi znalazłem w szpitalu 70 chorych, w liczbie których było syfilistycznych 54 a zatem 77% dotkniętych wtórorzędnymi i trzeciorzędnymi objawami. Takiej ogromnej ilości syfilistycznych w żadnym szpitalu nie ma i można tu widzieć całe rodziny od najstarszych do najmłodszych dotknięte tą okropną chorobą, grożącą zwyrodnieniem całej ludności okolicznej.

Nim rząd zechce zrobić cokolwiek w tej sprawie, bardzo byłoby wskazanem wydanie w języku polskim i ruskim pouczenia, napisanego jasno i przystępnie o objawach tej choroby, o jej niebezpieczeństwie i o tem, jakie mają być zastosowane ostrożności przy zetknięciu się z zakażonymi; księża obu obrządków mogliby bardzo wiele przyczynić się dla przekonania ludu o potrzebie szukania natychmiastowej pomocy lekarzy a unikania, manipulacyi wskazywanych przez baby i znachorów. Tylko przy współdziałaniu władz rządowych, wojskowych i autonomicznych możnaby wstrzymać postępy tej choroby niszczącej zdrowie ludności. Na komitecie szpitalnym, który ma się jutro zebrać, jak mówił mi p. burmistrz a zarazem poseł Witosławski, będzie postawiony wniosek udania się do Wydz. krajowego, aby poparł prośbę komitetu wobec Wys. Sejmu, co do potrzeby wybudowania, przy współudziale gminy tutejszej pawilonu na 50 łóżek.

Na Radzie d. 15. września 1900 przyjęto do wiadomości. Dla usunięcia grzyba w budynku administracyjnym zezwolono użyć 1200 koron z funduszu rezerwowego.

Lubaczów. — Przyrzeczeń i obietnic dostarczenia szpitalowi lubaczowskiemu wszystkiego, co mu jeszcze brakowało przed ogłoszeniem za publiczny i powszechny, pomimo najsolenniejszych zapewnień, cieszanowski Wydział powiatowy nie dotrzymał i widocznie stara się ich nie dopełnić, gdyż ciągle wynajduje jakiś powód, aby spełnienie obietnic odłożyć na czas późniejszy.

Tymczasem są to rzeczy niezbędnie potrzebne zakładowi. Dotychczas niema kanału odprowadzającego wody gospodarskie, deszczowe i wodę z prania poza zakład, a wszystko to posługa wylewa około budynku szpitalnego, zanieczyszczając ziemię i powietrze. Raz zdarzyło się nawet, że mydliny dostały się do studni szpitalnej i potrzeba było wypompować wszystką wodę, aby studnię oczyścić. Budynek nie jest obrukowany, a wskutek tego zamakają fundamenta. W pralni nieraz woda stoi po kostki pracującym tak, że ściany zaczynają psuć się i nacigają wilgoć, a praczki pracując w tej wilgoci nieco dłużej, dostają anemii, i potrzeba je leczyć w szpitalu. Wprawdzie od chwili zakupna maszyny do prania niedogodność ta zmniejszyła się, ale nie obejdzie się bez przeniesienia pralni z sutereny na inne miejsce, bo istnienie jej tam zagraża trwałości budynku i zdrowiu pracujących. Wodociągu szpital nie posiada, wodę więc do kąpieli chorych potrzeba przynosić konewkami. Nawet stołu operacyjnego i desynfektora, tak potrzebnych szpitalowi każdemu Wydział powiatowy nie sprawił, a w trupiarni i sali sekcyjnej nie ma żadnego urządzenia. Są to wszystkie rzeczy, bez których żaden szpital obejść się nie może, a Wydział powiatowy odkłada sprawienie z roku na rok, pomimo iż szpital rozwija się nieustannie, a ilość chorych zgłaszających się do leczenia jest tak wielka, że szpital musi wielu odmawiać przyjęcia.

Chorych w dniu inspekcyi znalazłem 67 na 40 etatowych łóżkach; przeciętny zaś stan dzienny w ciągu roku jest 57; wskutek tego ilość bielizny jest nie wystarczająca, ta zaś, co jest, pierze się 16 razy w roku, a to prowadzi do prędkiego zniszczenia.

Żywienie chorych kosztuje 19 ct. na dzień i chorego. Wiktuały w większych ilościach zakupują zakonnice; jakość ich jest zupełnie odpowiednia; z ogrodu własnego szpital ma warzywa.

Kancelaryę zakonnica prowadzi porządnie, ale ilość zaległości jak i we wszystkich szpitalach rośnie nieustannie głównie z tego powodu, że starostwa bardzo niedbale załatwiają sprawy ściągania kosztów leczenia. Domowe książki rachunkowe prowadzą się prawidłowo.

Leczono w roku ubiegłym 801 chorych; w tej liczbie na choroby weneryczne 53, na tuberkuły 55, na tyfus brzuszny 30. Operacyj większych i mniejszych dokonano 109, ocznych 15. Narzędzia lekarskie utrzymane w bardzo dobrym stanie a ilość ich dostateczna.

Na radzie dnia 24. lipca przyjęto do wiadomości. Polecono Wydziałowi powiatowemu jaknajrychlej przystąpić do obrukowania szpitala i budowy kanału, do urządzenia wodociągów, trupiarni oraz zakupienia dla szpitala stołu operacyjnego i desynfektora, gdyż wszystko to miało być zrobione przed uznaniem szpitala za powszechny. Co do nowej pralni Wydz. krajowy postanowił wybudować ją kosztem funduszu szpitalnego z wiosną 1901 roku.

Podhajce. — Od przeszłorocznej inspekcyi bardzo wiele zrobiono dla rozszerzenia szpitala i ulepszenia pomieszczenia chorych i tych ubikacyi, które są niezbędne każdemu zakładowi leczniczemu. Dzięki zaliczce, udzielonej przez W. Wydział krajowy w kwocie 2200 zł., dokonano od tak dawna upragnionego oddzielenia chorych zakaźnych, naprawiono łazienki tak dla chorych mężczyzn jak i dla kobiet, rozszerzono pralnię a dom przedpogrzebowy przeniesiono na inne miejsce. Do części przeznaczonej dla zakaźnych prowadzą osobne murowane schody i są tam cztery pokoje mogące pomieścić ośm do dziesięciu chorych. Część ta ma swoją własną posługę nie komunikującą się z innemi i waterklozety wypróżniane codziennie do sobnego dołu zamkniętego a umieszczo-

nego w oddalonej części ogrodu i często dezynfekcyonowanego niegaszonem wapnem. Obecnie więc już zostało usunięte niebezpieczeństwo zakażenia się chorych zaraźliwemi chorobami w samym zakładzie, co się zdarzało dawniej dość często.

Oba budynki stary i nowy poprawione i odnowione wyglądają bardzo dobrze a pod względem pomieszczenia chorych tak są wyzyskane, że mogą pomieścić nie tylko 86 etatowych łóżek ale i znaczną nadwyżkę, szpital ten bowiem ma bardzo dobrą sławę w okolicy i jest często przepełniony.

W dniu inspekcyi, pomimo lata, znalazłem wszystkie łóżka zajęte a wśród chorych nie było ani jednego, któryby się nie kwalifikował do szpitalnego leczenia. Szpital ten ma jedną bardzo wielką wadę pochodzącą od niskiego położenia jego a mianowicie niemożność uzyskania dobrego spadu w kanałach odprowadzających nieczystości i wody gospodarcze zakładu, a z tego powodu latryny pomimo częstego oczyszczania psują powietrze, tem więcej, że są wadliwie zbudowane i wymagają naprawy, którą poleciłem wykonać jak najprędzej. Studnia zakładowa potrzebuje też naprawy, bo cembrzyna zgniła a wskutek tego woda nie jest już tak dobra, jak była dawniej. Gospodarstwo szpitalne jest oszczędne. Zakład utrzymuje jedną krowę i cztery wieprzki. Żywienie chorych kosztuje 17 ct. dziennie. Wiktuały w kuchni w dobrym gatunku. Bieliznę dla chorych z płótna korczyńskiego szyją same Siostry Miłosierdzia. Bielizny znalazłem cztery zmiany na etatową ilość łóżek. W szpitalu Siostry Miłosierdzia urządziły własnym kosztem i przy pomocy ludzi bogobojnych bardzo ładną kapliczkę, gdzie się odbywają nabożeństwa dla chorych.

W ubiegłym roku kupiono desynfektor roboty miejscowego mechanika Faranowskiego i stół operacyjny. Ilość narzędzi chirurgicznych jest dostateczna na potrzeby szpitala. Lekarz ordynujący kazał zrobić według własnego pomysłu bardzo ładny, praktyczny i nie drogi przyrząd dla opatrunku chorych tak w szpitalu jak w ambulatoryum, które tu zawsze jest liczne zwłaszcza na choroby oczne.

W roku ubiegłym leczono w szpitalu 1554 chorych, w tej liczbie na choroby weneryczne 185, na choroby skórne 160, oczne 136, na suchoty 79, na choroby zakaźne 23, a w tej liczbie na tyfus wysypkowy i brzuszny 19; dokonano operacyj chirurgicznych mniejszych i większych 215, ocznych 4, położniczych 5. Wyniki leczenia były bardzo szczęśliwe, śmiertelność bowiem wynosiła zaledwie 3·50% w całym szpitalu; chorzy pozostawali w szpitalu przeciętnie 20 dni. Zakład ten oddaje wielkie usługi okolicy zwłaszcza pod względem chorych na oczy, których w kraju jest bardzo wielu, być może z powodu niechlujstwa i nieostrożności ludu prostego. Książki w kancelaryi i rachunki gospodarcze prowadzą się dobrze. Zaległości kosztów leczenia wynoszą 3943 zł. Oprócz studni, która wymaga naprawy, potrzeba naprawić także ogrodzenie szpitala z północno-wschodniej strony i urządzić porządny chodnik łączący szpital z gospodarskiemi zabudowaniami.

Na Radzie d. 7. września przyjęto do wiadomości.

Przemyślany. — Dnia 27. sierpnia 1900 r. Dzięki ojcowskiej prawdziwie opiece, której udziela szpitalowi Rada powiatowa, a nieznużonej pracy komitetu szpitalnego, dyrektora szpitala i Sióstr zakonnych sprawujących zarząd, zakład ten rozwija się zupełnie prawidłowo, gospodarstwo w nim staje się coraz zapobiegliwsze i oszczędniejsze, a z nim razem polepsza się i dobrobyt pielęgnowanych chorych, bez obciążenia kraju nowymi wydatkami.

W roku ubiegłym za pieniądze uzyskane ze sprzedaży wieprzków kupiono krowę, która daje codziennie 17 litrów mleka dla chorych, a żywi się trawą i koniczyną, zasianą w ogrodzie szpitalnym, w tym zaś roku kupiono parę koni i wózek, które oddają szpitalowi i jego gospodarstwu bardzo wielkie usługi, nie obciążając budżetu jego. Poleciłem Siostrze przełożonej, aby wszystkie dochody i wydatki folwarczne prowadzone były osobno i przedsta-

wiane były corocznie wraz z zamknięciami rachunkowemi, aby Wydział krajowy mógł widzieć dokładny obraz całego gospodarstwa.

Z powodu wielkiego przepełnienia zakładu chorymi, dyrektor musiał część budynku, przeznaczoną dla zakaźnych użyć na pomieszczenie zwykłych chorych, wskutek tego poleciłem, aby dom przedpogrzebowy, mający cztery pokoiki, po należytem odwietrzeniu, pomalowaniu i polakierowaniu ścian obrócono na pawilon zakaźnych, trupiarnię zaś wybudowano nieco niżej przy drodze prowadzącej ze szpitala do miasta. W pawilonie można będzie pomieścić cztery do pięciu łóżek i desynfektor. Droga wiodąca do miasta, obecnie rozszerzona dość znacznie, szutruje się kamieniem dobywanym z własnego kamieniołomu. Ze względu iż kamieniołom ten nie jest zbyt wielki, poleciłem zaprzestać sprzedaży kamienia obcym, a zostawić go na własny użatek tem więcej, że przewóz kamienia bardzo psuje drogę wybudowaną przez szpital znacznym nakładem. Wskutek tego dochodu z kamieniołomu na przyszłość nie będzie. Obok drogi układać zaczęto trotuar z płytek trembowelskich dla ułatwienia komunikacyi z miastem w czasie wiosennych i jesiennych roztopów. Cały teren należący do szpitala został obrócony na ogród warzywny, oprócz lasku pozostawionego dla użytku chorych. Komitet zamierzał całe terytoryum szpitalne otoczyć murem, aby się uchronić od różnych szkodników. Ze względu na znaczny koszt dodobnej budowy, doradziłem, aby zamiast muru obok rowu odgraniczającego od sąsiadów rozciągnąć na słupkach drut kolczasty w cztery lub pięć rzędów, który odda te same usługi zakładowi, a będzie przynajmniej o dziesięć razy muiej kosztowny.

Spital znajduje się w wielkim kłopocie pod względem wody, studnia jego bowiem nie może dostarczyć wody w dostatecznej ilości, a i sama woda jest żelazista i nie smaczna do picia. Komitet zamierzał sprowadzić wodę z sąsiedniego źródła, zbadałem ją, lecz przekonawszy się, że jest bardzo ubogie w wodę, bo zawiera zaledwie 6 m^3, odradziłem tego, gdyż miasto, pobierające z tego źródła wodę, stawia różne uciążliwe warunki, których przyjąć nie można. Jest dwóch studniarzy ubiegających się o wykopanie nowej studni — radziłem więc im zostawić tę sprawę zwłaszcza, że to taniej wypadnie. We wnętrzu szpitala zaprowadzono kilka bardzo korzystnych zmian w zakładzie i urządzono kapliczkę. Obecnie przystąpiono do ułożenia płytkowej podłogi w sali operacyjnej i urządzenia jej stosownie do wymogów chirurgii.

Przy wielkim napływie chorych ilość bielizny nie jest dostateczna, gdyż wystarcza tylko na 4 zmiany na 63 chorych, których szpital pielęgnować musi. Płótno sprowadza się z Korczyny. Szpital ma własną piekarnię, doskonałe i tanie pieczywo. Koszt dzienny żywienia tak chorych jak i personalu szpitalnego wynosi według rachunków 32·64 hal. Kancelaryę prowadzi jedna z Sióstr zakonnych. Zaległości kosztów leczenia wynoszą 1502 kor. 20 hal. Z tego sądowe wypadki same wynoszą 709 kor. 20 hal. W tej sprawie będzie osobne przedstawienie z komitetu szpitalnego. Dozór nad budynkami szpitalnymi, w których mieści się starostwo i urząd podatkowy, powierzono Dyrektorowi, ale obowiązek ten dlań jest bardzo uciążliwy i wiele mu przyczynia kłopotu. Rada powiatowa będzie prosić Wydział krajowy o przeprowadzenie pertraktacyi o zprzedaż tych budynków rządowi, ale nie za 22.500 zł., jak żądała poprzednio, lecz za 25.000 zł. gdyż nowy dom, który postawiono na żądanie urzędu podatkowego, kosztował 1600 zł., a oprócz tego na żądanie Starostwa zrobiono w domu dość znaczne i kosztowne naprawy.

Chorych w szpitalu w dzień inspekcyi było 67, dni leczenia od początku roku 15.116, wypadków śmierci 32, to jest 2·7%. Operacyj od początku roku dokonano 214, w tej liczbie trzy laporatomie, cztery operacye wola, 10 operacyj radykalnych przepuklin, amputacyj 11 i t. d. Operacyj ocznych dokonano 10, usznych 4, ginekologicznych 5, położniczych 5. Ze wszystkich operowanych umarł 1.

Rozwój szpitala, wielka ilość operacyj, mnóstwo zajęcia w gałęzi administracyi i sprawdzanie rachuków wymaga tyle czasu od Dyrektora, że podołać już temu nie może, dlatego też komitet będzie prosić Wydział krajowy o wstawie-

nie na pomocnika lekarskiego do budżetu na 1901 r. 250—300 złr. Żądanie to jest zupełnie słuszne, tem więcej, że w wypadku choroby, lub wyjazdu Dyrektora do chorego niebezpiecznie, szpital zostać może bez pomocy lekarskiej.

Wśród chorych nie znalazłem ani jednego, któryby nie kwalifikował się do szpitalnego leczenia; wiele tu przypadków ocznych, dla których szpital tutejszy jest wielkiem dobrodziejstwem.

Na Radzie d. 7. września przyjęto do wiadomości. Wstawiono do budżetu na pomocnika lekarskiego 250 złr.

Przemyśl. — Przemyski szpital, największy ze szpitali prowincyonalnych, w roku ubiegłym leczył 3092 chorych w ciągu 71.620 dni leczenia. Średni pobyt był 23.1 śmiertelność 7·6%, przeciętnie zaś było dziennie 196 chorych na 175 etatowych łóżkach. Leczono na choroby weneryczne 555, na suchoty 97, na tyfus 16, na szkarlatynę 33, na ospę 20, na dyfteryę 12. Dokonano chirurgicznych operacyj większych i mniejszych 259, ocznych 16, położniczych 13.

W dniu inspekcyi było 206 chorych, a bywa do 254. Ten ogromny napływ chorych, szukających opieki szpitalnej, wskazuje na potrzebę rozszerzenia zakładu, które na obecnem miejscu jest niemożebnem dla braku budowlanej przestrzeni. Zwierzchność gminna bardzo o tem myśli i robiła starania co do postawienia większego zakładu na innem miejscu, więcej odpowiedniem, ale niepomyślny stan funduszów krajowych stanął temu na przeszkodzie. Nakazane przez Wydział krajowy w roku przeszłym zbadanie sufitów w trzech salach wykazało, iż belki były już spróchniałe i zaledwie się trzymały, tak, że potrzeba było zastąpić je nowemi. Naprawiono też pompę i wodociągi, a do sal, gdzie się znajdują oczni chorzy, zakupiono story, zastawiono otwory okien, które właściciele sąsiednich żydowskich kamienic samowolnie zrobili na ogród szpitalny, aby wejść w komunikacyę z chorymi i posługą szpitalną. Został jeszcze jeden otwór, który kazałem zabić deskami. Dach został naprawiony i wstawiono trzy nowe okna na piętrze. W szpitalu przemyskim oprócz dyrektora i dwóch lekarzy pomocniczych jest obecnie jeszcze jeden praktykant ale roboty jest tak wiele, że komitet szpitalny przedstawiając budżet na rok 1901, prosił, aby utworzyć jeszcze jedną posadę płatnego sekundaryusza, co najmocniej popieram, bo pielęgnowanie 100 chorych przez jednego pomocniczego lekarza jest ciężarem zbyt wielkim i przechodzącym siły człowieka, a zatem może się stać powodem mimowolnych zaniedbań, lub powierzchownych badań. Pielęgnowaniem chorych i zarządem gospodarstwa zajmują się siostry Serafitki, których jest tu ośm. Jedna w roku przeszłym umarła na galupujące suchoty, druga musiała być odesłaną do klasztoru, gdyż została dotkniętą tą samą chorobą. Czystość i porządek wszędzie wzorowe. Wiktuały w bardzo dobrym gatunku. Koszt żywienia wynosił 19 ct. t. j. o centa drożej, aniżeli w roku przeszłym, wskutek polecenia, aby na wieczerzę chorym dawać większe porcye. Skarga na niedostateczny wikt, przedstawiona do Wydziału krajowego przez kilku robotników leczonych na kiłę, po dokładnem zbadaniu przez Dyrektora, okazała się zupełnie niesłuszną, bo siostry robią, co mogą tylko, wiedząc, jaką ważną rolę odgrywa w leczeniu należyte odżywianie ciała. Magazyny i spiżarnię znalazłem w porządku, ale bielizny jest zaledwie na dwie zmiany, co przy nieustającem przepełnieniu szpitala chorymi utrudnia nadzwyczajnie utrzymanie należytej czystości, a nieustannie pranie bardzo niszczy bieliznę.

Książki tak w kancelaryi szpitalnej jak i u siostry przełożonej znalazłem w porządku. Szpital posiada 5200 złr. w gotówce, umieszczonych w przemyskiej kasie oszczędności. Gospodarstwo tu jest bardzo oszczędne, a taksa wynosi zaledwie 49 ct. na dzień i chorego. Przy wizycie porannej zdumiony byłem, widząc, jaka czystość panuje przy chorych, pomimo takiego wielkiego braku bielizny. Wypadków operacyjnych bardzo wiele w szpitalu i rzadko przechodzi dzień bez jednej albo dwóch operacyj. Jest to jeszcze jeden dowód

potrzeby trzeciego sekundaryusza, jak przekonałem się, będąc przytomnym przy operacyi.

Pomimo wielkiego przepełnienia dyrektor wydzielił jeden pokój na pomieszczenie oddziału dzieci, a dwa pokoje na oddział oczny dla kobiet i mężczyzn. Tymi ostatnimi zajmuje się Dr. Alexander Ciechański z bardzo pięknymi wynikami. Ambulatoryjnie leczonych na oczy w roku 1899 było około 5000.

Na radzie 24. lipca przyjęto do wiadomości. Na posadę trzeciego sekundaryusza rozpisano konkurs, posada będzie obsadzoną 1-ego stycznia 1901 roku.

Rzeszów. — Sekundaryusz szpitala rzeszowskiego Dr. Unsinn, otrzymawszy propozycye korzystniejsze niż te, które mu dawał szpital, zrezygnował z posady i wyjeżdża do Krakowa. Przy dość znacznej ilości chorych, aby nie zostawić Dyrektora bez pomocy lekarskiej, nim Wydział krajowy postanowi inaczej, poleciłem zawezwać do pełnienia obowiązku lekarza pomocniczego dawnego sekundaryusza Dr. Elsnera, znającego dobrze szpital i obowiązki ciążące na pomocniku. W szpitalu znalazłem 109 chorych. W roku ubiegłym leczono tu 1539 chorych w ciągu 34.344 dni leczenia. Średni pobyt wynosił 22.3 dni, śmiertelność 5.8%.

Operacyj chirurgicznych większych i mniejszych dokonano 237, ocznych 44, położniczych 11, leczono na choroby weneryczne 305, na suchoty płucne 38, na tyfus brzuszny 20, na ospę 15, na błonicę 10, na różę 35.

Czystość i porządek w szpitalu wzorowe; oddział oczny oddaje bardzo wielkie usługi okolicy i miastu, leczono tu bowiem w roku przeszłym 196 chorych, ambulatoryjne zaś 1117; w tym roku, w pierwszych pięciu miesiącach, leczono w szpitalu 150 chorych, ambolatoryjnie 430.

Magazyn bielizny zawierał trzy zmiany na etatową ilość łóżek. Z płótna korczyńskiego Siostry są bardzo zadowolone, pranie odbywa się z pomocą dozorczyń i chorych. W składach wszędzie porządek należyty. Księgi gospodarskie prowadzą się w sposób przepisany instrukcyą. Wikt chorych dobry i smacznie przyrządzony: wiktuały nie pozostawiają nic do życzenia. Koszt żywienia wynosił 20.5 ct. na dzień i na chorego. Szpital utrzymuje cztery sztuki nierogacizny. W ciągu lat kilku cała przestrzeń za szpitalem, na której ciągnął się głęboki rów, napełniony gnijącą wodą, został obrócony na bardzo ładny ogród dla odpoczynku chorych i dla dostarczenia im warzywa.

Książki kancelaryjne prowadzą się należycie, a koszta leczenia ściągają się bardzo energicznie. Pisarzem prowizorycznie mianowany został Ignacy Wójcik z płacą po 1 złr. dziennie. Za pomieszczenie swoje w domu należącym do miasta szpital płaci rocznie 1900 złr. Zebrałem informacye, czyby nie dało się kupić budynku tego od gminy na podstawie ustawy z d. 28. lipca 1897 r. za pół ceny, którą wydała gmina na postawienie budynku, to jest za 25 tysięcy, i dowiedziałem się, że to jest możliwem. Mnie się zdaje, że to byłby dobry interes dla szpitala, bo zaciągnąwszy pożyczkę, mógłby obecnym czynszem spłacić wartość domu.

Oddział zakaźny, oddzielając wszystkich niebezpiecznych dla innych chorych, oddaje wielkie usługi zakładowi, może bowiem pomieścić do 30 łóżek. —

Na Radzie d. 26. lipca przyjęto do wiadomości!

Sambor. — Wspólnie z szefem departamentu sanitarnego zwiedziliśmy szpital samborski, plac darowany przez gminę na budowę i dom ks. Mateusza Grotowskiego, proponowany do kupna za 55 tys. złr. t. j. 110 tys. koron.

W połowie ubiegłego roku zostały do zarządu szpitalnego wprowadzone Siostry Miłosierdzia. Wszystko, co jest możliwe, dla utrzymania jaknajwiększej czystości i porządku jest zrobionem. W całym budynku i około chorych nadzwyczajnie schludnie, ale i ta czystość nie w stanie pokryć wszytkich wad tego szpitala. Przepełnienie tu nieustanne, a wskutek tego, pomimo ciągłego przewietrzania sal, samo powietrze jest tak przepełnione szkodliwymi wyziewami, że każda nieco poważniejsza choroba przyjmuje charakter niebezpieczny i dlatego w tym szpitalu pobyt chorych jest dłuższym aniżeli w innych, wynosi bowiem 28 dni.

W dniu wizytacyi znalazłem 78 chorych na przestrzeni mogącej pomieścić nie więcej nad pięćdziesiąt łóżek, a bywało w ciągu zimy po sto i więcej. Poleciłem więc lekarzowi, tak jak w Drohobyczu, ograniczyć przyjmowanie chorych do 60, a obecnie wydalić wszystkich chorych, dla których leczenie w szpitalu nie przedstawia nadziei znacznej poprawy.

Plac darowany przez gminę leży na tak zwanym Blichu o 300 m. oddalonym od obecnego szpitala i przedstawia płaszczyznę od zachodu i południa ograniczoną wałami, które otaczały niegdyś zamek królewski. Plac ten ma zwyż dwa morgi obszaru, jest zupełnie równy, ma grunt przepuszczający i jak próby dokonane wykazały na głębokości 2 metrów, jest jeszcze suchy zupełnie, a w bliskości znajduje się studnia czystej i dobrej wody do picia w dostatecznej obfitości.

Zarzuty podniesione przez p. Dyrektora przeciwko postawieniu w tym miejscu nowego szpitala są następujące: Szpital będzie oddalonym od środka miasta więcej jak na kilometer i droga do niego wiodąca w czasie jesiennych i wiosennych roztopów jest tak bagnista, że nie będzie można ani przejechać ani przejść. Realność ks. Grotowskiego, położona przy przemyskim trakcie, obok szpitala wojskowego, ma około 4-5 morgów i od południa graniczy z młynówką. Południowa część leżąca nad strumieniem i wynosząca do 1.5 morga, jest błotnista, reszta zaś dość znacznie wzniesiona. Na tym gruncie znajdują się jeden za drugim trzy budynki: murowany dom piątrowy o 20 pokojach, drugi budynek, drewniany, mogący być użytym na składy, na stajnię, wozownię, drewutnię i t. d. Trzeci zaś także drewniany mieści cztery pokoje mieszkalne, kuchnię i spiżarnię.

Dom murowany, w którym można jedynie umieścić chorych, ma 20 pokojów, tam można byłoby postawić najwyżej 68 łóżek, dając na każde łóżko 8 m^2 przestrzeni, co nie jest zbytecznem, bo sale są dość niskie (3.65.) Odtrąciwszy trzy pokoje na kancelaryę, na pokój lekarza i na salę operacyjną zostanie miejsce na postawienie najwyżej 56 łóżek, wtedy gdy szpital samborski musi mieć najmniej 80 łóżek. Kuchnia, pomieszczona w tylnym drewnianym budynku, jest bardzo mała (25 m^2) a pralni i maglowni niema, jak zarówno brak pomieszczenia dla zakaźnych i na trupiarnię. Przytem cały materyał drzewny (okna, drzwi i odrzwia) jest nędzny. Realność więc ta jest nieodpowiednią na szpital, a w każdym razie zbyt drogą.

Mając plac, fundusz wynoszący 120 tys. koron i dom własny, w którym obecnie znajduje się szpital, ceniony na 10-12 tys. złr., można zdecydować się na budowę nowego szpitala. Szkic tego domu przedstawię natychmiast po powrocie do Lwowa.

W szpitalu ilość bielizny jest niedostateczna wynosi bowiem zaledwo trzy zmiany na 60 chorych. Siostry Mił. same szyją bieliznę z płótna krajowego. Prowadzenie książek prawidłowe: zaległości kosztów leczenia bardzo umiarkowane, wynoszą bowiem zaledwie 2.791 koron. Wikt kosztuje 20 ct. na dzień i chorego.

Śmiertelność w szpitalu, pomimo nadzwyczaj niekorzystnych warunków, w r. 1899 wynosiła zaledwie 5.9%. Żywienie dobre i smacznie przyrządzone; stosunki osobiste są jaknajlepsze.

Na radzie 12. czerwca uchwalono:

1. Przyjąć do wiadomości zarządzenie celem przyjęcia na fundusz szpitalny parceli na nowy szpital, ofiarowanej przez gminę miasta Sambora.

2. O ile fundusze wystarczą, budować nowy szpital.

3. Sporządzić plany i kosztorysy na nowy gmach,
4. Odnieść się do gminy m. Sambora o pokrycie połowy kosztów na budowę nowego gmachu celem pomieszczenia szpitala.

Sanok. — W ubiegłym roku w szpitalu tym leczono 1100 chorych w ciągu 26.804 dni, ambulatoryjnie dano pomoc lekarską 480 chorym. Średni pobyt chorego w zakładzie wynosił 24.4 dni, procent zaś śmiertelności 6.7. Dokonano operacyj chirurgicznych 227, ocznych 2, położniczych 4, leczono na choroby weneryczne 108, na suchoty płucne 52, na tyfus 26, na ospę 4.

W skutek zakupna sąsiedniego gruntu rozszerzyło się terytoryum szpitalne dość znacznie, tak, że można było przesunąć dom przedpogrzebowy, który był postawiony zbyt blisko szpitala — aż do granicy i tamże przenieść szopę przeznaczoną na drewutnię. Domu dla zakaźnych nie udało się przenieść, bo jest już tak stary i spróchniały, że każde poruszenie może go zniszczyć, tymczasem do chwili wybudowania nowego może oddać jeszcze znaczne usługi.

W roku ubiegłym, dzięki otrzymanej zaliczce urządzono bardzo dobrze salę operacyjną: zakupiono brakujące narzędzia chirurgiczne, zakupiono porządny stół operacyjny, szklanną szafę na narzędzia, wylakierowano ściany i sufit, dano kamienną posadzkę z płytek, zakupiono sterylizatory, słoiki na płyny dezynfikcyjne, a w korytarzu na dole podłogę zastąpiono płytkami. Część zakupionego gruntu obrócono na ogród warzywny. W skutek wykopania głębokiej studni w koszarach, które znajdują się naprzeciwko szpitala, woda w studni szpitalnej uciekła i nie wiadomo nawet, czy pogłębienie tej ostatniej da możność naprawienia wielkiej krzywdy, wyrządzonej szpitalowi przez wojskowość.

Próba będzie wykonaną w tym roku, jak zarówno i przeprowadzenie kanału odprowadzającego wody z prania i deszczowej do blizkiego potoku. Przejrzałem książki gospodarskie prowadzone przez Siostrę przełożoną — są one zgodne z przepisami instrukcyi i każdy wydatek jest usprawiedliwiony kwitem dostawcy. Wiktuały w spiżarni bardzo dobre. Szpital utrzymuje z odpadków trzy sztuki nierogacizny. Wikt chorych kosztuje 18 ct. tak jak i w innych szpitalach. Wykazana w r. 1898 w sprawozdaniu cyfra kosztu żywienia 11.4 ct., była tylko omyłką druku, gdyż koszt wiktu chorych wtedy wynosił 17.4 ct.

Ponieważ piece przepalone i zrujnowane przez czas muszą być przerobione, szpital zacznie powoli zmieniać kamyczkowe na kaflowe, które są trwalsze i lepiej grzeją. — Zakład posiada desynfektor kupiony wspólnie z miastem (systemu Rychnowskiego), rzeczy chorych na choroby zakaźne w mieście przesyłają się do szpitala do zdesynfekcyonowania. Sekundaryusz szpitala sanockiego Dr. Stangenhaus został mianowany rządowym asystentem sanitarnym, na posadę więc lekarza pomocniczego potrzeba będzie rozpisać konkurs. —

Ściąganie kosztów leczenia idzie bardzo raźnie, albowiem na 11.842 kor. wykazanych w zaległości w końcu ubiegłego roku, przedstawiono udokumentowany rachunek na kwotę 8057 kor., a zatem w zaległości pozostało zaledwie 3.785 kor., dług bankowi hipotecznemu jeszcze wynosi 8024 złr.

Dnia 1. czerwca na Radzie podano do wiadomości. Rozpisano konkurs na posadę sekundaryusza. Studnia została pogłębioną i obmurowaną; obecnie woda jest dobra i w dostatecznej ilości.

Sącz Nowy. — Szpital nowosądecki nie tylko z powodu smutnego stanu, w jakim się znajduje budynek, ale i ze względu na położenie, które zajmuje, jest skazany na zburzenie w jak najkrótszym czasie, stoi bowiem na

środku ulicy, która wskutek nowej regulacyi miasta jest skierowana wprost na szpital.

Jako budynek nie na zakład leczniczy zbudowany, szpital ma wszelkie wady mieszkań prywatnych, przerobionych na publiczne cele, a w północnej części swej, gdzie są pomieszczone Siostry Miłosierdzia, jest bardzo wilgotny. W interesie więc chorych, zakonnic dozorujących i miasta byłoby przeniesienie się z tego budynku na inne odpowiedniejsze miejsce. Byłem u p. burmistrza, aby się dowiedzieć, jakie mogą być nadzieje na budowę nowego szpitala oraz jakie są zamiary Rady miejskiej i dowiedziałem się, że zwierzchność gminna myśli o pozbyciu się szpitala ze środka miasta, a w tym celu zamierza zaciągnąć pożyczkę.

W zamian za budynek i za grunt, na którym stoi szpital, miasto chce dać plac, mający obszaru prawie trzy morgi, położony za miastem, żądając małej dopłaty przy zamianie. Opatrzyłem ten plac i znajduję, że teren odpowiada wszelkim wymogom, budynki bowiem szpitalne mogą stanąć na pewnem wzniesieniu środkowem zajmującem prawie półtora morga czołem do południa a z prawej i z lewej jego strony mogą być urządzone ogrody dla spaceru rekonwalescentów i na urządzenie ogrodu warzywnego. Woda dobra jest na miejscu, słyszałem bowiem, że są tam obfite źródełka, z których woda się sączy do potoku przepływającego z jednej strony placu. Miejsce to jakkolwiek za miastem położone, znajduje się jednak w niewielkiem od niego oddaleniu.

Przez osoby wpływowe starałem się wywrzeć pewien nacisk na Radę powiatową, aby zechciała obrócić fundusze karne gmin na budowę szpitala po otrzymaniu protokolarnego zezwolenia gmin na takie użycie tych funduszów, jak to się stało w powiatach Husiatyńskim, Lubaczowskim, Kałuskim, Doliniańskim i t. d. Jeżeli się tego dościgne, to przynajmniej grunt pod budowę zostanie opłacony a ponieważ szpital nowo-sądecki powinien mieć około 100 łóżek, plan więc zrobiony dla Samborskiego szpitala może być tu zastosowany w zupełności a w kosztorysie pozostanie tylko wstawić nowosądeckie jednostkowe ceny, które bardzo prawdopodobnie nie będą większe, aniżeli ceny samborskie. W ten sposób cała przygotowawcza czynność będzie ukończona i pozostanie udać się tylko do Sejmu o pomoc pieniężną gminie, aby wspólnie z nią można było dokonać tego.

Plan ten znalazł uznanie u miejscowych ludzi, jest bowiem praktyczny i najkorzystniejszy pod względem finansowym. Nowy dyrektor, który od sześciu miesięcy objął urzędowane, bardzo umiejętnie kieruje zakładem i w zupełności zastąpił zdatnego poprzednika, zgasłego tak przedwcześnie. W ciągu ubiegłego półrocza zrobiono 97 chirurgicznych operacyj z bardzo pięknymi wynikami. Codziennie po ukończeniu wizyty lekarskiej w salach chorych, udziela się porady i pomocy ubogim leczącym się ambulatoryjnie; takich chorych od pół roku było 249.

Postępowanie z chorymi jest ludzkie i umiejętne. Leki ordynowano bardzo oszczędnie. Narzędzia chirurgiczne utrzymane w wielkiej czystości i porządku. W roku ubiegłym leczono tu 825 chorych na 60 łóżkach w ciągu 21.645 dni leczenia. Śmiertelność wynosiła 6.4. Przeciętny pobyt 26.2. Pielęgnowano w ciągu roku średnio po 59 chorych dziennie; leczono na choroby weneryczne 142, skórne 111, tuberkuły 14, na oczne choroby 25, dokonano większych i mniejszych operacyj 177, na tyfus leczono 16 osób. Gospodarstwo prowadzi się oszczędnie, żywienie chorych kosztuje około 20 ct. dziennie, wiktuały w bardzo dobrym gatunku; z odpadków utrzymują się trzy wieprzki. Bielizny obecnie jest ilość dostateczna. Szpital powoli zaczyna spłacać stare długi, które jednak dotychczas wynoszą około 4 tysiące złr.

Koszta leczenia ściągają się bardzo starannie, zaległości jednak są dość wielkie, bo starostwa bardzo niechętnie odpowiadają na wszystkie wezwania szpitala.

Na Radzie 26. października przyjęto do wiadomości.

Sokal. — Dnia 11. października poświęcono nowy szpital w Sokalu. Na placu dwumorgowym, który gmina zakupiła za 3.000 złr. i darowała szpitalowi, stanął zakład czołem ku zachodowi. W środku placu w 16 metrach od bramy wchodowej stoi budynek administracyjny, połączony korytarzem z dwoma pawilonami dla chorych mężczyzn i kobiet oddzielonych zupełnie. Za budynkiem administracyjnym znajduje się studnia z pompą ssącą tłoczącą, dostarczającą wodę do rezerwoaru, umieszczonego na strychu tego budynku, skąd rury wodociągowe rozprowadzają ją do wszystkich budynków szpitalnych. W głębi placu przy wschodniej jego granicy znajduje się pawilon dla zakaźnych, dom przedpogrzebowy wraz z salą sekcyjną, aparatem desynfekcyjnym, piecem do palenia słomy zakażonej i szopy gospodarskie, mieszczące lodownię, chlewki, pomieszczenie na węgiel, drzewo, słomę i wózek. Wszystkie te budynki są połączone ścieżkami, które będą wyszutrowane. W domu administracyjnym na parterze mieści się westybul, pomieszkanie portyera, kancelarya zarządu, kuchnia, spiżarnia i skład bielizny, na piętrze zaś dwa pokoje na pomieszczenie Sióstr zakonnych, pokój na ich kancelaryę, kaplicę, salę operacyjną, kancelaryę lekarską, pokój na posiedzenia komitetu szpitalnego, pokój na rekwizyta lekarskie. W suterenach zaś jest pralnia, pomieszczenie na różne wiktuały i bardzo dobrze i praktycznie urządzona susznia.

Pawilony posiadają na parterze i na piętrze po 5 ubikacyi, z których 4 przeznaczone są dla chorych, a jedna dla służby, na kuchenkę i na piec wentylacyjny. Pokój dla dozorcy znajduje się pomiędzy dwoma większemi salami chorych i posiada okna, przez które w każdej chwili można widzieć, co się dzieje na salach. Sale mają wysokość 3·50, a na każde łóżko przypada 36 m.^{3}, licząc 80 łóżek w całym zakładzie. Z tego widać, iż szpital w razie potrzeby może pomieścić zwyż 100 chorych Na parterze, w salach i korytarzach podłoga betonowa, która będzie pokryta ceratą, na piętrze zaś drewniana. Na każdem piętrze oprócz wielkich sal, są dwie małe, przeznaczone na separatki. Pawilony są połączone z domem administracyjnym, korytarzem na parterze oszklonym, na piętrze zaś otwartym. Latryny urządzone systemem syfonowym i spłukiwane wodą, dają gwarancyę, że cuchnąć nie będą. Łazienki mają wodę zimną i gorącą, a także tusze. Przy łazienkach są rozbieralnie, zakład posiada także łazienkę parową, która w pół godziny może być ogrzana parą.

W parterowym pokoju dla zakaźnych jest cztery pokoje, łazienki i latryny, a także pomieszczenie dla dozorujących. Pomiędzy budynkami będzie urządzony ogród dla chorych. Koszt budowy wynosił 82.000 złr., z których Wys. Sejm dał 23 tys.., resztę zaś pokryła Rada powiatowa i szpital z funduszu rezerwowego i kwoty otrzymanej za sprzedaż starego budynku, do którego przeniosła się Rada powiatowa. Na urządzenie kaplicy szpitalnej złożyli obywatele okoliczni i mieszkańcy miasta 800 złr.

Budował szpital budowniczy Lewicki, lecz duszą wszystkiego był p. Kraiński, marszałek powiatowy i Dr. Łuszczkiewicz, dyrektor szpitala, który ułożył plany, dozorował dwa lata budowy, dawał wskazówki przy urządzeniu każdego pokoju, jeździł po różnych szpitalach, aby przekonać się, jakie urządzenia będą najpraktyczniejsze i rzeczywiście ma obecnie zakład wzorowo zbudowany i urządzony, jakiego nie ma żaden szpital prowincyonalny. Z powodu niedostatecznych funduszów, jest jeszcze dość wiele braków, które powoli będą usunięte w miarę wpływających środków i zaoszczędzeń. Administracyę objęły cztery Siostry Józefitki, w szpitalu jest 10 dozorców, dozorczyń, kucharek i praczek. W dzień inspekcyi znalazłem w zakładzie 74 chorych, w liczbie ich nie było ani jednego, któryby nie kwalifikował się do leczenia szpitalnego. Inwentarz nie jest jeszcze sprawdzony przez przełożoną Siostrę Mił., ale zdaje się, że zakład posiada bielizny ilość dostateczną. Łóżek żelaznych jest 77. Desynfektor stary i zepsuty został zupełnie odnowiony i tak urządzony, że jednocześnie można desynfekcyonować bieliznę chorych zwykłych i zakaźnych. Wikt chorych smacznie przyrządzony i dostateczny,

wiktuały w dobrym gatunku, koszt dnia żywienia 17 ct. Pielęgnowanie chorych nadzwyczajnie staranne i ludzkie, rezultaty leczenia znakomite, śmiertelność bowiem nie wynosi nawet 3%. W roku ubiegłym pielęgnowano na 80 łóżkach 1881 chorych w ciągu 23.566 dni, średni pobyt chorych w szpitalu 12·5 dni, syfilitycznych 30 dni. Narzędzi chirurgicznych brakuje nieco, ale powoli arsenał się dopełni, a tymczasem dyrektor dopomaga sobie własnymi instrumentami. Nigdy nie było wypadku, żeby jakiegokolwiek dnia szpital został bez opieki, choćby jednego z pracujących w nim lekarzy.

W roku ubiegłym leczono na syfilis 68, na tyfus brzuszny 43, na oczy 139, na choroby skórne 195, na suchoty 73, na dyfteryę 7. Dokonano operacyj chirurgicznych większych 121, mniejszych 81, ocznych 10, położniczych 2. Zaprowadzone w szpitalu leczenie gruźlicy za pomocą hetolu wstrzykiwanego do żył (cynamonianu sody), daje bardzo piękne rezultaty, były już bowiem nietylko znaczne polepszenia zdrowia, ale wypadki zupełnego wyzdrowienia, pomimo choroby już bardzo posuniętej naprzód; wogóle leczenie chorych w tym szpitalu stoi ciągle na wysokości nauki i żadne nowe odkrycie nie pozostaje tu bez zastosowania.

Na Radzie d. 26. października przyjęto do wiadomości. Wysłano architektę na kolaudacyę budynków nowego szpitala, który znalazł roboty dokonane należycie.

Śniatyn. — Nowy szpital śniatyński już samym widokiem robi nadzwyczaj przyjemne wrażenie. Jest to budynek piątrowy, czołem obrócony ku południowi, o rozmiarach bardzo proporcyonalnych i skromnej, lecz poważnej architektury. Przed budynkiem jest podwórko upiększone krzewami, klombami kwiatów i małą fontanną. Od ulicy podwórze to jest oddzielone żelaznemi, bardzo zgrabnemi sztachetami, urządzonemi tak, iż dla obcych ludzi wejście do zakładu jest tylko jedno przez główne drzwi i nikt po zakładzie bez wiedzy odźwiernego chodzić nie może. Za budynkiem jest ogród warzywny, blisko morgowy, w środku którego znajduje się wzniesienie, pokrywające lodownię, zrobioną z betonu. Po lewej stronie od wejścia znajdują się szopy na drzewo i słomę i chlewek, gdzie Siostry zakonne trzymają cztery wieprzki; obok zaś mieści się dom przedpogrzebowy, składający się z pokoju sekcyjnego, pokoju dla wystawy ciał i pomieszczenia dla desynfektora systemu Rychnowskiego. Cały ten plac jest ogrodzony parkanem. Główny budynek na dole zawiera ze strony lewej od wejścia mieszkanie odźwiernego, mieszkanie sekundaryusza, trzy pokoje dla zakonnic, wszystkie te pokoje są o jednem oknie.

Dalej od strony tylnego podwórza kuchnia, pralnia, prasownia z maglem i spiżarnia, a także łazienki i latryny. Po prawej zaś stronie od wschodu jest poczekalnia dla chorych, przychodzących do ambulatoryjnego leczenia, pokój do badania ich, kancelarya dyrektora i zupełnie oddzielone cztery pokoiki, każdy na dwa łóżka dla zakaźnych. Ze strony podwórza kancelarya zarządu, łazienki i latryny dla zakaźnych. Pod schodami zaś, prowadzącemi na piętro, skład gospodarskich rupieci. Piwnice bardzo dobrze urządzone mieszczą warzywo, mleko i wino, a jedna z nich światła i obszerna będzie obrócona na pomieszczenie dla stróża Jeden z pokojów na piętrze oddanych dla Sióstr Miłosierdzia, zakonnice obróciły na bardzo ładną kaplicę, którą urządziły własnym kosztem i staraniem.

Całe piętro jest przeznaczone dla zwykłych chorych i zawiera miejsce na 62 łóżek, mężczyźni są pomieszczeni po jednej stronie, kobiety po drugiej. Na tym piątrze od podwórza tylnego znajdują się: sala operacyjna dobrze urządzona i pokoik dla sterylizacyi opatrunków i narzędzi z piecykiem, przeznaczonym do tego. Na korytarzach i w pokojach chorych w ścianach są urządzone zagłębione szafy w ilości 16 na schowek menażek, talerzy i innych sprzętów gospodarskich.

Na obszernym i przewiewnym strychu z drewnianymi przyrządami dla wieszania bielizny i z oszalowaniem na schowek rzeczy chorych znajduje się 2 rezerwoary na wodę, mogące pomieścić 3.000 litrów. Od rezerwoarów idą rury wodociągowe, rozprowadzające wodę do całego gmachu, do kuchni, pralni i łazienek. Latryny są spłukiwane wodą, a łazienki posiadają tusze natryskowe. W całym budynku są urządzone dzwonki elektryczne. Bardzo smaczna woda do picia przychodzi z rezerwoaru betonowego, komunikującego się za pomocą rur ze źródłami, z których miasto czerpie wodę. Kanalizacya jest dobrze urządzona, a cały budynek obrukowany. Budowa szpitala śniatyńskiego kosztuje 47.656 zł.; z tego Wydział krajowy zapłacił 23.000 złr., miasto dało plac i 4.000 złr., a oprócz tego fundusz budowy arc. Waleryi w kwocie 2.604 zł., resztę zaś zapłacił Wydział Rady powiatowej, który objął zarząd tym szpitalem. Studnia i wodociągi kosztowały 3.489 złr., parkany i ogrodzenie 1.467 złr., wewn. urządzenie 3.623 złr., lodownia 301 złr., budowniczemu zapłacono 1.748 złr. Resztę zaś pochłonęła budowa samego szpitala.

Zaszczyt doprowadzenia tego pięknego dzieła do tak świetnego końca należy w zupełności do J.W. Pana Stefana Moysy i jego głównego pomocnika WP. Niemczewskiego, burmistrza miasta Śniatyna. Ich to niezmordowanej pracy, zapobiegliwości, znajomości rzeczy i nieustannemu dozorowi kraj zawdzięcza ten piękny zakład, zbudowany stosunkowo dość tanim kosztem. Dalszy rozwój pod tym samym zwierzchnim kierunkiem i przy obecnym, zdolnym i sumiennym dyrektorze, jest zapewniony.

Przechodzę do sprawozdania lekarsko-administracyjnego. W roku ubiegłym pielęgnowano tu 582 chorych w ciągu 12.263 dni leczenia. Śmiertelność była 2·5%, średni pobyt 22·9 dni. I tu największego kontyngentu dostarczyli syfilityczni, których było 71; na suchoty płucne leczono 19, na tyfus brzuszny 12. Operacyj chirurgicznych mniejszych i większych dokonano 147; ocznych 5, położniczych 3. Jak rośnie ilość szukających pomocy szpitalnej, wiadczą następujące cyfry dni leczenia:

w styczniu w 1900 w dawnym budynku było . . .	1.128
w lutym	1.192
w marcu po przeniesieniu do nowego budynku . .	1.627
w kwietniu	1.725
w maju	1.811
w czerwcu	1.910
w lipcu	1.897
w sierpniu	1.962
	13.252

W ciągu więc ośmiu miesięcy było więcej, aniżeli w całym roku poprzednim, tak, że do końca roku będzie najmniej 20 lub 21 tysięcy dni leczenia.

W dniu inspekcyi znalazłem 57 chorych, których leczenie w szpitalu jest usprawiedliwione. Narzędzia chirurgiczne są dobrze utrzymane, a liczba ich nieznaczna, lecz na razie dostateczna. Z lekarza pomocniczego są zadowoleni i Dyrektor i Wydział Rady powiatowej. Ambulatoryjnie leczy się w szpitalu codziennie najmniej 15 chorych. Gospodarka Sióstr Miłosierdzia oszczędna, a koszt żywienia chorych wynosi 18·5 ct. dziennie na osobę. Jak w każdym nowym zakładzie, a zwłaszcza rozwijającym się tak gwałtownie, jak szpital śniatyński, wydatki są bardzo znaczne, a dochody ograniczone, wskutek czego szpital jest w ciągłych pieniężnych ambarasach i mocno się zadłużył u dostawców i na pokrycie wydatków nieprzewidzianych przed ukończeniem budowy.

Wydział Rady powiatowej zamierza więc prosić Wys. Wydział krajowy o zwiększenie zaliczki kwartalnej do 3 tys. K, co w zupełności może być dozwolone, bo kwartalne rachunki będą wynosić zwyż 5.800 K., a oprócz tego o zaliczkę 3.500 złr., spłacalną w ciągu kilku lat przy kwartalnych ra-

chunkach dla pokrycia wydatków, zrobionych na szpital wskutek sprawienia wewnętrznego urządzenia zamiast na 40 łóżek, na 62. Mnie się zdaje, że tak dobre gospodarstwo dotychczasowe prezesa Rady powiatowej, a zarazem prezesa Komitetu szpitalnego zupełnie zasługuje na uwzględnienie tej prośby.

Na Radzie d. 7. września przyjęto do wiadomości.

Stanisławów. — W dwóch ostatnich latach, wskutek zezwolenia Wys. Wydziału krajowego użycia na inwestycye sumy 13 tysięcy złr., które miasto zwróciło szpitalowi jako dawną, przed kilkudziesięciu laty zaciągniętą pożyczkę, szpital stanisławowski przyszedł do zupełnego porządku. Zmieniono pokrycie dachowe i usunięto powody psucia się sufitów od zamakania. Cała zewnętrzna wyprawa domu została odnowiona, a okna i drzwi polakierowane na nowo, stanął administracyjny budynek, mieszczący w sobie pomieszkanie Sióstr zakonnych, szwalnię, kuchnię, spiżarnię, pralnię i maglownię; stanął bardzo ładny dom przedpogrzebowy, a dawny, po odnowieniu, oczyszczeniu i zdesynfekcyonowaniu, oddany został na mieszkanie dla stróżów, urządzono stajnię dla krów i koni, chlewki, gospodarskie składy, naprawiono parkan naokoło zakładu.

Dawną kuchnię i spiżarnię, a także pomieszkanie odźwiernego przerobiono na oddział dla zakaźnych, mogący pomieścić bardzo wygodnie 8 łóżek. Wejście do tego pawilonu zrobiono osobne, z krytym gankiem. Jakkolwiek nie jest to idealne pomieszczenie, jednak zadaniu swemu czyni zadość w zupełności.

Dawne pomieszkanie Sióstr Miłosierdzia zostało oddane na oddział chirurgiczny dla kobiet i mieści dogodnie 12 łóżek. Zrobiono nowe dwie bramy wchodowe, cały korytarz dolny został wyłożony kafelkami, urządzono bardzo dobrze i praktycznie łazienki, przekształcono latryny i zrobiono je do spłukiwania wodą, postawiono dziewięć pieców kamyczkowych, uporządkowano podwórze i w środku urządzono kląb kwiatowy. Kaplica została przyprowadzona do bardzo dobrego stanu i wogóle wszędzie wprowadzono najrozmaitsze ulepszenia.

Co do połączenia kilku mniejszych pokojów w większe, proponowane przez urzędnika oddziału rachunkowego, zarząd upraszał pozostawić w dawnym stanie, bo przeróbki pociągnęłyby za sobą zupełnie niepotrzebny wydatek, bez żadnej korzyści dla szpitala i pozbawiłyby go separatek, pozwalających oddzielić różne rodzaje chorób.

Muszę także oświadczyć się przeciwko wprowadzeniu gazu do szpitala. Odstraszający przykład lwowskiego i krakowskiego szpitala wskazuje, że przy często zmieniającej się posłudze i jej niedbałości, wprowadzenie gazu może wywołać różne nieszczęścia. Folwarczne gospodarstwo szpitala, po zezwoleniu Wys. Wydziału krajowego przeznaczenia do tego działu jeszcze jednej Siostry zakonnej, rozwinęło się bardzo ładnie. Obecnie całe pole należące do szpitala w ilości prawie 12 morgów jest w uprawie. Szpital posiada 5 krów, 2 jałówki, 3 cieląt, konia i 11 sztuk nierogacizny, a cały dochód z folwarku w dwóch latach ubiegłych wynosił 1.564 złr., a mianowicie czysty dochód z pola 893 złr. 95 ct., z krowiarni 544 złr. 81 ct., z trzody chlewnej 92 złr. 59 ct., z drobiu 32 złr. 47 ct.

Dochód z gospodarstwa na przyszłość będzie znaczniejszy, w poprzednich latach bowiem potrzeba było zakupywać krowy, wieprzki i t. d. wtedy, gdy obecnie są już z własnego przychowku. Zostaje obecnie jeszcze do zrobienia: 1) zamiana zużytych i zniszczonych, drewnianych schodów na piętrze na kamienne, czego wymaga i ustawa ogniowa; 2) wyłożenie korytarzy na piętrach płytkami kamiennemi i 3) zmiana w całym szpitalu podłogi, bardzo zużytej i zepsutej w ciągu wielu lat na nową. Wydatki na to będą znaczne

i powinny być robione powoli, w miarę, jak dochody z folwarcznego gospodarstwa na to pozwolą.

W magazynie bielizny znalazłem prawie na sześć zmian na etatową ilość łóżek (120), płótno zakupuje się w fabrykach krajowych tak, jak i wszystkie inne potrzeby szpitalne. Produkta spiżarniane w bardzo dobrym gatunku. Sądzę, że z czasem należałoby wprowadzić wyrób pieczywa we własnej piekarni, doświadczenie bowiem wykazało prawie wszędzie w większych zakładach, że pod względem finansowym jest to bardzo korzystne. Dzień żywienia kosztował około 20 ct.

W roku ubiegłym pielęgnowano w tym szpitalu 2.502 chorych w ciągu 54.407 dni leczenia. W tej liczbie było 837 syfilitycznych, na choroby skórne leczono 301, na choroby zakaźne 47, w tej liczbie na tyfus brzuszny 27, na ospę 12, na choroby oczne 87, na suchoty 125; (śmiertelność w tej ostatniej chorobie wynosiła 36%); chirurgicznych operacyj większych i mniejszych wykonano 303, położniczych 7, ocznych 1 i t. d.

Ponownie muszę zwrócić uwagę na ogromny procent dotkniętych chorobami wenerycznemi. W zakładach krajowych i w szpitalach prowincyonalnych w roku 1899 samo leczenie syfilitycznych kosztowało 278.712 K., a w szpitalu stanisławowskim prawie 19 tysięcy K. w ciągu roku jednego. Przepatrując wykazy leczonych na tę chorobę i zwracając uwagę na wiek leczonych, łatwo się przekonać można, że więcej, jak trzecia część tych chorych, a mianowicie dzieci, nie mogła być zarażoną w zwykły sposób, a została dotknięta tą straszną chorobą przez nieświadomość własną lub rodziców, jak się jej strzedz należy. Wywiady u tych chorych, którzy jeszcze obecnie leczą się w szpitalu, wykazują, że wiele z nich nabawiło się, mieszkając i spiąc razem w ciasnych izbach i używając wspólnie jednych i tychże naczyń i sprzętów, bo nie wiedzieli, jak jest groźną i niebezpieczną ta choroba, nie wiedzieli i nie wiedzą, że nawet po wyleczeniu ustrój cały staje się zwykle bardzo mało odpornym na zołzy, gruźlicę i inne choroby.

Ośmielam się więc ponownie zwrócić uwagę na potrzebę pouczania ludności o niebezpieczeństwie tej choroby i następstwach, a także o środkach, jak jej unikać należy. Dokonać tego można przy pomocy duchowieństwa i nauczycieli ludowych, a czas nagli, bo w całej monarchii nie ma ani jednej prowincyi, gdzieby choroba ta była tak rozwielmożniona, jak u nas. W całej Przedlitawii leczono w szpitalach na syfilis w 1898 roku 27.756, w Galicyi 9.114, w Czechach 4.677.

Usterki wytknięte szpitalowi w pielęgnowaniu chorych wenerycznych zostały uchylone, stół do badania zakupiony, jak zarówno i potrzebną ilość szpatułek i wzierników, a badanie odbywa się każdego dnia. Lecz wszelkie wysiłki do ograniczenia szerzenia się chorób kiłowych w kraju nie osiągną wiadomych rezultatów, jeżeli rząd nie zechce, jak dotychczas przyjść w pomoc krajowi przez urządzenie zakładów przeznaczonych dla zwalczania kiły, jak to istnieje w Rosyi i jak było w Austryi w Porto-Ré.

Po wyjeździe dyrektora szpitala na urlop, a sekundaryusza D. Wodnickiego dla odbycia służby wojskowej, szpitalem kieruje i robi wszelkie operacye Dr. Dobrucki, który uprosił Dr. Rubinsteina o pomoc na czas, póki Dr. Wodnicki nie wróci do służby. Byłem przy wizycie lekarskiej i przy operacyi i przekonałem się, że wszystko odbywa się prawidłowo i bez zarzutu.

Chorych w dniu wizytacyi znalazłem 96, a nie było ani jednego, któryby nie kwalifikował się do leczenia szpitalnego. Ze względu na zupełny brak pomieszczenia odpowiedniego dla umysłowo chorych, poleciłem lekarzowi ordynującemu, aby do szpitala zupełnie nie przyjmował obłąkanych, bo niepokoją innych chorych i sami są narażeni na niebezpieczeństwo z braku większej ilości posługi.

Koszta leczenia po koniec sierpnia b. r. wynosiły 33.360 K. po strąceniu zapłaconych rachunków kwartalnych (z I. i II. kw.), pozostało z zale-

głości bieżących 18.286 K., zaś dawnych od r. 1887 do 1899—8219, cała więc zaległość wynosi 26.505 K. 28 hal.

Na radzie d. 15. września 1900 przyjęto do wiadomości. Odmówiono prośbie Komitetu szpitalnego w sprawie zaprowadzenia gazu w szpitalu stanisławowskim.

Stryj. — W szpitalu tym znalazłem w dniu inspekcyi 120 chorych na 99 etatowych łóżkach, przeciętna zaś ilość chorych pielęgnowanych dziennie w roku ubiegłym była 109, zatem o 10 więcej aniżeli jest łóżek. Pomimo to w skutek starannego przewietrzania i wzorowej czystości w salach chorych, nie czuć złych skutków tak znacznego przepełnienia. Jednak potrzeba będzie koniecznie przyjść z pomocą temu szpitalowi, aby dać mu możność pomieścić gdzie indziej swoich chorych zakaźnych, bo pomimo wszelkich ostrożności niepodobna będzie uchronić innych chorych od zakażenia. Znalazłem w szpitalu jednego rekonwalescenta po tyfusie plamistym, który przebył wśród innych chorych ale na szczęście nie zakaził nikogo, chociaż jest to jedna z najzaraźliwszych chorób i mogła wywołać niebezpieczną endemię. Z tych więc względów komitet szpitalny ma zamiar prosić Wydział krajowy o udzielenie mu zaliczki bezprocentowej 6 tys. koron, spłacalnych w kilku latach z oszczędności szpitalnych, aby bezzwłocznie przystąpić do budowy pawilonu dla zakaźnych. Kosztorys takiego domu nie przeniesie 12 tys. koron. Na wypadek gdyby Wydział krajowy przychylił się do tej prośby, zostawiłem dyrektorowi szkic urządzenia takiego pawilonu. Z chorób zakaźnych w roku ubiegłym pielęgnowano 21, na tyfus 7, na odrę 1 i 4 na szkarlatynę. Na weneryczne choroby leczono 486. Operacyj chirurgicznych dokonano 302, porodów w zakładzie odbyło się 38. Wśród chorych znajdujących się obecnie w szpitalu nie znalazłem ani jednego, któryby nie kwalifikował się do leczenia szpitalnego, pomimo to powtórzyłem Dyrektorowi polecenie, aby do zakładu przyjmował tylko tych chorych, którym szpitalne leczenie rzeczywiście dopomódz może i żeby, o ile można, starał się o zmniejszenie przepełnienia, fatalnie odziaływającego na rezultaty leczenia. Śmiertelność w tym szpitalu w roku przeszłym wynosiła 7.5%. Narzędzi chirurgicznych ilość dostateczna.

W tym roku ma komitet zamiar przystąpić do zmiany podłogi w sali operacyjnej, podłoga ta bowiem jest w bardzo złym stanie. Szpital posiada dezynfektor starej konstrukcyi, który prawdopodobnie przyjdzie wkrótce zmienić.

Administracya i gospodarstwo szpitalne prowadzi się bardzo porządnie, przejrzałem inwentarze i rachunki Sióstr Miłosierdzia, z których przekonałem się, że bielizny jest mało, bo wystarcza zaledwie na trzy zmiany, w skutek tego przy częstem praniu znasza się bardzo prędko. Płótno zakład kupuje w Korczynie. Prawie wszystkie wiktuały szpital otrzymuje od dostawców, którym kasa wypłaca za kwitami przełożonej Sióstr Miłosierdzia. Dwa morgi gruntu należące do szpitala są pod uprawą: jarzyny idą do kuchni, siano i buraki służą do utrzymania dwóch krów. Poleciłem przełożonej Sióstr Mił., aby wszystkie dochody i wydatki z gospodarstwa ogrodowego były prowadzone osobno, a przeciętny dochód z niego wstawiano corocznie do budżetu. W roku ubiegłym dach w szpitalu częścią odnowiono a częścią naprawiono, w przedsionku, gdzie oczekują nowo przybyli chorzy i na korytarzu w parterze zrobiono posadzkę z płytek szteingutowych, co pozwala utrzymać większą czystość. W roku przyszłym potrzeba będzie naprawić ogrodzenie szpitala z czołowej strony, szopy na różne gospodarskie składy i lodownię. Bardzo byłoby do życzenia, aby z obecnej trupiarni zrobić maglownię, a truparnię wybudować osobno, obecnie bowiem maglują bieliznę w pralni, dlatego też bielizna jest prawie zawsze wilgotna i musi wysychać na chorym, a truparnia składa się z jednego pokoju, w którym odbywają się sekcye lekarskie i sądowe i wystawa ciał, co jest bardzo nieodpowiedniem, gdy jest kilka umarłych jednocześnie.

Praczkarnia w zimnej porze nie daje się dobrze ogrzać, co może szkodliwie wpłynąć na zdrowie praczki zakładowej, która tam sypia. Radziłem, aby kupiono piecyk żelazny i postawiono go niedaleko od pieca, w którym są wmurowane kotły do gotowania bielizny. Komitet szpitalny będzie wkrótce prosić o zezwolenie przyjęcia piątej siostry miłosierdzia z powodu bardzo uciążliwej pracy i nieustannego przepełnienia szpitala; ze względów, iż szpitale w Białej, Rzeszowie, Tarnopolu i Żywcu mają po 5 sióstr przy mniejszej ilości dni leczenia, wstawiam się bardzo za spełnieniem tej prośby aby nie nadużywać sił dozorujących osób. Koszt dzienny wiktu chorych wynosi 38 halerzy a na tutejsze stosunki jest bardzo tani. Wszystkie wiktuały znalazłem w dobrym gatunku, a wikt chorych dostateczny, smacznie sporządzony i skarg pod tym względem z żadnej strony nie podnoszono. Zaległości kosztów leczenia w końcu ubiegłego roku wynosiły 11.250 koron. Zaliczek jeszcze nie spłaconych funduszowi krajowemu 14.790 koron z pożyczki na budowę 6.266 koron. Dochód z płacących za siebie w tym szpitalu wynosił w roku 1898 1 311 koron.

Na Radzie 29. maja przyjęto do wiadomości.

Tarnopol. — W poprzedniem sprawozdaniu mojem opisałem szczegółowo urządzenie szpitala tarnopolskiego. Jest to jeden z najładniejszych szpitali na prowincyi, budowany na sto łóżek, a mogący w razie potrzeby pomieścić do stu pięćdziesięciu chorych. Ale niekorzystna sprzedaż starego budynku, który miał pokryć wszystkie koszta wewnętrznego urządzenia oddziałała fatalnie na gospodarstwo szpitalne, bo wiele rzeczy bardzo potrzebnych, których sprawienie miało być pokryte z otrzymanych za ten budynek pieniędzy, musiało być odłożone na czas późniejszy. Oprócz tego, jak w każdym nowym budynku, po zamieszkaniu jego, okazały się pewne braki i niedogodności, które potrzeba było uchylić lub zmienić. Część tych braków została uchyloną w roku ubiegłym, lecz wiele jeszcze zrobić zostało. I tak, schody boczne w budynku, które nie mając zamknięcia, prowadziły do pokusy komunikowania się oddziału mężczyzn wenerycznych z oddziałem takichże kobiet, zostały zamknięte drzwiami opatrzonemi w mocne zamki.

Zakupiono dość znaczną ilość bielizny, naprawiono trotuary komunikacyjne pomiędzy różnemi częściami zakładu, niepotrzebne dla komunikacyi części podwórza szpitalnego obrócono na ogród warzywny, zakupiono kilka sztuk trzody chlewnej dla użytkowania odpadków szpitalnych i t. d. Ale są jeszcze ważne braki, które usunąć można będzie chyba z biegiem czasu, bo wymagają dość znacznych kosztów a mianowicie: 1. Polecenie Wydziału krajowego wydane na przedstawienie eksperta posłanego dla obejrzenia budowy, p. Kowalczuka, aby mur okalający szpital dla uchronienia od zniszczenia był pokryty z wierzchu nie warstwą cementu a płytami kamiennemi, zostało tylko w części spełnione, wydatek bowiem nie był przewidziany w kosztorysie. Zrobić to koniecznie potrzeba, bo każda zima niszczy warstwę muru, gdyż woda zamarzająca w fugach rozsadza cegły. Jest to rzecz, która kosztować będzie kilkaset zł. Z frontu budynku nie ma ogrodzenia, wskutek czego nie tylko obcy ludzie ale i zwierzęta niszczą murawę i ogródek kwiatowy tam urządzony i zbliżają się do okien sal, w których leżą chorzy. 3. Szpital stoi na wzgórzu, nie było bowiem w Tarnopolu miejsca odpowiedniejszego, a wskutek tego studnia ma 40 m. głębokości i pompowanie wody do rezerwowarów jest niezmiernie uciążliwe tak, że trudno utrzymać stróżów, na których leży obowiązek kilkugodzinnego pompowania wody dziennie. 4. Szpital nie posiada dezynfektora i musi posługiwać się aparatem miejskim, płacąc 70 ct. za każde wypożyczenie. Wprawdzie zostało wstawione do budżetu 500 zł. na zakupno dezynfektora, ale komitet szpitalny za poradą moją ma zamiar prosić Wydział krajowy o zezwolenie użycia tej sumy na pokrycie murów płytami, aby uchronić je od ruiny, potrzeba bowiem aparatu dezynfekcyjnego jest dość rzadką. 5. Potrzebny jest

sterylizator w sali operacyjnej dla dezynfektowania narzędzi i opatrunków. Dla usunięcia tych braków komitet zrobił przedstawienie do Wydziału krajowego, prosząc o podwyższenie taksy, szpital bowiem oprócz spłaty zaliczki danej mu i rat budowlanych, ma jeszcze długi zaciągnięte u dostawców wiktuałów i w fabryce bielizny w Korczynie.

Gospodarstwo szpitalne jest dość oszczędne. Żywienie chorych kosztuje 18 ct. dziennie na osobę. Wiktuały w dobrym gatunku a przyrządzanie wiktu chorych według poświadczenia Dyrektora szpitala jest odpowiednie. Książki gospodarskie są prowadzone według przepisów instrukcyi. W kancelaryi szpitalnej ściąganie zaległych kosztów leczenia jest dość energiczne. W końcu 1899 r. suma zaległości wynosiła 16.620 koron, w ciągu roku bieżącego ściągnięto 12.013 koron, zostało więc w zaległości 4607 koron. W dniu inspekcyi znalazłem w szpitalu 73 chorych, pomiędzy nimi nie było ani jednego, któryby kwalifikował się do wydalenia. Między chorymi prawie połowa syfilitycznych mężczyzn i kobiet.

W roku ubiegłym pielęgnowano 1412 osób w ciągu 34.265 dni. Śmiertelność była 7.7 prc. Średni pobyt 24.2 dni. W ciągu roku przeciętnie leczono dziennie 94. Leczono na syfilis 349 chorych, na skórne choroby 217, na oczne 106, na zapalenie płuc 42, na gruz. choroby 59, na tyfus wysypkowy 7, brzuszny 3, chirurgicznych operacyi większych i mniejszych dokonano 118. Obsługa lekarska jak we dnie tak i w nocy jest bardzo staranna i sumienna. Opatrunki chirurgiczne sprowadzają się od Dobrowolskiego z Krakowa, a narzędzia ze Lwowa od Georgeona i Trepczyńskiego. Sala operacyjna jest należycie urządzona, a stół operacyjny i stół do badania są odpowiednie. Komitet szpitalny funkcyonuje regularnie.

Na radzie d. 15. września przyjęto do wiadomości. Zezwolono, aby kwotę 1000 koron przeznaczoną na kupno dezynfektora użyć na ubezpieczenie płytami kamiennemi murów okalających podwórze szpitalne, oraz na pokrycie kosztów ogrodzenia frontu budynku szpitalnego. Sprawienie zaś pompy do wodociągu odłożyć należy do czasu, gdy oszczędności budżetu szpitalnego na wydatek ten pozwolą.

Tarnów. W roku ubiegłym w tarnowskim szpitalu zrobiono bardzo wiele ulepszeń. I tak: Urządzono osobny oddział dla położnic i ginekologicznych chorych i osobny pokój dla rodzących, urządzono pracownię chemiczną i baktelogiczną, a także oddział dla zakaźych; teraz są dwa pokoje dla mężczyzn i jedna większa sala dla kobiet; korytarz między pokojami dla zakaźnych jest ogrzewany, a wejście do tego oddziału zupełnie odosobnione; na korytarzach w głównym budynku postawiono piece; oddział syfilistycznych kobiet jest tak odosobniony, że przerwano wszelką komunikacyę na zewnątrz, a ucieczka stała się niemożliwą. Na salach dziewięć pieców kamyczkowych zamieniono na kaflowe; wszystkie łóżka drewniane zastąpiono żelaznemi, a ilość tych ostatnich jest 183, podłogi wypokostowano, aby uniknąć częstego mycia, zakupiono dzbanki i kubki, tak, że każdy chory ma swój kubek blaszany emaliowany, narzędzi chirurgicznych zakupiono za 1000 zł.; w pralni urządzono zbiornik na wodę i pompę; w kuchni ulepszono palenisko. W pokoju operacyjnym urządzono kurki dla zimnej i gorącej wody. Jednem słowem postęp w szpitalu wielki we wszystkich kierunkach. Ponieważ przepełnienie w szpitalu bywa niekiedy bardzo wielkie, dyrektor urządził ambulatoryum dla ubogich, w którym w r. 1899 udzielono pomocy i porady 682 chorym. W niedalekiej jednak przyszłości przyjdzie przybudować nowy pawilon, lub wyciągnąć piętro na bocznym budynku, gdzie grubość murów na to pozwala. Byłoby także pożądanem urządzenie wodociągu, bo noszenie wody konewkami jest bardzo uciążliwe i urządzenie wentylacyi w starym budynku. Zarządziłem jeszcze zmiany w latrynach, które

były zrobione w tak niepraktyczny sposób, że chorzy byli narażeni na niebezpieczeństwo skaleczenia się. Łazienki potrzebują przeistoczenia, bo obecnie szpital może wydać nie więcej nad 50 do 60 kąpieli tygodniowo a potrzebaby wydawać przynajmniej trzykrotną ilość, łazienki zaś dla zakaźnych zupełnie nie ma. Zakład też nie posiada dezynfektora własnego, a musi korzystać z miejskiego. Kancelarya zakładowa jest szczupła i ciemna; pomieszkanie sekundaryusza jest także bardzo szczupłe. Wskutek żądania c. k. Namiestnictwa apteka szpitalna musiała usunąć ze swoich składów wiele bardzo środków, które nie są dozwolone w domowych aptekach, jednak ze względu, iż aptekarze tut. zrobili zmowę i nie chcą ustępować więcej aniżeli 5% dla szpitala, poleciłem p. Dyrektorowi, by zagroził im, iż jeżeli nie dadzą przynajmniej 15% opustu na kosztach leku, to lekarstwa będą się sprowadzać skąd innąd. Z wyżej wymienych ulepszeń w szpitalu widać, że gospodarstwo domowe było prowadzone zbyt intensywnie, i dlatego szpital wyczerpał swój budżet przed końcem roku i musiał prosić o zaliczkę.

Ponieważ dawna przełożona sióstr miłosierdzia została odwołaną, a na jej miejsce przysłano nową, poleciłem tej ostatniej, aby starała się tak prowadzić gospodarstwo, żeby sumą otrzymaną z Wydziału kraj. za koszta leczenia w trzecim kwartale opędziła potrzeby szpitala do końca roku. Ze względu, że obecny pisarz szpitalny z powodu złego stanu zdrowia, ma zamiar szpital opuścić, porozumiałem się z Wizytatorką Sióstr Miłosierdzia i prosiłem ją, aby na jego miejsce przysłała zakonnicę obeznaną z manipulacyą kancelaryjną, w swobodnych bowiem chwilach będzie mogła przyjść z pomocą innym zakonnicom, które w tym szpitalu mają bardzo dużo do czynienia; przytem mam nadzieję że samo ściąganie kosztów pójdzie raźniej a zaległości, które z początku roku wynosiły 19524 koron, znacznie się zmniejszą, Część lekarska nie zostawia nic do życzenia, wszyscy bowiem pracownicy pełnią obowiązki swoje wzorowo, a leczenie każdego chorego przy wstąpieniu jego do szpitala omawia się wspólnie, każdy zaś z sekundaryuszów ma sobie przydzielony dział osobny, za który odpowiada.

W roku ubiegłym leczono tu 2144 chorych w ciągu 50562 dni. Śmiertelność w skutek wielkiej ilości przywożonych w agonii wynosiła 8·6%, średni pobyt chorych 23·5 dni; przeciętnie leczono dziennie 138 na 140 łóżkach. Żywienie chorych kosztowało 22·1 ct; leki i sanitarne potrzeby 6·2 ct. Na syfilis leczono 286, na tuberkuły 138, z nich zmarło 47, to jest prawie 35%) na choroby skórne 219; chirurgicznych operacyi dokonano większych 124, mniejszych 233; porodów bez pomocy lekarskiej odbyło się 86, z pomocą 19, na chroby oczne leczono 72, operacyi ocznych 2, z chorób zakaźnych leczono: na odrę 22, na szkarlatynę 12, na tyfus brzuszny 33. W dniu inspekcyi chorych na tyfus znalazłem 12.

W końcu zaznaczyć muszę, to, co już obserwuję od lat bardzo wielu, że w chorobach zakaźnych chodzi nie tylko o drobnoustroje ale i o odporność organizmu przeciw zakażeniu. Odporność zaś ta jest u ludzi różna, zwłaszcza na działanie bakcylów gruźlicy. Aby ten pasosożyt mógł rozwinąć fatalną swą czynność w płucach człowieka, to muszą one być chorobliwie zmienione. Przez samo zniszczenie prątka gruźliczego nie wyleczymy gruźlicy płuc, bo nie usunie się choroby organu, który będąc schorzałym, stanie się pastwą innych pasorzytów. Dlatego też w leczeniu gruźlicy mogą mieć znaczenie tylko te czynniki, które podnoszą odporność składowych części organizmu jak świeże i czyste powietrze, odżywianie należyte, ruch odpowiedni i t. d. Ściśle więc biorąc, gruźlica nie powinnaby należeć do rzędu chorób szpitalnych, leczonych wspólnie z innymi, gdyż dla chorych dotkniętych gruźlicą szpital może być jedynie schroniskiem, a nie instytucyą leczniczą, bo przepełnienie sal chorymi i niedostateczna wentylacya wpływa ujemnie na przebieg choroby, dla której jedynie racyonalnem leczeniem w jej początkowych postaciach byłoby leczenie klimatyczne. W okresie zaś rozpadowym powinno się takich chorych

pielęgnować w domu dla zakaźnych, a nie narażać drugich z innego powodu szukających pomocy w szpitalu na niebezpieczeństwo zakażenia się.

Na radzie 26. października przyjęto wiadomości.

Wadowice. Nigdy nie spodziewałem się, żeby rekonstrukcyjne roboty przedsięwzięte według wskazówek budowniczego Krzyżanowskiego w wadowickim szpitalu dla wyniszczenia grzyba, rozwinęły się na tak wielką skalę. Na zewnątrz wyprawiono na nowo dwie ściany zachodnie budynku głównego i połowę ściany budynku dla zakaźnych. Oprócz tego muruje się mur, który ma oddzielić tylną stronę zakładu od drogi publicznej, przyczem szpital zyskał dość znaczną część obszaru ziemi od miasta. W piwnicach: Futryny drewniane wyjęto, mur oczyszczono i obrzucono. Kanał środkiem idący oczyszczono. Część sklepienia wyjęta i wymurowana na nowo; nadto musiano rozebrać w korytarzu prawym, czego się zupełnie nie spodziewano, połowę sklepienia, a w bocznym całe sklepienie, i pod pomieszkaniem zakonnic. Wszystkie te sklepienia zakażone grzybem potrzeba było zastąpić nowemi. Wybito dziewięć okienek piwnicznych i zaopatrzono je siatkami. Zrobiono trzy otwory w murach wewnętrznych do ubikacyj podsklepionych. W parterze: Rozebrano i usunięto wszystkie piece kamyczkowe, zniszczone prawie zupełnie zastępując je kaflowymi. Zerwano wszystkie podłogi w salach i w korytarzu. Wszystkie odrzwia od dołu obcięto i progi wyjęto a na to miejsce wstawiono nowe i zdrowe drzewo. Stare rumowisko wywieziono. a pod podłogę wszędzie nasypano nową tłuczoną cegłę. Sklepienia wszystkie z górnej strony oczyszczono i wyfugowano wraz ze ścianami bocznemi na wysokość półmetrową i zalano cementem, następnie ściany wyprawiono zaprawą wapienną. We wszystkich salach dla przewiewu zrobiono kanaliki powietrzne, które na zewnątrz zaopatrzono siatkami, a wewnętrzny koniec wprowadzono do pieców, aby zwiększyć w nich ruch powietrza. Zrobiono podłogę betonową w latrynach I. piętra, a w tym celu wyrzucono strop drewniany i zastąpiono go sklepieniem. Na legary pod podłogę zakupiono brusy, modrzewiowe. Cały kanał w zewnętrznej swej części został opatrzony i oczyszczony.

Robót zupełnie nieprzewidzianych jest tak wiele, że ani myśleć, aby je ukończyć można było za sumę 2 tysięcy zł., którą zapłaciło miasto. W sali operacyjnej naprzykład, cementowa podłoga została położona wprost na deski, które się ugięły pod ciężarem i będzie potrzeba ją zerwać, a po położeniu żelaznych tragarzy zrobić na nowo. Zepsuta pompa w studni zakładowej potrzebuje naprawy. Jest kilka okien, w których ramy zupełnie zgniły i muszą być zastąpione nowemi. Jednem słowem szpital przerabia się prawie na nowo. Chore kobiety są umieszczone na piętrze, chorzy mężczyźni w pawilonie dla zakaźnych, a dla zakonnic wynajęto pomieszkanie obok szpitala. Dozoruje robót i robotników przewodniczący komitetu szpitalnego Dr. Gedl i poświęca dla tej pracy po kilka godzin z rana i po kilka po południu z uszczerbkiem własnych interesów. Że przy takim dozorze roboty będą dobrze wykonane, wątpić nie można, ale że kosztorys zrobiony przez p. Krzyżanowskiego będzie grubo przekroczony, także wątpliwości nie podlega tem więcej, że i dziś jeszcze nie można powiedzieć, czy się nie odkryje coś nowego, wymagającego naprawy lub zmiany, bo przy opatrywaniu robót ja sam znalazłem, że w trupiarni odrzwia i progi są także przez grzyb zniszczone. P. Dr. Gedl oddaje szpitalowi prawdziwą obywatelską usługę, bo zna się na budowaniu i nadzwyczaj starannie śledzi, aby roboty dokonywane zniszczyły grzyb, który opanował cały zakład. Czy się mu to uda, przyszłość pokaże. Kancelaryę szpitalną zakonnica przeznaczona do tego. prowadzi wzorowo.

Zaległości kosztów leczenia z końcem r 1899 wynosiły zaledwie 296 zł. od samopłacących i stowarzyszeń w tym roku około 1000 zł. Gospodarstwo oszczędne, żywienie wszystkich osób w szpitalu kosztuje po 22 ct. dziennie. W ubiegłym roku leczono 574 chorych w ciągu 18.512 dni. Śmiertelność 8.7%, przeciętny pobyt chorych 22.2 dni, leczono średnio 50 chorych na 41

etatowych łóżkach. Koszt leków i sanit. potrzeb 6.1 ct. Leczono w szpitalu na syfilis 76 osób, na tyfus 9, na błonicę 5, większych i mniejszych operacyi dokonano 44, ocznych przypadków było 20, skórnych 116. Porodów 7. Szpital ma jeszcze bardzo małą ilość narzędzi chirurgicznych, tak że prymaryusz bardzo często operuje swojemi. Bielizny jest także bardzo mało, wystarcza bowiem na trzy zmiany zaledwie. Płótna, płócienka zakupują się z krajowych fabryk.

Na radzie d. 26. października przyjęto do wiadomości.

Zaleszczyki. — Jak donosiłem w roku ubiegłym, w ogrodzie szpitalnym kosztem 4.160 zł. stanął bardzo dobry i wygodny dom dla zakonnic, które nie miały pomieszczenia w szpitalu. Tu także została pomieszczona szwalnia i kapliczka a pod domem zrobiono dwie piwnice na skład różnego rodzaju warzywa. Fundusz szpitalny na tej budowie zrobił bardzo dobry interes, poprzednio bowiem za nędzne pomieszkanie dla Sióstr Miłosierdzia płacił 300 zł. a nie miał ani kaplicy, która służy także i dla chorych, ani piwnicy, ani strychu, na którym przechowują się zapasowe chirurgiczne opatrunki. Sprawa jednak budowy domu tego dotychczas nie została uregulowaną. Wysoki Sejm, zezwalając na budowę, przeznaczył na to 1530 zł., które Wydział krajowy miał pożyczyć w jakiejkolwiek finansowej instytucyi, drugie zaś 1530 zł. miało dać miasto na podstawie ustawy szpitalnej, na brakującą zaś według kosztorysu resztę szpital oddał cały swój rezerwowy kapitał, w ciągu długich lat zbierany z bardzo szczupłej taksy. Wydział krajowy jednak nie zaciągnął pożyczki, którąby musiała być pokryta powiększoną taksą lecz dał 2.000 zaliczki z III. rubryki budżetu, którą kazał ściągać ratami po 166 zł. z kwartalnych rachunków, miasto zaś nie dało nic, w skutek czego szpital musiał pokryć i resztę wydatków. Brak zaś 3060 zł. w budżecie odbił się bardzo niekorzystnie na gospodarstwie, dlatego też lekarz musiał operować własnemi narzędziami a bielizny jest tak mało, że zaledwie wystarcza na dwie zmiany, dla szpitala zaś brak bielizny jest najprzykrzejszym, bo nie pozwala zachować należytej czystości. Dodać przy tem muszę, że szpital Zaleszczycki należy do naszych najuboższych szpitali prowincyonalnych, bo w ciągu całego istnienia swego nigdy nie miał taksy wyższej nad obecną (51 ct.), a wszystko co zbierał niezmierną oszczędnością, musiał oddać na naprawę budynku szpitalnego, który był przerobiony na zakład leczniczy z dawnej karczmy. Jeżeli więc ten szpital pod względem leczniczym i gospodarczym osiąga takie same rezultaty jak inne szpitale, zawdzięczać to należy tylko wysiłkom i pracowitości obecnego Dyrektora szpitala, mogącego służyć za przykład obowiązkowości i sumienności i staraniom Sióstr Miłosierdzia zawiadującym gospodarstwem szpitalnem.

Obecnie z powodu urządzenia kanału odpływowego Wydział krajowy asygnował zwyż 1000 zł. i uwiadomił komitet szpitalny, że pieniądze te będą ściągane ratami z kosztów leczenia. Upraszam o podwyższenie taksy, bo inaczej szpital ten nigdy nie przyjdzie do porządku i o zmuszenie miasta Zaleszczyki do zapłacenia przypadającej nań części. Gospodarstwo szpitalne jest bardzo oszczędne, żywienie chorych kosztuje 18 ct. na dzień i chorego; wiktuały w spiżarni należytej dobroci; rachunki szpitalne prowadzą się prawidłowo. Płótno sprowadza się z Korczyny, sanitarne zaś potrzeby z Krakowa od Dobrowolskiego. W kancelaryi zaś książki w porządku, pisarz szpitalny pilny i pracowity, a zaległości zmniejszają się corocznie. Rada powiatowa za zgodą rad gminnych przeznaczyła 4.000 zł. z funduszu złożonego z kar na budowę nowego szpitala i na ten sam cel dodała od siebie jeszcze 2000 zł. Byłoby do życzenia wywołać doniesienie o tym darze, aby go potem nie cofnięto, jak się to stało z gruntem, który miasto darowało szpitalowi, a następnie sprzedało na szkołę ogrodniczą Wydziałowi krajowemu.

W szpitalu w dniu inspekcyi zastałem 78 chorych na 52 etatowych łóżkach, lecz wskutek utrzymywania ciągłego przewiewu powietrze w salach

było czyste. W ubiegłym roku leczono 1322 chorych w ciągu 28.024 dni, a pomimo ciągłego przepełnienia śmiertelność wynosiła tylko 4·7% a średni czas pobytu 21·2 dni przy przeciętnej ilości 76 chorych dziennie. Leczono tu w roku ubiegłym 269 syfilitycznych, na skórne choroby 180, dokonano większych i mniejszych operacyi chirurgicznych 240, a ocznych 11. Na gruźlicę leczono 94.

Wnioski: 1. Podnieść taksę, 2. wyegzekwować od miasta 1530 zł. należące szpitalowi, 3. zapytać Wydział rady powiatowej, jak jest wysoką suma uchwalona na budowę szpitala i w jakiej finansowej instytucyi jest umieszczona.

Na radzie d. 15. września uchwalono wnioski 2. i 3.

Na zapytanie wystosowane do Wydziału powiatowego otrzymano odpowiedź, że kwota przeznaczona na budowę szpitala w Zaleszczykach, za zgodą gmin z kar złożona, wynosi 5.405 zł. 12 ct. Fundusz ten złożony w zaleszczyckiej kasie oszczędności. Oprócz tego na ten sam cel Wydział powiatowy przeznaczył 2100 zł., płatnych od roku 1899 w trzech rocznych ratach. Zwrotu 1530 zł. od miasta zażądano. 72.441/900.

Na kanalizacyę szpitala Wydz. krajowy zezwolił użyć z funduszów szpitalnych 596 koron. LW. 48.700/900.

Złoczów. — Szpital złoczowski położony wśród miasta należy do tych prowincyonalnych zakładów, które czekają prawie zupełnego odnowienia. Zbudowany przed trzydziestu laty, kiedy budownictwo szpitalne było jeszcze tak mało rozwinięte, przedstawia wszelkie niedostatki koszarowego rozmieszczenia chorych. Pokoje są dość niskie a ilość powietrza przypadająca na jedno etatowe łóżko mniejsza znacznie niż to przepisuje hygiena. Nadto dach kryty gontem już gnije i potrzebuje zmiany, wszystkie budynki gospodarcze także są w bardzo zrujnowanym stanie. Obecnie te ostatnie naprawiają się, przedewszystkiem dlatego, aby usunąć wilgoć z pomieszczenia Sióstr Miłosierdzia i uchronić sufity od zamakania. Pomimo wielkich braków w pomieszczeniu chorych, szpital ten oddaje znaczne usługi okolicy, średnia bowiem liczba leczonych dziennie wynosi 77 a w roku ubiegłym leczono 1242 chorych w ciągu 28.386 dni. Wskutek niskiej taksy w ciągu lat wielu, zresztą i wskutek niedbalstwa dawnego zarządu, nie mając możności dźwignięcia się ekonomicznego, szpital ten popadł w bardzo smutny stan pod względem materyalnym; budynki bowiem długo nienaprawiane zaczęły niszczyć się, bielizny było tak mało, że nieraz chorzy musieli leżeć we własnej, gdyż szpitalna wystarczała zaledwie na dwie zmiany, a sienniki i prześcieradła były łatane do tego stopnia, że łata leżała na łacie. Narzędzi lekarskich, sprawionych przed wielu laty, jest ilość dostateczna, ale już nie odpowiadają obecnym wymogom aseptyki, która nie znosi drewnianych karbowanych trzonków.

Oddanie szpitala w zarząd Sióstr Miłosierdzia, podniesienie taksy leczenia o całych 10 ct. i zmiany w całym zarządzie oddziałały bardzo korzystnie na stan ekonomiczny zakładu, są to jednak rzeczy, których działanie rozkładać się musi na szereg lat, bo dobre gospodarstwo zależy przedewszystkiem od równomiernego rozwoju wszelkich jego gałęzi a na to czasu potrzeba, ale dzięki tym zmianom szpital jest już na bardzo dobrej drodze. Gospodarstwo Sióstr Miłosierdzia jest oszczędne; ze sprzedaży kilku wieprzków naprawiły one parkany otaczające zakład z dwóch stron i uporządkowały kaplicę; obecnie w chlewku są znowu cztery wieprzki, tuczące się odpadkami kuchennemi.

Ogród dostarcza warzywa na rok cały, a drób jaj. Wskazałem Przeł o żonej, jak mają być prowadzone rachunki gospodarstwa folwarcznego, aby była ewidencya wszystkich dochodów i wydatków i w jaki sposób mogą być używane nadwyżki z gospodarstwa. Wiktuały w spiżarni dobrego gatunku ale

sądzę, że byłoby korzystniej oddać Siostrom zakupno ich z wolnej ręki, aniżeli brać od dostawców, ma się rozumieć z wyjątkiem mięsa i pieczywa. Bielizny zakupiono nieco w Korczynie ale jeszcze i obecnie jest tylko trzy zmiany. Szpital posiada kapitał rezerwowy wynoszący 4000 zł. z fundacyi ś. p. Woyny, ale rodzina zmarłego spłaca tylko 210 zł. rocznie procentu, kapitału zaś spłacić nie chce. Książki gospodarcze są prowadzone według wzorów przepisanych instrukcyą.

W szpitalu znalazłem 59 chorych. Okolice wilgotne i zimne dostarczają tu wielką ilość chorych zreumatyzmowanych i zartrytyzmowanych a także chorych na malaryę; na kiłę leczono w roku ubiegłym 126, na choroby skóry 150, na oczne 52, w szpitalu było 25 porodów siłami natury i 7 z pomocą lekarską; operacyj chirurgicznych większych i mniejszych dokonano 64, leczono na gruźlicę 34. Śmiertelność wynosiła 5%. Operacye chirurgiczne z braku miejsca dokonują się w kancelaryi lekarskiej, tamże stoi stół operacyjny, Lekarstwa kosztują nie wiele, bo dotychczas zużytkowują się jeszcze leki pozostałe z dawnej domowej apteki a przyrządzaniem tych leków pod kierunkiem dyrektora zajmuje się jedna z Sióstr Miłosierdzia, która nabyła w tem wprawy, pracując dawniej w aptece krakowskiego szpitala. Ordynacya lekarska odbywa się w godzinach instrukcyą przeznaczonych. Byłem przy wizycie porannej i wieczornej w szpitalu. Obejście się lekarzy z chorymi ojcowskie i serdeczne, pielęgnacya staranna i ludzka. Nieodpowiedność pomieszczenia sali operacyjnej w kancelaryi, dokąd przychodzą ambulanci z różnemi chorobami, jest przyczyną, iż zgodzilem się na urządzenie sali operacyjnej w jednym pokoiku na piętrze obok oddziału chirurgicznego, gdzie jest miejsce na dwa łóżka. Urządzenie tam pokoju operacyjnego będzie kosztować nie wiele i może być dokonane z oszczędności szpitalnych. Rzecz to była nader nagląca, bo do szpitala przychodzi dużo chorych, potrzebujących operacyi, a w kancelaryi tego robić nie można.

Przejrzałem kosztorys robót, które szpital ma dokonać w roku przyszłym i przekonałem się, że wszystkie te roboty są potrzebne i nie drogo obrachowane, a znacznie poprawią obecny stan szpitala. W kancelaryi szpitalnej wszystko w porządkku, zaległości kosztów leczenia w dniu inspekcyi wynosiły po strąceniu trzech ostatnich kwartałów 2798 koron. Obejrzałem realność radcy Nawrockiego, którą ofiarują na zamianę szpitala. Realność jest dość obszerna, bo składa się z 5 domów, mieszczących 40 ubikacyj, niestety jednak te wszystkie domy są drewniane, nie mogą więc służyć na szpital.

Na radzie d. 15. września przyjęto do wiadomości.

Zółkiew. — Szpital żółkiewski pod względem ilości chorych szukających w nim pomocy jest drugim wśród szpitali prowincyonalnych. Dlatego też ilość chorych jest tu nieustannie wyższa, aniżeli jest łóżek, chociaż lekarze starają się ile możności jaknajkróciej trzymać rekonwalescentów. Wskutek pozwolenia Wysokiego Sejmu na zbudowanie domu administracyjnego ilość łóżek ze 120 może być podwyższoną na 150, jeżeli będzie zakupioną odpowiednia ilość bielizny, łóżek i innych sprzętów, gdyż wszystkie ubikacye obrócone obecnie na magazyny, składy i kancelarye mogą być przysposobione na pomieszczenie chorych. Budowa domu administracyjnego jest już na ukończeniu. Jest to budynek parterowy, który będzie mieścić w jednem skrzydle kancelaryę zarządu i magazyn bielizny a w drugiem pomieszkanie dla zakonnic, składających się z 3 pokojów i kuchenki. W środkowej części będzie pomieszczony magazyn opatrunków, poczekalnia dla chorych ambulatoryjnych i pokój dla stróża. Ze względu na spadzistość terenu wybudowano sutereny pod lewem skrzydłem, w których będzie pomieszczony magazyn rzeczy należących do chorych i skład gospodarskich rupieci. Budowa tego domu według kosztorysu będzie kosztować 6.823 złr. 71 ct., za taką bowiem kwotę oddano ją w przedsiębiorstwo. Po ukończeniu budowy ogród otaczający budynki szpitalne

będzie uregulowany należycie. W roku bieżącym połowa dachu nad budynkiem, w którym się mieści kuchnia i pralnia, została pokrytą blachą cynkowaną, druga zaś połowa będzie zrobiona w roku przyszłym. Szpital posiada cztery studnie a pomimo to cierpi na nieustanny brak wody, wszystkie bowiem studnie zostały zasypane przez madę, czyli ruchomy piasek. W roku przyszłym przystąpi się do wiercenia nowej studni. Kwota na to przeznaczona, jest wstawiona do budżetu na rok 1901.

Szpital ten pod względem taniości utrzymania chorych i administracyi zajmuje też drugie miejsce wśród szpitali prowincyonalnych, taksa jego bowiem wynosi 50 ct. i taką jest już od lat bardzo wielu. Żywienie chorych kosztuje 16·5 ct. dziennie a leki i sanitarne 4·8 ct. Komitet szpitalny, dyrektor i rządca są bardzo oszczędni, gospodarni i nader umiejętnie prowadzą gospodarstwo zakładu, dlatego też szpital ten należy do bardzo niewielu, które nigdy nie prosiły o zaliczki na potrzeby bieżące. Magazyny są utrzymane wzorowo żywienie chorych smacznie przyrządzone i dostateczne. Czystość i porządek wszędzie. Bielizny tylko wskutek nieustannego przepełnienia szpitala chorymi mało. Leczenie chorych bardzo staranne i ludzkie, chirurgia tu kwitnie: w roku ubiegłym większych i mniejszych operacyj dokonano 261; wenerycznych leczono 170; tuberkulicznych 155; na tyfus 45; na choroby skórne 239; na oczne 159; porodów siłami natury dokonanych było 18, z pomocą lekarską 3; na krup leczono 5 przy pomocy limfy z zakładu prof. Bujwida.

Śmiertelność w całym szpitalu w ciągu ubiegłego roku wynosiła 5·7%. Sala operacyjna bardzo dobrze urządzona, instrumentaryum dostateczne, po większej części narzędzia lekarskie sprowadzono z Francyi od Collin'a. Szpital posiada swój własny dezynfektor.

Na radzie dnia 26. października przyjęto do wiadomości.

Żywiec. — Żywiecki szpital jest w tem szczęśliwem położeniu, że przełożoną władzę ma Radę powiatową najofiarniejszą w kraju, która ani na chwilę nie wypuszcza go ze swej opieki i nieustannie dba o rozwój jego, corocznie przychodząc mu z jakąś pomocą, lub podarunkiem, ale nadto ma szczerego opiekuna w osobie Arcyks. Karola Stefana, właściciela Żywca, który bardzo się interesuje szpitalem, często go odwiedza i niejednokrotnie dał dowody swej przychylności dla tej instytucyi i swojej dobroczynności. W roku przeszłym Arcyksiąże darował szpitalowi wielką ilość materyału budulcowego i kazał swoim kosztem urządzić łazienki i dezynfektor w pawilonie dla zakaźnych, w tym zaś roku tak samo kazał urządzić dwa piece i cały mechanizm kąpielowy w dwóch łazienkach dla kobiet i dla mężczyzn, co kosztowało najmniej 800 złr. a oprócz tego darował płytki sztajngutowe, któremi zostały wyłożone łazienki, latryny, a także sala sekcyjna i trupiarnia. Arcyksiąże odwiedza szpital żywiecki prawie każdy raz, gdy przyjeżdża do dóbr swoich, bardzo się interesuje jego rozwojem, leczeniem i wszystkiem, co się dotyczy tej instytucyi.

Rada powiatowa mając zaoszczędzonych na gospodarstwie 3000 złr., chciała w tym roku przystąpić do wybudowania osobnego domku na pomieszczenie kuchni, która jest za szczupłą na tyle chorych i pralni, gdyż ta ostatnia, pomieszczona w pięknych i w widnych suterenach bywa zalewana wodą w słotnej porze roku.

Według obrachowania budowniczego miało to kosztować 8.004 złr., Rada więc powiatowa prosiła Wydział krajowy o pomoc pieniężną, której odmówiono dla braku funduszów na cel podobny przeznaczonych.

Wskutek zwiększania się ludności i rozszerzenia się miasta domy mieszkalne zbliżają się coraz bardziej do szpitala, a w tym roku stanął przed samą bramą główną dom prywatny oddzielony tylko szerokością drogi. Obawiam się bardzo, żeby sąsiedztwo takie nie wpłynęło na demorali-

zacyę posługi, którą tu bardzo trudno znaleść, zwłaszcza męskiej, pomimo płacy po 7 i 8 złr. miesięcznie, bo wszystko co się czuje na siłach, wychodzi na zarobek do Niemiec i do Węgier, tak, że szpital nie jest w stanie utrzymać dłużej służby męskiej, potrzebnej do pracy około domu i ogrodu.

Zakład żywiecki pod względem gospodarstwa domowego od samego początku istnienia służy za przykład dla wszystkich szpitali prowincyonalnych.

Żywienie chorych jest dobre, tanie (20 ct.) i z bardzo dobrych produktów sporządzone, ogród dostarcza warzywa na rok cały, z odpadków utrzymuje się kilka sztuk nierogacizny.

Bielizny jest ilość dostateczna, tak że komitet szpitalny ma zamiar preliminowaną na r. 1901 sumę na zakupno bielizny zaoszczędzić i dołożyć do rezerwowego kapitału, aby można było przystąpić do budowy bardzo potrzebnych kuchni i pralni, które mają być pomieszczone w ogrodzie zakładowym.

Opał w tym roku podrożał nadzwyczajnie, tak że cetnar metryczny nawet tu w takiej bliskości od kopalni, kosztuje 1 złr. 20 ct. a w dniu inspekcyi ta pozycya budżetowa już była przekroczona o 340 koron. W tym roku postawiono siedm nowych kaflowych pieców, na miejscu przepalonych, i zrujnowanych i urządzono pokój dla klasowych, którzy za leczenie i utrzymanie płacą po 1 złr. 50 ct. dziennie.

W roku ubiegłym leczono w szpitalu 1366 chorych w ciągu 32.907 dni leczenia.

Śmiertelność była 7.6%, średni pobyt 24 dni; przeciętnie leczono 90 chorych na 92 łóżkach. Z ważniejszych chorób leczono: na syfilis 83, na suchoty płucne 84, na choroby skórne 125, na oczne 117, operacyj chirurgicznych dokonano 132, ocznych 26, porodów odbyło się 4 bez pomocy siłami natury a 4 z pomocą lekarską. Z chorób zakaźnych leczono na szkarlatynę 6, na błonicę 20, na tyfus brzuszny 3. W tym roku już dokonano 154 operacyi. Zaległości kosztów leczenia ściągają się bardzo różnie, ale niestety sprawa ta we wszystkich starostwach jest bardzo lekceważona, tak, że pomimo nieustannych wezwań odpowiedzi zalegają po lat kilka.

Alegat V. przedstawia wykaz zamknięć rachunków szpitali prowincyonalnych.

Alegat VI. przedstawia wykaz budżetów szpitali prowincyonalnych na rok 1901.

Alegat VII. przedstawia wykaz dochodów rzeczywistych w szpitalach prowincyonalnych w r. 1899 według zatwierdzonych zamknięć rachunkowych.

Alegat VIII. przedstawia wykaz chorób leczonych w szpitalach powszechnych krajowych i prowincyonalnych.

Zakłady subwencyonowane.

1. Poliklinika powszechna, subwencyonowana kwotą 1.000 złr., przedstawiła następujący ruch chorych w zakładzie w r. 1899:

	leczono
a) Oddział chorób wewnętrznych. Lekarze ordynujący: Dr. Pisek, Docent Dr. Wiczkowski i Dr. Wechsler . .	2.773

	leczono
b) Oddział chorób nerwowych: Dr. Feuerstein i Prof. Dr. Prus	604
c) Choroby gardła i krtani: Dr. Trzcieniecki i Dr. Mahl	849
d) Oddział chirurgiczny: Docent Dr. Barącz, Docent Dr. Wehr	1.323
e) Oddział chorób kobiecych: Dr. Hojnacki, Dr. Sielski i Dr. Skałkowski	1.023
f) Oddział chorób dzieci: Dr. Szydłowski i Dr. Kucharski	1.181
g) Oddział chorób weneryczno-skórnych: Dr. Kossak i Dr. Tatarczuch	1.140
h) Oddział chorób ocznych: Dr. Kicki i Dr. Szulisławski	2.592
i) Oddział chorób jamy ustnej i zębów: Dr. Bieńkowski i Dr. Gońka	857
	12.342

Dokonano operacyj: Na oddziale chirurgicznym 473, na oddziale chorób kobiecych 131, na oddziale chorób gardła i krtani 84, na oddziale ocznym 96, na oddziale weneryczno-skórnym 53. Ogółem więc wykonano operacyj 837. Rezultaty te świadczą o wielkiej pożyteczności instytucyj.

2 **Lwowskie Towarzystwo ratunkowe,** subwencyonowane kwotą 300 złr. rocznie. Towarzystwo to istnieje od r. 1892 i do tej chwili udzieliło pomocy więcej, jak w 20 tysiącach wypadków. Liczba ta przemawia za potrzebą istnienia instytucyi i zarazem jest dowodem zaufania, jakiem ją obdarza społeczność. W ciągu siedmiu lat od 1893—1899 wydatki wynosiły 24.361 zł., koszt więc pomocy, okazanej jednemu choremu wynosił 1 złr. 21 ct. Pomoc była podana przy nagłych zasłabnięciach 5.761 razy, przy uszkodzeniach cielesnych 12.608 razy, przy porodach 188, w przypadkach obłąkania 165, samobójstw 335, przy pożarach 89 i t. d.

Ze sprawozdania tego Towarzystwa za rok 1900 widać, że w ciągu roku udzielono pomocy w 3.602 wypadkach, a mianowicie w 2.521 wypadkach w dzień, a w 1.081 wypadkach w nocy. W tej liczbie uszkodzeń cielesnych było 2.733, nagłych zasłabnięć 751, porodów i poronień 34, przypadków obłąkania 33, samobójstw 35, przypadków śmierci 44, symulacyj 15, fałszywych alarmów 36, przy pożarze 21. Przychód wynosił 10.664 K. 81 gr, wydatki 8.669 K. 5 gr.

3. **Galicyjski zakład głuchoniemych we Lwowie.** W 1899/1900 zapisano na rok szkolny 57 chłopców i 40 dziewcząt; z tej liczby dochodzących na naukę było 7 chłopców i 7 dziewcząt. Przyczyny głuchoty: od urodzenia 55, z zapalenia mózgu 18, z potłuczenia 4, z tyfusu 3, z zapalenia ucha 1, ze szkarlatyny 2, z niewiadomych przyczyn 14.

Na podstawie uchwalonej przez Wys. Sejm d. 27. marca 1899 pożyczki 18.000 złr. na budowę drugiego piętra, dyrekcya z całą energią przystąpiła do budowy, tak, że obecnie jest już skończona; przybyły 2 pokoje o 3 oknach, sześć pokojów o 2, a jeden o 1 oknie. Możnaby więc pomieścić 40 wychowanków więcej, gdyby dyrekcya rozporządzała odpowiednimi funduszami na powiększenie personalu nauczycielskiego i utrzymanie większej liczby dzieci. Niestety jednak, pomimo zaprowadzenia jak najoszczędniejszej gospodarki, budżet zakładu wykazuje co roku znaczny niedobór. Utrzymanie jednego dziecka rocznie kosztuje 270 złr., podczas gdy w innych zakładach monarchii po 350 złr. Głuchoniemych w Galicyi, zdatnych do nauki, jest około 2.000, zakład zaś może utrzymać 85.

4. Szkoła głuchoniemych Bardacha, subwencyonowana przez Wys. Sejm kwotą 600 K. rocznie: Zapisanych było chłopców 5 i dziewcząt 11; w tej liczbie ze Lwowa 6, z prowincyi 10. W zakładzie umieszczonych 8, dochodzących 8, z tych na oddział I. uczęszczało 7, na II. — 3, na III. — 4 i na IV. — 2; egzamin publiczny wykazał wielkie postępy uczniów i użyteczność szkoły.

5. Galicyjski zakład dla ciemnych. W 1899 roku było w zakładzie chłopców 24, dziewcząt 17. Razem 41. Nauką, wychowaniem i zarządem domowym kierował, jak w ubiegłych latach p. Apoloniusz Jougan, który też udzielał przedmiotów szkolnych starszym wychowankom. W skład dyrekcyi wchodzą: ks. Jerzy Czartoryski, ksiądz kan. Jan Czapelski, Dr. Emanuel Roiński, radca Sylwester Hawryszkiewicz i Dr. Józef Ekielski. W tym roku 7 chłopców i 3 dziewcząt opuszczają zakład, po sześcioletnim pobycie, a wróciwszy do domu i stron rodzinnych, będą mogli zdolniejsi — całkowicie, mniej zdolni częściowo, koszykarstwem, muzyką, robotami ręcznemi na życie zarabiać, wspierani przez zakład corocznie udzielaną im subwencyą. W miejsce opuszczających zakład, będą przyjęci nowi. Przychody w r. 1899 wynosiły 33.980 K. 06 h., wydatki 31.376 K. 85 h. Ukończono zakład nowy na Zofijówce i przystąpiono do wewnętrznego urządzenia. Po przeniesieniu zakładu do nowego budynku, teraźniejszy budynek zostanie sprzedany.

Porównanie

rzeczywistych wydatków na cele zdrowia publicznego w roku 1899 z takimiż wydatkami w roku 1898.

Rubryka	Pozycya	Zamknięcie rachunków	1899			1898	
		WYDATKI	Wydano	Preliminowano	Różnica	Wydano	Różnica
			zł.	zł.	zł.	zł.	zł.
III.	36	Koszta leczenia	1,190.362	995.000	+ 195.362	1,250.002	— 59.640
IV.	37—38	„ szczepienia	77.643	77.000	+ 643	78.281	— 638
V.	39—41	„ sanitarne	35.110	40.200	— 5.090	31.833	+ 3.277
VI.		Zasiłki dla zakładów dobroczynności (leczniczych):					
	42	Szpitale S. S. Miłosierdzia w Czerwonogrodzie, Rozdole i Bursztynie . . . 900 zł.					
	43	Szpital S. S. Miłosierdzia w Nowosiółkach . . . 300 „					
	49	Zakład św. Józefa we Lwowie . . . 1.000 „					
	50	Kolonia lecznicza w Rymanowie . . . 500 „					
	52	„ „ „ Rabce . . . 300 „					
	51a	Lecznica lwowska . . . 1.500 „					
XVII.	420	Towarzystwo ratunkowe w Krakowie . . . 300 „					
	419	„ „ we Lwowie . . . 300 „	5.100	5.100	—	5.100	—
		Dotacye zakładów.					
XI.	190	Kraków, szpital św. Łazarza: oddział położnic	1.423	4.727	— 3.304	—	+ 1.423
	191	„ podrzutki	3.192	3.400	— 208	3.150	+ 42
	187	Lwów, oddział chorych	17.041	11.475	+ 5.566	11.918	+ 5.123
		„ „ położnic	15.667	11.873	+ 3.794	9.141	+ 6.526
	189	„ podrzutki	7.301	6.772	+ 529	6.529	+ 772
	188	Kulparków	—	—	—	—	—
		Razem	1,352.839	1,155.547	+ 197.292	1,395.954	— 43.115
		DOCHODY	**Wpłynęło**	**Preliminowano**	**Różnica**	**Wpłynęło**	**Różnica**
			zł.	zł.	zł.	zł.	zł.
IV.	12	Nadwyżka od szpitala w Krakowie:					
		Oddział chorych . . . 15.496 zł.					
		„ syfilitycznych . . . 9.591 „					
		„ obłąkanych . . . 8.574 „	33.661	13.004	+ 20.657	102.070	— 68.409
	13	Nadwyżka od szpitala we Lwowie	—	—	—	—	—
	14	„ „ zakładu w Kulparkowie	42.696	19.838	+ 22.858	35.979	+ 6.717
V.	17	Zwroty od szpitali prowincyonalnych	23.435	14.000	+ 9.435	14.854	+ 8.581
	18	„ „ gmin	200	300	— 100	210	— 10
XI.	50	„ za rachunki aptekarskie	470	460	+ 10	470	—
		Razem	100.462	47.602	+ 52.860	153.583	— 53.121
		Wydatek rzeczywisty	1,252.377	1,107.945	+ 144.432	1,242.371	+ 10.006

Ruch chorych i koszta w naszych zakładach leczniczych w roku 1899.

Poszczególnienie	Ilość				Procent śmiertelności	średni czas leczenia	Wydatki na chorych		Koszta					Taksa	
	łóżek dla chorych	chorych	zmarłych	dni leczenia					całej kuracyi jednego		jednego dnia leczenia	jednego dnia wiktu chorych i służby	sanitarne leki z utrzymaniem apteki. narzędzia chir. i przybory opatrunkowe na 1 dzień	od dorosłych	od dzieci
						dni	zł.	ct.	zł.	ct.	ct.	ct.	ct.	ct.	ct.
A. Szpitale powszechne.															
krajowy we Lwowie oddział chorych	761	11.454	765	216.296	6·68	19·8	177.279	18	15	47·7	81·9	23·8	6·3	80	40
„ „ „ kliniki . .	199	1.812	85	44.082	4·60	26·9	67.791	72	37	41·2	153·1	59·1	37·0	80	80
„ „ Krakowie . . .	591	8.387	825	192.690	9·83	27·—	141.665	26	16	86·7	78·5	24·6	6·0	63/80	63/80
Suma A. .	1.551	21.653	1.675	453.068	7·73	24·56	386.736	16	23	25·2	104·5	35·8	16·4	—	—
B. Szpitale prowincyonalne.															
gminny w Białej	98	1.417	83	35.414	5·8	25·0	22.242	17	15	69·6	62·8	24·3	8·6	57	30
„ „ Bochni	55	712	36	15.717	5·0	22·1	10.963	43	15	39·8	69·8	21·1	5·6	67	34
„ „ Brodach . . .	70	817	51	20.185	6·1	24·7	9.657	07	11	82·0	47·8	18·0	4·1	52	26
„ „ Brzeżanach . . .	82	1.048	69	28.233	6·5	26·9	14.071	44	14	42·6	49·8	18·7	5·7	59	30
„ „ Drohobyczu . . .	80	2.208	79	47.862	3·5	21·7	21.239	62½	9	61·9	44·4	17·7	7·7	66	33
„ „ Husiatynie . . .	40	274	16	7.759	5·8	28·3	3.935	01	16	—	56·5	22·6	8·6	60	30
„ „ Jaśle	100	1.017	89	21.878	8·6	21·5	9.907	79	9	74·2	43·3	20·6	4·2	62	30
„ „ Kołomyi . . .	70	1.148	55	29.973	4·7	26·1	15.712	04	13	68·6	52·4	18·5	6·0	52	26
powiatowy w Lubaczowie . .	50	801	49	18.245	6·9	22·77	7.136	28	8	91·0	39·1	13·7	5·2	60	30
„ „ Podhajcach . .	86	1.554	55	31.117	3·5	20·0	17.372	21½	11	17·9	55·8	16·1	9·8	55	28
gminny w Przemyślu . . .	175	3.092	237	71.620	7·6	23·2	34.638	85	11	20·2	48·4	16·5	9·1	49	25
powiatowy w Przemyślanach . .	44	1.217	39	20.423	3·2	16·8	12.498	46	10	26·9	61·1	17·3	6·9	60	30
gminny w Rzeszowie . . .	116	1.539	89	34.344	5·8	22·3	22.760	33	14	78·8	66·3	22·1	5·6	64	32
„ „ Samborze . . .	62	895	55	25.097	5·9	28·0	14.260	55½	15	93·4	56·8	21·2	5·4	60	30
„ „ Sanoku	80	1.100	74	26.804	6·7	24·4	17.410	59	15	82·8	64·9	19·9	12·9	65	32
„ „ Sączu Nowym . .	60	825	53	21.645	6·4	26·2	12.135	73½	14	71·0	56·0	16·5	3·7	67	34
„ „ Śniatynie . .	24	582	15	12.263	2·5	21·1	5.385	48	9	25·3	43·9	15·8	8·9	56	30
„ „ Stanisławowie . .	120	2.502	167	54.407	6·6	21·7	30.157	29	12	05·3	55·4	18·8	4·3	52	40
„ „ Stryju	99	1.586	119	39.819	7·5	25·1	25.098	73½	16	46·8	65·6	19·1	7·4	70	35
powiatowy w Sokalu . . .	80	1.881	55	23.566	2·9	12·5	12.678	44	6	74·0	53·7	18·8	8·9	60	30
gminny w Tarnopolu . . .	100	1.412	109	34.265	7·7	24·27	21.956	74	15	55·0	64·1	21·9	6·9	60	30
„ „ Tarnowie . . .	140	2.144	189	50.462	8·6	23·5	30.225	41	14	09·7	59·8	22·7	6·2	62	31
„ „ Wadowicach . . .	41	574	50	18.512	8·7	32·2	11.503	09½	20	04·0	62·1	22·1	6·1	76	38
„ „ Zaleszczykach . . .	52	1.322	63	28.024	4·7	21·2	14.767	87	11	17·0	52·7	19·8	12·4	51	26
powiatowy w Złoczowie . . .	80	1.242	64	28.386	5·1	22·8	13.732	93½	11	05·7	48·3	21·3	3·3	58	29
gminny w Żółkwi	120	2.536	149	49.252	5·7	19·4	20.800	12½	8	20·1	42·2	16·5	4·8	50	25
powiatowy w Żywcu . . .	92	1.366	104	32.907	7·6	24·0	15.276	61	11	18·3	46·4	19·3	5·0	53	27
Suma B. .	2.216	36.811	2.213	828.179	6·0	22·5	447.524	32	12	15·7	54·0	19·2	6·7	—	—
C Zakłady położnicze.															
krajowy we Lwowie oddział szpitalny	79	1.295	15	19.884	1·15	15·35	21.696	65	16	75·4	109·1	26·0	15·2	80	40
„ „ „ klinika poł. gin.	88	784	7	13.456	0·89	17·16	21.133	87	26	95·6	157·0	43·7	33·9	80	80
„ w Krakowie . . .	60	1.346	17	26.061	1·26	18·84	21.424	23	15	91·8	82·2	27·4	12·3	63	63
Suma C. .	227	3.425	39	59.401	1·13	17·11	64.254	75	19	87·6	116·1	32·4	20·4	—	—
D. Zakłady dla obłąkanych.															
krajowy w Kulparkowie . . .	652	1.565	184	261.751	11·7	167·0	188.720	15½	120	58·7	72·0	25·4	1·9	80	80
„ „ Krakowie . . .	115	466	74	50.284	15·88	107·9	38.445	66	82	50·2	76·4	30·0	3·9	80	80
Suma D. .	767	2.031	258	312.035	12·7	137·4	227.165	81½	101	54·4	74·2	27·7	2·9	—	—
E. Szpitale dla dzieci.															
Szpital św. Zofii we Lwowie . .	110	1.330	239	32.628	17·9	24·5	16.000	—	12	03·0	48·7	—	—	—	40 / 80
„ „ Ludwika w Krakowie .	108	1.194	218	28.557	18·25	23·91	16.000	—	13	40·0	56·0	—	—	—	63
Oddział osesków z mamkami . .	12	306	118	* 14.866	38·56	18·5	6.195	53	20	24·8	41·6	—	—	—	63
Suma E. .	230	2.830	575	76.051	20·31	22·3	38.195	53	15	23·6	48·7	—	—	—	—
Suma A., B., C., D. i E. .	4.991	66.750	4.760	1,728.734	7·1	25·9	1,163.876	57½	—	—	—	—	—	—	—

*) Z wykazanej ilości dni leczenia przypada na oseski 9.695 dni, zaś na mamki 5.171 dni.

WYKAZ

wydatków w dwóch szpitalach krajowych w r. 1899.

Liczba porządkowa	Poszczególnienie	Kraków	Kulparków	Kraków	Kulparków
		Ilość dni leczenia w r. 1899.		na dzień leczenia przypada	
		269.035	261.751		
		zł.	zł.	ct.	ct.
1.	Żywienie chorych (Rubr. VII. od żywienia do wina)	69.801	66.532	25·95	25·42
2.	Bielizna	8.014	6.735	2·98	2·58
3.	Pranie	5.895	5.833	2·19	2·25
4.	Opał sal, korytarzy tudzież pędzenie motoru benz.	6.712	7.870	2·49	3·02
5.	Oświetlenie naftą i elektrycznością	3.967	2.190	1·48	0·86
6.	Leki z utrzymaniem apteki i potrzeby sanit. z laborat.	16.134	5.087	5·98	1.94
7.	Instrumenta chirurgiczne	899	53	0·34	0·02
8.	Szczudła, buty i opaski	206	—	0·08	—
9.	Wina stare	—	—	—	—
10.	Sprzęty i naczynia domowe	1.961	2.659	0·73	1·02
11.	Słoma do sienników	508	901	0·19	0·34
12.	Utrzymanie kapelanów 2 obrząd. i kaplic dwie	1.228	1.867	0·46	0·70
13.	„ koni	696	1.493	0·26	0·57
14.	„ ogrodów i pól	1.103	12.119	0·42	4·63
15.	Koszta pogrzebowe	122	296	0·04	0·11
16.	Utrzymanie budynków (asekuracya, kominiarze i drogi)	4.420	8.404	1·65	3·22
17.	„ dyrektora, lekarzy, akuszerek, stypendya akuszerek, wikt dla lekarza i akuszerki dyżurnej i wynagrodzenie za spisywanie protokołów sekcyjnych	22.178	10.994	8·26	4·20
18.	Utrzymanie zarządu t. j. rządcy z całym personalem urzędniczym i funkcyonaryuszami kancel.	13.524	10.080	5·02	3·85
19.	Utrzymanie Sióstr Miłosierdzia	7.365	5.661	2·74	2·18
20.	Służba wyższa i niższa (służba maszynowa przy motorze)	17.708	28.332	6·56	10·82
21.	Maszyny, wodociągi wraz ze służbą maszynową	3.947	3.678	1·47	1·40
22.	Koszta kancelaryjne	935	442	0·36	0·14
23.	Pensye i emerytury	6.304	3.293	2·30	1·26
24.	Zaopatrzenia i dary z łaski i odprawy kwart. pośm.	2.956	426	1·10	0·13
25.	Remuneracye i zapomogi	1.200	1.000	0·46	0·38
26.	Odsetki od kapitałów dłużnych	—	—	—	—
27.	Zapisy, podatki i wydatki z prawa patronatu	1.037	212	0·38	0·08
28.	Koszta utrzymania dzieci na oddziale położnic	—	—	—	—
29.	Rozmaite	2.080	2.563	0·78	0·98
	Razem	200.900	188.720	74·67	72·10
	Do tego:				
	Zaliczki na płace (Rubr. I.)	262	565	—	—
	Koszta utrzymania dzieci w szpit.	22.831	—	—	—
	Nadzwyczajne budowle kliniczne	4.245	10.501	—	—
	Ogólny wydatek	228.238	199.786	—	—

Uwaga. Taki sam wykaz z lwowskiego szpitala z powodu połączenia jego z klinikami przedstawia się na Al. III a.

WYKAZ

wydatków w kraj. szpitalu powszechnym we Lwowie wraz z klinikami za rok 1899.

Liczba porządkowa	Poszczególnienie	Ogólna ilość dni leczenia 293.718, w tej liczbie 57.538 dni leczenia w klinikach: Ogólny wydatek roczny w całym szpitalu wraz z klinikami	Z obok wymienionego ogólnego wydatku przypada: na utrzymanie klinik z dopłatą 80 ct. z funduszu szpitalnego	Z obok wymienionego ogólnego wydatku przypada: na utrzymanie chorych w oddziałach szpit.	Ogólna przeciętna w całym szpitalu wraz z wydatkami w klinikach	Z obok wymienionej przeciętnej przy 293.718 dniach przypada: na utrzymanie chorych w klinikach	Z obok wymienionej przeciętnej przy 293.718 dniach przypada: na utrzymanie chorych w szpitalu	W klinikach było 57.538 dni co wynosi w stosunku do ogólnej ilości 51%, zatem dzień kosztował 5·1 × przez wykazaną przeciętną[1])	236.180 dni w stosunku do 293.718 daje 0·80%, zatem w szpitalu dzień leczenia kosztuje 0·80% × przez wykaz: przeciętną[1])
		zł.	zł	zł.	ct	ct.	ct.	ct.	ct.
1	Żywienie chorych (Rubr. VII. od żywienia do wina)	88.730	31.960	56.770	30·22	*10·89*[1])	19·33[1])	*55·54*	20·88
2	Bielizna	9.456	494	8.962	3·22	*0·17*	3·05	*0·86*	3·29
3	Pranie	7.062	2.226	4.836	2·41	*0·76*	1·65	*3·87*	1·78
4	Opał sal, korytarzy tudzież pędzenie motoru benzynowego	15.167	7.921	7.246	5·16	*2·69*	2·47	*13·72*	2·67
5	Oświetlenie naftą i elektrycznością	5.102	2.111	2.991	1·74	*0·72*	1·02	*3·67*	1·10
6	Leki z utrzymaniem apteki i potrzeby sanitarne z laborat.	34.067	20.188	13.879	11·59	*6·87*	4·72	*35·04*	5·09
7	Instrumenta chirurgiczne	2.713	615	2.098	0·91	*0·20*	0·71	*1·02*	0·77
8	Szczudła, buty i opaski	1.621	100	1.521	0·55	*00·3*	0·52	*0·15*	0·56
9	Wina stare	544	544	—	0·19	*0·19*	—	*0·96*	—
10	Sprzęty i naczynia domowe	4.073	1.802	2.271	1·39	*0·62*	0·77	*3·16*	0·85
11	Słoma do sienników	740	—	740	0·25	—	0·25	—	0·27
12	Utrzymanie kapelanów 2 obrządków i kaplic dwie	1.860	353	1.507	0·63	*0·12*	0·51	*0·61*	0·55
13	„ koni	--	—	—	—	—	—	—	—
14	„ ogrodów i pól	668	114	554	0·27	*0·04*	0·23	*0·20*	0·24
15	Koszta pogrzebowe	1.500	285	1.215	0·51	*0·10*	0·41	*0·51*	0·44
16	Utrzymanie budynków (asekur. komin. i drogi)	11.635	1.269	10.366	3·96	*0·43*	3·53	*2·19*	3·81
17	Utrzymanie dyrektora, lekarzy, akuszerek, stypendya akuszerek, wikt dla lekarza i akuszerki dyżurnej i wynagrodzenie za spisywanie protokołów sekcyjnych	27.096	1.029	26.067	9·22	*0·35*	8·87	*1·78*	9·58
18	Utrzymanie zarządu to jest rządcy z całem personalem urzędn. i funkcyon. kancel.	13.831	2.951	10.880	4·71	*1·01*	3·70	*5·15*	3·99
19	Utrzymanie Sióstr Miłosierdzia	7.787	1.911	5.876	2·66	*0·65*	2·01	*3·31*	2·19
20	Służba wyższa i niższa (służba maszynowa przy motorze)	28.900	8.514	20.386	9·84	*2·90*	6·94	*14·79*	7·49
21	Maszyny, wodociągi wraz ze służbą maszynową	4.419	683	3.736	1·50	*0·23*	1·27	*1·17*	1·37
22	Koszta kancelaryjne	2.700	1.551	1.149	0·92	*0·53*	0·39	*2·70*	0·42
23	Pensye i emerytury	12.879	1.774	11.105	4·38	*0·60*	3·78	*3·11*	4·08
24	Zaopatrzenia i dary z łaski i odprawy kwart.	492	55	437	0·16	*0·01*	0·15	*0·05*	0·16
25	Remuneracye i zapomogi	1.400	266	1.134	0·48	*0·10*	0·38	*0·51*	0·41
26	Odsetki od kapitałów dłużnych	1.760	—	1.760	0·60	—	0·60	—	0·65
27	Zapisy, podatki i wydatki ze spraw. patronatu	37	9	28	0·01	—	—	—	0·01
28	Koszta utrzymania dzieci na oddziale położniczym	35	8	27		—	—	—	
29	Rozmaite	1.618	194	1.424	0·55	*0·07*	0·48	*0·35*	0·52
	Razem	287.892	88.926	198.966	98·03	*30·28*	67·75	*154·42*	73·17
	Do tego:								
	Zaliczki na płace	1.068							
	Koszta utrzymania dzieci w szpitaliku św. Zofii	16.000							
	Nadzwyczaje budowle kliniczne	22.953							
	Ogółem wydatek	327.913	a zgodny z zamknięciem rachunków za rok 1899.						

Uwaga. W wykazanej przeciętnej 73·17 ct. mieszczą się także wydatki niezależne od Zarządu szpitalnego a obciążające nadmiernie 1 dzień leczenia mianowicie:

a) Pensye i emerytury, które w porównaniu ze szpitalem św. Łazarza są wyższe na 1 dzień o . . . . 1·78 ct.

b) W wykazanym wydatku utrzymania budynków mieszczą się nadzwyczajne roboty zarządz. rozp. Wydz. kraj. LW. 14.272/99 (przerobienie suteryn i częściowe pokrycie wydatku na przerobienie prosektoryum dla pomieszczenia apteki) razem 2.580 zł., co czyni 1 dzień o . . . . . 0·84 „ razem więc 2·62 ct.

c) W celu porównania gospodarki szpitala lwowskiego z innymi szpitalami krajowymi należy strącić wykazane obciążenie nadzwyczajne o 2·62 na 1 dzień, czyli że wydatek normalny w szpitalu lwowskim wynosi w r. 1899 na 1 dzień 70·55 ct.

Alegat IV. do sprawozdania z czynności Dep. V. za r. 1899/900.

WYKAZ

spotrzebowanych ważniejszych produktów i artykułów gospodarczych w trzech zakładach krajowych w 1899 r. z oznaczeniem miary, wagi i przeciętnej ceny.

PRODUKTA	Lwów	Kraków	Kulparków	Lwów		Kraków		Kulparków	
	Dni leczenia			Ceny					
				zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Mięsa wołowego klgr.	35.136_{600}	29.970	57.774		48		53		48
„ cielęcego „	32.157_{580}	22.724	14.455		48		53		48
„ wieprzowego „	—	—	3.805_{5}		—		—		48
„ baraniego „	—	—	222_{5}		—		—		36
Masła „	4.006_{500}	4.129	1.985_{99}		93_{41}		77_{18}		95
Smalcu „	1.538_{500}	1.283	2.435_{105}		70		59_{25}		64_{62}
Słoniny „	7.202	6.073	7.749		70		54_{13}		60
Mleka niezbieranego litr	199.210	144.521	68.813		7		6_{75}		7
„ zbieranego „	36.850	47.297	9.348		3_{5}		3_{50}		3_{5}
Mąki pszennej Nr. 1 klgr.	8.206	2.055	2.348_{620}		14_{92}		15_{06}		14_{476}
„ „ „ 2 „	20.285_{500}	—	12.149_{676}		14_{40}		—		13_{29}
„ „ „ 4 „	8.200	7.511	—		13_{32}		13_{44}		—
„ „ „ 5 „	4.900	3·807	—		11_{95}		12_{63}		—
„ kukurudzianej „	3.462	—	4.077_{260}		8_{21}		—		8_{79}
„ hreczanej „	2.023	—	—		9_{68}		—		—
Bułek „	41.287_{210}	45.582	32.024_{171}		14_{47}		14_{174}		14_{27}
Chleba „	58.641_{660}	43.705	10.824_{984}		8_{35}		8_{280}		7_{91}
Cukru „	8.268	5 872	3.954_{810}		39_{14}		38_{77}		37_{835}
Kawy „	3.437	1.958	1.757_{792}	1	73	1	0_{7}	1	11_{13}
Ryżu „	6.754_{500}	6.612	8.514_{315}		19_{63}		17_{69}		16_{72}
Krup jęczmiennych „	4.403	7.600	8.540_{800}		11_{92}		9_{87}		11
„ jaglanych „	4.017	5.257	5.589_{240}		10_{25}		11_{80}		10_{5}
„ hreczanych „	4.301_{500}	853	4.705_{120}		13_{03}		15_{34}		16_{148}
„ pszennych „	—	2.879	878		—		15_{53}		—
„ perłowych „	4.789	6.538	3.084_{490}		16_{72}		10_{49}		10_{65}
„ krakowskich „	593_{500}	768	540_{540}		19_{60}		23_{78}		26
Nafta litr.	8.685_{500}	6.894	10.962		19_{50}		19_{20}		19_{5}
Owsa cetnarów (100 klg.)	—	2.828	12.698		—	7	0_{2}	5	—
Siana „ „	—	6.240	69.171		—	2	30	1	50
Słomy „ „	36.058	29.658	103.750	2	20	1	74_{7}	1	90
Węgla kamiennego „	1,209.335	13.982	627.480	1	24		64	1	9_{5}
Mydła „	2.7 5	5.374	—		30_{40}		27		—
Drzewa buk. 4 metr. sąż.	1.404	60_{5}	189_{5}	3	65	13	41_{6}	15	—
„ brzozowego „	—	—	130_{5}		—		—	11	—
„ sosnowego „	576	—	277	2	50		—	9	94
Wina biał. i czerw. litr.	13,049	7.976	962		38_{25}	—	35_{72}		36_{38}
Ziemniaków cetnarów .	160.432	127.283	210.016	1	46	1	60	1	51_{53}

Zamknięcia rachunków

z obrotów funduszów szpitali prowincyonalnych zatwierdzone przez Wydział krajowy za rok 1899.

Poszczególnienie	Biała zł.	Biała ct.	Bochnia zł.	Bochnia ct.	Brody zł.	Brody ct.	Brzeżany zł.	Brzeżany ct.	Drohobycz zł.	Drohobycz ct.	Husiatyn zł.	Husiatyn ct.	Jasło zł.	Jasło ct.	Kołomyja zł.	Kołomyja ct.	Lubaczów zł.	Lubaczów ct.	Podhajce zł.	Podhajce ct.	Przemyśl zł.	Przemyśl ct.	Przemyślany zł.	Przemyślany ct.	Rzeszów zł.	Rzeszów ct.	Sambor zł.	Sambor ct.	Sanok zł.	Sanok ct.	Sącz nowy zł.	Sącz nowy ct.	Śniatyn zł.	Śniatyn ct.	Sokal zł.	Sokal ct.	Stanisławów zł.	Stanisławów ct.	Stryj zł.	Stryj ct.	Tarnopol zł.	Tarnopol ct.	Tarnów zł.	Tarnów ct.	Wadowice zł.	Wadowice ct.	Zaleszczyki zł.	Zaleszczyki ct.	Złoczów zł.	Złoczów ct.	Żółkiew zł.	Żółkiew ct.	Żywiec zł.	Żywiec ct.	Razem zł.	Razem ct.
Wydatki.																																																							
a) Rzeczywiste.																																																								
Czynsz najmu	—	—	—	—	—	—	1.000	—	1.35[illegible]	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.800	—	252	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bielenie i restauracya zwykła	335	92	469	10	355	10	31	63	22	67	19	25	81	79	300	—	99	79	261	77	366	66	1.118	82	364	25	223	50	216	79	392	11	21	20	158	97	3.407	02	493	91	54	21	—	—	241	84	204	34½	252	51	433	94½	656	46
Budowy nadzwyczajne	3.335	13	—	—	—	—	4	85	—	—	4.770	—	1.664	—	—	—	2.196	90	1.641	73	1.621	16	—	—	—	—	2.214	82	—	—	—	—	—	—	—	—	4.473	74	489	90	4.911	44	2.215	53	1.814	44	—	—	—	—	6	30	—	—
Podatki	6	96	—	—	15	47½	—	—	33	24	—	—	3	56	4	31	—	—	—	84	—	78	527	20	—	97½	3	98	—	—	—	—	—	—	—	—	12	31	—	—	—	60	6	08	—	—	—	—	3	45	2	05	13	07
Asekuracya od ognia	31	84	—	—	5	60	—	—	1	57	—	—	20	11	26	72	34	83	24	25	35	82	64	31	2	95	16	28	25	67	13	99	—	—	32	43	26	17	16	45	64	61	42	67	10	43	24	43	34	42	115	10	48	42
Czyszczenie kominów	40	—	18	12	—	—	7	80	2	—	20	—	15	—	12	—	11	25	22	—	15	—	40	—	—	—	15	10	42	70	35	—	—	—	10	—	43	16	89	—	29	57	80	—	32	70	14	—	19	—	30	—	20	—		
Czyszczenie i desinfekcya kanałów i kloak	—	—	54	—	105	—	33	—	10	—	—	—	10	—	200	—	39	29	113	02	38	—	70	60	75	94	13	30	16	—	7	65	—	—	216	—	—	—	60	—	250	40	70	—	42	50	107	50	32	—	55	—	19	25		
Żywność chorych, SS. Miłosierdzia, rządcy i służby	9.158	85	3.849	79	4.151	20	6.001	88	8.90[illegible]	81½	2.115	57½	4.292	22	5.968	98	2.924	60½	5.454	46½	12.911	78½	4.155	83	8.723	75½	5.703	02½	4.854	82	4.164	53½	2.166	31½	4.904	12	11.177	06	10.946	37	8.528	11½	13.160	06	4.328	12	6.027	87½	6.829	94½	8.118	54	7.125	49
Wino	619	46	95	25	—	—	28	48	12	10	71	67½	78	28	185	64	117	23½	101	41½	359	09½	90	59½	406	45	255	04	116	55	79	63	8	40	224	40	337	57	157	53	266	23	228	34	249	96	116	67	79	55	89	60	306	—		
Lekarstwa	1.174	—	735	25	589	76½	1.147	72	1.97[illegible]	99½	200	—	855	52	1.559	66	586	63½	2.839	73	5.292	58½	676	82½	979	02½	1.077	87½	1.461	65	439	12½	692	62	1.335	27	1.016	41	1.671	90½	2.199	53	1.546	76	914	14½	2.424	66	831	51½	1.280	44	972	69
Sanitarne	1.900	20	48	67	243	24	264	03	1.05[illegible]	77	80	65	46	61	231	23	351	76	180	70	1.095	61	625	92	820	14½	131	72	741	24	360	83	237	91½	583	61	1.169	25	1.291	16	137	63	1.019	76	215	62	941	47	7	64	1.094	97	439	08
Koszta pogrzebowe (trumny i grzebanie zmarłych)	405	20	36	30	140	60	145	25	11[illegible]	47	4	05	134	60	159	30	24	80	131	90	367	95	133	83	196	—	99	31	133	19	68	80	—	—	189	—	323	30	224	—	345	38	52	—	—	—	113	60	137	70	252	65	200	45		
Bielizna, pościel i odzież	1.850	86	650	13	25	37	1.091	28	86	94½	29	01½	307	80	1.147	40	94	80	437	41	2.090	67	590	86	2.457	80	921	25	626	32	27	72	162	55	224	65	2.036	31	1.246	37	525	97½	1.356	32	770	60	626	82	767	80	433	10	1.100	68
Pranie	153	82	66	04	14	96	27	54	10	50	57	80	74	10	77	08	79	52	177	02½	185	43	81	07	258	16	183	99	106	86	38	43	24	61	39	15	183	10	82	85	162	29	168	22	44	12	76	12	78	76	333	74	120	77		
Sprzęty	1.042	59	272	40	94	47	86	48	72	06	43	75	89	75	388	81	129	12	2.311	88	814	54	588	30	520	38	167	94	838	22	75	87	16	35	382	89	1.437	16	299	72	82	26	751	20	833	85	315	70	225	99	393	80	400	25		
Opał	491	82	632	50	793	—	923	81	44	70	266	80	384	04	387	—	363	35	652	50	1.395	60	526	93	774	81	594	—	606	60	466	—	298	92	354	—	1.284	—	1.106	50	883	86½	1.509	60	529	16	311	30	677	80	1.568	09	408	81		
Światło	420	99	164	07	13	45	78	31	142	93½	54	23	82	54	136	45	126	40	126	91	293	69	123	88	239	33	126	14	170	50	126	43	72	43	139	20	495	70	153	50	237	28	424	12	87	93	111	07	131	29	452	—	250	99		
Słoma	86	—	67	09	51	78	17	98	24	28	10	57	25	50	46	61	115	92	78	22	223	44	95	84	90	67	77	13	73	24	15	—	9	—	128	58	159	06	87	50	97	06	266	77	52	19	41	74	37	60	147	42	66	58		
Potrzeby kancelaryjne	232	42½	104	72	108	30	151	07	216	54	8	73	108	30	169	64	71	80	128	86	420	35	128	52	234	57	199	18	177	90	73	76	21	36	160	26	565	43	334	02	163	80	406	86	13	94	135	72	196	10	133	33	99	73		
Instrumenty chirurgiczne	288	62	106	97	—	—	197	31	649	56½	15	23	29	55	10	20	14	47	49	30	140	28	114	20	141	77	147	83	316	30	—	—	168	85	195	22	161	80	138	99	26	69	601	73	7	10	124	77	99	90	137	34	235	90		
Płaca dyrektora	1.000	—	800	—	800	—	700	—	800	—	371	12	800	—	800	—	700	—	799	92	1.200	—	699	96	900	—	700	—	800	—	700	—	600	—	800	—	1.000	—	800	—	900	—	1.000	—	700	—	800	—	800	—	900	—	800	—		
„ sekundaryuszów	600	—	499	96	500	—	400	—	500	—	—	—	500	—	500	—	50	—	499	92	1.200	—	100	—	1.000	—	400	—	500	—	400	—	—	—	500	—	1.200	—	500	—	500	—	1.200	—	—	—	546	—	500	—	955	50	500	—		
„ akuszerki i cyrulika	101	50	—	—	12	—	48	—	56	—	—	—	17	—	18	—	—	—	18	—	140	—	23	—	71	10	—	—	39	—	173	25	—	—	20	—	80	—	60	—	24	—	164	—	16	—	14	—	57	20	48	98	20	—		
„ rządcy	—	—	—	—	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	500	—	500	—	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	600	—	—	—		
„ SS. Miłosierdzia	560	—	180	—	—	—	400	—	400	—	160	—	320	—	320	—	340	—	320	—	573	46½	360	—	560	—	1.310	28½	640	—	320	—	—	—	—	—	600	—	520	—	400	—	400	—	400	—	320	—	320	—	—	—	480	—		
„ pisarza (kontrolora)	—	—	416	66	—	—	500	—	500	—	—	—	407	20	500	—	—	—	499	92	166	64	—	—	—	—	500	—	500	—	—	—	—	—	480	—	550	—	500	—	500	—	500	—	—	—	500	—	427	56	300	—	—	—		
„ dyurnistów	—	—	—	—	345	76	—	—	6	60	—	—	—	—	—	—	—	—	31	—	710	—	—	—	365	—	—	—	40	—	100	—	—	—	—	—	360	—	240	—	365	—	365	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Wynagrodzenie urzędników gminnych lub powiatow.	100	—	140	—	100	—	100	—	100	—	50	—	120	—	100	—	100	—	50	—	200	—	100	—	180	—	100	—	50	—	150	—	—	—	100	—	300	—	100	—	80	—	200	—	100	—	—	—	50	—	120	—	100	—		
Płaca kapelanów i służby kościelnej	80	—	—	—	—	—	50	—	50	—	2	32	—	—	50	—	50	—	75	—	135	—	100	—	75	—	—	—	41	—	—	—	—	—	80	—	350	—	43	60	38	55	100	—	25	—	50	—	50	—	—	—	80	—		
Płaca służby szpitalnej niższej	547	—	671	—	507	20	432	—	286	20	252	—	495	—	506	—	328	—	397	—	1.368	—	396	—	792	—	502	—	553	50	320	—	336	—	623	—	1.227	—	876	—	846	—	1.020	—	394	50	328	—	413	—	892	—	515	—		
Zwrot za sprawdzanie recept	17	79	8	35	—	—	11	41	10	29	—	—	13	65	13	32	3	74	12	19	34	74	—	—	—	—	11	57	10	76	10	57	—	—	11	47	24	14	16	85	—	—	20	86	8	04	14	79	—	—	22	32	14	47		
Odprawy, prowizye i emerytury	194	49	809	77	—	—	125	—	738	—	—	—	528	—	—	—	—	—	509	94	843	33	—	—	441	04	255	34	579	50	590	20	—	—	70	—	466	12	1.117	—	238	—	808	—	115	—	412	99	530	40	264	—	—	—		
Remuneracye	30	—	35	—	—	—	60	—	—	—	25	—	10	—	70	—	—	—	45	—	80	—	306	—	25	—	35	—	40	—	35	—	20	—	—	—	50	—	60	—	—	—	355	—	20	—	15	—	35	—	—	—	40	—		
Relutum za pomieszkanie, opał i wikt	—		—	—	—	—	—	—	260	85½	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	60	—	—	—	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—		
Spłata długów w kapitale	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	565	62	—	—	120	04	—	—	—	—	532	05	—	—	—	—	—	—	—	—	1.360	—	574	57	—	—	284	77	—	—	—	—	—	—	—	—		
„ odsetek	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	283	37	—	—	324	75	—	—	189	—	412	95	—	—	—	—	—	—	—	—	122	—	2.929	71	—	—	950	83	—	—	—	—	—	—	—	—		
Ciężar fundacyjny	—		—	—	—	—	—	—	25	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	176	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Rozmaite drobne	771	83½	32	29	184	80	11	46	2	95	77	25	57	67	59	64	240	76½	173	14	62	16	215	18	264	21	48	77	84	81	40	80	28	96	216	22	114	72	102	61	505	41½	186	53	114	75	44	30	106	80½	129	66	242	52		
Suma wydatków rzeczyw.	25.577	30	10.963	43	9.657	07	14.071	44	21.239	62½	3.935	01½	14.677	79	15.712	04	7.136	28	19.569	11½	34.638	85	14.119	62	22.760	33	14.260	55½	17.762	94	9.714	70	5.385	48	12.678	44	34.631	03	25.098	73½	26.868	18	30.225	41	13.317	53½	14.767	87	13.732	93½	19.509	87½	15.276	61	467.288	20
b) Przenośne.																																																										
Zwrot zaliczek funduszu kraj. powiatowego, gminnego	—	—	2.164	—	—	—	720	—	800	—	500	—	1.400	—	320	—	—	—	187	—	—	—	1.600	—	3.725	—	450	—	700	—	800	—	—	—	—	—	1.200	—	1.020	—	800	—	2.000	—	1.000	—	666	64	1.000	—	625	—	753	64	22.431	28		
Zaliczki do wyrachowania	750	—	1.100	—	—	—	6.500	—	1.200	—	3.124	89	300	—	4.059	—	—	—	—	—	2.226	—	9.684	18	2.188	61	320	—	3.545	—	1.750	—	1.810	—	—	—	3.532	29	250	—	11.476	93	325	—	550	—	—	—	—	—	50	—	54.741	90		
„ na płace	—	—	—	—	—	—	—	—	1	02	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	150	—	—	—	—	—	82	50	60	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	275	—	578	52		
Gotówka na zakupno efektów	—	—	—	—	121	12	500	—	100	—	—	—	—	—	1.070	80	—	—	—	—	1.501	88	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.200	—	—	—	7.133	01	121	48	—	—	—	—	2.000	—	—	—	—	—	—	—	13.798	29		
Zwrócone kaucye i depozyta	—	—	—	—	15	—	15	68	18	14	—	—	1.100	66	69	84	—	—	—	—	50	—	—	—	18	75	430	—	18	20	30	63	—	—	—	—	—	—	185	84	845	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.798	39		
Przeprowadzenie rachunkowe	88	36	—	—	20	70	—	—	—	—	29	58	—	—	—	—	—	—	33	10	—	—	—	—	—	—	2	40	85	—	434	27	—	—	44	10	13	75	1.321	91	—	—	—	—	—	—	—	—	53	75	—	—	—	—	2.126	92		
Rozchód ogólny	26.415	66	14.227	43	9.873	89	21.807	12	23.758	78½	7.589	48½	17.478	45	21.231	68	10.137	28	20.230	54	38.416	73	25.453	80	28.692	69	15.462	95½	22.261	14	13.517	10	8.395	48	12.805	04	46.570	08	27.997	96½	40.000	76	32.550	41	16.867	53½	15.441	14	14.786	68½	21.959	87½	16.030	25	569.959	95½
Dochód ogólny	29.165	52	14.227	43	9.935	72	23.397	66	29.788	17½	7.614	29	17.723	85	22.313	93	10.173	69	20.230	54	38.725	06½	25.453	80	28.813	86½	15.721	93½	22.261	34	13.614	54½	8.458	80½	14.114	20	47.817	22	28.448	70½	40.115	24	32.658	89	16.862	58	15.625	58	15.436	43½	1.960	58	17.542	18	588.221	77
Od tego potrąciwszy dochody przenośne	3.903	36	4.265	76½	134	20	6.500	—	1.314	18	6.376	80	3.227	92	5.381	84	50	—	6.216	31	4.309	20	12.315	16	4.207	36	1.665	—	5.230	77	1.253	13	3.000	—	73	26	17.271	85	348	10	15.456	97	3.550	—	1.200	—	—	—	5	—	1.640	—	—	—	108.896	17½
Dochód rzeczywisty	25.262	16	9.961	66½	9.801	52	16.897	66	28.473	99½	1.237	49	14.495	93	16.932	09	10.123	69	14.014	23	34.415	86½	13.138	64	24.606	50½	14.056	93½	17.030	57	12.361	41½	5.458	80½	14.040	94	30.545	37	28.100	60½	24.658	27	29.108	89	15.682	58	15.625	58	15.431	43½	20.320	58	17.542	18	479.325	59½

Budżety

szpitali prowincyonalnych zatwierdzone przez Wydział krajowy na rok 1901.

POSZCZEGOLNIENIE	Biała	Bochnia	Brody	Brzeżany	Drohobycz	Husiatyn	Jasło	Kołomyja	Lubaczów	Nowy Sącz	Podhajce	Przemyśl	Przemyślany	Rzeszów	Sambor	Sanok	Śniatyn	Sokal	Stanisławów	Stryj	Tarnopol	Tarnów	Wadowice	Zaleszczyki	Złoczów	Żółkiew	Żywiec	Razem
	K									o			r			o			n			y					
Dochody.																												
z własnych dochodów:																												
z dóbr, realności i gruntów, legatów zapisów, datków, odsetek od efektów etc.	300	120	348	108	230	350	—	295	—	—	200	400	6.800	40	100	88	—	108	2.474	—	—	200	138	58	420	8.006	—	—
Z kosztów leczenia:																												
od galicyjskiego funduszu krajowego, samopłacących i od obcych funduszów	42.180	21.170	21.600	33 040	58.000	32.600	26.660	31.200	21.600	28.540	34.100	69.090	24.500	47.400	28.800	34.440	23.400	28.800	57.320	54.600	43.500	62.000	28.880	29.580	32.480	49.000	32.860	—
Rozmaite dochody	40	—	10	20	20	50	—	50	100	—	100	100	—	60	—	40	20	30	50	—	100	—	—	130	60	50	60	—
Suma dochodów	42.520	21.290	21.958	33.168	58.250	33.000	26.660	31.545	21.700	28 540	34.400	69.590	31.300	47.500	28.900	34.568	23.420	28.938	59.844	54.600	43.600	62.200	29.018	29.768	32.960	57.056	32.920	1,019.213
Wydatki.																												
Czynsz najmu	—	—	—	2 000	2.700	—	—	—	—	—	—	—	—	3.600	720	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bielenie i restauracye zwykłe	700	350	600	300	600	200	250	800	400	300	400	800	700	300	300	280	300	100	600	800	600	1.000	600	360	200	1.100	1.500	—
Budowy nadzwyczajne	—	—	—	1.200	—	—	—	—	—	—	—	800	—	—	—	2.000	—	—	4.900	1.200	—	2.207	500	—	1.368	10.400	—	—
Podatki	6	8	40	—	860	—	8	10	—	—	25	4	1.055	4	10	—	—	—	40	40	20	12	1	10	2	4	27	—
Asekuracya od ognia	70	37	40	30	40	114	36	60	70	30	80	70	140	6	30	50	80	100	100	50	80	90	21	50	78	250	97	—
Czyszczenie kominów	50	36	70	20	50	80	30	24	30	50	80	60	100	20	30	90	30	40	100	160	80	160	70	28	40	60	48	—
Czyszczenie i desinfekcya kanałów i kloak	—	110	280	80	200	—	25	250	120	90	250	90	150	150	160	50	100	500	100	140	640	150	100	170	70	220	40	—
Żywność chorych, SS. Miłosierdzia, rządcy i służby	17.600	7.850	8.710	12,200	18.100	12.800	10 060	12.768	8.000	8.860	12.200	30.888	9.200	17.500	11.200	1.209	7.350	10.480	24.200	18.000	15.140	23.358	9.670	11.000	12.952	20.155	14.736	—
Wino	1.100	200	40	100	300	500	150	200	240	240	200	800	200	800	400	160	100	260	600	400	600	700	520	300	250	400	800	—
Lekarstwa	2.200	900	1.700	2.240	3.600	2.800	1.300	3.200	1.200	900	2.500	6.800	1.225	2.000	2.200	2.100	1.200	2.400	2.600	2.880	3.700	3.600	1.850	2.900	1.300	2.450	2.000	—
Sanitarne	2.600	300	450	600	1.800	1.000	180	700	600	1.000	600	2.000	820	1.600	300	1.000	600	1.180	1.500	1.440	300	1.300	580	1.200	200	2.600	900	—
Koszta pogrzebowe (trumny i wywóz zmarłych)	1.000	100	240	300	300	360	220	400	120	200	300	900	260	400	200	250	100	240	740	450	700	240	300	200	300	500	440	—
Bielizna, pościel i odzież	3.000	800	923	1.200	3.000	800	1.000	1.200	400	1.050	800	4.000	1.600	4.000	1.000	1.700	1.000	600	3.000	2.400	1.100	4.000	2.109	2.000	1.600	2.622	1.600	—
Pranie	300	100	150	100	200	400	200	180	200	160	360	600	200	400	200	300	300	80	400	200	400	350	200	150	140	300	240	—
Sprzęty	700	500	300	300	1.000	200	100	520	200	81	300	1.000	600	800	300	800	800	300	550	460	480	1.000	563	600	500	994	500	—
Opał	1.100	1.000	1.100	1.400	1.200	2.000	1.680	1.360	890	1.000	1.600	3.000	1.200	1.600	1.200	1.120	1.400	1.600	2.800	2.000	2.000	3.000	1.200	1.000	1.400	3.000	1.000	—
Światło	840	200	300	240	300	500	200	260	300	350	360	600	240	340	300	320	300	300	630	400	500	850	300	160	260	720	500	—
Słoma	300	120	100	80	120	200	80	120	150	80	180	400	240	200	150	200	60	200	300	200	200	500	150	80	120	300	160	—
Potrzeby kancelaryjne	500	200	300	300	400	300	220	200	150	200	200	600	200	400	200	260	200	400	400	400	200	600	180	200	240	380	200	—
Instrumenta chirurgiczne	400	100	378	500	500	100	100	200	200	200	200	400	300	400	200	900	400	200	250	300	400	700	200	200	500	332	400	—
Płaca dyrektora	2.000	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600	1.400	1.400	1.600	2.400	1.400	1 800	1.400	1.600	1.400	1.600	2.000	1.800	1.800	2.000	1.400	1.600	1.600	1.800	1.600	—
„ sekundaryuszów	1.200	1.000	1.000	1.000	1.000	—	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	3 400	500	2.000	800	1.000	1.000	1.000	2.400	1.000	1.000	2.400	—	1.000	1.000	2.000	1.000	—
„ akuszerki i cyrulika	300	100	100	120	120	60	40	24	12	200	40	400	60	200	—	80	50	40	140	120	100	328	48	40	120	100	40	—
„ rządcy	—	—	1.200	—	—	—	—	—	—	1.200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.200	—	—
„ SS. Miłosierdzia	1.120	640	—	800	960	800	640	640	800	640	800	1.036	800	1.120	640	640	640	640	1.120	640	800	800	800	640	800	—	1.120	—
„ pisarza (kontrolora)	—	—	—	1.000	1.000	100	1.000	1.200	—	—	1 000	1 200	—	—	1.000	1.000	1.000	1.000	1.200	1.000	1.000	1.200	—	1.000	1.000	720	—	—
„ dyurnistów	200	—	700	—	300	—	—	—	—	200	—	360	—	730	—	—	—	—	720	600	730	860	—	—	—	—	—	—
Wynagrodzenie urzędników gminnych lub powiat.	200	200	200	200	200	200	240	200	200	200	100	400	200	360	200	100	200	200	200	200	160	400	200	100	200	240	200	—
Płaca kapelanów	160	100	100	100	100	100	50	100	100	100	150	240	200	100	80	100	—	160	200	100	100	200	50	100	100	100	160	—
„ służby szpitalnej niższej	1 104	1.400	912	864	1.080	1.152	1.008	1.152	864	1.008	1.008	2.736	936	1.932	1.200	1.152	840	1.536	2.448	1.800	1.680	2.184	1.008	720	840	2.184	1.248	—
Za sprawdzanie recept	40	20	28	20	30	20	30	30	12	30	30	70	20	52	24	20	10	30	60	40	30	50	20	30	—	45	29	—
Odprawy, prowizye i emerytury	334	1.332	—	250	1.476	—	1.056	—	—	1.117	1.120	1.880	—	900	478	1.159	—	740	1.177	2.234	596	1.616	280	710	2.180	528	—	—
Remuneracye	60	70	160	160	180	60	160	360	70	170	180	280	70	220	180	180	100	160	300	240	210	270	60	150	170	140	90	—
Relutum za pomieszkanie, opał i wikt	—	—	—	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Spłata długów w kapitale	—	1.600	—	1.600	3.200	2.000	2.000	—	1.500	1.200	4 719	354	3.720	2 000	1.300	690	3.384	2.583	800	8.718	6.770	4.800	4.470	1.066	2.000	800	—	—
„ odsetek	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	484	—	—	—	378	1.890	—	—	—	246		—	380	—	—	—	—	—
Ciężar fundacyjny	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rozmaite drobne	600	150	60	20	580	450	120	100	400	200	80	100	300	300	100	140	240	250	220	200	500	400	300	90	210	200	300	—
Suma wydatków	39.784	21.123	21.781	30.924	47.096	28.896	24.783	29.058	19.628	23.456	32.946	68.668	26.636	46.234	26.880	31.940	23.184	28.919	56.795	50 358	42.616	61.325	28.130	27.854	31.740	56.844	30.975	959.073

WYKAZ

dochodów rzeczywistych w szpitalach prowincyonalnych w roku 1899 według zatwierdzonych zamknięć rachunkowych.

Liczba porz.	Szpitale	Koszta leczenia od galicyjskiego funduszu krajowego		Koszta leczenia od obcych funduszów krajowych		Koszta leczenia od samopłacących		Dochody własne i rozmaite wraz z zapasem kasowym		Razem		Zaległe koszta leczenia z końcem roku 1899	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł	ct.
1	Biała . . .	11.928	65	4.909	11	4.163	51	4.260	89	25.262	16	7.218	81
2	Bochnia . .	8.700	78	109	24	316	45	835	19½	9.961	66½	6.197	78
3	Brody . . .	9.168	45	109	34	297	52	226	21	9.801	52	3.471	04
4	Brzeżany . .	15.772	58	550	65	255	13	319	30	16.897	66	7.201	74
5	Drohobycz .	26.295	08	293	62	1.459	40	425	89½	28.473	99½	12.567	95
6	Husiatyn II. półrocze .	827	40	—	—	320	40	89	69	1.237	49	3.426	30
7	Jasło . . .	13.328	21	382	86	377	26	407	60	14.495	93	2.912	85
8	Kołomyja. .	14.569	53	1.164	01	288	94	909	61	16.932	09	7.705	88
9	Lubaczów .	7.878	—	229	20	—	—	2.016	49	10.123	69	4.897	98
10	Podhajce . .	13.001	01	56	62	956	60	—	—	14.014	23	4.437	09
11	Przemyśl . .	30.276	69½	—	—	3.038	08	1.101	09	34.415	86½	15.173	24
12	Przemyślany.	9.386	10	—	—	538	20	3.214	34	13.138	64	4.876	40
13	Rzeszów . .	21.683	49	292	96	1.782	53	847	52½	24.606	50½	13.525	53
14	Sambor . .	11.767	50	274	80	231	50	1.783	13½	14.056	93½	6.730	75
15	Sanok . . .	15.206	02	791	75	—	—	1.032	80	17.030	57	6.788	65
16	Sącz Nowy .	10.928	89	1.131	45	219	88	81	19½	12.361	41½	14.200	—
17	Śniatyn . .	4.866	72	263	20	260	40	68	48½	5.458	80½	3.279	—
18	Sokal . . .	13.324	13	145	06	561	62	10	13	14.040	94	6.936	15
19	Stanisławów.	25.339	48	—	—	4.392	23	813	66	30.545	37	18.255	60
20	Stryj . . .	21.106	26	5.626	73½	1.147	65	219	96	28.100	60½	5.927	22
21	Tarnopol . .	19.686	26	5	98	1.467	55	3.498	48	24.658	27	7.310	45
22	Tarnów . .	26.578	63	2 102	70	289	63	137	93	29.108	89	15.541	65
23	Wadowice .	12.295	92	961	20	209	14	2.216	32	15.682	58	5.338	64
24	Zaleszczyki .	11.595	71	2.127	11	268	88	1.633	88	15.625	58	6.722	43
25	Złoczów . .	14.550	27	110	40	303	17	467	59½	15.431	43½	6.328	44
26	Żółkiew . .	19.654	75	395	30	266	25	4	28	20.320	58	10.667	64
27	Żywiec . .	15.178	41	1.431	95	727	08	204	74	17.542	18	4.314	20
	Razem .	404.894	92½	23.465	24½	24.139	—	26.826	42½	479.325	59½	211.953	41

Ruch chorych

w szpitalach powszechnych w Galicyi w 1899 roku.

Liczba porządkowa	Szpitale	Leczono chorych	Choroby organów oddechowych						Choroby organów krążenia krwi	Choroby organów trawienia	Choroby organów moczowych	Choroby nerwowe	Choroby umysłowe	Choroby skórne		Choroby organów ruchu	Zaburzenia w odżywianiu	Porody		Zatrucia	Choroby oczu		Choroby uszu	Operacye chirurg. mniejsze i większe	Agonia	Choroby zakaźne					Zimnica	Choroby weneryczne	Ogółem
			Wogóle	Zapalenie płuc	Suchoty	Influenza	Krup	Kokluszu						Wogóle	Na różę			Zwykłe	Z pomocą		Zwykłe	Z operacyą				Odra	Szkarlatyna	Ospa	Błonica	Tyfus			
1	Powszechny we Lwowie	11.902	728/44	289/49	980/249	249/2	—	—	580/107	713/46	868/51	457/39	288	1583/92	156/4	102/13	149/1	619	118	77/4	916	268	29	2265	45/45	27	15/1	28/2	23/1	155/15	121	1877	11368/773
2	Św. Łazarza w Krakowie	10.199	673/60	175/47	694/236	—	—	—	360/80	618/71	929/57	161/35	337/161	965/30	155/7	674/30	538/33	441	185/7	18/5	402	—	18/3	1918	158/158	34	13/2	13/2	14	82/14	96	1127/2	9490/916
3	Biała	1.417	97/14	103/7	25/8	52/12	—	—	32/10	117/8	98/12	56/8	8	296	7	145	108/12	36	4	16	49	—	5	120	7/7	1	2/1	—	—	2	19	130/1	1302/87
4	Bochnia	712	74/3	13/2	53/11	—	14	—	11/2	20/4	53/5	26/2	8	99/2	7	34	1	13	1	—	36	—	5	52	2/2	4	1	—	—	4/2	19	21/1	653/36
5	Brody	817	81/7	22/6	27/7	16	3	—	7	90/10	54/6	17/2	10/1	80	9	81	10/4	3	6/1	2	46	15	5	83	4/4	1	3	1	—	14/1	20	47	756/51
6	Brzeżany	1.048	87/8	14/2	41/16	2	—	—	21/12	119/11	25/2	12	—	41	14/1	53/2	4	13/1	5/3	—	79	—	2	223	1/1	3	2	1	4	5	7	175/1	967/68
7	Drohobycz	2.208	225/6	53/9	60/12	13	12/1	—	35/5	230/14	182/5	92/4	—	204/3	19/2	371/4	88/2	25/1	11	—	178	11	17	420	4/4	—	—	—	20/1	21/2	14	177/1	2094/79
8	Husiatyn	485	51/2	14	18	—	—	—	22/5	37/2	9/1	8	—	47	10	34	8	1	—	24	—	—	3	153	—	—	6/2	—	7/1	—	6	45	441/16
9	Jasło	1.017	65/9	33/8	51/21	10	—	—	12/3	79/9	101/16	110/10	3	16/4	—	98	40/3	12	2/1	1	60	9	4	52	1/1	3	—	—	—	3	6	92	963/89
10	Kołomyja	1.148	38/1	11/4	18/9	—	—	—	6/4	55/8	73/7	26/5	22	102	6	38	20/6	3	3	—	14	—	3	93	3/3	—	1	5/1	—	7/2	1	490/2	1058/55
11	Lubaczów	801	47/3	20/2	55/15	10	—	1	16/3	66/4	56/10	12/1	1	126	7	72/1	5	—	—	—	108	15	12	109	—	—	—	—	—	30/6	38	53/1	743/49
12	Podhajce	1.554	186	52/5	79/13	7/1	11/5	—	55/6	81/4	96/11	36/3	3	148	12	59	24	12	5	1	132	4	13	215	2/2	2	1	—	1/1	19/2	22/1	188/1	1466/55
13	Przemyślany	1.217	107/1	14/2	61/3	12	—	—	22/8	134/8	59/7	34/2	2	254/2	7/1	137	55/3	3	4	—	199	24	12	237	2/2	—	—	—	—	7/5	11	27	1157/38
14	Przemyśl	3.092	298/19	61/22	97/53	—	7/3	—	73/33	381/41	144/12	93/16	35	220	44/5	208	38/5	45	13	6	138	16	9	259	—	2	33/10	20/5	12/4	16/6	18	555/1	2869/237
15	Rzeszów	1.539	74/7	51/11	38/22	5	5/1	—	22/7	103/12	59/6	44/4	6	140/5	35/3	35/1	4/1	18	11	5/1	13	44	19	237	7/7	2	—	15	10/1	20	12	305	1458/89
16	Sambor	895	42/2	32/2	92/17	20	3/1	3/1	27	48/8	62/5	5/2	—	89/6	—	26/1	22/1	10/2	3/1	1	88	—	—	65	3/3	—	—	—	—	10/1	—	132	830/53
17	Sanok	1.100	78/3	14/3	52/17	6	12/5	—	18/4	84/7	60/7	32/5	2	121/4	19/2	33/2	13/1	14	4/1	3/2	59	2	6	227	5/5	—	—	4/2	—	28	17	108/1	1021/74
18	Sącz Nowy	825	20	25/8	14/3	—	—	—	9/3	55/3	46/4	21/2	—	111/3	—	43/6	164/13	51/4	—	4/1	25	—	—	177	—	3/1	—	—	—	16/1	11	142/1	761/53
19	Śniatyn	582	15	18/1	19/1	4	—	—	19/1	43/2	35/3	19/1	3	131	3	70	17/1	1	3/2	—	19	5	4	147	2/2	1	1	—	—	12/1	32	71	542/15
20	Sokal	1.881	187/12	22/3	73/10	—	7/2	4	27/7	335	83/5	50/2	12	195/1	18	92/1	101/2	1	2/1	2	139	10	15	202	1/1	—	1	—	2	43/5	23	68	1805/55
21	Stanisławów	2.502	133/11	31/8	125/45	12	—	—	51/21	70/14	39/6	46/8	10	272/1	29	59	58/2	32	7	—	86	1	12/1	313	10/10	2	3	12/1	3	27/6	5	837/1	2353/167
22	Stryj	1.586	74/4	79/13	18/9	17	4/2	—	9/4	87/10	69/10	9/1	2	112	30/1	59/16	3	32/3	6/2	2	70	—	5	302	1/1	—	7/2	4	—	21/4	24/2	446/6	1460/119
23	Tarnopol	1.412	109/11	42/9	59/27	11	—	—	14/2	105/20	68/7	35/5	—	217/4	10/1	121/6	30/10	15	4/1	2	106	—	2	118	2/2	—	8/1	—	1	10/2	4	349/1	1324/109
24	Tarnów	2.144	176/27	51/19	138/47	6/1	24/8	—	57/10	198/31	113	52/4	10/1	219	12	121	23/1	86	19	16	72	2	4	257	17/17	22/1	12/2	1	—	33/10	17/1	286	1997/189
25	Wadowice	574	33/9	29/7	8/5	5	—	—	9/5	15/3	11/5	9/2	2	116/1	10/1	57/1	8	7	—	—	20	—	2	44	6/6	1	3	—	5/1	9/1	35	76	513/50
26	Zaleszczyki	1.322	50/2	21/3	94/16	2	1	—	34/4	61/5	58/4	41/4	4	180/3	10/1	119/4	29	5	—	6	101	7	11	240	7/7	—	—	—	—	2/1	8	269	1253/63
27	Złoczów	1.242	182/11	23/2	34/7	3	—	—	8/3	129/10	50/3	36/4	2	150/2	4	102/1	60/8	25	7/1	2	52	—	11	64	8/8	6	—	—	—	4	20	126	1163/64
28	Żółkiew	2.536	343/10	62/10	155/24	—	5	—	61/22	319/18	92/9	91/13	1	239/3	18/3	231/2	33/6	18	3	—	145	14	10	160	100	4	12/5	—	30/10	45/9	33	170	2395/149
29	Żywiec	1.366	190/7	19/5	84/24	10	—	2	89/31	146/6	66/6	38/3	7/1	125	10	119/3	90/9	4	4	—	117	26	20	132	4/4	7	6/1	—	20/3	3/1	7	83	1139/105
	Ogółem w szpitalach prowincyonalnych	37.022	3062/189	931/173	1588/442	223/14	108/28	10/1	776/220	320/272	1925/179	1060/115	153/3	4050/44	350/21	2617/51	1056/90	485/11	121/14	93/4	2161	205	211/1	4701	199/99	64/2	152/24	63/9	115/22	411/63	429/4	5463/19	34510/2215

Dolna cyfra oznacza ile było zmarłych.

SPRAWOZDANIE

z czynności

Departamentu VI. Wydziału krajowego

za czas od 16 listopada 1899 do 15 listopada 1900.

(z 7 alegatami).

Departament VI.

Szef Departamentu: Dr. Damian Sawczak, Członek Wydziału krajowego.

W zakresie czynności tego departamentu nie zaszły żadne zmiany i załatwiane były te same działy, jakie w poprzedniem sprawozdaniu za czas od 16. listopada 1898 do 15. listopada 1899 wykazano.

W czasie od 16. listopada 1899 po koniec października 1900 wpłynęło do Departamentu VI. 6378 exhibitów, z których wszystkie zostały załatwione.

Sprawy terytoryalne.

Sankcya ustawy o zmianie okręgów Reprezentacyj powiatowych w Bochni i Limanowie.

Uchwalona na posiedzeniu Wys. Sejmu z 11. kwietnia 1900 ustawa o zmianie okręgów Reprezentacyj powiatowych w Bochni i Limanowie, na mocy której gmina Pasierbiec została przeniesioną z okręgu Reprezentacyi powiatowej w Bochni do okręgu Reprezentacyi powiatowej w Limanowej uzyskała na mocy postanowienia z 1. października 1900 Najwyższą sankcyę, o czem Wydział krajowy zawiadomiony został odezwą Prezydyum c. k. Namiestnictwa we Lwowie z 15. października 1900 L. 11397 pr. (LW. 70632).

Ustawa wchodzi w wykonanie z dniem 1. stycznia 1901.

Przydzielenie gmin i obszarów dworskich Siedliska-Bogusz, Smarzowa i Głobikówka z okręgu sądowego w Pilźnie do okręgu sądowego w Brzostku

Na mocy rozporządzenia c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z 11. kwietnia 1900 L. 131. zostały w myśl uchwały Wys Sejmu z 8. marca 1899 z dniem 1. stycznia 1901 gminy i obszary dworskie Siedliska-Bogusz, Smarzowa i Głobikówka wyłączone z okręgu sądu powiatowego w Pilźnie i przydzielone do okręgu sądowego w Brzostku.

Wyłączenie gminy i obszaru dworskiego Wysoka z okręgu sądu powiatowego we Frysztaku a przydzielenie do okręgu sądowego w Strzyżowie.

W ślad uchwały Wys. Sejmu z 8. marca 1899 wyłączoną została na mocy reskryptu c. k Ministerstwa sprawiedliwości z 16. lutego 1900 L. 26869/99 z dniem 1. października 1900 gmina i obszar dworski Wysoka z okręgu sądu powiatowego we Frysztaku i przydzieloną do okręgu sądu powiatowego w Strzyżowie.

Przydzielenie gmin i obszarów dworskich Wola matyaszowa, Myczków i Polańczyk do okręgu sądowego w Lisku.

Reskryptem z 14. lipca 1900 L. 9557. oznajmiło c. k. Ministerstwo sprawiedliwości, że odnośnie do uchwały Wys Sejmu z 8. marca 1899 zostają z dniem 1. stycznia 1901 gminy i obszary dworskie Wola Matyaszowa, Myczków i Polańczyk wydzielone z okręgu sądowego w Baligrodzie i wcielone do okręgu sądowego w Lisku.

Petycya gminy Wiązownicy o wyłączenie z okręgu sądu powiatowego w Sieniawie a przydzielenie do okręgu sądu powiatowego w Jarosławiu.

C. k. Ministerstwo sprawiedliwości reskryptem z 5. lipca 1900 L. 15223 zawiadomiło Wydział krajowy odnośnie do uchwały Wys. Sejmu z 8. marca 1899, że prośba gminy i obszaru dworskiego w Wiązownicy o to wyłączenie nie została uwzględnioną.

Uchwała Wys. Sejmu z 28. kwietnia 1900 L. S. 2969.

Przyjmując do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z cynności Departamentu VI. za czas od 16. listopada 1898 do 15. listopada 1899 Wysoki Sejm wezwał c. k. Rząd, aby:

a) Termina otwarcia sądów a mianowicie: sądu obwodowego w Czortkowie i sądów powiatowych w Zakliczynie, Bołszowcach i Jabłonowie, których kreowanie Najwyższem postanowieniem z dnia 18. września 1899 postanowione zostało, przyspieszył i ogłosił;

b) po myśli uchwały sejmowej z 15. lutego 1897, z 10. marca 1899 poczynił przygotowania do utworzenia przez oba c. k. sądy krajowe wyższe za niezbędnie potrzebne uznanych sądów obwodowych w Biały, Bochni, Nowym Targu, Mielcu, Jarosławiu i Żółkwi, tudzież sądów powiatowych w Baranowie, Majdanie, Rudniku, Jagielnicy, Jezierzanach, Krasnej, Podkamieniu, Strzeliskach nowych. Uścierykach i Zawałowie;

c) zezwolił na wyłączenie gmin i obszarów dworskich: Biadoliny szlacheckie, Jaworsko i Perła z okręgu sądu powiatowego w Brzesku a przydzielenie takowych do okręgu sądu powiatowego w Wojniczu;

d) zarządził przeniesienie siedziby c. k. sądu powiatowego w Ślemieniu do Suchy.

Na powyższe rezolucye prócz zawiadomienia o otwarciu z dniem 1. stycznia 1901 c. k. sądu powiatowego w Zakliczynie a tem samem i przeniesieniu gmin w punkcie *c)* powyższej uchwały wyszczególnionych, nie otrzymał Wydział krajowy dotyczczas żadnej odpowiedzi ze strony c. k. Rządu.

Petycya gminy Leżajska i 23 gmin okręgu sądowego Leżajskiego o utworzenie Starostwa w Leżajsku względnie o zwinięcie w Przeworsku i o przeniesienie do Leżajska.

Petycyę tę przydzielił Wys. Sejm uchwałą z 5. maja 1900 L. 1514. Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy na najbliższej sesyi.

W wykonaniu tej uchwały Wydział krajowy odniósł się w tej sprawie przedewszystkiem do c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie, które odezwą z 22. września 1900 L. 5516 pr. (LW. 64.717) oznajmiło, że w r. 1899 postanowił c. k. Rząd, mając przyznany kredyt na jeszcze jedno nowe Starostwo, podzielić powiat Łańcucki jako jeden z największych w Galicyi nietylko co do teryteryalnego obszaru, ale także co do ilości mieszkańców i gęstości zaludnienia. Ze względów administracyjnych okręg przeworski w każdym razie kwalifikował się bardziej na samoistny powiat, niż leżajski, a miasto Przeworsk bardziej niż Leżajsk na siedzibę władzy powiatowej. Okręg przeworski jest bowiem nietylko terytoryalnie większy i gęściej zaludniony, ale wykazuje też znacznie większy ruch pod względem handlowym i przemysłowym, niż Leżajsk. W Przeworsku jest jedna z największych fabryk krajowych a i w leżącem w pobliżu drugiem miasteczku Kańczudze ruch przemysłowy jest dość silnie rozwinięty. — Okręg zaś leżajski pod względem handlowym jest mało znaczący, a pod względem przemysłowym prawie żadnej nie gra roli. — Przeworsk jest także ważnym punktem pod względem komunikacyjnym jako punkt, z którego się rozchodzi kilka gościńców, oraz koleje obecnie w trzech a już wkrótce w czterech kierunkach. — Okręg ten pod względem industryi i handlu z każdym rokiem coraz silniej się rozwija, tak że Leżajsk nie może z nim wejść w porównanie.

Z tych tedy powodów c. k. Rząd uważał za wskazane przystąpić przedewszystkiem do utworzenia Starostwa w Przeworsku, które weszło w życie z dniem 1. listodada 1899 a

nawał spraw, które ma do załatwienia, najlepiej wskazuje na potrzebę jego kreowania, a już po kilku miesiącach Namiestnictwo widziało się nawet zmuszonem wzmocnić personal tego urzędu.

W obec tego Rząd nie uważa za wskazane przenieść nowo kreowanego Starostwa do Leżajska, uznając ze względów administracyjnych istnienie tej władzy za potrzebniejsze. Co do kreowania prócz tego nowego Starostwa w Leżajsku, to jeżeli po zaspokojeniu niektórych pilniejszych potrzeb okaże się także wskazanem kreować nowe Starostwo w Leżajsku, a Rząd będzie miał do dyspozycyi potrzebne ku temu fundusze, wówczas życzenie we wspomnianej petycyi będzie wzięte pod rozwagę.

Podanie Wydziału powiatowego w Rzeszowie o ustanowienie Rady powiatowej w nowem Starostwie w Strzyżowie. (Sprawy dotyczące okręgu sądowego w Strzyżowie załatwia Rada powiatowa w Rzeszowie, zaś sprawy dotyczące okręgu sądowego we Frysztaku Rada powiatowa w Jaśle).

Sprawozdaniem z 17. lutego 1900 L. 823 zwrócił się Wydział powiatowy w Rzeszowie do Wydziału krajowego z przedstawieniem, iż Rada powiatowa rzeszowska na odbytem posiedzeniu z 8. stycznia 1900 domaga się, aby dla okręgu politycznego strzyżowskiego utworzoną została nowa Rada powiatowa a to z przyczyny, że obecne prowizoryum w administracyi powiatu należącego do dwóch starostw, staje się moralnie i materyalnie szkodliwem. Ustaje bowiem wspólność interesów i każda połowa ogląda się na to, jak pewien uchwalony wkład będzie kiedyś wyglądał przy majątkowym rozdziale, czy na zysk jednych a na stratę drugich. — Niemniej cierpi sprawa pod względem administracyjnym, bo gdy pewne sprawy w jednem Starostwie inaczej a w drugim z praktycznych lub taktycznych względów inaczej są prowadzone, to także Rada powiatowa do tych dwóch systemów stosować się musi.

W odpowiedzi na to żądanie odpowiedział Wydział krajowy pod dniem 27. lutego 1900 LW. 13900 Wydziałowi Rady powiatowej w Rzeszowie, że postanowił nie przedkładać Wys. Sejmowi wniosku o zmianę ustawy o Radach powiatowych, zachodzą bowiem poważne trudności, jak rozdział długów i zobowiązań tamtejszej Reprezentacyi powiatowej w obecnych jej granicach między nią a mającą powstać nową radą powiatową, zwiększone koszta administracyjne celem utrzymania dwóch Rad powiatowych i uzasadniona obawa, czyby siła podatkowa ludności tym zwiększonym kosztom administracyjnym podołała. Wobec tego Wydział krajowy przyszedł do przekonania, iż nie jest wskazanem dążyć do zmiany obecnej ustawy o Reprezentacyi powiatowej, w obec czego odpada na teraz potrzeba przedstawienia tej sprawy, jak tego Wydział i Rada powiatowa w Rzeszowie się domagały, c. k. Rządowi.

Petycya gminy Stanisławczyk o wyłączenie obszaru gruntowego 1366 morgów z gminy kat. Niewicy do gminy Stanisławczyk z powiatu politycznego w Kamionce Strumiłowej i sądowego w Radziechowie a przydzielenie do powiatu politycznego w Brodach i sądowego w Łopatynie.

Uchwałą z 28. kwietnia 1900 LS. 2970 wyraził Wys. Sejm c. k. Rządowi opinię za wydzieleniem tego obszaru 1366 morgów wynoszącego a obejmującego majętności tabularne „Stawisko“, „Szymanówka“, Lewinówka“ i „Wyrki“, oraz niwy rustykalne „Pańkowa“ z terytoryum gminy katastralnej Niewica z powiatu politycznego kamioneckiego i sądowego Radziechowskiego a przydzielenie do terytoryum gminy katastralnej Stanisławczyk powiatu politycznego Brodzkiego i sądowego w Łopatynie. Zarazem polecił Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu, aby wypracował i przedłożył projekt ustawy dla takich wypadków zmiany granic gmin, które pociągają za sobą także zmianę terytoryalną bądź powiatu politycznego, bądź sądowego, bądź okręgu Reprezentacyi powiatowej.

Wydział krajowy po dokładnem zbadaniu i zastanowieniu się nad tą sprawą, postanowił (LW. 32580/1900) nie przedkładać Wys. Sejmowi takiego projektu do ustawy z powodu, że granice powiatów politycznych, sądowych i Reprezentacyj powiatowych stanowią gminy a nie obszary gruntowe; jeżeli zatem z pewnej gminy wyłączyć się ma jaki obszar gruntowy a przyłączyć do drugiej gminy, to tego nie można uważać za zmianę terytoryalną powiatów, tylko za zmianę granic dotyczących gmin, co nastąpić może na podstawie przepisu §. 4 ustawy gminnej. — Potrzebnego przyzwolenia mają udzielić obie interesowane Rady powiatowe, a gdyby w ich uchwałach zachodziły sprzeczności, rozstrzyga w takim razie Wydział krajowy na rekurs interesowanych stron analogicznie do przepisu §. 49 ustawy o Reprezentacyi powiatowej. Nie ma zatem — zdaniem Wydziału krajowego — luki ustawowej dla przeprowadzenia podobnej zmiany. Zresztą zmiana granic gminy miejscowej wedle orzeczenia Trybunału administracyjnego z dnia 1. kwietnia 1886 L. 946 B 2991 może nastąpić ze skutkiem prawnym tylko na podstawie aktu władzy państwowej, przewidzianego w ustawie a gdyby ta władza taką lukę ustawową spostrzegła, to byłaby była z pewnością uzupełnienie ustawy spowodowała, co jednak dotychczas nie nastąpiło. Nie ma więc uzasadnionego powodu do nowej ustawy dla podobnych wypadków.

Petycya gminy Szczurowej i 13 innych gmin o przeniesienie sądu powiatowego z Radłowa do Szczurowej.

Uchwałą z 26. kwietnia 1900 Ls 94 odstąpił Wys. Sejm tę petycyę Wydziałowi krajowemu z poleceniem zbadania i przedłożenia wniosku.

Podobna petycya wniesioną była do Wysokiego Sejmu już w roku 1889 i na polecenie Wys. Sejmu z dnia 26. stycznia 1889 zarządzone były dochodzenia przez władze sądowe i autonomiczne. — Wyższy sąd krajowy w Krakowie odezwą z 30. grudnia 1889 L. 20238 udzielił wtedy opinię nieprzychylną temu przeniesieniu z powodu, że ani Szczurowa ani Radłów nie leżą w środku okręgu sądowego, lecz na przeciwległych sobie krańcach, a zatem o ileby zyskały na przeniesieniu gminy leżące w okolicy Szczurowej, o tyle straciłyby na odległości gminy bliżej Radłowa będące. Dlatego zdaniem Wyższego Sądu przeniesienie siedziby sądu powiatowego z Radłowa do Szczurowy nie wpłynęłoby na szybszy tok spraw sądowych i nie zmniejszyłoby kosztów dla stron, ale byłoby tylko przeniesieniem tych kosztów na inną ludność, mianowicie na znaczną ludność gmin bliżej Radłowa położonych. Nadto Radłów leży niedaleko od stacyi kolejowej gdy Szczurowa w głębi powiatu, co wpłynie na pomnożenie kosztów transportu aresztantów, wreszcie w Radłowie są dogodne lokalności tak dla sądu jak i urzędników, a w Szczurowej tych mieszkań nie ma. — Z tych powodów Wydział krajowy już w r. 1889 za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Brzesku zawiadomił interesowaną gminę, że nie uznaje potrzeby dalszego popierania tej sprawy.

W obec tego stanu rzeczy, który od r. 1889 nie uległ żadnej zmianie, postanowił Wydział krajowy nie przeprowadzać i obecnie ponownego dochodzenia jako bezkutecznego i zdaje niniejszem o tem sprawę Wys. Sejmowi.

Petycya gminy Dobra szlachecka i rustykalna o wydzielenie z powiatu politycznego dobromilskiego a przedzielenie do powiatu politycznego sanockiego.

O takie wydzielenie wniosła na dniu 5. kwietnia 1899 petycyę do Wys. Sejmu najpierw gmina Dobra szlachecka.— Przeciw tej petycyi oświadczyła się odmownie Rada powiatowa w Dobromilu na posiedzeniu z 4. sierpnia 1899 a to z powodu ubytku w dochodach, jakieby z tego powiat doznał. — Następnie i Wyższy Sąd krajowy we Lwowie ode-

zwą z 2. listopada 1899 L. 18001 — idąc za opinią sądu powiatowego w Birczy i sądu obwodowego w Sanoku, nie zalecił uwzględnienia prośby gminy Dobra szlachecka, uważając to wprost za niewykonalne z powodu, że zmiana okręgu musiałaby równocześnie obejmować i gminę rustykalną, która stanowi wraz z gminą szlachecką jedną gminę katastralną. Gmina zaś rustykalna wtedy jednak tej zmiany nie żądała.

Dopiero na dniu 11. stycznia 1900 wniosła gmina Dobra rustykalna prośbę do Wydziału krajowego a następnie na dniu 30. marca 1900 petycyę do Wys. Sejmu o to wydzielenie. Z powodu tej prośby zarządzonem zostało pod dniem 31. stycznia 1900 LW. 2431 dochodzenie, które dotychczas ukończone nie zostało.

Petycya gminy Przybysławice o wydzielenie z powiatu politycznego w Brzesku a przydzielenie do Starostwa w Dąbrowej.

Taką petycyę wniosła gmina Przybysławice do Wys. Sejmu na dniu 14. kwietnia 1900, z powodu której zarządzonem zostało przez Wydział krajowy dochodzenie. Rada powiatowa w Brzesku na posiedzeniu z 9. lipca 1900 oświadczyła się jednak przeciw temu wydzieleniu z powodu, że byłoby ze szkodą dla powiatu brzeskiego. Wobec tego Wydział krajowy postanowił sprawy tej petycyi przed Wys. Sejmem nie popierać (LW. 47566|900).

Petycya gminy i okszaru dworskiego w Zassowie powiatu pilzneńskiego o utworzenie w Zassowie sądu powiatowego.

Pod dniem 17. grudnia 1898 wniosła gmina i obszar dworski w Zassowie powiatu pilzneńskiego petycyę do Wyższego Sądu krajowego w Krakowie o utworzenie sądu powiatowego, na której to petycyi znajdowały się pieczęcie jeszcze innych 16 gmin. — Z powodu odstąpienia tego podania przez Wyższy Sąd krajowy w Krakowie Wydziałowi krajowemu w myśl ustawy z 11. czerwca 1868 N. 59 D. p. p. wdrożone zostało dochodzenie przez Wydział powiatowy, którego wynik był ten, że tylko 7 gmin z powiatu pilzneńskiego oświadczyło się za utworzeniem sądu w Zassowie, 4 zaś gminy przedłożyły uchwały przeciw utworzeniu tego sądu; również przeciwną okazała się gmina Dąbrówka z powiatu mieleckiego. — Ze względu na ten wynik Rada powiatowa w Pilźnie na posiedzeniu z 16. września 1899 nie uznała potrzeby kreowania sądu powiatowego w Zassowie — z tego powodu i Wydział krajowy postanowił tej sprawy przed Wys. Sejmem nie popierać.

Petycya gminy Babula powiatu mieleckiego o wyłączenie dwóch parcel gruntowych z gminy katastralnej Piechoty a przyłączenie ich do gminy katastralnej Babula.

Petycyę tej odstąpił Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu uchwałą z 26. kwietnia 1900 celem wdrożenia właściwego postępowania w wypadkach zmiany granic.

W zastosowaniu się do tego polecenia zarządziliśmy dochodzenie pod dniem 17. maja 1900 LW. 31291, wynik którego wykazał, że orzeczeniem c. k. Namiestnictwa jako komisyi do odkupu i uporządkowania ciężarów gruntowych z 4. września 1868 L. 8099 zostało przyznane pastwisko obejmujące parcele gruntowe L. 607 i 608 położone w gminie katastralnej Piechoty, na wyłączną własność gminy Babula. Na mocy tego orzeczenia oraz faktycznego posiadania przez gminę Babulę tego pastwiska zostało prawo własności tegoż pastwiska w księdze gruntowej gminy Piechoty na własność gminy Babula wpisane, wykazem hipotecznym L. 135 księgi gruntowej gminy Piechoty objęte, składające się z parcel l. kat. 607|2 i 609. — Na tem pastwisku pasali członkowie gminy Babula swoje bydło, jednak wpuszczali na takowe bydło swe także pastuchy gminy Piechoty, Żarównie, Za-

chwiejów powiatu mieleckiego i przysiółka Smykle ad Knapy powiatu tarnobrzeskiego, a bydło członków gminy Babula przechodziło również na pastwiska tychże gmin, gdyż pastwiska powyższych gmin graniczą z sobą.

W r. 1892 zarządziła Rada gminna gm. Babula odgraniczenie swego pastwiska, częścią przez wykopanie rowów, częścią przez odnowienie kopców.

W r. 1893 postanowiła Rada gminna w Babuli prowadzenie racyonalniejszego gospodarstwa na owem pastwisku zostawiając większą część na sianożęcie a pagórkowate przestrzenie pod uprawę na zasiewy. — Temu postanowieniu sprzeciwiły się gminy Piechoty, Żarównie, Zachwiejów powiatu mieleckiego i przysiółek Smykle ad Knapy powiatu tarnobrzeskiego i wytoczyły wspólnie gminie Babula spór prowizoryalny, który gmina Babula przegrała. — Po ukończeniu sporu prowizoryalnego w r. 1895 zapozwała gmina Babula gminy Piechoty, Zarównie, Zachwiejów i przysiółek Smykle ad Knapy o uznanie własności w mowie będącego pastwiska, jednak wyrok w tej sprawie dotychczas wydany nie został.

Z przedstawionego stanu rzeczy wynika, że żądanie gminy Babula o wyłączenie powyższych parcel z gminy kat. Piechoty i przyłączenie takowych do gminy kat. Babula jest przedwczesne, gdyż na wypadek gdyby gmina Babula powołany spór przegrała, byłaby narażoną niepotrzebnie na koszta połączone z wydzieleniem tych parcel.

O czem niniejszem zdajemy sprawę Wys. Sejmowi.

Petycya gminy Markowy z 9/4 1900 o wydzielenie z powiatu sądowego w Przeworsku a przyłączenie do sądu powiatowego w Łańcucie.
Petycya ta przez Wys. Sejm nie była załatwioną.

Gmina Markowa wniosła podobne petycye już w r. 1893 i 1894 i dochodzenia były przeprowadzone. — Rada powiatowa oświadczyła się była wówczas za uwzględnieniem petycyi, jednakowoż władze sądowe były temu przeciwne, w obec czego i Wydział krajowy oświadczył się do LW. 56654|1893 i 11655|1894 odmownie.

W obec tego stanu rzeczy, który od r. 1894 nie uległ żadnej zmianie, Wydział krajowy nie uważał za stosowne obecnie bliżej ponownie dochodzić tej sprawy.

Petycya gminy Magierów o utworzenie sądu powiatowego w Magierowie

Nad petycyą wniesioną na dniu 2. kwietnia 1900 nie powziął Wys. Sejm żadnej uchwały. Nadmieniamy, że Magierów należy do tych miejscowości, przeciw którym o utworzenie w niej sądu powiatowego oświadczyło się odmownie Prezydyum Wyższego Sądu krajowego i delegaci władz centralnych na posiedzeniach z 28. stycznia i 30. marca 1896 r.

Petycya gminy Uście zielone o utworzenie nowego sądu w Uściu zielonem.

Petycya ta wniesiona do Wys. Sejmu na dniu 2. kwietnia 1900 nie została przez Wys. Sejm załatwioną.

Co do takiej petycyi, to już w r. 1898 zapadła na posiedzeniu Rady Wydziału krajowego z 22. marca 1898 LW. 15195 uchwała przeciw utworzeniu w Uściu zielonem sądu powiatowego, jako niemającemu najmniejszych widoków powodzenia.

W obec tego stanu rzeczy Wydział krajowy powyższych dwóch petycyj na teraz popierać nie może, bo nie ma nadziei, ażeby w najbliższej przyszłości mogły być pomyślnym skutkiem uwieńczone.

Petycya Wydziału powiatowego w Dolinie o utworzenie nowego sądu powiatowego z siedzibą w Wełdzirzu.

Nad petycyą tą wniesioną na dniu 11. kwietnia 1900 nie powziął Wys. Sejm żadnej uchwały.

Oznajmiamy, że za utworzeniem sądu w Wełdzirzu oświadczył się już raz Wys. Sejm na posiedzeniu z 15. lutego 1897 a mianowicie w uchwale, którą Wys. Sejm oświadczył się za utworzeniem sądów obwodowych i powiatowych w Galicyi wschodniej a między temi i za utworzeniem sądu powiatowego w Wełdzirzu. Rzecz cała spoczywa obecnie w rękach c. k. Rządu.

Petycya gminy Pozowice o wydzielenie z powiatu politycznego w Wadowicach i sądowego w Kalwaryi a przyłączenie do powiatu politycznego w Podgórzu i sądowego w Skawinie.

Z powodu tej petycyi wniesionej na dniu 28 kwietnia 1900 do Wys. Sejmu zarządziliśmy na dniu 5. czerwca 1900 L. 35532 dochodzenie.

Rada powiatowa w Wadowicach uchwałą z 10. marca 1900 oświadczyła się odmownie dla tej petycyi.

Władze sądowe nie przedłożyły dotychczas w tej sprawie swego zdania.

Petycya gminy i obszaru dworskiego Błożewgórna o wydzielenie z okręgu sądu obwodowego i Starostwa w Samborze a przyłączenie do sądu obwodowego i Starostwa w Przemyślu.

Petycya ta jako niezałatwiona przez Wys. Sejm została Wydziałowi krajowemu przydzieloną. — Zarządziliśmy pod dniem 5. czerwca 1900 L. 36178 dochodzenie, które dotychczas nie jest ukończone.

Petycya gminy Tucholki i 16 sąsiednich gmin o utworzenie nowego sądu w Tucholce zamiast w Ławocznem.

Petycya ta nie została przez Wys. Sejm załatwioną. — O czem zawiadomiono Wydział powiatowy w Stryju 5. czerwca 1900 L. 36179. z oznajmieniem, że za utworzeniem sądu powiatowego w Ławocznem oświadczył się Wys. Sejm już uchwałą z 15. lutego 1897 r.

Petycya gminy Tyszycy o wydzielenie z powiatu politycznego i sądowego sokalskiego i przydzielenie do powiatu politycznego i sądowego w Kamionce strumiłowej.

Z powodu tej petycyi wniesionej do Wysokiego Sejmu na dniu 25. kwietnia 1900 zarządzone zostało przez Wydział krajowy pod dniem 29. maja 1900 L. 35178 dochodzenie, które dotychczas nie zostało ukończone.

Petycya gminy Pstrągowej przeciw przydzieleniu tej gminy do ewentualnie utworzyć się mającej Reprezentacyi autonomicznej powiatu w Strzyżowie.

Petycya ta wniesiona na dniu 4. kwietnia 1900 nie została przez Wys. Sejm załatwioną.

O czem zawiadomiliśmy Wydział powiatowy pod dniem 5. czerwca 1900 L 36177. z tem oznajmieniem, że obecnie nie istnieje zamiar utworzenia Reprezentacyi powiatowej w Strzyżowie, w obec czego obawa tej gminy co do zmiany Reprezentacyi powiatowej jest bezprzedmiotową.

Żandarmerya.

Sprawa zniesienia ryczałtu na meble dla oficerów c. k. żandarmeryi.

Na mocy reskryptu Ministerstwa obrony krajowej z 4. listopada 1899 Nr. 32009|4627. zniesiony został we wszystkich krajach Przedlitawii istniejący przy komendach żandarmeryi fundusz dla sprawienia sprzętów i mebli oficerskich.

W następstwie tego fundusz krajowy w zamian za zrzeczenie się ryczałtu, potrącanego dotychczas z przypadającej

oficerom c. k. żandarmeryi na meble na mocy ustawy z 25. grudnia 1894 na rzecz funduszu krajowego należytości, tudzież prawa własności do mebli i pościeli sprawionych dotychczas kosztem kraju, zwolnionym zos ał raz na zawsze od obowiązku sprawiania dla c. k. oficerów żandarmeryi i ich służących mebli i pościeli. tudzież od obowiązku płacenia czegokolwiek na naprawę i uzupełnienie tych mebli i pościeli, a zastosowanie się do tego stanu rzeczy znalazło już uwzględnienie w budżecie krajowym na rok 1899|1900.

Przedstawienie Wydziału krajowego do Prezydyum c. k. Namiestnictwa w sprawie objęcia kwaterunku c. k. żandarmeryi przez Państwo.

Z powodu przedstawienia istryjskiego Wydziału krajowego o powzięciu przez tamtejszy Sejm rezolucyi do c. k. Rządu, ażeby Państwo objęło na siebie kwaterunek c. k. żandarmeryi, wystosował Wydział krajowy do c. k Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie odezwę pod dniem 22. października 1900 L. 65989 z żądaniem o przedstawienie kompetentnym Władzom, ażeby c. k. Rząd przeprowadził zmianę istniejącej ustawy o c. k. żandarmeryi w tym duchu, iżby kwaterunek c. k. żandarmeryi i koszta z tem połączone, jak to się dzieje z wszystkiemi innemi kosztami, były ponoszone przez c. k. Skarb Państwa, albo przynajmniej ażeby fundusz krajowy był obowiązany przyczyniać się do tych kosztów tylko z pewną proporcyonalną kwotą.

Do wystosowania tego przedstawienia spowodowało Wydział krajowy wzrastający z każdym rokiem stan żandarmeryi i wzrost wydatków w miarę tego pomnażania żandarmeryi ponoszone pzzez fundusz krajowy na kwaterunek c. k. żandarmeryi, na który to cel fundusz krajowy w czasie od r. 1866 po koniec r. 1900 wydał 6,375.487 Koron 12 kalerzy, oraz okoliczność, że żandarmerya jest instytucyą utworzoną w interesie ogólnym całego Państwa a zatem i Państwo powinno wszelkie wydatki na żandarmeryę ponosić.

Pomnożenie stanu żandarmeryi w Galicyi.

Na mocy rozporządzenia c. k. Ministerstwa obrony krajowej z 26. stycznia 1900 L. 798|165. pomnożony został stan żandarmeryi w Galicyi o 7 komendantów posterunków i 32 żandarmów.

Według listy dyslokacyjnej c. k. żandarmeryi z 1. lipca 1900 wynosi stan żandarmeryi w Galicyi:

5 oficerów sztabowych
55 oficerów i
2699 żandarmów,
532 posterunków.

Z 1|7. 1899 wynosił zaś

4 oficerów sztabowych
48 oficerów i
2660 żandarmów i oraz
525 posterunków.

Fundusz propinacyjny miast.

Fundusz propinacyjny miast powiększa się prawidłowo. Z końcem roku 1899 wynosił majątek

jego	5,411.892 K.	16 halerzy
w porównaniu z rokiem 1898 w kw.	4,922.541 „	69 „
zwiększył się o . . .	489 350 K.	47 halerzy

W roku 1900 udzielono pożyczek na inwestycye następującym miastom z ich funduszu propinacyjnego:

1) miastu Pilzno w sumie 16.000 K. do L. 35883|1900
2) „ Bochni „ 140.000 „ „ „ 40877|1900
3) „ Tarnopolowi „ 400.000 „ „ „ 47495|1900

Natomiast miasto Kołomyja spłaciło z końcem roku 1899 udzieloną mu pożyczkę w roku 1897 w kwocie 36.000 Koron.

Z powodu, iż opłaty propinacyjne od szynkarzy nie były dość energicznie ściągane przez c. k. Starostwa, odniesiono się do c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwą do L. 39997|1900 o zaradzenie temu stanowi.

Wnioski posłów Skałkowskiego i Potoczka.

Poseł Dr. Skałkowski i towarzysze postawili na ostatniej sesyi sejmowej wniosek, ażeby Wys. Sejm uchwalił następującą rezolucyę:

Wzywa się c. k. Rząd, aby celem położenia tamy pijaństwu — drobiazgową sprzedaż słodzonych napoi spirytusowych w naczyniach zamkniętych, zawierających pięć litrów napoi lub mniejszą ilość, uznał jako przemysł koncesyonowany w myśl §. 24. noweli z dnia 23. lutego 1897 Nr. 63. Dz. u. p. do ustawy przemysłowej.

Zaś poseł Potoczek i towarzysze postawili wniosek wprost przeciwny powyższemu wnioskowi posła Skałkowskiego i żądali wezwania c. k. Rządu, aby 1) bezzwłocznie wydał pozwolenie utrzymywania w sklepikach wódek słodzonych w opieczętowanych butelkach, które nie mniej jak ćwierć litra w sobie zawierają i 2) ponieważ słodzone trunki spirytusowe nie są trunkiem propinacyjnym, aby bezzwłocznie przystąpił do wprowadzenia monopolu wódek słodzonych.

Obydwa te wnioski Wys. Sejm uchwałą z 30. kwietnia 1900 L. 3531. odesłał do Wydziału krajowego jako komisyi sejmowej do załatwienia.

Wydział krajowy zastanawiając się nad załatwieniem powyższych dwóch wniosków, które wzajemnie się wykluczają, uchwalił nie doradzać Wys. Sejmowi uchwalenia jednego albo drugiego z nich, ponieważ obydwa te wnioski mają na celu położenie tamy pijaństwu, a jest rzeczą wątpliwą, zapomocą którego z nich dałoby się osiągnąć zamierzony cel i bardziej przemawia za tem przynajmniej w naszym kraju nabyte doświadczenie, że karczmy, więcej przyczyniają się do opilstwa i szerzą wszelkiego rodzaju demoralizacyę między ludnością jak sklepiki uprawnione do sprzedaży słodzonych wódek w naczyniach zamkniętych.

W obec tej wątpliwości zdaniem Wydziału krajowego najstosowniej jest obecnego stanu rzeczy nie zmieniać.

Sprawy szupasowe.

Wydalenia za paszportem przymusowym.

Wydział krajowy odniósł się odezwą z 26. czerwca 1900 L. 39996 z przedstawieniem do c. k. Namiestnictwa o zalecenie podwładnym swym organom w szczególności Dyrekcyi policyi we Lwowie i w Krakowie, tudzież Expozyturze policyi w Przemyślu oraz Starostwom, ażeby względem osób przeznaczonych na wydalenie zastosowały szupasowanie za

paszportem przymusowym a nie w drodze szupasu t. j. odstawianie pod strażą, gdyż w kosztach takiego szupasowania zachodzi bardzo znaczna różnica, ponieważ przy wydaleniu za paszportem przymusowym opłaca się tylko 1. bilet jazdy koleją i nie ma innych wydatków podczas kiedy przy wydalaniu w drodze szupasu t. j. pod strażą opłaca się trzy bilety, nadto wynagradza się osobno strażnika za drogę a stacye szupasowe otrzymują 5 razy wyższy ryczałt na poniesione przez nie wydatki.

Likwidacya.

W roku 1900 przeprowadzono likwidacyę kosztów szupasowych narosłych w r. 1898.

Na podstawie wyników likwidacyi wykazano do zwrotu funduszowi krajowemu przypadającą od dotyczących gmin i funduszów innych krajów z ogólnej sumy 46.322 Koron część w łącznej kwocie 13.819 Koron. — Taka sama likwidacya za r. 1899 jest w toku.

Ordynacya wyborcza i statut krajowy.

Sankcya zmiany projektu statutu krajowego.

Najwyższem postanowieniem z 18. marca 1900 r. raczył Jego Ces. i Król. Apostolska Mość udzielić Najwyższej sankcyi uchwalonemu przez Wys. Sejm:

1) projektowi ustawy zmieniającej §. 3, statutu krajowego z dnia 26. lutego 1861 i

2) projektowi ustawy zmieniającej §§. 2, 3, 4, 5, 47 i 48. sejmowej ordynacyi wyborczej z dnia 26. lutego 1861 r.

Morskie Oko.

Na posiedzeniu z 3. maja 1900 Wys. Sejm powziął następującą uchwałę:

Zważywszy, że od kilkudziesięciu lat trwający spór o granicę między Galicyą a Węgrami w Tatrach obok Morskiego Oka dotychczas nie jest załatwiony, zważywszy, że ustawa z dnia 25. stycznia 1897 L. 32. Dz. u. p., którą temu trzy lata upoważniono c. k. Rząd do ustalenia tej granicy w drodze sądu polubownego, nie jest wykonaną, a nawet dotychczas sąd polubowny nie jest ukonstytuowany, albowiem nie wybrano jeszcze superarbitra, zważywszy, że taki stan zawieszenia sporu utrzymuje w ciągłości niepewność stosunków prawnych z wielką dla kraju szkodą, — wzywa się c. k Rząd, ażeby poczynił energiczne kroki celem jak najrychlejszego załatwienia tej cały kraj tak blisko obchodzącej sprawy, przez rozstrzygnięcie sporu o granicę między Galicyą a Węgrami w drodze sądu polubownego w myśl powołanej ustawy z dnia 25. stycznia 1897 L. 32. Dz. u. p.

Dotychczas sprawa ta nie jest rozstrzygniętą i Wydział krajowy nie utrzymał żadnej wiadomości ze strony c. k. Rządu.

Sprawy wojskowe.

a) Uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 5. maja 1900 polecająca Wydziałowi krajowemu, ażeby dołożył wszelkich starań u c. k. Rządu celem wyjednania dla nieczynnych żołnierzy obrony krajowej powoływanych do odbywania ćwiczeń wojskowych, takich samych co do czasu odbywania tych ćwiczeń ułatwień, jakie reskryptem c. k. Ministerstwa obrony krajowej z dnia 5. marca 1898 zostały przyznane, także na r. 1900 i na następne lata.

b) Uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 5. maja 1900, przekazująca Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy na najbliższej sesyi sejmowej wniosek posła Milana w sprawach wojskowych.

c) Rezolucya Wysokiego Sejmu z dnia 28. kwietnia 1900 wzywająca c. k. Rząd, aby bez względu na podnoszone przez Dyrekcye kolejowe tak państwowe jakoteż i prywatne, trudności i formalności i bez względu na ubytek dochodów kolewych, kierując się zasadą ludzkości i sprawiedliwosci, wyjednał i wprowadził dla powoływanych na ćwiczenia urlopników, rezerwistów i landwerzystów bezpłatną jazdę kolejami państwowemi i prywatnemi z miejsca ich pobytu do miejsca zbornego i napowrót.

W przedmiocie tych uchwał przedłożył Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdanie przy LW. 37924|900.

Pospolite ruszenie.

Rezultat starań Wydziału krajowego w r. 1900 o uwolnienie urzędników i funkcyonaryuszów krajowych, powiatowych i gminnych do służby w pozpolitem ruszeniu na wypadek mobilizacyi, przedstawia się następująco:

Proponowano		Z tej liczby uzyskało uwolnienie		Nie zostało uwolnionych wcale
c. k. Komendzie obrony krajowej	w ilości	po koniec marca 1901	do 15. dnia mobilizacyjnego	
we Lwowie . .	70	63	—	7
w Krakowie .	48	45	—	3
w Przemyślu .	23	5	13	5
Ogółem .	141	113	13	15

Galicyjski fundusz inwalidów wojskowych z r. 1866.

Skutkiem śmierci dwóch inwalidów nadano tyleż opróżnionych wsparć dożywotnich innym dwom godnym kandydatom, jednemu począwszy od r. 1900, drugiemu od r. 1901. Z fundacyi tej korzysta obecnie tak jak w roku zeszłym 59 inwalidów w kwotach po 50 i 40 koron rocznie.

Fundacya ku wsparciu okaleczałych w wojnie z r. 1866 żołnierzy przynależnych do dawnego powiatu Niżankowieckiego.

W fundacyi tej od roku zeszłego żadna nie zaszła zmiana. Ci sami trzej inwalidzi pobierają dalej wsparcia dożywotnie po 72 koron rocznie.

Funduzz inwalidów wojskowych z lat 1813—1815.

Odezwą z dnia 4. sierpnia 1900 L. 59270 oznajmiło c. k. Namiestnictwo Wydziałowi krajowemu, że c. k. Rząd krajowy w Czerniowcach mimo kilkakrotnych ponagleń nie objawił dotąd swej opinii w sprawie podziału i oddania w zarząd Reprezentacyi kraju galic. funduszu inwalidów i że znów pourgowano załatwienie sprawy.

Fundacya jubileuszowa im. Najjaśniejszego Pana dla utrzymywania kształcących się w zakładach wojskowych (w akademiach).

Na rok szkolny 1900|1901 opróżnionych było w fundacyi tej dziewięć miejsc bezpłatnych. Na skutek rozpisanego konkursu zgłosiło się na powyższe miejsca tylko pięciu kandydatów, z tych jeden nie został przyjęty, zaś przyjęci zostali Najwyższem postanowieniem z 28. lipca 1900:

Aleksander Hyacynt Suwada, Włodzimierz Zagórski i Zenobiusz Mikołaj Charak do c. i k. technicznej akademii wojskowej, zaś Tadeusz Kornel Wiśniowski do c. i k. terezyańskiej akademii wojskowej. W śródczasie ojciec Zenobiusza Mikołaja Charaka zrzekł się tego miejsca z powodu choroby syna, tak samo zrzekł się tego miejsca i Suwada Aleksander. W myśl art. III. aktu fundacyjnego udzielił Wydział krajowy ryczałtów na koszta podróży do akademii wojskowej po 80 koron kandydatom przyjętym, Zagórskiemu i Wiśniowskiemu.

Galicyjskie miejsca funduszowe w c. i k. wojskowych zakładach wychowawczych i naukowych (niższa realna szkoła wojskowa).

Miejsc tych bezpłatnych wakowało na rok szkolny 1900|1901 siedm. Do konkursu zgłosiło się 28 kandydatów, a z tych w myśl propozycyi Wydziału krajowego i na mocy Najwyższego postanowienia Jego ces. i król. Apostoskiej Mości z dnia 31. lipca 1900 przyjęci zostali:

a) ze stanu szlacheckiego:

Franciszek Arciszewski, Roman Kazimierz Niwiński, Józef Longin Sozański i Adam Alfons Kummerer;

b) ze stanu nieszlacheckiego:

Aleksander Maryan Kunciów, Julian Kazimierz Kotyk i Teofil Halewicz.

Zarazem zezwolił Najjaśniejszy Pan, aby na wypadek, jeśliby który z tych aspirantów z jakiejkolwiek przyczyny nie mógł być przyjęty, nadano to miejsce fundacyjne Adamowi Szczerbińskiemu względnie aby powołano Kazimierza Żyborskiego.

Uwolnienie popisowych względnie gmin ich przynależności od ponoszenia kosztów podróży do szpitala i leczenia tamże tych popisowych.

Wydział powiatowy w Buczaczu relacyą z 21. marca 1900 l. 1021 zakomunikował Wydziałowi krajowemu sprawozdanie delegatów Reprezentacyi powiatowej do komisyi asenterunkowej, w którem delegaci ci podnosili kwestyę niewłaściwego ich zdaniem ponoszenia przez gminy lub dotyczące osoby kosztów podróży do szpitala i leczenia tamże tych popisowych, których lekarz wojskowy przeznaczył do

szpitala wojskowego lub cywilnego, celem bliższego zbadania, np. wzroku, chorób sercowych itp. albotež chwilowo niezdolnych, celem leczenia np. choroby ócz, łupieży, wyrzutów skórnych itp. Delegaci ci żądali, by tego rodzaju koszta ponosił skarb wojskowy, ażeby do komisyi asenterunkowej przydzielano lekarzy, którzyby byli w możności rozeznać stopień wad fizycznych bez odsyłania popisowych do szpitali, również, aby komisyom wojskowym nie przysługiwało prawo odsyłania do szpitali cywilnych popisowych, dotkniętych chorobami przewlekłemi, które w domu mogą być wyleczone.

Alegat 1.

Sprawozdanie to Wydziału powiatowego w Buczaczu przesłał Wydział krajowy z poparciem c. k. Prezydyum Namiestnictwa, na co otrzymał w odpowiedzi załączoną w odpisie odezwę c. k. Namiestnictwa z 26|4 1900 L. 35563.

Podwody.

Rezolucyą z dnia 28. kwietnia 1900 wezwał Wysoki Sejm c. k. Rząd odnośnie do rezolucyj swych z 7. lutego 1897, 5. lutego 1898 i 10. marca 1899, a zatem już po raz czwarty, aby przystąpił nareszcie do podwyższenia w sposób odpowiednio wydatny wynagrodzenia za dostarczane podwody na cele wojskowe i publiczne, usunął tym sposobem rażącą dotychczasową krzywdę, jaką ponosi ludność wiejska i aby nareszcie poczuł się do obowiązku dania odpowiedzi Sejmowi na czterokrotne wezwania.

Odnośnie do tej uchwały Wysokiego Sejmu, tudzież interpelacyi posłów Styły i towarzyszy w tej sprawie wniesionej do komisarza rządowego na posiedzeniu dnia 2. kwietnia 1900, oznajmiło c. k. Prezydyum Namiestnictwa Wydziałowi krajowemu, że wedle reskryptu p. Ministra obrony krajowej z 19. maja 1900 L. 12253|3063 II. b ogólne postanowienia o dostarczaniu podwód należą — w myśl §. 11 lit. b ustawy z 21. grudnia 1867 Nr. 141 dz. u. p. — do zakresu działania Rady Państwa, dla której przygotowuje się właśnie projekt ustawy, normującej na nowo sprawę podwód dla wojska. Zresztą dodało c. k. Prezydyum Namiestnictwa w odezwie swej z 15. lipca 1900 L. 5481|pr, że powyższą uchwałę Wysokiego Sejmu przedłożyło p. Ministrom spraw wewnętrznych, wojny, obrony krajowej i kolei żelaznych.

W powyższem znalazła też załatwienie petycya mieszkańców Jordanowa o zmianę przepisów o podwodach, nad którą to petycyą Wys. Sejm nie powziął żadnej uchwały i takową Wydziałowi krajowemu pod dniem 5. maja 1900 odesłał.

Sprawy tyczące się ustawodawstwa cywilnego i karnego.

Petycya Józefa Krzyżanowskiego, nauczyciela w Żurawkowie w sprawie spadkowej o oddanie mu ogrodu.

Petycya Agnieszki Ciackowej ze Strzelec wielkich w sprawie spadkowej.

O petycyach tych nie powziął Wysoki Sejm żadnej uchwały, o czem też zawiadomił petentów Wydział krajowy.

Petycya Hipolita Targowskiego, emer. maszynisty c. k. salin w Wieliczce o podwyższenie pensyi.

Petycya Zwierzchności gminnej w Grodzisku górnem w sprawie wydzierżawienia gruntów sierocińskich.

O petycyach tych nie powziął Wysoki Sejm żadnej uchwały, o czem też zawiadomił petentów Wydział krajowy.

Petyaya zbiorowa wdów i sierót po c k. urzędnikach państwowych o poparcie ich w parlamencie, celem uzyskania wyższych zaopatrzeń.

O petycyi tej nie powziął Wysoki Sejm żadnej uchwały co też i Wydział krajowy nie spowodowało do żadnych kroków dalszych w tej sprawie.

Uchwała Wys. Sejmu wzywająca c. k. Rząd, aby polecił fizykom powiatowym badać częściej trunki w szynkach sprzedawane.

Alegat 2.

W odpowiedzi na tę uchwałę Wysokiego Sejmu z dnia 28. września 1900 udzieliło c. k. Namiestnictwo Wydziałowi krajowemu odezwą z 23. listopada 1900 L. 113.793. załączony w odpisie formularz wykazu wykonanych rewizyj w zakładach wyrabiających i sprzedających środki żywności, napoje i niektóre przedmioty użytkowe oraz przesłanych próbek, celem zbadania ich w c. k. powszechnym zakładzie badania środków żywności w Krakowie, oraz okólnik wydany w tej sprawie do Prezydentów miast Lwowa i Krakowa oraz do wszystkich c. k. Starostów.

Poczty i telegrafy.

Uchwała Wys. Sejmu z dnia 5. maja 1900, którą wezwano c. k. Rząd:

A) o poczynienie stosownych kroków, aby należytość za telegramy wysyłane do krajów podległych Rosyi, lub przynajmniej do pewnego bliżej granicy naszego kraju położonego obrębu tego państwa, została zniżoną i zrównaną z telegramami do Niemiec wysyłanymi;

B) o zniesienie używanej obecnie kaucyi przy nadawaniu telegramów do takich miejscowości, w których telegram ma być doręczony przez posłańca, a zaprowadzenie w miejsce tej kaucyi stałej opłaty na posłańca.

Odezwą z dnia 11. września 1900 L. 10093|pr. oznajmiło c. k Prezydyum Namiestnictwa Wydziałowi krajowemu, że tę uchwałę sejmową przedłożyło c. k. Ministerstwu handlu a po nadejściu decyzyi zawiadomi o niej bezzwłocznie Wydział krajowy.

Dotąd jednakże to nie nastąpiło.

Alegat 3.

Uchwała Wys. Sejmu z dnia 5. maja 1900

Wedle odezwy c, k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 26. lipca 1900 L. 7993|pr. p. Minister handlu reskryptem z 16. lipca 1900 L. 1701. oznajmił, że c. k. Ministerstwo handlu przyjęło do wiadomości tę rezolucyę Wysokiego Sejmu, że jednak i obecnie od stanowiska zaznaczonego w reskryp-

wzywająca c. k Rząd, aby korespondencye urzędów gminnych i parafialnych jakoteż szkół i Rad szkolnych miejscowych w sprawach publicznej służby w ich wzajemnych stosunkach do siebie uwolnił od opłaty pocztowej jakoteż od obowiązku opłacania należytości za rekomendacyę takich korespondencyj do wszelkich władz rządowych i autonomicznych.

cie ministeryalnym z 9. stycznia 1896 L. 5. odstąpić nie może.

Odpis reskryptu tego ostatniego dołączamy pod ·|.

Alegat 3.

Wprowadzenie w życie instytucyi listonoszów wiejskich.

Alegat 4.

Opnośnie do ostatniego sprawozdania z czynności Dep. VI. za czas od 16 listopada 1898 do 15. listopapa 1899 oznajmia Wydział krajowy, że celem wykazania gminom korzyści z takiej instytucyi i dogodności dla stron, oraz celem zachęcenia ich do żądania zaprowadzenia u siebie instytucyi listonoszów wiejskich — wydał do Wydziałów powiatowych okólnik z 20. czerwca 1900 do LW. 7777, który w odpisie dołącza ·|. i o tem zawiadomił także c. k. Dyrekcyę poczt i telegrafów we Lwowie.

Sprawy dotyczące podatków i należytości.

Sprostowanie pomyłek w księgach gruntowych mniejszej posiadłości. (Interpelacya p. Winniczuka i tow.)

Na posiedzeniu Wys Sejmu z dnia 2. maja 1900 wnieśli p. Winniczuk i tow. interpelacyę do Wydziału krajowego z zapytaniem o stan wniosku ich z dnia 12. lutego 1898, który Wysoki Sejm uchwałą z 16. lutego 1898 odstąpił był Wydziałowi krajowemu do załatwienia, a który opiewał:

„Wzywa się c. k. Rząd, by dodatkowo zarządził pono„wne przeprowadzenie i sprostowanie pomyłek w księgach „gruntowych mniejszej posiadłości i to w jak najkrótszym „czasie, by lud wiejski nie był narażonym na niepotrzebne „wydatki procesowe i stratę czasu.“

Interpelańci zapytują Wydział krajowy, kiedy i w jaki sposób zamyśla zarządzić, ażeby omyłki parcel gruntowych w księgach tabularnych mniejszej posiadłości były należycie sprostowane przez kompetentne władze?

W odpowiedzi na tę interpelacyę oświadcza Wydział krajowy, że sprawą tą zajął się jeszcze w roku 1898, przeprowadził z Prezydyami c. k. wyższych Sądów krajowych we Lwowie i w Krakowie stosowne rokowania, a wynik tychże zakomunikował już Wysokiemu Sejmowi w sprawozdaniu z czynności Departamentu VI. na str. 20. za czas od 1. listopada 1897 do 15. listopada 1898.

Alegat 5.

Uchwała Wys. Sejmu z dnia 28. kwietnia 1900 polecająca Wydziałowi krajowemu, aby odnośnie do reskryptu c. k. Ministerstwa skarbu z dnia 7. kwietnia 1899

W wykonaniu tego polecenia Wysokiego Sejmu wydał Wydział krajowy pod dniem 20. czerwca 1900 do LW. 34299 okólnik do wszystkich Wydziałów powiatowych, którego odpis dołącza się .·

l. 60152|97. za pośrednictwem Wydziałów powiatowych pouczył wszystkie gminy, o ile i w jakiej mierze mięso pochodzące z bydląt dorzniętych wskutek nieszczęśliwych wypadków wolnem jest od opłaty podatku konsumcyjnego.

Uchwała Wys. Sejmu z dnia 5. maja 1900 wzywająca c. k. Rząd:

I) aby mianując w myśl §. 179. ustawy z 25. października 1896 l. 220. dz. p. p. członków Komisyj szacunkowych dla podatków osobistych, mianował tylko ludzi niewątpliwie niezawisłych, o ile możności jak najmniej czynnych urzędników skarbowych

II) aby stanowczo zabronił organom skarbowym agitowania i w ogóle mięszania się do wyboru rzeczonych Komisyj i aby takowe w myśl §. 183. tej ustawy przeprowadzał nie c. k. urzędnik skarbowy, ale c. k. urzędnik polityczny właściwego Starostwa przy pomocy Komisyi wyborczej z 4 członków kontrybuentów złożonej.

Na uchwały te Wysokiego Sejmu nie otrzymał dotąd Wydział krajowy żadnej odpowiedzi ze strony c. k. Rządu.

Usunięcie niezgodności oznaczenia numerowego domów w księgach gruntowych i aktach podatkowych.

Załatwiając petycyę gminy Chyrów w tej sprawie wniesioną wezwał był Wysoki Sejm uchwałą z dnia 20. marca 1899 c. k. Rząd, ażeby przy przedsięwzięciu nowych numerowań domów o ile możności zatrzymywał dawne do ksiąg gruntowych przyjęte oznaczenia numerowe.

W odpowiedzi na tę rezolucyę Wysokiego Sejmu i odezwę Wydziału krajowego z dnia 19. czerwca 1900 LW. 38643, którą przesłano c. k. Prezydyum Namiestnictwa takąż samą petycyę gminy Chyrów w r. 1900 wniesioną, oznajmiło Wydziałowi krajowemu c k. Prezydyum Namiestnictwa odezwą z 10|7. 1900 L. 7059|pr., że reskryptem z 26. kwietnia 1899 L. 40765. wezwało wszystkich c. k. Starostów i Prezydentów miast Lwowa i Krakowa, aby na wypadek nowego numerowania całych miejscowości (dzielnic miasta, ulic) albo zmiany numerowania poszczególnych domów lub całych miejscowości (dzielnic miast i t. p.) udzielając pozwolenia po myśli §. 7. ustawy z 29. marca 1869 Nr. 67. Dz. u. p., zastrzegali ścisłe stosowanie się do wzpomnianej uchwały sejmowej i w tej mierze po myśli tego przepisu postępowali w porozumieniu z Władzą podatkową i urzędem ksiąg gruntowych.

Równocześnie odniosło się c k. Namiestnictwo do c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu we Lwowie o wydanie właściwych zarządzeń, by władze podatkowe przy wymiarze podatku od

domów nowozbudowanych przestrzegały, aby powołane do zarządzenia onumerowania w takich wypadkach w myśl §. 7. cytowanej ustawy zwierzchności gmin stosowały się ściśle do wspomnianej uchwały sejmowej, która zgodną jest z postanowieniem ostatniej alinei §. 4. powołanej ustawy.

Zażalenie gminy Wietlin w pow. Jarosławskim z powodu wysokiego zaklasowania gruntów.

Zażalenie to przesłał był Wydział krajowy c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu, która to władza — w załatwieniu tego zażalenia — poleciła rezolucyą z dnia 30. kwietnia 1900 L. 32278 c. k. Starostwu w Jarosławiu oznajmić Zwierzchności gminnej w Wietlinie, iż usunięcie błędów i usterek w szacowaniu gruntów należało w myśl §. 15. ustawy z dn. 12. lipca 1896 dz. p. p. Nr. 121 do zakresu działania Komisyi krajowej dla rewizyi katastru podatku gruntowego. Gdy zaś ta Komisya ukończyła swe czynności w roku 1897, przeto przeklasowanie gruntów nie może nastąpić tak długo, dopóki ponowna rewizya katastru nie zostanie przez ustawodawstwo zarządzoną.

Petycya gminy Siekierczyce w pow. Samborskim o przeklasowanie pastwiska gminnego.

Niezałatwioną przez Wysoki Sejm petycyę tę przesłał Wydział krajowy c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu, która w załatwieniu tej petycyi pod dniem 17. lipca 1900 L. 70255 analogiczną wydała rezolucyę, jak wyżej Zwierzchności gminnej w Wietlinie.

Kwitowanie odbioru podatków.

Niezałatwione przez Wysoki Sejm sprawozdanie Komisyi petycyjnej o petycyi gminy Krzesławice w sprawie kwitowania opłacanych podatków Wydział krajowy odezwą z dnia 1. czerwca 1900 do L. 36176 przesłał c. k. Prezydyum Namiestnictwa a powołując się przytem na podobną petycyę gminy Bachowice przesłaną temuż Prezydyum odezwą z 18. kwietnia 1899 L. 24330, upraszał Wydział krajowy o przychylne załatwienie tej sprawy, jeśli zważy się, że kontrybuenci a szczególniej wiejscy, otrzymując ze strony c. k. urzędów podatkowych tylko sumaryczne pokwitowanie zapłaconej kwoty na podatki, nie mają wiadomości, ile z zapłaconej kwoty przypada na pojedyncze rodzaje podatków względnie dodatków i innych opłat, gdy wiadomość ta szczegółowa potrzebną im jest dla kontroli własnej, czy i o ile obowiązkowi podatkowemu zadość uczynili i na dowód zresztą spełnienia tego obowiązku.

Wydział krajowy wyraził też nadzieję, że c. k. Prezydyum Namiestnictwa niniejszą sprawę uzna za słuszną i jako uzasadnioną w istniejących przepisach, oraz zarządzi, by c. k. urzędy podatkowe i kasy zaniechały stanowczo na przyszłość sumarycznego kwitowania wpłacanych podatków, dodatków, należytości i opłat, a natomiast kwitując te wpłaty, poszczególniały dokładnie tak kwotę jak i rodzaj podatku, jaki od kontrybuentów pobierają.

Jakkolwiek Wydział krajowy dwukrotnie upraszał c. k. Prezydyum Namiestnictwa o oznajmienie mu postanowienia swojego w powyższej sprawie, odpowiedzi dotąd nie otrzymał.

Stemplowanie ksiąg rachunkowych gminnych kas pożyczkowych.

W ostatniem sprawozdaniu z czynności Departamentu VI. za czas od 16. listopada 1898 do 15. listopada 1899 nadmienił Wydział krajowy, że zażalenie Wydziału powiatowego w Dąbrowie na organa skarbowe z powodu, że takowe żądać miały stemplowania ksiąg rachunkowych pożyczkowych kas gminnych, przesłał z poparciem c. k. krajowej

Dyrekcyi skarbu, prosząc o usunięcie tej nieprawidłowości, o ile takowa miejsce miała.

W załatwieniu tego zażalenia oznajmiła c. k. krajowa Dyrekcya skarbu Wydziałowi krajowemu odezwą z 4. lutego 1900 L. 78453, że nieuzasadnionem było twierdzenie, jakoby organa straży skarbowej żądały ostemplowania ksiąg rachunkowych gminnych kas pożyczkowych, gdyż stwierdzono protokolarnemi zeznaniami naczelników gmin w Bolesławiu, Hubenicach i Kozłowie z dnia 11. lipca 1899, że nie żądano ostemplowania tego rodzaju ksiąg.

Stemplowanie księgi uchwał rad gminnych.

Wydział powiatowy w Przemyślanach wniósł był do Wydziału krajowego zażalenie, że organa skarbowe — przeprowadzając w urzędach gminnych rewizyę stemplową — nocyonowały księgi uchwał rad gminnych i w tych księgach zapisane uchwały.

Ponieważ w zażaleniu tem rozchodziło się Wydziałowi powiatowemu o zasadnicze orzeczenie, czy i o ile w ogólności uchwały rad gminnych względnie księgi tych uchwał podlegają należytościom stemplowym i nocyom, przeto zażalenie to przesłał Wydział krajowy odezwą z dnia 11. sierpnia 1899 do LW. 49294 c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu, która w odpowiedzi swej z 3. maja 1900 L. 125 oznajmiła:

1) że księgi uchwał rad gminnych jako takie nie podlegają należytości;

2) że natomiast wpisane do tych ksiąg protokoły uchwał rady gminnej podlegają należytości:

a) w myśl poz. tar. 40 a. ustawy z 13. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 89, jeżeli dotyczą wyboru członków zwierzchności gminnych lub innych funkcyonaryuszów gminnych za wynagrodzeniem;

b) w myśl poz. tar. 79 l. *a*, 2) tejże ustawy, jeżeli zawierają dokument prawny.

Podwójne ostemplowanie kwitu na jeden i ten sam zasiłek udzielony gminie Kęty na budowę szkoły.

Rzecz miała się następująco:

Rozporządzeniem z dnia 28. listopada 1898 L. 30370 asygnowała c. k. Rada szkolna krajowa z krajowego funduszu szkolnego kwotę 9.500 złr. w. a. tytułem zasiłku dla gminy Kęty na budowę szkoły, polecając c. k. gł. Urzędowi podatkowemu w Białej, ażeby zasiłek ten dla rzeczonej gminy wypłacił Wydziałowi powiatowemu w Białej za kwitem należycie o s t e m p l o w a n y m.

Wydział powiatowy w Białej podjąwszy w c k. kasie podatkowej powyższą kwotę i opłaciwszy na rachunek funduszów gminy Kęty żądany na kwit stempel, wypłacił następnie tę kwotę przedsiębiorcy budowlanemu Walczukowi znowu za kwitem tak samo ostemplowanym przez tegoż przedsiębiorcę.

Tym sposobem kwit na jedną i tę samą kwotę z tego samego tytułu wypłaconą, został dwukrotnie ostemplowany, skutkiem czego Wydział powiatowy w Białej na okoliczność tę wniósł zażalenie do Wydziału krajowego.

Wydział krajowy rozpatrując to zażalenie, przyszedł do wniosku, że — jakkolwiek kwit przedsiębiorcy budowy szkoły w Kętach na otrzymaną z Wydziału powiatowego w Białej powyższą kwotę został prawidłowo przez tegoż przedsiębiorcę ostemplowany, to jednak kwit Wydziału powiatowego

w Białej na podjęty w c. k. kasie podatkowej zasiłek wyżej oznaczony, stemplowi nie podlegał.

Zasiłek ów bowiem udzielony został przez c. k. Radę szkolną krajową z funduszu szkolnego krajowego na zasadzie art. 9. ust. 5. ustawy z dnia 24. kwietnia 1894 dz. u. kr. Nr. 49 na budowę szkoły; kwity zatem gmin — względnie w niniejszym wypadku kwit Wydziału powiatowego w Białej — na takie zasiłki — zdaniem Wydziału krajowego — nie podlegają stemplowi, a to w myśl poz. tar. 48 *e*) ustawy z 9. lutego 1850 dz. p. p. Nr. 50, w szczególności w myśl rozporz. c. k Minist. skarbu z 3. lipca 1873 Nr. 16117.

Wydział krajowy zatem zażalenie to Wydziału powiatowego w Białej zakomunikował odezwą z dnia 16. lutego 1899 LW. 4687 c. k. Radzie szkolnej krajowej, zwracając uwagę jej na powołane wyżej przepisy, wedle których kwity na udzielane gminom zasiłki na budowę szkół nie powinny być stemplowane.

C. k. krajowa Rada szkolna w odpowiedzi swej z dnia 30. marca 1900 l. 31893 nie podzieliła jednak tego zapatrywania Wydziału krajowego, który jednakże pozostając — mimo to — przy tem swojem zdaniu i z uwagi, że chodzi tu — nie o pojedynczy tylko wypadek — ale o kwestyę zasadniczą na przyszłość, odezwą z dnia 17. kwietnia 1900 do LW. 23688 po rozstrzygnięcie tej kwestyi i wydanie orzeczenia odniósł się do c. k krajowej dyrekcyi skarbu; na co dotąd nie otrzymał jeszcze odpowiedzi.

Projekt zaprowadzenia na cele autonomiczne samoistnego podatku od poborów służbowych.

Uchwałą z dnia 4. maja 1900 wezwał Wysoki Sejm c. k. Rząd ponownie, ażeby z wszelką pewnością na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył materyał statystyczny odnośnie do uchwały z dnia 18. lutego 1898 mający służyć do ocenienia wydatności samoistnego opodatkowania poborów służbowych na potrzeby ciał autonomicznych

Odezwą z dnia 12. maja 1900 L. 12986 c. k. Prezydyum Namiestnictwa — czyniąc zadość powyższej rezolucyi Wysokiego Sejmu — przedłożyło Wydziałowi krajowemu żądany materyał statystyczny; a gdy nadto — co do projektu tego otrzymał Wydział krajowy pewne oświadczenia i zastrzeżenia ze strony c. k. Ministerstwa skarbu, Wydział krajowy zajął się dalszem zbadaniem i rozważeniem tej sprawy a wynik tych studyów przedkłada Wysokiemu Sejmowi w osobnem wyczerpującem sprawozdaniu do LW. 67197/1900.

Należytość prawna od dekretów służbowych urzędników i sług krajowych wedle poz. tar. 40 do ustawy z 13. grudnia 1862 dz. p. p. nr. 89.

Wymiary należytości tych, dokonywane od r. 1889 bezpośrednio przez Wydział krajowy, wyniosły w dalszym ciągu:

1) za II półrocze 1899 . . . 3.575 kor. 60 gr.
2) „ I. „ 1900 . . . 3.920 „ 52 „

Z kwot tych pokrył fundusz krajowy — na mocy uchwał Wysokiego Sejmu z dnia 20. października 1882 i z d 15. października 1883 — tytułem połowy tych należytości:

ad 1) kwotę . . . . 1.492 kor. 33 gr.
ad 2) „ . . . . 1.676 „ 50 „

Zakłady pracy przymusowej i poprawcze.

Projekt zaprowadzenia w kraju osady poprawczej dla nieletnich chłopców.

Na przedłożone przez Wydział krajowy c. k. Rządowi w r. 1898 ponowne plany i kosztorysy tej osady, tudzież regulamin i statut, wreszcie na zapytanie, czy i o ile c. k. Rząd byłby gotów przyczynić się zasiłkiem z funduszów państwowych do kosztów fundacyi tego zakładu, nie otrzymał Wydział krajowy dotąd żadnej odpowiedzi ze strony c. k. Rządu.

Podwyższenie dziennej taksy utrzymania skazańców w morawskim zakładzie poprawczym w Neutitschein.

Odezwą z dnia 14. lipca 1900 L. 37636 oznajmił Wydział krajowy morawski tutejszemu Wydziałowi krajowemu, że — za zgodą c. k. Namiestnictwa w Bernie — dotychczasowa taksa dzienna utrzymania korygendów w zakładzie poprawczym w Neutitschein podniesioną została od 1. października 1900 z kwoty 90 gr. na 1 kor. 10 gr.

Okoliczność ta wywiera wpływ i na tutejszo-krajowy fundusz policyi krajowej, z którego utrzymujemy przynależnych do naszego kraju korygendów w myśl §. 4. ustawy z 24. maja 1885 Nr. 90 dz. u. p.

Petycya Zofii Hebzda, wdowy po konduktorze c. k. kolei państw. w Nowym Sączu o przyjęcie na fundusz krajowy kosztów utrzymania syna w niższo-austr. zakładzie poprawczym w Eggenburgu.

Nad petycyą tą przeszedł Wysoki Sejm uchwałą z dn. 4. maja 1900 do porządku dziennego; o czem zawiadomił Wydział krajowy petentkę pod dniem 25. maja 1900 do LW 34632 za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Nowym Sączu.

Zapomogi i subwencye.

Z rubr. VI. i VII. budżetu.

Udzielone przez Wysoki Sejm uchwałami z dnia 3. maja 1900 subwencye:

1) dla Towarzystwa Miłosierdzia pod godłem opatrzności we Lwowie, w kwocie 2400 koron;

2) dla Stowarzyszenia opieki nad uwolnionymi więźniami we Lwowie w kwocie 200 koron;

3) dla ks. Siemaszki Kazimierza „Dom schronienia i dobrowolnej pracy dla opuszczonych i moralnie zaniedbanych chłopców“ w Krakowie, w kwocie 1600 koron,

wypłacił Wydział krajowy Towarzystwu ad 1) na ręce sekretarza Aleksandra Lewakowskiego rozp. z dnia 25. maja 1900 do LW. 32678; Stowarzyszeniu ad 2) na ręce dyrektora ks. Wiktora Ignacego Piotrowicza rozp. z dnia 25. maja 1900 LW. 32677; wreszcie ad 3) ks. Siemaszce, w dwóch równych ratach po 800 koron, rozp. z dnia 25. maja 1900 LW. 33027 i z dnia 13. lipca 1900 do LW. 44805.

Z rubr. XVII. funduszu krajowego (fund. dysp.)

a) Uchwałą z dnia 10. kwietnia 1900 przyznał Wysoki Sejm z funduszu krajowego gminie m. Kolbuszowa — na opłatę odsetek od pożyczki zasięgnąć się mającej przez tę gminę dla niesienia pomocy dotkniętym pożarem miasta w dniu 20. marca 1900 — na lat 10 po 3000 koron począwszy od r. 1900 a to: do rozporządzalności Wydziału krajowego, przyczem na rok 1900 wstawiono do budżetu — jako I. ratę kwotę 2000 kor. O tej uchwale Wysokiego Sejmu reskryptem z dnia 17. kwietnia 1900 L. 25596 zawiadomił Wydział krajowy Zwierzchność gminną m. Kolbuszowy z oznajmie-

niem, że — celem zrealizowania powyższej uchwały sejmowej — będzie obowiązkiem Zwierzchności gminnej przedłożyć Wydziałowi krajowemu uchwałę Rady gminnej zezwalającą na zaciągnięcie pożyczki a zatwierdzoną przez Wydział powiatowy, podać przytem wysokość pożyczki i opłacać się mających procentów, wreszcie instytucyę, w której pożyczka ta zostanie przez gminę zaciągniętą. Uchwałę taką powzięła gmina m. Kolbuszowy, pragnąc zaciągnąć pożyczkę do wysokości 100.000 koron; i celem uzyskania tej pożyczki komunalnej wniosła podanie do Banku krajowego.

Bank krajowy, donosząc o tem Wydziałowi krajowemu, nadmienił, że wedle obliczenia siły podatkowej gminy m. Kolbuszowy a w szczególności dodatków gminnych, któreby dały dostateczne pokrycie dla roczych anuitetów od żądanej pożyczki, pozostaje gminie do dyspozycyi jako wolna od obciążenia kwota ± 3078 kor. 72 gr. (± 40%). Kwota ta mogłaby wystarczyć na pokrywanie rocznych anuitetów od pożyczki komunalnej w sumie 50.000 koron wynoszących rocznie przy okresie umorzenia 33-letnim 6% kapitału pożyczkowego czyli mniej więcej 3000 kor. i opierając się na tem obliczeniu, mógłby Bank krajowy przyznać gminie m. Kolbuszowy pożyczkę komunalną w wysokości 50.000 koron. Ze względu atoli na przyznaną gminie Kolbuszowa przez Wysoki Sejm subwencyę krajową 3000 kor. rocznie przez lat 10 wypłacać się mającą, powyższe obliczenie Banku krajowego mogłoby się zmienić na korzyść gminy w razie, gdyby Bank krajowy miał zapewnienie ze strony Wydziału krajowego, iż subwencya rzeczona na rok bieżący w kwocie 2000 kor., zaś przez następnych lat 9 w kwocie 3000 kor. przekazaną będzie w całości Bankowi krajowemu na spłatę rat anuitetowych.

W tym bowiem wypadku miałaby gmina do dyspozycyi nietylko wykazane wyżej dodatki gminne

w kwocie . . . . . 3078 kor. 72 gr.

ale i subwencyę kraju

w kwocie . . . . . 3000 „ —

czyli łącznie sumę . . . . . 6078 kor. 72 gr.

która to kwota przy okresie umorzenia 13½-letnim mogłaby wystarczać na pokrywanie rocznych anuitetów przez lat 10 od pożyczki komunalnej do wysokości 60.000 kor.

W odpowiedzi na powyższą relacyę oświadczył Wydział krajowy Bankowi krajowemu w reskrypcie z 28. sierpnia 1900 LW. 52424, że subwencyę przyznaną gminie m. Kolbuszowy uchwałą Wysokiego Sejmu z 10. kwietnia 1900 w kwocie 2000 kor. na rok 1900 i po 3000 kor. przez następnych lat 9 postanowił przekazać wprost Bankowi krajowemu na opłatę procentów względnie rat anuitetowych od pożyczki zaciągnąć się mającej przez wspomnianą gminę dla niesienia pomocy dotkniętym pożarem w dniu 20. marca 1900. Zarazem zwrócił Wydział krajowy uwagę Banku krajowego, że pożyczka zaciągnąć się mająca przez gminę rozpożyczoną ma być członkom gminy, a zatem gmina będzie miała także dochody ze spłaty rat kapitału i opłaty procentów od pożyczek udzielonych członkom gminy; wobec tego nie tylko dochody z dodatków do podatków, lecz także powyżej wspomniane dochody mogą być brane w rachubę przy udzieleniu pożyczki.

b) Uchwałą z dnia 4. maja 1900 odstąpił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycyę pogorzelców

m. Lubaczowa, w której prosili, by udzielona tymże pogorzelcom ze strony c. k. Rządu pomoc pieniężna użytą była li na wsparcie dla nich, nie zaś na upiększenie miasta.

Przed powzięciem ostatecznej decyzyi co do tej petycyi przesłał ją Wydział krajowy reskryptem z 29. maja 1900 LW. 34625 Wydziałowi powiatowemu w Cieszanowie z wezwaniem, ażeby przedstawiony w tej petycyi stan rzeczy dokładnie zbadał i o wyniku zdał sprawę Wydziałowi krajowemu przy dołączeniu swojego zdania.

W odpowiedzi na ten reskrypt oznajmił Wydział powiatowy cieszanowski Wydziałowi krajowemu w sprawozdaniu z 13. czerwca 1900 l. 1535, że z funduszów oddanych przez Ministerstwo spraw wewn. i skarbu do dyspozycyi na akcyę ratunkową dla gmin nawiedzonych klęską pożaru przeznaczył JE. p. Namiestnik reskryptem prezydyalnym z dnia 24 marca 1900 L. 2090 sumę 40.000 koron dla m. Lubaczowa z wyraźnem zastrzeżeniem, że z sumy tej 20.000 koron ma być użytych na przeprowadzenie robót asanacyjnych w miasteczku, 8000 koron na odbudowę budynku magistratualnego, a tylko 12.000 koron przeznaczono na wsparcia dla najuboższych pogorzelców, a mianowicie na zakupno blachy do pokrycia dachów na odbudowanych domach mieszkalnych.

Wobec tego stanu rzeczy, gdy w końcu Wydział powiatowy oświadczył, że żądanie powyższe pogorzelców m. Lubaczowa, aby cała subwencya rządowa w sumie 40.000 kor. została pomiędzy nich rozdzieloną, jest nieuzasadnione i uwzględnione bezwarunkowo być nie może, Wydział krajowy nie czuł się spowodowanym do dalszej akcyi w tej sprawie.

c) O uchwale z dnia 4. maja 1900, którą Wysoki Sejm przeszedł do porządku dziennego nad petycyą o zapomogę z powodu pożaru:

1) Tomy Zynicza i Iwana Tyryka z Żukotyna w pow. Turczańskim,

2) Piotra Cymbały z Polanki w pow. Lwowskim, i

3) Antoniego Firaka i 16 towarz. z Lacka wielkiego w pow. Złoczowskim,

zawiadomił Wydział krajowy petentów reskryptem z 25. maja 1900 LW. 34630 i za pośrednictwem Wydziałów powiatowych.

d) Z ryczałtu 2500 koron udzielonego przez Wysoki Sejm uchwałą z 4. maja 1900 do rozporządzenia Wydziału krajowego na wsparcia dla pogorzelców kilku gmin, rozdzielił Wydział krajowy i asygnował rozporz. z dnia 19. czerwca 1900 do LW. 34631, jak następuje:

1)	dla gminy	Dachnów w pow. Cieszanowskim .	600 kor.
2)	„ „	Onyszki ad Stare sioło w pow Cieszanowskim	350 „
3)	„ „	Mistycze w pow. Mościskim . . .	150 „
4)	„ „	m. Skały w pow. Borszczowskim	1.400 „

e) W załatwieniu odesłanych Wydziałowi krajowemu przez Wysoki Sejm uchwałą z 25. kwietnia 1900 petycyj pogorzelców o zapomogę, a mianowicie:

1) gminy Budków w pow. Bobreckim;
2) gminy Poruczyn w pow. Brzeżańskim, i
3) gminy Hrehorów w pow. Buczackim

udzielił i asygnował Wydział krajowy uchwałą z 29. maja 1900 do ll. 35173, 35174 i 35175 następujące zapomogi:

ad 1) w kwocie . . 100 kor.
ad 2) „ . . 50 „
ad 3) „ . . 200 „

f) Wreszcie wskutek wniesionych bezpośrednio do Wydziału krajowego próśb pogorzelców o wsparcia udzielił Wydział krajowy z funduszu dyspozycyjnego:

1)	gminie	Maryampol wieś	w pow.	Stanisławowskim . .	200	kor.
2)	„	Delejów	„	„ . .	110	„
3)	„	m. Kolbuszowa	„	Kolbuszowskim . . .	1000	„
4)	„	Raj	„	Brzeżańskim	200	„
5)	„	m. Waręż	„	Sokalskim	600	„
6)	„	Wola radłowska	„	Brzeskim	300	„
7)	„	Bachórzec	„	Przemyskim	60	„
8)	„	Barysz	„	Buczackim	150	„
9)	„	Uwsie	„	Podhajeckim	400	„
10)	„	Hołhocze	„	„	200	„
11)	„	Dieduszyce małe	„	Stryjskim	120	„
12)	„	Poruczyn	„	Brzeżańskim	200	„
13)	„	m. Uhnowa	„	Rawskim	600	„
14)	„	Usznia	„	Złoczowskim	150	„
15)	„	Winniki	„	Drohobyckim . . .	40	„
16)	„	m. Mielec	„	Mieleckim	400	„
17)	„	Łuczyce	„	Sokalskim	200	„
18)	„	m. Ulanowa	„	Nisko	200	„
19)	„	Sarańczuki	„	Brzeżańskim . . .	250	„
20)	„	Pławo	„	Nisko	160	„
21)	„	Zadarów	„	Buczackim	200	„
22)	„	m. Lubaczowa	„	Cieszanowskim	200	„
23)	„	Iwanówka	„	Trembowelskim . . .	200	„
24)	„	Dobropole	„	Buczackim	70	„
				razem . . .	6210	kor.

Krajowe opłaty konsumcyjne.

a) Jurko Dyłeń gospodarz z Mszańca w pow. Starosamborskim wniósł był do Wysokiego Sejmu zażalenie na niesłuszne nałożenie na niego i ściągnięcie przez c. k. Starostwo w Starym Samborze grzywny 2 złr. i kary kontraw. 3 złr. z powodu przekroczenia przepisów o poborze kraj. opłat konsumcyjnych przez to, że sprowadził sobie z Dobromila na swój użytek 20 litrów wódki i od takowej nie uiścił w Mszańcu krajowej opłaty konsumcyjnej.

Wydział krajowy otrzymawszy powyższe zażalenie przez Wysoki Sejm niezałatwione, przesłał takowe odezwą z dnia 31. maja 1900 LW. 36009 c. k. Namiestnictwu, wyrażając na podstawie obowiązujących przepisów o poborze kraj. opłat konsumcyjnych, mianowicie na podstawie §. 12. rozporz. wykon. z 21. kwietnia 1898 dz. u. kr. Nr. 63, zdanie, że powyższe orzeczenie c. k. Starostwa w Starymsamborze, skazujące Jurka Dyłenia na kary pieniężne, nie jest uzasadnione w powołanych przepisach.

C. k. Namiestnictwo podzieliło zapatrywanie to Wydziału krajowego i odezwą z dnia 9. września 1900 L. 68748 zawiadomiło Wydział krajowy, iż po zbadaniu aktów tej sprawy uchyliło z urzędu wspomniane orzeczenie karne c. k.

Starostwa w Starym Samborze tak z powodu zaszłego przedawnienia, jak i dla braku istoty czynu zarzuconego Dyłeniowi przekroczenia.

Wobec tego rozporządzenia c. k. Namiestnictwa, gdy oznaczone wyżej kary pieniężne w łącznej kwocie 10 koron zostały już w miesiącu lutym 1899 ściągnięte od Dyłenia na rzecz funduszu krajowego, zwrócił mu je Wydział krajowy zarządzeniem z 24. września 1900 LW. 63041.

b) O niezałatwieniu przez Wysoki Sejm petycyi Dawida Breitera, dzierżawcy poboru kraj. opłat konsumcyjnych w okręgu sądowym Bursztyńskim, o zniżenie czynszu, zawiadomił Wydział krajowy petenta pismem z 29. maja 1900 LW. 35172.

c) Co się tyczy dochodu z kraj. opłat konsumcyjnych z r. 1900, to takowy przedstawia się następująco:

1) zabezpieczony w dniu 1. stycznia kontraktami dzierżawnymi po koniec r. 1900 wynosił .		1,500.213 kor. 20 gr.
Z powodu niedotrzymywania kontraktów ze strony dzieżawców i rozwiązania jednego kontraktu (w mieście Husiatynie) uzyskano mniejsze czynsze, jak pierwotnie umówione w kontraktach były, a to:		
w okręgu sąd. Sołotwina opuszczono dzierżawcy czynsz o kwotę . .	80 kor. — gr.	
w pow Borszczowskim o kwotę . .	750 kor. — gr.	
w okręgu sąd. Bursztyn opuszczono rocznie od 1. maja 1900 o kwotę 2000 kor czyli za czas od 1|5 1900 do 31|12 1900 czynsz pierwotnie umówiony zmniejszył się za rok 1900 o kwotę	1.333 kor. 33 gr.	
i w mieście Husiatynie przy nowej dzierżawie uzyskano od dnia 1 lipca 1900 czynsz roczny mniejszy o 1200 kor., zatem czynsz ten zmniejszył się za czas od 1|7 1900 do 31|12 1900 o kwotę	600 kor. — gr.	
razem zmniejszył się czynsz umówiony pierwotnie na rok 1900 faktycznie o kwotę	2.763 kor. 33 gr.	
a zatem czynsz ten wynosi kontraktami zabezpieczony na r. 1900 . .		1,497.449 kor. 87 gr.
Wedle przedłożonych dotąd Wydziałowi krajowemu rachunków uzyskano czysty dochód z kraj. opłat konsumcyjnych:		
z m. Krakowa po koniec października 1900 . . . 92.980 kor. 81 gr.		
z zakładu Kulparkowskiego po koniec września 1900 225 kor. 93 gr.		
spodziewać się zatem można, że za r. 1900 wpłynie:		
2) z miasta Krakowa około . .		112.000 kor. — gr.
3) z zakładu Kulparkowskiego około .		300 kor. — gr.
razem więc wyniesie dochód z samoistnych kraj. opłat konsumcyj. około		1,609.749 kor. 87 gr.

4) gdy wreszcie do tej sumy dodamy dochód z 30% dodatku do podatku od wina (za I. półrocze 1900 wynosi 30960 kor. 87 gr.) w kwocie około . 60.000 kor. — gr.

otrzymamy spodziewany dochód z tego źródła za r. 1900, ogółem około . 1,669.749 kor. 87 gr.

przeto wyższy o kwotę 29749 kor. 87 gr. od dochodu w kwocie 1,640.000 kor., jaki Wysoki Sejm uchwalił w budżecie krajowym na r. 1900 w rubr. XVI. dochodów.

d) Nakoniec zaznaczamy, że zaległości w czynszach dzierżawnych wynoszą obecnie:

za r. 1895	11 kor. 25 gr.
„ 1896	3.399 kor. 12 gr.
„ 1897	31.505 kor. 08 gr.
„ 1899	278 kor. 36 gr.
za czas od 1. stycznia 1900 po koniec września 1900	4.774 kor. 47 gr.
Razem .	39.968 kor. 28 gr.

Zaległości zatem dawniejsze po koniec roku 1899, w porównaniu ze stanem ich w zeszłym roku wykazanym, zmniejszyły się o kwotę 24.390 kor. 91 gr., która w drodze egzekucyi od restancyonaryuszów ściągniętą została. Zaległości z r. 1895, 1896 i 1897 będą musiały być — zdaje się — odpisane dla braku u debentów wszelkiego majątku, z któregoby dały się ściągnąć. Inne z wykazanych wyżej zaległości są w toku egzekucyi przeciw dotyczącym dzierżawcom.

Emigracya.

a) Uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 4. maja 1900, którą odesłano Wydziałowi krajowemu do zdania sprawy petycyę prof. Siemiradzkiego o zwrot dodatkowych kosztów podróży do Brazylii.

Żądane uchwałą tą sprawozdanie przedłożył Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi osobno przy LW. 24626|900.

b) Zasiłek na podróż do Parany dla misyonarza z zakonu Bazylianów.

Wskutek prośby ks. Michała Mycielskiego, prowincyała Bazylianów we Lwowie, udzielił Wydział krajowy uchwałą z dnia 17. lipca 1900 LW. 46426 kwotę 100 koron z funduszu dyspozycyjnego, tytułem zasiłku na koszta podróży do Parany w Brazylii dla misyonarza, którego petent wysłał do Prudentopolis w Paranie, aby łącznie z dwoma kapłanami z zakonu Bazylianów pracował dla dobra dusz.

c) Petycya mieszkańców gminy Haców w pow. Brzozowskim i gminy Gasówka w pow. Jasielskim o nie wydawanie ustawy względnie przepisów mających na celu wstrzymywanie emigracyi ludności za zarobkiem.

Nad petycyami temi nie powziął Wysoki Sejm żadnej uchwały; petycye te nie spowodowały też i Wydziału krajowego do żadnej ingerencyi.

d) Komunikaty c. k. Rządu o stosunkach wychodźców galicyjskich w Brazylii, w Kanadzie, w Stanach Zjednoczonych Ameryki i w Argentynie.

Odezwami z dnia 27. stycznia 1900 L. 13649|pr., z dnia 7. lipca 1900 L. 7187|pr., z dnia 12. października 1900 L. 10390|pr., z dnia 31. października 1900 L. 10440|pr. i z dnia 14. listopada 1900 L. 12451|pr. udzieliło c. k. Prezydyum Namiestnictwa Wydziałowi krajowemu do przejrzenia:

1) sprawozdanie c. i k. wicekonsulatu w Curytybie o stosunkach wśród tamtejszych polskich i ruskich kolonistów;

2) relacyę przedłożoną przez urzędnika c. i k. jeneralnego Konsulatu w Rio de Janeiro, Władysława Struszkiewicza w tej samej sprawie;

3) relacye c. i k. Konsulatu w Curytybie z dnia 21. czerwca i 4. lipca 1900 L. XLIII. i XLVIII. o stosunkach kolonizacyjnych w Paranie.

4) relacye c. i k. reprezentacyj zagranicznych, odnoszące się specyalnie do stosunków galicyjskich kolonistów, a mianowicie relacyę de datto Montreal 6. września 1899 Nr. 847 o stosunkach w Kanadzie, de datto Waschington 18. listopada 1899 Nr. XLIII. o stosunkach w Stanach Zjednoczonych, a wreszcie de datto Buenos Ayres z 30. grudnia 1899 Nr. 16 o stosunkach w Argentynie i

5) relacyę konsula Pohla w Curytybie z 17. sierpnia 1900 Nr. LVIII. o projektach osiedlenia się w Paranie austryj kapitalistów i innych obcych.

Aleg. 6 a, 6 b, 6 c, 6 d. Odpisy powyższych relacyj załącza Wydział krajowy pod .

Organizacya w kraju biur pośrednictwa pracy.

Uchwałą z dnia 25. kwietnia 1900 wezwał Wysoki Sejm:

„I. C. k. Rząd:

1) aby zebrał jak najdokładniejsze daty o ludności wychodzącej w r. 1900 na czas robót polnych do Niemiec, tudzież do innych krajów, z uwzględnieniem płci, wieku oraz zatrudnienia, mianowicie czy to są robotnicy nie mający gruntu ni domu, czy też właściciele gruntów lub domów, albo wreszcie członkowie rodziny właścicieli gruntowych, oraz zbadał, jaka jest przyczyna szukania zarobku za granicami kraju;

2) aby poddał ścisłemu nadzorowi przedsiębiorstwa pośredniczące w dostarczaniu robotników i wydał tymczasem w drodze rozporządzenia przepisy określające ich działalność, a to w celu ułatwienia kontroli i zapobieżenia wyzyskiwaniu ludności. Przedsiębiorstwom tym należy zakazać wymawiania sobie, iż zapłata dla robotników, których nastręczały, ma być wypłaconą na ręce pośredniczącego przedsiębiorstwa“.

II. Wydział krajowy:

„aby popierał usiłowania organizacyi pośrednictwa pracy w zawodzie rolniczym w obrębie naszego kraju a w szczególności przez Stowarzyszenia rolnicze“.

Uchwałą zaś z 4. maja 1900 polecił Wysoki Sejm nadto Wydziałowi krajowemu:

„aby jak najrychlej zajął się sprawą bezpłatnych biur pośrednictwa pracy i na najbliższej sesyi sejmowej odpowiednie przedstawił wnioski“.

Co się tyczy wspomnianych wyżej rezolucyj Wysokiego Sejmu do c. k. Rządu wystosowanych, to na takowe nie nadeszła dotąd ze strony c. k. Rządu żadna odpowiedź.

Co się tyczy zaś powyższych poleceń Wydziałowi krajowemu wydanych, to tenże nie przestaje zajmować się sprawą organizacyi w kraju biur pośrednictwa pracy i zarządził zebranie wszelkiego możliwego materyału statystycznego i przeprowadzenie studyów, a skoro czynność ta, wymagająca dłuższego czasu, zostanie ukończoną, nie omieszka Wydział krajowy wynik tych badań i swoje wnioski przedłożyć Wysokiemu Sejmowi w oddzielnem sprawozdaniu.

Zarazem odnośnie do ostatniego sprawozdania z czynności Departamentu VI-go — oznajmnia Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi, że dodatkowo — prócz jak już wiadomo — z Towarzystwem rolniczem Krakowskiem wdrożył Wydział krajowy także rokowania z c. k. Towarzystwem gospodarskiem we Lwowie, co do założenia — dla wschodniej Galicyi — biur pośrednictwa pracy. Jednakże dotąd, ani c. k. Towarzystwo rolnicze Krakowskie nie przedłożyło Wydziałowi krajowemu żądanego projektu statutu i regulaminu dla takiego biura, ani też w sprawie tej c. k. Towarzystwo gospodarkie we Lwowie nie złożyło Wydziałowi krajowemu swojego oświadczenia.

Natomiast dotąd dwa Wydziały powiatowe t. j. w Tarnobrzegu i w Nowymtargu wniosły do c. k. Namiestnictwa podania o udzielenie im koncesyi na założenie powiatowych biur pośrednictwa pracy. C. k. Namiestnictwo podania te przesłało Wydziałowi krajowemu do objawienia opinii, który też z uwagi na powołaną wyżej uchwałę Wys. Sejmu z 25. kwietnia 1900 i gdy Wydział powiatowy Tarnobrzeski przedłożył zarazem statut projektowanego biura pośrednictwa pracy, poparł w zasadzie prośbę tegoż Wydziału powiatowego, zaś z załatwieniem prośby Wydziału powiatowego w Nowymtargu wstrzymał się Wydział krajowy aż do czasu uzupełnienia tej prośby projektem statutu dla założyć się mającego biura pośrednictwa pracy.

Alegat 7. Odpis projektu statutu przedłożonego przez Wydział powiatowy Tarnobrzeski dołączamy dla wiadomości Wysokiego Sejmu.

Sprawa przyniesienia pomocy ludności włościańskiej gminy Zielona w pow. Husiatyńskim.

Uchwałą z dnia 5. maja 1900 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu sprawę tę z poleceniem, ażeby przeprowadził rokowania z c. k. Rządem i swe sprawozdanie i wnioski przedłożył Wys. Sejmowi na najbliższej sesyi.

Skutkiem tej uchwały Wydział krajowy nawiązał potrzebne rokowania z c. k. Rządem mianowicie w odezwie z dnia 11. września 1900 LW. 57495 zaproponował c. k. Rządowi, ażeby tenże na zakupno obszaru dworskiego w Zielonej udzielił włościanom tej gminy jednorazową subwencyę 100.000 Koron; a zarazem oznajmił Wydział krajowy c. k. Rządowi, że gotów jest przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek przeznaczenia na ten cel z funduszów krajowych kwoty 40.000 Kor.

Na tę propozycyę nie otrzymał dotąd Wydział krajowy odpowiedzi ze strony Rządu; gdy odpowiedź ta nadejdzie, nie omieszka Wydział krajowy przedłożyć tę sprawę Wys. Sejmowi osobnem sprawozdaniem.

Odpis

pisma c. k. Namiestnictwa z dnia 26 kwietnia 1900 l. 35.563 do Wydziału krajowego we Lwowie.

Zwraca się Wydziałowi krajowemu we Lwowie z oznajmieniem, że ze względu na szczegółowe postanowienia §. 93 p. w. w. I. ściśle określające wypadki, w których wojskowi członkowie komisyi poborowej przeznaczyć mają popisowych do obserwacyi lub leczenia w szpitalu wojskowym względnie cywilnym, jak nie mniej z uwagi na postanowienia punktu 6. powołanego §fu normujące obowiązek ponoszenia kosztów podróży i leczenia w szpitalu takich popisowych, c. k. Namiestnictwo nie czuje się powołane do przedstawienia wyższej instancyi wniosków zmierzających do zmiany odnośnych przepisów prawnych.

Z uwagi jednak na ingerencyę zastrzeżoną delegatom reprezentacyi powiatowej i gminnej w §. 88 pkt. 3 powołanych przepisów mogą oni swoje ujemne uwagi w toku czynności poborowej w każdym poszczególnym wypadku udzielić kierującemu tą czynnością zastępcy władzy politycznej, który też w wypadkach wewnątrz wspomnianych według własnego uznania korzystać będzie z prawa przysługującego mu §. 93 i 4 przepisów wyk. I do ustawy wojskowej.

Gdyby jednak zastępca starostwa nie uwzględnił słusznych uwag i wniosków delegatów władz autonomicznych, natenczas Namiestnictwo w razie zażalenia w szczególnych wypadkach będzie w możności zaradzić złemu według potrzeby.

D. j. w.

Odpis do l. 113.793.

L. 73.368.

Okólnik

do WW. PP. Prezydentów król. gł. miast Lwowa i Krakowa oraz do wszystkich PP. c. k. Starostów.

Sejm krajowy na posiedzeniu z 28. kwietnia 1900 powziął między innemi następującą uchwałę:

Wzywa się c. k. Rząd, by polecił fizykom powiatowym badać częściej trunki w szynkach sprzedawane.

C. k. Namiestnictwo zauważa w tej mierze, co następuje:

Zarówno ze sprawozdań pp. c. k. Starostów jako też c. k. krajowych inspektorów sanitarnych przekonało się c. k. Namiestnictwo, że niektórzy lekarze rządowi rozwinęli nader małą działalność co do nadzoru nad wyrobem środków żywności w ogóle i napojów w szczególności i że niektórzy z nich dotąd ani razu jeszcze nie przesyłali próbek do technicznego badania w c. k. zakładzie badania środków żywności w Krakowie. — Zazwyczaj tłumaczą się lekarze niewiadomością, kto w danym razie będzie ponosił koszta przesyłania i badania Tłumaczenie takie świadczy tylko o braku zaznajomienia się z przepisami ustawy z dnia 16. stycznia 1896 dz. pp l. 89 z r. 1897 i postanowieniami rozpoś rządzeń minister. z 13. października 1897 dz. pp. l. 240 i z 30 kwietnia 189-.l 11.019 (okól. Nam. z 8. czerwca 1898 l. 43.747) wreszcie okólnika c. k. Namiestnictwa z 22. marca 1900 l. 25.024. Zaznaczając, że przy uzasadnionem pobieraniu próbek z wiktuałów i napojów i przesyłaniu ich do zakładu badania środków żywności w Krakowie, ani c. k. Starostwo ani lekarz rządowy nie naraża się na żadne koszta, c. k. Namiestnictwo poleca Panu c. k. Staroście wezwać lekarza rządowego, aby zaznajomiwszy się dokładnie z dotyczącą ustawą oraz z powołanemi wyżej rozporządzeniami i okólnikami, w szczególności zaś z postanowieniami szczegółowemi wydanemi w załączce do rozporządzenia min. z 13. października 1897 dz. pp. l. 240 co do ilości, w jakiej próbki przesyłać należy, oraz co do sposobu ich brania i opakowania, — częściej jak dotąd badał artykuły żywności a w szczególności takie napoje wyskokowe, sprzedawane w szynkowniach, wodę zaprawioną syrupami, burnikami i t. d., i gdzie tylko zajdzie potrzeba, przesyłał próbki do technicznego badania we wspomnianym zakładzie.

Dla ocenienia, o ile lekarze rządowi w poszczególnych c. k. Starostwach zadość czynią obowiązkom z powołanej ustawy wynikającym, rozporządza się, aby odtąd lekarze rządowi za pośrednictwem c. k. Starostwa przesyłali do c. k. Namiestnictwa — niezależnie do kwartalnych wykazów wynagrodzenia za badanie próbek (tut. okól z 8. czerwca 1898 l. 43.747), roczne wykazy według dołączonego formularza o wykonanych rewizyach oraz o pobraniu i odesłaniu próbek wiktuałów i napojów do c. k. Zakładu badania środków żywności w Krakowie.

Pierwszy taki wykaz ma być przedłożony w styczniu 1901 i obejmować rok bieżący.

Lwów dnia 18 września 1900.

Formularz do l. Nam. 73368/1900. Powiat . . . . .

WYKAZ

za rok 190.... wykonanych rewizyj w zakładach wyrabiających i sprzedających środki żywności, napoje i niektóre przedmioty użytkowe, oraz przesłanych próbek celem zbadania ich w c. k powszechnym zakładzie badania środków żywności w Krakowie.

Liczba porz.	Dzień wykonania rewizyi i zabrania próbki przez lekarza rządowego	Nazwisko i miejsce zamieszkania przemysłowca, u którego rewizyę wykonano	Rodzaj przemysłu	Przedmiot podejrzany, z którego pobrano próbkę	Data odesłania próbki do zakładu badania i liczba aktu c. k. Starostwa	Wynik badania, nadesłany przez c. k. rządowy zakład badania środków żywności w Krakowie	Uwaga

L. 10047/96.

Do świetnego

Wydziału krajowego we Lwowie.

Jego Ekscelencya Pan Minister handlu reskryptem z dnia 9 b. m l. 5/HM. oznajmił, że wysokie c. k. Ministerstwo handlu przyjęło do wiadomości rezolucyę Sejmu krajowego z dnia 9 lutego 1895 wzywającą Rząd, aby spowodował i uzyskał w drodze konstytucyjnej zmianę ustawy z dnia 2 października 1865 nr. 108 dz. p. p. w tym kierunku, iżby wszelkie korespondencye i przesyłki urzędowe władz autonomicznych w równej mierze z władzami rządowemi wolne były od opłaty pocztowej.

Zarazem oznajmił jednak J. E. Pan Minister, że w myśl tej rezolucyi niestety nic zarządzić nie może, gdyż przy nowem unormowaniu przepisów dotyczących uwolnień od opłaty pocztowej konieczną się okazuje reforma w kierunku przeciwnym a mianowicie w kierunku możliwie największego ograniczenia istniejących a bardzo daleko idących uwolnień od opłaty pocztowej.

Wskutek powołanego wyżej reskryptu J. E. Pana Ministra handlu mam zaszczyt zawiadomić o tem świetny Wydział krajowy, odwołując się do cennych odezw z dnia 9. lutego 1895 Ls. 1340 i z dnia 12. grudnia 1895 l. 80.730.

Lwów 10 lutego 1896.

Sanguszko.

L. 7.777|900.

We Lwowie dnia 20 czerwca 1900.

Okólnik Wydziału krajowego

do wszystkich Wydziałów powiatowych.

Jak Wydziałowi powiatowemu wiadomo z okólników tutejszych z dnia 1. listopada 1897 LW. 67.622 i 24. maja 1898 LW. 16.781. Wysoki Sejm niejednokrotnie już, bo uchwałami z dnia 26. listopada 1899, 5. kwietnia 1892 i 31. stycznia 1896 domagał się u c. k. Rządu — jednakże jak dotąd bezskutecznie — zniesienia albo przynajmniej znacznego obniżenia tyle uciążliwej dla ludności wiejskiej należytości opłacanej za doręczanie pism sądowych.

Ciężar ten, jaki z tego tytułu ludność wiejską ubogą dotyka, wynosi w naszym kraju tylko w jednym roku 1896 pokaźną sumę 515.530 koron.

Oprócz tego — jak wiadomo, każda gmina obowiązaną jest przynajmniej dwa razy w tygodniu wysyłać posłańca do siedziby urzędowej władzy politycznej i na pocztę, a ponoszone ze strony gmin koszta utrzymania takich posłańców wynoszą — jak dochodzenia nasze okazały, około 342.000 koron rocznie, w gotówce lub w naturze płacone.

Ciężar więc, jaki nasza ludność wiejska z powodu opłacania należytości za doręczanie pism sądowych i na utrzymanie posłańców gminnych ponosi, wyraża się w rocznej sumie wydatków około 857.530 koron.

Wedle §. 88. procedury cywilnej z 1. sierpnia 1895 Nr. 113 dz. p. p. i §. 15. instrukcyi dla Sądów z 5. maja 1897 dz. p. p. Nr. 112 mają być wprawdzie doręczania pism sądowych uskuteczniane z reguły przez pocztę, a ewentualnie mogą przytem także Sądy używać pośrednictwa naczelników gmin i obszarów dworskich.

Gdy jednakże z przeprowadzonych przez Wydział krajowy dochodzeń okazało się, że w naszym kraju naczelnicy gmin i przełożeni obszarów dworskich z różnych przyczyn nie nadają się obecnie dla doręczań pism sądowych, i że istniejąca dla tego rodzaju doręczeń w naszym kraju liczba urzędów pocztowych nadto jest małą, jeśli się zważy, iż w stosunku do powierzchni o 78.000 □ *km* do 7 milionowej ludności i na 6.234 gmin ledwie 800 poczt istnieje, czyli, że jeden urząd pocztowy przypada na 97 □ *km*, 8.750 mieszkańców i 7·8 gmin — to taki stan rzeczy bardzo mało może wpłynąć na zmniejszenie ciężaru za doręczanie pism sądowych, chociażby wszystkie Sądy przy doręczaniu swych pism poczty używały w tych miejscowościach, gdzie poczty istnieją.

Z tych też powodów, gdy prawie wszystkie Reprezentacye powiatowe naszego kraju, — na skutek wspomnianych okólników Wydziału krajowego i w porozumieniu z c. k. władzami politycznemi i Sądami — odniosły się do c. k. galic. Dyrekcyi poczt i telegrafów z prośbami o pomnożenie poczt i o za-

prowadzenie instytucyi listonoszów wiejskich. Wydział krajowy uznając tę potrzebę za słuszną i uzasadnioną, poparł jak najusilniej u. c. k. Ministerstwa handlu rzeczone podania Reprezentacyj powiatowych.

Starania te uwieńczone zostały — na razie przynajmniej częściowo — skutkiem pomyślnym.

C. k. Ministerstwo handlu bowiem przyjęło życzliwie sprawę w mowie będącą, oświadczając, że już na r. 1900 projektowano utworzenie w naszym kraju 50ciu nowych urzędów pocztowych, zaś dalsze pomnożenie poczt, w miarę stosunków finansowych — będzie miało na względzie.

C. k. Dyrekcya poczt i telegrafów oznajmiła zaś Wydziałowi krajowemu, że na skutek petycyj poszczególnych Wydziałów Rad powiatowych wdrożyła odpowiednią akcyę celem pomnożenia urzędów pocztowych i co do jak najszerszego zaprowadzenia instytucyi listonoszów wiejskich w kraju naszym.

Co do kreowania nowych urzędów pocztowych przedewszystkiem uwzględnić pragnie Dyrekcya poczt i telegrafów najistotniejsze potrzeby mieszkańców, by nie łożyć funduszów na urządzenie poczt na razie jeszcze zbędnych, ze szkodą dla rzeczywiście już rozwiniętego ruchu.

Oprócz tego, zdaniem c. k. Dyrekcyi poczt i telegrafów, zachodzi obawa, że niektóre z nowych urzędów już po krótkiej egzystencyi zwinąćby potrzeba, skoro ruch by się okazał za mały. Spotrzebowany w takim razie fundusz byłby zmarnowany a nadto funkcyonaryusze pozostaliby bez posady i staliby się ciężarem dla instytucyi.

Aby się uchronić od tego rodzaju konsekwencyj, obrano na razie dla wypróbowania odnośnych stosunków drogę pośrednią t. j. podjęto niezależnie od pomnożenia urzędów pocztowych (tam, gdzie co do rzeczywistej potrzeby nie ma już żadnej wątpliwości) urządzanie „zbiornic pocztowych“ (Postablage) w miejscowościach, w których ruch pocztowy nie wymaga jeszcze formalnego urzędu pocztowego.

Przedewszystkiem wybiera się do tego miejscowości przy liniach kolejowych lub na traktach pocztowych. Miejscowościom tym dostarcza się zwykłych korespondencyj i gazet, tudzież awizów na listy polecone i na wartościowe przesyłki w zamkniętych torbach, ponadto urządza się tamże sprzedaż znaczków pocztowych.

W Galicyi utworzono już kilka takich zbiornic i zaznaczyć wypada ich rozwój. Ludność za pomocą tych urządzeń przyzwyczaja się do korespondowania, ruch pocztowy ożywia się, przez co tworzy się podstawę dla przyszłych samoistnych urzędów pocztowych.

Co do zaprowadzenia zaś listonoszów wiejskich, zauważyła c. k. Dyrekcya poczt, że podjęte w tym kierunku dochodzenia — jak dotąd, wcale nie doprowadziły do pomyślnego wyniku.

Gdy mianowicie zażądano w drodze c. k. Starostw w poszczególnych wypadkach od dotyczących gmin i obszarów dworskich oświadczenia, czy życzą sobie zaprowadzenia listonosza wiejskiego i czy skłonneby były do płacenia odnośnych (drobnych) należytości za doręczanie, względnie za zbieranie przesyłek pocztowych, przedłożono c. k. Dyrekcyi poczt — z bardzo nielicznymi wyjątkami — deklaracye ujemne, przyczem c. k. Starostwa opierając się na niechęci ludności dla tej nowości, oświadczyły się przeciw zaprowadzeniu listonoszów wiejskich.

W powyższem odmownem oświadczeniu gmin i obszarów dworskich co do zaprowadzenia listonoszów wiejskich należy, zdaniem Wydziału krajowego, upatrywać z jednej strony zapoznanie przez gminy istotnego celu i korzyści instytucyi listonoszów wiejskich, z drugiej strony zaś może obawę gmin przed jakimiś nowymi ciężarami (kosztami), jakieby z powodu zaprowadzenia tej instytucyi na nie spaść miały.

Mniemanie takie gmin byłoby jednak błędne.

Jeśli bowiem zważy się:

1) że listonosz wiejski ma za zadanie w wyznaczonym mu okręgu (miej-

scowości) doręczać adresatom codziennie wszelkie przesyłki pocztowe i takowe od stron — celem dalszego wyekspedyowania, odbierać;

2) że tenże wynagrodzenie za swoją służbę pobiera z c. k. Skarbu Państwa;

3) że należytości, jakie strony listonoszowi opłacać mają, są wcale nieznaczne, bo wynoszą:

a) za doręczanie przesyłek:

za przekaz pocztowy lub przekaz urzędu pocztowych kas oszczędności wraz z przekazaną kwotą, jako też za list wartościowy względnie pieniężny, od sztuki . . . . . 10 helerów
za pakiety . . . . . 15 „
awizowe za list wartościowy lub pakiet, od sztuki . 3 „

za pisma sądowe z dowodem doręczenia:

α) za pisma sądu miejscowego w okręgu doręczeń poczty nadawczej bez różnicy wagi . . . . . 6 „
β) za pisma sądów zamiejscowych do wagi 50 *gr* włącznie 10 „
ponad 50 *gr* . . . 20 „

za doręczanie innych przedmiotów, mianowicie: listów, kart korespondencyjnych, druków, próbek towarów i gazet nie pobiera się żadnej należytości;

b) za przyjmowanie przesyłek:

za listy rekomendowane, przekazy, listy z podaną wartośoią (także pieniężne) i za pakiety przyjmowane przez listonosza wiejskiego celem oddania w urzędzie pocztowym do dalszej expedycyi względnie do doręczenia adresatów pobiera się (oprócz dotyczącej opłaty pocztowej) taksę w kwocie 15 helerów za pakiety, zaś w kwocie 5 helerów za inne powyżej wyszczególnione rodzaje przesyłek;

również płaci się także 5 helerów za wkładki kasy oszczędności powyżej 10 koron i za wkładki czekowe (urzędu pocztowych kas oszczędności);

4) że należytości, jakie strony miałyby jak wyżej podano, opłacać za doręczanie pism sądowych byłyby znacznie niższe w porównaniu z należytością opłacaną w kwocie 35 helerów woźnemu sądowemu;

5) że wreszcie przez zaprowadzenie listonoszów wiejskich uzyskałaby ludność codzienną, łatwą i regularną komunikacyę z urzędem pocztowym, bez potrzeby osobistego udawania się do urzędu pocztowego, zbyt nieraz oddalonego, zwyczajnie ze stratą czasu, opóźnieniem w odbieraniu przesyłek i z kosztami połączonego;

to z tego wszystkiego wynika, że rozszerzenie sieci pocztowej w ten sposób odpowiadać musi li tylko interesowi ludności i gmin przez to, że gminom odpaść może nadto wydatek dotychczasowy ponoszony na posłańców gminnych do urzędu pocztowego.

Dlatego też Wydział krajowy zwraca niniejszem uwagę Wydziału powiatowego na skreślony wyżej stan rzeczy w tym celu, ażeby Wydział powiatowy zechciał gminom i obszarom dworskim w swoim powiecie przedstawić w stosowny sposób ułatwienia i korzyści, jakie przez zaprowadzenie instytucyi listonoszów wiejskich dla ludności wyniknąć mogą, i ażeby na te gminy i obszary dworskie wpłynął, by wnosiły do c. k. Dyrekcyi poczt i telegrafów we Lwowie podania o zaprowadzenie listonoszów wiejskich.

D. j. w.

Okólnik

Wydziału krajowego do wszystkich Wydziałów powiatowych z dnia 20. czerwca 1900 L. W. 34.299.

Uchwałą z dnia 27. stycznia 1896, ponowioną dnia 5. lutego 1898 i 16. marca 1899, wezwał Wysoki Sejm c. k. Rząd, aby — z uwagi na uciążliwości i straty wynikające z poboru podatku konsumcyjnego przy obrocie mięsem dla stron nie trudniących się przemysłem tej kategoryi — w takich przypadkach, w których mięso pochodzi z bydląt dorżniętych wskutek nieszczęśliwego wypadku, wziął pod ścisłą rozwagę, czyli i pod jakimi warunkami dałyby się wprowadzić ulgi podatkowe i by ulgi te w drodze ustawodawczej przeprowadził.

W odpowiedzi na tę rezolucyę Wys. Sejmu zauważyło c. k. Ministerstwo Skarbu w reskryptach z dnia 20. marca 1893 l. 8.257 i z dnia 7. kwietnia 1899 l. 60.152/97, że — na mocy §. 3. ust. 1. ustawy z dnia 16. czerwca 1877 dz. p. p. Nr. 60 — rzeź bydła zarządzona przez władze w celu powstrzymania i przytłumienia zarazy na bydło lub uskuteczniona na zasadzie ustawy, jest i tak wolna od podatku konsumcyjnego, a tylko sprzedaż lub nabywanie mięsa, z takiej rzezi pochodzącego, podatkowi podlega. Dalej że — wedle §. 1. powołanej ustawy — rzeź bydła przedsiębrana przez inne osoby, jak przez rzeźników, wędliniarzy, traktyerników, restauratorów i t. d., trudniących się jako przemysłowcy odpłatnem pozbywaniem mięsa surowego lub przyrządzonego, tylko pod tym warunkiem podlega podatkowi, jeśli takowa uskuteczniona jest na wspólny rachunek dwóch lub więcej takich osób, albo jeżeli świeże mięso zabitego zwierzęcia całkiem lub częściowo pozbywane jest opłatnie bez poprzedniego przyrządzenia.

Dalej jeszcze sięgająca wolność podatkowa rzezi bydła przez włościan uskutecznionych — zdaniem c. k. Ministerstwa Skarbu, byłaby, ze względu na sprawiedliwy rozkład podatku — zasadniczo niedopuszczalną, a to tembardziej, skoro wziąć się tu musi na uwagę i stanowisko rzeźników, wędliniarzy, restauratorów, traktyerników i t. d. i gdy zresztą wolność taka podatkowa dawałaby sposobność do nadużyć na szkodę dochodu z podatku.

C. k. Ministerstwo Skarbu oświadczyło też, że z przytoczonych wyżej powodów nie jest w możności uwzględnić powołanej na wstępie uchwały sejmowej, zwróciło jednak przytem uwagę, że wedle §. 9 ust. 1. lit. *a*) i ust. 2. lit. *a*) ustawy o podatku konsumcyjnym od mięsa — w wypadkach, o których przedewszystkiem mowa w uchwale sejmowej, jeśli bydlę bite jest przez osoby wymienione w §. 1. ust 1 lit. b. *β*) ustawy, tj. przez osoby nie trudniące się tego rodzaju przemysłem, i tylko część zabitych zwierząt (wołów, byków, krów, cieląt) przeznaczoną jest na sprzedaż, należytość podatkowa wymierzać się ma, nie od sztuki — lecz podług wagi tej części zwierzęcia, o ile ona podat-

kowi podlega; dlatego też dla tej rzezi bydła istnieją właściwie już teraz ulgi takie same, jakie w §. 3. wspomnianej ustawy o podatku konsumcyjnym od mięsa przyznano dla rzezi, która przedsiębraną jest dla powstrzymania lub przytłumienia zarazy na bydło albo zarządzona została przez władzę na mocy ustawy.

Wskutek uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 28. kwietnia 1900 poleca Wydział krajowy Wydziałowi powiatowemu, ażeby — na podstawie przytoczonych wyżej reskryptów ministeryalnych, a mianowicie w myśl uwagi końcowej tych reskryptów — pouczył gminy tamtejszego powiatu, o ile mięso pochodzące z bydląt dorżniętych wskutek nieszczęśliwych wypadków doznaje ulgi podatkowej, która o tyle przynajmniej ma miejsce, że w takich wypadkach oblicza się podatek od mięsa — nie od sztuki bydła, więc wedle taryfy wyższej — lecz wedle wagi a więc i niższej taryfy.

D. j. w.

Odpis

odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie z dnia 7. lipca 1900. L. 7187/pr. do Wydziału krajowego.

Odwołując się do odezwy z dnia 27. stycznia b r. L. 13649 pr., którą przesłałem Wydziałowi krajowemu do przejrzenia sprawozdanie c. i k. Wicekonsulatu w Curytybie o stosunkach wśród tamtejszych polskich i ruskich kolonistów — mam zaszczyt załączyć odpis relacyi przedłożonej przez urzędnika c. i k. Jeneralnego Konsulatu w Rio de Janeiro, Władysława Struszkiewicza, w tej samej sprawie, upraszając o zwrot po przejrzeniu.

Odpis relacyi Władysława Struszkiewicza, urzędnika c. i k. Jeneralnego Konsulatu w Rio de Janeiro, dołączonej do powyższej odezwy w odpisie uwieczytelnionym przez dyrektora Ekspedytu w c. k. Ministerstwie spraw wewnętrznych we Wiedniu dnia 26. czerwca 1900.

Z. Zl. 20.210. Ministerium des Innern.

Präs. 8/5. 1900. Nr. 308.

Hochwohlgeborener Herr! Es muss im Allgemein constatirt werden, dass die galizischen und überhaupt polnischen Einwanderer in Brasilien der hiesigen Bevölkerung und auch anderen Einwanderern gegenüber in Bezug auf die Religion und Ethik soweit überlegen sind, dass sie schon aus diesem Grunde der Verlust ihres nationalen Charakters nicht bedroht. Es wird hier die Bevölkerung der Colonien, die einzig ausschlaggebende gemeint. Die in den Städten angesiedelten Polen, hauptsächlich kleine Handwerker und Kaufleute ohne Bedeutung halten schon vom Hause aus weniger an der Kirche und verstehen wenig von der moralischen Erziehung der Kinder, welche auch meistentheils portugisisch sprechen und an die Heimat ihrer Väter vergessen. Glücklicherweise besteht aber auch unter diesen Leuten bis jetzt nicht eine Categorie hier geborener Polen, welche den sogenannten Teuto- Brasilianern bei den Deutschen entsprechen würde. — Bei den galizischen Einwanderern, ob sie Polen oder Ruthenen sind, insgesammt gegen 30.000 in Parana, — ist zu bemerken, dass ihre nationalen Gefühle mit dem römisch bezw. gr. kath katholischen Cultus und mit dem Namen unseres Kaisers eng verbunden sind, wogegen die übrigen Polen, gegen 40.000, welche aus Deutschland und Russland herstammend, obwohl auch tief religiös, aber für ihre europäischen Regierungen sehr ungünstig gesinnt sind. Diese schlechte Stimmung gegen die Deutschen und Russen dauert hier auch deshalb weiter, weil die Deutschen durch ihre Consularämter, und durch von der Regierung bozahlle Priester ihr Germanisirungswerk auch hier fortsetzen

wollen, Russland überlässt seine — Angehörigen ihrem Schicksale ohne sich um sie zu kümmern, und nur Österreich hat hier einen polnisch sprechenden Consul, welcher so die Leute schnell verstehen liess, dass sie in jedem Falle auch seine amtliche, sowie auch ausseramtliche, erfolgreiche Hilfe rechnen können. — Es handelt sich auch dem Herrn Pohl nicht so viel um die Staatsangehörigkeit, er sieht nur hilfsbedürftige Menschen vor sich und da hilft er ihnen. Dies ist auch meiner unmassgeblichen Ansicht nach der richtigste Weg zum praktischen Zwecke. Alle hiesigen Polen und Ruthenen (der Unterschied zwischen beiden ist lieber nicht zu erheben) ihrer Staatsangehörigkeit ungeachtet an den österreichischen Beistand zu gewöhnen, damit man nachher in ihnen einen zum Empfang österreichischer Unternehmungen vorbereiteten Boden finden könne. — Die Geschichte der parana'enser Colonisation ist bereits aus den ausführlichen Berichten des Herrn Pohl vohl bekannt, — es wäre überflüssig, dieselbe hier in extenzo zu wiederholen — scheint mir jedoch ein kurzer Überblick der Ereignisse letzter Jahre und der colonialen Zustände der Klarheit wegen nothwendig zu sein. — In den Jahren 1895 und 1896 wanderten aus Galizien nach Parana gegen 17.000 Leute aus, welche theilweise gleich und theilweise nachträglich im Jahre 1897 angesiedelt wurden. — Aus dieser Emigration erwuchsen nachstehende Colonien: Rio Claro, Antonio Olgutto, Prudentopolis, Porto do Uniae (der Ansicht des nordamerikanischen General Consuls- Seeger nach, der Punkt der grössten Zukunft in Parana), die wunder schön im hohen Gebirge und nahe von der Seeküste gelegene Colonie Castelhano oder Santos Andrade und ein Theil der im übrigen von Polen aus Deutschland und Russland bevölkerten Colonie Lucena — Diese Emmigranten haben viel Bitteres. Furchtbares sogar zu erleben gehabt, da die Regierung von Parana weder Geld, noch ausgemessenes Land genug hatte, um den Bedürfnissen einer in kurzer Zeit so zahlreichen Einwanderung entgegen kommen zu können. Viele sind an verschiedenen, in umgesunden Baracken herrschenden Krankleuten, viele an Erschöpfung und Hungersnoth gestorben — die Zahl der Opfer kann man auf ca 1000 schätzen. Diejenigen aber, welche die schweren Zeiten überstanden haben, sind heute in jeder Hinsicht gut situirt. — In den nächsten Jahren 1897 und 1898 war die Einwanderung weniger zahlreich kaum ein paar hundert Köpfe pro Jahr. Im Jahre 1899 sind gegen 1000 Leute angekommen. Die meisten kamen aus den Bezirken: Zbaraż, Skałat, Rawa ruska, Czortków und Tarnopol und wurden auf eigene Kosten und eigenes Verlangen in Rio- Claro angesiedelt. Die Ansiedlung in einer anderen Colonie wäre auch unmöglich gewesen, da die Regierung keine vermessenen Lots hatte — sie liess solche erst in der Hälfte des Jahres 1899 in Costelhano ad Sancto Andrade und in Lucena vermessen. — Noch im Jahre 1896 siedelte die Regierung Einwanderer auf Staatskosten an und das auf folgende Weise. Es würde den neu Angekommenen ein Erlass an den betreffenden Colonialchéf ausgefolgt, welcher ihnen Grundstücke zuzuweisen und um ihre Ansiedlung zu sorgen hatte. — Sie bekamen freie Einsenbahnfart und wurden sonst auch auf Regierungskosten bis zur Colonie befördert. — Anderseits bekamen einige Unternehmer und Geschäftsleute den Auftrag den Colonisten nöthige Haus und Wirtschaftsgeräthe anzuschaffen sowie auch für provisorische Wohnungen für die Leute auf den Colonien zu sorgen. Die Kaufleute mussten aber auf das Geld von der Regierung sehr lange warten und da sie auch wegen desequilibrirter polititischer Zustände keine Garantie für die Bezahlung hatten, so legten sie nicht doppelte, sondern zehnfache Rechnungen der Regierung vor. Diese sah schliesslich ein, dass eine derartige Colonisirung zu kostspielig sei und stellte jedwelche Auslagen für die Einwanderung ein. Jetzt gibt sie nur freie Eisenbahnfahrt von Curityba bis zu der Colonie nächst liegenden Station und für jede Familie ein Grundstück von 25 Hectaren auf Ratenzahlung in verschiedener Höhe je nach der Lage des Terrains, oder wie in den meisten Fällen der Urwaldes. — Noch im Jahre 1899 hatte jede Colonie ihren von der Regierung zum Zwecke der Eintheilung der Grundstücke, Ansiedlung der Colonisten, Einnahme des Geldes etc. ernannten Coloniechéf. Diese Einrichtung wurde aber angeblich wegen zu weit gehender Missbräuche der betreffenden Beamten, thatsächlich jedoch Sparsamkeitswegen aufgehoben. Heute ist das Verfahren bei der Ansiedlung ein folgendes: Die von Curityba in einer Colonie

eingetroffenen Colonisten bringen einen an einen derartigen Bauern, welcher früher beim Chef Gehilfe war, gerichteten Brief von der Regierung und werden in den Wald geführt, wo sie der Führer nach sehr oberflächlicher Bezeichnung der einzelnen Grundstücke zwischen 20—25 Het. ihrem Schicksale überlässt. — Erst nach längerer Zeit bekommen die neuen Ansiedler provisorische Eigenthumsdokumente. — Was mit ihnen im Walde geschehen wird, was und ob sie essen werden, darum kümmert sich die Regierung gar nicht — nicht aus Mangel an gutem Willen, sondern aus Mangel an Geld. Diese neuen Colonisten müssen durch mehrere Monate, manchmal ein ganzes Jahr von den aus Europa mitgebrachten Mitteln leben, ehe sie durch schwere Arbeit zu irgend einer Plantation gekommen sind (nach Abbrennung des Waldes werden gewöhnlibh ohne weitere Vorbereitung des Bodens Bohnen und Mais gepflanzt). Vielen reichen ihre Mittel nicht aus und sie müssen in die älteren Colonien oder in die Städte gehen um Arbeit zu suchen, was bei wenig entwickelter Industrie keine leichte Aufgabe ist. — Bei solcher Haltung der Regierung von Parana und angesichts der soeben dargestellten Lage der Emmigranten ist die Gründung einer Colonisationsgeselschaft, welche den Ankauf grossen Terrains und Parzellirung derselben unter die Einwanderer nach vorheriger Vermessung der Grundstücke, Constrution der nothwendigsten Communicationswege, Brücken etc. und auch Regelung des Transportes der Auswanderer von Galizien an, mithin eine vollständige Organisation zum Zwecke hat, freudig zu begrüssen. — Diese Gesellschaft hat sich bereits im Sommer 1899 in Lemberg constituirt, wozu die Lemberger „Handels - Geographische Geselschaft" duch ihre Anstrengungen, die fortdauernde publicistische Discussion über Parana, viel beigetragen hat. — Die Discussion bewegt sich aber nur in Rahmen der Theorie und stellt recht kühne Pläne auf, welche aber leider jeder positiven Grundlage entbehren. — Der Stoff dazu wird in den Beschreibungen Parana's der Herren Kłobukowski und Siemiradzki und Anderer geschöpft. — Die Berichte der zwei erstgenannten Delegirten der „Gazeta Handlowo-Geograficzna" sagen über das Land und über die Localverhälltnisse nicht viel mehr, als was man in der deutschen und englischen Literatur über Brasilien finden kann. Diese Literaturen geben sogar in manchen Fragen gründlichere und besser formulirte Auskunft. — So hat uns Dr. Siemiradzki eine interessante und literarisch schön verfasste Reisebeschreibung geliefert, — im Buche des Dr. Kłobukowski befinden sich oft originälle persönliche Beobachtungen — aber über die cammerciellen, wirtschaftlichen, socialen und rechtspolitischen Zustände haben diese Herren nur einzelne, manchmal sogar interessante aber jedes praktischen Wertes entbehrende Bemerkungen gesammelt. Beide haben in ihren Berichten viel geleistet, mehr sogar, wie man von einem Naturalisten und theoretischen Oekonomisten hoffen darf, weniger aber, und viel zu wenig als nöthig ist, um weiteren Kreisen eine klare und gründliche Übersicht der Bedingungen unserer Colonisation zu ermöglichen. Sie haben das nur persönlich constatirt, was man a priori sagen konnte, dass unsere Colonisation in Parana gedeihen und sich entwickeln kann Die neugegründete Colonisationsgesellchaft emittirt Actien von 100 Kronen an. Schade dass dieses im Grunde sehr vortheilhafte Unternehmen durch Mangel an gründlichen, statistischen Daten kein allemeines Vertrauen wegt, weshalb sich auch wenig Leute mit ihrem Geldmelden und das bis Anfang des l. J. gesammelte Capital nicht über 10.000 Gulden ging. — Den Beweis für das Gedeihen unserer Colonisation liefern alle älteren Colonien, wo es den Einwanderern in jeder und vor Allem in materieller Hinsicht viel besser wie im Mutterlande geht. Die Quelle dieses Wohlhabens liegt in dem bis jetzt einzigen Exportartikel Parana's „Herva Mate", welcher den Colonisten einen reichlichen Verdienst versichert so, dass sie den Ackerbau und die Viehzucht in grösseren Masse nur dort treiben, wo kein Herva Mate vorhanden ist, also in den auf den Campos angelegten Colonien. — Die unermesslichen Waldungen (Arancaria brasiliense) ungeachtet, entwickelt sich der Holzhandel und die Holzindustrie sehr schwach und das nur in den Grenzen des inneren Bedarfes, da die schwierige Communication und unverhältnissmässig hohe Frachten der seltenen Eisenbahnen den Export hemmen. — Im Wohlstande der Colonisten, welcher sie an das neue Vaterland auch moralisch bindet, liegt die Gefahr, dass sie mit der Zeit den Zussammenhang mit der europäischen

Heimat verlieren könnten, umsomehr, da derselbe gar nicht, oder nur hie und da aus privater Initiative in sehr unbedeutendem Masse gefördert wird. Es fehlt in Parana sehr viel in Bezug auf das Schul- und Kirchenwesen, und was den Handel anlangt, so liegt dieser ausser colonialer Waaren von geringer Bedeutung ausschliesslich in den Händen der Brasilianer und Deutschen. — Die Lage des Schulwesens ist wirklich ganz jämmerlich. In Curityba selbst, wo sich drei polnische Vereine befinden, besteht nur bei einem derselben eine polnische Schule, deren Lehrer haufig wechseln, da sie keine genügende Unterstützung vom Vereine bekommen. Es esrcheinen auch nie mehr wie 15 bis 20 Kinder zum Unterricht. Ausserdem besteht hier eine Privatschule eines gewissen Herrn Krakowski, welcher sich viel Mühe gibt und den besten Willen zeigt, leider aber selbst kaum ortographisch schreiben kann. Da die polnische Bevölkerung Curityba's gegen 8 000 berechnet wird, so sind diese Culturmittel ganz unzulänglich und sehen sich auch viele Polen gezwungen ihre Kinder in die Brasilianischen Schulen zu schicken oder in die deutsche Schule, welche 4 Classen und 4 Lehrer hat und 2 Subventionen, u. zw. von der Staatsregierung Rs. 1,000000 und von der deutschen Regierung 1.000 Mark jährlich bekommt. Wenn die hiesigen Polen nicht nur Hände zur Arbeit, sondern auch Köpfe zum denken hätten, so könnten sie eine gleiche Schule u. zw. aus eigenen Mitteln erhalten, da sie zahlreicher sind wie die Deutschen und auch vermögend. — Die Regierung von Parana, welche der Sparsamkeit wegen $^3/_4$ der Gesammten Anzahl der in den Colonien früher bestehenden Schulen aufgehoben hat, schreibt den wenigen noch funktionirenden, von ihr subventionirten Lehrer die portugiesische Unterrichtssprache vor. — Die von der Regierung nicht subventionirten Lehrer unterrichten ausschliessliech polnisch- sonst brauchen die Colonisten im Innern keine andere Sprache zu kennen und werden von den Colonisten zu 2 bis 3 Milreis monatlich pro Kind bezahlt. Die Zahl der beiden Categorien ist aber viel zu gering und es gibt viel Colonien, wo keine Schule besteht, oder solche, wo eine Schule nicht ausreicht, da die weiter liegenden Theile der Colonie 15 bis 20 Kilometer von der Schule entfernt sind. Es befinden sich in Parama im Ganzen 2 oder 3 wirklich gebildete Lehrer und diese betrachten die Schule wegen der zu geringen Einkommen nur als Nebenbeschäftigung beim Ackerbau oder bei der Mateproduction. — Die übrigen Lehrer können kaum lesen und schreiben und ergreifen diesen Beruf nur aus Noth. So ist die Bildung der Colonisten höchst vernachlässigt, wozu auch der Umstand viel beiträgt, dass die meisten Pfarrer, welche in dieser Richtung etwas leisten sollten, sich ausschliesslich mit dem Geldsammeln befassen und an die Schule gar nicht denken. Die gegenwärtigen Pfarer in Lucena, Campo Comprido und Prudentopolis (Letzterer gr. kat.) bilden eine erfeuliche Ausnahme und ist in diesen Colonien der Beweis geliefert, wie bedeutend die Schule und die Kirche das Aufrechthalten der Nationalgefühle beinfliessen. Es ist eine wahre Freude dem Gottesdienste beizuwohnen und die aus Galizien wohl bekannten Kirchengesänge zu hören unter welchen auch nicht selten der österreichische National-Hymnus in polnischer oder ruthenischer Sprache zum Vortrag kommt. Analog müsste die Wirkung der Schule und der Kirche in anderen Colonien sein, wenn geeignetes Personal und wenigstens für den Anfang etwas Geld zu diesem Zwecke aus Österreich kömme, welches sich doch wohl für das Aufrechthalten des Zusammenhanges Parana's mit dem Mutterlande interessiren dürfte. — Ich würde mir eine noch weitergehende Meinung zu äussern gestatten, u. zw., dass, da die Emigrationsströmung aus Galizien nicht zu verhindern ist, es im Interesse Österreichs wäre, diese Strömung ausschliesslich nach Parana zu richten. — (N. B. nach Vorbereitung des Colonialterrains) und das galizische Element hier zu stärken, denn dadurch würde, wenn die Sache richtig angefasst würde, ein ganz vorzügliches Exportgebiet für die österreichische Production geschaffen. Meiner unmassgeblichen Auffassung nach stellt sich die Sache folgendermassen vor. Der Bauer in Galizien und vor Allem in Ost- Galizien, wo der Grossgrundbesitz meistentheils in den Händen sehr begüterter Leute, welche auf den Gütern wenig leben, oder in den Händen der Juden sich befindet, von den Steuern gedrückt und von den Juden vollkommen ausgeplündert, ist natürlicherweise gar kein Consument für die sich im Staate immer stärker entwickelnde Industrie. Er bildet auch dort eine mini-

male Productionskraft, weil das, was er producirt, kaum zu seiner Ernährung reicht. Der eventuelle Überschuss seiner Production geht zum Juden als niemals ausreichendes Equivalent der Zinsen von der ewig bestehenden Schuld und wird von diesem wieder bei einem anderen Bauer als Anleihe angebracht. So bewegt sich das Product in einem „circulus vitiosus", ohne der allgemeinen Wirtschaftslage einen Nutzen zu bringen. — Derselbe Bauer aber auf dem Parana'enser Boden übersiedelt und hier in kurzer Zeit wohlhabend geworden, bildet einen ernst zunehmenden Consummenten für alle diese Industrieerzeignisse, welcher in Galizien zu sehen gewohnt war, wo er sie sich aber ausser den allernotwendigsten nicht bezahlen konnte, und nach welchen er sich hinsehend, vergeblich — da er sie nicht haben kann, obgleich das Hindernis des Geldmangels nicht mehr im Wege steht. Der Bauer hält viel an den Wirtschaftsgeräthen — er kauft hier Sensen- Äxte, Geschierre etc., welche Artikel aus England oder aus Deutschland herstammend vielleicht eben so gut sind, aber äusserlich anders ausschauen, wie die in Galizien gebräuchlichen österreichischen Erzeignisse. Deshalb lassen sich auch im Allgemeinen Bemerkungen folgender Art hören: — „Wenn ich nur die Sense haben könnte, welche ich zu Hause (in Galizien) hatte, so mächte ich zweimal so viel täglich leisten, als mit diesem in Curityba gekauften, ungeschickten Zeug". Ähnliches sagen die Weiber über die Stoffe, Bänder, Schuhe etc. und beide Geschlechter über die Kirchendekorationen, Ornate, Orgeln, heilige Bilder, Rosenkränze, Gebetbücher etc. — Die Deutschen und brasilianischen Kaufleute, welche sich viel Mühe geben, um polnisch zu sprechen, werden deshalb von den Bauern ausgelacht und dieser Umstand trägt auch zu dem sonst in der ganzen Colonial- Bevölkerung herrschenden Wunsche bei, ein grosses Geschäftshaus in Curityba zu haben, wo man rein polnisch sprechen würde und alle diese Gegenstände haben könnte, an welche man in Galizien gewohnt war. — Ein solches Haus würde schon wegen der polnischen Sprache, die ganze, nicht nur aus Österreich, sondern auch aus Russland und Deutschland stammende polnische und ruthenische Kundschaft deutscher und brasilianischer Geschäftshäuser zu sich ziehen und zweifellos in sehr kurzer Zeit einen ganz bedeutenden Umsatz erzielen, vor allem, wenn es in allen Colonien Filialen errichten würde, in welchen hauptsächlich der Tauschhandel der aus Österreich importirten Waaren gegen Mais, Bohnen, Eier, Butter etc. und Herva Mate- Handel zu betreiben wäre. — Ein diesbezüglicher Entwurf wurde von einem Kaufmanne in Curityba, Herrn Emil Thon, welcher nordamerikanischer Staatsangehöriger ist, verfasst und dem nordamerikanischen Gesandten in Petropolis, Mr. Bryan, vorgelegt, zum Zwecke der Einführung des nordamerikanischen Exporthandels durch ein Geschäftshaus mit polnischen Angestellten in Curityba. — Der nordamerikanische General- Consul in Rio de Janeira, Mr. Seeger, welcher in Handelszwecken Parana besuchte, hat darüber einen ausführlichen Bericht seiner Regierung und einigen nordamerikanischen commerciellen Vereinen vorgelegt und einen öffentlichen, nachher in den hiesigen brasilianischen Blättern (nur allgemeine Beobachtungen) theilweise gedruckten Vortrag in Filadelfia gehalten. — Wie ich aus meiner Unterredung mit Mr. Seeger entnommen habe, hängt dieses Unternehmen mit der projectirten directen Schiffahrtsverbindung zwischen Nord- Amerika und Paraynay' zusammen. Der oberwähnte Consularbericht enthält noch mährere Pläne ganz grossartiger nordamerikanischer Unternehmungen in Parana, — unter anderen die Dampfschiffart am Flusse Ignassu, in dessen Thale die bedeutendsten polnischen Colonien liegen und die Beherrschung des Herva- Mathe- Exportes betreffend Leider bin ich nicht im Stande weder den Entwurf des Herrn Thon noch den Bericht des Herrn Seeger abschriftlich beizulegen. — Was das Eisenbahnwesen anbelangt, so würden bereits einigen deutschen Geselschaften Bauconcessionen von den Regierungen der Staaten Santa Catharina und Parana ertheilt. — Der Durchführung am nächsten steht das Projekt der Eisenbahnlinie von Itarare nach Rio- Negro, welche dem deutschen Handel im St. Catharina den Weg nach dem Innern von Parana öffnen soll. Gleichzeitig arbeiten die Italiener auf dem Gebiete der Colonisation. Im Sommer 1899 bereiste den Staat Parana ein Repräsentant eines mailänder Syndicates, Herr Tonisse, welcher mir persönlich als ein sehr ernster Geschäftsmann vorkam. Seine Colonitationsgesellschaft scheint aber in finanzieller Hinsicht nicht

viel besser zu stehen, wie die galizische. — Diese Action der Fremden dürfte wohl auch eine Triebfeder für das thunlichste Einschreiten seitens österreichischer Unternehmungen sein, und das vor Allem auf dem Colonisirungs- und Handelsgebiete, wobei aber das Schulwesen nicht vergessen werden darf.

Wie mich der im Februar d. J. von seinem Amte zurückgetretene Staatssecretär für Colonisation des Staates Parana, Dr. Candiedo de Abren mehrmals versichert hat, ist die Regierung von Parana dem Gesetze vom 20 October 1892, Cap. VIII. Art. 28. gemäss im Stande einer Colonisiationsgesellschaft develirtes Land zu ihren Zwecken zur Verfügung zu stellen. Der durch dasselbe Gesetz Cap. III. Art. 11. vorgeschriebene minimale Preis von Rs. 2.000 pro Hectar wurde durch den Parana'enser Congress im Februar d. J. auf Rs. 3.000 erhöht— dies ist aber auch das Maximum, welches die Regierung von der Colonisationsgeselschaft verlangen wird, wenn die im Namen derselben durch Herrn Lewandowski in Curityba angefangenen Verhandlungen zu einem positiven Resultate gelangen. Die richtige Zeit ist verpasst — die nach dem Rücktritte des Gouverneurs Dr. José Pereira de Santos Andrade und des Staatssekretärs d'Abren, welche beide für die galizische Geselschaft sehr gut gesinnt waren regierende Coterie der Farendewas, mit dem Gouverneur Dr. Francisko Xavier da Pilva an der Spitze, will eigene und nicht Staatsterrains zur Colonisirung verkaufen und erschwert grundsetzlich alle Bestrebungen in dieser Hinsicht.

Abgesehen aber von der Fortsetzung der Colonisation Parana's möchte ich meine Bemerkungen dahin resumiren, dass das Hauptgewicht der Action für Parana in der Fructificirung dieses Absatzgebietes für den österreichischen Handel gelegen sein dürfte. Die Förderung des polnischen Schulwesens scheint mir ein weiteres Mittel zu sein, durch die allmählige Hebung der culturellen Bedürfnisse der colonialen Bevölkerung und Steigerung ihrer Kaufkraft, diesem Ziele nachzukommen. — Es ist dies der von den Italienern und Deutschen gezeigte Weg. Alle hiesigen Vereine und Schulen, von den Regierungen unterstützt stehen im regen Verkehr mit dem Vaterlande und dessen hiesigen Vertretungen, was zur Hebung des auswärtigen Handelsverkehrs dieser Länder im höchsten Grade beiträgt. Ein grosses, kapitalkräftiges Importhandelsgeschäft mit ausschliesslich polnischen Angestellten in Curityba, wo der Handel von den der colonialen Bevölkerung unsympatischen Elementen beherrscht ist, wurde dem Zwecke am besten entsprechen. Ich glaube nicht, dass die galizische Handels-Geographische- Gesellschaft jemals im Stande wäre in dieser Hinsicht Erspriessliches zu leisten — daher wäre die Sache irgend einer anderen österreichischen Institution z. B. dem Handels- Museum in Wien, welches sich mit der seit einiger Zeit vorzüglich geleiteten und sehr unternehmend gewordenen galizischen Bank für Handel und Industrie in Krakau in Verbindung setzen könnte zum Studium zu übergeben. Ich bin gerne bereit die bezüglichen Fragebogen selbst, mit Verwendung ausführlichster Informationen massgebender Personen zu beantworten. Es musste aber, rasch eingegriffen werden, dadurch wachsende Concurrenz auch in Brasilien die Zeit theuer und Fuss zu fassen mit jedem Tage schwerer wird. Genehmigen etz.

D. u. s.

Ladislaus R. v. Struszkiewicz m. p.

Abschrift

des Berichtes Nro XLIII vom 21. Juni 1900 des u. u. k. Consulates in Curityba an die hochlöbliche k. k. Gesandtschaft in Petropolis.

Ich habe die Ehre den dieser Tage in Druck erschienenen Bericht des Colonisationsamtes für Parana pro 1899 unter Kreuzband gehorsamst vorzulegen.

Wenn aus dem Berichte hervorgehoben wird, dass die Zahl der Einwanderer 1010 Menschen, darunter 997 Östereicher betrug; dass 5733·37 h. devoluten Staatslandes um 16379 Milreis an 8 Bürger verkauft; 50 Landbesitztitel, auf ein Gesammt-Areal von 156,791·9 h. lautend für die dafür eingehobene Gebürensumme von 43,702·5 Milreis legitimirt worden, und dass eine grosse Landankaufs-Offerte der Firma W. H. Slow. et Sohn in Cincinati für Gründung einer amerikanischen Stadt in Parana abgelehnt worden ist. — So ist damit der Inhalt desselben soweit er den fremden Leser interessiren kann, schon erchöft. Herr Candido de Abrén hat mit diesem Berichte das Amt des Colonisationschefs an seinen Nachfolger Dr. Cergueira übergeben. Es war seine letzte Arbeit und deshalb wohl hat er sich so kurz, kürzer noch als in den früheren Jahren gefasst. Er hatte mir gesagt, dass er Daten habe sammeln lassen über die Ausdehnung in hect. des durch die Kolonisten in Besitz genommen Landes, über die Ausdehnung und die Mannigfaltigkeit ihrer Kulturen darauf, über den Wert der Production in den Kolonien und über die Zahl der Ackerbau-Familien nach ihrer Nationalität. Sie haben in dem vorliegenden Berichte erscheinen sollen. Dafür hat er darin, und zwar im Eingange gleich, eine sehr wichtige Frage angeregt, diejenige der Heranziehung des Grundbesitzes zur Steuerleistung nach dem Beispiele der Staaten Minas, Rio de Janerio, Espirito Santo und St. Catharina. — Er hat dies auch in seinem Berichte pro 1898 schon gethan, indem er für die gesetzliche Einführung einer Steuer für uncultivirtes Land plaidirte, um die Grossgrundbesitzer zu nöthigen ihr Land entweder durch Besiedlung oder durch Verkauf an Ackerbauer der Kultur zuzuführen. — Eine der Einwandungen dagegen war und ist, dass vorerst der private teritoriale Besitz validirt und grundbücherlich verzeichnet sein müsse. Herr d' Abren sagt nun in dem Berichte, dass auf Grund der bereits validirten Besitztitel, weiters des Registers über Pprivatland — d h. Land der Kolonisten — und auf Grund der 1200 Gesuche um Landtitellegitimationen, welche noch unerledigt vorliegen, der Staat in der Lage wäre eine Statistik über die Ausdehnung des ganzen in Privatbesitz befindlichen Territoriums von Parana anzufertigen. Mit dieser Arbeit hätte auch er den Anfang machen können und hat ihn nicht gemacht. Interessant aber ist die Thatsache, dass am 31. Dezember 1899 1200 Gesuche um Validirung von Landtiteln vorliege. — Diese aus alter Zeit herrührenden Lehenstitel, Posse' s *) gennant, umschreiben die Grenzen des Besitzes so undeutlich, dass sich auf Unterlage jedes derselben ein ungeheueres Territorium auf Kosten von Staatsland ansprechen lässt. — Die 50 im Jahre 1899 legitimirten Besitztitel haben, wie im Eingange gesagt, 156.791 h. umfasst, diesen Verhältnis auf

*) Ihre grosse Zahl legt den Verdacht nahe, dass sehr viele davon, von der zurückgetretenen Regierung im letzten Augenblicke noch für politische Freunde fabricirt worden sind.

1200 weitere Titel übertragen gäbe 3,963.000 h. d. i. ein Areal, welches so ziemlich alles Land, also auch das devolute Staatsland, dass sich im Raum des heute als besiedelt geltenden östlichen Parana vorfindet, in sich begreift. Hieraus ergibt sich für unsere lemberger Gesellschaft, welche auf devolutem Land in Parana colonisiren will, die Folgerung: Sie hat sich zu beeilen mit der Auswahl der 50.000 hect., die sie concedirt erhalten hat, denn die Legitimirung der Titel nimmt nicht nur ihren Fortgang, sondern sie erfolgt in einem noch rascheren Tempo als im vorigen Jahre.

Mit dieser Woche veringert sich das devolute Land im besiedelten Raume und die Zeit ist nahe genug, wo die Regierung in diesem Raum, keinen h. mehr ihr eigen nennen wird. Behauptet wird, dass dies heute schon der Fall sei. — Genehmigen etc.

Abschrift

des Berichtes des k. k. Consulates in Curityba d. do. 4. Juli Nro XLVIII. an die k. u k. Gesandschaft in Petropolis.

In der Anlage unterbreite ich EW. die Statistik der Imigration für Parana pro 1. Halbjahr 1900. — Danach sind eingewandert 167 Menschen 166 oesterr. Staatsangehörige u. 1 aus Preussen, 16 von den Oesterreichern sind aus dem Staate Espirito Santo, wo sie bereits 3 Jahre zugebracht haben, herübergesiedelt. — Sie vertheilen sich auf die Colonien Rio Claro: 97, Prudentopolis: 58, Antonio Olintho: 7, Lucena 5 u. haben sich, theils auf Land, das sie von Privateignern dort gekauft, theils auf Grundstücken ihrer dort sasshasten Bekanten niedergelassen. Ich konstatire, dass die Regierung für diese Einwanderer kein vermessenes Land zu vergeben gehabt hat, ausser 160 Lots in der Colonie Castelhano im Küstengebirge, welche wegen der dort herrschenden a. o. Feuchtigkeit u. weiters deshalb für die Besiedlung ganz ausser Betracht kommen, weil die Regierung den dahinführenden Weg hat völlig verfallen lassen *). Heute ist in keiner der Colonien auf Parana's Hochland auch nur ein staatliches Grundstück frei zur Besetzung durch nach rückende Einwanderer u. in der Colonie Rio Claro, wohin die meisten unserer Bauern drängen, ist bereits Not an Land u. die Zahl jener Lots dort nicht mehr gering, die von 2 u. 3 Familien schon besetzt sind. Dabei ist die Zahl der landlosen Bauern in den Städten u. Marktflecken auch im Wachsen.

So sieht es jetzt in Parana aus. — Es lässt sich denken, wie es da aussehen würde bei einer starken Einwanderung. — Die Regierung sorgt für diesen möglichen Fall gar nicht vor, weil sie erstens nicht colonisirt u. zweitens die Sorge setzt nach Concedirung von 50.000 h. Landes an die lemberger Colonisations-Gesellschaft, von dieser übernommenen meint. Sollte aber die Geselschaft versagen, dann werden, nach des Gruverneurs Ansicht, die brasilianischen Grossgrundsitzer die Einwanderer auf ihr Land übernehmen. Und dieses wäre ihm das Liebere. Mit der Möglichkeit, dass die Lemberger Geselschaft versagt, muss auch das k. u. k. Consulat rechnen, und dann erübrigen nur noch die Offerten der Grossgrundbesitzer. Solcher sind dem Amte mehrere gemacht worden, aber vorläufig sind es nur zwei, welche in Combination gezogen werden können: von Alfred Silveira in Prudentopolis u. von Pacifico Caxambo in Castro den Letzteren hat der Gouverneur hinher empfohlen. Silveira offerirt anstossend an die Colonie Prudentopolis 1000 Lots zu 20 u. 30 h. den h. zu 20 30 Milreiss unter annehmbaren Zalhungsmodalitäten. P. Kizyma, der

*) Aus diesen Grunden wird Castelhano von den Colonisten verlassen. Im Jahre 1898 waren 120 Familien dort sasshaft heute sind ihrer nur noch 23, und auch diese rüsten zum Auszug.

Pfarrer von Prudentopolis, an den die Offerten gerichtet waren, hat sie dem k. u. k. Consulate zur Einsicht zugeschickt. Ich habe infolge dessen über den Mann u. über seinen Landsitz im Colonisationsamte Erkundigungen eingezogen u. dieselben dem Pfarrer dahinlautend mitgetheilt, dass er unter Beobachtung gewisser Vorsichten den Landsleuten die Niederlassung auf Silveira's Land anrathen könne, Pacifico-Caxambo hat mir noch die Niederschrift einzusenden der h. a. mit ihm vereinbarten Bedingungen, unter welchen er die Bauern anzusiedeln u. das k. u. k. Amt bereit ist, ihm diese zuzuweisen. Für die Colonisations — u. Handelsgesellschaft in Lemberg sind seit der Abreise des Vertreters derselben mehrere Landofferten dem k. u. k. Amte zugekommen. Ich halte sie auf Wunsch des Vertreters hier zurück, u. habe blos eine derselben nach Lemberg geschickt. Der Offerent Casimir de Lonza Lobo in Curityba hat darum ersucht. Er bietet der Gesellschaft von 50.000 h. die er im Municipium von Tibagy besitzt, 25.000 h. ohne Entgelt an unter der Bedingung, dass sie das ganze Land in Lots zu je 20 h. vermesse u. jedes 2-te Lot besiedle. Die Offerte ist wegen des ihr zu Grunde liegenden Gedankens der Beachtung wert, aber — im N. von Tibagy ist das Klima tropisch heiss ; zu dem vermuthe ich, dass es sich um Sumpfland handle, weil es der Brasilianer so billig anträgt. Er hat dasselbe Angebot auch dem G. Tonissi gemacht.

Ausweis

über die Immigranten-Bewegung in Parana im I. Semester 1900.

Eingewandert sind im	Österreicher			Aus Preussen	Totale	via Hafen	Heimgereist sind	Österreicher		
	Familien	led. Männer	Summe der Menschen					Familien	ledige Männer	Summe der Menschen
Jänner	2	2	9	1	10	Genua	Jänner	—	1	1
Februar	6	1	31	-	31	„	Februar	2	—	8
März	16	1	80	—	80	Bremen	März	8	4	35
April	6	—	26	—	26	10 via Bremen 16 aus Espirito Santo	April	1	1	4
Mai	3	—	18	—	18	Bremen	Mai	—	—	—
Juni	1	-	2	—	2	„	Juni	—	—	—
Summa	34	4	166	1	167		Summa	11	6	48

Curityba, am 30. Juni 1900.

Abschrift

der Schrift des k. u. k. Oesterr.-ung. Consulates in Montreal-Canada vom 6. September 1899 Nr. 847|99. an das hohe k. u. k. Ministerium des kais. u. kön. Hauses und des Äussern in Wien.

Hochgeborener Graf! Die fortgesetzte Bewegung namentlich unter den Bauern verschiedener Districte in Galizien, in der Bukowina und in Ungarn, zur colonieweisen Auswanderung nach Canada, welche im Jahre 1896 anfing, grössere Dimensionon anzunehmen, und sich seit dem in jedem Jahre gesteigert hat, so dass seit Beginn des laufenden Jahres mehr als 7000 österreichisch-ungarische Staatsangehörige nach Canada gekommen sind, haben zu wiederholten hieramts eingelaufenen Anfragen von der Heimat über die Colonisations Verhältnisse in Canada, beziehungsweise über die Fortschritte und das Wohlergehen dieser Einwanderer, Anlass gegeben. Wenn auch die von Privatpersonen einlangenden diesbezüglichen Anfragen aus principiellen Gründen keine eingehendere Behandlung erfahren konnten, muss sich die Nothwendigkeit eines hieramtlichen eingehenden Berichtes über diese Emigration um so mehr aufdringen, als allem Anscheine nach, diese Bewegung eher zu — als abnehmen wird, zumal schon in der kurzen Zeit die Erfolge der Einwanderer Durchweg derartig günstig sich ausweisen, dass schon durch die Privatcorresdondenz derselben an ihre in der Heimat verbliebenen Freunde, diese leicht zur Auswanderung nach Canada veranlasst werden können.

Der allerergebenst gefertigte k. u. k. General-Consul beehrt sich daher, den angeschlossenen Bericht über die Auswanderung von dort nach Canada, beziehungsweise über die canadischen Colonisationsverhältnisse mit Rüchsicht auf die wirtschaftlichen und socielen Verhältnisse in Canada, ganz gehorsamst vorzulegen. Genehmigen Euer Excelenz den Ausdruck der tiefsten Ergebenheit Montreal, Canada, am 6. September 1899. Der k. u. k. General-Consul Schultz m. p.

Die Einwanderung von Oesterreich-Ungarn nach Canada besteht zumeist aus Landwirthen und Landarbeitern, welche sich in der Provinz-Manitoba und den angelegenen Nord-West-Territorien dauernd ansiedeln; dann aber auch in gewöhnlichen Arbeitern, und unter diesen sehr viele Ungarn, welche bei den Eisenbahnbauten und in den Minen der Provinz Britisch Columbia sowie auch überhaupt als Eisenbahnarbeiter durch den ganzen Westen Beschäftigung finden. Im grossen und ganzen sind es nur Juden, welche in der grösseren Städten verbleiben. Über Letztere ist es nicht die Absicht, weiteres zu berichten. Hinsichtlich der Minenarbeiter in den bedeutenden Kohlenminen von Britisch Columbia lässt sich nur sehr wenig sagen. Die Arbeit ist natürlich beschwerlich, und wenn auch die Löhnung anscheinend hoch ist, so müssen anderseits die theueren Lebensverhältnisse in Betracht gezogen werden. Man darf daher wohl annehmen, dass diese Klasse der Einwanderer kaum in zufriedenstellenden Verhältnissen lebt, und vielfach sogar ein kümmerliches Leben fristet. Unter den Eisenbahnarbeitern scheinen die Verhältnisse sich etwas günstiger zu gestalten und sind manche concrete Fälle bekannt, in welchen diese Klasse sich ziemlich beträchtliche Ersparnisse hat erübrigen können, solange sie am Bahnkörper selbst als Arbeiter angestellt sind, und nicht beim Gütertransport, in welch letzterem Falle, sie

ähnlich den Minenarbeitern meist nur eine kümmerliche Existenz finden. Diese letzten beiden Klassen sind entweder junge Leute, welche sich nur vorübergehend in Canada mit dem Vorsatze aufzuhalten gedenken, nach Erwerbung einiger Ersparnisse wieder in die Heimat zurückzukehren oder aber Familienhäupter, welche mit dem gleichen Vorsatze, alleine nach Canada auswanderten, und die Familien in der Heimat zwischenweilig von hier unterstützen. Doch kommt es manchmal vor, dass diese Leute, nachdem sie einige Ersparnisse zurückgelegt haben, sich als Farmer im Nordwesten Canadas, dauernd niederlassen, und beziehungsweise ihre Familien nach Canada kommen lassen Die vor erwähnten concreten Fälle des Gelingens stehen jedoch immer hin vereinzelt da, und sollte dieser Auswanderungstrieb nicht discutirt werden Ueber die eingewanderten Landwirthe und Landarbeiter endlich, welche mit dem Vorsatze sich dauernd hier anzusiedeln, ihre ganze Familie und Hab und Gut gleich mitbringen, haben die vielfachen, und nach allen Richtungen hin, gepflogenen Erhebungen dargethan, dass sich die canadischen Verhältnisse äusserst günstig für sie erwiesen haben, selbst für Viele derjenigen, bei denen anfangs mit Rücksicht auf ihre Armuth bei Ankunft in Canada, grosse Besorgnisse gelegt werden müssten. Es ist gradezu erstaunlich, wie der Fleiss und das frugale Leben dieser Leute in kurzer Zeit materielle Lage derselben so wesentlich verbessert hat, dass sich unter denselben schon jetzt, durchweg ein behaglicher Wohlstand vorfindet. Diese Emigration vertheilt sich fast ausschlisslich auf die Provinz Manitoba und den anliegenden Districten Assiniboia, Alberta und Saskatchewan der Nord-West Territorien, über ein Gesammtareal von 964 072 Quadrat Kilometer, welche sich zu allen Branchen der Landwirthschaft mit Ausnahme des Obstbaues, allenthalben vorzüglich eignen. Das Land ist fruchtbarer Prärieboden, welcher nur das Umpflügens bedarf, um für alle Getreidesorten, vorzugsweise Frühjahrsweizen von besonders guter Qualität für die Aussaat fertig gestellt zu sein.

Das Klima ist ein äusserst gesundes. Der allerdings grossen, aber leicht erträglichen Hitze des Sommers, steht die wiederum sehr grosse, aber ebenfalls leicht erträgliche Kälte des Winters gegenüber. Der Uebergang vom Winter zum Sommer und umgekehrt, ist sehr plötzlich und lässt den Winter dadurch sehr lang erscheinen. Dahingegen muss in Betracht gezogen werden, dass die Frühjahrsaussaat, welche erst im Mai in den Boden kommt, bereits Ende August schnittreif ist. Der einzige wirkliche Uebelstand des langen Winters, welcher sich namentlich bei den während des voraufgegangenen Sommers angekommenen Einwanderern geltend gemacht hat, ist die Unmöglichkeit, während des Winters lohnende Arbeit zu finden, da natürlich im Felde nicht gearbeitet werden kann, und wenn auch die meisten dieser Emigranten, die von der canadischen Staatsverwaltung gewährten pel tomesteads von je 160 Ackers aufnehmen, darf dabei nicht ausser Acht gelassen werden, dass angesichts der grossen Armuth vieler mit der Bearbeitung des eigenen Landes nicht gleich begonnen werden kann, vielmehr vorläufige Arbeit bei den benachbarten älteren Ansiedlern gefunden werden muss, um den Lebensunterhalt für den ersten Winter zu erwerben, ja selbst die Frauen zuweilen ebenfalls in fremden Dienst treten mussten, und daher nicht einmal Kartoffel und Gemüsebedarf für den Winter auf ihren eigenen Boden im ersten Sommer erzeugen konnten, zumal wennn sie erst spät im Sommer hier ankam. Die in materieller Hinsicht etwas besser gestellten unter ihnen, konnten sich allerdings vielfach schon im ersten Herbst oder gar bei Ankunft, eine Kuh anschaffen und den Gemüsegarten von Frau und Kindern bestellen lassen. Die grösste Gefahr für den Einwanderer hier, soweit er nicht in geregelten finanziellen Verhältnissen die Landwirtschaft sogleich beginnen kann, liegt eben in dem ersten Winter Hat er den erst überstanden, so kann er ohne Bedenken in die Zukunft schauen Es sind während der letzten zwei Winter verschiedene Fälle der grössten Noth und des Elendes bekannt geworden, hervorgerufen durch die beinahe kindliche Naivetät vieler Emigranten, welche in Canada gänzlich unbemittelt im festen Glauben ankammen, die canadische Staatsverwaltung werde ihnen die vollständige Einrichtung zum Beginn der Landwirthschaft, ausser dem thatsächlich frei gewährten Lande, und auch sonstige benöthigte Unterstützung freigeben. Nun sind allerdings concrete Fälle bekannt, in welchen die canadische Staatsverwaltung zum Theil über hieramtliche Verwendung, zu Gunsten der Einwanderer, sich bewegen liess, verschiedenen gänz-

lich unbemittelteu und in grosser Noth sich befindlichen Familien, welche während des Winters 1896/97 nach Canada gekommen waren, Vorschüsse auf das ihnen überlassene Land, in Gestalt von materieller Unterstützung in Lebensmitteln sowie der einfachsten Einrichtung zum Beginn der Landwirtschaft zu machen. Diese Vorschüsse wurden derzeit jedoch unter den bestimmten Voraussetzungen gemacht, dass dadurch kein Präjudicium geschaffen werden solle. Dennoch mussten auch im letzten Winter wiederum mehrfache Unterstützungen in Gestalt von Lebensmitteln gemacht werden. Dies hatte der Oppositionsparthei im canadischen Parlament Anlass gegeben die „Galician Immigration" worunter allerdings nicht nur Galizier, sondern ebenfalls die in grosser Zahl hier ankommenden Buckowiner zu zählen waren, zu verschreien, um so mehr als in Kreisen dieser Oppositionsparthei, der mit hier amtlichen Bericht vom 12. Juni l. J. Zl. 536/99 dem hohen k. u. k. Ministerium bekannt gegebene bedauerliche Vortall der Mordthat zweier Galizier, benutzt wurde, um der ganzen Race und nicht den individuellen Mordbuben, dieses Verbrechen zur Last zu legen. Zu wiederholten Malen wurde die Frage der Rathsamkeit der Bekämpfung dieser Emigration, welche für den canadischen Staatsschasz nicht nur kostspielig sei, sondern eine grosse Gefahr dem Nationalleben dadurch zu werden bedrohe, dass die plätzliche Entstehung grösserer „Galician Colonies" in dem spärlich bevölkerten Nordwesten, die englische Bevölkerung überwiegen werde, im letzten canadischen Parlament ventilirt Der Umstand, dass diese Emigranten in ihrer Nationaltracht hier ankommen und dadurch das Gepräge des völlig fremdländischen, der canadischen Bevölkerung vor Augen halten, mag allerdings dazu beigetragen haben von vornehinein ein Vorurtheil gegen diese Leute zu schaffen. Hiezu kommt, dass anfangs die canadische Staatsverwaltung nicht in der Lage war, dieser Einwanderungsbewegung in intelligenter Weise zu begegnen, insofern sie unter ihren Beamten nicht einen einzigen hatten, welcher die Sprache dieser Leute verstehen konnte. Dieser letztere Uebelstand muss wohl als Hauptursache aller später entstandenden Schwierigkeiten erblickt werden, ist jedoch jetzt durch Anstellung eines intelligenten Dolmeschers in Winnipeg beseitigt worden. Ueber wiederholtes hieramtliches Einschreiten gelang es das Interesse der canadischen Staatsverwaltung für das Wohlergehen dieser Leute warm zu halten, und die Machinationen der Oppositionsparthei und ganz besonders der Oppositionspresse, diese Emigranten auf ein niedrigeres Nivou der Menschheit stellen zu wollen als ihre Nachbarn, und bestimmte Ausschlussgesetze für sie zu schaffen zu nichte zu machen. Die Erfahrungen haben seitdem zur Genüge klar gestellt, dass diese Emigranten sich sehr rasch in Canada nicht nur acclimatisieren sondern sogar sich rasch assimiliren und in Folge ihres Fleisses und ihrer Frugalität sowie angesichts des Umstandes, dass die Landwirthschaftsbetreibung ihnen angeboren erscheint im Durchschnitt weit bessere Resultate aufzuweisen haben, als die gleichzeitig mit ihnen hier angekommenen Einwanderer britischer und anderer Nationalitäte, so dass der bessere Theil der Oppositionspresse sich wohl oder übel gezwungen sah, ihre früheren Verläumdungen wiederrufen, und diesen Emigranten Gerechtigkeit wiederfahren lassen zu müssen. Demnach hat sich die canadische Staatsverwaltung bewogen gefühlt, die „Galician Immigration" von dem Genuss des für Emigranten von Europa den europäischen Schiffsagenten eingeräumten Bonns von 5 Dollars für jeden Erwachsenen auszuschliessen. Der Herr Minister des Innern für die Dominion von Canada begründet diese Discrimination durch die Annahme, dass diese Emigration eine Erweiterung von der bisherigen Höhe nicht zulässig erscheinen macht, ohne ernstliche Bedenken der Ueberwiegenheit dieser Colonien über die canadische Bevölkeurng zu geben, dass jedoch anderseits die Unterbrechung des Bonns für die „Galician Emmigration" nicht als unfreundliche Handlung seitens der canadischen Staatsverwaltung aufzufassen sei und keineswegs zu erwarten stehe, dass die Fortsetzung dieser Emigration in limitirten Höhe, aufhören werde. Die hieramts über diesen Punkt mit dem Ministerium des Innern für die Dominion von Canada gewechselte Correspondenz besteht in:

a) hieramtlicher Note vom 2. Juni l. J. Nr. 478/99. folgendermassen:

(Opuszczony tekst angielski czterech pism.)

Ausserdem wird zur weiteren Erleuterung der stenographische Bericht der Parlaments-Verhandlung vom 7. Juli angeschlossen, worin die canadische Einwanderungspolitik nähere Erörterung findet. Hinsichtlich der bestehenden Erziehungsverhältnisse der Einwanderer im Nordwesten Canadas ist zu bemerken, dass die Schulen unter Verwaltung der Provinzialregierungen stehen, und die canadische Staatsverwaltung keine Controlle ausübt, natürlich dadurch erklärlich erscheinen muss, dass die Schulen einfache „public schoals" sind und beim Nichtbestehen einer staatlichen Kirche „non sectarian" sind, also Religionsunterricht in denselben ganz fortfällt. Ueber die Schulen selbst lässt sich natürlich nur ruhenliches berichten, da eine practische, einheitliche und moralische Erziehung der heranwachsenden Generation für das Wohlergehen des ganzen Landes von zu grosser Bedeutung ist, um die Erziehungsfrage leichtfertig zu behandeln. Es muss dies um so mehr hervorgehoben werden, als die Lebensweise der Einwanderer, sich anstatt in Dörfern zu concentriren, vielmehr über ein grosses Areal verstreut auszudehnen, eine weit grössere Anzahl von Schulen erforderlich macht, als die immerhin noch spärliche Bevölkerung anderer falls benöthigen würde. Ueber das Verhalten der heimischen Einwanderer zu den Schulen berichtet das Ministerium des Inneren in Ottawa unterm 29 August l. J. folgendermassen :

(Opuszczony tekst angielski)

Wie sich die politische Stellung der heimischen Einwanderer gestellten wird ist noch unbestimmt das Canadische Gesetz berechtigt einen jeden männlichen Erwachsenen, welcher 3 Jahre in Canada ansässig gewesen ist, zum Bürgerrecht und somit zum Stimmrecht. Nachem nun aber die fremdländische Emigration nach Canada in den letzten Jahren einen solch bedeutenden Aufschwung genommen hat, werden unter beiden politischen Partheien Canadas vielfach Stimmen laut, dieses Gesetz zu modificiren und als Grundbestimmung anzusetzen, dass der Ansiedler die englische Sprache verstehen müsse um das Bürgerrecht beziehungsweise Stimmrecht erwerben zu können und dürfte schon in nächster Zeit einen diesbezüglicher Gesetzesantrag zur Vorlage kommen, um zu verhindern, dass die Unwissenheit der fremdländischen Emigranten hinsichtlich canadischer Institutionen von den Partheiführern bei den Wahlen gewissenlos benutzt werde. Was nun endlich religiösen Beziehungen unter den heimischen Emigranten anbelangt, so sind sie hierin, bei dem Fehlen einer Staatskirche in Canada, ganz auf sich selbst angewiesen, und unterlässt es die Staatsverwaltung aus principiellen Gründen hierin einzugreifen Die anverwahrten Berichte des römisch-katholischen Erzbischofs von St. Boniface in Manitoba, und des römisch-katholischen Missionärs eben daselbst geben eine eingehende Schilderung der bestehenden Verhältnisse. Wie die persönliche Anschauung derzeit gelehrt hat, scheint der Mangel an Geistlichen unter den Ruthenen, diese gänzlich den doppelseitigen Einflüssen, einestheils der ortodoxen russischen Kirche, angeregt von dem in San Francisco ansässigen russischen Bischof und anderertheils der presbyterianischen Kirche in Canada preiszugeben. Es hat den Anschein, als ob letztere mit der Zeit unter den Ruthenen einschlägigere Erfolge aufweisen werde, zu mal momentan zwei junge Galizier im presbyterianischen Collegium studiren, um sich zu Missionären unter ihren Landsleuten auszubilden, während anderseits die mehrfach endsandten Missionäre der orthodoxen russischen Kirche bislang nur negative Resultate aufgewiesen haben. Montreal, Canada am 6. September 1899. Der k. u. k. General-Consul. Schultz. m. p.

Anlage C. zu Nr. 847/99:

K. u. k. Consulat Montreal.
Empfangen 25 Juni 1899. J. N. 718/99.
Beantwortet . . . J. N.
Acten Zeichen II. 3 c.

Einem Kaiserl. u. Königl. Österr-Ungarischen General-Konsulate zu Montreal Canada.

An wohlwollender Rücksichtnahme auf Eurer Hochwohlgeborenen freudlichen Erkundigungsgesuch inbetreff der galizischen Einwanderer geruhten Seine

Erzbischöfliche Gnaden, Dank meiner günstigeren Stellung als katholischer Missionär unter diesem Volke, meine Wenigkeit mit dem Antwortschreiben zu betrauen. Neben mir ist noch mein werter Bruder Pater Albert Kulawy, in derselben Richtung thätig. Wir sind die einzigen römisch-katholischen Priester, die sich mit der Seelsorge der armen Galizier und Polen beschäftigen können, da ausser uns beiden kein Missonär ihre Sprache redet noch versteht.

Auf die zweite Frage, ob die griechisch katolische Kirche irgend einen Einfluss auf die Galizier ausübt, kann ich nur dahin Auskunft ertheilen, dass bisher noch kein Priester des griechischen Ritus hier ist, obwohl schon die öfteren von Seiten Sr. Erzbschl. Gnaden in dieser Absicht Gesuche an die kirchlichen Behörden von Galizien eingereicht worden sind. Die hiesiege galizische Bevölkerung muss sich demnach einstweilen mit ihren beiden Priestern des römisch-katholischen Ritus begnügen, die sie „polnische Priester" zu nennen pflegen, um sie von ihren „russischen" d. h. griechisch-katholischen Priestern zu unterscheiden. Die Hochw. Herrn Basilienser, um deren Ankunft Mgr. Langerin zu wiederholten Malen angehalten hat, haben eine abschlägige Antwort gegeben, so dass wir gegenwärtig kaum noch auf Hilfe von Seiten der griechisch-katholischen Kirche hoffen dürfen. Die Galizier sind indes nicht ganz unwillig, und lassen sich verhältnismässig leicht von uns leiten, zumal wir ihnen stets Hoffnung auf Ankunft von Geistlichen ihres Ritus machen. Eine erste katholische Kirche für die deutsch- polnisch- galizische Bevölkerung erhebt sich langsam in Winnipeg, dem Centralpunkte unserer Missionen.

Zum grössten Bedauern, löse ich die dritte Frage mit einem trockenen „Nein". Es besteht bis heute noch keine Schule für Galizier in ihren Mitten. Von englischen religionslosen Schulen will das Volk nichts hören. Sie wollen dieselbe Religionsfreiheit in Kanada wahren, deren sie sich im Heimatlande erfreuten. Demnach verlangen die Galizier allgemein eigene Schulen mit katholischen Lehrern, die auch ihrer Sprache mächtig seien. Vor allem thut eine solche Anstalt in Winnipeg selbst not. Wir errichten, wie oben bemerkt, eine katholische Kirche für die Galizier, warum sollte nicht zugleich eine Schule für sie erstehen? Zur Erreichung dieses edlen Zweckes dürften wir uns auf Euerer Hochwohlgeborenen wohlwollenden Einfluss stützen Lehrer, die ausser der polnischen auch noch der russischen, deutschen und englischen Sprachen mächtig sind, haben wir zur Hand.

Das Volk ist durchweg arm und die Stütze, die wir von ihnen erwarten können, ist ihren kärglichen Mitteln angemessen, so dass wir notgedrungen auf staatliche Hilfe angewiesen sind.

Hochachtungsvoll P. Wilhelm Kulawy, O. M. I. mp. St. Mary's Church. Winnipeg, d. 21. Juli 1899.

Odpis

do L. 74080 Nr. XLIII. Washington, 18. November 1899.

An das Hohe K. u. K. Ministerium des Aeussern.

Hochgeborener Graf! In Befolgung der hochen Weisung vom 5ten September d. J. Z. $\frac{50.009}{III.}$, womit Euere Excellenz mich beauftragt hatten, über die Verhältnisse der Emigrationsbewegung aus Galizien nach den Vereinigten Staaten mich des Näheren zu informiren, habe ich nicht ermangelt, die diesfalls zunächst in Betracht kommenden K. u. K. Generalconsulate in Nev-York und Chicago einzuladen, im Sinne des obigen hohen Erlasses die entsprechenden Erkundigungen einzuziehen und beehre ich mich nunmehr Hochdenselben in der Anlage die mir von Seiten der beiden genannten Consularämter im Gegenstande zugekommenen Berichte ergebenst zu unterbreiten.

Genehmigen Eure Excellenz den Ausdruck meiner Ehrfurcht.

Hengelmüller. m. p.

Kaiserl. und Königl. österr. ung. General Consulat New-York

am 8. November 1899 Nr. 8155.

Hochlöbliche k. und k. Gesendschaft! In Befolgung der hochgeschätzten Weisung von 1. October l. J. Z. 8155, beehre ich mich den nachstehenden Bericht über die Einwanderung aus Galizien ergebenst zu unterbreiten. Laut der von der New-Yorker Einwanderungsbehörde geführten Statistik landete in dem hiesigen Hafen während der letzten drei Fiscal-Jahre aus Galizien und der Bukowina (die unter einer Rubrik geführt werden) die folgende Anzahl von Immigranten:

Fiscal-Jahr vom 1. Juli bis 30. Juni

	Männlich	Weiblich	Zusammen
1895/96	6788	3997	10.785
1896/97	2428	2105	4.538
1897/98	5786	4958	10.744

Über die Höhe der galizischen Einwanderung im letzten Fiscal-Jahre 1898/99 die jedenfalls im Einklang mit der Gesammteinwanderung sich gegen das Vorjahr beträchtlich gehoben haben muss, sind den statistischen Aufzeichnungen leider keine näheren Daten zu entnehmen, die die mit Anfang dieser Periode eingeführte neue Methode der Führung der Statistik die Immigranten lediglich nach ihrer Muttersprache classificirt, ohne auf ihre Staatsangehörigkeit oder das Heimatsland, aus dem sie auswandern, Bezug zu nehmen In den oben wieder gegebenen Ziffern ist die Zahl der aus Galizien und der Bukowina eingewanderten Israeliten mit circa 40—50% einbegriffen. Über die weitere Gestaltung der Existenzbedingungen dieser Kategorie von Emmigranten lässt sich ein Überblick nicht gewinnen. Dieselbe werden bei ihrer Landung zum weitaus grössten Theil von Verwandten in Empfang genommen und beginnen ihr Leben in der neuen Welt unter Schutz und Hilfe ihrer Angehörigen meistenstheils in den grösseren Städten der Union, wo sie sich fast ausschliesslich mit einem Gewerbe oder mit Handel befassen Das Reiseziel der übrigen Galizischen Einwanderer sind vor allem die Staaten Pennsylvania, wo circa 100.000 österr. Polen leben sollen, Ohio und Illinois; ferner die sogenannten New England Staaten, unter denen der Staat Massachusetts die zahlreichsten galizischen Colonien aufweist. Nennenswerth sind unter denselben die Colonie in der Stadt.

Chicopee mit circa	5000	Seelen
Worcester	3000	„
Webster	3—4000	„
Boston	2—3000	„
Salem	1000—1500	„
Lorenz	1000—1500	„
Holyoke	1500—2000	„
und Ware	2000	„

Im Staate Connecticut sin an bedeutenden Colonien zu nennen:

Meriden mit circa	3000
New-Hawen mit circa	3000
New-Britain „	2000
Bridgeport „	2000

Im Staate New-York ist ausser der in der Stadt New-York befindlichen Colonie von circa 4—5000 Selen nur die in der Stadt Schenectady mit circa 3.000 Seelen von Bedeutung. Auch der Staat New-Jersey enthält einige Colonien, von welchen die in Perth Amboy mit circa 2.000, Patterson und Newark mit circa 1000—1.500 als die hauptsächlichsten anzuführen sind

Nach Rhode Island richtet sich die Einwanderung der Galizianer nur in geringem Maase und die Colonie in Providence mit circa 1500 Köpfen ist die einzige nennenswerthe Ansiedlung in diesem Staate. Der Beschäftigung nach sind die Mitglieder der Colonien im hiesiegen Amtsbezirk vorwiegend Fabriks-

arbeiter da diese Klasse unserer Emigranten, wiewohl mit wenigen Ausnahmen der Landbevölkerung Galiziens enstammend, ihren Lebenserweb hierlands hauptsächlich in Kohlenbergwerken und in der Arbeit in industriellen Unternehmungen sucht. Man schätzt, dass im Amtsberichte ungefähr 70% der polnischen Einwanderer in Webereien, Eisengiesereien und anderen Fabriken beschäftigt sind. Ihr Verdienst stellt sich auf etwa 7--12 Dollars per Woche. Gegenüber dem Lebensunterhalt der polnischen Arbeiter der sich infolge ihrer sehr bescheidenen Ansprüche ziemlich billig stellt, kann dieser Arbeitslohn ihrer Verhältnissen gemäss als durchaus befriedigend bezeichnet werden, doch ist in Betracht zu ziehen, dass wenn auch gegenwärtig eine Periode ganz exceptioneller Rührigkeit der industriellen Production eingetreten ist, in den letzten Jahren die Thätigkeit der Fabriken nur dem jeweiligen Bedarf angepasst war und der Betrieb oft monatelang gänzlich eingestellt wurde. Die Lage der Arbeiterbevölkerung war daher im allgemeinen eine sehr prekäre und die bedürfnislose und sparsame polnische Arbeiterschaft wurde dadurch nicht weniger betroffen. da sie durch die lange Dauer der unfreiwilligen Beschäftigungslosigkeit aller während der Arbeitsperiode erübrigten Ersparnisse beraubt wurden. Ist auch im Laufe des letzten Jahres die Arbeit in den Industrie Etablissements eine stetigere geworden und das Niveau der Arbeitslohne gestiegen, so kann angesichts der hiedurch so sehr stimulirten Einwanderungsbewegung und der über kurz oder lang zu erwartenden Ueberproduction die polnische Landbevölkerung vor dem Verlassen ihrer Heimath doch nur eindringlich gewarnt werden Die unausbleibliche Reaction wird eine Überfüllung des Arbeitsmarktes vorfinden. von der dann gerade unsere in der überwiegenden Mehrheit nur zur niedrigsten Lohnarbeit befähigten Einwanderer am meisten betroffen werden. Von den Fabriksarbeitern abgesehen dürften etwa 10% der polnischen Einwanderer ihren Lebenserwerb durch Ausübung einer Profession finden und circa 20% derselben bleiben ihrer in der Heimat gewohnten Beschäftigung treu und verdienen ihr Brod als Farmarbeiter mit 10—18 Dol. monatlichen Lohn bei voller Verpflegung. Solche Landarbeiter sind im Amtsbereiche dieses General-Consulates meistentheils im Staate New-Jersey und Connecticut zu finden. Grosse Ansiedlungen von Landarbeitern bestehen in einzelnen Theilen von Canada in der Nähe von Winnipeg und im Staate Georgia in den Vereinigten Staaten, wo die grosse Bremer-Schiffs Agentur Firma F. Missler & Krimert eine bedeutende galizische Colonie begründet hat. Die genannte Firma unterhält zahlreiche Agenten in Galizien, die mit der Förderung der Auswanderung betraut alle Mittel anwenden. um ihren Zweck zu erreichen. Nur zu oft wiederholen sich. denn auch die Fälle in einen ganze Familien. die zur Verschuldung oder Verkauf ihres geringen unbeweglichen Habes verlockt werden, um nach den Vereinigten Staaten nach Canada oder Brasilien auszuwandern, statt die Verheisungen jener Agenten verwirklicht zu sehen, dem grössten Elend in der Fremde preisgegeben werden. Ein eklatantes Beispiel des unverantwortlichen Verfahrens der Firma F. Missler & Krimert hat diesem k. u. k, General-Consulate vor drei Jahren Veranlassung gegeben, die Aufmerksamkeit der galizischen Landesregierung auf ihre Thätigkeit zu lenken, als deren hiesiger Geschäftsführer zur kostenfreien Repatrierung von vier aus dem Bezirke Tarnopol ausgewanderten Familien verhalten werden musste, die nicht nur in gewissenloser Weise zur Emigration verleitet, sondern gegen ihren Willen nach der Colonie „Missler" im Staate Georgia gebracht wurden, von wo sie nach Einbüssung all ihrer Mittel die Intervention dieses Amtes zu ihrer Heimbeförderung anzurufen gezwungen waren. Bezüglich der galizischen Immigration ist noch auf eine Rubrik der Einwanderungsstatistik hinzuweisen, die von gewissen Interesse erscheint, und zwar auf die Zahl der Einwanderer, denen das Landen nicht bewilligt und die demzufolge deportirt wurden. Im Fiscal-Jahr 1895|96 wurde nur ein galizischer Einwanderer als „Pauper" zurückgesendet. Desgleichen wurde in 96 97 auch nur einer von der Landung ausgeschlossen, wogegen im 97 98 104 aus Galizien ausgewanderten Personen als „Paupers" 25 als Contract-Arbeiter und 14 wegen ansteckende Krankheiten die Immigration verweigert wurde. Schliesslich beehre ich mit der Thätigkeit der Oesterreichischen Geselschaft von New-York Erwähnung zu thun, welche seit ihrer Begründung am 1. Mai 1898 bis zum 1. November l. J. im Ganzen 208 Einwanderer aus Galizien beherbergt hat.

Von diesen Einwanderern wurden fur 22 Männer und 73 Frauen Arbeit vermittelt während 66 Männer und 47 Frauen der Obhut ihrer hier ansässigen Anverwandten übergeben wurden.

Der k. und k. Vice Consul und Gerent.

Imp. & Royal Austro-Hungarian Consulate, General. Chicago.

Am 9. November 1899 Nro 5372.

In Verfolung der hohen Weisung vom 1. October l. J. habe ich nicht gesäumt, über die Bedingungen der Ansiedlungen und Existenz galizicher Emigranten im Bereiche dieses Consularbezirkes Erkundingungen einzuziehen, wobei ich meine bisherige Anschauung bestaetigt gefunden habe, dass die derzeitige Lage fuer, die in den Westen der Union Einwandernden keineswegs ungünstig ist. Eine direkte Einwanderung aus Galizien nach jenen Gebieten, für welche Chicago das Centrum ist, gehört nicht zur Regel. Diejenigen, welche sich hieher wenden, haben zumeist eine kürzere oder längere Lehrzeit auf dem heissen Boden der oestlichen Staaten besonders Pennsylvaniens hinter sich und sind dergestalt für die hier herrschenden Schwierigkeiten schon entsprechend vorgeschult, denen sie darum auch schwieriger unterliegen. Bei der seit ungefaehr zwei Jahren hier herrschenden regen Thätigkeit ist die Nachfrage nach Arbeitskräften immer gross und wer Arbeit sucht, mag sicher sein, sie zu finden. Die galizischen Auswanderer werden vorzugsweise als Fabriksarbeiter für solche beschäftigungen verwendet, welche eine geringere Intelligenz erfordern. Hiebei bringen sie es bis zu einem Tagesverdienste von Dol. 1·25 — 1·50, welchem, als normale Auslage die wöchentliche Pension von Dol. 2 — 3 für Wohnung und Verpflegung gegenüber steht. Obwohl anfangs unter den Unregelmässgkeiten des hiesigen Lebens leidend und von den in der Heimat zurückgelassenen Kindern und Frauen getrennt, zur Verwahrlosung hineingend, vermögen sich dennoch die Meisten zu behaupten und von den Einwanderern polnischer Zunge sind es gerade die Galizischen, denen nachgesagt werden muss, dass sie auch die Verbindung mit der alten Heimat aufrecht zu erhalten dauernd bemüht sind. Viele nach Angabe gewiegter Kenner der Verhältnisse fast die Hälfte der Galizier kehren, nachdem sie sich hier ein Vermögen von mehreren Hundert ja sogar 1 bis 2 Tausend Dollars gemacht haben, zu ihrer Heimath zurück, wo sie sich dann ein kleines Anwesen zu kaufen imstande sind. Darauf bezügliche Kaufkontrakte werden schon von hieraus in ziemlicher Anzahl effectivirt. Das namhafte Geldsendungen hiesiger galizischen Einwanderer an ihre in der Heimat befindliche Angehörigen staattfinden, ist allgemein bekannt und dürften sich theilweise in Galizien postalisch erheben lassen, wiewohl die Geldsendungen grösstentheils durch Banken bewirkt werden. Schwieriger als für Fabriksarbeiter gestaltet sich schon die Lage für diejenigen, welche als Farmer hieher eine neue Existenz suchen kommen. Grund und Boden findet sich zwar, nicht sowohl im Staate Illinois, in welchen nur die Grafschaften la Salle und Peru in Betracht kommen, als vielmehr in den Staaten Nebraska, Minnesota und Wisconsin, zur Genüge und wird seitens der Eisenbahn und Holzabstockungsgesellschaften auf Grund der ihnen ertheilten Privilegien vertheilt. Doch ist es zum Betriebe einer Farm immerhin erforderlich ein Minimal Betriebscapital von Dol. 200 mitzubringen. Fabriksarbeiter, die sich ein solches zurückgelegt haben, können aber dann auch als Farmer ganz gut gedeihen. Eine directe Einwanderung aus Galizien zur Farmerarbeit gehört zu den selteneren Fällen und geschiet dann in der Regel nicht blind, sondern auf Grund eingezogener Informationen mit dem Beistande der hieher vorausgekommen und hier prosperierenden Landsleute. Es muss daher bei Berücksichtigung der galizischen Anwenderung vorzugsweise das überwiegende Contingent der Fabriksarbeiter ins Auge gefasst werden. Für die Letzteren sind die gegenwärtigen wirtschaftlichen Verhältnisse günstig und werden es bleiben, solange die herschende Prosperitat andauert und

den Zufluss neuen Arbeitermaterials verträgt. Sollten sich, was derzeit unabsehbar ist, die Verhältnisse wieder ändern, so wird sich auch die Einwanderung insbesonders die der hier numerisch starken und bereits organisirten Galizier, von selbst regulieren. Dass in solchen Momenten seitens jeder Nation einige Opfer fallen werden, ist allerdings unzweifalhaft

Der k. u. k. Viceconsul und Gerent.

K. u. k. Mission Buenos Aires 30. December 1899 Nr. 16.

P. 8296. Ref. III.

An Seine Excellenz Hochgeborenen Grafen Gołuchowski in Wien. In der Anlage beehre ich mich Euerer Excellenz mein Elaborat über das argentinische National- Territorium Misiones zur ergebensten Vorlage zu bringen. Vor allem habe ich demselben in möglichst gedrängter Form jene algemeinen Verhältnisse zu characterisieren getrachtet, von welchen die Eignung eines Gebietes zu colonisatorischen Zwecken abhängt. Dem entsprechend habe ich bei der Bearbeitung des gelegentlich meiner Studienreise, gesammelten Materials, versucht ein Schema einzuhalten, welches auch eine allgemeine Orientierung, über das in Rede stehende Gebiet ermöglicht. In erster Linie ist die Bewohnbarkeit des Landes durch Europäer zu berücksichtigen und habe demnach, die geografische Lage die Einwohner, geologische Formalion, Bodenbeschaffenheit und Configuration, Klima etz. zur Sprache gebracht die landwirtschafliche Nutzbarkeit des Bodens als nöchstwichtigsten Factor betrachtend, übergehe ich auf die Naturproducte und Bodenerzeugnisse dann auf die bestehenden und zu erstellenden Communicationsmittel, um den ersten Theil meiner Arbeit mit einer kurzen Schilderung der bestehenden Industrieverhältnisse zu schliessen.

Der zweite Abschnitt behandelt die Eintheilung der Ansiedelungen in Urwald und Lang Colonien, die Schilderung der in den Ersteren und Lezteren zu unternehmenden Arbeiten und der Vorzüge und Vortheile, welche die Einen und die Anderen aufweisen.

Der dritte Abschnitt hat die in Misiones bestehenden Colonien und deren Entwickelungsstadium zum Gegenstande, während der Vierte die, ausschliesslich von galizischen Polen bevölkerte Colonie Apostoles, des Näheren beleichtet.

Die im leztgenannten Abschnitt aufgezählten administrativen Übel herrschen nicht nur in Apostoles allein, sondern im Grossen und Ganzen auch in allen anderen argentinischen National- Colonien.

Ich habe auch anlässlich eines Besuches, den ich unlängst dem Präsidenten abstattete, nicht verfehlt, die wahrgenommenen Misstände zur Sprache zu bringen und hat mir General- Roca nicht nur die Versicherung gegeben auf eine ehethunlichste Abschaffung derselben hinwirken zu wollen, sondern nicht sogar ersucht ihm vermittelst eines Privatschreibens ein, alle meine, in den von mir bisher besuchten Colonien constatierten Übel, behandelndes Memorandum zukommen zu lassen und demselben auch jene Propositionen beifügen zu wollen, von welchen ich mir eine Sanierung der erwähnten Verhältnisse erwarte.

Anlässlich der Beschreibung der Besitztitelfrage meinte General Roca, dass er wohl einstehe, dass die gegenwärtigen diesbezüglichen Gesetze den Colonisten nichts weniger als günstig seien und es ihm in Anbetracht der von mir in den Colonien gemachten Erfahrungen erwünscht wäre, dass ich einen den Emigranten, den tathsächlichen Erwerb von Grund und Boden erleichternden Gesetz- Entwurf ausarbeiten und ihm gelegentlich eines Privat- Besuches überreichen würde. Ich werde die Ehre haben Euerer Excellenz seiner Zeit über das Resultat meiner in Interessen unserer Emigranten, unternommenen weiteren Schritte, ergebenst Bericht zu erstatten.

Genehmigen Euere Excellenz den Ausdruck meiner ausgezeichnetsten Hochachtung und tiefsten Ergebenheit.

Rakowsky m. p.

I. Allgemeine Beschreibung der argentinischen National Teritoriums Missiones.

Geografische Lage. Zwischen den Flüssen Alto Parana und Uraguay gelegen, an Paraguay, Brasilien, und die Föderal-Provinz Corrientes grenzend, hat das National Territorium Missiones einen Flächeninhalt von 3,000000 Hectaren, von welchen 2,700000 H. auf Urwald und 3.00000 Hect. auf Pampaähnliches zum Ackerbau mehr oder minder geeignetes Camp oder Grassland entfallen.

Einwohner. Von den 32.000 Einwohnern dieses Gebietes sind 16.000 brasilianischen, 4.000 garaguayischen, 6.000 argentinischen und etwa ebensoviele europäischen Ursprungs.

Geologische Formation. Geologisch der Basaltformation angehörig ist diese von einer eingeschobenen rothen Sandsteinlage unterbrochen, welche am Ufer des Parana' nächst San Ignacio in einer etwa 5 klm. langen bis zu 150 m. mächtigen horisontalen Schichte zu Tage tritt.

Terrainconfiguration und Bodenbeschaffenheit Der ziemlich tiefe röthlich braune mit eisenhältligen Thon stark versetzte Humus ist von klebliger sehr zäher Consistenz und daher insbesondere bei der ersten Urbarmachung sehr schwer zu bearbeiten. Im Durchschnitt von mittelmässiger Güte, ist dieser Boden, dessen höchste Erhebung 650 m. erreicht (Campino de Americo), stellenweise sehr ertragsfähig und wird von zahlreichen kleinen Bächern, welche in den vielfach gewundenen Teraainfalten dieses welligen Hügellandes gebettet sind, reichlich bewässert. Die in dieser Gegend häufig niedergehenden Regengüsse verwandeln diese sonst meist sehr seichten Rinnsale innerhalb weniger Kunden zu 2—5 m. tiefen 12—25 m. breiten überausreissenden Flüssen, welche jedoch 15—20 Stunden nach dem Regen wieder ihren normalen Wasserstand erreichen.

Klima Das zwar sehr feuchte Klima gilt für Gesund. Nur während den heissesten Stunden (von 2 4) der Hochsommertage steigt das Thermometer auf 30–36° C, während die Nachttemperatur 16° höchstens 18° C beträgt. Im Winter hingegen fällt die Temperatur nicht selten auf 6° C und bilden sich in kalten Nächten selbst leichte Eiskrüsten.

Schädliche Insekten. Mit Ausnahme einer grossen Menge von Ameisen, welche schon nach der ersten Umarbeitung des Bodens bedeutend abnimmt um späterhin ganz zu verschwinden, und einen Art in Missiones heuer zum ersten Male aufgetretener mikroskopischer Würmer, welche nur die versuchten Tabakpflanzungen vernichteten, ist dieses Teritorium bisher von schädlichen und lästigen Insekten verschont geblieben.

Naturproducte. Die erwähnten Urwälder enthalten mit wenigen Ausnahmen, alle Edel- und Nutzhölzer Südbrasiliens ins besondere die amerikanische Ceder, den Apache-baum, die Arancaria brasiliensis in grossen zusammenhängenden wegen Mangel an Communicationsmittel noch nicht ausgebeuteten Wäldern, und den in der argentinischen Republik nur hier allein vorkommenden Paraguay- Theebaum (Yerba) (Ilex Paragniensis).

Landwirtschaftliche Producte Maniok. Von landwirtschaftlichen Produckten sind nennenswerth eine der wichtigsten Nährpflanzen der tropischen Region, deren Anbau weder Mühe noch Auslagen ver-

ursacht, indem zur Saat blos sonst unverwendbare Bestandtheile wie Stängel etz. einfach zerschnitten und ausgestreut werden. Die Maniok- Knollen können ohne Schaden zu nehmen, bis zum Tage des Verbrauches in der Erde verbleiben, wodurch die Notwendigkeit der Errichtung von, zur Aufnahme der Vorräthe dienenden Magazinen entfällt. Bei einem Stärkegehalt von 30% könnte diese Pflanze späterhin auch zu industriellen Zwecken verwendet werden.

Reis und Mais gedeihen in mittelguten Qualitäten und geben jährlich zweimal Ernte von Getreidearten ist bisher nur

Weizen jedoch mit ungünstigen Resultaten gebaut worden.

Tabak wurde versuchsweise blos einmal gepflanzt jedoch noch vor der Reife von Insekten gänzlich vernichtet.

Baumwolle wurde heuer zum ersten Male angebaut und dürfte aller Warscheinlichkeit nach günstige Resultate liefern.

Wein ist ebenfalls heuer versuchsweise gepflanzt worden und dürfte sich der Boden für diese Cultur eignen.

Zuckerrohr gedeiht in ausgezeichneter Qualität und liefert ein Hektar, ohne künstlicher Bewässerung, eine jährliche Ernte von 50.000 kilo. Bei den sehr hohen Alkohol- Steuern und dem Mangel an Industrie, wird Zuckerrohr in Apostoles blos als Futterpflanze gebaut könnte jedoch, am Wege der Hausindustrie, mit offenem Feuer, viel vortheilhafter verwerthet werden.

Von Ölpflanzen können gebaut werden:

Arachiden in ausgezeichneter Qualität. Es ist dies eine Pflanze, welche bei richtiger Behandlung ein Tafelöl liefert, welches vom Olivenöl kaum zu unterscheiden ist.

Ricinus gedeiht ebenfalls in ausgezeichneter Qualität und werden die Stauden 4—5 m. hoch, kann jedoch im grossen Massstabe nicht gepflanzt werden, weil die hohe Besteuerung der Ricinusöl-Industrie, ein Aufkommen derselben, sehr erschwert.

Leinensamen und Sesam sind zwar noch nicht versucht worden, dürften jedoch ebenfalls sehr günstige Resultate ergeben.

Mit Vortheil könnte eine Brenneselart gepflanzt werden, aus deren Fasern ein seidenähnliches Gewebe hergestellt wird, fast alle europäischen Gemüsearten gedeihen in ausgezeichneter Qualität. — Eine der wichtigsten Nutzpflanzen, der Paraguay' Theebaum, wurde bis jetzt landwirtschaftlich überhaupt nicht ausgenützt. Diese Pflanze kommt in Südbrasilien sowie im Norden von Missions als Baum, in Paraguay hingegen hauptsächlich als Strauch vor, und liefert bereits eine dreijährige Pflanze eine halbe Ernte im Werthe von 3 Piaster während der Bruttowerth der vollen Ernte eines fünfjährigen Baumes $4^1/_2$ Piaster beträgt. Nach Abzug der Manipulations- und Transportkosten bis zum nächsten Hafen verbleibt per Baum ein Nettoertrag von $2^1/_2$ –3 Piaster. Bei dem Yerba- Strauch kann der billigeren Manipulation halber ein Mehrertrag von circa 20% erzielt werden, und würde eine Yerba- Plantage in der Ausdehnung von 1 Hectar ein Reinerträgniss von circa 1500 Piaster jährlich abwerfen.

Orangen. Ein Baum gibt nach 5 Jahren halbe, nach 8 Jahren ganze Ernte und liefert im Durchschnitt 2000 Früchte, welche an der Productionsstelle einen Werth von 6, in Hafen gestellt, je nach der Entfernung 2—3 Piaster repräsentieren.

Bananen und Ananas kommen in Missiones in grosser Mange wild vor und könnten ebenso wie viele anderen Obstarten mit Vortheil gezogen werden.

Die Viehzucht kommt zwar für die Emigranten nicht in Betracht, doch sei hier erwähnt, dass sich die Pampa von Missiones vorläufig blos zur Zucht von Creolischen Hornvieh eignet und dieselbe einen Reinertrag von 20—25% abwürft.

Kommunications - Verhältnisse.

Bis jetzt hat Missiones nur natürliche Verkehrswege, es sind dies der zu jeder Jahreszeit bis zur ässersten Grenze dieses Territoriums und selbst darüber hinaus, für kleinere dampfer schiffbare Alto Parana und der blos zeitweise schiffbare Rio Uraguay.

Im Innern des Landes sind zwar einige meist noch von den Iesuiten- Missioneren angelegte für Fuhrwerke nur bei trockenem Wetter praktikable Strassen, welche sich in einem sehr vernachlässigten Zustande befinden, doch sind in letzter Zeit folgende für die wirtschafliche Entwickelung von Missiones wichtige Eisenbahn- Conzessionen bewilligt worden:

I. Eine französische Gesellschaft hat von der brasilianischen Regierung die Conzession für die Linie Porto Alegre-Sancta Maria bocca del Munt erhalten und soll an diese ernschliessend eine andere französische Linie bis Ituraré (Provinz San Pablo) und dort abzweigend bis Pavo geführt werden, und sich somit Apostoles auf 50 Kilometer nähern.

II. Eine englische seither fallierte Gesellschaft, hat die argentinische Conzession zur Erstellung der Linie von Santo Thomè bis Possadas mit einem Embranchement, welches sich Apostolet auf circa 10 Kilometer nähert. Diese Conzession wurde von einer neugegründeten englischen Gesellschaft übernommen und ist der Ausbau dieser Strecke in umso kürzerer Zeit zu gewärtigen, als von der fallierten Compagnie bereits bedeutende Vorarbeiten fertiggestellt worden sind.

III. Eine projectierte dritte Linie soll anschliessend an die Strecke Santo Thome- Possadas letzteren Ort mit Corrientes verbinden.

IV. Schliesslich noch eine Linie zu erwähnen, welche eine französische Gesellschaft insbesondere wegen Ausbeutung der Arancaria- Wälder durch ganz Missiones zu führen beabsichtigt und sind die diesbezüglichen Vorstudien bereits in Angriff genommen worden.

Industrie.

1) Ausbeutung der Wälder, jährliche Production:

Cedernholz . .	Stück	12.000	Tonnen	12.000
Apache . . .	„	900	„	1.200
Peterebi . . .	„	3.600	„	2.800
Timlo . . .	„	2.400	„	3.000
Andere Arten circa .	„	600	„	600
Total	Stück	19.500	Tonnen	19 600

2) **Yerba** (Ilex Paraguayensis) jährliche Production 1900 Tonnen gedörrten Yerba.

3) **Zuckerrohrfabrik**. Französische Firma Otto Bemberg et Co. von Possadas 30 klm. stromaufwärts gelegen, Production jährlich 400 Tonnen Zucker hat eine decauville- Bahn von 25 klm. Länge Alkoholfabrikation wegen zu hoher Steuer (1 Peso per Liter) eingestellt.

4) **Canna** oder Zuckerrohrbrandtweinfabrik der ital. Firma Carlo Brosetti etabliert in Cerro Cora, sehr gut eingerichtet. Produciert Zuckerhonig, Malasse und Canna.

5) **Yerba- Mühle** mit dependenzen französische Firma Robert Blosset in Posadas etabliert, produziert, mit einem Motor von 20 Pferdekräften, jährlich 200 Tonnen Yerbamehl. Diese Fabrik ist mit einer mechanischen Sägerei, einem Atelier für Holz- und Eisenarbeiten und einer Ziegelbrennerei verbunden.

6) **Yerba- Mühle** der firma Berthe Orellaga et Co. franco- parguayer Firma, jährliche Production 200 Tonnen.

7) **Yerba- Mühle** der spanischen firma Mascias Rodriguez et Co. produzirt mit einem Motor von 4 Pferdekräfte jährlich 50 Tonnen.

8) **Gärberei** der franz. firma I. Thomas in Possadas, jährliche Production 2000 Stück Häute.

9) **Liquer und Sodawasserfabrik** franz. Firma Louis Daries.

10) **Liquer und Sodawasserfabrik** italien. Firma G. Noziglia

11) **Maniokmehlfabrik** in San Ignacio, franz. Firma M. Bouix.

12) **Havana- Cigarren Immitationfabrik,** spanische Firma I. B. Agnilar.

13) **Mühl und Bausteinbruch** am Parana nächst San Ignatio in geringerem Massstabe ausgebeutet von dem Franzosen Vanderdorp.

14) **Gerbstoffextractfabrik** in Corpus mit hydraulischem Motor, franz Firma E. Besançon.

15) **Reismühle** mit hydraulischem Betrieb in Conception uraguayer Firma Gronet et Ortiga.

II. Eintheilung der Ansiedelungen in Urwald — und Camp — Colonien.

Mann unterscheidet in Missiones zwei Arten von Colonien u z. solche, welche im Camp und solche, welche in leicht zugänglichen Theilen des Urwaldes errichtet worden sind. In den Ersteren wird das über ein Meter hohe Gras während der trockenen Jahreszeit abgebrannt und der Boden möglichst tief aufgeackert, womit derselbe zum Anbau hinreichend vorbereitet ist.

Im Urwalde hingegen müssen vor allem anderen das Gestripp, Unterholz und Schlingpflanzen vermittelst eines

eigens zu diesem Zwecke construirten Faschinen-Messers abgehauen werden, worauf dann blos die mächtigsten Stämme zu schlagen sind, welche mit aller Wucht auf die in ihrer Nähe befindlichen vorher mit tiefen Kerben versehenen schwächeren Bäume niederfallend 20–30 derselben zu Boden strecken.

Nach einigen Tagen wird das bereits dürr gewordene Unterholz angezündet und verbrennen in dem so entstehenden Feuer alle auf oben beschriebene Art gefällten und auch die noch aufrecht stehenden schwächeren Bäume, während die mächtigen Stämme bloss äusserlich verkohlt werden. Nach Erlöschen der Waldbrandes wird die Erde bedeckende etwa 15 ctm. tiefe Aschenschichte mit eisernen Stäben, welche bis in den Humus gestochen werden durchstossen und Sämereien in die so entstandenen Öffnungen oder Grübchen gestreit.

Die nach dem Verbrennen des dürren Laubwerkes zurückgebliebene erste Aschenschichte schützt den Humus gegen das sich später entwickelnde intensive Feuer, welches durch die bedeutende Erhöhung der Temperatur des Bodens denselben zu einer Evaporation veranlasst, welche durch die dichte Aschendecke nicht ausströmen kann, von der Erde wieder aufgesaugt wird und durch ihre feuchtwarme Einwirkung das Aufkeimen und die Entwickelung der Saat nur befördert.

Die unverbrannt gebliebenen grossen Stämme der Edel und Nutzhöltzer werden zu Balken behauen und gelegentlich zur Verfrachtung an den Fluss gebracht, während sehr harte oder nur sehr langsam trocknende werthlose Bäume an mehreren Stellen angebohrt und vermittelst Minenpulver zu rasch trocknenden und leicht verbrennbaren Schlitern auseinander gesprengt werden

Auf die oben beschriebene Art können so unwahrscheinlich es auch klingen mag, zwei mit dieser Arbeit vertraute Männer eine Hectar Urwald in zehn bis fünfzehn Tagen in Ackerland verwandeln und wird der seit undenklichen Zeiten von Wurzeln durchfuhrchte Boden durch Verfaulen derselben nicht nur noch fruchtbarer sondern auch derart aufgelockert dass er mehrere Jahre hindurch blos mit der Haue späterhin aber mit einem Pflug sehr leicht bearbeitet werden kann.

Der Campcolonie gegenüber bildet eine im Urwald angelegte den Vortheil, dass bei dem Umstande als Erstere nur mit einem Fundus Instruktus bearbeitet werden kann, der dortangesiedelte ohne Baarmittel eingewanderte Emigrant noch vor Beginn seiner Arbeit verhältnissmässig grosse Schulden contrahieren muss, während der im Urwald etablierte Colonist seine Arbeit mit Faschienenmesser und Beil beginnt.

Den durch obenbeschriebene Art gewonnenen Acker die ersten Jahre hindurch leicht mit der Haue bestellt und den erst später nothwendig werdenden Fundus Instructus aus dem Erlöse der bis dahin verkauften Nutzhölzer anschaffen kann. Ausserdem muss der Campcolonist das zum Bau seines Hauses nöthige Material oft von Meilenweit herschaffen, während der Waldcolonist alles an Ort und Stelle vorfindet, doch ist letzterer eine Reihe von Jahren hindurch Schwärmen von lästigen und quälenden Insekten ausgesetzt, welche in dem Camp von Missiones entweder gar nicht oder nur in geringer Menge vorkommen.

III. Ueber die im National-Territorium Missiones bestehenden Colonien und deren Entwickelungsstadium.

Das Nationalterritorium Missiones war nach der anfangs dieses Jahrhundertes erfolgten Vertreibung des Jesuitenordens gänzlich vernachlässigt und unbeachtet dessen wurde demselben erst gegen 1870, zu welcher Zeit der Yerbahandel seisen Weg über den Rio-Uraguay genommen hat, eine gewisse Aufmerksamkeit zugewendet. Die Gründung der dort befindlichen Colonien fällt in das Jahr 1873, von welcher Zeit An bis heute 14 National-Colonien dekretiert wurden u. z.

Possadas im Jahre 1873 am Ufer des Alto-Parana mit einem Areal von 3690 Hectar als Colonie dekretiert, hat 5000 Einwohner verschiedener Nationalität, ist die Hauptstadt von Missiones und entwickelte sich in Folge dessen sehr gut.

Concepcion wurde von den Jesuiten im 17. Jahrhunderte gegründet, zur Zeit der Vertreibung derselben zerstört und im Jahre 1879 mit einem Areal von 12.700 h. gutem zur Agricultur geeignetem Camp als Colonie dekretiert und neu vermessen, hat bei einer Einwohnerzahl von circa 4000 Seelen, fast ausschliesslich Creolen, eigene Munizipalität und entwickelt sich insbesondere des Yerbahandels halber in zufriedenstellender Weise.

San Janvier im 17. Jahrhunderte von den Jesuiten gegründet, nach deren Vertreibung zerstört und im Jahre 1881 mit einem Areal von 5400 h. Wald und Camp als Colonie dekretiert und neu vermessen. Einwohnerzahl 2737 hauptsächlich Brasilianer, hat eigene Munizipalität, kann sich aber trotz des vortrefflichen Bodens, wegen schlechter Verwaltung nicht entwickeln.

Candellaria ebenfalls im 17. Jahrhunderte von den Jesuiten gegründet, gelegentlich der Vertreibung dieses Ordens sehr entvölkert und ganz vernachlässigt, im Jahre 1884 als Colonie dekretiert und mit einem Areal von 3900 h. mittelmässigen Camplandes neu vermessen.

Nach der Volkszählung von 1895 hatte diese Colonie 1753 Einwohner verschiedener Nationälität, numerisch vorherrschend ist zwar das Creolische Element doch dominirt keine der vertretenen Nationalitäten.

Von Anfang an von unfähigen Administratoren verwaltet, welche später durch eine indolente Munizipalität ersetzt wurden, konnte sich Candellaria umso weniger entwickeln, als sich der Boden als minder ertragsfähig erwies.

Santa Anna, ursprünglich ebenfalls Jesuitische Gründung, theilte das Schicksal von Candellaria und wurde im Jahre 1885 mit einem Areal von 19.000 h als Colonie gegründet und neu vermessen. Boden mittlerer Güte; hat circa 2124 Einwohner verschiedener Nationalität mit numerischüberwiegendem Creolischen Element. Ist zwar in jeder Hinsicht besser als Candellaria,

hat eigene Munizipalität, entwickelt sich jedoch nur sehr langsam.

San José wurde ebenfalls im 17. Jahrhunderte von den Jesuiten gegründet, und anlässlich deren Vertreibung zerstört und 1890 mit einem Areal von 5400 h. zu Agriculturzwecken nicht besonders geeignetem Camp als Colonie dekretiert und neu vermessen, hat circa 2350 Einwohner verschiedener Nationalitäten, überwiegend und dominierend ist jedoch das Creolische Element. Die Colonie entwickelt sich des geringeren Bodens und nachlässiger Administration halber nur sehr langsam.

Bonpland im Jahre 1872 mit einem Waldareal von 20.000 h. als Colonie vermessen; haben sich daselbst etwa 500 Seelen angesiedelt. Die Bevölkerung besteht hauptsächlich aus Fremden und zwar Franzosen, Spanier und Deutschen, welch letztere die Majorität bilden. Da die Colonie überhaupt gar keine Administration hat, entwickelt sich sehr langsam.

Cerro Corra wurde im Jahre 1894 mit einem Waldareal von 10.000□ h. gegründet. Einwohnerzahl 1273 fast ausschliesslich Creolen, die Colonie hat eigene jedoch sehr schlechte Munizipalität, entwickelt sich aber in zufriedenstellender Weise, hauptsächlich wegen der Eignung des Bodens zu dem dort betriebenen Tabackbau.

Corpus im 17. Jahrhunderte von den Jesuiten als Reduction gegründet, nachher total zerstört, wurde im Jahre 1895 mit einem Waldareal von 10000 h. als Colonie neu vermessen. Einwohnerzahl circa 500 hauptsächlich Fremde, von welchen die Majorität Franzosen sind. Diese Colonie ist noch zu jung, um sich über die Entwickelung derselben ein Urtheil bilden zu können, jedenfalls sind die natürlichen Vorbedigungen sehr günstig und wird überdies von einem in seinem Fache sehr tüchtigen Franzosen verwaltet.

Der Reihe nachkommt:

Apostoles, welche Colonie weiter unten ausführlich behandelt wird.

San Ignatio ist die älteste knd bedeutendste Jesuiten Reduction in den argentinischen Missionen, wurde bereits Ende 16. Jahrhundertes begründet. Nach Vertreibung der Missionäre ganz zerstört und entvölkert wurde es 1898 mit einem Waldareal von 10000 h als Colonie dekretiert und vermessen. Einwohner mit Ausnahme von einigen Franzosen, Creolen Entwickelung ungünstiger Bodenverhältnisse halber zweifelhaft.

San Pedro, Paggi, Campo Grande sind eigentlich blos Niederlassungen von Yerba Arbeitern und haben insgesammt etwa 10000 Einwohner.

IV. Apostoles.

Die heute bereits 500 Einwohner zahlende ausschliesslich galizische Colonie Apostoles, wurde im Jahre 1897 von Don José Lanusse, Gouverneur von Missiones, mit 14 polnischen Familien gegründet, welche vorher in klimatisch sehr

ungesunden und zum Ackerbau ungeeigneten argentinischen Colonien angesiedelt waren, dieselben aber dieser ungünstigen Verhältnisse halber verlassen hatten.

Von dem den polnischen Emigranten besonders wohlwollenden Gouverneur nach Möglichkeit unterstützt, hofften diese ersten Ansiedler von Apostoles umso gewisser eine gesicherte Existenz gründen zu können, als hier die im einleitenden Theile dieses Elaborates characterisierten natürlichen Bedingungen besonders günstig sind.

Ohne sich über die wahre Sachlage eine auch nur halbwegsrichtige Vorstellung gemacht zu haben, sich nur auf die Ertragsfähigkeit des Bodens und die klimatischen Verhältnisse allein verlassen haben die in Apostoles erst vor kurzem etablierten Polen, andere in Argentinien und Südbrasilien in misslichen Verhältnissen lebende Landsleute durch übertriebene Schilderung der Vorzüge der neu entstandenen Colonie, zur Übersiedlung nach derselben veranlasst.

Schon einige Monate später dürften pfantastisch ausgeschmückte Schilderungen von Missiones in Galizien verbreitet worden sein, wo sich den auch als bald Gruppen von auswanderlustigen Bauern bildeten, welche einen aus ihrer Mitte erwählten Vertrauensmann, behufs Einziehung von zuverlässigen Erkundigungen auf gemeinschaftliche Kosten nach Apostoles sendeten.

Hier angekommen, überzeugten sich diese Emissäre von der Fruchtbarkeit des Bodens, und hatten überdies erfahren, erfahren, dass die National-Regierung im Sinne des Colonisations-Gesetzes verpflichtet ist jedem Emigranten gegen nachherige ratenweise Rückzahlung, eine Ackerland-Conzession in der Ausdehnung von mindestens 25 und höchstens 100 h. einen completten Fundus Instruktus und Lebensmittel für die Dauer eines Jahres zur Verfügung zu stellen.

Jene Bestimmung des Gesetzes, nach welcher der auf die unter den obenerwähnten Umständen erworbenen Ländereien bezügliche rechtskräftige Besitztitel, erst nach Tilgung aller aus den aufgezählten Anticipationen hervorgehenden Schulden, dem Emigranten einzuhändigen ist, fanden die dem Bauerstande angehörigen Berichterstatter umso gerechtfertigter als ja der mit argentinischen Verhältnissen nicht vertraute in derselben eine Gefährdung des Eigenthumsrechtes nicht zu erkennen vermag. Mit ganz oberflächlichen Informationen versehen und gründlich getäuscht, kehrten die mehrfach erwähnten Berichterstatter in ihre Heimat zurück, wo sie zu freiwilligen sehr erfolgreich thätigen Emigrations-Agenten wurden um dann gefolgt von einer grösseren oder kleineren Anzahl von Landsleuten nach Apostoles auszuwandern.

Wie erfolgreich die nebenbei bemerkt, ganz uneigennützige von der hiesigen Regierung in keiner Weise unterstützte Thätigkeit dieser Agenten war, geht aus dem Umstande hervor, dass einer derselben mit 60 Personen nach Apostoles zurückkehrte, während andere für den Fall, als die argentinische Regierung die Reisekosten vorschussweise zu bestreiten bereit sein sollte, sich verpflichteten einige hundert galizische Emigranten nach Apostoles zu bringen.

Die von José Lanusse auf eigene Verantwortung gegründete neue Colonie wurde vom Notional-Congress nach-

träglich dekretiert und ein vom Gouverneur zur Etablierung von 1000 Familien in Missiones verlangter Credit von 200000 Pesos bereits vor 2 Jahren bewilligt, jedoch bis heute noch immer nicht angewiesen.

Unter solchen Umständen musse sich die Finanznoth des Gouverneurs natürlicherweise in demselben Masse steigern, in welchem die neue Colonie durch stette Zunahme der Bevölkerung scheinbar sich entwickelte. Die geringen dem Lanusse zur Verfügung stehenden Mittel waren schon nach Etablierung der ersten 14 Familien verausgabt und konnten den später folgenden blos die Lebensmittel, nicht aber auch der Fundus Instruktus geliefert werden.

Diesen Verhältnissen gegenüber sah sich der Gouverneur genöthigt mit allen seitens der Regierung zu leistenden Lieferungen einen Unternehmer zu betrauen, welcher sich bereit erklärte, ihm bis zum Eintreffen der erwähnten Fonds zu creditieren, und hat sich das so eingeführte Lieferanten-System, welches auf die Ausbeutung der Emigranten eingerichtet wurde, zu einem für den Unternehmer sehr vortheilhaften aber die Entwickelung der Colonie hemmenden Geschäfte gestaltet.

Anstatt den Emigranten durch möglichst rasche Lieferung eines preiswürdigen und brauchbaren Fundus Instruktus in die Lage zu versetzen, sich nach Ablauf eines Jahres aus eigenen Bodenproducten zu ernähren, wird ein solcher nicht nach Massgabe des Bedarfes sondern blos gelegentlich, wenn er eben recht billig erhältlich, in minderen nach kurzem Gebrauche halb oder auch ganz unbrauchbar gewordenen Qualitäten angeschaft und für zum Werthe in keinem Verhältnisse stehendem hohen Preise den Colonisten auf Credit abgegeben und müssen dieselben in der Regel 12—18 Monate unthätig warten, bis sie mit dem zur Feldarbeit nöthigen Material und Thieren versehen werden. Während es im Interesse der Entwickelung der Colonie gelegen wäre, dass bei Beschaffung der für die noch verpflegsberechtigten Emigranten bestimmten Lebensmittel in erster Linie die Bodenprodukte der Colonie berücksichtigt würden, zieht es der Lieferant vor die gleichartigen Produkte wochentlich zweimal in dem 80 klm. weit entfernten Markte-Posadas einzukaufen, wodurch bei dem Umstande, als die Colonie über Fuhrwerke nicht verfügt, die Mehrproduction der Einzelnen auch nicht verwerthet werden kann, was wieder zufolge hat, dass jeder gerade nur so viel anbaut als er zum Unterhalt seiner Familie bedarf.

Dnrch dieses Manäver kommt der Colonist nicht in die Lage Baargeld zu erwerben und ist selbst, wenn er auch schon hinlänglich produzieren könnte, noch immer gezwungen behufs Deckung seiner sonstigen Bedürfnisse wie Kleidung etc. die theueren Credite des Lieferanten in Anspruch zu nehmen der hiedurch den ganzen Handel von Apostoles monopolisiert.

Nur in Ausnahmsfällen werden die Producte der Emigranten im Tausche gegen Branntwein oder sonstige Artikel angenommen wobei jedoch die Producte zu unverhältnismässig niederen, die für dieselben genommene Waren jedoch zu horrenden Preisen berechnet werden.

Ausser diesen und einer langen Reihe anderen aus dem Lieferantensystem hervorgehenden Missständen ist auch noch

die jämmerliche Verwaltung der Colonie, einer Entwickelung derselben hinderlich.

Die Administratorstelle ist mit einem absolut unfähigen dem Gouverneur von Buenos Aires aus aufgedrängten Individuum besetzt, welches sich um die Interessen der Colonisten nicht im geringsten kümmert und wie behauptet, wird stiller Genosse des Lieferanten ist, dessen unlautere Manipulation erbilligt.

Niemand macht die Emigranten mit der Behandlung des Bodens und mit den mit Vortheil zu ziehenden Nutzpflanzen bekannt. Sämereien kommen entweder in ganz verdortem unbrauchbaren Zustande, oder zur unrechten Zeit, stets aber in unzulänglicher Menge zur Vertheilung. Wenn Apostoles trotz dieser Zustände etwas hervorbringt, so ist dies lediglich der Bemühung des, nebenbei bemerkt aus den Privatmitteln des Gouverneurs bezahlten Pfarrers, des Salesianer Paters Stanislaus Cynalewski und einigen aus Brasilien eingewanderten Polen zu verdanken, welche dort mit den tropischen Agriculturverhältnissen vertraut geworden sind und hier ihre Landsleute nach Möglichkeit instruiren.

Was nun den durch das Colonisationsgesetz scheinbar so sehr erleichterten Erwerb von Grund und Boden anbetrifft, so sei hier nur erwähnt, dass andere Gesetze es gerade dem mittellos eingewanderten Emigranten mit Rücksicht auf die complizierten Formalitäten und den mit der Erfüllung derselben verbundenen unverhältnismässig grossen Auslagen ungemein erschweren, sich rechtskräftige Besitztitel zu erwerben, und nur die wenigsten Colonisten solche in Händen haben und daher bei der höchst defecten argentinischen Gerechtigkeitspflege stets Gefahr laufen anlässlich eines Rechtsstreites, wie dies übrigens bereits mehreren in Reconquista und Avellaneda etabliert gewesenen Österreichern willfahren ist — nach jahrlanger Arbeit und trotz der eventuel mitgebrachten und investierten Capitalien ohne jeder Entschädigung einfach expropriirt zu werden.

Speziell für Apostoles besteht noch die Gefahr, dass falls dem durch Selbstäuschung hervorgerufenen Strom der Einwanderung nicht baldigst Einhalt gethan, würde der über beschränkte Mittel verfügende Lieferant ausser Stande, die stets zunehmende Bevölkerung mit Lebensmittel zu versehen, seine Credite wird einstellen müssen, worauf wenn die mehrfach erwähnten Fonds nicht noch im letzten Moment angewiesen würden, die Auflösung der Colonie nicht hintangehalten werden könnte, und würden durch eine solche Krise sämmtliche in Apostoles etablierte Emigranten der grössten Noth preisgegeben werden.

Aus der vorausgegangenen Schilderung geht hervor, dass eine Emigration nach Missiones, trotz der so günstigen natürlichen Vorbedingungen solange nach Möglichkeit zu verhindern wäre, bis sich die argentinische Regierung nicht entschliesst, die zur Colonisation von Apostoles erforderlichen Fonds enzuweisen und jene Reformen durchzuführen, welche zur Sicherung des Bestandes der Colonie und insbesondere des Eigenthumsrechtes unerlässlich sind.

Tabelle

der in der Colonie Apostoles angesiedelten Colonisten.

angefertigt am 29. September 1899.

Laufende Nummer	Namen der Eingewanderten	Anzahl der Familienmitglieder	Datum der Ankunft in Apostoles			Ausgewandert aus	Hier erworbene Besitz in Hectaren	Zahl der bearbeiteten Hectare	Anzahl der Pferde	Anzahl der Ochsen	Anzahl der Kühe
			Datum	Monat	Jahr						
1	Dutka Elias	4	26	August	1897	Galizien	50	7	— *5*	— *2*	— *6*
2	Dutka Aleksander	2	„	„	„	dtto	50	7	1	2	1 *1*
3	Kuca Honorata	5	„	„	„	dtto	50	8	1	2	1
4	Kozłowski Teodor	4	„	„	„	dtto	25	4	— *1*	2	2 *1*
5	Maximowicz Johann	7	„	„	„	dtto	50	10	— *1*	2	1
6	Opychany Michael	6	„	„	„	dtto	50	8	— *2*	2	— *3*
7	Musi Thomas	5	„	„	„	dtto	25	5	— *1*	2	— *1*
8	Winnik Thomas	6	„	„	„	dtto	50	6	1	2	1
9	Sobczeszyn Joseph	4	„	„	„	dtto	25	8	1	2	1
10	Stefanicki Johann	2	„	„	„	dtto	25	6		—	3
11	Wlazły Nicolaus	4	„	„	„	dtto	50	6	1	2	1
12	Bednarz Maciej	2	„	„	„	dtto	50	9	— *1*	2	1 *1*
13	Szczęsny Georg	3	26	„	„	dtto	100	6 *1*	*1*	2	1 *1*
14	Birareli Wiktor	2	„	„	„	dtto	25	4	1	—	1
15	Mlot Michael	6	21	Januar	1898	dtto	100	9	— *2*	2	— *7*
16	Mlot Ludwig	12	„	„	„	dtto	50	3	— 2	2	1 *2*
17	Mlot Marcela	4	„	„	„	dtto	25	—	1	—	1 *1*
18	Dominikow Vinzent	9	27	März	1898	dtto	50	5	1 *1*	2	3 *2*

Datum des Empfanges der Thiere			Datum des Empfanges der Geräthe			Schulden an die Regierung in Pesos *m/n*				Anmerkungen
Datum	Monat	Jahr	Datum	Monat	Jahr	Fürs Land	Fürs Vieh	Für Verköstigung und Wirtschafts-Geräthe	Total	
—	—	—	16	März	1899	100	—	437·43	537·43	[1]) Die Regierungsschulden sind bis 31. August 1899 berechnet.
21	Januar	1899	2	Dzbr.	1898	100	140	339·71	579·71	
„	„	„	„	„	„	100	145	624·26	869·26	[2]) *Die Ziffern cursiv gedruckt, bezeichnen die Thiere, welche die Colonisten für ihr eigen Geld angekauft haben.*
„	„	„	„	„	„	50	150	477·34	677·34	
„	„	„	„	„	„	100	137	782·40	1019·40	[3]) In vielen Fällen ist aus den Büchern nicht zu ersehen, an welchem Datum das Vieh oder die Wirtschaftsgeräthe an die Colonisten verabfolgt wurden; sicher ist, dass die ersten Ochsen anfangs Jänner 1899, die ersten Milchkühe in der zweiten Hälfte December 1899 und die ersten Pferde nach dem 20. Jänner 1899 ausgetheilt wurden; folglich waren die schon im August 1897 Eingewanderten bis Ende 1898, ohne jegliches Vieh und Wirtschaftsgeräthe,
„	„	„	„	„	„	100	80	701·44	881·44	
„	„	„	16	März	1899	50	80	547·38	677·38	
„	„	„	2	Dzbr.	1898	100	135	711·72	946·72	
„	„	„	16	März	1899	50	135	518·44	703 44	
3	März	1899	„	„	„	50	105	315·54	470·54	
21	Januar	1899	„	„	„	100	130	496·94	726·94	
„	„	„	2	Dzbr.	1898	100	115	279·12	494·12	
„	„	„	20	Mai	1899	200	115	405·75	720·75	
„	„	„	2	Dzbr.	1898	50	59	319·57	428·57	[4]) Sämmtliche Colonisten, die bis zum Monat August 1898 eingewandert sind, beziehen keine Lebensmittel mehr, nehmen aber anstatt derselben, nach Bedarf Kleidung.
2	Juni	„	„	August	1899	200	80	10·60	290·60	
21	Januar	„	10	Juni	„	100	115	219·49	434·49	
3	März	„	„	„	„	50	57	256·97	363·97	
Die 22. Die 3.	Ochsen Juli Kühe März	„	2	Dzbr.	1898	100	205	567·70	872·70	

Laufende Nummer	Namen der Eingewanderten	Anzahl der Familienmitglieder	Datum der Ankunft in Apostoles			Ausgewandert aus	Hier erworbene Besitz in Hectaren	Zahl der bearbeiteten Hectare	Anzahl der Pferde	Anzahl der Ochsen	Anzahl der Kühe
			Datum	Monat	Jahr						
19	Pfeiffer Anton	7	27	März	1898	Galizien	50	5	1	2	1
20	Domski Johann	6	„	„	„	dtto	50	8	1	2	1
21	Katzor Theodor	6	23	Mai	„	dtto	50	8	1 2	—	1 2
22	Herzon Johann	8	„	„	„	dtto	50	6	1 1	2	1
23	Swiencicki Gregor	4	12	Juni	„	dtto	50	6	— 1	2	1 1
24	Beali Elias	6	„	„	„	dtto	50	7	1	2	1 1
25	Strotzen Lukas	7	„	„	„	dtto	50	9	2	2	1 2
26	Benczarski Frantz	6	23	„	„	dtto	25	5	7	—	— 5
27	Dominik Frantz	4	2	Juli	„	dtto	50	5	1 3	—	1 2
28	Polutranka Theodor	6	„	„	„	dtto	50	6	1 2	2	— 1
29	Derkotz Nicolaus	2	„	„	„	dtto	25	6	2 1	2	— 1
30	Kozaczek Simon	4	6	„	„	Brasilien	25	3	1 1	2	1
31	Gembarowski Filemon	3	26	August	„	Galizien	41	8	1	2	1 1
32	Barladin Peter	5	„	„	„	dtto	50	7	— 2	2	1 1
33	Kościuk Constantin	5	„	„	„	dtto	52	8	1 1	2	1 2
34	Nera Prokop	4	„	„	„	dtto	41	10	— 1	2	3
35	Slobozan Jacob	4	„	„	„	dtto	25	6	1	2	1 1
36	Nowosielski Johann	6	4	Septem.	1898	dtto	25	—	—	—	1

Datum des Empfanges der Thiere			Datum des Empfanges der Geräthe			Schulden an die Regierung in Pesos m/n				Anmerkungen
Datum	Monat	Jahr	Datum	Monat	Jahr	Fürs Land	Fürs Vieh	Für Verköstigung und Wirtschafts-Geräthe	Total	
16	Mai	1899	2	Dzbr.	1898	100	137	460·49	697·49	
21	Januar	„	16	März	1899	100	145	380·73	625 73	
3	März	1899	2	Dzbr.	1898	100	60	349·06	509 06	
21	Januar	„	16	März	1899	100	145	568·45	813·45	
„	„	„	2	Dzbr.	1898	100	115	283·04	498·01	
„	„	„	„	„	„	100	133	350·97	583·97	
„	„	„	„	„	„	100	132	395·47	627·47	
—	—	—	„	„	„	50	—	325·53	375·53	
16	März	„	„	„	„	100	65	212·04	377·04	
21	Januar	„	16	März	1899	100	105	358 09	563 09	
2	Juni	„	20	Mai	„	50	80	142·85	272·85	
21	Januar	„	2	Dzbr.	1898	50	137	228·93	415·93	
„	„	„	„	„	„	82	137	242·40	461·40	
„	„	„	„	„	„	100	115	306·48	521·48	
„	„	„	„	„	„	104	137	320·51	561·51	
—	—	—	„	„	„	82	—	173 27	255·27	
21	Januar	1899	„	„	„	50	128	242·35	420·35	
„	„	„	20	Mai	1899	50	35	284·12	369·12	

Laufende Nummer	Namen der Eingewanderten	Anzahl der Familienmitglieder	Datum der Ankunft in Apostoles			Ausgewandert aus	Hier erworbene Besitz in Hectaren	Zahl der bearbeiteten Hectare	Anzahl der Pferde	Anzahl der Ochsen	Anzahl der Kühe
			Datum	Monat	Jahr						
37	Kowatz Stephan	1	12	Septem.	1898	Brasilien	50	4	1	2	1 *1*
38	Gondosz Michael	3	„	„	„	dtto	75	14	1 *1*	2	1
39	Leik Ludwig	3	21	„	„	dtto	50	6	1 *1*	2	1 *1*
40	Kowalski Teofil	6	„	„	„	dtto	50	6	1	2	1 *1*
41	Sokalok Stephan	6	„	„	„	Galizien	25	5	1	2	1
42	Żatkowski Johann	3	29	October	„	dtto	70	13	1 *1*	2	1 *1*
43	Wylotek Thomas	4	„	„	„	dtto	60	3	1	2	— *1*
44	Kendzierski Gregor	5	„	„	„	dtto	50	10	— *1*	2	1 *2*
45	Markiewicz Johann	4	„	„	„	dtto	50	6	1 *1*	2	1 *1*
46	Mielnik Stanislaus	4	„	„	„	dtto	60	4	1	2	1
47	Szewczuk Theodor	5	„	„	„	dtto	50	5	1	2	1
48	Zagorodny Johann	4	„	„	„	dtto	25	6	—	2	2
49	Putorak Sophie	3	„	„	„	dtto	¼	—	—	—	2
50	Benzarski Kasimir	5.	„	„	„	dtto	50	7	— *2*	2	1 *1*
51	Koper Joseph	4	„	„	„	dtto	50	10	— *1*	2	1 *1*
52	Horeański Nicolaus	5	„	„	„	dtto	84	12	— *1*	2	— *5*
53	Horeański Johann	7	„	„	„	dtto	25	4	— *2*	2	— *2*
54	Jóźwiak Peter	1	„	„	„	dtto	50	1	1	2	—

Datum des Empfanges der Thiere			Datum der Empfanges der Geräthe			Schulden an die Regierung in Pesos *m/n*				Anmerkungen
Datum	Monat	Jahr	Datum	Monat	Jahr	Fürs Land	Fürs Vieh	Für Verköstigung und Wirtschafts-Geräthe	Total	
16	Mai	1899	2	Dzbr.	1898	100	137	155·20	392·20	
21	Januar	„	„	„	„	150	145	256·37	551·37	
„	„	„	16	März	1899	100	140	208 33	448·33	
„	„	„	2	Dzbr.	1898	100	145	307·50	552·50	
2	Juni	„	16	März	1899	50	135	322·83	507·83	
21	Januar	„	2	Dzbr.	1898	140	137	213·26	490·26	
16	Mai	„	„	„	„	120	92	207·88	419·88	
21	Januar	„	„	„	„	100	115	247·70	462·70	
„	„	„	16	März	1899	100	130	217·28	447·28	
2	Juni	„	2	Dzbr.	1898	120	135	189·34	444 34	
21	Januar	1899	„	„	„	100	133	207·13	440·13	
„	„	„	„	„	„	50	150	229·70	429·70	
?	?	?	—	—	—	2	70	109·43	181·43	Hat nur einen Bauplatz in der projectierten Stadt, derselbe kostet 2 Pesos.
16	Mai	1899	2	Dzbr.	1898	100	115	259·90	474·90	
„	„	„	„	„	„	100	115	196·75	411·75	
—	—	—	?	?	?	168	—	225·99	393·99	
2	Juni	„	?	?	?	50	80	267·72	397 72	
?	?	?	?	?	?	100	102	6·21	208·21	

Laufende Nummer	Namen der Eingewanderten	Anzahl der Familienmitglieder	Datum der Ankunft in Apostoles			Ausgewandert aus	Hier erworbene Besitz in Hectaren	Zahl der bearbeiteten Hectare	Anzahl der Pferde	Anzahl der Ochsen	Anzahl der Kühe
			Datum	Monat	Jahr						
55	Dupciak Paul	1	6	Dzbr.	1898	Galizien	25	2	—	—	1
56	Czajkowski Johann	1	19	„	„	dtto	25	—	1	—	1
57	Ostrowski Martin	2	„	„	„	dtto	50	4	1	2	1
58	Stepnowski Michael	6	20	Januar	1899	Brasilien	100	9	1 *1*	2 *1*	1 *4*
59	Kus Basilius	5	„	„	„	Galizien	75	3	1	—	1
60	Aspenleiter Matäus	4	6	Februar	„	Russland	50	6	1	2	1
61	Berger Philipp	4	„	„	„	dtto	75	6	1		1
62	Augustinowicz Julia	1	„	„	„	Rusisch-Polen	25	—	1	—	1
63	Zaborewski Peter	8	„	„	„	dtto	100	10	5 *2*	— *4*	1 *16*
64	Starek Friedriech	1	„	März	„	Galizien	50	4	1	2	1
65	Waselczuk Alexander	2	„	„	„	dtto	50	4	1	2	1
66	Mastalarz Simon	3	22	April	„	dtto	22	2	1	—	3
67	Mastalarz Gregor	2	„	„	„	dtto	31	5	1	2	1
68	Klimczak Leon	6	„	„	„	dtto	55	5	1	2	1
69	Bojko Constantin	7	„	„	„	dtto	100	7	—	2	—
70	Kuswacz Stephan	5	„	„	„	dtto	64	5	1	2	1
71	Piturak Frantz	8	„	„	„	dtto	78	4	1	2	1 *2*
72	Iszczeszen Johann	3	„	„	„	dtto	50	4	—	—	

Datum des Empfanges der Thiere			Datum des Empfanges der Geräthe			Schulden an die Regierung in Pesos m/n				Anmerkungen
Datum	Monat	Jahr	Datum	Monat	Jahr	Fürs Land	Fürs Vieh	Für Verköstigung und Wirtschafts-Geräthe	Total	
?	?	?	?	?	?	50	35	50·31	135·31	
?	?	?	16	März	1899	50	65	88·41	203·41	
16	Mai	1899	16	„	„	100	145	157 34	402·34	
„	„	„	?	?	?	200	135	173·67	508·67	
3	März	„	?	?	?	150	55	140·59	345·59	
2	Juni	1899	28	Septem.	1899	100	135	131·23	366·23	
3	März	1899	?	?	?	150	55	182·42	387·42	
„	„	„	—	—	—	50	55	30·64	135·64	
„	„	„	?	?	?	200	145	155·16	500 16	
2	Juni	„	20	Mai	1899	100	135	75·06	310·06	
„	„	„	?	?	?	100	145	59·49	304·49	
„	„	„	„	„	„	44	125	96·93	265·93	
„	„	„	„	„	„	62	135	58·22	255·22	
„	„	„	„	„	„	110	135	96·72	341·72	
„	„	„	10	Juni	„	200	80	161·84	441·84	Hat eine Chacra genommen, auf welcher schon ein Colonist wohnte, dieselbe aber verliess, sogleich hat er auch die Schulden seines Vorgängers übernommen.
16	Mai	„	?	?	?	128	135	77·45	340 45	
2	Juli	„	?	?	?	156	135	119·14	410·14	
„	„	„	„	„	„	100		15·56	115·56	

Laufende Nummer	Namen der Eingewanderten	Anzahl der Familienmitglieder	Datum der Ankunft in Apostoles			Ausgewandert aus	Hier erworbene Besitz in Hectaren	Zahl der bearbeiteten Hectare	Anzahl der Pferde	Anzahl der Ochsen	Anzahl der Kühe
			Datum	Monat	Jahr						
73	Repula Lorenz	8	22	April	1899	Galizien	50	4	1	2	— *1*
74	Delański Nicolaus	4	„	„	„	dtto	25	3	1	2	—
75	Peisinger Joseph	1	„	„	„	Nord-America	25	2½	—	2	—
76	Nowakowski Anton	1	19	Mai	„	dtto	¼	—	—		—
77	Alechandro Peter	4	28	„	„	Galizien	25	3	—	2	—
78	Benczarski Jacob	2	„	„	„	dtto	50	3	— *1*	2	—
79	Biros Grzegorz	6	8	Juni	„	dtto	50	3	—	2	—
80	Klotz Stanislaus	5	17	Juli	„	dtto	100	4	1	—	—
81	Rogoziński Johann	6	„	„	„	dtto	75	—	—	—	
82	Pawluk Johann	3	„	„	„	dtto	50	½	—	— *2*	—
83	Kruchowicz Franz	1	„	„	„	dtto	—	—	—	—	—
84	Kruchowicz Johann	1	„	„	„	dtto	—	—	—	—	—
85	Kronchowski Michael	1	17	„	„	dtto	—	—	—	—	—
86	Koremba Stanislaus	6	„	„	„	dtto	50	—	—	—	—
87	Curkan Paul	5	„	„	„	dtto	59	5	— *4*	— *2*	*2*
88	Glinka Josephat	4	„	„	„	dtto	100	3	— *2*	— *2*	— *3*
89	Glinka Aleksander	3	„	„	„	dtto	50	—	— *2*	—	— *1*
90	Kuzuk Theodor	6	„	„	„	dtto			—		— *2*

Datum des Empfanges der Thiere			Datum des Empfanges der Geräthe			Schulden an die Regierung in Pesos *m/n*				Anmerkungen
Datum	Monat	Jahr	Datum	Monat	Jahr	Fürs Land	Fürs Vieh	Für Verköstigung und Wirtschafts-Geräthe	Total	
2	Juni	1899	20	Mai	1899	100	100	144·26	344·26	
„	„	„	„	„	„	50	100	98·60	248·60	
„	„	„	„	„	„	50	80	34·19	164·19	
—	—	—	—	—	—	2	—	21·39	23·39	Hat nur einen Bauplatz in der projectirten Stadt genommen, welcher 2 Pesos kostet, Nowakowski ist ein Stellmacher.
20	Juni	„	20	Juni	„	50	80	275·09	405·09	Da er eine Chacra übernahm, die ein früherer Colonist verliess, der aber auf derselben ein Wohnhaus gebaut, und 2 Hectare urbares Land hatte, so muss Alechandro auch die Schulden seines Vorgängers übernehmen.
—	—	—	2	—	—	100		44·72	144·72	
?	Juli	„	„	August	„	100	80	78·74	258·74	
?	August	„	—	„	„	200	25	119·82	344·82	Klotz übernahm eine Chacra die ein Colonist, nachdem er ein Haus gebaut und 4 Hectare geackert hat, verlassen hatte, folglich wurde dem Klotz auch die Schuld des vorigen Colonisten angerechnet.
—	—	—	—	—	—	150	—	27·82	177·82	
—		—	—			100	—	24·29	124·29	
—	—		—	—	—	—	—	6·94	6·94	
—	—	—	—	—		—	—	6·94	6·94	
—	—	—	—	—	—	—	—	6·94	6·94	
—	—	—	—	—	—	100	—	26·22	126·22	[5]) Aus dem Nebenstehenden ist ersichtlich, dass viele von den seit dem 17. Juli l. J. Eingewanderten noch keine Chacras haben. Vieh und Wirtschaftsgeräthe hat noch niemand von ihnen. Jetzt ist die Saatperiode fast vorüber, doch kann noch bis Mitte November Mais gesät
—	—	—	—	—	—	118	—	21·56	139·56	
—	—	—	—	—	—	200	—	20·85	220·85	
—	—	—	—	—	—	100	—	18·05	118·05	
—	—	—	—	—	—	—	—	25·82	25·82	

Laufende Nummer	Namen der Eingewanderten	Anzahl der Familienmitglieder	Datum der Ankunft in Apostoles			Ausgewandert aus	Hier erworbene Besitz in Hectaren	Zahl der bearbeiteten Hectare	Anzahl der Pferde	Anzahl der Ochsen	Anzahl der Kühe
			Datum	Monat	Jahr						
91	Dudecz Nicolaus	6	17	Juli	1899	Galizien	—	—	—	—	—
									1		3
92	Litimek Basyli	4	„	„	„	dtto	—	—	—	—	—
									2		1
93	Boczen Ignatz	5	„	„	„	dtto	—	—	—	—	—
94	Karabio Johann	3	„	„	„	dtto	—	—	—		
95	Roczyń Lukas	3	„	„	„	dtto	—	—	—	—	—
											1
96	Labuziak Nicolaus	2	„	„	„	dtto	—	—	—	—	—
97	Ostrowska Marie	2	„	„	„	dtto	—	—	—	—	—
98	Mieczak Michael	3	„	„	„	dtto	—	—	—	—	—
99	Gierucza Gregor	2	„	„	„	dtto	—			—	—
100	Glinko Adam	1	„	„	„	dtto		—	—	—	—
101	Jarzewski Johann	1	„	„	„	dtto	—	—	—	—	—
102	Markiewicz Nicolaus	2	„	„	„	dtto	—	—	—	—	—
103	Miszczyński Antoni	5	13	August	„	Brasilien	41	—	—	—	—
104	Stodulski Leon	1	„	„	„	Galizien	25		—	—	—
105	Miszczyński Aleksander	5	„	„	„	Brasilien	50	—	—	—	—
106	Kotowski Anton	5	23	„	„	dtto	75	—	—	—	—
107	Gocłowski Aleksander	2	„	„	„	dtto	25	—	—	—	—
108	Porowski Andreas	5	„	„	„	dtto	50	—	—	—	—

Datum des Empfanges der Thiere			Datum des Empfanges der Geräthe			Schulden an die Regierung in Pesos m/n				Anmerkungen
Datum	Monat	Jahr	Datum	Monat	Jahr	Fürs Land	Fürs Vieh	Für Verköstigung und Wirtschafts-Geräthe	Total	
—	—	—	—	—	—	—	—	29·39	29·39	und Bohnen gepflanzt werden. Da aber diese Einwanderer noch kein Vieh und Wirtschaftsgeräthe, ja viele derselben noch kein Land haben, so werden sie die Saatperiode nicht benützen können folglich auch nichts ernten, müssen also bis Jänner 1901 auf die nächstfolgende Ernte warten. Viele dieser Eingewanderten befinden sich in einer bedauernswerthen Lage, da sie keine Milchkühe haben. so fehlt die ihren Kindern fast unentberliche Milch. Der unter Nr. 93 eingetragene Boczen Ignac, welcher mit mehreren anderen Familien im Emigrantenhause wohnt, erzählte mit thränenden Augen, dass neulich während des Regens ihnen die vom Lieferanten bezogenen Rationen von dem durch Dach und Wände dringendem Wasser ungeniesbar wurden und sie bis zur nächsten Lieferung ohne Nahrungsmittel waren: von der grossen Feuchtigkeit vermodern ihre sämmtlichen mitgebrachten Sachen und einige beson-
—	—	—	—	—	—	—	—	21·75	21·75	
—	—	—	—	—	—	—	—	22·89	22·89	
—	—	—	—	—	—	—	—	19·61	19·61	
—	—	—	—	—	—	—	—	19·24	19·24	
—	—	—	—	—	—	—	—	13·91	13·91	
—	—	—	—	—	—	—	—	13·91	13·91	
—	—	—	—	—	—	—	—	17·70	17·70	
—	—	—	—	—	—	—	—	13·91	13·91	
—	—	—	—	—	—	—	—	6·94	6·94	
—	—	—	—	—	—	—	—	6·94	6·94	
—	—	—	—	—	—	—	—	11·72	11·72	
—	—	—	—	—	—	82	—	10·36	92·36	
—	—	—	—	—	—	100	—	21·90	121·90	
—	—	—	—	—	—	50	—	1·70	51·70	
—	—	—	—	—	—	150	—	5·91	155·91	
—	—	—	—	—	—	50	—	13·19	63·19	
—	—	—	—	—	—	100	—	4·45	104·45	

Laufende Nummer	Namen der Eingewanderten	Anzahl der Familienmitglieder	Datum der Ankunft in Apostoles			Ausgewandert aus	Hier erworbene Besitz in Hectaren	Zahl der bearbeiteten Hectare	Anzahl der Pferde	Anzahl der Ochsen	Anzahl der Kühe
			Datum	Monat	Jahr						
109	Mordel Nicolaus	2	23	August	1899	Galizien	25	—	—	—	—
110	Machin Martin	4	„	„	„	„	—	—	—	—	—
111	Bojko Martin	4	29	„	„	„	50	—	—	—	—
112	Janczak Mahias	4	23	Septem.	„	„	—	—	—	—	—
113	Mlot Andreas	1	„	„	„	„	—	—	—	—	—
114	Jańczak Blasius	2	„	„	„	„	—			—	—
115	Furman Joseph	9	„	„	„	„	—	—			
116	Zagorodny Wojciech	3	„	„	„					—	—
	In Summa	483	—	—	—		4608½	453	55 *65*	116 *17*	68 *103*

Datum des Empfanges der Thiere			Datum der Empfanges der Geräthe			Schulden an die Regierung in Pesos *m/n*				Anmerkungen
Datum	Monat	Jahr	Datum	Monat	Jahr	Fürs Land	Fürs Vieh	Für Verköstigung und Wirtschafts-Geräthe	Total	
—	—	—	—	—	—	50	—	2·59	52·59	ders Kinder, sind infolge des Unwetters, vor welchem das Emigrantenhaus sie nicht schützt, erkrankt.
—	—	—	—	—	—	—	—	3·86	3·86	
—	—	—	—	—	—	100	—	0·70	100·70	Grösstentheils werden zwei Mal in der Woche vom Lieferanten Rationen verabfolgt; doch während den letzten zwei Wochen, vom 17 September an, müssen die Collonisten drei Mal in der Woche sich die Rationen holen, ausserdem theilte die Administration am 11, 12, 13, und 20. September Leinsamen und am 28. l. M. Weinreiser, von denen die meisten schon vertrocknet sind, aus; folglich vorsäumten die Colonisten in jeder der zwei letzten Wochen zu vier Tage.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
						9.220	8.215	20·991	38.426·28	Diejenigen Eingewanderten, welche noch kein Vieh haben, begaben sich zum Lieferanten Fernandes Sancho und baten um Vieh. Der antwortete ihnen, dass er ihnen nur für bahres Geld Vieh geben kann, denn da die Regierung ihm schon sehr viel schuldet, kann er auf Regierungskosten kein Vieh mehr geben.

Erklärung zum innliegenden Situations-Plan von Apostoles.

Das Gesetz „Ley de los terrenos" vom 6. October 1876, verfügt, dass die die vom Staate für Colonisationszwecke bestimmten Territorrien in quadratischen Parzellen von 100 Hecktaren einzutheilen sind und dass jede derselben von der Andern durch 25 m. breite Vicinal-Strassen geschieden werden Eine jede dieser Parzellen (Lote) kann in vier Unterabtheilungen (Chacra) getheilt werden. Diese Eintheilung lässt sich wohl in der ganz flachen im Süden der Republik gelegenen Pampa durchführen, ist aber in dem sehr coupierten Terrain von Misiones höchst unpraktisch. Die Terrainfalten von Misiones sind mit vielfach verzweigten Wasseradern ausgefüllt, deren beiderseitige Ufer stellenweise auf verhältnismässig grosse Strecken versumpft sind. Hiedurch ergiebt sich, wie aus dem Situations-Plan herforgeht, der Übelstand, dass während einzelne höher gelegenen Lote wie z. B. Nr. 66, 56, 57. etc. gar keine Wasser haben, andere wie Nr. 107, 92, 88 etc. durch Überfluss an Wasser über die Hälfte des nutzbaren Landes verlieren. Wieder andere wie Nr. 103, 63. 59 etc. werden durch versumpfte und auch bei trockenem Wetter unpassierbarer Wasserläufe derart durchschnitten, dass der Besitzer dieser Lote einen Umweg von $1—1^1/_2$ klm. machen muss, um zum gegenüber liegenden Theile seiner Parzelle zu gelangen. Auch sind bei der gegenwärtigen Vermessung die Vicinal Strassen und Wege theilweise versumpft und viele derselben überhaupt nicht passierbar. Bei einer praktischen Parzelierung von Apostoles müssten die Rinnsaale als natürliche Grenzen aufgefasst und das Ackerland derart vermessen werden, dass jede Parzelle eine Wassergrenze habe und müssten die Strassen und Wege die von Natur aus angezeigte Richtung nehmen d. i. zwischen den Wasserläufen und Sümpfen hindurchführen. Es wäre bei dieser Vermessung eine Eintheilung in die gesetzmässig bestimmten Parzellen von 100 Hectaren sehr erschwert oder auch vielleicht unmöglich gemacht, doch hat eine solche umso weniger Bedeutung, als ja die Emigranten Familien je nach den ihnen zur Verfügung stehenden Mitteln und Arbeitskräfte (grössere oder geringere Anzahl von arbeitsfähigen Mitgliedern) ohne die 25, 50, 75 oder 100. Hectare ocupieren und eine über dies practische aber ungleichmässige Eintheilung der Parzellen für die Entwickelung der Colonie viel wichtiger ist, als eine gleichmässige aber unpractische.

Odpis

pisma konsula Pohla w Kurytybie l. LVIII. z dnia 17. sierpnia 1900 do c. i k. poselstwa w Petropolis.

Hochwohlgeborener Herr! Am 18. v. Mts hat sich der österstaatsangehörige Dr. Casimir von Artwiński, k. u. k. Kämmerer und ehemaliger Ministerial- Vicesekretär im k. k. Eisenbahnministerium mit dem Einführungsschreiben des hohen k. u. k. Ministeriums des Äusseren d. d. Wien 31. Mai 1900 Z. 30.507 10 hieramts vorgestellt mit dem Ersuchen ihm für seine Ansiedlung in Parana Rath und Unterstützung zu leihen. In seiner Begleitung sind zugleich eingetroffen der vormalige Gutsbesitzer in Galizien, Herr von Smiałowski und 2 Bauern. Die Herren verfügen über ein Capital von 50.000 Kronen. Ihre erste Absicht war von der Regierung devolutes Land zu erwerben. Sie hatten auch schon die Auswahl desselben getroffen u. z. am Rio Ignassu in Nähe der Eisenbahnstation Porto Amazonas, und Herr von Artwiński hat auch das Begehren und Conzedirung des Landes, etwa 1000 hect., bereits dem Herrn Gouverneur überreicht. Die Antwort ist noch nicht erflossen, weil die Regierung vorerst ihr, wie es scheint, zweifelhaftes Eigenthumsrecht auf das fragliche Grundstück feststellen muss. Inzwischen erhielten die beiden Herren mehrere Offerten von Privathand, darunter eine über einen Complex von rund 1500 hect. am Barro alto, 6 km. von Curityba entlegen, der sich für die Einrichtung und Betrieb einer Milchmeierei und Gemüsekultur in grösserem Masstate vortreflich eignet. Sie haben, auch schon das Land mit Wohnhaus, Wirtschaftsgebäuden, dem todten und lebenden Inventar unter sehr vortheilhaften Bedingungen gekauft und werden davon in den nächsten Tagen Besitz nehmen. — Gleichfalls mit der Absicht sich in Parana oder in St. Catharina anzukaufen und anzusiedeln, ist Prinz Franz Windischgrätz am 6. d. Mts. auf der Reise nach dem Süden in Curityba eingetroffen. Seine Durchlaucht hat hier 8 Tage Halt gemacht, Informationen über käufliches devolutes und Privatland eingezogen, ein Gut bei Curityba besichtigt, hat hier eine Offerte von der Direktion der Hahanseatischen Colonisations-Gesellschaft in Joinville entgegen gennomen und ist, am 13. d. M., über Rio Negro nach Joinville weitergereist. Dieses letztere Angebot begreift ein Grundstück auf Land der Hansa im Staate St. Catharina in der Nähe der neuen Colonie Humboldt, im Thale des Rio Itapacu, und ein zweites, grösseres, das von dem Ersteren einige km westlich entlegen sein solle. Auf dem kleineren Gute empfiehlt die Direction die Anlage einer Zuckerrohr-Presse, zu welcher die Treibkraft in einem vorhandenen, mächtigen Wasserfall gegeben sei; auf dem grösseren Lande den Betrieb der Viehlzucht. Der Prinz ist abgereist mit dem Vorhaben auch nach Besichtigung des Hansa- Landes dort noch keine Entscheidung zu treffen, sondern hierher zurückzukehren und vorher noch die Colonien Lucena im Munizipium von Rio Negro und Antonio Olintho am Rio Negro zubereisen. Ich habe Sr. Durchlaucht diesen Vorschlag gemacht. Die beiden Colonien haben heute in die Parana relativ besten Wegverbindungen mit Curityba, das Land ist dort von erster Güte, wald- und wasserreich und was die Hauptsache ist, dort ist noch

devolute Erde vorhanden und von der Regierung, wenn sie auch mit dem Maximal Preise von 6000 Rs. pro h. bezahlt werden müsste, ungleich billiger als das günstigste Privatangebot. Schliesslich verdient Beachtung auch der Umstand, dass Lucenna und Antonio Olintho bevölkert, das Hansaland aber menschenarm ist.— Mit dem letztangelaufenen hamburger Dampfer ist aus Lithauen ein Herr Mieczysław Juraha Salmonowicz, von einem Ingenieur aus Warschau begleitet, in Parana angelangt. Der Erstere ist vermögend und ebenfalls mit der Absicht hergekommen, sich im Staate eventuell anzukaufen und Landwirtschaft zu betreiben. Und ein Franzose, namens Lafevre, welcher vor 2 Jahren bereits Parana bereist hat, ist vor Kurzem wiedergekehrt um, wie ich berichtet bin. jetzt seinen Plan zu realisiren, bei Rio Negro eine Fazenda zu kaufen und rationelle Viehzucht darauf zu betreiben. Vorläufig hätten allerdings blos die beiden Erstgenannten festen Fuss in Parana gefasst, aber auch die Absichten der Anderen sind ernst zu nehmen, und wenn die hier umlaufenden Gerüchte nicht trügen, denen zufolge auch noch weitere Kapitalisten in Europa gleiche Unternehmungen in Parana planen, dann bedeutet dies einen beforstehenden Wechsel in der Szenerie der hierländigen Colonisation. Von unserer lemberger Colonisations-Geselschaft habe ich keinerlei Nachricht. Die Bauerneinwanderung aus Galizien stockt; seit dem 1. Juli ist nicht eine Familie hier eingetreten Dagegen strömt recht viel erbeitsscheies Volk meist junge Männer, aus dem Nachbarstaate St. Paulo herüber und Curityba verzeichnet, wohl infolge dessen, eine merkliche Verschlechterung des hier ohnehin bedenklichen öffentlichen Sicherheitszustandes. Genehmigen Euer Hochwohlgeboren den Ausdruck meiner tiefen Erfurcht.

Pohl m. p.

Statut

powiatowego Biura pośrednictwa pracy w Tarnobrzegu.

§. 1. Rada powiatowa imieniem powiatu tarnobrzeskiego zakłada i utrzymuje „Powiatowe Biuro pośrednictwa pracy w Tarnobrzegu“ (Biuro pracy).

§. 2. Celem biura pracy jest pomoc w wyszukiwaniu zarobków i robotników, sług i służby wszelkiego rodzaju i pośredniczenie między pracodawcami a zarobuikami i sługami. Nadto Biuro ma w miarę możności i uznania robotnikom, za jego pośrednictwem do roboty za granicę kraju wysłanym, udzielać pomocy i obrony z wyjątkiem w wypadkach strejku.

§. 3. Z biura pracy mogą korzystać robotnicy zamieszkali w powiecie tarnobrzeskim, pracodawcy tutejszego powiatu tudzież z innych miejscowości lub z zagranicy.

§. 4. Biuro pracy zostaje pod nadzorem Wydziału powiatowego a kieruje nim „Komisya powiatowego pośrednictwa pracy“. Komisya ta składa się z czterech członków mianowanych przez Radę powiatową lub w jej zastępstwie przez Wydział powiatowy z pośród jego członków na przeciąg lat trzech a względnie do końca urzędowania Wydziału powiatowego i to z dwóch członków z większej posiadłości i dwóch z mniejszych posiadłości. — Do komisyi tej ma być wybrany Prezes Rady powiatowej lub Wice-Prezes, który jest zarazem przewodniczącym Komisyi Zastępcę jego w Komisyi mianuje Wydział powiatowy. Komisya jest upoważnioną do przybrania sobie według swego uznania nowych członków, do współdziałania pomocnych z grona reprezentacyi powiatowej z głosem doradczym.

§. 5. Komisya Biura pracy ma się stosować do obecnego statutu i regulaminów przez Wydział powiatowy dla Biura pracy nadanych.

§. 6. Urzędników Biura pracy i pomoc biurową mianuje Wydział powiawy na wniosek Komisyi Biura.

§. 7. Biuro pracy może pobierać taksy od pracodawców przed nastręczeniem robotnika lub sługi Fundusze stąd pochodzące mają być użyte wyłącznie na utrzymanie Biura pracy, koszta korespondencyi i t d. i w ogóle na cele biura w myśl §. 2. statutu. Gdyby fundusze te nie wystarczyły na utrzymanie Biura pracy, to Biuro może pobierać także taksy od każdego robotnika lub sługi poszukujących zarobku, a taksy te należy ściągać od robotników i sług przy nastręczaniu im zajęcia. Taksy oznacza Wydział powiatowy.

§. 8. Powiat nie może mieć z tych taks żadnych zysków a Biuro pracy nie może być uważane za przedsiębiorstwo zysk przynoszące lub na zysk wyrachowane.

§. 9. Biuro może być także utrzymywane wyłącznie kosztem powiatu. Koszta urządzenia Biura i wydatki, dopóki taksy nie pokryją wydatków, na Biuro ponoszonych tudzież ewentualne braki ponosi powiat Tarnobrzeski, koszta te mają być następnie z otrzymanych taks zwrócone.

§. 10. Biuro pracy może wchodzić w stosunki z innemi Biurami pracy dla wspólnej działalności, a nawet za zezwoleniem Wydziału powiatowego w stały krajowy związek Biura pracy.

§. 11. Biuro pracy może być każdego czasu zwinięte, a pozostałe czyste fundusze po zaspokojeniu kosztów mają być przeznaczone przez Wydział pow. tylko na cele dobroczynne ewentualnie niedobór pokryje fundusz Tarnobrzeski.

LW. 10841/00.

We Lwowie, dnia 26. grudnia 1900.

Aleg. 20

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie umowy z architektem p. Alfredem Kamienobrodzkim zawrzeć się mającej o pomoc przy robotach w zakres budownictwa wchodzących.

Wysoki Sejmie!

Sprawa przydania Wydziałowi krajowemu stałej pomocy w zakresie spraw budowlanych i architektonicznych była już kilkakrotnie przedmiotem obrad Wysokiego Sejmu.

Weszła ona mianowicie naprzód na porządek dzienny za inicyatywą Wydziału krajowego, który przedkładając Wysokiemu Sejmowi sprawę zmian w etacie technicznej służby drogowej w szeregu wniosków postawił także żądanie, aby Wysoki Sejm zezwolił na utworzenie prowizorycznego organu technicznego dla budownictwa i wyznaczył na ten cel kredyt w kwocie 5000 zł w. a.

Uchwałą z dnia 1. kwietnia 1892 Wysoki Sejm idąc za wnioskiem komisyi drogowej (all. 190) przyjął z małemi zmianami projektowany etat technicznej służby drogowej, co do wniosku jednak w sprawie powołania do życia osobnego fachowego organu dla budownictwa pozostał Wysoki Sejm przy zapatrywaniu komisyi drogowej, która zaznaczyła w swojem sprawozdaniu, iż utworzenia takiego organu nie uważała podówczas za koniecznie potrzebne i dlatego też, a zwłaszcza ze względu na trudne położenie skarbu krajowego, powstrzymała się komisya od wniosku, któryby spowodował otwarcie tego nowego działu w urzędzie Wydziału krajowego.

Licząc się ze stanowiskiem zajętem przez Wysoki Sejm w tej sprawie, Wydział krajowy w następnych latach wstrzymał się z ponowieniem swego dawnego wniosku, sprawa jednak wróciła znów pod rozwagę Wysokiego Sejmu a to wskutek inicyatywy, podjętej z interesowanych kół zawodowych, bo wskutek petycyi Towarzystwa Politechnicznego we Lwowie o utworzenie osobnego biura budowlanego i petycyi wniesionej pierwotnie w r. 1896 a ponowionej w r 1897.

Jednobrzmiące petycye rozpatrywała komisya administracyjna a Wysoki Sejm idąc za jej wnioskami polecił uchwałami z dnia 8. lutego 1896 i dnia 12. lutego 1897, by Wydział krajowy rzecz dalej badał, z badań zdał sprawę i ewentualne wnioski przedstawił.

Wydział krajowy nie uczynił dotychczas temu poleceniu w całej pełni zadość, bo badania te, choć były podjęte w kierunkach wskazanych w petycyach Towarzystwa politechnicznego, choć dały znajomość organizacyi służby budowniczej przy Wydziałach krajowych w innych krajach monarchii, nie osłabiły wprawdzie pierwotnego zapatrywania naszego, iż należyte załatwianie spraw budowlanych i architektonicznych wymaga organów o specyalnem wykształceniu, nie dały nam jednak jeszcze dostatecznych podstaw do zaprojektowania stałej organizacyi tego działu służby.

Badania nasze poparliśmy nadto praktyką, bo dwukrotnie postaraliśmy się w drodze umowy o pomoc specyalistów, którym powierzyliśmy kierownictwo większych budów a prócz tego równocześnie używaliśmy ich do wszystkich innych potocznych drobniejszych spraw, które wymagały rady i pomocy architekty i budowniczego a na potrzebie tej nie brakło w obec licznych budynków krajowych i fundacyjnych, które należało konserwować a nie rzadko przebudować.

Próby te wypadły pomyślnie i z oszczędzeniem naszych techników z innych działów służby, w czem zastosowaliśmy się do woli Wysokiego Sejmu, sądzimy jednak, że próby wypada jeszcze przedłużyć zarówno w interesie władzy, jak i w interesie funkcyonaryusza, przyjmującego obowiązki architekty i budowniczego.

Leży mianowicie w interesie władzy pozyskać większe jeszcze doświadczenie, wypróbować, o ile w dzisiejszych czasach, wobec rozwiniętego specyalizmu, w następstwie wobec potrzeb usuwających się często z zakresu działalności najlepiej ukwalifikowanej jednostki a wymagających specyalnego traktowania i zastosowania specyalnej wiedzy, stały funkcyonaryusz odpowie tym różnorodnym potrzebom i wymaganiom w zakresie budownictwa. Ale i dla tego, który obejmie obowiązki architekty i budowniczego dogodnem będzie także przed zobowiązaniem się na stałe doświadczyć sił własnych w szeregu lat kilku, wypróbować, czy obowiązki z polecenia Wydziału krajowego podjęte zajmą mu cały czas i zaabsorbują wszystkie siły, czy przeciwnie zostanie mu jeszcze sił i czasu, by zawodowo pracować dla stron prywatnych

Idąc za tem zapatrywaniem, zanim dłuższe doświadczenie nie da nam całkiem ścisłej podstawy do zaprojektowania stałej organizacyi i norm dla działu krajowej służby budowniczej, postanowiliśmy na razie po aprobacie Wysokiego Sejmu wejść w umowę z architektem p. Alfredem Kamienobrodzkim, który od dwóch blisko lat, bo od połowy maja 1899 faktycznie pełni obowiązki architekty i budowniczego przy Wydziale krajowym.

Jako taki wykonuje on plany i kosztorysy, kieruje budowami i kolauduje wszystkie roboty budowlane, jakie mu poruczono i z obowiązków tych wywiązuje się należycie, mimo że robót było dużo i w dodatku rozrzuconych po całym kraju, że wspomnimy przykładowo o większych robotach w Czernichowie i budowie zakładu sadowniczego w Zaleszczykach. Prócz robót przy szkołach i zakładach rolniczych były i są do załatwienia liczne roboty w innych działach naszej administracyi a wszędzie był p. Kamienobrodzki czynny z pożytkiem, dlatego i obecnie, jeżeli przyjdzie do zawarcia ugody, zobowiążemy p Kamienobrodzkiego do wszystkich do agendy Wydziału krajowego należących a w zakres budownictwa wchodzących robót. Za pełnienie tych obowiązków zamierzamy przyznać p. Kamienobrodzkiemu wynagrodzenie roczne 3600 koron a wobec potrzeby pomocy budowniczej w naszych zakładach po kraju rozsianych, temsamem potrzeby dość częstych podróży zamierzamy nabyć dla p. Kamienobrodzkiego bilet II. klasy, uprawniający do jazdy na wszystkich kolejach krajowych, na dyety zaś, opłatę kasy chorych i opłatę premij ubezpieczenia od wypadków wystarczy ryczałt rocznych 2000 koron, z których wypłacać będziemy przypadające kwoty i kwoty wykazane w partykularzach, jakie składać będzie p. Kamienobrodzki po powrocie z podróży. O ile po załatwieniu spraw urzędowych i po za godzinami urzędowymi dla urzędników krajowych ustanowionemi p. Kamienobrodzkiemu czasu wystarczy, wolno mu będzie przyjmować roboty u stron prywatnych, zawsze jednak za naszą wiedzą i specyalnem upoważnieniem. Wyż podane warunki są p. Kamienobrodzkiemu znane i na ich podstawie skłonny on jest do zawarcia umowy.

Przedstawiwszy stan rzeczy, prosimy:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie niniejsze przyjmuje Sejm do wiadomości.

2. W rubr. II. wydatków poz. 33 budżetu na r. 1901 wstawia się jako wynagrodzenie dla architekty tytułem płacy . . . . . 3600 koron
na roczny bilet jazdy drugą klasą na kolejach krajowych . . 800 „
tytułem ryczałtu na dyety i opłatę kasy chorych . . . . . 2000 „
Razem . . 6400 koron

3. Upoważnia się Wydział krajowy do zawarcia umowy z p. Kamienobrodzkim na lat 3 za wynagrodzeniem pod 2. uchwalonem i do wstawienia cyfr tego wynagrodzenia w preliminarze wydatków funduszu krajowego w ciągu następnych lat.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
***St. Badeni**, w. r.*

Sprawozdawca:
***Dr. Józef Wereszczyński** w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

LW. 33.901/1901.

We Lwowie, dnia 21. maja 1901.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o fundacyi Stanisława hr. Skarbka za rok 1900.

Wysoki Sejmie!

Stosownie do uchwały Wys. Sejmu z dnia 16. stycznia 1888 przedkłada Wydział krajowy niniejsze sprawozdanie niezawiśle od sprawozdania o zamknięciu rachunków za r. 1899, które jest przedmiotem osobnego przedłożenia.

Zeszłoroczne sprawozdanie Wydziału krajowego o fundacyi Skarbkowskiej nie zostało przez Wys. Sejm załatwione, ale załatwiła je Komisya budżetowa, której wnioski i uwagi zawarte w drukowanem sprawozdaniu były dla Wydziału krajowego wskazówką w postępowaniu i w miarę możności uwzględnione zostały.

W ciągu ubiegłego roku przeprowadzono radykalne zmiany w personalu nadzorczym oddziału chłopców w Drohowyżu. Dzięki lepszemu uposażeniu powiodło się pozyskać na posady ochmistrza i jego zastępcy, inspicyenta, siły odpowiednio ukwalifikowane; zmieniono również dozorców tak, że stan rzeczy na punkcie dozoru uległ niezawodnie zmianie na lepsze.

Także na oddziale dziewcząt zaprowadzono ważną reformę, ujęto bowiem kurs praktycznych zajęć kobiecych w ramy organizacyi, odpowiadającej istniejącym przepisom i zgodnej z intencyami fundatora. Reforma ta ma na celu zapobiedz na przyszłość zbyt jednostronnemu kierunkowi kształcenia dziewcząt, a przysposabiać je w miarę zdolności do rozmaitych zawodów gospodarstwa kobiecego, mogących wychowanicom po wyjściu z Zakładu zapewnić utrzymanie. Zaznaczyć także wypada nader pożyteczną uchwałę Rady administracyjnej, że dziewczęta po ukończeniu kursu pozostawać mają jeszcze przez pół roku w Zakładzie, aby jako pracownice w kuchni, pralni i administracyi oddziału żeńskiego wprawić się mogły praktycznie w robotach, do których się przysposobiły.

Rozpoczęta lustracyą z r. 1898 akcya, zmierzająca do ulepszenia gospodarstwa, szczególnie leśnego, w dobrach fundacyjnych jest w pełnym toku. Dotychczas przerobiono już zupełnie plany dwóch wielkich rewirów lasowych, Smorze i Klimiec, w tym roku zaś przerobić się ma rewir Rozwadów i sprawdzić plan Żabiego. Na kultury leśne wydała fundacya w ostatnich dwóch latach 10.000 K., a w roku bieżącym preliminowano na ten cel 3.687 K i wysłano nasienia świerkowego za 3.168 K. Szybszemu postępowi akcyi w tym kierunku stoi na przeszkodzie brak liczniejszego personalu fachowego, a także niemożność przeznaczenia naraz większych funduszów na ten cel. Również odgraniczenie posiadłości fundacyjnych przeprowadza się w miarę możności dość szybko; do końca b. r.

ustalonych będzie około 70 kilometrów granic sztucznych, co przedstawia jedną trzecią część sztucznej linii granicznej lasów Żabiowskich. Na cel ustalenia granic w Żabiu wydała fundacya w ostatnich dwóch latach przeszło 4.000 K., a na rok bieżący preliminowano 3.000 K.

Rewindykacya gruntów fundacyjnych w Żabiu odbywa się z pomyślnym skutkiem; z ogólnej przestrzeni uzurpowanej, wynoszącej 2.109 morgów, odzyskano już dla fundacyi 1.147 morgów, a sprawy będące w toku obejmują przeszło 537 morgów.

Nadmienić wreszcie wypada, że kwestya odpowiedzialności Zarządu fundacyi za szkody przez fundacyę poniesione, została przez Radę administracyjną rozstrzygniętą zgodnie z kilkakrotnie objawionem życzeniem W. Sejmu, i że rozpoczęto już kroki w celu zrealizowania tej odpowiedzialności w kilku poszczególnych przypadkach.

Poniżej podaje Wydział krajowy szczegółowe sprawozdanie.

Ewidencya b. wychowańców i wychowanek Zakładu Drohowyskiego.

Stosownie do uchwały W. Sejmu z 28. marca 1899, polecającej Wydziałowi krajowemu, aby ewidencyę wychowańców i wychowanek Zakładu Drohowyzkiego stale utrzymywał i daty do nich odnoszące się corocznie W. Sejmowi do wiadomości podawał, umieszcza Wydział krajowy poniżej zestawione przez Dyrekcyę Zakładu i doprowadzone aż do końca roku 1900 wykazy wychowańców i wychowanek wyzwolonych.

I. WYKAZ

wychowańców wyzwolonych od otwarcia Zakładu aż po koniec r. 1900.

Rok wyzwolenia	Ślusarze	Szewcy	Kowale	Krawcy	Stolarze	Stelmachy	Rymarze Lakiernicy	Blacharze	Ogrodniczki	Ogółem
1881	5	3	2	3	2	2	—	—	—	17
1882	7	2	2	3	1	2	—	1	—	18
1883	5	3	1	3	2	1	—	2	—	17
1884	1	2	1	1	1	1	—	—	—	7
1885	8	2	5	2	4	2	—	1	—	24
1886	12	7	6	4	1	4	1	—	—	35
1887	5	1	1	3	2	2	—	—	—	14
1888	4	1	—	2	1	1	—	—	—	9
1889	2	3	—	3	—	2	1	—	—	11
1890	3	3	4	1	2	1	1	1	—	16
1891	2	2	4	6	3	2	2	2	—	23
1892	1	2	3	3	2	4	4	—	—	19
1893	5	1	3	4	3	2	4	3	—	25
1894	2	2	1	2	3	2	—	1	—	13
1895	9	4	2	6	5	5	4	3	—	38
1896	1	2	3	3	4	3	5	1	—	22
1897	—	4	4	1	7	1	3	3	—	23
1898	3	1	3	—	2	—	—	2	2	13
1899	—	1	—	—	—	—	—	—	2	3
1900	5	4	1	—	—	6	—	—	2	18
Razem	80	50	46	50	45	43	25	20	6	365

II. WYKAZ

wyzwolonych wychowanek z kursu praktycznych zajęć kobiecych od roku 1895 do końca roku 1900.

Z zakładu wyszły w roku	Poszło za mąż	Adoptowano	Kucharki	Klucznice Pokojowe	Bony	Szwaczki, praczki, krawczynie	Dla dalszego kształcenia	Wróciły do rodziny po ukończeniu nauki	Wyszły przed ukończeniem nauki	Wydalone	Ogółem
1895	5	—	—	4	1	7	3	5	4	1	30
1896	—	—	—	2	—	4	5	6	5	2	24
1897	1	—	—	7	1	5	1	6	2	1	24
1898	1	—	—	8	1	5	2	4	—	1	22
1899	—	2	1	3	—	—	—	1	—	2	9
1900	—	—	1	—	—	4	—	11	3	—	19
Razem	7	2	2	24	3	25	11	33	14	7	128

i B) Nadto przedkłada Wydział krajowy w alegatach A) i B) daty o niektórych b. wychowańcach i wychowankach, zebrane na odbytym w zeszłym roku zjeździe ku uczczeniu 25-letniej rocznicy otwarcia Zakładu Drohowyskiego.

D) Wreszcie w alegatach C), D) i E) przedkłada Wydział krajowy szczegółowe wy-
) kazy b. wychowańców, mających obecnie umieszczenie w warsztatach c. k. kolei państwowej we Lwowie, w Krakowie i Stanisławowie.

Personal nadzorczy w Zakładzie Drohowyskim.

Dostrzeżone w roku ubiegłym niedostatki w bezpośrednim nadzorze nad oddziałem chłopców, skłoniły Wydział krajowy do stanowczego żądania niezbędnych zmian w personalu nadzorczym i pozyskania sił odpowiedniejszych, chociażby nawet z podwyższeniem dotychczasowego na ten cel wydatku. Wezwanie to nie pozostało bez skutku. W przekonaniu, że dotychczasowy nadzór jest niewystarczającym, uchwaliła Rada administracyjna na posiedzeniu z dnia 29. kwietnia 1900 zmienić ochmistrza i dozorców i zastąpić ich innymi, a zarazem podwyższyć płace personalu nadzorczego przy równoczesnem zmniejszaniu liczby dozorców o jednego. Ustanowiono więc dla ochmistrza płacę w kwocie 1600 K dla inspicyenta 800 K a dla dozorców trzy kategorye płac t. j. po 700, 650 i 582 K.

W celu obsadzenia posad ochmistrza i zastępcy jego, inspicyenta, rozpisano konkurs, i na podstawie wyniku konkursu zamianowano ochmistrzem ukwalifikowanego nauczyciela szkół ludowych p. Bolesława Kwiatkowskiego.

Inspicyentem zaś, gdy wynik konkursu na tę posadę był ujemnym, zamianowano po przeprowadzeniu prywatnych rokowań, p. Franciszka Wyszkowskiego, dotychczas zatru-

dnionego w schronisku im. ks. Lubomirskiegn w Krakowie. Na inspicyenta włożono oraz obowiązek udzielania chłopcom nauki muzyki instrumentalnej.

Obie powyższe nominacye, na razie prowizoryczne, Wydział krajowy zatwierdził.

Obsadzenie posady dozorców ludźmi odpowiednio ukwalifikowanymi poruczono Dyrektorowi Zakładu.

Uchwałą z dnia 4. lutego 1901 wydała Rada administracyjna szczegółową instrukcyę dla inspicyenta i dozorców, którą Wydział krajowy przyjął do wiadomości.

Nauka rzemiosł.

Z zeszłorocznego sprawozdania wiadomo Wys. Sejmowi, że na mianowanego w r. 1899 kierownika warsztatów w Drohowyżu nałożono oraz obowiązek udzielania uczniom warsztatowym nauki rysunków technicznych. Gdy się wkrótce okazało, że należyte spełnianie obu tych zadań przechodzi siły jednego człowieka, rozpisano w maju 1900 r. na usilne naleganie Wydziału krajowego, konkurs na asystenta naczelnika warstatów z obowiązkiem uczenia rysunków technicznych, z płacą roczną 1200 K, wiktem i pomieszkaniem. Jako warunek ubiegania się o tę posadę, oznaczono ukończenie w szkole politechnicznej wydziału budowy machin i wykazanie się przynajmniej pierwszym egzaminem państwowym.

Do konkursu zgłosiło się tylko dwóch kandydatów, z których Rada administracyjna na posiedzeniu z dnia 17. lipca 1900 wybrała p. Tadeusza Rogoyskiego, jako odpowiadającego warunkom konkursu. Wydział krajowy uchwałą z dnia 4. sierpnia 1900 l. 51.525 zatwierdził tę uchwałę, i p. Rogoyski objął od 1. września 1900 posadę asystenta naczelnika warsztatów. Zdawało się, że w ten sposób zdołano wreszcie skutecznie przynajmniej na jakiś czas zaradzić potrzebie, niestety już po kilku miesiącach posada asystenta została opróżnioną — a Zarząd fundacyi nie przedstawił dotychczas Wydziałowi krajowemu żadnych dalszych wniosków w tej sprawie.

Co do projektowanej reorganizacyi szkoły rzemiosł i poddania jej pod ściślejszy nadzór kraju, Wydział krajowy pismem z dnia 12. grudnia 1900 l. 42.740 zawezwał komisyę krajową dla spraw przemysłowych, aby przerwane chwilowo rokowania w tej sprawie z Radą administracyjną fundacyi na nowo podjęła i o skutku uwiadomiła Wydział krajowy w takim czasie, iżby o postępie tych rokowań Wydział krajowy mógł zdać sprawę Wys. Sejmowi.

Na to pismo Wydział krajowy aż do zamknięcia tego sprawozdania nie otrzymał żadnej odpowiedzi, przypuszczalnie z tego powodu, że komisya nie uznała za odpowiedni ze swemi daleko idącymi i rubr. XVI. budżetu stale i znacznie obciążającemi wnioskami występować tak długo, dopóki spodziewane nowe dochody funduszowi krajowemu zapewnione nie będą.

Na posiedzeniu z dnia 13. maja 1895 uchwaliła Rada administracyjna, że wychowańcy Zakładu Drohowyskiego po trzechletniej naucze rzemiosł w Zakładzie oddawani będą na czwarty rok nauki do najlepszych majstrów czy to we Lwowie czy w innych większych miastach i że przez czas tej nauki fundacya płacić będzie majstrom za utrzymanie i naukę chłopców i wykonywać będzie nadzór nad postępem chłopców oddanych do majstrów oraz nad ich prowadzeniem się pod względem moralnym.

Postanowienie to weszło do nowego statutu organizacyjnego Zakładu Drohowyskiego a mianowicie do Art. 12. ustępu 4. tegoż statutu.

W. Sejm na wniosek komisyi budżetowej przy załatwieniu sprawozdania o stanie fundacyi za rok 1897 uchwałą z dnia 3. lutego 1898 orzekł, że uważa za pożądaną stosowną ingerencyę fudacyi w sprawie kontrolowania wyzwoleńców Zakładu tak podczas praktyki jak i podczas aktu wyzwolin. Wydział krajowy odniósł się w tej sprawie pod dniem 22. marca 1898 l. 8722 do kuratora fundacyi z żądaniem przedłożenia tej sprawy pod decyzyę Rady administracyjnej, a gdy komisya budżetowa w swem sprawozdaniu za rok 1899 ponownie tę sprawę poruszyła, powtórzył swe wezwanie. W odpowiedzi na to ostatnie pismo Wydziału krajowego oznajmił kurator w sprawozdaniu z dnia 29. stycznia 1901 l. 2132, że uchwała Rady administracyjnej z dnia 13. maja 1895 nie została wprowadzoną w życie, postanowiono bowiem później przetrzymywać chłopców w warsztatach przez rok czwarty, wskutek czego wydoskonalają się w rzemiośle, a Zakład zyskuje na

tem także, nie potrzebuje bowiem najmować do warsztatów większej ilości czeladzi. W ten sposób czyni Zakład zadość swemu zadaniu wychowywaniu sierót na rzemieślników, nie staje zaś w sprzeczności z Art. 12. ustęp 4. Statutu organizacyjnego, ten bowiem mówi, że Zakład może a nie musi oddawać chłopców na czwarty rok nauki do majstrów w większych miastach.

Kurs praktyczny zajęć kociecych.

W sprawozdaniu za rok szkolny 1898/99, przedłożonem kuratorowi i radzie administracyjnej, poruszył dyrektor Zakładu Drohowyskiego potrzebę zmiany dotychczasowego kierunku kursu praktycznych zajęć kobiecych, prowadzonego przez SS. Felicyanki. W pierwotnym statucie dla Zakładu Drohowyskiego z dnia 1. sierpnia 1843 postanowił ś. p. fundator w §. 29., co następuje:

„Dla dziewcząt będą trzymane w instytucie nauczycielki, które będą ich uczyły czytać, pisać, rachować, szyć, prząść, tkać i gotować jakoteż rozmaitych robót ręcznych i tym sposobem wykształcać je na kucharki, zręczne sługi i dobre gospodynie.

Teraźniejszy kierunek tego kursu odbiegł zdaniem dyrektora od zaznaczonych w powyższym artykule intencyj fundatora; główny punkt ciężkości spoczywa teraz w szwalni a kurs stał się raczej „fabryką dla Zakładu“ niż szkołą dla kraju. Z Zakładu wychodzą dobre szwaczki i krawczynie tudzież panny służące, a nie kucharki, praczki i gospodynie.

Sprawę tę poruszyła komisya budżetowa w swem sprawozdaniu za rok 1899 wyrażając życzenie, aby Wydział krajowy zwrócił na nią baczne oko i otoczył ją swoją opieką.

Obecnie obowiązujący Statut organizacyjny w Art. 23. i 24. normuje dokładnie zakres praktycznej nauki i postanawia, że nauka ta ma być tak prowadzoną, aby wychowanica, po opuszczeniu Zakładu, mogła samodzielnie kierować gosdpodarstwem domowem jako klucznica, albo wykonywać na stanowisku służbowem poszczególne działy robót kobiecych. Chodzi więc o to, aby ściśle przestrzegano postanowień Statutu organizacyjnego i nie dopuszczano do tego, aby pewien jakiś specyalny dział wybujał zanadto na niekorzyść innych, z drugiej zaś strony, aby kurs dla jakichś ubocznych względów (n. p. dla przysporzenia większych dochodów Zakładowi) nie przybrał charakteru fabryki dla Zakładu, ale pozostał tem, czem być powinien tj. szkołą mającą wychowanice przysposobić praktycznie do życia i zapewnić im możność uczciwego zarobku z pożytkiem dla społeczeństwa.

Na pismo Wydziału krajowego w tej sprawie odpowiedział kurator fundacyi, że Rada administracyjna już na posiedzeniu z dnia 15. maja 1900 powzięła uchwałę polecającą Dyrekcyi Zakładu ułożenie w porozumieniu z przełożoną SS. Felicyanek programu nauki gospodarstwa domowego i poruczenie udzielania tej nauki ukwalifikowanej nauczycielce z egzaminem do szkół wydziałowych. Przedłożony przez Dyrekcyę program ogólny został zatwierdzony na posiedzeniu Rady z dnia 24. września 1900 a zarazem polecono Dyrekcyi aby wspólnie z nauczycielką ułożyła program szczegółowy nauki praktycznej w taki sposób, aby wychowanice otrzymywały dostateczne wykształcenie w jednym z następujących zawodów: Kucharki, praczki, szwaczki lub pokojowej. Wypracowany w powyższym duchu program szczegółowej nauki dla 4. klasowej szkoły gospodarstwa domowego wraz z rozkładem godzin został przyjęty przez Radę administracyjną, na posiedzeniu z dnia 10. grudnia 1900 i przedłożony c. k. Radzie szkolnej krajowej, która zatwierdziła go reskryptem z 14. stycznia 1901 l 44.765 pod warunkiem, że do tej szkoły będą uczęszczały dziewczęta, które ukończyły obowiązkową sześcioletnią naukę codzienną tudzież, że udzielanie nauki teoretycznej i praktycznej będzie powierzone nauczycielkom posiadającym przynajmniej kwalifikacyę do szkół ludowych pospolitych.

Uważając za rzecz wskazaną, by dziewczęta przed opuszczeniem Zakładu praktykowały jeszcze czas jakiś w Zakładzie w tym zawodzie, do którego się przysposobiły, uchwaliła nadto Rada administracyjna na posiedzeniu z dnia 4. lutego 1901 przetrzymywać w przyszłości abituryentki Zakładu o pół roku dłużej t. j. do końca grudnia każdego roku pod warunkiem, że będą one przez ten czas uważane za pracownice w pralni, kuchni i administracyi oddziału żeńskiego. Reforma ta tyczyć się ma jedynie abituryentek mających iść do służby, nie zaś tych, które wracają do swoich rodzin.

Zaległości z dóbr fundacyjnych.

Sprawa uregulowania zaległych należytości fundacyjnych postępuje dość raźno, jak o tem z zamknięcia rachunków fundacyi za rok 1899 przekonać się można. W ciągu roku 1899 należytości czynne w gotówce zmiejszyły się o kwotę . 30.484 zł. 62 ct.,
gdy bowiem z początkiem roku 1899 wynosiły . . . . 89.476 „ 36 „
to z końcem r. 1899 wynosiły tylko . . . . . 58.991 „ 74 „

czyli były mniejsze o . 30.484 zł. 62 ct.

a mianowicie: spłacono . . . . 25.583 zł. 79 ct.
odpisano . . . . . 4.900 „ 83 „

razem j. w. . 30.484 zł. 62 ct.

W powyższej sumie 58.991 zł. 74 ct. czyli 117.983 K. 48 h. mieszczą się także zaległości z czasów dawniejszych tak z dóbr jak i z gmachu teatralnego, nad których ściąganiem Wydział krajowy bacznie czuwa. Z raportów co pół roku Wydziałowi krajowemu przedkładanych okazuje się, że najdawniejsze te zaległości dzięki energicznej akcyi syndykatu stale i stosunkowo szybko się zmniejszają.

I tak stan najdawniejszych (po koniec roku 1896) zaległości z dóbr fundacyjnych wynosił z końcem roku 1899 . . . . . 7.610 K. 06 h.
W ciągu r. 1900 zrealizowano . . . 2.242 K. 20 h.
odpisano . . . . . 91 „ 42 „ 2.333 „ 62 „
pozostało przeto z końcem roku 1900 . . . . . 5.276 K. 34 h.

Zaległości z gmachu teatralnego wynosiły z końcem r. 1899 . 6.401 K. 86 h.
W ciągu roku 1900 zrealizowano . . 1.234 K. 60 h.
odpisano . . . . . 2.316 „ 20 „ 3.550 „ 80 „
pozostało więc z końcem r. 1900 . . . . . 2.851 K. 06 h.

Co do tej kategoryi zaległości nadmienić należy, że natury rzeczy procent nieściągalnych i skutkiem tego odpisywanych pretensyi z każdy rokiem musi wzrastać i że ostatecznie nadejść musi stadyum takie, w którem prawie cała pozostająca reszta uznaną będzie za niemożliwą do ściągnięcia.

Odpowiedzialność Zarządu za straty fundacyi.

Sprawa odpowiedzialności Zarządu fundacyi za straty poniesione skutkiem zaniedbania we właściwym czasie kroków w celu ściągnięcia pretensyi fundacyi, była na wezwanie Wydziału krajowego, w ciągu roku 1900, przedmiotem obrad na kilku posiedzeniach Rady administracyjnej. Przebieg tej sprawy przedstawia Wydział krajowy Wys. Sejmowi na podstawie wyciągu z protokołów Rady administracyjnej, udzielonego pismem kuratoryi z 23. lipca 1900 l. 382.

Na posiedzeniu Rady administracyjnej z 26. marca 1900 syndyk fundacyi przedstawił sprawę odpowiedzialności b. syndyka fundacyi dra Semilskiego za zaniedbania, jakich się dopuścił w sprawach fundacyi i za szkody, jakie z winy jego fundacya poniosła w szczególności zaś w sprawie z Hillmannem i Knollem, byłymi dzierżawcami w Olchówce i w sprawie z Mikołajem Ostapczukiem o czynsz dzierżawny za łąki w Kulikowie. W obu tych przypadkach poniosła fundacya szkodę w łącznej kwocie 1234 zł. 28 ct., której według reskryptu Wydziału kraj. poszukiwać należy w pierwszym rzędzie na majątku winnego. Jakkolwiek nie ulega wątpliwości, że każdy funkcyonaryusz fundacyi jest odpowiedzialnym za swoje czynności i jakkolwiek wina dra Semilskiego również nie ulega wątpliwości, wnosi mimo to referent, aby Rada administracyjna odniosła się do Wydziału kraj. z przedstawieniem, że ewentualne kroki sądowe przeciw dr. Semilskiemu nie przyniosą fundacyi korzyści a przeto należy ich zaniechać.

Do tego zaniechania skłaniać powinien oprócz innych okoliczności przeważnie wzgląd, że w razie przegrania sprawy poniosłaby fundacya w dodatku jeszcze koszta sporu, a nawet w razie wygrania sporu bardzo wątpliwem jest, czyli fundacya zdołałaby wyegzekwować wygrane sumy.

Dwaj członkowie Rady byli odmiennego zdania a jeden z nich podniósł, że wolałby w danym razie przegrany proces i połączone z tem koszta sądowe aniżeli zarzut,

że Rada administracyjna nie stała na straży swych praw i nie starała się wszelkimi legalnymi środkami dochodzić krzywdy fundacyi i przeciwdziałać złemu. Jeden z członków Rady zwrócił uwagę, że Wydział krajowy w swym reskrypcie czyni odpowiedzialnym w pierwszym rzędzie byłego syndyka a w drugim rzędzie wspomina o odpowiedzialności kuratora i dyrektora dóbr, należałoby przeto zrealizować tę drugorzędną odpowiedzialność.

Syndyk fundacyi oświadczył, że co do ewentualnej odpowiedzialności kuratora i dyrektora dóbr należałoby wybrać komisyę celem zbadania na podstawie aktów, czyli kurator lub dyrektor dóbr ponoszą jakąkolwiek winę w tym kierunku.

Rada administracyjna uchwaliła, pozostawiając sobie na razie wolną rękę co do ewentualnej odpowiedzialności kuratora i dyrektora dóbr, poruczyć syndykatowi fundacyi porozumienie się z członkiem Rady Vayhingerem z ewentualnem przybraniem trzeciego prawnika co do szans prowadzenia sporu przeciw dr. Semilskiemu, a w razie gdyby wynik konferencyi był dodatni, poleca Rada wytoczyć proces b. syndykowi fundacyi.

Na posiedzeniu z 21. maja 1900 uchwaliła Rada administracyjna wniosek, że gdy w sprawie z Ostapczukiem przeprowadzenie dowodu wyłącznej winy dr. Semilskiego jest nader trudnem a przeto wynik sporu wątpliwym, zaś nawet w razie pomyślnym ściągnięcie pretensyi od dr. Semilskiego byłoby niewykonalnem, należałoby wytoczyć spór nietylko przeciw niemu ale także przeciwko kuratorowi i dyrektorowi dóbr.

Zarazem ze względu, że obecnie urzędujący syndyk fundacyi zależnym jest od kuratora a urzędując wspólnie z kuratorem i dyrektorem dóbr nie może równocześnie przeciw nim występować, uwolniła Rada administracyjna syndyka fundacyi dr. Łozińskiego na jego prośbę od obowiązku zastępowania fundacyi w tym wyjątkowym przypadku i uchwaliła poruczyć prowadzenie tej sprawy adwokatowi dr. Ferd. Kwiatkowskiemu.

Co do sprawy z Hillmannem i Knollem uchwaliła Rada oddać ją jeszcze do rozpatrzenia adwokatowi dr. Kwiatkowskiemu i wytoczenie sporu uczynić zawisłem od jego opinii.

Na posiedzeniu z dnia 11. czerwca 1900 przedstawił dr. Kwiatkowski swą opinię w tej ostatniej sprawie, z której wynika, że skargę o odszkodowanie przeciw dyrektorowi dóbr uważa za przedawnioną, zaś wobec kuratora i b. syndyka za nieuległą przedawnieniu. Rada uchwaliła polecić dr. Kwiatkowskiemu, aby mimo tej opinii zaskarzył o pretensyę do Hillmanna i Knolla w kwocie 325 zł. 52 ct. nietylko kuratora i b. syndyka ale także dyrektora dóbr.

Na posiedzeniu z dnia 25. czerwca 1900 przedłożył syndyk fundacyi pismo dr. Semilskiego z propozycyą obrania drogi sądu polubownego dla rozstrzygnięcia odpowiedzialności kuratora, dyrektora dóbr i b. syndyka w sprawie straty pretensyi fundacyi do Ostapczuka — Hellmana i Knolla. Ze względu, że na tę propozycyę kurator i dyrektor dóbr się zgodzili, uchwaliła Rada administracyjna załatwić tę sprawę w drodze polubownej.

W tym celu ustanowionym być ma Sąd polubowny złożony z dwóch sędziów polubownych obranych wspólnie tak przez fundacyę jakoteż przez kuratora, dyrektora dóbr i b. syndyka, którzy to sędziowie obiorą sobie superarbitra. Na sędziów polubownych zaproponowała fundacya pp. Ludwika Białoskórskiego, emeryt. prezydenta sądu i Karola Porschinsky'ego, emer. Radcę apelacyjnego, a w razie nieprzyjęcia urzędu sędziego przez nich, w drugim rzędzie pp. Karola Pogliesa i Uhlego, emer. prezydentów Sądu. Rada poleciła centralnej Administracyi przedsięwzięcie potrzebnych zarządzeń celem złożenia tego Sądu polubownego a syndykatowi czuwanie nad stroną prawną tegoż.

Wydział krajowy oświadczył kuratorowi, że zgadza się na załatwienie powyższych spraw w drodze sądu polubownego, jak również na proponowany skład Sądu polubownego, a zarazem polecił, aby także sprawy odpowiedzialności za szkody fundacyi poniesione na pretensyach do Majera Fruchtera i Mojżesza Bienstocka załatwione zostały przez tenże sąd w drodze polubownej.

Uchwałą Rady administracyjnej z dnia 19. listopada 1900 dozwolono kuratorowi fundacyi p. Henrykowi hr. Skarbkowi dalszej prolongaty terminu do uiszczenia w zastępstwie Jana Władysława Bayera kwoty 5720 zł. 54 ct. z tytułu należytości za pobrane z lasów fundacyjnych drzewo opałowe — aż do 1. lipca 1901 pod warunkiem, że p. hr. Skarbek uiści 5% prowizyę od powyższego długu w dniu 1. stycznia 1901.

Uchwałę tę Wydział krajowy przyjął do wiadomości.

Gospodarstwo leśne w dobrach fundacyjnych.

Zgodnie z wnioskiem komisyi lustracyjnej i w myśl uwag zawartych w zeszłorocznem sprawozdaniu komisyi budżetowej o stanie fundacyi Skarbkowskiej przedmiotem głównej uwagi Wydziału krajowego w tym dziale były następujące sprawy:

a) rewizya planów gospodarstwa lasowego;

b) unormowanie sprzedaży drzewa w lasach podlwowskich i w Żabiu;

c) uporządkowanie ewidencyi katastru w Żabiu i odgraniczenie posiadłości fundacyjnych;

d) instrukcya służbowa dla personalu lasowego i reformy w administracyi lasowej.

ad a) Sprawę rewizyi planów kurator w sprawozdaniu z dnia 9. marca 1901, r. 2131 tak przedstawia: „Co się tyczy ulepszeń w gospodarce lasowej, uważa komisya lustracyjna za najważniejsze i najpilniejsze naprawienie złych lub przestarzałych planów gospodarstwa lasowego. Za dawnej kuratoryi gospodarowano bez planów a w niektórych rewirach tak naruszono drzewostany, chcąc zdobyć rychlej fundusze na wybudowanie Zakładu w Drohowyżu, że z obawy, aby nie brakło drzewa przy kolei 100-letniej, zrobiono dla niektórych lasów projekt gospodarki niskopiennej z okresem 40-letnim. Gani to surowo i słusznie komisya ale przyznaje, że już zastała dowody, szczególnie w Oparach, że teraźniejsza dyrekcya dóbr naprawia ten dawny błąd i dąży do wprowadzenia systemu wysokopiennego we wszystkich rewirach, aczkolwiek nie wszędzie jeszcze nowe plany zdołano w tym kierunku ukończyć. Brak ludzi uzdolnionych i brak funduszów nie pozwoli, mi szybko przeprowadzić systemizacyi wszystkich rewirów. Dlatego mimo widocznej potrzeby, aby od r. 1885 zacząć tę pracę, dopiero od r. 1888 można było wstawiać do budżetów corocznie potrzebne kwoty na plany gospodarstwa lasowego i trwa to nieprzerwanie dotychczas.

Po komisyi lustracyjnej przerobiono zupełnie plany dwóch wielkich rewirów, Smorze i Klimiec. W tym roku zrobi się Rozwadów i sprawdzi się plan Żabiego, w którym w ciągu roku 1900 wykryto według twierdzenia dyrektora dóbr fundacyjnych poważne omyłki. Nie wiedziała o nich komisya lustracyjna i dlatego wywody jej i obliczenia, na błędnym planie oparte, nie mają zgadzać się z rzeczywistością. Tak n. p. policzono około 500 morgów do zrębów i młodników, gdy badanie w r. 1900 miało wykazać, że na tej przestrzeni stoi nietknięty jeszcze siekierą dziewiczy las. Rewizye więc lub przerabianie nieodpowiednich planów bez przerwy odbywać się będą, ale ze względu na brak dostatecznie uzdolnionych urzędników i ze względów finansowych nie podobna szybko tych ważnych a trudnych ulepszeń wykonać. Komisya lustracyjna bardzo wiele cennych rad i projektów podała, ale nie liczyła się bynajmniej z finansami fundacyi.

Oprócz tych ważnych lecz kosztownych rad zamieściła komisya lustracyjna w swojem sprawozdaniu szereg wskazówek odnoszących się do kultur lasowych i wytknęła błędy dawnej administracyi, która zupełnie w nieodpowiedniej glebie w sześciu rewirach kultywowała świerka, podczas gdy wskazaną była tam dębina i jedlina. Uwagi te są bardzo trafne, ale widocznie nie była komisya dobrze informowana, bo nie wspomniała nigdzie, że właśnie od r. 1887 kazała administracya centralna ograniczyć kulturę świerka w rewirach nizinnych a wprowadzić na większą skalę uprawę dęba, jesiona i jedliny. Dowodem tego akt z 2. kwietnia 1887 l. 734, w którym na żądanie moje przedłożył mi dyrektor dóbr krytykę projektu ówczesnego inspektora lasów fundacyjnych i umieścił w tym akcie takie same uwagi, jakie w 11 lat później napisała komisya lustracyjna".

Zresztą nadmienia kurator, że na kultury leśne wydała fundacya w dwóch ostatnich latach 10.000 K. a w r. bieżącym preliminowano na ten cel 3.687 K. wysłano nasienia świerkowego za sumę 3168 K.

Kurator kończy swe sprawozdanie wyrażeniem nadziei, że Rada administracyjna obznajomiona dostatecznie z potrzebami gospodarstwa leśnego fundacyi, pozwoli wstawiać do przyszłych budżetów te wydatki, które okażą się potrzebnymi do ulepszenia gospodarki lasowej w myśl wskazówek komisyi lustracyjnej.

Wydział krajowy zaś ze swej strony nie przestanie czuwać nad tem, aby będąca już w toku praca nad ulepszeniem gospodarki lasowej w dobrach fundacyi postępowała w miarę możności bez przerwy naprzód a to nietylko na papierze lecz także w rzeczywistości.

ad b) W sprawie sprzedaży drzewa opałowego z lasów podlwowskich Wydział kraj. wezwał kuratora, aby przy najbliższem odnowieniu a względnie zawarciu nowego kontraktu o tę sprzedaż umieszczono w kontrakcie wyraźne zastrzeżenie, że kupującemu nie będzie wolno sprzedawać drzewa wprost z lasu w okolicę lasów fundacyjnych ale wyłącznie we Lwowie. Kurator przyrzekł zastosować się do tego polecenia.

Co zaś do sprzedaży drzewa z lasów w Żabiu rzecz ma się, jak następuje: komisya lustracyjna zwróciła uwagę, że sposób sprzedawania drzewa nie na metry sześcienne, jak się obecnie praktykuje, ale na ogólną masę drzewną, mógłby być korzystniejszym dla fundacyi.Gdy komisya budżetowa w swem zeszłorocznem sprawozdaniu również zaleciła tę zmianę, polecił W. kraj. kuratorowi zmianę dotychczasowej metody sprzedaży, na co kurator odpowiedział, że wprowadzenie takiej zmiany jest obecnie niemożliwem, ponieważ kontrakt zawarty z Towarzystwem akcyjnem kończy się dopiero w roku 1902. Zważywszy jednak, że termin expiracyi kontraktu tego jest już niedaleki, a sprawa wprowadzenia do kontraktu ewentualnych zmian wymagać będzie prawdopodobnie dłuższych badań, wezwał Wydział krajowy kuratora, aby bezzwłocznie zabrał się do przedwstępnych czynności, których celem byłoby zbadanie, o ile proponowana przez komisyę lustracyjną metoda sprzedawania drzewa z lasów Żabiowskich byłaby korzystniejszą dla fundacyi od metody dotychczasowej i o ile byłaby możliwą do przeprowadzenia. Na to pismo odpowiedział kurator, że polecił korzystać z rad komisyi lustracyjnej przy pertraktacyach prowadzonych z kupcami, nadmieniając, że kontrakty kameralne i inne służą w takich razach za podstawę, a porównane z projektami komisyi lustracyjnej dadzą możność ułożenia najkorzystniejszej dla fundacyi umowy.

ad c) Uporządkowanie ewidencyi katastru w Żabiu łączy się ściśle z procesami o własność i posiadanie licznych parcel gruntowych, które od kilkunastu lat były wytaczane a w r. 1898 i na początku r. 1899 wznowione zostały na większą skalę. Te spory rewindykacyjne zdążają do uporządkowania tabuli i sprowadzenia jednolitości pomiędzy księgą gruntową a faktycznym stanem posiadania.

Znaczna część procesów została już ukończona i oprócz jednego sporu z gminą Żabie o własność parcel gruntowych l. kat. 5145/1 i 5145/7, który wypadł na niekorzyść fundacyi, wszystkie zostały wygrane. Z mocy uzyskanych wyroków intabuluje syndykat fundacyę za właścicielkę rewindykowanych gruntów, a w przypadkach, w których wpis hipoteczny był już poprzednio na rzecz fundacyi dokonany, odbiera w drodze egzekucyi posiadanie gruntów od przywłaszczycieli. W wielu przypadkach przychodzą do skutku korzystne dla fundacyi zamiany gruntów, których posiadanie było wątpliwem O ile przeto w skutek ukończenia procesów o własność i w drodze zamiany reguluje się posiadanie i hipotekę, o tyle uregulowanym będzie także kataster podatkowy. Nadmienić przytem wypada, że odpisywanie podatków mylnie przypisanych od nieistniejących już budynków idzie oporem, albowiem c. k. władze skarbowe mimo urgensów, zwlekają z załatwianiem podań w tej mierze wnoszonych.

Co do odgraniczenia posiadłości fundacyjnych, to czynność tę według sprawozdania kuratora przeprowadzają dwaj leśniczowie którzy stale przebywający w Żabiu, w ciągu r. 1900, ustalili granice w długości 47 kilometrów, przygotowali zaś pomiarami odgraniczenie na dalszych 25 kilom. Czynność ta musi potrwać czas dłuższy, a to nie tylko ze względu na długość sztucznych granic, która wynosi 220 kilom., ale także z powodu znacznych kosztów, których fundacya naraz ponieść nie może. W ostatnich dwóch latach wydała fundacya na ten cel przeszło 4000 K. a za rok bieżący preliminowano 3000 K.

ad d) Sprawą instrukcyi służbowych dla personalu lasowego zajmuje się wybrana z łona Rady administracyjnej komisya organizacyjna, która jednak prac swych nie ukończyła dotychczas. Projekty instrukcyj są już gotowe ale nie zostały jeszcze uchwalone przez Radę. —

Co do zmian w administracyi lasowej proponowanych przez komisyę lustracyjną, te również będą przedmiotem obrad komisyi organizacyjnej. Wątpić jednak należy, aby pomysły te rychło w życie dały się wprowadzić, bo obciążyłyby bardzo znacznie budżet fundacyi i mogłyby być wykonane chyba z równoczesnem obniżeniem wydatków na Zakład Drohowyski. Kurator zapewnia jednak, że projekty te będą w zasadzie rozpatrywane i zapewne stopniowo w miarę możności i rzeczywistej potrzeby spożytkowane.

Rewindykacya gruntów w Żabiu.

Od kilku lat jest w toku na większą skalę akcya zmierzająca do odzyskania dla fundacyi Skarbkowskiej gruntów zawłaszczonych przez włościan w Żabiu. O postępach tej akcyi tudzież o postępach w związku z nią zostającego uporządkowania ewidencyi katastru posiadłości fundacyjnych, przedłożył właśnie syndykat fundacyi obszerny raport, z którego ważniejsze szczegóły i daty podajemy niniejszem do wiadomości Wysokiego Sejmu.

W dobrach Żabie włościanie od wielu lat wdzierali się w posiadłości fundacyjne. Rozmaite są tego powody. Wielka rozległość tych dóbr i ich położenie w najwyższej części lesistych Karpat utrudniały zawsze dopilnowanie granic posiadłości fundacyjnych, górzyste położenie i trudność komunikacyi spowodowały także liczne niedokładności tak w pomiarach geometrycznych, będących podstawą katastru i ksiąg gruntowych jak i przy oddaniu ekwiwalentów serwitutowych. Gdy zresztą wartość ziemi zwłaszcza w wyższych częściach gór karpackich była dawniej a nawet jeszcze w czasach niezbyt odległych bardzo mała i gdy koszta sporów o własność a zwłaszcza koszta wizyi lokalnych odstraszały od drogi sądowej, ludność huculska przywykła z czasem do zapatrywania, że grunta należące do fundacyi są do pewnego stopnia res nulius, którą bezkarnie przywłaszczyć sobie wolno. Do zawikłania stosunków własności i posiadania przyczyniła się także wielka zawiłość stosunków serwitutowych, założenie zaś ksiąg gruntowych nie sprowadziło znaczniejszej zmiany na lepsze, gdyż księgi gruntowe wskutek niedokładności pomiarów zawierają liczne omyłki, a w wielu wypadkach zaniechano zgłoszenia praw fundacyi do nowych ksiąg gruntowych pomimo wpisów fundacyę krzywdzących.

Nowy syndyk fundacyi w chwili objęcia swego urzędu tj. w dniu 1. lipca 1898 zastał 59 spraw o uzurpowane parcele w Żabiu o łącznym obszarze 1758 morgów 1195 sążni kwadr., z których było w toku spraw 13 o łącznym obszarze 277 morgów 1375 sążni kwadr. Od tego czasu wniesiono nowych pozwów 37, tak, że doliczając 13 spraw dawniej rozpoczętych, było w toku ogółem 50 spraw spornych.

Z tych ukończono ze skutkiem pomyślnym dla fundacyi spraw 37, w toku jest spraw 10, obrót niepomyślny dla fundacyi wzięły trzy sprawy.

W kilkunastu wypadkach zaniechano rozpoczętej już akcyi rewindykacyjnej przeważnie z tego powodu, że właściciel miał za sobą zasiedzenie tabularne, gdyż nabył grunt w dobrej wierze i w zaufaniu do księgi gruntowej.

Wiele spraw zdołano załatwić w drodze ugód sądowych, pozasądowych albo w drodze kontraktów zamiany.

Dotychczasowy rezultat akcyi rewindykacyjnej jest następujący:

Z ogólnej przestrzeni uzurpowanej wynoszącej	2109 morg.	178 kw. sążni.
Odzyskano dla fundacyi	1146 morg.	1588 kw. sążni.
Sprawy w toku będące obejmują	537 morg.	855 kw. sążni.
Jako stracone dla fundacyi uważać należy	480 morg.	197 kw. sążni.

Łączna suma tych cyfr jest większa aniżeli ogólna przestrzeń uzurpowanych gruntów a to z tego powodu, ponieważ w kilku wypadkach fundacya otrzymała w drodze ugód znacznie większe obszary aniżeli przestrzeń uzurpowana.

We wszystkich sprawach, które weszły na drogę sądową i zostały ukończone pomyślnie dla fundacyi bądź to wyrokami, bądź ugodami sądowemi, odebrano już odzyskane grunta w posiadanie fundacyi i przeprowadzono odpowiednie zmiany w księgach tabularnych. Równym krokiem z akcyą rewindykacyjną postępuje także uporządkowanie katastru w Żabiu, gdyż po każdym ukończonym procesie następuje uwidocznienie dokonanych zmian w księgach gruntowych, o czem równocześnie Sąd zawiadamia urząd ewidencyjny. To samo dzieje się po każdej ugodzie lub dobrowolnej zamianie.

Sprawa zamiany gruntów w Rypnem.

W sprawozdanie o stanie fundacyi Skarbkowskiej za rok 1899 wyraziła komisya budżetowa życzenia, aby Wydział krajowy spowodował kuratoryę fundacyi do dokładnego

przedstawienia sprawy zamiany gruntów fundacyjnych w Rypnem za grunta należące do gminy tamtejszej. Na wezwanie Wydziału krajowego kurator sprawozdaniami z 13. marca i 27. marca 1901 do ll. 2131/900 i 660/901 przedstawił stan tej sprawy, a z tego przedstawienia tudzież z aktów Wydziału kraj. okazuje się, co następuje :

Kontraktem zamiany zawartym 28. września 1887 nabyła fundacya Skarbkowska od gminy Rypne pastwisko gminne, zwane Bukowina albo Kiczar w przestrzeni około 24 morgów w zamian za parcele lasowe wynoszące przeszło 52 morgi obszaru. Wydział powiatowy w Dolinie zatwierdził powyższy kontrakt, jednakże przy oddaniu gruntów gminie zaszły nieporozumienia z powodu, że Zarząd dóbr fundacyjnych w przestrzeń gminie oddać się mającą chciał wliczyć niektóre parcele w dawnych operatach katastralnych wprawdzie na fundacyę zapisane, ale faktycznie od niepamiętnych czasów w posiadaniu włościan zostające.

Skończyło się na tem, że fundacya, która już poprzednio zawarła była kontrakt o eksploatacyę nafty na gruntach od gminy nabytych, widziała się zmuszoną powiększyć znacznie przestrzeń mającą się oddać gminie w zamian za grunt od niej nabyty. Zawarto tedy na podstawie uchwały Rady administracyjnej z 30. kwietnia 1888 i uchwały Rady gminnej w Rypnem umowę dodatkową z 28. maja 1888, mocą której fundacya skarbkowska w zamian za parcelę nabytą od gminy odstąpiła gminie jeszcze szereg dalszych parceli tak, że ogólny obszar dany przez fundacyę gminie wzrósł do 108 morgów 44 kw. sążni. Oddanie tych gruntów w posiadanie gminy Rypne nastąpiło jeszcze 28. października 1888, jednakże Wydział powiatowy w Dolinie dotychczas nie zatwierdził dodatkowej umowy z 28. maja 1888 a to z powodu pewnych braków formalnej natury, które pomimo wezwania Wydziału krajowego z 3. grudnia 1891 l. 6603 dotychczas nie zostały usunięte.

Dopiero obecnie, sprawozdaniem z 27. marca 1901 l. 660 przedłożyła fundacya Wydziałowi krajowemu projekt umowy dodatkowej mającej usunąć wpomniane braki i tym sposobem doprowadzić rzecz do ostatecznego załatwienia tj. do zatwierdzenia kontraktu i tabularnego przeprowadzenia dokonanej zamiany celem uregulowania stosunków tabularnych posiadłości fundacyjnych w Rypnem.

Wydział krajowy wytknął Zarządowi fundacyi zwłokę, jakiej się dopuścił a zarazem zarządził co potrzeba dla ostatecznego uregulowania tej sprawy.

Inne ważniejsze sprawy.

Uchwałą z 10. grudnia 1900 nadała Rada administracyjna opróżnioną posadę nauczyciela w 6-cio klasowej szkole w Drohowyżu prowizorycznie p. Zygmuntowi Ziemiańskiemu z płacą roczną 1400 K., pomieszkaniem, opałem i ogrodem. Uchwałą z 29. października 1900 stabilizowała Rada p. Michała Schnitzera na posadzie nauczyciela w tejże szkole z roczną płacą 1200 K.

Uchwałą z dnia 4. marca 1901 nadała Rada administracyjna posadę pierwszego kapelana i katechety Zakładu drohowyskiego, ustanowioną w art. 53 B. 10 statutu organizacyjnego, z płacą roczną 1800 K. ks. Franciszkowi Lewandowskiemu, dotychczasowemu kapelanowi tego zakładu.

Wszystkie te uchwały Wydział krajowy zatwierdził.

Uchwałą z 10. grudnia 1900 zatwierdziła Rada administracyjna sporządzoną przez dyrektora Zakładu drohowyskiego instrukcyę dla ogrodnika zakładu, którą to uchwałę Wydział krajowy przyjął do wiadomości.

Kontraktem kupna sprzedaży z 15. października 1900 odstąpiła fundacya c. k. Skarbowi wojskowemu trzy parcele gruntowe o łącznej przestrzeni 2 morgów 433 sążni kwadr. za sumę 2179 złr. 80 ct. a. w., za którą zakupiono papiery wartościowe na rzecz majątku zarodowego fundacyi.

Wydział krajowy zatwierdził nadto i przedstawił c. k. Namiestnictwu jako najwyższej władzy kraj. fundacyjnej do zatwierdzenia cały szereg kontraktów zamiany o parcele gruntowe i lasowe w Żabiu zawarte po części w celu ustalenia posiadłości i regulacyi granic fundacyjnych w Żabiu.

Wszystkie te zamiany są korzystne dla fundacyi nie tylko z tego powodu, że fundacya uzyskała większe obszary niż w zamian oddała, ale głównie dlatego, że dzięki

tym zamianom nabyto wiele enklaw lasowych i pozbyto się parcel, których posiadanie było wątpliwem w zamian za inne służące do zaokrąglenia posiadłości fundacyjnych.

Kończąc na tem swe sprawozdanie
Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy sprawozdanie Wydziału krajowego o fundacyi Stanisława hr. Skarbka za rok 1900 przyjąć do wiadomości.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Allegat A) do LW. 33.901/901.

WYKAZ

dat o byłych wychowańcach Zakładu, zebranych na zjeździe ku uczczeniu 25-letniego jubileuszu otwarcia Zakładu.

1. Barbrich Karol, mechanik w Kielcach
2. Basecki Stanisław, stelmach we Lwowie
3. Burgielski Kazimierz, lakiernik kolejowy w Krakowie od r. 1897
4. Bidziński Aleksander, stolarz w Krakowie
5. Bielikowicz Romuald, nauczyciel w Załużu
6. Bockenheim Wiktor, werkmistrz kolejowy w Stryju
7. Bommer Stefan, werkmistrz kolejowy w Nowym Sączu
8. Bradel Karol, stelmach samodzielny w Tłumaczu
9. Bratro Adam, werkmistrz w Sanoku
10. Brożyna Aleksander, krawiec w Warszawie
11. Cyrański Alojzy, kowal kolej. we Lwowie
12. Czapa Antoni, umarł
13. Czekański Józef, przy wojsku w Przemyślu
14. Czarnohorski Wilhelm, stroiciel organów we Lwowie
15. Chrobakiewicz Gustaw, pomocnik kolejowy w Dembicy
16. Deręgowski Kajetan, w Ameryce
17. Dębski Józef, kowal w Stryju
18. Dobrucki Franciszek, kotlarz w Stryju
19. Donsaft Antoni, werkmistrz pomocn. we Lwowie
20. Dunin Karol, krawiec w Królestwie
21. Dziedzina Władysł., blacharz samodzielny w Sanoku
22. Ferenz Maryan, ogrodnik subjekt u Ks. Sapieżyny we Lwowie
23. Feizel Władysław, telegrafenmeister w Stryju
24. Fübich Ernest, krawiec samoistny we Lwowie
25. Golański Maryan, szewc w Tarnopolu
26. Grocholski Władysław, umarł
27. Gryga Tomasz, krawiec we Lwowie
28. Gurawski, nadstrażnik we Lwowie
29. Gwozdecki M., przy wojsku w Przemyślu
30. Gzowski Seweryn, kowal kolejowy w w Grybowie
31. Habel Stanisław, ślusarz kolejowy we Lwowie od 1899 r.
32. Hamajda Mikołaj, awizer kolejowy w Stryju
33. Hirschberg Hieronim, werkmistrz kolejowy w Krakowie
34. Höttel Adolf, konduktor kolejowy we Lwowie
35. Huber Wilhelm, maszynista we Lwowie
36. Iwanicki Włodzimierz, umarł
37. Jabłoński Ludwik, stolarz kolejowy w Przemyślu
38. Jakiemiszyn Aleksy, konduktor kolejowy w Ławocznem
39. Jürgens Kazimierz, ślusarz u p. Karola Balsza we Lwowie
40. Kawecki Piotr, ślusarz kolejowy we Lwowie od r. 1893
41. Kielar Jan, rysownik kolejowy w Krakowie
42. Kotowicz Józef, ślusarz kolejowy we Lwowie
43. Kosowski Władysław, konduktor kolejowy we Lwowie
44. Kosowski Kazimierz, werkmistrz w Grzymałowie
45. Kowalski Karol, krawiec samoistny we Lwowie (medal bronzowy z r. 1894 Lwów)
46. Kowanda Antoni, umarł
47. Krajcarek Franciszek, ślusarz w Przemyślu
48. Kratochwil Wiktor, mechanik we Lwowie
49. Krogulski Albin, telegrafista kolejowy w Sądowej Wiszni
50. Kuszaj Karol, stolarz werkmistrz w Warszawie

51. Kuszewski Antoni, rymarz u Józefa Benaluka w Krakowie
52. Kunz Władysław, ślusarz przodowniczy w Sanoku
53 Lang Józef, nauczyciel
54. Lewicki Leon, wachmistrz żandarmeryi
55. Lic Antoni, czeladnik krawiecki w Zakładzie sierót w Drohowyżu
56. Lisowski Adolf, umarł
57. Łojewski Piotr, szewc w Tłumaczu
58. Matecki Tomasz, krawiec w Buda-Peszcie
59. Mączak Jan, stolarz kolejowy w Przemyślu
60. Mielnicki Stanisław, przy wojsku we Lwowie
61. Mielnik Ignacy, leśnik w Starzawie
62. Miączyński Zygmunt, urzędnik
63. Muszyński Antoni, krawiec we Lwowie
64. Müller Antoni, maszynista w Stryju
65. Neer Józef, ślusarz kolejowy we Lwowie od r. 1897
66. Oprysko Bazyli, maszynista
67. Pańkowski, Stanisław, stolarz w Krakowie
68. Paprocki Władysław, nadstrażnik skarbowy we Lwowie
69. Pelz Jan, w Zwardoniu
70. Płoński Edward, ślusarz samodzielny we Lwowie
71. Piórecki Jerzy, rozwoziciel mleka we Lwowie
72. Popko Michał, szewc-przykrawacz u Sałahuba we Lwowie
73. Romański Stanisław, werkmistrz elektr. we Lwowie
74. Rutkowski Filip, kierownik stacyi elektr. w Borysławiu
75. Rydel Adam, zarządca u krawca Jędrzejowskiego w Krakowie
76. Rydel Bolesław, umarł
77. Sarna B., samoistny krawiec we Lwowie
78. Skorobohaty Michał, respicyent straży sk. we Lwowie
79. Smoleń Piotr, szewc w Krakowie
80. Stolarz Józef, listonosz we Lwowie
81. Stawarz Franciszek, woźny we Lwowie
82. Stojowski Eugeniusz, werkmistrz kolejowy w Nowym Sączu
83. Strzelecki Romuald, ślusarz werkmistrz w Przemyślu
84. Strohalm Tadeusz, kotlarz kolejowy we Lwowie
85. Schneider Edmund, blokmistrz przy c. k. kolei państwowej we Lwowie
86. Schwarz Władysław, krawiec samodzielny we Lwowie
87. Szim Stanisław, werkmistrz przy c. k. kolei państwowej w Nowym Sączu
88. Szajnowski Wojciech, umarł
89. Szulakiewicz Józef, właściciel fabryki w Bóbrce
90. Schust Anatol, konduktor kolejowy w Zakopanem
91. Szwed Stanisław, lakiernik w fabryce Michalskiego we Lwowie
92. Szymański Ignacy, blacharz w Krakowie
93. Tabaczyński Franciszek, piekarz we Lwowie
94. Tomkiewicz Karol, ślusarz kolejowy w Stanisławowie
95. Teleśnicki Szymon, umarł
96. Twardoń Jędrzej. u Karmelitów w Krakowie
97. Tyrowicz Jerzy, werkmistrz przy warsztatach w Sułkowicach
98. Ulman Józef, maszynista w Żywcu
99. Wdowicki Władysław, czeladnik krawiecki we Lwowie
100. Wencek Waleryan, nadstrażnik we Lwowie
101. Wiśniewski Antoni, blacharz w Rzeszowie
102. Wiśniowski Jan, umarł
103. Wiśniowski Władysław, maszynista kolejowy w Stryju
104. Wojnarowski Antoni, maszynista
105. Woźniak Antoni, maszynista kolejowy we Lwowie
106. Woźny Michał, ślusarz kolejowy w Krakowie
107. Wróblewski Seweryn, stolarz w fabryce Bredta w Ottyni
108. Zanini Roman, ślusarz czeladnik w Przemyślu
109. Zduńczyk Józef, maszynista w Wydziale krajowym we Lwowie
110. Żurawski Sebastyan, lakiernik kolejowy we Lwowie.

Allegat B) do LW. 33.901/901.

WYKAZ

dat o byłych wychowanicach Zakładu, zebranych na zjeździe ku uczczeniu 25-letniego otwarcia Zakładu w r. 1900 odbytym.

1. Aniretka Marya, zamężna Rojek we Lwowie
2. Bayer Wilhelmina, we Lwowie
3. Bartoszek Franciszka, we Lwowie
4. Buczyńska Karolina, we Lwowie
5. Kuń Anna, zamężna Machowska, Lwów, ul. Zimorowicza l. 15
6. Kikot Konstancya, we Lwowie
7. Łapińska Eufrozyna, zamężna Chadaj, we Lwowie
8. Piasecka Marya, w Ryszkach
9. Riemer Eugenia, we Lwowie
10. Skrzyńska Amalia, zamężna Łapuczowa we Lwowie
11. Say Marya, we Lwowie, ul. Kraszewskiego l. 15
12. Uniatycka Bronisława, zamężna Gregorek, w Dydiatyczach
13. Wieliczko Marya, w Mikołajowie.

Allegat C) do LW. 33.901/901.

WYKAZ

b. wychowanków Zakładu drohowyskiego pracujących obecnie w warsztatach c. k. kolei państwowej we Lwowie.

L. porz.	Imię i nazwisko	Rodzaj zajęcia	Pobory służbowe K.	Kwalifikacya	Zachowanie i moralne prowadzenie się
1	Huber Wilhelm	maszynista	1.000·00	b. dobra	
2	Kwiatkowski Stefan	„	1.000·00	„	
3	Strzelecki Romuald	„	1.400·00	„	u
4	Makarewicz Konstanty	„	1.100·00	dobra	t
5	Müller Antoni	„	1.300·00	b. dobra	u
6	Wiśniowski Mieczysław	„	1.300·00	„	z
7	Woźniak Antoni	dozorca wozów	1.200·00	„	r
8	Chudzio Alfons	„	3·00 dziennie	dobra	a
9	Pietruszewski Mikołaj	przy ogrzewaniu wozów	1·60 „	b. dobra	z
10	Serednicki Eugeniusz	ślusarz wozowy	2·10 „	„	z
11	Basecki Juliusz	ślusarz maszyn.	2·80 „	dobra	a
12	Hipnarowski Tadeusz	stolarz	3·10 „	„	z
13	Jacyniak Andrzej	kowal	3·20 „	b. dobra	e
14	Kranz Jan	ślusarz	2·60 „	dobra	z
15	Mączyński Antoni	„	2·60 „	„	e
16	Mielnik Tadeusz	„	2·60 „	„	b
17	Jaskólski Władysław	tokarz	3·00 „	b. dobra	
18	Szczygielski Henryk	ślusarz	3·40 „	„	
19	Wójcikiewicz Tadeusz	„	2·80 „	dobra	

L. porz.	Imię i nazwisko	Rodzaj zajęcia	Pobory służbowe K.	Kwalifikacya	Zachowanie i moralne prowadzenie się
20	Gąsiorowski Leon	ślusarz	3·60 dziennie	dobra	bez zarzutu
21	Kotowicz Józef	„	3·60 „	„	
22	Neer Józef	„	3·40 „	„	
23	Rosenberg Maksymilian	„	3·40 „	„	
24	Wolański Stefan	„	3·60 „	b. dobra	
25	Strohalm Tadeusz	kowal	3·20 „	„	
26	Romański Stanisław	ślusarz	1.300·00	„	
27	Hryćków Eliasz	„	1.100·00	dobra	
28	Wlistocki Zygmunt	„	1.100·00	„	
29	Żurawski Sebastyan	lakiernik	1.100·00	„	
30	Jabłoński Ludwik	stolarz	1.200·00	b. dobra	
31	Monczak Jan	„	1.100·00	dobra	
32	Bockenheim Wiktor	werkmistrz	1.300·00	b. dobra	
33	Dębski Józef	kowal	1.000·00	dobra	
34	Dobrucki Franciszek	„	1.000·00	„	
35	Dutkiewicz Mieczysław	„	900·00	„	
36	Kuta Stanisław	blacharz	900·00	b. dobra	
37	Nowakowski Antoni	tokarz	1.000·00	„	

Allegat D) do LW. 33.901/901.

WYKAZ

byłych wychowanków Zakładu drohowyskiego zatrudnionych obecnie w warsztatach c. k. kolei państwowej w Stanisławowie.

L. porządk.	Imię i nazwisko	Charakter służbowy	Pobory (koron)			Data wstąpienia do służby kolejowej	Kwalifikacya	Uwaga dotycząca zachowania i moralnego prowadzenia
			płaca roczna	kwaterowe	płaca dzienna			
1	Łucki Emil	podmajstrzy (kowal)	1.100	320	—	$^{2}/_{9}$ 1894	b. dobra	bez zarzutu
2	Buczyński Wacław	zastępca maszynisty	1.000	280	—	$^{30}/_{12}$ 1895	„	
3	Bośkiewicz Fr.	kowal	—	—	3·00	$^{1}/_{10}$ 1893	dobra	
4	Basecki Józef	ślusarz masz.	—	—	2·80	$^{1}/_{7}$ 1898	b. dobra	
5	Tomkiewicz Karol	„	—	—	2·60	$^{29}/_{7}$ 1898	dobra	
6	Tranda Antoni	stolarz	—	—	3·00	$^{21}/_{9}$ 1898	„	
7	Janiszewski Edward	ślusarz woz.	—	—	2·20	$^{5}/_{4}$ 1899	„	
8	Koperski Michał	kowal	—	—	2·40	$^{12}/_{8}$ 1899	„	
9	Lewandowski Emeryk	ślusarz masz.	—	—	3·20	$^{1}/_{12}$ 1899	b. dobra	

Allegat E) do LW. 33.901/901.

WYKAZ

byłych wychowanków Zakładu drohowyskiego zatrudnionych obecnie w warsztatach c. k. kolei państwowej w Krakowie.

L. porządkowa	Imię i nazwisko	Charakter służbowy	Płaca				Uwaga
			rocznie	dodatek			
				na mieszkanie	służbowy jak: prem. kilom. etc.	razem	
			koron				
1	Stojowski Eugeniusz	werkmistrz	1.800	420	—	2.220	Zachowanie się nienaganne, prowadzenie moralne, fachowo należycie wykształceni.
2	Szim Stanisław	„	1.800	420	—	2.220	
3	Wojnarowski Antoni	maszynista	1.300	350	1.470	3.120	
4	Opryszko Bazyli	„	1.200	360	1.390	2.950	
5	Klotz Franciszek	„	1.200	280	1.050	2.530	
6	Woźny Michał	ślusarz rewizyjny	1.100	360	650	2.110	
7	Blatt Stanisław	„	1.100	280	80	1.460	
8	Bomer Stefan	podmajstrzy (ślusarz)	1.200	280	—	1.480	
9	Chrobakiewicz Gustaw	kancelista	1.100	280	—	1.380	
10	Burgielski Kazimierz	lakiernik	900	—	—	900	

LW. 49.257/1900.

We Lwowie, dnia 8. marca 1901.

Alleg. 22

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o zamknięciu rachunków fundacyi ś. p. Stanisława hr. Skarbka za rok 1899.

Wysoki Sejmie!

A) B) Wydział krajowy przedkłada Wysokiemu Sejmowi pod *A)* zamknięcie rachunków majątku obrotowego fundacyi ś. p. Stanisława hr. Skarbka za rok 1899, tudzież pod *B)* wykaz stanu majątkowego za tenże rok wszystkich pod zarządem fundacyi Skarbkowskiej zostających funduszów z następującem sprawozdaniem:

Na rok 1899 preliminowano w majątku obrotowym:

dochody *netto* w sumie		299.763 zł. 79 ct.
wydatki *netto* „ „		303.502 „ — „
preliminowano przeto niedobór w kwocie		3.738 zł. 21 ct.
który powstał skutkiem uchwalenia przez Radę administracyjną kredytów dodatkowych, pierwotny bowiem preliminarz, zatwierdzony przez Wydział krajowy, wykazywał nadwyżkę dochodów 518 zł. 82 ct.		
Zamknięcie rachunków majątku obrotowego za rok 1899 przedstawia następujące wyniki: Dochody rzeczywiste *brutto* gotówką wynosiły sumę	555.179 zł. 22 ct.	
wydatki rzeczywiste *brutto* gotówką sumę .	507.293 zł. 14 ct.	
Z porównania sumy wynikłości dochodów ze sumą wydatków okazuje się nadwyżka dochodów w kwocie		47.886 zł. 08 ct.
a w rezultacie wynik korzystniejszy od budżetu o . . .		51.624 zł. 29 ct.
Gdy bowiem wynik dochodów podług zamknięcia wynosi	555.179 zł. 22 ct.	
podług budżetu zaś	299.763 zł. 79 ct.	
przeto było dochodów więcej niż preliminowano o		255.415 zł. 43 ct.
a wynik wydatków podług zamknięcia . .	507.293 zł. 14 ct.	
podług budżetu	303.502 zł. — ct.	

przeto wydatki były większe od preliminowanych o . . . 203.791 zł. 14 ct.
Z porównania okazuje się wynik kasowy w roku 1899 wogóle korzystniejszy, jak wyżej o . . . . . 51.624 zł. 29 ct.

Z zestawienia dochodów i wydatków poszczególnych rubryk w porównaniu z preliminarzem, otrzymamy wyniki korzystniejsze od preliminarza w następujących rubrykach:

w rubr.	I. „Zarząd centralny“ o . .	604 zł.	21 ct.
„	III. „Gmach teatru“ o . . .	1.215 „	56 „
„	IV. „Przedsiębiorstwo teatralne“ o .	— „	97 „
„	V. „Dobra ziemskie“ o . . .	4.245 „	69 „
„	VII. „Realności lwowskie“ o . .	683 „	19 „
„	VIII. „Pożyczki“ o	40.262 „	91 „
„	IX. „Prowizye czynne“ o . . .	2.494 „	89 „
„	XI. „Zakład w Drohowyżu“ o . .	1.216 „	64 „
„	XII. „Przygodne“ o . . .	900 „	23 „
	Razem j. w. .	51.624 zł.	29 ct.

Do głównych, wyżej poszczególnionych różnic podała kuratorya fundacyi Wydziałowi krajowemu w sprawozdaniu z dnia 6. czerwca 1900 następujące wyaśnienia:

Rubryka I. „Zarząd centralny“. Wedle zamknięcia rubryka ta wykazuje korzystniejszy wynik w kwocie 604 zł. 21 ct., który tem spowodowany został, że ponad preliminowaną kwotę wynosiły zwroty kosztów kancelaryi syndykackiej kwotę . . . . . 1.558 zł. 67 ct.
zwroty zaś kosztów podróży komisyi, lustrującej dobra fundacyjne w roku 1898 . . . . . 430 „ 34 „
razem . 1.989 zł. 01 ct.
natomiast wydano więcej na kancelaryę syndykatu (po uwzględnieniu zaoszczędzeń w innych działach tej rubryki) z powodu procesów w Żabiu o grunta fundacyjne przez tamtejszych włościan sobie przywłaszczone ponad preliminowaną sumę . . . 1.384 zł. 80 ct.
w rezultacie zatem wynik korzystniejszy jak wyżej o . . 604 zł. 21 ct.
Wyniki tej rybryki wraz z wynikami rubryki II. „Legaty i gracye“ stanowią właściwe koszta zarządu, które wynoszą:
w rubr. I. „Zarząd centralny“ . . . . . 29.003 zł. — ct.
w rubr. II. „Legaty i gracye“ . . . . . 14.925 „ — „
Razem . 43.928 zł. — ct.

Rubryka III. „Gmach teatru“ wykazuje wedle zamknięcia:
w dochodach . . . . . 44.352 zł. 45 ct.
w wydatkach . . . . . 25.782 „ 49 „
czysty dochód . . 18.569 zł. 96 ct.
preliminowano zaś:
dochody w kwocie . . . . 36.062 zł. — ct.
wydatki „ . . . . . 18.707 „ 60 „
zatem czysty dochód . . . . . 17.354 zł. 40 ct.

Z porównania okazuje się wynik korzystniejszy o kwotę 1.215 zł. 56 ct., gdyż byli lokatorowie gmachu wpłacili więcej na rachunek zaległych czynszów, niż to przewidziane było preliminarzem, a nadto wyrównali zaległy zwrot kosztów restauracyi pomieszkań. Na podatki zapłacono ponad preliminarz kwotę 7.074 zł. 89 ct., która jednak znosi się w zupełności zwrotem tego wydatku od dzierżawców.

Zaległości w czynszach z gmachu teatralnego wynosiły
z końcem roku 1898 . . . . . 5.830 zł. 93 ct.
w ciągu roku 1899
wpłynęło . . . . . 1.442 zł. 15 ct.
odpisano . . . . . 2.013 „ 43 „ 3.455 „ 58 „
pozostało z końcem roku 1899 w zaległości . . . . 2.375 zł. 35 ct.

Nadto odpisano w tej rubryce zaległe dodatki gminne w kwocie 43 zł. 40 ct., oraz na podstawie zawartej umowy z Kołem literackiem część kosztów restauracyi lokalu w kwocie 55 zł. 30 ct., i nadzwyczajny dodatek do opłacanego czynszu za lata 1894 i 1895 w kwocie 600 zł., — razem odpisano 2.712 zł. 13 ct. Ogólna suma zaległości czynnych tej rubryki z końcem roku 1899 wynosi, jak wyżej . 2.375 zł. 35 ct.
zmniejszyła się zatem w porównaniu ze sumą zaległości, wykazaną
z końcem roku 1898 w kwocie . . . . . 6.791 „ 04 „
o 4.415 zł. 69 ct.
a mianowicie:
wskutek spłaty o . . . . . 1.703 zł. 56 ct.
„ odpisów o . . . . . 2.712 „ 13 „
razem jak wyżej o . . 4.415 zł. 69 ct.

Rubryka IV. „Przedsiębiorstwo teatralne“ nie nasuwa żadnych uwag.

Rubryka V/VI. „Dobra ziemskie“. Według budżetu miał wynosić
w roku 1899: dochód . . . . . 229.885 zł. 42 ct.
wydatek . . . . . 126.857 „ 99 „
przeto spodziewano się czystego dochodu z dóbr . . . 103.027 zł. 43 ct.
gdy zaś uzyskano w dochodach . . 246.524 zł. 85 ct.
a wydano . . . . . 139.251 „ 73 „ 107.273 „ 12 „
czysty dochód był zatem większy o . . . . . 4.245 zł. 69 ct.
Z porównania dochodów preliminowanych w kwocie 229.885 zł. 42 ct.
z uzyskanymi w kwocie . . . . . 246.524 „ 85 „
okazuje się wynik korzystniejszy o . . . . . 16.639 „ 43 „
a z porównania wydatków preliminowanych w kwocie 126.857 zł. 99 ct.
z rzeczywistymi w kwocie . . . . 139.251 „ 73 „
okazuje się wynik mniej korzystny o . . . . . 12.393 „ 74 „
W rezultacie wynik pomyślniejszy jak wyżej o . . . . 4.245 zł. 69 ct.

Korzystniejsze wyniki od preliminarza wykazują następujące pozycye w tej rubryce:
1) Kulików o . . . . . 487 zł. 71 ct.
2) Brzozdowce o . . . . . 658 „ 28 „
3) Drohowyże o . . . . . 3.477 „ 82 „
4) Ostałowice o . . . . . 338 „ 15 „
5) Rożniatów-Duba o . . . . 661 „ 69 „
6) Smorze-Klimiec o . . . . 3.967 „ 86 „
7) Żydaczów o . . . . . 977 „ 99 „
8) Rozmaite o . . . . . 471 „ 27 „ 11.040 zł. 77 ct.
niekorzystniejsze zaś:
9) Opary i Słońsko o . . . . 3.452 zł. 34 ct.
10) Żabie o . . . . . 225 „ 06 „
11) Przedsiębiorstwo w dobrach o . . 3.117 „ 68 „ 6.795 „ 08 „
W rezultacie wynik jak wyżej . . . . . 4.245 zł. 69 ct.

1) Dobra Kulików wykazują wynik korzystniejszy głównie z powodu uzyskania niepreliminowanego dochodu ze sprzedaży gruntu w Kulikowie w kwocie 1.000 zł., a nadto skutkiem częściowej spłaty zaległego czynszu z łąk w kwocie 108 zł. 38 ct. Jeżeli się natomiast uwzględni, że na poczet należytości z odsprzedaży młyna w Doroszowie wpłynęło mniej o 160 zł. 69 ct., z odsprzedaży zaś karczmy w Kulikowie nie wpłynął wcale preliminarzem przewidziany dochód 400 zł., a nadto uwzględni się inne mniej znaczne różnice na niekorzyść budżetu, to ostateczny rezultat okaże w tej pozycyi wynik korzystniejszy jak wyżej o 487 zł. 71 ct.

2) Dobra Brzozdowce. Pomijając drobniejsze różnice, głównym powodem korzystniejszego w stosunku do preliminarza wyniku było to, że wyrobiono znaczniejszą ilość stosów z drzewa przez burzę powalonego, wskutek czego uzyskano po uwzględnieniu wydatków na wyrób tych stosów — ponad preliminarz kwotę 2.092 zł. 72 ct., nadto na podatki zapłacono mniej o 126 zł. 32 ct. Natomiast zwiększono datek konkurencyjny do budowy nowej cerkwi w Brzozdowcach o 1.502 zł. 77 ct.

3) Dobra Drohowyże wykazują wynik korzystniejszy o 3.477 zł. 82 ct. Powodem takiego wyniku były w wydatkach znaczniejsze zaoszczędzenia, przewyższające sumę wykazanych przekroczeń, a w dochodach większe ponad preliminarz wpływy, przewyższające znów sumę mniejszych od budżetu przychodów.

W szczególności zaoszczędzono w opłacie podatków kwotę 2.176 zł. 98 ct. z powodu niższego wymiaru na podstawie przeprowadzonej rewizyi katastru. Dalej wydano mniej na utrzymanie byłej leśniczówki w Mikołajowie o 221 zł. i na utrzymanie Zakładu stadników w Drohowyżu mniej o 566 zł. 49 ct. — bez podania powodu tych mniejszych wydatków. Nie wyjaśniono również zaoszczędzenia 756 zł. 47 ct. w pozycyi „Datki konkurencyjne“, które po doliczeniu niepreliminowanego dochodu, uzyskanego z częściowego zwrotu tych datków w kwocie 373 zł. 33 ct., wykazuje korzystniejszy wynik o sumę 1.129 zł. 80 ct.

Z powodu częściowej spłaty zaległych należytości uzyskano w rachunku czynszu dzierżawnego z dóbr Drohowyże więcej o 538 zł. 40 ct., pomimo, że do należytości bieżącej przypisano mniej o 140 zł. 75 ct. jako opust za wyłączone z dzierżawy grunta na cele wojskowe.

Ze sprzedaży drzewa z rewiru Rozwadów uzyskano — pomimo mniejszej sprzedaży materyału opałowego — ponad preliminarz kwotę 623 zł. 63 ct., gdyż wpłynęła częściowa należytość za drzewo z lat ubiegłych.

Na odbudowanie spalonej karczmy w Nadiatyczach pobrano z kasy asekuracyi własnej 900 zł., wydano natomiast na utrzymanie budynków — po uwzględnieniu zwrotów zaliczek na koszta restauracyi — więcej o 770 zł. 74 ct. Nadto uzyskano większe nieco dochody w kilku innych pozycyach, jak: z karczem w kluczu drohowyskim o 70 zł., z kamieniołomu o 42 zł. 50 ct. Sianożęcia za Dniestrem w Drohowyżu wydzierżawiono w roku 1899 na nowy trzechletni okres za niższy czynsz o 1.101 zł., z karczem zaś uzyskano mniej o 307 zł. 11 ct., nadto na wyrąb stosów w rewirze Stulsko wydano więcej o 760 zł. 58 ct. z powodu wyprodukowania z wiatrołomów 743 stosów ponad preliminarz. Uwzględniwszy wszystkie powyższe różnice, okaże się wogóle wynik końcowy korzystniejszy od preliminarza o 3.477 zł. 82 ct.

4) Dobra Ostałowice dały wynik korzystniejszy wskutek znaczniejszego dochodu ze sprzedaży drzewa o 184 zł. 44 ct., mniejszego kosztu wyrębu o 504 zł., 30 ct., i wyższego dochodu z dzierżawy dóbr o 362 zł. 23 ct. Nato wykazuje zamknięcie drobniejsze zaoszczędzenia w wydatkach. Do wszystkich powyższych różnic nie podano żadnych wyjaśnień.

5) Dobra Rożniatów-Duba. Korzystniejszy wynik powstał głównie wskutek uzyskania dochodów wyższych od przewidzianych budżetem, i tak:

Przez częściową spłatę zaległości z lat ubiegłych był dochód z tytułu czynszu dzierżawnego z dóbr Duba, większy o 209 złr. 57 ct., również większe dochody wykazano z realności i parcel o 924 złr. 71 ct., ze sprzedaży drzewa o 947 złr. 33 ct., ze zwrotu kosztów wyrębu stosów deputatowych o 415 złr. 29 ct., i z polowania o 140 złr., a w końcu i dochody z karczem i młynów były większe o 564 złr. 68 ct. z powodu

podwyższenia czynszu na podstawie nowo zawartego kontraktu o dzierżawę młyna w Rożniatowie.

Mniejsze natomiast dochody o 1.582 złr. 34 ct. w stosunku do preliminowanych uzyskano z tytułu czynszu dzierżawnego dóbr Rożniatów. Różnica ta znachodzi pokrycie w czynnej zaległości, wykazanej w kwocie 2.011 złr. 60 ct.

Z gruntów wydzierżawionych przedsiębiorstwu exploatacyi nafty w Rypnem był dochód mniejszy o 294 złr. 59 ct. Wartość drzewa dodanego do dzierżawy dóbr Rożniatów i Duba, probostwom i służbie lasowej mniejszą była od preliminowanej o 306 złr. 65 ct. Wreszcie ze sprzedaży węgli wpłynęło mniej o 193 złr. 75 ct.

Znaczniejsze przekroczenie wydatków o 656 złr. 22 ct. okazuje się tylko w pozycyi utrzymania budynków dzierżawnych, stare bowiem drzewo budulcowe nie dało się po raz drugi użyć i musiało być zastąpione nowym materyałem. — Jednak przekroczenie to znajduje częściowe pokrycie w kilku pomniejszych zaoszczędzeniach, a mianowicie: na datkach konkurencyjnych 128 złr. 75 ct., na poborach służby lasowej 122 złr. 60 ct., na zalesieniu łąki w Rożniatowie 150 złr. i na kosztach odgraniczenia gruntów dzierżawnych 100 złr.

Co do dwóch ostatnich pozycyj zauważa się, że preliminowanych kredytów nie zużyto, ponieważ odnośnych robót w roku przedmiotowym wcale nie wykonano.

6) Dobra Smorze-Klimiec.

Na korzystniejszy wynik w tym dziale złożyły się następujące okoliczności, a mianowicie:

Z wydzierżawionych tartaków w Smorzu i Klimcu uzyskano ponad preliminarz kwotę 151 złr. 13 ct., wskutek częściowej spłaty należytości za lata ubiegłe. Z tego samego powodu był dochód większy z dzierżawy karczmy w Smorzu o 541 złr. 21 ct., tudzież z dzierżawy gruntów folwarcznych w Smorzu i Klimcu o 1.394 złr. 96 ct. Na podatkach oszczędzono kwotę 172 złr. 63 ct. głównie skutkiem nadpłaty tychże w latach poprzednich.

Z dzierżawy pasz i łąk lasowych otrzymano większy dochód o 1509 złr. 02 ct. Większy o 307 złr. 29 ct. dochód ze sprzedaży drzewa powstał wskutek zbytu stosów, wyrobionych z wiatrołomów.

Większy zwrot kosztów czyszczenia zrębów, tudzież zwrot reszty zaliczek danych na kultury i budynki, w kwocie 783 złr. 98 ct., wyrównuje zupełnie większy od preliminowanego o 736 złr. 47 ct., wydatek na kultury i budynki tak, że w ostatecznym rezultacie na kulturach lasowych i kosztach utrzymania budynków oszczędzono kwotę 47 złr. 51 ct. — Wreszcie na płacach służby lasowej oszczędzono 131 zł. 05 ct. — Przekroczenie wydatków okazuje się tylko w datkach konkurencyjnych, na które zapłacono więcej od preliminowanej kwoty o 211 złr. 54 ct.

Po uwzględnieniu niedoboru dochodu za grunt pod tartakiem parowym w Smorzu w kwocie 100 złr. z powodu rozwiązania umowy o dzierżawę tego gruntu, tudzież po uwzględnieniu mniej znacznych różnic w kilku innych pozycyach — okaże się rezultat ostateczny z dóbr Smorze-Klimiec z końcem roku 1899 w porównaniu z preliminarzem korzystniejszy, jak wyżej, o kwotę 3.967 złr. 86 ct.

7) Dobra Żydaczów wykazują wynikłość korzystniejszą od preliminarza o 977 złr, 99 ct., ponieważ w roku 1899 wpłynął niepreliminowany czynsz z zakupionych realności w Żydaczowie w kwocie 526 złr. 38 ct., a nadto na datkach konkurencyjnych i podatkach — wskutek rewizyi katastru gruntowego oszczędzono 700 złr. 11 ct.; natomiast czynsz z dóbr Żydaczów mniejszy był o kwotę 216 złr. 50 ct., z powodu opustu za wydzielone z dzierżawy grunta pod kolej Stryj-Chodorów, który łącznie z asekuracyą budynków, wynoszącą 32 złr., strącony od powyższych lepszych wyników daje ostatecznie wynik korzystniejszy, jak wyżej, o 977 złr. 99 ct.

8) Pozycya „Rozmaite“ wykazuje w porównaniu z preliminarzem wynik korzystniejszy o kwotę 471 złr. 27 ct. W szczególności dochody z dóbr dały wynikłość korzystniejszą o 646 złr. 10 ct., dochody z kar leśnych o 468 złr. 67 ct., w rozchodach zaś przekroczono wydatki na lasy o 621 złr. 49 ct. z powodu nadzwyczajnych kosztów sporu z włościanami w Żabiu o przywłaszczenie gruntów fundacyjnych, wreszcie różnicę 22 złr. 01 ct. stanowią drobne niedobory w dochodach, a względnie nieznaczne przekroczenia w wydatkach.

9) Dobra Opary i Słońsko.

Na niekorzystniejszy wynik w porównaniu z preliminarzem o kwotę 3.452 złr. 34 ct. wpłynęło głównie to, że czynsz dzierżawny z dóbr Opary wpłynął w mniejszej od preliminarza sumie o 4921 złr. 29 ct., wykazanej w należytości czynnej, w innych bowiem pozycyach okazują się dochody większe, i tak: z dóbr Słońsko, o 483 złr. 14 ct., z budynku i stawów w Dołhem, które wydzierżawiono od 1/10 1899, o 250 złr., a wreszcie inne pomniejsze różnice dają ostateczny rezultat korzystniejszy o kwotę 35 złr. 81 ct.

10) Dobra Żabie dały wynik niekorzystniejszy o 3060 złr. 46 ct., wskutek przekroczenia preliminowanych wydatków na utrzymanie budynków dzierżawnych i na budowę nowego domu mieszkalnego dla naczelnika Sądu powiatowego w Żabiu, na którą zaciągnięto pożyczkę z majątku zarodowego fundacyi w sumie 2947 złr. 50 ct., zresztą bowiem tak w wydatkach, jakoteż w dochodach okazują się same korzystniejsze wyniki, a mianowicie w wydatkach zaoszczędzono na podatkach 129 złr. 03 ct., na płacy służby lasowej 310 złr. 53 ct., na kulturach leśnych 373 złr. 04 ct., w innych pozycyach 19 złr. 67 ct., większe zaś dochody otrzymano z parcel i dróg o 426 złr. 70 ct., z pasz leśnych o 1.112 złr., ze sprzedaży drzewa o 380 złr. 93 ct. wreszcie z realności i z polowania o 83 złr. 50 ct.

11) Przedsiębiorstwa w dobrach ograniczają się obecnie na utrzymywaniu stawów we własnym zarządzie, które dały wprawdzie w roku 1899 wynik od preliminowanego niekorzystniejszy o 1.017 złr. 40 ct., stało się to jednak z tej przyczyny, że dochód w kwocie 250 złr. zarachowano pod pozycyę „Dobra Opary“ kwota zaś 1.002 zł. 15 ct. uzyskana ze sprzedaży karpi, wpłynęła po zamknięciu już rachunków za rok 1899 i z tego powodu wykazaną zostanie dopiero w roku 1900, wobec czego właściwy dochód z tego przedsiębiorstwa wyższy był od preliminowanego o 234 złr. 75 ct., nadto zauważyć należy, że na utrzymaniu stawów oszczędzono 99 złr. 72 ct.

W skutek zwinięcia własnego składu drzewa z końcem roku 1898 okazał się niedobór dochodów preliminowanych w kwocie 2.000 złr. z zaniechania zaś exploatacyi torfu w Smorzu wynikł niedobór w kwocie 600 złr., oszczędzono jednak z tego samego powodu na wydatkach kwotę 400 złr.

Czysty dochód z poszczególnych dóbr przedstawia się, jak następuje:

1) Kulików . . .	4.651 złr.	21	ct.
2) Brzozdowce . . .	16.177 „	12	„
3) Drohowyże . . .	33.919 „	62	„
4) Opary i Słońsko . .	3.389 „	66	„
5) Ostałowice . . .	2.434 „	25	„
6) Rożniatów-Duba . .	7.094 „	39	„
7) Smorze-Klimiec . . .	15.408 „	31	„
8) Żabie	16.592 „	64	„
9) Żydaczów	9.062 „	33	„
Razem .	108.729 złr.	53	ct.

a po strąceniu nadwyżki wydatków w pozycyach:

1) Przedsiębiorstwo w dobrach . . .	17 złr.	68	ct.		
2) Rozmaite	1.438 złr.	73	ct.	1.456 złr.	41 ct.
czysty dochód wynosił, jak wyżej wykazano				107.273 złr.	12 ct.

W myśl polecenia Wysokiego Sejmu podała Kuratorya następujące uzasadnienia różnic w czystych dochodach z dóbr za lata 1897, 1898 i 1899, a mianowicie:

1) Z dóbr Kulików był w roku 1897 niedobór w kwocie 5.512 złr. 88 ct. uzasadniony w sprawozdaniu za rok 1898 tem, że koszta przeistoczenia realności zwanej „Ratusz“ w celu pomieszczenia c. k. Sądu powiatowego i c. k. Urzędu podatkowego wyniosły sumę 8.392 złr. 34 ct., czem jednak podniesione zostały wogóle dochody, gdyż w roku 1898 uzyskano z tej realności wyższy czynsz o 1.268 złr., na mocy nowozawartego w r. 1898 kontraktu. Zmniejszenie się czystych dochodów, wynoszących w r. 1899

4.651 złr. 21 ct. w stosunku do roku poprzedniego, który wykazuje czysty dochód w kwocie 5.310 złr. 81 ct. tłumaczy się tem, że w roku 1898 zapłacili dzierżawcy łąk zaległy czynsz za rok 1897, który to dochód w roku 1899 odpada.

2) Z dóbr Brzozdowce wynosił czysty dochód w 1897 roku 10.623 złr. 29 ct. w 1898 roku 21.978 złr. 49 ct., w 1899 roku 16.177 złr. 12 ct. Mniejszy dochód roku 1897 w stosunku do roku 1898, uzasadniony w sprawozdaniu za r. 1898, tem głównie spowodowany został, że kupiec stosów z rewirów Brzozdowce i Iłów Władysław Bayer pozostał dłużny za wywiezione drzewo w roku 1897 kwotę 8.397 złr. 69 ct., z której część w kwocie 2.690 złr. 35 ct. spłaconą została w roku 1898, reszta zaś w kwocie 5.707 zł. 34 ct. w roku 1899. — Z powyższego wnosićby należało, że wynik roku 1899 winien być pomyślniejszy o 3.016 złr. 99 ct. od wyniku roku 1898, jednakże tak nie jest, gdyż wprawdzie w roku 1899 były wyższe dochody, spowodowane właśnie spłaceniem zaległości, lecz natomiast wydatki tego roku w stosunku do roku poprzedniego bardzo znacznie wzrosły, a mianowicie w datkach konkurencyjnych o 4.132 złr. 85 ct. z tytułu kosztów budowy nowej cerkwi w Brzozdowcach, w wydatkach na wyrąb stosów o 5.529 zł. 40 ct. z powodu produkcyi większej ilości stosów z drzew, burzą powalonych, i wreszcie z powodu większych kosztów reperacyi budynków.

3) Z dóbr Drohowyże wynosił czysty dochód w roku 1897 27.154 złr. 49 ct., w roku 1898 — 38.163 złr. 77 ct., w roku 1899 — 33.919 złr. 62 ct. Korzystniejszy wynik roku 1898 powstał stąd, że w roku 1898 wpłacili dzierżawcy łąk naddniestrzańskich w Rozwadowie i Uściu zaległy czynsz za rok 1897, wskutek czego okazał się w r. 1897 czysty dochód mniejszy od dochodu roku 1898, a w następstwie i od dochodu roku 1899.

4) Z dóbr Opary i Słońsko wynosił w roku 1897 czysty dochód 5.262 złr. 16 ct., w roku 1898 niedobór 1.814 złr. 92 ct., wreszcie w roku 1899 czysty dochód 3.389 złr. 66 ct. W roku 1898 wydano na melioracye w celu osuszenia łąk w Oparach zwanych „Buczały“, kwotę 7.356 złr. 80 ct., znajdującą częściowe pokrycie w pożyczce, zaciągniętej z majątku zarodowego w kwocie 6.650 złr., co głównie było powodem niedoboru roku 1898. Mniejszy dochód roku 1899 znajduje uzasadnienie w tem, że dzierżawca dóbr Opary pozostał dłużnym z tytułu czynszu dzierżawnego, kwotę 4.329 złr. 66 ct., która częściowo dopiero w roku 1900 została wyrównana.

5) Z dóbr Ostałowice przedstawia się czysty dochód w roku 1897 w kwocie 4.308 złr. 87 ct., w roku 1898 w kwocie 2.494 złr. 44 ct., w roku 1899 w kwocie 2.434 złr. 25 ct. Powody, dla których wynik w roku 1897 okazał się korzystniejszym w stosunku do lat następnych — przytoczono już w sprawozdaniu za rok 1898, a mianowicie:

Dzierżawca dóbr Ostałowice zapłacił w roku 1897 na rachunek zaległego z roku 1896 czynszu dzierżawnego 1.414 złr. 17 ct., a c. k. Urząd podatkowy w Przemyślanach zwrócił w tymże roku nadpłatę w podatkach z lat poprzednich w kwocie 256 złr. 23 ct., w ten więc sposób zredukowany dochód roku 1897 będzie zbliżony do dochodu lat następnych.

6) Z dóbr Rożniatów wynosił w roku 1897 niedobór kwotę 1.825 złr. 32 ct., w roku 1898 czysty dochód 11.345 złr. 03 ct., a w roku 1899 7.094 złr. 39 ct. Niedobór roku 1897 uzasadniony został w sprawozdaniu o zamknięciu rachunków za rok 1898, w ten sposób, że na restauracyę realności zwanej „Zamek“ celem przeistoczenia na pomieszczenie c. k. Sądu powiatowego wydano 5.738 złr. 09 ct. na restauracyę budynków dzierżawnych w dobrach wydano więcej o 1.227 złr. 63 ct., wreszcie kupcy stosów i drzewa materyałowego z rewirów Rożniatów i Duba pozostali dłużni 2.201 złr. 40 ct. Różnicę w czystych dochodach za lata 1898 i 1899 spowodowała ta okoliczność, że w roku 1898 dzierżawcy dóbr Rożniatów i Duba wyrównali zaległe należytości z roku 1897, który to dochód odpadł w roku 1899.

7) Z dóbr Smorze-Klimiec wykazano czysty dochód w roku 1897 w kwocie 10.636 złr. 82 ct., w roku 1898 w kwocie 13.960 złr. 87 ct., w roku 1899 w kwocie 15.408 złr. 31 ct.

Niekorzystniejszy wynik w roku 1897 spowodowany został tem, że sprzedano mniej drzewa spławnego, większy zaś dochód okazał się w r. 1899 z powodu, że wpłacono zaległy czynsz dzierżawny za grunta folwarczne w Smorzu, jak również zaległy czynsz za pasze leśne w rewirach Smorze i Klimiec.

8) Dobra Zabie dały czystego dochodu w roku 1897 26.125 złr. 60 ct., w roku 1898 — 21.478 złr. 88 ct., w roku 1899 — 16.592 złr. 64 ct. Większy dochód roku 1897 spowodowany został uzyskaniem większej ilości drzewa spławnego z przestrzeni przeznaczonych do wyrębu, mniejszy zaś czysty dochód roku 1899 znaczniejszymi wydatkami na budowę nowego domu mieszkalnego dla naczelnika c. k. Sądu powiatowego w Żabiu (3.060 złr. 46 ct.), tudzież większym o 2.283 złr. 16 ct., niż w r. 1898 wydatkiem na kultury leśne w rewirze Żabie.

9) Z dóbr Żydaczów okazał się czysty dochód w roku 1897 w kwocie 3.018 złr. 11 ct., w roku 1898 w kwocie 6.940 złr. 92 ct., w roku 1899 w kwocie 9.062 złr. 33 ct.

Powody mniejszego dochodu roku 1897 w porównaniu z rokiem 1898 podano już w sprawozdaniu za rok 1898, a mianowicie: Rada administracyjna przyznała dzierżawcy Berezowskiemu opust w kwocie 4.050 zł. za 45 morgów łąk, które rzeki Stryj i Dniestr zabrały, a za które tenże opłacał czynsz dzierżawny, dalej przyznała mu zwrot zapłaconych 4 prc. odsetek od kapitału, wydanego na budowę folwarku w Żydaczowie za czas od roku 1894 do 1896 w kwocie 4.160 zł 32 ct., w końcu ryczałt za zasiewy, które w ostatnim roku dzierżawy winien uskutecznić w kwocie 2.750 zł. Ten ostatni opust został w roku 1898 na polecenie Wydziału krajowego do zwrotu przypisany. Niedostateczny dochód z Żydaczowa w roku 1898 powstał skutkiem tego, że z bieżących dochodów przykupiono od Berezowskiego dwie realności w Żydaczowie za sumę 6.350 zł. takiż, zaś dochód roku 1899, że na poczet czynszu dzierżawnego wpłynęło w roku 1899 mniej o 2858 zł. 25 ct. niż w roku 1898, a wydano więcej na podatki, datki konkurencyjne i na utrzymanie budynków.

Należytości czynne w rubryce „Dobra ziemskie“ zmniejszyły się w ciągu roku 1899 o 15.542 zł. 46 ct., gdy bowiem z końcem roku 1898 wynosiły 49.266 zł. 18 ct., to z końcem roku 1899 wynoszą (po strąceniu odpisów w kwocie 1.541 zł. 80 ct.) 33.723 zł. a mianowicie dzierżawcy, tudzież inne strony winne były z końcem tegoż roku:

1.	z dóbr Kulików	2.536 zł. 03 ct.
2.	z dóbr Drohowyże	6.793 zł. 82 ct.
3.	z dóbr Opary i Słońsko . . .	7.057 zł. 56 ct.
4.	z dóbr Ostałowice	2.792 zł. 62 ct.
5.	Rożniatów - Duba	6.865 zł. 80 ct.
6.	Smorze - Klimiec	1.793 zł. 89 ct.
7.	Żabie	18 zł. — ct.
8.	Żydaczów	4.696 zł. — ct.
9.	przedsiębiorstwa w dobrach . .	233 zł. 12 ct.
10.	w dziale „Rozmaite“	936 ct. 88 ct.
	Razem jak wyżej .	33.723 zł. 72 ct.

Rubryka VII. „Realności lwowskie“

Dochody tej rubryki preliminowano w kwocie . . .	6.776 zł. — ct.
wydatki w kwocie	803 zł. 80 ct.
Czysty więc spodziewany dochód miał wynosić . .	5.972 zł. 20 ct.
a gdy uzyskano w dochodach 7.780 zł. 79 ct.	
wydano zaś . . 1.125 zł. 40 ct.	6.655 zł. 39 ct.
uzyskano zatem więcej o . .	683 zł. 19 ct.

z tego powodu, że na mocy nowego kontraktu czynsz z folwarku za rogatką janowską we Lwowie był wyższy o 487 zł. 75 ct. tudzież z kaflarni za rogatką janowską był dochód większy o 517 zł. 04 ct. ale też i podatki zwiększyły się o 329 zł. 19 ct.

Rubryka VIII. „Pożyczki“

Stan pożyczek zaciągniętych przez majątek obrotowy fundacyi przedstawia się, jak następuje:

1. Do majątku zarodowego dłużną była fundacya z początkiem roku 1899 . . . . . 154.711 zł. 90 ct.

W ciągu roku przybyły pożyczki:

a) na pokrycie kosztów budowy domu mieszkalnego dla naczelnika c. k. Sądu powiat. w Żabiu (LW. 71649/98) 2.947 zł. 50 ct.

b) na dotacyę kasy centralnej (LW. 17.010/98) . 30.444 zł. 50 ct.

Razem 188.103 zł. 90 ct.

Do tego dług dzierżawców do majątku zarodowego z początkiem roku 1899 . . . . . 26.250 zł. — ct.

Ogółem 214.353 zł. 90 ct.

Od tego:

a) częściowe umorzenie powyższych pożyczek 10.970 zł.

b) efekta zakupione celem umorzenia pożyczek pobranych przez dzierżawców . . 5.850 zł. 16.820 zł. — ct.

pozostaje dług do majątku zarodowego . . . . . 197.533 zł. 90 ct

z czego na dzierżawców przypada . . . . . 20.400 zł. — ct.

na fundacyę zaś reszta . . . . . 177.133 zł. 90 ct

2. Do depozytów wynosił

dług z początkiem roku 1899. . . 25.269 zł. 95 ct.

w ciągu roku dopożyczono . . . 133.000 zł. — ct.

Razem 158.269 zł. 95 ct.

w roku 1899 spłacono . . . . 108.000 zł. — ct.

pozostaje dług do depozytów . . . . . 50.269 zł. 95 ct.

3. Do funduszu Władysława hr. Skarbka wynosił dług z początkiem roku 1899 . . . . . 32.000 zł. — ct.

w ciągu roku spłacono . . . . 18.000 zł. — ct.

pozostaje dług . . . 14.000 zł. — ct.

Ogółem więc długi majątku obrotowego fundacyi z końcem roku 1899 wynoszą sumę . . . . . 241.403 zł. 85 ct.

a ponieważ z początkiem roku 1899 wynosiły . . . . 211.981 zł. 85 ct.

przeto wzrosły o kwotę . . . . . 29.422 zł. — ct.

przyczem zauważa się, że z końcem roku pozostała w zapasie kasowym majątku obrotowego, suma 63.525 zł. 38 ct.

Rubryka IX. „Prowizye czynne“ wykazuje w porównaniu z preliminarzem dochód większy o kwotę 2494 zł. 89 ct, z tego powodu, że wpłynęły odsetki od efektów majątku zarodowego, które miały być spieniężone na pożyczki majątkowi obrotowemu jakoteż wskutek uzyskania niepreliminowanych odstetek z chwilowo lokowanych kapitałów.

Rubryka XII. „Przygodne“ Dochody tej rubryki preliminowano na rok 1899 w kwocie . . . . 1.100 zł. — ct.

wydatki w kwocie . . . . . 1.230 zł. — ct.

Preliminowany więc niedobór miał wynosić . . . . 130 zł. — ct.

Gdy zaś uzyskano w dochodach . . . 1749 zł. 05 ct.

a wydano . . . . . 978 zł. 82 ct.

czysty dochód przeto wynosił . . . . . 770 zł. 23 ct.

Ogólny zatem wynik tej rubryki był korzystniejszy o . . . 900 zł. 23 ct.

a mianowicie:

w prowizyach zwłoki o . . . . 452 zł. 97 ct.

w rozmaitych nieprzewidzianych dochodach o 196 zł. 08 ct.

w rozmaitych nieprzewidzianych wydatkach o 251 zł. 18 ct.

Razem jak wyżej . . . . . 900 zł. 23 ct.

Wynik obrotów w Zakładzie Drohowyskim.

Z przedłożonego sprawozdaniem Dyrekcyi zakładu drohowyskiego z dnia 28. maja 1900 zamknięcia rachunków za rok 1899 okazuje się rezultat gospodarki w Zakładzie w porównaniu z preliminarzem dochodów i wydatków korzystniejszy o kwotę 1.216 zł. 64 ct. Jeżeli jednak uwzględni się, że wydano Zakładowi tytułem dotacyi

z początkiem roku 1899 wartością zaległości czynnych i remanentów kwotę . . .	48.638 zł. 49 ct.	
a z końcem roku 1899 zwrócił Zakład fundacyi z powyższych tytułów . . .	44.453 zł. 25 ct.	
że zatem mniejszą była z końcem roku 1899 wartość remanentów o		4.185 zł. 24 ct.
to okaże się w rezultacie przekroczenie w sumie . . .		2.968 zł. 60 ct.
Gdy bowiem w roku 1899 wydano na utrzymanie Zakładu .		149.440 zł. 60 ct.
a preliminowano		94.302 zł. 40 ct.
wydano przeto więcej o		55.138 zł. 20 ct.
lecz po uwzględnieniu wypłaconych przez Zakład na rachunek Kasy centralnej różnych należytości w kwocie		52.169 zł. 60 ct.
okazuje się rzeczywiste przekroczenie j. w. w kwocie . .		2.968 zł. 60 ct.

Koszt utrzymania Zakładu wynosił w roku 1899 sumę 97.271 zł.; a mianowicie wydatki netto w rubrykach:

I. Administracya	15.385 zł. 55 ct	
II. Żywność	38.477 zł. 11 ct	
III. Odzież	13.308 zł. 17 ct.	
IV. Opał i oświetlenie . . .	2.558 zł. 54 ct.	
V. Pranie	2.545 zł. 04 ct.	
VI. Łazienki	107 zł. 87 ct.	
VII. Apteka i szpital	2.731 zł. 92 ct.	
VIII. Kaplica i cmentarz . . .	952 zł. 01 ct.	
IX. Szkoła	19.847 zł. 21 ct.	
X. Konserwacya	4.932 zł. 39 ct.	
XI. Ogród	873 zł. 32 ct.	
XVII. Rozmaite	3.637 zł. 30 ct.	
Razem	105.356 zł. 43 ct.	

dochody zaś netto w rubrykach:

XII. Folwark	2.163 zł. 04 ct.	
XIII. Piekarnia	788 zł. 84 ct.	
XIV. Pracownia krawiecka żeńska	1.653 zł. 81 ct.	
XV. Młyn i żeźnia . . .	688 zł. 34 ct.	
XVI. Warsztaty	2.791 zł. 40 ct.	8.085 zł. 43 ct.
Koszt zatem utrzymania zakładu netto wynosi . . .		97.271 zł. — ct.
w porównaniu z preliminowaną dotacyą		94.302 zł. 40 ct.
okazuje się przekroczenie jak wyżej		2.968 zł. 60 ct.

Według zamknięcia rachunków Zakładu za rok 1899 wykazuje Dyrekcya:

A) Zaoszczędzenia w rubrykach:

I. Administracya	114 zł. 95 ct.
II. Żywność	1.408 zł. 04 ct.
III. Odzież	483 zł. 33 ct.
IV. Opał i światło	704 zł. 46 ct.
VI. Łazienki	85 zł. 43 ct.
VIII. Kaplica i cmentarz . . .	57 zł. 99 ct.
IX. Szkoła	314 zł. 99 ct.
XII. Folwark	632 zł. 89 ct.
XV. Młyn i rzeźnia	88 zł. 34 ct.
Razem	3.890 zł. 42 ct.

B) Przekroczenia

w rubrykach;

V.	Pranie	303 zł. 54 ct.
VII.	Apteka i szpital . . .	61 zł. 92 ct.
X.	Konserwacya	79 zł. 49 ct.
XI.	Ogród	1.123 zł. 32 ct.
XIII.	Piekarnia . . .	211 zł. 16 ct.
XIV.	Pracownia krawiecka żeńska .	846 zł. 19 ct.
XVI.	Warsztaty	1.857 zł. 60 ct.
XVII.	Rozmaite	2.375 zł. 80 ct.
	Razem	6.859 zł. 02 ct.
	Z porównania z zaoszczędzeniami w kwocie . . .	3.890 zł. 42 ct
	wynika ogólne budżetowe przekroczenie, jak wyżej wykazano .	2.968 zł. 60 ct.

Według podanych przez Dyrekcyę Zakładu wyjaśnień powody znaczniejszych różnic są następujące:

Do rubr. I. "Administracya". W rozchodach do rubryki I. znajduje się tylko jedno większe przekroczenie, wydano bowiem na naprawę powozów i uprzęży więcej o 172 zł. 59 ct., jeżeli się jednak uwzględni ściągnięty na powyższy cel nieprelimiowany dochód w wysokości 56 zł. 30 ct, zredukuje się przekroczenie do kwoty 116 zł. 29 ct. W innych pozycyach tej rubryki okazały się zresztą same prawie oszczędności tak, że ostateczny rezultat wykazuje oszczędność w kwocie 114 zł. 95 ct.

Do rubr. II. „Żywność". W rubr. II. przekroczono o 254 zł. 42 ct. wydatki na urządzenie kuchni i konserwacyę kuchennych urządzeń, koszta te bowiem nie dadzą się z góry dokładnie przewidzieć. Końcowy wynik jednak przedstawia się korzystnie, gdyż

w wydatkach zaoszczędzono	1.157 zł. 66 ct.
a po uwzględnieniu nadwyżki dochodów . . .	250 „ 38 „
łączne zaoszczędzenie wyniesie	1.408 zł. 04 ct.

Zaoszczędzenie w kosztach żywienia nastąpiło z powodu niższego, przeciętnego stanu dziennie utrzymywanych osób.

Do rubr. III. „Odzież". Zaoszczędzenie 483 zł. 33 ct. tłumaczy się tem, że ceny materyałów niższe były od budżetem przewidzianych.

Do rubr. IV. „Opał i Oświetlenie". Zaoszczędzeniu w wydatkach na przykupno i dostawę drzewa (4.236 zł. 94 ct.) odpowiada z nieznaczną różnicą niedobór dochodów (4.065 zł.). Przyczyną tych różnic tak w dochodach jak i w wydatkach jest ta okoliczność, że z końcem roku 1899 skutkiem trudności w dostawie sprowadzono bardzo mało drzewa, wobec czego remanent materyału opałowego na dniu 31. grudnia 1899 przedstawiał wartość tylko 618 zł. 50 ct., podczas gdy w r. 1898 wynosił 3.181 zł. 50 ct., a w innych latach jeszcze więcej.

W wydatkach zatem na opał zaoszczędzono ogółem	4.341 zł. 34 ct.
a ponieważ w dochodach okazał się niedobór . .	3.790 „ —
więc zaoszczędzenie budżetowe redukuje się do cyfry .	551 zł. 34 ct.
W kosztach oświetlenia zaoszczędzono . .	153 zł. 12 ct.
W całej zatem rubryce IV. wydano mniej o . .	704 zł. 46 ct.

Do rubr. V. „Pranie". W tej rubryce okazuje się przekroczenie wydatków o . . . . . 291 zł. 70 ct.
a niedobór dochodów w sumie . . . . . 11 „ 84 „
czyli łącznie przekroczenie budżetowe . . . . 303 zł. 54 ct.
spowodowane głównie wyższym wydatkiem na drzewo opałowe. Przekroczenie to jednak znachodzi pokrycie w zaoszczędzeniu wydatków rubryki II. na opał kuchni. Tak kuchnia, jakoteż pralnia mają wspólną drewutnię, widoczną więc jest rzeczą, że drzewa pokwitowanego na pralnię, używano dla kuchni, tym więc sposobem kuchnia wykazała niewłaściwe zaoszczędzenie, pralnia zaś niewłaściwe przekroczenie.

Do rubr. VI. „Łazienki", Zaoszczędzenie w wydatkach, tudzież nadwyżka dochodów a w ostatecznym rezultacie zaoszczędzenie budżetowe w wysokości 85 zł. 43 ct. nie nasuwa żadnych szczególniejszych uwag.

Do rubr. VII. „Apteka i szpital“ Na aptekę wydano wprawdzie więcej o . . . . . 397 złr. 62 ct.
jednak po uwzględnieniu zwrotów za leki, zapasu medykamentów i materyałów aptecznych, pozostałych z końcem roku 1899 za . . . . . 335 „ 70 „
przekroczenie powyższe zredukuje się do kwoty . . 61 zł. 92 ct.
a spowodowanem zostało opłatą służby szpitalnej, na którą wyjątkowo budżetem na rok 1899 nic nie preliminowano.

Do rubr. VIII. „Kaplica i cmentarz“. Nieznaczne stosunkowo zaoszczędzenie 57 zł. 99 ct. nie wymaga bliższych wyjaśnień.

Do rubr. IX. „Szkoła“. Korzystniejszy wynik w rubr. IX. to jest zaoszczędzenie 314 zł. 99 ct. zawdzięcza się jedynie tej okoliczności, że posady personalu nie przez cały rok były obsadzone, tym sposobem zaoszczędzono w płacach i na opale dla funkcyonaryuszów znaczniejszą kwotę, która przewyższyła przekroczenie wydatków na przybory i urządzenia szkolne (690 zł. 72 ct.). Te dwa ostatnie przekroczenia nastąpić musiały z powodu uszczuplonej dotacyi na rok 1899.

Do rubr. X. „Konserwacya“. Mimo nieznacznej różnicy w ostatecznym rezultacie tej pozycyi, w szczegółach okazują się znaczniejsze zaoszczędzenia i przekroczenia. W wydatkach na reparacye studzien przekroczono budżet o 108 zł. 77 ct. z powodu częstszej i gruntowniejszej naprawy tychże. Koszta przyborów do utrzymania czystości przekroczono o 132 zł. 69 ct., zaliczono tu bowiem wydatki na rekonstrukcyę wychodków w wysokości 127 zł. 64 ct. Nadwyżkę rozchodów w tej pozycyi znosi zaoszczędzenie w wydatkach na środki desinfekcyjne w kwocie 320 zł. 68 ct. Przyczyną przekroczenia tych wydatków na konserwacyę gmachu t. j. na roboty murarskie, ciesielskie, materyały i t. p. o 372 złr. 60 ct. była za niska dotacya, wyznaczona bowiem kwota 1.000 zł. na konserwacyę tak rozległego gmachu i domków pobocznych wystarczyć nie może, zwłaszcza, że stały murarz pobiera z powyższej sumy 432 złr. rocznie. Ostatnie wreszcie znaczniejsze przekroczenie 674 zł. 40 ct. na adaptacyę domku dla naczelnika warsztatów po uwzględnieniu dochodu, tj. gotówki przeniesionej na ten cel z roku 1898 w wysokości 531 zł. zniża się do kwoty 143 złr. 40 ct.

Ogólne zatem przekroczenie wydatków w kwocie pomniejszone o nadwyżkę dochodów . . 617 zł. 16 ct. / 537 „ 67 „
daje ostateczne przekroczenie budżetowe . . . . . 79 zł. 49 ct.

Do rubr. XI. „Ogród“. W wydatkach na ogród okazuje się przekroczenie . . . 531 zł. 73 ct.
w dochodach niedobór . . . . . 591 „ 59 „
w rezultacie zatem przekroczenie budżetowe . . . . 1.123 złr. 32 ct.
Bilans ogrodu wykazuje stratę w wysokości 839 zł. 32 ct.

Na usprawiedliwienie niepomyślnego wyniku pezedewszystkiem podnieść należy tę okoliczność, iż ogród Zakładu drohowyskiego znachodzi się w warunkach, które na zyski reflektować nie pozwalają, a to tak ze względu na wydatki, jakoteż dochody.

Wydatki na ogród muszą być wysokie, gdyż utrzymuje się rozległy park, żywe płoty, trawniki, rabaty i dywany kwiatowe, co wymaga znacznych wkładów a nie przynosi żadnego zysku. Dochody nie mogą być wysokie z powodu niekorzystnych warunków, a mianowicie:

Zła ziemia, przeważnie ze zwietrzałego torfu się składająca z domieszką piasku i gliny o podkładzie iłowym, nieprzepuszczalnym i zimnym, potrzebuje wiele nawozu i kompostów, uprawa jej zatem jest kosztowną, a wydatność plonów małą.

Sad, jakkolwiek dosyć obszerny, nie przynosi należytych korzyści, gdyż owoce wydają tylko szczepy młode, drzewa zaś starsze, gdy ich korzenie dojdą do warstwy iłowatej, chorują i giną. Nie ma wreszcie warunków korzystnego zbytu produktów; odbiorcą płodów ogrodowych jest tylko kuchnia Zakładu, funkcyonarysze mają swoje ogrody, a z osób obcych mało kto się zgłasza do Zakładu.

Wywóz do dalszych miejscowości ze względu na koszta transportu nie opłaca się, a próby zbytu w pobliskich miasteczkach nie powiodły się.

Do rubr. XII. „Folwark“. Przekroczeniom wydatków w tej rubryce odpowiadają stosowne nadwyżki dochodów, a ogólny wynik zadowalniający, gdyż dochody dały nadwyżkę . . . . . 1.476 zł. 89 ct.
którą zniża przekroczenie wydatków w wysokości . . . 844 „ — „
do kwoty . . . . . 632 zł. 89 ct.
Szczegółowy bilans wykazuje czysty zysk z folwarku w wysokości . 2.385 zł. 69 ct.

Do rubr. XIII. „Piekarnia“. Z porównania przekroczenia wydatków . . . . . 211 zł. 45 ct.
z nadwyżką dochodów . . . . . — „ 29 „
wynika przekroczenie budżetowe w wysokości . . . . 211 zł. 16 ct.
Według szczegółowego bilansu dała piekarnia w roku 1899 czystego zysku . . . . . 788 „ 84 „
w porównaniu z zyskiem preliminowanym . . . . . 1.000 „ — „
mniej o . . . . . 211 zł. 16 ct.
a to skutkiem wyższych wydatków na materyały, a mianowicie skutkiem wyższych cen mąki.

Do rubr. XIV. „Pracownia krawiecka żeńska“. W dochodach okazuje się niedobór . . . . . 2.181 zł. 84 ct.
w rozchodach zaoszczędzenie . . . . . 1.335 „ 65 „
w ostatecznym rezultacie przekroczenie budżetowe a właściwie niedobór dochodów w wysokości . . . . . 846 zł. 19 ct.

Powyższe wyniki t. j. zaoszczędzenie w wydatkach i niedobór w dochodach są następstwem znacznie mniejszego ruchu wyrobów od zakreślonego budżetem.

Czysty zysk według bilansu wynosi . . . . 1.770 zł. 81 ct.

Do rubr. XV. „Młyn i rzeźnia“. Końcowe wyniki w rubryce XV. są następujące:

a) w młynie: w wydatkach przekroczenie . 30 zł. 16 ct.
w dochodach nadwyżka . . 102 „ 06 „
w rezultacie nadwyżka dochodów . . 71 zł. 90 ct.
b) w rzeźni: w wydatkach zaoszczędzenie . 3.876 zł. 66 ct.
w dochodach niedobór . . 3.860 „ 22 „
w rezultacie nadwyżka dochodów . . 16 zł. 44 ct.
Ogółem nadwyżka dochodów . . . . . 88 zł. 34 ct.
Bilans z młyna i rzeźni wykazuje czysty zysk w kwocie 688 zł. 34 ct.

Powyższe wyniki są stosunkowo korzystne, gdyż rozchody w młynie utrzymały się prawie w granicach budżetu, a dochody dały nadwyżkę, rzeźnia zaś mimo znacznie mniejszego obrotu osiągła zysk preliminowany.

Do rubr. XVI. „Warstaty“. Sumę przeznaczoną budżetem (36.028 zł. 60 ct.) na utrzymanie warsztatów przekroczono małą tylko kwotą . . 96 zł. 30 ct.
co zawdzięczyć należy jedynie tej okoliczności, że nie naruszano kredytu w kwocie 500 zł. przyznanego w extraordynaryach. —
W dochodach natomiast okazał się niedobór . . . 1.761 „ 30 „
razem przeto przekroczenie budżetowe wynosi . . . . 1.857 zł. 60 ct.
Bilans warsztatów wykazuje zysk w kwocie . . . 2.877 zł. 10 ct.

Głównym powodem niekorzystnego wyniku tak w roku 1899, jakoteż w kilku latach poprzednich, była za mała produkcya wyrobów w stosunku do ogólnych kosztów utrzymania warsztatów.

Ponieważ większa część ogólnych kosztów, jak n. p. utrzymanie personalu, maszyny parowej, konserwacya lokalu i urządzeń, opał, światło i t. p. — pozostaje prawie tą samą tak przy małej jakoteż zwiększonej produkcyi, więc przy wysokiej produkcyi ogólne koszta rozkładają się na większą ilość wyrobów, a tem samem na każdy poszczególny wyrób przypadnie znacznie mniejsza część kosztu, wyroby będą tańsze, mogą znaleść łatwy zbyt, a częstszy obrót musi dać wyższe zyski. Ze względu na sam rok 1899 wypada podnieść tę okoliczność, że warsztaty poniosły takie wydatki, które nie powinny obciążać roku 1899, a mianowicie:

Z dotacyi przyznanej na przynajem czeladzi — wypłacono Dornwaldowi, drugiemu majstrowi ślusarskiemu, tytułem pensyi kwotę 474 zł. 15 ct., pomimo że nie pracował jako czeladnik lecz zajmował się nauką chłopców i był maszynistą. Nadto obciążył tę rubrykę opust przy sprzedaży wyrobów dawnych w kwocie 230 zł. 83 ct., odpis zaległości z rachunku Barańskiego w kwocie 35 zł. i wreszcie należytość za lata poprzednie za ubezpieczenie czeladnika Kowalskiego w kwocie 50 zł.

Do rubr. XVII. „Rozmaite". Z porównania przekroczenia całej rubryki XVII.

w kwocie	20.024 zł.	67 ct.
z nadwyżką dochodów	17.648 „	87 „
wynika przekroczenie budżetowe w wysokości	2.375 zł.	80 ct.

którego głównym powodem był odpis nieściągalnych zaległości czynnych. Różnice między preliminarzem a rzeczywistymi wynikłościami są wprawdzie znaczne, jak to wyżej wykazano, jednak nie nasuwają żadnych szczególniejszych uwag, o ile bowiem zostały przekroczone kredyty na wydatki, o tyle uzyskano w dochodach korzystniejsze rezultaty.

Stan utrzymywanych z roku 1899 sierót i prebendaryuszów.

	Stan z roku 1898	przybyło w r. 1899	Ubyło w r. 1899	Stan z końcem r. 1899
1) Sieroty cbłopcy	227	20	15	232
2) Sieroty dziewczęta	130	10	11	129
3) Prebendaryusze	45	—	3	42
4) Prebendaryuszki	42	1	6	37
Razem	444	31	35	440

Stan więc utrzymywanych osób zwiekszył się o 4 sieroty a zmniejszył się o 3 prebendaryuszów i 5 prebendaryuszek.

Koszta utrzymania sierót i prebendaryuszów wynosiły, jak wyżej wykazano, netto	97.271 zł	— ct.
a po strąceniu wydatków nadzwyczajnych, nie wchodzących we właściwe koszta utrzymania, w łącznej sumie	3.202 „	83 „
pozostaje jako właściwy koszt utrzymania w roku 1899 suma .	94.068 zł.	17 ct.

Ilość dni utrzymanych osób wynosiła 155.265, przeto utrzymanie jednej osoby kosztowało dziennie 60·58 ct., czyli rocznie 221 zł. 12 ct., w porównaniu z rokiem 1898 mniej o 5·5 ct., czyli o 20 zł. 07 ct. rocznie.

Ogólny stan majątku fundacyi wraz z należącymi do niej funduszami wykazuje

z końcem roku 1899 sumę	3,265.771 zł.	55½ ct.
a gdy stan ten z końcem roku 1898 wynosił sumę . . .	3,270.457 „	77½ „
okazuje się w roku 1899 ubytek	4.686 zł.	22 ct.

Powyższy ubytek spowodowany został:

a) zmniejszeniem się majątku:			
1) obrotowego fundacyi o . . .	10.384 zł.	29 ct.	
2) emerytury urzędników o . .	401 „	02 „	10.785 zł. 31 ct.
b) zwiększeniem się natomiast:			
1) majątku zarodowego . . .	1.130 zł.	24 ct.	
2) funduszu asekuracyi o . . .	2.770 „	65 „	
3) funduszu Władysława hr. Skarbka o	2.198 „	20 „	6.099 „ 09 „
w rezultacie ubytek jak wyżej o			4.686 zł. 22 ct.

Ubytek w majątku obrotowym spowodowany został:

a) Zmniejszeniem się stanu aktywów Zakładu sierót w Drohowyżu o	4.185 zł. 24 ct.
b) odpisaniem należytości czynnych jako nieściągalnych i przedawnionych w sumie	4.900 „ 83 „

c) zmniejszeniem się należytości czynnych w sumie . 28.203 zł. 79 ct.
d) wzrostem należytości biernych w sumie . . 24.183 „ 40 „
e) wreszcie ubytkiem wartości dóbr Kulików w sumie . 1.000 „ — „
Razem . 62.473 zł. 26 ct.

Gdy się jednak uwzględni, że:
a) stan kasy zwiększył się o . 51.915 zł. 20 ct.
b) stan zaś inwentarza o . . 173 „ 77 „ 52.088 „ 97 „
okaże się, że stan majątku obrotowego zmniejszył się z końcem roku 1899, jak wyżej o . . . . . 10.384 zł. 29 ct.

Ubytek w funduszu emerytury urzędników fundacyi Stanisława hr. Skarbka w sumie 401 zł. 02 ct., powstał przez znaczny wzrost wypłacanych emerytur.

Przyrost majątku zarodowego w kwocie 1.130 zł. 24 ct. spowodowany został głównie zyskiem na kursie przy zakupnie efektów.

Fundusz asekuracyi własnej powiększył się o 2.770 zł. 65 ct. a mianowicie stan gotówki zwiększył się o . . . . . 3.680 zł. 88 ct.
stan lokacyi w Banku kraj. o . . . . . 85 „ 20 „
Razem . 3.766 zł. 08 ct.
natomiast należytości czynne zmniejszyły się przez odpisy (300 zł.) i spłatę zaległości (695 zł. 43 ct.) o . . . . . 995 „ 43 „
w rezultacie, jak wyżej . . . . . 2.770 zł. 65 ct.

Przyrost w majątku funduszu Władysława hr. Skarbka powstał wskutek wzrostu stanu efektów o . . . . . 21.800 zł. — ct.
zmniejszenia się natomiast zapasu gotówki w kasie o 321 zł. 80 ct.
tudzież należytości czynnych o . . . 19.280 „ — „ 19.601 „ 80 „
w rezultacie przyrost w kwocie . . . . . 2.198 zł. 20 ct.

Co do powyższych funduszów zauważa się jeszcze, co następuje:
1) Majątek zarodowy składa się:
a) z dóbr ziemskich w wartości . . . . . 1,288.691 zł. 99 ct.
b) z realności lwowskich w wartości . . . . 615.201 „ 79 „
c) z Zakładu sierót w Drohowyżu w wartości . . 537.035 „ 56 „
d) z efektów imiennej wartości . . . . . 475.000 „ — „
e) z należytości czynnych:
α) w efektach wypożyczonych majątkowi obrotowemu fundacyi . . . . 20.400 zł. — ct.
β) w gotówce wypożyczonej temuż majątkowi . . . . 177.133 „ 90 „ 197.533 „ 90 „
f) z gotówki . . . . . 14.555 „ 31 „
razem . 3,128.018 zł. 55 ct.
Po strąceniu długów hipotecznych . . . . . 341 zł. 58½ ct.
wynosi czysty stan czynny majątku zarodowego sumę . . 3,127.676 „ 96½ „

2) Majątek obrotowy wykazuje w stanie czynnym:
a) zapas kasowy w gotówce . . 5.779 zł. 95 ct.
„ „ w efektach . . 57.745 „ 43 „ 63.525 zł. 38 ct.
b) wartość ruchomości . . . . . 96.072 „ 32 „
c) aktywa Zakładu w Drohowyżu . . . . 44.453 „ 25 „
d) inwentaryalna wartość dóbr Kulików . . . 9.056 „ 06½ „
e) należytości czynne . . . . . 58.991 „ 74 „
Razem . 272.098 zł. 75½ ct.

Po strąceniu od powyższej cyfry należytości biernych:

α) gotówką	242.331 zł.	54½ ct.	
β) efektami	20.400 „	— „	262.731 zł. 54½ ct
przedstawia się czysty stan czynny w sumie . . .			9.367 zł. 21 ct.

Rada administracyjna zezwoliła na odpisanie w należytościach czynnych kwoty 4.900 zł. 83 ct., a mianowicie: W rubryce III. odpisano kwotę 2.056 zł. 73 ct. jako nieściągalną od 13 byłych lokatorów gmachu teatralnego, a Kołu literackiemu na podstawie zawartej umowy część zwrotu kosztów restauracyjnych w sumie 55 zł. 30 ct. i nadzwyczajny dodatek do czynszu w kwocie 600 zł., — w rubryce V. i VI. odpisano kwotę 1.589 zł. 42 ct., a to częścią z powodu nieściągalności zaległych należytości, częścią zaś na podstawie dobrowolnych umów, wreszcie z powodu niedotrzymania warunków umowy, tyczącej się sprzedaży drzewa z rewirów leśnych ze strony fundacyi, — w rubryce XII. kwotę 183 zł. 77 ct z powodu nieściągalności, wreszcie w rubr. „Przenośne“ odpisano zaległe zaliczki na płace w kwocie 415 zł. 51 ct., dane byłym funkcyonaryuszom fundacyi, tudzież byłym wychowankom Zakładu.

3) Fundusz własnej asekuracyi składa się:

a) z zapasu kasowego w gotówce	11.383 zł. 98 ct.
b) „ „ w efektach	760 „ 82 „
c) z należytości czynnych	466 zł. 90 ct.
Czysty stan czynny . .	12.611 zł. 70 ct.

4) Fundusz Władysława hr. Skarbka składa się:

a) z zapasu gotówki	2.631 zł. 92 ct.
b) z należytości czynnych	14.000 „ — „
c) z efektów	77.150 „ — „
Czysty stan czynny . .	93.781 zł. 92 ct.

Zauważa się, że w roku 1899 wypłacono z tego funduszu sześciu byłym wychowankom Zakładu po 200 zł. tytułem zapomóg na założenie samoistnych warsztatów.

5) Fundusz emerytury urzędników fundacyi Stanisława hr. Skarbka składa się:

a) z gotówki w kasie	1.016 zł. 81 ct.
b) z efektów	20.450 „ — „
c) z należytości czynnych	866 „ 95 „
Czysty stan czynny . .	22.333 zł. 76 ct.

Depozyta obce wynosiły w roku 1899:

a) w gotówce w kasie	2.849 zł. 86 ct.
b) w gotówce wypożyczonej majątkowi obrotowemu . .	50.269 „ 95 „
c) w efektach	93.271 „ 21 „
razem kwotę . .	146.391 zł. 02 ct.

Według zamknięć rachunkowych wynosi zapas gotówki z końcem roku 1899:

a) w majątku zarodowym	14.555 zł. 31 ct.
b) w majątku obrotowym	5.779 „ 95 „
c) w funduszu asekuracyi własnej	11.383 „ 98 „
d) w funduszu Władysława hr. Skarbka . . .	2.631 „ 92 „
e) w funduszu emerytury urzędników fundacyi . .	1.016 „ 81 „
f) w funduszu obcych depozytów	2.849 „ 86 „
Razem .	38.217 zł. 83 ct.

Zapas zaś efektów:

a) w majątku zarodowym	475.000 zł. — ct.
b) w majątku obrotowym	57.745 „ 43 „
c) w fuuduszu Władysława hr. Skarbka . . .	77.150 „ — „

d) w funduszu asekuracyi własnej	760 zł.	82 ct.
e) w funduszu emerytury urzędników fundacyi . .	20.450 „	— „
f) w funduszu obcych depozytów	93.271 „	21 „
Razem .	724.377 zł.	46 ct.
Stan zatem zapasów z końcem roku 1899 po dodaniu do tej sumy zapasu w gotówce	38.217 zł.	83 ct.
wynosi	762.595 zł.	29 ct.

Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy zamknięcie rachunków fundacyi Stanisława hr. Skarbka za rok 1899 przyjąć do wiadomości.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński,
Członek Wydziału krajowego.

Al. A. do LW. 49.257/1900.

Zamknięcie rachunku majątku obrotowego

Dochody.

Liczba budżetu	Nazwa rubryki	Należytość zaległa zł.	ct	Należytość bieżąca zł.	ct.	Należytość razem zł.	ct.	Uiszczenie zł.	ct.	Zaległość ostateczna zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	ct.	W porównaniu uiszczenia z budżetem okazuje się wynikłość mniejsza zł.	ct.	większa zł.	ct.
	A) Rzeczywiste.																
I.	Zarząd centralny . .	915	99	1.249	19	2.165	18	1.989	01	176	17	—	—	—	—	1.989	01
II.	Legaty i gracye . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III.	Gmach teatru: należytość zaległa 6.791 zł. 04 ct. odpisano 2.712 „ 13 „	4.078	91	42.648	89	46.727	80	44.352	45	2 375	35	36.062	—	—	—	8.290	45
IV.	Przedsiębiorstwo teatralne	1 094	97	—	—	1.094	97	1.094	97	—	—	1.094	—	—	—	—	97
V/VI.	Dobra ziemskie: należytość zaległa 49.266 zł. 18 ct. odpisano 1 541 „ 80 „	47.724	38	232.524	19	280 248	57	246.524	85	33.723	72	229.885	42	—	—	16.639	43
VII.	Realności lwowskie: należytość zaległa 735 zł. 70 ct. odpisano 47 „ 62 „	688	08	7.092	71	7.780	79	7.780	79	—	—	6.776	—	—	—	1 004	79
VIII.	Pożyczki: gotówką	25.950	—	166.392	—	192.342	—	172.042	—	20.300	—	4.050	—	—	—	167.992	—
	efektami	—	—	5.850	—	5.850	—	5.850	—	—	—	—	—	—	—	—	—
IX.	Prowizye czynne . .	301	50	23 289	76	23.591	26	23.291	26	300	—	20.796	37	—	—	2.494	89
X.	Prowizye bierne . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XI.	Zakład w Drohowyżu	—	—	56.354	84	56.354	84	56.354	84	—	—	—	—	—	—	56.354	84
XII.	Przygodne: należytość zaległa 805 zł. 35 ct. odpisano 183 „ 77 „	621	58	1.452	97	2.074	55	1.749	05	325	50	1.100	—	—	—	649	05
	Razem { gotówka	81.375	41	531.004	55	612 379	96	555.179	22	57.200	74	299.763	79	—	—	255.415	43
	Razem { efekta .	—	—	5.850	—	5.850	—	5.850	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	B) Przenośne.																
	a) gotówka: należytość zaległa 3.615 zł. 63 ct. odpisano 415 „ 51 „	3.200	12	75.706	25	78.906	37	77.115	37	1.791	—	—	—	—	—	—	—
	b) efekta	2.620	—	96.418	56	99.038	56	99.038	56	—	—	—	—	—	—	—	—
	Zestawienie.																
A)	Dochody rzeczywiste:																
	a) gotówka . . .	81 375	41	531.004	55	612.379	96	555.179	22	57 200	74	—	—	—	—	—	—
	b) efekta. . . .	—	—	5.850	—	5.850	—	5.850	—	—	—	—	—	—	—	—	—
B)	Dochody przenośne:																
	a) gotówka . . .	3.200	12	75.706	25	78.906	37	77.115	37	1.791	—	—	—	—	—	—	—
	b) efekta	2.620	—	96.418	56	99.038	56	99.038	56	—	—	—	—	—	—	—	—
	Ogółem { gotówka	84.575	53	606.710	80	691.286	33	632.294	59	58.991	74	—	—	—	—	—	—
	Ogółem { efekta .	2.620	—	102.268	56	104.888	56	104.888	56	—	—	—	—	—	—	—	—
	Do tego:																
	Zapasy z początkiem roku 1899: a) w gotówce 7.410 zł. 18 ct. b) w efektach 4.200 „ — „ razem . 11.610 zł. 18 ct. c) Wartość materyałów i wyrobów Zakładu w Drohowyżu z początkiem roku 1899 48.638 zł. 49 ct. od tego ubytek w ciągu r. 1899: 4.185 zł. 24 ct. 44.453 zł. 25 ct.																
	Zgodnie .							56.063	43								
								793.246	58								

fundacyi Stanisława hr. Skarbka za rok 1899.

Wydatki.

Liczba budżetu	Nazwa rubryki	Należytość: zaległa zł.	ct.	bieżąca zł.	ct.	razem zł.	ct.	Uiszczenie zł.	ct.	Zaległość ostateczna zł.	ct.	Kwota budżetem uchwalona zł.	ct.	W porównaniu uiszczenia z budżetem okazuje się wynikłość: mniejsza zł.	ct.	większa zł.	ct.
	A) Rzeczywiste.																
I.	Zarząd centralny . .	—	—	30.992	01	30.992	01	30 992	01	—	—	29.607	21	—	—	1.384	80
II.	Legaty i gracye . .	199	55½	14.925	—	15.124	55½	14.925	—	199	55½	14.925	—	—	—	—	—
III.	Gmach teatrn . . .	—	—	25.782	49	25.782	49	25.782	49	—	—	18.707	60	—	—	7.074	89
IV.	Przedsiębiorstwo teatralne	18	12	—	—	18	12	—	—	18	12	—	—	—	—	—	—
V/VI.	Dobra ziemskie . .	—	—	139.863	13	139.863	13	139.251	73	611	40	126.857	99	—	—	12.393	74
VII.	Realności lwowskie .	—	—	1.125	40	1.125	40	1.125	40	—	—	803	80	—	—	321	60
VIII.	Pożyczki:																
	gotówką	211.981	85	172.012	09	383 993	94	142.590	09	241.403	85	14.861	—	—	—	127.729	09
	efektami	26.250	—	—	—	26.250	—	5.850	—	20.400	—	—	—	—	—	—	—
IX.	Prow zye czynne . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
X.	Prowizye bierne . .	—	—	2.207	—	2.207	—	2.207	—	—	—	2.207	—	—	—	—	—
XI.	Zakład w Drohowyżu	54	84	149.440	60	149.495	44	149.440	60	54	84	94.302	40	—	—	55.138	20
XII.	Przygodne	—	—	978	82	978	82	978	82	—	—	1.230	—	251	18	—	—
	Razem { gotówka	212.254	36½	537 326	54	749.580	90½	507.293	14	242.287	76½	303.502	—	251	18	204.042	32
	Razem { efekta	26.250	—	—	—	26.250	—	5.850	—	20.400	—	—	—	—	—	203.791	14
	B) Przenośne.																
	a) gotówka	43	78	126.631	68	126.675	46	126.631	68	43	78	—	—	—	—	—	—
	b) efekta	—	—	45.493	13	45.493	13	45.493	13	—	—	—	—	—	—	—	—
	Zestawienie.																
A)	Wydatki rzeczywiste:																
	a) gotówka . . .	212.254	36½	537.326	54	749.580	90½	507.293	14	242.287	76½	—	—	—	—	—	—
	b) efekta . . .	26.250	—	—	—	26.250	—	5.850	—	20.400	—	—	—	—	—	—	—
B)	Wydatki przenośne:																
	a) gotówka . . .	43	78	126.631	68	126.675	46	126.631	68	43	78	—	—	—	—	—	—
	b) efekta . . .	—	—	45.493	13	45.493	13	45.493	13	—	—	—	—	—	—	—	—
	Ogółem { gotówka	212.298	14½	663.958	22	876.256	36½	633.924	82	242.331	54½	—	—	—	—	—	—
	Ogółem { efekta	26.250	—	45.493	13	71.743	13	51.343	13	20.400	—	—	—	—	—	—	—
	Do tego:																
	1) **Zapas** z końcem r. 1899:																
	a) w gotówce 5,779 zł. 95 ct.																
	b) w efektach 57.745 „ 43 „																
	razem . 63.525 zł. 38 ct.																
	2) **Wartość materyałów i wyrobów** Zakładu w Drohowyżu:																
	44.453 zł. 25 ct.							107.978	63								
	Zgodnie .							793.246	58								

Al. B. do LW. 49.257/1900.

Stan majątków fundacyjnych Stanisława hr. Skarbka z końcem roku 1899.

I. Stan majątku zarodowego z końcem roku 1899.

Stan czynny:

1. Wartość dóbr ziemskich		1,288.691 zł. 99 ct.	
2. Realności lwowskie		615.201 „ 79 „	
3. Zakład w Drohowyżu		537.035 „ 56 „	
4. Efekta imiennej wartości		475.000 „ — „	
5. Należytości:			
a) w efektach wypożyczonych majątkowi obrotowemu	20.400 zł. — ct.		
b) w gotówce wypożyczonej majątkowi obrotowemu	177.133 „ 90 „	197.533 „ 90 „	
6. Zapas w gotówce		14.555 „ 31 „	3,128.018 zł. 55 ct.
Stan bierny:			
Długi hipoteczne			341 „ 58½ „
Czysty stan czynny			3,127.676 zł. 96½ ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898			3,126.546 „ 72½ „
okazuje się przyrost o			1.130 zł. 24 ct.

II. Stan majątku obrotowego z końcem roku 1899.

Stan czynny:

1. Zapas kasowy:			
a) w gotówce	5.779 zł. 95 ct.		
b) w efektach	57.745 „ 43 „	63.525 zł. 38 ct.	
2. Ruchomości		96.072 „ 32 „	
3. Aktywa zakładu w Drohowyżu		44.453 „ 25 „	
4. Inwentaryalna wartość dóbr Kulików		9.056 „ 06½ „	
5. Należytości czynne		58.991 „ 74 „	272.098 zł. 75½ ct.
Stan bierny:			
Należytości bierne:			
a) w gotówce		242.331 zł. 54½ ct.	
b) w efektach		20.400 „ — „	262.731 „ 54½ „
Czysty stan czynny			9.367 zł. 21 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898			19.751 „ 50 „
okazuje się ubytek			10.384 zł. 29 ct.

III. Stan majątku własnej asekuracyi z końcem roku 1899.

Stan czynny:

1. Gotówka w kasie	11.383 zł. 98 ct.		
2. Efekta	760 „ 82 „	12.144 zł. 80 ct.	
3. Należytości czynne		466 „ 90 „	12.611 zł. 70 ct.
Stan bierny			— „ — „
Czysty stan czynny			12.611 zł. 70 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898			9.841 „ 05 „
okazuje się przyrost o			2.770 zł. 65 ct.

IV. Stan funduszu Władysława hr. Skarbka z końcem roku 1899.

Stan czynny:

1. Gotówka w kasie . . .	2.631 zł. 92 ct.		
2. Gotówka wypożyczona majątkowi obrotowemu fundacyi . .	14.000 „ — „	16.631 zł. 92 ct.	
3. Efekta		77.150 „ — „	93.781 zł. 92 ct.
Stan bierny			—·— „ — „
Czysty stan czynny			93.781 zł. 92 ct.
W porównanin z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .			91.583 „ 72 „
okazuje się przyrost o .			2.198 zł. 20 ct.

V. Stan funduszu emerytury urzędników fundacyi Stanisława hr. Skarbka z końcem roku 1899.

Stan czynny:

1. Gotówka w kasie . . .	1.016 zł. 81 ct.		
2. Efekta	20.450 „ — „	21.466 zł. 81 ct.	
3. Należytości czynne		866 „ 95 „	22.333 zł. 76 ct.
Stan bierny			—·— „ — „
Czysty stan czynny			22.333 zł. 76 ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .			22.734 „ 78 „
okazuje się ubytek w kwocie .			401 zł. 02 ct.

Zestawienie.

Stan czynny:

I. Majątek zarodowy		3,128.018 zł. 55 ct.	
II. „ obrotowy		272.098 „ 75½ „	
III. „ własnej asekuracyi		12.611 „ 70 „	
IV. „ funduszu Władysława hr. Skarbka . .		93.781 „ 92 „	
V. „ emerytury urzędników fundacyi Stanisława hr. Skarbka		22.333 „ 76 „	3,528.844 zł. 68½ ct.

Stan bierny:

I. Majątek zarodowy		341 zł. 58½ ct.	
II. „ obrotowy		262.731 „ 54½ „	
III. „ własnej asekuracyi		—·— „ — „	
IV. „ funduszu Władysława hr. Skarbka . .		—·— „ — „	
V. „ emerytury urzędników fundacyi Stanisława hr. Skarbka		—·— „ — „	263.073 „ 13 „
Czysty stan czynny			3,265.771 zł. 55½ ct.
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1898 . . .			3,270.457 „ 77½ „
okazuje się ubytek w kwocie .			4.686 zł. 22 ct.
a mianowicie przyrost:			
I. w majątku zarodowym		1.130 zł. 24 ct.	
II. w funduszu własnej asekuracyi		2.770 „ 65 „	
III. w funduszu Władysława hr. Skarbka . .		2.198 „ 20 „	6.099 zł. 09 ct.
ubytek zaś:			
IV. w majątku obrotowym		10.384 zł. 29 ct.	
V. w funduszu emerytury urzędników fundacyi Stanisława hr. Skarbka		401 „ 02 „	10.785 „ 31 „
W rezultacie ogólny ubytek, jak wyżej			4.686 zł. 22 ct.

L. W. 34.175/901.

We Lwowie, dnia 22. maja 1901.

Aleg. 23

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z przedłożeniem sprawozdania Rady szkolnej krajowej o stanie wychowania publicznego w roku szkolnym 1899/900.

Wysoki Sejmie!

Rada szkolna krajowa nadesłała Wydziałowi krajowemu sprawozdanie o stanie wychowania publicznego (szkoły ludowe i Seminarya nauczycielskie) w roku szkolnym 1899/900.

Sprawozdanie to Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.

L. W. 34.175/901.

We Lwowie, dnia 22. maja 1901.

Adeg. 24

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z przedłożeniem sprawozdania Rady szkolnej krajowej o stanie szkół średnich galicyjskich w roku szkolnym 1899/900,

Wysoki Sejmie!

Rada szkolna krajowa nadesłała Wydziałowi krajowemu sprawozdanie o stanie szkół średnich galicyjskich w roku szkolnym 1899/900.

Sprawozdanie to Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni w. r,

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.

L. W. 34.175/901.

Druck. 25 We Lwowie, dnia 22. maja 1901.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z przedłożeniem sprawozdania Rady szkolnej krajowej o stanie szkół przemysłowych i handlowych w roku szkolnym 1899/900.

Wysoki Sejmie!

Rada szkolna krajowa nadesłała Wydziałowi krajowemu sprawozdanie o stanie szkół przemysłowych i handlowych w roku szkolnym 1899/900.

Sprawozdanie to Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy;
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.

LW. 35.255/901.

We Lwowie, dnia 24. maja 1901.

Aleg. 26

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z przedłożeniem wyniku obrad ankiety w sprawie reformy Seminaryów nauczycielskich.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 2. kwietnia 1900 r. polecił Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu zwołanie do roku ankiety celem zbadania reformy Seminaryów nauczycielskich i zdania na najbliższej sesyi sejmowej sprawy z obrad tej ankiety.

Wskutek tej uchwały zwołał Wydział kraj. ankietę na dzień 27. października 1900, — i zaprosił do niej wszystkich członków sejmowej komisyi szkolnej a z poza grona tejże pp. Aleksandra Barwińskiego, posła na Sejm i profesora c. k. Seminaryum nauczycielskiego, ks. dr. Józefa Bilczewskiego, ówczesnego rektora Uniwersytetu lwowskiego, obecnego Arcybiskupa lwowskiego obrz. rz. kat., ks. Emila Bilińskiego, kanonika gr. kat. konsystorza lwowskiego i p. hr. Mieczysława Reya, b. posła na Sejm krajowy. Nadto zaprosił Wydział krajowy do udziału wiceprezydenta c. k. Rady szkolnej krajowej, p. dr. Michała Bobrzyńskiego z prośbą, aby uczestniczył w obradach wraz z gronem osobistości ze szkolnictwem fachowo obznajomionych. Wskutek tego zaproszenia wzięli udział w ankiecie także inspektorowie krajowi szkół, pp. Bolesław Baranowski i Ludwik Dziedzicki, dyrektor c. k. Seminaryum nauczycielskiego, p. Jan Matijów i katecheta c. k. Seminaryum nauczycielskiego ks. Walenty Wołcz. Ankieta odbyła w dniach 27. i 28. października 1900 trzy posiedzenia a wynik jej obrad zawarty jest w załączonym ·/. protokole.

Wydział krajowy uprasza:

Wysoki Sejm raczy niniejsze sprawozdanie przyjąć do wiadomości.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Alegat do sprawozdania Wydziału krajowego L. W. 35.255/901.

Protokół obrad

ankiety w sprawie reformy Seminaryów nauczycielskich odbytej w Wydziale krajowym w dniach 27. i 28. października 1900.

I. posiedzenie, z dnia 27. października 1900.

Obecni:

Przewodniczący: J. Exc. Marszałek krajowy, hr. Stanisław Badeni.

Członkowie ankiety: Dr. Araham Władysław, profesor uniwersytetu, Baranowski Bolesław, c. k. krajowy inspektor szkół, Barwiński Aleksander, c. k. profesor Seminaryum nauczycielskiego i poseł na Sejm, Ks. Dr. Bilczewski Józef, rektor Uniwersytetu, Ks. Biliński Emil, kanonik gr. kat. kapituły, Dr. Bobrzyński Michał, wiceprezydent c. k. krajowej Rady szkolnej, Cielecki Artur, poseł na Sejm, Exc. książe Czartoryski Jerzy, poseł na Sejm, Exc. hrabia Dzieduszycki Wojciech, poseł na Sejm, Dziedzicki Ludwik, c. k. krajowy inspektor szkół, Dr. Kozłowski Włodzimierz, poseł na Sejm, Kramarczyk Frańciszek, poseł na Sejm, Matijów Jan, dyrektor c. k. Seminaryum nauczycielskiego, Michałowski Emil, dyrektor c. k. Seminaryum nauczycielskiego i poseł na Sejm, Dr. Pilat Tadeusz, poseł na Sejm, Excel. książę-biskup krakowski Puzyna Jan, Dr. Sawczak Damian, członek Wydziału krajowego, Soleski Józef, poseł na Sejm, Sozański Feliks, poseł na Sejm, Dr. Wereszczyński Józef, członek Wydziału krajowego, Ks. Wołcz Walenty, katecheta c. k. Seminaryum nauczycielskiego, Exc. Zaleski Filip, poseł na Sejm.

Prowadzący protokół obrad: Radca Wydziału kraj., Antoniewicz Jan.

Początek o godz. 10 min. 15 przed południem.

Przewodniczący, zagajając obrady, oświadcza, że Wydział krajowy wskutek uchwały sejmowej z dnia 2. kwietnia 1900 zwołał ankietę celem stwierdzenia, czyli Seminarya nauczycielskie istotnie nie odpowiadają swemu zadaniu i celem wskazania, na jakiem polu szukać należy reformy i usunięcia istniejących braków.

X. Czartoryski: Myśl zwołania ankiety powziętą została przez komisyę szkolną w r. 1899 wskutek wniosków posłów Cieleckiego i Kramarczyka. Ale myśl ta szła w innym kierunku, niż została wykonaną, bo do ankiety powołani być mieli przedewszystkiem obywatele kraju z poza Sejmu i komisyi szkolnej, a tymczasem zaproszono do ankiety oprócz zawodowych szkolników, tylko członków komisyi szkolnej. Komisya szkolna wyraziła już swe opinie w tym przedmiocie tak w sprawozdaniu swojem jak i w mowach swych członków, wygłoszonych w Sejmie, a co jeszcze członkowie komisyi będą mieli do powiedzenia w tej sprawie, to wyrażą w Sejmie. Sądzę więc, że członkowie komisyi szkolnej nie będą mieli sposobności zabierania głosu w tej ankiecie.

Pp. Cielecki, Kozłowski i Sozański oświadczają, że podzielają powyższe zapatrywanie prezesa komisyi szkolnej i przyłączają się do jego oświadczenia.

Przewodniczący odpowiada, że Wydział krajowy zaprosił do ankiety z pomiędzy posłów tych właśnie, którzy tą sprawą najwięcej się zajmują; gdyby był nie zaprosił członków komisyi szkolnej, byłby się naraził na zarzut, że szukał członków ankiety w innych sferach niż w tych, które Sejm sam uznał za kompetentne.

P. Soleski: Ks. Czartoryskiemu chodzi o to, aby do ankiety powołano ludzi, którzyby mogli przynieść jak najbogatszy materyał dla jej obrad. Ale o takich ludzi trudno i Wydział krajowy byłby może w kłopocie, kogo ma powołać. Przecież ci, którzy uczynili wniosek zwołania ankiety, mogą najlepiej wytknąć kierunek zamierzonej reformy, bo mają pewnie zebrany materyał. A dostarczą nam tego materyału także i ci panowie, którzy praktycznie szkolnictwem się zajmują. Tylko w ankiecie mogą tego rodzaju sprawy być obszernie i szczegółowo traktowane, bo w komisyi szkolnej zwykle nie ma na to dość czasu. Dobrze się więc stało, że Wydział krajowy powołał do ankiety członków komisyi szkolnej. W dobrej sprawie przy każdej sposobności powinno się głos zabierać, dlatego proszę panów, abyście się nie krępowali formalnymi względami, ale brali udział w naszej dyskusyi.

P. Dr. Wereszczyński zaznacza, że Wydział krajowy nie zasłużył na zrobiony mu zarzut, zasłużył on raczej na uznanie za przychylność, z jaką zabrał się do tej sprawy i za to, że chciał doprowadzić rzecz do praktycznego rezultatu. Nigdy jeszcze bowiem żadna ważna sprawa nie została załatwioną w komisyi sejmowej, jeżeli się tej komisyi nie zwołało jako ankiety; niedawny przykład tego mamy na ustawie budowniczej dla wsi i miasteczek. Ile razy zaś ankietę zwołało się z poza grona Sejmu, tyle razy sprawa spełzła na niczem.

P. hr. Dzieduszycki sądzi, że Wypział krajowy w myśl wniosków komisyi powinien był do ankiety powołać także grono osób ze sfer obywatelskich z poza Sejmu — skoro jednak nas powołał, to powinniśmy powiedzieć tu, co w tej sprawie mamy do powiedzenia. Można jednak te dwa względy pogodzić. Narady komisyi szkolnej podczas Sejmu nie mogą mieć tego spokoju, jaki jest potrzebny do załatwienia spraw tak wielkiej wagi, a że statut krajowy nie pozwala, aby komisye sejmowe trwały poza sesyę sejmową, uważam zwoływanie komisyj jako ankiet pozasejmowych za pożyteczne, zwłaszcza że mogą one obradować z większym spokojem. Sądzę jednak, że należałoby zaprosić tutaj nadto liczniejsze grono obywateli, aby na następnem posiedzeniu udzielili nam informacyj i wyrazili swe zdanie, a po wysłuchaniu ich zdania zbierzemy się ponownie w dzisiejszym składzie i uradzimy, co należy przedłożyć Sejmowi.

Stawiam przeto wniosek, aby dziś oznaczyć tylko, w jakim kierunku potrzeba nam informacyi, a potem zaprosić, jako expertów, pewną liczbę obywateli, z zawodu albo z obywatelskiego ducha zajmujących się gorąco tą kwestyą, aby nam tutaj wyrazili swe zdanie na zapytania im postawione.

Przewodniczący oświadcza, że nie przesądzając decyzyi Wydziału krajowego, nie ma nic przeciw temu, aby ankieta ten wniosek formalny wzięła pod rozwagę. Proszę więc o dycyzyę, w jakim kierunku potrzebne są informacye i jakich ekspertów powołaćby należało.

Ks. Czartoryski sądzi, że należałoby najprzód przeprowadzić dyskusyę co do pytań, jakie miałyby być zadane ekspertom, zaś w celu sformułowania tych pytań należałoby wybrać subkomitet złożony z 3 członków.

Dr. Pilat. Trzebaby jednak przedewszystkiem wiedzieć, jakie są główne punkta wytyczne, co do których to przesłuchanie ekspertów miałoby nastąpić.

Dr. Kozłowski. Punkta wytyczne zawarte są w sprawozdaniu komisyi szkolnej a to następujące:

1) dwojaki typ seminaryów (dla miast i wsi);
2) zakładanie seminaryów typu wiejskiego na wsi;
3) uwzględnianie kierunku rolniczego;
4) rekrutacya nauczycieli głównie z pomiędzy włościan;
5) łączenie seminaryów nauczycielskich z internatami.

P. hr. Dzieduszycki objaśnia bliżej, w jakim kierunku i jacy eksperci powinniby być przesłuchani. Otóż przedewszystkiem co do kwestyi, o ile nauczyciele wychowani w dzisiejszych wspólnych seminaryach są odpowiednimi dla wsi i jakie są życzenia w tym względzie — należałoby wysłuchać zdania ludzi, którzy nie będąc sami nauczycielami, zajmują się szkolnictwem, a więc obywateli wiejskich włościan a także duszpasterzy wiejskich. Co do wykonania objawionych życzeń, należałoby wysłuchać zdania pedagogów

w szczególności w tym kierunku, czyli projektowane dwa odrębne typy wychowania mogłyby być prowadzone w jednym instytucie albo i o ile w dwóch odrębnych. Dalej należałoby zapytać ekspertów, jak szkoła dzisiejsza funkcyonuje i jaki wpływ wywiera nauczyciel.

Ks. biskup Puzyna oświadcza się przeciw przesłuchaniu ekspertów, bo Wydział krajowy już w lipcu br. uprzedził nas o zamiarze zwołania ankiety, więc członkowie jej mieli trzy miesiące czasu na zebranie potrzebnych informacyj.

P. dr. Pilat nie widzi żadnego pożytku z powołania ekspertów. Jakim powinien być nauczyciel ludowy, o tem wszyscy bez ekspertów dobrze wiemy; w jaki zaś sposób doprowadzić do tego, aby był takim, jak sobie życzymy, na to również ekspertów nie potrzeba, na to wystarczy usłyszeć zdanie władzy szkolnej. Jestem więc zatem, abyśmy od tej niepotrzebnej ekspertyzy odstąpili i odrazu weszli w dyskusyę nad meritum sprawy.

P. Soleski. W dyskusyi należałoby zdaniem mojem zastanowić się przedewszystkiem nad następującemi zasadniczemi kwestyami:

1) czy poziom naukowy nauczyciela ludowego ma być obniżony, utrzymany in statu quo lub podniesiony? Ja sądzę, że poziom ten w przyszłej organizacyi powinien być co najmniej taki sam jak dotychczas, inaczej ogół ucierpiałby na tem;

2) czy zachodzi konieczna potrzeba zmiany dzisiejszego ustroju? Zdaje mi się, że tak, bo plany naukowe się zróżniczkowały, bo potrzeba większego uwzględnienia rolnictwa, a więc nauczyciel wiejski musi być inaczej kształcony niż miejski.

3) czy zakłady dla kształcenia nauczycieli mają być osobne dla typu wiejskiego i miejskiego? Co do tego sądzę, że gdybyśmy byli niezależni i bogaci, należałoby tworzyć osobne zakłady — ale w naszych warunkach zdaje mi się, że o tworzeniu dwóch rodzajów seminaryów mowy być nie może. Zakład powinien być jeden ale dwustopniowy a to w taki sposób, że np. z 5-letniego kursu nauki trzy albo cztery pierwsze lata wystarczałyby dla niższego typu, zaś dla typu wyższego potrzebne byłyby jeszcze dalsze dwa lata lub rok nauki.

Nasuwają się dalsze kwestye co do specyalnego ukwalifikowania nauczyciela, szczególnie wiejskiego, od którego dziś wymaga się najróżnorodniejszych wiadomości z zakresu rolnictwa, ogrodnictwa, sadownictwa, weterynaryi, nawet pożarnictwa itp. Trudno byłoby ustanawiać w seminaryach nauczycieli, którzyby tego wszystkiego uczyli. Otóż należałoby uświadomić sobie, co jest potrzebnem w seminaryach a co nie a oraz czy wszystkich nauczycieli wiejskich uczyć tych wszystkich pobocznych wiadomości, czyli też stosownie do okolic, w których przyszły nauczyciel ma pracować, uczyć go tego tylko, co tam będzie potrzebne.

Przewodniczący zwraca uwagę, że przedewszystkiem należy powziąć decyzyę co do kwestyi ekspertów, poruszonej w wniosku hr. Dzieduszyckiego.

P. Zaleski wyraża przekonanie, że bez systematycznie i ściśle ułożonego kwestyonaryusza sprawa nie posunie się naprzód. Stawia więc wniosek formalny, aby zebranie wybrało subkomitet złożony z 3 lub 5 osób dla ułożenia kwestyonaryusza, któryby ankietę w dzisiejszym składzie uchwaliła i któryby następnie został przedłożony wybrać się mającej ewentualnie obszerniejszej ankiecie.

P. dr. Pilat ponownie występuje przeciw powołaniu ekspertów i wnosi, aby głosowaniem rostrzygnięto, czyli zachodzi potrzeba przeprowadzenia expertyzy, czyli też należy od razu wejść in medias res i przeprowadzić dyskusyę co do 5 punktów wskazanych w sprawozdaniu komisyi szkolnej.

P. dr. Abraham jest również zdania, że należy od razu przystąpić do dyskusyi, z której dopiero okaże się, czyli zachodzi rzeczywiście potrzeba fachowej ekspertyzy.

Przewodniczący zarządza głosowanie nad wnioskiem wybrania subkomitetu dla ułożenia kwestyonaryusza.

W toku głosowania ks. Czartoryski podnosi wątpliwość, czyli zaproszeni z poza grona komisyi szkolnej fachowi reprezentanci szkolnictwa mają brać udział w głosowaniu.

P. dr. Bobrzyński oświadcza, że czyniąc zadość życzeniu przez komisyę szkolną objawionemu, przybył na posiedzenie ankiety wraz z mężami fachowo ze sprawą seminaryów nauczycielskich obznajomionymi. Skoro jednak ze strony przewodniczącego komisyi szkolnej podniesiono wątpliwość co do głosowania, przeto mowca i jego towa-

rzysze nie wiedzą, jakie jest ich stanowisko w tej ankiecie, upraszają przeto o decyzyę w tej mierze.

Przewodniczący oświadcza, że wszyscy do ankiety zaproszeni mają prawo brać udział w głosowaniu.

Na wniosek hr. Dzieduszyckiego przerwano posiedzenie, a po upływie 20 minut:

P. hr. Dzieduszycki oświadcza, że, aby ankieta mogła przystąpić do obrad nad meritum sprawy, potrzeba ułożyć szczegółowy porządek obrad. Należy przeto wybrać subkomitet, który ułoży i przedstawi ankiecie kwestyonaryusz. Jeżeli następnie okaże się potrzeba jakich wyjaśnień, ankieta przystąpi do wyboru expertów.

Mowca wnosi przeto, aby wybrano subkomitet do ustanowienia porządku obrad ankiety, złożony z pp. Ks. Czartoryskiego, Soleskiego, Cieleckiego, księcia biskupa Puzyny, dr. Bobrzyńskiego i hr. Wojciecha Dzieduszyckiego.

P. dr. Bobrzyński świadcza, że w pracach subkomitetu weźmie udział ale wyboru przyjąć nie może.

Przewodniczący oświadcza, że gdy przeciw powyższej propozycyi nikt nie podniósł zarzutu, uważa ją za przyjętą. Oznajmia oraz, że dalszy ciąg obrad ankiety naznacza na dzień następny, godz. 10 przed południem.

Koniec posiedzenia o godz. 12. min. 15. w południe.

II. posiedzenie, z dnia 28. października 1900.

Początek o godz. 10. m. 15 przed poł.

Przewodniczący JE. Marszałek krajowy Stanisław hr. Badeni.
Obecni wszyscy członkowie ankiety wymienieni w protokole I. posiedzenia.
Prowadzący protokół: j. w.

Przewodniczący oznajmia, że w myśl wczorajszej uchwały ankiety subkomitet ułożył kwestyonaryusz (allegat A.), który wszystkim członkom ankiety został rozesłany. Wobec tego otwieram dyskusyę nad punktem I. kwestyonaryusza.

P. Cielecki. Komisya szkolna i Sejm uznały potrzebę reformy seminaryów nauczycielskich, a tem samem zaznaczyły, że nauczyciel wiejski nie odpowiada potrzebom kraju. Należy go odpowiedniej kształcić i wychowywać, a w tym celu potrzeba przedewszystkiem zbadać i usunąć pewne braki w dotychczasowym systemie. Mamy niezawodnie dużo tęgich nauczycieli, a stan nauczycielski przyczynia się niezawodnie wiele do podniesienia oświaty w kraju, jednakże pomimo ofiar ponoszonych przez kraj na cele szkół ludowych nie ma owoców w takiej pełni, jakbyśmy tego pragnęli. Poziom moralny ludu, zdaje mi się, nie podniósł się niestety, a dość często spotyka się nauczycieli, którzy swemu stanowi nie przynoszą zaszczytu. Musi być więc jakaś wada albo w wychowaniu albo w doborze kandydatów na nauczycieli; może za mało zwraca się uwagi na przeszłość tych młodych ludzi a może mają za mało opieki w Seminaryach, któraby ich pod względem moralnym przygotowywała do ich zawodu, stąd zaś i wpływ ich na lud nie zawsze jest dodatnim. Szkoła wiejska u nas powinna nie tylko kształcić ale i wychowywać; lud zacofany w wielu okolicach przygnębiony nędzą, rodzice sami nie mają możności zajmować się wychowaniem dzieci, wyręczać ich w tem musi w znacznej części szkoła. Z tego powodu ogromnej doniosłości jest kwestya moralnego wychowania samych nauczycieli. Także pod względem znajomości stosunków i potrzeb ludu wiejskiego wielka część dzisiejszych nauczycieli niedomaga, nie znają oni przeważnie praktycznego rolnictwa, skutkiem czego nawet często korzystać nie mogą z dodanego im morga roli i cierpią niedostatek. I pod tym względem są więc braki; należy nauczycieli kształcić więcej w kierunku rolniczym, aby mogli dzieciom udzielać nauki rolnictwa i sami z niej korzystać. Należałoby więc utworzyć dwa typy Seminaryów nauczycielskich, a mianowicie Seminaryum typu miejskiego i wiejskiego; ten ostatni możnaby utworzyć przez dodanie osobnego kursu rolniczego i umieszczanie takich Seminaryów nie w mieście lecz na wsi.

P. dr. Abraham uważa utworzenie dwóch typów Seminaryów za konieczne z powodu odmiennych potrzeb wsi i miast, ze względu zaś na nasze stosunki uważa, że utworzenie Seminaryum dwustopniowego byłoby odpowiedniejszem niż tworzenie odrębnych Seminaryów a to nie tylko z tego powodu, że z początku wykształcenie może być równomierne dla nauczycieli obu typów, ale także ze względu na to, aby ułatwić przechodzenie nauczycieli z jednego typu do drugiego.

P. Kramarczyk wyraża zdanie, że chociaż w ciągu ostatnich 25 lat dużo się zrobiło dla szkolnictwa, to jednak lud nie jest zadowolonym z dzisiejszej szkoły. Przyczynę tego widzi mowca w tem, że wszystko co się darmo daje, ludzie zwykle lekceważą sobie. Dalszą przyczyną jest ta okoliczność, że stan nauczycielski dzisiejszy, chociaż przeważnie z ludu wychodzi, z czasem odwyka od wsi i od ludu. Dzisiaj przychodzi nauczyciel na wieś, zepsuty życiem miejskiem, bo nie ma internatów, któreby zapobiegały temu. Czuje się odciętym od tego świata, w którym mu potem żyć przyjdzie, niema przywiązania ani do tej ludności ani do tej dziatwy. Trzecim powodem jest potrzeba moralnego wychowania dziatwy; ludność pragnie kierunku religijnego i moralnego, którego w dzisiejszej szkole brak. Z dzisiejszej szkoły usunięto zupełnie katechizacyę, gdzie niegdzie tylko pobieżnie wykładają naukę religii, a jednak serce dziecka jest jak wosk; jeżeli za młodu nie wyciśniemy tam moralności, to trudno, abyśmy mieli potem uczciwych obywateli. Należy więcej zwrócić uwagi na naukę religii w szkołach wiejskich, należy religię wykładać systematycznie i uczyć jej pamięciowo a nie traktować jej, jak to się teraz praktykuje, niejako dorywczo i urywkowo.

Otóż mojem zdaniem przyczyny niechęci do szkoły dzisiejszej są następujące:

1) nauczyciel nieprzystosowany do ludu i jego potrzeb pomimo wygórowanych swoich wymagań i wysokiej, jak na wieś, pensyi;

2) regulamin szkolny, przymus i kary izkolne — są ważnym bądźcem do zażaleń i niechęci ku nauczycielstwu. To obniża zaufane do dzisiejszej szkoły. Ja sam jako przewodniczący Rady miejscowej wykonywałem może najostrzej te przymusy i kary szkolne, ale lud nie był mi wdzięcznym za to, a gdy ustąpiłem z przewodnictwa, frekwencya zupełnie spadła. Zwracam uwagę, że to jest drugi powód niechęci.

3) Bezwyznaniowość dzisiejszej szkoły.

To są trzy powody odrazy ludności wiejskiej do dzisiejszej szkoły. Nauczyciel ma serce wyziębione, nie mówi z dziećmi nigdy o Bogu, wskutek tego szkoła nie ma miru u ludzi.

W naszym kraju mamy około 6000 gmin, a z tych dotąd dopiero około 4000 mają budynki szkolne, 300—400 będzie z pewnością zamkniętych z powodu braku nauczyciela. A więc przeszło 2000 gmin nie widziało jeszcze nawet, jak szkoła wygląda. W r. 1886 budżet szkolny wynosił nie cały milion, dziś w r. 1900 przenosi 3 miliony; chociaż więc o 2/3 podnieśliśmy wydatek, to oświata nie poszła o 2/3 w górę, bo w tych latach zaledwie paręset szkół pobudowano. Nauczycielstwo od 1889 r. ciągle domaga się podwyższenia płac, regulowaliśmy w 11 latach trzy razy płace, a mimo to nauczycielstwo ciągle niezadowolone. Wydatki na szkołę pokrywamy z dodatków do podatków, obciążamy wszystkich a więc i tych, którzy szkoły nie mają, co jest wielką dla nich krzywdą.

Otóż mój wniosek dąży nie do cofnięcia oświaty wstecz, ale do tego, aby przysporzyć prędzej potrzebną liczbę nauczycieli a przez to pchnąć prędzej tę oświatę naprzód, pod strzechę wieśniaczą. Dlatego chciałbym, aby Seminarya nauczycielskie były zmienione; te co są, niech pozostaną i wychowują kandydatów dla szkół miejskich, a dla szkół wiejskich, stwórzcie nam nowe Seminarya, dajcie nam ludzi niezepsutych, dajcie nam seminarya w miejscach, gdzie zepsucie nie dotarło jeszcze. Najlepsze miejsce dla takich Seminaryów w cichych ustroniach klasztornych. To jest moja myśl a jej wykonanie niech obmyśli ankieta.

Wreszcie przechodzę do kwestyi, czy poziom naukowy nauczycieli dla tych szkół wiejskich ma być obniżony lub nie. Lat 25 minęło od wprowadzenia nowej ustawy szkolnej i od wychowywania nowych nauczycieli. Czyśmy osiągnęli cel zamierzony, czy za tych 25 lat oświata poszła w górę?

Otóż ja twierdzę, jako świadek naoczny, że nie. Wszędzie, gdzie się młodzież uczyła od nauczycieli tak wysoko kształconych, nic więcej nie umie ponad słabe czytanie i pisanie i kiepskie rachowanie. Dzieci w 2—3 tygodniach po egzaminie zapominają wszystko.

Dziecko mające zdolności, może je w szkole rozwinąć, ale dziecko mniej utalentowane nic nie skorzysta, choćbyśmy mieli nauczycieli niewiedzieć jak wykształconych. Mamy mnóstwo ludzi, którzy jak tylko klucz do nauki tj. czytanie i pisanie zdobyli, to potrafili potem z tych skarbów skorzystać. Kto więc ma talent, ten gdy go nauczymy czytać i pisać, potrafi się potem sam wykształcić. O kulturnem wykształceniu dzieci przez rodziców na wsi mowy nie ma. Jeżeli więc talentu brak, to nawet najlepiej wykształcony nauczyciel nic nie poradzi. Szkółki wiejskie będą zawsze tylko elementarnemi; jak można w szkołach 1 lub 2 klasowych mówić o podniesieniu lub obniżaniu poziomu naukowego!

Stawiam następujące rezolucye z prośbą, aby ankieta nad niemi się zastanowiła:

1) Katechetom powinien być przyznany wpływ na całe wychowanie religijne uczniów, równy wpływowi gospodarzy klas;

2) Ankieta wyraża usilne życzenie, aby Rada szkolna krajowa wszystkie posady nauczycieli szkół ludowych, gdzie jest większość dzieci katolickich, obsadzała nauczycielami lub nauczycielkami jedynie wyznania katolickiego;

3) Rada szkolna krajowa powinna zachęcać grono nauczycielskie do brania udziału w nabożeństwach szkolnych a zwłaszcza w spowiedzi i wspólnej komunii św.

4) Ankieta wyraża życzenie, aby wychowanie kandydatów stanu nauczycielskiego dla szkół niższego typu odbywało się w odrębnych seminaryach, połączonych z internatami wychowawczemi, o ile możności zdala od wielkich miast położonemi i pod dozorem i kierunkiem księży.

5) Plan nauki religii ma być jednolity dla wszystkich Seminaryów a dobry wynik egzaminu z religii jest warunkiem kwalifikacyi;

6) Seminarzyści w czasie swoich studyów mają obowiązek w ciągu roku cztery razy przystępować do Sakramentu komunii, a w tem raz jeden z rekolekcyami około Wielkiej nocy.

Przewodniczący zwraca uwagę, że przedmiotem obrad ankiety są tylko Seminarya nauczycielskie a nie szkolnictwo ludowe wogóle.

P. Zaleski nie sądzi, aby podział Seminaryów na dwa odrębne typy, wiejski i miejski, był korzystnym. Tym względom można uczynić zadość w ramach dzisiejszej organizacyi. Co do nauki gospodarstwa wiejskiego, która odbywa się i teraz, tę należałoby tylko rozwinąć i uczynić praktyczniejszą. Szkoda byłoby obniżać poziom nauki dla tych kandydatów, którzy kształciliby się na nauczycieli wiejskich; obawiam się nawet, że w takim czasie Seminarya typu wiejskiego straciłyby z czasem kandydatów, gdyż ci uważani byliby za coś gorszego od kandydatów na nauczycieli miejskich. Każdy przecież dąży do osiągnięcia jak najlepszego bytu, nie szedłby więc do Seminaryum wiejskiego, gdzie miałby karyerę zamkniętą. Z tych powodów byłbym przeciwnym podziałowi nauczycieli na miejskich i wiejskich.

P. Dr. Kozłowski: Nikt nie myśli o obniżaniu poziomu wykształcenia nauczycieli, chodzi tu tylko o indywidualizowanie nauki i zastosowanie jej do potrzeb miejskich i wiejskich. Kandydat typu wiejskiego, jeżeli zechce przejść do typu wyższego, będzie mógł zdać egzamin uzupełniający. Ale także podwyższenie poziomu, jeżeli jest jednoznacznem z przedłużeniem czasu nauki, uważałbym za nieodpowiednie z powodu braku nauczycieli. W innych krajach z kwitnącą oświatą, jak n. p. w Belgii, zaprowadzono teraz 3-letnie kursa seminarzyckie. W Anglii kurs trwa trzy a nawet dwa lata, ale rekrutują kandydatów ze wsi w ten sposób, że wybierają najzdolniejszych uczniów szkoły ludowej, którzy po ukończeniu szkoły przejść muszą praktyczny kurs nauczycielstwa, potem dopiero idą do Seminaryów i wracają na wieś do nauczania w szkole pod kierownictwem nauczycieli starszych. Co do gospodarstwa wiejskiego, ta nauka jest wprawdzie i obecnie przedmiotem wykładu w Seminaryach, ale przy zwiedzaniu szkół przekonałem się, że nauczyciele znają wprawdzie teoryę gospodarstwa wiejskiego ale nie praktykę rolniczą, a przedewszystkiem nie znają gospodarstwa włościańskiego. Jestem więc za dwoma typami Seminaryów a to w miastach dla szkół miejskich na wsi dla szkół wiejskich i za połączeniem Seminaryum wiejskiego ze szkołą rolnictwa, aby nauka odbywała się praktycznie.

P. Dr. Wereszczyński: Ankieta powinnaby, mojem zdaniem, życzenia swe wypowiedzieć ile możności ogólnikowo, bo wchodzenie w szczegóły a nie wyczerpanie ich dokładne, może spowodować tylko nieporozumienia. Komisyi szkolnej i Sejmowi chodziło głównie o to, aby dla szkół wiejskich wychować nauczycieli, którzyby mieli przywiązanie do roli, rolnika i wsi. Z tem nie stoi bynajmniej w związku obniżenie poziomu naukowego.

Nie pora jeszcze przedłużać czas nauki, aby naukę rolnictwa dokładnie prowadzić, jeżeli zaś skutkiem tego zmniejszy się ilość godzin jakiegoś przedmiotu, to nie wynika stąd, aby nastąpić miało zaraz obniżenie poziomu nauki. Nauczyciel wiejski powinien mieć możność dostania się i na posadę miejską, ale dla wsi należy wykształcić nauczyciela, który byłby przywiązanym do wsi, roli i rolnictwa. Nie radziłbym przykładać wielkiej wagi do tej nauki gospodarstwa wiejskiego, bo to trudne zadanie, trudniejsze może, niż się wydaje, popularyzować naukę rolnictwa, wszak i wiek uczniów nie jest jeszcze odpowiednim, aby im coś z tej nauki podać; zadaniem nauczyciela będzie co najwyżej zachęcać do rolnictwa, wytępiać jakieś przesądy. Ale to da mu całkiem inną powagę i stanowisko na wsi, jeżeli on będzie miał przywiązanie do wsi i do rolnictwa. Sądzę więc, że powinniśmy się ograniczyć do wyrażenia życzenia, aby nauczyciel wiejski był wychowany w przywiązaniu do roli.

Wielką baczność zwracać należy na zachowanie się kandydatów w Seminaryach i na to, jaki oni stamtąd wynoszą zasady. Nauczyciel wiejski powinnien być religijnie wychowany, bo to jest kategorya ludzi, która potem ma być pomocną w krzewieniu moralność między ludem. A że takie wychowanie łatwiej osiągnąć w Seminaryach na wsi niż w mieście, należy domagać się i dążyć do tego, aby Zakłady kształcące nauczycieli wiejskich ile możności na wsi były umieszczane.

P. Baranowski zaznacza, że Rada szkolna krajowa od dłuższego już czasu sama zmierza do tego, aby nauczyciele byli do szkół wiejskich lepiej przysposobieni; w r. 1890 wystąpiła z wnioskiem, aby gospodarstwo wiejskie było w Seminaryach w szerszym zakresie wykładane, a nawet aby jeden z nauczycieli był fachowo ukwalifikowanym w rolnictwie. Nowsze Seminarya zakłada się już w mniejszych miastach jak w Sokalu, Zaleszczykach, zachodzą jednak w tym względzie pewne trudności, bo Ministerstwo przy zakładaniu nowych Seminaryów domaga się od gmin pewnych prestacyj w naturze jak lokalu, opału i tp. a nadto trudno jest znaleść w mniejszych miastach mieszkanie dla nauczycieli Seminaryów. Nauka gospodarstwa wiejskiego jest może w Seminaryach niezbyt praktycznie wykładaną, ale choćby nawet udzielano tej nauki przez 4 lata po 10 godzin tygodniowo, trudno się łudzić, aby z Seminaryów mogli wychodzić wykształceni agronomowie. Brakowi nauczycieli ukwalifikowanych do udzielania nauki gospodarstwa wiejskiego możnaby zaradzić przez urządzanie kursów zawodowych, co jednak wymaga dłuższego czasu. Kwestya dwustopniowości w Seminaryach jest z technicznej strony niesłychanie trudną do przeprowadzenia. Mojem zdaniem podstawowe nauki muszą być dla obu typów jednakowe, dopiero od 3 roku mogłoby nastąpić różniczkowanie na kierunek rolniczy i przemysłowy. Tu jednak należałoby postępować bardzo ostrożnie i na razie urządzić na próbę kosztem kraju jedno Seminaryum o kierunku rolniczym.

P. Dr. Abraham zwraca uwagę, że gdy szkoły wiejskie dają z reguły wykształcenie niższe niż szkoły miejskie, a nauczyciel przygotowany do nauczania w szkole 1-2 klasowej nie jest odpowiedni dla szkoły wyższego typu, należałoby pomyśleć o urządzeniu przy niektórych Seminaryach (na razie n. p. we Lwowie i Krakowie) kursów dopełniających dla kształcenia kandydatów na nauczycieli szkół miejskich.

P. Cielecki powtarza, że utworzenie dwóch typów Seminaryów nauczycielskich uważa za niezbędne. Nie nastąpi przez to obniżenie poziomu naukowego, przeciwnie podwyższenie przez dodanie kursu rolniczego, niezbędnego dla nauczycieli mających działać na wsi. Na próbę należy kosztem kraju założyć na prowincyi jedno Seminaryum o charakterze rolniczym.

P. Soleski. Dawniej domagano się od szkoły, aby dawała tylko ogólne wykształcenie, dziś rozszerzono zadanie szkoły i żąda się od niej, aby wychowała dziecko na obywatela kraju a zarazem dostarczyła mu możności uzyskania lepszych warunków bytu. Stąd też i nauczyciel powinien mieć ukwalifikowanie inne na wsi a inne w mieście; trzeba więc nauczyć go naprzód tego, czego szkoła podstawowo ma uczyć a oprócz tego dodatkowo powinnien on nabyć specyalnych wiadomości potrzebnych mieszkańcom wsi a względnie miasta. Dlatego też Seminarya nauczycielskie powinny być w pierwszych 3-4 latach wspólne dla wszystkich kandydatów a dopiero w 4 albo 5 roku nauki powinno nastąpić specyalizowanie nauki stosownie do tego, czy kandydat przygotowywać się będzie na nauczyciela wiejskiego lub miejskiego. Kandydatów do miast uczyć należy więcej języka niemieckiego, kandydatów do wsi gospodarstwa wiejskiego a to bądź w szkołach rolniczych bądź na osobnych kursach. Seminaryów już istniejących nie radziłbym przenosić, a tylko

nowo powstać mające umieszczać w mniejszych miastach albo na wsi. W ten sposób w ustroju Seminaryów nie zaszłaby większa zmiana, a zmienionoby tylko częściowo plan naukowy.

Ks. W o ł c z. Trudności przy tworzeniu dwóch typów Seminaryów będą wielkie ale mimo to sądzę, że rzecz tę należałoby przeprowadzić, na razie zaś utworzyć jedno Seminaryum niższego typu o kierunku więcej rolniczym na próbę. Najlepiej może byłoby połączyć je z jaką niższą szkołą agronomiczną.

Podniesiono tu zarzut, że dzisiejsze Seminarya wydają młodzież zepsutą. Zarzut ten jest niesłuszny. Do Seminaryów zgłasza się młodzież nietylko z miast ale i ze wsi; pod względem moralnym niema wielkiej różnicy między tą młodzieżą, a według mojej obserwacyi przychodzi ze wsi nieraz nawet gorszy element. Młodzież ta jest w znacznej części wykolejona a przeważnie biedna, dyrekcye robią wybór między zgłaszającymi się przyczem uważa się nietylko na postęp w naukach ale także na notę z obyczajów. Twierdzenie, jakoby ze Seminaryów wychodziła młodzież bezwyznaniowa, nierelegijna, jakoby szerzyła zgorszenie na wsi, — stanowczo zaprzeczyć muszę. Zdarzają się wyjątki ale gdzież ich niema. Spotkał tu zarzut duchowieństwo, że zamało uczy w szkołach religii. Na to odpowiadam, że uczy, o ile mu czasu starczy, ale ksiądz na parafii ma przedewszystkiem obowiązki duszpasterskie i niepodobna mu często obsłużyć, jak należy, wszystkich szkół. Dlatego też kościół daje upoważnienie nauczycielom świeckim do udzielania religii; o tem jednak, aby katechizm ze szkoły wyrugowano, po raz pierwszy tutaj słyszę.

Dr. B o b r z y ń s k i wyraża radość, że wszyscy mowcy zastrzegali się, iż przy zamierzonej reformie o żadnem obniżeniu poziomu nauki mowy być nie może i że chodzi tu tylko o stworzenie dwóch typów Seminaryum nauczycielskiego, jednego o charakterze więcej rolniczym (dla wsi), drugiego zaś o charakterze więcej przemysłowym (dla miast). Tu muszę zwrócić uwagę, że, jeżeli się chce rychłego urzeczywistnienia tego projektu, należy powziąć uchwałę wykonalną w ramach obowiązującej ustawy i pominąć wszystko to, co w ustawie stanowczo jest przesądzonem. Załatwić zaś rzecz, jak tu słyszałem, można w dwojaki sposób, albo pozostawić Seminarya nauczycielskie w dzisiejszym ich ustroju i tylko urządzać przy nich kursa roczne uzupełniające dla nauczycieli miejskich w kierunku przemysłowym albo rysunkowym, a dla nauczycieli wiejskich w kierunku rolniczym — co Rada szkolna krajowa już i teraz robi, więc chodziłoby tylko o spotęgowanie tej akcyi. To byłby sposób najprostszy, bo nie wymagający zmiany planu nauk; należałoby tylko rozszerzyć istniejące kursa dopełniające, na co jednak potrzeba znaczniejszych funduszów. Drugi sposób polegający na utworzeniu dwóch odrębnych typów Seminaryum, jest trudniejszy i nie mógłbym Panom dać zapewnienia, że zostanie przyjęty, bo to rzecz nowa, w ustawie nie przewidziana. Ale im mniej żądać będziemy uwidocznienia różnicy tych typów, tem łatwiejszą będzie sprawa do przeprowadzenia. Mojem zdaniem ankieta powinna swą opinię wyrazić ogólnikowo, wytknąć kierunek i baczyć na to, aby jej uchwała była wykonalną. Sądzę nadto, że jeżeli chodzi o to, aby nasze obrady i uchwały miały praktyczny rezultat, należałoby uchwalić, że na próbę ma być utworzony Seminaryum nauczycielskie o charakterze rolniczym przy jednej z istniejących szkół rolniczych a t o k o s z t e m k r a j u. Powodzenie tej próby byłoby potem najlepszą wskazówką co do dalszej działalności.

P. K r a m a r c z y k oświadcza wobec przemówienia ks. Wołcza, że z własnego doświadczenia stwierdzić musi, iż udzielanie nauki religii w szkołach wiejskich nie jest dostatecznem. Mowca stwierdza to jako fakt, o którym władza kościelna może nie wie i zastrzega się, że nie czyni tego w zamiarze uchybienia duchowieństwu.

Ks. C z a r t o r y s k i radzi, aby zastosować się do uwag p. Dr. Bobrzyńskiego i wyrazić życzenia, które będą wykonalne. Ze swej strony oświadcza, że będzie głosować za takim wnioskiem, któryby się stosował do możliwości przeprowadzenia i który będzie dążył do odmiennego wykształcenia nauczycieli dla wsi niż dla miast — i do przeprowadzenia tej myśli jako próby.

P r z e w o d n i c z ą c y stwierdza, że dyskusya nad punktem I. kwestyonaryusza co do planów naukowych została wyczerpaną.

P. C i e l e c k i przedkłada projekt rezolucyi w odpowiedzi na I. punkt kwestyonaryusza.

Po krótkiej dyskusyi formalnej co do stylizacyi tej rezolucyi, uchwaliła ankieta na wniosek Dr. Pilata poruczyć subkomitetowi ułożenie tej rezolucyi po rozpatrzeniu wszystkich wniosków w ciągu dyskusyi postawionych.

Do subkomitetu w miejsce nieobecnego hr. Dzieduszyckiego powołano p. Dr. Wereszczyńskiego.

Na tem odroczono posiedzenie do godziny 5. po południu.

Koniec posiedzenia o godz. 2. po południu.

III. posiedzenie z dnia 28. października 1900.

Początek o godz. 5. minut 15 po południu.

Przewodniczący JE. Marszałek krajowy, Stanisław hr. Badeni.
Obecni wszyscy członkowie ankiety wymienieni w protokole II. posiedzenia.
Prowadzący protokół j. w.

Przewodniczący uprasza o odczytanie uchwalonej przez subkomitet rezolucyi w odpowiedzi na I. pytanie kwestyonaryusza.

P. Cielecki odczytuje następującą rezolucyę:

„Ankieta oświadcza się za myślą reformy planu naukowego Seminaryów nauczycielskich w tym kierunku, aby w jednych Seminaryach unormowane było szersze i praktyczne wykształcenie gospodarcze, w drugich zaś wykształcenie formalne w językach, zaznaczając, że reforma ta niema pociągać za sobą obniżenia lat nauki i poziomu wykształcenia w Seminaryach, ani też różnicy w uprawnieniu kandydatów kończących Seminaryum, do osiągnięcia posad nauczycielskich.“

„Dla ułatwienia przeprowadzenia tej reformy ankieta oświadcza się za założeniem na razie jednego Seminaryum z kierunkiem rolniczym, kosztem kraju“.

„Niezależnie od powyższej reformy planów naukowych ankieta oświadcza się za urządzeniem dla nauczycieli ludowych osobnych kursów rolniczych i kursów wydziałowych na szerszą skalę i w sposób więcej systematyczny niż dotychczas, kursa wydziałowe należałoby oprzeć na szkole wydziałowej, jako szkole ćwiczeń“.

Po odczytaniu powyższej rezolucyi wyjaśnia p. Cielecki, że wnioski p. Kramarczyka nie były wzięte pod obrady subkomitetu, ponieważ odnoszą się do III. punktu kwestyonaryusza. Wnioski p. Soleskiego i p. Abrahama są objęte rezolucyą.

Przewodniczący oświadcza, że, o ile nikt się nie sprzeciwi, podda rezolucyę powyższą pod głosowanie.

P. Kramarczyk upomina się o swoje wnioski.

Ks. Czartoryski wyjaśnia, że należą one do III. punktu kwestyonaryusza.

Przewodniczący poddaje rezolucyę pod głosowanie a następnie stwierdza, że została jednomyślnie uchwaloną.

Po stwierdzeniu wyniku głosowania oświadcza Przewodniczący, że co do strony finansowej uchwalonej rezolucyi musi dla Wydziału krajowego zastrzedz zupełną swobodę postępowania.

Ankieta przystąpiła następnie do dyskusyi nad II. punktem kwestyonaryusza o Internatach.

P. Dziedzicki przedstawia stan obecny internatów dla uczniów i uczenic Seminaryów nauczycielskich.

Internaty męskie: Lwów, dom własny, obliczony na 38 uczniów,
Kraków, internat mieści uczniów 58,
Rzeszów, budynek kosztem fundacyi Towarnickiego mieści 120 uczniów,
Sambor nowy dom, jeszcze nienkończony, wybudowany przy pomocy funduszu kraj. mieścić ma 120 uczniów,
Sokal dom własny, nabyty przy pomocy funduszu krajowego, mieści 80 uczniów,

Stanisławów dom wynajęty na 40 uczniów,
Zaleszczyki „ „ „ 30 „
Krosno „ „ „ 25 „
Tarnopol własny budynek mieści 61 uczniów.

Internaty żeńskie istnieją we Lwowie, dom własny na 50 uczenic,
w Przemyślu u Felicyanek na 50 uczenic,
w Krakowie u Nazaretanek na 50 uczenic.

Na utrzymanie internatów jest do dyspozucyi subwencya państwowa w kwocie 60.000 K. i subwencya krajowa w kwocie 200.000 K. rocznie. Z tych subwencyj wypłaca się stypendya po 20 K. miesięcznie na utrzymanie uczniów w internatach. Liczba internistów ciągle wzrasta, skutkiem czego kwoty stypendyjne muszą uledz zmniejszeniu. Jeżeli kandydaci Seminaryów mają być wychowywani w duchu religijno-moralnym, to dążyćby należało do jak największego rozszerzenia internatów, a mianowicie do tego, aby wszyscy zamiejscowi uczniowie Seminaryów mogli być umieszczani w internacie. W takim razie jednak subwencye na utrzymanie uczniów w internatach musiałyby być znacznie podwyższone.

Ustrój internatów jest rozmaity, wpływ dyrekcyi Seminaryum wszędzie zapewniony; przyjmowanie do internatów odbywa się na propozycyę dyrekcyi a oddalanie w porozumieniu z nią. Regulamin zatwierdza Rada szkolna krajowa. Przy wizytacyi Seminaryów nauczycielskich uwzględniają krajowi inspektorowie szkolni także internaty i, o ile to jest w ich mocy, czuwają nad religijnym duchem w internatach. Rada szkolna krajowa dąży do tego, aby kierownikami internatów byli ile możności duchowni, ale w męskich internatach nie zdołano tego wszędzie przeprowadzić, natomiast żeńskie internaty są wszystkie pod kierownictwem zakonic.

Na zapytanie p. Zaleskiego odpowiada p. Dziedzicki, że w męskich internatach umieszczoną jest już obecnie więcej niż połowa wszystkich uczniów Seminaryów nauczycielskich, a doświadczenia pod względem skutków wychowania w internatach i wpływu wywieranego na ogół uczniów Seminaryów są jak najlepsze. Nadto stwierdzić mogę, że kandydaci wychowani w internatach idą chętnie na posady nauczycieli wiejskich i są z tych posad zwykle zadowoleni.

P. Matijów: Byłem 4 lata dyrektorem Seminaryum nauczycielskiego w Sokalu a przez 2 lata kierownikiem tamtejszego internatu. Zasadą moją było, aby do internatu nikogo nie przyciągać, ale aby internat sam miał siłę przyciągającą. Głównie przyjmowałem młodzież ze wsi i miasteczek i stwierdzam, że rzeczywiście dobijano się o przyjęcie. Nie jestem za tem, aby internat był niejako urzędową instytucyą, drugą szkołą. Gdyby zresztą chciano wszystkich przyjmować, to koszta utrzymania wzrosłyby ogromnie. Koszta starałem się ile możności zniżać, jednak bez uszczerbku dla uczniów. Utrzymanie internistów nie dużo nas kosztowało, bo obywatelstwo dostarczało wielu naturaliów. Mogę powiedzieć, że jeżeli się ma pomieszczenie bezpłatne i urządzenie, to koszta utrzymania jednego internisty wynoszą około 10 zł. na miesiąc.

Najwięcej dbałem o nadzór religijno-wychowawczy. Uważam za konieczne, aby kraj postarał się o budynek i urządzenie wewnętrzne internatu, a następnie aby subwencye państwa i kraju na stypendya dla internistów znacznie były podwyższone. Seminarzyści przyjmowani do internatów wystawiają rewersy, w których zobowiązują się do zwrotu kwot pobranych tytułem stypendyów w razie jeżeli przejdą do innego zawodu. Otóż sądzę, że te zwroty powinnyby być używane na pomnożenie funduszu na stypendya dla internistów. Organizacya ogromnych internatów na wzór koszar, nie byłaby zdaniem mojem odpowiednią. Wypadłoby to wprawdzie taniej, ale nadzór byłby utrudniony. Liczba 50—60 internistów w jednym zakładzie byłaby najodpowiedniejszą. Na pytanie, jaka młodzież wychodzi z internatów, mogę odpowiedzieć, że w Sokalu, gdzie interniści rekrutowali się głównie z okolicznych miasteczek, abituryenci bardzo mile wspominają pobyt w internacie. Starałem się postępować z nimi łagodnie, stosunek wytworzył się przyjemny i poufały. Co do wpływu Dyrekcyi Seminaryum na internat, ten stosownie do okoliczności będzie większy lub mniejszy, pod tym względem trudno o jakiś jeden szablon.

P. Baranowski: Sprawa utworzenia internatu w każdej miejscowości przedstawia się inaczej, i dobrze to, mojem zdaniem, gdy instytucya taka wyrasta niejako sama i nie jest z góry narzuconą. Sejm uchwalił przed 15 laty w zasadzie, że każde Seminaryum ma być połączone z internatem, ale nie przyszło do tego z powodu zbyt

wielkich kosztów. Tymczasem jednak w drodze prywatnej inicyatywy powstały małe internaty n. p. w Stanisławowie i w Sokalu. Rzecz ta lepiej się wytwarza z dołu, ale potrzebna pewna dyrektywa, aby tam, gdzie internat jest pożądany, był pewien nacisk z góry n. p. ze strony Sejmu. Doświadczenie pouczyło, że dobrze byłoby, aby przy każdem Seminaryum był przynajmniej jeden internat o 50—60 uczniach, będzie to rodzaj kadrów, które i na resztę młodzieży będą oddziaływać. Nie byłoby może wskazanem, aby wychowanie odbywało się przymusowo w internacie, gdyż to zbiorowe wychowanie ma także swe słabe strony, ale drobne internaty wszędzie, gdzie są Seminarya, byłyby bardzo pożądane.

Ks. biskup Puzyna wyraża życzenie, aby celem przyspieszenia zakładania internatów tam, gdzie ich niema, albo gdzie nie mają własnych domów, Sejm corocznie uchwalał pewną kwotę potrzebną na umorzenie pożyczek zaciąganych na budowę domów dla internatów.

Ks. Wołcz: Uważam internat tylko za surrogat domu rodzicielskiego, dlatego sądzę, że nigdy nie należy zmuszać uczniów mających dom własny do wstępowania do internatów. Dziś rodzice radziby wprawdzie nieraz pozbyć się opieki nad dziećmi i oddać ją instytucyom, ale nie uważam tego za dobre, bo zupełne zapewnienie całego utrzymania trąciłoby socyalizmem w praktyce. Niektóre zarządy internatów, gdy nie mają wystarczających funduszów, radzą sobie w ten sposób, że pozwalają internistom udzielać lekcyj, wynagrodzenie pobierają zarządy a uczniowie dostają tylko pewną kwotę. Ma to niezawodnie pewne strony ujemne, ale dobre mojem zdaniem przeważają. Internaty nie powinny być instytucyami państwowemi lecz obywatelskiemi; dzisiejsze internaty zawdzięczają swe powstanie głównie inicyatywie prywatnej, nie można przeto odmówić ludziom prywatnym także pewnego wpływu na internaty. Niech tak będzie i nadal, ale kraj niech popiera te usiłowania prywatne. Liczba 40 uczniów w jednym internacie wydaje mi się dostateczną, inaczej nadzór, zwłaszcza nocny, byłby bardzo utrudniony.

P. Michałowski: Jestem wogóle za internatami, ale zbawienia w nich jeszcze nie widzę, bo tam z reguły znajdują umieszczenie najlepsi uczniowie, którzy i bez tego byliby dobrymi, wszystkich zaś nie można umieścić dla braku funduszów. Zdaniem mojem dążyć należy do tworzenia w każdem mieście po 2 — 3 internatów, ale przedewszystkiem postarać się o dobry nadzór, a nie łatwo to o dobrego prefekta, bo ten cały dzień jest niewolnikiem a ma za to tylko lokal i opał. Uważam za konieczne poparcie internatów ze strony kraju i państwa, które zbyt mało na ten cel daje Ofiarność prywatna ma swoje granice, należy pamiętać o pomocy pieniężnej dla internatów już istniejących na spłacenie długów przez nie pozaciąganych.

P. Dr. Kozłowski: Państwo powinno przyczyniać się znacznie do utrzymania internatów, a Sejm całym szeregiem rezolucyj domagał się tego. Jakoż Ministerstwo oświaty postawiło ze swej strony wniosek znacznego podwyższenia subwencyi na stypendya dla kandydatów nauczycielskich a nadto wstawiło osobno pewną kwotę na utrzymanie internatów. Dążyć należy do tego, aby z wyjątkiem tych uczniów, którzy mają opiekę domową, wszyscy inni mogli znaleść umieszczenie w internatach, przyczem jednak baczyć należy nietylko na ilość ale i na jakość internatów, ponieważ zły internat jest gorszym niż brak internatu. Zgromadzenia klasztorne powinny brać udział w tej pracy nad tworzeniem internatów, a dozór nad internistami powinien być w ręku nauczycieli Seminaryum, aby nauka i wychowanie były w jednem ręku. Internatów powinno być dużo, ale niezbyt obszerne, bo w takich dozór jest utrudniony. W niektórych internatach w Niemczech starsi uczniowie zajmują się zarządem zakładu pod nadzorem nauczycieli, co byłoby i u nas pożądanem z tego względu, aby młodzież przyzwyczajała się do gospodarności.

Przewodniczący reasumuje życzenia wyrażone w dyskusyi o internatach, w sposób następujący:

1) Internaty zakładane być mają z inicyatywy prywatnej przy pomocy państwa i kraju a pod nadzorem nauczycieli;

2) Należy dążyć do podwyższenia subwencyi dla internatów a to tak na stypendya jak i na inne potrzeby internatów;

3) Ankieta oświadcza się przeciw tworzeniu wielkich internatów a za zakładaniem licznych ale drobniejszych.

P. Zaleski wyraża życzenie, aby ankieta zaznaczyła nadto, że nadzór w internatach powinien być ile możności sprawowany przez duchownych.

P. Dr. Bobrzyński zwraca uwagę, że uchwalenie rezolucyi w tym duchu mogłoby dać powód do niewłaściwego zrozumienia rzeczy. Dotychczas pod tym względem nie

ma u nas żadnej opozycyi i gdzie tylko jest możność, tam oddaje się internaty pod nadzór zgromadzeń duchownych. Tak samo postępować się będzie i nadal, dlatego sądzę, żeby w tej mierze nie uchwalono żadnej osobnej rezolucyi lecz poprzestano na zdaniu tu wyrażonem.

Ks. biskup Puzyna oświadcza się za wyrażeniem w formie życzenia, aby nadzór nad internatami, gdzie to jest możliwem, oddawany był w ręce Zgromadzeń zakonnych, w braku zaś takich w ręce księży katechetów.

Ankieta uchwala wszystkie trzy rezolucye w brzmieniu sformułowanem powyżej przez przewodniczącego, a nadto uchwala wyrazić życzenie, aby tam, gdzie to jest z ogólnych względów możliwem, nadzór w internatach spoczywał w ręku księży katechetów.

Przystąpiono następnie do obrad nad III. punktem kwestyonaryusza co do potrzeby pogłębienia nauki religii i wychowania religijnego w Seminaryach. Ks. biskup Puzyna podnosi, że wszystkie głosy zmierzają ku temu, aby poziom moralny nauczycieli podnieść; mowca sądzi, że temu uczyni się zadość jeżeli nauczyciel sam będzie wychowany moralnie, wówczas i wpływ jego na młodzież będzie lepszy. Obecnie katechetom w Seminaryach trudno jest uczynić zadość swym obowiązkom, bo na wykład religii przeznaczono tylko dwie godziny tygodniowo. Należałoby liczbę godzin wykładu religii zwiększyć przynajmniej na 3 godziny tygodniowo. Dalej podnosi ks. biskup, że uważa za wskazane, aby katecheta w porozumieniu z dyrektorem mógł mieć swobodniejszą rękę co do praktyk religijnych, wreszcie aby nota z religii przy egzaminach kwalifikacyjnych była traktowaną na równi z innymi przedmiotami t. j. aby nikt bez dobrej noty z religii nie mógł być uznanym za uzdolnionego do objęcia posady nauczycielskiej.

P. Baranowski nadmienia, że pomnożenie liczby godzin wykładu religii w Seminaryach napotyka na pewne techniczne trudności. Rada szkolna krajowa spełnia zawsze z wszelką gotowością wszelkie życzenia Ordynaryatów, w tym względzie jest jednak skrępowaną, bo każda zmiana planu normalnego wymaga zatwierdzenia Ministerstwa.

Ks. rektor Bilczewski. Podniesiono tu zarzut, że księża nie uczą katechizmu w szkołach ludowych. Być może, że się to zdarza i że w wielu szkołach niema systematycznej nauki religii. Będzie nawet pod tym względem coraz gorzej bo wobec mnożącej się liczby szkół zabraknie księży do wykładania religii. Wobec tego więc, że nauczyciel świecki będzie musiał coraz częściej wyręczać księdza, należy dążyć koniecznie do pomnożenia liczby godzin wykładu religii w Seminaryach. Przyłączam się więc w tej mierze do życzeń wyrażonych przez ks. biskupa Puzynę.

P. Michałowski. Przeciw pomnożeniu liczby godzin wykładu religii w Seminaryach, o ile to z innych względów będzie możliwem, nicbym nie miał; zwłaszcza na 4. roku dodaćby należało jedną godzinę nauki religii. Muszę jednak podnieść, że nadzoru nad katechetami ze strony duchownej nie ma prawie żadnego; bardzo byłoby pożądanem, aby delegaci konsystoryalni, którzy dotychczas istnieją prawie tylko na papierze, spełniali rzeczywiście swój obowiązek. Mówię to zwłaszcza o delegatach rzymsko-katolickich.

Ks. biskup Puzyna stwierdza, że w dyecezyi krakowskiej delegaci konsystoryalni spełniają swój obowiązek.

P. Kozłowski stwierdza, że w dyecezyi przemyskiej nadzór duchowny nad nauką religii nie jest należycie wykonywanym.

Ks. Bilczewski zaznacza, że od samych katechetów w dyecezyi lwowskiej wyszła myśl, aby nadzór nad nauką religii poruczyć dwom lub trzem inspektorom duchownym.

Ks. Wołcz, popiera wniosek ks. biskupa Puzyny, aby pomnożono liczbę godzin wykładu religii w Seminaryach. Liturgii i historyi kościelnej n. p. wprost niepodobna w 2 godzinach tygodniowo wyczerpać. Praktyki religii są także rzeczą konieczną. Pomnożenie godzin nauki religii musi dać się pogodzić z planem nauki, przecież na inne przedmioty zawsze znajdzie się czas, dlaczegoż tylko na religię ma być brak czasu. Co najmniej na 4. roku dodanie trzeciej godziny na wykład religii jest niezbędnem.

Ks. Czartoryski: Wszyscy świeccy członkowie ankiety, tak samo jak duchowni, przekonani są o potrzebie pogłębienia nauki religii, a wątpliwość podniesiono tylko co do wykonania, mianowicie, czyli ta jedna godzina więcej da się pomieścić w planie naukowym. Ja ze swej strony mogę potwierdzić to, co pp. Kozłowski i Michałowski mówili tu o wykładaniu nauki religii w szkołach wiejskich. Stwierdzam, że kwestya nauki religii poruszaną była w licznych sprawozdaniach sejmowej komisyi szkolnej, może kryty-

cznie ale z całą życzliwością i przeświadczeniem o ważności tej nauki. Należałoby także na merytoryczną stronę nauki religii zwrócić uwagę tam, gdzie to należy.

P. Cielecki, popierając wnioski ks. biskupa Puzyny — zarazem wyraża obawę, aby wobec bezwyznaniowości szkoły kandydaci innych wyznań nie otrzymywali posad w szkołach katolickich.

Ks. Bilczewski stwierdza, że w ostatnich czasach zdarzył się wypadek zamianowania nauczycielki żydówki w szkole, do której uczęszcza 60 uczniów katolickich. Do tego nie należałoby dopuszczać.

Przewodniczący, reasumując wyniki dyskusyi, stwierdza, że ankieta w odpowiedzi na III. pytanie kwestyonaryusza oświadczyła się jednomyślnie:

1) za pomnożeniem godzin wykładu religii w Seminaryach nauczycielskich przynajmniej o jedną godzinę tygodniowo;

2) za tem, aby nota z religii przy egzaminach kwalifikacyjnych traktowaną była na równi z innymi przedmiotami.

Przewodniczący poddaje wreszcie pod dyskusyę wnioski p. Kramarczyka. Po wyjaśnieniu jednak, że wnioski te, o ile odnoszą się do reformy Seminaryów, zostały już w uchwalonych przez ankietę rezolucyach uwzględnione, p. Kramarczyk cofa swoje wnioski.

Poczem przewodniczący, wyraziwszy zebranym podziękowanie za udział w ankiecie, zamyka obrady.

Koniec posiedzenia o godz. 8. min. 35 wieczór.

Przewodniczący:
***St. Badeni** w. r.*

Prowadzący protokół:
***J. Antoniewicz** w. r.*

Alegat protokołu do L. W. 35.255/901.

I. Plany naukowe:

1) Czy zaleca się podział seminaryów wedle typów miejskiego i wiejskiego? Czy cel nie da się osiągnąć przez zorganizowanie seminaryum dwustopniowego?

2) Wrazie rozdziału: Czy dla seminaryum typu miejskiego ma być podniesionym poziom nauki, mianowicie przez podniesienie warunków przyjęcia, utrzymania kursu przygotowawczego dla wszystkich uczniów, podniesienie wykształcenia formalnego w ogóle — a ograniczenie nauki gospodarstwa?

3) Czy zaleca się organizacya stałych kursów wydziałowych dla nauczycieli wydziałowych i połączenie z temi kursami szkoły wydziałowej jako szkoły ćwiczeń?

4) Czy seminaryum typu wiejskiego ma być połączone ze szkołą rolniczą, czy w takiem połączeniu spełni swe zadanie i w jakich warunkach, mianowicie jakie mają być wymagania przy wstępie, jaki wiek przyjęcia, jaka ma być liczba lat nauki, o ile wykształcenie formalne może być ograniczone — a innym przedmiotom nadany kierunek więcej praktyczny?

II. Internaty:

1) Czy internaty mają być dla wszystkich uczniów obowiązkowe a tem samem zorganizowane urzędowo, czy też rozwój ich i organizacyę należy pozostawić inicyatywie prywatnej a ograniczyć się do poparcia i nadzoru?

2) W jakiej mierze pożądanem jest poparcie ze strony kraju i państwa; w kierunku subwencyi i stypendyów?

3) Czy zaleca się zakładanie jednego wielkiego internatu dla wszystkich uczniów załadu czy też mniejszych?

III. Wogóle:

1) Czy zachodzi potrzeba pogłębienia nauki religii i wychowania religijnego w seminaryach.

LW. 67.882/900.

We Lwowie, dnia 26. kwietnia 1901.

Aleg. 27

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi gminy miasta Krakowa o uregulowanie prestacyi na płace nauczycieli za czas od roku 1883—1894.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 4. maja 1900 odstąpił Wysoki Sejm petycyę prezydenta miasta Krakowa o uregulowanie prestacyi na płace nauczycieli za lata 1883—1894 Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia stosownych wniosków na najbliższej sesyi sejmowej.

W petycyi powyższej zawiera się przedewszystkiem prośba

o obniżenie pretensyi funduszu szkolnego krajowego do gminy miasta Krakowa, z tytułu nieuiszczonych prestacyj na płace nauczycielskie za czas od 1883 po koniec 1894 r. — wynoszącej 124.653 zł. 31 ct. a. w., na kwotę 75.367 zł. 28 ct. a. w. i

przyjęcie tej kwoty, jako zupełne zaspokojenie pretensyi funduszu szkolnego krajowego, — a nadto

o pozwolenie spłacenia tej uszczuplonej kwoty w dwudziestu po sobie następujących ratach rocznych.

Stan rzeczy co do pretensyi funduszu szkolnego krajowego do gminy miasta Krakowa z tytułu niedopłaconych prestacyj na płace nauczycielskie w latach od 1883—1894 r. przedstawia się, jak następuje:

Celem pokrycia wydatków wynikających z Art. 27. ustawy z dnia 2. maja 1873, Nr. 250 Dz. ust. kraj., a względnie celem pokrycia niedoborów funduszu szkolnego miejscowego, oraz okręgowego w Krakowie, asygnowała c. k. Rada szkolna krajowa w latach od r. 1885 do 1894 włącznie, z funduszu szkolnego krajowego tytułem zaliczek zwrotnych następujące kwoty, a mianowicie asygnowano reskryptami:

z 29. listop. 1885 l. 15.011	. . .	1.500	zł. —	ct. a. w.
z 1. paźdz. 1890 l. 17.544	. . .	6.000	„ —	„ „
z 20. paźdz. 1890 l. 18.542	. . .	9.985	„ 54	„ „
z 4. listop. 1890 l. 18.902	. . .	640	„ —	„ „
z 22. paźdz. 1891 l. 20.060	. . .	20.000	„ —	„ „
z 26. wrześ. 1862 l. 19.968	. . .	17.913	„ —	„ „
do przeniesienia	.	56.038	zł. 54	ct. w. a.

z przeniesienia .	56.038	zł.	54	ct.	w. a.
z 27. paźdz. 1893 l. 22.980 . . .	28.896	„	—	„	„
z 2. maja 1894 l. 9.051 . . .	30.810	„	86	„	„
z 22. listop. 1894 l. 27.334 . . .	17.000	„	—	„	„
Razem .	132.745	zł.	40	ct.	w. a.

Z powyższych zaliczek zwrotnych zwrócono funduszowi szkolnemu krajowemu tylko pierwszą w kwocie . . . . . 1.500 „ — „ „

pozostało więc . 131.245 zł. 40 ct. a. w.

z której to kwoty potrącić należy jeszcze wydatki na potrzeby szkolne, bibliotekę okręgową, przybory szkolne i rozmaite — które w myśl ustawy ciążą na funduszu szkolnym krajowym, w ogólnej kwocie . 5.518 „ 48 „ „

tak, że pozostało . 125.726 zł. 92 ct. a. w.

Orzeczeniem z dnia 8. października 1896 l. 19.687, wydanem w porozumieniu z Wydziałem krajowym, orzekła c. k. Rada szkolna krajowa, że gmina miasta Krakowa obowiązaną jest powyższą sumę 125.726 zł. 92 ct. a. w. zwrócić funduszowi szkolnemu krajowemu. Orzeczenie to oparła c. k. Rada szkolna krajowa na postanowieniu Art. 19. ustawy z 28. grudnia 1882, względnie z 2. lutego 1885 Nr. 29. Dz. u. kr., w myśl którego gminie m. Krakowa, jako posiadającej własny majątek zakładowy nie miał być przyznanym za cały czas powyższy żaden zasiłek z funduszu szkolnego krajowego na pokrycie wydatków na płace nauczycieli.

Wskutek rekursu gminy miasta Krakowa, c. k. Ministerstwo wyznań i oświaty reskryptem z 19. października 1897 l. 5.091, uchyliło powyższe orzeczenie i zarządziło wydanie nowego orzeczenia po zreasumowaniu dochodzeń.

C. k. Ministerstwo zaznaczyło jednak przytem wyraźnie, że przez to nie zostaje naruszonym obowiązek gminy miasta Krakowa do zwrócenia funduszowi szkolnemu krajowemu tych kwot zaliczkowych, których asygnata nastąpiła w zastępstwie gminy miasta Krakowa z tego powodu, że gmina ta swojemu ustawniczemu obowiązkowi uiszczenia należących się od niej dodatków pieniężnych w wysokości 12% całej należytości podatków bezpośrednich z dodatkami państwowemi zadość nie uczyniła. Fakt bowiem, że fundusz szkolny krajowy, aby umożliwić wypłatę płac nauczycielskich w krytycznym czasie przez asygnowanie zaliczek zastąpił gminę m. Krakowa w spełnianiu obowiązku z ustawy na niej ciążącego nie może sam przez się uzasadnić uwolnienia tej gminy od ciążącego na niej zobowiązania, a względnie od obowiązku zwrócenia zaasygnowanych z tego powodu zaliczek.

Cyfrowe oznaczenie tych zwrotów i wydanie w tym względzie orzeczenia ma według powyższego reskryptu ministeryalnego nastąpić stosownie do wyniku dochodzenia zarządzić się mającego przez organa c. k. Rady szkolnej krajowej przy współudziale gminy m. Krakowa.

Dochodzenie to przeprowadzone komisyjnie w Krakowie w dniach od 16. do 24. listopada 1899 przy współudziale reprezentantów gminy m. Krakowa i delegatów Wydziału krajowego wykazało, że gmina m. Krakowa w okresie od roku 1883 do końca r. 1894 nie dopłaciła do wysokości obowiązkowej ustawowej prestacyi na płace nauczycielskie ogółem sumy 124.653 zł. 31 ct. a. w.

Sumę tę obowiązana jest gmina m. Krakowa zwrócić funduszowi szkolnemu krajowemu, a obowiązek ten ma być na nią nałożony w orzeczeniu wydać się mającem przez c. k. Radę szkolną krajową w myśl polecenia zawartego w wspomnianym powyżej reskrypcie ministeryalnym z 19. października 1897 l. 5.091.

Uprzedzając wydanie takiego orzeczenia, wniosła gmina m. Krakowa w lutym 1900 r. podanie do Wydziału krajowego o załatwienie powyższej sprawy w drodze ugo-

dowej. Gmina ofiarowała Wydziałowi krajowemu kwotę 75.367 zł. 28 ct. a w., płatną w 20 ratach rocznych pod warunkiem, aby tą spłatą wszystkie pretensye funduszu szkolnego kraj. do gminy m. Krakowa, po koniec r. 1894 były uznane za wyrównane, tudzież pod dalszymi warunkami, aby gminie przyznano prawo prezenty nauczycieli w szerszym rozmiarze, niż je posiada dotychczas i aby od r. 1901 począwszy dodatki na płace nauczycieli były pobierane wprost od kontrybuentów. W odpowiedzi na to podanie Wydział krajowy oświadczył gminie, że zniżenie sumy, należącej się funduszowi szkolnemu kraj. z tytułu prestacyi na płace nauczycieli przekracza zakres kompetencyi Wydziału kraj. który jedynie mógłby gminie zrobić ustępstwo ostatniej spłaty wierzytelności funduszu szkolnego. Wskutek tego gmina wniosła swą petycyę do Wys. Sejmu.

W petycyi tej powtórzone są żądania gminy, zawarte w podaniu pierwotnie do Wydziału kraj. wniesionem, z dodatkiem jeszcze żądania zmiany Art. 18. ustawy kraj. z 24. kwietnia 1894. Nr. 49. Dz. u. kr., który zdaniem reprezentacyi miasta Krakowa nie jest dość jasno sformułowanym.

Żądanie swoje, co do zniżenia należnej funduszowi szkolnemu krajowemu, nieuiszczonej przez gminę prestacyi na płace nauczycieli z kwoty 124.653 zł. 31 ct. na kwotę 75.367 zł. 28 ct. a. w. uzasadnia gmina m. Krakowa przedewszystkiem w ten sposób, że suma owa funduszowi szkolnemu krajowemu właściwie wcale się nie należy, twierdzi bowiem gmina w swej petycyi, że do zwrotu tej sumy ani wogóle żadnych zwrotów prawnie nie jest obowiązaną.

Twierdzenie to, które w każdym razie przynajmniej co do części pretensyi w kwocie 75.367 zł. 28 ct. a. w. zostaje w sprzeczności z własną ofertą gminy, usiłuje ona poprzeć szeregiem argumentów, które nie wymagają szczegółowego odparcia, wobec tego, że były już ze skutkiem pomyślnym zwalczane w ciągu długoletnich sporów, prowadzonych przez gminę z Wydziałem krajowym we wszystkich instancyach i przed Trybunałem administracyjnym, zwłaszcza zaś wobec faktu, stwierdzonego dochodzeniem komisyjnem, że gmina w krytycznym okresie nie dopełniła swego ustawowego obowiązku uiszczania 12% prestacyi na płace nauczycieli — w wysokości 124.653 zł. 31 ct. a. w., że przeto nie miała prawa do zasiłku z funduszu szkolnego krajowego wogóle, a w szczególności do zasiłku w kwocie 124.653 zł. 31 ct. a. w., że więc sumę tę niesłusznie i wbrew ustawie pobraną, funduszowi szkolnemu krajowemu zwrócić jest obowiązaną.

Jedynym argumentem w petycyi gminy, zdolnym przemówić do przekonania Wydziału krajowego jest ten, że stan finansowy gminy m. Krakowa nie pozwala na zapłacenie funduszowi szkolnemu krajowemu odrazu tak wysokiej kwoty.

Wzgląd na niepomyślny stan finansów mógłby jednak uzasadnić tylko rozłożenie spłaty pretensyi na dłuższy szereg lat, podczas gdy gmina nie zadowala się tem ustępstwem, ale domaga się przedewszystkiem zniżenia samej sumy pretensyi i to z 124.653 zł. 31 ct. na 75.367 zł. 28 ct., t. j. domaga się, aby jej odpisano część pretensyi w kwocie 49.286 zł. 3 ct. a. w.

Nadmienić wypada, że gminie m. Krakowa ze względu na niepomyślny obecnie jej stan finansowy, zrobił już Wysoki Sejm uchwałą z 27. marca 1899 wielkie ustępstwo pozwalając na spłatę sumy 91.778 zł. 19 ct. dłużnej funduszowi szkolnemu krajowemu z tytułu niedopłaconej prestacyi, za czas od r. 1895—1898 w 15 rocznych ratach b e z p r o c e n t u.

Tą uchwałą zakreślił Wysoki Sejm niejako granicę, poza którą w sprawach tego rodzaju wychodzić nie należy. Wydział krajowy nie mógłby też żadną miarą popierać ze swej strony prośby o odpisanie należącej się z ustawy prestacyi, lub choćby części prestacyi z powodu niepomyślnych stosunków finansowych gminy.

W ten sposób bowiem stworzyłoby się precedens w swych skutkach bardzo dla funduszu krajowego niebezpieczny, a względnie możnaby się narazić na słuszny zarzut nierównego traktowania rozmaitych gmin w kraju.

Z tych powodów Wydział krajowy musi stanowczo oświadczyć się przeciw uwzględnieniu prośby gminy miasta Krakowa o odpisanie części należnej funduszowi szkolnemu krajowemu za lata 1883—1894 prestacyi w kwocie 49.286 zł. 3 ct. Natomiast sądzi Wydział krajowy, że wobec niepomyślnych stosunków finansowych gminy m. Krakowa, należałoby pozwolić jej na spłacanie należnej funduszowi szkolnemu krajowemu sumy 124.653 zł. 31 ct. a. w. w 20 równych rocznych ratach bez procentu.

Co do reszty żądań w petycyi zawartych nadmienia się:

1. że na pobieranie prestacyi na płace nauczycieli wprost od kontrybuentów a to od roku 1901 zgodzono się już i przypisano tę prestacyę kontrybuentom na podstawie orzeczenia c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 8. stycznia 1901 roku, l. 29.053;

2. że rozstrzygnięcie sprawy przyznania gminie miasta Krakowa prawa prezenty, stosownie do sumy opłacanej prestacyi może nastąpić tylko na podstawie obowiązującej ustawy;

3. że wniosek gminy miasta Krakowa, co do zmiany, względnie uzupełnienia Artykułu 18. ustawy z dnia 24. kwietnia 1894 roku, Nr. 49 Dziennika ustaw krajowych, nie jest zdaniem Wydziału krajowego uzasadnionym, ponieważ postanowienia tego artykułu są całkiem wyraźne i żadnego uzupełnienia nie wymagają.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Gminie miasta Krakowa zezwala się na spłacenie należnej funduszowi szkolnemu krajowemu reszty prestacyi na płace nauczycielskie z lat 1883 do 1894 w kwocie 124.653 zł. 31 ct. a. w. w dwudziestu równych rocznych ratach, począwszy od roku 1900".

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
S. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.

L. W. 15.716/901.

We Lwowie, dnia 8. marca 1901.

Alg. 28

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi kilku gmin o zniżenie prestacyi na płace nauczycieli.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 4. maja 1900 przekazał Wysoki Sejm petyce kilku gmin w przedmiocie zniżenia prestacyj szkolnych Wydziałowi krajowemu do zbadania w porozumieniu z c. k. Radą szkolną krajową i przedłożenia wniosków.

Stosownie do powyższego polecenia Wydział krajowy, po otrzymaniu opinii co do tych petycyj od Rady szkolnej krajowej, ma zaszczyt przedłożyć następujące sprawozdanie:

1. Gmina Baryczka, powiatu strzyżowskiego opłacała w myśl uchwały swej Rady gminnej z dnia 10. stycznia 1883 na płacę miejscowego nauczyciela kwotę 240 koron rocznie.

Orzeczeniem reorganizacyjnem Rady szkolnej krajowej z dnia 15. grudnia 1894 l. 28.479 na mocy art. 4. ustawy z 24. kwietnia 1894 Nr. 49 Dz. u. kr. zniżono tę prestacyę o 3% podatków bezpośrednich z dodatkami państwowymi, opłacanych w powyższej gminie w roku 1893 w sumie 422 zł. 35 ct.

W ten sposób obniżoną prestacyę opłacała gmina Baryczka od 1. stycznia 1895 w formie dodatków pieniężnych w wysokości 26% podatków. Gdy według opinii Wydziału powiatowego w Rzeszowie stosunki majątkowe gminy Baryczka są niekorzystne, przedkłada Wydział krajowy — zgodnie z opinią Rady szkolnej krajowej — Wysokiemu Sejmowi wniosek na zniżenie tej gminie prestacyi z 26% do wysokości 12% podatków.

2. Gmina Nowesioło, powiatu zbaraskiego winna uiszczać na podstawie dawniejszego dobrowolnego zobowiązania z uwzględnieniem art. 4. ustawy z dnia 24. kwietnia 1894 Nr. 49 Dz. u. kr. na płacę nauczyciela tamtejszej szkoły dodatki pieniężne w wysokości 5% podatków bezpośrednich z dodatkami państwowymi, tudzież gotówką rocznie 160 K 8 hal., czyli łącznie 16% dodatków do podatków.

Ze względu na niekorzystne stosunki majątkowe gminy, która na zaspokojenie swych potrzeb musi nakładać na mieszkańców dodatki do podatków w wysokości 40%, Rada szkolna krajowa oświadcza się za zniżeniem tej gminie w drodze łaski dotychczasowej prestacyi do wysokości 10% podatków.

Wniosek ten popiera Wydział krajowy.

3. Gmina Jachówka, w powiecie myślenickim, uiszczała tytułem prestacyi na płacę nauczyciela tamtejszej szkoły z mocy dobrowolnego zobowiązania 300 K rocznie.

Prestacyę tę zniżono orzeczeniem reorganizacyjnem Rady szkolnej krajowej z dnia 4. stycznia 1895 l. 31.229 w myśl art. 4. ust. z 24. kwietnia 1894 Nr. 49 Dz. u. kr. o 3% podatków bezpośrednich z dodatkami państwowymi, opłacanych w r. 1893 w gminie tej w sumie 713 zł. 40 ct.

W ten sposób obniżoną prestacyę opłacała gmina Jachówka począwszy od dnia 1. stycznia 1895 w formie dodatków pieniężnych w wysokości 18% podatków bezpośrednich z dodatkami państwowymi.

Gdy według opinii Wydziału powiatowego w Myślenicach, stosunki gminy nie są korzystne, a przez obniżenie prestacyi o 3% nie doznała Jachówka prawie

żadnej ulgi, Rada szkolna krajowa proponuje obniżenie dotychczasowej prestacyi w drodze łaski do wysokości 10% podatków. Wydział krajowy przedkłada wniosek ten Wys. Sejmowi.

4. Gmina Sprynia wielka, powiatu samborskiego, opłacała według aktu fundacyjnego z dnia 19. września 1885 na płacę nauczyciela tamtejszej szkoły rocznie kwotę 200 K, którą to prestacyę obniżono orzeczeniem reorganizacyjnem z 15. listopada 1894 l. 23.684 o 3% podatków bezpośrednich wraz z dodatkami państwowymi, opłacanych w gminie w r. 1893.

W ten sposób obniżoną prestacyę opłacała Sprynia wielka od 1. stycznia 1895 w formie dodatków pieniężnych w wysokości 19% podatków.

Obecnie popiera c. k. Rada szkolna krajowa, ze względu na udowodniony zły stan majątkowy gminy — petycyę Spryni wielkiej i poleca obniżenie w drodze łaski rzeczonej prestacyi z 19% do wysokości 10% podatków, a Wydział krajowy popiera ze swej strony ten wniosek.

5. Gmina Gusztyn, powiatu borszczowskiego, uiszczała na płacę nauczyciela tamtejszej szkoły z mocy dobrowolnego zobowiązania kwotę 165 zł. rocznie.

W myśl art. 4. ust. z 24. kwietnia 1894 Nr. 49 Dz. u. kr. zniżono tę prestacyę orzeczeniem reorganizacyjnem Rady szkolnej krajowej z 7. listopada 1894 l. 21.911 o 3% opłacanych w r. 1893 w gminie podatków wraz z dodatkami państwowymi tak, że odtąd gmina Gusztyn opłaca tytułem rzeczonej prestacyi kwotę 285 K 36 hal. rocznie.

Ponieważ kwota ta nieznacznie tylko przewyższa ustawową 6% prestacyę, przeto Wydział krajowy, zgodnie z opinią Rady szkolnej krajowej, oświadcza się przeciw uwzględnieniu prośby.

6. Gminie Podlipie w powiecie dąbrowskim obniżono orzeczeniem reorganizacyjnem Rady szkolnej krajowej z dnia 30. września 1894 l. 18.113 opłacaną na podstawie dobrowolnej deklaracyi, prestacyę na płacę nauczyciela tamtejszej szkoły w kwocie 240 K o 3% podatków bezpośrednich z dodatkami państwowymi, płaconych w gminie tej w r. 1894.

Ponieważ prestacya powyższa wynosi od 1. stycznia 1895 — 14% podatków przez gminę opłacanych, a stosunki majątkowe gminy Podlipie są niepomyślne, proponuje Wydział krajowy, zgodnie z opinią Rady szkolnej krajowej obniżenie prestacyi na płacę nauczycieli w gminie Podlipie do wysokości 10% podatków.

7. Gmina Kańczuga, powiatu przeworskiego opłaca z mocy dawniejszego dobrowolnego zobowiązania i na podstawie art. 4., tudzież art. 16. ust. 3. ustawy z dnia 24. kwietnia 1894 Nr. 49 Dz. u. kr. kwotę 572 K 58 hal. tytułem prestacyi na płacę nauczycieli tamtejszej szkoły.

Ponieważ jednak budżety gminy Kańczugi wykazują corocznie niedobór, na którego pokrycie musi gmina nakładać na swych mieszkańców wysokie dodatki do podatków bezpośrednich, popiera Rada szkolna krajowa petycyę gminy i zaleca obniżenie w drodze łaski dotychczasowej prestacyi z kwoty 572 K 58 hal. na 480 K rocznie.

8. Gmina Pławo, w powiecie mieleckim, uiszczała na płacę nauczyciela tamtejszej szkoły z mocy aktu fundacyjnego kwotę 200 zł. rocznie.

Orzeczeniem reorganizacyjnem Rady szkolnej krajowej z dnia 22. grudnia 1894 l. 30.758 zniżono powyższą prestacyę na mocy art. 4. ustawy z dnia 24. kwietnia 1894 Nr. 49 Dz. u. kr. o 3% podatków bezpośrednich, opłacanych w gminie w 1893 roku.

W ten sposób obniżoną prestacyę opłacała gmina Pławo od 1. stycznia 1895 w formie dodatków pieniężnych w wysokości 19% podatków.

Wobec stwierdzonego niekorzystnego stanu stosunków majątkowych gminy, oświadcza się Wydział krajowy, zgodnie z opinią Rady szkolnej krajowej, za obniżeniem powyższej prestacyi do wysokości 12% podatków.

9. Gmina Jezierzanka, powiatu złoczowskiego uiszcza na mocy orzeczenia reorganizacyjnego z dnia 9. lutego 1895 l. 1.741, z uwzględnieniem art. 4. ust. z dnia 24. kwietnia 1894 Nr. 49 Dz. u. kr. dodatki pieniężne w wysokości 23% podatków bezpośrednich na płacę miejscowego nauczyciela.

Z uwagi na ubóstwo gminy zaleca Rada szkolna krajowa zniżenie w drodze łaski dotychczasowej prestacyi z 23% do wysokości 10% podatków, a Wydział krajowy przedstawia ten wniosek Wys. Sejmowi.

10. Gmina Kopyczyńce w powiecie husiatyńskim uiszcza na opłacenie nauczycieli miejscowych szkół ludowych według orzeczenia reorganizacyjnego c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 12. stycznia 1895 l. 31.187 z mocy dawniejszego dobrowolnego zobowiązania, rocznie kwotę 1.620 K.

Ponieważ prestacya ta przedstawia zaledwie 10% dodatków od opłacanych w gminie podatków bezpośrednich, a stan majątkowy gminy Kopyczyńce jest dość pomyślny, oświadcza się Wydział krajowy zgodnie z opinią c. k. Rady szkolnej krajowej przeciw uwzględnieniu prośby.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Począwszy od 1. stycznia 1901 zniża się w drodze łaski dotychczas uiszczane prestacye na płace nauczycieli gminom: Kańczudze, powiatu przeworskiego, z kwoty 572 K 58 hal. na kwotę 480 K; Baryczce, powiatu strzyżowskiego z 26% do wysokości 12%; Nowemu Siołu, powiatu zbarazkiego, z 16% do wysokości 10%; Jachówce, powiatu myślenickiego, z 18% do wysokości 10%; Spryni wielkiej, powiatu samborskiego, z 19% do wysokości 10%; Podlipiu, powiatu dąbrowskiego, z 14% do wysokości 10%; gminie Pławo, powiatu mieleckiego, z 19% do wysokości 12% a Jezierzance z 23% do wysokości 10% całej należytości podatków bezpośrednich wraz z dodatkami państwowymi, w tych gminach corocznie opłacanych.

2. Nad petycyami gmin Gusztyna, powiatu borszczowskiego i Kopyczyniec, powiatu husiatyńskiego, o obniżenie prestacyj, uiszczanych na płace nauczycieli, przechodzi się do porządku dziennego.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Józef Wereszczyński w. r.

Członek Wydziału krajowego.

L. W. 23.001/901. We Lwowie, dnia 5. kwietnia 1901.

leg. 29

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi nauczycieli i nauczycielek, tudzież wdów po nauczycielach o podwyższenie emerytury, względnie udzielenie pensyi wdowiej lub daru z łaski.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z d. 26. kwietnia 1900 przekazał Wysoki Sejm petycye Józefy Baleyowej, wdowy po nauczycielu ludowym, o wyznaczenie jej wdowiego zaopatrzenia, Wydziałowi krajowemu do zbadania w porozumieniu z Radą szkolną krajową i zdania sprawy Wysokiemu Sejmowi. Nadto o całym szeregu petycyj nauczycieli i nauczycielek, tudzież wdów i sierot po nauczycielach szkół ludowych, o podwyższenie emerytury, udzielenie pensyi wdowiej lub daru z łaski, nie powziął Wysoki Sejm żadnej uchwały.

Gdy jednak Komisya szkolna petycye te załatwiła, a sprawozdanie odnośne tylko z powodu zamknięcia sesyi sejmowej pod rozprawy w pełnej Izbie nie przyszło, Wydział krajowy, po zasięgnięciu co do nich opinii c. k. Rady szkolnej krajowej, przedkłada Wysokiemu Sejmowi następujące sprawozdanie:

1. Mielnik Maryan, nauczyciel ludowy w Korczynie, wniósł do Wysokiego Sejmu o policzenie mu do emerytury czasu służby od 1. września 1869 do 3. października 1896.

Mielnik pełni obowiązki nauczycielskie w Korczynie od lat 30 t. j. od 1. września 1869. Przy wymiarze 2% wkładki na rzecz krajowego emerytalnego funduszu szkolnego za czas służby przedetatowej policzono mu w myśl art. 39. i 50. ustawy z dnia 1. stycznia 1889 Nr. 16. Dz. u. i rozp. kraj. tylko czas od dnia 3. października 1896 t. j. od dnia uzyskania patentu kwalifikacyjnego. Ze względu jednak na długoletnią, dość skuteczną działalność nauczycielską Mielnika, jego przykładne zachowanie się i podeszły wiek, przemawia Wydział krajowy, zgodnie z opinią Rady szkolnej krajowej, za policzeniem mu do emerytury czasu służby od 1. października 1875 do 3. października 1896.

2. Michał Pyk, nauczyciel kierujący 2-klasowej szkoły ludowej w Kulczycach, wniósł prośbę o policzenie mu w drodze łaski 12 lat służby wojskowej za 3 lata służby naczycielskiej przy wymiarze emerytury.

Pyk pełni obowiązki nauczycielskie od dnia 23. września 1873, t. j. przez lat 27, poprzednio zaś służył przeszło 12 lat w c. i k. armii

Ze względu na to, że Pyk, służąc w armii, służył Państwu, obowiązki zaś swe, jako nauczyciel spełniał gorliwie, odznaczał się zwłaszcza jako praktyczny nauczyciel sadownictwa i ogrodnictwa, że wreszcie liczy już 67 lat wieku i pragnie przejść w stały stan spoczyku, przedkłada Rada szkolna krajowa wniosek o policzenie Pykowi 12 lat służby wojskowej za 3 lata służby nauczycielskiej.

Wniosek ten popiera Wydział krajowy ze swej strony.

3. Mieczysław Stojałowski, były tymczasowy nauczyciel, wniósł prośbę o przyznanie mu pensyi emerytalnej.

Stojałowski pełnił obowiązki nauczycielskie od r. 1886 do końca grudnia 1897, pobierając wynagrodzenie w rocznej kwocie 500 kor.

W skutek podeszłego wieku, uwolniony został na własną prośbę z zajmowanej posady, a ponieważ nie został stabilizowany na posadzie nauczycielskiej, przeto nie mógł otrzymać emerytury.

Ze względu na sumienną jedenastoletnią służbę nauczycielską i na zupełne ubóstwo petenta, proponuje Wydział krajowy, zgodnie z wnioskiem Rady szkolnej krajowej, udzielenie Stojałowskiemu stałego zaopatrzenia z łaski, w rocznej kwocie 150 kor.

4. Michał Gruszka, emerytowany nauczyciel ludowy, wniósł prośbę o podwyższenie mu emerytury.

Gruszka pełnił obowiązki nauczycielskie od 16. września 1877 do 31. października 1891, kiedy to z powodu chronicznego zapalenia ócz i początków katarakty na prawem oku został na własną prośbę przeniesiony w stan spoczynku, przyczem przyznała mu Rada szkolna kraj. w myśl art. 39. i 40. ust. z 1. stycznia 1889 Nr. 16 Dz. u. i rozp. kraj. emeryturę, równającą się $^{14}/_{40}$ częściom ostatniej płacy t. j. w kwocie 210 kor.

Ze względu na nieuleczalne kalectwo i nędzę petenta przemawia Rada szkolna, za podwyższeniem Gruszce w drodze łaski emerytury z kwoty 210 kor. do kwoty rocznej 336 kor., a Wydział krajowy przedkłada wniosek ten Wysokiemu Sejmowi.

5. Elżbieta Stefaniów, wdowa po byłym tymczasowym nauczycielu ludowym, prosi o przyznanie jej w drodze łaski pensyi wdowiej.

Mąż jej pełnił obowiązki nauczycielskie z czteroletnią przerwą, od r. 1862 do 1892, przyczem zachowanie jego było nienaganne. Zarówno ze względu na tę okoliczność, jak i na ubóstwo petentki, przemawia Wydział krajowy, idąc za wnioskiem Rady szkolnej kraj., za udzieleniem Elżbiecie Stefaniów pensyi wdowiej w wysokości 200 kor. rocznie, w drodze łaski.

6. Józefa Baleyowa, wdowa po nauczycielu szkół ludowych, wniosła prośbę o przyznanie jej zaopatrzenia wdowiego.

Według opinii Rady szkolnej krajowej, zasługuje prośba ta na wyjątkowe uwzględnienie, zarówno z powodu ubóstwa petentki, jak zwłaszcza dlatego, że przy sposobności organizacyi szkoły w Cebrowie jako etatowej w r. 1874, już był zreferowany dekret nominacyjny dla męża jej na nauczyciela tej szkoły, nie został jednak wydany z powodu zaszłej tymczasem śmierci Baleya.

Wobec tego wnosi Wydział krajowy na przyznanie Baleyowej, oprócz pobieranego obecnie od gminy Cebrowa zaopatrzenia w rocznej kwocie 102 kor. 20 gr., jeszcze daru z łaski w rocznej kwocie 200 kor.

7. Helena Gieradowa, wdowa po nauczycielu ludowym, wniosła prośbę o przyznanie jej w drodze łaski stałego zaopatrzenia wdowiego

Mąż jej sprawował obowiązki nauczycielskie, jako nauczyciel tymczasowy najpierw od r. 1860 do 1882, a następnie od r. 1889 do 1899, t. j. do dnia śmierci. Ponieważ był nauczycielem tymczasowym, wdowa i sieroty po nim nie otrzymały, w myśl ustawy, zaopatrzenia. Ze względu jednak na 32-letnią służbę Gierada tudzież na ubóstwo pozostałych po nim wdowy i sierót, Wydział krajowy, zgodnie z opinią Rady szkolnej krajowej, przedstawia Wysokiemu Sejmowi wniosek na udzielenie Gieradowej stałego zaopatrzenia z łaski w rocznej kwocie 200 kor., tudzież dodatku na wychowanie dwojga dzieci po 50 kor. rocznie dla każdego, aż do dojścia do 20. roku życia każdego z nich, lub wcześniejszego zaopatrzenia.

8. W zastępstwie nieletniej Joanny Jarosiewiczównej, sieroty po nauczycielu ludowym, wniósł opiekun jej prośbę o udzielenie jej stałego daru z łaski.

Ponieważ ojciec Jarosiewiczównej był nauczycielem tymczasowym, przeto ani wdowa, ani sieroty po nim nie dostały zaopatrzenia. Rada szkolna krajowa jednak oświadcza się ze względu na długoletnią służbę Jarosiewicza t. j od roku 1861 do 1888 i na zupełne ubóstwo pozostałej po nim sieroty, za przyznaniem Jarosiewiczównej stałego daru z łaski w kwocie rocznej 100 kor., aż do dojścia do 20. roku życia, lub wcześniejszego zaopatrzenia.

Zgodnie z tą opinią, Wydział krajowy przedstawia odpowiedni wniosek.

9. W zastępstwie nieletniego Włodzimierza Kunańca, sieroty po nauczycielu ludowym, wniesiono prośbę, o przyznanie mu w drodze łaski datku na wychowanie.

Ojciec jego pełnił obowiązki nauczycielskie od 1. września 1887 do 17. kwietnia 1896, a to najpierw jako nauczyciel tymczasowy, a od 1. września 1892 jako nauczyciel stały. Ponieważ jednak nie wysłużył w zawodzie nauczycielskim lat 10, wdowa i sierota po nim nie dostały zaopatrzenia, a tylko dano im jednorazową odprawę, wdowie w kwocie 225 kor, a sierocie w kwocie 112 kor. 50 hal. Po śmierci matki jest sierota na wychowaniu ubogiej krewnej. Zarówno z tego względu, jako też ze względu na sumienną i pilną pracę nauczycielską ojca, proponuje Wydział krajowy, zgodnie z wnioskiem Rady szkolnej krajowej, udzielić Kunańcowi daru z łaski na wychowanie w rocznej kwocie 100 kor., aż do dojścia do 20. roku życia, względnie wcześniejszego zaopatrzenia.

10. Antonina Komarowa, wdowa po nauczycielu ludowym, wniosła prośbę o podwyższenie jej w drodze łaski pensyi wdowiej. Ponieważ petentce wymierzoną została pensya wdowia zupełnie normalnie, przeto Wydział krajowy, zgodnie z opinią Rady szkolnej krajowej sądzi, że prośbie Komarowej należy odmówić.

Na podstawie powyższego sprawozdania, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Hilaremu Mielnikowi, nauczycielowi 1-klasowej szkoły ludowej w Korczynie, policza Sejm w drodze łaski do emerytury czas jego służby od 1. października 1875 do 3. października 1896.

2. Michałowi Pykowi, nauczycielowi kierującemu dwuklasowej szkoły ludowej w Kulczycach, policza Sejm w drodze łaski czas dwunastoletniej służby wojskowej za 3 lata służby nauczycielskiej.

3. Mieczysławowi Stojałowskiemu, byłemu tymczasowemu nauczycielowi, przyznaje Sejm w drodze łaski stałe zaopatrzenie w kwocie rocznej 150 kor.

4. Michałowi Gruszce, emerytowanemu nauczycielowi ludowemu, podwyższa Sejm w drodze łaski emeryturę z kwoty 210 kor. do kwoty 336 kor. rocznie.

5 Elżbiecie Stefanów, wdowie po byłym tymczasowym nauczycielu ludowym, przyznaje Sejm w drodze łaski pensyę wdowią w rocznej kwocie 200 kor.

6. Józefie Baleyowej, wdowie po nauczycielu ludowym, przyznaje Sejm, oprócz pobieranego obecnie zaopatrzenia od gminy Cebrowa w rocznej kwocie 102 kor. 20 gr. jeszcze dar z łaski w rocznej kwocie 200 kor.

7. Helenie Geradowej, wdowie po nauczycielu ludowym, przyznaje Sejm w drodze łaski stałe zaopatrzenie w rocznej kwocie 200 kor., oraz dodatek na wychowanie dwojga niezaopatrzonych dzieci po 50 kor. rocznie na każde z nich, aż do ukończenia przez nie 20 lat życia, lub wcześniejszego zaopatrzenia.

8. Joannie Jarosiewiczównej, sierocie po nauczycielu ludowym, przyznaje Sejm w drodze łaski dar stały w rocznej kwocie 100 kor., aż do dojścia do 20. roku życia lub wcześniejszego zaopatrzenia.

9. Włodzimierzowi Kunańcowi, sierocie po nauczycielu ludowym, przyznaje Sejm w drodze łaski dar na wychowanie w rocznej kwocie 100 kor., aż do dojścia do 20. roku życia lub wcześniejszego zaopatrzenia.

10. Sejm przechodzi do porządku dziennego nad petycyą Antoniny Komarowej o podwyższenie jej pensyi wdowej.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.

L. W. 8517/1901.

We Lwowie, dnia 29. maja 1901.

Aleg. 30

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie utworzenia we Lwowie zakładu dla kształcenia kandydatów na nauczycieli religii mojżeszowej w szkołach ludowych.

Wysoki Sejmie!

W sprawie kształcenia kandydatów na nauczycieli religii izraelickiej w szkołach ludowych, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 5. lutego 1897 uchwałę wzywającą c. k. Rząd, a względnie Radę szkolną krajową, „aby przy Seminaryum nauczycielskiem we Lwowie udzielanie nauki religii mojżeszowej urządziła w ten sposób, iżby kandydaci na nauczycieli religii mojżeszowej bez uszczerbku ogólnego wykształcenia w obranym przez siebie specyalnym zawodzie, należycie wykształcić się mogli".

Uchwała powyższa nie odniosła skutku. W reskrypcie z dnia 28. stycznia 1898 l. 30.638, podanym w swoim czasie do wiadomości Wysokiego Sejmu, oświadczył p. Minister wyznań i oświaty, że organiczne przyłączenie projektowanej nauki fachowej do seminaryum nauczycielskiego, nie jest możliwe ze względu na cel nauki seminaryum nauczycielskiego, określony statutem organizacyjnym. Natomiast oświadczył p. Minister, że cel w projekcie tym wskazany, dałby się osiągnąć przez założenie samoistnego prywatnego zakładu dla kształcenia nauczycieli religii izraelickiej w Galicyi, któryby także uczniom seminaryum nauczycielskiego umożliwił otrzymywanie kwalifikacyi do udzielania nauki religii. Zakład taki mógłby — zdaniem p. Ministra — powstać za inicyatywą lwowskiej gminy wyznaniowej izraelickiej przy współudziale zamożniejszych gmin wyznaniowych — i mógłby uzyskać ze strony Państwa subwencyę aż do wysokości czwartej części kosztów utrzymania.

Wskutek tej decyzyi c. k. Rada szkolna krajowa odniosła się do Przełożeństwa gminy wyznaniowej izraelickiej we Lwowie, aby w sprawie założenia prywatnego zakładu dla kształcenia nauczycieli religii izraelickiej wzięła inicyatywę i poczyniła u innych gmin wyznaniowych izraelickich w kraju starania celem uyskania środków utrzymania tego zakładu.

Alegat

Czyniąc zadość temu wezwaniu, lwowska gmina wyznaniowa izraelicka w piśmie z dnia 15. lipca 1900 l. 590 tu pod /. załączonem, oświadczyła gotowość powołania do życia już w najbliższym czasie zakładu dla kształcenia nauczycieli religii mojżeszowej i utrzymywania go własnem staraniem pod warunkiem, jeżeli otrzyma zapewnienie subwencyi rocznej po 2000 koron tak ze strony państwa jak kraju.

W dołączonym do tego pisma kosztorysie obliczone są roczne koszta utrzymania na 8.000 k., z czego wynika, że żądane subwencye przedstawiają połowę kosztów utrzymania, podczas gdy drugą połowę gmina izraelicka lwowska przyjmuje na siebie.

Ze względu, że potrzeba odpowiedniego kształcenia kandydatów na nauczycieli religii mojżeszowej w szkołach ludowych jest powszechnie odczuwaną i także przez Wysoki Sejm już dwukrotnie uznaną została, zważywszy dalej, że potrzebie tej projektowany przez lwowską gminę izraelicką zakład uczyni zadość, a wymagana od kraju subwencya roczna na utrzymanie zakładu jest umiarkowaną, — Wydział krajowy pismem z 21. listopada 1900 l. 54221 oświadczył Przełożeństwu gminy izraelickiej, że gotów jest przedstawić Wysokiemu Sejmowi wniosek na przyznanie projektowanemu zakładowi subwencyi rocznej z funduszu krajowego w kwocie 2000 K pod warunkiem, jeżeli subwencya co najmniej w takiej samej wysokości przyznaną zostanie zakładowi temu z c. k. Skarbu państwa i pod dalszym warunkiem, jeżeli język polski będzie wykładowym w zakładzie z wyjątkiem jednego przedmiotu hebrajskiego. W przypuszczeniu zaś, że zakład już z początkiem roku szkolnego 1901/2 wejdzie w życie, postanowił oraz Wydział krajowy wstawić do preliminarza funduszu szkolnego krajowego na r. 1901 przypadającą na cztery ostatnie miesiące bieżącego roku część powyższej subwencyi w kwocie 666 K.

Wydział krajowi wnosi:

Wysoki Sejm raczy:

1) przyjąć niniejsze sprawozdanie do wiadomości;

2) upoważnić Wydział krajowy do wstawiania do preliminarza funduszu szkolnego krajowego począwszy od r. 1902 corocznie kwoty 2000 koron tytułem subwencyi dla utrzymywanego przez zbór izraelicki we Lwowie zakładu dla kształcenia kandydatów na nauczycieli religii mojżeszowej w szkołach ludowych;

3) wstawić do budżetu funduszu szkolnego krajowego na r. 1901 kwotę 666 K tytułem subwencyi dla powyższego zakładu na wypadek powołania go do życia z początkiem roku szkolnego 1901/2.

Z Rady Wydziału krajowego król. Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
***S. Badeni** w. r.*

Sprawozdawca:
***Dr. Józef Wereszczyński** w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Odpis pisma

Przełożeństwa zboru izraelickiego we Lwowie z dnia 15. lipca 1900 l. 590 do Wydziału krajowego.

Wysoki Wydziale krajowy!

Już od dawna kiełkuje w tutejszej gminie wyznaniowej izraelickiej myśl powołania do życia zakładu dla kształcenia kandydatów na nauczycieli religii mojżeszowej w szkołach ludowych w Galicyi.

Wiadomo bowiem powszechnie, jak bardzo niedomaga nauka religii mojżeszowej w szkołach ludowych i średnich w kraju dla braku należycie ukwalifikowanych nauczycieli tej religii. Brak ten daje się tem dotkliwiej uczuwać, ileże ustawami krajowemi postanowiono, że nauczycielami religii mojżeszowej mogą być jedynie tylko kandydaci z ukończoną szkołą rabinacką i ze złożonym z dobrym skutkiem egzaminem rabinackim, lub też ukwalifikowani kandydaci na nauczycieli szkół ludowych, mogący się zarazem wykazać uzdolnieniem do udzielania nauki religii mojżeszowej. Otóż o takich właśnie kandydatów trudno, ba, wręcz nawet niemożliwem jest ich pozyskać. Z jednej bowiem strony nie może być mowa ze względu na szczupłą dotacyę posad nauczycielskich w ogólności o powołaniu na nie osób z ukończoną szkołą rabinacką i z kwalifikacyą rabina, z drugiej zaś strony kandydaci z patentem do udzielania nauki w szkołach ludowych nie mogą bynajmniej kompetować o takie posady, gdyż nie mają należytego fachowego uzdolnienia do udzielania nauki religii.

Kształcący się bowiem na nauczycieli szkół ludowych nie mają nawet sposobności do uzyskania kwalifikacyi do udzielania nauki religii mojżeszowej, gdyż w seminaryach przedmiotu tego albo wcale nie wykładają, a jeżeli wykładają, to nie w należytej mierze. Jedyny w tym kierunku wyjątek stanowi c. k. seminaryum we Lwowie, gdzie obecnie od roku dopiero nauka religii mojżeszowej przez ukwalifikowanego rabina i doktora filozofii w należyty sposób bywa wykładaną.

Mimo ten należyty wykład nauki religii mojżeszowej w c. k. seminaryum nauczycielskiem we Lwowie, nie może ulegać wątpliwości, że niezbędnem jest utworzenie osobnego zakładu, w którym nauka ta w szerszych byłaby wykładaną rozmiarach, by w ten sposób na przyszłość uzyskać możność wykształcenia dzielnych nauczycieli religii. Leży to zarówno w interesie gminy wyznaniowej jak w interesie państwa i kraju. Wprawdzie istnieje we Wiedniu izrael. zakład teologiczny, jednakowoż tenże kształci przeważnie kandydatów na rabinów, a nie wydaje się nam ze względu na nasze stosunki krajowe odpowiedniem brać wzgląd jedynie na pomienione seminaryum rabinackie, lecz owszem wypada nam wszelkich dołożyć starań, by w kraju stworzono instytut, któryby bardziej uwzględniał stosunki krajowe, któryby zapobiegał potrzebom i wymaganiom krajowym. Dla nas bowiem najważniejszą jest rzeczą dbać

o to, by uczeń tego instytutu, a przyszły nauczyciel religii mojżeszowej gruntownie był w języku polskim wykształcony, by dobrze nim władał słowem i pismem, by znał dokładnie historyę żydów w Polsce, oraz historyę i literaturę polską, by w szczególności korzystnie i skutecznie mógł działać w kierunku uobywatelania i oświecenia ciemnych jeszcze mas żydowskich.

Otóż tego skutku z nauki w seminaryum wiedeńskiem spodziewać się nie można, a gdy nadto uczeń tamtejszy łatwo znajdzie w miejscowości niemieckiej lub za granicą posadę bądź co bądź od galicyjskiej intratniejszą, to nie można nawet przypuścić, by na takąż w Galicyi reflektował, skoro stosunki gmin wyznanionych na prowincyi wcale nie są jeszcze odpowiednio wymogom nowoczesnym uregulowane i wobec znacznej jeszcze ciemnej i sfanatyzowanej ludności izr. wiele, bardzo wiele pozostawiają do życzenia. Zresztą nie każdy uczeń galicyjski jest w stanie ponosić znaczniejsze koszta nauki i utrzymania się we Wiedniu.

Otóż chcąc zadosyć uczynić koniecznej potrzebie i stosunkom kraju, by uzyskać w pierwszej linii zdolnych nauczycieli religii mojżeszowej, gotowa jest gmina wyznaniowa izr. we Lwowie w miarę swych zasobów, w miarę i tak już bardzo znacznych wydatków ponoszonych na cele szkolne, przyczynić się ze swej strony do umożliwienia powołania do życia odpowiedniego zakładu dla kształcenia nauczycieli religii mojżeszowej dla szkół w kraju.

Snać w uznaniu potrzeby takiego zakładu uchwalił Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 5. lutego 1894 polecić Wysokiemu Wydziałowi krajowemu, ażeby w porozumieniu z Wysoką c. k. Radą szkolną krajową wziął pod rozwagę sprawę powołania do życia takiego zakładu. W wykonaniu tego polecenia zwrócił się Wysoki Wydział krajowy reskryptem z 5. lutego 1895 z zapytaniem do gmin wyznaniowych w kraju co do przyczynienia się do kosztów urządzenia i co do ewentualnej subwencyi rocznej z ich strony, zbór tutejszy odpowiedział pismem z 24. marca 1895 l. 207/222, że gotów jest przyczynić się jednorazową kwotą 300 złr. do kosztów urządzenia, oraz roczną subwencyą 500 złr. na cel utrzymania takiego zakładu.

Następnie otrzymaliśmy ze strony Wys. Wydziału krajowego zawiadomienie z 9. kwietnia 1897 l. 9001 o powziętych w tej sprawie przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z 5. lutego 1897 dalszych uchwałach, a mianowicie: „że Wysoki Sejm wezwał Wysoki c. k. Rząd, aby przy seminaryum nauczycielskiem we Lwowie udzielanie nauki religii mojżeszowej urządził w ten sposób, iżby kandydaci na nauczycieli religii mojżeszowej bez uszczerbku ogólnego wykształcenia w obranym przez siebie specyalnym zawodzie należycie wykształcić się mogli“, dalej: „Wysoki Sejm wyraził życzenie, ażeby w razie, gdyby fundusz krajowy miał się przyczyniać do kosztów zaprowadzenia i utrzymania nauki religii mojżeszowej, zastrzeżonym został należyty wpływ dla reprezentacyi krajowej na mianowanie profesorów i sposób nauki“, — wreszcie że: „Sejm polecił Wydziałowi krajowemu, ażeby przeprowadził rokowania ze wszystkimi znaczniejszymi zborami izr. w kraju i starał się je nakłonić do utworzenia pewnej liczby stypendyów przeznaczonych wyłącznie dla uczni izraelitów, zapisanych do lwowskiego seminaryum nauczycielskiego, względnie na rozpocząć się mającą naukę religii mojżeszowej“.

W intymacie tego zawiadomienia podnosi Wysoki Wydział krajowy, „iż ważna sprawa utworzenia instytucyi dla kształcenia przyszłych nauczycieli religii izr. została w zasadzie przez Wysoki Sejm pomyślnie rozstrzygniętą, a obecnie chodzić będzie jedynie o jak najrychlejsze wprowadzenie w życie postanowień Wysokiego Sejmu i zapewnienie nowo powstać mającej Instytucyi pożądanego powodzenia“.

W dalszym toku tej akcyi otrzymaliśmy ze strony Wysokiej c. k. Rady szkolnej krajowej reskrypt z dnia 12. kwietnia 1898 l. 3263 z zawiadomieniem, że Jego Exc. P. Minister wyznań i oświecenia reskryptem z dnia 28. stycznia 1898 l. 30638/97 nie przychylił się do wniosku o założenie kursu dla kandydatów na nauczycieli religii izr. przy c. k. seminaryum nauczycielskiem męskiem we Lwowie, natomiast wyraził zdanie, iż „należałoby założyć samoistny prywatny zakład dla kształcenia nauczycieli religii izr. w Galicyi, na który to cel możnaby ze strony państwa uzyskać subwencyę nie przekraczającą czwartej części aproksymatywnych kosztów utrzymania zakładu“.

Na tem miejscu mamy zaszczyt przedewszystkiem złożyć niniejszem Wysokim c. k. władzom rządowym i krajowym imieniem tutejszej gminy wyznaniowej izr.

nasze uprzejme i serdeczne podziękowanie za tak życzliwe i przychylne traktowanie tej sprawy powołania do życia projektowanego zakładu, za łaskawe zabiegi i starania w tej mierze, a w szczególności Wys. c. k. Radzie szkolnej krajowej za wyjednanie usystemizowania przy c. k. seminaryum nauczycielskiem męskiem we Lwowie osobnej posady nauczyciela głównego dla nauki religii mojżeszowej ze studyami akademickiemi i fachową kwalifikacyą rabinacką.

Czyniąc zadość wezwaniu Wys. Rady szkolnej krajowej do dalszej akcyi w sprawie założenia projektowanego zakładu, pozwalamy sobie niniejszem przedłożyć projekt urządzenia takiego zakładu, w szczególności plan naukowy pod 1. i preliminarz kosztów pod 2.

Załąc. 1.
Załąc. 2.

Co do planu naukowego zauważamy, iż obliczony na 12 godzin tygodniowo jest rozwinięciem planu nauki zaprowadzonego w seminaryum nauczycielskiem.

Posady nauczycielskie w planie wyrażone, zamierzamy poruczyć rabinowi gminnemu p. Dr. Jecheskielowi Caro, który też będzie kierownikiem zakładu, dalej rabinowi p. Dr. Markusowi Schorowi, który jest zastępcą c. k. nauczyciela w seminaryum nauczycielskiem, i p. rabinowi Dr. Samuelowi Wolffowi Guttmanowi, który jest dyrektorem naszej szkoły ludowej izr. dla chłopców.

Wszyscy trzej pomienieni kandydaci mają kwalifikacye rabinackie oraz akademickie stopnie filozofii, a że każdy z nich ma wymienioną wyżej posadę służbową we Lwowie, dlatego sądzimy, że wystarczy preliminowana na wynagrodzenia dla nich za uboczne zajęcie przy projektowanym zakładzie roczna kwota 4200 koron.

Jak świadczy preliminarz kosztów, wynoszą one w przybliżeniu 8000 koron rocznie.

Do kosztów tych gotowi jesteśmy przyczynić się oddaniem do użytku lokalu w jednym z naszych budynków szkolnych w naturze wraz z opałem, światłem i usługą, co łącznie przedstawia równowartość co najmniej 1800 koron rocznie.

Ze strony innych gmin wyznaniowych izr. w kraju nie liczymy na razie na wydatniejszą pomoc, o ile nam bowiem znane są stosunki ich finansowe, nie pozwalają takowe na wydatniejsze zasilanie funduszów na cele projektowanego zakładu czy to w drodze stypendyów dla uczni, czy to w drodze bezpośredniej subwencyi. Dlatego też preliminowaliśmy, wciągając w rachubę Kraków i kilka jeszcze tylko większych gmin wyznaniowych w kraju, co najwyżej od nich łączny datek 1000 koron rocznie. Że przypuszczenia te nasze są słuszne i uzasadnione, wynika z faktu, że jakkolwiek Wysoki Wydział krajowy bezpośrednio, oraz my z naszej strony odnieśliśmy się byli do 30 gmin wyznaniowych większych miast w kraju jeszcze w r. 1895, a powtórnie po odbytym dnia 2. maja b. r. wiecu zborów izr. w Galicyi, na którego porządku dziennym postawiliśmy sprawę pomienionej subwencyi, względnie stypendyów, mimo to nie otrzymaliśmy dotychczas prócz z Krakowa żadnej odpowiedzi, względnie wiadomości o uchwale w tym kierunku powziętej. Nie można tu bowiem pominąć milczeniem okoliczności zresztą powszechnie wiadomej, iż przeważna część reprezentacyj gmin wyznaniowych izr. w kraju z kilkoma tylko policzyć się mogącymi wyjątkami rekrutuje się w swym składzie z warstw żydowskich pod względem religijnym konserwatywnych. Otóż zapatrywania tych reprezentacyj nie odpowiadają jeszcze nowoczesnym wymogom w kierunku kulturnym i oświecenia i dlatego też niechętnem one patrzą okiem na poruczanie nauki religii mojżeszowej siłom nauczycielskim umiejętnie wykształconym choćby nawet z kwalifikacyą rabinacką po zawodowych ku temu szkołach rabinackich uzyskaną.

Dlatego też ograniczyliśmy się na razie na preliminowaniu tylko 6 stypendyów wartości 1440 koron, oraz 1000 koron subwencyi ze strony gmin wyznaniowych izr. w kraju.

Że stypendya są potrzebne, dał już temu wyraz Wys. Wydział krajowy w reskrypcie wyżej powołanym, względnie Wysoki Sejm, i piszemy się na to w zupełności, albowiem w ten tylko sposób można będzie uczniom seminaryum nauczycielskiego zapewnić uczęszczanie do projektowanego zakładu, a uczniowie tacy, to najcenniejszy materyał dla tego zakładu.

Nie ulega wątpliwości, iż jakkolwiek projektowany zakład nauczycielski nie tyle będzie miał tylko wartość lokalną dla Lwowa, ile głównem swojem przeznaczeniem nieocenioną wartość dla całego kraju, mimo to cały ciężar jego utrzymywania ciężyć będzie na tutejszej gminie wyznaniowej.

Otóż gmina ta wyznaniowa w uznaniu koniecznej potrzeby takiego zakładu, podjąwszy inicyatywę w tej sprawie, nie chce dlań szczędzić ofiar, byle doprowadzić do skutku zamierzone dzieło, po którym tak zbawiennych i pomyślnych spodziewa się skutków w kierunku podniesienia stanu nauki religii mojżeszowej w kraju i tem samem podstaw etycznego i społecznego życia przyszłych pokoleń.

Gmina jednak wyznaniowa izrael. we Lwowie, ponosząca i tak już bardzo znaczne ciężary na cele szkolne i walcząca już z tego powodu z dosyć uciążliwymi niedoborami w swych funduszach, nie podoła przyjętemu na się w niniejszej sprawie dobrowolnie zadaniu, jeżeli usiłowania jej nie zostaną odpowiednio poparte, jeżeli nie zostanie zapewniona jej pomoc materyalna w drodze stałej subwencyi rocznej tak ze strony Wysokiego c. k. Rządu jak i kraju. Wówczas dopiero byt i utrzymanie projektowanej instytucyi może być zapewnione. Na razie chodzi o wprowadzenie jej w życie. Ku temu, jak wykazaliśmy, potrzebną jest stosunkowo nieznaczna kwota 8000 koron rocznie.

Odwołując się tedy do przyrzeczenia danego przez Wys. Radę szkolną krajową, względnie przez Ministerstwo w powołanym wyżej reskrypcie, nie mniej do wyrażonych niejednokrotnie przez Wys. Reprezentacyę krajową w niniejszej sprawie intencyj — pozwalamy sobie zwrócić się do Wys. Rady szkolnej krajowej oraz do Wys. Reprezentacyi krajowej z uprzejmą prośbą o łaskawe udzielenie nam na cel projektowanego zakładu kształcenia kandydatów na nauczycieli religii mojżeszowej subwencyi rocznej po 2000 koron. Chcąc w interesie sprawy zakład ten jak najprędzej mieć wprowadzony w życie, ograniczyliśmy preliminarz kosztów do najniezbędniejszych na razie potrzeb i wydatków, a szczęśliwemu tylko zbiegowi okoliczności zawdzięczyć należy, że pozycya na honorarya profesorskie może obecnie tak nisko być preliminowaną, skoro mamy 3 wybitne siły nauczycielskie tak tanim kosztem do dyspozycyi.

Jeżeli tedy otrzymamy zapewnienie co do wyszczególnionych powyżej subwencyi po 2000 koron czyli razem 4000 koron, gotowi jesteśmy wprowadzić w życie projektowany zakład już z początkiem roku szkolnego 1900/1 i obowiązujemy się pokryć z własnych funduszów resztę preliminowanych kosztów w kwocie 4000 koron, o ile nie wpłyną preliminowane przez nas dochody i okażą się braki do pokrycia. Zależy nam bowiem bardzo w interesie ogólno-krajowym oraz samej sprawy czem prędzej aktywować ten zakład i dlatego tak znaczną gotowi jesteśmy ponieść ofiarę, tak znacznie wyższą od podanych poprzednio przez nas kwot w tej sprawie.

Obecnie więc najstosowniejsza pora do powołania do życia tego zewsząd za nagląco-niezbędny uznanego zakładu, a możemy niepłonną żywić nadzieję, że z biegiem czasu przy ofiarności i dobroczynności społeczeństwa wzmogą się też jego fundusze i dochody.

Co się tyczy wpływu wysokich władz rządowych i krajowych, oraz tutejszej gminy wyznaniowej izrael. gotowi jesteśmy wejść w bliższe szczegóły i warunki, bądź to pisemnie, bądź też w krótkiej drodze we właściwym czasie, gdy zajdzie ku temu potrzeba.

Na razie prosimy uprzejmie w interesie sprawy, o możliwe jak najspieszniejsze łaskawe traktowanie i załatwienie niniejszej prośby.

Subalegat 1. do sprawozdania LW. 8517/1901.

Plan organizacyjny.

Celem zakładu jest wykształcenie żydowskich kadydatów stanu nauczycielskiego na nauczycieli religii mojżeszowej w szkołach ludowych i wydziałowych.

Zwyczajnymi uczniami zakładu są z reguły uczniowie 3 wyższych kursów c. k. seminaryum nauczycielkiego, przygotowujący się do uzyskania ustawowej kwalifikacyi nauczycielskiej. Wobec tego należy wydać świadectwo dojrzałości czyli uzdolnienia z nauk w zakładzie tylko tym kandydatom, którzy już uzyskali ustawową kwalifikacyę nauczycielską.

Zakład jest instytucyą lwowskiej gminy wyznaniowej izr. Reprezentacya zboru izr. we Lwowie uchwala statut zakładu i ustanawia kuratoryę.

Językiem wykładowym jest język polski (z wyjątkiem jednego przedmiotu hebrajskiego).

Kuratorya zakładu może zezwolić eksternistom na uczęszczanie do zakładu i złożenie egzaminu.

Nauka dzieli się na 3 stopnie czyli oddziały, z których każdy obejmuje jeden kurs roczny.

Nauka udzielaną będzie przez 12 godzin tygodniowo i obejmuje 4 przedmioty: 1) przedmioty hebrajskie, 2) historyę i literaturę żydowską, 3) systematyczną naukę religii, 4) retorykę i ćwiczenia homiletyczne.

Dla każdego z pierwszych 3 oddziałów przeznaczona jest jedna siła nauczycielska, a mianowicie jedna dla kierownictwa i udzielania nauki przez 2 godziny tygodniowo, druga do udzielania nauki przez 5 godzin, trzecia przez 5 godzin tyg.

Corocznie odbędą się egzamina kandydatów i należy wydawać świadectwa.

Egzamina dojrzałości czyli uzdolnienia odbędą się przed komisyą.

Przedmiotów hebrajskich uczyć będzie dyrektor szkoły izr. ludowej p. Dr. Samuel Wolf Guttmann, historycznych zastępca c. k. nauczyciela przy seminaryum nauczycielskiem we Lwowie Lwowie p. rabin Dr. Markus Schor, kierownictwo obejmie i uczyć będzie nauk religijnych (3 i 4) rabin lwowski p. Dr. Jecheskiel Caro.

Przedmioty naukowe.

I.

Przedmioty hebrajskie. Nauka jezyka hebrajskiego i gramatyka. Lektura biblii. Tłómaczenie. Objaśnienia gramatyczne i realja. Egzegeza podług komentatorów Rasze i Nachmanidesa. Przygotowanie do Miszny. Ćwiczenia homiletyczne i pisemne.

II.

Historya żydów i literatura. Od Ezry do najnowszych czasów traktowania przeważnie w życiorysach najwybitniejszych mężów. Historya żydów w Polsce. Stare tłómaczenia biblii. Początek Miszny. Epoka talmudu i Gaonatu. Epoka hiszpańsko-francuska i niemiecko-polska.

III.

Systematyczna nauka religii. Dogmatyka żydowska według Majmonidesa i Alby. Nauka o obowiązkach podług Bechaji. Przygotowanie do nauki filozofii religijnej podług Sadii. Homiletyczna lektura Midraszu. Ustne i pisemne ćwiczenia homiletyczne. Liturgia i rytualia na cały rok dla wszystkich sobót, nowin, świąt i postów podług kodeksu Chai Adam.

IV.

Retoryka dla wyższego oddziału 1 godz. tyg. ćwiczenia homiletyczne.

Subalegat 2. do sprawozdania LW. 8517/1901.

Kosztorys.

Lokal, opał, oświetlenie, usługa	1800 koron
Honorarya, kierownictwo i profesorowie . .	4200 „
Przybory naukowe (książki itp.)	560 „
Stypendya	1440 „
Razem . . .	8000 koron.

LW. 33.058/901.

We Lwowie, dnia 1. czerwca 1901.

Akt 31

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie restauracyi Zamku w Olesku.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 18. marca 1899 r. upoważnił Wys. Sejm Wydział krajowy do przeprowadzenia w Zamku Oleskim robót adaptacyjnych potrzebnych dla pomieszczenia w nim dopełniających kursów rolniczych szkoły ludowej w Olesku i wstawił na ten cel do budżetu krajowego sumę 10.000 zł. w. a. jako kredyt do dyspozycyi Wydziału krajowego.

Uchwała powyższa została zaraz w roku 1899 wykonaną. Mianowicie zrestaurowano i zaadaptowano na użytek kursu rolniczego 5 sal na 1 piętrze w lewem skrzydle Zamku, zaś w parterze prawego skrzydła urządzono mieszkanie dla kierownika kursu, nadto w dziedzińcu zamkowym wymurowano nowy budynek na skład narzędzi rolniczych i ziemiopłodów, sam dziedziniec zaś i w ogóle cały gmach uporządkowano o tyle, o ile to było niezbędnem, aby mu odjąć pozór rudery. Z początkiem października 1899 oddano zrestaurowane części Zamku Władzy szkolnej do użytku na cel pomieszczenia kursu rolniczego, który w jesieni 1899 r. rzeczywiście wprowadzony został w życie.

O tem wykonaniu uchwały zdał Wydział krajowy sprawę Wys. Sejmowi w zeszłorocznem sprawozdaniu z czynności, obecnie zaś uzupełnia je przedstawieniem sprawy kosztów, spowodowanych wykonaniem powyższej uchwały.

Pierwotny kosztorys częściowej restauracyi Zamku Oleskiego dla umieszczenia w nim kursu rolniczego opiewał na sumę 8000 zł, w. a. Na tym kosztorysie oparł Wydział krajowy swe sprawozdanie z dnia 28. listopada 1898 r. L. 65.810, ale już wówczas zaznaczył wyraźnie, że suma ta według wszelkiego prawdopodobieństwa okaże się niedostateczną, bo objęte są w niej tylko wydatki potrzebne ściśle na urządzenie ubikacyj dla kursu rolniczego, nie są zaś uwzględnione koszta sporządzenia całego budynku, nieuniknione przed oddaniem go na cel zamierzony, nie są również uwzględnione w należytej mierze nadprogramowe wydatki, które łatwo zdarzyć się mogą po rozpoczęciu robót w tych starych murach i sklepieniach.

Z tych powodów uważał Wydział krajowy już wówczas za rzecz konieczną, aby suma kosztorysowa została podwyższoną na 10.000 zł. w. a., spodziewając się w granicach tej sumy znaleść fundusz dostateczny nietylko na wykonanie robót potrzebnych dla umieszczenia w Zamku kursu rolniczego, ale także na nieuniknione z powodu tej częściowej rekonstrukcyi ogólne roboty restauracyjne.

Po uchwaleniu przez Wys. Sejm kredytu w kwocie 10.000 zł. poruczył Wydział krajowy wykonanie robót w Zamku architekcie lwowskiemu, p. Michałowi Kowalczukowi

z poleceniem, aby granic ułożonego przez siebie kosztorysu ściśle przestrzegał. Jakoż z ostatecznego zestawienia rachunków przekonał się Wydział krajowy, że wydatki na samą rekonstrukcyę potrzebną dla kursu rolniczego nietylko nie przewyższyły preliminowanej w kosztorysie sumy, ale jej nawet nie dosięgły.

Natomiast wydatki na niezbędną z powodu tej rekonstrukcyi ogólną restauracyę budynku, były w kosztorysie o wiele za nisko preliminowane.

W toku robót okazała się przedewszystkiem potrzeba wzmocnienia i naprawy znacznej części starych murów, a wysłany przez Wydział krajowy na inspekcyę c. k. radca budowniczy p. Braunseis uznał za niezbędne zarządzić wzmocnienie około 150 metrów kubicznych murów, co spowodowało nadkosztorysowy wydatek w kwocie przeszło 1500 zł. W dalszym ciągu restauracyi komisya wydelegowana z Wydziału krajowego była zmuszoną zarządzić wykonanie całego szeregu nieprzewidzianych w kosztorysie robót, które były nieodzowne w celu utrzymania Zamku, tudzież w celu usunięcia rażących uszkodzeń nadających Zamkowi cechę ruin. Ogólny koszt tych robót dodatkowych wynosił z górą 2000 zł

Przedłożony przez przedsiębiorcę rachunek kolaudacyjny opiewający na sumę 12.349 złr. 13 ct. aw., został po przeprowadzeniu kolaudacyi sprawdzony przez Wydział krajowy na sumę ogólną 11.980 złr. 84 ct. aw. Gdy zaś kredyt przez W. Sejm uchwalony wynosi 10.000 złr., okazuje się przekroczenie w kwocie 1980 złr. 84 ct., wykazane w zamknięciu rachunkowem funduszu krajowego za rok 1899 w rubr. VIII. poz. 136 wydatków.

Ze względu że przekroczenie to wynikło z wykonania całego szeregu nieprzewidzianych w kosztorysie robót, które okazały się niezbędnie potrzebne mi dla należytego przeprowadzenia rekonstrukcyi zamku, uchwałą W. Sejmu z 18. marca 1899 poleconej, Wydział krajowy uprasza o uznanie tego przekroczenia kredytu za usprawiedliwione.

Uchwałą z dnia 3. maja 1900 przekazał Wys. Sejm Wydziałowi krajowomu petycyę koła c. k. konserwatorów Galicyi wschodniej o udzielenie subwencyi 7000 koron na restauracyę komnat królewskich Zamku Oleskiego.

W petycyi swej pp. konserwatorowie, zaznaczając wielką, artystyczną a zwłaszcza historyczną wartość Zamku Oleskiego, jako miejsca urodzenia króla Jana Sobieskiego, przedstawiają konieczną potrzebę bezzwłocznego przystąpienia do restauracyi komnat królewskich na I. piętrze prawego skrzydła Zamku. Konserwatorowie podnoszą, że ze swej strony uczynili już pierwszy krok do tej restauracyi, postarali się bowiem własnym kosztem o umiejętne odrestaurowanie starych malowideł olejnych zdjętych z sufitu jednej z sal królewskich i kazali sporządzić kosztorys restauracyi tych komnat królewskich, w których zachowały się dotychczas resztki ozdób architektonicznych i dekoracyjnych. Według tego, do petycyi dołączonego kosztorysu, sporządzonego przez architekta, p. Władysława Halickiego, koszt odnowienia 4 komnat królewskich tudzież klatki schodowej wynosiłby 5000 złr. czyli 10.000 K., na pokrycie tego kosztu ofiarują konserwatorowie z corocznie udzielanej im przez Wys. Sejm dotacyi 1.500 złr. czyli 3.000 K. o udzielenie zaś reszty w kwocie 3.500 złr. czyli 7.000 K., udają się z prośbą do W. Sejmu.

Wydział krajowy stosując się do przytoczonej powyżej uchwały W. Sejmu, delegował swego członka Dr. Józefa Wereszczyńskiego do zbadania rzeczy na miejscu w porozumieniu z kołem c. k. konserwatorów. Dnia 18. lipca 1900 odbyło się w Olesku kokomisyonalne badanie, w którem oprócz wspomnianego delegata Wydziału krajowego wzięli udział c. k. konserwator powiatu Złoczowskiego, prof. Dr. Finkel, Dr. Korzeniowski i architekt Halicki.

Zbadano dokładnie obecny stan sal zamkowych proponowanych do odrestaurowania, oraz przedłożony plan i kosztorys tej restauracyi i uznano jednomyślnie, że sale te warto odrestaurować, że dadzą się przyprowadzić do pierwotnego stanu, że przedłożony plan tej restauracyi jest pod każdym względem odpowiedni a koszta obliczone nie przenoszą rzeczywistej wartości robót wykonać się mających. Następnie przystąpiła komisya do zbadania zewnętrznej strony Zamku i przyszła do przekonania, że szczególnie połowa wschodniej części Zamku aż do wieży nad bramą i wschodnia facyata tej wieży w jak najkrótszym czasie powinna być odrestaurowana, aby Zamek także i na zewnątrz, przynajmniej z tej jednej strony nie przypominał ruiny. W tym celu koniecznem byłoby przeprowadzić restauracyę kilku okien oraz postawić stylową bramę. Komisya poleciła przeto

p. Halickiemu, aby dodatkowo do przedłożonych planów i kosztorysu także w powyższym względzie wypracował i przedłożył odpowiednie plany i kosztorysy.

Przedłożony wskutek tego dodatkowy kosztorys opiewający na sumę 2298 K. przedłożyło c. k. koło konserwatorów Wydziałowi krajowemu z prośbą, aby na restauracyę Zamku Oleskiego preliminował tę kwotę oprócz poprzednio żądanych 7000 K. — razem przeto kwotę 9298 K.

Pomimo uznania ważności i potrzeby jaknajrychlejszego przeprowadzenia projektowanej przez koło c. k. konserwatorów restauracyi, nie mógł Wydział krajowy w obecnem finansowem położeniu kraju przychylić się do tego wniosku c. k. konserwatorów. Pragnąc jednakowoż umożliwić przynajmniej rozpoczęcie robót i w nadziei, że w przyszłych latach przy pomyślniejszych warunkach, może dalsza pomoc będzie możliwą, postanowił na cel restauracyi komnat królewskich w Zamku Oleskim wstawić do preliminarza na r. 1901 kwotę 2000 K.

Na podstawie tego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wykazane w zamknięciu rachunkowem funduszu krajowego za rok 1899

1) przekroczenie dozwolonego uchwałą z 18. marca 1899 kredytu w sumie 10.000 złr. na rekonstrukcyę części Zamku Oleskiego dla pomieszczenia w nim dopełniającego kursu rolniczego szkoły ludowej w Olesku — o kwotę 1980 złr. 84 ct. a. w., uznaje Sejm za usprawiedliwione;

2) Na cel restauracyi komnat królewskich w Zamku Oleskim przyznaje Sejm subwencyę z funduszu krajowego w kwocie 2000 K. i wstawia tę sumę do budżetu kraj. na r. 1901.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.

LW. 36.137/1901.

We Lwowie, dnia 4. czerwca 1901.

Akg. 32

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie prowizoryum budżetowego na miesiąc lipiec i sierpień 1901 r., oraz dodatkowe sprawozdanie w przedmiocie budżetu krajowego na r. 1901.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 21. grudnia 1900 upoważnił Wysoki Sejm na przeciąg pierwszego kwartału r. 1900:

a) Wydział krajowy do czynienia wydatków zwyczajnych z funduszu krajowego na rachunek roku budżetowego 1901 na podstawie budżetu na r. 1900 i

b) do pobierania na rzecz funduszu krajowego dodatków do państwowych podatków bezpośrednich według wymiaru oznaczonego na r. 1900.

Gdy termin powyższą uchwałą zakreślony dobiegał do końca, a Wydział krajowy na kilkakrotne w właściwej drodze czynione przedstawienia, domagające się zwołania Wys. Sejmu przed upływem tego terminu, nie otrzymał stanowczej odpowiedzi, odniósł się jeszcze raz odezwą z dnia 19. marca b. r. l. 19.081 do Prezydyum c. k. Namiestnictwa z żądaniem wyjednania zwołania Wys. Sejmu jeszcze przed upływem pierwszego kwartału, tak, aby Wys. Sejm mógł powziąć uchwałę finansową na rok bieżący a tem samem zapewnić prawidłowy tok całej gospodarki krajowej. Zarazem jednak dodał Wydział krajowy, żeby na wypadek, gdyby zwołanie Wys. Sejmu w tym terminie okazało się z ważnych powodów niemożliwem, Prezydyum c. k. Namiestnictwa wyjednało w właściwej drodze Cesarskie rozporządzenie, upoważniające do pobierania w ciągu drugiego kwartału dodatku krajowego w wysokości, ustanowionej przez Wysoki Sejm dla pierwszego kwartału.

Przewidując, że tak z powodu niecierpiących zwłoki spraw państwowych, jak i wskutek niedojścia jeszcze do skutku ustawy państwowej o poborze zwiększonego podatku konsumcyjnego od spirytusu na rzecz funduszów krajowych, c. k. Rząd ociągać się będzie ze zwołaniem Sejmów krajowych, by ich nie postawić wobec nieuregulowanych stosunków finansowych, a z drugiej strony mając na uwadze, że z końcem marca 1901 ustałby faktycznie wpływ dodatku krajowego, a tem samem stanęłaby cała gospodarka krajowa, gdyż nie byłoby z czego pokrywać najniezbędniejszych wydatków na cele szkolne, sanitarne, kultury krajowej wogóle i t. d., Wydział krajowy zamieścił w powołanej wyżej

odezwie to ewentualne żądanie, by przynajmniej tym sposobem zapobiedz grożącemu zastojowi. Obierając zresztą tę drogę, postąpił Wydział krajowy tak, jakto od istnienia ery autonomicznej był zmuszony już trzykrotnie uczynić, mianowicie w latach 1868, 1871 i 1880, w których to latach, również na mocy wyjednanego Najwyższego rozporządzenia pobierano dodatek krajowy w wysokości oznaczonej przez Wys. Sejm dla roku poprzedzającego (Dz. u. kr. nr. 5, ex 1868, Dz. u. kr. nr. 14, ex 1871, Dz. u. kr. nr. 3, ex 1880).

Mając zaś zapewniony wpływ z dodatku, — Najjaśniejszy Pan bowiem przyzwolił z zastrzeżeniem konstytucyjnego ustanowienia budżetu krajowego, na prowizoryczny pobór dodatku krajowego w drugim kwartale, według wymiaru, ustanowionego przez Sejm krajowy na pierwszy kwartał, — mógł tem samem Wydział krajowy pokrywać wydatki, jakie w normalnym biegu spraw są nieuniknione. W pokrywaniu trzymał się Wydział krajowy granic, jakie mu zakreśliła uchwała sejmowa o prowizoryum budżetowem na I. kwartał, z 21. grudnia 1900, t. j. pokrywał tylko wydatki zwyczajne i to na podstawie budżetu na r. 1900.

Zniewolony do zrobienia tego kroku położeniem. wśród którego się znalazł wbrew swym intencyom, zdecydował się nań Wydział krajowy, bo tylko tym sposobem uchronił normalny tok czynności krajowych od dłuższego nie dającego się obliczyć zastoju, a we wniosku ad I.) uprasza Wys. Sejm o przyjęcie tego do wiadomości.

Gdy czas, jaki dzieli dzień zebrania się Wys. Sejmu od końca bieżącego kwartału, okaże się prawdopodobnie za krótkim, aby Wys. Sejm zdołał już powziąć w tym czasie definitywną uchwałę finansową, Wydział krajowy pozwala sobie we wnioskach pod II., III. i IV. zaproponować prowizoryum budżetowe na miesiąc lipiec i sierpień 1901 roku, z tą samą stopą procentową, jak na I. kwartał.

W preliminarzu budżetu funduszu krajowego na rok 1901, przedłożonym Wysokiemu Sejmowi w grudniu 1900 roku, obliczono:

dochody na	21,282.412 K.
wydatki „	21,256.591 „
nadwyżkę dochodów na . . .	25.821 K.

Na dochody złożyły się:

a) tak zwane dochody własne z kwotą . . . . . 7,569.151 K.
b) dochód z dodatku krajowego . . . . . 13,713.261 „

przy zatrzymaniu stopy dodatkowej, z r. 1899, tj. w podatkach gruntowym i domowym 60 gr., a w podatkach bezpośrednich osobistych 66 gr. od każdej korony podatku państwowego (z odpowiednią unormowaną już redukcyą dla powiatów krakowskiego i chrzanowskiego), przyjmując wydatność 1 gr. na 226.000 K.

Wśród dochodów własnych, obliczonych, jak wyżej podano, na 7,569.151 K., najwybitniejsze miejsce zajmowała rub. XVI „Dochody z krajowych opłat konsumcyjnych“ z kwotą 4,944.000 K.

Na sumę tę składały się:

a) *dodatek* do państwowego podatku od *spirytusu* . . .	4,287.000 K.
b) *opłata krajowa od piwa* (ustawa z 4. lipca 1899 Nr. 93 Dziennik ust. kr.)	600.000 „
c) 30% *dodatek* od podatku od wina i t. d. (ustawa powyżej powołana)	57.000 „
Razem j. w. .	4,944.000 K.

Preliminowanie dodatku od spirytusu opierało się na tem uzasadnionem przypuszczeniu, że c. k. Rząd, przedkładając w grudniu z. r. Sejmom wszystkich krajów koronnych równobrzmiący projekt ustawy o wprowadzeniu tego dodatku krajowego z dniem 1. stycznia 1901, nie zaniecha ze swej strony niczego, aby projekt został we wszystkich Sejmach uchwalony. Przypuszczenie to jednak zawiodło, gdyż skutkiem odrzucenia przez Sejm dalmatyński projektu rzecz cała w innych Sejmach krajowych stała się bezprzedmiotową, bo ubył warunek, od którego wedle intencyi c. k. Rządu cała akcya była zależną, brakło mianowicie jednomyślności wszystkich reprezentacyi krajowych.

Trwając jednak w powziętym zamiarze przyjścia z pomocą funduszom krajowym przez zapewnienie im nowego źródła dochodów, postanowił c. k. Rząd wnieść do Izby deputowanych Rady państwa projekt ustawy o podwyższeniu państwowego podatku konsumcyjnego od spirytusu z 70, względnie 90 K na 90, względnie 110 K od hektolitra 100% spirytusu i o przekazywaniu tej nadwyżki t. j. 20 K z każdego hektolitra krajom koronnym.

Projekt ten przez Izbę deputowanych w pewnych szczegółach początkowo zmieniony, przez Izbę panów do pierwotnego brzmienia przywrócony został ostatecznie w Izbie deputowanych na wieczornem posiedzeniu dnia 4. czerwca 1901 w brzmieniu przez Izbę panów ustalonem uchwalony, tak, że będzie mógł jako powzięty „za zgodą obu Izb“ być do najwyższej sankcyi przedłożonym i pocznie już jako ustawa obowiązywać od 1. września 1901.

Skutkiem tego jednak, że ta ustawa wejdzie w życie dopiero 1. września 1901, że zatem w tym roku będzie obowiązwać tylko przez 4 miesiące, całe powyżej przytoczone a do preliminarza budżetu krajowego na rok 1901 w rubr. XVI dochodów wprowadzone obliczenie spodziewanych dochodów z tego źródła musi uledz zmianie.

W rzeczywistości bowiem będzie miał fundusz krajowy w tej rubryce w r. 1901 następujące dochody:

a) *z krajowych opłat od spirytusu i piwa,* pobieranych aż do 31. sierpnia 1901 (na mocy ustawy z 4. lipca 1899 Dz. u. kr. Nr. 93), a więc pobieranych przez 8 miesięcy, to znaczy 8/12 z sumy rocznej 1,583.000 K t. j. . . . 1,055.333 K.

b) *z krajowej opłaty od piwa,* pobieranej dalej po 31-m sierpnia 1901, a więc i przez dalsze 4 miesiące roku 1901, to znaczy 4/12 z rocznej kwoty 600.000 K . . . . . 200.000 „

c) *niezmieniony dodatek od wina,* moszczu i t. d. . . . 57.000 „

d) udział kraju w nadwyżce dochodów z podwyższonego państwowego podatku konsumcyjnego od spirytusu (szczegółowe wyjaśnienie niżej) . . . . . 1,700.538 „

Razem . . 3,012.871 K.

A że w przedłożonym Wys. Sejmowi preliminarzu obliczono dochód tej rubryki na . . . . . 4,944.000 „

przeto w rzeczywistości wypadnie ona niżej o . . . 1,931.129 K.

Skutkiem tego zaś dochody własne zmniejszą się o tę kwotę i przyniosą zamiast preliminowanych 7,569.151 K tylko . . . . . 5,638.022 K.

dochód zaś z dodatku przy stopie z r. 1899 jak wyżej . . 13,713.261 „

Razem tedy . . 19,351.283 K.

co wobec preliminowanych wydatków jak wyżej . . . 21,256.591 „

da niepokrytą kwotę . . . 1,905.308 K.

Do pokrycia tej sumy nie prowadzi zdaniem Wydziału krajowego w obecnych warunkach inna droga, jak tylko zaciągnięcie chwilowej pożyczki, najwyżej za $4^1/_2\%$ oprocentowaniem, zwrotnej z bieżących dochodów w ciągu kilku następnych lat.

Droga ta wydaje się Wydziałowi krajowemu tem bardziej wskazaną, raz że pożyczkę tę będzie mógł zaciągnąć częścią we własnych funduszach, częścią w Banku krajowym, a powtóre dlatego, że nawet zatrzymanie stopy procentowej dodatku z r. 1900 tj. w podatku gruntowym o 5%, a w podatkach osobistych o 6% wyższym od stopy z r. 1899 nie sprowadziłoby jeszcze równowagi budżetowej, boby jeszcze pozostała niepokryta reszta 722.835 K, którąby trzeba pokryć albo dalszem podwyższeniem stopy procentowej dodatku o 4%, albo pożyczką.

Skutkiem tego wybrał Wydział krajowy tę pierwszą drogę i we wniosku pod V prosi o upoważnienie do zaciągnięcia takiej pożyczki, prosi zaś o pozwolenie na pożyczenie zaokrąglonej kwoty 2,000.000 K, gdyż równocześnie wstawia w wydatki kwotę 45.000 K jako półroczne oprocentowanie za czas od 1. lipca do 31. grudnia 1901; skutkiem tego wykazany niepokryty niedobór w kwocie 1,905.308 K wzrośnie do kwoty 1.950.308 K tak, że ostatecznie ustalony sumaryusz wydatków i dochodów funduszu krajowego na r. 1901 przedstawi się, jak następuje:

Wydatki:

a) wedle przedłożonego preliminarza . .		21,256.591 K.
b) dodatkowo w rubr. XIV wydatków nowa pozycya 242, a. półroczny procent od chwilowej pożyczki 2,000.000 K	45.000 K	21,301.591 K.

Dochody:

a) wedle preliminarza dochody własne od rub. I—XV i rub. XVII	2,625.151 „	
b) rub. XVI. z opłat konsumcyjnych, jak wyżej podano	3,012.871 „	
c) z dodatku wedle preliminarza . . .	13,713.261 „	
d) z chwilowej pożyczki	2,000.000 „	21,351.283 „
pozostaje nadwyżka dochodów		49.692 K.

Wydział krajowy wstawia dodatkowo w wydatki oprocentowanie półroczne tej pożyczki, gdyż w razie uzyskania upoważnienia do jej zaciągnięcia będzie ją musiał zaraz zaciągnąć a to dlatego, że przewidziany w rubr. XVI dochód z udziału w państwowym podatku od spirytusu, wynoszący 1,700.538 Kor. płatnym będzie w tym roku według wyraźnego brzmienia uchwalonej przez Radę państwa ustawy dopiero dnia 31. grudnia Brak zaś tej kwoty w miesiącach letnich, gdzie i wpływy z dodatku krajowego są znacznie mniejsze, tem bardziej da się odczuć i siłą faktu zmusi do starania się o gotówkę niezbędną na pokrywanie normalnych bieżących wydatków.

Kończąc na tem dodatkowe sprawozdanie o preliminarzu budżetu krajowego na r. 1901, Wydział krajowy dodaje tylko jeszcze, że podstawę do obrachowania kwoty, ma-

jącej nam przypaść w tym roku z udziału krajów koronnych w nadwyżce dochodów z podniesienia państwowego podatku konsumcyjnego od spirytusu, wziął z uchwalonego przez Radę państwa projektu ustawy.

Wedle postanowień tego projektu, zgodnych z propozycyą projektu rządowego, przyjdzie w bieżącym roku do rozdziału między kraje koronne kwota 6,000.000 K. wedle klucza w ustawie ustalonego. A że klucz dla Galicyi ustalono na 28·3423%, przeto kwota, jaką Galicya z tej sumy w dniu 31. grudnia b. r. otrzyma, wyniesie 1,700.538 K. Ostateczne zaś obliczenie nadwyżki dochodu z podatku od spirytusu za r. 1901, a raczej za 4 ostatnie miesiące tego roku, oraz rozdział ewentualnej superaty nastąpi w kwietniu 1902 r. Gdyby się więc okazało, że z tego rzeczywiście przypadnie jeszcze jakaś kwota funduszowi krajowemu, to i tak wpłynie ona już po zamknięciu roku budżetowego 1901 i przypadnie na korzyść budżetu r. 1902.

Wreszcie pozwala sobie Wydział krajowy zaznaczyć, że powstało i rozszerzyło się mylne mniemanie, jakoby dodatkowe opodatkowanie zapasów spirytusowych, przeprowadzone w myśl projektowanej ustawy państwowej w dniu 1. września b. r., miało przynieść funduszowi krajowemu ponad przewidzianą kwotę jeszcze jakieś znaczniejsze dochody. W interesie funduszu krajowego widzi się Wydział krajowy spowodowany sprostować to mylne zapatrywanie, a zarazem stwierdzić, że pomimo tego dodatkowego opodatkowania fundusz krajowy nie tylko nie otrzyma całej należytości, jakaby mu faktycznie przypadła od wypitego w kraju spirytusu w ciągu czterech ostatnich miesięcy roku, ale otrzyma faktycznie nieco mniej. Wprowadzając dodatkowe opodatkowanie w dniu 1. września ma ustawa na celu jedynie zabezpieczyć fundusz względnie fundusze krajowe wszystkich krajów od strat, na jakieby były narażone, gdyby tego dodatkowego opodatkowania nie przeprowadzono. Wtedy bowiem wszystkie zapasy spirytusowe i istniejące i z pospiechem naturalnym gromadzone przeszłyby do konsumcyi w ciągu tych czterech miesięcy, nie dawszy krajom żadnego dochodu. Że jednak ustawa, wprowadzając dodatkowe opodatkowanie zapasów dla uchronienia funduszów krajowych od tych strat, mimo to uwalnia 10 litrów czystego spirytusu u każdego szynkarza o 5 litrów czystego spirytusu u każdej głowy rodziny od dodatkowego opodatkowania, przeto fundusz krajowy nie otrzyma skutkiem tego całej należytości, jakaby mu przypadła od faktycznie wypitego w kraju spirytusu.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości, że Wydział krajowy czynił w II. kwartale roku 1901 wydatki zwyczajne z funduszu krajowego na podstawie budżetu r. 1900.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do czynienia wydatków zwyczajnych z funduszu krajowego na rachunek roku budżetowego 1901 na podstawie budżetu na r. 1900.

III. Sejm upoważnia do pobierania na rzecz funduszu krajowego dodatków do państwowych podatków bezpośrednich, a mianowicie:

a) dodatku do państwowego podatku gruntowego, domowo-czynszowego, domowo-klasowego i do 5% podatku od domów wolnych, w wysokości 65 gr. od każdej korony całej przypisanej należytości tych podatków;

b) dodatku do państwowych bezpośrednich podatków osobistych, ustanowionych ustawą z 25. października 1896 r. Dz. ust. p. Nr. 220, z wyjątkiem podatku osobisto-dochodowego, w wysokości 72 gr. od każdej korony całej przypisanej należytości tych podatków;

c) opodatkowani w mieście Krakowie, tudzież w powiatach chrzanowskim i krakowskim opłacać będą dodatek do podatków

wymienionych w III. a) w wysokości 54 gr.,

zaś do wymienionych w III. b) w wysokości 61 gr.,

od każdej korony całej należytości tych podatków.

IV. Upoważnienia powyższe pod II. i III. udzielone, obowiązują po dzień 31. sierpnia 1901 r.

V. Do rubr. XVI p. 59 dochodów funduszu krajowego r. 1901 wstawia się w miejsce preliminowanych przez Wydział krajowy

pod a): od spirytusu		
zamiast 4,287.000 K. kwotę		1,700.538 K.
pod b): α) od spirytusu i piwa za 8 miesięcy kwotę		1,055,333 „
β) od piwa zamiast 600.000 K. . .		200.000 „
pod c): od wina		57.000 „
razem zamiast 4,944.000 K. kwotę . . .		3,012.871 K.

VI. Sejm upoważnia Wydział krajowy do zaciągnięcia chwilowej pożyczki w funduszach własnych lub w Banku krajowym w wysokości 2,000.000 K. w gotówce za $4^1/_2\%$ oprocentowaniem i wstawia w budżet w dochodach na rok 1901 w rubrykę XVII. poz. 71. g. kwotę 2,000.000 K. jako dochód z zaciągnąć się mającej pożyczki.

VII. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby począwszy od r. 1902 wstawiał przez trzy lata corocznie do wydatków budżetu krajowego odpowiednią kwotę na umorzenie i oprocentowanie tej pożyczki.

VIII. Do rubr. XIV wydatków funduszu krajowego roku 1901 wstawia się kwotę 45.000 K. jako półroczne oprocentowanie powyższej pożyczki.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.

L. 31439/901.

We Lwowie, dnia 21. maja 1901.

Alg. 33

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie galicyjskiej Kasy Oszczędności.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 4. maja 1900 roku powziął Wysoki Sejm następujące uchwały:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o gal. Kasie Oszczędności z dnia 7. kwietnia b. r. LW. 22205 a tem samem także przedłożony przy tem sprawozdaniu regulamin dla komitetu cenzorów weksli tudzież objęte sprawozdaniem zmiany statutu gal. Kasy Oszczędności w §§. 19, 20, 21, 30, 33, 34, 35, 37 i 56;

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby przy zatwierdzeniu regulaminów gal. Kasy Oszczędności postanowienia uchwały *B* z dnia 27. lutego 1899 o ustanowieniu pewnego maximum dla pożyczek hipotecznych, zaś pewnego minimum dla zapasu w papierach publicznych wprowadził do odnośnych regulaminów;

3. Sejm udziela zarządowi gal. Kasy Oszczędności absolutoryum z rachunków za rok 1899.

4. Sejm wzywa c. k. Rząd:

a) aby celem odpowiedniego i ze znajomością fachową wykonać się mającego nadzoru rządowego nad Kasami Oszczędności tak jak ten nadzór unormowany jest w regulatywie dla Kas oszczędności, przy c. k. Namiestnistwie we Lwowie ustanowił organa fachowo uzdolnione, których zadaniem będzie wykonywanie zastrzeżonego c. k. Namiestnictwu nadzoru rządowego nad Kasami Oszczędności, czuwanie, aby sposoby lokowania pochodzących z wkładek funduszów obrotowych i funduszów rezerwowych były bezpieczne a zarazem dawały możność łatwej realizacyi — przedsiębranie peryodycznych lustracyi Kas Oszczędności i pouczanie komisarzy rządowych przy każdej Kasie Oszczędności ustanowionych o ich zakresie działania i sposobie wykonywania przez nich kontroli w sposób skuteczny;

b) aby postanowienia regulatywu dla Kas Oszczędności poddał rewizyi odpowiadającej zmienionym stosunkom czasu i obrotu głównie pod względem organizacyi, zakresu działania organów kierujących, wykonywujących i nadzorczych, tudzież ich odpowiedzialności i pod względem odpowiadających obecnym stosunkom sposobów lokowania funduszów obrotowych i rezerwowych.

Wszystkie powyższe uchwały zakomunikował Wydział krajowy reskryptem z dnia 4. czerwca 1900 r. LW. 32643 dyrekcyi galic. Kasy oszczędności przy dołączeniu odnośnego sprawozdania komisyi bankowej z 26. kwietnia 1900 r. Ls. 3521 z wezwaniem, ażeby osobnym regulaminem unormowała wogóle stosunek lokacyi funduszu obrotowego kasy w każdym z jej działów, do ogólnej sumy wkładek i regulamin ten po uchwaleniu go przez Wydział Kasy przedłożyła Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia. Zarazem zwrócił Wydział krajowy uwagę Dyrekcyi na

opinię Komisyi bankowej co do wysokości maximum pożyczek hipotecznych i minimum zapasu w papierach wartościowych.

Równocześnie udzielił Wydział krajowy zarówno przytoczone na wstępie uchwały Wysokiego Sejmu jak i odpis powołanego wyżej reskryptu swego Prezesowi Wydziału galic. Kasy oszczędności do wiadomości, członków Dyrekcyi zaś i ich zastępców uwiadomił o udzieleniu przez Wysoki Sejm zarządowi Kasy absolutoryum z rachunków Kasy za rok 1899. Wreszcie rezolucye przez Wysoki Sejm w punkcie 4-tym lit. *a* i *b* uchwalone, przesłane zostały c. k. Rządowi pismem z 4. maja 1900 l. 3.521.

Z powodu rezygnacyi JE. Dra Leonarda Piętaka z godności członka Wydziału gal. Kasy, wybrał Wysoki Sejm dnia 6. kwietnia 1900 roku w jego miejsce Dra Władysława Abrahama, o czem Wydział krajowy pismem z 6. kwietnia 1900 LW. 23815 zawiadomił Dra Abrahama i Zarząd Kasy.

Regulamin dla lokacyi wkładek uchwalony przez Wydział Kasy na posiedzeniach z 16. listopada i 17. grudnia 1900, zatwierdzony został uchwałą Wydziału krajowego z 29. stycznia 1901 LW. 86649, i reskryptem c. k. Namiestnictwa z 29. stycznia 1901 L. 6282. W regulaminie ustanowiono, że pożyczki hipoteczne łącznie z pożyczkami komunalnemi (dla kraju, gmin i powiatów) mogą stanowić najwyżej 60% wkładek oszczędności, zaś lokacye ruchome mogą wynosić 40% wkładek, w czem co najwyżej 18% na pożyczki wekslowe łącznie z takiemiż pożyczkami dla Towarzystw zarobkowych i gospodarczych, co najmniej 15% ma stanowić zapas w papierach wartościowych i co najmniej 7% na lombart, eskont kuponów i wylosowanych efektów, oraz na rachunki bieżące i asygnaty kasowe w Bankach i innych instytucyach. Jako uzasadnienie powyższego stosunku procentowego lokacyi podał Zarząd Kasy — co też i Wydział krajowy uznał, „że jak z jednej strony pożyczki hipoteczne są najpewniejszą lokacyą, zapewniającą Zakładowi 1% zysku brutto oraz dochód z prowizyi zwłoki w kwocie wynoszącej niemal połowę płac urzędników i sług Zakładu, tak z drugiej strony lokacya 40% sumy wkładek w portfelu wekslowym, lombardzie i papierach wartościowych, daje Zakładowi zupełną możność zebrania gotówki na wypadek nienormalnego i zwiększonego wycofania wkładek".

Wprowadzenie w życie powyższego regulaminu pod względem uzyskania minimalnego zapasu w efektach, który to zapas z końcem roku 1900 wynosił około 5·79%, nastąpić może, co już i Komisya bankowa w zeszłorocznem swem sprawozdaniu uznała, w miarę uruchomienia funduszów uwięzionych w interesach w likwidacyi, wynoszących z końcem roku 1900 przeszło 13% wkładek.

Wydział krajowy zaznacza w tem miejscu, że transakcya Schodnicka z grupą finansistów francuskich nie doszła do skutku i że z tego powodu złożony przez tę grupę zadatek w sumie 950.000 K uznany został za przepadły na rzecz Kasy.

Uchwalone dotychczas przez Zarząd Kasy a zatwierdzone przez Wydział krajowy i c. k. Namiestnictwo regulaminy i instrukcye, mianowicie:

1. Regulamin dla Wydziału Kasy,
2. Instrukcyę dla komitetu rewizyjnego,
3. Regulamin dla Dyrekcyi,
4. Instrukcyę dla syndyka,
5. „ „ oddziału kasowego,
6. „ „ biura kontroli wkładek,
7. „ „ kasy wkładek,
8. „ „ buchalteryi,
9. „ kancelaryjnę dla oddziału hipotecznego,
10. „ co do pożyczek hipotecznych,
11. „ o udzielaniu pożyczek gminom i powiatom,
12. „ o udzielaniu kredytów budowlanych,
13. Regulamin zestosunkowania poszczególnych statutem dozwolonych lokacyi,
14. Pragmatykę służbową urzędników i sług,

podaje Wydział krajowy do wiadomości Wysokiego Sejmu; regulaminy powyższe i instrukcye wydane w osobnej broszurze przez Zarząd Kasy, dołącza się.

Instrukcya dla Komitetu cenzorów weksli została przez Wysoki Sejm przyjętą do wiadomości uchwałą z 4. maja 1900 r., uchwalony zaś przez Zarząd Kasy statut emerytalny został właśnie Wydziałowi krajowemu przedłożony do zatwierdzenia.

Rezolucye Wysokiego Sejmu do c. k. Rządu zostały w myśl pisma c. k. Namiestnictwa z 10. grudnia 1900 L. 99803 i 17. kwietnia 1901 L. 37.105 c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych przedłożone jeszcze w roku zeszłym, dotąd jednak nie nadeszła stamtąd żadna odpowiedź.

Co do przyjętych do wiadomości przez Wysoki Sejm powołaną na wstępie uchwałą zmian statutu Kasy, podaje Wydział krajowy do wiadomości Wysokiego Sejmu, że c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z dnia 11. września 1900 L. 30848 odmówiło zezwolenia na wprowadzenie rachunku bieżącego na podkład papierów wartościowych oraz odmówiło zezwolenia do udziału w obrocie żyrowym austro-węgierskiego banku, rachunek bieżący jest bowiem „interesem bankowym nie należącym do przewidzianych regulatywem zadań kas oszczędności“ a udział w obrocie żyrowym „przekracza zakres uprawnień statutowych Kasy oszczędności i zakres jej działania określony regulatywem“.

Do przyjęcia innych zmian po dodatkowym ich uzupełnieniu w rzeczach mniejszej wagi i w sposób reskryptem powyższym podany, upoważniło c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych c. k. Namiestnictwo.

W myśl §. 37. ustęp drugi statutu przedłożyła Dyrekcya gal. Kasy oszczędności Wydziałowi krajowemu dołączone ⁄. rachunki tej kasy za rok 1900 z prośbą wyjednania u Wysokiego Sejmu absolutoryum.

Rachunki te zestawione przez buchalteryę Kasy, a sprawdzone przez jej Dyrekcyę i przez Komisyę rewizyjną Wydziału Kasy, a to zarówno z inwentarzem jak i księgą główną i bilansem surowym, oraz księgą przeprowadzeń rachunkowych, przyjęte zostały przez Wydział Kasy na posiedzeniu z 18. marca 1901, zaś przez Walne Zgromadzenie członków Towarzystwa Kasy uchwałą z 18. kwietnia 1901.

Wydział krajowy przedstawia Wysokiemu Sejmowi wniosek o wydanie Zarządowi Kasy absolutoryum z rachunków za rok 1901.

Wydział krajowy zatem wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmując do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o gal. Kasie oszczędności we Lwowie z dnia 21. maja 1901 LW. 31439, przyjmuje zarazem do wiadomości przedłożone niem regulaminy i instrukcye, mianowicie:
   1. Regulamin dla Wydziału Kasy,
   2. Instrukcyę dla komitetu rewizyjnego,
   3. Regulamin dla Dyrekcyi,
   4. Instrukcyę dla syndyka,
   5. Instrukcyę dla oddziału kasowego,
   6. „ „ biura kontroli wkładek,
   7. „ „ kasy wkładek,
   8. „ „ buchalteryi,
   9. „ kancelaryjną dla oddziału hipotecznego,
   10. „ co do pożyczek hipotecznych,
   11. „ o udzielaniu pożyczek gminom i powiatom,
   12. „ o udzielaniu kredytów budowlanych,
   13. Regulamin zestosunkowania poszczególnych statutem dozwolonych lokacyi,
   14. Pragmatykę służbową urzędników i sług.
2. Sejm udziela Zarządowi galic. Kasy oszczędności we Lwowie absolutoryum z rachunków Kasy za rok 1900.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Józef Wereszczyński w. r.

Członek Wydziału krajowego.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKÓW

GALICYJSKIEJ

KASY OSZCZĘDNOŚCI

WE LWOWIE

za rok

1900.

SPRAWOZDANIE WYDZIAŁU.

L. 1468
I. —/01

Szanowne Zgromadzenie!

W myśl § 43. punkt 1. i §. 50. punkt 6. statutu galicyjskiej Kasy oszczędności we Lwowie Wydział Kasy przedkłada Szanownemu Zgromadzeniu sporządzone przez Dyrekcyę a sprawdzone w myśl § 57. statutu przez Komisyę rewizyjną Wydziału rachunki galic. Kasy oszczędności we Lwowie za rok 1900. i uprasza:

Szanowe Zgromadzenie raczy uchwalić następujący wniosek do Wysokiego Sejmu:

Walne Zgromadzenie Członków Towarzystwa galicyjskiej Kasy oszczędności we Lwowie, przyjmując do wiadomości rachunki galicyjskiej Kasy oszczędności we Lwowie za rok 1900., wnosi: Wysoki Sejm raczy w myśl §. 37. statutu udzielić Zarządowi galicyjskiej Kasy oszczędności we Lwowie absolutoryum z rachunków za rok 1900.

We Lwowie, dnia 18. marca 1901.

Z Wydziału galic. Kasy oszczędności we Lwowie:

Przewodniczący:
Stanisław Niezabitowski wł.

SPRAWOZDANIE DYREKCYI.

L. 1409
I. /01.

Szanowny Wydziale!

Rok 1900. zamknęliśmy wyższym od lat poprzednich stanem wkładek w ogólnej sumie . . . . . K. 67,089.936·59
co w porównaniu z rokiem 1899., w którym stan kapitału wkładkowego z dniem 31. grudnia wynosił . . „ 62,892.677·68
oznacza zwiększenie . . . . . K. 4,197.258·91
najwyższe, jakie Kasa w ciągu 57-letniego istnienia osiągnęła. Tak znaczne podwyższenie kapitału wkładkowego uzyskane w roku, w którym w kraju naszym odczuwano dotkliwie brak gotówki i w którym kursa papierów lokacyjnych a w szczególności papierów galicyjskich były bardzo niskie i utrzymywały się przez cały rok na niższym poziomie niż w roku poprzednim, świadczy dodatnio o zaufaniu do galicyjskiej Kasy oszczędności i o zarządzeniach, ułatwiających wkładanie i podnoszenie wkładek.

Wzrost ten zyskuje jeszcze na znaczeniu, jeżeli się zauważy, że w roku minionym Kasy oszczędności na ogół wykazują zmniejszony kapitał wkładkowy. mimo, że wiele z Kas procenta od wkładek podwyższyły.

Zestawienia ruchu w poszczególnych rachunkach, poprzedzające bilans, wykazują, na jakie rodzaje lokacyi nadwyżka kapitału wkładkowego użytą została.

Znaczną kwotę użyliśmy na zakupno papierów wartościowych. Wartość kursowa efektów funduszu obrotowego (wykaz X.) wzrosła przez zakupno i przeniesienie papierów wartościowych z funduszu rezerwowego, po uwzględnieniu sprzedaży i wylosowań

z K. 980.394·40
na „ 3,868.372·60

W roku minionym rozszerzyliśmy znacznie koło klientów, którzy z kredytu wekslowego w galicyjskiej Kasie oszczędności korzystają. Portfel wekslowy wzrósł o kwotę K. 1,648.200 26 i wynosi obecnie K. 9,504.091·94 t. j. 14·16% kapitału wkładkowego.

Przy ocenie weksli, do eskontu nam przedkładanych, byliśmy wspierani przez kolegium cenzorów, którym za ich obywatelską, a skuteczną działalność składamy wyrazy podziękowania.

Stan pożyczek hipotecznych na dobra i realności oraz pożyczek udzielonych gminom i powiatom wynosił w dniu 31. grudnia 1900. K 39,557.897·55
to jest 58·96% kapitału wkładkowego a w porównaniu ze
stanem w dniu 31. grudnia 1899. . . . . „ 38,595.464.24
więcej o . . . . . K. 962.433.31

W ciągu roku 1900. zaliczono nowych pożyczek:

hipotecznych na dobra sztuk	6. na	K.	598.319·82 *)
„ „ realności sztuk	77. „	„	1,402.000·—
komunalnych	2. „	„	64.000 —
razem sztuk	85. na	K.	2,064.319 82

Gdy zaś w tym czasie spłacono
doraźnie . . . . . K. 421.167·02
amortyzacyą . . . . . „ 680.719·49 K. 1,101.886·51
przeto pozostał wykazany wyżej przyrost . . . . K. 962.433·31

Zaległe odsetki od pożyczek hipotecznych i komunalnych wynoszą z końcem roku 1900. . . . . K. 682.821·64
gdy zaś z końcem roku 1899. wynosiły . . . . „ 553 227 02
przeto zwiększyły się o . . . . . K 129.594·62

Na ten przyrost składają się zaległe odsetki od kilku większych, w egzekucyi będących pożyczek hipotecznych, które jednak już w ciągu b. r. zostały bez straty dla Zakładu uregulowane.

Z trzema i więcej ratami zalegało w dniu 31. grudnia 1900. r. 19. pożyczek hipotecznych na dobrach i 86. pożyczek hipotecznych na realnościach.

W ciągu roku 1900. było w egzekucyi 79 pożyczek hipotecznych na dobra i realności, a gdy z powodu częściowego lub całkowitego wyrównania zaległości cofnięto egzekucyi 25., zaś przymusową sprzedażą nieruchomości, stanowiących hipotekę załatwiono 11. spraw egzekucyjnych, przeto z końcem roku 1900. pozostało w egzekucyi 43. pożyczek hipotecznych.

Celem ratowania naszych pretensyi przeważnie wekslowych po pożyczkach hipotecznych galicyjskiej Kasy oszczędności jako t. z. kredyty kaucyjne intabulowanych. byliśmy zmuszeni nabyć dwie majętności ziemskie (Skwarzawa stara i Dąbrowa podlisecka), realność lk. 49 w Sygniówce. realność lwh. 50 w Brzuchowicach, realności lk. 513, 514, 516, 519, 224. 531, 536 w Zamarstynowie i realności lk. 1394 1/4, 978 2/4, 390 3/4, 1168 1/4, lwh. 1837 I. Dz, lk. 1114 2/4, 1279 2/4, 747 4/4 i 67 2/4 we Lwowie.

Z tych nieruchomości odsprzedaliśmy już Skwarzawę starą i realności lk. 390 3/4 i 747 4/4 we Lwowie, oraz nabytą za czasów dawnego zarządu realność lk 129. m. we Lwowie.

Wierzytelności galicyjskiej Kasy oszczędności, które obciążały nabyte przez nas nieruchomości, nie zostały jednak do dnia 31. grudnia 1900. przeniesione na konto nabytych dóbr i realności i istnieją dotąd na rachunku

*) Kwota K. 319·82 pochodzi ze storna raty pokrytej niewłaściwie z kaucyi.

weksli zaskarżonych, albowiem postępowanie licytacyjne nie było jeszcze w owej chwili prawomocnie ukończone.

Zadatkowany sumą 950.000 K. interes sprzedaży objektów naftowych pp. W. Wolski i K. Odrzywolski nie przyszedł do skutku i zadatek złożony przez kupującą grupę lyońską został przez sprzedających uznany za przepadły. Wdrożone następnie ponowne rokowania tak z tą grupą, jak i z innymi reflektantami nie doprowadziły dotąd do pozytywnego rezultatu.

Rachunek kwoty, jakąbyśmy w razie korzystnego wyniku tych rokowań za objekty pp. Wolski i Odrzywolski uzyskać mogli, zmiewala nas do odpisania na interesach w likwidacyi dalszej straty w sumie K. 2,000.000. Natomiast odpisy na wekslach, dobrach i realnościach nabytych są w tym roku znacznie mniejsze niż w roku poprzednim.

Porównanie rachunku zysków i strat za rok 1899. i 1900., bez uwzględnienia odpisów i straty na kursie papierów wartościowych, wykazuje różnicę na korzyść roku ostatniego i pewien zwrot ku lepszemu.

Cyfry te są:

1899.		1900.			
Dochody K. 2,738.067·84		K. 2,959.148·63	+	w roku 1900. K.	221.080·79
Wydatki „ 2,844.252·91		„ 2,949.101·07	+	„ 1900 „	104.848·16
Niedobór z obrotu	K. 106.185·07	Nadwyżka z obrotu	K. 10.047·56	Różnica na korzyść r. 1900	K. 116.232·63

Główną zwyżkę wydatków stanowią procenta wypłacone i dopisane od wkładek, a mianowicie:

w roku 1899. wypłacono i dopisano	K 2,461.744 98
„ 1900. „ „ „	„ 2,593.192·09
czyli w roku 1900. więcej o	K. 131.447 11

W rachunek zysków i strat wprowadziliśmy jako dochód od interesów w likwidacyi, które przed odpisaniem 2,000.000 K. tworzyły aktywa,

K. 10,907.396·05	tylko	K 83.026·38 *)
	z tytułu odsetek od skupionej przez galicyjską Kasę oszczędności pretensyi Banku dla górnictwa i przemysłu w Düsseldorfie na pierwszem miejscu na terenach Schodnicy intabulowanej; od weksli w procesie, których saldo czynne przed odpisaniem K. 98.629·32 wynosiło:	
„ 1,824.679·43	odsetki rzeczywiście pobrane . . .	„ 18.316 36
	pozostawiając poza bilansem procenta od	
K. 12,732.075·48	Do przeniesienia	K. 101.342·74

*) W roku 1899. wliczyliśmy K. 40.833·32 do rachunku zysków i strat jako dochód z interesów w likwidacyi za procenta od skupionej w miesiącu sierpniu pretensyi Banku dla górnictwa i przemysłu w Düsseldorfie w kwocie K. 1,700.000.

		Z przeniesienia.	K. 101.342·74
K.	12,732.075·48	weksli zupełnie pewnych i należycie zabezpieczonych; wreszcie od nabytych realności figurujących w bilansie bez uwzględnienia odpisów K. 2.651·17 z kwotą	
„	662·908·47	jedynie	„ 6.371·69
		mimo, że już w styczniu znaczniejsze dochody na rachunek nabytych realności wpłynęły; razem od kwoty	
K.	13,394.983·95	kwotę	K. 107.714·43

czyli tylko 0·8%;
więc od tak znacznego kapitału dopłaciliśmy do odsetek od wkładek opłacanych 3·2% procentu.

Wynik roku 1900. uprawnia do twierdzenia, że dochody galicyjskiej Kasy oszczędności wystarczą na oprocentowanie wkładek, opłacanie podatków i kosztów administracyi, lecz, że są za małe na pokrycie strat, jakie nawet w normalnym toku interesów są nieuniknione, za małe na tworzenie funduszu rezerwowego, który odpisami lat poprzednich i roku 1900. do kwoty K. 196·819·31 został zredukowany.

Dążność do ustalenia równowagi bilansowej bez względu na dochody kopalni naftowych, wywołała wniosek Dyrekcyi przyjęty przez Szanowny Wydział na posiedzeniu z dnia 17. grudnia 1900, by odsetki $4\frac{1}{2}\%$ pożyczek hipotecznych na dobrach intabulowanych, podnieść na $4\frac{3}{4}\%$, co bez znacznego obciążenia dłużników podniesie dochody Kasy o okrągło K. 35.000.

Niskie kursa papierów wartościowych, liczne zgłoszenia do galicyjskiej Kasy oszczędności o pożyczki hipoteczne na dobra, udzielane teraz na 5% a wreszcie wzgląd, że nadwyżka $\frac{1}{2}\%$ nad opłacane procenta od wkładek pokrywa zaledwie koszta administracyi, usprawiedliwia to podwyższenie w dzisiejszych stosunkach Kasy.

Podajemy w końcu porównawczą tabelę stosunku procentowego poszczególnych rodzajów lokacyi do kapitału wkładkowego w dniu 31. grudnia 1900.

	W dniu 31. grudnia			
	1899.		1900.	
Kasa	0	63	0	24
Pożyczki na dobra i realności	57	34	55	33
„ gmin i powiatów	4	01	3	62
„ towarzystw zarobkowych i gospodarczych	0	01	0	01
Zaliczki na zastaw terminowy efektów	0	05	0	06
Rachunki bieżące pokryte efektami	0	33	0	24
Weksle	12	48	14	16
Efekta funduszu obrot z wartością kuponów	1	57	5	79
Lokacye w bankach	1	39	2	30
Procenta zaległe	0	88	1	01
Dobra i realności nabyte	1	14	0	98
Weksle w procesie	2	47	2	57
Interesa w likwidacyi	18	76	13	27

Wypracowane przez Dyrekcyę regulaminy i instrukcye dla Wydziału, Komitetu rewizyjnego, Dyrekcyi, Syndyka, oddziału kasowego, biura kontroli wkładek, kasy głównej, buchalteryi, kancelaryi oddziału hipotecznego, pożyczek hipotecznych, pożyczek komunalnych, kredytów budowlanych, dalej regulamin zestosunkowania poszczególnych statutem dozwolonych lokacyi, wreszcie pragmatyka służbowa zostały przez Wydział gal. Kasy oszczędności uchwalone a przez Wysokie c. k. Namiestnictwo i Wysoki Wydział krajowy zatwierdzone.

We Lwowie 18. marca 1901.

Dyrekcya galicyjskiej Kasy oszczędności:

Antym Nikorowicz w. r. *Dr. Jan Kanty Steczkowski* w. r.

Dr. Edward Stroynowski w. r.

A.

FUNDUSZ OBROTOWY.

Spis załączników

do zamknięcia rachunków funduszu obrotowego z dniem 31. grudnia 1900.

1. Ruch kasy za rok 1900.
2. Wykaz efektów funduszu obrotowego.
3. Zestawienie ruchu za rok 1900. w poszczególnych rachunkach bilansu oraz ich stanu z dniem 31. grudnia 1900.
4. Zamknięcie rachunku strat i zysków za rok 1900.
5. Bilans z dniem 31. grudnia 1900.

Ruch Kasy za rok 1900.

Wyszczególnienie	Pobory		Wypłaty	
	w walucie koronowej			
Zapas gotówki z dnia 1. stycznia 1900.	399.342	51	—	—
Dobra i realności nabyte	126.018	06	14.098	03
Efekta funduszu obrotowego	298.770	—	614·015	—
Interesa w likwidacyi	349.698	65	308.463	13
Koszta utrzymania Zakładu	234	03	227.532	85
Lokacye w bankach	5,052.784	64	9,537.941	34
Lombard efektów własnych	270.000		372.369	—
Podatki i należytości rządowe	2	20	74 240	68
Pożyczki hipoteczne na dobra	216.421	69	598.000	—
Pożyczki hipoteczne na realności	728.156	90	1,402.205	12
Pożyczki gmin i powiatów	157.513	94	64.000	—
Pożyczki towarzystw zarobkowych i gospodarczych	100	—	—	—
Procenta	2,426.907	04	137.419	34
Prowizye	95.172	30	636	33
Rachunki różne	2,330.473	70	2,240.517	50
Ruchomości	4.140	27	4.074	56
Weksle	31,437.064	88	33,187.673	37
Weksle w procesie	357.273	95	17.194	19
Wkładki oszczędności	29,342.659	96	27.609.506	96
Wkładki na rachunek bieżący	4,318.083	59	1,379.062	52
Zaliczki na papiery wartościowe	208.598	22	165 430	56
Pozostałość gotówki z dniem 31. grudnia 1900.	—	—	165.036	05
	78.119.416	53	78,119.416	53

Zestawienie:

Pobory w roku 1900.	77,720.074·02
Wypłaty w roku 1900.	77,954.380·48
Obrót kasowy w roku 1900.	155,674.454·50

Wykaz efektów funduszu obrotowego.

Wyszczególnienie efektów	Pierwszy kupon płatny dnia	Wartość imienna wal. koron. kor.	h.	Wartość po kursie %	Wartość obiegowa w walucie koronowej kor.	h.	Wartość kuponu bieżącego do 31/12. 1900. w walucie koronowej kor.	h.
4·2% austryacka jednolita renta papierowa	1/5. 1901	898.800	—	98.45	884.868	60	6 186	74
4·2% austryacka jednolita renta papierowa	1/2. 1901	100.000	—	98·30	98.300	—	1.738	33
4% austryacka renta koronowa	1/3. 1901	1.200	—	98·25	1.179	—	15	87
4% obligacye galicyjskiego funduszu propinacyjnego	30/6. 1901	316.500	—	96·00	303.840	—	—	—
4% obligacye pożyczki miasta Lwowa	1/5. 1901	200.000	—	87·75	175.500	—	1.311	11
4% listy zastawne Banku austro-węgierskiego 50-letnie	1/4. 1901	200.000	—	98 50	197.000	-	1·977	78
4% listy zastawne galicyjsk. Towarzystwa kredytowego ziemskiego 56-letnie	30/6. 1901	595.800	—	92·00	548·136	—	—	—
4½% listy zastawne Banku krajowego	30/6. 1901	308.000	—	99·00	304·920	—	—	—
4% listy zastawne Banku krajowego	30/6. 1901	380.000	—	92·50	351·500	—	—	—
5% obligacye komunalne Banku krajowego II. emisyi	1/4. 1901	188.000	—	100·50	188·940	—	2.323	89
4½% obligacye komunalne Banku krajowego III. emisyi	1/4. 1901	55.000	—	99·00	54·450	—	611	87
4% obligacye komunalne Banku krajowego IV. emisyi	1/4. 1901	100.000	—	92·50	92·500	—	988	89
4½% listy hipoteczne galicyjskiego Banku hipotecznego	1/5. 1901	677.400	—	98·50	667·239		4·995	82
		4,020.700	—		3,868.372	60	20.150	30
Z doliczeniem wartości kuponów bieżących do 31. grudnia 1900.					20.150	30		
efekta funduszu obrotowego z dniem 31 grudnia 1900. przedstawiają wartość					3,888.522	90		

Zestawienie

ruchu za r. 1900. w poszczególnych rachunkach bilansu oraz ich stanu z dniem 31. grudnia 1900.

Pozycya bilansu				W walucie koronowej kor.	h.	kor.	h.
	Stan czynny.						
I.	**Kasa:**						
	Pozostałość z dniem 31. grudnia 1900. (patrz ruch kasy str. 2).			. .	.	165.036	05
II.	**Pożyczki hipoteczne na dobra:**						
	Stan z dnia 1. stycznia 1900. . .	sztuk	155	16.807.586	92		
	W ciągu roku 1900. zaliczono . .	»	6	598.319	82		
	łącznie . . .	sztuk	161	17,405.906	74		
	W ciągu roku 1900 spłacono . .	»	3	216.421	69		
	Stan z dniem 31. grudnia 1900. .	sztuk	158	. .	.	17,189.485	05
III.	**Pożyczki hipoteczne na realności:**						
	Stan z dnia 1. stycznia 1900. . .	sztuk	1419	19,261.889	22		
	W ciągu roku 1900. zaliczono .	»	77	1,402.000	—		
	łącznie . . .	sztuk	1496	20.663.889	22		
	W ciągu roku 1900. spłacono . .	»	42	727.950	88		
	Stan z dniem 31. grudnia 1900.	sztuk	1454	.	.	19,935.938	34
IV.	**Pożyczki gmin i powiatów:**						
	Stan z dnia 1. stycznia 1900. . .	sztuk	55	2,525.988	10		
	W ciągu roku 1900. zaliczono .	»	2	64.000	—		
	łącznie . . .	sztuk	57	2,589.988	10		
	W ciągu roku 1900. spłacono . .	»	5	157.513	94		
	Stan z dniem 31. grudnia 1900. .	sztuk	52	. .	.	2,432.474	16
	Do przeniesienia			. .	.	39,722.933	60

Pozycya bilansu		W walucie koronowej kor.	h.	kor	h.
	Z przeniesienia	. .	.	39,722.933	60
V.	**Pożyczki towarzystw zarobkowych i gosp.:**				
	Stan z dnia 1. stycznia 1900. . sztuk 2	8.400			
	W ciągu roku 1900. spłacono . » —	100	—		
	Stan z dniem 31. grudnia 1900. sztuk 2	. .	.	8.300	—
VI.	**Zaliczki na zastaw terminowy efektów:**				
	Stan z dnia 1. stycznia 1900. . . stron 31	32.718	52		
	i pokład w efektach wartości imiennej . . 45.235.—				
	W ciągu roku 1900. zaliczono dla . . . » 47	64.663	-		
	i przyjęto efekta wartości imiennej 126.026.50				
	łącznie . . . 171.261.50 stron 78	97.381	52		
	W ciągu roku 1900. pobrano od . . . . . » 29	52.794	03		
	i wydano efekta wartości imiennej 104.946.50				
	Stan z dniem 31. grudnia 1900. . . . . stron 49	. .	.	44 587	49
	i pokład w efektach wartości imiennej . . 66.315.—				
VII.	**Rachunki bieżące pokryte efektami:**				
	Stan z dnia 1. stycznia 1900. . . . . rach. 29	209.235	80		
	i pokład w efektach wartości imiennnej 1,684.953.24				
	W ciągu roku 1900. zaliczono	100.396	86		
	dopisano procentów	10.346	33		
	i przyjęto efekta wartości imiennej . . 43.160.33				
	do przeniesienia . 1,728.113.57 rach. 29	319.978	99	39,775.821	09

Pozycya bilansu		W walucie koronowej kor.	h.	kor.	h.
	Z przeniesienia . . 1,728.113.57 rach. 29	319.978	99	39,775.821	09
	W ciągu roku 1900. pobrano na spłatę	157.225	49		
	zwinięto rachunków 7				
	i wydano efekta wartości imiennej . . 728.064.62				
	Stan z dniem 31. grudnia 1900. . . . . rach. 22	162.753	50		
	w czem 19 stron winno	. .	.	163.340	50
	zaś 3 strony mają do żądania	587	—		
	i podkład w efektach wartości imiennej 1,000.048.95				
VIII.	**Eskontowane obce:**				
	W ciągu roku 1900. eskontowano efekta wylosowane i kupony w kwocie	1.539	—		
	W tymże czasie zrealizowano	1.539	—		
	Stan z dniem 31. grudnia 1900.	. .	.	—	—
IX.	**Weksle:**				
	Stan z dnia 1. stycznia 1900. . sztuk 4.329	7.855.891	68		
	W ciągu r. 1900. eskontowano » 21.740	35,212.333	19		
	łącznie . . . sztuk 26.069	43,068.224	87		
	W ciągu roku 1900. ubyło:				
	przez spłatę szt. 20.192 32,502.980.92				
	przez reeskont . . » 472 556.918.92				
	przez przeniesienie na rk. weksli w procesie » 149 586.842.70 » 20.813	33,646.742	54		
	Stan z dniem 31. grudnia 1900.:				
	w portfelu . . . . . sztuk 5.256	9,421.482	33		
	w reeskoncie . . . . . » 58	82.609	61		
	łącznie . . . sztuk 5.314	. .	.	9,504.091	94
	Do przeniesienia . . .	. .	.	49,443.253	53

Pozycya bilansu		W walucie koronowej kor.	h	kor.	h.
	Z przeniesienia	. .	.	49,443.253	53
X.	**Efekta funduszu obrotowego:**				
	Stan z dnia 1. stycznia 1900. . . . . nom. 1,005.800	980.394	40		
	W ciągu roku 1900.:				
	przeniesiono z funduszu rezerwowego: nom. 1,743.100 za 1,676.595·60				
	zakupiono „ 1,635.600 „ 1,575.419·78 „ 3,378.700	3,252.015	38		
	łącznie . . . . . nom. 4,384.500	4,232.409	78		
	W ciągu r. 1900.:				
	spieniężono nom. 335.800 za 315.095·—				
	zrealizowano wylosowane „ 28.000 „ 28.000·—				
	na spadku kursu z d. 31/12. 1900. stracono . . 21. 922·18				
	za potrąceniem zysku: ze spieniężenia 555·— na wylosowaniu . 425· — 980·— 20.942·18 „ 363.800	364.037	18		
	Stan efektów z dniem 31. grudnia 1900 . nom. 4,020.700	3,868.372	60		
	Z doliczeniem wartości kuponów bieżących do 31. grudnia 1900.	20.150	30		
	wartość efektów wynosi łącznie, jak wykaz szczegółowy str. 3.	. .	.	3,888.522	90
XI.	**Lokacye w bankach:**				
	Stan z dnia 1. stycznia 1900.	874.575	96		
	W ciągu roku 1900. ulokowano w bankach .	11,815.641	08		
	z procentów dopisanych przybyło . .	201.712	01		
	łącznie	12,891.929	05		
	W ciągu roku 1900. podjęto z banków . .	11.345.817	75		
	Stan z dniem 31. grudnia 1900.	. .	.	1,546.111	30
XII.	**Procenta zaległe z dniem 31. grudnia 1900.:**				
	od pożyczek hipotecznych na dobra . . .	379.527	91		
	od pożyczek hipotecznych na realności . .	301.358	72		
	od pożyczek gmin i powiatów	1.935	01		
	od zastawów	51	18		
	od reszty ceny kupna, pozostawionej przy hipotece realności odsprzedanej lk. 129.m. we Lwowie	375	—		
	Stan zaległości procentowych z dniem 31. grudnia 1900.	. .	.	683.247	82
	Do przeniesienia	. .	.	55,561.135	55

Pozycya bilansu		W walucie koronowej			
		kor.	h.	kor.	h.
	Z przeniesienia	. .	.	55,561.135	55
XIII.	**Dobra i realności nabyte:**				
	Stan z dnia 1. stycznia 1900.	714.364	84		
	W ciągu roku 1900. na zakupno dóbr i realności, obciążonych wierzytelnościami Zakładu, wydano	74.015	99		
	łącznie	788.380	83		
	W ciągu roku 1900. pobrano na rachunek odsprzedaży dóbr i realności nabytych . . . . . 125.472·36				
	odpisano przez rachunek strat i zysków za rok 1900. . 2.651·17	128.123	53		
	Stan z dniem 31. grudnia 1900.	. .	.	660.257	30
XIV.	**Weksle w procesie:**				
	Stan z dnia 1. stycznia 1900.	1,555.338	36		
	W ciągu roku 1900. oddano do zaskarzenia 149 weksli na kwotę	586.842	70		
	i wyłożono na koszta kwotę	32.683	98		
	łącznie	2,174.865	04		
	W ciągu roku 1900. pobrano na spłatę kapitału i kosztów . . . 350.368·66				
	odpisano przez rachunek strat i zysków za rok 1900. . . 98.629·32	448.997	98		
	Stan z dniem 31. grudnia 1900.	1,725.867	06		
	Na to saldo składają się dłużnicy z kwotą .	. .	.	1,726.050	11
	zaś pozostałość na wekslach spłaconych, przeznaczona na pokrycie kosztów procesowych, wynosi	183	05		
XV.	**Interesa w likwidacyi:**				
	Stan z dnia 1. stycznia 1900.	11,799.888	58		
	W ciągu roku 1900.:				
	zaliczono . . . . . 315.879·70				
	dopisano procenta . . . 83.026·38	398.906	08		
	łącznie	12,198.794	66		
	W tymże czasie:				
	pobrano . . . . . 1,291.398·61				
	z wierzytelności w kapitale odpisano przez rachunek strat i zysków za rok 1900. . 2,000.000·—	3.291.398	61		
	Stan z dniem 31. grudnia 1900.	. .	.	8,907.396	05
	Do przeniesienia	. .	.	66,854.839	01

Pozycya bilansu		W walucie koronowej kor.	h.	kor.	h.
	Z przeniesienia	. .	.	66.854.839	01
XVI.	**Różni dłużnicy:**				
	conto sospeso (weksel zaginiony w r. 1899.)	160.000	—		
	skup obcych pretensyj hipotecznych . . .	28.664	18		
	wadya licytacyjne	45.531	—		
	rachunek żyrowy w Banku austr.-węg. . .	1.000	—		
	rachunek czekowy w pocztowej Kasie oszczędności	20.799	79		
	zaliczki na płace urzędników i woźnych .	10.185	25		
	zaliczki syndyka na koszta procesowe . .	10.698	35		
	zaliczki do kasy podręcznej	138	91		
	kaucye wekslowe	94	20		
	protesty wekslowe	22	—		
	rachunki różnych osób	46.365	50		
	Stan z dniem 31. grudnia 1900.	. .	.	323.499	18
XVII.	**Ruchomości:**				
	Stan z dnia 1. stycznia 1900.	60.162	52		
	W ciągu roku 1900. dokupiono za kwotę . .	4.062	56		
	łącznie	64.225	08		
	W tymże czasie pobrano od stron za druki .	4.278	23		
	Stan z dniem 31. grudnia 1900.	. .	.	59.946	85
XVIII.	**Rachunki przechodnie:**				
	należytości przypadające na dobro roku 1900. zrealizowane w roku 1901.:				
	z rachunku dóbr i realności nabytych . . . . . 2.036·69				
	z rachunku weksli w procesie . 4.602·26				
	z rachunku prowizyj . . . . 336·75	6.975	70		
	wydatki na rachunek kosztów utrzymania Zakładu za rok 1901., uregulowane w roku 1900.	348	50		
	zwrot należny z tytułu nadpłaconych podatków	29.190	09	36.514	29
XIX.	**Strata za rok 1900.:**				
	patrz rach. strat i zysków za rok 1900 str. 13	. .	.	2,088.601	63
	Stan czynny bilansu z dniem 31. grudnia 1900.	. .	.	69.363.400	96

Pozycya bilansu	Stan bierny.	W walucie koronowej kor.	h.	kor.	h.
XX.	**Wkładki oszczędności:**				
	Stan z dnia 1. stycz. 1900. książecz. 73.789	62,892.677	68		
	W ciągu roku 1900.:				
	przyjęto wkładki od 78.108 ston	29,342.659	96		
	i wydano nowych książeczek . . . 24.867				
	dopisano do kapitału nieodebrane z dniem 30. czerwca i 31. grudnia 1900. procenta	2,464.105	91		
	łącznie . . . książeczek 98.656	94,699.443	55		
	W tymże czasie:				
	zwrócono 86.872 stronom	27,609.506	96		
	i ściągnięto z obiegu książeczek . 21.502				
	Stan z dn. 31. grud. 1900. książeczek 77.154	. .	.	67,089.936	59
	W ciągu roku 1900. załatwiono ogółem 164.980 stron.				
XXI.	**Wkładki na rachunek bieżący:**				
	Stan z dnia 1. stycznia 1900.	1,366.971	84		
	W ciągu r. 1900. pobrano . . 6.216.880 59				
	i dopisano procentów 53.622.50	6,270.503	09		
	łącznie	7,637.474	93		
	W tymże czasie wypłacono . 6,824.928.79				
	i pobrano procentów 22.876.37	6,847.805	16		
	Stan z dniem 31. grudnia 1900.	. .	.	789.669	77
XXII.	**Giro-obligo z weksli reeskontowanych:**				
	W ciągu r. 1900. reeskont. weksli sztuk 472	556.918	92		
	Do dn. 31. grudn. 1900. wykupiono » 414	474.309	31		
	Z dniem 31. grudnia 1900. pozostało w reeskoncie . . . . sztuk 58	. .	.	82.609	61
XXIII.	**Lombard efektów własnych:**				
	W ciągu roku 1900. na lombard efektów własnych pobrano	372.153	33		
	W tymże czasie spłacono	372.153	33		
	Stan z dniem 31. grudnia 1900.	. .	.	-	—
	Do przeniesienia	. .	.	67,962.215	97

Pozycya bilansu		W walucie koronowej kor.	h.	kor.	h.
	Z przeniesienia . . .	. . .		67.962.215	97
XXIV.	**Różni wierzyciele:**				
	rezerwa na pokrycie dubiosów	552.000	—		
	fundusz dyspozycyjny dyrekcyi	2.619	60		
	pozostałość fundacyi pamiątkowej	346.623	30		
	wierzyciele z rków bieżących pokrytych efektami	587	—		
	rachunki bieżące z pożyczek hipotecznych	5.450	25		
	kaucye z pożyczek hipotecznych	84.485	92		
	kaucye wekslowe	4.471	11		
	pozostałość na rku weksli w procesie przeznaczona na pokrycie kosztów syndykackich	183	05		
	należytości stemplowe od zastawów . . .	13	70		
	rachunki różnych osób	86.543	15		
	Stan z dniem 31. grudnia 1900.	. . .		1.082.977	08
XXV.	**Rachunki przechodnie:**				
	wydatki na rachunek kosztów utrzymania Zakładu za rok 1900., uregulowane w roku 1901.	834	26		
	należytość za przechowanie depozytów obcych, pobrana w roku 1900. na rachunek roku 1901.	33	40		
	Stan z dniem 31. grudnia 1900.	. . .		867	66
XXVI.	**Procenta pobrane na rok 1901.:**				
	od pożyczek hipotecznych na dobra . . .	92.505	19		
	od pożyczek hipotecznych na realności . .	115.954	08		
	od pożyczek gmin i powiatów	29.039	44		
	od pożyczek towarzystw zarobkowych i gospodarczych	75	77		
	od zastawów	234	43		
	od weksli	79.531	34		
	Stan z dniem 31. grudnia 1900.	. . .		317.340	25
	Stan bierny bilansu z dn. 31. grudnia 1900.	. . .		69.363.400	96

Zamknięcie rachunku

za rok

Wydatki		W walucie koronowej koron	h.	koron	h.
Procenta wypłacone i dopisane:					
od wkładek oszczędności:					
wypłacone w ciągu roku 1900. .	129.086·18				
skapitalizowane dnia $^{30}/_{6}$ i $^{31}/_{12}$ 1900.	2.464.105·91	2,593.192	09		
od wkładek na rachunek bieżący . . .		30.746	13		
od rachunków bieżących i kaucyj z pożyczek hipotecznych		1.962	41		
od weksli reeskontowanych		1.546	40		
od lombardu efektów własnych . . .		778	17		
od różnych rachunków		178	78	2,628.403	98
Prowizye wypłacone:					
za incasso rymes		351	71		
różne		23	69	375	40
Koszta utrzymania Zakładu:					
płace stałe i dodatki funkcyjne		144.286	72		
koszta ogólne		107.323	31	251.610	03
Podatki i należytości rządowe:					
podatek zarobkowy		11.977	95		
podatek rentowy		39.296	47		
należytość ekwiwalentowa od majątku ruchomego		9.303	36		
podatek osobisto-dochodowy i pensyjny za funkcyonaryuszów		5.578	88		
należytość stemplowa od zmian w etacie urzędników i sług		2.555	—	68.711	66
Straty i odpisy:					
na dobrach i realnościach nabytych . . .		2.651	17		
na wekslach	98.629·32				
za potrąceniem strat częściowo odzyskanych	23.573·48	75.055	84		
na różnicy kursu efektów funduszu obrotowego		20.942	18		
na interesach w likwidacyi		2,000.000	—	2,098.649	19
				5,047.750	26

Kasyer:
Antoni Pełczyński.

We Lwowie, dnia

Komisya rewizyjna Wydziału:

Eugeniusz Pierożyński. *Dr. Jarosław Kułaczkowski.*

Dr. Adolf Lilien.

strat i zysków

1900.

Dochody	W walucie koronowej koron	h.	koron	h.
Procenta pobrane:				
od pożyczek hipotecznych na dobra	756.938	01		
od pożyczek hipotecznych na realności	972.356	79		
od pożyczek gmin i powiatów	115.367	48		
od pożyczek towarzystw zarobkowych i gospodarczych	418	17		
od zastawów	2.723	06		
od rachunków bieżących pokrytych efektami	10.346	33		
od weksli	594.055	87		
od efektów funduszu obrotowego	115.599	09		
od lokacyi w bankach	201.712	01		
od interesów w likwidacyi	83.026	38		
od różnych rachunków	2.432	09	2,854.975	28
Prowizye pobrane:				
od wkładek niewypowiedzianych	22.698	62		
od rat hipotecznych i komunalnych za zwłokę	69.246	65		
różne	5.856	39	97.801	66
Dochody z dóbr i realności nabytych			6.371	69
Strata za rok 1900.			2,088.601	63
			5,047.750	26

31. grudnia 1900.

Naczelny buchalter:
Karol Czauderna.

Dyrekcya Gal. Kasy Oszczędności:

Antym Nikorowicz
Dyrektor.

Dr. Jan Kanty Steczkowski
Dyrektor.

Dr. Edward Stroynowski
zastępca Dyrektora.

Bilans

z dniem 31

Pozycya bilansu	Stan czynny		Koron	h.
I.	Kasa		165.036	05
II.	Pożyczki hipoteczne na dobra		17.189.485	05
III.	Pożyczki hipoteczne na realności		19.935.938	34
IV.	Pożyczki gmin i powiatów		2.432 474	16
V.	Pożyczki towarzystw zarobkowych i gospodarczych		8.300	—
VI.	Zaliczki na zastaw terminowy efektów		44.587	49
VII.	Rachunki bieżące pokryte efektami		163.340	50
IX.	Weksle:			
	w portfelu	9,421.482·33		
	w reeskoncie	82.609·61	9.504.091	94
X.	Efekta funduszu obrotowego		3.888.522	90
XI.	Lokacye w bankach		1.546.111	30
XII.	Procenta zaległe z dniem 31. grudnia 1900.		683.247	82
XIII.	Dobra i realności nabyte		660.257	30
XIV.	Weksle w procesie		1,726.050	11
XV.	Interesa w likwidacyi		8,907.396	05
XVI.	Różni dłużnicy		323.499	18
XVII.	Ruchomości		59.946	85
XVIII.	Rachunki przechodnie		36.514	29
XIX.	Strata za rok 1900.		2,088.601	63
			69,363.400	96

We Lwowie, dnia

Kasyer:
Antoni Pełczyński.

Komisya rewizyjna Wydziału:
Eugeniusz Pierożyński. Dr. Jarosław Kułaczkowski.
Dr. Adolf Lilien.

Zakładu

grudnia 1900.

Pozycya bilansu	Stan bierny	Koron	h.
XX.	**Wkładki oszczędności**	67,089,936	59
XXI.	**Wkładki na rachunek bieżący**	789.669	77
XXII.	**Giro-obligo z weksli reeskontowanych**	82.609	61
XXIV.	**Różni wierzyciele**	1.082.977	08
XXV.	**Rachunki przechodnie**	867	66
XXVI	**Procenta pobrane na rok 1901.**	317.340	25
		69,363.400	96

31. grudnia 1900.

Naczelny buchalter:
Karol Czauderna.

Dyrekcya Galic. Kasy Oszczędności:

Antym Nikorowicz
Dyrektor.

Dr. Jan Kanty Steczkowski
Dyrektor.

Dr. Edward Strojnowski
zastępca Dyrektora.

B.

FUNDUSZ REZERWOWY.

Spis załączników

do zamknięcia rachunków funduszu rezerwowego z dniem 31. grudnia 1900.

1. Wykaz efektów funduszu rezerwowego.
2. Zestawienie ruchu za rok 1900. w poszczególnych rachunkach bilansu oraz ich stanu z dniem 31. grudnia 1900.
3. Rachunek strat i zysków za rok 1900.
4. Bilans z dniem 31. grudnia 1900.

Wykaz efektów funduszu rezerwowego.

Wyszczególnienie efektów	Pierwszy kupon płatny dnia	Wartość imienna wal. koron. kor.	h.	Wartość po kursie %	Wartość obiegowa w walucie koronowej kor.	h.	Wartość kuponu bież. do 31/12. 1900. w walucie koronowej kor.	h.
4% austryackie losy państwowe z roku 1860.:								
a) sztuki po kor. 1000.—	1/5. 1901.	25.000	—	136·00	34.000	—	205	84
b) sztuki po kor. 200.—	1/5. 1901.	6.400	—	164·50	10.528	-		
Akcye Banku austro-węgierskiego (sztuk 20)	II. 1900.	28.000	—	1.692*)	33.840	—	696	11
4% listy zastawne galic. Towarz. kredytowego ziem. 56-letnie	30/6. 1901.	25.400	—	92·00	23.368	—	-	—
		84.800	—		101.736	—	901	95
Z doliczeniem wartości kuponów bieżących do 31. grudnia 1900. . .		. .	.	. .	901	95		
efekta z dniem 31. grudnia 1900. przedstawiają wartość . . .		. .	.	. .	102.637	95		

*) za sztukę.

ZESTAWIENIE

ruchu za r. 1900. w poszczególnych rachunkach bilansu oraz ich stanu

z dniem 31. grudnia 1900.

Pozycya bilansu			Walutą koron. Kor.	h.	Kor.	h.
	Stan czynny.					
I.	**Kasa** w rachunku bieżącym u Zakładu:					
	Stan z dnia 1. stycznia 1900.		304.692	10		
	W ciągu roku 1900. wpłynęło:					
	za efekta wylosowane i spieniężone	1,804.135·60				
	zwroty na rachunek rozszerzenia stacyi elektrycznej	473·48				
	za sprzedane stare urządzenia	164·—				
	na rachunek kaucyi . . .	2.000·—				
	za procent od rachunku bieżącego	731·73				
	za kupony od efektów . . .	45.428·59				
	za czynsze z gmachu . . .	10.880.—				
	dochody stacyi elektrycznej i ogrzewalni	20.748·93	1,884.562	33		
	łącznie		2,189.254	43		
	W tymże czasie wypłacono:					
	funduszowi obrotowemu na pokrycie straty bilansowej za rok 1899.	1,951.322·21				
	na procent od rachunku bieżącego	22.627·53				
	na zakupno efektów . . .	93.411·69				
	na wyrównanie zaległych należytości z rachunku budowy gmachu	680·—				
	na koszta utrzymania gmachu	14.176·75				
	na rachunek rozszerzenia stacyi elektrycznej	45.226·94				
	na koszta ruchu stacyi elektrycznej i ogrzewalni . .	30.454·57				
	na podatki	10.782·94	2,168.682	63		
	Stan z dniem 31. grudnia 1900.				20.571	80
	Do przeniesienia . .				20.571	80

Pozycya bilansu		Walutą koron.			
		Kor.	h.	Kor.	h.
	Z przeniesienia	. .	.	20.571	80
II.	**Efekta funduszu rezerwowego:**				
	Stan z d. 1. stycznia 1900. nom. 1,849.500	1.814.458	55		
	Z dniem 1. stycznia 1900. wartość im. akcyj Banku austro-węgierskiego podniosła się o nom. . . . . » 4.000				
	W ciągu roku 1900.:				
	zakupiono nom. . 93.400 za 91.999·—				
	zyskano:				
	na spieniężeniu efektów . . . . 420·—				
	na zwyżce kursu z d. $^{31}_{12}$. 1900. . . . 2.906·80 » 93.400	95.325	80		
	łącznie nom. 1,946.900	1,909.784	35		
	W tymże czasie:				
	spieniężono nom. . 84.000 za 91.980·—				
	zrealizowano wylosowane nom. . 35.000 „ 35.560·—				
	ze stratą . . . . 45·—				
	przeniesiono do funduszu obrotowego nom. 1,743.100 „ 1,676.595·60				
	ze stratą . . . . . 3.867·75 „ 1,862.100	1,808.048	35		
	Stan z d. 31. grudnia 1900. . nom. 84.800	101.736	—		
	Z doliczeniem wartości kuponów bieżących do dnia $^{31}_{12}$. 1900.	901	95		
	wartość efektów z dniem 31. grudnia 1900. wynosi łącznie, jak wykaz szczegół. str. 19.	. .	.	102.637	95
III.	**Gmach** ze stacyą elektryczną i ogrzewalnią:				
	Stan z dniem 31. grudnia 1900. niezmieniony	. .	.	2,110.476	10
	Do przeniesienia	. .	.	2,233.685	85

Pozycya bilansu		Walutą koron.			
		Kor.	h.	Kor.	h.
	Z przeniesienia	. .	.	2,233.685	85
IV.	**Rozszerzenie stacyi elektrycznej:**				
	Stan z dnia 1. stycznia 1900.	1.158	—		
	W ciągu roku 1900. zaliczono na roboty i urządzenia nowe	45.226	94		
	łącznie . . .	46.384	94		
	W tymże czasie pobrano zwroty należne od dostawców	473	48		
	Stan z dniem 31. grudnia 1900.	. .	.	45.911	46
V.	**Rachunek przechodni:**				
	zaległa z dniem 31. grudnia 1900. należytość od konsumentów światła elektrycznego	. .	.	8.865	66
	Stan czynny bilansu z d. 31. grudnia 1900.	. .	.	2,288.462	97
	Stan bierny.				
VI.	**Fundusz rezerwowy:**				
	Stan z dnia 1. stycznia 1900.	4,243.881	99		
	W ciągu roku 1900.:				
	wydano na umorzenie straty bilansowej funduszu obrotowego za rok 1899. . . . . 1,951.322.21				
	z nadwyżki wydatków własnych ponad dochody za rok 1900. ubyło . . . . 7.138·84	1,958.461	05		
	Stan z dniem 31. grudnia 1900.	. .	.	2,285.420	94
	Do przeniesienia . . .	. .	.	2,285.420	94

Pozycya bilansu		Waluta koron.			
		Kor.	h.	Kor.	h.
	Z przeniesienia	. .	.	2,285.420	94
VII.	**Kaucye:**				
	zatrzymana należytość z rachunku rozszerzenia stacyi elektrycznej	. .	.	2.000	—
VIII.	**Rachunki przechodnie:**				
	należytość z rachunku kosztów utrzymania gmachu za rok 1900., uregulowana w roku 1901.	30	—		
	należytość z rachunku kosztów ruchu stacyi elektrycznej za rok 1900., uregulowana w roku 1901	1.012	03		
	Stan z dniem 31. grudnia 1900.	. .	.	1,042	03
	Stan bierny bilansu z d. 31. grudnia 1900.	. .	.	2,288.462	97

Rachunek strat i zysków

za rok

WYDATKI		Koron	h.
Procent od rachunku bieżącego		21.895	80
Strata na różnicy kursu efektów		585	95
Koszta utrzymania gmachu		14.282	75
Zaległe należytości z budowy gmachu		680	—
Koszta ruchu stacyi elektrycznej i ogrzewalni		31.578	52
Podatki i należytości rządowe:			
należytość ekwiwalentowa od majątku nieruchomego	8.354·—		
5% podatek dochodowy od gmachu	1.228·90		
podatek gminny czynszowy od gmachu	1.098·80		
podatek rentowy od kuponów	101·24	10.782	94
Umorzenie straty bilansowej funduszu obrotowego za rok 1899		1,951.322	21
		2,031.128	17

Bilans funduszu

z dniem 31.

Pozycya bilansu	Stan czynny	Koron	h.
I.	**Kasa**	20.571	80
II.	**Efekta funduszu rezerwowego**	102.637	95
III.	**Gmach** ze stacyą elektryczną i ogrzewalnią	2,110.476	10
IV.	**Rozszerzenie stacyi elektrycznej**	45.911	46
V.	**Rachunek przechodni**	8.865	66
		2,288.462	97

Kasyer:
Antoni Pełczyński.

We Lwowie, dnia

Komisya rewizyjna Wydziału:

Eugeniusz Pierożyński. *Dr. Jarosław Kułaczkowski.*
Dr. Adolf Lilien.

funduszu rezerwowego

1900.

DOCHODY	Koron	h.
Kupony od efektów	31.692	53
Czynsze z gmachu	11.360	—
Dochody stacyi elektrycznej i ogrzewalni	29.614	59
Strata przez ubytek funduszu za rok 1900.	1.958.461	05
	2,031.128	17

rezerwowego

grudnia 1900.

Pozycya bilansu	Stan bierny	Koron	h.
VI.	Fundusz rezerwowy	2,285.420	94
VII.	Kaucye	2.000	—
VIII.	Rachunki przechodnie	1.042	03
		2,288.462	97

31. grudnia 1900.

Naczelny buchalter:
Karol Czauderna.

Dyrekcya Galicyjskiej Kasy Oszczędności:

Antym Nikorowicz
Dyrektor.

Dr. Jan Kanty Steczkowski
Dyrektor.

Dr. Edward Stroynowski
zastępca Dyrektora.

C.

FUNDUSZ EMERYTURY.

Spis załączników

do zamknięcia rachunków funduszu emerytury z dniem 31. grudnia 1900.

1. Wykaz efektów funduszu emerytury.
2. Zestawienie ruchu za rok 1900. w poszczególnych rachunkach bilansu oraz ich stanu z dniem 31. grudnia 1900.
3. Rachunek strat i zysków za rok 1900.
4. Bilans z dniem 31. grudnia 1900.

Wykaz efektów funduszu emerytury.

Wyszczególnienie efektów	Pierwszy kupon płatny dnia	Wartość imienna wal. koron. kor.	h.	Wartość po kursie %	obiegowa w walucie koronowej kor.	h.	Wartość kuponu bież. do 31. 12. 1900. kor.	h.
4% austryackie losy państwowe z roku 1860.:								
a. sztuki po koron 1.000·—	15. 1901.	4.000	—	136·00	5.440	—	55	07
b. sztuki po koron 200·—	15. 1901.	4.400	—	164·50	7.238	—		
4·2% austryacka jednolita renta papierowa z roku 1868. . .	15. 1901.	14.000	—	98·45	13.783	—	96	37
6% galicyjska pożyczka krajowa z roku 1873. . . .	15. 1901.	1.000	—	102·00	1.020	—	9	83
4% obligacye galicyjskiego funduszu propinacyjnego . .	30 6. 1901.	80.000	—	96·00	76.800	—	—	—
4% listy zastawne galic. Tow. kredytowego ziem. 56-letnie .	30 6. 1901.	284.000	—	92·00	261.280	—	—	—
5% obligacye komunalne Banku krajowego II. emisyi . .	14. 1901.	206.000	—	100·50	207.030	—	2.546	39
4½% obligacye komunalne Banku krajowego III. emisyi . .	14. 1901.	45.000	—	99·00	44.550	—	500	62
4½% listy hipoteczne galicyjskiego Banku hipotecznego . .	15. 1901.	179.800	—	98·50	177.103	—	1.326	02
		818.200	—		794.244	—	4.534	30
Z doliczeniem wartości kuponów bieżących do 31. grudnia 1900. . . .		. . .		. . .	4.534	30		
efekta z dniem 31 12. 1900. przedstawiają wartość . .		. . .		. . .	798.778	30		

ZESTAWIENIE

ruchu za r. 1900. w poszczególnych rachunkach bilansu oraz ich stanu z dniem 31. grudnia 1900.

Pozycya bilansu				W walucie koron.			
				koron	h.	koron	h.
	Stan czynny.						
I.	**Kasa** w rachunku bieżącym u Zakładu:						
	Stan z dnia 1. stycznia 1900.			45.798	44		
	W ciągu roku 1900. wpłynęło do kasy:						
	od dyrektorów, urzędników i woźnych wpłaty		4·020·52				
	za efekta spieniężone i wylosowane		110.749·—				
	za kupony od efektów		36.896·96				
	za procent od rachunku bieżącego		1.417·51	153.083	99		
	łącznie			198.882	43		
	W tymże czasie wypłacono:						
	na pensye emerytów, wdów i sierót		20.631·46				
	na zakupno efektów		173.442·59				
	na podatki i należytości rządowe		396.35				
	na zwrot wpłat		70·—	194.540	40		
	Pozostałość na rachunku bieżącym z dniem 31. grudnia 1900.					4.342	03
II.	**Efekta** funduszu emerytury:						
	Stan z dnia 1. stycznia 1900.	nom.	749.000	731.594	—		
	W ciągu r. 1900. zakupiono	»	174.800	172.178	—		
	zyskano:						
	na wylosowaniu efektów		1.413·—				
	na spieniężeniu efektów		215·—	1.628	—		
	łącznie	nom.	923.800	905.400	—		
	W tymże czasie:						
	zrealizowano wylosowane	nom.	62.600 za 63.664·—				
	spieniężono	»	43.000 za 47.085·				
	na spadku kursu z dniem $^{31}/_{12}$. 1900. stracono		407·— nom. 105.600	111.156	—		
	Stan z dniem 31. grudnia 1900.	nom.	818.200	794.244			
	Z doliczeniem wartości kuponów bieżących do dnia 31. grudnia 1900.			4.534	30		
	wartość efektów z dniem 31. grudnia 1900. wynosi łącznie, jak wykaz szczegółowy str. 29.					798.778	30
	Stan czynny bilansu z dniem 31. grudnia 1900.					803.120	33

Pozycya bilansu		W walucie koron.			
		koron	h.	koron	h.
	Stan bierny.				
III.	**Fundusz emerytury:**				
	Stan z dnia 1. stycznia 1900.	783.307	86		
	Przyrost, jak rachunek strat i zysków za rok 1900. str. 48.	19.812	47		
	Stan z dniem 31. grudnia 1900. . . .	. .	.	803.120	33
	Stan bierny bilansu z dniem 31. grudnia 1900.	. .	.	803.120	33

Rachunek strat i zysków funduszu emerytury

za rok 1900.

WYDATKI			Wal. koron. kor.	h.	DOCHODY	Wal. koron. kor.	h.
Pensye emerytów, wdów i sierót			20.631	46	**Wpłaty dyrektorów, urzędników i woźnych** .	3.950	52
Podatki i należytości rządowe:					**Kupony od efektów**	34.169	67
należytość stemplowa za rok 1900.:					**Zysk na różnicy kursu efektów**	1.221	—
od wpłat do funduszu . . .	50.96				**Procent od rachunku bieżącego**	1.417	51
od wypłat z funduszu . . .	74.02	124.98					
podatek rentowy od kuponów		182.40					
podatek obrotowy od zakupna efektów .		7.39	314	77			
Przyrost z nadwyżki doch. własnych **za r. 1900.**			19.812	47			
			40.758	70		40.758	70

Bilans funduszu emerytury

z dniem 31. grudnia 1900.

Poz. bilansu	Stan czynny	Wal. koron. kor.	h.	Poz. bilansu	Stan bierny	Wal. koron. kor.	h.
I.	**Kasa**	4.342	03	III.	**Fundusz emerytury**	803.120	33
II.	**Efekta funduszu emerytury**	798.778	30				
		803.120	33			803.120	33

We Lwowie, dnia 31. grudnia 1900.

Kasyer:
Antoni Pełczyński.

Komisya rewizyjna Wydziału:
Eugeniusz Pierożyński. Dr. Jarosław Kułaczkowski.
Dr. Adolf Lilien.

Dyrekcya gal. Kasy Oszczędności:
Antym Nikorowicz. Dyrektor.
Dr. Jan Kanty Steczkowski. Dyrektor.
Dr. Edward Stroynowski, Zastępca dyrektora.

Naczelny buchalter:
Karol Czauderna.

D.

FUNDUSZE ODRĘBNE

i

DEPOZYTA OBCE.

Spis załączników:

1. Fundusze odrębne, zostające pod zarządem Zakładu.
2. Depozyta obce.
3. Wykaz depozytów obcych według kategoryi efektów i rodzaju depozytu.

Fundusze odrębne,

zostające pod zarządem Zakładu.

Oznaczenie funduszu	W walucie koronowej			
	koron	h.	koron	h.
1. Fundacya nagród dla sług lwowskich imienia F. K. Laskowskiego:				
Stan z dnia 1. stycznia 1900.:				
$4^1/_2$% listy hipoteczne gal. Banku hipotecznego im wart. kor. 20.200 po kursie 98%	19.796	—		
W ciągu roku 1900. przybyło:				
za kupony od efektów 909·—				
za procent od lokacyi na rku bieżącym 15·—				
ze zwyżki kursu z dniem $^{31}/_{12}$. 1900. 101·—	1.025	—		
łącznie	20.821	—		
W tymże czasie wypłacono na nagrody dla sług	924	—		
Stan fundacyi z dniem 31. grudnia 1900.:				
$4^1/_2$% listy hipoteczne gal. Banku hipotecznego im. wart. kor. 20.200 po kursie 98·50%			19.897	—
2. Fundacya stypendyjna dla dzieci urzędników i sług Zakładu:				
Stan z dnia 1. stycznia 1900.: książeczka wkładkowa Zakładu Nr. 28856.	17.979	56		
W ciągu roku 1900. przybyło z procentu od wkładki	716	58		
łącznie	18.696	14		
W tymże czasie wypłacono na stypendyum	400	—		
Stan fundacyi z dniem 31. grudnia 1900. na książeczce wkładkowej Zakładu			18 296	14
Stan funduszów odrębnych z dniem 31. grudnia 1900.			38.193	14

Depozyta obce.

Rodzaj depozytu	Wartość imienna efektów	
1. Kaucye urzędników	25 956	89
2. Efekta przyjęte na zastaw	66.315	—
3. Efekta na pokrycie rachunków bieżących . . .	1,000.048	95
4. Depozyta w przechowaniu	586.887	84
5. Depozyta różne	1,165.998	50
Stan depozytów obcych z dniem 31. grudnia 1900. . .	2,845.207	18

We Lwowie, dnia 31. grudnia 1900.

Kasyer:
Antoni Petczyński.

Naczelny buchalter:
Karol Czauderna.

Dyrekcya Gal. Kasy Oszczędności:

Antym Nikorowicz.
Dyrektor.

Dr. Jan Kanty Steczkowski.
Dyrektor.

Dr. Edward Stroynowski,
Zastępca dyrektora.

Komisya rewizyjna Wydziału:

Eugeniusz Pierożyński. *Dr. Jarosław Kułaczkowski.*
Dr. Adolf Lilien.

Wykaz depozytów obcych

według kategoryi efektów i rodzaju depozytu.

Nazwa efektu	z kuponem płatnym	Rodzaj depozytu					Razem
		kaucye urzędników	zastawy	podkład rków bieżących	depozyta w przechowaniu	depozyta różne	
Akcye galic. Banku hipotecznego	1/1. 1901.				7.200 —		7.200 —
Akcye galic. Banku kredytowego	1/1. 1901.					36.000 —	36.000 —
Akcye Banku anglo-austryackiego	1/1. 1901.			12.000			12.000 —
Akcye wiedeńskiego Banku związkowego	1/1. 1901.			14.800 —			14.800 —
Akcye Banku austro-węgierskiego	II. 1900.				1.400 —		1.400 —
Akcye austr. Zakładu kredytowego dla h. i p.	1/1. 1901.			20.000 —			20.000 —
Akcye kolei lwowsko-czerniowieckiej	1/5. 1901.			10.000 —			10.000 —
Akcye kolei koszyćko-bogumińskiej	1/1. 1901.			45.600 —			45.600 —
Akcye kolei północnej cesarza Ferdynanda	1/1. 1901.			39.200 —			39.200 —
Akcye kolei Elbethal	1/1. 1901.			20.000 —			20.000 —
Akcye wschodnio-czeskiego towarz. górniczego	1/1. 1901.				1.600 —		1.600 —
Akcye fabryki papieru »Steyrermühl«	1/1. 1901.			3.000 —			3.000 —
4% listy zastawne galic. Tow. kred. ziem. nieokresowe	30/6. 1901.			62.000 —			62.000 —
Do przeniesienia				226.600 —	10.200 —	36.000 —	272.800 —

Nazwa efektu	z kuponem płatnym	Rodzaj depozytu					Razem
		kaucye urzędników	zastawy	podkład rków bieżących	depozyta w przechowaniu	depozyta różne	
Z przeniesienia . .	. .	. . .	. . .	226 600 —	10.200	36.000 —	272.800
4% listy zastawne galic. Tow. kred. ziem. 41-letnie	30/6. 1901.	. . .	2.000 —	8 000 —	. . .	37.400 —	47.400 —
4% listy zastawne galic. Tow. kred. ziem. 56-letnie	30/6. 1901.	9.000 —	29.800 —	393.800 —	341 800 —	204.000 —	978.400 —
4½% listy zastawne Banku krajowego . . .	30/6. 1901.	. . .	4.200 —	6.600 —	28.400 —	6.000 —	45.200 —
4% listy zastawne Banku krajowego . . .	30/6. 1901.	. . .	2 000 —	51.600 —	. . .	38.800 —	92.400 —
5% listy hipoteczne galic. Banku hipot. . .	1/3. 1901.	. . .	. . .	12.000 —	. . .	110.000 —	122.000 —
4½% listy hipoteczne galic. Banku hipot. . .	1/5. 1901.	. . .	1.400 —	28.200 —	78.800 —	340.000 —	448.400 —
4% listy hipoteczne galic. Banku hipot. . .	1/5. 1901.	. . .	200 —	4.000 —	. . .	. . .	4.200 —
4% listy zastawne Banku austro-węgier. . .	1/4. 1901.	. . .	. . .	. . .	400 —	. . .	400 —
5% listy zastawne domen państwowych . .	1/3. 1901.	. . .	. . .	2 640 —	. . .	. . .	2.640 —
4% austr. losy państwowe z r. 1860. . . .	1/5. 1901.	. . .	3.400 —	1 200 —	200 —	. . .	4.800 —
Austr. losy państwowe z r. 1864.	. .	. . .	600 —	600 —	. . .	. . .	1.200 —
Węgier. losy państwowe z r. 1870. . . .	. .	. . .	800 —	200 —	. . .	. . .	1.000 —
Węgier. losy Basilika z. r. 1886.	. .	. . .	10 —	. . .	. . .	50 —	60 —
4% losy Cisy z. r. 1880.	1/4. 1901.	. .	200 —	400 —	200 —	1.600 —	2.400 —
Losy austr. Czerw. Krzyża z r. 1882. . .	. .	. . .	100 —	. . .	400 —	20 —	520 —
Do przeniesienia . .	. .	9.000 —	44.710 —	735.840 —	460.400 —	773.870 —	2.023.820 —

Nazwa efektu	z kuponem płatnym	Rodzaj depozytu					Razem
		kaucye urzędników	zastawy	podkład rków bieżących	depozyta w przechowaniu	depozyta różne	
Z przeniesienia . .	. .	9.000	44.710 —	735.840 —	460.400 —	773.870 —	2.023.820 —
Losy węgier. czerw. krzyża z r. 1882. . .	. .	. . .	50 -	. . .	210 —	40 —	300 —
Losy włoskiego czerw. krzyża z r. 1885. . .	. .	. . .	175 -	. . .	1.250 —	50 —	1.475 —
5% losy regulacyi Dunaju z r. 1870. . . .	1/1. 1901.	. . .	. . .	200 —	. . .	. . .	200 —
Losy węgierskie »Io-sziv« z r. 1888. . . .	. .	. . .	. . .	. . .	. . .	8 —	8 —
Austr. losy kredytowe z r. 1858.	. .	. . .	2.200 —	600 —	. . .	. . .	2.800 —
3% losy ogóln. austr. Zakładu kred. ziem. I. em. z roku 1880.	1/6. 1901.	. . .	6.400 —	7.800 —	1.200 —	800 —	16.200 —
3% losy ogóln. austr. Zakładu kred. ziem. II. emisyi z roku 1889.	1/2. 1901.	. . .	5.200 —	10.600 —	3.200 —	1.200 —	20.200 —
4% losy węgier. Banku hipot. z roku 1884. . .	1/6. 1901.	. . .	1.800 -	200 —	. . .	1.000 -	3.000 —
Losy fundacyi Rudolfa z roku 1864. . . .	. .	. . .	20 —	40 —	. . .	. . .	60 —
Losy m. Budy z roku 1859.	. .	. . .	80 —	. . .	. . .	. . .	80 —
Losy m. Krakowa z roku 1872.	. .	. . .	680 —	160 —	200 —	40 —	1.080 —
Losy m. Wiednia z roku 1874.	. .	. . .	1.000 —	. . .	. . .	. . .	1.000 —
4% obligacye galic. pożyczki krajowej z roku 1893.	1/5. 1901.	. . .	. . .	30.000 -	2.000 —	. . .	32.000 —
4% obligacye galic. funduszu propinacyjnego . .	30/6. 1901.	. . .	200 -	16.400 —	3.600 —	20.000 —	40.200 —
Do przeniesienia . .	. .	9.000 —	62.515 —	801.840 —	472.060 —	797.008 -	2,142.423 —

Nazwa efektu	z kuponem płatnym	Rodzaj depozytu					Razem
		kaucye urzędników	zastawy	podkład rków bieżących	depozyta w przechowaniu	depozyta różne	
Z przeniesienia . .	. .	9.000 —	62.515 —	801.840 —	472.060 —	797.008 —	2.142.423 —
4½% obligacye propinacyjne węgierskie . .	1/1. 1901.	. . .	. . .	22.000 —	. . .	. . .	22.000 —
4% obligacye pożyczki miasta Lwowa z r. 1896. .	1/5. 1901.	. . .	. . .	. . .	. . .	2.000 —	2.000 —
4% obligacye indemnizacyjne węgierskie . .	1/5. 1901.	. . .	. . .	2.000 —	2.000 —	. . .	4.000 —
5% oligacye komunalne Banku kraj. II. emisyi .	1/4. 1901.	. . .	. . .	24.000 —	58.000 —	. . .	82.000 —
4½% obligacye komunalne Banku kraj. III. emisyi	1/4. 1901.	. . .	. . .	2.600 —	. . .	. . .	2.600 —
4% obligacye kolejowe Banku krajowego . .	1/4. 1901.	. . .	. . .	15.200 —	. . .	. . .	15.200 —
4% obligacye pożyczki kolei Rudolfa z r. 1893. .	1/1. 1901.	. . .	. . .	800 —	. . .	. . .	800 —
6% obligacye pożyczki bułgarskiej z r. 1889. .	1/4. 1901.	. . .	. . .	. . .	500 —	. . .	500 —
4% pryorytety kolei Rudolfa z r. 1884. . .	1/4. 1901.	. . .	. . .	7.600 —	800 .	. . .	8.400 —
4% pryorytety kolei Karola Ludwika . . .	1/1. 1901.	. . .	. . .	. . .	400 —	. . .	400 —
4% pryorytety kolei lwowsko-czerniowieckiej nie-opodatkowane	1/5. 1901.	. . .	. . .	. . .	600 —	. . .	600 —
4% prorytety I. węg. galic. kolei z r. 1887. . .	1/1. 1901.	. . .	. . .	. . .	800 —	. . .	800 —
4% pryorytety kolei półn. Ferdynanda z r. 1886. .	1/3. 1901.	. . .	. . .	. . .	800 —	. . .	800 —
4% pryorytety kolei Pilsen-Priesen z r. 1894. .	1/1. 1901.	. . .	. . .	. . .	300 —	. . .	300 —
Do przeniesienia . .	. .	9.000 —	62.515 —	876.040 —	536.260 —	799.008 —	2.282.823 —

Nazwa efektu	z kuponem płatnym	Rodzaj depozytu					Razem
		kaucye urzędników	zastawy	podkład rków bieżących	depozyta w przechowaniu	depozyta różne	
Z przeniesienia . .	. .	9.000 —	62.515 —	876.040 —	536.260 —	799.008 —	2.282.823 —
4·2% austr. jedn. renta papierowa z roku 1868. .	1/2. 1901.	. . .	200 —	1.800 —	1.000 —	. . .	3.000 —
4·2% austr. jednol. renta papierowa z roku 1868. .	1/5. 1901.	. . .	3.400 —	4.000 —	4.200 —	. . .	11.600 —
4·2% austr. jednol. renta srebrna z roku 1868. .	1/1. 1901.	. . .	200 —	1.200 —	6.400 —	. . .	7.800 —
4% węgierska renta złota	1/1. 1901.	. . .	. . .	21.600 —	. . .	. . .	21.600 —
4% węgierska renta koronowa	1/6. 1901.	4.000 .	. . .	4.000 —	. . .	. . .	8.000 —
Książeczki wkładkowe i oszczędności . . .	. .	12.956 89	. . .	91.408 95	39.027 84	366.990 50	510.384 18
Razem . .		25.956 89	66.315 —	1,000.048 95	586.887 84	1,165.998 50	2,845.207 18

WYKAZ

ruchu wkładek, zysków i stanu funduszów:

rezerwowego i emerytury

od powstania zakładu

po dzień 31. Grudnia 1900. roku.

WY-

ruchu wkładek, zysków i stanu

od powstania zakładu po

	Ruch wkła								Stan kapitału włożonego po zważeniu wkładek ze zwróceniami i po dopisaniu prowizyi narosłej			
	Wkładki				Zwrócenia							
		mon. konw.				mon. konw.				mon. konw.		
	stron	Zł.	kr.	dr.	stron	Zł.	kr.	dr.	stron	Zł.	kr.	dr.
W roku 1844	10.062	1,092.852	15	1	1.620	152.601	26	1	7.771	955.278	21	.
„ „ 1845	11.496	1,254.205	30	.	5.864	544.584	05	1	13.731	1,707.994	38	3
„ „ 1846	11.986	1,148.946	03	.	9.520	895.373	13	3	17.091	2,021.836	23	1
„ „ 1847	11.839	1,017.916	38	.	10.644	858.736	39	1	19.412	2,255.281	50	.
„ „ 1848	4.958	420.468	22	.	12.665	1,183.470	31	3	14.188	1,549.604	42	.
„ „ 1849	5.972	775.541	17	2	5.980	551.752	37	2	13.487	1,832.291	36	1
„ „ 1850	5.058	689.842	12	2	6.704	741.623	28	.	12.273	1,846.091	51	3
„ „ 1851	5.604	724.084	34	.	6.366	713.356	31	1	11.953	1.923.812	49	2
„ „ 1852	7.356	1,136.221	47	.	6.371	703.483	24	1	12.929	2,433.166	.	.
„ „ 1853	8.231	1,429.076	50	.	7.167	940.560	39	3	13.900	3,021.945	40	1
„ „ 1854	7.060	1,104.421	01	.	9.186	1,390.058	42	.	12.518	2,840.836	40	3
„ „ 1855	7.427	1,395.558	43	.	7.543	1,101.586	40	1	12.791	3,246.873	04	.
„ „ 1856	7.265	1,061.516	06	2	8.222	1,291.589	32	2	12.490	3,130.138	17	.
„ „ 1857	8.054	1,033.513	52	.	7.255	1,047.486	45	2	13.076	3,234.489	18	3
„ „ 1858	8.664	979.303	07	3	7.190	1,009.115	59	3	14.013	3,325.201	01	1
Do przeniesienia .	121.032	15,263.468	19	02	112.297	13,125.380	17	.				
czyli w austr. wal . . .		16,026.641	74	.		13,781.649	30	.				

KAZ

funduszów: rezerwowego i emerytury

dzień 31. grudnia 1900.

dek						Wykaz zysków						Stan funduszów				
Prowizya przez wkładających uzyskana						Straty			Zyski							
skapitalizowana			wypłacona			funduszu rezerwowego					obrotowego	rezerwowego			emerytury	
mon. konw.			mon. konw.			mon. konw.			mon. konw.			mon. konw.			mon. konw.	
Zł.	kr.	dr.	Zł.	kr.	dr.	Zł.	kr.	dr.	Zł.	kr.	dr.	Zł.	kr.	dr.	Zł.	kr. dr.
15.027	32	.	855	36	.	.	.	.	458	25	3	2.830	48	1	13.674	44 .
43.094	53	.	3.754	13	3	.	.	.	551	.	.	9.553	02	1	23.922	25 1
60.268	55	1	5.544	53	.	.	.	.	966	27	3	6.633	14	3	31.522	07 3
74.265	28	.	6.319	27	2	.	.	.	1.273	29	2	11.670	45	3	44.466	23 .
57.325	01	3	9.562	11	2	.	.	.	1.796	27	.	16.078	31	.	62.341	21 .
58.898	14	1	3.674	06	.	.	.	.	2.518	35	1	4.462	10	.	68.322	06 1
65.581	31	.	4.675	51	.	.	.	.	2.760	12	3	7.117	21	2	78.199	40 2
66.992	55	.	4.780	58	.	.	.	.	3.159	15	2	6.717	21	3	87.076	17 3
76.614	47	3	4.059	23	2	.	.	.	3.767	03	.	8.679	09	1	99.522	30 .
100.263	30	.	5.808	05	.	.	.	.	4.187	47	.	16.266	31	3	109.976	48 3
104.528	41	2	8.079	01	1	.	.	.	4.333	16	.	18.166	52	2	132.476	57 1
112.064	20	2	6.884	47	2	14.300	44	2	.	.	.	10.578	36	3	128.754	49 2
113.338	39	.	8.197	41	.	3.482	30	.	.	.	.	15.361	09	2	140.633	29 .
118.323	55	1	6.417	01	2	.	.	.	4.457	47	2	16.706	39	1	161.797	55 3
120.524	34	2	6.139	23	2	.	.	.	6.870	51	1	12.943	12	2	181.611	59 2
1,187.112	58	3	84.732	40	.	17.783	14	2	37.100	38	1	163.765	26	3		
1,246.468	63	.	88.969	30	.	18.672	40	.	38.955	67	.	171.953	71	.	190.692	59 .

Powstał w roku 1860.

(Ciąg

Ruch wkła

	Wkładki			Zwrócenia			Stan kapitału włożonego po zważeniu wkładek ze zwróceniami i po dopisaniu prowizyi narosłej		
		wal. austr.			wal. austr.			wal. austr.	
	stron	Zł.	kr.	stron	Zł.	kr.	stron	Zł.	kr.
Z przeniesienia .	121.032	16,026.641	74	112.297	13,781.649	30	.	.	.
W roku 1859	7.992	987.339	50	7.969	1,164.611	95	14.190	3,437.058	73
„ „ 1860	8.991	1,159.301	98	7.885	1.055.347	59	15.284	3,672.835	01
„ „ 1861	8.492	931.673	57	8.681	1.203.193	54	15.606	3,532.409	36
„ „ 1862	8.752	1,018.777	54	9.184	1,182.619	86	15.705	3,496.834	85
„ „ 1863	7,850	780.714	10	8.393	1,042.541	70	15.191	3,360.739	24
„ „ 1864	8.352	825.809	24	8.029	1,016.178	56	15.194	3,292.705	65
„ „ 1865	7.111	545.066	49	8.932	1,050.634	38	14.038	2,898.895	73
„ „ 1866	10 496	1,348.005	79	9.314	1,168.208	85	14.801	3,216.425	66
„ „ 1867	14.745	1,826.213	15	9.736	1,192.401	06	17.916	4,023.550	15
„ „ 1868	13.798	1,630.026	87	11.890	1,408.179	21	19.359	4,435.684	82
„ „ 1869	16.035	2,196.056	15	12.270	1,624.708	66	21.722	5,230.285	12
„ „ 1870	17.638	2,283.201	40	16.952	2,282.174	30	22.868	5,478.627	86
„ „ 1871	20.719	2,831.039	59	19.115	2,383.131	88	24.463	6,200.115	43
„ „ 1872	22.181	2,877.938	27	21.460	2,821.081	73	25.495	6,551.062	29
„ „ 1873	22.897	3,291.711	75	22.925	3,208.314	23	25.885	6,937.945	11
„ „ 1874	27.554	3,884.572	28	22.454	3,318.084	41	28.445	7,841.120	44
„ „ 1875	29.054	4,612.705	37	25.057	3,823.148	63	30.651	9,018.306	92
„ „ 1876	28.921	5,176.495	90	29.376	5,148.521	52	31.185	9,457.521	05
„ „ 1877	28.145	4,380.405	27	28.519	4,326.987	20	32.097	9,958.015	75
„ „ 1878	29.924	4,721.115	90	28.770	4.480.746	90	33.284	10,677.273	.
„ „ 1879	31.034	4,066.762	29	28.552	3,792.507	84	35.368	11,474.927	33
„ „ 1880	28.093	2,229.725	55	26.466	2,451.878	23	36.377	11.804.417	24
„ „ 1881	27.614	3,193.956	02	26.586	3,077.889	72	37.278	12,396.418	43
„ „ 1882	30.961	4,767.383	11	29.629	4,169.220	58	38.980	13,487.801	40
„ „ 1883	30.885	4,481,798	51	33.955	4,932.936	89	38.974	13,539.957	01
„ „ 1884	35.372	5,880.902	20	38.695	5.800.712	12	40.629	14,135.761	78
„ „ 1885	36.942	5,715.256	72	39.389	5,642.114	38	42.354	14,744.971	89
„ „ 1886	39.214	6,493.447	54	41.008	5,688.051	98	44.731	16,135.396	56
„ „ 1887	40.027	7,267.282	46	41.577	7,133.569	90	46.290	16,874.447	83
„ „ 1888	41.764	8,059.701	29	42.905	6,754.388	07	49.086	18,837.432	96
„ „ 1889	45.339	7,986.053	99	46.724	7,367.520	99	52.351	20,188.872	24
Do przeniesienia .	847.924	123,477.081	53	824.694	115,493.256	16			

d a l s z y.)

dek				Wykaz zysków						Stan funduszów			
Prowizya przez wkładających uzyskana				Straty		Zyski				rezerwowego		emerytury	
skapitalizowana		wypłacona		funduszu rezerwowego				obrotowego					
Zł.	kr.	Zł.	kr.	Zł.	kr.	Zł.	kr.	Zł.	kr.	Zł.	kr.	Zł.	kr.
1,246.468	63	88.969	30	18.672	40	38.955	67	171.953	71				
122.870	11	8.043	27	3.790	11	.	.	14.070	52·5	199.973	00·5		
131.821	89	6.936	49	.	.	15.651	98·5	24 120	53	159.204	08	28.065	84
131.094	32	6.412	41	.	.	4.511	20	20.159	36	179.216	47	35.980	06
128.267	81	7 866	97	.	.	11.212	80	22.468	62·5	200.725	89·5	46.306	96
125.731	99	6.403	66	7 039	33·5	.	.	18.497	94	201.409	50	58.225	48
122.335	73	6.335	45	.	.	8.493	01	17.395	39·5	215.153	90·5	69.920	87
111.757	97	6.205	72	10.944	47·5	.	.	16 178	02	215.938	61	79.311	66
137.732	99	9.138	43	.	.	16.692	83	22.108	89	253·440	33	83.398	42
173.312	40	9.399	33	.	.	19.633	21	18.574	39	285.047	93	76.620	10
190.287	1	11 395	11	.	.	11.929	39	29.234	25	312.411	57	82.247	18
223.253	81	14.321	59	.	.	23.585	33·5	27.328	81	361.040	60·5	88.334	66
247.315	64	18.912	75	.	.	11.738	22·5	27.898	96	308.347	31	101.285	26
273.579	86	19.888	26	.	.	20.888	30	32.474	63·5	416.322	07	108.494	86
294.090	32	22.557	58	.	.	6.335	84	34.970	37	406.779	48	115.373	04
303.485	30	26.268	50	.	.	13.616	83	5.534	52	408.408	16	120.625	77
336.687	46	26.399	58	.	.	21 269	76	67.607	12	432.998	63	132.610	83
387.629	74	31.493	99	.	.	37.063	29	53.029	51·5	507.019	14	148.711	13
411.239	75	44.399	99	9·143	32	.	.	8.409	06	528 008	72	156.108	07
447.076	63	34.154	70	.	.	46.932	21	79.401	46	587.805	62	168.328	66
478.888	25	35.444	21	.	.	38.983	15	66.491	.	669.333	44	181.665	91
523.399	88	27.196	94	.	.	81.849	23	137.317	54	794.715	01	206.805	61
551.642	59	18.088	16	.	.	56.647	44	127.885	44	892.910	02	218.567	26
475.934	89	21.359	23	.	.	57.134	31	138.562	05	1,000.030	91	228.833	94
493.220	44	26.716	84	.	.	16.078	52	76.875	92	1,119.391	57	234.985	25
503.293	99	32.415	18	.	.	48.848	84	104.998	69	1,423.138	43	243.131	10
515.614	69	32.814	87	.	.	86.696	17	69.041	31	1,535.494	13	266.875	67
536.067	77	35.015	63	.	.	91.971	99	70.922	10	1,617.678	96	275 761	82
585.029	11	33.089	33	.	.	61.818	19	83.388	52	1,656.585	30	284.231	54
605.338	71	44.502	66	6.945	54	.	.	60.157	35	1,647.406	47	285 705	56
657.671	91	38.594	63	.	.	146.825	25	131.139	25	1,840.496	36	300.927	56
732.906	28	44.003	93	.	.	133.206	01	121.764	43	2,024.914	78	312.813	22
12,205.046	87	794.744	69	56.535	18	1,128.568	98·5	1,899.959	68·5				

(Ciąg

Ruch wkła

	Wkładki			Zwrócenia			Stan kapitału włożonego po zważeniu wkładek ze zwróceniami i po dopisaniu prowizyi narosłej		
		wal. austr.			wal. austr.			wal. austr.	
	stron	Zł.	kr.	stron	Zł.	kr.	stron	Zł.	kr.
Z przeniesienia . . .	847.924	123,477.081	53	824 694	115,493.256	16	.	.	.
w roku 1890.	47.299	8,992.362	40	47.779	7,862.308	02	56.167	22,114.705	45
„ „ 1891.	48.871	8,738,568	47	50.777	8.355.093	19	59.206	23,358.637	53
„ „ 1892.	54.428	9,510.636	59	59.854	9,585.299	03	61.531	24,173.497	97
„ „ 1893.	61.276	10.551.460	33	62 090	10,008.532	59	65.356	25,658.149	36
„ „ 1894.	60.918	10,592.125	53	66.953	9,940.017	88	67.415	27.300.539	25
„ „ 1895.	64.170	11,447.473	31	72.049	11,694.436	71	69 510	28,081 738	61
„ „ 1896.	69.972	12,587.636	87	75.530	11,716.655	83	73.669	30.050,121	88
„ „ 1897.	73.976	13,452.663	67	81.872	12,650.056	26	76.675	32,022.248	45
„ „ 1898.	72.877	13,516.698	58	86.380	13,513.508	52	78.973	33,250.555	19
„ „ 1899.	68.863	18,290.015	41	87.725	21,196.195	92	73.789	31,446.338	84
		241,156.722	69		232,015,360	11			
w walucie koronowej		koron	h.		koron	h.		koron	h.
		482.313.445	38		464,030.720	22			
w roku 1900.	78.108	29,342.659	96	86.872	27.609.506	96	77.154	67.089.936	59
	1,548.682	511,656.105	34	1,602.575	491,640.227	18			
Dodawszy do zwróceń wkładki				1,548.682	511,656.105	34			Dodawszy obie
okazuje się 57-letni obrót				3,151 257	1 003,296.332	52			Okazuje się zysk wkła-

d a l s z y.)

d e k				Wykaz zysków i strat						Stan funduszów			
Prowizya przez wkładających uzyskana				Straty		Zyski		Straty		Zyski		rezerwowego		emerytury	
skapitalizowana		wypłacona		funduszu rezerwowego				funduszu obrotowego							
Zł.	kr.	Zł.	kr.	Zł.	kr.	Zł.	kr.	Zł.	kr.	Zł.	kr.	Zł.	kr.	Zł.	kr.
12,205.046	87	794.744	69	56.535	18	1,128.568	98·5	.		1,899.959	68·5	.	.	.	
795.778	83	44.943	07	.	.	127.972	60	.		120·352	82	2,162.069	41	323.760	80
860.456	80	49 923	69	.	.	118.994	08	.	.	135.133	18	2,339.059	88	330.141	82
889.522	88	53.435	73	.	.	131.061	04	.	.	115.102	76	2,478.110	08	339.376	91
941·723	65	59.480	66	.	.	111.415	33	.	.	104.521	61	2,584.051	65	348.728	68
990.282	24	53.212	14	.	.	160.444	08	.	.	150.713	01	2.733.282	12	355 643	59
1,028.162	76	74.339	64	.	.	113.624	61	.	.	138.841	58	2,853.395	39	363.508	27
1,097.402	23	64.328	97	.	.	145 399	50	.	.	158.048	.	3,004.577	79	373.575	82
1,169.519	16	68.932	42	.	.	145.634	15	.	.	169.931	13	3.150.211	94	383.845	32
1,225.116	68	72.465	83	.	.	119.662	69	1,990.989	53	.	.	4,106.063	40	391.047	18
1,101.964	16	128.908	33	.	.	6.867	12·5	975.661	10·5	.	.	2,121 940	99·5	391.653	93
22,304.976	26	1,464.715	17	56.535	18	2,309.644	19	2,966.650	63·5	2,992.603	77·5				
koron	h.	koron	h.	koron	h.	koron	h.	koron	h.	koron	h.	koron	h.	koron	h.
44,609.952	52	2,929.430	34	113.070	36	4,619.288	38	5,933.301	27	5,985.207	55				
2,464.105	91	129.086	18	7.138	84	.	.	2,088 601	63	.	.	2,285.420	94	803.120	33
47,074.058	43	3,058.516	52	120.209	20	4,619 288	38	8,021.902	90	5,985.207	55				
prowizye		47,074.058	43					od tego straty		8,021.902	90				
dających		50,132.574	95												
Od tego: straty				120.209	20			strata funduszu obrotowego		2,036.695	35				
pożyczka ciążąca na gmachu				542.124	38	662.333	58								
						3,956.954	80								
Do tego: dary i zwroty od kosztów utrzymania						154.816	83								
Zyski funduszu rezerwowego						4,111.771	63								
Ze stratami funduszu obrotowego zestawiwszy zyski funduszu rezerwowego										4,111.771	63				
okazuje się nadwyżka zysków w ogóle										2,075.076	28				
a z doliczeniem:															
straty funduszu obrotowego za rok 1900., od funduszu rezerwowego jeszcze nie potrąconej								2,088.601·63							
i wartości szacunkowej gmachu								2,110.476·10		4,199.077	73				
łącznie										6,274.154	01				
Z tego użyto: *a*) na dary dobroczynne								623.444·50							
b) do dyspozycyi Dyrekcyi na różne cele humanitarne								721.548·56							
c) na wyposażenie różnych funduszów								2,495.903·48							
d) na ratę od pożyczki ciążącej na gmachu								147.836·44		3,988.733	07				
Stan funduszu rezerwowego jak wykaz										2,285.420	94				

TOWARZYSTWO
GALICYJSKIEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI
WE LWOWIE.

A) Członkowie wybrani przez Towarzystwo:

*1. Julian Abrysowski
2. JE. Stanisław hr Badeni
*3. Dr Oswald Balzer
4. Aleksander Barwiński
5. JE. Dr. Leon Biliński
*6. Jerzy hr. Borkowski
7. Mieczysław hr. Borkowski
8 Leon Bratkowski
9. Jan Breuer
*10. Juliusz Jaxa Bykowski
*11. Stanisław Ciuchciński
*12. Ignacy Drexler
*13. Dr. Władysław Dulęba
14 Edmund Duniewicz
*15. Dr. Jan Dylewski
*16. Alfred Dzikowski
*17. Dr. Józef Ekielski
18. Jan Franke. Radca Dworu
*19. Aleksander Getritz
20. Józef Gizowski
*21. Dr. Stanisław Głąbiński
*22 Wincenty Gnoiński
23. Roman hr. Gostkowski
*24. Ferdynand Gross
*25. Władysław Gubrynowicz
26. Seweryn Henzel
*27. Józef Kajetan Janowski
*28. Zygmunt Kędzierski
29. Dr. Henryk Kolischer
30 Karol Kropiowski
31. Kazimierz Laskowski, R. dworu
32. Ks. Zygmunt Lenkiewicz
*33. Jan Lerski
*34. JE. Herman hr. Loebl
35. Rafał Łępkowski
36. Dr. Bronisław Łoziński
37. Feliks Madejewski
*38. Dr Godzimir Małachowski
39. Dr. Antoni Małecki
*40. Stanisław Markiewicz
41. Juliusz Mikolasch
*42. Edmund Mochnacki
*43. Franciszek Mozer
44. Józef Mysłowski
*45 Zdzisław Onyszkiewicz
*46. Dr. Wiktor Opolski
*47. Dr. Józef Pająk
48. JE. Dr. Leonard Piętak
49. Dr. Tadeusz Pilat, R. Dworu
*50 Dr. Edward Podlewski, R dworu
*51. Dr. Bronisław Radziszewski
52. Albin Rayski
*53. Edmund Riedl
54. Dr. Emanuel Roiński
55. Tadeusz Romanowicz
*56. Dr. Erazm Romanowski
*57. Andrzej Romaszkan
*58. Dr Józef Rożański
*59 Dr. Rudolf Różycki
*60 Karol Schayer
61. Dr. Romuald Schubert
62. Jan Schulz
*63. Karol Sklepiński
64. Gustaw Seyfarth
*65. Dr. Zygmunt Skowroński
*66. Dr. Tadeusz Sołowij
*67. Dr. Edward Stroynowski
*68. Leon Syroczyński
69. Albert Szkowron
*70. JE Dr. Al. Mniszek Tchorznicki
71. Władysław Tustanowski
*72. Narcyz Ulmer
*73. Korneli Winter
74. Ks. Feliks Zabłocki.

*) Oznaczeni gwiazdką byli obecni na Walnem Zgromadzeniu dnia 18. kwietnia 1901.

B) Członkowie Wydziału

wybrani przez Sejm krajowy, mający przez czas trwania swego mandatu prawa Członków Towarzystwa.

*1. Dr. Władysław Abraham
2. Dr. Jarosław Kułaczkowski
3. Dr. Adolf Lilien
4. Ks. Andrzej Lubomirski
5. Stanisław Niezabitowski
*6. Eugeniusz Pierożyński.

Zarząd Galicyjskiej Kasy oszczędności we Lwowie.

A. **TOWARZYSTWO** j. w.

B. **WYDZIAŁ.**

Przewodniczący: *Stanisław Niezabitowski*, j. w.

Zastępca przewodniczącego: *Dr. Józef Pająk*, j. w.

CZŁONKOWIE j. w.

Dr. Władysław Abraham
Ignacy Drexler
Dr. Jarosław Kułaczkowski
Dr. Adolf Lilien
Ks. Andrzej Lubomirski
Eugeniusz Pierożyński
Jan Schulz
Karol Sklepiński
Dr. Tadeusz Sołowij
Dr. Edward Stroynowski

C. **DYREKCYA.**

Dyrektorowie:

Antym Nikorowicz
Dr. Jan Kanty Steczkowski

Zastępca Dyrektora:

Dr. Edward Stroynowski j. w.

Komisarz rządowy: *Jan Adam Czeżowski*, *Radca c. k. Namiestnictwa.*

Zastępca Komisarza rządowego: *Stanisław Zimny*, *Radca c. k. Namiestnictwa.*

Syndyk: *Dr. Paweł Dąbrowski*, *Adwokat krajowy.*

*) Oznaczeni gwiazdką byli obecni na Walnem Zgromadzeniu dnia 18. kwietnia 1901.

URZĘDNICY.

Naczelny Buchalter:	Karol Czauderna
Kasyer:	Antoni Pełczyński
Rewident I. kl.:	Eugeniusz Grużewski
Rewidenci II. kl.:	Jan Pazirski Jan Górski Leopold Wilimowski Zygmunt Szulakiewicz Wiktor Osiadacz Adam Bartkowski (z tytułem sekretarza).
Adjunkci I. kl.:	Franciszek Żmudziński Walery Struszkiewicz Jan Czabański Henryk Grabiński
Referent hipoteczny:	Filibert Czaykowski
Adjunkci II. kl.:	Walery Kaszyński Wincenty Zieniewski Piotr Tustanowski
Asystenci I. kl.:	Emil Müller Antoni Królikowski Juliusz Starkel Kazimierz Pepłowski
Asystenci II. kl.:	Emil Sarnicki Stefan Bobowski Bronisław Radziszewski Edward Kienzler Michał Przestrzelski
Asystenci III. kl.:	Józef Piórkiewicz Feliks Merunowicz Antoni Liske

PRAKTYKANCI.

Juliusz Sawczak
Józef Czarnecki
Witołd Linhardt
Stanisław Czernicki
Czesław Marcinkowski
Józef Jägermann
Bolesław Żołyński
Leon Zagórski
Jan Kazimierz Koczyndyk

SŁUŻBA.

Maszynista:	Teofil Liebich
Woźny I. kl.:	Feliks Grabowski
Woźni II. kl.:	Józef Waszkoryk Karol Hofman Aleksander Kawecki
Woźni III. kl.:	Jan Czapla Andrzej Hanusek Józef Falkiewicz

L. W. 13811/1901.

We Lwowie, dnia 27. lutego 1901

Alegat 34

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych.

Wysoki Sejmie.

Na posiedzeniu z dnia 5. maja r. z. L. S. 4116 powziął Wysoki Sejm następujące dwie uchwały:

1) Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych Sejm przyjmuje do wiadomości.

2. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby nie przestając opiekować się rozwojem krajowego przemysłu naftowego, urządził przy kraj. biurze kolejowem oddział dla taryf opłacanych przez produkta naftowe na kolejach tak w obrębie Monarchii jak i w tych krajach, dokąd te produkta bywają wysyłane.

Na posiedzeniu z dnia 3. maja r. z., przeznaczył Wys. Sejm w rubryce XV. budżetu krajowego na cele górnictwa następujące kwoty:

pozycya 287. na remuneracyę referenta spraw górniczych przy Wydziale krajowym . . . . . K. 3328

pozycya 288. na badanie kraju w celu zestawienia użytecznych kopalin i popularnego opisu ich występywania . . . . . K. 5000

pozycya 289. na chemiczno-techniczne studya przeróbki nafty i wosku ziemnego . . . . . K. 1000

pozycya 290. na utrzymanie krajowej szkoły górniczej i wiertniczej w Borysławiu wobec przeznaczonej na ten cel subwencyi rządowej 9000 K. . . K. 17000

pozycya 291. na stacyę doświadczalną dla produktów naftowych . K. 2000

pozycya 292. na zbieranie i ogłaszanie dat statystycznych o produkcyi i handlu nafty i wosku ziemnego . . . . . K. 1600

pozycya 293. na stypendya dla górników i uczniów praktycznych szkół wiertniczych i akademii górniczych . . . . . K. 3400

pozycya 294. na potrzeby Muzeum górnictwa nafty i wosku ziemnego w c. k. szkole politechnicznej we Lwowie . . . . . K. 300

a na posiedzeniu z dnia 5. maja r. z. L. S. 1738 powziął uchwałę, którą polecił Wydziałowi krajowemu, ażeby zbadał:

1) Czy rafinerye oleju skalnego wogóle, a wszczególności rafinerye położone nad rzeką Tyśmienicą lub jej dopływami zanieczyszczają odpadkami fabrycznemi wodę tej rzeki tak w stanie normalnym jak też w razie ulewy.

2) Czy stąd ponoszą szkodę rolnicy, których grunta położone są nad rzeką.

3) Czy odnośne władze zarządziły co należy w celu zapobieżenia zanieczyszczeniu wód rzecznych tak ze względów sanitarnych jak i gospodarczych? Jeśli tak, to czy te zarządzenia są zupełnie wystarczające i czy nie potrzeba nowych, dalszych przepisów w celu uchronienia rolnictwa i rybołostwa od szkód tego rodzaju?

Z wykonania uchwały ad 1). L. S. 4146. i uchwały do L. S. 1738 z 5. maja z. r., oraz z użycia przeznaczonych na cele górnicze funduszów ma Wydział krajowy zaszczyt przedłożyc Wys. Sejmowi niniejsze sprawozdanie; co zaś do uchwały ad 2). LS. 4116, to wykonanie jej wchodzi w zakres czynności IV. Departamentu Wydziału krajowego, obejmującego sprawy dróg krajowych i kolei żelaznych. W sprawozdaniu Wydziału krajowego z dnia 23. listopada r. z. do L. W. 64.710, przedstawiono też, że w biurze kolejowem urządzono osobny oddział dla spraw taryfowych, i że biuro to żądanych informacyi stronom udziela.

W układzie niniejszego sprawozdania zachowujemy dotychczas przestrzegany porządek, rozróżniając sprawy dotyczące nauki górnictwa w kraju, zarządzane geologiczne, górnicze lub technologiczno-chemiczne badania, i sprawy nie obciążające funduszu krajowego.

I. Nauka górnictwa.

Popieranie nauki górnictwa w naszym kraju znajduje wyraz w staraniach o uzupełnienie wykładów górniczych w c. k. szkole politechnicznej we Lwowie, w udzielaniu zasiłków uczniom wyższych szkół górniczych w kraju lub za granicą, i w kierowaniu krajową szkołą górniczą i wiertniczą w Borysławiu. — Uzupełnienie nauk technicznych przez otworzenie piątego, górniczo-hutniczego wydziału w tutejszej c. k. szkole politechnicznej, ma Wydział krajowy zawsze na myśli, ale ograniczył swe starania na razie do uzupełnienia wprowadzonej już nauki górnictwa, przez ustanowienie katedry dla machin górniczych, obok katedry dla górnictwa nafty i wosku ziemnego, i encyklopedyi górnictwa, i urządzenie stacyi doświadczalnej dla przyrządów i metod wiertniczych. O takie samo uzupełnienie nauki górnictwa stara się już u Ministerstwa Wyznań i Oświecenia grono profesorów c. k. szkoły politechnicznej, i Wydział krajowy ufa, iż skoro tylko przez budowę trzeciego gmachu uzyska szkoła potrzebne dla takiej stacyi, i wystarczające dla muzeum górnictwa miejsce, to c. k. Rząd przychyli się do tych przedstawień, i uzna połowiczność obecnego stanu nauczania. Muzeum górnictwa i wiertnictwa (ze szczególnem uwzględnieniem kopalń nafty) przy tutejszej c. k. szkole politechnicznej, otrzymuje zawsze snbwencyę w kwocie 300 koron.

Zasiłki naukowe, roczne tylko, bo nie oparte na aktach fundacyjnych, otrzymują słuchacze akademii górniczych w Leoben i Przibram, i słuchacze wydziałów budowy machin i inżynieryi w Lwowskiej szkole politechnicznej, wyróżniający się pilnością i postępem w naukach górniczych, jeśli skądinąd ogóluy postęp naukowy i zachowanie się, uprawniają ich do pobierania zasiłków z funduszów krajowych. We Lwowie w r. 1900 pobierało takie zasiłki 4 uczniów, w Leoben 2, w Przibram 1. Zasiłki te są małe, 240 koron we Lwowie, 400 koron, rzadko 480 w Leoben i Przibram, i dwukrotnie już zgłaszali się do Wydziału krajowego petenci, którzy już ukończyli studya prawne, aby im przyznano 1.200, a przynajmniej 1.000 koron, na przeciąg studyów górniczych. Kwoty takie uważa Wydział krajowy za zbyt wysokie, ale nieraz przedłużał uczniom akademii górniczych pobieranie zasiłków na lat parę, t. j. do ukończenia fachowego kursu, i w ten sposób zasiłek stawał się istotnem stypendyum.

We Lwowie dotychczas tego nie robiono, bo uczeń nie zapisany na kursa górnicze, tracił uprawnienie do tego zasiłku; miało to tę niedobrą stronę, że słuchacze ostatniego roku, wybierający sobie specyalność, przygotowywali się raczej do budowy dróg lub melioracyi, niż do górnictwa, otrzymując przy wyborze zawodu inżynierskiego znacznie większe zasiłki, czy to z funduszów państwowych, czy krajowych.

Obok tych zasiłków udzielał też Wydział krajowy zapomóg uczniom-uczestnikom dłuższych, a więc kosztownych, planem nauk objętych i pod kierunkiem profesorów urządzanych wycieczek, i 2 polskim a 1 ruskiemu stowarzyszeniu Wzajemnej pomocy akademików górniczych w Leoben i Przibram. Zapomogi na wycieczki wynoszą przeciętnie 50 lub 60 koron dla akademików za granicą kraju podróżujących, po 15 do 20 koron dla wycieczek górniczych po kraju, trwających pierwsze dni 10 lub 15, drugie 4 lub 5, i kwoty te, choć tak bardzo małe, umożliwiają im nieraz udział w wycieczce, a więc przynoszą istotną pomoc. Subwencye dla stowarzyszeń akademickich udzielają się w stosunku do ilości czynnych ich członków.

Nauka w krajowej szkole górniczej i wiertniczej w Borysławiu odbywała się w ubiegłym roku szkolnym 1899/1900 zupełnie prawidłowo. Jako załączniki do niniejszego sprawozdania umieszczamy ad 1. i 2. sprawozdanie dyrekcyi tej szkoły i aprobowany przez kuratoryę szkoły preliminarz budżetu jej na rok 1900/1; a z tych sprawozdań wynika, że korzystało z niej w tym roku 14 uczniów zwyczajnych i 9 przez okres wakacyjny, razem 23 osób. Egzamin końcowy, na kursie fachowym odbywa się zawsze przy udziale c. k. okręgowego urzędnika górniczego w Drohobyczu, i jest dowodem, że wymaga się wiadomości i oznacza postęp ucznia wedle tych samych wymogów, co przy ocenianiu kwalifikacyi na kierowników i dozorców robót w kopalniach minerałów żywicznych naszego kraju.

Aleg. 1., 2.

Sprawozdanie Dyrekcyi szkoły nie mówi o jednem, czego jej brakuje, chociaż na ten brak i Dyrekcya i kuratorya szkoły wobec Wydziału krajowego, już sie uskarżała, a mianowicie o braku odpowiedniego dla szkoły budynku. Nieodpowiedniość budynku, w którym szkoła się mieści z konieczności, źle oddziaływa na naukę ich, a osobliwie na naukę rysowania i na wykłady fizyki, mineralogii lub geologii t. j. przedmiotów, dla których trzeba mieć jako tako ułożone zbiory; oddziaływa ona źle pośrednio zniechęcając nauczycieli do pracy i wykładów, których dobrze przysposobić nie mogą; przynosi ujmę nawet funduszowi szkolnemu, bo w przygodnym, źle zbudowanym budynku, koszt opalania wykładowych pokoi jest o wiele większy. A jednak spekulacya na grunta w m. Borysławiu jest tak wielką, iż parceli dostatecznej do budowy domu szkolnego kupić prawie niepodobna. Wydział krajowy nie przychodzi też jeszcze z żadnym wnioskiem w tej materyi, a wspomina o tem, aby zaznaczyć swoje i kuratoryi szkoły starania, aby zakładowi, którego kraj ze względu na nasze przedsiębiorstwa naftowe i na krajowców, co przy podobnych przedsiębiorstwach za granicą pracowaćby chcieli, istotnie potrzebował, a którego organizacya niejednokrotnie była jako dobra uznaną, nie zbywało na koniecznych warunkach rozwoju.

Co do urządzenia w Krakowie, w c. k. szkole przemysłowej oddziału górniczego, to Wydział krajowy nie otrzymał dotąd sprawozdania zarządu miasta Krakowa o wyniku jego układów z Dyrekcyą szkoły.

II. Badania naukowe geologiczne i chemiczno-technologiczne.

1) Druk atlasu geologicznego kraju, postąpił w roku ubiegłym o tyle, że mamy już wydanych 11 zeszytów (1 do 10 i 12), stanowiących 60 arkuszy, w druku 2 zeszyty, t. j. 6 arkuszy, a map już gotowych do wydania 12, razem więc 78 map gotowych; jeśli do nich dodamy 6 map wymagających uzupełnienia przez autorów, ale złożonych, to otrzymujemy ilość 84 arkuszy ze 106, na które jest podzielona siatka mapy geologicznej Galicyi. Wprawdzie z konieczności i zgodnie z myślą sejmowej komisyi

górniczej, zaznaczoną w sprawozdaniu zeszłorocznym, niektóre arkusze obejmujące terena naftowe w środkowej Galicyi, trzeba będzie powtórnie wykonywać, ale ukończenia całości już w krótkim czasie spodziewać się można i na międzynarodowym geologicznym zjeździe, który ma się zebrać w Wiedniu w r. 1904 i który część swych wycieczek z pewnością ku Galicyi skieruje, nie będziemy zajmowali pośledniego miejsca.

Badania geologiczne w r. 1900 wykonane były następujące: prof. Maryan Łomnicki miał poruczoną sobie okolicę Mielec Nisko-Tarnobrzeg z cząstką Biłgoraja, prof. Szajnocha okolicę m. Drohobycza, obejmującą terena kopalń Borysławskich, dr. Grzybowski okolicę Bolechowa, prof. Wiśniewski przestrzeń objętą połową karty Ustrzyk dolnych, a prof. Friedberg okolicę Sambora; z badań w r. 1899 wykonanych otrzymała komisya fizyograficzna do wydania mapy, wykonane przez dra Grzybowskiego (Brzostek, Strzyżów i Tyczyn-Dynów), prof. Friedberga (Dębica-Ropczyce), i prof. Jarosława Łomnickiego (Kołomyja-Śniatyn), oraz mapy prof. M. Łomnickiego, stanowiące jedną całość z mapami badanej w roku 1900 okolicy.

Wykonanie geologiczno-górniczej mapy śląsko-polskiego zagłębia, doznało zwłoki, bo przy zestawieniu arkuszy obejmujących okolice Królestwa Polskiego, z arkuszami Prus i Austryi, znaleziono niezgodność pomiaru lub rysunku i parę arkuszy tej mapy trzeba było przerysowywać; jeden z bardzo czynnych współpracowników dyr. M. Łempicki był też spowodowany część swojej pracy, a mianowicie wykreślenie granic formacyi geologicznych na arkuszach Królestwa, odstąpić dyr. Kontkiewiczowi, który się tego uprzejmie podjął. Komisya geologiczna kraj. Rady górniczej, spodziewa się jednak, że rysunek tego zagłębia wraz z profilami, niebawem będzie ukończony, a tekst objaśniający dopiero później, ale w ciągu roku bieżącego napisany.

Geologiczno-agronomicznych badań w roku zeszłym nie zarządzano, bo analizy mechaniczne zebranych w roku poprzednim próbek nie zostały jeszcze w instytucie rolniczym Uniwersytetu krakowskiego skończone, i dopiero wówczas połączone sekcye geologiczne i agronomiczne komisyi fizyograficznej, same badania i plan ich ocenią.

2) Badania technologiczno-chemiczne produktów naftowych, zawarte są w przy-
Alegat 3. łączonym sprawozdaniu z czynności kraj. stacyi doświadczalnej, dla tych produktów za rok 1900. Teoretyczna praca polegała na szeregu doświadczeń, nad porównawczą destylacyą mazi, za pomocą przegrzanych par wodnych, benzynowych i alkoholowych, którą p. Załoziecki prowadzi z p. Jerzym Freshem, Amerykaninem, przybyłym do Lwowa, dla nauki technologii naftowych produktów i stale w stacyi doświadczalnej pracującym. Drugim jej działem jest przygotowanie stacyi, do dokładnej analizy gazów znajdujących się w kopalniach wosku ziemnego, o czem już w zeszłorocznem wspominaliśmy sprawozdaniu, i na co c. k. rząd, za pośrednictwem komitetu lokalnego ustanowionego w Borysławiu, dla poznania stopnia niebezpieczeństwa tych kopalń, ze względu na istnienie gazów wybuchowych daje fundusze.

Przygotowanie to laboratoryum stacyi polegało na sprowadzeniu szklanych aparatów do chwytania i transportu gazów, znajdujących się w kopalniach i aparatów Drehschmida i Hempla do kompletnej analizy gazów — elektrycznego pyrometra Siemensa, dużego pieca Perota i porcelanowych aparatów do oznaczania temperatury zapalności gazów.

Praktyczna strona zajęć stacyi polegała na wykonaniu 24 analiz ropy, z których 6 dla oznaczenia jej składu, a 18 dla oznaczenia zawartości kału, wody i innych zanieczyszczeń, 2 analizy łupków bitumicznych, 2 próbek wosku ziemnego, i 4 analizy gazów kopalnianych. Analizy w liczbie 18 co do zawartych w surowcu ropy zanieczyszczeń zostały spowodowane sporami między producentami ropy w Borysławiu a właścicielami destylarń, i spowodowały kierownika stacyi do zaprojektowania osobnego przyrządu celem oznaczania ilości tych zanieczyszczań, który też przez obie strony spór wiodące został aprobowany. Zgłoszenia o analizy do stacyi przychodziły przeważnie z kraju, dwa jednak z zagranicy, (Dalmacya), — a destylarnia nafty

w Tryeście dostarczała tu stale surowego materyału do badań nad wysokotopliwymi węglowodorami, występującymi przy końcu destylacyi mazi ponaftowej.

Sprawozdania o tej pracy zarówno jak i wyniki analiz były drukowane w niemieckich i polskich technicznych czasopismach.

III. Sprawy nie obciążające funduszu krajowego.

Uchwałę dotyczącą zapobieżenia szkodom, które destylarnie nafty i wosku ziemnego wyrządzają rolnikom posiadającym grunta przylegające do wód, do których spływają odpadki fabrykacyi, powziął Wysoki Sejm na wniosek komisyi petycyjnej; komisyi tej była przekazana petycya 16 gmin powiatu drohobyckiego, uskarżających się na podobne szkody, a do nich przyłączył się następnie i zarząd fundacyi hrabiego Skarbka w Drohowyżu. Nie podlegało wątpliwości dla Wydziału krajowego, że szkody takie istnieć mogą i zapewne istnieją, a chodziło o to, jaka jest ich doniosłość i co już dla zaradzenia im poczyniono; dlatego też o te momenta skargi zapytał zarówno c. k. starostę w Drohobyczu jak i c. k. inspektorat przemysłowy we Lwowie.. Inspektorat przemysłowy objaśnił Wydział krajowy w sprawozdaniu z d. 20/10 1900 r., że czuwanie nad tem, aby odpadki fabryczne nie oddziaływały szkodliwie na grunta sąsiadów lub nie zanieczyszczały powietrza i wód publicznych, nie należy do jego urzędowania, i wyraził mniemanie, że szkoda właścicielom gruntów i łąk sąsiednich w ten sposób przyczyniana jest nieznaczna, — szkoda rybołóstwa natomiast niewątpliwa; c. k. Starostwo w Drohobyczu oświadczyło zaś, że już niejednokrotnie szkody, na które wyż powołane gminy się uskarżają, były konstatowane, że są rafinerye, które zanieczyszczają rzekę stale, inne tylko w razie ulewy, i że ono już przy wydawaniu koncesyi na zakładanie rafineryi zarządza wybieranie głębokich rowów i sypanie wałów, które takiemu odpływowi odpadków mogą zapobiedz. Zaznacza jednak Starostwo, że zarządzenia jego, wydane w ramach obowiązujących ustaw przemysłowej i wodnej, tylko częściowo zapobiegają złemu, które ma swe źródło w tem, że dozwolono budowania rafineryi w pobliżu płynących wód.

Z tej odpowiedzi c. k. starostwa, i z faktu, że ono zarządziło rewizyę destylarń naftowych w tym powiecie, celem przekonania się, o ile zarządzenia ochronne są wykonywane, i jak utrzymywane, a wiedząc, że dla wykonania takich zarządzeń trzeba nieraz zmian fabrykacyi, a więc dłuższego czasu, — a że tego lata żadne nowe skargi z pomienionych gmin do Wydziału Rady powiatowej i c. k. Starostwa nie wpływały, nabrał Wydział krajowy przekonania, że w ramach dzisiejszych ustaw c. k. władze dadzą możliwą ochronę bezpośrednio zagrożonym interesom rolnictwa i rybołóstwa, lub dadzą podstawę do uzyskania przez nich odpowiedniego od destylarni odszkodowania. Uważał natomiast Wydział krajowy za swój obowiązek roszerzyć opiekę swą i na tych, którzy bezpośrednio zagrożonymi nie są, oraz wdrożyć postępowanie, któreby pozwoliło uniknąć szkody samej, wyrządzanej ziemiopłodom czy wodom, a więc szkodom, które trafiając czy to rolników czy w razie procesu wygranego fabrykantów, byłyby dla kraju dotkliwe. Do tego mogą doprowadzić tylko lepsze przepisy odkwaszania i oczyszczania odpadków fabrykacyi, a że ta kwestya nie jest w nauce technologii ustalona, — doradził Wydział krajowy c. k. Starostwu jako władzy powołanej do tej opieki, aby nie ograniczając się do swoich organów technicznych, zasięgnęło zdania znawców jak takim szkodom skutecznie, a bez niepomiernych kosztów, zaradzić można i należy.

Do takiej ankiety doradzał powołać zarówno rolników i inżynierów melioracyi, którzy doniosłość szkody i jej terytoryalne rozprzestrzenienie określić mogą, jak chemików - technologów, którzy środki zaradcze wskazać lub obmyśleć potrafią. Ewentualnie mogłaby ankieta przedstawić wnioski, co do zmiany obowiązujących ustaw.

Na wniosek rozszerzenia w ten sposób badania o przyczynach złego nie otrzymał jeszcze Wydział krajowy odpowiedzi.

Przedstawiwszy w ten sposób Wysokiemu Sejmowi użycie funduszów przeznaczonych na cele górnicze, i czynności Wydziału krajowego w tym dziale nie obciążające funduszu krajowego, i odwołując się do sprawozdania Wydziału krajowego z dn. 23. listopada r. 1900. L. W. 61721, w którem na cele górnicze preliminowano wydatki objęte poz. 310 do 316, — Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności w sprawach górniczych w ciągu r. 1900 Sejm przyjmuje do wiadomości.

Z Rady Wydziału krajowego król. Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni *w. r.*

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Lp. 24.

Sprawozdanie roczne

krajowej szkoły górniczej i wiertniczej w Borysławiu za rok 1899|1900.

W roku szkolnym 1899/1900 nauka odbywała się na 3 kursach a mianowicie:

a) na kursie przygotowawczym,
b) na kursie wiertniczym i
c) na kursie górniczym.

Naukę na wymienionych kursach udzielali p. p. inż: Robert Breitenwald, Kazimierz Broniowski i Dr. Józef Horodyski.

I. Liczba uczniów na kursie przygotowawczym wynosiła sześciu (6) a to: Stanisław Dunaj, Adolf Pillar, Wilhelm Porwit, Jan Szyszkiewicz, Henryk Towarnicki, Konstanty Wasyłowicz, którzy na dniu 23. lipca 1900 do egzaminu dorocznego przystąpili i wykazali postęp następujący:

Postęp bardzo dobry: Wilhelm Porwit, Henryk Towarnicki, Stanisław Dunaj;

Postęp dobry: Adolf Pillar, Jan Szyszkiewicz i Konstanty Wasyłowicz.

II. Liczba na kursie fachowym wiertniczym wynosiła sześciu, (6) a to: Czajkowski Leszek, Grzymała Andrzej, Dr. Horodyski Józef, Kopp Maryan, Zajdel Władysław i Kwiatkowski Władysław.

Wymienieni uczniowie przystąpili do egzaminu na dniu 23. lipca 1900 i wykazali postęp następujący:

Postęp bardzo dobry: Dr. Horodyski Józef i Czajkowski Leszek.

Postęp dobry: Grzymała Andrzej, Kopp Maryan i Zajdel Władysław.

Poprawkę w terminie powakacyjnym otrzymał Kwiatkowski Władysław, który, atoli postępu dostatecznego wykazać nie był w stanie.

III. Z nauki górnictwa korzystali Bolesław Cieśliński i Karol Pituła, którzy obadwaj przy wspomnianym egzaminie, pierwszy postęp bardzo dobry, drugi dobry wykazali.

IV. Na kurs wakacyjny zgłosiło się dziewięciu uczniów a mianowicie: Stanisław Anders, Felicyan Dembowski, Feliks Drobniak, Bronisław Gaweł, Tadeusz Kusché, Franciszek Józef Tuziak, Edward Ważny, Jarosław Więckowski, Aleksander Żubr, którzy wszyscy z wyjątkiem Tuziaka po ukończeniu kursu do egzaminu przystąpili i takowy z następującym wynikiem zdali:

Postęp bardzo dobry wykazali: Felicyan Dembowski, Feliks Drobniak, Tadeusz Kusché, Edward Ważny.

Postęp dobry wykazali: Aleksander Żubr, Jarosław Więckowski i Stanisław Anders.

Postęp dostateczny wykazał: Bronisław Gaweł.

Franciszek Tuziak uczęszczał na kurs ten i zdał egzamin w roku 1899 z postępem dobrym.

V. Przedwstępne nauki uczniów były następujące:

a) na kursie przygotowawczym:

1) Stanisław Dunaj ukończył 6 klas wydziałowych w Wieliczce;
2) Adolf Pillar uczęszczał na kurs przygotowawczy kraj. szkoły górniczej i wiertniczej w Borysławiu;
3) Wilhelm Porwit ukończył 2-gą klasę gimnazyalną w Jaśle;
4) Jan Szyszkiewicz uczęszczał na przygotowawczy kurs c. k. seminaryum nauczycielskiego w Krakowie;
5) Henryk Towarnicki ukończył 2-gą klasę gimn. Franciszka Józefa we Lwowie.
6) Konstanty Wasyłowicz uczęszczał do I. klasy gimn. w Buczaczu (stop. III.);

b) na kursie fachowym wiertniczym.

1) Józef Horodyski, doktor praw obojga, (Uniwersytet Lwów));
2) Leszek Czajkowski uczęszczał do III. kl. gimnazyum Św. Anny w Krakowie, i na kurs przygotowawczy kraj. szkoły górniczej i wiertniczej w Borysławiu;
3) Andrzej Grzymała na kurs przygotowawczy w kraj. szkole górniczej i wiertniczej w Borysławiu;
4) Maryan Kopp również;
5) Władysław Kwiatkowski również;
6) Władysław Zajdel również;

c) na kursie fachowym górniczym.

1) Bolesław Cieśliński uczęszczał do V. kl. gimn. w Jaśle (stopień II-gi);
2) Karol Pituła na kurs przygotowawczy kraj. szkoły wiertniczej i górniczej w Borysławiu.

VI. Stypendya pobierali:

a) na kursie przygotowawczym.

Stanisław Dunaj, Wilhelm Porwit, Jan Szyszkiewicz, Konstanty Wasyłowicz.

b) na kursie fachowym wiertniczym i górniczym.

Leszek Czajkowski, Andrzej Grzymała, Maryan Kopp, Pituła Karol, (górnictwo), Władysław Zajdel, Bolesław Cieśliński (górnictwo).

c) na kursie wakacyjnym.

Stanisław Anders, Felicyan Dembowski, Feliks Drobniak, Bronisław Gaweł, Franciszek Tuziak, Edward Ważny, Jarosław Więckowski,

VII. Z uczniów stypendyum pobierających otrzymało stopień bardzo dobry:
Na kursie przygotowawczym 2; na kursie fachowym 2.
Stopień dobry: Na kursie przygotowawczym 3; na kursie fachowym 4.
Do egzaminu poprawczego na obu kursach nie przeznaczono nikogo.

VIII. W Internacie szkolnym mieszkało uczniów 6.

IX. Wycieczki naukowe przedsiębrano w roku szkolnym do Stebnika, Schodnicy, Urycza i zwiedzano gremialnie pod kierownictwem nauczycieli kopalnie wosku ziemnego i głębokie wiercenia szybów ropnych w Borysławiu i okolicy.

Wiek uczniów.

Kurs przygotowawczy.

Stanisław Dunaj	dzień i rok urodzenia		16. października	1877
Adolf Pillar	„	„	29. maja	1882
Wilhelm Porwit	„	„	2. marca	1080
Jan Szyszkiewicz	„	„	8. lipca	1877
Henryk Towarnicki	„	„	25. października	1882
Konstanty Wasyłowicz	„	„	8. kwietnia	1866

Kurs fachowy:

Bolesław Cieśliński	dzień i rok urodzenia		26. marca	1880
Leszek Czajkowski	„	„	28. stycznia	1881
Andrzej Grzymała	„	„	21. stycznia	1881
Józef Horodyski	„	„	6. czerwca	1853
Maryan Kopp	„	„	2. lutego	1880
Władysław Kwiatkowski	„	„	30. maja	1879
Karol Pituła	„	„	5. sierpnia	1874
Władysław Zajdel	„	„	1. lipca	1879

Kurs wakacyjny:

Stanisław Anders	dzień i rok urodzenia		29. sierpnia	1879
Felicyan Dembowski	„	„	21. kwietnia	1874
Feliks Drobniak	„	„	24. maja	1875
Bronisław Gaweł	„	„	3. września	1879
Tadeusz Kusché	„	„	15. grudnia	1868
Franciszek J. Tuziak	„	„	28. września	1877
Edward Ważny	„	„	25. września	1879
Jarosław Więckowski	„	„	30. kwietnia	1880
Aleksander Żubr	„	„	4. października	1872

Borysław, dnia 19. lutego 1901.

Gąsiorowski w. r.

Do L. 95.

Preliminarz budżetu

dla krajowej szkoły górniczej i wiertniczej w Borysławiu uchwalony na posiedzeniu kuratoryi tejże dnia 12. listopada 1900 na rok szkolny 1900|1901.

Liczba rubr.	Liczba poz.	Poszczególnienie	K.	gr.	Razem K.	Razem gr.	Uwaga
I.		**Płace nauczycieli.**					
	1	Nauczyciel fachowy wiertnictwa: płaca . . . . K. 2.800; dodatek aktywalny . . „ 500; „ na pomieszkanie „ 600	3.900	—			
	2	Nauczyciel fachowy górnictwa: płaca . . . . K. 2200; dodatek aktywalny . . „ 400	2.600	—			
	3	Nauczyciel religii . . K. 80	80	—			
	4	Nadzwyczajne wynagrodzenie za naukę hygieny i pierwszej pomocy w nieszczęśliwych wypadkach K. 100	100	—			
	5	Koszta wycieczek nauczycieli K. 400	400	—			
		Suma rubryki I. . .			7.080	—	
II.		**Koszta administracyi.**					
	6	Ryczałt kierownika szkoły . . . K. 800	800	—			
	7	Koszta kancelaryjne, inseraty, druki, portorya i stemple . K. 100	100	—			
	8	Sługa szkolny . . . „ 480	480	—			
		Suma rubryki II. . .			1.380	—	

Liczba rubr.	Liczba poz.	Poszczególnienie	K.	gr.	Razem K.	Razem gr.	Uwaga
III.		**Utrzymanie szkoły:**					
	9	Najem budynku . . K. 1200	1.200	—			
	10	Utrzymanie budynków i kominiarz K. 150	150	—			
	11	Sprzęty szkolne i naprawki K. 150	150	—			
	12	Opał szkoły . . . K. 400	400	—			
	13	Oświetlenie . . . K. 100	100	—			
		Suma rubryki III. . .	—	—	2.000	—	
IV.		**Potrzeby naukowe:**					
	14	Książki i czasopisma. . K. 300	300	—			
	15	Przybory do nauki . . „ 100	100	—			
	16	Środki naukowe: *a*) modele, maszyny i inne przyrządy do demonstracyi dla kursu wiertniczego . . . K. 750	750	—			
		b) dla kursu górniczego . „ 500	500	—			
		Suma rubryki IV. . .	—	—	1.650	—	
V.		**Utrzymanie uczniów.**					
	17	Czynsz za dom na internat K. 460	460	—			
	18	Utrzymanie budynku, sprzętów K. 60	60	—			
	19	Sprzęty . . . . K. 80	80	—			
	20	Stypendya uczniów . . K. 2400	2.400	—			
	21	Wycieczki . . . K 600	600	—			
	22	Opał internatu i światło . K. 300	300	—			
		Suma rubryki V. . .	—	—	3.900	—	
VI.		**Rozmaite nieprzewidziane** . .	390	—	390	—	
		Suma wydatków . .	—	—	16.400	—	

Borysław dnia 14. listopada 1900.

Gąsiorowski w. r.

Sprawozdanie

z czynności stacyi doświadczalnej dla przemysłu naftowego za rok 1900.

W roku ubiegłym zwiększyła się znacznie liczba zleceń stron prywatnych, dotyczących rozbiorów rozmaitych surowych produktów naftowych; oprócz z kraju dostała stacya doświadczalna dwukrotnie zlecenia z poza kraju, a w szczególności z Kuni w Dalmacyi. Rozbiory dotyczyły głównie rozmaitych okazów ropy, z czego wynika, że więcej jak dotąd powodują się przy kupnie i sprzedaży ropy wynikiem jej analizy chemicznej.

W całości wykonała stacya następujące analizy:

6 analiz ropy w kierunku składu, zawartości parafiny etc.
18 analizy ropy w kierunku zawartości kału, wody i zanieczyszczeń.
2 analizy łupków bitumicznych.
2 analizy próbek wosku ziemnego.
4 analizy gazów kopalnianych.

Ponieważ w ostatnich czasach mnożyły się spory między producentami ropy a jej odbiorcami, to jest fabrykantami nafty, tyczące się jakości ropy z Borysławia, obfitującej z powodu gęstej konsystencyi, powodowanej wielką zawartością parafiny (7—8%) w wielką ilość zanieczyszczeń, pospolicie kałem zwanej, wypracowała stacya doświadczalna metodę do oznaczania wody i kału w ropach, która to metoda wraz z należącym do niej przyrządem została zaaprobowaną zarówno przez zastępców producentów jak i rafinerów, a kierownik stacyi naznaczony został przez nich na sędziego rozjemczego w sprawach spornych, wynikających z odbioru ropy. W charakterze eksperta brał też kierownik stacyi kilkakrotnie udział w obradach wspólnych producentów i fabrykantów, urządzanych w lokalnościach związku producentów „Ropa“ we Lwowie.

Jak w latach ubiegłych tak i w roku sprawozdawczym zajmywała się stacya opracowaniem zagadnień teoretycznych i praktycznych. Pod względem naukowym została ukończoną rozpoczęta już dawniej praca nad wysokotopliwymi węglowodorami, występującymi w ostatnich produktach destylacyi mazi ponaftowej. Praca ta, o której rozpoczęciu donosiłem już w ostatniem sprawozdaniu, była prowadzoną na spółkę z p. Leopoldem Gansem, chemikiem rafineryi w Tryjeście a fabryka tryesteńska dostarczała surowego materyału do badania. Długa i żmudna ta praca, jak w ogóle wszystkie dotyczące składu chemicznego ropy, nie wydała wprawdzie żadnych praktycznych rezultatów, przyczyniła się jednakowoż do wyświetlenia natury tych połączeń w pewnym stopniu a zwłaszcza na ich tworzenie się rzuciła nowe światło. Rezultaty tej pracy zostały opublikowane w „Chemiker Zeitung“ pod tytułem: „Über hochschmelzende feste Kohlenwasserstoffe aus den letzten Destillationsproducten des Erdöls, von R. Załoziecki und L. Gans“.

Pod względem technicznym został rozpoczęty szereg doświadczeń nad porównawczą destylacyą mazi za pomocą przegrzanych par wodnych, benzynowych i alkoholowych. Asumpt do tych prac dały publikacye rosyjskiego technologa Ragozina nad nowym przez niego opatentowanym sposobem destylacyi za pomocą przegrzanej benzyny, który to sposób wywołał w literaturze bardzo żywą dyskusyę. Ażeby stwier-

dzić użyteczność tego pomysłu, oraz wyświetlić rolę, jaką obce pary w stanie przegrzanym na przebieg i wynik destylacyi mazi (w szczególności na wydatek i jakość otrzymanych w ten sposób olejów smarowych) wywierają, podjąłem owe prace na szeroką skalę, wciągnąwszy do doświadczeń oprócz pary wodnej i pary benzynowej także pary alkoholowe (z alkoholu metylowego, etylowego i amylowego). W doświadczeniach tych bierze udział mój uczeń p. George Frash z Cleveland w Ameryce, który specyalnie przyjechał do Lwowa, ażeby się u mnie technologii nafty uczyć i w stacyi od września 1900 pracuje.

W roku ubiegłym zostały ukończone przygotowania do podjęcia analiz gazów z kopalń woskowych, które to prace poruczone zostały przez komitet lokalny, wybrany przez c. k. ministerstwo rolnictwa w Wiedniu, stacyi doswiadczalnej do przeprowadzenia. W tym celu zakupiłem częściowo z funduszów stacyi, częściowo zaś z funduszów komitetu potrzebne do analizy przyrządy i wypracowałem plan robót, który na jednym z posiedzeń komitetu w Borysławiu został zaaprobowany. Dla chwytania i transportu gazów sprawiono również osobne aparaty szklanne i odesłano je do zarządów kopalń banku kredytowego i tow. akc. „Borysław“. Takim sposobem poczyniono już wszystkie przygotowania do analizowania gazów i stacya naftowa mogłaby była już od jesieni przystąpić do odpowiednich prac, gdyby jej prób gazów dostarczano. Z rozmaitych powodów, głównie jednak wskutek tego, że całe kopalnictwo woskowe przeżywa od chwili wydania nowych policyjno-górniczych przepisów pewien rodzaj przesilenia i kopalnie większe dużo miały do czynienia przez przeistoczenie całego sposobu eksploatacyi, próbek gazowych dotąd nie przysyłano. Ma to nastąpić dopiero obecnie i przez przeciąg całego roku tak, że w mojem przyszłem sprawozdaniu będę w możności przedłożyć już poważne wyniki przeprowadzonych badań.

W końcu nadmienić muszę, że brałem udział w kongresie naftowym w Paryżu w sierpniu 1900 w czasie wystawy, otrzymawszy w tym celu zasiłek pieniężny z c. k ministerstwa oświaty i ogłosiłem sprawozdanie z tego kongresu w redagowanem przezemnie czasopismie fachowem „Nafta“.

Lwów, dnia 22. lutego 1901.

Roman Załoziecki w. r.
kierownik stacyi.

BIBLIOTHECA
VNIV. IAGELL.
CRACOVIENSIS.

LW. 33.344/1901.

418423
II 1900/01
35-213
MF 3782

We Lwowie, dnia 24. maja 1901.

Alleg. 35

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego.

7479
III a

Wysoki Sejmie!

Po myśli §. 2. statutu krajowej komisyi dla spraw przemysłowych Wydział kra-
legat jowy przedkłada Wys. Sejmowi w załączeniu (alegat) sprawozdanie tejże komisyi z jej czynności za czas od 19. grudnia 1899 do 31. grudnia 1900.

Gdy krajowa komisya dla spraw przemysłowych w sprawozdaniu swem przedstawia w sposób wyczerpujący nietylko własne czynności, ale i także zarządzenia Wydziału krajowego wydane z nicyatywy komisyi, Wydział krajowy w sprawozdaniu swem ogranicza się na przedstawieniu tych spraw i o tyle, o ile one w sprawozdaniu komisyi bądź całkiem nie zostały poruszone, bądź też postąpiły nieco naprzód.

I. Szkoły przemysłowe uzupełniające.

W załatwieniu sprawozdania komisyi przemysłowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w zakresie przemysłowych szkół uzupełniających, jakoteż o sprawozdaniu c. k. Rady szkolnej krajowej o stanie tychże szkół w r. 1898/9 powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu dnia 5. maja 1900 r. następujące uchwały:

I. 1) Sejm przyjmuje sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłowych szkół uzupełniających, tudzież sprawozdanie c. k. Rady szkolnej krajowej o stanie tych szkół do wiadomości.

2) Sejm uznając pożyteczną dla kraju działalność tych zakładów, wyraża nadzieję, że Wydział krajowy i nadal dążyć będzie do zakładania ich wszędzie tam, gdzie tylko stosunki miejscowe na to dozwolą.

3) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby ciągłą rozwijał działalność w kierunku umożebnienia ukończonym uczniom uzupełniających szkół przemysłowych dalszego doskonalenia się w rysunku zawodowym i o osiągniętych ewentualnie skutkach zdawał sprawę.

4) Sejm uznając chwilowe trudności zakładania kursów uzupełniających o kierunku handlowym, wzywa Wydział krajowy, aby ważnej tej sprawy z uwagi nie spuszczał, szkołami takiemi się zajmował w miarę możności i ewentualne wyniki podawał do wiadomości Sejmu.

5) Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby przez władze przemysłowe pierwszej instancyi nieustannie czuwał nad wydatnością i regularnością frekwencyi w wymienionych szkołach.

BIBLIOTHECA VNIV. IAGELL. CRACOVIENSIS.
BIBLIOTHECA VNIV. IAGELL. CRACOVIENSIS.

II. 1) Sejm przyjmuje do wiadomości „Zasady organizacyi uzupełniających szkół przemysłowych w Galicyi“ i „Statut normalny“ tychże, ułożony przez c. k. krajową Radę szkolną w porozumieniu z Wydziałem krajowym, a zatwierdzone reskryptem c. Ministerstwa wyznań i oświaty z dnia 24. maja 1898 L. 12840.

2) Sejm upoważnia Wydział krajowy, aby istniejące obecnie w kraju uzupełniające szkoły przemysłowe zorganizował na zasadach wspomnianych w ustępie pod II 1) i wydał dla każdej z tych szkół statut ułożony na podstawie statutu normalnego, wszakże pod warunkiem że:

a) C. k. Rząd zabezpieczy dla każdej z tych szkół subwencyę państwową w wysokości $^1/_3$ ogólnych kosztów jej utrzymania;

b) interesowane czynniki miejscowe oprócz bezpłatnego lokalu na umieszczenie szkoły wraz z potrzebnym opałem, oświetleniem i usługą dostarczą zasiłków w wysokości $^1/_3$ ogólnych kosztów utrzymania szkoły i prestacye te zabezpieczą aktami prawomocnie obowiązującymi.

3) Sejm upoważnia Wydział krajowy, ażeby w roku budżetowym 1900 pokrywał ze skarbu krajowego zaliczkowo wymienione pod 2 b) prestacye, o ile one nie wpłyną w terminie zapadłości, tudzież pokrywał ze skarbu krajowego resztę kosztów utrzymania tych szkół, nie pokrytą subwencyami państwa (2 a) i czynników miejscowych (2 b).

W wykonaniu powyższych uchwał, Wydział krajowy musi zauważyć, że tak on, jak i krajowa komisya przemysłowa nie spuszczają z oka ważnej sprawy zakładania nowych uzupełniających szkół przemysłowych w naszym kraju, ale czynione w tym kierunku starania napotykają zazwyczaj na trudności, gdyż czynniki lokalne bądź zupełnie nie chcą przyczyniać się do kosztów utrzymania tych szkół, bądź też w tak nieznacznej mierze, iż prestacye ofiarowywane nie odpowiadają zasadom przyjętym przez Wys. Sejm.

Prócz powstałej nowej szkoły uzupełniającej przemysłowej w Chrzanowie, są w toku rokowania o założenie takiej szkoły w Starym Samborze. Rada szkolna okręgowa w Starym Samborze przedłożyła Wydziałowi krajowemu w tej sprawie deklaracye stron interesowanych, a sprawa ta znajduje się w kraj. Komisyi przemysłowej. Natomiast musiał Wydział krajowy na razie oświadczyć się przeciw założeniu uzupełniającej szkoły przemysłowej w Jaworowie, albowiem prestacye ofiarowane na ten cel przez Radę powiatową i gminę były za niskie i nie odpowiadały uchwalonej przez Wys. Sejm zasadzie rozdziału kosztów utrzymania szkół tej kategoryi.

Uchwałą Wys. Sejmu w sprawie umożebnienia ukończonym uczniom uzupełniających szkół przemysłowych dalszego doskonalenia się w rysunku zawodowym, udzielił Wydział krajowy Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych do przedstawienia wniosków, ale do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania nie przedłożyła Komisya Wydziałowi krajowemu opinii w tej mierze. Wydział krajowy sądzi jednakowoż, iż w obecnym przejściowym czasie organizacyi uzupełniających szkół przemysłowych i spodziewanej zmiany planu naukowego, należy zająć stanowisko wyczekujące, dopóki rezultaty podjętej organizacyi nie będą dokładnie znane.

W sprawie zakładania kursów uzupełniających o kierunku handlowym uznał Wys. Sejm stanowisko Wydziału krajowego i Komisyi przemysłowej za słuszne, iż o kursach takich będzie mogła być mowa dopiero po przysposobieniu większej ilości odpowiednich sił nauczycielskich. Sprawy tej nie spuszcza Wydział krajowy z oka i stara się przygotować odpowiednie siły nauczycielkie. Rada szkolna krajowa zamierza jak w latach poprzednich, przedłożyć Ministerstwu oświaty wniosek, aby podczas tegorocznych wakacyi głównych urządzono kurs sześciotygodniowy dla dalszego kształcenia nauczycieli w szkołach przemysłowych uzupełniających. Kurs ten miałby się odbyć w państwowej wyższej szkole handlowej we Lwowie i obejmować jako przedmioty nauki: rachunki przemysłowe, buchalteryę, stylistykę przemysłową i naukę o wekslach. Na ten kurs powołać zamierza Rada szkolna krajowa 15 do 20 nauczycieli, mających odpowiednią kwalifikacyę. Koszta nauki pokryłby skarb państwa, zaś odpowiedniej subwencyi na podróż i pobyt powołanych nauczycieli we Lwowie, zażądała Rada szkolna krajowa z funduszu krajowego.

Wydział krajowy oznajmił Radzie szkolnej krajowej, iż gotów jest udzielić na ten cel zasiłku, pod warunkiem, iż przynajmniej dwudziestu nauczycieli powołanych zostanie na kurs, a w następstwie tego wstawił do preliminarza budżetu krajowego na r. 1901 na cel kwotę 3600 koron.

Sprawa organizacyi uzupełniających szkół przemysłowych na podstawie normalnego statutu przyjętego przez Wys. Sejm do wiadomości postąpiła o tyle naprzód, iż Wydział krajowy zażądał od Wydziałów wszystkich tych szkół szczegółowych dat odnoszących się do umieszczenia szkoły, składu wydziału sił nauczycielskich, oraz miejscowych prestacyi. Nadto zażądał Wydział krajowy uzupełnienia nowego statutu wzorowego stosownie do potrzeb szkolnych. Opracowanie nadesłanego materyału jest już na ukończeniu i wkrótce udzielone zostanie Radzie szkolnej krajowej, celem mianowania delegatów tejże Rady do wydziałów szkolnych, oraz wspólnego wprowadzenia w życie nowego statutu.

Wydział krajowy jeszcze przed rozpoczęciem kroków przygotowawczych w tej sprawie, zwrócił uwagę Rady szkolnej krajowej, że Wys. Sejm uchwałą z dnia 5. maja 1900 upoważnił Wydział krajowy do zorganizowania istniejących obecnie w kraju uzupełniających szkół przemysłowych na zasadach normalnego statutu, ale pod warunkiem, że rząd zabezpieczy dla każdej z tych szkół subwencyę państwową w wysokości $^1/_3$ ogólnych kosztów jej utrzymania.

Sprawa ta wymaga istotnie stanowczego uregulowania, gdyż, jak to już w sprawozdaniu kraj. Komisyi przemysłowej podniesiono, rząd od szeregu lat systematycznie obniża żądaną dotacyę ze skarbu państwa na utrzymanie uzupełniających szkół przemysłowych, wskutek czego subwencya rządowa nie pokrywa nigdy $^1/_3$ części kosztów utrzymania tychże szkół i niedobór stąd wynikły spada z reguły na fundusz krajowy. Z powodu obniżenia dotacyi państwowej na te szkoły na r. 1901 o sumę 8011, Wydział krajowy pismem z dnia 16. kwietnia 1901 L. 82173/900 odniósł się do Rady szkolnej krajowej z przedstawieniem. Powodem obniżenia tej dotacyi miała być — według pisma Rady szkolnej kraj. — okoliczność, iż preliminarz państwowy na rok 1901 miał być już wówczas zupełnie wykończony, gdy Komisya przemysłowa wnioski swe w tym względzie przedłożyła. Rada szkolna kraj. zażądała zarazem od krajowej Komisyi przemysłowej, ażeby w przyszłości wnioski swe do p eliminarza państwowego przedkładała corocznie najpóźniej do końca marca.

W piśmie swem Wydział krajowy podniósł z ubolewaniem, iż systematyczne od od szeregu lat obniżanie dotacyi państwowej na utrzymanie uzupełniających szkół przemysłowych, powoduje w budżetach tych szkół niedobory, które w rezultacie pokrywać musi fundusz krajowy, chociaż do tego nie jest obowiązany. Wydział krajowy podniósł dalej, że Wys. Sejm zezwolił na przeprowadzenie organizacyi uzupełniających szkół przemysłowych na zasadzie normalnego statutu, zastrzegł jednak wyraźnie, iż organizacya przeprowadzoną być ma pod warunkiem, iż Rząd zabezpieczy dla każdej z tych szkół subwencyę państwową w wysokości $^1/_3$ ogólnych kosztów jej utrzymania. Przeprowadzenie tej organizacyi jest właśnie w toku i z nowym rokiem szkolnym wejdzie niewątpliwie w życie, — stanie się zatem zadość życzeniu Ministerstwa i Rady szkolnej krajowej i w tej właśnie chwili napotyka Wydział krajowy na trudności finansowej natury, które całą organizacyę tych szkół czynią iluzoryczną. Nie można bowiem o tem zapominać, że według § 4. statutu normalnego cały zarząd administracyjny szkoły sprawować ma Wydział krajowy, w szczególności zarządzać funduszami szkoły, ściągać dochody i asygnować wydatki w granicach budżetu corocznie przez Wys. Sejm uchwalonego. Wydział krajowy obowiązany będzie zatem pokryć wszystkie wydatki utrzymania, a jeżeli w przyszłości dotacya skarbu państwa, wstawiona w wysokości $^1/_3$ ogólnych wydatków do preliminarza, miałaby być systematycznie obniżaną, niedobory będą nieuniknione. Z tych powodów Wydział krajowy domagał się w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 5. maja 1900 wyraźnego oświadczenia rządu centralnego, iż bezwarunkowo zabezpieczy w przyszłości dla każdej szkoły uzupełniającej przemysłowej subwencyę państwową w wysokości $^1/_3$ ogólnych kosztów jej utrzymania. Zarazem prosił Wydział krajowy Radę szkolną krajową, ażeby wpływem swym starała się wyjednać dodatkowy na ten cel kredyt na rok 1901 w kwocie 8.011 K, o który dotacya państwowa została bezpodstawnie obniżoną. Wydział krajowy podniósł dalej w swem piśmie, iż po przeprowadzeniu organizacyi uzupełniających szkół przemysłowych, skarb państwa winien będzie wyznaczać w każdym następnym roku dodatkową subwencyę za rok poprzedni, o ileby okazało się, że przyzwolona dotacya państwowa nie pokryła w zupełności $^1/_3$ części preliminowanych wydatków powyższych szkół. Przy układaniu preliminarzy nie można dość często z całą pewnością oznaczyć, czy w ciągu roku nie powstanie nowa uzupełniająca szkoła przemysłowa, co do której per-

traktacye są dopiero w toku Na podobne cele wyznacza Wys. Sejm od szeregu lat pewien ryczałt, a takiego samego ryczałtu domagała się zawsze komisya przemysłowa ze skarbu państwa, ale jak dotąd bezskutecznie.

W sprawie żądania Rady szkolnej krajowej przedkładania wniosków do preliminarza państwowego do końca marca każdego roku, Wydział krajowy podniósł w swem piśmie, iż nie potrzeba nawet bliżej motywować twierdzenia, że preliminarze szkół przemysłowych układane na dziesięć miesięcy naprzód, nie mogą nigdy być dokładne i zawierać będą tylko cyfry przybliżone. Wydział krajowy wyraził w końcu nadzieję, że przy życzliwem poparciu Rady szkolnej krajowej, dotacya skarbu państwa na r. 1901 na utrzymanie uzupełniających szkół przemysłowych zostanie odpowiednio do potrzeb tychże szkół podwyższoną. Wydział krajowy prosił w końcu Radę szkolną krajową, ażeby zawiadomiła go o decyzyi ministeryalnej przed zebraniem się Wys. Sejmu, — do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania nie otrzymał jednak Wydział krajowy żadnej wiadomości w tej sprawie.

II. Szkoły przemysłowe zawodowe.

W załatwieniu tej części sprawozdania z czynności Wydziału krajowego uchwalił Wys. Sejm w dniu 4. maja 1900 petycyę gminy Wielowieś powiatu Tarnobrzeskiego o przedłużenie trwania kursu wędrownego dla nauki koszykarstwa, przekazać Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego uwzględnienia.

Petycyę tę uwzględnił Wydział krajowy, postanawiając reskryptem z dnia 1. lipca 1900 L. 43.015 przedłużenie kursu koszykarskiego w Wielowsi na dalsze ośm miesięcy, to jest do końca lutego 1901.

W załatwieniu tego samego sprawozdania polecił Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu, ażeby w porozumieniu z krajową komisyą przemysłową opracował i Wys. Sejmowi w czasie niedługim o ile możności na najbliższej sesyi przedłożył szczegółowy program co do zakładania szkół i warsztatów zawodowych, kursów czeladniczo-majsterskich i kursów wędrownych.

Do przedstawienia wniosków w tym przedmiocie wezwał Wydział krajowy krajową komisyę dla spraw przemysłowych, nie otrzymał jednakowoż dotąd żadnego sprawozdania w tej mierze. Jest to sprawa wymagająca dłuższych studyów i głębszego zastanowienia się, zatem — zdaniem Wydziału krajowego — Komisya nie mogła w tak krótkim czasie przygotować sprawozdania, opartego na szczegółowych danych, a uzasadniającego w należyty sposób wnioski, które z natury rzeczy wymagać będą znacznej ofiary materyalnej z funduszu krajowego.

Kierującego instruktora zawodowego w krajowej szkole stolarskiej w Kalwaryi Zebrzydowskiej, Władysława Niemczynowskiego, oraz kierującego instruktora zawodowego w kraj. naukowym warsztacie tkackim w Kossowie, Kazimierza Jamroza, — stabilizował Wydział krajowy na ich posadach, w wykonaniu uchwały Wys. Sejmu z dnia 4. maja 1900 r. — wydając im odpowiednie dekrety.

Nawiązując do sprawozdania kraj. komisyi przemysłowej w sprawie utworzenia kraj. szkoły kołodziejsko-kowalskiej w Tłumaczu, Wydział krajowy podaje do wiadomości Wys. Sejmu, iż reskryptem z dnia 1. marca 1901 L. 10.894 zawiadomił Wydział powiatowy w Tłumaczu, iż postanowił zgodnie z wnioskiem komisyi utworzyć w Tłumaczu kraj. szkołę kołodziejsko-kowalską, pod warunkiem, że Rada powiatowa tłumacka dostarczy dla tej szkoły potrzebnych budynków w rozmiarach według planu w tym celu udzielonego, tudzież, że w formie prawnie obowiązującej zobowiąże się przyczyniać z funduszów powiatowych roczną kwotą 1000 kor. do kosztów utrzymania tej szkoły przez czas jej istnienia. Skoro tedy Wydział powiatowy w Tłumaczu doniesie, że roboty około wystawienia budynków są w toku, i skoro przedłoży żądaną deklaracyę, Wydział krajowy przystąpi do dalszych czynności, a mianowicie do przygotowania i poczynienia zamówień na wewnętrzne urządzenie tej szkoły, oraz do wyjednania u rządu odpowiedniej rocznej subwencyi na rzecz utrzymania tej szkoły. Budowa tej szkoły jest zabezpieczoną, gdyż według relacyi Wydziału powiatowego Tłumackiego z dnia 15. stycznia 1901 L. 135 (LW. 3680/901), powiat ma do dyspozycyi wstawioną do budżetu kwotę 24.000 koron, a z wiosną b. r. budowa miała się rozpocząć. Jest zatem uzasadniona nadzieja, że w jesieni szkoła ta będzie mogła być otwartą.

Uchwałą z dnia 11. kwietnia 1900 r. przyznał Wys. Sejm ks. Antoniemu Tyczyńskiemu, założycielowi prywatnej szkoły koszykarskiej w Albigowej, tytułem subwencyi na rok 1900 kwotę 600 koron. Zarazem polecił Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu, ażeby przy zastosowaniu warunków w sprawozdaniu sejmowej komisyi przemysłowej wymienionych wstawiał w preliminarz wydatków funduszu krajowego na cele popierania przemysłu w kraju, stałą roczną subwencyę w wysokości 600 koron, tytułem częściowego pokrycia kosztów utrzymania prywatnej szkoły koszykarskiej w Albigowej.

Wydział krajowy asygnując ks. Antoniemu Tyczyńskiemu subwencyę w kwocie 600 koron za rok 1900, oznajmił mu zarazem, iż Wys. Sejm upoważnił go do wstawienia w budżet krajowy na przyszłość subwencyi w tej samej wysokości, jeżeli szkoła przynajmniej 10 uczniów kształcić będzie w zawodzie koszykarskim. Na żądanie Wydziału krajowego przedłożył ks. Tyczyński sprawozdanie o postępach szkoły, z którego okazuje się, że rok szkolny w szkole koszykarskiej w Albigowej rozpoczyna się z reguły 2. stycznia, a nie jak w krajowych szkołach zawodowych we wrześniu.

Powodem tego zarządzenia jest, że nowo wstępujący uczniowie są to przeważnie słudzy, którym się rok służbowy kończy w miesiącu grudniu, lub synowie biednych robotników, którzy się dziećmi swemi posługują w robotach jesiennych; przyjmowani bywają młodzieńcy lat 15 liczący. Szkoła istnieje od 2. stycznia 1899 i liczy 30 uczniów w trzech oddziałach, z tych 26 jest miejscowych, zaś 4 zamiejscowych. Nauka udzielaną bywa według programu krajowych szkół koszykarskich, a uczniowie już dotąd poczynili niezwykle dobre postępy. Materyału surowego przerobili uczniowie w ciągu 8 miesięcy r.z. i łoziny za 1500 koron a rogożyny za 400 koron. Wyroby mają łatwy zbyt w bazarach krajowych, a nawet i za granicę kraju bywają wysyłane. Budynek szkolny jest piątrowy z cegły murowany, na szynach żelaznych sklepiony.

Wobec tych szczegółów Wydział krajowy nie wahał się wstawić do preliminarza budżetu krajowego na r. 1901 subwencyi w kwocie 600 koron na szkołę koszykarską w Albigowej.

III. Państwowe szkoły przemysłowe i handlowe.

W załatwieniu sprawozdania sejmowej komisyi przemysłowej o państwowych szkołach przemysłowych i handlowych, powziął Wys. Sejm uchwałą z dnia 4. maja 1900 cały szereg rezolucyj do rządu, które zakomunikowane mu zostały pismem Marszałka krajowego. Dotąd nie otrzymał Wydział krajowy wiadomości, czy i jakie zarządzenia lub przynajmniej czynności przygotowawcze zarządzone zostały z powodu tych rezolucyi. Jedynie z powodu uchwalonej rezolucyi, wzywającej rząd o przyspieszenie budowy gmachu dla szkoły przemysłowej w Krakowie, Rada szkolna krajowa pismem z dnia 17 marca b. r. L. 15312 (LW. 19799/1901) poruszyła ponownie kwestyę wyznaczenia subwencyi z funduszu krajowego na budowę nowego gmachu dla tej szkoły. Rada szkolna krajowa podniosła, iż uznając, że warunki, w jakich szkoła przemysłowa w Krakowie pod względem pomieszczczenia obecnie się znajduje, koniecznie zmiany gruntownej wymagają, aby zakład ten mógł się swobodnie rozwijać, rząd podjął przed kilku laty pierwsze kroki w celu wystawienia nowego gmachu, któryby odpowiadał wzmagającym się potrzebom tej szkoły. Ponieważ urzeczywistnienie projektowanej budowy trafiło na przeszkody natury finansowej, wobec których p. minister oświaty uczynił ją zawisłą od materyalnego poparcia ze strony czynników interesowanych, t. j. kraju, gminy miasta Krakowa i t. p. przeto Rada szkolna krajowa pismem z dnia 2. października 1896 L. 20970 odniosła się do Wydziału krajowego z propozycyą przyczynienia się funduszu krajowego do kosztów rzeczonej budowy. Rada szkolna krajowa przypuszcza, że odmowna odpowiedź, jaką na tę propozycyę wówczas Wydział krajowy odezwą z dnia 18. listopada 1896 L. 70436 udzielił, miała swe uzasadnienie w ówczesnych stosunkach finansowych kraju. Ponieważ jednak — zdaniem Rady szkolnej krajowej — stosunki te mogły od owego czasu uledz zmianie na lepsze i wpłynąć na zmianę stanowiska zajętego przez Wydział krajowy w tej sprawie, z drugiej zaś strony jak przedtem tak i obecnie nie ma widoków, aby ministerstwo wyznań i oświaty odstąpiło od żądania materyalnego poparcia budowy przez kraj, krajowa Rada szkolna ponownie upraszała Wydział krajowy, aby we właściwej drodze wyjednał odpowiednią krajową subwencyę na cele budowy nowego gmachu dla szkoły przemysłowej w Krakowie.

Wydział krajowy pismem z dnia 2. kwietnia 1901 L. 19799 odpowiedział na to Radzie szkolnej krajowej, iż nie może przedłożyć Wys. Sejmowi wniosku na subwencyonowanie z funduszu krajowego projektowanej budowy gmachu dla państwowej szkoły przemysłowej w Krakowie.

Wydział krajowy nie sądzi, ażeby przy dość skąpem dotowaniu z funduszów państwowych szkolnictwa przemysłowego w naszym kraju, słuszną było rzeczą domagać się od kraju subwencyi na państwową szkołę przemysłową, tem więcej że opłakany stan finansów krajowych nie pozwala na inne więcej piekące wydatki.

Jak wielką jest ofiarność kraju na rzecz państwowych szkół przemysłowych, dowodzi fakt, że Wydział krajowy zmuszony jest obenie wystąpić przed Wysokim Sejmem z żądaniem uchwalenia znacznego kredytu na budowę nowego gmachu dla umieszczenia państwowej szkoły kowalskiej w Sułkowicach.

Sprawa ta była już przedmiotem sprawozdania sejmowej komisyi przemysłowej, która po dokładnem rozpatrzeniu rzeczy sprawozdaniem z dnia 23. kwietnia 1900 L. s. 292 przedstawiła Wys. Sejmowi wnioski na upoważnienie Wydziału krajowego, ażeby kosztem co najwyżej 30.000 koron zbudował murowany dom na pomieszczenie państwowej szkoły kowalskiej w Sułkowicach i aby na ten cel zaciągnął pożyczkę spłacalną w latach dziesięciu. Sprawozdanie to nie przyszło jednak z powodu zamknięcia sesyi sejmowej na porządek dzienny do Izby,

W powyższem sprawozdaniu sejmowej komisyi przemysłowej motywowaną została szczegółowo potrzeba budowy nowego domu dla szkoły kowalskiej w Sułkowicach, a gdy wszystkie szczegóły w sprawozdaniu tem podniesione, wzięte zostały z aktów Wydziału krajowego, przeto Wydział krajowy powołując się na to sprawozdanie komisyi, domagać się musi kredytu na budowę tej szkoły.

Wydział krajowy postanowił już przeprowadzić przedewszystkiem w szkole zawodowej kowalskiej w Sułkowicach dobudowę na pomieszczenie 12-to konnego motoru, który z funduszów państwowych ma być szkole dostarczony. Na ten cel rozporządza Wydział krajowy przyzwolonym przez Wys. Sejm kredytem w budżecie r. 1900 w kwocie 3000 koron.

Wskutek silnego nacisku wywieranego tak ze strony Ministerstwa oświaty, jakoteż Rady szkolnej krajowej w tym kierunku, ażeby budowa nowego domu dla tej szkoły została jak najrychlej postanowioną, Wydział krajowy pismem z dnia 16. stycznia 1901 L: 39520/900 zawiadomił Radę szkolną krajową, iż postanowił przedłożyć Wys. Sejmowi na najbliższej sesyi sprawozdanie o potrzebie postawienia nowego budynku na pomieszczenie szkoły i zażądać na ten cel kredytu w sumie 27.000 koron. Równocześnie wyznaczył Wydział krajowy do dyspozycyi kierownictwu szkoły kwotę 1000 koron z funduszów przeznaczonych w budżecie krajowym na zakupno prasy ekscentrycznej na użytek szkoły kowalskiej w Sułkowicach. Wydział krajowy zastrzegł przy tej sposobności, jako to już czynił kilkakrotnie poprzednio, iż nie może zgodzić się na to, ażeby maszyny i narzędzia, sprawiane za pośrednictwem szkoły kosztem funduszu krajowego, a przeznaczone do użytku samoistnych kowali sułkowickich, celem podniesienia ich gospodarstw zarobkowych, miały być inwentowane jako własność funduszu państwowego, tudzież ażeby opłaty pobierane od kowali za używanie tych maszyn miały wpływać do funduszu szkolnego i były obracane na potrzeby szkoły. Wydział krajowy zastrzegł dla funduszu krajowego własność powyższych maszyn i narzędzi, tudzież prawo rozporządzania niemi, dochody zaś uzyskane za używanie tychże, mają być obracane na cele domowego przemysłu kowalskiego i powinny wpływać do osobnego funduszu na ten cel służącego, którym rozporządzać będzie Wydział krajowy.

Opracowanie szczegółowych planów projektowanej budowy szkoły na podstawie szkicu sporządzonego przez członka krajowej komisyi przemysłowej p. Sołtyńskiego, poruczył Wydział krajowy kierownikowi szkoły kowalskiej w Sułkowicach. Plany te są już na ukończeniu.

Przed zamknięciem niniejszego sprawozdania otrzymał Wydział krajowy z Rady szkolnej krajowej pismo z zawiadomieniem, iż p minister oświaty z żywem zadowoleniem przyjął do wiadomości zamiar Wydziału krajowego dobudowania kotłowni i budynku maszynowego do dawniejszego budynku warsztatowego w szkole kowalskiej w Sułkowicach, tudzież z zastrzeżeniem, że potrzebne środki będą przez Wys. Sejm przyzwolone, wystawienia nowego budynku dla tej szkoły. P. minister zarządził równocześnie, ażeby szkoła zawodowa w Steyr odstąpiła szkole sułkowickiej maszynę parową, a zarazem upoważnił

kierownictwo szkoły do sprawienia w fabryce pod firmą Komarek we Wiedniu kotła parowego z parownikami czyli rurami wodnemi, któryby wystarczał dla maszyny parowej znajdującej się obecnie w Sułkowicach, dalej dla maszyny parowej, która ma być przysłana ze Steyr i wreszcie dla ogrzewania parowego, które ma być ewentualnie urządzone. Co do urządzenia elektrycznej transmisyi siły z budynku maszynowego do przyszłego budynku warsztatowego kierownictwo szkoły przedłożyć ma odpowiednie wnioski Radzie szkolnej krajowej.

Rada szkolna krajowa zawiadomiła w końcu Wydział krajowy, że p. minister oświaty niema nic przeciw temu, aby Wypdiał krajowy zastrzegł sobie prawo własności co do maszyn i narzędzi, zakupionych z funduszu krajowego, tudzież prawo rozporządzania dochodem z opłat za używanie tych maszyn i narzędzi.

Przystępując do umotywowania samego wniosku, Wydział krajowy sprostować musi przedewszystkiem omyłkę drukarską, jaka wkradła się do preliminarza budżetu krajowego na rok. 1901. Wydział krajowy preliminuje w nadzwyczajnych wydatkach szkoły kowalskiej w Sułkowicach kwotę 6000 kor., która stanowi faktycznie pierwszą ratę kredytu potrzebnego na postawienie budynku szkolnego. Chcąc uniknąć znaczniejszych kosztów połączonych z zaciąganiem pożyczki nieuniknionych z powodu potrzeby sporządzenia skryptu dłużnego w formie aktu notaryalnego, oraz stempli, porozumiał się Wydział krajowy z Dyrekcyą Banku krajowego i uzyskał zapewnienie otrzymania w r. b. z Banku krajowego potrzebnej zaliczki w wysokości sumy potrzebnej na przeprowadzenie budowy, a to na podstawie uchwały Wys. Sejmu, upoważniającej Wydział krajowy do wstawiania w latach następnych do preliminarza budżetu kraju odpowiednich rat potrzebnych do umorzenia całej zaliczki.

Ponieważ koszt projektowanej budowy obliczony został na 27.000 kor. a do preliminarza budżetu krajowego na r. 1901 wstawioną już została w wydatkach nadzwyczajnych na ten cel kwota 6000 kor. przeto pozostaje jeszcze niepokrytą reszta w sumie 21.000 kor., którą zamierza Wydział krajowy wziąć z Banku krajowego w formie zaliczki za stosownem oprocentowaniem i spłacać w latach następnych z dalszych kredytów dozwolić się mających przez Wys. Sejm na pokrycie kosztów budowy. Zaliczkę tę zamierza Wydział krajowy spłacić Bankowi krajowemu w ciągu lat pięciu począwszy od r. 1902 i dlatego we wnioskach swych żąda Wydział krajowy od Wys. Sejmu upoważnienia do wstawienia w preliminarz budżetu krajowego począwszy od r. 1902 przez lat pięć takich kwot, jakie będą potrzebne do zupełnego umorzenia potrzebnej zaliczki wraz z oprocentowaniem. Niepodobna bowiem obecnie z całą ścisłością obliczyć wydatku na oprocentowanie zaliczki, zależeć to bowiem będzie od tego, kiedy Wydział krajowy będzie potrzebował podjęcia z Banku krajowego gotówki w wysokości 21.000 koron.

Wychodząc z założenia, że tego rodzaju operacya finansowa będzie korzystniejszą dla funduszu krajowego od zaciągania formalnej pożyczki, uprasza Wydział krajowy o przyjęcie odnośnych jego wniosków.

W związku z niniejszą częścią sprawozdania znajdują się uchwalone przez Wys Sejm rezolucye w przedmiocie subwencyonowania krajowych szkół przemysłowych a zakładania nowych państwowych szkół przemysłowych.

Na posiedzeniu dnia 4. maja 1900 roku powziął mianowicie Wys. Sejm następującą uchwałę:

1. Sejm wzywa Rząd, ażeby w subwencyonowaniu krajowych szkół przemysłowych zawodowych i warsztatow instrukcyjnych, tudzież w zakładaniu rządowych szkół zawodowych i rękodzielniczych w wyższym niż dotychczas stopniu uwzględniał ekonomiczne i cywilizacyjne potrzeby naszego kraju, a zwłaszcza najistotniejszą tego kraju potrzebę intenzywnego podnoszenia wykształcenia przemysłowego, która w kraju przemysłowo zacofanym jest bardziej naglącą, niż w tych krajach, na które Rząd dla tych celów znacznie wyższe kwoty wydaje.

Powyższą rezolucyę zakomunikowawo Rządowi pismem z dnia 4. maja 1900, L. S. 3.457, ale odpowiedzi na nią nie otrzymał Wydział krajowy.

O ile chodzi o zakładanie nowych państwowych szkół przemysłowych, to zmierza do tego przedstawiony w niniejszem sprawozdaniu wniosek wezwania Rządu, ażeby wziął pod rozwagę utworzenie wyższego zakładu naukowego dla przemysłu keramicznego we Lwowie, przy współudziale kraju, w miejsce krajowej szkoły garncarskiej w Kołomyi.

IV. Starania o podnoszenie przemysłu, rzemiosł i handlu.

Uchwałą z dnia 4. maja Wysoki Sejm polecił Wydziałowi krajowemu, ażeby łącznie z komisyą krajową do praw przemysłowych zajął się sprawą zakładania szkół rękodzielniczych w kraju a przedewszystkiem wszedł w porozumienie z Rządem i uzyskał zapewnienie tak wydatnych na ten cel zasiłków ze skarbu państwa, żeby kraj i miasta nie były narażone na zbyt wygórowane wydatki z powodu zakładania i utrzymywania tych szkół.

Powyższą uchwałę udzielił Wydział krajowy do przedstawienia wniosków kraj. komisyi dla spraw przemysłowych, która oświadczyła, że po badaniach i rokowaniach, przeprowadzonych w Przemyślu i Rzeszowie — o czem była mowa w zeszłorocznem sprawozdaniu kraj. komisyi przemysłowej — w których to miastach myśl założenia szkół rzemieślniczych nie została przyjętą, nie wielką ma nadzieję komisya krajowa dla spraw przemysłowych, aby i którakolwiek z innych gmin miast naszych zgodziła się na założenie u siebie szkoły rękodzielniczej. Wszędzie odstrasza gminy żądanie bezpłatnego dostarczenia, ewentualnie wystawienia odpowiedniego budynku, opalania, oświetlania, dostarczenia usługi a względnie i skromnego chociażby przyczynienia się do kosztów utrzymania szkoły.

Jeżeli poza Rzeszowem i Przemyślem miałyby się jeszcze nawiązać rokowania z innem miastem, to za najwłaściwsze do pomieszczenia szkoły rzemieślniczej uważa krajowa komisya dla spraw przemysłowych Nowy Sącz, gdzie może znajdzie się sposobniejszy grunt do uzyskania tych prestacyi, których się dotąd Rząd od gmin na rzecz szkół rzemieślniczych domagał.

Na podstawie powyższej opinii krajowej komisyi dla spraw przemysłowych odniósł się Wydział krajowy pismem z dnia 19. stycznia 1901 l. 74.877|900 do magistratu miasta Nowego Sącza, a udzielając mu sprawozdanie członka kraj. komisyi przemysłowej p. Jana Frankego, traktujące o szkołach rzemieślniczych w Austryi, (vide Al. VIII Sprawozdania kraj. komisyi przemysłowej za r. 1898), wezwał magistrat, aby przekonał się z tego sprawozdania, jak wielką korzyść osiągnąć może ludność miejscowa z istnienia szkoły rękodzielniczej.

Zarazem wezwał Wydział krajowy magistrat, aby sprawę tę przedłożył Radzie miejskiej i zastanowił się nad tem, czyby nie było to z korzyścią dla mieszkańców Nowego Sącza, gdyby szkoła rzemieślnicza powstała w tej miejscowości.

Wydział krajowy zwrócił przytem uwagę magistratu, iż gmina w danym razie musiałaby przyczynić się pewnemi prestacyami, a to: dostarczyć potrzebnego lokalu, opału, oświetlenia, usługi, a nadto ofiarować pewien roczny datek na utrzymanie szkoły rzemieślniczej.

Wydział krajowy nie otrzymał dotychczas żadnej wiadomości, czy i jaką decyzyę powzięła w tej sprawie gmina m. Nowego Sącza.

Równocześnie odniósł się Wydział krajowy do Rady szkolnej krajowej i stosownie do uchwały Wys. Sejmu upraszał ją, ażeby przedstawiła tę sprawę Ministerstwu i starała się uzyskać od Rządu jak największej pomocy dla urządzenia pierwszej szkoły rzemieślniczej w kraju. Wydział krajowy podniósł przytem, że rokowania wdrożone obecnie z gm. Nowego Sącza w tej sprawie, tylko wówczas odniosą skutek, jeżeli Rząd udzieli na ten cel wyjątkowo znaczniejszego zasiłku. Próba uczyniona z taką szkołą w Nowym Sączu, może następnie korzystnie oddziałać na inne miasta w kraju i zachęcić je do zakładania szkół rzemieślniczych z korzyścią dla ludności miejscowej.

Rada szkolna krajowa również nie dała dotąd żadnej odpowiedzi na powyższe pismo Wydziału krajowego.

Uchwałą z dnia 4. maja 1900 przekazał Wys. Sejm petycyę miasta Krakowa o podwyższenie subwencyi na muzeum techniczno przemysłowe w Krakowie, Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia sprawozdania z ewentualnymi wnioskami na najbliższej sesyi sejmowej.

Z uwagi na doniosłe znaczenie, jakie muzea mają w ogóle dla podniesienia stanu przemysłowego kraju, Wydział krajowy zgodnie z opinią kraj. komisyi dla spraw przemysłowych postanowił zaproponować Wysokiemu Sejmowi podwyższenie dotacyi na muzeum

w Krakowie do tej wysokości, w jakiej subwencyonowane jest muzeum lwowskie. W następstwie tego wstawił Wydział krajowy do preliminarza budżetu krajowego na rok 1901 Rubr. XVI poz. 425 kwotę 6000 koron.

Uchwałą z dnia 4. maja 1900 powziął Wys. Sejm następującą uchwałę:

Petycyę gminy miasta Krakowa o zasiłek na budowę gmachu dla wyższej szkoły handlowej w Krakowie, odstępuje się Wydziałowi krajowemu z poleceniem zbadania, przeprowadzenia rokowań z c. k. Rządem o przyczynienie się skarbu państwa do kosztów tej budowy i zdania sprawy na najbliższej sesyi sejmowej.

Szkoła handlowa krakowska umieszczona dotychczas w budynku zupełnie zniszczonym i nieodpowiadającym pod żadnym względem swemu przeznaczeniu, musi otrzymać nowe pomieszczenie, jeśli naturalny rozwój tej szkoły, tyle pożytecznej dla miasta i kraju, nie ma być zatamowany. To też rada miasta Krakowa w zrozumieniu potrzeb chwili i doniosłości takiego zakładu naukowego uchwaliła w dniu 29. listopada 1898 z okazyi jubileuszu półwiekowych rządów naszego Monarchy, kwotę 100.000 koron na budowę akademii handlowej. Na te same cele i z tych samych pobudek przeznaczyła krakowska Izba handlowa i przemysłowa uchwałą z dnia 15. marca 1898 r. fundusz żelazny w wysokości 60.000 koron, a obie powyższe uchwały zyskały Najwyższe zezwolenie. Kwoty przeznaczone na ten cel w łącznej sumie 160.000 koron nie wystarczają jednak na przeprowadzenie budowy gmachu, której koszt obliczony został na 232.318 koron. Z tych powodów gmina miasta Krakowa wniosła w r. 1900 do Wys. Sejmu petycyę o wyznaczenie z funduszu krajowego subwencyę w kwocie 70.000 kor., jaka potrzebną jest jeszcze do pokrycia reszty kosztów zamierzonej budowy, a to w ten sposób, ażeby kraj przyjął na siebie spłatę rat procentowych i amortyzacyjnych od pożyczki anuitetowej, którąby gmina miasta Krakowa w takim razie zaciągnęła.

Uwzględniając z jednej strony istotną potrzebę przyjścia z pomocą gminie miasta Krakowa na cel tak pożyteczny, a licząc się z drugiej strony z obecnym stanem finansów krajowych, postanowił Wydział krajowy przedstawić Wys. Sejmowi wniosek na pokrywanie, ale dopiero od 1. stycznia 1902 r. z funduszu krajowego od maksymalnej kwoty 70.000 koron procentów i rat anuitetowych wedle planu dla 4% pożyczek hipotecznych z 29 letnim terminem spłaty w Banku krajowym obowiązującego to jest kwotę 70.000 × 6 = 420.000 = 4.200 kor. rocznie przez 29 lat. Wydział krajowy zastrzega przytem, iż subwencya krajowa staje się płynną dopiero z chwilą, gdy fundusz przez gminę i Izbę handlową na budowę gmachu dla szkoły handlowej już zostanie wyczerpany, oraz z zastrzeżeniem, że subwencya ta nie może być w żadnym razie zwiększoną, natomiast ma być zmniejszoną o tyle, o ile się po wypracowaniu szczegółowych planów okaże, że gmach za mniejszą kwotę od obecnie w przybliżeniu obliczonej, może być wybudowany. Wydział krajowy nie mógł stosownie do polecenia Wys. Sejmu przeprowadzać rokowań z rządem o przyczynienie się do kosztów budowy szkoły handlowej, gdyż projekt wystawienia nowego na ten cel gmachu, oparty został na fundacyi gminy miasta Krakowa i krakowskiej Izby handlowej i przemysłowej z okazyi półwiekowego jubileuszu panowania Najjaśniejszego Pana.

Wydział krajowy uprasza Wys. Sejm o przyjęcie odnośnego wniosku, zamieszczonego na końcu niniejszego sprawozdania.

Uchwałą z dnia 5. maja 1900 przekazał Wys. Sejm petycyę Krajowego Związku przemysłowego we Lwowie o udzielenie z kraj. funduszu przemysłowego pożyczki i przyznanie wyższej subwencyi dla krajowej ajencyi handlowej, — Wydziałowi krajowemu, względnie kraj. komisyi dla spraw przemysłowych do zbadania i możliwego uwzględnienia.

W załatwieniu tej petycyj i na podstawie opinii kraj. komisyi dla spraw przemysłowych, postanowił Wydział krajowy udzielić Związkowi dalszej pożyczki z funduszu przemysłowego w kwocie 15.000 K., oraz zezwolić na zwłokę w spłacie rat pożyczki dawniejszej na przeciąg lat 3, to jest do 1. lipca 1903. Zarazem postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wys. Sejmowi wniosek na podwyższenie w r. 1901 subwencyi dla Związku na prowadzenie handlowej agencyi do kwoty 3.000 K., co znalazło już wyraz w przedłożonym Wys. Sejmowi preliminarzu na r. 1901. Kraj. komisya dla spraw przemysłowych spowodowała bardzo szczegółową lustracyę obrotów handlowych krajowego Związku przemysłowego przy współudziale lustratora Związku stowarzyszeń gospodarczych i zarobkowych i przy współudziale urzędnika rachunkowego Wydziału krajowego, a nabrawszy

z wyników tej lustracyi przekonania, że interesa Związku są sumiennie i starannie prowadzone i zasługują ze względu na stosunek Związku do krajowych szkół zawodowych i Towarzystw wytwórczych na dalszą pomoc kraju, — uchwaliła kraj. komisya przemysłowa na plenarnem posiedzeniu przedłożyć Wydziałowi krajowemu powyżej przytoczone wnioski, które Wydział krajowy w całości zaakceptował.

Uchwałą z dnia 4. maja 1900 polecił Wys. Sejm kraj. komisyi przemysłowej, tudzież kraj. komisyi rolniczej, ażeby rozpatrzyły dokładnie rozmaite dostawy dla państwa, zbadały, które z nich w kraju uskutecznione być mogą i przedstawiły stosowne wnioski w kierunku zapewnienia obszerniejszego zakresu dostaw dla przemysłowców i rękodzielników naszego kraju.

Powyższą uchwałę Wys. Sejmu udzielił Wydział krajowy kraj. komisyi dla spraw przemysłowych, zaś o ile dotyczy kraj. komisyi rolniczej, załatwioną została przez Dep. III Wydziału krajowego.

W następstwie tej uchwały kraj. komisya dla spraw przemysłowych opracowała obszerny memoryał w sprawie dostaw dla armii, który w całej osnowie dołączony został jako aleg. XI. dla sprawozdania z czynności kraj. komisyi dla spraw przemysłowych.

Wydział krajowy pismem z dnia 16. kwietnia 1901 L. 51944 odniósł się w tej sprawie do Koła polskiego poselskiego we Wiedniu, komunikując mu opinię kraj. komisyi przemysłowej. Wydział krajowy podniósł zarazem, że w opinii tej znajdują się postulaty, których przeprowadzenie jest konieczne dla poparcia rozwoju przemysłu i rękodzieła w naszym kraju. Chodzi przedewszystkiem o zaopiekowanie się dostawami dla armii, które dla kraju mają doniosłe znaczenie, a dostawy tak jak dotąd są rozdawane, nie tylko, że nie przynoszą interesowanym jakichkolwiek korzyści, ale przeciwnie zbyt często narażają ich na nieobliczalne straty.

Wydział krajowy wyraził zarazem przekonanie, że sprawa ta znajdzie w delegacyi polskiej gorącego i czujnego orędownika i dlatego upraszał Koło polskie, ażeby w sposób, jaki uzna za najodpowiedniejszy, zechciało poprzeć powyższe postulaty.

Uchwałą z dnia 4. maja 1900 przekazał Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu cały szereg wniosków postawionych przez posła Merunowicza w Izbie na tem posiedzeniu, a mających na celu dalsze więcej energiczniejsze popieranie rozwoju przemysłu. Wnioski te udzielił Wydział krajowy Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych do objawienia opinii, która, o ile Wydziałowi krajowemu wiadomo, przeprowadziła nad nimi dłuższą dyskusyę, ale dotychczas nie przedstawiła żadnych wniosków w tej mierze.

Ważnym czynnikiem dążącym do popierania przemysłu krajowego, jest ustawa kraj. z dnia 11. kwietnia 1893, Dz. u. kr. Nr. 21 dozwalająca uwalnianie zakładów i spółek przemysłowych tudzież przemysłowych towarzystw od wszystkich autonomicznych dodatków.

Na podstawie tej ustawy przyznał Wydział krajowy takie uwolnienie na lat 10:

1. Fabryce rurek drenowych i falcowanych dachówek „Konstancya“ w Tarnowie.

2. Akcyj. Towarzystwu dla wyrobów tkackich i sukienniczych w Łańcucie, a to od prowadzenia przedsiębiorstwa przemysłowego w zakresie fabrykacyi sukna i wyrobów tkackich.

Wydział krajowy przyznał nadto takie same uwolnienie od dodatków spółce akcyjnej dla przemysłu naftowego w Trzebini, jednakowoż wskutek zażalenia wniesionego przez Wydział powiatowy w Chrzanowie, Trybunał administracyjny we Wiedniu zniósł odnośne orzeczenie Wydziału krajowego, jako rzekomo w ustawie nieuzasadnione.

Z ważniejszych spraw dotyczących podniesienia przemysłu, podnieść musi Wydział krajowy jeszcze jedną sprawę znaczenia donioślejszego, t. j. sprawę opodatkowania krajowego funduszu przemysłowego. Od r. 1898 wymierzyły władze podatkowe temu funduszowi podatek zarobkowy, jakoby od przedsiębiorstwa do publicznego składania rachunków obowiązanego. Bank krajowy, który zarządza kraj. funduszem przemysłowym, wniósł obecnie do Ministerstwa skarbu przedstawienie, w którem powołuje się na to, iż fundusz przemysłowy nie jest przedsiębiorstwem na zysk obliczonem, ale przeważnie pochodząc z dodatków do podatków państwowych przeznaczony jest jedynie na cele ogólnej pożyteczności, i służy ku podniesieniu w kraju przemysłu, — domagał się odpisania wymierzonego za lata 1898 do 1901 podatku. Bank krajowy prosił równocześnie o takie same uwolnienie dla funduszów: pożyczkowego dla przemysłu rolniczego; funduszu pożyczkowego dla kółek rolniczych i funduszu hodowlanego ku podniesieniu hodowli bydła w kraju.

V. Fundacye na cele przemysłowe.

Przechodząc z kolei do zdania sprawy o fundacyach, utworzonych dla celów przemysłowych, Wydział krajowy podaje nazwiska kandydatów, którzy korzystali z dobrodziejstwa tych fundacyj.

1. Z fundacyi ś. p. Wincentego Łodzia Ponińskiego, przeznaczonej na premie dla czeladników rzemieślniczych, wylosowali:

I. Premię w kwocie 1614 koron Dymitr Klimowicz, czeladnik szewski ze Lwowa.

II. Premię w kwocie 1345 koron Jędzej Szelest, czeladnik szewski ze Lwowa.

III. Premię w kwocie 1076 koron Michał Horniatkiewicz, czeladnik malarski i pozłotniczy ze Lwowa.

IV. Premię w kwocie 807 koron Bazyli Sekunda, czeladnik krawiecki z Zamarstynowa pod Lwowem.

2. Z fundacyi stypendyjnej Stowarzyszenia oszczędności i kredytu urzędników i służby c. k. uprz. kolei Karola Ludwika dotychczasowy stypendysta Józef Rak, uczeń kołodziejskiego warsztatu naukowego w Grybowie, pobiera nadal przyznane mu stypendyum w kwocie 100 koron.

3. Z fundacyi wystawy krajowej z r. 1877 otrzymał jedno stypendyum w kwocie rocznej 800 koron Julian Riegel, ukończony uczeń krajowej szkoły zawodowej dla stolarstwa i tokarstwa w Stanisławowie. Drugie stupendyum nie zostało na razie nadane dla braku odpowiednich kandydatów i na to stypendyum rozpisano nowy konkurs.

4) Z fundacyi Franciszka Steczkowskiego z Jasła nie pobrał stypendyum Jan Wroński, pomocnik stolarski z Jasła, który nie zgłosił się wcale o nie i nie dopełnił przepisanych warunków. Rozpisanie nowego konkursu jest w toku.

5) Z fundacyi im. Feliksy Maryi z hr. Golejewskich Czarkowskiej przyznano bezprocentowe pożyczki na otwarcie własnych pracowni następującym czeladnikom:

1) Piotrowi Jaroschowi, czeladnikowi rusznikarskiemu we Lwowie 2000 K.;

2) Stanisławowi Adamowskiemu, czeladnikowi stolarskiemu w Gorlicach 2000 K.;

3) Aleksandrowi Balickiemu, czeladnikowi stolarskiemu we Lwowie 1200 K.;

4) Pawłowi Bała, czeladnikowi ślusarskiemu w Krakowie 1200 K.;

5) Władysławowi Bernadyńskiemu, czeladnikowi blacharskiemu w Krakowie 1200 K.;

6) Wojciechowi Markowi, czeladnikowi rzeźbiarskiemu w Krakowie 1200 K.;

7) Tadeuszowi Sławińskiemu, czeladnikowi kaflarskiemu z Pięciokościołów na Węgrzech na założenie pracowni w kraju 1000 K.;

8) Janowi Rzeczkowskiemu, czeladnikowi kołodziejskiemu w Kamionce Strumiłowej 800 K.

Na wakujące stypendya i nowe pożyczki z tej fundacyi, ogłoszony został konkurs a nadanie stypendyów i pożyczek jest w toku.

6) Z funduszu na zakupno książek do czytania dla uczniów niższych naukowych zakładów przemysłowych, wypłacono odsetki za lata 1899 i 1900 po 96 K. do rąk p. Arnulfa Nawratila z prośbą o zakupno i rozdział książek.

Wydział krajowy przyjmując zresztą wszystkie wnioski krajowej komisyi dla spraw przemysłowych, na podstawie powyższego sprawozdania wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego z dnia 24. maja 1901 L. 33344 i dołączone do niego sprawozdanie krajowej komisyi dla spraw przemysłowych za czas od 19. grudnia 1899 do 31. grudnia 1900 r.

II. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby wziął pod rozwagę utworzenie wyższego zakładu naukowego dla przemysłu keramicznego we Lwowie, a to przy współudziale kraju i w miejsce krajowej szkoły garncarskiej w Kołomyi.

III. Sejm wzywa c. k. Rząd o wyznaczenie pewnego ryczałtowego funduszu rocznego, któryby łącznie z zasiłkami funduszu krajowego, mógł być użytym na urządzenie wystaw robót terminatorskich i subwencyonowanie wzorowych pracowni prywatnych za dobre udzielanie nauki zawodowej przyjmowanym do nich uczniom.

IV. Sejm wzywa c. k. Rząd o utworzenie w kraju stałych komisyj odbiorczych

dla odbioru wykonywanych w zakresie drobnego przemysłu dostaw dla armii i oddawania tych dostaw drobnym przemysłowcom na dłuższy czas, a nie tylko na jeden rok.

V. Sejm upoważnia Wydział krajowy do przeprowadzenia budowy murowanego domu na pomieszczenie państwowej szkoły kowalskiej w Sułkowicach, kosztem co najwyżej 27000 K.

VI. Na pokrycie wydatku budowy szkoły kowalskiej w Sułkowicach, wstawia Sejm jako pierwszą ratę do budżetu krajowego na rok 1901 w Rub. XVI. poz. 421 c. kwotę 6000 kor. i upoważnia zarazem Wydział krajowy, aby celem pokrycia reszty kosztów budowy w sumie 21.000 kor., wstawiał do preliminowania budżetu krajowego począwszy od r. 1902 przez lat pięć, takie kwoty, jakie okażą się potrzebne, celem pokrycia powyższej sumy 21.000 kor. wraz z oprocentowaniem jej, przez zaliczkowe pobranie całej sumy w r. b. z Banku krajowego.

VII. Sejm upoważnia Wydział krajowy do pokrywania począwszy od 1. stycznia 1902 r. z funduszu krajowego, procentów i rat anuitetowych od pożyczki zaciągnąć się mającej przez gminę miasta Krakowa w sumie maksymalnej 70.000 koron na budowę gmachu dla szkoły handlowej i wstawiania na ten cel do preliminarza budżetu krajowego począwszy od r. 1902 według planu dla 4% pożyczek hipotecznych z 29 letnim terminem spłaty w Banku krajowym obowiązującego, corocznie kwoty 4200 koron przez lat 29.

Sejm zastrzega przy tem, iż powyższa subwencya z funduszu krajowego staje się płynną dopiero z chwilą, gdy fundusze przez gminę miasta Krakowa, oraz przez Izbę handlową i przemysłową w Krakowie na budowę szkoły handlowej w Krakowie przeznaczone, zostaną na prowadzenie budowy wyczerpane.

Subwencya funduszu krajowego nie może jednak w żadnym razie być zwiększoną, natomiast ma być zmniejszoną o tyle, o ile po wypracowaniu szczegółowych planów okazałoby się, że gmach za mniejszą kwotę od obecnie w przybliżeniu na 232.318 koron obliczonej może być wybudowany.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.

SPRAWOZDANIE

z czynności Komisyi krajowej

dla spraw przemysłowych

za czas od 19. grudnia 1899 do 31. grudnia 1900.

Sprawozdanie niniejsze Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych obejmuje okres czasu od 19. grudnia 1899 do końca r. 1900. Nie nastąpiły w tym czasie żadne zmiany w organizacyi i zakresie działania Komisyi, a załatwienie spraw poszczególnych, jużto z własnej inicyatywy Komisyi, jużto przekazanych jej przez Wydział krajowy do załatwienia, a wychodzących poza zakres zwyczajnej czynności administracyjnej, przedstawia się jak następuje:

I. Szkoły przemysłowe uzupełniające.

Sleg. I. Jak świadczy załączony tu ·/. wykaz statystyczny, liczyliśmy w roku ubiegłym 49 szkół przemysłowych uzupełniających, tj. o dwie więcej niż w wykazie za rok 1898/9. Nowemi temi szkołami są szkoły w Tarnobrzegu i Złoczowie, otwarte w jesieni 1899 r., o czem podaliśmy już szczegóły w sprawozdaniu zeszłorocznem.

W jesieni roku ubiegłego przybyła jeszcze jedna szkoła, a mianowicie w Chrzanowie. Zorganizowano ją z inicyatywy gminy, która uchwałą Rady gminnej z dnia 4. października 1899 zobowiązała się dostarczyć odpowiedniego dla szkoły pomieszczenia, opału i oświetlenia, a prócz tego płacić rocznie 400 K na utrzymanie szkoły. Wydział Rady powiatowej Chrzanowskiej na podstawie deklaracyi z dnia 8. stycznia 1900, przeznaczył z funduszów powiatowych 200 K na pierwsze urządzenie szkoły i zobowiązał się płacić 200 K. rocznie na jej utrzymanie. Nadto miejscowe Towarzystwo zaliczkowe przeznaczyło na utrzymanie szkoły na rok 100 K. Gdy te zasiłki odpowiadają w przecięciu $^1/_3$ części kosztów rocznych utrzymania szkoły, przedstawiła Komisya Wydziałowi krajowemu wniosek założenia szkoły przemysłowej uzupełniającej w Chrzanowie, co też z końcem września z. r. nastąpiło.

W skład Wydziału szkolnego tej szkoły weszli ze strony gminy pp. Mieczysław Ujejski i Salomon Seifman, ze strony Rady powiatowej Dr. Alfons Małdziński, ze strony Towarzystwa zaliczkowego, dyrektor tegoż Józef Janowski, ze strony Wydziału krajowego ks. Władysław Głębocki. Przewodniczącym jest burmistrz miasta Chrzanowa dr. Zygmunt Keppler, a reprezentantem grona nauczycielskiego kierownik szkoły p. Michał Makuch.

Obecnie zatem liczymy w kraju 50 szkół przemysłowych uzupełniających.

Co do wewnętrznej organizacyi tych szkół należy nadmienić, że w miarę zgłaszania się lepiej przygotowanych uczniów, zniknęły już w nich oddziały dla analfabetów, a troskę o kształcenie tych, którzy się jeszcze trafiają, pozostawiono zabiegom prywatnym. Zmniejsza się też ilość oddziałów i klas przygotowawczych, a wzrasta liczba klas przemysłowych. I tak we Lwowie liczono w r. 1894/5 w dziewięciu szkołach przemysłowych uzupełniających 7 klas kursu przygotowawczego, a 12 klas kursu przemysłowego, na rok bieżący zaś przypada w tych szkołach tylko 8 klas kursu przygotowawczego na 22 klas przemysłowych. Ogólna liczba uczniów w tych szkołach wynosiła w r. 1894/5 811, w ubiegłym zaś roku 1242, uczęszczających przeważnie na kursa przemysłowe.

Tą przemianą wewnętrzną, podnoszącą zwolna stopień nauki, a wpływającą na pomożenie liczby jej godzin, tłumaczy się także ogólne podniesienie kosztów utrzymania szkół przemysłowych uzupełniających tak we Lwowie jak i we wielu innych miastach.

Ogólny wydatek na utrzymanie szkół przemysłowych uzupełniających, nie uwzględniając wartości pomieszczenia, opału, oświetlenia i obsługi — gdyż tych przeważnie do preliminarzy szkolnych się nie wprowadza — wynosił wedle kwot na rok 1900 preliminowanych 172.964 K. Na pokrycie tego wydatku składają się fundusze miejscowe tj. zasiłki ze strony gmin, fundacyi, Kas oszczędności, Towarzystw zaliczkowych, Rad powiatowych, Izb handlowych i przemysłowych i inne w ogólnej kwocie 57.440 Koron, fundusz krajowy z kwotą 57.610, wreszcie skarb państwa z kwotą 57.914 K. Z porównania tych sum wynika, że w Komisyi kraj. dla spraw przemysłowych i w Wydziale krajowym starano się obciążyć ściśle po równej części wydatku każdą z tych trzech stron, utrzymujących szkołę i dlatego upomniano się u c. k. rządu o subwencyonowanie tych szkół kwotą 57.914 K. Lecz jak w poprzednich latach, tak i w roku ubiegłym nie uzyskano od c. k. rządu zasiłków w całej tej wysokości. Ministerstwo wyznań i oświecenia (rozporządzeniami z dnia 11. czerwca 1900 L. 16671 i z dnia 17. listopada 1900 L. 28119, w myśl odezw Rady szkolnej krajowej z d. 7. lipca 1900 L. 14658 i z dnia 29. listopada 1900 L. 32242), asygnowała na ten cel, jedynie kwotę 54.300 K. tj. o 3614 K. mniej, tak, iż ubytek ten musiał być w poszczególnych zakładach ze strony funduszu krajowego wyrównany.

Jeszcze gorzej przedstawia się udział skarbu państwa w wydatkach, preliminowanych na szkoły przemysłowe uzupełniające w roku bieżącym. Na rok ten wstawiono do preliminarza krajowego kwotę 68.789 K. jako dotacyę z funduszu krajowego. Ze skarbu państwa zaś preliminowano na ten sam cel jedynie kwotę 55.200 K. Tak znaczna różnica między udziałem kraju a państwa w kosztach utrzymania szkół przemysłowych uzupełniających — przeciwna praktykowanej dotychczas zasadzie, że skarb państwa również tyle co fundusz krajowy tytułem subwencyi na koszta utrzymania rzeczonych szkół ponosi — pochodzi stąd, że c. k. Ministerstwo oświecenia i w tym roku nie przychyliło się do wniosków mu przedstawionych. Wedle zestawienia Komisyi kraj. dla spraw przemysłowych okazała się potrzeba zasiłków ze skarbu państwa na r. 1901 w kwocie 63.211 koron (razem z ryczałtem, na nowo powstać mogące szkoły w kwocie 2.000 K). Takie też żądanie postawiła i uzasadniła Komisya w piśmie swem do Rady szkolnej krajowej z d. 9. lipca 1900 do L. 338. Zanim jednak przyszło do uchwalenia preliminarza krajowego na r. 1901, nadeszła już odpowiedź c. k. Ministerstwa oświecenia z d. 27. lipca 1900 do L. 21244, intymowana odezwą Rady szk. kraj. z d. 5. września 1900 do L. 20418, że na galicyjskie szkoły przemysłowe uzupełniające w r. 1901 przeznacza rząd ze skarbu państwa jedynie kwotę 55.200 K. tj. o 8011 K. niższą od postawionego żądania. Komisya nie mogła przeto utrzymać w projekcie preliminarza cyfr złudnych, i nie pozostawało jej nic innego, jak przyjąć tę ostatnią kwotę jako spodziewaną subwencyę ze skarbu państwa, a natomiast przenieść na fundusz krajowy takie nadwyżki wymagań, które niezbędna konieczność uwzględnić nakazywała.

Pokazuje się z powyższego przedstawienia rzeczy, że Komisya, idąc w ślad kilkokrotnych uchwał i poleceń Sejmu i domagając się wyższych dotacyi ze skarbu państwa na rzecz szkół przemysłowych uzupełniających, natrafia już od kilku lat stale na odporne zachowanie się c. k. rządu i że skutkiem tego nie podobna w budżecie tych szkół, z powodu uchylania się rządu, doprowadzić do tego stosunku w ponoszenie kosztów ich utrzymania, jaki dawniej przestrzegano, bo c. k. rząd stale poniżej $^1/_3$ części tych kosztów subwencye te wymierza i przyznaje.

Zdaje się, że potrzeba tu energiczniejszych kroków w imieniu kraju, a w szczególności stawiania kategorycznych żądań ze strony reprezentacyi Galicyi w Radzie państwa przy uchwalaniu budżetu państwowego, ażeby skłonić w tej mierze rząd do wydatniejszego i sprawiedliwszego uwzględniania potrzeb i wymagań kraju.

Co do ilości uczniów, postępów ich w nauce i całego toku nauki w szkołach przemysłowych uzupełniających, zdaje sprawę c. k. Rada szkolna krajowa, do której to w myśl rozporządzenia Ministerstwa wyznań i oświecenia z dnia 24. maja 1898 L. 12810 (IV. 3) należy.

W organizacyi szkół przemysłowych uzupełniających daje się coraz żywiej odczuwać potrzeba kursów handlowych uzupełniających, jakie w przeważnej części szkół tej kategoryi w innych krajach monarchii istnieją. Potrzebę tego zaznaczył już Sejm uchwałami, powziętemi w dniach 17. lutego 1898, 22. marca 1899 i 5. maja 1900. Jeżeli tego dotychczas, prócz dwóch szkół przemysłowych uzupełniających, powszechniej w kraju przeprowadzić się nie dało, to tylko dla braku nauczycieli, którymby naukę przedmiotów handlowych z nadzieją właściwego i skutecznego ich udzielania można było powierzyć. Dziś zmieniły się poniekąd stosunki. Przez reorganizacyę i rozszerzenie szkoły handlowej w Krakowie, a utworzenie c. k. wyższej szkoły handlowej we Lwowie, do której utrzymania kraj także w znacznej części się przyczynia, daną została sposobność urządzania kursów, na których, podobnie jak dla przedmiotów kursów przemysłowych, dałyby się przygotowywać odpowiednie siły nauczycielskie. Jest przeto zadaniem rządu, aby się starał o takie kształcenie sił nauczycielskich dla kursów handlowych w szkołach przemysłowych uzupełniających i pewne fundusze na ten cel wyznaczył.

II. Szkoły przemysłowe zawodowe.

Aleg. I i III. W załączonych tu wykazach ⁄. przedstawiamy szczegółowo istniejące w r. 1900 krajowe szkoły i kursa zawodowe, frekwencyą tychże i koszta utrzymania, zestawione na podstawie poszczególnych budżetów. Po raz pierwszy wprowadziliśmy do tego wykazu oprócz szkół przez kraj utrzymywanych, także szkoły i warsztaty naukowe, które kraj tylko subwencyami wspiera, oraz czasowe lecz stale powtarzające się kursa. Wedle kategoryi zawodów mieści się w tym wykazie 13 szkół i warsztatów zawodowych dla koszykarstwa, 3 dla wyrobów kołodziejskich, 2 dla stolarstwa, tokarstwa i snycerstwa stolarskiego, 1 dla wyrobu zabawek z drzewa, 2 dla wyrobów gancarskich, 4 dla szewstwa, 11 dla tkactwa, 4 dla koronkarstwa, 1 dla hafciarstwa, 1 dla murarstwa — razem 42 szkół, warsztatów i kursów naukowych.

Jeśli się stan frekwencyi w tych zakładach za ostatnie trzy lata zestawi, to da ona obraz następujący:

	W r. 1897/8			W r. 1898/9			W r. 1899/90			W porównaniu z rokiem ostatnim	
	uczyło się uczniów i uczenic										
	zwycz.	nadzwycz.	razem	zwycz.	nadzwycz.	razem	zwycz.	nadzwycz.	razem	więcej	mniej
koszykarstwa	110	11	121	141	17	158	207	42	249	91	—
kołodziejstwa	102	—	102	107	—	107	90	—	90	—	17
stolarstwa	58	4	62	66	7	73	73	28	101	28	—
zabawkarstwa	21	13	34	24	12	36	23	2	25	—	11
garncarstwa	43	20	63	35	37	72	31	11	42	—	30
szewstwa	104	28	132	101	20	121	84	28	112	—	9
tkactwa	156	10	166	170	13	183	191	13	204	21	—
powroźnictwa	11	20	31	12	19	31	—	—		—	31
koronkarstwa	114	15	129	109	3	112	125	19	144	32	—
hafciarstwa	27	4	31	36	5	41	47	13	60	19	—
murarstwa	—	—	—	—	—	—	—	30	30	30	—
Razem .	746	125	871	801	133	934	871	186	1057	221	98
										więcej o	123

Nadwyżka powyższa pochodzi głównie stąd, że do wykazu statystycznego frekwencyi wprowadzono także uczniów szkół i warsztatów prywatnych subwencyonowanych. Jeśli się ich odliczy, lecz oraz uwzględni, że ze szkół, jeszcze w roku 1899 do wykazu zaciągniętych, odpadło pięć, które następnie zwinięto, a w których pobierało naukę 103 uczniów, to nadwyżka frekwencyi w pozostałych zakładach okaże się tylko w wysokości 40 uczniów, t. j. około $4^1/_2\,^0/_0$ wyższą w porównaniu z liczbą uczni w roku 1899.

Przechodzimy teraz do głównych zmian, które zaszły w tym dziale szkolnictwa w ciągu r. 1900.

Do szeregu szkół koszykarskich przybyła jedna nowa, o której już w zeszłorocznem sprawozdaniu wzmiankowano, a mianowicie w powiecie bocheńskim w gminie Siedlcu. Otwarcie tej szkoły nastąpiło w dniu 16. marca 1900, a liczba 11 uczniów, którą niebawem zgromadzić zdołała, świadczy o zainteresowaniu się szkołą na miejscu. Organizacya tej szkoły jest podobną do innych szkół tego rodzaju. Instruktorem fachowym został mianowany koszykarz Antoni Bidziński, a Zarząd szkoły reprezentują: W. Zdzisław Włodek, prezes Rady powiatowej, jako kurator i p. Ignacy Dziurdzia jako delegat Wydziału powiatowego.

Co do szkoły koszykarskiej w Strychańcach nastąpiła ta zmiana, iż w skutek wniosku Wydziału powiatowego w Tłumaczu, uchwalone zostało przez Komisyę i Wydział krajowy przeniesienie jej do Niżniowa, miasteczka, położonego w tymże samym powiecie. Powodami przeniesienia była z jednej strony niepewność co do dalszego używania lokalu, ofiarowanego na pomieszczenie szkoły w Strychańcach, gdzie zaszła zmiana właściciela — z drugiej zaś strony okoliczność, że wśród 22 uczniów, których ta szkoła w roku ubiegłym liczyła, byli uczniowie z dziewięciu rozmaitych powiatów kraju, a tylko jeden z samychże Strychaniec, co wskazywało,

że przywiązanie szkoły do tejże miejscowości nie ma dostatecznych podstaw. Gdy więc właściciel Niżniowa i marszałek Rady powiatowej Tłumackiej, W. Jan Urbański, ofiarował na pomieszczenie szkoły obszerny budynek w Niżniowie, gdzie jest stacya kolejowa i ważne dla szkoły a łatwiejsze niż w Strychańcach komunikacye — postanowiono przyczynić się do kosztów adaptacyi ofiarowanego budynku, przenieść szkołę wraz z całem urządzeniem, zapasami i uczniami do Niżniowa, i W. J. Urbańskiego na kuratora tejże zaprosić.

Dotychczas istniejące szkoły koszykarskie rozwijają się prawidłowo, a wędrowny kurs koszykarstwa we Wielowsi został jeszcze na ponowne żądania gminy i Wydziału powiatowego tarnobrzeskiego przydłużony.

Obok krajowych szkół koszykarskich rozwijają się pocieszająco warsztaty produkcyjne i naukowe, które założenie swe prywatnym osobom zawdzięczają, a z funduszów krajowych są subwencyonowane. Należą tu warsztaty w Albigowej, Bilince, Żurawnie, Pohorcach i Milczycach w powiecie Mościskim. Ostatnie te dwa warsztaty oddano pod nadzór fachowy instruktora położonej w pobliżu szkoły koszykarskiej w Rudkach. Ma on im udzielać rady zawodowej co do wyrobu i być pomocnym co do sprzedaży wykonanych przez nie wyrobów.

Do szeregu krajowych szkół kołodziejskich przybyć ma świeża w Tłumaczu. Na podstawie wniosku Wydziału powiatowego Tłumackiego, który przyjął na fundusz powiatowy obowiązek wystawienia potrzebnych dla szkoły budynków i opłacania corocznie 1000 K. na jej utrzymanie, przedstawiła Komisya Wydziałowi krajowemu wniosek założenia w Tłumaczu zawodowej szkoły dla kołodziejstwa i łączącego się z niem kowalstwa, oraz plany budynków, które na pomieszczenie szkoły, magazyny materyałów i wyrobów gotowych, mają być wystawione. W przewidywaniu, że otwarcie tej szkoły może jeszcze z końcem b. roku nastąpić, postarała się także Komisya, ażeby przygotować dla niej wcześnie odpowiednie siły fachowe i dać im sposobność należytego obznajomienia się z tokiem udzielania nauki zawodowej i administracyą naukowego warsztatu.

Okoliczność, że w powiecie Tłumackim istnieją jeszcze lasy, dostarczające materyału kołodziejskiego, a czuć się daje powszechnie brak należycie uzdolnionych stelmachów i kowali, z kuciem wozów i wózków obznajomionych, oraz gorliwość, którą Wydział powiatowy objawił już w zajmowaniu się szkołą koszykarską w Strychańcach, a obecnie ofiarnością niezwykłą na ten nowy zakład — rozstrzygnęły za utworzeniem tej szkoły zawodowej.

Zakłady naukowe kołodziejskie w Kamionce strumiłowej, w Grzymałowie i w Grybowie działają dalej w dotychczasowym zakresie nauki. Dla ostatniego z nich została wprowadzoną do preliminarza kwota 1600 koron na restauracyę budynku zakładowego, który pozostawia wiele do życzenia.

W zakresie szkół stolarskich nie ma nic nowego do przedstawienia. Obie szkoły krajowe w Stanisławowie i Kalwaryi Zebrzydowskiej rozwijają się bardzo dobrze i zyskują coraz większe wzięcie. Komisya miała nadzieję, że już w r. 1900 przyjdzie do urządzenia trzeciej szkoły krajowej stolarskiej w Tarnopolu i nadziei tej dała wyraz w zeszłorocznem sprawozdaniu. Sprawa wszakże zatrzymała się na tem, iż akt fundacyjny, zdziałany przez tarnopolską Kasę oszczędności na rzecz pomienionej szkoły, nie uzyskał dotąd zatwierdzenia ze strony rządu, i dlatego nie mogła być podjętą nawet budowa gmachu, dla szkoły tej potrzebnego. Gdy skutkiem tego nie ma wcale nadziei, aby i w roku bieżącym mogło urządzenie szkoły stolarskiej w Tarnopolu nastąpić, przeto wypadnie skreślić kwotę 3600 koron, która na częściowe utrzymanie tego Zakładu w dołączonym preliminarzu została wstawioną.

Warsztat naukowy dla wyrobu zabawek w Jaworowie rozszerza coraz bardziej zakres swego działania tak pod względem rozmaitości i zakresu wyrobów, jak i pod względem wykształcenia uczniów, którzy się coraz chętniej do szkoły zgłaszają. Wyroby tego zakładu dochodzą do coraz subtelniejszego, artystycznego wykończenia, a że są stosunkowo tanie, mogą konkurować skutecznie z artystycznemi zabawkami zagranicy i zyskują więcej zamówień i odbiorców, niż temu zakład w dzisiejszych swych rozmiarach może podołać. Największą trudność dalszego rozwoju tej szkoły, przedstawia brak odpowiedniego budynku i niemożność pomieszczenia większej liczby uczniów. Wydział powiatowy w Jaworowie ma zamiar przyczynić się znaczniejszym datkiem do wystawienia nowego budynku, lecz gmina, zasłaniając się innymi nadzwyczajnymi ciężarami, nie powzięła dotąd ostatecznego postanowienia, co ze swojej strony uczyni. Chcąc przyspieszyć tę akcyę, gdyż inaczej całe dotychczasowe usiłowanie podniesienia zabawkarstwa .w Jaworowie mogłoby być narażone na szkodliwy zastój, wprowadza się do pozycyi 72*b)* załączonego preliminarza kwotę 600 koron na wystawienie budynku dla warsztatu naukowego, a to w tem rozumieniu, aby ułatwić gminie m. Jaworowa zaciągnięcie pożyczki na budowę i kwotami po 600 koron, wstawianemi z roku na rok, przyczyniać się ze strony kraju do spłaty amortyzacyjnych rat pożyczkowych tak długo, jak długo wystawić się mający budynek na cele szkoły zabawkarskiej przez gminę będzie oddawany.

Z pomiędzy warsztatów naukowych garncarskich ubył warsztat w Toustem. O zamierzonem zwinięciu go i przekształceniu na samoistną pracownię produkcyjną, wzmiankowała już Komisya w swojem sprawozdaniu zeszłorocznem. Zwinięcie to nastąpiło z dniem 1. września 1900 — mimo to produkcya charaktery stycznego naczynia tousteckiego z ornamentyką rożkową nie przestała istnieć, gdyż pod opieką b. kuratora warsztatu, proboszcza miejscowego, ks. M. Czaczkowskiego, pracują b. wychowańcy warsztatu naukowego dalej na swój rachunek i są właśnie w toku rokowania, ażeby przy częściowej pomocy funduszu krajowego, pod energicznem kierownictwem ks. Czaczkowskiego, ustalić organizacyę spółki garncarskiej i spółkowej garncarni, któraby nietylko nie dozwoliła ulepszonej produkcyi garncarskiej w Toustem zaginąć, lecz ją owszem dalej rozszerzała. Tym sposobem — podobnie jak się to stało w Porembie — pozostałby trwały skutek kilkanastoletniej zawodowej nauki w Toustem.

Co do rozszerzania, a względnie przeniesienia szkoły garncarskiej w Kołomyi, o czem pisaliśmy w sprawozdaniu zeszłorocznem, są jeszcze dalsze badania w toku. Komisya byłaby najprzychylniejszą przeniesieniu tej szkoły do Lwowa i należytemu rozwinięciu jej we wszystkich działach przemysłu keramicznego, tak, ażeby mogła wydawać należycie uzdolnionych zawodowców, nietylko w zakresie garncarstwa ozdobnego, lecz we wszystkich wyrobach z gliny, tak bardzo dziś udoskonalanych, a mających większe ekonomiczne dla kraju znaczenie. Gdy jednak organizacya tak rozwiniętej szkoły wymagałaby znacznie większego nakładu, a zastąpiłaby poniekąd dział keramiczny, który wedle pierwotnego programu państwowej szkoły przemysłowej we Lwowie miał być przy niej utworzony — przeto Komisya sądzi, że mogłoby się to stać tylko przy wydatnym współudziale rządu, tak, iżby rząd przyjął na siebie koszta nauki i grona nauczycielskiego, a kraj i czynniki miejscowe przyczyniły się do pomieszczenia jej i utrzymania budynków. W tym duchu przedstawia też Komisya przy końcu wniosek uchwalenia rezolucyi do rządu.

Garncarski kurs majsterski, który dla rozpowszechnienia produkcyi naczynia kamionkowego w Racie był utworzonym, został po spełnieniu swego zadania z dniem 1. stycznia 1900 zamkniętym. Wykształcił on należycie 20 uczestników i dał możność byłemu werkmistrzowi kursu, p. Janowi Słowickiemu, do poczynienia kroków, mających na celu utworzenie produkcyjnej pracowni dla naczynia

kamionkowego w sąsiednim Potyliczu, gdzie ma odpowiednią glinę pod ręką. Komisya krajowa dla spraw przemysłowych i Wydział krajowy poparły zamiar p. Słowickiego przez udzielenie mu zasiłku bezzwrotnego, i jest nadzieja, że warsztat ów, utrwalający produkcyę tak pokupnego naczynia kamionkowego w powiecie Rawskim, zostanie w jesieni r. b. w ruch wprowadzony.

Do zakładów, mających na oku przemysł keramiczny, przybył w roku ubiegłym jeszcze jeden, a mianowicie „Kursa dla przemysłu keramicznego w Podgórzu“. O zamiarze utworzenia tych kursów uczyniliśmy już wzmiankę w sprawozdaniu zeszłorocznem. Po przezwyciężeniu rozmaitych trudności, z których największą było ścisłe określenie celu nauki, tak, ażeby przyszły zakład mógł jak najtrafniej odpowiedzieć potrzebom praktycznym wielkiego przemysłu keramicznego, przez dostarczanie odpowiednio wykształconego personalu — powstały „Kursa dla
⁄. Aleg. IV. przemysłu keramicznego“, których statut i program nauki zamieszczamy ⁄. pomiędzy alegatami.

„Kursa“ zostały z dniem 1. października 1900 w życie wprowadzone. Do utrzymania ich przyczynia się w pierwszym rzędzie gmina m. Podgórza, która się zobowiązała na koszta utrzymania kursów płacić przez lat sześć po 1000 kor. rocznie. Izba handlowa i przemysłowa w Krakowie postanowiła na ten sam cel, a w szczególności na zasiłki stypendyjne dla uczniów, płacić rocznie po 600 koron, a Rada powiatowa w Wieliczce po 200 koron. Resztę kosztów pokrywa kraj, a o współudział w tych kosztach, w zamian za subwencyę, która udzielana była zwiniętemu obecnie naukowemu warsztatowi garncarskiemu w Porembie, udano się do c. k. rządu.

Na kuratora i przewodniczącego komitetu, zarządzającego kursami, zaprosił Wydział krajowy p Bernarda Libana, właściciela fabryki cementu w Podgórzu, na inspektora fachowego p. Gustawa Steingrabera, profesora państwowej szkoły przemysłowej w Krakowie. Z wyborów wchodzą w skład Komitetu zarządzającego kursami pp. Karol Czecz de Lindenwald jak delegat Wydziału powiatowego w Wieliczce, Dr. Ferdynand Weigel, jako delegat Izby handlowej i przemysłowej, p. Walenty Emilewicz właściciel cegielni, jako delegat Rady miasta Podgórza i p. Władysław Wimmer, inżynier i współwłaściciel fabryki dachówek jako reprezentant przemysłowców.

Kierownikiem kursów jest p. Karol Rolle, dotychczasowy kierownik kraj. warsztatu naukowego garncarskiego w Porembie, a w skład grona nauczycielskiego wchodzą jako nauczyciele pomocniczy pp.: Kazimierz Jodłowski, kierownik szkoły ludowej i przemysłowej uzupełniającej w Podgórzu, p. Jan Peter nauczyciel tychże szkół i p. Eugeniusz Ronka, nauczyciel pomocniczy państwowej szkoły przemysłowej w Krakowie.

Kursa są w początkach swego rozwoju. O trafności ich organizacyi, która podobną jest do niektórych szkół niemieckich tego rodzaju, lecz żadnej z nich w szczegółach nie kopiuje, bo ma na oku właściwe nasze stosunki i potrzeby — można będzie dać wyrok dopiero po odbyciu obu półrocznych kursów teoretycznych i obu praktycznych, które stanowią całość programu nauki Od harmonijnego współdziałania szkoły z przemysłowcami zależeć tu będzie wszystko. Przemysłowcy upominali się o organizacyę nauki fachowej w zakresie ich przemysłu oni przedewszystkiem odczuwali potrzebę lepiej wykształconych współpracowników — ich pomoc dalsza i życzliwość może tedy przyczynić się do osiągnięcia dobrych rezultatów nauki. Współdziałania przemysłowców miejscowych będzie też potrzeba dla należytego pomieszczenia kursów we własnym budynku i zaopatrzenia ich w niezbędne urządzenia dla ćwiczeń praktycznych, gdyż tylko wtedy będzie można mówić o osiągnięciu podstawy warunków, które dozwolą kursom spełnić zadania nauki z wszelką dokładnością.

Czynności Krajowej Stacyi keramicznej i kierownika jej, inżyniera
⁄. Aleg. V. Edmunda Krzena, przedstawia szczegółowo dołączone ⁄. tu sprawozdanie.

Szkoły szewskie w Witkowie Nowym, Starym Sączu i Dobczycach funkcyonują prawidłowo. Wyniki ich nauki przyczyniają się niewątpliwie do pożądanego podniesienia rzemiosła szewskiego w kraju, które ma tak ciężką walkę konkurencyjną do staczania z napływem gotowego obuwia z zagranicy.

Po zniesieniu szkoły szewskiej w Uhnowie wdrożyła Komisya kraj. dla spraw przemysłowych rokowania, ażeby przy pomocy inwentarza warsztatowego zniesionej szkoły otworzyć inną. Wydział powiatowy w Żółkwi przedstawił Komisyi i Wydziałowi krajowemu, że najwłaściwiej byłoby nową szkołę szewską urządzić w Kulikowie, którego mieszkańcy w przeważnej części szewstwo uprawiają. Gdy zaś gmina m. Kulikowa złożyła oświadczenie, że dostarczy bezpłatnie potrzebnego dla szkoły lokalu, a Wydział Rady powiatowej Żółkiewskiej zobowiązał się wypłacać na utrzymanie szkoły po 400 koron rocznie z funduszów powiatu — przedstawiła Komisya Wydziałowi krajowemu wniosek, ażeby utworzyć w Kulikowie szkołę szewską, przeznaczyć dla niej pozostały z Uhnowa inwentarz i otworzyć ją już w jesieni roku 1900.

Wydział krajowy zatwierdził te wnioski Komisyi i wstawił do preliminarza na r. 1901 odpowiednią na ten cel kwotę — lecz, niestety, urządzenie szkoły nie przyszło do skutku, a to głównie dla braku odpowiedniego na szkołę lokalu i niemożności gminy do podjęcia nowej na ten cel budowy. Gdy zaś nie ma nadziei, ażeby brakowi temu dało się rychło zaradzić, bo gmina w ogóle okazuje się dla szkoły obojętną — przeto nie można się spodziewać, ażeby projektowana szkoła przyszła w ogóle do skutku, skąd też i wstawiona na nią do preliminarza r. 1901 pozycya kredytu może być snadnie skreśloną.

Rzemiosłu szewskiemu przychodzono w pomoc także przez dalsze urządzanie kursów majsterskich, pod zarządem członków Komisyi pp. A. Nawratila i A. Sołtyńskiego, a fachowem kierownictwem wędrownego nauczyciela A. Celewicza.

Przedewszystkiem ukończył się dnia 15. lutego 1900 specyalny kurs wieczorny dla majstrów i czeladzi szewskiej ze Lwowa, o którym podaną została szczegółowa wiadomość w sprawozdaniu zeszłorocznem Komisyi. Kurs ten, podjęty w tej formie po raz pierwszy na próbę, a mający wedle pierwotnego programu trwać do końca marca, t. j. przez 6 miesięcy — tak, ażeby umożliwić wyczerpanie całego materyału naukowego przy szczupłym wymiarze dwóch godzin dziennie — został o 6 tygodni wcześniej zakończony i nie wydał takich rezultatów, jakich się po nim spodziewano. Zgromadził on 12 pomniejszych majstrów, którzy mają własne pracownie i sklepy. Dla tych projektowane godziny od 7 do 9 wieczorem okazały się za wczesne. Ponieważ sklepy własne zamykają dopiero przed godz. 8-mą, więc oświadczyli, że tylko o 8-ej godzinie wieczorem przychodzić mogą na naukę. Faktycznie zatem odbywała się nauka teoretyczna i praktyczna w poniedziałki, wtorki, środy, czwartki i piątki od 8 do 10 godz., a czasem i po 10-tej wieczorem. Pomijając, że pora tak późna, po dniu przepracowanym, nie mogła sprzyjać rzeźwości umysłu, jaka dla każdej nauki jest potrzebną, następowały jeszcze przerwy w uczęszczaniu, gdy większy nawał pracy zatrzymywał uczestników przy własnej pracy warsztatowej. To też wcześnie przed świętami Bożego Narodzenia, a mianowicie już d 30. listopada 1899 przerwano kurs aż do 2. stycznia 1900, a następnie zakończono go wcześniej, gdy znów większy napływ roboty zatrzymywał uczestników we własnych pracowniach. Mimo to i w tym krótszym czasie, przez ograniczenie się do przedmiotów nauki i ćwiczeń dla praktykującego już szewca najważniejszych, zdołali uczestnicy wiele sko-

rzystać, obznajomić się z maszynami pomocniczemi, a szczególnie w zakresie kroju i wykonywania cholewkarstwa natychmiastowe ulepszenia w wyrób swój wprowadzić.

Oprócz tego kursu wieczornego szewskiego, odbyły się jeszcze dwa kursa majsterskie całodzienne we Lwowie, a mianowicie pierwszy od 15. stycznia do 10. marca, drugi zaś od 6. sierpnia do 29. września 1900. W pierwszym kursie wzięło udział 14 uczestników, t. j. trzech majstrów i 11 czeladników, między którymi było 6 ze Lwowa, 2 z Mikuliniec, a po jednemu z Zamarstynowa, Stryja, Bełza, Stanisławowa, Tarnopola i Kołomyi. Wedle postępów w nauce otrzymało 8 stopień bardzo dobry, 4 dobry, 1 dostateczny, a 1 nie klasyfikowano, bo w skutek choroby kurs opuścił. Na drugim kursie było również 14 uczestników (1 majster 13 czeladników), a to po jednemu ze Lwowa, Gródka, Sokala, Bóbrki, Siemianówki, Starego Sambora, Zagrobeli, Brodów, Tyśmienicy, Krzywego, Czortkowa, Kolbuszowy, Błażowy i Wiednia. Klasyfikacya wykazała 6 ze stopniem bardzo dobrym, 5 dobrym, a 3 dostatecznym.

Należy tu dodać, że do urządzenia wieczornego kursu szewskiego przyczyniło się c. k. Ministerstwo handlu kwotą 400 koron, i takąż samą kwotą poparło zimowy kurs majsterski całodzienny, a z upoważnienia c. k. Ministerstwa wypożyczyło c. k. technologiczne Muzeum przemysłowe wiedeńskie niektórych maszyn pomocniczych do użytku kursów. Nadto wpłynęły na koszta urządzenia kursów dwukrotne zasiłki po 200 koron od Lwowskiej Izby handlowej i przemysłowej i 200 koron od Izby handlowej i przemysłowej w Brodach. Poparcia te świadczą o uznaniu praktyczności kursów i usługi, którą one podupadłemu rzemiosłu szewskiemu w kraju oddają.

W obrębie szkół i warsztatów naukowych tkackich nie zaszły w ubiegłym roku żadne ważniejsze zmiany. Co do opuszczających je, w tkactwie wykształconych uczniów, jest do zauważania, że spotyka się coraz większą liczbę takich, którzy zakładają własne pracownie na małą skalę i znajdują środek utrzymania w wyrabianiu i pozbywaniu wyrobionych tkanin. Wykazy bezzwrotnych zasiłków, które Wydział krajowy na wniosek Komisyi udziela, stwierdzają, że wiele z nich przypada w udziale na rzecz wyuczonych w szkołach krajowych tkaczy, którym w ten sposób umożliwia się sporządzenie własnych krosien i nabycie niezbędnych przyborów tkackich. Bardziej rozwinięte pracownie — jak np. zbiorowa tkalnia kilku wiejskich tkaczy, którzy, wyuczywszy się ulepszonego tkactwa w krośnieńskiej szkole tkackiej, wspólną pracownię w Suchodole założyli — korzystają nawet z pożyczek funduszu przemysłowego. Jest tu zatem i stwierdzenie tej okoliczności, że mimo bardzo silnej konkurencyi z tkaninami fabryk zagranicznych, jest zawsze jeszcze w kraju popyt na droższe a trwalsze wyroby krosien ręcznych, i że znachodzi się możliwość pozbywania ich po takich cenach, które należycie wyuczonemu tkaczowi ręcznemu są w stanie zapewnić dochód i utrzymanie. Nie ulega tedy wątpliwości, że czyniący postępy i dobrze pod względem produkcyi i sprzedaży organizowany ręczny przemysł tkacki — jak n. p. w Andrychowie, Błażowej, Wilamowicach, Glinianach, Kosowie i t. d. — może się jeszcze długi czas utrzymać i być źródłem zarobku dla drobnych tkaczy.

Dalszą próbę z wędrownymi kursami tkackimi uczyniła Komisya w powiecie liskim, w gminie Poraż. Przy pomocy Wydziału Rady powiatowej w Lisku, który postarał się o to, że Kółko rolnicze w Porażu odstąpiło lokal swój na pomieszczenie warsztatu wędrownego, postanowiono kurs z dniem 15. listopada 1900 otworzyć i wysłano na miejsce wędrownego nauczyciela tkactwa, p. Marcina Brzęka.

Z powodu opóźnienia w przygotowaniu lokalu, kurs rzeczony rozpoczął się dopiero z dniem 13. grudnia i potrwa do pierwszych dni marca 1901. Opiekunem kursu jest miejscowy proboszcz, ks. Marcin Kruczek. Na wstępie okazała się ludność miej-

scowa, jak wszędzie, dość nieufną i obojętną dla kursu. Zebrało się jednak dziesięciu uczniów, między tymi 4 starszych a 6 niedrostków, o których nie można było przypuszczać, że wiele z nauki skorzystają. Wkrótce też trzech z pomiędzy nich odeszło i odtąd stale siedmiu uczniów bierze udział w nauce tkactwa i pracy na ulepszonych krosnach.

Po zamknięciu warsztatu naukowego powroźniczego w Radymnie, poczyniła Komisya zabiegi, ażeby dobrą fachową siłę, jaką był tamtejszy nauczyciel powroźnictwa p. Albert Wegner, nadal dla nauki powroźnictwa w kraju zachować. W tym celu zawiązano rokowania z gminą m. Stryja, ażeby tam wzorowy warsztat powroźniczy urządzić. Rokowania te doprowadziły do pożądanego skutku. Miasto Stryj obowiązało się oddać na ten cel odpowiednią realność miejską i pobudować kosztem 3000 koron halę czyli szopę warsztatową. Wydział krajowy zaś ze swej strony poruczył A. Wegnerowi udać się do Stryja, objąć rzeczoną realność i urządzić tam pracownię powroźniczą, w którejby co najmniej pięciu uczniów mogło znaleść umieszczenie i być wzorowo w powroźnictwie kształconymi. Po raz pierwszy wdrożono tutaj odmienny stosunek kierownika i całej jego pracowni do Komisyi i Wydziału krajowego. A. Wegner przyjmuje na siebie w zupełności utrzymanie warsztatu, staranie się o materyał, zamówiena i zbyt wyrobów na własny rachunek; co zaś do uczniów warsztatowych, obowiązuje się dać im odpowiednie pomieszczenie i utrzymanie w warsztacie i wyuczać ich praktycznie powroźnictwa przez stopniowe używanie ich do pomocy w pracy warsztatowej w miarę ich sił i wieku i przez udzielanie im teoretycznych objaśnień. Całą tę naukę oddaje A. Wegner pod nadzór delegatów Komisyi i Wydziału krajowego z gotowością stósowania się do udzielanych mu skazówek, a Wydział krajowy subwencyować go będzie natomiast z funduszu krajowego kwotą po 120 koron od każdego ucznia, w zamian za utrzymanie i naukę. Jest to więc stosunek podobny, jaki już istnieje w Horodence co do nauki tkactwa, tj. zapewnienie dobrej, pod nadzorem władz zostającej nauki zawodowej ubogim uczniom rękodzielniczym, z oparciem o pracownię, która jest prywatnem przedsiębiorstwem instruktora.

Dla ułatwienia zadania A. Wegnerowi, udzieloną mu została pożyczka 2000 koron na urządzenie pracowni, nadto oddano mu bezpłatnie do użytku niektóre przyrządy, pozostałe po rozwiązanej szkole powroźniczej w Radymnie. W chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania stan rzeczy jest taki, że gmina m. Stryja oddała do użytku A. Wegnerowi przeznaczoną na pracownię realność i wybudowała odnośną, na 60 m. długą a 6 m. szeroką halę warsztatową. Wegner zaś urządził warsztat, rozpoczął w nim pracę z trzema czeladnikami i czyni zabiegi o pozyskanie porządnych uczniów. Jest nadzieja, że zawodowa nauka tych uczniów oprzeć się będzie mogła o produkcyę postępową i wzorową, Wegner bowiem znalazł już ze swymi wyrobami przyjęcie u Dyrekcyi kolei państwowej we Lwowie i u kierownictwa regulacyi rzek na wykonanie większych i trudniejszych wyrobów powroźniczych.

Usiłowania, ażeby podnieść przemysł kapeluszniczy w Myślenicach przez dobrą organizacyę wspólnej pracowni, są w pełnym toku i spodziewać się należy, iż zostaną uwieńczone pożądanym skutkiem, jeśli tylko miejscowe czynniki rozwiną odpowiednią energię i pójdą na rękę najlepszym zamiarom Komisyi i Wydziału krajowego.

Już w sprawozdaniu swem za rok 1897 zwróciła Komisya uwagę na ważność drobnego przemysłu kapeluszniczego w Myślenicach i przedstawiła w ogólnych zarysach, jakby można było przyjść mu w pomoc ze strony kraju. Od tego też czasu datują się bliższe badania i rokowania, zmierzające ku temu, ażeby wytworzyć w Myślenicach, łącznie z zawiązanem w tym czasie stowarzyszeniem kapeluszników tamtejszych, wspólną pracownię kapeluszniczą, w której poszczególni przemy-

słowcy znaleźćby mogli potrzebną pomoc zawodową ze strony kierownika, w zawodzie kapeluszniczym należycie wykształconego i jak najlepsze maszyny pomocnicze, ułatwiające wyrób w zakresie drobnego przemysłu i dozwalające mu konkurować skutecznie z wyrobem fabrycznym. Zgodnie z tem postarała się Komisya przedewszystkiem o instruktora fachowego, Józefa Nocara, który od początku marca 1900 w Myślenicach jest czynnym i już pod niejednym względem przyczynił się do ulepszenia miejscowego wyrobu, a przychodzi w pomoc miejscowym kapelusznikom radą i czynem w racyonalniejszem wykonywaniu ich przemysłu. Zorganizowaniu już dzisiaj większej wspólnej pracowni stoi na przeszkodzie ta okoliczność, że nie ma w Myślenicach budynku, któryby na ten cel mógł być obrócony. Lokal, który został przez gminę m. Myślenic kapelusznikom do rozporządzenia oddany, wystarcza zaledwie na pomieszczenie niektórych najważniejszych narzędzi i maszyn pomocniczych, których ręcznemu kapelusznictwu niezbędnie potrzeba i do wspólnych praktycznych pouczeń ze strony instruktora. Na zakupno potrzebnych przyborów dano zasiłek bezzwrotny 600 K, nadto przyczynił się fundusz krajowy kwotą 300 koron do kosztów organizacyi Stowarzyszenia kapeluszników. Dalsza akcya rozwija się w tym kierunku, ażeby przy współudziale gminy, stowarzyszenia kapeluszników i kraju wystawić odpowiedni budynek na pracownię szerszych rozmiarów, zaopatrzyć ją w jak najlepsze maszyny pomocnicze i przyjść stowarzyszeniu większą pożyczką w pomoc na rozwinięcie produkcyi.

Na cel wspólnego warsztatu kapeluszniczego, w którymby udzielano nauki kapelusznictwa, zgodnie z postępem tej gałęzi przemysłu, postanowiła gm. Myślenic uchwałą z d 11. lipca 1899 wypłacić jednorazowo 600 koron i przez lat pięć płacić rocznie po 200 koron. Wydział Rady powiatowej w Myślenicach na podstawie uchwały z dnia 2. września 1899 płacić ma na ten sam cel przez lat pięć po 300 K a nadto Kasa oszczędności w Myślenicach przeznaczyła jednorazową kwotę 508 koron na urządzenie rzeczonego warsztatu.

Na opiekunów warsztatu uproszono pp. Dr. Emila Adelmana i Dr. Mikołaja Klakurkę w Myślenicach, ze strony Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych oddano nadzór członkowi jej p A. Nawratilowi.

W sprawozdaniu zeszłorocznem umieszczoną już była wiadomość o urządzeniu zimowego kursu murarskiego w Sieniawie, mającego cechę szkoły przemysłowej uzupełniającej o zakroju zawodowym. Kurs ten został dopiero w d. 13. stycznia 1900 otwartym i trwał do końca marca, a zgromadził 30 uczniów, zajętych już praktycznie w murarstwie. Członek Komisyi p. Z. Gorgolewski, który kurs ten lustrował, stwierdził u wszystkich uczniów wielką ochotę do nauki i dobre jej wyniki pod względem zawodowym, nadto dodatnie oddziałanie jej pod względem moralnym, gdyż dostarczyła ona pożytecznego zajęcia czeladnikom murarskim, którzy zwykle czas zimowy bezczynnie spędzali.

W połowie października 1900 miał się kurs taki ponownie rozpocząć. Gdy jednak nie został za poprzedni kurs uiszczonym zasiłek, który przemysłowe stowarzyszenie murarzy w Sieniawie dobrowolnie uiszczać się zobowiązało i zaszły trudności z użyciem najgłówniejszej siły nauczycielskiej, która dla kursu tego została angażowaną — odstąpiono od urządzenia kursu ubiegłej zimy, co jednak nie wyklucza kursów tych w przyszłości, skoro pożyteczność pierwszego została zgodnie uznaną.

Co do subwencyi ze skarbu państwa na utrzymanie krajowych szkół zawodowych, przedstawiliśmy Radzie szkolnej krajowej na rok 1900 żądania, sumujące się na kwotę 77.740 koron. Żądania te nie zostały, niestety, w całości uwzględnione. Ministerstwo wyznań i oświecenia, reskryptem z dnia 31. października 1900 L. 28145, przyznało jedynie kwotę 62.460 koron tj. o 15.280 koron mniej od przedstawionych wniosków.

Mimo to Komisya, stosując się do ponawianych uchwał sejmowych, postawiła i w tym roku większe, do podwyższonych wydatków kraju zastósowane żądania, a mianowicie w kwocie 77.380 koron wraz z subwencyami na zakłady, przeznaczone dla pracy kobiet. Czy i w jakiej wysokości żądania te zostały uwzględnione, nie wiadomo do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania.

III. Dalsze starania o wykształcenie przemysłowców i podnoszenie przemysłu.

Uchwałą z dnia 4. maja 1900 polecił Sejm ponownie Wydziałowi krajowemu i Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych zajęcie się sprawą zakładania szkół rzemieślniczych w kraju Jaki skutek odniosły dotychczasowe zabiegi Komisyi w tym względzie, przedstawiono obszerniej w sprawozdaniu za rok 1899. Korzystniejszych wyników nie mamy, niestety, w chwili tej do przedstawienia. Po bezskutecznych rokowaniach z gminą m. Przemyśla, przedstawiła Komisya Wydziałowi krajowemu wniosek o wdrożenie dalszych rokowań z gminą m. Nowego Sącza, który uważa za miejscowość, nadającą się z wielu względów do założenia szkoły rzemieślniczej i o ile rząd ze swej strony byłby skłonnym większymi funduszami ze skarbu państwa założenie takiej szkoły poprzeć.

Komisya dokłada starań, ażeby przy istniejących szkołach przemysłowych tworzyły się biblioteczki doborowych dziełek, mogących być wypożyczonemi uczniom, którzyby prywatną lekturą uzupełniali naukę w szkole pobieraną i choćby w najszczuplejszych rozmiarach obznajamiali się z piśmiennictwem narodowem. W dalszym ciągu tej akcyi przedstawiła Komisya Wydziałowi krajowemu z końcem roku 1900 wniosek, ażeby z pozostałych na ten cel funduszów, zaopatrzono podobnemi biblioteczkami szkoły przemysłowe uzupełniające we Lwowie. W ten sposób każda z dziewięciu szkół miejskich otrzymuje księgozbiorek, złożony ze 132 tomów i tomików, które w części nauczycielom przy nauce mogą być przydatne, a przeważnie służyć mają do wypożyczania uczniom do czytania.

Już w sprawozdaniu za rok 1898 podniosła Komisya sprawę wystaw robót terminatorskich i przyczynianie się do kształcenia terminatorów w warsztatach prywatnych. Praktyczne ujęcie tej rzeczy, bez ściślejszej organizacyi i przeznaczenia większych na ten cel funduszów, przedstawiało dotychczas niemałe trudności. Liczyliśmy zresztą na wydatniejszą akcyę ze strony c. k. Ministerstwa handlu i c. k. Muzeum technologicznego we Wiedniu, gzie ta sprawa już od trzech lat jest poruszaną i gdzie przyszło do ostatecznego sformułowania, w jakich warunkach rząd kształcenie terminatorów w warsztatach prywatnych ma popierać.

W Galicyi, gdzie przeważna część produkcyi przemysłowej opiera się jeszcze zawsze o przemysł drobny i domowy, ma sprawa ta większe znaczenie, niż w innych krajach koronnych Przedlitawii. Szkoły i kursa zawodowe, chociaż stosunkowo dość liczne, nie są w stanie uczynić zadość tej potrzebie kształcenia rękodzielników, jaka się staje naglącą w obec coraz gorszego położenia rzemiosł. Rękodzielnika, po największej części ubogiego, nie stać na to, ażeby śledził postęp swego rzemiosła, obznajamiał się z nowszą techniką wyrobu i zaopatrywał się w postępowe maszyny pomocnicze. Na tem cierpi oczywiście i wykształcenie terminatora, którego przyjmuje na naukę. Co więcej, brak dostatecznej pracy uniemożliwia mu częstokroć przyjmowanie uczniów do nauki, tak, że obowiązek podawania wiadomości zawodowych w zakresie różnych rzemiosł, staje się i u nas, podobnie jak na Zachodzie, coraz

bardziej publicznym obowiązkiem społeczeństwa, jeśli pragnie ono mieć zdrowy i do skutecznej konkurencyi należycie uzdolniony stan rzemieślniczy. W szerszym przeto zakresie niż gdzieindziej powinnaby być zastosowaną u nas zasada kontrolowania nauki zawodowej po warsztatach prywatnych przez urządzanie wystaw prac terminatorskich i subwencyonowanie wzorowych majstrów, którzy u siebie, pod kontrolą władz, nauki zawodowej uczniom udzielać są gotowi.

W tej mierze c. k. rząd nie uczynił jeszcze żadnego kroku w Galicyi. Gdy zaś z góry przewidzieć można, że działanie u nas, w obec innych warunków językowych i odmiennego położenia rzemiosł, wprost z ramienia c. k. Ministerstwa przez c. k Muzeum technologiczne wiedeńskie nie wydałoby pożądanych owoców — przeto Komisya zamieszcza przy końcu wniosek, zmierzający do tego, aby Sejm specyalną rezolucyą upomniał się u c. k. Rządu o wyznaczenie pewnej na ten cel ryczałtowej kwoty dla Galicyi, którą pod jego nadzorem władze krajowe autonomicznie mogłyby rozporządzać.

Skoro raz intencye c. k. rządu w tej sprawie i wysokość przeznaczonych na ten cel funduszów będą znane, da się dopiero obmyśleć forma zorganizowania tej ważnej dla kraju pomocy dla przemysłu rękodzielniczego i obliczyć wysokość zasiłku, którąby na ten cel i z funduszu krajowego przeznaczyć należało.

Zamieszczony w budżecie zeszłorocznym kredyt na zasiłki w celu zwiedzenia wszechświatowej wystawy, która się roku ubiegłego w Paryżu odbyła, dał możność Komisyi i Wydziałowi krajowemu do wysłania na Wystawę w części kierowników szkół zawodowych, w części rękodzielników, którzyby mogli z korzyścią wystawę zwiedzić i z postępami w zakresie swych zawodów się obznajomić. Kierownikami, którzy tę podróż odbyli, są pp. Stanisław Anczyc, kierownik szkoły sukienniczej w Rakszawie, Henryk Gruszecki, kierownik szkoły tkackiej w Krośnie, Edmund Paudler, kierownik szkoły kołodziejsko-ciesielskiej w Kamionce Strumiłowej, Władysław Niemczynowski, kierownik szkoły stolarskiej w Kalwaryi Zebrzydowskiej, Eustachy Merunowicz, kierownik szkoły stolarskiej w Stanisławowie i inżynier Edmund Krzen, kierownik krajowej Stacyi keramicznej we Lwowie. Z rękodzielników zwiedzali wystawę przy pomocy zasiłków z funduszu krajowego pp. Emil Czerniawski i Franciszek Tenerowicz, stolarze ze Lwowa, Józef Górecki, ślusarz artystyczny z Krakowa, Zygmunt Popiel, blacharz, Edmund Vetter, stelmach i Jan Sokołowski, siodlarz ze Lwowa.

·/. Aleg. VI, VII, VIII, IX, X. Pięć sprawozdań, które tu dołączamy ·/., są dowodem, że wyjazd ów kierowników i rękodzielników nie był bezowocnym i że przyczynił się do rozszerzenia ich wiadomości i obznajomienia się z postępami w zakresie ich zawodów.

W sprawie dostaw dla armii, która przez Sejm w uchwale z dnia 9. maja 1900 roku poruszoną została, rozpatrzyła Komisya krajowa dla spraw przemysłowych najgłówniejszą z dostaw t. j. dostawę obuwia, a przyszedłszy do przekonania, że rękodzielnicy krajowi, przy obecnym systemie rozdawnictwa przez c. k. Ministerstwo handlu w gorszych jeszcze znaleźli się warunkach, niż gdy ta sprawa wprost przez c. i k. Ministerstwo wojny była załatwianą — przedstawiła Wy·/.Aleg.XI. działowi krajowemu memoryał, który się tu ·/. w całości dołącza.

Gdy te same trudności, co przy dostawie obuwia, odnoszą się także do wyrobów rymarskich i krawieckich dla armii — a najwalniejszą przeszkodę stanowi przedewszystkiem brak stałych komisyi odbiorczych w kraju i okoliczność, że coroczne rozdawanie dostaw drobnym przemysłowcom nie sprzyja lepszej organizacyi spółek, któreby stale dostaw takich mogły się podejmować — przeto Komisya przedstawia we wnioskach końcowych konieczność uchwalenia odnośnej rezolucyi do rządu.

Poza dostawami z zakresu konfekcyi szewskiej, rymarskiej i krawieckiej uważa Komisya za możliwe podejmowanie się w kraju jeszcze dostaw niektórych z zakresu wyrobów kołodziejskich i blacharskich, które urządzeń fabrycznych nie wymagają. Lecz inicyatywa w tym względzie powinnaby wyjść od interesowanych kół rękodzielniczych, gdyby miała być mowa o ewentualnem poparciu tych dostaw ze strony kraju.

IV. Pożyczki i zasiłki na cele przemysłowe.

W sprawozdaniu za rok 1897 zamieściliśmy w całości referat specyalnej komisyi, która rozpatrywała sprawę udzielania pożyczek z krajowego funduszu przemysłowego i przedstawiła zasady, jakich przy przyznawaniu pożyczek trzymaćby się należało. Komisya krajowa dla spraw przemysłowych przyjęła te zasady i kieruje się niemi przy przedstawianiu Wydziałowi krajowemu wniosków na udzielenie pożyczki. Mogła to wszakże, w ciągu roku ubiegłego, czynić tylko w ciaśniejszych ramach, gdyż wskutek ogólnie złej sytuacyi finansowej kraju i niezbędnych kreśleń w budżecie funduszu krajowego, pozbawionym został fundusz krajowy dalszej dotacyi w preliminowanej kwocie 37.500 K i tylko z wpływu rat, spłacanych na poczet pożyczek dawniejszych, mógł dalszemi pożyczkami przychodzić przemysłowi w pomoc. Fundusz przemysłowy jest w ogóle zbyt małym, aby przemysł fabryczny w większym stylu mógł skutecznie popierać, a rozdawnictwo pożyczek wymaga bardzo troskliwego badania podań i warunków istnienia przedsiębiorstw przemysłowych, które się o pożyczki ubiegają, aby zapewnić jak najodpowiedniejsze użycie udzielonej pożyczki i uchronić fundusz od możliwych strat. W wielu wypadkach, aby i jedno i drugie osiągnąć, należałoby przychodzić przemysłowi w pomoc znacznie wyższemi pożyczkami, któreby dozwoliły zapewnić im jak najlepsze warunki produkcyi — a tego właśnie w zbyt skromnych granicach funduszu przemysłowego czynić nie podobna. Aby zresztą udzielona pożyczka mogła mieć znaczenie najskuteczniejszego i najpłodniejszego posiewu, trzeba i ze strony przemysłowca odpowiednich warunków, t. j. jak najlepszego znawstwa zawodowego i dobrej znajomości przemysłowo-handlowych stosunków kraju, na co nie zawsze można liczyć, gdy z podaniem o pożyczkę ma się do czynienia.

Z pomiędzy stron, które wniosły prośby o udzielenie pożyczek z krajowego funduszu przemysłowego, przedstawiła Komisya krajowa dla spraw przemysłowych w ciągu r. 1900 następujące wnioski Wydziałowi krajowemu do uwzględnienia:

1. Pracowni stolarskiej Antoniego Bobricha we Lwowie pożyczkę 12.000 koron na 3% do spłaty w 20 równych ratach kwartalnych, za zabezpieczeniem hipotecznem;

2. Franciszkowi Woronieckiemu, fabrykantowi fortepianów w Przemyślu, pożyczkę 3.000 koron na 3% za poręczeniem przez Bank krajowy za dostateczne uznanem, do spłaty w 20 równych ratach kwartalnych;

3. Ks. Antoniemu Tyczyńskiemu, proboszczowi i założycielowi pracowni koszykarskiej w Albigowej, za zabezpieczeniem hipotecznem, pożyczkę 6.000 koron na 3% do spłaty w 40 równych ratach kwartalnych;

4. Karolowi Kranikowskiemu, litografowi w Krakowie, za poręczeniem przez Bank krajowy za dostateczne uznanem, pożyczkę 12 000 koron na 3% do spłaty w 20 równych ratach kwartalnych;

5. Towarzystwu kowali w Sułkowicach bezprocentową pożyczkę 25.000 koron, niespłacalną do 1. lipca 1903, za ściągnięciem reszty rat dawniejszych

pożyczek, do spłaty w 40. równych ratach kwartalnych za zabezpieczeniem hipotecznem na realności Towarzystwa i osobistem majętniejszych tegoż członków;

6. Krajowemu Związkowi przemysłowemu we Lwowie pożyczkę 15 000 koron na 3%, z powstrzymaniem spłaty rat pożyczkowych od obu pożyczek aż do 1. lipca 1903;

7. Prof. dr. Teofilowi Ciesielskiemu na rozszerzenie fabrykacyi win owocowych i miodów pożyczkę 10.000 koron na 3%, za hipotecznem ubezpieczeniem spłacalną w 20 równych ratach kwartalnych;

8. Józefowi Szubrze, tkaczowi w Suchodole, za zabezpieczeniem hipotecznem, pożyczkę 1.500 koron, spłacalną w 20 równych ratach kwartalnych;

9. Akcyjnej garbarni w Rzeszowie, za ściągnięciem reszty dawniejszych pożyczek, nową pożyczkę 100.000 koron na 3% do spłaty w 10-ciu latach w ten sposób, ażeby przez trzy pierwsze lata opłacano tylko odsetki, w dalszych zaś siedmiu latach także kapitał w równych ratach kwartalnych;

10. Lwowskiej fabryce chemicznej „Tlen“ pożyczkę 20.000 koron na 3%, spłacalną w 20-tu równych ratach kwartalnych, za ubezpieczeniem hipotecznem na realności fabrycznej i dodatkową poręką osobistą trzech członków stowarzyszenia;

11. Franciszkowi Lasce, snycerzowi w Zakopanem, pożyczkę 3.000 koron na 3%, spłacalną w 20-tu ratach kwartalnych, za poręką przyjętych przez Bank krajowy poręczycieli;

12. Joachimowi Grünspanowi, przedsiębiorcy tkackiemu w Andrychowie, pożyczkę 20.000 koron na 3%, do spłaty w 20-tu ratach kwartalnych, za poręczeniem przez Bank krajowy za dostateczne uznanem.

13. Michałowi Trojanowi, kaflarzowi w Kołaczycach 600 koron bezprocentowo na budowę pieca kaflarskiego.

Co do bezzwrotnych zasiłków na cele przemysłowe wniosła Komisya krajowa dla spraw przemysłowych, aby Wydział krajowy udzielił:

1. Michałowi Trojanowi, byłemu uczniowi kołomyjskiej szkoły garncarskiej, obecnie kaflarzowi w Kołaczycach, 100 koron na zakupno form kaflarskich;

2. Janowi Michaliszynowi, b. uczniowi szkoły tkackiej w Glinianach, osiadłemu w Krościenku, 100 koron na uzupełnienie warsztatu;

3. Ignacemu Gruszkowskiemu, b. uczniowi szkoły tkackiej w Kosowie, obecnie w Monastersku, 140 koron na rozwinięcie warsztatu;

4. Oddziałowi Towarzystwa »Proświta“ w Torkach, 200 koron na prowadzenie nauki i produkcyi koszykarskiej;

5. Stefanowi Mitce, nauczycielowi ludowemu w Cykowie, 100 koron na koszta udzielania nauki koszykarstwa w szkole tamtejszej;

6. Zarządowi Kółka rolniczego w Milczycach, 240 K na utrzymanie pracowni koszykarskiej pod warunkiem, że przynajmniej 6 chłopców będzie się tam kształcić;

7. Pracowni koszykarskiej w Podhorcach na dalszy rok zasiłek 600 kor. i warsztat stolarski z narzędziami;

8. Pracowni koszykarskiej w Bilince na dalszy rok 800 koron i warsztat stolarski z narzędziami dla wyrobu modeli koszykarskich;

9. Janowi Słowickiemu b. werkmistrzowi szkoły garncarskiej w Porembie i b. kierownikowi kursu garncarskiego w Racie. 2.000 koron, na wybudowanie pieca we własnej pracowni w Potyliczu pod warunkiem, że zatrudniać w niej będzie przynajmniej ośmiu garncarzy, wyuczonych na kursie w Racie.

10. Siedmiu ukończonym uczniom szkoły przemysłu drzewnego w Zakopanem 270 K. na sprawienie narzędzi dla stolarstwa, względnie snycerstwa i tokarstwa;

11. Jedenastu ukończonym uczniom szkoły szewskiej w Dobczycach łącznie 200 koron na sprawienie narzędzi;

12. Franciszkowi Sajanowi, b. uczniowi szkoły tkackiej w Krośnie, osiadłemu w Milatyczach, 100 koron na sprawienie warsztatu tkackiego z przyborami;

13. Stefanowi Kudle i Tomaszowi Petryckiemu, ukończonym uczniom szkoły koszykarskiej w Strychańcach, po 50 koron na urządzenie własnych pracowni;

14. Kierownikom krajowych szkół zawodowych E. Paudlerowi, A. Klimaszewskiemu, H. Gruszeckiemu, St. Anczycowi i inż. E. Krzenowi po 520 koron, E. Merunowiczowi i Wł. Niemczynowskiemu po 500 koron, przemysłowcom F. Tenerowiczowi, E. Czerniawskiemu, J Góreckiemu, J. Sokołowskiemu, Z. Popielowi i E. Vetterowi po 400 koron na zwidzenie wystawy wszechświatowej w Paryżu;

15. Pawłowi Prydatkiewiczowi, instruktorowi szkoły zabawkarskiej w Jaworowie, 300 koron na wyjazd za granicę, celem obznajomienia się z produkcyą drewnianych zabawek tamże;

16. Sześciu uczniom kraj. szkoły szewskiej w Starym Sączu 120 koron na zakupno narzędzi;

17. Adamowi Antoniukowi, ukończonemu uczniowi szkoły szewskiej w Witkowie, 160 koron na zakupno maszyny;

18. Wacławowi Szkolnickiemu, ukończonemu uczniowi szkoły tkackiej w Krośnie, osiadłemu w Sieniawie, 240 koron na urządzenie własnej pracowni.

Szczegółowy wykaz zasiłków stypendyjnych, udzielonych na rok szkolny 1899/900, umieszcza się ·/. w załączeniu. ·/. Aleg. XII.

V. Obroty krajowego funduszu przemysłowego.

Rachunek krajowego funduszu przemysłowego za II. półrocze 1899 i za oba półrocza 1900 przedstawia się jak następuje:

I. Zamknięcie rachunku stałego funduszu przemysłowego za II. półrocze 1899.

A.

Cyfry obrotowe funduszu przemysłowego za II. półrocze 1899

Przychód.

Stan lokacyi w Banku krajowym z dniem 30. czerwca 1898			35.380 zł. — ct.
Spłaty pożyczek			64.209 „ 06 „
Pobrane odsetki od dłużników	8.860 zł. 56 ct.		
„ „ „ lokacyi w Banku kraj.	981 „ 98 „		
„ „ zwłoki	186 „ 62 „		10.029 „ 16 „
Zwrot z udziału gal. akc. Tow. handlowego			12.500 „ — „
Dotacya krajowa			18.750 „ — „
		Razem	140.868 zł. 22 ct.

Rozchód.

Pożyczki wydane:

Teodor Burczak	350 zł.		
Spółka tkacka w Rychwałdzie	1.000 „		
Tow. kuśnierzy w Tyśmienicy	5.000 „		
Jan Polisiuk	6.000 „		
Chune Zlatkes	3.000 „		
Ks Dr. Józef Drozd	10.000 „		
Jakubowski & Jarra	15.000 „		
Mikołaj i Szczepan Hapka	300 „		
Alfons Nadwodzki	5.000 „		
Franciszek Rozwadowski	10.000 „		
Kazimierz Rojowski	3.000 „		
Stefan Niemojowski	8.000 „		
Alojzy Konieczny	1.500 „		
Władysław Niemeksza	10.000 „		
Tow. dostaw dla armii	8.000 „	86.150 zł.	— ct.
Koszta ogólne		753 „	98 „
Prowizya Banku krajowego		314 „	24 „
Odpisy poż. przez Bank kr. wydanych, Szczepanowski		1.150 „	— „
Udział w akc. Tow. dla wyrob. tkackich i sukien w Łańcucie		25.000 „	— „
Stan lokacyi w Banku kraj. z 31. grudnia 1899		27.500 „	— „
Razem		140.868 zł.	22 ct.

B.

Bilans

stałego funduszu przemysłowego z dniem 31. grudnia 1899.

Stan czynny.

Kapitał z pożyczek udzielonych:				
przemysłowi tkackiemu	29	93.350 zł.	20 ct.	
„ skórnemu	12	44.469 „	02 „	
„ drzewnemu	25	63.119 „	12 „	
„ metalowemu	26	124.104 „	54½ „	
„ keramicznemu	16	57.126 „	84 „	
Innym gałęziom przemysłu	38	156.060 „	58½ „	538.230 zł. 31 ct.
	146			
Udział w galic. akcyjnem Towarzystwie handlowem				12.500 „ — „
„ w akcyjnej garbarni w Rzeszowie				25.000 „ — „
„ w spółce komandytowej Bracia Muranyi, Stryjeński i Sp.				10.000 „ — „
„ w akc. Tow. dla wyrob. tkackich i sukien. w Łańcucie				25.000 „ — „
Stan lokacyi w Banku krajowym z dniem 31. grudnia 1899				27.500 „ — „
Razem				638 230 zł. 31 ct.

Stan bierny.

Aktywa przyjęte od Wydziału krajowego z dniem 1. Stycznia 1888	111.410 zł. 08 ct.	
mniej odpisy z polecenia Wydziału krajowego	34.464 „ 32 „	76.945 zł. 76 ct.
Dotacya 13 rat z funduszu krajowego od roku 1887—1899		462.500 „ — „
Przyrost dotacyi do dnia 31. grudnia 1899		98.784 „ 55 „
	Razem	638.230 zł. 31 ct.

C.

Wyprowadzenie cyfrowe stanu pożyczek po dzień 31. grudnia 1899.

Stan pożyczek z dniem 30. czerwca 1899		516.289 zł. 37 ct.
Wydane pożyczki w II. półroczu 1899		86.150 „ — „
	Razem	602.439 zł. 37 ct.
Spłaty pożyczek wynosiły		64.209 „ 06 „
Stan pożyczek z dniem 31. grudnia 1899		538.230 zł. 31 ct.

II. Zamknięcie rachunku stałego funduszu przemysłowego za I. półrocze 1900.

A.

Cyfry obrotowe funduszu przemysłowego za I. półrocze 1900.

Przychód.

Stan lokacyi w Banku krajowym z dniem 31. grudnia 1899		55.000 K — gr.
Spłaty pożyczek		80.690 „ 06 „
Pobrane odsetki: od dłużników	12.169 K 80 gr.	
„ lokacyi w Banku kraj.	926 „ 52 „	
„ zwłoki	467 „ 54 „	13.563 „ 86 „
	Razem	149.253 K 92 gr.

Rozchód.

Pożyczki wydane:		
Tow. tkackie w Wilamowicach	6.000 K — gr.	
Bilik Adam	4.000 „ — „	
Jan Siemianowicz i Mikołaj Pliszyło	1.600 „ — „	
Mikołaj Gromosiak	6.000 „ — „	
Śliwiński Jan	12.000 „ — „	
I. gal. Tow. dla przem. chem. we Lwowie	50.000 „ — „	
Waligóra Antoni	2.000 „ — „	
Spółka podgórska Stanisławów	8.000 „ — „	89.600 K — gr.
Koszta ogólne		2.123 „ 92 „
Stan lokacyi w Banku krajowym z dniem 30. czerwca 1900		57.530 „ — „
	Razem	149.253 K 92 gr.

B.

Bilans

stałego funduszu przemysłowego z dniem 30. czerwca 1900.

Stan czynny.

Kapitał z pożyczek udzielonych:			
przemysłowi tkackiemu 29	182.827 K 27 gr.		
„ skórnemu 11	82.784 „ 08 „		
„ drzewnemu 24	117.089 „ 05 „		
„ metalowemu 25	235.892 „ 25 „		
„ keramicznemu 18	108.898 „ 16 „		
Innym gałęziom przemysłu 40	357.879 „ 75 „	1,085.370 K 56 gr.	
Udział w gal. akcyj. Tow. handlowem		25.000 „ — „	
Udział w akcyjnej garbarni w Rzeszowie		50.000 „ — „	
Udział w akc. Tow. dla wyrob. tkackich i sukien. w Łańcucie		50.000 „ — „	
Udział w spółce komand. Bracia Muranyi, Stryjeński i Spka		20.000 „ — „	
Stan lokacyi w Banku krajowym z dniem 30. czerwca 1900		57.530 „ — „	
Razem		1,287.900 K 56 gr.	

Stan bierny.

Aktywa przyjęte od Wydziału krajowego		
z dniem 1. stycznia 1888	222.820 K 16 gr.	
mniej odpisy	68.928 „ 64 „	153.891 K 52 gr.
Dotacya krajowa 13 rat z funduszu kraj. od r. 1887—1900		925.000 „ — „
Przyrost dotacyi po dzień 30. czerwca 1900		209.009 „ 04 „
Razem		1,287.900 K 56 gr.

C.

Wyprowadzenie cyfrowe stanu pożyczek po dzień 30. czerwca 1900.

Stan pożyczek z dniem 31. grudnia 1899	1,076.460 K 62 gr.
Wydane pożyczki w I-szem półroczu 1900	89.600 „ — „
Razem	1,166.060 K 62 gr.
Spłaty pożyczek w I-szem półroczu 1900 wynosiły	80.690 „ 06 „
Stan pożyczek z dniem 30. czerwca 1900	1,085.370 K 56 gr.

III. Zamknięcie rachunku stałego funduszu przemysłowego za II. półrocze 1900.

A.

Cyfry obrotowe funduszu przemysłowego za II. półrocze 1900.

Przychód.

Stan lokacyi w Banku krajowym z dniem 30. czerwca 1900		57.530 K — gr.
Spłaty pożyczek		79.789 „ 37 „
Pobrane odsetki: od dłużników	12.818 K 93 gr.	
„ lokacyi w Banku kraj.	1.165 „ 29 „	
„ zwłoki	327 „ 69 „	14.311 „ 91 „
Dywidendy od udziałów w Spółce komand. T. Stryjeński i Sp.		800 „ — „
Wpływ na rach. odpis. aktyw. Szczepanowski		550 „ 15 „
Razem		152.981 K 43 gr.

Rozchód.

Pożyczki wydane:		
Tow. kowali w Sułkowicach	25.000 K — gr.	
Antoni Bobrich	12.000 „ — „	
Kraj. Związek przemysł. Lwów	15.000 „ — „	
Albert Wegner	2.000 „ — „	
Franciszek Woroniecki	3.000 „ — „	
ks. A. Tyczyński	6.000 „ — „	
Karol Kranikowski	12.000 „ — „	
Stanisław br. Hagen	20.000 „ — „	95.000 K — gr.
Prowizya Banku krajowego za rok 1900		376 „ 13 „
Koszta ogólne		952 „ 42 „
Odpisy poż. przez Bank kraj. wydanych, Szuraj Józef		452 „ 88 „
Stan lokacyi w Banku krajowym z dniem 31. grudnia 1900		56.200 „ — „
	Razem	152.981 K 43 gr

B.

Bilans

stałego funduszu przemysłowego z dniem 31. grudnia 1900.

Kapitał z pożyczek udzielonych:			
przemysłowi tkackiemu	28	173.476 K 99 gr.	
„ skórnemu	11	75.122 „ 07 „	
„ drzewnemu	24	117.365 „ 69 „	
„ metalowemu	22	245 104 „ 83 „	
„ keramicznemu	16	100.297 „ 49 „	
Innym gałęziom przemysłu	44	389.214 „ 12 „	1,100.581 K 19 gr.
Udział w akcyj. Tow. dla wyrob. tkackich i sukien. w Łańcucie			50.000 „ — „
Udział w akcyjnej garbarni w Rzeszowie			50.000 „ — „
Udział w galicyjskiem akcyjnem Towarzystwie handlowem			25.000 „ — „
Udział w spółce komand. Bracia Muranyi, Stryjeński i Sp.			20.000 „ — „
Stan lokacyi w Banku krajowym z dniem 31. grudnia 1900			56.200 „ — „
		Razem	1,301.781 K 19 gr.

Stan bierny.

Aktywa przyjęte od Wydziału krajowego		
z dniem 1. stycznia 1888	222.820 K 16 gr.	
mniej odpisy	68.928 „ 64 „	153.891 K 52 gr.
Dotacya krajowa 13 rat z funduszu kraj. od r. 1887—1900		925.000 „ — „
Przyrost dotacyi po dzień 31. grudnia 1900		222.889 „ 67 „
	Razem	1,301.781 K 19 gr.

C.

Wyprowadzenie cyfrowe stanu pożyczek po dzień 31. grudnia 1900.

Stan pożyczek z dniem 30. czerwca 1900	1,085.370 K 56 gr.
Wydane pożyczki w II-giem półroczu 1900	95.000 „ — „
Razem	1,180.370 K 56 gr.
Spłaty pożyczek w II-giem półroczu 1900 wynosiły	79.789 „ 37 „
Stan pożyczek z dniem 31. grudnia 1900	1,100.581 K 19 gr.

VI. Preliminarz na rok 1901.

W uwagach do dołączonego preliminarza wydatków na cele popierania przemysłu w kraju, uzasadniono odpowiednie pozycye żądań, o ile one odbiegają od pozycyi budżetu tegorocznego. Gdy jednak preliminarz ten układanym był w jesieni roku ubiegłego, wypada zwrócić uwagę na dwie pozycye, które doznać muszą zmiany wskutek zmienionych od tego czasu stosunków.

O pierwszej pozycyi wspomniano już powyżej Odnosi się ona do kredytu na utrzymanie szkoły stolarskiej w Tarnopolu. Założenie tej szkoły jest zasadniczo postanowionem, lecz nie będzie ona mogła, dla braku budynku, już w b. roku być zorganizowaną. Pozycya 71 wydatku w wysokości 3600 K jest zatem bezprzedmiotową.

Tak samo bezprzedmiotową jest pozycya wydatku 78 w wysokości 2800 K, przeznaczonych na utrzymanie szkoły szewskiej w Kulikowie, gdyż brak budynku udaremnił i tu założenie szkoły i prawdopodobnie nie będzie ona wcale utworzoną

W III. dziale wydatków nie wstawiono natomiast pozycyi 3600 koron pod poz. 110 ze specyalnem przeznaczeniem (jak to było w latach poprzednich), na dalsze kształcenie nauczycieli, zajętych w szkołach przemysłowych uzupełniających. W dwóch zwłaszcza kierunkach, tj. w nauce rysunków, oraz rachunków i rachunkowości, zastósowanej do potrzeb przemysłowca, jest urządzanie takich kursów dalszego kształcenia nauczycieli jeszcze ciągle potrzebnem. Gdy Rada szkolna krajowa dała znać Wydziałowi krajowemu, że byłaby skłonną w roku bieżącym dalszy taki kurs wakacyjny przy państwowej szkole handlowej we Lwowie urządzić, uważa Komisya za wskazane, ażeby, jak zawsze dotąd, przyjść temu zamiarowi w pomoc przez zapewnienie zasiłków na podróże i pobyt we Lwowie powołanym na kurs kandydatom i dlatego uprasza o wstawienie na ten cel kredytu w wysokości 3600 koron.

Wśród przedłożonych preliminarzy szczegółowych zamieszczamy przy końcu preliminarz Krajowej doświadczalnej Stacyi mechaniczno-technologicznej we Lwowie. Sprawa założenia tej stacyi traktuje się już od roku 1889. Na posiedzeniu Sejmu z dnia 24. stycznia 1889 zapadła uchwała następującej treści: „Sejm upoważnia Wydział krajowy do przeprowadzenia rokowań z c. k. rządem o częściowe pokrycie z funduszu krajowego kosztów założenia doświadczalnej Stacyi mechaniczno-technologicznej przy c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie i do wstawienia kwoty 2500 zł. w preliminarz budżetu na rok 1890 i takiej samej kwoty w preliminarz na rok 1891 pod warunkiem: *a)* że c. k. rząd taką samą kwotą przyczyni się do założenia pomienionej stacyi; *b)* że c. k. rząd dostarczy na pomieszczenie stacyi w gmachu c. k. Szkoły politechnicznej we Lwowie odpowiednio adoptowany lokal, oraz, że stale dostarczać będzie dla stacyi opału, światła, wody i usługi; *c)* że wszelkie próby, robione w stacyi doświadczalnej z polecenia Wydziału krajowego, uskuteczniane będą bezpłatnie; *d)* że fundusz krajowy na utrzymanie stacyi doświadczalnej przyczyniać się będzie najwyżej kwotą 300 zł. rocznie“.

W ślad za tą uchwałą pierwsza rata kredytu na urządzenie rzeczonej stacyi wstawioną została do preliminarza na rok 1892 i od tego czasu rozpoczęły się rokowania z c. k. rządem i badania co do warunków urządzenia samejże stacyi.

W następnych latach wstawiane były do preliminarzy dalsze kwoty na urządzenie Stacyi, gdyż przeznaczony pierwotnie kredyt na jej urządzenie uznanym został za niedostateczny. W sprawozdaniu swem z roku 1892 zaznaczyła ten szczegół Komisya, a Wydział krajowy prowadził już na podstawie tej większej prestacyi ze strony funduszu krajowego rokowania z c. k. rządem, które się tak przewlekały, że dopiero w roku ubiegłym doprowadziły do pożądanego skutku.

Umowa co do warunków urządzenia stacyi została na dniu 15. września 1899 pomiędzy Wydziałem krajowym a c. k. Ministerstwem oświecenia ostatecznie za-

wartą, a pismem z dnia 1. czerwca 1900 L. 51523 zezwoliło c. k. Namiestnictwo, na podstawie rzeczonej umowy, na przeprowadzenie koniecznej adaptacyi w lokalnościach gmachu Szkoły politechnicznej, które na ten cel oddano. W ciągu jesieni roku zeszłego zostały rzeczone adaptacye przeprowadzone i przystąpiono do urządzenia stacyi. Fundusz krajowy wydał na ten cel do końca zeszłego roku 8000 K, skarb państwa zaś 6000 koron.

Dziś jest już stacya ukończoną i w ciągu roku 1901 rozpocznie swe czynności, a to na podstawie „Umowy“ z c. k. Administracyą państwa z dnia 15. września 1899, zatwierdzonej przez J. E. c. k. Namiestnika w dniu 2. października 1899 z upoważnienia J. E. Ministra Wyznań i Oświecenia z dnia 29. maja 1899 L. 31992/98, oraz „Statutu“ i „Regulaminu“, które tu ·/. w całości podajemy.

·/. **Aleg. XIII.**

Jak z treści umowy wynika, nie dał się c. k. rząd, oprócz bezpłatnego dostarczenia lokalu na stacyę, nakłonić do ponoszenia jakichkolwiek stałych wydatków na koszta utrzymania tejże. W obec tego kwota, którą ma ponosić kraj na utrzymanie doświadczalnej Stacyi mechaniczno-technologicznej, jest znacznie wyższą, niż to pierwotnie przypuszczano. Należy jednak zauważyć, że do tego pierwszego preliminarza Stacyi wprowadzono minimalną kwotę z opłat od stron za przeprowadzone badania, i że się spodziewać należy, iż w razie rozwinięcia czynności przez Stacyę, wzmoże się dochód z opłat i wpłynie na obniżenie stałej dotacyi z funduszu krajowego.

Kończąc niniejsze sprawozdanie, uprasza Komisya, aby Wydział krajowy raczył:

I. Przedłożyć Wysokiemu Sejmowi niniejsze sprawozdanie.

II. Przedstawić Wysokiemu Sejmowi potrzebę uchwalenia rezolucyi do c. k. Rządu, ażeby wziął pod rozwagę utworzenie wyższego zakładu naukowego dla przemysłu keramicznego we Lwowie przy współudziale kraju, w miejsce krajowej szkoły garncarskiej w Kołomyi.

III. Przedstawić Wysokiemu Sejmowi potrzebę uchwalenia rezolucyi do c. k. Rządu, domagającej się wyznaczenia pewnego ryczałtowego funduszu rocznego, któryby, łącznie z zasiłkami funduszu krajowego, mógł być użytym na urządzanie wystaw robót terminatorskich i subwencyonowanie wzorowych pracowni prywatnych za dobre udzielanie nauki zawodowej przyjmowanym do nich uczniom.

IV. Przedstawić Wysokiemu Sejmowi potrzebę uchwalenia rezolucyi do c. k. Rządu, domagającej się utworzenia w kraju stałych komisyi odbiorczych dla odbioru wykonywanych w zakresie drobnego przemysłu dostaw dla armii i oddawania tych dostaw drobnym przemysłowcom na dłuższy czas, a nie tylko na jeden rok.

·/. **Aleg. XIV.**

V. Przedłożyć Wysokiemu Sejmowi do uchwalenia załączony tu ·/· preliminarz wydatków funduszu krajowego na cele popierania przemysłu w kraju w roku 1901 ze zmianami, w sprawozdaniu powyższem uwidocznionemi.

We Lwowie dnia 13. kwietnia 1901.

Dr. Józef Wereszczyński
Zastępca Prezesa Kom. kraj. dla spr. przem.

Juliusz Starkel
Sekretarz Komisyi kraj. dla spr. przem.

Alegat. I. do sprawozdania Komisyi kraj dla spraw przem. za rok 1900.

Wykaz

kosztów utrzymania szkół przemysłowych uzupełniających w r. 1899/900.

(Według preliminarzy).

Liczba porząd.	Siedziba szkoły	Fundusze miejscowe						Subwencye				Razem
		Gminy	Fundacye	Kasy oszczędn.	Tow. zaliczkowe	Opłaty szk.	Inne fundusze	Rad powiatowych	Izb handl.-przem.	Funduszu krajow.	Skarbu państwa	
		K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K
1	Biała	600	—	400	—	240	80	400	800	1.778	1.778	6.076
2	Bochnia	1.000	—	—	—	—	—	—	—	1.116	1.120	3.236
3	Brody	600	—	—	—	—	—	200	1.000	820	820	3.440
4	Brzeżany	400	—	—	—	—	—	300	—	1.096	1 096	2.892
5	Buczacz	400	—	—	—	—	100	400	—	1 100	1.100	3 100
6	Drohobycz	600	—	50	20	—	—	300	—	1.346	1.344	3.660
7	Gorlice	400	—	—	300	—	—	400	300	886	886	3.172
8	Jarosław	500	—	—	—	—	—	400	—	1.210	1.210	3.320
9	Jasło	400	—	—	—	—	—	200	—	948	946	2.494
10	Kałusz	200	—	—	—	—	—	200	—	1.164	1.164	2.728
11	Kołomyja	1.066	480	—	—	—	—	300	—	1.066	1 068	3.980
12	Kraków na Kleparzu	1.836	16	—	—	—	—	—	—	1.836	1.836	5.524
13	„ w Ogr. angiel.	1.570	16	—	—	—	—	—	—	1 570	1.570	4.726
14	„ na Smoleńsku	1 308	16	—	—	—	—	—	—	1.148	1.308	3.780
15	„ na Kaźmierzu	1.308	16	—	—	—	—	—	—	1.308	1.308	3.940
16	„ na Dajworze	1.394	16	—	—	—	—	—	—	1 394	1.394	4.198
17	Krosno	500	—	—	—	—	—	200	—	1.246	1 246	3 192
18	Łańcut	240	—	—	—	—	—	300	—	914	914	2.368
19	Lwów im. św. Anny	1.336	—	—	—	—	—	—	—	1.336	1.336	4 008
20	„ „ „ Anton.	1 308	—	—	—	—	—	—	—	1.308	1.308	3 924
21	„ „ Czackiego.	1.300	—	—	—	—	—	—	—	1.300	1.300	3.900
22	„ „ św. Elżbiety	946	—	—	—	—	—	—	—	946	946	2.838
23	„ „ Konarsk.	1.336	—	—	—	—	—	—	—	1.336	1.336	4.008
24	„ „ św. Marcin.	1.308	—	—	—	—	—	—	—	1.308	1.308	3.924
25	„ „ Mickiewicz.	1.356	—	—	—	—	—	—	—	1.356	1.356	4.068
26	„ „ Piramowicz.	946	—	—	—	—	—	—	—	946	946	2.838
27	„ „ Staszica	1 336	—	—	—	—	—	—	—	1.336	1.336	4.008
28	„ „ Bernstein izr.	—	2.700	—	—	—	200	—	—	1.026	1.024	4.950
29	Myślenice	400	—	—	—	—	—	400	—	850	850	2.500
30	Nowy Sącz	400	—	300	—	—	400	600	200	1.412	1.412	4.724
31	Nowy Targ	200	—	—	144	—	100	400	—	1 212	1.212	3.268
32	Przemyśl I.	600	—	—	—	—	—	600	—	1.176	1.174	3.550
33	Przemyśl II.	400	—	200	—	—	—	—	—	1.130	1.330	3.060
34	Podgórze	940	—	—	—	—	—	100	200	940	940	3.120
35	Rzeszów	280	300	200	—	—	—	200	—	1.270	1 270	3.520
36	Sambor	300	—	—	—	—	—	200	—	1.324	1.324	3.148
37	Sanok	736	—	—	—	—	—	—	—	1.152	1.152	3.040
38	Stanisławów	600	—	200	—	—	100	200	—	1.940	1.940	4.980
39	Stary Sącz	600	—	—	—	—	—	300	200	894	894	2.888
40	Sądowa Wisznia	100	—	—	—	—	200	100	—	1 200	1 200	2.800
41	Stryj	600	—	—	200	—	400	200	—	1.110	1.110	3.620
42	Tarnopol	896	—	—	—	—	—	200	200	942	1.042	3.280
43	Tarnów	800	—	300	—	—	—	400	300	1.032	1.006	3.838
44	Tarnobrzeg	200	—	—	—	—	200	400	—	800	800	2.400
45	Wadowice	800	—	400	—	—	—	200	—	968	968	3 336
46	Wieliczka	800	—	—	—	—	—	100	—	860	860	2.620
47	Złoczów	800	—	—	—	—	—	300	200	800	800	2 400
48	Żółkiew	600	—	—	—	—	—	400	—	874	874	2.748
49	Żywiec	400	—	—	—	—	—	200	200	1.580	1.452	3.832
	Razem	36.446	3.560	2.050	664	240	1.780	9.100	3.600	57.610	57.914	172.964
		57.440										

Alegat II. do sprawozdania Komisyi kraj. dla spraw przem. za rok 1900.

Frekwencya szkół przemysłowych zawodowych w r. 1899/900.

Liczba porz.	Nazwa zakładu	Liczba uczniów (uczenic) zwyczajnych w klasie I.	II.	III.	IV.	nadzwyczajnych	Razem	Pracowało razem uczniów (uczennic)		Uwaga
	I. Dla wyrobów koszykarskich.									
1	Czerwona Wola, szkoła koszyk.	20	14	—	—	4	38			
2	Dżurów „ „	2	8	—	—	9	19			
3	Rudki „ „	14	14	—	—	3	31			
4	Siedlec „ „	11	—	—	—	—	11			
5	Skołyszyn „ „	8	8	3	—	3	22			
6	Strychańce „ „	8	7	7	—	—	22	w koszy-		
7	Wojsław „ „	7	4	—	—	3	14			
8	Zator „ „	2	5	—	—	4	11	karstwie		
9	Wielowieś, wędr. kurs koszyk.	—	—	—	—	8	8			
10	Albigowa, pracownia koszyk. .	11	12	7	—	—	30			pracownie prywatne subwencyonowane
11	Bilinka „ „	16	—	—	—	—	16			
12	Pohorce „ „	4	3	—	—	8	15			
13	Żurawno „ „	5	7	—	—	—	12		249	
	II. Dla wyrobów kołodziejskich.									
14	Grybów, szkoła kołodziejska .	5	10	3	9	—	27	w koło-		
15	Grzymałów „ „	9	2	4	2	—	17	dziejstwie		
16	Kamionka str., szk. koł. ciesielsk.	21	9	7	9	—	46	i ciesiel.	90	
	III. Dla wyrobów stolarskich.									
17	Kalwarya, szkoła stolarska . .	7	3	12	2	20	44	w stolar-		
18	Stanisławów „ „	22	11	8	8	8	57	stwie	101	
	IV. Dla zabawek z drzewa.									
19	Jaworów	16	7	—	—	2	25	w zabaw- karstwie	25	
	V. Dla wyrobów garncarskich.									
20	Kołomyja, szkoła garncarska .	10	5	4	—	11	30	w garn-		
21	Touste „ „	—	2	10	—	—	12	carstwie	42	
	VI. Dla wyrobów szewskich.									
22	Dobczyce, szkoła szewska . .	10	7	11	—	—	28			
23	Stary Sącz „ „	6	5	5	7	—	23	w szew-		
24	Witków „ „	12	7	7	7	—	33	stwie		
25	Lwów, kursa majst. szewstwa .	—	—	—	—	28	28		112	
	VII. Dla wyrobów tkackich.									
26	Gliniany, szkoła tkacka . . .	4	4	12	—	—	20			
27	Gorlice „ „	3	2	7	—	—	12			
28	Korczyna „ „	13	5	4	—	—	22			
29	Kosów „ „	8	6	4	—	—	18			
30	Krosno „ „	17	8	4	—	—	29	w tka-		
31	Łańcut „ „	1	6	10	—	1	18			
32	Rychwałd „ „	9	2	4	—	—	15	ctwie		
33	Wilamowice „ „	10	8	2	—	2	22			9 uczniów, 13 uczenic
34	Rakszawa, szkoła sukiennicza .	2	11	9	—	10	32			pracownie pryw. snbw.
35	Budzanów, pracownia tkacka .	2	2	3	—	—	7			
36	Horodenka „ „	4	5	—	—	—	9		204	
	VIII. Dla wyrobów koronkarskich.									
37	Kańczugą, szkoła koronkarska	17	15	10	—	3	45			
38	Zakopane „ „	17	11	8	—	12	48	w koron-		
39	Bobowa „ „	20	—	—	—	—	20	karstwie		
40	Jaworów „ „	4	16	7	—	4	31		144	uczenice
	IX. Dla wyrobów hafciarskich.									
41	Maków, szkoła hafciarska . .	30	6	11	—	13	60		60	
	X. Dla murarstwa.									
42	Sieniawa, kurs murarski . . .	—	—	—	—	30	30	w murar- stwie	30	
	Razem . . .	387	257	183	44	186	1057		1057	

Alegat III. do sprawozdania Komisyi kraj. dla spraw przem. za r. 1900.

Wykaz

kosztów utrzymania szkół zawodowych w r. 1899/900.

(Według preliminarzy).

Liczba porządkowa	Nazwa zakładu	Fundusze miejscowe				Subwencye			Razem
		Gminy	Fundacye i kasy oszczędności	Z innych źródeł miejscowych	Ze sprzedaży wyrobów	Rad powiatowych	Funduszu krajowego	Skarbu państwa	
		K	K	K	K	K	K	K	K
1	Czerwona Wola, szk. koszyk.	—	—	—	2.800	400	2.000	2.000	7.200
2	Dżurów „ „	—	—	—	2.000	300	1.384	1.200	4.884
3	Rudki „ „	—	—	—	2.600	610	1.200	1.000	5.410
4	Siedlec „ „	—	—	—	—	400	1.800	—	2.200
5	Skołyszyn „ „	—	—	—	3.600	—	2.064	1.400	7.064
6	Strychańce „ „	132	—	—	2.000	400	1.748	1.300	5.580
7	Wojsław „ „	—	—	100	1.200	400	1.070	1.000	3.770
8	Zator „ „	200	—	—	1.200	200	1.320	1.200	4.120
9	Albigowa, sub. prac. koszyk	—	—	—	—	—	600	—	600
10	Żurawno „ „ „	—	—	—	—	—	840	—	840
11	Grybów, szkoła kołodziejska	—	—	—	4.200	200	4.640	3.000	12.040
12	Grzymałów „ „	—	—	—	11 600	1.000	4.040	3.400	20.040
13	Kamionka str., szk. koł.-cies.	—	—	—	10.200	—	9.602	3.200	23.002
14	Stanisławów, szk. stolarska	1.600	400	—	3 600	200	8.212	2.600	16.612
15	Kalwarya Zebr. „ „	—	—	—	1.720	—	16.760	3.000	21 480
16	Jaworów, szk. dla wyr. zab.	—	—	—	2.000	200	2.560	1.200	5.960
17	Kołomyja, szkoła garncarska	—	—	—	4.400	—	11.580	6.000	21.980
18	Touste, nauk. warsztat garnc.	—	—	—	2.400	—	2.380	2.600	7.380
19	Witków, szkoła szewska .	—	—	—	2.400	—	4.444	1.600	8.444
20	Stary Sącz „ „ .	—	—	—	6.360	600	2.788	1.200	10.948
21	Dobczyce „ „ .	—	—	—	1.600	200	2.840	800	5.440
22	Lwów, majst. kursa szewskie	—	—	—	—	—	6.400	—	6.400
23	Krosno, szkoła tkacka . .	—	—	—	4.000	400	8.940	7.600	20.940
24	Gliniany, nauk. warszt. tkacki*)	240	—	—	—	100	3.672	2.400	6.412
25	Gorlice „ „ „	—	—	—	—	400	600	800	1.800
26	Korczyna „ „ „	—	—	—	—	—	2.160	1.440	3.600
27	Kosów „ „ „	80	—	—	—	300	2.776	1.400	4.556
28	Łańcut „ „ „	500	—	—	—	600	2.320	900	4.320
29	Rychwałd „ „ „	—	—	—	—	400	2.110	1.000	3.510
30	Wilamowice, „ „	400	—	—	—	100	2.660	1.000	4.160
31	Budzanów, sub. „ „ „	—	—	—	—	—	800	—	800
32	Rakszawa, szk. sukiennicza	—	—	—	—	1.000	8.220	5.600	14.820
33	Kańczuga, szk. koronkarska	48	—	—	2.400	200	1.722	1.200	5.570
34	Zakopane „ „	—	—	—	4 800	—	4.500	1.600	10.900
35	Bobowa „ „	—	—	—	400	200	460	800	1.860
36	Jaworów, sub. prac. koronk.	—	—	—	—	—	800	—	800
37	Przeworsk „ „ „	—	—	—	—	—	600	—	600
38	Maków, szkoła hafciarska .	96	—	—	600	50	1.728	800	3.274
39	Sieniawa, kurs dla murarzy	600	—	100	—	400	600	—	1.700
	Razem . .	3.896	400	200	78.080	9.260	134.940	64.240	291.016

*) Warsztaty tkackie pracują na rachunek związanych z nimi spółek tkackich.

Statut

kursów dla przemysłu keramicznego w Podgórzu.

§. 1. Zadanie kursów.

Zadaniem kursów jest teoretyczne i praktyczne przygotowanie palaczy, dozorców, werkmistrzów i samoistnych przemysłowcow w zakresie fabrykacyi cegieł, drenów, dachówek, kafli, niemniej wapna, gipsu i cementu.

§. 2. Język wykładowy.

Językiem wykładowym i urzędowym na kursach jest język polski.

§. 3. Liczba uczniów.

Liczba uczniów na każdym roku nie może przekraczać dwudziestu.

§. 4. Warunki przyjęcia.

Uczniem kursów może być każdy posiadający następujące warunki:

a) ukończony przynajmniej ośmnasty rok życia,

b) ukończoną z dobrym postępem szkołę ludową,

c) dostateczne uzdolnienie fizyczne do obranego zawodu,

d) zatrudnienie praktyczne w fabrykach przemysłu ceglarsko-wapienniczego.

W razie gdyby uczeń nie udowodnił odnośnymi świadectwami, iż posiada wykształcenie odpowiednie zakresowi nauki szkoły ludowej, ma obowiązek poddać się egzaminowi wstępnemu przed nauczycielami zakładu.

Wyjątkowo i w miarę wolnego miejsca mogą być dopuszczeni uczniowie nadzwyczajni na poszczególne wykłady teoretyczne.

§. 5. Czas trwania nauki.

Nauka trwa cztery półrocza.

Nauka teoretyczna trwa przez sześć miesięcy zimowych każdego roku t. j. od 1. października do 31. marca.

Nauka praktyczna odbywa się przez letnie półrocza w szkole i we fabrykach, wskazanych przez kierownika kursów, o ile uczeń nie jest już stale w odnośnej fabryce zajęty.

Uczeń, który nie odbędzie praktycznej nauki po pierwszem półroczu teoretycznem, nie może być na trzecie półrocze teoretyczne przyjęty.

§. 6. Świadectwa.

Uczeń po ukończeniu I. i III. półrocza (teoretycznych) otrzymuje wykaz postępu nauki. Poświadczenie odbytej nauki praktycznej (II. i IV. półrocze) w kierunku wskazanym przez kierownika kursów, wydaje mu zarząd fabryki, w której praktykę odbywa. Na podstawie świadectwa ze wszystkich półroczy, otrzymuje uczeń świadectwo odejścia, wykazujące jego zachowanie się, pilność i całkowite wyniki nauki. W świadectwach określa się obyczaje stopniami: odpowiednie i nieodpowiednie; pilność: bardzo pilnie, pilnie, niejednostajna, niedbała; postęp w naukach: bardzo dobry,

dobry, dostateczny, niedostateczny. Jeżeli uczeń otrzyma w końcu półrocza najwyżej w dwóch przedmiotach postęp niedostateczny, wówczas konferencya nauczycieli może ucznia przypuścić do powtórzenia egzaminu z tych przedmiotów przed rozpoczęciem następującego teoretycznego półrocza, jeżeli dotyczący nauczyciel temu się nie sprzeciwi. W razie niedopuszczenia do poprawczego egzaminu, lub jeśli uczeń otrzyma postęp niedostateczny więcej niż z dwóch przedmiotów, obowiązany jest cały kurs powtórzyć.

Uczeń nadzwyczajny nie otrzymuje żadnych świadectw, na żądanie jednakowoż może zarząd kursów lub dotyczący nauczyciel wydać mu świadectwo uczęszczania na pewne przedmioty. Uczeń nadzwyczajny, który opuścił więcej niż piątą część godzin przeznaczonych na naukę odpowiedniego przedmiotu, nie może otrzymać świadectwa uczęszczania na ten przedmiot.

§. 7. **Bezpłatność nauki.**

Nauka na kursach teoretycznych jest bezpłatną. Czy i o ile uiszczane być mają opłaty za kursa praktyczne we fabrykach, zależeć będzie od układu zawartego pomiędzy zarządem fabryki a zarządem kursów, należy jednak dążyć i tu do bezpłatności nauki.

§. 8. **Ferye.**

Dnie świąteczne według obrządku rzymsko-katolickiego są wolne od nauki; ferye z powodu świąt Bożego Narodzenia i Wielkiej Nocy trwają każdorazowo po dni 14.

§ 9. **Plan nauki.**

Nauka trwa na każdym kursie najmniej 36, a najwyżej 48 godzin tygodniowo. Programem nauki objęte są następujące przedmioty:

a) Na kursie teoretycznym: 1. język polski, 2. język niemiecki, 3. arytmetyka, 4. geometrya z rysunkami, 5. fizyka, 6. chemia, 7. rysunki zawodowe, 8. technologia keramiki i wapiennictwa, 9. wiadomości z budownictwa i nauki o maszynach, 10. korespondencya i rachunkowość przemysłowa, 11. wiadomości z ustaw przemysłowych i ubezpieczenia robotników, 12. hygiena.

b) Na kursie praktycznym: 1. poznawanie i badanie gatunków i własności surowców, 2. wyrabianie, suszenie i wypalanie cegieł murarskich, klinkierów, formówek, licówek, płytek ściennych i posadzkowych, dachówek, rur kamionkowych, rurek drenowych, cegieł i innych przedmiotów z gliny ogniotrwałej, kafli i terrakoty budowlanej, 3. składanie szkliw, i polew (angob); 4. odlewanie form gipsowych i modeli; 5. wypalanie wapna, gipsu i cementu, wyrób przedmiotów gipsowych i cementowych; 6. udział w stawianiu pieców, suszarń i innych składowych części fabryk dla przemysłu keramicznego i wapienniczego; 7. udział w obsługiwaniu i używaniu maszyn wchodzących w zakres produkcyi keramicznej i wapienniczej. Program nauki obejmuje nadto zwiedzanie fabryk. Co do praktyki w odnośnych fabrykach, porozumiewa się kierownik kursów z zarządami fabryk.

§. 10. **Władza zwierzchnicza.**

Zwierzchniczą władzą kursów jest Wydział krajowy. Rządowi służy prawo fachowego lustrowania kursów przez delegowane w tym celu organa.

§. 11. **Komitet zarządzający.**

Nadzór miejscowy nad kursami spoczywa w rękach komitetu zarządzającego. W skład komitetu wchodzą:

a) delegat Wydziału krajowego jako kurator, przewodniczący komitetu;

b) delegat Rady powiatowej Wielickiej,

c) delegat Izby handlowo-przemysłowej w Krakowie;

d) delegat miasta Podgórza;

e) inspektor fachowy (§. 14.);

f) przedstawiciel przemysłowców dotyczących gałęzi przemysłu, powołany przez komitet zarządzający;

g) Kierownik kursów.

O wyborze delegatów pod *b) c) i d)* zawiadamiają odnośne władze Wydział krajowy. Członkowie komitetu zarządzającego urzędują bezpłatnie; czas trwania ich mandatów jest nieograniczony.

§. 12. Posiedzenia Komitetu zarządzającego.

Posiedzenia komitetu zarządzającego odbywają się przynajmniej raz na kwartał, w razie potrzeby zaś częściej. Na żądanie kierownika kursów lub dwóch członków komitetu, winien kurator zwołać do dni 8 miu posiedzenie. W razie nieobecności kuratora przechodzi przewodnictwo posiedzenia w ręce najstarszego wiekiem członka komitetu. Uchwały zapadają większością głosów. Przewodniczący głosuje tylko w razie równej liczby głosów i wtedy głos jego jest rozstrzygającym. Do prawomocności uchwał komitetu wymaganą jest obecność przewodniczącego i dwóch członków. Z posiedzeń komitetu ma być spisywany protokół.

§. 13. Zakres działania Komitetu zarządzającego.

Komitet ma prawo i obowiązek:

1. czuwać nad przestrzeganiem statutu, programu nauki i innych przepisów organizacyjnych zakładu;

2. czuwać nad rozwojem kursów i przedkładać w tym kierunku wnioski Wydziałowi krajowemu;

3. badać urządzenia kursów, stan inwentarza, księgi rachunkowe, sprawdzać stan kasy i wyniki swych badań przedkładać Wydziałowi krajowemu;

4. uchwalać preliminarz kursów;

5. uchwalać wnioski o zamianowanie nauczycieli i funkcyonaryuszów zakładu i wysokości ich płacy i przedkładać Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia;

6. orzekać o wydaleniu uczniów na podstawie wniosków konferencyi nauczycieli zakładu;

7. uchwalać instrukcyę i przepisy wewnętrzne zakładu i przedkładać je Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia;

8. przyjmować sprawozdania roczne kierownika kursów i przedkładać je Wydziałowi krajowemu.

§. 14. Inspektor fachowy.

Wydział krajowy porucza odpowiednio ukwalifikowanej osobie miejscową inspekcyę fachową nad kursami. Obowiązkiem inspektora fachowego będzie: badać szczegółowo tok i postęp nauki, czynić swe uwagi kierownikowi kursów lub przedstawiać je na posiedzeniach grona nauczycielskiego i zdawać Wydziałowi krajowemu sprawę z poczynionych spostrzeżeń.

§. 15. Kierownik kursów.

Kierownik kursów jest reprezentantem zakładu na zewnątrz, zarządza nim pod względem naukowym i administracyjnym i jest bezpośrednim przełożonym nauczycieli, funkcyonaryuszów, uczniów i służby zakładu.

W szczególności jest obowiązany:

a) przestrzegać ściśle postanowień statutu, planu nauki i innych obowiązujących przepisów zakładu;

b) zestawiać roczny preliminarz i roczne sprawozdanie i przedkładać je komitetowi zarządzającemu do zatwierdzenia;

c) uczestniczyć co pewien czas w lekcyach nauczycieli zakładu i egzaminować uczniów dla przekonania się o ich postępie;

d) nadzorować naukę praktyczną odbywaną przez uczniów we fabrykach a to w granicach zawartego z fabryką układu.

Kierownik kursów jest odpowiedzialny za majątek zakładu i inwentarz jego pieczy poruczony.

§. 16. Konferencye nauczycieli.

Nauczyciele zakładu odbywają przynajmniej raz na miesiąc konferencyę pod przewodnictwem kierownika kursów. Celem konferencyi jest uzyskanie jednolitego kierunku w nauczaniu i kierowaniu uczniów przez wzajemne porozumienie się nauczycieli. Na posiedzeniu mogą być obecni członkowie komitetu zarządzającego z głosem doradczym. Inspektor fachowy może żądać zwołania specyalnej konferencyi w celu udzielenia swych spostrzeżeń i obrad nad organizacyą kursów i planem nauki. Konferencya nauczycieli w szczególności ma prawo i obowiązek:

a) uchwalać szczegółowe plany nauki i podział godzin na podstawie ogólnych programu naukowego kursów;

b) klasyfikować uczniów;

c) przypuszczać uczniów do egzaminu poprawczego;

d) przedstawiać uczniów do udzielenia im stypendyów lub zasiłków;

e) udzielać w razie przewinienia ucznia nagany, lub przedstawiać komitetowi wnioski na wykluczenie uczniów;

f) używać kredytu na środki naukowe, bibliotekę i t. p.

§. 17. Urlopy.

Kierownik kursów może w dnie szkolne wydalać się bez urlopu najwyżej na trzy dni, o czem jednakowoż winien powiadomić poprzód piśmiennie kuratora zakładu i zarządzić zastępstwo. Dłuższych urlopów udziela mu Wydział krajowy. Nauczycielom, funkcyonaryuszom i służbie udziela urlopów do dni trzech kierownik kursów i zarządza zastępstwo, o czem jednakowoż winien zawiadomić kuratora Zakładu. Dłuższych urlopów udziela Wydział krajowy na przedstawienie kierownika.

§. 18. Utrzymanie kursów.

Do utrzymania kursów służą następujące środki:

1. kwota 1 000 koron, którą uiszczać ma corocznie od roku 1900, aż po koniec roku 1905 gmina miasta Podgórza na mocy uchwały Rady miejskiej z dnia 30. listopada 1899 r.;
2. zasiłki Izby handlowej i przemysłowej w Krakowie;
3. zasiłki Rady powiatowej w Wieliczce;
4. zasiłki przemysłowców;
5. subwencya funduszu krajowego;
6. subwencya rządowa, o ile przez c. k. Rząd zakładowi będzie przyznana.

§. 19. Inwentarz zakładu.

Cały inwentarz i urządzenie zakładu, środki naukowe i zbiory są własnością funduszu krajowego, któremu w razie zwinięcia zakładu rozporządza Wydział krajowy według swego uznania.

§. 20. Zmiana statutu.

Każdoczesna zmiana statutu kursów, programu nauki, instrukcyi i regulaminów wymaga zatwierdzenia Wydziału krajowego.

Program nauki

na kursach dla przemysłu keramicznego w Podgórzu.

A) Kursa teoretyczne

I. Język polski.

Czytanie, objaśnianie i streszczanie przeczytanych ustępów, z szczególnem uwzględnieniem wiadomości z geografii i statystyki kraju i monarchii. Ćwiczenia piśmienne, przeważnie stylistyczne, z uwzględnieniem pisania pięknego.

Tygodniowo godzin 3 w I. półroczu

II. Język niemiecki.

Ćwiczenia w czytaniu, pisaniu i porozumiewaniu się. Nauka ma być udzielaną praktycznie, z najniezbędniejszemi tylko objaśnieniami gramatycznemi, a opierać się na ustępach i tematach z zakresu zajęć przemysłowych.

Tygodniowo godzin 3 w I. i III. półroczu.

III. Arytmetyka.

Cztery działania liczbami całemi i ułamkami. Stosunki i proporcye, reguła trzech, rachunek procentu, rachunek mieszany. Miary, wagi i monety.

Tygodniowo godzin 3 w I. półroczu.

IV. Geometrya.

Stereometrya, linia, kąt, figury płaskie, podobieństwo i przystawanie figur płaskich, obliczanie ich obwodu i powierzchni. Bryły, obliczanie powierzchni i objętości. Z wykładem łączą się rysunki geometryczne.

Tygodniowo godzin 6 w I. półroczu.

V. Fizyka.

Ogólne własności ciał. Mechanika ciał stałych, płynnych i gazowych. Ciepło i elektryczność. Wszystko z szczególnem zastosowaniem do przemysłu glinianego i wapiennego.

Tygodniowo godzin 3 w I. półroczu.

VI. Chemia.

Ogólne pojęcia i prawidła chemiczne. Metaloidy, metale i związki ich ze szczególnem uwzględnieniem związków i procesów chemicznych, ważnych dla przemysłu glinianego i wapiennego. Ćwiczenia laboratoryjne.

Tygodniowo godzin 4 w I. półroczu.

VII. Rysunki zawodowe.

Kopiowanie rozkładu i urządzeń fabryk w zakresie keramiki i wapiennictwa. Kopie pieców technicznych i maszyn z odpowiednimi rozmiarami i objaśnieniami.

Tygodniowo godzin 4 w I. i III. półroczu.

VIII. Technologia.

Na I. półroczu.

Niezbędne wiadomości o minerałach i ich własnościach, z szczególnem uwzględnieniem kopalń i pokładów, ważnych dla przemysłu glinianego i wapienniczego.

Procesy chemiczne i fizykalne przy paleniu. Materyały opałowe stałe, płynne i gazowe. Urządzenie palowisk.

Tygodniowo godzin 10.

Na III. półroczu.

A) Technologia przemysłu glinianego. Rodzaje glin, występowanie ich, wydobywanie i przerabianie.

Wyrób, suszenie i wypalanie cegieł murarskich, klinkierów, farmówek, licówek, płytek ściennych i posadzkowych, dachówek, rurek drenowych, rur kamionkowych, cegieł i innych przedmiotów z gliny ogniotrwałej. Wyrób kafli i terrakoty budowlanej. Składanie szkliw i polew (angob.). Odlewanie form gipsowych i modeli.

B) Technologia przemysłu wapienniczego i cementarskiego. Materyały surowe, występowanie ich i wydobywanie.

a) Palenie wapna; gaszenie, cegła piasko-wapienna.

b) Wapno hydrauliczne i cement, przygotowanie ich, palenie i mielenie. Własności cementu.

c) Wyroby betonowe i cementowe.

d) Gips, palenie go, mielenie i wyroby z gipsu.

Nauka posiłkuje się okazami gabinetowymi, demonstracyami przy zwiedzaniu fabryk i doświadczeniami laboratoryjnemi.

Tygodniowo godzin 10.

IX. Wiadomości z budownictwa i nauki o maszynach.

a) Wiązanie cegieł i kamienia. Sposób użycia rozmaitych materyałów w budownictwie.

b) Najniezbędniejsze wiadomości o kotle parowym, maszynie parowej i przenoszeniu siły. Urządzenia transportowe materyałów surowych i wyrobów. Wodociągi fabryczne. Maszyny robocze w cegielnictwie, wapiennictwie i cementarstwie. Zastosowanie oświetlenia elektrycznego we fabrykach.

Tygodniowo wykładu 4 godziny i rysunków 6 w III. półroczu.

X. Korespondencya i rachunkowość przemysłowa.

Listy, podania, rachunki, karty, świadectwa, umowy. Ekspedycya pocztowa i kolejowa.

Pojęcia i cel rachunkowości przemysłowej. Najważniejsze książki rachunkowe, traktowane na przykładach praktycznych. Kalkulacya przemysłowa.

Tygodniowo 4 godziny w III. półroczu.

XI. Wiadomości z ustaw i przepisów przemysłowych.

Główne przepisy ustawy przemysłowej. Zarządzenia prawne, dotyczące ochrony robotników, pracujących we fabrykach, kamieniołomach, kopalniach gliny i t. p. Kasy chorych. Zakład ubezpieczeń od wypadków.

XII. Hygiena.

Hygiena domowa i fabryczna. Pomoc w nagłych wypadkach.

Zestawienie godzin.

	I. półrocze.	III. półrocze.
1. Język polski	3	—
2. Język niemiecki	3	3
3. Arytmetyka	3	—
4. Geometrya i rysunki geometryczne	6	—
5. Fizyka	3	—
6. Chemia	4	—
7. Rysunki zawodowe	4	4
8. Technologia	10	10

9.	Wiadomości z budownictwa i nauki o maszynach	—	10
10.	Korespondencya i rachunkowość przemysłowa .	—	4
11.	Wiadomości z ustaw i przepisów przemysłowych	—	4
12.	Hygiena	—	1
	Razem . .	36	36.

B) Kursa praktyczne.

Nauka praktyczna obejmować ma wyrób materyałów i przetworów, które statut w planie nauki dla kursu praktycznego (§. 9. b.) wymienia i nauka technologii obejmuje. Odbywać się ona będzie jużto na przyrządach, maszynach i w piecach, oddanych do rozporządzenia zarządowi kursów, jużto w fabrykach prywatnych. Dążeniem jej będzie: wyuczyć poprawnego i postępowego wyrobu, oraz obznajomić ucznia z najnowszemi urządzeniami fabryk, maszynami i ich obsługą w zakresie przemysłu glinianego i wapienniczego.

W pracach na kursie praktycznym będzie brał uczeń udział w zakresie swojego specyalnego zawodu.

Szczegółowy program prac praktycznych ma być na cztery tygodnie przed każdoczesnem rozpoczęciem letniego półrocza na konferencyi nauczycielskiej ułożony i do zatwierdzenia Wydziałowi krajowemu przesłany.

Sprawozdanie

z czynności krajowej keramicznej Stacyi doświadczalnej przy c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie za czas od 1. grudnia 1899 r. do 31. grudnia 1900 r.

W myśl statutu Stacyi keramicznej przedkładam:

I. Stacya jako zakład naukowy doświadczalny.

Ćwiczenia laboratoryjne w Stacyi keramicznej słuchaczów III. i IV. roku technologii chemicznej przypadają w myśl programu c. k. Szkoły politechnicznej dopiero w roku naukowym 1900/1901.

II. Stacya jako zakład do badania materyałów surowych i popierania technicznemi orzeczeniami przemysłu keramicznego i szkolnictwa garncarskiego.

a) Załącznik pod 1. wykazuje 36 gat. glin i 7 gat. piasku, które Stacya dla 15 stron zbadała i orzeczenie fachowe wydała.

b) Polewę charakterystycznie czerwoną t. zw. chińską posiadają z powodu tajemnicy technicznej jej sporządzania i wypalania, oprócz Chińczyków i Japończyków, tylko fabryka rządowa w Sévres we Francyi, fabryka królewska w Charlottenburgu w Prusiech i fabryka spadkobierców po ś. p. Arnoldzie Bunzlim w Krumnussbaum w Austryi Niższej. Po licznych doświadczeniach sporządziłem ją również, stosując takową nietylko do wyrobów z glin ogniotrwałych, białych t. j. do porcelany, fajansu wykwintnego, ale i do wyrobów z glin garncarskich zwykłych. Różni się ona od zagranicznych nadto kolorem czerwonym silniejszym, jest tańsza i wymaga do wypalenia tylko temperatury garncarskiej zwykłej.

Korzystając z Wystawy światowej w Paryżu 1900 r. wystawiłem dwie wazy wysokości 58 ctm. z tą moją polewą chińsko-czerwoną, dekorowane kołomyjskim ornamentem złoconym. Łatwość fabrykacyi tej nowej polewy czerwonej i jej wypalenia w niskiej temperaturze na wyrobach z glin zwykłych, umożliwiły, że te dwie wazy, z pośród wyrobów z polewą czerwoną chińską, były największe na tegorocznej Wystawie powszechnej w Paryżu.

c) Również wystawiłem, kosztem Wydziału krajowego, na tegorocznej Wystawie powszechnej w Paryżu garncarskie dekorowane wyroby z mojem szkliwem i emalią bezołowiową zdrowotną.

Powołując się na zeszłoroczne sprawozdanie Stacyi keramicznej o wartości technicznej i przemysłowej tego garncarskiego szkliwa bezołowiowego i emalii bezołowiowej, dziś dodać należy, że wymienione wyroby Stacyi keramicznej były jedynymi tego rodzaju okazami na Wystawie powszechnej paryskiej.

d) Za wyrażone pod b) i c) wazy i wyroby garncarskie oraz za wystawione w pawilonie galicyjskim wyroby kraj. szkoły garncarskiej w Kołomyi, przyznała jury, na tegorocznej Wystawie w Paryżu, galicyjskiemu Komitetowi wystawowemu medal srebrny.

e) Krajowy garncarski kurs majsterski w Racie, będący stale pod ogólnym zarządem fachowego kierownika Stacyi keramicznej, został z dniem 1. stycznia 1900 r

zwinięty. Wykształciwszy 20 czeladników i majstrów w sporządzaniu naczynia kamionkowego, t. zw. „kamiennego“, spełnił swe zadanie pomyślnie.

Nowa ta gałąź przemysłu garncarskiego w okolicy tamtejszej wejdzie w życie niebawem. Były bowiem werkmistrz kursu krajowego w Racie, p. Jan Słowicki, zakłada w Potyliczu garncarnię dla wyrobu naczynia kamionkowego.

f) Krajowy Warsztat garncarski naukowy w Toustem, po wykształceniu młodszych sił garncarskich postępowych, dla majoliki tamtejszej okolicy t. zw. „fladrowanej“ t. j. dekorowanej farbami pobiałkowemi, które garncarz, dekorując przedmiot, rożkiem rozlewa — został zwinięty 1. września 1900 r. Kierownik Stacyi zlustrował poprzednio ten Warsztat i stwierdził, że związkowy Warsztat produkcyjny prywatny byłych uczni utrzyma się w Toustem.

Warsztat nowy jest bez przerwy czynny.

g) Krajowej Szkole garncarskiej w Kołomyi udzieliła Stacya keramiczna przepisów techniczno-keramicznych dla sporządzania pieców kaflowych, majolikowych, których rytowany rysunek ma być malowany farbami emaliowemi a reszta powierzchni kafli tylko szklona. Również udzieliła Stacya keramiczna Warsztatowi garncarskiemu w Toustem różnych przepisów technicznych i wskazówek fachowych.

h) Wydziałowi krajowemu, Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych, zakładom przemysłowym i stronom prywatnym udzielała Stacya keramiczna opinii fachowych.

W końcu winienem sprostować omyłki drukarskie zeszłorocznego mego sprawozdania. Mianowicie:

W ustępie I. po słowach: „niemniej zwiedzili“ dodać należy: „fabrykę pieców kaflowych na Kastelówce“.

W ustępie II. a) po słowach: wykładany dotąd na utrzymanie kraj. naukowego Warsztatu garncarskiego“ dodać należy: „w Porembie“.

Edmund Krzen

inż. kierownik Stacyi keramicznej doświadczalnej.

Załącznik do punktu **a)** sprawozdania krajowej keramicznej Stacyi doświadczalnej.

Wykaz

glin i piasków z oznaczeniem ich przydatności do celów keramicznych przemysłowych, za czas od 1. grudnia 1899 do 31. grudnia 1900, zbadanych przez kraj. keramiczną Stacyę doświadczalną przy c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie.

Liczba porządk.	Piasek, glina pochodzi: Gmina	Powiat	Liczba piasku	Piasek do celów keram. przydatny	Piasek do celów keram. nieprzydatny	Liczba glin	Czy glina ta przydatna na: cegły	dachówki zwykłe	dachówki falcowane	rurki drenowe	piece kaflowe	wyroby garncerskie zwykłe	fajans emaliow.	wyroby ogniotrwałe: cegły	wyroby ogniotrwałe: naczynie kamionk.	wyroby ogniotrwałe: inne ogniotrwałe	Przydatne do schudzenia glin tłustych	Nieprzydatne na wyroby keramiczne	Uwagi
1	Bortiatyn (obszar dworski)	Mościska				2	1			1									Znak: 1, zastępuje słowo „tak“.
„	„ „ „	„				1	1	1	1	1	1	1							
2	Gromnik „ „	Tarnów	1	1															
3	Żełdec „ „	Żółkiew				1	1			1									Tylko do wyrobu cegieł i rurek dren.
„	„ „ „	„				1	1	1		1	1								
„	„ „ „	„				3	1										1		
„	„ „ „	„	1	1															
4	Miłków „ „	Cieszanów				1	1												
5	Zapałów „ „	„				1												1	
„	„ „ „	„				1	1			1									
6	Oleszyce „ „	„				1	1			1									
„	„ „ „	„	1	1															
„	„ „ „	„				1	1										1		
7	Oleksieńce „ „	Borszczów				1												1	
8	Dynów „ „	Brzozów				3	1	1	1	1	1	1							
„	„ „ „	„	2	1															
9	Sajków „ „	Rudki				1	1	1		1	1								
10	Staromieście „ „	Rzeszów				1	1	1	1	1	1	1							
„	„ „ „	„				1	1										1		
11	Lwów. — Cegielnia p. J. Schirmera	Lwów miasto				1	1			1									
„	„ „ „	„				1	1				1		1						
12	Budomierz „ (obszar dworski)	Jaworów				2	1				1								
13	Mieczyszczów „ „	Brzeżany				6	1												
„	„ „ „	„				1												1	
„	„ „ „	„				1	1	1	1	1	1	1							
14	Jarosław. — Cegiel. p. T. Kosińskiego	Jarosław				2	1	1	1	1	1	1							
„	„ „ „	„	1	1															
15	Nart nowy „ (obszar dworski)	Nisko				1	1	1		1	1								
„	„ „ „ „	„				1											1		
„	„ „ „ „	„	1	1															Tylko do cegiel.
		Razem . . .	7			36													

Przemysł wełniany na Wystawie światowej w Paryżu.

Wystawa działu tkackiego na powszechnej wystawie w Paryżu pomieszczona była na Polu Marsowem, w lewej części pawilonu przemysłowego. Obejmowała ona wszelkie grupy należące do tego przemysłu, począwszy od surowych materyałów a skończywszy na gotowych ubiorach i strojach.

Wystawa nie była podzielona na grupy, obejmujące przedmioty jednego gatunku, lecz rozdzielona podług państw biorących w niej udział. Każde więc państwo wystawiło osobno swoje surowe materyały, swoje tkaniny, swoje gotowe ubrania i t. d., czyli oddzielnie urządziło zupełną wystawę tkacką swojego przemysłu. Był taki podział niewątpliwie dla urządzających wystawę wygodny, a zapewny i potrzebny z praktycznych względów, aby komisarze poszczególnych państw mogli z góry wiedzieć, jaką rozporządzają przestrzenią i przy innem ugrupowaniu praca ich byłaby większa i trudniejsza, ale też podział ten odebrał wystawie wszelką przejrzystość, ludziom studyującym pewne działy wystawy nadzwyczajnie utrudnił oglądanie i porównywanie przedmiotów wystawionych, a wystawie nadał postać szeregu odrębnych bazarów, w których wszystkiego można dostać, co na ogólne wrażenie z wystawy odniesione ujemnie musiało wpłynąć.

Dodać trzeba, że generalny katalog wystawy ułożony był według działów fabrykacyi i przezto nie był prawie nic pomocny przy zwiedzaniu wystawy, bo chcąc nim się posługiwać, musiałoby się bezustannie od wystawy jednego do drugiego państwa wędrować, informując się zaś z niego przy oglądaniu pojedyńczych wystaw, trzeba było wciąż we wszystkich jego częściach wertować. Katalog był przytem w wielu miejscach niedokładny i błędny.

W sprawozdaniu swojem przyjmę najprostszy, naturalny podział na dwie grupy: materyałów i maszyn i w pierwszej z nich omówię kolejno wyroby wełniane, od surowych włókien począwszy aż do gotowych tkanin, w drugiej maszyny przerabiające wełnę w porządku, w jakim odbywa się przeróbka.

W dziale materyałów wełnianych tylko gotowe tkaniny przedstawione były w sposób godny światowej wystawy. W luźnej wełnie bardzo mało dało się widzieć, n. p. okazów fabrycznej luźnej wełny wcale nie było Piękną kolekcyę wełny surowej, pranej i karbonizowanej, wystawiły wzorowo belgijskie pralnie z okolic Verviers (Collectivité des Laveurs et Carboniseurs de l'arrondissement de Verviers), firma Pollet (Achille & Pierre) z Tourcoing wełnę surową, praną, grępłowaną i czesaną, Voisin & Heu z Elbeuf odpadki wełniane i włókna z nich otrzymane.

Piękne okazy przędzy ozdobnej z wełny owczej, kaszmirskiej, alpaki, mohairu i innych materyałów, wystawiła firma Bloch z Sedanu, przędzę czesankową w naturalnej barwie, farbowaną, mieszaną systemem zwykłym i Vigoureux'a, pokazały firmy Caulliez & Delaoutre z Tourcoing, Gamand & fils z Amiens i inne, przędzę fantazyjną Luglien - Leroy & Cie z Cercamp le - Frévent.

Angielskich i niemieckich przędzalni nie było na wystawie, co ze względu na doniosłość i rozległość tego przemysłu tworzyło na wystawie lukę.

W gotowych tkaninach przeważne miejsce zajęły wyroby wzorzyste z przędzy czesankowej; wyrobów modnych z przędzy grępłowej było znacznie mniej, z sukien bardzo oficie wystawiono sukna uniformowe, sukien nieczesanych (t. z. lodenów),

które w austryackim przemyśle wcale znaczną grają rolę, prawie nie było, tak samo grubych sukien i koców.

Z natury rzeczy najobszerniejszą była wystawa francuskich fabryk (po większej części w zbiorowych wystawach Izb handlowych), bardzo poważnie przedstawiała się wystawa niemiecka, skromniej ale bardzo dobrze austryacka, po za tem znaczniejszy udział wzięły fabryki belgijskie — zresztą wszystkie inne państwa bardzo słabo wystąpiły.

Nietylko najobszerniejsza ale i najdoskonalsza była wystawa fabryk francuskich. Wyroby inne, n. p. niemieckie choć pod względem wykończenia znakomite i niewątpliwie wzorowane na francuskich nie dorównywały im ani ułożeniem wzorów ani doborem barw. Wyroby francuskie z małymi wyjątkami nie były krzyczące, odznaczały się smakiem bardzo poważnym, wzorami skromnymi, doborem spokojnych barw, przeważnie w szarawo-niebieskich odcieniach.

Najpiękniejsze wyroby z przędzy czesankowej na męskie ubrania miały w zbiorowych wystawach Izby handlowe z Elbeuf i Roubaix i osobno kilku fabrykantów z tamtych okręgów. Równie pięknie tkane, lecz nie tak doskonale wykończone, wystawiła Izba handlowa z Vienne (Isére), która miała przeszło 1.000 gatunków (w liczbie tej widziałem kilkanaście silnie spłowiałych, mimo że nie były narażone na bezpośredni wpływ promieni słonecznych). Wystawa ta obejmowała wprawdzie w mniejszej ilości także inne wyroby, wśród których zauważyłem angielskie szewioty z przędzy gręplowej, twardo i wcale nie wzorowo wykończone.

Sukienka z różnobarwnej, w przędzeniu mięszanej wełny (melange) i modne obecnie gładkie t. j. nie wzorzyste materyały w równych kolorach, w wełnie farbowane, zarówno męskie jak damskie, o bardzo ładnem wykończeniu, wystawiła zbiorowo Izba handlowa z Tourcoing, prócz tego firmy Lasbordes z Castres (także szewioty z przędzy czesankowej), Lemonnier fils & Laignel z Elbeuf, Pollet z Tourcoing i inni.

Do najpiękniejszych okazów francuskiego przemysłu wełnianego należały sukienka gładkie, czarne i różnokolorowe, w tkaninie farbowane, na uniformowe ubrania, damskie suknie i t. d. Na pierwszem miejscu podnieść tu należy wystawę zbiorową Izby handlowej w Sedanie z prześlicznie wykończonymi czarnymi wyrobami, dalej firmy Goujon & Bourgeois z Elbeuf (sukna gładkie na męskie i damskie ubrania i uniformowe), Lecorneur frère, fils & Cie z Elbeuf (sukienka farbowane w sztuce), Nioret & Boulet z Elbeuf (prześlicznie apretowane sukna uniformowe), Robert & fils z Sedanu (sukna czarne i kolorowe).

Ostatniem słowem apretury i przez żadną inną fabrykę nie doścignięta była wystawa firmy Montagnac & fils z Sedanu, obejmująca farbowane w sztuce tkaniny na zimowe wierzchnie okrycia z wełny owczej, wielbłądziej i kaszmirskiej o niezrównanej miękkości i piękności.

Wreszcie uwagi godną była zbiorowa wystawa fabrykantów kocyków wełnianych wzorzystych na łóżka z Orleanu, o pięknych barwach i wzorach.

Drugie miejsce po francuskich przyznać należy niemieckim wystawcom. Tak ilość jak i jakość okazów zapewniły im pierwsze miejsce z pomiędzy zagranicznych fabrykantów. Bardzo dobre wyroby z przędzy czesankowej wystawiły firmy Meyer z Akwizgranu, Bedburger Wollindustrie z Bedburg, Cupper Sohn z Akwizgranu; ta ostatnia miała także bardzo ładne szewioty angielskie i ślicznie wykończone czarne sukna. Delius z Akwizgranu wystawił sukienka damskie jednokolorowe w pięknym doborze barw, Kesselkaul Enkel z tego samego miasta wyborne sukna uniformowe.

Z austryackich fabrykantów pierwsze miejsce zajęli berneńscy. I tak czarne korty z przędzy czesankowej i wyborne w sztuce farbowane sukna, mieli Auspitz & Enkel i Redlich, materyały czesankowe na męskie ubrania bardzo dobre wystawili Bauer & Ornstein, Kohn i Brüder Schöller, wyroby męskie w tanich a gustownych

gatunkach Löw Beer Söhne. Z innych miejsc fabrycznych wystawili Baur z Insbruku dobre sukna nieczesane (lodeny), Kurz z Jägerndorfu różne tkaniny na męskie ubrania, nieszczególnie wykończone i niewiadomo po co posłane na wystawę, tak samo Quittner & Sohn z Opawy. Z Białej bardzo ładne materyały męskie i sukienka damskie miał Sternickel & Gülcher.

Były jeszcze wystawione wyroby angielskie i belgijskie, lecz w tak małej ilości, że nie mogły dać należytego pojęcia o potężnym przemyśle wełnianym tych państw.

Wystawki wyrobów bułgarskich, greckich, rumuńskich i t. d. świadczyły, że przemysł ten zaczyna się tam silnie rozwijać, dzięki rozumnej wewnętrznej polityce, która rozumie że przemysł jest najważniejszą dźwignią dobrobytu, nie oddaje go na łup władz podatkowych i nie gnębi twardemi ustawami przemysłowemi, lecz, otaczając go życzliwą opieką i troskliwą a wydatną pomocą, stara się wątłą zrazu roślinkę w silne wychodować drzewo. A u nas?

Kończąc sprawozdanie o wystawie wyrobów wełnianych, niepodobna pominąć wystawy tkanin nieprzemakalnych pod nazwą „Drap de Suède“ firmy Hennequin & Dugrais z Paryża. Zazwyczaj impregnowanie sukna ciałami, niedopuszczającemi wody, czyni je twardem, sztywnem, robi je tłustem i nie miłem w dotknięciu, a gdy sukno tych wad niema, to zawsze jest tylko niedostatecznie nieprzemakalne. Wystawiane tkaniny wspomianej firmy niczem nie zdradziły, że są impregnowane, były miękkie, przyjemne w dotknięciu, cienkie, a mimo to zupełnie nieprzemakalne, gdyż rozwieszone poziomo i nalane wodą, całą godzinę wisiały nie przypuszczając ani kropelki; miały przytem tę wyborną własność, że były przewiewne t. j. z łatwością przepuszczały powietrze, niedopuszczając tylko wody.

Dział maszyn dla przeróbki włókien wełnianych był tak słabo reprezentowany, że żadnego nie mógł dać wyobrażenia o potężnym rozwoju tego obecnie kwitnącego przemysłu. W dziale maszyn przędzalniczych wystawił francuski fabrykant Alexandre, père & Antoin z Harecourt garnitur gręplarek do wełny zwykłej, niczem wybitnem nie wyróżniającej się konstrukcyi, a do tego nie będący w ruchu. W przeciwieństwie do tego, wystawiła firma angielska Platt Brothers & Cie, Limited, z Hartford Works, kompletną przędzalnię wełny, składającą się z wilka, trzech gręplarek i selfaktora, które w oczach publiczności przerabiały białą wełnę. Interesujący był sposób przerabiania wełny na gręplarkach i przeprowadzanie jej z jednej maszyny na drugą. Na pierwszej maszynie przyrząd automatycznie działający odważał i układał wełnę, która następnie z maszyny wychodziła w formie wstęgi, nawijającej się na cewkę. Skoro cewka była pełna, przyrząd również automatyczny odsuwał ją, podsuwając równocześnie pustą cewkę i równocześnie dając o tem robotnikowi dzwonkiem sygnał, żeby cewkę pełną wyjął i u drugiej gręplarki założył. Na tej maszynie cewki pełne, w liczbie kilkunastu obok siebie umieszczone, odwijały się równocześnie, dostając się pod walce gręplarki. Z drugiej maszyny wychodziła wełna także w postaci wstążki wprost do trzeciej gręplarki, gdzie równolegle składana (≡) na ruchomym stole, wchodziła pomiędzy walce. Ten sposób przerabiania zapewnia wyborne wymięszanie wełny, stosować się jednak daje tylko do dużych ilości, gdyż na końcu pozostawać muszą znaczne ilości nieprzerobionej wełny na cewkach drugiej maszyny.

Znakomite miejsce i co najmniej równorzędne z najpierwszemi firmami, zajęła na wystawie szląska fabryka G. Josephy's Erben z Bielska (dla objaśnienia geograficznego położenia Bielska dodano w nawiasie w generalnym katalogu „Siberie“), z trzema gręplarkami i selfaktorem. Gręplarki wyposażone były do automatycznego ważenia i nakładania wełny na pierwszą gręplarkę, do automatycznego przenoszenia jej w formie taśmy z pierwszej na drugą i z drugiej na trzecią maszynę.

Wykonanie wszystkich części było tak dokładne, staranne i rzec można eleganckie, że nie miało pod tym względem nic równego na wystawie. Przy selfaktorze tej firmy uwagi godnym był sposób równoczesnego smarowania wszystkich wrzecion za pomocą paska filcu, napojonego tłuszczem, który za pomocą śrubki dał się przyciskać do wrzecion, przez co smarowanie stosownie do potrzeby może być obfitsze lub słabsze. Sposób ten z jednej strony zaprowadza bardzo znaczną oszczędność w smarowidle, z drugiej zapobiega prędkiemu zużywaniu się wrzecion, gdy każde z nich pozostawione jest wyłącznie tylko pamięci i uwadze niezawsze starannego i troskliwego robotnika.

Interesująca była maszyna belgijskiej firmy „Société anonyme Célestin Martin“ z Verviers do robienia dwukolorowej przędzy o 2 bębnach nad sobą umieszczonych, które równocześnie gręplowały wełnę o 2 odrębnych barwach i podsuwały ją pod jeden przyrząd rozdzielający, przez co powstawały pasma, a następnie przędza złożona z dwóch oddzielnych barw, zupełnie odmienna od jednolitej mieszaniny (melange), a także od przędzy skręcanej z 2 nitek różnej barwy. Żałować należy, że nie było nigdzie wystawionych okazów tkanin z takiej przędzy wyrobionych, aby można było widzieć, jakie będzie zastosowanie jej w przemyśle. Co do samej maszyny można było zrobić zarzut zbytniego skomplikowania w zestawieniu, przez co dozór w czasie roboty jak i rozbieranie do czyszczenia a następnie zestawienie walców musi być utrudnione.

W maszynach dla tkactwa wełnianego panowało na wystawie zupełne ubóstwo, gdyż były zaledwie cztery krosna mechaniczne, z tego dwa wyrobu firmy „Société anonyme vervietoise“ z Verviers, niczem wybitnem się nie odznaczające i 2 krosna firmy Gülcher & Schwabe z Białej, które również nic nadzwyczajnego i nowego nie przedstawiały, ale mimo to górowały nad belgiejskiemi, robiąc 110 rzutów na minutę bez rwania nitek osnowy i robienia błędów w wątku, podczas gdy tamte, znacznie wolnej idąc, wciąż się zatrzymywały z powodu urywania się osnowy.

Maszyny służące do wykończenia były bez wyjątku nieczynne i z powierzchownego oglądania ich nie można było wyrobić sobie zdania o ich wartości. Uwagi godne były maszyny do czesania sukna firmy „Grosselin pére & fils“ z Sedanu, gdzie zamiast ostu sukienniczego zastosowano obicia iglaste, podobne jak w gręplarkach.

Praktyczną w pomyśle była także postrzygarka podłużna firmy „G. Josephy's Erben“ z Bielska, w której strzydz można luźno złożone sukno w przeciwieństwie do maszyn obecnie używanych, mogących strzydz tylko sukno nawinięte poprzednio na walec, przez co robota trwa dłużej, sztuka musi mieć ograniczoną długość, gdyż inaczej nie zmieści się na walcu, a co gorsza końce tkaniny nie dają się wystrzydz.

Z wynalazków nowych, nie odnoszących się specyalnie do tkactwa wełnianego lecz mających dla tkactwa ogólne znaczenie, były następujące:

Wystawione przez „Société alsacienne de constructions mécaniques“ z Paryża 2 warsztaty do tkanin bawełnianych systemu Northropa, wymieniające w tkającem czółnie bez pomocy tkacza puste cewki na pełne w ciągu ruchu t. j. bez zatrzymania warsztatu i przerwy w robocie. Zamiast skrzynki czółenkowej, znajduje się z jednej strony lady bęben z pełnemi (t. j. nawiniętemi przędzą) cewkami, które tkacz, nie mający w czasie ruchu warsztatu nic do czynienia i mogący przez to naraz kilkunastu warsztatów doglądać, podczas ruchu bez żadnych trudności na zapas po kilka naraz zakłada. Gdy wątek na cewce w czółenku się kończy, przyrząd czuwający nad tem — zamiast wstrzymać warsztat, tak jak to jest przy innych warsztatach obecnie urządzone — wprawia w ruch odpowiednio urządzony mechanizm, który w chwili, gdy czółno do końca lady dochodzi, chwyta jedną cewkę z bębna i wciska ją w czółno wypychając równocześnie próżną cewkę — i tak bez zatrzymania się warsztat nieustannie pracuje. Druga jeszcze doskonalsza konstrukcya nie dopuszcza do zupełnego wyczer-

pania się przędzy na cewce (bo przez to w tkaninie tworzą się błędy wskutek braku kawałków wątka), lecz cewkę z kilkoma jeszcze warstewkami przędzy wymienia na pełną.

Te same warsztaty miały jeszcze urządzenie, wstrzymujące ruch w chwili zerwania nitki osnowy, które polegało na tem, że cienka i lekka blaszka luźna na nitce zawieszona (na każdej nitce osnowy wisiała taka blaszka) w chwili zerwania się nitki spadała, wprawiając w ruch przyrząd zatrzymujący natychmiast warsztat tkacki.

Warsztaty Northropa są obecnie największym tryumfem mechaniki tekstylnej, wymagają jednak bardzo dokładnego zestawienia wszystkich mechanizmów i użyć się dają tylko do przeróbki silnych materyałów.

Austryacka firma „Hohlbaum & Cie“ z Jägerndorfu wystawiła warsztat do bawełny z przyrządem elektrycznym, wstrzymującym warsztat w razie zerwania się nitki osnowy, który doskonale działał.

Powszechną uwagę zwracała wreszcie maszyna firmy „The Millar Loom Company Limited“ z Londynu, która robiła materye na ubrania nie sposobem tkackim ani pończoszkowym, lecz na podobieństwo maszyny do szycia spajała luźno na sobie leżące nitki, skrzyżowane ze sobą jak osnowa i wątek w zwykłych tkaninach. Maszyna ta zupełnie odmiennej niż warsztaty tkackie konstrukcyi, olbrzymio je przewyższa szybkością roboty i skoro się rozpowszechni i wytworzy nowe, przez modę zastosowane wzory — stosowne do swej konstrukcyi — może w przemyśle tekstylnym bardzo doniosłą rolę odegrać.

W wolnych od studyów tkackich chwilach zwiedzałem resztę wystawy, muzea paryskie, muzeum porcelany w Sèvres i pracownię gobelinów w Paryżu.

St. Anczyc.

Sprawozdanie

kierownika kraj. keramicznej Stacyi doświadczalnej z wyjazdu i pobytu na Wystawie paryskiej powszechnej 1900 r.

Z polecenia Wydziału krajowego i przy poparciu zasiłkiem z funduszu przemysłowego dla zwiedzenia tegorocznej Wystawy światowej, badałem w Paryżu postęp przemysłu keramicznego na zagranicznych wyrobach Wystawy. Nie tu miejsce opisywać Wystawę keramiczną bliżej, które państwo i co wystawiło; jednak winienem szczególnie zaznaczyć dla scharakteryzowania ważności przemysłu keramicznego w kraju fakt, że wystawa wyrobów przemysłu keramicznego na tegorocznej Wystawie celowała pierwszorzędnie, nie tylko mnogością wyrobów, ale i znakomitą jakością, tak pod względem technicznym, jak i dekoracyjnym, wpośród innych gałęzi przemysłu Wystawy paryskiej.

Porcelana, fajans wykwintny (Steingut), fajans emaliowany ozdobny, majoliki zwykłe, majoliki ze szkliwem połyskującem metalicznem (Majolika mit Lüsterglasur), wyroby kamionkowe ozdobne (Steinzeugmajolikawaare), syderolity, terakoty, wyroby dla przemysłu budowlanego, jak: cegły zwykłe, profilowe, okładzinowe, szamotowe, szklone i emaliowane, dachówki, rurki drenowe, rury kamionkowe, zlewy, płyty ścienne, sgrafita, majoliki fasadowe i ścienne, piece kaflowe i kuchnie, wyroby garncarskie zwykłe ze szkliwem glejtowem — oto rodzajowy spis wyrobów wystawionych.

Po tym ogólnym przeglądzie dodam, że najwięcej było wyrobów z glin ogniotrwałych, a pomiędzy nimi najwięcej porcelany zdobionej i majoliki z glin ogniotrwałych, białych. Pięknie i imponująco swą ilością i jakością był zastąpiony przemysł glejtowych wyrobów emaliowanych, zdobionych, które wyroby zapełniały cały prawie parter pawilonu włoskiego i we wielu innych były wystawione.

Dla naszego kraju, który gliny porcelanowej zupełnie nie posiada, gliny dla fajansu wykwintnego (Steingut) mało, a natomiast gliny marglistej dla fajansu emaliowanego w obfitości w bardzo wielu okolicach, jest to wskazówką, ażeby wprowadzić w kraju fajans emaliowany, artystyczny i użytkowy, jako nową gałąź produkcyi.

Liczne i piękne okazy Wystawy majoliki budowlanej, zastosowanej do fasad i ozdób ścian, powinny zachęcić architektów naszych do naśladownictwa, zaczem przemysł majoliki budowlanej mógłby się rozwinąć w kraju.

Ujemną stroną Wystawy była mała ilość wyrobów dla przemysłu budowlanego zwykłego (wyjąwszy szamotowych), a prawie całkiem nie był reprezentowany przemysł garncarski wyrobów kuchennych tak z glin ogniotrwałych jak i zwykłych.

Silenie się przesadne w zdobieniu wyrobów keramicznych rządowych fabryk porcelany, jak w Sevres, Meissen, Charlottenburg i t. d., ażeby widza zająć głównie powierzchownością estetyczną przedmiotu, wprowadziło tak częstą zmianę kształtu i dekoracyi wyrobów keramicznych, że dziś stały się one modą, a to nietylko dla wyrobów luksusowych, ale i dla wyrobów codziennego użytku. Dla pierwszych ma częsta zmiana kształtu i dekoracyi uprawnienie

i służy do podniesienia przemysłu keramicznego artystycznego, dla drugich zaś t. j. dla wyrobów użytku codziennego jest przyczyną upadku mniejszych, nierządowych fabryk porcelany, fajansu wykwintnego i t. d. Dla zamożnych zaś fabryk jest powodem obniżenia dochodu, ponieważ fabryka wysprzedawać musi niemodny towar użytkowy za bezcen.

Ten szkodliwy objaw stosowania przesadnej mody do serwisów stołowych, umywalń i t. d., jasno się przedstawiał na wyrobach porcelanowych i fajansu wykwintnego tegorocznej Wystawy paryskiej. Było tych wyrobów bardzo wiele o najróżnorodniejszych kształtach i dekoracyi, natomiast mało ich okazywało postęp technicznej i praktycznej wartości.

W czasie podróży do paryża na Wystawę powszechną zwiedziłem 5. października 1900 r. „Narodowe Muzeum szwajcarskie“ w Zurychu, gdzie natrafiłem na ludowe majoliki garncarskie, zupełnie równe tak pod względem technicznym jak i dekoracyjnym majolikom ludowym ś. p. Aleksandra Bachmińskiego względnie t. zw. „majolikom kołomyjskim“. Kolekcya tych ludowych majolik składa się z miseczek, dzbanków, kubków i t. d. w liczbie dwudziestu kilku sztuk. Pochodzą one z garncarni w Szwajcaryi niemieckiej i noszą datę wyrobu 1761, wyrytą na jednej sztuce.

Zwróciłem przeto uwagę, w Muzeum zurychskiem ze mną obecnych: Prezesa, Wiceprezesa i Kustosza „Miejskiego Muzeum przemysłowego we Lwowie“, na te wyroby jako na fakt, bardzo obchodzący nasz przemysł krajowy.

Uchylają one zdanie dotąd ogólnie rozpowszechnione, jakoby majolika Aleksandra Bachmińskiego i ich charakterystyczna dekoracya były naszego ludu wytworem.

Zdanie to rozpowszechniło się było po krajowej wystawie lwowskiej 1877 r., na której wyroby Aleksandra Bachmińskiego odznaczone zostały medalem, a nadto ich cały zasób zakupiony został do Muzeów krajowych, zbiorów prywatnych i austryackiego Muzeum dla sztuki i przemysłu we Wiedniu.

By rzekomej zaś majoliki i stylu dekoracyjnego Bachmińskiego nie zatracić, ma obowiązek, statutem oznaczony, kraj. szkoła garncarska w Kołomyi je pielęgnować i uszlachetniać.

Ponieważ wyroby Muzeum zurychskiego zupełnie są równe majolikom ś. p. Bachmińskiego, tak co do ornamentyki, rytowanej w pobiałce białej do czerwonego czerepu, niemniej co do malowania trzema farbami podszkliwnemi t. j. żółtą, zieloną i brunatną, a w uwzględnieniu, że one były wyrabiane w Szwajcaryi już w r. 1761, przeto majoliki i rzekomy styl ś. p. Aleksandra Bachmińskiego nie są oryginalne krajowe, ale przedostały się do nas z zachodu Europy, zapewnie z Szwajcaryi. Tam bowiem istnieją po dziś dzień fabryki i garncarnie, wyrabiające charakterystyczną majolikę szwajcarską podszkliwną. Rysunek jej jest rytowany w pobiałce czarnej do czerepu czerwonego i malowany więcej niż trzema farbami. Tę majolikę wprowadzono w Szwajcaryi zapewne po zarzuceniu dzisiejszej majoliki, u nas nazwanej majoliką Bachmińskiego.

Zamiarem jest też zarządu „Miejskiego Muzeum przemysłowego we Lwowie“ uzyskać kopię tych majolik ludowych szwajcarskich z 1761 r. z Muzeum zurychskiego, by je majolikom naszym przeciwstawić i wykazać, że są zupełnie równe majolikom garncarza ś. p. Aleksandra Bachmińskiego, zmarłego około 1885 roku w Kossowie.

Edmund Krzen,
inż. kierownik Stacyi keramicznej doświadczalnej.

Sprawozdanie

kierownika krajowej szkoły stolarskiej w Stanisławowie z pobytu na wystawie paryskiej w r. 1900 w zakresie przemysłu meblowego.

Dział meblowy na wystawie paryskiej należał do najwspanialszej grupy i był może najbardziej zajmującym i nęcącym każdego widza, posiadającego choć trochę smaku estetycznego i pragnącego piękna w urządzeniu ogniska domowego.

W sześciu wielkich piątrowych pałacach na Esplanadzie Inwalidów, połączonych ze sobą w taki sposób, iż tworzyły właściwie dwa wielkie skrzydła pałacowe, pomieszczono wszystko, co dotyczy ozdoby mieszkania, a więc przeważnie wyroby artystycznego przemysłu meblowego. Całe lewe skrzydło pałacowe zajęli fabrykanci francuscy, prawe zaś wystawcy zagraniczni. Francuzi, mając do dyspozycyi tyle miejsca, ile razem wszystkie inne państwa zagraniczne, wystąpili w pokaźnej liczbie ze swoimi wyrobami i można się było łatwo zgubić w tym nieskończonym labiryncie najrozmaitszych sal i galeryj, podzielonych na setki interieurów pojedynczych wystawców.

Całość w sekcyi francuskiej przedstawiona była w dwóch częściach, z których pierwszą stanowiły zabytki sztuki meblowej z dawnej przeszłości narodu w stylach Ludwików VII (barok) XV (rokoko) XVI (zopf) i w stylu cesarstwa (empire). Są to wspaniałe, zbytkowne i oryginalne okazy dawnych mebli, przeważnie z mahoniu i palisandru, ozdobionych złoconą ornamentacyą z bronzu i kryształów a pokrytych cudownymi gobelinami.

Drugą część przedstawiały rzeczy najnowsze, a więc w przeważnej części meble, będące wyrazem rozwoju sztuki meblowej w ostatniej chwili t. j. w stylu „modern“ czyli secesyi. Zasady tego nowego stylu są następujące: budowa sprzętu ma odpowiadać wyraźnie jego celowi, konstrukcya budowy prosta, zupełny rozbrat z wszystkiemi prawidłami i motywami, wziętemi z architektury do budowy mebli, piękny rozkład płaszczyzn, drzewo w naturalnych kolorach, albo też w śmiało zestawionych barwach jak: czerwone, zielone, żółte, niebieskie, ozdoby zaś zredukowane do minimum, a jeżeli przychodzą już przy meblach luksusowych, to są wyraźną kopią naturalistycznie rzeźbionych motywów, żywo wziętych z przyrody, ze świata roślinnego i zwierzęcego. Każdy sprzęt swoją całością a nie drobnymi szczegółami ma wywołać miłe wrażenie.

Jakkolwiek styl ten wyrabia się w chwili bieżącej, to wystawa mebli i całych urządzeń mieszkań w Paryżu, a wszczególności interieury w pawilonie secesyjnym p. Binga, wskazują, z jaką szykością przyjął się ten nowy styl, jak podniósł poziom upadającego przemysłu artystycznego, ile wprowadził polotu fantazyi do stolarstwa artystycznego, wprowadzając w miejsce przestarzałych motywów, motywa nowe. Czy jednak styl ten utrzyma się dłużej i rozpowszechni się tak silnie jak n. p. renesans, tego dziś jeszcze stanowczo twierdzić nie można.

Pomiędzy lepszymi meblami w nowym stylu francuskich fabrykantów, odznaczyły się także wyroby firmy Charles Plumet i Tony Selmersheim, a najbardziej imponowały meble Maison Majorelle, tylko niestety bajecznie drogie, tak, że do mieszczańskich domów w ogólności nie mogą mieć przystępu. O wiele wyżej pod względem praktycznego zastosowania odznaczył się francuski interieur

wystawiony przez firmę Damon i Colin. Pojedyncze przedmioty odznaczały się wyraźnie prostą i odpowiadającą celowi budową, ramy a nie deski tworzyły podstawę konstrukcyi budowy sprzętu, a skromność w ornamentacyi odnosiła się tylko do konieczności ozdoby większych płaszczyzn, stanowiących wnęki drzwi i ram.

W wyrobach włoskich, przeładowanych w rzeźby, przebija się wyraźnie, że nie artyści stolarze są twórcami sztuki meblowej, lecz rzeźbiarze. Wyroby ich, nadesłane przez różne firmy z Turynu, Wenecyi i Medyolanu, przeważnie w stylach renesansu i baroku, robiły wrażenia przesadnego przepychu. Bardziej odpowiadające celowi, a zastosowane do rozmaitych stopni zamożności, były meble nadesłane z Anglii. Firma Waring i Gillow w Londynie miała własny pawilon, do pałacu wystawowego dobudowany, w którym przedstawiono sypialnię, jadalnię salon i pokój mieszkalny. Meble w tych interieurach, przedstawione w nader harmonijnie zestawionych grupach, odznaczały się wytworną elegancyą; każdy sprzęt miał na oku wygodę i celowość, właściwe wyrobom angielskim.

Niemcy odznaczyli się nowym sposobem zdobienia płaszczyzn drzewnych, zwanym „ksyleptikon“, za pomocą wyżerania piaskiem albo kwasem miękkich warstw słojów drzewnych, przez co występują twarde warstwy słojów i tworzą pewną dekoracyę. Tam zaś, gdzie płaszczyzna drzewa nie odznacza się ładnym słojem, używa się pomocy blaszanego szablonu z wyciętym ornamentem naturalistycznie stylizowanego rysunku kwiatu albo liści rośliny. Z meblami tego rodzaju wystąpiły spokrewnione warsztaty dla sztuki i rękodzielnictwa w Monachium, tudzież fabrykanci z Darmstadu i Berlina.

Nowość ta nadaje się jednak tylko do mebli tańszych, nie odpowiada wszakże meblom lepszego gatunku, a to z tego powodu, że wykonany takim sposobem ornament nie przedstawia żadnej artystycznej wartości, a w dodatku w wyżarte wgłębienia wtłacza się łatwo kurz, z którego mebel nie łatwo oczyścić. Najbardziej odznaczała się z wyrobów niemieckich sala przyjęć, wykonana przez artystów w Darmstadzie według projektu znanego wiedeńskiego architekty J. M. Olbricha.

Przemysł meblowy austryacki był niemniej bogato od innych państw reprezentowanym i odznaczył się pięknie świeżością i wzdziękiem linii w utworach nowego stylu. W meblach wiedeńskich uwydatnia się wyraźnie charakterystyka odrębnego kierunku modernistycznego, zwanego dumnie przez Wiedeńczyków „Wiener-stil“.

Głównym okazem był interieur wiedeński, wykonany przez firmy: Albert Klöpfer, R. Ludwig, L. Schmidt i A. Vogl według projektu architekty Olbricha, odznaczającego się wielką pomysłowością, odpowiadającą w zupełności warunkom naszych pomieszkań i wymaganiom komfortu.

W galeryi przemysłu artystycznego na Esplanadzie Inwalidów, w sekcyi austryackiej, wystąpiły także niektóre rządowe szkoły zawodowe dla przemysłu drzewnego, między innemi umieszczono i pawilonik Zakopański. Wyroby tych szkół wykonane były przeważnie w stylach historycznych, jak: kopia pokoju Maryi Teresy w Schönbrunie i pokój w stylu empire c. k. Ministeryum wyznań i oświecenia, gotycki portal w Hohensalzburgu, dalej sala w zamku Reiffenstein albo pokój książęcy w zamku Lichtensteina, wreszcie pawilonik Zakopański. Dały one nowy dowód, że w szkołach dla podniesienia artystycznego przemysłu bardzo wiele się robi.

Interieur czeski, wystawiony przez Izbę handlową i przemysłową w Pradze, dał dowód, że stolarze czescy mają się czem poszczycić na targu światowym i w niczem nie stoją niżej od fabrykantów innych państw.

Wyroby węgierskie były w Paryżu również w dość pokaźnej liczbie reprezentowane. W całym szeregu interieurów, zapełnionych meblami różnej warto-

ści, były niektóre bardzo starannego i prawdziwie artystycznego wykończenia. Nie brakło też rzeczy zupełnie nowych, zalecających się oryginalnością i smakiem.

Amerykanie zaimponowali praktycznemi urządzeniami biurowemi, chociaż strona artystyczna w meblach amerykańskich była w bardzo małej części uwzględnioną.

Państwa Szwajcarya, Dania, Holandya, Rosya i Hiszpania były pojedynczymi, częściowo wcale dobrymi meblami reprezentowane, jednakowoż bez żadnych nadzwyczajności.

W końcu nie można pominąć tak powszechnie używanych mebli z giętego drzewa, które były reprezentowane przez firmy braci Thonetów, jako założycieli i Jakóba Kohna, tudzież przez akcyjne Towarzystwo dla wyrobu giętych mebli w Ungvar na Węgrzech.

Wystawa firmy Thonet złożoną była z części nowszego kierunku tego przemysłu i części retrospektywnej, w której przedstawiono cały rozwój produkcyi giętych mebli od samego początku, t. j. od roku 1839 aż do roku 1900.

Część nowszą przedstawiał wspaniały salon, wykonany według projektu architekty i profesora D. Avanzo, trzymany w stylu praktycznego nowego kierunku a złożony z bardzo wielu przedmiotów, które odznaczały się wyraźnie systemem, właściwym wyrobem mebli Thonetów. Szczególnie uwagi godną jest ta okoliczność, że w większości przedmiotów nietylko okrągły, albo graniasty gięty pręt ale także i gięta deska wchodzi w strukturę sprzętu. Ten nowy kierunek techniki, wynaleziony przez Augusta Thoneta, umożliwia nadanie giętym meblom nietylko lekkiego a solidnego wyglądu, ale czyni je stylowymi i oryginalnymi, zwłaszcza, że nowe prądy w przemyśle meblowym nakłaniają się w zupełności do form giętych mebli.

Obserwując te potężne wyniki pracy i postępu przemysłu artystycznego, przedstawione przez większe państwa na tym turnieju wszechświatowym, mimowoli nasuwało się pytanie — gdzie my z naszym przemysłem krajowym, gdzie skutki naszej tyloletniej mozolnej pracy? I jakkolwiek z żalem, ale bezstronny krytyk inaczej powiedzieć nie może, tylko, że zniknęliśmy zupełnie i nie było nas tam wcale.

Bo czyż pawilonik Zakopański, wystawiony ofiarnością funduszu krajowego, a będący tylko dziełem znakomitej jednostki i to Dyrektora szkoły, można uważać za kwitnący przemysł meblowy w naszym kraju? Zdaje mi się że nie. A więc gdzież nasi przemysłowcy, artyści, meblarze? Czyżby ich nie było wcale w naszym kraju? I to nie! Oni są, ale im brak jeszcze wiele — bardzo wiele. Brak im przedewszystkiem tej wielkiej wiedzy fachowej, tego sprytu przemysłowego, tej przedsiębiorczości, jakiemi rozporządzają nasi nieprzyjaciele. Brak im także tych milionów, na których opiera się głównie cały postęp i powodzenie, a w końcu brak im może — i lepszej opieki u tych, którym podniesienie przemysłu krajowego więcej na sercu leżeć powinno. Cóż więc robić dalej wobec tego faktu, że jesteśmy w tyle od innych o całe lat dziesiątki i że gdy u nas wszystko idzie powolnym krokiem, nasi nieprzyjaciele pędzą i — pędzą z szybkością elektryki dalej i dalej?

Nie moją jest rzeczą rozbierać tę kwestyę na tem miejscu, zresztą nie czuję się nawet do tego powołanym.

Jedno wszakże z wystawy paryskiej wyniosłem przeświadczenie, a tem jest „wiara we własne siły“. Pracujmy dalej, każdy w swoim zakresie działania, ale z większą energią, z większą wytrwałością, a w pełnej nadziei, że może — kiedyś lepszy promień światła i dla nas zaświeci.

Eustachy Merunowicz.

Sprawozdanie

kierownika krajowej szkoły stolarskiej w Kalwaryi, Władysława Niemczynowskiego, z podróży na wystawę światową w Paryżu, na podstawie rozp. Wydziału krajowego z dnia 10. lipca 1900 do l 37.984 w czasie od 3. do 28. sierpnia 1900 odbytej.

Podpisany, otrzymawszy subwencyę krajową w kwocie 500 koron, odbył podróż na wystawę w czasie feryj wakacyjnych, tj. w sierpniu i bawił od 9. do 24. sierpnia na wystawie, robiąc studya w dziale wyrobów drzewnych. Z powodu ogromu pojedynczych działów, musiał się podpisany ograniczyć tylko do wyrobów meblowych, a to dla tej mianowicie przyczyny, iż czas 16-dniowy nie mógł wcale na dokładniejsze a więcej działów obejmujące studya wystarczyć. Odległość bowiem pojedynczych pawilonów, a i ogrom wystawionych przedmiotów, pozwalał zaledwie na bardzo pobieżne przeglądnięcie odnośnych działów. Przytem zaznaczyć trzeba, iż studya te swobodnie można było robić tylko w czasie od godz. 8. do 11. rano, poźniej bowiem natłok w pawilonach panował tak wielki, iż zaledwie przepchać się było można. Również parę dni zabrało zwidzanie osobliwości Paryża, Wersalu i muzeum Louwru — przeto czas pozostały bardzo był ograniczony.

Powyższe okoliczności spowodowały, iż sprawozdanie to tylko dział meblowy obejmować będzie.

Już pobieżny przegląd działu umeblowań i tkanin przekonał podpisanego, iż obecna wystawa światowa przyniosła ze sobą ogromne zmiany w rysunku budowy mebli, wywołanych modernizmem, a nowe te formy, obok drobno reprezentowanych mebli w dotychczasowym guście — bardzo silnie w dziale tym reprezentowane — wykazują, po dokładnem ich przestudyowaniu, iż pomimo wielu, wielu w tej mierze usiłowań, nie przyniosły one jeszcze żadnego wybitnego i pewnym stałym kierunkiem odznaczającego się stylu meblowego. Zdobywają sobie jednak gwałtownie coraz szersze zastosowanie w całym postępowym świecie.

Wszelkie dotychczasowe usiłowania w tym kierunku przedsięwzięte — po większej części próby — zaznaczają się przeważnie użyciem motywów, pochwyconych z rozmaitych epok stylowych, japońszczyzny — zanadto bijących w oczy — lub kształtów egzotycznie wybujałych. Przy tem przeważa także gdzieniegdzie charakter narodowy twórców — zwłaszcza niemieckie wyroby swą potrzebą wygody — przy wybujałych kształtach, które chwalićby się same chciały, oraz angielskie (nawiasem mówiąc, bardzo słabo reprezentowane), które swą prostotą, obok dobrze obmyślanej użytkowości, skromnie na boku stojąc, prym jednak na wystawie wodzą.

Austrya z Węgrami (przeważnie Wiedeń i Budapeszt) również nie pośledną rolę grają — formy bowiem w wystawionych meblach użyte przeważają prostotą linij.

W ogólności z wystawionych okazów widać, iż styl modernistyczny (jeśli go w ogóle stylem nazwać można) przetrawia się dopiero w formach z innych stylów lub z świata wybujałej fantazyi pochwyconych. Dlatego te, gdzieniegdzie

użyte motywa zadziwiają nieraz i przypominają czasem usiłowania pierwszego człowieka nad zbudowaniem potrzebnego mu sprzętu

Przeglądnąwszy poszczególnie wszystkie użyte, a do rozwiązania problematu „stworzenia odrębnych i z pod wpływu klasycyzmu usuniętych form modernistycznych“ dążące sposoby — można je podzielić na grupy a mianowicie:

1. Formy z zastosowaniem li tylko linij prostych, występujące przeważnie w sprzętach angielskich.

2 Formy o liniach prostych z zastosowaniem linij krzywych w podziale fryzów drzwi, nasad i oparć.

3. Formy o wygiętych liniach i krzywiznach konturów sprzętu, przy zastosowaniu płaszczyzn prostych i równych.

4. Formy o liniach zupełnie krzywych tak w konturach, jak i w płaszczyznach sprzętu.

Dwie ostatnie grupy podzielićby można na takie, gdzie wykończenie z pomocą techniki czysto stolarskiej przeprowadzone zostało, i na takie, które w przeważnej części z pomocą techniki snycerskiej tj. z pomocą piłki, dłuta i raszpli wykończone zostały.

Do tych ostatnich należą wyroby wystawione przez wystawców niemieckich z Berlina, a sporządzone na podstawie rysunków Henryka van de Velde z Brukseli, w których przebijają się motywa zaczerpnięte gdzieś ze świata roślinnego i zwierzęcego zarazem, a przypominające niby jakieś korzenie roślin, nogi i dziuby ptaków lub powiązane odnóża polipa. Podobnych usiłowań przedstawiono i więcej, nie będę się jednak nad niemi rozwodził, gdyż uważam je za wybujałe twory fantazyi o bardzo niespokojnych formach.

Przechodzę obecnie do form najsympatyczniej użytych, a to do form o płaszczyznach prostych z zastosowaniem krzywizn w konturach, jużto we wszystkich częściach jużto pojedynczo zastosowanych.

I tu użyte motywa przypominają nam również linie, częściowo ze świata roślinnego zaczerpnięte, a przedstawicielami tego kierunku są prof. Józef Hofman w Wiedniu, Wiegand w Budapeszcie, Olbrich w Darmstadzie, oraz wielu architektów i rysowników francuskich.

Wystawione w tym guście wyroby odznaczają się bardzo często miłym wyglądem i artystycznym, zmodernizowanym smakiem, efekt zaś w tychże wywołują nietylko same linie, wchodzące do rysunku mebla – ale i kolory użytego do wyrobu drzewa, użyte do wykończenia okucia, szkła, rzeźby, intarsye i materye tkane. Sprzęt bowiem modernistyczny tego rodzaju zasadza się także na pomięszaniu barw i dlatego w wielu sprzętach występuje:

1. zastosowanie barwnych mazerowych fornerów, a to w denkach (Füllungen) drzwiczek, boków i fryzach architrawu;

2. użycie tła chropowatego i kolorowanego;

3. użycie denek malowanych albo z intarsyą o rysunku modernistycznym;

4. zaopatrzenie mebli w różnokolorowe o zmięszanych barwach, lub grube białe i kolorowe, silnie szlifowane szyby szklane;

5. użycie zamiast denek z drzewa — różnobarwnych gładkich lub haftowanych tkanin;

6. ozdobienie gładkich i w jednym kolorze trzymanych denek z drzewa metalowemi okuciami i ozdobami, na płaszczyźnie tychże umocowywanemi.

Wszystkie te elementa – rozumnie zastosowane—wywołują u widza nadzwyczaj sympatyczne wrażenie i dają prawdziwie artystyczny efekt.

W tym tedy kierunku pole dla popisu i pracy szeroko otwarte, przypuszczać więc należy, iż tędy znajdzie ujście prąd modernistyczny do meblów stosowany.

Usiłowania dzisiejsze nad wytworzeniem nowych form gdzieniegdzie podjęte, przypominają nam także w wielu wypadkach meble z czasu zastoju sztuki, jak również kształty w meblach angielskich z końca 18 stulecia stosowane, a w końcu przeważnie z empiru zapożyczone. Nie odpowiedziały one też gustowi secesyjnemu.

W moderniźmie silnie uderza brak wszelkich form toczonych i jeżeliby sztuka wytwarzania mebli tą drogą poszła, to tokarstwo zostałoby ruchem tym częściowo zagrożone i potrzeba dlatego, aby i w tym dziale jak najprędzej do modernizmu się przerzucono.

W sprzęcie modernistycznym brak również prawie wszędzie profilowanych obromowań, użyte profile są zawsze nadzwyczaj skromne, pojedyncze. Przeważnie połączenie denka z fryzem drzwi lub boku odbywa się w obsadzie prostej (w felcu prostym) bez zastosowywania jakiegokolwiek profilu. Obramowanie dają same fryzy, którego wewnętrzne kontury stykają się z denkiem pod kątem prostym. Często poziomo leżące wewnętrzne linie obramowań tj. fryzów drzwi są od góry i dołu delikatnym profilem z samego obramowania wyciętym zaopatrzone, pionowe brzegi są zwykle gładkie i stykają się z denkiem pod kątem prostym.

Gzymsy wieńczące odznaczają się albo silnem wyładowaniem przy bardzo wąskim profilu gzymsu — albo bardzo skromnem cofnięciem — w niektórych razach nie istnieją wcale. Są one zresztą z bardzo pojedynczych elementów złożone.

Gzyms dolny albo nie istnieje wcale, albo przedstawia bardzo skromną zawsze formę.

Nogi sprzętów są albo z przedłużenia ścian bocznych powstałe, albo wprost z gzymsu podstawowego wyrznięte — ale zawsze wyrzynane i często ze sobą razem modernistycznie rysowanym łukiem połączone.

Okucia, jak zawiasy u drzwi, są prawie wszędzie na wierzchu zastosowywane i odznaczają się zawsze modernistycznym rysunkiem, oraz rozmaitym kolorem użytego na nie metalu. W tych przeważa srebro, nikiel i miedź w ciemnych kolorach oksydowana, ale i stal w różnych odcieniach gra niepoślednią rolę. Nikiel i mosiądz w dotychczas stosowanych barwach znikły w modernistycznym sprzęcie całkiem i używane są zwykle tylko wewnątrz. Czysty nikiel i srebro mają szerokie zastosowanie — niklowane zaś są zawsze w bardzo jasnym tonie— przez co zbliżają się do koloru srebra.

Każde okucie jest dokładnie do formy sprzętu i konturów płaszczyzny, na której ma być umocowane, oraz do motywów w sprzęcie użytych, zastosowane. To też w sprzęcie takim nie da się jakiekolwiekbądź fabryczne okucie zastosować a przeważnie trzeba tu artystycznej, ręcznej roboty, która całości ściśle odpowiadać musi.

Odnośnie do zewnętrznego wykończenia sprzętu, to zaznaczyć trzeba, iż w wielu razach występuje tu użycie politury, a zwłaszcza przy sprzętach o prostych linjach i skromniejszych formach. Zdaje się, że i ze względu na modernistyczne kolory bajców użytych, politura znajdzie znowu szerokie zastosowanie, choć wiele sprzętów, zwłaszcza o jasnych kolorach, woskują.

W wielu wypadkach, z wielkiem powodzeniem, użyto kolorów: popielatego, (bardzo często), zielonego w rozmaitych ciemnych odcieniach, ciemno zielonego z stalowym, czerwonawym połyskiem, w końcu naturalnych kolorów drzew jak palisander, acajou, (podobna do mahoniu *Swietenia*), mahoń, cedr, dąb, grusza itd.

Czarny kolor znikł prawie całkowicie z pomiędzy mebli modernistycznych. Z kolorów tych zresztą nie można żadnemu przyznać pierwszeństwa, gdyż każdy tu kolor, byle dobrze do całości dobrany, może znaleźć zastosowanie.

Wewnętrzne wykończenie mebla —w jasnych kolorach stosowane — jużto w naturalnym kolorze użytego, a zewnątrz tylko bajcowanego drzewa, jużto w użyciu jasnych fornerów, w naturalnym kolorze politerowanych lub woskowanych, przeważa. Zastosowują także na sposob japoński te same kolory do wewnętrznego wykończenia, jakie zewnątrz użyte były, tylko wtedy zwykle wnętrze sprzętu jest politerowane.

Reasumując wszystkie te spostrzeżenia, trzeba zaznaczyć, iż dzisiejszy sprzęt modernistyczny, torujący sobie gwałtownie prawo pierwszeństwa w salonie, jadalni, sypialni a nawet w kuchni i przedsionku — wymaga innej nieco techniki stolarskiej niż sprzęt dotychczasowy i wchodzi przeważnie w zakres czysto artystycznego wykonania, wymagając z tego powodu zdolnego i biegłego robotnika. Dlatego— nie chcąc pozostawać w tyle—trzeba zapoznawać naszego rzemieślnika z wytwarzaniem form modernistycznych, a to celem pokonania trudności, któreby z postępem zapotrzebowania i gustu publiczności gromadzić sią zaczęły, a które mogłyby później nawałą spłynąć.

Chcąc temu zapobiedz należałoby przedsiewziąć zarządzenia w celu odpowiedniego wykształcenia sił fachowych kraju, a to przez umożliwienie szerszym zastępom fachowców, nabywania koniecznych w tym kirunku informacyj, co dałoby się uskutecznić:

1. przez rozpowszechnianie illustrowanych fachowych czasopism;

2. przez wysyłanie jak największej liczby tęższych majstrów, kierowników i nauczycieli szkół zawodowych, na wszystkie ważniejsze stałe i peryodycznie w centrach urządzane wystawy, jak np. w Wiedniu, Monachium, Berlinie itd., a zwłaszcza na doroczne wystawy c. k. Muzeum austryackiego dla sztuki i przemysłu w Wiedniu.

Odnośnie do punktu 1. należałoby narazie posługiwać się czasopismami zagranicznemi, z pomiędzy których przoduje pismo, wychodzące pod redakcyą Aleksandra Kocha w Darmstadzie, pod nazwą „Zeitschrift für Innendecoration“, które najwięcej odnośnemi gałęziami przemysłu się zajmując, bardzo wiele illustracyj i opisów modernistycznie wykonanych sprzętów, okuć i tkanin, wraz z podaniem sposobów ich wykończenia i zastosowania barw podaje.

Należałoby jednak zarazem założyć takie illustrowane czasopismo kosztem kraju i powołać kilka zdolnych sił do prowadzenia redakcyi tegoż — oraz podtrzymać je, aż do chwili, kiedyby takowe samo utrzymać się zdołało. Tym sposobem pobudziłoby się najsilniej większą liczbę sił fachowych do współzawodnictwa i pracy w tym kierunku, pojedyncze usiłowania bowiem, choćby najlepsze, trafiają zwykle na niechęć, która je rozbija.

Czasopismo takie możnaby redagować dla kilku połączonych przemysłów, jak naprzykład dla stolarstwa i snycerstwa, artystycznego ślusarstwa, keramiki i tkactwa, a przynieśćby ono mogło bardzo wielkie przemysłowi krajowemu korzyści.

Redakcya takiego czasopisma mogłaby rozpisywać konkursowe nagrody na projekta modernistycznych sprzętów, okuć, mebli i tkanin, z prawem umieszczania nagrodzonych elaboratów w czasopiśmie, czem możnaby skutecznie samo pismo zapełniać, dalej powinnaby się starać o wysyłanie na każdorazową wystawę peryodyczną, lub na stałe wystawy w pewnych odstępach czasu, zawodowych sprawozdawców, którzyby postępy poczynione gdzieindziej za pomocą czasopisma do wiadomości ogółu fachowców podawać mogli.

Powyżej podane rozpisywanie konkursów byłoby bardzo potrzebnym środkiem do wywołania ruchu pomiędzy przemysłowcami naszymi, który mógłby mieć nie tylko ten skutek, iż sprowadziłby ich na drogę obraną już przez świat prawie cały — ale popchnąłby może tęższe siły do pracy nad wytworzeniem

wzorów o motywach własnych — i to nietylko drogich, a dla bogatych ludzi dostępnych przedmiotów — lecz i takich, któreby, przystępnie wykonane, nabywanie tychże szerszym warstwom społeczeństwa umożliwiły.

Ponieważ modernizm wcisnął się już do wszystkich gałęzi przemysłu, a nawet w najdrobniejszych rzeczach zastosowanie swe znachodzi, potrzebaby przeto silniejszej akcyi celem popchnięcia go tak, aby w końcu i przemysłowcy krajowi na równi z przemysłem obcym stanąć i zagrażającej silnie w tym kierunku konkurencyi światowej oprzeć się zdołali.

Pozostaje jeszcze podpisanemu wspomnieć o postępach w technice maszyn pomocniczych, do obrabiania drzewa używanych.

W dziedzinie tej, oprócz jednej Ameryki, która silnie swemi skombinowanemi maszynami naprzód się wysunęła, prawie wszystkie wyroby, przez państwa europejskie reprezentowane, nie przyniosły żadnych nadzwyczajnych zmian ani ulepszeń. Usiłowania bowiem ich ograniczyły się na podniesieniu trwałości i siły maszyn przy zastosowaniu jak najprostszych konstrukcyj i tem tylko maszyny francuskie i niemieckie się odznaczają. Zresztą w dziale tym, umieszczonym w Vincennes, bardzo mało fabryk reprezentowanych było, gdyż część umieszczoną była w dziale mechaniki. Z pomiędzy wszystkich maszyn — amerykańskie zwłaszcza maszyny, wystawione przez I. A. Faye Egana Comp. w Cincinnati (w Stanie Ohio) — odznaczają się ogromną dokładnością i sprytnem skombinowaniem, a w których nie tylko o samą siłę i trwałość, ale głównie o jak najbardziej precezyjną pracę maszyny dbano. Maszyny z tej fabryki pochodzące — jakkolwiek bardzo drogie, ogromne ułatwienie w pracy i nadzwyczajną ścisłość wykonyania swych czynności przynoszą; możnaby im tylko zarzucić, iż za wiele konstrukcyjnych części posiadają, co utrudniać musi prędkie obznajomienie się z takowemi. Wprawdzie inżynier powyższej fabryki zapewniał, iż każdy robotnik w ciągu 3 dni z maszyną przez nich wykonaną obznajomić się i takową prowadzić potrafi, lecz mojem zdaniem może to być dostępnem tylko dla sprytniejszego i z innemi maszynami obeznanego robotnika. Pomiędzy wystawionemi maszynami znalazł podpisany wiele ulepszonych i precyzyjnych pił wstążkowych, heblarek wiertarek i dłubaczek, maszyn do wycinania cynków i czopów, maszyny do wyżerania, gładzenia płaszczyzn, do kopiowania, do rzeźbienia listew ozdobnych, które ręczną pracę snycerską zastępują, pracujące bardzo ściśle i dokładnie, choć tylko grubsze formy obrabiające, a w końcu bardzo ładne tokarnie supportowe.

W ogolności Ameryce należy przyznać w tym kierunku pierwszeństwo i możnaby wiele o każdej poszczególnej maszynie napisać, ponieważ jednak wkraczałoby to już w dziedzinę mechaniki, przeto podpisany poprzestaje na tej skromnej relacyi i tem sprawozdanie swe kończy.

Umożliwienie podpisanemu zwiedzenie wystawy paryskiej zapomocą udzielonej mu łaskawie przez Wysoki Wydział krajowy subwencyi, pozwoliło temuż na zebranie wielu szczegółów i wiadomości w zakres zawodu jego wchodzących, a choć takowe dorywczo zebrane, to w przyszłości z korzyścią może dla kraju spożytkować je będzie w możności. W poczuciu tedy wdzięczności, podpisany ma zaszczyt przy sposobności przesłania niniejszego sprawozdania raz jeszcze złożyć wyrazy gorącego podziękowania.

W Kalwaryi, dnia 14. listopada 1900.

Władysław Niemczynowski
kierownik szkoły stolarskiej.

Blacharstwo na wystawie światowej w Paryżu.

Metalurgia i przemysł metalowych wyrobów, zajmowały na wystawie paryskiej bardzo wielką przestrzeń.

Wchodząc od strony Trocadero po pod wspaniałą budową wieży Eiffel, po lewej stronie pola Marsowego, znajdowało się wejście do pawilonu przemysłowego. W tej to ogromnej hali, zaraz przy samem wejściu, pobudowane były piramidy z rozmaitych części lanego żelaza oraz kutego, jak: trawersy, koła trybowe, kotły, armatury do kotłów, lawety armatnie z metalu, rury wodociągowe lane i ciągnięte. Kioski znajdujące się w tej hali pobudowane były przez fabryki francuskie, umyślnie z części rozmaitych przedmiotów, celem wykazania, jak je walcownie i huty żelazne wyrabiają. Natomiast wystąpili Niemcy w tej grupie przeważnie tylko z maszynami do wyrabiania gwoździ, szpilek i igieł. W oddziale amerykańskim wystawiła firma „American Tin Glate Company“ cały magazyn blachy, począwszy od zwykłej blachy czarnej aż do blachy pięknie pobielanej, ołowianej, galwanizowanej i blachy do sztancowania czyli ciągnienia Z tej to blachy wykonano wejście do magazynu tej firmy w formie portalu z giętymi gzymsami o ładnych profilach, chociaż dość pojedynczych. Gzymsy te, ułożone z rozmaitych gatunków blachy, przedstawiały się w kolorach, co wyglądało tak, jakby były pomalowane. Robota tego portalu zasługiwała na uznanie z powodu nadzwyczaj czystego wykonania, co przy białej blasze dosyć jest trudnem. Stamtąd prowadziła droga po ruchomych schodach na I piątro, gdzie przeważnie fabryki francuskie swoje wyroby przedstawiały.

Pomiędzy innemi wyszczególniała się firma „Ancien Maison Chevrier Henri Meret, Paris“. Wyroby tej firmy wykonane były z miedzi, a mianowicie zastawy do herbaty, samowary, zastawy do kawy, maszynki do gotowania kawy i rozmaite artykuły kuchenne, wszystko bardzo czysto wykończone, polerowane i o bardzo gustownych fasonach.

Firma „Labbé Fréres & Comp.“ z Saint-Florent, przedstawiła znowu swoje wyroby z blachy białej, z cynku, z blachy ołowianej, galwanizowanej i miedzi, umieszczając zarazem fotografie swoich fabryk i warsztatów wewnątrz urządzonych wraz z całym procesem wytwarzania. Oryginalnie przedstawił się kiosk fabryki akcyjnej Bałaszewa z Tuły w stylu rosyjskim, w którym był zbiór samowarów ładnie garnirowanych, ale ciężko dekorowanych z platyny, srebra, niklu i tombaku, od najzwyklejszych do najokazalszych. Na środku tego kiosku umieszczone były części nieobrobione, w połowie zaczęte roboty, przedstawiające w ten sposób technikę wyrobu tychże samowarów.

Niedawno założona fabryka wyrobów z aluminium w Medyolanie „Cląudio Zechini“ przedstawiła swe wyroby z aluminium, przeważnie artykuły kuchenne jako to: garnki, rynki, rondle, także przyrządy dla chemików i aptekarzy - kociołki dla wojska i tak zwane „feldflasze“. Wyroby te były bardzo starannie i czysto wykończone, nadzwyczaj mocno i z grubego materyału zrobione. Obok tej wystawy wpadał w oczy gustowny szyld emaljowany włoskiej fabryki „Moneta Milano“.

Na szczególną uwagę zasługiwały wyroby „Fabrique de Meubles en Fer verni et d' articles en Fer emaille“. Były to artykuły o pięknych rysunkach, jak

wazony na kwiaty, umbry na lampy, garnitury do umywalni pięknie emailowane i gustownie dekorowane.

Firma „Emaillerie Parisienne“ w oddziale francuskim wystawiła całą kolekcyę serwisów blaszanych, emailowanych, zaś oprócz tego: miski, talerze, półmiski i filiżanki, naśladujące wzory i fasony sławnego „Muzeum ceramicznego w Sévres“, z łudzącem podobieństwem porcelany.

Węgry reprezentowane były przez trzy znaczne firmy: Sternlicht & Comp., Scholtz i królewską fabrykę stali, żelaza i blachy w „Zólyom-Boczo“. Ta ostatnia przedstawiła całą kolekcyę rozmaitych naczyń kuchennych, wazy na rosół, łyżki do szumowania, talerze, garnki i t. p. artykuły. Podziwu godne były z jednej sztuki blach o $1^1/_2$ cm. grubości ciągnięte cylindry i garnki o szerokości 540 cm. a wysokości 490 cm.

W bezpośredniem sąsiedztwie można było oglądać wyroby firmy „Bracia Gottlieb i Brauchbar“ z Berna (morawskiego).

W pośrodku kiosku postawiony był ogromny wazon emailowany na kwiaty. Z wazonu tego wychylały się kwiaty i liście o pięknych barwach, jakby żywe, zwieszając się w dół do poustawianych wazonów o różnorodnych ładnych i gustownych formach, emailowanych na sposób majoliki. Na tylnem tle poustawiane były serwisy do kawy, dalej przybory do umywalni. Wszystkie te przedmioty, malowane na sposób majoliki a złotem i w kwiaty dekorowane, przedstawiały się imponująco. Obok tych artykułów umieszczone były także wszelkie artykuły do użytku szpitalnego i hygienicznego, dziś po szpitalach rozpowszechnione, z powodu łatwego ich czyszczenia, oraz trwałości. Nadmienić muszę, że ta fabryka zaopatruje prawie wszystkich kupców w Galicyi w przedmioty swego wyrobu.

Na uwagę zasługiwały w pałacu „nowości“ na Esplanadzie Inwalidów wystawione bardzo piękne zabawki z blachy i łatwo topliwych metali. Obfituje w fabrykacyę takich zabawek „Norymberga“ i jej siostrzane miasto „Fürth“. Za czasów mego pobytu w tem mieście nie był ten przemysł jeszcze tak wysoko rozwinięty. Obecnie przedstawia się w olbrzymich rozmiarach. Fürth fabrykuje zabawki dla dzieci z blachy, mając w ruchu 207 fabryk i zaopatruje swymi wyrobami prawie cały świat. Na wystawie paryskiej reprezentowało te wyroby dziewięć firm.

Fabryka „Nürnberger Metall- und Lakierwaaren-Fabrik vorm. Gebr. Bing“, u której niegdyś pracowałem, wystawiła maszynki parowe, kinematografy, czarodziejskie latarnie, koleje żelazne z zegarowem urządzeniem, mosty do składania, urządzenia kuchenne, maleńkie serwisy emailowane oraz mnóstwo innych ładnych, pożytecznych i pouczających zabawek dla dzieci.

Firma „Gebr. Heinrich“ we Fürth wystąpiła okazale z zabawkami dziecięcemi, wykonanemi z ołowiu i britania-metalu jako to: żołnierze, różnorodne figurki, słonie, żyrafy i wszelkie zwierzęta, bardzo trafnie imitowane i emailowane.

Firma „Gebr. Ruprecht“ wystawiła swoje bardzo ładnie i z pewną dokładnością wykonane małe statki parowe, gazomotorki, fonografy, oraz wiele innych aparatów fizykalnych, nie tylko do zabawy, ale także i dla nauki dzieci przydatnych.

Ruchliwość fabryk zabawkowych w Norymberdze i Fürth tak się obecnie spotęgowała, że zaopatrują one n. p. w zabawki żołnierzy rozmaitej broni prawie wszystkich państw, konsumentów całego świata po cenach stosunkowo niskich.

W grupie XII. na Esplandzie Inwalidów wystawione były różnorodne aparaty i mechanizmy do odświeżania powietrza, ogrzewania i oświetlania mieszkań służące. Przeważna część tych wyrobów zawierała przedmioty nowo wynalezione albo też obecnie ulepszone. I tak firma „Ancienne Maison Colm & Comp.“ z Brukseli wystawiła sporą kolekcyę pieców do ogrzewania drzewem, węglem kamiennym, koksem i gazem, w których opałowy materyał nie wydawał żadnych gazów na zewnątrz,

gdyż spalały się one prawie do szczętu. Wszystkie te wyroby zasługiwały na uwagę nietylko jako przedmioty użytkowe, ale także ze względu na dokładne i ozdobne wykonanie zewnętrzne. Niezwykły efekt wywołują gzymsy przeplatane z miedzi, niklu i mosiądzu o ładnych profilach, gustownie i pięknie dekorowane, przy pomocy farb emailowanych, rozetami i arabeskami. Po kolekcyi pieców, następywały kolekcye wanien o fasonach francuskich i angielskich, całe z jednej sztuki lane i emailowane, na zewnatrz dekorowane i na wzór marmuru przetykanego złotymi paskami i kwiatami zdobione.

Dalej interesującymi były aparaty do gotowania, a raczej kuchnie firmy „Société des Fourneaux á pétrole“. Były to kuchnie naftowe przenośne, tak znakomicie skonstruowane, że nie wydzielały żadnej nieprzyjemnej woni z nafty, a przytem nadzwyczaj szybko gotujące, tak, że można było na poczekaniu mieć smażone mięso na tych kuchniach przyrządzone. Konstrukcya tych kuchni polega na kulistym reflektorze, w którym gazy nafty jakoteż i tłuszczów ze stawianych naczyń spalają się wewnątrz kuchni, przyczem reflektor nie dopuszcza do zapalenia się tłustości. Przy założeniu większej płyty żelaznej, można było postawić i więcej naczyń na kuchni, tak, że cel tych kuchni jest w ten sposób dla użytku zupełnie osiągnięty.

W pałacu „Mechaniki“ były wystawione między innemi maszyny do obrabiania blachy, reprezentowane przez Francyę, Amerykę, Anglię i Niemcy. Ci ostatni wystawili największą ilość maszyn, nadających się do użytku dla drobnego przemysłu.

Francuska fabryka firmy „Pinchert-Démy“ wystawiła maszyny, zastosowane tylko do produkcyi fabrycznej *en masse*. Były to ekscentryczne prasy do krajania blachy, automatyczne maszyny do robienia dziur w blasze, ekscentryczne prasy z przyrządem do wycinania i ciągnienia den do pudełek z blachy białej do czernidła do butów. Ta sama firma miała także szafkę oszkloną, w której znajdowała się kolekcya przedmiotów na tych maszynkach wyrobionych. Były to sztuki próbne jako to: patrony do armat, karabinów i kartaczy, gilzy do strzelb, rynki, rądle, flaszki z aluminium dla wojska, rury z miedzianej blachy, pancerze na piersi z żelaznej blachy i z aluminium, oprócz tego zaś wiele innych drobnostek, ciągniętych z jednej sztuki.

Firma „Erdman Kircheis“ z Aue w Saksonii, od której my w Galicyi sprowadzamy przeważnie maszyny podręczne dla drobnego przemysłu w zawodzie blacharskim, miała wystawionych wiele ciekawych maszyn. Było tychże około 35 okazów.

Z najlepiej nam znanych były tam: maszyny do rondowania blachy czyli zwijania w koło, do odginania gzymsów, do wycinania kółek, do cięcia drutu i robienia zarazem dziur, tokarnie do toczenia w blasze i w drzewie, dalej cała kolekcya maszyn do robienia puszek na konserwy, których to dziennie na tych maszynkach można zrobić około 1400 sztuk.

Po za temi maszynami poustawiane były maszyny do robienia puszek do herbaty, cukru, kawy i wiele innych przedmiotów, które napotykamy po bazarach naszych. Rzeczy te, bardzo lekko robione i bardzo tanie, przedstawiają się na oko dość ładnie. Towary na tych maszynach wyrobione noszą nazwę wyrobów chińskich.

Nie mogę pominąć jeszcze następujących wystawców: Na Esplanadzie Inwalidów w pawilonie francuskim przedstawiła jedna fabryka najwięcej ornamentów z blachy cynkowej jakoteż i z miedzi. Były tam okna dachowe z cynku bogato zdobione z rzeźbami złoconemi i lanemi z cynku — także narożnik dachu mansardowego, na którego szczycie umieszczony był o ładnym rysunku maskaron — dalej różnorodne konstrukcye dachów, gzymsów i rynien, przedstawione w miniaturze, a uwidoczniające sposoby pokrywania dachów ozdobnie i praktycznie.

W ogólnym pawilonie elektryczności zaciekawiły mnie niezmiernie piece elektryczno-hygieniczne do ogrzewania mieszkań i takież same kuchnie, będące wyrobem firmy paryskiej „Parvillée Fréres & Com.“ Założoną ona została kapitałem miliona franków.

W końcu zaglądnąłem i do pawilonu bośniackiego, gdzie napotkałem wyroby ręczne, kute z miedzi i mosiądzu, z cyzelowanymi na smole kwiatami, jako to: tacki, dzbanki i t. p. przedmioty.

Kończąc niniejsze sprawozdanie mam jeszcze słów kilka do zaznaczenia.

Wracając z Paryża, zaglądnąłem do niektórych miast, gdzie za czasów mojej 10-letniej wędrówki za granicą pracowałem. I tak: wstąpiłem do Zurychu, Baden, Turgi i Küsnacht w Szwajcaryi.

Wszędzie tam zmieniło się na lepsze, na polu wszelkich gałęzi przemysłu, a przeto i w przemyśle blacharskim. Stało się to przy pomocy nauki, która ogarnęła szerokie masy ludności pracującej, i przy zastosowaniu ulepszonych i nowo wynalezionych maszyn pomocniczych.

A co u nas?! Już wystawa nasza w roku 1894 przekonała nas, że drobny rękodzielnik przepaść musi w obec ustawicznych i wzrastających postępów, że przeto musi się kształcić w odpowiedni sposób dla swego zawodu przy pomocy szkoły. Czy to się dzieje? Na to niech odpowie ogół naszych pp. rękodzielników.

We Lwowie w grudniu 1900.

Zygmunt August Popiel
blacharz.

L. 292.

Do Wydziału krajowego we Lwowie. Lwów dnia 24. lipca 1900 roku. Odnośnie do uchwały sejmowej, udzielonej pismem Wydziału krajowego z dnia 10. czerwca b. r. l. 34326 do wiadomości Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych przedstawia Komisya co następuje: Z pomiędzy artykułów przemysłowych, potrzebnych do ekwipowania c. i k. armii, dostawiali dotychczas drobni przemysłowcy Galicyi obuwie, wyroby rymarskie i wyroby krawieckie, a to na poczet tych 25% rocznego zapotrzebowania, które przez Zarząd wojskowy dla drobnego przemysłu zostały zarezerwowane. Do największego rozwinięcia doszła była przed czterema laty dostawa obuwia, gdyż z ilości około 60.000 par, które były drobnemu przemysłowi w Austryi zastrzeżone, wyrobiono w Galicyi przeszło 40.000 par, które przez odbiorcze komisye wojskowe były za dobre uznane i odebrane. Od tego czasu jednak spadała ilość par obuwia, dawanych w Galicyi do wykonia, tak, że w roku 1899 z rozpisanych 60.000 par, przyznano szewcom galicyjskim jedynie dostawę 20728 par rozmaitego rodzaju. Na tę obniżkę udziału Galicyi w dostawach dla wojska wpłynęły dwie okoliczności: po pierwsze upominania się innych krajów koronnych a w szczególności Czech i Austryi niższej, aby je bardziej przy rozdawnictwie dostaw obuwia dla drobnego przemysłu uwzględniano, a powtóre nieformalności, wykryte przy ubieganiu się o dostawy przez szewców galicyjskich, którzy w wykazach przemysłowców, kompetujących indywidualnie o dostawę, zamieszczali nazwiska osób nieuprawnionych do tego kompetowania. Co do dostawy wyrobów rymarskich wiadomo Komisyi, że rymarze ze Stryja i Dobczyc, którzy drobne ilości robót wojskowych przyjęli do wykonania, ponieśli przytem straty i że w ogóle w dziale tym drobni przemysłowcy w Galicyi nieznaczny brali udział. Toż samo nieznacznym był dotychczas udział krawców w dostawach dla wojska, pomimo, że sił krawieckich, nie zajętych pracą, jest po miastach naszych wiele i znaczne ilości artykułów uniformowych mogłyby przez nich być wykonane. Powodem, dla którego roboty krawieckie dla wojska, tj. dla armii stałej i dla obrony krajowej, były i są dotychczas tylko w nieznacznym rozmiarze podejmowane, jest trudność w nabyciu materyałów, przepisanych dla uniformów wojskowych, gdyż sukienne fabryki austryackie, stojące po stronie fabrycznej konfekcyi, nie chcą drobnym przemysłowcom w Galicyi sprzedawać tych materyałów, lub stawiają zbyt wysokie ceny, które, w razie podjęcia się roboty, musiałyby wykonawców narazić nieuchronnie na straty. Gdy zaś krawiec galicyjski postara się o materyał poza obrębem fabryk, które, Zarząd wojskowy do liwerowania materyałów dopuszcza, robią komisye odbiorcze trudności przy odbiorze gotowego wyrobu, ze względu na użyty w nich materyał. Wten sposób została na znaczne straty narażona grupa krawców w Komarnie, której z powodu jakoby nie odpowiedniego sukna na wypustki wyrób odrzucono — i galicyjskie Towarzystwo dostaw dla armii, od którego nie przyjęto znacznej partyi spodni uniformowych także z powodu jakoby nieodpowiedniego sukna, pomimo, że to sukno dostarczone było przez jedną z fabryk węgierskich, dostawiającą stale materyałów krawieckich dla wojska po tamtej stronie Litawy. Pominąwszy te utrudnienia, czynione przez administracyę wojskową przy odbiorze wyrobów, które drobny przemysł dostawia — pod-

nosi jednak Komisya co do wszystkich dostaw, zarezerwowanych dla drobnego przemysłu, że rozpisywanie ich i przyznawanie opiera się na procederze, który kompetowanie o dostawy utrudnia i tyle za sobą formalności biurokratycznych, kosztów i starań pociąga, że gdyby nawet odbiór wyrobów odbywał się z wszelką bezstronnością i życzliwością dla kraju, to jednak drobny przemysłowiec nie odniósłby stąd żadnej korzyści i najczęściej tylko na straty musiałby być narażony. Wiążące się z tem szczegóły przedstawiła już c. k. Ministerstwu handlu krakowska Izba handlowa i przemysłowa w memoryale z lutego roku 1900. W memoryale tym czytamy co następuje: „Rozdział dostaw między drobnych przemysłowców naszego okręgu wywołał wśród nich głębokie rozgoryczenie, tak, że pewna liczba oferentów odmówiła wprost objęcia robót. Izba musi zauważyć, że powodów tego rozgoryczenia nie należy lekceważyć, gdyż są one w znacznej części słuszne. Ilość i warunki wykonania roboty przy rozdzielaniu dostaw są tego rodzaju, że o wyniku ekonomicznym, tj. zarobku, nie może być prawie mowy. — Jako zasadniczy warunek postawiono oferentowi, że robota musi być przez niego samego wykonana i że odstąpienie jej jest stanowczo zabronione. Ilość sort, tak co do wielkości jako i gatunku, wynosi trzy do pięciu na oferenta, a były korporacye, którym i ośm rozmaitych sort obuwia dano do wykonania. Otóż, aby tę robotę wykonać, musieli oferenci przedewszystkiem postarać się w Bernie morawskiem o wzorowe okazy sort razem z patronami, co im za dopłatą 15% do ceny skarbowej było dostarczane. Do tego doliczyć trzeba i opłatę pocztową, którą ponieśli. — Nadto trzeba zauważyć, że przepisanych do roboty dodatków i prawideł można dostać tylko w większych miastach, więc rozrzucone po małych miasteczkach korporacye muszą dopiero w drodze korespondencyi i za pobraniem o takie rzeczy się starać. Tak samo ma się ze skórą. Na końcu zaś odbiór gotowego obuwia następuje w Krakowie, skutkiem czego każda z oferujących korporacyi musi swój wyrób wieźć do Krakowa i musi ktoś w jej imieniu przybyć, aby uczestniczyć w odbiorze, a względnie usunąć wykazane drobne esterki towaru. Koszta administracyjne, wskutek rozbicia dostawy na pojedynczych, są więc bardzo znaczne i ciążą na każdym z dostawców. Tymczasem dostawa każdego pojedynczego oferenta jest tak małą, że zarobek przy jej wykonaniu okazuje się niższym, niż dotyczące koszta administracyjne. Poszczególnym korporacyom przyznano dostawę 16, 20 do 24 par obuwia, tak że na jednego szewca przypadło około 4 pary. Więc nawet gdyby wszyscy członkowie jednej korporacyi w najzupełniejszem porozumieniu chcieli się podjąć dostawy, to wynikająca z niej korzyść jest w najlepszym wypadku tak znikoma, że ci, którzy otrzymali dostawę, muszę jej z obawy przed stratą odmówić. Oczywiście, że tego rodzaju „poparcie“ drobnego przemysłu staje się czysto iluzorycznem. Szewc, który dostawę 4 par obuwia otrzyma, od niej stempel i portorya w kwocie 130 helerów opłaci, nadto wzór wraz z patronami sprowadzi i gotową robotę do Krakowa odeszle lub odwiezie, musi jeszcze do całego interesu grubo dopłacić“. Gdy przeszłego roku wprowadzono po raz pierwszy współdziałanie c. k. Ministerstwa handlu do rozdawnictwa dostaw między drobnych przemysłowców, mieli oni nadzieję, że cała sprawa bardziej na ich korzyść się obróci. Tymczasem przytoczone powyżej szczegóły ze sprawozdania urzędowego Izby handlowej i przemysłowej — która drobnym przemysłowcom z usilnością starała się iść na rękę — świadczą, iż rzecz się raczej na niekorzyść rękodzielników pogorszyła. W tej samej sprawie uważała także Izba handlowa i przemysłowa lwowska za konieczne wnieść w b. m. do c. k. Ministerstwa handlu przedstawienie, w którem się domaga takich zmian w systemie rozdawnictwa dostaw dla armii, ażeby one w szerszych rozmiarach i z nadzieją zarobku przez drobnych przemysłowców w Galicyi mogły być podejmowane. — Komisya widzi niezbędną potrzebę, aby i Wydział krajowy z żądaniam reformy w sprawie tej wystąpił i już to wpływem swoim, jużto przez posłów z Galicyi

tak w c. k. Ministerstwie handlu jak i w c. k. Ministerstwie wojny skuteczniejsze niż dotąd uwzględnianie drobnych przemysłowców galicyjskich przy dostawach dla armii wyjednał. Zdaniem Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych dałoby się większe korzyści dla drobnych przemysłowców w Galicyi uzyskać tylko przy pomocy zmian następujących: — 1. Z całego zapotrzebowania artykułów przemysłowych do ekwipowania armii, powinnaby być większa niż dotychczas część dla drobnego przemysłu do wykonania zarezerwowaną. Z ilości jedynie 25% rocznego zapotrzebowania nie podobna dostarczyć wydatniejszej pracy i zarobku drobnym, przemysłowcom którym fabryki na różnych polach przemysłu zabójczą czynią konkurencyę. Aby zapobiegać zubożeniu i nędzy klasy rękodzielniczej, a tem samem i niebezpieczeństwom społecznym, jakie one ciągną za sobą — należy nieodzownie starać się o dostarczenie jej pracy i środków utrzymania. Administracya wojskowa powinna i ze swej strony czynić w tym względzie jak najdalsze ustępstwa i dlatego należałoby domagać się od niej, ażeby z corocznych dostaw dla armii przeznaczyła co najmniej 40 do 50% dla drobnego przemysłu. 2. Przy rozdzielaniu dostaw między drobnych przemysłowców wszystkich krajów przedlitawskich należałoby brać za podstawę nietylko stosunek statystyczny tych przemysłowców do ilości i wartości dostawić się mających artykułów, lecz także okoliczność, czy w kraju danym, oprócz dostaw drobnych przemysłowców, są także fabryki, które się temi dostawami zajmują. W krajach, gdzie niema takich fabryk, wymiar dostaw dla drobnych przemysłowców powinien być stosunkowo wyższym z uwagi na to, że już przez zatrudnienie znacznej ilości pracowników w fabrykach, odnośnym zawodom przemysłowym dostarczoną jest praca i zarobek. Z tej zasady wychodząc, należałoby domagać się dla Galicyi znacznie wyższego wymiaru dostaw dla drobnych przemysłowców, gdyż Galicya nie posiada fabryk konfekcyjnych dla armii, a zakładanie ich jest ze względów militarnych przez samą wojskowość utrudniane. 3. Zasadę indywidualnego rozdawnictwa robót między drobnych przemysłowców należy stanowczo porzucić, jeżeli idzie o odpowiednie podniesienie produkcyi artykułów wojskowych w zakresie drobnego przemysłu oraz o uniknięcie zawodów i nadużyć, które się dotychczas z indywidualnem rozdawnictwem robót łączyły. Dostawy dla c. i k. armii i obrony krajowej powinny być oddawane jedynie spółkom wytwórczym, w tym celu w łonie samychże rękodzielników zawiązywanym, czy to przy współudziale odnośnych korporacyi przemysłowych, czy też bez tego współudziału, a pod warunkiem ocenienia i zalecenia kompetujących spółek przez władze krajowe. 4. Obowiązujące dziś fabrykantów ograniczenie, że ci, którzy liwerują dla armii stałej, nie mogą równocześnie brać liwerunków dla obrony krajowej, niema celu wobec drobnych przemysłowców i powinno być w stosunku z nimi uchylone. Owszem, łączenie wyrobów dla armii i dla obrony krajowej może dać tylko rękojmię lepszego wykonania, a ze względu na drobne ilości dostaw, nie może być wcale powodem obawy, że termin jednej lub drugiej dostawy mógłby być z powodu nawału pracy nie dotrzymany. 5. Dostawy dla armii i obrony krajowej powinny być drobnym przemysłowcom oddawane nie co roku i na rok, lecz odrazu na dłuższy przeciąg czasu, a mianowicie na taki sam szereg lat, na jaki i umowy Zarządu wojskowego z fabrykami są zawierane i po takich samych cenach, do jakich fabryki kontraktowo są obowiązane. Jest to najważniejsza zmiana, która w dotychczasowym systemie rozdawnictwa robót między drobnych przemysłowców powinnaby nastąpić, gdyż tylko tym sposobem mogłaby być daną spółkom drobnych przemysłowców możność zaopatrywania się w ręczne maszyny pomocnicze i przyrządy, które do należytego wykonania dostaw są niezbędne, a których koszt dopiero po kilkoletniej dostawie dałby się umorzyć.

Wykaz zasiłków stypendyjnych,

przedstawionych Wydziałowi krajowemu do udzielenia uczniom szkół przemysłowych i handlowych

w roku szkolnym 1899/900.

Liczba porządkowa	Imię i nazwisko stypendysty (stypendystki) lub ryczałt	Zakład, w którym stypendysta się kształci	Wysokość zasiłku stypendyjnego	
			miesięcznie	rocznie lub jednorazowo
			K	*K*
1	Ryczałtowy zasiłek	Czerwona Wola szkoła koszykarska	—	1.200
2	Ryczałtowy zasiłek	Dżurów szkoła koszykarska	—	700
3	Ryczałtowy zasiłek	Rudki szkoła koszykarska	—	400
4	Ryczałtowy zasiłek	Strychańce szkoła koszykarska	—	500
5	Ryczałtowy zasiłek	Skołyszyn szkoła koszykarska	—	1.000
6	Ryczałtowy zasiłek	Wojsław szkoła koszykarska	—	300
7	Ryczałtowy zasiłek	Zator szkoła koszykarska	—	400
8	Ryczałtowy zasiłek	Grzymałów szkoła kołodziejska	—	800
9	Gambal Tomasz	Grybów naukowy warsztat kołodziejski	8	—
10	Rejda Józef		8	—
11	Święs Jędrzej		8	—
12	Świegut Jan		8	—
13	Kuziak Józef		6	—
14	Rysiewicz Franciszek		6	—
15	Rak Józef		6	—
16	Zieleń Paweł		6	—
17	Wygoda Tadeusz		6	—
18	Macheta Józef		6	—
19	Tyrkiel Wojciech		6	—
20	Witek Ignacy		6	—
21	Swół Józef		4	—
22	Gambal Eliasz		4	—
23	Gruca Wojciech		4	—
24	Taras Michał		4	—
25	Pattak Edward		4	—
26	Igielski Piotr		4	—
27	Maciejowski Tadeusz		4	—

Liczba porządkowa	Imię i nazwisko stypendysty (stypendystki) lub ryczałt	Zakład, w którym stypendysta się kształci	Wysokość zasiłku stypendyjnego	
			miesięcznie	rocznie lub jednorazowo
			K	K
28	Mielnik Piotr	Kamionka strum. szkoła kołodziejstwa i ciesielstwa	10	—
29	Maksymowicz Eustachy		8	—
30	Wikenhauser Jan		8	—
31	Rękas Jan		8	—
32	Haber Andrzej		6	—
33	Walczak Bartłomiej		6	—
34	Semenów Tomasz		6	—
35	Robak Paweł		6	—
36	Gorący Franciszek		6	—
37	Schneider Jan		6	—
38	Hładki Filip		6	—
39	Teuerle Karol		6	—
40	Horbacz Wasyl		4	—
41	Myśków Wasyl		4	—
42	Bochenek Aleksander	Zakopane rządowa szkoła zawodowa przemysłu drzewnego	8	—
43	Szal Józef		8	—
44	Kuźniar Stanisław		8	—
45	Rzepka Józef		8	—
46	Wróbel Antoni		8	—
47	Gajda Stanisław		8	—
48	Wolski Tomasz		6	—
49	Skiba Jan		6	—
50	Kobiałka Józef		6	—
51	Dobosz Emil		6	—
52	Kaliciński Ludwik		6	—
53	Hańba Józef		6	—
54	Rykała Jan		6	—
55	Wilk Józef		6	—
56	Graca Andrzej		6	—
57	Kopytowski Józef		6	—
58	Kaliciński Józef		6	—
59	Wilk Antoni		6	—
60	Balas Jan		4	—
61	Schifer Franciszek		4	—
62	Lachner Józef		4	—
63	Szanduła Stanisław		4	—
64	Kubit Władysław		4	—
65	Wakulski Dobrosław		4	—
66	Drewniak Jan		4	—
67	Puchajda Adam		4	—
68	Ler Karol		4	—
69	Szura Marcin		4	—
70	Kuźniar Sebastyan		4	—
71	Budacki Maryan		4	—
72	Łuczka Władysław		4	—
73	Bunda Jan		4	—
74	Zapolski Józef		4	—
75	Smietana Czesław		4	—
76	Swół Michał		4	—
77	Majerczyk Józef		4	—

Liczba porządkowa	Imię i nazwisko stypendysty (stypendystki) lub ryczałt	Zakład, w którym stypendysta się kształci	Wysokość zasiłku stypendyjnego	
			miesięcznie	rocznie lub jednorazowo
			K	*K*
78	Ustupski Walenty	Zakopane rządowa szkoła zawodowa przemysłu drzewnego	4	—
79	Trzebunia Jan		4	—
80	Wróbel Wojciech		4	—
81	Studnicki Teofil		4	—
82	Kozaczek Michał		4	—
83	Kisała Józef		4	—
84	Madej Jan		4	—
85	Jarząbek Franciszek		4	—
86	Bernat Jan		4	—
87	Adamowicz Mikołaj	Kołomyja rządowa szkoła zawodowa przemysłu drzewnego	6	—
88	Damm Józef		6	—
89	Dutka Orest		6	—
90	Fedewicz Leon		6	—
91	Kołtyk Semen		6	—
92	Malimon Michał		6	—
93	Michajluk Michał		6	—
94	Onyszko Michał		6	—
95	Burak Onufry		6	—
96	Szaleniec Franciszek		6	—
97	Śliwiński Wilhelm		6	—
98	Szczurka Grzegorz		6	—
99	Tłuściak Michał		6	—
100	Wisłocki Michał		6	—
101	Ryczałtowy zasiłek	dla uczniów w internacie	—	800
102	Kunaszowski Roman	Stanisławów krajowa szkoła stolarska	10	—
103	Stokłosa Antoni		10	—
104	Dyrdziński Walenty		8	—
105	Turnus Paweł		8	—
106	Żmurkiewicz Józef		8	—
107	Stolarczuk Paweł		8	—
108	Długosz Antoni		8	—
109	Wojewódka Józef		6	—
110	Sobolewski Edward		6	—
111	Kowaluk Jan		6	—
112	Mazurowski Kazimierz		6	—
113	Sawka Józef		6	—
114	Audykowski Julian		6	—
115	Zenkner Julian		6	—
116	Łukaszewicz Mikołaj		6	—
117	Łuceńko Jan		6	—
118	Radziszewski Franciszek		6	—
119	Tymków Antoni		6	—
120	Wasyliszyn Szymon		6	—
121	Ryczałtowy zasiłek	Kalwarya krajowa szkoła stolarska	—	1.200

Liczba porządkowa	Imię i nazwisko stypendysty (stypendystki) lub ryczałt	Zakład, w którym stypendysta się kształci	Wysokość zasiłku stypendyjnego	
			miesięcznie	rocznie lub jednorazowo
			K	*K*
122	Ryczałtowy zasiłek	Jaworów krajowy warsztat naukowy dla wyrobu zabawek	—	400
123	Halibej Michał	Kołomyja krajowa szkoła garncarska	12	—
124	Patkowski Ignacy		8	—
125	Piekalski Wincenty		8	—
126	Wizerkaniuk Eliasz		8	—
127	Moroziuk Michał		6	—
128	Oryszczuk Justyn		6	—
129	Klusik Józef		6	—
130	Tumir Piotr		6	—
131	Pawłowski Dymitr		6	—
132	Pawłowski Marcin		6	—
133	Morawski Władysław		6	—
134	Ryczałtowy zasiłek	Stary-Sącz krajowy warsztat szewski	—	600
135	Ryczałtowy zasiłek	Witków krajowy warsztat szewski	—	600
136	Sulik Franciszek	Rakszawa krajowa szkoła sukiennicza	14	—
137	Kozyra Jan		12	—
138	Siudy Jan		12	—
139	Cygan Władysław		12	—
140	Dziaduś Aleksander		8	—
141	Dudek Jan		8	—
142	Góreczny Franciszek		8	—
143	Noga Alojzy		8	—
144	Babiarz Antoni		8	—
145	Staf Antoni		8	—
146	Swiętoniowski Walenty		8	—
147	Szlachetka Jan		8	—
148	Walawender Franciszek		8	—
149	Walawender Ignacy		8	—
150	Ryczałtowy zasiłek	dla uczniów I. klasy	—	144
151	Ryczałtowy zasiłek	Gliniany krajowy warsztat tkacki	—	740
152	Ryczałtowy zasiłek	Łańcut krajowy warsztat tkacki	—	600

Liczba porządkowa	Imię i nazwisko stypendysty (stypendystki) lub ryczałt	Zakład, w którym stypendysta się kształci	Wysokość zasiłku stypendyjnego	
			miesięcznie	rocznie lub jednorazowo
			K	K
153	Róg Andrzej	Krosno krajowa szkoła tkacka	12	—
154	Kawalec Jan		12	—
155	Ryczałtowy zasiłek		—	1.800
156	Ryczałtowy zasiłek	Kosów krajowy warsztat tkacki	—	600
157	Ryczałtowy zasiłek	Rychwałd krajowy warsztat tkacki	—	400
158	Ryczałtowy zasiłek	Wilamowice krajowy warsztat tkacki	—	600
159	Gromadówna Marya	Zakopane krajowa szkoła koronkarska	6	—
160	Kurpiel Karolina		4	—
161	Stopka Ludwina		4	—
162	Sawicka Marya		4	—
163	Rzadkoszówna Marya		4	—
164	Kurpiel Rozalia		4	—
165	Krzeptowska Zofia		4	—
166	Ryczałtowy zasiłek	Maków krajowa szkoła hafciarska	—	400
167	Hrankowski Stanisław	Lwów c. k. państwowa szkoła przemysłowa	20	—
168	Harhala Andrzej		20	—
169	Gruszecki Franciszek		20	—
170	Pendiuk Józef		20	—
171	Garnowski Maciej		20	—
172	Chudzikowski Karol		20	—
173	Seniów Bazyli		20	—
174	Kaniak Józef		16	—
175	Malfait Władysław		16	—
176	Sidelnik Teodor		16	—
177	Karohzy Cezary		16	—
178	Fiszerówna Katarzyna		16	—
179	Stefaniówna Marya		16	—
180	Reichardówna Leontyna		16	—
181	Brąglewiczówna Zofia		12	—
182	Jarkówna Marya		12	—

Liczba porządkowa	Imię i nazwisko stypendysty (stypendystki) lub ryczałt	Zakład, w którym stypendysta się kształci	Wysokość zasiłku stypendyjnego	
			miesięcznie	rocznie lub jednorazowo
			K	*K*
183	Sennison Wiktorya	Lwów c. k. państwowa szkoła przemysłowa	12	—
184	Zbarańska Michalina		12	—
185	Naganowska Karolina		12	—
186	Starzyński Wiktor	Kraków c. k. państwowa szkoła przemysłowa	30	—
187	Hofman Antoni		30	—
188	Ziedek Józef		30	—
189	Krzyżanowski Jan		30	—
190	Rutkowski Zygmunt		30	—
191	Lombard Jan		30	—
192	Ryczałtowy zasiłek	Świątniki c. k. zawodowa szkoła ślusarska	—	1.700
193	Ryczałtowy zasiłek	Sułkowice c. k. zawodowa szkoła ślusarska	—	600
194	Gorący Stanisław	Kurs budowlany przy c. k. państw. szkole przemysł. we Lwowie	—	240
195	Michalewska Mirosława	C. k. centr. kurs dla koronk. we Wiedniu	—	400
196	Rzeczycka Helena		—	400
197	Krużlewska Helena	Szkoła haftów we Wiedniu	—	400
198	Gałek Stanisław	Uzupełnienie nauki malarstwa dekorac. w Paryżu	—	700
199	Liszka Jan	Uzupełnienie nauki w kraj. szkole kołodziejsko-ciesielskiej w Kamionce str.	70	—
200	Polechoński Władysław		70	—
201	Kulesza Feliks	Horzyce (Czechy) szkoła kamieniarsko-rzeźbiarska	40	—

Stypendya handlowe.

Liczba porządkowa	Imię i nazwisko stypendysty (stypendystki)	Zakład, w którym stypendysta się kształci	Wysokość zasiłku stypendyjnego	
			miesięcznie	rocznie lub jednorazowo
			K	*K*
202	Mehoffer Wilhelm	Kraków szkoła handlowa	—	500
203	Wyszyński Benedykt		—	500
204	Zaremba Jan		—	500
205	Mieszkowski Witołd	Lipsk akademia handlowa	—	500

Umowa.

Wydział krajowy Król. Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem w imieniu funduszu krajowego z jednej strony, a Państwowa Administracya Oświecenia z drugiej strony, przyjmują następujące warunki umowy, pod któremi krajowa mechaniczna Stacya doświadczalna przy c. k. Szkole Politechnicznej we Lwowie założoną zostaje:

1. Krajowa mechaniczna stacya doświadczalna umieszczoną zostaje aż do wybudowania odpowiedniego budynku w ubikacyach c. k. Szkłoy Politechnicznej.

2. Kierownictwo stacyi porucza Wydział krajowy, na wniosek Kolegium profesorów, jednemu z profesorów lub docentów c. k. Szkoły Politechnicznej, który do pełnienia tych obowiązków przyzwolenie od c. k. Ministerstwa Oświaty otrzyma.

W razie przeciążenia profesora c. k. Szkoły Politechnicznej pracą kierownictwa Stacyi doświadczalnej, ma być na żądanie Państwowej Administracyi Oświecenia dostarczony odpowiedni personal pomocniczy na koszt kraju.

Wydziałowi krajowemu i Państwowej Administracyi Oświecenia przysługuje prawo wypowiedzenia całego stosunku, wynikającego z niniejszej umowy. Wypowiedzieć należy na rok naprzód, jednak w ten sposób, aby rozwiązanie całego stosunku nastąpiło z początkiem któregoś roku naukowego.

4. Mechaniczna Stacya doświadczalna będzie na razie pomieszczoną w dwóch ubikacyach, oznaczonych numerami 60 i 61 na dołączonym szkicu, a położonych przy południowo-wschodnim rogu głównego gmachu c. k. Szkoły politechnicznej w suterenie. Oznaczona na szkicu część korytarza będzie zamkniętą dla celów Stacyi.

Wydziałowi krajowemu przysługuje prawo przeniesienia Stacyi doświadczalnej do innego budynku, byle zapowiedział to przeniesienie w początku roku szkolnego, poprzedzającego zmianę lokalu.

W tym ostatnim jednak razie Wydział krajowy nie ma prawa żądać od Kierownika, aby nadal zajmował się Stacyą, chyba gdyby to uczynił z własnej woli, a bez szkody dla obowiązków względem Szkoły politechnicznej.

5. Wszelkie prace w krajowej Stacyi doświadczalnej będą dokonywane pod odpowiedzialnością Kierownika.

6. Kierownik Stacyi doświadczalnej zobowiązuje się do przeprowadzenia, w miarę środków istniejących i czasu, wszelkich badań, zarządzonych przez Wydział krajowy.

7. Certyfikaty, oceny i opinie fachowe, wydane z polecenia Wydziału krajowego, czy też na pośbę stron prywatnych, wychodzą pod firmą „Krajowa mechaniczna Stacya doświadczalna przy c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie“.

8. Maszyny i przyrządy do Stacyi doświadczalnej nabywane są kosztem Wydziału krajowego i pozostają jego własnością.

9. Wydział krajowy przeznacza na koszta utrzymania Stacyi kwotę 1500 zł. w. a. rocznie płatną w czterech ratach kwartalnych z góry.

10. Z powodu utrzymania Stacyi doświadczalnej, jakoteż z powodu adaptacyi lokalności przez nią używanych, Skarb państwa nie będzie ponosił żadnych wydatków.

Wydatki te, jakoteż koszta osobnego gazomierza i gazociągu, ponosi fundusz krajowy.

Co do przeprowadzonych adaptacyi, kraj zobowiązuje się, na wypadek zwinięcia albo innego pomieszczenia Stacyi doświadczalnej, przywrócić używane lokalności na żądanie Państwowej Administracyi Oświecenia całkowicie lub częściowo do dawnego stanu, a to własnym kosztem.

Zaprowadzenie gazociągu i gazomierza, jakoteż wszystkie inne adaptacye przedsięwzięte być mogą tylko za poprzedniem zezwoleniem c. k. Namiestnictwa i pod dozorem technicznych organów rządowych.

Za dostarczony dla stacyi gaz, wodę i opał będzie Wydział krajowy wnosił do kasy państwowej roczny datek w kwocie 50 zł. w. a.

11. Sposób nabywania maszyn, przyrządów i materyałów oraz wynagrodzenie Kierownika Stacyi, będzie przedmiotem ugody Wydziału krajowego z tym Kierownikiem.

12. Delegat Wydziału krajowego jest uprawniony do czynienia w Stacyi fachowych inspekcyi, w porozumieniu z Rektorem c. k. Szkoły politechnicznej, lub jego zastępcą i do czynienia zarządzeń, którym się Rektorat nie sprzeciwi.

13. W razie różnicy zdań między delegatem Wydziału krajowego a Rektoratem c. k. Szkoły politechnicznej, lub gdyby zarządzenia delegata dotykały stanowiska Kierownika jako profesora, winien delegat Wydziału krajowego odwołać się do Władzy akademickiej, której kierownik Stacyi bezpośrednio podlega jako profesor, a gdyby ta Władza uchylała się od załatwienia sprawy spornej lub oświadczyła się przeciw żądaniu, winien delegat przedłożyć sprawę za pośrednictwem Wydziału krajowego do decyzyi c. k. Ministerstwu Wyznań i Oświaty.

14. Umowa obecna podlega zatwierdzeniu c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty.

We Lwowie dnia 15. Września 1899 r.

Marszałek krajowy,
(M. P.) ***Badeni,*** *m. p.*

Członek Wydziału krajowego,
Dr. Fr. Hoszard, *m. p.*

Członek Wydziału krajowego,
Dr. Józef Wereszczyński, *m. p.*

W imieniu c. k. Administracyi Państwa.

L. 95436.

Z upoważnienia Pana Ministra Wyznań i Oświecenia, udzielonego mi reskryptem z dnia 29. Maja 1899 r. L. 31992/98, zatwierdzam powyższą umowę w imieniu Państwowej Administracyi Oświecenia.

We Lwowie dnia 2. Października 1899 r.

C. k. Namiestnik,
(M. P.) ***Piniński,*** *m. p.*

Statut

Krajowej mechanicznej Stacyi doświadczalnej przy c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie.

1. Krajowa mechaniczna Stacya doświadczalna jest, w myśl umowy zawartej dnia 15. września 1899 r. między Wydziałem krajowym Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem a c. k. państwową Administracyą Oświecenia, zakładem krajowym.

2. Kierownikiem Stacyi będzie profesor lub docent c. k. Szkoły politechnicznej, zamianowany przez Wydział krajowy na przedstawienie Kolegium profesorów c. k. Szkoły politechnicznej, a upoważniony do pełnienia tych obowiązków przez c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty.

3. Celem krajowej mechanicznej Stacyi doświadczalnej jest badanie materyałów, używanych w krajowym przemyśle, dla których Stacya będzie urządzoną, dalej badania naukowe, mające na celu postęp wiedzy, a przedewszystkiem udzielanie fachowych opinii co do własności materyałów, przedstawionych Stacyi przez Wydział krajowy, przemysłowców i odbiorców, tudzież na żądanie Kolegium profesorów c. k. Szkoły politechnicznej.

Do zakresu działania Stacyi należy:

a) Oznaczanie mocy, tudzież tych wszystkich własności materyałów krajowych, które stanowią o ich wartości przemysłowej;

b) wykonywanie doświadczeń naukowych dla sprawdzenia lub rozszerzenia dzisiejszych wiadomości o zachowaniu się materyałów;

c) udzielanie orzeczeń fachowych w sprawach spornych między producentami a konsumentami;

d) obznajmienie techników, którzy się temu zawodowi poświęcą, z własnościami i sposobami badania materyałów konstrukcyjnych.

Do badań mogą być przypuszczeni słuchacze c. k. Szkoły politechnicznej lub ukończeni technicy, pracujący naukowo w kierunku reprezentowanym przez Stacyę, ci ostatni jednak tylko na podstawie uchwały Kolegium profesorów Szkoły politechnicznej.

e) Na życzenie rektora c. k. Szkoły politechnicznej winien kierownik stacyi urządzić raz lub dwa razy co roku doświadczenia dla słuchaczy tych przedmiotów, które mają związek z zadaniami Stacyi. O czasie tych doświadczeń jednak i o liczbie mających się dopuścić każdym razem słuchaczy, postanawia kierownik w miarę środków i będących w toku prac, w porozumieniu z c. k. rektorem Szkoły politechnicznej.

4. Każdy zwiedzający Stacyę winien zastosować się do wskazówek kierownika; słuchaczy c. k. Szkoły politechnicznej obowiązuje regulamin.

Pozwolenia na zwiedzenie Stacyi dla osób, nie mających prawa nadzoru nad Stacyą, udziela sam tylko kierownik.

5. Językiem urzędowym Stacyi jest język polski.

6. Badania potrzebne dla Władz rządowych i autonomicznych wykonuje Stacya na podstawie zleceń pisemnych, które przekazane być mają Stacyi tylko za pośrednictwem Wydziału krajowego.

Wyjątek stanowią zlecenia, tyczące się badań naukowych, które kierownik Stacyi otrzyma bezpośrednio ze strony Kolegium profesorów c. k. szkoły politechnicznej.

Podania o zarządzenie badań materyałów, lub innych czynności należących do zakresu działania Stacyi, a wystosowane przez strony prywatne, przyjmuje kierownik Stacyi bezpośrednio i sam orzeka o przyjęciu lub nieprzyjęciu a względnie o warunkach, których dopełnić należy, aby umożliwić odpowiednie zbadanie materyału.

Opłaty, należne za czynności Stacyi, mają być w zasadzie niższe dla Władz autonomicznych i rządowych, aniżeli dla stron prywatnych.

Opłaty te uiszczą Władze i strony przy zamówieniu do kasy Stacyi, wedle cennika ułożonego przez kierownika, a zatwierdzonego przez Wydział krajowy.

7. Krajowa mechaniczna Stacya doświadczalna jest czynną każdego roku przez 9 miesięcy a to od dnia 1. stycznia po 15. lipca i od 15. października do 31. grudnia.

8. Do pomocy kierownika będzie w miarę wystarczających funduszów dodany asystent i laborant, będący fachowym ślusarzem.

Obu ich ustanawia Wydział krajowy na wniosek kierownika Stacyi i obaj będą pobierać wynagrodzenie za swe czynności z dotacyi, przeznaczonej z funduszów krajowych na utrzymanie Stacyi.

9. Kierownik Stacyi przedstawia Wydziałowi krajowemu corocznie sprawozdanie z czynności i zarządu funduszami Stacyi wraz z wykazem prywatnych zgłoszeń i przyjętych od stron prywatnych zleceń.

Sprawozdanie roczne z zarządu funduszami Stacyi ma być zamykane w okresach roku kalendarzowego, sprawozdania zaś z czynności mogą być zamykane w okresach roku szkolnego.

Oprócz tego kierownik obowiązanym jest złożyć doroczne sprawozdanie z czynności Stacyi na jednem z posiedzeń Kolegium profesorów c. k. Szkoły politechnicznej.

10. Ważniejsze wyniki badań ogłaszać ma Stacya w miarę środków w czasopismach, lub w osobnych publikacyach.

We Lwowie dnia 15. Września 1899 r.

Marszałek krajowy,
Badeni, *m. p.*

(M. P.)

Członek Wydziału krajowego,
Dr. Fr. Hoszard, *m. p.*

Członek Wydziału krajowego,
Dr. Józef Wereszczyński, *m. p.*

W imieniu c. k. Administracyi Państwa.

L. 95436.

„Z upoważnienia Pana Ministra Wyznań i Oświecenia, udzielonego mi reskryptem z dnia 29. Maja 1899 r. L. 31992/98, zatwierdzam powyższy statut w imieniu Państwowej Administracyi Oświecenia“.

We Lwowie dnia 2. Października 1899 r.

C. k. Namiestnik,
Piniński, *m. p.*

(M. P.)

Regulamin

Krajowej mechanicznej Stacyi doświadczalnej przy c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie.

1. Regulamin niniejszy normuje stosunek słuchaczy c. k. szkoły politechnicznej do mechanicznej Stacyi doświadczalnej, a to na podstawie statutu Stacyi.

2. Słuchacze c. k. Szkoły politechnicznej, którzy z dobrym postępem zdali pierwszy egzamin rządowy, mogą być w miarę miejsca i środków przypuszczeni do czynności Stacyi jako bezpłatni praktykanci. Muszą się jednak zobowiązać do najmniej trzymiesięcznej bezpłatniej służby, do ścisłego przestrzegania przepisów dla pracujących w Stacyi, wreszcie do sumiennego wykonywania żądanych prac wedle skazówek kierownika.

Kierownik postara się o to, aby w miarę możności i środków praktykanci obznajomić się mogli z całym zakresu działania Stacyi.

3. Praktykanci nie ponoszą żadnych wydatków ale odpowiadają za możliwe uszkodzenia przyrządów lub maszyn.

4. Praktykanci odbywają ćwiczenia i wykonują prace pod nadzorem kierownika Stacyi.

5. Na żądanie wystawia kierownik słuchaczom po odbytej praktyce świadectwa, stwierdzające wynik nauki.

6. W razie słabości lub innej ważnej przeszkody, słuchacz jest obowiązanym uwiadomić o tem pisemnie kierownika Stacyi, niezależnie od objętego przepisami akademickiemi uwiadomienia dziekana swego Wydziału.

7. Pracownie mechanicznej Stacyi doświadczalnej otwiera się dla słuchaczy i zamyka po ukończonych ćwiczeniach w dniach i godzinach, ustanowionych przez kierownika Stacyi w porozumieniu z dziekanami odnośnych Wydziałów.

Tylko za osobnem zezwoleniem kierownika można w pracowniach Stacyi przebywać w innych godzinach i to tylko w celach naukowych.

8. Rektor c. k. Szkoły politechnicznej lub jego zastępca i delegat Wydziału krajowego są uprawnieni do czynienia w Stacyi inspekcyi fachowych.

We Lwowie dnia 15. Września 1899 r.

Marszałek krajowy:
(M. P.) ***Badeni,*** *m. p.*

Członek Wydziału krajowego:
Dr. Fr. Hoszard, *m. p.*

Członek Wydziału krajowego:
Dr. Józef Wereszczyński, *m. p.*

W imieniu c. k. Administracyi Państwa.

L. 95436

„Z upoważnienia Pana Ministra Wyznań i Oświecenia, udzielonego mi reskryptem z dnia 29. Maja 1899 r. L. 31992/98, zatwierdzam powyższy regulamin w imieniu Państwowej Administracyi Oświecenia“.

We Lwowie dnia 2. Października 1899 r.

C. k. Namiestnik:
(M. P.) ***Piniński,*** *m. p.*

L. W. 74.103/900.

PRELIMINARZ

wydatków funduszu krajowego

na cele popierania przemysłu w kraju

na rok 1901.

(Rubryka XVI budżetu krajowego).

Z drukarni i litografii Pillera i Sp. we Lwowie.

CZĘŚĆ I.

PRELIMINARZE

poszczególnych zakładów.

I. Szkoły przemysłowe uzupełniające.

1. Biała. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1900 prelimi-nowano	Wniosek na rok 1901. Zwy-czajne	Nadzwy-czajne	Razem	Uzasadnienie:
		K o r o n y			
Subwencye:					
a) od gminy	600	600	—	600	
b) z kasy oszczęd. w Białej	400	400	—	400	
c) od cechu sukienniczego	80	60	—	60	
d) z Izby handlowo-przemysłowej w Krakowie .	800	800	—	800	
e) z Rady powiatowej . .	400	400	—	400	
f) od Rządu	1.778	1.778	—	1.778	
g) z funduszu krajowego .	1.778	1.566	—	1.566	
h) wkładki uczniów na przybory	240	280	—	280	
Razem . . .	6.076	5.884	—	5.884	

Rozchód

1. Płace:					
a) kierownictwo	900	900	—	900	Z tego przypada 300 K. za kierownictwo kursu handlowego.
b) nauka	4.576	4.384	—	4.384	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	360	360	—	360	
3. Wydatki administracyjne . .	240	240	—	240	
Razem . . .	6.076	5.884	—	5.884	

2. Bochnia. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy	1.000	1.000	—	1.000	
b) od Rządu	1.120	1.020	—	1.020	
c) z funduszu krajowego .	1.116	1.118	—	1.118	
Razem . . .	3.236	3 138	—	3.138	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	400	400	—	400	
b) nauka	2.136	2.138	—	2.138	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	400	400	—	400	
3. Wydatki administracyjne . .	300	200	—	200	Wedle potrzeby.
Razem . . .	3.236	3.138	—	3.138	

3. Brody. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1900 preliminowano	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony			
Subwencye:					
a) od gminy	600	600	—	600	
b) od Rady powiatowej . .	200	200	—	200	
c) od Izby handlowo-przem.	1.000	1.000	—	1.000	
d) od Rządu	820	820	—	820	
e) z funduszu krajowego .	820	780	—	780	
Razem . . .	3.440	3.400	—	3.400	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	400	400	—	400	
b) nauka	2.560	2.560	—	2.560	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	360	320	—	320	Wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne . .	120	120	—	120	
Razem . . .	3.440	3.400	—	3.400	

4. Brzeżany. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy	400	400	—	400	
b) od Rady powiatowej . .	300	300	—	300	
c) od Rządu	1.096	996	—	996	
d) z funduszu krajowego .	1.096	1.094	—	1.094	
Razem . . .	2.892	2.790	—	2.790	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	400	400	—	400	
b) nauka	1.992	1.990	—	1.990	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	300	200	—	200	
3. Wydatki administracyjne . .	200	200	—	200	
Razem . . .	2.892	2 790	—	2.790	

5. Buczacz. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

	W roku 1900 preliminowano	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony			
Subwencye:					
a) od gminy	400	400	—	400	Na podstawie uchwały Rady miejskiej z dnia 30. listopada 1895.
b) od Rady powiatowej . .	400	400	—	400	*ad b*) Na podstawie uchwały Rady powiatowej z dnia 29. lutego 1896.
c) od Stowarzyszenia rzemieślniczego	100	100	—	100	*ad c*) Na podstawie aktu fundacyjnego z dnia 3. grudnia 1895.
d) od Rządu	1.100	1.000	—	1.000	
e) z funduszu krajowego .	1.100	1.200	—	1.200	
Razem . . .	3.100	3.100	—	3.100	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	400	400	—	400	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
b) nauka	2.336	2.336	—	2 336	
2. Środki naukowe	200	200	—	200	
3. Wydatki administracyjne . .	164	164	—	164	
Razem . . .	3.100	3.100	—	3.100	

6. Drohobycz. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy	600	600	—	600	Gmina daje subwencyi 890 K. lecz z tej kwoty pokryte być muszą wydatki na opał i usługę, wynoszące około 200 K.
b) od Kasy oszczędności .	50	50	—	50	
c) od Rady powiatowej . .	300	300	—	300	
d) od Tow. zaliczkowego .	20	20	—	20	
e) od Rządu	1.344	1.244	—	1.244	
f) z funduszu krajowego .	1.346	2.036	—	2.036	
Razem . . .	3.660	4.250	—	4.250	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	400	400	—	400	
b) nauka	2.820	3.400	—	3 400	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	300	300	—	300	
3. Potrzeby kancelaryjne . . .	140	150	—	150	
Razem . . .	3.660	4.250	—	4.250	

7. Gorlice. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1900 preliminowano	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony			
Subwencye:					
a) od gminy	400	400	—	400	
b) od Rady powiatowej . .	400	400	—	400	
c) od Tow. zaliczkowego .	300	300	—	300	
d) od Izby handlowo-przem.	300	300	—	300	
e) od Rządu	886	786	—	786	
f) z funduszu krajowego .	886	1.034	—	1.034	
Razem . . .	3.172	3.220	—	3 220	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	400	400	—	400	
b) nauka	2.272	2.320	—	2.320	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	400	400	—	400	
3. Wydatki administracyjne . .	100	100	—	100	
Razem . . .	3.172	3.220	—	3.220	

8. Jarosław. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy	500	500	—	500	
b) od Rady powiatowej . .	400	400	—	400	
c) od Rządu	1.210	1.110	—	1.110	
d) z funduszu krajowego .	1.210	1.310	—	1.310	
Razem . . .	3.320	3.320	—	3.320	

Przychód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	400	400	—	400	
b) nauka	2.500	2.400	—	2.400	Mniej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	300	400	—	400	Więcej wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne . .	120	120	—	120	
Razem . . .	3.320	3.320	—	3.320	

9. Jasło. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1900 prelimi-nowano	Wniosek na rok 1901. Zwy-czajne	Nadzwy-czajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony			
Subwencye:					
a) od gminy	400	400	—	400	
b) od Rady powiatowej . .	200	200	—	200	
c) od Rządu	946	946	—	946	
d) z funduszu krajowego .	948	1.454	—	1.454	
Razem . . .	2.494	3.000	—	3.000	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	400	400	—	400	
b) nauka	1.794	2.300	—	2.300	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	200	200	—	200	
3. Wydatki administracyjne . .	100	100	—	100	
Razem . . .	2.494	3.000	—	3.000	

10. Kałusz. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy	200	200	—	200	
b) od Rady powiatowej . .	200	200	—	200	
c) od Rządu	1.164	1.064	—	1.064	
d) z funduszu krajowego .	1.164	1.376	—	1.376	
Razem . . .	2.728	2.840	—	2.840	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	400	400	—	400	
b) nauka	2.048	2.160	—	2.160	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	200	200	—	200	
3. Wydatki administracyjne . .	80	80	—	80	
Razem . . .	2.728	2.840	—	2.840	

11. Kołomyja. Szkoła przemysłowo-handlowa.

Przychód.	W roku 1900 preliminowano	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony			
Subwencye:					
a) z fund. rzemieślniczego odsetki od kap. 12.000 K.	480	480	—	480	
b) od gminy	1.066	1.006	—	1.006	W myśl uchwały Rady miasta z dnia 31 stycznia 1888, L. 404 gmina pokrywa niedobór, tudzież dostarcza lokalu, opału, oświetlenia i usługi.
c) od Rady powiatowej . .	300	300	—	300	
d) od Rządu	1.068	968	—	968	
e) z funduszu krajowego .	1.066	1.046	—	1.046	
Razem . . .	3.980	3.800	—	3.800	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	600	600	—	600	
b) nauka	2.860	2.800	—	2.800	Mniej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	400	300	—	300	Mniej wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne . .	120	100	—	100	
Razem . . .	3.980	3.800	—	3.800	

12. Kraków. Szkoła przemysłowa uzupełniająca na Kleparzu.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy	1.836	1.987	—	1.987	Dotowanie pięciu szkół uzup. przemysłowych w Krakowie, postawiono na równi z przeważną częścią szkół przemysłowych w kraju, t. j. że gmina, rząd i kraj poza drobnymi datkami z funduszu Dietla, przyczyniać się mają do kosztów utrzymania $^1/_3$ częścią ogólnych wydatków a gmina ponadto obowiązaną jest dostarczać jeszcze bezpłatnie lokalu, opału, oświetlenia i usługi. W obec jednakże wyznaczenia przez c. k. Rząd subwencyi tylko wysokości podanej obok, reszta wydatków przypadła w tym roku do pokrycia po połowie na kraj i gminę.
b) z funduszu dr. Dietla .	16	16	—	16	
c) od Rządu	1.836	1.836	—	1.836	
d) z funduszu krajowego .	1.836	1.987	—	1.987	
Razem . . .	5.524	5.826	—	5.826	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	480	480	—	480	
b) nauka	4.704	4.990	—	4.990	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	200	256	—	256	Wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne . .	140	100	—	100	
Razem . . .	5.524	5.826	—	5.826	

13. Kraków. Szkoła przem. uzupeł. w Ogrodzie angielskim.

Przychód.	W roku 1900 przeminowano	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony			
Subwencye:					
a) od gminy	1.570	1.630	—	1.630	
b) z funduszu dr. Dietla .	16	16	—	16	
c) od Rządu	1.570	1.570	—	1.570	
d) z funduszu krajowego .	1.570	1.630	—	1.630	
Razem . . .	4.726	4.846	—	4.846	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	480	480	—	480	
b) nauka	3.920	4.000	—	4.000	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	206	216	—	216	Wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne . .	120	150	—	150	
Razem . . .	4.726	4.846	—	4.846	

14. Kraków. Szkoła przem. uzupeł. na Smoleńsku.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy	1.308	1.356	—	1.356	
b) z funduszu dr. Dietla .	16	16	—	16	
c) od Rządu	1.308	1.308	—	1.308	
d) z funduszu krajowego .	1.148	1.356	—	1.356	
Razem . . .	3.780	4.036	—	4.036	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	480	480	—	480	
b) nauka	2.976	3.200	—	3.200	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	204	200	—	200	Wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne . .	120	156	—	156	
Razem . . .	3.780	4.036	—	4.036	

15. Kraków. Szkoła przemysłowa uzupełniająca na Kaźmierzu.

Przychód.	W roku 1900 prelimi-nowano	Wniosek na rok 1901. Zwy-czajne	Nadzwy-czajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony			
Subwencye:					
a) od gminy	1.308	1.356	—	1.356	
b) z funduszu dr. Dietla .	16	16	—	16	
c) od Rządu	1.308	1.308	—	1.308	
d) z funduszu krajowego .	1.308	1.356	—	1.356	
Razem . . .	3 940	4.036	—	4.036	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	480	480	—	480	
b) nauka	3.136	3.200	—	3.200	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	204	200	—	200	Wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne . .	120	156	—	156	
Razem . . .	3.940	4.036	—	4.036	

16. Kraków. Szkoła przemysłowa uzupełniająca na Dajworze.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy	1.394	1.313	—	1.313	
b) z funduszu dr. Dietla .	16	16	—	16	
c) od Rządu	1.394	1.394	—	1.394	
d) z funduszu krajowego .	1.394	1.313	—	1.313	
Razem . . .	4.198	4.036	—	4.036	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	480	480	—	480	
b) nauka	3.392	3.200	—	3.200	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	206	200	—	200	Wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne . .	120	156	—	156	
Razem . . .	4.198	4.036	—	4.036	

17. Krosno. Szkoła przemysłowa uzupełniająca

Przychód.	W roku 1900 prelimi-nowano	Wniosek na rok 1901. Zwy-czajne	Nadzwy-czajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony			
Subwencye:					
a) od gminy	500	500	—	500	
b) od Rady powiatowej . .	200	200	—	200	
c) od Rządu	1.246	1.146	—	1.146	
d) z funduszu krajowego .	1.246	1.346	—	1.346	
Razem . . .	3.192	3.192	—	3.192	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	400	400	—	400	
b) nauka	2.432	2.432	—	2.432	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	200	200	—	200	
3. Wydatki administracyjne . .	160	160	—	160	
Razem . . .	3.192	3.192	—	3.192	

18. Łańcut. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy	240	240	—	240	
b) od Rady powiatowej . .	300	300	—	300	
c) od Rządu	914	804	—	804	
d) z funduszu krajowego .	914	876	—	876	
Razem . . .	2.368	2.220	—	2.220	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	300	300	—	300	
b) nauka	1.728	1.780	—	1.780	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	200	—	—	—	Nie wstawia się z powodu pozostałych zapasów z udzielonej na ten cel subwencyi państwowej.
3. Wydatki administracyjne . .	140	140	—	140	
Razem . . .	2.368	2.220	—	2.220	

19. Lwów. Szkoła przemysłowa uzupełniająca im. św. Anny.

Przychód.	W roku 1900 prelimi-nowano	Wniosek na rok 1901. Zwy-czajne	Nadzwy-czajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony			
Subwencye:					
a) od gminy	1.336	2.212	—	2.212	Dotowanie dziewięciu szkół uzup. przemysł. we Lwowie postawiono na równi z przeważną częścią szkół przemysłowych w kraju t. j. że gmina, kraj i państwo przyczyniać się mają w $^1/_3$ ogólnych kosztów, a gmina nadto obowiązaną jest dostarczać bezpłatnie lokalu, opału, oświetlenia i usługi. Wobec jednakże wyznaczenia przez c. k. Rząd subwencyi tylko w wysokości podanej — reszta wydatków przypadła do pokrycia po połowie na kraj i gminę.
b) od Rządu	1.336	1.336	—	1.336	
c) z funduszu krajowego .	1.336	2.212	—	2.212	
Razem . . .	4.008	5.760	—	5.760	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo	480	480	—	480	
b) nauka	2.748	4.480	—	4.480	Więcej z powodu utworzenia drugiego oddziału dla II klasy przemysłowej.
2. Środki naukowe	720	700	—	700	
3. Wydatki administracyjne . .	60	100	—	100	
Razem . . .	4.008	5.760	—	5.760	

20. Lwów. Szkoła przemysł. uzupełniająca im. św. Antoniego.

Przychód.					
Subwencye:					
a) od gminy	1.308	1.721	—	1.721	
b) od Rządu	1.308	1.308	—	1.308	
c) z funduszu krajowego .	1.308	1.721	—	1.721	
Razem . . .	3.924	4.750	—	4.750	
Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierownictwo	480	480	—	480	
b) nauka	2.664	3.490	—	3.490	Więcej z powodu utworzenia drugiego oddziału na kursie przygotowawczym.
2. Środki naukowe	720	700	—	700	Wedle potrzeby.
3. Potrzeby kancelaryjne . . .	60	80	—	80	
Razem . . .	3.924	4.750	—	4.750	

21. Lwów. Szkoła przemysłowa uzupełniająca im. Czackiego.

Przychód.	W roku 1900 prelimi-nowano	Wniosek na rok 1901. Zwy-czajne	Nadzwy-czajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony			
Subwencye:					
a) od gminy	1.300	1.703	—	1.703	
b) od Rządu	1 300	1.300	—	1.300	
c) z funduszu krajowego .	1.300	1.704	—	1.704	
Razem . . .	3.900	4.707	—	4.707	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	480	480	—	480	
b) nauka	2.640	3.547	—	3.547	Więcej z powodu utworzenia drugiego oddziału dla I klasy przemysłowej.
2. Środki naukowe	720	600	—	600	Wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne . .	60	80	—	80	
Razem . . .	3.900	4.707	—	4.707	

22. Lwów. Szkoła przemysłowa uzupełniająca im. Elżbiety.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy	946	947	—	947	
b) od Rządu	946	946	—	946	
c) z funduszu krajowego .	946	947	—	947	
Razem . . .	2.838	2.840	—	2.840	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	480	480	—	480	
b) nauka	1.838	1 840	—	1.840	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin dla I i II klasy przemysłowej.
2. Środki naukowe	480	480	—	480	
3. Wydatki administracyjne . .	40	40	—	40	
Razem . . .	2.838	2.840	—	2.840	

23. Lwów. Szkoła przemysłowa uzupełniająca im. Konarskiego.

Przychód.	W roku 1900 prelimi-nowano	Wniosek na rok 1901. Zwy-czajne	Nadzwy-czajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony			
Subwencye:					
a) od gminy	1.336	1.325	—	1.325	
b) od Rządu	1.336	1.336	—	1.336	
c) z funduszu krajowego .	1.336	1.326	—	1.326	
Razem . . .	4.008	3.987	—	3.987	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	480	480	—	480	
b) nauka	2.748	2.747	—	2.747	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin dla I i II klasy przemysłowej.
2. Środki naukowe	720	700	—	700	
3. Wydatki administracyjne . .	60	60	—	60	
Razem . . .	4.008	3.987	—	3.987	

24. Lwów. Szkoła przemysłowa uzupełniająca im. św. Marcina.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy	1.308	1.671	—	1.671	
b) od Rządu	1.308	1.308	—	1.308	
c) z funduszu krajowego .	1.308	1.671	—	1.671	
Razem . . .	3.924	4.650	—	4.650	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	480	480	—	480	
b) nauka	2.664	3.490	—	3.490	Więcej z powodu utworzenia drugiego oddziału dla kursu przygotowawczego.
2. Środki naukowe	720	600	—	600	
3. Wydatki administracyjne . .	60	80	—	80	
Razem . . .	3.924	4.650	—	4.650	

25. Lwów. Szkoła przemysłowa uzupełn. im. A. Mickiewicza.

Przychód.	W roku 1900 prelimi-nowano	Wniosek na rok 1901. Zwy-czajne	Nadzwy-czajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony			
Subwencye:					
a) od gminy	1.356	1.257	—	1.257	
b) od Rządu	1.356	1.356	—	1.356	
c) z funduszu krajowego .	1.356	1.257	—	1.257	
Razem . . .	4.068	3.870	—	3.870	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	480	480	—	480	
b) nauka	2.828	2.830	—	2.830	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin dla kursu przygotowawczego tudzież I i II kl. przemysłowej.
2. Środki naukowe	700	500	—	500	Mniej wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne . .	60	60	—	60	
Razem . . .	4.068	3.870	—	3.870	

26. Lwów. Szkoła przemysłowa uzupełn. im. Piramowicza.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy	946	947	—	947	
b) od Rządu	946	946	—	946	
c) z funduszu krajowego .	946	947	—	947	
Razem . . .	2.838	2.840	—	2.840	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	480	480	—	480	
b) nauka	1.838	1.840	—	1.840	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin dla I i II klasy przemysłowej.
2. Środki naukowe	480	480	—	480	
3. Wydatki administracyjne . .	40	40	—	40	
Razem . . .	2.838	2.840	—	2.840	

27. Lwów. Szkoła przemysłowa uzupełniająca im. Staszica.

Przychód.	W roku 1900 prelimi-nowano	Wniosek na rok 1901. Zwy-czajne	Nadzwy-czajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony			
Subwencye:					
a) od gminy	1.336	1.697	—	1.697	
b) od Rządu	1 336	1.336	—	1.336	
c) z funduszu krajowego .	1.336	1.698	—	1.698	
Razem . . .	4.008	4.731	—	4.731	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	480	480	—	480	
b) nauka	2.748	3.571	—	3.571	Więcej z powodu utworzenia kursu przygotowawczego.
2. Środki naukowe	720	600	—	600	Mniej wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne . .	60	80	—	80	
Razem . . .	4.008	4.731	—	4.731	

28. Lwów. Izraelicka Szkoła przemysłowa uzupełniająca im. Bernsteina.

Przychód.

Subwencye:					
a) z fund. Marka Bernsteina	2.700	2.700	—	2.700	
b) od zboru izraelickiego .	200	200	—	200	
c) od Rządu	1.024	1.024	—	1.024	
d) z funduszu krajowego .	1.026	1.376	—	1.376	
Razem . . .	4.950	5.300	—	5.300	

Rozchód.

1. Na pokrycie niedoboru r. 1900	—	300	—	300	
2. Płace:					
a) kierownictwo	600	600	—	600	
b) nauka	2.800	2.800	—	2.800	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
3. Lokal, opał i oświetlenie . .	800	900	—	900	Wedle potrzeby.
4. Usługa	150	150	—	150	
5. Środki naukowe	400	400	—	400	
6. Wydatki administracyjne . .	200	150	—	150	
Razem . . .	4.950	5.300	—	5.300	

29. Myślenice. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1900 preliminowano	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony			
Subwencye:					
a) od gminy	400	400	—	400	
b) od Rady powiatowej . .	400	400	—	400	
c) od Rządu	850	750	—	750	
d) z funduszu krajowego .	850	1.084	—	1.084	
Razem . . .	2.500	2.634	—	2.634	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	400	400	—	400	
b) nauka	1.780	1.854	—	1.854	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	240	300	—	300	Więcej wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne . .	80	80	—	80	
Razem . . .	2.500	2.634	—	2.634	

30. Nowy Sącz. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy	400	400	—	400	
b) od Rady powiatowej . .	600	600	—	600	
c) od Kasy oszczędności .	300	200	—	200	
d) od Dyrekcyi c. k. kolei państwowej	400	400	—	400	
e) od Rządu	1.412	1.312	—	1.312	
f) z funduszu krajowego .	1.412	1.588	—	1.588	
g) od Izby handlowo-przemysłowej w Krakowie .	200	200	—	200	
Razem . . .	4.724	4.700	—	4.700	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	500	500	—	500	
b) nauka	3.424	3.400	—	3.400	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	500	500	—	500	
3. Wydatki administracyjne . .	300	300	—	300	
Razem . . .	4.724	4.700	—	4.700	

31. Nowy Targ. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1900 prelimi-nowano	Wniosek na rok 1901. Zwy-czajne	Nadzwy-czajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony			
Subwencye:					
a) od gminy	200	200	—	200	
b) od Rady powiatowej . .	400	400	—	400	
c) od Stow. przem. i rękodz.	100	100	—	100	
d) od Tow. zaliczkowego .	144	144	—	144	
e) od Rządu	1.212	1.112	—	1.112	
f) z funduszu krajowego .	1.212	1.370	—	1.370	
Razem . . .	3.268	3.326	—	3.326	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	400	400	—	400	
b) nauka	2.508	2.506	—	2.506	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	240	300	—	300	
3. Potrzeby kancelaryjne . . .	120	120	—	120	
Razem . . .	3.268	3.326	—	3.326	

32. Przemyśl. Szkoła przemysłowa uzupełniająca w śródmieściu.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy	600	600	—	600	
b) od Rady powiatowej . .	600	600	—	600	
c) od Rządu	1.174	1.174	—	1.174	
d) z funduszu krajowego .	1.176	1.102	—	1.102	
Razem . . .	3.550	3.476	—	3.476	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	480	480	—	480	
b) nauka	2.670	2.596	—	2.596	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	320	320	—	320	
3. Wydatki administracyjne . .	80	80	—	80	
Razem . . .	3.550	3.476	—	3.476	

33. Przemyśl. Szkoła przemysłowa uzupełn. na przedmieściu lwowskiem.

Przychód.	W roku 1900 prelimi-nowano	Wniosek na rok 1901. Zwy-czajne	Nadzwy-czajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony			
Subwencye:					
a) od gminy	400	400	—	400	
b) od Kasy oszczędności . .	200	200	—	200	
c) od Rządu	1.330	1.230	—	1.230	
d) z funduszu krajowego .	1.130	1.230	—	1.230	
Razem . . .	3.060	3.060	—	3.060	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	400	400	—	400	
b) nauka	2.260	2.260	—	2.260	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	320	320	—	320	
3. Wydatki administracyjne . .	80	80	—	80	
Razem . . .	3.060	3.060	—	3.060	

34. Podgórze. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy	940	940	—	940	Gmina zobowiązała się przyczyniać subwencyą w ogólności $^1/_3$ ogólnych kosztów utrzymania szkoły tudzież dostarczać lokalu, opału, oświetlenia i usługi.
b) od Rady pow. w Wieliczce	100	100	—	100	
c) z Izby handlowo-przemysłowej w Krakowie . .	200	200	—	200	
d) od Rządu	940	850	—	850	
e) z funduszów krajowych .	940	1.030	—	1.030	
Razem . . .	3.120	3.120	—	3.120	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	400	400	—	400	
b) nauka	2.320	2.320	—	2.320	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Srodki naukowe	300	300	—	300	
3. Wydatki administracyjne . .	100	100	—	100	
Razem . . .	3.120	3.120	—	3.120	

35. Rzeszów. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1900 prelimi-nowano	Wniosek na rok 1901. Zwy-czajne	Nadzwy-czajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony			
Subwencye:					
a) od gminy	280	280	—	280	Oprócz tego koszta usługi opału i oświetlenia wynoszące około 200 K. ponosi gmina.
b) od Rady powiatowej . .	200	200	—	200	
c) od Kasy oszczędności .	200	80	—	80	
d) z fund. Towarnickiego .	300	300	—	300	
e) od Izby handl. i przemysł.	—	200	—	200	
f) od Rządu	1.270	1.170	—	1.170	
g) z funduszu krajowego .	1.270	1.120	—	1.120	
Razem . . .	3.520	3.350	—	3.350	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	500	500	—	500	
b) nauka	2.400	2.410	—	2.410	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	480	300	—	300	Mniej wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne . .	140	140	—	140	
Razem . . .	3.520	3.350	—	3.350	

36. Sambor. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:					
a) od Rady powiatowej . .	200	200	—	200	
b) od gminy	300	300	—	300	Gmina obowiązaną jest do bezpłatnego dostarczania lokalu, opału, oświetlenia i usługi, a nadto przyczyniać się ma subwencyą roczną w kwocie 200 K. (LW. 48.423/1890).
c) od Rządu	1.324	1.224	—	1.224	
d) z funduszu krajowego .	1.324	1.472	—	1.472	
Razem . . .	3.148	3.196	—	3.196	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	520	520	—	520	
b) nauka	2.228	2.296	—	2.296	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	280	260	—	260	Mniej wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne . .	120	120	—	120	
Razem . . .	3.148	3.196	—	3.196	

37. Sanok. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1900 prelimi-nowano	Wniosek na rok 1901. Zwy-czajne	Nadzwy-czajne	Razem	Uzasadnienie.
		Korony			
Subwencye:					
a) od gminy	736	1.092	—	1.092	
b) od Rządu	1.152	1.052	—	1.052	
c) z funduszu krajowego .	1.152	876	—	876	
Razem . . .	3.040	3.020	—	3.020	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	400	400	—	400	
b) nauka	2.240	2.240	—	2.240	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	240	300	—	300	
3. Wydatki administracyjne . .	160	80	—	80	
Razem . . .	3.040	3.020	—	3.020	

38. Stanisławów. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy	600	600	—	600	
b) od Rady powiatowej . .	200	200	—	200	W myśl uchwały Rady powiatowej z dnia 14. października 1891 l. 1835 [LW. 45.870/91].
c) od Kasy oszczędności .	200	80	—	80	
d) od Rządu	1.940	1.826	—	1.826	
e) z funduszu krajowego .	1.940	1.994	—	1.994	
f) od gminy izraelickiej . .	100	—	—	—	
Razem . . .	4.980	4 700	—	4.700	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	600	600	—	600	
b) nauka	4.080	3.680	—	3.680	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	200	320	—	320	
3. Wydatki administracyjne . .	100	100	—	100	
Razem . . .	4.980	4.700	—	4.700	

39. Stary Sącz. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1900 preliminowano	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony			
Subwencye:					
a) od gminy	600	600	—	600	
b) od Rady powiatowej w Nowym Sączu . . .	300	300	—	300	
c) od Izby handlowo-przemysłowej w Krakowie .	200	200	—	200	
d) od Rządu	894	794	—	794	
e) z funduszu krajowego .	894	1.046	—	1.046	
Razem . . .	2.888	2.940	—	2.940	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	400	400	—	400	
b) nauka	2.048	2.100	—	2.100	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	240	240	—	240	
3. Wydatki administracyjne . .	200	200	—	200	
Razem . . .	2.888	2.940	—	2.940	

40. Sądowa Wisznia. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy	100	100	—	100	
b) od Rady powiatowej . .	100	100	—	100	
c) od Rządu	1.200	1.100	—	1.100	
d) z funduszu krajowego .	1.200	1.000	—	1.000	
e) datek WP. Włodz. Stronczaka za r. 1899 i 1900 .	200	400	—	400	
Razem . . .	2.800	2.700	—	2.700	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	300	300	—	300	
b) nauka	2.240	2.180	—	2.180	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	200	200	—	200	
3. Wydatki administracyjne . .	60	20	—	20	Mniej wedle potrzeby.
Razem . . .	2.800	2.700	—	2.700	

41. Stryj. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1900 preliminowano	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony			
Subwencye:					
a) od gminy	600	600	—	600	
b) od Rady powiatowej . .	200	200	—	200	
c) od Tow. zaliczkowego .	200	200	—	200	
d) od Zarz. c. k. kolei państ. .	400	400	—	400	
e) od Rządu	1.110	1.010	—	1.010	
f) z funduszu krajowego .	1.110	1.210	—	1.210	
Razem . . .	3.620	3.620	—	3.620	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	500	500	—	500	
b) nauka	2.520	2.520	—	2.520	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	500	500	—	500	
3. Wydatki administracyjne . .	100	100	—	100	
Razem . . .	3.620	3.620	—	3.620	

42. Tarnopol. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy	896	800	—	800	
b) od Rady powiatowej . .	200	200	—	200	
c) od Rządu	1.042	1.042	—	1.042	
d) z funduszu krajowego .	942	1.164	—	1.164	
e) od Izby handl. w Brodach	200	200	—	200	
Razem . . .	3.280	3.406	—	3.406	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	400	400	—	400	
b) nauka	2.480	2.606	—	2.606	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	200	200	—	200	
3. Wydatki administracyjne . .	200	200	—	200	
Razem . . .	3.280	3.406	—	3.406	

43. Tarnów. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1900 prelimi-nowano	Wniosek na rok 1901. Zwy-czajne	Nadzwy-czajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony			
Subwencye:					
a) od gminy	800	800	—	800	
b) od Rady powiatowej . .	400	400	—	400	
c) od Kasy oszczędności .	300	300	—	300	
d) od Izby handl.-przem. .	300	300	—	300	
e) od Rządu	1.006	906	—	906	
f) z funduszu krajowego .	1.032	1.234	—	1.234	
Razem . . .	3.838	3.940	—	3.940	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	600	600	—	600	
b) nauka	2.818	2.920	—	2.920	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	300	300	—	300	
3. Wydatki administracyjne . .	120	120	—	120	
Razem . . .	3.838	3.940	—	3.940	

44. Tarnobrzeg. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy	—	200	—	200	
b) od Rady powiatowej . .	—	400	—	400	
c) od JW. hr. Zdzisława Tarnowskiego	—	200	—	200	
d) od Rządu	800	800	—	800	
e) z funduszu krajowego .	800	830	—	830	
Razem . . .	1.600	2.430	—	2.430	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo		300	—	300	
b) nauka	1.600	1.830	—	1 830	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe		200	—	200	Wedle potrzeby.
3. Wydatki administracyjne . .		100	—	100	
Razem . . .	1.600	2.430	—	2.430	

45. Wadowice. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

	W roku 1900 preliminowano	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony			
Subwencye:					
a) od gminy	800	800	—	800	
b) od Rady powiatowej . .	200	200	—	200	
c) od Kasy oszczędności .	400	400	—	400	
d) od Rządu	968	868	—	868	
e) z funduszu krajowego .	968	1.068	—	1.068	
Razem . . .	3.336	3.336	—	3.336	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	400	400	—	400	
b) nauka	2.636	2.636	—	2.636	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	200	200	—	200	
3. Wydatki administracyjne . .	100	100	—	100	
Razem . . .	3.336	3.336	—	3.336	

46. Wieliczka. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy	800	800	—	800	
b) od Rady powiatowej . .	100	100	—	100	
c) od Rządu	860	760	—	760	
d) z funduszu krajowego .	860	1.120	—	1.120	
Razem . . .	2.620	2.780	—	2.780	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	400	400	—	400	
b) nauka	1.920	2.080	—	2.080	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	200	200	—	200	
3. Wydatki administracyjne .	100	100	—	100	
Razem . . .	2.620	2.780	—	2.780	

47. Złoczów. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

	W roku 1900 prelimi-nowano	Wniosek na rok 1901. Zwy-czajne	Nadzwy-czajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony			
Subwencye:					
a) od Izby handlowej . .	—	200	—	200	
b) od gminy	—	300	—	300	
c) od Rady powiatowej . .	—	300	—	300	
d) od Rządu	800	800	—	800	
e) z funduszu krajowego .	800	1.260	—	1.260	
Razem . . .	1.600	2.860	—	2.860	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	1.600	400	—	400	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
b) nauka		2.080	—	2.080	
2. Środki naukowe		300	—	300	
3. Wydatki administracyjne . .		80	—	80	
Razem . . .	1.600	2.860	—	2.860	

48. Żółkiew. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy	600	600	—	600	
b) od Rady powiatowej . .	400	400	—	400	
c) od Rządu	874	774	—	774	
d) z funduszu krajowego .	874	974	—	974	
Razem . . .	2.748	2.748	—	2.748	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	300	300	—	300	
b) nauka	2.048	2.048	—	2.048	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	260	260	—	260	
3. Potrzeby kancelaryjne . . .	140	140	—	140	
Razem . . .	2.748	2.748	—	2.748	

49. Żywiec. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1900 prelimi-nowano	Wniosek na rok 1901. Zwy-czajne	Nadzwy-czajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony			
Subwencye:					
a) od gminy	400	400	—	400	Rada gminna uchwałą z dnia 29. listopada 1895 obowiązała się dostarczyć bezpłatnie lokalu, opału, oświetlenia i usługi tudzież przyczyniać się do kosztów utrzymania kwotą 400 Kor. rocznie [L. W. 27.040/96]. *ad b*). Na mocy zobowiązania z dnia 28. lutego 1896 L. 239 [L. W. 27.040/96].
b) od Rady powiatowej . .	200	200	—	200	
c) od Izby handlowo-przemysłowej w Krakowie .	200	200	—	200	
d) od Rządu	1.452	1.352	—	1.352	
e) z funduszu krajowego .	1.580	1.680	—	1.680	
Razem . . .	3.832	3.832	—	3.832	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	400	400	—	400	
b) nauka	3.012	3.012	—	3.012	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	300	300	—	300	
3. Wydatki administracyjne . .	120	120	—	120	
Razem . . .	3.832	3.832	—	3.832	

II. Szkoły fachowe i warsztaty naukowe.

A. Szkoły dla wyrobów z drzewa i łoziny.

50. Czerwona Wola. Szkoła koszykarska

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
— Zapas kasowy z r. 1898 . .	—	586	—	—	—	
— Zasiłek na zapomogi uczniów	—	1.000	—	—	—	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	2.800	2.070	2.800	—	2.800	
Za sprzedany materyał i modele	—	732	—	—	—	
2. Subwencye:						
a) od Rady powiatowej . .	400	400	400	—	400	
b) od c. k. Rządu	2.000	2.000	2.000	—	2.000	
c) z funduszów krajowych .	2 000	2.102	2.000	—	2.000	
Razem . . .	7.200	8.890	7.200	—	7.200	

Rozchód.						
1. Płace:						
a) nauczyciela	1.200	1.660	1.200	—	1.200	
b) koszta nadzoru	300		300	—	300	
2. Utrzymanie lokalu	—	146	—	—	—	Lokalu dostarcza bezpłatnie J. Książę Jerzy Czartoryski.
3. Opał	380	380	380	—	380	
4. Oświetlenie	100	92	100	—	100	
5. Farba, trzcina, gwoździe etc.	400	374	400	—	400	
6. Materyał surowy	1.800	1.775	1.800	—	1.800	
7. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	240	184	240	—	240	
8. Rozmaite inne wydatki . .	300	440	300	—	300	
9. Wynagrodzenie uczniów . .	1.600	518	1.600	—	1.600	
10. Wydatki kancelaryjne . . .	80	78	80	—	80	
11. Na zapomogi uczniom i przybory dla abituryentów . . .	800	1.644	800	—	800	
Razem . . .	7.200	7.294	7.200	—	7.200	

51. Dżurów. Krajowa szkoła koszykarska.

Przychód.

	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	2.000	1.232	1.800	—	1.800	Mniej na podstawie wynikłości za r. 1899.
2 Subwencye:						
a) od Rady powiatowej . .	300	300	300	—	300	W myśl uchwały Rady powiatowej w Śniatynie z dnia 24. marca 1892 (LW. 16.391/92), która oprócz 300 K. dostarcza pomieszczenia dla szkoły i pomieszkania dla instruktora.
b) od c. k. Rządu	1.200	1.000	940	—	940	
c) z funduszów krajowych .	1.384	1.052	850	—	850	
Razem . . .	4.884	3.584	3.890	—	3.890	

Rozchód.

1. Płace:						
Instruktor	1.200	1.080	1.200	—	1.200	
2. Utrzymanie lokalu	100	—	100	—	100	Lokalu dostarcza bezpłatnie Wydział powiatowy, a wstawiony kredyt potrzebny jest na utrzymanie lokalu.
3. Opał	140	116	140	—	140	
4. Oświetlenie	52	22	40	—	40	Mniej wedle potrzeby.
5. Usługa	72	—	60	—	60	
6. Materyał	1.400	564	1.200	—	1.200	Mniej z powodu zapasów.
7. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	200	60	350	—	350	Więcej z powodu potrzeby zakupna narzędzi.
8. Rozmaite wydatki administracyjne i kancelaryjne . .	220	84	200	—	200	
9. Wynagrodzenie uczniów . .	1.500	518	600	—	600	Mniej wedle potrzeby jak pod 1. doch.
Na zasiłki dla ubogich uczniów i utrzymanie internatu . .	—	1.140	—	—	—	
Razem . . .	4.884	3.584	3.890	—	3.890	

52. Rudki. Szkoła koszykarska.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony				
1. Ze sprzedaży wyrobów . .	2.600	3.606	3.200	—	3.200	Więcej z powodu wzrostu produkcyi.
2. Subwencye:						
a) od Rady powiatowej . .	610	560	610	—	610	Wliczono tu dobrowolne zobowiązania pp. Mieczysława Lewickiego, hr. K. Lanckorońskiego, Ludwika br. Brückmana i Albina Rayskiego.
b) od c. k. Rządu	1.000	800	1.200	—	1.200	
c) z funduszów krajowych	1.200	734	1.042	—	1.042	
Razem . . .	5.410	5.700	6.052	—	6.052	

Rozchód.

1. Płace:						
a) instruktor	1.200	1.200	1.200	—	1.200	
b) administrator	300	240	300	—	300	
c) nauczyciel rysunków i rachunkowości	240	—	240	—	240	
d) instruktorowi na koszta dojazdu do Milczyc i Pohorzec	—	—	200	—	200	Instruktor będzie dojeżdżać i udzielać wskazówek, celem ulepszenia tamtejszego przemysłu koszykarskiego.
2. Wynajem i utrzymanie lokalu	50	58	100	—	100	Lokalu dostarcza JW. hr. Felicya Fredrowa za rocznym czynszem 10 kor., a reszta wstawionego kredytu służy na utrzymanie lokalu.
3. Opał	240	194	240	—	240	
4 Oświetlenie	40	40	50	—	50	Więcej wedle potrzeby.
5. Usługa	72	72	72	—	72	
6. Materyał	1.600	2.134	1.600	—	1.600	
7. Wynagrodzenie uczniów . .	1.300	1.572	1.600	—	1.600	Więcej z powodu zwiększonej produkcyi jak poz. 1. doch.
8. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	200	20	200	—	200	
9. Wydatki kancelaryjne i portorya	—	—	50	—	50	Wedle potrzeby.
10. Rozmaite inne wydatki . . .	168	170	200	—	200	Więcej z powodu pokrywania z tej pozycyi wydatków na asekuracyę i t. p.
Razem . . .	5.410	5.700	6.052	—	6.052	

53. Siedlec. Krajowa szkoła koszykarska.

Przychód.

	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie
		Korony				
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	480		480	
2. Subwencye:						
a) od Rady powiatowej . .	—	—	400	—	400	Rada powiatowa w Bochni uchwałą z dnia 14. lipca 1899 L. 1636 obowiązała się przez 6 lat dawać począwszy od r. 1900 corocznie na utrzymanie szkoły 400 kor. (LW. 2.770/900).
b) od c. k. Rządu	—	—	1.000	—	1.000	
c) z funduszów krajowych .	1.800	—	900	—	900	
Razem . . .	1.800	—	2.780	—	2.780	

Rozchód.

1. Płace:						
a) Instruktor	1.800	—	960	—	960	
b) administrator		—	200	—	200	
2. Lokal, opał, oświetlenie i usługa		—	—	—	—	Lokalu, opału, oświetlenia i usługi dostarcza bezpłatnie gmina, w myśl uchwały Rady gminnej z dnia 31. sierpnia 1898 (LW. 2.770/900).
3. Materyał		—	800	—	800	
4. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza . . .		—	100	—	100	
5. Rozmaite wydatki administracyjne i kancelaryjne		—	120	—	120	
6. Wynagrodzenie uczniów .		—	600	—	600	
Razem . . .	1.800	—	2.780	—	2.780	

54. Skołyszyn. Krajowa szkoła koszykarska.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	3.600	2.610	3.600	—	3.600	
2. Subwencye:						
— od Rady powiatowej . .	—	240	—	—	—	
a) od c. k. Rządu	1.400	1.000	1.600	—	1.600	
b) z funduszów krajowych .	2 064	1.762	1.680	—	1.680	
Razem . . .	7.064	5.612	6.880	—	6.880	

Rozchód.

1. Płace:						
a) instruktor	1.080	960	1.080	—	1.080	
b) nauczyciel przedmiotów pomocn.	360	360	360	—	360	
c) administrator	240	240	240	—	240	
d) pomocnik instruktora . .	480	—	480	—	480	
2. Wynajem lokalu	—	—	—	—	—	Szkoła mieści się w odstąpionym na ten cel budynku przez WP. Stanisława Klobasę.
3. Usługa	70	30	120	—	120	Więcej wedle potrzeby.
4. Opał	144	164	160	—	160	
5. Oświetlenie	70	54	70	—	70	
6. Materyał	1.600	1.500	1.600	—	1.600	
7. Wynagrodzenie uczniów . .	2.000	920	2.000	—	2.000	
8. Środki naukowe	100	362	100	—	100	
9. Uzupełnienie inwentarza .	200	400	150	—	150	Mniej wedle potrzeby.
10. Ubezpieczenie budynku i inwentarza	120	46	120	—	120	
11. Rozmaite wydatki administracyjne i kancelaryjne . .	400	506	400	—	400	
— Na naprawę budynku . . .	200	70	—	—	—	
Razem . . .	7.064	5.612	6.880	—	6.880	

55. Stryhańce. Krajowa szkoła koszykarska.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	2.000	1.838	2.200	—	2.200	Więcej z powodu wzrostu produkcyi.
2. Subwencye:						
a) od gminy	132	66	132	—	132	Gmina Stryhańce i Dołhe dają po 66 kor.
b) od Rady powiatowej . .	400	400	400	—	400	
c) od c. k. Rządu	1.300	900	1.400	—	1.400	
d) z funduszów krajowych .	1.748	1.510	818	250	1.068	
Razem . . .	5.580	4.714	4.950	250	5.200	

Rozchód.

1. Płace:						
a) instruktor	1.200	1.176	1.200	—	1.200	
b) administrator	300	300	300	—	300	
c) katecheta	—	50	100	—	100	Wydatek ten dotychczas pokrywany był z poz. 1 d).
d) nauczyciel rachunków i rysunków	240	—	240	—	240	
— Wynajem lokalu	500	500	—	—	—	
2. Opał	240	320	280	—	280	
3. Oświetlenie	48	38	60	—	60	Więcej wedle potrzeby.
4. Usługa	72	18	80	—	80	
5. Materyał	1.400	1.324	1.400	—	1.400	
6. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	340	148	250	—	250	
7. Wynagrodzenie uczniów . .	1.000	502	800	—	800	Mniej wedle potrzeby.
8. Rozmaite inne wypadki . .	240	338	240	—	240	
9 Na założenie plantacyi łozy .	—	—	—	250	250	Z powodu koniecznej potrzeby.
Razem . . .	5.580	4.714	4.950	250	5.200	

56. Wojsław. Krajowa szkoła koszykarska.

Przychód.

	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	1.200	828	1.200	—	1.200	Więcej z powodu wzrostu produkcyi.
2. Subwencye:						
a) od Rady powiatowej . .	400	400	400	—	400	W myśl uchwały Rady powiatowej w Śniatynie z dnia 17 sierpnia 1896, L. 966 (L. W. 54.044/96).
b) od c. k. Rządu	1.000	960	1.000	—	1.000	
c) od Wgo Pana Stefana Sękowskiego	100	—	100	—	100	Oprócz gotówki w kwocie 100 kor. dostarcza WP Sękowski lokalu, opału, oświetlenia i usługi.
d) z funduszów krajowych .	1.070	2.026	720	—	720	
Razem . . .	3.770	4.214	3.420	—	3.420	

Rozchód.

1. Płace:						
a) instruktor	840	914	840	—	840	
b) administrator	200	200	200	—	200	
c) nauczyciel pomocniczy .	240	240	240	—	240	
2. Oświetlenie oraz dowóz i rąbanie drzewa	80	130	100	—	100	Więcej wedle potrzeby.
3. Usługa	120	60	120	—	120	
4. Materyał	1.200	894	1.000	—	1.000	Mniej odpowiednio do dochodów ze sprzedaży wyrobów.
5. Wynagrodzenie uczniów . .	800	494	600	—	600	
6. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	140	130	140	—	140	
7. Rozmaite inne wydatki . .	150	152	180	—	180	Więcej wedle potrzeby.
— Budowa szopy i magazynu .	—	1.000	—	—	—	
Razem . . .	3.770	4.214	3.420	—	3.420	

57. Zator. Krajowa szkoła koszykarska.

Przychód.

	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901 Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	1.200	1.646	2.240	—	2.240	Więcej z powodu wzrostu produkcyi.
2. Subwencye:						
a) od gminy	200	—	360	—	360	Gmina dostarcza bezpłatnie lokalu, opału, oświetlenia i usługi. Lokal ten jednakże jest nieodpowiedni na szkołę, zachodzi więc potrzeba wynajęcia innego lokalu, a wówczas szkoła mogłaby odnająć obecny za czynszem wstawionym 300 K.
b) od Rady powiatowej	200	200	200	—	200	
c) od c. k. Rządu	1.200	1.200	1.200	—	1.200	
d) z funduszów krajowych	1.320	1.258	960	—	960	
Razem	4.120	4.304	4.960	—	4.960	

Rozchód.

1. Płace:						
a) instruktor	1.200	1.200	1.200	—	1.200	
b) pomieszkanie dla instruktora	200	200	200	—	200	
c) administrator	200	200	200	—	200	
d) nauczyciel rysunków i rachunkowości	240	220	240	—	240	
2. Wynajem lokalu	520	—	480	—	480	Z powodu koniecznej potrzeby wynajęcia innego lokalu jak poz. 2 a) dochodów.
3. Opał	60	—	140	—	140	Więcej z powodu zwiększonej potrzeby przez wynajęcie obszerniejszego lokalu.
4. Oświetlenie	20	—	40	—	40	
5. Usługa	50	—	70	—	70	
6. Materyał	1.000	1.426	1.000	—	1.000	
7. Wynagrodzenie uczniów	400	932	1.160	—	1.160	Więcej z powodu zwiększonej produkcyi jak poz. 1 doch.
8. Uzupełnienie inwentarza	100	20	100	—	100	
9. Środki naukowe	60	10	60	—	60	
10. Rozmaite inne i wydatki kancelaryjne	70	96	70	—	70	
Razem	4.120	4.304	4.960	—	4.960	

58. Grybów. Krajowy naukowy warsztat kołodziejski.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	4.200	6.190	6.500	—	6.500	Więcej z powodu znacznej ilości zamówień.
2. Subwencye:						
— od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza bezpłatnie lokalu, opału, oświetlenia i usługi.
a) od Rady powiatowej . .	200	200	200	—	200	
b) od c. k. Rządu	3.000	2.700	3.000	—	3.000	
c) z funduszów krajowych .	4.640	3.514	2.660	1.600	4.260	
Razem . . .	12.040	12.604	12.360	1.600	13.960	

Rozchód.						
1. Płace:						
a) kierownik	2.000	1.364	2.000	—	2.000	Z tego kredytu pokrywa się płacę przodownika kowalskiego w kwocie 1.200 kor. i wydatek na remuneracyę 200 kor. za prowadzenie tymczasowego kierownictwa.
b) przodownik kowalski . .	1.200	1.200				
c) administrator	480	480	480	—	480	
d) nauczyciel	500	458	500	—	500	
e) katecheta	100	100	100	—	100	
f) przodownik kołodziejski .	1.080	720	1.080	—	1.080	
g) pomocnik kołodziejski . .	—	—	720	—	720	Pomocnik ten płatny był dotychczas z kredytu pod poz 1a)
2. Materyał kołodziejski . . .	1.600	1.756	1.700	—	1.700	
3. Dostawa materyałów . . .	100					
4. Środki naukowe	240	200	240	—	240	
5. Narzędzia warsztatowe . .	500	214	300	—	300	Mniej z powodu iż odpada kredyt nadzwyczajny na urządzenie drugiego ogniska w kuźni.
6. Zakupno żelaza	1.600	1.794	1.800	—	1.800	*ad 6*] Więcej z powodu zwiększonej produkcyi jak poz. 1. doch.
7. „ węgla i koksu . .	400	224	400	—	400	
8. Wyplatanie, lakierowanie i tapicerowanie wózków . . .	—	—	1.000	—	1.000	Kredyt ten jest konieczny z powodu zgłoszeń na wyroby kompletnie wykończone jak 6.
9. Wynagrodzenie uczniów za robotę	1.000	1.610	1.600	—	1.600	Więcej z powodu jak poz. 6.
10. Rozmaite wydatki	240	1.392	240	—	240	
11. Ubezpieczenie od ognia inwentarza i budynków . . .	200	92	200	—	200	
12 Restauracya budynku zakładowego	800	—	—.	1.600	1.600	Z powodu koniecznej potrzeby.
— Na rozszerzenie kuźni . . .	—	1.000	—	—	—	
Razem . . .	12.040	12.604	12.360	1.600	13.960	

59. Grzymałów. Krajowy naukowy warsztat kołodziejski.

Przychód.

	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		K o r o n y				
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	11.600	8.976	8.400	—	8.400	Więcej na podstawie wynikłości za r. 1899 i mniejszej ilości uczniów.
— Rozmaite zwroty	—	166	—	—	—	
2. Subwencye:						
a) od Rady powiatowej . .	1.000	—	1.000	—	1.000	
b) od c. k. Rządu	3.400	3.100	3.400	—	3.400	
c) z funduszów krajowych .	4.040	3.766	3.620	—	3.620	
Razem . . .	20.040	16.008	16.420	—	16.420	

Rozchód.

1. Płace:						
a) instruktor kierujący i nauczyciel rysunków . . .	1.680	2.160	1.320	—	1.320	Mniej z powodu iż posada kierownika nie jest obsadzoną a kierownikiem jest na razie instruktor za wynagrodzeniem po 90 kor. miesięcznie.
— dodatek na pomieszkanie dla kierownika	320	—	—	—	—	
b) instruktor kowalski . . .	1.200	1.170	1.200	—	1.200	
c) przodownik kołodziejski .	1.080	1.160	1.080	—	1.080	
d) pomocnik kowalski . . .	840	1.000	840	—	840	
e) administrator	1.200	1.530	1.200	—	1.200	
f) nauczyciel nauk dopełn.	360	—	360	—	360	
2. Utrzymanie lokalu	200	54	200	—	200	
3. Opał	140	46	140	—	140	
4. Oświetlenie	80	14	80	—	80	
5. Usługa	240	286	264	—	264	Więcej z powodu uciążliwej służby nocnej.
6. Materyał kołodziejski . . .	1.400	1.244	1.000	—	1.000	
7. Zakupno żelaza	3.200	1.998	2.000	—	2.000	Mniej z powodu zmniejszonej produkcyi jak pod 1. doch.
8. „ koksu	500	14	500	—	500	
9. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	1.000	232	800	—	800	
10. Ubezpieczenie budynków własnych, materyałów i inwentarza	100	54	56	—	56	Mniej wedle potrzeby.
11. Uczniom za robotę	2.000	1.162	1.800	—	1.800	Mniej z powodu, iż uczniowie mają być wynagradzani w stosunku do wartości wykonanej roboty.
12. Lakiernik, tapicer i materyał	4.100	2.946	3 100	—	3.100	Mniej z powodu jak pod 6.
13. Rozmaite inne wydatki . .	400	338	480	—	480	Więcej wedle potrzeby.
— Zwrot pożyczki chwilowej z r. 1898	—	600	—	—	—	
Razem . . .	20.040	16.008	16.420	—	16 420	

60. Kamionka strumiłowa. Krajowa szkoła kołodziejska i ciesielska.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Koron				
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych:						
a) kołodziejsko-kowalskich .	9.800	7.860	9.800	—	9.800	
b) ciesielskich	400	160	400	—	400	
2. Subwencye:						
a) od c. k. R[illegible] . . .	3.200	2.800	3.400	—	3.400	
b) z fund[illegible]jowych .	9.602	8.596	8.562	—	8.562	
[illegible]m . . .	23.002	19.416	22.162	—	22.162	

Rozchód.

1. Płace:						
a) kierownik: płaca	3.000	3.000	3.600	—	3.600	Więcej z powodu regulacyi płac kierowników ze studyami technicznymi.
b) nauczyciel fachowy rysunków	2.000	—	2.400	—	2.400	Więcej z powodu iż nauczyciel rysunków jest zarazem nauczycielem nauk dopełniających.
c) katecheta obrz. rz. kat. .	100	100	100	—	100	
d) katecheta obrz. gr. kat. .	100	100	100	—	100	
— nauczyciel	360	370	—	—	—	Odpada z powodu jak poz. 1 *b*).
e) przodownik kołodziejski .	1.200	524	1 200	—	1.200	
f) instruktor ciesielstwa . .	1.200	1.200	1.200	—	1.200	
g) majster kowalski	1.440	1.440	1.440	—	1.440	
h) pomocnik kowalski . . .	480	540	1.080	—	1.080	
i) „ kołodziejski . .	600	592				
2. Wynajem budynku i asekuracya	1.200	1.514	1.200	—	1.200	
3. Opał	240	170	240	—	240	
4. Oświetlenie	130	54	130	—	130	
5. Usługa	192	192	192	—	192	
6. Materyał drzewny z dostawą	1.200	1 180	1.200	—	1.200	
7. Ubezpieczenie budynków i inwentarza	—	—	120	—	120	Wydatek ten zaliczano dotychczas przy poz. 2. wyd.
8. Środki naukowe, przybory do rysowania i pisania i uzupełnienie inwentarza . .	1.200	838	1.200	—	1.200	
9. Wydatki administracyjne i kancelaryjne	400	1.146	400	—	400	
10. Zakupno żelaza z dostawą .	2.800	1.688	2.800	—	2.800	
11. „ węgla i koksu . .	600	334	600	—	600	
12. Uczniom IV. roku za wyroby bednarskie i kołodziejskie	960	718	960	—	960	
13. Za wyplatanie, lakierowanie i tapicerowanie wózków . .	2.000	1.716	2.000	—	2.000	
— Na rozszerzenie budynku szkolnego	1.600	—	—	—	—	
— Zaliczka na fundusz obrotowy	—	2.000	—	—	—	
Razem . . .	23.002	19.416	22.162	—	22.162	

61. Stanisławów. Krajowa szkoła stolarska.

Przychód.

	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Koruny			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	3 600	6.322	6.000	—	6.000	Więcej z powodu licznych zamówień i na podstawie wynikłości za r. 1899.
2. Subwencye:						
a) od gminy	1.600	1.600	1.600	—	1.600	
b) od Rady powiatowej . .	200	200	200	—	200	
c) z Kasy oszczędności . .	400	400	200	—	200	Mniej z powodu iż obecnie nie [illegible] uzyskania subwencyi [illegible] wysokości.
d) od c. k. Rządu	2.600	2.000	2.600	—	2.600	
e) z funduszów krajowych .	8.212	6.586	8.192	—	8.192	
Razem . . .	16.612	17.108	18 792	—	18.792	

Rozchód.

1. Płace:						
a) kierownik i nauczyciel fachowy: *α*) *płaca . . . 2.400 K.* *β*) *dodatek na mieszkanie . . . 600 „*	2 880	3.080	3.000	—	3.000	Większy dodatek z powodu podrożenia mieszkań.
b) nauczyciel snycerstwa . .	960	840	1.080	—	1.080	*ad 1 b*) Więcej z powodu zwiększonych czynności.
c) werkmistrz stolarstwa . .	960	840	960	—	960	
d) nauczyciel rysunków odręcznych	960	840	960	—	960	
e) nauczyciel stylistyki, niemieckiego, polskiego i rachunków	720	708	720	—	720	
f) pomocnik stolarstwa . .	720	720	720	—	720	
g) „ tokarstwa . . .	720	—	720	—	720	
h) katecheta	100	100	100	—	100	
2. Wynajem lokalu	2.400	2.400	2.400	—	2.400	
3. Opał	300	250	300		300	
4. Oświetlenie	160	168	200	—	200	Więcej wedle potrzeby.
5. Usługa	432	376	432	—	432	
6. Materyał	1.000	1.694	1.600	—	1.600	Więcej z powodu wzrostu produkcyi jak poz. 1 doch.
7. Środki naukowe dla szkoły i uczniów	600	538	600	—	600	
8. Rozmaite inne wydatki . .	400		400	—	400	
9. Środki pomocnicze warsztatowe (bajcy, okucia, lustra i t. p.)	1.000	1.966	1.600	—	1.600	Więcej z powodu jak poz. 6 wyd.
10. Wynagrodzenie uczniom za roboty	1.600	2.588	2.400	—	2.400	
11. Na uzupełnienie inwentarza i dokupno narzędzi	700	—	600	—	600	
Razem . . .	16.612	17.108	18.792	—	18.792	

62 Kalwarya. Krajowa szkoła stolarska.

Przychód.

	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony				
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	1.720	1.522	2.000	—	2.000	Więcej z powodu wzrostu produkcyi i frekwencyi uczniów.
2. Subwencye:						
— od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza bezpłatnie lokal na warstat, pomieszkanie dla kierownika, opał, światło i usługę.
a) od c. k. Rządu	3.000	2.400	3 000	—	3.000	
b) z funduszów krajowych .	16.760	6.334	6.760	—	6.760	
Razem . . .	21.480	10.256	11.760	—	11.760	

Rozchód.

1. Płace:						
a) instruktor kierujący . .	2.400	2.400	2.400	—	2.400	
b) werkmistrz:						
α) *płaca . . . . 1.200 K.*						
β) *dod. na mieszk. 300* .	1.500	1.500	1.500	—	1.500	
c) werkmistrz snycerstwa .	1.200	—	1.200	—	1.200	
d) przodownik stolarski . .	600	600	600	—	600	
e) nauczyciel pomocniczy rysunków	720	600	600	—	600	Mniej z powodu przyznania w tej wysokości wynagrodzenia.
f) nauczyciel języka polskiego i korespondencyi przem.	300	300	300	—	300	
g) nauczyciel języka niemieckiego	300	300	300	—	300	
h) nauczyciel rachunków i rachunkowości	400	300	400	—	400	
i) katecheta	160	160	160	—	160	
2. Materyał	600	664	700	—	700	Więcej z powodu wzrostu produkcyi jak poz. 1 doch.
3. Środki naukowe i przybory dla ubogich uczniów . . .	400	308	500	—	500	Więcej z powodu wzrostu frekwencyi.
4. Rozmaite inne wydatki . .	500	544	600	—	600	Więcej wedle potrzeby.
5. Środki pomocnicze warsztatowe	400	620	400	—	400	
6. Wypłaty uczniom za roboty .	800	668	900	—	900	Więcej z powodu jak poz. 2.
7. Uzupełnienie inwentarza .	200	392	200	—	200	
8. Na wieczorny kurs majsterski	1.000	900	1.000	—	1.000	
— Na osuszenie budynku szkolnego	1.000	—	—	—	—	
— Na przybudowanie i urządzenie suszarni materyałów .	9.000	—	—	—	—	
Razem . . .	21.480	10.256	11.760	—	11.760	

63. Jaworów. Krajowy naukowy warsztat dla wyrobu zabawek.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony				
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	2.000	2.354	2.600	—	2.600	Więcej z powodu wzrostu produkcyi.
2. Subwencye:						
— od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza bezpłatnie lokalu na warsztat, pomieszkania dla instruktora, opału, światła i usługi.
a) od Rady powiatowej . . .	200	200	200	—	200	
b) od c. k. Rządu	1.200	—	1.200	—	1.200	
c) z funduszów krajowych .	2.560	2.738	2.590	—	2.590	
Razem . . .	5.960	5.292	6.590	—	6.590	

Rozchód.						
1. Płace:						
a) instruktor	1.440	1.440	1.440	—	1.440	
b) administrator	400	400	500	—	500	Więcej z powodu zwiększonej czynności.
c) pomocnik do rzeźbiarstwa .	240	180	240	—	240	
d) pomocnik do tokarstwa .	—	—	240	—	240	Z powodu koniecznej potrzeby.
2. Utrzymanie lokalu i stróża .	100	—	190	—	190	Więcej z powodu potrzeby utrzymania stałego służącego.
3. Materyał	500	348	700	—	700	Więcej z powodu zwiększonej produkcyi i podrożenia materyału drzewnego.
4. Środki naukowe i przybory dla ubogich uczniów . . .	240	110	240	—	240	
5. Rozmaite inne wydatki kancelaryjne	240	484	540	—	540	Więcej wedle potrzeby jak wynikłość za r. 1899.
6. Środki pomocnicze warsztatowe	400	614	600	—	600	Więcej z powodu zwiększonej produkcyi jak poz. 1 doch.
7. Wypłaty uczniom za roboty .	1.200	1·518	1.400	–	1.400	
8. Uzupełnienie inwentarza . .	600	198	500	—	500	Mniej wedle potrzeby.
— Zasiłki dla samoistnych producentów	600	—	—	—	—	
Razem . . .	5.960	5.292	6.590	—	6.590	

B. Szkoły garncarskie.

64. Kołomyja. Krajowa szkoła garncarska.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	4.400	3.340	4.400	—	4.400	
2. Subwencye:						
— od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza bezpłatnie pomieszczenie dla szkoły wraz z opałem i oświetleniem, a za usługę dodaje służącemu 96 kor. Rada powiat. przeznacza 100 kor. na stypendya dla uczniów.
— od Rady powiatowej . .	—	—	—	—	—	
a) od c. k. Rządu	6.000	5.600	9.000	—	9.000	
b) z funduszów krajowych .	11.580	9.170	4.680	100	4.780	
Razem . . .	21.980	18.110	18.080	100	18.180	

Rozchód.

1. Płace:						
a) kierownik:						
α) *płaca . . . 3.600 K*						
β) *I. dodatek pięc. 400* „	3.400	3.400	4.000	—	4.000	Więcej z powodu regulacyi płac kierowników ze studyami technicznymi, zaś I. dodatek pięcioletni pobiera kierownik od dnia 1. stycznia 1899.
b) nauczyciel rysunków:						
α) *płaca . . . 2 400 K.*						
β) *dodat. na mieszkanie . . . 400* „	2.400	2.400	2.800	—	2.800	Więcej z powodu dodatku na mieszkanie.
c) przodownik do nauki toczenia i formowania . .	1.440	1.440	1.440	—	1.440	
d) instruktor do nauki kaflarstwa:						
α) *płaca . . . 1.440 K.*						
β) *dod. na mieszk. 300* „						
γ) *I. dodat. pięc. 160* „	1.900	1.740	1.900	—	1.900	Pobiera 1. dodatek pięcioletni od dnia 1. stycznia 1900 w kwocie 160 koron.
e) przodownik do nauki modelowania	1.440	1.440	1.440	—	1.440	
Do przeniesienia . .	10.580	10.420	11 580	—	11.580	

Rozchód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
Z przeniesienia . .	10.580	10.420	11.580	—	11.580	
— nadzwyczajny nauczyciel do rysunków geom. . .	—	286	—	—	—	
f) nadzwyczajny nauczyciel przedmiotów pomocnicz.	300	228	300	—	300	
g) katecheta obrz. rzym. kat.	100	100	100	—	100	
h) katecheta obrz. gr kat.	100	100	100	—	100	
i) pomocnik kancelaryjny .	360	—	360	—	360	
— Adaptacya lokalu	4.000	1.500	—	—	—	
2. Rąbanie drzewa	80	64	80	—	80	
3. Usługa	760	768	760	—	760	
4. Materyał i opał techniczny .	1.800	1.174	1.200	—	1.200	Mniej na podstawie wynikłości za r. 1899.
5. Środki naukowe	400	386	400	—	400	
6. Rozmaite inne wydatki i kancelaryjne	560	594	560	—	560	
7. Wynagrodzenie uczniów, praktykantów, czeladników i majstrów	1.300	1.418	1.500	—	1.500	Na podstawie wynikłości za rok 1899.
8. Wynagrodzenie robotników dziennych	400	468	500	—	500	
9. Uzupełnienie inwentarza i zakupno narzędzi	500	382	400	—	400	
10. Koszta odbycia kursu drenarskiego	100	—	—	100	100	
11. Ubezpieczenie inwentarza .	240	222	240	—	240	
— Na urządzenie i meble w nowych ubikacyach	400	—	—	—	—	
Razem . . .	21.980	18.110	18.080	100	18.180	

65. Podgórz. Krajowy kurs dla przemysłu keramicznego.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901 Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Koro	ny			
1. Subwencye:						
a) od gminy	—	—	1.000	—	1.000	W myśl uchwały Rady gminnej z dnia 30. listopada 1899 obowiązującej na sześć lat. LW. 49.256/1900.
b) od Rady powiatowej . .	—	—	200	—	200	Rada powiatowa w Wieliczce wedle sprawozdania z dnia 5. października 1899 L. 5.191 postanowiła przyczyniać się do utrzymania datkiem rocznym w kwocie 200 kor. i przeznaczyła na stypendya również 200 kor. (LW. 49.256/900).
c) od Izby handlowej w Krakowie	—	—	600	—	600	
d) od c. k. Rządu	—	—	3.000	—	3.000	
e) z funduszów krajowych .	—	—	1.818	3.000	4.818	*ad 1 c*) Izba handlowa w Krakowie deklaracyą z dnia 7. października 1899 L. 4722 obowiązała przyczyniać się corocznie subwencyą w kwocie 600 koron.
Razem . . .	—	—	6.618	3.000	9.618	

Rozchód.

1. Płace:						
a) kierownik:						
α) *płaca 2.600*						
β) *dodatek na mieszkanie 600*	—	—	3.200	—	3.200	
b) wynagrodzenie nauczycieli	—	—	1.368	—	1.368	Wynagrodzenie płatne jest od godziny udzielonej nauki.
2. Wynajem lokalu	—	—	700	—	700	
3. Opał	—	—	220	—	220	
4. Oświetlenie	—	—	80	—	80	
5. Usługa	—	—	400	—	400	
6. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	—	—	500	3.000	3.500	Kredyt nadzwyczajny na pierwsze urządzenie.
7. Rozmaite inne wydatki . . .	—	—	150	—	150	
Razem . . .	—	—	6.618	3.000	9.618	

C. Szkoły dla wyrobów ze skóry.

66. Witków. Krajowy naukowy warsztat szewski.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	2.400	2.218	2.400	—	2.400	Dochód ze sprzedaży wyrobów pokrywa koszta produkcyi t. j. materyału i robocizny a zyski idą na spłatę zaliczki zwrotnej udzielonej na fundusz obrotowy.
— Zwrot zaliczki z r. 1898 . .	—	20	—	—	—	
2. Subwencye:						
a) od c. k. Rządu	1.600	1.500	1.600	—	1.600	
b) z funduszów krajowych .	4 444	4.316	3 520	—	3.520	
Razem . . .	8.444	8.054	7.520	—	7.520	

Rozchód.						
1. Płace:						
a) kierownik warsztatu . .	720	720	720	—	720	
b) instruktor fachowy . . .	960	960	960	—	960	
c) pomocnik instruktora . .	960	960	960	—	960	
d) przodownik	960	960	960	—	960	
e) katecheta obrz. rz. i gr. kat.	200	200	200	—	200	
f) nauczyciel	480	480	480	—	480	
2. Na utrzymanie lokalu . . .	100	78	100	—	100	Pomieszczenia dla warsztatu i opału dostarcza JE. JW. Stanisław hr. Badeni. Kredyt zwyczajny wstawia się na utrzymanie lokalu.
3. Oświetlenie	72	50	48	—	48	*ad 3*) Mniej wedle potrzeby.
4. Usługa	192	192	192	—	192	
5. Materyał	2.000	2.002	1.800		1.800	Mniej stosownie do poz. 1. doch.
6. Wynagrodzenie uczniów . .	1.000	134	600	—	600	
7. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	600	806	400	—	400	Mniej wedle potrzeby.
— Materyał na robienie kopyt .	40	—	—	—	—	
8. Rozmaite drobne wydatki . .	160	222	100	—	100	
— Zasiłki dla ubogich uczniów i utrzymanie internatu . . .	—	290	—	—	—	
Razem . . .	8.444	8.054	7.520	—	7.520	

67. Stary Sącz. Krajowy naukowy warsztat szewski.

Przychód.

	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901 Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony				
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	6.360	7.950	6.400	—	6·400	Dochód ze sprzedaży wyrobów pokrywa koszta produkcyi t. j. materyał i robociznę a zyski idą na spłatę zaliczki zwrotnej udzielonej na fundusz obrotowy.
2. Subwencye:						
a) od gminy	—	—	—	—	—	Nie preliminuje się z powodu, że gmina uchwałą z dnia 29. listopada 1898, odmówiła dalszego subwencyonowania tego zakładu.
b) od Rady powiatowej	600	400	600	—	600	
c) od c. k. Rządu	1.200	1.200	1.200	—	1.200	*ad 2 b*) Więcej w myśl oświadczenia Wydziału powiatowego z dnia 14. sierpnia 1899 L. 1450.
d) z funduszów krajowych	2.788	2.788	3.256	—	3.256	
Razem	10.948	12.338	11.456	—	11.456	

Rozchód.

1. Płace:						
a) kierownik warsztatu	600	600	600	—	600	
b) instruktor fachowy	1.400	1.400	1.400	—	1.400	
c) przodownik	960	960	960	—	960	
d) pomocnik warsztatowy	—	—	480	—	480	Z powodu znacznie zwiększonej frekwencyi uczniów.
2. Wynajem i utrzymanie lokalu	700	636	700	—	700	
3. Opał	140	138	140	—	140	
4. Oświetlenie	80	76	80	—	80	
5. Usługa	96	96	96	—	96	
6. Materyał	5.400	6.426	5.400	—	5.400	
7. Wynagrodzenie uczniów	1.000	812	1.000	—	1.000	
8. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	400	308	400	—	400	
9. Rozmaite inne wydatki	172	234	200	—	200	Więcej wedle rzeczywistej potrzeby.
— Spłata VII i VIII raty zasiłku udzielonego na fundusz obrotowy	—	160	—	—	—	
— Zaliczka zwrotna na zasilenie kapitału obrotowego	—	492	—	—	—	
Razem	10.948	12.338	11.456	—	11.456	

68. Dobczyce. Krajowa szkoła szewska

Przychód.

	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Koron				
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	1.600	1.594	1.900	—	1.900	Dochód ze sprzedaży wyrobów pokrywać ma przedewszystkiem koszta produkcyi t. j. materyał i robociznę.
2. Subwencye:						
— od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza bezpłatnie pomieszczenia dla szkoły, opału, oświetlenia i usługi.
a) od Rady powiatowej . .	200	200	200	—	200	Na mocy uchwały Rady powiatowej z dnia 15. grudnia 1897.
b) od c. k. Rządu	800	—	900	—	900	
c) z funduszów krajowych .	2.840	3.990	2.740	400	3.140	
Razem . . .	5.440	5.784	5.740	400	6.140	

Rozchód.

1. Płace:						
a) kierownik warsztatu . . .	600	600	600	—	600	
b) instruktor fachowy . . .	1.080	960	1.080	—	1.080	
c) pomocnik instruktora . .	960	840	960	—	960	
d) nauczyciel	480	466	480	—	480	
e) katecheta	120	120	120	—	120	
2. Materyał	1.200	1.410	1.400	—	1.400	Więcej z powodu zwiększonej produkcyi jak poz. 1 doch.
3. Wynagrodzenie uczniów za robotę	500	214	500	—	500	
4. Uzupełnienie inwentarza . .	200	530	200	400	600	Więcej z powodu kredytu nadzwyczajnego na maszyny.
5. Środki naukowe	100	158	200	—	200	Więcej z powodu zwiększonej frekwencyi.
6. Materyał do robienia kopyt .	100	—	100	—	100	
7. Rozmaite wydatki i kancelaryjne	100	86	100	—	100	
— Zaliczka na zasiłki dla ubogich uczniów	—	400	—	—	—	
Razem . . .	5.440	5.784	5.740	400	6.140	

D. Szkoły tkackie.

69. Krosno. Krajowa szkoła tkacka.

Przychód.

	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony				
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	3.200	—	—	—	—	Nie preliminuje się z powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek Towarzystwa produkcyjnego i handlowego w Łańcucie, które w zamian dostarcza bezpłatnie przędzy tak na wyrób, jakoteż do celów naukowych i opłaca wynagrodzenie uczniów. Gmina miasta Krosna daje budynek dla szkoły.
2. Ze sprzedaży kartonów	800	782	800	—	800	
3. Subwencye:						
— od gminy	—	—	—	—	—	
a) od Rady powiatowej	400	400	400	—	400	
b) od c. k. Rządu	7.600	7.000	8.000	—	8.000	
c) z funduszów krajowych	8.940	7.244	9.120	—	9.120	
Razem	20.940	15.426	18.320	—	18.320	

Rozchód.

a) *Szkoła*:						
1. Płace:						
a) kierownik:						
α) *płaca . . . . 3.600 K.*						
β) *I. dod. pięciol. 400* „						
γ) *II.* „ „ *400* „	3.800	3.800	4.400	—	4.400	Więcej z powodu regulacyi płac kierowników ze studyami technicznymi. Kierownik pobiera II. dodatek pięcioletni od 1. stycznia 1899.
b) nauczyciel rysunków:						
α) *płaca . . . . 2.400 K.*						
β) *dod. na mieszk. 400* „						
γ) *I. dod. pięciol. 300* „	3.100	2.800	3.100	—	3.100	Nauczyciel pobiera I. dodatek pięcioletni w kwocie 300 K. od dnia 1. stycznia 1900.
c) pomocnik do nauki rysunków	600	—	600	—	600	
d) instruktor w tkalni ręcznej:						
α) *płaca . . . . 1.440 K.*						
β) *I. dod. pięciol. 160* „	1.600	1.600	1.600	—	1.600	Instruktor pobiera I. dodatek pięcioletni w kwocie 160 K. od 1. kwietnia 1897.
e) przodownik	840	840	840	—	840	
f) nauczyciele przedmiotów pomocniczych	1.292	1.050	1.292	—	1.292	
g) pisarz w kancelaryi kierownika	720	650	720	—	720	
2. Ubezpieczenie inwentarza	360	54	360	—	360	
3. Opał	1.300	750	1.300	—	1.300	
4. Oświetlenie	260	306	260	—	260	
5. Usługa	480	500	480	—	480	
— Materyał	1.600	—	—	—	—	Nie preliminuje się z powodu jak poz. 1. doch.
6. Uzupełnienie inwentarza	400	1.030	400	—	400	
7. Środki naukowe	700		700	—	700	
8. Rozmaite inne wydatki, przybory rysunkowe i próbki do dekompozycyi	800	1.090	800	—	800	
— Wynagrodzenie uczniów	1.600	—	—	—	—	Nie preliminuje się z powodu jak poz. 1. doch.
9. Wydatki nieprzewidziane	248	—	248	—	248	
Razem	19.700	14.470	17.100	—	17.100	

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony				
b) Pracownia do wyrabiania wzorów i wybijania kartonów.						
1. Płace:						
a) wynagrodzenie kierownika	240	240	240	—	240	*Ad 1.* Kierownik i nauczyciel rysunków wykonują do tkanin szkice i obliczają jak one do danych maszyn na rysunku tkackim zastosowane być mają, nadto dozorują wykonanie deseni na karta rigata, z których wybija się kartony.
b) wynagrodzenie nauczyciela rysunków	160	—	160	—	160	
c) wynagrodzenie przodownika	120	120	120	—	120	
2. Materyał, desenie i wynagrodzenie za robotę . . .	720	596	700	—	700	
Razem . . .	1.240	956	1.220	—	1.220	

Zestawienie rozchodu.

a) szkoła	19.700	14.470	17.100	—	17.100
b) pracownia dla wyrabiania wzorów i wybijania kartonów	1.240	956	1.220	—	1.220
Suma wydatków	20.940	15.426	18.320	—	18.320

70. Gliniany. Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.

	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		K o r o n y				
— Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	72	—	—	—	Nie preliminuje się z powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek miejscowego Towarz. tkaczy, które w zamian tak na wyrób jakoteż do celów naukowych dostarcza bezpłatnie przędzy i opłaca wynagrodzenie uczniów.
1. Subwencye:						
— od gminy	240	240	240	—	240	Subwencyę gminy 240 koron na lokal, opał i oświetlenie dla warsztatu wprowadza się, gdyż odtąd gmina ma dawać tę subwencyę wprost do kasy Zarządu warsztatu.
a) od Rady powiatowej w Przemyślanach	100	100	100	—	100	
b) od c. k. Rządu	2.400	2.200	2.400	—	2.400	
c) z funduszów krajowych .	3.672	2.852	3.052	—	3.052	
Razem . . .	6.412	5.464	5.792	—	5.792	

Rozchód.

1. Płace:						
a) instruktor fachowy:						
α) *płaca . . . . 1.600 K.*						
β) *I. dod. pięciol. 160* „	1.760	1.600	1.760	—	1.760	Dodatek pięcioletni w kwocie 160 kor. rozpoczął się od dnia 1. stycznia 1900.
b) przodownik	840	600	600	—	600	Mniej z powodu ustanowionego w tej wysokości wynagrodzenia.
c) nauczyciel pomocniczy . .	300	270	240	—	240	
d) na siły pomocnicze przybierane przez Tow. tkackie	1.000	1.000	1.000	—	1.000	
e) katecheta obrz. rzym. i gr. kat.	200	200	200	—	200	
2. Wynajem lokalu	720	720	720	—	720	
3. Opał	200	200	200	—	200	
4. Oświetlenie	40		40	—	40	
5. Usługa	72	66	72	—	72	
6. Środki naukowe	700	652	700	—	700	
7. Uzupełnienie inwentarza . .	520		200	—	200	Mniej z powodu iż odpada kredyt nadzwyczajny na zakupno warsztatu do dywanów smyrneńskich.
8. Rozmaite inne wydatki . . .	60	156	60	—	60	
Razem . . .	6.412	5.464	5.792	—	5.792	

71. Gorlice. Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
— Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	—	Nie preliminuje się z powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek Tow. produkcyjnego i handlowego w Łańcucie, które w zamian dostarcza bezpłatnie przędzy tak na wyrób, jakoteż do celów naukowych i opłaca wynagrodzenie uczniów.
1. Subwencye:						
— od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza na mocy deklaracyi z dnia 26. października 1892, bezpłatnie pomieszczenia dla szkoły, pomieszkania dla instruktora, tudzież opału, oświetlenia i usługi.
a) od Rady powiatowej . .	400	400	400	—	400	*ad 1 a*) Na podstawie zobowiązania z 14. lipca 1892 L. 223.
b) od c. k Rządu	800	700	900	—	900	
c) z funduszów krajowych .	600	598	500	—	500	
Razem . . .	1.800	1.698	1.800	—	1.800	

Rozchód.					
1. Płace:					
Instruktor	1.200	1.200	1.200	—	1.200
2. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	400	68	400	—	400
3. Rozmaite inne wydatki . . .	200	130	200	—	200
— Zapomogi dla biednych uczniów	—	300	—	—	—
Razem . . .	1.800	1.698	1.800	—	1.800

72. Korczyna. Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony				
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	—	Nie preliminuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek miejscowego Tow. tkaczy, które w zamian dostarcza bezpłatnie przędzy tak na wyrób, jakoteż do celów naukowych i opłaca wynagrodzenie uczniów.
2. Subwencye:						
a) od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza w myśl uchwały z d. 22. kwietnia 1806 (LW. 23.760/86) bezpłatnie opału, oświetlenia i usługi.
b) od c. k. Rządu	1.440	1.440	1.440	—	1.440	
c) z funduszów krajowych .	2.160	2.002	2.160	—	2.160	
Razem . . .	3.600	3.442	3.600	—	3.600	

Rozchód.						
1. Płace:						
a) instruktor:						
α) *płaca . . . . 1.440 K.*						
β) *I. dod. pięciol. 160 „*						
γ) *II. „ „ 160 „*	1.760	1.760	1.760	—	1.760	Instruktor pobiera drugi dodatek pięcioletni od dnia 1. stycznia 1899.
b) przodownik	840	810	840	—	840	
c) pomocniczy nauczyciel rachunków	200	190	200	—	200	
d) pomocniczy nauczyciel rysunków	240	228	240	—	240	
— Wynajem lokalu	—	—	—	—	—	Dostarcza bezpłatnie miejscowe Towarzystwo tkaczy.
2. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	400	342	400	—	400	
3. Rozmaite inne wydatki . . .	160	112	160	—	160	
Razem . . .	3.600	3.442	3.600	—	3.600	

73. Kosów. Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.

	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony				
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	—	Nie preliminuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek miejscowego Tow. tkaczy, które w zamian dostarcza bezpłatnie przędzy tak na wyrób, jakoteż do celów naukowych i opłaca wynagrodzenie uczniów.
2. Subwencye:						
a) od gminy	80	80	80	—	80	
b) od Rady powiatowej . .	300	300	300	—	300	
c) od c. k. Rządu	1.400	1.400	1.500	—	1.500	
d) z funduszów krajowych .	2.776	2.380	2.576	—	2.576	
Razem . . .	4.556	4.160	4.456	—	4.456	

Rozchód.

1. Płace:						
a) kierownik:						
α) *płaca . . . . 1.440 K.*						
β) *dod. na mieszk. 216 „*	1.656	1.656	1.656	—	1.656	
b) przodownik	720	720	720	—	720	
c) nauczyciel rysunków, rachunkowości i korespondencyi kupieckiej	360	440	360	—	360	
d) katecheta	80	—	80	—	80	
e) pomocnik administr. . . .	300	300	300	—	300	
— Lokal	—	—	—	—	—	Pomieszczenia dla warsztatu dostarcza Towarzystwo tkackie.
2. Opał	240	152	240	—	240	
3. Oświetlenie	120	60	120	—	120	
4. Usługa	240	240	240	—	240	
5. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	600	390	500	—	500	Mniej wedle potrzeby.
6. Rozmaite inne wydatki . . .	240	202	240	—	240	
Razem . . .	4.556	4.160	4.456	—	4.456	

74. Łańcut. Krajowy naukowy warsztat tkacki im. Franciszka Józefa.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	—	Nie preliminuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek miejscowego Towarzystwa produkcyjnego i handlowego, które w zamian dostarcza bezpłatnie przędzy tak na wyrób, jakoteż do celów naukowych, i opłaca wynagrodzenie uczniów.
2. Subwencye:						
a) od gminy	500	500	500	—	500	
b) od Rady powiatowej . . .	600	600	600	—	600	
c) od c. k. Rządu	900	800	1.000	—	1.000	
d) z funduszów krajowych .	2.320	2.260	2.270	—	2.270	
Razem . . .	4.320	4.160	4.370	—	4.370	

Rozchód.						
1. Płace:						
a) instruktor:						
α) *płaca* . . . . . *1.440 K.*						
β) *dod. na mieszk.* . . *360* „						
γ) „ *pięcioletni* . *160* „	1.960	1.800	1.960	—	1.960	Instruktor pobiera I. dodatek pięcioletni w kwocie 160 k„ od dnia 1. stycznia 1900.
b) przodownik	720	720	720	—	720	
2. Donajem lokalu	480	480	480	—	480	
3. Opał	500	484	500	—	500	
4. Oświetlenie						
5. Usługa	360	360	360	—	360	
6. Środki naukowe	200	250	200	—	200	
7. Rozmaite wydatki	100	66	150	—	150	Więcej wedle potrzeby.
Razem . . .	4.320	4.160	4.370	—	4.370	

75. Rychwałd. Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	—	Nie preliminuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek miejscowego Towarz. tkaczy, które w zamian dostarcza bezpłatnie przędzy tak na wyrób, jakoteż do celów naukowych i opłaca wynagrodzenie uczniów.
2. Subwencye:						
— od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza bezpłatnie pomieszczenia dla warsztatu wraz z opałem, oświetleniem i usługą.
a) od Rady powiatowej . . .	400	800	400	—	400	
b) od c. k. Rządu	1.000	960	1.000	—	1.000	
c) z funduszów krajowych .	2.110	666	2.110	—	2.110	
Razem	3.510	2.426	3.510	—	3.510	

Rozchód

1. Płace:					
a) instruktor fachowy	1.440	1.440	1.440	—	1.440
b) nauczyciel czytania, pisania i rachunków	600	600	600	—	600
c) przodownik warsztatowy .	720	—	720	—	720
d) katecheta	100	—	100	—	100
2. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	400	182	400	—	400
3. Rozmaite inne wydatki . . .	200	170	200	—	200
4. Na ubezpieczenie od ognia inwentarza szkolnego . . .	50	34	50	—	50
Razem	3.510	2.426	3.510	—	3.510

76 Wilamowice. Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.

	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	—	Nie preliminuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek miejscowego Towarzystwa tkaczy, które w zamian dostarcza bezpłatnie przędzy tak na wyrób jakoteż do celów naukowych i opłaca wynagrodzenie uczniów.
2. Subwencye:						
a) od gminy	400	400	400	—	400	Oprócz tego dostarcza gmina bezpłatnie pomieszczenia dla warsztatu wraz z opałem, oświetleniem i usługą.
b) od Rady powiatowej . . .	100	100	100	—	100	
c) od c. k. Rządu	1.000	800	1.000	—	1.000	
d) z funduszów krajowych .	2.660	1.136	1.360	—	1.360	
Razem . . .	4.160	2.436	2.860	—	2.860	

Rozchód.

1. Płace:						
a) instruktor:						
α) *płaca . . . . 1.440 K.*						
β) *I. dod. pięciolet. 160* „	1.600	1.440	1.600	—	1.600	Instruktor pobiera I. dodatek pięcioletni w kwocie 160 k., od dnia 1. stycznia 1900.
b) przodownik	600	600	600	—	600	
c) katecheta	—	—	100	—	100	Z powodu koniecznej potrzeby.
— Na rozszerzenie lokalu . . .	1.000	—	—	—	—	
2. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	800	220	400	—	400	Mniej gdyż odpada kredyt nadzwyczajny na zakupno dwóch krosien i maszyny do zwijania cewek.
3. Rozmaite inne wydatki . . .	140	168	140	—	140	
4. Na zabezpieczenie od ognia inwentarza szkolnego . . .	20	8	20	—	20	
Razem . . .	4.160	2.436	2.860	—	2.860	

77. Rakszawa. Krajowa szkoła sukiennicza.

Przychód.

	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	—	Nie preliminuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek Towarzystwa produkcyjnego i handlowego w Łańcucie, które w zamian dostarcza bezpłatnie wszelkich materyałów potrzebnych tak do wyrobów, jakoteż do celów naukowych i opłaca wynagrodzenie uczniów.
2. Od kierownika za oświetlenie w mieszkaniu	—	—	50	—	50	
3. Subwencye:						
a) Od Rady powiatowej . .	1.000	1.000	1.000	—	1.000	
b) od c. k. Rządu	5.600	5.000	6.000	—	6.000	
c) z funduszów krajowych .	8.220	8.890	8.942	900	9.842	
Razem . . .	14.820	14.890	15.992	900	16.892	

Rozchód.

1. Płace:						
a) kierownik:						
α) *płaca . . . 3600 K.*						
β) *I. dod. pięc. 400* „	3.000	3.000	4.000	—	4.000	Więcej z powodu regulacyi płac kierowników ze studyami technicznymi i w załatwieniu petycyi wniesionej do Wys. Sejmu pod L. S. 600/1900. Pierwszy dodatek pięcioletni przypada od 1. stycznia 1901.
b) instruktor tkactwa . . .	1.440	1.440	1.440	—	1.440	
c) instruktor farbiarstwa . .	1.440	1.440	1.440	—	1.440	
d) nauczyciel pomocniczy . .	600	600	600	—	600	
e) pomocnik kancelaryjny i nauczyciel buchalteryi i stylistyki	960	960	960	—	960	
f) przodownik w tkalni . .	720	720	720	—	720	
g) pomocnik warsztatowy w tkalni	360	360	384	—	384	Więcej celem wyrównania poborów miesięcznych.
h) pomocnik warsztatowy w farbiarni	360	360	384	—	384	
i) stróż nocny	300	288	300	—	300	
2. Utrzymanie lokalu	200	1.016	300	900	1.200	Kredyt nadzwyczajny wstawia się na wymianę podłogi i na 6 pieców.
3. Opał	1.400	1.314	1.400	—	1.400	
4. Oświetlenie	100	74	200	—	200	Więcej wedle potrzeby.
5. Usługa	360	360	384	—	384	Więcej celem wyrównania poborów.
6. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	540	738	540	—	540	
7. Rozmaite inne wydatki . . .	540	722	440	—	440	Z kredytu tego pokrywane są także koszta wyjazdów kierownika do Towarzystwa produkcyjno-handlowego w Łańcucie.
8. Na ubezpieczenie budynków i inwentarza	300	182	300	—	300	
9. Koszta utrzymania w ruchu tkalni mechanicznej	2.200	1.316	2.200	—	2.200	
Razem . . .	14.820	14.890	15.992	900	16.892	

E. Szkoły dla wyrobów koronkarskich i haftów.

78. Kańczuga. Szkoła koronkarska.

Przychód.	W roku 1900 preliminowano	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	2.400	2.400	—	2.400	
2. Subwencye:					
a) od gminy	48	48	—	48	
b) od Rady powiatowej . .	200	200	—	200	
c) od c. k. Rządu	1.200	1.200	—	1.200	
d) z funduszów krajowych .	1.722	1.722	—	1.722	
Razem . . .	5.570	5.570	—	5.570	

Rozchód.					
1. Płace:					
a) kierowniczka	1.200	1.200	—	1.200	
b) nauczycielka pomocnica I.	440	440	—	440	
c) „ „ II.	400	400	—	400	
d) remuner. kierowniczki . .	400	400	—	400	
e) „ nauczycielki I. .	60	60	—	60	
f) „ „ II. .	40	40	—	40	
g) „ rachmistrza . .	240	240	—	240	
2. Wynajem lokalu	200	200	—	200	
3. Opał	80	80	—	80	
4. Oświetlenie	50	50	—	50	
5. Usługa	80	80	—	80	
6. Materyał	300	300	—	300	
7. Rozmaite inne wydatki . . .	80	80	—	80	
8. Wypłata uczenic	2.000	2.000	—	2.000	
Razem . . .	5.570	5.570	—	5.570	

79. Zakopane. Krajowa szkoła koronkarska.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony				
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	4.800	3.486	4.200	—	4.200	Mniej na podstawie wynikłości za r. 1899.
— Zaliczka z r. 1898	—	260	—	—	—	
2. Subwencye:						
a) od c. k. Rządu	1.600	1.200	1.600	—	1.600	
b) z funduszów krajowych .	4.500	4.358	4.400	—	4.400	
Razem . . .	10.900	9.304	10.200	—	10.200	

Rozchód

1. Płace:						
a) kierowniczka:						
α) *płaca . . . . 1.680 K.*						
β) *I. i II. dod. pięc. 320 „*	2.000	2.000	2.000	—	2.000	Kierowniczka pobiera drugi dodatek pięcioletni od 1. września 1897 w kwocie 160 kor.
b) nauczycielka pomocn. I. .	720	720	720	—	720	
c) „ „ II. .	400	400	400	—	400	
d) „ „ III. .	400	400	400	—	400	
e) nauczyciel rysunków . .	480	480	480	—	480	
f) katecheta	100	100	100	—	100	
g) nauczyciel czytania, pisania i rachunków	240	240	240	—	240	
h) pomocnik kancelaryjny .	360	360	360	—	360	
2. Wynajem lokalu	800	800	800	—	800	
3. Opał	200	160	200	—	200	
4. Oświetlenie	120	38	120	—	120	
5. Usługa	200	200	200	—	200	
6. Materyał	1.100	640	800	—	800	Mniej na podstawie wynikłości r. 1899.
7. Uzupełnienie inwentarza .	100	10	100	—	100	
8. Środki naukowe	200	60	200	—	200	
9. Rozmaite inne wydatki . .	280	100	280	—	280	
10. Wynagrodzenie uczenic . .	3.200	2.596	2.800	—	2.800	Mniej jak poz. 1. doch.
Razem . . .	10.900	9.304	10.200	—	10.200	

80. Bobowa. Krajowa szkoła koronkarska.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	400	—	500	—	500	Więcej z powodu wzrostu frekwencyi.
2. Subwencye:						
a) od Rady powiatowej . .	200	—	200	—	200	
b) od c. k. Rządu	800	—	800	—	800	
c) z funduszów krajowych .	460	—	780	—	780	
Razem . . .	1.860	—	2.280	—	2.280	

Rozchód.

1. Płaca nauczycielki	1.200	—	1.200	—	1.200	
2. Materyał	200	—	320	—	320	Więcej z powodu jak poz. 1 doch.
3. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	100	—	80	—	80	Mniej wedle potrzeby.
4. Wynagrodzenie uczenic . .	300	—	600	—	600	Więcej z powodu jak poz. 1. doch.
5. Rozmaite inne wydatki . .	60	—	80	—	80	Więcej wedle potrzeby.
Razem . . .	1.860	—	2.280	—	2.280	

81. Maków. Szkoła hafciarska.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Koron				
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	600	838	600	—	600	
2. Subwencye:						
a) od gminy	96	192	96	—	96	
b) od Rady powiatowej . . .	50	50	50	—	50	
c) od c. k. Rządu	800	700	1.000	—	1.000	
d) z funduszów krajowych .	1.728	1.622	1.728	—	1.728	
Razem . . .	3.274	3 402	3.474	—	3.474	

Rozchód.						
1. Płace:						
a) nauczycielka kierująca . .	1.200	1.200	1.200	—	1.200	
b) nauczycielka pomocnicza .	400	360	400	—	400	
c) katecheta	200	200	200	—	200	
d) ryczałtowy zwrot kosztów podróży za fachowy nadzór	200	200	200	—	200	
2. Opał i usługa	100	154	100		100	Stowarzyszenie pożyczkowe „Wzajemna pomoc“ w Makowie, dostarcza dla szkoły na mocy umowy do LW. 36.11/895 dwóch pokoi za zwrotem kosztów opału i usługi w kwocie 100 k. rocznie. Więcej z powodu zwiększonej produkcyi jak poz. 1. dochodów.
3. Oświetlenie	24	—	24	—	24	
4. Materyał	300	424	300	—	300	
5. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	400	40	400	—	400	
6. Wynagrodzenie uczenic . . .	300	548	300	—	300	
7. Rozmaite inne wydatki . . .	150	276	350	—	350	Więcej na wydatki nadzwyczajne.
Razem . . .	3.274	3.402	3.474	—	3.474	

82. Sieniawa. Kurs dla podmajstrzych murarskich.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
		Korony				
1. Subwencye:						
a) od gminy	600	—	600	—	600	
b) od Rady powiatowej . . .	400	—	400	—	400	
c) od J. O. ks. Adama Czartoryskiego	100	—	100	—	100	
d) z funduszów krajowych .	600	—	600	—	600	
Razem . . .	1.700	—	1.700	—	1.700	

Rozchód.

1. Wynagrodzenie za kierownictwo kursu	300	—	300	—	300
2. Opłata za naukę zawodową .	720	—	720	—	720
3. Opłata za naukę uzupełniającą	360	—	360	—	360
4. Środki naukowe	320	—	320	—	320
Razem . . .	1.700	—	1.700	—	1.700

83. Lwów. Krajowa keramiczna stacya doświadczalna przy c. k. szkole politechnicznej.

Przychód.

	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Dochody własne:						
a) opłata za badanie materyałów na ich przydatność przemysłową, niemniej opłaty od przemysłowców, fabryk i w ogóle za czynności w ich interesie przez stacyę wwkonane	1.000	432	700	—	700	
b) dochód ze sprzedaży typowych wyrobów stacyi, jak wzorów zastosowania szkliw, polew, farb, emalij i nowych technik stacyi . . .	200	—	100	—	100	
c) opłaty od praktykantów pobierających naukę w stacyi	60	—	—	—		
2. Dotacya z funduszu krajowego	9.100	9.526	9.079	432	9.511	
Razem . . .	10.360	9.958	9.879	432	10.311	

Rozchód.

1. Płace:						
a) Dyrektor:						
α) *płaca . . . . 4.000 K.*						
β) *dod. aktywalny 720* „						
γ) *I. dod. pięcioletni 400* „						
δ) *II.* „ „ *400* „						
ε) *III.* „ „ *239* „	5.520	5.520	5.759	—	5.759	Trzeci dodatek pięcioletni rozpoczyna się 26. maja 1901.
b) Adjunkt	1.440	1.320	720	—	720	Mniej z powodu, iż w braku odpowiedniego technika przyjęto funkcyonaryusza dla pomocniczych czynności za niższem wynagrodzeniem.
c) Laborant po 120 kor. miesięcznie	1.440	1.440	1.440	—	1.440	
2. Usługa po 50 kor. miesięcznie	600	600	600	—	600	
3. Uzupełnienie ingredencyi keramicznych	200	96	200	—	200	
4. Opał lokalu stacyi	300	562	300	—	300	
5. Opał pieców technicznych .	240		240	—	240	
6. Gaz do oświetlania i do celów technicznych	200	174	200	—	200	
7. Koszta kancelaryjne, frachty i portorya	160	54	160	—	160	
8. Biblioteka i czasopisma . .	160	62	160	—	160	
9. Wydatki nieprzewidziane .	100	130	100	—	100	
10. Budowa pieca muflowego .	—	—	—	432	432	Z powodu potrzeby pieca do wypału większych wyrobów keramicznych.
Razem	10.360	9.958	9.879	432	10.311	

84. Lwów. Stacya doświadczalna mechaniczno-technologiczna.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1900	Wynikłość w roku 1899	Wniosek na rok 1901. Zwyczajne	Nadzwyczajne	Razem	Uzasadnienie:
			Korony			
1. Opłaty od stron za przeprowadzone badania	—	—	300	—	300	
2. Dotacya z funduszów krajowych	750	—	3.500	—	3.500	
Razem . . .	750	—	3.800	—	3.800	

Rozchód.

1. Płace:					
a) asystent	—	—	1.600	—	1.600
b) laborant	—	—	1.200	—	1.200
2. Opał, gaz i woda	750	—	100	—	100
3. Wydatki administracyjne . .	—		800		800
4. Rozmaite	—	—	100	—	100
Razem . . .	750	—	3.800	—	3.800

CZĘŚĆ II.

PRELIMINARZ OGÓLNY

wydatków funduszu krajowego

na cele popierania przemysłu w kraju

na rok 1901.

(Rubryka XVI. budżetu krajowego).

Liczba	Poszczególnienie	Przyrzeczona subwenc. rządowa	Subwencya krajowa zwyczajna	Subwencya krajowa nadzwyczajna	Subwencya krajowa Razem	Kwota uchwalona na r. 1900
			k o r o n y			
	I. Szkoły przemysłowe uzupełniające.					
1	W Białej	1.778	1.566	—	1.566	1.778
2	„ Bochni	1.020	1.118	—	1.118	1.116
3	„ Brodach	820	780	—	780	820
4	„ Brzeżanach	996	1.094	—	1.094	1.096
5	„ Buczaczu	1.000	1.200	—	1.200	1.100
6	„ Chrzanowie	—	1.600	—	1.600	—
7	„ Drohobyczu	1.244	2.036	—	2.036	1.346
8	„ Gorlicach	786	1.034	—	1.034	886
9	„ Jarosławiu	1.110	1.310	—	1.310	1.210
10	„ Jaśle	946	1.454	—	1.454	948
11	„ Kałuszu	1.064	1.376	—	1 376	1.164
12	„ Kołomyi	968	1.046	—	1.046	1.066
13	„ Krakowie na Kleparzu	1.836	1.987	—	1.987	1.836
14	„ „ w ogrodzie angielskim	1.570	1.630	—	1.630	1.570
15	„ „ na Smoleńsku	1.308	1.356	—	1 356	1.148
16	„ „ „ Kazimierzu	1.308	1.356	—	1.356	1.308
17	„ „ „ Dajworze	1.394	1.313	—	1.313	1.394
18	„ Krośnie	1.146	1.346	—	1.346	1.246
19	„ Łańcucie	804	876	—	876	914
20	We Lwowie u św. Anny	1.336	2.212	—	2.212	1.336
21	„ „ „ „ Antoniego	1.308	1.721	—	1.721	1.308
22	„ „ im. Czackiego	1.300	1.704	—	1.704	1.300
23	„ „ „ Elżbiety	946	947	—	947	946
24	„ „ „ Konarskiego	1.336	1.326	—	1.326	1.336
25	„ „ u św. Marcina	1.308	1.671	—	1.671	1.308
26	„ „ im. Mickiewicza	1.356	1.257	—	1.257	1.356
27	„ „ „ Piramowicza	946	947	—	947	946
28	„ „ „ Staszica	1.336	1.698	—	1.698	1.336
29	„ „ Bernsteina izraelicka	1.024	1.376	—	1.376	1.026
30	W Myślenicach	750	1.084	—	1.084	850
31	„ Nowym Sączu	1.312	1.588	—	1.588	1.412
32	„ Nowym Targu	1.112	1.370	—	1.370	1.212
33	„ Przemyślu w śródmieściu	1.174	1.102	—	1.102	1.176
34	„ „ na przedmieściu lwowskiem	1.230	1.230	—	1.230	1.130
35	„ Podgórzu	850	1.030	—	1.030	940
36	„ Rzeszowie	1.170	1.120	—	1.120	1.270
37	„ Samborze	1.224	1.472	—	1.472	1.324
38	„ Sanoku	1.052	876	—	876	1.152
39	„ Stanisławowie	1.826	1.994	—	1.994	1.940
40	„ Starym Sączu	794	1.046	—	1.046	894
41	„ Sądowej Wiszni	1.100	1.000	—	1.000	1.200
42	„ Stryju	1.010	1.210	—	1.210	1.110
43	„ Tarnopolu	1.042	1.164	—	1.164	942
44	„ Tarnowie	906	1.234	—	1.234	1.032
45	„ Tarnobrzegu	800	830	—	830	800
46	„ Wadowicach	868	1.068	—	1.068	968
47	„ Wieliczce	760	1.120	—	1.120	860
48	„ Złoczowie	800	1.260	—	1.260	800
49	„ Żółkwi	774	974	—	974	874
50	„ Żywcu	1.352	1.680	—	1.680	1.580
51	Na uzupełnienie przyborów i druki	—	—	1.000	1.000	1.000
52	Na nagrody za najlepsze rysunki	—	1.000	—	1.000	900
53	Na nowo założyć się mające szkoły	—	—	1.000	1.000	1.000
	Razem	55.200	66.789	2.000	68.789	60.510

Liczba	Poszczególnienie	Proponowana subwenc. rządowa	Subwencya krajowa			Kwota uchwalona na r. 1900
			zwyczajna	nadzwyczajna	Razem	
			k o r o n y			
	II. Szkoły i warstaty zawodowe.					
	A. Dla wyrobów z drzewa i łoziny.					
54	Szkoła koszykarska w Czerwonej Woli	2.000	2.000	—	2.000	2.000
55	„ „ „ Dżurowie	940	850	—	850	1.384
56	„ „ „ Rudkach	1.200	1.042	—	1.042	1.200
57	„ „ „ Siedlcu	1.000	900	—	900	1.800
58	„ „ „ Skołyszynie	1.600	1.680	—	1.680	2.064
59	„ „ „ Stryhańcach	1.400	818	250	1.068	1.748
60	„ „ „ Wojsławiu	1.000	720	—	720	1.070
61	„ „ „ Zatorze	1.200	960	—	960	1.320
62	„ „ „ Albigowej (sub.)	—	600	—	600	600
63	„ „ „ Bilince	—	800	—	800	—
64	„ „ „ Pohorcach „	—	600	—	600	—
65	„ „ „ Żurawnie	—	840	—	840	840
66	Warsztat kołodziejski w Grybowie	3.000	2.660	1.600	4.260	4.640
67	„ „ „ Grzymałowie	3.400	3.620	—	3.620	4.040
68	„ „ „ Kamionce strumiłowej *a*) na utrzymanie szkoły	3 400	8.562	—	8.562	8.002
	b) na rozszerzenie budynku	—	—	—	—	1.600
69	Szkoła stolarska w Stanisławowie	2.600	8.192	—	8.192	8.212
70	„ „ „ Kalwaryi	3.000	6.760	—	6.760	16.760
71	„ „ „ Tarnopolu	3.000	3.600	—	3.600	3.600
72	Warsztat dla wyrobu zabawek w Jaworowie *a*) na utrzymanie	1.200	2.590	—	2.590	2.560
	b) na wystawienie budynku	—	—	600	600	—
	Razem	29.940	47.794	2.450	50.244	63.440
	B. Dla wyrobów garncarskich.					
73	Szkoła garncarska w Kołomyi	9.000	4.680	100	4.780	11.580
74	Kurs keramiczny w Podgórzu	3.000	1.818	3.000	4.818	—
—	Warsztat nauk garncarskich w Toustem	—	—	—	—	2.380
	Razem	12.000	6.498	3.100	9.598	13.960
	C. Dla wyrobów ze skóry.					
75	Szkoła szewska w Witkowie	1.600	3.520	—	3.520	4.444
76	„ „ „ Starym Sączu	1 200	3.256	—	3.256	2.788
77	„ „ „ Dobczycach	900	2.740	400	3.140	2 840
78	„ „ „ Kulikowie	1.200	2.800	—	2.800	—
79	Majsterskie kursa szewskie we Lwowie i w Krakowie	—	3.200	—	3.200	3.200
	Razem	4.900	15.516	400	15.916	13.272
	D. Dla wyrobów tkackich.					
80	Krajowa szkoła tkacka w Krośnie	8.000	9.120	—	9.120	8.940
81	Kraj. warszt. nauk tkack. w Glinianach	2.400	3.052	—	3.052	3.672
82	„ „ „ „ „ Gorlicach	900	500	—	500	600
83	„ „ „ „ „ Korczynie	1.440	2.160	—	2.160	2.160
84	„ „ „ „ „ Kosowie	1 500	2.576	—	2.576	2.776
85	„ „ „ „ „ Łańcucie	1.000	2.270	—	2.270	2.320
86	„ „ „ „ „ Rychwaldzie	1.000	2.110	—	2.110	2.110
87	„ „ „ „ „ Wilamowicach	1.000	1.360	—	1.360	2.660
	Do przeniesienia	17.240	23.148	—	23.148	25.238

Liczba	Poszczególnienie	Proponowana subwenc. rządowa	Subwencya krajowa			Kwota uchwalona na r. 1900
			zwyczajna	nadzwyczajna	Razem	
			k o r o n y			
	Z przeniesienia . .	17.240	23.148	—	23.148	25.238
88	Subwencya dla prod. warsztatu tkackiego w Budzanowie	—	800	—	800	800
89	Krajowa szkoła sukiennicza w Rakszawie .	6.000	8.542	900	9.442	8.220
	Razem . .	23.240	32.490	900	33.390	34.258
	E. Dla wyrobów powroźniczych.					
90	Subwencyonowana pracownia powroźnicza w Stryju	—	600	—	600	—
	F. Dla wyrobów koronkarskich i haftów.					
91	Szkoła koronkarska w Kańczudze . .	1.200	1.722	—	1.722	1.722
92	„ „ w Zakopanem . .	1.600	4.400	—	4.400	4.500
93	„ „ w Bobowej . .	800	780	—	780	460
94	„ „ w Jaworowie (sub.) .	400	800	—	800	800
95	Szkoła hafciarska w Makowie . . .	1.000	1.728	—	1.728	1.728
96	„ „ w Przeworsku . .	—	600	—	600	600
	Razem . .	5.000	10.030	—	10.030	9.810
	G. Dla murarstwa.					
97	Kurs dla podmajstrzych murarskich w Sieniawie	—	600		600	600
	H. Subwenyonowane zakłady dla nauki robót kobiecych.					
98	Szkoła wydziałowa im. św. Scholastyki w Krakowie	1.600	1.000	—	1.000	1.000
99	Szkoła robót utrzymywana przez Towarzystwo „Pracy kobiet“ we Lwowie .	1.200	1.400	—	1.400	1.400
100	Szkoła specyalna robót kobiecych u PP. Benedyktynek w Przemyślu . .	700	840	—	840	840
101	Towarzystwo „Pracy kobiet“ w Kołomyi .	1.000	1.400	—	1 400	1.000
	Razem . .	4.500	4.640	—	4.640	4.240
	I. C. k. Szkoły fachowo-przemysłowe subwencyonowane ze skarbu krajowego.					
102	C. k. Szkoła dla przemysłu drzewnego w Zakopanem	—	3.400	—	3.400	3.400
103	C. k. Szkoła dla przemysłu drzewnego w Kołomyi	—	2.200	—	2.200	2.200
	Do przeniesienia . .	—	5.600	—	5.600	5.600

Liczba	Poszczególnienie	Proponowana subwenc. rządowa	Subwencya krajowa zwyczajna	Subwencya krajowa nadzwyczajna	Subwencya krajowa Razem	Kwota uchwalona na r. 1900
			k o r o n y			
	Z przeniesienia . .	—	5.600	—	5.600	5.600
104	C. k. Szkoła ślusarska w Świątnikach:					
	a) subwencya na utrzymanie . .	—	3.108	—	3.108	3.108
	b) zasiłek dla majstrów . . .	—	800	—	800	800
	c) na koszta budowy studni i restauracyę	—	—	2.260	2.260	—
105	C. k. Szkoła kowalska w Sułkowicach:					
	a) subwencya na utrzymanie . .	—	1.024	—	1.024	1.024
	b) na kurs majstrów	—	1.000	—	1.000	1.000
	c) na rozszerzenie budynku . .	—	—	6.000	6.000	3.000
	Razem . .	—	11.532	8.260	19.792	14.532
	III. Wydatki ogólne na cele szkolnictwa przemysłowego.					
106	Krajowa keramiczna stacya doświadczalna .	—	9.079	432	9.511	9.100
107	Stacya doświadczalna mechaniczno-technologiczna	—	3.500	—	3.500	1.500
108	Muzeum przemysłowe we Lwowie . .	—	6.000	—	6.000	6.000
109	„ „ w Krakowie . .	—	6.000	—	6.000	4.000
110	Na stypendya przemysłowe . . .	—	24.000	—	24.000	24.000
111	Na nauczycieli wędrownych tkacka, koszykarstwa i szewstwa . . .	—	6.000	—	6.000	6.000
112	Na nowe warsztaty zawodowe powstać mające w roku 1900	—	4.000	—	4.000	4.000
113	Koszta inspekcyi i nadzoru szkół przem. .	—	6.000	—	6.000	6.000
114	Zaliczki na płace funkcyonaryuszów w szkołach przemysłowych . . .	—	4.000	—	4.000	4.000
	Razem . .	—	68.579	432	69.011	64.600
	IV. Wydatki Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych.					
115	Prenumerata czasopism i zakupno dzieł .	—	400	—	400	400
116	Biuro Komisyi krajowej dla spraw przem.:					
	a) koszta podróży, dyety i inne wydatki	—	4.000	—	4.000	4.000
	b) płaca sekretarza	—	3.200	—	3.200	3.200
	c) dodatek osob. do płacy sekretarza .	—	1.200	—	1.200	1.200
	d) wynagrodzenie mundanta . .	—	600	—	600	400
	Razem . .	—	9.400	—	9.400	9.200
	V. Zasiłki i pożyczki na cele przem.					
117	Na zasiłki bezzwrotne na cele przem. .	—	20.000	—	20.000	20.000
118	Na wydawnictwo „Przewodnika przem.“ .	—	2.000	—	2.000	2.000
119	Dotacya kraj. funduszu przemysłowego .	—	75.000	—	75.000	—
—	Zasiłki na zwiedzenie wystawy paryskiej .	—	—	—	—	6.000
	Razem . .	—	97.000	—	97.000	28.000

Liczba	Poszczególnienie	Proponowana subwenc. rządowa	Subwencya krajowa			Kwota uchwalona na r. 1900
			zwyczajna	nadzwyczajna	Razem	
			k o r o n y			
	VI. Szkoły handlowe i zasiłki na popieranie handlu.					
120	Szkoła handlowa w Krakowie . .	—	12.000	—	12.000	12.000
121	„ „ we Lwowie . . .	—	16.000	—	16.000	19.000
122	Na stypendya dla młodzieży handl. .	—	2.400	—	2,400	1.200
123	Subwencya dla kraj. Związku przemysłowego za pośrednictwo w sprzedaży wyrobów krajowych	—	3.600	—	3.600	2,400
	Razem . .	—	34.000	—	34.000	34.600

Zestawienie.

I.	Szkoły przemysłowe uzupełniające . .	55.200	66.789	2.000	68.789	60.510
II.	Szkoły zawodowe:					
	A) dla wyrobów z drzewa . . .	29.940	47.794	2.450	50.244	63.440
	B) „ „ garncarskich . .	12.000	6.498	3.100	9.598	13.960
	C) „ „ ze skóry . . .	4.900	15.516	400	15.916	13.272
	D) „ „ tkackich . . .	23.240	32.490	900	33.390	34.258
	E) „ „ powroźniczych . .	—	600	—	600	—
	F) „ „ koronkarskich i haft.	5.000	10.030	—	10.030	9.810
	G) „ murarstwa	—	600	—	600	600
	H) subwencye dla szkół robót kob. .	4.500	4.640	—	4.640	4.240
	I) subwencye dla szkół rządow. .	—	11.532	8.260	19.792	14.532
III.	Wydatki ogólne na cele szkolnictwa .	—	68.579	432	69.011	64.600
IV.	Wydatki adm. Komisyi	—	9.400	—	9.400	9.200
V.	Zasiłki i pożyczki na cele przemysłowe .	—	97.000	—	97.000	28.000
VI.	Szkoły handlowe i zasiłki na popieranie handlu	—	34.000	—	34.000	34.600
	Razem . .	134.780	405.468	17.542	423.010	351 022

Wyjaśnienia.

Na rok 1900 uchwalono	351.022 K.
„ „ 1901 preliminuje się	423.009 „
zatem *więcej* o . .	71.987 K.

z następujących powodów:

W dziale I. *poz. 1—50.* W wydatkach zwyczajnych ogółem *więcej* o 8.178 K. z powodu otwarcia nowej szkoły w Chrzanowie, potrzeby utworzenia 4 nowych paralelek i jednej klasy przygotowawczej w szkołach lwowskich, tudzież z powodu podwyższenia subwencyi krajowej dla tych szkół, którym c. k. Rząd odmówił wyższego subwencyonowania — pomimo obowiązku pokrywania $^1/_3$ części ogólnych kosztów — a rzeczywista potrzeba wymagała podwyższenia, jak przedstawiono w szczegółowych preliminarzach, dołączonych do sprawozdania kraj. Komisyi przemysłowej. C. k. Rada szkolna krajowa pismem z dnia 5 września 1900 L. 20.418 (LW. 61.226/900) zawiadomiła Wydział krajowy, że c. k. Minister wyznań i oświaty reskryptem z dnia 27 lipca 1900 L. 21244 podał do wiadomości, iż wstawia do preliminarza państwowego na rok 1901 tytułem subwencyi dla szkół uzupełniających przemysłowych kwotę 55.200 K. jak na rok 1900 a zatem od żądanych przez kraj. Komisyę przemysłową 61.211 K. wstawiono *mniej* o 6.011 K. którą to różnicę musiano też uzupełnić wyższą subwencyą krajową.

W dziale I. *poz. 52.* W wydatkach zwyczajnych *mniej* o 100 K. wedle potrzeby.

W dziale II. grupa A). W wydatkach zwyczajnych *mniej* o 646 K. — pomimo iż przybyły subwencye dla dwóch nowych szkół koszykarskich w Bilince i Pohorcach — a to głównie z powodu proponowanych wyższych subwencyi państwowych jak przedstawiono w dołączonych szczegółowych preliminarzach tych zakładów.
W wydatkach nadzwyczajnych *mniej* d 12.550 K. głównie z powodu iż odpadł kredyt 10.000 K. na osuszenie bukynku szkolnego i przybudowy suszarni w Kalwaryi tudzież kredyt na pierwsze urządzenie szkoły koszykarskiej w Siedlcu i w Albigowej.

W dziale II. grupa B). W wydatkach zwyczajnych *mniej* o 2.962 K głównie z powodu proponowanej wyższej subwencyi państwowej o 1.400 K. dla szkoły garncarskiej w Kołomyi i zwinięcia kraj. warsztatu garncarskiego w Toustem a natomiast otwarcia kursu ceramicznego w Podgórzu.
W wydatkach nadzwyczajnych *mniej* o 1.400 K. z powodu iż odpadł kredyt na rozszerzenie i urządzenie budynku w Kołomyi w kwocie 4.400 K. a natomiast przybył na urządzenie w Podgórzu tylko w kwocie 3.000 K.

W dziale II. grupa C). W wydatkach zwyczajnych *więcej* o 2.244 K. głównie z powodu wstawienia kredytu na nową szkołę szewską w Kulikowie.
W wydatkach nadzwyczajnych *więcej* o 400 K. preliminowanych na zakupno maszyny dla kraj. szkoły szewskiej w Dobczycach.

W dziale II. grupa D). W wydatkach zwyczajnych *mniej* o 48 K, jak dołączone szczegółowe preliminarze tych zakładów.
W wydatkach nadzwyczajnych *mniej* o 820 K. głównie z powodu, iż odpadł kredyt na rozszerzenie lokalu w Wilamowicach.

W dziale II. grupa E). W wydatkach zwyczajnych *więcej* o 600 K. preliminowanych dla nowo utworzonej pracowni wyrobów powroźniczych w Stryju.

W dziale II. grupa F). W wydatkach zwyczajnych *więcej* o 220 K. głównie z powodu zwiększonych potrzeb powstałych w skutek otwarcia drugiego roku nauki w kraj. szkole koronkarskiej w Bobowej, jak dołączony szczegółowy preliminarz tejże szkoły.

W dziale II. grupa H) *poz. 101.* W wydatkacg zwyczajnych *więcej* o 400 K. z powodu rozwinięcia działalności Stowarzyszenia Pracy kobiet w Kołomyi przez założenie pracowni rękawiczniczej.

W dziale II. grupa I) *poz. 105.* W wydatkach nadzwyczajnych *więcej* o 3.000 K. — w miejsce bowiem 3.000 K. uchwalonych przez Wys. Sejm w r. 1900 na rozszerzenie budynku w Sułkowicach, przybyły w tym roku 6.000 K. na niezbędną rekonstrukcyę budynku tej szkoły zniszczonego przez grzyb — którą to potrzebę podniosła już Komisya budżetowa Wys. Sejmu w sprawozdaniu swem z dnia 10. kwietnia 1900 r.

W dziale III. *poz. 106.* W wydatkach zwyczajnych *mniej* o 21 K. wedle potrzeby, jak dołączony szczegółowy preliminarz stacyi keramicznej.
W wydatkach nadzwyczajnych *więcej* o 432 K. z powodu potrzeby postawienia pieca muflowego do wypalania większych wyrobów.

W dziale III. *poz. 107.* W wydatkach zwyczajnych *więcej* o 2.000 K. z powodu, iż w roku 1901 przypadnie już do pokrycia całoroczny koszt utrzymania stacyi mechaniczno-technologicznej, jak dołączony szczegółowy preliminarz tejże stacyi.

W dziale III. *poz. 109.* W wydatkach zwyczajnych *więcej* o 2.000 K. z powodu podwyższenia subwencyi dla muzeum krakowskiego w załatwieniu petycyi L. S. 457 odstąpionej przez Wys. Sejm do zbadania Wydziałowi krajowemu.

W dziale IV. *poz. 116d).* W wydatkach zwyczajnych *więcej* o 200 K. Z powodu zbyt wielkiej czynności zachodzi konieczna potrzeba podwyższenia wynagrodzenia pomocnikowi biurowemu Komisyi przemysłowej.

W dziale V. *poz. 119.* W wydatkach zwyczajnych *więcej* o 75.000 K., które wstawia się w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 22. marca 1899 r. jako drugą i ostatnią ratę dotacyi stałego funduszu przemysłowego, uzupełnionego uchwałą sejmową z dnia 22. stycznia 1887 r. do wysokości 1,000.000 K., a której to raty nie wstawiono w roku 1900 tylko ze względów finansowych.

W dziale VI. *poz. 121.* W wydatkach zwyczajnych *mniej* o 3.000 K. z powodu, iż odpadł kredyt na adaptacyę i restauracyę budynku, przeznaczonego na pomieszczenie szkoły handlowej we Lwowie.

W dziale VI. *poz. 122.* W wydatkach zwyczajnych *więcej* o 1.200 K., na stypendya dla ukończonych akademików handlowych, pragnących praktykować w wielkich domach handlowych.

W dziale VI. *poz. 123.* W wydatkach zwyczajnych *więcej* o 1.200 K., z powodu znacznie rozszerzonej agencyi handlowej kraj. Związku przemysłowego.

L. W. 15999/1901.

We Lwowie, dnia 24. maja 1901.

Alog. 36

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o krajowych zakładach naukowych rolniczych, o gorzelni i folwarku w Dublanach i o krajowej stacyi botaniczno-rolniczej we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

Załatwiając zeszłoroczne sprawozdanie Komisyi gospodarstwa krajowego w tym przedmiocie, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu dnia 4 maja 1900 r. następujące uchwały:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego za r. 1899 o krajowych zakładach naukowych w Dublanach.

II. Sejm zwiększa etat nauczycieli kraj. wyższej szkoły rolniczej w Dublanach o jedną posadę profesora fachowego z roczną płacą 1300 złr., dodatkiem aktywalnym 240 złr. rocznie i prawem do dodatków pięcioletnich po 200 złr.

III. Sejm upoważnia Wydział krajowy do zakupienia przybudówki prof. Lubomęskiego za 2500 złr.

IV. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby już w tym roku wprowadził w plan nauk wyższej szkoły rolniczej w Dublanach obowiązkową praktykę w szerszej mierze na folwarku.

W następującem sprawozdaniu o zakładach naukowych w Dublanach zdaje Wydział krajowy zarazem sprawę z wykonania poleceń, w powyższych uchwałach zawartych.

I. Szkoła wyższa.

W roku szkolnym 1899/1900 liczyła szkoła 41 uczniów. W ciągu roku ubyło trzech uczniów, sześciu zaś opuściło zakład z końcem roku po odbyciu studyów. Z pozostałych wpisali się wszyscy w liczbie 32 na II. i III. rok nauki, na I. rok przyjęto 17 uczniów nowych, 14 na podstawie egzaminu dojrzałości, 3 na podstawie złożonego egzaminu wstępnego. Rok szkolny 1900/1901 zastał więc w szkole ogółem 49 uczniów, w tej liczbie 26 pochodzących z Galicyi.

W sprawozdaniu przedłożonem Wysokiemu Sejmowi w ciągu ubiegłej trzydniowej sesyi grudniowej przedstawiliśmy, że nowe skrzydło internatu, wybudowane w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 4 maja 1900 r., oddano z otwarciem b. r. szkolnego na użytek zakładu i że przez dobudowę tę zwiększono internat, obok rozszerzenia kuchni, jadalni i infirmeryi, o 20 nowych pomieszkań dla uczniów, tak że

budynek internatowy pomieścić może 58 uczniów. O wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 21 grudnia 1900 r. zezwalającej na zaciągnięcie pożyczki hipotecznej na pokrycie kosztów rozszerzenia internatu i zamierzonej budowy pomieszkań nauczycielskich, zdajemy sprawę w umieszczonem w dalszym ciągu sprawozdaniu o niższej szkole.

W składzie grona nauczycieli wyższej szkoły zaszły w okresie sprawozdawczym liczne zmiany.

Na podstawie przytoczonej na wstępie uchwały Wysokiego Sejmu, zwiększającej etat nauczycieli o jednę posadę profesora, zamianował Wydział krajowy dotychczasowego profesora adjunkta p. Józefa Pomorskiego, profesorem, z płacą w powołanej uchwale ustanowionej, poruczając mu nadal wykłady chemii rolnej i kierownictwo stacyi doświadczalnej w Dublanach. Równocześnie zamianował Wydział krajowy p. Kazimierza Szulca, od roku 1890 docenta fizyki i meteorologii w wyższej szkole, profesorem adjunktem. Na opróżnione miejsce profesora botaniki, wakujące od r. 1897 wskutek przejścia dr. Ignacego Szyszyłowicza do służby w urzędzie Wydziału krajowego, powołał Wydział krajowy zaszczytnie znanego w świecie naukowym botanika dr. Maryana Raciborskiego, byłego asystenta katedry botaniki w uniwersytecie Jagiellońskim, a od r. 1897 zajętego na wezwanie rządu holenderskiego w ogrodzie botanicznym w Buitenzorg. Obowiązki profesora wyższej szkoły w Dublanach objął p. Raciborski w sierpniu z. r. Zyskując w osobie prof. Raciborskiego wybitną siłę naukową poniosła szkoła z innej strony prawdziwą stratę wskutek ustąpienia zasłużonego profesora hodowli p. Kazimierza Pańkowskiego, który wskutek nadwątlonego zdrowia po czterdziestoletniej służbie nauczycielskiej przedłożył prośbę o przeniesienie go w stan spoczynku, Czyniąc zadość tej prośbie Wydział krajowy przeniósł prof. Pańkowskiego z dniem 1 maja b. r. w stały stan spoczynku, wyrażając mu przy tej sposobności swe uznanie za długoletnią, pełną zasług służbę nauczycielską. W tym samym czasie opróżnioną została katedra uprawy roli i roślin, gdyż dotychczasowy profesor rolnictwa, p. Juliusz Olszowy, bawiący od maja 1900 r. na urlopie, wniósł rezygnacyę z zajmowanego stanowiska. Przyjmując przedłożoną rezygnacyę Wydział krajowy uwolnił profesora Olszowego z dniem 1 maja b. r. od dalszego pełnienia obowiązków profesora.

Dla pozyskania odpowiednich sił na opróżnione dwie najważniejsze katedry, rolnictwa i hodowli, zarządził Wydział krajowy ogłoszenie konkursu na jedną i drugą posadę, poruczając tymczasowo naukę rolnictwa w zastępstwie profesorowi Pomorskiemu, w części zaś dr. Kazimierzowi Miczyńskiemu, docentowi rolnictwa w politechnice lwowskiej, a naukę hodowli w zastępstwie docentowi dr. Mieczysławowi Pańkowskiemu. W toku nauki nie było zatem żadnej przerwy, sądzimy zaś, że z otwarciem nowego roku szkolnego obsadzone będą obie opróżnione posady.

Zmiana programu nauki w wyższej szkole, celem uwzględnienia w szerszej mierze praktyki rolniczej na folwarku w myśl polecenia Wysokiego Sejmu z dnia 28 marca 1899 r., powtórzonego także na ubiegłej sesyi, została w b. r. dokonaną.

Po wyczerpujących studyach i naradach osobnych komisyj i całego grona nauczycielskiego przesłała dyrekcya nowy plan nauki na ręce Kuratoryi, która poczyniwszy w nim zmiany i uzupełnienia, przedstawiła go Wydziałowi krajowemu do ostatecznego zatwierdzenia. Zasadą wszystkich projektowanych zmian tak grona nauczycielskiego jak i Kuratoryi było dążenie do nadania charakterowi nauczania praktyczniejszego kierunku bez obniżenia jednak dotychczasowego poziomu naukowego szkoły i zbytniego przeciążenia uczniów. Trzymając się ściśle postanowień statutu organizacyjnego, nadających zasadnicze podstawy charakterowi szkoły, starano się przez umiejętne połączenie głębszego pojęcia i wyczerpania nauczanych przedmiotów z praktycznem zastosowaniem tychże do potrzeb gospodarskich, stworzyć tę harmonijną całość wiedzy, jaka jest potrzebną dla ludzi o wyższem wykształceniu fachowem a o praktycznych życiowych celach. Zasadniczym charakterem wyższych szkół i akademij rolniczych jest gruntowne przyrodnicze przygotowanie, które rozwijając przed umysłami uczniów wszelkie przejawy życiowe, uczy nie tylko poznawać, ale i rozumieć te zjawiska. Nauki zawodowe dla umysłów tak przygotowanych są już tylko dostosowaniem wiedzy do poszczególnych wypadków, są to praktyczne wnioski, oparte na zrozumieniu zasadniczych prawd przyrodzonych.

Dążenie do nadania nauczaniu charakteru praktyczniejszego nie wpływa wcale na obniżenie poziomu całej szkoły. Do pracowni i laboratoryów, tych środków upraktyczniających nauki przyrodnicze, dodano w nowym planie nauki jeszcze całe dublańskie gospodarstwo, jako wielkie laboratoryum dla uzmysłowienia nauk zawodowych.

Stawiając gospodarstwo dublańskie jako jeden ze współrzędnych środków naukowych wymagać się będzie od uczniów nie tylko poznania organizacyi i biegu tegoż ale i zapoznania się praktycznego z całą techniczną stroną wykonywania robót.

W programie teoretycznej nauki zaprowadzono bardzo nieznaczne zmiany, nauki przyrodnicze i zawodowe pozostały prawie niezmienione, w naukach pomocniczych dodano na pierwszym roku repetytoryum z rachunków, w celu dopełnienia tych braków z matematyki i geometryi dostosowanej, które tak często odczuwa się tak w szkole jak i w życiu przy wszystkich rachunkach gospodarskich. Uwzględniono także w formie bardzo zwięzłej i czysto praktycznej naukę ratowania w nagłych wypadkach i ogólne zasady hygieny, przedmioty tak niezbędnie potrzebne szczególniej w naszych warunkach dla wszystkich praktycznych rolników. Natomiast zasadnicze zmiany dotyczą stosunku uczniów do folwarku. Dotychczasowe zetknięcie się uczniów z gospodarstwem było niedostateczne i zależało głównie od specyalnego zainteresowania się i woli uczniów. Program nauki wiązał ich dość luźnie z folwarkiem, nie starając się wcale o wyszukanie jak największej ilości stycznych, któreby zmuszały widzieć i poznać bieg czynności gospodarskich. Demonstracye z hodowli i rolnictwa, dwugodzinne tygodniowo uzasadnienia dyspozycyj folwarcznych, to były momenty zetknięcia się ucznia z folwarkiem; uczeń był tylko biernym widzem niektórych chwil życia gospodarskiego bez zdawania sobie sprawy z całego biegu czynności, z połączenia wszystkich tych ogniw w jeden gospodarski organizm. Obecnie wprowadzone zmiany z niemego spektatora, który dotychczas traktował całe gospodarstwo co najwyżej jako objekt demonstracyjny, robi z ucznia sprawozdawcę, a więc organ współczynny, który zobowiązany do zdania sprawy z pewnego aktu gospodarczego musi nie tylko umieć patrzeć, ale i powtórzyć i wytłumaczyć to, co widział. Tego też tylko rodzaju praktyka da się wprowadzić w szkołach. Doświadczenia przez nią się jeszcze nie nabywa, bo tego uczy dopiero życie, ułatwia jednak wielce zdobycie doświadczenia, skraca znacznie czas na to potrzebny i ochrania od wielu strat, jakie bez tej umiejętności patrzenia spotykają tak często początkującego rolnika.

Wprowadzenie obowiązkowej praktyki gospodarskiej polegałoby na następujących zasadach: Do każdego z trzech głównych działów gospodarstwa (rolnictwo, hodowla, administracya) folwarcznego w Dublanach wyznaczać będzie dyrektor kolejno co tydzień, jednego ucznia z trzeciego roku jako sprawozdawcę i jednego z drugiego roku jako pomocnika. Obydwaj mają obowiązek wglądać we wszystkie szczegóły poruczonego im oddziału i czynić zapiski. Nie wolno im jednak wydawać żadnych poleceń sługom lub robotnikom. Codziennie wieczór, a w razach nadzwyczajnych nawet w ciągu dnia, składa uczeń trzeciego roku ustny raport dyrektorowi.

Uczniowie ci muszą być także obecni przy codziennem wydawaniu dyspozycyj. Z całego tygodnia spisują dyżurni treściwe raporty, które są na uzasadnieniach tygodniowych dyspozycyi folwarcznych przedmiotem ogólnego omówienia przez dyrektora i uczniów. Na podstawie tych wykazów i omówień obowiązani są wszyscy uczniowie prowadzić na specyalnie do tego przygotowanych formularzach zapiski gospodarskie, których oceną przed przystąpieniem ucznia do egzaminu głównego zajmuje się komisya egzaminacyjna.

Ogólna kontrola współudziału i korzystania z praktyki gospodarskiej uczniów byłaby dwojaką: stałą w ręku dyrektora, który dysponuje uczniami, sprawdza ich czynności, bada zapiski, oraz poznaje cały zasób wiedzy ich w tym kierunku; doraźną, ale decydującą o ostatecznych postępach ucznia, w ręku egzaminatorów przy egzaminie głównym, którzy oprócz prawa zadawania pytań czysto praktycznej natury, będą mieli obowiązek dawania jednego pytania z każdego przedmiotu, a więc rolnictwa, hodowli i administracyi, odnoszącego się ściśle do gospodarstwa w Dublanach. Zwrócenie to szczególniejszej uwagi przy egzaminie głównym na znajomość uczniów lokalnych stosunków gospodarskich zmusi ich do tem większego przykładania się w tym kierunku i stworzy to, czego życzył sobie w swych uchwałach Wysoki Sejm t. j. że praktyka wprowadzi się nie tylko w plan nauk obowiązkowych w Dublanach, ale zarazem uczyni się ją przedmiotem egzaminu głównego.

Nie obniżając zupełnie poziomu szkoły zdobywa się na drodze tej reformy niezbędny łącznik, jaki powinien w szkołach zawodowych istnieć pomiędzy teoryą a praktyką i dawać wskazówki, jak należy teoretyczną wiedzę umiejętnie zużytkować w praktycznym życiu gospodarskiem. Dostosowana w ten sposób do istotnych potrzeb kraju Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach nie schodząc z wyżyny swego pierwotnego stanowiska naukowego spełni swe zadanie przez wydawanie ludzi, którzy nie tylko posiadać będą wyższe wiadomości fachowe, ale umieć je także praktycznie zużytkować.

Równocześnie z projektem zmiany planu nauki przedłożyło kolegium profesorów wyższej szkoły Wydziałowi krajowemu swe wnioski z uzasadnieniem potrzeby stanowczego określenia oficyalnego stanowiska szkoły w rzędzie naukowych zakładów rolniczych Monarchii. C. k. Ministerstwo rolnictwa zalicza mianowicie wyższą szkołę dublańską do kategoryi średnich szkół rolniczych wbrew wyraźnym postanowieniom statutu organizacyjnego i istotnemu charakterowi szkoły. To nieusprawiedliwione, sprzeczne z faktycznym stanem rzeczy, obniżanie stanowiska szkoły jest w wysokim stopniu niekorzystnem dla jej rozwoju, a uczniom nawet prawdziwą szkodę przynosi. W wnioskach swych wskazuje kollegium profesorów przedewszystkiem na fakt, że w skutek zaliczania szkoły dublańskiej w urzędowych wykazach ministerstwa do kategoryi szkół średnich nie mogą uczniowie dublańscy otrzymywać posad zastrzeżonych wyłącznie dla abituryentów wyższych zakładów rolniczych. Z tych samych formalnych tylko powodów nie mogą uczniowie dublańscy przenieść się do innych wyższych zakładów naukowych bez utraty lat spędzonych w Dublanach, gdyż instytuty rolnicze zagraniczne, a także główna szkoła ziemiańska (Hochschule f. Bodencultur) w Wiedniu, nie chcą uwzględnić kursów wysłuchanych poprzednio w Dublanach. Obce zakłady rolnicze polegając na oficyalnym charakterze szkoły dublańskiej utrudniają nadto ukończonym uczniom dublańskim, niejednokrotnie stypendystom Wydziału krajowego, uzupełniającym swe studya zagranicą, uzyskanie stopnia naukowego, wymagając od nich co najmniej dwóch lat studyów na miejscu, podczas gdy abituryenci innych wyższych zakładów naukowych bywają w nierównie krótszym czasie do egzaminów przypuszczeni.

Obniżanie stanowiska szkoły dublańskiej jest więc niewątpliwie połączonem ze szkodą, z upośledzeniem niesłusznem uczniów, którzy wstępują do zakładu na podstawie egzaminu dojrzałości i wynoszą z niego sumę wiedzy nie mniejszą jak z innych wyższych zakładów rolniczych, mimoto jednak nie nabywają praw, jakie im się słusznie należą. W dalszej konsekwencyi odwraca to od szkoły dublańskiej tę młodzież przedewszystkiem, której na pozyskaniu świadectwa ukończenia wyższego zakładu naukowego ze względów praktycznych musi zależeć, pewna zaś część młodzieży już tylko z pobudek ambicyi przenosi nad szkołę dublańską inne zakłady rolnicze, noszące tytuły akademij rolniczych.

Nie da się wreszcie zaprzeczyć, że zaliczanie szkoły dublańskiej do kategoryi średnich szkół rolniczych obniża stanowisko profesorów, obniża wogóle powagę szkoły na zewnątrz.

Niedostatki te, wynikające z braku stanowczego określenia charakteru szkoły, stały się jeszcze jaskrawszymi wskutek przeprowadzonej w roku ubiegłym reorganizacyi dwóch szkół rolniczych czeskich w Liebwerd i w Tabor. Obydwa te zakłady, noszące do roku 1900 taką samą nazwę jak szkoła dublańska, stojące jednak niżej od niej pod względem poziomu naukowego, wymagające od wstępujących uczniów ukończenia tylko sześciu klas szkół średnich, zaliczało Ministerstwo rolnictwa pospołu ze szkołą dublańską do kategoryi szkół średnich. Przy sposobności przeprowadzonej w roku ubiegłym reorganizacyi obu tych zakładów Sejm czeski uchwałą z dnia 5 maja 1900 r. zmienił ich nazwę szkół wyższych rolniczych na nazwę akademii rolniczych, określając tem dobitnie ich charakter jako wyższych zakładów naukowych. Wskutek tego szkoła dublańska, stojąca faktycznie wyżej od akademii rolniczych w Tabor i w Liebwerd, nawet mimo ich nowej organizacyi, będzie odtąd już nie na równi z niemi stawiana, lecz będzie zaliczana do kategoryi niższej.

Ten stan rzeczy stał się bezpośrednią pobudką skłaniającą kolegium profesorów do przedstawienia Wydziałowi krajowemu wniosku z prośbą, ażeby w właściwej drodze wyjednał oficyalne uznanie szkoły dublańskiej za wyższy zakład naukowy. Ponieważ zaś obecna nazwa wyższej szkoły rolniczej, jakkolwiek odpowiadająca dokładnie charakterowi szkoły, nigdzie zresztą nie jest używana i wskutek tego nie określa

w sposób dla wszystkich zrozumiały właściwego charakteru szkoły, ponieważ dalej nie stosuje się do przyjętego przez c. k. Ministerstwo rolnictwa podziału szkół na stopnie, rozróżniającego tylko szkoły rolnicze najwyższego typu (*Hochschulen*), akademie rolnicze (*landw. Akademien*) i szkoły średnie (*mittlere landw. Schulen*), Kolegium profesorów wnosi, ażeby Wydział krajowy wyjednał zarazem zmianę dotychczasowej nazwy szkoły na nazwę Akademii rolniczej.

Po wysłuchaniu opinii Kuratoryi szkół dublańskich, która solidaryzuje się zupełnie z wnioskami kolegium profesorów i popiera je usilnie w całej osnowie, uznał Wydział krajowy w interesie szkoły za wskazane, ażeby zwrócić się do Ministerstwa rolnictwa z żądaniem oficyalnego przyznania szkole dublańskiej stanowiska słusznie się jej należącego.

Szkoła założona pierwotnie dla praktycznej nauki gospodarstwa wiejskiego odbiegła już w pierwszym okresie istnienia od celów przez założycieli wskazanych. Wstępowali do niej przeważnie uczniowie dojrzali, z ukończoną szkołą średnią lub uniwersytetem, co zniewalało profesorów do ściślejszego i bardziej wyczerpującego traktowania przedmiotów, do rozszerzenia zakresu wykładów odpowiednio do przygotowania uczniów. Okoliczność ta świadczyła niezbicie o potrzebie w kraju wyższego zakładu rolniczego, zarazem podnosiła siłą rzeczy istniejącą szkołę do wyższego poziomu naukowego, tak, że w roku 1873 po nowej organizacyi szkoły Komitet Towarzystwa gospodarskiego uznał ją za wyższą szkołę rolniczą. W tym charakterze przyjął ją Wydział krajowy w roku 1877 w zarząd kraju, z zastrzeżonym w umowie zawartej z Komitetem obowiązkiem utrzymywania szkoły nadal na poziomie wyższego zakładu naukowego. W tem pojęciu stanowiska szkoły uchwalił Wydział krajowy w roku 1880 nowy statut organizacyjny stanowiący, że celem szkoły jest kształcenie naukowe na samodzielnych gospodarzy większych posiadłości ziemskich i że cel ten ma być osiągniętym przez wykłady wszystkich nauk, których znajomość potrzebną jest do racyonalnego prowadzenia gospodarstwa wiejskiego.

Odpowiednio do zakreślonego celu, postanawia statut, że warunkiem przyjęcia do zakładu jest ukończenie szkoły średniej i złożenie egzaminu dojrzałości, który wyjątkowo tylko zastąpionym być może egzaminem wstępnym. Obowiązujący plan nauk, obfite wyposażenie pracowni w środki naukowe i poprzednie przygotowanie uczniów, które jest takie same, jakiego się wymaga od wstępujących na uniwersytet, decydują same przez się o charakterze naukowym szkoły. Jest też szkoła dublańska uznana powszechnie w kraju za wyższy zakład naukowy, a przypuszczać nie można, jakoby Ministerstwo rolnictwa również nie znało dokładnie ustroju szkoły. Tylko obecna jej nazwa, nie stosująca się do żadnego z przyjętych przez Ministerstwo typów wyższych szkół rolniczych, może być poniekąd usprawiedliwieniem zaliczania szkoły dublańskiej do kategoryi szkół średnich. Wydział krajowy podziela w tym względzie uzasadnione zapatrywania kolegium profesorów i Kuratoryi i przedstawia Wysokiemu Sejmowi poniżej odpowiedni wniosek do uchwały z prośbą o zmianę obecnej nazwy szkoły na nazwę Akademii rolniczej.

Tytuł ten nie będzie wcale awansem, podniesieniem szkoły do wyższego typu, bo znaczy to samo, co obecna nazwa wyższej szkoły, będzie tylko zmianą nazwy na powszechnie zrozumiałą, bo przyjętą w urzędowym podziale szkół na stopnie. Że płonną byłaby obawa nadania szkole przez nazwę Akademii kierunku więcej akademickiego, teoretycznego, stwierdza przedstawiony jednocześnie zarys nowego planu nauki, który wcale nie rozszerza zakresu nauk teoretycznych, owszem nawet je ogranicza na korzyść nauki i ćwiczeń praktycznych. Wydział krajowy upraszając Wysoki Sejm o przyjęcie przedłożonego wniosku podnosi z naciskiem, że zmiana nazwy nie dotknie zupełnie obecnej organizacyi szkoły, nie naruszy w niczem obowiązujących przepisów. Ta czysto formalna zmiana nazwy uprości jednak starania o oficyalne przyznanie szkole charakteru wyższego zakładu naukowego i będzie mieć wogóle doniosłe znaczenie dla rozwoju szkoły dublańskiej, bo podniesie jej powagę na zewnątrz, ułatwi tem samem pozyskanie na przyszłość odpowiednich sił nauczycielskich, zapewni ukończonym uczniom dublańskim te prawa, jakie się im zarówno z abituryentami innych instytutów rolniczych należą, nadewszystko zaś odwróci młodzież od szukania wiedzy w obcych zakładach naukowych, pozornie, tytułem tylko od szkoły dublańskiej wyżej stojących, podających jednak wiedzę z gruntu rodzimego nie wyrosłą, dla naszych warunków często wątpliwą, a nieraz bardzo powierzchowną.

Przychodząc do spraw administracyjnych, nadmieniamy, że w myśl przytoczonej na wstępie uchwały Wys. Sejmu, Wydział krajowy nabył od prof. Lubomęskiego wystawioną jego kosztem na gruncie szkolnym przybudówkę i pozostawił ją nadal do użytku dyrektora szkół dublańskich.

Preliminarz budżetu wyższej szkoły na r. 1901 wykazuje niedobór do pokrycia z funduszu krajowego w kwocie 100.285 K, zatem mniejszy od niedoboru zeszłorocznego o 3.600 K. W wydatkach nadzwyczajnych preliminujemy następujące pozycye: 900 K na uzupełnienie ogrodzeń około nowych budynków i 400 K na uporządkowanie dróg i chodników. Nadto upraszamy Wysoki Sejm o przyznanie nadzwyczajnego kredytu 1100 K na dalsze adaptacye w dawnym budynku internatowym, mianowicie na naprawę pęknięć w murach i podlepienie całego dachu wapnem 580 K. na przestawienie 6 pieców 330 K, na przeniesienie dołu kloacznego z powodu budowy nowego skrzydła internatu 200 K, razem jak podaliśmy 1100 K. Inne drobne kredyty nadzwyczajne uzasadnione są w preliminarzu Wysokiemu Sejmowi przedłożonym.

Al. 1. Powołując się wreszcie na załączone jako alegat 1 sprawozdanie dyrekcyi szkół dublańskich, zawierające bliższe szczegóły o frekwencyi uczniów, o wycieczkach i pracach naukowych profesorów, przechodzimy z kolei do zdania sprawy o niższej szkole.

II. Szkoła niższa.

Załatwiając sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie nowych inwestycyi w zakładach dublańskich, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu w dniu 21. grudnia 1900 r. następującą uchwałę:

„Sejm upoważnia Wydział krajowy do zaciągnięcia na majątek Dublany pożyczki hipotecznej w kwocie 100.000 koron, spłacalnej przez amortyzacyę, i do użycia uzyskanego z tej pożyczki funduszu na pokrycie kosztów budowy nowego skrzydła domu internatowego wyższej szkoły i na wybudowanie pomieszkań dla nauczycieli niższej szkoły rolniczej w Dublanach".

Na podstawie tej uchwały Wydział krajowy otrzymał promessę Banku krajowego na pożyczkę w kwocie 100.000 K i zrealizuje ją, skoro uchwała Wys. Sejmu uzyska Najwyższe zatwierdzenie. Pożyczka ta uczyni w gotówce po strąceniu straty na kursie listów zastawnych i innych kosztów zaciągnięcia pożyczki około 88.000 K. Z tej sumy przypada do zwrotu funduszowi krajowemu wydana zaliczkowo kwota 40.000 K na pokrycie kosztów budowy nowego skrzydła internatu, ukończonej w roku ubiegłym w myśl uchwały sejmowej z dnia 4. maja 1900, następnie kwota 5 000 K na uzupełnienie urządzeń wewnątrz internatu, w skutek rozszerzenia tego budynku, 3000 K zaś na konstrukcyę wadliwej kanalizacyi zakładów dublańskich, wreszcie 40.000 K przeznaczył Wysoki Sejm w myśl wniosku Wydziału krajowego na postawienie dwóch domów parterowych na mieszkania dla trzech nauczycieli niższej szkoły i lekarza zakładowego.

Niedostatek odpowiednich pomieszkań dla nauczycieli i funkcyonaryuszów zakładów dublańskich skłonił Wydział krajowy do zmiany przedstawionego Wysokiemu Sejmowi projektu budowy. W pierwotnym projekcie liczył się Wydział krajowy tylko z konieczną potrzebą przeniesienia pomieszkań z zupełnie zniszczonej, przedniej części budynku niższej szkoły do domów nowych, odkładając z braku funduszów większe naprawy około innych budynków mieszkalnych na czas późniejszy. Gruntownej zwłaszcza rekonstrukcyi wymagał od dłuższego czasu mały dom parterowy, jeden z najstarszych w Dublanach, mieszczący pomieszkanie jednego profesora wyższej szkoły i kasyera. Zarządzone w b. r. na kilkakrotne przedstawienia dyrekcyi techniczne zbadanie budynku okazało takie rażące braki, że częściowe przynajmniej opróżnienie tego budynku dla przeprowadzenia w najbliższym czasie gruntownej przeróbki jest nieuniknionem. Przesiedlenie chociażby jednej tylko rodziny byłoby jednak niemożliwem wobec zupełnego braku wolnych pomieszkań, ze względu więc na to zapotrzebowanie, postanowił Wydział krajowy zmienić pierwotny projekt budowy, i zamiast projektowanych dwóch domów parterowych, zbudować jeden piątrowy, któryby objął nie cztery lecz pięć pomieszkań. Ten sposób wyjścia jest naj-

praktyczniejszym, bo stawiając zamiast dwóch domów parterowych, łącznie o czterech pomieszkaniach, jeden dom piątrowy na pomieszkanie pięciu rodzin, podnosi się koszt budowy z pierwotnej kosztorysowej kwoty 40.000 K tylko na 48.000 K. Ośm tysięcy koron nadwyżki, nie znajdującej pokrycia z zaciągniętej pożyczki, wstawiłby Wydział krajowy do preliminarza budżetu na r. 1902. Wydział krajowy uprasza Wysoki Sejm o zezwolenie na tę zmianę planu budowy i nadmienia, że materyały budowlane są już zwiezione na miejsce, a rozpoczęcie budowy samej zarządzone będzie, skoro Wysoki Sejm załatwiając to sprawozdanie przyjmie projektowaną zmianę do zatwierdzającej wiadomości.

III. Szkoła gorzelnicza i gorzelnia.

W szkole gorzelniczej nie zaszły żadne zmiany ani w planie nauk ani w składzie prelegentów. Ilość uczniów utrzymuje się na tym samym zadowalniającym poziomie. Urządzany corocznie kosztem funduszu dyspozycyjnego Wydziału krajowego kilkudniowy kurs praktyczny dla organów c. k. straży skarbowej odbył się również w roku sprawozdawczym.

IV. Folwark.

2. Załączone jako alegat 2. sprawozdanie administracyi folwarku podaje szczegółowy obraz gospodarstwa rolnego. Wydział krajowy ogranicza się zatem do przedstawienia tylko spraw budżetowych. Preliminarz folwarku na r. 1901 wykazuje po raz pierwszy od szeregu lat nadwyżkę w dochodach w kwocie 1277 K. Ten korzystny wynik pochodzi ztąd, że tegoroczny preliminarz folwarku nie zawiera większych wydatków nadzwyczajnych wyjąwszy kwoty 175 K na postawienie chlewu i parkanu przy mieszkaniu rządcy, nadto 1800 K na dalsze drenowanie pól folwarku, kwota wyższa o 400 K od corocznie preliminowanego kredytu wskutek potrzeby naprawy matek i wylotów na gruntach w latach poprzednich zdrenowanych.

Wydział krajowy nie tai, że osiągnięta w tym roku nadwyżka budżetowa nie da się w przyszłości utrzymać. Już w przyszłym roku obciążonym będzie budżet folwarku na długi szereg lat wydatkiem 4500 K na oprocentowanie nowej pożyczki hipotecznej, chociaż nie mającej nic wspólnego z gospodarstwem folwarcznem. Wkrótce ponieść musi folwark także znaczny stosunkowo wydatek na przeprowadzenie do ładu pomieszkania rządcy folwarku, mieszczącego się w drewnianym budynku, bardzo zniszczonym zębem czasu i grzybem.

Podajemy wreszcie do wiadomości Wysokiego Sejmu, że w roku ubiegłym zarządził Wydział krajowy na wniosek administracyi folwarku zaprzestanie dalszego wyrobu cegły w Dublanach, gdyż produkcya ta nie opłacała się wskutek niekorzystnych warunków miejscowych, mianowicie wskutek braku głębszego pokładu gliny, wskutek braku piasku i wody, tak, że przy drożyźnie robocizny cegła wypalona na miejscu kosztowałaby drożej niż sprowadzona ze Lwowa.

V. Stacya doświadczalna chemiczno-rolnicza w Dublanach i stacya doświadczalna botaniczno-rolnicza we Lwowie.

Komisya gospodarstwa krajowego przedstawiła Wysokiemu Sejmowi w roku ubiegłym osobne sprawozdanie o stacyi botanicznej, uznając ją z chwilą przeniesienia do Lwowa za zakład odrębny. Wydział krajowy zastosuje się w przyszłości do życzenia komisyi, obecnie wyjątkowo tylko łączy obie stacye w jednem sprawozdaniu, gdyż z powodu pomyłki wydrukowano sprawozdanie kierownika stacyi doświadczalnej lwowskiej razem z dołączonemi tu jako alegaty sprawozdaniami o zakładach naukowych w Dublanach.

Załatwiając na wniosek komisyi gospodarstwa krajowego oddzielnie sprawozdanie o stacyi botanicznej powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu w d. 4. maja 1900 następujące uchwały:.

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o stacyi doświadczalnej botanicznej we Lwowie.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby ponownie udał się do c. k. Rządu celem uzyskania subwencyi państwowej na stacyę botaniczną w wysokości 50% kosztów jej utrzymania.

III. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby sprawę stabilizacyi funkcyonaryuszów stacyi doświadczalnej wziął pod rozwagę.

Stosując się do poleceń Wys. Sejmu, Wydział krajowy nie ustaje w usiłowaniach wyjednania u c. k. Rządu wydatniejszej subwencyi na utrzymanie obu krajowych stacyj doświadczalnych. — W wnioskach subwencyjnych, przedkładanych corocznie c. k. Ministerstwu rolnictwa, żądamy z szczególniejszym naciskiem zwiększenia zasiłku państwowego na utrzymanie kraj. stacyj doświadczalnych, wynoszącego dotychczas zaledwie 4.000 K, uzasadniamy zaś swe żądania żywotnością i rozwojem tych zakładów, rosnącymi z każdym rokiem kosztami utrzymania, do których c. k. Rząd przyczynia się niestosunkowo małą kwotą, chociaż niezawodnie uznaje użyteczność podobnych instytucyi, kiedy własnym znacznym nakładem utrzymuje kilka stacyj doświadczalnych w innych krajach koronnych. C. k. Ministerstwo rolnictwa nie uwzględniło jednak dotąd słusznych żądań naszych, zasłaniając się niedostatkiem funduszów subwencyjnych. Obojętność c. k. Rządu staje się tem dotkliwszą, że Wydział krajowy nie chcąc tamować rozwoju stacyj doświadczalnych, których użyteczność ocenia dostatecznie cały ogół ziemian, zmuszonym jest preliminować z każdym rokiem większy wydatek na koszta utrzymania tych instytucyj. Tyczy się to szczególnie stacyi botanicznej, która z przeniesieniem do Lwowa weszła w nowy okres rozwoju. Szybki wzrost agend stacyi, zwłaszcza w kierunku kontroli nasion,
Al. 4. jak o tem świadczy załączone sprawozdanie kierownika, wymaga zwiększenia fachowych sił pomocniczych, gdyż dotychczasowy personal stacyi, złożony z dwóch asystentów i laboranta, już obecnie z trudem tylko podołać może pracy kontrolnej, wymagającej obok ścisłej dokładności także szybkiego wykonania, nie mówiąc już o czynności doświadczalnej, której dotychczas dla szczupłości personalu i środków nie mogła prawie stacya rozwinąć. W tem przekonaniu utwierdza nas jeszcze komisya gospodarstwa krajowego, wskazując w sprawozdaniu swem na potrzebę zwiększenia sił zajętych w stacyi, jako na jeden ze środków utrzymania stacyi na odpowiedniej jej działalności wyżynie. Wydział krajowy postanowił zatem przy układaniu preliminarza stacyi na r. 1901 wstawić nową pozycyę wydatków na utrzymanie trzeciego asystenta w stacyi botanicznej i przedstawia w tym celu Wys. Sejmowi odpowiedni wniosek do uchwały.

Z wnioskiem tym łączymy sprawę stabilizacyi jednego asystenta w stacyi botanicznej we Lwowie i w stacyi chemicznej w Dublanach, w myśl uwag komisyi i uchwały Wys. Sejmu. Motywy przytoczone w zeszłorocznem sprawozdaniu komisyi gospodarstwa krajowego podziela Wydział krajowy w zupełności. Zadanie asystentów stacyi jest zgoła różne od stanowiska asystentów katedr uniwersyteckich, którzy po kilkuletnich studyach teoretycznych, przy dostarczonych im środkach, ciągłej styczności z profesorem i pod jego kierunkiem, mają ustąpić miejsca innym chętnym do studyów w tej gałęzi nauki.

Od asystenta stacyi wymaga się natomiast pracy i służby. Zajęcie jego wymaga wprawdzie przygotowania naukowego, ale samo przez się już nie kształci, nie daje możności naukowego wyrobienia się i zużytkowania tego na innem polu. Ztąd stanowisko asystenta stacyi uważać należy za zawód, który ma dać i zapewnić utrzymanie w nim pracującemu. Tylko pod tym warunkiem można zapewnić stacyi doświadczalnej stałych i wyrobionych pracowników i ten wzgląd skłania Wydział krajowy do przedstawienia Wys. Sejmowi wniosku na ustanowienie w obu stacyach po jednej etatowej posadzie asystenta z odpowiedniem stałem wynagrodzeniem.

Projekt Wydziału krajowego przedstawia się następująco:

a) w miejsce dotychczasowego etatu asystentów w stacyi botanicznej we Lwowie, składającego się z asystenta z płacą 1.600 K i dodatkiem na pomieszkanie w kwocie

478 K rocznie i drugiego asystenta z płacą 1200 K i takim samym dodatkiem na mieszkanie, co czyni razem wydatek 3756 K, projektuje Wydział krajowy etat następujący:

1) asystent etatowy z płacą 2000 K i dodatkiem aktywalnym 200 K . . . . . razem 2200 K
2) dwóch asystentów z płacą 1200 K i dodatkiem na pomieszkanie po 470 K . „ 3356 „

razem 5556 K.

Zmiana ta podwyższa wydatek budżetu stacyi rocznie o 1800 K.

b) w etacie asystentów stacyi doświadczalnej chemicznej w Dublanach projektuje Wydział krajowy tylko zamianę jednej posady asystenta z płacą 1600 K i dodatkiem na pomieszkanie 478 K na posadę etatową z stałą płacą w kwocie 2000 K i dodatkiem aktywalnym w kwocie 200 K rocznie, wskutek czego wynika wydatek większy o 282 K.

Wydział krajowy nie upatruje w tem stosunkowo niedużem zwiększeniu wydatków zbyt wielkiej ofiary, gdyż jest przekonanym, że zapewnienie bytu przynajmniej starszym asystentom doda im zachęty do wytrwania w gorliwości i wyjdzie pewnie na pożytek zakładów.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowych zakładach naukowych, o gorzelni i folwarku w Dublanach i o kraj. stacyi doświadczalnej botaniczno-rolniczej we Lwowie.

II. Sejm zmienia dotychczasową nazwę wyższej szkoły rolniczej w Dublanach na nazwę „Akademia rolnicza w Dublanach“.

III. Sejm ustanawia w kraj. stacyi doświadczalnej chemiczno-rolniczej w Dublanach jedną posadę etatową asystenta z stałą płacą w kwocie 2000 K rocznie i dodatkiem aktywalnym w kwocie 200 K rocznie, zwijając równocześnie jedną posadę asystenta z płacą roczną 1600 K.

Asystent etatowy jest urzędnikiem krajowym z prawami objętemi ustanową służby krajowej i statutem emerytalnym, uchwalonym przez Sejm na posiedzeniu dnia 21. stycznia 1889.

IV. Sejm znosi dotychczasowy etat asystentów w krajowej stacyi doświadczalnej botaniczno rolniczej we Lwowie i ustanawia etat następujący:

1) Asystent etatowy z stałą płacą w kwocie 2000 K rocznie i dodatkiem aktywalnym w kwocie 200 K rocznie.

2) Dwóch asystentów nieetatowych, każdy z płacą w kwocie 1200 K i dodatkiem na pomieszkanie w kwocie 478 K rocznie.

Asystent etatowy jest urzędnikiem krajowym z prawami objętemi ustanową służby krajowej i statutem emerytalnym, uchwalonym przez Sejm na posiedzeniu dnia 21. stycznia 1889.

Z Rady Wydziału krajowego król. Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
S. Badeni *w. r.*

Sprawozdawca:
Mieczysław Onyszkiewicz *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Sprawozdanie

Dyrekcyi krajowych szkół rolniczych w Dublanach za rok szkolny 1899|900.

I. Szkoła wyższa.

W roku szkolnym 1899/00 uczęszczało 41 uczniów zwyczajnych, a mianowicie:

pozostałych w Zakładzie z roku 1897/8 i 1898/9 . .	23
przyjętych w roku 1899/00	18
Razem	41

Z tych było na I. roku	18
„ „ II. „	17
„ „ III. „	6
Razem	41

Stosownie do odbytych studyów było:

z wyższych zakładów naukowych	8
przyjęto na podstawie egzaminu dojrzałości . . .	27
„ „ „ „ wstępnego . . .	6
Razem	41

Według stanu rodziców było:

synów właścicieli większych posiadłości	11
„ dzierżawców „ „	3
„ właścicieli mniejszych „	8
„ przemysłowców, urzędników i innych . . .	19
Razem	41

Egzamina.

Uczniowie Szkoły wyższej składają: 1) egzamina szczegółowe z poszczególnych nauk zasadniczych i pomocniczych w I. i II. roku studyów, i 2) egzamin główny z nauk zawodowych w końcu III. roku studyów.

Egzaminów szczegółowych złożono:

ze stopniem	celującym	46
„ „	bardzo dobrym	56
„ „	dobrym	46
„ „	dostatecznym	50
	Razem	198

Według nauk złożono egzaminów:

z fizyki	41
z chemii	25
z mineralogii, petrografii i geologii	45
z botaniki ogólnej i szczegółowej i fizyologii roślin	25
z zoologii, anatomii i fizyologii zwierząt	23
z inżynieryi wiejskiej	17
z ekonomii	22

Obowiązujących kollokwiów złożono w bieżącym roku szkolnym 80.

Do egzaminu pisemnego klauzurowego w terminie przedwakacyjnym zgłosiło się pięciu kandydatów, do egzaminu w terminie powakacyjnym dwóch kandydatów: jeden z roku 1898, a jeden z roku 1899.

Do egzaminu głównego ustnego, przed- i powakacyjnego, zgłosiło się, z sześciu uczniów III. roku, którzy ukończyli studya, czterech uczniów. Na egzaminatorów zaproszono: Witołda ks. Czartoryskiego, Stanisława hr. Stadnickiego, Tadeusza Langiego, Władysława Struszkiewicza, dr. Władysława Żeleńskiego i prof. dr. Emila Godlewskiego. Ponieważ z powyższych przybył tylko Stanisław hr. Stadnicki i Tadeusz Langie, przeto w skład komisyi egzaminacyjnej wchodzili: Stanisław hr. Stadnicki, jako przewodniczący, Tadeusz Langie, dyrektor Juliusz Frommel, tudzież z grona kolegium profesorów: Kazimierz Pańkowski, dr. Stefan Pawlik i Józef Mikułowski-Pomorski. Egzamin odbył się w obecności delegata Wydziału krajowego, p. Mieczysława Onyszkiewicza, tudzież p. Bogumiła Szeligowskiego, jako komisarza rządowego.

Komisya egzaminacyjna przyznała 2 kandydatom stopień bardzo dobry, 2 kandydatom stopień dobry.

Miejsca funduszowe i stypendya.

W roku szkolnym 1899/1900 nadano z fundacyi, przeznaczonych dla uczniów krajowej wyższej szkoły rolniczej w Dublanach, ogółem 10 stypendyów, w łącznej kwocie 3.370 koron. Nadto nadał Wydział krajowy 12 uczniom miejsca funduszowe.

Wycieczki.

Podczas wycieczki tegorocznej, odbytej z końcem czerwca, zwiedzono dobra JE. Namiestnika, Leona hr. Pinińskiego, w Grzymałowie, oraz dobra JW. Krzysztofowiczów w Załuczu górnem i dolnem. Zwiedzenie wyż wymienionych majątków, dało sposobność zaznajomienia słuchaczy z warunkami dwojakiego typu gospodarstw podolskich. Grzymałów jest typowem gospodarstwem północnego Podola, walczącem z niesprzyjającym klimatem; natomiast Załucze, mając doskonałą glebę i sprzyjający klimat, przedstawia rzadki typ gospodarstwa w Galicyi, gdzie wszelkie warunki przyrodzone ułatwiają pracę rolnika.

W wycieczce wzięli udział: dyrektor Juliusz Frommel, oraz profesorowie: K. Pańkowski, dr. Stefan Pawlik, Józef Pomorski, dr. Kazimierz Miczyński i 22 uczniów II. i III. roku. Wycieczkę podejmowano wszędzie bardzo gościnnie, i nie szczędzono

trudu w udzielaniu objaśnień szczegółowych na każdym kroku, za co na tem miejscu imieniem Szkoły składa Dyrekcya raz jeszcze serdeczne podziękowanie.

Oprócz tej większej wycieczki, odbywały się, począwszy od maja, prawie w każdym tygodniu, wycieczki uczniów pod przewodnictwem profesorów do różnych gospodarstw w okolicy Dublan, między innemi do Kutkorza, własności JW. Homolacsa, i do Jaryczowa, na premiowanie bydła rogatego.

Grono nauczycielskie.

Juliusz Frommel, dyrektor i przewodniczący kolegium profesorów.

Profesorowie.

Pańkowski Kazimierz, profesor hodowli zwierząt gospodarskich.
Rylski Tomasz, profesor inżynieryi wiejskiej.
Wawnikiewicz Roman, dr., profesor chemii i technologii, dyrektor szkoły gorzelniczej.
Raciborski Maryan, dr., profesor botaniki, anatomii i fizyologii roślin, od 21. września 1900.
Olszowy Juliusz, dyplomowany agronom, profesor rolnictwa, od maja r. 1900 na urlopie.
Pawlik Stefan, dr., profesor administracyi wiejskiej.
Pawlikowski Jan Gwalbert, dr., profesor ekonomii politycznej, statystyki i ustaw rolnych.
Mikułowski-Pomorski Józef, profesor chemii rolnej i kierownik stacyi doświadczalnej chemiczno-rolniczej.

Profesorowie adjunkci.

Manasterski Piotr, profesor mineralogii, petrografii i geologii.
Kowalewski Mieczysław, dr., profesor morfologii, fizyologii i systematyki zwierząt, sekretarz kolegium profesorów do 15. lipca 1900.
Szulc Kazimierz, profesor fizyki, geografii fizycznej, meteorologii i klimatologii, od 15. lipca 1900 sekretarz kolegium profesorów.

Docenci.

Pańkowski Mieczysław, dr., docent hodowli zwierząt gospodarskich.
Kubicki Józef, docent weterynaryi, z tytułem profesora.
Sokołowski Stanisław, docent leśnictwa.
Sawczyński Henryk, dr., docent historyi i literatury polskiej.
Blauth Jan, starszy inżynier, docent melioracyi rolniczych.
Rozwadowski Tadeusz, inżynier, docent nauk rybactwa.
Schoenett Maksymilian, dr., docent botaniki i ogrodnictwa.

Kapelani zakładowi.

Ks. Jaszowski Błażej, dr. św. teologii obrządku rzymsko-katolickiego, profesor uniwersytetu.
Ks. Konowalec Włodzimierz, obrządku grecko-katolickiego.

Kancelarya dyrekcyi.

Dyrektor, jak wyżej.
Sekretarz dyrekcyi, Wieleżyński Bolesław.
Kasyer-rachmistrz, Popowicz Józef.
Mundant dyrekcyi, Świątecki Antoni.

Lekarz zakładowy i kierownik apteki.

Dr. Trzciński Bogusław.

Administracya domu zakładowego.

Połowicz Michał, administrator, 1 magazynier, 1 portyer, 2 służących, 2 stróżów.

Służba zakładowa.

1 woźny, 1 dozorca i 2 stróżów.

Pracownie, zbiory i muzea.

Pracownia botaniczna.

Kierownik: w zastępstwie profesor Mikułowski-Pomorski Józef; od 21. września profesor dr. Raciborski Maryan.
Asystent: vacat; w zastępstwie Huppenthal Karol.
Laborant: Rzemykowski Józef.

Ogród botaniczny.

Kierownik: w zastępstwie dr. Schoenett Maksymilian; od 21. września profesor dr. Raciborski Maryan.
Ogrodnik: Mentzel Emil.
Pomocnik ogrodniczy: Wieczorkowski Marek.

Pracownia i muzeum zoologiczne.

Kierownik: profesor-adjunkt dr. Kowalewski Mieczysław.
Preparator: Znatowicz Eugeniusz.
Laborant: Salak Ignacy.

Gabinet fizyczny.

Kierownik: profesor-adjunkt Szulc Kazimierz.
Laborant: Śliwa Józef.

Pracownia chemiczna.

Kierownik: profesor dr. Wawnikiewicz Roman.
Adjunkt, pełniący obowiązki asystenta, Manasterski Piotr.
Laborant: Hrapp Stefan.

Gabinet mineralogiczny.

Kierownik: profesor-adjunkt Manasterski Piotr.
Laborant: Hrapp Stefan.

Pracownia chemii rolniczej.

Kierownik: profesor Mikułowski-Pomorski Józef.
Laborant: Robak Jan.

Pracownia i muzeum rolnicze.

Kierownik: profesor Olszowy Juliusz, od maja 1900 na urlopie.
Laborant: Robak Jan.

Muzeum inżynieryi wiejskiej.

Kierownik: profesor Rylski Tomasz.
Laborant: Śliwa Józef.

Pracownia mleczarska.

Kierownik: profesor Pańkowski Kazimierz.
Docent: dr. Pańkowski Mieczysław.
Laborant: Salak Ignacy.

Stacya meteorologiczna.

Kierownik: profesor-adjunkt Szulc Kazimierz.
Laborant: Śliwa Józef.

Zbiory administracyjne.

Kierownik: dr. Pawlik Stefan.
Zbiory melioracyi rolnych, leśnictwa, rybactwa, fizyologii zwierząt i anatomii, powierzono opiece miejscowych docentów.

Biblioteka i czytelnia profesorska.

Kierownik: profesor-adjunkt Szulc Kazimierz.

Podróże i prace naukowe członków grona nauczycielskiego.

Profesor Józef Kubicki brał udział w VII. zjeździe przyrodników i lekarzy w Krakowie, gdzie jako przewodniczący, kierował rozprawami w sekcyi weterynarskiej, odnoszącemi się do sprawy szerzenia się, rozpoznawania i tępienia gruźlicy u bydła rogatego.

Ogłosił drukiem: W miesięczniku „Przegląd weterynarski“ szereg artykułów w sprawie „Pomoru trzody chlewnej“, ze stanowiska naukowego i ekonomicznego, dla naszego kraju, zdążając do zmiany § 4. rozporządzenia cesarskiego z 2. maja 1899.

Profesor-adjunkt dr. Mieczysław Kowalewski ogłosił drukiem: Studya helmintologiczne VI. — O czterech gatunkach rodzaju Trichosoma Rod. z 1 tablicą (Rozprawy wydziału matematyczno-przyrodniczego Akademii Umiejętności w Krakowie. — Kraków 1900).

Profesor-adjunkt Kazimierz Szulc prowadził, jak i lat poprzednich spostrzeżenia meteorologiczne, których wyniki były drukowane w sprawozdaniach komisyi fizyograficznej Akademii Umiejętności w Krakowie, w Jahrbücher der k. k. Central-Anstalt für Meteorologie und Erdmagnetismus in Wien, i w Jahrbücher des k. k. hydrographischen Central-Bureau's.

Ogłosił drukiem: „Ochrona przed gradami zapomocą strzałów“, Lwów r. 1900 (Rolnik Nr. 14—15). Przedłożył centralnemu komitetowi c. k. Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego memoryał w sprawie strzałów przeciwgradowych. W lipcu 1900, podczas IX. Zjazdu lekarzy i przyrodników polskich w Krakowie, miał odczyt w sekcyi przyrodniczo-rolniczej, p. t. „Grady w Galicyi“.

Docent dr. Mieczysław Pańkowski, uzyskawszy zasiłek z Wydziału krajowego, odbył trzymiesięczną podróż naukową za granicę. Zwiedził najprzód paryską wystawę bydła, owiec i świń, która miała miejsce w czerwcu b. r., jak również

ogólny dział rolniczy na wystawie światowej w Paryżu, dalej przeważną część Normandyi i Danii, gdzie miał sposobność poznania stosunków hodowlanych i rolniczych wogóle. Następnie w ciągu kilkunastodniowego pobytu w szkole mleczarskiej w Hameln, zapoznał się z praktyką przeróbki mleka na szerszą skalę. Wreszcie zwiedził znaczną część Anglii, przestudyowawszy tamtejsze, bardzo interesujące stosunki hodowlane i ekonomiczno-rolnicze. We wszystkich wymienionych krajach miał nadto sposobność zbadania na miejscu szkolnictwa rolniczego, urządzeń stacyi doświadczalnych i wielu kwestyi i spraw, stojących w ścisłym związku z rolnictwem.

Ogłosił drukiem: „W sprawie żywienia prosiąt". (Rolnik 1900 i osobna odbitka.)

Biblioteka krajowej wyższej Szkoły rolniczej.

W ciągu 1899/00 roku przybyło do biblioteki krajowej wyższej szkoły rolniczej w Dublanach dzieł 100, tomów 109, a mianowicie:

w dziale nauk	fachowych	dzieł	57	tomów	64
„ „	przyrodniczych	„	30	„	32
„ „	społecznych	„	6	„	6
„ „	bibliografii i rozmaitości	„	7	„	7
	Razem	dzieł	100	tomów	109

Z tej liczby:

W języku	niemieckim	dzieł	62	tomów	70
„	polskim	„	35	„	36
„	francuskim	„	1	„	1
	czeskim	„	1	„	1
	włoskim	„	1	„	1
	Razem	dzieł	100	tomów	109

Ogółem z dniem 1. października 1900 roku biblioteka liczyła dzieł 4.043, tomów 6.448.

W ciągu roku 1899|00, biblioteka otrzymała czasopism i roczników 79, a mianowicie:

w dziale nauk	fachowych i szkolnictwa rolniczego	41	w tem bezpł.	20
„ „	przyrodniczych	22	„ „	5
„ „	społecznych	5	„ „	3
„ „	bibliografii i rozmaitości	11	„ „	10
	Razem	79	w tem bezpł.	38

Z tych:

W języku	niemieckim	42
„	polskim	28
„	francuskim	1
„	angielskim	1
„	czeskim	6
„	rosyjskim	1
	Razem	79

Muzeum mechaniczne.

Dla zbiorów mechaniki rolniczej zakupiono: Siewnik rzędowy, systemu kołek, zwany „Columbia".

Laboratorium i muzeum rolnicze.

Oprócz różnych przyrządów do fotografowania roślin na polu doświadczeń, sprowadzono do muzeum zbiór kaczanów kukurudzy różnych odmian europejskich i transatlantyckich, oraz szafę do przechowania tychże.

Muzeum i pracownia zoologiczno-zootomiczna.

Do muzeum i pracowni zoologiczno-zootomicznej przybyło:

1) 2 szafy na zbiory rybackie i biblioteczne,
2) zegar ścienny do pracowni,
3) 46 sztuk instrumentów do preperowania,
4) 23 dzieł do biblioteki podręcznej,
5) 18 sztuk przyrządów rybackich,
6) kilka szkieletów i kilkanaście okazów wypchanych ptaków i ssących,
7) 8 sztuk preparatów spirytusowych.

Razem wartości przeszło 700 koron.

Na pierwszej wystawie krajowej Towarzystwa hodowców drobiu, gołębi i królików we Lwowie, w dniach 2—4. czewca b. r., profesor-adjunkt dr. Mieczysław Kowalewski, wystawił robaki pasożytne drobiu, gołębi i królików, zebrane i opracowane w ostatnich latach przez niego, a wcielone do zbioru helmintologicznego muzeum zoologicznego, za które otrzymał dyplom honorowy.

Stacya meteorologiczna.

Zakupiono kolekcyę termometrów, do badania temperatur gruntu do głębokości 1·20 m. oraz zwierciadło do notowania kierunku biegu chmur; od kwietnia do września prenumerowano telegraficzne prognozy pogody wiedeńskiego Instytutu meteorologicznego. Poczyniono starania dla pozyskania dla dublańskiej stacyi meteorologicznej z obserwatoryum c. k. politechniki we Lwowie, przyrządów do spostrzeżeń magnetycznych; wskutek tego spostrzeżenia magnetyczne, niemożliwe na Politechnice we Lwowie z powodu tramwajów elektrycznych, mają być odtąd prowadzone w Dublanach.

W prowadzeniu obserwacyi meteorologicznych brali systematyczny udział uczniowie I. roku.

Gabinet fizyki.

Zakupiono bateryę z 6-ciu stosów, oraz kolekcyę narzędzi podręcznych.

Muzeum hodowlane i pracownia mleczarska.

W muzeum hodowlanem uporządkowano zbiór rozmaitych wełn, umieszczając te ostatnie w zakupionych w roku zeszłym do tego celu cylindrach szklanych. Zbiór ten, liczący obecnie około 100 próbek wełn owiec zarówno merynosowych, o rozmaitych charakterach runa, jak i grubowełnistych, przedstawia dość obfity materyał demonstracyjny.

Dla doświadczeń z żywieniem zwierząt zakupiono parę naczyń drewnianych i blaszanych. Na folwarku przeprowadził docent dr. Mieczysław Pańkowski doświadczenia z żywieniem krów i świń ziarnem i makuchami ze soji. Rezultaty nie ogłoszone dotąd, z powodu wyjazdu dr. M. Pańkowskiego na czas dłuższy za granicę, opublikowane zostaną po zebraniu materyału cyfrowego.

Do pracowni mleczarskiej przybyło kilka pomniejszych przyrządów do analiz mleka. Podobnie jak w latach poprzednich, prowadził docent dr. Mieczysław Pańko-

wski systematyczne oznaczenia miesięczne tłuszczu, suchej substancyi i ciężaru gatunkowego mleka krów oldenburskich i anglerskich, utrzymywanych w oborze dublańskiej.

Muzeum mineralogiczne.

Na rok szkolny 1899/900, zakupiono dla działu geologii za cenę 100 koron 9 modeli, skonstruowanych przez prof. szkoły technicznej w Dreźnie, Kalkowskiego, do wykazania stratygrafii, czyli budowy skał warstwowych.

Kronika zakładu.

W roku szkolnym 1899/00 zwiedzili krajową wyższą szkołę JE. Marszałek krajowy Stanisław hr. Badeni kilkakrotnie, szef sekcyi Ministeryum rolnictwa Ernest Oser, c. k. radca dworu Władysław Struszkiewicz; członkowie Wydziału krajowego: JW. Mieczysław Onyszkiewicz i dr. Józef Wereszczyński; członkowie kuratoryi JW. Tadeusz Langie, Stanisław hr. Stadnicki, Bogumił Szeligowski, c. k. radca Namiestnictwa, posłowie sejmowi: JW. Czecz de Lindenwald i dr. Krzysztofowicz.

Kończąc na tem sprawozdanie roczne, uważa Dyrekcya za swój obowiązek, zwócić ponownie uwagę Wysokiego Wydziału krajowego, na trzy dotkliwe braki, których usunięcie leży w interesie zakładów dublańskich i ich dalszego rozwoju, a mianowicie:

1) Brak wody w dostatecznej ilości.
2) Brak pomieszkań dla profesorów, docentów i asystentów:
3) Brak gazowni, dający się dotkliwie uczuwać w laboratoryach szkół, dotąd bowiem znajduje się tylko w Stacyi chemiczno-rolniczej przyrząd do wytwarzania gazu benzynowego.

II. Szkoła niższa.

Frekwencya.

Na rok szkolny 1899/900 przyjęto ogółem 40 uczniów, mianowicie 14 na I rok, 13 na II rok i 13 na III rok nauki. W ciągu roku wydalono 1 ucznia zaś 3 uczniów uwolniono z zakładu, z końcem roku było zatem ogółem 36 uczniów. Dwunastu uczniów ukończyło szkołę i otrzymało świadectwo uzdolnienia na pisarzów ekonomicznych i dozorców, mianowicie 5 z postępem bardzo dobrym, 5 z postępem dobrym, 2 z postępem dostatecznym.

O przyjęcie do szkoły na rok 1900/901 zgłosiło się 32 kandydatów, po złożeniu egzaminu wstępnego przyjęto stale do zakładu 16 nowych uczniów.

Obecny stan szkoły przedstawia się zatem następująco:

na roku III uczniów	13
„ II „	12
„ I „	15
Razem	40

Nowoprzyjęci wykazali się przy wstąpieniu do szkoły świadectwami:

a)	ukończonej szkoły ludowej	11
b)	„ „ chmielarskiej	1
c)	„ II klasy wydziałowej	1
d)	„ II „ gimnazyalnej	3
	Razem	16

Wedle wieku posiada szkoła uczniów mających ukończonych	15 lat życia.	2
„	od 16 do 18 „ „	23
„	„ 19 „ 20 „ „	12
„	„ 21 „ 29 „ „	3
	Razem	40

Według wyznania:	
rzymsko-katolickiego	28
grecko-katolickiego	9
ewangelickiego	3
Razem	40

Według stanu:	
synów rolników, włościan	18
„ oficyalistów prywatnych	15
„ rzemieślników	2
„ urzędników	2
„ rodziców innych zawodów	3
Razem	40

Tak jak w poprzednich latach znaleźli wszyscy abituryenci kraj. niższej szkoły rolniczej w Dublanach, posady w większych majątkach ziemskich i co jest pocieszającem, przeważnie w tych dobrach, gdzie już poprzednio byli czynni ukończeni uczniowie tej szkoły.

Dyrekcya krajowych szkół rolniczych w Dublanach

w październiku 1900.

Juliusz Frommel
dyrektor.

Sprawozdanie administracyjne

gospodarstwa folwarku Dublany za rok 1899|900.

I. Gospodarstwo rolne.

Zasianem i zasadzonem było w r.	1895/6	1896/7	1897/8	1898/9	1899/0	Uwaga. do r. 1899/0
	morgów					
Żytem	7	22½	23	31	30	
Pszenicą ozimą	32	32	27½	27¼	30	
„ jarą	2	11	½	½	½	
Jęczmieniem	4	5	5	5	5	
Owsem	23	26	21½	23½	28	
Grochem	2½	4	4	2	—	
Bobikiem	4	4	6	5	17½	12½ morg. na przeoranem rzepaczysku
Wyką na nasienie	2	3½	3	2½	5	
Esparcetą „	3	—	—	—	—	
Łubinem „	5½	—	—	—	—	
„ na zielony nawóz	5½	5½	5½	5½	–	
Rzepakiem	20	wymarzł	20	20	4	resztę 16 morg z powodu wymarznięcia wyorano.
Makiem	—	—	—	—	4	na przeoranym rzepaku.
Ziemniakami	31½	25	20	27	22	
Burakami	5¾	6	6	5½	5	
Marchwią	—	1½	1½	2¼	1½	
Koniczyną szwedzką roczną z trawami	12½	12½	12½	12½	10	koniczyna na „Karwatach“ wymarzła i pole zasiano mięszanką na paszę.
Koniczyną szwedzką dwuletnią	10	10	10	10	10	
„ czerwoną z trawami	12	12½	10	10	10	
„ białą „	10	10	10	10	10	
Różnem nasieniem	—	1	1	2½	3½	
Zieloną paszą	6	9	4	5½	16¼	
„ „ w rzepaczysku	6	—	10	10	4	
Ugorem leżało	27	23	26½	20	14	
Wydzierżawiono na krótki czas	17½	17½	17½	17½	14½	
Razem	241½	241½	234½	244½	243½	

W roku 1900 przybyło 1½ morga z powodu zaniechania części doświadczeń i wykorczowania małej parceli lasu, ubyło zaś 2½ z powodu założenia szkółki drzew, oddania małej parceli do karczmy i cegielni.

WYKAZ

produkcyi gospodarstwa rolnego na folwarku Dublany.

Liczba porz.	Płody	1896/7 z jednego morga		1897/8 z jednego morga		1898/9 z jednego morga		w roku gospodarskim 1899/1900									
								morgów	kóp	snopów	celne		średnie		poślad		z 1 morga	
		kóp	ziarna q.	kóp	ziarna q.	kóp	ziarna q.				q.	kl.	q.	kl.	q.	kl.	kóp	ziarna q.
1	Żyto	17·7	11·68	9·41	5·50	7·30	13·70	31	325	17	391	29	17	21	21	43	10·50	13·87
2	Pszenica ozima . .	15·8	12·80	12·27	5·03	11·37	12·43	27¼	433	01	279	81	10	25	17	03	15·88	11·27
3	Jęczmień	8·37	12·28	8·48	8·59	8·54	13·07	5	53	—	59	52	—	—	8	35	10·60	13·75
4	Owies	8·4	8·76	5·48	4·88	7·85	12·41	23¾	231	45	300	87	—	—	—	—	9·76	12·67
5	Groch	—	5·80	7·75	4·04	—	3·93	2	fur 14	—	8	34	—	—	—	—	fur 7	4·17
6	Bobik	11	8·93	6·40	4·02	10·40	6·85	5	kóp 48	48	30	12	—	—	1	48	kóp 9·76	6·32
7	Wyka na nasienie .	4·38	2·94	6·71	2·87	—	8·07	2½	fur 12	—	9	44	—	—	—	—	fur 5·80	3·77
8	Esparzeta	—	4·32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Rzepak	—	8·64	wymarzł		—	14·26	20	kóp 48	—	244	70	—	—	1	50	—	12·31
10	Ziemniaki	—	95·5	—	104	—	131	21¼	—	—	3085	—	—	—	—	—	—	145 *)
								5¾	—	—	453	—	—	—	—	—	—	78 **)
11	Buraki	—	448	—	307	—	399	5½	—	—	2012	—	—	—	—	—	—	366
12	Marchew	—	—	—	145	—	332	1½	—	—	318	—	—	—	—	—	—	212
13	Mohar na nasienie .	—	—	4·33	4·20	4	5·10	1	4	50	4	45	—	—	—	—	4·5	4·45

*) W płodozmianie.

**) Na polu odebranem propinatorowi.

Produkucyi jarej pszenicy i grochu po trzyrazowym ujemnym rezultacie zaniechałem w roku 1899/900.

W roku 1898/9 i 1899/900 nie siałem już buraków „Oberndorfskich“ „Askańskich“ i „Eckendorfskich“ tylko „Piloty“ i cukrowe, a przeto plon z 1 morga co do ilości buraków zmniejszył się, co do ilości zaś wyprodukowanego cukru i białka urósł znacznie.

II. Gospodarstwo łąkowe.

	I. pokos	II. pokos	
Rezultat z 27 morgów międzypolowych	244 q.	168 q.	= 412 q.
„ „ 42 „ melior. łąk torfowych	528 q.	474 q.	= 1.002 q.

jest mały, ale zawsze lepszy od rezultatu z roku 1898.

Oprócz tego skoszono trzeci raz część łąk międzypolowych i zakiszono tę trawę wraz z liśćmi buraków i marchwi. Kwaśną tą paszą karmiono na wiosnę 1900 bydło opasowe przez 6 tygodni. Pasza ta mięszana przedstawiała na wiosnę 1900 karmę zdrową i przez bydło opasowe chętnie spożywaną, przyczem mleczność krów opasowych znacznie się podniosła.

III. Inwentarz żywy.

W stanie krów nie nastąpiła znaczna zmiana. Produkcya mleka podniosła się, jak to bilans okazuje cyfrowo.

Stan owiec i nierogacizny nie zmienił się.

W stajni opasowej wytuczono oprócz reszty 11 sztuk krów „Simenthal„ z roku 1898/9 tylko wybrakowane stare krowy i 3 jałówki, nie kwalifikujące się na matki.

Młodych buhajów „Oldenburg“ sprzedano 6 sztuk w wieku 12—14 miesięcy po 680 do 740 koron.

Przy koniach odpisano na amortyzacyę 10%, przy buhajach 20%.

Niemożliwość trzymania ryb w zimie w stawach dublańskich z powodu, iż Wysoka Władza nie udziela funduszów na wyszlamowanie tychże, zmusiła Dyrekcyę do szukania innego sposobu gospodarstwa rybnego a mianowicie zawdzięcza uprzejmości JW. Barona Adolfa Brunickiego z Lubienia, który odstąpił Dyrekcyi 1 q. półtorarocznego narybku w kwietniu 1900 (przeważnie karpie królewskie najlepszej rasy), iż stawy zostały choć po części zarybione. Ryby te po 5-ciu miesiącach t. j. w jesieni 1900 wydały na wagę 5 razy tyle, ile na wiosnę wpuszczono do wody.

Rezultat pieniężny zostanie wykazany w sprawozdaniu folwarku Dublan za za czas od 1. lipca 1900 do 30. czerwca 1901.

Porównanie wartości inwentarza żywego z dnia 1. lipca 1899 z wartością tegoż z dnia 1. lipca 1900 przedstawia się następująco:

Dnia 1. lipca 1899.

(Patrz sprawozdanie folwarczne z roku 1898/1899).

1. Konie.		
3 sztuk po 188 K.	864	—
1 sztuka.	160	—
6 sztuk po 234 K.	1.404	—
7 „ „ 198 „	1.386	—
2 „ „ 162 „	324	—
4 „ „ 160 „	640	—
1 sztuka	100	—
1 „	50	—
25 koni 4.928 K. po potrąceniu 10% 492 K. 80 gr.	4.435	20

Dnia 1. lipca 1900.

1. Konie.		
Po potrąceniu 10% . . .	778	60
„ „ „ . . .	144	—
„ „ „ . . .	1.260	60
„ „ „ . . .	1.248	40
„ „ „ . . .	292	60
„ „ „ . . .	576	—
„ „ „ . . .	90	—
„ „ „ . . .	45	—
25 koni 4.435 K. 20 gr. po potrąceniu 10% 443 K. 52 gr.	3.991	68

2. Bydło rogate.			**2. Bydło rogate.**		
a) Oldenburgskie:			*a) Oldenburgskie:*		
1 Buhaj „Radbod“ . . .	1.764	—	1 ten sam, strąc. 20% = 352 K. 80 gr.	1.411	80
13 krów pełnej krwi 8.556 kl. po 1·20 = ...	10.267	20	15 = 9.359 kl. po 1·20 =	11.230	80
2 krów pół krwi 1.095 kl. po 80 = ...	876	40	2 = 1.127 „ „ 80 =	901	60
13 jałówek 4.576 kl. po 1·20=	5.491	20	16 = 4.723 „ „ 1·20 =	5.667	60
6 buhajów młodych 698 kl. po 1·60 = ...	1.116	80	6 = 801 „ „ 1·60 =	1.281	60
			2 młode buhajki 15 mies.	1.280	—
			1 buhaj „Bohun“ (import.)	1.200	—
b) Anglerskie:			*b) Anglerskie:*		
1 Buhaj „Feliks“	936	—	1 ten sam, strąc. 20% = 187·20 = ...	748	80
3 krów orygin. (z Drezna) 1201 kl. po 1·00 K. . .	1.201	—	3 1.255 kl. po 100 = . .	1.255	—
12 krów 5514 kl. po 70 =	3.859	80	14 7.222 „ „ 70 = . .	5.055	40
14 jałówek 5058 kl. po 70 =	3.540	60	13 3.925 „ „ 70 = . .	2.747	50
			1 młody buhaj 167 kl. po 100 = ...	167	—
			3 jałówki „Simmenthal“ 1.230 kl. po 60 = . .	738	—
c) opasowe:			*c) opasowe:*		
18 sztuk po strąceniu 13% wagi żywej 8.974 kl. netto po 56 = ...	5.025	44	5 sztuk = 2.540 kl. po strąc. 13% 330 kl. = 2.210 kl. netto po 56 =	1.235	60
83 sztuk	34.078	44	83 sztuk	34.920	70
3. Owce:			**3) Owce:**		
1 baran i 10 matek „Czuszek“			3 barany i 10 matek Czuszek		
2 barany, 1 skop, 9 matek } 336 K.			2 barany, 1 skop, 16 matek } 350 K.		
12 jagniąt 192 K.	528	—	10 jagniąt 160 K. . . .	510	—
4. Trzoda chlewna:			**4) Trzoda chlewna:**		
1 knur . . . . 120·—			1 knur 120		
5 loch do chowu 1·281 kl. po 80 = . . 1.024·80			4 lochy 910 kl. po 70 637		
3 młode wieprze 206 kl. po 60 = . . . 123·60	1.268	40	2 „ krajowe . . . . 2 „ młode 170 kl. po 60 = . . . 102=	859	—
Razem . . .	40.310	04	Razem . . .	40.281	38

Zestawienie

Wartość inwentarza żywego z dniem 1. lipca 1899 . .	40.310 K. 04 gr.
Wartość inwentarza żywego z dniem 1. lipca 1900 . .	40.281 „ 38 „
Różnica na niekorzyść roku 1899/00	18 K. 66 gr.

Rok 1899/900 był korzystny dla rolnictwa w okolicy Dublan, zboże wprawdzie nie sypało tyle co w roku poprzednim, z powodu jednak obfitego plonu słomy w roku w roku 1899 wyrównała się produkcya 1898 i 1899. — Okopowe i pasza z łąk, tudzież koniczyna dały w roku 1899 również obfite plony.

Amortyzacya inwestycyi będzie jeszcze przez szereg lat obciążała czysty dochód gospodarstwa folwarcznego w Dublanach.

IV. Porównanie

wartości remanentów folwarcznych z dnia 1. lipca 1899 z wartością remanentów z dnia 1. lipca 1900.

A) W ziarnie i mące.

1.	25·22 klgr.	żyta celnego po 14 K.	353 K. 08 gr.
2.	21·50 „	„ średniego po 9 „	193 „ 50 „
3.	13·27 „	pszenicy celnej po 16 „	212 „ 32 „
4.	2·70 „	„ średniej po 14 „	37 „ 80 „
5.	13·72 „	„ poślednej po 12 „	164 „ 64 „
6.	90·19 „	jęczmienia celnego po 12·40	1.118 „ 36 „
7.	8·35 „	„ średniego po 10 „	83 „ 50 „
8.	2·— „	owsa po 12 K.	24 „ — „
9.	1·96 „	grochu celnego po 16 K.	31 „ 36 „
10.	0·65 „	wyki celnej po 15 K.	9 „ 75 „
11.	4·58 „	moharu po 20 K.	91 „ 60 „
12.	0·21 „	nasienia buraków po 80 K.	16 „ 80 „
13.	1·74 „	koniczu białego po 60 k. (nasienny)	104 „ 40 „
14.	—·24 „	koniczu szwedzkiego po 120 K.	28 „ 80 „
15.	—·40 „	nasienia marchwi po 60 K.	24 „ — „
16.	—·8 „	maku po 40 K.	3 „ 20 „
17.	150 „	rzepaku poślednego po 10 K.	15 „ — „

18.	30 litr. jałowca po 30 gr.	9 K.	— gr.
19.	1·58 klgr. sorgo po 24 K.	37 „	92 „
20.	113 „ mąki żytniej po 17 K.	19 „	21 „
21.	64 „ „ pszennej po 20 K.	12 „	80 „
22.	79 „ krup jęczmienych po 15. K.	11 „	85 „
23.	4830 „ otręb po 8 K.	386 „	40 „
24.	6·29 „ osypki po 14 K.	88 „	06 „

B) Pasza i prosta słoma.

25.	2587 klgr. paszy po 3 K. (wiązana w porcyach)	77 „	61 „
26.	62·30 kóp koniczu szwedz. starego po 3 K.	187 „	50 „
27.	68·06 klgr. otawy z łąk torfowych po 3 K.	204 „	18 „
28.	689 kóp powróseł po 20 gr.	137 „	80 „

C) Nawozy pomocnicze.

29.	6757 klgr. żużli po 8 60 K.	581 „	10 „
30	8·91 „ soli potasowej po 10 K. 20 gr.	90 „	88 „
31.	4·50 „ gipsu po 1 K. 20 gr.	5 „	40 „

D) Drzewo.

32.	27 słupów dębowych po 6 K.	162 „	— „
33.	16 sągów brzozowych po 20 K.	320 „	— „

E) Różne.

34.	3 sztuki skóry po 16 K.	48 „	— „
35.	68 klgr. wełny po 80 gr.	54 „	40 „
	Wartość remanentów dnia 1. lipca 1900 . . .	4.946 K.	22 gr.
	„ „ „ 1. „ 1899 . . .	3.820 „	50 „
	Różnica na korzyść roku 1899/900 . . .	1.125 K.	72 gr.

V. Inwentarz martwy.

Urządzono wagę mostową.

Przy budynkach poprawiono strych nad mieszkaniem rządcy w bardzo starym drewnianym domu potrzebującym koniecznie przesypania.

Szopa stara została przesypaną.

VI. Zestawienie rachunku pieniężnego od 1. lipca 1896 do 30. czerwca 1900.

Wydatki	1896/7		1897/8		1898/9		1899/00	
	Kor.	gr.	Kor.	gr.	Kor.	gr.	Kor.	gr.
Dziesięć procentowa amortyzacya za zakupione nowe narzędzia i machiny .	—	—	226	94	241	14	379	24*
Rubryka I.								
Poz. 1. Płace i zasługi . . .	5.281	48	5.826	76	5.511	28	5.030	89
2. Najem robotnika . . .	10.175	90	9.465	98	8.950	26	9.768	81
3. Zmiana nasion . . .	1.041	28	77	78	635	46	581	16
4. Dokupno nawozów pomocn. .	2.237	30	3.491	82	2.658	06	2.271	86
5. Dokupno karmy . . .	5.037	78	6.420	20	7.865	12	9.500	82
6. Zastąpienie zużytych koni .	133	50	1.700	20	59	38	595	31
7. Utrzym. budynków i ogrodzeń	808	18	131	94	555	10	569	28
8. „ narzędzi i machin, kucie koni . . .	826	10	1.112	84	819	80	904	07
8. „ rowów i dróg . .	110	22	100	44	39	94	—	—
10. Amortyzacya melioracyi łąk i drenowanie pól . . .	102	20	618	44	1.359	04	1.359	04*
11. Łąkowy	—	—	—	—	400	—	400	—
12. Zabezpieczenie od pożaru i gradu	785	28	1.068	44	1.130	76	1.146	32
13. Kuchnia folwarczna . .	567	74	694	46	850	26	735	16
14. Światło i smarowidło . .	126	86	59	64	67	12	125	80
15. Rogatki posyłki i jazdy . .	107	40	255	96	84	66	232	—
17. Kultura lasu i plantacye nieuż.	—	—	—	—	345	08	405	05
18. Koszta kancelaryjne . .	127	16	49	70	118	36	86	66
19. Dokupno inwentarza żywego i bydła opasowego . . .	7.567	72	—	—	9.259	34	—	—
Rubryka V.								
Poz. 24. Koszta leczenia, tępienie myszy i owad., ochrona roślin i rozm.	430	08	679	62	725	64	496	24
Różnica wartości inwentarza żywego .	—	—	1.048	20	—	—	18	66
„ „ remanentów . .	—	—	—	—	1.259	14	—	—
Razem . .	35.476	18	33.029	36	42.834	47	34.606	37

*) Amortyzacya.

Dochody	1896/7		1897/8		1898/9		1899/00	
	Kor.	gr.	Kor.	gr.	Kor.	gr.	Kor.	gr.
Rubryka I.								
Poz. 1. Sprzedaż ziemiopłodów . .	12.537	02	11.552	26	20.802	50	22.750	48
2. Z wynajętych łąk . . .	4.115	84	2.302	58	2.779	10	2.964	20
Z tychże należy się 1/7 1900 .	—	—	—	—	667	80	789	60*
od Stacyi botan. za pole .	—	—	—	—	320	—	320	—*
3. *a*) *α*) za mleko . . .	6.903	28	6.678	82	7.329	68	9.146	46
β) przychowek . . .	1.006	04	2.357	84	1.124	84	5.047	30
γ) braki i opasy . . .	1.642	04	2.454	84	1.101	70	2.285	80
b) Nierogacizna . . .	952	20	221	28	515	70	750	26
c) Owce	308	—	125	16	76	—	160	72
d) Zysk z wytuczenia . .	890	42	1.582	42	4.541	12	922	—
e) Szkoła wyższa ryczałt .	2.000	—	2.000	—	2.000	—	2.000	—
4) Z lasu i stawów . . .	547	40	358	84	543	10	57	10
Rubryka III.								
Poz. 7. Z polowania	50	—	50	—	50	—	50	—
Rubryka IV.								
Poz. 8. Rozmaite: z wynajęt. koni i tp.	93	60	200	58	373	94	1.264	25
Rubryka V.								
Różnica w wartości inwentarza żywego	12.382	—	—	—	7.076	14	—	—
Rubryka VI.								
Różnica w wartości remanentów	1.276	22	1.508	02	—	—	1.125	72
Dochody razem . .	44.434	06	31.991	32	48.981	42	49.633	89
Odtrąjąc wydatki .	35.476	18	33.029	36	42.834	47	34.606	37
Pozostaje czysty dochód	9.007	88	—	—	6.146	95	15.027	52
Niedobór . . .	—	—	1.038	04	—	—	—	—

Przeciętny czysty dochód od 1. lipca 1896 do 30. czerwca 1900: rocznie Koron: 7.286.

*) Zaległe.

Jak to wykazałem w roku zeszłym, folwark został od roku 1896 uszczuplony o 7 morgów, z tego też powodu zmuszony byłem zmienić płodozmian główny. —

Folwark dublański — jak to już od szeregu lat wykazuję — nie może dać takiego dochodu jak folwark w prywatnej administracyi, nie krępowanej względami na potrzeby Szkoły, nie mający tak drogiego i niechętnego robotnika jak ludność w Dublanach.

Powiększenie kontyngentu gorzelni celem wykorzystania właściwości ziemi dublańskiej, tak dobrze się nadającej do produkcyi ziemniaków, — drenowanie reszty pól, wywiezienie stawarki ze stawów, a to tak w interesie znawożenia nią pól piaszczystych jak i możliwości zaprowadzenia normalnego gospodarstwa rybnego w stawach, a w końcu zaopatrzenie folwarku jak i innych zakładów dublańskich dobrą, zdrową wodą w wystarczającej ilości, są te desyderata, które już od pięciu lat podnoszę i dzisiaj powtórzyć uważam za swój obowiązek.

Zadośćuczynienie tym życzeniom miałoby ten skutek, iż dochód z folwarku nie tylko, że mógłby jeszcze znacznie urość, ale — co najważniejsze — nie ulegałby tak często takim wahaniom, jak to miało miejsce w ostatnich latach.

Znaną jest rzeczą i wszędzie doświadczonym faktem, iż dochody tem więcej bywają stałymi, im mniej gospodarstwo jest eksponowane na brak zdrowych warunków bytu i im większą jest siła nawozowa roli.

Zestawienia rezultatów doświadczeń przeprowadzonych na folwarku, „Dublany“ ogłoszę w jednem z krajowych pism rolniczych.

Dublany w listopadzie 1900

Administracya folwarku:

Juliusz Frommel.

dyrektor.

Sprawozdanie administracyjne

krajowej stacyi doświadczalnej chemiczno-rolniczej w Dublanach

za czas od 1. października 1899 do 1. października 1900.

Stan osobowy stacyi:

Kierownik: Prof. Józef Mikułowski-Pomorski.
Asystenci: Adam Karpiński;
Karol Huppenthal:
Zygmunt Chmielewski, inżynier-chemik
Laborant: Waleryan Wdowicki.
Służący: Piotr Tusznicki i Iwan Tusznicki.

Działalność stacyi.

1. rozbiory chemiczne.

W przeciągu roku 1899/900, wykonano ogółem 1140 rozbiorów chemicznych a mianowicie:

Gleb	28
Nawozów sztucznych	653
Pasz skoncentrowanych	2
Wody, wapieni, torfów i t. p.	8
Buraków cukrowych. kartofii, kukurudzy	22
Masła	32
Rozmaitych	35
Dla celów doświadczeń, prowadzonych przez stacyę, zbadano próbek	360
Ogółem	1.140

próbek, nadesłanych przez 160 osób, zarządy dóbr, i t. p., 14 firm handlowych, oraz 5 sądów.

Kontrola nawozowa.

Z nawozów sztucznych nadesłano:		
Superfosfatów	67	próbek
Superfosfatu amoniakalnego	4	„
Mąki kostnej preparowanej	65	„
„ „ parzonej	13	„
Żużli Thomasa	500	„
Nawozów potasowych	3	„
Saletry	1	„
Ogółem	653	próbek
Z tego nadesłali rolnicy	339	próbek
Kupcy i sądy	314	„
Razem j. w.	653	próbek.

Wzrost ilości próbek nadesłanych przez kupców, zawdzięczyć należy ruchliwej firmie Ernesta Bahlsena z Krakowa, która, przystąpiwszy do kontroli nawozowej stacyi, przysłała w roku sprawozdawczym 242 próbek nawozów do zbadania.

Umowę co do kontroli nawozów, stosownie do uchwalonego przez Wysoki Wydział krajowy regulaminu, zawarli ze stacyą w roku sprawozdawczym: C. k. Towarzystwo gospodarskie galicyjskie we Lwowie, Józef Karrach we Lwowie, jako reprezentat biura sprzedaży mączki fosfatowej w Pradze i Ernest Bahlsen w Krakowie

Doświadczenia prowadzone przez stacyę w r. 1899/900.

1. Doświadczenia wazonowe.

1.	Doświadczenia nad potrzebami nawozowemi gleby	z **Załucza** (powiat śniatyński)
2.	„ „ „ „ „	z **Baszni** (powiat cieszanow.)
3	„ „ „ „ „	**Woli dołhołuckiej** (powiat stryjski)
4.	„ „ „ „ „	ze **Strzałek** (powiat bobrecki)
5.	„ „ „ „ „	z **Kutkorza** (powiat złoczowski)
6.	„ „ „ „ „	z **Bereźnicy** (powiat stryjski)

rok IV.

7. „ nad pytaniem: o ile rozmaite sole amonowe i superfosfat działają na rośliny mniej dobrze, jak saletra z superfosfatem, przy rozmaitych warunkach rozdzielenia.

8. „ nad wpływem rozdzielenia nawozów fosforowych.

9. „ nad szkodliwością działania mąki kostnej na plon jęczmienia w pewnych warunkach.

10. Doświadczenia nad pytaniem: w jaki sposób podnieść można działanie mąki kostnej w wązonach.

11. „ nad działaniem gipsu.

12. „ nad rozdzieleniem azotu pomiędzy ziarna i słomę przy rozmaitym siewie co do czasu,

13. „ nad wpływem rozdzielenia nawozów na selery.

14. „ nad użytkowaniem pokarmów przez rośliny częściej i rzadziej przycinane.

15. „ nad pytaniem, czy roślina z nawozu pobiera pokarmy równie łatwo z małych jak z dużych wazonów.

16. „ nad szkodliwem działaniem mąki kostnej na gorczycę, obserwowanem w latach poprzedęich.

2. Doświadczenia polowe.

Pole doświadczalne należące do stacyi.

Po odpowiedniem przygotowaniu pola doświadczalnego przez lat trzy, przystąpiono w r. b. do przeprowadzania doświadczeń, a mianowicie, ze względu na łatwość uszkodzenia plonów zbóż przez ptactwo, zdecydowano się na doświadczenia nad ciągłą uprawą kartofli i badaniem plonów przy rozmaitych warunkach uprawy i nawożenia.

Fermy.

Do założonych czterech ferm w roku przeszłym przybyły fermy:

Bereźnica (koło Stryja) pod kierownictwem dyrektora krajowej niższej szkoły rolniczej w Bereźnicy, p. Henryka Rozwadowskiego.

Humieniec (koło Sambora), pod kierownictwem p. Karola Jędrzejowicza.

Ferma w Brzeźnicy ma na celu badania sposobu polepszenia pastwisk podgórskich i prowadzoną jest według specyalnego planu.

Wyniki otrzymane w roku 1899 skłoniły nas do tego, że nadal stacya nie będzie prowadziła innych doświadczeń polowych, jak tylko na fermach, obliczonych na dłuższy szereg lat i mających zapewnienie ścisłej kontroli. Oprócz już założonych projektowane są fermy w rohatyńskiem i rawskiem. Prrjektowana ferma w Wykotach nie doszła do skutku z przyczyn od stacyi niezależnych.

Doświadczenia z nawożeniem łąk.

L. p.	Prowadzący doświadczenia	Miejscowość	Powiat
1	p. Myczkowski	Krakowiec	
2	p. O. Sittauer	Niewiarów	bocheński
3	p. A. Czyżewski	Złoty Potok	
4	p. J. Turnau	Mikulice	przeworski
5	p. H. Turnau	Unejowice	„
6	p. A Szylur	Markowa	łańcucki
7	p. B. Gurski	Dąbrowa	mościcki
8	p. A. Siemiradzki	Anaberg	stryjski
9	p. bar. J. Brunicki	Podhorce	„
10	p. bar. A. Horoch	Winniczki	lwowski
11	p. Z. Horodyński	Zbydniów	tarnobrzeski
12	Zarząd dóbr Mędrzechów	Mędrzechów	
13	p. F. Kozdraś	Czarny Dunajec	nowo-tarski
14	ks. dr. A. Kopyciński	Gawłuszowice	mielecki
15	p. R. Godlewski	Pałczyńce	
16	p. Dr. M. Krzysztofowicz	Załucze	śniatyński
17	p. L. Dąbrowski	Nowosielce	przeworski
18	p. Radochoński	Bolestrasyce	przemyski
19	ks. Stef. hr. Komorowski	Przeworsk	przeworski
20	Zarząd dóbr	Busk	złoczowski
21	Zarząd dóbr	Wierzbna	jarosławski
22	p. B. Gurski	Rozbórz	przeworski
23	p. Józef Rydel	Wola mielecka	mielecki
24	Zarząd dóbr	Wysock	
25	ks. W. Bryliński	Grzęda	lwowski
26	p. Szczepan Pupka	Dublany	„
27	p. Jan Ziemiak	Sambor	samborski
28	p. Bazyli Seniaw	Chłopy	

Doświadczenia nad potrzebami nawożenia gleb itp.

L. p.	Prowadzący doświadczenia	Miejscowość	Powiat
1	Zarząd szkoły ludowej	Oleszyce	
2	p. Ludwik Balicki	Wykoty	samborski
3	Szkoła rolnicza	Bereźnica	stryjski

Wykłady i publikacye.

Kierownik stacyi miał następujące wykłady na zebraniach publicznych:

Na walnem Zgromadzeniu oddziałów c. k. Towarzystwa gospodarskiego w Przemyślu: „O racyonalnem nawożeniu i uprawie łąk“, w Samborze: „Cel i zadanie ferm doświadczalnych“, w Rawie ruskiej: „W jaki sposób podnieść możemy plony pól naszych“, na radzie ogólnej c. k. Towarzystwa gospodarskiego: „O nowym sposobie sprzedaży żużli Thomasa“. Ogłosił drukiem: V. Sprawozdanie z działalności krajowej stacyi chemiczno-rolniczej w Dublanach. — Lwów 1900.

„Ueber die Wirkung der Vertheilung des Dünges“ w „Zeitschrift für das landw. Versuchswesen in Oesterreich“. 1900.

„Fermy doświadczalne krajowej stacyi chemiczno rolniczej w Dublanach“. — Rolnik 1900.

„O nawożeniu buraków cukrowych“. — Tygodnik rolniczy. — 1899.

Kierownik stacyi i asystent p. Karol Huppenthal brali czynny udział w IXtym Zjeździe lekarzy i przyrodników polskich w Krakowie.

Kierownik stacyi powołanym został do Zarządu głównego Kółek rolniczych, gdzie mu powierzono organizacyę, a następnie zwierzchne kierownictwo nowo utworzonego Biura rolniczego.

Dublany, w październiku 1900.

Józef Mikułowski-Pomorski.
Kierownik krajowej stacyi chem.-roln. w Dublanach.

Sprawozdanie administracyjne

krajowej Stacyi doświadczalnej botaniczno-rolniczej we Lwowie za czas od 1-go października 1899 do 1-go października 1890., przedłożył Dr. Ign. Szyszyłowicz, kierownik Stacyi.

Stan osobowy stacyi w r. 1899/00.

Kierownik: Dr. Ign. Szyszyłowicz.
Asystent pierwszy: Bronisław Janowski.
„ drugi: Kazimierz Langie.
Laborant: Szymon Wojciechowski, służący: Jan Dyki.

Działalność kontrolna.

W związku kontrolnym ze Stacyą pozostało 14 firm handlowych a mianowicie:

Bank Rolniczy we Lwowie, Dom dla Ziemian we Lwowie, Dom rolniczo-produkcyjny Ernesta Bahlsena w Krakowie, Dom komisowo-rolniczy Stanisława Komornickiego we Lwowie, Handel nasion E. Mauthnera w Budapeszcie, Julian baron Brunicki w Podhorcach p. Stryj, Krajowa Kultura nasion Borowna J. Bulsiewicza w Bochni, Kultura nasion leśnych w Zassowie pod Czarną, Pierwsza krajowa produkcya nasion T. Łuckiego w Mełnej, Towarzystwo rolnicze okręgowe w Rzeczowie, Towarzystwo rolnicze okręgowe w Wieliczce, Związek handlowy dla Kółek rolniczych w Krakowie, Związek handlowy dla Kółek rolniczych we Lwowie.

W porównaniu do lat ubiegłych ilość firm stojących w związku kontrolnym ze Stacyą przedstawia się w następujący sposób:

W roku	1895/6	było	firm	kontrolowanych	przez	Stacyę	7
„	1896/7	„	„	„	„	„	10
„	1897/8	„	„	„	„	„	9
„	1898/9	„	„	„	„	„	10
„	1899/00	„	„	„	„	„	14

Wyżej wymienione firmy handlowe i hodowcy nasion zobowiązali się:

1. poddać wszystkie sprzedawane nasiona rolnicze i leśne ocenie Stacyi;

2. zapewnić kupującym przez wręczenie listu gwarancyjnego (na blankiecie ku temu przez Stacyę wydanym) prawdziwość, pochodzenie, czystość nasienia, siłę kiełkowania, brak kanianki lub jej ilość w jednym kilogramie towaru;

3. odszkodować kupującym w razie pokazania się różnicy pomiędzy wartością gwarantowaną a rzeczywistą towaru.

Listy gwarancyjne upoważniają kupujących przynajmniej za 100 koron tego samego towaru, zbóż zaś za 250 koron, do powtórnej oceny w Stacyi na koszt firm kontrolowanych, kupujących zaś za mniejsze kwoty do zniżki 50% taryfy Stacyi.

W roku sprawozdawczym musimy przedewszystkiem zaznaczyć nader znaczne zwiększenie się ilości rolników, którzy korzystali z tego przywileju, jaki im daje list gwarancyjny, wydany przez firmy kontrolowane. W roku ubiegłym nadesłali rolnicy do powtórnej oceny 75 próbek, co w porównaniu z latami poprzedniemi przedstawia się w następujący sposób:

od roku	1895/8	przesłano	0	próbek
w „	1898/9	„	1	„
w „	1899/00	„	75	„

Zwiększenie to. tak znaczne ilości próbek przesłanych do powtórnej oceny jest dowodem żywszego zrozumienia znaczenia listów gwarancyjnych w kołach naszych rolników, którzy nie zadowalniają się już zapewnieniem dobroci towaru ze strony sprzedającego, lecz szukają już pozytywnych na to dowodów w ocenie Stacyi. Sprawdzanie to gwarancyi jest jednym z najsilniejszych czynników do wzmocnienia zaufania i powagi firm handlowych, prowadzących uczciwie swój interes, zmusza zaś przez wysokie odszkodowania i kary inne firmy do porzucenia prób wyzysku praktycznych rolników, którym czas lub wiedza często stoi na przeszkodzie przy rewizyi zakupionego towaru.

Ułatwienie bezpośredniego stosunku pomiędzy firmami handlowemi a Stacyą przez przeniesienie tejże z Dublan do Lwowa wpłynęło bardzo na zwiększenie się drugiej formy gwarancyi dobroci towaru, jaką może dać sprzedający a mianowicie plombowanie nasion przez Stacyę w workach nieszytych.

Stacya zaplombowała w roku sprawozdawczym 1034 worków o wadze 74.180 kg. a średniej wartości pieniężnej 125.970 koron.

W porównaniu z latami ubiegłymi ilość plombowanych przez Stacyę worków przedstawia się w następujący sposób:

W roku	1895/6	plombowano	worków	10	o wadze	700	kg.	wartości	1050	kor.
„	1896/7	„	„	46	o „	3900	„	„	5850	„
„	1897/8	„	„	52	o „	4100	„	„	6150	„
„	1898/9	„	„	843	o „	66015	„	„	99000	„
„	1899/00	„	„	1034	o „	74180	„	„	125970	„

Worki plombowano li tylko z polecenia dwóch firm handlowych lwowskich a mianowicie:

Banku rolniczego	worków	884	wagi	59.128	kg.	średniej wartości	100.368 koron.
Domu dla Ziemian	„	150	„	15.060	„	„ „	25.602 „

Działalność w kierunku kontroli nasion rolniczych i leśnych zwiększyła się z chwilą przeniesienia Stacyi do Lwowa nader znacznie, a to głównie wskutek udogodnienia firmom handlowym bezpośredniego korzystania z pomocy Stacyi i znacznie szybszego załatwiania ocen, co w handlu nasionami jest rzeczą bardzo ważną.

Ogółem wyceniła Stacya, nie licząc towaru w workach zaplombowanych, w roku sprawozdawczym 1378 próbek a to przez wykonanie 5.512 analiz.

W porównaniu z latami ubiegłymi rzecz ta przedstawia się w następujący sposób:

Rok	Oceny płatne						Oceny bezpłatne			Razem		
	ilość nadsyłających		ilość przesyłek		ilość poszczególnych analiz							
	rolnicy	sprzedający	rolnicy	sprzedający	rolnicy	sprzedający	ilość nadsyłających	ilość przesyłek	ilość poszczegól. anal.	ilość nadsyłających	ilość przesyłek	ilość poszczegól. anal.
1895/6	30	8	48	165	75	581	2	191	794	40	404	1450
1896/7	20	12	83	190	252	559	8	145	706	40	418	1517
1897/8	26	10	35	459	80	1437	89	329	1603	125	823	3120
1898/9	35	11	81	303	210	1132	163	530	2397	209	914	3529
1899/900	187	24	194	654	776	2616	64	530	2120	275	1378	5512

Z powodu częściowego zawieszenia niektórych działów z doświadczeń dla braku w roku ubiegłym odpowiednich funduszów i pomocniczych sił fachowych tylko 337 próbek z ogółu wycenionych odnosi się do prac doświadczalnych stacyjnych, reszta zaś w ilości 1041 próbek jest wyłącznie wycenieniem towaru handlowego, co w porównaniu z latami ubiegłymi wyraźnie świadczy o znaczeniu i zapotrzebowaniu pomocy Stacyi przez rolników praktycznych oraz handlarzy nasion.

W porównaniu z innemi Stacyami doświadczalnemi w Austryi czynność kontrolna krajowej Stacyi botaniczno-rolniczej we Lwowie przedstawia się w następujący sposób:

W roku ubiegłym wyceniła Stacya w Wiedniu 6279 próbek, (w dziewiętnastym roku swego istnienia); w Gracu 360 próbek, w St. Michele 215 próbek, w Lublanie 125 próbek, w Celowcu 57 próbek.

Od handlarzy nasion otrzymała Stacya 654 próbek, z czego większa część wypada na firmy kontrolowane przez Stacyę. Jakkolwiek ilości te przy porównaniu pomiędzy sobą wyglądają u niektórych firm kontrolowanych dosyć poważnie, to jednak w każdym razie zaznaczyć musimy, iż w stosunku do sprzedawanego towaru, ilości te są bardzo małe i spodziewać się należy, że ze wzrostem zrozumienia znaczenia firm tych przez praktycznych rolników i częstszego z ich strony wykorzystywania bezpłatnej powtórnej oceny, ilości te znacznie się zwiększą. Leży też w interesie sprzedających, aby nie usuwali sprzedawanego towaru z pod kontroli Stacyi, małe koszta bowiem, jakie z tem są złączone, nie stoją w żadnym stosunku z utratą opinii rzetelnych firm.

Poszczególne firmy kontrolowane przez Stacyę przesłały następujące ilości próbek:

Bank rolniczy we Lwowie	117	próbek
Dom dla Ziemian we Lwowie	113	„
Dom rolniczo-produkcyjny E. Bahlsena w Krakowie	111	„
Dom komisowo-rolniczy St. Komornickiego we Lwowie	29	„
Handel nasion E. Mautnera w Budapeszcie	79	„
Julian baron Brunicki w Podhorrach (tylko owsy)	12	„
Kraj. Kultura nasion J. Bulsiewicza w Bochni	47	„
Kultura nasion leśnych w Zassowie pod Czarną	12	„
Pierwsza produkcya nasion T. Łuckiego w Mełnej	16	„
Towarzystwo rolnicze okręgowe w Rzeszowie	19	„
Towarzystwo rolnicze okręgowe w Wieliczce	12	„
Związek handlowy, dla Kółek rolniczych w Krakowie	21	„
Związek handlowy dla Kółek rolniczych we Lwowie	24	„

W stosunku do jakości przegląd badanych próbek przedstawia się w następujący sposób:

Koniczyna czerwona	452	próbek
Inne koniczynowate	72	„
Trawy	113	„
Buraki pastewne i cukrowe . .	118	„
Zboża	218	„
Nasiona leśne	53	„
Nasiona warzywne przemysłowe i inne	253	„
Ziemniaki	86	„
Różne oceny	14	„

Z różnych ocen i prac wchodzących w zakres działalności Stacyi wykonano:

4 przepisy na mieszanki traw,
4 analizy makuchów,
6 oznaczeń botanicznych traw i chwastów.

Prócz tego była stacya wzywaną trzy razy do wydania swej opinii w sprawach sądowych.

Wykłady i publikacye.

Kierownik stacyi miał następujące wykłady:

Na walnem zgromadzeniu oddziału c. k. Towarzystwa gospodarskiego w Kołomyi: „O ostrożnościach przy zakupnie nasion rolniczych".

Na walnem zgromadzeniu oddziału c. k. Towarzystwa gospodarskiego w Stryju: „Jakich przymiotów wymagamy od dobrych nasion".

Na walnem zgromadzeniu oddziału c. k. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie: „O sposobach unormowania handlu nasionami".

Na walnem zgromadzeniu oddziału c. k. Towarzystwa gospodarskiego w Przemyślu: „O znaczeniu rolniczych ferm doświadczalnych".

Asystent pierwszy p. Janowski:

Na walnem zgromadzeniu Towarzystwa rolniczego okręg. w Rzeszowie: „O zakupnie i badaniu nasion rolniczych".

Na walnem zgromadzeniu Towarzystwa gospodarskiego w Kałuszu: „O własnościach nasion rolniczych i ostrożnościach przy zakupnie tychże".

Na walnem zebraniu Towarzystwa Kółek rolniczych we Lwowie: „O konieczności badania nasion rolniczych i o pomocy w temże Stacyj botaniczno-rolniczych".

Na walnem zebraniu oddziału c. k. Towarzystwa gospodarskiego w Samborze: „O hodowli zbóż".

Kierownik Stacyi ogłosił drukiem: „Rady dla zakupujących nasiona".

Asystent pierwszy p. Janowski umieścił w Tygodniku rolniczym: „Nieco o odpadkach przy przemyśle cukrowniczym, browarniczym, gorzelniczym i krochmalarskim, oraz o ich wartości przy żywieniu inwentarza", „Parę wskazówek przy zakupnie i badaniu siana łąkowego". W Rolniku: „Hodowla nasion w Svalöf".

Asystent drugi p. Langie umieścił w Rolniku: „Jaką wartość dla rolnika mają w nasieniu koniczyny ziarna fioletowe i żółte".

Działalność doświadczalna.

Działalność doświadczalna Stacyi botaniczno-rolniczej ograniczoną była w roku sprawozdawczym do następujących prób:

1) *Uprawy porównawcze zbóż.*

a) Jęczmień w odmianach: Chevalier, Challenge, Hanna, Prentice, Golden Thorpe, Probstei.

Próby przeprowadzono u pp. Bolesława Augustynowicza w Kniażu, Adolfa Ebenbergera w Żurawicy.

b) Owies w odmianach: kanadyjski, Ligowo, olbrzymi górski, Wettertrotzer, Victoria, Race-Horse, Potato, duński, Kanarek oryginalny szkocki.

Próby przeprowadzono u pp. Juliana barona Brunickiego w Podhorcach, Księcia Władysława Sapiehy w Oleszycach i na folwarku Dublany.

c) Owies ozimy.

Próby przeprowadzono u pp. Juliana barona Brunickiego w Podhorcach, księcia Władysława Sapiehy w Oleszycach, Jerzego Turnaua w Mikulicach, Stanisława Janickiego w Ardżełuży, na folwarku Dublany, Jakóba Curusia w Zakopanem.

d) Pszenice w odmianach Square head Walkhof, Square head Kirsche, Molds red prolific, puławka, sandomierka, płocka, ostka regenerowana galicyjska, genealogiczna biała, genealogiczna czerwona, wysoko-litewska, Square head Heine i niedźwicka

Próby przeprowadzono u pp. Jerzego Turnaua w Mikulicach, Adama Ożarowskiego w Strzałkach, Romana Godlewskiego w Krasówce, Bolesława Biskupskiego w Gwoździcu, Mikołaja Krzysztofowicza w Załuczu.

e) Żyto w odmianach: Triumf, Seeland Heine, Petkus, Wysoko-litewskie, polskie regenerowane, Pirnau, Schlanstädt, Nowo-sobieszyńskie.

Próby przeprowadzono u pp. Jerzego Turnaua w Mikulicach, Władysława Gołębskiego w Krasnolesiu, Romana Godlewskiego w Krasówce.

2) *Uprawy porównawcze z ziemniakami.*

Z kultur Henryka Dołkowskiego w miejscowościach

a) Próby na równinach z 5 odmianami.

L. p.	Miejscowość	Powiat	Prow. doświadcz.	
1	Kobiernice	bialski	p. Poniński	kier. szkoły rolnicz.
2	Suchodół	krośnieński	p. Bielski	kier. szkoły rolnicz.
3	Bereźnica	stryjski	p. Rozwadowski	kier. szkoły rolnicz.
4	Horodenka	horodeński	p. Cholewa	kier. szkoły rolnicz.
5	Jagielnica	czortkowski	p. Świerzawski	kier. szkoły rolnicz.
6	Dydiatycze	mościski	p. Majewski	administrator dóbr

L. p.	Miejscowość	Powiat	Prow. doświadcz.	
7	Niewiarów	bocheński	p. Biernat	włościanin
8	Świdówka	bocheński	p. Długosz	włościanin
9	Świdówka	bocheński	p. Sala Piotr	włościanin
10	Świdówka	bocheński	p. Konieczny A.	włościanin
11	Niewiarów	bocheński	p. Sutor A.	włościanin
12	Niegowić	bocheński	p. Zięba K.	włościanin
13	Książnice	mielecki	p. Strojek Michał	włościanin
14	Wojsław	mielecki	p. Sękowski St.	właściciel dóbr
15	Wojsław	mielecki	p. Piekarska	włościanka
16	Cyranka	mielecki	p. Mazur	włościanin
17	Rzędzianowice	mielecki	p. Krówka	włościanin
18	Wola mielecka	mielecki	p. Hodbod	nauczyciel
19	Złotniki	mielecki	p. Duszkiewicz A.	włościanin
20	Padew	mielecki	p. Duj Mikołaj	włościanin

b) Próby w okolicach górskich z 4 odmianami.

L. p.	Miejscowość	Powiat	Prow. doświadcz.	
1	Zakopane	nowotarski	p. Chyc Jan	sekret. st. klim.
2	Zakopane	nowotarski	p. Reutt Jan	kasyer dóbr
3	Zakopane	nowotarski	p. Giewont W.	włościanin
4	Zakopane	nowotarski	p. Curuś Jakób	włościanin
5	Worochta	nadwórniański	p. Karatnicki Włodz.	ck. Zarządca Domen.

3) *Próby z soją wczesną.* (*Soja hispida precox*).

Nadmierna reklama, jaka w osobnej broszurce była robioną przez jednego w ostatnich czasach tak głośnego u nas hodowcy tejże, spowodowała Stacyę do przeprowadzenia prób z tą nową rośliną a to w celu przekonania się, o ile ona klima-

towi naszemu odpowiada i czy plon w ogóle uzasadnia tak różowo przedstawione nadzieje. Do doświadczeń tych byliśmy też w części zmuszeni wskutek zapytań ze strony rolników praktycznych o wartość tej rośliny, z których kilku nawet miało zamiar na wielką skalę kulturę soji rozpocząć. Próby przeprowadziliśmy w pięćdziesięciu miejscowościach Galicyi, z szczególniejszem uwzględnieniem wszystkich dla soji mniej więcej możliwych warunków klimatycznych.

4) *Próby z wprowadzeniem jarzyn i roślin pastewnych w okolicach górskich.*

Podobnie jak i lat ubiegłych starała się Stacya wprowadzić przez rozdawnictwo nasion jarzyn, jak kapusty, marchwi, rzepy, karpieli i t. p., oraz roślin pastewnych koniczynowatych i buraków pastewnych uprawę tychże wśród uboższej ludności powiatu nowotarskiego i kossowskiego. Kilkoletnie próby tych wydały już bardzo obfite owoce, szczególniej w nowotarszczyźnie, gdzie buraki pastewne i karpiele z początku bardzo niechętnie przyjmowane, dziś są już prawie w powszechnej uprawie.

5) *Doświadczenia przeprowadzane na polu doświadczalnem Stacyi i folwarku w Dublanach.*

a) Ziemniaki.

Próby nad ziemniakami w Dublanach robione były podobnie jak lat ubiegłych w dwóch kierunkach a mianowicie w celu przekonania się o ich plenności i odporności przeciw zarazie lub też poznania trwałości nowych odmian. Do doświadczeń użyto trzydzieści jeden odmian ziemniaków z czego 28 odmian z upraw H. Dołkowskiego w Nowej wsi, jedna odmiana z kultur Bahlsena, dwa zaś zwykłych gatunków na większą skalę na folwarku Dublany uprawianych. Pięć odmian nowszych Dołkowskiego próbowano po raz pierwszy a mianowicie: Mohort, Hetman, Kasztelan, Topór, Maryus, 23 odmian uprawiano po raz drugi, 6 odmian zaś po raz trzeci.

b) Trawy.

Zebrano nasienie z parcel przeszłego roku założonych z 21 gatunków traw. Siew dla porównania był prowadzony rzędowo i rzutowo, w stosunku do tego też wypadła obfitość zebranego plonu.

c) Uprawa soji.

d) Szkółka czerech kleparowskich prowadzona za subwencyę, udzieloną przez Komitet c. k. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie.

6) *Doświadczenia nad poprawą połonin czarnohorskich.*

Próby te od kilku lat już prowadzone w roku sprawozdawczym doprowadziły do pozytywniejszych rezultatów. Ogrodzenie w roku zeszłym całej parceli doświadczalnej płotem umożliwiło zupełne odrodzenie się połoniny, której skład botaniczny szczegółowo zbadano w celu oznaczenia wartości traw tamże rosnących. Próby nawozowe, w zaprzeszłym roku założone a niestety wskutek braku płotu w roku zeszłym dosyć silnie uszkodzone, wydały w roku ubiegłym wprawdzie nie dosyć ścisły ale zato nader wyraźny rezultat, objawiający się znakomitą poprawą zebranej paszy. Z niemałym trudem zdołano wreszcie przygotować poletka do uprawy poszczególnych roślin alpejskich oraz mieszanek. Oprócz tego badano podobnie jak i lat poprzednich florę i faunę połonin, oraz robiono spostrzeżenia meteorologiczne.

Szczegółowe sprawozdanie, tak z czynności kontrolnych jak i doświadczalnych za lata 1898/9 i 1899/00 oraz sprawozdanie za pięciolecie działalności Stacyi w języku polskim i niemieckim przygotowuje Stacya równocześnie do druku.

LW. 74.525/900.

We Lwowie, dnia 24. maja 1901.

Ad No. 37

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o krajowej średniej szkole rolniczej i folwarku w Czernichowie.

Wysoki Sejmie!

Jakkolwiek w ubiegłym roku szkolnym 1899/00 liczba uczniów pobierających naukę w kraj. szkole Czernichowskiej podniosła się b. nieznacznie, gdyż jak załączone sprawozdanie Dyrekcyi wskazuje, frekwencya w tym roku wynosiła zaledwie 40 uczniów; to jednakże pilność, karność i należyte zachowanie się młodzieży, dobre wyniki z egzaminów i niczem nie zakłócony spokój, jaki panował w Zakładzie, są najlepszymi oznakami, że szkoła Czernichowska w zdrowych warunkach znowu normalnie zaczęła się rozwijać. Do utrwalenia tego rozwoju a niewątpliwie i do podniesienia frekwencyi na przyszłość nie mało przyczynić się mogą zmiany i ulepszenia zaprowadzone w ostatnich dwóch latach, głównie dzięki ofiarności Wysokiego Sejmu.

W roku 1899 i 1900 najpilniejsze roboty adaptacyjne i rekonstrukcye zostały wykonane tak w budynkach szkolnych jak i folwarcznych, pozostało jedynie do wykonania kilka pomniejszych robót, które w ciągu bieżącego roku uskutecznione zostaną. Tym sposobem nie tylko zewnętrzny wygląd zakładu przedstawiać się będzie korzystniej, rozkład i pomieszczenie ze względów administracyjnych będzie w nim dogodniejsze a warunki hygieniczne lepsze; ale ponadto budynki raz doprowadzone do dobrego stanu, oprócz zwykłych konserwacyi nie będą potrzebowały przez dłuższy czas większych wkładów.

Na roboty adaptacyjne w zakładzie i na folwarku miał Wydział krajowy w r. 1900 następujące fundusze do dyspozycyi:

a)	nadzwyczajne kredyty z Rubr. VI poz. 23 . .	6.800 K
b)	nadzwyczajny kredyt z Rubr. I poz. 7 folw. . .	200 K
c)	kredyt przeniesiony z r. 1899 na zmianę systemu ogrzewania	698 K
d)	zaoszczędzenie kredytu zwyczajnego Rubr. VI poz. 23	1.507 K
	razem	9.205 K

Tymczasem kosztorys niezbędnych robót jaki z polecenia Wydziału krajowego wygotował architekt p. Kamienobrodzki przewyższał znacznie fundusz powyżej wykazany. Wobec tego Wydział krajowy, uznając naglącą potrzebę nieodkładania przeważnej części tych adaptacyi do następnego roku, postanowił wykonać je wraz z robotami przewidzianemi budżetem na r. 1900, a nadwyżkę wydatków powstałą z tego powou pokryć zaliczkowo z kredytu wstawionego do preliminarza szkoły na r. 1901. Decyzya Wydziału krajowego w tym względzie powzięta najzupełniej odpowiada zapatrywaniom wyrażonym przez Komisyę gospodarstwa krajowego w zeszłorocznem jej sprawozdaniu przedłożonem Wysokiemu Sejmowi, w którem przewidzianą została potrzeba wykonania tych dodatkowych robót jak niemniej zalecone przyspieszone ich wykonanie.

Wszystkie roboty adaptacyjne wykonane zostały we własnym zarządzie pod kierownictwem inż. Kamienobrodzkiego, przyczem dozór nad nimi sprawował prefekt Rożański. Najważniejsze z wykonanych robót w r. 1900 wymieniamy, mianowicie:

a) W internacie pokryto budynek nowym dachem kosztem 5000 K, w miejce szatni i sali konferencyjnej urządzono sypialnię dla uczniów, salę zaś gimnastyczną przemieniono na szatnię i zrobiono zejście do niej. Urządzono mieszkanie dla drugiego prefekta. W pięciu salach zmieniono system centralnego ogrzewania, zastosowując radiatory kosztem 1400 K.

b) W budynku szkolnym dokonano licznych restauracyi i odnowień drzwi, okien i pieców, naprawiono rynny i wstawiono podłogę w bibliotece nadto w znacznej części zrestaurowano pomieszkanie Dyrektora.

c) W t. z. kamienicy wybudowano wychodki i spiżarki kosztem 1400 K niemniej zrestaurowano pomieszkanie jednego profesora.

d) W obejściu i na ogrodzie zrestaurowano portyerówkę i domek ogrodnika, przebudowano piwnicę na naftę i mur pokryto dachówką.

e) Na folwarku dano nową podłogę w krowiarni, podsypano i wybrukowano gnojarnię, naprawiono dachy. Zrekonstruowano chlewnię kosztem 1350 K i postawiono 133 m parkanu kosztem 700 K.

Wykonanie tych wszystkich robót według kosztorysu wymagało 15.724 K, ponieważ zaś, jak było wyżej powiedziane, Wydział krajowy miał do dyspozycyi tylko 9.205 K, przeto resztę wynoszącą 6.519 K postanowił Wydział krajowy pokryć zaliczkowo z rachunku na r. 1901 i w tym celu powyższa kwota wstawioną została do preliminarza szkoły jako nadzwyczajny wydatek w rubr. XV poz. 254.

Jednocześnie zarządził Wydział krajowy przeprowadzenie potrzebnych robót na łące za internatem celem urządzenia w tem miejscu parku dla młodzieży wraz z sadzawką przeznaczoną na ślizgawkę. Obrany teren jakkolwiek dogodny wymagał przecież ze względu na swoje położenie znaczniejszych robót hydrotechnicznych; mianowicie musiała być przeprowadzoną korrekcya młynówki przypierającej z jednej strony do łąki, musiał być usypany z dwóch stron wał ochronny o długości 250 m, i wykopaną sadzawka do dość znacznej głębokości wraz z rowami odpływowemi i śluzami. Ponadto nierówny teren wymagał w pewnej części podsypania. Koszta tych robót wraz z budową kanału otwartego przeznaczonego na odpływ wody z drenów i nieczystości z zakładu, obliczone zostały na podstawie kosztorysu wygotowanego przez inż. Röhricha na kwotę 10.830 K. Oparkanienie zaś powyższej przestrzeni na długości 485 m i urządzenia zejścia z internatu do parku przyjęto według kosztorysu inżyn. Kamienobrodzkiego w kwocie 4.335 K. Łącznie zatem polecił Wydział krajowy przeprowadzić roboty w parku kosztem 15.165 K, ponieważ zaś kredyt na ten cel przeniesiony z r. 1899 wynosił 14.162 K, przeto resztująca kwota 1003 K wstawioną została do preliminarza szkoły na r. 1901 w Rubr. VI poz. 28 a).

Kierownictwo robót melioracyjnych powierzone zostało inż. Röhrichowi bezpośredni zaś nadzór i wykonanie ich dozorcy melioracyjnemu Schulzowi. Przeważna część tych robót została już wykonaną w r. 1900 kosztem 7.828 K, dokończenie nastąpi z wiosną b. r.

Również i inż. Kamienobrodzki, który miał oddane roboty dotyczące oparkanienia i zejścia do parku, znaczną część tych robót wykonał już w zeszłym roku. Ponieważ jednak wykonanie tych budowli kosztowało dotychczas 4.350 K a zatem całkowite wykończenie projektu pociągnie za sobą przekroczenie pierwotnego kosztorysu. Przekroczenie to usprawiedliwia dodatkowe wybudowanie 133 m parkanu oddzielającego drogę od parku i znacznie wyższe koszta materyałów zużytych przy budowie parkanu filarów i schodów kamiennych wiodących z internatu do parku.

Z chwilą wreszcie, gdy teren pod park przeznaczony będzie należycie przygotowany, zanimby mógł być oddany do użytku zakładowego, musi być wpierw stosownie do swojego przeznaczenia jako park spacerowy urządzony. Dlatego też Wydział krajowy w preliminarzu szkoły na r. 1901. wstawił kwotę 1000 K w rubr. VI poz. 28 b). na koszta urządzenia parku t. j. na wysypanie dróg i ścieżek, posadzenie drzew i urządzenie specyalnych gier i zabaw.

Stosownie do życzeń wyrażonych w zeszłorocznem sprawozdaniu Komisyi gospodarstwa krajowego wprowadzone zostały również zmiany w dotychczasowem umundurowaniu uczniów kraj. szkoły Czernichowskiej i nastąpiło polepszenie wiktu. Mianowicie zmieniony został krój i kolor codziennego ubrania zimowego, uczniowie począwszy od nowego roku szkolnego 1900/901 nosić będą bluzki z ciemnego

szaraczku ściągnięte z tyłu, ze stojącym kołnierzem niewymagającym noszenia krawatów, bez żadnych odznak i guzików, ze spodniami tego samego koloru jednakże z mocniejszego materyału. Niemniej zmieniony został kolor podszewki przy galowych mundurkach i płaszczach na ciemny.

Odnośnie zaś do polepszenia wiktu, zawartą została dodatkowa umowa z restauratorką która począwszy od nowego roku szkolnego za opłatą 4 K miesięcznie od ucznia obowiązaną jest dodawać do zwykłej normy żywienia: codziennie do podwieczorku drugą bułkę wagi 65 gr., w każdy zaś piątek na drugie śniadanie do chleba z masłem dwa jaja na miękko lub też ser szwajcarski stosownie do żądania ucznia, wreszcie raz w miesiącu ma być podaną do obiadu piątkowego ryba zamiast innej postnej potrawy. Następstwem tej zmany, pociągającej za sobą zwiększenia kosztów utrzymania była konieczność podwyższenia opłat szkolnych, dlatego też Wydział krajowy rozporządzeniem z d. 1. czerwca 1900 r. LW. 19.730 podniósł opłatę za utrzymanie od jednego ucznia z 640 K rocznie na 700 K i zmianę tę uwzględnił już przy układaniu prelinarza na r. 1901.

Wreszcie na przedstawienie Dyrekcyi i zgodną w tym względzie opinię kuratoryi szkoły Czernichowskiej postanowił Wydział krajowy począwszy od nowego roku szkolnego wprowadzić naukę dwóch nadobowiązkowych przedmiotów: języka francuskiego i muzyki. Zarządzeniem tem uczyniono zadość niejednokrotnie objawianym życzeniom rodziców i opiekunów oddających młodzież do szkoły Czernichowskiej pod tym wszekże warunkiem, że uczniowie korzystający z nauki tych przedmiotów uiszczać będą dodatkowe opłaty tak, że koszta wynikające z tego powodu prawdopodobnie nie obarczą funduszu krajowego.

Naukę języka francuskiego zezwolił Wydział kraj. udzielać począwszy już od nowego roku szkolnego, jeżeli przynajmniej $^1/_3$ część uczniów zapisze się na ten przedmiot i złoży opłatę po 10 K za półrocze. Z opłat w ten sposób uiszczanych byłby wynagradzany nauczyciel uczący języka francuskiego (prof. Malsburg) licząc po 5 K za godzinę wykładu.

Natomiast napotyka na pewne trudności zaprowadzenie nauki muzyki i śpiewu, gdyż na miejscu niema odpowiedniego nauczyciela, któryby mógł udzielać tych przedmiotów, nauczyciel zaś dojeżdżający z Krakowa nie zadowolniłby się zbyt skromnem wynagrodzeniem. W każdym razie nauka muzyki i śpiewu również dopiero wtenczas byłaby zaprowadzoną, skoro przynajmniej $^1/_3$ część uczniów zapisze się na nią i złoży opłatę po 25 K za półrocze. W preliminarzu szkoły na r. 1901 wstawiono zatem w wydatkach odpowiednie płace dla docentów języka francuskiego i muzyki a jednocześnie w dochodch opłaty od uczniów uiszczone za pobieranie tych nauk.

W składzie grona profesorów i funkcyonaryuszy kraj. szkoły Czernichowskiej zaszły w ciągu r. 1900 następujące zmiany. Dyrektorem szkoły zamianował Wydział krajowy Jana Feliksa Sikorskiego, profesora rolnictwa w tejże szkole, który od chwili ustąpienia Bastgena pełnił obowiązki dyrektora. Mianując p. Sikorskiego dyrektorem, Wydział krajowy oprócz zwykłych poborów przywiązanych do tej posady, przyznał mu dodatek osobisty w kwocie 400 K rocznie. W miejsce p. Sikorskiego profesorem rolnictwa zamianował Wydział krajowy prowizorycznie Dr. Stefana Surzyckiego, który od roku pełnił już obowiązki docenta tego przedmiotu Wreszcie pisarzem i magazynierem zamianowany został Maryan Skalski a drugim prefektem Jan Piętka b. zastępca nauczyciela gimnazyalnego.

Na podstawie niniejszego sprawozdania Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowoj szkole rolniczej w Czernichowie do wiadomości.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:

Mieczysław Onyszkiewicz w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Sprawozdanie

Dyrekcyi krajowej średniej szkoły rolniczej w Czernichowie

za rok 1899/900.

Skład grona nauczycielskiego uległ o tyle zmianie, że przybyły dwie nowe siły, a i samo kierownictwo Zakładu zmieniło się wobec spensyonowania poprzedniego Dyrektora. Szczegóły tych zmian znajdują się poniżej w rozdziale o ważniejszych rozporządzeniach władz i personaliach.

Wprowadzenie nowego szczegółowego planu nauk na kursie I i II już w samych początkach roku szkolnego wykazało tak wielkie niedogodności i niedostatki, że p. o. Dyrektora widział się zniewolonym przedstawić kuratoryi szkoły i Wydziałowi krajowemu wniosek o poruczenie Gronu nauczycielskiemu wypracowania za wspólnem porozumieniem nowego planu nauk. Sprawa ta posunęła się w ubiegłym roku o tyle, że w roku przyszłym plan taki zostanie przedstawionym Władzom do zatwierdzenia. To samo dotyczy nowych przepisów i regulaminów, których opracowaniem zajęła się oddzielna komisya, a grono nauczycielskie w znacznej części już je omówiło i opracowało. Sprawa wprowadzenia nadobowiązkowej nauki języka francuskiego, muzyki i śpiewu, zaproponowana przez Dyrektora a poparta przez kuratoryę szkoły, została przychylnie przez Wydział krajowy załatwioną i sposobem prośby zostanie wprowadzoną w r. szkolnym 1900/901. Podobnie rzecz się ma z umundurowaniem uczniów, które od nowego roku szkolnego zostanie zmienionem na odpowiedniejszy dla wychowańców szkoły rolniczej.

Grono nauczycielskie.

Dyrektor:

1. Vacat.

Profesorowie:

3. Ks. Jelonek Władysław, kapelan i katecheta, nauczyciel religii i języka polskiego, zawiadowca biblioteki i czasopism, wspólnie z prefektem regens internatu, udzielał nauki w 13 godzinach tygodniowo w półroczu zimowem, a w 10 godzinach w półroczu letnim.

3. Birkenmajer Ludwik, Dr. filozofii, Członek koresp. Akademii Umiejętności w Krakowie, Członek c. k. Komisyi fizyograficznej i nadzwyczajny profesor c. k. Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, nauczyciel matematyki i fizyki wraz z meteorologią i klimatologią, zawiadowca gabinetu fizycznego i miejscowej stacyi meteorologicznej, udzielał nauki w 12 godzinach tygodniowo w półroczu zimowem, a w 7 godzinach w półroczu letniem.

4. Kuhl Konrad, inżynier-architekt, były asystent c. k. szkoły politechnicznej i c. k. szkoły realnej we Lwowie, nauczyciel rysunków, budownictwa wiejskiego, miernictwa, melioracyi i mechaniki rolniczej, zawiadowca muzeum mechaniki i budownictwa, udzielał nauki w 10 godzinach tygodniowo w półroczu zimowem i w 12 godzinach w letniem.

5. Nowakowski Leon, Dr. filoz., b. nauczyciel szkół rządowych średnich w Król. Polskiem, b. kierownik szkoły technicznej w Lublinie, nauczyciel botaniki, zoologii i mineralogii, zawiadowca zbiorów przyrodniczych i ogrodu botanicznego, udzielał nauki w 6 godzinach tygodniowo w półroczu zimowem, a w 13 godzinach w półroczu letniem.

6. Wojciechowski Mikołaj, b. kierownik kraj. niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach, nauczyciel administracyi i taksacyi wraz z rachunkowością i ekonomii społecznej, udzielał nauki w 11 godzinach tygodniowo w półroczu zimowem, a w 12 godzinach w półroczu letniem.

7. Sikorski Jan Feliks, dypl. agronom, b. asystent i docent kraj. wyższej szkoły rolniczej w Dublanach, nauczyciel rolnictwa i chemii rolnej p. o. Dyrektora szkoły, przewodniczący kollegium nauczycielskiego, przełożony internatu i zakładów krajowych w Czernichowie, zawiadowca muzeum i pracowni rolniczej, udzielał nauki w 7 godzinach tygodniowo w półroczu zimowem i 8 godzinach w półroczu letniem.

8. Radziewanowski Kornel, inżynier-technolog, b. asystent katedry chemii przy c. k. Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, nauczyciel chemii i technologii, zawiadowca laboratoryum chemicznego i technologicznego, udzielał nauki w 12 godzinach tygodniowo w półroczu zimowem i w 9 godzinach w letniem.

9. Malsburg Karol, b. docent kraj. wyższej szkoły rolniczej w Dublanach, nauczyciel hodowli zwierząt, mleczarstwa i rybactwa, zawiadowca muzeum hodowlanego, udzielał nauki w 10 godzinach tygodniowo w półroczu zimowem i w 9 godzinach w letniem.

10. Dziama Leszek, b. suplent c. k. gimnazyum św. Jacka w Krakowie i c. k. gimnazyum Franciszka Józefa we Lwowie, nauczyciel języka polskiego, niemieckiego, historyi i geografii, zawiadowca zbiorów geograficznych, udzielał nauki w 16 godzinach tygodniowo w półroczu zimowem i w 11 godzinach w letniem.

Docenci:

1. Remin Stanisław, zarządca lasów w hr. Tenczyńskiem, nauczyciel encyklopedyi leśnictwa, udzielał nauki w 2 godzinach tygodniowo

2. Różyczka Alojzy, zawiadowca ogrodów, chmielarni i wiklin w Czernichowie, nauczyciel sadownictwa i warzywnictwa oraz uprawy chmielu i wikli, udzielał nauki w 2 godzinach tygodniowo.

3. Rutkowski Kazimierz, Dr. med., c. k. weterynarz powiatowy, nauczyciel weterynaryi, udzielał nauki w 2 godzinach tygodniowo.

4. Surzycki Stefan, Dr. fil., nauczyciel rolnictwa, rachunkowości i statystyki rolniczej, udzielał nauki w 6 godzinach tygodniowo w zimowem i w 9 godzinach tygodniowo w letniem półroczu.

Instruktor do robót praktycznych:

Ancuta Władysław, zawiadowca folwarku, nauczyciel do robót praktycznych, udzielał praktyki gospodarskiej w 6 godzinach w półroczu zimowem a w 8 godzinach w półroczu letniem.

Prefekt internatu:

Rożański Mieczysław, b. nauczyciel szkół ludowych i b. nauczyciel kraj. niższej szkoły rolniczej w Kobiernicah, nauczyciel gimnastyki i szermierki.

Kancelarya Dyrekcyi:

P. o. Dyrektora Sikorski J. F. j. w.
Kasyer zakładu: Terlikiewicz Jan.
Pisarz kancelaryjny: Cichoń Stanisław.

Lekarz zakładowy:

Malinowski Gustaw, Dr. med.

Lustracya zakładu:

W ciągu roku szkolnego 1899/900 odbyli następujący przedstawiciele władz szkolnych lustracyę zakładu:

1. października 1899 Stanisław Niezabitowski, poseł na Sejm krajowy.
6, „ 1899 Dr Witołd Miliewski, członek kuratoryi szkoły.
1. i 2. grudnia 1899 Dr. Ignacy Szyszyłowicz, radca Wydziału kraj.
21. „ 1899 Stanisław Niezabitowski j. w.
16. 17. i 18 lutego 1900 Dr. Ignacy Szyszyłowicz j. w.
17. marca 1900 Dr. Witołd Milewski j. w.
30. „ 1900 Jan Vivien, poseł na Sejm krajowy.
3. maja 1900 Władysław Struszkiewicz, c. k. Radca Dworu, Inspektor kultury dla Galicyi przy c. k Ministerstwie rolnictwa.
12. czerwca 1900 Mieczysław Onyszkiewicz, Członek Wydziału krajowego.
20. „ 1900 Dr. Ignacy Szyszyłowicz j. w.
6. lipca 1900 Oser, szef sekcyi przy c. k. Ministerstwie rolnictwa wraz z Władysławem Struszkiewiczem c. k. Radcą Dworu i Dr. I. Szyszyłowiczem, Radcą Wydziału krajowego.
13. i 14. lipca 1900 Stanisław hr. Badeni z Branic, delegat kuratoryi szkoły i Dr. I. Szyszyłowicz j. w.

Ważniejsze rozporządzenia Władz.

Wydział krajowy poleca Dyrekcyi odroczyć rozpoczęcie roku szkolnego do 25. września wobec nieukończenia rozmaitych naprawek w szkole i internacie.

Tenże rozporządzeniem z 1. I. 1900 do l. 75.487 poleca prowadzić rachunkowość w monecie koronowej.

Tenże rozp. z d. 20. I. 1900 do l. 75.382 ogłasza konkurs na napisanie podręczników do nauki w niższych szkołach rolniczych.

Tenże roz. z 25. I. 1900 do l. 6.049 nadaje uczniom tutejszej szkoły stypendya z fund. śp. Jeleńskiego i śp. Petryczyna.

Tenże rozp. z d. 26. I. 1900 do l. 2.605 poleca Dyrekcyi stosowne przerobienia wadliwych kaloryferów w salach sypialnych internatu

Tenże rozp z d. 7. II. 1900 do l. 8.810 przesyła rozkład egzaminów półrocznych dla tutejszej szkoły

Kuratorya szkoły pismem z d. 15. III. 1900 do l. 364 zatwierdza rozkład godzin na półrocze letnie.

Wydział krajowy pismem swem z 12. IV. 1900 zawiadamia Dyrekcyą, że polecił p. inżynierowi Röhrichowi przygotowanie planu parku dla uczniów tutejszej szkoły.

Tenże rozp. z d. 16. VI. 1900 zatwierdza rozkład egzaminów rocznych i egzaminu głównego na r. b.

Tenże rozp. z d. 19. VI. 1900 poleca wykonanie parku dla uczniów p. inżynierowi Röhrichowi według planów tegoż

Tenże rozp. z d. 19. VI. 1900 do l. 39.394 zawiadamia o ustanowieniu na rok szkolny bieżący dwóch nagród z fundacyi śp. Jeleńskiego.

Tenże rozp. z d. 19. VI. 1900 do l. 37.417 poleca Dyrekcyi zaproponować zmianę dotychczasowego umundurowania uczniów.

Tenże rozp. z d. 23. VI. 1900 do l. 38.351 uwalnia od czesnego uczniów przedstawionych przez Dyrekcyę a popartych przez Kuratoryę.

Tenże rozp. z d. 20. VII. 1900 do l 19.731 zawiadamia Dyrekcyę, że opłaty za utrzymanie uczniów od początku przyszłego r. szk. wynosić będą 700 K rocznie; równocześnie poleca wprowadzenie sposobem próby nadobowiązkowej nauki języka francuskiego, muzyki i śpiewu za oddzielną opłatą od początku przyszłego roku szkolnego

Personalia:

Wydział krajowy rozp. z d. 19. VIII. 1899 do l. 40.873 mianuje p. Leszka Dziamę prowizorycznym nauczycielem dla tutejszej szkoły.

Wydział krajowy rozp. z d. 5. IX. 1899 do l. 58 558 przenosi w stały stan spoczynku Romana Bastgena, dyrektora szkoły tutejszej.

Tenże rozp. z d 19. IX. 1899 do l. 47.378 stabilizuje prof. J. F. Sikorskiego na zajmowanej posadzie i przyznaje mu pierwszy dodatek pięcioletni.

Tenże rozp. z d. 19. IX. 1899 do l 62.024 powierza pełnienie obowiązków dyrektora szkoły i kierownictwo zakładów krajowych w Czernichowie prof. J F. Sikorskiemu.

Tenże rozp. z d. 20. IX 1899 do l. 62 140 deleguje p. T. Chudzikiewicza dla zastępstwa chorego kasyera p F. Terlikiewicza, a temu ostatniemu udziela dwumiesięczngo urlopu.

Tenże rozp z d. 6. X. 1899 do l. 64.824 mianuje Dra Stefana Surzyckiego docentem dla rolnictwa, rachunkowości i statystyki rolniczej

Kuratorya szkoły rozp z d. 24. X 1899 do l. 335 powołuje Dra Stefana Surzyckiego do zasiadania w kolegium.

Wydział krajowy rozp. z d. 28. XII 1899 do l. 46.992 przyznaje ks. kapelanowi W. Jelonkowi i prof. K. Malsburgowi, Dr. L. Nowakowskiemu i M. Wojciechowskiemu remuneracye za zastępstwo w wykładach spensyonowanego prof. Dra F. Stefczyka.

Tenże rozp. z d. 5. I. 1900 do l. 76.653 przyznaje p. M. Rożańskiemu pierwszy dodatek pięcioletni.

Tenże rozp. z d. 6. IV. 1900 do l. 86.182 stabilizuje prof. K. Malsburga na zajmowanej posadzie.

Wydział krajowy i kuratorya szkoły w d. 22. II. 1900 nadsyłają pisma gratulacyjne dla p. Alojzego Różyczki, docenta sadownictwa i warzywnictwa z okazyi 25 letniej służby Jego.

Wydział krajowy rozp. z d. 27. II. 1900 do l. 13.604 przyznaje p. Janowi Terlikiewiczowi, kasyerowi zakładu zapomogę na koszta leczenia.

Ks. kapelan Władysław Jelonek w dniu 2. IV. 1900 otrzymał odznaczenie „Expositorium canonicale“.

Wydział krajowy rozp. z d. 5. IV. 1900 udziela ks. kapelanowi W. Jelonkowi czterotygodniowego urlopu na wycieczkę do Rzymu

Wydział krajowy rozp. z d. 13. IV. 1900 do l. 21.999 przyznaje półroczną remuneracyę prof. J F. Sikorskiemu za pełnienie obowiązków dyrektora.

Z dniem 1. VI. 1900 p. Stanisław Cichoń ustępuje z posady pisarza kancelaryjnego Dyrekcyi.

Wydział krajowy pismem z d. 29. VI. 1900 do l. 21.306 udziela prof. K. Malsburgowi urlopu na wyjazd do Paryża i Angli oraz odpowiedni zasiłek na tę podróż naukową

Tenże rozp. z d. 23. VI. 1900 do l. 37.419 przyznaje Kazimierzowi Orlikowi b. gajowemu zakładu, zapomogę jednorazową w kwocie 50 koron.

Prace kolegium nauczycielskiego:

Grono nauczycielskie odbyło w ubiegłym roku szkolnym 19 posiedzeń, z tych było 14 zwyczajnych, a 5 nadzwyczajnych. Na pierwszych zajmowało się Grono klasyfikacyą miesięczną uczniów, przedstawianiem uczniów, zasługujących na to, do uwolnienia od czesnego i na stypendya, rozkładem godzin nauki na półrocza. Również jedno posiedzenie poświęcone zostało sprawom budżetowym szkoły. Na posiedzeniach nadzwyczajnych zajmowało się grono sprawą nowego planu nauk i ułożeniem przepisów i regulaminów szkoły.

Frekwencya uczniów:

Daty dotyczące liczby uczniów, ich religii, pochodzenia, wieku, przygotowania naukowego przed wstąpieniem do szkoły, egzaminów i pobieranych stypendyów.

1. Wpisano z początkiem roku szkolnego:

na kurs	I	. . . . .	21	uczniów
„ „	II	. . . . .	9	„
„ „	III	. . . . .	10	„
		Razem . .	40	„

2. Z tych było: *a)* religii rzymsko-katolickiej . . . 39 uczniów
b) „ grecko-katolickiej . . . 1 „

3. Między nimi było:
synów: *a)* właścicieli dóbr ziemskich . 29 czyli 72·5 %
b) dzierżawców . . . . 1 „ 2·5 „
c) przywatnych urzędników . 3 „ 7·5 „
d) urzędników . . . . 2 „ 5·0 „
e) przemysłowców . . . . 1 „ 2·5 „
f) właścicieli posiadłości miejskiej 3 „ 7·5 „
g) b. właścicieli dóbr ziemskich . 1 „ 2 5 „

4. Wiek uczniów nowo wpisanych:
16 lat . . . . . 2 czyli 9·5 „
17 „ . . . . . 8 „ 38·04 „
18 „ . . . . . 7 „ 33·33 „
19 „ . . . . . 3 „ 14·28 „
20 „ . . . . . 1 „ 4·70 „

5. Kwalifikacye naukowe przed wstąpieniem do szkoły:
a) prywatnego przgotowania . . . 2 czyli 9 3 „
b) niższe gimnaz. lub niższa szkola real. 17 „ 80·91 „
c) 6 klas gimn. lub 6 kl. szkół real. . 2 „ 9·3 „

6. Przyjęto na kurs I na podstawie:
a) egzaminu wstępnego . . . . 9 czyli 42 85 „
*b)*przedłożonych świadectw . . . 12 „ 57·15 „

7. Wystąpiło w ciągu roku:
a) z kursu I . . . . . 4 czyli 19 04 „
b) z „ II . . . . . 1 „ 11·11 „

8. Wstąpiło do szkoły z początkiem drugiego półrocza . . 1 uczeń

9. Przystąpiło do egzaminów z końcem roku szkolnego:
na kursie I z pozostałych 18 . . 15 czyli 83·33 %
„ „ II „ „ 8 . . 8 „ 100 „
„ „ III „ „ 10 . . 10 „ 100 „

10. Z 15 uczniów I kursu złożyło egzamin:
a) z postępem bardzo dobrym 7
b) „ „ dobrym 3
c) do egzam. poprawczego po wakacyach dopuszczono . 3
d) powtarzać kurs I zezwolono 2

11. Z 8 uczniów II kursu złożyło egzamin:
a) z postępem celującym 1
b) „ „ bardzo dobrym 3
c) „ „ dobrym 2
d) do egzam. poprawczego po wakacyach dopuszczono . 2

12. Z 10 uczniów III kursu złożyło egzamina roczne:
a) z postępem celującym 3
b) „ „ bardzo dobrym 4
c) „ „ dobrym 3

13. Z 10 ukończonych uczniów roku III złożyło egzamin główny . 10
a) z odzneczeniem 3

S t y p e n d y a:

pobierało ogółem 13 uczniów, a mianowicie:
a) z fundacyi śp. Jana Maciąga o rocznych . 600 *K*
b) „ „ „ Tomasza Bodziocha „ . . 200 „
c) „ „ „ Napoleona Jeleńskiego „ . . 400 „
d) „ ? „ Prus Petryczyna „ . . 250 „

Od czesnego uwolnił Wydział krajowy:
w I półroczu 4 uczniów II i III kursu
„ II „ 9 „ I, II i III „

Zaznaczyć należy, że zarówno ze strony rodziców i opiekunów jak i ze strony uczniów samych wszelkie należytości uiszczane były regularnie.

Kronika Zakładu.

Jak już wspomniano we wstępie, w rozporządzeniach Władzy zwierzchnej z powodu niewykończenia przeróbek w gmachu szkolnym i internatowym widział się zmuszonym Wydział krajowy odroczyć początek roku szkolnego do dnia 25. września. W dniach 25. i 26. września odbyły się egzamina poprawcze i wstępne a po solennem nabożeństwie odprawionem w kaplicy zakładowej przez miejscowego ks. kapelana, rozpoczęły się wykłady w dniu 27. września 1899 r.

Na gospodarzy kursów powołał p. o. dyrektora prof. Radziewanowskiego dla kursu I, ks. kapelana Jelonka, dla II i prof. K. Kuhla dla III kursu.

Dokonane w ciągu feryj przeróbki w szkole i internacie, jakkowiek nie usunęły wszelkich braków, przyczyniły się przecież w wysokiej mierze do zaspokojenia gwałtownych potrzeb gmachu szkolnego i internatowego. Pomalowanie ścian w korytarzach internatu, w salach mieszkalnych i naukowych uczniów, wreszcie w salach wykładowych rozweseliło i udomowiło te mury, w których wychowańcy zakładu przez 10 miesięcy czasu w roku spędzają $^5/_6$ części całej doby.

Brak parku do spaceru i zabaw zastępowały w części spacery w okolicy i zabawy na błoniach gminnych pod przewodnictwem prof. J. F. Sikorskiego, ks. kapelana Jelonka, prof. L. Dziamy i prefekta M. Rożańskiego. W części zaś zastępowała ten brak nowo urządzona sala rekreacyjna, która przez porządne odmalowanie, poprawienie części podłogi, ustawienie kaloryferów i przenośnej sceny wreszcie przez sprawienie wygodnych mebli i odnowienie fortepianu nabrała charakteru sali do zabaw, dając się z łatwością zamienić bądź na czytelnię, bądź salę odczytową czy teatralną bądź wreszcie na salę do zabaw towarzyskich. Jakkolwiek sprawa sali, umożliwiającej najrozmaitsze rozrywki wychowańcom zakładu, może się wydawać na pierwszy rzut oka podrzędniejszą, to jednak tak nie jest. W zakładzie takim jak Czernichowski, gdzie w ciągu dnia znajdzie się do 4 godzin wolnych od nauki, olbrzymim niedostatkiem był brak sali przyzwoitej, należycie wyposażonej a przeznaczonej do wytchnienia, rozrywki a w końcu zabawy, niezbędnej dla młodego wieku. To też w sali tej, acz bardzo jeszcze skromnie wyposarzonej w rozrywki, gromadziła się młodzież chętnie, urządziła jedno przedstawienie amatorskie, jeden wieczorek o poważniejszym nastroju, cztery odczyty debaty nad ich treścią, wreszcie jedną zabawę wieczorną z tańcami. Gdy do sali tej przybędzie bilard a prócz tego przybędą inne pomniejsze gry, gdy uda się zorganizować choćby kwartet na instrumentach rżniętych i chór męski, gdy zostanie urządzony park z zabawami, ćwiczącemi siły, zręczność i inicyatywę, będzie można mówić o tem, że szkoła Czernichowska i jej internat stanęły na wysokości swego zadania, będzie można ufać, że młodzież zamknięta przez 10 miesięcy w roku w murach szkoły i internatu, prócz fachowej wiedzy wyniesie z tych murów dobre obyczaje, chęć do wspólnej pracy dla dobra kraju i miłe wspomnienie przeżycia najpiękniejszych lat swoich.

W dniu 2. grudnia r. 1899 młodzież szkolna urządziła wieczorek z produkcyami artystycznemi, poświęcony imieniowi A. Mickiewicza i rocznicy powstania listopadowego. Na wieczorku tym był obecny w tym czasie w Czernichowie Radca Wydziału krajowego Dr. I. Szyszyłowicz, profesorowie i urzędnicy Zakładu z rodzinami, wreszcie inteligencya miejscowa i zamiejscowa.

W karnawale po egzaminach półrocznych w dniu 17. lutego r. 1900, odbyła się zabawa z tańcami pod protektoratem Świetnej Kuratoryi szkoły.

W drugiej połowie postu, a mianowicie w dniach 19, 20, 21 i 22. marca odbyli uczniowie rekollekcye pod przewodnictwem Wielebnego ks. rektora Bakanowskiego ze Zgromadzenia OO. Zmartwychstańców, poczem przystąpili do spowiedzi i św. komunii.

W dniach 23. i 24. października 1899 przybył do Czernichowa ks. Czerminski T. J. i wspólnie z ks. kapelanem Jelonkiem spowiadali uczniów tutejszej szkoły.

Prócz tego odbyła się jeszcze spowiedź przed egzeminami rocznymi, do wysłuchania której prócz ks. kapelana Jelonka przybył na zaproszenie Dyrekcyi ks. Pysz, Reformat z Krakowa.

W miesiącu lutym dnia 25. b. r. szkoła nasza uczestniczyła w uroczystości obchodu jubileuszowego p. Alojzego Różyczki, docenta sadownictwa i ogro-

dnictwa przy naszej szkole i zawiadowcy ogrodów, chmielarni i kultur wikliny. W dniu tym ukończył p. A. Różyczka 25 lat służby krajowej. Po solennem nabożeństwie, odprawionem w kaplicy zakładowej przez ks. kapelana Jelonka na intencyę Jubilata, odbyło się uroczyste posiedzenie, na którem prócz Jubilata i gremium nauczycielskiego znajdowali się wszyscy docenci szkoły i urzędnicy zakładu. Po zagajeniu posiedzenia przez prof. J. F. Sikorskiego, prof. Dr. Birkenmajer przemówił podniośle i serdecznie imieniem wszystkich kolegów Jubilata i wręczył mu odpowiedni adres. Następnie odczytano pisma gratulacyjne z Wydziału krajowego i kuratoryi szkoły, życząc Jubilatowi długiej jeszcze pracy dla dobra instytucyi i kraju. Po posiedzeniu uczniowie wszystkich trzech kursów składali Jubilatowi życzenia i upominki a wieczorem odbyła się wieczerza ze współudziałem rodziny Jubilata i rodzin zgromadzonych, przy której Szanowny Jubilat otrzymał dziesiątki telegramów z serdecznemi życzeniami osób prywatnych i różnych instytucyj.

Z okazyi pięciowiekowego jubileuszu Uniwersytetu Jagiellońskiego zawieszono wykłady na dzień 7. czerwca, aby uczniowie szkoły Czernichowskiej mogli wziąć udział w szpalerze i w pochodzie na Wawel. W następną zaś niedzielę, dnia 10. czerwca odbyło się solenne nabożeństwo w kaplicy zakładowej o godzinie 9 rano, a o 10 przed południem wobec zgromadzonych uczniów i profesorów wygłosił prof. Dziama odczyt „O znaczeniu Uniwersytetu krakowskiego dla narodu naszego“, a prof. Dr. Birkenmajer „Słów kilka z życia Kopernika“.

Reprezentantem szkoły na obchodzie jubileuszowym w Krakowie był prof. J. F. Sikorski.

W dniu 17 czerwca w sali rekreacyjnej szkoły odpowiednio urządzonej wygłosił prof. Dr. Birkenmajer odczyt p. t. „Żywot Mikołaja Kopernika i dziejowe znaczenie jego odkrycia“. Odczyt ten, z którego dochód zebrany drogą dobrowolnych składek, przeznaczono na cel dobroczynny, zgromadził prócz uczniów i profesorów szkoły całą inteligencyę Czernichowa.

Niepodobna zamknąć tej kroniki szkoły, nie podniósłszy innowacyi wprowadzonej w tym roku szkolnym a pozwalającej przypuszczać, że się w szkole na przyszłość przyjmie. Uczniowie kursu III Stanisław Hupka i Stefan Kryński opracowali i wygłosili wobec zgromadzonych profesorów i kolegów wszystkich trzech kursów odczyty. Pierwszy, który zajął trzy wieczory na temat „Teorya i praktyka, ich znaczenie i wzajemne ustosunkowanie“, drugi na temat: „O znaczeniu przemysłu pszczelniczego dla rolnictwa“. Po odczycie odbywały się dyskusye, w których zabierali głos uczniowie i profesorowie.

W dniach 15, 16 i 17 lutego odbyły się przy współudziale radcy Wydziału krajowego Dr. Szyszyłowicza egzamina półroczne na kursie I. z chemii nieorganicznej, na kursie II.z fizyki, matematyki, fizyologii roślin i chemii ogólnej, wreszcie na kursie III z technologii i ustaw agrarnych. Wynik egzaminów był wogóle zadawalniający: na kursie II. i III. wszyscy uczniowie egzamina złożyli, a tylko na kursie I. reprobowano 4 uczniów.

Egzamina roczne odbyły się w terminie przepisanym t. j. od 30 czerwca do 14 lipca włącznie.

Uczniowie I II kursu ukończyli egzamina 9 lipca, w dniu 10 lipca odbyła się klasyfikacya, 11 lipca po nabożeństwie uroczystem p. o. dyrektora w obecności gospodarzy kursów rozdał świadectwa.

Z 15 uczniów kursu I uzyskali przejście na II kurs:

1. Białosuknia Witołd
2. Boski Wacław
3. Gamski Maryan
4. Jarzębski Władysław
5. Plewiński Witołd
6. Rapacki Józef
7. Rupniewski Franciszek
8. Rzewuski Artur
9. Szaniawski Zbigniew
10. Zbrożek Andrzej.

Trzem pozwolono składać poprawkę po wakacyach, dwóch reprobowano z prawem powtarzania.

Z 8 uczniów kursu II przeszło na kurs III:

1. Kobylański Jan (z odznaczeniem).
2. Muszynowski Konstanty
3. Nawrocki Stanisław
4. Przybojewski Bronisław
5. Zarzycki Tadeusz
6. Żórawski Stanisław

Dwom pozwolono składać poprawkę po wakacyach.

Do egzaminu głównego siadało 10 ukończonych uczniów. Egzamin ten odbył się w obecności radcy Wydziału krajowego Dra J. Szyszyłowicza i delegata Kuratoryi Stanisława hr. Badeniego z Branic. Egzamin główny złożyli: 1. Bagieński Stefan, 2. Godlewski Gustaw, 3. Hupka Stanisław (z odznaczeniem) 4. Kognowicki Felicyan, 5. Korytyński Antoni (z odznaczeniem) 6. Kowalski Ignacy, 7. Kryński Stefan (z odznaczeniem), 8. Machnicki Antoni, 9. Rostworowski Piotr, 10. Tański Stanisław.

Egzamin główny wypadł zupełnie dobrze, czemu dziwić się nie można już choćby z tego względu, że tradycyonalne w tutejszej szkole pilne przykładanie się do nauk uczniów kursu III było w tym roku prawdziwie przykładne.

Po ukończonym egzaminie głównym delegat Kuratoryi Stanisław hr. Badeni z Branic w myśl jednogłośnej uchwały komisyi egzaminacyjnej wręczył nagrody z fundacyi śp. Napoleona Jeleńskiego: I-ą Stefanowi Kryńskiemu, II-ą Stefanowi Bagieńskiemu, jako tym, którzy stosownie do warunków fundacyi prócz celujących postępów w naukach zasadniczych odznaczyli się znajomością historyi literatury polskiej.

W myśl §. 20 statutu organizacyjnego szkoły otrzymali świadectwa główne następujący ukończeni uczniowie szkoły Czernichowskiej:

1. Chwalibogowski Roman
2. Cyprysiński Kazimierz
3. Dembowski Józef
4. Tołłoczko Jan Teodor
5. Tabaczyński Antoni.

W ciągu roku szkolnego uczniowie kursu II i III odbyli 4 wycieczki naukowe pod przewodnictwem profesorów, a mianowicie w dniu 26 października 1899 do Pleszowa, dóbr Wgo Stanisława Attesländera pod przewodnictwem prof. K. Kuhla i K. Radziewanowskiego. Sprawozdanie z tej wycieczki drukowane było w Tygodniku rolniczym z r. 1900.

W dniu 10 marca 1900 odbyła się wycieczka na targ koński do Krakowa pod przewodnictwem prof. K. Malsburga, J. F. Sikorskiego i Dra Rutkowskiego.

W dniu 31 odbyła się wycieczka do dóbr hr. Tenczyńskiego, gdzie inspektor dóbr p. Stefan Reichardt demonstrował urządzenie nowej mleczarni w Krzeszowicach, a w dalszym ciągu przedstawił oborę dworską, liczącą przeszło 80 sztuk bydła rasy holendersko-fryzyjskiej. Objaśnienia z ksiąg rachunkowych mleczarni i obory, a wreszcie wykazy i graficzne tabele, dotyczące tych gałęzi gospodarstwa, były cennem uzupełnieniem tych demonstracyj. Następnie udano się do folwarku Pisary, zwiedzając po drodze zasiewy na roli i zmeliorowane łąki tamtejsze. W Pisarach, zarządca tychże, p. Fuchs przedstawił oborę złożoną z około 60 sztuk bydła Simenthalskiego wraz z niedawno importowanym z Morawy buhajem oraz owczarnię Southdownów i owiec krajowych górskich (cakli). Oglądano tu również produkty krzyżowania klaczy rodzimych z ardenami i perszeronami. Następnie zwiedzono stajnię pałacową, gdzie koniuszy p. Pacuła dawał stosowne objaśnienia, demonstrując tamtejsze karosyery, konie wierzchowe i kłusaki amerykańskie. Stąd udano się do stajni kłusaków amerykańskich, toru do trainingu, a wreszcie do stadniny na Woli, gdzie między innymi prowadzi się czysty chów ardenów i perszeronów.

Pouczająca ta wycieczka odbyła się pod przewodnictwem prof. K. Malsburga i Dra Surzyckiego.

W dniu 3 czerwca odbyła się dla celów bonitacyjnych wycieczka do Dębnika, Paczołtowic, Czerny, Frywałdu i Zalasu pod przewodnictwem prof. J. F. Sikorskiego. Bogaty materyał demonstracyjny tamtejszych skał i ziemi tak bardzo

rozmaitych, był nagrodą za trudy w tej forsownej wycieczce. Wszystkim tym Panom, którzy nie szczędzili czasu i trudów, aby zapoznać uczniów szkoły Czernichowskiej z prodkcyą i uorganizowaniem zwiedzanych gospodarstw, wyrażamy na tem miejscu z serca płynące „Bóg zapłać".

Kronika niniejsza nie byłaby zupełną i prawdziwą, gdyby obok faktów, które wypełniły rok istnienia szkoły, nie uwzględniła najpilniejszych potrzeb i nie scharakteryzowała bodaj w najkrótszym i najogólniejszym zarysie niedostatków zakładu. Jakkolwiek dzięki opiece Wydziału krajowego i ofiarności Wysokiego Sejmu potrzeby tak niezbędne jak należycie dla potrzeb wychowańców przystosowany park, łazienka na zimę a może i łazienka letnia nad Wisłą będą już w przyszłym roku szkolnym faktem dokonanym, to przecież prócz nich istnieje jeszcze cały szereg kardynalnych potrzeb, bez wypełnienia których żywot szkoły i internatu nie może płynąć równem i spokojnem korytem. Są między niemi takie, które wydają się niemal błahemi, gdy się o nich słyszy raz, gdy w oko wpadają przy lustracyi, ale nie mogą być błahemi dla tych, którzy wśród nich przebywać są zmuszeni rok cały i słuszne bądź co bądź żądania przez lata całe zbywać muszą obietnicą „lepszej przyszłości", Do takich kosztownych a przecież niezbędnych potrzeb, należy wymienienie a w znacznej części zrekonstruowanie niemal wszystkich drzwi i wielu okien w budynku internatowym, które poprostu urągają swej nazwie.

Podobnie rzecz się ma z wielu podłogami w starym budynku, ale przedewszystkiem z podłogami w salach sypialnych uczniów i w korytarzach internatu. Jak długo podłogi te nie będą bądź z twardego drzewa, bądź tam, gdzie się to da zrobić, z kamiennych kompozycyj, nie może być mowy o należytej i niezbędnej czystości i zdrowotności tej części budynku. Podłogi z miękkiego drzewa wobec frekwencyi depczących po nich i częstego mycia zużywają się niemal co lat dwa, wyglądają zawsze źle, a ściany oboczne na wysokości 30—40 cm, zawsze są obite i niechlujne. Wprawdzie co roku coś się załata, wymieni i poprawi, ale jak uczy doświadczenie, łatanina ta co roku kosztuje więcej, a nie przyczynia się bynajmniej ani do usunięcia radykalnego zła, ani do poprawienia wyglądu całości.

Niemniej kardynalną potrzebą jest gruntowne zreformowanie usuwania nieczystości z zakładu i domów zakładowych oraz zreformowanie ścieków z rynien dachu i dziedzińca szkolnego, które idąc popod cały zakład, w jednej części pozatykały się, a w innej są siedzibą całych kolonii szczurów, gospodarujących w biały dzień po pokojach Zakładu. Wszelkie trucie i łapanie szczurów nie prowadzi do niczego. Tylko radykalna zmiana ścieków może tej klęsce zapobiedz.

Wywożenie nieczystości z Zakładu i domów zakładowych, odbywające się z musu w najprymitywniejszy, sposób kosztuje niestosunkowo wiele, zatruwa powietrze wkoło oczyszczanych zabudowań i daje powód do słusznych utyskiwań mieszkańcom Zakładu i domów zakładowych. Z racyi prymitywności urządzenia dołów kloacznych i technicznych trudności przy ich opróżnianiu, istnieją doły, z których dla względów miejscowych miesiącami całymi niepodobna usunąć nieczystości. Jeżeli się weźmie jeszcze na uwagę, że ta niestosunkowo kosztowna gospodarka pokrywa się dotąd z funduszu szczupłego, przeznaczonego na konserwacyę budynków i ogrodzeń, to dostatecznie zostaje wyjaśnionem, dlaczego te dwie „ułomności" Czernichowa są rzeczywiście czarną stroną medalu.

Do rzędu kosztownych a nie mniej pilnych potrzeb zaliczyć należy zaprowadzenie centralnego ogrzewania w starej części budynku oraz przedłużenie wodociągu przez piętro starego budynku, parter bowiem jest już w wodociąg zaopatrzony. Z tą ostatnią kwestyą łączy się bądź powiększenie istniejącego rezerwoaru na wodę, bądź zmontowanie drugiego nad starym budynkiem. Jeżeli się weźmie na uwagę, że w starym budynku jest blisko 30 pieców do opalenia, pieców ceglanych, które przestawia się co lat kilka, a naprawia co roku, a piece te nie ogrzewają wcale długich korytarzy, po których ciągle przechodzą uczniowie, profesorowie, prefekt, kapelan i dyrektor, a co pociąga za sobą ciągłe ich przeziębienia, jeżeli dalej weźmie się na uwagę oszczędność na opale przy ogrzewaniu centralnem, to łatwo przyjść do wniosku, że zaprowadzenie tegoż w całym gmachu szkolnym może wyjść tylko na korzyść funduszu krajowego. Do rzędu bardzo pilnych potrzeb zaliczyć należy również ułożenie porządnego chodnika między głównem wejściem do starego a nowego gmachu. Uczniowie drogę tę odbywać muszą codziennie najmniej 8 razy, bo innej komunikacyi między salą jadalną,

kancelaryą, Dyrekcyą a starym budynkiem nie mają. Ścieżka obecna, pomijając wyboje, jest tak po każdym deszczu błotnistą, że ci, co po niej kroczą, muszą mimowoli roznosić błoto po korytarzach i salach i powodować wieczne ich zabrudzenie i niszczenie w nich podłóg.

Obmyślenie intenzywniejszego, mniej fetoralnego i kłopotliwego oświetlenia całego gmachu, niż dotychczas istniejące naftowe jest również troską, nad którą zastanowić się potrzeba tem więcej, że wzgląd na oczy uczniów i wieczna obawa pożaru nie mogą być lekko traktowane.

Jeżeli do tego wszystkiego doda się jeszcze i to, że inne budynki zakładowe, służące za mieszkanie profesorom i innym urzędnikom Zakładu, wykazują pod niejednym względem jeszcze dalej idące braki, bo są np. dwa mieszkania bez piwnic, a jedno bez składu na drzewo i węglarni, albo takie, w których ani jednego okna domknąć nie podobna, a zewnętrzna strona okien i drzwi świeci nagiem drzewem itd. itd., to obraz najniezbędniejszych potrzeb, choć w szczegółach nie wykończony, w najogólniejszych konturach staje się wyraźnym.

Jeżeli mimo ofiarności Wysokiego Sejmu stan budynków Zakładu Czernichowskiego tak wiele pozostawia do życzenia, to powodów należy szukać zarówno w braku fachowego dozoru technicznego, jak nie mniej w zbyt szczupłej kwocie, przeznaczonej na konserwacyę budynkow i ogrodzeń.

Dyrektor, choć niefachowiec, był zawsze tym dozorcą technicznym i mimo najlepszych chęci musiał popełniać błędy, które z szeregiem lat stworzyły smutny stan dzisiejszy. Z drugiej strony kwota przeznaczona na konserwacyę, nie stoi w żadnym stosunku do wartości budynków. Wartość tutejszych budynków według zdania znawców przenosi kwotę 800.000 koron. Gdyby na konserwacyę zachować tylko $^1/_2\,\%$, a należy zachować wyżej $1\,\%$, to roczna kwota wynosićby powinna przeszło 4.000 K, a od szeregu lat nie wynosi ani połowy tej kwoty, bo z pozycyi przeznaczonej na konserwacyę blisko 1200—1500 koron, idzie na inne niezbędne wydatki, nie mające innego pokrycia.

Skoro jednak od roku nadzór techniczny nad budynkami Zakładu spoczywa w rękach fachowego architekty i plan doprowadzenia tychże budynków do należytego porządku został przez niego wypracowany, wypada tylko wyrazić nadzieję, aby stan dzisiejszy jak najprędzej należał już do historyi.

Zbiory, muzea i laboratorya.

Laboratoryum chemii ogólnej i technologii.

W półroczu zimowem pracowali uczniowie kursu I i II. Pierwsi jako początkujący, ćwiczyli się jedynie w powtarzaniu reakcyj chemicznych, występujących przy tworzeniu się ważniejszych soli mineralnych. Uczniowie kursu II ćwiczyli się w analizie jakościowej ciał złożonych, występujących w roli lub w nawozach pomocniczych. W półroczu letniem pracowali tylko uczniowie kursu I, zajmując się badaniem ważniejszych kwasów i zasad, a pod koniec przeszli do analizy jakościowej ciał złożonych.

Do ważniejszych aparatów i przyrządów zakupionych w roku bieżącym zaliczyć należy: wannę olejną z żelaza, parownice miedziane, bateryę galwaniczną chromową, aparaty do chlorowania i bromowania na słońcu, aparat Kippa i pomniejsze aparaty szklane.

Z dotacyi laboratoryjnej prenumerowano Chemischer Centralblatt i Berichte der dertschen chemischen Gesellschaft.

Zbiory dla nauk przyrodniczych.

Z zeszłorocznej dotacyi nie zakupiono nic ważniejszego, z tegorocznej jeszcze nie zrobiono zamówienia. Z dotacyi na te zbiory prenumerowano: Botanische Zeitung, Biologisches Centralblatt, Zeitschrift für Pflanzenkrankheiten, Botanisches Centralblatt.

Muzeum rolnicze i pracownia rolnicza.

W pracowni rolniczej zajmowali się uczniowie kursu II w zimowych miesiącach poznawaniem najważniejszych skał, mechaniczną analizę ziemi, a oprócz tego odbywały się demonstracye z fizyki roli. Uczniowie kursu III zajmowali się nasienioznawstwem i bonitacyą pasz.

Dla muzeum zakupiono prócz znaczniejszej ilości słoi dla przechowywania nasion i uzupełnień w zbiorze nasion, kolekcye fotografii rozwoju korzeni u roślin motylkowych.

Dla pracowni rolniczej i chemii rolnej zakupiono przyrządy Benigsena do mechanicznej analizy ziemi, aparat do oznaczania zdolności utrzymania wody w ziemi, aparat do oznaczania kapilarności gruntu; przyrząd do oznaczania mączystości ziarna zbóż, wagę do dokładnego oznaczania ciężaru objętościowego i wiele drobniejszych przyrządów i narzędzi dla użytku uczniów przy ćwiczeniach.

Pole doświadczalne.

W r. 1899 skutkiem wylewu Wisły plony z $^{9}/_{10}$ pola zostały zniszczone. W roku bieżącym prócz poletek demostracyjnych dla uczniów prowadzi się doświadczenia z koniczyną czerwoną pochodzenia amerykańskiego i soją czarną Owsińskiego. Dla użytku na polu sprowadzono siewnik 5-ciorzędowy ręczny systemu Praenera.

Muzeum hodowli i mleczarstwa.

Do zbioru mleczarskiego z ważniejszych przyrządów zakupiono: sterylizator, lactoacydometer, lactoskop, naczynia do kultur bakteryologicznych itp. Do zbioru rybackiego zakupiono modele sieci, saków, więcierzy, sortownię itp. przyrządy, służące do połowu lub transportu ryb.

Do muzeum hodowlanego zamówienia jeszcze nie zrobiono.

Muzeum narzędzi rolniczych i budownictwa.

W roku bieżącym muzeum to wzbogaciło się przez zakupno siewnika 18-rzędowego Praenera z Rondnice, siewnika do sztucznych nawozów Melichara i sortownika centryfugalnego do zbóż Keisera.

Dla muzeum budownictwa zakupiono 5 sztuk typowych sklepienia, a mianowicie: kolebkowego, krzyżowego, klasztornego, czeskiego i kopulastego.

Biblioteka i czasopisma.

Skutkiem znacznego zmniejszenia dotacyi na dokupno dzieł i prenumeratę czasopism na r. 1899, przybytek w bibliotece za ten rok jest nader szczupły, tem więcej, że rozporządzenie Wydziału krajowego, obowiązujące od 1 stycznia r. 1900 a niedozwalające zakupna dzieł i prenumeraty czasopism z funduszów poszczególnych muzeów i laboratoryów odbiło się również niekorzystnie na przybytku w bibliotece, a zagrodziło drogę do biblioteki szkolnej wielu fachowym czasopismom, prenumerowanym z górą lat dwadzieścia. Jeżeli sprawozdanie wykazuje znaczniejszy przybytek w działach IV i XV, to pierwszy należy przypisać ofiarności uczniów, którzy na ręce bibliotekarza ks. kapelana Jelonka złożyli kwotę 60 koron, a drugi wspaniałomyślności krakowskiej Akademii Umiejętności, która podobnie jak i w latach poprzednich zasilała swemi wydawnictwami tutejszą bibliotekę i w roku bieżącym. Ogółem przybyło dzieł 96 w 122 tomach. Z czego przypada na pojedyńcze działy:

I	Teologia i filozofia	1	dzieło	1	tom
III	Języki, literatura i sztuka	5	dzieł	7	tomów
IV	Belestryka	34	„	48	„
V.	Historya powszechna i polska	6	„	10	„
VIII	Nauki przyrodnicze	1	„	1	„
IX	Gospodarstwo wiejskie	17	„	17	„
XIII	Ekonomia społ., statystyka i prawo	4	„	5	„
XIV	Podręczniki szkolne	4	„	4	„
XV	Wydawnictwa peryodyczne	22	„	26	„
XVII	Atlasy	2	„	3	części

Prócz wymienionych ofiarodawców prof. Dr. Birkenmajer ofiarował bibliotece pracę swoją p. t. Mikołaj Kopernik, część I, dzieło wydane nakładem Akademii Umiejętności. Wreszcie były czeń tutejszej szkoły p. Kuźnicki ofiarował bibliotece dzieła Słowackiego, Krasickiego i Niemcewicza. Łaskawym ofiarodawcom Dyrekcya składa serdeczne „Bóg zapłać“. Ogólna liczba dzieł biblioteki wynosi obecnie 2869.

Prace naukowe profesorów.

Prof. Dr. L. Birkenmajer: Mikołaj Kopernik, część I Kraków 1900. Nakładem Akademii Umiejętności.

Prof. K. Malsburg: „Die Rindviehzucht in Galizien, jako część dzieła zbiorowego pt. „Die Geschichte der oesterr. Land- u. Forstwirtschaft“ Tom II Wiedeń. Pertes 1899—1900.

Prof. J F. Sikorski: Uprawa łąk i pastwisk. Lwów 1900. Nakładem Towarzystwa wydawniczego.

Sprawozdanie rocznie lekarza zakładowego.

Podobnie jak i w latach ubiegłych znaczniejsza ilość przypadków słabości była tylko chwilową i drobną, a tylko jeden z wychowańców przeszedł groźne cierpienie żołądka i dwa przypadki osłabienia ogólnego zmusiły lekarza do przedstawienia Dyrekcyi wniosku o uwolnienienie chorych przed zakończeniem roku szkolnego. Z końcem jednak każdego roku szkolnego zauważyć się daje bardzo wyraźny upadek sił i energii u większości wychowanków szkoły, nietylko jako wynik usilniejszej pracy przed egzaminami, ale także jako następstwo hygienicznych braków samego zakładu, które działając powoli, ale stale na organizm w ciągu całej zimy, pociągają za sobą nieraz dalej idące zniszczenie, które bodaj czy przez czas wakacyjny daje się usunąć. Braki te znajdują się w obszerniejszym memoryale złożonym w grudniu 1899 r. na ręce Dyrekcyi, a przesłanym Wydziałowi krajowemu przy piśmie Dyrekcyi z dnia 20. XII 1899 r. do l. 1246.

Ogród warzywny, sad i szkółki.

W r. 1899 wylew Wisły zniszczył najkompletniej wszelkie warzywa, w r. b. ogród warzywny dotąd przyniósł 100 koron dochodu. Owoców i drzewek sprzedano dotąd za 155 koron i 81 groszy. Na skutek rozporządzenia Wydziału krajowego rozesłano do sadów szkół ludowych zrazów drzew owocowych wartości do 110 K. Dla zbiorów ogrodniczych sprawiono szafę i dokupiono 2 ule Dierżona.

Chmielarnia,

Stara chmielarnia jako wyczerpana została w marcu r. b. skasowaną. Nowozałożona na przestrzeni 1187 stóp kwadratowych dała w r. 1899—230 koron dochodu.

Plantacye wikliny.

Wobec zmniejszenia o połowę dotacyi na pielęgnacyę i uzupełnienie kultur wikliny od lat trzech, plantacye nie powiększyły się, a pielęgnacye nie mogły być należycie przeprowadzone. Dochód z dzierżawy wikliny wynosi 4.800 koron, z trawy wśród wiklin 250 koron.

Folwark.

W r. 1899 wcale dobrze zapowiadające się plony wylew Wisły zniszczył na przestrzeni 32 morgów. Z pól, położonych na Żakowcu, zebrano:

pszenicy	1399	Kg
żyta	5038	„
jęczmienia	780	„
owsa	13006	„
bobiku	500	„
buraków pastewnych	12100	„
koniczu	9800	„

Z powyższych ziemiopłodów nie podobna było ani pokryć potrzeb ordynaryi, ani przeżywić inwentarza. To też zarówno na potrzeby inwentarza jak i do siewu trzeba było wszystko niemal zakupywać.

Stan inwentarza żywego był następujący:

Bydło rogate:

Remanent z r. 1899/900 buhaj 1, krów 15, jałówek 6, cieląt 4 sztuk., Z dokupna buhaj 1, z wycielenia cieląt 11, z jałówek krów 3 z cieląt jałówek 2.
Sprzedano buhaja 1, krów 5, buhajka 1, cieląt 9.
Pozostaje na rok 1900:
Buhaj 1, krów 13, jałówek 4, cieląt 4.

Konie:

Remanent z r. 1899/900 7 sztuk, sprzedano 1, — pozostaje na r. 1900 6 sztuk.

Owce: Było 6 sztuk, z wykocenia 2 sztuki, sprzedano 1 sztukę, — pozostaje 6 sztuk.

Świnie:

Remanent z r. 1899/900: 1 knur i 9 sztuk; z wyprosienia 21 prosiąt; sprzedano 1 lochę i 18 prosiąt, zginęło 3 prosięta i 1 loszka — pozostaje 8 sztuk.

Czernichów, 5 sierpnia 1900.

p. o. Dyrektora:

F. Sikorski *w. r.*

L. W. 13182/901.

We Lwowie, dnia 8. marca 1901.

Aleg. 33

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o krajowych niższych szkołach rolniczych.

Wysoki Sejmie!

Załatwiając zeszłoroczne sprawozdanie Wydziału krajowego w tym przedmiocie, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu d. 2. kwietnia 1899 r. na wniosek komisyi gospodarstwa krajowego następujące uchwały:

„I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o kraj. niższych szkołach rolniczych i o szkole ogrodniczej w Tarnowie.

II. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu kredyt do wysokości 4650 złr. na uzupełniające budowy w szkole rolniczej w Suchodole".

Z wykonania uchwały pod II. zdaje Wydział krajowy sprawę w następującem poniżej szczegółowem sprawozdaniu o szkole suchodolskiej, poprzedza zaś je ogólnym przeglądem spraw dotyczących wszystkich zakładów pospołu.

Sprawozdanie o krajowej szkole ogrodniczej w Tarnowie przedkłada Wydział krajowy oddzielnie.

W pięciu kraj. niższych szkołach rolniczych (nie licząc szkoły w Dublanach objętej osobnem sprawozdaniem) pobierało naukę w r. szkolnym 1899/900 ogółem 177 uczniów, przyjmując stan z końcem roku szkolnego.

Stały wzrost frekwencyi w tych szkołach przedstawia następujące zestawienie za ubiegły okres pięcioletni.

Ilość uczniów z końcem roku szkolnego

	1895/6	1896/7	1897/8	1898/9	1899/900
Horodenka	36	32	41	38	42
Jagielnica	30	33	37	38	38
Kobiernice	32	33	28	31	38
Bereżnica	—	10	20	28	34
Suchodół	—	—	—	9	25
Ogółem	98	108	126	144	177

Na rok 1900/901 wpisano ogółem na wszystkie trzy lata nauki 202 uczniów, z tego 72 na pierwszy rok nauki. Na każdą szkołę przypada średnio po 40 uczniów,

to znaczy, że frekwencya dosięgła w bieżącym roku szkolnym liczby zakreślonej jako *maximum* w statutach organizacyjnych kraj. niższych szkół rolniczych.

Cały trzyletni okres nauki ukończyło w r. 1899/900 ogółem 47 uczniów (wobec 36 w r. 1898/9) z tych wróciło 2 na ojcowiznę, 1 udał się na kurs mleczarski, 1 wstąpił do seminaryum nauczycielskiego, 8 powołano do służby wojskowej, 34 przyjęło obowiązki oficyalistów prywatnych (25 w r. zeszłym), a Dyrekcye szkół w Bereźnicy, Horodence i Jagielnicy podnoszą w swych rocznych sprawozdaniach, że mogły tylko w części zadość uczynić licznym zgłoszeniom ze strony zarządów dóbr o uczniów kończących szkołę.

Nauka odbywała się we wszystkich zakładach prawidłowo, Wydział krajowy nie ustawał w usiłowaniach, ażeby ulepszenia w sposobie nauczania uzupełniać w kierunku zakreślonym w zeszłorocznem sprawozdaniu i utrwalić. W tym też celu wznowił Wydział krajowy w b. r. pożyteczne pod każdym względem konferencye nauczycieli szkół rolniczych dla przedyskutowania kwestyi zasadniczych, tyczących się organizacyi szkół, środków naukowych i metody nauczania.

W trzydniowej konferencyi, odbytej w ostatnich dniach lutego wzięli udział kierownicy wszystkich kraj. niższych szkół rolniczych i dyrektor szkół rolniczych w Dublanach Wyniki obrad uczyni Wydział krajowy przedmiotem sprawozdania za rok szkolny 1900/901.

Dla zaradzenia brakowi podręczników ogłosił Wydział krajowy w roku ubiegłym konkurs na napisanie książek podających wstępne wiadomości z nauk przyrodniczych, nauki rolnictwa i hodowli, przeznaczając za najlepszą pracę w każdym przedmiocie po 1000 K nagrody. Ponieważ z upływem konkursu w d. 30. listopada 1900 r. nadesłano zaledwie dwie prace, a nadto kilku nauczycieli niższych szkół rolniczych wniosło przedstawienie, że obowiązkowe zajęcia utrudniają im w wysokim stopniu wykończenie zaczętych prac konkursowych w powyższym terminie, przedłużył Wydział krajowy termin konkursu do końca kwietnia b. r.

Z otwarciem trzeciego roku nauki w szkole suchodolskiej wprowadził Wydział krajowy w tym zakładzie, w myśl postanowień statutu, naukę uprawy i wyprawy roślin włóknistych. Naukę zorganizowano na zasadach przyjętych ogólnie w krajowych niższych szkołach rolniczych. Udzielanie nauki uprawy roślin włóknistych poruczył Wydział krajowy p. Janowi Górskiemu, byłemu nauczycielowi wędrownemu uprawy lnu z ramienia c. k. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie. Pan Górski pozostawał od r. 1890 w służbie krajowej jako nieetatowy nauczyciel w szkole uprawy lnu w Gródku, przeniesiony następnie po zwinięciu szkoły w r. 1898 do świeżo wówczas założonej szkoły rolniczej w Suchodole, pełnił tu obowiązki instruktora. Obecnie powierzając p. Górskiemu naukę uprawy roślin włóknistych, zamianował go Wydział krajowy prowizorycznie trzecim nauczycielem pomocniczym na podstawie etatu nauczycieli szkoły suchodolskiej, uchwalonego przez Wysoki Sejm w dniu 3. lutego 1898 roku. Mimo dłuższej służby krajowej p. Górski nie mógłby być mianowanym stałym nauczycielem, gdyż przekroczył wiek wymagany od wstępujących do służby krajowej. Wydział krajowy mniema jednak, że Wysoki Sejm, w uznaniu długoletniej i skutecznej służby nauczycielskiej p. Górskiego, usunie tę przeszkodę, udzielając p. Górskiemu *veniam aetatis* i zezwoli na przyjęcie jego lat służby w szkole w Gródku jako wliczalne do emerytury. W tym celu przedstawiamy Wys. Sejmowi przy końcu sprawozdania odpowiedni wniosek do uchwały.

Naukę uprawy roślin włóknistych wprowadzi Wydział krajowy w b. r. także w szkole rolniczej w Bereźnicy, ponieważ ten rodzaj uprawy jest w okolicznych gospodarstwach włościańskich dość rozpowszechniony, a przy odpowiednim rozkładzie nauki teoretycznej i ćwiczeń praktycznych będzie mógł p. Górski w obu zakładach, w Suchodole i w Bereźnicy, naukę uprawy lnu udzielać.

W składzie personalu nauczycielskiego zaszły w ubiegłym roku następujące zmiany. Wydział krajowy zamianował zastępców nauczycieli fachowych pp. Józefa Fronia i Stanisława Dzierżbickiego rzeczywistymi nauczycielami fachowymi, pierwszego dla szkoły w Suchodole, drugiego dla Kobiernic, przenosząc następnie nauczyciela fachowego p. Ludwika Kaweckiego z Bereźnicy do Kobiernic, przydzielił Wydział krajowy p. Dzierżbickiego do Bereźnicy.

Z dniem 31. sierpnia 1900 r. zrezygnował p. Włodzimierz Markowski z posady nauczyciela fachowego w szkole rolniczej w Horodence i objął posadę nauczyciela głównego w c. k. seminaryum nauczycielskiem w Zaleszczykach. W krótkim stosunkowo przeciągu czasu powtarza się to już po raz trzeci, że nauczyciele fachowi kraj. szkół rolniczych rezygnują ze swych stanowisk, przyjmując lepiej płatne posady w seminaryach nauczycielskich, a zdarzać się to może i nadal w miarę tworzenia nowych seminaryów. Okoliczność ta godną jest uwagi z tego względu, że powstający stąd ubytek w składzie grona nauczycielskiego, coraz jest trudniej zastąpić dla braku ukwalifikowanych kandydatów. Wydział krajowy zwraca szczególniejszą uwagę na przygotowanie dobrych sił nauczycielskich i nie szczędzi zachęty i poparcia materyalnego z funduszów stypendyjnych dla kandydatów do zawodu nauczycielskiego. Liczba zgłaszających się jest jednak mała, a z tych niewielu zwraca się jeszcze pewna część po uzupełnieniu studyów fachowych do zawodów lepiej płatnych, niż stanowisko nauczyciela niższej szkoły rolniczej, i przedstawiających lepsze widoki na przyszłość. To też po ustąpieniu p. Markowskiego ze szkoły w Horodence, Wydział krajowy nie miał do dyspozycyi wyrobionej siły nauczycielskiej i mógł przydzielić tylko do pomocy kierownikowi szkoły swego stypendystę p. Jana Horbania, który po ukończeniu w r. 1899 wyższej szkoły rolniczej w Dublanach odbywał praktykę rolniczą w Osieku, w powiecie Bialskim. Pan Horbań oddał się z zamiłowaniem poruczonym obowiązkom i po kilkumiesięcznej praktyce zastępuje w zupełności drugiego nauczyciela fachowego.

Na życzenie c. k. Rady szkolnej krajowej zaprowadził Wydział krajowy w b. r. w szkole suchodolskiej jednoroczny kurs rolniczy dla nauczycieli szkół ludowych na podstawie nowego programu nauki, przystosowanego lepiej do potrzeb przyszłych kierowników uzupełniających kursów rolniczych w szkołach ludowych. Kurs otwarto w dniu 1. lutego b. r. Koszta z urządzeniem kursu połączone pokryte będą w połowie z funduszów krajowych, w połowie zaś z subwencyi rządowej.

Załączając jako alegat 1., 2., 3., 4. i 5. szczegółowe sprawozdania kierowników szkół, dodajemy w dalszym ciągu następujące uwagi o stanie i potrzebach każdego zakładu z osobna.

Alegaty 1—5

1. Szkoła w Bereźnicy.

Szkody zrządzone w budynkach szkolnych pojawieniem się grzyba, usunięto kosztem nadzwyczajnego kredytu uchwalonego w r. ubiegłym i stan budynków doprowadzono do zupełnego ładu. W gospodarstwie szkolnem, posiadającem piękną oborę rasy pół krwi Simenthal, widocznym jest stateczny postęp. Już w roku ubiegłym przedstawiliśmy, że gospodarstwo zaczęte w warunkach uciążliwych, na gruntach jałowych, dało 750 K dochodu. W b. r. wykazuje bilans gospodarstwa również 716 K nadwyżki w stanie czynnym, nie licząc dochodu z ogrodu w kwocie 212 K.

Kierownikowi szkoły p. Henrykowi Rozwadowskiemu udzielił Wydział krajowy zasiłku w kwocie 200 K na wyjazd do Wiednia celem wzięcia udziału w kursie dla praktycznych rolników, urządzonym w głównej szkole ziemiańskiej we Wiedniu w czasie od 19 do 24 lutego 1900 r.

W budżecie szkoły na r. 1901 nie preliminuje Wydział krajowy żadnych wydatków nadzwyczajnych. Nieznaczne zmiany w zwyczajnych wydatkach i dochodach budżetowych, poczynione na podstawie wynikłości z lat poprzednich, uzasadnione są w przedłożonym Wysokiemu Sejmowi preliminarzu budżetu.

2. Szkoła w Horodence.

O zmianie w składzie grona nauczycielskiego wspomnieliśmy poprzednio. Nauczyciel szkoły horodeńskiej p. Ludwik Zub, brał udział w kursie przerobów owocowych, urządzonym przez Spółkę owocarską w Nadwórnie, w czasie od 17. do 20. października 1900 r.

W budżecie szkoły na r. 1901 preliminuje Wydział krajowy nadzwyczajny wydatek w kwocie 1.200 K, na pokrycie dachu nad budynkiem zakładowym o po-

wierzchni 877 m². (W roku zeszłym, pokryto nowym dachem dom administracyjny i stajnię). Nadto upraszamy Wys. Sejm o przyznanie następujących jeszcze nadzwyczajnych kredytów wstawionych do preliminarza budżetu szkoły: 200 K na wstawienie nowych podłóg w kuchni, jadalni uczniów i w mieszkaniu nauczyciela elementarnego; 800 K na wykopanie studni na obejściu szkoły. Przez urządzenie studni na miejscu, zaoszczędzi się koszt uciążliwego, zwłaszcza w porze zimowej, dowożenia wody na potrzeby szkoły z odległości 6 kilometrów.

3. Szkoła w Jagielnicy.

O stanie i rozwoju szkoły, daje dokładny pogląd, staranne sprawozdanie roczne kierownika zakładu. Podnieść tu wypada, że wzorowo prowadzone gospodarstwo szkolne, dało w r. 1899/900 67 K 50 g dochodu z morga.

W budżecie szkoły na r. 1901 preliminuje Wydział krajowy podobnie, jak w roku zeszłym 200 K jako nadzwyczajne wynagrodzenie dla nauczyciela elementarnego za naukę pszczelnictwa i sadownictwa i nadzwyczajny wydatek w kwocie 200 K na poszycie dachu nad budynkiem administracyjnym.

4. Szkoła w Kobiernicach.

Frekwencya wzrosła w zeszłym roku szkolnym do liczby 38 uczniów, a na rok 1900/901 zapisało się do tej szkoły ogółem 42 uczniów. Wobec zwiększonej frekwencyi tem dotkliwiej odczuwa się wady zabudowań szkolnych. Zarządzając w lecie zeszłego roku odnowienie dachu gontowego nad głównym domem zakładowym, polecił Wydział krajowy zbadać przy tej sposobności ogólny stan zabudowań szkolnych. Badanie techniczne dało rezultat ujemny. Okazało się przedewszystkiem, że główny budynek zakładowy, nie objęty kontraktem dzierżawy, lecz odstąpiony bezinteresownie na cele szkoły, mui być poddanym gruntownej restauracyi. Konstrukcyę dachu i powałę znaleziono w stanie przegniłym, grożącym wprost zawaleniem się. Podłogi, odrzwia i inne części drzewne budynku zaatakowane są w wysokim stopniu pojawieniem się grzyba. W nielepszym stanie znaleziono budynek adaptowany w r. 1896 ze stajni na pomieszkania nauczycieli. Budynki folwarczne, szczególnie zaś stajnia na krowy i szopa, wymagają również rychłego uporządkowania. W sprawozdaniu technicznem podniesiono, że usunięcie wszystkich tych braków, konieczne w interesie porządku i hygieny, mogłoby nastąpić stopniowo, że jednak wymagać będzie, bądź co bądź, znacznych nakładów, większych niemal niż wartość samych budynków w obecnym ich stanie. Ułożenie nowej powały i zupełne odnowienie dachu musiały być bezwłocznie zarządzone i wykonane kosztem 6.000 koron, pokrytym w małej tylko części z kredytu nadzwyczajnego 200 K preliminowanego w r. 1900; resztę 5.800 K, wydaną zaliczkowo w roku poprzednim, wstawia Wydział krajowy do preliminarza budżetu szkoły na r. 1901. Dalsze inwestycye Wydział krajowy wstrzymuje na razie, kierując się zarówno względami na stan funduszów krajowych, jak i na bliski termin rozwiązania dzierżawy folwarku kobiernickiego, ustającej według kontraktu w r. 1904. Po przeprowadzeniu rokowań z właścicielem majątku przedłoży Wydział krajowy swe wnioski w najbliższem przyszłem sprawozdaniu.

5. Szkoła w Suchodole.

Rozwija się pomyślnie. W r. 1900 otwarto trzeci rok nauki, na który przeszło dziewięciu uczniów. Na I rok nauki przyjęto 15 uczniów nowych, razem liczy szkoła obecnie 39 uczniów.

Wykonując uchwałę Wys. Sejmu, przytoczoną na wstępie sprawozdania pod 2) przeprowadził Wydział krajowy potrzebne jeszcze uzupełnienia w zabudowaniach szkolnych. Ukończono mianowicie wewnętrzne urządzenie stajni, założono wzorową gnojarnię, postawiono mleczarnię i lodownię, odrenowano piwnice budynków i wszy-

stkie ścieki odprowadzono krytym betonowym kanałem. Kredyt uchwalony na te adaptacye wynosił 9.300 K, wydano zaś ogółem 9.345 K. Małe to przekroczenie wynikło wskutek potrzeby głębszego poprowadzenia kanału, niż to przewidziano w projekcie technicznym. W ubiegłym roku uzupełniono równ ież zbiory środków naukowych z pomocą przyznanej na ten cel subwencyi państwo wej w kwocie 2.000 koron. Gospodarstwo szkolne, zaczęte w trudnych warunkach wskutek zaniedbania wydzierżawionych gruntów, doprowadzono do równowagi. Czysty dochód wyniósł w r. 1899 kwotę 258 koron. Do preliminarza budżetu szkoły na r. 1901 wstawił Wydział krajowy w rubr. II. III. IV. i V. kwoty wyższe w porównaniu z budżetem 1900 r., a to stosownie do większych potrzeb wskutek otwarcia III. roku nauki i zaprowadzenia nauki uprawy roślin włóknistych.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowych niższych szkołach rolniczych.

II. Sejm udziela p. Janowi Górskiemu, prowizorycznemu nauczycielowi uprawy roślin włóknistych w szkole rolniczej w Suchodole, *veniam aetatis* i upoważnia Wydział krajowy do przyjęcia lat służby p. Górskiego, spędzonych w krajowej szkole uprawy lnu w Gródku, jako wliczalnych do emerytury.

Z Rady Wydziału krajowego król. Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
***St. Badeni** w. r.*

Sprawozdawca:
***Mieczysław Onyszkiewicz** w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Sprawozdanie

Dyrekcyi krajowej niższej szkoły rolniczej w Bereźnicy za rok szkolny 1899|900.

A. Ogólne wiadomości o szkole.

Rok bieżący zakończył czteroletni okres istnienia szkoły.

Celem szkoły jest kształcenie synów włościan na uzdolnionych praktycznych gospodarzy.

Szkoła kształci zarazem z pożytkiem pomocników do większych gospodarstw, a popyt za wychowankami jest tak znaczny, że nietylko wszyscy wychodzący i w tym roku znaleźli pomieszczenie ale na wiele zapytań potrzeba było odmownie odpowiedzieć.

Nauka trwa lat trzy. Rok szkolny rozpoczyna się 1. lipca a kończy się w drugiej połowie czerwca następnego roku. Przy końcu roku szkolnego zdaje uczeń egzamin z przerobionego materyału przed wyznaczoną komisyą. Wynik dobry rozstrzyga o przejściu na wyższy rok nauki, Rodzice lub opiekunowie bywają o wyniku pisemnie przez Dyrekcyę zawiadamiani. Po skończeniu trzeciego roku składa uczeń egzamin z całości nauk fachowych i otrzymuje świadectwo, w którem wyrażony jest ogólny postęp w naukach stopniami: celujący, bardzo dobry, dostateczny, niedostateczny, a zachowanie się stopniami: zupełnie odpowiednie, odpowiednie — a względnie zaledwie odpowiednie. Świadectwo to ma służyć jako dowód wiedzy wymaganej i wystarczającej dla małego gospodarstwa.

Skład grona nauczycielskiego.

1. Henryk Rogala Rozwadowski, kierownik zakładu i nauczyciel fachowy, uczył rolnictwa, botaniki, zarządu, chemii, ogrodownictwa i sadownictwa jakoteż wydawał dyspozycye folwarczne codziennie, razem 16 godzin tygodniowo prócz dyspozycyi. Oprócz tego prowadził administracyę gospodarstwa szkolnego, internatu, kuchni zakładowej, kancelaryi szkolnej a od 1. stycznia także i mleczarnię szkolną.

2. Nauczyciel fachowy, Ludwik Kawecki uczył fizyki na I. i II. roku, chemii na II. roku, zoologii, hodowli, mleczarstwa, rachunkowości, ustaw rolnych, rybołowstwa i pszczelnictwa a także rysunków, razem 18 godzin tygodniowo. Do 1. stycznia prowadził także mleczarnię szkolną.

3. Nauczyciel do nauk elementarnych, Karol Błaszkiewicz udzielał nauk elementarnych i kaligrafii 32 godzin tygodniowo i pomagał przy prowadzeniu kancelaryi szkolnej.

4. Obowiązki instruktora pełnił p. Karol Nowak, który dozorował uczniów przy wykonywaniu robót praktycznych.

5. Nauki religii udzielali po 3 godziny tygodniowo: Ks Zdzisław Łuczycki, katecheta ze Stryja, religii rz. kat., ks. Grzegorz Komorzański, proboszcz miejscowy religii greck. kat.

Nauki w szkole udzielane.

a) Nauka dzieliła się na naukę teoretyczną i na naukę praktyczną. Nauka teoretyczna obejmowała następujące przedmioty, z którymi bądź przez naukę bądź przez demonstracye i ćwiczenia obeznać uczniów było celem szkoły.

Przedmiot	Ilość godzin tygodniowo						Uwaga
	I Kurs		II Kurs		III Kurs		
	okres zimowy	okres letni	okres zimowy	okres letni	okres zimowy	okres letni	
Religia	1	1	1	1	1	1	
Język polski	4	3	3	2	3	2	
Język ruski	2	1	1	1	—	—	
Rachunki	4	3	3	3	3	3	
Geografia	3	1	1	1	2	1	
Historya	—	1	1	1	1	1	
Kaligrafia	2	2	1	1	—	—	
Rysunki	2	2	2	2	1	—	
Fizyka	2	2	2	1	—	—	
Chemia	2	2	2	1	—	—	
Botanika	2	1	2	2	—	—	
Zoologia	2	2	—	—	—	—	
Rolnictwo	—	—	4	3	4	3	
Hodowla	—	—	4	2	3	3	
Pszczelnictwo i hodowla ryb	—	—	—	—	—	2	
Mleczarstwo	—	—	—	—	1	1	
Rachunkowość	—	—	—	—	2	1	
Zarząd	—	—	—	—	2	2	
Uprawa łąk	—	—	—	—	—	1	
Ogrodownictwo	—	—	—	—	1	—	
Ustawy rolne	—	—	—	—	1	1	
Śpiew	1	1	1	1	1	1	
Dyspozycye folwar.	codzień wieczór						
Razem	27	22	28	22	26	23	

b) nauka praktyczna opierała się o gospodarstwo szkolne. Wykonanie robót, jakie gospodarstwo wymaga, powierzone było uczniom pod dozorem instruktora a pod kierownictwem kierownika zakładu, który też na miejscu miał sposobność pouczać i objaśniać, dlaczego w taki a nie w inny sposób robota była wykonywana i w jakiby inny jeszcze sposób wykonać się dała. W roku bieżącym w zimie uczyli się też uczniowie II. i III. roku nauki kołodziejstwa, a wykonane statki gospodarskie przez uczni a także niektóre narzędzia jak: walec, brona i t. p. udowodniły potrzebę i użyteczność tej nauki dla rolniczego zawodu na czas zimowy. Nauka zaś sama wymaga stosunkowo tak nieznacznych wydatków, że wprowadzenie jej do budżetu — zdaniem Dyrekcyi nie powinnoby przedstawiać żadnych trudności. Nauka ta o wiele skuteczniejszą byćby mogła, gdyby szkoła rozporządzała odpowiednim lokalem. Dyrekcya ma jednak nadzieję, że Wysoki Wydział krajowy mając dobro szkoły na oku i nie szczędząc w tym kierunku nakładu jeszcze w przyszłości przez wyznaczenie odpowiedniego funduszu i tę potrzebę szkoły zaspokoi.

Środki naukowe.

Głównym środkiem naukowym było gospodarstwo szkolne prowadzone na obszarze 30 morgowym własnym i obszarze 33 morgowym donajętym częścią na pastwisko, częścią dla zbioru siana. Dalej pole okazowe, mające 1 morg przestrzeni, na którem prócz różnych odmian zbóż i roślin dla gospodarstwa z innych względów znaczenie mających uprawia się potrzebne warzywa a dalej prowadzi szkółkę owocową. Dla uzupełnienia urządzenia mleczarni zakupiła Dyrekcya maślnicę holsztyńską 50 l. pojemności i wygniatacz talerzowy rotacyjny ręczny, dalej nowy zamykany skopiec Fleischmana, dwa nowe naczynia do transportu mleka 8 l. pojemności i jeden zbiornik na mleko 40 litrowy. Do zupełnego urządzenia mleczarni brakuje dyrekcyi jeszcze kotła dla podgrzewania mleka, który może w miarę funduszów w roku następnym będzie można sprawić i ustawić. Prócz tego zakupiono: teluryum, termometr maksymalny i minimalny, Psychrometr Augusta i Hygrometr.

Z ważniejszych książek zakupiono: analizę siana z rycinami, wydaną przez ministeryum rolnictwa w Berlinie — Fizykę doświadczalną Weinholch — Weterynaryę Rhaua — Atlas do anatomii zwierząt Lieseringa. Prenumorowano Encyklopedyę rolniczą warszawską w dalszym ciągu; Gazetę rolniczą berlińską — gazetę rolniczą warszawską — tygodnik rolniczy i Rolnik; z pism codziennych Gazetę lwowską — z tygodników ludowych „Niedzielę".

„Rolnika" dostarczał szkole kierownik Rozwadowski, a gazetę rolniczą i tygodnik nadsyłały redakcye tych pism bezinteresownie. Za tę ofiarność dla szkoły składa Dyrekcya na tem miejscu Redakcyom jak najgoręttrsze podziękowanie.

Frekwencya uczniów.

W roku szkolnym 1899/900 było uczni 34 na wszystkich trzech latach nauki. Na rok I-szy przyjęto 16-tu, uwolniono w ciągu roku z powodu braku postępów w nauce jednego — z powodu choroby jednego, pozostało 14-tu — z tych ukończyło z dobrym postępem naukę tego roku 12-tu, ze złym dwóch. Na roku IIgim było 8miu uczni, którzy wszyscy ukończyli naukę z dobrym postępem i przeszli na kurs wyższy. Na roku IIIcim było uczni 12-tu — wszyscy zdali egzamin końcowy, 10ciu zostało zaraz umieszczonych w gospodarstwie, jeden stara się o stypendyum mleczarskie w celu dalszego kształcenia się, a jeden idzie do wojska. Ze względu na miejsce urodzenia i zamieszkania, było z tych 34 uczni: z powiatu Jarosławskiego 6, Kamioneckiego 5, Stryjskiego 4, Samborskiego 3, Żółkiewskiego 2, Przemyślańskiego 2, Rohatyńskiego 2, Żydaczowskiego 2, Rawskiego 1, Brzeżańskiego 1, Rudeckiego 1, Sokalskiego 1, Kałuskiego 1, z Lwowskiego 1, z Bolechowskiego 1, z Brzozowskiego 1, Wiek uczni wahał się między 15—21 lat. Wedle stanu rodziców było synów włościan 24, przeważnie bardzo ubogich, synów rzemieślników i wyrobników wiejskich 6, sy-

nów prywatnych oficyalistów, właścicieli realności i urzędników 3. Z uczniów, którzy naukę w roku poprzednim ukończyli — wróciło dwóch na gospodarstwo ojca; 4 pozostawało przez ten rok w większych gospodarstwach, jeden był na kursie rybackim w Zatorze i bardzo dobre robił postępy. Ze świeżo ukończonych uczniów, jak już wyżej wspomniała Dyrekcya, 10 umieściła po różnych większych gospodarstwach, jeden stara się o stypendyum mleczarskie, a jeden ma iść do wojska.

Sprawy internatu.

Uczniowie spali w czterech salach na pierwszem piętrze gmachu szkolnego i mieli do dyspozycyi 3 sale naukowe. Pościel składa się z siennika — poduszki z sieczki — dwóch koców (letniego i zimowego) czterech prześcieradeł, dwóch ręczników i dwóch poszewek. Ubrań otrzymali uczniowie w ciągu roku: jedno sukienne, szaraczkowe z czerwonemi wyłogami (właściwy mundur) dwa ubrania drelichowe — dwa ubrania trykotowe, jedną bundę — jedną kurtkę ciepłą, 1 spodnie grube sukienne — kożuch, 1 parę rękawiczek, dwa kapelusze (słomkowy i filcowy) jedną czapkę zimową. Prócz tego w miarę potrzeby dostarczała im szkoła mydła do mycia, czernidła do butów, papieru jakoteż innych potrzebnych do pisania i rysowania przyborów. Żywienie uczniów odbywało się we własnym zarządzie.

Do śniadania i wieczerzy otrzymywali uczniowie mleko odtłuszczone, tylko w niedzielę mleko pełne. Na okrasę do chleba otrzymywali kolejno: smalec, masło, powidła lub twaróg własnego wyrobu. Mąkę i kaszę zakupywano wprost w młynie w większych ilościach. W ciągu roku wydano 13.367 racyi dziennych, a koszt jednej racyi dziennej wedle zapisków szkolnych wynosi 52 groszy. Stąd roczny koszt żywienia osoby bez opału i światła ale wraz z kosztem utrzymania potrzebnej służby do gotowania i prania bielizny uczniów wynosił 189 kor. 80 groszy. Stan zdrowotności w tym roku był bardzo dobry i żadnej poważniejszej słabości nie ma szkoła do zanotowania prócz jednego ostrzejszego zapalenia oczu, które rozwinąwszy się na tle skrofulicznem, tak się przewlekało, że Dyrekcya widziała się zmuszoną dotyczącego ucznia Igo roku ze szkoły uwolnić.

Budynki szkolne.

Budynki starała się Dyrekcya utrzymać w dobrym stanie i w możliwej czystości — pociąga to jednak za sobą ze względu na wielkość budynków o wiele znaczniejsze koszta, aniżeli uchwalony na ten cel kredyt budżetowy i dlatego byłoby wskazanem w przyszłości kwotę tę powiększyć, jak to już Dyrekcya przy przedkładaniu rocznych prelimiarzy miała sposobność wykazać. — Zmianę podłóg zniszczonych przez grzyb przeprowadzono we wszystkich ubikacyach w ten sposób, że częścią zastąpiono podłogi dawne dębowemi podłogami — częścią zaś z miękkiego drzewa urządzając jednak silną wentylacyę pod podłogą, częścią zaś w gmachu szkolnym zastąpiono podłogę betonem cementowym, a w dwóch salach betonem ksylolitowym. Pozostają jeszcze do wystawienia piece, które przez układanie nowych podłóg w części lub zupełnie uledz musiały zniszczeniu. Również postawiła Dyrekcya lodownię powierzchowną o podwójnych ścianach wypełnionych trocinami i doświadczenie już w tym roku zrobione wykazało, że budynek w zupełności celowi odpowiada, bo i wygodne pomieszczenie zapewnia na wiktuały i nabiał i lód dobrze się trzyma, tak, że potrzeba tylko na zimę następną zmniejszyć drzwi, bo te są cokolwiek za szerokie a wtedy jeszcze mniej strat w lodzie będzie. Gorzej się jednak przedstawiają stosunki co do budynków gospodarskich, bo stajnia jest bardzo niewystarczająca na większy inwentarz, któryby szkoła trzymać powinna. Również dotkliwym jest brak szopy na narzędzia i wozy, które stojąc dotąd na dworze, bardzo się niszczą a inne narzędzia ustawicznie przerzucane ze schowku do schowku także znacznie prędzej zniszczeniu uledz muszą. Dalej, jak już wyżej wspomniała Dyrekcya, brak jest zupełny jakiejś większej ubikacyi na pracownię gospodarczą na czas, kiedy uczniów na powietrzu zająć nie można. Postawienie odpowiedniego budynku okazuje się koniecznością dla najbliższej przyszłości.

Gospodarstwo szkolne.

Prowadzone jest wedle następującego płodozmianu. 1. Ugor w połowie obsiany. 2. Ozimina. 3. Okopowizna ($1^1/_2$ morga kartofli, 1 morg buraków pastewnych i brukwi, $^1/_2$ morga końskiego zębu). 4. owies z koniczem i trawami. 5. Konicz, trawy. 6. Konicz i trawy, jeden pokos. 7. Ozimina, żyto 8. Motylkowe, (wyka). 9. Owies. Gospodarstwo wykazuje stale pewny postęp w plonach ku lepszemu. Doświadczenia rozliczne w różnych kierunkach przeprowadzone, wykazały, że tamtejsza gleba potrzebuje prócz pokarmów jak najwięcej próchnicy. W kierunku polepszenia fizykalnych własności ziemi musi w przyszłości przez szereg lat jeszcze gospodarstwo szkolne pracować, jeżeli ma dojść do dobrych rezultatów. Bo choć ziemia szkolna ma glebę zupełnie piaszczystą, gdyż zawartość piasku przenosi 80%, to mimo tego piasek ten jest tak miałkim, że nie przynosi z sobą własności, piaskowi właściwych, ale ściąga się bardzo prędko i tak ściśle jak ciężka glina. Skutkiem tego brak ziemi przewiewności i zatrzymanie nadmiaru wilgoci, co przy braku potrzebnych pokarmów — bo tych piasek nie zawiera, wytwarza glebę w wysokim stopniu nieurodzajną. Bardzo pomyślnie rozwija się chów bydła półkrwi Siementhal i daje co do opłacalności również pomyślne rezultaty. Krowy są żywione w zimie przeważnie sianem i okopowizną z małym dodatkiem (1 kg. na sztukę) makuchu i 2 kg. grysu; w lecie pasie się na wynajętem w tym celu pastwisku nad rzeczką Bereźnicą. W b. r. przeprowadził weterynarz krajowy, p. Sochaniewicz szczepienie bydła tuberkuliną. Na podstawie szczepienia uznano 2 sztuki za chore, 2 za podejrzane. Sztuki uznane za chore oddano na rzeź i przekonano się, że nie były tuberkuliczne. Rezultat próby był ujemny, a dobrze o zdrowotności utrzymywanych sztuk świadczący. Odchowano też dwa byczki i dwie cieliczki i jednego byczka rocznego sprzedano na buhajka przy sposobności przeglądowej wystawy w Stryju do Załuża za kwotę 300 koron. Na miejsce oddanego na rzeź buhaja wystarała się Dyrekcya od Towarzystwa gospodarczego o nowego buhajka półkrwi Siementhal. Gdy jednak krowy szkolne przedstawiają bardzo dobry materyał rozpłodowy i potrzebują buhaja pełnej krwi, stara się Dyrekcya, by w przyszłości uzyskać takiego buhaja, któryby nietylko jako buhaj dla bydła włościańskiego, ale także do pokrywania szkolnych krów z korzyścią mógł być użytym. Mleko było zużywane dla szkoły a dopiero ze zbywającego wyrabiano ser kwaśny dla spiżarni zakładowej — ze śmietanki zaś wyrabiano masło. Chów świń w dalszym ciągu dosyć pomyślnie się rozwija a tylko brak miejsca uniemożliwia rozszerzenie tej gałęzi chowu. Poniżej podany wykaz wskazuje na szczegóły w inwentarzu martwym; przybył zrobiony przez uczni walec drewniany konny i drugi ręczny — znacznik drewniany i nadto potrzebne narzędzia ręczne.

Zakres działania w kierunku przeprowadzenia doświadczeń rozszerzył się w tym roku jeszcze o tyle, że kierownik przyjął na się obowiązek prowadzenia powiatowej fermy doświadczalnej prowadzonej dla wypośrodkowania sposobów najtańszego i najracyonalniejszego zakulturowania pastwisk pokrytych kupinami, których setki morgów rozciąga się między Stankowem-Bereźnicą, Piłą a Faliszem, i które stanowią pastwiska gminne, niedające jednak właściwie żadnej paszy. Wyników jeszcze w tem sprawozdaniu podać trudno, bo bardzo późno w ogóle rozpoczęto te doświadczenia, ale przynajmniej powierzchnia została w tym roku o tyle uporządkowaną, że przeprowadzanie potem doświadczeń będzie o wiele ułatwionem.

Kronika szkoły.

W roku bieżącym była szkoła hospitowana przez Członka Wydziału krajowego J. W. P. Mieczysława Onyszkiewicza. Dr. Ignacy Szyszyłowicz radca Wydziału krajowego, był obecnym na egzaminie szkoły.

Na tem miejscu wspomina Dyrekcya z wdzięcznością, że J. W. hr. Dzieduszycki, marszałek powiatu, nietylko raczył przysłuchiwać się egzaminowi, ale gorącą przemową i podarkami rozdzielonymi pomiędzy najlepszych uczniów starał się zachęcić tę młodzież do tem energiczniejszej pracy w obranym zawodzie.

Wykaz stanu majątkowego folwarku przy szkole w Bereźnicy za rok 1899/1900.

Porównanie inwentarzy gospodarczych.

1. Inwentarz żywy.

a) Konie.

stan d. 1/7 1899.	kor.	stan d. 1/7 1900.	kor.
1. Szpak m. 14½, l. 6 wartości	220·00	1. Szpak m. 14½ l. 7 wartości	100·00
2. Klacz gniada m. 16 „	332·00	2. Wałach m. 15½ l. 5 „	250·00
Razem	552·00	Razem	350 00

b) Krowy:

1. 7 krów wedle ceny inwent.	1830·00	9 krów wedle ceny inwent.	2627·00
2. 4 sztuki jałownika	701·00	4 szt. jałow. w. 795 po 50 gr.	397 00
Razem	253·00	Razem	3024·00

c) Świnie.

1. Trzy stare po 180 kg. .	540 kg.	1. 5 loch, 2 knury, 2 loszki razem ż. w. 1050 à 70 gr.	735·00
2. Cztery młode po 29 kg. à	70 gr	2. 4 prosięta à 18 k. . .	72·00
Razem	459·20	Razem	807·00

d) Owce:

1. Sześć starych po 12 k. . .	72·00	1. Jedenaście starych po 12 k.	132·00
2. Pięć młodych „ 8 „ . .	40·00	2. Siedm młodych po 8 k. .	56.00
Razem	112·00	Razem	188·00

e) Woły:

1 Para wołów wartości inwent.	510·00

2. Inwentarz martwy.

d. 1/7 1899.		d. 1/7 1900.	
Stan inwentarza martwego .	4594·02	Stan inwentarza martwego .	4590·00

Zestawienie obrotu ważniejszych produktów rolnych i pasz w r. 1899/1900.

Gatunek ziemiopłodu	Zbiór			Stan 1/7 1890	dokupiono	ogółem było	Rozchód			Stan 1/7 1900
	ziarno	słoma siano	kłęby				sprzedano	zużyto	wysiano	
	Kilogramy									
żyto celne	4591	—	—	113	60	4764	4100	—	664	—
„ poślad	624	—	—	170	—	794	650	112	—	32
pszenica celna	651	—	—	2	—	653	525	—	128	—
„ poślad	40	—	—	—	—	40	—	40	—	—
owies	8989	—	—	1771	2000	1276	3	9927	1142	1688
groch	107	—	—	86	820	213	—	205	—	8
bobik	—	—	—	20	818	838	—	838	—	—
wyka	—	—	—	—	125	125	—	—	125	—
łubin	—	—	—	14	500	514	—	—	210	304
konicz pasza	—	36400	—	3509	—	39909	6900	25777	—	7232
siano łączne	—	9382	—	5484	—	14866	—	14866	—	—
potraw	—	3390	—	—	—	3390	—	3390	—	—
słoma ściółka	—	23125	—	984	3800	27909	—	26294	—	1615
„ okłoty	—	3100	—	975	35 95	7670	—	7470	—	200
ziemniaki	—	—	23655	1089	2318	27062	8193	14260	4409	200
marchew	—	—	2000	—	2600	4600	—	4600	—	—
brukiew	—	—	7500	—	1900	9400	—	9400	—	—
kukurudzianka	—	—	—	137	625	762	5	753	—	4
otręby żyt. i pszenne	—	—	—	138	5120	5258	—	5046	—	212
makuch	—	—	—	16	1800	1816	—	1801	—	15
ospa jęczmienna	150	—	—	—	540	690	100	590	—	—
sól	—	—	—	4	300	304	—	286	—	18
buraki	—	—	9000	—	—	9000	—	9000	—	—
torf	—	—	—	4000	8070	12070	—	7070	—	5000

Rachunek obrotów bieżących za czas od 1/7 1899 do 1/7 1900.

I. Konto produkcyi zwierzęcej.

a) Konie robocze.

Pasza spożyta.

1) siano 32·77 ct. m. po 3·— k.	98·31
2) słoma 26·45 „ „ „ 2·— „	52·90
3) koniczyna 27·69 ct. m. po 3·20 k.	88·61
4) owies 28·21 ct. m. po 10·50 k.	296·20
5) potraw 6·43 ct. m. po 3·20 k.	20·58
6) marchew 7·10 ct. m. po 1.— k.	7·10
7) sól 0·22 ct. m. po 12 k.	2·64
8) torf 20·— ct. m. po 3·24 k.	64·80
Razem	631·14

Dochód.		Rozchód.	
praca w gospodarstwie	631·14	zapłata za paszę i ściółkę	631·14
za dostawę opału, lodu dla szkoły	44·—	apteka	35·60
„ sprzedaną skórę	6·—	robota kowalska	36·—
Razem	681·14	Razem	702·74

b) Krowy.

Pasza spożyta.

1) koniczyny 91·89 po 3·20	294·05
2) potrawu 13·50 po 3·20	43·20
3) słomy 102·80 po 2·—	205·60
4) buraków 89·10 po 1·—	89·10
5) marchew 21·10 po 1·—	21·10
6) brukwi 94·— po 1·—	94·—
7) ziemniaków 21·50 po 2·—	43·—
8) makuchu 15·62 po 14·—	218·68
9) otrąb 37·42 po 7·50	280·65
10) siana 25·— po 3·—	75·—
11) soli 1·90 po 12·—	17·80
12) torfu 40·— po 3·24	129·60
Razem	1511·78

c) Cielęta.

1) koniczyny 16·29 po 3·20	154·87
2) potrawu 4·55 po 3·20	14·56
3) słomy 19·58 po 2·—	39·16
4) bobu 6·— po 11·70	70·20
5) owsa 14·75 po 10·50	154·87
6) soli 0·175 po 12·—	2·—
7) grochu 0·69 po 12·—	8·28
8) hreczki 0·54 po 14·—	7·56
9) otrąb 0·66 po 7·50	4·95
10) makuchu 0·76 po 14·—	10·64
11) mleka i odpadki z mleczarki	78·10
Razem	442·45

d) Buhaje.

1) koniczyny 14·01 po 3·2	44·83
2) potraw 3·95 po 3·2	12·64
3) siano 14·77 po 3·—	44·31
4) słoma 9·02 po 2·—	18·04
5) owies 11·83 po 10·50	124·21
6) sól 0·19 po 12·—	2·28
Razem	246·31

Zestawienie stanu obory.

Dochody.		Rozchody.	
1) za 9014 l. mleka po 12 gr.	1081·68	1) za paszę dla krów i jałownika	1511·78
2) „ 7174·25 l. „ „ 10 „	717·42	2) „ „ „ cieląt . . .	442·45
3) „ 19 skoków buhaja po 1 k.	19·—	3) „ „ „ buhai . . .	246·31
4) „ 2 cielęta sprzedane . .	64·—	4) „ leczenie chorych krów .	14·66
5) „ byczka	30·—	5) „ najęcie pastucha . .	91·06
6) „ jałówkę zabitą dla sekcyi .	260·—	6) „ „ pastwiska . .	242·25
7) „ sprzedanego buhajka Bojka	300·—	Razem	2548·51
8) „ nawóz oddany prodk. roślin	360·—		
Razem	2832·10		

e) Świnie.

Pasza spożyta.

1) mąka kukurudziana	8·22	ct. m.	po 16 k.	. .	131·52
2) słoma	26·50	„ „	„ 2·— k.	.	53·—
3) żyto poślad	0·94	„ „	„ 9·— „	.	8·46
4) groch	1·36	„ „	„ 14·— „	.	19·04
5) ospa jęczmienna	2·99	„ „	„ 13·— „	.	38·87
6) bób	2·38	„ „	„ 11·70 „	.	27·85
7) makuch	0·41	„ „	„ 14·— „	.	5·74
8) otręby	10·33	„ „	„ 7·50 „	.	77·47
9) ziemniaki	48·90	„ „	„ 2·— „	.	97·80
10) mleko i odpadki z mleczarni			. . .	.	133·86
				Razem	593·61

Dochody.		Rozchody.	
1) za 26 skoków knura à 2 k. .	52·—	1) za karmę	593·61
2) „ wieprza sprzedan. w Stryju	190·—	2) „ loszkę z Jagielnicy . .	25·79
3) „ 46 prosiąt	586·68	3) wydatki przy sprzedaży świń	15·22
4) „ zwrot przy przywiez. knura .	3·52	Razem	634·62
Razem	832·20		

f) Owce.

1) siano 16·05 po 3·— koron . .	48·15
2) koniczyna 8·09 po 3·20 . . .	25·89
3) słoma 12·95 po 2·— . . .	24·90
4) otręby 0·85 po 7·50 . . .	4·37
5) sól 0·155 po 6·—	0·93
6) marchew 2·14 po 1·— . . .	2·14
7) buraki 0·90 po 1·— . . .	0·90
8) owies 0·15 po 10·50 . . .	1·57
9) torf 5·— po 3·24	16·20
Razem	125·05

Dochody.		Rozchody.	
za skórkę z jagnięcia . . .	2·—	za karmę	125·05

g) Woły.

Pasza spożyta.

1)	koniczyna 45·15 po 3·20	144·48
2)	potraw 5·47 po 3·20	17·40
3)	słoma 20·50 po 2·00	41·18
4)	otręby 1·20 po 7·50	9·00
5)	owies 10·92 po 10·50	115·12
6)	sól 0·22 po 6·00	1·32
7)	ziemniaki 72·20 po 2·00	144·40
8)	ospa jęczmienna 2·91 po 13·00	37·83
9)	makuch 1·22 po 14·00	17·08
10)	siano 38·07 po 3.00	114·21
	Razem	642·02

Dochody.		Rozchody.	
1) Za sprzedane 4 woły	1024·00	1) Za zakupno pary wołów	365·00
2) Za nawóz dla gospodarstwa	80·00	2) „ „ „ „	361·00
3) Za pracę oddaną gospodarst.	261·82	3) „ „ „ „	507·80
Razem	1365·82	4) „ karmę gospodarstwu	642·02
		Razem	1875·82

h) Mleczarnia.

Dochody.		Rozchody.	
1) Ze sprzedaży produktów mlecz. zamiejsc.	572·45	1) Za 9014 l. mleka po 12 gr.	1081·68
2) Ze sprzedaży produktów mlecz. funkc. szk.	485·53	2) „ 8772 „ „ „ 10 „	877·22
3) Ze sprzedaży produktów mlecz. kuchni zakł.	528·96	3) „ przybory do pakowania masła	46·79
4) Ze sprzedaży odpadków mlecz. i mleka jał.	78·10	Razem	2005·69
5) Ze sprzedaży odpadków mlecz. świniom	133·86		
Razem	1798·90		

B. Rachunek produkcyi roślinnej.

Dochody.		Rozchody.	
1) Za sprzedaną pszenicę 5·25 ctn.	94·00	1) Robocizna, najem ludzi, kośba	248·56
2) „ sprzedane żyto celne 41·00	464·60	2) Za 73·95 ctn. słomy	161·36
3) „ „ „ poślad. 6·50 po 9·5	58·50	3) „ najęcie pól, pastwisk, łąk	974·50
4) „ „ ziemniaki 81·93	165·84	4) „ 18 ctn. makuchu po 14 k.	251·60
5) „ 1 ctn. ospy	11·60	5) „ 13 kg. siemienia lnianego	2·76
6) „ 8 kg. fasoli	1·28	6) „ 8·18 ctn. bobiku	95·50
7) „ 69 ctn. koniczyny	235·00	7) „ 51·20 „ otrąb pszen. i żytnich	345·52
8) „ 5 kg. kukurudzianki	0·70	8) Za 6·25 ctn. kukurudzianki	87·20
9) „ artykuły gosp. od p. Kaw.	6·14	9) „ 50 kg. jęczmienia	6·00
10) „ 75 kg. superfosfatu	8·00	10) „ 12·5 kg. wyki zimowej	16·00
11) „ 3 kg. owsa	0·60	11) „ nasiona traw i konicz.	111·13
12) „ łopaty dreniarskie	4·28	12) „ 75 kg. końskiego zębu	25·21
13) „ $1^1/_2$ fury chrustu	3·00	13) „ koniczynę szwedzką	3·00
14) „ żywienie koni administr.	416·10	14) „ 12·5 kg. buraków past.	20·10
15) „ „ krów	1511·78	15) „ nawozy sztuczne superf.	184·80
16) „ „ cieląt	364·35	16) „ „ „ mąka kostna	121·70
17) „ „ buhai	246·31	17) Za obornik	48·00
18) „ „ świń	459·57		

19) za żywienie wołów	642·02
20) „ pastwisko dla krów	242·25
21) „ myto na rogatce o koni administr.	20·00
22) Za robotę kowalską od koni administr	60·00
23) Za robotę rymarską od koni administr.	20·00
24) Za robotę stelmacharską od wózka administ.	10·00
25) Za robotę kowalską koni roboczych	36·00
26) Za żywienie owiec	125·05
Razem	5297·15

18) za 28·18 ctn. ziemniaków	97·37
19) „ 300 kg. soli bydlęcej	36·00
20) „ 20 kg. grochu	8·93
21) „ 539 ospy jęczmiennej	70·40
22) „ 20 ctn. owsa	210·00
23) „ pszenicę zatrutą na myszy	8·00
24) „ haszcz do reperow. rowów	12·00
25) „ flance brukwi	9·00
26) „ poprawę narzędzi.	169·18
27) „ wykopanie rowu granicz.	1368
28) „ robotę rymarską	37·25
29) „ „ kowalską	136·00
30) „ „ stelmacharską	21·90
31) „ marchew, brukiew do ogrodu	36·00
32) Za ubezpiecz. ziemiopłodów	85·00
33) „ naprawę budynków	6·04
34) „ dwie fury piasku z dowiez.	3·80
35) „ fracht żyta i wyki	2·80
36) „ 5 ctn. łubinu po 11 kor.	55·00
37) „ myto rogatkowe	35·76
38) „ szczepienie tuberkuliną	22·00
39) „ wydatek przy sprzedaży kapusty	0·80
40) Za 80·70 ctn. torfu po 3·24	250·90
41) „ nawóz od krów i wołów	440·00
42) „ pracę wołów w gospod.	261·82
43) „ „ uczniów	360·00
Razem	5092·57

Zestawienie.

	Dochody		Rozchody	
	kor.	gr.	kor.	gr.
1. Stan inwentarza żywego: *a*) konie robocze .	350	—	552	—
b) krowy . . .	3024	1	2531	—
c) świnie . . .	807	—	459	20
d) owce . . .	188	—	112	—
e) woły . . .	510	—	—	—
2. Stan inwentarza martwego	4590	—	4594	02
3. Zapasy w produktach i płodach rolnych . .	688	48	927	60
A) Rachunek produkcyi zwierzęcej: *a*) konie robocze	681	14	702	71
b) krowy .	2832	10	2548	51
c) świnie .	832	20	634	62
d) owce . .	2	—	125	05
e) woły . .	1365	82	1875	82
f) mleczarnia .	1798	90	2005	69
B) Rachunek produkcyi roślinnej i dokupno pasz	5207	15	5092	57
Razem .	22876	80	22160	79
Nadwyżka w dochodach .	716	01		

Czyli z 1 morga dochodu 23 kor. 87 gr.

Bereźnica 11. października 1900.

Henryk Rozwadowski w. r.

Sprawozdanie

Dyrekcyi krajowej niższej szkoły rolniczej w Horodence za rok szkolny 1899|1900.

I. Ogólne wiadomości o szkole.

Krajowa niższa szkoła rolnicza w Horodence założona w roku 1885 staraniem Wydziału krajowego, wsparta ofiarnością JWnego barona Jakóba Romaszkana, ma na celu w myśl rozporządzenia Wydziału krajowego z dnia 30. września 1890 r. L. 39408, przedewszystkiem kształcenie pomocników t. j. niższych organów wykonawczych dla gospodarstw większych.

Cel ten dla szkoły horodeńskiej wytknięto na podstawie warunków, w jakich ona się znajduje. Szkoła ta bowiem prócz obejścia szkolnego i ogrodu 4 morgowego nie posiada zresztą własnego gospodarstwa, lecz oparta jest o wzorowo prowadzone gospodarstwo JWnego bar. Romaszkana, obejmujące 3661 morgów obszaru (gruntów ornych, łąk, pastwisk i stawów), chów koni (stadninowy), chów bydła rogatego (obora zarodowa półkrwi Bern Simenthal), gorzelnię gospodarczą, młyn amerykański warstat mechaniczny, kołodziejski, stelmacharski, fabrykę cykoryi, udoskonalone maszyny i narzędzia rolnicze najnowszej konstrukcyi. Uczniowie szkoły horodeńskiej korzystać mogą ze wszystkich działów tegoż gospodarstwa i drogą praktyki przyswajać sobie tyle pożądane szczegóły dla gospodarza praktycznego.

Szkoła nie posiada własnego gospodarstwa prócz 4 morgowego ogrodu i nie jest w stanie utrzymać nawet 4 krów i kilku sztuk trzody chlewnej, coby dało możność gruntownej praktycznej nauki o wychowie, żywieniu i pielęgnowaniu zwierząt gospodarskich. To też praktyczna nauka chowu zwierząt domowych cierpi na tem niemało, bo w gospodarstwie, o które szkoła jest opartą, mogą uczniowie tylko jako służbowi w stajniach kolejno czynnościom tam przedsiębranym się przypatrywać i w ten sposób tylko niektóre praktyczne szczegóły kolejno sobie przyswajać.

W obec tego zachodzi konieczna potrzeba nabycia choćby kilku morgów gruntu i zaprowadzenia małego własnego gospodarstwa, w któremby uczniowie z 1 i 2 roku bez ujmy dla gospodarstwa, o które szkoła jest opartą, również bez zmiany dotychczasowego kierunku szkoły, swobodnie i pod ścisłym nadzorem wdrażani byli do wyuczenia się należytego wykonywania robót polnych i stajennych — tem więcej, że do szkoły tut. przybywa część uczniów, którzy z gospodarstwem rolnem zupełnie nie są obznajomieni. Zaprowadzenie małego własnego gospodarstwa przy tut. szkole choćby tylko 12—15 morgowego, tylko dodatnie rezultaty pod względem praktycznego wychowania młodzieży przynieść może — bo uczniowie tut. nabywaćby mogli nie tylko samej zręczności w wykonywaniu pojedyńczych prac, ale zarazem mogliby tem łatwiej zapoznać się z wewnętrzną administracyą małego gospodarstwa i nabrać jasnego pojęcia, w jaki to sposób poszczególne działy tegoż w harmonijną całość się łączą.

Nauka teoretyczna i praktyczna obejmuje przedmioty objęte statutem szkoły i rozłożona jest na lat 3.

Rok szkolny rozpoczyna się z dniem 1. lipca, a kończy się z dniem 30. czerwca każdego roku.

Stypendya. Dla szkoły horodeńskiej są przeznaczone: z funduszów Rady powiatowej horodeńskiej 3 stypendya po 100 złr. i 1 stypendyum po 150 złr. rocznie, nadto z funduszów gminy miasta Horodenki (dla młodzieży przynależnej do tego miasta) 1 stypendyum o rocznych 100 złr.

Egzamina i świadectwa. Na końcu roku szkolnego składają uczniowie egzamina roczne ze wszystkich przedmiotów nauki przed komisyą egzaminacyjną, stosownie do postanowienia §. 14 statutu szkoły. O wyniku egzaminu, który stanowi o przejściu ucznia na rok wyższy, zawiadamia Dyrekcya listownie rodziców względnie opiekunów uczniów. Po ukończeniu całego trzechletniego kursu nauk jest każdy uczeń zobowiązany złożyć egzamin końcowy z całości nauki zawodowej przed komisyą egzaminacyjną. W razie pomyślnego wyniku tego egzaminu, otrzymuje uczeń „Świadectwo ukończenia nauk“, w którem jest podany ogólny postęp w naukach stopniami: bardzo dobry, dobry i dostateczny, a zachowanie się stopniami: zupełnie odpowiednie, odpowiednie lub zaledwie odpowiednie.

II. Skład grona nauczycieli.

1. Przemysław Cholewa, kierownik szkoły i nauczyciel fachowy, uczył chowu zwierząt domowych, mleczarstwa, nauki zarządu, zoologii i rachunkowości, razem 14 godzin tygodniowo; zimową porą w czasie kursu mleczarskiego 18 godzin. Oprócz tego prowadził administracyę zakładu, tudzież kierował praktyką gospodarską.

2. Włodzimierz Markowski, drugi nauczyciel fachowy, uczył elementarnych wiadomości z nauk przyrodniczych, rolnictwa, miernictwa i rysunków, zazem tygodniowo 24 godzin.

3. Ludwik Zub, nauczyciel do nauk elementarnych, uczył języka polskiego i ruskiego, rachunków, geografii i historyi ojczystej, razem 32 godzin, oprócz tego pomagał w prowadzeniu kancelaryi szkolnej.

4. Adolf Jasiński, zastępca instruktora i dozorca uczniów, uczył wykonywania robót gospodarczych.

5. Ks. Zygmunt Scherff, wikary przy kościele parafialnym, udzielał nauki religii uczniom obrz. rzymsko-kat. 3 godziny tygodniowo.

6. Ks. Sofron Hlibowicki, wikary przy cerkwi parafialnej, udzielał nauki religii uczniom obrz. gr.-kat. 3 godziny tygodniowo.

7. Teofil Sochaniewicz, krajowy nauczyciel wędrowny weterynaryi, uczył weterynaryi przez 4 tygodnie po 14 godzin tygodniowo.

III. Nauki w szkole udzielane.

Nauka w kraj. niższej szkole rolniczej w Horodence jest teoretyczna i praktyczna. Zakres i treść każdego przedmiotu nauki nie uległy zasadniczej zmianie w porównaniu do lat dawniejszych.

Rozkład nauki na wszystkie 3 lata był następujący:

Przedmiot	Rok nauki		
	I.	II.	III.
Religia	1	1	1
Język polski	4	3	2
„ ruski	1	1	1
Rysunki	1	1	—
Kaligrafia i rubrykowanie	2	1	—
Geografia i historya	2	2	—
Rachunki	6	4	2
Nauki przyrodnicze	7	3	—
Przemysł rolny i miernictwo	—	—	3
Rachunkowość i ustawy	—	—	1
Uprawa roślin i nauka o narzędziach	—	4	7
Hodowla	—	4	4
Administracya	—	—	3
Razem	24	24	24

Naukę objętą powyższym podziałem godzin i rozkładem nauk udziela się od 1. października do końca czerwca; w czasie najważniejszych robót, jak siewów wiosennych, sadzenia ziemniaków nauka bywa chwilowo przerywaną, aby wszyscy uczniowie z temi pracami gruntownie się zapoznali. W czasie żniw i robót jesiennych t. j. od 1. lipca do 1. października wszystkie 3 lata zajęte są wyłącznie praktycznie. Sposób udzielania nauki praktyki gospodarczej jest następujący:

Uczniowie roku pierwszego używani są przeważnie do wyuczenia się poprawnego wykonywania wszelkich robót ręcznych, przy użyciu narzędzi ręcznych (kopania, motyczenia, żęcia, koszenia, wiązania i t. p.) i niektórych robót narzędziami zaprzężnymi (orania, walcowania, włóczenia). W drugim roku nauki używa się uczniów przeważnie do wykonywania prac narzędziami zaprzęgowemi lub poruszanemi motorami (orania, młócenia, pielenia, płużkowania, grabienia grabarką, cięcia sieczki i t. p.), a w czasie żniwa do zbioru i dozoru przy zbiorze, jako pomocników uczniów roku III., dalej do zwózki i składania stert. W III. roku do pracy maszynami (siewnikami, młocarnią parową) i jako dozorców poszczególnych robót. Uczniowie roku III. pełnią kolejno służbę pisarza tokowego i służbę ekonoma. Dla wyuczenia pielęgnowania inwentarza wyznacza się przez cały rok po kolei co tydzień 2 uczniów (jeden z II. i jeden z I. roku) do obsługi krowiarni, wołowni roboczej i opasowej i fornalki pod nadzorem ucznia roku III, pełniącego służbę włodarza. W okresie zimowym pełni po 2 uczniów tygodniowo służbę w gorzelni, a ci sami w miarę wolnego czasu, zajęci są w kuźni i stelmacharni.

Z wszelkich wykonywanych, względnie dozorowanych prac, składają uczniowie codziennie wieczorem raporta ustne i pisemne sprawozdania, uczniowie służbowi tygodniowe raporta kierownikowi szkoły, który wszelkie czynności przez nich wykonywane gruntownie omawia i błędy wytyka. Na obejściu szkolnem, ogrodzie i półku szkolnem wszystkie czynności wykonują uczniowie sami. W ubiegłym roku szkolnym urządzono dla uczniów trzy kursy specyalne, a to kurs weterynaryi, kurs mleczarstwa i kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej. Kurs nauki weterynaryi przeprowadził z uczniami roku III, krajowy nauczyciel wędrowny weterynaryi p. Teofil Sochaniewicz. Kurs trwał 4 tygodnie.

Kurs mleczarstwa odbywał się głównie w porze zimowej w ciągu 6 tygodni z uczniami roku III. Kurs ten przeprowadził p. Przemysław Cholewa, kierownik szkoły, dokładając wszelkich starań, by uczniowie, pomimo braku mleczarni i braku nabiału, praktycznie w mleczarstwie się wykształcili.

Kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej odbył się w dniach 19., 20. i 21. kwietnia, prowadzony przez sekretarza Związków ochotniczych straży pożarnych p. Antoniego Szczerbowskiego i p. Paygerta z nadzwyczajną pilnością, to też uczniowie znakomity końcowy rezultat wykazali.

Kurs uprawy tytoniu, który dawniej przez jednego z urzędników fabryk tytoniowych był prowadzony, odpadł w bieżącym roku tak, jak i w roku poprzednim, albowiem teoretyczną część nauki uprawy tytoniu udzielał drugi nauczyciel fachowy p. Włodzimierz Markowski łącznie z nauką rolnictwa, zaś praktycznemi zajęciami na półku tytoniowem od początku do końca zajmował się sam kierownik szkoły p. Przemysław Cholewa.

IV. Środki naukowe.

1. Głównym środkiem naukowym do praktycznej nauki gospodarstwa wiejskiego we wszystkich jego działach jest wzorowo prowadzone gospodarstwo Jakóba barona Romaszkana, o które szkoła jest opartą.

2. Pole szkolne, półko do uprawy roślin okazowych, półko doświadczalne, nadto mały ogródek botaniczny i kwiatowy. Rozłożenie całego do szkoły należącego obszaru pozostało niezmienione. Pole szkolne podzielone jest na 10 półek po 13·2 ara, na których zaprowadzono na 10 lat zmianowanie roślin. Wyłączoną z głównego płodozmianu jest trójpolówka, gdzie uprawia się ciągle na przemian: ziemniaki wczesne, pszenicę i owies. Oprócz tego znajduje się w ogrodzie kilka półek nie należących do głównego płodozmianu, na których uprawia się warzywa dla kuchni szkolnej: kapu-

stę, buraki pastewne, marchew, lucernę itp. Wszystkie płody uzyskane z pola szkolnego, albo się bezpośrednio spienięża, albo też po cenie możliwie najniższej we własnym zarządzie na potrzeby kuchni lub stajni zarachowuje. Uzyskany dochód po spieniężeniu wszystkich płodów, pomimo niesprzyjającego lata, nie mniej korzystnie w porównaniu z rokiem ubiegłym się przedstawi i Dyrekcya spodziewa się uzyskania kwoty około 600 koron.

Na półkach do uprawy roślin okazowych, uprawia się najrozmaitsze gatunki zbóż i innych roślin uprawianych w celu umożliwienia uczniom zapoznania się z niemi. Poletek okazowych obsianych najrozmaitszemi roślinamj było w b. r. 335, po 2 m².

Doświadczeń z nawozami sztucznymi nie przeprowadzano żadnych, wyniki takich doświadczeń bowiem przy uprawie ogrodowej — gdzie jeszcze ogród cały na około osłonięty jest wysokim żywopłotem i drzewami, nie mogą dać pożądanych rezultatów, a na obcem polu nie udało się Dyrekcyi uzyskać na ten cel odpowiedniego kawałka gruntu. W ogrodzie szkolnym przeprowadzono tylko próbę z gęstością siewu pszenicy.

Na polach dworskich przeprowadzono doświadczenie z uprawą 6 gatunków ziemniaków, dostarczonych przez krajową stacyę botaniczno rolniczą we Lwowie. Wynik tego doświadczenia obecnie jeszcze nie znany.

W ogródku małym botanicznym uprawiano najrozmaitsze trawy i zioła, również różnego rodzaju rośliny pożyteczne i szkodliwe, z któremi uczniowie ciągle się spotykają i zapoznają. Celem upiększenia obejścia szkolnego, zaprowadziła Dyrekya skromny ogródek kwiatowy, i obsadziła zabudowania szkolne, o ile fundusze jej na to pozwalały, różnego rodzaju kwiatami własnej produkcyi i krzewami sprowadzonymi, z zamiarem wyrabiania w uczniach, choć w części, poczucia piękna i porządku. Wszelkie te prace w obrębie zakładu przedsiębrane wykonywali sami uczniowie.

3. Reszta środków naukowych pozostała ta sama, niektóre tylko drobniejsze przez dokupno przybyły, inne jak: 3 modele gipsowe gnojarni wzorowych, 4 modele sposobów nawadniania łąk, zbiór owadów, sporządził sam kierownik przy pomocy uczniów.

Biblioteka powiększyła się w ciągu roku o 70 dziełek, częścią treści rolniczej, częścią treści nadającej się bardzo dobrze do nauki i czytania dla uczniów. Z czasopism prenumerowano 1 dziennik polityczny i 6 czasopism treści rolniczej.

V. Frekwencya uczniów.

O przyjęcie do szkoły na początku roku szkolnego 1899/900, zgłosiło się 56 kandydatów. Z tych 17 przydzielił Wydział krajowy do innych szkół rolniczych, 5 podań z powodu nieodpowiedniego wieku kandydatów, 3 podania jako bardzo spóźnione, zwrócono; 27 kandydatów wezwano do egzaminu wstępnego do tut. szkoły, z tych 18 przyjęto na I. rok nauki.

Z zapisanych z początkiem roku 1899/900 na I rok nauki 18 uczniów opuściło zakład w ciągu roku szkolnego 2, pozostało zatem przy końcu roku szkol. 16, z których na II. rok nauki przeszło 14, 2 po 3 miesięcznej praktyce gospodarczej przeznaczono do egzaminu poprawczego.

Na II. rok wpisano 15 uczniów; 14 z roku I., jednego przyjęto na własny koszt wprost na rok II., ten jednak w ciągu roku zakład opuścił, nadto zaraz po wpisie opuścił zakład i drugi uczeń, obierając sobie inny zawód, pozostało tedy przy końcu roku szkolnego 13, którzy uzyskali przejście na III. rok nauki.

Na III. rok nauki zapisano z początkiem roku szkolnego 14 uczniów, z których ukończyło i składało egzamin główny 13, jeden zaś w ciągu roku uległ chorobie piersiowej i w tut. szpitalu powiatowym zakończył życie.

Ogółem wpisano na początku roku szkolnego 47, w ciągu roku opuściło zakład 1, 3 wydalono, 1 umarł; przy końcu roku szkolnego zatem było uczniów 42.

Z tych 42 uczniów było: 7 synów oficyalistów prywatnych, 21 synów gospodarzy wiejskich, 14 synów rzemieślników, urzędników, nauczycieli i księży gr. kat.

Obrządku rzymsko-katol. było uczniów 30, grecko-kątol. 11, ormiańskiego 1.

Przygotowania naukowe posiadało: 34 uczniów szkołę ludową, 4 uczniów szkołę uprawy lnu w Gródku, 1 uczeń kurs przygotowawczy seminaryum nauczycielskiego, 3 uczniów pierwsze klasy szkół średnich.

Według wieku było: w wieku od 16—18 lat 29 uczniów, od 19—23 lat 13 uczniów.

Egzamina końcowe odbyły się w dniach 24—25. czerwca b. r. w obecności JW. Mieczysława Onyszkiewicza, członka Wydziału kraj. i p. Dr. Ignacego Szyszyłowicza, radcy Wydziału krajowego i innych zebranych gości z Horodenki i okolicy.

Trzynastu uczniom roku III. na podstawie egzaminu końcowego z uwzględnieniem postępów z nauk, w czasie ich 3 letniego pobytu w szkole i praktycznego uzdolnienia do zawodu gospodarczego, wydano świadectwa z ukończenia nauk.

Z tych 13 uczniów: Jurkowski Jan, Mekietiak Bazyli i Śliwa Jan zostali z wiosną wzięci do wojska i w październiku rozpoczną służbę wojskową. Dzieki Edmund ma zamiar wstąpić do c. k. seminaryum nauczycielskiego, Stefaniów Emil do fabryki tytoniu, reszta zaś w liczbie 8, udali się z rekomendacyi Dyrekcyi na posady pomocników gospodarczych do gospodarstw większych.

Dyrekcya i w bieżącym roku nie była w stanie zaspokoić wychowankami tut. szkoły służbodawców, gdyż popyt był o wiele większy, niż podaż.

Co się tyczy wiadomości o byłych uczniach tut. szkoły, to o ile do tej pory zabiegi i starania poczynione przez Dyrekcyę, by je zebrać, skutek odniosły, są te, że przeważna ich część, znajduje się przy gospodarstwach, mała zaś nieznaczna ilość poświęciła się innym zawodom.

VI. Sprawy internatu.

Uczniowie pomieszczeni są w 4 sypialniach, 1 czytelni, 2 salach naukowych i 1 jadalni.

Każdy uczeń dostaje łóżko żelazne, siennik wypchany słomą, poduszkę wypchaną sieczką, koc wojskowy, 4 prześcieradła, 3 poszewki, szafkę na ubranie i 1 stołek drewniany przy łóżku.

Sale sypialne przez cały dzień są zamknięte i tylko na godziny przeznaczone do spania, bywają otwierane. Urządzenie czytelni składa się ze stołów i ławek ustawionych w podkowę. Tu przebywają uczniowie w godzinach wolnych od nauki i zajęć praktycznych i wspólnie pod nadzorem służbowego ucznia, a kontrolą kierownika szkoły, nauczyciela inspekcyjnego i instruktora, przygotowują się do lekcyi. Do sali jadalnej wchodzą uczniowie w oznaczonym czasie tylko dla spożycia śniadania, obiadu i wieczerzy. Pomimo 3 letniego kursu, jest sal naukowych tylko 2 i to są zupełnie wystarczające, głównie dla tego, że 1 rok nauki stale na przemian zajęty jest ćwiczeniami praktycznemi w domu, na polu szkolnem i na folwarku.

Uczniowie otrzymują rok rocznie po 2 ubrania, t. j. zimowe sporządzone z ciemnego grubego sukna i letnie, — na cały zaś czas pobytu w szkole t. j. na 3 lata, dostaje każdy uczeń kożuch węgierski, pokryty suknem.

Nadzór nad uczniami w salach naukowych, sypialni, jadalni, jakoteż we wszystkich w obrębie zakładu położonych miejscach wykonywali kolejno i na przemian pp. nauczyciele, o ile tych czynności z obowiązku swego instruktor, zajęty przy praktycznych ćwiczeniach i robotach gospodarczych spełniać nie mógł. Tryb życia unormowany jest osobnym „Podziałem czasu“, sporządzonym przez Dyrekcyę na podstawie regulaminu szkoły, przez Wydział krajowy wydanego, a ulegający stosownie do zarządzenia Dyrekcyi w okresie letnim i zimowym nieznacznym zmianom.

Kuchnia zakładowa prowadzoną jest we własnym zarządzie i ta dostarcza uczniom za stosunkowo nie wielką kwotę, bo okrągło 18 kor. miesięcznie dla jednego ucznia wynoszącą, dostateczną ilość pożywienia.

Dotychczas zmuszoną była Dyrekcya zachować zwyczaj zakupywania chleba u miejscowej piekarki, po stosunkowo wysokiej cenie, płacąc za 1 kg. 24—26 gr. Powodem, było brak odpowiedniego pieca, jak również trudność nabycia służby do pieczenia chleba. Dyrekcya staraniem zdołała pokonać te trudności, postawiła odpowiedni piec, nabyła odpowiednią piekarkę i obecnie piecze chleb we własnym zarzą-

dzie po stosunkowo niskiej cenie, bo 18 -20 gr. za 1 kg., wliczając koszta drogiego opału i służby. W przyszłości też wskutek tego koszt utrzymania 1 ucznia będzie niższym.

Koszt ubrania i oprania 1 ucznia wypadł w roku 1899/900 okrągło na 60 kor.

Stan zdrowotny uczniów w ubiegłym roku roku szkolnym pozostawiał wiele do życzenia. Uczniowie zapadali często na różne choroby z zaziębienia pochodzące — i na choroby ócz, które jednak nie mogły przybrać większych rozmiarów z powodu natychmiastowego odosobnienia uczniów, poważniej chorych i oddanie ich do tut. szpitala powiatowego, za dziennem wynagrodzeniem 80 gr.

Uczeń roku III. śp. Roman Pac, zapadł na suchoty i uległ tej chorobie.

VII. Budynki szkolne.

W budynkach szkolnych w ubiegłym roku szkolnym prócz zwykłych napraw nie przedsiębrano żadnych innych zmian i czynności. Obecnie za zezwoleniem Wydziału krajowego pokryje się budynek administracyjny blachą.

VIII. Kronika szkoły.

W ciągu roku szkolnego 1899/900, zwiedzili szkołę JW. Mieczysław Onyszkiewicz, członek Wydziału krajowego, Dr. Ignacy Szyszyłowicz, radca Wydziału krajowego, dwukrotnie, JW. Jakób bar Romaszkan kilkakrotnie, JW. Ludomir Cieński, marszałek powiatowy, JW. Leszek Cieński, poseł na Sejm krajowy i wiele innych osobistości.

Z Dyrekcyi krajowej niższej szkoły rolniczej w Horodence.

Horodenka dnia 10. sierpnia 1900.

Przemysław Cholewa w. r.

Sprawozdanie

Dyrekcyi krajowej niższej szkoły rolniczej w Jagielnicy za rok 1899|1900.

I. Ogólne wiadomości o szkole.

Krajowa niższa szkoła rolnicza w Jagielnicy, założona staraniem Wysokiego Wydziału krajowego i ofiarnością J. E. Karola hr. Lanckorońskiego, ma na celu wychowanie i kształcenie na uzdolnionych gospodarzy praktycznych przedewszystkiem synów włościańskich, którzyby w przyszłości — osiadłszy na ojcowiźnie, mogli wzorem swym przyczyniać się do podniesienia gospodarstwa włościańskiego.

W przyjęciu do szkoły mają pierwszeństwo ci synowie włościan, których obszerniejsza i zamożniejsza ojcowizna daje rękojmię, że po ukończeniu szkoły pozostaną na własnem gospodarstwie w celu zastosowania nauki i wiedzy, zaczerpniętej w szkole rolniczej — ku poprawie gospodarstwa własnego i dla wzoru gospodarstwom sąsiednim.

Nauka w krajowej niższej szkole rolniczej w Jagielnicy trwa lat 3. Rok szkolny rozpoczyna się dnia 1. lipca, a kończy się 30 czerwca każdego roku.

II. Skład grona nauczycieli.

1. Antoni Świeżawski, kierownik zakładu i nauczyciel fachowy, uczy: rolnictwa zarządu gospodarskiego, rachunkowości gospodarskiej, tudzież ustaw, mających styczność z gospodarstwem, — razem tygodniowo 14 godzin, a nadto prowadzi całe gospodarstwo szkolne.

2. Włodzimierz Grodzki, drugi nauczyciel fachowy, uczy: hodowli zwierząt domowych i wstępnych wiadomości z nauk przyrodniczych — razem 19 godzin tygodniowo.

3. Michał Zając, nauczyciel do nauk elementarnych i ogólnie kształcących, uczy: języka polskiego i ruskiego, rachunków i geometryi, geografii i historyi, kaligrafii i rysunków, nadto sadownictwa i pszczelnictwa — razem 24 godzin tygodniowo.

4. Julian Ćwikliński, instruktor, uczy wykonywania wszelkich prac ręcznych (gospodarskich) i dozoruje uczniów przy robotach gospodarskich.

5. Ks. kanonik Eliasz Matkowski, gr. kat. proboszcz w Świdowej, uczy religi w 2 godz. tygodn. na I. i II. r. nauki.

6. Ks. J. Gliński, proboszcz łać. obrządku w Jagielnicy, uczy na III. r. nauki 1 godz. tygodniowo.

7. Teofil Sochaniewicz, krajowy wędrowny nauczyciel weterynaryi, uczył weterynaryi przez 3 tygodnie po 3 godziny dziennie.

8. Zygmunt Jakliński, kontrolor c. k. fabryki tytoniu, uczył szczegółowej uprawy tytoniu po 2 godziny tygodniowo w okresie wiosennym i jesiennym.

9. Dr. Rylski, adjunkt kraj. instruktora mleczarstwa, odbył 2-tygodniowy kurs mleczarstwa w miesiącu marcu.

10. Strzelecki Kazimierz, naczelnik straży ogniowej w Czortkowie, odbył kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej w sierpniu i wrześniu dwa razy tygodniowo po 2 godziny.

III. Nauki w szkole udzielane.

a) Nauka teoretyczna. Rodzaj i treść wszystkich nauk podane zostały w sprawozdaniu z r. 1890/1.

Na I. roku przeważają nauki elementarne, ogólnie kształcące i podstawowe – a także rozpoczynają się już na tym roku wstępne wiadomości z nauk przyrodniczych.

Na II. roku nauki — obok elementarnych i przyrodniczych — rozpoczynają się nauki zawodowe — i te na roku III. przeważają.

b) Nauka praktyczna ma swą główną podstawę w gospodarstwie szkolnem. Uczniowie są zajęci codziennie w gospodarstwie szkolnem — mianowicie przez 9 miesięcy (t. j. od 1. października do końca czerwca) uczniowie tylko jednego roku lub 2 lat naprzemian, a przez 3 miesiące letnie uczniowie wszystkich 3 lat. Oprócz tego kolejno po 2 uczniów obsługuje przez cały tydzień konie, 2-ch bydło, 2-ch trzodę chlewną, a 1 pełni służbę gumiennego (ogólną).

Uczniowie III. roku w obsłudze inwentarza używani bywają do dozoru, oraz do dojenia krów, — są oni przewodnikami w tych robotach, — a oprócz tego prowadzą kolejno rachunkowość gospodarstwa szkolnego przez zapisywanie poszczególnych dat w dzienniku robocizny, w rejestrach gospodarskich, w dzienniku kasowym i księdze kontowej i wykonują raporta tygodniowe obrotów gospodarstwa szkolnego.

Nauczyciele fachowi i instruktor wskazują uczniom właściwe i poprawne wykonywanie robót gospodarskich, oraz wśród roboty dają stosowne wyjaśnienia, zwracając uwagę na zwyczajne błędne wykonywanie, jakoteż na właściwy cel roboty i jej skutek, zależnie od stosownej pory wykonania.

Nauczyciel rolnictwa, a zarazem dyrektor szkoły, kieruje całem gospodarstwem i dozoruje bezpośrednio uprawy roślin, — nauczyciel zaś hodowli zwierząt domowych dozoruje bezpośrednio utrzymania inwentarza żywego, gospodarstwa szkolnego i obchodzenia się z nabiałem. Instruktor jest nietylko nauczycielem robót ręcznych, ale także głównym dozorcą pracujących w gospodarstwie uczniów, przyczem w razie dalszego rozrzucenia robót bywa posiłkowany przez nauczycieli fachowych w czasie wolnym od nauki szkolnej.

Tym sposobem uczą się uczniowie pod okiem nauczycieli i obrabiają całe gospodarstwo szkolne sami bez najemnego robotnika, a przez cały 3 letni peryod nauki ma każdy uczeń dosyć sposobności do nabrania należytej wprawy w wykonywaniu wszelkich prac w gospodarstwie.

IV. Środki naukowe.

1. Głównym środkiem naukowym jest gospodarstwo szkolne na obszarze 30 morgów z odpowiednimi budynkami i własnym inwentarzem. (O gospodarstwie tem dalej pod IX).

Nadto służą do demonstracyj i ćwiczeń przy nauce:

2. Pólko do uprawy roślin okazowych, na którem na małych grządkach uprawia się te z ważniejszych roślin, których nie ma na polu, należącem do gospodarstwa.

3. Zbiór fizykalny obejmuje 226 sztuk różnych okazów.

4. Zbiór zoologiczny i hodowlany obejmuje zwierzęta wypchane, szkielety konia i krowy, okazy z masy papierowej i preparaty spirytusowe.

5. Zbiór botaniczny obejmuje 19 okazów z masy papierowej, tablice ścienne, zielnik roślin pożytecznych i chwastów, zbiory nasion i t. p., prasę Gnom N. 7. do wyciskania soku owocowego i 2 tablice Kirchnera chorób roślin przemysłowych i sikawkę do niszczenia mszyc.

6. Zbiór mineralogiczny obejmuje 234 sztuk okazów minerałów, skał i skamienielin, oraz zbiór gatunków ziem pierwotnych w 36 słojach i zbiór ziem podług Daferta w 42 słojach.

Do nauki pszczelnictwa służy pasieka z całem potrzebnem urządzeniem i przyborami, a do sadownictwa szkółka drzew i ogród, tudzież przybory, jak: 8 noży do szczepienia, zrywacz owoców, szczotki i t. p.

7. Biblioteka składa się z dzieł dotyczących:

a) rolnictwa, hodowli zwierząt domowych, pszczelnictwa i sadownictwa	490	sztuk
b) nauk przyrodniczych	65	„
c) książek do nauki dla uczniów	27	„
d) różnej treści (głównie biblioteczka dla uczni) . . .	626	„
Razem	1208	sztuk

zaś w ubiegłym roku przybyło do działu *a*) 23 sztuk, „ „ *b*) 2 „, „ „ *c*) 36 „ . . 61 „

Razem 1269 sztuk

Nadto prenumeruje się 15 pism rolniczych i 1 gazetę polityczną.

8. Do nauki i zajęcia uczniów w porach roku, w których przy gospodarstwie mniej zatrudnienia, służy warstat stolarski i kołodziejski z tokarnią, na którym uczniowie wykonują naprawki narzędzi gospodarskich.

V. Frekwencya uczniów.

W roku szkolnym 1899/1900 było na I. roku uczniów 15, — na II. roku 11 uczniów, a na III. roku 12 uczniów — czyli razem 38 uczniów (jeden wystąpił przy końcu roku z woli ojca). Według wieku było mających z końcem roku szkolnego 16 lat: 5 uczni — 17 lat: 8 uczni — 18 lat: 8 uczni — 19 lat: 14 uczni — 20 lat: 2 uczni — 21 lat: 1 uczeń.

Z uczniów tych ukończyło przed wstąpieniem do tutejszej szkoły: szkołę ludową 34 uczniów — dopełniający kurs rolniczy 3 uczni, a 1 ukończył I. rok seminaryum nauczycielskiego. Według powiatów było: z czortkowskiego 10 uczniów, z buczackiego 8 uczni, z borszczowskiego 6 uczni, z zaleszczyckiego 2 uczni, z tarnobrzeskiego 2 uczni, z cieszanowskiego 1 uczeń, z przemyskiego 1 uczeń, z kamioneckiego 1 uczeń, z trembowelskiego 1 uczeń, z brodzkiego 1 uczeń, ze zbaraskiego 1 uczeń, z żydaczowskiego 1 uczeń, z husiatyńskiego 2 uczni i z latyczewskiego w Rosyi 1 uczeń.

Z 11 uczniów II. roku wszyscy przeszli na rok III, z 15 uczni I. roku 1 wystąpił, a 14 przeszło na II. rok, zaś na II. rok przyjęto 15 uczni.

Cały kurs nauk (3 letni) w ubiegłym roku szkolnym 1899/1900 ukończyli następujący uczniowie:

1. Rak Andrzej, 2. Zmroczek Michał, 3. Bukaczyk Zacharyasz, 4. Drzewicki Konstanty, 5. Gulanowski Jan, 6. Kozłowski Bolesław, 7. Linkiewicz Franciszek, 8. Pawłowski Antoni, 9. Zjawień Antoni, 10. Gigiejczuk Bazyli, 11. Krzyż Jan, 12. Zahińkiewicz Floryan.

VI. Wiadomości o byłych uczniach.

Z uczniów, którzy ukończyli szkołę w roku 1899/1900, 12 umieściło się przy większych gospodarstwach, które w tym roku przysłały bardzo liczne zgłoszenia. Gdy zarząd monopolu tytoniowego — idąc w ślady Towarzystwa uprawy tytoniu — usta-

nowił posady dozorców uprawy tytoniu, poszukuje na te posady przedewszystkiem ukończonych uczniów krajowych niższych szkół rolniczych — i 7 takich posad nadał dawniejszym uczniom naszej szkoły: Strutyńskiemu, Zadorowskiemu, Berezowskiemu, Ilnickiemu, Czajkowskiemu, Bojeczkowi i Paluchowi. — Jako wybitniejsi gospodarze, zasługujący na pochwałę swych służbodawców, odznaczają się: Danyłko u p. Noëla w Sosolówce, Ćwikliński, instruktor szkoły jagielnickiej, Harmacki u p. br. Hidla w Beremianach, Lipowicz u p. Bohdanowicza w Oszechlibach. Zasługuje też na wzmiankę Skrzepiński, który ukończył kurs melioracyjny i jest używany przez Wysoki Wydział krajowy przy robotach melioracyjnych — oraz Karol Wojewoda, który ukończył z odznaczeniem seminaryum nauczycielskie w Samborze, a obecnie jest jednorocznia-kiem przy wojsku w Wiedniu. Ten, jako celujący uczeń naszej szkoły, powinien stanowić bardzo użyteczną siłę jako kierownik szkoły ludowej z charakterem rolniczym; posiada on także 25-morgowe gospodarstwo w Jagielnicy i z tego też względu może się stać pożytecznym wzorem dla sąsiadów.

Na własnych ojcowiznach z uczniów nbiegłego roku pozostali: Dawiskiba w Młyniskach na osieroconym gruncie przez ojca. Z dawniejszych gospodaruje w Ostrowie koło Krystynopóla na osieroconym przez ojca gruncie Żeglin, a Byk w Baryszu pozostaje przy ojcu na 40-morgowej własności gruntowej; obydwaj wpłynęli już na poprawę ojcowizn zbudowaniem stajen, zastosowanych do utrzymywania nawozu pod bydłem, wprowadzili troskliwsze suszenie koniczyny, oraz zadziwiają sąsiadów uzyskaniem wyższych plonów z pastewnych buraków i tym sposobem przyczyniają się do wskazywania korzystniejszego gospodarowania.

VII. Sprawy internatu.

Przez rozszerzenie sal sypialnych pomieściło się i utrzymało w roku bieżącym 38 uczniów. — Sale sypialne są cały dzień zamknięte (z otwartymi oknami), a uczniowie przebywają w dzień, o ile nie są w gospodarstwie zatrudnieni, w 3 salach naukowych. Pościel uczni składa się z siennika, prześcieradła, poduszki, sieczką napchanej, i z 2 koców (1 letni, 1 zimowy).

Ubranie otrzymują uczniowie następujące — na 3 lata: 1 czapkę wełnianą, 1 kożuszek pokryty i 1 guńkę, — na 2 zimy: 1 parę spodni sukiennych do pracy — corocznie zaś 1 spodnie i kamizelkę sukienne, tudzież kurtkę i spodnie od święta z trykotu. W miarę zaś zużycia daje się uczniom ubranie letnie do roboty z drelichu i kortu, oraz przez całe 3 lata obówie (kosztem 948·80 K, czyli na jednego ucznia 24·96 K). — Koszt ubrania i oprania jednego ucznia wynosił w roku 1899/1900: 96 K 81 hal.

Stołowanie uczniów odbywa się we własnym zarządzie. Jest to najtańszy sposób wyżywienia uczniów i bardzo odpowiedni przy własnem gospodarstwie, bo produkta tegoż dają się należycie spieniężyć. Wdraża się też w ten sposób uczniów w oszczędne gospodarstwo domowe, bo każdy kolejno pełni przez miesiąc służbę szafarza, wydając do kuchni artykuły spożywcze na wagę, według przepisu. Uczniowie sami zajmują się przeróbką mleka i tym sposobem mają najlepszą naukę praktycznego i należytego obchodzenia się z nabiałem i użycia separatora, tudzież innych poprawnych przyrządów w gospodarstwie nabiałowem.

Koszt wyżywienia jednego ucznia wynosił w roku 1899/1900: 151 K 08 hal.

Nadzór bezpośredni w internacie wykonuje kierownik szkoły przy pomocy obu nauczycieli i instruktora. — Stan zdrowotny uczniów był pomyślny, ciężkich bowiem i epidemicznych chorób nie było żadnych. Wizyt lekarskich było 115 o koszcie: lekarz 246 K, apteka 127 K 75 hal.

VIII. Budynki szkolne.

W ubiegłym roku budynki niezmienione; oprócz zwykłych napraw poszyto na nowo szopę, upiększono też dziedziniec szkolny żywym płotem z ligustru, oraz zasadzeniem kilkudziesięciu róż i 30 sztuk bzów szczepionych.

IX. Gospodarstwo szkolne.

1. Obszar ziemi o powierzchni 30 morgów, do gospodarstwa szkolnego należący, obejmuje tylko samą rolę, a to 21 morgów obok budynków szkolnych w jednym kawałku (własność J. E. Karola hr. Lanckorońskiego) i 9 morgów w 4 parcelach blisko siebie w obrębie gminy Ułaszkowce położonych, oddalonych około 3 kilometry od budynków szkolnych, a zakupionych na własność szkoły kosztem funduszu krajowego.

2. Budynki gospodarskie oprócz stodoły i szopy zostały przed 4 laty właściwiej przekształcone i w dogodniejsze miejsce przeniesione, tak, że stanowią odrębne obejście gospodarskie.

3. Do inwentarza martwego, używanego w gospodarstwie szkolnem, dokupiono w bieżącym roku plewnik w kształcie grabi do gracowania uprawy rzędowej zboża, oraz wyborną wialnię „Triumph“.

4. Inwentarz żywy składa się z koni roboczych, bydła rogatego i trzody chlewnej. Owiec z braku pastwiska nie utrzymuje się.

a) koni roboczych, zwykłych fornalskich, zakupywanych w miarę potrzeby, utrzymuje się sztuk 4;

b) bydła rogatego utrzymuje się 6—8 krów, 3—4 jałówek, 1—2 cieląt, oraz 1-go buhaja subwencyjnego Simmenthal (teraźniejszy pochodzi z Horodenki). Do utrzymania krowiarni w należytej ilości i dla odmłodzenia jej, przysadza się co roku 1 lub 2 cieliczki, co roku też przybywa 1 krowa pierwiastka, a najstarszą lub mniej mleczną krowę sprzedaje się,

Dwuletnie jałówki przyucza się do pociągu, aby później jako krowy mogły być użyte do zaprzęgu w pomocniczych sprzężajnych robotach. Buhaja subwencyjnego rasy Simmenthalskiej, który jest obecnie licencyonowany, dopuszcza się według instrukcyi Towarzystwa gospodarskiego do krów włościan za opłatą, która wraz z subwencyą koszta utrzymania tegoż buhaja pokrywa. Buhaja używa się także umiarkowanie do pociągu, a to do dowózki paszy zielonej, snopów, drew, wywózki gnoju i t. p.

Mleka od 6 krów otrzymuje się w przecięciu 12000 litrów (w roku 1899/1900: 17636 litrów). Mleko oddaje się na rachunek stołowania uczniów w cenie 9 hal. za litr. — W tej samej cenie bywa sprzedawane zbywające mleko także stronom. Mleko i wyroby nabiałowe wystarczają nietylko na potrzeby zakładu, ale pozostaje jeszcze pewna ilość do spieniężenia, mianowicie od czasu zaprowadzenia separatora (Alfa Baby), przy pomocy którego uzyskuje się masło wybornej jakości.

Trzoda chlewna składa się z knura, 5 macior i kilku prosiąt dla odnowienia chlewni. Knura rasy Yorkschir, według instrukcyi Towarzystwa gospodarskiego, dopuszcza się do macior włościan za opłatą. Hodowla świń skierowaną jest na sprzedaż prosiąt odsanych, mały dochowek materyału żeńskiego i na opas dla własnej potrzeby. Podstawę żywienia świń stanowią w zimie drobne ziemniaki z gospodarstwa własnego, a z kuchni oskrobiny ziemniaczane, zaś dla stosownego unormowania paszy dokupuje się grysu; w lecie znowu głównem pożywieniem jest lucerna, odpadki kuchenne i nabiałowe (mleko zbierane, serwatka).

Etatu służby gospodarskiej nie ma żadnego, bo uczniowie sami obrabiają i obsługują całe gospodarstwo szkolne, które porachunkiem opłaca zarobek uczniów (400 złr., 800 koron, rocznie). Koszt ten obrobienia gospodarstwa szkolnego przez uczniów co roku uwidoczniony jest cyframi w rozchodach gospodarstwa szkolnego (obecnie obsługa koni 24 K, obsługa bydła 99 K 10 hal., obsługa trzody chlewnej 24 K, robocizna folwarczna 830 K 86 hal., robocizna na polu tytoniowem 5 K 54 hal.) — razem w całym roku koszt robocizny uczniów wynosił 983 K 50 hal.). Tak samo w poprzednim roku wykazała Dyrekcya w swem sprawozdaniu w kosztach robocizny uczniów 433 złr. 37 ct. (866 K 74 hal.).

Bliższe szczegóły, odnoszące się do gospodarstwa szkolnego, objęte są osobnym planem gospodarskim.

Według tego planu wprowadzono w gospodarstwie szkolnem następujący podział pól:

A. Pole przy szkole.

I. Płodozmian główny 17 morgów.

1. Ugor gnojony z przedplonami (mieszanki, owies). 2. Pszenica podsiana koniczyną i trawami. 3. Koniczyna z trawami — 2 pokosy na siano. 4. Koniczyna — 1 pokos na siano i dodanie pół nawozu staj. 5. Pszenica. 6. Na silniejszym nawozie połowa buraków, połowa kukurudzy. 7. Jęczmień. 8. Groch — ziemniaki. 9. Żyto, owies.

II. Pole lucernowe morgów 3.

Lucerna przez 6 lat 1½ mg. — na silnym gnoju buraki, ziemniaki ¾ mg. — potem marchew i pasze zielone ¾ mg.

III. Pole tytoniowe:

Na gnoju tytoń ½ mg. — okopowe ½ mg.

Razem 21 morgów.

B. Pole przy jeziorze.

1. Na gnoju mieszanka na siano. 2. Pszenica. 3. Koniczyna. 4. Pszenica albo kukurudza. 5. Owies (na dokupionym morgu do zbioru na r. 1900/1901). 6. Na gnoju kukurudza. 7. Owies. 8. Groch — wyka na nasienie. 9. Żyto.

Wynik gospodarstwa w ubiegłym roku szkolnym 1899/1900 był następujący:

1. W dziale produkcyi rolnej:

Gatunek płodu	Przestrzeń		Plon					Plon z 1 morga w kilogramach
			w ziarnie		w słomie i plewie	w sianie i liściach	w głąbiach	
	morg.	sążni	czelny	średni i poślad	kilogramy			
żyto	2	120	2311	18·0	4225	—	—	1116
pszenica	4	1300	4846	58·5	10285	—	—	1008
jęczmień	1	1400	1995	142·5	5793	—	—	1066
owies	2	1445	2546	9·0	5841	—	—	877
groch Wiktorya	1	925	1506	—	2377	—	—	959
kukurudza cinquant	3	725	5020	—	9443	—	—	1323
fasola i bobik	—	600	343	—	798	—	—	1684
wyka	—	400	74	—	203	—	—	296
ziemniaki	1	944	—	—	—	—	24559	15443
buraki	1	800	—	—	—	—	55715	36476
marchew	—	273	—	—	—	—	5530	28750
mieszanka na siano	1	—	—	—	—	1800	—	1800
konicz, siano, nas.	4	1300	28	—	—	8034	—	ziarna 56 / siana 1659
trawy, nasienne	—	100	16	—	490	—	—	256
kapusta 26·35 kóp	—	200	—	—	—	—	2249	17992
tytoń	—	600	—	—	—	19	—	zupełny nieurodzaj podobnie jak w całej okolicy.
zielona pasza	2	1468	—	—	—	—	—	
okazowe pole	—	200	—	—	—	—	—	
Razem	30		18685	228·0	39455	9834	88053	

2. W dziale produkcyi zwierzęcej:

a) Krowiarnia. Stan 30. czerwca 1900 r.: 6 krów, 1 jałówka $2^1/_2$-roczna, 1 cieliczka 9-miesięczna, 1 buhaj subwencyjny.

W ciągu roku sprzedano dwie krowy: „Jagodę“ i „Krasulę“.

Udoje mleka:

Nr. I.	Krowa „Wściubska“, swego chowu, od „Maliny“, dała mleka 3449 l., cieliczka urodzona 1899 r., którą sprzedano, wyssała $180^1/_4$ l. — razem mleka	$3629^1/_4$ l.
„ II.	„Jagoda“, krowa swego chowu, od „Pięknej“, sprzedana 15 maja 1900 wskutek objawiającego się często popędu płciowego, dała mleka	$2220^3/_4$ „
„ III.	„Krasula“, krowa kupiona w r. 1895, sprzedana 15. kwietnia 1899 dla starości, dała mleka	414 „
„ IV.	„Pieszczocha“, krowa swego chowu, dała mleka . . .	$2245^1/_4$ „
„ V.	„Siwa“, kupiona w r. 1897, urodziła cielę, które sprzedano, dała mleka $2495^3/_4$ l., cielę wyssało $24^1/_4$ l. — razem . .	2520 „
„ VI.	„Żółta“, krowa swego chowu, urodziła cieliczkę, którą odchowano, dała mleka $1507^1/_4$ l., cielę wyssało $508^3/_4$ l. — razem	2016 „
„ VII.	„Bucyfał“, krowa swego chowu, urodziła cielę, które sprzedano, dała mleka $2986^1/_4$ l., cielę wyssało $42^3/_4$ l. — razem	3029 „
„ VIII.	„Łania“, krowa kupiona w r. 1898, urodziła cielę, które sprzedano, dała mleka $2296^3/_4$ l., cielę wyssało $45^1/_4$ l. — razem	2342 „
	Próbna krowa dała mleka	21 „
	Razem .	$18437^1/_4$ l.
	Wartość $18437^1/_4$ l. mleka × 9 gr.	1659 K 35 hal.
	Sprzedano też 2 krowy i chorą cieliczkę za	468 „ 20 „
	oraz 4-ro cieląt o wadze $187^1/_2$ kg.	73 „ 44 „
	Razem	2200 K 99 hal.

Na separatorze oddzielono mleka 5031·25 l., z czego uzyskano masła 193·49 kg., zatem na 1 kg. masła wypadło 26 l. mleka w przecięciu.

Na przeróbkę używa się tylko południowe i część rannego mleka, którego zawartość tłuszczu jest mniejsza, niż mleka wieczornego.

b) Trzoda chlewna. Stan 30. czerwca 1900 r.: 1 knur $1^1/_2$-roczny, 4 maciory, 3 loszki półroczne, 6 prosiąt 3-miesięcz., 7 prosiąt 6-tygodn.

Od 5 ciu macior urodziło się w ciągu roku 77 prosiąt, — z tych sprzedano 52 prosiąt za	392 K
za 1-roczną loszkę wzięto	26 „
Razem	418 K

Nawozem stajennym, wyprodukowanym od powyżej wymienionego inwentarza i 4-ch koni roboczych, wygnojono:

na polach głównego płodozmianu (A)	4 morgi po 200 *q* . .	800 *q*
	2 „ „ 150 *q* . .	300 *q*
przy jeziorze (B)	2 „ „ 200 *q* . .	400 *q*
na polu lucernowem, pod koński ząb, kapustę i buraki . .	2·5 morga × 300 *q* . .	750 *q*
Razem	10·5 morga	2250 *q*

Nawóz utrzymuje się ciągle pod bydłem i podściela się codziennie w stajni obornikiem końskim i świńskim. Sposób ten przechowywania nawozu wynagradza się wielką jego ilością i znakomitą jakością tak, iż pozwala utrzymać pola szkolne w wysokiej żyzności i dostatecznej wilgoci, której powszechnie w suchym podolskim klimacie brakuje tutejszym bardzo przepuszczalnym gruntom. — Stajnia, urządzona do

utrzymywania nawozu pod bydłem, zasługuje do naśladowania i w innych szkołach rolniczych dla wskazania najlepszego sposobu urabiania nawozu stajennego. Chwilowo utrzymuje się także nawóz stajenny na gnojarni dla wskazania uczniom, jak się w takim razie z nawozem obchodzić powinno. Urabia się też komposty z odchodów ludzkich, plewideł i ziemi, które polewa się gnojówką, ściekającą do zbiornika ze stajen. Kompostu używa się na zasilenie lucerny.

Nawozów sztucznych nie używa się w gospodarstwie szkolnem, bo ma się dostateczną ilość stajennego, a przy bardzo częstej posusze w klimacie podolskim nawozy sztuczne często zawodzą. Pomimo tego od 4 lat bywają wykonywane próby z nawozami sztucznymi na gruntach obok będącego folwarku w Nagórzance pod jarzynę, a na szkolnych gruntach pod kukurudzę, pod kierunkiem stacyi chemiczno-rolniczej w Dublanach, a pod bezpośrednim nadzorem nauczyciela tutejszej szkoły, p. Włodzimierza Grodzkiego.

Doświadczenie z nawozami sztucznymi, pod jęczmień użytymi na polu folwarcznem w r. 1899, wykazało przy wszystkich kombinacyach stratę, a tylko przy użyciu kainitu w ilości 287 kg. i saletry 115 kg na morg, okazał się czysty zysk z morga 10 K 40 hal., licząc 100 kg. ziarna po 10 K, a 100 kg. słomy po 1 K 60 hal. Te same nawozy, a mianowicie superfosfat, kainit i saletra, w tej samej ilości na morg użyte pod kukurudzę, dały podobny wynik, bo przy wszystkich kombinacyach była strata, a tylko przy użyciu 115 kg. saletry i 287 kg. kainitu na morg, okazał się czysty zysk z morga na 9 K 60 hal. — w stosunku do pola nienawożonego.

Pod względem finansowym przedstawia się wynik gospodarstwa szkolnego w roku 1899/00, jak następuje:

I. Ogólne.

Rozchody.	Kor.	gr.	*Przychody.*
Podatek z pola B	20	42	
Ubezpieczenie budynków gospodarskich	85	26	
Utrzymanie budynków gospodarskich	27	92	
Czynsz dzierżawny za pola skarbowi Jagiel.	120	—	
Razem	253	60	

II. Inwentarz martwy.

1) Maszyny i narzędzia.

	K.	gr.		K.	gr.
Wartość inwentarza 1. lipca 1899 r.	1097	02	Wartość inwentarza z 30-go czerwca 1900	1057	82
Przykupno, odnowienie i utrzymanie	397	35			
Razem	1494	37	Razem	1057	82

2) Uprząż.

	K.	gr.		K.	gr.
Wartość uprzęży 1. lipca 1899	65	22	Wartość uprzęży 30. czerwca 1900 r.	59	16
Przykupno, odnowienie i utrzymanie	66	27			
Razem	131	49	Razem	59	16

Rozchody. *Przychody.*

III. Inwentarz żywy

a) Konie robocze.

	K.	gr.
Wartość 1. lipca 1899 (1 = 160, 1 = 120, 1 = 250, 1 = 30)	560	—

	K.	gr.
Wartość 30. czerwca 1900 r. (1 = 140, 1 = 100, 1 = 230, 1 = 20)	490	—

b) Bydło rogate.

		K.	gr.
Wartość 1. lipca 1899 r.			
8 krów 4118 kg.			
1 jałówka 265 „			
1 cielę 9 mies. 238 „	4621 × 40	1848	40
	Razem	1848	40

		K.	gr.
Wartość 30. czerwca 1900 r.			
6 krów 3229 kg.			
1 jałówka 420 „			
1 cielę 9 mies. 220 „	3869 × 40	1547	60
	Razem	1547	60

c) Nierogacizna.

		K.	gr.
Wartość trzody chlewnej 1. lipca 1899 r.			
1 maciora 187 kg.			
1 „ 145 „			
1 „ 190 „			
1 „ 165 „			
1 „ 150 „			
1 „ 85 „			
1 knur 4½ mies. 38	960 × 60	576	—
10 prosiąt 4-tygod. × 6 kor.		60	—
2 prosiąt 2 miesięcznych		28	—
	Razem	664	—

		K.	gr
Wartość trzody chlewnej 30. czerwca 1900			
1 maciora 132 kg.			
1 „ 175 „			
1 „ 157 „			
1 „ 125 „			
3 loszki 192 „			
1 knur 147 „	928 × 60	556	80
6 prosiąt 3 mies. × 24		144	—
7 prosiąt 6-tygodn. × 10		70	—
	Razem	770	80

IV. Zapasy płodów rolnych.

	K.	gr.
Pozostałość 1. lipca 1899:		
Żyta 1895 × 13·30	252	04
Pszenicy 377½ × 18	67	95
Grochu 479 × 16	76	64
Owsa 1286 × 10·5	135	02
Kukurudzy cinq. 4991·8 × 10·8	539	10
„ obrocznej 100	10	—
Pośladu 47 × 6	2	82
Końsk. zębu 35 × 20	7	—
Wyki 232 × 10	23	20
Grysu 50 × 7	3	50
Razem	1117	27

	K.	gr.
Pozostałość z 30. czerwca 1900		
Żyta 1810 × 11	199	10
Pszenicy 2389 × 15	356	34
Grochu 530 × 10	84	80
Owsa śr. 364 × 10	36	40
Kukurudzy czeln. 6119 × 13·10	801	58
„ śred. 365 × 11	39	94
Fasoli 472 × 16	39	04
Brzanki 32 × 30	9	60
Wyki 11 × 10	1	10
Bobiku 78 × 10	7	80
Grysu 160 × 7·5	12	—
Buraków ćwikł. 250 × 2,	5	—
Razem	1592	70

Rozchody: *Przychody:*

V. Obroty bieżące w ciągu roku 1899/00.

1) Na rachunek produkcyi zwierzęcej.

a) Konie robocze.

Gotówką.

	K.	gr.		K.	gr.
Kucie koni	50	04	Za kukurudzę dla świń 821×10	82	10
Przykupno ziarna na obrok 7230 kg.	719	88			
Przykupno słomy 645 kg.	7	74			
Drobne sprzęty (batogi, szczotki)	5	40			
Porachunkiem: obsługa 120 dni	24	—			

Z własnego gospodarstwa:

Na paszę siana	3763 kg.	*We własnem gospodarstwie:*	
Marchwi	1260 „	Roboczych dni parokonnych	230
Buraków	3310 „	Produkcya gnoju 300 q.	
Słomy na paszę i ściółkę	7155 „		
Razem	807 06	Razem	82 10

b) Bydło rogate.

Gotówką:

	K.	gr.
Odnowienie inwent. martw.	18	86
Ubezpieczenie buhaja	3	90
Mleko dla cieląt zbier. 488 × 4	19	52
Dokupno karmy: grysu 2025	145	98
makuchu 1579	110	53
soli 100 kg.	14	50
słomy 4148	49	75
Porachunkiem: obsługa 495½ dnia	99	10

Gotówką:

	K.	gr.
4 cieląt 187½ kg.	73	44
3 krowy 1090 „	468	20
Skokowe od byka 114 × 1	114	—
Subwencya za buhaja	120	—

Porachunkiem i gotówką:

Mleka 17636 l. × 9 gr.	1587	27

Z własnego gospodarstwa:

Ziarna	2327 kg.	*We własnem gospodarstwie:*	
Siana	7133 „	Wyprodukowano gnoju 1050 q	
Słomy	20633 „		
buraków	51048 „		
Marchwi	3484 „		
Plew	1140 „		
Razem	466 14	Razem	2362 91

c) Trzoda chlewna.

Gotówką:

	K.	gr.
Koszta sprzedaży	6	78
Dokupno karmy: grysu 644 kg.	46	30
„ „ ziarna 1267	123	70
Odnowienie sprzętów dla świń	5	18

Gotówką:

	K.	gr.
Sprzedaż 52 prosiąt	798	—
„ 1 rocznej świńki	52	—
Dopuszczanie knura 37 razy	24	40

Rozchody.			*Przychody.*	K.	gr.
Porachunkiem:	K.	gr.	Za jęczmień 122 kg.	10	98
Mleka 2535·/4×4, 52×9	106	47	Za grys 238 kg.	17	84
Maślanki 38½×2	—	77	*Z własnego gozpodarstwa:*		
Serwatki 321×0·5	1	60	Produkcya gnoju 100 q		
Obsługa 120 dni	24	—			
Z własnego gospodarstwa:					
Ziarna 1696 kg.					
Słomy i plew 6148 „					
Ziemniaków 6003 „					
Buraków 1357 „					
Marchwi 786 „					
Razem	314	80	Razem	935	22

2) *Na rachunek produkcyi roślinnej:*

a) Folwarcznej.

Gotówką:	Kr.	gr.	*Gotówką ze sprzedaży i porachunkiem:*	Kr.	gr.
Zakupno nasion	95	—	Pszenicy 2.632 kg.	401	90
Ubezpieczenie zbóż od ognia i gradu	51	05	Żyta 2.295 kg.	316	04
Nawozy	12	96	Jęczmienia 1525 kg.	158	—
Koszta sprzedaży	1	80	Kukurudzy 2217 kg.	274	87
Porachunkiem:			Owsa 600 kg.	60	—
Robocizna uczni 4155 dni	830	86	Grochu 1105 kg.	176	80
We własnem gospodarstwie:			Fasoli 41½ kg.	4	99
Robocizna sprzężajna parokonnych dni: 227			Ziemniaków 13588 kg.	270	66
Nawozu stajennego użyto 2100 q.			Buraków ćwikł. 330 kg.	6	60
			Kapusty 26·35 kóp	105	40
			Maku 1½ kg.	—	90
Razem	991	67	Razem	1776	16

We własnem pospodarstwie spotrzebowano na siew i paszę:

	siew na ziarno:	*na paszę i pognój zielony:*
Żyta	191·5 kg.	
Pszenicy	377½ „	
Jęczmienia	158 „	
Owsa	271 „	76 kg.
Grochu	265 „	88½ „
Wyki	43 „	209½ „
Kukurudzy	97 „	220 „
Koniczu		28 „
Traw		12½ „
Fasoli	15	
Ziemniaków	3808 „	
Buraków	12·5 „	
Marchwi	1·75 „	
Końskiego zębu	76 „	

Karma podana przy inwentarzu żywym

b) Pole tytoniowe:

Rozchody:	Kr.	gr.	*Przychody:*	Kr.	gr.
Porachunkiem:					
Robocizna	5	54			
Z własnego gospodarstwa:					
Gnoju 150 q					
Robocizna sprzężajna dni 3			Za 19 kg. liścia tytoniowego	5	54
Razem	5	54	Razem	5	54

Zestawienie.

		Dług Kr.	gr.	Mienie Kr.	gr.
I. Ogólne		253	60	—	—
II. Inwentarz martwy	1) Maszyny i narzędzia	1494	37	1057	82
	2) Uprząż	131	49	59	16
III. Inwentarz żywy	a) konie robocze	560	—	490	—
	b) bydło rogate	1848	40	1547	60
	c) trzoda chlewna	664	—	770	80
IV. Zapazy płodów rolnych		1117	27	1592	70
V. Obroty bieżące w roku 1899/900		—	—	—	—
1) Rachunek produkcyi zwierzęcej:		—	—	—	—
	a) konie robocze	807	06	82	10
	b) bydło rogate	466	14	2362	91
	c) trzoda chlewna	314	80	935	22
2) Rachunek produkcyi roślinnej:					
	a) folwarcznej	991	67	1776	16
	b) pole tytoniowe	5	54	5	54
Razem		8654	34	10680	01
Po strąceniu wydatków (w tych 983·50 Kr. policzonych za robociznę uczni)				8654	34
Pozostaje czysty dochód				2025	67

czyli z 1-go morga 67 koron i 52 groszy

X. Kronika szkoły.

W ciągu roku szkolnego 1899/1900 zwiedzali szkołę: inspektor kultury krajowej, c. k. radca dworu Wł. Struszkiewicz i radca Wydziału krajowego Dr. Ignacy Szyszyłowicz — a przy egzaminach rocznych byli obecni: członek Wydziału krajowego JW. Mieczysław Onyszkiewicz i Dr. Ignacy Szyszyłowicz.

Z Dyrekcyi krajowej niższej szkoły rolniczej w Jagielnicy.

Jagielnica, 30. sierpnia 1900.

Antoni Świeżawski w. r.

Sprawozdanie

Dyrekcyi kraj. niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach za rok 1899|1900.

Wiadomości ogólne o szkole.

Szkoła ta, położona w powiecie Bialskim, ma podobnie, jak inne kraj. niższe szkoły rolnicze na celu wychowanie i wykształcenie przedewszystkiem synów włościańskich na uzdolnionych gospodarzy.

Warunki przyjęcia do tej szkoły są podobne, jak dla szkół innych niższych roln., a na żądanie rozsyła je Dyrekcya szkoły osobom po nie się zgłaszającym.

Przedmioty naukowe i ilość godzin tychże w tygodniu:

Przedmiot	Rok		
	I.	II.	III.
Religia	1	1	1
Język polski	4	3	2
Rachunki i geometrya	5	4	3
Geografia i historya	2	2	—
Wiadomości z nauk przyrodniczych	4	3	1
Fizyka	2	—	—
Kaligrafia	1	1	—
Rysunki	1	1	—
Rolnictwo	—	4	5
Gospodarność i zarząd	—	—	1
Hodowla		4	7
Rachunkowość	—	—	2
Wycieczki na pola	—	2	2
Śpiew (wspólnie)	1	1	1

Skład grona nauczycielskiego.

1. Adolf Poniński, kierownik szkoły i nauczyciel fachowy, udziela nauki hodowli, weterynaryi, rachunkowości (w 13 godz. tygodniowo) i prowadzi gospodarstwo zakładowe.

2. Stan. Dzierżbicki, przydzielony od 1/X, 1899. do tut. szkoły jako nauczyciel prow. fachowy, uczył rolnictwa (uprawa ogólna i szczegółowa), nauk przyrodniczych, gospodarności i zarządu w 24 godz. tygodniowo.

3. Józef Zageczek, nauczyciel do nauk elementarnych, uczył jęz. polskiego, rachunków i geometryi, rysunków, geografii, pisania, a też śpiewu w święta i niedziele, razem 29 godzin tygodniowo. Zajmuje się pasieką.

4. Ks. Feliks Kapturkiewicz, katecheta łac., O. Reformat z Kent, uczy religii w 3. godz. tygodniowo.

5. Jan Kamiński, instruktor do prakt. zajęć i nadzorowania uczniów od 15|I. 1900., po nkończeniu tut. szkoły niższej roln. był na praktyce w dobrach żywieckich.

Praktyczna nauka opiera się o gospodarstwo szkolne. Zakład pomieszczony jest w wydzierżawionym majątku (dworze) J. W. Pana br. Hermana Czecza de Lindenwald, wraz z zabudowaniami folwarcznemi i 50 morgami ziemi. Wszelkie roboty gospodarskie i około inwentarza wykonują uczniowie sami pod dozorem instruktora i za wskazówkami nauczycieli, którzy objaśniają cel i sposób wykonania robót.

Oprócz tego uczniowie ćwiczą się w robotach drzewnych i stelmacharstwie, naprawiają sami wszelkie narzędzia i wykonywują nowe, jak plewnik, podskibnik. Ćwiczenia to pożyteczne bardzo, a mogłyby się racyonalniej i systematyczniej prowadzić, gdyby na to był odpowiedni lokal.

Środki naukowe.

Obok głównego środka naukowego, jakim jest gospodarstwo, znajduje się mały chmielnik i ogród szkolny, na którym uprawia się rozmaite rodzaje zbóż, traw, warzywa i różne rośliny jako okazy botaniczne, tak, że uczeń i tutaj ma doskonałe pole do nauki. W mleczarni szkolnej obznajamia się uczniów z obchodzeniem się z nabiałem.

Do zbioru środków naukowych zakupiono w b. r. szkolnym nową centryfugę i płuk Sacka. Zbiory naukowe zakupione przed kilkunastu laty, wymagają uzupełnienia i odnowienia

Do biblioteki szkolnej zakupiła dyrekcya w b. r. 40 nowych dzieł dla użytku uczniów i nauczycieli. Nadto prenumerowano jak corocznie „Gazetę lwowską“ i kilka pism fachowych rolniczych polskich i niemieckich

Kursa specyalne.

W mies. styczniu 1900 odbył p. Dr. Tad. Rylski z uczniami IIIgo roku kurs mleczarstwa, z końcem którego uczniowie złożyli dowody umiejętności obchodzenia się z nabiałem.

Osobnego kursu weterynaryi w ubiegłym roku szkolnym nie było, a nauki weterynaryi udzielał sam kierownik szkoły, Ad. Poniński, przy nauce hodowli.

Uczniowie.

Z początkiem roku szkolnego 1899/1900 było wpisanych 40 uczniów na wszystkich 3 latach nauki, w ciągu roku ubył jeden uczeń z I. roku, tak że nadal pozostało na I. roku 17, na IIgim 12, a na IIIcim 10, czyli razem 39.

Z uczniów tych ukończyło przed wstąpieniem do tut. zakładu 30tu szkołę lud. 6 uczniów było przedtem w gimnazyum, 1 w szkole realnej, 1 w seminaryum naucz., a 1 ukończył rosyjską szkołę powiatową.

Według powiatów było: Z powiatu Biała 6, z p. Bochnia, Brzesko, Brzozów po 1, z p. Chrzanów 2, z p. Dąbrowa 2, z p. Jasło 3, z p. Kraków 3, z p. Limanowa 1, z p Łańcut 1, z p. Mielec 1, z p. Myślenice 3, z p. Sokal 1, z p. Tarnów 3, z p. Wadowice 5, z. p. Zaleszczyki, Żywiec, po 1, z Królestwa Polskiego 1, z Litwy 2, razem 39.

Cały kurs 3letni ukończyli nast. uczniowie: Kamiński Franc., Kurowski Franc. Łękawski Tad., Pająk Jan, Przebieglec Józ., Pietras Franc,. Rozdzielski Jan, Szczepanik Jan, Trojniar Andrzej, Wójcik Stan, razem 10 uczniów.

Z ukończonych uczniów 5 wróciło na własne gospodarstwo (z nich jednak 3 jest pobranych do służby wojskowej od października 1900), 4 objęło praktykę w majątkach, 1 zaś wstępuje do wojska jako ochotnik, dla szybszego odbycia służby wojskowej.

Stan zdrowotny uczniów był dość pomyślny. Na początku roku szkolnego były 3 ciężkie wypadki tyfusu, 2 zapalenia płuc i 3 katarów żołądka.

Od 1/I 1900 odebrano kuchnię zakładową we własny zarząd i od tej chwili stan zdrowotny uczniów znacznie się poprawił, a wikt otrzymują pod każdym względem lepszy i zdrowszy.

Gospodarstwo szkolne za r. 1899.

Obecny kierownik objął już pod koniec roku 1899 administracyę gospodarstwa szkolnego, przedkłada zatem sprawozdanie na podstawie zapisków gospodarskich i księgi kasowej. Wynik gospodarstwa za ubiegły rok jest niepomyślny, a gospodarstwo znajduje się jeszcze w stanie zaniedbanym.

W jesieni 1899 r. i na wiosnę 1900 r. wydrenowano resztę pól szkolnych na obszarze $10^3/_4$ mg. kosztem 1100 koron. Kwotą tą objęte są także koszta odkopania i poprawienia drenów dawniejszych.

Wydrenowanie pól w ciężkiej glebie zaczyna dobrze działać, a dobrą uprawą i silniejszem nawożeniem można będzie urodzajność ziemi znacznie podnieść.

Inwentarz szkolny roboczy został zmieniony. Przez usunięcie 3 lichych koni, i dokupno 3 silnych, posiada gospodarstwo 2 pary dobrych koni roboczych. Chlewnia została przy pomocy krakowskiego c. k. Towarzystwa rolniczego powiększoną o 2 loszki i 1 knura rasy polskiej. W oborze wybrakowano 3 gorsze krowy, a zakupiono na to miejsce 3 nowe, ale mimo tego obora jest w stadyum ciągłego tworzenia się jeszcze. Celem jej jest obok osiągnięcia odpowiedniej mleczności wychów sztuk pięknych rozpłodowych, których sprzedaż może znaczne korzyści przynieść, tem bardziej, że obora szkolna, jako obora czerwonego bydła (rasy polskiej) zaczyna się cieszyć dobrą sławą.

Aby osiągnąć większe dochody z gospodarstwa, potrzeba koniecznie większej ilości nawozu stajennego. Uzyskanie tej większej ilości nie byłoby tak trudnem, gdyby można było bydło trzymać na nawozie przez czas dłuższy, urządzenie jednak stajni nie pozwala na to; z powodu stałych żłobów można nawóz trzymać na stajni najwyżej 4 tygodnie.

Kronika szkoły.

W roku szkolnym 1899/1900 zwiedzili szkołę: C. k. Radca dworu Wład. Struszkiewicz, J. W. P. baron Herman Czecz de Lindenwald kilkakrotnie, jako opiekun szkoły, W. P. Karol Haempel, c. k. Radca Namiestnictwa i starosta J. Kurykowski, P. P. posłowie Bojko i Wójcik; hospitował naukę przy dwukrotnej wizytacyi i całe urządzenie oglądał Radca Wydziału Kraj. Dr. Ign. Szyszyłowicz; zresztą zwiedza szkołę obywatelstwo zamiejscowe i intelligencya.

Zestawienie rachunków gospodarstwa za czas od 1. stycznia 1899 do 1. stycznia 1900.

	Dochody		Rozchody	
	kor.	gr.	kor.	gr.
Ogólne:				
czynsz dzierżawny { 1608 / 100 / 120 }			1.828	--
ubezpieczenie budynków			70	26
1) Stan inwentarza żywego: *a*) konie robocze .	1.092	--	895	40
b) obora . . .	3.270	46	2.596	86
c) trzoda chlewna .	386	—	144	--

	Dochody		Rozchody	
	kor.	gr.	kor.	gr.
2) Inwentarz martwy	1.744	12	1.744	12
3) Zapasy	2.230	44	4.499	88
4) Obroty w r. 1899:				
A) rachunek produkcyi zwierzęcej . . .				
a) konie robocze .	3.004	11	2.586	75
b) obora . .	3.141	34	3.915	23
c) trzoda . .	490	40	609	86
B) rachunek produkcyi roślin. i odkupno pasz	6.483	88	6.289	99
Razem .	21.842	75	25.180	35
W porównaniu:	rozchód		25.180	35
	dochód		21.842	75
Okazuje się deficyt .			3.337	60

Dyrekcya krajowej niższej szkoły rolniczej

w Kobiernicach, 6. października 1900.

Adolf Poniński w. r.

Sprawozdanie

Dyrekcyi krajowej niższej szkoły rolniczej w Suchodole za r. 1899|1900.

Ogólne wiadomości o szkole.

Krajowa niższa szkoła rolnicza w Suchodole otwarta d. 15. września 1898, ma na celu kształcenie i wychowanie synów włościańskich na uzdolnionych gospodarzy praktycznych. Warunki przyjęcia są takie same, jak w innych kraj. niższych szkołach rolniczych.

Sklad grona nauczycieli.

1. Edmund Bielski, I. nauczyciel fachowy zarazem kierownik zakładu, uczył na roku II-gim rolnictwa godzin 4, rachunkowości gospodarczej 1 godz. tygodniowo. W okresie letnim miał nadto 6 godz. tygodniowo demonstracyi z nauki rolnictwa. Prowadził gospodarstwo szkolne i udzielał codziennie dyspozycyi gospodarczych.
2. Józef Froń, II. nauczyciel fachowy, przeniesiony z Kobiernic reskryptem Wydziału krajowego z dnia 25-go września 1899 LW 63058 w charakterze zastępcy nauczyciela. Uczył na obydwu latach nauki: hodowli w okresie zim. 3, w okr. letnim 2 godz. tygodn., nauk przyrodn. w okresie zim 10, w okr. let. 6 godzin tygodniowo, nadto prowadził ogród szkolny i mleczarnię.
3. J. Górski, pomocnik nauczyciel fachowy do uprawy roślin włóknistych, uczył na II. roku uprawy lnu w porze zimowej 2 godz. tygodniowo, a kaligrafii na obydwu salach nauki przez cały rok 4 godz. tygodniowo, przytem nadzorował uczniów.
4. R. Sygnarski, nauczyciel do nauk elementarnych, uczył na obydwu latach nauki rachunków, języka polskiego, geografii, rysunków i spiewu, razem 25 godz. tygodniowo w okresie zimowym, 18 godz. w lecie.
5. Jan Juszczuk, instruktor do robót praktycznych.
6. Ks. Józef Ramocki, katecheta, udzielał nauki religii 2 godz. tygodniowo przez cały rok na obydwu oddziałach.

Środki naukowe.

Głównym środkiem naukowym jest gospodarstwo szkolne. Ponieważ w gospodarstwie samem uprawia się tylko te rośliny, które w systemy gospodarcze zostały wprowadzone, a jest ich stosunkowo niewiele, przeto ażeby dać możność uczniom zaznajomienia się z rozlicznymi gatunkami roślin gospodarczych, założono na przestrzeni 3000 m^2 tak zwane „pole okazowe“, gdzie na parcelkach o 2 m^2 uprawiane są najrozmaitsze rośliny.

W bieżącym roku szkolnym przeprowadziliśmy na wezwanie kraj. stacyi botaniczno-rolniczej doświadczenia z uprawą 10 gatunków ziemniaków, które były uprawiane na przestrzeni 2500 m², a zatem każdy gatunek na przestrzeni $2^1/_2$ arów, — nadto z uprawą „Soji", pod którą oddano 2000 m² gruntu. Ogród szkolny o gruncie nieodpowiednim, bo żwirowatym, stanowi dla szkoły bardzo dobry objekt demonstracyjny. Wprawdzie uprawa ziemi w ogrodzie musi być wykonaną z wielkim wysiłkiem pracy, ale też wkrótce będziemy mogli pokazać, że ta praca sowicie się nam opłaca. W bieżącym roku zasadzono pod kierunkiem nauczyciela p. Fronia już wiele drzewek karłowych owocowych, krzaków agrestu, porzeczek i malin a nadto założono szkółkę drzewek owocowych, mamy też już kilkaset sztuk przez uczniów szczepionych jednorocznych szczepów. W ogrodzie uprawia się warzywa jak na teraz dla potrzeby zakładowej a mamy nadzieję, że w przyszłości będziemy mogli nawet produkować na sprzedaż.

Ze środków naukowych przybyło bardzo wiele, bo zakupiono rozmaitych modeli, przyrządów i aparatów przeważnie dla nauk przyrodniczych za sumą 2113 koron. Brak nam jeszcze bardzo wiele a szczególnie brak nam maszyn i narzędzi, oraz przyrządów i modeli dla nauk zawodowych. Mamy jednak nadzieję, że Wysoki Wydział krajowy w najbliższym już czasie i tym brakom zapobiedz zechce

Pomiędzy środkami naukowymi znajdują się także już przyrządy i naczynia mleczarskie, jak centryfuga, maślnica, wygniatacz, przyrząd do oznaczenia tłuszczu w mleku Dra Gerbera i t. p. inne pomniejsze. Wprawdzie do tej pory mieściliśmy się z tem wszystkiem w niewłaściwej ubikacyi, bo nie mieliśmy dotychczas odpowiedniego na ten cel lokalu (obecnie nowy budynek na mleczarnię przeznaczony jest już na wykończeniu) jednak i tak uczniowie pracując sami, nauczyli się dokładnie obchodzić z tymi przyrządami i aparatami.

Frekwencya uczniów.

Z 9-ciu uczniów pierwszych zapisanych w r. 1898/9, którzy otrzymali promocyę na rok II-gi zmuszoną była Dyrekcya jednego z powodu braku pilności i bardzo słabych postępów w naukach ze szkoły uwolnić. Pozostało zatem na roku II-gim uczniów 8-u, którzy z dniem 1-go lipca 1900 r. przeszli na rok III-ci.

Z przyjętych z początkiem roku szkolnego 1899/900 uczniów 17-u nie nbył ani jeden i ci otrzymali wszyscy promocyę na rok II-gi.

Nowo przyjętych na rok szkolny 1900/1901 było 17-u, z tych na żądanie rodziców jednego uwolniono po kilkodniowym pobycie w Zakładzie, tak, iż w dniu dzisiejszym jest na roku I-ym uczniów 16-u.

Z ogólnej liczby 41 uczniów tylko 2-ch ma stypendyum z Rady powiatowej krośnieńskiej, każdy po 240 koron, wszyscy zaś inni pozostają na funduszu krajowym.

Obecni w Zakładzie uczniowie pochodzą z najrozmaitszych powiatów. I tak:

6	dostarczył	powiat	jarosławski	6
po 5	„	„	cieszanowski i lwowski	10
„ 3	„	„	brzozowski, strzyżowski	6
„ 2	„	„	krośnieński, kamionecki, łańcucki i przemyślański	8
„ 1	„	„	gródecki, niski, mielecki, rzeszowski, jasielski, bialski, kolbuszowski, złoczowski, horodeński, rohatyński i Królestwo polskie . . .	11
			Razem	41

Wszyscy wychowańcy tutejszej szkoły są religii katolickiej, z tych wyznania rzym.-kat. 29, grecko-kat. 12.

Z liczby 41 obecnych uczniów jest synów włościan 29, reszta tj. 12 synów urzędników prywatnych i służby niższej kategoryi.

Studya odbyte: jedno lub więcej klasową szkołę ludową ukończyło 36 uczniów. 2-gą klasę gimnazyalną 3 uczniów, 1 uczeń ukończył I-szą klasę szkoły realnej.

Pod względem wieku: było 38 uczniów w wieku od 16—20 lat, 3-ech uczniów w wieku od 21 do 24 lat.

Sprawy internatu.

W roku szkolnym 1899/1900 w samym internacie nic się nie zmieniło; z chwilą otwarcia II-go roku zajętą została druga sala sypialna i druga sala naukowa, obecnie zaś od 1-go lipca 1900 r., kiedy przybyła nowa serya uczniów i rok III-ci został otwarty, zajęto 3-cią salę sypialną i 3-ą salę naukową dla użytku uczniów. Wszystkie potrzebne sprzęty do umeblowania sal były już w r. 1898 przygotowane, tak samo pościel i bielizna były przysposobione, — dokupiło się tylko brakującą ilość koców letnich a obecnie i 15 sztuk koców zimowych potrzeba będzie jeszcze dokupić. Garderoba uczniów w miarę przybywania nowych kandydatów musiała być powiększoną tak, iż obecnie oprócz brakujących jeszcze 15 sztuk kożuszków i tyleż guniek wszyscy uczniowie posiadają po 1 garniturze ubrania mundurowego, po 1 garniturze ubrania bawełnianego tak zwanego trykotowego i po 2 ubrania letnie drelichowe do pracy. Koszt całkowitego umudurowania 1-go ucznia wynosi:

1 garnitur świąteczny (mundurek)	kosztuje około	20 kor.
1 „ drelichowy	„ „	8·5 „
1 „ bawełniany do klasy	„ „	9·5 „
1 kożuszek	„ „	24·— „
1 gunka	„ „	22·— „
1 kapelusz filcowy	„ „	2·5 „
1 kapelusz słomiany	„ „	1.—
1 czapka wełniana	„ „	2·5 „
	Razem około	90 koron.

Życie w Zakładzie pozostało niezmienione a uczniowie dostają wikt wedle spisu potraw i oznaczonej ilości pojedynczych wiktuałów. Wikt dla 1-go ucznia kosztował rocznie 184 kor. 32 h. czyli miesięcznie 15 kor. 36 h.

Zajęcie uczniów przez cały dzień w lecie i zimie oznaczone jest wydanym przepisem.

Gospodarstwo szkolne za rok 1899.

Z dniem 1-go stycznia 1899 r. były następujące remanenta z roku 1898, przedstawiające wartość:

A) Inwentarz żywy:			
koni roboczych	4 szt.	wartości (cena kupna)	770 koron
krów	6 „	„	730 „
świń	2 „	„	130 „
		Razem	1630 koron
B) Inwentarz martwy ogólnej wartości			1947 „
C) Ziemiopłody rozmaite w składach			1510 „
D) Zasiewy jesienne w r. 1898 na zbiór r. 1899: żyta na $5^1/_2$ mor.			
wysiano 550 kg.		110 K.	
koniczu na $2^1/_2$ morg. wartości . . .		50 „	160 „
		Razem	5247 koron

Z dniem 31-go grudnia 1899 oddano remanenta na rok przyszły t. j. na rok 1900, przedstawiające wartość:

A) Inwentarz żywy:

koni roboczych	2 szt.	wartości	500 koron
buhaj	1 „	„	286 „
krów	9 „	„	1330 „
buhajek 5 mies.	1 „	„	60 „
świń	6 „	„	360 „
pasieki pni	2 „	„	42 „
		Razem	2572 koron

B) Inwentarz martwy ogólnej wartości . . . . . 3659 „

C) Ziemiopłody rozmaite w składach . . . . . 3019 „

D) Zasiewy jesienne w r. 1899 na zbiór roku 1900:

żyta $4^3/_4$ mor.	78·56 K.	
pszenicy ozim. 2 mor.	47 08 „	
koniczu 5 mor.	143 40 „	
grochu zimow. pół mor.	8·— „	277 „
	Razem	9528 koron

Wartość remanentów z dniem 1-go stycz. 1899 . . . . 5247 „

„ „ „ 31-go grud. 1899 . . . . 9528 „

I) Różnica na korzyść r. 1899. . . . . 4280 koron

Wydatki w gotówce i porachunkiem w ciągu roku wynosiły:

Na zakupno inwentarzy żywych	. . . . .	456 koron
„ „ martwych	. . . . .	40·30 „
„ „ paszy i ściółki	. . . . .	1310·80 „
„ „ nawozów	. . . . .	782·82 „
„ „ nasion	. . . . .	582·74 „
Przynajęcie robotników	. . . . .	357·66 „
Rzemieślnicy	. . . . .	180·46 „
Utrzymanie służby	. . . . .	398·— „
Asekuracya i inne rozmaite	. . . . .	334·32 „
	Razem	4443·10 koron

Dochody w gotówce i porachunkiem w ciągu roku wynosiły:

Ze sprzedaży zwierząt	. . . . .	775·92 koron
„ produktów zwierzęcych	. . . . .	1210·76 „
„ „ rolnych	. . . . .	873·30 „
Rozmaite drobne	. . . . .	1·30 „
	Razem	2861·28 koron

Wydatki wogóle wynosiły	. . . . .	4443·10 koron
Dochody „ „	. . . . .	2861·28 „
	II. Różnica na niekorzyść	1581·82 koron

Zestawienie:

I. Na korzyść gospodarstwa z r. 1899	. . . . .	4280·38 koron
II. Na niekorzyść „ „ „	. . . . .	1581·82 „
	+	2698·56 koron

A że na powiększenie wartości inwentarzy martwych dostarczył fundusz krajowy (z r. 1898 na urządzenie) . . . . . 1440·20 koron

Nadwyżka z gosp. 1258·36 koron

Po strąceniu czynszu dzierżawnego . . . . . 1000·— „

Wypadłby dochód 258·36 koron.

Rok 1899 przeważnie słotny i mokry, jeśli gdzie to w tutejszych okolicach i na gruntach glinkowatych, nieprzemakalnych, zaliczyć musimy do bardzo niepomyślnych. Zboża piękne były na słomę ale natomiast bardzo mało plenne, okopowe a szczególnie buraki, brukiew i ziemniaki pastewne wydały bardzo małe plony, — jedna pasza była piękna, którą było jednak trudno zebrać dobrze.

Rezultat zbiorów był następujący:

Żyta z $5^1/_2$ morga	zebrano	3450	sn., które	wydały	4564 kg. ziar.
Jęczmień 1 morg.	„	480	„ „	„	750 „
Owsa 4 mor.	„	2070	„ „	„	2980 „
Bobiku 1 morg	„	8 fur	„	„	1442 „
Buraków past. z przestrzeni pół morga			zebrano		3500 kg.
Brukwi	„	„	„	„	6500 „
Ziemniaków z przestrzeni	$2^1/_2$		„	„	15000 „
Koniczyny	„	4	„	„	16000 „
Siana łąkowego	„	3	„	„	6700 „
Mieszanek	„	4	„	„	10300 „

Dyrekcya zaznacza ponownie konieczność odrenowania przynajmniej 15-tu morgów najmokrzejszych gruntów. W przeciwnym razie możemy być przy cokolwiek słotniejszych latach narażeni na słabe urodzaje a stąd i na małe dochody a nawet względnie i na straty z gospodarstwa szkolnego.

Kronika szkoły.

W roku szkolnym 1899/1900 zawiadomił Wydział krajowy pismem z dnia 25-go czerwca 1899 r. LW 39029, iż opiekunem kraj. niż. szkoły rolniczej w Suchodole zamianował Wgo Pana Waleryana Stawiarskiego, właściciela dóbr ziemskich w Jedliczu.

W ciągu roku hospitował tutejszą szkołę w dniach 18-go i 19-go stycznia Radca Wydziału krajowego Wny Dr. Ignacy Szyszyłowicz.

Nadmienić w końcu wypada, iż za wiedzą Wydziału krajowego urządziła Dyrekcya w bieżącym roku szereg wykładów dla okolicznych włościan. Wykłady te rozpoczęły się dnia 15 go lutego i trwały do 20-go marca 1900 r. każdego tygodnia we czwartki i piątki po 2 godz. t. j. od 4 do 6-tej wieczorem. Wykładów zatem takich było 10, czyli 20 godzin, w których wzięło udział włościan ze Suchodołu, Głowienki i Krościenka niżnego razem 223 gospodarzy, czyli wypadało przeciętnie po 22 gospodarzy na każdy wykład.

Prelegentami byli: P. E. Bielski miał 8 wykładów z nauki rolnictwa i mówił przedewszystkiem o tych kwestyach gospodarczych, które w czasie zbliżającej się wiosny miały najżywotniejsze zastosowanie w gospodarstwach a zatem o wiosennej uprawie roli, o pielęgnowaniu łąk, o wyborze i doborze nasienia a szczególniej zwracał uwagę na przezorność, jaką gospodarze mieć powinni przy kupnie nasion a szczególnie drobnych, jak koniczyny i nasion traw; mówił o użyciu nawozów pomocniczych i ich skutkach, o obchodzeniu się z obornikiem, o siewie wogóle, przykryciu nasienia i pielęgnowaniu roślin w czasie wzrostu.

P. I. Froń miał również 8 wykładów, z których w 4-ech godzinach mówił o rozmnażaniu drzew owocowych przez szczepienie i oczkowanie, o pielęgnowaniu i t. p. i to przy zastosowaniu demonstracyi, które nadzwyczajnie interesowały zawsze słuchaczów; w 4-ech zaś innych wykładach mówił o najpospolitszych chorobach naszych zwierząt domowych, przyczem podawał sposoby i środki ratowania zwierząt domowych.

P. I. Górski mówił przez 2 wykłady o uprawie lnu a P. R. Sygnarski mówił przez 2 wykłady o pasiecznictwie. Wykłady te dla włościan rozłożone były na dłuższy okres, a mianowicie na cały czas wielkiego postu, lecz kiedy w drugiej połowie marca zaczęło być ciepło i wiosna zaczęła na dobre objawiać się, zabrakło nam słuchaczów i wykłady zmuszeni byliśmy przerwać.

W bieżącym już roku szkolnym a mianowicie 14-go października b. r. urządziła Dyrekcya również dla włościan najbliższej okolicy wystawę z 50-ciu gatunków składającej się kollekcyi ziemniaków na tutejszych poletkach wyprodukowanych, a przy tej sposobności dla udekorowania wystawy ziemniaków przedstawiła szkoła

z tegorocznych zbiorów 6 gatunków buraków pastewnych, olbrzymi koński ząb, średnio do wysokości $3^1/_2$ metrów wyrosły, okazy lnu surowego i moczonego, oraz wyprodukowane na ogrodzie tutejszej szkoły warzywa.

Tę na prędce zaimprowizowaną wystawę urządzoną na dziedzińcu szkolnym zwiedziło w kilku godzinach poobiednich z górą 100 włościan. Gospodarze ci zwiedzili przy tej sposobności i tutejsze gospodarstwo szkolne, przyczem udzielano im wszelkich wyjaśnień.

Z Dyrekcyi krajowej niższej szkoły rolniczej

w Suchodole, dnia 21-go października 1900 r.

Edmund Bielski w. r.

L. 35.413/901.

Akt. 39 We Lwowie, dnia 28. maja 1901.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o krajowej szkole ogrodniczej w Tarnowie.

Wysoki Sejmie!

Spełniając polecenie Wysokiego Sejmu zreorganizowania szkoły ogrodniczej w Tarnowie w tym kierunku, „iżby plan nauk teoretycznych opowiadał poziomowi umysłowemu uczniów do tej szkoły przyjmowanych“, Wydział krajowy wygotował plan zasadniczych zmian reorganizacyjnych, przedłożył go sekcyi stałej komisyi dla spraw rolniczych i ma zamiar wprowadzić go z nowym rokiem szkolnym w życie. Plan ten jest opartym na zasadach zawartych w sprawozdaniu komisyi gospodarstwa krajowego o krajowej szkole ogrodniczej w Tarnowie za rok 1900, a mianowicie:

„by bez obniżenia poziomu praktycznego wykształcenia uczniów, usunięto z planu nauk teoretycznych wszystko to, co praktycznemu wykształceniu bezpośrednio nie pomaga a przeciwnie staje się u uczniów podnietą do przesadnego o sobie i swem wykształceniu rozumienia. Komisya nie sądzi n. p., by utrzymanie nadal obowiązkowej nauki języka niemieckiego było dla przyszłych ogrodników u nas niezbędnem. Komisya wyraża przekonanie, że jeżeli głównym celem szkoły ogrodniczej ma być podniesienie ogrodnictwa w kraju, jako jednej z ważnych a bardzo u nas zaniedbanej gałęzi produkcyi, to należy dążyć do takiego wykształcenia uczniów, by ci po ukończeniu szkoły w kraju jako ogrodnicy pozostawali i nie mogli uważać dla siebie za możliwe i korzystne przyjmowanie obowiązków po za krajem, lub też przenoszenie się do innych zawodów. Komisya nie uważa dalej za wskazane, by nadal przyjmować do szkoły kandydatów wprost po ukończeniu szkoły ludowej, nie posiadających często najmniejszej wprawy w najprostszych robotach ogrodniczych. Należałoby więc na przyszłość wymagać wykazania się jednoroczną przynajmniej praktyką ogrodniczą. W nauce praktycznej należy główny kłaść nacisk na przynoszące dochód gałęzie ogrodnictwa t. j. produkcyę warzyw i sadownictwo i należy rozważyć, czy przestrzeń zajęta pod ogród szkolny nie jest za małą, by obok wysoko istotnie stojącego warzywnictwa, także sadownictwo należycie można było rozwinąć“. Stosując się do tych uwag i opierając się na §. 1. statutu organizacyjnego szkoły, który wykształcenie ogrodników uzdolnionych do prowadzenia ogrodów wiejskich określa jako cel szkoły, Wydział krajowy wprowadził następujące zmiany w organizacyi szkoły. Naukę trzyletnią skraca się na lat dwa, wprowadzając jednak jako zasadniczy warunek przyjęcia do szkoły przynajmniej jednoroczną praktykę w którymś z lepszych ogrodów. Rok praktyki takiej stanie się dla ucznia rokiem próby, o ile kwalifikuje się do zawodu ogrodniczego, prócz tego nabędzie on tam pewnej wprawy i wytrwałości w pracy oraz pozna zasadnicze zajęcia ogrodnicze, co mu wielce naukę w szkole ułatwi.

W programie nauk wprowadzone zostały następujące zmiany:

1. Usunięcie zupełnie nauki języka niemieckiego w myśl życzenia komisyi sejmowej gospodarstwa krajowego. Nauka języka niemieckiego na kursie trzyletnim dawała nader małe rezultaty, przy skróceniu kursu korzyści z nauki tej musiałyby się tak znacznie zmniejszyć, że uczniowie z tej nauki nie odnieśliby prawie żadnej korzyści.

2. Zmniejszenie godzin nauki rachunków z 7 na 6.

3. Połączenie geometryi z miernictwem i traktowanie przedmiotów tych wyłącznie w zastosowaniu praktycznem.

4. Zniesienie osobnych wykładów chemii, fizyki i zoologii a wprowadzenie nauki „wiadomości elementarnych z nauk przyrodniczych.

5. Dodanie 1 godziny kaligrafii więcej a mianowicie zamiast 3 godzin 4 godziny; a zmniejszenie godzin rysunków z 12 na 6.

6. Wprowadzenie nowego przedmiotu „Zasady gospodarstwa rolnego wraz z nauką o glebie i nawozach“ a zniesienie „zasad ogrodnictwa“, który to przedmiot w drugiej części a mianowici w nauce „O glebie i nawozach“ znajduje najzupełniejsze swe uzupełnienie. Zapoznanie chłopca, który ma być w przyszłości wiejskim ogrodnikiem i nie raz będzie się musiał zająć polową uprawą, z zasadami gospodarstwa rolnego jest niezbędne.

7. Zwiększenie ilości godzin sadownictwa z 7 na 8 godzin i dodanie nowego przedmiotu „O przeróbce owoców i warzyw“.

8. Zmniejszenie godzin nauki kwiaciarstwa gruntowego i szklarniowego z 7 na 4 godzin.

9. Usunięcie nauki uprawy chmielu.

10. Z nauk pomocniczych wprowadzenie „nauki ratowania w nagłych wypadkach“.

11. Z zajęć praktycznych wprowadzenie „praktycznej nauki najelementarniejszych zasad koszykarstwa, ślusarstwa, stolarstwa i szklarstwa“, przez wieczorną pracę uczniów w warsztatach szkolnych dwa razy tygodniowo w półroczu zimowem. Celem tej nauki jest, by ogrodnik mógł sam wykonać te roboty praktyczne, które są w jego zawodzie konieczne.

Sprawy frekwencyi w szkole oraz postępów uczniów nie przedstawiamy szczegółowo, są one bowiem obszernie przedstawione w sprawozdaniu dyrekcyi.

W sprawozdaniu swem komisya gospodarstwa krajowego porusza myśl, „że należałoby ogród szkolny przez przyłączenie ofiarowanych bezpłatnie przez miasto Tarnów pięciu morgów powiększyć. W ten sposób bowiem możnaby powiększyć roczną produkcyę szczepków owocowych, co i ze względu na podniesienie sadownictwa w najbliższej okolicy i ze względu na praktykę uczniów jest bardzo pożądanem“.

Wydział krajowy, idąc za wskazówkami komisyi, uznaje korzyści powiększenia ogrodu szkolnego, nie przedstawia jednak żadnych wniosków w tej mierze z powodu znacznych kosztów, jakieby były połączone z adaptacyą, urządzeniem i oparkanieniem nowego ogrodu.

Aleg. Na podstawie powyższego sprawozdania przy dołączeniu ./. rocznego sprawozdania dyrekcyi szkoły Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowej szkole ogrodniczej w Tarnowie.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Józef Wereszczyński w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Sprawozdanie

Dyrekcyi krajowej szkoły ogrodniczej w Tarnowie

za rok szkolny 1899/900.

I. Ogólne wiadomości o szkole.

Celem krajowej szkoły ogrodniczej w Tarnowie jest wykształcenie ogrodników uzdolnionych do prowadzenia ogrodów wiejskich. Do tego celu zdąża szkoła nietylko przez udzielanie wychowankom swoim zawodowej wiedzy, ale także przez ugruntowanie i uzupełnienie wykształcenia ogólnego, jakie ze szkoły ludowej przynoszą i przez pielęgnowanie ich strony moralnej i religijnej.

Do szkoły może być przyjęty każdy kandydat, który:

1. wykaże, że ukończył z dniem przyjęcia przynajmniej 15. rok życia, odbył z dobrym postępem obowiązkową naukę w szkole ludowej, jest fizycznie i umysłowo zdrów i nienagannych obyczajów;

2. w terminie przez Dyrekcyę oznaczonym złoży egzamin wstępny, służący do ocenienia, czy kandydat wogóle jest dostatecznie rozwinięty, aby mógł korzystać z nauk w tej szkole udzielanych.

Kandydaci, którzy odbyli przynajmniej jednoroczną praktykę ogrodniczą, a czynią zadość wyżej wymienionym warunkom, mają pierwszeństwo do przyjęcia.

Koszta utrzymania ucznia w zakładzie wynoszą 330 koron rocznie, za co otrzymuje mieszkanie, pościel, wikt, pranie, światło, ubranie, oprócz bielizny i obuwia, w które każdy wstępujący do zakładu zaopatrzony być powinien dostatecznie z domu.

Synowie ubogich rodziców mogą być przyjęci na koszt funduszu krajowego.

Nauka trwa trzy lata, a rok szkolny rozpoczyna się z początkiem kwietnia każdego roku.

Przy końcu każdego półrocza szkolnego składają uczniowie egzamin ze wszystkich nauk udzielanych w tym czasie, jakoteż z nabytej wprawy w wykonywaniu prac i czynności zawodowych.

O wyniku egzaminu zawiadamia kierownik szkoły listownie rodziców, lub opiekunów każdego ucznia.

Uczeń, który przy egzaminie rocznym nie otrzymał przynajmniej dostatecznego postępu z każdego przedmiotu nauki, nie może przejść na rok wyższy. Pozwolenie do powtarzania zaniedbanego roku może udzielić Wydział krajowy na przedstawienie kierownika szkoły, jeżeli uczeń wytrwałą pracą i wzorowem zachowaniem się na to zasługuje.

Po ukończeniu całego trzechletniego kursu nauk, zdaje każdy uczeń egzamin końcowy, czyli główny z całości nauk zawodowych przed osobną komisyą egzaminacyjną, a w razie pomyślnego wyniku tego egzaminu, otrzymuje świadectwo „ukończenia nauk“ wystawione według wzoru przez Wydział krajowy zatwierdzonego.

Jeżeli zaś uczeń egzaminu tego z postępem przynajmniej dostatecznym nie złoży, otrzymuje świadectwo odbycia całego kursu nauk ze stopniem niedostatecznym nabytej w szkole wiedzy. Innych świadectw szkoła nie wydaje.

II. Skład grona nauczycieli.

1. Kierownik zakładu i nauczyciel fachowy Wojciech Maciaszek uczył sadownictwa, warzywnictwa, kwieciarstwa szklarniowego, uprawy chmielu, uprawy wikliny koszykarskiej i pszczelnictwa.

2. Katecheta ks. Franciszek Pałka udzielał nauki religii.

3. Nauczyciel fachowy Antoni Kurowski, który w r. b. na zajmowanej posadzie został stabilizowany, uczył: kwieciarstwa gruntowego, hodowli drzew i krzewów ozdobnych, botaniki ogrodniczej, ogólnych zasad ogrodnictwa i zoologii, zastosowanej do ogólnych potrzeb ogrodnika.

4. Nauczyciel do nauk ogólnie kształcących Wiktor Tabeau uczył: języka polskiego i niemieckiego, arytmetyki i geometryi, geografii i historyi polskiej, fizyki i chemii w zastosowaniu do ogrodnictwa, rysunków, kaligrafii, miernictwa i niwelacyi.

5. Instruktor Kazimierz Ligęza dozorował uczniów w zakładzie i podczas zajęć praktycznych.

III. Nauki w szkole udzielane.

Nauka jest teoretyczna i praktyczną i obejmuje następujące przedmioty:

a) z nauk ogólnie kształcących i podstawowych:

1. religia, 2. język polski, 3. język niemiecki, 4. arytmetyka i geometrya, 5. geografia i historya, 6. fizyka, 7. chemia, 8. botanika ogólna i szczegółowa, 9. rysunki, 10. praktyczne miernictwo i niwelacya, 11. zoologia, 12. kaligrafia.

b) z nauk zawodowych:

1. ogólne zasady ogrodnictwa, 2. warzywnictwo, 3. sadownictwo, 4. kwieciarstwo gruntowe i szklarniowe, 5. hodowla drzew i krzewów ozdobnych, 6. zasady zakładania i utrzymywania ogrodów.

c) z nauk pomocniczych:

1. uprawa chmielu, 2. uprawa wikliny koszykarskiej, 3. pszczelnictwo.

Nauka teoretyczna odbywa się w izbach szkolnych i bywa popieraną demonstracyami w szkole i ogrodzie. Nauka przedmiotów zawodowych i pomocniczych bywa zawsze demonstrowaną w ogrodzie i stwierdzaną licznymi przykładami tak podczas ćwiczeń praktycznych w ogrodach szkolnych i w ogrodzie miejskim, jakoteż w ogrodach prywatnych, do których uczniowie od czasu do czasu odbywają wycieczki. Podręczników używają uczniowie tylko przy nauce przedmiotów ogólnie kształcących i podstawowych (z wyjątkiem fizyki, chemii i botaniki), nauk zawodowych i pomocniczych uczą się uczniowie z wykładu nauczyciela, który w sposób możliwie najzrozumialszy i treściwy nauki udziela, a przy powtarzaniach i demonstracyach według potrzeby uzupełnia i objaśnia.

Naukę praktyczną pobierali uczniowie przedewszystkiem w ogrodach szkolnych, a w ogrodzie miejskim i w ogrodach prywatnych, o ile dostarczały materyał potrzebny do nauki, a którego ogród szkolny na razie dostarczyć nie mógł.

W ogrodach szkolnych uczyli się uczniowie praktycznie przyrządzania kompostów, uprawy ziemi, rozmnażania uprawy i przechowywania roślin warzywnych i produkcyi nasion, dalej rozmnażania, uprawy i hodowli drzew i krzewów owocowych i ozdobnych, oraz prowadzenia drzew w formach karłowych, uprawy gruntowych roślin kwiatowych, uprawy chmielu, wikliny koszykarskiej i pszczelnictwa, wreszcie rozmnażania i hodowli roślin szklarniowych, utrzymania trawników, wysadzania kląbów i kwiatników kobiercowych.

Nauka teoretyczna bywa udzielaną w szkole przedewszystkiem w okresie zimowym. W okresie letnim, w którym uczniowie głównie nauką praktyczną są zajęci odbywa się nauka tylko z przedmiotów ogólnie kształcących i podstawowych, co szczegółowo poniżej jest uwidocznione.

A) W okresie letnim (od 1. kwietnia do 30. września) udzielano następujących przedmiotów:

Nauczyciel	Przedmiot nauki	Tygodniowo			Razem
		I.	II.	III.	
Katecheta ks. Fr. Pałka	Religia	1	1	1	3
Kierownik W. Maciaszek	Sprawozdania tygodniowe	1	1	1	1
Naucz. fach. A. Kurowski	Botanika	1	1	—	2
Nauczyciel W. Tabeau	Język polski	2	1	—	3
	„ niemiecki	2	1	—	3
	Arytmetyka i geometrya	2	1	—	3
	Fizyka	1	—	—	1
	Miernictwo i niwelacya	—	2	—	2
	Rysunki	2	2	2	4
	Razem	12	10	4	22

B) W okresie zimowym (od 1. października do 31. marca) udzielano następujących przedmiotów:

Nauczyciel	Przedmiot nauki	Tygodniowo			Razem	Ogółem
		I.	II.	III.		
Katecheta ks. Fr. Pałka	Religia	1	1	1	3	3
Kierownik W. Maciaszek	Warzywnictwo	—	2	2	4	
	Sadownictwo	2	2	3	7	
	Kwieciarstwo szklarniowe	—	—	3	3	
	Uprawa wikliny	—	1	—	1	
	„ chmielu	—	1	—	1	
	Pszczelnictwo	—	1	—	1	17
Naucz. fach. A. Kurowski	Botanika	2	2	—	4	
	Zoologia	1	—	—	1	
	Zasady ogrodnictwa	2	—	—	2	
	Kwieciarstwo gruntowe	2	2	—	4	
	Krzewoznawstwo	—	2	—	2	
	Teorya zakładania parków	—	—	2	2	15
Nauczyciel W. Tabeau	Język polski	2	2	1	5	
	„ niemiecki	2	2	1	5	
	Arytmetyka i geometrya	4	3	1	8	
	Geografia i historya	2	2	—	4	
	Fizyka	1	—	—	1	
	Chemia	—	2	1	3	
	Rysunki	2	2	2	4	
	Kaligrafia	2	1	—	3	33
	Razem	25	28	17	—	68

IV. Środki naukowe.

Głównym środkiem naukowym jest ogród szkolny o przestrzeni trzech morgów, nadto ogródek, $^1/_3$ morga, który szkoła dzierżawi od gminy miasta Tarnowa, a na którym oprócz inspektów znajdują się szklarnie.

Zbiór ogrodniczy obejmuje 104 okazów wartości	864 K	76 gr
„ pomologiczny „ 195 „ „	320 „	40 „
„ botaniczny „ a) 16 „ „	278 „	80 „
b) Zielnik roślin hodowanych i dzikich 7 fascykułów wartości	84 „	— „
c) Zbiór nasion chwastów obejmuje 100 gatunków „	36 „	— „
„ pszczelniczy „ 44 okazów „	283 „	46 „
„ zoologiczny obejmuje 20 okazów zwierząt pożytecznych i szkodliwych w ogrodnictwie, nadto 8 pudeł owadów szkodliwych w sadzie, ogrodzie warzywnym i ozdobnym, w polu, łącznej wartości	202 „	80 „
Zbiór fizykalny obejmuje 53 okazów wartości	345 „	70 „
„ mineralog. „ 336 „ „	40 „	49 „
„ geograficzny „ 4 „ „ . . .	69 „	— „
Biblioteka dla nauczycieli obejmuje 443 tomów wartości . .	1.440 „	58 „

Zbiorek ten powstał częścią przez zbieranie i oprawienie roczników czasopism fachowych — częścią przez przykupno najniezbędniejszych podręczników przeważnie treści fachowej.

W tym roku otrzymała szkoła jako dar od c. k. Ministeryum rolnictwa dzieło w 3 tomach pod tytułem „Die Bäume und Sträucher des Waldes“ przez Gustawa Hempla i Karola Wilhelma.

Z czasopism fachowych prenumerowano: Ogrodnik polski, Bartnik postępowy, „Wiener illustrirte Gartenzeitung“, „Le Bulletin horticole“, „Le jardin“, La Revue horticole“.

Z czasopism politycznych „Gazetę lwowską“.

V. Frekwencya uczniów.

Z początkiem roku szkolnego 1899/900 zgłosiło się o przyjęcie do szkoły 26 kandydatów, do egzaminu wstępnego przystąpiło 16, z których 13 przyjęto a mianowicie: Misiołka, Chodora, Chomiszaka, Czajkę, Jahna, Mazura, Pająka, Rożkiewicza, Rzepielę, Skrzypka, Styrpejkę, Trąda i Wojtasiewicza.

Pozwolono powtarzać I. rok nauki trzem uczniom, a mianowicie: Dżalukowi, Kawalcowi i Nowakowi Andrzejowi.

Na II. rok przeszło 7 uczniów. a mianowicie: Czekałowski Dominik, Drużyński Ludwik, Jabłoński Edward, Inglot Franciszek, Krzepela Antoni, Nowak Sebastyan, Świszczowski Władysław.

Na III. rok nauki przeszło 7 uczniów a mianowicie: Bator Józef, Chadalski Roman, Filaczyński Józef, Gołębiowski Karol, Hass Edward, Hatschier Kazimierz, Skorupa Tomasz.

Z początkiem roku szkolnego było więc razem 30 uczniów.

W ciągu roku opuścili zakład: Rożkiewicz, Trąd, Jahn, Rzepiela, Czajka, Skrzypek, Nowak Andrzej i Pająk, wszyscy uczniowie I. roku. Z końcem roku było więc 22 uczniów.

Wszyscy uczniowie byli religi rzymsko-katolickiej.

Pod względem wieku było:

z ukończonym	15	rokiem życia	2
„	16	„ „	3
„	17	„ „	5
„	18	„ „	6
„	19	„ „	3
„	20	„ „	1
„	21	„ „	2

Przygotowanie uczniów przed wstąpieniem do szkoły przedstawia się, jak następuje:

z ukończoną	III.	klasą	szkoły ludowej	8
„	IV.	„	„ „	6
„	V.	„	„ „	3
„	VI.	„	„ „	1
„	I.	„	gimnazyalną	2
„	II.	„	„ „	2

Według pochodzenia było: z powiatu brodzkiego 1, czortkowskiego 1, gorlickiego 1, jasielskiego 1, krakowskiego 3, łańcuckiego 3, lwowskiego 3, nowosądeckiego 1, pilzneńskiego 1, samborskiego 1, tarnobrzeskiego 1, tarnowskiego 1, wielickiego 1, żmigrodzkiego 1, z gubernii kowieńskiej 1, z Czech 1.

Pod względem stanu i zajęcia rodziców było: a) synów właścicieli dóbr 1, b) synów właścicieli realności 1, c) synów urzędników państwowych 1, d) synów oficyalistów prywatnych 2, e) synów ogrodników 2, f) synów rolników 13. g) synów rzemieślników 2.

VI. Egzamina.

Z ośmiu uczniów I. roku złożyło egzamina roczne: a) z postępem dobrym: Chodór Jan, Dżaluk Michał, Kawalec Jan, Alazur Adolf, Misiołek Kazimierz, b) z postępem dostatecznym: Chomiszak Stefan, Styrpejko Teodor, Wojtasiewicz Stanisław.

Z siedmiu uczniów II. roku złożyło egzamin roczny: a) z postępem dobrym: Czekałowski Dominik, Knepela Antoni, Świszczowski Władysław, b) z postępem dostatecznym Drużyński Ludwik, Jabłoński Edward, Inglot Franciszek, Nowak Sebastyan.

Z siedmiu uczniów III. roku złożyło egzamin roczny: a) z postępem dobrym: Chadalski Roman, Skorupa Tomasz, b) z postępem dostatecznym: Bator Józef, Filaczyński Józef, Gołębiowski Karol, Hass Edward, Hatschier Kazimierz.

Do egzaminu końcowego przystąpiło 7 uczniów i złożyli: a) z postępem dobrym: Chadalski Roman, Skorupa Tomasz, b) z postępem dostatecznym: Bator Józef, Filaczyński Józef, Hatschier Kazimierz, c) z postępem niedostatecznym: Gołębiowski Karol i Hass Edward, którym pozwoliła Dyrekcya składać egzamin po odbyciu jednorocznej praktyki.

VII. Wiadomości o byłych uczniach.

Uczniowie, którzy w bieżącym roku cały kurs nauk w szkole ukończyli, udali się na praktykę: Bator Józef, do ogrodu hr. Potockiego w Zatorze, Chadalski Roman do ogrodu handlowego w Friedbergu (Hessya), Filaczyński Józef na ogrodnika do p. Starowiejskiej w Bratkówce, Gołębiowski Karol do ogrodów p. Paderewskiego w Kąśnej Dolnej, Hass Edward do ogrodu handlowego w Sornzig pod Lipskiem, Hatschier Kazimierz do Saksonii. Skorupa Tomasz do ogrodu handlowego Denizota w Poznaniu.

Uczniowie, którzy dawniej naukę w szkole ukończyli, pozostają: Teliga Tadeusz, jako pomocnik w c k. ogrodzie botan. w Krakowie, Soroka Józef ogrodnikiem przy c. k. semin. naucz. w Tarnopolu, Wejnarski Ignacy pomocnikiem w ogrodzie handlow. w Tryeście, Ligęza Kazimierz na posadzie instruktora przy tutejszej szkole ogrodn., Drobner Zygmunt za granicą. jako stypendysta Wydziału krajowego Lichański Władysław ogrodnikiem, zarządzającym szkółkami w ogrodzie handlowym p. Freegego w Krakowie, Urbańczyk Antoni ogrodnikiem u p. Paderewskiego w Kąśnej Dolnej, Koza Michał ogrodnikiem zakładowym w Krynicy, Gunia Wawrzyniec ogrodnikiem w Izdebniku, Kulis Józef ogrodnikiem u p. Dąbskiego w Zaborowie, Strzyż Jan w Mariendorfie pod Berlinem, Berlitz Henryk pomocnikiem w ogrodach hr. Romana Potockiego w Łańcucie, Jedynak Sebastyan pomoc. w ogrodach miejskich w Krakowie, Białobok Jan pomoc. w ogrodach szkoły rolniczej w Czernichowie, Baran Wojciech pomoc. w ogrodach ks. Sanguszki w Gumińskach,

Jewniewicz Klemens pomoc. w ogrodach botaniczn. w Warszawie, Zaborowski Józef pomoc. w ogrodach w Nowojowej, Gromski Antoni pomoc. w ogrodach p. Götza w Okocimie, Szczęsny Józef pomoc. w ogrodach hr. Załuskiego w Siedliszowicach, Szczudło Jan i Rosenblatt Filip pomoc. w ogrodach p. Freegego w Krakowie, Rozdolski Maciej w ogrodzie botanicznym we Lwowie, Zieleniewski Klemens w ogrodach p. Trzecieskiego w Krośnie, Wilk Józef, Walczak Wojciech, Roziński Zygmunt, Prorok Teofil, Filipek Franciszek, Babraj Franciszek, Banaś Andrzej, Drobner Bolesław służą przy wojsku, Zajączkowski Antoni na praktyce w ogrodach w Schönbrunie, Wiktoryn Mieczysław u p. Bielskiego ogrodnika - pejsażysty we Lwowie, Chwastowicz, Aligoń i Schweichler wyjechali do Ameryki. O innych Dyrekcya bliższych wiadomości nie posiada.

VIII. Sprawy internatu.

W wewnętrznej administracyi nie zaszła od poprzedniego roku żadna ważniejsza zmiana. Uczniowie mieszczą się w jednej wspólnej sypialnej sali, obok której znajduje się pokój instruktora, aby tenże łatwiej mógł nad nimi wykonywać kontrolę.

Do sali sypialnej wchodzą uczniowie tylko w celu udania się na spoczynek, a rano po wstaniu, ubraniu się i odmówieniu modlitwy p ranuej, dużyrny uczeń zamiata ją, a następnie zamyka i dopiero wieczór o godzinie $8^3/_4$ otwiera. Bezpośredni nadzór w zakładzie wykonuje kierownik szkoły przy pomocy instruktora.

Utrzymanie uczniów odbywa się we własnym zarządzie pod osobistym nadzorem kierownika zakładu. Wikt ubranie, jakoteż pościel otrzymują uczniowie takie same, jak to już Dyrekcya w poprzednich sprawozdaniach podała. Koszta wiktu uczniów, ubranie, pościel i pranie, tudzież utrzymanie odpowiedniej służby kuchennej wynosiły 3552 złr. 09 cnt. Wikt prowadzi się we własnej administracyi i uczniowie otrzymują:

Dnie	Śniadanie	Obiad			Wieczerza
Poniedziałek	75 dg. chleba, $^1/_2$ litr mleka	Rosół z ryżem	Mięso z sosem	Kasza jaglana z omastą	Ziemniaki z omastą i kwaśne mleko
Wtorek	„	Rosół z ziemniakami	Mięso z kapustą	Groch z omastą	Kasza jęczmienna z omastą i słodkie mleko
Środa	„	Rosół z fasolą	Mięso z ćwikłą	Kluski krajane z omastą	Ziemniaki z omastą i kwaśne mleko
Czwartek	„	Rosół z perłówką	Mięso z kapustą	Ziemniaki z omastą	Kasza jaglana z omastą i słodkie mleko
Piątek	„	Zupa ziemniaczana	—	Fasola biała z masłem	Ziemniaki z omastą i kwaśne mleko
Sobota	„	Zupa grochowa	—	Kluski krajane z masłem	Ryż z mlekiem
Niedziela	„	Rosół z grysikiem	Mięso z ćwikłą	Pieczeń z ziemniakami	Kasza perłowa z omastą i kwaśne mleko

W porze zimowej dostają uczniowie co drugi dzień na śniadanie zamiast mleka, żur żytni, jakoteż i na wieczerzę do ziemniaków.

Z biblioteki szkolnej korzystają uczniowie w każdą niedzielę i święta z wyjątkiem tych, w które odbywają wycieczki z nauczycielami w celu zwiedzenia obcych ogrodów.

Stan zdrowotny uczniów był zupełnie zadowalniający. W potrzebie udzielał bezinteresownie porady lekarskiej Dr. Józef Walczyński, fizyk miejski, za co Dyrekcya czuje się w obowiązku złożyć Dr. Walczyńskiemu na tem miejscu serdeczne podziękowanie.

IX. Budynki szkolne.

W wyreustaurowanej sypialni kosztem 600 zł. nie czuć więcej grzyba i zdaje się, że przez czas dłuższy nie pojawi się tam; zato budynek stary, w którym mieści się mieszkanie instruktora, umywalnia uczniów, jadalnia i kuchnia jest bardzo zniszczony, tak, że w mieszkaniu instruktora są otwory w spruchniałem drzewie, przezierające na ulicę, oddrzwia ledwie się trzymają, stoczone przez grzyb i wiek; w umywalni uczniów podłoga zgniła — (na umywalnię przeznaczono sień pomiędzy sypialniami, a jadalnią uczniów, dla braku innej ubikacyi), dlatego należałoby koniecznie dać podłogę z betonu.

Szklarnie, które są jedynym środkiem demonstracyjnym przy nauce rozmnażania i pielęgnowania roślin szklarniowych, są jeszcze te same, które Wydział krajowy przed kilku laty od gminy miasta Tarnowa w dość złym stanie dla użytku szkoły nabył, z tą tylko różnicą, że w zeszłym roku zostały kosztem 400 zł. naprawione. Trzy zaś inne, które imitują szklarnie, a które zostały przez instruktora szkoły i uczniów ze starych desek i okien inspektowych postawione na przeciąg jednej zimy, pełnią służbę rzeczywistych szklarni już trzy lata ze szkodą dla inspektów, bo użyte do tej budowy okna inspektowe nie mogą być użyte do celu, dla którego zostały przykupione.

Poprawianie, choćby coroczne szklarni, nawet znaczniejszym kosztem, nie usunie potrzeby wybudowania nowych, choćby tylko z tego względu, że rośliny rosną, dotykają wierzchołkami do szyb, wskutek czego tracą właściwy sobie wygląd i psują się.

Wogóle budynek stary, w którym się mieści pomieszkanie instruktora, jadalnia, kuchnia i pokój na pomieszczenie szafek z odzieżą uczniów i nowo postawiony ze starego materyału, obejmujący pralnię, spiżarnię, drewutnię i wychodki, wymaga gruntownej poprawy, a szczególniej wychodki, które są w całkiem prymitywny sposób urządzone, domagają się jak najrychlejszego poprawienia i ubezpieczenia.

X. Ogród szkolny.

Jak Dyrekcya miała zaszczyt w poprzedniem sprawozdaniu zaznaczyć, główny ten środek do nauki sadownictwa, warzywnictwa, krzewoznawstwa, kwieciarstwa gruntowego, uprawy chmielu i wikliny koszykarskiej rozwija się dobrze. W tym roku, z okazyi wizytacyi szkoły, szef sekcyi w c. k. Ministeryum rolnictwa p. E. Oser prowadzeniu ogrodu wielkie oddawał pochwały. Szkoda tylko, że miejsce jest małe i dlatego nie można wiele takich drzewek wychować, a następnie po kraju rozesłać. Popyt za tutejszemi drzewkami owocowemi jest bardzo wielki, tak, że Dyrekcya tylko małej liczbie kupujących zadość uczynić potrafi, bo kto już raz kupił, albo tylko je widział, domaga się sprzedaży, a szkoła tylko około 1.000 sztuk rocznie produkuje, co do demonstracyi zupełnie wystarcza, ale jest stanowczo za mało dla zaspokojenia żądań, choćby tylko małej części kupujących.

Drzewa owocowe mateczne tej wiosny bardzo obficie zakwitły, zdawało się, że będzie bardzo dużo owoców, tymczasem przymrozek 5 stopniowy 11. maja prawie całą nadzieję zniweczył, mrożąc prawie wszystek kwiat i nawet utrzymywanie już od 3. godziny rano obłoku z dymu nad ogrodem nie zdołało zabezpieczyć kwiatów przed niszczącym czynnikiem atmosferycznym.

Kolekcyę drzew i krzewów owocowych powiększono tak, że obejmuje obecnie odmian: 200 jabłoni, 200 grusz, 30 wiśni i czereśni, 30 śliw, 20 brzoskwiń, 12 mo-

reli, 4 nieszpułki, 6 winorośli, 24 agrestów, 10 porzeczek i 10 malin. Wprawdzie to jest jeszcze mało, jak na szkołę krajową, ale zawsze już jest coś, na czem można spostrzeżenia opierać, czy dana odmiana jest dla naszego klimatu odpowiednia, lub nie.

Warzywa od początku udawały się bardzo pięknie i udają dotąd, jak również i nasiona niektórych rodzajów.

Ubiegłej jesieni brała szkoła udział w wystawie owocowo-warzywnej, urządzonej przez Towarzystwo ogrodnicze w Tarnowie. Oprócz bogatej kolekcyi warzyw, nasion własnej hodowli i owoców wystawiła wina porzeczkowe i suszone jarzyny i owoce, zbiór praktycznych narzędzi ogrodniczych, a nadto przez cały czas trwania wystawy nauczyciel p. Kurowski demonstrował wobec publiczności, jak suszyć owoce i jarzyny, jak robić wino owocowe, przyczem mu uczniowie III. roku bardzo pilnie dopomagali.

Wydział Towarzystwa ogrodniczego złożył podziękowanie szkole za trud podjęty przy demonstrowaniu, a komisya sędziów przyznała szkole dyplom uznania.

W miesiącu czerwcu b. r. zaprosiło znów Towarzystwo ogrodnicze szkołę do wzięcia udziału w wystawie róż, truskawek i wczesnych jarzyn, która się przy końcu czerwca odbyła. Dyrekcya zaproszenie przyjęła, bo na miejscu nie ponosi żadnych kosztów, a uczniowie przez takie wystawy bardzo wiele korzystają; to podnosi w nich ducha i dodaje chęci do dalszej pracy w tym zawodzie, bo widzą, jak publiczność ocenia ich pracę, wiedząc, że wszystkie czynności w ogrodzie wykonują wyłącznie sami.

Za bogatą kolekcyę pięknych róż, truskawek i wczesnych jarzyn przyznano szkole najwyższą nagrodę t. j. dyplom honorowy, a za przedstawienie hodowli pieczarek medal złoty.

Wynik produkcyi ogrodowej był następujący:

Sprzedano drzewek owocowych za	245 zł.	65	ct.
„ kwiatów „	199 „	—	„
„ jarzyn „	224 „	12	„
Oddano rachunkiem do kuchni za jarzyny przez lato	79 „	50	„
Oddano rachunkiem do kuchni za jarzyny przez zimę	134 „	80	„
Razem	883 zł.	07	ct. czyli 1.766 K 14 gr

XI. Kronika szkoły.

Egzamin z okresu letniego odbył się w dniu 5. października 1899, a egzamin roczny w dniach 27., 28. i 29. marca b. r. w obecności delegata konsystoryalnego ks. Jana Jaworskiego, kanonika katedralnego, Dr. Piotra Forysta wice-marszałka Rady powiatowej i Witołda Rogoyskiego, burmistrza miasta Tarnowa. Wynik egzaminów był dobry.

Egzamin końcowy odbył się w dniach 30. i 31. marca b. r., a uczniowie po ukończeniu egzaminow udali się na dalszą praktykę do większych ogrodów, z wyjątkiem jednego, który wyjechał na posadę ogrodnika.

W ciągu roku inspekcyonował zakład JWP. M. Onyszkiewicz, Członek Wydziału krajowego, JWP. Władysław Struszkiewicz, c. k. Radca Dworu i c. k. inspektor kultury krajowej i Dr Ignacy Szyszyłowicz, Radca Wydziału krajowego.

Prócz tego raczyli zwiedzić zakład WPanowie: Andrzej Kędzior, dyrektor bióra melioracyjnego przy Wydziale krajowym, Dr. A. Krzyżanowski, Dr. Jan Hupka, Stefan Moysa, Dr. Mikołaj Krzysztofowicz i Sredniawski, posłowie na Sejm krajowy.

Dnia 8. czerwca b. r. zwiedził także tutejszy zakład JWP. E. Oser, szef sekcyi w c. k. Ministeryum rolnictwa w towarzystwie Radcy Dworu Władysława Struszkiewicza, Członka Wydziału krajowego, M. Onyszkiewicza i burmistrza miasta Tarnowa, Witołda Rogoyskiego. Po szczegółowem zwiedzeniu zakładu i ogrodu wyraził się o zakładzie bardzo pochlebnie i podziękował kierownikowi za wzorowe prowadzenie ogrodu i zakładu.

XII. Wycieczki uczniów.

Jak w latach ubiegłych, tak i w tym roku odbywali uczniowie mniejsze wycieczki naukowe pod przewodnictwem jednego z nauczycieli do ogrodów JO. ks. E. Sanguszki w Gumniskach i innych blisko Tarnowa położonych. We wrześniu odbyli uczniowie III. roku pod przewodnictwem p. Kurowskiego, nauczyciela fachowego, w towarzystwie instruktora p. Ligęzy większą wycieczkę do Bochni, gdzie zwiedzili suszarnię owoców i jarzyn p. Rożańskiego, następnie udali się do Krakowa i zwiedzili ogród botaniczny, ogród handlowy p. Freegego, ogrody i plantacye miejskie, ogród Józefitów, prywatny ogród profesora E. Janczewskiego, ogród doświadczalny studyum rolniczego na Prądniku czerwonym.

Dyrekcya poczuwa się do miłego obowiązku złożenia podziękowania WPanom kierownikom wspomnianych zakładów za trud, jaki podjęli, udzielając wychowankom tutejszej szkoły szczegółowych objaśnień, dotyczących ich zawodu.

Oprócz ogrodów zwiedzili uczniowie niektóre kościoły, Wawel i groby królów polskich.

Z Dyrekcyi krajowej szkoły ogrodniczej.

W Tarnowie, dnia 25. lipca 1900.

Wojciech Maciaszek, *w. r.*
kierownik szkoły.

LW. 33.335/901.

We Lwowie, dnia 14. maja 1901.

Aleg. 40

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o krajowym Zakładzie sadowniczym w Zaleszczykach.

Wysoki Sejmie!

W załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego o krajowym Zakładzie sadowniczym w Zaleszczykach powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu w dniu 5. maja 1900 następujące uchwały:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowym zakładzie sadowniczym w Zaleszczykach.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wydania statutu organizacyjnego dla krajowego zakładu sadowniczego w Zaleszczykach.

III. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu kredyt w kwocie 5.570 zł. na utrzymanie zakładu w Zaleszczykach, a 3.202 zł. na dopełnienie kosztów założenia.

IV. Sejm ustanawia następujący etat osób i płac grona nauczycielskiego krajowego zakładu sadowniczego w Zaleszczykach:

A.

Grono nauczycielskie krajowego zakładu w Zaleszczykach składa się:
1. z kierownika zakładu a zarazem nauczyciela fachowego;
2. inspektora ogrodu a zarazem nauczyciela fachowego.

B.

Wymienieni pod 1. i 2. są urzędnikami krajowymi z wszystkiemi prawami określonemi w ustanowie służby krajowej i w statucie emerytalnym.

C.

1. Kierownik zakładu a zarazem pierwszy nauczyciel fachowy otrzymuje wolne pomieszkanie i pobiera roczną stałą płacę w kwocie 1.300 zł., dodatek aktywalny o rocznych 140 zł. i 5 dodatków pięcioletnich w rocznej kwocie 200 zł.

2. Inspektor ogrodu a zarazem drugi nauczyciel fachowy otrzymuje wolne pomieszkanie i pobiera roczną stałą płacę w kwocie 1.000 zł., dodatek aktywalny o rocznych 100 zł. i 5 dodatków pięcioletnich w rocznej kwocie 100 zł.

V. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby czynił dalsze starania u c. k. Rządu celem uzyskania subwencyi państwowej na koszt założenia i utrzymania zakładu sadowniczego w Zaleszczykach, w wysokości 50% kosztów.

Zeszłoroczne bardzo forsownie do późnej jesieni prowadzone roboty, wytyczenie kwater, sadzenie drzew matecznych i przygotowywanie szkółek dozwoliły w tym roku na systematyczne wzięcie się do pracy w ogrodzie, która głównie polegała na uporządkowaniu całego terenu, zakulturowaniu go i wysadzeniu szkółek Roboty jesienne uwieńczone zostały pomyślnym rezultatem, z bardzo małymi tylko wyjątkami wszystkie drzewka przezimowały dobrze mimo tegorocznych bardzo

silnych mrozów. Mateczne drzewa sprowadzone głównie z Francyi oraz mały sad morelowy, utworzony z materyału na miejscu zakupionego, przedstawiają się bardzo dobrze i nadają całemu ogrodowi charakter już dłuższego zagospodarowania. Przygotowany materyał doborowy do małej winnicy, która w tutejszych warunkach klimatycznych z pewnością coraz poważniejszą odgrywać będzie rolę, dał podstawę do jej założenia na małą skalę, kierownik Zakładu ma bowiem nadzieję, że uda mu się w przyszłości na ściankach dniestrowych założyć typową dla tamtejszych okolic winnicę, którąby służyła do zademonstrowania możliwości zużytkowania tych dziś dla innych kultur zupełnie nieodpowiednich przestrzeni.

Na wiosnę r. 1900 wykończony budynek zakładowy dozwolił na zajęcie się wewnętrznem urządzeniem tegoż. Budynek jednopiątrowy na wysokich suterynach i mimo swego skromnego wyglądu przedstawia się bardzo dobrze i najzupełniej odpowiada swemu celowi. Plan budynku obmyślany na dłuższy szereg lat rozwoju całego zakładu wyklucza potrzebę rozszerzenia tegoż nawet wtedy, gdyby przeróbka owoców rozwinęła się na znaczniejszą skalę. Parter całego budynku poświęcony jest z jednej strony na pomieszkanie dla inspektora ogrodu, która to posada na razie jest jeszcze nie obsadzoną, z drugiej strony znajduje się kancelarya kierownika, sala do nauki i wielka sala do pracy dla uczniów. Na pierwszem piętrze jest mieszkanie dla kierownika, sala na zbiory, sala dla praktykantów i pokój gościnny. Całe suteryny z wyjątkiem dwóch piwnic przeznaczonych dla kierownika i inspektora i mających osobne wejścia, przeznaczone są na przeróbkę i przechowanie owoców. Wielka wybetonowana sala z odpowiednio przygotowaną kuchnią służyć ma do wszelkich przeróbek, jak suszenie, przerabianie na marmolady, konserwy lub wina. Osobna piwnica odpowiednio wentylowana przeznaczoną jest do przechowywania owoców zimowych, inne zaś dla win z winogron i win owocowych. Obok położone małe zabudowanie gospodarskie obejmuje stajnię, wozownię i magazyn na narzędzia. Zabudowanie to jednak pokazało się niewystarczającem, na co już zwróciła uwagę w swem sprawozdaniu komisya gospodarstwa krajowego. W celu uzupełnienia tego braku dobudowano w roku bieżącym z materyałów pozostałych większą szopę, gdzie będzie miejsce na wykonywanie grubszych robót gospodarskich oraz przechowanie większych narzędzi i przyrządów. W ten więc sposób doprowadzono już do zupełnego porządku i urządzono tak gmach szkolny i zabudowania gospodarskie jak i sam ogród.

Komisya gospodarstwa krajowego w sprawozdaniu swem zeszłorocznem zaznaczyła, że ilość drzewek, które zakład ma corocznie produkować (6.000 sztuk), jest za małą w stosunku do wkładu uczynionego w Zakład i zamierzonego a możliwego zakresu działania tegoż. Temu możnaby i należałoby zaradzić przez rozszerzenie ogrodu, dokupnem 4—5 morgów z sąsiednich gruntów. Komisya gospodarstwa krajowego uważa przeto za wskazane wdrożyć odnośne rokowania z właścicielami gruntów, a to tem bardziej, ile że grunta te z powodu bezpośredniego sąsiedztwa dworca kolejowego mogą zostać zajęte pod magazyny i t. p. budowle.

Wydział krajowy zgadza się z tem zapatrywaniem komisyi najzupełniej, albowiem zakład sadowniczy w Zaleszczykach oprócz kształcenia praktykantów ma zadanie wspierać rozwój sadownictwa we wschodniej i południowo-wschodniej części kraju przez dostarczanie odpowiednich drzewek owocowych pestkowych i ziarnowych oraz dla tamtejszych okolic dziś tak ważnych drzewek morelowych i wielką przyszłość rokującego winogradu. Każdy z kierunków tych oprócz działu czysto produkcyjnego musi mieć swój dział demonstracyjny i doświadczalny, co razem wziąwszy, wymaga znacznie większego obszaru, niżby tego potrzeba było w warunkach, gdzie działalność nie jest tak różnorodną. Obecna produkcya wyniesie w drzewkach po odliczeniu wszelkich przewidywanych strat 6.000 sztuk rocznie, a wartość jej, licząc przeciętną cenę drzewka 60 groszy, przyjąć można rocznie na 3.600 koron.

W razie powiększenia zakładu o 4 morgi i przeznaczenia obszaru tego wyłącznie na produkcyę drzewek, ogólna produkcya roczna mogłaby uczynić 18 000 sztuk, przedstawiająca dochód roczny przeszło 10.000 koron, nie licząc w to dochodu z jarzyn, który pokrywałby robociznę przy szkółkach.

Dochód tej wysokości liczony przy tak niskiej cenie drzewek, pokrywałby prawie całe rozchody zakładu, jeśli nadto, jak się tego spodziewać należy, zostanie przyznaną zakładowi stała subwencya ze skarbu państwa.

Mimo tak korzystnych widoków rachunkowych i pewnej zachęty ze strony komisyi gospodarstwa krajowego do uczynienia w tym kierunku wniosku, Wydział krajowy uważał za stosowne sprawę tę na razie odłożyć na później ze względu na

stan finansów krajowych i na samo zagospodarowanie Zakładu, które przy powiększeniu znaczniejszem obszaru nie mogłoby szczególniej w pierwszych latach dozwolić na dość intenzywne tegoż prowadzenie.

Wysoki Sejm wstawił do budżetu roku zeszłego 4.000 koron na zaopatrzenie Zakładu w odpowiednią ilość wody. Sprawa ta jak wogóle dla każdego Zakładu sadowniczego tak i tutaj jest pierwszorzędnej wagi. Kultury sadownicze złączone z kulturami warzywnemi wymagają zawsze większej ilości wody do swego pomyślnego rozwoju. Tem silniej odczuwa się to w Zaleszczykach, gdzie często w miesiącach letnich ani kropla deszczu nie spada.

W ostatniem sprawozdaniu wspominaliśmy, iż jest dwojaka możebność zaopatrzenia Zakładu w wodę, jedną jest wiercenie studni, drugą korzystanie z wodociągu miejskiego. Projekt pierwszy narażałby na bardzo wielkie koszta, wiercenie studni bowiem musiałoby być bardzo głębokie a w rezultacie mały zasób wody, jakim odznaczają się równorzędnie położone studnie, nie mógłby zaspokoić potrzeb Zakładu. Daleko odpowiedniejszym był projekt drugi, korzystania z wodociągów miejskich, ale i ten projekt musiał na razie upaść z powodu bardzo złego stanu tychże i zupełnej niechęci właściciela do zabrania się do gruntownej reparacyi tychże. Wobec takiej alternatywy zmuszony był Wydział krajowy obmyśleć inny sposób zaopatrzenia Zakładu w wodę.

Wysłany w tym celu do Zaleszczyk specyalista hydrotechnik zaopiniował, iż najlepszym sposobem byłoby korzystanie z wodociągu kolejowego. Zakład sadowniczy leży bezpośrednio obok stacyi kolejowej, najwyższy punkt ogrodu a mianowicie tam, gdzie jest postawiony budynek szkolny, odpowiada horyzontowi stacyi kolejowej. Rezerwoar stacyjny o pojemności 56 metrów sześciennych, połączony jest ze studnią wykopaną nad brzegiem Dniestru za pomocą pompy dającej 18 metr. sześć. wody na godzinę, studnia więc ta mogłaby z wielką łatwością tak zapotrzebowanie kolei jak i Zakładu sadowniczego zaspokoić.

Po dość długich pertraktacyach Ministerstwo kolei dozwoliło na pobieranie wody w stacyi wodnej w Zaleszczykach, stawiając od siebie pewne warunki.

Zawarowanem było przedewszystkiem każdorazowa możliwość odwołania prawa sprowadzenia wody z wodociągów kolejowych, oraz pewne, nie wysokie odszkodowanie. Mimo niewątpliwych korzyści, jaką przedstawiał ten sposób dostarczania wody dla Zakładu i zalet samej wody, która po przeprowadzeniu projektowanego połączenia studni z Dniestrem byłaby miękką, a więc dla kultur ogrodowych najodpowiedniejszą, warunki te przedstawiały dla Zakładu to niebezpieczeństwo, że w razie nagłego odcięcia wody, co podobno w Zaleszczykach często z powodu psucia się pomp się zdarza, Zakład cały mógłby być narażony na wielkie straty.

Jeżeli się dalej zwróci uwagę, że woda z dworca nie usuwałaby konieczności bicia studni na zaspokojenie potrzeb domowych, nie jestto bowiem woda do picia, widzimy, że układ z koleją przedstawia i strony ujemne. Dlatego też Wydział krajowy wobec propozycyi właściciela Zaleszczyk rekonstruowania własnym kosztem wodociągu miejskiego i dostarczania za pewną opłatą wody Zakładowi, myśl tę połączenia Zakładu ze stacyą kolejową na razie odroczył, oczekując wyraźniejszej oferty p. br. Brunickiego, który równocześnie rozpoczął rokowania z zarządem koszar wojskowych oraz z szpitalem. Sprawa ta dziś nie jest jeszcze ukończoną i od przyjęcia oferty ze strony wojskowości zależy przyprowadzenie projektu tego do skutku.

Wydział krajowy w każdym razie ma już zapewnioną wodę dla Zakładu, w razie bowiem niedojścia do skutku wodociągu miejskiego, pozostaje do dyspozycyi wodociąg kolejowy, którego wykonanie wobec przygotowanych już planów i kosztorysu, każdej chwili może być zarządzone.

Zajęcia koło urządzenia samego ogrodu i Zakładu oraz brak odpowiedniego materyału dozwolił kierownikowi tylko na częściowe rozwinięcie działalności pouczeń teoretycznych w szkole. Natomiast pouczenia praktyczne wobec nagromadzenia naraz tak wielkiego i różnorodnego materyału w pracy przy zakładaniu ogrodu były znakomitą podstawą przygotowawczą, dla wszystkich tych chłopców, którzy stale jako robotnicy używani byli do pracy. Kursa teoretyczne odbyły się dwa, jeden w grudniu dla chłopców pracujących w Zakładzie, drugi w lutym i marcu o szerszym zakresie.

Na kursie drugim prócz chłopców zakładowych brali udział w nauce uczniowie seminaryum nauczycielskiego i prywatni. Działalność kierownika po za Zakładem musiała być więcej ograniczoną, z powodu zbyt wielkich zajęć w samym Zakładzie i braku wszelkiego wyręczenia, druga bowiem posada fachowa nie została jeszcze obsadzoną

Kierownik więc głównie w czasie wolnym zajmował się poznawaniem warunków całej okolicy i stanu tamtejszej kultury owocowej i tylko w kilku wypadkach na wezwanie obywateli udawał się z poradą i pomocą. Wielki krok natomiast zrobiono już na punkcie unormowania handlu morelami.

Ogólny obrót roczny wynosi jedynie w tym owocu w samych Zaleszczykach około 80.000 koron rocznie a będąc w bardzo niepowołanych rękach, wpływa w wysokim stopniu z jednej strony z powodu zbyt wielkiego wyzysku zniechęcająco na producentów, przez dostarczanie zaś złego owocu dyskredytująco na cały handel.

W celu usunięcia tych braków z inicyatywy kierownika Zakładu powstało w Zaleszczykach towarzystwo udziałowe, które postanowiło pod kontrolą Zakładu sadowniczego prowadzić cały handel morelami. Towarzystwo to na razie rozporządzające małymi środkami, ma zapewnione nadzieje powodzenia, znajduje bowiem silne poparcie już u tamtejszych włościan, którzy dotychczas wyzyskiwani przez nieuczciwych pośredników, w nim widzą cały swój ratunek.

Zakład zaleszczycki pod każdym względem rozwijając się normalnie, już dziś zapowiada, iż niezadługo stanie się podstawą rozwoju sadownictwa dla całej tamtejszej okolicy oraz regulatorem dziś już tak poważnego handlu owocami.

Polecenie Wysokiego Sejmu, aby Wydział krajowy poczynił usilne starania celem uzyskania subwencyi ze skarbu państwa na koszta założenia i utrzymania Zakładu sadowniczego w Zaleszczykach w wysokości 50% ogólnych kosztów, zostało podobnie jak w zaprzeszłym i przeszłym roku wykonane i to z dołożeniem wszelkich dokumentów i uzupełnień, jakich c. k. rząd wymagał.

Mimo kilkukrotnych zwracań się do c. k. rządu, jak najlepszej opinii, jaką wydał na miejscu tak co do założenia urządzenia jak i organizacyi samego Zakładu radca dworu Mach, referent dla spraw ogrodniczych w Ministerstwie rolnictwa, oraz zapewnień od miarodajnych czynników, iż subwencya ta niebawem udzieloną zostanie, Wydział krajowy w tej sprawie nie otrzymał od c. k. Rządu żadnej odpowiedzi.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowym zakładzie sadowniczym w Zaleszczykach.

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby uczynił dalsze i usilne starania u c. k. rządu celem uzyskania subwencyi państwowej na koszt założenia i utrzymania Zakładu sadowniczego w Zaleszczykach w wysokości 50% kosztów.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:

Mieczysław Onyszkiewicz *w. r.*

Członek Wydziału krajowego.

LW. 28.261/901. We Lwowie, dnia 19. marca 1901.

Beleg. 41.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o subwencyonowaniu Zakładu sadowniczego pod Krakowem.

Wysoki Sejmie!

Komitet c. k. towarzystwa rolniczego w Krakowie i towarzystwo ogrodnicze krakowskie rozpoczęły już w r. 1897 starania o założenie w okolicach Krakowa zakładu sadowniczego, któryby mógł dostarczać ludności okolicznej drzewek owocowych pewnych i po niskiej cenie. Wychodzono przytem z założenia, że zakład taki niezbędnym jest dlatego, że Galicya zachodnia dotychczas nie posiada szkółek dobrze i na większą skalę założonych, co jest wielką przeszkodą dla rozwoju krajowego sadownictwa i że nawet w przewidywaniu rozwinięcia się z czasem prywatnej handlowej produkcyi drzew owocowych zakład taki jest potrzebnym dla uregulowania tej produkcyi i wprowadzenia jej na właściwe tory.

Oprócz produkcyi drzewek owocowych zakład ten miałby jeszcze podobne cele co i kraj. zakład sadowniczy w Zaleszczykach a mianowicie utworzenie centrum dla wszelkiej porady, pomocy w sprawach sadowniczych, dotyczących produkcyi i handlu owocami oraz przygotowywanie materyału w ludziach na kierowników przyszłych sadów.

Roboty w Zakładzie miałyby być wykonywane przeważnie przez praktykantów rekrutowanych głównie pomiędzy młodzieżą wiejską. Praktykanci byliby płatni jak zwykli robotnicy ogrodowi a w porze zimowej uczęszczaliby na istniejące już obecnie przy krakowskiem Towarzystwie Ogrodniczem przez Ministerstwo rolnictwa subwencyonowane wieczorne kursa ogrodnicze.

Celem zrealizowania tego zamiaru Komitet i Tow. Ogrodnicze odniosły się do Wys. Sejmu z prośbą o założenie pod Krakowem kraj. Zakładu sadowniczego na mającym się zadzierżawić gruncie a do c. k. Ministerstwa rolnictwa o udzielenie na ten cel odpowiedniej subwencyi z funduszów państwowych. Ministerstwo przyrzekło w razie otworzenia Zakładu subwencyę roczną w kwocie 6.000 K. Wys. Sejm uchwałą swą z d. 23. marca 1899 polecił Wydziałowi kraj. przeprowadzenie w tej sprawie rokowań z Tow. gospodarskiem w Krakowie, uważając zakładanie sadowniczego ogrodu na gruncie zadzierżawionym za rzecz niewłaściwą oraz celem wyjednania u interesowanych czynników miejscowych przyczynienia się do kosztów takiego Zakładu.

W wykonaniu tego polecenia Wydział krajowy uwiadomił Komitet Tow. rolniczego w Krakowie, że tylko zakład odpowiadający warunkom uchwały sejmowej a więc założony na gruncie na własność nabytym, może liczyć na finansowe poparcie kraju i tym celem zalecał wystaranie się wydatniejszego współudziału sił miejscowych jak: Tow. rolniczego i Ogrodniczego, Rady powiatowej i Rady miejskiej. Projekt w ten sposób zmodyfikowany urzeczywistnionym na razie być nie mógł i dopiero w tym roku doszedł do skutku. Tow. Ogrodnicze postanowiszy założyć własny Zakład przy pomocy Wys. Sejmu i Ministerstwa rolnictwa, zajęło się wyszukaniem odpowiedniego terenu pod Zakład a następnie zapewnieniem sobie odpowiednich funduszów na zakupno i urządzenie tego Zakładu. Jedno i drugie wymagało wielkiej pracy i zachodu, trudności jednak zostały szczęśliwie pokonane a projekt i kosztorys urządzenia Zakładu jak również i projekt finansowy przedłożone zostały Wydziałowi kraj. już w roku przeszłym w podaniu o subwencyę i pożyczkę, wystosowanem za pośrednictwem Komitetu Tow. rolniczego krakowskiego. Odpowiednią posiadłość pod Zakład sadowniczy znalazło Tow. Ogrodnicze krakowskie tuż pod Krakowem na Prądniku białym. Obszar cały

wynosi 10 morgów i 600□. Gleba lekko-gliniasta, naniesiona z sąsiednich lössów na podłożu przepuszczalnem nadaje się wybornie do kultury ogrodowej i pod szkółki. Budynki są w dobrym stanie, dom mieszkalny drewniany na wysokiem podmurowaniu o 6-ciu pokojach, stajnia na 4 konie, takaż wozownia i stodoła o murowanych słupach. Cena kupna wynosi 52000 K.

Tow. Ogrodnicze ma zamiar pokryć cenę kupna:

1. pożyczką hipot. w kasie oszczęd., wynoszącą do 36.000 K na 6% z 32 letnią amortyzacyą,

2. pożyczką zaciągniętą u członków Tow. Ogrodniciego, która się będzie naprzód amortyzować dochodami z warzyw.

Mając pewność, że przy umiejętnej i sprężystej gospodarce na takiej posiadłości, oraz pomocy przez pewien przeciąg lat c. k. Ministerstwa rolnictwa i kraju. Zakład taki bez ujmy dla głównego celu t. j. produkcyi drzewek owocowych w celu rozprzedaży ich dla ludności uboższej, rentować się musi, zwróciło się Tow. ogrodnicze za pośrednictwem c k. Komitetu Tow. rolniczego do Wydziału krajowego z prośbą:

1. o udzielenie na rok 1900 bezzwrotnej subwencyi w kwocie 1.200 K z funduszu dyspozycyjnego,

2. o udzielenie nisko procentowej pożyczki w kwocie 6.000 K z funduszu przemysłowo-rolniczego, spłacalnej w 6 ciu latach na koszta zagospodarowania Zakładu,

3. o przyznanie Towarzystwu ogrod. subwencyi w kwocie 6.000 K na przeciąg lat 6-ciu i wstawienie do preliminarza budżetu kraj. na rok 1901 6.000 K jako pierwszej raty tej subwencyi krajowej.

Wydział krajowy, uznając potrzebę i pożyteczność takiego Zakładu, postanowił po zasięgnięciu opinii kraj. Komisyi dla spraw rolniczych, przedłożyć Wys. Sejmowi wniosek udzielenia Tow. Ogrodniczemu Krakowskiemu subwencyi w kwocie 6.000 K rocznie na przeciąg lat 6-ciu, począwszy od roku 1901, na założenie Zakładu sadowniczego pod Krakowem i równocześnie wstawił do preliminarza budżetu na rok 1901 jako wydatek nadzwyczajny w rubryce XV. poz. 265. na popieranie celów Tow. Ogrodn. krakowskiego kwotę 6.000 K tytułem pierwszej raty udzielić się mającej subwencyi.

Przyznanie jednak subwencyi tej uczynił Wydział kraj. zależnem od udzielenia na ten cel równie wysokiej subwencyi i na ten sam przeciąg czasu przez c. k Rząd i od przyjęcia przez Tow. Ogrodn. krakowskie następujących warunków:

1. Zakład sadowniczy krakowski ma być prowadzonym głównie w kierunku produkcyi drzewek owocowych i dążyć do podniesienia sadownictwa w zachodniej części kraju przez ujednostajnienie kultury drzew owocowych oraz wprowadzenie nielicznych ale wyborowych odmian, najlepiej przystowanych do tamtejszych warunków klimatycznych i najodpowiedniejszych dla celów handlowych.

2. Zakład sadowniczy jest własnością Tow. Ogrodniczego krakowskiego i pozostaje pod tegoż zarządem, kontrolowanym jednak będzie przez osobną kuratoryę.

3. Kuratorya ta ma się składać z 3 członków, a to delegata c. k. Rządu, Wydziału krajowego i Tow. rolniczego krakowskiego. Każdy członek kuratoryi mieć będzie zastępcę.

Zadaniem kuratoryi będzie w szczególności:

a) Układanie coroczne na podstawie wniosków zarządu preliminarzy rozchodów i dochodów.

b) Sprawdzanie zamknięć rachunkowych rocznych.

c) Zatwierdzanie planu gospodarskiego oraz ceny drzewek.

d) Kontrolowanie prowadzenia zakładu, tak pod względem technicznym jak i administracyjnym.

e) Mianowanie kierownika Zakładu na wniosek zarządu.

f) Zawieszanie w urzędowaniu kierownika lub całego zarządu Zakładu wrazie złej lub nieopowiedniej gospodarki.

4. Mandat członka kuratoryi ma trwać lat trzy. Kuratorya istnieć będzie trwale, jak długo Zakład ten jest własnością Tow. Ogrodniczego krakowskiego.

5. Tow. Ogrodniczemu krakowskiemu nie przysługuje prawo bez przyzwolenia Wydziału kraj. dalszego obciążenia pożyczkami zakupionego gruntu lub budynków ponad obecny stan.

6. Tow. Ogrodniczemu krakowskiemu nie przysługuje prawo bez upoważnienia Wydziału kraj. sprzedaży lub wydzierżawienia całości lub części Zakładu. W razie zmiejszenia z jakiejkolwiek bądź przyczyny parcel, w pierwotnym planie przeznaczonych na kultury drzewek owocowych, Towarzystwo jest obowiązane najdalej do pół roku przez wydzierżawienie lub dokupno do pierwotnej wielkości je uzupełnić.

7. W razie, gdyby po upływie czasu, przez który c. k. Rząd i Wydział kraj. subwencyę płacić się zobowiązali, Zakład ten nie mógł się samodzielnie utrzymać, przysługuje Wydziałowi kraj. prawo objęcia tegoż na rzecz kraju za ryczałtową cenę 52.000 K bez uwzględnienia wszelkich tam uczynionych inwestycyi, z której to ceny potrącone będą spłaty amortyzacyjne uiszczone już w latach ubiegłych.

8. Tow. Ogrodnicze krakowskie obowiązanem będzie jedną trzecią część rocznej produkcyi drzewek z uformowanemi koronami odsprzedawać Wydziałowi krajowemu lub Instytucyom publicznym po własnych kosztach produkcyi z doliczeniem 10% ponad te koszta, o ile Wydział kraj. w każdym roku tego żądać będzie.

Na warunki powyższe Tow. Ogrodnicze krakowskie zgodziło się a Wydział krajowy wobec już rozpoczętych w zakładzie robót oraz potrzeby nominacyi kierownika, wyznaczył z ramienia swojego kuratorem Dr. Gustawa Romera, posła na Sejm kraj. i tegoż zastępcą Stanisława Chrząszczewskiego, nadinżyniera biura melioracyjnego.

W celu ułatwienia i przyspieszenia pierwszych robót Wydział kraj. przychylił się w części do prośby Tow. Ogrodniczego i udzielił temuż 3% pożyczkę w kwocie 6.000 K. z funduszu na popieranie przemysłu rolniczego, spłacalnej w 6 rocznych ratach.

Na podstawie powyższych motywów, tudzież uznając potrzebę i pożytek dla kraju założenia zakładu sadowniczego pod Krakowem, uprasza Wydział krajowy:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

1. Sejm przyznaje Towarzystwu ogrodniczemu w Krakowie subwencyę w kwocie 6.000 K. rocznie na przeciąg sześciu lat, począwszy od r. 1901, na założenie zakładu sadowniczego pod Krakowem na warunkach przez Wydział, krajowy ustanowionych, z zastrzeżeniem, że c. k. Rząd przyzna równie wysoką subwencyę i na ten sam przeciąg czasu.

2. Na pokrycie wydatku tego wstawia się do Rubr. XV. wydatków budżetu krajowego na r. 1901 kwotę 6.000 K. tytułem pierwszej raty i upoważnia się Wydział kraj. do preliminowania w budżetach krajowych następnych pięciu lat tej samej kwoty jako subwencyi na pokrycie dalszych kosztów założenia tego zakładu.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Mieczysław Onyszkiewicz w. r.
Członek Wydziału krajowego.

L. W. 35.332/901.

We Lwowie, dnia 24. maja 1901.

Aleg. 42

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o czynnościach nauczycieli wędrownych w roku 1900.

Wysoki Sejmie!

Spełniając polecenie Wys. Sejmu wyrażone uchwałą z dnia 16. marca 1899, Wydział krajowy w roku sprawozdawczym przeobraził system nauki wędrownej w ten sposób, że zaniechawszy wędrownych wykładów o rolnictwie, przeznaczył dwóch nauczycieli wędrownych do kierownictwa zimowych szkół rolniczych w Niewiarowie i Woysławiu, dwom zaś poruczył praktyczne pouczenia w sadownictwie i ogrodownictwie w powiecie lwowskim i krakowskim.

Prócz dawniej juz założonej rolniczej szkoły zimowej w Niewiarowie pod Bochnią, zostającej pod kierownictwem p. Oskara Bonkowicz-Sittauera, otwartą została nowa szkoła w Woysławiu pod Mielcem, której kierownictwo powierzył Wydział kraj. nauczycielowi wędrownemu p. Mieleckiemu. Pouczenia w sadownictwie i ogrodownictwie odbywał podobnie jak dawniej w powiecie lwowskim p. Traczewski, zaś dla powiatu krakowskiego powołany został do tych funkcyi p. Dr. Goliński. Wydział krajowy sądzi, że przy nowej tej organizacyi nauki wędrownej można spodziewać się z niej rzeczywistej korzyści, skierowana bowiem do bardziej konkretnych zadań, da nietylko możność większego uwydatnienia dodatnich wyników lecz także skuteczniejszego skontrolowania nauczycieli.

Spostrzeżenia poczynione już w czasie tegorocznej działalności wszystkich nauczycieli wędrownych stwierdzają trafność tej reformy.

Bardzo wątpliwe korzyści z dawniejszych luźnych prelekcyi i pogadanek zastąpiono dziś realną pomocą i bezpośredniemi pouczeniami przy pracy, której rezultaty dają wyraźny obraz skuteczności tychże.

Przeznaczona przez Wys. Sejm kwota 2.000 koron na rok 1900 na środki demonstracyjne przy nauce wędrownej rozdzieloną została stosownie do wykazanych potrzeb przez poszczególnych nauczycieli.

Kierownicy szkół zimowych otrzymali stąd zasiłek na zakupno niektórych użytecznych, a przez włościan mało jeszcze używanych narzędzi rolniczych, które im wypożyczają oraz na nawozy sztuczne i nasiona używane do przeprowadzania prób. Instruktorowie sadownictwa zużyli zapomogi te głównie na zakupno drzewek owocowych, narzędzi ogrodniczych i nasion lepszych warzyw, mającyah pokup na targach lwowskich i krakowskich.

Krajowe rolnicze szkoły zimowe.

Wysoki Sejm na posiedzeniu d. 26. kwietnia 1900 r. przyjmując do wiadomości sprawozdanie Wydziału kraj. o krajowych rolniczych szkołach zimowych, powziął następujące uchwały:

I. Sejm upoważnia Wydział krajowy do założenia rolniczej szkoły zimowej w Woysławiu w powiecie mieleckim.

II. Sejm wstawia do budżetu kraj. na rok 1900 do rubr. XV. poz. 243a)

a) na utrzymanie szkoły zimowej roln. a) w Niewiarowie wydatek zwyczajny w kwocie 1.028 zł., b) na utrzymanie szkoły roln. zimowej w Woysławiu wydatek zwyczajny w kwocie 925 złr.; na założenie szkoły roln. zimowej w Woysławiu wydatek nadzwyczajny w kwocie 860 złr.

III. Sejm poleca Wydziałowi kraj., aby udał się do c. k. Rządu celem uzyskania subwencyi państwowej na koszta założenia i utrzymania zimowych szkół rolniczych w Niewiarowie i Woysławiu w wysokości 50%.

W wypełnieniu polecenia Wys. Sejmu przystąpił Wydział krajowy do otwarcia szkoły w Woysławiu, o czem poniżej zdajemy obszerniejsze sprawozdanie.

Wobec zaś poniekąd prowizorycznego charakteru obydwóch szkół zimowych, które na razie uważać należy jeszcze jako pewien rodzaj próby, o ile tego rodzaju typy szkół okażą się u nas korzystne, wstrzymał się jeszcze Wydział krajowy z udaniem się do c. k. Rządu o uzyskanie na cel założenia i utrzymania tychże odpowiednich subwencyi a to tembardziej, iż płaca kierowników szkół tych jest już w połowie przez c. k. Rząd pokrywaną.

a) Zimowa szkoła rolnicza w Niewiarowie.

Pierwsza ta krajowa zimowa szkoła rolnicza została założoną w celu przekonania się, o ile tego rodzaju system nauczania okaże się w naszych warunkach lepszym i skuteczniejszym sposobem spopularyzowania wiedzy rolniczej u włościan od dotychczasowej nauki wędrownej.

Organizacya szkoły tej specyalnie dostosowana do potrzeb naszych włościan miała podawać młodzieży wiejskiej naukę w formie przystępnej z uwzględnieniem specyalnych miejscowych warunków gospodarczych i w możliwie jak najkrótszym czasie; starszym zaś włościanom w formie czysto praktycznej bo opartej tylko na poradach gospodarskich i próbach demonstracyjnych.

Jak to już w zeszłorocznem naszem sprawozdaniu podnieśliśmy, pierwszy rok istnienia szkoły sprowadził przykry zawód w tem, iż powołany do prowadzenia szkoły kierownik okazał się zupełnie nieodpowiedni i musiał być usunięty.

Kierownictwo szkoły powierzył Wydział krajowy praktycznemu rolnikowi p. Oskarowi Sittauerowi, który usilną i rozumną pracą umiał rozwinąć należycie zadania tej szkoły, podnieść jej znaczenie w całej okolicy i zjednać sobie zaufanie miejscowej ludności.

Ten pomyślny rezultat pracy obecnego kierownika jest tem bardziej pocieszającym, ile że pierwszy zapał okolicznych włościan, jaki się objawił przy otwarciu szkoły wskutek szczególniejszej niedbałości poprzedniego kierownika nietylko zupełnie ostygł lecz nawet zamienił się w pewną niechęć do szkoły.

Pan Sittauer jako kierownik szkoły ma działalność podwójną, pouczającą w zimie dla młodszych synów włościańskich, doradczą przez cały rok dla starszych gospodarzy. Skutkiem specyalnego rozporządzenia Rady szkolnej krajowej uwalniającego od nauki dopełniającej tych uczniów, którzy chodzą do zimowej szkoły rolniczej, wyrobiły się tutaj odrębne stosunki wpływające nawet na pewną zmianę organizacyi pierwotnej szkoły. Obecnie wszyscy zapisani do szkoły są bez wyjątku uczniami, którzy ukończyli szkołę ludową i mają obowiązek nauczenia się nauki dopełniającej, to wkłada na szkołę zimową mającą zastąpić naukę szkolną dopełniającą, do zastosowania się o tyle do przepisów szkolnych o nauce dopełniającej, by i w szkole zimowej nauka na dwa lata rozłożoną była.

Ubiegłej zimy zapisało się do szkoły 24 uczniów, z których 22 częszczało bardzo pilnie na naukę, co przy tamtejszych warunkach dróg szczególniej w zimie i nieraz dalszej odległości domu od szkoły uważać się musi za frekwencyę bardzo dobrą. Wynik egzaminu końcowego był zupełnie zadowalniający, większa połowa bowiem otrzymała stopień bardzo dobry i dobry.

Praca p. Sittauera w drugim kierunku a mianowicie udzielania porad i pomocy starszym włościanom natrafiała z początku na wielki opór miejscowej ludności z powodu zupełnego braku zaufania a nawet pewnego lekceważenia szkoły. Przeszkody te jednak zdołał p. Sittauer już dziś zupełnie pokonać swem taktownem zachowaniem się, uczynnością, skuteczną poradą i skrzętnem wystrzeganiem się mięszania się do spraw lokalnej lub politycznej natury. Pouczenia jego i porady odnosiły się już to do specyalnych wypadków, w których szukano u niego pomocy, co się obecnie coraz częściej zdarza, już to do prób z nawozami sztucznymi i nasionami przeprowadzanych u chętniejszych włościan. Użycie nawozów sztucznych w zachodniej Galicyi nie jest już dziś nowością, natrafia jednak na wielkie trudności z powodu nieumiejętnego ich użycia i nieuczciwości, jakich dopuszczają się przy sprzedaży handlarze małomiejscy. Pan Sittauer przeprowadzając nawozowe próby w formie nadzwyczaj prostej i instruktywnej, umiał zachęcić włościan do coraz większego ich użycia, pośrednicząc zaś przy kupnie nawozów sztucznych, zdołał ochronić nabywców przed oszustwem i wyzyskiem.

To samo odnosi się i do zakupna nasion. Coraz bardziej podnosząca się hodowla bydła w tamtejszych okolicach pociągnęła za sobą potrzebę zwiększenia uprawy roślin pastewnych. I tu jednak niesumienny handel jest często powodem zniechęcenia. Bardzo złe nasiona buraków pastewnych, nieczyste a przeważnie amerykańskiego pochodzenia nasienie koniczyny naraziło w ostatnich latach włościan tamtejszych na tak wielkie straty, iż zaczęły już bardzo ujemnie wpływać na kultury tych roślin. Kierownik szkoły ująwszy sprawę tę w swe ręce, umiał zachęcić włościan do wspólnego zakupna nasion a zamawiając takowe u pierwszorzędnych firm, obronił ich przed nierzetelnością pokątnego handlu. Wyborowe gatunki ziemniaków, dostarczone przez kraj. stacyę botaniczno-rolniczą, a rozpowszechnione sposobem prób w okolicach Niewiarowa, dziś już stały się przedmiotem handlu wśród włościan, bo tak wskutek plenności jak i doboru gatunku cieszyły się popytem.

Oparłszy się na takich czysto realnych podstawach, na korzyściach, które każdy odczuwa, p. Sittauer zdobywa sobie zaufanie okolicy.

Obecny rozwój szkoły, jej wpływ na okoliczną ludność jest z jednej strony obrazem żywotności tej nowej instytucyi i jej organizacyi, z drugiej zaś strony dowodem dobrych chęci i pracy kierownika, który w tak krótkim czasie zdołał popchnąć szkołę na lepsze tory, pomimo że znalazł położenie bardzo trudne z winy byłego nauczyciela.

b) Rolnicza szkoła zimowa w Woysławiu.

Podobnie jak w Niewiarowie błędy poprzedniego kierownika tak w Woysławiu różnorodne prądy politycznych stronnictw wśród ludności włościańskiej na piętrzyło bez potrzeby wiele przeszkód, które w pierwszych chwilach rozwoju szkoły nie dozwalały na wprowadzenie jej na odpowiednie tory.

Tak samo jednak, jak tam tak i tutaj materyalne korzyści, jakie przynosi ze sobą szkoła, coraz więcej rozbudza ją, zrozumienie jej użyteczności oraz ufność do jej kierownika. Zaufanie to jednak w Woysławiu przychodzi bardzo powoli, zdobywa się je krok za krokiem przez wytrwałą pracę kierownika, który nie szczędząc trudu i pracy przez rozdawnictwo nasion i nawozów sztucznych, wypożyczanie narzędzi rolniczych oraz pouczeniami stara się coraz bardziej pozyskać zaufanie, które jest pewnym warunkiem rozwoju i użyteczności szkoły.

Włościanie zgłaszają się już obecnie sami do szkoły o pomoc i poradę a trzeba mieć nadzieję, że pracy nauczyciela powiedze się skłonić rodziców, by dzieci, które ukończyły szkołę ludową, do szkoły rolniczej posełali.

Frekwencya w Woysławiu była dotąd mała; uczęszczało do szkoły ledwie 12 uczniów, ci jednak byli lepiej przygotowani i starsi. Nie były to dzieci przysyłane do

szkoły ale młodzi parobcy, którzy zrozumiawszy znaczenie tej szkoły, do niej się sami garnęli. Najlepszym dowodem tego samodzielnego zapału do nauki jest ta okoliczność, że kilku uczniów mimo znacznego oddalenia swych miejsc zamieszkania codziennie dochodziło do szkoły.

Odpowiedzi uczniów tych przy egzaminie były wprost znakomite, śmiałe, bystre, nietylko świadczące o przyswojeniu sobie podawanych wiadomości fachowych ale i o ich gruntownem zrozumieniu.

Licznie zebrani na egzaminie włościanie, którzy z pewną nieufnością i niedowierzaniem przyszli na ten pierwszy popis szkoły, odchodząc, nie mogli dość nadziwić się nad odpowiedziami własnych synów, krytykujących gospodarstwa rodzicielskie i dających im przy egzaminie fachowe porady.

Egzamin ten wpłynął decydująco na losy szkoły, zebrani włościanie przekonali się naocznie o praktycznej użyteczności dawanych tam pouczeń, dziękując też za naukę, zapowiedzieli, że do takiej dobrej szkoły chętnie swe dzieci przysyłać będą.

Nauczyciel Mielecki ma odpowiednie wiadomości fachowe i umie uczyć tak, że znalazł obecnie daleko odpowiedniejsze dla siebie pole do pracy, niż to miał przy nauce wędrownej.

Wydział krajowy mniema, że po tak twardej próbie, jaką obydwie zimowe szkoły rolnicze przeszły, można bez obawy patrzeć na przyszłość tych instytucyi i nauczony dwuletniem doświadczeniem, sądzi, iż forma pouczeń, jaka została wprowadzoną, w szkołach tych jest najodpowiedniejszą.

Instruktorowie dla sadownictwa i ogrodownictwa w powiecie lwowskim i krakowskim.

W myśl polecenia Wys. Sejmu, „aby zatrzymać nadal przy nauce wędrownej pewne specyalności nauczania“, postanowił Wydział kraj. na wniosek sekcyi stałej komisyi rolniczej skierować jedną z sił nauczycielskich ku praktycznym pouczeniom z zakresu sadownictwa i ogrodownictwa. Opróżnioną też posadę nauczyciela wędrownego po ustąpieniu p. Gurskiego, powierzył Wydział krajowy p. Dr. Golińskiemu tak teoretycznie jak i praktycznie bardzo dobrze wykształconemu w sadownictwie i ogrodownictwie i przeznaczył mu okolice Krakowa jako właściwe pole działania.

Pan Dr. Goliński 15. maja 1900 r. objął swe urzędowanie i zaraz zabrał się do pracy. Celem pracy tej było przedewszystkiem poznanie stosunków sadowniczo-ogrodniczych w okolicach Krakowa oraz najbliższych powiatach. W niespełna pół roku zwiedził p. Dr. Goliński 110 miejscowości w powiatach krakowskim, wielickim i bocheńskim i zdał z tego, co widział i zbadał, Wydziałowi krajowemu bardzo szczegółowe sprawozdanie.

Oprócz tego zwiedził rynek głównego zbytu dla owoców z zachodniej Galicyi a mianowicie Wrocław, Katowice, Myślenice i Oświęcim.

Zorganizował targ na owoce urządzony przez Tow. ogrodnicze krakowskie, który się odbył w dniach 10. do 16. października. Zorganizował kurs przerobów owocowych i warzywnych w tymże samym czasie. Zwołał zjazd przerabiających owoce i warzywa. Zajął się zebraniem, posortowaniem oraz wysłaniem owoców na wystawę paryską.

Jest nieodzowną nadzieją, iż p. Golińskiego praca przyniesie poważne korzyści nietylko dla okolicy Krakowa ale i dla całego kraju, szczególnie gdy pozna dokładnie stosunki miejscowe i siły swe do jednego celu skoncentrować potrafi.

Użyteczna działalność drugiego instruktora sadownictwa i ogrodownictwa p. Witołda Traczewskiego, którego czynność głównie rozwijała się w powiecie lwowskim, niejednokrotnie omówioną była w sprawozdaniach Wydziału krajowego. Obecnie
Aleg. zaś jako osobny alegat do tego sprawozdania dołączamy obszerny elaborat p. Traczewskiego, w którym skeśla obraz stosunków gospodarstw włościańskich w powiecie lwowskim oraz swej działalności tamże za ostatnie pięciolecie.

Elaborat ten będzie stanowić materyał dla ściślejszego określenia przyszłego planu działania p. Traczewskiego w powiecie lwowskim, w celu jeszcze większego roz-

budzenia produkcyi w poszczególnych miejscowościach tych płodów gospodarstw włościańskich, które mają wszystkie warunki rozwoju i najlepszego zbytu. Oprócz porad i pomocy w kierunku specyalnie sadowniczo-ogrodowniczym, co było głównem zajęciem p. Traczewskiego, udziela on okolicznej ludności także rady i pomocy w sprawach rolniczych i hodowlanych.

Na podstawie niniejszych sprawozdań o szkołach zimowych rolniczych w Niewiarowie i Woysławiu oraz o działalności kraj. instruktorów sadownictwa i ogrodownictwa,

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o kraj. zimowych szkołach rolniczych w Niewiarowie i Woysławiu oraz o działalności kraj. instruktorów dla sadownictwa i ogrodownictwa w powiatach lwowskim i krakowskim.

Z rady Wydziału krajowego król. Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy

St. Badeni w. r.

Sprawozdawca

Miecz. Onyszkiewicz w. r

Członek Wydziału krajowego.

Sprawozdanie

Witołda Traczewskiego, instruktora ogrodnictwa w powiecie lwowskim za czas od r. 1895—1900.

Kończąc pięciolecie działalności mej w powiecie lwowskim, mam zaszczyt przedłożyć Wys. Wydziałowi krajowemu obraz gospodarstw włościańskich w tym powiecie, w celu przedstawienia tego, co już dziś się zdziałało w kierunku podniesienia tychże, oraz podanie planu działania na przyszłość. Czynnikami normującymi gospodarstwa włościańskie w powiecie lwowskim są jakość gleby, oraz odległość od stolicy kraju. Czynniki te wzajemnie dopełniając się w miejscowościach bliżej Lwowa położonych, wytworzyły z dawniejszych pierwotnych gospodarstw włościańskich gospodarstwa intenzywne z charakterem przemysłowo-handlowym, dające właścicielowi nietylko dobre utrzymanie, ale i możność coraz nowszych inwestycyi.

W celu łatwiejszego przedstawienia stanu gospodarstw włościańskich w całym powiecie, dzielę go na 4 równe części, przyjmując miasto Lwów, jako centrum, a mianowicie:

1) Część północno-wschodnia z miejscowościami Zniesienie, Zamarstynów, Zboiska, Malechów, Grzędy, Pikułowice, Sroki, Prusy, Barszczowice itd.

2) Północno-zachodnia z miejscowościami Brzuchowice, Rzęsna polska i ruska, Kozice, Domażyr, Zawadów, Biłochorszcze, Rudno itp.

3) Południowo-zachodnia z miejscowościami Skniłów, Zimnawoda, Basiówka, Nawarya, Piaski, Falkenstein, Jastrząbków, Humieniec, Czerkasy, Horbacze itp.

4) Południowo-wschodnia Kulparków, Sokolniki, Lesienice, Dawidów, Biłka szlachecka, Czyżki, Ganczary, Tołszczów, Siedliska itd.

Czynnikiem decydującym o charakterze i zdolności rozwoju gospodarstwa włościańskiego są warunki gleby. Ona to bowiem daje główny warstat do pracy, na którym nawet nieumiejętna, a często i niestaranna ręka może wytworzyć tyle, wiele potrzebuje do życia i opłacenia podatków. Nie wchodząc zupełnie w ścisłość naukową i traktując więcej gospodarsko całą sprawę, rozróżniam w powiecie lwowskim cztery gatunki gleby.

1) Ziemie gliniasto-piaszczyste ze znaczną domieszką próchnicy o podglebiu glinkowatem, łatwo przepuszczalnem.

2) Piasek częściowo przepuszczalny a częściowo zupełnie nieprzepuszczalny.

3) Glinka zimna nieprzepuszczalna.

4) Gleba gliniasta z małą domieszką piasku, mało przepuszczalna.

Gleby te są mniej więcej w ten sposób rozłożone w powiecie lwowskim.

Ziemie gliniasto-piaszczyste obejmują części południowo-wschodnie w okolicach Biłki szlacheckiej, Gajów, Czyżek, Winnik.

Przepuszczalne piaski są przeważnie w części północno-zachodniej, jak Brzuchowice, Rzęsna polska i ruska itd. Zimne gliny ciężkie są w północno-wschodniej części, jak Dublany, Grzybowice, Grzęda itd.

Gleby gliniaste pół-przepuszczalne są obok czarnoziemu w reszcie części południowo-wschodniej jak Dawidów, Piaski, Nawarya, Szczerzec itd.

Szkic ten podziału nie jest i nie może być zupełnie ścisłym ani co do granic ani też przestrzeni, z powodu tu i ówdzie wsuwających się innych rodzaji gleb. — Drugim czynnikiem normującym warunki gospodarskie włościan, jest odległość ich gospodarstwa od Lwowa, opisując też je, muszę uwzględnić warunek ten w pierwszej linii, on bowiem przedewszystkiem nadaje charakter całemu gospodarstwu.

Dzielić też będę gospodarstwa te na:

I. Okręgi podmiejskie, gdzie gospodarstwa włościańskie dostosowują się w swej organizacyi do potrzeb miasta i

II. Okręgi podmiejskie, gdzie absolutnie nie odczuwa się już wpływu miasta w gospodarstwach włościańskich.

Przeglądając się produkcyi ogólnej gospodarstw włościańskich w powiecie lwowskim, podzielić je możemy na

a) Produkcye rolne,
b) Produkcye zwierzęce,
c) Produkcye leśne.

Poszczególne produkcye roślin gosp. ułożyłem w stosunku do ważności produkcyi, znaczenia handlowego oraz ilości wyprodukowanej.

I. Zboża: Pszenica, żyto, owies, jęczmień, hreczka, groch.

II. Warzywa i ogrodowiny: 1) kapusta głowiasta, 2) Pietruszka, marchew, 3) cebula, 4) ziemniaki młode, 5) ogórki, 6) groszek zielony. 7) kapusta włoska, 8) rzodkiewka miesięczna, 9) sałaty. 10) pomidory, 11) szpinak, 12) Bób i fasola szparagowa, 13) karafioły i kalarepka, 14) czosnek, 15) szparagi, 16) młoda kukurudza, 17) brukiew, 18) salery, 19) kwiaty, 20) szczaw (polny), 21) chrzan, 22) soczewica jadalna, 23) koper, 24) Pory. 25) jarmuż, 26) truskawki, 27) melony i kawony (uprawa inspektowa).

III. Pasze: 1) siana łąkowe, 2) koniczyny i mieszanki, 3) słoma.

IV. Okopowe: 1) kartofle, 2) buraki pastewne, 3) rzepa pastewna.

V. Produkta sadownicze: 1) jabłka, 2) gruszki, 3) śliwki, 3) orzechy włoskie, 5) agrest, 6) czereśnie, 7) wiśnie, 8) pożeczki. 9) maliny.

VI. Przemysłowe: 1) konopie, 2) len, 3) kminek.

I. Produkcye zwierzęce: 1) mleko, 2) masło, 3) ser, 4) cielęta na rzeź.

II. Produkty nierogacizny: 1) świnie na wykarm, 2) świnie na chów, 3) świnie na podpas, 4) Przerobki mięsa świńskiego na zbyt miejscowy, 5) Prosięta na rzeź.

III Drób: 1) jaja, 2) młode kurczęta, 3) gęsi, 4) kury, 5) kaczki, 6) pierze, 7) indyki, 8) kapłony.

IV. Chów koni.

V. Pszczelnictwo.

VI. Produkta leśne: 1) poziomki, 2) grzyby, 3) maliny, 4) borówki, 5) orzechy laskowe, 6) orzyny, 7) kwiaty leśne wiosenne, 8) mech, 9) miotły, 10) głóg.

Z produktów wyżej wymienionych wprowadziłem jako nowe, lub wpłynąłem na ich poprawę.

I. Produkty rolne:

1) Nowe odmiany zbóż w następujących miejscowościach: Prusy, Czarnuszowice, Podbereżce, Czyżki, Podliski, Leśniowice, Maliczkowice, Czerkasy, Gaje, Dawidów, Żurawniki, Biłka szlachecka, Barszczowice, Zaszków, Humieniec, Siemianówka, Dmytrowice, Zimnawódka, Chrusno, Hermanów, Łany, Serdyca, Zubrza.

II. Warzywa i ogrodowizny: szparagi w Zboiskach, Srokach.

1) Nowe odmiany młodych kartofli: Czarnuszowice, Zaszków, Kozice, Falkenstein, Szczerzec, Ostrów.

2) Nowe odmiany ogórków: Grzybowice, Grzenda, Malechów, Prusy, Czarnuszowice, Biłka szlachecka, Pikułowice, Szczerzec, Ostrów, Jastrząbków, Czerkasy, Łany, Einsiedel, Siemianówka, Piaski i wiele innych miejscowościach powiatu.

3) Truskawki w Zniesieniu, Zboiskach, Krotoszynie, Malechowie.

4) Nowe odmiany kapust: Czarnuszowice, Żurawniki, Malechów, Zboiska, Biłka szlachecka, Biłka królewska, Pikułowice, Prusy, Sroki, Podbereżce, Szczerzec, Ostrów, Einsiedel, Serdyca, Piaski, Dobrzany, Dmytrze, Horbocze, Czerkasy, Mostki itd.

5) Nowe odmiany pietruszki i marchwi w wielu bardzo miejscowościach.

6) Nowe odmiany cebul w okręgu winnickim, szczerzeckim i lwowskim.

7) Nowe odmiany buraków ćwikłowych w północnej części powiatu lwowskiego i w okręgu szczerzeckim.

8) Nowe gatunki kwiatów w Zniesieniu.

III. Pasze.

Wprowadziłem lucernę w okręgu szczerzeckim w kilku miejscowościach ze średniem powodzeniem, w winnickim z dobrym rezultatem. Pośredniczyłem stale przy zakupnie nasienia koniczyn i traw.

IV. Okopowe.

Ponieważ ludność powiatu lwowskiego w znacznej ilości produkuje kartofle tak na swą potrzebę jak i na handel, wprowadziłem odpowiednio do rodzaju gleby nowe odmiany kartofli i to w rozmaitych miejscowościach całego powiatu. Tak samo rzecz się ma z burakami pastewnymi, których produkcya od czasu mej działalności w powiecie znacznie wzrosła. Nie mniej starałem się wprowadzić produkcye rzepy pastewnej ale z wyjątkiem nie wielu miejscowości, uprawa rzepy utrzymuje się tylko w koloniach niemieckich. Nasienie tych nowych odmian kartofli w małej części sprowadzałem od producentów, przeważna jednak ilość bo przeszło 60 korcy rocznie otrzymywałem od stacyi botaniczno-rolniczej we Lwowie po niezmiernie niskiej cenie w stosunku do cen handlowych. Ponieważ kartofle te ze stacyi botanicznej przez parę lat z wiosną pobierałem, przeto lepsze z nich odmiany w znacznej już ilości w powiecie rozpowszechniły się. Tu zaznaczyć muszę, iż pomoc tę włościanie z wielką wdzięcznością i uznaniem przyjmowali.

V. Sadownictwo.

Zaprowadziłem 5 szkółek drzew owocowych, a mianowicie w Podliskach, Nawaryi, Basiówce, Czarnuszowicach, Jaryczowie, obecnie zaś zakładam 6-tą w Porsznie.— Prócz tego dopomagałem radą i rozdawnictwem zrazów owocowych i drzewek do podniesienia tej gałęzi rolnictwa w bardzo wielu miejscowościach. Rok rocznie z polecenia Wysokiego Wydziału krajowego otrzymywałem zrazy drzew owocowych ze szkoły ogrodniczej w Tarnowie i Czernichowie. Zrazy te dla pospiechu, wobec krótkiej pory wiosennej, nadającej się do uszlachetniania drzewek owocowych, rozesłałem do pojedyńczych gmin pocztą, a częścią sam rozwoziłem, pouczając o sposobach uszlachetnienia, w czem w okręgu szczerzeckim wiele mi dopomagał kierownik szkoły w Nawaryi p. Husakowski. Dzięki gal. Tow. gospodarczemu już przez parę lat z wiosną otrzymuję po kilkaset drzewek owocowych dla włościan powiatu lwowskiego. Drzewka te rozdawałem w rozmaitych miejscowościach. Czynność ta w znacznej mierze przyczyniła się do podniesienia sadownictwa w powiecie, bo włościanin posadziwszy 2 lub 3 sztuk darowanych, stara się już sam dopełnić ogród i w tym celu albo kupuje więcej gotowych szczepów albo, co częściej się dzieje, stara się o dziczki i sam je zaszczepia. Przy takiem rozdawnictwie drzewek pouczałem zwykle praktycznie o prowadzeniu i dalszej kulturze drzewek, oraz o przyrządzaniu maści ogrodowej do szczepienia i do gojenia zranień. Z krzewów sprowadzałem agrest i porzyczki w różnych odmianach dla szkółki drzew owocowych w Nawaryi Tam zamierzam je rozmnażać na dalszy użytek powiatu.

W ubiegłym roku sprowadziłem za pieniądze otrzymane z Wysokiego Wydziału krajowego modele owoców i różne narzędzia ogrodnicze.

Modele te ogromną oddają mi usługę przy pouczeniach i praktycznych ćwiczeniach, sczyzoryki zaś rozdawałem wybitnym miłośnikom sadownictwa dla celów uszlachetnienia drzewek owocowych.

Rośliny przemysłowe.

VI. Len.

Do czasu mej działalności w powiecie lwowskim żaden z włościan nie słyszał nawet o egzystencyi i przymiotach lnu rygskiego. Siewano tylko len zwykły krajowy, który z użytecznością rygskiego w porównanie iść nawet nie może. Za pośrednictwem gal. Tow. gospodarczego sprowadziłem więc na próbę 5 worów lnu rygskiego i rozda-

łem w różnych miejscowościach powiatu włościanom. Próba ta tak się powiodła, że już w następnym roku nie tylko z powiatu lwowskiego, ale i okolicznych. sami włościanie upraszali mnie o sprowadzenie tego nasienia.

Dział B.

II, Produkcya zwierzęca.

1) Pośredniczyłem przy zaprowadzeniu dwudziestu siedmiu chlewni zarodowych, jakie od gal. Tow. gospodarczego włościanie różnych miejscowości powiatu za mojem staraniem otrzymali.

2) Za mem staraniem a poparciem hr. Juliusza Bielskiego, przewodniczącego Tow. chowu koni została wprowadzoną w Bartatowie stacya ogierów rządowych.

3) Przewodniczyłem komisyi licencyonującej buhaje w powiecie lwowskim okręgu winnickim.

4) Pośredniczyłem przy zakupnie kilku buhaji dla włościan.

5) Pszczelnictwo. Gałęź tę gospodarstwa rolnego starałem się podnieść przez praktyczne pouczenia we własnej pasiece przeprowadzane. Celem nauczenia wyrobu uli słomianych dla włościan bardzo praktycznych, jeździłem z kilku włościanami do Grzędy do ks. Brylińskiego, miejscowego gr. kat. proboszcza, który ich wyrobu tego nauczył, oraz udzielił modelu maszyny do wyrobu tych uli.

Obecny obraz gospodarstw włościańskich powiatu lwowskiego.

Na podstawie podziału powiatu i przedstawienia ogólnej produkcyi gospodarstw włościańskich przystępuję do szczegółowego omówienia obecnej produkcyi w powiecie lwowskim.

Część I. strona wschodnio-północna okręg I. podmiejski.

Okręg ten sięga na północ po Grzędy, północno-wchód Podliski, na wschód Podborce.

Z produkcyi rolnej najgłówniejszym działem, dającym główny dochód są ważywa i ogrodowiny, później idą pasze, zboża, produkty sadownicze a w końcu kwiaty i rośliny przemysłowe.

Z warzyw i ogrodowizn zajmują się ich uprawą i sprzedażą osobiście na targu miejskim następujące gminy: Zniesienie, Zamarstynów, Zboiska, Malechów, Dublany Grzęda, Laszki murowane, Sroki, Krzywczyce, Podborce, Lesienice, Żydatycze, Podliski.

Niektóre z powyżej wymienionych gmin mają swoje specyalne produkty, których uprawę głównie prowadzą i tak:

Zboiska: włoska kapusta, groszek zielony, szparagi, kartofle młode.

Dublany, Malechów: pietruszka; marchew.

Grzybowice, Grzęda: ogórki, cebula, koper.

Zniesienie, Zamarstynów: kwiaty. Wszystkie rodzaje sałat, kalarepka, karafioły, rzodkiewka miesięczna, młode kartofle itp. produkty nie znoszące dalszego transportu.

Krzywczyce: pietruszka, marchew, kapusta włoska, szparagi, kwiaty a zwłaszcza róże szlachetne, pomidory.

Pasze. Pasz gminy okręgu tego wiele produkują i to głównie na łąkach naturalnych, mniej na sztucznych. Przeważna część do tego okręgu należących gmin posiada bardzo dobre nadpełtwiańskie łąki, które dają w latach zwykłych trzyrazowy pokos siana. Zdarza się jednak stosunkowo często, iż wskutek wylewu Pełtwi jeden z nich a czasami dwa pokosy przepadają zupełnie. Wówczas to włościanie ponoszą wielką stratę, gdyż nadzwyczaj bujny porost traw nie tylko daje im możność utrzymania swego inwentarza, ale i znacznego tejże zbytu.

Z pasz sztucznych produkuje ten okręg przeważnie koniczynę, lecz tę obraca głównie na własny użytek. Mając łatwość nabycia nawozu stajennego i za bardzo

niską cenę w stajniach, koszarach i zajazdach miejskich, włościanie sprzedają wiele słomy w okłotach lub przykłotkach. Reszta łąk należących do tego okręgu, są to łąki torfiaste o małej wartości. Gdzieniegdzie poczynają je już kulturować, uprawiając na nich przeważnie kapustę, buraki, a miejscami na suchszych położeniach kartofle. Gmina Podliski na wielką skalę zajmuje się eksploatacyą torfu na opał, jaki częścią obraca na własny użytek, częścią odsprzedaje sąsiednim gminom.

Z b o ż a. Okręg ten produkuje wszystkie rodzaje zboża, przeważnie jednak pszenicę, żyto i owies, hreczki bardzo mało.

P r o d u k t a s a d o w n i c z e. Pod względem produktów sadowniczych okręg ten z każdym rokiem znacznie się podnosi, bo zamiłowanie do sadownictwa między włościanami ciągle wzrasta. Niektóre gminy, jak Kleparów, Zniesienie, Krzywczyce, Zboiska miały już dawniej piękne sady, te obecnie na nowo uzupełniają i nowemi odmianami zaopatrują. W innych zaś gminach tego okręgu tworzą włościanie nowe sady, jak n. p. Malechów, Grzybowice, Grzęda, Dublany, Lesienice, Podborce, Prusy, Sroki, Laszki murowane. Tak tym gminom, jak i powyżej wymienionym, dopomagałem w rozwoju sadownictwa przez pouczenie, udzielanie drzewek owocowych i najszlachetniejszych odmian zrazów.

Specyalną kulturą niektórych rodzai owoców zajmują się następujące gminy:

K l e p a r ó w: czerechów. Tu jednak zaznaczyć muszę, że kultura tych w stosunku do popytu i ceny handlowej tego owocu, posiadającego pod względem dobroci niemal sławę europejską, jest zaniedbaną. Dopiero w ostatnich czasach włościanie wzięli się do rozmnażania tychże, zadowalniając się dotychczas dochodem z drzew od dziesiątków lat tam istniejących.

Z n i e s i e n i e: grusz, śliwek i agrestu.

K r z y w c z y c e: grusz, śliwek, agrestu.

Z b o i s k a: jabłek i agrestu.

H o ł o s k o: śliwek, agrestu i porzeczek.

K w i a t y. Na targu lwowskim znaczny popyt mają tak zwane kwiaty ogrodowe i to nie tylko przez publiczność, ale i przez te ogrody handlowe, którym własny zapas nie wystarcza, lub nie opłaca się. Popyt ten wywołał to, iż przedmieszczanie biorą się do uprawy kwiatów w znacznej ilości, Na razie zaczynają je uprawiać gminy:

Zniesienie: róże szlachetne, Krzywczyce: róże cukrowe, Zamarstynów: kwiaty ogrodowe.

R o ś l i n y p r z e m y s ł o w e. Te w tym okręgu prawie żadnej nie grają roli, bo włościanie w małej tylko ilości uprawiają len i konopie i to tylko na własny użytek.

B) Produkcya zwierzęca w okręgu podmiejskim.

I. Ze zwierzęcej produkcyi tego okręgu najważniejszą rolę gra mleko. Na targach lwowskich, które co wtorku i piątku mają miejsce, kupują krowy tak zwane ocielanki, płacąc je po dobrej cenie a równocześnie sprzedają swoje już wskutek brzmienności jałowe. Rzadki to wypadek, że włościanin przychowuje cielę, ma to tylko wówczas miejsce, gdy krowa jest nadzwyczajnie mleczną. — Natomiast każdy z nich stara się o możliwie największą ilość krów mlecznych, tak dalece, iż stosunkowo do posiadanej paszy ma ich zazwyczaj za wiele, wskutek czego bydło jest przeważnie źle utrzymywane. Mleko od tych krów noszą lub wożą do Lwowa, codziennie lub co drugi dzień przeważnie do tak zwanych miejsc gotowych, czyli stałych odbiorców. — Jakkolwiek nabiał ten sprzedają po dobrej cenie, bo po 9 ct. za litrę rzekomo nie zbieranego mleka w zimie, a po 8 latem, mimo to mleko to pozostawia wiele do życzenia, bo pod tym względem wielkie dzieją się nadużycia. Ci sami też producenci na targu sprzedają śmietanę i śmietankę od tych samych krów i z tych samych podoi pochodzącą.— Oczywiście, że wobec takiego stanu rzeczy racyonalny chów bydła się nie opłaca i dla tego to włościanie podmiejscy nim się nie zajmują. Przetworów mlecznych, jakoto serów, masła itp. okręg ten bardzo mało miastu dostarcza.

II. P r o d u k c y a n i e r o g a c i z n y.

Produkcyą nierogacizny zajmują się tu o tyle włościanie, o ile tego wymaga własna potrzeba. Dla swego użytku kupują oni na targach małych okolicznych mia-

steczek jak w Winnikach, Nawaryi, Jaryczowie już nieco przygładzone sztuki te dokarmiają i biją dla słoniny, która wobec zupełnego spieniężania nabiału, jest ich jedyną omastą w dnie wolne od postu.

III Drób. Z drobiu zajmuje się ten okręg na wielką skalę chowem kurcząt i produkcyą jaj. Tu każda gospodyni wiejska ma sobie niejako za punkt honoru, by ile możności najwcześniej wynieść na rynek lwowski młode kurczęta na sprzedaż. Wskutek tego każda gospodyni stara się już w miesiącu styczniu lub z początkiem lutego o kwokę, a jeżeli swej nie posiada, to w dalszych wsiach przepłaca i sadzi ją w ciepłej mieszkalnej izbie a wylęgłe kurczęta z wielką troskliwością karmi i możliwie najwcześniej po wysokiej cenie spieniężа. Jaja równocześnie z nabiałem wynoszą codziennie na targ. Innym rodzajem drobiu prócz gęsi, które tu i owdzie hodują, nie zajmują się wcale.

IV. Pszczelnictwo. Brak roślin miododajnych i zwłaszcza mała prawie produkcya hreczki, która w powiecie lwowskim jest głównie rośliną miododajną, utrudnia bardzo rozwój pszczelnictwa. Mimo tego jednak niemal w każdej gminie znachodzą się pojedyńczy gospodarze, którzy posiadają czasami nawet liczną i piękną pasiekę. Pasieki te jednak z wyż podanych powodów wielkich zysków nie dają i są raczej wyrazem zamiłowania właściciela do tej gałęzi rolnictwa, aniżeli na dochód obliczone.

Jedyna pasieka w tym okręgu na dochód obliczona jest pasieka o przeszło 100 pniach ks. Brylińskiego w Grzędzie.

Prawie wszędzie posiadają włościanie ule ramkowe, rzadko się już trafia spotkać w pasiece dawne kraglaki.

I. Produkta leśne.

Dostarczaniem do miasta produktów leśnych zajmują się wszystkie gminy podmiejskiego okręgu, w pobliżu których znachodzą się lasy. Głównym artykułem handlowym produktów leśnych są poziomki i grzyby. Nie posiadając własnych lasów, włościanie biorą kwity od obszarów dworskich na zbiórkę produktów leśnych i płaca za nie gotówką lub robocizną Prócz produktów wyż wymienionych w znacznych ilościach dostarczają, malin, orzyn, mchu, mioteł, głogu i borówek.

Część II. południowo-wschodnia powiatu.

Okrąg południowo-wschodni graniczy na wschód z gminą Żurawnikami, na południowy wschód z Czerepinem a na południowe południe z Brodkami. Okręg ten posiada dwa rodzaje gleby. Część ku wschodowi więcej wysunięta posiada przeważnie glebę gliniasto piaszczystą ze znaczną domieszką piasku, część południowo wschodnia glinkę zimniejszą o słabej przepuszczalności, tworzącą część południową okręgu.

W tym okręgu z produkcyi rolnej, najgłówniejszym działem dającym główny dochód, są przedewszystkiem: 1) zboża 2) pasze 3) produkta sadownicze 4) warzywa 5) rośliny przemysłowe. Kwiatów w tym okręgu nie uprawiają na handel.

I Zboża. Strona wschodnia ze zbóż produkuje najwięcej przenicy, żyta i owsa, część południowo wschodnia, żyta i owsa. Obie jednak części produkują wszystkie rodzaje zbóż o mniejszej lub większej ilości z wyjątkiem hreczki. Zboża wyprodukowane sprzedają włościanie na targach lwowskich, na miejsce je dostawiając. Pod względem uprawy gleby część wschodnia tego okręgu celuje przed innymi w całym powiecie. A z gmin tu położonych najstaranniej uprawiają i najlepsze osiągają rezultaty gminy: Podbereżce, Winniki, Czyszki, Biłka szlachecka.

Okopowe. Produkcya roślin okopowych jest tu znaczna; włościanie uprawiają wiele kartofli, buraków a nawet rzepy ściernianki. Kartoflle większe wybierają i te wywożą do Lwowa, mniejsze obracają na karmę dla świń lub bydła. Buraki pastewne i rzepę obracają tylko na karmę dla inwentarza.

Pasze. Ten okręg powiatu posiada znacznie mniej łąk naturalnych, jak poprzedni, mimo to jednak pasz wiele produkuje, zastępuiąc je znaczną uprawą pasz sztucznych, jakoto koniczyny i mieszanki. Pasze te włościanie tego okręgu w połowie spieniężają, w połowie zaś na własny obracają użytek. Łąki są tu przeważnie dobre, o glebie napływowej ale nie uregulowane należycie, wskutek czego przy dłużej trwa-

jących słotach podlegają zatapianiu. Łąk torfiastych mokrych jest bardzo niewiele. Słomy spieniężają mało, wskutek bowiem pasma gór i lasów, odgraniczających ten okręg od miasta Lwowa, dalsza i trudniejsza jest dostawa nawozu z miasta.

Produkcye sadownicze. Tak ten jak i poprzedni okręg pod względem produktów sadowniczych znacznie się podnosi. Tu też znachodzą się gminy, które już oddawna z wielkiem zamiłowaniem do sadownictwa się odznaczały. W zamiłowaniu tem przebija się nawet pewna fachowość w tym kierunku — co stwierdza prowadzenie sadów i dobór znakomitych owoców. W tym kierunku przed innemi gminami celuja: Winniki, Gańczary, Winniczki, Czyszki, Lesienice.

Produkcye sadownicze gmina Winniki i Gańczary uważa za pierwszorzędną. Sam znam pewnego kolonistę w Winnikach, który prawie rok rocznie za owoce z niezbyt starego drzewa gruszy bery francuskiej białej ma dochodu od 50 do 70 zł. Z gruszami temi spotykałem się w większych handlach korzennych lwowskich, gdzie je po 10 i 12 ct. za sztukę sprzedawano, owinięte w kolorowe bibułki jako owoc z Francyi sprowadzony.

Specyalną kulturą grusz i orzechów włoskich zajmują się Winniki.

Gańczary jabłek i śliwek.

Czyżki jabłek.

Winniczki śliwek i jabłek.

Warzywa. Warzyw okręg ten znacznie mniej jak poprzedni uprawia a i te przeważnie na zbyt w miasteczku Winnikach.

Dwie są tego przyczyny: Pierwsza przyczyną jest już znaczniejsza odległość od Lwowa około 7 kilometrów, co wyklucza już produkcyę wszystkich tych rzeczy, które nie znoszą transportu. Drugą przyczyną jest zbyt w miasteczku Winniki, posiadającem fabrykę tytoniu, gdzie pracuje 2000 robotników, oraz zamieszkuje je wielu urzędników fabrycznych, skarbowych, sądowych itd. Jedną kapustę na większą skalę w tym okręgu uprawiają niemal wszystkie gminy i te tak do Winnik jak i Lwowa dowożą.

Rośliny przemysłowe uprawiają włościanie tylko na własny użytek.

B) Produkcya zwierzęca okręgu podmiejskiego wschodnio-południowego II.

Tak jak w okręgu północno-wschodnim i tu główną produkcyę stanowi mleko. Ta jednak zachodzi różnica, że kiedy tam włościanie tylko w stanie naturalnym do miasta je dostarczają, tu już w znacznej mierze w przetworach, jako masło i ser. Tak mleko jak i jego przetwory w mniejszej części spieniężają we Lwowie, w większej codziennie lub na targach sobotnich w Winnikach.

W tym okręgu są już miejscowości, w których włościanie z zamiłowaniem zajmują sie chowem bydła. Ta okoliczność uwidacznia się przy premiowaniu bydła i przy licencyonowaniu buhaji. Nie rzadko się zdarza, że jeden właściciel i 8 do 9-ciu sztuk do premiowania przedstawia, z której to liczby 2 lub 3 sztuk bywa premiowanych. Tak samo ma się rzecz z buhajami do licencyonowania przedstawianymi Komisya licencyonująca z przyprowadzonych kilka zaledwie odrzuca, resztę licencyonując. Pod względem chowu bydła w tym okręgu na wyszczególnienie zasługują: Winniki, Weinbergen, Podbereże i Czyszki. Wybitnej jakiejś rasy w tym okręgu nie ma, przeważa jednak rasa nizinna. Wybrakowane cielęta sprzedaja włościanie w sobotę na targu tygodniowym w Winnikach.

Produkcya nierogacizny jest tu już znaczną. Włościanie tej części okręgu zajmują się chowem świń a jeszcze w znaczniejszej mierze wypasem i handlem tychże. Kupują oni z dalszych okolic i sąsiednich powiatów na targ do Winnik zwrócone sztuki chude lub przygładzone cokolwiek, te dokarmiają i jako tłuste zupełnie na tych samych targach sprzedają kupcom lwowskim a jeszcze więcej na eksport do Wiednia i Prus.

Niektórzy i to dość licznie zajmują się rzeźnictwem i wykarmione sztuki biją sami i w stanie świeżym sprzedają mięso, słoninę i inne przetwory mięsne.

IV. Drób. Pod względem hodowli drobiu rzecz przedstawia się podobnie jak w poprzednim okręgu.

V. Chów koni. Stacya ogierów rządowych w Winnikach w znacznej mierze przyczynia się do podniesienia chowu koni. Wybitną pracą w tym kierunku odznaczają

się Winniki, Winniczki, Unterbergen i Podbereżce. W innych gminach znachodzą się tylko pojedyńczy gospodarze trudniący się chowem koni.

VI. Pszczelnictwo. W większej ilości w wschodniej stronie tego okręgu uprawa hreczek i blizkość leśnych zrębów umożliwia prowadzenie pszczelnictwa w szerszych rozmiarach jednak zawsze jeszcze nie wielkich.

Okręg II. podmiejski południowo-zachodni.

Okręg ten graniczy od południa ze Skniłówkiem, od południowego zachodu z Basiówką, od zachodu z Zimną-wodą. Część południowa tego okręgu posiada glebę glinkę zimniejszą o słabej przepuszczalności, część zachodnia glinkę o średniej przepuszczalności.

W tym okręgu z produkcyi rolnej najgłówniejszym działem dającym główny dochód są: 1) zboża; 2) rośliny okopowe; 3) pasze.

Warzyw, roślin przemysłowych, produktów sadowniczych, leśnych nie ma tu zupełnie albo bardzo mało tak dalece, że nie można je brać w rachubę.

Zboża Ze zbóż uprawiają włościanie najwięcej żyta, owsa, pszenicy, jęczmienia; hreczki, grochu bardzo mało.

Charakterystyczną okolicznością większej połowy południowo-wschodniego okręgu jest to, iż siejbę wiosenną rozpoczynają włościanie o 2 tygodnie później jak w poprzednim, co pochodzi stąd, że grunta bliżej Lwowa położone są tak zimne i mokre, iż tak długiego czasu potrzebują, by stały się możliwymi do uprawy wiosennej.

Okopowe. Ta część powiatu roślin okopowych uprawia bardzo wiele. Kartofle młode dowozi do miasta, ponieważ jednak z powodu spóźnionej pory sadzenia, produkuje je później, przeto i po niższych już cenach je spieniężа. Nie mniej wielu uprawia buraki, głównie na karmę dla bydła, które tu dla produkcyi nabiału utrzymuje. Rzepy ściernianki uprawiają najwięcej gminy najbliżej Lwowa położone jak Sygniówka, Zimnawoda, Zimnowódka itd.

Pasze. Pod względem produkcyi pasz ma się rzecz podobnie jak w poprzednim okręgu. Ta tylko zachodzi różnica, że tu łąki są gorsze, mokre i kwaśne jakkolwiek nie torfiaste. Pasz sztucznych uprawiają włościanie dużo, zwłaszcza koniczyny i ta tu ma zawsze wysoką cenę, jednak włościanie prawie jej nie zbywają lecz na własną potrzebę zużytkowują. Tu znowu włościanie niezmiernie wiele nawozu z miasta Lwowa na swe pole wywożą, a odznaczają się zapobiegliwością pod tym względem głównie koloniści niemieccy.

B) Produkcya zwierzęca okręgu III-go południowo-zachodniego podmiejskiego.

Nie mniej jak poprzednich dwóch okręgów główną produkcyę stanowi mleko, które w stanie świeżym naturalnym włościanie do Lwowa dostarczają. To też tu gospodarstwa więcej już w tym kierunku są skierowane i dlatego to w tym okręgu głównem źródłem dochodu dla włościan jest nabiał. Jakkolwiek i tutaj chów bydła w ścisłem słowa tego znaczeniu ogólnie miejsca nie ma, jednakowoż znachodzą się włościanie pojedyńczy a zwłaszcza koloniści niemieccy, którzy chowem bydła się zajmują a mniej więcej wszyscy mieszkańcy tego okręgu starają się przynajmniej o nabywanie na targach więcej rasowych krów. Krowy te utrzymują dobrze przeważnie na utrzymaniu stajennem.

Chów koni. Okręg ten odznacza się od innych wybitnie chowem koni. Wsie Sygniówka, Zimnawoda, Zimnowódka, Rudno, Białohorszcze bardzo wiele koni do asenterunku wojskowego dostarczają, jak nie mniej handlarzom potrzebującym koni do lepszych zaprzęgów

Chów świń ma tu o tyle tylko miejsce, o ile włościanie na własny użytek potrzebują.

Chów drobiu jak w poprzednich okręgach.

Pszczelnictwo jeszcze mniej jak w poprzednich dwóch okręgach jest rozwinięte, gdyż okolica ta już zupełnie w miododajne rośliny nie obfituje.

Okręg IV-ty północno-zachodni.

Okręg ten graniczy na północ z Brzuchowicami, na zachód z Domażyrem.

Pod względem obszaru jest on najmniejszy ze wszystkich czterech okręgów, gdyż blizkość sąsiednich powiatów żółkiewskiego i gródeckiego ogranicza go zaledwie na kilka gmin podmiejskich. Pod względem dobrobytu włościan również część ta powiatu najniżej stoi, gdyż gleba piaszczysta miejscami o piasku lotnym niezmiernie liche daje z produkcyi rolnej dochody. Wobec tego włościanie główny nacisk kładą na produkcyę nabiału.

Produkcya rolna. Z produkcyi rolnej najważniejszą jest produkcya żyta i owsa, innych rodzai choć bardzo mało lub wcale nie uprawiają.

Okopowe. Z okopowych uprawiają tu włościanie tylko kartofle. Buraków bardzo mało i to tylko w ogrodach. Kartofle jesienią zbywają na targach lwowskich.

Pasze. Prócz łąk naturalnych i to bardzo lichych, mokrych, torfiastych, innych sztucznych pasz tu nie ma. To też ten okręg ani siana, ani słomy do Lwowa nie wywozi. Okręg ten odznacza się także znaczną przestrzenią pastwisk, są to jednak pastwiska bardzo liche a bydło na niem latem utrzymywane musi być dokarmiane w stajni, gdyż na tej paszy bez karmienia z ręki nie mogłoby istnieć. Mimo tej jednak pomocniczej paszy inwentarz przeważnie jest źle utrzymany.

Produkcya leśna. Okręg ten wiele dostarcza owoców leśnych miastu, głównie poziomek i malin, jakie to w sąsiednich i okolicznych lasach włościanie zbierają.

B) Produkcya zwierzęca okręgu IV. północno-wschodniego.

Prócz produkcyi nabiału, jaki włościanie w stanie naturalnym we Lwowie spieniężają, innej produkcyi wybitnej nie ma. Bydło źle utrzymane, jakkolwiek każdy z włościan stara się o możliwie największą tego liczbę, wskutek tego jak nie mniej wskutek złej, piaszczystej gleby ilość paszy jest zawsze niewystarczającą.

Chowem świń włościanie tu zajmują się mało, przeważnie utrzymują lub wykarmiają te tylko na własną potrzebę.

Pszczelnictwo. Pasiek w tym okręgu nie ma prawie zupełnie.

Okręg pozamiejski.

Okręg ten graniczy od strony wschodniej z powiatem przemyślańskim, od południowej z jaworowskim, od zachodniej z gródeckim a od północy z żółkiewskim. Przedewszystkiem tu zaznaczyć muszę, że do tego okręgu zaliczam te gminy, na które wpływ stołecznego miasta ani pod względem handlowym, ani pod względem rolniczym nie ma już żadnego znaczenia. Ponieważ tak pod jednym jak i pod drugim względem okręg pozamiejski od siebie się nie różni, przeto ogólnie o nim mówić będę, biorąc na uwagę gminy, lub miejscowości, które tworzą wyjątek i odznaczają się jakąś wybitną produkcyą lub dążeniem do niej. Najgłówniejszą produkcyą będącą podstawą bytu całego okręgu jest produkcya zboża. Z rodzai zbóż okręg najwięcej produkuje żyta a najmniej grochu i hreczki. W niektórych okolicach, zwłaszcza w stronie wschodniej i północnej produkcya pszenicy przeważa nad produkcyą żyta. Pod względem staranności w doborze nasion i uprawy roli odznacza się strona wschodnia i północno-wschodnia powiatu a z tych gminy, Barszczowice, Pikułowice, Prusy, Jaryczów, Czyszki, Czyżyków, Gaje, Podliski, Remenów, Kukizów i wiele innych, w stronie południowej i południowo-zachodniej wszystkie (kolonie niemieckie) dalej Siemianówka, Tołszczów, Ostrów, Podsadki, Nawarya, Brodki i t. d. Słowem możnaby powiedzieć, że uprawa roli przeważnie jest staranną z wyjątkiem okolicy piaszczystej północnej powiatu i części małej południowej a mianowicie w okolicy, Zubrzy i Sołonki, gdzie włościanie gorzej role uprawiają.

Produkcya pasz. Okręg pozamiejski posiada łąk naturalnych w średniej ilości, o tyle jednak, że te na własną wystarczałyby potrzebę. Gdy jednak włościanie znaczną ilość z wyprodukowanej paszy spieniężają we Lwowie, przeto produkcya nie pokrywa potrzeb i włościanie w znacznej ilości wynajmują sianożęcia w bardziej jeszcze

od Lwowa oddalonych miejscowościach przeważnie w sąsiednich powiatach, płacąc 20 do 27 zł. za morg rocznej dzierżawy. Prócz tego ostatnimi czasy wzmogła się bardzo produkcya pasz sztucznych głównie koniczyny a następnie mieszanek. Próbowałem skłonić włościan do uprawy końskiego zębu na karmę jesienną i zimową, udzielałem nasienie końskiego zębu bezpłatnie, mimo to jednak, próba bardzo słabe wydała rezultaty. Tak samo rzecz się ma z lucerną. Koło łąk włościanie zaczynają już chodzić troskliwiej, o ile możności osuszają je rowami a niektórzy nawet poczynają sztucznymi nawozami nawozić. Tych jednak jeszcze bardzo jest mało.

Produkcya roślin okopowych. Tych cały okręg pozamiejski wiele bardzo uprawia. Z okopowych najwięcej kartofli w najrozmaitszych odmianach, sadząc je najczęściej jako przedplon na świeżym nawozie pod pszenicę za pługiem albo za ryskalem. Kartofle wyprodukowane włościanie w małej stosunkowo ilości spieniężają we Lwowie, przeważnie skarmiają własnym inwentarzem, głównie karmiąc niemi świnie lub dając do podoju krowom. Niektórzy z włościan bogatszych produkujących więcej kartofli, stawiają na opas 2 lub 3 sztuk bydła rogatego i te na handel wykarmiają. Produkcya buraków w okręgu pozamiejskim nie jest wszędzie jednakową, w glebach lepszej jakości i w koloniach niemieckich większa, w gorszych glebach mała. Buraki sadzą włościanie przeważnie sadzonkami na rozsadnikach wyprodukowanemi, rzadko kiedy ziarnem, a sadzą je sadzonkami dla uniknięcia plewienia. Rzepę siewają przeważnie niemieccy koloniści a zwłaszcza w powiecie szczerzeckim.

Produkcya roślin przemysłowych. Produkcya roślin przemysłowych w okręgu pozamiejskim jest znaczną a nawet w niektórych miejscowościach wybitną. Włościanie wszędzie uprawiają konopie a z przędziwa tych zimową porą wyrabiają tkacze miejscowi, których prawie w każdej wsi jest po kilku, płótno na użytek producentów miejscowych i na sprzedaż. Wielu włościan uprawia len a jako jeden z najgłówniejszych produktów uważa go gmina Podbereźce, Czyszki i wiele gmin powiatu szczerzeckiego. W Ostrowie pod Szczercem uprawia paru włościan chmiel z dobrym rezultatem. Kminek w znacznych ilościach zbierają po łąkach i ten na targach okolicznych spieniężają.

Produkcya sadownicza. W wielu gminach okręgu pozamiejskiego drzew owocowych starszych prawie nie ma. W innych są pojedyńcze sady ale gatunki owoców w nich liche i dawne odmiany. Obecnie zamiłowanie sadownictwa wszędzie budzi się głównie w okolicy Nawaryi, Winnik i Zaszkowa. W kilku miejscowościach pozamiejskich, jak w Zuchorzycach, Żurawnikach, Zarudźcach, Czyszkach, Basiówce, Hodowicy, są sady dawniejsze o szlachetnych owocach i orzechach włoskich Oryginalnem zjawiskiem jest to, że mieszkańcy Jaryczowa należący do pasu pozamiejskiego, jakkolwiek w swych własnych ogrodach ani jednego drzewa owocowego nie posiadają, wszyscy są z zawodu sadownikami i skoro tylko drzewa owocowe zakwitną, rozchodzą się po powiecie i daleko poza granice tegoż i wydzierżawiają celem handlu głównie sady dworskie a często włościańskie, i w wielkich ilościach jesienią dowożą owoce do Lwowa. Zimą zaś trudnią się domowym przemysłem głównie szewstwem.

Produkcya warzywnicza. Warzyw uprawiają tu włościanie dużo, najwięcej jednak kapusty głowiastej. Znaczniejszą produkcyą tejże odznaczają się gminy strony północno-wschodniej i południowo-wschodniej powiatu. Szlachetniejszych warzyw jak karafiołów, kardów, szparagów itp. gminy pozamiejskie nie uprawiają zupełnie. W szczerzeckim kwitnie uprawa cebuli. Marchew, pietruszkę, buraki ćwikłowe, słowem jarzyny zwykłe uprawia każda niemal gmina w większych ilościach w pobliżu małych miasteczek, gdzie miejscowa inteligencya i żydzi są głównymi odbiorcami.

Produkcya leśna. Mieszkańcy gmin pozamiejskich z produktów leśnych dostarczają w znacznych ilościach na rynek lwowski tylko maliny i grzyby, prócz tego drzewo w wiązankach, miotły i mech. Pod tym względem odznaczają się gminy południowe powiatu.

Produkcya zwierzęca pozamiejska. Główną produkcyą zwierzęcą pozamiejską jest chów świń. Niemal każdy włościanin rocznie 3 lub 4 sztuki w celach handlowych wykarmia a dochód uzyskany z góry wkłada w budżet na pokrycie podatków rządowych i potrzeb gminnych. Mniejsza część włościan trzyma lochy rozpłodowe i prosięta 8-mio tygodniowe, które po bardzo zmiennych cenach spieniężа. Niektóre gminy jak Sołonka mała i Sołonka wielka na targach innych powiatów skupują bardzo chude sztuki nierogacizny po niskich cenach, te latem utrzymują tylko na pastwisku, o tyle je karmiąc, by żyły, a w jesieni na wypas po cenach stosunkowo wysokich spieniężają. Właściciele sklepików wiejskich często mylnie zwanych kółek rolniczych

biją karmione sztuki nierogacizny na miejscowy zbyt. Swiń takich w większych gminach 2 sztuki na tydzień w dnie wolne od postu mięsem lub przeróbkami z tegoż sprzedaje.

Chów bydła. W ścisłem słowa tego znaczeniu chowu bydła racyonalnie prowadzonego w pasie pozamiejskim nie ma. Znajdują się wprawdzie tu i ówdzie niektórzy włościanie, którzy starają się lepiej utrzymywać swe bydło i dążą do możliwie największej tegoż liczby ale kierunku do utrzymania jakiejś wybitnej rasy nie ma nigdzie. Przeważnie bydło jest liche i źle utrzymywane. Najlepiej jeszcze stosunkowo w wschodniej i zachodniej części powiatu oraz we wszystkich koloniach niemieckich.

Nabiał w pasie pozamiejskim spieniężają włościanie w przeróbkach sera i masła a niektórzy z nich w dnie targowe dostarczają do miasta śmietanę.

Chów koni. Wybitnem dążeniem do produkcyi lepszych koni odznaczają się wszystkie kolonie niemieckie. Prócz tych gminy Podbereźce, Czyszki, Białohorszcze, Basiówka, Hodowice, Mostki. Bliskość stacyi ogierów rządowych na podniesienie chowu koni bardzo wpływa, to też miejscowość i okolice tejże, gdzie rok rocznie w porze wiosennej znajduje się stacya ogierów pod względem hodowli koni wybitnie wyróżniają. Tu zaznaczyć muszę że wielu włościan zwłaszcza mieszkających dalej od stacyi ogierów stara się pokrywać klacze ogierami chłopskimi lichymi, których nie brak po wsiach, w przekonaniu, że do ich drobnych klaczy większe rządowe ogiery są nieodpowiednie.

Chów drobiu. W pasie pozamiejskim chów drobiu a zwłaszcza gęsi jest znaczny. Te włościanie trzymają ze względu na pierze i na mały koszt utrzymania pastwiskowego latem, gdyż pod jesień wysprzedają je, pozostawiając sobie tylko rozpłodniki na rok następny. Gęsi te zwykle kupują handlarze na eksport zagraniczny, znacznie mniejszą część sprzedają na targach lwowskich.

Znaczną jest tu także produkcya kaczek ale to tylko na zbyt miejscowy.

Kur włościanie wszędzie wiele trzymają ale nie dbają tak jak w okręgu podmiejskim o produkcyę wczesnych kurcząt. Kury trzymają głównie ze względu na produkcyę jaj, jakich ogromną ilość sprzedają handlarzom żydowskim, którzy w tym celu po wsiach jeżdżą. Dochód osiągnięty ze sprzedaży jaj jest przez gospodynie wiejskie zawsze wstawiony w budżet na opędzenie domowych wydatków jak, światło, omasta, sól i t. p.

Pszczelnictwo. W całym okręgu pozamiejskim niemal w każdej wsi spotkać się można z jedną lub paroma pasiekami Najwięcej jest ich w stronie północno-wschodniej powiatu. Tu można znaleść gospodarzy włościańskich, którzy do 200 pni posiadają. Ule są wszędzie systemu ramkowego, rzadko gdzie można się już spotkać z barciami. Właściciele większych pasiek w ten sposób z nich użytkują, iż miód w czasie pożytku zapomocą miodarki wypompowują i nie marnując czasu, patokę czystą sprzedają.

Lwów, dnia 26. stycznia 1901.

LW. 84.700/1900.

We Lwowie, dnia 26. kwietnia 1901.

Aleg. 43

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o krajowej szkole gospodarstwa lasowego za rok 1899/1900.

Wysoki Sejmie!

Nie powtarzając szczegółów zawartych w sprawozdaniu Dyrekcyi o krajowej szkole gospodarstwa lasowego za ubiegły rok szkolny, które tu jako osobny aleg. dołączamy, Wydział krajowy uznaje za potrzebne wspomnieć tylko o kilku ważniejszych punktach z działalności szkoły, świadczących, że po myśli uwag wyrażonych przez kraj. komisyę gospodarstwa krajowego wprowadzone zostały pewne ulepszenia, które w przyszłości pomyślnie oddziałać mogą na dalszy rozwój tego zakładu. W pierwszym rzędzie rewir fundacyjnych lasów w Winnikach już w ciągu ubiegłego roku dostatecznie wyzyskany został jako objekt demonstracyjny, na którym uczniowie kraj. szkoły gospodarstwa lasowego mieli sposobność odbywania ćwiczeń tak korzystnych dla rozszerzenia ich praktycznych wiadomości.

Za zezwoleniem Wydziału krajowego i w porozumieniu z zarządem lasów winnickich przeprowadzony został podział przestrzenny całego terenu i przerąbanie głównych linii według planu sporządzonego przez grono profesorów szkoły lasowej. Ta przedwstępna czynność była konieczną do przeprowadzenia pomiarów i wygotowania wzorowego planu gospodarczego, jakim zajęci są uczniowie III. roku pod kierownictwem swych profesorów. W czerwcu zeszłego roku odbyła się dłuższa bo dwutygodniowa wycieczka do Winnik, w ciągu której dokonano pomiarów części lasu zwanego „Łysówką“ i przerobiono plan gospodarczy dla części „Żupań“. Poza tem w ciągu roku uczniowie odbyli jeszcze sześć pomniejszych wycieczek do lasów winnickich.

Również założoną została w zeszłym roku szkółka doświadczalna położona w pobliżu Maryówki. Część z dwuhektarowej przestrzeni zajętej pod szkółkę została już ogrodzona i pod uprawę przygotowana; na dalsze zaś rozszerzenie tej szkółki wstawił Wydział krajowy w preliminarzu szkoły na r. 1901 w Rubr. IV. poz. 19. kwotę 1000 K., zaś na założenie szkółek w Zubrzy i Brzuchowicach 300 K.

Zmieniony plan naukowy przedłożony Wys. Sejmowi w zeszłorocznem sprawozdaniu, zastosowany już został przy nauce szkolnej, gdyby jednak w ciągu czasu okazały się w nim potrzebne pewne pomniejsze zmiany, Wydział krajowy nie zaniecha wprowadzić tych ulepszeń.

Ilość uczniów pobierających naukę w krajowej szkole gospodarstwa lasowego w roku szkolnym 1899/900 zbliżała się do przeciętnej cyfry frekwencyi z kilku lat ostatnich. Przytem jednakże podnieść należy ten szczegół, mniej korzystny dla szkoły, że napływ kandydatów z odpowiedniemi kwalifikacyami naukowemi jest coraz słabszy. W myśl przepisów może być przyjętym do tej szkoły, kto ukończył 6 klas gimnazyalnych lub realnych, kandydaci zaś, którzy z dobrym postępem ukończyli 4 klasy, mogą być dopuszczeni do zdawania egzaminu wstępnego. Tymczasem kandydatów, którzyby odpowia-

dali pierwszemu warunkowi, wstępuje do szkoły bardzo niewielu, w roku szkolnym 1899/900 było zapisanych:

Na rok	z ukończoną klasą				Razem
	III.	IV.	V.	VI.	
I.	1	10	—	4	15
II.	1	3	1	2	7
III.	—	7	—	4	11
Ogółem	2	20	1	10	33

Jak widzimy zatem zaledwie 10 uczniów (30%) z pośród zapisanych do szkoły miało ukończoną 6-tą klasę i prawie wyłącznie byli to uczniowie pochodzący z poza Galicyi. Dla tej stosunkowo małej liczby uczniów program naukowy tego średniego zakładu jest bardziej przystosowany i dlatego zdołają oni z nauki odnieść większe korzyści, przyczem podnieść należy i tę ważną okoliczność, że ci uczniowie, wstępując do zakładu fachowego, czynią to już więcej z własnego postanowienia i z zamiłowania do obranego zawodu. Gdy tymczasem uczniowie drugiej kategoryi a jest ich $^2/_3$ z ogółu uczniów, którzy na podstawie egzaminu wstępnego przyjęci zostali do szkoły, w znacznej liczbie wypadków dlatego tylko zgłaszają się do szkoły lasowej, ponieważ dla braku zdolności czy pilności, trudno im było kontynuować dalej naukę w szkołach średnich. Wyjątkowo tylko trafia się, że uczeń zdolny i pilny, ukończywszy z b. dobrym postępem 4 klasy, ze względów na postanowiony wybór zawodu, rzadziej już z zamiłowania, wstępuje do szkoły lasowej. Po zatem co raz liczniej zaczynają się zgłaszać kandydaci niemający ukończonych nawet 4 klas, ci jednakże w myśl obowiązujących przepisów nie mogą być przyjmowani do szkoły, chyba wyjątkowo, skoro oprócz świadectwa szkolnego mają ukończoną niższą szkołę lasową n. p. w Bolechowie i odbyli dłuższą praktykę leśną.

Uwzględniając zatem brak dostatecznego przygotowania uczniów, kraj. szkoła gospodarstwa lasowego znajduje się niejednokrotnie w dość trudnem położeniu, usiłując w ciągu trzechletniej nauki przerobić cały materyał zakreślony programem naukowym, tem bardziej gdy znaczną część czasu zużyć należy na naukę języków i przedmiotów pomocniczych. Różnica, jaka zachodzi między ogólnem uzdolnieniem uczniów a poziomem naukowym szkoły, występuje już w ciągu nauki samej, powodując trudności przy wykładaniu poszczególnych przedmiotów a niemniej uwidacznia się i przy egzaminach tak kursowych jako też i ogólnych, których wyniki pozostawiają dosyć do życzenia.

Ten ujemny stan rzeczy dałby się wprawdzie usunąć, a to: albo postanowieniem przyjmowania do szkoły uczniów naukowo więcej ukwalifikowanych, w takim razie jednak z góry trzeba być na to przygotowanym, że frekwencya spadnie do $^1/_3$ części obecnej liczby uczniów; albo też licząc się z tym napływem, jaki jest obecnie, dostosować do niego poziom naukowy szkoły, gdyż powiększenie lat nauki najmniej byłoby wskazanem w tym wypadku.

W każdym razie dalszy prawidłowy rozwój szkoły gospodarstwa lasowego zawisł w znacznej mierze od należytego unormowania tych stosunków; to też Wydział krajowy, gdyby zauważył w tym względzie nie przemijający tylko ale stale powtarzający się objaw, zastanowiłby się nad tem, jakie należałoby wnioski przedłożyć Wys. Sejmowi.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowej szkole gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Mieczysław Onyszkiewicz.
Członek Wydziału krajowego.

Sprawozdanie

Dyrekcyi krajowej szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, za rok szkolny 1899/900.

Z uchwalonego przez Wysoki Sejm kredytu na szkółki doświadczalne do ćwiczeń z uczniami i do celów naukowych założono szkółkę w lesie Winnickim koło Maryówki w ten sposób, by ją można rozszerzyć zwolna do dwóch hektarów. — Starania o uzyskanie pozwolenia w Magistracie lwowskim na założenie szkółki na piaskach lotnych w Brzuchowicach są na ukończeniu tak, że w jesieni 1900 przygotuje się glebę i ogrodzi miejsce wybrane,

Rewir Winniki obecnie, po założeniu szkółki stanowi całość skończoną do ćwiczeń praktycznych z hodowli, miernictwa i urządzenia lasu. Teraz dopiero dały się połączyć co tygodniowe wycieczki naukowe w system, odpowiadający porządkowi czynności rewirowych najważniejszych, samoistnego gospodarza leśnego. — Uczniowie wykonują pod kierunkiem profesorów wszelkie roboty połączone: 1) z hodowlą lasu, od przygotowania gleby do sadzenia i pielęgnacyi, 2) z miernictwem, od rektyfikacyi instrumentów do pomiaru samoistnego i sporządzenia mapy 3) z urządzeniem, od projektu podziału przestrzennego do szczegółowego opracowania planu gospodarstwa.

Szkoła stara się iść torem wskazanym przez Wysoki Sejm i Komisyę gospodarstwa krajowego, tj. dostarczać leśników obeznanych ze stosunkami krajowymi, a zarazem uzdolnionych praktycznie i teoretycznie do prowadzenia samoistnego gospodarstwa.

I. Grono nauczycielskie.

W gronie nauczycielskiem zaszły w tym roku nieznaczne tylko zmiany. Miejsce docenta Marcelego Białobrzeskiego zajął pan Franciszek Konarski, profesor gimnazyalny, — zaś do wykładów „Pomocy w nagłych wypadkach“ pozyskano Dra Kazimierza Zgórskiego.

Z końcem roku szkolnego stan osobowy był następujący:

A) Nauczyciele stali.

1. Dyrektor szkoły, a zarazem profesor Maryan Małaczyński wykładał: urządzenie gospodarstwa lasowego i zajmował się administracyą zakładu.

2. profesor Zygmunt Demianowski: miernictwo, matematyka zastosowana, pomiar drzewa, szacowanie wartości lasu i statystyka leśna — łowiectwo i administracya lasu.

3. profesor adjunkt Bronisław Błocki: zoologia, botanika, fizyologia roślin, mineralogia, geologia i geografia.

4. profesor adjunkt Michał Janeczko: użytkowanie lasu, ochrona lasu, technologia drewna, rybactwo.

5. profesor adjunkt Stanisław Sokołowski: hodowla lasu, nauka o glebie, meteorologia, klimatologia, zabudowanie dzikich potoków, wstęp do nauki leśnictwa.

6. Jedna posada profesora fachowego nieobsadzona.

B) Docenci.

1. Franciszek Konarski: Język polski, niemiecki.
2. Kazimierz Bruchnalski: Matematyka.
3. Seweryn Widt: Zarys inżynieryi, rysunki i konstrukcye.
4. Dr. Bronisław Radziszewski: Chemia.
5. Dr. Zdzisław Stanecki: Fizyka.
6. Dr. Stanisław Głąbiński: Ekonomia społeczna.
7. Dr. Stefan Pawlik: Zarys gospodarstwa rolnego.
8. Dr. Wiktor Hamerski: Zasadnicze wiadomości z nauki prawa i administracyi.
9. Dr. Kazimierz Zgórski: Pomoc w nagłych wypadkach.
10. Dr. Stanisław Niemczycki: Laboratoryum chemiczne.

II. Nauki wykładane.

Zatwierdzony przez Wysoki Sejm w roku 1899 program wykładów i ćwiczeń wprowadzono w życie.

III. Środki naukowe.

Pomimo usunięcia pomniejszych niedogodności przez przemieszczenie sal wykładowych i biblioteki w r. 1898, rozszerzenie budynku szkolnego przez wybudowanie pierwszego piętra na murach starych jest konieczne. — Nie ma gdzie rozmieścić obfitych zbiorów naukowych, wskutek czego uczniowie niewiele z nich korzystają, a okazy niejednokrotnie wielkiej wartości marnieją. — Przy katalogowaniu zbiorów rozpoczętem w roku bieżącym, musiano wiele okazów zniszczonych usunąć. — Uzupełnianie dalsze zbiorów lub rozmieszczenie przeglądowe grupami dla braku miejsca niemożliwe. Brak sali rysunkowej daje się również uczuwać dotkliwie — a wkrótce wobec uchwalonej przez Magistrat regulacyi ulicy św. Marka trzeba będzie opróżnić domek, zamieszkiwany przez stróżów i przysposobić im nowe pomieszczenie. — Zresztą zakład, w którym nikt nie mieszka, może każdej chwili ponieść niepowetowane straty, jeśliby kiedy w nocy wtargnęli złodzieje.

Biblioteka zwiększyła się w tym roku o 1 mapę, 116 tomów, a 99 dzieł, częściowo zakupionych, częściowo pochodzących z darów — liczy tedy obecnie 3394 tomów a 3000 dzieł wraz z mapami, atlasami i rękopisami. — Prace około sporządzenia nowego inwentarza i katalogu przedmiotowego rozpoczęto. — Z literatury zawodowej wyszło w ostatnich czasach bardzo wiele dzieł cennych, których dla braku środków zakupić nie można. — Dotacya 600 K. rocznie jest stanowczo za szczupłą, trzebaby ją podnieść do 1000 K. Pomimo, że w roku bieżącym z nadzwyczajnego kredytu oprawiono 173 tomów i 14 map. — jeszcze bardzo wiele cennych książek niszczy się przy używaniu z powodu braku oprawy. Z biblioteki wypożyczali książki profesorowie, docenci i uczniowie. Ogółem wydano do użytku 140 dzieł. Do czytelni, z której dla braku miejsca korzystają tylko profesorowie i docenci, prenumerowano 23 najważniejszych czasopism fachowych, dla zapoznania się z nowymi prądami w leśnictwie, a mianowicie:

1. Aus dem Walde.
2. Botanisches Zentralblatt.
3. Forstwissenschaftliches Zentralblatt.
4. Centralblatt für das gesammte Forstwesen.
5. Oesterreichische Vierteljahresschrift für Forstwesen.
6. Allgemeine Fischereizeitung.
7. Allgemeine Forst — und Jagdzeitung.
8. Oesterreichische Forstzeitung.
9. Ogrodnictwo.

10. Handelsblatt für Walderzeignisse.
11. Holzzeitung.
12. Tharander Jahrbuch.
13. Kosmos.
14. Łowiec.
15. Revue des eaux et forets.
16. Rolnik.
17. Land — und Forstwirtschaftliche Unterrichtszeitung.
18. Waidmannsheil.
19. Das Wetter.
20. Wszechświat.
21. Oesterreichische botanische Zeitschrift.
22. Zeitschrift für Forst — und Jagdwesen.
23. Schweizerische Zeitschrift für Forstwesen.

Bezpłatnie otrzymywała biblioteka:

a) z Akademii umiejętności w Krakowie, dzieła, sprawozdania i atlas geologiczny Galicyi.

b) z centralnej stacyi doświadczalnej w Mariabrunn, sprawozdania.

c) z Ministeryum rolnictwa wszystkie wydawnictwa statystyczne i tyczące się szkolnictwa fachowego, tudzież dzieło jubileuszowe o historyi ziemiaństwa w Austryi z ostatnich lat 50.

d) z Towarzystwa leśnego galicyjskiego: Sylwan.

e) ze szkoły rolniczej w Filipopolu w Bułgaryi „Cadabo".

f) z Towarzystwa ochrony zwierząt „Miesięcznik".

g) od firmy Lechner z Wiednia, „Mittheilungen aus dem Gebiete der Photographie".

Nadzór nad biblioteką i czytelnią spoczywa w rękach prof. adj. Sokołowskiego.

Nad zbiorami, ugrupowanymi według działów nauk, udzielanych w szkole, czuwają odnośni profesorowie, utrzymują je w porządku, uzupełniają okazami bądź osobiście na wycieczkach zebranymi, bądź dokupowanymi z funduszów krajowych.

W roku szkolnym 1899/900 powiększono środki naukowe:

1) dla botaniki i zoologii: skompletowano zbiór preparatów mikroskopowych z dziedziny botaniki i owadów do demonstracyi z zoologii.

2) dla miernictwa: transporter kołowy mosiężny, 2 suwadełka logarytmiczne kołowe z papieru, 4 łaty niwelacyjne składane, 4 podziałki mosiężne.

3) dla fizyki: areopicnometr, barometr naczyńkowy Fortina, przybory do pracowni fotograficznej.

4) dla pomiaru drzewa: linijki mosiężne do obliczania przyrostów, pomysłu dra Małaczyńskiego.

5) dla hodowli lasu: aparat do kiełkowania Steinera, lampa spirytusowa z palnikiem Bunsena.

6) dla technologii drewna: kolekcya deseczek impregnowanych „Carbolineum".

7) dla ochrony lasu: przybory do preparowania owadów i motyli, torba do wycieczek etnomologicznych, skrzynki na owady i motyle.

8) dla pomocy w nagłych wypadkach: skrzynka z modelami i bandażami.

9) dla urządzenia lasu: mapy katastralne gminy Winniki.

Do arboretum koło budynku szkolnego nie sprowadzono nowych okazów dla braku miejsca. — Uporządkowanie ogrodu jest na ukończeniu. Podawano, po oznaczeniu ponownem wątpliwych okazów, świeże napisy. — Okazy rozbujałe poprzycinano, oczyszczono, uschnięte pousuwano. — Szkółkę doświadczalną w Winnikach założono. Przygotowano, ogrodzono drutem kolczastym, obsiano i zasadzono w tym roku tylko 2000 m², by nie przekroczyć kredytu na tel przyznanego. — Uczniowie ćwiczyli się przez cały rok z wyjątkiem zimy pod kierunkiem profesora hodowli lasu we wszystkich pracach z zakresu hodowli racyonalnej sadzonek.

Przy ćwiczeniach używano rozmaitych przyrządów, by słuchaczom pokazać ich dodatnie i ujemne strony, a równocześnie zapoznać z użyciem. — Oprócz gatunków drzew krajowych ponasiewano także wiele gatunków obcych, celem uzyskania materyału

do badań naukowych. — Wysadki pochodzą z ogrodu szkolnego we Lwowie. Miejsce na szkółkę obrano w ten sposób, że da się z czasem rozszerzyć do 20.000 m.²

Ogrodem szkolnym i szkółkami zajmuje się prof. adj. Sokołowski.

IV. Wycieczki naukowe i ćwiczenia praktyczne.

Wycieczki naukowe i ćwiczenia praktyczne odbywają się zawsze pod kierownictwem profesorów. — Z wycieczek składają uczniowie pisemne sprawozdania, które są przedmiotem dyskusyi i krytyki na repetytoryach. Oprócz wycieczek środowych w lasy okoliczne starała się Dyrekcya zapoznać uczniów z różnemi dzielnicami charakterystycznemi dla wegetacyi leśnej w kraju. Ze względu na szczupłe fundusze rozdzielono także większe wycieczki na dwa lata i brano na nie zawsze razem uczniów kursów wyższych od III-go począwszy.

W ten sposób obeznaje się uczeń także praktycznie z fizyograficznymi stosunkami i potrzebami gospodarstwa leśnego w kraju.

W Bolechowie, Skolem, Wygodzie, Mizuniu, Krechowicach pokazano sposoby transportu drewna żłobami, wodą, drogami, kolejką — zwracano uwagę na mosty, ubezpieczenia brzegów, tartaki, — poznano sposoby wzorowej przeróbki mechanicznej i chemicznej.

Ćwiczenia główne pomiarowe i z urządzenia lasu z uczniami IV-go i VI-go kursu skierowano do Winnik, zużywszy na ten cel zwyż dziesięć dni od 5-go do 18-go czerwca. Roboty miernicze tyczyły się „Łysówki", części rewiru Winnickiego, w której w roku 1901 uczniowie ci sami sporządzą plan gospodarczy. — W ten sposób dopiero ćwiczenia z miernictwa i urządzenia pchnięto na tory właściwe, zgodne z praktyką. W ten sposób jedynie potrafi słuchacz ocenić zależność od siebie i współdziałanie nauk na pozór z leśnictwem tylko luźnie związanych. — Leśnik bowiem najpierw mierzy i zbiera daty o rewirze, zanim przystępuje do wypracowania planu gospodarstwa. — Z tego też powodu przerobiono z uczniami VI-go kursu ponownie plan gospodarczy dla części lasów fundacyjnych zwanej „Żupań", którą już w roku poprzednim urządzano — a przerobiono z tem większą korzyścią dla słuchaczy i rewiru, że Wydział krajowy zezwolił na ustalenie i przerębanie podziału przestrzennego wedle planu, uchwalonego przez grono profesorów.

Ogółem odbyto 20 wycieczek, jako to:

Październik 1899.

1. Wycieczka naukowa do Sądowej Wiszni i Jaworowa z uczniami II. i III. roku na dniu 18. i 19. października 1899 pod kierunkiem Dyr. Małaczyńskiego i prof. adj. Sokołowskiego.

2. Wycieczka naukowa do Skolego z uczniami III. roku na dniu 25. października 1899 pod kierunkiem prof. adj. Janeczki.

3. Wycieczka do Basiówki z uczniami I. roku na dniu 25. października 1899 pod kierunkiem prof. adj. Błockiego.

Listopad 1899.

4. Wycieczka naukowa uczniów I. roku do Lesienic na dniu 8-go listopada 1899 pod kierunkiem prof. adj. Błockiego.

Kwiecień 1900.

5. Wycieczka z uczniami II. roku do Winnik na dniu 28. kwietnia pod kierunkiem prof. adj. Sokołowskiego.

Maj 1900.

6. Wycieczka uczniów II. i III. roku do Bolechowa na dniu 2. maja 1900 pod kierunkiem Dyr. Małaczyńskiego i prof. adj. Janeczki i Sokołowskiego.

7. Wycieczka uczniów II. roku do Winnik na dniu 9-go maja pod kierunkiem prof. adj. Sokołowskiego.

8. Wycieczka z uczniami III. roku do Winnik na dniu 9. maja pod kierunkiem Dyr. Małaczyńskiego.

9. Wycieczka z uczniami I. roku do Brzuchowic i Hołoska na dniu 9-go maja pod kierunkiem prof. adj. Błockiego.

10. Wycieczka z uczniami III. roku do Winnik na dniu 23. maja pod kierunkiem Dyr. Małaczyńskiego.

11. Wycieczka uczniów II. roku do Brzuchowic i Hołoska na dniu 23. maja pod kierunkiem prof. adj. Janeczki i Sokołowskiego.

12. Wycieczka uczniów I. roku do Zubrzy i Sichowa na dniu 23. maja pod kierunkiem prof. adj. Błockiego.

13. Wycieczka uczniów II. i III. roku do Winnik na dniu 30-go maja pod kierunkiem prof. Demianowskiego i prof. adj. Janeczki.

14. Wycieczka uczniów I. roku do Basiówki na dniu 30. maja pod kierunkiem prof. adj. Błockiego.

Czerwiec 1900.

15. Wycieczka uczniów I. roku do Brzuchowic na dniu 6-go czerwca pod kierunkiem prof. adj. Błockiego i Sokołowskiego.

16. Wycieczka uczniów I. roku do Janowa na dniu 13. czerwca pod kierunkiem prof. adj. Błockiego.

17. Ćwiczenia z urządzenia lasu w Winnikach z uczniami III-go roku od dnia 5. do 16. czerwca pod kierunkiem Dyr. Małaczyńskiego.

18. Ćwiczenia z miernictwa w Winnikach z uczniami II. roku od 5. do 18. czerwca pod kierunkiem prof. Demianowskiego.

19. Wycieczka uczniów I. roku do Winnik i Lesienic na dniu 27. czerwca pod kierunkiem prof. adj. Błockiego.

Lipiec 1900.

20. Wycieczka uczniów II. i III. roku do Wygody, Mizunia, Krechowic i Suchodołu w dniach 2, 3, i 4. lipca 1900 pod kierunkiem Dyr. Małaczyńskiego i prof. adj. Janeczki i Sokołowskiego.

Praktykę wakacyjną sześciotygodniową, planem nauki przepisaną po IV. kursie, rozpoczęli uczniowie 1. sierpnia w majątkach leśnych wzorowo gospodarowanych, obranych przez Dyrekcyę. Niezamożnym słuchaczom udzielił Wydział krajowy zasiłków w łącznej kwocie 720 koron.

Uczniów poprzeznaczano, jak następuje:

a) do lasów państwowych: 1) w Młodiatynie Mieczysława Czernego, 2) w Mizuniu i Dobromilu Władysława Stroczyńskiego,

b) do lasów prywatnych: 1) w Berbekach Jana Filewicza, 2) w Tołszczowie Kazimierza Bielańskiego, 3) w Radochońcach Kazimierza Woronieckiego, 4) w Sydzynie Karola Medweckiego, 5) w Bukowince Stanisława Jaszczurowskiego.

Uczniowie, ukończywszy praktykę 15. września, mieli dość czasu na opracowanie sprawozdań przed rozpoczęciem wykładów i przedłożyli je w terminie wraz z dziennikami i mapami przeglądowemi rewirów.

Sprawozdania oceniono i skrytykowano najpierw na konferencyi nauczycielskiej, następnie przedyskutowano na repetytoryach, wytykając błędy i pouczając zarazem, coby w rewirze, gdzie uczeń odbywał praktykę, dało się jeszcze zmienić na lepsze.

V. Uczniowie. — Egzaminy.

W roku szkolnym 1899 i 1900 przyjęto na kurs 1-szy uczniów piętnastu jako to:

a) bez egzaminu wstępnego: Eugeniusza Pacynę, Stanisława Przemyckiego, Aleksandra Utrysko,

b) po złożeniu egzaminu wstępnego: Stanisława Bąkowskiego, Mikołaja Dutkiewicza, Bronisława Galińskiego, Henryka Kiedrzyńskiego, Zdzisława Konopkę, Franciszka Rożyńskiego, Stanisława Tarnawskiego, Zygmunta Towarnickiego, Waleryana Włodkowskiego,

c) jako repetentów: Wiktora Niewolkiewicza, Alfonsa Seję i Ludwika Wasilewskiego,

na kurs III. 6 uczniów: Mieczysława Czernego, Jana Filewicza, Stanisława Jaszczurowskiego, Karola Medweckiego, Władysława Stroczyńskiego, Kazimierza Woronieckiego,

na kurs IV. jako repetenta: Kazimierza Bielańskiego,

na kurs V. 11-tu uczniów: Adama Dunajewskiego, Jana Fijałkowskiego, Józefa Gabrysia, Stanisława Łopackiego, Włodzimierza Muszyńskiego, Mieczysława Michalika, Józefa Pawłyka, Jana Popiela, Jana Rosińskiego, Stefana Rylskiego, Adama Zosla.

Na początku roku szkolnego zapisało się było 33 uczniów. Z tych jeden Edmund Krajewski nie zgłosił się wcale. Natomiast na kurs IV. zgłosił się dawniejszy uczeń Kazimierz Bielański, po przebyciu dłuższej kuracyi.

Wykaz imienny uczniów ze wszystkich kursów z rodowodami załącza się pod 1.

Z uwagi na stanowiska społeczne rodziców, rozdziela się powyższa frekwencya następująco:

1) 12 synów oficyalistów prywatnych,
2) 7 synów urzędników i sług tak państwowych jak krajowych,
3) 4 synów rolników,
4) 10 synów różnych zawodów.

W ciągu roku szkolnego stan powyższy uległ zmianom jako to:

a) na I. kursie nie otrzymawszy promocyi, opuścili zakład: Stanisław Bąkowski, Mikołaj Dutkiewicz, Henryk Kiedrzyński, Eugeniusz Pacyna,

b) z I. kursu bez egzaminu ustąpili: Zygmunt Towarnicki, Aleksander Utrysko, Zygmunt Wasilewski,

c) z II. kursu bez siadania do egzaminu wystąpił: Stanisław Przemycki,

d) na początku kursu IV. umarł: Adam Dunajewski.

Ostatecznie przy końcu roku szkolnego liczono:

na II. kursie . . .	7
na IV. kursie . . .	7
na VI. kursie . . .	10
Razem	24 uczniów.

Wynik egzaminów kursowych przy końcu półrocza letniego był następujący:

Na kursie II.

Przeszło na kurs III. 3 — otrzymało i zdało poprawki 4 — ukończyło kurs II. łącznie 7.

Na kursie IV.

Przeszło na kurs V. 5 — otrzymało i zdało poprawki 2 — ukończyło kurs IV. łącznie 7.

Na kursie VI.

Otrzymało przejście 8, zdał poprawkę 1, nie zdawało poprawek 2 — ukończyło kurs VI. łącznie 9.

Egzamina ogólne, które zastępują egzamin dojrzałości, odbywały się w roku szkolnym 1899 i 1900 w obu terminach.

W lutym dnia 15-go i 17-go nie zdał egzamin po raz drugi Jan Dąbrowski.

W lipcu w czasie od 23-go do 26-go, przystąpiło do egzaminu ogólnego ośmiu uczniów, którzy ukończyli kurs VI., z dawniejszych po raz trzeci Jan Dąbrowski, po raz pierwszy Tadeusz Piotrowski, — łącznie 10.

Postęp bardzo dobry otrzymał: Jan Rosiński.

Postęp dobry: Włodzimierz Murzyński, Józef Pawłyk, Stefan Rylski.

Postęp dostateczny: Jan Dąbrowski, Jan Fiałkowski, Józef Gabryś, Tadeusz Piotrowski.

Postęp niedostateczny: otrzymał 1 uczeń.

Do egzaminu ogólnego delegował Wydział krajowy p. Antoniego Romańskiego, zarządcę lasów fund. w Winnikach.

Jako komisarz rządowy funkcyonował c. k. inspektor krajowy leśny, radca, Antoni Góralczyk.

VI. Kronika.

Szkołę zwiedzali kilkakrotnie JE. Marszałek krajowy Stanisław hr. Badeni, członek Wydziału krajowego JWny Mieczysław Onyszkiewicz, JWny Stanisław hr. Stadnicki, Radca dworu, JWny Władysław Struszkiewicz, Radca Wydziału krajowego, Wny Dr. Ignacy Szyszyłowicz.

Szczegółowe zestawienie prac dokonanych przez grono nauczycielskie:

1) Słownictwo fachowe dla użytku szkoły. — Prace nad słownictwem leśnem dla ogólnego użytku rozpoczęte.

I. Dyrektor Maryan Małaczyński

1. Nadzór nad gospodarstwem leśnem w dobrach fundacyi Marynowskiego „Kłodzienko“, na zlecenie Wydziału krajowego.

2. W Sylwanie ocena książki Stanisława Kozickiego i Jana Lutosławskiego: Przewodnik po ważniejszych zakładach rolniczo-naukowych. Warszawa 1900.

II. Prof. Zygmunt Demianowski:

Skrypta z miernictwa rozpoczęte.

III. Prof. adj. Stanisław Sokołowski:

1. Katalog przedmiotowy biblioteki szkolnej rozpoczęty.

2. Nadzór nad arboretum i szkółkami doświadczalnemi.

3. Drukował w „Sylwanie“:

„Z końcem zimy“.

„Przyczynek do słownictwa zawodowego“.

O miejscu pobytu i zajęciu dawniejszych uczniów Dyrekcya nie posiada dat żadnych. Abituryenci mimo wezwania nie podają wiadomości o sobie i zgłaszają się tylko wówczas, gdy w inny sposób nie mogą dostać porady.

Lwów, dnia 15. listopada 1900 r.

L. W. 18703/1901.

We Lwowie, dnia 12. kwietnia 1901.

Aleg. 44

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do podniesienia hodowli bydła w r. 1900.

Wysoki Sejmie!

W załatwieniu sprawozdania Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do podniesienia hodowli bydła w r. 1889 powziął Wysoki Sejm na wniosek komisyi gospodarstwa krajowego na posiedzeniu z dnia 6. kwietnia 1900 następujące uchwały:

1) Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do podniesienia hodowli bydła.

2) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby prowadził dalsze rokowania z c. k. Rządem celem wyjednania wydatnego zasiłku z funduszów państwowych na próbne szczepienie bydła tuberkuliną.

3) Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu kredyt na rok 1900 do wysokości 8.000 koron na pokrycie kosztów komisyi licencyonujących w myśl §. 4. ustawy z dnia 20. lipca 1892.

4) Sejm wstawia do rubr. XV. następujący wydatek: Na utrzymanie dwóch instruktorów hodowli bydła, mianowicie jednego dla c. k. gal. Towarzystwa gospodarskiego, drugiego dla c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego, 8.000 koron.

Wskutek memoryałów obydwu krajowych Towarzystw rolniczych Wydział krajowy, po zasięgnięciu opinii kraj. komisyi dla spraw rolniczych, przedłożył Wys. Sejmowi w r. 1898 projekt zmiany niektórych paragrafów ustawy z dnia 20. lipca 1892, a Wysoki Sejm zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego na posiedzeniu dnia 13. marca 1899 L. s. 1117 uchwalił zmianę trzech paragrafów rzeczonej ustawy, jużto celem zapewnienia wykonania ustawy, już uchylenia wątpliwości, wynikających z nie dość wyraźnej stylizacyi.

Uchwalona przez Wysoki Sejm nowela do ustawy hodowlanej przesłaną została c. k. Rządowi dla wyjednania Najwyższej Sankcyi.

Przy końcu zeszłorocznej sesyi sejmowej zawiadomiło c. k. Prezydyum Namiestnictwa pismem z dnia 23. kwietnia 1900 l. 3983 Wydział krajowy, że Jego Ces. i Król. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 8. kwietnia 1900 nie raczył użyczyć Najwyższej sankcyi uchwalonemu przez Sejm krajowy projektowi ustawy w sprawie zmiany §§. 3., 9. i 21. ustawy z dnia 20. lipca 1892 Nr. 51 Dz. u. kr.

Wedle reskryptu Pana Ministra rolnictwa powody odmowy Najwyższej sankcyi są następujące:

Przedewszystkiem tekst nowego §. 3. daje powód do rozlicznych wątpliwości. Z brzmienia tego paragrafu możnaby mianowicie wnioskować, że nietylko komitet centralny galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego, względnie krakowskiego Towarzystwa rolniczego, lecz także okręgowa komisya licencyonująca przez wystawienie certyfikatów, o których mowa w tym paragrafie, uznawać może buhaje zdolnymi do rozpłodu.

Byłoby to jednakże sprzecznem z postanowieniami §§. 5—7. ustawy z dnia 20. lipca 1892 Dz. u. kr. Nr. 51, któremi unormowano licencyonowanie buhajów przez okręgowe komisye licencyonujące i nie leżało to również w intencyi Sejmu, skoro tenże, nie wprowadzając żadnej zmiany w dotychczasowym sposobie licencyonowania buhajów przez okręgowe komisye licencyonujące, chciał tylko przyznać centralnemu komitetowi galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego, względnie krakowskiego Towarzystwa rolniczego, uprawnienie do wystawiania certyfikatów, o których mowa w §. 3. projektu ustawy.

Dalej Sejm wychodził widocznie z założenia, że te certyfikaty mają mieć ważność tylko do najbliższego licencyonowania (§. 5. ustawy z 20. lipca 1892).

Tego jednakże nie wyrażono w projekcie ustawy, skoro w nim nie przewidziano wogóle przedstawienia buhajów, dla których wydano już certyfikaty, do licencyonowania w myśl §. 5. ustawy z dnia 20. lipca 1892 i nie ograniczono w ogólności czasu ważności certyfikatów po myśli §. 3. projektu ustawy wydawać się mających.

Wkońcu nie umieszczono przy zmianie §. 3. postanowienia w tym kierunku, aby buhaje, dla których komitety gospodarskie wydawać będą certyfikaty, były opiętnowane, co w każdym wypadku powinno było nastąpić, skoro wedle postanowienia §. 16. al. 1. ustawy z dnia 20. lipca 1892 Dz. u. kr. Nr. 51 pokrywanie cudzych krów i jałówek nielicencyonowanym i niepiętnowanym buhajem podlega karze.

Następnie podnosi reskrypt ministeryalny, że gdy §. 21. ustawy z dnia 20. lipca 1892 Dz. u. kr. Nr. 51 zamieszczono bez zmiany w projekcie ustawy, to wobec tego nie jest szczęśliwie dobraną stylizacya tytułu, względnie artykułu A. projektu ustawy, wedle którego §. 21. ustawy z dnia 20. lipca 1892 zostaje zmieniony, względnie w swej dotychczasowej osnowie uchylony i jest ona mylną. Gdy bowiem Sejm przez umieszczenie §. 21. bez zmiany w projekcie ustawy zamierzał tylko wyrazić, że czas ważności postanowień zawartych w §. 21. ustawy z dnia 20. lipca 1892 przedłuża się na lat 6, przeto należało to przedłużenie wypowiedzieć wyraźnie w osobnym artykule.

Wkońcu zwraca uwagę Ministerstwo rolnictwa, że tytuł projektu ustawy jest o tyle niewłaściwy, że nie podano w nim treści zmienionej ustawy.

Zamierzając wobec odmowy sankcyi ponowić projekt zmiany ustawy z dnia 20. lipca 1892, odniósł się Wydział krajowy do obydwóch komitetów kraj. Towarzystw rolniczych z zapytaniem, czy na podstawie poczynionych doświadczeń nie uznają za wskazane wprowadzenia innych jeszcze zmian obecnie obowiązującej ustawy hodowlanej, oprócz powyżej poszczególnionych? W odpowiedzi na to zapytanie centralne komitety przedłożyły wprawdzie nowe wnioski do zmiany ustawy hodowlanej, jednak Wydział krajowy, po zasięgnięciu opinii kraj. komisyi dla spraw rolniczych, wniosków tych nie przyjął, a ograniczył się tylko do uchylenia tych usterek, jakie uchwalony w r. 1898 projekt ustawy w sobie zawierał, i w ten sposób poprawiony projekt noweli ponownie Wysokiemu Sejmowi przedkłada (alegat I.)

Aleg. I.

Zmiany proponowane przez Wydział krajowy są następujące:

Przedewszystkiem proponuje Wydział krajowy pozostawienie §. 3. bez zmiany, a natomiast rozszerzenie §. 2. przez wstawienie do brzmienia tego paragrafu po słowach „tylko licencyonowany buhaj“ dodatku „lub buhaj zaopatrzony certyfikatem wydanym przez komitet centralny Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego, względnie Towarzystwa rolniczego krakowskiego“.

W ten sposób uniknie się dwuznaczności, polegającej na niejasnem oznaczeniu, komu przysługa prawo wydawania licencyi, a komu prawo wydawania certyfikatów, a równocześnie nadaje się komitetom centralnym obydwóch Towarzystw gospodarskich możność uznawania zakupionych przez nich buhajów za zdolnych do rozpłodu cudzego bydła, co właśnie leżało w zamiarze poprzednio uchwalonej zmiany §. 3.

Zmieniony §. 9. ustawy hodowlanej pozostaje obecnie w brzmieniu uchwalonem w zeszłym roku przez Wysoki Sejm, gdyż przeciw jego stylizacyi nie podniosło c. k. Ministerstwo rolnictwa żadnych zarzutów.

Natomiast chcąc zadość uczynić wskazówkom reskryptu ministeryalnego, aby w ustawie wyraźnie był zaznaczony czas ważności certyfikatów, tudzież obowiązek Towarzystw gospodarskich opiętnowywania tych buhajów, którym wydane zostały certyfikaty, zamieszcza Wydział krajowy w noweli Artykuł II., w którym wymogi te jasno zostały sformułowane. Artykuł II. przeto opiewać będzie: „Komitetowi centralnemu Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego, względnie Towarzystwa rolniczego krakowskiego, przysługuje prawo wydawania na nabywane przez nich buhaje certyfikatów, uprawniających do rozpłodu obcego bydła, a ważnych tylko do czasu najbliższego licencyonowania. Komitety te obowiązane są buhaje takie opiętnować i o wydaniu certyfikatu uwiadomić komisyę licencyonującą właściwego okręgu".

Wreszcie zamiast powtarzać §. 21. ustawy z dnia 20. lipca 1892 w dotychczasowej osnowie bez zmiany, celem przedłużenia ważności jego postanowień na sześć lat, projektuje się w artykule III. postanowienie utrzymujące moc obowiązującą §. 21. ustawy z dnia 20. lipca 1892 Nr. 51. Dz. u. kr. przez dalszych lat sześć.

Rok ubiegły 1900 nie zaznaczył się niczem, coby świadczyło o wybitniejszem działaniu na polu podniesienia hodowli w kraju. Owszem lepsze nadzieje, które zdawał się zapowiadać rok 1899, nie ziściły się, gdyż komisye tych okręgów, które były mało czynne, wcale nie uwidoczniły chęci poprawy i znowu te same prawie okręgi muszą być wymienione jako najmniej zajmujące się hodowlą bydła.

Wydział krajowy upatruje przyczynę tego z jednej strony w lekkiem traktowaniu sprawy licencyonowania przez komisye licencyonujące, gdyż tam, gdzie komisye energiczniej się zajmują, tam skutki wprowadzenia w życie ustawy hodowlanej z każdym rokiem są widoczniejsze, — z drugiej zaś strony w braku należytego poparcia, czy to ze strony władz politycznych powiatowych, czy też ze strony Wydziałów powiatowych. Komisye licencyonujące najczęściej z powodu nieznajomości ustawy hodowlanej i różnych przepisów i objaśnień wydawanych przez Wydział krajowy przeprowadzają licencyonowanie tylko powierzchownie, nie zwracając dostatecznej uwagi na trwałą poprawę stosunków hodowlanych, które wskutek nazbyt pobłażliwego przeprowadzania licencyonowań nie wykazują tak dodatnich wyników, jakich kraj po ustawie hodowlanej słusznie oczekiwał. I znowu do najgorszych powiatów w zachodniej części kraju, które wcale nie troszczą się o hodowlę bydła, zaliczyć musimy Nisko, Kolbuszowę i Myślenice. We wschodniej zaś części kraju mamy takich powiatów więcej i tak Borszczów, Buczacz, Cieszanów i Skałat, które postawić musimy na pierwszem miejscu, — po nich zaś następują: Jarosław, Przemyśl, Tarnopol i Husiatyn, które przecież w r. 1900 w niektórych okręgach licencyonowanie przeprowadziły. Okoliczność ta zniewoliła c. k. Namiestnictwo, że ponownie wezwało wszystkie c. k. Starostwa do zwrócenia baczniejszej uwagi na wykonywanie ustawy hodowlanej i ściślejszego przestrzegania, iżby gminy zaopatrzone były w dostateczną ilość licencyonowanych buhajów. Okólnik ten c. k. Namiestnictwa z dnia 17. lipca 1900 l. 56744, wydany do wszystkich panów c. k. Starostów, załączamy jako XII. alegat XII.

Z końcem roku 1900, jako z upływem drugiego okresu trzechletniego działalności komisyi licencyonujących, Wydział krajowy również rozesłał do wszystkich Wydziałów powiatowych okólnik, w którym polecił Wydziałom powiatowym ścisłe przestrzeganie postanowień §§. 9. i 11. ustawy hodowlanej, traktujących o obowiązku gmin dostarczenia buhajów gminnych, gdyby oznaczonej przez komisyę licencyonującą ilości licencyonowanych buhajów brakowało, a zarazem zwrócił uwagę na §. 18. tejże ustawy, który nakazuje władzom powiatowym, ażeby użyczały wszelkiej pomocy komisyom licencyonującym i czuwały, aby Zwierzchności gminne ściśle przestrzegały postanowień ustawy hodowlanej i spełniały obowiązki tą ustawą na nie włożone. Okólnik ten z dnia 12. listopada 1900 l. 37402 podajemy w dosłownem brzmieniu:

„Z końcem bieżącego roku upływa drugi trzechletni okres działalności komisyj licencyonujących w sprawie wykonywania postanowień ustawy hodowlanej z dnia

20. lipca 1892. Okres ten wystarczył, ażeby we wszystkich powiatach wprowadzoną została w życie ustawa hodowlana, a właściciele buhajów zapoznali się z jej postanowieniami. Ze sprawozdań komisyj licencyonujących nabrał jednak Wydział krajowy przekonania, że niestety liczne są wypadki pomijania rzeczonej ustawy, a zwłaszcza §. 16. niedozwalającego pokrywania cudzych krów i jałówek nielicencyonowanym buhajem, przez co rozwój i poprawa hodowli bydła znacznie się opóźnia.

Obok innych ujemnie działających przyczyn dochodzą nas także użalania się na brak należytego poparcia ze strony Wydziałów powiatowych, traktujących zbyt pobłażliwie skargi podnoszone przez komisye licencyonujące na ociąganie się gmin w przedstawianiu buhajów do licencyonowania i na uchylanie się od obowiązku wystarania się o potrzebną ilość buhajów licencyonowanych, mimo, że ustanowiony przez Wysoki Sejm fundusz na bezprocentowe pożyczki gminom to wystaranie się znacznie ułatwia. Ażeby w przyszłości ochronić Wydziały powiatowe od zarzutów, iż przez zbyt pobłażliwe traktowanie ustawy hodowlanej ponoszą w tem winę, że ustawa ta nie wydała takich rezultatów, jakich kraj się po niej spodziewał, wzywamy Wydział powiatowy, ażeby w następującym nowym okresie działalności komisyj licencyonujących dołożył wszelkich starań zdolnych zapewnić wykonywanie ustawy hodowlanej, a w szczególności postanowienia §§. 9. i 11. tejże ustawy, oraz użyczył komisyom licencyonującym skutecznej pomocy (§. 18. ust. hodowl.) w czynionych przez nie zarządzeniach.

Wkońcu podajemy do wiadomości Wydziału powiatowego, iż c. k. Namiestnictwo okólnikiem z dnia 17 lipca b. r. l. 56744, wydanym do wszystkich panów c. k. Starostów, zaleciło im ścisłe przestrzeganie postanowień ustawy hodowlanej, i wydanie w porozumieniu z Wydziałem powiatowym na podstawie §. 11. ust. hod. potrzebnych zarządzeń celem dostarczenia gminom licencyonowanych buhajów w takiej ilości, jaką komisya licencyonująca za potrzebną uzna".

Według postanowień §. 4. ustawy hodowlanej mandat członków komisyi trwa trzy lata. Ponieważ z końcem roku 1900 upłynął drugi okres trzechletniej działalności komisyj licencyonujących, ustanowionych z początkiem roku 1898, przeto Wydział krajowy zajął się zorganizowaniem nowych komisyj na trzeci okres trzechletni, który obejmuje lata 1901, 1902 i 1903, tak, aby z początkiem roku 1901 mogły nowo ukonstytuowane komisye rozpocząć swe czynności i na wiosnę przeprowadzić w swych okręgach główne licencyonowanie. Tym celem dokonał Wydział krajowy nominacyi przewodniczących komisyj i tychże zastępców i przesłał im dekreta nominacyjne, podając równocześnie do wiadomości skład każdej komisyi danego okręgu. Ilość komisyj w całym kraju, tudzież skład członków zamianowanych przez Wydziały powiatowe i Oddziały Towarzystwa gospodarskiego, względnie okręgowe Towarzystwa rol-
Aleg. II. nicze w myśl §. 4. ustawy hodowlanej wykazuje alegat II. Ilość dawnych komisyj uległa tylko tej nieznacznej zmianie, że zamiast dwóch komisyj w powiecie Rohatyńskim ustanowioną została tylko jedna na cały powiat, przez co ogólna liczba komisyj wynosi obecnie 161. Komisye liczą wogóle 904 członków czynnych, z której to cyfry 245 przypada na powiaty zachoduie, 659 zaś na powiaty wschodnie.

Ponieważ nie będzie bez interesu poznać do jakich zawodow należą osoby, pracujące w komisyach licencyonujących, przeto podajemy, że w okręgu działalności Towarzystwa rolniczego krakowskiego na 245 członków, znajduje się 125 właścicieli dóbr, 32 dzierżawców dóbr, 26 zarządców majątków rolnych i leśnych lub fachowych rolników, jak profesorów szkół rolniczych, 49 włościan lub właścicieli realności, 4 urzędników autonomicznych, 4 weterynarzy i 5 księży. Na 659 członków należących do składu komisyi w okręgu działalności Towarzystwa gospodarskiego galic. we Lwowie jest 341 właścicieli dóbr, 72 dzierżawców dóbr, 88 zarządców majątków rolnych i leśnych lub fachowych rolników, 72 włościan lub właścicieli realności, 18 urzędników autonomicznych, 11 weterynarzy i 57 księży.

Biorąc zaś na uwagę całkowitą cyfrę 904 członków w całym kraju, okazuje się, że w komisyach pracuje 466 właścicieli dóbr, to jest 51·55% ogólnej liczby członków, 104 (11·50%) dzierżawców dóbr, 114 (12·61%) zarządców majątków rolnych i leśnych lub fachowybh rolników, 121 (13·39%) włościan lub właścicieli realności, 22 (2·43%) urzędników autonomicznych, 15 (1·66%) weterynarzy i 62 (6·86%) księży. Z zestawienia powyższego okazuje się przedewszystkiem, że więksi właściciele stanowią

więcej jak połowę wszystkich pracujących w komisyach członków. W zachodniej części kraju należy do komisyi dwa razy tyle włościan (20%), aniżeli we wschodniej części (10%), natomiast ilość księży biorących udział w komisyach wynosi tylko 2% na zachodzie, podczas gdy w komisyach powiatów wschodnich jest ich przeszło cztery razy tyle (8 6%). Pod względem procentów odnoszących się do innych zawodów, nie różnią się prawie obydwie części kraju.

Kredyty uchwalane przez Wys. Sejm wraz z subwencyą państwową w tej samej wysokości łącznie w sumie 16.000 koron wystarczały dotąd na opędzenie kosztów komisyj licencyonujących, a nawet co roku pozostawało nieznaczne zaoszczędzenie. W roku 1900 kwota ta po raz pierwszy nie tylko zupełnie wyczerpaną została, ale nawet nie wystarczyła na opędzenie wszystkich kosztów z licencyonowaniem połączonych — tak, że kredyt ten musiał być przekroczonym o blisko 2000 koron. Nadmienić tu musimy, że stale przyznawana subwencya państwowa w sumie 8000 koron, dotąd nie została jeszcze przez c. k. Rząd wyasygnowaną, a to mimo kilkakrotnych urgensów ze strony Wydziału krajowego. Czemu tę zwłokę przypisać, nie jest wiadomem Wydziałowi krajowemu.

W skutek zamianowania komisyj na trzeci okres trzechletni, a tem samem zastąpienie mniej czynnych członków osobami, które chętniej zajmą się przeprowadzeniem licencyonowania, spodziewa się Wydział krajowy energiczniejszego działania tych komisyj, a co za tem idzie znaczniejszych kosztów, które są naturalnem następstwem liczniejszych objazdów, w celu licencyonowania. Pomimo oczekiwanego stąd zwiększonego wydatku nie wstawia Wydział krajowy do preliminarza wydatków znaczniejszej niż dotąd kwoty na opędzenie kosztów komisyj licencyonujących w tem przekonaniu, że ewentualne nieznaczne przekroczenie raczy Wys. Sejm uznać za usprawiedliwione.

Jak o tem już w zeszłorocznem sprawozdaniu uwiadomiliśmy, uchwalona przez Wys. Sejm na rok 1899 jednorazowa subwencya w kwocie 2000 zł. dla Towarzystwa hodowców czerwonego bydła polskiego została temuż Towarzystwu wypłaconą. Nie mając przed ułożeniem preliminarza przedstawionej sobie podobnej prośby na r. 1900 Wydział kraj. nie wstawił dla Towarzystwa hodowców czerwonego bydła polskiego do preliminarza wydatków żadnej kwoty.

W skutek petyci wniesionej wprost do Wys. Sejmu o przyznanie Towarzystwu na rok 1900 subwencyi w kwocie 4000 koron, powziął Wys. Sejm dnia 3. maja 1900 następującą uchwałę: „Petycyę l. 586 Towarzystwa hodowców czerwonego bydła o subwencyę Sejm odstępuje Wydziałowi krajowemu do załatwienia“. Wydział krajowy po zasięgnięciu opinii krajowej komisyi dla spraw rolniczych, dla braku funduszów na cel powyższy musiał odmówić prośbie Towarzystwa i nie udzielił w r. 1900 żadnej subwencyi. Natomiast z uwagi, że i c. k. Ministerstwo rolnictwa, uznając pracę i starania Towarzystwa około podniesienia hodowli bydła czerwonego polskiego, przyznało mu subwencyę przez trzy lata po 4000 koron, począwszy od r. 1899, postanowił Wydział krajowy wstawić do preliminarza na rok 1901 jednorazowy nadzwyczajny wydatek 4000 koron dla wspomnianego Towarzystwa i upraszać Wys. Sejm, ażeby ze względu na dodatnią działalność Towarzystwa i istotnie zadowalniające rezultaty jego pracy w r. bieżącym, raczył udzielić Towarzystwu tej subwencyi.

Do bardzo ważnych czynności Wydziału krajowego około podniesienia hodowli bydła zaliczyć musimy rozpoczętą w kwietniu r. 1899 akcyę zwalczania gruźlicy u bydła rogatego. Wskutek polecenia naszego wydanego jeszcze w r. 1899, zwiedzał i w ciągu całego roku 1900 krajowy weterynarz Teofil Sochaniewicz wskazane przez Komitet c. k. Towarzystwa gospodarskiego galic. pod kierunkiem tegoż Komitetu stojące obory zarodowe, przeprowadzał dokładne badania i szczepienia rozpoznawcze wszystkich sztuk bydła rogatego w oborach zarodowych, jak również i tych sztuk, które z niemi w stałej pozostają styczności, — wreszcie wydawał potrzebne zarządzenia zapobiegawcze, mające na celu wyrugowanie gruźlicy z obór i powstrzymanie jej rozszerzenia się.

Od chwili tego zarządzenia t. j. w przeciągu 18 miesięcy przeprowadził krajowy weterynarz, o ile mu na to inne zajęcia służbowe pozwalały, badanie i szczepienie przeszło tysiąca sztuk bydła w 30 oborach, a 21 miejscowościach, położonych we wschodniej części kraju. Tytułem kosztów podróży i dyet stąd wynikłych wypłacił Wydział krajowy temuż weterynarzowi kwotę 1866 koron 64 gr. nie licząc tej części

jego stałych poborów, jaka przypadła za czas poświęcony tym czynnościom. Ponieważ zaś weterynarz krajowy na wykonanie badania i szczepienia bydła w tym okresie czasu zużył około 8 miesięcy, przeto koszta w ciągu 18 miesięcy zwiększają się o kwotę 2.320 koron. Z powyższego wynika, że Wydział krajowy na cele badania i szczepienia rozpornawczego na gruźlicę u bydła w ciągu $1^1/_2$ roku wypłacił z funduszu krajowego kwotę 4.186 koron 64 gr.

Gdy przy uregulowaniu czynności służbowych weterynarza krajowego możliwem jest dokonanie badania i szczepienia tysiąca sztuk bydła (a więc takiej samej ilości) w ciągu jednego roku, przeto możemy w przybliżeniu oznaczyć, że Wydział krajowy z funduszu krajowego na każdy rok następny może ofiarować w formie pracy weterynarza, jego kosztów podróży i dyet, kwotę około 4.200 koron. Obliczając w ten sposób postanowione przez Wydział krajowy a przez Wys. Sejm przyjęte do wiadomości przyczynianie się kraju kosztami do zwalczania gruźlicy, wynika, iż na podróże i dyety dla weterynarza krajowego przewidzieć należy wydatek nie przenoszący na razie kwoty 2000 koron. Wydział krajowy nie mając do swej dyspozycyi funduszów, z których mógłby pokryć tak znaczny wydatek, a zarazem uznając wydatek ten za konieczny, wstawił do Rubr. XV. preliminarza wydatków kwotę 2000 koron, na opędzenie kosztów podróży i dyet przy szczepieniu tuberkuliną w roku 1901 i uprasza Wys Sejm o przyznanie tego kredytu.

W punkcie drugim na wstępie przytoczonych uchwał polecił Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu, ażeby prowadził dalsze rokowania z c. k. Rządem, celem wyjednania wydatnego zasiłku z funduszów państwowych na próbne szczepienia bydła tuberkuliną.

Wykonując powyższe polecenie odniósł się Wydział krajowy do c. k. Rządu o udzielenie znaczniejszego zasiłku na przeprowadzenie szczepień tuberkuliną w oborach zarodowych pełnej i pół krwi, pozostających pod kierunkiem obydwóch kraj. Towarzystw gospodarskich. W piśmie tem, które w całości jako alegat XI. (LW. 23180/900) podajemy, odpowiedział Wydział krajowy na wszystkie kwestye, które c. k Ministerstwo rolnictwa poruszyło w reskrypcie swym z dnia 22. sierpnia 1899, l. 3213, a który w zeszłorocznem naszem sprawozdaniu podanem został do wiadomości Wys. Sejmowi. Przedewszystkiem skreślił Wydział krajowy dotychczasowy przebieg czynności na polu szczepienia tuberkuliną i wykazał współudział funduszu krajowego na tem polegający, że Wydział krajowy deleguje do przeprowadzenia szczepień tuberkuliną krajowego weterynarza, którego koszta i dyety opłaca, a Wysoki Sejm wstawił do budżetu kraj. pokrycie połowy kosztów na utrzymanie weterynarza przy Towarzystwie gospodarskiem gal. we Lwowie. Wreszcie podał Wydział krajowy prowizoryczny plan działania, który po osiągnięciu porozumienia z obydwoma kraj. Towarzystwami gospodarskiemi ma być zatwierdzony przez c. k. Ministerstwo rolnictwa i służyć za podstawę przyszłej akcyi tępienia gruźlicy.

Aleg. XI.

W obszernem i szczegółowo zestawionem sprawozdaniu, a które tutaj jako alegat X. umieściliśmy, przytacza kraj. weterynarz wszystkie obory, w których szczepienia tuberkuliną przeprowadził. Sprawozdanie to może posłużyć za podstawę do ułożenia planu akcyi mającej na celu stłumienie gruźlicy u bydła.

Aleg. X.

Skutkiem dotychczasowej akcyi tępienia gruźlicy u bydła prowadzonej przez Wydział krajowy przy współudziale krajowych Towarzystw rolniczych, usunięto z dotychczas badanych obór sztuki chore, jako niebezpieczne ogniska zarazy i uchroniono pozostałe zdrowe od zarażenia się gruźlicą. Na tej drodze została już dość znaczna ilość zdrowego materyału hodowlanego dla przyszłości uratowaną, a znaczną w tem zasługę położyli ci właściciele obór, którzy dobrowolnie na przeszczepienie swych obór i na wykonanie wydanych przez weterynarza zarządzeń ochronnych i zapobiegawczych się zgodzili i je istotnie przeprowadzili.

Ta gotowość do roztropnego współdziałania właścicieli obór w tej akcyi daje rękojmię, że pomoc finansowa na ten cel przez kraj i rząd udzielona nie pójdzie na marne. Jednak w tych ciasnych granicach i o tak niedostatecznych środkach prowadzona akcya, byłaby za zbyt powolną i nie odpowiada rozmiarom niebezpieczeństwa, jakie naszej hodowli bydła zagraża.

Do jednorazowego bowiem próbnego przeszczepienia samych tylko obór zarodowych w kraju, których mamy 102, obejmujących 2286 sztuk, potrzebaby paroletniej pracy jednego weterynarza, aby zbadał tylko ich stan zdrowotny, bez możności

dopilnowania zarządzeń ochronnych. Jasno się więc okazuje, że jedna siła weterynarza krajowego nie może być wystarczającą. Akcya rozpoznawcza gruźlicy u bydła za pomocą badań klinicznych i szczepień tuberkuliną, musi być przeprowadzoną z całą dokładnością i systematycznością przez osoby fachowo wykształcone, które przez dłuższą praktykę w tego rodzaju czynnościach nabrały pewności, wprawy i dostatecznego doświadczenia. Powierzenie bowiem tych czynności weterynarzom nie posiadającym tej sprawy i doświadczenia byłoby hazardownem i w skutkach nie pewnem.

Tę okoliczność mając na uwadze, odniósł się w roku 1899 komitet c. k. Towarzystwa gospodarskiego galic. do Wys. Sejmu z prośbą o przyznanie mu stałej subwencyi w kwocie 1200 koron, na pokrycie połowy kosztów weterynarza. specyalnie uzdolnionego do prowadzenia akcyi tępienia gruźlicy we wschodniej części kraju. Wys. Sejm podzielając słuszne żądanie Komitetu, wstawił do budżetu kwotę 1200 koron. Wypłata powyższej subwencyi nie nastąpiła jedynie z tego powodu, że c. k. Rząd na razie nie uwzględnił jeszcze prośby Komitetu o subwencyę w tej samej wysokości z funduszów państwowych.

Wydział krajowy sądzi jednak, iż akcya tępienia gruźlicy winna być w całym kraju równocześnie prowadzoną i że zachodnia część kraju, która dzięki skromnej subwencyi ze strony c. k. Rządu, akcyę tę już rozpoczęła, musi ją dalej prowadzić przez swego weterynarza. Z tych tedy powodów Wydział krajowy uznając już raz przez Wys. Sejm uchwałony zasiłek dla Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego galic. na pokrycie kosztów weterynarza za uzasadniony, nie tylko ponownie go zaleca, ale równocześnie uprasza Wys. Sejm o uchwalenie takiegoż samego wydatku dla Komitetu c k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego i łączną kwotę 2400 koron wstawia do preliminarza wydatków na rok 1901 jako pozycyę 272 Rubryki XV.

Co do planu działania, to zaznaczamy, że jakkolwiek dotychczasowa akcya ma jeszcze charakter prowizoryczny, to przecież prowadzoną jest systematycznie wedle pewnej z góry wytniętej do właściwego celu zmierzającej myśli. Przebieg jej jest następujący:

Komitet c. k. Towarzystwa galicyjskiego po porozumieniu się z właścicielami obór zarodowych, wybiera i przedstawia do badania i szczepienia w pierwszym rzędzie te obory pełnej i pół krwi, z których najwięcej materyału hodowlanego rozchodzi się w kraju, bądź zakupywanego przez sam Komitet do tworzenia obór nowych lub uzupełnienia już istniejących, bądź przez hodowców prywatnych.

Wydział krajowy deleguje do wskazanych przez Komitet obór swego weterynarza, który bada każdą sztukę klinicznie i za pomocą szczepienia tuberkuliną. W każdej miejscowości podlegają badaniu nie tylko sztuki do obory zarodowej zaliczone, ale i wszystkie inne, które na tym samym folwarku przebywają, w jednej stajni stoją i na wspólne pastwisko chodzą.

Po ukończeniu badania całej obory, weterynarz oznacza wszystkie sztuki chore, podejrzane i lekko podejrzane i wydaje zarządzenia co do odosobnienia ich od pozostałych sztuk zdrowych przez umieszczenie ich w osobnej stajni, dodanie im osobnej służby stajennej i zaopatrzenie w osobne naczynia do karmienia i pojenia.

Sztuki wybitne chore, nie zdatne do opasu, bywają oddawane na natychmiastową rzeź, lub zaraz na miejscu zabijane, celem wykonania na nich sekcyj próbnych. Inne wykluczone od dalszego rozpłodu, po opasieniu bywają oddawane na rzeź. Sztuki podejrzane, tam gdzie dostateczny rozwój obory na to pozwala, bywają również na opas postawione i na rzeź oddawane. Tam zaś, gdzie pozostaje bardzo szczupły materyał hodowlany zdrowy, bywają pozostawiane warunkowo na jakiś czas do dalszego rozpłodu, a cielęta od krów takich bywają wykarmiane mlekiem krów zdrowych. Sztuki lekko podejrzane pozostają przez pół roku odosobnione w obserwacyi do ponownego badania i szczepienia.

Tym zarządzeniom poddają się właściciele obór zarodowych dobrowolnie z góry, a kontrolę nad wykonaniem tychże, wykonywuje Komitet c. k. Towarzystwa gospodarskiego za pośrednictwem swych inspektorów hodowlanych.

W dalszym planie jest wykonanie w ten sam sposób oczyszczenia z gruźlicy wszystkich obór zarodowych w kraju istniejących, oraz obór prywatnych, których właściciele o to prosić będą i wszystkim konsekwencyom dobrowolnie poddać się przyrzekną.

Skoro c. k. Rząd przyzna subwencyę państwową na prowadzenie szczepień tuberkuliną, ustalony zostanie równocześnie szczegółowy plan działania, którego z całą

ścisłością będziemy musieli się trzymać. Do czasu jednak układania niniejszego sprawozdania, nie otrzymał Wydział kraj. żadnego zawiadomienia, jak wysokiej subwencyi udzieli c. k. Rząd na cel powyższy.

Instruktorzy hodowli bydła.

Na utrzymanie dwóch instruktorów hodowli bydła, mianowicie jednego dla c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego, drugiego dla c. k. Tow. rolniczego krak. uchwala Wys. Sejm corocznie 8000 koron. Subwencya powyższa wyasygnowaną bywa obydwom Komitetom krajowych Towarzystw gospodarskich na opędzenie kosztów utrzymania instruktora hodowli.

Od początku istnienia instytucyi instruktorów hodowlanych, a zatem przez lat cztery, czynnymi są dwaj instruktorowie hodowli bydła, pp. Grzegorz Głuchowski i Feliks Sandor, którzy pozostają pod bezpośrednim kierunkiem obydwóch centralnych Komitetów Towarzystw gospodarskich. Spełniają oni zadanie zakreślone im instrukcyą służbową należycie i ku zadowoleniu władz przełożonych.

Za pośrednictwem Komitetów otrzymuje Wydział krajowy po upływie każdego kwartału regularnie szczegółowe sprawozdanie z czynności instruktórów, których tutaj z powodu ich obfitego materyału nie podajemy, są one jednak złożone w Departamencie III. i mogą tamże być każdego czasu przeglądnięte.

P. Feliks Sandor wniósł za pośrednictwem Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego petycyę do Wys. Sejmu o systemizowanie jego posady. W załatwieniu sprawozdania komisyi petycyjnej o tej prośbie powziął Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 26. kwietnia 1900 następującą uchwałę:

Sejm odstępuje prośbę Feliksa Sandora krajowego instruktora hodowli Wydziałowi krajowemu do możliwego uwzględnienia. Wydział krajowy zbadawszy powyższą sprawę zwrócił przedewszystkiem uwagę Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego, że wnosząc z d. 1. września 1896, l. 1390 petycyę do Wys. Sejmu, upraszał o udzielenie subwencyi w kwocie 2000 zł. na utrzymanie instruktora hodowli, nie zaś o kreowanie stałej posady krajowego instruktora hodowli w okręgu krakowskim. To też Wys. Sejm przychyliwszy się do tej prośby wstawia corocznie do budżetu krajowego kwotę 4000 koron tak dla c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego, zarówno jak i dla c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego, tytułem subwencyi na utrzymanie instruktora hodowli bydła. Wydział krajowy wypłacając powyższą subwencyę zastrzegł sobie jedynie zatwierdzenie nominowanych przez Komitety Towarzystw gospodarskich instruktorow hodowli i przedkładanie kwartalnych sprawozdań z czynności, jakie oni sprawują w myśl przyjętej przez Wydział krajowy instrukcyi.

Wobec tych okoliczności posady instruktorów hodowli nie mogą być uważane za posady krajowe, nominacya ich bowiem przysługa obu komitetom c. k. Towarzystw gospodarskich za potwierdzeniem nominacyi przez Wydział krajowy. Wydział krajowy przeto nie mógł się przychylić do prośby p. Sandora o stabilizacyę i o swej decyzyi powiadomił petenta za pośrednictwem komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego.

Pożyczki udzielane gminom ze stałego funduszu hodowlanego.

Z upływem każdego półrocza przedkłada nam Bank krajowy zamknięcia rachunków stałego funduszu hodowlanego, pozostającego w jego administracyi. Z ostatniego zamknięcia z dnia 31. grudnia 1900 roku okazuje się, że stały fundusz hodowlany wynosił 111.974 koron 89 gr., a mianowicie: lokacya w Banku krajowym z dnia 31. grudnia 1900 wynosiła kwotę 88.400 koron, zaś należytości czynne z powodu udzielonych pożyczek gminom i Wydziałom powiatowym przedstawiały kwotę 23.574 koron 89 gr.

Mimo zachęceń ze strony komisyj licencyonujących nie kwapią się wcale gminy zaciągać bezprocentowych pożyczek na zakupno buhajów gminnych z funduszu hodowlanego. Cyfra przedstawiająca ogólną kwotę promes nie odbiegła wcale od tej, jaką

wykazywaliśmy w poprzednich naszych sprawozdaniach. Zaledwie 13-tu gminom należącym do sześciu powiatów wschodniej części kraju udzieliliśmy promes na łączną kwotę 3.860 koron. Z tego wypłaconą została kwota 2.620 koron następującym gminom: w powiecie Gródeckim Dąbrowicy 320 koron; w powiecie Stanisławowskim Haliczowi 1.000 koron; w powiecie Rohatyńskim Dehowej 200 koron, Dolinianom 200 koron, Czerczu 200 koron, Podburzu 200 koron, Potokowi 200 koron; w powiecie Złoczowskim Olesku 300 koron. Nie zrealizowały zaś dotąd swych promes w sumie 1.240 koron: w powiecie Jaworowskim Przyłbice 300 koron, w powiecie Rohatyńskim Sarnki górne 200 koron, w powiecie Gródeckim Janów 300 koron; w powiecie Bobreckim Olchowce 200 koron i w powiecie Złoczowskim Gołogóry 240 koron.

Widząc, jak mało korzystają gminy z dobrodziejstwa przez Wysoki Sejm ustanowionego i jak niechętnie chcą dobrowolnie zaciągać pożyczki bezprocentowe, postanowił Wydział krajowy, podobnie jak to w zeszłym roku czynił, udzielać z funduszu hodowlanego pożyczek tym Wydziałom powiatowym, które dbałe o podniesienie hodowli i zaopatrzenie gmin w dostateczną ilość buhajów, zechcą same dostarczyć gminom uboższym odpowiedniego rozpłodnika i w ten sposób zadość uczynić wymogom ustawy. Do powiatów Kamionki i Zbaraża, które w roku zeszłym o bezprocentową pożyczkę prosiły, przybyły w roku 1900 powiaty Kraków i Rohatyn. Powiat Krakowski otrzymał pożyczkę 13.000 koron, powiatowi zaś Rohatyńskiemu udzielono promesę na 2.200 koron, której jeszcze nie zrealizował. Wogóle kapitał znajdujący się na pożyczkach, a który — jak to wyżej wspomnieliśmy — wynosi obecnie 23.574 koron 89 gr., jest rozdzielony w ten sposób, że korzysta z niego 30 gmin i 3 powiaty. Do końca roku 1900 spłaciło 13 gmin w zupełności zaciągnięte pożyczki, które wynosiły 5.187 koron 80 gr.

Wskutek szczupłej liczby pożyczek bezprocentowych stały fundusz hodowlany wzrasta z każdym rokiem przez dopisywanie procentów od lokacyi gotówki w Banku krajowym. Pomimo wypłaty bezzwrotnych zasiłków na cele hodowlane obydwom krajowym Towarzystwom gospodarskim w kwocie 6.500 koron, zwiększył się fundusz ten od chwili jego ustanowienia o 11.974 koron 89 gr.

Pierwszy wydatek, jaki Wydział krajowy uczynił z tego funduszu, był zasiłek udzielony powiatowi Nowotarskiemu na premiowanie bydła. Ponieważ w roku 1899 zobowiązał się Wydział krajowy, że przez trzy bezpośrednio po sobie następujące lata będzie wypłacał na ten sam cel powiatowi Nowotarskiemu po 500 koron, podobnie jak to c. k. Rząd czyni, przeto i w roku drugim z rzędu t. j. w roku 1900 wyasygnował na ręce komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego, który akcyę podniesienia hodowli bydła w powiecie wspomnianym prowadzi, kwotę 500 koron. Asygnatę na tę kwotę przesłał Wydział krajowy wtedy, gdy otrzymał zawiadomienie ze strony c. k. Namiestnictwa, iż c. k. Rząd przyrzeczony zasiłek wypłacił.

Współudział krajowych Towarzystw gospodarskich w kierunku podniesienia chowu bydła w Galicyi w roku 1900.

Sprawozdania, które przedkładają obydwa krajowe Towarzystwa gospodarskie przed otrzymaniem subwencyi krajowej, corocznie im przez Wysoki Sejm uchwalanej, dają pogląd na ich działalność na tem polu, uzupełniającą niejako akcyę, jaką kraj od szeregu lat prowadzi w kierunku podniesienia hodowli bydła. Przedstawienie obrazu tej działalności komitetów jest w chwili obecnej tem bardziej wskazane, gdy w preliminarzu budżetu wydatków na rok 1901 wstawioną została ostatnia rata 60.000 koron, którą się kraj na cele hodowlane corocznie przyczynia, albowiem dziesięcioletni okres prac objęty programem obydwóch Towarzystw gospodarskich kończy się z upływem roku 1901.

a) Towarzystwo gospodarskie we Lwowie.

Wobec ciągle wzmagającego się popytu za Simenthalerami pełnej krwi, Komitet co roku zakłada nowe obory pełnej krwi w miarę rozporządzalnych funduszów.

W roku 1899 powstało ich dwie: w Jasionowie, powiat Brody i w Pacykowie, powiat Stanisławów. Materyał żeński z powodu zamknięcia granicy Szwajcarskiej, zakupiono w Badeńskiem. Podań o obory pełnej krwi wpływa z każdym rokiem więcej i jakkolwiek liczba ich wzrasta, zawsze wszystkie buhajki są rozkupywane już jako cielęta.

Aleg. III. Obór tych było 48. Co do wagi, mleczności i ilości sztuk daje wyjaśnienie alegat III.

Aleg. IV. Obór zarodowych pół krwi (alegat IV.) założono w roku 1899 trzy, a to rasy Oldenburskiej w Stojańcach, u p. Bolesława Śmiałowskiego; rasy Simmenthal w Tłusteńkiem, u p. Leona Horodyskiego i w Jasionowie polnym, u p. Romana Krzysztofowicza. W dwóch ostatnich zastosowano się do ustanowionego przez komitet warunku, że ubiegający się o oborę zarodową pół krwi, musi wszystko bydło zaszczepić swoim kosztem tuberkuliną. W obydwóch miejscowościach rezultat szczepienia był bardzo pomyślny; osobliwie w Jasionowie, gdzie na zaszczepionych 60 sztuk, tylko jedna reagowała. Ubyły natomiast dwie obory zwinięte na własne żądanie właścicieli: w Prusach i w Koropcu.

Obory pół krwi rozwijają się przeważnie dobrze. Buhaje są wszędzie odpowiednie, tam więc gdzie żywienie młodzieży jest racyonalne, są widoczne postępy; niestety jednak o wszystkich oborach tego powiedzieć nie można. W oborach pół krwi zakupił Komitet 98 buhajów na stacye.

Oborę gminną pół krwi Simmenthal założono w Besku powiat Sanok, pod opieką p. Jana Nowakowskiego, a oprócz tego złożyła na ręce Komitetu Rada powiatowa w Tłumaczu 1.250 zł. na założenie obory gminnej w jej powiecie, Komitet zaś zobowiązał się dać tej oborze buhaja pełnej krwi.

Obory gminne są wielce dodatnim wyrazem pracy Komitetu około podniesienia chowu bydła. Widząc, jak włościanie oddane im krowy utrzymują i jakiego dochowują się przychowku, z jakiem zamiłowaniem chodzą koło tego, nabiera się przekonania, że chów bydła włościańskiego ma wiele warunków pomyślnego rozwoju i przy racyonalnie zastosowanej pomocy materyalnej, oraz pewnym nakładzie pracy ze strony powołanych do tego czynników, może się znacznie przyczynić do materyalnego podniesienia kraju. W pierwszych latach ma się nieco trudności, żeby doprowadzić włościanina do intenzywnego żywienia cieląt, bo krowy żywią od razu dobrze, ale po pierwszej korzystnej sprzedaży przychowku, przychodzi zrozumienie interesu i zamiłowanie prawdziwe się rozbudza.

Stacye buhajów widocznie z każdym rokiem lepiej odpowiadają swemu zadaniu. Podczas gdy dawniej zostawało blisko 2.000 zł. rocznie niewypłaconych z preliminowanej subwencyi na wypłatę stacyi (po 1 zł. od skoku), w roku minionym została wyczerpaną prawie cała subwencya przeznaczona na powyższy cel. Stacyj z buhajami subwencyjnymi było w roku ubiegłym 224, z buhajami subwencyonowanymi 55

Aleg. V. (alegat V.). W powiecie Tłumackim powstały cztery nowe stacye, z buhajami własnością komitetu będącymi, subwencyonowanymi przez Radę powiatową. Jak z tego widać, nie wiele stacyj subwencyonowanych można było zmienić na subwencyjne (do czego Komitet dąży), ponieważ sama zmiana buhajów, przy tak wielkiej ilości, licząc tylko 20 zł. straty w przecięciu na buhaja, już znaczną sumę przedstawia, a nadto zawsze zdarza się, że jakiś buhaj padnie, przez co ponosi się stratę całkowitą. Straty przy sprzedaży buhajów zużytych, są co raz mniejsze, a w tym roku sprzedano już kilka buhajów nawet z zyskiem. Świadczy to z jednej strony o lepszej jakości buhajów stacyjnych, a zarazem i o lepszem ich utrzymaniu przez właścicieli stacyj.

Wystaw przeglądowych bydła włościańskiego z premiowaniem urządził Komitet 16. Ogółem przedstawiono sztuk bydła 2.013, nagród rozdano 505, wypłacono na premie 3.646 zł. W ciągu jednego roku ani stosunki handlowe, ani jakość bydła nie zmieniła się do tego stopnia, by można było co innego na tem miejscu podać,

Aleg. VI. niż napisane było w sprawozdaniu za rok 1898 (alegat VI.).

Na połoninie w górach Nadwórniańskich pasło się w tym roku 90 jałówek włościańskich. C. k. Ministerstwo przedłożyło Komitetowi dzierżawę tej połoniny (Niźna) na dalszych lat sześć, za pierwotnie zgodzonym czynszem rocznym 400 koron. Gdy Rząd ukończy budowę gościńca z Nadwórnej przez Zielone, przyjdzie ta połonina do prawdziwego znaczenia, gdyż dotąd wobec bardzo trudnego przystępu, obawiano się posyłać tam sztuki wartościowe.

b) Towarzystwo rolnicze krakowskie.

Obory zarodowe pełnej krwi. Po koniec 1899 roku, jak wykazuje alegat VII., było większych obór zarodowych 21 i 12 małych włościańskich z 575 sztukami zarodowemi a to:

1)	rasy czerwonej polskiej	większych obór	18	z 458	sztukami	zarodowemi
2)	„ „ „	mniejszych „	12	z 46	„	„
3)	„ wschodnio-fryzyjskiej	„	1	z 17	„	„
4)	„ Oldenburskiej	„	2	z 54	„	„
		razem obór	33	z 575	sztukami	zarodowemi.

Jak wyżej wykazano, największa ilość subwencyonowanych obór zarodowych należy do rasy czerwonego bydła polskiego. Znaczne zainteresowanie się ogółu tem bydłem spowodowało utworzenie się Towarzystwa hodowców czerwonego bydła polskiego, które co roku więcej się rozwija, a dzięki subwencyi państwowej i krajowej, działalność swoją na polu hodowlanem do co raz dodatniejszych doprowadza rezultatów.

W roku 1899 utworzył Komitet obór zarodowych 14, a to większych 5, mniej- VII. szych 9; wszystkie te obory należą do rasy czerwonej polskiej (alegat VII.). Sztuki zarodowe, z których utworzono 14 obór czerwonego bydła polskiego, zakupił Komitet jeszcze w roku 1898 i umieścił w dwóch cielęciarniach, a mianowicie w Kozach i Jodłowniku. Na wiosnę 1899 roku Komisya osobno wybrana materyał w ten sposób przygotowany porozdzielała między obory zarodowe.

W roku 1899 Komitet zwinął dwie mniejsze obory zarodowe i to obydwie w Łękach górnych.

Obory pół krwi. Komitet zakupił w roku 1899 dwa buhaje czystej rasy Simmenthal, jednego do obory p. Franciszka Łubieńskiego w Strzyszowie, drugiego do obory p. Adama Tabaczyńskiego w Wróblowicach, oraz jednego rasy oldenburskiej do obory p. Józefa Cieślewicza z Wadowa. Oprócz wyż wymienionych 3 buhai ras zagranicznych, zakupił Komitet do obór zarodowych czerwonego bydła polskiego, będących prywatną własnością, hodowców, dwa buhaje czerwonej rasy, a mianowicie do obory zarodowej pana Władysława Madziary w Przyskowicach, i drugiego do obory pana Józefa Górkiewicza w Toporzyskach. Subwencyonowana obora zarodowa pana Aleksandra Lgockiego w Łopusznej otrzymała rozpłodnika czerwonej rasy polskiej. Komitet udzielił buhaja rasy czerwonej polskiej panu Władysławowi Płockiemu z Nowodworza, do jego obory czerwonej rasy polskiej.

Stacye buhajów subwencyjnych i subwencyonowanych. W roku 1898 suma stacyj tak subwencyjnych jak i subwencyonowanych wynosiła 229 sztuk, w roku 1899 było stacyj subwencyjnych 166 a stacyj subwencyonowanych 115, razem więc stacyj 281; z czego się okazuje, że w stosunku do roku ubiegłego powiększyła się ilość stacyj o 52. Na to powiększenie stacyj wpłynęła odezwa Komitetu do Towarzystw rolniczych okręgowych, zachęcająca do tworzenia stacyj buhajów subwencyonowanych i odezwa Towarzystwa hodowców czerwonego bydła polskiego. Towarzystwo to bowiem chcąc ułatwić rozpowszechnienie po kraju dobrych buhai rasy czerwonej polskiej, postanowiło zakupywać dobre do chowu zdatne buhaje, a reflektującym na nie hodowcom odsprzedawać je niżej ceny zakupna, pokrywając powstałą w ten sposób różnicę z funduszów subwencyjnych. Zniżka wynosiła 25—40%. Tak znaczna ulga przy zakupywaniach sprawiła, że wielu hodowców zakupiło buhaje, co ułatwiło tworzenie stacyj subwencyjnych i subwencyonowanych.

Premiowanie. W roku 1899 Komitet premiował bydło w 41 miejscowo- VIII. ściach, pierwsze premiowanie 9. maja w Czernichowie, ostatnie 20. listopada w Wyhylówce. Jak wykazuje alegat VIII., spędzono największą ilość bydła do premiowania w Wadowicach, bo aż 469 sztuk. Natomiast najmniejszą ilość przedstawionego bydła widzimy w Jaworówku, bo nie więcej jak 21 sztuk. Pomiędzy tak licznemi premiowaniami bydła, zasługuje na wyróżnienie Wystawa przeglądowa, połączona z premiowaniem, urządzona 12. sierpnia w Nowym Targu. Wystawa ta miała głównie na celu przegląd bydła subwencyjnego wraz z przychowkiem, jak nie mniej zbadanie, w jakim stopniu rozdanie bydła wpłynęło na rozpowszechnienie bydła rasy czerwonej polskiej w powiecie. Na placu wystawy przyprowadzono 380 sztuk wyłącznie bydła rasy czerwonej polskiej z 32 gmin, po części nawet o kilka mil od No-

wego Targu oddalonych. Najlepiej przedstawiało się bydło przyprowadzone z Nowego Targu i najbliższej okolicy, gdzie bydło to znalazło najlepsze warunki do należytego rozwoju.

Natomiast kwaśne torfowe pastwiska okolic Czarnego Dunajca nie nadają się do hodowli bydła czerwonego polskiego, gdzie tylko chów bydła miejscowego przywykłego od wieków do tych ujemnych warunków hodowli może się rentować. Pomyślny wynik wystawy daje nadzieję, iż w niedalekiej przyszłości powiat Nowotarski stanie się jedną z lepszych okolic hodowlanych naszego kraju. W roku 1899 zasługuje na wyróżnienie premiowanie w Jodłowniku. Premiowanie to zaliczyć wypada do wyjątkowych, bo przyprowadzono na plac wystawy 460 sztuk wyłącznie bydła czerwonego polskiego, którego jakość, odżywianie i utrzymanie przewyższyło wszystko to, co dotąd w tej okolicy można było widzieć na premiowaniach.

Cielęciarnie. Celem wychowu odpowiedniego materyału rozpłodowego bydła rasy czerwonej polskiej do zakładania większych obór zarodowych i mniejszych włościańskich w roku 1900, Komitet założył w roku 1899 dwie cielęciarnie i to jednę ponownie u pana Hermana br. Czecza w Kozach, drugą zaś nowo założoną w Głogoczowie u pana Stefana Konopki.

W roku 1899 zakupił Komitet: *a*) w Związku hodowlanym Wilamowickim 1 krowę, 4 jałowice, i 1 buhaja; *b*) u pana Stefana Konopki w Głogoczowie 3 jałowice; *c*) w Drogini u pana Kazimierza Bzowskiego 2 jałowice; *d*) w Ostrówku u pana Jana Artwińskiego 4 jałówki; *e*) w Czudcu u pani Olgi Wiktorowej 4 jałowice; *f*) w Twierdzy u pana Pawła Kubeczko 1 buhaja. Dalsze ukompletowanie cielęciarni, jak i późniejszy rozdział sztuk pojedynczych do nowych obór zarodowych nastąpi w przyszłym roku.

Aleg. IX. Rachunki z użycia subwencyi państwowej i krajowej (alegat IX). na podniesienie chowu bydła udzielonej obydwom Towarzystwom gospodarskim podajemy w załączeniu.

Kończąc to sprawozdanie, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do podniesienia hodowli bydła.

2) Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu kredyt na rok 1901 do wysokości 8.000 koron na pokrycie kosztów komisyj licencyonujących w myśl §. 4. ustawy z dnia 20. lipca 1892.

3) Sejm wstawie do rubryki XV. następujący wydatek:

Na utrzymanie dwóch instruktorów hodowli bydła, mianowicie jednego dla c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego, drugiego dla c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego 8.000 koron.

4) Dla Towarzystwa hodowców czerwonego bydła polskiego 4.000 koron.

5) Na koszta komisyjne przy szczepieniu tuberkuliną 2.000 koron.

6) Na częściowe pokrycie kosztów utrzymania weterynarza przy galicyjskiem Towarzystwie gospodarskiem we Lwowie i Towarzystwie rolniczem krakowskiem po 1.200 koron razem 2.400 koron.

·/. 7) Sejm uchwala załączony ·/. projekt ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego król. Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
***S. Badeni** w. r.*

Sprawozdawca:
***Mieczysław Onyszkiewicz** w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Ustawa

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zmieniająca §. 2. i 9. ustawy krajowej z dnia 20. lipca 1892, Nr. 51 dz. u. kr. o licencyonowaniu i utrzymywaniu buhajów gminnych, tudzież przedłużająca moc obowiązującą §. 21. tejże ustawy.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Postanowienia §. 2. i 9. ustawy krajowej z dnia 20. lipca 1892 Nr. 51 dz. u. kr. w dotychczasowem brzmieniu zostają uchylone i mają opiewać, jak następuje:

§. 2.

Tylko buhaj licencyonowany lub buhaj zaopatrzony certyfikatem wydanym przez komitet centralny Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego względnie Towarzystwa rolniczego krakowskiego może być używany do rozpłodu cudzego bydła.

§. 9.

Gmina obowiązaną jest zapewnić oznaczoną przez komisyę licencyonującą ilość licencyonowanych buhajów (§. 8.) bądź to przez zawarcie co najmniej rocznej ugody z prywatnym właścicielem lub spółką, bądź przez zakupienie i utrzymanie jednego, a w razie potrzeby i więcej własnych gminnych buhajów.

Sąsiadujące gminy, mające małą ilość bydła rozpłodowego, mogą się łączyć celem wspólnego utrzymania buhaja, z zastrzeżeniem postanowień ustawy z dnia 29. lutego 1880 (Dz. u. p. Nr. 37).

Umowa gmin w tym celu się łączących, wymaga zatwierdzenia komisyi licencyonującej.

Art. II.

Komitetowi centralnemu Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego względnie Towarzystwa rolniczego krakowskiego przysługuje prawo wydawania na nabywane przez nich buhaje cer-

tyfikatów, uprawniających posiadacza buhaja do stanowienia nim obcego bydła a ważnych tylko do czasu najbliższego licencyonowania. Komitety te obowiązane są buhaje takie opiętnować i o wydaniu certyfikatu uwiadomić komisyę licencyonującą właściwego okręgu.

Art. III.

Postanowienia §. 21. ustawy krajowej z dnia 20. lipca 1892 Nr. 51 dz. u. kr. obowiązywać będą przez dalszych sześć lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. IV.

Niniejsza ustawa wchodzi w życie w 3 miesiące po jej ogłoszeniu.

Art. V.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam Moim Ministrom rolnictwa i spraw wewnętrznych.

WYKAZ

KOMISYJ LICENCYONUJĄCYCH

na trzeci okres trzechletni

od roku 1901 — do 1903 włacznie.

I. W okręgu c. k. Towarzystwa

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
1. **Biała**	1. Biała	Dr. Herman br. Czecz, wł. d. Kozy, p. loco	Wincenty Zwilling, wł. d. Harmęże, p. Oświęcim
	2. Kęty	Karol Haempel, wł. d. Malec, p. Kęty	Adryan br. Larisch, wł. d. Bulowice, p. Kęty
	3. Oświęcim	Wincenty Zwilling, wł. d. Harmęże, p. Oświęcim	Adam Stonawski, dz. d. Grojec, p. Oświęcim
2. **Bochnia**	4. Bochnia	Michał hr. Roztworowski, wł. d. Ostrów Gawłów	Dr. Klemens Rutowski, wł. d. Łąkta gór., p. Rzegocina
	5. Niepołomice	j. w.	j. w.
	6. Wiśnicz	j. w.	j. w.
3. **Brzesko**	7. Brzesko	Adam Jordan, wł. d. Więckowice, p. Wojnicz	Karol Bronec, wł. d. Stróże, p. Zakliczyn
	8. Radłów	j. w.	j. w.
	9. Wojnicz	j. w.	j. w.
4. **Chrzanów**	10. Chrzanów-Jaworzno	Józef Baranowski, wł. d. Trzebinia	Józef Datoń, dz. d. Bolencin, p. Chrzanów
	11. Krzeszowice	Edward hr. Mycielski, wł. d. Górka, p. Trzebinia	Stefan Reichard, inspektor rolniczy, Krzeszowice
5. **Dąbrowa**	12. Dąbrowa	Józef Romer, wł. d. Grądy, p. Dąbrowa	Franciszek Kisielewski, dz. d. Diament, p. Siedliszowice

rolniczego krakowskiego.

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze.	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Alfred Truskolaski, sekr. R. p. Biała	Józef Jancia, wł. real. Kozy, p. loco	Alfred Poniński, dyrek. sz. rol. Kobiernice, p. Kęty	Wojciech Dobija, nacz. gm. Rybarzowice, p. Łodygowice
j. w.	Józef Warmuz, wł. r. Hecznarowice, p. Willamowice	Alfred Poniński j. w.	Jan Jura, wł. r. Kobiernice, p. Kęty
j. w	Józef Ledwoń. wł. r. Babice, p. Oświęcim	Alfred Poniński j. w.	Marcin Bzibziak, wł. r. Dwory, p. loco
Konstanty Chrzanowski, wł. d. Popędzyn, p. Ujście solne	Dr. Karol Bondi, wł. d. Krzeczów, p. Bochnia	Jan Stokłosa, wł. gr. Kolanów, p. Bochnia	Aleksander Czaplicki, dz. d. kościelnych, Bochnia
Jan Wykowski, dz. d. Łęszkowice, p. Kłaj.	Stanisław Polcyn, rz. d. Staniątka, p. loco	Ähnlicher rz. d. Grodkowice, p. Kłaj	Józef Rzepka, wł. gr. Targowisko, p. Kłaj
Zygmunt Ruebenbauer, wł. d. Kobylec, p. Łapanów	Jakób Stabrawe, wł. gr. Olchowa, p. Wiśnicz	Stanisław Lgocki, wł. d. Wolica, p. Łapanów	Józef Ożegalski, wł. d. Kamionna, p. Rzegocina
Kazimierz Bałtuziński, wł. d. Jasień, p. Brzesko	Roman br. Lewartowski, wł d. Dobrociesz, p. Kęty	Antoni Górski, wł. d. Gosprzydowa, p. Tymowa	Jan Götz, wł. d. Okocim
Władysław Elterlein, wł. d. Górka p. Szczurowa	Konstanty Sadowski, wł. d. Borzęcin, p. loco	Ludwik Mięta, wł. d. Zdrochec, p. Radłów	Władysław Dąmbski, wł. d. Zaborów, p. loco
Zygmunt z Zakliczyna Jordan, wł. d. Zamość, p. Wojnicz	Wincenty Stoja, prz. ob. dw. Zakliczyn	Floryan br. Gostkowski, wł. d. Lusławiczki, p. Zakliczyn	Stanisław Tłuchowski, dz. d. Łętowice, p. Bogumiłowice
Aleksander hr. Wodzicki, wł. d. Kościelec, p. Chrzanów	Wincenty Noworyta, wł. r. Zagórz, p. Babice	Grzegorz Bogdan, wet. Chrzanów	Józef Kienia, nadleś. Jaworzno
Dr. Bronisław Gunkiewicz, wł. d. Radwanowice, p. Rudawa	Antoni Furdzik, dz. d. Żary, p. Krzeszowice	Oskar Fuchs, dz. d. Pisary, p. Rudawa	Stanisław Remin, leśniczy, Kopce, p. Krzeszowice
Jan Banaś, n. gm. Samocice, p. Bolesław	Otokar Bernowski, dz. d. Delastowice, p. Szczucin	Józef Maziarski, rz. d. Mędrzechów, p. Bolesław	Władysław Kłobukowski, rz. d. Siedliszowice, p. loco

*

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
	13. Żabno	Leon Groman, wł. d. Radgoszcza, p. loco	Józef Błażowski, rz. d. Dęblin, p. Siedliszowice
6. **Gorlice**	14. Biecz okręg północny	Henryk Groblewski, wł. d. Szymbark, p. Gorlice	ks. Emil Jurczakiewicz, Ujście ruskie p. loco
	15. Gorlice okręg południowy	j. w.	j w.
7. **Grybów**	16. Ciężkowice	Karol br. Brunicki, wł. d. Cieniawa, p. loco	Tadeusz Piękoś, wł. d. Stróże wyżne, p. loco
	17. Grybów	j. w.	j. w.
8. **Jasło**	18. Jasło	Stanisław Kotarski, wł. d. Brzyska, p. Kołaczyce	Józef Przyłęcki, wł. d. Łubno szl., p. Jasło
	19. Frysztak	j. w.	j. w.
	20. Żmigród	j. w.	j. w.
9. **Kolbuszowa**	21. Kolbuszowa	Jan Błotnicki, wł. d. Dzikowiec, p. loco	Dr. Jan Hupka, wł. d. Niwiska, p. Kolbuszowa
10. **Kraków**	22. Kraków	Jan Skirliński, wł. d. Kryspinów, p. Liszki	Dr. Witold Milieski, wł. d. Piekary, p. Liszki
11. **Krosno**	23. Dukla	Adam hr. Męciński, wł. d. Dukla, p. loco	Stanisław Ostaszewski, wł. d Klimkówka, p. Rymanów
	24. Krosno	Stanisław Ostaszewski, wł. d. Klimkówka, p. Rymanów	Wacław Gintowt-Dziewiałtowski, rz. d. Żarnowiec, p. Jedlicze
12. **Limanowa**	25. Limanowa okręg północny	Feliks Sandoz, insp. hodowli, Kraków	Kazimierz Dziedzic, Krasne, p. Jodłownik

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze.	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Kazimierz Iłowiecki, dz. d. Adamirz, p. Dąbrowa	Wacław Sauer, wł. d. Konary, p. Żabno	Józef Chmielowski, dz. d. Okolice, p. Siedliszowice	Andrzej Wrzoska, n. gm. Sikorzyce, p. Wietrzychowice
Wacław Pieniążek, wł. d. Lipinki, p. loco	Mieczysław Niemczycki, wł. d. Turza, p. Biecz	Gustaw Kozierowski, wł. d. Biesna, p. Bobowa	Kazimierz Groblewski, wł. d. Szymbark, p. Gorlice
Władysław Schwarz, wł. d. Staszkówka, p. Ciężkowice	Antoni Zabierzewski, rz. d. Ujście ruskie, p. loco	Dr. Kazimierz Szczaniecki, wł. d. Kwiatonowice, p. Zagórzany	Jan Gubała, n. gm. Szymbark, p. Gorlice
Antoni Długoszowski, wł. d. Lipnica wielka, p. loco	Bolesław Bzowski, wł. d. Zborowice, p. Ciężkowice	Witołd Zaleski, dz. d. Wojnarowa, p. Bobowa	Aleksander Koczanowicz, wł. d. Śniegocin, p. loco
ks. Teofil Kaczmarczyk, Binczarowa, p. Grybów	Michał Ogorzałek, wł. gr. Cieniawa, p. loco	ks. Miron Czerlunczakiewicz, Banica, p. Śnietnica	Wojciech Rysiewicz, wł. gr. Ptaszkowa, p. loco
Jan Kanty Dzianot, wł. d. Lubla, p. Frysztak	Jan Kiernicki, rz. d. Markuszowa, p. Dobrzechów	Kazimierz Piliński, wł. d. Tarnowiec, p. loco	Stanisław Włodek, wł. d. Trzcinica, p. loco
j. w.	j. w.	j. w.	j. w.
j. w.	j. w.	j. w.	j. w.
Jakób Ekstein, dz. dóbr	Maciej Gorzelany, nacz. gm. Kolbuszowa górna	Maksymilian Zdulski, Rejowiec, p. Kolbuszowa	Karol Hippmann, wł. d. Trześń, p. Kolbuszowa
Karol Malsburg, prof. szk. roln. Czernichów	Adolf Grzimka, wł. d. Batowice, p. loco	Karol Klich, c. k. wet., Kraków	Dr. Kazimierz Rutkowski, c. k. wet. Kraków
Tadeusz Peszyński, wł. d. Kobylany, p. Chorkówka	August hr. Łoś, wł. d. Dukla	Adam Trzecieski, dz. d. Równe, p. loco	Jan Wejda, dz. d. Cergowa, p. Dukla
August Jordan Stojowski, wł. d. Jaszczew, p. Jedlicze	Edgar Aulich, dz. d. Potok, p. Jedlicze	Władysław hr. Bobrowski, wł. d. Długie, p. Jedlicze	Alfred Irzykowski, wet. m. Krosno
Kazimierz Bzowski, wł. d. Żerosławice, p. Łapanów	Aleksander Dydyński, wł. d. Słupie, p. Jodłownik	Jan Drożdż, Jodłownik, p. loco	Stanisław Śliwa, Mstów, p. Jodłownik

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
	26. Limanowa okręg południowy	Zygmunt Mars, wł. d. Sowlin, p. Limanowa	Dr. Edmund Wojtowicz, wł. d. Mordarka, p. Limanowa
13. **Mielec**	27. Czermin	Jan hr. Tarnowski, wł. d. Milin, p. Chorzelów	Feliks Kwiatkowski, wł d. Lisówek, p. Borowa
	28. Mielec	j. w.	j. w.
14. **Myślenice**	29. Myślenice	Wincenty Schmidt, wł. d. Krzywaczka, p. Izdebnik	Stefan Konopka, wł. d. Głogoczów, p. Mogilany
15. **Nisko**	30. Nisko	Józef Komorowski, wł. d. Stany, p. Bojanów	
	31. Ulanów	j. w.	
16. **Nowy Sącz**	32. Nowy Sącz	Władysław Głębocki, wł. d. Zbyszyce, p. Tęgoborze	Juliusz Aleksander, wł. d. Załubińce, p. Nowy Sącz
	33. Stary Sącz- Muszyna	Franciszek Kopaczyński, wł. d Olszany, p. Stary Sącz	Jan Wadowski, wł. real. Łącko
17. **Nowy Targ**	34. Czarny Dunajec	Andrzej Glosser-Kałuski, wł. d. Rokiciny, p. Chabówka	Dr. Jan Zduń, wł. d. Raba wyżna, p. Chabówka
	35. Krościenko	j. w.	j. w.
	36. Nowy Targ	j. w.	j. w.
18. **Pilzno**	37. Brzostek	Henryk Kaczorowski, wł. d. Przeczyca, p. Brzostek	Antoni Wejda, wł. d. Parkosz, p. Pilzno

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze.	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Władysław Walter, wł. d. Świdnik, p. Łukowica	Jan Marszałkowicz, wł. d. Stronie, p. Łukowica	Zygmunt Krzyszkowski, Świdnik, p. Łukowica	Kazimierz Mars, wł. dóbr
Aleksander hr. Romer, wł. d. Borowa, p. loco	Paweł Miłoś, wł. gr. Pławo, p. Borowa	Jan Artwiński, wł. d. Ostrówek, p. Gawłuszowice	Edward Jezierski, wł. d. Gliny małe, p. Borowa
Władysław Trzecieski, wł. d. Zdaków, p. Gawłuszowice	Ludwik Ulrich, wł. r. Malin, p. Chorzelów	Mieczysław Artwiński, wł. d. Kliszówka, p. Gawłuszowice	Józef Rydel, wł. d. Rżyska, p. Rzochów
Bolesław Targowski, wł. d. Tokarnia, p. Łętownia	Emil Schünke, urz. Wydz. pow. Myślenice	Józef Górkiewicz, wł. d. Toporzyska, p. Jordanów	Jan Zduń, wł. d. Raba wyżna, p. Chabówka
	Jan Gołębiowski, Rudnik, p. loco	Władysław Komorowski, wł. d. Bojanów, p. loco	Pawlik, Kamień, p. loco
Jan Łabędzki, Ulanów, p. loco	Antoni Brzuch, Ulanów, p. loco	Dr. Klemens Kostheim, wł. d. Zarzyce, p. Ulanów	Wroński, Ulanów
Stanisław Potoczek, wł. gr. Rdziostów, p. Nowy Sącz	Wilhelm Schmidt, Chełmiec niem., p. Nowy Sącz	Władysław Kłobukowski, wł. d. Gródek nad Dn., p. loco	Władysław Wielogłowski, wł. d. Tęgoborze, p. loco
Tomasz Ciągło, wł. gr. Podegrodzie, p. loco	Jan Faron, wł. gr. Maszkowice, p. Łącko	Roman Reklewski, wł. d. Rogi, p. Stary Sącz	Czesław Czechowski, dz. d. Brzezna, p. Nowy Sącz
Wawrzyniec Ptasio, Nowy Targ	Michał Kapla, Czarny Dunajec	Jan Pietraszkiewicz, Nowy Targ	Franciszek Bidziński, leśn. Szlachtowa, p. Szczawnica
Zygmunt Dziewolski, wł. d. Krościenko, p. loco	Konstanty Dziewolski, wł. d. Grywałd, p. Krościenko	j. w.	j. w.
Wojciech Kamiński, Szaflary, p. Nowy Targ	Bartłomiej Rajski, Nowy Targ,	j. w.	j. w.
Jan Krajewski, wł. gr. Błażkowa, p. Brzostek	Walenty Kolbusz, wł gr. Bukowa, p. Brzostek	Ludwik Kollat, wł. d. Jodłowa, p. loco	Maciej Warzecha, wł. gr. Jodłowa, p. loco

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
	38. Pilzno	j. w.	j. w.
19. **Ropczyce**	39. Dębica	Stanisław Ośniałowski, wł. d. Brzeziny, p. Wielopole	Tadeusz Skołuba, wł. d. Lubzina, p. Ropczyce
	40. Ropczyce	j. w.	j. w.
20. **Rzeszów**	41. Głogów-Rzeszów	Aleksander Dąmbski, wł d. Nosówka, p. Rzeszów	Kazimierz Jędrzejowicz, wł. d. Hyżne, p. loco
	42. Strzyżów-Tyczyn	j. w.	j. w.
21. **Tarnobrzeg**	43. Rozwadów	Zbigniew Horodyński, wł d. Zbydniów, p. loco	ks. Jan Jakiel, Rozwadów
	44. Tarnobrzeg	j. w.	Gustaw Gawecki, rz. d. Dzików, p. Tarnobrzeg
22. **Tarnów**	45. Tarnów	Władysław Wodczyński, dzier. d. Skrzyszów, p. Tarnów	Karol Berke, wł. d. Karwodrza, p. Tuchów
	46. Tuchów	j. w.	j. w.
23. **Wadowice**	47. Andrychów-Kalwarya	Karol Hosz, wł. d. Witanowice, p. Wadowice	Stanisław Kunachowicz, dz. d. Radocza, p. Wadowice
	48. Wadowice-Zator	j. w.	j. w.
24. **Wieliczka**	49. Dobczyce	Adam Fink, wł. d. Komorniki, p. Wiśniowa	Kazimierz Bzowski, wł. d. Żerosławice, p. Łapanów.

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze.	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Ignacy Suski, rz. d. Przerytybór, p. Zassów	Juliusz Bahr, wł d. Róża, p. Zassów	Mikołaj hr. Rey, wł. d. Przybyłowice, p. Czarna	Kazimierz Czerwiec, wł. d. Róża, p. Zassów
Julian Bielański, wł. d. Straszęcin, p. Dębica	Bronisław Szwantowski, wł. d. Niedźwiada, p. Ropczyce	Karol Hruby, dz. d. Pystynia, p. Dębica	Kwieciński, dz. d. Gawrzyłowa, p. Dębica
Kazimierz Jankowski, dz. d. Brzyzno, p. Ropczyce	Czerny, rz. d. Góra ropczycka, p. Sędziszów	Józef Szczepanik, nauczyciel w Sędziszowie	Józef Gąsior, Brzeziny, p. Wielopole
Jan Mazaraki, rz. d. Głogów, p. loco	Antoni Smagała, wł. gr. Trzciana, p. loco	Dr. Stanisław Dąmbski, wł. d. Rudna wielka, p. Rzeszów	Władysław Stasiniewicz, rz. d. Tyczyn
Stanisław Dydyński, wł. d. Godowa, p. Strzyżów	Kazimierz Sławiński, rz. d. Błażowa, p. loco	Władysław Wojnarowski, właśc. d. Żarnowa, p. Strzyżów	Tadeusz Jabłoński, wł. d. Baryczka, p. Niebylec
Jan Mączka, wł. gr. Zaleszany, p. Zbydniów	Teofil Grzesiak, prz. obsz. dwors. Zbydniów, p. loco	Henryk Dolański, wł. d. Grębów, p. loco	Władysław Nowakowski, Grębów
Władysław Gryglewski, pocztmistrz, Tarnobrzeg	Wojciech Wiązek, wł. gr. Machów, p. Tarnobrzeg	Kaliciński, rz. d. Wymysłów, p. Tarnobrzeg	Tomaszewski, Miechocin, p. Tarnobrzeg
Leopold Dietl, wł. d. Rzuchowa, p. loco	Jan Szymczak, n. gm. Poręba radlna, p. Tarnów	Dominik Kwiatkowski, rz. d. Niedomice, p. Żabno	Bronisław Ząbecki, rz. d. Rzędzin, p. Tarnów
Bolesław Rossowski, wł. d. Bistuszowa, p. Ryglice	Stanisław Florek, n. gm. Gromnik, p. loco	Karol Herliczka, wł. d. Kowalowa dolna, p. Ryglice	Dr. Włodzimierz Krzeczunowicz, wł. d. Janowice, p. loco
ks. Andrzej Bobek, Klecza, p. Wadowice	Antoni Styła, wł. gr. Chocznia, p. Wadowice	Franciszek Dziobek, dz. d. Zygodowice, p. Wadowice	Rudolf Fuchs, dz. d. Jastrzębia, p. Lanckorona
Józef Sala, wł. gr. Głębowice, p. Andrychów	Jan Świerguła, wł. gr. Laskowa, p. Zator	Jerzy Gonscher, Rudce, p. Zator	Stanisław Szczerbowski, Przybradź, p. Wadowice
Władysław Jakubowicz, wł. d. Zarębki, p. Dobczyce	Jan Stasiak, wł. r. Falkowice, p. Gdów	Stefan Kałuski, wł. d. Zegartowice, p. Dobczyce	Aleksander Skrzyński, wł. d. Wolica, p. Wiśniowa

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
	50. Wieliczka	Alojzy Meyer, wł. d. Lubostronia, p. Kobierzyn	Feliks Sandoz, wł. d. Soboniowice, p. Wieliczka
25. **Żywiec**	51. Żywiec	Adolf Klapsia, nacz. dóbr Żywiec	Józef Studencki, wł. real., Żywiec

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze.	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Stanisław Konopka, wł. d. Mogilany, p. loco	Antoni Góra, wł. gr. Gołkowice, p. Wieliczka	Józef Śliwicki, wł. d. Kosocice, p. Wieliczka	Kazimierz Czarnomski, dz. d. Chorągwica, p. Wieliczka
Ludwik Dubowski, wł. realn. Żywiec	Jan Szwed, wł r. Pepel mała, p. loco	Maksymilian Budiner, rz. d. Lipów, p. Żywiec	Tomasz Białka, wł. realn., Żywiec

II. W okręgu c. k. Towarzystwa

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
1. **Bóbrka**	1. Bóbrka	Włodzimierz Czajkowski, wł. d. Pietniczany, pocz. Bóbrka	Stanisław Zwolski, wł. d. Bryńce, p. Wybranówka
	2. Chodorów	Władysław Niwicki, wł. d. Bortniki, p. loco.	Wiktor Korzenny, dz. d. Brzozdowce, p. loco
2. **Bohorodczany**	3. Bohorodczany	Józef Szeliński, wł. d. Bohorodczany, p. loco	ks. Karol Szczepański, Bohorodczany
	4. Sołotwina	Karol Grögler, rz. d. Sołotwina, p. loco	ks. Stefan Komarzyński, Łysiec, p. loco
3. **Borszczów**	5. Borszczów	Kazimierz Rudnicki, dz. d. Wysuczka, p. Borszczów	Edmund Dzierzko, wł. d. Wierzchniakowce, p. Borszczów
	6. Mielnica	Karol Henisz, wł. d. Kudryńce, p. loco	Bronisław Śniadowski, dz. d. Okopy, p. Kozaczówka
4. **Brody**	7. Brody	Szczęsny Niemczewski, sekr. R. p. Brody	ks. Józef Cegielski Hołoskowice, p. Brody
	8. Łopatyn	Zdzisław Eder, dz. d. Stołpin, p. Toporów	ks. Julian Mandyczewski, Brody
	9. Załoźce	Rafał Hirsch, rz. d. Załoźce	Józef Wasilewski, rz. d. Milno, p. loco
5. **Brzeżany**	10. Brzeżany	Wincenty Podlewski, dz. d. Pisarówka, p. Dunajów	Tomasz Marmorosz, dz. d. Olesin, p. Kozowa
	11. Kozowa	Edward Krzyżanowski, dz d. Ułanicha, p. Kozowa	Franciszek Miliński, wł. d. Medowa, p. Kozowa

gospodarskiego galicyjskiego.

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze.	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępca członków
Adam Ożarowski, rz. d. Strzałki, p. Bóbrka	Henryk Czajkowski, wł. d. Bóbrka, p. loco	Ignacy Smalawski, rz. d. Stare Sioło, p. loco	Franciszek Kamiński, dz. d. Chlebowice, p. loco
Tadeusz Link, rz. d. Chodorów, p. loco	Czesław Trzecieski, dz. d. Żyrawa, p. Chodorów	Stanisław Smalawski, dz. d. Aleksandrya ad Podniestrzany	Apolinary Krymski, rz: d. Laszki dolne, p. Borynicze
Dr. Michał Ferensiewicz, lek. okr. Bohorodczany	Jędrzej Wołoszczuk, nacz. g. Bohorodczany	Antoni Peklo, rz. d. Bohorodczany	Aleksander Wessel, wł. d. Wołosowa
ks. Grzegorz Procyk, Manasterczany, p. Sołotwina	Jerzy Adam, wł. gr. Manasterczany, p. Sołotwina	Jan Sękowski, wł. d. Zuraki, p. Sołotwina	ks. Jan Hordyński, Żuraki, p. Sołotwina
Józef Kozierowski, Skała	Antoni Fastnacht, rz. d. Bilcze złote, p. loco	Stanisław Gromnicki, wł. d. Oleksińce, p. Bilcze	Henryk Dłuski, dz. d. Łanowce, p. Jezierzany
Mieczysław hr. Borkowski, wł. d. Mielnica, p. loco	ks. kanonik Smoczyński, Germakówka, p. loco	Szeliski, Mielnica	Zygmunt Kościszewski, rz. d. Bilcze złote, p. loco
Adam Krajewski, wł. d. Czechy, p. Zabłotce	ks. Jan Mrygłodowicz, Ditkowce, p. Załoźce	Bolesław Rotter, wł. d. Suchodoły, p. Brody	Władysław Gniewosz, wł. d. Kąty, p. Ożydów
Tadeusz Wysocki, wł. d. Uwin, p. loco	Tadeusz Karniewski, wł. d. Zawidcze, p. Łopatyn	Stanisław hr. Sokolnicki, wł. d. Opłucko, p. Ohladów	ks. kanonik Kubistal, Łopatyn
ks. Teodozy Efinowicz, Popowce, p. Podkamień	ks. Roman Lander, Załoźce nowe	Włodzimierz Biliński, c. k. weterynarz, Brody	Wincenty Sokulski, dz. d. Kruchów, p. Nuszcze
Stanisław Świciński, wł. real. Hinowice, p. Brzeżany	Wacław Traczewski, rz. d. Kurzany, p. loco	Bronisław Wolfarth, wł. d. Kurzany, p. loco	Władysław Jankowski, wł. d. Rosochowaciec, p. Słoboda
Longin Łoboz, dz. d. Taurów, p. Kozłów	Tomasz Marmoross, dz. d. Olesin, p. Kozowa	Kazimierz Traczewski, dz. d. Hinowice, p. Brzeżany	Józef Tyszkowski, dz. d. Kozówka, p. Kozowa

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
6. **Brzozów**	12. Brzozów	Mieczysław Urbański, wł. d. Haczów, p. loco	Stanisław Dydyński, wł. d. Ulucz, p. loco
	13. Dynów	Zdzisław Madeyski, wł. d. Jabłonica rusk., p. Niewistka	Stefan Trzecieski, wł. d. Dynów
7. **Buczacz**	14. Buczacz	Marceli Bogdanowicz, wł. d. Woziłów, p. Potok zł.	Franciszek Kunaszowski, rz. d. Łuka, p. Uście zielone
	15. Monasterzyska	Kajetan Abgarowicz, dz. d. Dubienko, p. Monasterzyska	Michał Łucki, wł. d. Łuka, p. Uście zielone
	16. Potok złoty	Mieczysław Potocki, wł. d. Rukomysz, p. Buczacz	Władysław Czajkowski, dz. d. Sokulec, p. Potok zł.
8. **Cieszanów**	17. Cieszanów	Julian kniaź Puzyna, wł. d. Narol	Zdzisław br. Brunicki, wł. d. Lubliniec, p. Cieszanów
	18. Lubaczów	Władysław ks. Sapieha, wł. d. Oleszyce	Władysław br. Brunicki, wł. d. Krowica hołodowska, p. Krowica
9. **Czortków**	19. Czortków	Dr. Stanisław Rudrof, wł. d. Szwajkowce, p. Probóżna	Tadeusz Szeliga Potocki, wł. d. Uhryn, p. Czortków
10. **Dobromil**	20. Bircza	Józef Nowosielecki, wł. d. Wojtkowa, p. loco	Bronisław Nowosielecki, wł. d. Grąziowa, p. Wojtkowa
	21. Dobromil	Paweł Tyszkowski, wł. d. Huwniki, p. Rybotycze	Julian Terlecki, wł. d. Przedzielnica, p. Niżankowice
11. **Dolina**	22. Bolechów	Józef Petri, rz. d. Bolechów	Juliusz Wanke, wł. młyna, Bolechów
	23. Dolina	ks. Józef Łopatyński, Dolina	Michał Misiewicz, z. burmistrza, Dolina
	24. Rożniatów	Adolf Waligórski, wł. d. Swaryczów, p. Rożniatów	Romuald Bauman, rz. d. Rożniatów

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze.	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępca członków
Franciszek Gedel, wł. d. Wydrna dolna, p. Dydnia	Romuald Sękowski, wł. d. Wydrna gór. p. Dydnia	Tadeusz Cybulski, wł. d. Humniska, p. Brzozów	Kazimierz Jadowski, wł. d. Buków, p. Jasionów
Teodor Jüngst, wł. d. Igioza, p. Dynów	Włodzimierz Dwernicki, wł. d. Temeszów, p. Dydnia	Dr. Ferdynand Benoni, Dynów	Paweł Korabiowski, wł. gr. Bachórz, p. Dynów
Ludwik Radzikowski, rz. d. Rzepińce, p. Buczacz	Franciszek Piórecki, rz. d. Nowosiółka, p. Jazłowiec	Franciszek Horodyski, wł. d. Trybuchowce, p. Buczacz	Baltazar Kozik, Medwedowce, p. Buczacz
Ludwik Abgarowicz	Michał Łucki	Władysław Drzewiecki	Bronisław Czajkowski, wł. d. Kowalówka, p. Monasterzyska
Rudolf Lubieniecki, dz. d. Sokołów, p. Potok zł.	Jan Półchłopek, rz. d. Leszczańce, p. Buczacz	Leon Kobylański	Ludwik Antler, wł. d. Soroki, p. Buczacz
Ludwik br. Wattmann, wł. d. Ruda różaniecka, p. Dolina	Adolf Kosturkiewicz, dz. d. Folwarki Cieszanowskie	ks. Teofil Skobielski, Żuków, p. Cieszanów	Ignacy Zboril, wł. d. Łukawica, p. Narol
Mieczysław Zabłocki, dz. d. Hamernia, p. Nowa Grobla	Mieczysław Mikołajewicz, wł. d. Majdan, p. Wielkie Oczy	Leon Moszyński, rz. d. Lubaczów	Franciszek Mączka, dz. d. Oleszyce stare
Adam Noël, dz. d. Sosolówka p. Ułaszkowce	Stefan Komornicki, dz. d Rossochacz, p. Jagielnica	Tadeusz Noël, dz. d. Sosolówka, p. Ułaszkowce	ks. Jan Czmoła, Ułaszkowce
Antoni Morelowski, wł. d.	Floryan Kozłowski, wł. d. Lipa, p. loco	Zygmunt Kapiszewski, dz. d. Rybotycze, p. loco	Dr. Bronisław Trybalski, wł. d. Leszczów g., p. Bircza
Władysław Młodkowski, wł. d. Truszowice, p. Niżankowice	Aleksander Pragłowski, wł. d. Komarowice, poczta Nowe miasto	Zygmunt Dobrzyński, wł. d. Nowe Miasto, p. loco	Piotr Geisler, wł. r. Dobromil
Leon Bielecki, c. k. leśniczy, Kalna, p. Dolina	ks. Teofil Górnikiewicz, Hoszów, p. Bolechów	Karol Okornicki, sekr. Magistratu Bolechów	Mścisław Zakrzewski, wł. d. Czołhany, p. Bolechów
ks. Hipolit Zaremba, Dolina	Józef Nowak, Dolina	Tauchim Hammermann, c. k. wet. Dolina	Wilhelm Chrz, zarz. lasów Rachiń
Jerzy Petri, Perehińsko	Teodor Prokopów, Jasienowice, p. Rożniatów	Sylwester Hołubowski, wł. d. Perehińsko	Franciszek Janowski, wł. d. Rożniatów

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
12. **Drohobycz**	25. Drohobycz	Leonard Wiśniewski, wł. d. Drohobycz	ks. Julian Humiecki, Delawa, p. Drohobycz
	26. Medenice	Zdzisław Krynicki, wł. d. Krynica, p. Medenice	Juliusz Frey, dz. d. Opary, p. Medenice
	27. Podburz	Antoni Anderka, zarz. d. Podbuż	Karol Hawranek, leśniczy, Podbuż
13. **Gródek**	28. Gródek	Franciszek Bobowski, agent Tow. Ubezp., Gródek	Henryk Mroczkowski, rz. d. Dobrostany, p. Biała Góra
	29. Janów	Franciszek Stanek, wł. d. Wiszenka, p. Magierów	Józef Weigel-Milleret, wł. d. Żorniska, p. Domażyr
14. **Horodenka**	30. Horodenka	Jakób br. Romaszkan, wł. d. Horodenka, p. loco	Kajetan Passakas, wł. d. Kolanki, p. Horodenka
	31. Obertyn	Antoni Theodorowicz, wł. d. Żuków, p. Obertyn	Franciszek Kunz, wł. d. Hawrylak, p. Obertyn
15. **Husiatyn**	32. Husiatyn	ks. Kazimierz Głowiński, Chorostków	Leon Horodyski, wł. d. Tłusteńkie, p. Probużne
	33. Kopeczyńce	Władysław Bogucki, wł. d. Kociubińczyki, p. Kopeczyńce	Zdzisław Smalawski, Kopyczyńce
16. **Jarosław**	34. Jarosław-Pruchnik	Adam Terlecki, wł. d. Ożańsk, p. Jarosław	Bolesław Jasieński, rz. d. Węgierka, p. Pruchnik
	35. Radymno	Stanisław Kisielewski, dz. d. Radymno	ks. W. Szmyt, Kaszyce, p. Kosienice
	36. Sieniawa	Witołd ks. Czartoryski, wł. d. Pełkinie, p. loco	Aleksander Ostrowski, Adamówka, p. loco

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy Członków
Jan Kiszko, n. gm.	Tadeusz Kocko, nacz. gm.	Mieczysław Truszkowski. wł. r. Drohobycz	Michał Pożakowski, wł. gr. Stebnik, p. Truskawiec
Henryk Feuereisel, rz. d. Wróblowice, p. Medenice	Ryszard Schiller, dz. d. Lipowiec, p. Drohobycz	ks. Michał Baczyński, Rabczyce, p. Medenice	Jan Krawców, wł. real., Wróblowice, p. Medenice
Mieczysław Truszkowski, wł. r., Drohobycz	Hryń Łuciów, wł. r. Podbuż	ks. Antoni Węgrzynowicz, Smolna, p. Podbuż	Szczepan Kulczycki, wł. gr., Podmanasterek, p. Podbuż
Jan Kinze, dz. d. Zuszyce, p. Mszana	Jan Marciniszyn, n. gm., Czerlany, p. loco	Julian Obmiński, dz. d. Bartatów, p. loco	Jan Jackowski, n. gm. Wołczuchy, p. Rodatycze
Józef Weigel-Milleret, wł. d. Żorniska, p. Janów	Gracyan Radomski, wł. d. Jamelna, p. Janów	Fdward Kopecki, wł. d. Rokitno, p. Brzuchowice	Franciszek Łoziński, wł. d. Jaśniska, p. Janów
Tytus Zulauf, Horodenka	Leszek Cieński, wł. d. Okno, p. Horodenka	Jan Wielowiejski, wł. d. Olejowa, p. Horodenka	Kazimierz Przebysławski, wł. d. Uniż, p. Czernelica
Ignacy Theodorowicz, Tyszkowce	Albin Kunz, wł. d. Podwerbce, pocz. Niewiska	Jerzy Gieszkowski, dz. d. Obertyn, p. loco	Józef Jakubowicz, wł. d. Soroki, p. Gwoździec
ks. Włodzimierz Koziorowski, Horodnica	ks. Mikołaj Temnicki, Szydłowce, p. Husiatyn	Jerzy Horodyski, wł. d.	Dr. Kazimierz Paygert., wł. d. Sidorów, p. Husiatyn
Michał Müller, dz. d. Zielony Kąt, p. Kociubińce	Kazimierz Cieński, dz. d. Uwisła, p. Chorostków	Kazimierz Horodyski, wł. d. Krogulec, p. Wasylkowce	Adolf Cieński, dz. d. Ludwipol, p. Horodnica
Michał Socha, wł. gr. Zarzecze, p. loco	Antoni Sobień, wł. gr. Munina, pocz. Jarosław	Włodzimierz Słoniewski, rz. d. Pawłosiów, p. Jarosław	Aleksander Ossoliński, Jarosław
Witołd Kotkowski, wł. d. Dobkowice, p. Radymno	Fryderyk Pokorny, wł. d. Lutków, p. Radymno	Ludwik Borowski, dz. d. Laszki, p. Bobrówka	Marcin Popkiewicz, Radymno
Michał Wołczasty, nacz. gm. Cieplice, p. Sieniawa	Stanisław Naspiński, nacz. gm. Wiązownica, pocz. loco	Ludwik Łysakowski, Sieniawa	Władysław Merczyński, Piwoda, p. Wiązownica

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
17. **Jaworów**	37. Jaworów	Jan hr. Szeptycki, wł. d. Przyłbice, p. Mużyłowice	Seweryn Frank, wł. d. Semerówka, p. Jaworów
	38. Krakowiec	Stanisław br. Hagen, wł. d. Wielkie Oczy, p. loco	Bolesław Orzechowicz, wł. d. Kalników, p. Krakowiec
18. **Kałusz**	39. Kałusz	Stanisław Komornicki, wł. d. Zawadka, p. Kałusz	ks. Józef Szeligiewicz, Kałusz
	40. Wojniłów	Witołd Postruski, wł. d. Seredna, p. Wojniłów	Jan Kunaszowski, wł. d. Perekosy, p. Wojniłów
19. **Kamionka Str.**	41. Busk	Adam Thulie, wł. d. Rzepniów, p. Milatyn n.	Maryan Bogdanowicz, rz. d. Busk
	42 Kamionka Str.	Kazimierz Bartmański, wł. d. Spas, p. Kamionka	Maciej Bardecki, rz. d. Tadanie, p. Kamionka
	43. Radziechów	Tytus Korytyński, wł. d. Niestanice, p. Chołojów	Roman Ujejski, wł. d. Pawłów, pocz. Chołojów
20. **Kołomyja**	44. Gwoździec	Leon kniaź Puzyna, wł. d. Gwoździec	Kajetan Agopsowicz, wł. d. Trofanówka, p. Gwoździec
	45. Kołomyja	Roman kniaź Puzyna, wł. d. Piadyki, p. Kołomyja	Kazimierz Agopsowicz, wł. d. Chomiakówka, poczta Gwoździec
	46. Peczeniżyn	Jan Kleski, wł. d. Wierbiąż, p. Kołomyja	Stanisław Jasiński, wł. d. Zahajpole, p. Matyjowce
21. **Kossów**	47. Kossów	Stanisław Bursa, wł. apteki, Kosów	ks. Jan Rogożyński, Szeszory, p. Pistyń
	48. Kuty - Żabie	Władysław Poluszyński, rz. d. Pistyń, p. loco	Zygmunt Gawłowski, sekr. W. p. Kosów
22. **Lisko**	49. Baligród	Zygmunt Madeyski, wł. d. Nowosiółka bal., p. Lisko	ks. Cypryan Jasieniecki, Stężnica, p. Baligród

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Henryk Karczewski, wł. d. Morańce, p. Krakowiec	Franciszek hr. Colonna-Czosnowski, wł. d. Rogóżno, p. Jaworów	Jan br. Konopka, wł. d. Szkło, p. loco	Aleksander Weisman-Zawidowski, wł. d. Starzyska, p. Szkło
Adam Łucki, wł. d. Sarny, p. Krakowiec	Piotr Fartuch, wł. gr., Krakowiec	Kazimierz hr. Łubieński, wł. d. Krakowiec	Ludomił Morawski, wł. d. Hruszów, p. loco
Ignacy Przestalski, sekr. Rady pow. Kałusz	Dr. Adolf Wurst, lekarz, Kałusz	Kazimierz Rojowski, wł. d. Humenów, p. Wojniłów	Konstanty Czarkowski, wł. d. Niegowice, pocz. Wierzchnia
Henryk Mierzeński, wł. d. Dubowice, poczta Wojniłów	Bronisław Barzykowski, dz. d. Siółko, p. Wojniłów	Feliks Scazekhina, wł. d. Przewoździec, p. Wojniłów	Hieronim Noskiewicz, wł d. Dołżka, p. Wojniłów
ks. Wiktor Haruch, Grabowa, p. loco	ks. Dorosz, Rakobuty, p. Busk	ks. kan. Aktyl, Busk	Gretschel, Grabowa, p. loco
Dymitr Wanio, wł. r., Kamionka	Jan Lewicki, wł. real., Kamionka	Dr. Juliusz Czerkawski, wł. d. Dziedziłów, p. Jaryczów n.	ks. kanonik Ziemiański, Kamionka
ks. Izydor Dawidowicz, Radziechów	ks. Świstuń, Peratyń, p. Radziechów	ks. kanonik Skalski, Radziechów	Jan Gelański, wł. gr. Pawłów, pocz. Chołojów
Roman kniaź Puzyna (jun.), wł. d. Piadyki, p. Kołomyja	Jan Kosiba, Jabłonów, p. loco	Stanisław Łążyński, wł. d. Załucze, p. Matyjowce	Artur Krzysztofowicz, wł. d. Kornicz, p. Kołomyja
Kazimierz Kobylański, wł. d. Winogród, p. Gwoździec	Leon kniaź Puzyna, wł. d. Gwoździec	Antoni Strzelbicki, wł. d Wołowa, p. Matyjowce	Mikołaj Mełnyczuk, wł. r. Piadyki, p. Kołomyja
Jakób Kosiba, lust. d., Jabłonów, p. loco	Maksym Fediuk, Sopów, p. Kołomyja	ks. Charzewski, Sopów, p. Kołomyja	Nykołaj Hajowy, wł. gr. Wierbiąż, p. Kołomyja
Albin Staszyński, oficyał W. p. Kosów	Aifred Mitsowits, wł. r. Hryniowa, p. Dołhopole	Zygmunt Gawłowski, sekr. W. p. Kosów	Franciszek Feuer, Hryniawa, poczta Uścieryki
ks. Teodor Lisiewicz, Stare Kuty	Stanisław Bursa, wł. apteki, Kosów	ks. Jakób Moszoro, Kuty	Julian Kozakiewicz, Kosów
Wiktor Kościński, wł. d. Żerdeńka, p. Hoczew	Jan Wilczyński, wł d. Buk, p. Cisna	Bolesław Zatorski, wł. d. Orelec, p. Olszanica	Jan Zatorski, wł. d. Myczków, p. Solina

*

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
	50. Lisko	Wiktor Żurowski, wł. d. Myczków, p. Lisko	Julian Mickiewicz, wł. d. Zawadka, p. Tyrawa wołoska
	51. Lutowiska	Ludwik Baldwin Ramułt. wł. d. Dwernik, p. Lutowiska	ks. Mikołaj Buła, Dwernik, p. Lutowiska
	52. Ustrzyki	Emil Leszczyński, wł. d. Lisko	Floryan Michalski, wł. d. Jadowe, p. Ustrzyki dolne
23. **Lwów**	53. Lwów	Adolf Wiesiołowski, wł. d. Lwów	Dr. Józef Szpilman, rektor Akademii weter., Lwów
	54. Winniki	Witołd Traczewski, naucz. roln., Lwów	Antoni Romański, zarządca lasów, Winniki
	55. Szczerzec	ks. Michał Jaćkiewicz, Chruśno stare, p. Brodki	Józef Capiński, rz. d. Podsadki, p. Nawarya
24. **Łańcut**	56. Łańcut - Przeworsk	Karol Madeyski, rz. d. Łańcut	Władysław Nestorowicz, Przeworsk
	57. Leżajsk	ks. Aleksy Iwasiówka, Dębno, p. Leżajsk	Julian Chrzanowski, leśniczy, Ruda, p. Sarzyna
25. **Mościska**	58. Mościska	Dyonizy Pogłodowski, wł. d. Sudkowice, p. Krukienice	Karol hr. Drohojowski, wł. d. Tułkowice, p. Krukienice
	59. Sądowa Wisznia	Bolesław Śmiałowski, wł. d. Stojańce, p. Chorośnica	Bolesław Gurski, wł. d. Dąbrowa, p. Sądowa Wisznia
26. **Nadwórna**	60. Nadwórna	Ludwik Abgarowicz, wł. d. Kamienna, p. Cucyłów	ks. Józef Kuczyński, Paryszcze, p. Nadwórna.

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze.	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Konstanty Hołyński, wł. d. Brelików, p. Ropienka	Józef Bielak, wł. r. Lisko	Władysław Bal, wł. d. Rudeńka, pocz. Olszanica	Tadeusz Łępkowski, wł. d. Czaszyn, p. Zagórz
Stanisław Michalewski, dz. d. Dwernik. p. loco	Wojciech Raszowski, agent Tow. Ubezp. Lutowiska	Karol hr. Starzeński, wł. d. Bereska p. Hoczew	Jan Gayer, dz. d. Chrewt, p. loco
Adam Ziętarski, wł. d. Rabe, p. Ustrzyki dolne	Kazimierz hr. Russocki, wł. d. Ustyanowa, pocz. Ustrzyki dolne	Józef Nanowski, wł. d. Ustrzyki dolne, p. loco	Konstanty Hołyński, wł. d. Brelikowa, p. Ropienka
Kazimierz Pańkowski, prof. szk. roln., Dublany	Józef Kubicki, wet. m., Lwów	Ignacy Papara, dz. d. Stroniatyn, p. Podliski małe	Józef Śniadowski, wł. d. Borki janowskie, p. Brzuchowice
Adam br. Horoch, wł. d. Winniczki, p. Winniki	Dmytro Kiernoha, n. g. Podbereżce, p. Winniki	Aleksander Strzelecki, wł. d. Kukizów, p. Jaryczów	Władysław Ciągło, p. Ob. d. Biłka szlachec., p. Gaje
Dawid Abrahamowicz, wł. d. Siemianiówka, p. Szczerzec	Leopold Kühner, n. g. Chruśno nowe, p. Szczerzec	Filip Simon, n. gm. Szczerzec	Jan Maksymowicz, n. g. Piaski, p. Szczerzec
Zygmunt Łastowiecki, wł. d. Lipnik, p. Kańczuga	Antoni Trojnar	Henryk Sawicki, nadleś., Przeworsk	Tadeusz Śmiałowski, rz. d. Kańczuga
Franciszek Ber, kontr. lasów, Leżajsk	Roman Kilarski, rz. d. Wierzawice, p. Leżajsk	ks. kanonik Świerczyński, Grodzisko	Jan Zawilski, wł. r. Leżajsk
Bolesław Orzechowicz, wł. d. Kalników, p. Krakowiec	Mieczysław Wyszyński, rz. d. Rudniki, p. Mościska	Aleksander Misiągiewicz, wł. d. Czyżowice, p. Mościska	Stefan Nanowski, wł. d. Koniuszki nanowskie, poczta Mościska
Karol Mochnacki, wł. d. Dołhomościska, p. Sądowa Wisznia	Stanisław Bzowski, rz. d. Sądowa Wisznia, p. loco	Klemens Majewski, rz. d. Dydiatycze, p. Sądowa Wisznia	Emil Ulm, wł. d. Zarzecze, p. Chorośnica
ks. Antoni Mojseowicz, Pniów, p. Nadwórna	Antoni Sym, zarząd. l. Mikuliczyn	Grzegorz Głuchowski, wł. d. Kamienna, p. Cucyłów	Michał Szaszkiewicz, wł. gr. Bednarówka, p. Ottynia

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
27. **Podhajce**	61. Podhajce	Edwin Hohendorf, wł. d. Horożanka, p. loco	Ignacy Romanowski, wł. d. Horożanka, p. loco.
	62. Wiśniowczyk	Józef Krzysztofowicz, wł. d. Mądzelówka, p. Podhajce	Józef Strutyński, wł. d. Mogiłki, p. Słoboda.
28. **Przemyśl**	63. Dubiecko	Bolesław Jocz, wł. d. Krzywcza, p. loco.	Ignacy hr. Krasicki, wł. d. Bachórzec, p. Dubiecko.
	64. Krasiczyn	Adam Dębicki, dz. d. Wapowce, p. Przemyśl.	Antoni Miazga, nadleś., Brylińce, p. Olszany.
	65. Medyka	Mieczysław Romanowski, dz. d. Medyka, p. loco.	Emil Wasilkowski, dz. d. Pleszowice, p. Hussaków.
	66. Niżankowice	Włodzimierz Junga, wł. d. Hruszatyce, p. Nowemiasto.	Stanisław Narzymski, rz. d. Mirzyniec
	67. Przemyśl	Mikołaj Drużbacki, wł. d. Przemyśl.	Mieczysław Popiel, wł. d. Kazanów, p. Przemyśl
	68. Wyszatyce	Adolf Ebenberger, dz. d. Małkowce, p. Żurawica.	ks. Szymon Bałaban, Kosienica, p. loco
29. **Przemyślany**	69. Gliniany	Adam Treter, wł. d. Laszki kr., p. Gliniany.	August Goławski, wł. d. Kurowice, p. loco
	70. Przemyślany	Władysław Czerkawski, wł. d. Meryszczów, p. Przemyślany	Zygmunt Wiszniewski, dz. d. Ciemierzyńce, p. Dunajów
30. **Rawa**	71. Niemirów	Karol Kruzenstern, wł. d. Niemirów, p. loco.	Feliks Biliński, wł. d. Huta obedyńska, p. Potylicz
	72. Rawa	Jan Sołowij, dz. d. Kamionka wołoska, p. Dobrosin.	Mieczysław Świątkiewicz, wł. d. Potylicz, p. loco

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze.	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Napoleon Gołaszewski, wł. d. Toustobaby, p. Horożana	Władysław Gołębski, wł. d. Sławętyn, p. Lipica dolna	Juliusz Gołębski, wł. d. Sławętyn, p. Lipica dolna	Kazimierz Gołębski, wł. d. Szumlany wiel., p. Bybło
Stanisław Bogelemowicz, wł. d. Hajworonka, p. Wiśniowczyk	Stanisław Perekładowski, rz. d. Sosnów	Ludwik Aksentowicz, wł. d. Ceniów, p. Kozowa	Józef Krasucki, Litiatyn, p. loco
Józef Jarużelski, wł. d. Babice, p. loco	Mieczysław Darowski, wł. d. Jskań, p. Dubiecko	ks. Józef Karpiński, Babice	Gabryel Załęski, wł. d. Jskań, p. Dubiecko
Zygmunt Sroczyński, dz. d. Władysławów, p. Krasiczyn	Teodor Kozarski, dz. d. Kupna, p. Krzywcze	Karol Janecki, rz. d. Krasiczyn	Mizerski, kasyer, Krasiczyn
Franciszek Gizowski, wł. d. Stubienko, p. Radymno	Mikołaj Oleszko. wł. gr. Poździacz, p. Medyka	ks. Władysław Głowacki, Medyka	Ferdynand Cechak, kasyer, Medyka
Franciszek Prokopowicz, wł. d. Bybło, p. Niżankowce	Józef Stankiewicz, dz. d. Drozdowice, p. Miżyniec	Alojzy Kostheim, dz. d. Zabłotce, p. Niżankowice	Tadeusz Studnicki
Kazimierz Zbyszewski, pełn. d. Rożubowice, p. Przemyśl	Jan Bielawski, wł. d. Nehrybka, p. Pikulice	Edward Woźniakowski, wł. d. Ostrów, p. Przemyśl	Feliks Drużbacki, wł. d. Prałkowce, p. Przemyśl
Julian Korypski, dz. d. Orzeczowce, p. Żurowica	ks. Tomasz Błahuta, Ujkowice, p. Przemyśl	Zygmunt Fiszer, dz. d. Żurawica, p. loco	Teodor Dmytrasz, wł. gr., Bolestraszyce, p. Żurawica
Stanisław Burliga, rz. d. Gliniany, p. loco	Zdzisław Jounga, Lipowce, p. Przemyślany	Edmund Madeyski, Przemyślany	Stanisław Kędzierski, wł. d. Merysczów, p. Przemyślany
Stanisław Wybranowski, wł. d. Kimirz, p. Przemyślany	Floryan Stormke, wł. d. Lipowce, p. Przemyślany	Edmund Sander, wł. d. Jańczyn, p. loco	Zdzisław Yunga, Lipowce, p. Przemyślany
ks. Jerzy Żuk, Wróblaczyn, p. Niemirów	Franciszek Bielkowski, wł. d. Huta zielona, p. loco	Mieczysław Świątkiewicz, wł. d. Potylicz, p. loco	Wiktor Jordan, wł. d. Prusie, p. Werchrata
Stanisław Boniecki, wł. d. Hołe, p. Kamionka-Lipnik	ks. Manasterski, Hołe, p. Kamionka-Lipnik	Stanisław Lewandowski, wł. d. Bełzec, p. loco	Albert Kaempfe, dz. d. Rzyczki, p. Rawa r.

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
	73. Uhnów	Zygmunt Stasiniewicz, przeł. ob. dw. Wierzbica, p. Uhnów.	Józef Skólimowski, wł. d. Dyniska, p. Uhnów
31. **Rohatyn**	74. Rohatyn	Michał Tustanowski, wł. d. Podmichałowice, p. Żurów.	Antoni Gniewosz, wł. d. Załuże, p. Rohatyn
32. **Rudki**	75. Komarno	Feliks Barański, Koszarki, p. Komarno.	Stanisław Bal, wł. d. Tuligłowy, p. Komarno
	76. Rudki	Albin Rayski, wł. d. Michalewice, p. Rudki.	Stefan Janko, wł. d. Hoszany, p. Rudki
33. **Sambor**	77. Łąka	Feliks Sozański, wł. d. Hordynia, p. Dublany-Kranzberg.	Michał Schuster, wł. r. Glinna, p. Łęka
	78. Sambor	Ludwik Balicki, wł. d. Wykoty, p. Sambor.	Wiktor Poteu, wł. d. Błażów, p. Czerchowa
34. **Sanok**	79. Bukowsko	Władysław Wiktor, wł. d. Sękowa wola, p. Bukowsko	Kazimierz Rodkiewicz, wł. d. Bukowsko, p. loco
	80. Rymanów	Kazimierz Wiktor, wł. d. Zarszyn, p. loco	Władysław Morawski, wł. d. Odrzechowa, p. Zarszyn
	81. Sanok	Wojciech Wasilewski, wł. d. Siemuszowa, p. Tyrawa wołoska	Stanisław Fihauser. wł. d. Niebieszczany, p. Sanok
35. **Skalat**	82. Grzymałów	Antoni hr. Koziebrodzki, wł. d. Poznanka, p. Sorocko	Edward Ćwierzewski, rz. d. Grzymałów
	83. Skałat	Władysław Bieniedzki, wł. d. Kozina, p. Kałaharówka	Stanisław Zawistowski, wł. d. Supranówka, p. Podwołoczyska

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze.	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
ks. Wiktor Mazikiewicz, Dyniska, p. Uhnów	ks. Jan Gissowski, Żurawki, p. Lubycza	Mieczysław Wysocki, wł. d. Ostobuż, p. Uhnów	Bolesław Czerwiński, wł. d. Ulików, p. Uhnów
ks. Włodzimierz Czyrowski, Rohatyn	Andrzej Baran, wł. r. Demianów, p. Bursztyn	Abraham Weissberg, wet., Rohatyn	Ignacy Słobicki, wł. r. Podmichałowice, p. Żurów
Józef Trojan, rz. d. Chłopy, p. Komarno	Grzegorz Januszkiewicz, dyrek. las. Konarki, p. Komarno	Józef Gizowski, wł. d. Podwysokie, p. Mikołajów	Szczęsny Piechowski, Chłopy, p. Komarno
Władysław Olszański, rz. d. Nowosiółki goś., p. Rudki	Józef Jarzymowski, wł. d. Chłopczyce, p. Rudki	Mieczysław Lewicki, wł. d. Koniuszki, siem. p. Rudki	Stanisław Żurowski, rz. d. Podhajczyki, p. Rudki
Józef Bereźnicki, Tatary, p. Łęka	Piotr Lityński, wł. reał., Bilina w., p. Łęka	Stefan hr. Komorowski, wł. d. Siekierczyce, p. Krancberg	Chromcewicz, rz. d. Bilińka, p. Krancberg
Karol Jędrzejowicz, wł. d. Humieniec, p. Tołszczów	Stanisław Stefanowski, wł. d. Uherce, p. Sambor	Dyonizy Nowakowski, Nadyby, p. Wojutycze	Bolesław Kuźniewicz, dz. d Barańczyce, p. Sambor
Adolf Pożniak, wł. d. Nowotaniec, p. loco	Teodor Kurc, wł. d. Morochów, p. Mokre	Włodzimierz Truskolaski, wł. d. Kulaszne, p. loco	Michał Groblewski, wł. d. Szczawne p. loco
Józef hr. Potocki, wł. d. Rymanów	Jan hr. Potocki, wł. d. Rymanów	Stanisław Ostaszewski, wł. d. Klimkówka, p. Rymanów	Jan Nowakowski, dz. d. Besko, p. loco
Kazimierz Jachimowski, wł. d. Markowce, p. Sanok	Juliusz Koźma, wł. d. Trepcza, p. Sanok	ks. Jan Malinowski, Niebieszczany	Adam Wiktor, wł. d. Załuż, p. loco
Kazimierz Zawistowski, wł. d. Stawki, p. Kałaharówka	Grzegorz Barącz, rz. d. Krzywe, p. Skałat	Roman Grocholski, wł. d. Rożyska, p. Tarnoruda	Jan Leszczyński, wł. d. Borki małe, p. Towste
Leon Fedorowicz, wł. d. Żerebki, p. Romanówka	Julian Łukasiewicz, rz. d. Skałat	Henryk Miączyński, sek. R. p. Skałat	Dziubkiewicz, rz. d. Skałat

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
36. **Śniatyn**	84. Śniatyn	Dr. Mikołaj Krzysztofowicz, wł. d. Załucze, p. loco	Eugeniusz Krzysztofowicz, wł. d. Załucze, p. loco
	85. Zabłotów	Włodzimierz Zagórski, wł. d. Dżurów, p. Popielniki	Józef Dobek, wł. d. Borszczów, p. Zabłotów
37. **Sokal**	86. Bełz	Aleksander Hulimka, wł. d. Myców, p. Bełz	Stanisław Białoskórski, wł. d. Staje, p. Korczów
	87. Sokal	Wincenty Kruszewski, wł. d. Chorobrów, p. Sokal	Józef Żukiewicz, wł. d. Rojatyn, p. Sokal
38. **Stanisławów**	88. Halicz	Stanisław Pieniążek, dz. d. Meducha, p. Halicz	Jan Janko, dz. d. Załukiew, p. Halicz
	89. Stanisławów	Zdzisław Stojowski, wł. r., Stanisławów	Władysław Ząbecki, wł. d. Pobereże, p. Jezupol
39. **Stary Sambor**	90. Stary Sambor	Albert Knauer, wł. d. Smolnica, p. Stary Sambor	Władysław Skarzyński, wł. d. Stochynie, p. Chyrów
	91. Stara Sól	Alfred ks. Sułkowski, wł. d. Grodziska, p. Felsztyn	Józef Mściwujewski, wł. d. Koniów, p. Felsztyn
40. **Stryj**	92. Skole	Julian br. Brunicki, wł. d. Podhorce, p. Stryj	Józef Galiński, zarząd. lasów Smorze, p. loco
	93. Stryj	j. w.	Włodzimierz Barański, wł. d. Łukawica, p. Stryj
41. **Tarnopol**	94. Mikulińce	dr. Ludwik Brudziński, dz. d. Wola mazowiecka, p. Mikulińce	Aleksander Ujejski, wł. d. Denysów, p. loco
	95. Tarnopol	Ignacy Podlewski, wł. d. Czerniłów, p. Romanówka	Maryan Maniewski, wł. d. Bajkowce, p. Tarnopol
42. **Tłumacz**	96. Tłumacz	ks. Maryan Topolnicki, Tarnawa pol. p. Ottynia	Piotr Szczepański, wł. d. Okniany, p. Tłumacz

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze.	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępca członków
Tytus Niemczewski, wł. ap., Śniatyn	ks. Cyryl Hamorak, Stecowa, p. Śniatyn	Edmund Komar, wł. d. Uście, p. Śniatyn	Roman Teodorowicz, wł. d. Potoczek, p. Śniatyn
Stefan Moysa, wł. d. Rudniki, p. Zabłotów	Aleksander Zadurowicz, wł. d.	Józef Pilecki, wł. d. Ilińce, p. Zabłotów	Oleksa Wakalnk, nacz. gm. Ilińce, p. Zabłotów
Alfred Münter, wł. d. Waniów, p. Bełz	Teodor Hulimka, wł. d. Chłopiatyn	Bronisław Lang, wł. d. Wieczorki, p. Mosty wielkie	Bolesław Karliński, dz. d. Machnówek, p. Bełz
Jan Madeyski, wł. d. Parchacz, p. Krystynopol	Bronisław Żukiewicz, wł. d. Rozalówka, p. Sokal	Edward Nikorowicz, wł. d. Ulwówek, p. Sokal	Józef Żnkiewicz, wł. d. Rojan, p. Tartaków
Wolf Geller, wet. m. Halicz	Władysław hr. Dzieduszycki, wł. d. Jezupol p. loco	Mścisław Zakrzewski, wł. d. Wiktorów, p. Halicz	Edward Kozicki wł. d. Drohoń, p. Wojniłów
Józef Budziński, wł. d. Ciężów, p. Jezupol	Zygmunt Regenstreif, wł. d. Tyśmienica	Oskar Hofmokl, wet. m. Stanisławowa	Mieczysław Grodecki, weteryn. pow. Stanisławów
Błażej Rudnicki, wł. d. Topolnica, p. Łopuszanka	Cezar Przybylski, wł. d. Suszyca, p. Stary Sambor	Kazimierz Bielański, wł. d. Turze, p. loco	Włodek, wł. d. Topolnica, p. Łopuszka
Marceli Zieliński, dz. d. Laszki mur., p. Starasól	Jan Rudziński, nacz. gm. Stara ropa, p. Stara sól	Karol Jędrzejowicz, wł. d. Humieniec, p. Tołszczów	Piotr Müller, dz. d. Stohynie, p. Chyrów
Stanisław Kłodnicki, n. gm. w Chromohorbie p. Lubieńce	Hryń Czaprykacz, naucz. g. Opoczec, p. Tucholka	Adam Onyszkiewicz, wł. d. Lisiatycze, p. Bilcze Wolica	Jan Smoluchowski, c. k. wet., Stryj
Jać Prociów, wł. gr. Dzieduszyce wiel., p. Sokołów	Stefan Kozak, nacz. gm. Hurnie, p. Stryj	Adam Onyszkiewicz, wł. d. Lisiatycze, p. Bilcze Wolica	Henryk Rozwadowski, dyr. szkoły roln., Bereźnica, p. Stryj
Ryszard Janicki, wł. d. Borezowica wielka, p. Tarnopol	Jan Wojtołowicz, rz. d. Mikulińce, p. loco	Aleksander hr. Piniński, wł. d. Suszczyn, p. loco	Tadeusz Lachman, rz. d. Mikulińce, p. loco
Tadeusz Sochanik	Ludwik Puntschert, wł. real. Tarnopol	Leon Podlewski, wł. d. Bajkowce, p. Tarnopol	Zygmunt Mochnacki, wł. d. Toustoług., p. Baworów
Maurycy Doschot, dz. d. Bortniki, p. loco	Jan Jakubowicz, wł. d. Puźniki, p. Chocimierz	Stanisław Bohdanowicz, wł. d. Petryłów, p. Uście zielone	Zdzisław Ładomirski, wł. d. Markowce, p. loco

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
43. **Trembowla**	97. Budzanów	Jan Gromnicki, wł. d. Łaskowce, p. Mogielnica	Franciszek Pawłowicz, wł. d. Podhajczyki just., p. loco
	98. Trembowla	Bogusław Cieński, dz. d. Łoszniów, p. Mikulińce	ks. Stanisław Korzeniowski, Trembowla
44. **Turka**	99. Borynia	Bronisław Osuchowski, wł. d. Beniowa, p. Tarnawa n.	Ulrych br. Künszberg, wł. d. Borynia
	100. Turka	Franciszek Turowski, wł. d. Tarnawa n.	Franciszek Ławrowski, wł. d. Tarnawa n.
45. **Zaleszczyki**	101. Tłuste	Franciszek br. Heydel, wł. d. Beremiany, p. Jazłowiec	Roman Potworowski, rz. d. Drohiczówka, p. Latacz
	102. Zaleszczyki	Józef Wartanowicz, wł. d. Zażulińce, p. Sinków	Tomasz Wartanowicz, wł. d. Dźwiniacz, p. Dupliska
46. **Zbaraż**	103. Nowe Sioło	Tadeusz Fedorowicz, wł. d. Klebanówka, p. Bogdanówka	Aleksander Fedorowicz, wł. d. Klebanówka, p. Bogdanówka
	104. Zbaraż	Zygmunt Dzierżanowski, Zbaraż, p. loco	Bronisław Kopczyński, Zarubińce, p. Zbaraż
47. **Złoczów**	105. Zborów	Bolesław Wierzchleyski, wł. d. Kabarowce, pocz. Zborów	Roman Treter, wł. d. Podlipie, p. loco
	106. Złoczów	Kazimierz Obertyński, wł. d. Stronibaby, p. Krasne	Oskar Schnell, wł. d. Firlejówka, p. Krasne
48. **Zółkiew**	107. Żółkiew	Stefan Kozicki, wł. d. Soposzyn, p. Żółkiew	Jan Müller, wł. d. Błyszczywody, p. Żółkiew

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze.	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Jan Kołopajło, nadleś. Janów, p. loco	ks. Teofil Ławrocki, Janów, p. loco	Julian Cielecki, wł. d. Byczkowce, p. Białobożnica	Mieczysław Bogdanowicz, wł. d. Kossów, p. Białobożnica
Dr. Julian Olpiński, Trembowla	Ferdynand Szczepański, zast. burm. w Trembowli	Bolesław Siedlecki, wł. d. Brykuła st., p. Chmielówka	Franciszek Wojnarowski, dz. d. Boryczówka, poczta Trembowla
Józef Komarnicki-Pawlikowicz, wł. gr. Komarniki, p. Borynia	Mikołaj Komarnicki-Drużbicz, wł. real.	Marceli Wysoczański, wł. r. Komorniki, p. Borynia	Jan Ilnicki, nacz. gm. Komorniki, p. Borynia
Kazimierz Granatowski, wł. r. Turka	Józef Jaworski-Fajewicz, wł. real.	Seweryn Brysiewicz, poczmistrz, Turka	Stanisław Jaworski, wł. d. Jaworna, p. Turka k. Ch.
Karol Geringer, wł. d. Milowce, p. Ułaszkowce	Jakób Siemigonowski, wł. d. Jakubówka, p. Uścienko	Maryan Kęplicz, wł. d. Myszków, p. Tłuste	Mieczysław hr. Piniński, wł. d. Kuszyłowce, p. loco
Jan Rogoziński, dz. d. Kołodróbce, p. Sinków	Joachim Leistin, Uhryńkowce, p. Dupliska	Stanisław Orzelski, Sinków, p. loco	Kajetan Mandyczewski, Winiatyńce, p. Kasperowce
Edward Kański, wł. d. Koziary, p. Nowe sioło	Michał Czarniakowski, wł. d. Lisiczyńce, p. Nowe sioło	Bronisław Kopczyński, Zbaraż, pocz. loco	Ignacy Sochanik, wł. d. Iwaszkowce, p. Zbaraż
Dmytro Ostapczuk, wł. r. Tarasówka, pocz. Zbaraż	Felicyan Sochanik, wł. d. Roznoszyńce, p. Zbaraż	Ignacy Sochanik, wł. d. Iwaszkowce, p. Zbaraż	Stanisław Maniewski, Ochrymowce, p. Zbaraż
Klemens Weissmann, wł. d. Nuszcze, p. loco	Grzegorz Krawczyszyn, wł. realn. Katarowce, p. Zborów	Mieczysław Komarnicki, wł. d. Jarosławice, p. Zborów	Jan Mosiewicz, dz. d. Hodowa, pocz. Pomorzany
Michał Sidorowicz, n. gm. Gołogóry, p. loco	Tadeusz Jaworski, rz. d. Skwarzawa, p. loco	Jan Drzewiecki, dz. d. Różywola, p. Krasne	Leon Wikarski, dz. d. Lackie, p. Krasne
Leopold Urich, wet., Żółkiew	Jan Kilar, wł. gr. Żółkiew	Bronisław Lang, wł. d. Wieczorki, p. Mosty w.	Mieczysław Lewandowski, wł. d. Rekliniec, p. Mosty wielkie

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
49. **Żydaczów**	108. Mikołajów	Kazimierz Winnicki, wł. d. Turady, p. Żydaczów	Wincenty Berezowski, dz. d. Żydaczów
	109. Żurawno	Edmund hr. Dzieduszycki, wł. d. Izydorówka, pocz. Nowe sioło	Wołkowicki, wł. d. Lachowice zarz., p. Żurawno
	110. Żydaczów	Kazimierz Winnicki, wł. d. Turady, p. Żydaczów	Stanisław Pawlikowski, wł. d. Bereźnica, p. loco

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze.	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępca członków
Józef Bentz, dz. d. Kijowiec, p. Rozdół	Wincenty Rudnicki, dz. d. Mikołajów	Władysław Polański, wł. d. Rudnik, p. Piaseczna	ks. Juryk, Stulsko, p. Mikołajów
Witołd Czajkowski, wł. d. Żyrawa, p. Nowe sioło	Aleksander Przedrzymirski, dz. d. Jajkowice, p. Żurawno	Józef Windisch, wł. d. Kornelówka, p. Nowesioło	Jan Windisch, wł. d. Kornelówka, p. Nowe sioło
Wincenty Berezowski, dz. d. Żydaczów	Bolesław Widajewicz, wł. d. Wołczniów, p. Żydaczów	Józef Jarzymowski, wł. d. Tejsarów p. Bilcze Wolica	Władysław Pawlikowski, wł. d. Bereźnica, p. loco

WYKAZ

stanu obór zarodowych pełnej krwi w roku 1899.

Liczba porząd.	Właściciel obory	Miejscowość	Rasa	Stan obory przy założeniu: buhajów	Stan obory przy założeniu: krów	Stan z końcem r. 1899: buhajów	Stan z końcem r. 1899: krów	Przeciętna mleczność krów w litrach w roku 1899	Przeciętna waga krów w klgr. w roku 1899	Na 100 klgr. żywej wagi ilość litrów mleka	Urodziło się: byczków	Urodziło się: jałówek	Sprzedano na chów: byczków	Sprzedano na chów: jałówek i krów	Wcielono do obory: sztuk	Uwagi
1	Albin Rayski	Michalewice	Majdańska	1	14	1	44	1.007	352	286	21	15	—	—	7	
2	Hr. Franciszek Potulicki	Gliniany	„	1	13	1	10	1.064	401	265	6	2	—	—	—	
3	Ks. Dymitr Hordyński	Kulczyce	„	1	6	1	6	obora założona w roku 1899			—	—	—	—	—	
4	Józef Kellermann	Niżatyce	Kraj-Żuławska	1	21	1	16	1.763	501	352	10	7	—	—	3	
5	Józef Kellermann	Żuklin	Simentalska	1	12	1	11	1.337	538½	228	7	3	3	—	—	
6	Kazimierz Wiktor	Zarszyn	„	1	10	1	62	2.211	575	385	31	15	15	1	24	
7	Ludwik Abgarowicz	Kamienna	„	1	20	1	16	2.053	—	—	9	5	2	4	3	
8	Tadeusz Fedorowicz	Klebanówka	„	1	8	1	23	2.201	662	332½	9	14	6	2	9	
9	Kazimierz Jadowski	Buków	„	1	10	1	13	3.227	505	640	4	9	3	6	4	
10	Aleksander Hulimka	Myców	„	1	27	1	40	2.137	572	321	23	19	15	2	8	
11	Władysław Górski	Rozwienica	„	1	25	1	32	2.867	578	496	13	11	8	—	7	
12	Wincenty Podlewski	Pisarówka	„	1	11	1	13	1.694	537	315½	6	7	6	—	2	
13	Wiktor Jasiński	Bełzec	„	1	10	1	8	1.356	597	228	3	6	1	—	—	
14	Excel. hr. Kazimierz Badeni	Busk	„	1	10	1	10	2.619	549	477	—	2	—	—	—	
15	Feliks Gniewosz	Jasionów	„	1	10	1	10	—	516	—	1	2	—	—	—	założona w r. 1899
16	Mieczysław Brykczyński	Pacyków	„	1	10	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	„ „
17	Gmina	Kamienna	„	—	10	1	13	—	—	—	5	1	4	2	—	
18	Oskar Schnell	Firlejówka	Oldenburgska	1	10	1	18	1.670	489	342	9	7	3	—	7	
				17	237	18	355	—	—	—	157	125	66	17	74	

Alegat IV. do sprawozdania Wydziału krajowego LW. 18703/901.

W Y-

stanu obór zarodowych pół krwi utworzonych przez Ko-

L. porządkowa	Właściciel obory zarodowej	Nazwa miejsca	Rasa
1	Bolesław Augustynowicz	Kniaże	1/2 krwi Simentalska
2	Bolesław Orzechowicz	Kalników	„
3	Michał Garapich	Cebrów	„
4	Władysław Morawski	Odrzechowa	„
5	Bolesław Wierzchlejski	Kabarowce	„
6	Jan Sołowij	Kamionka woł.	„
7	Wincenty Kraiński	Leszczowate	„
8	Michał Tustanowski	Podmichałowce	„
9	Eugeniusz Krzysztofowicz	Zawale	„
10	Kazimierz Jadowski	Trześniów	„
11	Adolf Waligórski	Swaryczów	„
12	Alfred Münter	Waniów	„
13	Kazimierz Potworowski	Koropiec	„
14	Marya Doschot	Pałahicze	„
15	Jakób br. Romaszkan	Horodenka	„
16	Bohdan Zadurowicz	Wołczkowce	„
17	Kazimierz Wiktor	Wróblik	„
18	Karol Barański	Radłowice	„
19	Michał Czarniakowski	Lisieczyńce	„
20	Ludwik Baldwin Ramułt	Dwernik	„
21	Piotr Szczepański	Okniany	„
22	Księżna Sapieżyna	Bilcze-złote	„
23	Antoni Skrzyński	Żurawno	„
24	Wiktor Jasiński	Bełzec w Złocz.	„
25	Marya Małachowska	Strzałki	„
26	Stanisław Lewandowski	Bełzec w Raw.	„
27	Józef hr. Potocki	Rymanów	„
28	Jan Krzyżanowski	Hulcze	„
29	Henryk Mierzeński	Dubowica	„
30	Oskar Schnell	Skniłów	„
31	Stanisław Brykczyński	Dydiatycze	„
32	Dr. Mikołaj Krzysztofowicz	Załucze	„
33	Feliks Scazighino	Przewoziec	„
34	Leon Horodyski	Tłusteńkie	„

Do przeniesienia

K A Z

mitet c. k Towarzystwa gosp. galic. po koniec roku 1899.

Stan obory przy założeniu		Stan z końcem r. 1899		Urodziło się		Przeciętna mleczność w litrach w r. 1899	Przeciętna waga krów w kilogr. w r. 1899	Ilość litrów mleka na 100 kgr. żywej wagi
buhajów rozpłodowych	krów rozpłodowych	buhajów	krów	buhajów	jałówek			
1	25	1	22	8	8	810	—	—
1	10	1	47	23	17	1899	521½	364
1	32	1	34	15	10	1069	564	190
1	24	1	41	13	12	1940	487	400
1	20	1	30	8	9	1590	401	396½
1	20	1	56	20	21	1790	536	334
1	20	1	45	16	17	1589	455½	350
1	20	1	17	7	2	2225	534½	410
1	20	1	28	13	6	1613	487	331
—	22	1	35	15	13	2697	504	533
1	24	1	25	9	15	2722	503	541
1	29	1	39	14	25	1215	504	241
Na życzenie właściciela obora w ciągu roku zwinięta								
1	24	1	26	9	13	1454	496	293
1	22	1	36	23	19	1284	522	246
1	20	1	20	Nie przysłano raportu				
1	40	1	10	5	4	2069	—	—
1	24	1	24	12	5	1559	473	330
1	26	1	24	14	9	1274	—	—
1	24	1	35	5	13	1284½	—	—
1	20	1	11	9	2	1640	421	390
1	20	1	28	12	12	1704	502	339
2	18	1	24	Nie nadesłano raportu				
1	22	1	19	11	10	1709	545	332
1	19	1	20	9	7	2285	485	471
1	24	1	24	Nie nadesłano raportu				
1	25	1	30	7	6	1528	505	324
2	26	1	33	15	13	2614	472	554
1	22	1	23	5	9	1500	—	—
1	17	1	18	6	10	1552	499	311
1	30	1	30	16	12	1943	451	431
1	20	1	16	7	7	1445	474	303
1	20	1	19	10	6	1765	—	—
1	29	1	29	Obora założona w 1899 r.				
34	758	33	918	336	312	—	—	—

Liczba porządkowa	Właściciel obory zarodowej	Nazwa miejsca	Rasa
			Z przeniesienia
35	Roman Krzysztofowicz . .	Jasienów	1/2 krwi Simentalska
36	Gmina	Odrzechowa	„
37	„	Tarnawica-Ladzkie	„
38	„	Haczów	„
39	„	Weleśniów-Bratkowce	„
40	„	Bełzec w Złocz.	„
41	„	Tomaszowce	„
42	„	Besko	„
43	Bronisław Skibniewski . .	Balice	1/2 krwi Oldenburg
44	Hrabina Zamoyska . . .	Wysock	„
45	Feliks Passakas . . .	Brześciany	„
46	Mikołaj Torosiewicz . . .	Putiatyńce	„
47	Dawid Abrahamowicz . .	Siemianówka	„
48	Bolesław Śmiałowski . .	Stojańce	„
49	Stanisław Gniewosz . . .	Trzcianiec	1/2 krwi Ayrschire
50	Hr. Ignacy Krasicki . . .	Bachórzec	„
51	Jan Breuer	Suchowola	1/2 krwi Szwyc.
			Razem

Stan obory przy założeniu		Stan z końcem r. 1899		Urodziło się		Przeciętna mleczność w litrach w r. 1899	Przeciętna waga krów w kilogr. w r. 1899	Ilość litrów mleka na 100 kgr. żywej wagi
buhajów rozpłodowych	krów rozpłodowych	buhajów	krów	buhajów	jałówek			
34	758	33	918	336	312	—	—	—
1	21	1	29	Obora założona w 1899 r.				
1	6	1	22	8	8	—	—	—
1	10	1	17	5	2	—	—	—
1	12	1	15	5	4	—	—	—
—	12	1	16	2	1	—	—	—
—	10	—	12	4	5	—	—	—
1	12	1	15	5	4	—	—	—
1	12	1	12	Obora założona w 1899 r.				
1	24	1	23	8	12	2398	527	455
1	30	1	25	16	7	1932	482½	400
1	30	1	39	18	22	3163	562	563
2	28	1	31	20	8	1495	—	—
1	25	1	24	4	3	1317	430	306
1	25	1	23	7	10	2292	506	453
1	24	1	18	6	6	1750	309	566
1	19	1	30	13	14	1032		—
1	21	1	20	15	7	2123	—	—
50	1079	49	1289	472	425	—	—	—

WYKAZ

kwot preliminowanych przez Komitet c. k. gal. Towarzystwa gosp. na utrzymanie stacyi buhajów dla użytku włościan na rok 1899/1900.

Liczba porz.	Oddział Towarzystwa gospodarskiego	Na rok 1899/1900 preliminowano stacyj			UWAGI
		subwencyjnych	subwencyonowanych	złr.	
1	Bełz-Sokal	7	—	420	Z preliminowanej ogólnej kwoty 16.140 zł. będzie pokrytych subwencyą na rok 1900 — 13.400 zł. reszta zaś 2.740 zł. pozostałością z roku 1899 z innych działów.
2	Bobrka	2	2	240	
3	Brzeżany	2	4	360	
4	Cieszanów	11	—	660	
5	Dynów	2	—	120	
6	Drohobycz	3	—	180	
7	Jarosław-Łańcut	11	13	1.440	
8	Jaworów	6	—	360	
9	Kałusz-Dolina	15	2	1.020	
10	Kamionka-Strumiłowa	4	—	240	
11	Lwów	9	—	540	
12	Nadwórna*)	13	—	540	
13	Podolski	8	5	780	
14	Pokucki	15	4	1.140	
15	Przemyśl	13	1	840	
16	Przemyślany	8	3	660	
17	Rawa	4	—	240	
18	Rohatyn	7	—	420	
19	Rudki-Gródek	7	—	420	
20	Sambor**)	11	—	180	
21	Stanisławów	6	1	420	
22	Sanok	21	—	1.260	
23	Stryj***)	12	3	840	
24	Tarnopol	6	5	660	
25	Tłumacz****)	20	2	1.080	
26	Złoczów-Brody	13	3	960	
27	Żółkiew	2	—	120	
	Razem	238	48	16.140	
		286			

*) 4 stacye subwencyonuje Rada Powiatowa.
**) 8 stacyi subwencyonują Rady Powiatowe: Turka i Staremiasto.
***) 1 stacyi nie płaci się w Szkole roln. Bereźnica.
****) 4 stacye subwencyonuje Rada Powiatowa.

Alegat VI. do sprawozdania Wydziału krajowego LW. 18703/901.

WYKAZ

wystaw przeglądowych bydła włościańskiego połączonych z premiowaniem w roku 1899

Liczba porządkowa	Oddział Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego	Miejsce wystawy przeglądowej	Kiedy się odbyła		Ile ogółem przyprowadzono bydła	Ile nagrodzono							Ile wydano						Uwagi
						buhaje	krowy	jałówki	woły	cielęta	obory	Razem	z funduszów subwencyjnych		z funduszów oddziałowych i darów		z jednorazowej subwencyi Ministerstwa		Razem	
			Dnia	Miesiąca	sztuk								zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
1	Podolski	Monasterzyska	17	Maja	104	3	10	12	—	—	—	25	180	—	30	—	—	—	210	—	
2	Pokucki	Kołomyja	23	„	173	6	11	9	—	—	—	26	285	—	—	—	—	—	285	—	
3	Jarosł.-Łańcut	Przeworsk	27	„	82	2	27	15	—	1	—	45	300	—	80	—	—	—	380	—	Dar R. P. Łańcuckiej
4	Rohatyn	Knihynicze	27	„	27	6	1	1	—	—	1	9	60	—	—	—	—	—	60	—	
5	Przemyślany	Przemyślany	30	„	78	11	3	2	1	—	—	17	140	—	—	—	—	—	140	—	
6	Lwów	Winniki	3	Czerwca	155	5	13	7	—	—	—	25	250	—	—	—	—	—	250	—	
7	Kałusz-Dolina	Dolina	14	„	146	1	3	4	1	—	4	13	55	—	100	—	—	—	155	—	„ „ „ Doliniańsk.
8	Stanisławów	Stanisławów	15	„	109	16	5	7	1	—	5	34	250	—	70	—	—	—	320	—	„ „ „ Stanisław.
9	Przemyśl	Bolestraszyce	15	„	99	7	18	4	—	1	—	30	150	—	50	—	—	—	200	—	„ „ „ Dobromil.
10	Przemyśl	Dobromil	17	„	156	4	9	6	13	—	—	32	150	—	50	—	—	—	200	—	„ „ „ i Oddziału
11	Złoczów-Brody	Gołogóry	20	„	144	6	11	13	6	—	—	36	250	—	5	—	—	—	255	—	„ „ „ Kałuskiej
12	Dynów	Dynów	27	„	252	5	56	17	6	2	—	86	200	—	96	—	—	—	296	—	
13	Kałusz-Dolina	Kałusz	27	„	212	20	6	7	9	—	—	42	250	—	60	—	—	—	310	—	
14	Rawa	Rawa	28	„	125	3	18	11	4	—	—	36	200	—	29	—	—	—	229	—	
15	Rudki-Gródek	Rudki	30	„	101	1	21	10	—	—	—	32	180	—	11	—	—	—	191	—	
16	Tarnopol	Tarnopol	4	Lipca	50	4	11	2	—	—	—	17	165	—	—	—	—	—	165	—	
	Razem odbyło się 16 wystaw przeglądowych				2013	100	223	127	41	4	10	505	3065	—	581	—	—	—	3646	—	

Alegat VII. do sprawozdania Wydziału krajowego L. W. 18703/901.

Wykaz subwencyonowanych obór

Liczba porz.	Właściciel obory zarodowej	Miejscowość	Rasa	Liczba sztuk zarodowych						
				Krowy dojne	Jałowice cielne	Cieliczki	Buhaje rozpłodniki	Buhaje wyżej roku	Buhajki niżej roku	Ogółem
1	Romer Stefan	Jodłownik	Polska	47	8	6	2	12	7	82
2	Bar. Dr. Czecz. Her.	Kozy	„	27	4	2	1	2	4	40
3	Czecz Karol	Bierzanów	„	15	4	2	1	2	2	26
4	Hr. Rey Mikołaj	Przyborowie	„	14	11	4	2	5	5	41
5	Bzowski Kazimierz	Droginia	„	12	2	4	1	4	4	27
6	Horodyński Zbigniew	Zbydniów	„	7	2	2	1	1	2	15
7	Konopka Stefan	Głogoczów	„	11	2	4	1	4	2	24
8	Artwiński Jan	Ostrówek	„	23	4	2	1	6	3	39
9	Fink Adam	Komorniki	„	12	2	3	1	4	7	29
10	Wiktorowa Aleksan.	Czudec	„	21	4	8	1	2	4	40
11	Dr. Zduń Jan	Raba wyżna	„	18	2	5	2	4	5	36
12	Mączyński Maciej	Siedliska	„	6	1	—	1	—	3	11
13	Chwalibóg Andrzej	Kasina wielka	„	6	2	2	1	3	1	15
14	Dr. Rutowski Klem.	Łąkta górna	„	—	5	—	1	—	—	6
15	Jordan Roman	Roztoka	„	—	5	—	1	—	—	6
16	Moraczewski Stan.	Stróża	„	—	5	—	1	—	—	6
17	Kubeczko Paweł	Twierdza	„	6	—	1	1	—	1	9
18	Brzeziński Zdzisław	Łazany	„	—	5	—	1	—	—	6
19	Wiącek Wojciech	Machów	„	2	—	2	1	—	—	5
20	Pieczonka Józef	Niepołomice	„	2	—	—	1	—	—	3
21	Skwara Jan	Targowisko	„	2	—	1	1	—	1	5
22	Mieszkowski	Pstrągowa	„	1	2	1	—	—	—	4
23	Gąsior Tomasz	Brzeziny	„	2	—	—	1		1	4
24	Szela Józef	Czudec przedm.	„	2	—	1	1	—	—	4
25	Sutor Antoni	Niewiarów	„	2	—	—	1	—	—	3
26	Michnik Jan	Kozy dolne	„	2	—	—	1	—	1	4
27	Kusiak Marcin	Szebnie	„	2	—	—	1	—	—	3
28	Ks. Golonka	Brzeziny	„	2	—	—	1	—	—	3
29	Wójcik Franciszek	Wyciąże	„	2	—	—	1	—	—	3
30	Ks. Pastor Leon	Biecz	„	2	—	—	1	—	2	5
31	Dolański Stanisław	Baranów	Oldenburg	13	4	5	1	2	6	31
32	Rudziński Oskar	Osiek	„	10	2	3	2	2	4	23
33	Żeleński Władysław	Pogorzyce	Fryzyjska	6	2	5	1	1	2	17
				277	78	63	36	54	67	575

zarodowych z końcem 1899 r.

Liczba sztuk będących własnością Komitetu			Przeciętna waga w kilogramach		Mleczność			Waga cieląt po urodzeniu w klg.	Procent tłuszczu w mleku	Uwagi
Buhaje	Krowy	Ogółem	Krów	Rozpłodników	przeciętna roczna w litrach	przeciętna dzienna w litrach	przeciętna na 1 kilo żywej wagi			
—	—	—	365	850	1604	4,4	4,4	32	4,6%	
—	—	—	473	750	2090	5,7	4,4	36	4.5%	
—	—	—	385	780	1866	5,1	4,9	25	4,2%	
1	3	4	352	650	1413	3,9	4,0	30	4,8%	
1	7	8	339	680	1475	4,0	4,3	31	4,7%	
1	6	7	348	620	1296	3,6	3,8	32	„	
1	6	7	370	650	1350	3,7	3,7	36	„	
1	6	7	438	630	1670	4,6	4,04	34	4,2%	
1	6	7	350	620	2004	5,4	5,6	33	—	
1	6	7	420	680	1705	4,7	4,1	29	—	
1	6	7	383	510	1583	4,3	4,2	30	—	
1	6	7	322	520	1485	4,07	4,6	26	—	
1	6	7	320	480	1380	3,8	4,3	25	—	
1	5	6	obora założona z jałówek w r. 1898						—	
1	5	6	„	„	„	„	„		—	
1	5	6	„	„	„	„	„	1899	—	
1	6	7	440	550	1680	4,6	3,9	30	—	
1	5	6	obora założona z jałówek w r. 1899						—	
1	2	3	obora włościańska założona w r. 1897						—	
1	2	3	„	„	„	„	„		—	
1	2	3	„	„	„	„	„		—	
—	3	3	„	„	„	„	„	1899	—	
1	2	3	„	„	„	„	„		—	
1	2	3	„	„	„	„	„		—	
1	2	3	„	„	„	„	„		—	
1	2	3	„	„	„	„	„		—	
1	2	3	„	„	„	„	„		—	
1	2	3	„	„	„	„	„		—	
1	2	3	„	„	„	„	„		—	
1	2	3	„	„	„	„	„		—	
1	1	2	520	750	1250	3,5	2,4	—	—	
1	2	3	480	780	2350	6,4	4,9	—	—	
1	2	3	572	625	3700	10,0	6,4	—	—	krowy importowane
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

Alegat VIII. do sprawozdania Wydziału krajowego L. W. 18703/901.

Premiowania

L. porządkowa	Towarzystwo rolnicze okręgowe	Miejsce premiowania	Data premiowania		Ile przedstawiono bydła	Ile bydła nagrodzono						
			Dzień	miesiąc		Buhaje	Krowy	Jałówki	Cielęta	Woły	Kolekcye	Razem
1	Biała	Wilamowice	1	wrześn	216	8	50	10	—	—	—	68
2	„	Łęki	2	„	50	2	5	7	—	—	—	14
3	„	Czaniec	2	„	250	3	44	27	5	—	—	79
4	„	Buczkowice	4	„	100	1	18	6	—	—	—	25
5	Bochnia	Zabierzów	17	maja	111	1	13	2	—	—	—	16
6	„	Brzeziny	29	„	58	4	13	3	—	—	—	20
7	„	Łapanów	30	„	109	3	17	7	—	—	—	27
8	Brzesko	Bieśnik	26	czerwca	56	—	9	2	—	—	—	11
9	„	Wojakowa	3	lipca	60	1	16	6	—	—		23
10	Jasło	Święcany	17	maja	360	—	37	6	—	—	—	43
11	„	Wiśniowa	27	„	450	4	46	17	—	—	—	67
12	„	Szymbark	29	„	200	5	52	10	—	—	—	67
13	„	Jedlicze	30	„	380	8	60	11	—	—	—	79
14	Dębica	Siedliska	16	„	60	12	4	3	—	—	—	19
15	„	Łęki górne	18	„	80	1	8	6	—	—	—	15
16	„	Dębica	7	czerwca	90	1	13	5	—	—	—	19
17	„	Brzeziny	10	„	180	(1)	14	2	—	—	1	17
18	Kraków	Czernichów	9	maja	27	(1)	13	—	—	—	1	14
19	„	Krzeszowice	10	„	60	2	13	5	—	—	—	20
20	Mielec	Wielowieś	28	wrześn.	90	1	19	10	—	—	—	30
21	„	Wychylówka	20	listop.	25	1	8	2	—	—	—	11
22	Nowy Sącz	Zbyszyce	29	maja	150	1	18	4	—	—	—	23
23	„	Grybów	30	„	360	4	37	4	—	—	—	45
24	Nowy Targ	Nowy Targ	12	sierpnia	380	12	60	24	—	—	—	96
25	Rzeszów	Głogów	17	maja	32	1	4	—	—	—	—	5
26	„	Tyczyn	17	„	58	2	7	3	—	—	—	12
27	„	Rzeszów	17	„	66	2	5	3	—	—	—	10
28	„	Błażowa	23	„	31	2	5	1	—	—	—	8
29	„	Jawornik	23	„	21	2	5	3	—	—	—	10
30	„	Dąbrówka	26	„	135	3	20	10	—	—	—	33
31	„	Siółkowa	27	„	92	1	15	6	—	—	—	22
32	„	Niebylec	29	„	31	1	7	3	—	—	—	11
33	„	Czudec	29	„	34	1	6	2	—	—	—	9
34	„	Strzyżów	29	„	64	3	10	3	—	—	—	16
35	Tarnów	Gromnik	8	czerwca	130	10	30	10	—	—	—	50
36	„	Żabno	25	lipca	50	4	10	6	—	—	—	20
37	Wadowice	Wadowice	20	czerwca	469	4	40	16	—	—	—	60
38	Wieliczka	Jodłownik	16	„	460	8	56	18	—	—	—	82
39	„	Komorniki	17	„	206	6	44	10	—	—	—	60
40	„	Mogilany	21	„	50	3	7	6	—	—	—	16
41	„	Jordanów	26	„	220	5	40	18	—	—	—	63
					6051	135	898	297	5	--	2	1335

w roku 1899.

Wiele wydano										UWAGI
z funduszów subwencyjnych		z funduszów Tow. roln. okręgowego		z funduszów rad powiatowych		z innych funduszów		Razem		
kor.	h.	kor.	h.	kor.	h.	kor.	h.	kor.	h.	
369	—	—	—	—	—	250	—	619	—	250 kor. z fund. Tow.
92	—	—	—	—	—	—	—	92	—	hod. czerwonego by-
468	—	—	—	—	—	—	—	468	—	dła polskiego.
—	—	195	—	—	—	—	—	195	—	
120	—	—	—	—	—	—	—	120	—	
120	—	—	—	—	—	—	—	120	—	
106	—	32	—	—	—	—	—	138	—	
180	—	—	—	—	—	—	—	180	—	
—	—	140	—	—	—	—	—	140	—	
360	—	—	—	—	—	—	—	246	—	Niedobór 176 kor. po-
360	—	—	—	—	—	—	—	400	—	kryty został z fundu-
360	—	—	—	—	—	—	—	430	—	szów Tow. okr. Ja-
360	—	—	—	—	—	—	—	540	—	sielskiego
195	—	—	—	—	—	—	—	195	—	
125	—	—	—	—	—	—	—	125	—	
195	—	—	—	—	—	—	—	195	—	
185	—	—	—	—	—	—	—	185	—	
320	—	—	—	—	—	—	—	320	—	
219	—	—	—	—	—	—	—	219	—	
320	—	—	—	—	—	—	—	320	—	
95	—	—	—	—	—	—	—	95	—	
320	—	—	—	—	—	—	—	320	—	
420	—	—	—	50	—	—	—	470	—	
1000	—	—	—	—	—	100	—	1100	—	100 kor., dar hr. Za-
32	—	—	—	—	—	—	—	32	—	moyskiego
90	—	—	—	—	—	—	—	90	—	
66	—	—	—	—	—	—	—	66	—	
50	—	—	—	—	—	—	—	50	—	
50	—	—	—	—	—	—	—	50	—	
160	—	—	—	—	—	—	—	160	—	
160	—	—	—	—	—	—	—	160	—	
40	—	—	—	—	—	—	—	40	—	
50	—	—	—	—	—	—	—	50	—	
76	—	—	—	—	—	—	—	76	—	
320	—	—	—	—	—	—	—	320	—	
128	—	—	—	—	—	—	—	128	—	
320	—	6	—	—	—	370	—	696	—	370 kor. powiatowej
400	—	320	—	200	—	—	—	920	—	Kasy oszczędności.
320	—	—	—	200	—	—	—	520	—	
174	—	—	—	—	—	—	—	174	—	
420	—	—	—	200	—	—	—	620	—	
9145	—	693	—	650	—	720	—	11384	—	

UWAGA. Jak wykazuje zamknięcie rachunkowe za r. 1899, Komitet wypłacił Tow. roln. okręg. na premiowania w r. b. kwotę . . . . . 10.210 kor.
z której to kwoty Tow. wydało na premiowania w r. b. jak wykazuje powyższa tabela kwotę 9.145 „
pozostała więc w Tow. roln. okr. niewydana kwota wynosi . . . . . 1.065 kor.

Alegat IX. *a*) do sprawozdania Wydziału krajowego LW. 18703/901.

Sprawozdanie rachunkowe

Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego Krakowskiego z użycia subwencyi na podniesienie chowu bydła za r. 1899.

	I. Subwencya na podniesienie chowu bydła rogatego.	Dochód Koron	hal.	Rozchód Koron	hal.	Pozostałość Koron	hal.
1	Pozostałość kasowa z r. 1898	36158	17				
2	Zasiłek państwowy	20000	—				
3	„ krajowy	20000	—				
4	„ „ na inspektora	4000	—				
5	„ państwowy na szczepienie tuberkuliny	1000	—				
6	Zwroty za sprzedane buhaje	1053	30				
7	Dopłata interesowanych do otrzymanych obór zar.	2665	76				
8	Za sprzedane bydło z obór zarodowych	1359	86				
9	Zwroty za buhaje i oborę fryzyjską	3072	86				
10	„ „ druki	15	90				
11	Zasiłek państwowy za premiowanie w Nowym Targu	500	—				
12	„ krajowy za premiowanie w Nowym Targu	500	—				
13	Zwrot wydanego w r. 1898 funduszu na Nowy Targ	222	40				
14	Zakładanie obór zarodowych			19569	08		
15	„ „ półkrwi			3048	24		
16	„ stacyi buhai			18160	—		
17	Premiowanie bydła			10210	—		
18	Szczepienie tuberkuliny			841	92		
19	Wydatki administracyjne			1284	38		
20	Pensye urzędników, delegacye etc.			8424	30		
21	Asekuracya obór zarodowych			158	64		
22	Druki i ogłoszenia			271	—		
		90548	25	61967	56	28580	69

Alegat IX. *b*) do sprawozdania Wydziału krajowego LW. 18703/901.

Rachunek z użycia subwencyi państwowej i krajowej na podniesienie chowu bydła za rok 1899.

Przychód:

1. Pobrane subwencye za rok 1899:

a) **na cele ogólne:**

1. z funduszów państwowych	20.000 zł. — ct.		
2. „ krajowych	20.000 „ — „	40.000 zł. — ct.	

b) **na utrzymanie Instruktora:**

1. z funduszów krajowych		2.000 „ — „	
2. Pobrano za buhaje z obór zarodowych pełnej i pół krwi .		855 „ 46 „	
3. Pobrano za sprzedane buhaje:			
a) ze stacyi gminnych . . .	971 zł. 22 ct.		
b) „ „ subwencyjnych . .	8.134 „ 74 „	9.105 „ 96 „	
4. Pobrano tytułem różnych zwrotów pomniejszych . . .		96 „ 46 „	
Suma przychodu .		52.057 zł. 88 ct.	

Rozchód.

1. Na dalsze zakładanie i uzupełnienie subw. obór zarodowych:			
a) pełnej krwi	5.568 zł. 91 ct.		
b) pół krwi	2.898 „ 36 „	8.467 zł. 27 ct.	
2. Na zakupno krów r. poprawnej dla wzorowych hodowców m. własności		2.079 „ 94 „	
3. Na zakupno buhajów:			
a) na stacye gminne . . .	2.177 zł. 76 ct.		
b) „ „ subwencyjne . .	13.920 „ 75 „	15.227 „ 51 „	
4. Na utrzymanie stacyi buhajów dla użytku włościan:			
a) reszta za rok 1897/98 . .	426 zł. — ct.		
b) za rok 1898/99	13.049 „ — „	14.346 „ - „	
5. Na wychów młodzieży na połoninach (czynsz dzierżawny za połoninę i różne)		211 „ 52 „	
6. Na premiowanie bydła włościańskiego na wystawach przeglądowych		3.605 „ 29 „	
7. Na premiowanie wzorowych stajen włościańskich . .		50 „ — „	
8. Na utrzymanie Instruktora hodowli bydła		2.000 zł. — „	
9. Na koszta kontroli i administracyi:			
a) płace etatowe, dyurna i remuneracye	4.585 zł. — ct.		
b) najem lokalu, opał i oświetlenie .	758 „ 38 „		
c) druki i potrzeby kancelaryjne . .	247 „ 60 „		
d) koszta podróży i dyety . . .	1.993 „ 08 „		
e) portorya, stemple i różne . .	257 „ 83 „	7.831 zł. 89 ct.	
10. Wydatki nadzwyczajne i nieprzewidziane		505 zł. 69 ct.	
Razem w rozchodzie . .		54.325 „ 11 „	
11. Do rozchodu niedobór według rachunku z roku 1898 . .		2.525 „ 90 „	
Suma rozchodu .		56.851 zł. 01 ct.	
Potrąciwszy sumę przychodu . .		52.057 „ 18 „	
Niedobór z końcem roku 1899 . .		4.793 zł. 13 ct.	

Sprawozdanie

o rozpoznawczem badaniu i szczepieniu tuberkuliną bydła rogatego w oborach zarodowych wykonanem w roku 1900

przez

Teofila Sochaniewicza,

krajowego nauczyciela weterynaryi.

Sprawa tępienia gruźlicy u bydła rogatego, poruszona przezemnie przed kilku laty w memoryale przedłożonym Wysokiemu Wydziałowi krajowemu, doczekała się już w r. 1899 częściowego urzeczywistnienia mimo braku potrzebnych na ten cel funduszów i materyalnego poparcia ze strony Wysokiego Rządu.

Były to jednak zaledwie drobne próby akcyi, w innych państwach i krajach Europy od szeregu lat przeprowadzanej z wielką ofiarnością rządową i prywatną a niemałym sukcesem dla zabezpieczenia gospodarstw rolnych, mimo tego stały się już one w znacznej ilości gospodarzy i hodowców w kraju zachętą do podjęcia walki z gruźlicą. Wiele z nich przeprowadziło własnym kosztem, w oborach swych badania i szczepienia rozpoznawcze na gruźlicę, inni zaś korzystali z fachowej pomocy udzielonej przez Wysoki Wydział krajowy i w ten sposób, jeśli jeszcze dotąd nie dokonali oczyszczenia swych obór z gruźlicy, to są już na pewnej drodze do osiągnięcia tego celu.

Wysoki Wydział krajowy, delegując mnie w r. 1900 do przeprowadzenia badania i szczepienia rozpoznawczego na gruźlicę do obór zarodowych w kraju, oddał sprawie samej ogromne usługi, gdyż nietylko podtrzymał zaiuteresowanie się takowe lecz także stosunkowo szczupłymi środkami przyczynił się do ochrony już znacznej ilości materyału hodowlanego, od powolnego, ale pewnego zmarnowania.

Akcyę tę należy, zdaniem mojem, nietylko w przyszłości podtrzymać w dotychczasowych ramach, ale korzystając z ogromnego zainteresowania się nią u gospodarzy i hodowców, rozszerzyć ją na cały kraj z możliwie największą energią i szczodrą ofiarnością finansową z funduszów państwowych i krajowych. Zestawione cyfrowo wyniki badań wykonanych dotychczas przezemnie w tym kierunku wskazują wymownie na konieczność podjęcia energicznej walki z gruźlicą u bydła rogatego w kraju i na tej drodze ratowania dobrobytu krajowego opartego głównie na rolnictwie, które tak ściśle dziś jest z chowem bydła związane a nawet wprost od tegoż zawisłe. Z drugiej jednak strony te same cyfry wskazują, że rozszerzenie się gruźlicy u bydła rogatego w naszym braju nie przybrało na ogół jeszcze takich rozmiarów, wobec których mielibyśmy stanąć bezradni, a jeśli zachodnie kraje Europy, mimo większego rozszerzenia się gruźlicy u bydła, w ciągu ostatnich lat już bardzo wiele w kierunku poprawy zdrowotności tegoż zdziałały, to tem łatwiej możemy dokonać tego u nas, byle zabrać się do tego bez zwłoki, energicznie, z zastosowaniem sposobów i doświadczeń zarówno przez zagranicę jak i u nas, przy dotychczasowych próbach, zdobytych.

Gdy dotychczas tępienie gruźlicy u bydła rogatego systemem Banga, przy zastosowaniu szczepienia tuberkuliny, okazało się najlepszem, przeto byłoby wskazanem i u nas trzymać się tej metody. Akcya ta winna być podjętą odrazu w daleko większych rozmiarach, to bowiem, co sie do tej chwili zrobiło, jest zaledwie próbką i półśrodkiem, jakie nie prowadzą do celu.

Z drugiej jednak strony zauważyć muszę, że jeszcze nie pora, aby akcyę tępienia gruźlicy u bydła rogatego w kraju już dziś ująć w formy ustawy, do wydania tejże bowiem nie mamy dotąd potrzebnych dat i materyałów ani odpowiednio przygotowanego gruntu do wprowadzenia jej w życie. Zaprowadzenie przymusowego tępienia gruźlicy u bydła w kraju w drodze ustawodawczej możliwem będzie dopiero wtenczas, gdy drogą dobrowolnego tłumienia tej zarazy zapewnimy sobie przez szereg lat dostateczną ilość zdrowego, a wolnego od gruźlicy, materyału hodowlanego, któryby mógł choć w części wyrównać nagły a ogromny ubytek bydła, jakiby był koniecznem i nieuniknionem następstwem przymusowego tępienia.

Dotychczas próby wykonaue przezemnie wykonane w latach 1899 i 1900 poparte sekcyami próbnemi (o ile ofiarność właścicieli obór szła temu doświadczeniu naukowemu na rękę), przekonały liczne grono tychże, że szczepienie rozpoznawcze tuberkuliną łącznie z badaniem klinicznem, przeprowadzane ze ścisłością naukową i fachową rutyną, jest, jak dotąd, najpotężniejszym i najpewniejszym środkiem rozpoznawczym na gruźlicę, która w przeważnej liczbie przypadków jest chorobą przewlekłą i u t a j o n ą a tem samem, jako choroba zaraźliwa, zarówno na ludzi i zwierzęta przenośna, bardzo niebezpieczną. Podtrzymanie i rozszerzenie tej wiary w wysoką wartość rozpoznawczego szczepienia tuberkuliną leży w interesie państwa i kraju!

Przystępując do szczegółowego zdania sprawy z mych fachowych czynności i udziału w akcyi tępienia gruźlicy u bydła w oborach zarodowych, podaję w poniżej zestawionych tabelkach cyframi wyrażone wyniki badania i rozpoznawczego szczepienia na gruźlicę dokonanego z polecenia Wysokiego Wydziału w 32 oborach. Aczkolwiek z wykonania tych czynności w 6 oborach zdałem sprawę za rok 1899 w roku zeszłym, mimo tego dla uprzytomnienia całości tego, co się dotychczas t. j. po koniec 1900 zrobiło, biorę w rachubę wyniki we wszystkich 32 oborach zebrane.

W liczbie 32 obór, w których zwyż wspomniane czynności po koniec r. 1900 wykonałem, mieści się 11 obór pełnej krwi Simenthal — 12 obór pół ($^1/_2$) krwi Simenthal — 3 obory pełnej i pół krwi Oldenburg — 1 obora bydła krajowego (majdańskiego), wreszcie 5 obór złożonych z bydła mięszanego do rozmaitych ras należącego.

A. Obory pełnej krwi Simenthal.

W 11 oborach pełnej krwi Simenthal — zbadałem i zaszczepiłem razem 13 buhai, 213 krów, 145 jałówek, 43 buhajków i 1 wołu (byka), razem 415 sztuk bydła. Z tych uznałem za c h o r e: = 1 buhaja = 7·7%; 36 krów = 16·9% i 10 jałówek = 6·89%, razem 47 sztuk = 11·32%. Za p o d e j r z a n e uznałem: 1 buhaja = 7·7% — 15 krów 7·04, 5 jałówek = 3·51% — 1 buhajka = 2·32 % i 1 wołu = 100%, razem 23 sztuk = 5·54%. Za l e k k o p o d e j r z a n e uznałem: 2 buhaje = 15·38% — 16 krów = 7·51% — 6 jałówek = 4·13% i 2 buhajki = 4·65%, razem 26 sztuk = 6·31%.

Ogółem z 415 sztuk bydła rogatego badanego i szczepionego uznałem za chore, podejrzane i lekko podejrzane 96 sztuk = 23·17%.

Z powyższego zestawienia wynika, że rozszerzenie się gruźlicy między bydłem pełnej krwi Simmenthal, aczkolwiek w kilku oborach dosyć znaczne, na ogół jednak nie jest nawet tak groźnem, jak w krajach tych, z których je importujemy. To też, o ile z dotychczasowych wyników badania ocenić można, bydło pełnej krwi Simmenthal znalazło w naszym kraju odpowiednie warunki bytu i rozwoju i może stać się w przyszłości rasą w kraju dominującą, byle tylko dotychczas istniejące i w przyszłości powstać mające obory zarodowe, z tego bydła złożone, zostały troskliwie

A) Obory pełnej krwi

Nr. obory	Liczba porządkowa	Stan bydła badanego i szczepionego						Z tych Chore					
		buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk
I.	1	1	24	10	—	—	35	—	2	—	—	—	2
II.	2	—	27	16	2	1	46	—	5	1	—	—	6
III.	3	1	10	2	2	—	15	—	—	—	—	—	—
IV.	4	2	51	49	23	—	125	—	3	—	—	—	3
V.	5	1	8	7	2	—	18	—	2	1	—	—	3
VI.	6	2	40	36	5	—	83	—	—	1	—	—	1
VII.	7	2	8	7	2	—	19	—	3	1	—	—	4
VIII.	8	1	6	3	1	—	11	1	4	—	—	—	5
IX.	9	1	8	2	—	—	11	—	4	1	—	—	5
X.	10	1	8	5	1	—	15	—	5	2	—	—	7
XI.	11	1	23	8	5	—	37	—	8	3	—	—	11
Razem .		13	213	145	43	1	415	1	36	10	—	—	47
W procentach →								7·7	16·9	6·89	–	—	—

B) Obory pół ($^1/_2$) krwi

Nr. obory	Liczba porządkowa	Stan bydła badanego i szczepionego						Z tych Chore					
		buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk
XII.	1	1	40	22	—	—	63	—	10	2	—	—	12
XIII.	2	1	29	—	—	—	30	—	5	—	—	—	5
XIV.	3	1	33	12	—	—	46	—	3	—	—	—	3
XV.	4	2	8	4	—	2	16	1	1	—	—	2	4
XVI.	5	1	7	2	—	—	10	—	2	—	—	—	2
XVII.	6	—	19	21	6	—	46	—	4	1	—	—	5
XVIII.	7	—	10	8	—	—	18	—	5	—	—	—	5
XIX.	8	—	11	13	2	—	26	—	6	7	—	—	13
XX.	9	—	40	76	3	—	119	—	14	14	—	—	28
XXI.	10	1	21	—	2	—	24	—	1	—	—	—	1
XXII.	11	2	58	35	17	10	122	2	1	—	—	—	3
XXIII.	12	—	28	34	2	8	72	—	4	2	—	—	6
Razem . .		9	304	227	32	20	592	3	56	26	—	2	87
W procentach →								33·3	18·45	11·45	—	10 –	—

Simmenthal.

uznałem za													Ogółem chorych, podejrzanych i lekko podejrzanych sztuk.	W procentach				Badano i szczepiono w roku
Podejrzane						Lekko podejrzane												
buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk			Chorych	Podejrzanych	Lekko podejrzanych	Ogółem	
1	4	—	—	—	5	—	3	—	—	—	3	10		5·71	14·29	8·57	28·57	1899
—	1	1	—	1	3	—	1	—	—	—	1	10		13·—	6·52	2·—	21·74	„
—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	2		—	—	13·30	13·30	1900
—	2	4	—	—	6	—	5	2	—	—	7	16		2·40	4·80	5·60	12·80	„
—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	5		16·60	5·50	5·50	27·60	„
—	3	—	—	—	3	1	5	1	1	—	8	12		1·20	3·60	9·60	14·40	„
—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	6		21·50	5·30	5·30	32·—	„
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	6		45·45	—	9·09	54·54	„
—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	6		45·45	—	9·10	54·55	„
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	8		46·66	—	6·66	53·32	„
—	2	—	1	—	3	—	—	1	—	—	1	15		29·73	8·10	2·70	40·53	„
1	15	5	1	1	23	2	16	6	2	—	26	96		11·32	5·54	6·31	23·17	—
7·7	7·04	3·51	2·32	100	—	15·38	7·51	4·13	4·65	—	—	—		W procentach				

Simmenthal.

uznałem za:												Ogółem chorych, podejrzanych i lekko podejrzanych	W procentach				Badano i szczepiono w roku
Podejrzane						Lekko podejrzane											
buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk		Chorych	Podejrzanych	Lekko podejrzanych	Ogółem	
—	3	—	—	—	3	—	3	1	—	—	4	19	19·—	4·76	6·34	30·10	1899
—	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	7	16·60	6·60	—	23·20	„
—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2	5	6·52	—	4·35	10·87	1900
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	5	25·—	—	6·25	31·25	„
1	3	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	6	20·—	40·—	—	60·—	„
—	2	—	—	—	2	—	3	1	—	—	4	11	10·86	4·30	8·60	23·76	„
—	1	2	—	—	3	—	—	—	—	—	—	8	27·70	16·60	—	44·30	„
—	1	1	—	—	2	—	—	1	—	—	1	16	50·—	7·69	3·85	61·50	„
—	2	6	—	—	8	—	—	6	—	—	6	42	23·53	6·72	5·04	35·29	„
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4·17	—	—	4·17	„
—	5	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	9	2·45	4·90	—	7·15	„
—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	8	8·33	—	2·77	11·10	„
1	19	9	—	1	30	—	9	10	1	—	20	137	14·70	5·60	3·37	23·13	—
11·11	6·25	3·96	—	5·—	—	—	2·96	4·4	3·12	—	—	—	W procentach				

C) Obory pełnej i pół

Nr. obory	Liczba porządkowa	Stan bydła badanego i szczepionego						Z tych Chore					
		buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk
XXIV	1	—	40	29	10	—	79	—	4	4	—	—	8
XXV	2	1	22	9	—	2	34	1	17	5	—	1	24
XXVI	3	—	16	15	3	2	36	—	13	6	2	1	22
Razem . .		1	78	53	13	4	149	1	34	15	2	2	54
W procentach →								100 %	43·59	28·3	15·32	50·—	—

D) Obory bydła krajo-

Nr. obory	Liczba porządkowa	Stan bydła badanego i szczepionego						Z tych Chore					
		buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk
XXVII	1	2	34	21	3	—	60	—	16	2	—	—	18
W procentach →								—	47·64	9·52	—	—	—

E) Obory bydła ras mięsza-

Nr. obory	Liczba bieżąca	Stan bydła badanego i szczepionego						Z tych Chore					
		buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk
XXVIII	1	—	19	5	—	—	24	—	3	—	—	—	3
XXIX	2	—	2	7	—	—	9	—	—	—	—	—	—
XXX	3	—	39	17	—	—	56	—	19	3	—	—	22
XXXI	4	—	14	—	—	—	14	—	8	—	—	—	8
XXXII	5	—	33	45	—	103	181	—	—	1	—	3	4
Razem . .		—	107	74	—	103	284	—	30	4	—	3	37
W procentach →								—	28·03	5·4	—	2·91	—

($^1/_2$) krwi Oldenburg.

uznałem za:													W procentach				Badane i szczepione w roku
Podejrzane						Lekko podejrzane						Ogółem chorych, podejrzanych i lekko podejrzanych					
buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk		Chorych	Podejrzanych	Lekko podejrzanych	Ogółem	
—	2	3	2	—	7	—	5	2	1	—	8	23	10·13	8·86	10·13	29·12	1899
—	2	2	—	—	4	—	—	1	—	—	1	29	70·59	11·76	2·94	85·3	1900
—	—	4	—	—	4	—	—	—	—	—	—	26	61·11	11·11	—	72·22	„
—	4	9	2	—	15	—	5	3	1	—	9	78	36·24	10·06	6·04	52·34	—
—	5·13	17·—	15·38	—	—	—	6·41	5·66	7·7	—	—	—	W procentach				

wego (majdańskiego).

uznałem za:												W procentach				Badane i szczepione w roku
Podejrzane						Lekko podejrzane						Ogółem chorych, podejrzanych i lekko podejrzanych				
buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk		Chore	Podejrzane	Lekko podejrzane	Ogółem	
—	7	2	—	—	9	—	4	—	1	—	5	32	30·—	15·—	8·33	53·33	1900
—	20·58	9·52	—	—	—	—	11·76	—	33·3	—	—	—	W procentach				

nych (krzyżowanych).

uznałem za:												W procentach				Badane i szczepione w roku
Podejrzane						Lekko podejrzane						Ogółem chorych, podejrzanych i lekko podejrzanych				
buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk		Chorych	Podejrzanych	Lekko podejrzanych	Ogółem	
—	2	1	—	—	3	—	2	—	—	—	2	8	12·5	12·5	8·33	25·33	1899
—	1	3	—	—	4	—	1	1	—	—	2	6	—	44·4	22·2	66·6	1900
—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	24	39·3	1·78	1·78	42·86	„
—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	10	57·14	7·14	7·14	71·42	„
—	—	—	—	1	1	—	2	1	—	2	5	10	2·2	0·55	2·7	5·45	„
—	5	4	—	1	10	—	7	2	—	2	11	58	13·02	3·48	3·87	20·37	—
—	4·67	5·4	—	0·97	—	—	6·54	2·7	—	1·94	—	—	W procentach				

z gruźlicy oczyszczone i były utrzymane w odpowiednich warunkach hygienicznych, broniących od ponownego wtargnięcia tej choroby i szybkiego jej rozszerzania. — Troska o podtrzymanie zdrowotności bydła simmenthalskiego w naszym kraju, nie powinna zdaniem mojem, być pozostawioną wyłącznie na barkach właścicieli obór zarodowych, ale wydatnie wspieraną i kierowaną przez powołane do tego organa krajowe i państwowe.

Między wykazanemi 11 oborami natrafiłem w roku 1900 cztery obory takie, w których stan bydła składał się głównie ze sztuk młodych importowanych w dwóch ostatnich latach tj: w roku 1898 i 1899.

W dwóch oborach badałem i szczepiłem 17 sztuk importowanych w roku 1898, i znalazłem między niemi sztuk chorych 8 (7 krów — 1 buhaja) = 47·7% podejrzanych 1 sztukę (krowa) = 5·87% i lekko podejrzanych 1 sztukę (buhaj) = 5·87% ogółem 10 sztuk = 59·44% chorych i podejrzanych o gruźlicę.

W dwóch innych oborach badałem i szczepiłem 20 sztuk importowanych w roku 1899, między któremi znalazłem 10 krów chorych = 50·—% i 1 krowę podejrzaną = 5·— % — ogółem na 20 sztuk importowanych zaledwie po upływie 1 roku pozostało zdatnych do dalszego chowu i rozpłodu sztuk 9 tj: 45%.

Z dat powyżej zestawionych wynika, że w 4 oborach zaopatrzonych w najświeższy materyał hodowlany już w ciągu dwóch lat z 37 sztuk uległo gruźlicy 21 sztuk = 56·75% a pozostało zdrowych, zdatnych do dalszej produkcyi, 16 sztuk = 43·25%. Wprawdzie możemy przypuszczać, że pewna część z tej znacznej ilości sztuk mogła uledz zarażeniu się gruźlicą dopiero po wprowadzeniu ich do kraju, mimo tego nasuwa się poważna obawa, czy ze sztukami importowemi z zagranicy nie importujemy równocześnie gruźlicy. — W każdym bowiem razie cyfry powyższe przemawiają za tem, że mimo ostrożności zachowywanych przy zakupnie bydła za granicą, sprowadzany stamtąd materyał jest bardzo niepewny, bo jeśli jeszcze niedotknięty gruźlicą to w każdym razie silnie do nabycia jej skłonny. Wobec takiego stanu rzeczy wypadałoby na pewien okres czasu powstrzymać zupełnie import rozpłodników żeńskich (krów i jałówek) i ograniczyć się na sprowadzaniu buhai li tylko dla zaspokajania potrzeby odświeżania krwi w oborach już w kraju istniejących i to z zachowaniem wszelkich możliwych ostrożności.

B. Obory pół ($^1/_2$) krwi Simmenthal.

W 12 oborach pół krwi Simenthal zbadałem i zaszczepiłem tuberkuliną 9 buhai, 304 krów, 227 jałówek, 32 buhajków, 20 wołów — razem 592 sztuk. Z tych uznałem za chore 3 buhaje = 33·3%, 56 krów = 18·45%, 26 jałówek = 11·45%, 2 woły = 10·—%, razem 87 sztuk = 14·7%. Za podejrzane uznałem 1 buhaja = 11·11%, 19 krów = 6·25%, 9 jałówek = 3·96%, 1 wołu = 5%, razem 30 sztuk = 5·06%. Za lekko podejrzane uznałem 9 krów = 2·96%, 10 jałówek = 4·4%, 1 buhajka = 3·12%, razem 20 sztuk = 3·37%.

Ogółem z 592 sztuk bydła rogatego uznałem za chore na gruźlicę lub o tę chorobę podejrzane 137 sztuk = 23·13%.

Z powyższego zestawienia wynika, że rozszerzenie się gruźlicy u bydła rogatego w oborach pół krwi Simenthal jest takie samo jak w oborach pełnej krwi Simenthal, w obec czego nietylko jest wskazanem tępienie gruźlicy w tychże, ale także otoczenie tychże dobrą opieką, by chów bydła pół krwi Simenthal mógł się prawidłowo rozwijać ku poprawie hodowli bydła w kraju.

C. Obory pełnej i pół krwi Oldenburg.

W 3 oborach pełnej i pół krwi Oldenburg zbadałem i zaszczepiłem tuberkuliną: 1 buhaja, 78 krów, 53 jałówek, 13 buhajków, 4 woły — razem 149 sztuk. Z tych uznałem za chore: 1 buhaja = 100%, 34 krów = 43·59%, 15 jałówek = 28·3%, 2 buhajki = 15 32%, 2 woły = 50%, razem sztuk 54 = 36·24% Za podejrzane uznałem: 4 krowy = 5·13%, 9 jałówek 17%, 2 buhajki = 15·38%, razem 15 sztuk = 10·06%. Za lekko podejrzane uznałem: 5 krów = 6·41%, 3 jałówki = 5·66%, 1 buhajka = 7·7%, razem 9 sztuk = 6·04%.

Ogółem między 149 sztukami znalazłem chorych i podejrzanych 78 sztuk bydła = 52·34%.

Z powyższego zestawienia wynika, że bydło nizinne podlega gruźlicy w daleko wyższym stopniu, aniżeli bydło górskie, oraz że rozszerzanie chowu tegoż w naszym kraju jest mniej wskazanem. Zdanie to wypowiadam dziś jeszcze z pewnem zastrzeżeniem, gdyż zbadanie zaledwie 3 obór bydła nizinnego nie może dać pewnych podstaw do stanowczego oświadczenia się za lub przeciw hodowli tegoż. W każdym razie uprawnia mnie do rzucenia tej myśli ta okoliczność, że właśnie w tych oborach z pośród mi znanych, osiągła gruźlica największe rozmiary, bo w jednej z nich 85·3%.

D. Obory bydła krajowego.

W r. 1900 badałem i szczepiłem tylko jedną oborę bydła krajowego (majdańskiego), złożoną z 2 buhaji, 34 krów, 21 jałówek, 3 buhajków — razem 60 sztuk. — Z tych uznałem za chore: 16 krów = 47·64% — 2 jałówki = 9·52%, razem 18 sztuk = 30—%. Za podejrzane: 7 krów = 20·58% — 2 jałówki = 9·52%, razem 9 sztuk = 15—%. Za lekko podejrzane: 4 krowy = 11·76% — 1 buhajka = 33·3%, razem 5 sztuk = 8·33%. Ogółem sztuk chorych, podejrzanych i lekko podejrzanych znalazłem 32 = **53·33%**.

Wysoki, a nawet w ogóle najwyższy procent sztuk gruźliczych, jaki między bydłem majdańskiem w tej oborze znalazłem, zmusza do zwrócenia szczególniejszej uwagi na to bydło. Badania i próby w tym kierunku powinny być na znacznie szerszą skalę robione, by się przekonać, czy wysoki procent ten tuberkulicznego bydła o obecnie badanej przezemnie stajni, przypisać trzeba lokalnym warunkom czy też większej skłonności do tej choroby bydła całej tej rasy. Wobec tego, że bydło to w okolicy Majdanu jest podstawą całego gospodarstwa hodowlanego włościańskiego, sprawa ta staje się dla dobrobytu i zdrowotności całej tej okolicy pierwszorzędnej wagi.

E) Obory bydła mięszanego.

Bydło krwi mięszanej badałem i szczepiłem nie jako oddzielne obory, ale tylko jako uzupełnienie stanu bydła w oborach zarodowych zwyż wykazanych a to w tym celu, by w pośród oczyszczonej z gruźlicy obory zarodowej nie pozostawić utajonych ognisk zarazy w sztukach do obory zarodowej nie należących, ale w tej samej stajni i w styczności z tamtemi pozostających.

W 5 oborach bydła mięszanego badałem i szczepiłem 107 krów, 74 jałówek, 103 wołów razem 284 sztuk. Z tych uznałem za chore: 30 krów = 28·03% — 4 jałówki = 5·4% — 3 woły = 2·91 %, razem 37 sztuk = 13·02%. Za podejrzane 5 krów = 4·67% — 4 jałówki = 5·4% — 1 wołu = 0·97%, razem 10 sztuk = 3·48%. — Za lekko podejrzane: 7 krów = 6·54 — 2 jałówki = 2·7% — 2 woły = 1·94%, razem sztuk 11 = 3·87%. — Ogółem w 5 oborach bydła rogatego krwi mięszanej znalazłem chorych, podejrzanych i lekko podejrzanych 58 sztuk = 20·37%.

Daty zwyż przytoczone, zebrane zaledwie w 5 małych przeważnie oborach, nie mogą jeszcze dać choćby w przybliżeniu pojęcia, jakie rozmiary przybrała w kraju gruźlica między bydłem krwi mięszanej, które reprezentuje co najmniej $^{8}/_{10}$ części ogólnego stanu bydła w kraju zarówno dworskiego jak i włościańskiego, tem więcej, że wedle tych dat stopień rozszerzania się gruźlicy między bydłem krwi mięszanej waha się między 5·45% a 71·42%. Są zatem w kraju obory jeszcze takie, w których między bydłem krwi mięszanej napotkać można zaledwie sporadyczne wypadki gruźlicy, są atoli i takie, w których choroba ta groźne przybrała rozmiary lub nawet podkopała ich istnienie. Dopiero liczniejsze i na większą skalę przeprowadzane badania i szczepienia bydła krwi mięszanej w różnych okolicach kraju, zarówno w stadach dworskich, jak i włościańskich, mogą dać wynikami swymi podstawę do oznaczenia na ogół procentowo rozszerzenia się gruźlicy między bydłem rogatem w Galicyi.

Zestawienie

Znak grupy	Obory podług ras	Stan bydła badanego i szczepionego						Z tych Chore					
		buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk
A.	11 obór pełnej krwi Simmenthal	13	213	145	43	1	415	1	36	10	—	—	47
B.	12 obór pół ($^1/_2$) krwi Simmenthal	9	304	227	32	20	592	3	56	26	—	2	87
C.	3 obory pełnej i pół krwi Oldenburg	1	78	53	13	4	149	1	34	15	2	2	54
D.	1 obora bydła krajowego majdańskiego	2	34	21	3	—	60	—	16	2	—	—	18
E.	5 obór bydła mięszanego	—	107	74	—	103	284	—	30	4	—	3	37
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem w 32 oborach		25	736	520	91	128	1.500	5	172	57	2	7	243
W procentach →								20·—	23·37	10·9	2·2	5·46	—

ogólne.

uznałem za												Ogółem chorych, podejrzanych i lekko podejrzanych	W procentach				Badane i szczepione w roku
Podejrzane						Lekko podejrzane											
buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk		Chorych	Podejrzanych	Lekko podejrzanych	Ogółem	
1	15	5	1	1	23	2	16	6	2	—	26	96	11·32	5·54	6·31	23·17	W roku 1899 i 1900.
1	19	9	—	1	30	—	9	10	1	—	20	137	14·7	5·06	3·37	23·13	
—	4	9	2	—	15	—	5	3	1	—	9	78	36·24	10·06	6·04	52·34	
—	7	2	—	—	9	—	4	--	1	—	5	32	30·—	15·—	8·33	53·33	
—	5	4	—	1	10	—	7	2	—	2	11	58	13·02	3·48	3·87	20·37	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	50	29	3	3	87	2	41	21	5	2	71	401	16·2	5·8	4·73	26·73	
8·—	6·79	5·57	3·3	2·34	-	8·—	5·57	4.04	5·49	1·56	—	—	W procentach				

Zestawienie ogólne.

Po koniec roku 1900 dokonałem badania i szczepienia rozpoznawcze na gruźlicę u bydła rogatego w 32 oborach na 1.500 sztukach, między któremi było: buhajów 25 sztuk, krów 736 sztuk, jałówek 520 sztuk, buhajków 91 sztuk, wołów (byków) 128 sztuk, razem 1.500 sztuk.

Z tych uznałem za:

a) Chore:

buhajów	5 sztuk	= 20·—%	
krów	172 „	= 23·37%	
jałówek	57 „	= 10·9 %	= 243 sztuk = 16·2%
buhajków	2 „	= 2·2 %	
wołów	7 „	= 5·46%	

b) Podejrzane:

buhajów	2 sztuk	= 8·—%	
krów	50 „	= 6·79%	
jałówek	29 „	= 5·57%	= 87 sztuk = 5·8%
buhajków	3 „	= 3·30%	
wołów	3 „	= 2·34%	

c) Lekko podejrzane:

buhajów	2 sztuk	= 8·—%	
krów	41 „	= 5·57%	
jałówek	21 „	= 4·04%	= 71 sztuk = 4·73%
buhajków	5 „	= 5·49%	
wołów	2 „	= 1·56%	

Ogółem uznałem za chore, podejrzane i lekko podejrzane o gruźlicę:

buhajów	9 sztuk	= 36·—%	
krów	263 „	= 35·73%	
jałówek	107 „	= 20·57%	= 401 sztuk = 26·73%.
buhajków	10 „	= 10·99%	
wołów	12 „	= 9·37%	

Z powyższego zestawienia wynika, że największe rozszerzenie przybiera gruźlica między buhajami i krowami, a więc między sztukami dojrzałemi, średnie zaś między młodzieżą, wreszcie najmniejsze między wołami, którą to okoliczność trzeba policzyć na karb tego, że przeważna część tychże żyje w odmiennych warunkach hygienicznych, oraz, że prawie wszystkie po krótkim okresie życia bywają oddawane na rzeź, zanim wiele z nich mogłoby uledz gruźlicy na drodze zarażenia.

Jeśli w 32 oborach między 1500 sztukami bydła rogatego, mającemi w ogóle lepsze warunki bytu i hygieniczne od reszty bydła w kraju znalazło się ogółem 26·73% sztuk chorych i podejrzanych, to dawniejsze moje obliczenie sztuk gruźliczych między bydłem rogatem w całym kraju na 35% jeśli nie jest jeszcze za niskie, to w każdym razie jest bliskie rzeczywistego stanu.

Wobec powyższych wywodów plan akcyi tępienia gruźlicy u bydła rogatego w Galicyi na kilka lat najbliższych powinien objąć następujące dyrektywy:

1: Akcyą tępienia gruźlicy u bydła rogatego w Galicyi kieruje Wydział krajowy wspólnie z oboma krajowemi Towarzystwami gospodarskiemi na podstawie ułożyć się mających warunków.

2. Akcyę tę, przy zastosowaniu metody Banga, ma się wykonywać wspólnym kosztem państwa i kraju przez kilka lat dobrowolnie t. j. za zgodą właścicieli bydła. Koszta podróży i dyety delegowawych do tej czynności weterynarzy, oraz koszta zakupna tuberkuliny i innych przyborów pokrywa wspólny fundusz przez kraj i państwo złożony, właściciele zaś bydła badanego mają dostarczyć potrzebnej pomocy i zwracać koszta rozbitych termometrów.

3. Akcya tępienia gruźlicy u bydła rogatego drogą zachęty, ma być prowadzona z możliwie największą energią w całym kraju, w każdym razie tylko tak długo, dopóki nie przysporzy potrzebnych doświadczeń i materyałów do wydania korzystnej ustawy, mocą której mogłoby być wprowadzonem w użycie obowiązkowe tępienie tej zarazy.

4. Czas trwania dobrowolnego tępienia gruźlicy u bydła w Galicyi czyni się prócz tego zawisłym od oczyszczenia z gruźlicy dostatecznej ilości obór zarodowych i zapewnienia na tej drodze możliwie największej ilości zdrowego materyału hodowlanego, wolnego od gruźlicy, któryby mógł choć w części zastąpić sztuki przy przymusowem tępieniu wybrakować się mające.

5. Do badania i rozpoznawczego szczepienia bydła w oborach zarodowych deleguje Wydział krajowy swego weterynarza krajowego, względnie innych weterynarzy, rutynowanych w technice badania i rozpoznawczego szczepienia na gruźlicę, na prośbę właściciela obory przedstawioną przez c. k. Galicyjskie Towarzystwo gospodarskie we Lwowie lub Towarzystwo rolnicze w Krakowie.

6. Delegacya ta zawisłą jest jednak od złożenia przez właściciela obory zobowiązania, że wykona w swej stajni po sprawdzeniu gruźlicy wszystkie wskazania systemem Banga przewidziane (odosobnienie, ewentualnie usunięcie sztuk chorych i podejrzanych z obory, desinfekcyę stajni etc.), a kontrolę w tym kierunku wykonują za pośrednictwem swych inspektorów hodowlanych oba krajowe Towarzystwa gospodarskie.

7. Z pomocy tej mają prawo korzystać w pierwszym rzędzie właścicle obór zarodowych, zostających pod nadzorem obu krajowych Towarzystw gospodarskich, następnie właściciele obór prywatnych pełnej krwi i krzyżowanych, przychowujący takowy na własne potrzeby i sprzedający takowe na chów, wreszcie włościanie, którzyby na zbiorowe wykonanie tej akcyi w gminie zdecydowali się pod warunkami zwyż określonymi.

8. Wszystkie obory zarodowe pełnej i pół krwi winny być przynajmniej dwukrotnie w odstępach czasu pół do jednego roku zbadane i przeszczepione. Badaniem tem mają być objęte w każdej oborze nietylko wszystkie sztuki do obory zarodowej zapisane, ale i wszystkie inne, które razem z tamtemi są utrzymywane wspólnie na stajni i pastwisku. W następnych latach każdy przybytek w stanie obory, powstały z przychowku lub dokupna winien być każdego roku dodatkowo badany i szczepiony.

9. W każdej zbadanej oborze, zwłaszcza zarodowej, po sprawdzeniu gruźlicy wskazanem jest wykonanie próbnej sekcyi, choćby jednej sztuki, uznanej na podstawie reakcyi za chorą.

Różnicę ceny szacunkowej sztuki zabitej a ceny uzyskanej ze sprzedaży mięsa wypłaciłby właścicielowi fundusz na tępienie gruźlicy u bydła wyznaczony.

10. Ze względu, że w krajach zagranicznych, z których bydło rozpłodowe importujemy, gruźlica między bydłem tamtejszem jeszcze bardziej się szerzy i w następstwie tego, mimo ostrożności, otrzymujemy stamtąd materyał hodowlany niepewny, bo albo już gruźlicą zarażony, albo do jej nabycia skłonny, wskazanem jest na pewien okres czasu ograniczenie tego importu do koniecznie potrzebnej ilości rozpłodników męskich, i przeznaczenie w ten sposób zaoszczędzonej części funduszu hodowlanego na zakupno materyału hodowlanego w krajowych oborach już z gruźlicy oczyszczonych, tem więcej, że one mogą w danej potrzebie dostarczyć materyału pewniejszego, bo dokładnie przed kupnem zbadać się dającego i odporniejszego, bo tu zaaklimatyzowanego i do naszych warunków bytu przywykłego. Na tej drodze osiągłoby się jeszcze tę korzyść, że powstrzymałoby się wykupno w oborach zarodowych krajowych bydła ras szlachetnych i wywóz do Rosyi przez tamtejszych hodowców i handlarzy.

11. Po dokonanem oczyszczeniu obory z gruźlicy wskazanem jest urzędowe opublikowanie tego faktu, celem zachęcenia innych właścicieli obór do przeprowadzenia w swych oborach dobrowolnego tępienia gruźlicy i wskazania im źródła nabycia zdrowego materyału hodowlanego.

12. Wreszcie byłoby pożytecznem urządzanie w kraju w porozumieniu z okręgowemi Towarzystwami gospodarskiemi, popularnych wykładów o gruźlicy u bydła, jej rozwoju i przebiegu, o jej ujemnym wpływie na zdrowotność ludzi oraz o zapobieganiu jej i tępieniu wedle najnowszych metod.

Gdyby w r. 1901 rozwinięcie akcyi w rozmiarach projektowanego planu było z powodu braku funduszów i innych przeszkód niemożliwem, należałoby ją podtrzymać przynajmniej w tym zakresie, w jakim była prowadzona w r. 1900 celem dalszego zainteresowania ogółu hodowców sprawą i zrobienia choćby małego kroku naprzód.

O d p i s

pisma Wydziału krajowego z dnia 24. listopada 1900 r. L. 23180 do c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

W odpowiedzi na odezwę tutejszą z dnia 14. marca 1898 l. 76952, w której Wydział krajowy domagał się u c. k. Rządu uregulowania w drodze ustawodawczej skutecznego tępienia gruźlicy u bydła rogatego i zapobiegania rozszerzania się tejże jako choroby stadnej, a nadto wydatnej subwencyi na próbne szczepienia dla obydwóch krajowych c. k. Towarzystw rolniczych, oznajmiło c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 22 sierpnia 1899 L. 3213, intymowanym Wydziałowi krajowemu odezwą c. k. Namiestnictwa z dnia 30. września 1899 L. 87328, że z zastrzeżeniem finansowego współudziału funduszu krajowego jest gotowe udzielić subwencyi kilku tysięcy złr. na przeprowadzenie szczepienia tuberkuliną w oborach zarodowych pełnej i pół krwi, pozostających pod kierunkiem Towarzystw gospodarskich we Lwowie i Krakowie.

Jeszcze przed otrzymaniem reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 22. sierpnia 1899 L. 3213 postanowił Wydział krajowy, idąc za głosem obydwu krajowych Towarzystw rolniczych oraz licznych hodowców i opierając sie na dodatnich wynikach rozpoznawczych szczepień osiągniętych w innych krajach, przystąpić do czynnej akcyi zwalczania gruźlicy, poczynając przedewszystkiem od obór zarodowych pełnej i pół krwi pozostających pod kierunkiem Towarzystw rolniczych.

Akcyę tę rozpoczął Wydział krajowy w miesiącu kwietniu 1899 r. poleceniem udzielonem krajowemu nauczycielowi weterynaryi, Teofilowi Sochaniewiczowi, aby za wskazówką Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego galic. zwiedzał stojące pod kierunkiem tegoż Komitetu obory zarodowe, celem dokonania badania i szczepienia rozpoznawczego wszystkich sztuk bydła rogatego w oborze zarodowej, jak również i tych sztuk, które z niemi w stałej pozostają styczności — oraz celem zarządzenia wszelkich środków zapobiegawczych, które zdążają do wyrugowania gruźlicy z obór i powstrzymania jej rozszerzania się.

Od chwili tego zarządzenia t. j. w przeciągu 18 miesięcy przeprowadził krajowy weterynarz, o ile mu na to inne zajęcia służbowe pozwalały, badanie i szczepienie przeszło tysiąca sztuk bydła w 30 oborach, umieszczonych w 21 miejscowościach położonych we wschodniej części kraju. Tytułem kosztów podróży i dyet stąd wynikłych wypłacił Wydział krajowy temuż weterynarzowi kwotę 1866 koron 64 gr., nie licząc tej części jego stałych poborów, jaka przypadła za czas poświęcony tym czynnościom. Ponieważ zaś weterynarz krajowy na wykonanie badania i szczepienia bydła w tym okresie czasu zużył około 8 miesięcy, przeto koszta zwiększają się o $^{8}/_{18}$ czyli $^{4}/_{9}$ części jego stałych poborów służbowych pobranych w ciągu 18 miesięcy czyli o kwotę 2320 koron. Z powyższego wynika, że Wydział krajowy na cele badania i szczepienia rozpoznawczego na gruźlicę u bydła w ciągu $1^{1}/_{2}$ roku, wypłacił z funduszu krajowego kwotę 4186 koron 64 gr.

Gdy przy uregulowaniu czynności służbowych weterynarza krajowego możliwem jest dokonanie badania i szczepienia tysiąca sztuk bydła (a więc takiej samej ilości) w ciągu jednego roku, przeto możemy w przybliżeniu oznaczyć, że Wydział krajowy z funduszu krajowego na każdy rok następny może ofiarować w formie pracy weterynarza, jego kosztów podróży i dyet kwotę około 4200 koron. Do wydatku tego doliczyć należy kwotę 1200 koron, którą Wys. Sejm na prośbę Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego wstawił do budżetu krajowego na rok 1899 na pokrycie połowy kosztów utrzymania osobnego weterynarza dla wykonywania szczepień i badań w oborach zarodowych przy c. k. Towarzystwie gospodarskiem galicyjskiem.

Wypłata tego zasiłku nie nastąpiła jedynie z tego powodu, że c. k. Rząd na razie nie uwzględnił jeszcze prośby Komitetu o subwencyę w tej samej wysokości z funduszów państwowych. Dotychczasowa akcya tępienia gruźlicy u bydła, rozpoczęta przez Wydział krajowy przy współudziale krajowych Towarzystw rolniczych, może się już dziś tem poszczycić, że przy systematycznem jej prowadzeniu usunęła z obór dotychczas badanych sztuki chore, jako niebezpieczne ogniska zarazy i uchroniła pozostałe zdrowe od zarażenia się gruźlicą. Na tej drodze została już dość znaczna ilość zdrowego materyału hodowlanego dla przyszłości uratowaną, a znaczną w tem zasługę położyli ci właściciele obór, którzy dobrowolnie na przeszczepienie swych obór i na wykonanie wydanych przez weterynarza zarządzeń ochronnych i zapobiegawczych się zgodzili i je istotnie przeprowadzili.

Ta gotowość do roztropnego współdziałania właścicieli obór w tej akcyi daje rękojmię, że pomoc finansowa na ten cel przez kraj i rząd udzielona nie pójdzie na marne.

Jednak w tych ciasnych granicach i o tak niedostatecznych środkach prowadzona akcya byłaby nazbyt powolną i nie mogłaby w widoczny a całkiem skuteczny sposób zaradzić klęsce, której dość wysoko stojąca u nas hodowla bydła w niedalekiej przyszłości uledzby musiała.

Do jednorazowego bowiem próbnego przeszczepienia samych tylko obór zarodowych w kraju, których mamy 102, obejmujących 2286 sztuk, potrzebaby paroletniej pracy jednego weterynarza, aby zbadał tylko ich stan zdrowotny, bez możności dopilnowania zarządzeń ochronnyah.

Jasno się więc okazuje, że jedna siła weterynarza krajowego nie może być wystarczającą.

Akcya rozpoznawcza gruźlicy u bydła za pomocą badań klinicznych i szczepień tuberkuliną musi być przeprowadzaną z całą dokładnością i systematycznością przez osoby fachowo wykształcone, które przez dłuższą praktykę w tego rodzaju czynnościach nabrały pewności, wprawy i dostatecznego doświadczenia. Powierzenie więc tych czynności weterynarzom nie posiadającym tej wprawy i doświadczenia, byłoby hazardownem i w skutkach niepewnem.

Tę okoliczność mając na uwadze, odniósł się w roku 1899 Komitet c. k. Towarzystwa gospodarskiego galic. do Wys. Sejmu z prośbą o przyznanie mu stałej subwencyi w kwocie 1200 koron na pokrycie połowy kosztów weterynarza, specyalnie uzdolnionego do prowadzenia akcyi tępienia gruźlicy we wschodniej części kraju. Wysoki Sejm, podzielając słuszne żądania Komitetu, wstawił do budżetu kwotę 1200 koron. Wydział krajowy sądzi jednak, iż akcya tępienia gruźlicy winna być w całym kraju równocześnie prowadzoną i że zachodnia część kraju, która dzięki skromnej subwencyi ze strony c. k. Rządu, akcyę tę już rozpoczęła, musi ją dalej prowadzić przez swego weterynarza. Z tego powodu Wydział krajowy nie tylko popiera prośbę Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego o udzielenie połowy kosztów t. j. kwoty 1200 koron sytułem subwencyi państwowej na utrzymanie weterynarza, ale równocześnie uprasza c. k. Namiestnictwo o łaskawe wyjednanie takiej samej subwencyi na utrzymanie drugiego weterynarza przy Komitecie c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego, opierając się na tem przypuszczeniu, że Wys. Sejm nie odmówi swego poparcia także i Komitetowi c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego.

Wydział krajowy wyraża nadzieję, że wobec koniecznej potrzeby zabezpieczenia obór zarodowych, od gruźlicy i ratowania w ten sposób materyału hodowlanego, wobec grożącej krajowej hodowli bydła ruiny, jaką wyniki dotychczasowych badań i prób ujawniły, c. k. Namiestnictwo zechce w możliwie najkrótszym czasie wyjednać u c. k.

Ministerstwa rolnictwa nie tylko stały zasiłek na cel powyżej określony, ale także ową wydatną pomoc doraźną w formie jednorazowej subwencyi w kwocie kilku tysięcy złr. a. w., jaką c. k. Ministerstwo rolnictwa w reskrypcie z dnia 22. sierpnia 1899 l. 3213 na rozwinięcie tej akcyi przyrzekło.

Co do planu działania, to zaznaczamy, że jakkolwiek dotychczasowa akcya ma jeszcze charakter prowizoryczny, to przecież prowadzoną jest systematycznie wedle pewnej z góry wytkniętej, do właściwego celu zmierzającej myśli. Przebieg jej jest następujący:

Komitet c. k. Tow. gospodarskiego galic. po porozumieniu się z właścicielami obór zarodowych wybiera i przedstawia do badania i szczepienia w pierwszym rzędzie te obory pełnej i półkrwi, z których najwięcej materyału hodowlanego rozchodzi się w kraju, bądź zakupywanego przez sam Komitet do tworzenia obór nowych lub uzupełnienia już istniejących, bądź przez hodowców prywatnych. Wydział krajowy deleguje do wskazanych przez Komitet obór swego weterynarza, który brała każdą sztukę klinicznie i za pomocą szczepienia tuberkuliną. W każdej miejscowości podlegają badaniu nie tylko sztuki do obory zarodowej zaliczone, ale i wszystkie inne, które na tym samym folwarku przebywają w jednej stajni stoją i na wspólne pastwisko chodzą.

Po ukończeniu badania całej obory, weterynarz oznacza wszystkie sztuki chore, podejrzane i lekko podejrzane i wydaje zarządzenia co do odosobnienia ich od pozostałych sztuk zdrowych przez umieszczenie ich w osobnej stajni, dodanie im osobnej służby stajennej i zaopatrzenie w osobne naczynia do karmienia i pojenia.

Sztuki wybitnie chore, nie zdatne do opasu, bywają oddawane na natychmiastową rzeź lub zaraz na miejscu zabijane, celem wykonania na nich sekcyj próbnych. Inne wykluczone od dalszego rozpłodu, po opasieniu bywają oddawane na rzeź.

Sztuki podejrzane, tam gdzie dostateczny rozwój obory na to pozwala, bywają również na opas postawione i na rzeź oddawane. Tam zaś, gdzie pozostaje bardzo szczupły materyał hodowlany zdrowy, bywają pozostawiane warunkowo na jakiś czas do dalszego rozpłodu, a cielęta od krów takich bywają wykarmiane mlekiem krów zdrowych.

Sztuki lekko podejrzane pozostają przez pół roku odosobnione w obserwacyi do ponownego badania i szczepienia.

Tym zarządzeniom poddają się właściciele obór zarodowych dobrowolnie z góry, a kontrolę nad wykonaniem tychże wykonywuje Komitet c. k. Towarzystwa gospodarskiego za pośrednictwem swych inspektorów hodowlanych.

W dalszym planie jest wykonanie w ten sam sposób oczyszczenia z gruźlicy wszystkich obór zarodowych w kraju istniejących oraz obór prywatnych, których właściciele o to prosić będą i wszystkim konsekwencyom dobrowolnie poddać się przyrzekną.

Sprawy tępienia gruźlicy u bydła włościańskiego, wymagającej gruntownej rozwagi opartej na doświadczeniach, na teraz nie poruszamy i niniejszym prowizorycznym planem działania nie obejmujemy.

Celem ustalenia skreślonego powyżej planu działania, który następnie miałby być zatwierdzony przez c. k. Ministerstwo rolnictwa, względnie uzupełnienia go w myśl uwag c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych obowiązkiem piętnowania sztuk nie reagujących po szczepieniu, zażądał Wydział krajowy poprzednio opinii obu c. k. Towarzystw rolniczych, a po osiągnięciu porozumienia z temi Towarzystwami dodatkowo go przedłoży.

Okólnik c. k. Namiestnictwa

z dnia 17. lipca 1900 l. 56.744 do wszystkich Panów c. k. Starostów.

Komitet c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego pismem z dnia 31. maja b. r. L. 389 odniósł się do c. k. Namiestnictwa z przedstawieniem, że ustawa o licencyonowaniu i utrzymywaniu buhajów gminnych z 20. lipca 1892 Dz. u. kr. Nr. 51. w wielu miejscowościach kraju dotychczas nie weszła w życie, ponieważ znaczna liczba gmin, w których nie ma licencyonowanych prywatnych buhajów, nie postarała się dotąd o nabycie i licencyonowanie buhajów gminnych, jak tego wymagają postanowienia §§. 9. i 10. powołanej ustawy.

Wzywa się przeto Panów Starostów, których to dotyczy, aby na podstawie §. 11. wspomnianej ustawy w porozumieniu z Wydziałem powiatowym zarządzili niezwłocznie co potrzeba, celem dostarczenia odnośnym gminom licencyonowanych buhajów, w takiej ilości, jak to orzec winna komisya licencyonująca.

Odwołując się zresztą w tej sprawie do tutejszych okólników z 26. maja 1896 L. 39.885 i 26. października 1897 L. 86.045, c. k. Namiestnictwo wzywa Pana c. k. Starostę, aby dołożył starań celem ścisłego przeprowadzenia postanowień powołanej ustawy.

LW. 24.647/901.

We Lwowie, dnia 26. kwietnia 1901.

Alte 45

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z czynności dotyczących podniesienia mleczarstwa w kraju.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 3. maja 1900 uchwalił Wysoki Sejm w Rubr. XV. budżetu krajowego na rok 1900, następujący wydatek:

Poz. 271. Na podniesienie gospodarstwa nabiałowego w Galicyi a) utrzymanie instruktora, płaca z kosztami podróży 4.500 K; b) utrzymanie instruktora adjunkta z kosztami podróży 2.900 K; c) na urządzenie kursów mleczarskich, stypendya dla serkarzy i na środki demonstracyjne do nauki mleczarstwa 6.000 K; d) na pomocnika instruktora mleczarskiego 1.400 K.

W załatwieniu zaś sprawozdania Wydziału krajowego z czynności dotyczących podniesienia mleczarstwa w kraju, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 4. maja 1900 następujące uchwały: 1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności dotyczących podniesienia mleczarstwa w kraju; 2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby baczniejszą uwagę zwrócił na pracę i działalność biura mleczarskiego a względnie jego kierownika, oraz dążył do jakiejś instytucyi względnie biura, jako pośrednika między małymi producentami i wytworzenia drogi zbytu dla produktu nabiałowego.

W myśl przedstawionego w zeszłorocznem sprawozdaniu programu działania, zatwierdzonego przez Wysoki Sejm przyjęciem sprawozdania do wiadomości, Wydział krajowy podjął usilne starania, by zorganizować stałe i ulepszone kursa mleczarskie i to w takich warunkach, by one rzeczywiście stały się przejściem i zarazem przygotowaniem do mającej się w przyszłości założyć krajowej szkoły mleczarskiej.

Ponieważ zarówno kursa jak i szkoła muszą dla praktycznego wykształcenia uczniów, mieć do swej dyspozycyi znaczniejszą ilość nabiału, a o własnej t. j. krajowej produkcyi nabiału, z łatwo zrozumiałych powodów mowy być nie może, przeto z natury rzeczy stałe kursa (w przyszłości szkoła) powstać mogą, bądź przy prywatnem gospodarstwie nabiałowem, bądź przy odpowiedniej spółce mleczarskiej, z którem to prywatnem gospodarstwem względnie spółką, wejść muszą na mocy zawartej umowy w pewien trwalszy stosunek. Dla przeprowadzenia tej myśli potrzeba było postawić sobie jasno, w jakich to warunkach w interesie kursów, stosunek taki może być nawiązany, by w ten sposób urobić podstawę dla mających się przeprowadzić rokowań ze stronami i wyboru miejscowości, w której kursa stałe miałyby być urządzone.

Następujące warunki byłyby na ten cel niezbędne:

1. Większa mleczarnia rozporządzająca dziennie około 1000 litrów mleka.
2. Możliwość praktyki w żywieniu, chowie i pielęgnowaniu krów mlecznych.
3. Możliwość praktyki w żywieniu cieląt i nierogacizny odpadkami mleczarni.

Nadto zaś:

4. Położenie miejscowości, o ile to możliwe — w centrum kraju, przy kolei i w okolicy mlecznej.
5. Możliwość pomieszczenia i wyżywienia 12 uczniów w granicach kosztów przez Wydział krajowy preliminowanych.
6. Mieszkanie dla kierownika kursu.
7. Istnienie w miejscu szkoły ludowej ze względu na to, aby kierownik jej mógł być zarazem nauczycielem nauk pomocniczych na kursach.

W myśl powyższych wymogów polecił Wydział krajowy wyszukanie odpowiedniej mleczarni Biuru mleczarskiemu, które też zwiedziwszy rozliczne mleczarnie prywatne i spółkowe, jak mianowicie w Dębicy, Oleszycach, Przeworsku, Tęgoborzy, Mstowie, Szczurowej, Wesołowie i Krysowicach, zaproponowało jedynie na ten cel za odpowiednią uznaną mleczarnię parową w Oleszycach. Po dłuższych parę miesięcy prowadzonych pertraktacyach nie doprowadziły te rokowania do zawarcia umowy, ile że właściciel Oleszyc, Władysław książę Sapieha, odstąpił od zamiaru urządzenia krajowych kursów mleczarskich przy mleczarni w Oleszycach. Inne upatrywane miejscowości już to ze względu na brak pomieszczenia dla uczniów i kierownika, już ze względu na inne kardynalne braki, nie nadały się do urządzenia w nich szerzej pojętych stałych kursów. Na razie więc, wobec pilnej potrzeby wykształcenia przynajmniej kilku kierowników dla mleczarń spółkowych, Wydział krajowy widział się zmuszonym w roku 1900 urządzić chociaż prowizorycznie i tylko jeden kurs mleczarski, w którejkolwiek z powyżej podanych mleczarń. Postanowił przeprowadzić go w mleczarni w Mstowie, a równocześnie prowadzić dalsze poszukiwania za miejscowością, gdzieby trwałe, systematycznie prowadzone kursa mleczarskie a w przyszłości i szkoła mleczarska mogła znaleść pomieszczenie.

Z dotychczasowych starań o ustalenie kursów mleczarskich z myślą przeobrażenia ich w przyszłości na szkołę mleczarską, nabrał Wydział krajowy przekonania, że urzeczywistnienie tego projektu pociągnie za sobą znaczniejsze koszta, niż to pierwotnie przypuszczano. Gdy bowiem trudno liczyć na znalezienie takiego prywatnego gospodarstwa nabiałowego, któreby mogło oddać do dyspozycyi kursów potrzebne lokalności na pomieszczenie uczniów, kierownika, salę naukową i gdy prawie wszędzie zachodzi potrzeba pewnych uzupełnień istniejących budowli, oraz adaptacyi lokalów i urządzeń mleczarń, przeto okazuje się nieuniknionym pewien znaczniejszy wydatek na pierwsze koszta założenia, a nadto prócz zwykłych kosztów połączonych z prowadzeniem kursów — jak utrzymanie uczniów, płace nauczycieli, sprawienie sprzętów i środków naukowych i t. p., przyjdzie przyjąć na rachunek kursów (względnie szkoły) ryzyko przedsiębiorcze z przeróbki i zbytu oddanego kursom nabiału, oraz pewną bonifikacyę właścicielom mleczarni za budynki, lokalności lub inne świadczenia, jakieby na rzecz kursów dostarczyli.

Szczególnie poważnego znaczenia w kalkulacyi kosztów jest sprawa ryzyka z przeróbki nabiału. Zrozumiałą bowiem rzeczą żaden właściciel mleczarni nie chce oddać nabiału na użytek kursów czy szkoły, pod tym warunkiem, by najtrudniejszą i najbardziej ryzykowną część przedsiębiorstwa, to jest spieniężenie fabrykatów mleczarskich, miał przyjąć na siebie i uzyskaną za nie ceną się zadowolił; lecz przeciwnie producent prywatny żąda, by mleko pobrane dla kursów zostało mu po umówionej z góry cenie zapłacone, lub uzyskanie tej ceny zagwarantowane. Stosunek przeto kursów do właściciela polegaćby musiał bądź na umowie dzierżawnej, bądź na objęciu mleczarni w poręczającą administracyę, a tak w jednym, jak w drugim wypadku, przyszłoby kursom (szkole) produkta pochodzące z przeróbki na własny rachunek spieniężać, a więc trudności i ryzyko przedsiębiorstwa przyjąć na siebie.

W ostatecznym rezultacie dalszych czynionych przez biuro mleczarskie poszukiwań i starań, przedstawiło toż biuro cztery projekty, w których szczegółowo określone zostały warunki mających powstać zakładów, a więc także koszta założenia i prowadzenia stałych kursów. W dwóch wypadkach zaprojektowało biuro oparcie kursów (szkoły) o prywatne gospodarstwo nabiałowe, przez zadzierżawienie mleczarni lub objęcie jej w poręczającą administracyę, w obliczeniu kosztów objęto przeto żądania stawiane przez właścicieli mleczarń; trzeci projekt polegał na myśli urządzenia kursów przy jednej z krajowych niższych szkół rolniczych (w Suchodole); wreszcie czwarty na założeniu własnej samoistnej mleczarni, opartej o spółkę mleczarską bądź już istniejącą, bądź taką, którąby specyalnie celem zaopatrywania mleczarni w nabiał — przyszło zawiązać.

Nie będziemy szczegółowo analizować tych wszystkich projektów, a w ogólności tylko nadmieniamy, że każdy z nich przedstawia pewne braki i strony ujemne, a co do kosztów tych projektów, to według obliczenia biura mleczarskiego roczny koszt utrzymania kursów, nie licząc płacy kierownika, uczyni od 13 do 18 tysięcy koron, zaś jednorazowy wydatek na urządzenie przy prywatnych mleczarniach wyniósłby 5 do 6 tysięcy koron; przy Suchodole 11 do 12 tysięcy koron, w razie zaś budowy samoistnej mleczarni około 50 tysięcy koron.

Projekty rzeczone rozpatrywała szczegółowo krajowa komisya dla spraw rolniczych i żadnego z nich Wydziałowi krajowemu nie zaleciła, lecz uznała za konieczne dalej szukać i badać i szczególnie w tym kierunku czynić starania, by przy istniejących w kraju wzorowych serkarniach w pierwszym rzędzie zorganizować naukę wyrobu serów miękkich i twardych, a obok tego także naukę mleczarstwa. Starania w tym kierunku czynione nie postąpiły jednak jeszcze tak daleko, aby rezultaty ich można było już teraz podać do wiadomości Wysokiego Sejmu.

Jak to wyżej wspomnieliśmy, Wydział krajowy, znajdując się w roku 1900 niejako w przymusowej sytuacyi, a nie mogąc zaniechać w tym roku urządzenia kursu wobec ogromnego braku praktycznie obeznanych z mleczarstwem kierowników spółek — postanowił urządzić prowizoryczny sześcio-tygodniowy kurs mleczarski w Mstowie w powiecie Limanowskim na podstawie programu, który służył do urządzania podobnych kursów w Tęgoborzy. Na 20 wniesionych podań przyjęto na kurs 14-tu, z których jeden był na własny koszt. Każdy z uczniów otrzymał stypendyum w kwocie 100 koron, na utrzymanie podczas trwania kursu, nadto instruktor mleczarstwa Jan Krużel za udzielanie praktycznej nauki mleczarstwa otrzymał 200 koron, zaś nauczyciel tamtejszej szkoły ludowej za udzielanie nauki rachunków 50 koron. Cały koszt urządzenia tego kursu wynosił 2195 koron 62 gr. Kierownikiem kursu był p. Jan Biedroń, krajowy instruktor mleczarstwa. Wszyscy uczestnicy zaraz po ukończeniu kursu otrzymali posady w mleczarniach spółkowych lub dworskich. Trzem najbardziej uzdolnionym nadał Wydział krajowy stypendya dla dalszego kształcenia się w zawodzie mleczarskim za granicą.

W drugiej uchwale powziętej na posiedzeniu z dnia 4. maja 1900 roku, polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, ażeby baczniejszą uwagę zwrócił na pracę i działalność biura mleczarskiego, a względnie jego kierownika, oraz dążył do jakiejś instytucyi względnie biura jako pośrednika między małymi producentami i wytworzenia drogi zbytu dla produktu nabiałowego.

Już w zeszłorocznem sprawozdaniu wykazał Wydział krajowy, że wobec zorganizować się mających stałych kursów mleczarskich, na których jedna siła z instruktorów mleczarstwa musi być zajętą przez większą część roku, sposób wykonywania czynności mleczarskich w myśl dotychczasowej instrukcyi, a tem samem skład i organizacya biura mleczarskiego będą musiały uledz pewnej zmianie. Z uwagi przeto na tę okoliczność, tudzież mając polecenie w tym kierunku dane przez Wys. Sejm, zajął się Wydział krajowy zaraz z początkiem roku rozdziałem czynności dla biura mleczarskiego w przypuszczeniu, że w skład jego wejdzie trzecia siła „pomocnik instruktora“.

Kierownictwo biura powierzył Wydział krajowy p. Janowi Biedroniowi. Obowiązkiem jego jest: a) inicyowanie, projektowanie i organizacya nowych spółek i przedsiębiorstw mleczarskich, b) wydawanie fachowej porady i opinii w zakresie spraw mleczarskich; c) organizacya handlu przeróbek mleczarskich; d) ogólny nadzór całej działalności biura mleczarskiego, specyalnie zaś kontrola istniejących spółek mleczarskich we wschodniej części kraju

Do obowiązków p. Dra Tadeusza Rylskiego, instruktora-adjunkta należy: a) prowadzenie kursów mleczarskich stałych i peryodycznie urządzanych po niższych szkołach rolniczych; b) organizacye i kontrola spółek i przedsiębiorstw mleczarskich w ośmiu powiatach, leżących w najbliższej okolicy miejsca, w którem urządzone zostały stałe kursa mleczarskie. Do pomocnika instruktora (na razie tylko prowizorycznie) należy kontrola już istniejących spółek mleczarskich w obrębie działalności Towarzystwa rolniczego krakowskiego, o ile nie należą one pod kontrolę p. Dr. Rylskiego. Stałem miejscem pobytu pomocnika-instruktora jest Kraków; wszystkie sprawozdania swe przesyłać ma on do Wydziału krajowego, za pośrednictwem Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego, poleceń bezpośrednio jednak od tegoż odbierać nie może.

Tak zaproponowany rozdział czynności biura mleczarskiego nie został jednak we wszystkich szczegółach wprowadzony w wykonanie, albowiem bezskuteczność starań, co do ustalenia kursów mleczarskich stanęła temu w pierwszej linii na przeszkodzie. Następnie brak należycie ukwalifikowanego kandydata na pomocnika instruktora spowodował, że Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego, nie chcąc pozbawiać spółek mleczarskich w zachodniej części kraju jakiejkolwiek kontroli, sam zdecydował się przyjąć do tych czynności Jana Krużla, współwłaściciela spółki mleczarskiej w Mstowie, obeznanego praktycznie z prowadzeniem spółki i wyrobem masła i temuż powierzył czasowo kontrolę spółek, które za wiedzą i staraniem Komi-

tetu założone zostały. Wszystkie zaś inne czynności biura mleczarskiego wykonywane już były na podstawie wyżej oznaczonego rozdziału czynności.

Wykonując i dalsze polecenie Wysokiego Sejmu, aby starać się wyszukać pośrednika między małymi producentami i wytworzyć drogę zbytu dla produktu nabiałowego, starał się Wydział krajowy poznać stosunki handlowe za granicą. W tym celu wysłał Wydział krajowy p. Biedronia, krajowego instruktora mleczarstwa, na trzytygodniową podróż za granicę, udzieliwszy mu zasiłku 400 koron, aby zbadał rynki zbytu w Berlinie i w Hamburgu, a to tem bardziej, że jedna z pierwszorzędnych firm w Berlinie udała się do kierownika biura mleczarskiego z propozycyą, czyby nie mogła nawiązać stosunków handlowych z Galicyą. P. Biedroń, mając nadto upoważnienie dwóch spółek mleczarskich do zawarcia układu na całą produkcyę, tem gorliwiej zajął się tą sprawą, chcąc w ten sposób rozpocząć chociaż na małą skalę eksport z Galicyi, ażeby opierając się na zdobytem doświadczeniu, pójść następnie dalej w tym kierunku. Podróż p. Biedronia miała na celu uzyskanie także i innych korzyści dla spółek mleczarskich.

Wiadomo, że w Galicyi pomimo, że $^3/_4$ prawie produkcyi istniejących mleczarń wysyła się pocztą, nie ma dotąd wyrobu odpowiednich paczek z drzewa topolowego. Wysyłka odbywa się w paczkach z drzewa sosnowego, świerkowego, na czem cierpi dobroć masła i wskutek złego opakowania dyskredytuje się dobry towar u obcych. P. Biedroń w podróży swej miał więc zwiedzić kilka specyalnych fabryk, aby następnie módz w kraju znaleść tartak, który chciałby urządzić u siebie odpowiedni wyrób paczek. Dotychczas bowiem kilka mleczarń sprowadza paczki z Niemiec pomimo cła. Dalszą sprawą była propozycya akcyjnego towarzystwa Alfa Separator we Wiedniu, aby w Galicyi urządzić dla całej Austryi i Węgier wyrób beczek do eksportu masła. Jedna z fabryk niemieckich wyraziła gotowość urządzenia filii w Galicyi. Ponieważ sprawa ta jest dość ważną ze względu na eksport krajowy, gdyż obecnie potrzeba sprowadzać beczki bukowe z Niemiec pomimo cła, przeto zbadanie i omówienie tej sprawy na miejscu było także zadaniem p. Biedronia. W ten sposób nawiązał p. Biedroń pierwsze kroki w sprawie zbytu produktów nabiałowych za granicą.

Przechodząc teraz do wykazania działalności instruktorów mleczarstwa na polu podniesienia mleczarstwa w kraju, Wydział krajowy zaznacza, iż rok 1900 jest trzecim z rzędu, w którym pracują dwaj instruktorowie mleczarstwa, mianowicie p. Jan Biedroń i Dr. Tadeusz Rylski. Zakres ich czynności uregulowany nowym planem, wyszczególniony został powyżej, a szczegóły ich działalności zamieszczone są w sprawozdaniach każdego z instruktorów z osobna, które dołączamy tutaj jako alegat I *a)* i *b)* wraz z wykazem lustracyi i pouczeń aleg. I *c)*. Wydział krajowy podnieść tu tylko musi, że obaj instruktorowie mleczarstwa potrafili sobie zdobyć zaufanie u producentów, którzy rad ich i wskazówek chętnie zasięgają.

Aleg. I a, b)
Aleg. I. c)

P. Biedroń czynnym był w podróżach po kraju przez 148 dni — na wycieczce za granicą w celu sprawy zbadania eksportu masła przez 30 dni, a na kursie mleczarskim, jako kierownik kursu przez 50 dni, razem więc 228 dni. W największej liczbie wypadków, bo w 20 tu jeździł, aby zbadać warunki założyć się mających mleczarń. Dziesięć razy przeprowadził lustracye istniejących mleczarń, a urządzenia lokalu mleczarni dokonał w 8 wypadkach. Pomocnym był przy urządzeniu i otwarciu 4 stacyi śmietankowych, 4 nowych mleczarń zbiorowych, 3 mleczarń dworskich i 2 mleczarń parowych. W roku 1900 przy współudziale p. Biedronia wzrosła znowu liczba spółek mleczarskich ze 106-ciu na 119.

P. Dra. Rylski odbył 35 podróży, które zajęły mu 129 dni. Najwięcej czasu zajęła sprawa wyszukania odpowiedniego miejsca na utworzenie stałych kursów mleczarskich i ewentualnie szkoły mleczarskiej. Następnie urządzenie dwóch kursów dla uczniów III. roku w kraj. niż. szkole rolniczej w Jagielnicy i Kobiernicach i odczyty na zgromadzeniach Oddziałów Towarzystw gospodarskich, stanowią część znaczną prac Dra Rylskiego. Prócz tego zajmował się Dr. Rylski pracami biurowemi i wygotowywaniem referatów i projektów, odnoszących się do organizacyi szkoły mleczarskiej, jak również był kierownikiem biura informacyjno-handlowego, utworzonego przez sekcyę mleczarską przy Komitecie c. k. Towarzystwa gospodarskiego. Jako kierownik tego biura otrzymał 256 korespondencyi a wysłał ich 309. W końcu redagował jeszcze Dr. Rylski „Przegląd mleczarski“ i ogłosił drukiem kilka prac z dziedziny mleczarstwa.

Wzrastające z każdym rokiem czynności instruktorów od dłuższego już czasu wskazywały na konieczność postarania się o pomoc dla instruktorów, aby odjąwszy

im przynajmniej lustrowanie dawnych i nowo powstających spółek, ulżyć im w czynnościach ważniejszych, jak badanie warunków nowo powstać mających mleczarń lub urządzanie stałych kursów mleczarskich.

Mimo skrzętnych starań i zabiegów w tym kierunku nie udało się Wydziałowi krajowemu z pomiędzy wykształconych kosztem funduszu krajowego kierowników mleczarń znaleść takiego kandydata, któremu bez obawy możnaby powierzyć lustracyę mleczarń i powołać go na pomocnika-instruktora. Wydział krajowy nie skorzystał przeto z przyzwolonego przez Wysoki Sejm kredytu na wynagrodzenie pomocnika instruktora mleczarskiego. Nowy zastęp kandydatów na kierowników spółek, który wyszedł po kursie w Mstowie, dał Wydziałowi krajowemu możność wybrania z pośród tego grona najbardziej ukwalifikowanych i wysłania ich za granicę w celu należytego wykształcenia ich w zawodzie mleczarskim. Wysłany w zeszłym roku na kurs mleczarski za granicę do Hamelu, Jan Karolczyk, były uczeń krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach, zawiódł nadzieje w nim pokładane i nie okazał się odpowiednim do pełnienia zadań lustratora spółek mleczarskich. Trzej nowo do Hamelu wysłani stypendyści pozostają jeszcze na studyach i ukończą je dopiero z wiosną roku 1901. Są to: Stefan Bajorski, który ukończył pięć klas ludowych i dłuższą praktykę kupiecką, Szymon Romanowski lat 24, ukończony uczeń krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach i Józef Dobrzyński, który ukończył 6 klas gimnazyalnych i przez 3 lata był zajętym w zakładzie mleczarskim w Krakowie. Kandydaci ci ukończyli nadto z bardzo dobrym postępem kurs mleczarski w Mstowie.

Podobnie jak w latach poprzednich, udzielał Wydział krajowy i w roku 1900 nowo zawiązującym się spółkom mleczarskim pożyczek z funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego. Jak z zeszłorocznego sprawozdania się okazuje, wydał Wydział krajowy na przedsiębiorstwo mleczarskie 33 promes, które wynosiły łączną kwotę 152.000 K. W ciągu czasu od 15 listopada 1899 po koniec grudnia 1900 r. wpłynęły do Wydziału krajowego 3 podania, w których żądano pożyczek na ulepszenia mleczarń, a petita tych podań zesumowane, wynosiły kwotę 17.000 koron. Uwzględniając te prosby, po zasięgnięciu opinii krajowej komisyi dla spraw rolniczych, udzielił Wydział krajowy jedną promesę na 2000 K, jedną na 3000 K, a wreszcie jedną na 6000 K, łącznie więc na kwotę 11.000 K. Z zestawienia powyższego okazuje się, że Wydział krajowy wydał po koniec roku 1900 36 promes na przedsiębiorstwa mleczarskie, wynoszące 163.000 koron.

Kończąc to sprawozdanie, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności dotyczących podniesienia mleczarstwa w kraju.
2. Sejm wstawia do Rubr. XV. budżetu następujący wydatek:

a) utrzymanie instruktora, płaca z kosztami podróży 4.500 K.

b) utrzymanie instruktora-adjunkta z kosztami podróży 2.900 K.

c) na urządzenie kursów mleczarskich, stypendya dla serkarzy i na środki demonstracyjne do nauki mleczarstwa 6.000 K.

d) na pomocnika-instruktora mleczarstwa 1400 koron.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Mieczysław Onyszkiewicz w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Alegat I a) do sprawozdania Wydziału krajowego LW. 24647/901

Sprawozdanie

Jana Biedronia, krajowego instruktora mleczarstwa, z czynności w czasie od 1 grudnia 1899 do 31. grudnia 1900 roku.

W roku ubiegłym t. j. od 1. grudnia 1899 do 31. grudnia 1900 roku zajęty byłem:

w podróży w kraju	148 dni
„ w Niemczech . . .	30 „
na kursie mleczarskim	50 „
razem .	228 dni

Bliższe szczegóły podróży są uwidocznione w dołączonym wykazie lustracyj i pouczeń.

Celem tych podróży było:

1. Urządzenie lokalu mleczarni	a 8
2. Otwarcie mleczarni i pouczenie obchodzenia się z maszynami .	5
3. Zbadanie warunków założyć się mających mleczarń . . .	20
4. Lustracye istniejących mleczarń	10
5. Demonstracye mleczarskie	1
6. Podróże w sprawie urządzenia kursu mleczarskiego . . .	6
7. Kurs mleczarski	1
8. Podróż do Niemiec w celu zbadania warunków eksportu masła .	1

W roku ubiegłym byłem pomocny przy urządzeniu i otwarciu stacyj śmietankowych, a mianowicie w Jodłowniku, Leszczynie, Borzęcinie i Żerosławicach, 4 nowych mleczarni zbiorowych a mianowicie w Łąkcie, Mstowie, Borzęcinie i Strzeszycach, 3 mleczarni dworskich w Rączynie, Hrehorowie i Sichowie, 2 mleczarni parowych w Oleszycach i Bołszowcach.

W miesiącu lutym zwiedziłem targi niemieckie, a przedewszystkiem Berlin i Hamburg, w celu zbadania ewentualnego eksportu masła. Handel masłem en gros w Berlinie i Hamburgu spoczywa przeważnie w ręku żydów, którzy zakupują najwięcej produktu w lecie, przechowują w składach do zimy, w którym to czasie sprzedają po wyższych cenach. Eksport masła z naszego kraju jest dotychczas nieopłacającym się, gdyż:

1. Ceny masła w Niemczech są niższe niż ceny w kraju.

2. Masło galicyjskie z powodu rozdrobnienia produkcyi, z powodu braku fachowych kierowników mleczarń może być sprzedane jako towar secunda, tertia, a w tych sortach z każdym rokiem zwiększa się podaż masła australskiego, kanadyjskiego i syberyjskiego. Szczególniej rząd rosyjski popiera intenzywnie eksport masła, dając daleko idące ułatwienia eksporterom.

3. Eksport masła galicyjskiego szczególniej ze wschodniej Galicyi nie będzie możliwym, dopóki taryfy kolejowe nie będą zmienione. W Niemczech opłaca się taryfę towarowych pociągów, a masło idzie pociągami pośpiesznymi, w Austryi zaś opłacać się musi taryfy pospieszne, dlatego też im bliżej granicy niemieckiej mleczarnia jest położona, tem większą cenę za produkt uzyskać może. Nawet wysyłka masła koleją do Wiednia nie jest ekonomiczną.

W celu wykształcenia persoualu mleczarskiego odbył się kurs mleczarski w Mstowie w powiecie limanowskim w czasie od 1. września do 15 października. Na kurs przyjęto 14 uczniów, z tych 13 na koszt Wydziału krajowego, a 1 na koszt własny.

Na kursie tym objąłem kierownictwo i wykłady z teoryi mleczarstwa, instruktorem zaś do nadzoru robót praktycznych był Jan Krużel, a nauki rachunków udzielał nauczyciel szkół ludowych, Bazyli Szelestak.

Alegat I b) do sprawozdania Wydziału krajowego LW. 24647/901.

Sprawozdanie

Dra Tadeusza Rylskiego, krajowego instruktora-adj. mleczarstwa, z czynności od 1. listopada 1899 do 31. grudnia 1900 roku.

W skutek polecenia Wysokiego Wydziału krajowego nastąpił w roku ubiegłym rozdział czynności między oboma instruktorami mleczarstwa, wskutek czego obowiązkiem moim było udzielanie rad i wskazówek w zakresie mleczarstwa w 49 powiatach wschodniej części kraju i odbywanie kursów w niższych szkołach rolniczych. Wobec tych zmienionych warunków. czynności moje w roku ubiegłym ułożyły się jak następuje:

a) ustawienie maszyn i puszczenie w ruch mleczarni w	2	wypadkach
b) zbadanie warunków istnienia projektów mleczarni	10	„
c) wskazówki co do obchodzenia się z maszynami	2	„
d) sprawy pożyczki z funduszu przemysłowo-rolniczego	1	„
e) sprawa stałych kursów (szkoły mleczarskiej)	15	„
f) kursa mleczarskie w szkołach rolniczych	2	„
g) odczyty	2	„
h) lustracye mleczarń	1	„

Ogółem odbyłem podróży 35, które zajęły 129 dni. Bliższych szczegółów udzieli osobno zestawiony wykaz lustracyi i pouczeń, dołączony jako alegat I c).

Jak już jednak z powyższego zestawienia widać, najwięcej czasu zajęła sprawa wyszukania odpowiedniego miejsca na utworzenie krajowych stałych kursów ewentualnie szkoły mleczarskiej.

Pozatem, w całym zakresie czynności mających na celu podniesienie mleczarstwa w kraju, zauważyć przedewszystkiem należy, że wschodnia część kraju posiada prawie wyłącznie mleczarnie dworskie. W roku ubiegłym usiłowano zakładać spółkowe mleczarnie włościańskie, dla jednej już nawet uzyskano maszyny u c. k. ministerstwa rolnictwa, mimoto z powodu pewnej nieufności ze strony włościan, dalej braku paszy, który zwłaszcza w r. b. dotkliwie uczuwać się dawał, pouczenie w ruch mleczarni nie nastąpiło. Jest jednak nadzieja, że w niedługim czasie założone zostaną dwie mleczarnie włościańskie (w powiecie gródeckim i łańcuckim) Wobec tego dokonałem lustracyi tylko jednej mleczarni spółkowej i to przygodnie, w zachodniej części kraju.

Przeważną zatem część czynności — poza sprawą szkoły mleczarskiej — zajęło udzielanie rozmaitego rodzaju informacyi mleczarniom dworskim. Co do mleczarń wogóle, a ostatnich w szczególności, doświadczenie ubiegłego roku wykazało, że dalsze zakładanie mleczarń małych przyczyni się jedynie do i tak już znacznego rozdrobnienia produkcyi masła i powodować tylko będzie trudności ze zbytem. Dlatego agitowałem głównie za zakładaniem większych spółek mleczarskich, opartych na systemie filii śmietankowych i w tym też duchu wygłosiłem dwa odczyty: na walnem zgromadzeniu krakowskiego Towarzystwa rolniczego i na zebraniu bóbreckiego Oddziału Towarzystwa gospodarskiego, jak również na zebraniu właścicieli dóbr z Zadwórza i okolicy.

W roku zeszłym odbyłem dwa kursa mleczarskie dwutygodniowe dla uczniów III. roku krajowych niższych szkół rolniczych w Kobiernicy i Jagielnicy. W innych szkołach mleczarstwo było wykładane przez ukwalifikowanych nauczycieli miejscowych. Na kursach tych nauka prócz całego zakresu przeróbki mleka na masło, obejmowała chów i żywienie krów mlecznych, zużytkowanie mleka chudego przez wyrób zwykłego sera, wypas cieląt i trzody chlewnej mlekiem chudem, maślanką i serwatką — o mleczarniach dworskich i spółkowych włościańskich. Nauka poparta była codzienną praktyką w oborze i mleczarni. Każdy z kursów zakończono egzaminem w obecności dyrektorów szkół.

Poza czynnościami związanemi z przyjętymi na się obowiązkami instruktora mleczarstwa, byłem czynny z wiedzą i zezwoleniem Wysokiego Wydziału krajowego w pracach podjętych przez sekcyę mleczarską przy Komitecie c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego. Działalność sekcyi skierowaną była głównie do ułatwienia istniejącym mleczarniom zbytu ich produktów, po możliwie najlepszych cenach z równoczesnem dążeniem do ujednostajnienia i ulepszenia produkcyi samej. W tym też celu na wniosek podpisanego uchwalono:

1. Utworzyć bezpłatne biuro pośrednictwa między producentem a kupcem z zadaniem zbierania dat i wskazówek, odnoszących się do handlu masłem w kraju i poza jego granicami, tak, aby z czasem zebrać materyał do akcyi na szerszą skalę w przyszłości.

2. Urządzać peryodyczne wystawy (próby) masła, poddawać je ocenie fachowych rzeczoznawców w celu stopniowego ujednostajnienia i udoskonalenia produkcyi.

Kierownictwo biura jak również organizacyę pierwszej oceny masła polecono podpisanemu.

Biuro informacyjno-handlowe rozpoczęło czynności swoje z dniem 1. marca 1900 r. i wzięło sobie przedewszystkiem za zadanie udzielać bezpłatnie wszelkich informacyi w sprawach odnoszących się do produkcyi nabiału, a w szczególności:

a) pośredniczyć między kupcem a producentem w sprawie sprzedaży masła i sera.
b) udzielać informacyi w sprawie wypłacalności firm krajowych i zagranicznych.
c) polecać ukwalifikowanych mleczarzy i serkarzy.

Jakkolwiek biuro takie było tylko początkiem i próbą tego, co istnieć powinno w znacznie szerszym zakresie, jednak w czasie czynności swoich od 1. marca do 31. grudnia 1900 r. umieścić zdołano część lub całą produkcyę 30 mleczarń, polecono wielu mleczarzy i serkarzy i załatwiono znaczną ilość korespondencyi.

W załatwieniu drugiej sprawy zorganizowano pierwszą ocenę masła przez zaproszonych w tym celu fachowych rzeczoznawców. Wystawa ta odbyła się dnia 5. maja 1900 r., i obesłaną została przez 50 mleczarń, z czego jednak tylko 39 dopuszczono do konkursu.

Wystawa ta przekonała przedewszystkiem, że jakkolwiek niektóre mleczarnie produkują wcale dobre masło, jednak pomiędzy próbkami istnieją wielkie różnice w sposobie wyrobu, barwie i opakowaniu. To też dalsze próby z równoczesnem udzielaniem wskazówek, jakie zmiany należy w wyrobie na przyszłość wprowadzić, okazały się bardzo wskazane. Dlatego też w roku bieżącym odbyć się mają dwie podobne oceny.

Ilość korespondencyi wzrosła w porównaniu z rokiem ubiegłym głównie z powodu otworzenia biura informacyjnego i wystawy masła. I tak:

W biurze mleczarskiem odebrałem pism	.	83	
wysłałem „	.	—	85
W biurze inform.-handl. odebrałem „	.	173	
wysłałem „	.	—	224
Ogółem odebrałem pism	.	256	
wysłałem pism	.	—	309

Z ważniejszych spraw przekazanych mi przez Wysoki Wydział krajowy, wypracowałem kosztorys urządzenia krajowej szkoły mleczarskiej; szkic i kosztorys wewnętrznego urządzenia mleczarni w Dublanach; nowy projekt statutu krajowych kursów mleczarskich; wzory ksiąg rachunkowych dla spółek włościańskich.

W roku bieżącym redagowałem również „Przegląd mleczarski“.

Drukiem ogłosiłem:

Obecny stan produkcyi masła w kraju (Spraw. Wydz. kraj. z r. 1899).
Nasze mleczarnie i ich produkcya w roku 1899 (Przegląd mleczarski).
Próby masła (tamże).
Pierwsza peryodyczna ocena masła (tamże).
Z powodu pierwszej oceny masła (tamże).
Krajowy kurs mleczarski w Mstowie (tamże) i inne drobniejsze.

Wykaz lustracyj i pouczeń

przeprowadzonych przez Jan Biedronia w czasie od 1. grudnia 1899 do dnia 31. grudnia 1900 roku.

I. Instruktor **Jan Biedroń.**

Liczba porz.	Miesiąc	Miejscowość	Powiat	Przedmiot
	1899			
1	grudzień	Łąkta	Bochnia	Organizacya mleczarni zbiorowej.
2	„	Mstów	Limanowa	Organizacya mleczarni zbiorowej.
3	„	Jodłownik	„	
	1900			
4	styczeń	Borzęcin	Brzesko	Organizacya mleczarni zbiorowej.
5	„	Mikulice	Łańcut	Urządzenie mleczarni dworskiej.
6	„	Żerosławice	Wieliczka	Zbadanie stosunków produkcyi mleka, w celu urządzenia stacyj śmietankowych.
7	„	Kępanów	„	
8	„	Gruszów	„	
9	„	Leszczyna	Bochnia	Organizacya stacyi śmietankowej.
10	„	Łąkta	„	Organizacya dostawy mleka zbieranego dla zakładu karnego w Wiśniczu.
11	marzec	Oleszyce	Cieszanów	Rozszerzenie mleczarni dworskiej.
12	„	Jakóbkowice	Nowy Sącz	Organizacya stacyi śmietankowej.
13	„	Szynwałd	Tarnów	Lustracya mleczarń.
14	„	Łęki	Pilzno	
15	„	Borzęcin	Brzesko	Otwarcie mleczarni zbiorowej.
16	„	Rączyna	Jarosław	W sprawie założenia mleczarni dworskiej.
17	kwiecień	Oleszyce	Cieszanów	W sprawie urządzenia mleczarni parowej.
18	„	Hrehorów	Rohatyn	Urządzenie mleczarni dworskiej.
19	„	Żurawno	Żydaczów	Lustracya mleczarni.
20	„	Szczurowa	Brzesko	Zbadanie warunków projektowanej mleczarni zbiorowej.
21	maj	Wesołów	Brzesko	Zbadanie stosunków produkcyi mleka, dla projektowanej mleczarni.
22	„	Lusławice	„	
23	„	Stróże	„	
24	„	Chanewice	„	
25	„	Biskupice	„	
26	„	Bobrowniki	Tarnów	W sprawie urządzenia mleczarni dworskiej.

Liczba porz.	Miesiąc	Miejscowość	Powiat	Przedmiot
27	czerwiec	Oleszyce	Cieszanów	W sprawie urządzenia szkoły mleczarskiej, względnie kursu mleczarskiego.
28	„	Tęgoborza	Nowy Sącz	
29	„	Mstów	Limanowa	
30	„	Oleszyce	Cieszanów	
31	„	Hrehorów	Rohatyn	Otwarcie mleczarni dworskiej.
32	lipiec	Szczyrzyc	Limanowa	Demonstracye mleczarskie na wystawie bydła.
33	„	Królówka	Bochnia	Lustracya mleczarń.
34	„	Łęki	Pilzno	
35	sierpień	Strzeszyce	Limanowa	Zbadanie stosunków produkcyi mleka w gospodarstwach mniejszych w celu założenia mleczarni zbiorowej.
36	„	Krosna	„	
37	„	Żmięca	„	
38	„	Ujanowice	„	
39	„	Jaworzna	„	
40	„	Sechna	„	
41	„	Sichów	Lwów	Urządzenie mleczarni.
42	„	Mstów	Limanowa	Przygotowania do kursu mleczarskiego.
43	wrzesień październik	Mstów	„	Kurs mleczarski
44	„	Bołszowce	Rohatyn	W sprawie urządzenia mleczarni parowej.
45	listopad	Strzeszyce	Limanowa	Otwarcie mleczarni zbiorowej.
46	„	Czeluśnica	Jasło	Lustracya mleczarń.
47	„	Kalembina	Strzyżów	
48	grudzień	Czudec	„	
49	„	Łąkta	Bochnia	
50	„	Poddębce	Rawa ruska	Organizacya mleczarni zbiorowej.
51	„	Szynwałd	Tarnów	Lustracya mleczarni.

II. Instrutor-adjunkt **Dr. Tadeusz Rylski.**

Liczba porz.	Miesiąc	Miejscowość	Powiat	Przedmiot
	1899			
1	grudzień	Ujście	Śniatyn	Ustawienie maszyn i puszczenie w ruch mleczarni dworskiej.
2	„	Zamarstynów	Lwów	Wskazówki co do prowadzenia mleczarni miejskiej.
	1900			
3	styczeń	Kobiernice		Dwutygodniowy kurs mleczarski dla uczniów krajowej niższej szkoły rolniczej.
4	„	Pasieki	Lwów	Urządzenie lokalu mleczarni dworskiej.
5	„	Dębica		Pertraktacye w sprawie założyć się mającej szkoły mleczarskiej.
6	luty	Przeworsk	Przeworsk	dtto.
7	„	Łopuszka	„	Urządzenie lokalu i kosztorys mleczarni dworskiej
8	„	Ryglice		dtto.
9	marzec	Dublany	Lwów	W sprawie założyć się mającej-krajowej mleczarni.
10	„	Jagielnica	Czortków	Dwutygodniowy kurs mleczarski dla uczniów kraj. niższej szkoły rolniczej.
11	kwiecień	Wyrów	Kamionka	Ustawienie maszyn w mleczarni dworskiej.
12	czerwiec	Kraków	Kraków	W sprawie odczytu na zebraniu Towarzystwa rolniczego.
13	„	„	„	Odczyt na Walnem zebraniu Towarzystwa rolniczego.
14	„	Tęgoborze	Nowy Sącz	W sprawie kursów mleczarskich.
15	„	Mstów	Limanowa	dtto.
16	lipiec	Targowiska	Krosno	dtto
17	„	Suchodół	„	dtto.
18	„	Krysowice		dtto.
19	sierpień	Milowce		W sprawie pożyczki na założenie mleczarni.
20	„	Łowczówek-Pleśna	Tarnów	W sprawie kursów mleczarskich.
21	wrzesień	Zadwórze		W sprawie projektu spółkowej mleczarni dworskiej.
22	„	Milatyn stary		dtto.
23	„	Sidzina szlachecka		W sprawie kursów mleczarskich.
24	październ.	Dobrzechów	Strzyżów	Założenie mleczarni dworskiej.
25	„	Kalembina	„	Lustracya mleczarni.
26	„	Milatyn stary		W sprawie spółkowej mleczarni.
27	„	Rzemień		W sprawie kursów mleczarskich.
28	„	Suchodół	Krosno	dtto
29	„	Bołszowce		dtto.
30	„	Suchodół	Krosno	dtto.
31	listopad	Bołszowce		dtto.
32	„	Barysz		W sprawie założenia mleczarni spółkowej.
33	„	Bołszowce		W sprawie szkoły mleczarskiej.
34	grudzień	Markowa	Łańcut	W sprawie założenia spółk. mleczar.
35	„	Rodatycze	Gródek	dtto

LW. 25.593/1901.

We Lwowie, dnia 12. kwietnia 1901.

Aleg. 46

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o Banku krajowym.

Wysoki Sejmie!

W ciągu ubiegłej sesyi powziął Wysoki Sejm w załatwieniu wniosków przedłożonych przez Wydział krajowy i sprawozdań Komisyi bankowej następujące uchwały, dotyczące spraw Banku krajowego:

I. W dniu 4. maja 1900 roku: 1) uchwałę, przyjmującą do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o Banku krajowym za lata 1898 i 1899 i przyznającą Dyrekcyi Banku absolutoryum z rachunków za czas od 1. stycznia 1898 r. po dzień 31. grudnia 1899 r.; 2) uchwałę, wzywającą c. k. Rząd, aby poczynił odpowiednie kroki celem przeprowadzenia w drodze konstytucyjnej takiej zmiany ustawy o stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych z 9. kwietnia 1873, któraby zapewniła obowiązkową lustracyę wszystkich tych stowarzyszeń w myśl projektu rządowego, wniesionego do Rady Państwa w r. 1895; 3) uchwałę, wzywającą c. k. Rząd, aby uchwaloną przez Radę Państwa ustawę o uwolnieniu od podatku rentowego listów zastawnych publicznych instytucyi na zysk nieobliczonych, przedłożył jak najrychlej do Sankcyi Monarszej; 4) uchwałę, polecającą Wydziałowi krajowemu czuwanie nad tem, iżby Bank krajowy popierał interesa rzemieślników, drobnych kupców i przemysłowców krajowych bezpośredniem a wydatnem udzielaniem kredytu.

II. W dniu 5. maja 1900 r. szereg uchwał, zmieniających brzmienie §§. 3 B, 36, 43 i 109 B. 2. Statutu Banku krajowego w celu otwarcia w dziale komunalnym Banku krajowego źródła długotrwałego kredytu dla Spółek wodnych przez umożliwienie im korzystania z pożyczek komunalnych w Banku krajowym.

III. W dniu 2. kwietnia 1900 r. uchwałę, uzupełniającą skład Rady Nadzorczej Banku krajowego.

IV. W dniu 5. maja 1900 r. uchwałę, przekazującą petycyę Wydziału Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, o udzielenie mu stałego zasiłku na utrzymanie drugiego lustratora stowarzyszeń związkowych, Wydziałowi krajowemu z wezwaniem, by na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył sprawozdanie w tym przedmiocie i jeśli to uzna właściwem, stosowną kwotę wstawił do preliminarza budżetu krajowego.

W wykonaniu uchwały wyżej pod I. 1) streszczonej, zawiadomił Wydział krajowy reskryptem z d. 22. maja 1900 r. LW. 32.609 poszczególnych członków Dyrekcyi Banku o udzielonem przez Wys. Sejm absolutoryum, a zarazem podał tę uchwałę do wiadomości Rady Nadzorczej i Dyrekcyi Banku i przesyłając egzemplarz sprawozdania Komisyi bankowej, zakomunikował jej uchwały wyżej pod I. 2—4 przytoczone. W tymże

reskrypcie zwrócił Wydział krajowy uwagę Dyrekcyi Banku na ustęp sprawozdania Komisyi, dotyczący sprawy połączenia kredytu hipotecznego, udzielanego na posiadłości włościańskie, z ubezpieczeniem na życie i wezwał ją, by sprawy tej z oka nie spuszczała i przedłożyła wnioski, co do sposobu przyspieszenia rozwiązania tej sprawy.

Co do wyżej przytoczonych pod I. 2) rezolucyi do c. k. Rządu nadmienia Wydział krajowy, że została ona zakomunikowaną JE. Panu Namiestnikowi pismem Marszałka krajowego z d. 4. maja 1900 r. L. s. 3.850, a Wydział krajowy wobec stosunków parlamentarnych, które przeprowadzenie w drodze konstytucyjnej żądanej w rezolucyi zmiany ustawy o stowarzyszeniach, czyniły niemożliwem, nie uważał za wskazane odnosić się do c. k. Rządu z poparciem tej sprawy. Obecnie jest — jak wiadomo — sprawa w rezolucyi tej poruszona przedmiotem obrad Rady Państwa, a żywe zajęcie się nią ze strony Koła Polskiego daje rękojmię, że zamierzona nowella do ustawy z d. 9. kwietnia 1873 r. odpowiadać będzie interesom stowarzyszeń w naszym kraju i woli Wys. Sejmu.

Także rezolucya wyżej pod I. 3) przytoczona w sprawie wyjednania sankcyi dla uchwalonej przez Radę Państwa ustawy o uwolnieniu od podatku rentowego listów zastawnych publicznych instytucyi na zysk nieobliczonych, została zakomunikowaną c. k. Rządowi wyżej powołanem pismem Marszałka krajowego do JE. Pana Namiestnika. Wobec faktu, że c. k. Rząd postanowił ustawy w sprawie tej przez Radę Państwa uchwalonej nie przedkładać do sankcyi Monarszej, nie mógł Wydział krajowy nic więcej uczynić, a fakt, że sprawa uwolnienia od podatku rentowego listów zastawnych krajowych instytucyi kredytowych na zysk nieobliczonych weszła obecnie na porządek dzienny obrad Rady Państwa, jako jedna ze spraw najpilniejszych, gorąco przez Reprezentacyę naszego kraju popierana, daje otuchę, że niebawem stanie się zadość woli Wys. Sejmu w powyższej rezolucyi objawionej.

W odpowiedzi na wyżej powołany reskrypt Wydziału krajowego z d. 22. maja 1900 r. LW. 32.609 zdała Dyrekcya Banku krajowgo relacyą z d. 11. listopada 1900 L. 20.347 (LW. 76.210/900) sprawę o wykonaniu — o ile to w granicach jej zakresu działania leżało — rezolucyi powyżej pod I. 4) przytoczonej, a to w następujący sposób: Dyrekcya Banku, chcąc przedmiot w rezolucyi wspomnianej poruszony dokładnie zbadać, udała się pismem z d. 30. maja b. r. do wnioskodawcy tej rezolucyi, posła Michała Michalskiego, z prośbą, aby Bankowi krajowemu życzenia rzemieślników, drobnych kupców i przemysłowców krajowych w sprawie objętej rezolucyą bliżej określić zechciał i wskazał środki, wiodące do zadośćuczynienia słusznym ich życzeniom, ewentualnie, by spowodował samychże interesowanych do objawienia Bankowi swego zdania w przedmiocie powyższym. W dniu 10. listopada 1900 r. odbyła się wskutek tego konferencya kilku wybitniejszych reprezentantów rękodzielnictwa, będących zarazem cenzorami Banku krajowego, przy współudziale p. Michalskiego i Dyrekcyi Banku, a na konferencyi tej stwierdzono, że w granicach statutu bankowego już obecnie czyni Bank zadość życzeniu rzemieślników, drobnych kupców i przemysłowców w kierunku bezpośredniego udzielania im kredytu, nad czem czuwają cenzorowie Banku, których jest 10 ze sfer właśnie interesowanych. Na konferencyi tej stwierdzono dalej, że nie było ani jednego wypadku, by Dyrekcya Banku odrzuciła weksel jakiegokolwiek rękodzielnika lub drobnego kupca, zalecony do przyjęcia przez Komitet cenzorów. Stwierdzono też wreszcie, że Dyrekcya Banku w licznych wypadkach wspiera bardzo wydatnym kredytem przemysłowców, zwłaszcza, gdzie idzie o uzyskanie i wykonanie dostaw publicznych dla Skarbu Państwa, kolei, gmin i t. p. instytucyi — i w ten sposób w wysokim stopniu przyczynia się do podniesienia stosunków zarobkowych interesowanych rzemieślników. Na podstawie tego sprawozdania, ułożonego przez Dyrekcyę Banku wspólnie z wnioskodawcą rezolucyi przez Wys. Sejm uchwalonej, uznał Wydział krajowy, iż nie zachodzi potrzeba wydania jakichkolwiek zarządzeń, mających na celu zmianę dotychczasowych warunków kredytu udzielanego przez Bank krajowy rzemieślnikom, drobnym kupcom i przemysłowcom.

Również co do sprawy połączenia kredytu hipotecznego z ubezpieczeniem na życie zdała Dyrekcya Banku krajowego relacyą z d. 14. czerwca 1900 L. 22.444 sprawę z swych kroków, podjętych w Towarzystwie Wzajemnych Ubezpieczeń w Krakowie celem przyspieszenia jej rozwiązania. Relacyę powyższą, stwierdzającą, że sprawa ta z powodów od Banku krajowego niezależnych, których usunąć także i Wydział krajowy nie

at 1. jest w stanie, na razie rozwiązaną być nie może, załączamy w odpisie ·/. jako załącznik niniejszego przedłożenia.

W celu wykonania uchwał powyżej pod II. streszczonych, wystosował Wydział krajowy w myśl swej uchwały z d. 29. maja 1900 r. LW. 35.238 odezwę do Prezydyum c. k. Namiestnictwa i powołując się w niej na pismo Marszałka krajowego z d. 5. maja 1900 r., komunikujące powyższe uchwały c. k. Rządowi, jako wymagające zatwierdzenia ze strony c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, upraszał gorąco o jak najrychlejsze przedstawienie uchwalonych przez Wys. Sejm zmian statutu Banku krajowego, powołanym do ich zatwierdzenia c. k. Ministerstwom i wyjednanie rychłego zezwolenia na wprowadzenie ich w życie, zwracając uwagę c. k. Prezydyum Namiestnictwa na okoliczność, że sprawa otwarcia źródła kredytu dla Spółek wodnych w dziale komunalnym Banku krajowego jest wobec wyczerpania krajowego funduszu pożyczkowego dla tychże Spółek sprawą bardzo pilną i aktualną. Na prośbę tę, ponowioną następnie odezwami Wydziału krajowego z dnia 3. listopada 1900 r. LW. 72.804 i 8. stycznia 1901 r. LW. 85.892, odpowiedziało c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwą z d. 14. stycznia 1901 r. L. 13.616/pr. oznajmiając, że JE. Pan Minister spraw wewnętrznych w porozumieniu z c. k. Ministerstwami skarbu, rolnictwa i sprawiedliwości zatwierdził reskryptem z d. 2. grudnia 1900 r. L. 40.034 uchwalone przez Wys. Sejm zmiany postanowień §. 3. lit. B, ustęp 1, §§.: 36. i 43. i §. 109. lit. B, ustęp 2., statutu Banku krajowego i że c. k. Namiestnictwo zarządziło ogłoszenie tych zmian w Dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych. Uchwałą z d. 25. stycznia 1901 r. LW. 3.855 zawiadomił o tem Wydział krajowy Dyrekcyę Banku krajowego, wzywając ją do wprowadzenia w życie nowych przepisów i otwarcia kredytu komunalnego dla Spółek wodnych, reskryptem zaś z dnia 14. lutego 1901 r. LW. 7.511 zawiadomiono istniejące w kraju Spółki wodne o tem, iż na podstawie zmienionego statutu Banku są uprawnione do korzystania z kredytu w jego dziale komunalnym. W ten sposób uzyskał Bank krajowy możność spełniania zadania zakreślonego mu w §. 3. lit. m. statutu, możność udzielania „pożyczek na przedsiębiorstwa melioracyjne“, nie stwarzając nowego typu papieru emisyjnego, a w warunkach, które zapewniają Spółkom odpowiedni czas amortyzacyi i odpowiednią stopę oprocentowania.

Odnośnie do uchwały pod III. przytoczonej a dotyczącej uzupełniającego wyboru do Rady Nadzorczej, nadmienia Wydział krajowy, że zawiadomiony pismem Marszałka krajowego z d. 2. kwietnia 1900 r. L. s. 643, iż Wys. Sejm wybrał zgodnie z propozycyą Wydziału krajowego członkiem Rady Nadzorczej Banku krajowego, Dra Stefana Fedaka, adwokata krajowego, zawiadomił o tem wybranego, tudzież Prezydyum Rady Nadzorczej Banku reskryptem swym z d. 13. kwietnia 1900 r. LW. 24.086, zaznaczając, iż mandat ten gaśnie w myśl postanowienia §. 110. statutu Banku krajowego już z dniem 31. grudnia 1900 roku.

Gdy z tymże terminem gasną mandaty 3 członków i jednego zastępcy członka Rady Nadzorczej Banku, a nadto, gdy obecnie wakuje jeden mandat zastępcy członka tejże Rady wskutek powołania Dra Fedaka na członka tejże Rady, przeto uchwałą z d. 18. września 1900 r. LW. 60.055 postanowił Wydział krajowy przedstawić Wys. Sejmowi propozycyę wyboru 3 członków i 2 zastępców członków Rady Nadzorczej i propozycyę tę oddzielnie przedkłada.

Uchwała przytoczona wyżej pod IV. pozornie w luźnym tylko zostaje związku ze sprawami dotyczącemi Banku krajowego, powziętą bowiem była na podstawie oddzielnego sprawozdania sejmowej Komisyi bankowej i w brzmieniu jej trudno dopatrzyć się jej związku z temi sprawami. Gdy jednakże kontrola nad stowarzyszeniami zarobkowemi i gospodarczemi, o którą w uchwale tej chodzi, ze strony kraju dotąd wykonywaną, w miarę, jak one korzystały z kredytu w Banku krajowym, wykonywaną była dotąd wyłącznie przez Bank krajowy w porozumieniu z Wydziałem Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, gdy dalej sama Komisya bankowa uznała ważność i doniosłość sprawy lustracyi stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych dla Banku krajowego „jako tej instytucyi, która powołanym stowarzyszeniom udziela względnie dość wysokiego reeskontu“ i w wielu wypadkach powierza im swe zastępstwa, a na tem się opierając, przedstawiła Wys. Sejmowi wniosek powyższej uchwały, przeto Wydział krajowy sądzi, że niniejsze sprawozdanie o Banku krajowym i o dotyczących tej instytucyi

sprawach jest najwłaściwszem miejscem do zdania Wys. Sejmowi sprawy o stanowisku, jakie Wydział krajowy w tej kwestyi zajął, do czego obecnie przystępujemy:

W wykonaniu uchwały powyższej odniósł się Wydział krajowy pismem z d. 21. czerwca 1900 r. LW. 32355 do Wydziału Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych i komunikując uchwałę Wys. Sejmu, zawezwał tenże Wydział, by Wydziałowi krajowemu dostarczył materyału, na którym możnaby się oprzeć w rozpoznaniu działalności Towarzystwa „Związek“ i jego zasobów materyalnych. Zażądał tedy Wydział krajowy przedłożenia sprawozdań Związku z ostatnich 4 lat, dalej sprawozdań z lustracyj dokonanych w tymże okresie czasu, obliczenia rocznych wydatków w czteroleciu poniesionych na lustracye, przedłożenia zamknięć rachunków obejmujących poszczególne działy dochodów i wydatków Towarzystwa, wreszcie przedłożenia statutu Towarzystwa, jego regulaminu czynności i instrukcyi, normujących działalność lustracyjną. Nadto zażądał Wydział krajowy wyjaśnienia co do kwestyi, czyby Towarzystwo „Związek“, w razie przyznania mu subwencyi na utrzymanie lustratorów, było gotowem poddać się kontroli Wydziału krajowego i przedłożenia wniosku co do tego, jak mogłaby ta kontrola być skutecznie zorganizowaną i wykonywaną. W piśmie z d. 30. sierpnia 1900 r. L. 1429 (LW. 58852/900) przedłożył Wydział „Związku“ Wydziałowi krajowemu żądane przezeń daty i materyały i na wyżej streszczone pytanie oznajmił„ iż Wydział ten gotów jest przesyłać Wydziałowi krajowemu co roku takie samo sprawozdanie i wykazy, jak te, jakie przedłożył przy omówionem piśmie. Wobec tej odpowiedzi, i zawartego w niej materyału zwrócił się Wydział krajowy pismem z d. 14. września 1900 r. LW. 58852 do Dyrekcyi Banku i wezwał ją, by na podstawie przedłożonego materyału przedstawiła Wydziałowi krajowemu swą opinię zarówno co do tego, czy uważa udzielenie subwencyi za wskazane, jak i co do wysokości potrzebnej subwencyi, jak wreszcie co do kwestyi, czy wobec tego, iż Bank krajowy, jako instytucya udzielająca stowarzyszeniom zarobkowym i gospodarczym kredytu, jest bezpośrednio interesowanym w sprawie częstszego lustrowania tych stowarzyszeń, nie byłoby wskazanem, by w razie uznania potrzeby udzielenia na ten cel subwencyi, pokrywał ją w całości lub części ze swych funduszów Bank krajowy. Odpowiedź Dyrekcyi Banku krajowego zawartą w relacyi z d. 6. października 1900 r. Nr. 35862 a uznającą wprawdzie pożyteczność działalności „Związku“ i jego lustracyi, oświadczającą się zatem zasadniczo n za subwencyonowaniem tej działalności ze strony kraju, odmawiającą jednak przyczynienia się z funduszów Banku do wydatków na ten cel, podajemy **Alegat 2.** $^{1}/_{2}$ jako załącznik drugi niniejszego sprawozdania. Po dokładnem rozpatrzeniu się w nadesłanych przez Wydział „Związku“ materyałach i rozważeniu doniosłości działalności tego stowarzyszenia dla prawidłowego rozwoju stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych w naszym kraju, doniosłości, którą tak wymownie przedstawiła Komisya bankowa w swem zeszłorocznem sprawozdaniu, a którą też i Dyrekcya Banku krajowego uznała, postanowił Wydział krajowy nie przedkładać Wys. Sejmowi wniosku udzielenia „Związkowi“ subwencyi na utrzymanie drugiego lustratora stowarzyszeń do „Związku“ należących. Powodem tego postanowienia Wydziału krajowego był wzgląd na to, iż fakt przyznania takiej subwencyi ze strony kraju mógłby a poniekąd i musiałby na zewnątrz, w szerokich kołach publiczności, zrodzić mniemanie, jakoby kraj przez Wydział krajowy za pośrednictwem owego z subwencyi utrzymywanego lustratora wykonywał kontrolę nad stowarzyszeniami, jakoby więc za prawidłowość ich czynności brał na się odpowiedzialność, prawidłowość tę niejako gwarantował, gdy tymczasem w myśl wniosku Wydziału „Związku“, zawartego w piśmie z d. 30. sierpnia 1900 r. L. 1429 Wydział krajowy nie miałby żadnego wpływu ani na wybór, czy nominacyę lustratora, ani na jego urzędowanie i użycie, a mógłby jedynie działalność jego, właściwie zaś działalność Towarzystwa „Związek“. kontolować i badać ex post na podstawie corocznych sprawozdań.

Wśród tych warunków nie może Wydział krajowy Wys. Sejmowi doradzać przyjęcia na kraj przez przyznanie subwencyi wyżej określonej odpowiedzialności bez przyznania jego Reprezentacyi odpowiednich do tej odpowiedzialności uprawnień wobec Stowarzyszeń i „Związku“, z drugiej strony nie mógł też Wydział krajowy żądać od „Związku“ by w zamian za subwencyę na utrzymanie jednego lustratora zrzekł się swej samodzielności, lub zezwolił na znaczne ograniczenie na rzecz Wydziału krajowego. Nadto musi tu Wydział krajowy zaznaczyć, iż wobec zamierzonej i będącej w toku akcyi, mającej na celu wzmocnienie w drodze ustawodawczej kontroli nad stowarzyszeniami zarobkowemi i gospodarczemi, kontroli, którąby objęła stowarzyszenia wszystkie a więc i te, nad któremi

kontrola w interesie dobra publicznego najbardziej jest potrzebną, bo się od kontroli „Związku“ uchylają, nie przystępując do tego „Związku“, uważa sprawę popierania działalności lustracyjnej „Związku“ obecnie za mniej pilną i aktualną.

Zdawszy sprawę z wykonania uchwał, które zapadły w sprawach dotyczących Banku krajowego w ciągu ubiegłej sesyi Wys. Sejmu, przechodzimy z kolei do przedstawienia czynności Wydziału krajowego w zakresie administracyi tą instytucyą, przekazanej statutem jej Wydziałowi krajowemu.

Tu nadmieniamy przedewszystkiem, że udzieliwszy uchwałą z d. 22. maja 1900 r. LW. 32749 trzymiesięcznego urlopu p. H. Bochdanowi, Prezesowi Rady Nadzorczej Banku, pełniącemu w myśl uchwały Wydziału krajowego z d. 10. kwietnia 1888 r. LW. 15.520 zastępczo obowiązki trzeciego Dyrektora Banku, powołał Wydział krajowy w myśl §. 104 (ustęp 2.) statutu Banku uchwałą z d. 12. czerwca 1900 r. L. W. 37.095 na zastępcę trzeciego Dyrektora Banku z łona Rady nadzorczej na czas tego urlopu p. Stanisława Jędrzejewicza, który też w czasie tym urzędowanie sprawował.

Z mocy §. 110. (ustęp 3.) statutu Banku zaliczył Wydział krajowy w czasie od od przedłożenia ostatniego sprawozdania o „Banku krajowym“ następujące gminy do rzędu miejscowości, w których Bank krajowy może po myśli §. 4. (ustęp 2.) statutu swego udzielać pożyczek hipotecznych na mieszkalne domy murowane, podatkowi domowo-czynszowemu podległe:

1) Uchwałą z d. 5. grudnia 1899 r. LW. 79515/99. gminę Zniesienie pod Lwowem, w powiecie Lwowskim;

2. Uchwałą z dnia 13. kwietnia 1900 r. L. W. 23.587/900 gminę m. Rawa Ruska, w powiecie Rawskim;

3. Uchwałą z dnia 17. grudnia 1900 r. L. W. 77.451/900 gminę m. Kamionka Strumiłowa, w powiecie Kamioneckim.

Z końcem czerwca r. 1901 upływa kadencya trzechletnia komitetu cenzorów dla oceniania weksli podawanych do eskontu względnie reeskontu w Banku krajowym we Lwowie, tudzież takaż kadencya komitetu cenzorów wekslowych dla filii Banku krajowego w Krakowie. Relacyą z dnia 26. marca 1901 r. Nr. 38.948/900 przedstawiła Dyrekcya Banku krajowego Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia listę 24 osobistości zamianowanych przez Radę Nadzorczą Banku krajowego na wniosek Dyrekcyi tegoż Banku, po zasięgnięciu opinii Izb handlowych we Lwowie i Krakowie i obu Towarzystw rolniczych cenzorami wekslowemi dla Banku krajowego we Lwowie tudzież listę 18 osobistości mianowanych przez tęż Radę na podstawie takiegoż wniosku i opinii cenzorami weksli dla Filii Banku krajowego w Krakowie. Wydział krajowy zatwierdził mianowanych po myśli §§. 78. 79. statutu Banku krajowego cenzorów bez zmiany w myśl postanowienia §. 112. ustęp 5. tegoż statutu.

Relacyą z dnia 29. marca 1900 r. Nr. 9.267 przedstawiła Dyrekcya Banku krajowego Wydziałowi krajowemu wniosek Rady Nadzorczej przeprowadzenia zmiany etatu urzędników Banku krajowego, ustanowionego uchwałą Wydziału krajowego z dnia 1. czerwca 1898 r. L. W. 29.764, zmierzający do powiększenia tegoż etatu w rangach: IV, V. i VI. Gdy Rada Nadzorcza Banku i Dyrekcya umotywowały potrzebę tego powiększenia przedewszystkiem znacznym wzrostem czynności Banku i jego Filii w Krakowie, a następnie faktem, że dla wydołania tym zwiększonym czynościom Bank musi posługiwać się znaczną liczbą sił nieetatowych, (praktykantów), które to siły nie mając widoków awansu, opuszczają Bank z jego szkodą, Wydział krajowy postanowił uchwałą z dnia 27. kwietnia 1900 r. L. W. 22.340/900 w myśl postanowienia §. 112. ustęp 9. statutu Banku przychylić się do wniosku Rady Nadzorczej i powiększył etat urzędników Banku krajowego w ten sposób, iż: 1). przydał w randze IV. urzędników jedną posadę, 2). w randze V. klasie 1. i w randze V. klasie 2. przydał po jednej posadzie, 3). w randze VI. przydał 3 nowe posady, razem więc powiększył etat o 6 posad. Wynik finansowy tego powiększenia etatu zwiększyłby wydatek roczny Banku o 13.400 K., gdy jednakże Wydział krajowy polecił równocześnie, zgodnie z wnioskiem Rady Nadzorczej Banku, zmniejszenie liczby płatnych praktykantów w Banku o 6 posad, przez co osiągnięto zaoszczędzenie w kwocie 7.200 K., przeto rzeczywiste zwiększenie wydatku wskutek powiększenia etatu wynosi: 6.200 K. a odpowiada dobru instytucyi i jej pracowników.

Uchwałą z dnia 30. października 1900 r. L. W. 69.142/900 postanowił Wydział krajowy, przychylając się do jednomyślnej uchwały Rady Nadzorczej Banku i wniosku Dy-

rekcyi posunąć kierownika Filii w Krakowie, p. Mieczysława Sędzimira z rangi II. do rangi I., a korespodenta Banku krajowego, p. Juliusza Reinera, z rangi V. do rangi IV., obu extra statum. Czyniąc w tej sprawie zadość wnioskom czynników w pierwszym rzędzie powołanych do ocenienia użyteczności i zdolności pracowników Banku, zastrzegł się Wydział krajowy zasadniczo przeciwko zbyt częstemu zmienianiu uchwalonego etatu takimi wyjątkowymi awansami.

W ciągu czasokresu objętego niniejszem sprawozdaniem spełniało 66 instytucyi finansowych funkcye lokalnych organów pomocniczych i wykonawczych Banku krajowego na mocy uchwał Wydziału krajowego powziętych w myśl postanowienia §. 112. ustęp 10. statutu Banku. Obraz czynności zastępstw tych w ciągu roku 1900 przedstawiony jest w dołączonem do sprawozdania Rady Nadzorczej Banku zamknięciu rachunkowem (str. 26 i 27) a tu zaznaczamy, że w czasie objętym niniejszem sprawozdaniem powierzył Wydział krajowy zastępstwa Banku następującym instytucyom:

1. Uchwałą z dnia 6. lipca 1900 r. L. W. 41379 powiatowej Kasie Oszczędności w Bohorodczanach, na powiat polityczny Bohorodczański;

2. Uchwałą z dnia 9. listopada 1900 r. L. W. 69.355 „powiatowej Kasie Oszczędności w Buczaczu“ na powiat polityczny Buczacki;

3. Uchwałą z dnia 2. kwietnia 1901 roku L. W. 21192/900 „Kasie Zaliczkowej i Oszczędności, stowarzyszenia zarej. z ograniczoną poręką w Rudniku“, na powiat polityczny Nisko.

Alegat 3. Kończąc powyższe sprawozdanie o czynnościach w sprawie Banku krajowego, Wydział krajowy przedkłada w załączeniu ·/. Al. 3. w myśl postanowienia §. 100. statutu Banku sprawozdanie jego Rady Nadzorczej za rok 1900 wraz z bilansem i zamknięciem rachunków Banku za czas od 1. stycznia do 31. grudnia 1900 r. i przedstawia Wys. Sejmowi wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o Banku krajowym.

2. Sejm udziela Dyrekcyi Banku krajowego absolutoryum z rachunków za czas od 1. stycznia do 31. grudnia 1900 r.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni.

Sprawozdawca:
Mieczysław Onyszkiewicz.
Członek Wydziału krajowego.

Alegat 1 do L. W. 25.593/901.

Odpis sprawozdania

Dyrekcyi Banku krajowego z dnia 14. czerwca 1900 roku l. 22.444 do Wydziału krajowego.

W sprawie połączenia kredytu hipotecznego z ubezpieczeniem na życie, poruszonej w reskrypcie Wysokiego Wydziału krajowego z dnia 22. maja 1900 L. 32.609, mamy zaszczyt przedłożyć następujące

SPRAWOZDANIE.

Na zapytanie nasze z dnia 6. czerwca b. r. doniosła nam Dyrekcya Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, że sprawa ubezpieczeń życiowych przy pożyczkach hipotecznych dotąd nie postąpiła i znajduje się w tem samem stadyum, w jakiem znajdowała się w roku 1898.

Na konkurs rozpisany przez związek techników asekuracyjnych nadesłano kilka prac, żadna jednak z nich nie uzyskała zatwierdzenia i nie nadawała się do uznania jej za rozwiązanie tej pod względem technicznym i praktycznym skomplikowanej kwestyi.

Związek techników asekuracyjnych przedłużył wskutek tego termin konkursowy do 31. grudnia 1899 i w tym czasie nadesłano tylko jedną pracę, której związek — jak ze sprawozdania z maja 1900 wynika, — dotąd nie ocenił.

Po załatwieniu tej sprawy pod względem teoretycznym będą musiały Towarzystwa asekuracyjne zastanowić się nad sposobem przeprowadzenia jej pod względem praktycznym dla samych instytucyi asekuracyjnych.

Wobec tego, że zawodowe koła nie dostarczyły dotychczas projektu na taką taryfę, któraby odpowiadała interesowi ogółu oraz instytucyi finansowych i asekuracyjnych — a taryfy przez krakowskie Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń swojego czasu zaprojektowanej Ministerstwo nie zatwierdziło — nie może Towarzystwo przynajmniej na razie przystąpić do dalszej w tym kierunku czynności i musi wstrzymać się z tem aż do załatwienia sprawy przez wymieniony związek i następnie Ministerstwo spraw wewnętrznych.

Wobec przedstawionego stanu rzeczy — nie widzimy też na razie sposobu przyspieszenia rozwiązania tej sprawy. O postępie prac przygotowawczych w Związku techników asekuracyjnych nie omieszkamy informować się od czasu do czasu — a gdy sprawa oprze się o Ministerstwo spraw wewnętrznych, czuwać będziemy nad przyspieszeniem finalnego jej załatwienia.

Alegat 2. do LW. 25593/901.

Odpis sprawozdania

Dyrekcyi Banku krajowego z dnia 6. października 1900. r. L. 35.862 do Wydziału krajowego.

W załatwieniu Wysokiego reskryptu z 14. z. m. L. 58.852 i przy zwrocie ·/. załączników, mamy zaszczyt oświadczyć, że zarządzane przez Związek stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych lustracye uważamy za bardzo dla tych instytucyj kredytowych, a pośrednio i dla stosunków krajowych pożyteczne, i że Bank krajowy otrzymując od Związku regularnie odpisy protokołów lustracyjnych, z takowych korzysta.

Również nie ulega wątpliwości, że byłoby bardzo wskazanem, gdyby lustyacye te częściej i liczniej się odbywały, a ku temu kreowanie drugiej posady lustratora przy Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych bardzo byłoby wskazanem.

Jednakże jako ujemną stronę organizacyi Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych podnieść wypada że zbyt dużo stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych stoi poza Związkiem, więc z lustracyj związkowych nie korzysta, ale wina tego leży przeważnie po stronie oranizacyi tych stowarzyszeń, które stoją poza związkiem.

Proponowany przez Związek stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych sposób wykonywania przez Wydział krajowy nadzoru nad lustracyami wystarcza, o ile zaostrzony będzie poleceniem, aby Związek stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych w tym względzie także stosował się do wskazówek Banku krajowego i jak dotąd, odpisy wszelkich protokołów lustracyjnych nam przedkładał.

Bank hrajowy jest tedy zdania, że na cele powiększenia akcyi lustracyjnej Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych udzielenie stałej subwencyi ze strony kraju jest wskazanem.

Natomiast nie może Bank krajowy wziąć na siebie pewnej części tego wydatku, gdyż jak dołączony ·/. układ ze Związkiem stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych wykazuje, Bank krajowy tak przy udzielaniu kredytu stowarzyszeniom, jak i przez wzięcie udziału na siebie w lustracyach na koszt własny już i tak zbyt wielkie ofiary na rzecz stowarzyszeń ponosi, a cały ten dział, który niesłychanie zwiększa czynności bankowe, a więc obciąża znacznie także ogólne koszta administracyi, raczej jest stratnym niż zyskownym, nie mówiąc już o rzeczywistych stratach na kredytach stowarzyszeniom udzielanych, a niestety w ciągu istnienia Banku krajowego już pokaźną cyfrę wykazujących.

Bank krajowy bowiem w tym dziale interesów kieruje się przeważnie względami na potrzeby drobnego kredytu a nie własnej korzyści.

Sprawozdanie

Rady Nadzorczej Banku krajowego za rok 1900.

(XVII.) Nr. 16299.

Wysoki Wydziale krajowy! W wykonaniu przepisu §. 100 statutu Banku krajowego, mamy zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Wydziałowi zamknięcia rachunkowe za rok 1900 i bilans z dnia 31. grudnia 1900 wraz z następującem sprawozdaniem Rady nadzorczej.

W przebiegu roku 1900 odbyła Rada nadzorcza sześć posiedzeń, otrzymując na każdem sprawozdania Dyrekcyi o sprawach bieżących i komisyi rewizyjnej Rady o dokonanych każdorazowo lustracyach i szkontrach. — W każdem posiedzeniu Rady brali udział P. P. Komisarz rządowy i krajowy. W roku zeszłym ustanowiła Rada Nadzorcza szczegółowy regulamin dla swojej Komisyi rewizyjnej, a ten już został w czyn wprowadzony. Komisya unika o ile możności rewizyi i przeliczań wyrywkowych (Stichproben) a staraniem jej jest dokonywanie rewizyi ścisłych i szczegółowych. — Komisyę zwołuje jej przewodniczący, zawiadamiając o dniu zebrania Prezesa Rady, który ze swej strony zaprasza P. P. Komisarza. Dyrekcya ma obowiązek zasięgnięcia zdania Komisyi, przed dokonaniem odpisów na straty przy zamknięciu rocznych rachunków.

Liczbowe rezultata z roku ubiegłego są niższe niż z lat poprzednich; usługi jednak Banku w sprawach kraju i jego mieszkańców nie cofnęły się, lecz postępują wraz ze stałym rozwojem naszej Instytucyi spełniającej w miarę możności coraz obszerniejszy zakres swoich czynności.

Stosunki finansowe i ekonomiczne w Monarchii a przez to samo i u nas — jakie trwały w roku 1900, przygniatały bieg zwykły interesów; wpływały też ujemnie i oddziałały niekorzystnie na roczne obroty a zatem i na wynikłości Banku krajowego za siedmnasty rok jego istnienia.

Zadanie Banku — nie oglądania się na zyski przy oddawaniu usług krajowi, spełniła Dyrekcya przezornie a zapobiegliwie, walcząc z trudnościami zbytu efektów własnych, przy obronie nadmiernego spadku ich kursów. Kurs ten był też przez rok 1900 najwyższym pomiędzy wszystkiemi emisyami krajowemi. — Straty z tego powodu — łączne z różnicami notowań dwóch ostatnich końców roku — były znaczne, a zysk netto w sumie K. 137.870.15 był znacznie mniejszy. Stwierdzić jednak należy, że działalność ta przyczyniła się w wielkiej mierze do podtrzymania kredytu emisyjnego wszystkich papierów galicyjskich, — a ostatecznie odpowiada zysk zeszłoroczny jeszcze 4% od kapitału zakładowego, przyczem rezerwy specyalne, pozostające w obrocie nie ulegają osobnemu oprocentowaniu, gdyż służą w pierwszej linii na zastąpienie w oprocentowaniu emisyi Banku od zalegających w anuitetach odsetek pożyczkowych; ogólny fundusz rezerwowy stoi zaś po za obrotem, gdyż jest osobno ulokowany w efektach pupilarnych po myśli postanowień regulaminu bankowego.

Wśród roku ostatniego sprzedano własnych efektów za K. 11,738000, a zapas ich był dnia 31. grudnia 1900 w kasach Banku mniejszy niż przed rokiem o K. 1,078200 pomimo dalszych nowych emisyi i konieczności dokupna pojawiających się na targu

listów oraz obligacyi Banku. W zapasie tym mieliśmy obligacyj kolejowych, z lat zeszłych tyle niemal co i listów zastawnych.

W pierwszym kwartale r. b. zapas listów zastawnych Banku zniżony został o $^1/_3$ część dokonanym zbytem. Nowe emisye były w roku 1900 bardzo ograniczone, a w wydanych — przeważną pozycyę stanowią obligacye komunalne. — Liczba pożyczek hipotecznych spadła. Przypisać to należy tak z jednej strony wstrzymywaniu udzielania promes przez Dyrekcyę, jak z drugiej pomyślnym objawem mniejszego zapotrzebowania ich w kraju. Jak bowiem słusznie podniosła przed kilku laty Sejmowa Komisya bankowa smutny fakt gorączkowego urochomiania nieruchomej większej własności w Galicyi, czyli fakt spekulacyi majątkami, oraz — jak do tego dodać należało — przesadny ruch budowlany w miastach i przechodzenie za częste domów z rąk do rąk — co pociągało za sobą przesadne używanie kredytu hipotecznego, tak dziś skonstatować można jeśli nie zupełne zaniechanie jeszcze, to bardzo znaczne zmiejszenie się tego nie zbyt zdrowego ruchu. — W ślad zatem zmniejszyły się podania o pożyczki hipoteczne i udzielono ich w roku 1900 K. 2,209.100 a z tej sumy tylko K. 363.000 na większą własność. Razem wydano o K. 5,462.600 mniej niż wśród roku 1899.

Zwiększoną natomiast okazała się potrzeba emisyi obligacyi komunalnych na pożyczki wypłacone w sumie K 5,100.400 — przeważnie na inwestycye miejskie mające na celu zdrowotność mieszkańców. Zaznaczamy tu w pierwszym rzędzie wodociągową pożyczkę m. Krakowa w kw. K. 3,600.000, o ktorą reprezentacya miasta liczne czyniła starania w obcych instytucyach, a zakończyła je na obligacyach Banku krajowego. W podobnie asanacyjnych celach zaciągnęła gmina Jarosław w roku 1900 pożyczkę komunalną K. 600.000.

Trzykrotnie w ostatnich czasach powołaną była Rada nadzorcza Banku do dyskusyi i orzeczenia o wznowieniu emisyi $4^1/_2$ procentowych listów zastawnych, emisyi zamkniętej uchwałą z sierpnia 1893 roku. Zbyt różowe wówczas poglądy na całość stosunków procentowych spowodowały tę uchwałę, a należało zatrzymać ten papier obok 4 procentowego, pozostawiając żądaniom klientów i uznaniu Zarządu Banku wybór tym do każdorazowej uchwały. Wobec licznych zgłoszeń o pożyczki $4^1/_2$%-we, stanęło wobec Rady odnośne pytanie wśród roku 1899, ale zapas nagromadzonych w Banku naszym 4%-wych listów nakazał uznanie chwili za nieodpowiednią; zdania też w łonie Dyrekcyi były jeszcze wtenczas co do tego podzielone. — W drugiej połowie roku 1900 postawiła Dyrekcya Radzie jednomyślny wniosek o przywrócenie tych listów, lecz Rada postanowiła rzecz jeszcze odroczyć. Uchwałę stanowczą dopiero w marcu br., powzięto wobec znacznie zmienionych stosunków — zmniejszenia się zapasu własnych listów 4%-wych i wobec coraz natarczywszych zgłoszeń o pożyczki $4^1/_2$%-we przeważnie od mniejszych właścicieli i od obywateli na cele melioracyjne.

Obecnie więc wydawać będzie Bank krajowy pożyczki hipoteczne w listach zastawnych obydwóch typów.

Sprawy parcelacyjne — może znów nieco za gorąco — będące na porządku dziennym w kraju, żywo zajmowały i zajmują Zarząd Banku — tak Radę Nadzorczą jak Dyrekcyę. Jest też rzeczą doniosłej wagi, jak tą sprawą pokierują miarodajne czynniki, o ile pośrodkowy i dobry kierunek da się wytknąć i urzeczywistnić. Parcelacya stała się u nas prawie koniecznością, abyśmy nie wpadli w ostateczność. Pozbywanie się kawałków ziemi, nawet części folwarków większej własności, ratuje już dziś nie jednego od utraty całości majątku, a dopomaga wielom do melioracyi skomasowanie zatrzymanej reszty; w tym więc kierunku, tak kupujący jak sprzedający pomocy potrzebują. Smutną ostatecznością i ekonomicznie złą jest zupełne pozbywanie własności drogą parcelacyi, kuszącej zawsze dobrą ceną sprzedaży. Wobec tego sądzimy, że Bank krajowy spełnia dotąd odpowiednio swoje zadanie, bo w granicach możliwości — czyni zadość żądaniom zgłaszających się klientów.

Bank krajowy nie przeprowadza parcelacyi, nie poszukuje nabywców, nie dzieli między nich gruntów i nie wpływa niczem na ustanawianie cen.

Bank ułatwia tylko te czynności udzielaniem pożyczek, gdzie i o ile są one możliwe, na spłaty pożyczek obciążających majątki lub ich części. — Ceny kupna i sprzedaży są o tyle Bankowi znane, o ile wpływają na wymiar pożyczki.

Rada nadzorcza nie stanęła dotąd na stanowisku niesienia bezwzględnej pomocy sprawie parcelacyjnej i w jej łonie. tak jak w całym zresztą kraju, zdania co do tego się dzielą, a konstatujemy, że bez otwierania osobnego oddziału w Banku, Dyrekcya dopomogła znów w roku 1900 do parcelacyi w czternastu miejscowościach powiatów: Buczacz, Nadwórna, Kołomyja, Stanisławów, Tarnopol, Zbaraż, Żółkiew i Kałusz — a to poza działalnością rozwijającego się szybko Banku parcelacyjnego we Lwowie.

W siedmiu gminach rozparcelowano 2890 morgów przy pomocy pożyczek włościańskich przez Bank krajowy udzielonych. — Z przestrzeni tej nabyły Zarządy gminne 520 morgów, Mazurzy przybyli do wschodnich powiatów 480 morgów, a resztę to jest morgów 1890 kupili i rozdzielili między siebie miejscowości i sąsiedni włościanie. Dalsze czynności w siedmiu gminach pozostały do załatwienia w roku 1901.

Na melioracye gruntowe mógł Zarząd Banku wydać w roku zeszłym kilka pożyczek w gotówce, na podstawie ustawy z roku 1896 wyjątkowo, bo utrudnienia — jakie ta ustawa dyktuje, nie każdemu czynią taką pożyczkę przystępną. Możliwsze jest każdemu otrzymanie dodatkowej pożyczki hipotecznej, o krótszym planie amortyzacyjnym, na podstawie podwyższenia wartości majątku i jego rentowności przez dokonaną melioracyę. W tym też kierunku rozwija się pomoc Banku, a krajowe biuro melioracyjne jest w takich wypadkach bardzo pomocnem Dyrekcyi Banku, opierającej się na kosztorysach i sprawozdaniach z ukończonych robót, których biuro melioracyjne z całą gotowością dostarcza. Gałęź ta czynności Banku dozna niewątpliwie większego rozwoju przez wejście w życie uchwalonej w roku zeszłym przez Wysoki Sejm zmiany statutu, dozwalającej na udzielanie pożyczek komunalnych Spółkom wodnym. Rozmiary tej działalności mogą się stać bardzo znaczne a dla kraju znamienne, wobec projektowanej sieci kanalizacyjnej i połączonych z nią drobniejszych „spółkowych" regulacyi.

Pożyczek kolejowych wydano w roku 1900 — na trzy koleje lokalne — razem 600.000 Koron.

Zaległości ratalne hipoteczne wynosiły z końcem ostatniego roku 659.093·75 Koron u 2014 dłużników w następującym stosunku:

Na 403	pożyczek	większej	własności,	zaległ.	78 dłużników	czyli 18%
„ 2125	„	miejskich		„ 190	„	„ 8·8%
„ 6274	„	włościańskich		„ 1746	„	„ 27·8%

Zaległości komunalnych pozostawało 36.668·08 Koron. Egzekcyi politycznych wdrożono 4129 a pozostało niezałatwionych 1210; egzekucyi sądowych 143 i pozostało ich 47 na rok 1901.

Powyższe cyfry o zaległościach jak o obydwóch stopniach egzekucyi świadczą z jednej strony o powtarzających się stale restancyach włościańskich rat, w stosunku do innych kategoryi dłużników, a z drugiej o konsekwentnej działalności Dyrekcyi. Kredyt włościański jest najtrudniejszym do zawiadowywania, bo pilnowanym i przestrzeganym w ostrożności i ścisłości być powinien. Zaległości tu byłyby niezawodnie większe, niż je wykazujemy, gdyby nie ciągłe upominanie i liczne egzekucye, z których polityczne zwłaszcza wywierają pożądany skutek, nie dopuszczający do gromadzenia zaległości. Stwierdzają to znów cyfry z ostatniego roku, w którym było tylko 0,035% egzekucyi sądowych, wdrożonych stosunkowo do politycznych (4129:143).

Protokół podawczy oddziału hipotecznego wykazuje w r. z. numerów 16.309, o 2204 mniej niż w poprzednim, a ekspedyt 10604, mniej o 774.

Podatku kuponowego uiszczono w roku 1900 razem 76.439·99 Koron. Kwota ta rozdziela się: na listy zastawne 59017·61 Koron, obligacye komunalne 8419·56 Koron i obligacye kolejowe 9002·82 Koron.

Z oddziału bankowego nie wiele notujemy, nie chcąc zbytecznie sprawozdania przeciążać cyframi. Stanowią one obraz czynności w tym dziale, a szczegółowe przedłożenia Dyrekcyi o zamknięciach rachunkowych i ostatecznym rezultacie wyczerpująco rzecz przedstawiają.

Obrót w eskoncie weksli był w roku 1900 nieco większy we Lwowie niż w roku 1899; w Krakowie był mniejszy. Stopa była przez rok cały utrzymaną na 6 od stu. Wkładki oszczędności i depozyta zwiększyły się. Podatku rentowego od książeczek wkładkowych i asygnat kasowych zapłacił Bank 7467 43 Koron. Dołączamy zestawienie w obrotach i wynikłościach co do główniejszych pozycyi.

Komisya Rady Nadzorczej zbadała wraz z pp. Komisarzami bilans najszczegółowiej i najdokładniej a porównanie i sprawdzenie każdej pozycyi dozwoliło stwierdzić porządek i jasność ksiąg, oraz zgodność ich zupełną z aneksami, alegatami i przedłożeniami rachunkowemi Dyrekcyi.

Pozostaje nam zdać sprawę o kilku jeszcze ważnych gałęziach działalności Zarządu Banku. Zbytecznem byłoby z naszej strony i na tem miejscu podnoszenie powszechnie uznanej doniosłości powstawania i rozwoju przemysłu fabrycznego dla naszego kraju. Jako powołana wraz z Dyrekcyą Banku do popierania tych pierwszych kroków stawianych przez ludzi dobrej woli, może Rada Nadzorcza tylko ubolewać nad miernością środków finansowych, jakimi nasza Instytucya w ogóle, a na te cele w szczegółach — rozporządzać może. Pomoc powinna by tu być znaczną, by powstający nasz przemysł, stanął na silnych podstawach. Dyrekcya Banku na tym także polu nie pozostaje w tyle w granicach możliwości, współdziała czynnie przy zakładaniu przedsiębiorstw krajowych subskrypcyą udziałów, zastrzega sobie zawsze pewien wpływ w każdym zarządzie. Subskrypcye te są nieraz bardzo niskie w stosunku do wysokości kapitałów zakładowych, są jednak zawsze poparciem i zachętą dla ogółu. Udziały, jakie Bank krajowy posiada już w sumie 550.600 Koron, zwiększone o 557.13·90 Koron w roku 1900, przewyższają czwartą część pierwotnego swego kapitału dotacyjnego. W roku zeszłym otworzył Bank syndykat dla akcyi przemysłu tkackiego — finansował z kilkoma instytucyami trzecią emisyę akcyi Towarzystwa przemysłu cukrowniczego, budującego nową fabrykę i utworzył pod swojem kierownictwem syndykat dla resztujących tysiąca sztuk akcyi tegoż Towarzystwa.

Wiadomo, jak pożytecznem już jest i staje się coraz bardziej przejęcie przez Wydział krajowy sprzedaży soli. Pomoc Banku jest tu dla władzy krajowej także bardzo doniosłą. Bank zagwarantował bowiem rządowi kaucyą za kraj, składając poręczenie na 6.000.000 Koron i Bank przyjął całą finansową obsługę tego przedsiębiorstwa wraz z akceptowaniem weksli solnych i wykupnem tychże co dwa tygodnie na rachunek Wydziału krajowego.

Poręczeń za podatek spożywczy udzielił Bank piętnastu klientom na 680.000 Koron.

Nie obojętne do zaznaczenia są usługi oddawane przez Bank w uzupełnieniu pomocy udzielanych na przeróżne cele przez Wysoki Sejm i przez Powiaty. W dość licznych wypadkach, Instytucye wspomagane zasiłkami rozłożonemi na raty i lata, eskontują takowe w Banku, przyspieszając tym sposobem urzeczywistnienie danego dzieła i jego pożyteczność. Budowy koszar i dróg publicznych oraz Spółki Raiffeisena mogą służyć za dowody w tym względzie. Gdy nadto w ostatnich dwóch latach Wysoki Sejm, czyniąc zadość potrzebie przyjścia z pomocą ludności dotkniętej klęskami elementarnemi, a kierując się koniecznościami budżetowemi, uchwalił zapomogi tylko w formie procentów od pożyczać się mających kapitałów, to Bank niosąc w tem także swoje usługi, dostarczał funduszów na te cele i w roku 1899 oraz 1900 udzielił trzydziestu trzem powiatom 1.078.600 Koron takiemi pożyczkami, od których procenta pokrywa fundusz krajowy.

W każdem z corocznych sprawozdań Rady Nadzorczej podnoszonym był stosunek Banku do Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych. Nie pomijamy tego i dzisiaj, bo każdy rok przynosi dowody o pożytecznej działalności tych Instytucyi jako Zastępstw Banku przy pośredniczeniu przy licznych interesach klientów na prowincyi ze Lwowem. Wszystkie zaś Towarzystwa, o ile chcą i zasługują na to, korzystają z pomocy Banku. Zastępstw jest obecnie 68.

Ze wszystkich Stowarzyszeń było 119 w roku ubiegłym dopuszczonych do kredytu bankowego i tym eskontowano 17047 sztuk weksli na sumę 14,571.340 Koron, z których pozostałe na r. b. saldo wynosiło 2,464.166·46 Koron. Lustracyi z ramienia Banku przeprowadzono 28 w roku 1900 (razem dotąd 152), a szczegółowe o tem sprawozdania obficie już nagromadzone, pozwalają Dyrekcyi i Radzie zapoznawać się ze stanem i kierunkiem tych Instytucyi, którym znowu pożytecznymi są wskazówki i pouczenia manipulacyjne, udzielane przez rutynowanego urzędnika — do tych czynności delegowanego.

Filia Banku w Krakowie wykazuje także obroty mniejsze w roku ubiegłym; dała jednak w tym szóstym roku swego istnienia dowody dalszego rozwoju. W r. 1900 nie była już dotowaną ze Lwowa, lecz obracała powierzonemi jej na miejscu fundu-

szami, przelewając każdorazowe i częste nadwyżki do kasy Zakładu centralnego we Lwowie.

Po statutowym rozdziale ostatniego zysku, majątek ogólny Banku wynosił dnia 31. grudnia r. 1900 w kapitale zakładowym 3,450.016·45 Koron i w rezerwach 2,890.720·31 Koron, razem 6,340.736·76; wzrósł więc ponad zakładową dotacyę 2,000.000 Koron o 4,340.736·76 Koron.

Rada Nadzorcza ma zaszczyt upraszać:

Wysoki Wydział krajowy raczy niniejsze sprawozdanie i dołączone sprawozdanie Dyrekcyi z zamknięciami rachunkowemi i bilansem przyjąć do wiadomości i uzyskać od Wysokiego Sejmu absolutoryum dla Zarządu Banku za rok 1900.

Lwów, dnia. 8 czerwca 1901 r.

Przewodniczący:
***H. Bochdan** w. r.*

Sprawozdawca:
***K. Scipio** w. r.*

Obroty i wynikłości.

Przedmiot	1899		1900		Mniej		Więcej	
	sztuk	koron	sztuk	koron	sztuk	koron	sztuk	koron
Obrót ogólny	—	1348068286 98	—	1029443370 62	—	318624916 36	—	—
Obrót kasowy	—	371105193 88	—	298600503 92	—	72504689 96	—	—
Zysk netto	—	283136 53	—	137870 15	—	145266 38	—	—
Pożyczki hipoteczne udzielone	726	7671700 —	423	2209100 —	303	5462600 —	—	—
„ komunalne „	28	2011000 —	26	5100400 —	2	— —	—	3089400 —
„ kolejowe „	3	9020000 —	3	600000 —	—	8420000 —	—	—
Zaległości hipoteczne	1752	622193 47	2014	659093 75	—	— —	262	36900 28
„ komunalne	46	32283 84	54	37150 24	—	— —	8	4866 40
Zysk z działu hipotecznego	—	233680 68	—	243032 40	—	— —	—	9351 72
„ „ komunalnego	—	24793 47	—	27482 52	—	— —	—	2689 05
„ „ kolejowego	—	14132 08	—	10702 10	—	3429 98	—	—
Sprzedaż emisyi Banku	—	13474200 —	—	11738000 —	—	1736200 —	—	—
Stan emisyi Banku 31/12	—	115136300 —	—	119585900 —	—	— —	—	4449600 —
Eskont weksli wśród roku	36407	51794324 35	38072	54320753 89	—	— —	1665	2526429 54
Stan weksli w Banku 31/12	6856	12817416 72	7095	11551991 95	—	1265424 77	239	— —
Reeskont wśród roku	5139	16050759 60	7319	16709499 60	—	— —	2180	658740 —
Stan reeskontu 31/12	1618	4065197 70	1870	3870760 76	—	194436 94	252	— —
Wkładki na książeczkach	—	8259384 68	—	8924102 93	—	— —	—	664718 25
Asygnaty kasowe	—	948000 —	—	579600 —	—	368400 —	—	— —
Rachunki wierzycieli i czeki	—	17846366 19	—	15792744 67	—	2053621 52	—	— —
Zaliczki na efekta	371	2434019 26	404	2607304 90	—	— —	33	173285 64
Dłużnicy w rachunkach bieżących	—	7723195 65	—	8023800 49	—	— —	—	300604 84
Depozyta obce	—	30695775 56	—	32192006 51	—	— —	—	1496230 95
Zysk z działu bankowego	—	518181 74	—	378250 41	—	139931 33	—	— —
Kasowy obrót w Filii Kraków	—	6369861 57	—	54262800 46	—	9435811 11	—	— —
„ „ w 65 Zastępstwach	—	34928572 27	—	31155451 19	—	3773121 08	—	— —
Eskont dla Stowarzyszeń w roku	13984	12722704 04	17047	14571340 —	—	— —	3063	1848635 96
Stan eskontu u Stowarzyszeń 31/12	2312	2411677 04	2813	2464166 46	—	— —	501	52489 42
Majątek Banku 31/12	—	6160015 41	—	6340736 76	—	— —	—	180721 35

Bank krajowy

Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Księstwem Krakowskiem

1900.

Lwów.

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki.

Sprawozdanie

Dyrekcyi Banku krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem.

Tak ogolne położenie finansowe i ekonomiczne, jakoteż i stosunki w Państwie, a niemniej i w naszym kraju ciężyły w r. 1900. na rozwoju wszelkich interesów i oddziałały także niekorzystnie na obroty, wydatność i rezultat bilansu Banku. Jednak w roku bieżącym widać już pewną dążność do poprawy stosunków.

Sprzedaż i kurs emisyj bankowych.

Musiał też Bank dalej walczyć z trudnościami przy sprzedaży emisyj bankowych i utrzymaniu ich kursu, żywi wszakże Bank przekonanie, że przyczynił się w znacznej mierze do podtrzymania kredytu emisyjnego kraju, i oddał pośrednie usługi wszelkim emisyom krajowym w kierunku utrzymania ich kursu.

Zapas emisyj bankowych z początkiem roku 1900.

wynosił	K. 15.149.100·—
nowe emisye w r. 1900. wyniosły	» 7,909.500·
dokup wyniósł w r. 1900	» 2,750.300·
Razem . .	K. 25,808.900·
Sprzedaż wyniosła w r. 1900.	» 11,738.000·—
Pozostał zapas do bilansu . .	K. 14,070.900·—

co w porównaniu z rokiem poprzednim wykazuje umniejszenie się zapasu o K. 1,078.200.

W ogóle stan emisyj Banku wynosi K. 119,585.900·—, z tego winkulowanych jest K. 13,001.400·—.

Strata kursowa na emisyach Banku wynosi w r. ubiegłym K. 401.583·50 i wpłynęła przedewszystkiem na zmniejszenie się zysku ogólnego.

Dnia 31. grudnia 1900. notowały:

4% listy Banku kraj.: 92·50—93·50 (Gal. Tow. kredytowego ziemskiego: 92·00—92·40; Gal. akcyjnego Banku hipotecznego: 89·65—90·50): $4\frac{1}{2}$% listy Banku krajowego: 99·00—100·00 (Gal. akc. Banku hipotecznego: 98·50—99·50): 4% obligacye komunalne Banku: 92·50—93·50; $4\frac{1}{2}$% takież obligacye komunalne: 99·00—100·00; 5% obligacye komunalne: 100·50—101·50; zaś 4% obligacye kolejowe: 92·50—93·50.

W porównaniu z r. 1899. zanotować musimy dalszą obniżkę kursu naszych emisyj, lecz miało to miejsce także przy rentach i wszelkich papierach lokacyjnych, a kurs emisyj Banku krajowego był najwyższy pomiędzy wszystkimi walorami lokacyjnymi naszych krajowych Zakładów.

Sprzedaż emisyj bankowych i wypłata ubiegających kuponów i wylosowanych listów i obligacyj odbywała się, jak w latach ubiegłych, w kasie głównej Banku i we Filii w Krakowie, a oprócz tego w Zastępstwach w Drohobyczu, Jaworowie, Podhajcach, Rzeszowie, Sanoku i Sokalu, jakoteż we Wiedniu: w Union-Banku, c. k. uprz. austr. Banku dla krajów koronnych i w Towarzystwie akcyjnem »Merkur«, w Bernie, Budziejowicach, Igławie, Ostrawie morawskiej, Pardubicach, Pilźnie czeskiem. Taborze, i Pradze: w »Živnostenska Banka pro Čechy a Moravu«, w Bielsku, Gablonz, Jaegerndorf, Ołomuńcu. Opawie, Reichenbergu, Rumburgu. Zatecu i w Pradze: w »Bömische Union-Bank«. w Tryeście w filii Union-Banku, a w Insbrucku u firmy bankowej Payer & Sonvico.

Interes parcelacyjny.

Założony przy współudziale Banku krajowego »Bank parcelacyjny« rozwinął się wcale dobrze w r. 1900. i już w pierwszym roku swego istnienia podjął się komisowo 14 interesów parcelacyjnych. z których 4 o obszarze 1950 morgów w ciągu roku prawie zakończył, a reszta jest w pełnym toku. Mimo istnienia jednak »Banku parcelacyjnego« interweniował Bank krajowy także bezpośrednio dalej wedle dotychczasowego sposobu postępowania przy licznych parcelacyach. W r. 1900. miał Bank krajowy następujące interesy parcelacyjne: Uhorniki, pow. Stanisławowski, Kurniki szlacheinieckie, pow. Tarnopolski. Zagrobelki, pow. Buczacki, Mołodyjów. pow. Nadwórniański, Seredyńce. pow. Tarnopolski, Pałczyńce, pow. Zbarazki i Wiązowa, pow. Żółkiewski. Nadto są w toku interesa parcelacyjne: Sopów i Pilipy, pow. Kołomyjski. Kalasantówka, pow. Tarnopolski, Romanowe sioło, Hrycowa i Białozorka pow. Zbarazki i Zbora, pow. Kałuski.

Sprawy kredytu melioracyjnego.

Po myśli uchwały Banku z r. 1897. i ustawy państwowej z 6. lipca 1896. udzielił Bank dotąd 6 gotówkowych pożyczek melioracyjnych. Większą jednak działalność rozwija Bank w tym kierunku przez udzielanie dodatkowych pożyczek hipotecznych na cele melioracyi w warunkach dla właścicieli najdogodniejszych. W ten sam sposób przychodzi Bank z pomocą właścicielom realności miejskich we Lwowie na cele zaprowadzenia wodociągów. Również otwiera się pole dla działania Banku w kierunku ogólnych melioracyj przez rozszerzenie działu komunalnego na udzielanie pożyczek długoterminowych spółkom wodnym. utworzonym na podstawie ustawy państwowej z 30. maja 1869. Dz. u. p. Nr. 93., skutkiem zmienionego uchwałą Sejmową z 5. maja 1900., a zatwierdzonego przez c. k. Rząd statutu bankowego.

Udziały Banku w przedsiębiorstwach handlowych i przemysłowych.

W roku 1900. utworzył Bank syndykat dla reszty 174 nierozebranych akcyj »akcyjnego Towarzystwa dla przemysłu tkackiego i sukienniczego« w Łańcucie. Również w r. 1900. podjął się Bank łącznie z zaprzyjaźnionymi Zakładami sfinansowania Emisyi III. akcyj »Gal. buk. akc. Towarzystwa przemysłu cukrowniczego« w Przeworsku na cel budowy dwu nowych cukrowni w Czerniowcach i Tarnopolu w ilości 3.650 sztuk na kwotę K. 3,650.000. Na razie sprzedano z ażiem i zyskiem sztuk K. 2.650 im. w. K. 2,650.000, a dla reszty 1000 sztuk, przeznaczonych do sprzedaży w roku następnym, utworzono syndykat pod kierownictwem Banku. Inne Zakłady i przedsiębiorstwa, do których Bank należy, nie uległy w r. 1900. żadnym zmianom.

Spełniając swe zadanie w obsłudze kredytu publicznego udziela Bank krajowy powiatom niskoprocentowych pożyczek gotówkowych na cele niesienia pomocy ludności dotkniętej klęskami elementarnemi. Procenta od tych pożyczek opłaca po myśli uchwał Sejmowych z r. 1898.—1900. fundusz krajowy. Takich pożyczek udzielił dotąd Bank krajowy 33 powiatom sztuk 37 na kwotę K. 1,078.600.—.

Poręki za podatek spożywczy udzielił Bank w r. 1900. na 15 dokumentów w sumie K. 680.000.—.

Oddział hipoteczny. Interes hipoteczny Banku wykazuje w r. 1900 częściowe zmniejszenie.

	Z roku 1899. pozostało niezałatwionych:		
394	podań o pożyczki hipoteczne na łączną kwotę	K.	5,793.400
	w roku 1900. weszło nowych:		
855	podań o pożyczki hipoteczne na łączną kwotę	»	4,867.200
	razem więc było w roku 1900. do załatwienia:		
1.249	podań na	»	10,660.600
	z czego Bank w roku 1900. załatwił odmownie:		
305	podań na kwotę	»	6,153.000
	z pozostałych zaś:		
944	podań na kwotę	»	4,507.600
	wydał Bank nowych promes:		
723	na pożyczki hipoteczne w kwocie	»	2,850.700
	pozostaje jeszcze niezałatwionych:		
221	podań na kwotę	»	1,656.900
	Natomiast wypłacił Bank w ciągu r. 1900. walutę:		
14	pożyczek na dobra ziemskie w kwocie	»	363.000
51	» » realności miejskie w kwocie	»	1.113.300
358	» » włościańskie w kwocie	»	732.800
423	» razem w kwocie	»	2.209.100

co łącznie z pożyczkami, wypłaconemi przez Bank w latach poprzednich, czyni 11.053 pożyczek w ogólnej sumie K. 133,629.700 a mianowicie:

1. na dobra ziemskie 662 pożyczek w ogólnej sumie 48,691.000 K. czyli 36·43%, zaś w stosunku do zgłoszonych podań 34·52%.

2. na domy murowane w miastach, opłacających podatek domowo-czynszowy, a do korzystania kredytu hipotecznego przez Wydział krajowy dopuszczonych, 2.802 pożyczek w ogólnej sumie 71,402.700 K. czyli 53·44%, zaś w stosunku do zgłoszonych podań 47.36%.

3. na małą własność rolną, przeważnie włościańską 7.589 pożyczek w ogólnej sumie 13,536.000 K. czyli 10·13%, zaś w stosuku do zgłoszonych podań 48·94%.

Z promes pozostałych w obiegu z roku 1899. łącznie z wydanemi w roku 1900. na:

1.415	pożyczek w kwocie	K.	6,308.300
223	promes nie zostało przyjętych w kwocie	»	1,591.000
	z pozostałej reszty		
1.192	promes na kwotę	K.	4.717.300
	zrealizowano w ciągu roku 1900. jak wyżej wykazano:		
423	pożyczek na kwotę	»	2,209.100
769	pozostaje więc promes w obiegu na kwotę	»	2,508.200

Niespłaconych z dniem 31. grudnia 1900. pożyczek pozostało:

5.728	4% pożyczek w kwocie	K 62.942.372·92
3.074	4½% »	» 26,798.301·88
8.802	pożyczek w łącznej kwocie . . .	» 89.740.674·80

Z końcem roku 1900. zalegały raty:

u	1 dłużnika	raty z r. 1894. w sumie . .	K. 621·50
»	1 »	» 1895. » . .	» 620·94
»	3 dłużników	» 1896. » . .	» 2.639·38
»	4 »	» 1897. » . .	» 4.493·46
»	22 »	» 1898. » . .	» 31.990·26
»	217 »	» 1899. » . .	» 112.126·60
	2014 »	» 1900. » . .	» 506.601·61

u 2014 dłużników wynosiła cała zaległość ratalna . K. 659.093·75 w czem zaległy kapitał wynosił kwotę K. 216.936·97, czyli 0·24% kapitału bieżącego.

Z powyższych zaległości wypada zaległość K. 262.821·15 u 78 dłużników na większe posiadłości, K. 170,617·51 u 190 dłużników na realności miejskie, a K. 225.655·09 u 1746 dłużników na grunta włościańskie.

Zysk w oddziale hipotecznym w roku 1900. wynosi K. 243.032·40, zwiększył się przeto o K. 9.351·72.

Fundusz rezerwy specyalnej dla oddziału hipotecznego, wynoszący z dniem 31. Grudnia 1899. roku K. 992.728·77 doszedł w ciągu r. 1900 do sumy K. 1.046.747·55, został zatem powiększony o K. 54.018·78.

Z dniem 31. grudnia 1900. znajdowało się w obiegu listów zastawnych Banku krajowego: 4% na sumę K. 62,952.100, zaś 4½% na sumę K. 26,764.200. , czyli na ogólną sumę K. 89,716.300., natomiast pożyczki udzielone przez Bank po strąceniu funduszu złożonego na umorzenie, wynosiły K. 89,740.674.80.

Oddział komunalny. Bank krajowy udzielił w roku 1900. 26 pożyczek w obligacyach komunalnych w ogólnej sumie K. 5,100.400. Jest to największa cyfra udzielonych w jednym roku pożyczek w tym dziale. Z liczby 456 pożyczek, udzielonych przez Bank w ciągu jego istnienia w ogólnej sumie K. 19,652.400 przypada:

1. na powiaty 99 pożyczek w ogólnej sumie K. 5,382.000, czyli 27.39%.

2. na gminy miejskie 194 pożyczek w ogólnej sumie K 13.110.000, czyli 66·70%.

3. na gminy wiejskie 163 pożyczek w ogólnej sumie K. 1,160.400 czyli 5·91%.

Raty przypadające Bankowi na spłatę kapitału i na procent wpływały w oznaczonym terminie, lub wkrótce po terminie. Wynosiły one w roku ubiegłym K. 890.762·76., pozostało zaś do ściągnięcia zaległych z roku 1899: 2 raty w kwocie K. 482.16., z r. 1900: 52 rat w kwocie K. 36.668·08 z 456 udzielonych pożyczek w kwocie K. 19,652.400.

Zysk w oddziale komunalnym w r. 1900. wynosi: K. 27.482·52.

Rezerwa tego oddziału, będąca własnością Banku, wynosiła z końcem r. 1900. K. 534.089·80 i zwiększyła się o kwotę K. 27.704·01.

Z dniem 31. grudnia 1900. znajdowało się w obiegu obligacyj komunalnych Banku krajowego: II. Emisyi na sumę K. 5,365.800. III Emisyi na sumę K. 5,167.600, zaś IV. Emisyi na sumę K. 4,099.400·—, czyli na ogólną sumę K. 14,632.800, natomiast pożyczki udzielone przez Bank, po strąceniu funduszu złożonego na umorzenie, wynosiły K. 14,715.975·07.

Oddział kolejowy. W 1900. wypłacił Bank pożyczkę kolejową w kwocie 600.000 koron Funduszowi krajowemu na zakupno akcyj pierwszeństwa 3 kolei lokalnych.

Zaległości w tym dziale nie ma żadnych, zysk wynosił w r. 1900. K. 10.702·10, a specyalna rezerwa z końcem roku 1900. K. 39.865·03.

Oddział bankowy. Całkowity obrót z wszystkich operacyj Banku we Lwowie i Krakowie w roku 1900. wynosi sumę K. 1:029,443.370·62.

Obrót kasowy wynosił w roku 1900. w Banku we Lwowie, Krakowie i Zastępstwach: K. 298,600.503·92.

W ciągu r. 1900. podano do skupu:

50.416	sztuk weksli na ogólną sumę . . .	K.	66,173.120·07
	z tego odmówił Bank przyjęcia:		
12.344	sztuk na sumę	»	11,852.366·18
38.072	sztuk zaś na sumę	K.	54,320.753.89

czyli 88·13% ogólnej kwoty zgłoszonej Bank zeskontował.

W porównaniu z r. 1899. podano do skupu w r. 1900. więcej o 1.614 sztuk weksli na kwotę K. 1,125.643·89 i zeskontowano więcej o 1.665 sztuk weksli na kwotę większą o K. 2,526.429·54. Stan portfelu wekslowego z dniem 31. grudnia 1900. zmniejszył się jednak o 239 sztuk i kwotę K. 1,265.424·77.

Bank reeskontował w roku 1900. 7.319 sztuk weksli na ogólną sumę K. 16,709.499·60, a zatem więcej jak w roku ubiegłym o 2.180 sztuk weksli i kwotę K. 658.740.

Inne interesy oddziału bankowego wyjaśnia dostatecznie dołączone zamknięcie rachunkowe.

Ogólny zysk w oddziale bankowym wynosił w r. 1900.: K. 378.250·41 i zmniejszył się w porównaniu z takimże zyskiem z roku 1899. o kwotę K. 139.931·33 — skutkiem różnicy kursu na własnych emisyach. Nie uwzględniając tej różnicy okazuje się w innych dochodach tego działu zwiększenie o kwotę K. 46.195·25.

Oddział interesów bankowych ze Stowarzyszeniami zarobkowemi i gospodarczemi. Osobny komitet Cenzorów, odpowiednio do §. 95. statutu bankowego dla tego oddziału ustanowiony, dopuścił do kredytu wekslowego w Banku krajowym na rok 1900. 119 Stowarzyszeń. W ciągu tegoż roku Bank eskontował 17.047 sztuk ich weksli na ogólną sumę K. 14,571.340·—; saldo tych weksli z dniem 31. Grudnia 1900. wynosiło sztuk 2.813 na K. 2,464.166·46.

Oprócz tego korzystały Stowarzyszenia z kredytu, podlegającego ocenieniu komitetu Cenzorów, istniejącego wedle §. 78. statutu bankowego. Stowarzyszenia, będące zarazem Zastępstwami Banku, były także dłużnikami Banku w rachunku bieżącym (dotacye kasowe). Z końcem roku 1900. wynosiło saldo netto na rzecz Zastępstw K. 720.342·87., mianowicie: 31 Zastępstw miało w Banku na rachunku dotacyjnym do żądania kwotę K. 844.395·54; natomiast 35 Zastępstw było dłużnych kwotę K. 124.052·67.,

Filia w Krakowie.

Rozwój Filii w Krakowie był w roku ubiegłym również zadowalniającym, jak w poprzednim, chociaż obroty i we Filii nieco się zmniejszyły. Filia operowała w ciągu zeszłego roku nietylko już własnymi funduszami, ale nawet część tychże przelała do kasy Zakładu Centralnego.

Czynności Banku w Zastępstwach.

Liczba Zastępstw w Banku wynosiła do końca r. 1899.: 65, w r. 1900. przybyły 2 Zastępstwa: Bohorodczany i Buczacz, razem: 67. O obrotach i czynnościach Banku, załatwianych przez Zastępstwa, daje obraz szczegółowy załącznik 7-my do zamknięć rachunkowych za rok 1899. (str. 26—27), dowodzący chętnego i pożytecznego współdziałania Zastępstw i korzystnego tychże wpływu na rozwój Banku.

Czysty zysk i rezerwy Banku.

Przypadający na rok 1899. zysk z operacyj bankowych wynosił K. 283.136·53, zysk zaś z roku 1900. wynosi K. 137.870·15, czyli o K. 145.266·38 mniej. Zysk ten został po myśli postanowienia §. 101. statutu bankowego rozdzielony między majątek zakładowy i rezerwy Banku.

Uwzględniając powyższe powiększenie, wynosi obecny majątek Banku w kapitale zakładowym i rezerwach K. 6,368.570·76, strącając zaś kwotę K. 27.834, będącą własnością dłużników komunalnych, wynosi zwiększenie się majątku Banku po nad pierwotną dotacyę 2,000.000 K. kwotę K. 4,340·736·76, uzbieraną przez Bank w ciągu siedmnastu lat jego istnienia.

XVII.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKOWE

BANKU KRAJOWEGO

Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem

za rok

1900.

Zamknięcie rachunkowe

Banku krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem

za rok 1900.

Obrót.

Całkowity obrót ze wszystkich operacyj Banku wynosił od dnia 1. Stycznia do dnia 31. Grudnia 1900.	K.	1,029,443.370·62

Kasa.

Gotowizna w Banku:

Pozostałość z dnia 31. Grudnia 1899. wynosiła . . .	K.	557.381·07	
Od dnia 1. Stycznia do 31. Grudnia 1900. wpłynęło . .	„	106,859.000·83	
razem . .	K.	107,416.381·90	
Wypłaty w tymże czasie wynosiły	„	106,323.251·44	
Pozostałość kasowa w Banku z dnia 31. Grudnia 1900. .			K. 1,093.130·46
Obrót kasowy w Banku w roku 1900.	K.	213,182.252·27	

Gotowizna w Filii krakowskiej:

Pozostałość z dnia 31. Grudnia 1899. wynosiła . . .	K.	77.132·34	
Od dnia 1. Stycznia do 31. Grudnia 1900. wpłynęło . .	„	27,162.041·35	
	K.	27,239.173·69	
Wypłaty w tymże czasie wynosiły	„	27,100.759·11	
Pozostałość kasowa w Filii Banku z dnia 31. Grudnia 1900.			K. 138.414·58
Obrót kasowy w Filii Banku w roku 1900.	K.	54,262.800·46	

Dotacye kasowe w Zastępstwach:

Pozostałość z dniem 31. Grudnia 1899. na dobro Zastępstw wynosiła	K.	513.887·16	
Od dnia 1. Stycznia do 31. Grudnia 1900. dotowano Zastępstwa łączną sumą	„	15,474.497·74	
	K.	14,960.610·58	
W tymże czasie Zastępstwa wypłaciły	„	15,680.953·45	
Obrót dotacyj kasowych w Zastępstwach w r. 1900.	K.	31,155.451·19	
Łączny obrót kasowy wynosił	K.	298,600.503·92	
Łączna pozostałość kasowa z dniem 31. Grudnia 1900. na ciężar Zastępstw .			K. 124.052·67
na korzyść Zastępstw: K. 844.395·54			K. 1,355.597·71

Efekta własne, eskontowane i w komisie.

a) własne:

Z dniem 31. Grudnia 1899. Bank posiadał na własność papierów publicznych wart. imien.	K.	15,247.200	za sumę	K.	14.590.135·46
Od dnia 1. Stycznia do dnia 31. Grudnia 1900. nabyto papierów publicznych wart. imien.	„	16,406.000	„ „	„	16.349.281·10
		razem . .		K.	30,939.416·56
Różnica kursu wynosi				„	401.583·50
Do przeniesienia . .	K.	31,653.200		K.	30,537.833·06

	Z przeniesienia .	K.	31,653.200	za sumę	K.	30,537.833·06
W tymże czasie sprzedano papierów publicznych wartości imiennej		„	17,544.700	„ „	„	17,453.870·86
Pozostałość efektów własnych wynosi z dniem 31. grudnia 1900.						
a) w papierach kraj.	K. 37.600					
b) w papierach włas. emisyj	„ 14,070.900	wart. im.	K. 14,108.500	za sumę	K.	13,083.962·20

b) eskontowane:

Z d. 31. Grudnia 1899. pozostawało wylosowanych efektów wart. imien. . .	K. 675·98	w sumie	K.	821·06	
Od d. 1. Stycznia do 31. Grudnia 1900. eskontowano efekta wylosowane wart. imiennej . . .	K. 277.412·08	na	K. 277.456·67		
Dyskonto wynosi	„ „	873·15			
		w sumie	K.	278.329·82	
	K. 278.088·06			279.150·88	
W tymże czasie zrealizowano wylosowanych efektów wart. imiennej . . .	K. 277.547·82	w sumie	K.	278.587·—	
Pozostałość wylosowanych efektów z d. 31. Grudnia 1900. wart. imiennej .	K. 540·24			na sumę	K. 563·88

a) w komisie:

Z dniem 31. Grudnia 1899. pozostawało w zapasie papierów publicznych na rachunek osób trzecich	K. 10.200·—	za sumę	K.	9.951·80		
Od 1. Stycznia do 31 Grudnia 1900. nabyto z polecenia i na rachunek osób trzecich papier. publicz. wart. imien.	„ 1,529.857·50	za sumę	„	1,476.528.22		
	K. 1,540.057·50		K.	1,486.480 02		
Z tych efektów zrealizowano w tymże czasie wart. imien.	„ 1,515.057·50	za sumę	„	1,462.836·52		
Zapas papierów publ. wraz z narosłymi procentami, pozostających na rachunku osób trzecich wynosi wart. imiennej . . .	K. 25.000·—	. . . . .		za sumę	K.	23.643 50
Łączna pozostałość efektów własnych eskontowanych i w komisie z dniem 31. Grudnia 1900. roku podług załączonego wykazu wynosi . . .					K.	13,108.169·58

Weksle.

Z dniem 31. Grudnia 1899. r. pozostawało w portfelu weksli zeskontowanych i inkasowych	6.856	sztuk na sumę	K.	12,817.416·72
W ciągu r. 1900. przyjęto do portfelu weksli i inkasów	39.348	„ „ „	„	45,809.153·67
razem	46.204	„ „ „	K.	58,626.570·39
W tymże czasie spłacono	39.109	„ „ „	„	47,074.578·44
Pozostaje z dniem 31. Grudnia 1900. weksli	7.095	„ „ „	K.	11,551.991·95
W powyższej sumie mieszczą się weksle:				
a) na Lwów, Kraków i Zastępstwa	4.179	„ „ „	K.	9,057.711·38
b) od stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych	2.813	„ „ „	„	2,464.166·46
c) inkasowe	103	„ „ „	„	30.114·11
razem j. w.	7.095	„ „ „	K.	11,551.991·95

Zaliczki na zastaw efektów.

Z dniem 31. Grudnia 1899. pozostawało udzielonych pożyczek na	179	zastawów	K.	149.288·—
Od dnia 1. Stycznia do 31. Grudnia 1900. udzielono „ „	134	„	„	167.422·72
razem na	313	„	K.	316.710·72
Zwrócono w tymże peryodzie „	97	„	„	138.011·72
Pozostaje z dniem 31. Grudnia 1900. r. na	216	„	K.	178.699·—
zabezpieczonych efektami, wskazanymi w §. 3. D. lit. d. statutu w imiennej wartości			K.	233.320·—

Rachunek bieżący pokryty efektami.

Z dniem 31. Grudnia 1899. pozostawało rachunków pokrytych papierami publicznymi u stron	192	z sumą	K.	2,284.731·26
W ciągu roku 1900. przybyło stron	25	i suma	„	6,473.403·52
razem stron	217	w sumie	K.	8,758.134·78
Z tego ubyło w tymże czasie „	29	i suma	„	6,329.528·88
Pozostaje z dniem 31. Grudnia 1900. r. stron	188	ze sumą	K.	2,428.605·90
pokrytą efektami wartości imiennej			K.	16,943.048·90

Dłużnicy i wierzyciele w rachunku bieżącym.

Pozostałość z dniem 31. Grudnia 1899. r. wynosiła na ciężar Banku	K.	7,273.205·34
Obroty w ciągu roku 1900. wynoszą na rzecz korespondentów	„	194,955.898·08
	K.	202,229.103·42
zaś na ich ciężar	„	196,504.682·90
Pozostałość z dniem 31. Grudnia 1900. r. na ciężar Banku wynosi	K.	5.724.420·52

składa się z sum:

Aktywa.

Conti lori:

a) Dłużnicy z weksli protestowanych	K.	164.592·32		
b) Fundusze krajowe i stowarzyszenia	„	248.980·—		
c) należytości u stron zabezpieczone podkładem	„	6.459.687·90		
d) pozostałość z bieżących dyspozycyj korespondentów	„	5.106·33	K.	6,878.366·55
do przeniesienia			„	6,878.366·55

			z przeniesienia	K.	6,878.366·55

Conti nostri:

a) rachunki w bankach . .	K.	841.939·05			
b) pobory pocztowe	„	90·41			
c) weksle do zainkasowania u korespondentów	„	303.404 48			
			„	1,145.433·94	K. 8,023.800·49

Passywa.

Conti lori:

a) sumy do dyspozycyi korespondentów	K.	1,986.262·16			
b) weksle do zainkasowania .	„	128.728·44			
c) sumy lokacyjne	„	9,348.484·05			
d) sumy zatrzymane przy realizacyi pożyczek hipotecznych, kaucye i inne należytości od Banku	„	292.142·85			
e) należytości za odcięte kupony	„	460.679 45	„	12,216.296·95	

Conti nostri:

rachunek w bankach			„	1,531.924·06	„ 13,748.221·01
			pozostaje jak drugostronnie		K. 5,724.420·52

Obce kapitały.

a) asygnaty, czeki i wkładki oszczędności:

Z dniem 31. Grudnia 1899. pozostawało lokowanych w Banku kapitałów na					
asygnaty kasowe			K.	948.000·—	
na oddział żyrowy:					
rach. bież. Lit. A.	K.	2,024.703·94			
„ „ „ B	„	113.957·80			
„ „ „ C.	„	711.303·46	K.	2,849.965·20	
na wkładkach oszczędności			„	8,259.384·68	K. 12,057.349·88
Od d. 1. Stycznia do 31. Grudnia 1900. wpłynęło					
na asygnaty kasowe			K.	508 800 —	
na oddział żyrowy:					
rach. bież. Lit. A.	K.	21,863.795·56			
„ „ „ B	„	404.083·07			
„ „ „ C.	„	1,787.829·02	„	24,055.707 65	
na wkładki oszczędności			„	7,691.796·91	„ 32,256.304·56
					K. 44,313.654·44
W tymże czasie zwrócono z lokacyi:					
na asygnaty kasowe			K.	877.200·—	
na oddział żyrowy:					
rach. bież. Lit. A.	K.	22,769.496·—			
„ „ „ B.	„	438.094 67			
„ „ „ C.	„	1,653.558·52	„	24,861.149 19	
na wkładki oszczędności			„	7,027.078·66	„ 32,765.427·85

Pozostaje z dniem 31. Grudnia 1900. kapitałów obcych:					
w asygnatach kasowych			K. 579.600·—		
w oddziale żyrowym:					
rach. bież. Lit. A.	K.	1,119.003·50			
„ „ „ B.	„	79.946·20			
„ „ „ C.	„	845.573·96	„ 2,044.523·66		
na wkładkach oszczędności			„ 8,924.102·93	K.	11,548.226·59

b) wierzyciele w rachunku bieżącym:

Jak w poprzednim ustępie	K.	13,748.221·01
Obce kapitały z dniem 31 Grudnia 1900. łącznie	K.	25,296.447·60

Spis załączników do zamknięć rachunkowych

z dniem 31. grudnia 1900.

1. Wykaz papierów publicznych, stanowiących własność funduszów rezerwowych i Banku . 17
2. Wykaz depozytów osób trzecich według kategoryj efektów i rodzaju depozytu 18
3. Wykaz ruchu pożyczek hipotecznych 22
4. Wykaz udzielonych pożyczek hipotecznych 23
5. Wykaz ruchu pożyczek komunalnych 24
6. Wykaz emisyj Banku. 25
7. Przegląd czynności Zastępstw Banku krajowego 26
8. Zamknięcie rachunku zysków i strat 28
9. Bilans Banku 32
10. Bilans stałego funduszu przemysłowego 34
11. Przegląd zestawień Bilansów z lat $188^3/_4$—1900. 35

Wykaz papierów publicznych

z dnia 31. Grudnia 1900 r.,

stanowiących własność funduszu rezerwowego i Banku

	Wartość imienna		Najbliższy kupon płatny	Kurs	Wartość rzeczywista							
					Kapitał		Procenta do $^{31}/_{12}$ 900		Łącznie		Ogółem	
	Koron				Koron		Koron		Koron		Koron	
A.												
Efekta funduszu rezerwowego.												
§. 101 ust. c. statutu.												
4% Obligacye propinacyjne	1,228.600	—	$^{30}/_{6}$ 1901	al pari	1,228.600	—	—	—	—	—	—	—
Stan z dniem 31. Grudnia 1900	1,228.600	—			1,228.600	—	—	—	—	—	1,228.600	—
Efekta własne, eskontowane i w komisie.												
a) Własność Banku.												
$4^1/_2$% Listy zastawne krajowe	40.500	—	$^{30}/_{6}$ 1901	99·—	40.095	—						
4% Listy zastawne krajowe	6,916.400	—	$^{30}/_{6}$ 1901	92·50	6,397.670	—						
5% Obligacye komunalne	2.200	—	$^{1}/_{4}$ 1901	100·50	2.211	—						
$4^1/_2$% Obligacye komunalne	455.800	—	$^{1}/_{4}$ 1901	99·—	451.242	—						
4% Obligacye komunalne	499.400	—	$^{1}/_{4}$ 1901	92·50	461.945	—						
4% Obligacye kolejowe	6,156.600	—	$^{1}/_{4}$ 1901	92·50	5,694.855	—						
4% Obligacye pożyczki krajowej z r. 1898	6.900	—	$^{1}/_{5}$ 1901	93·80	6.472	20						
4% Obligacye gal. funduszu propinacyjnego	30.700	—	$^{30}/_{6}$ 1901	96·—	29.472	—						
	14,108.500	—			13,083.962	20			13,083.962	20		
b) eskontowane.												
Efekta wylosowane i kupony	540	24	—	—	563	88			563	88		
c) Własność osób trzecich w komisie.												
$4^1/_2$% Listy zastawne gal. akc. Banku hipotecznego	8.600	—	$^{1}/_{5}$ 1901	98·50	8.471	—						
4% Listy zastawne gal. Towarzystwa kred. ziemskiego koronowe	15.400	—	$^{30}/_{6}$ 1901	92·—	14.168	—						
„ 41 let.	1.000	—		94·—	940	—			23.579	—		
Stan z dniem 31. Grudnia 1900									—	—	13,108.105	08

objęte rachunkiem procentów od efektów własnych

Wykaz depozytów osób trzecich

według kategoryi efektów i rodzaju depozytu.

Nazwa efektu	Z kuponem płatnym	Depozyta						Razem	
		na zastaw		w przechowaniu		na zabezpieczenie otw. kredytu			
Akcye kolei północnej Ces. Ferdynanda	dyw900	—	—	—	—	20.000	—	20.000	—
Akcye Banku austro-węgiersk.	dyw900	—	—	—	—	6 000	—	6.000	—
Akcye gal. akc. Banku hipot.	1/7 901	—	—	94.400	—	230.400	—	324 800	
5% Akcye galic. kolei Karola Ludwika	1/7 901	1.200	—	71.560	—	—	—	72.760	—
Akcye kolei Lwowsko-Czerniowieckiej	1/5 901	—	—	15.600	—	400	—	16.000	—
Akcye kolei Praga-Dux I. em. z r. 1871	dyw900	—	—	18.000	—	—	—	18.000	—
Akcye austr. Zakładu dla han. i p.	dyw900	—	—	—	—	400	—	400	—
Akcye kolei Koszycko-Bogumińskiej	1/7 901	—	—	—	—	20.000	—	20.000	—
Akcye I. węgiersko-galic. kolei	1/7 901	—	—	—	—	20.000	—	20.000	—
Akcye Banku anglo-austryjackiego	dyw900	—	—	—	—	960	—	960	—
Akcye austr. kolei południowej	dyw900	—	—	—	—	800	—	800	—
Akcye Unionbanku we Wiedniu	1/7 901	—	—	—	—	7.600	—	7.600	—
Akcye austr. Laenderbanku	1/7 901	—	—	—	—	800	—	800	—
Akcye Towarz. kolei państw.	dyw900	—	—	20.000	—	—	—	20 000	—
Akcye czesk. Towarzystwa dla przem. cukrowniczego	dyw900	—	—	10.000	—	—	—	10.000	—
Akcye pierwszeństwa kolei Praga-Dux z r. 1883	dyw900	—	—	7.500	—	—	—	7.500	—
Akcye Tow. górnicz. „Rossitz“	dyw900	—	—	10.000	—	—	—	10.000	—
4½% Listy zastawne Banku krajowego	30/6 901	13.800	—	1,452.600	—	1,371.600	—	2,838.000	—
4% Listy zast. Banku krajowego koronowe	30/6 901	28.200	—	1,847.300	—	2,913.600	—	4,789.100	—
4% Listy zast. Gal. Tow. kredyt. ziemsk. nieokresowe	30/6 901	200	—	9.000	—	18.800	—	28.000	—
4% Listy zast. Gal. Tow. kredyt. ziemsk. 41-letnie	30/6 901	400	—	19.400	—	32.600	—	52.400	—
4% Listy zast. Gal. Tow. kredyt. ziem. 56-let. wal. austr.	30/6 901	—	—	123.600	—	124.000	—	247.600	—
4% Listy zast. Gal. Tow. kredyt. ziemsk. 56-letnie koron.	30/6 901	33.200	—	2,665.600	—	5,436.200	—	8,135.000	—
5% Listy hip. Gal. akc. Banku hip. z 10% premią	1/3 901	—	—	114.800	—	94.200	—	209.000	—
4½% Listy hip. Gal. akc. Banku hipot.	1/5 901	25.200	—	1,327.200	—	1,029.600	—	2,382.000	—
4% Listy hip. Gal. akc. Banku hip. koron.	1/5 901	5.000	—	299.200	—	271.600	—	575.800	—
4½% Listy zastawne peszt. węg. Banku komerc.	1/2 901	—	—	3 000	—	—	—	3.000	—
4% Listy zast. morawskiego Banku hipot.	1/2 901	—	—	3.200	—	—	—	3.200	—
4% Listy zast. morawskiego Banku hip.	1/5 901	—	—	2.400	—	—	—	2.400	—
4% Listy zast. ogóln. austr. Zakładu kred. ziem.	1/4 901	—	—	2.600	—	—	—	2.600	—
4% Listy zast. Banku austro-węgier.	1/4 901	—	—	18.800	—	43 800	—	62.600	—
5% Listy zast. Bukow. Zakładu kred. ziem.	30/6 901	—	—	200	—	—	—	200	—
4% Listy zast. Bukow. Zakładu kred. ziem.	30/6 901	—	—	19.200	—	60.000	—	79.200	—
4% Listy zastawn. centraln. kraj. węg. Kasy oszczędn.	1/3 901	—	—	200	—	—	—	200	—
4½% Listy zast. Budapeszt. Kasy Oszczęd.	1/5 901	—	—	42.200	—	—	—	42.200	—
4% Listy zast. austr. szląsk. Zakładu kred. ziem.	1/7 901	—	—	10.000	—	—	—	10.000	—
Do przeniesienia		107.200	—	8,207.560	—	11,703.360	—	20,018.120	—

Nazwa efektu	Z kuponem płatnym	Depozyta			Razem
		na zastaw	w przechowaniu	na zabezpieczenie otw. kredytu	
Z przeniesienia .		107 200 —	8,207.560 —	11,703.360 —	20,018.120 —
4% Listy zast. czesk. Banku hip.	1/2 901	— —	5.400 —	— —	5.400 —
5% Listy zast. aradz. miesz. Kasy oszcz. bez premii .	1/5 901	— —	9.400 —	— —	9.400 —
Losy węg. „Josziv“ z r. 1888	—	— —	60 —	20 —	80 —
Losy węg. „Basilika“ z r. 1886	—	— —	870 —	320 —	1.190 —
5% Losy regul. Dunaju z r. 1870	1/7 901	200 —	6.200 —	200 —	6.600 —
Losy „Clary“ z r. 1869 . .	—	— —	320 —	240 —	560 —
1% Losy Cisańskie z r. 1880 .	1/4 901	5.600 —	14.400 —	4.800 —	24.800 —
Losy austr. Czerwon. Krzyża z r. 1882	—	— —	2.260 —	1.280 —	3.540 —
Losy węg. Czerwon. Krzyża z r. 1882	—	— —	1.380 —	760 —	2.140 —
Losy „St. Genois“ z r. 1855 .	—	— —	160 —	160 —	320 —
Austr. losy kredytowe z r. 1858	—	— —	6.000 —	4.000 —	10.000 —
Losy m. Budy z r. 1859 . .	—	— —	320 —	400 —	720 —
Losy m. Insbruka z r. 1871 .	—	— —	160 —	80 —	240 —
Losy m. Krakowa z r. 1872 .	—	320 —	3.520 —	10.800 —	14.640 —
Losy m. Lublany z r. 1879 .	—	— —	240 —	240 —	480 —
Losy m. Salzburga z r. 1872	—	— —	160 —	280 —	440 —
Losy m. Stanisławowa z r. 1869	—	— —	40 —	40 —	80 —
Losy m. Wiednia z r. 1874 .	—	2.000 —	5.800 —	4.400 —	12.200 —
4% Losy I. Tow. parowej żeglugi na Dunaju z r. 1857 .	1/7 901	— —	— —	200 —	200 —
Losy „Palffy“ z r. 1855 . .	—	— —	560 —	160 —	720 —
Losy Rudolfa z r. 1864 . .	—	— —	1.400 —	380 —	1.780 —
Losy „Salm-Reiffersch.“ z roku 1855	—	— —	800 —	240 —	1.040 —
Losy „Waldstein-Wartemberg“ z r. 1855	—	— —	— —	40 —	40 —
Węgierskie losy państwowe z r. 1870	—	3.700 —	12.900 —	6.100 —	22.700 —
4% austr. losy państ. z r. 1854	1/4 901	500 —	2.550 —	5.500 —	8.550 —
5% austr. losy państ. z r. 1860	1/5 901	14.200 —	37.600 —	35.000 —	86.800 —
Austr. losy państw. z r. 1864 .	—	5.700 —	10.900 —	8.000 —	24.600 —
4% losy węgiersk. Banku hip. z r. 1884	1/6 901	9.000 —	52.000 —	35.800 —	96.800 —
3% Losy ogóln. austr. Zakł. kred. ziem.:					
I. emisyi z r. 1880 . .	1/6 901	13.800 —	50.200 —	41.200 —	105.200 —
II. emisyi z r. 1889 . .	1/5 901	21 800 —	62.800 —	33.400 —	118.000 —
5% Oblig. komun. Banku kraj. II. emisyi	1/4 901	— —	351.000 —	555.600 —	906.600 —
4 1/2% Obligacye kom. Banku kraj. III. emisyi koron. .	1/4 901	— —	352.800 —	543.600 —	896.400 —
4% Obligacye kom. Banku kraj. IV. em. koron.	1/4 901	— —	— —	661.800 —	661.800 —
4% Obligacye kolejowe Banku krajowego koron	1/4 901	— —	36.700 —	541.800 —	578.500 —
4% Obligacye galic. funduszu propinacyjnego	30/0 901	31.400 —	639.400 —	1,615.200 —	2,286.000 —
4% Obligacye pożyczki miasta Lwowa z r. 1896 koron. .	1/5 901	1.000 —	87.400 —	96.000 —	184.400 —
4 1/2% Obligacye pożyczki miasta Lwowa z r. 1900 . .	1/3 901	— —	— —	10.000 —	10.000 —
6% Obligacye galic. pożyczki kraj. z r. 1873	1/5 901	— —	1.000 —	1.400 —	2.400 —
Do przeniesienia .		216.420 —	9,964.260 —	15,922.800 —	26,103.480 —

Nazwa efektu	Z kuponem płatnym	Depozyta			Razem
		na zastaw	w przechowaniu	na zabezpieczenie otw. kredytu	
Z przeniesienia.		216.420 —	9,964.260 —	15,922.800 —	26,103.480 —
1% Obligacye galic. pożyczki kraj. z r. 1893 koron. . .	1/2 901	1.300 —	230.900 —	174.400 —	406.600 —
4% Obligacye indemn. węg. .	1/5 901	200 —	34.000 —	5.200 —	39.400 —
4½% Obligacye komun. peszt.-węg. Banku komerc. z 10% premią	1/4 901	— —	2.600 —	— —	2.600 —
4% Obligacye komun. peszt.-węg. Banku komerc. z 5% premią koron.	1/4 901	— —	6.600 —	— —	6.600 —
4½% Obligacye propin. węg. .	1/7 901	— —	200 —	— —	200 —
5% Obligacye prop. bukow. .	1/7 901	— —	9.300 —	57.000 —	66.300 —
4% Obligacye kolei czeskiego Banku krajowego . . .	1/5 901	— —	1.000 —	— —	1.000 —
5% w złocie Obligacye węg. kolei wschodn. z r. 1876 .	1/7 901	— —	3.590 —	3.000 —	6.590 —
4% Obligacye kom. czeskiego Banku kraj.	1/2 901	— —	11.000 —	— —	11.000 —
4% Obligacye komun. czeskiego Banku kraj	1/5 901	— —	7.000 —	— —	7.000 —
4% Obligacye bukow. pożyczki krajowej z r. 1894 . . .	1/2 901	— —	2.400 —	— —	2.400 —
4% Oblig. peszt. ojcz. I. Związ. Kasy oszczęd. 50-letnie .	1/4 901	— —	11.400 —	12.000 —	23.400 —
4% pożyczka państ. kolei Rudolfa z r. 1893 koron. . .	1/7 901	— —	20.800 —	— —	20.800 —
4½% w srebrze Pożyczka węg. kolei państw. z r. 1889 .	1/7 901	— —	22.800 —	2.600 —	25.400 —
4% pożyczka m. Wiednia z r. 1898	1/7 901	— —	1.300 —	— —	1.300 —
4% pożyczka m. Wiednia z r. 1900	1/4 901	— —	30.000 —	— —	30.000 —
4% wiedeń. poż. komnnikacyjna I. emisyi z r. 1894 . .	1/4 901	— —	1.000 —	— —	1.000 —
II. emisyi z r. 1897 . .	1/4 901	— —	200 —	— —	200 —
4% pryorytety austr. kolei północn. zach.	1/3 901	— —	800 —	— —	800 —
5% w srebrze Pryorytety kolei Lwow.-Czerniow. z r. 1884:					
I. emisyi opodatkowane .	1/5 901	— —	9.000 —	30.000 —	39.000 —
II. emisyi wolne od podat.	1/5 901	— —	1.800 —	— —	1.800 —
4% w srebrze Pryorytety austr. kolei Franc. Józefa z r. 1884	1/4 901	— —	56.800 —	— —	56.800 —
5% w srebrze Pryorytety I. węg.-galic. kolei:					
I. emisyi z r. 1870 . .	1/3 901	— —	24.400 —	14.400 —	38.800 —
II. emisyi z r. 1878 . .	1/7 901	— —	6.000 —	19.600 —	25.600 —
4% w srebrze Pryorytety I. węg.-galic. kolei z r. 1887 .	1/7 901	— —	1.200 —	2.800 —	4.000 —
4% w srebrze Pryorytety kolei Koszyc.-Bogum. z. r. 1889	1/7 901	— —	20.000 —	— —	20.000 —
5% Pryorytety kolei Buschtehradzkiej z r. 1872 . . .	1/4 901	— —	600 —	— —	600 —
4% w sreb. Pryorytety kolei ces. Ferdynanda z r. 1887: bez gwarancyi	1/5 901	— —	1.200 —	— —	1.200 —
4% w srebrze Pryorytety gal. kolei Karola Ludw. z r. 1890	1/7 901	— —	4.600 —	— —	4.600 —
4% Pryorytety czeskiej kolei zachodn. z r. 1885 . . .	1/2 901	— —	10.000 —	— —	10.000 —
4% Pryorytety kol. półn. ces. Ferdynanda z r. 1898 kor.	1/2 901	— —	2.000 —	— —	2.000 —
4% Pryorytety kol. półn. ces. Ferdynanda z r. 1891 . .	1/4 901	— —	4.000 —	— —	4.000 —
Do przeniesienia .		217.920 —	10,502.750 —	16,243.800 —	26,964.470 —

Nazwa efektu	Z kuponem płatnym	Depozyta						Razem	
		na zastaw		w przechowaniu		na zabezpieczenie otw. kredytu			
Z przeniesienia .		217.920	—	10.502.750	—	16,243.800	—	26,964.470	—
4% w złocie Pryorytety Kol. państw. ces. Elżbiety opodatkowane	1/4 901	—	—	18.954	—	—	—	18.954	—
5% Renta austr. jednol. pap. .	1/2 901	2.800	—	129.900	—	900	—	133.600	—
5% Renta austr. jednol. pap. .	1/5 901	5.200	—	646 900	—	20.800	—	672.900	—
5% Renta austr. jednol. sreb. .	1/7 901	4.800		165.700	—	16.900		187.400	—
5% Renta austr. jednol. sreb. .	1/4 901	2.000	—	54 800	—	24.200	—	81.000	—
4% Renta austr. koronowa .	1/3 901	200	—	293.800	—	32.100	—	326.100	—
4% Renta austr. złota . . .	1/4 901	—	—	40.604	—	26.000	—	66.604	—
4% Renta węgier. złota . .	1/7 901	—	—	12.446	—	—	—	12.446	—
4% Renta węgier. koron . .	1/6 901	400	—	355.800	—	35.400	—	391.600	—
3 1/2 % Renta austr. inwestycyjna z r. 1897 koron. . . .	1/2 901	—	—	84.000	—	—	—	84.000	—
3 1/2 % renta węg. koron. . .	1/7 901	—	—	6.900	—	—	—	6.900	—
Efekta nieobjęte cedułą wiedeńską:									
Asygnaty kasowe		—	—	156.900	—	—	—	156.900	—
Dokumenta prywatne . . .		—	—	186 000	—	200	—	186.200	—
Książeczki wkładk. i oszczędn.		—	—	782.392	61	75.297	90	857.690	51
Walory w austr. walucie . .		—	—	1,020.740	—	452.664	—	1,473.404	—
Walory w obcych walutach .			—	557.051	—	14.787	—	571.838	—
Razem . . .		233.320	—	15,015.637	61	16,943.048	90	32,192.006	51

Wykaz ruchu pożyczek hipotecznych
do końca roku 1900.

Wykaz A.

	Dobra ziemskie		Realności miejskie		Realności wiejskie		Razem		W porównaniu z r. 1899	
	ilość	kwota	ilość	kwota	ilość	kwota	ilość	kwota	ilość	kwota
Saldo z r. 1899 (pozostałe w toku, promesy w obiegu, promesy zrealizowane do końca r. 1899) . . .	687	51,232.000	2.888	74,768.900	8.141	14,670.700	11.716	140,671.600	+ 496	+ 430.200
Zgłoszono w roku 1900	32	1,236.000	112	1,920.500	711	1,710.700	855	4,867.200	— 184	— 8,995.700
Razem . .	719	52,468.000	3.000	76,689.400	8.852	16,381.400	12.571	145,538.800	+ 312	— 8,565.500
Odmówiono w roku 1900	25	2,120.000	142	3,457.900	138	575.100	305	6,153.000	+ 15	— 1,707.800
Pozostało . .	694	50,348.000	2.858	73,231.500	8.714	15,806.300	12.266	139,385.800	+ 297	— 6,857.700
Promesy wycofane w r. 1900	4	183.000	20	1,009.000	199	399.000	223	1,591.000	— 30	— 3,980.900
„ w obiegu będące	9	821.600	13	208.100	747	1,478.500	769	2,508.200	+ 77	— 949.400
„ zrealizowane do końca r. 1900	662	48,691.000	2.802	71,402.700	7.589	13,536.000	11.053	133,629.700	+ 423	+ 2,209.100
Pozostaje w toku . .	19	652.400	23	611.700	179	392.800	221	1,656.900	— 173	4,136.500

Wykaz B.

	Na dobra ziemskie				Na realności miejskie				Na grunta włościańskie				Razem			
	Ilość	Wartość szac. hip.	Kwota dłużna		Ilość	Wartość szac. hip.	Kwota dłużna		Ilość	Wartość szac hip.	Kwota dłużna		Ilość	Wartość szac. hip.	Kwota dłużna	
Po koniec r. 1900 zrealizowano .	662	102,205.230	48,691.000	—	2802	145.413.402	71,402.700	—	7589	30,611.560	13,536.000	—	11053	278,230.192	133,629.700	—
Po koniec r. 1900 spłacono gotówką . . .			11,631.652	05			17,032.944	56			4,238.428	59			32,903.025	20
Po koniec r. 1900 spłacono listami . . .	259	33,518.098	6,894.800	—	677	27,797.448	3,256.800	—	1315	5,826.078	834.400	—	2251	67,141.624	10,986.000	—
Pozostaje z 31. Grudnia 1900 .	403	68,687.132	30,164.547	95	2125	117,615.954	51,112.955	44	6274	24.785.482	8,463.171	41	8802	211,088.568	89,740.674	80

Wykaz udzielonych pożyczek hipotecznych

po koniec roku 1900.

A. według wysokości

Do wysokości	ilość	kwota koron
600	554	322.600
1.000	2563	2,351.400
2.000	3156	4,843.800
10.000	2282	10,554.700
20.000	854	13,027.700
50.000	1091	35.370.500
100.000	320	22,237.600
200.000	155	21,635.400
nad 200.000	78	23,286.000
Razem . . .	11053	133,629.700

B. według planu umorzenia

Na lat	ilość	kwota koron
13	115	889.100
13½	1755	3,172.800
14½	2257	2,932.600
15	4	108.000
15½	391	903.800
17½	595	1,013.800
18	29	409.800
18½	431	1,856.300
22	174	2,710.800
23	1170	6,993.100
24	1496	4,098.900
29	369	7,742.000
30½	975	25,253.200
34½	494	17.127.000
37½	16	609.300
39	214	12,046.700
44	3	32.000
51	353	25,036.800
57	212	20,693.700
Razem . .	11053	133,629.700

C. według lat

	ilość	kwota koron
W roku 1884	57	1,279.100
„ „ 1885	368	4,798.600
„ „ 1886	505	11,343.300
„ „ 1887	597	10,816.200
„ „ 1888	270	2,032.400
„ „ 1889	379	2,936.800
„ „ 1890	557	6,427.400
„ „ 1891	517	5,716.700
„ „ 1892	650	7,069.600
„ „ 1893	942	12,410.000
„ „ 1894	1.006	16,908.300
„ „ 1895	1.308	9,950.500
„ „ 1896	1.139	11,602.000
„ „ 1897	826	9,284.900
„ „ 1898	783	11,173.100
„ „ 1899	726	7,671.700
„ „ 1900	423	2,209.100
Razem .	11.053	133,629.700

Wykaz ruchu pożyczek komunalnych

do końca roku 1900.

Wykaz A.

	Powiaty		Gminy miejskie		Gminy wiejskie		Razem		W porównaniu z r. 1899	
	ilość	kwota koron	ilość	kwota koron	ilość	kwota koron	ilość	kwota koron	ilość	kwota koron
Saldo z r. 1899 (pozostałe w toku, promesy w obiegu, promesy zrealizowane do końca r. 1899) . . .	95	5,260.000	195	12,405.000	164	1,240.400	454	18,905.400	+ 23	+ 4,878.200
Zgłoszono w r. 1900	12	556.000	18	2,134.600	10	53.600	40	2,744.200	— 4	— 3,383.200
Razem . .	107	5,816.000	213	14,539.600	174	1,294.000	494	21,649.600	+ 19	+ 1,495.000
Odmówiono w r. 1900	2	42.000	—	80.200	2	23.400	4	145.600	— 9	— 1,023.000
Pozostało . .	105	5,774.000	213	14,459.400	172	1,270.600	490	21,504.000	+ 28	+ 2,518.000
Promesy wycofane w r. 1900	—	—	3	23.000	1	80.000	4	103.000	— 4	+ 22.400
„ w obiegu będące	4	248.000	14	316.400	5	15 800	23	1,180.200	+ 6	— 2,925.200
„ zrealizowane do końca r. 1900	99	5,382.000	194	13,110.000	163	1,160.400	456	19,652.400	+ 26	+ 5,100.400
Pozostaje w toku . .	2	144.000	2	410.000	3	14 400	7	568.400	—	+ 320.400

Wykaz B.

	Powiaty			Gminy miejskie			Gminy wiejskie			Razem		
	ilość	kwota		ilość	kwota		ilość	kwota		ilość	kwota	
Po koniec r. 1900 zrealizowano	99	5 382.000	—	194	13,110.000	—	163	1,160.400	—	456	19,652.400	—
„ „ „ „ spłacono gotówką . .	17	1,232.732	16	28	2.838.942	92	24	506.749	85	69	4,578.424	93
„ „ „ „ obligacyami	—	18.200	—	—	326.200	—	—	13.600	—	—	358.000	—
Pozostaje z 31. Grudnia 1900 . .	82	4,131.067	84	166	9,944.857	08	139	640.050	15	387	14,715.975	07

Wykaz emisyj Banku.

Emitowano po dzień 31/12 1900 włącznie				Umorzono na skutek losowania				Umorzono na skutek spłaty pożyczek emitowanymi papierami				Pozostaje w obiegu odnośnie do pojedyńczych emisyj				Ogółem
seryą	sztuk	po	Suma	seryą	sztuk	po	Suma	seryą	sztuk	po	Suma	seryą	sztuk	po	Suma	koron
a) cztero-procentowe listy zastawne																
I.	4.157	K. 100	K. 415.700	I.	252	K. 100	K. 25.200	I.	200	K. 100	K. 20.000	I.	3.705	K. 100	K. 370.500	
II.	13.426	„ 200	„ 2,685.200	II.	550	„ 200	„ 110.000	II.	663	„ 200	„ 132.600	II.	12 213	„ 200	„ 2,442.600	
III.	12.091	„ 1.000	„ 12,091.000	III.	690	„ 1.000	„ 690.000	III.	352	„ 1.000	„ 352.000	III.	11.049	„ 1.000	„ 11,049.000	
IV.	2.742	„ 5.000	„ 13,710.000	IV.	168	„ 5.000	„ 840.000	IV.	104	„ 5.000	„ 520.000	IV.	2.470	„ 5.000	„ 12,350.000	
V.	4.092	„ 10.000	„ 40,920.000	V.	246	„ 10.000	„ 2,460.000	V.	172	„ 10.000	„ 1,720.000	V.	3.674	„ 10.000	„ 36,740.000	62,952.100
	36.508		K. 69,821.900		1.906		K. 4,125.200		1.491		K. 2,744.600		33.111			
b) cztero i pół procentowe listy zastawne																
I.	3.118	zł. 50	K. 311.800	I.	1.534	zł. 50	K. 153.400	I.	460	zł. 50	K. 46.000	I.	1.124	zł. 50	K. 112.400	
II.	12.495	„ 100	„ 2,499.000	II.	5.949	„ 100	„ 1,189.800	II.	1.697	„ 100	„ 339.400	II	4.849	„ 100	„ 969 800	
III.	5.141	„ 500	„ 5,141.000	III.	2.447	„ 500	„ 2,447.000	III.	394	„ 500	„ 394.000	III.	2.300	„ 500	„ 2,300.000	
IV.	9.158	„ 1.000	„ 18,316.000	IV.	4.346	„ 1.000	„ 8.692.000	IV.	896	„ 1.000	„ 1,792.000	IV.	3.916	„ 1.000	„ 7,832.000	
V.	3.754	„ 5.000	„ 37,540.000	V.	1.632	„ 5.000	„ 16,320.000	V.	567	„ 5.000	„ 5,670.000	V.	1.555	„ 5.000	„ 15,550 000	26,764.200
	33.666		K. 63,807.800		15.908		K. 28,802.200		4.014		K. 8,241.400		13.744			
c) cztero-procentowe obligacye komunalne IV. Emisyi																
A.	125	K. 200	K. 25.000	A.	15	K. 200	K. 3.000	A.	3	K. 200	K. 600	A.	107	K. 200	K. 21.400	
B.	129	„ 1.000	„ 129.000	B.	13	„ 1.000	„ 13.000	B.	3	„ 1.000	„ 3.000	B.	113	„ 1.000	„ 113.000	
C.	222	„ 5.000	„ 1,110.000	C.	3	„ 5.000	„ 15.000	C.	—	„ 5.000	„ —	C.	219	„ 5.000	„ 1,095.000	
D.	288	„ 10.000	„ 2,880.000	D.	—	„ 10.000	„ —	D.	1	„ 10.000	„ 10.000	D.	287	„ 10.000	„ 2,870.000	4,099.400
	764		K. 4,144.000		31		K. 31.000		7		K. 13.600		726			
d) cztero i pół procentowe obligacye komunalne III. Emisyi																
A.	1.018	K. 200	K. 203.600	A.	90	K. 200	K. 18.000	A.	—	K. 200	—	A.	928	K. 200	K. 185.600	
B.	1.013	„ 1.000	„ 1,013.000	B.	51	„ 1.000	„ 51.000	B.	—	„ 1.000	—	B.	962	„ 1.000	„ 962.000	
C.	323	„ 5.000	„ 1,615.000	C.	13	„ 5.000	„ 65.000	C.	—	„ 5.000	—	C.	310	„ 5.000	„ 1,550.000	
D.	258	„ 10.000	„ 2,580.000	D.	11	„ 10.000	„ 110.000	D.	—	„ 10.000	—	D.	247	„ 10.000	„ 2,470.000	5,167.600
	2.612		K. 5,411.600		165		K. 244.000		—		—		2.447			
e) pięcio-procentowe obligacye komunalne II. Emisyi																
A.	1.338	zł. 100	K. 267.600	A.	359	zł. 100	K. 71.800	A.	—	zł. 100	—	A.	979	zł. 100	K. 195.800	
B.	660	„ 500	„ 660.000	B.	152	„ 500	„ 152.000	B.	—	„ 500	—	B.	508	„ 500	„ 508.000	
C.	1.293	„ 1.000	„ 2,586.000	C.	327	„ 1.000	„ 654.000	C	—	„ 1.000	—	C.	966	„ 1.000	„ 1,932.000	
D.	354	„ 5.000	„ 3,540.000	D.	81	„ 5.000	„ 810.000	D.	—	„ 5.000	—	D.	273	„ 5.000	„ 2,730.000	5,365.800
	3.645		K. 7,053.600		919		K. 1,687.800		—		—		2.726			
f) cztero-procentowe obligacye kolejowe																
I.	658	K. 100	K. 65.800	I.	42	K. 100	K. 4.200	I.	—	K. 100	—	I.	616	K. 100	K. 61.600	
II.	1.265	„ 200	„ 253.000	II.	34	„ 200	„ 6.800	II.	—	„ 200	—	II.	1.231	„ 200	„ 246.200	
III.	1.586	„ 1.000	„ 1,586.000	III.	27	„ 1.000	„ 27 000	III.	—	„ 1.000	—	III.	1 559	„ 1.000	„ 1,559.000	
IV.	1.126	„ 5.000	„ 5,630.000	IV.	8	„ 5.000	„ 40.000	IV.	—	„ 5.000	—	IV.	1.118	„ 5.000	„ 5,590.000	
V.	779	„ 10.000	„ 7,790.000	V.	1	„ 10.000	„ 10.000	V.	—	„ 10.000	—	V.	778	„ 10.000	„ 7,780.000	15,236.800
	5.414		K. 15,324.800		112		K. 88.000		—		—		5.302			
Stan Emisyj banku krajowego z dniem 31. grudnia 1900 . . .																119,585.900

Przegląd czynności Zastępstw

Liczba bieżąca	Zastępstwo	Obrót pozycyj kasowych		Weksle podane przez Zastępstwa do skupu			Weksle zeskontowane przez Bank		
		koron		sztuk	koron		sztuk	koron	
1	Biecz	131.136	71	3	6.000	.	3	6.000	.
2	Bóbrka	92.521	80	11	20.300	.	8	8.300	.
3	Bochnia	464.157	59	2	6.500	.	1	4.000	.
4	Bohorodczany	1.727	95	.	.	.	.	.	.
5	Borszczów	276.677	37	39	80.710	.	35	73.910	.
6	Brody	272.816	18	.	.	.	.	.	.
7	Brzesko	246.255	08	1	4.000	.	1	4.000	.
8	Brzeżany	301.979	65	44	67.201	72	41	64.801	70
9	Chrzanów	165.455	85	.	.	.	.	.	.
10	Cieszanów	99·799	04	9	29.250	.	9	29.250	.
11	Czortków	219.021	88	10	27.100	.	7	21.392	76
12	Dąbrowa	137.920	55	.	.	.	.	.	.
13	Dębica	185.741	59	37	32.302	.	32	29.302	.
14	Dobromil	494.703	65	101	251.100	.	63	208.900	.
15	Dolina	397.752	26	76	21.316	22	47	13.550	04
16	Drohobycz	260.191	69	9	14.800	.	8	10.800	.
17	Dukla	294.277	58	129	78.172	76	121	54.981	65
18	Gliniany	278.954	51	1	1.000	.	1	1.000	.
19	Horodenka	186.493	14	14	13.008	28	2	5.000	.
20	Husiatyn	132.896	64	2	16.500	.	2	16.500	.
21	Jarosław	320.995	36	4	8.200	.	2	5.000	.
22	Jasło	858.100	74	1	5.000	.	1	5.000	.
23	Jaworów	374.620	46	29	30.222	.	24	15.622	.
24	Kałusz	140.410	51	.	.	.	.	.	.
25	Kamionka Strumiłowa	294.668	98	2	3.600	.	2	3.600	.
26	Kołomyja	891.353	97	66	170.760	.	60	149.760	.
27	Krosno	114.888	76	1	6.000	.	.	.	.
28	Limanowa	759.433	87	491	455.141	.	439	412.206	.
29	Lisko	548.959	97	6	33.200	.	3	26.000	.
30	Lwów	269.962	84	.	.	.	.	.	.
31	Łańcut	1,247.752	51	93	197.682	50	82	172.318	50
32	Maków	137.227	86	13	23.800	.	8	5.800	.
33	Mielec	202.106	39	23	56.920	.	21	49.920	.
34	Mościska	241.595	64	15	44.000	.	14	37.000	.
35	Myślenice	1.512	14	.	.	.	.	.	.
36	Nadwórna	92.817	21	.	.	.	.	.	.
37	Nowy Sącz	193.760	52	20	22.970	.	16	21.890	.
38	Nowy Targ	70.706	01	.	.	.	.	.	.
39	Oświęcim	229.088	15	.	.	.	.	.	.
40	Podhajce	753.459	50	51	113.750	.	49	106.150	.
41	Przemyśl	2 666.481	56	333	281.459	33	263	181.599	48
42	Przemyślany	648.764	34	254	267.754	.	246	247.754	.
43	Radziechów	275.546	29	.	.	.	.	.	.
44	Rawa ruska	90.765	04	.	.	.	.	.	.
45	Rohatyn	234.855	34	7	25.200	.	7	25.200	.
46	Ropczyce	136.916	52	2	290	.	2	290	.
47	Rudki	35.451	41	14	55.800	.	14	55.800	.
48	Rzeszów	257.512	68	.	.	.	.	.	.
49	Sanok	924.888	44	225	368.654	.	192	296.644	.
50	Śniatyn	218.815	74	45	40.851	84	40	39.718	60
51	Sokal	937.494	47	7	10.740	.	5	4.740	.
52	Stanisławów	7,380.414	92	3.668	2,004.172	76	2.603	1,439.972	33
53	Stryj	1,076.026	54	493	504.636	89	357	380.623	28
54	Tarnobrzeg	65.219	57	10	22.900	.	4	10.000	.
55	Tarnopol	591.064	24	63	81.749	04	45	67.397	78
56	Tarnów	426.328	07	32	37.713	36	30	35.013	36
57	Tłumacz	364.554	67	46	49.059	72	23	28.409	72
58	Trembowla	46.300	71	.	.	.	.	.	.
59	Turka	111.118	46	3	3.700	.	2	2.700	.
60	Wadowice	39.036	41	.	.	.	.	.	.
61	Wieliczka	469.869	09	.	.	.	.	.	.
62	Zaleszczyki	237.552	43	16	45.284	.	9	27.100	.
63	Zbaraż	358.920	48	40	145.214	.	36	132.614	.
64	Złoczów	524.149	33	55	117.730	.	53	113.730	.
65	Żółkiew	513.990	41	94	183.530	.	91	178.530	.
66	Żydaczów	123.228	21	.	.	.	.	.	.
		31.139.167	47	6.710	6,086.945	42	5.124	4,829.791	20

Banku krajowego w roku 1900.

Weksle inkasowane przez Zastępstwa na rzecz Banku			Efekta sprzedane przez Zastępstwa	Podań hipotecznych wniesiono w Zastępstwach		Pożyczek hipotecznych wypłaciły Zastępstwa		Lokacyj na rzecz Banku przyjęły Zastępstwa	
sztuk	koron		koron	sztuk	koron	sztuk	koron	koron	
37	11.316	26	.	1	4.000	.	.	.	.
103	47.261	59	.	25	41.500	9	14.200	.	.
135	45.860	71	.	1	8.600	.	.	1.339	60
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
88	34.095	79	.	11	37.000	8	20.800	.	.
201	77.801	82	.	4	7.400	4	59.300	24.019	56
61	31.035	33	.	2	3.200	1	1.000	.	.
422	101.833	43	.	8	73.600	2	8.500	.	.
108	47.628	39	.	.	.	.	.	.	.
16	21.421	82	.	2	3.100	3	2.800	.	.
222	65.820	88	.	2	2.400	4	5.400	81.000	.
4	689	08	.	3	3.000	5	8.000	.	.
75	18.871	24	.	6	13.300	3	4.800	9.115	87
120	189.124	96	.	3	3.500	1	1.000	.	.
136	32.582	19	.	1	900	.	.	.	.
140	51.178	66	21.400	11	28.600	8	14.600	.	.
86	58.775	79	.	.	.	.	.	.	.
52	10.699	47	.	6	14.000	3	5.000	.	.
77	13.744	15	.	1	10.000	2	2.500	10.847	01
50	9.924	45	.	6	12.600	4	4.700	.	.
107	92.730	91	.	6	14.600	7	21.400	1.768	90
149	41.436	88	.	.	.	3	7.700	264	04
93	19.353	19	2.600	5	13.400	5	11.800	10.520	44
154	34.677	66	.	11	44.100	2	1.400	.	.
207	43.764	83	.	1	1.600	2	3.900	1.445	05
361	220.249	65	.	16	29.700	6	9.500	.	.
88	25.172	91	.	.	.	.	.	14.180	.
35	36.376	74	.	5	17.600	1	4.000	.	.
92	66.255	24	.	15	26.100	6	4.600	.	.
.	.	.	.	17	45.300	21	57.000	.	.
183	68.323	47	.	11	44.800	2	7.200	11.957	29
11	10.460	02	.	.	.	.	.	.	.
86	63.137	67	.	4	14.600	5	9.900	.	.
52	47.837	52	.	10	17.000	6	8.800	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
91	20.948	80	.	7	48.000	3	12.800	.	.
131	52.695	49	.	3	23.200	2	20.900	.	.
35	17.717	95	.	.	.	.	.	1.350	30
51	14.607	34	.	.	.	1	7.000	.	.
289	87.789	37	13.100	8	11.900	33	45.100	6.140	.
533	386.419	31	.	18	19.900	11	15.000	123.833	41
151	43.404	71	.	12	25.500	6	10.400	.	.
402	77.785	91	.	7	20.400	8	13.900	.	.
169	27.409	55	.	6	6.800	5	7.800	.	.
93	44.025	82	.	1	4.000	.	.	.	.
50	10.454	93	.	1	900	.	.	.	.
14	2.089	19	.	2	7.100	2	2.600	.	.
157	126.327	26	4.400	5	21.400	3	18.000	.	.
158	274.240	.	27.900	13	21.800	5	23.200	152.617	45
152	61.460	48	.	3	35.300	3	4.700	.	.
369	92.547	91	5.000	15	24.200	14	80.300	2.377	92
854	650.249	72	.	14	20.800	2	9.000	9.526	65
751	450.069	.	.	9	15.400	7	36.700	615	25
25	14.198	15	.	3	20.000	.	.	.	.
125	47.577	05	.	46	103.400	34	102.700	62.597	86
317	99.160	51	.	.	.	2	18.000	.	.
105	41.249	87	.	8	23.200	13	31.900	7.826	08
57	13.128	62	.	2	4.300	3	6.000	.	.
72	16.101	04	.	8	18.100	1	1.000	.	.
38	11.498	79	.	.	.	1	6.000	.	.
48	8.276	79	.	.	.	.	.	2.262	17
84	36.595	63	.	2	8.000	.	.	1.719	73
82	40.817	91	.	51	80.700	37	97.100	414	.
230	60.977	76	.	5	12.200	.	.	1.913	06
204	38.742	14	.	8	62.700	6	9.900	388	19
18	3.492	02	.	3	8.000	.	.	.	.
9.606	4,511.501	72	74.400	454	1,182.700	325	879.800	540.039	83

Zamknięcie rachunków

z dniem

I. Oddział

WYDATKI	Waluta koronowa	
Kupony od listów zastawnych	3,780.445	84
Podatek rentowy od wypłaconych kuponów	59.017	61
Saldo zysku z oddziału hipotecznego	243.032	40
	4,082.495	85

II. Oddział

Kupony od Obligacyj komunalnych II., III. i IV. Emisyi	559 525	50
Podatek rentowy od wypłaconych kuponów	8.419	56
Saldo zysku z oddziału komunalnego	27.482	52
	595.427	58

III. Oddział

Kupony od Obligacyj kolejowych	598.460	—
Podatek rentowy od wypłaconych kuponów	9.002	82
Saldo zysku z oddziału kolejowego	10.702	10
	618.164	92

IV. Oddział

Procenta:			
a) z rachunków przekazowych	85.950·65		
b) z wkładek oszczędności	344.207·19		
c) z własnych asygnat kasowych	30.188·78		
d) z weksli reeskontowanych	160.319·28		
e) z rachunków bieżących	173.202·37	793.868	27
Straty z oddziału bankowego: *a*) na wekslach	24.899·08		
b) na dłużnikach	29.987·—	54.886	08
Podatek rentowy od procentów z asyg. kas. i wkładek		7.467	43
Saldo zysku z oddziału bankowego		378.250	41
		1,234.472	19

zysków i strat

31. grudnia 1900.

hipoteczny.

DOCHODY	Waluta koronowa	
Procenta od pożyczek w listach zastawnych	3,761.847	69
Procenta zwłoki od tychże pożyczek	69.232	78
Dodatek na koszta adm. od tychże pożyczek	248.014	14
Z zadawnienia kuponów płatnych w r. 1896 i 1897.	3.401	24
	4,082.495	85

komunalny.

Procenta od pożyczek w Obligacyach komunalnych I., II., III. i IV. Emisyi	558.353	99
Procenta zwłoki od tychże pożyczek	2.925	71
Dodatek na koszta adm. tychże pożyczek	34.122	88
Z zadawnienia kuponów płatnych w r. 1897	25	—
	595.427	58

kolejowy.

Procenta od pożyczek w Obligacyach kolejowych	599.094	16
Dodatek na koszta adm. tychże pożyczek	19.070	76
	618.164	92

bankowy.

Procenta:			
a) od weksli i warrantów	727.241·17		
b) od pożyczek i rachunków, pokrytych efektami	154 118·16	881.359	33
Prowizye i komisowe		77.471	61
Dochód z efektów własnych:			
z kuponów	611.699·66		
po strąceniu straty na kursie	401.583·50	210.116	16
Dochód z efektów funduszu rezerwowego		49.144	—
Dochód z udziałów w Towarz. handl. i przemysł.		16.381	09
		1,234.472	19

Ogólne zamknięcie

za rok

WYDATKI			Waluta koronowa	
Koszta handlowe:				
a) Płace i wynagrodzenia		K. 289.230·32		
b) Dyety i koszta podróży Prezesa i członków Rady nadzorczej		„ 24.378·—		
c) Fundusz emerytalny i emerytury: zwyczajne wydatki	K. 12.259·32			
nadzwyczajny wydatek	„ 8.333·35	„ 20.592·67		
d) Zwroty Wydziałowi krajowemu		„ 24.990·49		
e) Koszta ogólne i wydatki administracyjne		„ 74.268·54	433.460	02
Podatki, opłaty stemplowe i należytości rządowe			85.392	47
Odpisanie:				
na amortyzacyę ruchomości			2.744	79
Zysk do rozdziału			137.870	15
			659.467	43

rachunków zysków i strat.

1900.

DOCHODY	Waluta koronowa	
Dochód z oddziału hipotecznego	243.032	40
Dochód z oddziału komunalnego	27.482	52
Dochód z oddziału kolejowego	10.702	10
Dochód z oddziału bankowego	378.250	41
	659.467	43

Bilans Banku krajowego Królestwa Galicyi

z dniem 31. Gru-

Stan czynny			Waluta koronowa	
Kasa:				
w Banku we Lwowie		K. 1,093.130·46		
w Filii w Krakowie		„ 138.414·58		
w Zastępstwach		„ 124.052·67	1,355.597	71
Efekta funduszów rezerwowych			1,228.600	—
Efekta funduszu emerytalnego			211.221	91
Efekta własne, eskontowane i w komisie			13,108.169	58
Pożyczki emisyjne w 4% i 4½% listach zastawnych:				
kapitał bieżący	K. 89,523.737·83			
kapitał zalegający	„ 216.936·97	K. 89,740.674·80		
w obligacyach komunalnych I., II., III. z IV. emisyi:				
kapitał bieżący	K. 14,701.276·02			
kapitał zalegający	„ 14.699·05	K. 14,715.975·07		
w 4% obligacyach kolejowych kapitał bież.		„ 15.246.756·48	119,703.406	35
Weksle			11,551.991	95
Zaliczki na zastaw efektów			178.699	—
Rachunek bieżący, pokryty efektami			2,428.605	90
Dłużnicy w rachunku bieżącym			8,023.800	49
Udziały w Towarzystwach handlowych, przemysłowych i innych			550.600	—
Ruchomości z roku 1899	K. 26.488·36			
dokupno w roku 1900	„ 959·50	K. 27.447·86		
amortyzacya w roku 1900		„ 2.744·79	24.703	07
Różne rachunki:				
z oddziału hipotecznego		K. 436.239·23		
z oddziału komunalnego		„ 14.541·57		
z oddziału kolejowego		„ 578·—		
z oddziału bankowego		„ 241.970·46	693.329	26
			159,058.725	22

We Lwowie, dnia

C. k. Radca dworu i Komisarz rządowy:

Jan Hild.

Rada Nadzorcza:

H. Bochdan. Dr. Stefan Fedak. Karol Schayer. K. hr. Scipio.

i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem

dnia 1900 r.

Stan bierny

					Waluta koronowa	
Kapitał zakładowy łącznie z przypadającym zyskiem za rok 1900					3,450.016	45
Rezerwy:						
fundusz rezerwowy (§. 101 stat. ust. c.)			K.	1,270.017·93		
rezerwa oddziału hipotecznego			„	1,046.747·55		
rezerwa oddziału komunalnego:						
własność dłużników komunalnych	K.	27.834·—				
własność Banku	„	534.089·80	„	561.923·80		
rezerwa oddziału kolejowego			„	39.865·03	2,918.554	31
Fundusz emerytalny					219.555	26
Emisye Banku:						
4% listy zastawne	K.	62,952.100 —				
4½% listy zastawne	„	26,764.200 —	K	89,716.300·—		
5%, 4½% i 4% obligacye komunalne II., III. i IV. emisyi			„	14,632.800·—		
4% obligacye kolejowe			„	15,236.800·—	119,585.900	—
Wylosowane efekta własnych emisyj:						
4% i 4½% listy zastawne			K.	910.800·—		
obligacye komunalne II., III. i IV. emisyi			„	104.600·—		
4% obligacye kolejowe			„	9.100·—	1,024.500	—
Kupony w obiegu:						
od listów zastawnych			K.	876.438·84		
od obligacyj komunalnych			„	14.341·—		
od obligacyj kolejowych			„	2.510·—	893.289	84
Obce kapitały:						
asygnaty, czeki i wkładki oszczędności			K.	11,548.226·59		
wierzyciele w rachunku bieżącym			„	13,748.221·01	25,296.447	60
Lokacye Zastępstw					844.395	54
Żyro obligo					3,870.760	76
Różne rachunki:						
z oddziału hipotecznego			K.	51.480·19		
z oddziału komunalnego			„	2.365·20		
z oddziału bankowego			„	60.024·39	113.869	78
Procenta przenośne:						
z oddziału hipotecznego			K.	190.888·16		
z oddziału komunalnego			„	323 493·24		
z oddziału kolejowego			„	304.935·56		
z oddziału bankowego			„	22.118·72	841.435	68
Czysty zysk:						
rozdzielony w myśl § 101 st.						
40% na kapitał zakładowy	K.	55·148·06				
30% na fundusz rezerwowy	„	41·361·05				
20% na rezerwę oddziału hipotecznego	„	27.574·03				
10% na rezerwę oddziału komunalnego		13.787·01	K.	137.870·15		
Depozyta:						
efekta zaliczkowane	K.	233.320·—				
efekta, jako pokrycie rach. bież.	„	16,943.048·90	K.	17,176.368·90		
efekta w przechowaniu			„	15,015.637·61		
Razem			K.	32,192.006·51		
					159,058 725	22

31. grudnia 1900.

Dyrekcya:

Dr. Zgórski. ***Dr. Domaszewski.***

Naczelny Buchhalter:

Majewski.

Bilans stałego funduszu przemysłowego

z dniem 31. Grudnia 1900.

Stan czynny	Korony		Stan bierny	Korony	
Kapitał z pożyczek udzielonych:			Z aktywów przyjętych od Wydziału kraj. z dnia 1. Stycznia 1888 . .	153.891	52
Przem. tkackiemu 28 poż. K. 173.476·99					
„ skórnemu 11 „ „ 75.122·07			Dotacya 13 rat funduszu krajowego od r. 1887 do r. 1899	925.000	—
„ drzewn. 24 „ „ 117.365·69					
„ metalow. 22 „ „ 245.104·83			Przyrost do 31. Grudnia 1900 . . .	222.889	67
„ ceramicz. 16 „ „ 100 297 49					
Innym gałęziom przemysłu 44 „ „ 389.214·12	1,100.581	19			
Udział w galic. akc. Tow. handlowem	25.000	—			
„ w akc. garbarni w Rzeszowie	50.000	—			
„ w Spółce komand. T. Stryjeński i Ska	20 000	—			
„ w akc. Tow. dla wyrob. tkackich i sukien. w Łańcucie .	50.000	—			
Kasa Banku krajowego	56.200	—			
	1,301.781	19		1,301 781	19

We Lwowie, dnia 31. Grudnia 1900.

Za zgodność:

Hanke
saldokontysta Banku krajowego,
jako prowadzący rachunkowość funduszu.

Majewski
naczelny buchhalter Banku krajowego.

Zamknięcie rachunków strat i zysków

z dniem 31. Grudnia 1900.

Wydatki	Korony		Dochody	Korony	
Prowizya Banku krajowego	376	13	Odsetki:		
Podatki, koszta lustracyi i inne . .	3 076	34	pobrane od dłużników	24.988	73
Odpisy	452	88	od lokacyi w Banku krajowym . . .	2.091	81
Zysk jako przyrost dotacyi po 31. grudnia 1900	25.320	57	„ „ w spółce komandyt. Stryjeński i Ska	800	
			Odsetki zwłoki	795	23
			Wpływ na rachunek odpis. aktyw.	550	15
	29.225	92		29.225	92

Przegląd przyrostu dotacyi.

W roku 1887	K.	883·52
„ „ 1888	„	8.126·68
„ „ 1889	„	8.043·36
„ „ 1890	„	11.774.30
„ „ 1891	„	16.593·36
„ „ 1892	„	19.461·50
„ „ 1893	„	15.913 94
„ „ 1894	„	21.916·84
„ „ 1895	„	26.152,32
„ „ 1896	„	22.371 76
„ „ 1897	„	30.254·—
	K.	181.491·58
Strata w r. 1898	„	8.601·48
	K.	172.890·10
W roku 1899	„	24.679.—
„ „ 1900	„	25.320.57
	K.	222.889·67

Przegląd Bilansów z zestawień lat 188¾—1900.

Rok	Stan czynny: Kasa	Efekta własne, eskontowane i w komisie	Pożyczki w 4% i 4½% listach zastawnych	Pożyczki w 4%, 4½% i 5% obligacyach komunalnych	Pożyczki w 4% obligacyach kolejowych	Weksle	Zaliczki na zastaw efektów i w rachunku bieżącym	Udziały w towarzystwach handlowych, przemysłowych i in.	Dłużnicy w rachunku bieżącym	Depozyta osób trzecich	Stan bierny: Kapitał zakładowy i rezerwy	Emisye Banku: 4% i 4½% listy zastawne	Emisye Banku: 5%, 4½% i 4% obligacye komunalne	Emisye Banku: 4% obligacye kolejowe	Kapitały wkładkowe	Wierzyciele w rachunku bieżącym	Dochody: z procentów	z kuponów efektów własnych	z różnicy kursu efektów własnych	z prowizyi i komisowego	z oddziału hipotecznego	z oddziału komunalnego	z oddziału kolejowego	Wydatki: koszta handlowe i podatki	Odpisania	Zysk do rozdziału
188¾	562.847 92	630.114 30	1,278.253 46	1,367.585 —	— —	3,122.642 40	1,394.848 94	— —	232.430 74	5,475.322 22	2,098.483 78	1,279.100 —	1,366.200 —	— —	744.112 36	2,442.553 40	146.735 64	27.618 14	+ 26.753 46	13.867 16	1.804 60	5.604 44	— —	165.052 64	5.195 32	52.135 48
1885	653.660 40	882 894 26	6,031.671 16	1,687.725 —	— —	3,713.720 83	719.816 22	— —	389.022 22	6,385.023 78	2,185.511 96	6,065.700 —	1,687.800 —	— —	1,827.493 48	1,422.974 86	132.270 20	30.954 60	+ 28.777 42	13.263 74	12.813 20	4.132 66	— —	158.163 86	6.700 74	57.347 22
1886	458.660 38	1,404.797 28	17,249.869 42	1,893.785 —	— —	4,590.771 68	1,454.971 08	— —	354.939 78	11,133.289 44	2 328.233 08	17,326.400 —	1,942.400 —	— —	2 537.975 36	2,267.612 24	138.945 46	17.640 66	+ 45.877 26	25.768 50	34.991 56	4.310 46	— —	164.243 04	6.820 —	96.470 86
1887	372.273 60	4,536.116 96	27,558.305 14	2,198.835 —	— —	4,265.434 70	839.935 70	— —	681.341 48	8,753.037 24	2 381.476 22	27,709.500 —	2,255.400 —	— —	2,023.274 04	4,738.248 64	33.095 16	162.917 08	— 10.957 90	33.421 76	64.281 30	5.135 08	— —	192.650 98	10.021 20	151.601 96
1888	447.405 88	787 363 20	28,613.320 70	2,376.570 —	— —	3,802.800 50	886.181 28	— —	2,325.016 76	8,602.192 48	2,570.938 16	28,818.800 —	2,449.800 —	— —	2,154.673 86	2,420.397 38	52.517 82	163.102 98	— 49.830 42	22.311 86	77.507 60	5.934 46	— —	194.760 36	10.402 28	
1889	422.446 04	877.878 52	30,250.783 66	2,283.570 —	— —	5,177.304 04	821.465 04	— —	2,875.246 24	9,559.064 42	2,754.718 96	30,510.300 —	2,341.800 —	— —	3,231.314 28	3,622.069 70	115.925 78	59.517 72	+ 41.050 24	44.441 10	94.894 68	3.479 36	— —	195.862 32	9.260 42	154.186 14
1890	367.937 16	2,059.186 76	35,165.452 64	2,541.006 94	— —	4,883.538 52	1,326.513 42	— —	4,917.748 08	12,790.682 62	3,072.860 06	35.476.600 —	2,588.000 —	— —	3,126.250 70	6,207.001 12	113.687 46	91.449 68	+ 40.800 —	187.867 52	97.740 10	2.988 64	— —	218.008 48	38.964 56	277.560 36
1891	413.685 80	3,078.939 72	39,027.141 82	3,065.741 42	— —	5,962 158 74	1,197.273 48	— —	4,253.578 98	13,475.900 16	3,314.360 40	39,073.200 —	2.794.800 —	— —	4,632.651 04	5,408.330 54	161.191 92	98 888 80	+ 37.838 74	74.079 10	102.820 50	13.224 92	— —	274.536 66	10.206 34	203.300 98
1892	639.893 20	576.135 94	44,515.225 28	5,144.618 40	— —	8.413.431 28	1,418.573 46	— —	2,635.342 56	15,476.531 04	3,593.508 96	44,629.100 —	4,392.200 —	— —	4,223.389 82	4,528.572 76	173.609 12	106.006 16	+ 56.680 22	66.065 48	117.551 70	39.367 44	— —	298.665 54	5.690 72	254.923 86
1893	999.660 90	3,547.669 38	54,220.525 36	6,051.657 66	— —	8,949.543 28	1,396.840 86	251.000 —	2.674.046 84	17,979.563 04	4,067.731 58	54,199.200 —	5,166.800 —	— —	7,913.071 38	4,702.905 84	173.303 96	96.103 13	+ 85.519 65	227.620 —	142.922 74	60.706 22	— —	337.991 91	26.090 74	422.098 05
1894	462.736 30	1,101 271 24	63,371.978 69	6,791.706 62	— —	8,452.298 72	1,673.323 24	271.000 —	5,351.582 23	18,584 927 12	4,425.150 20	62,024.400 —	6,009.600 —	— —	5,815.330 08	4,889.784 20	93.802 55	210.772 85	+ 20.697 81	136.953 01	208.069 12	62.177 12	— —	428.949 55	16.994 24	286.528 67
1895	611.429 57	5,940.963 26	68,765.279 80	7,551.114 44	— —	10,673 857 26	1,598.620 26	441.000 —	4,598.307 78	19,960.643 84	4,707.520 63	66.358.600 —	6,773.800 —	— —	6,637.911 70	11,010.840 56	246.096 46	61.299 22	+ 60.877 11	64.978 55	250.624 39	61.251 56	— —	480.289 61	41.112 94	223.724 74
1896	798.575 76	8,142.708 86	74,194.820 51	7,609.959 53	— —	12,206.648 —	1,968.718 98	425.192 —	4,794.668 67	23,409.827 32	5,065.286 91	73,924.400 —	7,399.600 —	— —	8,637.646 66	11,729.680 39	127.679 59	302.000 98	+ 79.311 70	58.957 20	254.403 96	36.744 41	— —	522.486 65	42.832 45	293.778 74
1897	648.575 17	898.728 24	79,919.584 01	7,935.730 03	4,128.646 07	13,287.229 54	2,404.591 68	467.882 50	13,482.588 25	26,053 850 82	5,435.792 17	79,946.100 —	7,785.800 —	4,130.000 —	11,937.819 46	12,578.038 32	232.493 05	264.030 13	+ 44.069 37	76.568 03	245.578 63	33.941 25	3.316 86	525.726 25	42.673 88	331.597 19
1898	1,323.641 81	5,318.778 84	86,731.638 99	8,517.389 97	5,693.825 68	16,268.552 02	2,305.858 56	467.728 78	6,146.894 71	30,399.416 67	5.868.456 61	85,891.700 —	8,408.000 —	5,690.400 —	12,630.634 60	9,654.703 18	406.354 59	186.642 12	+ 72.687 94	64.652 82	206.057 30	18.777 98	3.073 87	496.171 96	63.289 29	398.785 37
1899	723.349 76	14,600.908 32	90,647.133 82	9,997.208 18	14,684.873 59	12,817.416 72	2.434.019 26	494.886 10	7,723.195 65	30,695.775 56	6,188.659 41	90,347.400 —	10,109.800 —	14.679.100 —	12,057.349 88	14,996.400 99	230.630 89	470.664 54	—215.456 92	99.870 62	233.680 68	24.793 47	14.182 08	515.362 12	59.816 71	283.136 53
1900	1,355.597 71	13,108.769 58	89,740.674 80	14,715.975 07	15,246.756 48	11,551.991 95	2,607.304 90	550.600 —	8,023.800 49	32,192.006 51	6,368.570 76	89,716.300 —	14,632.800 —	15,236.860 —	11,548.226 9	13,748.221 01	103.872 15	660.843 66	—401.583 50	77.471 61	243.032 40	27.482 52	10.702 10	529.064 71	54.886 08	137.870 15
																	2,682.211 80	3,010.452 45	— 36.887 82	1,288.158 06	2,388.774 46	410.051 99	31.224 91	5,697.986 64	450.957 91	3,625.041 30

ZARZĄD i FUNKCYONARYUSZE

BANKU KRAJOWEGO

Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem

RADA NADZORCZA

Banku krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem.

Prezes

Bochdan Hipolit, właściciel dóbr, Komandor orderu Franciszka Józefa, Zastępca Członka c. k. Dyrekcyi gal. funduszu propinacyjnego, Prezes Pierwszego galicyjskiego Towarzystwa akcyjnego dla przemysłu chemicznego, Członek Komisyi krajowej dla spraw rolniczych.

Wiceprezesi:

Gorayski August, właściciel dóbr, Członek Izby Panów, Poseł na Sejm krajowy, Komandor orderu Leopolda, i wielkiego krzyża papieskiego orderu św. Grzegorza, Prezes galicyjskiego Towarzystwa naftowego, Wiceprezes Towarzystwa rolniczego w Jaśle, Prezes Rady powiatowej w Krośnie, Kurator krajowej szkoły tkackiej w Krośnie, Wiceprezes kraj. Komisyi przemysłowej, Członek państwowej Rady kolejowej, Prezes galicyjskiego Karpackiego Towarzystwa dawniej Bergheim & Mac Gervey, Członek Komitetu dla spraw chowu koni, Prezes krośnieńskiego Wydziału okręgowego gal. Tow. kred. ziemsk., Prezes Zarządu powiatowego Kółek rolniczych w Krośnie.

Męciński hr. Józef, właściciel dóbr, poseł na Sejm krajowy, Prezes Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, Członek Rady powiatowej w Dąbrowej i w Tarnowie, Prezes tarnowskiego Wydziału okręgowego gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego.

Członkowie:

Abrahamowicz Dawid, właściciel dóbr. c. k. rzecz. tajny Radca. Komandor orderu Leopolda, Poseł do Rady Państwa i na Sejm krajowy, Członek Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego, Członek c. k. Komisyi krajowej dla oznaczenia czystego dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku, honorowy obywatel miasta Gródka, Prezes Rady powiat. lwowskiej. Wiceprezes lwowskiego Wydziału okręgowego gal. Tow. kred. ziemsk.

Fedak Jan Stefan, doktor praw. adwokat krajowy, Radca metropolit. ordynaryatu. Dyrektor Towarzystwa wzaj. ubezpieczeń i wzaj. kredytu „Dniestr", Członek Rady zawiadowczej „Narodnej Torhowli".

Jędrzejowicz Stanisław, właściciel dóbr, poseł na Sejm krajowy, Kawaler orderu Leopolda, Prezes Rady pow. w Rzeszowie, Członek Rady pow w Kolbuszowej, Zastępca Członka Wydziału krajowego, Prezes rzeszowskiego Wydziału okręgowego gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego, Członek krajowej Rady kolejowej. Członek c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie, i c. k. Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego we Lwowie.

Romer Gustaw, doktor praw. właściciel dóbr. Dyrektor Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, Poseł na Sejm krajowy, Komandor orderu Franciszka Józefa, Członek krajowej Rady kolejowej, Członek Rady pow. w Nowym Sączu. Członek c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego i c. k. Komisyi krajowej dla oznaczenia czystego dochodu z propinacyjnego prawa wyszynku, Wiceprezes nowosandeckiego Wydziału okręgowego gal. Tow. kredytowego ziemskiego.

Schayer Karol, ces. Radca. kupiec, właściciel realności, Wiceprezydent Izby handlowej

i przemysł. we Lwowie, Cenzor Banku austro-węg., Członek krajowej Komisyi przemysłowej, Członek Rady miejskiej we Lwowie, Fachowy sędzia obywatelski przy c. k. Sądzie krajowym we Lwowie, Członek Wydziału kraj. stow. czerw. krzyża.

Scipio hr. Karol, właściciel dóbr, Poseł na Sejm krajowy.

Zastępcy:

Brunicki br. Adolf, właściciel dóbr, Kawaler orderu Leopolda, Poseł na Sejm krajowy, Prezes Wydziału Rady powiatowej gródeckiej, Członek Komisyi krajowej dla spraw rolniczych, Wiceprezes gródeckiego Wydziału okręgowego gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego.

Mikolasch Juliusz, Kawaler orderu żel. korony III. klasy, Zastępca Prezesa Rady nadzorczej Muzeum przemysłowego miejskiego, Komisarz egzaminacyjny c. k. Komisyi dla II. egzaminu rządowego w c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie, Członek Rady Nadzorczej Banku rolniczego.

Niezabitowski Stanisław, właściciel dóbr, c. i k. Podkomorzy, Poseł na Sejm krajowy, Prezes Wydziału gal. Kasy oszczędności, Członek Rady powiatowej gródeckiej i Członek c. k. Towarzystwa gosp. we Lwowie, Wiceprezes gródeckiego Wydziału okręgowego gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego.

1. miejsce nieobsadzone.

Komisya kontrolująca:

Prezes:

Bochdan Hipolit, j. w.

Członkowie:

Fedak Jan Stefan, j. w. **Schayer Karol,** j. w. **Scipio hr. Karol,** j. w.

Komisarz rządowy:

Hild Jan, c. k. Radca dworu, Kawaler orderu Leopolda, kawaler orderu żel. korony III. klasy.

Zastępca:

Kunz Karol, doktor praw, c. k. Radca dworu, Komisarz egzaminacyjny dla teoretycznych egzaminów rządowych.

Komisarz krajowy:

Onyszkiewicz Mieczysław, właściciel dóbr, Członek Wydziału krajowego, Poseł na Sejm krajowy, Członek c. k. Towarzystwa gospodarskiego i Towarzystwa „Kółek rolniczych“ we Lwowie, Członek Rady zawiad. fundacyi Stanisława hr. Skarbka, Członek komisyi krajowej dla spraw rolniczych, Członek Rady Nadzorczej Banku rolniczego.

Zastępcy:

Sawczak Damian, doktor praw, Poseł na Sejm krajowy, Członek Wydziału krajowego Radca Sądu kraj. we Lwowie, Dyrektor Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń „Dniestr“, Zastępca Członka Rady zawiad. fundacyi hr. Skarbka.

Ekielski Józef, doktor praw, Radca Wydziału kraj., Kawaler orderu Franciszka Józefa, Członek c. k. Towarzystwa gosp. galic.

Dyrekcya:

Radca Rządu Dr. Zgórski Alfred. **Dr. Domaszewski Wacław.**

Komitet Cenzorów

dla działu wekslowego.

Augustynowicz Bolesław, właściciel dóbr, Członek honorowy c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie, Protektor Towarzystwa Kółek rolniczych we we Lwowie, Członek Rady Nadzorczej Banku rolniczego.

Baczewski Józef, ces. Radca, właściciel fabryki, c. k. nadw. dostawca, Cenzor Banku austro-węgierskiego.

Brykczyński Stanisław, właściciel dóbr, Prezes Rady powiatowej w Stanisławowie, Wiceprezes c. k. Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego, Zastępca Członka Wydziału krajowego, poseł na Sejm krajowy, Zastępca Członka Dyrekcyi galic. funduszu propinacyjnego, Członek Komisyi dla spraw rolniczych.

Buber Salomon, właściciel dóbr, Członek Izby handlowej i przemysłowej, właściciel domu komisowego i wywozowego interesu zbożowego we Lwowie, Husiatynie i Podwołoczyskach, Cenzor Banku austro-węgierskiego i Gal. Kasy oszczędności.

Ciuchciński Stanisław, przemysłowiec, II. Wiceprezydent m. Lwowa, Członek Izby handlowej i przemysłowej, Członek krajowej Komisyi dla spraw przemysłowych, Członek Rady nadzorczej Muzeum przemysłowego miejskiego, Członek Rady zawiad. fundacyi hr. Skarbka.

Dische Jakób B., przemysłowiec, właściciel realności.

Długoszowski Bolesław, inżynier. Członek Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie, Sądowy oceniciel realności. Członek Rady powiatowej grybowskiej.

Getritz Aleksander, introligator, właściciel reności, Członek Rady miejskiej i Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie, I. Wiceprezes Rady nadzorczej Muzeum przemysłowego miejskiego we Lwowie, Wiceprezes Towarzystwa Wzajemnego kredytu we Lwowie.

Gołąb Andrzej, budowniczy, Członek Rady miejskiej i Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie, Członek Rady nadzorczej Muzeum przemysłowego miejskiego we Lwowie.

Gubrynowicz Władysław, ces. Radca, właściciel realności, współwłaściciel firmy „Gubrynowicz i Schmidt", Kawaler orderu Franciszka Józefa, Fachowy sędzia obywatelski przy c. k. Sądzie krajowym we Lwowie, Członek Rady miejskiej, Członek Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie, Członek c. k. gal. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie. Członek Rady nadzorczej Muzeum przemysłowego miejskiego we Lwowie.

Jonasz Maurycy, właściciel dóbr i realności, właściciel domu bankowego pod firmą „M. Jonasz". Członek Rady miejskiej. Członek Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie, Fachowy sędzia obywatelski przy c. k. Sądzie krajowym we Lwowie, Członek Zboru izraelickiego.

Lange Tadeusz, Dyrektor fundacyi Stanisława hr. Skarbka. Członek Komitetu c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie. Członek Komisyi krajowej dla spraw rolniczych, Członek kuratoryi krajowej wyższej szkoły rolniczej w Dublanach.

Lilien Adolf, doktor praw, współwłaściciel domu bankowego pod firmą „Sokal & Lilien", Członek Wydziału Galic. Kasy oszczędności, Fachowy sędzia obywatelski przy c. k. Sądzie krajowym we Lwowie, Cenzor Banku Austro-Węgierskiego.

Michalski Michał, przemysłowiec, poseł na Sejm krajowy, I. Wiceprezydent m. Lwowa, Członek Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie, Członek krajowej Komisyi przemysłowej.

Nebenzahl Samuel, kupiec, Cenzor Banku austro-węgierskiego.

Onyszkiewicz Mieczysław, j. w.

Piepes-Poratyński Jakób, aptekarz, Poseł do Rady państwa, Kawaler orderu Franciszka Józefa, Prezydent lwowskiej Izby handlowej i przemysłowej, Członek Rady miejskiej we Lwowie, Cenzor Banku austro-węgierskiego, Członek krajowej Rady kolejowej, Członek c. k. Rady szkolnej krajowej, Prezes Rady Nadzorczej Związku kredytowego we Lwowie.

Pilat Tadeusz, doktor praw, c. k. Profesor Uniwersytetu we Lwowie, c. k. Radca dworu, Kawaler orderu żel. kor., Poseł na Sejm krajowy, Członek c. k. Akademii umiejętności w Krakowie, Prezes komisyi dla teorytycznych egzaminów rządowych (oddział prawniczo-historyczny). Wiceprezes c. k. gal. Towarz. gosp., Naczelnik Biura statystycznego Wydziału krajowego, Członek Komisyi prawniczej krajow. Stowarz. czerw. krzyża w Galicyi i Komisyi krajowej dla spraw rolniczych.

Rozwadowski Franciszek, właściciel dóbr, Dyrektor galicyjskiego Towarzystwa kredytowego ziemskiego we Lwowie, Poseł na Sejm krajowy, zastępca Członka c. k.

Dyrekcyi funduszów indemnizacyjnych i c. k. Komisyi krajowej dla spraw odkupu i uporządkowania ciężarów gruntowych, Członek c. k. Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego.

Rucker Jan, doktor medycyny, aptekarz, Członek Rady miejskiej we Lwowie. Fachowy sędzia obywatelski przy c. k. Sądzie krajowym we Lwowie, Dyrektor Związku kredytowego we Lwowie.

Schellenberg Artur, właściciel Domu bankowego i spedycyjnego pod firmą: „August Schellenberg i Syn“ we Lwowie, Fachowy sędzia obywatelski przy c. k. Sądzie krajowym we Lwowie.

Wang Julian, inżynier, Dyrektor I. gal. akcyjnego Towarzystwa dla przemysłu chemicznego, właściciel realności, Członek Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie, Cenzor Gal. Kasy oszczędności i Banku Austro-węgierskiego, Fachowy sędzia obywatelski przy c. k. Sądzie krajowym we Lwowie, Członek Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego.

Wybranowski Leoncyusz, właściciel dóbr, Członek Rady nadzorczej gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego, Wiceprezes Rady Nadzorczej Banku zaliczkowego we Lwowie.

1 miejsce nieobsadzone.

Komitet Cenzorów

dla działu interesów ze Stowarzyszeniami zarobkowemi i gospodarczemi.

Lechowski Wiktor, doktor medycyny, Członek Wydziału Izby lekarskiej we Lwowie, dyrektor Tow. zaliczkowego w Drohobyczu Wiceprezes Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Łaski Kazimierz, c. k. Radca Dyrekcyi poczt i telegrafów we Lwowie, Prezes Rady Nadzorczej Towarzystwa zaliczkowego urzędników pocztowych we Lwowie.

Merunowicz Teofil, sekretarz Rady powiatowej lwowskiej, Poseł do Rady państwa i na Sejm kraj., Członek krajowej Komisyi dla spraw przemysłowych, Dyrektor Powiatowego Towarzystwa zaliczkowego we Lwowie.

Pilat Tadeusz, j. w.

Romanowicz Tadeusz, Poseł na Sejm krajowy, i do Rady państwa, Członek Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych i Członek Komisyi krajowej dla spraw rolniczych. Członek Rady miejskiej we Lwowie. Wiceprezes Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych we Lwowie i Redaktor czasopisma „Związek“, Członek c. k. Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego.

Sękowski Stefan, właściciel dóbr, Poseł na Sejm krajowy, Prezes Rady powiatowej w Mielcu, Członek Rady powiatowej w Nisku, Zastępca członka Wydziału krajowego, Członek Komisyi krajowej dla spraw rolniczych, Kurator krajowej szkoły koszykarskiej w Wojsławiu, Członek mieleckiego Wydziału okręgowego Gal. Tow. kred. ziem., Członek Wydziału Związku stow. zarob. i gosp., Członek Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie.

Skałkowski Tadeusz, doktor praw, adwokat krajowy, Poseł na Sejm krajowy, kawaler Orderu żelaznej korony III. kl., Wiceprezes Wydziału Izby adwokackiej we Lwowie, Cenzor Banku austro-węg., Syndyk gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego we Lwowie, Członek Komitetu c. k. gal. Tow. gosp. we Lwowie, Prezes Rady Nadzorczej Banku zaliczkowego we Lwowie.

Szczepański Piotr, właściciel dóbr, Dyrektor Banku dla ubezpieczeń i przemysłu we Lwowie, Członek Wydziału Związku stow. zarobk. i gospod., Członek tłumackiego Wydziału okręgowego Gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego. Członek c. k. Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego.

Szydłowski Wenanty, Dyrektor krajowego Związku przemysłowego we Lwowie.

Terenkoczy Władysław, właściciel realności, Dyrektor Banku zaliczkowego i Powiatowego Towarzystwa zaliczkowego we Lwowie, Fachowy sędzia obywatelski przy c. k. Sądzie krajowym we Lwowie, Członek Wydziału Związku Stow. zarobkowych i gospodarczych we Lwowie.

Todschindler Albin, Dyrektor I. Związkowej Drukarni we Lwowie.

Ulmer Narcyz, sekretarz Związku Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, Skarbnik Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych we Lwowie.

Radca prawny:

Sołowij Tadeusz, doktor praw, adwokat krajowy.

Zastępca:

Godlewski Włodzimierz, doktor praw, adwokat krajowy

URZĘDNICY:

Banku krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

PROKURZYŚCI:

Majewski Michał, naczelny buchhalter.

Silkiewicz Władysław, dyrektor głównej kasy Wydziału krajowego, zastępuje głównego kasyera Banku.

Dr. Małaczyński Aleksander, naczelnik oddziału hipotecznego.

Padewski Józef, naczelnik oddziału bankowego.

Sędzimir Mieczysław, naczelnik i firmant filii w Krakowie.

Stachiewicz Ludwik, naczelnik likwidatury hipotecznej.

Dr. Drohojowski hr. Jan, sekretarz Rady i Dyrekcyi.

ZASTĘPCA BUCHHALTERA:

Kozakiewicz Leon.

NACZELNICY LIKWIDATUR:

Białaczewski Władysław. **Erlacher Walery.** **Kossak Stefan.**

KASYER:

Nartowski Antoni.

REFERENT DLA SPRAW PARCELACYJNYCH I STOWARZYSZEŃ:

Strzyżowski Józef.

REFERENCI HIPOTECZNI:

Łoziński Roman.
Krzyszkowski Ignacy.
Świeżawski Stefan.
Narajewski Włodzimierz.

REWIDENT:

Kövess Aleksander.

LIKWIDATOROWIE:

Pieńczykowski Stanisław.
Hamerski Maryan.
Armółowicz Jan, prokurzysta filii w Krakowie.
Dr. Rzepecki Jan.
Rump Fryderyk.
Królikowski Aloizy.

REFERENT SZACUNKOWY:

Wojciechowski Julian.

SALDOKONTYSTA:

Hanke Artur.

SEKRETARZ ODDZ. BANKOWEGO:

Dr Rużycki Julian.

KORESPONDENT:

Reiner Juliusz.

ADJUNKCI:

I. klasy: **Kowalski Mieczysław.**
Dzikowski Maryan.
Gajewski Marcin.
Trzciński Emil.
Wilusz Tadeusz.
Grollé Józef.
Krug Emil.
Wolski Jan.
Pizar Władysław.
Burczak Antoni.
Poźniak Zygmunt.
Górski Antoni.
Borkowski Kazimierz.
Brandys Józef.
Sadowski Leon.
Rakowski Tadeusz.

II. klasy: **Jaszek Czesław Józef.**
Kocowski Teofil.
Wisłocki Włodzimierz.
Osberger Stanisław.
Jankowski Antoni.
Łaszowski Jan Zygmunt.
Dr. Szpor Łucyan.
Jaroszyński Stanisław.

ARCHIWISTA:

Sobek Józef.

ASYSTENCI:

Woycikiewicz Kazimierz.
Frajdenberg Władysław.
Bastgen Bruno.
Jenik Władysław.
Wiewiorowski Teodozyusz.
Kretschmer Józef.
Gonet Franciszek.
Kiełbusiewicz Kazimierz.
Rieger Stefan.
Ropicki Leon.
Krischke Kazimierz.
Malinowski Zygmunt.
Drągowski Zygmunt Bolesław.
Kotowicz Teodor.
Dropiowski Mieczysław,
Dr. Szenk Mieczysław.
Brodacki Władysław.
Woroszyński Konstanty Władysław.

EXPEDYENT:

Haniszewski Jan.

PRAKTYKANCI:

Łukasiewicz Klemens.
Sawczyński Włodzimierz.
Krzyżanowski Franciszek.
Baurowicz Karol Tadeusz.
Mazurkiewicz Józef.
Pompa Edward.
Mally Kamil.
Czyżewski Jan.

11. woźnych.

FILIA BANKU W KRAKOWIE

otwarta 1. stycznia 1895.

Komitet nadzorczy:

Członkowie:

Scipio hr. Karol, j. w. Przewodniczący.

Milieski Alfred, właściciel dóbr, Członek Rady powiatowej w Krakowie, Cenzor Banku austr.-węg

Szarski Henryk, doktor praw, właściciel firmy „Szarski i Syn", Członek Wydziału powiatowej Kasy oszczędności w Krakowie, Radca krakowskiej kongregacyi kupieckiej, zastępca Dyrektora Tow. wzaj. ubezpieczeń i Tow. wzajemnego kredytu, Cenzor Banku austro-węg.

Zastępca:

Kolosváry Wiktor, c. k. Radca Dworu i em. Dyrektor c. k. kolei państwowych w Krakowie, Kawaler orderu ces. Leopolda i żelaznej korony III kl., Członek Rady zawiadowczej I. gal. Tow. akcyj. budowy wagonów i maszyn w Sanoku, kolei Koszycko-Bogumińskiej i gal. kolei lokalnej, Członek krajowej Rady kolejowej.

Naczelnik:

Sędzimir Mieczysław.

Komitet cenzorów

dla działu wekslowego.

Bazes Gustaw Gerson, właściciel firmy „W. Bazes", Wiceprezes Towarzystwa zaliczkowego i oszczędności „Własna Pomoc" w Krakowie.

Bober Jakób, kupiec, Członek Izby handlowej i przemysłowej, Cenzor Banku austro-węgierskiego.

Chrząszczewski Stanisław, nadinżynier Wydziału krajowego, wiceprezes Towarzystwa okręgowego gosp. rolniczego.

Czecz de Lindenwald Karol, właściciel dóbr, Poseł na Sejm krajowy, Członek komisyi krajowej dla spraw rolniczych, Prezes Rady powiatowej wielickiej i Wydziału powiatowej Kasy oszczędności w Wieliczce, II. Wiceprezes komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego, Prezes zarządu powiatowego Towarzystwa Kółek rolniczych w Wieliczce

Epstein Tadeusz, spólnik firmy „Blau & Epstein"

Grosse Juliusz, cesarski Radca, kupiec i właściciel winnic, Asesor c. k. Sądu handlowego.

Jawornicki Józef, Radca miejski, właściciel firmy „M. Jawornicki", Członek Wydziału powiatowej Kasy oszczędności w Krakowie, cenzor Banku austro-węg. i powiatowej Kasy oszczędności.

Kwiatkowski Jan, właściciel składów węgla i realności, Radca miejski, Członek Wydziału Kasy oszczędności m. Krakowa, Członek Rady nadzorczej Związku handlowego Kółek rolniczych, Asesor c. k. Sądu handlowego.

Matusiński Jacek, budowniczy, Członek Rady nadzorczej Towarzystwa kredytowego rękodzielników i przemysłowców, Cenzor Banku austro-węgierskiego, Kasy oszczędności m. Krakowa i powiatowej Kasy oszczędności.

Mendelsburg Zygmunt, spólnik firmy „Albert Mendelsburg“, Cenzor Banku austro-węgierskiego i powiatowej Kasy oszczędności.

Schwarz Henryk, Cesarski Radca, kupiec i właściciel dóbr, Radca miejski, Członek Izby handlowej i przemysłowej, Asesor c. k. Sądu handlowego, zastępca Dyrektora Kasy oszczędności m. Krakowa, Przewodniczący krak. kongregacyi kupieckiej, Cenzor Banku austro węgierskiego i powiatowej Kasy oszczędności.

Skirliński Jan, właściciel dóbr, Wiceprezes Rady powiatowej krakowskiej i Wydziału pow. Kasy oszczędności w Krakowie, Prezes Tow. rolniczego okręgowego, Prezes Tow. im. Kościuszki, Członek Rady nadzorczej Związku handlowego Kółek rolniczych w Krakowie.

Słonecki Zenon, właściciel realności, I. Dyrektor Towarzystwa wzaj. ubezpieczeń i Towarz. wzajemnego kredytu, Cenzor Filii Banku austro-węg.

Sulikowskf Aleksander, zegarmistrz, właściciel realności, Członek Rady nadzorczej Tow. kredytowego rękodzielników i przemysł., Cenzor powiatowej Kasy oszczędności.

4 miejsca nieobsadzone.

Radca prawny:

Paszkowski Franciszek, doktor praw, adwokat krajowy, Kawaler orderu żelaznej korony III. kl., Poseł na Sejm krajowy, Prezes Rady powiatowej w Krakowie, Radca miejski, Prezes Wydziału powiatowej Kasy oszczędności w Krakowie, Członek powiatowego Zarządu Kółek rolniczych w Krakowie, Członek Rady nadzorczej Tow. Wzajemnych Ubezpieczeń i Tow. Wzajemnego Kredytu w Krakowie.

Urzędnicy Filii:

NACZELNIK:
Sędzimir Mieczysław, j. w.

PROKURZYSTA:
Armółowicz Jan, j. w.

LIKWIDATOR:
Rump Fryderyk, j. w.

P. O. KASYERA:
Wiewiorowski Teodozyusz, j. w.

ASYSTENCI:
Gonet Franciszek, j. w.
Kotowicz Teodor, j. w.
Dr. Szenk Mieczysław, j. w.

PRAKTYKANCI:
Mazurkiewicz Józef, j. w.
Pompa Edward, j. w.

2 woźnych.

Zastępstwa

Banku krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W K. Krakowskiem

1. Okręg: Biała.

Zastępstwo: **Towarzystwo oszczędności i pożyczek w Oświęcimie, Stow. zar. z nieogr. por.**

Otwarte 10. Lutego 1885. Dyrekcya: Jan Maykowski, Edward Jaśkiewicz i Franciszek Knihinicki. Komisarz bankowy: Dr. Ludwik Gąsiorowski. Zastępca: Antoni Polaszek.

2. Okręg: Bóbrka

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Bóbrce, Stow. zar. z nieogr. por.**

Otwarte 24. Kwietnia 1884. Dyrekcya: Adam Godlewski, Kazimierz Pollo i Dr. Tadeusz Gabryszewski Komisarz bankowy: Witold Niezabitowski. Zastępca: Alfred Maly.

3. Okręg: Bochnia.

Zastępstwo: **Powiatowa Kasa oszczędności w Bochni.**

Otwarte 5. Maja 1886. Dyrekcya: Tytus Meysner, Andrzej Łopacki i Dr. Antoni Leonard Serafiński. Komisarz bankowy: Władysław Siemieński. Zastępca: Juliusz hr. Dębicki.

4. Okręg: Bohorodczany.

Zastępstwo: **Powiatowa Kasa oszczędności w Bohorodczanach.**

Otwarte 7. Sierpnia 1900. Dyrekcya: Józef Szeliński, Dr. Michał Ferensiewicz. Komisarz bankowy: Józef Szeliński. Zastępca: Fryderyk Ziahauer.

5. Okręg: Borszczów

Zastępstwo: **Powiatowa Kasa zaliczkowa i oszczędności w Borszczowie, Stow. zar. z ogr. por.**

Otwarte 12. Grudnia 1890. Dyrekcya: Edmund Dzierzek. Hilary Kochanowicz i Jan Artur Niemczewski. Komisarz bankowy: Mieczysław hr. Borkowski. Zastępca: Teofil Witosławski.

6. Okręg: Brody.

Zastępstwo: **Powiatowa Kasa oszczędności w Brodach.**

Otwarte 10. Kwietnia 1894. Dyrekcya: Fr. Haładewicz, Feliks West, Henryk Garwoliński i L. B. Balban. Komisarz bankowy: Oktaw Sala. Zastępca: Feliks West.

7. Okręg: **Buczacz.**

Zastępstwo: **Powiatowa Kasa oszczędności w Buczaczu.**

Otwarte 29. Grudnia 1900. Dyrekcya: Władysław Jordan Stojowski, Dr. Izydor Ausschnitt i Mieczysław Burzyński. Komisarz bankowy: vacat.

8. Okręg: **Brzesko.**

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Brzesku, Spółka zar. z odpow. nieogr.**

Otwarte 4. Stycznia 1894. Dyrekcya: Roman Niwicki, Dr. Szymon Bernadzikowski i Kazimierz Baltaziński. Komisarz bankowy: Dr. Franciszek Bernacki. Zastępca: Seweryn Godzieliński.

9. Okręg: **Brzeżany.**

Zastępstwo: **Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe w Brzeżanach, Stow. zar. z ogr. poręką.**

Otwarte 11. Kwietnia 1890. Dyrekcya: Ferdynand Maresch, Dr. Albert Zauderer i Dr. Stanisław Schätzel. Komisarz bankowy: Dr. Stanisław Schätzel. Zastępca: Dr. Łucyan Marynowski.

10. Okręg: **Chrzanów.**

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Chrzanowie, Stow. zar. z ogr. odp.**

Otwarte 11. Kwietnia 1896. Dyrekcya: Dr. Antoni Gaszyński i Józef Janowski. Komisarz bankowy: Dr. Alfons Małdziński. Zastępca: Dr. Zygmunt Keppler.

11 Okręg: **Cieszanów.**

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Cieszanowie, Stow. zar. z nieogr. por.**

Otwarte 19. Lutego 1884. Dyrekcya Jan Strzelecki i Piotr Kotowicz. Komisarz bankowy: Stanisław Długoszewski, Zastępca: ks. Aleksander Zawadzki.

12. Okręg: **Czortków**

Zastępstwo: **Bank zaliczkowy w Czortkowie, Stow. zar. z ogr. por.**

Otwarte 18. Lipca 1894. Dyrekcya: Ludwik Noss i Paweł Grębosz. Komisarz bankowy: Władysław Zawadzki. Zastępca: Dr. Antoni Czaczkowski.

13. Okręg: **Dąbrowa.**

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Dąbrowej, Stow. zar. z nieogr. por.**

Otwarte 5. Stycznia 1884. Dyrekcya: Ludwik Zakrzewski, Konstanty Michniewski i Karol Braun. Komisarz bankowy: Leon Groman. Zastępca: Józef Romer.

14. Okręg: **Dębica** — (okręg sądowy Dębica) **Pilzno.**

Zastępstwo: **Towarzystwo wzajemnego kredytu w Dębicy, Stow. zar. z ogr. por.**

Otwarte 11. Lutego 1895. Dyrekcya: Henryk Zauderer, ks. Eugeniusz Wolski i Herman Weis. Komisarz bankowy: Henryk Zauderer. Zastępca: Ignacy Odrowąż Pieniążek.

15. Okręg: **Dobromil.**

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Dobromilu, Stow. zar. z nieogr. por.**

Otwarte 3. Czerwca 1884. Dyrekcya: Michał Tustanowski, Leon Steciak i Jędrzej Robaczewski. Komisarz bankowy: Ludwik Ungar. Zastępca: Jan Teśla.

16. Okręg: **Dolina**

Zastępstwo: **Powiatowa Kasa oszczędności w Dolinie.**

Otwarte 10. Listopada 1897. Dyrekcya. Ks. Hipolit Zaremba, Franciszek Janowski. Jan Kanty Krupiński. Komisarz bankowy: Jan Kanty Krupiński. Zastępca: Ks. Józef Łopatyński.

17. Okręg: **Drohobycz-Sambor-Stary Sambor.**

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Drohobyczu, Stow. zar. z nieogr. por.**

Otwarte 11. Stycznia 1884. Dyrekcya: Dr. Wiktor Lechowski, Ignacy Wierzbicki i Jan Niewiadomski. Komisarz bankowy: Juliusz hr. Bielski. Zastępca: Dr. Julian Kmicikiewicz.

18. Okręg: **Dukla.**

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Dukli, Stow. zar. z ogr. por.**

Otwarte 17. Marca 1893. Dyrekcya: Zdzisław Stoiński, Jan Wejda i Rudolf Niedecki. Komisarz bankowy: Adam hr. Męciński. Zastępca: Tadeusz Peszyński.

19. Okręg: **Gliniany.**

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe na gliniański powiat sądowy w Glinianach, Stow. zar. z ogr. por.**

Otwarte 19. Lutego 1884. Dyrekcya: Ks. Filemon Reszetyłowicz, Stanisław Burliga, Andrzej Baltarowicz i Dr. Jan Moch. Komisarz bankowy: Stanisław Burliga. Zastępca: Dr. Jan Moch.

20. Okręg: **Gorlice.**

Zastępstwo: **Towarzystwo wzajemnego kredytu w Bieczu, Stow. zar. z ogr. por.**

Otwarte 27. Grudnia 1884. Dyrekcya: Dr. Ludwik Katyński, Dr. Michał Maciejowski i Józef Olszewski. Komisarz bankowy: Adam hr. Skrzyński. Zastępca: Józef Olszewski.

21. Okręg: **Horodenka.**

Zastępstwo: **Powiatowa Kasa oszczędności w Horodence.**

Otwarte 23. Października 1897. Dyrekcya: Ludomir Cieński. Antoni Theodorowicz. Dr. Antoni Roszko. Komisarz bankowy: Tytus Zulauf. Zastępca: Julian Neuburg.

22. Okręg: **Husiatyn.**

Zastępstwo: **Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe w Husiatynie, Stow. zar. z ogr. por.**

Otwarte 9. Kwietnia 1896. Dyrekcya: Adam Bielecki. Dr. Kornel Paygert i Filip Kawałek. Komisarz bankowy: Eugeniusz Dültz. Zastępca: Wincenty Cichocki.

23. Okręg: **Jarosław.**

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Jarosławiu, Stow. zar. z ogr. por.**

Otwarte 11. Stycznia 1884. Dyrekcya: Walerya Baczyński. Władysław Słoniewski i Władysław Bielański. Komisarz bankowy: Dr. Adolf Dietzius. Zastępca: Ignacy Rychlik.

24. Okręg: **Jasło.**

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Jaśle, Stow. zar. z ogr. por.**

Otwarte 11. Kwietnia 1884. Dyrekcya: Dr. Roman Adamski, Michał Kempski i Izydor Bielicki. Komisarz bankowy: Karol Prochaska. Zastępca: Wincenty Barcik.

25. Okręg: **Jaworów** — (okręg sądowy) **Janów.**

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Jaworowie, Stow. zar. z ogr. por.**

Otwarte 28. Lutego 1884. Dyrekcya: Grzegorz Szczyrba, Feliks Siemnicki i Jerzy Pytlik. Komisarz bankowy: Jan hr. Szeptycki. Zastępca: Ferdynand Paar.

26. Okręg: **Kałusz.**

Zastępstwo: **Powiatowa Kasa oszczędności w Kałuszu.**

Otwarte 9. Lipca 1894. Dyrekcya: Ludwik Fuss i Henryk Mierzeński. Komisarz bankowy: Hieronim Noskiewicz. Zastępca: Herman Kiczales.

27. Okręg: **Kamionka-Strumiłowa** (bez okręgu sądowego Radziechowskiego).

Zastępstwo: **Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe w Kamionce Strumiłowej, Stow. zar. z ogr. poręką.**

Otwarte 18. Października 1885. Dyrekcya: ks. Michał Cegielski, Klemens Torosiewicz i Jan Szawłowski. Komisarz bankowy: Jan Szawłowski. Zastępca: Andrzej Daniłowicz.

28. Okręg: **Kołomyja-Kosów-Peczeniżyn.**

Zastępstwo: **Spółka handlowa rolniczo-przemysłowa w Kołomyi, Stow. zar. z ogr. odpow.**

Otwarte 16. Maja 1885. Dyrekcya: Jan Kleski młodszy, Mieczysław Jasiński, Dr. Tadeusz Krasnicki, Kniaź Roman Puzyna młodszy i Dr. Stanisław Haczewski. Komisarz bankowy: Dr. Teofil Dębicki. Zastępca: Dr. Maksymilian Trachtenberg.

29. Okręg: **Krosno.**

Zastępstwo: **Tow. zaliczkowe w Krośnie, Stow. zar. z ogr. por.**

Otwarte 14. Lipca 1885. Dyrekcya: Włodzimierz Suryn, Dr. Dyonizy Mazurkiewicz i Feliks Kaczorowski, Komisarz bankowy: August Gorayski j. w. Zastępca: Dr. Jan Kanty Jugendfein.

30. Okręg: **Limanowa.**

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe i ochrony własności ziemskiej w Limanowej, Stow. zar. z ogr. por.**

Otwarte 22. Stycznia 1884. Dyrekcya: Zygmunt Mars, Wincenty Potocki i Dr Edmund Wojtowicz. Komisarz bankowy: Walery Zubrzycki. Zastępca: Dr. Michał Gnoiński.

31. Okręg: **Lisko.**

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Lisku, Stow. zar. z nieogr. por.**

Otwarte 2. Marca 1894. Dyrekcya: Dr. Jan Strutyński, Julian Jankiewicz i Ferdynand Moszczeński. Komisarz bankowy: Dr. Jacek Jabłoński. Zastępca: Józef Bielak.

32. Okręg: **Lwów.**

Tylko dla spraw hipotecznych i komunalnych.

Zastępstwo: **Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe we Lwowie, Stow zar. z ogr. por.**

Otwarte 1. Kwietnia 1884. Dyrekcya: Władysław Terenkoczy j. w. Teofil Merunowicz j. w. i Włodzimierz Chaberski. Komisarz bankowy: Ks. Dr. Feliks Zabłocki. Zastępca: Wiktoryn Łonicki.

33. Okręg: **Łańcut.**

Zastępstwo: **Kasa zaliczkowa i oszczędności w Łańcucie, Stow. zar. z nieogr. por.**

Otwarte 15. Grudnia 1883. Dyrekcya: Bolesław Żardecki, Józef Gawel i Marcin Szulc. Komisarz bankowy: Antoni Hanusz. Zastępca: Filip Kahane.

34. Okręg: **Maków-Żywiec.**

Zastępstwo: **Stowarzyszenie pożyczkowe „Wzajemna pomoc“ w Makowie z por. nieogr. w sądzie zaprot.**

Otwarte 15. Stycznia 1884. Dyrekcya: Ludwik Kocyan, Emil Ulrich i Henryk Brodziński Komisarz bankowy: Wawrzyniec Kawa Zastępca: Dr. Błażej Uchacz.

35. Okręg: **Mielec.**

Zastępstwo: Towarzystwo zaliczkowe w Mielcu, Stow. zar. z nieogr. por.

Otwarte 13. Marca 1884. Dyrekcya: Andrzej Pawlikowski i Feliks Leyko. Komisarz bankowy: Antoni Fibich. Zastępca: Stefan Sękowski.

36. Okręg: **Mościska.**

Zastępstwo: Towarzystwo zaliczkowe dla powiatu mościskiego w Mościskach, Stow. zar. z por. ograniczoną.

Otwarte 26. Lutego 1883. Dyrekcya: Leopold Masiuk, Adam Wittek i Franciszek Lichoń. Komisarz bankowy: vacat. Zastępca: Ks. Alfred Białogłowski.

37. Okręg: **Myślenice** (bez okręgu sądowego Maków)

Zastępstwo: Powiatowa Kasa oszczędności w Myślenicach.

Otwarte 3. Czerwca 1884. Dyrekcya Józef Stolaski. Dr. Emil Adelman i Andrzej Średniawski. Komisarz bankowy: Emil Schünke. Zastępca: Ignacy Gorączko

38. Okręg: **Nadwórna**

Zastępstwo: Kasa zaliczkowa w Nadwórnej, Stow. zar. z nieogr. por.

Otwarte 12. Grudnia 1890. Dyrekcya: Ks. Wojciech Rosabeyger. Michał Garbiak i Bazyli Borysiewicz. Komisarz bankowy: Emil Łapicki. Zastępca: Stanisław Obertyński.

39. Okręg: **Nowy Sącz-Grybów.**

Zastępstwo: Kasa zaliczkowa w Nowym Sączu, Stow. zar. z ogr. por.

Otwarte 9. Stycznia 1884. Dyrekcya: Jan Kosman, Dr. Władysław Barbacki i Karol Merkel. Komisarz bankowy: Władysław Głębocki. Zastępca: Karol Merkel.

40. Okręg: **Nowy Targ.**

Zastępstwo: Powiatowa Kasa oszczędności w Nowym Targu.

Otwarte 2. Grudnia 1897. Dyrekcya: Ks. Piotr Krawczyński, Aleksander Lgocki i Dr. Józef Kaden. Komisarz bankowy: Andrzej Glosser-Kałuski. Zastępca: Dr. Ernest Geissler.

41. Okręg: **Podhajce.**

Zastępstwo: Towarzystwo zaliczkowe w Podhajcach, Stow. zar. z ogr. por.

Otwarte 13. Maja 1884. Dyrekcya: Dr. Jan Walewski, Franciszek Garczyński i Andrzej Zbyszewski. Komisarz bankowy: Józef Krzysztofowicz. Zastępca: Franciszek Stobiecki.

42 Okręg: **Przemyśl.**

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe rolne w Przemyślu, Stow. zar. z nieogr. por.**

Otwarte 11. Lutego 1884. Dyrekcya Józef Jarolim, Michał Osiński i Franciszek Giebułtowicz. Komisarz bankowy: Dr. Władysław Czajkowski. Zastępca: Dr. Leonard Tarnawski.

43. Okręg: **Przemyślany** (bez okręgu sądowego Gliniany).

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Przemyślanach, Stow. zar. z ogr. por.**

Otwarte 7. Stycznia 1884. Dyrekcya: Bronisław Zamorski, Szczepan Franków i Józef Grossmann. Komisarz bankowy: Dr. Aleksander Zaleski. Zastępca: Aloizy Madejski.

44. Okręg: **Radziechów** (okręg sądowy Radziechów).

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Radziechowie, Stow. zar. z nieogr. por.**

Otwarte 10. Stycznia 1884. Dyrekcya: Roman Ujejski, ks. Antoni Skalski i Franciszek Mrozowski. Komisarz bankowy: Franciszek Mrozowski. Zastępca: Ks. Antoni Skalski.

45. Okręg: **Rawa ruska.**

Zastępstwo: **Powiatowa Kasa zaliczkowa i oszczędności w Rawie ruskiej, Stow. zar. z ogr. por.**

Otwarte 14. Kwietnia 1896. Dyrekcya: Ks. Wincenty Czajkowski, Adam Winiarski i Jan Adamczyk. Komisarz bankowy: Zygmunt Stasiniewicz. Zastępca: Dr. Juljan Dadlez.

46. Okręg: **Rohatyn**

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe dla powiatu rohatyńskiego w Rohatynie, Stow. zar. z ogr. por.**

Otwarte 23. Lutego 1884. Dyrekcya: Izydor Kowalewski, Seweryn Manasterski i Franciszek Marks. Komisarz bankowy: Władysław Monasterski. Zastępca: Izydor Kowalewski.

47. Okręg: **Ropczyce** (bez okręgu sądowego Dębica).

Zastępstwo: **Powiatowa Kasa oszczędności w Ropczycach.**

Otwarte 12. Lutego 1884. Dyrekcya: Ks. Dr. Jan Krzysiak, Andrzej Kozik i Kazimierz Jankowski. Komisarz bankowy: Ks. Dr. Jan Krzysiak. Zastępca: Dr. Bolesław Strowski.

48. Okręg: **Rudki** — (okręg sądowy) **Gródek.**

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Rudkach. Stow. zar. z ogr. por.**

Otwarte 29. Marca 1884. Dyrekcya: Albin Rayski, Piotr Zbrożek i Leon Lachol. Komisarz bankowy: Albin Rayski. Zastępca: Mieczysław Lewicki.

49. Okręg: **Rzeszów-Strzyżów-Kolbuszowa.**

Zastępstwo: Towarzystwo zaliczkowe i kredytowe w Rzeszowie, Spółka zar. z odpow. ogran.

Otwarte 29. Lutego 1884. Dyrekcya: Leon Schott i Ferdynand Schaitter. Komisarz bankowy: Stanisław Jędrzejowicz. j. w. Zastępca: Dr Gustaw Holzer.

50. Okręg: **Sanok-Brzozów.**

Zastępstwo: Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe w Sanoku, Stow. zar. z ogr. por.

Otwarte 8. Października 1884. Dyrekcya: Wojciech Wasilewski. Ludwik Świerczyński i Leon Bośniacki. Komisarz bankowy: Włodzimierz Truskolaski. Zastępca: Franciszek Bem.

51. Okręg: **Śniatyn.**

Zastępstwo: Towarzystwo zaliczkowe na pow. sądowy śniatyński w Śniatynie, Stow. zarejestr. z nieogr. por.

Otwarte 13. Kwietnia 1885. Dyrekcya: Tytus Niemczewski. Józef Kossowski i Konstanty Aleksandrowicz. Komisarz bankowy Józef Teodorowicz. Zastępca: Markus Herman.

52. Okręg: **Sokal.**

Zastępstwo: Towarzystwo zaliczkowe w Sokalu, Stow. zar. z ogr. por.

Otwarte 19. Lutego 1884. Dyrekcya: Adolf Doening. Piotr Karpiuk i Jan Semetkowski Komisarz bankowy: Wincenty Kruszewski. Zastępca: Dr. Władysław Weyda.

53. Okręg: **Stanisławów.**

Zastępstwo: Bank zaliczkowy w Stanisławowie, Stow. zar. z nieogr. por.

Otwarte 4. Stycznia 1884. Dyrekcya: Włodzimierz Doboszyński. Jan Klimuntowski i Jan Reindl. Komisarz bankowy: Stefan Kakowski. Zastępca: Klemens Cetwiński.

54. Okręg: **Stryj.**

Zastępstwo: Towarzystwo zaliczkowe w Stryju, Stow. zar. z ogr. por.

Otwarte 8. Lutego 1884. Dyrekcya: Alfred Liszka, Edward Praxmayer i Franciszek Zapłatyński. Komisarz bankowy: Adam Onyszkiewicz. Zastępca: Michał Ślósarski.

55. Okręg: **Tarnobrzeg-Nisko**

Zastępstwo: Towarzystwo zaliczkowe w Tarnobrzegu. Spółka zar. z odp. ogr.

Otwarte 21. Grudnia 1888. Dyrekcya: Władysław Gryglewski, Władysław Stuglik i Michał Malinowski. Komisarz bankowy: Władysław Gryglewski. Zastępca: Dr. Antoni Surowiecki.

56. Okręg: **Tarnopol-Skałat.**

Zastępstwo. **Bank powiatowy w Tarnopolu, Stow. zarobkowe zar. z ogr. por.**

Otwarte 7. Lutego 1884 Dyrekcya: Dr. Włodzimierz Łuczakowski, Dr. Stanisław Glogier i Józef Ingver. Komisarz bankowy: Dr. Stanisław Glogier. Zastępca: Dr. Włodzimierz Łuczakowski.

57. Okręg: **Tarnów.**

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe dla miasta Tarnowa i starostwa tarnowskiego w Tarnowie, Stow. zar. z nieogr. por.**

Otwarte 4. Stycznia 1884. Dyrekcya: Karol Smolik, Felicyan Jordan Stojowski, Tomasz Fusiarski i Józef Siekierski. Komisarz bankowy: Witold Rogoyski. Zastępca: Dr. Adolf Ringelheim.

58. Okręg: **Tłumacz.**

Zastępstwo: **„Oszczędność", Towarzystwo kredytowe w Tłumaczu, Stow. zar. z nieogr. por.**

Otwarte 7. Lipca 1884. Dyrekcya: Dr. Józef Kruszelnicki, Ks. Ignacy Tychowicz i Kazimierz Jasiński. Komisarz bankowy: Jan Jakubowicz. Zastępca: Ks. Sabin Kisielewski.

59. Okręg: **Trębowla.**

Zastępstwo: **Powiatowa Kasa oszczędności w Trębowli.**

Otwarte 1. Stycznia 1890 Dyrekcya: ks. Andrzej Tymus, Jarosław Paszkowski i ks. Jan Biliński. Komisarz bankowy: Stanisław Korzeniowski. Zastępca: Klemens Bielecki.

60. Okręg: **Turka.**

Zastępstwo: **Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe w Turce, Stow. zar. z ogr por.**

Otwarte 13. Sierpnia 1895. Dyrekcya: Ks. Michał Pruchnicki, Józef Armatys i Konstanty Jaworski. Komisarz bankowy: Seweryn Brysiewicz. Zastępca: Franciszek Sęk Turowski.

61. Okręg: **Wadowice.**

Zastępstwo: **Powiatowa Kasa oszczędności w Wadowicach.**

Otwarte 21. Marca 1884. Dyrekcya: ks. Wojciech Fijałek, Antoni Styła, Michał Gołąb i Dr. Jan Iwański. Komisarz bankowy: Czesław Gorkiewicz. Zastępca: Dr. Franciszek Opyda.

62. Okręg: **Wieliczka-Podgórze.**

Zastępstwo: **Powiatowa Kasa oszczędności w Wieliczce.**

Otwarte 14. Stycznia 1884. Dyrekcya: Dr. Paweł Stonawski, Aleksander Siedlecki, Dr. Antoni Podobiński, Józef Frej i Franciszek Aywas. Komisarz bankowy: Aleksander Siedlecki. Zastępca: Dr. Antoni Podobiński.

63. Okręg: **Zaleszczyki.**

Zastępstwo: **Powiatowa Kasa oszczędności w Zaleszczykach.**

Otwarte 25. Lipca 1884. Dyrekcya: Tomasz Wartanowicz i Zygmunt Pawłowski. Komisarz bankowy: Antoni Gross. Zastępca: Szymon Kajetanowicz.

64. Okręg: **Zbaraż.**

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Zbarażu, Stow. zar. z nieogr. por.**

Otwarte 13. Lutego 1884. Dyrekcya: Zygmunt Dzierżanowski, Władysław Prytyka i Stanisław Juzwa. Komisarz bankowy: Zygmunt Dzierżanowski. Zastępca: Ignacy Sochanik.

65. Okręg: **Złoczów.**

Zastępstwo: **Towarzystwo zaliczkowe w Złoczowie, Stow. zar. z nieogr. por.**

Otwarte 18. Stycznia 1885. Dyrekcya: Karol Jakubowski, Karol Podgórski i Józef Mironowicz. Komisarz bankowy: Emil Bierzyński. Zastępca: Stanisław Wesołowski.

66 Okręg: **Żółkiew.**

Zastępstwo: **Kasa zaliczkowa i oszczędności w Żółkwi, Stow. zar. z nieogr. por.**

Otwarte 23. Marca 1884. Dyrekcya: Alfons Borowski, Stanisław Gorecki i Wilhelm Kamberski. Komisarz bankowy: Dr. Włodzimierz Maciulski. Zastępca: Julian Olearczyk.

67. Okręg: **Żydaczów.**

Zastępstwo: **Powiatowa Kasa zaliczkowa i oszczędności w Żydaczowie, Stow. zar. z ogr. por.)**

Otwarte 13. Sierpnia 1895. Dyrekcya: Wincenty Berezowski, Jan Ficałowicz i Jan Szczurek. Komisarz bankowy: Kazimierz Winnicki. Zastępca: Ks. Mikołaj Łukawiecki.

LW. 28.262/901.

We Lwowie, dnia 12. kwietnia 1901.

Aleg. 47

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o wykonywaniu Patronatu nad Spółkami oszczędności i pożyczek.

Wysoki Sejmie!

Poprzednie sprawozdanie Wydziału krajowego o wykonywaniu Patronatu nad Spółkami oszczędności i pożyczek objęło okres czasu od uchwał Wys. Sejmu z dnia 16. marca 1899 o ustanowieniu Patronatu aż po dzień 22. grudnia tegoż roku. Okres ten wypełniła przedewszystkiem praca około zorganizowania krajowego Biura Patronatu, starania o pozyskanie współdziałania różnych czynników publicznych w podjętej przez kraj akcyi, propaganda w celu rozpowszechnienia prawdziwych wiadomości o samych Spółkach i o akcyi kraju, wydawnictwo statutów, instrukcyi, formularzy i ksiąg rachunkowych i manipulacyjnych oraz inne czynności przygotowawcze do wykonywania Patronatu, wreszcie organizacya kilku pierwszych Spółek oszczędności i pożyczek przy współudziale Patronatu.

Sprawozdanie niniejsze — drugie — przedstawia działalność Wydziału krajowego odnoszącą się do wykonywania Patronatu nad Spółkami oszczędności i pożyczek w ciągu r. 1900 (dokładniej od 22. grudnia 1899 do dnia 31. grudnia 1900 r.). W tym okresie akcya Patronatu znajdowała się w pełnym toku swego rozwoju i obejmowała: organizowanie nowych a reorganizacyę dawniejszych Spółek (zawiązanych przed powstaniem Patronatu krajowego), ułatwianie ich stosunków z różnemi władzami, pouczanie i kształcenie organów zawiadowczych Spółki w należytem wykonywaniu ich czynności, dostarczanie Spółkom funduszów obrotowych i wykonywanie nadzoru nad ich prawidłową działalnością. Przedstawienie tych czynności Wydziału krajowego w r. 1900 stanowić będzie pierwszą część niniejszego sprawozdania.

W drugiej zaś części tego sprawozdania mieszczą się ważniejsze fakta i szczegóły odnoszące się do rozwoju i działalności samych Spółek oszczędności i pożyczek, które były czynne już w ciągu 1900 r.

Wreszcie przedstawia Wydział krajowy w zakończeniu sprawozdania szczegóły dotyczące akcyi Biura Patronatu w kierunku popierania Spółek rolniczych innych także także typów, jak kredytowe.

I. Działalność Patronatu.

1. Współdziałanie Patronatu przy zakładaniu Spółek.

Do dnia 22. grudnia 1899 r., na którym kończy się okres czasu objęty poprzedniem sprawozdaniem, powstało przy współudziale Patronatu 17 nowych a zreorganizowanych zostało 5 dawniejszych Spółek; razem przyjęto do Patronatu 22 Spółek. Nadto pozostało w tym dniu do załatwienia 26 zgłoszeń (podań) wniesionych do Biura Patronatu o pomoc w zawiązaniu Spółki oszczędności i pożyczek pod opieką Wydziału krajowego. Następnie zaś aż po koniec 1900 r. wpłynęło 93 dalszych zgłoszeń, z których 21 pochodziło z zachodniej a 72 z wschodniej części kraju. Na ruch w kierunku zawiązywania Spółek Biuro Patronatu nie wywierało w ciągu 1900 r. bezpośrednio znaczniejszego wpływu; propaganda ze strony Biura Patronatu ograniczyła się na udział jego delegatów w powiatowych zebraniach (we Lwowie z inicyatywy Wydziału powiatowego i Zarządu powiatowego Kółek rolniczych, w Jaśle za staraniem Zarządu powiatowego Kółek rolniczych i w Trembowli z inicyatywy Wydziału stowarzyszenia „Proświty"); zebrania te bowiem miały głównie na celu rozpowszechnienie między ludnością tych powiatów wiadomości o Spółkach i o poparciu tychże przez kraj. Zresztą zaś wszystkie wniesione zgłoszenia opierały się na zupełnie swobodnej inicyatywie miejscowych czynników. Z pomiędzy wniesionych podań w ciągu 1900 r. wpłynęło 58 w pierwszej a 35 w drugiej połowie roku.

O każdej projektowanej Spółce zasięgał Wydział krajowy przedewszystkiem opinii właściwego Wydziału powiatowego. Nadto przed przyjęciem każdej Spółki do Patronatu badał kierownik Biura na miejscu warunki, wśród jakich się zawiązuje Spółka; w jego też obecności odbywało się ukonstytuowanie Spółki, nie przesądzające jeszcze o przyjęciu do Patronatu Wydziału krajowego. Zadanie i czynność delegata Patronatu nie ograniczały się przytem na samem obserwowaniu stosunków, zbieraniu informacyi i udzielaniu fachowych wskazówek i wyjaśnień, potrzebnych przy tworzeniu się Spółki; niejednokrotnie delegat wpływał nadto czynnie na pozykanie dla Spółki osób, których współudział był pożądany i bądź-to przysparzał Spółce zaufania, bądź sił inteligentnych lub zapobiegał jednostronnemu charakterowi i kierunkowi działania Spółki. Na żadnem założycielskiem zebraniu nie zaniedbywał delegat Patronatu wyjaśnić całkiem stanowczo i dokładnie stosunku Spółki do Patronatu jakoteż znaczenia solidarnej poręki członków za Spółkę. Czuwał on także nad tem, aby różne stanowiska w składzie organów zawiadowczych i nadzorczych Spółki powierzane były w ręce osób odpowiednio do ich sprawowania uzdolnionych. Korzystał wreszcie delegat Patronatu ze sposobności, jaką nastręczały te zazwyczaj dość liczne zebrania do tego, aby obudzić zrozumienie dla właściwego Spółkom Raiffeisena ducha i celu oraz zasad postępowania, na jakich się opierają. W ten zatem sposób interweniował w r. 1900 kierownik Biura Patronatu na 77 założycielskich lub walnych zebraniach Spółek, w których ogółem brało udział około 5200 osób (w przecięciu po 68 osób na jednem zebraniu).

Z pomiędzy 119 zgłoszeń o przyjęcie do Patronatu, wniesionych w r. 1900 i pozostałych z r. 1899, załatwił Wydział krajowy odmownie 17 podań; tyleż zgłoszeń cofnięto bądź to wskutek pisemnych wyjaśnień udzielonych przez Biuro Patronatu, bądź też wobec wykazanego na założycielskiem zebraniu Spółki braku dostatecznych warunków, wymaganych przez Wydział krajowy od Spółek ubiegających się o przyjęcie do Patronatu; 58 nowozawiązanym i 6 zreorganizowanym Spółkom udzielił przyjęcia (lub przyrzeczenia przyjęcia) do Patronatu a pozostało jeszcze z końcem 1900 r. 21 podań do załatwienia w roku następnym.

Reorganizacya Spółek zawiązanych przed ustanowieniem Patronatu krajowego a ubiegających się o przyjęcie pod opiekę Wydziału krajowego polegała w 4 wypadkach przedewszystkiem na zupełnem zastąpieniu pierwotnego statutu nowym, wydanym przez Patronat a w dwóch innych wypadkach, gdzie członkom reorganizowanych Spółek szczególniej zależało na utrzymaniu pierwotnego postanowienia o udziałach, zadowolniono się uzupełnieniem dawniejszego statutu postanowieniami o Patronacie (§. 74—76. statutu normalnego). Oprócz tego następowało przekształcenie administracyi Spółki dla zastosowania do przepisów wydanej dla Spółek instrukcyi administracyjnej.

Że akcya kraju dla popierania rozwoju i działalności Spółek Raiffeisena znalazła uznanie i sympatyczne przyjęcie u włościan, świadczy o tem między innemi godny tutaj

wspomnienia fakt utworzenia osobnej fundacyi na cele miejscowej Spółki oszczędności i pożyczek pod Patronatem Wydziału krajowego. Mianowicie zaś ś. p. Iwan Wasyłyk, rolnik w Iwanikówce pod Stanisławowem, (w powiecie bohorodczańskim) przeznaczył 2000 koron na utworzenie w swej wiosce rodzinnej Spółki oszczędności i pożyczek pod Patronatem Wydziału krajowego i w obecności dwóch delegatów Wydziału powiatowego w Bohorodczanach zeznał na kilka dni przed śmiercią akt darowizny na rzecz projektowanej Spółki. Kwotę 1210 K. wręczył fundator w gotówce tymczasowemu komitetowi założycielskiemu Spółki, przekazując jej nadto swe pretensye do różnych dłużników w nominalnej wartości 790 K. Jakoż wkrótce potem zawiązała się Spółka oszczędności i pożyczek w Iwanikówce, którą Wydział krajowy po uporządkowaniu majątku fundacyjnego i wykształceniu kasyera na dwutygodniowym kursie nauki we Lwowie przyjął do swego Patronatu.

Z doliczeniem 22 Spółek zawiązanych lub zreorganizowanych jeszcze w 1899 r. należało do Patronatu Wydziału krajowego z końcem r. 1900 ogółem 86 Spółek oszczędności i pożyczek.

Nadto istnieje w kraju jeszcze 14 Spółek systemu Raiffeisena, zawiązanych przed ustanowieniem Patronatu i jedna później utworzona, które bądź nie poddały się bądź też nie zostały przyjęte pod opiekę Wydziału krajowego.

Rejestrowanie sądowe Spółek nowozawiązanych lub zreorganizowanych odbywało się po największej części gładko i bez przeszkód. Podanie o zarejestrowanie każdej Spółki przygotowuje się wraz z potrzebnymi załącznikami w Biurze Patronatu a Spółka potrzebuje się tylko postarać o uwierzytelnienie sądowe lub notaryalne podpisów na podaniu i oryginalnym statucie. Tylko Sądy obwodowe w Stryju i Złoczowie stawiają trudności w rejestrowaniu spółek, każdy z tych sądów z innego powodu. Sąd stryjski odmówił trzem Spółkom zawiązanym w jego okręgu sądowym (w Lisowicach, Synowódzku wyżnem i Perehińsku) zarejestrowania ze względów formalnej natury, uważając mianowicie obecność notaryusza lub delegata sądowego na założycielskiem zebraniu Spółki za rzecz nieodzowną. Gdy c. k. Sąd krajowy wyższy we Lwowie zatwierdził odmowną uchwałę Sądu stryjskiego co do Spółki w Lisowicach, wniosła ta Spółka napisany przez Biuro Patronatu rekurs do najwyższego Trybunału w Wiedniu, który dotychczas nie został rozstrzygnięty. Także Sąd handlowy w Złoczowie stanął pierwotnie w sprawie zarejestrowania Spółki w Toporowie na podobnem stanowisku, jak Sąd Stryjski, atoli stanowisko to zmienił, uznawszy wniesione przeciw temu orzeczeniu odwołanie do Wyższego Sądu krajowego jako przedstawienie. Świeżo jednak tenże Sąd złoczowski odmówił zarejestrowania Spółek w Kalnem i Markopolu, upatrzywszy sprzeczność między postanowieniem statutu a ustawy co do kompletu potrzebnego do ważności walnego zebrania. Przeciw temu orzeczeniu wniosły obie Spółki rekurs do wyższego Sądu krajowego we Lwowie; sprzeczności bowiem między statutem normalnym a ustawą nie zauważył nietylko żaden inny Sąd handlowy lecz nawet tenże Sąd handlowy w Złoczowie przy poprzedniem rejestrowaniu Spółek w Toporowie i Szczurowicach, ktorych statuta zawierają postanowienie równobrzmiące z postanowieniem zaczepionem w statutach Spółek Kalne i Markopol.

Do końca 1900 r. uzyskało ogółem 69 Spółek sądowe zarejestrowanie a 63 Spółek rozpoczęło swe czynności przed upływem 1900 r. Reszta Spółek zawiązanych w tym roku została zarejestrowaną dopiero w pierwszych miesiącach 1901 r., z wyjątkiem wymienionych wyżej 5 Spółek, których sprawy są w rekursie i dwóch innych (Rożniatów i Strutyń w obwodzie Sądu stryjskiego), których zarejestrowanie zostało do rozstrzygnięcia rekursów wstrzymane.

O zarejestrowaniu Spółki dowiadywało się pierwotnie Biuro Patronatu z relacyi samych Spółek, które były obowiązane przysyłać odpisy reskryptów sądowych. Ażeby uwolnić Spółki od niekoniecznej pisaniny a utrzymywany w Biurze Patronatu rejestr Spółek oprzeć na urzędowych dokumentach, zwrócił sia Wydział krajowy do Prezydyów wyższych Sądów krajowych we Lwowie i w Krakowie z prośbą o wydanie zarządzenia, aby Sądy handlowe z urzędu przysyłały Biuru Patronatu odpisy reskryptów sądowych o wpisach do sądowego rejestru tych Spółek, które podług brzmienia swego statutu podlegają Patronatowi Wydziału krajowego. Prezydya obu Sądów apelacyjnych zawiadomiły już Wydział krajowy o przychylnem załatwieniu tego żądania i wydaniu odpowiednich zarządzeń.

Zarejestrowana Spółka otrzymuje uchwałą Wydziału krajowego definitywne przyjęcie do Patronatu i zasiłek na pokrycie kosztów założenia. Tym sposobem w ciągu r. 1900 wypłacił Wydział krajowy ogółem 56 zasiłków w łącznej kwocie 22.000 Koron.

2. *Udzielanie informacyj i krzewienie wiadomości zawodowych*

Udzielanie informacyj i krzewienie wiadomości zawodowych stanowiło bardzo znaczną część pracy i działalności Biura Patronatu w r. 1900. Przedewszystkiem wydany został nakładem Wydziału krajowego tak w polskim jak i w ruskim języku „Podręcznik dla spółek oszczędności i pożyczek systemu F. W. Raiffeisena.“ Książka ta składa się z 4 części, z których pierwsza (ogólna) przedstawia popularnie cele, zasady, organizacyę i sposób działania Spółek Raiffeisenowskich, jakoteż cel i środki utworzonego przez Sejm Patronatu; część druga (praktyczna) zawiera normalne statuta, pouczenie o zawiązywaniu i rejestrowaniu Spółek przy współudziale Patronatu, instrukcye (administracyjną, rachunkową, o wykonywaniu Patronatu i o pożyczkach z funduszu krajowego dla Spółek) wreszcie objaśnienie przepisów podatkowych i skarbowych; w części trzeciej podane są wzory wszelkich podań, protokołów, dokumentów, książek rachunkowych głównych i pomocniczych, zamknięć rocznych i bilansów, objaśnione i wypełnione przykładami; nakoniec część czwarta zawiera różne ustawy i rozporządzenia, przytoczone w całości albo ważniejszymi ustępami a mające zastosowanie do Spółek oszczędności i pożyczek. Cena 1 egzemplarza Podręcznika (obejmującego 321 stronic) w twardej oprawie ustanowioną została dla Spółek na 2 K. (koszt własny) a dla innych nabywców na 3 K.; część nakładu rozdzielił Wydział krajowy bezpłatnie. Każda Spółka otrzymuje w zasiłku 1 egzemplarz „Podręcznika“, ale znaczna część Spółek zaopatruje się w dwa a nawet więcej egzemplarzy, aby różnym organom Spółki ułatwić zapoznanie się z wykonywaniem czynności Spółki.

W drugiej połowie 1900 r., gdy już przeszło 60 Spółek należało do Patronatu Wydziału krajowego, rozpoczęło Biuro Patronatu nieperyodyczne wydawnictwo t. zw. Okólników. Nadano im formę i układ urzędowej gazetki dla Spółek. Treść ich stanowią przedewszystkiem ogłoszenia i komunikaty Biura Patronatu, artykuły zawierające przypomnienie różnych czynności i obowiązków organów Spółki, praktyczne wskazówki co do załatwienia rozmaitych spraw Spółki, ostrzeżenia przed możliwemi usterkami, na jakie np. zwróciły uwagę lustracye, wiadomości interesujące bezpośrednio wszystkie Spółki, wreszcie cyfrowe zestawienia obrotów kasowych lub inne szczegóły z działalności Spółek, mogące na inne oddziałać zachęcająco. Okólniki wychodzą w miarę nagromadzonego materyału i potrzeby a rozsyłane są jedynie Spółkom patronackim i dziennikom; w ciągu 1900 r. wyszły trzy numery „Okólnika“

Przedewszystkiem jednak środkiem informacyjnym i pouczającym jest ożywiona korespondencya, jaką prowadzi ze Spółkami Biuro Patronatu, do którego spółki zwracają się z różnemi zapytaniami w wątpliwych kwestyach lub żądaniem rady w szczegółowych wypadkach.

Najważniejszym zaś środkiem kształcącym, mającym na celu przygotowanie uzdolnionych pracowników dla spółek, są „Praktyczne kursa nauki dla kasyerów i członków Zarządów Spółek oszczędności i pożyczek“. W r. 1900 odbyły się dwa takie kursa (to jest z porządku drugi i trzeci) a mianowicie w lipcu i grudniu, oba we Lwowie w gmachu sejmowym. Na kurs lipcowy zgłosiło się 61 kandydatów, uzyskało przyjęcie 22 a skończyło kurs 21 uczniów; na kurs grudniowy zgłosiło się 22 kandypatów, przyjęto 19 a ukończyło naukę 18; razem zgłosiło się 83 kandydatów, przyjęto 41, ukończyło naukę 39. Oprócz dwóch uczniów wszyscy zostali bądźto (przeważnie) kasyerami i rachmistrzami w Spółkach patronackich, bądź też (w mniejszej części) członkami Zarządu i Rady nadzorczej. Z jednej Spółki przyjmowano zwykle po jednym kandydacie szczególniej przez Spółkę zaleconym, niekiedy po dwóch kandydatów. Wszyscy niemal otrzymywali zasiłki na koszta podróży i utrzymania się, w czem doznawali nadto ułatwień przy pomocy Biura Patronatu; ogółem wypłacono tytułem zasiłków naukowych 39 uczniom kwotę 1882 K. 78 h. Nauka na każdym kursie odbywała się przez 11 dni po 6 godzin dziennie. Plan naukowy przytoczony w przeszłorocznem sprawozdaniu Wydziału krajowego uległ nieznacznej tylko zmianie przez zwiększenie ilości godzin na ćwiczenia w rachunkowości. Nauki na obu kursach udzielali kierownik i lustrator Biura Patronatu. W dwunastym dniu każdego kursu odbywał się egzamin w obecności członka Wydziału krajowego, p. Mieczysława Onyszkiewicza; z odbytego kursu otrzymują uczniowie świadectwa. Przebieg tych kursów stwierdził, że włościanom, którzy dostarczali głównego kontyngentu uczniów, nie brak tej inteligencyi i uzdolnienia, jakie są potrzebne do należytego przy-

swojenia sobie wiadomości udzielanych na kursie a wystarczających do porządnego załatwiania wszystkich czynności w Spółce; materyał uczniów na kursie grudniowym był jednak przeciętnie słabszy niż na kursie lipcowym. Dodać wreszcie wypada, że uczniowie wynoszą z kursu nietylko formalne przygotowanie do pracy w Spółce, ale zarazem wychodzą zwyczajnie z rozszerzonem widnokręgiem myśli i podniesionym nastrojem moralnym, przejęci uszlachetniającą ideą Spółek Raiffeisenowskich.

Tym sposobem więcej niż połowa czynnych do tego czasu Spółek patronackich ma na stanowiskach kasyerów lub członków Zarządu pracowników wykształconych na kursach a działających w przeważnej części skutecznie i pożytecznie, jak tego dowodzą późniejsze lustracye i korespondencya prowadzona z Biurem Patronatu.

3. Pośrednictwo w stosunkach Spółek z władzami.

Pośrednictwo to wykonywa Biuro Patronatu w ten sposób, żeby o ile możności oszczędzić Spółce pisaniny i zachodu. Dlatego w razie potrzeby dostarcza się Spółce gotowych podań albo przez bezpośrednie interweniowanie u władzy wpływa na przyspieszenie lub pomyślne załatwienie sprawy. Najczęstsze stosunki ma Spółka z władzami sądowemi a szczczególniej z władzami skarbowemi.

Stosunki z władzami sądowemi odnosiły się do tego czasu prawie wyłącznie do wpisów Spółek lub zmiany statutu albo Zarządu do sądowego rejestru stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych. Jak czynność rejestrowania nowozawiązanych Spółek ułatwiało Binro Patronatu, było już wyżej nadmienione; podobnie postępuje się przy późniejszych wpisach do rejestru. Zarazem starał się Wydział krajowy ochronić Spółki przed zbytecznemi kosztami przy ogłaszaniu publicznem wpisów do rejestru. Spowodowany mianowicie dwoma wypadkami nieuzasadnionago ogłaszania tych wpisów nietylko w urzędowej „Gazecie lwowskiej“ ale także w „Wiener Zeitung“, wniół Wydział krajowy odpowiednie przedstawienie do Prezydyów wyższych c. k. Sądów krajowych we Lwowie i w Krakowie (w odezwach: z d. 19. listopada 1900 r. L. W. 78.122 i z d. 15. stycznia 1901 L. W. 3.723). Odpowiedzi udzielone przez Prezydyum wyższego c. k. Sądu krajowego w Krakowie (z dnia 12. lutego 1901 L. Prez. $\frac{1705}{30/1}$ a przez Prezydyum c. k. Sądu wyższego we Lwowie z d. 7. marca 1901 r. L. 1175/pr., są rękojmią, że wszystkie Sądy handlowe w rejonie krakowskim i lwowskim apelacyjnym będą ogłaszały swoje edykty dotyczące rejestru Spółek jednorazowo w jednem tylko czasopiśmie i to w najkrótszej formie a więc z największą oszczędnością kosztów.

Stosunki z władzami skarbowemi dotyczą przedewszystkiem uzyskania od c. k. kraj. Dyrekcyi skarbowej we Lwowie — osobno dla każdej Spółki — orzeczenia, na podstawie którego przysługują Spółce ulgi należytościowe podług ustaw z 1. czerwca 1889 i z 11. czerwca 1894 a to tem bardziej, że orzeczenie takie pociąga za sobą w myśl ustawy podatkowej z r. 1896 także zupełne uwolnienie od podatku zarobkowego. Korzyrzystanie z tych wszystkich ulg w ciężarach publicznych rozpoczyna się jednak dopiero z chwilą otrzymania orzeczenia władzy skarbowej, że Spółka zastosowała się w swojem urządzeniu do warunków wymaganych przez ustawę. Gdy zaś ulgi należytościowe polegają głównie na używaniu przy skryptach dłużnych stempli podług skali I. jednorazowo bez względu na ilość ręczycieli, przeto całkiem naturalnem jest życzenie każdej Spółki, aby jaknajrychlej owo orzeczenie władzy skarbowej uzyskać i dlatego uciekają się do interwencyi Biura patronatu. Z uznaniem podnieść tutaj wypada, że kraj. Dyrekcya skarbu, idąc z całą gotowością na rękę akcyi Patronatu, czyni wszystko, co jest możliwem, aby szybkie załatwienie wnoszonych podań spowodować. Pouczyła więc podwładne organa, jak mają postępować, wezwała do bezzwłocznego przedkładania sobie podań przez Spółkę wnoszonych, zaopatrzyła w osobne gotowe formularze na kataster Spółek patronackich, jaki dyrekcye okręgów skarbowych, jako władze lokalne, są obowiązane przedkładać razem z podaniem Spółki o przyznanie ulg, wreszcie o wydanem orzeczeniu zawiadamia kraj. Dyrekcya skarbu bezwłocznie także Biuro Patronatu. Pomimo tego zazwyczaj potrzeba paru miesięcy czasu, zanim Spółka po wniesieniu podania otrzyma orzeczenie o przyznaniu ulg należytościowych, tymczasem zaś musi używać na skryptach stempli podług drugiej skali stemplowej i to podwójnie (od dłużnika i od ręczycieli). Wina tego tkwi w zadaleko posuniętej formalistyce biurokratycznej wykonawczego rozporządzenia ministeryalnego do wspomianych ustaw skarbowych. Rozporządzenie to bowiem wymaga, ażeby Spółka dopiero po swojem zarejestrowaniu wniosła podanie o ulgi należytościowe do krajowej Dy-

rekcyi skarbu za pośrednictwem właściwej Dyrekcyi okręgu skarbowego; w tej samej drodze otrzymuje Spółka odpowiedź. Tymczasem nie ma powodu, dlaczego Spółka, zwłaszcza zawiązana na podstawie normalnego statutu, nie miałaby przed swojem zarejestrowaniem wnosić równocześnie z podaniem do Sądu o zarejestrowanie, także podania do władz skarbowych o przyznanie ulg należytościowych i uzyskać ich przyznanie w danym razie przed sądowem zarejestrowaniem lecz pod warunkiem, że przed zrobieniem użytku z tych ulg obowiązaną jest przesłać władzy skarbowej odpis reskryptu sądowego o zarejestrowaniu. Skoro są przez ustawy przyznane ulgi należytościowe, powinna Spółka mieć możność korzystania z nich zaraz przy rozpoczęciu swoich czynności.

Inny znów rodzaj należytości skarbowych jest dla Spółek uciążliwy nie tyle z powodu ich wysokości, jak raczej z powodu manipulacyi połączonej z opłacaniem tych należytości. Spółki mianowicie są obowiązane opłacać należytości bezpośrednie obliczane podług pierwszej skali stemplowej od wpłaconych udziałów, od zwracanych udziałów i od wypłacanej dywidendy a 2% od procentów wypłacanych w rachunku bieżącym, do czego nie należą procenta od wkładek na książeczki oszczędności. W Spółkach Raiffeisenowskich udziały są nie wysokie i częstokroć wpłacane ratami półrocznemi po 1 koronie, dywidendy najczęściej się nie wypłaca albo tylko znikome kwoty a rachunku bieżącego w ścisłem tego słowa znaczeniu nie prowadzi się a w każdym razie wypłacane z tego tytutu procenta są całkiem nieznaczne. Wobec tego należytości skarbowe z powyższych tytułów redukują się do minimalnych kwot, zazwyczaj nie przekraczających 1 korony. Ażeby jednak obowiązkowi uiszczenia tych opłat zadość uczynić, muszą spółki podług wymagań ustawy prowadzić osobną w tym celu książkę (Dziennik bezpośrednich należytości) i przedkładać Urzędowi podatkowemu przy płaceniu tych należytości dwa odpisy z tego Dziennika jakoteż kontrakwit. Kraj. Dyrekcya skarbu znowu jaknajdalej poszła w ułatwieniach dla Spółek patronackich, albowiem na przedstawienie Biura Patronatu wydała rozporządzenie (z dnia 9. marca 1900 L. 26.647), według którego Spółki przyjęte do Patronatu obowiązane są tylko raz na rok i to w ciągu pierwszych 7 miesięcy następnego roku opłacać za rok poprzedni należytości skarbowe (zamiast półrocznie w styczniu i lipcu każdego roku). Złe tkwi jednak w samej ustawie z d. 21. maja 1873 r. Dz. u. p. Nr. 87. Nie ma celu wymagać od Spółek uiszczania skarbowi państwa tak nieznacznych należytości, że ściąganie ich przez organa skarbowe kosztuje z pewnością więcej, niż dochód z nich pochodzący, nie mówiąc już o utrudnieniu administracyi i zachodzie dla Spółek, któreby się chętnie i z pożytkiem uwolniły od tego bogdajby kosztem wyższego nawet od tych należytości wydatku.

Niejednokrotnie też udzielało Biuro Patronatu pomocy Spółkom w sprawie należytości ekwiwalentowych, zeznań do podatku zarobkowego, wymierzanych kar stemplowych i t. p. Z powodu wymierzenia kary stemplowej za nieostemplowanie oryginalnego statutu jako załącznika do podania o zarejestrowanie Spółki, wywołało Biuro Patronatu wniesieniem (przez Spółkę w Brzeziu) nieuwzględnionego w niższej instancyi rekursu orzeczenie zasadnicze c. k. Ministerstwa skarbu z dnia 15. lutego 1901 L. 5846, że ten załącznik nie podlega ostemplowaniu.

W ogólności stwierdzić można, że już sam fakt roztoczenia opieki nad Spółkami oszczędności i pożyczek przez Wydział krajowy wywołuje względniejsze i życzliwsze traktowanie tych Spółek przez inne władze publiczne. Jeżeli zaś trafiają się jeszcze w niższych instancyach wypadki niewłaściwego stosowania ustaw, zbytecznego żądania wyjaśnień i niepotrzebnego narażania Spółki na uciążliwą dla jej Zarządu pisaninę, to tłumaczy się to poniekąd nowością sprawy i niedostateczną znajomością przepisów przedtem rzadko albo inaczej stosowanych. Skoro wszakże władze wyższe okazują dla Spółek patronackich rzeczywistą życzliwość a popierając akcyę Wydziału krajowego, wpływają pouczająco na podwładne sobie organa, nie można wątpić, że to samo rozumienie rzeczy, jakie się spotyka u wyższych instancyj, rozpowszechni się także w praktyce władz niższych i Spółkom ułatwi spełnianie ich właściwego zadania.

4. Dostarczanie Spółkom książek i formularzy.

Przeważna część potrzebnych Spółkom książek rachunkowych i formularzy wydaną została już w ciągu 1899. W r. 1900 nastąpiło tylko skompletowanie tego wydawnictwa nowymi formularzami (indeksy, terminatka, druki do zamknięć rachunkowych

i bilansów, na sprawozdania z czynności i t. p.) Dostarczanie tych książek i formularzy przeprowadzane jest w własnej administracyi przez Biuro Patronatu, które ułatwia także ostemplowanie książek i przygotowuje je całkiem do użytku. Wydany też został cennik tych druków i książek, które Spółki otrzymują po własnym koszcie wydawnictwa. W ciągu r. 1900 wykonało Biuro Patronatu 286 ekspedycyj druków i książek dla Spółek a stosunki z tytułu usług w tym kierunku świadczonych Spółkom przez Patronat coraz bardziej się ożywiają.

5. Fundusz pożyczkowy dla Spółek.

Utworzony przez Wys. Sejm uchwałami z dnia 16. marca 1899 „Fundusz pożyczkowy dla Spółek oszczędności i pożyczek“ wzrósł z dotacyi budżetowych w r. 1899 i 1900 (po 40.000 K.) z końcem r. 1900 do kwoty 80.000 K. oprócz narosłych od lokacyi w Banku krajowym procentów. Udzielanie z tego funduszu pożyczek dla Spółek przyjętych do Patronatu rozpoczęło się w styczniu 1900 r., do końca zaś tego roku udzielił Wydział krajowy 47 Spółkom 57 pożyczek w ogólnej kwocie 196.000 K., a mianowicie otrzymały Spółki:

1.	Brzezie	3.000	Koron
2.	Ostrów	4.000	„
3.	Tęgoborza	4.000	„
4.	Hussaków	4.000	„
	„ II. poż	4.000	„
5.	Żegocina	4.000	„
6.	Radochońce	4.000	„
7.	Wielowieś	4.000	„
	„ II. poż.	2.000	„
8.	Toporów	4.000	„
9.	Łukowica	4.000	„
10.	Wiązownica	4.000	„
11.	Trzciana	4.000	„
	„ II. poż	2.000	„
12.	Krasna	4.000	„
	„ II. poż.	2.000	„
13.	Macoszyn	2.000	„
	„ II. poż.	2.000	„
14.	Bieńkówka	4.000	„
15.	Ryczów	4.000	„
16.	Łoszniów	3.000	„
	„ II. poż.	3.000	„
17.	Wyszatyce	2.000	„
	„ II. poż.	2.000	„
18.	Szówsko	4.000	„
19.	Kamienica	4.000	„
20.	Szczurowica wyżna	2.000	„
21.	Rabka	4.000	„
22.	Niegowić	4.000	„
23.	Rumno	4.000	„
24.	Szczurowice	2.000	„
25.	Jezupol	4.000	„
26.	Łącko	4.000	„
27.	Liszki	4.000	„
28.	Korczyna	4.000	„
29.	Subotów	2.000	„
	„ II. poż.	2.000	„
30.	Felsztyn	4.000	„
31.	Stupnica	4.000	„
32.	Muszyna	4.000	„
33.	Borynia	2.000	„
	Do przeniesienia	137.000	Koron

	Z przeniesienia	137.000	Koron
34.	Kurzany . . .	2.000	„
35.	Janów . . .	4.000	„
36.	Halicz . . .	4.000	„
	„ II. poż. . .	4.000	„
37.	Jaryczów Stary .	4.000	„
38.	Bereżnica szlach. .	4.000	„
39.	Bożyków . . .	4.000	„
40.	Suchodół . . .	2.000	„
41.	Zgłobień . . .	4.000	„
42.	Wesoła . . .	4.000	„
43.	Jordanów . . .	4.000	„
	„ II poż. . .	4.000	„
44.	Magierów . . .	4.000	„
45.	Błozew górna . .	4.000	„
46.	Kamionka str. . .	3.000	„
47.	Radomyśl . . .	4.000	„
	Razem	196.000	Koron,

z czego 3 pożyczki w kwocie 11.000 Koron wypłacone zostały w r. 1901 a wypłaty dokonane w r. 1900 wynosiły K. 185.000.

Ponieważ własne zasoby funduszu pożyczkowego wynosiły tylko 80.000 K., przeto reszta z kwoty udzielonych pożyczek t. j. 116.000 K. wypłaconą została z zaliczek udzielanych w tym celu na rachunek funduszu pożyczkowego przez Bank krajowy na podstawie odnośnego upoważnienia zawartego w uchwałach Wys. Sejmu z dnia 16. marca 1899. Tylko kilka Spółek nie korzystało wcale z krajowego funduszu pożyczkowego; najczęściej Spółka zaraz przy rozpoczęciu swojej działalności stara się o pożyczkę z funduszów Patronatu. Dotyczczas trzymał się jednej Wydział krajowy zasady, aby Spółce chociażby znaczniejszej nie przyznawać na razie wyższej pożyczki nad 4.000 K. W wyjątkowych wypadkach udzielał jednak Wydział krajowy tej samej Spółce drugiej pożyczki, także najwyżej do 4.000 K. ale zawsze pod warunkiem, iż lustracya przeprowadzona przez Biuro Patronatu stwierdziła rzeczywiście pilną potrzebę znaczniejszego zasilenia funduszów Spółki i wzorowe w niej gospodarstwo. Spłata pożyczek z funduszów Patronatu rozkładaną bywa zwyczajnie na 5 lat w ratach rocznych albo półrocznych; pierwsza rata — nawet przy półroczuych zresztą terminach — ustanawianą bywa w rok od daty skryptu; wskutek tego spłata pożyczek zaciąganych w krajowym funduszu pożyczkowym rozpoczęła się dopiero w styczniu b. r. i dotychczas odbywa się z zupełną punktualnością.

Przyjmując do wiadomości poprzednie sprawozdanie Wydziału krajowego o wykonywaniu Patronatu, uchwalił Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 10. kwietnia 1900, że pożyczki udzielane Spółkom z krajowego fuuduszu pożyczkowego mają być wypłacane na podstawie skryptów dłużnych zeznanych w formie aktu notaryalnego, Wydział krajowy zastosował się do tej uchwały.

Udzielanie pożyczek umarzanych ratami w terminach z góry oznaczonych uważa jednak Wydział krajowy tylko za częściową pomoc dla Spółek, która nie daje im jeszcze tego oparcia bezpiecznego o patronacki fundusz pożyczkowy, jakie byłoby tym Spółkom rzeczywiście potrzebne. Coraz bowiem żywotniejszą staje się dla Spółek sprawa uregulowania przypływu i odpływu gotówki tak, ażeby chwilowy nadmiar mogła Spółka bezpiecznie, łatwo a bez straty i obciążenia kosztów administracyjnych lokować a chwilowy brak nawet ponad własną lokacyę doraźnie zaspokajać. Zdarzają się bowiem już obecnie nierzadko wypadki nagromadzenia się znaczniejszych a na razie zbędnych zapasów pieniężnych w kasie Spółki. Lokacya tych zapasów kasowych jest dziś dla Spółek utrudnioną, gdyż pobliskie instytucye finansowe bądźto nie dają dostatecznego bezpieczeństwa bądź nie są w stanie doraźnie wypłacać znaczniejszych kwot albo przyznają zbyt niskie oprocentowanie lokacyi. Ten ostatni wzgląd jest także przeszkodą w lokowaniu zapasów kasowych w Banku krajowym, który nadto nie należy do obrotu kleringowego pocztowej kasy oszczędności i dlatego z wynikającego stąd udogodnienia nie mogłyby Spółki korzystać w stosunku z Bankiem krajowym. Stopa procentowa 4% od lokacyj nie może naszym Spółkom wystarczyć dlatego, że od wkładek oszczędności stanowiących główne źródło funduszów, muszą płacić najmniej $4^1/_2$%, więc lokując zapasy na 4%, ponosiłyby

straty tem dotkliwsze, iż różnica między procentem pobieranym przez Spółki od pożyczek a płaconym od wkładek wynosi już z wszelkimi dodatkami najwyżej $1^1/_2\%$ i wymaga oszczędnej gospodarki, jeżeli z tego dochodu mają być pokryte wszystkie wydatki administracyjne, opłaconą dywidenda od udziałów i pozostać zysk na dotacyę tak ważnego w spółkach Raiffeisenowskich funduszu rezerwowego. Tem usprawiedliwa się mimowolna w tych warunkach dążność Zarządów do jaknajszybszego ulokowania zapasów kasowych w znaczniejszych także pożyczkach udzielanych przez Spółkę członkom. Coraz częściej szukają także Spółki w Biurze Patronatu rady i pośrednictwa co do lokacyi swoich zapasów kasowych. Biuro daje wówczas wskazówki, w których Spółkach można rozmieścić jako wkładki oszczędności w mniejszych kwotach zapasy kasowe danej Spółki. Ale także pośrednictwo jest niedogodne i częstokroć nie prowadzi do celu. Lokacye zaś w Banku krajowym ograniczają się dotychczas na chwilowe pozostawienie w Banku krajowym części pożyczki podjętej z funduszów Patronatu i to tylko wtenczas, jeżeli Spółka otrzymała tę pożyczkę na 4%.

Z drugiej zaś strony ważną jest rzeczą, aby Spółka w razie wypowiedzenia jej liczniejszych lub wyższych wkładek mogła doraźnie na krótki czas zasilić się w potrzebne fundusze. Dziś z obawy przed trudnościami w razie wypowiedzenia wkładek oszczędności trzymają niektóre ostożniejsze Spółki znaczniejsze zapasy gotówki w swojej kasie albo z obawy, iż na termin płatności raty zaciągniętej pożyczki mogą nie mieć pod ręką dostatecznej gotówki do rozporządzenia, przedwcześnie ją zbierają i zatrzymują lub niekiedy nawet z tego właśnie powodu przed właściwym terminem płacą ratę pożyczki. Także wypłata pożyczek przyznanych członkom przez Spółkę odwleka się niekiedy poza termin właściwego zapotrzebowania częstokroć tylko dlatego, że Spółka chwilowo nie rozporządza gotówką i musi czekać na wpłatę rat lub nowych wkładek. Zdarza się również, iż Spółki radzą sobie w podobnych wypadkach przez zaciągnięcie chwilowych ale korzystniejszych i niedogodnych pożyczek.

Usunięcie zatem tych ważnych a podwójnych przeszkód w prawidłowym obrocie funduszów i rozwoju działalności Spółek uważa Wydział krajowy za jedno z pilniejszych i najbliższych zadań swoich w dalszej akcyi Patronatu i starać się będzie o spełnienie tego zadania przy pomocy Banku krajowego oraz środków i upoważnień już przez Wysoki Sejm udzielonych Patronatowi. Tworzenie bowiem centralnej kasy dla Spółek, jako instytucyi odrębnej na wzór podobnych instytucyj w innych krajach, uważa Wydział krajowy jeżeli nie za zbyteczne to w każdym razie jako przedwczesne. Zadanie to bowiem może być tymczasowo przynajmniej rozwiązane w ten sposób, że Bank krajowy otworzyłby Wydziałowi krajowemu, jako Patronowi Spółek, osobny rachunek bieżący. Wszelkie lokacye zapasów pieniężnych wpłacane przez Spółki wpływałyby na rachunek bieżący Patronatu w Banku krajowym i byłyby przez Bank Patronatowi a przez Patronat równocześnie odnośnym Spółkom oprocentowane na razie na $4^1/_2\%$ przesyłane. Natomiast Patronat otwierałby Spółkom swoim — niezależnie od pożyczek udzielanych na spłatę w terminach stale z góry oznaczonych — kredyt w rachunku bieżącym do wysokości z góry — dla każdej Spółki z osobna, przez Wydział krajowy ustanowionej a na razie po 5% oprocentowany.

Zysk surowy z fruktyfikacyi zapasów kasowych, lokowanych przez Spółki na rachunek Patronatu stanowiłby wynagrodzenie Banku krajowego w zamian za przyznanie wyższego nieco (o $^1/_2\%$), aniżeli zwykłe, oprocentowania wpływów lokacyjnych od Spółek.

Wtenczas dopiero kredytowa pomoc Patronatu dla Spółek byłaby wszechstronną i skuteczną, działalność Spółek utykająca na przedstawionych wyżej a coraz częściej i dotkliwiej odczuwanych trudnościach rozwinęłaby się swobodniej a bezpieczniej i wzmocniłyby się węzły łączące Spółkę z Patronatem. Dopiero po rozwiązaniu tego zadania byłoby możliwem wywarcie skutecznego wpływu na uregulowanie stopy procentowej od wkładek oszczędności i od udzielanych pożyczek, a więc na udoskonalenie warunków osobistego kredytu rolniczego w Spółkach.

6. Wykonywanie nadzoru nad Spółkami.

Na zorganizowanie i należyte wykonywanie nadzoru nad Spółkami położył Wydział krajowy nacisk odpowiedni do ważności tego zadania swego w podjętej przez kraj akcyi. W ciągu r. 1900 służyły temu celowi przedewszystkiem lustracye przeprowadzane

przez Biuro Patronatu, kwartalne sprawozdania z obrotów kasowych nadsyłane przez Spółki obowiązkowo i sprawdzanie rocznych zamknięć rachunkowych i bilansów przez Biuro patronackie. Zanim Biuro patronatu rozpoczęło przeprowadzać lustracye, został sposób ich wykonywania dokładnie obmyślany i przygotowany. Przedewszystkiem Wydział krajowy wydał „Instrukcyę o wykonywaniu lustracyi w Spółkach oszczędności i pożyczek“ (z daty Aleg. I. 8 maja 1900 r. L. 30909 — alleg. I. do niniejszego sprawozdania). Za zasadę przyjął w niej Wydział krajowy obowiązek Biura Patronatu przeprowadzania przynajmniej raz raz na rok dokładnej lustracyi każdej Spółki należącej do patronatu a w miarę potrzeby i o ile możności nawet częściej. Tak całkowitej (normalnej) lustracyi jest zresztą uregulowany formularzem protokołu lustracyjnego, ujętym w pytania; pytania zaś są tak zestawione, aby lustracya, chcąc dać na wszystkie pytania odpowiedzi zwięzłe ale wyraźne, musiała wniknąć w całe gospodarstwo Spółki i dawała rękojmię możliwie dokładnego zbadania rzeczywistego stanu Spółki. Szczególniejszy nacisk kładzie się przy lustracyach na to, czy klucze od kasy są podług instrukcyi rozdzielone, czy wpłata i wypłata pieniędzy odbywa się zawsze prawidłowo na podstawie asygnat podpisanych przez przełożonego Zarządu, czy wynikająca z sprawdzonego rachunku kasowego gotówka rzeczywiście znajduje się w kasie i czy spłata pożyczek odbywa się regularnie. Prócz zwyczajnych lustracyj odbywają się nadzwyczajne, mające specyalny cel, bądź informacyjny, bądź usunięcia nieporozumień, wywarcia stosownego wpływu na zmiany w składzie Zarządu, w osobie kasyera lub w Radzie nadzorczej i t. p. Z wyjątkiem lustracyj nadzwyczajnych, wymagających poprzedniego przygotowania ze strony Spółki, zresztą wszystkie lustracye odbywają się niespodziewanie, bez poprzedniego zawiadomienia. Protokół z lustracyi spisuje się odrazu w dwóch egzemplarzach, z których jeden otrzymuje Spółka a drugi zostaje w aktach Biura Patronatu. Do protokołu dla Biura dołącza lustrujący zazwyczaj swoje sprawozdanie, które mieści w sobie spostrzeżenia lub fakta nie należące do protokołu. Na podstawie protokołu i sprawozdania z lustracyi wysyła Biuro Patronatu do Spółki pismo, zawierające zestawienie wyników lustracyi i szczegółowe zalecenia (instrukcye), jakie się okazały potrzebnemi wskutek przeprowadzonej lustracyi. Każda zaś następna lustracya zaczyna się od stwierdzenia, czy zarządzenia wskutek poprzedniej lustracyi wydane, zostały wykonane; w razie potrzeby zarząd lub Rada nadzorcza Spółki bywa zobowiązaną do złożenia w oznaczonym terminie sprawozdania o wykonaniu wydanych zarządzeń. Oczywiście wiele usterek usuwa się już w czasie lustracyi doraźnie.

W ciągu r. 1900 zostały zlustrowane następujące Spółki:

Wesoła (3 razy), Dobra (2 razy), Nowe Miasto, Gawłuszowice, Muszyna, Łukowica, Radochońce, Gdów, Zgłobień, Ostrów (2 razy), Toporów (2 razy), Żegocina, Brzezie, Trzciana, Wielowieś, Hussaków, Tęgoborza (2 razy), Szczyrzyc (2 razy), Zameczek, Macoszyn (2 razy), Krasna 3 razy), Porąbka uszewska, Ujście solne, Niegowić, Rabka, Wielopole skrzyńskie, Korczyna, Rumno, Łoszniów, Szówsko, Wiązownica, Wyszatyce, Szymbark, Kamienica, Łącko, Szczawnica, Bieńkówka, Liszki, Ryczów, Szczurowice, Suchodół, Kryłos, Subotów, Janów, Bożyków, Felsztyn, Borynia, Jordanów, Halicz, Iwanikówka, Jaryczów stary.

Razem tedy przeprowadzono w ciągu 1900 r. 61 lustracyj w 51 Spółkach; kierownik biura (Dr. Stefczyk) przeprowadził 29 lustracyj, lustrator (Pietruszewicz) 25 a wspólnie 7 lustracyj.

Ogólne wyniki spostrzeżeń opartych głównie na przeprowadzonych lustracyach a dotyczących administracyi w Spółkach dadzą się streścić w następujący sposób: Nieuczciwość nie można żadnej Spółce zarzucić w postępowaniu jej organów i to zarówno w Spółkach zawiązanych już z współudziałem Patronatu, jak i w dawniejszych, które następnie zostały do Patronatu przyjęte.

W jednej Spółce dawniej zawiązanej, odpisano przy regulowaniu jej czynności wskutek przyjęcia do Patronatu, stratę na dłużnikach w kwocie 19 K. 24 h., mimo to zysk Spółki tej za ostatni rok (1900) wynosi 420 K. 45 h. a fundusz rezerwowy 97 K. 72 h., administracya zaś tej Spółki jest od chwili przyjęcia do Patronatu przezorną i całkiem prawidłową. Zresztą żadna Spółka lustrowana nie poniosła strat, ani podług wyników lustracyi nie była zagrożoną stratami na dłużnikach.

Energiczniejsze wkroczenie biura Patronatu okazało się potrzebnem w jednym wypadku z powodu samowolnego postępowania przełożonego Zarządu i kasyera, przekraczania statutu oraz wydanych przez Patronat instrukcyj i wynikłych wskutek tego scysyj z innymi członkami Zarządu i Radą nadzorczą Spółki. Biuro spowodowało ustąpienie

i nowy wybór przełożonego i kasyera i uregulowało zmienioną administracyę Spółki, która obecnie (od 9 miesięcy) należy do wzorowo prowadzonych.

Jedna ze Spółek należących do Patronatn zanadto forsownie starała się o zwiększenie swoich obrotów i funduszów, przyjmując zbyt wysokie i trudne wobec swoich wierzycieli zobowiązania. Bióro Patronatu powstrzymało to nie dosyć przezorne postępowanie, wprowadzając Spółkę na drogę spokojnego i naturalnego rozwoju; Spółka ta zresztą nie ma strat żadnych, owszem kilkanaście koron w funduszu rezerwowym i czysty zysk za r. 1900 około 100 K.

Lekkomyślnie podniecony pomiędzy członkami dwóch innych Spółek antagonizm polityczno-narodowościowy wywołał w jednej z nich zaraz w początkach zastój w rozwoju, w drugiej zaś Spółce utrudnił jej rozwój, ponieważ Wydział krajowy całkiem wstrzymać się musiał z zasilaniem jednej Spółki w potrzebne jej fundusze a w drugim wypadku pomocą swą ograniczył.

Wszystkie inne usterki zdarzające się i przez lustracyę stwierdzone, należy sprowadzić do braku dostatecznej wprawy i umiejętności w załatwianiu różnych czynności manipulacyjnych i rachunkowych, albo też — całkiem rzadko — do zaniedbania lub niedostatecznej staranności ze strony kasyera albo przełożonego Zarządu i Rady nadzorczej. Usterki te polegają mianowicie na wadliwem niekiedy wypełnianiu lub podpisywaniu skryptów, deklaracyj i innych dokumentów, na zaległościach w kontowaniu książek, zwłaszcza mających drugorzędne znaczenie, na pomyłkach w przenoszeniu pozycyj, nienależytem obliczaniu procentów, niedokładnem prowadzeniu protokołów z posiedzeń Zarządu lub Rady nadzorczej, albo na niedostatecznem ze strony Rady nadzorczej wglądaniu w czynności Spółki.

Wspominając wszakże dla dokładności i z obowiązku o tych usterkach i niedostatkach, nie może Wydział krajowy pominąć dodatnich stron w gospodarce Kółek lustrowanych tem bardziej, że te dodatnie fakta i szczegóły całkiem stanowczo przeważają w sprawozdaniach i protokołach lustracyjnych i — jak Wydział krajowy sądzi — uprawniają do wypowiedzenia twierdzenia, że Spółki zostające pod Patronatem Wydziału krajowego znajdują się na drodze normalnego rozwoju opartego o prawidłową wewnętrzną gospodarkę.

Przedewszystkiem nie należą do rzadkich wyjątków Spółki patronackie, których administracya może być nazwana wprost wzorową, albowiem odznacza się roztropnem a ścisłem przestrzeganiem przepisów, statutu i instrukcyj, dokładnością i starannością w załatwianiu nietylko głównych czynności i prowadzeniu najważniejszych książek ale także i w szczegółach mniejszego znaczenia i w książkach pomocniczych; tam wszystkie organa Spółki spełniają należycie swoje zadanie i wzajemnie się wspierają a rezultatem lustracyi jest wyrażenie rzetelnego uznania dla kierowników Spółki i zachęcenie ich do wytrwania w chlubnej pracy.

Drugą kategoryę stanowi zastęp bardzo dobrych Spółek, gdzie usterki dotyczą szczegółów mniejszej wagi, wynikają zwyczajnie z niewiadomości a przytem są nieliczne i prawie giną wobec dbałości i staranności w tem wszystkiem, od czego głównie zależy prawidłowy tok w czynnościach Spółki.

Najliczniejszą jest grupa „dobrych“ Spółek; w nich usterki drugorzędnego znaczenia zdarzają się częściej, ale nie ma zaniedbania i nieładu a nie brak w rzeczach głównych staranności i dbałości o całość i bezpieczeństwo i rozwój Spółki przynajmniej ze strony Zarządu i kasyera, podczas gdy wykonywanie obowiązków przez Radę nadzorczą jest niezupełnie zadowalniające.

Są wreszcie takie spółki, których gospodarkę w porównaniu z resztą spółek nazwaćby można tylko „dostateczną“ — albo „mierną“, gdzie uchybienia dotyczą już nietylko szczegółów mniejszej wagi, ale także ważniejszych, gdzie zdarza się świadome przekraczanie niektórych przepisów, chociaż w dobrej dla Spółki intencyi a Rada nadzorcza: mało się interesuje Spółką, atoli to, co jest najważniejszem, mianowicie rachunek kasy, wkładek oszczędności i pożyczek oraz spis członków jest przecież dosyć starannie prowadzonym.

Gdybyśmy tedy rozklasyfikowali podług tych stopni 51 Spółek zlustrowanych w ciągu r. 1900, to niezbyt pobłażliwie oceniając, wypadałoby podzielić je w ten sposób

7 wzorowych
9 bardzo dobrych

27 dobrych
7 dostatecznych
1 w zastoju.

Oczywiście baczność Biura Patronatu zwraca się szczególniej na Spółki z dostatecznem tylko gospodarstwem, ażeby je ulepszyć, niedopuszczając przy tem do tego, iżby lepsze i najlepsze Spółki miały się pogorszyć w swem gospodarstwie.

Oprócz lustracyj dopomagają biuru Patronatu do informowania się o stanie i rozwoju Spółek kwartalne sprawozdania obowiązkowo przez Spółki nadsyłane. Te sprawozdania ograniczają się na wpisaniu do gotowego formularza w formie karty korespondencyjnej sumy obrotów kasowych (podług rubryk Dziennika kasowego) ilości członków i dnia, kiedy została przez Radę nadzorczą przeprowadzoną kontrola. Zestawienia cyfrowe tych sprawozdań ogłasza się w „Okólnikach“, co jest pewną zachętą dla Spółek do pracy i do pewnego stopnia także środkiem propagandy; oprócz tego porównywa się w Biurze Patronatu sprawozdania z różnych kwartałów, co ułatwia ewidencyę rozwoju i kontrolę Spółek.

Wreszcie każde zamknięcie roczne rachunków jest sprawdzane przez Biuro Patronatu, zanim zostanie przyjęte przez Radę nadzorczą i przedłożone Walnemu zebraniu do zatwierdzenia. To sprawdzanie rocznych zamknięć i bilansu stanowi także jeden z ważniejszych środków kontroli i nadzoru. W ciągu r. 1900 tylko kilka Spółek, które jeszcze w r. 1899 lub wcześniej rozpoczęły swą działalność, przedkładało Patronatowi swoje zamknięcia roczne do sprawdzenia; w r. 1901 obowiązanych jest uczynić to 63 Spółek czynnych w ciągu r. 1900 a należących do Patronatu. Jakoż w i ę k s z o ś ć uczyniła już zadość temu obowiązkowi i dlatego można stwierdzić, że zamknięcia te pod względem umiejętności i poradności zestawienia wypadły lepiej, aniżeli u początkujących Spółek przypuszczało się i prawie zawsze usterki można było na podstawie nadesłanych już materyałów sprostować. Wyjątkowo tylko zaszła potrzeba wglądnięcia na miejscu w książki i akta Spółki; zresztą każda lustracya Spółki, która już zamykała roczne rachunki, obejmuje także sprawdzenie zgodności zamknięcia rachunkowego z księgami.

Jako najbliższe i najważniejsze w kierunku kontroli nad Spółkami zadanie uważa Wydział krajowy dopilnowanie Rad nadzorczych wszystkich Spółek w spełnianiu właściwego im zadania i dopomożenia im przez odpowiednio obmyślane środki, żeby to zadanie umiały spełnić należycie.

7. *Pomoc rządowa.*

Na posiedzeniu z dnia 10. kwietnia 1900 r. polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu przeprowadzić rokowania z c. k. Rządem celem wyjednania wydatnego zasiłku ze Skarbu państwa na koszta zakładania Spółek oszczędności i pożyczek, tudzież kontrolowania ich działalności.

W związku z tą uchwałą Wysokiego Sejmu pozostaje przygotowany przez c. k. Ministerstwo rolnictwa program akcyi rządowej, w celu popierania rozwoju Spółek rolniczych we wszystkich krajach przedlitawskich a w szczególności osobny program tej akcyi w Galicyi. O tym programie, który zakomunikowany został Wydziałowi krajowemu
Aleg. II. odezwą Prezydyum c. k. Namiestnictwa z dnia 2. grudnia 1899 L. 12454/pr. (Alleg II.), Wydział krajowy uczynił już krótką wzmiankę w zeszłorocznem swem sprawozdaniu o działalności Patronatu dla Spółek oszczędności i pożyczek. Wykonanie wspomnianej wyżej uchwały Wys. Sejmu połączył tedy Wydział krajowy z wyłuszczeniem swej opinii o projektowanej przez Rząd akcyi dla popierania rozwoju Spółek rolniczych w Galicyi.

Program bowiem rządowy wysuwa na pierwszy plan akcyi zadanie wytworzenia w kraju naszym sieci lokalnych stowarzyszeń kredytowo rolniczych systemu Raiffeisena i połączenia ich w osobny Związek. Następnie zwraca projekt rządowy baczność na potrzebę zorganizowania wspólnego zakupna artykułów rolniczych (nasion, nawozów, maszyn itp.). W dalszym zaś planie stawia program tworzenie innych Spółek rolniczych wytwórczych i dla zbytu produktów rolniczych. Tak pojętą akcyę zamierzał Rząd prowadzić przy pomocy powiatowych władz politycznych, licząc na współdziałanie Wydziału krajowego, Towarzystw rolniczych i innych czynników krajowych. Oświadczając zaś gotowość wydatniejszego materyalnego popierania Spółek rolniczych w naszym kraju z zastrzeżeniem przyzwolenia na ten cel funduszów przez konstytucyjne czynniki kraju i państwa, proponuje c. k. Rząd utworzenie odrębnej komisyi opiniującej (Begutachtungscommision), złożonej

z reprezentantów Rządu, Wydziału krajowego i korporacyj lub instytacyj interesowanych w sprawie Spółek rolniczych; zadaniem tej komisyi byłoby ocenianie podań Spółek o pomoc z funduszów publicznych tak krajowych jak państwowych.

W opinii swej, wypowiedzianej o programie rządowym w odezwie do c. k. Namiestnictwa z dnia 23. listopada 1900 r. L. 82458, której odpis załączamy jako alegat III.,
Aleg. III. oświadczył Wydział krajowy, że zgadzając się na ogólne zasady programu, nie może pominąć szczególniej dwóch w tym programie niuwzględnionych a ważnych momentów. Przedewszystkiem program rządowy wzorowany na stosunkach i rozwoju Spółek rolniczych w zachodnich krajach monarchii nie liczy się dostatecznie ze stosunkami właściwymi naszemu krajowi tak pod względem geograficznym, ekonomicznym i politycznym, jak i co do oświaty i ekonomicznego rozwoju. Powtóre zaś projekt rządowy, noszący datę 23. października 1899 (L. 22519/2546) pomija i zdaje się ignorować akcyę kraju wdrożoną uchwałami Wys. Sejmu z dnia 16. marca 1899 o tworzeniu i popieraniu Spółek Raiffeisenowskich, o ustanowieniu Patronatu krajowego nad temi Spółkami, o organizacyi i działalności Biura Patronatu i milionowym funduszu pożyczkowym, który to doniosłego znaczenia akt poprzedził program zamierzonej akcyi c. k. Ministerstwa rolnictwa. Zwracając więc uwagę c. k. Rządu na te fakta, podniósł Wydział krajowy, że ustanowiony dla Spółek Raiffeisenowskich organ osobny — Biuro Patronatu — i wogóle ujęcie sprawy przez Wydział krajowy bez porównania więcej odpowiada warunkom i potrzebom naszego kraju aniżeli zalecane w programie rządowym przedwczesne tworzenie samoistnego Związku tychże Spółek i przeprowadzenie akcyi przez polityczne władze krajowe i powiatowe przy pomocy innych czynników. Oparcie akcyi o pierwiastek władzy publicznej jest dla Spółek w naszym kraju potrzebnem i korzystnem, gdyż stosunki naszego kraju wymagają ściślejszej opieki i nadzoru nad temi Spółkami aniżeli w krajach zachodnich monarchii, obfitszych środków i większej powagi, aniżeli mógłby je mieć do dyspozycyi samoistny Związek Spółek. Z drugiej zaś strony błędem byłoby nadanie tej akcyi zbytniego piętna urzędowego, przez wysuwanie na pierwszy plan w prowadzeniu tej akcyi państwowych władz administracyjnych. W takim bowiem razie, groziłoby niebezpieczeństwo przytłumienia prywatnej inicyatywy, energii i samopomocy, a nadanie tej akcyi zbyt sztywnego i biurokratycznego charakteru. Ten zaś organ, jaki Wys. Sejm krajowy powołał do wykonywania akcyi przez kraj podjętej, nie krępując samodzielności ani inicyatywy prywatnej a rozporządzając środkami i przymiotami władzy publicznej, może działać sprężyście a dokładnie i w urządzeniu swem okazał się rzeczywiście praktycznym a do stosunków naszego kraju odpowiednio dostrojonym. Dlatego rozchodziłoby się przedewszystkiem o to, żeby tę akcyę, którą kraj już podjął i zorganizował, poprzeć środkami państwowymi. Gdy zaś w programie rządowym rozchodzi się nietylko o Spółki kredytowe, lecz wogóle rolnicze różnego rodzaju, zwrócił uwagę Wydział krajowy na to, że także Biuro Patronatu w miarę rzeczywistej potrzeby mogłoby za zgodą Wys. Sejmu stopniowo rozszerzać zakres swego działania także na te inne typy Spółek i na inne kierunki asocyacyi rolniczej.

Również co do proponowanej przez c. k. Rząd komisyi opiniujacej oświadczył się Wydział krajowy zasadniczo przychylnie lecz położył nacisk na zakres czynności i organizacyę. Zastrzegł się zatem Wydział krajowy przedewszystkiem przeciw temu, żeby komisya ta miała orzekać w każdym poszczególnym wypadku o udzieleniu i rozmiarach pomocy z funduszów publicznych, gdyż toby zbyt ubezwładniło całą akcyę, czyniło ją ociężałą a przykrą dla stron i nadawało zbytnią przewagę krytyce nad działaniem. Pozostaje zresztą dla tej komisyi rozległy zakres działania, jak mianowicie wypowiadanie opinii o potrzebie różnego rodzaju typów Spółek rolniczych, o ich organizacyi i sposobie działania, o zakresie pomocy, jaka różnym typom tych Spółek rolniczych ma być udzielaną z funduszów publicznych, o poparciu dla pojedynczych Spółek, o ile ma przekraczać zwykłe normy dla pewnego ich typu albo wymaga stosunkowo wysokich świadczeń itp. Zamiast tworzenia jednak całkiem nowego organu, zwrócił Wydział krajowy uwagę c. k. Rządu na istniejące już przy Wydziale krajowym ciało doradcze a to krajową komisyę dla spraw rolniczych i jej stałą sekcyę, która to sekcya, po odpowiedniem uzupełnieniu jej organizacyi zupełnie by się nadawała do spełnienia roli projektowanej przez Rząd komisyi opiniującej.

Równocześnie z streszczoną wyżej opinią o projekcie rządowym i z powołaniem
Aleg. IV. się na nią przedłożył Wydział krajowy w drugim memoryale (z dnia 23. listopada 1900 L. 25631 ·/·) załączonym w odpisie pod /IV. żądania swe, oparte na uchwale sejmowej z dnia 10. kwietnia 1900 co do przyczynienia się skarbu państwa do pokrycia wydatków,

jakie za sobą pociąga objęty przez Wydział krajowy Patronat nad Spółkami oszczędności i pożyczek. Wyłuszczając dokładnie podjęte starania i postępy pracy do chwili wniesienia owego memoryału, domaga się w nim Wydział krajowy subwencyi ze skarbu państwa w ogólnej kwocie 10.000 K., a mianowicie:

a) na lustracye Spółek . .	5.000 K.
b) na kursa . . .	2.000 „
c) na wydawnictwa . .	3.000 „
razem .	10.000 K.

Do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania nie otrzymał Wydział krajowy odpowiedzi na żaden z dwóch wyżej omówionych memoryałów.

II. Statystyka i działalność Spółek.

Prócz 5 Spółek dawniejszych i jednej Spółki zawiązanej w r. 1899 wszystkie inne Spółki należące do Patronatu Wydziału krajowego rozpoczęły działalność swoją dopiero w 1900 r. Do chwili ukończenia niniejszego sprawozdania nie wszystkie jeszcze Spółki czynne w 1900 r. nadesłały swoje zamknięcia rachunkowe i sprawozdania z czynności. Dopiero po zebraniu i skompletowaniu tych materyałów możnaby nakreślić dokładny obraz działalności Spółek oszczędności i pożyczek w ciągu r. 1900. Sprawozdanie zaś niniejsze musi z konieczności ograniczyć się na te materyały, które dotyczą organizacyi Spółek i obrotów kasowych, zestawionych podług sprawozdań Spółek za IV. kwartał.

Daty statystyczne zestawione na podstawie skompletowanych dotąd materyałów zawierają się w trzech głównych tablicach stanowiących allegaty V—VII. niniejszego sprawozdania. Dla bliższego ich objaśnienia mogą też posłużyć następujące porównawcze zestawienia uzupełnione niektórymi dodatkowymi materyałami i datami.

1. Rozsiedlenie Spółek.

Po koniec 1900 r. zostało przy pomocy Patronatu Wydziału krajowego 11 dawniejszych Spółek zreorganizowanych a 75 nowych Spółek zawiązanych. Te 86 Spółek przyjętych (lub przynajmniej mających przyrzeczenie przyjęcia) do Patronatu Wydziału krajowego, rozmieszczone są w 47 powiatach w ten sposób, że wypada:

po 4 Spółki w 6 powiatach: Bochnia, Myślenice, Limanowa (nadto 1 Spółka poza Patronatem), Dolina, Stanisławów, (nadto 2 Spółki poza Patronatem) i Kołomyja;

po 3 Spółki w 6 powiatach: Nowy Sącz, Rzeszów, (nadto 1 Spółka poza Patronatem), Jarosław, Cieszanów, Żółkiew, Brody;

po 1 Spółce w 24 powiatach: Wieliczka, Brzesko, Nowy Targ, Tarnobrzeg, (nadto 4 Spółki poza Patronatem), Dobromil, Rzeszów, (nadto 1 Spółka poza Patronatem), Krosno, (nadto 1 Spółka poza Patronatem), Dąbrowa, Gorlice, Ropczyce, Sambor, Rudki, Lwów, Kamionka strumiłowa, Bóbrka, Brzeżany, Stryj, Nadwórna, Rawa ruska, Bohorodczany, Kałusz, Złoczów, Czortków, Trembowla;

po 2 Spółki w 10 powiatach: Kraków, (nadto 1 Spółka poza Patronatem), Wadowice, Mielec, Przemyśl, Sanok, Mościska, Gródek, Stare Miasto, Podhajce, Turka,

Żadnej Spółki należącej do Patronatu nie było w 30 powiatach: Biała, Chrzanów, (ale 1 poza Patronatem), Podgórze, Żywiec, Grybów, Tarnów, Pilzno, Kolbuszowa, Jasło, Lisko, Nisko, Strzyżów, Przeworsk, (ale 1 poza Patronatem), Łańcut, (ale 1 poza Patronatem), Jaworów, Drohobycz, Żydaczów, Rohatyn, Przemyślany, Sokal, Buczacz, (ale 1 Spółka poza Patronatem), Tarnopol, Skałat, Husiatyn, Borszczów, Zaleszczyki, Śniatyn, Tłumacz, Horodenka, Kossów.

Gdybyśmy podzielili Galicyę na 3 rejony: zachodni po graniczne na wschód powiaty: Łańcut, Brzozów, Sanok; środkowy po Brody, Złoczów, Przemyślany, Bóbrkę, Żydaczów, Stryj i wschodni obejmujący resztę powiatów, to wypadłoby na rejon zachodni (30 powiatów), 33 Spółek patronackich (i 12 poza Patronatem); na rejon środkowy (26 powiatów) 37 Spółek patronackich; na rejon wschodni (20 powiatów) 16 Spółek patronackich (i 3 poza Patronatem).

2. *Okręgi działalności.*

Charakterystyczną cechą Spółek Raiffeisenowskich jest — jak wiadomo — mały a z góry stosunkowo dokładnie ograniczony okręg działalności (jedna gmina lub kilka sąsiednich). Otóż stosunki pod tym względem panujące w Spółkach galicyjskich przedstawia dokładnie kolumna dołączonej tablicy I. (allegat V.).

Aleg. V.

Ogółem do okręgu działalności 86 Spółek należących do Patronatu należało 346 gmin, z ludnością (podług spisu w r. 1890) 309.894 mieszkańców. Przeciętnie tedy, wypadają na 1 Spółkę 4 gminy z 3 627 mieszkańcami. W miarę mnożenia się Spółek uszczuplać się będą zwolna okręgi działalności pojedynczych Spółek, co (aż po pewną granicę) jest pożądanem; zresztą jednak okrąg z przeciętną cyfrą 3627 mieszkańców można uważać w stosunkach naszego kraju za normalny. Atoli pomiędzy pojedynczymi Spółkami zachodzą znaczne bardzo różnice.

Ilość gmin należących do okręgu działalności Spółki jest mało pouczającą; są bowiem okręgi ograniczające działalność na 1 gminę ale z ludnością znacznie większą (n. p. Perehińsko 5.452 mieszkańców) aniżeli okręgi innych spółek, obejmujące po kilka gmin z mniejszą ludnością (n. p. Brzezie 8 gmin z ludnością 2920 głów, albo Niegowic 11 gmin z ludnością 4376 mieszkańców i t. p.) Z reguły okręgi z znaczną ilością małych gmin znajdują się w Galicyi zachodniej, w Galicyi środkowej a zwłaszcza wschodniej obejmują okręgi Spółek przeważnie małą ilość większych gmin.

Podług ilości mieszkańców spotykamy okręgi z ludnością

aż do 2.000	głów w	.	25	Spółkach
ponad 2.000	„ do 5.000	w	39	„
„ 5.000	„ w	.	21	„

Najmniejszy okręg obejmuje 953, największy 11237 mieszkańców. Wysoka cyfra ludności w niektórych okręgach Spółek tłumaczy się pospolicie tem, że siedzibą takich Spółek jest miasto (n. p. Żółkiew, Kamionka Strumiłowa, Oleszyce, Korczyna), chociaż Spółka działa głównie wśród wiejskiej ludności swego okręgu albo też tem, że Spółka obejmuje wszystkie gminy tej samej parafii a okręgi niektórych parafij, zwłaszcza na zachodzie, są bardzo znaczne.

3. *Poręka.*

Na 76 zawiązanych lub zreorganizowanych Spółek patronackich (po koniec 1900 r.) tylko 3 Spółki przyjęły porękę ograniczoną, wszystkie zaś inne oparły się na poręce nieograniczonej. Spółki z ograniczoną poręką mają siedzibę i do pewnego stopnia charakter miejscowy (Spółka w Kamionce str., w Korczynie i w Posadzie olchowskiej pod Sanokiem z ludnością fabryczną). Tym sposobem powtórzył się w Galicyi także objaw właściwy Spółkom Raiffeisena, iż niechętnie i wyjątkowo tylko dopuszczają inną porękę, aniżeli nieograniczoną. Rozstrzyga przedewszystkiem wzgląd na zdolność kredytową Spółki, która przy ograniczonym okręgu i ograniczonej, chociażby nawet wysokiej poręce członków, jest nieznaczną. Zresztą wyjątkowe ulgi należytościowe i podatkowe przysługują tylko Spółkom o poręce nieograniczonej, gdyż tylko taka poręka jest w Spółkach Raiffeisenowskich innych krajów przedlitawskich dopuszczalną. Jeżeli zaś w Niemczech propagowane są — w niektórych tylko okolicach — także Spółki Raiffeisenowskie z ograniczoną poręką, to jednak zrozumienie i zastosowanie tej poręki zbliża się prawie zupełnie do cech i natury poręki nieograniczonej; porękę tę bowiem ogranicza się nie w stosunku do deklarowanych udziałów lecz w stosunku do opłacanego podatku gruntowego, czego w naszych Spółkach wprost nie dałoby się obecnie przeprowadzić ani nawet doradzać.

4. *Członkowie.*

Statystyka członków w Spółkach patronackich nie mogła być do zamknięcia sprasprawozdania dokładnie zestawioną, gdyż nie wszystkie czynne w r. 1900 Spółki nadesłały potrzebne do tego materyały. Skompletowany materyał ogranicza się na ogólną cyfrę członków w pojedynczych Spółkach, podług stanu w dniu 31. grudnia 1900 r. i jest zestawiony w kolumnie dołączonej tablicy II. (allegat VI.); natomiast statystyka członków podług zawodu na razie nie może być zestawioną.

Aleg. VI.

Wszyskie 63 czynne w r. 1900 Spółki liczyły w dniu 31. grudnia ogółem 7.707 członków, czyli w przecięciu jedna Spółka 122 członków. Najniższą cyfrę członków wykazuje Spółka w Kurzanach (47), najwyższą cyfrę Spółka w Gawłuszowicach (425), zawiązana

w r. 1897 a z nowozawiązanych (przy pomocy Patronatu) Szczucin (244). Z początkiem r. 1900 lub przy zawiązaniu liczyły te same 63 Spółek ogółem 3.740 członków; przyrost w ciągu r. 1900 wynosi zatem 3967 członków, czyli 106%.

5. *Organa Spółki.*

Organami Spółki są — jak wiadomo: Zarząd, Kasyer, Rada nadzorcza i Walne zebranie. Rozglądnięcie się w składzie trzech pierwszych organów nie jest obojętnem dla poznania Spółek, ocenienia ich pracy i wogóle całej dotychczasowej akcyi kraju.

Zarząd składa się:

w 35	Spółkach	z 5 członków
„ 1	Spółce	„ 6 „
„ 25	Spółkach	„ 7 „
„ 1	Spółce	„ 8 „
„ 1	„	„ 9 „

Ogółem pracuje w 86 Spółkach (po koniec 1900 r.) 491 członków Zarządu.

Najważniejszą w Zarządzie osobą jest przełożony; on jest kierownikiem i zazwyczaj duszą Spółki. Otóż stanowisko przełożonego zajmowali:

księża (zwykle proboszczowie)	w 51	Spółkach
nauczyciele publiczni .	„ 3	„
właściciele obszar. dworskich	„ 5	„
urzędnicy publiczni .	„ 3	„
„ prywatni .	„ 4	„
rolnicy (włościanie) .	„ 17	„
inni (wolnych zawodów) .	„ 3	„

Obok przełożonego najważniejszem jest stanowisko kasyera, który nie należy do Zarządu, jest rachmistrzem i sekretarzem Spółki; on jeden może pobierać wynagrodzenie pieniężne za swoje czynności. Stanowisko kasyera zajmowali:

księża . .	w 5	Spółkach
nauczyciele publiczni	„ 25	„
urzędnicy publiczni	„ 2	„
„ prywatni	„ 2	„
kupcy . .	„ 1	„
rzemieślnicy .	„ 1	„
rolnicy (włościanie)	„ 45	„
inni (wolnych zawodów)	„ 4	„

Między rolnikami są pomieszczczeni także pisarze gminnni, zajmujący w 10 Spółkach i organiści zajmujący w 7 Spółkach stanowisko kasyerów; są oni bowiem zarazem właścicielami gospodarstw rolnych.

Rada nadzorcza składa się:

w 32	Spółkach	z 6 członków
w 3	„	z 7 „
w 35	„	z 8 „
w 1	Spółce	z 9 „
w 12	Spółkach	z 10 „
w 2	„	z 12 „
w 1	Spółce	z 14 „

Razem tedy należy do składu Rad nadzorczych we wszystkich 86 Spółkach 660 osób. Naważniejszem jest oczywiście stanowisko przewodniczącego Rady, gdyż od tego, jak on przestrzega swoich obowiązków i jak kieruje czynnościami Rady nadzorczej, zależy dodatnia działalność tego organu Spółki. Otóż stanowisko przewodniczącego Rady zajmowali:

księża w . . .	35	Spółkach
nauczyciele publiczni .	7	„
właściciele i dzierżawcy obsz. dw.	9	„
urzędnicy publiczni .	7	„
„ prywatni .	5	„
kupcy	1	„
rolnicy (włościanie) .	17	„
innych (wolnych zawodów)	5	„

Na wszystkich innych stanowiskach w Zarządzie i Radzie nadzorczej pracuje w Spółkach:

19 księży
27 nauczycieli publicznych
9 właścicieli i dzierżawców obszarów dwor.
16 urzędników publicznych
17 „ prywatnych
16 kupców
65 rzemieślników
804 rolników (włościan)
6 innych (wolnych zawodów)

W ogólności zaś cały zastęp pracowników w Zarządach, Radach nadzorczych i na stanowiskach kasyerów w 86 Spółkach składał się z

110 księży
62 nauczycieli publicznych
23 właścicieli i dzierżawców obszarów dw.
29 urzędników publicznych
28 „ prywatnych
18 kupców
66 rzemieślników
883 rolników (włościan)
18 osób innych zawodów,

razem z 1237 osób, w czem 270 osób, czyli 22% tak zwanej inteligencyi a 967 osób zawodów praktycznych (rolników, kupców i rzemieślników). Jeżeli się zważy, że Spółki oszczędności i pożyczek są prawie wyłącznie instytucyami wiejskiemi, można wyżej wykazany skład organów zawiadowczych w ogólności nazwać korzystnym; z tych cyfr jest także widocznem, iż niemal wszystkie pożądane i uzdolnione do pracy w Spółkach elementa zostały wciągnięte i zatrudnione na różnych stanowiskach.

Udziały wpłacone przez członków w 63 Spółkach czynnych w ciągu roku 1900 wyniosły ogółem 37.486 K. 62 h. a potrącając z tej kwoty 232 K. jako sumę zwróconych udziałów, otrzymuje się stan w dniu 31. grudnia 1900 w kwocie 37.264 K. 62 h. Do rzadkich tylko wypadków należy deklarowanie i wpłacanie większej ilości udziałów niż jeden. Ponieważ zaś w przecięciu wypada z ostatniej kwoty po 4 K. 83 h. na każdego członka (z pomiędzy 7707 wykazanych wyżej), przeto stan ten jest tem korzystniejszy, że członkowi wolno udział wpłacać w ratach półrocznych po 1 koronie; większość zaś Spółek (75) powstała dopiero z końcem 1899 albo w ciągu r. 1900 a reszta (tj. 11) miała przed przyjęciem do Patronatu udziały ograniczone statutowo na dwie korony. —

Wkładki oszczędności stanowiły w patronackich także Spółkach główne źródło kapitału obrotowego. W ciągu roku 1900 w 63 Spółkach ogółem z wkładek oszczędności

wpłynęło	koron 707.148·41
zwrócono	koron 136.463·21
pozostało	koron 570.685·20

jako stan wkładek oszczędności w dniu 31. grudnia 1900 r.

Nie należy przytem zapominać, że z wyjątkiem 12 Spółek wszystkie inne (51) rozpoczęły swą działalność dopiero w ciągu r. 1900, częstokroć nawet w drugiej połowie tego roku; mimo tego wypada w przecięciu 11.225 K. na jedną Spółkę wpłaconych wkładek oszczędności. Pomiędzy pojedyńczemi Spółkami są wszakże znaczne bardzo różnice co do kwot pozyskanych z wkładek oszczędności.

Najniższą kwotę 103 K. 48 h. wykazuje Spółka w Subotowie, najwyższą 54.437 K. 76 h. Spółka w Szczucinie, która swe czynności rozpoczęła dopiero w dniu 9. maja 1900 r. Z ogólnej kwoty 707.148 K. wpłaconych wkładek oszczędności wypada na

32 Spółek w zachodnim rejonie (por. wyżej) 578837 K. czyli 82% a na 1 Spółkę przeciętnie 18.088 K.

22 Spółek w środkowym rejonie 102.439 K. czyli 13½% a na 1 Spółkę przeciętnie 4.656 K.

9 Spółek w wschodnim rejonie 25.872 K. czyli $4^1/_2$% a na 1 Spółkę przeciętnie 2.875 koron.

Od kogo pochodzą wkładki oszczędności, jaka wysokość pojedyńczych wkładek, ile wydano książeczek oszczędności, będzie można cyfrowo wykazać dopiero po skompletowaniu sprawozdań wszystkich Spółek z ich czynności.

Tutaj wypada jeszcze zaznaczyć tylko, że zazwyczaj z początku przeważają w Spółkach większe wkładki ale stopniowo napływać zaczynają drobne także, koronowe lub kilkukoronowe wkładki; niektóre Spółki rozwinęły w tym kierunku silną i skuteczną agitacyę, np. Spółka w Porąbce uszewskiej, która w ciągu r. 1900 wystawiła 380 książeczek oszczędności.

Coraz częściej także występują Spółki patronackie z żądaniem pomocy w urządzeniu groszowych kas oszczędności przy Spółkach, jak to ma miejsce w Niemczech i zachodnich krajach przedlitawii.

Pożyczki zaciągane. Po wkładkach oszczędności najwydatniejszem źródłem dla zaopatrywania się w kapitał obrotowy są pożyczki zaciągane przez Spółki. Z tego źródła pozyskały wszystkie Spółki (63) czynne w r. 1900 ogólną kwotę 210.879 K. 98 h., z czego jednak kwota 185.000 K. pochodziła z krajowego funduszu pożyczkowego dla Spółek; w pozostałej zaś kwocie mieszczą się oprócz innych pożyczek, także wpływy z lokacyi zapasów kasowych na rachunek bieżący w Banku krajowym. Pożyczki z krajowego funduszu pożyczkowego omówiono już wyżej (str. 7.)

Pożyczki udzielone. Suma pożyczek udzielonych w r. 1900 przez 63 czynne Spółki wyniosła 933.661 K. 64 h., w przecięciu wypada zatem po 14 820 K. na 1 Spółkę, najniższa kwota (Kryłos) wynosiła 1240 K., najwyższa 54.600 K. (Liszki). W sprawozdaniach nadsyłanych przez Spółki podawaną jest nietylko ilość udzielonych pożyczek, lecz także klasyfikacya ich szczegółowa podług przeznaczenia na różne cele; materyał ten na razie niekompletny, pozwoli w następnych sprawozdaniach na dokładniejsze przedstawienie ekonomicznej działalności Spółek jako źródła kredytu osobisto-rolniczego.

Spłaty pożyczek wyniosły w ciągu r. 1900 kwotę 162.525 K. 79 h., co stanowi wprawdzie tylko około 17% kwoty udzielanych pożyczek. Zważyć jednak należy, że przeważna część Spółek weszła w życie dopiero w ciągu r. 1900, pospolicie zaś udzielają Spółki pożyczek spłacalnych ratami rocznemi lub półrocznemi i wskutek tego spłaty w ciągu r. 1900 nie dają miary do ocenienia prawidłowego stosunku między udzielaniem a spłatą pożyczek. To tylko można tutaj nadmienić jeszcze, że lustracye stwierdziły w rzadkich tylko wypadkach dłuższe niż jednomiesięczne zaległości a stosunkowo częstsze wypadki płacenia rat przed terminem.

Stopa procentowa od wkładek oszczędności i od udzielanych pożyczek zależy bezpośrednio od uchwały walnego zebrania Spółki; z tem wszakże statutowem ograniczeniem, iż różnica między jedną a drugą stopą procentową nie może przekraczać $1^1/_2$%.

Alleg. VII. Alegat VII. ·/. do niniejszego sprawozdania wykazuje szczegółowo stosunki procentowe w każdej Spółce. Z tego wykazu wynika przedewszystkiem, iż wszystkie (63) czynne Spółki korzystały w ciągu 1900 r. z całej dozwolonej statutowo różnicy między płaconym a pobieranym procentem.

Decydował o tem głównie wzgląd na potrzebę obfitszego zasilania funduszu rezerwowego z czystych zysków Spółek, jako przeważnie opartych na nieograniczonej poręce. Zresztą różnica $^1/_2$% nie jest zbyt — na stosunki naszego kraju — wysoką, jeżeli się zważy, że wszystkie koszta administracyjne Spółek pokrywa się dochodem z tej na korzyść Spółki pobieranej różnicy, bez dalszego obciążenia dłużników.

Dalszy rozwój każdej Spółki doprowadzi stopniowo do zredukowania dzisiejszej różnicy na 1%, do czego początek już w 1901 r. dały niektóre Spółki.

W żadnej Spółce stopa procentowa nie była w ciągu r. 1900 niższą niż $4^1/_2$% od wkładek oszczędności a 6% od udzielanych pożyczek a w szczególności wynosiła:

w 12	Spółkach	$4^1/_2$%	od wkładek	6%	od pożyczek		
w 31	„	5%	„	„	$6^1/_2$%	„	„
w 15	„	$5^1/_2$%	„	„	7	„	„
w 5	„	6%	„	„	$7^1/_2$	„	„

Przeważa zatem przy wkładkach oszczędności stopa 5% a następnie 5½%. Spółki bowiem liczą się z tem, że taka lub wyższa stopa procentowa obowiązuje w okolicznych towarzystwach zaliczkowych; w porównaniu zaś z najbliższą powiatową lub miejską kasą oszczędności ustanawiają zwykle stopę o ½% wyższą, aby tym sposobem zrównoważyć wpływ mniejszej rękojmi bezpieczeństwa a zwłaszcza mniejszą łatwość w szybkiem wycofywaniu wkładek, jaką w opinii ludności posiada młoda i mała Spółka w porównaniu z kasą oszczędności, opartą na gwaracyi całego powiatu lub miasta. Zresztą mimo stosunkowo wysokiej stopy procentowej są wkładki najtańszym i najdogodniejszym administracyjnie źródłem funduszów obrotowych Spółki; tylko pożyczki z funduszów Patronatu, o ile udzielane były na 4%, a najwyżej na 4½%, były tańszym źródłem; wszędzie indziej musiały Spółki od zaciągniętych pożyczek płacić znacznie więcej (6-7%) i wogóle ich pozyskanie przedstawiało wielkie trudności albo najczęściej bywało nawet niemożliwem.

Dlatego tylko w miarę, jak inne źródła funduszów obrotowych stawać się będą dla Spółek oszczędności i pożyczek dostępniejszemi, i w miarę jak Spółki zdołają przyciągnąć obfitsze wkładki oszczędności, będzie mogło także nastąpić obniżenie stopy procentowej od wkładek oszczędności a tem samem równocześnie i od udzielanych pożyczek. Dziś musi przeważać wzgląd na pozyskanie funduszów w obec ogromnego zapotrzebowania przez ludność wieśniaczą zdrowego, bezpiecznego i produktywnego kredytu. Kredyt na 6—7½% w Spółkach oszczędności i pożyczek, jest tak tanim i dogodnym, jak nigdzie zresztą równie dogodnego źródła kredytu ludność ta nie znajduje; dłużnik bowiem opłaca ten procent z dołu, nie płaci innych kosztów zaciągnięcia pożyczki prócz stempla według I. skali, na miejscu i szybko otrzymuje i na miejscu w dogodnych ratach i terminach pożyczkę spłaca.

Ogólny obrót kasowy w 63 czynnych Spółkach patronackich za r. 1900 wynosił 2,308.806 K. 67 h. (oprócz zapasów gotówki w d. 31. grudnia w kwocie 33396 K. 99 h.), tak, że przeciętny obrót kasowy jednej Spółki wynosił 36.522 K. (najmniej 3323 K., najwyżej 143.669 K.) Nie należy przytem zapominać, że część znaczna z pomiędzy tych 63 Spółek była dopiero zaledwie parę miesięcy lub nawet kilka tygodni czynną, że dalej obrót pieniężny w Spółkach Raiffeisenowskich jest z natury udzielanego kredytu powolny i że cyfry powyższe przedstawiają rzeczywiste obroty a nie fikcyjne (rachunkowe), jak w tych instytucyach finansowych, które ratalne spłaty pożyczek wekslowych przeprowadzają rachunkowo jako spłatę całej zaległej i pobranie nowej pożyczki.

III.

Postępując przy wykonywaniu Patronatu nad Spółkami oszczędności i pożyczek w myśl uchwał oraz intencyj Wys. Sejmu, starał się Wydział krajowy zarazem o wprowadzenie w życie tych wszystkich zasad i przewodnich myśli, jakie wytknięte zostały w programowym okólniku z dnia 10. lipca 1899 (L. 44.875) do Reprezentacyj powiatowych przy rozpoczynaniu akcyi (aleg. V. do sprawozdania Wydziału krajowego z r. 1899). Więc udzielił Wydział krajowy wydatnego poparcia prywatnej inicyatywie wszędzie tam, gdzie do zawiązania i zdrowego rozwoju Spółki znajdował, po możliwie dokładnem ocenieniu, potrzebne warunki. Gdzie niektórych warunków na razie brakowało ale stwierdzoną została dobra wola, pomagał Wydział krajowy usilnie miejscowym czynnikom w usunięciu przeszkód, wykształceniu ludzi i rozszerzeniu należytego rozumienia sprawy. Gdzie zaś nie można się było spodziewać prawidłowego i trwałego we właściwym duchu i kierunku rozwoju Spółki, tam nie wahał się Wydział krajowy wręcz odmawiać swego poparcia.

Dziś bez wysiłku i agitacyi ruch za Spółkami oszczędności i pożyczek pod Patronatem Wydziału krajowego krzewi się spokojnie, swą naturalną siłą a stanowczo i wyraźnie wytkniętym torem.

Swiadom dokładnie tego pewnika, że źle działające Spółki nietylkoby nie spełniły swego zadania i krajowi spodziewanego pożytku nie przyniosły, ale owszem członków i kraj naraziły na straty i klęski, starał się Wydział krajowy niczego nie zaniedbywać, co tylko do dobrego i bezpiecznego gospodarstwa w tych Spółkach mogłoby się

przyczynić. Dlatego kładł Wydział krajowy nacisk na to, aby każdą Spółkę odrazu należycie urządzić i przygotować do prawidłowego spełniania czynności a następnie utrzymywać w tym kierunku pracy przez wykonywanie odpowiedniego nadzoru.

Wykazane wyżej cyfry i daty popierają przekonanie Wydziału krajowego, że podjęta przez kraj akcya wiedzie do zamierzonego celu a Spółki oszczędności ♦ pożyczek uznawane są rzeczywiście przez ludność za skuteczny i dzielny środek podźwignięcia jej pod względem ekonomicznym; ludność ta widzi istotnie w tych Spółkach najlepsze źródło zdrowego, produktywnego kredytu a z drugiej strony obdarza je zaufaniem jako zbiornice zaoszczędzonego grosza, co więcej wpływ Spółki na rozbudzenie i rozkrzewienie ducha i zamiłowania oszczędności staje się widocznym zwykle wkrótce po rozpoczęciu działalności Spółki.

Nie mniejszy od ekonomicznych korzyści jest dodatni wpływ wywierany w okręgach działalności Spółek na kształtowanie się społecznych stosunków. Za pomyślny bardzo moment uważa Wydział krajowy tę okoliczność, iż powiodło się wciągnąć do pracy i współdziałania te wszystkie czynniki, których współpracownictwo w Spółkach jest pożądanem. Bierze więc udział w pracy Spółek już cały szereg ludzi zamożnych, którzy nie dla własnej korzyści i potrzeby a dla spełnienia społecznego i obywatelskiego obowiązku przykładają rękę do dzieła dobrego, nie cofając się przed udzieleniem za Spółkę nieograniczonej poręki. Najwydatniejszego poparcia doznaje akcya Wydziału krajowego ze strony parafialnego duchowieństwa, przysparzając Spółkom w wysokim stopniu zaufania i zapewniając im ten moralny kierunek i charakter, jaki Spółkom Raiffeisena jest właściwy. Nie zawiodło także w oczekiwaniach nauczycielstwo ludowe i już w kilkudziesięciu Spółkach stanowi ten pracowity, inteligentny i częstokroć z zapałem działający element, jakiego Spółki te tak bardzo potrzebują. Co zaś najważniejsze, kształci się i urabia przy pomocy Patronatu i zgodnego z innymi czynnikami współdziałania spory także zastęp włościan, wciągniętych i powołanych do tej pracy, w której nie słowo a czyn przeważa, która z wykonywaniem obywatelskich praw łączy majątkową odpowiedzialność, która nie biada nad nędzą kraju, siejąc zwątpienie i rozgoryczenie, lecz przeciwnie krzepi zaufanie w siły własne — budnje i tworzy.

Tą świadomością i tem rozumieniem zadania stara się Wydział krajowy napełniać i ożywiać wszystkie czynniki działające w Spółkach patronackich. Równocześnie zaś przykłada Wydziaj krajowy do tego wagę, aby stosunek jego do Spółek, jako ich patrona, opierał się na ciepłej życzliwości i wzajemnem zaufaniu, gdyż tylko przy takim związku ścisłym pomiędzy Spółkami a ich Patronatem, przy takiej jednolitości w rozumieniu celów i środków działania może być zadanie Patronatu w całej pełni wykonanem.

Wykonanie tego zadania polegać musi oczywiście w dalszym ciągu na udzielaniu pomocy w zawiązywaniu Spółek oszczędności i pożyczek i prowadzeniu ich czynności, na czujności w nadzorowaniu, aby Spółki od złego bronić, a w danym razie złe w zarodku tłumić i usuwać zawczasu, na przysparzaniu oględnem potrzebnych Spółkom funduszów, na ułatwaniu manipnlacyi i stosunków zewnętrznych (np. z władzami) wreszcie na utrzymywaniu i wzmacnianiu łączności między Spółkami jakoteż Spółek z Patronatem Wydziału krajowego.

Oprócz poparcia samego społeczeństwa oczekuje Wydział krajowy pomocy ze strony c. k. Rządu, zarówno przez usunięcie w stosunku władz państwowych do Spółek tego wszystkiego, co ntrudnia tym Spółkom administracyę i powiększa niepotrzebnie czynności manipulacyjne, jak niemniej przez wydatne przyczynienie się ze Skarbu państwa do wydatków kraju na działalność Patronatu dla krzewienia i nadzorowania Spółek oszczędności i pożyczek. W tym też kierunku ma zaszczyt Wydział krajowy przedłożyć niżej Wys. Sejmowi dwa wnioski.

Wprowadzona już wszakże na drogę normalnego rozwoju akcya dla popierania rozwoju Spółek oszczędności i pożyczek stanowi, zdaniem Wydziału krajowego, wstęp, podstawę i przygotowanie do dalszego rozwoju assocyacyi rolniczej w innych także kierunkach. Sprawa ta stała się już aktualną dla naszego także kraju, zarówno wskutek zapoczątkowanego już ruchu tworzenia Spółek mleczarskich, owocarskich, dla kultury torfów itp. jak i wskutek podjętej przez c. k. Rząd inicyatywy w popieraniu assocyacyi rolniczej. W naturze zresztą tego ruchu assocyacyjnego tkwi potrzeba rozszerzenia go stopniowo na inne także pola a nie tylko na sferę kredytu, który jest jedynie środkiem pracy i potrzebuje obecnie dalszej organizacyi, aby mógł być tem lepiej i korzystniej zużytkowany.

Te same ważne powody, które skłoniły Wysoki Sejm do ustanowienia krajowego Patronatu dla Spółek oszczędności i pożyczek, przemawiają wedle najgłębszego przeświadczenia Wydziału krajowego, przeświadczenia, któremu Wydział krajowy dał już wyraz w swej odezwie do c. k. Prezydyum Namiestnictwa z d. 23. listopada 1900 r. L. W. 82458, za tem, by kraj ujął w swe ręce kierownictwo i prowadzenie akcyi dla popierania spółek rolniczych wszelkich typów, dla jakich znajdą się w kraju warunki działania i rozwoju, w ten bowiem sposób, zdaniem Wydziału krajowego, będzie mogła ta akcya rozwinąć się prawidłowo, w warunkach zdrowych, bez ślepego naśladownictwa obcych wzorów nie zawsze nadających się do naśladowania wśród naszych stosunków, bez prób zawodnych a zniechęcających w początkach akcyi.

Wychodząc z tego przeświadczenia, nie wahał się też Wydział krajowy rozszerzyć już obecnie zakres działania Biura Patronatu w kierunku spieszenia z pomocą budzącej się wśród interesowanych czynników inicyatywie tworzenia rolniczych spółek produkcyjnych.

I tak przyszło Biuro Patronatu już w ciągu roku bieżącego z pomocą mieszkańcom Wolicy Baryłowej do zawiązania tamże spółki torfiarskiej. Rozpoznawszy miejscowe stosunki, stwierdziwszy, iż warunki tamtejsze zawiązaniu spółki uprawy torfowisk sprzyjają, wypracowało Biuro patronatu statut, udzieliło jej w porozumieniu z fachowym inżynierem krajowego Biura melioracyjnego w Wydziale krajowym rad i wskazówek potrzebnych zarówno co do określenia technicznego zakresu działania Spółki, jak i co do administracyjnego jej prowadzenia, zapośredniczyło w zakupnie pod korzystnymi dla Spółki warunkami potrzebnych nawozów sztucznych, wreszcie otoczyło spółkę swą opieką, rozciągając nad jej prowadzeniem nadzór. Opieka ta acz nie mogła spółce dać tej materyalnej pomocy, jaką Patronat daje spółkom oszczędności i pożyczek zawiązywanym pod Patronatem, w myśl bowiem dotyczących uchwał Wys. Sejmu nie mogła ona uzyskać ani zasiłku na pokrycie kosztów założenia ani pożyczki z „funduszu pożyczkowego dla spółek oszczędności i pożyczek“ — została przyjęta przez Spółkę z wdzięcznością, a stosunek jej do Biura Patronatu, acz nie ujęty formalnie w węzeł należenia jej do „Patronatu“, oparty ze strony spółki na zrozumieniu korzyści z kontroli i pomocy Biura płynących, ze strony zaś Biura na zrozumieniu obowiązku otoczenia opieką działalności spółki dla łatwiejszego osiągnięcia jej celów, odpowiada wyżej określonym zapatrywaniom Wydziału krajowego. Podobnie zajęło się Biuro patronatu z początkiem roku bieżącego sprawą utworzenia spółki producentów chmielu w okolicach oddanych produkcyi tej rośliny powiatów: Brodzkiego, Kamioneckiego i Złoczowskiego. Inicyatywa w tej sprawie wyszła od znacznej liczby producentów chmielu w Toporowie i jego okolicy a Biuro Patronatu, zbadawszy miejscowe stosunki, poznawszy warunki szczególnie sprzyjające tej gałęzi produkcyi zarówno w okolicy Toporowa, Stanisławczyka, Szczurowic jak niemniej w sąsiednich okolicach powiatów: Złoczowskiego i Kamioneckiego, poznawszy dalej, jak znaczne są straty producentów wskutek braku wśród nich associacyi, który nie pozwala im ani produkcyi należycie podnieść, przez jej udoskonalenie, ani produktu należycie dla handlu przygotować z powodu braku odpowiednich suszarń i niemożności należytego sortowania, który wreszcie czyni niemożliwem wyzwolenie się producentów od kosztownego pośrednictwa handlowych agentów, postanowiło sprawą tą się zająć. Zbadanie stosunków miejscowych produkcyi w miejscowościach wszystkich wymienionych powiatów przekonało Biuro Patronatu, że spółka chmielarska może mieć warunki skutecznej działalności tylko wtedy, jeżeli nie będzie ściśle lokalnem stowarzyszeniem producentów jednej miejscowości, lecz stowarzyszeniem o okręgu obejmującym całe terytoryum produkcyi chmielu w wspomnianych 3 powiatach, jedynie bowiem w ten sposób może ona zgromadzić i złączyć w sobie większych i mniejszych producentów, przez to uzyskać odpowiedni materyał w ludziach, którzyby mogli stanąć na jej czele i ją należycie poprowadzić, dając jej zarazem udziałem swym w spółce odpowiednią powagę i znaczenie w handlowych stosunkach. Ta konieczność nadania spółce terytoryalnie znaczniejszego okręgu działania, powodująca potrzebę przeprowadzenia porozumienia z szerszemi kołami producentów w 3 powiatach i obudzenia wśród nich zrozumienia pożyteczności spółki, z jednej strony, z drugiej zaś sprawa uzyskania dla spółki znacznej i wydatnej pomocy z funduszów państwa (n. p. na budowę spółkowej suszarni i magazynu), które w myśl reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa z d. 28. października 1899 r. 25219 na cele takie mają być udzielane a których przyznanie nastąpić będzie mogło dopiero

po decyzyi c. k. Rządu o postulatach kraju wyrażonych w odezwie Wydziału krajowego z d. 23. listopada 1900 r. L. W. 82458, oto powody, dla których sprawa organizacyi Spółki chmielarskiej w Toporowie dla producentów wymienionych 3 powiatów uledz musi zwłoce, którą Piuro Patronatu wyzyskuje dla tem lepszego jej przygotowania. Trzecią wreszcie czynnością Biura Patronatu wynikłą z rozszerzenia jego zakresu poza jego czynności Patronatu dla Spółek kredytowych było wypracowanie wzorowego statutu dla Spółek mleczarskich i projektu uregulowania dalszej akcyi kraju, mającej na celu popieranie rozwoju Spółek mleczarskich przez rozciągnięcie nad temi stowarzyszeniami kontroli i nadzoru wykonywanych przez Biuro Patronatu, obok udzielanej im pomocy i rady fachowej i technicznej ze strony Biura mleczarskiego w Wydziale krajowym. Elaborat ten wymagający dokładnego rozważenia i zbadania, nie został dotąd przez Wydział krajowy zużytkowany.

Powiadamiając Wys. Sejm o tych czynnościach Biura Patronatu, Wydział krajowy nie wątpi, że zapatrywanie, jakiego one są wyrazem, znajdzie uznanie Wys. Sejmu, sądzi bowiem, że jak z jednej strony niepodobna odmawiać pomocy, rady i nadzoru Biura Patronatu budzącej się wśród ludności rolniczej kraju dążności do tworzenia Spółek rolniczych produkcyjnych, tak znowu z drugiej strony nie podobna już dziś przedstawić Wys. Sejmowi ściśle sformułowanych wniosków określających zakres działania Biura Patronatu co do tworzących się przy jego pomocy różnorakich Spółek, nie mających charakteru Spółek kredytowych, wnioski takie bowiem będzie Wydział krajowy mógł przedstawić, opierając się na znaczniejszym dopiero materyale konkretnych faktów, niż obecnie nim rozporządza i po określeniu stanowiska, jakie zajmie c, k. Rząd wobec postulatów wyrażonych w tylokrotnie powołanej odezwie Wydziału krajowego z d. 23. listopada 1900 r L. W. 82.458.

*

* *

Oparty na powyższem spawozdaniu przedkłada Wydział krajowy Wys. Sejmowi poniżej jako wniosek I., wniosek przyjęcia sprawozdania tego do wiadomości, motywując go samem powyższem sprawozdaniem.

Jako wniosek II. przedstawia Wydział krajowy wniosek 2 poleceń, z których pierwsze dotyczy starania o zmianę rozporządzenia ministeryalnego z d. 13. czerwca 1894 r. (dz. u. p. Nr. 112) i ustawy z d. 21. maja 1873 r. (dz. u. p. Nr. 87), drugie starania o wydatniejsze poparcie ze skarbu Państwa czynności Biura Patronatu a oba te wnioski znajdują uzasadnienie w sprawozdaniu powyższem (pierwszy, w ustępie jego części I. traktującym o stosunkach Biura Patronatu i Spółek z Władzami skarbowemi, drugi w jego ustępie 7., traktującym o pomocy rządowej).

Jako wniosek III. przedkłada Wydział krajowy żądanie kredytu do dyspozycyi Wydziału krajowego na koszta zakładania Spółek oszczędności i pożyczek, utrzymanie Biura Patronatu i kursa praktyczne dla funkcyonaryuszy spółek, w kwocie łącznej: 49.500 koron, wyższej od kursa preliminowanej na r. 1900 i przyznanej przez Wys. Sejm uchwałą z d. 10. kwietnia 1900 r. o: 6100 koron. Podwyższenie to spowodowane jest normalnym wzrostem czynności Biura Patronatu i rozwojem myśli krzewienia Spółek oszczędności i pożyczek w kraju, jak tego dowodzi następujące wyszczególnianie poszczególnych pozycyi wydatków z tego kredytu, obliczone w przybliżeniu na r. 1901 na podstawie wyników dotychczasowych doświadczeń.

I. Utrzymanie biura:

Płaca	a) kierownika . .	5000 K.
„	b) lustratora I. . .	2400 K.
„	c) „ II. . .	2400 K.
„	d) pisarza i archiwisty .	1000 K.
„	e) magazyniera i ekspedyenta	800 K.
		11.600 K.
2)	Podróże lustracyjne . .	7500 K.
3)	Wydawnictwa (broszury, okólniki i t. p.) . .	2000 K.
4)	Sprzęty, przybory pisarskie i kancelaryjne .	1000 K.
5)	Portorya	400 K.
		22.500 K.

II. Zasiłki dla Spółek:	
b) 60 Spółek po 400 K. .	24.000 K.
III. Praktyczne kursy:	
7) 2 kursy po 1500 K. . .	3000 K.
Suma wydatków .	49.500 K.

Jeżeli obrachunek ten porówna się z obrachunkiem uczynionym dla r. 1900, okazuje się, że w rachunku utrzymania Biura zachodzą następujące podwyższenia wydatków: a) na płace II. lustratora Biura preliminuje się o 800 K. wyżej niż w roku zeszłym, gdzie pozycyę tę preliminowano w kwocie 1.600 K., licząc, iż lustrator II. przyjęty będzie w ciągu roku, że więc płacę pobierać będzie tylko za 8 miesięcy, obecnie zaś pokryć potrzeba wydatek za rok cały, b) na płacę magazyniera i ekspedyenta preliminuje się nowy wydatek w kwocie 800 K. Obsadzenie bowiem tego stanowiska okazało się w rozwoju biurowych czynności koniecznem a w r. 1900 pokryto wydatek na ten cel z zaoszczędzeń; c) na koszt lustracyi preliminuje się obecnie o 1500 K. więcej niż na r. 1900, podwyższenie bowiem wydatku wobec wielkiej liczby Spółek do Patronatu należących i wobec liczniejszych zgłoszeń nowo powstających Spółek jest koniecznem. Inne wydatki w dziale: utrzymanie biura preliminuje się bez zmiany w kwotach, jak w roku zeszłym.

Cała podwyżka wynosi tedy w tym dziale 3100 K.

W dziale II. zasiłki dla Spółek preliminuje się wydatek 24.000 K. o 4000 K. więcej, jak na r. 1900, gdy bowiem na r. 1900 przyjęto za podstawę przypuszczenie, iż powstanie przy pomocy Patronatu 50 Spółek, to na r. 1901 preliminuje się zasiłki dla 60 nowych Spółek. Wreszcie w dziale III. wydatków: na praktyczne kursa preliminuje się o 1000 K. mniej, niż na r. 1900, jak bowiem pouczyło doświadczenie, koszt jednego kursu nie przenosi kwoty 1500 K., zatem 2 preliminowane na r. 1901 kursa wymagają kredytu 3000 K. Wobec tego zaoszczędzenia osiągniętego w porównaniu z obliczeniem kredytu na r. 1900 wynosi cała podwyżka żądanego na r. 1901 kwotę 6100 K. Podwyżka ta znajduje w powyższych uwagach wyjaśnienie.

W myśl powyższego przedstawienia rzeczy Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego o wykonywaniu Patronatu nad Spółkami oszczędności i pożyczek w r. 1900 przyjmuje się do wiadomości.

II. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby:

1) przedstawił c. k. Rządowi potrzebę takiej zmiany względnie uzupełnienia wykonawczego rozporządzenia ministeryalnego z dnia 13. czerwca 1894 Dz. p. p. Nr. 112 o ulgach należytościowych dla Spółek oszczędności i pożyczek jako też ustawy z d. 21. maja 1873 Dz. p. p. Nr. 87, aby uchylone zostały obecne utrudnienia w korzystaniu z ulg i w uiszczaniu opłat;

2) ponowił starania o wyjednanie wydatnego przyczynienia się Skarbu państwa do wydatków na wykonywanie krajowego Patronatu dla Spółek oszczędności i pożyczek;

III. Do dyspozycyi Wydziału krajowego wstawia się w Rubr. XV. p. 306 wydatków budżetu krajowego na rok 1901 kwotę 49.500 koron na koszta utrzymania biura Patronatu dla Spółek oszczędności i pożyczek, na urządzenie praktycznych kursów dla ich funkcyonaryuszy tudzież na koszta zakładania i lustracyi Spółek.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Mieczysław Onyszkiewicz w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Alegat I. do sprawozdania Wydziału krajowego l. 28.262/901.

L. W. 30909

Instrukcya

o przeprowadzaniu lustracyi w Spółkach oszczędności i pożyczek należących do Patronatu Wydziału krajowego.

§. 1. Lustracye Spółek należących do Patronatu Wydziału krajowego mogą być :
a) zwyczajne,
b) nadzwyczajne.

§. 2. Lustracye zwyczajne mają na celu :
a) udzielanie na miejscu pouczenia i wskazówek co do sposobu załatwiania czynności Spółki i
b) skontrolowanie gospodarstwa i stanu Spółki.

W Spółkach rozpoczynających swe czynności lustracya ogranicza się na czynności wskazanej pod a); w Spółkach już czynnych powinna zawsze objąć czynności wskazane pod a) i pod b).

§. 3. Lustracya nadzwyczajna może być zarządzoną, jeżeli się okaże potrzeba interweniowania ze strony Patronatu w ważniejszych sprawach Spółki, wymagających na miejscu rozpatrzenia lub załatwienia. Zakres i sposób przeprowadzenia takiej lustracyi zależy od szczególnych okoliczności, z powodu których została zarządzoną i wśród jakich się odbywa; w każdym jednak razie może być połączoną z czynnościami wchodzącemi w zakres lustracyi zwyczajnej.

§. 4. Lustracya zwyczajna dla zbadania gospodarstwa i stanu Spółki powinna być przynajmniej raz na rok przeprowadzoną; w razie potrzeby mogą być zarządzone częstsze lustracye Spółki.

§. 5. Lustracye Spółek zarządza kierownik biura Patronatu, który też czuwa nad ich należytem przeprowadzeniem z możliwą oszczędnością czasu i kosztów.

§. 6. Lustracye mogą być przeprowadzane bądź to :
a) przez urzędników biura Patronatu ;
b) przez delegatów Wydziału krajowego albo delegatów i urzędników Wydziału powiatowego, upoważnionych przez Wydział krajowy do udzielania Patronatowi i jego Biuru pomocy przy wykonywaniu czynności nadzoru i opieki nad Spółkami.

§. 7. Z reguły mają się lustracye odbywać bez poprzedniego zawiadomienia o tem Spółki; tylko kierownik Biura Patronatu może polecić zawiadomienie Spółki o zamierzonej lustracyi lub upoważnić do tego zawiadomienia.

§. 8. Przed udaniem się na lustracyę winien lustrator zaopatrzyć się w notatkę zawierającą szczegóły o działalności i stosunkach Spółki, które wymagają sprawdzenia lub mogą ułatwić dokładne przeprowadzenie czynności lustracyjnych w Spółce, jak n. p. skład organów zawiadowczych, ważniejsze cyfry z poprzedniego protokołu rewizyjnego, z kwartalnych raportów, z zamknięć rocznych lub uwagi godne wiadomości zaczerpnięte w inny sposób.

§. 9. Przybywszy na miejsce lustracyi, ma lustrator zgłosić się do przełożonego Zarządu ą w razie jego nieobecności do jego zastępcy, wykazać się mandatem do odbycia lustracyi i zażądać pomocy przy wykonywaniu swoich czynności jakoteż współudziału kasyera a zawiadomienia o swem przybyciu przewodniczącego Rady nadzorczej w tym celu, aby w razie potrzeby mogło się odbyć przy końcu lustracyi posiedzenie rewizyjne Rady nadzorczej.

§. 10. Obowiązkiem lustratora jest dołożyć usilności, aby lustracya odbywała się z możliwem wytężeniem sił, pośpiechem i unikaniem dłuższych a niekoniecznych przerw w czynnościach lustracyjnych; pośpiech nie powinien jednak nigdy mieć miejsca na koszt dokładności w tych czynnościach.

§. 11. Zwyczajna lustracya ma w szczególności wykazać, o ile Spółka

a) przestrzega postanowień statutu i wydanych przez Patronat instrukcyj;

b) zastosowała się do zarządzeń wydanych na podstawie poprzedniej lustracyi;

c) prawidłowo prowadzi akta, książki, rachunki i kasę i na ich podstawie składa swe raporty i sprawozdania Biuru Patronatu;

d) bezpiecznie używa funduszów Spółki i dba o ich całość;

e) spełnia swoje zadanie określone w §. 2. wzorowego statutu.

§. 12. Porządek czynności wskazują pytania zawarte w formularzu protokołu lustracyjnego; stosownie jednak do potrzeby i okoliczności winien lustrator rozszerzyć swe czynności na szczegóły nieprzewidziane w formularzu protokołu lustracyjnego a wymagające sprawdzenia lub wyjaśnienia.

§. 13. Zauważane pomyłki i usterki, dające się doraźnie usunąć należy bezzwłocznie prostować i usuwać lub dopilnować ich sprostowania innych należy dochodzić i wykazać je w protokole lustracyjnym (lub załączniku do tego protokołu) w ten sposób, aby Biuro Patronatu mogło sobie z nich zdać sprawę i wskazać odpowiedni sposób ich usunięcia lub sprostowania. Wogóle zaś czynność kontrolna łączyć się powinna z udzielaniem stosownych informacyj i wskazówek organom Spółki co do prawidłowego albo łatwiejszego i dokładniejszego sposobu załatwiania czynności oraz prowadzenia rachunków i książek Spółki.

§. 14. Jeżeli Rada nadzorcza dłużej niż 3 miesiące nie przeprowadzała rewizyi skryptów, należy postarać się o zwołanie Rady, aby w obecności lustratora tej czynności dokonała. Tylko w razie istotnych i nie dających się usunąć przeszkód w zebraniu Rady nadzorczej może lustrator poprzestać na przeprowadzeniu rewizyi przez sam Zarząd wspólnie z tymi członkami Rady nadzorczej, którzy przybyli na wystosowane do nich w tym celu wezwanie.

§. 15. Lustrator winien starać się o to, aby taktownem i poważnem a życzliwem i przyjacielskiem występowaniem w obec przedstawicieli Spółki, tudzież pracowitem, dokładnem i znajomością rzeczy nacechowanem spełnianiem swego zadania wzmacniać zaufanie Spółki do Patronatu, oraz jego dodatni wpływ na działalność Spółki a także między członkami Spółki i wśród miejscowej ludności budzić zaufanie do Spółki zostającej pod Patronatem Wydziału krajowego i tym sposobem przyczyniać się do jej pomyślnego rozwoju.

§. 16. Z własnej mocy nie jest wszakże lustrator uprawnionym wydawać zarządzenia i polecenia organom Spółki, z wyjątkiem zarządzeń zmierzających do usunięcia dostrzeżonych przy lustracyi usterek (§.13.) lub mających na celu ułatwienie wykonania kontroli; inne polecenia lub zarządzenia może wydawać tylko na podstawie szczegółowego upoważnienia ze strony Biura Patronatu.

§. 17. Z czynności swoich spisuje lustrator protokół na przeznaczonym do tego formularzu odrazu w dwu egzemplarzach (przy użyciu kalki). Protokoły te mają być przy zakończeniu lustracyi odczytane i odrazu podpisane tak przez lustratora jak i przez obecnych przy lustracyi przedstawicieli Spółki a przedewszystkiem przez przełożonego Zarządu, przewodniczącego Rady nadzorczej (lub ich zastępców) oraz kasyera. Oba egzemplarze protokołu przesyła bezzwłocznie lustrator Biuru Patronatu, wraz z należącemi do drugiego egzemplarza załącznikami. Do tej przesyłki ma dołączyć raport z doniesieniem, kiedy i dokąd odjechał i jaki jego najbliższy adres dla ewentualnych zleceń urzędowych.

§. 18. Po ukończeniu objazdu lustracyjnego winien lustrator przedłożyć kierownikowi Biura pisemne, dla każdej Spółki osobne sprawozdanie z przeprowadzonych lustracyj. W tem sprawozdaniu należy podnieść te momenta uwagi godne o Spółce, które nie znalazły pomieszczenia w protokole lustracyjnym, a przyczyniają się do poznania jej dzia-

łalności i stanu, n. p. co do stosunku między organami Spółki a osobami w jej skład wchodzącymi, co do wpływu Spółki na krzewienie oszczędności, na rozwój ekonomiczny ludności, dalej co do jej wpływu moralnego, co do stosunków Spółki i jej kierowników do innych lokalnych instytucyj i czynników i t. p. Sprawozdanie ma się kończyć wnioskami, jakich instrukcyj należy udzielić Spółce wskutek przeprowadzonej lustracyi.

§. 19. Na podstawie przedłożonego protokołu i sprawozdania lustracyjnego wystosuje Biuro Patronatu w możliwie najkrótszym czasie pismo do Spółki, zawierające uwagi co do zlustrowanego gospodarstwa Spółki, jakoteż instrukcye i polecenia zmierzające do usunięcia spostrzeżonych usterek lub nieprawidłowości, albo ulepszenia i uregulowania działalności Spółki. Do tego pisma ma być dołączony odpis protokołu lustracyjnego wraz z należącymi do niego załącznikami.

§. 20. Biuro Patronatu ma utrzymywać osobną ewidencyę przeprowadzonych lustracyj z wyszczególnieniem przy każdej Spółce dnia przeprowadzonej lustracyi, osoby lustratora, liczby porządkowej protokołu i sprawozdania lustracyjnego, tom i stronę kopiału, gdzie zostało skopiowane pismo wysłane do Spółki na podstawie przeprowadzonej lustracyi, oraz inne „uwagi".

§. 21. Z wyników lustracyj składa Biuro Patronatu Wydziałowi krajowemu sprawozdania kwartalne lub częstsze w razie potrzeby wydania po lustracyi zarządzeń w sprawach, w których decyzya zastrzeżona jest Wydziałowi krajowemu.

We Lwowie dnia 8. maja 1900.

Alegat II do sprawozdania Wydziału krajowego L. W. 28.262/901.

Odpis odezwy

c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 2. grudnia 1899 l. 12.454 do Wydziału krajowego.

W załączeniu przysyłam Wydziałowi krajowemu odpis reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 23. października b. r. L. 22.519/2.546, wyłuszczającego te środki i zarządzenia, które uważa za wskazane w tym celu, aby poprzeć rozwój stowarzyszeń gospodarczych w Galicyi.

Zarazem dołączam po 5 egzemplarzy powołanych w reskrypcie ministeryalnym „zasad" tudzież odbitki referatu Dr. Stefana Lichta i upraszam o oznajmienie mi, czy Wydział krajowy z wyłuszczonym przez ministerstwo programem się zgadza, poczem zarządzi c. k. Namiestnictwo w myśl powołanego reskryptu ministeryalnego, co potrzeba, celem przeprowadzenia poszczególnych punktów programu.

Odwołując się dalej do Pisma Pana Marszałka krajowego z dnia 23. marca b. r. L. S. 2104 i odezwy z dnia 16. maja b. r. L. 21.710, oznajmiam, że chcąc poprzeć ważną dla przyszłego rozwoju stowarzyszeń gospodarczych przygotowawczą akcyę kółek rolniczych, c. k. Ministerstwo rolnictwa tym samym reskryptem udzieliło towarzystwu kółek rolniczych na urządzenie praktycznych kursów handlowych i utrzymanie lustratorów handlowych subwencyę w kwocie 3.200 zł., o którą prosił Wydział krajowy wskutek uchwały Sejmu krajowego z d. 23. marca b. r.

Równocześnie polecam c. k. Namiestnictwu, aby tę kwotę zaasygnował Wydziałowi krajowemu dla rzeczonego towarzystwa za kwitem ostemplowanym.

Wreszcie upraszam Wydział krajowy wskutek powołanego reskryptu ministeryalnego, ażeby zechciał przesłać c. k. Ministerstwu rolnictwa dowody użycia przyzwolonej subwencyi, które przedłożyć winno towarzystwo kółek rolniczych, oraz wszystkie w ostatnich 3 latach drukiem ogłoszone sprawozdania z czynności towarzystwa kółek rolniczych i sklepików wiejskich, tudzież innych gospodarczych stowarzyszeń i związków.

Subalegat do alegatu II.

Odpis reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa

z dnia 23. października 1899 l. 22.519/2546 do c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

Nachdem der Landwirtschaftsrath in seiner letzten Tagung über das h. o. ausgearbeitete Programm zur Förderung des landwirtschaftlichen Genossenschaftswesens sein Gutachten abgegeben hat, hält das Ackerbau-Ministerium den Zeitpunkt für gekommen, um auf Grundlage dieses Programmes und Gutachtens eine Action in den verschiedenen Ländern eizuleiten, welche die umfassendere Entwicklung des landwirtschaftlichen Genossenschaftswesens zum Ziele hat.

Um für die einzuleitende Action eine Directive zu geben, hat das Ackerbau — Ministerium die in 20 Egxemplaren mitfolgenden „Grundsätze" verfasst, welche für die neben anderen Massnahmen auch in Betracht kommende Propaganda und Belehrung im Wege der politischen Behörden den einzelnen Landesstellen eine kurze Uebersisçht jener genossenschaftlichen Aufgaben bieten, deren thunlichst allgemeine Förderug unter der landwirtschaftlichen Bevölkerung das Acherbau — Ministerium sich angelegen sein lässt.

Die k. k. Statthalterei wird eingeladen, von diesen „Grundsätzen“ sowie von dem ebenfals in 20 Exemplaren mitfolgenden Referate von Dr. Stefan Licht, welchem der Landwirtschaftsrath bei seiner jüngsten Tagung zugestimmt hat, dem galizischen Landesausschusse einige Exemplare zu übermitteln und demselben hiebei mitzutheilen, dass das Ackerbau-Ministerium zum Zwecke der Förderung des landwirtschaftlichen Genossenschaftswesens in Galizien folgende Massnahmen und Einleitungen für angezeigt erachtet.

a) Auf Grundlage der erwähnten „Grundsätze“ hat die k. k. Statthalterei im Wege der politischen Bezirksbehörden die landwirtschaftliche Bevölkerung über die durch Pflege des Genossenschaftswesens erreichtbaren wirtschaftlichen Erfolge zu belehren, dieselbe zur Gründung solcher Genossenschaften anzuregen und dieselben nach Thunlichkeit zu fördern. Es wird sich empfehlen, bei dieser Action auch durch die Schul- und kirchlichen Behörden die Mitwirkung der Lehrer und Priester anzustreben, welche schon wiederholt die landwirtschaftliche Bevölkerung über die wirtschaftliche und sittliche Bedeutung des genossenschaftlichen Zusammenschlusses mit Erfolg belehrt haben und dadurch zu wichtigen Propagatoren der genossenschaftlichen Einrichtungen geworden sind.

b) Ausser dem Landesausschusse sind auch die Landwirtschaftsgesellschaften in Lemberg und Krakau, ferner der Uhrband der landwitschaftlichen Gauvereine, der Verband der landwirtschaftlichen Genossenschaften und die Landesbank für das Königreich Galizien und Lodomerien samt dem Grossherzogthume Krakau unter Mittheilung von Exemplaren der „Grundsätze“ sowie des Licht'schen Referates von der auf Grundlage des Gutachtens des Landwirtschaftsrathes geplanten Action des Ackerbau-Ministeriums in Kenntnis zu setzen und zur Mitwirkung bei Förderug des landwirtschaftlichen Genossenschaftswesens im Lande einzuladen.

c) Vor Allem wird es in Galizien auf die Schaffung eines geordneten Personalcreditsystems für die Landwirte ankommen. Die wenigen Raiffeisenvereine, welche bestehen, genügen nicht, sondern es muss auf die weitere Verbreitung derselben hingewirkt werden, so dass allmählich in allen ländlichen Gemeinden derartige Creditgenossenschaften entstehen. Die bestehenden landwirtschaftlichen Creditgenossenschaften nach dem Systeme Raiffeisen werden in einen Verband (Centralgenossenschaft) mit einer Centralcasse, womöglich unter Uebernahme der ganzen Geldgebarung durch die Galizische Landesbank zu vereinigen sein; dieser Verband wird sodann die Aufgabe haben, durch seine Centrale den Geldausgleich zwischen den einzelnen Raiffeisencassen zu vermitteln, die Revision vorzunehmen und auch neue Gründungen von Cassen, sowie die Belehrung und Propaganda hinsichtlich des landwirtschaftlichen Genossenschaftswesens durchzuführen. Die Einrichtungen bei den landwirtschaftlichen Centralgenossenschaften in Brünn, Prag und Wien werden mit Vortheil studiert, ein in allen Genossenschaftsangelegenheiten versierter Geschäftsführer herangebildet und die Belehrung weiterer Kreise durch Abhaltung von Instructionscursen zur Heranbildung von Zahlmeistern für die Raiffeisencassen unter Stipendierung der Theilnehmer sowie durch Verbreitung einer kurzen „Anleitung“ durchgeführt werden müssen. Zu diesen Zwecken nach Massgabe der verfügbaren Mittel Unterstützungen zu gewähren, wird das Ackerbau-Ministerium gerne bereit sein.

Es wird sehr vortheilhaft sein, für die Verbreitung der richtigen Erkenntniss über den Wert einer umfassenden landwirtschaftlichen Creditorganisation die Mitwirkung der Gauvereine in Anspruch zu nehmen, welche für die Ausbreitung des genossenschaftlichen Sinnes unter der landwirtschaftlichen Bevölkerung schon viel Erspriessliches geleistet haben.

d) Wenn die Organisation der Creditgenossenschaften in grösserem Massstabe eingeleitet ist, wird es sich empfehlen, auch dem genossenschaftlichen Einkaufe der landwirtschaftlichen Bedarfsartikel das Augenmerk zu zuwenden. Durch die Geuvereine und christlichen Kafläden ist auch auf diesem Gebiete schon vorgearbeitet. Es wird sich darum handeln, allmälig das dermalen durch kleine Vereine besorgte Bezugsgeschäft in eine genossenschaftliche Organisation hinüberzuleiten, so dass der Verband der landwirtschaftlichen Genossenschaften, beziehungsweise Gauvereine dann als Centraleinkaufsgenossenschaft fungieren und der Credit der Centralcasse der rationellen Ausgestaltung des Bezugsgeschäftes dienstbar gemacht werden kann. Auch auf diesem Gebiete wird sich das Studium der bereits bewährten Einrichtungen anderer österreichischer Länder zowie die Abhaltung von Instructionscursen empfehlen. Am zweckmässigsten wäre es, wenn die Raiffeisenvereine neben der Creditvermitlung auch die Organisation des Ankaufsgeschäftes auf der unteren Organisationsstufe mit übernehmen würden. Der Centralverband könnte dann zu Mitgliedern sowohl Raiffeisenvereine als auch landwirt-

schaftliche Einkaufsgenossenschaften und Gauvereine haben, welche alle des Credites der Centralcasse theilhaftig werden könnten.

e) Die Errichtung von Productiv- und Absatzgenossenschaften wird in Galizien erst allmählig und nach der durchgefürten Credit- und Ankaufsorganisation ins Werk gesetzt werden können. Gleichwohl werden einzelne derartige Genossenschaften wie z. B. die bestehenden Molkereigenossenschaften sowie die Schweineverkaufsgenossenschaft in Stanislau u. s. w. schon jetzt ebenso vie einzelne auf den Absatz gerichtete Bestrebungen der Gauvereine entsprechende Unterstützung finden müssen, damit auch dieses Gebiet der genossenschaftlichen Thätigkeit allmählig vorbereitet werde. Auch wird sich das Studium der Frage schon jetzt empfehlen, ob nicht mit der Zeit die Errichtung von Müllerei- und Bäckereigonossenschaften, ganz insbesondere aber von einzelnen Lagerhausgenossenschaften in Galizien durchführbar wäre.

f) Zur Erhebung der im Lande hinsichtlich des landwirtschaftlichen Genossenschaftswesens hervortretenden Bedürfnisse und zur Prüfung aller für die Errichtung von Genossenschaften, welche die Unterstützung öffentlicher Factoren ansprechen, massgebenden Voraussetzungen ist, wie es in den „Grundsätzen" angedeutet wurde, eine Prüfungsstelle zu schaffen, welche dem Lande, sowie dem Ackerbau-Ministerium zugleich als locale Begutachtungscommission für einlangende Subwentionsgesuche dienen soll.

Für Galizien empfiehlt es sich, im Sinne des h. o. Actionsprogrammes beziehungsweise des Licht'schen Referates eine derartige Prüfungsstelle beim galizischen Landesausschusse einzusetzen. Es hätte sich ein Comite als Begutachtungscommission für Angelegenheiten des wirtschaftlichen Genossenschaftswesens zu constituieren und für die Begutachtung der betreffenden Angelegenheit durch den Landesausschuss selbst die Grundlage zu schaffen. Diesem Comite würden ambesten angehören: Vertreter der k. k. Statthalterei und des galizischen Landesausschusses, des Verbandes der Gauvereine, des Verbandes der landwirtschaftlichen Genossenschaften, Krämereien, der Raiffeisenvereine (Dr. Franz Stefczyk), der ruthenischen Proświta, der Landwirtschaftsgenossenschaften in Lemberg und Krakau und der galizischen Landesbank.

Es wird sich im Interesse der Sache empfehlen, den betreffenden Genossenschaftsverbänden, welche ja naturgemäss die berufenen anwaltschaftlichen und reviedierenden Organe für die zu gründenden Genossenschaften sein, werden, eine massgebende Einflussnahme auf die Beurtheilung der Gesuche insoferne einzuräumen„ als sowohl für die ausgiebige Vertretung der Verbände in der Begutachtungscomission, wie auch gesorgt werden soll, dass diesen Verbänden etwaige Subventionsgesuche vor der Berathung in der Commision zur Vorprüfung und zum Referate zugewiesen werden.

Die Gutachten der erwähnteu Commision werden, abgesehen von der gründlichen Untersuchung der Bedürfnissfrage und der sonstigen für die Prosperität von genossenschaftlichen Organisationen und Unternehmungeu massgebendeu Voraussetzungen, insbesondere auch genaue Angaben über die voraussichtlichen kostengenossenschaftlicher Einrichtungen und Unternehmungen und über deren Bedeckungsplan zu enthalten haben. Es wird die durch Geschäftsantheile oder durch die Haftpflicht gedeckte Summe, ferner die Beitragsleistung des Landes oder anderer öffentlicher Factoren der Theil der im Wege des Centralverbandes (Centralcasse) durch Creditbeschaffung zu deckenden Kosten, sowie endlich ein bestimmter Antrag über die staatliche Unterstützung durch Subwentionen oder Darlehen in dem Gutachten enthalten sein und auch angegeben werden müssen, ob die betreffende Genossenschaft oder die betreffende genossenschaftliche Action im Rahmen eines Verbandes steht.

Dem Landesausschusse wird mitzutheilen sein, dass das Ackerbau-Ministerium, welches für die materielle Förderung der landwirtschaftlichen Genossenschaften nach Massgabe der verfassungsmässigen Verfügbarheit reichlichere Mittel als bisher bereit zu stellen gedenkt, von der Annahme ausgeht, dass auch das Land im Einvernehmen mit dem Ackerbau-Ministerium sowie bisher den verschiedenen landwirtschaftlichen Genossenschaften eine entsprechende Unterstützung zuwenden wird.

Alegat III. do sprawozdania Wydziału krajowego L. W. 28.262/901.

Odpis odezwy

Wydziału krajowego z dnia 23. listopada 1900 l. 82.458/99 do c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie.

W odpowiedzi na odezwę c. k. Namiestnictwa z dnia 2. grudnia 1899 L. 12.454/pr., którą Prezydyum c. k. Namiestnictwa zakomunikowało Wydziałowi krajowemu reskrypt c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 28. października 1899 r. L. 225.191,2546 w sprawie programu popierania ze strony Państwa organizacyi Stowarzyszeń rolniczych w Kraju naszym, Wydział krajowy ma zaszczyt po rozważeniu tej tak doniosłej dla sprawy ekonomicznego i społecznego dźwignięcia ludności rolniczej w kraju kwestyi oświadczyć przedewszystkiem, że zgadza się zasadniczo na zapowiedziane w reskrypcie Ministeryalnym wytyczne tego programu a intencye których on jest wyrazem oraz fakt poruszenia sprawy przez c. k. Ministerstwo rolnictwa radośnie wita, ma sobie jednak za obowiązek wobec ważności rzeczy, o którą chodzi, podnieść i niektóre zastrzeżenia wynikające już to z odrębnych właściwości naszego kraju, które w programie c. k. Ministerstwa opartym głównie na znajomości stosunków krajów zachodnich Monarchii i rozwoju organizacyi stowarzyszeń rolniczych w Niemczech, nie zostały należycie uwzględnione już to stąd, iż w memoryale pominięto zupełnie wyniki działalności w ostatnich czasach w kraju naszym na polu organizacyi spółek Raiffeisenowskich osiągnięte.

Przechodząc do przedstawienia tych zastrzeżeń, musi Wydział krajowy przedewszystkiem położyć nacisk na różnicę, niestety znaczną w stopniu oświaty ludności rolniczej kraju naszego a ludności tego zawodu w krajach zachodnich Monarchii a w konsekwencyi także na niższy stopień gospodarczego i ekonomicznego wykształcenia tej ludności, sprawiający, że wiele zadań, które mogą być rozwiązane już obecnie w szczęśliwiej pod tym względem stojących krajach przez organizacyę stowarzyszeń rolniczych u nas dopiero w tej drodze po szeregu lat pracy przygotowawczej będzie mogło być poruczonem Stowarzyszeniu. Nie tu miejsce wymieniać przyczyny tego stanu rzeczy, wyniku politycznego położenia naszego kraju do niedawna w Monarchii wiekowego zaniedbania go pod względem oświaty, wiek bez mała trwającego upośledzenia ze strony ówczesnej administracyi państwowej ekonomicznych i gospodarczych jego potrzeb, tu jednak obowiązek wskazania na ten stan ludności rolniczej wobec obecnie zamierzonej akcyi, obowiązek ostrzeżenia, że akcya ta musi być w kraju naszym prowadzoną oględniej, poniekąd innymi środkami a stąd powolniej niż gdzieindziej, jeśli niema narazie rzeczy na zwichnięcie, któreby dla niej mogło być szkodliwszem nawet niż pozostawienie sprawy inicyatywie interesowanych bezpośrednio czynników. Do tej uwagi ogólnej czuje się Wydział krajowy spowodowanym przedewszystkiem faktem, iż program akcyi zawartej w reskrypcie c. k. Ministerstwa rolnictwa w jednym szczególnie swym punkcie jest poniekąd sam z sobą w pewnej niezgodzie, czego powodem, jak mniemamy, jest gorąca chęć spiesznego popchnięcia sprawy organizacyi stowarzyszeń rolniczych w kraju naszym jak najrychlej naprzód, a która skłoniła do szukania wzorów dla rozwoju stowarzyszeń rolniczych w Niemczech, względnie w zachodnich krajach monarchii, gdzie analogiczne jak w Niemczech warunki zupełnie w ten sam sposób rozwinąć jej się kazały. Mamy na myśli te ustępy reskryptu ministeryalnego, w których tenże reskrypt, wychodząc z jednej strony z założenia, iż w kraju naszym stowarzyszeń rolniczych prawie jeszcze nie ma, że

więc niejako rzecz dopiero z gruntu rozpoczynać trzeba, pragnie przecież z drugiej strony posługiwać się w pracy około wytworzenia tych Stowaryszeń, wytworami już wyższorzędnymi tej assocyacyi, to jest związkami stowarzyszeń, bo doradza ich utworzenie, wciągnięcie ich w akcyę programem ujętą. Najwybitniej stanowisko to zaznaczono w ustępie c. reskryptu, traktującym o stowarzyszeniach kredytowych systemu Raiffeisena, gdzie po zaznaczeniu, że istniejące w kraju naszym nieliczne takie Stowarzyszenia (die wenigen Raiffeisenvereine, welche bestehen) nie mogą sprostać potrzebie kredytu osobistego ludności rolniczej (genügen nicht), podniesiono zaraz potrzebę złączenia tych istniejących stowarzyszeń w związek (die bestehenden landwirtschaftlichen Creditgenossenschaften nach dem Systeme Raiffeisen werden in einen Verband zu vereinigen sein), z centralną kasą, o ile możności w ten sposób, by Bank krajowy objął całą czynność kasową i bankową tego związku, związek zaś miałby obok pośredniczenia przez swą kasę centralną między poszczególnemi Stowarzyszeniami w wymianie wzajemnej ich funduszów wykonywać kontrolę i nadzór nad stowarzyszeniami, popierać tworzenie nowych Stowarzyszeń, szerzyć i krzewić myśl assocyacyi wśród ludności rolniczej. Punkt ten programu, nie liczy się najzupełniej z właściwymi krajowi naszemu stosunkami. Choćby pominąć kwestyę jakby nieliczne (die wenigen Raiffeisenvereine, welche bestehen) mogły wytworzyć związek dość poważny, dość wpływowy, by mógł sprostać swym zadaniom, toż zawsze jeszcze pozostanie kwestyą otwartą, czy te stowarzyszenia chciałyby ponosić bądź co bądź znaczne ofiary na czas utrzymania związku, czy odczułyby jego potrzebę, czy miałyby dość sił do utrzymania związku a to nie tylko sił finansowych w swych zasobach materyalnych, ale i sił intelektualnych w gronach swych członków i pracowników, czy więc znalazłaby się wśród ich członków odpowiednia ilość ludzi, którzyby mogli kierować związkiem zgodnie z jego celami tak szeroko zakreślonymi w programie a więc nie tylko ku pożytkowi każdego stowarzyszenia ale z należytem oddaniem się sprawie krzewienia i popierania Stowarzyszeń nowo powstających, z należytem zrozumieniem celów całej akcyi dla ogółu i interesów kraju.

Wydział krajowy sądzi, że na pytania te odpowiedź na razie przynajmniej, to jest dopóki myśl assocyacyi rolniczych elementów nie stanie się więcej powszechną, nie przejmie szerszych kół, wśród tej warstwy ludności, a stać się to może prawie jedynie przez poznanie użyteczności pracy w stowarzyszeniach, korzyści, jakie one swym członkom przynoszą, dopóki myśl ta nie wyda ludzi prawdziwie jej oddanych i poświęconych a dość światłych zarazem, dopóki korzyści materyalne wynikające z istnienia związków, a więc i korzyści wykonywanej przez nie kontroli, ułatwienia stosunków kredytowych i te wszystkie pożytki, jakie z zawiązania się stowarzyszeń w wspólną organizacyę dla poszczególnych stowarzyszeń wypływają, nie staną się potrzebą odczutą i zrozumianą w tych poszczególnych stowarzyszeniach, wypaść musi przecząco, wobec tego, że warunków tych dla niższego niż w zachodnich krajach monarchii stopnia oświecenia i gospodarczego wykształcenia ludności rolniczej, w kraju naszym dziś jeszcze braknie, pomimo nawet faktu, że liczba kas Raiffeisenowskich jest, jak poniżej wspomnimy, większą niż w omawianym programie przypuszczano. A nadto nie można zapominać także o innych jeszcze czynnikach, które powstanie związków programem przewidywanych na najbliższą już przeszłość w kraju naszym musiałyby utrudnić a na działalność ich wpłynąć bardzo ujemnie, jeśli nie całkiem ją udaremnić. Mówimy o warunkach geograficznych i politycznych kraju naszego, które myśl utworzenia jednego związku stowarzyszeń — choćby tylko kredytowych prawie wykluczyć każą. Pamiętać trzeba, że kraj nasz to co do powierzchni (78.502 klm.□) i co do cyfry ludności (w r. 1890: 6,607.816 mieszkańców, osiadłych w przeszło 6.000 gmin a przeważnie rolnictwu oddanych) największa prowincya monarchii, zamieszkała przez dwa pokrewne ale przecież odrębne szczepy, odrębności swej strzegące. Jak stosunki rozległości kraju, znacznej liczby gmin w nim istniejących, każą wykluczyć możność oddania kontroli nad stowarzyszeniami rolniczemi, choćby tylko kredytowemi jednemu związkowi, bo koszta tej kontroli musiałyby być z powodu odległości zbyt wielkie, a nie mniej nie pozwalają się łudzić, by taki związek mógł mieć dokładną znajomość stosunków lokalnych, konieczne do ocenienia żywotności stowarzyszenia, jego zdolności kredytowej, wreszcie jego działalności, tak znowu stosunki polityczne narodowościowe każą się liczyć z faktem, iż takich związków powstaćby musiało więcej i to nie ze względu na ekonomiczne cele, lecz jedynie ze względów politycznych różnic w przekonaniach członków tworzących stowarzyszenia związku tworzące. O ile powstanie kilku związków ze względu na geograficzne stosunki kraju, jeśli na wytworzenie tych związków dałby się znaleść w ludziach oddanych

idei assocyacyi odpowiedni materyał, mogłoby dać korzyść w lepszej znajomości stosunków poszczególnych stowarzyszeń, ściślejszej i skuteczniejszej kontroli nad stowarzyszeniami, korzyści każdej decentralizacyi uzasadnionej właściwościami przyrodzonych warunków, o tyle znowu rozbicie akcyi czysto ekonomicznej przez wprowadzenie do niej pierwiastku politycznego, byłoby zdaniem Wydziału krajowego dla sprawy wprost szkodliwem. Wśród tych stosunków musi więc Wydział krajowy zastrzedz się przeciw myśli w programie zawartej, spiesznego wytworzenia z istniejących stowarzyszeń związku ich, a doradzać przystąpienie do jej wykonania dopiero znacznie później, kiedy będą dla niej warunki wytworzone, kiedy myśl ta nie będzie sztucznem przyspieszeniem rozwoju organizacyi, ale jej naturalnym etapem, kiedy więc będzie wynikiem odczutej w samych stowarzyszeniach potrzeby.

Odroczenie to nie pociągnie za sobą zdaniem Wydziału krajowego ujemnych następstw dla wykonania zamiarów c. k. Ministerstwa rolnictwa na polu krzewienia myśli assocyacyi wśród ludności rolniczej, jeśli c. k. Ministerstwo rolnictwa zechce w miejsce związku stowarzyszeń kredytowych rolniczych systemu Raiffeisena, proponowanego w programie uznać za odpowiedni ku temu ten organ Wydziału krajowego, który powołany został uchwałą Sejmu krajowego z dnia 16. marca 1899 r. do życia dla spełniania tych wszystkich zadań, jakie program przekazuje związkowi stowarzyszeń Raiffeisenowskich, to jest Biuro Patronatu dla Spółek oszczędności i pożyczek, systemu F. W. Raiffeisena, czynne od 1. lipca 1899 r. przy Wydziale krajowym. Organ ten, o którym w programie c. k. Ministerstwa rolnictwa nie ma wzmianki, wytworzony został (na wzór podobnej instytucyi, jaka istniała przy dolno-austryackim Wydziale krajowym przez szereg lat, zanim w tym kraju można było przystąpić do utworzenia związku kas systemu Raiffeisena), w Wydziale krajowym dla krzewienia myśli zakładania kas takich, czyli stowarzyszeń w kraju naszym, dla wykonywania nad ich działalnością opieki i kontroli, dla udzielania im ze strony kraju potrzebnej pomocy kredytowej w warunkach zdrowych a zabezpieczających kraj od strat i ryzyka. Załączone pod ·/. sprawozdanie Wydziału krajowego z d. 10. grudnia 1898 r. L. W. 45152/98, zawierające w swej drugiej części uzasadnienie wniosków w tej sprawie Sejmowi przedstawionych, dalej załączone pod ·/. sprawozdanie sejmowej komisyi o tym przedmiocie, zakończone wnioskami, które Sejm na posiedzeniu z d. 16. marca 1899 jednomyślnie uchwalił, określają wyczerpująco powody objęcia przez kraj Patronatu nad Spółkami Raiffeisenowskiemi, zajęcia się ich organizacyą, a wśród tych powodów nie małą rolę grały właśnie te stosunki, które powyżej przedstawiliśmy, jako uniemożliwiające oddanie akcyi w ręce Związku, czy Związków, wyświetlają dalej cele kraju w tej akcyi, wskazują wreszcie środki, jakimi te cele osiągnięte być mają, nakoniec podają też wysokość ofiar finansowych, jakich Sejm postanowił nie szczędzić dla skutecznego rozwinięcia tej akcyi. Załączone pod ·/. sprawozdanie Wydziału krajowego z d. 22. grudnia 1899 r L. W. 77255 przedstawia Sejmowi wykonanie uchwały z 16. marca 1899 a więc zorganizowanie w Wydziale krajowym Biura Patronatu i jego czynności od 1. lipca po dzień 22. grudnia 1899 r., dołączone ·/. zaś sprawozdanie sejmowej komisyi w tym przedmiocie zakończone wnioskami, które Sejm uchwałą z d. 10. kwietnia 1900 przyjął, wykazuje środki przyznane na r. b. na akcyę Patronatu. Nakoniec załączamy ·/. egzemplarz przez Wydział krajowy wydanej publikacyi pod tytułem: „Podręcznik dla Spółek oszczędności i pożyczek systemu F. W. Raiffeisena“, opracowanej przez dr. Franciszka Stefczyka, kierownika Biura Patronatu, a zawierającej szczegółowe informacye o zakresie działania tego Biura, organizacyi i prowadzeniu Spółek pod Patronatem zostających, prowadzeniu ich ksiąg i rachunków, objaśnione na odpowiednich wzorach i formularzach. Powołując się na dane zawarte w tych załącznikach, nie wdaje się Wydział krajowy w bliższe omówienie organizacyi Biura Patronatu i jego działalności, a poprzestając w tej mierze na powołaniu się na szczegóły przytoczone w swej odezwie z d. 23. listopada 1900 r. LW. 25631/900, w której w myśl uchwały Sejmu z dnia 10. kwietnia 1900 r. uprasza o wyjednanie ze Skarbu państwa zasiłku na koszta zakładania Spółek Raiffeisenowskich i kontrolowania ich działalności, tu pragnie tylko podnieść te momenta, które zdaniem Wydziału krajowego stanowczo każą w akcyi objętej omawianym programem c. k. Ministerstwa rolnictwa przyznać pierwszeństwo organizacyi przez Wydział krajowy wytworzonej nad proponowaną w programie akcyą za pośrednictwem związku stowarzyszeń. Otóż przedewszystkiem ze względu na samą myśl szerzenia z d r o w y c h stowarzyszeń rolniczych, zdrowych, to jest tworzonych tam, gdzie istnieją dla ich powstania i skutecznej działalności warunki, daje organizacya Biura

Patronatu już dlatego większą gwarancyę rzeczywiście skutecznego spełnienia tego zadania, że otacza swą opieką sprawę powstania, wytworzenia stowarzyszeń od pierwszej już chwili, powstania myśli zawiązania Stowarzyszenia, skoro bowiem tylko inicyatorowie tej myśli pragną korzystać z pomocy Patronatu, dla zamierzonego Stowarzyszenia, muszą się do Biura Patronatu zgłosić, a zgłoszenie to ma ten skutek, iż delegat Biura warunki miejscowe bada, odpowiednich informacyi zasięga i w razie, jeśli warunków odpowiednich nie ma, jeśli na miejscu ludzi zdolnych do prowadzenia Spółki nie znajdzie, sprawę wyjaśnia, zapobiegając tworzeniu Spółki niezdolnej do życia i spełniania swych zadań statutowych i społecznych. Działalności tej nie może wykonywać żaden Związek, działalność ta bowiem musi być wykonywaną bezpłatnie, pociągałaby więc za sobą takie ofiary z kasy związkowej, że żaden Związek nie byłby w stanie ich ponieść. Powtóre dla już istniejących stowarzyszeń jest ta organizacya o tyle korzystniejszą od Związkowej, że jest i może być, jak długo tego stan finansowy Stowarzyszeń wymaga, dla nich bezpłatną.

Organizacya Biura Patronatu w Wydziale krajowym sprawia, że nadzór i kontrola, jakie Biuro wykonuje nad Spółkami, mogą być zastosowane do potrzeb i właściwości każdej prawie Spółki, że daleki od biurokratycznej sztywności i ociężałości, a sprężystsze ich wykonywanie, niżby to mogło być w fungowaniu organów Związku, może dokładniej i częściej pilnować jej prowadzenia, że może i musi, gdzie tego zachodzi potrzeba, częstokroć z samego ludu kształcić i przygotowywać siły uzdolnione do kierownictwa Spółki i wykonywania w niej czynności, że wreszcie w stosunkach Spółek z władzami może je otaczać opieką skuteczniejszą niż związek, powaga bowiem Władzy autonomicznej, rękojmia, iż opieka ta a względnie interwencya na rzecz Spółek jest zawsze uzasadnioną i słuszną, czynią ją tem samem skuteczniejszą. Po trzecie korzystają Spółki przy organizacyi Biura Patronatu w Wydziale krajowym w daleko wyższej mierze z finansowej pomocy kraju, zarówno w formie zasiłków na założenie udzielanych, jak w formie kredytu udzielanego pod dogodnymi dla Spółek warunkami z funduszu na ten cel utworzonego, udzielając bowiem tej pomocy na podstawie zbadania sprawy przez Biuro, będące organem Wydziału krajowego, zatem przez siły przez Wydział krajowy dobrane, jego zaufaniem obdarzone, może Wydział krajowy przyznawać zasiłki i pożyczki z całem przeświadczeniem o ich potrzebie i pożyteczności prowadzić w ten sposób swą akcyę z pełną świadomością jej celów, z pełnym poglądem i całą znajomością jej szczegółów, co gdyby nawet kraj chciał pomocy podobnej udzielać ze swych funduszów Spółkom zostającym pod kontrolą Związku, zależnemby było od każdoczesnego składu Zarządu Związku, od stopnia zaufania do osób do tego zarządu powołanych, od sposobu prowadzenia spraw przez ten związek, nie dawałoby więc możności prowadzenia akcyi tak konsekwentnie, spokojnie i jednolicie, jak przez Biuro Patronatu. Obok tych korzyści dla Spółek z organizacyi Biura Patronatu wynikających, nie można z drugiej strony zapoznawać faktu, że organizacya ta daje wszelką gwarancyę spełniania zakreślonych sobie zadań z należytem uwzględnieniem ekonomicznych i społecznych celów akcyi krzewienia wśród ludności rolniczej kraju myśli assocyacyi, w sposób odpowiedni interesowi kraju, zostając bowiem pod bezpośredniem kierownictwem Wydziału krajowego a nadzorem Sejmu, może być w każdem swem stadyum przez te niewątpliwie kompetentne czynniki badaną, kontrolowaną, w razie potrzeby miarkowaną, lub na właściwą drogę wprowadzaną. Na koniec wspomnieć nam jeszcze trzeba o jednej jeszcze dodatniej stronie takiej właśnie organizacyi nad inną, mianowicie o korzystnem dla akcyi a trafnem połączeniu w Biurze Patronatu charakteru władzy, jaki stąd wynika, że jest ono organem Wydziału krajowego utworzonym uchwałą Wys. Sejmu, podlegającym jego i Wydziału krajowego zarządzeniom, z charakterem wytworu assocyacyi, który to charakter nadaje mu fakt, iż władza jego wobec Spółki i w Spółce opiera się na postanowieniach jej statutu, czyniąc zeń niejako najwyższy organ w stowarzyszeniu. Ten charakter właśnie organizacyi przeprowadzonej w utworzeniu Biura Patronatu, wynikająca zaś kombinacya zalet i środków działania, jakie są właściwe związkom prywatnym i władzy publicznej, okazało się w dotychczasowej akcyi nader pożytecznem, nie tylko bowiem uchroniły akcyę od rozbicia jej na kilka ognisk, co ze względu na rozległość kraju i wynikające stąd koszta przy organizacyi związków byłoby było koniecznem, ale postawiły sprawę i akcyę ponad kwestyami wynikającemi z politycznych i narodowościowych stosunków kraju, zapewniając przez zajęcie się sprawą ze strony Wydziału krajowego zupełną bezstronność w sprawach narodowościowych. Nadto trudno tu nie podnieść także, że ten charakter Patronatu ułatwia znacznie w wielu razach, gdzie zachodzi potrzeba wystąpienia z powagą władzy i użycia tych środków i wpływów, jakie daje oparcie

się o pierwiastek władzy publicznej, działalność na polu tworzenia stowarzyszeń, już to przez łatwiejsze porozumienie się z władzami, jużto przy zużytkowaniu lokalnych władz autonomicznych do udzielenia opinii o warunkach i stosunkach miejscowych, pomijając już fakt, że zajęcie się sprawą przez Reprezentacyę kraju i jej nad nią opieka daje myśli krzewienia stowarzyszeń wśród ludności rolniczej najskuteczniejsze poparcie u wszystkich warstw ludności kraju.

Wyniki półtorarocznej niespełna działalności Biura Patronatu przedstawił Wydział krajowy c. k. Prezydum Namiestnictwa w powołanej już odezwie z d. 23. listopada 1900. r. LW. 25631, tu więc tylko zaznacza, że wszystkie powyższe uwagi oparte są na dokładnem i ścisłem rozważeniu poznanych w ciągu akcyi stosunków kraju i uprasza, by raczyło ze swej strony c. k. Ministerstwu rolnictwa powyższą sprawę organizacyi Biura Patronatu Wydziału krajowego nad Spółkami oszczędności i pożyczek i jego działalność przedstawić i wyjednać, by c. k. Ministerstwu zechciało w zamierzonej akcyi swej organizacyę tę jako dla kraju naszego obecnie najodpowiedniejszą uznać i ze swej strony poprzeć, a od myśli tworzenia związku stowarzyszeń na teraz odstąpić. Nie ucierpi też na takiej zmianie programu sprawa krzewienia innej natury gospodarczych stowarzyszeń ludności rolniczej, jakkolwiek bowiem zakres działania biura Patronatu dziś obejmuje tylko stowarzyszenia kredytowe systemu Raiffeissena, które stosownie do zupełnie trafnego zapatrywania zawartego w programie c. k. Ministerstwa mogą spełniać także zadanie wspólnego zakupna artykułów gospodarskich, nie obejmuje zaś organizacyi rolniczych Spółek, czyli stowarzyszeń produkcyjnych a wreszcie takichże Spółek mających na celu organizacyę zbytu produktów rolnych, to jednak Wydział krajowy sądzi, że rozszerzenie zakresu działania Biura Patronatu na te rodzaje stowarzyszeń byłoby, przy finansowem poparciu ze strony Państwa, możliwem przez przydanie odpowiednich sił fachowych, po części już przy Wydziale krajowym pracujących, (jak n. p. krajowe Biuro mleczarskie) możliwem i wskazanem, skoro tylko wytworzy się odpowiednia ilość zdrowych stowarzyszeń kredytowych, które, jak słusznie w programie c. k. Ministerstwa zaznaczono, są podstawą dalszej organizacyi, najlepszą dla niej szkołą, najskuteczniejszym środkiem agitacyjnym.

Z kolei przechodzi Wydział krajowy do drugiej sprawy w programie c. k. Ministerstwa pornszonej, dotyczącej wytworzenia władzy opiniującej w sprawach stowarzyszeń rolniczych, mającej powstać przy Wydziale krajowym jako organ doradczy w sprawach związków rolniczych, Jak zaznaczono u wstępu, Wydział krajowy, zgadzając się zasadniczo na program c. k. Ministertwa rolnictwa, zgadza się też w zasadzie na myśl powołania do życia proponowanego organu, pragnie jednak zwrócić już teraz uwagę c. k. Ministerstwa rolnictwa na fakt, iż jakkolwiek zakres działania tego organu doradczego został zbyt ogólnikowo w programie określony, tak, iż trudno właściwie powziąć o tym zakresie ścisłe wyobrażenie, to jednak już obecnie wydaje się on zbyt szeroko zakreślonym a przez to dla stosunków naszych nie zupełnie odpowiednim. Wedle reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa i dodanych doń zasad, miałby zakres działania powstać mającego organu obejmować: ocenianie objawiającej się w kraju potrzeby zakładania wszelkich Spółek rolniczych i badanie warunków każdej takiej Spółki, którąby wymagała pomocy publicznej, wreszcie rozmiarów wsparcia z funduszów publicznych dla każdej z tych Spółek a to przy uwzględnieniu przed wydaniem orzeczenia opinii Związków Spółek. Tak pojęty zakres działania organu doradczego jest, zdaniem Wydziału krajowego, za obszernym, rozciągającym kontrolę powstać mającego organu nad akcyą zbyt daleko; toż w razie takiego zakresu działania możnaby Spółce przyznać zasiłek tylko i dopiero na podstawie uchwały owego organu doradczego, a tak jak tu z każdym drobnym wydatkiem z funduszów publicznych tak w sprawach wszelkich dotyczących czy założenia Spółki, czy określenia warunków, jakieby poprzednio miały być dopełnione, czy zastosowanie ewentualnie jakichś środków zapobiegających rozstrojowi Spółki, trzebaby zasięgać opinii owego komitetu, owego organu doradczego. Wydział krajowy nie sądzi, by wyposażony tak obszernym i drobiazgowym zakresem działania organ doradczy był potrzebnym, owszem, uważałby go za szkodliwy czynnik, bo krępujący i zrażający inicyatywę prywatną a utrudniający sprężystość w działaniu Biura Patronatu i popieraniu ze strony władz, w właściwym im zakresie rozwoju stowarzyszeń rolniczych. Takie Stowarzyszenia, o jakich rozwój w najbliższym czasie chodzić będzie w kraju, rozkrzewiły się i rozwinęły pomyślnie gdzieindziej a poniekąd i u nas, bez komitetu cenzorskiego, wyposażonego tak daleko sięgającym zakresem działania, mimo tego z natury swej niemogącego znać w szczegółach stosunków i warnnków miejscowych, czerpiącego

znajomość tę z relacyi czynników pośrednich (wedle progr. Związków), wobec tych relacyj skłonnego do krytyki, nie zawsze zdrowo na tok sprawy odziałującej nie raz powodującej niepotrzebną zwłokę, czynniki u dołu organizacyi stojące zrażającej. Przy takim zakresie działania, jaki nadaje program c. k. Ministerstwa rolnictwa organowi doradczemu, obawiałby się Wydział krajowy nadania w całej organizacyi przewagi czynnikom krytykującym nad działającymi, przewagi mogącej doprowadzić do tłumienia zaufania w własne siły i własną pomoc, do paraliżowania inicyatywy, śmiałości i energii prywatnej w działaniu, to jest głównych elementów pracy twórczej na każdem polu a cóż dopiero na polu assocyacyi gospodarczej. W akcyi całej, o którą chodzi, pamiętać trzeba, że opieka i pomoc publiczna dla stowarzyszeń rolniczych, w których ludzie pracują przeważnie bezinteresownie, nie powinna być ani przykrą ani przewlekłą, że zasada: „qui cito dat, bis dat“ ma tu zastosowanie, jak i o tem, że forma i sposób udzielonej pomocy znaczą częstokroć w użyteczności pomocy więcej, niż jej rozmiary, że inaczej oddziaływa pomoc szybka, udzielona życzliwie, inaczej pomoc połączona z długmi zabiegami, zimna i sztywna, która przejść musi przez liczne krytykujące alembiki. Alembiku tego, jaki w myśl programu miałby tworzyć organ doradczy, wyposażony tak obszernym zakresem działania Wydział krajowy nie widzi potrzeby w naszych stosunkach a to tem mniej, jeśliby c. k. Ministerstwo rolnictwa było skłonnem w miejsce proponowanych związków przyjąć w program jako czynnik akcyi Biuro Patronatu Wydziału krajowego nad stowarzyszeniami rolniczemi, czynnik zarówno twórczy, jak krytyczny a działający sprężyście i szybko w granicach obowiązujących go przepisów. Oświadczając się przeciw zakresowi działania organu doradczego, tak obszernemu, jak zdaje się wynikać z reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa, uznaje jednak Wydział krajowy utworzenie organu doradczego przy Wydziale krajowym w sprawach propagandy zakładania i krzewienia związków rolniczych w kraju, za wskazane i potrzebne, radby jednak zwolnić ten organ od czynności drobiazgowych, od całego balastu próśb, podań i wniosków, a natomiast przyznać mu prawo opiniowania w kwestyach donioślejszego dla akcyi znaczenia, prawo przedkładania Wydziałowi krajowemu a za jego pośrednictwem c. k. Rządowi i Sejmowi odnośnych wniosków.

Wydział krajowy sądzi, że: I. wydawanie opinii: 1) co do objawiających się w kraju lub w jego częściach potrzeb rozpowszechnienia pewnego rodzaju albo typu Spółek, czy stowarzyszeń rolniczych; 2) co do właściwego i odpowiedniego dla różnych rodzajów i typów tych stowarzyszeń ustroju; 3) co do wydawania przepisów i norm, czy to dla Biura Patronatu Wydziału krajowego, czy innych władz i czynników publicznyhc, norm określających współdziałanie tych czynników w akcyi popierania i rozwijania każdego z tych rodzajów stowarzyszeń rolniczych; 4) co do przychodzenia w pomoc pojedynczym Spółkom z funduszów publicznych, o ileby ta pomoc przekraczać musiała zwykłe normy lub o ileby cel Spółki wymagał znaczniejszych świadczeń, czy to z funduszów kraju, czy państwa; że dalej II. przedstawianie wniosków Wydziałowi krajowemu we wszelkich sprawach dotyczących organizacyi stowarzyszeń ludności rolniczej w kraju i czynników działających na tem polu, mogłoby tworzyć obfity i doniosły dla rozwoju sprawy zakres działania proponowanego ciała doradczego, nie wywierając tego szkodliwego wpływu, o jakim powyżej była mowa.

Co do składu tego ciała Wydział krajowy nie może obecnie, nie wiedząc, czy c. k. Ministerstwo rolnictwa będzie skłonnem przychylić się do określenia zadań tego ciała w myśl powyżej wypowiedzianych uwag, przedłożyć konkretnych ze swej strony wniosków, pozwala sobie jednak zwrócić uwagę c. k Prezydyum Namiestnictwa, że przy Wydziale krajowym istnieje już ciało obradujące, organ doradczy Wydziału krajowego w sprawach rolniczych, utworzona uchwałą Sejmu krajowego z dnia 29. listopada 1890 r. krajowa Komisya dla spraw rolniczych, a zdaniem Wydziału krajowego byłoby wskazanem i pożądanem, wobec faktu istnienia tego organu doradczego, nie przystępować do kreowania nowego ciała lecz przez odpowiednią reformę statutu komisyi, przez powołanie w jej skład tych czynników, którymiby w myśl wniosków c. k. Ministerstwa uzupełnić ją należało, wytworzyć z sekcyi stałej komisyi, zbierającej się co miesiąc, a więc dość często, odpowiedni organ do spełnienia wyżej omówionych zadań.

Przedstawiając tę myśl pod rozwagę c. k. Prez. Namiestnictwa mamy zaszczyt dołączyć pod ⁄. statut kraj. komisyi dla spraw rolniczych w dziś obowiązującem brzmieniu i oświadczamy, że Wydział krajowy w razie, gdyby c. k. Ministerstwo rolnictwa raczyło się przychylić do wyżej wyrażonych zapatrywań, gotów jest ze swej strony po bliższem omówieniu sprawy

zakresu działania Komisyi, jako organu doradczego w sprawach organizacyi assocyacyi ludności rolniczej, przedłożyć Wys. Sejmowi odpowiednie środki zmiany jej dotychczasowego zakresu działania i składu.

W myśl powyższych uwag podyktowanych znajomością stosunków kraju i jego właściwości, przeszedłby ster akcyi zamierzonej w ręce kraju, w ręce Wydziału krajowego, jako władzy wykonującej patronat nad Stowarzyszeniami rolniczemi w kraju i jako władzy, o którą oparłby się ów nowy organ doradczy, Wydział krajowy nie sądzi jednak, by okoliczność ta miała zmrozić dobre intencye c. k. Ministerstwa rolnictwa w sprawie rozwinięcia więcej intenzywnej, niż dotąd akcyi dla poparcia rozwoju tworzenia Spółek ludności rolniczej w kraju naszym, sprawa bowiem, jak świadczy choćby sam program c. k. Ministerstwa, pragnący akcyę oprzeć o Związki Stowarzyszeń, — nie nadaje się wogóle do ujęcia jej wprost w ręce organów rządowych a wśród warunków i stosunków panujących w naszym kraju może być pomyślnie rozwiązaną jedynie przez akcyę Wydziału krajowego przy pomocy poddanych mu organów autonomicznych a przy poparciu ze strony Skarbu Państwa i organów rządowych. Odnośnie do poparcia ze strony organów rządowych krzewienia myśli assocyacyi wśród ludności rolniczej a więc i do ustępu omawianego reskryptu ministeryalnego oznaczonego lit. a), w myśl którego ma c. k. Namiestnictwo przez c. k. polityczne władze powiatowe pouczać ludność włościańską o korzyściach zawiązywania Stowarzyszeń a dalej propagować zakładanie Stowarzyszeń za pośrednictwem duchowieństwa i nauczycielstwa ludowego, pozwala sobie Wydział krajowy zwrócić uwagę c. k. Prezydyum Namiestnictwa w interesie sprawy, o którą chodzi, iż propaganda tych czynników winnaby koniecznie uwzględnić dotychczasową akcyę Sejmu i Wydziału krajowego, a więc winna się oprzeć na tych publikacyach, jakie Biuro Patronatu już wydało i wydaje w celu propagowania idei assocyacyi, w przeciwnym bowiem razie mogłaby wywołać jedynie zamęt w opiniach, który szkodliwie musiałby się odbić na sprawie, a dalej iż zdaniem Wydziału krajowego byłoby pożądanem, by organa c. k. Władz rządowych nie tylko drogą propagandy lecz także w właściwym zakresie urzędowania w wykonywaniu przepisów ustawy z r. 1873 o stowarzyszeniach, a dalej w stosowaniu i wykonywaniu ustaw podatkowych, o ile do tego będzie sposobność, przejęły się duchem życzliwości dla wytworów assocyacyi rolniczej i ich właściwości. Takie poparcie ze stron Władz rządowych obok akcyi kraju obok pociągającej siły przykładu w Stowarzyszeniach już utworzonych a szczęśliwie i pomyślnie się rozwijających, obok poparcia ze strony prowincyonalnych czynników autonomicznych i światłych obywateli kraju przyczyni się niewątpliwie do pomyślnego rozwoju i przebiegu akcyi w kraju naszym i dozwoli mu w normalnym zdrowym rozwoju rzeczy doścignąć społeczeństwa zachodnich krajów.

Na tej uwadze kończy Wydział krajowy odpowiedź swą na odezwę c. k. Namiestnictwa z d. 2. grudnia 1899 L. 12454/pr. i uprasza, c. k. Prezydyum Namiestnictwa raczy zawarte w niniejszej odezwie uwagi podać do wiadomości c. k. Ministerstwa rolnictwa a o Jego dycyzyi Wydział krajowy w właściwym czasie zawiadomić.

Alegat IV. do sprawozdania Wydziału kraj. L. W. 28.262/901.

Odpis odezwy

Wydziału krajowego z dnia 23. listopada 1900 L. 25.631 do Prezydyum c k. Namiestnictwa we Lwowie.

Na posiedzeniu z dnia 10. kwietnia 1900 powziął Wys. Sejm krajowy uchwałę tej treści: „Poleca się Wydziałowi krajowemu przeprowadzić rokowania z c. k. Rządem, celem wyjednania wydatnego zasiłku ze Skarbu państwa na koszta zakładania spółek oszczędności i pożyczek tudzież kontrolowania ich działalności". W wykonaniu tej uchwały sejmowej Wydział krajowy ma zaszczyt upraszać c. k. Prezydyum Namiestnictwa o przedłożenie c. k. Ministerstwu rolnictwa przytoczonej uchwały sejmowej wraz z następującemi uwagami i wnioskami.

Podjęta przez Wydział krajowy akcya w celu popierania rozwoju i działalności Spółek systemu Raiffeisena opiera się na uchwałach Sejmu krajowego z dnia 16. marca 1899 powziętych w załatwieniu załączonego tutaj pod A ·/. sprawozdania Wydziału krajowego o organizacyi kredytu dla włościan. Uchwały te opiewają:

„I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o organizacyi kredytu dla włościan, a mianowicie o organizacyi powiatowych instytucyj kredytowych tudzież Spółek oszczędności i pożyczek.

II. Sejm przyjmuje do wiadomości ułożony przez Wydział krajowy statut wzorowy dla „Spółek oszczędności i pożyczek, stowarzyszeń zarejestrowanych z nieograniczoną poręką", z tem jednak zastrzeżeniem, że należy zmienić postanowienia statutu o udziałach i funduszu rezerwowym, oraz o kontroli.

Mianowicie należy zmienić:

a) postanowienia o udziałach (§. 46. statutu) w ten sposób, że udział minimalny wynosić ma 10 koron, z czego wpłacić ma członek przynajmniej jedną koronę przy wstąpieniu do spółki, resztę zaś w ratach półrocznych przynajmniej po jednej koronie.

Należy jednak dać członkom Spółki możność podwyższenia udziału do wysokości 50 koron; wyższego nad tę kwotę udziału żaden członek mieć nie może.

b) Postanowienia o dywidendzie (§. 47. statutu) należy zmienić w ten sposób, że dywidendę od udziałów i jej wysokość oznacza walne zgromadzenie, która jednak stopy procentowej wkładek przekraczać nie może. Dywidendę niepodniesioną należy dopisać do udziału, a jeżeli jest już całkowicie wpłacony — zapisać jako wkładkę oszczędności.

c) Postanowienie o opłatach wstępnych (§. 50) należy zmienić w ten sposób, że członek przystępujący do Spółki zapłacić ma jedną koronę na rzecz funduszu rezerwowego.

d) Postanowienia o patronacie (§§. 41, 42 i 43 statutu) należy zmienić w ten sposób, że wykonywanie patronatu określone być ma instrukcyą, uchwaloną przez Wydział krajowy w myśl zasad, przez Sejm przyjętych, a spółki obowiązane są poddać się wszelkim postanowieniom tej instrukcyi.

III. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wykonywania patronatu nad „Spółkami oszczędności i pożyczek", założonemi na podstawie wzorowego statutu.

Spółki zostające pod patronatem Wydziału krajowego obowiązane są poddać się formalną deklaracyą wszelkim postanowieniom instrukcyi o wykonywaniu patronatu, którą Wydział krajowy uchwali i poda do wiadomości Sejmu na najbliższej sesyi.

Instrukcya ta zawierać ma następujące postanowienia zasadnicze:

a) Zanim Wydział krajowy przystąpi do współdziałania przy założeniu „Spółki oszczędności i pożyczek“ w pewnej miejscowości — zasięgnie opinii Wydziału powiatowego i zawiadomi Wydział powiatowy o swojej uchwale w tym przedmiocie.

b) Wydział krajowy wykonuje naczelny nadzór i kontolę nad działalnością „Spółek oszczędności i pożyczek“ tak co do ścisłego przestrzegania postanowień statutu, jak też co do należytego prowadzenia ksiąg i kasy.

Wydział krajowy może poruczyć sprawowanie tej kontroli Wydziałowi powiatowemu w tym celu, aby kontrola wykonywaną była peryodycznie przez delegata Wydziału powiatowego; sprawozdanie o tej czynności Wydział powiatowy przedłoży bezzwłocznie Wydziałowi krajowemu.

c) Wydział krajowy udzieli „Spółkom oszczędności i pożyczek“ fachowej pomocy przy zawiązaniu, tudzież udzielać im będzte informacyi podczas ich działalności, szczególniej co do odpowiedniego prowadzenia ksiąg i kasy.

Także przy tych czynnościach Wydział krajowy może zażądać współdziałania Wydziału powiatowego, lub przeprowadzenie tych czynności Wydziałowi powiatowemu poruczyć.

d) Wydział krajowy czuwa nad tem, aby suma wkładek oszczędności lokowanych w spółkach, pozostała w odpowiednim stosunku do pokrycia, jakie przedstawia majątek spółki, tudzież poręka członków. Wydział krajowy może zatem oznaczyć maksymalną sumę wkładek, które spółka może przyjąć na lokacyę, a zarząd spółki obowiązany jest zastosować się do takiej wskazówki.

e) Wydział krajowy udziela z funduszu krajowego zasiłków na koszta założenia „spółek oszczędności i pożyczek“ tudzież udziela tym spółkom kredytu z utworzonego w tym celu funduszu pożyczkowego.

f) Jeżeli spółka uchyla się od przeprowadzenia kontroli, albo nie zastosowuje się do otrzymanych z Wydziału krajowego wskazówek co do postępowania przy udzielaniu pożyczek lub ich ściąganiu, prowadzenia ksiąg i kasy i przyjmowania wkładek oszczędności — może Wydział krajowy uchwalić, że patronat jego nad spółką ustaje.

Skutkiem takiej uchwały Wydziału krajowego następuje wypowiedzenie kredytu, udzielonego spółce z funduszu pożyczkowego a kredyt ten spółka obowiązana jest spłacić w przeciągu 6 miesięcy.

W tym samym terminie spółka obowiązaną jest zwrócić Wydziałowi krajowemu zasiłek udzielony na koszta założenia spółki.

O uchwale Wydziału krajowego, uchylającej patronat nad spółką, zawiadomić należy Wydział powiatowy, tudzież spółkę na ręce zarządu i na ręce przewodniczącego rady nadzorczej. Wydział powiatowy zarządzi ogłoszenie tej uchwały w gminach, które obejmuje zakres działania spółki.

IV. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu ułożyć drugi statut wzorowy dla „spółek oszczędności i pożyczek“, oparty na zasadzie ograniczonej poręki, w wysokości przynajmniej pięciokrotnej subskrybowanych udziałów.

Statut ten zawierać ma postanowienia względem zachowania odpowiedniego stosunku między własnym majątkiem spółki a kapitałem obcym.

Obydwa statuty wzorowe, t. j. tak statut z poręką nieograniczoną zmodyfikowany co do postanowień ad II. wymienionych, jak też statut z poręką ograniczoną, Wydział krajowy wyda drukiem, oraz zarządzi równocześnie druk instrukcyi o zakładaniu i prowadzeniu spółek, tudzież ksiąg rachunkowych, skryptów dłużnych, formularzy do manipulacyi biurowej i t. p.

V. Sejm upoważnia Wydział krajowy:

a) do zorganizowania biura Patronatu „Spółek oszczędności i pożyczek“ celem sprawowania czynności ad III. wymienionych;

b) do urządzenia praktycznych kursów dla funkcyonaryuszów spółek.

VI. Na koszta organizacyi biura patronatu, urządzenia kursów praktycznych dla funkcyonaryuszów spółek, tudzież na koszta zakładania spółek, przeznacza Sejm do dyspozycyi Wydziału krajowego kwotę 12.000 złr, jako wydatek nadzwyczajny w rubryce XV. wydatków budżetu krajowego na r. 1899.

VII. Sejm uchwala utworzenie stałego funduszu pożyczkowego w sumie 1,000.000

złr. w. a. dla „spółek oszczędności i pożyczek“ pod patronatem Wydziału krajowego zostających.

Wydział krajowy rezporządza tym funduszem, a Bank krajowy prowadzi administracyę.

Na utworzenie tego funduszu pożyczkowego przeznacza Sejm przez lat 50, począwszy od r. 1899, corocznie po 20.000 złr. w. a.

Pierwszą ratę 20.000 złr. w. a. wstawia się w rubrykę XV. wydatków budżetu krajowego na r. 1889.

Z funduszu tego będą udzielane spółkom pożyczki oprocentowane.

Poleca się Wydziałowi krajowemu poruczyć Bankowi krajowemu bezpłatną administracyę funduszu pożyczkowego dla spółek oszczędności i pożyczek, tudzież porozumieć się z Bankiem względem otrzymania zaliczki na podstawie uchwalonej dotacyi za opłatą procentu zawsze o 1% niższego od każdoczesnej stopy procentowej eskontu bankowego.

VIII. O wynikach działalności powyższemi uchwałami zakreślonej, Wydział krajowy zda sprawę Sejmowi na najbliższej sesyi.

IX. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby wziął pod rozwagę potrzebę uchwalenia osobnej ustawy dla gminnych kas pożyczkowych celem zapewnienia prawidłowej działalności tych kas i wykonywania nad niemi ścisłej kontroli.

X. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby wyjednał jak najrychlej wprowadzenie obowiązkowej lustracyi wszystkich towarzystw zarobkowych i gospodarczych w myśl wniosku rządowego, Radzie państwa przedłożonego, a dotychczas niezałatwionego“.

Otrzymawszy w tych uchwałach upoważnienie od Sejmu, rozpoczął Wydział krajowy bezwłocznie działalność swoją w kierunku wykniętym uchwałami sejmowemi. W tym celu:

1. Zorganizowane zostało osobne „Biuro Patronatu dla Spółek oszczędności i pożyczek przy Wydziale krajowym we Lwowie“, które rozpoczęło swoje czynności z dniem 1. lipca 1899.

2. Wydział krajowy wydał zasadniczą „Instrukcyę o wykonywaniu Patronatu swego nad spółkami oszczędności i pożyczek“, którą załącza się tutaj pod B/· wraz z przepisami o pożyczkach z funduszu pożyczkowego dla Spółek oszczędności i pożyczek.

3. Opracował i wydał swoim nakładem:

a) wszystkie potrzebne Spółkom druki, formularze i książki, ułatwiające prowadzenie manipulacyi i rachunkowości w Spółkach podług załączonego tutaj pod C/. zbioru wzorów.

b) Tymczasowe „Pouczenie o zakładaniu Spółek oszczędności i pożyczek pod Patronatem Wydziału krajowego“ załączone tutaj pod D/. 1—2.

c) Podręcznik dla „Spółek oszczędności i pożyczek“ (systemu Raiffeisena), załączony pod E/. 1—2.

d) Tablice do obliczenia procentów w układzie zastosowanym do potrzeb Spółek — załączone pod G/. 1—2.

4. Wydział krajowy zwrócił się do Reprezentacyj powiatowych, Konsystorzów, Rady szkolnej krajowej i innych czynników mogących współdziałać w podjętej akcyi i uzyskał zewsząd oświadczenia i przyrzeczenia poparcia. Dokładniejsze przedstawienie wstępnych czynności Patronatu dla Spółek zawiera zresztą załączone pod H/. sprawozdanie Wydziału krajowego z działalności Patronatu dla Spółek oszczędności i pożyczek za rok 1899. Przed rozpoczęciem czynności patronatu krajowego dla Spółek oszczędności i pożyczek powstało w kraju 28 Spółek systemu Raiffeisena, z których 9 uzyskało następnie przyjęcie do Patronatu Wydziału krajowego po przeprowadzeniu wymaganej reorganizacyi. Przy współudziale zaś biura patronatu zawiązało się dotychczas 67 nowych Spółek, z których 51 jest już sądownie zarejestrowanych i przyjętych do Patronatu, reszta zaś (16) uzyskała przyrzeczenie przyjęcia do patronatu po przeprowadzeniu sądowego zarejestrowania. Ogółem tedy należy obecnie (pod dzień 30. listopada 1900) do Patronatu Wydziału krajowego 76 Spółek, z których 63 rozpoczęły już swoje czynności. Wykaz tych tych Spółek załączony jest pod J/.

Każda Spółka przyjęta do Patronatu otrzymuje na koszta założenia lub reorganizacyi zasiłek zwyczajnie w kwocie 400 koron; tym sposobem wypłacił Wydział krajowy dotychczas 57 Spółkom tytułem zasiłków 22.500 koron.

Z ustanowionego przez Wysoki Sejm funduszu pożyczkowego dla Spółek oszczę-

ności i pożyczek otrzymało dotychczas 44 Spółek 51 pożyczek w łącznej kwocie 175.000 koron (przeważnie po 4.000 koron).

Przedwcześnie byłoby jeszcze mówić o rezultatach działalności Spółek należących do patronatu. Można już wszakże powołać się na niektóre daty upoważniające do wyrażenia przekonania, iż Spółki te spełniają swoje zadanie, spotykają się z sympatyą i poparciem u interesowanych sfer ludności i są na drodze prawidłowego i pomyślnego rozwoju. Niektóre szczegóły z ich działalności zawarte są w załączonych pod K. Okólnikach Nr. 1—3. Na podstawie nadesłanych Biuru Patronatu sprawozdań z obrotów kasowych okaznje się, że z końcem września 1900 r. (III kwartał) u 57 Spółek, które rozpoczęły już swoje czynności i nadesłały sprawozdania, wynosił stan:

1) członków: 6.144.
2) udziałów . . . 28.455 K. 63 h.
3) wkładek oszczędności . 514.656 „ 61 „
4) udzielonych pożyczek . 635.407 „ 32 „
5) ogólny obrót kasowy . 1,515.505 „ 03 „

przyczem zważyć należy, że znaczna część Spółek zaledwie od paru miesięcy a nawet dopiero od kilku tygodni była czynną.

Charakterystycznym dla tej początkującej akcyi Wydziału krajowego jest także ten szczegół, iż jeden z włościan, Iwan Wasyłyk, pragnąc ułatwić powstanie Spółki oszczędności i pożyczek pod patronatem Wydziału krajowego w swej rodzinnej wiosce Iwanikówce (pow. Bohorodczany) darował na jej rzecz 2.000 koron.

Jeżeli z jednej strony Spółki oszczędności i pożyczek mają w naszym kraju szczególniej doniosłe i wdzięczne zadanie do spełnienia, to z drugiej strony wymagają one dzięki właściwym naszemu krajowi stosunkom społecznym i poziomowi oświaty u ogółu ludności czujniejszej, wszechstronniejszej i tem samem kosztowniejszej opieki, aniżeli może w zachodnich krajach monarchii. Potrzebnem jest w każdym wypadku bezpośrednie na miejscu współdziałanie Patronatu przy zawiązywaniu Spółki, aby dokładnie ocenić i zbadać warunki dla istnienia i rozwoju Spółki, dopilnować jej należytego ukonstytuowania się i dobrze przygotować do dalszej pracy.

Nieodzowną jest następnie częsta lustracya, tak, że wydana w tym celu instrukcya zobowiązuje Biuro Patronatu do szczegółowego zlustrowania każdej Spółki przynajmniej raz na rok a w razie potrzeby częściej. Nadto musi Patronat podejmować starania, aby przy pomocy specyalnie w tym celu urządzanych kursów nauki, wykształcić kasyerów i kierowników dla tych Spółek; dotychczas odbyły się 2 tego rodzaju „Praktyczne kursa nauki“ tj. w Nowym Sączu w czasie od 4—16 grudnia 1899 i we Lwowie w czasie od 2—14 lipca 1900 r. W pierwszym kursie uczestniczyło 20 a w drugim 22 uczniów po większej części kasyerów Spółek. Wydział krajowy ułatwia im korzystanie z kursów przez udzielanie stypendyów; z tego tytułu wypłacono 40 uczniom razem tytułem zasiłków kwotę 1750 K. 94 h. Plan nauki na tych kursach zawiera załącznik L.

Podnieść wreszcie należy, że wszystkie wydawnictwa Patronatu dla Spółek oszczędności i pożyczek dokonywane są zarówno w polskim jak i ruskim języku, urzędowanie Biura Patronatu i nauka na kursach odbywa się również w obu językach krajowych. Okoliczność ta wpływa naturalnie odpowiednio na powiększenie czynności i wydatków Patronatu.

Niezależnie od dotacyi krajowego funduszu pożyczkowego dla Spółek oszczędności i pożyczek przeznaczył Wys. Sejm krajowy dotychczas na utrzymanie Biura Patronatu, zasiłki dla Spółek i kursa nanki ryczałt a mianowicie:

a) w budżecie na r. 1899 24.000 K.
b) „ „ „ 1900 43.400 „

Do preliminarza budżetu krajowego na r. 1901 wstawił Wydział krajowy na tenże cel kwotę 50.000 K.

Kraj, nie szczędząc z swej strony funduszów na popieranie rozwoju i działalności Spółek oszczędności i pożyczek, może też z tem większem uprawnieniem domagać się ze strony c. k. Rządu wydatnej z funduszów państwowych pomocy, któraby w dalszym ciągu ułatwiła Wydziałowi krajowemu spełnienie podjętego w tym kierunku zadania.

Dlatego Wydział krajowy uprasza c. k. Prezydyum Namiestnictwa o przedstawienie c. k. Ministerstwu wniosku na udzielenie na cele wykonywanego przez Wydział krajowy Patronatu dla Spółek oszczędności i pożyczek subwencyi na r. 1901 ze Skarbu

Państwa w kwocie 10.000 K. (dziesięć tysięcy koron) do dyspozycyi Wydziału krajowego a mianowicie:

a)	na lustracye Spółek	5.000 K.
b)	na kursa . .	2.000 „
c)	na wydawnictwa .	3.000 „
	Razem .	10.000 K.

jak niemniej o dalsze przyczynianie się do wydatków krajowego Patronatu dla Spółek oszczędności i pożyczek w Galicyi odpowiedniemi wydatnemi subwencyami z funduszów państwowych.

Dla dalszego zaś toku akcyi podjętej przez kraj w celu popierania rozwoju Spółek rolniczych jest pożądane, aby kierownik Biura Patronatu, Dr. Franciszek Stefczyk, odbył podróż instrukcyjną do zachodnich krajów monarchii i do Niemiec w celu dokładniejszego zapoznania się z urządzeniem i działalnością Związków, kas centralnych, spółek magazynowych i innych rolniczych, oraz z organizacyą wspólnego zakupna artykułów gospodarskich. Na koszta tej podróży uprasza Wydział krajowy o przyznanie osobnego zasiłku z funduszów państwowych w kwocie 1.000 koron, a to tem bardziej, że od r. 1898 Wydział krajowy, przygotowując projekt akcyi krajowej dla popierania Spółek oszczędności i pożyczek, pokrywał wyłącznie z fudnszów krajowych koszta tych przygotowawczych czynności jak wogóle dotychczas nie korzystał z żadnej pomocy ze Skarbu państwa dla tej akcyi.

WYKAZ

Spółek oszczędności i pożyczek

zorganizowanych lub zreorganizowanych przy współudziale Patronatu w czasie od 1. lipca 1899 do 31. grudnia 1900 r.

Liczba porz.	Siedziba Spółki	Powiat polityczny	Okręg działalności Spółki obejmuje: gmin	Okręg działalności Spółki obejmuje: mieszkańców (spis z roku 1890)	Statutowa kwota najmniejszego udziału koron	Wysokość poręki	Rok, miesiąc i dzień: zawiązania (statutu) Spółki	Rok, miesiąc i dzień: rozpoczęcia czynności	UWAGA
1	Wesoła	Brzozów	2	3497	10	nieogranicz.	21/2 1892	21/2 1892	zreorganiz. 10/1 1900
2	Dobra	Limanowa	7	5288	2	„	30/8 1896	9/11 1896	„ 5/12 1900
3	Nowe Miasto	Dobromil	12	7523	10	„	18/1 1897	18/1 1897	„ 16/10 1900
4	Gawłuszowice	Mielec	10	4347	10	„	23/5 1897	23/5 1897	„ 24/2 1901
5	Muszyna	Nowy Sącz	1	2358	10	„	19/12 1897	1/4 1898	„ 12/11 1899
6	Łukowica	Limanowa	6	3076	10	„	16/1 1898	27/3 1898	„ 23/10 1899
7	Radochońce	Mościska	3	2348	10	„	19/2 1898	11/5 1898	„ 15/10 1899
8	Gdów	Wieliczka	11	5246	2	„	11/9 1898	5/10 1898	„ 24/2 1901
9	Zgłobień	Rzeszów	6	5174	10	„	30/10 1898	30/10 1898	„ 22/3 1900
10	Ostrów	Jarosław	3	4053	10	„	1/12 1898	1/3 1899	„ 1/10 1899
11	Toporów	Brody	6	8013	10	„	31/1 1899	5/10 1899	„ 5/10 1899
12	Żegocina	Bochnia	9	6025	10	„	24/9 1899	1/1 1900	
13	Brzezie	Bochnia	8	2920	10	„	27/9 1899	27/9 1899	
14	Trzciana	Rzeszów	2	2048	10	„	2/10 1899	2/10 1899	
15	Wielowieś	Tarnobrzeg	5	3331	10	„	8/10 1899	31/7 1899	
16	Hussaków	Mościska	3	2235	10	„	16/10 1899	1/1 1900	
17	Tęgoborza	Nowy Sącz	8	2336	10	„	22/10 1899	18/2 1900	
18	Szczyrzyc	Limanowa	15	7112	10	„	25/10 1899	7/1 1900	
19	Zameczek	Żółkiew	2	2473	10	„	15/11 1899	1/2 1900	
20	Macoszyn	Żółkiew	6	3884	10	„	6/11 1899	18/1 1900	
21	Krasna	Nadwórna	3	4784	10	„	11/11 1899	1/1 1900	
22	Porąbka uszewska	Brzesko	6	4788	10	„	17/11 1899	7/12 1899	
23	Ujście solne	Bochnia	4	2342	10	„	19/11 1899	4/2 1900	
24	Niegowić	Bochnia	11	4376	10	„	20/11 1899	6/3 1900	
25	Rabka	Myślenice	7	6809	10	„	22/11 1899	15/2 1900	
26	Wielopole skrzyńskie	Ropczyce	3	1752	10	„	24/11 1899	20/2 1900	
27	Korczyna	Krosno	1	5257	10	30 krotna	26/11 1899	23/3 1900	
28	Stupnica	Sambor	2	1298	10	nieogranicz.	27/11 1899	1/5 1900	
29	Rumno	Rudki	1	2036	10	„	30/12 1899	9/6 1900	
30	Łoszniów	Trembowla	1	3237	10	„	4/1 1900	4/1 1900	
31	Szówsko	Jarosław	1	1356	10	„	12/1 1900	22/4 1900	
32	Wiązownica	Jarosław	1	1240	10	„	18/1 1900	11/3 1900	
33	Wyszatyce	Przemyśl	1	1671	10	„	14/1 1900	14/1 1900	
34	Lisowice	Dolina	1	1603	10	„	19/1 1900		
35	Jezupol	Stanisławów	1	3488	10	„	21/1 1900	1/3 1900	
36	Kamionka strumiłowa	Kamionka	3	6907	10	4 krotna	28/1 1900	26/5 1900	
37	Szymbark	Gorlice	2	3540	10	nieogranicz.	26/1 1900	26/5 1900	
38	Kamienica	Limanowa	5	4027	10	„	27/1 1900	1/5 1900	
39	Łącko	Nowy Sącz	11	6773	10	„	28/1 1900	8/4 1900	
40	Szczawnica	Nowy Targ	3	3091	10	„	29/1 1900	29/1 1900	
41	Bieńkówka	Myślenice	7	8323	10	„	31/1 1900	25/3 1900	
42	Liszki	Kraków	8	7124	10	„	2/2 1900	25/3 1900	
43	Ryczów	Wadowice	2	1995	10	„	4/2 1900	3/4 1900	
44	Szczurowice	Brody	3	2559	10	„	3/3 1900	1/5 1900	
45	Suchodół	Bóbrka	2	1288	10	„	5/3 1900	1/10 1900	
46	Kryłos	Stanisławów	1	1211	10	„	6/3 1900	1/10 1900	
47	Subotów	Stanisławów	7	3744	10	„	7/3 1900	10/5 1900	
48	Janów	Gródek	3	2431	10	„	11/3 1900	1/7 1900	
49	Kurzany	Brzeżany	4	2287	10	„	15/3 1900	1/9 1900	
50	Bożyków	Podhajce	3	3075	10	„	16/3 1900	29/7 1900	
51	Felsztyn	Staremiasto	5	4331	10	„	28/3 1900	1/8 1900	
52	Borynia	Turka	1	1414	10	„	31/3 1900	7/6 1900	
53	Szczucin	Dąbrowa	13	6420	10	„	3/4 1900	9/5 1900	
54	Jordanów	Myślenice	8	6167	10	„	8/4 1900	15/8 1900	
55	Łąka	Rzeszów	4	4451	10	„	18/4 1900	1/9 1900	
56	Tłuczań	Wadowice	3	1406	10	„	22/4 1900	10/7 1900	
57	Synowódzko	Stryj	2	3293	10	„	29/4 1900	1/4 1901	
58	Magierów	Rawa ruska	6	8569	10	„	13/5 1900	8/7 1900	
59	Basznia dolna	Cieszanów	4	3213	10	„	14/5 1900	14/5 1900	
60	Odrzechowa	Sanok	1	2160	10	„	25/5 1900	2/9 1900	
61	Halicz	Stanisławów	6	7670	10	„	11/6 1900	11/8 1900	
62	Iwanikówka	Bohorodczany	1	953	10	„	14/6 1900	w r. 1901	
63	Bereźnica szlach.	Kałusz	2	1882	10	„	15/6 1900	15/6 1900	
64	Błozew górna	Stare miasto	4	2515	10	„	16/6 1900	15/10 1900	
65	Jaryczów stary	Lwów	4	3188	10	„	17/6 1900	1/8 1900	
66	Radomyśl k. M.	Mielec	5	5358	10	„	16/9 1900	29/10 1900	
67	Komarniki	Turka	1	2098	10	„	27/9 1900	rozpoczęły czynność w r. 1901.	
68	Hnatkowice	Przemyśl	4	1954	10	„	29/9 1900		
69	Perehińsko	Dolina	1	5452	10	„	30/9 1900		
70	Rożniatów	Dolina	1	3263	10	„	1/10 1900		
71	Balińce	Kołomyja	1	1624	10	„	12/10 1900		
72	Trofanówka	Kołomyja	2	1446	10	„	12/10 1900		
73	Pyłypy	Kołomyja	2	3781	10	„	12/10 1900		
74	Mariahilf w Koł.	Kołomyja	1	1500	10	„	18/10 1900		
75	Strutyń	Dolina	1	1878	10	„	18/10 1900		
76	Posada olchow.	Sanok	1	1420	10	10 krotna	28/10 1900		
77	Lubliniec nowy	Cieszanów	2	2870	10	nieogranicz.	30/10 1900		
78	Mszana	Gródek	2	1823	10	„	4/11 1900		
79	Kalne	Przemyślany	2	1357	10	„	8/11 1900		
80	Markopol	Brody	1	1139	10	„	9/11 1900		
81	Jagielnica stara	Czortków	2	1434	10	„	24/11 1900		
82	Bieniawa	Podhajce	2	2518	10	„	26/11 1900		
83	Kościelniki	Kraków	3	1222	10	„	2/12 1900		
84	Łętownia	Myślenice	1	1606	10	„	4/12 1900		
85	Oleszyce	Cieszanów	8	11237	10	„	9/12 1900		
86	Winniki ad Żółkiew	Żółkiew	6	9683	10	„	30/12 1900		

Obroty kasowe

Spółek oszczędności i pożyczek

należących do Patronatu Wydziału krajowego

za rok 1900.

Liczba porz.	Siedziba Spółki	Liczba członków	Przychody												Liczba porz.	Rozchody												Obrót kasowy		Gotówka 31. grudnia 1900	
			Udziały		Wkładki oszczędności		Rachunek bież. i zac. pożyczki		Pożyczki		Procenta		Inne		Razem				Udziały		Wkładki oszczędności		Rachunek bieżący		Udzielone pożyczki		Procenta		Inne		Razem				
			K.	h.	K.	h.	K.	h.	K.	h.	K.	h.	K.	h.	K.	h.			K.	h.	K.	h.	K.	h.	K.	h.	K.	h.	K.	h.	K.	h.	K.	h.	K.	h.
1	Brzezie	76	178	50	7384	38	3000	—	1318	34	295	09	105	42	12281	73	1		—	—	1100	58	—	—	9980	—	192	—	45	96	11318	54	23600	27	963	19
2	Żegocina	215	453	—	23782	44	4000	—	4748	73	484	27	669	30	34137	74	2		2	—	2242	38	—	—	30848	—	597	58	417	02	34106	98	68244	72	30	76
3	Porąbka usz.	127	1045	—	17543	45	—	—	4182	09	460	04	566	58	23797	16	3		—	—	2184	—	—	—	19100	—	495	—	554	60	22333	60	46130	76	1463	56
4	Trzciana	210	556	—	18276	31	6000	—	3850	04	562	95	642	40	29887	70	4		—	—	2165	14	—	—	25300	95	467	44	536	14	28469	67	58357	37	1418	03
5	Wielowieś	175	981	60	23491	01	6000	—	4858	50	842	82	611	19	36785	12	5		—	—	2710	80	—	—	32798	—	665	78	592	97	36767	55	73552	67	17	57
6	Tęgoborza	129	237	—	25664	01	4000	—	1704	16	261	17	546	60	32412	94	6		2	—	4932	39	—	—	24624	—	36	58	562	69	30157	66	62570	60	2255	28
7	Hussaków	126	1109	—	5901	67	8000	—	5965	—	443	89	735	26	22154	82	7		—	—	656	—	—	—	19640	—	208	40	711	30	21215	70	43370	52	939	12
8	Ostrów	110	538	50	19748	03	6042	10	6432	82	1114	23	742	04	34617	72	8		3	—	8094	91	3295	42	21235	96	1093	26	720	98	34443	53	69061	25	174	19
9	Szczyrzyc	101	495	30	16513	72	—	—	1530	09	369	18	507	40	19415	69	9		—	—	—	—	—	—	17910	—	637	72	461	17	19008	89	38424	58	406	80
10	Zameczek	91	445	—	6563	93	—	—	1738	—	189	35	496	16	9432	44	10		—	—	1420	—	—	—	7060	—	203	05	381	40	9064	45	18496	89	367	99
11	Radochońce	199	702	80	7834	42	—	—	4743	44	795	—	678	56	14754	22	11		6	60	2364	32	—	—	11307	16	613	24	460	60	14751	92	29506	14	2	30
12	Łukowica	156	818	16	6858	07	4263	82	2179	54	351	86	484	20	14955	65	12		10	—	1092	86	263	82	11860	—	218	91	442	61	13888	20	28843	85	1067	45
13	Uście solne	127	388	—	32606	66	—	—	4873	75	707	14	553	10	39128	65	13		—	—	4309	—	—	—	33040	—	905	28	397	55	38651	83	77780	48	476	82
14	Toporów	182	782	—	10417	29	6000	—	5711	48	554	87	1189	68	24655	32	14		—	—	4098	53	2000	—	17602	—	369	09	481	04	24550	66	49205	98	104	66
15	Rabka	191	1681	—	28436	21	4000	—	400	—	17	33	268	86	34830	40	15		—	—	3100	—	—	—	31040	—	—	—	—	—	34140	—	68970	40	690	40
16	Wielopole skrz.	54	261	—	4748	—	—	—	944	09	80	66	466	17	6499	92	16		—	—	140	—	—	—	5730	—	4	60	380	54	6255	14	12755	06	244	78
17	Wiązownica	92	735	—	5197	91	7000	—	2424	50	127	85	509	40	15994	66	17		—	—	1458	—	4000	—	9480	—	78	28	385	01	15401	29	31395	95	593	37
18	Niegowić	116	483	—	18393	03	4000	—	1668	48	289	85	506	39	25340	75	18		—	—	6806	22	—	—	17722	—	228	28	372	35	25128	85	50469	60	211	90
19	Korczyna	89	674	—	7226	98	4000	—	1001	18	104	01	483	82	13489	99	19		—	—	420	—	—	—	12410	—	129	10	442	43	13401	53	26891	52	88	46
20	Liszki	203	1971	—	44761	38	16361	07	4930	—	562	47	608	69	69194	61	20		—	—	9883	30	1361	07	54600	—	782	01	412	49	67038	87	136233	48	2155	74
21	Krasna	78	693	—	914	15	6000	—	1355	41	199	89	519	01	9681	46	21		10	—	803	90	—	—	8309	20	11	08	546	41	9680	59	19362	05	—	87
22	Macoszyn	79	391	—	1790	40	4000	—	1100	25	79	41	494	40	7855	46	22		—	—	19	92	—	—	7180	—	16	40	391	64	7607	96	15463	42	247	50
23	Bieńkówka	146	501	—	13055	52	6700	60	1823	66	237	75	576	63	22895	16	23		—	—	750	—	4600	—	14942	88	275	95	504	42	21073	25	43968	41	1821	91
24	Ryczów	150	465	—	22992	17	4000	—	2468	81	359	41	590	26	30876	65	24		—	—	342	30	400	—	29012	—	392	07	455	79	30602	16	61478	81	274	49
25	Łoszniów	110	876	—	14429	95	6000	—	2200	84	122	29	228	44	23857	52	25		—	—	2700	—	—	—	20722	—	—	—	144	27	23566	27	47423	79	291	25
26	Szczawnica wyż.	95	364	—	4828	—	2000	—	484	—	166	82	490	30	8333	12	26		—	—	2100	—	—	—	4340	—	—	—	382	18	6822	18	15155	30	1510	94
27	Wyszatyce	142	365	—	6188	28	6000	—	2619	50	245	47	566	26	15984	51	27		2	—	1163	—	—	—	13702	—	219	03	597	88	15683	91	31668	42	300	60
28	Szówsko	87	795	—	681	12	4000	—	2042	90	149	80	562	94	8231	76	28		—	—	—	—	—	—	7692	—	15	12	409	07	8116	19	16347	95	115	57
29	Kamienica	126	470	—	3816	09	4000	—	1003	74	186	74	664	30	10140	87	29		6	—	100	—	—	—	9240	—	66	23	428	59	9840	82	19981	69	300	05
30	Łącko	101	838	—	5822	90	4000	—	930	03	188	40	514	20	12293	53	30		10	—	320	—	—	—	11220	—	166	66	426	40	12143	06	24436	59	150	47
31	Jezupol	79	679	—	4896	19	4000	—	1195	—	158	40	484	42	11413	01	31		—	—	216	—	—	—	10610	—	30	51	414	69	11271	20	22684	21	141	81
32	Stupnica	158	946	—	7773	30	4000	—	1579	79	102	35	587	56	14989	—	32		—	—	3078	77	—	—	10802	—	78	51	487	98	14447	26	29436	26	541	74
33	Szczucin	244	2496	—	54437	76	—	—	4062	84	849	27	690	10	62535	97	33		5	—	9341	—	—	—	50590	—	1211	78	462	24	61610	02	124145	99	925	95
34	Rumno	84	718	—	534	17	4000	—	1551	20	103	38	511	10	7417	85	34		—	—	—	—	—	—	6745	—	4	17	468	99	7218	16	14636	01	199	69
35	Szczurowice	66	319	—	593	52	2000	—	695	86	65	35	498	17	4171	90	35		—	—	—	—	—	—	3727	—	9	52	414	19	4150	71	8322	61	21	19
36	Kamionka str.	84	238	—	2346	17	—	—	438	52	20	51	483	—	3526	20	36		—	—	633	—	—	—	2442	—	27	—	422	48	3524	48	7050	68	1	72
37	Szymbark	51	290	—	7468	73	—	—	1783	33	120	55	461	59	10124	20	37		—	—	1690	—	—	—	7260	—	160	35	450	61	9560	96	19685	16	563	24
38	Subotów	70	580	—	103	48	4000	—	150	—	8	35	483	20	5325	03	38		—	—	60	—	—	—	4825	—	—	48	439	20	5324	68	10649	71	—	35
39	Borynia	72	818	84	1700	09	2000	—	370	09	76	75	470	25	5436	02	39		—	—	200	—	—	—	4700	—	72	22	440	64	5412	86	10848	88	23	16
40	Muszyna	153	362	—	10979	12	4000	—	3957	60	534	08	143	04	19975	84	40		14	—	1199	54	—	—	17595	54	529	36	443	42	19781	86	39757	70	193	98
41	Janów	120	638	—	5261	43	4000	—	1185	27	98	44	569	78	11752	92	41		—	—	900	—	—	—	10234	—	53	34	479	63	11666	97	23419	89	85	95
42	Łąka	60	316	42	5932	12	—	—	595	22	66	59	460	90	7371	25	42		—	—	110	—	—	—	6360	—	130	37	379	—	6979	37	14350	62	391	88
43	Felsztyn	90	275	—	1598	56	4000	—	—	—	—	—	552	60	6426	16	43		—	—	—	—	—	—	5971	—	28	56	416	37	6415	93	12842	09	10	23
44	Magierów	88	448	—	4926	54	4000	—	—	—	—	—	510	60	9885	14	44		—	—	40	—	—	—	9344	—	75	17	422	20	9881	37	19766	51	3	77
45	Tłuczań górna	53	141	—	8880	78	—	—	115	—	12	05	461	—	9609	83	45		—	—	1381	12	—	—	7480	—	66	66	364	68	9292	46	18902	29	317	37
46	Halicz	77	839	—	1994	54	8000	—	40	—	3	—	495	90	11372	44	46		40	—	120	—	—	—	10610	—	19	88	548	25	11338	13	22710	57	34	31
47	Bożyków	68	647		2308	55	4000	—	200	—	—	—	468	—	7623	55	47		42	—	71	—	—	—	7076	—	17	55	416	76	7623	31	15246	86	—	24
48	Zgłobień	146	794	—	6198	73	4000	—	3093	25	262	93	552	80	14901	71	48		14	—	728	98	—	—	13488	46	223	37	401	87	14856	68	29758	39	45	03
49	Jordanów	138	270	—	4852	17	4000	—	416	29	6	43	540	56	10085	45	49		—	—	404	01	—	—	9204	—	31	89	393	78	10033	68	20119	13	51	77
50	Jaryczów stary	98	259	—	3156	74	4000	—	50	—	3	20	493	20	7962	14	50		—	—	420	—	—	—	6922	—	25	24	390	80	7758	04	15720	18	204	10
51	Bereźnica szl.	62	540	—	121	32	4000	—	120	—	—	59	462	—	5243	91	51		—	—	20	—	—	—	4730	—	1	32	424	93	5176	25	10420	16	67	66
52	Odrzechowa	79	324	—	6262	39	—	—	50	—	—	68	495	24	7132	31	52		—	—	—	—	—	—	6210	—	27	14	383	91	6621	05	13753	36	511	26
53	Kurzany	47	115	—	604	01	2399	60	580	68	30	—	54	61	3783	90	53		—	—	224	51	—	—	3076	—	—	—	396	72	3697	23	7481	13	86	67
54	Suchodół	48	103	—	603	03	2000	—	—	—	—	—	443	90	3149	93	54		—	—	—	—	—	—	2695	—	4	03	433	99	3133	02	6282	95	16	91
55	Wesoła	260	371	50	3512	35	4000	—	3851	94	502	76	494	35	12732	90	55		23	—	649	—	—	—	10931	—	281	86	750	55	12635	41	25368	31	97	49
56	Kryłos	101	673	—	500	—	—	—	—	—	—	—	501	56	1674	56	56		—	—	—	—	—	—	1240	—	—	—	408	81	1648	81	3323	37	25	75
57	Basznia dolna	87	220	—	1768	—	—	—	178	08	12	06	80	—	2258	14	57		—	—	20	—	—	—	2107	40	—	09	62	12	2189	61	4447	75	68	53
58	Gawłuszowice	425	1478	—	41860	34	—	—	25744	63	4310	97	506	44	73900	38	58		4	—	18330	92	—	—	47842	—	2939	66	652	64	69769	22	143669	60	4131	16
59	Radomyśl	63	139	—	5162	27	1200	—	65	—	—	93	476	50	7043	70	59		—	—	20	—	—	—	6468	—	45	30	377	33	6910	63	13954	33	133	07
60	Błozew górna	79	157	—	2861	99	4000	—	9	99	—	49	496	26	7525	73	60		—	—	—	—	—	—	7080	—	19	99	415	30	7515	29	15041	02	10	44
61	Nowe miasto	134	86	—	4992	28	—	—	6802	47	347	84	201	34	12429	93	61		14	40	1433	66	—	—	9748	—	45	22	281	07	11525	35	23955	28	904	58
62	Dobra	192	394	—	54359	12	—	—	6791	61	2361	71	17	83	63924	27	62		10	—	18944	99	—	—	38612	40	2420	03	2075	19	62062	61	125986	88	1861	66
63	Gdów	258	519	—	42703	14	3912	79	15618	76	1427	34	298	26	64479	29	63		14	—	8749	16	2296	13	47287	69	1179	83	1914	17	61440	98	125920	27	3038	31
	Razem . .	7707	37486	62	707148	41	210879	98	162525	79	22037	01	31024	02	1171101	83			232	—	136463	21	18216	44	933661	64	18848	54	30283	01	1137704	84	2308806	67	33396	99

Stopy procentowe

obowiązujące Spółki oszczędności i pożyczek w roku 1900.

Liczba porz.	Siedziba Spółki	Stopa procentowa od wkładek	Stopa procentowa od pożyczek	Liczba porz.	Siedziba Spółki	Stopa procentowa od wkładek	Stopa procentowa od pożyczek
1	Wesoła	5½	7	33	Wyszatyce	5	6½
2	Dobra	5½	7	34	Jezupol	4½	6
3	Nowe Miasto	4½	6	35	Kamionka strumiłowa	4½	6
4	Gawłuszowice	6	7½	36	Szymbark	5	6½
5	Muszyna	5½	7	37	Kamienica	5	6½
6	Łukowica	5	6½	38	Łącko	5	6½
7	Radochońce	6	7½	39	Szczawnica	5	6½
8	Gdów	5	6½	40	Bieńkówka	5	6½
9	Zgłobień	5½	7	41	Liszki	4½	6
10	Ostrów	5½	7	42	Ryczów	5	6½
11	Toporów	5½	7	43	Szczurowice	5	6½
12	Żegocina	5½	7	44	Suchodół	5	6½
13	Brzezie	5	6½	45	Kryłos	4½	6
14	Trzciana	4½	6	46	Subotów	4½	6
15	Wielowieś	6	7½	47	Janów	4½	6
16	Hussaków	6	7½	48	Kurzany	5½	7
17	Tęgoborze	5	6½	49	Bożyków	4½	6
18	Szczyrzyc	5½	7	50	Felsztyn	5	6½
19	Zameczek	5	6½	51	Borynia	5	6½
20	Macoszyn	5	6½	52	Szczucin	5½	7
21	Krasna	6	7½	53	Jordanów	5	6½
22	Porębka uszewska	5	6½	54	Łąka	5	6½
23	Ujście solne	5	6½	55	Tłuczań	5	6½
24	Niegowić	5	6½	56	Magierów	5	6½
25	Rabka	5	6½	57	Basznia dolna	5½	7
26	Wielopole skrzyńskie	5½	7	58	Odrzechowa	5	6½
27	Korczyna	5	6½	59	Halicz	5½	7
28	Stupnica	5	6½	60	Bereźnica szlach.	5	6½
29	Rumno	5	6½	61	Błozew górna	5½	7
30	Łoszniów	5	6½	62	Jaryczów stary	4½	6
31	Szówsko	4½	6	63	Radomyśl	5½	7
32	Wiązownica	4½	6				

LW. 39.061/901.

We Lwowie, dnia 4. czerwca 1901.

Aleg 48

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o tworzeniu włości rentowych.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą powziętą na posiedzeniu z d. 5. maja 1900 r. w zakończeniu rozprawy nad sprawozdaniem Komisyi agrarnej o wniosku posła Potoczka w przedmiocie włości rentowych i o wniosku posła Hupki odnoszącym się do tworzenia zagród niepodzielnych, nakoniec o rezolucyach, odnoszących się do zmiany przepisów spadkowych powszechnej ustawy cywilnej, przekazał Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu wspomniane sprawozdanie Komisyi agrarnej bez żadnej bliższej wskazówki dalszego działania, pozostawiając zatem zupełnie swobodnemu uznaniu Wydziału krajowego obmyślenie dalszego sposobu postępowania w sprawach objętych powyższem sprawozdaniem.

Uznając doniosłość wszystkich trzech wniosków, sobie przez odstąpienie wspomnianego sprawozdania przekazanych, zarówno pod względem społecznym jak gospodarczym, pragnąc zatem każdy z tych wniosków po należytym rozbiorze uczynić przedmiotem przedłożeń, jakie dla Wysokiego Sejmu wypracować mu przyjdzie, musiał Wydział krajowy wziąć pod rozwagę wnioski te jako całość, ocenić ich wzajemny do siebie stosunek, ich wewnętrzny związek, w celu zbadania, czy należy i nadal sprawy we wnioskach tych poruszone, w sprawozdaniu Komisyi agrarnej łącznie Wys. Sejmowi przedstawione, traktować jako nierozerwalną całość, czy też nie byłoby wskazanem i możliwem traktować każdą z tych spraw oddzielnie, poniekąd niezawiśle, a w ten sposób uzyskać możność zbadania ich gruntowniej, więcej wyczerpująco, zatem uzyskać też tem pewniejsze podstawy dla dalszego ustawodawczego traktowania tych przedmiotów.

Wynik rozważenia tej sprawy zebrany krótko jest następujący:

Wewnętrznym łącznikiem trzech wniosków omówionych w wspomnianem wyżej sprawozdaniu Komisyi agrarnej jest przeświadczenie, iż notoryczne zanikanie średniej posiadłości włościańskiej jest klęską dla gospodarczych i społecznych stosunków naszego kraju, klęską wymagająca ze strony kraju i jego ustawodawstwa, względnie nawet ze strony ustawodawstwa państwowego, energicznego przeciwdziałania. Obok tej wspólności źródła, z którego owe wnioski powstały, i obok najogólniej rzecz biorąc, wspólnego także celu, do którego zmierzają, a którym jest ochrona średnich posiadłości włościańskich od zaniku, nie podobna zapoznawać różnic pomiędzy omawianymi wnioskami zachodzących. Różnice te, to przedewszystkiem odmienne drogi, któremi każdy wniosek zmierza do osiągnięcia wyżej ogólnie określonego celu wspólnego, a powtóre to także przy bliższem określeniu celu, różnice w końcowym zamierzonym rezultacie akcyi, jaki w każdym z wniosków zakreślono. I tak: Komisya agrarna w rezolucyach do c. k. Rządu wystosowanych uważa jako najpierwszy warunek powstrzymania rozdrabniania

posiadłości rolniczych, reformę przepisów prawa spadkowego, o ile one dotyczą dziedziczenia posiadłości rolniczych wogóle, bez względu zatem na ich rozmiary, reformę w duchu usunięcia tych postanowień prawa spadkowego, które wykazując tendencyę sprzyjającą podziałowi posiadłości rolniczej stanowiącej spadek lub przejście jej w ręce, pośrednio zniewalają — rzec można — do podziału posiadłości rolniczych współspadkobierców lub do sprzedawania ich w drodze licytacyi na rzecz masy kowej, w obu zatem razach sprowadzają zgubne dla stałego istnienia posiadłości niczych następstwa. W drodze reformy prawa spadkowego pojętej tak, jak ją skach Komisyi agrarnej określono, zamierzony cel to zupełna zmiana przepisów kowych odnośnie do nieruchomości stanowiących posiadłości rolnicze bez względu ich rozmiary i znaczenie specyalne, ze względem jedynie na ich przyrodzoną odrębność wyróżniającą je gospodarczo od innych przedmiotów dziedziczenia, odrębność, dzisiejsze prawo spadkowe zapoznaje.

Wniosek drugi z kolei o dobrowolnem tworzeniu »zagród niepodzielnych« wchodzi z tego samego założenia, co wnioski Komisyi agrarnej, uważa bowiem za skuteczną drogę do powstrzymania rozdrabniania posiadłości rolniczych ustawodawczą interwencyę kraju, polegającą na wydaniu ustawy krajowej, którąby w ramach ustawy z dnia 1. kwietnia 1889 r. (Dz. u. p. Nr. 52.) o »wprowadzeniu osobnych przepisów spadkowych dla rolniczych posiadłości średnich rozmiarów« uczyniła możliwem utrzymanie tych średnich rozmiarów posiadłości rolniczych, których właściciele dobrowolnie zechcieliby swe gospodarstwa poddać przepisom nowej ustawy, w całości na dalszą przyszłość, przez to, iż zapewniałyby tym gospodarstwom raz poddanym nowej ustawie, — a mającym określone w niej warunki, — niepodzielność na zawsze przez akta między żyjącemi zdziałane, a wyjmując je z pod ogólnych przepisów spadkowego prawa chroniłaby je też od działów spadkowych. Cel zatem, jaki tu miano na oku, jest z jednej strony zakreślony ciaśniej, nie o wszystkie bowiem posiadłości rolnicze chodzi w tym wniosku, — ustawa projektowana dotyczyłaby tylko posiadłości mających średnie rozmiary, w ustawie określone, i to o tyle, o ileby ich właściciele chcieli je ustawie poddać, — z drugiej jednak strony chodzi tu o znaczniejszą, jeśli można tak powiedzieć, głębiej sięgającą reformę prawnych stosunków dzisiejszych dla posiadłości, któreby nowej ustawie podlegać miały, chodzi bowiem o pozbawienie na zawsze właścicieli tych posiadłości prawa dzielenia ich, zbywania i obciążania ich częściowo, zarówno przez akta prawne między żyjącymi, jak na wypadek śmierci zdziałane po poddaniu się nowej ustawie. Zatem, gdy pierwszy wniosek to jest rezolucye Komisyi agrarnej domagały się powszechnej reformy prawa spadkowego odnośnie do posiadłości rolniczych wogóle, reformy uwzględniającej przyrodzoną odrębność wszelkich posiadłości rolniczych, wyróżniającą je od innych rzeczy i przedmiotów spadki stanowiących, przyjęcia w prawie spadkowem właściwych dla posiadłości rolniczych zasad, to już wniosek drugi zacieśniając sferę oddziaływania ustawy projektowanej, żąda oddziaływania głębszego, dalej sięgającego w stosunki prawne właścicieli posiadłości poddanych ustawie, nie poprzestaje na domaganiu się dla posiadłości rolniczych ogólnie naturze wszystkich posiadłości odpowiadającego traktowania w ustawodawstwie, ale żąda dla utrzymania posiadłości rolniczych średnich rozmiarów, których właściciele chcieliby się poddać postanowieniom ustawy projektowanej, wyjątkowego prawnego stanowiska i to nietylko w dziedzinie prawa spadkowego, ale także w dziedzinie wykonywania wolnego prawa własności za życia. Wniosek wreszcie trzeci, objęty sprawozdaniem Komisyi agrarnej, wniosek o włościach rentowych, natchniony niewątpliwie tem samem odczuciem potrzeby zapobiegania rozbijaniu i rozdrabnianiu własności rolniczej, zwłaszcza włościańskiej, jak poprzednio omówione, podnosi nadto potrzebę pomocy dla wytwarzania nowych gospodarstw przez pomoc przy ich zakładaniu. Drogą, na której w myśl tego wniosku szukaćby należało osiągnięcia wspomnianego celu, jest utworzenie źródła kredytu rentowego, jako najodpowiedniejszego naturze posiadłości rolniczych i udzielanie w tym kredycie pomocy już istniejącym gospodarstwom w celu ułatwienia im przetrwania ciężkich dla nich chwil (wedle wniosku: spłata współspadkobierców, wyposażenie potomstwa), dalej udzielanie także pomocy nowopowstającym gospodarstwom w chwili powstania (wedle wniosku na kupno gospodarstwa, dokupno gruntów, wreszcie na budowę budynków mieszkalnych i gospodarczych, i pierwsze urządzenia gospodarstwa). Dla zabezpieczenia kredytu rentowego na gospodarstwie ciężącego uznaje wniosek konieczność

nia gospodarstwa kredytem tym obciążonego za niepodzielne przez czas trwa- obowiązania rentowego, dopuszczając jego podzielność jedynie za zezwoleniem . Wniosek tedy dąży do oddziaływania w kierunku utrzymania, względnie unku ułatwiania powstawania gospodarstw na te tylko posiadłości, którym przy- zostanie kredyt rentowy — a składając przyznanie kredytu w ręce władzy, oddaje ie rozstrzygnięcie w każdym wypadku, czy jakieś gospodarstwo ma być uznanem tej pomocy lub nie, zastrzegając jedynie, że posiadłość (gospodarstwo) ma być ością włościańską, stanowić własność włościanina. Cel akcyi jest tu więc zakre- ciaśniej — bo tylko o włościańskich gospodarstwach jest tu mowa — niż we oskach Komisyi agrarnej, a prawie równoznacznie jak we wniosku o tworzeniu ród niepodzielnych, bo zawarte w nim określenie zagrody odpowiada pojęciu gospo- darstwa żywotnego, bo zaokrąglonego, opatrzonego w budynki potrzebne i ekonomicznie na tyle silnego, by zniosło ciężar kredytu rentowego; ciaśniej niż w obu poprzednio omówionych wnioskach jest też zakreślona sfera oddziaływania środków dla przeprowa- dzenia akcyi proponowanych w tym wniosku na stosunki prawne posiadłości rolniczych i jej właścicieli, nie tykając bowiem prawa spadkowego, poprzestaje ten wniosek na ograniczeniu właściciela na czas trwania stosunku rentowego w swobodnem dzieleniu posiadłości rentowej, czyniąc dzielenie to zawisłem od władzy udzielającej kredytu, orze- kającej, czy włość ma warunki korzystania z tego kredytu. Przyjmując mniejsze ogranicz- enie właściciela posiadłości rolniczej w jego prawie własności, jest wniosek o włościach rentowych obszerniejszym, niż wniosek o tworzeniu zagród niepodzielnych pod tym wzglę- dem, iż obejmuje on istniejące i mające powstać włości, gdy tamten obejmować może z natury rzeczy tylko posiadłości już nabyte, już istniejące i własność ogłaszającego je za niepodzielne stanowiące.

Różnice wyżej streszczone pociągać muszą za sobą, rzecz prosta, konieczność odmiennego sposobu traktowania, odmiennego o tyle, że im cel akcyi zamierzonej głę- biej i dalej sięga, im przeprowadzenie jej już to ze względów kompetencyi ustawodaw- czej już to ze względów politycznych i taktycznych więcej nastręczać może trudności, tem większy obowiązek ma władza, której przekazano zbadanie zawartych we wnioskach projektów i zamiarów wnioskodawców ścisłego rozważenia sprawy, zebrania odpowie- dniego materyału, sformułowania ostatecznego o nich sądu, a w miarę wyników przed- stawienia wniosków dla Wys. Sejmu. I tak: sprawa reformy prawa spadkowego, objęta rezolucyami przedstawionemi przez Komisyę agrarną, jako rzecz nie wchodząca w zakres kompetencyi ustawodawczej Wys. Sejmu lecz należąca do ustawodawstwa państwowego, zatem jako sprawa inicyatywy w podjęciu reformy mającej objąć całe państwo i wywrzeć wpływ na stosunki rolnictwa w państwie, wymaga już z tego po- wodu dokładnego zbadania i rozważenia zarówno wpływu i oddziaływania postanowień dziś obowiązującego prawa na stosunki rolnictwa i układ własności rolniczej, ewentu- alnie zebrania materyału statystycznego, którymby można illustrować zgubność tego oddziaływania obowiązującej ustawy na społeczne i gospodarcze stosunki, jak i ścisłego obmyślenia szczegółów reformy zamierzonej, zapewnienia jej w postępowaniu sądowem skutecznego przeprowadzenia. Zarówno jedno, jak drugie, możliwem jest po przepro- wadzeniu w jednym i drugim kierunku prac przygotowawczych, które dłuższego czasu wymagać będą. Wydział krajowy postanowił więc sprawę tę na razie poddać dalszemu badaniu, odstępując ją krajowej Komisyi dla spraw rolniczych. Skoro opinia jej będzie Wydziałowi krajowemu przedłożoną, będzie rzeczą ankiety złożonej zarówno z jurystów i przedstawicieli sądownictwa z jednej strony, z drugiej z przedstawicieli znawców sto- sunków rolniczych w kraju, orzec na podstawie opinii tej i ewentualnie potrzebnego materyału statystycznego, jakie mają być zarysy reformy proponowanej tak, by na tej podstawie Wydział krajowy mógł Wys. Sejmowi przedłożyć swe wnioski, odpowiada- jące ważności i doniosłości przedmiotu. Podobnie ma się też rzecz z wnioskiem »o tworzeniu zagród niepodzielnych«. Nie wchodząc na tem miejscu w zasadniczy, merytoryczny rozbiór ustawy w tej sprawie wniesionej, nie jest bowiem rzeczą niniejszego sprawozdania uprzedzać wyniki bliższego zbadania tego projektu i zawartej w nim myśli, zaznaczyć przecież należy, że przed powzięciem decyzyi co do przedłożenia Wys. Sejmowi w tym przedmiocie wniosków potrzeba zasięgnąć opinii powołanych czynni- ków. Wymaga tego doniosłość spraw objętych wnioskiem: wieczysta niepodzielność posiadłości czyli gospodarstw projektowanej ustawie poddanych, odrębne dla nich prze-

pisy spadkowe, pewne przywileje podatkowe i polityczne dla właścicieli gospodarstw proponowane i wreszcie oddanie decyzyi co do sprawy, czy gospodarstwa mające podlegać ustawie mają określone w niej cechy, wyłącznie ich właścicielom z jednej a c. k. Sądom z drugiej strony; dalej wymaga sprawa zbadania statystycznego ilości gospodarstw takich, któreby z postanowień ustawy korzystać mogły; wreszcie wymaga tego okoliczność, iż w toku będące wprowadzenie w życie postanowień ustawy o komasacyi gruntów, może bardzo znacznie oddziałać na przeprowadzenie myśli w ustawie zawartej, w każdym bowiem razie tworzenie takich gospodarstw wieczyście niepodzielnych przed przeprowadzeniem komasacyi mogłoby bardzo znacznie utrudnić proces przeprowadzenia komasacyj w kraju a nakoniec wymaga tego i związek ustawy w wniosku tym projektowanej z zamierzoną w rezolucyach Komisyi agrarnej reformą prawa spadkowego, związek oczywisty, bo rzecz jasna, że w razie przeprowadzenia tej reformy postanowienia tej części projektowanej ustawy »o tworzeniu niepodzielnych zagród rolniczych«, które dotyczą odrębnych przepisów dziedziczenia tych zagród, po części uledzby musiały zmianie.

W uwzględnieniu tedy tych momentów postanowił Wydział krajowy uchwałą z dnia 1. września 1900 r. L. w. 32354 przekazać także ten wniosek »o tworzeniu zagród niepodzielnych« krajowej Komisyi dla spraw rolniczych do zaopiniowania i przedstawienia Wydziałowi krajowemu wniosków co do dalszego postępowania. Z kolei przechodzimy do wniosku »o włościach rentowych«. Myśl w nim zawarta, myśl: zorganizowania źródła kredytu rentowego dla zachowania przy jego pomocy zdrowych gospodarstw średniej wielkości i dla przychodzenia z pomocą tworzeniu się nowych takich gospodarstw, oczyszczona z ubocznych dodatków we wniosku zawartych, nie przedstawiała dla swego urzeczywistnienia takich trudności, nie wymagała tak żmudnych studyów, jakich wymagają, jak to wyżej przedstawiono, myśli zawarte w poprzednio omówionych wnioskach, sprawa bowiem organizacyi gospodarstw rolniczych przy pomocy kredytu rentowego dzięki doświadczeniom osiągniętym na tem polu w ostatniem dziesięcioleciu w kilku państwach Europy, w Anglii, Prusiech, Meklemburgu i Rosyi, nie nastręcza tak znacznych obaw, któreby nakazywały przeprowadzenie długotrwałych badań, nie budzi zbyt daleko idących wątpliwości co do swej skuteczności, nie wymaga tak głęboko w prywatno prawne stosunki sięgających postanowień ustawodawczych a przeprowadzenie jej jest niewątpliwie łatwiejszem, daje bowiem interesowanym, to jest tym, którzy zechcą swą pracą przyczynić się do utrzymania i wytwarzania żywotnej i zdrowej średniej posiadłości rolniczej w kraju, rzeczywistą, materyalną pomoc w formie wydatnego, do właściwości gospodarstwa rolniczego zastósowanego kredytu, mogącego zapewnić pracy gospodarczej jednostek możliwie sprzyjające warunki w zamian za te konieczne i niezbędne ofiary i ograniczenia, jakie dla bezpieczeństwa tego kredytu oni z swej strony ponieść muszą. Wychodząc z tego zapatrywania uznając dalej, że akcya na tem polu właśnie organizacyi kredytu rentowego dla zachowania i wytwarzania zdrowej i żywotnej warstwy gospodarstw średnich rozmiarów, warstwy tak bardzo krajowi potrzebnej, nie przesądza w niczem dalszym reformom objętym nazwą »reform agrarnych« a dotyczącym sprawy ustroju własności ziemskiej w kraju, z żadną z nich bowiem z natury swej nie koliduje, postanowił Wydział krajowy uchwałą z d. 1. września 1900 r. Lw. 32354/900 przedłożyć już na najbliższej sesyi Wys. Sejmu wnioski w sprawie organizacyi włości rentowych w naszym kraju, opartych już to o kredyt rentowy Banku krajowego, już to o krajową emissyę listów rentowych a obejmującej istniejące lub nowo powstające żywotne gospodarstwa rolnicze średnich rozmiarów.

Już w tem sformułowaniu sprawy tworzenia włości rentowych odstąpił Wydział krajowy od przekazanego sobie przez Wys. Sejm wniosku, zastrzegając się przeciw tworzeniu włości rentowych bez względu na ich rozmiary, ograniczając przyszłą akcyę na gospodarstwa rolnicze średnich tylko rozmiarów, a nadto nie przyjął też Wydział krajowy myśli we wniosku zawartej oparcia całej akcyi o związek czyli Stowarzyszenie włościan, względnie: właścicieli włości rentowych lub nawet Stowarzyszenie samychże włości rentowych. Myśl tę odrzucił Wydział krajowy nie tylko ze względu na to, iż we wniosku nie została ona dość jasno sformułowaną, że n. p. czyniła zależnem dopuszczenie do korzystania z kredytu rentowego od wpisania do związku, wpisanie zaś do związku czyniła zawisłem od posiadania włości rentowej, ale także i przedewszystkiem ze względu na to, że oparcie akcyi o takie Stowarzyszenie nie dałoby jej odpo-

wiedniej powagi, nie stworzyłoby dla niej należytej rękojmi prowadzenia działalności z ścisłą objektywnością, z całą bezstronnością polityczną i społeczną, które to przymioty akcya ta mieć musi jako akcya dokonywana przy pomocy kredytu krajowego, już nie tylko ze względu na swe społeczne znaczenie, ale także ze względu na zaufanie targu pieniężnego do jej gospodarczego przeprowadzenia, zaufanie konieczne, jeśli kredyt rentowy nie ma być zbyt drogim i kosztownym tak, iż korzystanie zeń stałoby się niemożliwem. Zarówno pierwszy wzgląd: konieczność zapewnienia akcyi tworzenia włości rentowych niezbędnej objektywności pod względem społecznym i politycznym obok zapewnienia jej przestrzegania jak najściślej gospodarczego celu akcyi, jak i drugi wzgląd konieczność oparcia akcyi o czynnik, któryby pod względem finansowym zapewniał pomyślniejsze warunki finansowej akcyi związanej z tworzeniem włości rentowych, dając interesowanemu targowi pieniężnemu odpowiednią pewność dla lokowanych w tej akcyi funduszów, był tedy powodem dla Wydziału krajowego, że odrzucając myśl we wniosku zawartą, postanowił dla przeprowadzenia akcyi powołać do życia władzę bezpośrednio przy Wydziale krajowym urzędować mającą, Sejmowi krajowemu jako szafarzowi kredytu czyto bezpośrednio krajowego, czy pośrednio przez Bank krajowy udzielanego, podległą a mającą za zadanie tworzenie włości rentowych tak, iżby przez akcyę tę zachowane zostały już dziś istniejące gospodarstwa średnich rozmiarów, odpowiednio żywotne i by z czasem przy pomocy kredytu rentowego wytworzony został zastęp takich gospodarstw nowych, bez narażenia kredytu na szwank i niebezpieczeństwo. W końcu musiał Wydział krajowy odsunąć jedną jeszcze z myśli zawartych pierwotnie w omawianym wniosku »o włościach rentowych« a mianowicie myśl połączenia kredytu rentowego z asekuracyą, wyposażenia potomstwa przez »rentę ubezpieczenia«. Zdaniem bowiem Wydziału krajowego wprowadzenie takiej renty odrazu z tworzeniem włości rentowych, przed wypróbowaniem jeszcze gospodarczego rezultatu akcyi czyli zdolności gospodarczej gospodarstw obciążonych tak znacznym kredytem, jak jest kredyt rentowy udzielony na utworzenie włości rentowej, byłoby przedwczesnem i mogłoby nastąpić jedynie pod warunkami, które byłyby dla właścicieli włości rentowych zbyt uciążliwymi, wymagałyby bowiem bardzo wysokich opłat, równych prawie wysokości premii opłacanych przy ubezpieczeniach na życie.

Sformułowana ostatecznie uchwała Wydziału krajowego z d. 1. września 1900 r. brzmiała: Wydział krajowy przedłoży Wys. Sejmowi na jego najbliższej sesyi wnioski zmierzające do tworzenia włości rentowych przy pomocy zorganizowanego źródła kredytu rentowego, którem ma być bądź to emisya krajowych listów rentowych emittowanych bezpośrednio przez kraj a więc przez Wydział krajowy, bądź to emisya listów rentowych Banku krajowego, emittowanych przez tę instytucyę za gwarancyą kraju z tem, iż przedmiotem tego kredytu mają być jedynie żywotne gospodarczo posiadłości rolnicze średnich rozmiarów już istniejące lub nowo powstające, przez czas trwania stosunku rentowego niepodzielne bez pozwolenia Władzy powołanej do orzekania o tem, czy zgłaszające się o kredyt gospodarstwa mają odpowiednie warunki dla przyznania im tego kredytu a więc i warunki dla uznania ich za niepodzielne, Władzy krajowej przy Wydziale krajowym istniejącej pod kontrolą jego i Sejmu działającej. Dla zapoznania się z urzędowaniem i działalnością Władzy działającej w sprawie tworzenia włości rentowych, postanowił Wydział krajowy równocześnie wysłać urzędnika swego do Prus z poleceniem zapoznania się z całym zakresem działania w sprawach włości rentowych tamtejszych królewskich Komisyi generalnych, zwracając głównie uwagę na przydatność ludności polskiej na włościach rentowych osadzanej do gospodarowania na nich, czyli na zdolność wydołania ciężarom kredytu rentowego przez osadzonych na nich włościan naszych. Dzięki poparciu c. i k. Ministerstwa spraw zagranicznych w Wiedniu, do którego się Wydział krajowy zwrócił z prośbą o wyjednanie u centralnych Władz królewskich w Prusiech pozwolenia dla delegowanego przez Wydział krajowy urzędnika na studyowanie sprawy na miejscu w okręgach działalności król. Komisyi generalnych w Bydgoszczy i Królewcu, a niemniej dzięki uprzejmości pruskich Komisyi generalnych w tych miastach, zwłaszcza obu Prezydentów tych Komisyi pp.: v. Baumbach w Bydgoszczy i v. Howe w Królewcu, dalej dzięki koleżeńskiej prawdziwie uprzejmości wszystkich prawie urzędników Komisyj generalnych, mógł delegat Wydziału krajowego w ciągu czasu paru tylko tygodni zapoznać się dokładnie z wszelkiemi ważniejszemi stadyami akcyi Komisyi generalnych w sprawie tworzenia włości rentowych, już to bio-

rąc udział w Komisyach mających na celu oszacowanie gospodarstw przeznaczonych na włości rentowe, już to oglądając już założone włości, już wreszcie studyując na podstawie aktów tok urzędowania Komisyi i jej organów. Wydział krajowy poczuwając się do miłego obowiązku podziękowania wszystkim, którzy ułatwili zadanie jego delegatowi, czyni to na tem miejscu.

Wynik podróży delegata Wydziału krajowego zestawiony w krótkim zarysie działalności na polu tworzenia włości rentowych w Prusiech tamtejszych generalnych
Aleg. Komisyi załączamy jako alegat niniejszego sprawozdania, zaznaczając, że w uzasadnieniu wniosków, jakiem kończy się niniejsze sprawozdanie, znajdzie Wysoki Sejm zaznaczenie tych kwestyi ważniejszych, w których ze względu na odrębność stosunków naszego Kraju odstępujemy od wzoru niemieckiego, co zaś we wnioskach tych jest z Niemiec przejętem z łatwością po zaznajomieniu się z treścią alegatu każdy spostrzeże. Zanim przejdziemy do uzasadnienia wniosków końcowych niniejszego sprawozdania, nadmienić nam trzeba, że uchwała Wydziału krajowego z dnia 1. września 1900 wyżej podana w jednym swym szczególe zmienioną została uchwałą z dnia 4. czerwca r. 1901 w tym mianowicie kierunku, że Wydział krajowy postanowił po dokładnem rozważeniu sprawy nie tworzyć źródła kredytu rentowego w Banku krajowym i nie wkładać na tę instytucyę krajową obowiązku emittowania listów rentowych, a zatem bezpośredniego brania udziału w tworzeniu włości rentowej, lecz emisyę tę proponować Wys. Sejmowi jako emisyę papierów krajowych, bezpośrednio przez Kraj wydawanych, bezpośrednio na kredycie krajowym opartych. Powody tej decyzyi Wydziału krajowego są w krótkiem streszczeniu następujące: przedewszystkiem przekonanie, że przyznanie pożyczki należeć winno do tej władzy, której obowiązkiem będzie poznanie tych gospodarstw, których właściciele ubiegać się będą o kredyt rentowy, do której należy ich oszacowanie, wymierzenie granic potrzebnego kredytu, ocenienie ich zdolności kredytowej na podstawie ich żywotności i zdolności gospodarczej, uznanie ich wskutek tego za niepodzielne, a wobec tego rola Banku, któremu obowiązków tych narzucić ani też kompetencyi do ich wypełniania zgodnie z gospodarczym i społecznym interesem Kraju przyznać nie podobna bez znacznego zmienienia charakteru tej instytucyi, musiałaby być rolą bierną miejsca wypłaty (Zahlstelle), jaką się zadawalniają królewskie Banki rentowe w Prusiech, które ani co do bezpieczeństwa pożyczki, ani co do jej wysokości, nie mają prawa sprzeciwiać się uchwale Komisyi generalnej, lecz muszą taką sumę w listach rentowych wydać, jaką uzna Komisya generalna za potrzebną do utworzenia włości rentowej. Otóż Wydział krajowy takiej biernej roli Bankowi krajowemu wyznaczyć nie uważał za wskazane, nie chcąc stwarzać wśród pożyczek tej instytucyi kategoryi, za której bezpieczeństwo nie organa Banku ale inna władza stojąca zewnątrz miałaby dźwigać odpowiedzialność. I to był pierwszy powód, który rozstrzygnął za zdaniem, iż listy rentowe winny być emittowane wprost przez Wydział krajowy. Drugim powodem było przeświadczenie, iż listy rentowe wydawane jako walor krajowy łatwiej uzyskać mogą gwarancyę Państwa za ich oprocentowanie, niż walor emittowany przez Bank krajowy, którego inne emisye gwarancyi takiej nie mają, a że gwarancya ta ze strony Państwa może być ważnym i poważnym czynnikiem pokupu tych papierów na targu pieniężnym, czyli kursu giełdowego listów rentowych, że zaś kurs tych walorów wpływać może na pomyślny przebieg akcyi tworzenia włości rentowych, odeń bowiem zależeć będzie w znacznej mierze przystępność kredytu rentowego a zatem i jego użyteczność, zbędna dowodzić. Wobec tych względów nie wahał się tedy Wydział krajowy zmienić swej pierwotnej uchwały i proponować Wys. Sejmowi wydawanie listów rentowych jako papieru krajowego, biorąc na swe organa ciężar ztąd wynikający prowadzenia rachunków emissyi i spłat rent amortyzacyjnych a przeznaczając Bankowi krajowemu w akcyi tworzenia włości rentowej inną rolę, do której w granicach swego statutu jest już najzupełniej uzdolnionym, rolę pośrednika, przeprowadzającego przy pomocy zasobów swego działu bankowego oczyszczenie hipotek gospodarstw mających się stać włościami rentowemi, o czem obszerniej wspomniemy jeszcze poniżej.

Po tym wstępie niejako przechodzimy do uzasadnienia wniosków przedstawionych w końcu niniejszego sprawozdania.

II.

Wychodząc z założenia wspólnego wszystkim wnioskom, przekazanym przez Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu uchwałą z d. 5. maja 1900 r., iż zanikanie średniej własności rolniczej jest objawem zgubnym dla gospodarczych i społecznych stosunków kraju, mają wnioski Wydziału krajowego na celu przeciwdziałanie temu objawowi przez umożliwienie zachowania i utrzymania istniejących żywotnych i gospodarczo silnych gospodarstw rolniczych średnich rozmiarów i tworzenia takichże nowych gospodarstw przez udzielanie ich właścicielom względnie ich nabywcom pożyczek rentowych, to jest spłacalnych rentą umarzającą, zabezpieczoną na tych gospodarstwach i ich przychodzie. Cel ten określony w §. 1. projektu ustawy »o tworzeniu włości rentowych« wymaga przedewszystkiem określenia pojęcia gospodarstwa rolniczego, czyli posiadłości rolniczej średnich rozmiarów, jako przedmiotu, o który chodzi, a zarazem przedmiotu, którego właściciel może wedle wniosków Wydziału krajowego korzystać z kredytu rentowego, z pożyczek rentowych na tym przedmiocie i jego przychodzie zabezpieczonych, dalej wymaga też określenia pojęcie pożyczki rentowej. Pierwsze z tych pojęć określa §. 2. projektu wspomnianej ustawy, stwierdzający, że Wydział krajowy uważa za gospodarstwo średnich rozmiarów taką posiadłość rolniczą, która prócz budynku mieszkalnego i gospodarczego, obejmuje powierzchnię gruntów od 3 do 60 ha., o dochodzie katastralnym od 50 K. do 1.000 K., wraz z wszelkiemi przynależnościami tego gospodarstwa, względnie, o ile chodzi o gospodarstwo nowe dopiero powstające i nie mające jeszcze budynków wzniesionych, posiadłość powyżej określonych rozmiarów z uwzględnieniem tego, iż mają na niem stanąć potrzebne budynki. Określenie to nastręczało Wydziałowi krajowemu niewątpliwie najwięcej trudności i nie tajno Wydziałowi krajowemu, iż nastręczać też może najwięcej sposobności do krytyki i zarzutów. Trudność określenia pojęcia gospodarstwa średnich rozmiarów odczuwaną jest wszędzie, brak bowiem dotąd statystyki agrarnej ścisłej i dokładnej, mogącej dać podstawy pewne do wytworzenia tego pojęcia dla każdej prowincyi, a w jej obrębie dla poszczególnych okolic. Wobec tego braku przyjmują różne kraje w wypracowanych projektach ustaw lub ustawach dotyczących, czy to odrębnych norm dziedziczenia, czy niepodzielności zagród rolniczych, rozmaite kryterya, które wszystkie prawie mają wadę nie dosyć ścisłej uchwytności. Tak n. p. dolno-austryacki projekt rządowy do ustawy o niepodzielnych zagrodach rolniczych średnich rozmiarów, jako takie kryteryum podaje, iż dochód gospodarstwa średnich rozmiarów winien starczyć na utrzymanie rodziny z 5 osób złożonej, a nie przenosić sumy, którąby starczyła na utrzymanie osób 20; kryteryum możliwe w krajach o wyższych potrzebach codziennego życia, niż u nas. Wydział krajowy sądził, że jeszcze najuchwytniejszym sposobem oznaczenia będzie określenie polegające na skombinowaniu dochodu katastralnego z powierzchnią gruntów stanowiących gospodarstwo. Dla dochodu katastralnego przyjął Wydział krajowy jako granicę u dołu sumę dochodu katastralnego 50 K. zgodnie z wypracowanym w r. z. przez Komisyę agrarną projektem ustawy o odrębnych przepisach spadkowych dla posiadłości rolniczych średnich rozmiarów, a przyjmując jako przeciętny dochód katastralny z morga roli mniej więcej 10 K., oznaczył minimalną powierzchnię gruntów, która stanowić może średnich rozmiarów rolnicze gospodarstwo na 3 ha, czyli przeszło 5 morgów, które też w okolicach ludnych naszego kraju odpowiadać będą, zwłaszcza przy wyż wspomnianym dochodzie katastralnym, pojęciu gospodarstwa średnich rozmiarów. Granica od góry zakreślona jest w powyższem określeniu wysoko, wyżej znacznie niż w zeszłorocznem sprawozdaniu Komisyi agrarnej »o odrębnych przepisach spadkowych« dla posiadłości rolniczych średnich rozmiarów; wynik to intencyi umożliwienia władzy powołanej do orzekania o tem, czy gospodarstwo dane ma cechy gospodarstwa średniego uwzględnienia najrozmaitszych pod tym względem stosunków panujących w różnych stronach kraju, wynik też chęci umożliwienia władzy przy udzielaniu kredytu rentowego uwzględnienia takich gospodarstw, które powstają wskutek parcelacyi większych majątków, a nie mogą już i nie powinny bez szkody dla swych właściwości gospodarczych być dalej podzielonymi. Z tych powodów zakreślono granice u góry na 60 ha, to jest mniej więcej 100 morgów gruntu w powierzchni, a trzymając się tego samego obliczenia przeciętnego dochodu katastralnego, na 1.000 K. w dochodzie katastralnym. Granica ta u góry ma — jak wyraźnie zaznaczyć trzeba — znaczenie wykluczające raczej niż dopuszczające, znaczy bowiem, że gospodarstwa o powierzchni większej i dochodzie katastralnym wyższym nie będą

mogły być uważane za gospodarstwa średnich rozmiarów, nie będą więc mogły korzystać z kredytu rentowego, a gdy przeciętny dochód katastralny, acz liczbowo uzasadniony, jest dość wysoki i odpowiada dobrej jakości gruntu, przeto Wydział krajowy sądzi, że granica ta nie będzie w praktyce za wysoką.

Zbędna prawie odnośnie do powyższej kwestyi dodawać, że Wydział krajowy nie idzie tu w oznaczeniu tego pojęcia średniej posiadłości rolniczej za wzorem pruskim, tam bowiem ustawodawstwo nie krępuje władzy określaniem choćby tak niedokładnem pojęcia średniej posiadłości lecz pozostawia to ocenieniu jej w każdym specyalnym przypadku. Wydział krajowy ze względu na kompetencyę ustawodawczą Wys. Sejmu w sprawie ustawy o niepodzielności, nie mógł w tej mierze pójść za wzorem ustawodawstwa niemieckiego.

Wydział krajowy, licząc się z faktycznym stanem rzeczy, nie wymaga, by gospodarstwo już istniejące średnich rozmiarów stanowiło terytoryalnie zwartą całość, a jedynie co do gospodarstw nowo powstających żąda, by w obrębie poszczególnych rodzajów kultur były skomasowane. Wynik to stosunków faktycznie panujących i zapatrywania, że bez tej względności nie możnaby utrzymać dzisiejszych średnich gospodarstw.

Omówiwszy pojęcie rolniczego gospodarstwa średnich rozmiarów i uzasadniwszy proponowane w projekcie ustawy określenie tego pojęcia, przechodzimy z kolei do pojęcia pożyczki rentowej, które omówić trzeba już ze względu na to, iż w jego określeniu różni się projekt ustawy przedłożony przez Wydział krajowy znacznie od określeń, jakie zarówno w Niemczech, jak i w rządowym projekcie ustawy o włościach rentowych z roku 1893 są w użyciu. Pożyczką rentową nazywa Wydział krajowy w swym projekcie pożyczkę, udzieloną właścicielowi gospodarstwa średnich rozmiarów, lub nabywcy takiegoż gospodarstwa na spłatę długów na gospodarstwie ciążących i na zaopatrzenie go w potrzebną dla gospodarczego rozwoju gotówkę, czyli kapitał obrotowy, na budowę domu i zabudowań gospodarczych, na spłatę części ceny kupna gospodarstwa, dokupna gruntów, budowę budynków i pierwsze urządzenie gospodarstwa (§. 3. projektu ustawy o tworzeniu włości rentowych), którą to pożyczkę on następnie spłaca rentą. Pożyczkę rentową wypłaca się w listach rentowych, przez kraj emitowanych. W Prusiech, gdzie ustawodawstwo rentowe wychodzi z tego założenia, że Bank rentowy emituje listy rentowe dla skupienia, skapitalizowania renty, jaką nabywca włości jest obowiązany jej sprzedawcy uiszczać, nazywa się ta pożyczka »Abfindung« »abluicyą« lub »indemnizacyą« renty, pożyczką rentową, zaś (Renten-Darlehen), zwie się tam jedynie pożyczka, udzielana na budowę budynków, spłacalna rentą umarzającą, a wypłacana w listach rentowych. Podobnie rządowy projekt z r. 1893 nazywa naszą pożyczkę rentową »Kapitałem rentowym« (Renten-Capital), a »pożyczką rentową« zwie również pożyczkę wypłacaną w listach rentowych, udzielaną na cele melioracyi, na przyjście z pomocą w razie klęsk elementarnych, na wyposażenie córek itp.

Wydział krajowy nie uważał za wskazane iść tu za wzorem pruskim i stwarzać tak, jak się w Prusiech robi fikcye prywatnych rent, które, w rzeczywistości nigdy nie istniały, które się stypuluje poraz pierwszy i ostatni w kontraktach rentowych, by módz wypłaconą kwotę nazwać spłatą renty (Abfindung), fikcye, któreby wśród naszych stosunków były tem bardziej nie na miejscu, że stosunków rentowych, które w Niemczech bodaj w tradycyi istnieją i są wskutek tego zrozumiałemi, u nas wcale ludność już nie zna i z trudnością mogłaby się zorjentować w owych rachunkach przemiany renty na kapitał, potrzebnych dla utrzymania takiej fikcyi. Fikcyi takiej tworzyć, zdaniem Wydziału krajowego nie potrzeba, nadto także dlatego, że stosunek rentowy polegający na tem, iż dłużnik obowiązuje się opłacać rentę, rodzi się tak samo z pożyczki, jak z spłaty renty pierwotnej, jak tego dowodzą pruskie »Renten-Darlehen«, udzielane na budowę budynków i jak tego dowodzi sama spłata renty prywatnej przez Bank, która jurydycznie nie jest czem innem, jak pożyczką, udzieloną na spłatę renty, spłacalną rentą umarzającą, czyli amortyzacyjną.

Cele, na które pożyczki rentowe mogą być udzielane, podaliśmy już powyżej mimochodem niejako a są one tak zgodne z celem akcyi, z celem dla którego kraj do tworzenia włości rentowych przystępuje, tak zeń koniecznie wypływają, że sądzimy, bliższego uzasadnienia nie wymagają i wolno poprzestać na wyjaśnieniu tylko sprawy, dlaczego Wydział krajowy nie wymienia wśród tych celów spłaty współspadkobierców. Otóż o ile chodzi o obowiązek spłaty współspadkobierców zaintabulowany na gospodarstwie w chwili

tworzenia włości rentowej, czyli zaciągania pożyczki rentowej, to jest to dług, jak każdy inny i może być spłacony z pożyczki rentowej, jeśli tylko suma owych długów w owej chwili ciężących na gospodarstwie nie przechodzi sumy, jaką w myśl §. 15. projektu, pożyczka wynosić może. Jeśliby zaś to były sumy współspadkobierców, które powstały i na gospodarstwie zahipotekowane zostały po utworzeniu włości, w takim razie nie mogą one być spłacone pożyczką rentową, umarzalną w tak długim czasie, bo gospodarstwo nie wyszłoby nigdy z długu. Dla spłaty takich sum pragnie Wydział krajowy obmyślić inne źródło kredytu, rozłożonego na krótszy przeciąg czasu, i w tym celu proponuje Wys. Sejmowi ostatnią rezolucyę. Z kolei przechodzimy do warunków udzielenia pożyczki, objętych w projekcie ustawy paragrafami 4—6 włącznie. Pierwszym warunkiem udzielenia pożyczki rentowej jest, by pożyczka rentowa i wynikające z niej zobowiązanie opłacania renty na jej umorzenie i oprocentowanie miały pierwszeństwo hipoteczne przed wszystkimi ciężarami hipotecznymi prawno-prywatnymi. Jest to łatwo zrozumiały warunek ze względu na konieczność zabezpieczenia pożyczki rentowej z bezwzględnem bezpieczeństwem — a Wydział krajowy sądzi, że podobnie jak to ma miejsce w Prusiech i jak to się i u nas praktykuje przy parcelacyach, gdzie chodzi o oczyszczenie hipoteki, warunkowi temu uczynić zadość nie będzie trudno przy pomocy już to Banku krajowego, już lokalnych instytucyi kredytowych, które na nie długi termin trwania postępowania w celu utworzenia włości rentowej potrzebnego, gdy raz będą miały pewność, iż gospodarstwo uzyska pożyczkę rentową, podejmą się chętnie i pod przystępnymi warunkami oczyszczenia hipoteki.

Drugi warunek udzielenia pożyczki rentowej to ustawowo zapewniona niepodzielność gospodarstwa na czas trwania stosunku rentowego. By gospodarstwa rolnicze średnich rozmiarów mogły warunkowi temu uczynić zadość, przedkłada Wydział krajowy Wys. Sejmowi wniosek uchwalenia ustawy: »o czasowej niepodzielności średnich rozmiarów posiadłości (gospodarstw) rolniczych obciążonych kredytem rentowym Król. Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Ks. Krakowskiem«. Projekt ten określa pojęcie średnich rozmiarów posiadłości rolniczej zgodnie z §. 2. projektu ustawy o tworzeniu włości rentowych a zacieśnia to ogólne pojęcie przez dodanie warunku, iż posiadłość takich rozmiarów wtedy tylko może być uznaną za niepodzielną w rozumieniu tej ustawy, kiedy będzie miało przyznany kredyt rentowy Król. Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem. W ten sposób ogranicza Wydział krajowy działanie ustawy projektowanej jedynie na włości rentowe. Co do czasu trwania niepodzielności ogranicza projekt ustawy jej skuteczność na czas trwania zobowiązania rentowego a wcześniejsze uchylenie niepodzielności dopuszcza jedynie z wcześniejszem umorzeniem długu rentowego za zezwoleniem władzy. Jak z jednej strony projekt zapewnia niepodzielność włościom rentowym zupełną i prawnie skuteczną, czyniąc akta przeciw temu zdziałane nieważnemi, tak z drugiej strony dopuszcza możności zniesienia, czyli zgaśnięcia tego charakteru włości rentowej za zezwoleniem władzy we wszystkich wypadkach zasługujących na uwzględnienie. Postanowienia projektu co do hipotecznego uwidocznienia charakteru niepodzielności nie wymagają uzasadnienia bliższego, tu więc kończąc wzmiankę o postanowieniach tego projektu zaznacza tylko Wydział krajowy, że oddając orzeczenie o tem, czy gospodarstwo jakieś jest gospodarstwem rolniczem, średnich rozmiarów tej samej władzy, która w myśl projektu ustawy o tworzeniu włości rentowych przyznaje kredyt rentowy, a czyniąc wypłacenie przyznanej z tego kredytu pożyczki zależnem od wpisania w księgi gruntowe charakteru niepodzielności, waruje on najzupełniej interes kraju, jako udzielającego kredytu, zapewnia bowiem przez niepodzielność włości, jako całości gospodarczej, na której oszacowaniu i przychodzie kredyt rentowy oparto, odpowiednie dla tego rodzaju kredytu bezpieczeństwo, które jest też jednym powodem tego warunku kredytu rentowego. Że niepodzielną musi być posiadłość, na której cięży dług rentowy nie może ulegać wątpliwości: toż wysokość tego długu, wysokość pobieranej dla jego umorzenia (spłaty) renty jest zastosowaną do posiadłości jako całości, do jej przychodowej zdolności, z chwilą więc podzielenia posiadłości, zmiany jej przez wydzielenie z niej części, musiałaby pożyczka już stracić tę właściwość odpowiadania wartości przychodowej posiadłości, musiałaby je przeciążać a tem samem tracić swe bezpieczeństwo. Drugim powodem tego warunku w niniejszym projekcie to cel akcyi podejmowanej: utrzymanie gospodarstw średnich rozmiarów i tworzenie nowych, a że dla osiągnięcia tego celu potrzeba wprowadzenia na pewien dłuższy przeciąg czasu węzła niepodziel-

ności, bez którego ofiary kraju w kredycie i ponoszeniu kosztów tworzenia włości szłyby na marne, nie potrzeba dowodzić obszerniej.

Projekt ten ustawy wymaga nadto zaznaczenia, iż podobnie jak projekt ustawy »o tworzeniu włości rentowych«, leży on jako sprawa kultury krajowej najniewątpliwiej w granicach ustawodawczej kompetencyi Sejmu a to w myśl §. 18 ustęp I al. 1. statutu krajowego, który ustawodawstwo w sprawach gospodarstwa krajowego Wys. Sejmowi przekazał, a któremu się nie sprzeciwia art. 11. l. k. ustawy z d. 21. grudnia 1867 r. (dz. u. p. N. 141) »o reprezentacyi państwa« orzekający, iż sprawy ustawodawstwu krajowemu w statutach krajowych przekazane a dotyczące ustawodawstwa karnego, policyjnego i cywilnego pozostają nadal podległe ustawodawstwu krajowemu. Z mocy tego postanowienia jest Sejm krajowy kompetentnym do określenia ustawami, przedmiotowych ograniczeń podzielności gruntowej własności w kraju a uznanem to zostało niewątpliwie ze strony ustawodawstwa państwowego już w ustawie z d. 27. czerwca 1868 r. (Dz. n. p. Nr. 89), która, znosząc odrębne przepisy dziedziczenia dla posiadłości włościańskich i wprowadzając dla nich moc obowiązującą powszechnego prawa spadkowego, uczyniła wejście w życie w poszczególnych krajach tych postanowień zależnem od zniesienia przez ustawodawstwo krajowe obowiązujących wówczas ograniczeń dzielenia gruntów włościańskich; uznanem to też zostało wreszcie w ustawie państwowej z d. 1. kwietnia 1889 r. (Dz. u. p. Nr. 52), która tworząc ramy dla ustawodawstwa krajowego w sprawie wydawania odrębnych przepisów dziedziczenia dla posiadłości rolniczych średnich rozmiarów, stanowi w §. 16 wyraźnie, że ustawodawstwo krajowe może dla posiadłości rolniczych średnich rozmiarów, dla których taż ustawa wydaną została, postanowić ograniczenia ich wolnej podzielności, jakie uzna za stosowne bez żadnych ograniczeń, uznała więc zupełną kompetencyę ustawodawstwa krajowego bez żadnego innego ograniczenia jak tylko to, iż ustawodawstwo krajowe może wydać takie ograniczenia dla posiadłości rolniczych średnich rozmiarów (Landwirtschaftliche mit einem Wohnhause versehene Besitzungen (Höfe) mittlerer Grösse). Gdyby tedy kto wątpił o kompetencyi ustawodawstwa krajowego z mocy statutu krajowego, znajdzie uznanie jego postanowienia w tych dwu powołanych ustawach, a znajdzie je także w tych przedłożeniach, które c. k. Rząd dla poszczególnych krajów koronnych wypracował na podstawie ustawy z r. 1889, a w których obok projektów ustawy krajowej »o odrębnych przepisach dziedziczenia dla średnich posiadłości rolniczych« przedkładał Sejmom krajowym zawsze oddzielne projekty ustaw »o niepodzielności posiadłości rolniczych średnich rozmiarów« i to niepodzielności w wyższym dalekc stopniu, niż projektowana w projekcie kończącym niniejsze sprawozdanie, bo nieczasowej lecz wieczystej. Wydział krajowy podejmując proponowaną niniejszem akcyę dla utrzymania średnich rozmiarów gospodarstw rolniczych i przyjścia z pomocą wytworzeniu się takich posiadłości, trzymał się w projekcie ustawy, jaką przedkłada, granicy zakreślonej w §. 16 powołanej ustawy, a zakreślając pojęciu posiadłości średnich rozmiarów granice nawet ciaśniejsze niż te, jakie mu w myśl §. 1. tejże ustawy ustanowić wolno, dodaje bowiem jako warunek tego pojęcia przyznanie kredytu rentowego, nie wątpi, że omawiany projekt ustawy uzyska sankcyę a to, tem snadniej że w składzie Władzy o »niepodzielności« orzekającej, w krajowej Komisyi dla włości rentowych, zapewnia projekt ustawy »o tworzeniu włości rentowych» c. k. Rządowi odpowiednią reprezentacyą i wpływ (§. 23) na postanowienia tej władzy.

Trzeci z kolei warunek przyznania pożyczki, obok pierwszeństwa hipotecznego dla pożyczki i renty i obok wymaganej niepodzielności gospodarstwa, stanowią wymogi, jakie projekt ustawy »o tworzeniu włości rentowych« stawia do osoby właściciela włości, zaciągającego pożyczkę (§ 6.). Postanowienie to zamieszczonem zostało w projekcie ze względu na to, iż kredyt rentowy rolniczy nie jest ściśle rzeczowym, że jako oparty na przychodzie gospodarstwa uwzględnia on też osobiste właściwości gospodarza gospodarującego, a dalej także ze względu na to, by władzy udzielającej kredytu rentowego zwrócić uwagę na konieczność poznania własnych zasobów pieniężnych gospodarzy starających się o pożyczkę tak, iżby mogła uniknąć udzielania kredytu rentowego w tych wypadkach, gdzie obok gotówki uzyskanej z pożyczki rentowej i innych źródeł kredytu nabywca gospodarstwa nie rozporządzałby żadnemi zasobami, wskutek czego gospodarstwo jako przeciążone długami zmarnowałoby pomoc w kredycie rentowym udzieloną.

Obowiązki pożyczającego określone w §§. 7 i 8. wymagają pod jednym tylko względem wyjaśnienia i uzasadnienia a mianowicie co do ustanowionego terminu umorzenia rentą pożyczki rentowej i stopy jej oprocentowania.

Wysokość oprocentowania, które opłacać będzie dłużnik rentowy, oznacza projekt licząc się z stosunkami targu pieniężnego, dopuszczający emisyę dwu typów listów rentowych mianowicie listów 4% i $4^1/_2$, na $4^1/_2$ procent przy emisyi pierwszych listów, na 5 procent przy emisyi drugiego typu listów, na amortyzacyę więc pożyczki rentowej pobierałby kraj w myśl tego postanowienia $^1/_2$% od kapitału pożyczonego. Te pół procent rozkłada Wydział krajowy przy pożyczkach wydawanych w 4% listach rentowych na $67^3/_{12}$ lat, przez co obniża pobierany na umorzenie procent na 0.30%, przy pożyczkach zaś wydawanych w $4^1/_2$ listach na 71 lat, przez co procent na amortyzacyę płacony obniża na 0·20%. Wydział krajowy pragnie w ten sposób uczynić spłatę renty właścicielowi gospodarstwa lżejszą a sądzi, że przedłużenie czasu trwania renty, który przy poborze całego $^1/_2$% na amortyzacyę w pierwszym wypadku wynosiłby $56^1/_{12}$ lat, w drugim 52 lat, przenosiłby więc i tak czas gospodarki jednego pokolenia, nie powinnoby stanowić szkopułu. Ze stanowiska celu niniejszej akcyi kraju jest przedłużenie czasu trwania stosunku rentowego, jako warunku trwania niepodzielności gospodarstwa a zatem warunku jego utrzymania i zachowania w rozmiarach dla dobra kraju odpowiednich, tylko pożądanem a skoro daje też interesowanym korzyść uchwytną, bo lżejsze warunki spłaty, to Wydział Krajowy tuszy, że postanowienie to nie spotka się z uzasadnioną opozycyą w Wys. Sejmie.

Oznaczając w powyższy sposób wysokość renty zawiera projekt postanowienie, iż renta ma być spłacaną w 4 ratach kwartalnych z dołu. Postanowienie to oparto na doświadczeniach w Prusiech poczynionych, które, zarówno ze względu na mniejsze ryzyko udzielającego kredytu przy częstszych ratach, jak i na dobro dłużnika, który acz ma zwykle tylko po zbiorach gotówkę na spłatę renty, może przy ratach kwartalnych korzystnie dla siebie, chwilową nadwyżkę gotówki fruktyfikować, przekonały, że termina kwartalne są najodpowiedniejszemi. Obok powyższych zalet przyznają władze w Prusiech tę jeszcze zaletę, iż dają władzy sposobność częstszego zetknięcia się z dłużnikiem, przekonania się o jego gospodarce i położeniu i przyjścia mu w razie potrzeby z pomocą wczesną. Gdy i projekt Wydziału krajowego wkłada na władzę udzielającą kredytu rentowego obowiązek takiej opieki (§. 27. projektu), przeto Wydział krajowy postanowił pójść w tej sprawie za wzorem Niemiec.

Postanowienie zawarte w §. 9. projektu o możności przyznania rocznej zwłoki w rozpoczęciu spłaty renty, czyli tak zwanego roku wolnego, nie sądzimy, by wymagało szczegółowego uzasadnienia, przechodzimy więc do omówienia następujących z kolei postanowień ustawy projektowanej, dotyczących: prawa dłużnika do wypowiedzenia renty przed jej umorzeniem prawidłowem, a więc do wcześniejszej spłaty, prawa władzy udzielającej kredytu do zażądania przed terminem umorzenia spłaty w przymusowej drodze, dalej postanowień o zniesieniu włości rentowej i wydzieleniu z niej części, wreszcie o zgaśnięciu niepodzielności włości rentowej i jej charakteru gospodarczego w rozumieniu projektu omawianego.

Otóż pierwsze z tych postanowień orzeka podobnie, jak to czyni ustawa pruska, iż spłata renty na życzenie dłużnika nie może nastąpić wcześniej jak dopiero w 10 lat po zaciągnięciu pożyczki. Usprawiedliwieniem tego postanowienia na pozór surowego jest okoliczność, iż w braku jego mogłyby włości rentowe nabywane przy pomocy wydatnego kredytu rentowego lub przy jego pomocy oczyszczone z długów i zaopatrzone w kapitał obrotowy, korzystające z dogodnej, bo na długie lata rozłożonej pożyczki i pomocy władzy, stać się przedmiotem spekulacyjnego handlu ziemią. Umożliwienie wcześniejszej spłaty i uzyskanie w ten sposób możności rozparcelowania gospodarstwa po korzystniejszych przy częściowej sprzedaży cenach, niż zapłacona w chwili tworzenia włości, byłoby też przeszkodą wyrobieniu się przywiązania gospodarza do tego kawałka ziemi, który nabył przy pomocy kredytu rentowego, przeszkodą właściwego zagospodarowania się. Brak podobnego postanowienia przy warunkach kredytu w rosyjskim Banku dla włościan, który za wzorem Niemiec udzielał wysokich, 80—90% wartości szacunkowej gospodarstwa wynoszących pożyczek włościanom nabywającym przy pomocy tego kredytu gospodarstwa z parcelacyi większej własności powstałe, spowodował znaczny ruch w handlu ziemią w prowincyach środkowej Rosyi i południowo-zachodnich,

ruch spekulacyjny, zatem niezdrowy i ekonomicznie szkodliwy. A jeśli takiego postanowienia potrzeba w Niemczech, gdzie celem akcyi nie była, jak u nas, potrzeba zachowania i wytwarzania średnich gospodarstw rolniczych, toć tem więcej potrzeba go u nas ze względu na fakt, iż spekulujących na rozbicie takiej posiadłości elementów niestety nie braknie, skoro ich nie brak już w dzisiejszych stosunkach, jak tego dowodzą wykupywane przez te elementa parcele gruntów włościańskich. To też Wydział krajowy zaostrza jeszcze postanowienie powyższe ustanowieniem obowiązku opłacenia kary umownej w wysokości 10% pierwotnej sumy pożyczkowej w razie wypowiedzenia pożyczki, dokonanego choćby już nawet po upływie dziesięciolecia, a pragnąc dać możność władzy przyjęcia po upływie tego terminu, w wypadkach godnych uwzględnienia, wypowiedzenia — bez uiszczania tej kary, daje jej prawo zniżenia lub darowania kary umownej. Kary umowne wpływają do funduszu rezerwowego emisyi listów rentowych, w ten więc sposób przedwczesne spłaty przynajmniej w części przyczynią się do wynagrodzenia strat, jakieby kraj poniósł, marnując ofiary łożone na utworzenie pożytecznych jednostek gospodarczych wskutek ich przedwczesnego wyłamywania się z pod węzła kredytu rentowego i niepodzielności.

Drugie z tych postanowień, o których mówimy, przyznaje władzy udzielającej kredytu rentowego prawo zażądania w drodze przymusowej od dłużnika czyli właściciela włości rentowej zwrotu całej nieumorzonej pożyczki rentowej w wypadkach w ustawie przewidzianych. Postanowienie to wspólne wszystkim stosunkom pożyczkowym nie wymaga, sądzimy, bliższego uzasadnienia nadmieniamy więc tylko, że rzeczą będzie Władzy udzielającej kredytu rentowego dbać o to, by módz z prawa tego, jeśli zajdą po temu warunki, uczynić wcześnie użytek a to zarówno w interesie kredytu rentowego jak i mienia i rodziny dłużnika podobnie, jak to czynią królewskie Komisye generalne, które przy całej względności tam gdzie ona słusznie może być zastosowywaną, wobec dłużników niesumiennych postępują z całą surowością, stosując ją wczas a więc wtedy, kiedy jeszcze i dla dłużnika można coś z jego mienia ocalić.

Postanowienia o zniesieniu włości rentowej (§§. 12 i 13) przewidują: 1. Konieczność zniesienia samodzielności gospodarczej włości, 2. wydzielenie pewnych jej części z całości. Konieczność zniesienia samoistności może być wynikiem już to złej gospodarki jej właściciela tak, że zwrot pożyczki rentowej można uzyskać tylko w drodze jej parcelacyi, już to skutkiem klęsk i nieszczęść niezawinionych tak, że gospodarstwo w całości nie może być utrzymanem bez szkody i straty dla właściciela i kraju, już to wreszcie skutkiem takiej zmiany stosunków gospodarczych w okolicy, że gospodarstwo to przestało być jednostką godną podtrzymywania i zachowania. Zezwolenie na takie zniesienie samodzielności może nastąpić tylko za spłatą nieuiszczonej reszty pożyczki a termin 10 letni w tym wypadku nie obowiązuje. Podobnie ma się rzecz z wydzieleniem części z włości rentowych. O ile wydzielenie nastąpić ma w celach dobra publicznego lub gminnego, a nie nadwyręża bezpieczeństwa pożyczki rentowej może Władza na nie zezwolić nawet jeśliby przez to włość straciła rozmiary średniego gospodarstwa, bez spłacenia pożyczki; o ileby bezpieczeństwo pożyczki było przez to zagrożonem winna przed wydzieleniem nastąpić spłata odpowiedniej części pożyczki.

Charakter włości rentowej a zarazem charakter posiadłości średnich rozmiarów niepodzielnej traci włość z chwilą wykreślenia tych właściwości w księgach gruntowych, które następuje na podstawie odpowiedniego podania władzy udzielającej kredytu.

Z postanowień dotyczących granic bezpieczeństwa pożyczki rentowej czyli jej maxymalnej wysokości, a dalej określających zasady szacowania gospodarstw, których właściciele starają się o pożyczki rentowe, podnosimy tylko to, że przyjęte granice kredytu i zasady oszacowania, jak z jednej strony mają na celu przychodzenie z pomocą kredytową gospodarstwom możliwie najwydatniejszą właściwości gospodarstwa i jego potrzebę gotówki uwzględniającą, tak znowu z drugiej strony mają zadanie nie dopuszczać do przeciążenia gospodarstw kredytem, do czego najodpowiedniejszym hamulcem jest postanowienie wkładające na Władzę szacującą obowiązek liczenia się z przychodem gospodarstwa, z ciężarami, które zeń pokryte być muszą i dopiero w granicach przychodu dozwalające obciążenia rentą.

Podobnie i postanowienia o kontrakcie rentowym, który w myśl projektu ustawy §§. 19. i 20. wygotowuje władza udzielająca pożyczek i który zastępuje, o ile chodzi o obciążenie rentą gospodarstwa już istniejącego, skrypt dłużny, o ile zaś dotyczy

nabycia nowego gospodarstwa, kontrakt kupna i sprzedaży, tudzież postanowienie o krokach przymusowych przeciw dłużnikowi (§. 21.) nie nastręczają pola do obszerniejszych uwag, chybaby nam znowu zaznaczyć przyszło, że władza wygotowująca kontrakt rentowy ma obowiązek, tam zwłaszcza, gdzie on zastępuje kontrakt kupna i sprzedaży, baczyć na to, by kupno nie było dokonanem w warunkach dla żywotności gospodarstwa szkodliwych, że, wykonując prawo podejmowania kroków egzekucyjnych przeciw dłużnikom rentowym, winna obok czujności o interesa kraju jako dostarczającego kredytu mieć też na oku warunki gospodarcze, wśród których pracować musi dłużnik rentowy, i przestrzegać zawsze celu niniejszej akcyi krajowej, to jest zachowania i utrzymania średnich gospodarstw rolniczych i warstwy ludności oddanej na nich pracy gospodarczej.

Postanowienia omówione zamykają szereg postanowień projektowanych ustaw normujących stosunek udzielającego kredytu z korzystającym zeń właścicielem włości rentowej, względnie z samą włością rentową i reszta postanowień projektu dotyczy organizacyi władz powołanych do wykonywania ustawy, określenia ich zakresu działania, wreszcie sprawy emisyi listów rentowych król. Galicyi i Lodomeryi. Postanowień tych szczegółowo nie będziemy przechodzić, zaznaczając tylko, że Władzą przyznającą kredyt rentowy, oceniającą zatem, czy są odpowiednie do udzielenia go warunki, orzekającą o uznaniu gospodarstwa za niepodzielne czasowo, wygotowującą kontrakty rentowe a więc i współdziałającą przy nabyciu włości, przestrzegającą spłaty rat, zezwalającą na wcześniejsze spłaty rat, na zniesienie samodzielności gospodarczej włości rentowej, na wydzielenie z niej części, czuwającą nad gospodarką dłużników rentowych, wreszcie podejmującą kroki egzekucyjne i zarządzającą przymusowy zwrot pożyczki, jest krajowa Komisya dla włości rentowych. Władza ta złożona z 2 członków wybranych przez Sejm, 2 mianowanych przez c. k. Namiestnika i 2 członków delegowanych przez Wydział krajowy i odpowiedniej liczby zastępców, urzęduje kolegialnie pod przewodnictwem Marszałka krajowego lub wyznaczonego przezeń z pomiędzy członków Wydziału krajowego zastępcy. Organem jej wykonawczym jest biuro, którego skład i koszt oznacza Wydział krajowy, wydający też wszelkie regulaminy i instrukcye dla urzędowania biura i Komisyi.

Obok tej władzy powołuje przedłożony projekt ustawy Wydział krajowy jako taki do współdziałania w sprawie tworzenia włości rentowych. Już wyżej zaznaczono atrybucye, które świadczą, że Wydział krajowy jest w projekcie władzą pomyślaną jako czynnik nadzoru nad Komisyą dla włości rentowych — tu zaznaczamy również, że Wydział krajowy byłby powołany do rozstrzygania, ilekroć przewodniczący Komisyi uważa za konieczne zawiesić uchwałę komisyi, dalej, że Wydział krajowy zatwierdza kontrakty rentowe, jako akta stanowiące podstawę do emisyi listów rentowych, że wreszcie w granicach uchwały Wys. Sejmu oznaczającej maxymalną kwotę emisyi listów rentowych, emituje te listy w miarę uznanej potrzeby udzielenia pożyczek rentowych, tudzież, że w myśl szczegółowych postanowień projektu ustawy o emisyi tych listów, (§§. 31—44 projektu ustawy) dokonuje ich emisyi, losowań, umorzenia i oprocentowania. Postanowienia projektu ustawy traktujące o tych sprawach, wypracowane z szczegółowym uwzględnieniem obowiązujących przepisów prawnych a nadto z uwzględnieniem właściwości kredytu rentowego, zastrzegają dla Wys. Sejmu możność normowania tempa, że tak powiemy, akcyi, oddając Wys. Sejmowi dyecyzyę o maxymalnej kwocie listów rentowych, jakie Wydział krajowy będzie mógł emittować, (§. 31. projektu ustawy), wkładając na Wydział krajowy obowiązek przedkładania Wys. Sejmowi preleminarzy i zamknięć funduszu emisyi listów rentowych do uchwalenia względnie zatwierdzenia (§. 43. projektu ustawy), tudzież przedkładania rokrocznie sprawozdań o działalności krajowej Komisyi dla włości rentowych i wniosków co do potrzebnych dla dalszej jej działalności kredytów (§. 30. projektu ustawy).

Nakoniec omówienia projektów ustaw przedłożonych pozostaje nam do uzasadnienia postanowienie zawarte w drugim ustępie §. 24. projektowanej ustawy, w myśl którego wszelkie koszta wynikające z urzędowania krajowej Komisyi dla włości rentowych, dalej koszta utrzymania jej biura i jego urzędowania, ponosić ma fundusz krajowy. Proponując to postanowienie w ustawie, zapewniające stronom interesowanym, a mianowicie tworzącym włości rentowe, bezpłatne urzędowanie Władz w sprawie tej działających, świadom był dobrze Wydział krajowy ofiary, do jakiej fundusz krajowy w ten sposób pociągniętym zostanie, ofiary, której wprawdzie dziś niepodobna oznaczyć

cyfrowo, wysokość jej bowiem zależeć będzie od liczby zgłoszeń, szybkości urzędowania i przeprowadzania rzeczy i t. p., która jednak niewątpliwie w miarę rozwoju akcyi na budżecie krajowym w pewnej choć może nieznacznej mierze zacięży, sądził jednakże, że ze względu na doniosłość celu akcyi zamierzonej i na jej społeczny charakter, mający nietylko na celu dobro jednostek, ale dobro całego kraju, ofiarę tę kraj ponieść winien, nie podobna bowiem tych kosztów tworzenia włości rentowych przerzucać wyłącznie na dłużników właścicieli i włości rentowych, lecz jest słusznem, by cały kraj do kosztów akcyi tej się ofiarą swą przyczynił. Ofiarą tą zdaniem Wydziału krajowego — nie jest ze strony kraju kredyt rentowy i być nią przy należytem prowadzeniu akcyi nie powinien, bo winien on być krajowi zwrócony z należnemi odsetkami, ofiarą więc może być tylko to, co kraj na przeprowadzenie tej akcyi wyłoży, rzeczą zaś władzy a zwłaszcza Wydziału krajowego będzie dołożyć starania, by ofiara ta nieszła na marne. Z tego założenia wychodząc, Wydział krajowy przedstawia powyższy wniosek, zastrzegając dla Władzy udzielającej kredytu rentowego w §. 26. projektu jedynie możność, w razie uznania potrzeby, zażądania od zgłaszających się o pożyczkę rentową złożenia odpowiedniej kwoty na pokrycie kosztów badania sprawy na wypadek, gdyby badanie to było bezowocnem, w ten bowiem sposób pragnie Wydział krajowy ustrzedz fundusz krajowy od ofiar bezowocnych i daremnych, któreby mogły być wynikiem nawet wprost złej woli zgłaszających się.

Obok dwu projektów ustaw dopiero co omówionych zawiera wniosek Wydziału krajowego z kolei jako punkt III. wniosek uchwały, którąby Wys. Sejm oznaczył na najbliższych lat kilka maxymalną kwotę emisyi krajowych listów rentowych. Jest to uzupełnienie projektu ustawy »o tworzeniu włości retowych« którego §. 31. przepisuje powzięcie takiej uchwały. Rzecz oczywista, że kwota, jaką Wydział krajowy we wniosku wstawia 5.000.000 koron, odpowiadać będzie początkowej akcyi na polu tworzenia włości rentowych a gwarancya kraju za tę sumę, nie obciąży zbytecznie kredytu krajowego.

W dalszym ciągu wniosków swych przedkłada Wydział krajowy pod IV. szereg rezolucyj do c. k. Rządu, z których jedne mają na celu zapewnienie finansowej stronie akcyi tworzenia włości rentowych jak najkorzystniejszych warunków, drugie mają zapewnić krajowej Komisyi dla włości rentowych możność działania bez kosztów w formie opłat i stempli pobieranych przez władze rządowe za różne czynności urzędowe tudzież możność przeprowadzania swej akcyi urzędowej wśród jak najkorzystniejszych warunków. Zaczynając od pierwszych rezolucyj, sądzimy, że nie potrzeba zbyt obszernie wyjaśniać, jakiej doniosłości dla całej akcyi zamierzonej jest sprawa kursu na targu pieniężnym krajowych listów rentowych. Kraj, wedle wniosków Wydziału krajowego, dla jak najpomyślniejszego rozwiązania tej sprawy daje własną emisyę, ręczy za nią całym swym majątkiem, daje też gwarancyę ścisłego i skrupulatnego przestrzegania bezpieczeństwa pożyczek — wobec jednak faktu, iż chodzić tu będzie o emisyę walorów nowych, na targu pieniężnym monarchii nieznanych i nie wziętych, należy szukać wszelkich środków, któreby walorom tym mogły wziętość zapewnić.

Wśród środków tych pierwsze miejsce zajmuje subsydyarna gwarancya Państwa za oprocentowanie regularne listów rentowych i pierwsza też rezolucya ma na celu udzielenie takiej gwarancyi ze strony skarbu Państwa. Żądanie w niej zawarte nie jest — zdaniem Wydziału krajowego — zbyt zuchwałem, toż skarb państwa gwarantował tyle akcyi i obligacyi pierwszeństwa kolejowych przedsiębiorstw, których doniosłość ekonomiczna i społeczna była całkiem innego rodzaju, jak doniosłość dla kraju a tem samem i państwa sprawy zachowania i wytwarzania średniej posiadłości rolniczej. Nadto może się tu Wydział krajowy powołać na fakt, iż c. k. Rząd w przedłożeniu swem o tworzeniu włości rentowych wniesionem w r. 1893 do Rady Państwa ofiarował się w §. 74. projektu ustawy wówczas przedłożonego przyjąć na skarb Państwa taką gwarancyę za oprocentowanie listów rentowych, które w myśl owego projektu miały emittować krajowe przymusowe związki rolnicze. Sądzimy, że subsydyarna poręka obok poręki kraju nie będzie dla skarbu Państwa ryzykowniejszą, niż takaż poręka emissyi listów rentowych przymusowych związków rolniczych i że należy mieć nadzieję, że c. k. Rząd w tej formie sprawie tak dla kraju doniosłej poparcia swego nie odmówi.

Druga rezolucya z rzędu ma podobne znaczenie a chodzi w niej o przyznanie krajowym listom rentowym charakteru walorów pupilarnych, kaucyjnych i depozytowych, co wpływa korzystnie na kurs walorów, zwiększa bowiem popyt za niemi. W rezolucyi czwartej

chodzi również o podobny czynnik, o uwolnienie w drodze konstytucyjnej krajowych listów rentowych od podatku rentowego, wreszcie w rezolucyi pod 3) idzie o przyznanie w drodze konstytucyjnej obowiązanym do spłacenia rent umarzających pożyczki rentowe możności spłacania zapadłych rent za pośrednictwem c. k. urzędów podatkowych wraz z podatkami tudzież o przyznanie kraj. Komisyi dla włości rentowych możności ściągania zaległych rent w drodze egzekucyi politycznej. Gdy wszystkie przywileje powyższe z wyjątkiem tylko gwarancyi państwa mają walory Banku krajowego i jego pożyczki hipoteczne, przeto Wydział krajowy tuszy, że nie będzie przeszkód w przyznaniu ich krajowym listom rentowym.

Druga kategorya rezolucyi do c. k. Rządu dotyczy ulg dla urzędowania krajowej Komisyi dla włości rentowych względnie zapewnienia jej urzędowaniu przez odpowiednie zmiany dzisiejszego stanu rzeczy skuteczniejszego, względnie szybszego toku urzędowania.

Pierwsze tu miejsce zajmuje wezwanie, by c. k. Rząd w drodze ustawy wyjednał dla krajowej Komisyi dla włości rentowych uwolnienie od opłaty należytości stemplowych i opłat od podań, wnoszonych przez Komisyę do wszelkich Władz i c. k. Sądów w sprawach tworzenia włości rentowych, tudzież o przyznanie jej prawa bezpłatnego korzystania z ksiąg gruntowych, bezpłatnego otrzymywania wyciągów hipotecznych i katastralnych i bezpłatnego korzystania z map katastralnych. Przyznanie tych uwolnień byłoby rzeczywiście sprawą pierwszorzędnej doniosłości, ułatwiając bowiem cały tok jej urzędowania zmniejszyłoby bardzo znacznie jego koszta, które inaczej kraj by musiał pokrywać. Podobne znaczenie, acz dla interesowanych donioślejsze, zawiera rezolucya 7, w której się Wydział krajowy domaga uwolnienia kontraktów rentowych, za pośrednictwem krajowej Komisyi dla włości rentowych zawartych, od należytości stemplowej i przenośnej. Uwolnienie takie wychodzące wprost na korzyść stron interesowanych byłoby bardzo znacznem finansowem poparciem akcyi przez kraj zamierzonej, skuteczną zachętą do tworzenia nowych posiadłości rolniczych średnich rozmiarów. W rezolucyi pod 8) podanej wzywa się c. k. Rząd, by spowodował powiększenie liczby c. k. geometrów ewidencyjnych w kraju, w sprawie bowiem tworzenia włości rentowych w drodze dokupna gruntów, lub kupna parcel z podziału większego majątku, będzie niezbędna potrzeba uskutecznienia pomiarów i rektyfikacyi map katastralnych a przy obecnie niedostatecznej ilości geometrów rozwikłanie tych spraw nastręczać będzie wiele trudności i stanowić będzie powód do znacznej zwłoki w przeprowadzeniu całej akcyi.

Na koniec zostawiliśmy umotywowanie rezolucyi pod 6) postawionej. Zawiera ona żądanie zmiany państwowej ustawy hipotecznej z d. 25. lipca 1871 dz. u. p. Nr. 95. w tym kierunku, iżby Komisyi włości rentowych przyznanem zostało prawo wnoszenia do ksiąg gruntowych w chwili rozpoczęcia postępowania Komisyi mającego na celu utworzenie włości rentowej, ostrzeżenia hipotecznego o rozpoczęciu tego postępowania z tym skutkiem, iż hipoteka gruntów ostrzeżeniem takiem objętych winna zostać zamkniętą aż do chwili utworzenia włości rentowej lub wcześniejszego zawiadomienia o cofnięciu ostrzeżenia. Prawo, którego się tu Wydział krajowy dla Komisyi domaga, jest znacznej doniosłości dla sprawy tworzenia włości rentowych, pozwala bowiem ustalić nie jako hipotekę posiadłości na czas trwania postępowania tworzenia włości rentowej a jest to rzeczą nie małej wagi dla tej władzy ze względu na to, że hipoteczne obciążenie włości po rozpoczęciu jej postępowania może łatwo udaremnić jej całą dotychczasową działalność, nadto jest też rzeczą pierwszorzędnej doniosłości dla instytucyi finansowych zajmujących się oczyszczeniem hipoteki gruntów mających tworzyć włość rentową. Zbędne dodawać, że prawo takie mają Komisye generalne w Prusiech i że oddaje ono sprawie tworzenia włości rentowych znakomite usługi.

Szereg wniosków kończących niniejsze sprawozdanie zamyka rezolucya do Wydziału krajowego, polecająca zajęcie się sprawą obmyślenia źródła takiego kredytu, któryby właścicielom włości rentowych umożliwił spłaty spadkobierców, dał im możność uniknięcia ekonomicznie szkodliwego stosunku współwłasności, która przy niepodzielności włości rentowych będzie musiała następować zawsze, ilekroć właściciel jej nie będzie miał takich zapasów gotówki, iżby mógł tego złego uniknąć dla swych następców przez odpowiednie ich wyposażenie. Kredytem tym nie może, rzecz prosta, być kredyt rentowy tworzony obecnie: jest on rozłożony na zbyt długi szereg lat, Wydział krajowy, sądzi tedy, że sprawę tę należy dodatkowo zbadać i rozwiązać, jest bowiem przekonany, że

danie gospodarzowi możności w granicach oczywiście bezpieczeństwa kredytu takiego dokonania spłat dziedziców lub współsukcessorów, najłatwiej usunie zwyczaj dzielenia ojcowizny na włościach rentowych, a zapobiegnie też powstawaniu współwłasności.

Zorganizowany na powyżej streszczonych zasadach kredyt rentowy, udzielany oględnie, z przestrzeganiem zasady, że gospodarstwo rolnicze kredytowo zbyt obciążone nie może mieć warunków zdrowego rozwoju i potrzebnej elastyczności, (choćby to obciążenie było wyłącznie wynikiem kredytu rentowego), oparty na sprężystem, praktycznem i obywatelskim współdziałaniu władzy, powołanej w myśl wniosków wyżej omówionych do tworzenia włości rentowych, wyposażonej w atrybucye i uwolnienia wyżej określone, a zdolnej zdobyć zaufanie wśród właścicieli włości i ludności dla swych organów, zdoła wedle przekonania Wydziału krajowego, przy pracy bezpośrednio interesowanych w pierwszym rzędzie, w drugim przy pomocy Banku krajowego pod względem finansowania listów z jednej strony, pod względem dostarczania materyału na włości rentowe przy parcelacyach przez Bank ten przeprowadzonych z drugiej strony, przy akcyi istniejących w kraju rzetelnych instytucyi finansowych na polu oczyszczania hipotek przyszłych włości rentowych, zachować istniejące dziś gospodarstwa średnich rozmiarów, wytworzyć z czasem spory zastęp nowych takich gospodarstw, gospodarczo silnych, społecznie użytecznych w służbie dla gminy, powiatu i kraju pożądanych i potrzebnych. Obok tego głównego celu może akcya niniejsza odnieść też i inne skutki. Dając możność nabywania ziemi ludności włościańskiej, tak głodnej ziemi, tak chętnie umieszczającej swój grosz w gruncie, w warunkach gospodarczo lepszych, bo przy pomocy kredytu rentowego i przy pośrednictwie władzy, ocalić ona może te kapitały dziś wprost zakopywane w kupnie skrawków gruntów, na których nie opłaca się gospodarstwo, dla pracy produktywniejszej ludzi i korzystniejszego zużycia ich pieniędzy zaprzepaszczanych, jeśli nie uwożonych za granicę kraju i do południowej Ameryki. A dalej gospodarstwa rentowe, czasowo niepodzielne mogą się stać przedmiotem demonstrującym szkodliwość dzielenia gruntów w nieskończoność, otoczone opieką władzy mogą być rozsadnikami gospodarczego postępu w okolicach, w których powstaną.

Na koniec podnieść trzeba, że i jeszcze jeden wpływ akcya zamierzona wywrzeć może. Acz nie mająca na celu parcelacyi większych majątków, acz władza, w której rękach spoczywać będzie jej kierownictwo, w procesie parcelacyjnym w myśl powyżej streszczonych zasad bezpośrednio udziału brać nie będzie, to przecież sam fakt możności uzyskania kredytu rentowego przy kupnie części parcelowanych majątków wprowadzi niewątpliwie władzę krajową w wielu wypadkach w styczność z parcelacyami, da jej nieraz możność przy ocenianiu warunków kupna wywrzeć wpływ na te warunki, słowem: pozwoli jej oddziaływać acz pośrednio na proces parcelacyjny w kierunku przeprowadzania go zgodnie z interesem gospodarczym i społecznym kraju.

Tak się na sprawę akcyi zamierzonej zapatrując, ma Wydział krajowy zaszczyt przedstawić Wys. Sejmowi wyżej uzasadnione wnioski:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości powyższe sprawozdanie Wydziału krajowego

II. Sejm uchwala załączone pod A. i B. projekty ustaw.

III. Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem ustanawia dla emisyi krajowych listów rentowych Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w myśl uchwalonej ustawy: »o tworzeniu włości rentowych«, kwotę 5,000.000 koron nominalnej wartości jako maksymalną granicę tejże emisyi.

IV. Sejm wzywa c. k. Rząd:

1) By w drodze konstytucyjnego traktowania wyjednał przyjęcie przez Skarb Państwa wobec posiadaczy listów rentowych Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem poręki subsydiarnej za oprocentowanie tychże listów.

2. By w takiejże drodze przyznał: 1) obowiązanym do spłaty rent umarzających pożyczki rentowe Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakow-

skiem możność spłacania rent przypadłych za pośrednictwem c. k. Urzędów podatkowych wraz z podatkami państwowemi; 2) krajowej Komisyi dla włości rentowych możność egzekucyjnego ściągania tychże rent zaległych w drodze egzekucyi politycznej.

4. By w tejże drodze wyjednał uwolnienie listów rentowych król. Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem od podatku rentowego.

5. By w tejże drodze wyjednał dla krajowej Komisyi dla włości rentowych jako Władzy z ramienia kraju tworzącej włości rentowe, uwolnienie od opłaty należytości stemplowych i opłat od podań i pism wnoszonych do wszelkich Władz i Sądów w sprawach tworzenia tychże włości tudzież przyznania jej prawa bezpłatnego korzystania z ksiąg hipotecznych, bezpłatnego otrzymywania wyciągów hipotecznych i katastralnych i bezpłatnego korzystania z map katastralnych.

6) By w tejże drodze wyjednał zmianę ustawy hipotecznej z dnia 24. lipca 1871 r. Dz. u. p. Nr. 95 w tym kierunku, iżby krajowej Komisyi dla włości rentowych przyznane zostało prawo wnoszenia do ksiąg hipotecznych w chwili rozpoczęcia postępowania jej mającego na celu tworzenie włości rentowej ostrzeżenia hipotecznego o rozpoczęciu tego postępowania z tym skutkiem, iż hipoteka gruntów ostrzeżeniem takiem objętych zostać winna zamkniętą aż do chwili utworzenia włości rentowej, lub wcześniejszego zawiadomienia c. k. Sądu prowadzącego księgi hipoteczne o możności jej otwarcia dla wpisów obciążających hipotekę tych gruntów.

7. By w tejże drodze wyjednał uwolnienie kontraktów rentowych przychodzących do skutku za pośrednictwem kraj. Komisyi dla włości rentowych od należytości stemplowej i przenośnej.

8. By spowodował jaknajrychlejsze powiększenie ilości c. k. geometrów ewidencyjnych w kraju.

V. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by nie spuszczał z oka sprawy zorganizowania źródła kredytu dla umożliwienia właścicielom włości rentowych spłat współdziedziców tak, iżby włości rentowe w drodze dziedziczenia nie musiały przechodzić na wspólną własność wszystkich dziedziców, a to kredytu już to w formie odrębnej renty umarzalnej krótkoterminowej, już to w formie hipotecznego kredytu na włościach rentowych opartego a połączonego z assekuracyą życiową.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Mieczysław Onyszkiewicz w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Alegat 1. do LW. 39061/901.

Zarys

pruskiego ustawodawstwa o włościach rentowych
i
szkic urzędowania pruskich królewskich generalnych Komisyi w sprawach tworzenia włości rentowych.

Napisał

Dr. Henryk Sawczyński.

Geneza myśli zastósowania kredytu rentowego do przeprowadzenia wewnętrznej kolonizacyi w Niemczech powszechnie jest znaną, jakkolwiek więc byłby to temat dla sprawozdawcy o tym przedmiocie wdzięczny, z zadaniem jednak niniejszego referatu nienajściślej związany, poprzestaję na zaznaczeniu tylko, że genezy tej szukać należy w wzajemnem oddziaływaniu na siebie dwu czynników. Z jednej strony badania uczonych ekonomistów niemieckich, zajmujących się położeniem własności rolniczej, poznaniem warunków ekonomicznych produkcyi rolniczej a ztąd zajmujących się też badaniem właściwości ziemi, jako warsztatu tej produkcyi, doprowadziły do wyniku, że ziemia, jest czynnikiem produkcyi odmiennej, jak inne kapitały, natury, a w następstwie, że traktowanie jej tak, jakby ona była kapitałem, jest z jej naturą ekonomiczną sprzeczne, że więc i formy kredytu właściwe dla przedsiębiorstw opartych na kapitale, są dla gospodarstw opartych na produkcyi rolnej, na wyzyskaniu siły produkcyjnej ziemi, nie właściwe, dla tej produkcyi — jak nawet chcą niektórzy — wprost zgubne. Z drugiej strony od wieków wśród ludności niemieckiej panujący zwyczaj prawny, następnie usankcyonowany w ustawodawstwach, zwyczaj kupna rent, i zaciągania obowiązku oddawania lub płacenia rent, forma użyta także przez ustawodawstwo pruskie zarówno przy uregulowaniu stosunków poddańczych, jak przy rozwiązaniu służebności, dla umożliwienia obowiązanym a nie mającym kapitału rozwiązania stosunku obowiązkowego przez spłacenie swych obowiązków rentą, spłacaną następnie przez państwo i przez Banki rentowe: oto te dwa czynniki. Wystarczy, sądzimy, przypomnienie, że jeden z najwybitniejszych, a może raczej najskrajniejszych, niemieckich ekonomistów, Rotbertus von Jagetzow, doszedłszy w studyach swych do przekonania, że kapitalistyczne formy kredytu rolniczego, są głównym źródłem niepomyślnego położenia rolnictwa i ludności rolniczej produkcyi oddanej, pierwszy prawie zwrócił w swem dziele: Zur Erklärung und Abhilfe der heutigen Creditnoth des Grundbesitzes (1868 i 1869) uwagę powszechną na możność zdaniem jego sanacyi położenia rolnictwa przez zastósowanie zasad kredytu rentowego, jako najodpowiedniejszego dla właściwości ziemi, bo opartego nie na skapitalizowanej wartości gruntu, lecz na jego wydajności, jego przychodzie (Reinerertrag). Teorya Rodbertusa, acz tak, jak on ją skon-

struował zmierzając do spłaty wszystkich długów na ziemi ciężących dwojakiemi listami rentowemi (Landrentenbriefe i Gutsrentenbriefe), oparta na utopii i niewykonalna bez spowodowania prawie nieobliczalnych następstw, była przecież dłuższy czas stanowiąc przedmiot ożywionej polemiki i dyskusyi, jednym z głównych momentów, które zwróciły uwagę praktycznych mężów stanu w Niemczech na możność użycia formy kredytu rentowego, odpowiednio zmodyfikowanej i zastósowanej do istniejących stosunków, zamiast kredytu hipotecznego dla dania możności warstwom nie posiadającym kapitału, a należącym do stanu rolniczego i pragnącym nabyć gospodarstwo odpowiednio złożone, nabycia takich gospodarstw. Kiedy więc z jednej strony exterminacyjna polityka rządu zapragnęła podjąć kolonizacyę w ziemiach polskich elementem niemieckim, kiedy dalej, z drugiej strony, brak robotników rolnych stał się powszechną klęską gospodarstw wielkich właścicieli dóbr w wschodnich prowincyach królestwa pruskiego, a polityka ks. Bismarka nie pozwalała posługiwać się robotnikiem polskim i w ten sposób pokrywać deficytu roboczych sił tanim najemnikiem, kiedy dalej wreszcie, postępujące rozdrabnianie gruntów włościańskich poczęło przybierać takie rozmiary, iż zdawało się, że średnia posiadłość chłopska w nie długim czasie zniknie z widowni statystyk agrarych niemieckich a obawa przed wytworzeniem licznego proletaryatu rolnego — mimo użycia innych środków zaradczych — coraz groźniej stawała przed społeczeństwem, postanowił rząd pruski poruszaną od dłuższego szeregu lat sprawę użycia formy kupna nieruchomości za rentę, sprawę tworzenia włości rentowych, to jest włości, których nabywcy nabywają je przez zaciągnięcie wobec sprzedającego obowiązku płacenia renty, zamiast składania ceny kupna, ująć w swe ręce.

Pierwsze uchwały, zapadłe w tej sprawie a wzywające rząd do zajęcia się tą sprawą datują od r. 1879 a nie precyzując jeszcze dokładnie sposobu przeprowadzenia rzeczy, szukając tego sposobu w stosunkach podobnych do wiecznej dzierżawy lub emfiteuzy poruszają już tę sprawę. W owym to roku zapada rezolucya w Landes-Oekonomie Collegium:

„Das Collegium ersucht den Herrn L. M. die Frage einer eingehenden Prüfung zu unterziehen, ob und in wieweit es sich empfehle, behufs energischer Förderung der Kolonisation und Besiedelung, bezw. behufs Vermehrung der sesshaften ländlichen Arbeiterbevölkerung eine Aenderung der Gesetzgebung in der jenigen Richtung zu bewirken, dass die Wiederherstellung von Verhältnissen, ähnlich der Erbpacht oder dem Erbzinsgelde oder der Emphyteusis es ermögliche Grundbesitz auszugeben unter Garantie dafür, dass die ausgegebenen Parzellen zur Errichtung und dauernden Erhaltung kleiner Wirtschaften seitens einer sesschaften, der ländlicher Arbeit zugewendeten Bevölkerung benützt werden".

Druga podobna rezolucya zapadła w „Central-Moorkommission" w r. 1882, już nieco więcej zbliżona w żądaniach do tematu niniejszego referatu, dzisiejszych włości rentowych. Rezolucya ta brzmiała:

Rząd się ma zastanowić: ob es zur Beförderung der Kolonisation in den Hochmooren der Provinz Hannover nicht ratsam erscheine die bestehenden Gesetze dahin zu ändern, dass bei erblicher Überlassung von Grundstücken die Unablösarbeikeit einer vorbehaltenen festen Geldrente auf längere Zeit und über 30 Jahre hinaus festgestellt, — dass ferner für die Dauer der Rente die Unteilbarkeit des Grundstücks gesichert werden könne, und dass endlich eine Erhöhung der Ablösungssätze für den Berechtigten und Verpflichteten über das jetzt zulässige Mass hinaus erlaubt werde".

Podobnie podniosła tę sprawę ta sama władza w r. 1885 — a również Landes-Oekonomie-Kollegium, które zapytane przez Rząd o opinię w sprawie projektu rządowego ustawy kolonizacyjnej dla Pozn ńskiego i Prus, oświadczyło się wprawdzie przeciw podjęciu przez państwo tak znacznych kosztów na zakładanie kolonii, jednak za wprowadzeniem władzy danej, jako mogącej oddać znaczne usługi tworzeniu osad rolniczych.

Z wydaniem ustawy o kredycie kolonizacyjnym i komisyi kolonizacyjnej w prowincyach Polskich wkroczył rząd pruski na drogę właściwego ustawodawstwa o włościach rentowych. Ustawy tej, pomimo jej chronologicznego pierwszeństwa a zatem i znaczenia bliżej tu omawiać nie uważamy za potrzebne, jakkolwiek bowiem i ona jest źródłem włości rentowych, to jest, stwarza możność nabywania ziemi za zaciągnięcie zobowiązania do opłacania renty, to jednak wyposaża władzę, która ustawę tę wykonuje takimi środ-

kami materyalnymi, dla ułatwienia tworzenia, powstawania włości rentowych, a dalej każe tworzyć te włości w takim celu, że o naśladownictwie jej nie możemy mówić, zasadniczo zaś w swych postanowieniach dotyczących samego stosunku rentowego, nie różni się ta ustawa do ustawy z r. 1890 i następnych, którą to ustawę z r. 1890 omówić na miejscu pierwszem potrzeba jako akt stanowiący punkt wyjścia dla organizacyi włości rentowych, dla kolonizacyi wewnętrznej, prowadzonej do niedawna — wyłącznie w celach ekonomiczno-społecznych.

Ustawa ta wydana pod datą dnia 27. czerwca 1890 r. jest krótka (§: 5) i jasna. Wypowiada przedewszystkiem zasadę, że przewłaszczenie gruntów (włości rentowej) za przejęcie stałej renty pieniężnej, której abluicya (spłata) jest zależną od ugody obu stron, jest pozwolonem. Jaka ma być wysokość kwoty spłaty, gdyby jedna ze stron zechciała zakończyć stosunek rentowy, jaki termin wypowiedzenia, jest rzeczą umowy obu stron w kontrakcie rentowym. Dalej ustanawia ustawa maximum kwoty spłaty renty, jakiej może żądać uprawniony do renty (na 25-cioraki iloczyn renty rocznej), jeśli inaczej w umowie nie postanowiono; zawiera przepisy o wpisie renty do ksiąg grunt., (wykluczenie abluicyi, wysokość umówionej abluicyi, umowiony termin wypowiedzenia, muszą być zapisane w księgach — w przeciwnym razie dla osób trzecich powstaje domniemanie, że renta może być na 6 miesięcy wypowiedziana i kwotą = 20 krotnej kwoty rocznej abluowana); zawiera postanowienie, iż włość rentowa, to jest nabyta przez obowiązanie opłaty renty, winna być założona po uwolnieniu od długów hipotecznych gruntowych tego gruntu, od którego odłączona została, przyznaje parcelacyi majątku (odsprzedaży) na włości rentowe pewne ułatwienia (na podstawie Unschädlichkeitsatteste Landschafty lub Generalnych Komisyi). Ustawa wypowiada też możność ograniczenia kontraktem nabywcy włości w rozporządzalności włością tak, że podział gruntu włość stanowiącego lub odsprzedaż jego części może nastąpić tylko za zgodą uprawnionego do renty — nawet jednak na wypadek takiej stypulacyi, daje jednak władzy (Generalnym Komisyom) możność uwolnienia właściciela włości od tego obowiązku, jeśli podział włości jest pożądanym w interesie ogólnym (gemeinschaftlich). Podobnie wypowiada ustawa (w §. 4.) zasadę, że kontrakt rentowy może nakładać na nabywcę włości obowiązek, by gospodarczą samodzielność przyjętej włości przez utrzymanie w stanie używalnym budynków na niej się znajdujących, przez utrzymanie na niej pewnego inwentarza, trwale zabezpieczył — zarazem jednak dodaje, że z tego obowiązku może zobowiązany być zwolnionym przez orzeczenie (der Auseinandersetzungs Behörde) tj. Generalnych Komisyi jeśli utrzymanie gospodarczej samoistności włości sprzeciwia się interesom społeczno-gospodarczym. W jednym i w drugim wypadku zwolnienia właściciela włości rentowej z kontraktem przyjętego obowiązku (co do podziału włości, lub zniesienia samodzielności gospodarczej), może uprawniony do renty, więc parelant lub jego prawonabywca żądać spłaty 25 krotnej renty, jeśli w kontrakcie co innego na ten wypadek nie postanowiono.

Takie są postanowienia tej pierwszej ustawy rentowej. Doniosłość jej stanowi postanowienie o możności nabywania własności gruntu za przejęcie stałej renty, w myśl bowiem poprzednio obowiązującej ustawy z d. 2. marca 1850 o skupywaniu ciężarów rzeczowych i uregulowaniu stosunków dworsko-włościańskich (der Gutsherrlich-bäuerlichen Verhältnisse), nie dawał taki stosunek możności nabycia własności gruntu — a dalej postanowienie o podwyższeniu kwoty abluicyjnej z 20-krotnej ustanowionej ustawą z 2/III. 1850 na 25 krotną kwotę rocznej renty, dla tych kontraktów, gdzie tej kwoty wyraźnie nie oznaczono, wreszcie postanowienie o zniesieniu terminu 30 lat, który w myśl postanowienia §. 91 ust. powołanej był maksymalnym terminem czasu trwania stosunku rentowego. Nakoniec postanowienie o przyznanie Komisyom generalnym prawa wydawania pozwolenia na wydzielenie pewnych części z majątku obciążonego długami hipotecznemi bez zezwolenia wierzycieli interesowanych, o czem jeszcze poniżej mówić nam przyjdzie. To i wszystko. Resztę pozostawiono umowie stron, nawet nie zastrzegając szczegółowej kontroli ze strony państwa i jego władz.

Rezultat ustawy z r. 1890 był minimalny. Cel jej został chybiony: ludność rolnicza nie widziała dla siebie korzyści w szukaniu możności nabycia na takich podstawach ziemi — w warunkach dość silnej zależności od właściciela pierwotnego — obecnie uprawnionego do renty; właściciele wielkich obszarów nie widzieli korzyści dla siebie w tworzeniu włości, w odstępowaniu ziemi za małą rentę, która ich położenia materyalnego nie poprawiała, nie dawała im środków na spłatę nadmiernych ciężarów hipotecznych, nie dawała też możności odcięcia z majątków części zbędnych, bo popytu na nie było.

Nie małą rolę w sprawie braku właśnie tego popytu na włości rentowe odgrywała opinia liberałów i socyalistów niemieckich, którzy umieli ludowi ustawę tę przedstawić jako pierwszy krok do powrotu stosunków pańszczyźnianych, podnosząc z naciskiem, iż jest ona wypływem dążności do zapewnienia wielkim właścicielom robotnika w osadnikach, robotnika od nich zależnego materyalnie, stosunek bowiem rentowy, dawał — ich zdaniem — możność wyzyskiwania ekonomicznie słabszych osadników przez silniejszych twórców włości rentowych.

Wobec tych stosunków, tego fiaska, postanowił rząd na życzenie wyrażone już w uchwale powziętej przy uchwaleniu ustawy (a brzmiącej: Die Staatsregierung wird ersucht, ein Gesetz-Entwnrf vorzulegen, »wonach es möglich wird verzinsliche Darlehen mit Tilgungsbeiträgen auf Rentengüter zu gewähren, da »es ohne bares Geld oder Kredit unausführbar wird seitens der Privaten Rentengüter in grösserem Umfange zu begründen"), w ciągu roku zmienić ustawę, uzupełnić ją w sposób, któryby obu interesowanym stronom dogodził. Dla usunięcia niechęci ludności właściańskiej do korzystania z instytucyi włości rentowych postanowiono dać w nowej ustawie możność zniesienia bezpośredniego stosunku między właścicielem włości rentowej, obowiązanym do płacenia renty, a właścicielem majątku, z którego włości powstają, przez to, iż nowa ustawa z d. 7. lipca 1891, daje bankom rentowym, instytutom rządowym, możność nabycia prawa do pobierania rent w kontraktach rentowych stypulowanych, przez to, iż banki te skupują od uprawnionego do pobierania renty jego uprawnienia, wydając mu skapitalizowane renty mu należne w emittowanych na ten cel listach rentowych, w nominalnej wartości.

Wskutek tego stosunek jakiejś zależności staje się całkiem iluzorycznym — jak zobaczymy niżej — z chwilą podpisania kontraktu nie ma go już wcale. Tem samem dogadza ustawa też stronie drugiej, właścicielom parcelowanych majątków, dając im możność uzyskania kapitałów im potrzebnych zamiast rent przez sprzedaż listów rentowych.

Nadto idzie tu nowa ustawa i w tem na rękę właścicielom parcelowanych majątków, że podwyższa iloczyn z 25 na 27 krotną rocznej renty. Przyznając taką wielką pomoc ze strony państwa i jego kredytu sprawie tworzenia włości rentowych musiała ustawa zastrzedz pewne specyalne warunki. I tak przedewszystkiem musiała dla utworzonej włości zastrzedz niepodzielność, by jej zapewnić pewną trwałość, dającą gwarancyę, że ofiary państwa na ten cel łożone, że kredyt udzielony, papier państwowy na rencie z tej włości oparty, nie ulegnie katastrofom. Czyni to w §. 4. stanowiącym, iż dopóki renta bankowa, przez Bank skupiona na włości ciąży, zniesienie jej samodzielności gospodarczej, jej parcelacya, odsprzedaż jej części, nie może nastąpić prawomocnie bez zezwolenia władzy, której pośrednictwu ustawa powierza wymiar renty tak, iżby ona miała bezpieczeństwo, którego warunki ustawa szczegółowo określa, przepisując sposoby szacowania zmierzające do zapewnienia tego bezpieczeństwa, ustanawiając procentowo wysokość rent rocznych w ustawie, która też zawiera postanowienia o amortyzacyi rent, i oprocentowaniu papierów. Ustawa rozróżnia: 1) rentę abluicyjną wydawaną na spłatę rent pierwotnych, ciążących na włościach średniego lub mniejszego obszaru, 2) rentę pożyczkową na pierwsze urządzenie włości rentowych (Darlehen-Rente). Renty są przez bank nie wypowiedzialne, bank może jednak żądać zwrotu pożyczki lub jej niespłaconej części natychmiast, jeśli dłużnik nie czyni zadość nakładom na porządne utrzymanie i zabezpieczenie budynków, jeśli popadnie w konkurs lub jeśli przez egzekucyę zmuszać go trzeba do płacenia rat. Zresztą może właściciel włości spłacić rentę — po upływie 10 lat — nie przedtem. Jeszcze o jednem zabezpieczeniu wspomnieć tu trzeba: ustawa przyznaje Komisyi generalnej jako władzy pośredniczącej zupełną swobodę objęcia pośrednictwa lub nie (§. 12.) a nadto daje jej prawo wniesienia z chwilą objęcia pośrednictwa ostrzeżenia hipotecznego do ksiąg hipot. (die Vormerkung). Ostrzeżenie to ma ten skutek, że później na hipotece zapisane obciążenia prywatno prawnej natury nie są dla nabywcy włości skuteczne.

Ustawa, oddając pośrednictwo w tworzeniu włości rentowych Komisyi generalnej poddaje jej orzecznictwu wszystkie sprawy włości rentowych dotyczące — a wchodzące w zakres działania tej władzy, przyznaje też ulgi od opłaty stempli (zupełną wolność) i opłat n. p. za wyciągi hipoteczne, katastralne wykazy i mapy Komisyi potrzebne. Koszta, jakie Komisya wskutek swego pośrednictwa ponosi, są też możliwie najniższe, w zastósowaniu, o ile się je przerzuca na interesowanych, w myśl ustawy omówionej najbardziej względnych postanowień ustawy o kosztach (Kostengesetz z dnia 24/VI 1875 r.) (12 m. na ha, które się zazwyczaj redukuje do 3 m. na h.). Komisya może każdej chwili cofnąć się od pośredniczenia — jeżeli to tylko uzna za stósowne.

Takie są w głównych zarysach postanowienia ustawy z r. 1891. O poszczególnych stadyach jej wykonania mówić będziemy niżej, tu bowiem należy nam jeszcze nadmienić o ustawie z r. 1896 (8/VI) zmieniającej bardzo znacznie pod bardzo ważnym względem naturę włości rentowych. Mówimy o ustawie, poddającej włości rentowe utworzone na podstawie omówionych ustaw odrębnym przepisom dziedziczenia, wprowadzającej dla nich „Zwangsanerbenrecht". Każdai włość rentowa jest zarazem „Anerbengutem" t. j. posiadłością, do której mają zastosowane odrębne przepisy o dziedziczeniu, wykluczające podział jej między spadkobierców. Ten charakter włości rentowej zostaje uwidocznionym w księdze gruntowej a to na żądanie Komisyi generalnej — od wpisania takiego są wolne te tylko włości rentowe, które utraciły samodzielność gospodarczą, albo których utrzymaniu sprzeciwiają się interesa ogólno-gospodarcze. Zgaśnięcie charakteru „Anerbengutu" następuje na żądanie Komisyi generalnej — a ona może to żądanie wnieść tylko w wypadku zatracenia u włości samodzielności gospodarczej. Postanowienie §. 6. stwierdza, że prawo właściciela „Anerbengutu" rozrządzania swą własnością między żyjącymi i na wypadek śmierci jest nienaruszone, (bleibt unberührt) — § 7. postanawia jednak, że mu bez zezwolenia Komisyi generalnej nie wolno nic wydzielić z włości, że nawet sprzedać całości komuś trzeciemu nie uprawnionemu do dziedziczenia po sobie bez zezwolenia Komisyi nie może, dalej §. 10. ustanawia dziedziczenie przez 1 dziedzica; §§.: 11., 12. i 13. oznaczają porządek dziedziczenia zgodny zresztą z postanowieniami, niemieckiego kodeksu. Obok postanowień określających pojęcie „Anerbengutu" i jego przynależności, praw dziedzica, czyli objemcy do zrzeczenia się prawa dziedziczenia włości — zasady obliczenia wartości, odpowiadania za długi spadkowe, podziału masy spadkowej w drodze umowy dziedziców do spadku powołanych, wprowadza ustawa postanowienie, że dziedzice poboczni mogą, jeśli nie stanęła inna umowa dobrowolna, żądać spłaty tylko w rencie z ich strony niewypowiedzialnej a wymierzanej po odliczeniu praecipuum (Voraus) dla objemcy w ustawie przyznanego (§§. 20., 21., 22. i następne). Renty te mogą być na żądanie jednego z interesowanych abluowane przez Bank rentowy — dziedzic główny (Anerbe) płaci 5% przez lat 35, lub $4^1/_2$% przez lat $37^2/_{12}$, — bezpieczeństwo „Erbabsfindungsrenty" określają §. 24. i 25. W razie sprzedaży „Anerbengutu" przed upływem lat 20 od śmierci spadkodawcy ma objemca zwrócić „voraus" — a w razie zaś częściowej odsprzedaży odpowiednie jego części (§. 26.), nadto współdziedzicom przyznaje ustawa prawo pierwokupu.

Takie są główne postanowienia tej ustawy w szeregu ustaw rentowych prawie ostatniej chybaby dodać, że i tu Komisye generalne mają przyznany znaczny zakres działania, ustawa bowiem oprócz czynności, o których już w powyższem streszczeniu wspomniałem, przyznaje tej władzy prawo pośredniczenia między współspadkobiercami, pośredniczenia między nimi a władzą spadkową, tudzież bankiem rentowym a objemcą w sprawie ustanowienia i abluowania rent spadkowych spłat. Tu należy zaznaczyć, że dotąd z ustawy tej mały robiono użytek, zwłaszcza, o ile chodzi o „Erbabsfindungsrenty" czyli renty spadkowe, nie ma bowiem wobec krótkiego czasu, jaki upłynął od utworzenia nawet pierwszych włości rentowych (8 lat) miejsca na włościach rentowych na zabezpieczenie tych nowych rent. Z rent pierwszych zamortyzowano tak nieznaczne części, że o jakiejkolwiek działalności w dziale rent spadkowych, mowy jeszcze być nie może, nie ma więc właściwej „namacalnej" z ustawy korzyści, są tylko wpisy do ksiąg gruntowych, są liczne uwiadomienia i formalności do spełnienia, jak n. p. szacowania spadków żmudne i trudne, co wszystko składa się na to, że ustawa ta zarówno u osadników jak u urzędników generalnych Komisyi na razie przynajmniej nie cieszy się uznaniem. We wszystkich 3 prowincyach, w których był autor niniejszego szkicu, słyszał też jednobrzmiącą opinię, że zmniejszony napływ osadników niemieckich w 2 latach ostatnich w znacznej mierze przypisać należy ustawie dopiero co omówionej, „Anerbenrecht" bowiem i w Niemczech, zwłaszcza w okolicach, gdzie nie był oddawna w zwyczaju, nie ma być popularnym.

Z kolei przechodzimy do omówienia działalności i urzędowania władzy powołanej do wykonania ustaw omówionych, powołanej z całą pełnią władzy i uprawnień dyskrecyonalnych z wyjątkiem bowiem nielicznych wypadków, w których ustawy określają normy dla jej działania, ma ona zresztą taką swobodę działania przyznaną, o jakiej w Austryi chyba żadna władza nie marzy. Mówimy o Komisyach generalnych, są to władze sądowo-administracyjne, powołane obecnie do załatwiania spraw agrarnych i kultury krajowej. Powstały w r. 1817 dla uregulowania stosunków poddańczych, dla podziału gruntów i praw wspólnie używanych, dla przeprowadzenia regulacyi spraw służebnościowych, separacyi i komasacyi, spraw

objętych wspólną nazwą: Auseinandersetzungs-Angelegenheiten, mają obecnie rozliczne agendy, wśród których sprawa organizacyi włości rentowych jedno z ostatnich, chronologicznie rzecz biorąc, miejsce zajmuje, a tworzy obecnie wobec faktu, że są to władze w siły urzędnicze bogato wyposażone i że inne ich zadania są już na ukończeniu, prawie główne pole ich działania. Są te władze — jak powiedziano — władzami sądowo-administracyjnemi: wydają wyroki z mocą i znaczeniem wyroków władz sądowych, orzeczenia i zarządzenia administracyjne — a obok spraw już wymienionych mają na pieczy interesa kultury. Urzędnicy władzy tej są jurystami, z praktyką sądową i egzaminami sędziowskimi, nadto obeznani z sprawami rolniczemi, odbywają bowiem kursa w Poppelsdorf, lub— jednak w mniejszości — agronomami. Nadto w skład kollegium komisyi — bo jest to władza kolegialnie obradująca — wchodzi: Vermessungsinspektor, naczelnik personalu mierniczego, i prowincyonalny Meliorations-Inspektor. Komisyi takich jest w Prusiech obecnie 9, a zakres ich działania obejmuje nieraz 2 lub 3 prowincye. Pod kolegium Komisyi mającem siedzibę w centrum prowicyi: dla Prus wschodnich w Królewcu, dla poznańskiego i Prus zachodnich w Bydgoszczy, stoi cały szereg urzędników niższych: sekretarzy, assesorów, praktykantów, dyurnistów, rysowników, pracujących w biurach Komisyi lub w biurach jej lokalnych organów, to jest, specyalnych komisarzy. Specyalnymi komisarzami, są również juryści, w części tylko agronomowie: okręgi ich działalności, liczba ich n. p. w obrębie prowincyi, się zmienia stosownie do więcej, lub mniej intensywnego ich zajęcia: nieraz z 2 lub 3 okręgów, tworzy się jeden, nieraz w siedzibie pierwotnie jednego komisarza jest z czasem 2 lub 3 (n. p. obecnie w Gdańsku). Organizacyę tych biur lokalnych — (pod komisarzem pracuje 4 do 6 pracowników młodszych) — możnaby jeszcze najprędzej przyrównać do naszych expozytur biura meloracyjnego. Zajęcie tych organów jest bardzo różnorodne, co już na pierwszy rzut oka widać: — rysunki działów pastwisk gminnych, plany melioracyjne i gospodarcze obok aktów administracyjnych i sądowych, stanowią cechy urzędowania wpadające w oczy. Specyalni komisarze są n. p. stałymi pełnomocnikami Banków rentowych: jako tacy stają na terminach sądowych i t. p. Po tym ogólnym szkicu przechodzimy do przedstawienia działalności a raczej toku urzędowania Komisyi w sprawie tworzenia włości rentowych a po ich utworzeniu w sprawie dalszego nad niemi nadzoru, opieki i kontroli.

Komisya może, lecz nie musi pośredniczyć w tworzeniu włości. Ztąd wynika, że pragnący na części majątku swego lub na całym majątku tworzyć włości, winien się zgłosić z tem do organu lokalnego Komisyi, to jest do jej specyalnego komisarza. Winien to zrobić w formie podania — najczęściej ustnego — przedkładając wyciąg katastralny majątku, jego kartę czyli mapę katastralną z uwidocznieniem części, któreby miały być przeznaczone na włości, wyciąg tabularny i oszacowanie przez landszaftę. Podanie winno zawierać rozmiary oferowanego gruntu i plan rozdziału na włości, dalej wyjaśnić, czy oferent ma już upatrzonych na posiałości nabywców, jakich, z jakimi zasobami pieniężnymi, a wreszcie winno przedstawiać cenę ogólną i specyalną proponowanych włości. Takie są wymogi wedle przepisów obowiązujących — praktyka od nich odstępuje, zadawalniając się bardzo ogólnikowem przedstawieniem rzeczy, zastępuje Komisya względnie komisarz intesowanego w zebraniu wyżej wymienionych załączników, których wydobycie jest nawet korzystniejszem za pośrednictwem Komisyi, nie pociąga bowiem za sobą opłat stempli, a nawet w wyszukiwaniu osadników nabywców włości jest komisarz pomocnym, ogłasza bowiem w dziennikach na koszt właściciela chcącego tworzyć włości, że w biurze komisarza można zasięgnąć bliższych informacyi o warunkach nabycia włości.

Zgłaszający się z chęcią tworzenia włości rentowych składa u komisarza zaliczkę na koszta w kwocie 1—3 m. od hektara powierzchni przeznaczonej na utworzenie włości. Komisarz, mając sobie przedstawione powyżej wyszczególnione dane, względnie uzupełniwszy je z urzędu, bada sprawę na miejscu, bada więc jakość oferowanej ziemi stosunki gospodarcze panujące w okolicy, właściwości miejscowe, ocenia n. p. stopień kultury gruntów oferowanych, potrzebę ewentualną melioracyi gruntowych, taksuje z grubsza budynki i ocenia stosunek ich wartości do obszaru projektowanych włości, bada krytycznie możność zużytkowania ich w przyszłych jednostkach gospodarczych — a na podstawie takiego poznania oferty, wygotowuje ze swej strony operat — zawierający często zupełnie odmienny plan parcelacyi, jak pierwotny. Zbyteczna nadmieniać, że jednem z zadań w tem stadyum pracy jest poznanie materyału kolonizacyjnego, jaki proponuje oferent i jaki się zgłasza do komisarza na skutek uczynionego przezeń ogłoszenia, i to poznania

nietylko materyalnego położenia kolonistów, ich zasobów finansowych — ale nadto ich dotychczasowego sposobu życia, zajęć i charakteru. Policya wzorowo urządzona i władze gminne pruskie są tu wielką pomocą organu Komisyi. Dopiero po tych studyach — jeśli tylko oferta nie jest taką, iżby zasługiwała wprost na odrzucenie — ogłasza Komisarz termin tak zwanej „Generalverhandlung“ i przeprowadza ją. W obecności twórcy włości i kolonistów — o ile się zgłoszą i zbiorą — obchodzi on proponowane na włości grunta, bada z nim i jakość gleby, jej rozkład, — bada czy przyszłe gospodarstwa będą miały odpowiedni układ gruntów (a więc odpowiedni i dogodny udział w łąkach, możność nabycia opału, odpowiednie źródła lub poidła, odpowiednie warunki dla zwózki i komunikacyi, stosunki sąsiedztwa), a wreszcie uwzględnia też warunki przynależności nowych osad do gmin sąsiednich, parafii i szkolnych związków. Generalverhandlung daje podstawę do przedstawienia w sprawozdaniu, jakie przeprowadzający komisarz przedkłada generalnej Komisyi wszystkich kardynalnych warunków sprawy, wszystkich dodatnio lub ujemnie, za tworzeniem lub zaprzestaniem przemawiających momentów.

A więc rezultatem tego postępowania jest:

I. stwierdzenie prawa do rozporządzania swą własnością u właściciela majątku, z którego włości mają powstać;

II. obraz dokładny ciężarów, jakie na majątku ciężą;

III. obszar majątku i rozmiary włości przyszłych;

IV. oznaczenie wartości poszczególnych gruntów mających tworzyć włości, wedle katastru podatku gruntowego, wedle oszacowania landszafty, wedle wyniku dochodzenia komisarzy i wniosek, czy zachodzi potrzeba osobnego oszacowania gruntów;

V. ocenienie użyteczności istniejących budynków dla przyszłych osad;

VI. opisanie topograficzne zamierzonych włości, opis kultury dotychczasowej tych gruntów, stosunku roli do łąk i pastwisk;

VII. wnioski co do potrzeby i możności utworzenia z nowych włości osobnej osady i co do uregulowania jej stosunków gminnych, kościelnych i szkolnych;

VIII. sprawozdanie o właściwościach kolonistów — jeśli już są — i o ich zasobach pieniężnych i gospodarczych, a więc, co z ceny kupna będą oni mogli pokryć gotówką — a co zostaje do pokrycia rentą bankową, względnie rentą prywatną lub hipotecznie zabezpieczoną resztą ceny kupna;

IX. w jaki sposób chce twórca włości użyć sumy, jaka w listach rentowych będzie wydaną.

Oprócz tych szczegółowych wyjaśnień musi sprawozdanie komisarza obejmować i wniosek jego, czy utworzenie włości uważa za odpowiednie celowi zakreślonemu w ustawie, lub nie. W czasie postępowania zwanego Generalverhandlung musi się też twórca włości rentowych zobowiązać, że w razie dojścia do skutku parcelecyi dostarczy odpowiedniej ilości robotników geometrze (dem Landmesser), który będzie przeprowadzał pomiary nowych gospodarstw.

Mając przedłożony wynik z Generalhandlungu, rozstrzyga generalna Komisya o tem, czy uważa dalsze zajęcie się sprawą za wskazane lub nie — i wnosi do sądu prowadzącego księgi gruntowe ostrzeżenie (Vormerkung), które ma ten skutek, że po tem ostrzeżeniu wpisane prywatno-prawne obciążenia nie są prawomocne wobec nabywcy włości. Twórca włości może się wpisaniu tego ostrzeżenia sprzeciwić — a w takim razie Komisya generalna uważa sprawę za cofniętą i z deponowanej przezeń na koszta kwoty (kilkunastu marek) strąca dyety i koszta podróży swego komisarza, poczem odstępuje od dalszej akcyi.

Jeśli Komisya uznaje, że projektowane włości rentowe mają wymagane w ustawie warunki, (co często dzieje się dopiero na podstawie osobnego komisyjnego zbadania sprawy na miejscu, w którem bierze udział Prezydent Komisyi generalnej, jej decernent, to jest ten członek kollegium, do którego sprawa została przydzieloną, komisarz specyalny, geometra i deputowany powiatu), poleca Komisya urzędowi mierniczemu wydanie kopii map gruntów, które mają być podzielone i zarządza ich sprawdzenie i przeprowadzenie pomiarów na miejscu.

Poszczególne włości mające powstać — wrysowuje się teraz — po obejściu jeszcze raz całej parcelowanej powierzchni z komisarzem i interesowanemi stronami — oznacza je odrębnemi kolorami, podaje dokładne wymiary powierzchni z odsyłaczami do kart katastralnych, oblicza potrzebne na: drogi, dojazdy, rowy, miedze i t. p. powierzchnie, słowem: sporządza się wedle mapy podział i — o ile są już nabywcy na włości — wytycza się im ich granice na gruncie.

Teraz dopiero przystępuje komisarz do spisania punktacyi, określających tymczasowo stosunek, jaki powstaje między tworzącym włości a osadnikami. Warunkiem zawarcia punktacyi jest, by nabywcy i twórca włości dokładne mieli pojęcie co biorą, względnie co daje w naturze t. j. gruncie, inwentarzu, budynkach lub robociźnie i za jaką mniej więcej cenę.

Nie jest to jeszcze kontrakt, bo do tego potrzeba dokładnego rozmierzenia poszczególnych parcel, ich oszacowania, rektyfikacyi kastru zarówno co do pomiaru jak co do jakości gruntu, wyrównania ceny poszczególnych gospodarstw.

Komisya co do ceny żądanej bierze pod rozwagę przed zawarciem punktacyi sumę ogólnie żądaną — i jeśli tylko nie jest ta cena wogóle przesadnie wysoką, jeśli biorąc na ogół odpowiada ona wartości ziemi szacowanej ze względu na rentowność gospodarstw mających powstać, rentowność zwiększona przez to, iż grunta z większego majątku przejdą w ręce intensywniej gospodarujących właścicieli mniejszych (Komisya jest obowiązaną: „streng darauf zu achten, dass der Käufer sein ausreichendes Auskommen findet"), natenczas Komisya przyjmuje cenę ogólną modyfikując ją dla poszczególnych nabywców w miarę wartości gruntów, jakie im się dostaną i części, jakie z nich na drogi itp. odpadną, a przeprowadzone w ten sposób obniżki kompensuje się podwyższeniem cen tych gospodarstw, w których podwyższenie ze względu na jakość gruntu, jakość budynków itp. jest możliwem bez przeciążenia włości mającej powstać. Na podstawie tak zrektyfikowanych cen oznaczonych tylko ogólnie w stosunku do hektara gruntu w poszczególnych kulturach przychodzą do skutku punktacye. Jeśli cena żądana przez twórcę włości jest zbyt wysoką — ma Komisya odmówić swego współdziałania i odrzucić wniosek o pośrednictwo Banku rentowego. Punktacye zawiera się z zastrzeżeniem zatwierdzenia ich przez Komisyę generalną. Oznaczenie powierzchni jest w nich podane tylko w przybliżeniu, z powołaniem się na granice oznaczone na gruncie. Obie strony zobowiązują się zawrzeć kontrakt rentowy wobec specyalnego komisarza gener. Komisyi, skoro tylko on wyznaczy ku temu termin, oznaczenie dokładne powierzchni zostawiają temuż komisarzowi i poddają się w razie sporu jego rozstrzygnięciu, od którego wolno im się odwołać do generalnej Komisyi. Cenę oznaczają punktacye za hektar roli, łąki itd. z tem, iż zostanie ona obliczona i ustalona przez specyalnego komisarza gener. Komisyi. Dalej zawierają punktacye zobowiązania nabywcy włości, do złożenia umowionej przedpłaty („Anzahlung"), skoro tego zarządza komisarz, i do uiszczenia reszty ceny kupna w: 1) amortyzacyjnej rencie Banku rentowego, 2) o ileby listy rentowe na to nie starczyły w prywatnej rencie 4% lub w hipotecznie zabezpieczonej (oczywiście po rencie bankowej) reszcie ceny kupna również w stosunku 4 od sta oprocentowanej. Aż do przejęcia renty przez Bank i wydania listów rentowych, obowiązuje się nabywca oprocentowywać cenę kupna (po strąceniu przedpłaty) po $3\frac{1}{2}$ od sta, w ratach kwartalnych z dołu płatnych.

Prywatna renta stypulowana w punktacyach jest co najmniej przez 5 lat nie wypowiedzialna ze strony twórcy włości rentowych. Punktacye oznaczają dzień objęcia gospodarstwa, a zarazem dzień, od którego biegną umówione procenta, a nabywca poddaje się na wypadek nie punktualnego ich płacenia sekwestrowi i egzekucyi politycznej gener. Komisyi, czyli przymusowemu wywłaszczeniu. Nabywca obowiązuje się wybudować odpowiednie budynki — pod rygorem wywłaszczenia, a na dotrzymanie tego zobowiązania składa kaucyę równą $\frac{1}{4}$ przedpłaty, która w razie samowolnego odstąpienia od punktacyi przypada na podstawie orzeczenia Komisyi generalnej twórcy włości. Obok innych szczegółów, które pomijamy jako podrzędne wspomnieć trzeba, że punktacye jeszcze zawierają 2 postanowienia doniosłe: 1. nabywca oświadcza w nich, iż na wypadek, gdyby się okazało, że to co o sobie podał do wiadomości w kwestyonarzu na ten cel odeń odebranym, zwłaszcza co do swych stosónków majątkowych, jest nieprawdą, przyznaje Komisyi gener. prawo wyrzucenia go z posiadania włości bez procesu i uznania punktacyi za niebyłe; 2. że obie strony godzą się, iż jeśliby nie przyszło do utworzenia włości rentowej, to nabywca ma być uważany — o ile wypełni zobowiązania zaciągnięte w punktacyi — od chwili objęcia włości w posiadanie za dzierżawcę, którego czynsz wy-

nosi 4% umówionej ceny kupna. W czasie najbliższych zasiewów ozimych po odmownej decyzyi gener. Komisyi może być stosunek dzierżawny rozwiązany, jeśli go jedna ze stron wypowie.

Teraz udaje się na polecenie Komisyi geometra (Landmesser) na miejsce celem definitywnego zmierzenia tworzonych włości rentowych, wytyczenia ich granic, oznaczenia dróg i przejazdów i t. p., tudzież celem wygotowania ich dokładnych kart, wedle których następnie przeprowadzonem być ma sprostowanie katastru i tabuli. Operat, jaki na podstawie tych zdjęć i pomiarów się wygotowuje przez specyalnego komisarza i geometrę zwie się planem — (projektem) rozdziału (Theilungs-Plan). Akt ten jest potrzebnym raz ze względu na obowiązujące w Prusiech przepisy co do korygowania przy tworzeniu nowych osad lub kolonii błędów w mapach katastralnych i pomiarach, powtóre ze względu na dalszą akcyę, Theilungs-Plan bowiem jest co do rozmiarów osad czyli włości i ich poszczególnych części składowych, podstawowym aktem dla później zawieranego kontraktu rentowego. Akt ten zawiera przedewszystkiem dokładne wyszczególnienie części składowych tego ciała tabularnego, lub jego części, z którego, względnie z których, mają być tworzone włości rentowe. Jest to więc w swej I. części wykaz gruntów, które mają być podzielone: podaje dokładne rozmiary do podziału przeznaczonych: ogrodów, ról, łąk, pastwisk, lasów lub krzaków, wód, nieużytków budynków — i cenę, jaką za tę całość żąda właściciel. W drugiej części obejmuje Theilungsplan wykaz przyszłych włości rentowych, podając znowu szczegółowo dla każdej już włości rozmiary w poszczególnych rodzajach kultury gruntów z wskazówką dotyczącą ich położenia topograficznego i odsyłaczem do karty z wyszczególnieniem gruntów przeznaczonych do wspólnego użytku (n. p. Almendy czyli wspólne pastwiska dla wszystkich włości rentowych lub dla niektórych z nich wspólne, dalej n. p. pojidła wspólne, torfowiska, grunta wspólne przeznaczone n. p. na kopalnie gliny lub na stawki i t. d.), dalej grunta, które ze względu na potrzebę komunikacyi między osadami lub z sąsiedniemi drogami muszą być obrócone na drogi i wygony, wreszcie grunta, które odpaść muszą na potrzebne dla osuszenia gruntów rolnych i łąk, rowy odpływowe i t. p. Wszyskie wymiary tych rubryk podaje Teilungsplan z możliwie jak największą ścisłością wedle dokonanych w tym celu pomiarów.

Przy pozycyach wykazujących rozmiary poszczególnych włości rentowych ma też Teilungsplan rubrykę: cena kupna, dalej rubrykę: wartość szacunkowa (Taxwert), wreszcie rubrykę możliwej wysokości kwoty, jaka może być przekazaną na Bank rentowy w granicach zastrzeżonej w ustawie pewności, a nakoniec rubrykę, w której określa się cyfrowo, jaką kwotę tytułem renty rocznej amortyzacyjnej płacić by miał nabywca włości rentowej licząc obie renty: na kupno gruntu i budowę budynków, łącznie. Suma przedstawiająca powierzchnię gruntów przeznaczonych do podziału na włości rentowe, musi się oczywiście zgadzać z sumą przedstawiającą powierzchnię gruntów tworzących projektowane włości rentowe i sumę gruntów zabranych pod potrzebne dla nich wspólne zakłady, drogi i rowy. Teilungsplan nie potrzeba wygotowywać, skoro podział nie przedstawia żadnych trudności lub skoro twórca włości rentowych projektuje utworzenie z części swego majątku tylko jednego gospodarstwa lub gdy proponuje utworzenie wprawdzie kilku gospodarstw lecz tak od siebie oddalonych, iż obawa nieporozumień granicznych między nabywcami byłaby płonną. Akt działu przedkłada komisarz twórcy włości i osadnikom do wiadomości tudzież Komisyi generalnej. Na jego podstawie po uiszczeniu przedpłaty gotówkowej w punktacyach stypulowanej obejmują osadnicy przeznaczone sobie gospodarstwa w posiadanie, skoro tylko uzyskali pozwolenie osadnicze (Ausiedlungsgenehmigung), sprostowanie bowiem katastru i wygotowanie samego kontraktu rentowego wymagają upływu dłuższego czasu, osadnicy zaś zarówno jak i twórca włości rentowych mają interes w możliwie jak najszybszem objęciu gospodarstw. Z chwilą wprowadzenia osadników w posiadanie włości cięży na nich obowiązek opłacenia twórcy włości umowionych w punktacyach odsetek od ceny kupna ($3\frac{1}{2}$%) tudzież ponoszenia wszelkich publicznych ciężarów ciężących na włościach..

Obecnie przystępuje Komisya generalna do wymierzenia renty bankowej, do abluowania renty prywatnej przez emisyę listów rentowych Banku rentowego. Komisya może, lecz nie musi, to uczynić — może też i teraz cofnąć się i dalszego pośrednictwa odmówić a przeciw takiej jej decyzyi nie ma żadnego odwołania. Jeśli Komisya ze względu na społeczne i gospodarcze zadanie wytworzenia zdrowych jednostek gospodarczych uważa za wskazane dalej rzecz prowadzić, musi przystąpić do zbadania, czy nie zachodzi jeden z powodów wymienionych w §. 7. ustawy z 7. lipca 1891 odrzucenia wniosku o abluicyę rent prywatnych lub pożyczkowych przez Bank państwowy. Komisya „winna“, jak powiada ustawa, wniosek taki odrzucić:

1. o ileby rencie (pożyczce rentowej), która ma być skupioną, nie przysługało pierwszeństwo hipoteczne przed innemi prywatno-prawnemi obciążeniami włości.

2. o ileby dla renty bankowej, która ma być przejętą, nie było odpowiedniej pewności.

Pierwszy warunek zachodzić i zdarzyć się może bardzo rzadko, równolegle bowiem z dotychczas skreśloną czynnością Komisyi toczy się akcya depuracyi, czyli oczyszczenia hipoteki majątku, z którego mają powstać włości rentowe. Akcyę taką przeprowadza na życzenie twórcy włości rentowej jakaś instytucya finansowa za odpowiedniem komisowem. Niżej będzie sposobność wspomnieć o tej sprawie bliżej, tu już jednak zaznaczamy, że fakt, iż Komisya generalna może się aż do ostatniej chwili, to jest do podpisania kontraktu rentowego cofnąć od całej akcyi i odmówić wyjednania w Banku rentowym abluicyi renty, ma ten skutek, iż instytucye finansowe przeprowadzające depuracye hipotek po pierwsze: podejmują się tego zadania zawsze tylko w takim razie, gdy rozparcelowanie majątku na włości rentowe w warunkach społecznie i ekonomicznie zdrowych jest tak dalece możliwem, iż na wypadek cofnięcia się Komisyi one parcelacyę bez strat a nawet dla siebie może z większą korzyścią przeprowadzić mogą, powtóre iż Komisya generalna może wpływać na wysokość owej prowizyi przez instytucye depurujące pobieranej, czyniąc z obniżenia tej prowizyi jeden z warunków swego pośrednictwa w akcyi i swego wniosku o abluicyę renty. Nadto ma Komisya generalna w sprawie uczynienia zadość wymogom ustępu ustawy pod 1) wyżej zacytowanego walny i ważny środek, zwłaszcza o ile chodzi o depuracyę hipoteki od drobnych ciężarów hipotecznych, dożywoci rodzinnych i t. p., w prawie wydawania „poświadczeń nieszkodliwości (Unschädlichkeitsattest)“, to jest, w przyznanem Komisyi prawie uznania w tych wypadkach, gdy przez oddzielenie od majątku pewnych jego części i zwolnienie tych części z pod hipotecznych ciężarów ciężących na całym majątku dla wierzycieli lub uprawnionych hipotecznie nie wynikają zdaniem Komisyi dla praw tych osób żadne niebezpieczeństwa i szkody, iż oddzielenie to nastąpić może bez zezwolenia interesowanych za złożeniem w depozycie sądowym takiej ilości listów rentowych, które mają być wydane przy abluicyi renty, iżby procent ich odpowiadał zobowiązaniu dłużnika przypadającemu z tych właśnie odstępowanych pod włości rentowe gruntów: te deponowane listy rentowe wchodzą w miejsce wydzielonych gruntów, upoważniony hipotecznie otrzymuje na nich prawo zastawu, jakie poprzednio miał na owych wydzielonych parcelach a więc bezpieczeństwo jego prawa zastawu nie zmienia się, nie ponosi on w niem szkody. Tyle nadmieniając o tem ważnem przy częściowych wydzieleniach gruntów z majątków większych prawie Komisyi, zaznaczamy, że w sprawach, w których cały majątek ma być rozparcelowanym na włości, ma prawo to mniejsze znaczenie i doniołość, tu bowiem Komisye generalne nie mogą zeń robić użytku.

Co do postanowienia §. 7. wyżej pod 2) przytoczonego a dotyczącego „bezpieczeństwa czyli pewności renty bankowej“ nadmienić nam należy co następuje:

Sprawa bezpieczeństwa renty bankowej tak, jak ją prawodawca pruski pojął, stoi w ścisłym związku z granicami kredytu rentowego udzielanego przez Komisye generalne w państwowych Bankach rentowych, skoro bowiem prawodawca określa w ustawie, że renta bankowa ma pewność: 1) jeśli 25-krotny iloczyn renty rocznej, którą Bank ma skupić, mieści się w 30-krotnym iloczynie czystego dochodu katastralnego przyjętego przy ostatnim szacunku przeprowadzonym dla oznaczenia podatku katastralnego“ tworzonej posiadłości rentowej „za dodaniem do tego 30-krotnego iloczynu połowy wartości budynków na posiadłości rentowej istniejących lub mających powstać, wartości, w jakiej budynki te zabezpieczone zostały, względnie zostaną“ lub: 2) jeśli „tenże 25 krotny iloczyn rocznej renty mieści się w trzech czwartych częściach wartości posiadłości rentowej przyjętej przez oszacowane Związku rycerskiego, oszacowanie Ziemstwa kredytowego (durch ritterschaftliche, landschaftliche Taxe)“ lub: 3) jeśli „tenże 25-krotny iloczyn rocznej renty mieści się w pierwszych trzech czwartych wartości włości oznaczonej przez osobne oszacowanie“, to jasne, że określa tu prawo nie tylko wymogi bezpieczeństwa renty, a właściwie rentowej pożyczki, ale zarazem dozwolone ustawodawcze granice wysokości renty czyli długu rentowego. Granice te stanowi $^3/_4$ czyli 75% wartości powstającego gospodarstwa, a owe 3 wyżej przywiedzione kryterya: 30 krotny dochód katastralny powiększony połową wartości budynków, oszacowanie instytucyi kredytowych lub

specyalne oszacowanie przeprowadzone z ramienia Komisyi, to tylko wskazane przez ustawodawcę sposoby dojścia oznaczenia możliwie najściślej tej granicy.

Skoro więc projekt działu jest zrobiony, (w którym już komisarz specyalny w przybliżeniu wysokość renty oznaczył), przystępuje Komisya do szacunku a w myśl obowiązujących przepisów ma obowiązek — z wyjątkiem bardzo prostych i jasnych wypadków niezadowolnień się przyjęciem jednego kryteryum. lecz sprawę tę, mimo że była ona już przedmiotem badań ze strony Komisarza specyalnego przed Generalverhandlung i przed wypracowaniem planu działu: (Theilungsplan), zbadać jak najdokładniej, czyli oszacowanie przeprowadzić jak najściślej. W myśl obowiązujących przepisów ma Komisya zbadać przedewszystkiem, czy mimo zachodzenia owych ustawą określonych warunków nie ma niebezpieczeństwa dla Banku rentowego z przejęcia nań abluicyi renty i czy Komisya może dalej pośredniczyć. Należy tu mieć na względzie zarówno osobiste właściwości obowiązanego do renty, jak jego zasoby gospodarcze a nie mniej gospodarcze położenie włości, odległość lub bliskość znaczniejszego miasta, sąsiedztwo większych zakładów przemysłowych, odległość od linij komunikacyjnych i t. p. warunki gospodarcze. Rozporządzenia, nakazując jak największe ostrożności i ścisłość szacunku, wykazując często zachodzące niewłaściwości trzymania się ślepo 2 pierwszych kryteryów w ustawie podanych, zostawiają Komisyom generalnym swobodę działania w tej sprawie pod ich własną odpowiedzialnością. Komisye ze swej strony starały się sprawie tej ważnej zapewnić jak najściślejsze wykonanie. Przeprowadzenie szacunku włości jest jednem z najszczegółowiej opracowanych przez Komisye zadań a omówienie tych wszystkich reguł i wskazówek, jakie poszczególne Komisye w sprawie tej jako „normalia“ swych czynności wydały, przechodziłoby zakres niniejszego referatu: fascykuł normaliów: „Vortaxe“ „Taxe“ „Schätzung“, jest jednym z najbogatszych, a wobec niemieckiego zamiłowania w systematycznem regulowaniu rzeczy jednym z najwięcej trudności przedstawiających zwłaszcza dla niefachowego rolnika. Dość wspomnieć, że są osobne normy oszacowania gruntów ornych, osobne ogrodów, sadów, łąk, torfowisk, nieużytków, stawów, budynków, pasiek, inwentarza i t. d., że dalej w niektórych Komisyach jest wprowadzony obowiązek oszacowania podwójnie raz „nach dem Ertragswerthe“ wedle przychodu, drugi raz wedle wartości sprzedażnej (nach dem Verkaufswerthe) i szukania modusu pogodzenia 2 sposobów szacowania. Potrzeba tych uzupełniających ustawę przepisów, jak z jednej strony płynie z ważności trafnego oszacowania włości dla bezpieczeństwa kredytu i jego gospodarczej skuteczności, tak znowu z drugiej strony jest wynikiem faktu, iż 2 pierwsze, na pierwszem miejscu w ustawie wymienione kryterya, ów 30 krotny iloczyn dochodu katastralnego, oznaczony dla podatku gruntowego i owe szacunki Związków rycerskich majątków względnie Landszaft nie odpowiadają stosunkom, wprowadzają wykonawców w błąd co do intencyi prawodawcy. I tak jest faktem, że dochód katastralny oznaczony jest w katastrze pruskim za nisko. niedokładnie, w obrębie zwłaszcza większych posiadłości niejednokrotnie ryczałtowo, i nie odpowiada dzisiejszej wartości stanowiących te majątki gruntów. Urzędowe zestawienie przecięciowych cen płaconych za majątki w dziesięcioleciu 1871—1881 daje w zestawieniu z ich dochodem katastralnym następujące wyniki:

Wartość sprzedana majątków wynosiła w:

Prowincyi:	Prusy wschodnie:	61	krotny	dochód katastr.
„	Prusy zachodnie	68	„	„ „
„	Brandenburgia	70	„	„ „
„	Pomorze	60	„	„ „
„	Poznańskie	64	„	„ „
„	Szląsk	68	„	„ „
„	Saksonia	56	„	„ „
„	Westfalia	70	„	„ „
„	Szleswik-Holsztyn	48	„	„ „
„	Hanower, Hessya i Nassau	59	„	„ „
„	Nadreńskie	60	„	„ „

Wobec tego ów iloczyn 30 krotny w ustawie, dziś, kiedy stosunki wskutek wzrostu cen ziemi jeszcze znaczniej się zmieniły, wytwarza wątpliwości co do dopuszczalnej granicy kredytu rentowego, boć n. p. w Poznańskiem, gdzie obecnie ma cena ziemi równać się 71 krotnemu dochodowi katastr. nie mogłaby pożyczka rentowa przenosić połowy wartości ziemi, podczas gdy na podstawie szacunku specyalnego może ona wynosić $^3/_4$ tego szacunku.

Wątpliwości te rozwiązuje się w praktyce w ten sposób, że o dochód katastralny nie opiera się Komisya prawie nigdzie, lecz przeprowadzać musi osobne oszacowania i drugie bowiem kryteryum: oszacowania Związków dóbr rycerskich i Landschaft nie mogą jej być podstawą — chyba wyjątkowo — są one bowiem sporządzane wedle starych norm i zbyt małe dają rezultaty. Jedno i drugie kryteryum mają jeszcze jedną wadę dla sprawy kredytu dla włości rentowych: jedno i drugie jest przeprowadzonem oszacowaniem gruntów wchodzących w skład dużych majątków, nie uwzględnia więc zwiększonej wartości tych gruntów przez fakt, iż one przez utworzenie włości rentowych przechodzą w ręce intensywniej je uprawiać mogące, że zyskują możność łatwiejszego znalezienia nabywcy, nie uwzględnia i tego całego szeregu czynników, które je czynią pokupniejszemi, że więc oba te kryterya nie odpowiadają wartości sprzedażnej i przychodowej nowych włości. Te braki uzupełniają Komisye przy specyalnych szacunkach (besondere Taxen), przeprowadzanych z reguły w obecności 2 delegatów powiatowych (Kreisverordnete). Przy tym szacunku szacuje się każdą powstać mającą włość wedle jej położenia, jakości gruntów i innych specyalnych właściwości, wpływających na wartość gospodarstwa, oddzielnie, uwzględniając jej przyszły charakter samoistnego włościańskiego gospodarstwa. Komisye przestrzegają, by w oznaczaniu przychodowej wartości włości liczono się z tem, by renta nie wyczerpywała całego ich wolnego przychodu lecz, by uwzględniano, że gospodarstwo ma do pokrycia z przychodu ciężary publiczne, wynagrodzenie pracy właściciela i członków jego rodziny stosowne do jego wymogów stanu. Nie małą trudność w tych oszacowaniach odgrywa sprawa oszacowania budynków. Tu wchodzi w grę kwestya, czy należy uwzględniać wartość „budynków“ ich: Bau (Materien Wert), czy też ich wartość użytkową (Nutzungswert) w gospodarstwie. Komisye oczywiście dążą do przyjmowania w szacunku jedynie wartości użytkowej — przeciwnie sprzedający włości rentowe: stąd często jest kwestya wartości budynków sprawą, o którą się sprawa rozbija, zwłaszcza tam, gdzie budynki folwarczne budowane kosztownie przedstawiają w wartości majątku znaczną wartość, której nie podobna przerzucić na to średnie gospodarstwo, które powstaje, a nie podobna też jej rozdzielić na wszystkie powstające włości — boby to wobec wydatku na budowę nowych dla tych włości potrzebnych budynków podniosło zbytecznie cenę tych włości.

Podobna trudność zachodzi też tam, gdzie na powstających włościach budynków wcale nie ma lub gdzie, jeśli nie wszystkie to przynajmniej pewne budynki, będzie potrzeba postawić, a wartość ich trzeba już teraz ocenić, ustawa bowiem przy specyalnem oszacowaniu każe brać w rachubę wartość budynków istniejących lub mających powstać, każe bowiem szacować całą: Liegenschaft tj. nieruchomość, w jej zaś skład wchodzą i budynki. Radzą tu sobie Komisye i szacujący delegaci powiatu oraz budowniczy (Kreisbauinspektor i Kreisbaumeister) w ten sposób, że przyjmują pewien procentowy stosownie do wielkości gospodarstwa obliczony dodatek na wartość budynków i o ten dodatek podwyższają szacunek włości. Dodatek ten chwieje się między 20 a 40%. Generalna Komisya w Bydgoszczy ułożyła nawet skalę tych dodatków wedle dotychczasowych doświadczeń i szacunków. Wedle tej skali podwyższa się w włościach rentowych wyżej 15-ha szacunek ich o $33^1/_3$% wartości oszacowanej gruntu, w włościach od 10—15 ha, o 50% tejże wartości, w włościach od 5—10 ha o 66·6% tejże wartości, a w mniejszych niż 5 ha o alterum tantum, bo o 100%.

Podwyżki te teoretycznie obliczone nie są jednak w praktyce przedmiotem faktycznego obciążenia rentą: z wymiarem renty budowlanej czeka Komisya aż, czy to twórca włości rentowych, czy nabywca włości budynki rzeczywiście wybuduje, (obecnie zaniechano budowania przez ugodzonych przez Komisyę przedsiębiorców, okazało się to bowiem niepraktycznem) i zaasekuruje, poczem na połowę zaasekurowanej wartości udziela pożyczki; tu w ogólnym szacunku chodzi tylko o uwzględnienie tej wartości gospodarczej, jakiej grunt bez budynków gospodarczych mieć nie może:

Wartość szacunkowa włości rentowej składa się tedy:

1) z oszacowanej wartości gruntów włość tę stanowiących (z potrąceniem odpadłych na drogi, rowy i t. p. powierzchni — bo te nie są przedmiotem obciążenia rentą) i to oszacowania przeprowadzonego z uwzględnieniem faktu, iż grunta te stają się gospodarstwem samoistnem,

2) z procentowej podwyżki w uwzględnieniu istniejących lub mających powstać budynków mieszkalnych i gospodarczych.

Obie te pozycye razem dają $^4/_4$ wartości a $^3/_4$ z nich może wynosić to maximum, jakie Bank rentowy może przejąć jako sumę abluicyi renty na tej włości ciężącej. Jeśli z ceny kupna i jej stosunku do kapitału własnego osadnika wynika renta tak wysoka, że jej 25 krotny iloczyn przewyższa ową sumę przedstawiającą $^3/_4$ wartości włości, to Bank może — jeśli mu Komisya taki wniosek przedstawi — tylko część renty odpowiadającą tej granicy przyjąć, reszta musi zostać rentą prywatną lub długiem hipotecznym po rencie zabezpieczonym na karcie ciężarów włości.

Nieco odmiennie ma się rzecz przy tworzeniu włości przez dokupno gruntu do już posiadanego gospodarstwa. Na dokupno takie (Adjacentenkauf) może Komisya generalna przekazać rentę w Banku. Szacunek tu obejmuje tylko grunta dokupywane, pożyczka rentowa udziela się w kwocie równej $^3/_4$ wartości tych dokupywanych gruntów, jakkolwiek włością rentową staje się całe gospodarstwo nowe, i jedynie okoliczność, że grunta w połączeniu z dawnem gospodarstwem włościańskiem mogą zyskać na wartości, może być uwzględnioną.

Komisya generalna szacuje włości rentowe dla stwierdzenia, jakie jest bezpieczeństwo renty, którą ma przejąć i skapitalizować Bank rentowy i dla oznaczenia granicy tego kapitału, który Bank w tej formie angażuje, nie ustanawia zaś komisya ceny.

Jeśli tedy oznaczony po uszacowaniu przez Komisyę kapitał abluicyjny, jaki Bank będzie miał wypłacić i zapas gotówki, jakim rozporządza nabywca nie starczą na pokrycie ceny kupna, jaką twórca włości i nabywca umówili — to albo rzecz nie przychodzi do skutku, albo twórca włości pozostawia tę resztę ceny kupna już to w formie renty prywatnej, wypowiedzialnej z jego strony dopiero po 10 latach, albo w formie hipotecznie zabezpieczonej pożyczki oprocentowanej.

Komisya generalna już poprzód miała sposobność — jak o tem wyżej wspomniano — wpłynąć na wysokość ceny kupna, obecnie w rzecz tę nie wchodzi. Faktycznie są ceny kupna nieznacznie ale prawie zawsze wyższe od oszacowania Komisyi generalnych. Wynik to z jednej strony różnicy między wartością przychodową a sprzedażną ziemi, z drugiej strony wynik łakomstwa na ziemię u osadników, Komisye zaś muszą na to zezwalać, bo z tej nadwyżki muszą być pokryte owe grunta użyte pod drogi i rowy, koszt tych robót, ewentualnie koszt melioracyi i t. p., które inaczej musiałby twórca włości sam pokrywać z własnej kieszeni.

Przytoczmy przykład. Włość rentowa liczy 8 ha, które komisya oszacowała po 600 m., wartość więc włości czyni: 4800 m. Budynki wzniesione mają wartość 4000 m. i w tej sumie są ubezpieczone. Zatem może Bank przejąć 3600 m jako rentę dłużną oprocentowaną po 4% już z amortyzacyą — co stworzy obowiązek płacenia rocznie 144 m. a nadto może dać w rencie budowlanej 2000 m., odczego 4% (z amortyzacyą) da rentę roczną 80 m. Jeżeli cena kupna wynosi tyle, co szacunek — budynki stawia sam nabywca,

to na tę cenę	4800 m.
otrzyma twórca włości w listach rentowych	3600 „
nabywca musi dopłacić gotówką	1200 m.
i płacić będzie na oprocentowanie i amortyzacyę przez $60^1/_2$ lat 4%	
rocznie	144 „
renty dłużnej a renty budowlanej	80 „
Razem . . .	224 m.

czyli z ha: 28 m.

Jeżeli cena kupna innej włości wynosi	7450 m.
a szacunek dał wartość tylko	7200 „
Bank rentowy więc obejmuje tylko	5400 „
to zostaje do pokrycia	2050 „
Twórca włości otrzyma w listach rentowych	5400 „

i dać musi w rencie pryw., gotówce lub hipotece . . . . . 2050 „

7450 m.

Nabywca włości płacić będzie rentę amortyzacyjną (4% od 5400 m.) . 216 m.
uiści gotówką . . . . . 1000 „
i w rencie prywatnej płacić od 1050 m. po 4% . . . . . 42 m.

Zanim z kolei następujący akt działalności Komisyi, to jest, kontrakt rentowy omówimy, trzeba nam jeszcze wyjaśnić, w jaki sposób uskutecznia się obliczenie pokrycia umówionej między stronami ceny kupna włości rentowej, jakkolwiek bowiem Komisye generalne zostawiają tę rzecz oznaczenia ceny porozumieniu stron, to jednak mając obowiązek przestrzegania, by nabycie włości następowało w warunkach takich iżby nabywcy utrzymać się na nich mogli, muszą Komisye obliczenie stosunku ceny kupna do zasobów finansowych nabywców i renty, jaką ustanowić można, zestawić i zbadać, inaczej mogłyby powstawać gospodarstwa nie mające warnnków trwałości już z góry, bo nadmiernie obciążone. Jeśli takie nadmierne obciążenie zachodzi, winna Komisya odmówić przedłożenia wniosku abluowania renty przez Bank rentowy — nie będzie bowiem abluowana kwota dostatecznie pewną. Obliczenie to jest o tyle utrudnionem, że strony ustanawiają cenę kupna w kapitale, Komisye generalne zaś muszą wychodzić przy obliczaniu pewności renty z pojęcia renty, pojęcia odmiennej natury jak kapitalistyczne pojęcie długu hipotecznego: zgodzenie więc tych 2 obliczeń przedstawia pewne trudności. Cena kupna może znaleść pokrycie w 3 źródłach: 1) W gotówką uskutecznionej przedpłacie, którą składa kupujący za pośrednictwem Komisyi generalnej, 2°) w listach rentowych, które wydał Bank rentowy na wniosek Komisyi generalnej, 3°) w rencie prywatnej lub reszcie ceny kupna zahipotekowanej na włości, o ile twórca włości zgodzi się na to, by reszta ceny kupna w jednej lub drugiej formie została mu na włości zahipotekowaną. Wobec faktu, że renta Banku może sięgać $^3/_4$ wartości włości, że nadto na niej — jeśli budynki mają być dopiero budowane — należy po rencie Banku zarezerwować niejako miejsce dla renty budowlanej, która w myśl powyżej przedstawionego sposobu szacowania wynosi 50% wartości asekuracyjnej budynków a wartość tę Komisye gener. przeciętnie obliczają dla włości wyżej 15 ha. na 33%, dla włości od 10 — 15 ha. na 50% dla włości o 5 — 10 ha na 66%, dla włości niżej 5 ha. na 100% wartości ziemi, to jasna, że w przybliżeniu obie renty bankowa i budowlana obciążają bardzo znacznie włość, przy gospodarstwach bowiemi o 15 i wyżej hektarach wynoszą one: 75% plus 15% a więc 90% wartości, przy mniejszych mogą wynosić teoretycznie nawet więcej niż 90%, że więc pozostawienie reszty ceny kupna, czy to w rencie, czy w oprocentowanej hipotece, jest trudnem — znaduje bowiem zabezpieczenie na „szarym końcu“ wartości włości. By temu zapobiedz, są Komisye generalne, a raczej powinnyby być bardzo ostrożne w szacowaniu — wskutek tego więc renta bankowa jest zazwyczaj niższa niż 75% wartości sprzedażnej ziemi a stąd zostaje jeszcze dość miejsca dla tych reszt cen kupna. By ten dług nie był gospodarczo zbyt ciężkim dla nowego właściciela, starają się Komisye generalne wpłynąć na twórcę włości, by go pozwolił stypulować już to jako rentę prywatną nieamortyzacyjną, której on nie może wypowiedzieć, czyli żądać jej spłaty, wcześniej jak po 10 latach od zawarcia kontraktu rentowego, (obowiązany zaś może ją wypowiedzieć i spłacić każdego czasu), jużto jako resztę ceny kupna hipotecznie ubezpieczoną z terminem spłaty po 5 lub 10 latach za odpowiedniem w czasie trwania tej wierzytolności oprocentowaniem. Renta prywatna wynosi zazwyczaj 4% sumy stanowiącej resztę ceny kupna a spłata jej po 10 latach następuje przez uiszczenie 25 krotnej renty rocznej. Rentę płaci się kwartalnie z dołu. Również kwartalnie z dołu opłaca się procenta od zahipotekowanej reszty ceny kupna — procent wynosi zazwyczaj nie więcej jak 4 — 5 od sta kwoty przy hipotece zostawionej. Przechodząc do przedstawienia obliczenia i pokrycia ceny kupna, nadmienić trzeba:

1° że renta, którą nabywca i sprzedający przekazują Bankowi rentowemu, a której spłatę otrzymuje sprzedający w listach rentowych, nie może — jeśli listy są $3^1/_2$ procentowe przenosić $^3|_4$ ustanowionej szacunkiem wartości włości, kapitalizując ją przez 27. Stąd wynika formułka $^3|_4 \times {}^1/_{27} = {}^3|_{108} = {}^1|_{36}$ i to jest dzielnik, przez który należy dzielić sumę przedstawiającą wartość szacunkiem ustanowioną włości, chcąc znaleść i ustalić roczną kwotę renty bankowej. Oczywiście w rachunku zaokrągla się wyniki rachunku opuszczając ułamki niżej $^1/_2$ feniga — a licząc ułamki wyżej $^1|_2$ feniga za pełne fenigi: ułamków tych nie podobna uniknąć wobec tego, że dla obliczenia renty kupna (Kauf-

rente) dzielnikiem jest: $^1/_{25}$, gdy dla obliczenia renty amortyzacyjnej, to jest renty potrzebnej dla spłaty „renty kupna“ dzielnikiem jest: $^1/_{27}$ a różnica między niemi = $^2/_{675}$. Ułamków tych unika się w praktyce w ten sposób, iż się je pokrywa przy gotówkowej przedpłacie (Anzahlung). Mając te właściwości rachunku na uwadze, trzeba tedy przystąpić do obliczenia tego, co ma w listach rentowych otrzymać sprzedający włości. Zasadniczo winienby on otrzymać taką sumę w tych walorach, by jej odsetki dawały mu ten dochód, jakiby miał z renty, gdyby ona nie była skupioną. By to módz osięgnąć musiałaby przy obliczeniu kwoty abluicyjnej być przyjętą tasama stopa procentowa, jaką ustanowiono dla listów rentowych — a więc pierwotna renta musiałaby być kapitalizowaną przy $3^1/_2$ procentowych listach kwotą równą jej $28^4/_7$ krotnej, przy $4^0/_0$ listach kwotą równą 25 krotnej pierwotnej renty. Gdyby więc chodziło o abluicyę czyli spłatę renty rocznej 100 m. to otrzymałby uprawniony 100 × $28^4/_7$ = 2857 m. w $3^1/_2{}^0/_0$ listach, któreby mu niosły rocznie 100 m., albo 100 × 25 = 2500 m. w $4^0/_0$ listach, któreby również niosły 100 m. Ustawa pruska z r. 1891 wprowadziła w tem obliczeniu zmiany przez to, iż postanowiła w §. 1., że abluicya czyli spłata renty ma się dokonywać w listach rentowych $3^1/_2{}^0/_0$ przez wypłatę uprawnionemu 27 krotnego iloczynu renty, w $4^0/_0$ listach przez wypłatę $23^2/_3$ krotnego jej iloczynu. A więc w przykładzie powyższym, gdzie chodzi o spłatę renty rocznej 100 m., otrzyma on przy emisyi $3^1/_2{}^0/_0$ listów: 100 × 27 = 2700 m. a $3^1/_2{}^0/_0$ tej sumy da mu tylko 94·50 m. zamiast 100 m.; przy $4^0/_0$ zaś emisyi listów otrzyma: 100 × $23^2/_3$ = 2366·50 m. od których $4^0/_0$ da mu tylko 94·66 m. zamiast 100 m. W obu wypadkach ponosi on w odsetkach około $5^1/_2{}^0/_0$ straty a jest to ofiara, do której go zmusił ustawodawca, uwzględniając korzyść, jaką odnosi uprawniony z abluicyi renty natychmiast, a mając na oku dobro obowiązanego do płacenia renty. Rachunek, jaki się tu przeprowadza wyjaśni następujący przykład:

Renta potrzebna do nabycia włości wynosi 240 m. Z niej 200 m. ma być rentą spłacalną, abluowaną, 40 m. rentą prywatną. O ile możności 200 m. ma być spłacone przez Bank rentowy. Przedewszystkiem należy tedy obliczyć granicę pewności ustanowioną w ustawie, granicę, której Bank przekroczyć nie może. Oszacowanie włości określiło jej wartość na 6000 m., zatem 25 krotny iloczyn rocznej renty Bankowej nie może przenosić 4500 m. (to jest $^3/_4$ sumy przedstawiającej wartość włości), czyli przyszła renta bankowa nie może być wyższa jak 180 m. rocznie. Z oznaczonej w ten sposób najwyższej kwoty przyszłej renty bankowej należy teraz obliczyć tę część renty kupna, którą się ma abluować. Część ta przy $3^1/_2$ procentowych listach rentowych wynosić będzie dwudziestąsiódmą dwudziestopięciokrotnego iloczynu renty bankowej a więc $\frac{25.180}{27}$ m. czyli 166 m. $66^6/_9$ feniga. Uprawniony do poboru renty otrzyma tedy: 166 m. $66^6/_9$ f. × 27, czyli 4500 m. w $3^1/_2{}^0/_0$ listach a od nich pobierać będzie: 157 M. 50 fenigów zamiast: 166 M. $16^6/_9$ f. któreby pobierał, gdyby abluicya nie była dokonaną.

Po ustaleniu tej lwiej części ceny kupna, którą stanowi skapitalizowana renta, jaką nabywca ma opłacać Bankowi rentowemu, skapitalizowana przez Bank i wydawana przezeń w listach rentownych jako kwota abluicyjna sprzedawcy, względnie na jego rzecz Komisyi generalnej, która dokonuje z niej spłaty ciężarów i zobowiązań twórcy włości rentowej, pozostaje już rzeczą stron interesowanych określenie, w jakiej części reszta ceny kupna ma być pokrytą gotówkową spłatą, w jakiej rentą nie amortyzacyjną czyli prywatną lub pozostałą na hipotece resztą ceny kupna. Stosunek ten, a raczej jego ukształtowanie, zależy w pierwszej linii oczywiście od finansowego położenie obu stron: od zasobu gotówki po stronie nabywcy — im jej ma więcej tem wyższą może dać przedpłatę (Anzahlung), w im smutniejszem położeniu znajduje się twórca włości rentowej tem trudniej mu będzie zgodzić się na nieamortyzacyjną rentę lub hipotekowaną resztę ceny kupna z warunkiem nie wypowiadania ich przez pewien dłuższy przeciąg czasu. Komisye generalne nie są właściwie powołane do zajmowania się tą sprawą, — obchodzi je ona tylko z tego stanowiska, by była tak rozwiązana, „by nabywca włości mógł się przy niej utrzymać. Faktycznie wpływ Komisyi jest duży — mogą one jeszcze i teraz cofnąć swe pośrednictwo, — oznajmić, że wniosku o abluicyę renty Bankowi nie przedstawią — a w tej możności cofnięcia całej sprawy mają możność wywarcia presyi na sprzedającego w kierunku, jak największych ustępstw. Ten skład rzeczy wyzyskują Komisye w duchu ustawy o tyle, że za ich wpływem w największej ilości wypadków sprzedawca włości godzi się na ustanowienie po rencie bankowej renty prywatnej, odpowiadającej oprocentowaniu reszty ceny kupna (obecnie) po $4^0/_0$ bez amortyzacyi z tem,

iż renta ta jest z jego strony niewypowiedzialna przed upływem lat 10 od ustanowienia jej, może zaś być spłaconą każdej chwili lub za wypowiedzeniem ustanowionem w ustawie z r. 1890 przez nabywcę włości. Jest to w duchu ustawy, albowiem przewiduje ona taką rentę prywatną i daje nawet obowiązanemu do niej możność zażądania jej spłaty (abluicyi) przez Bank rentowy a to w chwili, kiedy z renty na Bank przejętej tyle zamortyzowanem będzie, ile ta renta prywatna wynosi. Dla sprzedawcy takie rozwiązanie kwestyi reszty ceny kupna jest o tyle mniej niedogodnem w Prusiech, niżby było n. p. u nas, że renty prywatne są instytucyą popularną i przyjętą, że uprawniony może tę swą rentę cedować, zastawić i t. p. tak, że w razie potrzeby gotówki może sobie ją na podstawie takiego uprawnienia do renty przecież zdobyć, acz z pewnemi trudnościami. Kwestya do rozważenia tu się nasuwająca leży gdzieindziej, a mianowicie w tem, jak się przedstawia pod względem ekonomicznym i finansowym żywotność gospodarstwa obciążonego r e n t ą a m o r t y z a c y j n ą b a n k o w ą i prywatną nieamortyzacyjną w tej mierze, jak bywają obciążone włości rentowe w Prusiech. Na włości cięży renta 4% bankowa w takiej wysokości, iż kapitał jej odpowiadający wynosi $^3/_4$ czyli 75% oszacowanej wartości lub mało co mniej. Nadto w wypadkach, gdzie udzielono budowlanej renty taż renta również z amortyzacyą 4% w wysokości kapitałowej 50% wartości zaasekurowanej budynków, a jeśli wartość tę przyjmiemy tylko na 20% wartości gruntowej gospodarstwa, to już mamy obciążenie 75% + 10% o wysokośći 85% gdzież więc miejsce na rentę prywatną i jaki jej stosunek do przedpłaty w gotówce?

Weźmy przykład: posiadłość wynosząca 8 ha 35 a. wraz z budynkami jest do sprzedania za cenę 6300 m. Oszacowanie jej daje wartość tylko 5400 m. a wskutek tego Bank daje abluicyę renty w kwocie 4050 m., pozostaje więc do pokrycia 2250 m Przedpłata gotówką przyjęta wynosiła 400 m., reszta ceny kupna wynosiła więc 1850 m., którą zamieniono na rentę roczną 74 m. W tym wypadku więc wpłata gotówką wynosi tylko 400 m. to jest zaledwo 6·34% ceny kupna. Jest to przykład wzięty z kolonii rentowej w Neudorf w obwodzie elbląskim, której akta miał autor niniejszego referatu sposobność przeglądać, — przykład wcale nie wyjątkowy, owszem poniekąd typowy. Dążeniem bowiem Komisyi generalnych jest, by osadnicy swej całej gotówki nie więzili w kupnie włości, lecz by znaczną jej część zatrzymywali już to na zagospodarowanie się na niej, już to jako rodzaj funduszu rezerwowego na wypadek klęsk lub niepowodzeń w pierwszych latach gospodarowania. Skutek tej dążności objawia się bardzo wybitnie nawet w cyfrach ogólnej statystyki. I tak po koniec r. 1897 utworzono przy pośrednictwie generalnych Komisyi w Królestwie pruskiem: 7104 włości rentowych, a uskutecznione przez osadników przedpłaty w gotówce wynosiły 9,637.339 m., podczas gdy całość uiszczonych cen kupna wyniosła: 59,411.571 m., złożyły się zaś na nią:

a) przejęte przez Banki rentowe renty skapitalizowane . .	42,081.062	m.
b) renty budowlane skapitalizowane	3,239.069	„
c) renty prywatne (reszty ceny kupna)	136.804	„
d) długi hipot. (reszty ceny kupna)	4,317.297	„
Razem . .	49,774.232	m.

Z tego więc gotówka osadników w ogólnej cenie kupna wynosząca tylko 9, 637.339 m. przedstawia całej ceny kupna zaledwo 16·22% a ponieważ Komisye wymagają, by osadnicy wykazali się, iż mają 25% ceny kupna, przeto przeszło 8% a nawet prawie 9% tejże ceny kupna zaoszczędzili oni tu swych pieniędzy, czyli rozporządzali na cele zagospodarowania się kwotą poważną 5,215.553 m. Rezultat ten uważaćby należało za nader pod względem gospodarczym korzystny, gdyby odwrotnej jego strony nie stanowił fakt przesadnego obciążenia włości już od urodzenia wedle powyższych cyfr wyrażającego się w 83·78% ceny kupna, (na co się składa: renta bankowa w %: 70·83, renta bankowa budowlana w % w 5·45, renta prywatna w % 0·23 i długi hipoteczne w % 7·27,) a stwarzającym warunki o tyle nie korzystne dla gospodarowania na ziemi, że wydobycie z niej renty na spłatę rent bankowych, dalej renty na spłatę renty prywatnej lub na odsetki od reszty ceny kupna potrzebnych łatwo może przechodzić wydatność gospodarstwa i chyba w wyjątkowych warunkach jest możliwem. Tak n. p. gospodarstwo rentowe Adama Sulskiego w Słońsku (pod Inowrocławiem, p. Parchanie), położone na piaskach kujawskich mokrych i nie dających się osuszyć, bo pozbawionych odpływu wskutek braku spadu, opłaca z powierzchni 54·93 ha: 1500 m. rocznie renty bankowej a 400 m. rocz-

nie renty prywatnej, razem tedy 1900 m., co czyni z hektara: 34·59 m. a z naszej morgi: 23 K. 58 gr. Jeżeli zważymy, że gospodarstwo to ma nadto pokryć wszelkie ciężary publiczne, że dalej musi opłacać asekruacyę budynków na włościach rentowych przymusową, że ma dać jakieś oprocentowanie gotówce włożonej w cenę kupna (w omawianym wypadku 11.000 m.) i przecież pokryć utrzymanie rodziny gospodarza i donajem robotnika, to wobec jakości gruntu nieosobliwej, nie może ulegać wątpliwości, że dochód taki można zeń wydobyć jedynie dzięki faktowi, że w okolicy najbliższej są 4 duże cukrownie, że dalej z Słońska do Inowrocławia, miasta powiatowego i posiadającego kąpiele solankowe bardzo uczęszczane, jest tylko 8 klm., że więc jest łatwy i korzystny zbyt produktów ubocznych gospodarstwa, jak: nabiału, owoców, jarzyn, piasku i łatwość zarobku w fabrykach. Inaczej obciążenie byłoby powodem ruiny potworzonych gospodarstw w tej kolonii.

Cóż z ceny kupna ma być pokrytem? Oczywiście najpierw długi i ciężary, jakie na gruncie stanowiącym włości rentowe ciążyły: długi i ciężary, które w chwili zawarcia kontraktu rentowego na niej, to jest, na włości nie ciężą, obciążają tylko jej cenę. W chwili zawarcia kontraktu muszą być grunta tworzące włość rentową już hipotecznie exonerowane: o ile to były ciężary ciężące na całym majątku szczepowym i o ile włość rentowa nie znaczną tylko część tego majątku stanowi — mogą jej części składowe być exonerowane na podstawie już to zezwolenia dotyczących właścicieli wierzytelności lub uprawnionych osób, już to na podstawie świadectw o nieszkodliwości wydzielenia ich z pod obowiązków hipotecznych (Unschädlichkeits-atteste) wydawanych przez Komisye generalne. W tym drugim razie Komisya generalna zatrzymuje w depozycie odpowiednią ilość listów rentowych wydanych dla abluowania renty, właściciel bowiem wierzytelności ma na nich prawo zastawu, zamiast prawa zastawu, jakie miał na gruntach. Jeśli tworzone włości rentowe przychodzą do skutku w drodze rozparcelowania całego majątku lub jego znaczniejszej części, nie może oczyszczenie hipotek nastąpić w powyższy sposób. Tworzący włości musi się udać do jakieś instytucyi finansowej, o przeprowadzenie depuracyi hipotecznej, to jest o spłatę długów i ciężarów, przyznając natomiast tejże instytucyi z ceny kupna, jaką się uzyska za włości zwrot poniesionych wydatków i odpowiednią prowizyę. Instytucyi takich w Prusiech nie brak: w Poznańskiem i Prusiech działał do niedawna w tej sprawie bardzo skutecznie Bank ziemski w Poznaniu, a że liczył komisowe niskie a działał sprężyście, przeto Komisya generalna w Bydgoszczy chętnie go używała.

Obok niego pracują: król. Seehandlung w Berlinie, Wschodnio pruska kasa pożyczkowa w Królewcu, Królewiecki Bank Związkowy, w Bydgoszczy: Bank f. Handel und Gewerbe wreszcie Berlińska: Landbank. Instytucyom tym przyznaje twórca włości rentowych prawo zastawu na deponowanych w Komisyach gotówkowych przedpłatach i listach rentowych, które mają być emitowane dla abluicyi rent i wystawia im pełnomocnictwo do przeprowadzenia odpowiednich zmian w księgach hipotecznych — a na tych podstawach Bank nabywa listy zastawne i niemi spłaca wierzytelności hipoteczne, względnie skupuje pretensye hipoteczne gotówką. Za to pobiera taki Bank umówioną prowizyę. N. p. królewskie akc. Towarzystwo: Seehandlung w Berlinie pobiera następujące prowizye:

a) $^1/_8\%$ przy zakupnie listów zastawnych podług kursu berlińskiego potrzebnych dla spłaty Landschafty;

b) $^1/_8\%$ przy sprzedaży listów rentowych (podług kursu berlińskiego);

c) od zaliczek na rachunek listów rentowych, które mają być wydane, pobiera ta instytucya, udzielając ich aż do 90% nominalnej wartości listów, o 1% więcej niż każdoczesna stopa dyskontowa Banku państwa i $^1 8\%$ prowizyi.

Są to prawie najdogodniejsze warunki: inne instytucye pobierają prowizye wyższe ($^1/_6\%$ a więc wyższą o $^1/_{24}\%$), z wyjątkiem Ostpreussische landschaftliche Darlehenskasse w Królewcu, która prowizę za zakupno listów rentowych liczy tylko $^1/_{10}\%$, za sprzedaż listów rentowych liczy $^1/_6\%$ a za pośrednictwo w uregulowaniu stosunków hipotecznych liczy prowizyę $^1/_{10}\%$, jako procent zaś od zaliczek na listy rentowe udzielanych do 90% ich nominalnej wartości pobiera odsetki takie, jak przy lombardzie efektów (w r. 1900 pod koniec: 5%). Prywatni bankierowie pobierają prowizyę za kupno i sprzedaż $^1/_6\%$, od zaliczek na listy rentowe (często do 95% nominalnej

wartości) procent o $1^0/_0$ wyższy niż stopa Banku Państwa a nadto $^1/_5{}^0/_0$ za wydaną gotówkę i czas jej uwięzienia w interesie.

Koszta te muszą znaleść pokrycie w cenie kupna a więc w tem, co uiszczono gotówką i w emitowanych listach rentowych.

Nadto muszą w niej znaleść pokrycie koszta melioracyi, potrzebnych przed rozdzieleniem większego majątku na drobniejsze gospodarstwa, (przyczem państwo przychodzi w pomoc już to udzieleniem pomocy technicznej, już to subwencyami z własnych na ten cel utworzonych funduszów), koszta założenia wspólnych nowych dróg, wygonów i t. p. i koszta Komisyi generalnej z powodu podróży i dyet, pomiarów i t. p. Sprawy tych ostatnich rodzajów kosztów niepodobna obszerniej omówić, trzebaby bowiem omawiać cały szereg postanowień nstaw pruskich, które u nas nie obowiązują a zatem nie nadają się wcale do porównań: stwierdzamy więc tylko krótko, że: 1. państwo pragnąc rozwoju instytucyi włości rentowych, przyznało — jak już o tem pokrótce wspomniano — Komisyom rentowym możliwie najkorzystniejsze warunki działania, uwalniając je od wszelkich opłat stempli i należytości, 2. że również akta prawne prywatne mające związek z tworzeniem włości rentowych korzystają z ulg należytościowych (cesye, pełnomocnictwa, wpisy i zmiany wpisów hipotecznych), 3. że wreszcie Komisya ma wedle ustawy o kosztach (Kosten-gesetz) w sprawach agrarnych (Auseinandersetzungs-Angelegenheiten) z r. 1875 ograniczone koszta ryczałtowe do sumy 12 m. od hektara powierzchni i że ten ryczałt ma prawo w sprawach włości rentowych zredukować do 3 m. od hektara a wszelką nadwyżkę ponosi w takim razie skarb państwa.

Jeżeli teraz wszystkie te sprawy są już sprecyzowane i ustalone rachunkowo, jeżeli kataster jest zrektyfikowany i daty zeń potrzebne do utworzenia nowych ciał hipotecznych gotowe, — jeśli wreszcie wyrobiony jest, potrzebny wedle ustaw pruskich, konsens osadniczy i unormowane stosunki nowej osady, (jeżeli powstaje cała osada z włości rentowych) szkolne, gminne i kościelne, przystępuje Komisya generalna do ułożenia kontraktu rentowego.

Nie podobna nam tu przytaczać formy tego aktu — jest ona w różnych Komisyach generalnych różną — już choćby z tego powodu, że akt to bardzo obszerny i szczegółowy a jego formularz nie wypełniony nicby nie mówił, wypełniony zaś nawet wymagałby jeszcze — mimo powyższego wywodu — całego szeregu komentarzy do poszczególnych pozycyi tabel stanowiących jego części integralne. Poprzestajemy więc na omówieniu jego zasadniczego znaczenia.

Kontrakt rentowy obejmuje przedewszystkiem wyszczególnienie jasne i kategoryczne tego, co twórca włości rentowych jako dotychczasowy właściciel gruntów i budynków tudzież innych przynależności nowo powstających gospodarstw oddaje na podstawie tego kontraktu nabywcom włości rentowych jako włości rentowe, określa więc powołując się na dołączoną do kontraktu tabelę powierzchnie i części składowe tych gruntów, które włości (gospodarstwa) tworzą, podaje numera czyli liczby parcel katastralnych, wyszczególnia wymierzony dla nich dochód katastralny, opisuje budynki już istniejące — lub te, które mają być wybudowane — stwierdza oddanie tych gospodarstw w stanie wolnym od wszelkich ciężarów i hipotek, tudzież wcześniejszych rent amortyzacyjnych w zamian za określone w tabeli przedpłaty gotówkowe i za przejęcie wykazanych w tejże tabeli rent kupna. Renty te skapitalizowane przez 25 i zliczone z wpłatą uskutecznioną w gotówce dają umówioną cenę kupna. Dalej postanawia kontrakt termin oddania włości rentowych — z wyjątkiem budynków, które mają być wybudowane — i wkłada z tym terminem na nabywców obowiązek ponoszenia wszelkich publicznych ciężarów i danin.

Osobny ustęp czyli §. określa wzajemne zobowiązania co do budynków, które jeszcze nie są gotowe, tu więc znajduje się postanowienie, kto je ma obowiązek wybudować: twórca włości, czy też ich nabywcy, w jakim terminie i pod jakim rygorem. Jeżeli obowiązek ten nałożony jeat na twórcę włości, rygor stanowi kara pieniężna 500 m. ściągalna w drodze egzekucyi policyjnej (Verwaltungs-Zwangsverfahren), jeśli na nabywców, rygorem jest wywłaszczenie przez Komisyę generalną z włości w drodze przymusowego postępowania, któremu się oni w kontrakcie wyraźnie bez zastrzeżeń poddają. Nabywcy zobowiązują się pod tym samym rygorem: 1. ubezpieczać swe budynki od ognia w instytucyi, jaką wskaże Komisya gener., 2. go-

spodarstwo zaopatrzyć w odpowiedni żywy i martwy inwentarz, 3. inwentarz martwy ubezpieczyć od ognia.

Ustęp następny określa prawa i obowiązki nabywców włości co do utrzymania dróg, rowów i wspólnych urządzeń w osadzie rentowej i poddaje ich utrzymanie i nadzór władzom gminnym i administracyjnym w myśl obowiązujących ustaw.

Jeśli twórca włości oprócz oddania gruntów i budynków pod włości sprzedaje ich nabywcom jeszcze jakieś inne przedmioty n. p. inwentarz żywy i martwy, lub jeśli się zobowiązuje do jakichś wobec nich świadczeń, n. p.: do dokonania zasiewów jarych lub do dostarczenia fur dla budowy, piasku lub gliny, to osobny paragraf kontraktu jest poświęcony tym przedmiotom, które nadto znajdują też wyraz w tabeli objętej kontraktem.

Obowiązek nabywców złożenia oznaczonej cyfrowo i terminowo kwoty przedpłaty, jako warunek oddania (Übergabe) włości jest też osobnem postanowieniem kontraktu stypulowany — tu bowiem zaznaczyć trzeba, że wszystkie kwestye już w punktacyach rozstrzygnięte i określone w kontrakcie ponownie są traktowane bez odwołania się do punktacyi, które w chwili sporządzenia kontraktu uważa się formalnie, jakby nie były. Uderza to zwłaszcza w tym ustępie, gdzie kontrakt mówi o obowiązku złożenia przedpłaty w gotówce jako warunku oddania, gdy wiemy, że faktyczne oddanie w posiadanie gospodarstw za opłatą procentów od umówionej ceny kupna już dawno przed zawarciem kontraktu, bo na podstawie punktacyi, nastąpiło, że nabywcy na swych włościach siedzą i gospodarują, że na nich powznosili budynki. Jest to wynikiem zapatrywania, że dopiero kontrakt rentowy jest źródłem praw i obowiązków wzajemnych.

Z kolei wspomnieć trzeba o postanowieniach kontraktu dotyczących ustanowienia rent. A tu pierwsze miejsce zajmują postanowienia dotyczące renty kupna (Kaufrente), to jest tej kwoty rentowej, lub raczej w rencie wyrażonej, która obok wpłaty gotówkowej stanowi pokrycie ceny kupna włości. Renta ta może być tą sumą, która zostaje do pokrycia z ceny kupna po potrąceniu gotówkowej wpłaty, podzieloną przez 25. Musi ją więc kontrakt rentowy ściśle, cyfrowo określić a zarazem wobec postanowień ustawy, które określają wyżej podane granice, w jakich może być przez Bank rentowy przejęta renta amortyzacyjna, wskutek czego taż renta amortyzacyjna nie zawsze ale tylko wyjątkowo kryje całą kwotę w cenie kupna wyrażoną, musi kontrakt zawierać postanowienie, w jaki sposób renta kupna ma być pokrytą. Postanowienia te wskazują tedy: a) wysokość cyfrową renty amortyzacyjnej, co do której obie strony kontrakt zawierające w samym kontrakcie proszą o przejęcie jej przez Bank rentowy (a składać się ona może z renty gruntowej i budowlanej), b) dalej wysokość cyfrową renty prywatnej ustanowionej dla pokrycia reszty ceny kupna i jeśli tego potrzeba, c) wysokość cyfrową w kapitale oznaczonej a jeszcze potrzebnej dla wyrównania reszty ceny kupna. Kontrakt zastrzega przy ustanowieniu renty prywatnej pod b) wspomianej, iż ma ona być płatną w ratach kwartalnych z dołu i — jak już wspomiano — nie wypowiedzialną przez uprawnionego do niej przez lat 10. Obie strony zastrzegają sobie po upływie tego czasu możność proszenia o abluicyę tej renty przez Bank rentowy, o ileby były po temu warunki przez ustawę przewidziane, to jest, jeżeli pierwotna retna amortyzacyjna, (o którem mowa wyżej pod a) zostanie w takiej mierze zaamortyzowaną, że cała renta prywatna lub jej część może wejść w jej miejsce z tem samem dla Banku bezpieczeństwem, jakie ma renta amortyzacyjna). Kontrakt zastrzega dalej, że po upływie 10 lat renta prywatna, o ileby nie została przejętą na Bank rentowy, winna być spłaconą sumą równą 25 krotnemu iloczynowi tejże rocznej renty. Odnośnie do omówionej wyżej pod c) hipoteki reszty ceny kupna — jeżeli pozostawienie jej jest koniecznem, zastrzega kontrakt rentowy, iż dług ten jest wypowiedzialny dopiero po pewnym czasie (5—10 lat) i ustanawia cyfrowo stopę oprocentowania tego długu. Za renty i dług hipoteczny odpowiadają obciążone niemi włości tak, jak są w kontrakcie opisane a w stanowiącej jego integralną część tabeli szczegółowo przedstawione, całą swą wartością, jednakże kontrakt zastrzega pierwszeństwo (Vorrecht) dla renty amortyzacyjnej przed prywatną, rencie prywatnej przed hipoteką. Na koniec zaznaczamy, że kontrakt waruje, iż po upływie 10 lat wynosi termin wypowiedzenia, czy to renty amortyzecyjnej, czy prywatnej, czy długu hipotecznego: trzy miesiące i to dla obu stron, a więc: uprawionej i obowiązanej.

Dodana, jako jeden z §§. kontraktu rentowego tabela obejmuje zestawienia rachunkowe wszystkich szczegółów umowy dla każdego nabywcy włości rentowej dokonane a nadto obejmuje ona też rachunek ablucicyi renty amortyzacyjnej przez Bank rentowy, rachunek, o którym nam obecnie, jako o części kontraktu rentowego, wspomnieć trzeba. Rachunek ten jest wynikiem postanowienia ustawy, że gdy renta kupna[1]) kapitalizuje się przez 25, a więc suma kapitałowa dzieli się też przez 25%, to renta amortyzacyjna kapitalizuje się przez 27 i skapitalizowana nie może przenosić $^3/_4$ części wartości szacunkowej włości, jest więc cyfrowo niższa niż renta kupna. Ale tę rentę zwaną amortyzacyjną, oprocentowaną po $3^1/_2$ (względnie 4%) emitnje Bank w listach $3^1/_2$ umarzalnych w latach $60^1/_2$ a nmorzyć ją ma obowiązany do renty, płacąc nietylko $3^1/_2$% na oprocentowanie ale jeszcze $^1/_2$% na umorzenie, czyli płacąc „rentę bankową“ roczną, równą 4% sumy, która została wyemitowaną na spłacenie „renty amortyzacyjnej[2]). Wskutek tego tabela stanowiąca integralną część kontraktu rentowego, zawiera rubrykę: 1. cena kupna[3]) 2. wartość szacunkowa[4]): a) gruntów, b) budynków, stanowiących łącznie włość rentową, zawiera dalej 3. rubrykę: „cenę kupna pokrywa“:[5]) a) wpłata gotówką, b) renta kupna (równa rencie 4 procentowej od całej reszty ceny kupna); dalej 4. rubrykę[6]): „z renty knpna (rubr. 3. b) pokrywa“: a) przekazana na Bank rentowy renta (roczna $^1/_{27}$ sumy przedstawiającej $^3/_4$ wartości szacunkowej, czyli $^1/_{36}$ całej wartości szacunkowej), b) renta prywatna, c) hipotecznie zabezpieczona reszta ceny kupna, a taż pozycya rozpada się na dwie subpozycye: α) roczną prowizyę po 4 od sta od kapitału dłużnego i β) sumę kapitałową; dalej 5. rubrykę: „Bank rentowy udziela twórcy włości rentowych w listach rentowych dwudziestosiedmiokrotną“:[7]) a) renty przedstawiającej $^3/_4$ wartości włości po zatwierdzeniu kontraktu, b) renty budowlanej (po ukończeniu i zabezpieczeniu budynków), c) łącznie w obu rentach sumę równą ich skapitalizowanej sumie, (obu tych rent suma jest skapitalizowaniem renty wyżej w rubryce 4. a) omówionej); dalej: 6. rubrykę: „Bank rentowy pobierać będzie od nabywców włości rentowych“:[8]) a) w rencie amortyzacyjnej: 4% od sumy wstawionej w rnbryce 5. a) i b). Na koniec zawiera tabela jeszcze: 7. rubrykę: „Obrachunek powinności rocznych nabywcy włości, tenże ma rocznie uiszczać. (Schlussergebniss für den Rentengutsnehmer, derselbe hat alljährlich aufzubringen): a)[9]) w rencie amortyzacyjnej (łącznie z budowlaną) Bankowi rentowemu, c) twórcy włości: α) w rencie prywatnej, β) w odsetkach od reszty ceny kupna, c) razem. Nadto zawiera jeszcze tabela rubrykę na oznaczenie terminu oddania każdej włości i na uwagi.

---

[1]) Przykład: Cena 12500 m. — szacunek.: 11900 m. nato gotówka 1000 m. reszta: 11500 m. daje rentę kupna: 460, bo $460 \times 25 = 11500$ m. Trzy czwarte szacunku = 8925 m. stąd $^1/_{27}$ jako renta roczna, którą można przekazać Bankowi = 330·55½. Z ceny kupna po wypłaceniu 1000 m. gotówką i przekazaniu tej renty Bankowi za listy nominalnej wartości 8925 m., zostaje do pokrycia 2575 m. Te pokrywa w części reszta ceny w kapitale równająca się 2000 oprocentowana po 4% a więc rocznie 80 m. i reszta „renty kupna“, która w danym przykładzie = 49·44½ m.

[2]) W danym przykładzie 4% od $^3/_4$ wartości oszacowanej = 8925 m. wynosi: 357 m.

[3]) W danym przykładzie 12500 m.

[4]) W danym przykładzie a) i b) łącznie: 11900 m.

[5]) W danym przykładzie: a) = 1000 m.

$$\text{b)} = \frac{11500 \times 4}{100} = 460 \text{ m.}$$

[6]) W danym przykładzie:

a) przy oszacowaniu na 11900 m. $= \left(\frac{11900}{4} \times 3\right) : 27 = 3303{\cdot}555$ m.

b) = 49·44½ m.

c) kapitał dłużny = 2000 m. opr. po 4 rocznie da 80 m.

[7]) W przykładzie:

a) = 8925 m. (renty budowlanej nie ma).

c) 8925 m.

[8]) W przykładzie:

a) = 357 m.

[9]) W przykładzie:

a) = 357.

b) α) 49·44½, β) 80 m.

c) 486 m. 44½ f.

Po tabeli następuje §. kontraktu, który jeszcze raz stwierdza wysokość rent (bankowej amortyzacyjnej i budowlanej), fakie ma nabywca włości uiszczać, oznacza termin tych uiszczeń i oznacza termin, w którym Bank rentowy — po zatwierdzeniu kontraktu przez Komisyę generalną — przystąpi do przejęcia rent tych na Bank przez wydanie listów rentowych i spłaty twórcy włości względnie jego wierzycieli w tych listach. Termin ten jest zawsze najbliższym dniem rozpoczęcia kwartału, po dacie zatwierdzenia kontraktu, Banki rentowe pruskie emitują listy rentowe w stałych terminach 1. stycznia, 1. kwietnia, 1. lipca i 1. października. Za czas od oddania włości aż do czasu przejęcia rent na Bank opłacają nabywcy włości $3\frac{1}{2}\%$ od kapitału, na który opiewać będą listy rentowe w myśl kontraktu mające być wydanemi, a procent ten uiszczają w ratach kwartalnych z dołu twórcy włości. Z chwilą wydania listów rentowych zobowiązani są nabywcy włości płacić w kontrakcie ustanowione renty amortyzacyjne wraz z podatkami państwowemi w ratach kwartalnych z dołu. Kontrakt zawiera też postanowienie wiążące nabywców do niewypowiadania rent bankowych bez zezwolenia gener. Komisyi w ciągu pierwszych lat 10 a zarazem stwierdza, iż także Bank rentowy renty bankowej sensu stricto wypowiedzieć nie może.

Jeżeli na włości rentowej cięży także renta budowlana, zawiera kontrakt rentowy także specyalne postanowienia dotyczące tej renty, z których najważniejszem, a od wyżej omówionych wybitnie różnem, jest postanowienie zapewniające Bankowi rentowemu możność zażądania zwrotu renty budowlanej, t. j. jej spłaty natychmiast, jeśli obowiązany budynków należycie nie utrzymuje, nie zabezpiecza, popadł w konkurs lub był egzekucyjnie zmuszony do uiszczenia renty bankowej.

Dalsze postanowienia kontraku rentowego dotyczą sprostowań w księgach gruntowych, potrzebnych w myśl stanu rzeczy stworzonego kontraktem, obie strony zatem zezwalają na: 1. odpisanie z majątku szczepowego (z wykazu hipotecznego tego majątku) parcel stanowiących włości rentowe jako wolnych od hipotek i ciężarów na tym majątku ciężących; 2. na utworzenie z poszczególnych włości samoistnych ciał hipotecznych, nabywców własność stanowiących 3. wpisanie w ich karcie ciężarów rent i hipotek wyszczególnionych w kontrakcie, w porządku tamże wskazanym, 4. na odpisanie z majątku szczepowego dróg , rowów i innych dobro wspólne stanowiących powierzchi i t. d.

Kontrakt zastrzega dalej dla Komisyi gener. prawo rachunkowego zbadania tabeli do kontraktu dołączonej a w końcu zawiera postanowienia co do ponoszenia kosztów postępowania, już to nakładając obowiązek ten na twórcę włości, już to dzieląc koszta między obie strony,

Kontrakt rentowy określa termin przejęcia renty przez Bank to jest termin emisyi listów rentowych w zamian za przejętą rentę amortyzacyjną jedynie słowy, że przejęcie to nastąpi w najbliższym po zatwierdzeniu kontraktu terminie emisyi listów rentowych, który, jak już powiedziano, przypada zawsze na 1 dzień każdego kalendarzowego kwartału w roku. Skutkiem tego jest, że wszystkie kontrakta rentowe są zatwierdzane przez Komisyę gener. zazwyczaj w przeddzień tych terminów.

Kontrakt rentowy bada Komisya generalna a po zatwierdzeniu jego postanowień poleca jego wygotowanie i zarządza przeprowadzenie odpowiednich zmian w księgach gruntowych, tudzież wydanie listów rentowych przez Bank rentowy. Z chwilą wpisania kontraktu rentowego w księgi hipoteczne jest osadnik nabywca włości, właścicielem włości. Do tej chwili formalnym jej właścicielem jest twórca włości, to jest właściciel majątku parcelowanego formalnym i rzeczywistym, nadmienić jednak należy, że w prawach swych ograniczonym. I tak w tym okresie czasu ogranicza jego zdolność kredytową ostrzeżenie hipoteczne wniesione przez Komisyę do ksiąg gruntowych a zamykające mu hipotekę, ograniczają jego rozporządzalność włościami, punktacye i zastrzeżone tamże rygory,

Jak tylekrotnie wspomniano, gotówkę pobraną od osadników i listą rentowe emittowane przez Bank rentowy, przechowuje Komisya generalna w depozycie rządowym o ile zachodzą przeszkody w wypłaceniu ich twórcy włości, to jest, o ile ciężary, które cięży ły na majątku parcelowanym mają być z tego depozytu spłacane. Rozpłaty tej dokonuje Komisya generalna, przeprowadzając ją w tak zwanem Verwendungsverfahren po zawarciu i zatwierdzeniu kontraktu.

Jest to postępowanie mające na celu uwzględnienie, o ile możności, wszelkich praw wierzycieli hipotecznych majątku parcelowanego a o ile zniesienie wszelkich ciężą-

rów na gruntach tworzących włości rentowe przyszło do skutku za pośrednictwem jakiejś instytucyi finansowej, praw i bezpieczeństwa tejże instytucyi.

Z chwilą zatwierdzenia kontraktu rentowego i dokonania rozpłat z gotówki i skapitalizowanej renty, jest ukończonem pośrednictwo Komisyi generalnej w tworzeniu włości rentowych a zanim skończymy niniejszy zarys toku jej czynności w tej sprawie tudzież omówienie kwestyi przy tem się nastręczających, zanim przejdziemy do przedstawienia dalszych czynności tej władzy odnoszących się do już utworzonych włości, musimy jeszcze chwilę poświęcić sprawie, o której już pobieżnie wspomniano wyżej, s p r a w i e k o s z t ó w, jakie strony ponoszą przy całem wyżej skreślonem postępowaniu.

Jeśli tworzenie włości rentowej przychodzi do skutku przy pośrednictwie Komisyi, są koszta całego postępowania zredukowane do minimum. Komisya bowiem pośredniczy między interesowanymi a Władzami bezpłatnie ona, zaś urzęduje dla stron za opłatą pauszalnych jedynie kosztów w myśl ustawy z. 24/VI. 1875 r. o kosztach przy postępowaniu w sprawach do zakresu Komisyi należących (Auseinandersetzungs-Angelegenheiten). Przedewszystkiem pobiera Komisya przy zgłoszeniu zamiaru tworzenia włości rentowych zaliczkę na koszta wynosząca 1-3 m. od hektara powierzchni gruntu, która ma być na włości zamienioną Zaliczka ta liczy się następnie w pokrycie kosztów obliczonych wedle przepisów powołanej ustawy. Pauszalne koszta wynoszą w myśl §. 2 ustawy tej i §. 12 al. 4. l, 3 ustawy z r. 1891 „o włościach rentowych" 12 m. za hektar powierzchni a mogą być w poszczególnych wypadkach w myśl §. 3 ustawy o kosztach zniżone do 3 m. na hektar powierzchni lub podwyższone aż do 27 m. za tę przestrzeń. Wypadek podwyższenia kosztów po nad 12 m. od hektara dotąd w prowincyach, które podpisany referent miał sposobność zwiedzać, nie zaszedł w sprawach tworzenia włości, wyjątkowo tylko zdarza się, iż Komisye pobierają zwykłą ustawową normę 12 m., z reguły zadowalniając się owem minimum 3 m. od hektara. Tym panszalem pokrywa Komisya nie tylko wszystkie koszta, jakie powstają dla Komisyi, komisarzy i innych władz, z urzędowania w sprawie włości rentowych, (jak n. p. koszta przemierzenia gruntów, oszacowania, sprostowania ksiąg gruntowych), ale i wszelkie należytości stęplowe tak, że dla stron, prócz kosztu sprostowania katastru i wypisów z ksiąg gruntowych, nie wynikają poza owym (pauszalem) ryczałtem żadne dalsze koszta. Koszta ryczałtowo obliczono dzieli się zwykle po połowie między twórcę i nabywców włości, jeśli inna między niemi nie stanęła ugoda.

Wyżej już wspomniano o obowiązku twórcy włości dostarczania robotników (5) do pomiarów gruntu przez geometrę i obowiązku dania mu na czas roboty mieszkania a tu zaznaczamy tylko, iż koszt ten nie wchodzi wrachunek kosztów.

Koszt inseratów o tworzeniu włości gruntowych, jeśli tylko nie są zbyt obszerne, pokrywa Komisya już z owych 3 m. ryczałtu a nadto dzienniki urzędowe umieszczają zawiadomienia takie za pośrednictwem Komisyi gener. bezpłatnie, twórca włości ponosi jedynie te koszta, które przechodzą zwykłą miarę a więc: koszt agenta szukającego osadników, reklamy i t. p. Jeżeli sprawa utworzenia włości nie przychodzi do skutku z winy lub powodu twórcy włości, ponosi on koszta, jakie do chwili cofnięcia się jego wynikły a to wedle orzeczenia Komisyi generalnej, która jednak nie może w obliczeniu ich nakładać nie jako kary za cofnięcie się. Koszta nałożone w takim wypadku winna Komisya rozłożyć, jeśli tego potrzeba, na raty. Koszta procesowe, jeśliby z powodu utworzenia włości wywiązał się proces, ponosi ten, kto był temu winien. Wszystkie akta prawne zawierane wobec Komisyi gener. (kontrakty kupna, poświadczenia nieszkodliwości, cessye pierwszeństwa i t. p.) są wolne od stempli a koszt ich sporządzenia pokrywa ów ryczałt. Konsens osadniczy, chociażby dopiero w drodze sporu i w toku instancyi uzyskany nie powoduje przy pośrednictwie Komisyi żadnych kosztów.

Koszta dokumentów potrzebnych dla uregulowania hipotecznego stanu i oczyszczenia hipoteki ponosi twórca włości.

Po utworzeniu włości rentowej opiekuje się nią Komisya generalna dalej, informuje się o prowadzeniu gospodarstwa, o położeniu finansowem właściciela jej za pośrednictwem swego komisarza a poniekąd i sądu, jakkolwiek bowiem ustawą nie jest to przepisane, to jednak sądy prowadzące księgi gruntowe zawiadamiają komisarzy o każdym wpisie na karcie ciężarów włości, udziela mu pomocy w wyborowem ziarnie do siewu, w nawozach stucznych, w szczepach i sadzonkach, zachęca do prób i doświadczeń mających na celu podniesienie gospodarstwa. Fundusze na te środki wyjednywa Komisya od skarbu państwa. Nadto propaguje komisya zawiązywanie spółek raiffeisenowskich i produkcyjnych- n. p. mleczarskich, owocarskich a jej komisarze zastępują osadników w procesach.

Obok kontroli wykonywanej przez komisarzy swoich, organizuje Komisya zwłaszcza w liczniejszych koloniach także rodzaj kontroli na miejscu w ten sposób, iż z pośród osadników wybiera sobie mężów zaufania i na nich wkłada obowiązek składania relacyi o stosunkach gospodarczych kolonii i kolonistów, o wypadkach klęsk, choroby, zarazy bydlęcej i tp. powodach, pogorszenia się tych stosunków, które mogą wpłynąć na wyjednanie dla nich pomocy z funduszów na takie wypadki przeznaczonych lub wyrobienie im prolongaty w spłacie renty. Prolongatę taką uzyskać można jedynie na podstawie wniosku Komisyi.

Obok Komisyi generalnej jeszcze drugi czynnik rządowy bieże udział w całej tej akcyi, t. j. Bank rentowy. Udział ten jest raczej nominalny: Bank jest tylko miejscem wypłaty, a raczej wydania listów rentowych. Dyrekcya Banku nie ma prawa trutynowania działania Komisyi, nie ma mocy kwestyonowania pewności renty, którą skupuje i na którą emittuje papiery państwowe, mając przedłożony kontrakt rentowy, musi przypadającą zeń kwotę w nominalnej wartości listów emitować i złożyć w Komisyi, która z niej i gotówki u niej złożonej dokonuje rozpłaty pretensyi. Bank zostaje pod bezpośrednim zarządem ministerswa finansów, które też decyduje o tem wedle jakiej stopy oproncentowane listy Bank ma emittować. W myśl rozporządzenia emittują Banki tak długo $3^1/_2\%$ listy, jak długo 4% listy stoją wyżej pari lub al pari. W razie wniosku Komisyi generalnej o odpisanie renty przedkłada Dyrekcya Banku wniosek królowi do decyzyi. Podobnie dotąd jeszcze król nie przychylił się nigdy do takiego wniosku. W szczegóły bliższe całej techniki emisyjnej banków rentowych, ich wewnętrznego urzędowania się nie wdając, kończymy wzmiankę o tym czynniku akcyi na polu organizacyi włości rentowych nadmieniem, że jego wyłączną atrybucyą jest ściąganie rat rentowych za pośrednictwem urzędów podatkowych i naczelników gmin, że on w razie nie punktualnej spłaty wypowiada pożyczkę, względnie wystawia włość na subhastę, a opieszałego osadnika usunąwszy oddaje włość nowonabywcy. Rzeczą komisarza specyalnego Komisyi gener. w którego okręgu włość leży jest staranie, by Bank ostrzedz o położeniu krytycznem właściciela włości tak wcześnie, iżby Bank mógł wczas przedsięwziąć kroki do wywłaszczenia włości zmierzające a gdy sprawa doprowadzoną zostanie do subhastacyi, winien się komisarz jako zastępca Banku starać, by nowonabywca był elementem dającym rękojmię utrzymania się przy włości i należytego na niej gospodarowania. Praktyka wykazuje przykłady, że dzięki pewnym funduszom dyspozycyjnym i zezwoleniu uzyskiwanemu od Banków rentowych Komisye w wyjątkowych wypadkach, gdy nie ma nabywców, przez swych komisarzy same stają na licytacyach i nabywają włości rentowe w czasowe prowadzenie, jeśli nie można na licytowaną posiadłość znaleść odpowiedniego nabywcy. Są to jednakże rzadkie bardzo wypadki. Z początku praktykowane ustanowienie sekwestra dla niedołężnego osadnika, okazało się niepraktycznem i zarówno Banki rentowe, jak Komisye oświadczają się obecnie przeciw używaniu tego środka nie wiodącego do celu, bo rujnującego osadnika a najczęściej i gospodarstwo. Obecnie więc jest zasadą, iż tam, gdzie zachodzi nieudolność gospodarcza, lekkomyślność, lenistwo jako powód złego położenia osadnika, Komisye gener. a za niemi Banki rentowe starają się pozbyć, jak najrychlej, osadnika niezdatnego a wprowadzić na jego miejsce pod możliwie najkorzystniejszemi dla poprzedniego właściciela warunkami dobrego gospodarza.

Zanim omówimy wyniki działalności władz, — o których mówiono — na polu organizacyi włości rentowych, niech nam wolno będzie zaznaczyć już tu te słabe strony organizacyi tych władz, które w oczy wpadają.

Najsłabszą stroną jest niewątpliwie powolność i ociężałość działania. Od chwili wdrożenia akcyi o tworzenie włości rentowych w jakimś majątku do chwili zawarcia kontraktu rentowego upływa lat 2 do 3, a jeśli zważymy, że Komisye generalne jako władze orzekające w sprawach agrarnych są kompetentnemi do rozstrzygania prawie wszystkich trudności, jakie się nasuwać mogą w zakresie tworzenia włości rentowych z wyjątkiem uregulowania stosunków kościelnych, szkolnych i gminnych i spraw katastralnych, to powiedzieć musimy, że czas to stanowczo za długi, za długi dla sprzedającego, za długi dla nabywców, tem więcej, że aż do zawarcia kontraktu Komisya każdej chwili bez żadnej dla kontrahentów ewikcyi i bez żadnej ich winy może cofnąć swe pośrednictwo i cały interes rozbić. Wada ta, może wynik składu i organizacyi Komisyi jako władzy, w której przeważa element z teoretycznem i jurydycznem wykształceniem nad elementem praktycznym z wykształceniem agronomicznem i technicznem jest powszechnie odczuwaną.

A przecież zadań jurydycznych, trudnych, w sprawie tworzenia włości rentowych nie ma: punktacye raz ułożone nie przedstawiają trudności — kontrakty robi się wedle formularzy, a przy rzeczywiście doniosłych dla przyszłości osad kwestyach, oszacowania, ocenienia dogodnych lub niedogodnych warunków gospodarki, ocenienia jakości gruntu, kosztu potrzebnych wkładów, uzdolnienia osobistego osadnika do gospodarstwa, decyduje prawnik, lub większość prawników właściwie kształconych na sędziów, nie zawsze praktycznych, a urzędujących tem powolniej, że na terenie właściwie dla siebie obcym. Jeśli ten skład władzy jest może powodem ociężałości, to niewątpliwie jest on źródłem głównej wady w przeprowadzonej dotąd akcyi. Za taką wadę uważamy małą żywotność gospodarstw, wadliwe ich z miejsca założenie, co obok faktu, iż Komisye zadowalniają się bardzo małą wpłatą gotówki, dopuszczają więc obciążenie osad do 90 i 92% wartości, jest główną słabą stroną tworzenia włości rentowych przynajmniej w stronach, które referent miał sposobność widzieć, a nie są to wyniki przyrodzonych, że tak powiemy, właściwości, lecz wyniki nie ustrzeżenia się błędów w wykonaniu.

Głos powszechny przypisuje też hojność Komisyi generalnych w kredycie dla osadników chęci tworzenia włości quand même, skoro ustawą została ta sprawa Komisyom przekazana, dla okazania żywotności sprawy i użyteczności Komisyi jako władzy, której zakres działania poprzedni groził już wyczerpaniem się. Powołaniem dodatkowem delegatów ciał samorządnych: powiatów i obwodów, ziemstwa i Izb rolniczych do Komisyi — stara się temu Władza obecnie zaradzić — ale żywioły przygodnie w sprawie pracujące wyjątkowo w obec elementów stałych wywalczają sobie stanowisko dominujące.

Dalsza ujemna strona działania władz stoi w ścisłym związku po części z pierwszą, to jest powolnością toku rzeczy, po części z ostatnią, z hojnością w kredycie. Powolność sprawia, że po większej części tacy właściciele majątków zgłaszają się do Komisyi z ofertami majątków, którzy już toną i innego sposobu wybrnięcia nie mają: wisieć na podstawie punktacyi w tak nieprzyjemnych warunkach 2 do 3 lat może tylko ten, kto już inaczej nie znajdzie nabywców na swój majątek, a kto liczy na ową „fachową“ znajomość rzeczy jurystów Komisyi generalnych lub na nie wielką wybredność tego, kto chce działać bądź co bądź, by w ten sposób udokomentować, że Władza, której służy, jest jeszcze potrzebną. Hojność w kredycie sprawia, że ludzie ekonomicznie za słabi kupują osady dla siebie za duże i za ciężkie i że sobie potem na nich rady dać nie mogą. Wad tych, Komisye, które referent zwiedzał nie kryją, — kładą je na karb pierwszych doświadczeń, gorączki i zapału dla doniosłego zadania, wreszcie na karb tego, że tylko pośredniczącą rolę spełniają, i nie mają — podobnie jak Komisya kolonizacyjna w Poznaniu — funduszów na kupno majątków oferowanych, w takim bowiem razie łatwiejby było uniknąć tych wad dotychczasowych. Nie potrzeba chyba dowodzić, że jest to upiększanie rzeczy, — ale nie argument prawdziwy, raczej motyw dla ustawy tak zwanej: Zwischenkredit-Gesetz — o której niżej — niż wyjaśnienie genezy wad powyższych.

Po tych ogólnych wrażeniach przejdźmy do wyników osiągniętych przez działalność Komisyi. Prof. Sering pisze, iż dotychczasowa działalność na polu kolonizacyi wewnętrznej, zatem Komisyi kolonizacyjnej i Komisyi rentowych w państwie pruskiem oddała stanowi włościańskiemu to, co stracił w ciągu wieku 19 go na rzecz większej posiadłości. Rezultat to w każdym razie znaczny — około 10.000 osad nowych lub zaokrąglonych stworzyły Komisye generalne po koniec roku 1900. (Po koniec roku 1899 było utworzonych włości rentowych: 8475 a w toku tworzenia 603 łącznie zatem: 9078) Dokładniejsze daty o działalności Komisyi możemy podać jedynie co do Prus wschodnich po koniec r. 1899 zestawione.

Od r. 1892 do 1899 utworzono 1170 osad rentowych:

do $2\frac{1}{2}$ ha	28 sztuk	3%
$2\frac{1}{2}$—5 ha	185 „	16%
5—$7\frac{1}{2}$ ha	305 „	26%
$7\frac{1}{2}$—10 ha	195 „	16%
10—25 ha	354 „	30%
+ 25 ha	107 „	9%
Powierzchnia rozparcelowana =		13.723 ha
Wartość szacunkowa =		7,278.989 m.
Za hektar =		530 m.
Cena kupna =		7,461.122 m.

Za hektar = 544 m.

Z 1170 osad: nowe osady = 867, reszta zaś 303 sztuk były to dokupna sąsiednich parcel.

Z 867 włości było 367 a więc 40% włości nabytych przez takich osadników, którzy mieli posiadłości, sprzedali je i nabyli włości rentowe; 60% = 520 sztuk nabyli ludzie ze wsi wprawdzie ale tacy, którzy własnego gruntu poprzód nie mieli.

Zaledwie 9% z 1170 osadników to przybysze z dalszych stron — reszta z prowincyi Prus wschodnich — z tych powiatów, gdzie osady tworzono, około 50% a 40% z dalszej okolicy tej samej prowincyi.

Po koniec r. 1899 odpadło 19 osad, które pozwolono skasować jako włości rentowe. Zostało 1151. Na ilu osadach utrzymali się pierwotni osadnicy, nie umiano mi powiedzieć.

Ciekawem jest porównanie z cyframi z r. 1897, z którego końcem było w rejonie Komisyi generalnej w Królewcu 1026 włości rentowych, o powierzchni 11.558 ha. a wartości szacunkowej 7,327.567 m. to jest na ha 634 m., w ciągu 2 lat przybyło zatem: 144 włości o powierzchni 2.165 ha.

Wedle dat zestawionych po koniec roku 1897 dla całego Królestwa Prus utworzono włości rentowych: 7104 o powierzchni 77.283 ha., a że renta roczna płacona bankom tytułem rent abluicyjnych i budowlanych wynosiła łącznie: 1,829.133 m., więc renta z 1 hektara wynosiła: 23 m. 66 fenigów, co przy przecięciowej cenie hektara 776 m. (na tak wysoką cenę wpływają prowincye zachodnie), nie jest podobno wysoką kwotą. Dla Prus wschodnich wypada renta z 1 hektara w r. 1897 na 20 m. 41 f., dla poznańskiego 23 m. 5 f. z hektara. Kwoty te, jako przeciętne nie dają jednakże właściwej miary a nadto nie są w nich uwzględnione renty prywatne płacone bez amortyzacyi od reszty cen kupna.

Z 7104 włości rentowych, które po koniec roku 1897 utworzono było w rozmiarach do:

$2\frac{1}{2}$ ha	527 sztuk
$2\frac{1}{2}$ do 5 ha	1439 „
od 5—$7\frac{1}{2}$ ha	1434 „
od $7\frac{1}{2}$—10 ha	1032 „
od 10—25 ha	2046 „
nad 25 ha	626 „
	7104 sztuk

Z tej cyfry wynika, że cel pierwotny tworzenia osad mogących wielkim gospodarstwom robotnika dostarczać zawiódł zupełnie, że natomiast cel tworzenia średniej wielkości gospodarstw włościańskich osiągnięto, gdyby co do ekonomicznej wytrzymałości tych gospodarstw nie było wątpliwości. Wątpliwość tę rodzi zestawienie cyfry wpłaconej na cenę kupna gotówki z obciążeniem rentą bankową, rentą prywatną, budowlaną wreszcie długami hipotecznymi. Gotówką po koniec r. 1897 wpłacono 9,637.339 m. a na resztę cen kupna złożyły się:

42,081.062 m.	renty bank.
136.804 „	„ pryw.
4,317.297 „	długów hipot.
3,239.069 „	renty budowl.
49,774.232 m.	

Kapitał tedy własny osadników do obcego wynosił prawie tylko $\frac{1}{5}$ a stosunek gotówki do całej ceny kupna, jak już wyżej obliczono, wynosił: 16·22%.

Autor referatu, nie będąc rolnikiem, nie może ocenić, o ile gospodarka osadników na włościach rentowych podniosła kulturę tych gospodarstw, stwierdzić jednakże musi, że tak w literaturze ekonomicznej tego przedmiotu dotyczącej, jak wedle zdania ludzi tamtejszych postęp w tym kierunku jest widoczny, mimo, że jak to podnoszą gospodarze dopuszczanie zbyt wielkiego obciążenia włości i tu jest powodem mniej szybkiego postępu:

renty i odsetki pochłaniają tak znaczną część przychodu gospodarstw, że nie dozwalają, zwłaszcza tam, gdzie zasoby gotówki nie były znaczniejsze, na polepszenie gospodarki, odbierają gospodarstwu potrzebną elastyczność. Z osobistej obserwacyi referenta, który miał sposobność oglądania włości rentowych będących w rękach niemieckich zarówno jak polskich osadników, (do roku 1897 bowiem Komisye generalne nie traktowały sprawy z politycznego stanowiska), niech będzie wolno zaznaczyć, że osadnicy polscy na włościach rentowych trzymają się dzielnie, o ile nabyli włości większych rozmiarów lub średnie, o ile siedzą na włościach 2—3 ha. liczących, biedują wprawdzie, ale się trzymają, podczas gdy osadzani obok nich osadnicy niemieccy ostać się nie mogą, zwłaszcza w miejscowościach o lichszej ziemi i już się zmienili, już z włości swych wyszli. Objaw ten obserwować można zarówno w Poznańskiem, jak w Prusiech, a zwłaszcza na Mazurach (Masurenland to jest południowe pogranicze Prus wschodnich), gdzie i jakość ziemi gorsza i lud ciemniejszy i biedniejszy niż w Poznańskiem. Wynik to niewątpliwie mniejszych, skromniejszych potrzeb i wymagań życiowych, co się objawia najdrastyczniej n. p. w ubiorze i urządzeniu domu i mieszkania, wynik zapewne także faktu, że polski osadnik nie więzi gotówki w budynkach zbyt kosztownych, buduje bowiem najczęściej sam, a z renty budowlanej rzadko chce korzystać, wynik większej wytrwałości w pracy na własnej ziemi i większego oswojenia się z jej przyrodzonemi właściwościami. Ten ostatni moment można było zwłaszcza w roku 1900 obserwować jako w roku powszechnej klęski rolniczej w Poznańskiem, dającej okazyę do ocenienia stopnia przygnębienia i zniechęcenia u kolonistów jednej a drugiej narodowości. Właściwości tu pobieżnie skreślone zyskały też najzupełniejsze uznanie przedstawicieli Komisyi generalnych, którzy szczerze przyznają, że polscy osadnicy są najlepszym materyałem kolonizacyjnym, — (Die polnischen Bauern sind das beste Colonisten Material: słowa Prezydenta Kom. gener. w Bydgoszczy p. v. Baumbach) ubolewając, że z powodów politycznych materyału tego używać obecnie nie mogą.

Obecnie miały Komisye generalne uzyskać jeszcze jeden środek, mogący może znacznie się przyczynić do rozwinięcia akcyi skuteczniejszej, na polu tworzenia włości rentowych a to w ustawie z 12. lipca 1900 r., zwanej Zwischenkredit-Gesetz, której pełny tytuł brzmi: Gesetz betreffend die Gewährung von Zwischenkredit bei Rentengutsgründungen. Ustawa ta daje Komisyom generalnym krótko terminowe kredyta z funduszów rezerwowych Banków rentowych, z których to kredytów one mogą tworząc włości rentowe spłacać ciężary hipoteczne ciążące na parcelowanych gruntach, pokrywać wydatki na pierwsze urządzenie osad, zwłaszcza pokrywać koszta budowli, a więc czynić to, co dotąd robiono przy pomocy instytucyi bankowych za opłatą prowizyi. W jesieni r. 1900 ustawa ta oznaczająca ogólną kwotę kredytu dozwolonego na 10 milionów marek, nie weszła jeszcze w życie, nie zostały bowiem wydane rozporządzenia wykonawcze, od których wprowadzenie jej w wykonanie uczyniono zawisłem. O ile się okaże skuteczną, nie można więc jeszcze ocenić, tyle pewno, że nie czyni ona zadość życzeniu Komisyi generalnych, które pragną upaństwowienia całego procesu tworzenia włości rentowych przez przyznanie im funduszów, z którychby mogły zakupywać majątki nadające się do tworzenia włości rentowych — podobnie jak to czyni król. Komisya kolonizacyjna w Poznaniu, — a dalej, że wychodzi ona — zdaniem podpisanego — z mylnego założenia, jakoby należało i można od udziału w procesie tworzenia włości rentowych podjętym na taką skalę, jak w Prusiech, przedsiębiorstwa prywatne wykluczyć, jakoby zwłaszcza stojący z tą sprawą i akcyą w ścisłym związku proces parcelacyi majątków wielkich mógł być dokonanym funduszami państwa wyłącznie. Ujęcie tego procesu w karby, jakich dobro ogólne wymaga, poskromienie wyzysku praktykowanego, stworzenie przez pośredniczącą w tym procesie działalność Komisyi generalnych zdrowej i uczciwej konkurencyi dla prywatnej przedsiębiorczości, to zupełnie dostateczne, a zaiste dosyć trudne i doniosłe zadanie! Pocóż je rozszerzać i utrudniać, chcąc ogarnąć za wiele.

A.

USTAWA

z dnia . . . . . o czasowej niepodzielności posiadłości rolniczych, (gospodarstw) średnich rozmiarów, korzystających z kredytu rentowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

§. 1.

Posiadłości rolnicze (gospodarstwa) średnich rozmiarów obciążone kredytem rentowym Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem podlegają osobnym, w niniejszej ustawie zawartym, przepisom co do możności dzielenia takich posiadłości (gospodarstw).

§. 2.

Posiadłościami rolniczemi (gospodarstwami) rolniczemi średnich rozmiarów w rozumieniu niniejszej ustawy są:

1. już istniejące posiadłości rolnicze czyli gospodarstwa, stanowiące wyłączną własność jednej osoby lub współwłasność małżonków, obejmujące zabudowanie mieszkalne i gospodarcze, i grunta o powierzchni od 3 do 60 ha., położone w obrębie jednej gminy katastralnej, bez względu na to, czy grunta te objęte są jednym wykazem hipotecznym lub kilkoma i czy stanowią jednę nierozerwaną powierzchnię, wykazujące rocznego czystego dochodu katastralnego nie mniej jak 50 K., a nie więcej jak 1.000 K., wraz z ich wszelkiemi przynależnościami, jeśli przyznany im został w myśl postanowień ustawy z dnia . . . . . Dz. u. i rozp. kr. Nr. . . . »o tworzeniu włości rentowych« kredyt rentowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem;

2. nowopowstające przy pomocy kredytu rentowego Król. Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem, przyznanego w myśl postanowień ustawy z d. . . . . Dz. u. i rozp. kr. Nr. . . . »o tworzeniu włości rentowych«, gospodarstwa rolnicze będące wyłączną własnością jednej osoby lub współwłasnością małżonków, obejmujące grunta o powierzchni od 3 ha do 60 ha., w obrębie jednej gminy katastralnej położone, w obrębie poszczególnych rodzajów kultur skomasowane, o czystym dochodzie katastralnym od 50 K. do 1.000 K., mające zabudowanie mieszkalne i gospodarcze gotowe, lub na których mają być odpowiednie bu-

dynki wzniesione, wraz z wszelkiemi gospodarstw tych przynależnościami.

Pod pojęcie takiego gospodarstwa (1. i 2.) średniego podpadają też wszelkie nieruchomości w jego obrębie położone, dalej przywiązane doń służebności, niemniej zakłady i urządzenia przemysłowe, których zarząd łączy się z zarządem tego gospodarstwa przez to, że spoczywa w ręku tego samego gospodarza.

Co ma być uważane za przynależność gospodarstw wyżej określonych stanowi ustawa cywilna, przedewszystkiem zaś przynależność taką stanowi konieczny inwentarz gospodarczy żywy i martwy, potrzebny do należytego prowadzenia gospodarki.

§. 3.

Uznanie gospodarstwa rolnego za gospodarstwo średnich rozmiarów w rozumieniu niniejszej ustawy zawisło od dopuszczenia tej posiadłości do korzystania z kredytu rentowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem, jest przeto rzeczą krajowej Komisyi dla włości rentowych, jako władzy udzielającej tego kredytu w myśl ustawy z d. . . . . Dz. u. i rozp. kr. Nr. . . .

§. 4.

Gospodarstwa określone w §. 1 i 2 niniejszej ustawy są, jak długo trwają ciążące na nich zobowiązania rentowe, czasowo niepodzielne, a wszelkie akta prawne przeciwko temu zdziałane są prawnie nieważne.

Podział takich gospodarstw na części w stosunku do całości idealnej oznaczone, n. p. na połowę, cztery części i t. d. bez naruszenia całości, jest dopuszczalny.

§. 5.

Wydzielenie części z takiego gospodarstwa, jego parcelacya i zniesienie jego gospodarczej samodzielności (samoistności) może nastąpić jedynie za zezwoleniem krajowej Komisyi dla włości rentowych.

Krajowa Komisya dla włości rentowych winna udzielić zezwolenia na zniesienie gospodarczej samodzielności gospodarstwa, jeśli udzielony kredyt rentowy przez to nie będzie zagrożonym, a więc zostanie przedtem spłacony w sposób zastrzeżony w ustawie z d. . . . . Dz. u. i rozp. kr. Nr. . . . (§§.: 11. i 13.) i jeśli ekonomiczne i gospodarcze interesa ogólne nie sprzeciwiają się zniesieniu samodzielności gospodarczej gospodarstwa.

Krajowa Komisya dla włości rentowych winna udzielić zezwolenia na wydzielenie pewnych części z takiego gospodarstwa, nawet gdyby wydzielenie spowodowało zmniejszenie rozmiarów gospodarstwa poniżej granic określonych w §§.: 1. i 2. niniejszej ustawy tylko wtedy, jeśli chodzi o odstąpienie ich w celu rozszerzenia, przełożenia lub budowy drogi publicznej, w celu przeprowadzenia regulacyi wód, osuszenia bagna lub w innych celach mających dobro powszechne lub dobro mieszkańców gminy na oku, byle tylko przez to nie zostało zagrożone bezpieczeństwo kredytu rentowego. We wszelkich innych wypadkach winna krajowa Komisya dla włości rentowych odmówić prośbie o zezwolenie na wydzielenie części gospodarstwa.

Krajowa Komisya dla włości rentowych może zezwolić na wydzielenie pewnych części z niepodzielnego gospodarstwa, o ile

takie wydzielenie nie spowoduje utraty cech gospodarstwa średnich rozmiarów, określonych w §§. 1. i 2. niniejszej ustawy i jeśli przez to bezpieczeństwo pożyczki rentowej nie będzie zachwiane.

§. 6.

Niepodzielność gospodarstw określonych w §§. 1 i 2 niniejszej ustawy winna być uwidocznioną w księgach gruntowych z wyraźnem powołaniem się na niniejszą ustawę.

Uwidocznienie to uskuteczniają c. k. Sądy prowadzące dotyczące księgi gruntowe na podstawie podania krajowej Komisyi dla włości rentowych wniesionego natychmiast po przyznaniu właścicielowi gospodarstwa pożyczki rentowej a przed zrealizowaniem tej pożyczki, w chwili więc, kiedy karta ciężarów w wykazie hipotecznym gospodarstwa jest czystą.

C. k. Sądy prowadzące księgi gruntowe winny podania takie krajowej komisyi dla włości rentowych jak najrychlej załatwiać, uskuteczniając w wykazie hipotecznym obejmującym nowopowstające gospodarstwo (§. 2 u. 2) względnie w wykazach hipotecznych obejmujących grunta tworzące już istniejące gospodarstwo (§. 2. u. 1.). na czele tych wykazów nadpis: »Gospodarstwo niepodzielne w myśl ustawy z dnia . . . . . Dz. u. i rozp. kr. Nr. . . względnie: »Część składowa gospodarstwa niepodzielnego w myśl ustawy z dnia . . . . Dz. u. i roz. kr. Nr. . . . a nadto uzupełniając wykaz hipoteczny główny, to jest obejmujący grunt z zabudowaniami, odsyłaczami wskazującymi wykazy hipoteczne obejmujące części gospodarstwa.

Z chwilą prawomocności wpisu stwierdzającego w księgach gruntowych niepodzielność gospodarstwa jest gospodarstwo niepodzielnem w rozumieniu §. 4 niniejszej ustawy.

§. 7.

Przy każdym c. k. Sądzie prowadzącym księgi gruntowe należy utrzymywać rejestr gospodarstw niepodzielnych obejmujący także odsyłacze wskazujące wykazy hipoteczne, które dotyczą części składowych niepodzielnych gospodarstw.

§. 8.

Właściciel gospodarstwa niepodzielnego może takich gospodarstw mieć więcej, każde jednak winno stanowić odrębną samoistną całość.

Łączenie więc dwu lub więcej gospodarstw średniej wielkości określonych w §. 1 i 2 niniejszej ustawy w jedno większe gospodarstwo jest niedozwolonem, chociażby łączny dochód katastralny z połączenia powstałego gospodarstwa i jego łączna powierzchnia nie przenosiły granic określonych w pojęciu średniej posiadłości rolniczej (§. 2).

§. 9.

Właściciel gospodarstwa określonego w §§. 1 i 2 niniejszej ustawy może je powiększyć przez wcielenie za zezwoleniem krajowej Komisyi dla włości rentowych gruntów dokupionych, w inny sposób nabytych lub odziedziczonych.

Komisya może takiego zezwolenia na powiększenie gospodarstwa udzielić, jeśli:

1. grunta, które mają być wcielone są w chwili wcielenia wolne od ciężarów hipotecznych,

2. gospodarstwo przez to nie traci cech rolniczej posiadłości średnich rozmiarów,

3. powiększenie takie odpowiada gospodarczym i społecznym wymogom.

§. 10.

Wcielone do gospodarstwa, określonego w §§ 1 i 2 niniejszej ustawy, grunta i nieruchomości będą do wykazu hipotecznego obejmującego to gospodarstwo, względnie do jednego z wykazów potecznych obejmujących części gospodarstwa (§. 2 u. 1) dopisane na podstawie zezwolenia krajowej Komisyi dla włości rentowych.

Wskutek takiego dopisania zostają grunta nowo wcielone obciążone już z mocy ustawy niniejszej wszelkimi ciężarami hipotecznymi, jakie na gospodarstwie niepodzielnem ciężą.

§. 11.

Prawa zastawu na gospodarstwie określonem w §. §. 1. i 2. niniejszej ustawy w przyszłości hipotecznie zabezpieczane mogą, jeśli części składowe tego gospodarstwa nie są objęte jednym wykazem hipotecznym, obciążać tylko całość tego gospodarstwa, względnie, jeśli ono stanowi współwłasność kilku osób, mogą obciążać tylko idealne jego części należące do współwłaścicieli, nie mogą zaś pod nieważnością tychże praw obciążać tylko pewnych rzeczywistych części gospodarstwa lub pewnej rzeczywistej jego części należnej jednemu z współwłaścicieli.

Przedmiotem postępowania egzekucyjnego i egzekucyjnej sprzedaży może być jedynie całe gospodarstwo wraz z wszystkiemi jego częściami składowemi i przynależnościami.

§. 12.

Niepodzielność gospodarstw określonych w §. §. 1. i 2. niniejszej ustawy gaśnie:

a) odnośnie do całego gospodarstwa, wskutek:

1) umorzenia kredytu rentowego na gospodarstwie ciężącego (§. 4.)

2) wskutek zezwolenia krajowej Komisyi dla włości rentowych na parcelacyę gospodarstwa i zniesienie jego samodzielności gospodarczej (§. 5. ustęp 1).

b) odnośnie do poszczególnych części składowych gospodarstwa:

wskutek zezwolenia krajowej Komisyi dla włości rentowych (§. 5. ustęp 2.)

§. 13.

Zgaśnięcie niepodzielności winno być natychmiast uwidocznionem w księgach gruntowych.

C. k. Sądy prowadzące księgi gruntowe będą na podstawie podań krajowej Komisyi dla włości rentowych dokonywać wykreśleń wpisów dokonanych w myśl postanowień §. 6. ustępy: 1. 2. i 3. niniejszej ustawy, tudzież w razie częściowego wydzielenia, odpisań wydzielonych części składowych z całości.

Zmtany te winny też być uwzględnione w rejestrze gospodarstw niepodzielnych (§. 7).

§. 14.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z chwilą wejścia w życie ustawy „o tworzeniu włości rentowych".

§. 15.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam moim Ministrom spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i rolnictwa.

B.

USTAWA

z dnia . . . . . o tworzeniu włości rentowych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu kraj. Król. Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

I. Cel ustawy.

§. 1.

Celem zachowania i utrzymania istniejących żywotnych posiadłości (gospodarstw) rolniczych średnich rozmiarów i przyjścia z pomocą tworzeniu takichże posiadłości w warunkach gospodarczo zdrowych, zapewniających ich dalsze istnienie i rozwój, udzielać będzie kraj. właścicielom takich gospodarstw istniejących lub nabywcom takich gospodarstw nowo powstających pożyczek spłacanych rentą umarzającą, zabezpieczoną na takich gospodarstwach pod warunkami określonymi w niniejszej ustawie

II. Pojęcie włości rentowej i pożyczki rentowej.

§. 2.

Posiadłość rolnicza (gospodarstwo) średnich rozmiarów to jest:

1. stanowiąca wyłączną własność jednej osoby lub współwłasność małżonków,

2. obejmująca zabudowanie mieszkalne i gospodarcze, lub taka, na której zabudowania potrzebne mają być wzniesione,

3. obejmująca grunta od 3 ha do 60 ha. a wykazująca z nich rocznego czystego dochodu katastralnego nie mniej jak 1000 K wraz z wszelkiemi jej przynależnościami uważana za całość gospodarczą, może uzyskać od kraju pożyczkę spłacalną roczną rentą, która wynosić będzie 4·30 względnie 4·70 rocznie od kwoty udzielonej tytułem pożyczki.

Takie gospodarstwo obciążone pożyczką spłacalną w rencie, na niem hipotecznie zabezpieczoną przed wszystkiemi innemi ciężarami, w księgach hipotecznych jako niepodzielne gospo-

darstwo w myśl ustawy z d. . . . . Dz. u. i rozp. kr. Nr. . . . zapisane, stanowi włość rentową w rozumieniu niniejszej ustawy.

III. Cele pożyczki rentowej.

§. 3.

Pożyczka rentowa może być przyznana:

1. właścicielowi już istniejącego gospodarstwa rolniczego, mającego cechy określone w §. 2. niniejszej ustawy:

a) na spłatę ciążących na gospodarstwie długów i zaopatrzenie go w potrzebną dla gospodarczego rozwoju gotówkę czyli kapitał obrotowy,

b) na budowę domu lub zabudowań gospodarskich;

2) nabywcy średniego gospodarstwa rolniczego nowo powstającego:

a) na spłatę części ceny kupna gospodarstwa;

b) na budowę domu i zabudowań gospodarskich tudzież pierwsze urządzenie gospodarstwa,

c) na spłatę ceny kupna gruntów, które łącznie już z posiadanem gospodarstwem utworzą gospodarstwo średnich rozmiarów określone w §. 2. niniejszej ustawy.

W wypadkach 1 i 2 c) może gospodarstwo składać się z parcel nie graniczących bezpośrednio z sobą; w wypadku: 2) a, i b. winno gospodarstwo obejmować powierzchnie w obrębie poszczególnych rodzajów kultur skomasowane.

IV. Warunki udzielania pożyczki rentowej.

1. Wolność od ciężarów hipotecznych.

§. 4.

Gospodarstwo wyżej określone winno być w chwili wypłacenia pożyczki rentowej wolne od wszelkich ciężarów hipotecznych tak, iżby pożyczka rentowa i obowiązek opłacania na jej spłatę renty ustanowionej miały pierwszeństwo hipoteczne bezwzględne na karcie ciężarów wykazu hipotecznego, obejmującego gospodarstwo, względnie wykazów hypotecznych, obejmujących części składowe gospodarstwa.

2. Niepodzielność gospodarstwa.

§. 5.

Gospodarstwo winno być w chwili wypłacenia pożyczki rentowej wpisane w księgach gruntowych jako na czas trwania zobowiązania do opłacania renty niepodzielne w rozumieniu ustawy z dnia . . . . . Dz. u. i rozp. kr. Nr. . . .

3. Osobiste cechy pożyczającego.

§. 6.

Pożyczka rentowa może być przyznaną własno-wolnemu właścicielowi gospodarstwa, mającego cechy w §. 2. określone, z zawodu rolnikowi, który sądownie za marnotrawcę lub niezdatnego do prowadzenia swych interesów nie był uznenym a zasobami, jakie ma, i dotychczasowem postępowaniem daje rękojmię, że pomocy kraju w formie pożyczki rentowej nie zmarnuje.

V. Obowiązki pożyczającego i termina spłaty.

§. 7.

Właściciel włości rentowej jest obowiązany ubezpieczać budynki mieszkalne i gospodarskie na włości rentowej istniejące lub powstać mające w jednej z krajowych instytucyi asekuracyjnych, które wskaże Władza udzielająca pożyczek rentowych.

§. 8.

Właściciel włości rentowej płacić będzie od czasu zaciągnięcia pożyczki rentowej rentę potrzebną dla jej umorzenia i oprocentowania do Kasy krajowej lub kasy, jaką wskaże władza udzielająca pożyczek rentowych, w ratach kwartalnych z dołu płatnych.

Renta wynosić będzie stosownie do tego, jakie listy rentowe wydano dla udzielenia pożyczki:

1) 4·30% sumy przedstawiającej wartość imienną listów rentowych, jeśli wydano 4 procentowe listy rentowe;

2) 4·70% sumy przedstawiającej wartość imienną listów rentowych, jeśli wydano listy rentowe $4^1/_2$ procentowe.

W pierwszym wypadku płacić będzie właściciel włości rentowej (obowiązany do renty) rentę powyższą przez lat $67^3/_{12}$ w drugim przez lat 71.

Plan umorzenia pożyczek rentowych spłatą renty przedstawiają dołączone do niniejszej ustawy tabele.

VI. Wolny rok.

§. 9.

Jeżeli pożyczka rentowa udzielona została na umożliwienie utworzenia gospodarstwa rolniczego o średnich rozmiarach przez zakupno gospodarstwa lub dokupno odpowiednich gruntów (§. 3. ustęp 2), może opłata renty być na prośbę właściciela-nabywcy odroczoną przez pierwszy rok po zaciągnięciu pożyczki rentowej. W takim razie podwyższa się kwotę przyznanej pożyczki rentowej o jednoroczne odsetki listów rentowych a obliczoną od tak podwyższonej sumy pożyczkowej rentę płacić będzie właściciel gospodarstwa przez lat $67^3/_{12}$ względnie przez lat 71 stosownie do postanowień §. 8. niniejszej ustawy, poczynając ją płacić w rok dopiero od zaciągnięcia pożyczki.

Rok taki wolny od opłaty renty nazywa się rokiem wolnym.

VII. Możność wypowiedzenia renty przez dłużnika i wcześniejszej spłaty pożyczki.

§. 10.

Właściciel włości rentowej może wypowiedzieć rentę dopiero po upływie 10 lat od zaciągnięcia pożyczki rentowej a rzeczą jest Władzy udzielających tych pożyczek wypowiedzenie to przyjąć i zarządzić spłatę nie umorzonej jeszcze rentą pożyczki.

W dołączonych tabelach zestawiono, jaka część pożyczki pozostaje nie umorzona w każdem półroczu okresu umorzenia, a więc jaka przypadnie wtedy do spłacenia.

Właściel włości rentowej korzystający z prawa wypowiedzenia pożyczki winien opłacić tytułem kary umownej $10^0/_0$ pierwotnej pożyczki rentowej.

Władza udzielająca pożyczek rentowych może w wypadkach zasługujących na uwzględnienie powyższą karę umowną darować lub zniżyć.

VIII. Przymusowy zwrot pożyczki przed terminem umorzenia.

§. 11.

Władza udzielająca pożyczek rentowych nie ma w regule prawa wypowiedzenia pożyczki rentowej przed jej umorzeniem. Władza ta może jednak zażądać natychmiast zwrotu pożyczki, względnie nie umorzonej jej reszty oraz uiszczenia wspomnianej kary umownej (§. 10.), jeżeli właściciel włości rentowej:

1) gospodaruje na niej źle;

2) nie czyni zadość obowiązkom przyjętym utrzymywania i zabezpieczania budynków;

3) popadnie w konkurs;

4) zaciąga lekkomyślnie długi;

5) albo jeśli dopuszcza do tego, iż przez egzekucyę zmuszać go trzeba do płacenia zaległej renty.

IX. Zniesienie włości rentowej i wydzielenie z niej części.

§. 12.

Władza udzielająca pożyczek rentowych może na prośbę właściciela zezwolić na spłacenie pożyczki rentowej w całości lub częściowo nawet przed upływem lat 10 od zaciągnięcia pożyczki rentowej, skoro zajdą okoliczności, które każą Władzy zezwolić na zniesienie samoistności gospodarczej włości rentowej i na jej parcelacyę lub na wydzielenie pewnych jej części ze względu na cele dobra powszechnego lub gminnego.

O ile takie wydzielenie pewnych części z włości rentowej nie nadwyręża bezpieczeństwa (§. 15.) pożyczki rentowej, może Władza udzielająca pożyczek rentowych zezwolić na nie, nie żądając spłaty odpowiedniej części pożyczki udzielonej.

X. Zgaśnięcie niepodzielności włości rentowej i charakteru włości rentowej.

§. 13.

Z chwilą spłacenia pożyczki rentowej bądź to w terminie jej umorzenia, bądź wcześniej gaśnie w myśl §. 5. niniejszej ustawy i §. 4. ustawy z dnia . . . . dz. u. i rozp. kr. Nr. . . . niepodzielność włości rentowej jako gospodarstwa rolniczego średnich rozmiarów i gospodarstwo to traci charakter włości rentowej.

§. 14.

Postanowienia ustawy powołanej przepisują, w jaki sposób następuje wykreślenie gospodarstwa niepodzielnego z rejestru takich gospodarstw i w jaki sposób następuje wykreślenie charakteru gospodarstwa niepodzielnego w księgach gruntowych.

Utrata charakteru włości rentowej następuje przez wykreślenie w księgach gruntowych prawa zastawu dla udzielonej pożyczki rentowej i umarzającej ją renty.

XI. Granice bezpieczeństwa pożyczki rentowej i renty

§. 15.

Władza udzielająca pożyczek rentowych przyznaje je na skutek wniesionych przez właścicieli gospodarstw rolniczych określonych w §. 2. u. 1. lub przez nabywców gospodarstw takich nowo powstających (§. 3. u. 2.) podań o pożyczki.

Władza winna podania o pożyczkę rentową odrzucić:

1) o ile pożyczce rentowej i rencie na jej spłatę i oprocentowanie ustanowionej nie mogłoby przysługiwać pierwszeństwo przed innemi prywatno-prawnemi obciążeniami gospodarstwa,

2) o ile dla pożyczki rentowej i renty nie ma odpowiedniej pewności czyli bezpieczeństwa.

Pewność może Władza uważać za istniejącą, gdy pożyczka rentowa mieści się w trzydziestokrotnym iloczynie czystego dochodu katastralnego, oznaczonego przy ostatniej rewizyi katastru podatku gruntowego, z dodatkiem połowy kwoty, na jaką budynki są zabezpieczone, albo gdy taż pożyczka mieści się w trzech czwartych częściach wartości całego gospodarstwa oznaczonej przez osobne oszacowanie.

XII. Oszacowanie włości.

§. 16.

Oszacowanie przeprowadza Władza przyznająca pożyczkę a może w niem uwzględnić wyższą wartość, spodziewaną, o ile chodzi o nowo powstające gospodarstwa, ze wzniesienia potrzebnych budynków mieszkalnych i gospodarczych, tudzież, o ile chodzi o gospodarstwa powstające z nabycia gruntów, które dotąd stanowiły części większych majątków, z faktu zmienienia ich na gospodarstwo rolnicze mniejsze. Przyznanie wyższej renty na pod-

stawie tej spodziewanej podwyżki wartości, o ile chodzi o budynki, winna Władza odroczyć do chwili ukończenia budynków i ubezpieczenia ich; uwzględnienie podwyżki wartości wynikającej ze zmiany charakteru gospodarki może Władza odroczyć aż do chwili osiągnięcia pierwszych rezultatów gospodarczych.

§. 17.

Przy wymiarze wysokości pożyczki rentowej w sposób oznaczony w §. 15. na $^3/_4$ wartości szacunkowej gospodarstwa względnie na trzydziestokrotny dochód katastralny powiększony o połowę assekurowanej wartości budynków, płacić będzie właściciel włości rentowej tytułem renty umarzającej przy emissyi 4 procentowych listów rentowych 4·30 procent od sumy pożyczkowej przez lat $67^3/_{12}$ a przy emisyi $4^1/_2$ procentowych listów rentowych 4·7 procent od tejże sumy przez lat 71.

Władza winna przy oszacowaniu i ustanowieniu renty umarzającej mieć na uwadze obok wyniku obliczenia wskazanego w §. 15. także okoliczność, czy wypadająca z tego rachunku renta znajdzie w przychodzie gospodarstwa obok ciążących na tym przychodzie ciężarów z prawa publicznego i obok kosztów utrzymania gospodarstwa i gospodarza z jego rodziną dostateczne pokrycie i w miarę tego zastósować wymiar pożyczki.

§. 18.

Władza udzielająca pożyczek rentowych przeprowadza oszacowanie gospodarstw zgłaszających się o pożyczki przez swe organa lub orzeka na podstawie wyrobionego w innej drodze przekonania o wartości szacunkowej gospodarstwa.

W wypadkach wyjątkowych, może Władza powołać do przeprowadzenia oszacowania z miejscowych czynników odpowiednie osobistości.

XIII. Kontrakt rentowy.

§. 19.

Władza udzielająca pożyczek, jeśli pożyczka przyznana zostanie, wygotowuje przez swe organa kontrakt o utworzeniu włości rentowej między zaciągającym pożyczkę rentową a Władzą, gdzie włością rentową staje się gospodarstwo istniejące, zaś między nabywcą gospodarstwa, tym, który grunta tworzyć mające to gospodarstwo pozbywa, i Władza jako zastępcą kraju, który pożyczki rentowej udziela, i nabywa w zamian prawo do poboru renty umarzającej. Skoro kontrakt uzyska zatwierdzenie Wydziału krajowego wnosi Władza udzielająca pożyczek rentowych podanie do c. k. Sądu prowadzącego księgi gruntowe o hipoteczne wpisanie kontraktu, uwidocznienie w księgach hipotecznych niepodzielności gospodarstwa stanowiącego włość rentową i wpisanie — jeśli chodzi o nowopowstające gospodarstwo prawa własności dla nabywcy włości.

Po tych wpisach następuje wypłata przez kasę krajową pożyczki rentowej w listach rentowych do rąk właściciela włości lub tej osoby, którą do podjęcia uprawnił.

§. 20.

Kontrakt o utworzeniu włości rentowej zawarty w wypadkach, w których chodzi o utworzenie nowego gospodarstwa, winien zawierać postanowienia o pokryciu z ceny kupna, tej sumy która w pożyczce rentowej nie znajduje pokrycia. Kontrakt taki zastępuje kontrakt kupna i sprzedaży.

XIV. Kroki przymusowe przeciw dłużnikowi rentowemu.

§. 21.

Skoro właściciel włości rentowej nie spłaca renty mimo wezwania (§. 11.) winna Władza udzielająca pożyczek rentowych wdrożyć kroki egzekucyjne i przez egzekucyjną sprzedaż włości usunąć go z włości.

XV. Władze.

§. 22.

Władzami powołanemi do tworzenia włości rentowych są:
1. Krajowa Komisya dla włości rentowych;
2. Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

§. 23.

1. Kraj. Komisya dla włości rentowych.

a) Skład.

Krajowa Komisya dla włości rentowych składa się z: Marszałka krajowego lub Członka Wydziału krajowego, któremu Marszałek zastępstwo poruczy, jako przewodniczących, tudzież:
2 członków wybranych przez Sejm krajowy,
2 Członków delegowanych przez Wydział krajowy,
2 Członków mianowanych przez c. k. Namiestnika.
Członkowie Komisyi będą mieć zastępców w ten sam sposób powołanych.
Czas trwania funkcyi członków krajowej Komisyi dla włości rentowych i ich zastępców ustanawia się na lat 6 odpowiednio do kadencyi Sejmu krajowego.
Krajowa Komisya dla włości rentowych urzęduje kolegialnie i rozstrzyga większością głosów.
Przewodniczący ma prawo wstrzymać wykonanie uchwały Komisyi — a w takim razie rozstrzyga Wydział krajowy sprawę przez swą uchwałę bez dalszego odwołania.
Wydział krajowy uchwala regulamin obrad i urzędowania kr. Komisyi dla włości rentowych na podstawie jej wniosków.

§. 24.

Wydział krajowy oznacza wysokość dyet i kosztów podróży członków kraj. Komisyi dla włości rentowych i w porozumieniu

z tą Komisyą postanawia o liczbie funkcyonaryuszów biura krajowej Komisyi dla włości rentowych i o wysokości ich płac.

Koszta wynikające z urzędowania kraj. Komisyi dla włości rentowych i koszta utrzymania jej biura i jego urzędowania ponosi fundusz krajowy Król. Galicyi i Lodomeryi.

§. 25.

b) Zakres działania kraj. Komisyi dla włości rentowych.

Krajowa Komisya dla włości rentowych jest powołaną do udzielania pożyczek rentowych, i jako taka w myśl postanowień §§. 1—22. niniejszej ustawy winna:

1. badać i orzekać, czy gospodarstwa, których właściciele lub nabywcy chcą z nich utworzyć włości rentowe, mają przepisane w niniejszej ustawie cechy gospodarcze i przedstawiają żywotne jednostki gospodarcze;

2. badać, czy gospodarstwa te mogą być uznane za niepodzielne w myśl ustawy z dnia . . . . . Dz. u. i rozp. kr. Nr. . . i wydawać odpowiednie orzeczenia.

3. badać, czy zgłaszający się o pożyczkę gospodarze odpowiadają warunkom w niniejszej ustawie określonym;

4. przeprowadzać badanie bezpieczeństwa pożyczki rentowej i wymierzać rentę umarzającą;

5. oznaczać instytucye asekuracyjne, w których właściciele włości rentowych mają ubezpieczać swe budynki;

6. wygotowywać kontrakty rentowe i zarządzać wypłatę pożyczek rentowych;

7. czuwać nad regularną spłatą renty umarzającej, udzielać zwłoki w spłacie renty w razie uzasadnionej potrzeby i przedsiębrać kroki mające na celu zabezpieczenie pożyczek rentowych od strat, tudzież w razie potrzeby zastępować interesa emisyi krajowych listów rentowych;

8. zezwalać na zniesienie samodzielności gospodarczej włości rentowych przez parcelacyę lub na wydzielenie pewnych z nich części i czynić zadość przepisom ustawy z dnia . . . . . Dz. u. i rozp. kr. Nr. . . .

9. dozwalać lub odmawiać spłaty renty umarzającej przed terminem umorzenia;

10. zezwalać na rok wolny;

11. czuwać przy wymiarze renty umarzającej nad tem, by nie przenosiła przychodu gospodarstwa;

12. przy wygotowaniu kontraktu rentowego dla nowopowstających gospodarstw badać warunki kupna zamierzonego i w razie, gdyby one nie odpowiadały żywotności gospodarczej przyszłej włości, odmówić udzielenia pożyczki;

13. rozstrzygać o obowiązku uiszczenia kary umownej za wcześniejszą spłatę renty.

§. 26.

Krajowa Komisya rentowa może we wszystkich wypadkach, w których to uzna za wskazane zażądać od zgłaszających się o pożyczkę rentową, złożenia odpowiedniej kwoty na pokrycie kosztów badania sprawy na wypadek, gdyby włość rentowa nie mogła przyjść do skutku.

§. 27.

Krajowa Komisya rentowa winna czuwać nad utworzonemi włościami rentowemi, nad podniesieniem w nich gospodarstwa i dobrobytu.

W wykonaniu tego obowiązku przedkłada krajowa Komisya dla włości rentowych Wydziałowi krajowemu wnioski co do udzielania poszczególnym właścicielom włości rentowych odpowiednich zasiłków z funduszów przeznaczonych przez Sejm krajowy na cele podniesienia kultury rolniczej i melioracye.

§. 28.

2. Wydział krajowy: Zakres działania w sprawie tworzenia włości rentowych.

Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielk. Ks. Krakowskiem jako władza wydająca krajowe listy rentowe, w których wypłacane będą pożyczki rentowe, umarzane opłatą renty:

1. zatwierdza lub odrzuca wygotowane przez krajową Komisyę rentową kontrakty rentowe;
2. orzeka, jak oprocentowane krajowe listy rentowe mają być wydawane;
3. określa formę krajowych listów rentowych i ich typy za zatwierdzeniem ich przez c. k. Rząd;
4. przeprowadza co pół roku losowanie listów rentowych.

§. 29.

Wydział krajowy ustanawia liczbę funkcyonaryuszów biura kraj. Komisyi dla włości rentowych i ich płace i wydaje odpowiednie regulaminy i instrukcye normujące urzędowanie Komisyi i jej organów, a to na wniosek krajowej Komisyi dla włości rentowych.

W razie wstrzymania uchwały kr. Komisyi dla włości rentowych przez jej przewodniczącego rozstrzyga o tem Wydział krajowy.

§. 30.

Rokrocznie przedkłada Wydział krajowy Sejmowi krajowemu sprawozdanie o działalności krajowej Komisyi dla włości rentowych i uzasadnione wnioski co do potrzebnych dla dalszej jej działalności kredytów.

XV. Emisya listów rentowych.

§. 31.

Wydział krajowy wydawać będzie opiewające na okaziciela półroczne z dołu oprocentowane po 4 od sta i po $4^1|_2$ od sta papiery kredytowe, które noszą nazwę: Listy rentowe Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Ks. Krakowskiem. Posiadacz tych listów rentowych nie ma prawa ich wypowiedzieć. Listy te będą co półroku losowane w miarę umorzenia pożyczek w listach tych wydawanych.

Emisya listów rentowych nie może przenosić kwoty, jaką Sejm krajowy oznaczy osobną uchwałą jako stanowiącą granicę emisyi listów rentowych.

Plan umorzenia listów rentowych, wysokość tych listów i ich tekst ustanawiać będzie Wydział krajowy z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez c. k. Ministerstwo Skarbu i Rolnictwa.

§. 32.

Wydział krajowy wydawać będzie listy rentowe tylko w miarę i do wysokości nabytego prawa do pobierania renty umarzającej te listy od właścicieli włości rentowych.

§. 33.

Łączna suma wydanych przez Wydział krajowy listów rentowych nie może nigdy przewyższać sumy nabytych przez Kraj praw poboru rent umarzających czyli sumy udzielonych a nie umorzonych pożyczek rentowych.

§. 34.

Wydział krajowy będzie wydawać listy rentowe tylko w terminach stałych: 1. stycznia, 1. kwietnia, 1. lipca i 1. października każdego roku.

§. 35.

Dla wydawanych przez Wydział krajowy listów rentowych utworzone będą trzy fundusze:

a) fundusz oprocentowania listów rentowych,
b) fundusz umorzenia listów rentowych,
c) fundusz rezerwowy listów rentowych.

§. 36.

Przeznaczeniem funduszu oprocentowania listów rentowych jest oprocentowanie tychże listów. Do funduszu tego wpływają z pobieranych rent umarzających te kwoty, które są oprocentowaniem kapitału pożyczonego w pożyczce rentowej.

Gotówka ztąd uzyskana winna być lokowana w papierach pupilarne bezpieczeństwo posiadających, o ile nie jest potrzebną na wypłatę kuponów od listów rentowych.

§. 37.

Fundusz rezerwowy listów rentowych służy na pokrycie strat w funduszu oprocentowania listów rentowych. Do funduszu rezerwowego wpływają:

a) przedawnione listy rentowe i kupony,
b) kary umowne na wypowiedzenie przedwczesne renty umarzającej.
c) odsetki od chwilowo lokowanej gotówki wszystkich funduszów wymienionych w §. 35 niniejszej ustawy.

§. 38.

Fundusz umorzenia listów rentowych służy do umarzania tychże listów a wpływają doń pobierane na umorzenie części rent umarzających (różnica między stopą oprocentowania listów rentowych o procentem wyrażonym w rencie umorzającej) i gotówkowe spłaty wcześniejsze rent umarzających.

Z powodu umorzenia winny być wypłacane wylosowane listy rentowe.

Wydział krajowy orzeka o sposobie lokowania funduszu umorzenia listów rentowych.

§. 39.

Losowanie listów rentowych odbywać się winno publicznie z reguły co półroku.

Suma listów, które mają uledz losowaniu, musi odpowiadać kwocie, którą 8 dni przed terminem losowania wykazywał stan funduszu umorzenia, o ile tenże fundusz gotówki swej nie użył na zakupno własnych listów rentowych. Kwoty niższe niż najwyższy typ listów rentowych pozostają do dalszego losowania.

Pierwsze losowanie odbędzie się w 2 lata po wydaniu pierwszych listów rentowych,

§. 40.

Wypłata wylosowanego listu rentowego nastąpi w 6 miesięcy po terminie losowania za zwrotem listu rentowego z arkuszem kuponowym i talonem, przyczem wyrównane będą zalegające a nie zadawnione odsetki a potrącone jeszcze nie zapadłe a nie zwrócone kupony.

Oprocentowanie listów wylosowanych ustaje z dniem wylosowania.

§. 41.

Posiadacz listu rentowego jest uprawniony do podjęcia kuponu w dniu jego zapadłości bez żadnych potrąceń, i do spłaty listu rentowego w pełnej imiennej wartości w dniu płatności po wylosowaniu.

XVII. Gwarancya kraju za listy rentowe.

§. 42.

Za wypełnienie zobowiązań płynących z wydania listów rentowych ręczy posiadaczom tych listów, o ileby na to nie wystarczyły fundusze w §. 35. wymienione, kraj Królestwo Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem.

XVII. Zatwierdzenie preliminarzy i zamknięć funduszu emisyi.

§. 43.

Wydział krajowy przedkłada Sejmowi krajowemu preliminarze i zamknięcia rachunkowe funduszu emisyi listów rentowych do uchwalenia względnie zatwierdzenia.

§. 44.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam Moim Ministrom: spraw wewnętrznych, sprawiedliwości, skarbu i rolnictwa.

LW. 21.788/901.

We Lwowie, dnia 2. kwietnia 1901.

Aleg. 49

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z przedłożeniem projektu ustawy lasowej.

Wysoki Sejmie!

Sprawa reformy ustawy lasowej, podnoszona w Sejmie niemal od początku ery konstytucyjnej, wznowioną została na ubiegłej sessyi sejmowej w dniu 2. kwietnia 1900 r. wnioskiem posła Franciszka Rozwadowskiego, zmierzającym do spowodowania Wydziału krajowego, ażeby po zasięgnięciu opinii odpowiednich czynników przedłożył Sejmowi projekt ustawy lasowej w miejsce obowiązującego dziś patentu z dnia 3. grudnia 1852 r. Wniosek ten, uzasadniony przemówieniem wnioskodawcy na posiedzeniu Wys. Sejmu w dniu 4. kwietnia 1900 r. przekazał Wys. Sejm Komisyi gospodarstwa krajowego.

Komisya w sprawozdaniu swem o wniosku posła Rozwadowskiego podniosła ważność poruszonej sprawy wskazując w historycznym poglądzie z jednej strony na szereg uchwał i rezolucyi Wys. Sejmu w przedmiocie reformy ustawy lasowej, na braki i wady tej ustawy, nieodpowiadającej dzisiejszym stosunkom krajowym i nie stojącej na wysokości dzisiejszego stanu nauk przyrodniczych i leśno-agrarnej polityki, z drugiej zaś strony na liczne odezwy i rozporządzenia c. k. Namiestnictwa, świadczące, że także c. k. Rząd uznawał już od dawna nieskuteczność postanowień obowiązującej ustawy lasowej i trudność, jeśli nie wprost niemożliwość jej wykonania. Przedewszystkiem zaś wskazała Komisya gospodarstwa krajowego na wyniki ankiety zwołanej przez c. k. Rząd w r. 1889 dla reformy ustawy lasowej. Przedłożony ankiecie zarys projektu krajowej ustawy leśnej jest dowodem, że c. k. Rząd uznał ustawę za zasadniczo wadliwą i stosunkom kraju nieodpowiednią i że zarazem uznał kompetencyę Sejmu do wydania nowej krajowej ustawy leśnej. Przedstawiwszy w dalszym ciągu swego sprawozdania główne zasady, na których projekt ustawy oprzeć należy, przedłożyła Komisya Wys. Sejmowi wniosek do uchwały, polecającej Wydziałowi krajowemu, by przedłożył Wys. Sejmowi projekt ustawy lasowej, uwzględniającej zasady w sprawozdaniu Komisyi streszczone.

Jakkolwiek sprawozdanie Komisyi nie przyszło pod obrady Wys. Sejmu i wniosek powyższy nie został załatwiony, mimo to Wydział krajowy, podzielając zdanie Komisyi gospodarstwa krajowego, że reforma ustawy lasowej jest rzeczą dojrzałą i dotychczasowemi studyami dostatecznie przygotowaną, zajął się po wysłuchaniu opinii kraj. Komisyi dla spraw rolniczych wypracowaniem projektu ustawy lasowej i przedkłada go Wys. Sejmowi do uchwały.

Przy wypracowaniu projektu oparł się Wydział krajowy na zasadach przez Komisyę gospodarstwa krajowego proponowanych, zgodnych w głównym zarysie z zasadniczemi postanowieniami projektu uchwalonego przez ankietę, która obradowała w r. 1889 na wezwanie c. k. Namiestnictwa. Wydział krajowy pomija szczegółowy rozbiór projektu ustawy i, powołując się na wyczerpujące uzasadnienia zamieszczone w zeszłorocznem sprawozdaniu Komisyi gospodarstwa krajowego, streszcza w dalszym ciągu tylko główne zasady przedłożonego Wys. Sejmowi projektu ustawy lasowej.

I. Punktem wyjścia ustawy z r. 1852 było, według słów w tejże ustawie przytoczonych, „zabezpieczenie możności zaspokojenia potrzeby drzewa, dotykającej wszystkich stosunków życia". To stanowisko prawodawcy straciło z biegiem czasu wiele ze swego znaczenia: produkcya drzewa nie może być dziś uważaną jako najważniejszy, jedyny czynnik, uzasadniający potrzebę szczególnej ustawowej opieki nad gospodarstwem leśnem. Na pierwszy plan występują fizyograficzne znaczenie lasów, ich wpływ na bieg wód, na ochronę ziemi i kultury — a więc względy na interes ogółu, na ogólne dobro publiczne. Wychodząc z tego zasadniczego założenia projekt ustawy poddaje lasy tylko o tyle i w takiej mierze kontroli i nadzorowi władz, o ile i w jakiej mierze utrzymanie tych lasów w kulturze leśnej uznanem zostanie za konieczne ze względu na dobro publiczne. Ustawa określa i wylicza wszystkie te względy dobra publicznego, które zniewalają do ograniczenia właściciela lasu w zarządzie jego własnością i poddania lasu kontroli władzy, z drugiej strony zawiera ustawa ścisłe określenie miary i stopnia tej kontroli.

Stosownie do stopnia kontroli władz, potrzebnej do osiągnięcia celu w ustawie zakreślonego, dzieli ustawa wszystkie lasy na następujące kategorye:

1. Lasy zamknięte (Bannwälder), które ze względów dobra publicznego pozostać muszą nietknięte (§. 7.);

2. Lasy chronione (Schonwälder), w których może być eksploatacya prowadzoną, jednak z pewnemi w ustawie określonemi ograniczeniami (§. 5.);

3. Lasy podległe przymusowi leśnemu (dem Forstzwang unterworfene Wälder) położone na gruntach nadających się tylko pod kulturę leśną. Gospodarka w tych lasach podlega kontroli władzy tylko w tem, czy odpowiada właściwościom gruntu leśnego i zasadom gospodarstwa lasowego;

4. Lasy wolne (freie Wälder), których utrzymanie w kulturze leśnej jest bez znaczenia dla dobra publicznego (§. 25.).

Lasy wolne, zapewniające swym właścicielom zupełną swobodę gospodarowania podlegają postanowieniom ustawy jedynie o tyle, o ile chodzi o wywóz, spław i spust drzewa, o zapobieżenie klęskom spowodowanym w lasach przez pożary lub szkodliwe owady.

W chwili wejścia w życie nowej ustawy podlegać będą przymusowi leśnemu wszystkie grunta wpisane w katastrze gruntowym jako lasy, a prawomocnemi orzeczeniami z katastru tego nie wykreślone i wszystkie grunta prawomocnemi orzeczeniami za lasy uznane, a w katastrze gruntowym nie zapisane. Wyłączenie lasu z pod przymusu leśnego, uznanie go za wolny, może w wykonaniu ustawy nastąpić na żądanie właściciela jedynie orzeczeniem powołanej władzy w każdym poszczególnym wypadku, po przeprowadzeniu odpowiednich dochodzeń.

Wprowadzając powyższe kategorye lasów, wprowadzając lasy wolne na wzór ustawodawstw północno-niemieckich, zwłaszcza ustawy dla Prus z dnia 6. lipca 1875, zrywa projekt ustawy ze stanowiskiem patentu z dnia 3. grudnia 1852 r., poddającego wszystkie lasy pod kontrolę władzy bez ścisłego określenia miary i stopnia tej kontroli i stosuje ograniczenia ustawowe do indywidualnego charakteru lasów, uwalnia je od więzów nieużytecznych, oswobadza tem samem władze od za wielkiej ilości obowiązków, utrudniającej wykonywanie kontroli tam, gdzie ona najbardziej potrzebna i konieczna, usuwa wreszcie przeszkodę oddawania ziemi, zostającej pod leśną kulturą, kulturze wyższej, bez jakiegokolwiek niebezpieczeństwa dewastacyi lasów ze szkodą prywatną właściciela, czy też gospodarstwa krajowego.

Obostrzając przymus gospodarki leśnej w lasach zamkniętych i chronionych zawiera projekt ustawy zarazem postanowienia o odszkodowaniu właściciela za uszczerbek w czystym dochodzie z lasu, spowodowany rygorem przepisów ustawy.

II. Projekt ustawy nie narusza dotychczasowej organizacyi władz lasowych, jako władz czuwających nad wykonaniem ustawy i orzekających o karach za niewykonanie przepisów tej ustawy, zarazem jako władz wykonawczych w sprawach lasowych, obok tego jednak powołuje projekt ustawy jeszcze osobne władze orzekające w sprawach gospodarstwa lasowego i uprawnione do przedkładania w tych sprawach wniosków i opinii władzom wykonawczym, a mianowicie:

1. C. k. okręgowe Komisye lasowe dla każdego z 24 okręgów lasowych, na które kraj w wykonaniu ustawy będzie podzielonym;

2. C. k. krajową Komisyę lasową, urzędującą przy politycznej władzy krajowej;

3. C. k. Ministerstwo rolnictwa.

W skład okręgowych Komisyj leśnych i kraj. Komisyi leśnej wchodzą przedstawiciele władz rządowych i przedstawiciele władz i korporacyj autonomicznych. Komisye obradują kolegialnie i rozstrzygają większością głosów. Taka organizacya władz daje najlepszą rękojmię trafnego zastosowania i sprężystego wykonania ustawy. Zapatrywanie to nie potrzebuje szczegółowego umotywowania, bo odpowiada zupełnie stanowisku, jakie w tej sprawie zajęła ankieta krajowa, która w r. 1889 obradowała nad reformą ustawy lasowej, i stanowisku, jakie zajął Wys. Sejm w uchwale swej z dnia 30. września 1884, powziętej po dłuższej i zasadniczej dyskusyi nad sprawozdaniem Komisyi gospodarstwa krajowego o wniosku ś. p. posła Mieroszewskiego, a wzywającej c. k. Rząd, by z zaprowadzeniem nowej ustawy leśnej utworzone zostały w Galicyi: Krajowa rada leśna i okręgowe rady leśne.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony ·/. projekt ustawy. ·/.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Mieczysław Onyszkiewicz w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Do LW. 21.788/901.

Ustawa

z dnia . . . . . którą wydana zostaje ustawa lasowa dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Dołączona ustawa lasowa dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wchodzi w życie w rok po ogłoszeniu jej w Dzienniku ustaw krajowych. Z tą samą chwilą traci moc obowiązującą dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem patent z dnia 3. grudnia 1852 r. (Dz. u. p. Nr. 250) i wszelkie ustawy i rozporządzenia, odnoszące się do przedmiotu niniejszej ustawy z wyjątkiem jedynie postanowienia zawartego w końcowym ustępie §. 18., tudzież postanowień zawartych w §§. 53—76. włącznie patentu z dnia 3. grudnia 1852 r. (Dz. u. p. Nr. 250) i ustaw i rozporządzeń przedmiotu tych postanowień dotyczących, które pozostają nadal w mocy, jako przepisy o ochronie lasów przeciw czynnościom osób trzecich.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi rolnictwa i Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Projekt ustawy lasowej.

I. Postanowienia o gruntach podlegających przymusowi lasowemu.

1. Postanowienia ogólne.

§. 1.

Następujące postanowienia I. rozdziału niniejszej ustawy (§§. 2—26.) odnoszą się do tych gruntów, które podlegają przymusowi lasowemu, względnie do drzewostanów znajdujących się na takich gruntach.

Przymusowi lasowemu podlegają następujące grunta:

1. grunta wpisane jako lasy w katastrze podatku gruntowego, założonym w wykonaniu ustawy z dnia 24. maja 1869 l. 88. Dz. u. p., z wyjątkiem tych, dla których uzyskano zezwolenie na wykorczowanie w myśl §. 2. ustawy lasowej z dnia 3. grudnia 1852;

2. te grunta, które po wpisaniu w katastrze podatku gruntowego jako podlegające innemu rodzajowi uprawy następnie prawomocnem orzeczeniem albo rozporządzeniem poddane zostały uprawie lasowej;

3. te grunta, które poddano przymusowi lasowemu w myśl przepisów II. rozdziału niniejszej ustawy (§§. 27—29.).

W tych wypadkach, gdzie w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy grunt, wpisany w katastrze jako las, jest użyty do innych celów (§. 1. ustęp 2.) winien właściciel tego gruntu donieść o tem za pośrednictwem powiatowej władzy politycznej c. k. okręgowej Komisyi lasowej w ciągu roku od chwili wejścia w życie niniejszej ustawy i zarazem złożyć oświadczenie, czyli zamierza zatrzymać dotychczasowy sposób użycia gruntu nadal.

To oświadczenie jest decydującem dla przeprowadzenia odnośnych zmian w katastrze.

W tych wypadkach, gdzieby c. k. Komisya okręgowa lasowa miała wątpliwości, czyli ta zmiana nie pociągnęłaby za sobą niebezpieczeństwa lub szkody dla interesów dobra publicznego, winna taż władza przy współudziale rzeczoznawców przeprowadzić potrzebne dochodzenia i na ich podstawie wydać orzeczenie.

Przeciw takiemu orzeczeniu władzy lasowej okręgowej przysługuje prawo rekursu do wyższej władzy.

Grunt podlegający przymusowi lasowemu może być pod warunkami wyszczególnionymi w §. 25. od przymusu lasowego uwolnionym.

2. Ogólne zasady zachowania lasów.

§. 2.

Każdy grunt podlegający przymusowi lasowemu powinien być zagospodarowywanym jako las i utrzymywanym w zalesieniu odpowiedniem temu rodzajowi uprawy i sposobowi odnośnego gospodarstwa lasowego, (gospodarstwa wysokopiennego, niskopiennego lub połączonego.)

Zręby czyste (Kahlschläge) winne być zalesione w ciągu lat pięciu.

Zręby plądrownicze (obsiewne), na których nie zostawiono ilości nasienników potrzebnej do naturalnego obsiewu, albo pozostawiono drzewa niezdatne do wytworzenia nasienia, lub zręby takie, na których grunt jest tak zdziczały, że naturalne zalesienie jest niemożliwem, stoją na równi ze zrębami czystymi i powinne być zalesione w wyżwymienionym czasokresie.

Jeśli jednakowoż właściciel nie z własnej winy nie może zalesić zrębów w powyższym czasokresie, może władza lasowa okręgowa po przeprowadzeniu postępowania przewidzianego w §. 64. przyzwolić na stosowne przedłużenie tego czasokresu. Po upływie tego czasokresu nastąpi zalesienie na koszt właściciela na podstawie orzeczenia władzy.

§. 3.

Oprócz wszelakich czynności gospodarczych dotyczących gruntu, podlegającego przymusowi lasowemu, lub drzewostanu, znajdującego się na tym gruncie, któreby się sprzeciwiały przepisom §. 2., są nadto zakazane następujące czynności bez względu na specyalne miejscowe stosunki, jako szkodliwe dla zachowania lasu:

1. Pasanie bydła w tych częściach lasu, które przeznaczone są do odmłodnienia i w młodnikach (zagajnikach, zapustach).

2. Wpuszczanie wogóle do lasu większej ilości bydła na paszę, aniżeli ilość istniejącej paszy pozwala.

3. Zbieranie ściółki z liści i szpilek w drzewostanach poniżej lat trzydziestu i w młodych zapustach. Zbieranie podściółki nie powinno być powtarzanem na tej samej przestrzeni w lasach liściowych przed upływem lat 3, a w lasach szpilkowych przed upływem lat 5.

4. Zbieranie ściółki gałązkowej (okrzesanki) z drzew stojących, rozpalanie ognia w lesie, a w czasie, gdy śniegu nie ma, także i poza lasem aż do oddalenia 100 metrów od granicy lasu, bez zachowania należytej ostrożności i bez pozwolenia straży lasowej.

5. Takie prowadzenie zrębów, które naraża widocznie sąsiednie drzewostany na uszkodzenie przez wiatry.

§. 4.

Tam, gdzie przez wyrębanie jakiejś części lasu sąsiedni las może być wobec panującego w danem miejscu kierunku wiatru

widocznie narażony na niebezpieczeństwo uszkodzenia przez wiatry, jest właściciel drzewostanu ochraniającego zobowiązanym uwiadomić swego sąsiada zawczasu o zamierzonym wyrębie i porozumieć się z nim co do odpowiednich środków, zapobiegających temu niebezpieczeństwu, tudzież co do ewentualnego odszkodowania, albo, gdyby do zgody nie przyszło, zażądać orzeczenia władzy lasowej okręgowej.

3. Zachowanie lasu w lasach chronionych.

§. 5.

Lasy, ktore dla niekorzystnych warunków, wynikających już to z ich położenia, już to z jakości gruntu, na którym rosną, wymagają szczególnej, tj. sięgającej poza obowiązki wynikające z postanowień §§.: 2. i 3. niniejszej ustawy, ostrożności dla zabezpieczenia ponownego zalesienia gruntu lasowego lub dla ochrony drzewostanu od szkód elementarnych (lasy chronione), mogą być zagospodarowywane tylko z zachowaniem tych ostrożności.

Lasy takie i ostrożności, które przy ich zagospodarowywaniu zachować należy, są:

A. Lasy położone na gruntach podatnych do tworzenia piasków lotnych.

W takich lasach nie wolno pasać w lesie, nie wolno wykorczowywać pniaków i korzeni, nie wolno uprawiać plonów polnych na zrębach (Zwischenfruchtbau), nie wolno zbierać podściółki wogóle, zatem nietylko opadłych liści i szpilek, ale także wszelkiej innej powłoki ziemi. Wyrębywanie drzewa może się odbywać tylko za pomocą wązkich czystych zrębów, prowadzonych ile możności prostopadle do kierunku wiatrów panujących, lub też przez stopniowe przerębywanie przy równoczesnem odmładnianiu.

B. Lasy na stromych zboczach w ogólności lub na pochyłościach położone, jeśli przy ogołoceniu gruntu zachodzi obawa spłókania lub usypania się ziemi.

W lasach tej kategoryi nie wolno wykorczowywać pniaków i korzeni, a wyręb można prowadzić tylko sposobem plądrowniczym albo w wąskich czystych zrębach, prowadzonych prostopadle do kierunku spadu.

C. Lasy na górnym krańcu wegetacyi leśnej położone. W lasach tych nie wolno pasać, a powinny być zagospodarowywane sposobem plądrowniczym.

W lasach określonych pod A., B. i C. nie wolno też zakładać bez zezwolenia władzy lasowej kamieniołomów, przeprowadzać wykopów ziemnych i t. p.

D Lasy na nieskalistych brzegach większych wód położone.

W lasach tej kategoryi nie wolno w pasie szerokości 100 metrów, po obu brzegach, korczować pniaków lub korzeni.

§. 6.

Okręgowa władza lasowa winna z urzędu wdrożyć rozprawę o wyłączenie lasów chronionych, następnie zawiadomić właściciela lasu o zaliczeniu jego lasu do lasów chronionych i o połączonym z tem obowiązku zachowania szczególniejszych ostrożności. Czynność tę winna władza przeprowadzić w ciągu lat pięciu od chwili wejścia tej ustawy w życie. Termin ten nie wyklucza atoli prawa władzy do wydawania i po upływie tego czasu orzeczeń, zaliczających pewne lasy do kategoryi lasów chronionych.

Właściciel lasu jest obowiązanym bez względu na to zadanie władzy także przed doręczeniem mu owego zawiadomienia i podczas rozprawy nad wniesionem ewentualnie od orzeczenia odwołaniem, las, który należy wedle stosunków miejscowych oczywiście do kategoryi lasów chronionych, zagospodarowywać z zachowaniem ostrożności (§. 5.) ustawą przepisanych.

4. Lasy zamknięte (Bannwälder).

§. 7.

Tam, gdzie:

1. dla ochrony zdrojów leczniczych lub dla utrzymania zalesienia okolicy odpowiadającego wymaganiom hygienicznym jakiegoś uzdrowiska i jego warunkom leczniczym;

2. dla zabezpieczenia źródeł zaopatrujących jakąś okolicę w wodę;

3. dla ochrony: miejscowości, poszczególnych budynków, dróg i zakładów komunikacyjnych tak lądowych jak wodnych, tudzież robót publicznych i melioracyjnych, gruntów uprawnych, przed lawinami, spadaniem skał, usuwaniem się kamieni, usypywaniem się ziemi, osiadaniem i usuwaniem się budynków, zaspami piaszczystemi, zatorami lodowymi i innemi podobnemi niebezpieczeństwami, tudzież przed podmywaniem brzegów lub uszkodzeniem przez krę;

4. dla zapobieżenia: uszkodzeniom biegu wód przez napełnianie się łożysk piaskiem lub szutrem; szkodliwej zmianie stanu wód w rzekach i kanałach lub innym tym podobnym uszkodzeniom; wreszcie

5. dla ułatwienia budowy lub ruchu jakiej kolei,

okazuje się potrzebnem zastósowanie odrębnych przepisów co do obchodzenia się z jakimś lasem lub częścią lasu, może władza lasowa uznać orzeczeniem ten las lub tę część lasu na oznaczony lub nieoznaczony przeciąg czasu, stósownie do potrzeby, za zamknięty — jeżeli interesa, o których ochronę w danym wypadku chodzi, są ze względów gospodarstwa krajowego lub z innych publicznych względów większej wagi, aniżeli szkody spowodowane przez ograniczenie gospodarstwa lasowego i zamknięcie lasu (Bannlegung).

§. 8.

Zamknięcie lasu polega na wydaniu przez Władze przepisów co do gospodarowania w lesie, potrzebnych dla osiągnięcia celu, t. j. odwrócenia jednego z niebezpieczeństw wymienionych w §. 7. niniejszej ustawy a odpowiadających miejscowym warunkom, i na możliwem zapewnieniu im ścisłego wykonania. W razie potrzeby może orzeczenie o zamknięciu lasu zawierać także: zastanowienie lub ograniczenie pobierania pewnych użytków, określenie sposobów pobierania użytków, nakazanie lub wykluczenie pewnych sposobów transportu drzewa i nakaz wykonania szczególniejszych środków ochronnych (murów ochronnych, rowów ochronnych, zapustów itp.), lub nakaz zezwolenia na wykonanie takich środków.

Przy rozprawie, która winna poprzedzić orzeczenie o zamknięciu lasu, i przy wydaniu orzeczenia winna władza rozważyć, czyli w orzeczeniu o zamknięciu lasu chodzi:

a) jedynie o jasne stwierdzenie, powtórzenie lub wyjaśnienie i zabezpieczenie wykonania takich przepisów, do których zachowania

właściciel lasu już wedle innych postanowień niniejszej ustawy lub z mocy innych ustaw lub wreszcie z tytułu wynikającego z prawa prywatnego jest obowiązanym, a to w celu zapobieżenia jednemu z niebezpieczeństw, wymienionych w §. 7. niniejszej ustawy, lub też

b) o zakazanie takich czynności, które wedle doświadczenia mogą spowodować niebezpieczeństwo lawin, spadania skał, usuwania się kamieni lub usypywania się ziemi dla samego lasu zamkniętego, lub wreszcie

c) o takie przepisy i rygory, które nakładają na właściciela lasu z powodu odrębnego celu zamknięcia lasu dalej idące zobowiązania aniżeli te, które z ustępów lit. *a)* i *b)* wynikają.

§. 9.

Orzeczenia dotyczące zamknięcia lasu kategoryi wymienionych w §. 8. lit. *a)* i *b)* nie dają właścicielowi lasu prawa do żądania odszkodowania.

O ile zaś właściciel lasu wskutek orzeczenia o zamknięciu lasu, wydanego w warunkach przewidzianych w §. 8. lit. *c)*, i spowodowanego przez nie droższego sposobu gospodarowania w lesie lub wskutek zaprowadzonego przez to nadzoru, dozna uszczerbku w czystym dochodzie z lasu lub o ileby dlań wynikły koszta z powodu wykonania nakazanych specyalnych budowli ochronnych, należy mu się za to odszkodowanie. Jeśli zamknięcie lasu służy także do odwrócenia niebezpieczeństwa lub szkody od jego własnych posiadłości, należy to przy oznaczeniu i wymiarze odszkodowania uwzględnić.

Wedle tych zasad należy także wynagrodzić szkody spowodowane przez zamknięcie lasu innym osobom, które mają prawa użytkowania z lasu zamkniętego.

§. 10.

Jeżeli zamknięcie lasu jest wobec celu swego prawdopodobnie trwałem a zarazem połączonem z takiemi utrudnieniami w gospodarstwie, iż przypuszczać należy, że właściciel z lasu swego nie będzie mógł mieć w przyszłości odpowiedniego pożytku, natenczas należy na jego żądanie orzec zamiast odszkodowania zupełne wykupienie lasu zamkniętego (gänzliche Ablösung des Bannwaldes).

§. 11.

Władza lasowa wydaje orzeczenia o zamknięciu lasów w granicach postanowień zawartych w §. 8. *a)* i *b)* na podstawie przeprowadzonych dochodzeń, podjętych albo z urzędu, albo na żądanie i wniosek osoby, powołanej i uprawnionej do obrony interesów, dla których ochrony ma być orzeczone zamknięcie lasu.

Orzeczenie o zamknięciu lasu, wymagające wydania przepisów przewidzianych w postanowieniu §. 8. ustęp *c)* może Władza lasowa wydawać jedynie na żądanie i wniosek osób powołanych i uprawnionych do obrony interesów, dla których ochrony ma być orzeczone zamknięcie lasu i po przesłuchaniu innych w tej sprawie interesowanych.

Żądający wydania orzeczenia uznającego las za zamknięty i przepisów przewidzianych w §. 8. *c)* niniejszej ustawy winien złożyć wobec władzy oświadczenie, iż gotów jest pokryć pretensye

do odszkodowania względnie wykupna (§§.: 9. i 10.), wynikające z uznania lasu za zamknięty, bądź sam, bądź wspólnie z innymi, którzy z ochrony zapewnionej przez zamknięcie lasu będą korzystać. Jeśli w tym razie, (gdzie interesowanych jest kilku), nie przyjdzie do skutku ugoda co do obowiązku odszkodowania właściciela lasu, winna władza lasowa oznaczyć stosunek, w jakim poszczególni interesowani mają się przyczynić do odszkodowania wedle stopnia i miary, w jakim każdy z nich jest interesowanym w odwróceniu niebezpieczeństwa grożącego.

Postępowanie o zniesienie zamknięcia lasu należy wdrożyć na żądanie właściciela lasu zamkniętego lub któregokolwiek z interesowanych.

§. 12.

Jeżeli zamknięcie lasu ma być orzeczonem z powodu budowy kolei lub w celu umożliwienia ruchu na kolei, a przy tem zachodzi konieczność wydania przepisów o doniosłości przewidzianej w postanowieniu §. 8. lit. *c)* niniejszej ustawy, natenczas winny być zastósowane postanowienia specyalne, obowiązujące co do wywłaszczenia na rzecz budowy i ruchu kolei żelaznych.

Jeśli jednakowoż przy kolei będącej w ruchu okaże się potrzeba nagłych zarządzeń w myśl §. 7. celem zapobieżenia przerwie w ruchu lub usunięcia przeszkody ruchu na kolei, może władza lasowa lub w jej zastępstwie władza polityczna na wniosek przedsiębiorstwa kolejowego lub też władzy powołanej do nadzoru nad ruchem kolejowym, natychmiast wydać tymczasowe, nie cierpiące zwłoki zarządzenia, potrzebne do odwrócenia grożącego niebezpieczeństwa lub dla usunięcia przeszkody ruchu. Równocześnie ma Władza wydająca te zarządzenia wyznaczyć termin, w którym należy pod zagrożeniem grzywny w §. 55. przewidzianej postawić wniosek o wdrożenie postępowania o wywłaszczenie w myśl powyżwymienionych odrębnych przepisów dla kolei obowiązujących.

§. 13.

Właściciele lasów zamkniętych są odpowiedzialnymi za ścisłe przestrzeganie przepisów o zamknięciu lasu tak osobiście przez siebie jak przez podległych im kierowników gospodarstw lasowych lub organa straży lasowej.

Władza lasowa może kierowników gospodarstw lasowych, w których uznano las lub jego część za las zamknięty, pod przysięgą zobowiązać do ścisłego przestrzegania przepisów wydanych w orzeczeniu o zamknięciu lasu.

5. Lasy obciążone służebnościami.

§. 14.

Lasy, na których ciążą prawa użytkowania na rzecz osób trzecich (prawa: pasania, wrębu, prawa pobierania drzewa lub innych płodów leśnych), powinien właściciel w taki sposób zagospodarowywać i tylko w takiej mierze używać ich na własną korzyść, by dla poborów osób uprawnionych było zawsze zapewnionie stałe pokrycie. Również winny być prawa użytkowania, ciążące na lasach wykonywane w sposób o ile możności jak najbardziej uwzględniający potrzebę ochraniania lasu.

W szczególności winni właściciele lasu a względnie użytkowcy lasu przestrzegać zachowywania oprócz postanowień zawartych w §. 3. niniejszej ustawy także:

1. Postanowień dalej idących, zawartych w dokumentach regulacyjnych.

2. Następujących przepisów:

a) Zagajniki (Schonungsflächen) powinny z reguły wynosić przy uprawie wysokopiennej jedną piątą, a przy uprawie niskopiennej lub połączonej jedną czwartą część całej przestrzeni leśnej.

Uprawnieni do pasania są obowiązani przez ustanowienie pastuchów lub w inny odpowiedni sposób przeszkodzić pasaniu bydła na zagajnikach. Bydło to powinno być pasane o ile możności nie luźnie, lecz wspólnie.

Jeżeli tego wymaga wzgląd na należytą ochronę lasu, powinien przepęd bydła odbywać się drogami do tego stósownemi, choćby dalszemi.

b) Ściółki (liści i szpilek opadłych) nie wolno zbierać inaczej, jak tylko za pomocą drewnianych grabi i w taki sposób, aby nie naruszano i nie zabierano ziemi.

c) Właściciele lasów powinni uprawnionym należące się im drzewo lub ściółkę, po poprzedniem zgłoszeniu się, w odpowiednim czasie wyznaczyć do odbioru i wyłączone zagajniki przez odpowiednie znaki uwidocznić. Dzień i miejsce wyznaczenia drzewa i ściółki do odbioru i wyłączenie zagajników winien posiadacz lasu uprawnionym przez przełożonych gmin należycie ogłosić.

d) Wyznaczenie drzewa do odbioru, jeśli chodzi o drzewo stojące na pniu, ma być dokonywane w sposób wykluczający wszelkie nieporozumienia, jeśli zaś chodzi o drzewo już zrąbane lub o leżaki lub odpadki, powinno nastąpić przez wskazanie ich uprawnionemu do odbioru na miejscu złożenia, jeśli wreszcie chodzi o drzewo z pniaków i korzeni, przez oznaczenie miejsca, zkąd drzewo ma być odebrane.

e) Tam, gdzie to jest potrzebne dla ochrony istniejącego młodnika, powinno być drzewo ścięte, obrobione i wywiezione w jesieni lub zimie na śniegu. Zresztą wolno rąbać drzewo także w lecie i na wiosnę, lecz należy je najpóźniej przed początkiem następnej wiosny z lasu usunąć.

Drzewa, które mają być zrąbane, powinny być oddzielone w taki sposób od pozostającego pniaka, by jego wysokość nie przewyższała trzeciej części średnicy zrąbanego drzewa.

Przy zrąbaniu, obrobieniu i wywózce drzewa należy starannie wystrzegać się każdego uszkodzenia pozostającego drzewostanu. Odnosi się to też do wywiezienia ściółki, która powinna być zabraną z lasu najpóźniej w miesiąc po jej nagromadzeniu.

f) Wszystkie płody leśne muszą uprawnieni zabierać z lasu drogami i przy użyciu tych środków komunikacyjnych, jakie istnieją i jakie wskaże właściciel lasu.

Właścicielowi lasu wolno żądać, aby nagromadzone dla uprawnionych drzewo, przed wywiezieniem z lasu przez niego lub jego personal lasowy było cechowane, tudzież zarządzić, iżby uprawnieni kazali sobie wystawiać na płody leśne, które mają zabrać, przekazki (asygnacye), które winny być przy odbiorze tych produktów okazane i przez uprawnionych potwierdzone dla tem pewniejszego stwierdzenia należytego wydania. Płody leśne, których uprawnieni

po upływie wyznaczonego terminu i mimo upomnienia, które właściciel lasu z wyznaczeniem dalszego terminu co najmniej czternastodniowego do nich wystosować powinien, z lasu nie usunęli, przepadają na rzecz właściciela lasu i tenże nie jest obowiązanym na późniejsze żądanie ich wydać.

§. 15.

Jeżeli wydatność lasu, obciążonego czasowo lub stale prawem użytkowania, nie wystarcza na pokrycie prawa użytkowania wszystkich uprawnionych, lub jeśli właściciel lasu nie jest w stanie stale zaspakajać wszystkich lub niektórych tylko praw osób uprawnionych, bez uchybienia obowiązkowi zachowania i utrzymania lasu, jakie nań ustawa nakłada, winna Władza lasowa okręgowa, już to na wniosek właściciela, już to nawet z urzędu, wydać orzeczenie odpowiednie ograniczające, stale lub czasowo, prawa użytkowania las obciążające, przy czem winna uwzględnić ewentualnie udowodnione pierwszeństwo pewnych praw użytkowania przed innemi.

Równocześnie winna Władza w tych wypadkach, kiedy takie ograniczenie praw jest następstwem zagospodarowywania lasu lub użytkowania zeń wbrew przepisom ustawy, a zwłaszcza §. 14. lub wynikiem innych przewinień właściciela lasu albo jego służby, — orzec o odszkodowaniu należącem się uprawnionym za ograniczenie ich użytkowania. Oznaczenie odszkodowania winno nastąpić w myśl zasad zawartych w §. 16.

W innych wypadkach ograniczenia praw użytkowania odeszle Władza uprawnionych z ich pretensyami do odszkodowania na zwykłą drogę prawa.

§. 16.

Okręgowa Władza lasowa winna oznaczyć i przyznać należne uprawnionym za ograniczenie ich praw odszkodowanie w pieniądzach, jeśli sprawa tego odszkodowania nie została załatwioną dobrowolnie zawartą ugodą, zastósowując przepisy §§.: 26. i 27. ces. patentu z d. 5. lipca 1853 (dz. u. p. Nr. 130.) i §§.: 96. do 99. włącznie rozporządzenia ministeryalnego z d. 31. października 1857 (dz. u. p. Nr. 218) z tą jedynie zmianą, iż wartość pieniężna straty w użytkowaniu winna być oznaczona na podstawie cen przeciętnych w dziesięcioleciu, które poprzedziło rozpoczęcie urzędowej rozprawy o ograniczenie praw użytkowania.

Jeśli ograniczenie praw użytkowania jest czasowem, winna Władza oznaczyć i przyznać uprawnionym odszkodowanie jako rentę przez czas trwania ograniczenia płatną, jednakże nie może jej wyznaczyć na dłuższy przeciąg czasu jak lat dziesięć.

Jeżeli ograniczenie praw użytkowania jest stałem, winna Władza powtarzać oznaczenie odszkodowania co lat dziesięć, przyjmując w niem za podstawę ceny przeciętne z poprzedzającego dziesięciolecia.

§. 17.

Jeżeli wskutek parcelacyi gruntu uprawnionego prawo użytkowania ciążące na lesie ma być rozdzielonem na poszczególne części tegoż gruntu, potrzeba na to zezwolenia właściciela lasu obciążonego. W razie odmówienia tego zezwolenia może podział nastąpić tylko na podstawie zezwolenia okręgowej Władzy lasowej. Władza winna udzielić zezwolenia na podział, jeśli:

a) prawidłowe zagospodarowanie lasu obciążonego wskutek zamierzonej zmiany nie będzie narażone na szkody lub trudności;

b) podział prawa użytkowania dla zagospodarowania poszczególnych części gruntu rozparcelowanego jest korzystnym;

c) uprawniony (użytkowca) zgodzi się na odpowiednie zmniejszenie swych poborów w razie, jeśli wskutek zmiany urosną dla właściciela lasu większe koszta przy wydawaniu produktów leśnych lub przy zarządzie i nadzorze lasu.

Przepisy o zabezpieczeniu praw osób trzecich przy parcelacyi gruntu uprawnionego pozostają nienaruszone.

Jeśli przeniesienie lub podział prawa użytkowania ma nastąpić bez parcelacyi gruntu uprawnionego, natenczas mają zastósowanie postanowienia ustawy cywilnej.

§. 18.

Jeśli uprawnieni odmawiają zezwolenia na odstąpienie części lasu obciążonego osobie trzeciej bez przeniesienia ciężarów, może brak tego zezwolenia na wniosek właściciela lasu lub nabywcy części oddzielonej być zastąpionym pozwoleniem właściwego sądu realnego. Sąd ma o tem orzec wedle przepisów o postępowaniu w sprawach niespornych po zniesieniu się z okręgową Władzą lasową i po przeprowadzeniu dochodzeń ewentualnie potrzebnych.

§. 19.

Okręgowa Władza lasowa rozstrzyga o wątpliwościach, przeszkodach i sporach, któreby powstały co do sposobu wykonania praw użytkowania, które same przez się nie są sporne, a których sposób wykonania jest uregulowanym w ustawie lasowej.

6. Dzielenie lasów.

§. 20.

Z reguły nie wolno dzielić, ani przez wydzierżawianie częściowe lub w jakikolwiek inny sposób rozkawałkowywać, następujących lasów:

1. Lasów, które należą do gmin, części gmin (miejscowości), poszczególnych klas członków jakiejś gminy lub do tak zwanych sąsiedztw.

2. Lasów, które w drodze wykupna serwitutów odstąpiono spółkom uprawnionych.

Jeżeliby w pewnym szczególnym wypadku wyjątek od tej reguły miał być koniecznie potrzebnym dla posiadaczy lub jakieś szczególniejsze im przynieść korzyści a zarazem nie groził zachowaniu i prawidłowemu zagospodarowaniu poszczególnych części lasu, może Władza lasowa przy zachowaniu odpowiednich ostrożności i warunków na taki wyjątek zezwolić.

Podział lub rozparcelowanie przedsięwzięte bez zezwolenia Władzy jest prawnie nieważnem, a Władza polityczna winna w wykonaniu orzeczenia Władzy lasowej spowodować jednolite zagospodarowanie gruntu leśnego.

§. 21.

Jeżeli podział lasu ma być traktowany jako jedna z czynności agrarnych w rozumieniu ustaw z 7. czerwca 1883 l. 92. do 94. Dz. u. p., względnie ustaw krajowych z dnia 9. grudnia 1899 r. (Dz. u. i rozp. kr. Nr. 18. z r. 1900) „o komasacyi gruntów rolnych“ i z d. 9. grudnia 1899 r. (Dz. u. i rozp. kr. Nr. 20. z r. 1900) „o dzieleniu gruntów wspólnych i regulacyi wspólnych praw użytkowania i zarządu“, natenczas zamiast przepisów poprzedzającego §. 20. winny być zastósowane co do zezwolenia na podział postanowienia tychże ustaw.

7. Prowadzenie gospodarstwa w lasach.

§. 22.

Lasy ze względu na to czyją stanowią własność lub w czyim zostają zarządzie i jakim celom służą, dzielą się na:

a) lasy państwowe, mianowicie lasy będące własnością państwa i te lasy, któremi zarządzają bezpośrednio władze państwowe, których dochody wpływają do kas państwowych;

b) lasy gminne i lasy wspólne, t. j. takie lasy, które należą do gmin nie mających osobnych statutów i lasy wspólne, które zostały przyznane uprawnionym członkom jednej lub kilku gmin niepodzielnie jako ekwiwalent za wykupione ciężary gruntowe (serwituty) i przez nich niepodzielnie są używane;

c) lasy miejskie, t. j. lasy stanowiące własność gmin, które mają własne statuta;

d) lasy kościelne, fundacyjne i szkolne, t. j. lasy, które są własnością parafii kościelnych, związków szkolnych, zakonów duchownych lub takich korporacyi, publicznych zakładów naukowych i wychowawczych, wreszcie fundacyi pobożnych lub dobroczynnych, stojących pod zarządem publicznym;

e) lasy dotacyjne, t. j. lasy, które są w użytkowaniu pewnych duchownych lub świeckich dostojników, tudzież lasy, których dochody są przeznaczone wyłącznie dla celów takich pobożnych lub dobroczynnych fundacyi lub zakładów, które nie podlegają publicznej administracyi;

f) lasy przemysłowe, t. j. lasy, których płody przerabiają na miejscu większe przedsiębiorstwa lasowo-przemysłowe przy użyciu pary lub elektryczności płody leśne przetwarzające, a stanowiące własność tego samego właściciela, co lasy;

g) lasy fideikomisowe, należące do prawnie ustanowionych fideikomisów;

h) lasy prywatne, t. j. takie, które nie należą do żadnej z kategoryi wymienionych pod *a*) do *g*).

Stósownie do tego, do której kategoryi las należy, ustanawia się następujące prawidła o prowadzeniu gospodarstwa w lasach:

a) Organizacya służby, określenie wymogów co do kwalifikacyi personalu zarządzającego lasami państwowemi, wydanie odpowiednich regulaminów, instrukcyi służbowych i gospodarczych jest rzeczą c. k. Ministerstwa rolnictwa;

b) Organizacya służby, określenie, w granicach wydanych przez c. k. Rząd przepisów o egzaminach dla gospodarzy lasowych i służby techniczno-lasowej, wymogów co do kwalifikacyi per-

sonalu zarządzającego lasami gminnemi i wspólnemi, ustanowienie odpowiednich organów, wydanie instrukcyi i regulaminów służbowych i gospodarczych jest z mocy §. 18. statutu kraj. i §. 98. ustawy gminnej z dnia 12. sierpnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 19. w brzmieniu ustanowionem ustawą z dnia 15. lutego 1883 r. (Dz. u. kr. Nr. 59.), tudzież §. 101. ustawy z dnia 13. marca 1889 (Dz. u. kr. Nr. 24.) i §. 97. ustawy z dnia 3. lipca 1896 r. (Dz. u. kr. Nr. 51.) rzeczą Wydziału krajowego i powołanych przezeń organów;

c) Prowadzenie gospodarki w lasach kościelnych, fundacyjnych, miejskich, dotacyjnych, przemysłowych i fideikomisowych może być poruczonem jedynie gospodarzom lasowym, odpowiednio ukwalifikowanym, przez państwo egzaminowanym.

d) Właściciele lasów prywatnych nie są krępowani w wyborze osób, którym zechcą poruczyć prowadzenie gospodarstwa w swych lasach, wyjąwszy wypadek przewidziany w § 23.

§. 23.

Jedynie w razie stwierdzenia, iż gospodarka w prywatnym lesie z powodu braku egzaminowanego gospodarza powoduje obchodzenie się z lasem nie odpowiadające przepisom niniejszej ustawy, ma okręgowa Władza lasowa prawo zmusić właściciela lasu do ustanowienia egzaminowanego gospodarza lasu.

Wydając odpowiednie orzeczenie winna Władza, mając na oku koszt, jaki spowoduje dla właściciela lasu utrzymanie egzaminowanego gospodarza lasowego, i wysokość dochodu, jaki las przynosić może, postanowić, czyli w danym wypadku należy ustanowić osobnego gospodarza lasowego, czy też prowadzenie gospodarstwa lub naczelne nad niem kierownictwo można poruczyć innemu egzaminowanemu gospodarzowi lasowemu, w danej okolicy zamieszkałemu.

Tam, gdzie się to w obec stosunków zachodzących okaże wystarczającem a dla uniknięcia zbytnich kosztów wskazanem, może Władza poprzestać na ustanowieniu organu, mającego egzamin wymagany dla państwowej pomocniczej służby techniczno-lasowej.

§. 24.

Przepisy o egzaminach dla gospodarzy lasowych i dla służby techniczno-lasowej wydane będą w drodze rozporządzeń.

8. Uwolnienie gruntu od przymusu lasowego.

§. 25.

Krajowa Władza lasowa może na żądanie właściciela po przeprowadzeniu dochodzeń wydać orzeczenie uwalniające grunt od przymusu lasowego.

Na uwolnienie od przymusu lasowego należy zezwolić, jeżeli odnośny grunt bez ujmy publicznych interesów może być wyłączonym z pod uprawy lasowej, a z natury swej nadaje się pod inną korzystniejszą uprawę.

§. 26.

Z gruntu obciążonego służebnościami leśnemi (§. 14.) może na wniosek właściciela lasu pewien obszar być uwolnionym od przymusu lasowego, lecz tylko wtedy, jeżeli stałe pokrycie poborów uprawnionych z pozostającej reszty obciążonego gruntu jest zapewnione a uwolnienie od przymusu lasowego jest zresztą w myśl §. 25. dopuszczalne.

II. Poddanie gruntów przymusowi lasowemu.

§. 27.

Poddanie gruntów, które nie należą do kategoryi wymienionych w §. 1. ustępach 1. i 2, przymusowi lasowemu może być zarządzone przez Władzę lasową, jeżeli to jest wskazanem ze względu na jakość gleby nadającej się tylko pod uprawę lasową lub potrzebnem dla osiągnięcia jednego z celów wymienionych w §. 7., ustępy: 1. do 4. i odpowiada dobru publicznemu.

W tych wypadkach nakaz zalesienia i uregulowania gospodarstwa lasowego wydany będzie w formie orzeczenia o zamknięciu lasu w myśl §. 8. lit. *c*) z zastosowaniem przepisów 4. rozdziału niniejszej ustawy z następującemi jednak zmianami:

1. Właściciel gruntu poddanego przymusowi lasowemu z tego powodu, iż grunt ten z natury swej nie nadaje się pod inną uprawę jak lasową a więc zalesienie odpowiada dobru publicznemu, winien być orzeczeniem wydanem zobowiązanym do zalesienia go własnym kosztem — o ile to dlań przedstawia korzyść gospodarczą, w razie zaś, gdyby to przechodziło jego możność lub nie przedstawiało dlań korzyści, winna Władza albo udzielić mu odpowiedniej pomocy pieniężnej na przeprowadzenie zalesienia, albo grunt odeń nabyć przez wywłaszczenie w celu zalesienia go.

2. Przy oszacowaniu pretensyi do odszkodowania, wynikających ze zamknięcia lasu dla osiągnięcia jednego z celów wymienionych w §. 7. ustępy: 1. do 4. (§. 9.) należy brać za podstawę czysty dochód gruntu wedle jego dotychczasowego rodzaju uprawy, a nadto odpowiednio uwzględniać, czy dany grunt pod innego rodzaju uprawą, której wedle swej jakości i doświadczeń w okolicy uczynionych, bez wyjątkowych wkładów, leżących po za granicami zwykłego gospodarstwa (wysadzania skał, nasypywania ziemi i t. p.) mógłby być oddanym, nie byłby bardziej produktywnym i nie dawałby właścicielowi większej korzyści niż pod uprawą lasową.

3. Właściciel gruntu może żądać zupełnego wywłaszczenia gruntu nawet choćby warunki w §. 10. określone nie zachodziły, wyjąwszy wtedy, jeśli grunt wedle swej jakości nadaje się wyłącznie na las lub na pastwisko, w którym to wypadku żądanie wywłaszczenia jest dopuszczalne tylko pod warunkami wymienionymi w §. 10.

§. 28.

W razie poddania gruntu przymusowi lasowemu z powodu budowy lub ruchu kolei (§. 7. al. 5.) zastosować należy odrębne przepisy o wywłaszczeniu w celu budowy i ruchu kolei.

W razie poddania gruntu przymusowi lasowemu z powodu przedsiębiorstwa dla nieszkodliwego odprowadzenia wód górskich przeprowadzonego w myśl ustawy państwowej z dnia 30. czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 117. zastosować należy przepisy powołanej ustawy.

Na gruntach, które leżą w okręgu kosodrzewiny a nie podlegają przymusowi lasowemu w jego pełni i nie są jemu poddane w myśl §§. 27. i 28., są wszystkie czynności zakazane, które wedle doświadczenia pociągają za sobą skutki niebezpieczne dla ogółu, a w szczególności jest zabronionem:

1. wypalanie,

2. czysty wyrąb prowadzony w inny sposób jak w poziomych pasach prostopadłych do kierunku spadu.

§. 29.

Czy i o ile z powodu zalesienia większych obszarów i stoków górskich grunta nie podlegające przymusowi lasowemu mają być pod ten przymus podciągnięte, w jaki sposób nastąpi w takim razie odszkodowanie właściciela tudzież, kto ma pokrywać połączone z tem wydatki określi osobna ustawa krajowa „o zalesieniu ochronnem".

III. Postanowienia o gruntach nie podlegających przymusowi lasowemu a użytych pod uprawę lasową.

§. 30.

Lasy na gruntach, które nie podlegają przymusowi lasowemu, jako nie wymienione w §. 1. niniejszej ustawy lub uwolnione od przymusu lasowego w myśl §. 25. niniejszej ustawy, są lasami wolnemi.

Do lasów wolnych mają zastósowanie te jedynie postanowienia niniejszej ustawy, które traktują: o obowiązkach sąsiedztwa leśnego, o transporcie płodów leśnych, o pożarach w lasach, o zapobieganiu szkodom zrządzanym przez owady i o przestępstwach przeciw własności leśnej.

IV. Transport płodów leśnych.

1. Transport lądem.

§. 31.

Każdy właściciel gruntu jest obowiązany zezwolić na transport przez swe grunta płodów leśnych, które w inny sposób albo wcale nie, albo tylko niestosunkowo wielkim kosztem mogą być z lasu wyprowadzone i dalej transportowane, a nadto jest też zobowiązanym zezwolić na poczynienie zarządzeń i potrzebnych przygotowań mających umożliwić transport. Właściciel gruntu ma prawo zastrzedz w tem zezwoleniu, by transport odbywał się w sposób dlań jak najmniej szkodliwy. Właściciel lasu, korzystający z obcych gruntów dla swych płodów leśnych, jest obowiązanym do wynagrodzenia szkody wyrządzonej właścicielowi gruntu, przez który transportuje, może jednak dochodzić swych ewentualnych pretensyi z tego tytułu w drodze regresu na zwykłej drodze prawnej czy to przeciw kupcowi drzewa, czy przeciw przedsiębiorcy transportu.

Jeżeli na żądanie właściciela lasu o pozwolenie na użycie obcych gruntów do transportu płodów leśnych właściciel tych gruntów wogóle się niezgodzi lub jeżeli właściciel lasu uważa jego żądania co do sposobu urządzenia transportu za zbyt wygórowane, winna Władza polityczna na wniosek właściciela lasu, o ile możności na podstawie opinii okręgowej Władzy lasowej, w myśl powyższych przepisów, orzec o jego żądaniu co do użycia obcych gruntów do wyprowadzania płodów leśnych, względnie o urządzeniu wyprowadzania, jakoteż o zabezpieczeniu wynagrodzenia szkody, które ewentualnie właściciel lasu przed rozpoczęciem robót winien złożyć jako kaucyę.

Jeśli właściciel gruntu nie jest zadowolonym z oznaczonej kwoty odszkodowania, może dochodzić swych dalszych roszczeń w zwykłej drodze prawnej. Skoro jednakowoż tymczasowo oznaczona kwota odszkodowania jest złożoną, transport drzewa nie może być wstrzymanym.

Do transportu drzewa przez grunta kolejowe potrzeba zawsze zezwolenia Władzy politycznej, którego Władza polityczna wtedy udzielić winna, jeżeli Władza powołana do nadzoru nad ruchem kolejowym uzna transport za dopuszczalny i tylko pod warunkami przez tę Władzę ustanowionemi. Władza polityczna powinna zarządzić stosowny nadzór nad transportem a w razie niedotrzymania nakazanych warunków nakazać z urzędu zastanowienie transportu.

§. 32.

Jeżeli ze względu na stosunki miejscowe i na ilość uzyskanych płodów leśnych potrzeba do należytego uskutecznienia ich transportu założenia dróg, ułożenia torów kolejowych, urządzenia placów składowych lub wykonania takich robót na obcych gruntach, które dla swej natury lub ze względu na ich używanie lub utrzymywanie czynią niemożliwem używanie odnośnych części gruntu przez właściciela, może Władza polityczna zezwolić właścicielowi lasu na czasowe wyłączne używanie części obcego gruntu potrzebnych do odpowiedniego wykonania tych urządzeń, lub — jeśli jest do przewidzenia, iż oddanie tych części gruntu w swoim czasie w stanie, w którym je odebrano, będzie połączone z kosztami niestosunkowo wysokiemi — dopuścić stałego wywłaszczenia, jedno i drugie jednak może Władza orzec jedynie za zupełnem odszkodowaniem i tylko o tyle, o ile to nie będzie uwłaczać interesom, które mają większe znaczenie dla gospodarstwa krajowego lub dobra publicznego.

Również może właściciel gruntu, na którym takie urządzenia dla transportów leśnych w interesie właściciela lasu mają być zaprowadzone, każdej chwili żądać zupełnego wywłaszczenia części swego gruntu, których używania zażądano choćby tylko czasowo, jeśli ze względu na rodzaj urządzeń transportowych nie jest pewnem, czyli będzie możliwem przyprowadzić te części gruntu napowrót do takiego stanu, aby można z nich korzystać tak, jak przedtem, lub jeżeli ich użycie do transportu drzewa będzie prawdopodobnie trwać czas dłuższy.

Przy wyznaczeniu odszkodowania za części gruntu czasowo użyte należy mieć wzgląd także i na utrudnienia w gospodarstwie na reszcie gruntu, jakie to wyłączenie spowoduje, przy wymierzeniu zaś odszkodowania za grunta stale wywłaszczone, na ewentualny ubytek wartości reszty gruntu.

§. 33.

Jeżeli dla wyjaśnienia stosunków rozstrzygających o ewentualnem zezwoleniu na zajęcie obcych gruntów dla celów transportu drzewa są potrzebne dochodzenia lub roboty wstępne na obcych gruntach, a właściciel tychże odmawia zezwolenia na przeprowadzenie takich dochodzeń lub robót, może mu Władza polityczna nakazać, aby na przeprowadzenie tych badań lub robót wstępnych przez pewien czas za wynadgrodzeniem ewentualnych szkód zezwolił. Władza polityczna może przytem zażądać od właściciela lasu poprzedniego złożenia kwoty, odpowiadającej ewentualnemu odszkodowaniu.

§. 34.

Nie wolno spuszczać, zrzucać lub wywłuczyć (wysmykiwać) drzewa po stromych zboczach, w porze, gdy nie ma śniegu, jeśli przez to ziemia bywa wzruszaną i tworzenie się wyrw lub usypisk kamiennych staje się nieuniknionem; również nie wolno czynić tego w kierunku ku publicznym drogom i rzekom, kolejom, obcym budynkom i miejscowościom. Przez publiczne drogi i rzeki, przez osady, wzdłuż obcych budynków lub ponad nie, wolno zakładać koleje lasowe, drogi ryzowe, ryzy drewniane lub linewkowe i inne przyrządy do transportu drzewa tylko za pozwoleniem Władzy politycznej po poprzedniem dochodzeniu i przesłuchaniu wszystkich interesowanych.

2. Transport drzewa wodą.

§. 35.

Spławianie drzewa, t. j. spuszczanie drzewa wodą, czy to związanego, czy nie związanego, tudzież zakładanie budowli do spławiania (budowli celem napiątrzenia lub skierowania wody, rzeszotek i t. p.) mają nastąpić jedynie na podstawie poprzedniego pozwolenia Władzy politycznej, wydanego o ile możności po zasięgnięciu opinii Władzy lasowej. Jeżeli do spławiania jest koniecznie potrzebnem użycie obcych wód prywatnych, to powinny być zastosowane odpowiednio przepisy §. 31.

Jeżeli do odpowiedniego założenia budowli potrzebnych do spławiania na wodach publicznych lub prywatnych potrzeba użycia lub zupełnego odstąpienia obcych gruntów, można odstąpienia ich zażądać za odszkodowaniem względnie wywłaszczeniem w myśl §. 32.

§. 36.

Co do przeprowadzenia ewentualnych badań lub robót przedwstępnych dla transportu drzewa wodą mają zastosowanie przepisy §. 33.

§. 37.

Każdemu wolno się starać o upoważnienie do spławiania drzewa i o pozwolenie na wystawienie budowli potrzebnych do spławiania. W prośbach o nowe upoważnienia do spławiania lub o odnowienie wygasających upoważnień do spławiania powinny być podane o ile możności jak najdokładniej: czas spławiania, miejsce, skąd spław ma się zacząć, dokąd ma sięgać, tudzież ilość i jakość drzewa, które będzie spławiane. W prośbach o pozwolenie na wystawienie lub zmianę budowli do spławiania powinno być podane miejsce i cel budowli, które się ma wystawić lub zmienić, a w dołączonych rysunkach i opisach powinno być uwidocznionem zamierzone urządzenie budowli i ich stosunek do innych budowli wodnych, które na tej wodzie spławnej istnieją. Władza polityczna powinna tak podania o nowe upoważnienia do spławiania, jak o wznowienia wygasających upoważnień do spławiania lub o wystawienie budowli do spławiania, ogłosić natychmiast w tych gminach i obszarach dworskich, przez których terytoryum spław ma się odbywać, lub na których terytoryum rozciągałby się wpływ zamierzonych budowli do spławiania.

Kto się chce starać o upoważnienie do spławiania na tej samej przestrzeni wody, winien wnieść swe podanie do odnośnej Władzy politycznej, jeśli chodzi o upoważnienie do spławiania na rok bieżący, w ciągu dni 14, zresztą zaś w ciągu sześciu tygodni od chwili ogłoszenia przez Władzę, że jakieś podania o upoważnienie na spław lub budowle do spławu wniesione zostały.

Po upływie tego terminu ma Władza polityczna przeprowadzić potrzebne dochodzenia komisyjne na miejscu w obecności przedstawicieli odnośnych gmin, obszarów dworskich, wszystkich sąsiadów i innych interesowanych, jakoteż rzeczoznawców i wydać orzeczenie na podstawie tych dochodzeń lub stosunków znanych Władzy zkądinąd.

§. 38.

Jeżeli podanie dotyczy uzyskania upoważnienia na spław na wodzie spławnej, co do której już komuś przysługuje wyłączne uprawnienie do spławiania, to nie można bez zezwolenia uprawnionego udzielić nikomu innemu upoważnienia do spławiania na tej samej wodzie, jak długo to upoważnienie do spławiania trwa. Upoważniony jest jednakowoż związany przepisami ustawowymi, odnoszącymi się do odbioru drzewa spławnego lub tegoż wspólnego spławiania, budowli ochronnych i szkód spowodowanych spławianiem, tudzież w ogóle co do wykonania upoważnienia do spławiania.

§. 39.

Z wyjątkiem wypadku przewidzianego w §. 38. należy tylko wtedy odmówić zezwolenia na spław lub wystawienie budowli do spławiania, jeżeli zamierzony spław lub budowla do spławiania w danych stosunkach może za sobą pociągać niebezpieczeństwo dla ogółu, lub jest dla jakiegoś publicznego interesu szkodliwą, lub też wymagałaby usunięcia innych zakładów, które ze względów gospodarczych lub innych publicznych względów są większej wagi, a nie dadzą się przenieść na inne miejsce, lub, gdy wreszcie spław lub budowla do spławiania spowodowałyby prawdopodobnie takie szkody, którychby starający się o spław nie mógł wynagrodzić.

§. 40.

Spław, uznany za dopuszczalny, co do którego ubiegający się w terminie, im przez Władzę polityczną wyznaczonym, dobrowolnie zgodzić się nie mogą, należy rozdzielić w ten sposób, iż dla każdego z starających się ustanawia się osobne pory do spławiania, jeżeli taki podział jest możliwym bez straty korzyści, które daje transport drzewa wodą w stosunku do transportu lądem.

Jeżeli nie dadzą się ustanowić dla wszystkich kompetentów odrębne pory do spławiania lub jeżeli podział czasu do spławiania bez utraty wyżwymienionych korzyści w ogóle nie jest możliwym, należy przy ustanowieniu osobnej pory do spławiania, względnie wyłącznego uprawnienia do spławiania, przyznać pierwszeństwo temu ze starających się, który wykazał, iż ilość drzewa, które on ma spławiać, ma większą wartość, niżli to, co inni starający się mają spławiać.

Przy równej wartości drzewa, o którego spław chodzi, należy przyznać pierwszeństwo temu, który od dłuższego czasu spławiał, a w braku takiej różnicy temu, który potrzebuje upoważnienia do spławu na dłuższej przestrzeni.

Jeżeli który ze współkompetentów może część drzewa równym w przybliżeniu kosztem, jak przy spławianiu, także i lądem sprowadzić do jakiejś drogi komunikacyjnej, to ta część ilości drzewa nie powinna być wziętą w rachubę przy ocenieniu wartości drzewa, które ma być spławianem.

§. 41.

Ci, którym dano upoważnienie do spławiania, są zobowiązani na żądanie tych współkompetentów, którym nie udzielono upoważnienia do spławiania, i wedle ich wyboru, drzewo mające być spławionem albo odkupić od tych współkompetentów wedle cen miejscowych, albo je za stosownem wynagrodzeniem spławiać, jeżeli to nie przeszkadza spławieniu ich własnego drzewa. Jeżeli w ten sposób nie wszystko drzewo może być spławianem, to należy się pierwszeństwo drzewu tych współkompetentów, które się znajduje najbliżej składów drzewa tego, kto uzyskał upoważnienie do spławiania.

§. 42.

Jeśli jest kilku starających się o pozwolenie na wystawienie budowli do spławiania na jednem miejscu lub w miejscach sobie bardzo blizkich i jeśli uznano budowlę za dopuszczalną, a między starającymi się nie przyjdzie do zgody w terminie przez Władzę polityczną oznaczonym, natenczas kwestya, komu z kompetentów należy się pierwszeństwo, ma być rozstrzygniętą wedle przepisów §. 40.

§. 43.

Nowe budowle do spławiania powinny być tak urządzone, aby ani nie szkodziły spławom już dozwolonym, ani też nie przeszkadzały działalności już istniejących i w ruchu będących budowli i urządzeń do spławiania.

Wszelkie budowle do spławiania muszą być oddane nowym przedsiębiorstwom uprawnionym do spławiania na ich żądanie do użytku za stosownem wynadgrodzeniem, jednakowoż tylko o tyle, o ile nie należą do osób mających wyłączne uprawnienie do spławiania i o ile to nie stoi na przeszkodzie ich użyciu przez właścicieli.

Jeśli właściciel swych urządzeń do spławiania nie chce dłużej w dobrym stanie utrzymywać, winien je sprzedać lub wydzierżawić temu, ktoby się zobowiązał do ich utrzymania, lub też winien spowodować orzeczenie Władzy politycznej w tej sprawie i w miarę tegoż urządzenia te w zupełności lub częściowo rozebrać.

§. 44.

Każdy uprawniony do spławiania jest obowiązany zabezpieczyć brzegi, budynki i budowle wodne, które są zagrożone przez spław, na własny koszt, — o ile Władza polityczna to za potrzebne uzna — odpowiedniemi budowlami ochronnemi.

Do kosztów takich budowli ochronnych, które bywają wykonane celem ochrony od uszkodzeń przez wylewy wody w ogóle, powinien uprawniony do spławiania przyczyniać się o tyle, o ile one ułatwiają mu prowadzenie spławu lub wynikają z obowiązku oznaczonego w pierwszym ustępie niniejszego paragrafu.

§. 45.

Uprawnionym do spławiania, ich robotnikom i nadzorcom nie wolno zabraniać przejścia przez obce grunta wzdłuż wody spławnej celem prowadzenia spławu.

Dla składania drzewa spławianego ma Władza polityczna ustanowić stałe miejsca, poza których obrębem nie wolno drzewa wyładowywać lub składać, wyjąwszy w razie koniecznej potrzeby (§. 9. ustawy państwowej z dnia 30. maja 1869 Dz. u. p. l. 93., względnie ustawy krajowej z dnia 13. marca 1875 Dz. u. kr. l. 71).

Uprawniony do spławiania winien wynadgrodzić właścicielom ewentualne uszkodzenia gruntów spowodowane przechodzeniem, tudzież użyciem gruntów jako placów składowych.

§. 46.

Jako rękojmię, iż dotrzymane będą warunki, pod któremi udzielono pozwolenia na spławianie lub wystawienie budowli do spławiania, a w szczególności jako rękojmię odszkodowania, może Władza przy udzieleniu zezwolenia nakazać złożenie odpowiednej kaucyi.

Kaucya ta powinna być zawsze w ściśle oznaczonej wysokości złożoną.

§. 47.

Upoważniony do spławiania powinien po ukończeniu każdego poszczególnego okresu spławu, t. j. spławów dokonanych w jednej dobie, natychmiast Władzy politycznej o tem donieść. Władza wezwie niezwłocznie wszystkich interesentów ogłoszeniem, które ma być opublikowanem w odnośnych gminach, aby ewentualne pretensye do odszkodowania zgłosili w ciągu dni 14 od chwili ogłoszenia tego w odnośnej gminie, o ile tego już przedtem nie uczynili. Upoważniony do spławiania nie odpowiada za pretensye o odszkodowanie, któreby były zgłoszone po upływie tego terminu, chybaby jego obowiązek do odszkodowania był uzasadniony wedle §. 74.

§. 48.

Upoważniony do spławiania winien wynagrodzić szkody, o ile zostanie udowodnionem, że były spowodowane wyłącznie przez spław, tudzież te szkody, które nastąpiły wskutek spławiania mimo budowli ochronnych. Uszkodzenia, które nie są spowodowane wyłącznie przez spław, mają ponieść stosunkowo poszkodowani i uprawniony do spławiania, a gdyby stosunek nie dał się ściślej oznaczyć, ponieść je mają po połowie.

Za szkody, któreby nastąpiły także w razie niewykonywania spławu, upoważniony do spławiania nie jest obowiązany płacić wynagrodzenia.

§. 49.

Spławianie drzewa w tratwach od tego miejsca, gdzie strumień użyty do wyprowadzania drzewa staje się rzeką spławną lub wpada do rzeki większej otwartej w ogóle dla spławiania tratew, nie podlega przepisom niniejszej ustawy lecz ogólnym przepisom istniejącym dla spławiania tratew na odnośnej rzece, względnie osobnym przepisom, które Władza polityczna wyda (regulaminem spławiania).

V. Pożary lasów.

§. 50.

Kto spostrzeże ognisko opuszczone, niezagaszone w lesie lub na skraju lasu, jest obowiązany zagasić je, a gdyby tego uczynić nie mógł, zawiadomić o tem mieszkańców najbliższego domostwa, na których w takim wypadku cięży obowiązek doniesienia o tem natychmiast przełożonemu gminy, właścicielowi lasu lub tegoż służbie lasowej.

W taki sam sposób należy postąpić w razie spostrzeżenia pożaru w lesie.

Kto o spostrzeżonym przez się ogniu w lesie nie doniesie naczelnikowi gminy lub właścicielowi lasu ulegnie karze od 10 K. do 30 K. lub karze aresztu od jednego do trzech dni.

Właściciel lasu, służba lasowa lub naczelnicy gmin mogą zawezwać wszystkich mieszkańców okolicznych miejscowości do gaszenia pożaru lasu. Ludność zawezwana ma się zjawić niezwłocznie na miejscu pożaru z przyrządami potrzebnymi do gaszenia, jako to oskardami, motykami, ryskalami, siekierami, wiadrami itp. i udzielić wszelkiej możliwej pomocy, potrzebnej dla stłumienia pożaru.

Naczelnicy gmin i służba lasowa powinni towarzyszyć gaszącym. Kierownictwo robót przy gaszeniu należy, o ile chodzi o gaszenie w lasach wymienionych w §. 22. *a—g.* do będącej na miejscu najstarszego rangą ze służby lasowej, o ile zaś chodzi o las prywatny, do właściciela lasu lub jego zastępcy, a gdyby go nie było, do naczelnika gminy, na której obszarze pożar lasu wybuchł, lub do tegoż zastępcy. Zarządzeniom kierownika robót przy gaszeniu winni gaszący bezwarunkowe posłuszeństwo.

Inni naczelnicy gmin i reszta służby lasowej mają pilnować porządku i wykonania środków zarządzonych celem gaszenia.

Po ugaszeniu pożaru należy pogorzelisko stosowną strażą wedle potrzeby przez pewien czas obstawić, a ludzi do tego potrzebnych winien opłacić właściciel lasu.

Jeżeli zarządzenia wydane celem stłumienia pożaru w lesie spowodują uszkodzenie obcej własności, winien to wynagrodzić właściciel lasu, w którym pożar wybuchł, z wyjątkiem wypadku, gdy przez te zarządzenia uchroniono poszkodowanego od większej szkody.

Naczelnicy gmin, którzy na wezwanie odmawiają pomocy do gaszenia pożaru w lesie, winni być ukarani grzywną od 10 K. do 100 K., mieszkańcy zaś gminy, którzy nie stawią się do ognia bez dostatecznego powodu, podlegają grzywnie od 10 K. do 30 K. lub karze aresztu od jednego do trzech dni.

Wypalanie zarośli, suchego perzu i t. p. w pobliżu lasów może być przedsięwziętem tylko za pozwoleniem naczelnika gminy i właścicieli sąsiednich lasów.

VI. Szkody wyrządzone przez owady.

§. 51.

Właściciele lasów mają obowiązek zastósować w gospodarstwie lasowem środki, przez których użycie można z reguły zapobiedz nadmiernemu rozmnażaniu się szkodliwych owadów.

Jeśli atoli takie owady pojawiają się w chociażby nieznacznie większej, jak zwykle ilości, mają właściciele lasów obowiązek natychmiast donieść o tem Władzy politycznej i okręgowej Władzy lasowej, a to pod zagrożeniem grzywny od 10 do 100 koron.

W takich wypadkach ma Władza polityczna natychmiast zarządzić potrzebne dochodzenia, przesłuchać przytem interesowanych właścicieli lasów, względnie tychże służbę lasową, a na podstawie wyniku swych dochodzeń wydać stosowne zarządzenia natychmiastowe na koszt właściciela lasu.

Jeśli jednakowoż mimo zarządzonych środków, szkodliwe owady pojawiają się w takich ilościach, iż także i lasy sąsiednich właścicieli są zagrożone, to właściciele tych lasów i mieszkańcy sąsiednich gmin są na wezwanie Władzy politycznej obowiązani do współdziałania względnie pomocy, ci ostatni jednakowoż tylko za stosownem wynagrodzeniem.

Koszta narosłe mają ponieść interesowani właściciele lasu wedle wartości obszaru lasu zagrożonego przez owady, a w razie, gdyby koszta te przenosiły możność interesowanych, winny być pokryte na podstawie decyzyi krajowej Władzy lasowej z funduszu kultury krajowej.

VII. Utrzymanie ewidencyi stanu zalesienia.

§. 52.

Stan lasów, rodzaj ich uprawy, zalesienia, przyjęty w nich sposób gospodarowania i istniejące urządzenia do transportu drzewa, powinny być w każdym powiecie politycznym wedle ich głównych stosunków spisane w katastrze lasowym. W katastrze tym winny też być wpisywane wszelkie zmiany, jakie zajdą co do każdego lasu.

Dokładniejsze przepisy o tem wyda na podstawie opinii krajowej Władzy lasowej Minister rolnictwa w drodze rozporządzeń.

Właściciele lasów i posiadacze urządzeń do transportu drzewa są obowiązani na żądanie dostarczyć Władzy lasowej danych potrzebnych do założenia i utrzymania katastru lasowego.

W razie wykorczowania lasu wolnego i obrócenia odnośnego gruntu pod innego rodzaju uprawę winien właściciel grunta w ciągu trzech miesięcy od rozpoczęcia korczowania donieść o tem okręgowej Władzy lasowej celem sprostowania katastru lasowego.

VIII. Nadzór nad gospodarstwem lasowem.

§. 53.

Władze lasowe (§. 57.) winny czuwać przez powołane do tego organa, by w lasach im terytorialnie podległych gospodarstwo odpowiadało przepisom niniejszej ustawy.

Jeżeli dla gospodarstwa w poszczególnych lasach wydano nadto inne specyalne przepisy, które nakładają na właścicieli lub użytkowców ograniczenia w używaniu, winny Władze przy wykonywaniu nadzoru przestrzegać wykonywania także tych specyalnych przepisów i zażądać od czynników lub Władz powołanych do nadzoru nad administracyą takich leśnych majątków usunięcia ewentualnych niewłaściwości lub nadużyć.

Władze lasowe mogą poruczyć naczelnikom gmin czuwanie nad tem, czy w pewnych miejscowościach nie zdarzają się wypadki obchodzenia przepisów ustawy lasowej lub wydanych na jej podstawie zarządzeń a do czynności takiej upoważnieni naczelnicy gmin mają obowiązek donosić Władzy o dostrzeżonych wypadkach nie przestrzegania ustawy.

Zresztą jest każdy uprawnionym do wnoszenia doniesień do Władzy o wypadkach nie przestrzegania przepisów niniejszej ustawy i rozporządzeń wydanych na jej podstawie.

§. 54.

Władza lasowa jest uprawnioną, zażądać odnośnie do lasów podlegających przymusowi lasowemu od właściciela lasu przedłożenia planów gospodarczych lub sumarycznego technicznego programu gospodarstwa lasowego zamierzonego na pewien przeciąg czasu, celem zbadania i zatwierdzenia go przez Władzę, a to wówczas, jeśli Władza nabędzie przekonania, że brak takiego planu powoduje w lesie niezgodną z przepisami niniejszej ustawy.

Niniejszy przepis nie uchyla obowiązku właścicieli lasu, nałożonego ustawą, do przedłożenia planów gospodarstwa lasowego lub podobnych elaboratów w innych także wypadkach.

Jeśli chodzi o lasy gminne, wspólne, miejskie, kościelne, fundacyjne, dotacyjne lub fidei-komisowe (§. 22 *b*) do *g*) włącznie), w których wszystkie lub niektóre użytki pobierają wprost uprawnione jednostki, Władza może w wypadku przewidzianym w ustępie 1. niniejszego paragrafu i w celu tamże oznaczonym zażądać przedłożenia planu gospodarstwa lasowego, w którym winny być uregulowane wszystkie te stosunki, których uporządkowanie wedle uznania Władzy jest przy wspólnem używaniu lasu potrzebnem dla utrzymania porządku i zachowania przepisów ustawy.

§. 55.

Władza winna wydać takie zarządzenia, jakie okażą się potrzebne, celem usunięcia w odpowiednim terminie stanu rzeczy sprzecznego z ustawą a spowodowanego przez jakąś czynność lub zaniechanie.

Zobowiązanie do wykonania tych zarządzeń cięży na posiadaczu odnośnego lasu lub zakładu do transportu drzewa, co nie wyklucza prawa do odszkodowania, które może mieć posiadacz przeciw trzeciej osobie jako ponoszącej winę, a którego to prawa może dochodzić w zwykłej drodze prawnej.

Za niewykonanie takich zarządzeń może Władza polityczna wymierzać kary porządkowe do wysokości 200 koron, które w razie nieściągalności należy zamienić w myśl §. 73. na areszt. Jeśli te kary okażą się bezskutecznemi lub jeśli publiczne lub prywatne interesa wymagają gwałtownie usunięcia stanu sprzeciwiającego się ustawie, ma Władza polityczna zarządzić wykonanie wszystkiego, co jest potrzebne, na koszt i niebezpieczeństwo zobowiązanego.

§. 56.

Jeśli właściciel lub jego służba:

1. działają kilkakrotnie i wśród okoliczności obciążających wbrew obowiązkowi zachowania lasu (§§. 2. do 6.)

2. nie uwzględniają polecenia Władzy o jednolitem zagospodarowaniu lasu, wydanego w myśl §. 20.

3. lekceważą w sposób rażący zarządzenia wydane w celu zapobieżenia szkodom wyrządzanym przez owady,

natenczas jest Władza lasowa uprawnioną na czas potrzeby powołać dla dotyczącego lasu stosowną osobę na zarządcę lasu (Waldbesorger) celem prowadzenia gospodarstwa lasowego wedle instrukcyi, która dla każdego poszczególnego wypadku będzie wydaną.

W tej instrukcyi należy ograniczyć prawa zarządcy lasu stosownie do celu, który miano na oku powołując go.

Zarządca lasu jest wobec Władzy odpowiedzialnym za wprowadzenie stosownej gospodarki lasowej i nie może być ograniczonym w swej działalności gospodarczej przez rozporządzenia właściciela lasu. Wszystkie organa gospodarcze i straż lasowa są mu też bezwarunkowo podległe.

O wątpliwościach i sporach co do zakresu działania zarządcy lasowego wobec właściciela lasu rozstrzyga Władza lasowa.

Koszta połączone z takiem zarządzeniem ponosi właściciel lasu i winien on w razie udzielenia zaliczki na ten cel ze środków państwowych zwrócić ją i w tym celu, jeśliby to było potrzebnem, musi zezwolić na spieniężenie płodów lasowych przez zarządcę lasowego.

IX. Władze i postępowanie z wyłączeniem spraw karnych.

§. 57.

Do wykonania postanowień niniejszej ustawy powołanemi są następujące władze:

A) Jako Władze orzekające w sprawach gospodarczo-lasowych i uprawnione do przedkładania w tychże sprawach wniosków i opinii Władzom wyższym i wykonawczym:

1. c. k. Okręgowe Komisye lasowe;

2. c. k. Krajowa Komisya lasowa;

3. c. k. Ministerstwo rolnictwa.

B) Jako Władze czuwające nad wykonaniem niniejszej ustawy i orzekające o karach za niewykonanie przepisów tej ustawy, względnie wydanych na jej podstawie orzeczeń, a zarazem jako Władze wykonawcze w sprawach lasowych:

1. c. k. Władza polityczna powiatowa;

2. c. k. Władza polityczna krajowa;

3. c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych w porozumieniu z c. k. Ministerstwem rolnictwa.

§. 58.

C. k. okręgowe Komisye lasowe utworzone będą dla 24 okręgów lasowych, na które kraj w wykonaniu niniejszej ustawy podzielony będzie.

Podział kraju na okręgi lasowe ustanowi c. k. Namiestnictwo rozporządzeniem, wydanem w porozumieniu z Wydziałem krajowym. Siedziby c. k. okręgowych Komisyi lasowych będą wyznaczone w tych miastach powiatowych, których położenie najlepiej odpowiadać będzie interesom gospodarstw leśnych w okręgu.

§. 59.

C. k. okręgowe Komisye lasowe składają się z:

1. c. k. Starosty tego powiatu, w którym wyznaczono siedzibę dla Komisyi, lub jego zastępcy, jako przewodniczącego;

2. c. k. Komisarza lasowego;

3. mianowanego przez c. k. Namiestnika, na przedstawienie Komitetu, jednego z dwu Towarzystw gospodarskich w kraju, przedstawiciela gospodarzy lasowych z okręgu, lub jego zastępcy;

4. mianowanego przez c. k. Namiestnika przedstawiciela zawodowych leśników zamieszkałych w okręgu, lub jego zastępcy;

5. delegata Wydziału krajowego, mianowanego z pośród zawodowych gospodarzy lasowych zamieszkałych w powiatach, które tworzą okręg lasowy, lub jego zastępcy.

Członkowie Komisyi pod: 3, 4 i 5 wymienieni są mianowani na kadencye trzechletnie.

Komisye okręgowe obradują gremialnie i orzekają, względnie uchwalają na podstawie wniosków wybranych przez się referentów. Orzeczenia i uchwały Komisyi zapadają większością głosów; w razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący.

Komisye okręgowe wydają: 1) orzeczenia w sprawach ich orzecznictwu w niniejszej ustawie poddanych, 2) wypracowują dla gospodarstw lasowych plany gospodarcze i normy, czyli przepisy dla lasów zamkniętych, chronionych, lub źle zagospodarowywanych; 3) wnoszą do c. k. krajowej Komisyi lasowej uchwalone przez się przedstawienia w sprawach gospodarczo-lasowych, tudzież wnioski co do sposobu wykonania postanowień niniejszej ustawy.

Członkowie mniejszości Komisyi okręgowej mogą wnieść przeciw zapadłej uchwale Komisyi, a to w ciągu dni 14 od jej powzięcia, umotywowane przedstawienie do c. k. krajowej Komisyi lasowej za pośrednictwem c. k. Starostwa, w którego siedzibie urzęduje okręgowa Komisya lasowa.

Tok urzędowania Komisyi okręgowych, czas ich zbierania się, wynagrodzenie członków, określą szczegółowo instrukcye i regulaminy, które wyda w drodze rozporządzeń c. k. Namiestnictwo, po porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 60.

C. k. krajowa Komisya lasowa przy politycznej Władzy krajowej urzędująca, składa się z:

1. c. k. Namiestnika lub wyznaczonego przezeń zastępcy, jako przewodniczącego;

2. referenta spraw kultury lasowej w c. k. Namiestnictwie;

3. c. k. krajowego inspektora lasów w Namiestnictwie;

4. mianowanego przez c. k. Namiestnika z pośród fachowych w kraju zamieszkałych leśników, członka Komisyi lub jego zastępcy;

5. z dwu delegatów Wydziału krajowego lub ich zastępców;

6. z dwu delegatów obu krajowych Towarzystw gospodarskich (po jednym z każdego), lub ich zastępców;

7. z jednego delegata galicyjskiego Towarzystwa lasowego, lub jego zastępcy.

Członkowie Komisyi, mianowani (4) lub delegowani (5, 6 i 7), są mianowani względnie delegowani na trzechletnie kadencye.

C. k. krajowa Komisya lasowa obraduje i uchwala, względnie orzeka w sprawach gospodarczo-lasowych pod przewodnictwem c. k. Namiestnika lub jego zastępcy jako:

1. druga instancya w sprawach rozstrzygniętych w orzeczeniach c. k. okręgowych Komisyi lasowych;

2. pierwsza instancya w tych sprawach, które w niniejszej ustawie jej orzecznictwu zastrzeżone zostały.

Uchwały Komisyi zapadają na podstawie wniosków wybranych przez nią referentów, większością głosów, a w razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący.

C. k. krajowa Komisya lasowa jest organem uprawnionym do udzielania opinii, przedkładania wniosków i memoryałów w sprawach gospodarczo-lasowych, dotyczących bądź kraju całego, bądź jego okolic, dalej w sprawach wykonania ustawy lasowej i przeprowadzenia zmian w jej postanowieniach lub sposobie jej wykonania. Opinie swe, wnioski i memoryały, wypracowane już to na żądanie Władz, już na wniosek okręgowych Komisyi lasowych lub na wniosek swych członków, może Komisya krajowa przedkładać c. k. politycznej Władzy krajowej, o ileby chodziło o działalność władz wykonawczych (§. 57. ustęp *B*), lub za pośrednictwem c. k. Władzy politycznej krajowej, c. k. Ministerstwu rolnictwa, względnie Wydziałowi krajowemu i Sejmowi krajowemu.

Komisyi krajowej służy prawo wydawania poleceń Komisyom okręgowym i c. k. powiatowym Władzom politycznym do przeprowadzenia badań, udzielania wyjaśnień, zbierania materyałów itp.

Tok urzędowania Komisyi krajowej, czas i porządek jej obrad, organizacya biur, wynagrodzenie członków, określone będą regulaminem i instrukcyą, które wyda na podstawie uchwał Komisyi c. k. Ministerstwo rolnictwa w porozumieniu z c. k. Ministerstwem spraw wewnętrznych.

§. 61.

Orzeczenia i zarządzenia przekazane w poprzedzających postanowieniach niniejszej ustawy c. k. Władzom lasowym względnie c. k. Władzy politycznej ma wydać z reguły w pierwszej instancyi c. k. okręgowa Komisya lasowa, względnie polityczna Władza powiatowa, z wyjątkiem jedynie następujących spraw, co do których orzeczenie już w pierwszej instancyi zastrzega się dla:

A) c. k. krajowej Komisyi lasowej:

1. orzeczenie o zamknięciu lasu dla ochrony zdrojów leczniczych lub dla utrzymania zalesienia okolicy w stanie odpowiadającym hygienicznym potrzebom uzdrowiska i spowodowanym leczeniem potrzebom gości (§. 7. ustęp 1.), lub dla zabezpieczenia zaopatrzenia jakiejś okolicy w wodę (§. 7. ustęp 1. i 2.), tudzież orzeczenia o zniesieniu takiego zamknięcia lasu (§. 11., ustęp końcowy);

2. orzeczenia o wnioskach przedsiębiorstw kolejowych lub Władzy powołanej do nadzoru nad ruchem kolejowym, dotyczących tymczasowego zarządzenia odrębnego sposobu gospodarstwa lasowego celem zapobieżenia przerwom lub przeszkodom ruchu (§. 12.);

3. orzeczenia co do podziału lasów (§. 20.);

4. orzeczenia o uwolnieniu gruntów z pod przymusu lasowego (§. 25.);

5. opinie co do żądanego udzielenia upoważnień do spławiania (§. 35.), które mają się rozciągać na kilka powiatów i mają trwać dłużej niż pięć a nie dłużej niż lat dziesięć;

6. orzeczenia o ponoszeniu kosztów narosłych z powodu tępienia szkodliwych owadów (§. 51.);

7. orzeczenia o zarządzenie ustanowienia zarządcy lasu i o instrukcyi, jaką on ma otrzymać (§. 56.).

B) Dla c. k. politycznej Władzy krajowej:

1. zarządzenia nagłe w sprawach mających na celu zapobieżenie przerwom ruchu lub przywrócenie ruchu na kolejach żelaznych (§. 12.);

2. orzeczenia o udzieleniu upoważnień do spławiania (§. 35.), które mają się rozciągać na kilka powiatów i trwać dłużej niż lat 5, a nie dłużej niż lat 10.

Udzielanie upoważnień do spławiania, które mają się rozciągać na wody w obrębie 2 lub więcej krajów koronnych i trwać dłużej niż lat 10, jest rzeczą c. k. Ministerstwa rolnictwa.

§. 62.

W drugiej instancyi rozstrzyga: c. k. krajowa Komisya lasowa, względnie c. k. polityczna Władza krajowa, wyjąwszy przypadki przewidziane w §. 61., we wszystkich wypadkach, w których w pierwszej instancyi ustawa zostawia orzeczenia lub zarządzenia c. k. okręgowym Komisyom lasowym lub c. k. powiatowym Władzom politycznym.

W trzeciej instancyi orzeka c. k. Ministerstwo rolnictwa, o ile chodzi o orzeczenia w sprawach gospodarczo - lasowych, o ile zaś chodzi o zarządzenia i orzeczenia władz wykonawczych c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych w porozumieniu z c. k. Ministerstwem rolnictwa.

§. 63.

Odwołanie należy we wszystkich wypadkach wnosić do tej Władzy lasowej lub politycznej, która w pierwszej instancyi wydała orzeczenie lub zarządzenie ustnie lub pisemnie, w ciągu dni czternastu, przyczem nie wlicza się dnia doręczenia.

Odwołanie wniesione w terminie ma skutek zawieszający, jeśli nie wykluczono tego wyraźnie w orzeczeniu względnie zarządzeniu, przeciw któremu ma się wnieść rekurs. To wykluczenie ma tylko wtedy nastąpić, jeśliby zawieszenie mogło cel orzeczenia względnie zarządzenia udaremnić lub mu w wysokim stopniu uwłaczać.

§. 64.

O ile chodzi w postępowaniu w pierwszej instancyi o skonstatowanie i wyjaśnienie takich faktycznych stosunków natury technicznej, które mają znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, winna Władza wezwać do tego rzeczoznawców.

Pozostawia się uznaniu Władzy oznaczenie ilości rzeczoznawców, którzy mają być w danym wypadku powołani, ich wybór i sprawę ich zaprzysiężenia lub uwolnienia od przysięgi.

§. 65.

Minister rolnictwa wyda w drodze rozporządzenia przepisy o kwalifikacyi fachowej, którą mają wykazać rzeczoznawcy lasowi, mający być powołani w zastosowaniu §. 64.

§. 66.

Jeśli ktoś żąda na podstawie poprzedzających przepisów niniejszej ustawy odszkodowania lub wywłaszczenia i jeżeli te przepisy nie przekazują tego żądania wyraźnie na zwykłą drogę prawa a nie można osiągnąć porozumienia między interesowanymi, mają Władze lasowe w toku instancyi przepisanym dla sprawy głównej, nie uwłaczając przewidzianemu w §. 67. środkowi prawnemu, odszkodowanie należycie oznaczyć i ustanowić warunki wywłaszczenia.

§. 67.

Wolno każdemu, kto się nie czuje zadowolonym decyzyą Ministerstwa rolnictwa w kwestyi odszkodowania, zażądać, w ciągu

dni trzydziestu od dnia doręczenia decyzyi, sądowego wymiaru i oznaczenia odszkodowania w sądzie właściwym wedle przepisów normy jurysdykcyjnej.

§. 68.

Wymiar i oznaczenie odszkodowania w drodze sądowej ma nastąpić przy odpowiedniem zastósowaniu przepisów ustawy z 18. lutego 1878 l. 30. Dz. u. p. o wywłaszczeniu dla budowy i ruchu kolei; ustanowienie i opublikowanie osobnej listy rzeczoznawców, zarządzone w §. 24. powołanej ustawy, ma być atoli dla spraw, do których się odnosi niniejsza ustawa, zaniechanem.

§. 69.

Co do oznaczenia odszkodowania w drodze ugody, co do złożenia kwoty odszkodowania do sądu i co do uwzględnienia roszczeń, które mają trzecie osoby do zaspokojenia z odszkodowania na podstawie swych praw rzeczowych, zastosować należy przepisy ustawy z dnia 18. lutego 1878 l. 30 Dz. u. p.

Co do wykonania zarządzenia, które uzasadnia pretensyę o odszkodowanie, znajdują również przepisy §§. 35. do 38. powołanej ustawy odpowiednie zastosowanie.

§. 70.

Równocześnie z rozstrzygnięciem w sprawie głównej mają Władze lasowe także rozstrzygać w toku instancyi o ponoszeniu kosztów postępowania, przyczem należy wychodzić z zasady, że koszta ma ponosić przedewszystkiem ta strona, która o wdrożenie postępowania prosiła lub je przez swoje przewinienie spowodowała.

Władza lasowa ma jednakowoż orzec, czyli w danym wypadku nie należy rozłożyć częściowo kosztów także na inne lub też na wszystkie strony interesowane, wedle stopnia interesu, jaki mają strony w uporządkowaniu sprawy głównej i wedle tego, czyli zachowanie się którejś ze stron nie spowodowało szczególnych wydatków, którychby zresztą można uniknąć.

X. Przekroczenia przeciw ustawie lasowej i zarządzeniom na jej podstawie wydanym.

§. 71.

Przekroczenia niniejszej ustawy i zarządzeń wydanych na jej podstawie należy ścigać z urzędu i o ile nie znajduje zastosowania następujący §. 72. lub powszechna ustawa karna, należy winnych karać grzywnami od 10 do 400 koron.

Jeżeli chodzi o przekroczenie przepisów o lasach chronionych lub zamkniętych, przepisów o transporcie płodów lasowych, dalej przepisów o zapobieganiu pożarom lasowym lub szkodom przez owady wyrządzanym, może orzeczenie opiewać na grzywnę wyżwymienioną lub na areszt od jednego aż do czterdziestu dni i tak w jednym jak i w drugim razie na zupełną lub częściową konfiskatę płodów leśnych, które wbrew przepisom uzyskano, przetransportowano lub złożono.

Jeśli takie przekroczenia powodują znaczną szkodę lub zagrażają w wysokim stopniu dobru publicznemu, może być grzywna podwyższoną do sześciuset koron, a areszt do dwóch miesięcy

i można orzec nie tylko konfiskatę wyżwymienionych płodów leśnych lecz także utratę upoważnienia do transportu drzewa.

Grzywny i kwoty otrzymane ze sprzedaży skonfiskowanych płodów lasowych wpływają do funduszu kultury krajowej.

§. 72.

Przekroczenia, które popełniają użytkowcy przez przekroczenia praw poboru i użytkowania lub przepisów o sposobie wykonywania tych praw, należy traktować wedle przepisów o ochronie dóbr leśnych przeciw bezprawnym czynom osób trzecich (art. I. ustawy wprowadczej).

§. 73.

Jeśli grzywna wskutek nie wypłacalności ukaranego jest nieściągalną, należy ją przemienić na areszt, przyczem 10 koron ma być liczone za jeden dzień aresztu.

§. 74.

Nakładając karę należy równocześnie także orzec o obowiązku wynagrodzenia szkody wyrządzonej przez przekroczenie, chybaby konieczność dłuższego dochodzenia czyniła nieodzownem przekazanie pretensyi o odszkodowanie sądom cywilnym.

Jeśli orzeczenie karne Władzy politycznej przyznaje odszkodowanie lub takiego odmawia, wolno temu, który się tem orzeczeniem nie zadowalnia, udać się na zwykłą drogę prawa w ciągu dni trzydziestu od dnia prawomocności orzeczenia wydanego w postępowaniu karnem.

§. 75.

Co do kompetencyi Władz politycznych do śledzenia i karania przekroczeń przeciw niniejszej ustawie i zarządzeniom na jej podstawie wydanym, co do terminów do rekursu i co do postępowania znajdują zastosowanie przepisy ogólne istniejące dla postępowania Władz politycznych w sprawach karnych z tą odmianą, że poszkodowanemu przysługuje prawo rekursu także przeciw orzeczeniom uwalniającym.

O karach i o odszkodowaniu lub kosztach z tem połączonych orzeka w najwyższej instancyi Ministerstwo spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem rolnictwa.

§. 76.

Śledztwo i ukaranie za przekroczenia przeciw ustawie lasowej i zarządzeniom na jej podstawie wydanym odpada wskutek zadawnienia, jeśli w ciągu sześciu miesięcy od chwili popełnienia przekroczenia przeciw temu, który je popełnił, śledztwa nie wdrożono, co nie uwłacza zobowiązaniu usunięcia spowodowanego przez przekroczenie a istniejącego jeszcze stanu sprzecznego z ustawą.

Pretensyi o odszkodowanie wynikających z przekroczenia zadawnionego — w myśl powyższego postanowienia — można dochodzić w zwykłej drodze prawa.

L. W. 29.721/901.

We Lwowie, dnia 3. maja 1901.

Aleg. 50

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o tępieniu myszy polnych z projektem ustawy w tym przedmiocie.

Wysoki Sejmie!

Zbyt częste pojawianie się myszy polnych w naszym kraju i to w takiej ilości, że zdolne są wyrządzać w pewnych okolicach dość znaczne zniszczenia ziemiopłodów, było powodem, że Wysoki Sejm nad sprawą tępienia tych szkodników zastanawiał się już niejednokrotnie a nawet w ciągu ostatnich sześciu lat przyznawał na ten cel co roku pewną kwotę do dyspozycyi Wydziału krajowego.

Mianowicie przyznane kredyty na cele tępienia myszy polnych wynosiły:

w roku	1895	8.000 K
„	1896	10.000 „
„	1897	8.000 „
„	1899	8.000 „
„	1900	8.000 „
czyli razem kwotę		42.000 K

oprócz subwencyi c. k. Rządu po 8.000 K w latach 1897, 1899 i 1900.

Przy pomocy tych funduszów Wydział krajowy, przeprowadzając akcę tępienia myszy polnych w okresie lat powyżej zaznaczonym, miał potrójne zadanie do spełnienia: po pierwsze w razie zachodzącej potrzeby jak najskuteczniej przeciwdziałać rozszerzaniu się szkodników;

powtóre wypróbować przytem najodpowiedniejszy środek w celu ich tępienia;

a wreszcie na podstawie nabytych doświadczeń przy organizowaniu akcyi ochronnej, wygotować projekt ustawy o przymusowem tępieniu myszy polnych, najbardziej odpowiadający miejscowym warunkom.

W sprawozdaniach Wydziału krajowego przedkładanych każdego roku Wysokiemu Sejmowi zawarte są szczegółowe przedstawienia dotyczące rozmiarów plagi i sposobów jej zwalczenia, jak niemniej skuteczności i przymiotów zarazka, który był używany przy akcyi samej, względnie przy próbach w tym celu przedsiębranych. Nie powtarzając zatem tych szczegółów, podajemy na tem miejscu tylko ogólny obraz tej działalności w okresie lat 1895—1900.

Akcya ochronna, przeprowadzana kosztem funduszu krajowego wyłącznie na obszarach gmin wiejskich, polegała na dostarczaniu gminom bezpłatnie odpowiedniej ilości środków trujących, których odpowiednie użycie w celu tępienia myszy z reguły odbywało się pod kontrolą Wydziałów powiatowych. W poszczególnych wypadkach, zwłaszcza w powiatach, gdzie akcya miała być po raz pierwszy przeprowadzoną, lub też plaga przybrała większe rozmiary, wysyłał Wydział krajowy na miejsce kraj. nauczyciela weterynaryi.

Poniżej umieszczone zestawienie, zebrane na podstawie relacyi nadsyłanych przez Wydziały powiatowe, wykazuje rozmiary, jakie plaga myszy polnych w poszczególnych latach przybrała oraz wysokość pomocy, jaką Wydział krajowy z tego powodu udzielił.

W roku	Zgłoszono do Wydz. kraj. pojawienie się myszy polnych			ilość porcyi zarazka Loefflera dostarczona bezpłatnie	ogólne koszta tępienia myszy polnych wynosiły koron	U w a g a
	z powiatów	z gmin	na obszarze pól w morgach			
1895	23	304	97.392	8.698	8.009·76	poza tem 22.000 porcyi zarazka nadesłane przez c. k. Ministerstwo
1896	24	133	25.047	16.310	7.784·32	
1897	13	40	13.760	11.450	4.699·38	
1898	13	118	34.790	34.737	15.056·10	
1899	32	399	167.907	34.350	11.501·86	wyłącznie na pastę fosforową i w 1 wypadku owies strychnizowany
1900	5	9	1.845	—	650·00	
Ogółem 1895—1900		1.003	340.741	105.545	47.701·42	

Zauważyć przytem należy, że w tem zestawieniu cyfry odnoszące się do rozmiarów klęski o tyle nie są dokładne, że były gminy nawiedzone plagą myszy polnych, które nie udawały się o pomoc do Wydziału krajowego i nie przeprowadzały tępienia tych szkodników, z drugiej jednak strony zgłoszenia gmin co do obszaru pól nawiedzonych myszami bywały niejednokrotnie przesadzone. Natomiast ogólne koszta tępienia w latach 1895—1900 były znacznie większe od kwoty 47.701 K 42 gr. podanej w tem zestawieniu, gdyż nie biorąc zgoła w rachubę bardzo znacznych kwot wydatków na cele tępienia myszy, wyłożonych z prywatnych funduszów zamożniejszych rolników, należałoby tu jeszcze doliczyć 22.000 porcyi zarazka Loefflera dostarczonego bezpłatnie w r. 1896 przez c. k. Ministerstwo rolnictwa w przybliżonej wartości 8.800 K, i zasiłek 3.600 K udzielony w r. 1899 przez c. k. Namiestnictwo na cele zorganizowania akcyi ochronnej w powiatach łańcuckim i jarosławskim. Uwzględniwszy to, ogólne koszta tępienia myszy polnych w latach 1895 do 1900 wyłożone z funduszów publicznych wzrosną do kwoty około 60.000 K, czyli rocznie wynosić będą w przecięciu 10.000 K. Zauważyć jednak należy, że w pewnych latach, w których plaga myszy polnych przybrała większe rozmiary, jak n. p. w 1895, 1898 i 1899 r., Wydział krajowy był w możności zaspokoić tylko częściowo o wiele większe zapotrzebowania gmin, niż na to zezwalał fundusz służący do dyspozycyi. W jednym r. 1899, w którym zażądano pomocy i nadesłania zarazka na blizko 170.000 m., Wydział krajowy mógł zaspokoić potrzebę zaledwie w $^1/_8$ części, gdyż do przeprowadzenia akcyi ratunkowej na całym obszarze potrzebaby było funduszu przynajmniej 80.000 K.

Z rezultatów osiągniętych w tych latach przy tępieniu myszy polnych, jak niemniej z doświadczeń specyalnie przeprowadzonych w tym celu, Wydział krajowy był już w możności nabrać pewnego przekonania o zaletach, względnie wadach i o skuteczności środków, jakie przy akcyi były użyte. W pierwszych latach, stosując się w tym względzie do polecenia Wys. Sejmu, Wydział krajowy zajął się przedewszystkiem wypróbowaniem tyfusowego zarazka Loefflera. W tym celu zawartą została umowa z rektorem c. k. Akademii weterynaryi we Lwowie, Dr. Szpilmanem, który po cenie z góry umówionej (40 gr. za 1 porcyę) podjął się produkcyi tego zarazka i rozsyłania go do gmin na zlecenie Wydziału krajowego.

Na podstawie kilkuletnich doświadczeń Wydział krajowy przyszedł do przekonania, że odpowiednio wyprodukowany tyfusowy zarazek Loefflera posiada w wysokim stopniu własności środka działającego zabójczo na myszy polne i zdolnego szerzyć wśród nich tyfusową zarazę. Przymioty tego rodzaju stawia zarazek tyfusowy wyżej ponad wszelkie trucizny działające tylko bezpośrednio na osobniki, wartość jego jednakże, jako środka przeznaczonego do powszechnego użytku, umniejsza ta okoliczność, że skuteczność jego działania w wysokim stopniu zawisłą jest od należytego i umiejętnego użycia i od sprzyjających warunków atmosferycznych. Wobec tego i najlepiej wyprodukowany zarazek Loefflera nie zawsze i nie wszędzie działa

skutecznie, wogóle pewności nie daje, czy przeprowadzona akcya ochronna przyniesie pomyślne rezultaty. Wreszcie co niemniej jest ważnem, zarazek tyfusowy nie działa natychmiastowo, pod jego wpływem zaszczepiona zaraza zwolna się tylko rozszerza, skutkiem czego pomimo przeprowadzonej akcyi, przez pewien czas jeszcze, 8 do 14 dni, zniszczenie ziemiopłodów postępuje. Wydział krajowy uznał zatem, że tyfusowy zarazek przy akcyi tępienia myszy polnych bezwzględnie stosowany być nie może i że do powszechnego użycia nie nadaje się; co najwyżej oddawać może pewne usługi w samych początkach rozmnażania się myszy polnych, i w okolicach, gdzie ludność jest intelligentniejsza i obeznana przytem ze sposobem zakładania tego zarazka.

W ostatnich dwóch latach zaczął Wydział krajowy używać przy tępieniu innego środka, mianowicie trutki fosforowej. Natychmiastowa i pewna działalność tej trucizny, stosunkowo nie wielki koszt tępienia przy jej użyciu, gdyż wynoszący około 80 gr. na 1 morg, a przytem łatwość jej użycia i możność zastosowania w każdej porze, zalecają ten środek przed innymi, pomimo, że jako trucizna dla życia ludzi i zwierząt niebezpieczna wymaga zachowania pewnych ostrożności przy zastosowaniu. Na razie zatem Wydział krajowy jest zdecydowany używać na przyszłość przy tępieniu myszy polnych przedewszystkiem pasty fosforowej, nie zaniedbując przytem przeprowadzania w dalszym ciągu prób z innymi środkami, które w ostatnich czasach zalecane bywają, jak n. p. z owsem strychnizowanym.

Jednakże i najlepszy środek przeciwko tego rodzaju szkodnikom okazałby się niewystarczającym, wobec nadmiernego rozmnażania się ich i skłonności do przenoszenia się z sąsiednich obszarów. Widocznych rezultatów z tępienia wtenczas dopiero będzie się można spodziewać, jeżeli dobry środek zastosowany będzie we właściwym czasie i na całym obszarze pól zagrożonych plagą myszy polnych.

Te względy uzasadniają w dostatecznej mierze potrzebę przymusowego obowiązku tępienia myszy polnych; to też potrzebę wydania takiej ustawy uznał i Wysoki Sejm w uchwałach z dnia 29. stycznia 1895 r. i z dnia 5. maja 1900 r., wzywających Wydział krajowy do wypracowania i przedłożenia Sejmowi odnośnego projektu.

Przeciw uchwaleniu podobnej ustawy o przymusowem tępieniu szkodników podnoszone bywają zazwyczaj dwa zarzuty: raz, że wydanie takiej ustawy nie powinno wpierw nastąpić, aż przyjdziemy w posiadanie środków pod każdym względem doskonałych, a powtóre, że ustawa tego rodzaju choćby była jak najlepszą, nie łatwo da się w życie wprowadzić.

Pierwszy zarzut, o ile dotyczy tępienia myszy polnych, o tyle jest niesłusznym, że dzisiaj posiadamy już środki do tępienia tych szkodników, może niedoskonałe, ale w każdym razie skuteczne i do tępienia nadające się, jak n. p. wyżej omawiana przez nas pasta fosforowa. A jeśli one często nie przynoszą oczekiwanych rezultatów, to dlatego tylko, że nie są we właściwej chwili i nie są powszechnie zastosowane, co jednak tylko przez przymus ustawowy może być osiągniętem. Wytępić myszy polne, które już wyrządziły wielką szkodę, może i pasta fosforowa, niedopuścić jednakże, aby plaga przybrała wielkie rozmiary, jest zadaniem przezorności i zarządzeń wskazanych ustawą.

Zarzut zaś, że podobne przymusowe ustawy nie łatwo jest w życie wprowadzić, po części byłby słusznym, najmniej jednakże dotyczyć może ustawy o przymusowem tępieniu takich właśnie szkodników. W wypadkach, gdzie obowiązek przymusowego działania trwa bez przerwy, usuwa się z pod kontroli, a niebezpieczeństwo, któremu ma zapobiedz, nie występuje tak widocznie, tam i poczucie nakazanego obowiązku osłabia się z czasem i zanika powoli; tymczasem przy tępieniu myszy polnych rzecz ma się nieco odmienniej: tutaj nie potrzeba tej ciągłej czujności i zastosowywania się do przepisów, ustawa taka w pewnych miejscowościach i przez dłuższy czas nie potrzebuje być wykonywaną, dopiero z chwilą, skoro powstaje obawa rozszerzenia się plagi, jest obowiązkiem władzy dopilnować, aby była należycie zastosowaną. To okresowe pojawianie się myszy polnych daje właśnie gwarancyę, że w razie zachodzącej potrzeby przymus tępienia tem ściślej i energiczniej przeprowadzony być może.

Dotychczas z krajów koronnych monarchii austryackiej jedynie Dolna Austrya posiada kraj. ustawę o tępieniu myszy polnych z dnia 30. czerwca 1898 r. (Nr. 44 Dz. u. kr.).

Projekt ustawy przedłożony Wysokiemu Sejmowi przy niniejszem sprawozdaniu był przedmiotem obrad kraj. komisyi dla spraw rolniczych na posiedzeniu w dniu 11. lipca 1900 r. Komisya uznała również potrzebę wydania podobnej ustawy i wyraziła zgodną opinię co do postanowień w tym projekcie zawartych.

Najważniejsze postanowienia tej ustawy odnoszą się: do oznaczenia stosownej chwili, w której przymusowe tępienie myszy polnych ma się rozpoczynać, dalej co do sposobu pokrywania kosztów, jakich wymaga przeprowadzenie tępienia, a wreszcie i co do stworzenia funduszu potrzebnego na ten cel.

Trudnem jest w ustawie o tępieniu myszy polnych z całą ścisłością określić moment, w którym ma się rozpoczynać obowiązek przymusowego tępienia tych szkodników. Mysze na polach, zwłaszcza w letniej porze spotykamy wszędzie i zawsze, plagą jednakże stają się dopiero z chwilą, gdy się masowo zaczną pojawiać; tępienie ich w pierwszym w wypadku jest zbędne, w drugim częstokroć już spóźnione; najodpowiedniejsza chwila do rozpoczęcia tępienia jest ta właśnie, gdy myszy skutkiem sprzyjających warunków okazują skłonność do coraz szybszego rozmnażania się a przybytek ich wyraźnie dostrzegać się daje. Granicę tę, ponad zwykły stan; oznaczyćby można liczbą myszy polnych na pewnej jednostce przestrzennej, przecież w praktyce jest tego rodzaju oznaczenie prawie niemożebne, dlatego w ustawie zadowolnić się należy ogólnikowem oznaczeniem tego momentu (§. 1.), nakazując tępienie myszy polnych, z chwilą, skoro zaczną się pojawiać w warunkach zagrażających plonom.

Zasadniczym szczegółem tej ustawy jest kwestya ponoszenia kosztów wynikających z przeprowadzenia tępienia, a zatem kosztów robocizny, kierownictwa akcyi i zakupna środków. W zasadzie projekt Wydziału krajowego orzeka, że ogólne koszta tępienia ponoszą strony interesowane w stosunku do obszaru pól, na których tępienie przeprowadzono. Siłę roboczą i kierowników akcyi dostarczają gminy względnie obszary dworskie za zwrotem kosztów, rozdzielonych w powyżej oznaczonym stosunku (§. 7.).

Natomiast przy wygotowaniu projektu Wydział krajowy zastanawiał się bliżej nad tem, kto powinien ponosić koszta zakupna i dostarczania środków służących do tępienia i o ile byłoby w tym wypadku wskazanem przyczyniać się do tego wydatku z funduszu specyalnie w tym celu stworzonego. Opierając się na znajomosci stosunków krajowych i pewnej niechęci przy wykonywaniu każdego przymusu, zwłaszcza wśród ludności gmin wiejskich, Wydział krajowy przyszedł do tego przekonania, że przy dostarczaniu środków potrzebnych do tępienia, należy uczynić pewne ułatwienia i dogodności, gdyż samo wykonanie ustawy, pospieszne i należyte jej przeprowadzenie jest w wysokim stopniu zawisłem od współdziałania i pomocy funduszów publicznych. Z drugiej strony przezorność nakazywała przy zapewnieniu tego rodzaju pomocy, nie przyjmować daleko idących zobowiązań, a przytem z natury rzeczy finansowo nieokreślonych, bo zawisłych od rozmiarów każdorazowej klęski, które na przyszłość przewidzieć się nie dadzą. Z tego powodu uważał Wydział krajowy za niemożebne przyjąć cały ciężar kosztów bezpłatnego dostarczania gminom wiejskim środków służących do tępienia i nie uważał nawet za wskazane w ustawie oznaczyć szczegółowo stosunku tej pomocy. Zdaniem Wydziału krajowego pomoc w tym względzie ograniczyć się powinna do dostarczania potrzebnych środków sposobem zaliczkowym; należytości z tego tytułu pochodzące byłyby ściągane od stron interesowanych w drodze politycznej egzekucyi, Wydziałowi krajowemu zaś przysługiwałoby prawo w poszczególnych wypadkach, w razie istotnie zachodzącej potrzeby i w miarę funduszów służących do dyspozycyi, uwalniać strony od uiszczania tych zaliczek w całości lub w części tylko, albo też wprost dostarczać im tych środków po zniżonej cenie. (§§. 8 i 9.)

W tym celu musiałby być jednak stworzony specyalny fundusz, pozostający pod zarządem Wydziału krajowego. Fundusz taki powinien być stale zasilany, przynajmniej przez pewien dłuższy okres czasu, dlatego też Wydział krajowy w §. 10. projektu określa bliżej sposób powstania tego funduszu, mianowicie: a) z grzywien opłacanych za wykroczenia przeciwko ustawie i b) ze stałej 10-cioletniej dotacyi udzielonej w połowie z funduszów państwa i kraju.

Na razie Wydział krajowy nie określa wysokości tych dotacyi; skoro ustawa niniejsza będzie przez Wysoki Sejm uchwaloną a następnie sankcyonowaną, Wydział krajowy przedłoży w tym względzie przy sprawozdaniu na r. 1902 odnośne wnioski. Na tem miejscu zaznaczyć jednak już należy, że od wysokości dotowanego funduszu

zależnem będzie tem łatwiejsze i pewniejsze osiągnięcie celu wskazanego przez tę ustawę.

Nakoniec przedstawiamy jeszcze obecny stan funduszu przeznaczonego na cele tępienia myszy polnych w r. 1900.

Fundusz ten wynosił:

pozostałość z r. 1899. . .	3.098 K	14 gr.
kredyt Wys. Sejmu na r. 1900 .	8.000 „	— „
subwencya c. k. Rządu . .	8.000 „	— „
razem .	19.098 K	14 gr.
wydano na cele tępienia w r. 1900 .	650 „	— „
pozostało zatem .	18.448 K	14 gr.,

które przeniesione zostały na rachunek r. 1901. Jeżeli pomimo wykazanego zaoszczędzenia Wydział krajowy uprasza Wysoki Sejm we wniosku III. o dalszy kredyt 8.000 K na cele tępienia myszy polnych w r. 1901 i we wniosku IV. stawia podobne żądanie do c. k. Rządu o subwencyę, to czyni to skutkiem nabytego doświadczenia w poprzednich latach, wykazującego konieczność znaczniejszego funduszu w zapasie przy akcyi, której rozmiary z góry przewidzieć się nie dadzą. Licząc się przytem z ewentualnością wejścia w życie ustawy o tępieniu myszy polnych, której projekt obecnie przedkładamy Wysokiemu Sejmowi, Wydział krajowy uważał za pożądane, mieć z tego powodu w rezerwie większy fundusz do dyspozycyi.

Na podstawie niniejszego sprawozdania Wysoki Sejm uchwalić raczy:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie tępienia myszy polnych.

II. Sejm uchwala ustawę o tępieniu myszy polnych według załączonego ·/. projektu.

III. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu kredyt na r. 1901 w kwocie 8.000 K na cele tępienia myszy polnych w kraju i wstawia tę kwotę do rubryki XV. wydatków budżetu krajowego na r. 1901.

IV. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby na cele tępienia myszy polnych w r. 1901 udzielił z funduszów państwowych subwencyi w tej samej wysokości, co fundusz krajowy, t. j. 8.000 K.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Mieczysław Onyszkiewicz w r.
Członek Wydziału krajowego.

Alegat do sprawozdania L.W. 2.9721/901.

Ustawa

obowiązująca dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem

o tępieniu myszy polnych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

§. 1.

Jeżeli w obrębie gminy pojawią się myszy pole w takich warunkach. że zagrażają plonom, gmina ta jest obowiązaną przeprowadzić akcyę tępienia myszy w swoich granicach.

Taki sam obowiązek i pod tymi samymi warunkami cięży na obszarach dworskich.

§. 2.

Zarządy kolei żelaznych i dróg wszelkiej kategoryi z wyjątkiem dróg gminnych mają obowiązek tępienia myszy polnych corocznie.

§. 3.

Naczelnicy gmin względnie przełożeni obszarów dworskich i c. k. żandarmerya, skoro tylko dowiedzą się o pojawieniu się myszy w groźniejszych warunkach, winni donieść o tem natychmiast c. k. Starostwu i Wydziałowi powiatowemu, wymieniając równocześnie osoby, które według ich mniemania nadawałyby się najlepiej na kierowników akcyi tępienia myszy.

Po otrzymaniu doniesień o pojawieniu się myszy c. k. Starostwo zażąda sprawozdań, z zagrożeniem kary przewidzianem w §. 13. tej ustawy, od naczelników i przełożonych obszarów dworskich gmin sąsiednich, celem skonstatowania, czy i tam myszy się nie pojawiły.

Sprawozdania winny być przedłożone z wszelkim możliwym pospiechem o ile możności w krótkiej drodze.

W razie wątpliwości co do treści tych sprawozdań, oraz w wypadkach nieprzedłożenia ich w terminie, władza polityczna przeprowadzi dochodzenia na miejscu.

Wyniki sprawdzone na podstawie doniesień, sprawozdań lub dochodzeń poda c. k. Starostwo natychmiast Wydziałowi krajowemu do wiadomości z żądaniem nadesłania odpowiedniej ilości środków, potrzebnych do wytępienia myszy w dotkniętych klęską gminach i obszarach dworskich, a w miarę potrzeby zawiadomi o tem także Starostwa sąsiednie.

§. 4.

Równocześnie c. k. Starostwo w porozumieniu z Wydziałem powiatowym oznaczy czas, w którym ma się rozpocząć akcya w gminach i na obszarach dworskich dotkniętych klęską, a zarazem ustanowi bądź dla każdej gminy i każdego obszaru

dworskiego osobnego, bądź też dla pewnej grupy gmin i obszarów dworskich wspólnego kierownika akcyi.

O tych postanowieniach c. k. Starostwo zawiadomi natychmiast naczelników gmin i przełożonych obszarów dworskich, wzywając ich zarazem do dostarczenia wskazanej przez kierownika akcyi ilości sił roboczych, potrzebnych do przeprowadzenia akcyi tępienia myszy, oraz wzywając przeznaczonych kierowników akcyi, aby w oznaczonym dniu przybyli do c. k. Starostwa celem pouczenia ich przez weterynarza powiatowego o prawidłowem postępowaniu przy tępieniu myszy.

§. 5.

Właściciele gruntów tak w gminach jak i na obszarach dworskich względnie ich zastępcy (dzierżawcy, użytkowcy, zarządcy gruntów) nie mogą wzbraniać wstępu na grunta osobom przeprowadzającym akcyę tępienia myszy. Celem tępienia myszy na gruntach kolejowych i na drogach porozumi się c. k. Starostwo z dotyczącymi organami zarządu w szczególności w tym kierunku, aby to tępienie nastąpiło równocześnie z akcyą przeprowadzaną na gruntach gminnych i na obszarach dworskich.

Tępienie myszy na wyżej wspomnianych gruntach mają przedsiębrać odnośne zarządy administracyjne na swój koszt.

§. 6.

Sił roboczych oraz kierowników akcyi dostarczy gmina i obszar dworski za zwrotem kosztów całej w obrębie gminy zapotrzebowanej siły roboczej przez właścicieli, dzierżawców, użytkowców etc. gruntów; w stosunku do wielkości obszaru, na którym tępienie myszy zostało przeprowadzone i według ceny najmu praktykowanej w tym czasie w danej miejscowości.

Jeżeliby zaś gmina lub obszar dworski wzbraniały się dopełnić wogóle obowiązku przeprowadzenia akcyi tępienia myszy, tedy zarządzi c. k. Starostwo przeprowadzenie tej akcyi z urzędu.

§. 7.

W taki sam sposób, t. j. w stosunku do obszaru gruntów, na których tępienie myszy polnych się odbyło, pokrywają koszta środków tępienia właściciele tychże (dzierżawcy, użytkowcy etc.).

Koszta te mogą być jednakże zaliczkowo pokrywane przez Wydział krajowy z specyalnego funduszu na ten cel utworzonego a zaliczki udzielone, będą ściągane od interesowanych w drodze egzekucyi politycznej. W razie stwierdzonej niezamożności stron mogą być przyznane częściowe ulgi w zwrocie należytości.

§. 8.

Wydział krajowy dostarcza dla gmin i obszarów dworskich potrzebnej ilości trucizny względnie środków tępienia za opłatą kosztów przez gminy i obszary dworskie względnie za częściową opłatą tych kosztów ewentualnie sposobem zaliczkowym na rachunek interesowanych.

§. 9.

Wydatki przewidziane w §§. 7. i 8., jakoteż ulgi przyznane niezamożnym właścicielom (dzierżawcom etc.) gruntów, pokrywane będą ze specyalnie na ten cel utworzonego funduszu, zostającego pod zarządem Wydziału krajowego.

Do funduszu tego wpływają:

1) grzywny opłacane za wykroczenia przeciwko niniejszej ustawie;

2) stała przez 10 lat dotacya udzielona z zastrzeżeniem konstytucyjnego pozwolenia w połowie z funduszów państwa i kraju.

§. 10.

Starostwo nadzoruje przez swego delegata akcyę tępienia myszy w powiecie, funkcyonaryusz ten ma należycie pouczyć kierowników akcyi w poszczególnych gminach i czuwać nad jednolitością tejże.

Wynikłe z tych czynności koszta ponosi c. k. Rząd.

§. 11.

Wydział krajowy ma prawo przekonania się o skutecznem przeprowadzeniu akcyi.

§. 12.

Naczelnicy gmin i przełożeni obszarów dworskich, którzy zaniedbają donieść w myśl §. 4. o pojawieniu się myszy, lub dopełnić ciążących na nich w myśl tej ustawy innych obowiązków, podlegają karze porządkowej do 20 koron.

Właściciele gruntów w §. 5. wspomniani względnie ich zastępcy (dzierżawcy, użytkowcy etc.), którzyby nie dozwolili wstępu na swoje grunta osobom do akcyi tępienia myszy przeznaczonym, lub wogóle nie wykonywali zarządzeń wydanych na podstawie tej ustawy, podlegają karze od 2—20 koron względnie karze aresztu od 6 do 48 godzin.

Postępowanie karne w wypadkach, w których chodzi o ukaranie właścicieli gruntów w gminie położonych z wyjątkiem gruntów erekcyonalnych, należy do Zwierzchności gminnych w myśl przepisów ustawy gminnej.

We wszystkich innych wypadkach prawo karania służy c. k. Starostwu.

§. 13.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi rolnictwa i Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

LW. 28.263/901. We Lwowie, dnia 26. kwietnia 1901.

Aleg. 51

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o zarządzie krajowym Składem publicznym połączonym ze składem wolnym w Krakowie.

Wysoki Sejmie!

Na wniosek Komisyi gospodarstwa krajowego i na podstawie przedłożonego przez nią sprawozdania raczył Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 11. kwietnia 1900 powziąć następujące uchwały:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o zarządzie krajowym Składem publicznym, połączonym ze składem wolnym w Krakowie.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do stabilizowania Witołda Onyszkiewicza, prowizorycznego likwidatora krajowego składu publicznego w Krakowie, na nadanej mu prowizorycznie dekretem z dnia 11. sierpnia 1897 r. posadzie likwidatora tegoż Składu i przyznania mu prawa do emerytury na równi z urzędnikami krajowymi wymienionymi w § 12. ust. 2 al. c. statutu emerytalnego, uchwalonego przez Sejm na posiedzeniu z dnia 3. stycznia 1889 r.

Wykonując te uchwały, zawiadomił Wydział krajowy Dyrekcyę składu w Krakowie o przyjęciu sprawozdania Wydziału krajowego do wiadomości a zarazem uchwałą z dnia 25. maja 1900 LW. 25.629 nadał p. Witołdowi Onyszkiewiczowi zajmowaną przezeń posadę likwidatora krajowego Składu jako stałą od daty tejże uchwały, przyznał mu prawo do emerytury na równi z innymi urzędnikami krajowymi wymienionymi w §. 12. ustępie 2 lit. c. statutu emerytalnego z dnia 21. stycznia 1889 r. i zastrzegł, iż służbę do emerytury liczyć mu się będzie od daty tej uchwały Wydziału krajowego.

Uchwalony na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z dnia 4. maja 1900 roku budżet krajowego Składu publicznego na rok 1900, zakomunikowany Wydziałowi krajowemu pismem z Marszałka krajowego z dnia 4. maja 1900 r. l. s. 3.457, przesłał Wydział krajowy Dyrekcyi Składu w Krakowie pismem z dnia 25. maja 1900 LW. 34.266, wzywając ją, by ściśle uchwalonych w budżecie wydatków przestrzegała a w razie rzeczywistej potrzeby przekroczenia ich zasięgała upoważnienia Wydziału krajowego. Przechodząc do przedstawienia obrazu czynności administracyjnych Wydziału krajowego, dotyczących zarządu Składem w Krakowie, zaznacza Wydział krajowy przedewszystkiem, że administracya tego przedsiębiorstwa fungowała prawidłowo, tak, iż nie było potrzebnem wydawanie w czasie objętym niniejszem sprawozdaniem, to jest od 20. marca 1900 jako daty zeszłorocznego przedłożenia w tym przedmiocie po datę niniejszego sprawozdania, jakichkolwiek zarządzeń donioślejszych, wychodzących poza zakres zwykłego nadzoru i kontroli wykonywanych przez Władzę naczelną nad podporządkowanymi jej zakładami i ich organami. Usterki, jakie stwierdziła w urzędowaniu biurowem Składu lustracya Biura Składu dokonana przez Marszałka krajowego w dniu 19. maja 1900 r, zostały usunięte uchwałą Wydziału krajowego z dnia 22. maja 1900 LW. 34.161, która ściśle wykonaną została, jak świadczą relacye Dyrekcyi Składu z dnia 1. czerwca 1900 l. 155 i z dnia 24. czerwca 1900 r. l. 156 (LW. 37.409 i 43.136) tak, że usterki owe nie naraziły przedsiębiorstwa na żadne straty. W gronie personalu biura Składu zaszła w czasokresie objętym sprazdaniem niniejszem jedynie ta zmiana, iż wskutek wspomnianej co dopiero lustracyi musiał Wydział krajowy wypowiedzieć służbę zajętemu w biurze praktykantowi zresztą zaś pozostał skład tego biura niezmienionym. W poborach funkcyonaryuszy zajętych w Składzie mamy do zaznaczenia tę jedynie zmianę, iż uchwałą z dnia 25. maja 1900 r. LW. 34.266 przyznał Wydział krajowy likwidatorowi Składu, Witołdowi Onyszkiewiczowi, który dotąd pobierał płacę 1.800 K., płacę w wysokości ustanowionej preliminarzem wydatków Składu w kwocie 2.400 K., a to od 1. czerwca 1900 r. Podwyższenie to przyznał Wydział krajowy w uwzględnieniu tej okoliczności, iż wymieniony funkcyonaryusz służył, najpierw w Składzie lwowskim, a następnie w Składzie krakowskim, od 1. marca r. 1892 i w ciągu swej ośmioletnej służby okazywał

się zawsze gorliwym i sumiennym pracownikiem. Poza tą zmianą, dokonaną w granicach budżetu dla Składu krakowskiego uchwalonego, jak bowiem już nadmieniono, w budżetach Składu uchwalona płaca likwidatora wynosiła 2.400 K., nie wprowadził Wydział krajowy żadnej innej zmiany w poborach funkcyonaryuszów Składu.

Finansowy wynik przedsiębiorstwa Składu w Krakowie, uwidaczniający się w przedłożonem Wysokiemu Sejmu zamknięciu rachunkowem Składu za r. 1899, przedstawia się mniej pomyślnie, niż w r. 1898. Dochody Składu preliminował Wysoki Sejm na r. 1899 w sumie 19.435 zł., osiągnięto zaś dochody w sumie: 19.809 zł. 48 ct., zatem od preliminarza wyższe o kwotę 374 zł., wydatki zaś preliminowane na sumę: 19.348 zł.; wyniosły faktycznie sumę: 19.914 zł. 96 ct., przeniosły więc sumę preliminowaną o: 566 zł. 96 ct. Wskutek tego zamiast nadwyżki preliminowanej w kwocie: 87 zł. dał rok 1899 niedobór pokryty z funduszu krajowego w sumie: 105 zł. 48 ct. Niedobór ten przedstawi się jednak w właściwem świetle, jeśli się uwzględni fakt, że Skład pokrył z dochodów roku 1899 nie preliminowane w budżecie tegoż roku znaczne wydatki inwestycyjne (na zakupno trieura 979 zł. i na naprawę zwrotnicy: 154 zł. 57 ct.) tudzież nieprzewidziany wydatek w kwocie 220 zł. 31 ct. tytułem opłaty kolei za przetrzymane wskutek znacznego ruchu i zepsucia zwrotnicy wagony. Jeśli się te wydatki nadbudżetowe w sumie 1.353 zł. 88 ct. potrąci z sumy wydatków, uzyskałoby się wydatki w sumie 18.561 zł. 08 ct., które przy dochodach wyżej wykazanych w sumie 19.809 zł. 48 ct, dałyby nadwyżkę: 1.248 zł. 40 ct Cyfry te wykazują, że rok 1899 mimo wykazanego w zeszłorocznem sprawozdaniu Wydziału krajowego w tym przedmiocie znacznego zmniejszenia się obrotu Składu (z 2.842 wagonów na 2.316 wagonów) nie był jeszcze rokiem niekorzystnym, mimo iż zamknięty został niedoborem w kwocie 105 zł. 48 ct.

Cyfry illustrujące obrót zboża i towarów w Składzie w ciągu roku 1900 przedstawiamy w dołączonej pod **Aleg.** ·/. tabeli. Całkowity obrót zboża i towarów wynosił 1.879 wagonów, zmniejszył się tedy znacznie w porównaniu z wynikiem roku 1899: 2.316 wagonów, i rokiem 1898: 2.842 wagonów. Wynik to niepomyślnych stosunków i konjunktur na światowym targu zbożowym, zastoju w handlu zbożowym, czynników którym — rzecz prosta — przedsiębiorstwo Składu przeciwdziałać nie może.

Z faktem zmniejszania się obrotów Składu liczył się Wydział krajowy, układając preliminarz wydatków i dochodów Składu na r. 1901, który w sprawozdaniu Wydziału krajowego o budżecie funduszu krajowego przedłożył. Poszczególne jego pozycye preliminowano możliwie oględnie i ostrożnie a uwzględniając dzisiejszą niepomyślną pod względem handlowym sytuacyę, redukowano wyniki przeciętnych cyfr z trzechlecia, tę jedyną, acz nie pewną, podstawę preliminarzy Składu. Uzyskany przy takiem postępowaniu wynik: suma wydatków: 33.688 K. — (podczas gdy wydatki w r. 1899 wyniosły: 39.830 K., a na r. 1900 uchwalone były w sumie 36.276 K.), i suma dochodów: 35.100 K. (wobec sumy dochodów osiągniętych w r. 1899: 39.618 K. a 40.550 K. w r. 1900 preliminowanych), daje jeszcze nadwyżkę: 1.412 K., której osiągnięcie będzie zadaniem zarządu Składu, jeśli tylko stan targu zbożowego nie zmieni się na gorsze, przez sprężystą a oględną gospodarkę i należyte wyzyskanie obrotu.

Poszczególne pozycye preliminarza, jako nie zawierające żadnych ważniejszych zmian i wydatków, nie wymagają szczegółowego uzasadnienia, poprzestajemy zatem na powyższem jedynie ogólnem wyjaśnieniu preliminarz charakteryzującem.

Opierając się na tem sprawozdaniu, Wydział krajowy ma zaszczyt wnieść:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje sprawozdanie Wydziału krajowego o zarządzie krajowym Składem publicznym, połączonym ze Składem wolnym w Krakowie do wiadomości.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:

Mieczysław Onyszkiewicz *w. r.*

Członek Wydziału krajowego.

Obrót zboża i towarów w roku 1900 w metr. cetnarach.

Miesiąc	Przyjęto zboża i towarów	Wydano zboża i towarów	Zapas z końcem każdego miesiąca
Zapas z roku 1899	135.87	—	135.87
Styczeń rok 1900	101.15	72.77	164.25
Luty „ „	107.61	74.39	197.47
Marzec „ „	83.63	100.92	180.18
Kwiecień „ „	49.63	97.10	132.71
Maj „ „	66.61	72.86	126.46
Czerwiec „ „	55.83	61.00	121.29
Lipiec „ „	45.90	75.36	91.83
Sierpień „ „	43.26	52.88	82·21
Wrzesień „ „	89.42	56.47	115.16
Październik „	124.78	91.07	148.87
Listopad „	105.10	98.24	155.73
Grudzień „	75.19	77.25	153.67
Zapas na rok 1901	—	153.67	
Obrót za rok 1900 w metrycznych cetnarach	1083.98	1083.98	
Weszło w r. 1900 metrycznych cetnarów	948.11	—	
Wyszło „ „ „ „	—	930.31	
Obrót netto wynosi metrycznych cetnarów	948.11		
i „ „	930.31		
Razem metrycznych cetnarów	1878.42	= czyli wagonów **1879**	

LW. 56.353/1900.

We Lwowie, dnia 17. sierpnia 1900.

Aleg. 52

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie ustanowienia w etacie konceptowym urzędników Wydziału krajowego jednej posady adjunkta dla spraw rolniczych z równoczesnem zwinięciem posady koncepisty.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z d. 17. stycznia 1896 r. ustanowił Wys. Sejm w etacie konceptowym urzędników Wydziału krajowego trzy posady fachowo rolnicze, mianowicie jedną z rangą i poborami sekretarza, jedną posadę wicesekretarza i jedną posadę koncepisty. Następną uchwałą z d. 23. marca 1899 zwinął Wys. Sejm posadę sekretarza i wicesekretarza, utworzył natomiast jedną posadę z rangą i poborami radcy Wydziału krajowego.

Na podstawie tych uchwał etat urzędników fachowo rolniczych składa się: z jednego koncepisty i jednego radcy. Ta szczupłość etatu sprawia, że urzędnik zajmujący posadę koncepisty niema możności dojścia w miarę wyrobienia się i w miarę lat służby do wyższego stanowiska i lepszej płacy.

Ponieważ obecnie urzędnicy głównego etatu Wydziału krajowego, równej rangi z urzędnikiem zajmującym posadę koncepisty dla spraw rolniczych, zostali już awansowani na wyższe posady, przeto dla uzyskania równych warunków awansu, ze względów słuszności i w interesie samej służby, Wydział krajowy uprasza Wys. Sejm w przedłożonym wniosku o odpowiednią zmianę w etacie posad fachowo-rolniczych.

Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm ustanawia w etacie urzędników konceptowych Wydziału krajowego jedną posadę fachowo rolniczą z rangą i poborami adjunkta, określonymi uchwałą sejmową z d. 15. lutego 1898 r., za równoczesnem zniesieniem posady koncepisty, ustanowionej uchwałą sejmową z dnia 17. stycznia 1896 r.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Mieczysław Onyszkiewicz w. r.
Członek Wydziału krajowego.

LW. 14.141/1901.

We Lwowie, dnia 29. marca 1901.

Alcg 53

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie z czynności w zakresie budowli wodnych i melioracyj za rok 1899—1900 wraz z uzadnieniem wydatków preliminowanych na te cele na r. 1901, które to sprawozdanie obejmuje:

I. Wykonanie uchwał Wysokiego Sejmu.

II. Załatwienie petycyj.

III. Postęp budowy przy publicznych robotach melioracyjnych za rok 1899.

IV. Wnioski w sprawie konserwacyi zabudowań potoków górskich w dorzeczu Skawy i zmiany §. 45 kraj. ustawy wodnej, tudzież postęp w opracowaniu nowych projektów melioracyjnych.

V. Uzasadnienie rubryki XIII. preliminarza wydatków funduszu krajowego na rok 1901.

VI. Wykaz czynności kraj. biura melioracyjnego za rok 1899—1900, oraz zmiany w personalu technicznym i służby dozorców tego biura.

VII. Obecny stan państwowego funduszu melioracyjnego i udział kraju w tym funduszu.

I. Wykonanie uchwał Wysokiego Sejmu.

a) Ustawy sankcyonowane.

Ustawy agrarne.

Odezwą z d. 9. lutego 1900 l. 13.691 zawiadomiło nas c. k. Prezydyum Namiestnictwa, że Najwyższem rozporządzeniem z d. 9. grudnia 1899 uzyskały sankcyę uchwalone przez Wys. Sejm dnia 12. i 18. lutego 1898 projekty ustaw:

1) o komasacyi gruntów rolnych;

2) o dzieleniu gruntów wspólnych i regulacyi odnoszących się do nich wspólnych praw użytkowania i zarządu;

3) o składzie komisyi krajowej dla spraw wyłączania obcych gruntów z lasów i zaokrąglenia granic leśnych.

Zarazem oznajmiło c. k. Prezydyum Namiestnictwa wskutek reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa z d. 16. grudnia 1899 l. 27.869, że skoro tylko otrzyma z c. k. Ministerstwa projekt rozporządzeń wykonawczych do powyższych ustaw, co ma wkrótce nastąpić, udzieli ich Wydziałowi krajowemu do oświadczenia się.

Wskutek dwukrotnych przypomnień Wydziału krajowego (odezwami z dnia 28. maja 1900 l. 35.356 i z d. 31. sierpnia 1900 l. 58.633) nadesłało nam c. k. Namiestnictwo odezwą z d. 17. marca 1901 l. 28.981 projekt referenta rozporządzeń wykonawczych do ustaw agrarnych z tą jednak uwagą, że ostateczny projekt tych rozporządzeń ustalony będzie dopiero po porozumieniu się wszystkich interesowanych Ministerstw. Ponieważ zaś według końcowych postanowień ustaw agrarnych, termin, od którego ustawy mają obowiązywać, oznaczą dopiero Ministerstwa interesowane w porozumieniu z Wydziałem krajowym po ułożeniu odnośnych rozporządzeń wykonawczych, zatem dotychczas nie mogły wejść w życie te ważne dla kraju ustawy.

Ustawa o obwałowaniu lewego brzegu Wisły w pow. krakowskim.

Wedle odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa z d. 4. września 1900 l. 9.750 uzyskał Najwyższą sankcyę uchwalony przez Wys. Sejm d. 5. lutego 1897 projekt ustawy o uzupełnieniu obwałowania lewego brzegu Wisły między Krakowem a granicą państwa. Ustawa ogłoszoną została w dzienniku ustaw kraj. z r. 1900 pod Nr. 88, rozporządzenie wykonawcze zaś dopiero w r. 1901 pod Nr. 19.

Pierwsza rata 30% zasiłku z państwowego funduszu melioracyjnego wstawiona do preliminarza tego funduszu na r. 1900 została w roku ubiegłym wypłaconą, a budowę zarządził Wydział krajowy na mocy upoważnienia udzielonego przez Ministerstwo rolnictwa reskryptem z d. 1. maja 1908 l. 1.044 przed wejściem w życie ustawy, poruczając kierownictwo robót inżynierowi kraj. biura melioracyjnego, Karolowi Boziewiczowi, prowadzenie zaś kasy i rachunkowości Wydziałowi powiatowemu w Krakowie.

W sprawie rozmaitych wymagań c. i k. komendy fortecy w Krakowie, od których spełnienia władze wojskowe uczyniły zależnem wykonanie robót, a do których odnoszą się rezolucye Wys. Sejmu z d. 4. maja 1900 l. s. 3.854, zawiadomiło nas c. k. Namiestnictwo odezwą z d. 14. maja 1900 l. 46.437 (w odpowiedzi na przedstawienie Wydziału krajowego z d. 10. listopada 1899 l. 68.689), że c. i k. Ministerstwo wojny pismem z 27. kwietnia 1900, oddział 8, Nr. 815 wystósowanem do c. k. Ministerstwa rolnictwa, odstąpiło od trzech warunków postawionych przez komendę fortecy krakowskiej, a to ze względu na powszechną użyteczność zamierzonego przedsiębiorstwa, natomiast obstaje przy złożeniu intabulowanego rewersu demolacyjnego co do części wału w gminie Dąbie położonej w rejonie fortecznym i przy prawie używania wału jako komunikacyi dla oficerów i patroli.

Odezwą z d. 22. maja 1900 l. 33.712 zgodził się Wydział krajowy na używanie lewego wału Wisły w rejonie fortyfikacyjnym jako środka komunikacyjnego dla pieszych oficerów i patroli, oraz oświadczył gotowość wystawienia rewersu demolacyjnego, skoro mu c. k. Namiestnictwo udzieli wzoru takiego dokumentu. Zarazem zauważył Wydział krajowy, że używanie wału przez kawaleryę nie byłoby wskazane, gdyż w ciągu lat kilku wał uległby zniszczeniu, — rewers zaś demolacyjny może być zaintabulowany dopiero po przeprowadzeniu wywłaszczenia gruntów w obrębie fortecy krakowskiej na rzecz funduszu budowy.

Ustawa o uzupełnieniu obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami.

Odezwą z d. 26. lipca 1900 l. 51.938 zawiadomiło nas c. k. Namiestnictwo, że c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z d. 15. lipca 1900 l. 7.666 zatwierdziło projekt techniczny uzupełnienia obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami z wyjątkiem 2 nieznacznych przestrzeni trasy w Podgórzu i poniżej ujścia Podłężówki, które za kwestyonowane zostały przez departament techniczny Namiestnictwa, a co do których ma być zarządzone dalsze badanie, oraz zgodziło się na przeprowadzenie postępowania wodno-prawnego partyami w miarę postępu robót w myśl wniosku Wydziału krajowego.

Przytem oświadczyło wymienione Ministerstwo gotowość przyznania 30% zasiłku z państwowego funduszu melioracyjnego w kwocie 148.800 koron, którego pierwsza rata z powodu obciążenia tego funduszu wstawioną zostanie dopiero do preliminarza na r. 1901. Ażeby zaś umożliwić spółce wodnej zaciągnięcie pożyczki na pokrycie 30% datku konkurencyjnego, przedłożyło Ministerstwo rolnictwa uchwalony przez Wys. Sejm d. 21. marca 1899 odnośny projekt ustawy do Najwyższej sankcyi, która też wedle ustawy c. k. Prezydyum Namiestnictwa z d. 18. października 1900 l. 11.376 udzieloną została Najwyższem postanowieniem z d. 26. września 1900. (Ustawa ogłoszoną została w dzienniku ustaw kraj. z r. 1900 pod Nrem 101).

Na skutek rezolucyi z d. 1. maja 1900, którą Wys. Sejm polecił Wydziałowi krajowemu, aby dalsze obwałowanie prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami w możliwie najkrótszym czasie podjął, zawiadomiliśmy Wydział spółki reskryptem z d. 9. czerwca 1900 l. 38.125, że Wydział krajowy zarządzi dalsze roboty przy tem przedsiębiorstwie, skoro zapewnioną zostanie wypłata pierwszej raty zasiłku z państwowego funduszu melioracyjnego.

Wobec powyższej decyzyi Ministerstwa rolnictwa, zostaną więc roboty podjęte z wiosną 1901.

Ustawa o regulacyi górnego Dniestru z dopływami.

Jak już w zeszłorocznem sprawozdaniu melioracyjnem podnieśliśmy, sprawa regulacyi górnego Dniestru z dopływami natrafiła na trudności w c. k. Ministerstwie spraw wewnętrznych, które przed sankcyą ustawy zażądało ułożenia rozporządzenia wykonawczego i zamieszczenia w niem postanowień, jakie się nie znajdują w żadnem innem rozporządzeniu wykonawczem, wydanem dla krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych, a które ograniczając atrybucye Wydziału krajowego określone w ustawie, oddają prawie cały zarząd techniczny temu Ministerstwu, względnie jego zastępcy delegowanemu corocznie do komisyj inspekcyjnych, programowych i kolaudacyjnych.

Jakkolwiek z góry przewidzieć można, że podobna centralizacya zarządu budowy tylko ujemnie wpłynąć może na postęp robót i zwiększy nieproduktywne koszta zarządu, czego dowodem są dotychczasowe budowle wodne, wykonywane przez państwo w Galicyi, to jednak z uwagi, że od przeprowadzenia reambulacyi, cztery lata upłynęło, a każdorazowe przedstawienie Wydziału krajowego nietylko spotykało się z odmową ze strony Ministerstwa spraw wewnętrznych bez żadnego motywowania, lecz dawało powód do stawiania nowych, uciążliwych warunków, opóźniając sprawę o dalszy rok cały, gdyż dopiero w takim okresie czasu nadchodziło załatwienie, Wydział krajowy pragnąc już raz zakończyć te długotrwałe rokowania w interesie ważnego dla kraju przedsiębiorstwa, przyjął wszystkie warunki postawione przez Ministerstwo spraw wewnętrznych i w odezwie z d. 17. sierpnia 1900 l. 55.174 oświadczył, że się z góry zgadza na wszelkie dalsze zmiany projektu rozporządzenia wykonawczego, których wprowadzenie Ministerstwo uważałoby za właściwe, byle tylko te zmiany były zgodne z uchwalonym przez Wys. Sejm d. 9. lutego 1897 projektem ustawy.

Wskutek tego oświadczenia zatwierdziło wreszcie c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z d. 29. listopada 1900 rozporządzenie wykonawcze, zamieszczając w niem jednak jeszcze dodatkowo dwie zmiany (§§. 2 i 6), — oraz przedłożyło projekt ustawy do sankcyi cesarskiej, która udzieloną została Najwyższem postanowieniem z dnia 4. grudnia 1900 (ustawa ogłoszoną została w dzienniku ustaw kraj. z r. 1901 pod Nrem 12).

Ustawa o konserwacyi robót regulacyjnych na potoku Przegnojówce z dopływami.

Wedle odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa z d. 20. listopada 1900 l. 12.721 Najwyższem postanowieniem z d. 4. listopada 1900 udzieloną została sankcya cesarska uchwalonemu przez Wys. Sejm d. 1. maja 1900 projektowi ustawy o konserwacyi robót regulacyjnych na potoku Przegnojówce z dopływami.

Ustawa ta ogłoszoną została w dzienniku ustaw kraj. z r. 1901 pod Nrem 8.

b) Projekty ustaw dotychczas niesankcyonowane.

Projekt ustawy o uzupełnieniu regulacyi Nowego Brnia z dopływami.

W załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego z petycyi gmin i obszarów dworskich Lubasz, Radwan, Zabrnie, Suchygrunt, Wólka, Dąbrowica, Brzezówka, Borki i Małec o wykończenie regulacyi Nowego Brnia powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 4. maja 1900 następujące uchwały:

I. „Sejm wzywa c. k. Rząd, aby uchwalony d. 5. lutego 1897 projekt ustawy o uzupełnieniu regulacyi rzeki Nowego Brnia z dopływami jak najrychlej przedłożył do Najwyższej sankcyi".

II. „Wzywa się Wydział krajowy, aby niezależnie od kroków przedsięwziętych u c. k. Rządu rozpatrzył jak najspieszniej sprawę żądań petentów co do regulacyi Brnia, objętej pierwotnym planem regulacyjnym i zarządził, co należy, w tym kierunku, aby przynajmniej obwałowanie na przestrzeni wałem jeszcze nie zamkniętej, koniecznie w ciągu bieżącego roku wykonane zostało".

Na rezolucyę ad I) zakomunikowało nam c. k. Namiestnictwo odezwą z d. 23. listopada 1900 l. 115.187 reskrypt c. k. Ministerstwa rolnictwa z d. 9. listopada 1900 l. 3.685, że pierwszą ratę zasiłku z państwowego funduszu melioracyjnego na wykończenie regulacyi Nowego Brnia z dopływami, zamierza wstawić do preliminarza tego funduszu na r. 1901, o ile na to dyspozycyjne środki pozwolą. Skoro pierwsza rata zasiłku z wymienionego funduszu zostanie w drodze konstytucyjnej przyzwoloną, przedłoży Ministerstwo wniosek na udzielenie sankcyi uchwalonemu przez Wys. Sejm projektowi ustawy.

W wykonaniu rezolucyi ad II) polecił Wydział krajowy reskryptem z d. 11. sierpnia 1900 l. 32.612 kierownikowi regulacyi dolnej sekcyi Biały, inżynierowi Maryanowi Röhrichowi wytyczyć zamknięcie wałów Nowego Brnia w Radwanie, którego koszta preliminowano w projekcie na 10.863 koron 44 gr., wykonanie zaś robót poruczyć dozorcy Schultzowi, zajętemu przy regulacyi i obwałowaniu młynówki na folwarku Czernichowskim. Ponieważ jednak roboty w Czernichowie nie zostały ukończone, a inni rutynowani dozorcy, którymby samodzielne prowadzenie robót poruczyć można było, zajęci byli przy budowach już z wiosną rozpoczętych, zamknięcie wałów Nowego Brnia w Radwanie zostało odroczone do wiosny 1901 r., w którym to terminie dalsza budowa przy regulacyi Nowego Brnia z dopływami zostanie zarządzoną.

Projekt ustawy o regulacyi rzeki Pełtwi z dopływami.

Projekt techniczny tej regulacyi nie został dotychczas przedłożony c. k. Rządowi, gdyż projektant, były starszy inżynier, Tadeusz Sikorski, który w r. 1899 powołany został na profesora studyum rolniczego na uniwersytecie Jagiellońskim, nie ukończył i nie nadesłał sprawozdania technicznego. Wskutek tego sprawa uległa dalszej zwłoce.

Projekt ustawy o obwałowaniu lewego brzegu Dunajca od ujścia potoku Więckówki do mostu kolejowego w Bogumiłowicach.

W sprawie uchwalonego przez Wys. Sejm d. 21. marca 1899 projektu ustawy o obwałowaniu lewego brzegu Dunajca od ujścia potoku Więckówki do mostu kolejowego w Bogumiłowicach oznajmiło c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z d. 26. listopada 1899 l. 12.018, że gotowe jest przyznać dla tego przedsiębiorstwa 40% zasiłek z państwowego funduszu melioracyjnego z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia na pokrycie kosztów obliczonych na 260.000 koron, zażądało jednak przedtem zbadania na miejscu zakwestyonowanej przez galic. departament wodny trasy wału w trzech miejscach.

Delegowani przez c. k. Namiestnictwo i Wydział krajowy urzędnicy techniczni uznali zaprojektowaną trasę jako odpowiednią i zaproponowali tylko powiększenie promienia krzywizny wału w jednem miejscu z 500 na 800 m celem odsunięcia trasy wału od skrzyni tamy o 35 m. Wynik dochodzenia przesłał Wydział krajowy odezwą z d. 13. czerwca 1900 l. 34.838 c. k. Namiestnictwu, lecz decyzya c. k. Ministerstwa rolnictwa dotychczas nie nadeszła.

W ciągu r. 1900 zarządził Wydział krajowy zestawienie katastru konkurencyjnego i przeszle ten operat wraz z projektem statutu spółki wodnej c. k. Starostwu w Brzesku, tak ażeby postępowanie wodno-prawne mogło być w r. 1901 przeprowadzone.

Projekt ustawy o regulacyi potoku Pustej (Radosławki) z dopływami.

Reambulacya projektu technicznego, który służyć ma za podstawę wykonania robót, a który przesłany został c. k. Namiestnictwu odezwą z d. 6. lipca 1899 l. 42.853, została przeprowadzoną w r. 1900. Ponieważ jednak technik delegowany przez c. k. Namiestnictwo objawił opinię, że regulacya potoku Pustej ma być przedłużoną od ujścia Majdanu do Styru tj. na przestszeni, gdzie zdjęcia z powodu oporu włościan nie mogły być wykonane, zatem c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z d. 7. listopada 1900 l. 8.547 zarządziło na wniosek ministeryalnego departamentu wodnego ponowne zbadanie sprawy na miejscu za pośrednictwem delegata tego ministerstwa na koszt funduszu krajowego, żądając zarazem poprzedniego wykonania niwelacyi wymienionej przestrzeni Pustej.

Odezwą z d. 8. stycznia 1901 l. 82.864 zgodził się Wydział krajowy na ponowne przeprowadzenie reambulacyi projektu przez delegata Ministerstwa rolnictwa i oświadczył gotowość zarządzenia niwelacyi przestrzeni potoku Pustej nieobjętej projektem, jeżeli władza polityczna umożliwi technicznym organom krajowym wykonanie pomiarów.

Wobec tej decyzyi Ministerstwa, tudzież z uwagi, że budowa ma być dopiero rozpoczętą po prawomocnem zawiązaniu spółki wodnej, co wedle dotychczasowych doświadczeń dłuższego wymaga czasu, dziś już przewidzieć można, że wejście w życie uchwalonego przez Wys. Sejm d. 1. maja 1900 projektu ustawy nie rychło nastąpi.

Projekt ustawy o regulacyi potoków Sołotwy i Rokitny

Przedłożony odezwą z d. 6. lipca 1899 l. 38.887 i zreambulowany w r. 1900 przez c. k. Namiestnictwo projekt techniczny zwróciło c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z d. 12. lipca 1900 l. 8.742 do uzupełnienia dalszą siecią rowów osuszających zaproponowanych przez delegata c. k. Namiestnictwa.

Po przeprowadzeniu ponownej reambulacyi przez delegata c. k. Namiestnictwa i projektanta zaprojektowano rowy dodatkowe łącznej długości 31,9 kilometrów, których wykonanie wymagać będzie nakładu 13.000 zł. w. a. 95 ct. w. a., wskutek czego przy pozostawieniu pierwotnej sumy kosztorysowej 185.000 zł. w. a. (370.000 K) zredukuje się preliminowana w kosztorysie rubryka wydatków rozmaitych i nieprzewidzianych z 15.371 zł. 75 ct. w. a. na 2.370 zł. 80 ct. w. a.

Uzupełniony projekt c. k. Namiestnictwu odezwą z d. 10. stycznia 1901 l. 964.

Uchwalony przez Wys. Sejm d. 1. maja 1900 projekt ustawy mający za przedmiot tę regulacyę, ma być przedłożony do sankcyi cesarskiej dopiero po zawiązaniu spółki wodnej.

Projekt ustawy o zmianie §§. 69 i 71 kraj. ustawy wodnej.

Uchwalony przez Wys. Sejm d. 4. maja 1900 projekt ustawy zmieniającej postanowienia §§. 69 i 71 kraj. ustawy wodnej nie uzyskał dotychczas Najwyższej sankcyi, mimo iż Wydział krajowy odnosił się w tej sprawie do Prezydyum c. k. Namiestnictwa odezwą z d. 18. września 1900 l. 61.919.

c) Uchwały nie wymagające sankcyi.

Uchwała o podwyższeniu dotacyi państwowego funduszu melioracyjnego.

Na posiedzeniu z d. 1. maja 1900 uchwalił Wysoki Sejm następującą rezulucyę:

„Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby podwyższył dotacyę roczną państwowego funduszu melioracyjnego“.

Celem poparcia tej rezolucyi wystosowaliśmy po zebraniu się Rady państwa na tegoroczną sesyę załączoną ℓ. odezwę do c. k. Prezydyum Namiestnictwa, a równocześnie odnieśliśmy się do JE. p. Prezesa Koła polskiego w Wiedniu o wyjednanie podwyższenia dotacyi rocznej państwowego funduszu melioracyjnego z 1,500.000 kor. do kwoty 4,000.000 koron.

Alegat 1.

Systematyczna regulacya rzek karpackich.

W sprawie systematycznej regulacyi rzek karpackich, która w myśl programowej uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 13. lutego 1894 ma być stopniowo przeprowadzoną, a której wykonanie w obec dwukrotnych klęsk powodziowych w r. 1899 w dorzeczu Wisły, a w r. 1900 w dorzeczu Dniestru, stało się naglącem, otrzymaliśmy ze strony c. k. Namiestnictwa zawiadomienie (w odezwach z dnia 2. sierpnia 1900 l. 74.739 i z dnia 4. lutego 1901 l. 9.420), że rewizya projektów generalnych na regulacyę rzek Raby i Świcy, na których roboty w myśl powołanego programu z r. 1896 miały być rozpoczęte, nie została dotychczas zarządzoną.

Uchwała w sprawie żeglugi na Wiśle

W załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego o wniosku posła Rapoporta i tow. w sprawie żeglugi na Wiśle powziął Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 4. maja 1900 następujące uchwały:

I. Wzywa się c. k. Rząd, aby przez przyznanie wydatniejszej niż dotąd dotacyi na regulacyę koryta Wisły rozłożone jeszcze na lat 12 roboty regulacyjne przeprowadził w krótszym terminie.

II. Wzywa się c. k. Rząd, aby uchwaloną przez Radę państwa dotacyę 300.000 zł. w. a. na budowę przystani zimowej w Nadbrzeziu wydano na odnośne roboty w przeciągu dwu lat.

III. Wzywa się c. k. Rząd, aby w jak najkrótszym czasie zawarł z Rządem rosyjskim traktat o żegludze na Wiśle i zarządził wszystko co potrzebne, by stosunki porządku publicznego na Wiśle unormowane zostały.

IV. Wzywa się c. k. Rząd, aby w razie powstania Towarzystwa żeglugi parowej na Wiśle, wyznaczył temuż towarzystwu ze skarbu państwa stałą subwencyę w odpowiedniej wysokości, podobnie jak to mają towarzystwa żeglugi na Elbie, na Dunaju i Lloyd austryacki.

V. Wzywa się c. k. Rząd, aby wydał dla towarów z Austryi via Nadbrzezie eksportowanych odpowiednie niskie taryfy kolejowe i aby przeprowadził z Węgrami rokowania dla uzyskania dla tych towarów odpowiednich ulg taryfowych na kolejach węgierskich.

VI. Wzywa się c. k. Rząd, aby przez wyposażenie stacyi kolei w Nadbrzeziu we wszystkie zakłady komunikacyjne (Verkehrsanstalten) umożliwił uczynienie zadość potrzebom rozwiniętego ruchu towarowego i ułatwił czynności transportowe.

Na zapytanie Wydziału krajowego z dnia 12. września 1900 l. 60.387 odpowiedziało c. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 5. października 1900 l. 93.974, że uchwały powyższe przedłożono c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych, decyzya jednak dotychczas nie nadeszła.

Uchwała w sprawie budowy dróg wodnych

W załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego o wniosku posła Merunowicza w sprawie sieci dróg wodnych w Galicyi powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 28. kwietnia 1900 następujące uchwały:

„I. Sejm wzywa c. k. Rząd usilnie, aby:

a) z możliwie największym pospiechem wykończył techniczne prace przygotowawcze do budowy kanałów spławnych mających połączyć Odrę z Wisłą, z dalszem połączeniem drogą wodną Wisły i Sanu z Dniestrem i z odgałęzieniem od Sądowej Wiszni przez Gródek, Lwów do Brodów;

b) aby zajął się zapewnieniem finansowych środków do budowy tych dróg wodnych, czy to przy pomocy przedsiębiorstwa prywatnego z pełnem zabezpieczeniem ekonomicznego interesu kraju, czy też przez uzyskanie w drodze konstytucyjnej odpowiednich kredytów do budowy tych dróg wodnych na rachunek państwa, z udziałem kraju i innych interesowanych czynników;

c) aby tę sprawę tak przeprowadził, by żegluga na wymienionych wyżej drogach wodnych w naszym kraju rozpoczęła się równocześnie z żeglugą na nowych drogach wodnych innych krajów koronnych, a zwłaszcza na kanałach łączących Dunaj z Odrą, Elbą i Wełtawą.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby sprawę tę wobec c. k. Rządu z całą stanowczością zastępował, a ewentualnie zniósł się z Wydziałami krajowymi współinteresowanych krajów koronnych w celu przedsięwzięcia wspólnej z nimi akcyi."

Uchwały powyższe zakomunikował Wydział krajowy Reprezentacyom interesowanych krajów, mianowicie Szlązka, Morawii i Austryi dolnej, tudzież Magistratowi stoł. miasta Wiednia z zapytaniem, czyby nie były skłonne porozumieć się z galic. Wydziałem krajowym co do wspólnej akcyi, jakąby należało podjąć w tej ważnej sprawie.

Co do rozolncyi ad I. zawiadomiło nas c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwą z dnia 15. lutego 1901 l 1.688/pr., że w sprawie budowy kanałów spławnych w Galicyi dotychczas nie nadeszła decyzya władzy centralnej.

Regulacya rzek granicznych i spławnych

W sprawie regulacyi rzek granicznych i spławnych, która poruszoną została programową uchwałą Wys. Sejmu z dnia 13. lutego 1894, a następnie rezolucyą z dnia 12. lutego 1898, wniósł na ostatniej sesyi interpelacyę do c. k. Rządu poseł Bednarski i tow., ograniczając zapytanie do regulacyi rzek w powiecie Nowotarskim, mianowicie granicznego Dunajca od ujścia Białki do Szczawnicy oraz Białki tatrzańskiej.

Odezwą z dnia 22. listopada 1900 l. 12.355, zawiadomiło nas c. k. Prezydyum Namiestnictwa wskutek reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 30. października 1900 l. 28.019, iż „względem ułożenia programu czynności dla sporządzenia projektu na uregulowananie tych rzek ma nastąpić porozumienie z król. węgierskim Rządem z wiosną 1901 r. i że w tej sprawie c. k. Namiestnictwo odniosło się do król. węgierskiego Urzędu kultury IV. dystryktu w Koszycach o zaproponowanie terminu wspólnego zjazdu, po którym pomiary celem ułożenia projektu mają nastąpić."

Uchwała w sprawie obwałowania granicznej Wisły między Białką a Przemszą.

W załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego o wniosku posła Kramarczyka i tow. w przedmiocie obwałowania granicznej Wisły między Białką a Przemszą w powiecie Bialskim powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 4. maja 1900 następującą uchwałę:

„Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w jak najkrótszym czasie przeprowadził obwałowanie prawego brzegu granicznej Wisły między ujściem Białki i Przemszy w powiecie Bialskim kosztem c. k. skarbu państwa."

Na zapytanie Wydziału krajowego z dnia 21. października 1900 r. l. 58.720 oznajmiło c. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 12. grudnia 1900 r. l. 108.525, że decyzya c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych w sprawie tej rezolucyi dotąd nie nadeszła.

Orgauizacya spółek wodnych.

W ciągu ostatniego roku zawiązane zostały przez władze polityczne trzy spółki wodne:

1) dla obwałowania lewego brzegu Dunajca w myśl ustawy z dnia 2. września 1895. Dz. ust. kraj. Nr. 69 (wedle odezwy c. k. Starostwa w Tarnowie z 4. sierpnia 1900 l. 29.449 ukonstytuował się Wydział spółki dnia 3. lipca 1900, wybierając przewodniczącym Dominika hr. Potockiego, właściciela dóbr w Bobrownikach małych, zastępcą zaś Jana Kaweckiego z Łąki siedleckiej);

2) dla osuszenia bagien Łuńcucko-Jarosławskich w myśl ustawy z dnia 26. kwietnia 1895. Dz. ust. kraj. Nr. 28 (wedle odezwy c. k. Starostwa w Jarosławiu z dnia 12. lutego 1901 l. 5898 ukonstytuował się Wydział spółki 8. lutego 1901, wybierając przewodniczącym Witołda ks. Czartoryskiego, zastępcą zaś Józefa Wańczyckiego, naczelnika gminy Ujezny);

3) dla obwałowania lewego brzegu Wisły między Krakowem a granicą państwa w myśl ustawy z dnia 26. sierpnia 1900. Dz. ust. graj. Nr. 88 (wedle odezwy c. k. Starostwa w Krakowie z d. 7. lutego 1900, l. 3.749 wybrał Wydział spółki 31. stycznia 1901 przewodniczącym Stanisława hr. Badeniego, właściciela dóbr w Branicach, a zastępcą przewodniczącego posła na Sejm Franciszka Wójcika).

Delegatami Wydziału krajowego zostali zamianowani: do Wydziału spółki ad 1) Henryk Dolański, właściciel dóbr w Radłowie, do Wydziału spółki

ad 3) poseł na Sejm i prezes Rady powiatowej krakowskiej Dr. Franciszek Paszkowski.

Natomiast nie zostały dotychczas zawiązane spółki wodne:

a) dla regulacyi Bugu w myśl ustawy z dnia 9. lipca 1894. Dz. ust. kraj. Nr. 69. (c. k. Starostwo w Kamionce strum.);

b) dla regulacyi górnej Kisieliny w myśl ustawy z dnia 22. września 1896. Dz. ust. kraj. Nr. 46 (c. k. Starostwo w Brzesku).

Uchwała w sprawie zakładania fundamentów objektów kolejowych i drogowych.

W sprawie rezolucyi Wys. Sejmu z dnia 21. marca 1899 wzywającą c. k. Rząd, aby fundamenty mostów i przepustów komunikacyjnych tak głęboko były zakładane, iżby umożliwiały swobodny odpływ wody z wylotów drenowych, zawiadomiło nas c. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 28. lipca 1900 l. 74.458, że jeszcze nie nadeszła decyzya c. k. Ministerstwa.

Rezolucya w sprawie zbadania rachunków spółki wodnej dla regulacyi Wisłoka i Pielnicy, oraz wykończenia robót regulacyjnych.

Przy rozprawach nad rub. XIII. wydatków budżetu krajowego na r. 1901 powziął Wys. Sejm dnia 3. maja 1900 na wniosek posła Milana następujące uchwały:

„1. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby w jak najkrótszym czasie wydelegował urzędnika, któryby zbadał rachunek spółki wodnej w Besku dla Wisłoka i Pielnicy a przytem wysłuchał pretensyj, jakie sobie strony interesowane roszczą do spółki.

2) C. k. Rząd postara się o przyspieszenie i załatwienie jak najrychlejsze wykończenia budowy regulacyjnej Wisłoka i Pielnicy w granicach już objętych.“

Ponieważ rachunki spółki wodnej na podstawie aktu kolaudacyjnego zostały przez oddział rachunkowy Wydziału krajowego sprawdzone i co do cyfry znalezione bez zarzutu, przyczem wytknięto tylko niestosunkowo wysokie koszta zarządu, ponieważ dalej komisya kolaudacyjna wyraziła opinię, że roboty regulacyjne prowadzono z możliwą oszczędnością, a przekroczenie sumy kosztorysowej było w danych warunkach nieuniknionem, ponieważ wreszcie stwierdzono, że podniesione przez właściciela dóbr Wzdowa, Dra Adama Ostaszewskiego zarzuty co do szafowania groszem publicznym nie mają rzeczywistej podstawy, zapytało c. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 3. października 1900 l. 95.270, co było powodem do powzięcia przez Wys. Sejm powyższych uchwał. Gdy zaś Wydział krajowy oświadczył, że nie może udzielić w tej sprawie wyjaśnień, gdyż uchwały te powzięte zostały na wniosek posła Milana (L. W. kr. 67.861 ex. 1900), zażądało c. k. Namiestnictwo odezwą z d. 16. listopada 1900 l. 108.659 objawienia zdania, czy uważa za konieczne, względnie wskazane delegowanie urzędnika dla zbadania rachunków ostatecznie już sprawdzonych, na co Wydział krajowy oznajmił, iż nie widzi tej potrzeby, zwłasza. że wnioskodawca nie przytoczył żadnych konkretnych faktów, z którychby potrzeba ponownego sprawdzania rachunków wynikała.

Uchwała w sprawie regulacyi rzek Bystrzyc pod Stanisławowem.

Przy rozprawach nad rubr. XIII. wydatków budżetu krajowego na r. 1900 powziął Wys. Sejm dnia 3. maja 1900 następującą uchwałę:

„Wniosek posła Łazarza Winniczuka o wyznaczenie z funduszu krajowego kwoty 20.000 koron na koszta regulacyi rzek Bystrzyc pod Stanisławowem odstępuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.“

Na cel powyższy Wydział krajowy nie mógł przeznaczyć żadnej kwoty, gdyż Wys. Sejm w rub. XIII. poz. 209 lit. k. do dyspozycyi Wydziału krajowego dotacyi nie uchwalił.

Uchwała w sprawie szczególniejszego uwzględniania próśb gmin o wykonanie głównych rowów odwodniających.

Przy rozprawach nad tą samą rubryką uchwalił Wys. Sejm dnia 3. maja 1900 następującą rezolucyę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby na wniesione prośby gmin, któreby życzyły sobie najpierw główne rowy dla odprowadzenia wody zbudować, szczególniejszą zwracał uwagę i takowe możliwie uwzględniał.“

Uchwała ta nie wymagała wydania jakiegokolwiek zarządzenia, gdyż dotychczas wszystkie prośby gmin o odwodnienie były uwzględnione.

Zakładanie fabryk drenarskich.

Na akcyę popierania i zakładania fabryk drenarskich przeznaczył Wys. Sejm na r. 1900 uchwałą z 1. maja 1900 dotacyę w kwocie 10.000 koron i zarazem wezwał c. k. Rząd, iżby z państwowej dotacyi dyspozycyjnej na drobne melioracye przyczynił się do tej akcyi taką samą kwotą.

Subwencya państwowa została odezwą c. k. Namiestnictwa z dnia 17. listopada 1900 l. 111.921 (L. W. kr. 80.380) wyasygnowaną w kwocie 10.000 koron.

Ministerstwo rolnictwa, zarządzając wypłatę tego zasiłku w kwocie wyższej niż w latach poprzednich o 2.000 koron — zastrzegło się, iż udzielenie obecnie wyższej subwencyi niemoże przesądzać udzielania tak samo wysokich subwencyi w latach następnych. Oświadczyło też zarazem Ministerstwo, iż udzielenie wyższej subwencyi wyjdzie na korzyść szczególnie małych posiadaczy gruntowych a to za pomocą możliwie daleko idącej zniżki cen rurek do drenowania zakupywanych w fabrykach subwencyonowanych.

Dotychczas udzielenie subwencyi czynił Wydział krajowy zawisłem od warunku, iż właściciel subwencyonowanej fabryki będzie obowiązanym zbywającą ponad własną potrzebę produkcyę odsprzedawać posiadaczom sąsiednich gruntów po cenach przez Wydział krajowy w porozumieniu z nim ustanowionych. Ceny zaś ustanawiał Wydział krajowy według kosztów założenia i produkcyi, dla których tytułem zysku właściciela doliczał 10% tychże kosztów. Ceny w ten sposób wypośrodkowane wypadły w każdym razie niższe, aniżeli ceny w fabrykach przemysłowych.

Z ulgi tej jednak sąsiednie fabryki mogą tylko w nielicznych wypadkach korzystać, gdyż obdarzeni subwencyą właściciele produkują przeważnie tylko taką ilość, jaka potrzebną jest dla zdrenowania ich własnych gruntów.

Aby można zastosować się do życzenia objawionego przez Ministerstwo rolnictwa w tych nielicznych wypadkach, gdzie fabryki więcej ponad potrzebę właściciela produkują, rozesłał Wydział krajowy okólnik do wszystkich inżynierów biura melior. z zapytaniem, z których fabryk i którzy mniejsi posiadacze gruntów oraz po jakiej cenie dotąd nabywali rurki. Tak dostarczone daty będą służyły Wydziałowi krajowemu za podstawę do ocenienia, o ile ceny rurek były wygórowane i w danym razie do oznaczenia tych cen dla właścicieli mniejszych posiadłości gruntowych w tych fabrykach, które w przyszłości założone zostaną przy pomocy zasiłków z funduszu krajowego i państwowego.

Zdając sprawę z rozdziału subwencyi na zakładanie fabryk drenarskich w r. 1900, Wydział krajowy zaznaczyć przedewszystkiem musi, iż zgłoszenia o dostarczenie pras drenarskich, gdyż tylko w tej formie udziela się w zasadzie subwencyi, mniej licznie wpływają, aniżeli w latach poprzednich.

Z dotacyi krajowej i rządowej za r. 1900 dostarczył Wydział krajowy od czasu przedłożenia ostatniego sprawozdania o melioracyach do chwili niniejszego sprawozdania podwójnie działających pras drenarskich wraz z krajaczami do gliny i innymi przyborami następującym osobom:

1. p. Wiktorowi Jasińskiemu, właścicielowi posiadł. tab. Bełzec, pow Złoczów;

2. kapitule metropol. ob. łać. we Lwowie jako właścicielce folwarku Honiatycze, pow. Rudki;

3. ks. Władysławowi Sapieże właściciel. posiadłości tab. Olszyce, pow. Cieszanów.

4. p. Stefanowi Trzecieskiemu, właścicielowi posiadł. tab. Dynów, pow. Brzozów;

5. p. Babecie Thom, właścicielce posiadł. tab. Żełdec, pow. Żółkiew;

6. p. Józefowi Schirmerowi, właścicielowi cegielni we Lwowie;

7. Właścicielom cegielni w Jaworowie, pow. Stryj, pod firmą „Margrabina Walerya Gordon i Spółka.“

8. p. Stanisławowi Dolańskiemu, właścicielowi posiadł. tab. Nart, wyżny, pow. Nisko;

9. p. Janowi Gorayskiemu, właścicielowi posiadł. tab. Siedliska-Bogusz, pow. Pilzno;

Z dawniej rozdanych pras pozostawili Wydziałowi krajowemu do dyspozycyi prasy:

1. p. Władysław Dembowski w Siarach, pow. Gorlice;
2. Stanisław Niezabitowski w Butynach, pow. Żółkiew;
3. spadkobiercy ś. p. Dr. Józefa Rettingera w Oblaszkach, powiat Chrzanów;
4. ks. Marya Lubomirska w Miżyńcu, pow. Przemyśl;
5. ks. Witold Czartoryski w Pełkiniach, pow. Jarosław i
6. p. Roman hr. Michałowski w Dobrzechowie, pow. Jasło.

Oddane do dyspozycyi prasy z miejscowości od 2, 5. i 6 są już przyrzeczone: pierwsza dla p. Michała Maczugi, dzierżawcy folwarku w Zapałowie, pow. Cieszanów, druga dla p. Teofila Kosińskiego właściciela cegielni w Jarosławiu, trzecia dla zarządu dóbr w Wysocku, pow. Jarosław.

Prasa udzielona w r. 1897 p. Janowi Paygertowi w Zubowmostach przeniesioną została do Streptowa, pow. Kamionka.

II. Załatwienie petycyj.

Petycya gminy Przylasek rusiecki o zmianę trasy lewego wału Wisły w pow. Krakowskim.

Na skutek tej petycyi, która uchwałą Wys. Sejmu z d. 1. maja 1900 przekazaną została Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego uwzględnienia, zawiadomiliśmy Zwierzchność gminną w Przylasku rusieckim za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Krakowie reskryptem z d. 18. czerwca 1900 l. 38.135, że sprawa przesunięcia trasy wału w tej gminie ku Wiśle będzie wziętą pod rozwagę, skoro budowa wału podjętą zostanie poniżej ujścia potoku Dłubni w Mogile.

Petycya gminy Maków o regulacyę Skawy.

Uchwałą z d. 1. maja 1900 odstąpił Wys. Sejm tę petycyę c. k. Rządowi do zbadania i możliwego uwzględnienia.

Odezwę z dnia 10. stycznia 1901 l. 102.778 nadesłało c. k. Namiestnictwo projekt lokalnej regulacyi Skawy pod Makowem na długości 45, kilometrów, której koszta obliczono na 102.841 K 80 gr.

Do kosztów tych zobowiązała się konkurencya przyczynić datkiem 15.000 koron, tak iż w razie udzielenia $33^1/_3\%$ zasiłków przez kraj i państwowy fundusz budowli wodnych, reszta musiałaby być pokrytą przez c. k. Ministerstwo rolnictwa z dotacyi dyspozycyjnej na drobne melioracye.

Ponieważ przyjęty w projekcie przekrój poprzeczny rzeki nie został umotywowany ani profilem podłużnym, ani obliczeniem przepływu wody, a nadto nie przywidziano obustronnego ubezpieczenia przekopów, które przy znacznym spadzie rzeki jest niezbędnie potrzebne, aby łożysko po wykonaniu przekopów nie uległo ponownemu zdziczeniu, zatem odezwą z d. 2[illegible]. stycznia 1901 l. 3.147 zwróciliśmy projekt z prośbą o uzupełnienie w tym kierunku.

Petycya Wydziału pow. w Bochni o przyspieszenie regulacyi Drwinki i obwałowania Wisły od Niepołomic do Raby.

Na skutek tej petycyi, której Wys. Sejm nie załatwił, zawiadomiliśmy reskryptem z d. 10. czerwca 1900 l. 38594 Wydział powiatowy w Bochni, że biuro melioracyjne po ukończeniu projektu regulacyi Uszwicy z dopływami i Grobki, tudzież obwałowania Wisły od Raby do Kisieliny i prawego biegu Raby zajmuje się właśnie opracowaniem projektu, którego dotyczy petycya.

Projekt ten został w międzyczasie już wygotowanym.

Petycya gminy Łączki o regulacyę Dunajca.

Petycyę tę odstąpił Wys. Sejm uchwałą z d. 1. maja 1900 c. k. Rządowi do zbadania i możliwego uwzględnienia, o czem zawiadomiliśmy interesowaną gminę za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Nowym Sączu reskryptem z d. 9. czerwca 1900 l. 38.127.

Na zapytanie Wydziału krajowego z 12. września 1900 l. 60.390 zawiadomiło nas c. k. Namiestnictwo odezwą z d. 4. października 1900 l. 97.524, że zdjęcie Dunajca od km. 129 do 134 pod Zarzeczem, Czerńcem i Łączkami zostało już wykonane i projekt na systematyczną regulacyą tej przestrzeni wkreślony, kosztorysów jednak szczegółowych nie sporządzono dotychczas z powodu niedostateczności sił technicznych.

Petycya gminy Brandwica o usunięcie wadliwości młynówki Bukowy.

Na skutek tej petycyi, którą Wys. Sejm uchwałą z 2. maja 1900 przeniósł z komisyi gospodarstwa krajowego do Wydziału krajowego, zawiadomiliśmy gminę petycyonującą reskryptem z 10. czerwca 1900 l. 37.085 za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Tarnobrzegu, że sprawa usunięcia wadliwości młynówki Bukowy jest w toku, a w szczególności w maju 1900 r. była przedmiotem uzupełniających dochodzeń.

Na zapytanie z d. 3. stycznia 1901 l. 87.833 nie nadesłało nam dotychczas c. k. Starostwo w Tarnobrzegu zawiadomienia o stanie sprawy.

Petycya miasta Rzeszowa o regulacyę potoku Mikoszki.

W załatwieniu tej petycyi, którą Wys. Sejm uchwałą z d. 1. maja 1900 przekazał Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego uwzględnienia, zawiadomiliśmy reskryptem z d. 11. sierpnia 1900 l. 38.132. Magistrat miasta Rzeszowa, że z powodu trudnego położenia finansowego kraju na razie Wydział krajowy nie może przedłożyć Wys. Sejmowi wniosku na pieniężne poparcie regulacyi potoku Mikoszki.

Petycya gminy Lutcza o regulacyę potoku Stobnicy.

Uchwałą z d. 1. maja 1900 przekazał Wys. Sejm tę petycyę Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego uwgzlędnienia. O czem zawiadomiliśmy interesowauą gminą za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Rzeszowie reskryptem z d. 11. czerwca 1900 l. 38.131 z tą uwagą, że zdjęcia dla regulacyi potoku Stobnicy zarządzone zostaną w roku następnym.

Petycya gminy Gawłówek o przekop Raby.

Uchwałą z d. 1. maja 1900 przekazał Wys. Sejm petycyę gminy Gawłówek o wykonanie przekopu na rzece Rabie Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego uwzględnienia.

Co do tej petycyi nadmieniamy, że Wydział krajowy już w r. 1899 w wykonaniu uchwały Wys. Sejmu z d. 21. marca 1899 l. 5.664 zarządził opracowanie lokalnej regulacyi Raby pod Gawłówkiem i Bieńkowicami, gdzie racyonalne poprowadzenie trasy obustronnych wałów Raby wymaga wykonania pięciu przekopów i stosownego ubezpieczenia brzegów.

Wedle projektu wygotowanego w r. 1900 koszta robót, mianowicie: 61.752 m^3 wykopu i 9.466 metrów bieżących tam faszynowych obok wykupna 38,7 hektarów gruntów pod przekopy, wynosić będą 260.000 koron.

Ze względu na tak wysoką sumę kosztorysową Wydział krajowy zmuszony był odroczyć załatwienie tej sprawy do czasu, kiedy stosunki finansowe kraju na to pozwolą.

Petycya Wydziału powiatowego w Nowym Targu o regulacyę Czarnego i Białego Dunajca.

Na skutek tej petycyi, której Wys. Sejm nie załatwił, zawiadomiliśmy reskryptem z d. 6. czewrca 1900 l. 35.998 Wydział powiatowy w Nowym Targu, że w myśl uchwalonego przez Wys. Sejm d. 13. lutego 1894 programu regulacyi wód w kraju Wydział krajowy zarządzi opracowanie projektów regulacyi Czarnego i Białego Dunajca, skoro rozpoczęte już operaty techniczne dla innych robót melioracyjnych w dorzeczu Wisły, Bugu i Styru zostaną wykończone.

Petycya Wydziału powiatowego w Sokalu o systematyczną regulacyę Bugu.

W załatwieniu tej petycyi, co do której Wys. Sejm nie powziął uchwały, zawiadomiliśmy reskryptem z d. 6. czerwca 1900 l. 35.998 Wydział powiatowy w Sokalu, że systematyczna regulacya rzeki Bugu od ujścia Raty do granicy państwa że względu na spław uznaną została za potrzebną tak przez Wydział krajowy, jak i c. k. Rząd, który w tym celu w r. 1897 wydelegował na miejsce radcę ministeryalnego Romualda Iszkowskiego.

Projekt techniczny został już przez kierownika budowy opracowany i w r. 1900 przez komisyę kolaudacyjną zreambulowany; — a po sporządzeniu kosztorysu przedłożony zostanie c. k. Rządowi z wnioskiem na przeprowadzenie robót kosztem skarbu państwa, gdyż przy regulacyi tej prawie wyłącznie o ułatwienie spławu się rozchodzi.

Petycya gminy Lisiatycze o regulacyę rzeki Stryja.

Na skutek tej petycyi, którą Wys. Sejm uchwałą z d. 1. maja 1900 odstąpił c. k. Rządowi do zbadania i możliwego uwzględnienia, uwiadomiło nas c. k. Namiestnictwo odezwą z d. 6. października 1900 l. 93.975, że petycyę przesłano c k. Starostwu w Stryju do zbadania stosunków na miejscu i przedstawienia wniosku.

Petycya kilku gmin i obszarów dworskich o zamknięcie zakładu dla spłau drzewa w Wełdzirzu.

W sprawie poruszonej tą petycyą, którą Wydział krajowy odstąpił odezwą z d. 28. kwietnia 1899 l. 24.178 c. k. Namiestnictwu, otrzymaliśmy załączoną ·/. odpowiedź, którą rekryptem z d. 29. marca 1900 l. 20.242 podaliśmy do wiadomości interesowanych za pośrednictwem Wydziałów powiatowych w Stryju i Dolinie.

Alegat 2.

Petycya gminy Halicz o regulacyę Łukwi.

Na skutek tej petycyi, którą Wys. Sejm uchwałą z d. 1. maja 1900 odstąpił c. k. Rządowi do zbadania i możliwego uwzględnienia, zawiadomiło nas c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwą z d. 27. sierpnia 1900 l. 9.296, że petycyę przedłożono c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych.

Petycya Feliksa Leszczyńskiego, gospodarza w Potoku, o zasiłek na drenowanie gruntu.

Uchwałą z d. 1. maja 1900 przekazał Wys. Sejm tę petycyę Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego uuzględnienia.

Odezwą z d. 18. czerwca 1900 l. 10.850 przedłożył Wydział krajowy c. k. Ministerstwu rolnictwa za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa wniosek na udzielenie zasiłków po 33 1/3 % na drenowanie41 morgów gruntu Leszczyńskiego, którego koszta obliczono na 5.639 K 12 gr., a po 50% na wykonanie rowu przez obce grunta, z którego także inni włościanie będą korzystać, kosztem 1.460 K 8 gr. razem po 2.610 K 15 gr. z funduszu krajowego i państwowej dotacyi dyspozycyjnej na drobne melioracye.

Gdy c. k. Ministerstwo rolnictwa przyznało zasiłek w wysokości proponowanej przez Wydział krajowy, wykonanie drenowania zostanie zarządzone w r. 1901, a zasiłek krajowy będzie pokryty z wstawionej do preliminarza krajowego na r. 1901 dotacyi 50.000 koron na drenowanie gruntów włościańskich.

Petycya Henryka Kaczorowskiego o oddanie łożyska Wisłoki pod Przeczycą.

Petycyę tę przez Wys. Sejm niezałatwioną odstąpiliśmy odezwą z d. 10. czerwca 1900 l. 38.597 c. k. Prezydyum Namiestnictwa, o czem zawiadomiliśmy równocześnie petycyonującego właściciela za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Pilźnie.

Petycya Ludwika Młynka w Sierczy o zapomogę na drenowanie.

Uchwałą z d. 4. maja 1900 przeszedł Wys. Sejm nad tą petycyą do porządku dziennego, o czem zawiadomiliśmy interesowanego za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Wieliczce reskryptem z d. 26. maja 1900 l. 34.593.

Petycya obszarów dworskich i gmin Rzochów, Rzemień, Tuszyna i Dobrynin o osuszenie gruntów.

W załatwieniu tej petycyi, która uchwałą Wys. Sejmu z d. 2. maja 1900 przeniesioną została z komisyi gospodarstwa krajowego do Wydziału krajowego, postanowiliśmy zarządzić opracowanie projektu osuszenia 2.000 morgów lasów i 1.800 morgów pól w gminach katastralnych Rzochów, Rzemień, Tuszyna, Dobrynin i Białybór, zdjęcie zaś poruczyć inżynierom przeprowadzającym studya dla regulacyi górnej Trześniówki w powiatach Tarnobrzeskim i Mieleckim.

O czem zawiadomiliśmy strony interesowane za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Mielcu reskryptem z d. 4. września 1900 l. 80.436.

Petycya Zofii Biegańskiej o dodatek na utrzymanie dzieci i Antoniny Schneiderowej o pensyę.

Przyznane na skutek tych petycyj uchwałą Wys. Sejmu z d. 3. maja 1900 jednorazowe dary z łaski 200 K. dla Biegońskiej, a 400 K. dla Schneiderowej wyasygnowaliśmy dekretami z d. 10. czerwca 1900 l. 38.261 i 38.262.

Niezałatwione przez Wysoki Sejm petycye.

Do Wydziału krajowego nadeszły z kancelaryi sejmowej następujące petycye, co do których Wys. Sejm nie powziął żadnej uchwały:

1) petycya spółki wodnej dla regulacyi Trześniówki o przyjęcie datku konkurencyjnego do kosztów konserwacyi na skarb kraju i państwa;

2) petycya towarzystwa politechnicznego we Lwowie w sprawie zaradzenia brakowi fachowych inżynierów melioracyjnych;

3) petycya gmin Chełmiec polski, Chełmiec niemiecki i Biczyce niemieckie o zabudowanie potoku Biczycanki;

4) petycya przysiółka Brzóza ad Warzawy o zwolnienie od obowiązku konserwowania rowu osuszającego, który ma być wykonany kosztem kraju i państwa.

5) petycya gminy Besko o zapomogę na osuszenie gruntów;

6) petycya gminy Sobów o odwodnienie pastwiska gminnego;

7) petycya rady powiatowej w Rawie o przyspieszenie regulacyi dopływów Bugu.

O niezałatwiemiu tych petycyj przez Wys. Sejm zawiadomił Wydział krajowy strony interesowane reskryptami:

ad 1) z dnia 11. czerwca 1900 l. 35.613;

ad 2) z dnia 6. czerwca 1900 l. 37.078;

ad 3) z dnia 6. czerwca 1900 l. 37.080 za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Nowym Sączu;

ad 4) z dnia 6. czerwca 1900 l. 37.081 za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Tarnobrzegu;

ad 5) z dnia 5. czerwca 1900 l. 37.082 za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Sanoku;

ad 6) z dnia 6. czerwca 1900 l. 37.084 za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Tarnobrzegu;

ad 7) z dnia 10. czerwca 1900 l. 38.595.

III. Postęp budowy przy ustawowych przedsiębiorstwach melioracyjnych w r. 1899.

A) Przedsiębiorstwa prowadzone przez Wydział krajowy.

1. Uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami.

Sprawdzone przez oddział rachunkowy Wydziału krajowego koszta budowy przy tem przedsiębiorstwie, wynosiły w r. 1899, jak następuje:

I. Roboty ziemne	9.177	zł.	54 ct.
III. Roboty dodatkowe	99	„	87 „
IV. Wykupno gruntów	4.081	„	85 „
V. Konserwacya	2.069	„	85 „
VI. Zarząd	3.068	„	75 „
VII. Nieprzewidziane	1.286	„	01 „
Razem	19.783	zł.	87 ct.

W porównaniu z preliminarzem kosztorysowym w kwocie 15.257 zł. 41 ct. okazuje się przekroczenie w wysokości 4.526 zł. 46 ct., na które składają się głównie rubryka „Roboty ziemne“, „Konserwacya“ i „Koszta zarządu“

Budowę przy tem przedsiębiorstwie prowadził w r. 1899 inżynier kraj. biura melior., Maryan Röhrich.

2. Uzupełnienie regulacyi potoku Kisieliny

Koszta budowy w r. 1899 wynosiły według sprawdzonego przez oddział rachunkowy zestawienia, jak następuje:

I. Roboty ziemne	2.899	złr. 27	ct.
II. Budowa objektów	476	„ 30	„
III. Roboty dodatkowe	389	„ 58	„
IV. Wykupno gruntów	1.061	„ 61	„
V. Konserwacya	893	„ 90	„
VI. Zarząd	1.065	„ 58	„
VII. Rozmaite	551	„ 51	„
Razem	7.337	złr. 75	ct.

Kwota preliminowana na wykonanie powyższych robót wynosiła 3.963 złr. — ct, wskutek czego okazuje się przekroczenie w sumie 3.374 złr. 75 ct. rozkładające się na wszystkie rubryki kosztorysowe, a w szczególności na rubrykę robót ziemnych, którą przekroczono z powodu, iż ze względu na ilasty i zwięzły grunt musiano podnieść cenę robocizny.

Na rubrykę robót dodatkowych z powodu konieczności wydarniowania rowu Żabawskiego i znacznej powierzchni lewego wału Dunajca, wreszcie na rubrykę wykupna gruntów z powodu, iż uiszczono w tym roku budowy należytości za grunta i plony, zajęte lub zniszczone jeszcze w okresie budowy 1890—1894.

Roboty przy tej regulacyi musiały być w r. 1899 zredukowane, gdyż spółka wodna nie uiściła wcale 30% datku konkurencyjnego, a zasiłki kraju. i państwa zostały wyczerpane.

Budowę przy tem przedsiębiorstwie prowadził w r. 1899 inżynier kraj. biura melioracyjnego, Tadeusz Korasadowicz równocześnie z budową prawego wału Dunajca.

3. Regulacya rzeki Biały z dopływami i obwałowanie prawego brzegu Dunajca.

a) Regulacya Biały.

Sprawdzone przez tutejszy oddział rachunkowy koszta budowy przy tem przedsiębiorstwie, rozdzielone na poszczególne rubryki, wynosiły w r. 1899:

I. Roboty ziemne	1.793	złr. 25	ct.
II. „ regulacyjne	44.361	„ 36	„
III. Budowa objektów	— —	„ —	„
IV. Roboty dodatkowe	282	„ 88	„
V. Wykupno gruntów	201	„ 50	„
VI. Konserwacya	3.079	„ 89	„
VII. Zarząd	4.475	„ 77	„
VIII. Nieprzewidziane	409	„ 44½	„
Razem	54.604	złr. 09½	ct.

Oprócz tego z uzyskanych w latach ubiegłych oszczędności wykonano roboty regulacyą 2 potoków na przedmieściu Strusinie miasta Tarnowa w celu odwodnienia zabagnionych gruntów i umożliwienia drenowania kosztem 4.103 złr. 29 ct., tak, że całkowity koszt budowy przedstawia się w wysokości 58.707 złr. 38½ ct.

Preliminarz kosztorysowy na wykonanie pomienionych robót wynosił 62.532 złr. 63 ct., z czego okazuje się zaoszczędzenie w kwocie 7.928 złr. 53½ ct. w. a.

Budową przy tem przedsiębiorstwie kierował w r. 1899 inżynier kraj. biura melioracyjnego, Tadeusz Gedl.

b) Obwałowanie prawego brzegu Dunajca.

Koszta robót wykonanych w r. 1899 przy tem obwałowaniu wynoszą:

I. Roboty ziemne	14.096	zł.	64 ct.
II. Objekty wałowe	2.050	„	45 „
III. Obsiew wałów	545	„	19 „
IV. Wykupno gruntów	5.766	„	06 „
V. Konserwacya	739	„	91 „
VI. Zarząd	2.413	„	48 „
VII. Rozmaite	2.812	„	70 „
Razem	28.424	„	43 „

W porównaniu z kwotą preliminowaną na te roboty w kosztorysie 24.095 złr. 70 ct. okazuje się przekroczenie 4.328 złr. 73 ct.

Przekroczenie to spowodowane zostało brakiem robotnika, wskutek czego ceny jednostkowe musiały być podwyższone, a mimo to roboty nie mogły należycie postąpić.

Budowę prowadził inżynier Tadeusz Korasadowicz.

5. Obwałowanie Wisły i Wisłoki w powiecie Mieleckim.

Budowę przy tem przedsiębiorstwie prowadzono w r. 1899 w dwóch grupach; przyczem pierwsza grupa obejmowała sekcyę II. prawego wału Wisłoki w Wojsławiu wraz z siecią rowów osuszających z ujściem do szluzy w tym wale, drugą zaś grupę tworzyły pozostałe rowy i kanały osuszające po prawym i lewym brzegu Wisłoki.

Według sprawdzonego przez tutejszy oddział rachunkowy protokołu przeprowadzonej w r. 1900 kolaudacyi przedstawiały się koszta wykonania robót jak następuje:

Dla grupy pierwszej.

I. Roboty ziemne	11.811	złr.	30 ct.
II. Budowa objektów	3.322	„	65 „
III. Roboty dodatkowe	160	„	58 „
IV. Wykupno gruntów	3.793	„	58 „
V. Konserwacya	96	„	62 „
VI. Zarząd	730	„	81 „
VII. Nieprzewidziane	28	„	08 „
Razem	19.943	złr.	62 ct.

Wobec preliminarza kosztorysowego w kwocie 21.293 złr. 19 ct. okazuje się zaoszczędzenie w wysokości 1.349 złr. 57 ct.

Roboty przy grupie pierwszej prowadził inżynier kraj. biura melior., Jan Haładej, równocześnie kierując regulacyą Krzemienicy.

Dla grupy drugiej:

I. Roboty ziemne	15.923	złr.	38 ct.
II. Budowa objektów	1.946	„	13 „
III. Roboty dodatkowe	6.415	„	32 „
IV. Wykupno gruntów	7.556	„	95 „
V. Konserwacya	915	„	65 „
VI. Zarząd	4.951	„	20 „
VII. Nieprzewidziane	4.789	„	53 „
Razem	42.418	złr.	16 ct.

Koszta preliminowane na wykonanie tych robót wynosiły 35.311 złr. 39 ct., w skutek czego okazuje się przekroczenie w wysokości 7.186 złr. 77 ct. przypadające głównie na koszta zarządu oraz rubrykę robót rozmaitych i nieprzewidzianych, a które to przekroczenie komisya kolaudacyjna uznała jako usprawiedliwione potrzebą wykonania dodatkowych rowów osuszających, oraz

należytego ubezpieczenia dna i szkarp, tudzież ze względu na stosunkowo mały ruch ziemi przy budowie w r. 1899, którego wielkość i koszt wykonania wpływa na wysokość preliminowanych kosztów zarządu, obliczonych w procentach kosztów robót ziemnych.

Roboty objęte grupą drugą prowadził w r. 1899 inżynier kraj. biura melior., Jan Bochniak, przy pomocy praktykanta technicznego kraj. biura melior., Władysława Bigi.

5. Uzupełnienie regulacyi potoku Krzemienicy.

Koszta wykonanych w r. 1899 przy tem przedsiębiorstwie robót wynosiły według sprawdzonego przez oddział rachunkowy zestawienia:

I. Wykupno gruntów	110	zł.	99 ct.
II. Roboty ziemne	7.429	„	53 „
III. Budowa objektów	2.290	„	61 „
IV. Roboty dodatkowe	5.853	„	87 „
V. Konserwacya	1.191	„	48 „
VI. Zarząd	2.356	„	36 „
VII. Rozmaite i nieprzewidziane	1.115	„	60 „
Razem	20.348	zł.	44 ct.

Preliminarz kosztorysowy na wykonanie powyższych robót przedstawia kwotę 28.451 złr. 52 ct., wskutek czego suma zaoszczędzona wynosi 8.103 złr. 08 ct., osiągnięta głównie w rubryce robót ziemnych, wykupna gruntów i budowy objektów.

Roboty przy budowie prowadził w r. 1899 inżynier kraj. biura melior., Jan Haładej.

6. Regulacya rzeki Bugu.

Według sprawdzonego przez oddział rachunkowy zestawienia wynosiły w r. 1899 koszta budowy przy tem przedsiębiorstwie, jak następuje:

I. Roboty ziemne	7.580	zł.	58 ct.
II. „ regulacyjne	11.749	„	12 „
III. Budowa objektów	140	„	62 „
IV. Wykupno gruntów	1.577	„	53 „
V. Konserwacya	532	„	— „
VI. Zarząd	3.917	„	10 „
VII. Nieprzewidziane	635	„	93 „
Razem	26.132	zł.	88 ct.

Na roboty wykonane w r. 1899 preliminowano w kosztorysie pierwotnego projektu 15.756 złr. 36 ct. w. a., z czego okazuje się przekroczenie w kwocie 10.376 złr. 52 ct. w. a.

Ponieważ jednak w wykazanych kosztach budowy mieszczą się roboty dodatkowe nieobjęte pierwotnym projektem, a zatwierdzone reskryptem c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 17. marca 1900 l. 27.273, mianowicie niezbędne dla systematycznej regulacyi ubezpieczenia brzegów tamami faszynowemi, na które preliminowano 28.012 złr. 99 ct. w., zatem ze względu na kosztorys tych robót dodatkowych okazuje się po strąceniu powyższego przekroczenia (10.376 złr. 52 ct w. a.) zaoszczędzenie 17.636 złr. 47 ct. w. a., wedle którego należy ocenić działalność kierownika budowy.

Budowę prowadził w r. 1899 przy tem przedsiębiorstwie inżynier biura melioracyjnego, Maksymilian Czernik.

7. *Regulacya środkowej sekcyi Gniłej Lipy.*

Sprawdzone przez tutejszy oddział rachunkowy koszta budowy w r. 1899, rozdzielone na poszczególne rubryki, przedstawiają się następnie:

I.	Roboty ziemne	20.923 zł.	— ct.
II.	Ubezpieczenie brzegów	122 „	19 „
III.	Budowa mostów	1.035 „	80 „
IV.	Zakłady do spiętrzania wody	8.693 „	44½ „
V.	Roboty dodatkowe	302 „	60½ „
VI.	Wykupno gruntów	2.046 „	75 „
VII.	Wykupno młynów	15.250 „	— „
VIII.	Konserwacya	386 „	26 „
IX.	Zarząd	2.597 „	46½ „
X.	Rozmaite	2.487 „	14 „
	Razem	53.844 zł.	65½ ct.

Preliminarz kosztorysowy na wykonanie powyższych robót wynosił 53.262 zł. 71 ct., wskutek czego okazuje się przekroczenie w kwocie 581 zł. 94½ ct. w. a.

Roboty przy tem przedsiębiorstwie prowadził w r. 1899 inżynier kraj. biura melior., Jan Pisz.

8. *Regulacya rzeki górnego Dniestru z dopływami.*

Zamknięcie rachunkowe dla robót regulacyjnych przy tem przedsiębiorstwie, które się rozpoczęły w jesieni r. 1899, przedstawia w poszczególnych rubrykach kosztorysowych następujące wydatki:

I.	Roboty ziemne	2.893 zł.	68 ct.
II.	„ regulacyjye	13 „	50 „
III.	Budowa objektów	— „	— „
IV.	Roboty dodatkowe	— „	— „
V.	Wykupno gruntów i odszkodowania	643 „	03 „
VI.	Utrzymanie w czasie budowy	— „	— „
VII.	Koszta zarządu	1.969 „	34 „
VIII.	Rozmaite i nieprzewidziane	135 „	06 „
	razem	5.654 zł.	61 ct.

Budowę przy tem przedsiębiorstwie prowadzili w r. 1899 na górnym Dniestrze inżynier biura melior., Dyonizy Howarth, na Strwiążu zaś inżynier biura melior., Władysław Zgorlakiewicz.

Również i w r. 1900 postęp robót przy tem przedsiębiorstwie był nieznacznym, gdyż c. k. Starostwa w Żydaczowie i Rudkach nie wydały dotychczas orzeczeń ekspropryacyjnych, mimo że dochodzenia komisyjne przeprowadzone zostały w r. 1899 i 1900, tak iż wykonanie przekopów mogło być zarządzone tylko na gruntach dworskich, których właściciele na to zezwolili.

Powodem tej zwłoki jest okoliczność, że pewne przestrzenie Dniestru i Strwiąża mają być regulowane także w interesie spławu, wskutek czego c. k. Namiestnictwo, opierając się na postanowieniu ustępu pierwszego §. 76. kraj. ustawy wodnej, wedle którego koncesyonowanie budowli wodnych na rzekach spławnych należy do politycznej władzy krajowej, uważa się za kompetentne także do wydawania orzeczeń ekspropryacyjnych i żąda od c. k. Starostw przedkładania sobie wyników dochodzenia.

Przyznając sobie kompetencyę nawet w wypadkach przewidzianych w §. 77. kraj. ustawy wodnej, uchyliło c. k. Namiestnictwo orzeczenie c. k. Starostwa w Rudkach, którem pozwolono Wydziałowi krajowemu wytyczyć trasę przekopów Dniestru i grunta mające się zająć pod regulacyę na terytoryum obszaru dworskiego Werbiż (kapituły metropolitalnej ob. łać.). Wpraw-

dzie na rekurs Wydziału krajowego zniosło c. k. Ministerstwo rolnictwa tę nieprzechylną dla przedsiębiorstwa decyzyę politycznej władzy krajowej, lecz orzeczenie Ministerstwa (z dnia 3. grudnia 1900 l. 27.128 doręczone Wydziałowi krajowemu 14. stycznia 1901) wydane zostało tak późno, iż cały rok ubiegły dla robót przygotowawczych, a w szczególności operatu wykupua gruntów został stracony.

B). Przedsiębiorstwa prowadzone przez c. k. Ministerstwo rolnictwa i Wydział krajowy (sekcyę Samborską dla zabudowania potoków górskich).

9. Zabudowanie potoku Bystra w Zakopanem.

Koszta budowy, sprawdzone przez tutejszy oddział rachunkowy, wynosiły w r. 1899, jak następuje:

I.	Roboty regulacyjne	15.243 zł.	36 ct.
II.	„ przy zabudowaniu	717 „	64 „
III.	Wykupno gruntów	5 „	— „
IV.	Utrzymanie robót	9 „	20 „
V.	Zarząd	3.346 „	85 „
VI.	Rozmaite	127 „	60 „
	razem	19.449 zł.	65 ct

10. Zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Biały.

Według sprawdzonego przez oddział rachunkowy Wydziału krajowego zestawienia, przedstawiają się koszta budowy przy tem przedsiębiorstwie za rok 1899, jak następuje:

I.	Roboty ziemne	3.317 zł.	10 ct.
II.	„ regulacyjne	14.385 „	51 „
III.	Budowa objektów	2.635 „	22 „
IV.	Roboty dodatkowe	1.652 „	65 „
V.	Wykupno gruntów	— „	— „
VI.	Konserwacya	366 „	— „
VII.	Zarząd	3.012 „	83 „
VIII.	Nieprzewidziane	254 „	67 „
	razem	25.623 zł.	98 ct.

11. Zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Skawy.

Według sprawdzonego przez oddział rachunkowy protokołu kolaudacyjnego, wynosiły koszta budowy przy tem przedsiębiorstwie za rok 1899:

I.	Roboty ziemne	173 zł.	84 ct.
III.	Budowa objektow	6.250 „	53 „
IV.	Roboty dodatkowe	70 „	50 „
VI.	Konserwacya	765 „	90 „
VII.	Koszta zarządu	4.115 „	05 „
VIII.	Nieprzewidziane	25 „	10 „
	razem	11.400 zł.	92 ct.

W porównaniu z preliminarzem kosztorysowym na wykonanie tych robót w kwocie 8.556 zł. 18 ct. okazuje się przekroczenie w wysokości 2.844 zł. 74 ct.

12. Zabudowanie potoku Glińsko.

Koszta budowy przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa wynosiły według sprawdzonego przez oddział rachunkowy protokołu przeprowadzonej kolaudacyi powyższych robót w r. 1899, jak następuje:

I.	Roboty ziemne	1.094 zł. 28 ct.
II.	„ regulacyjne	1.129 „ 19 „
III.	Budowa objektów	179 „ 76 „
IV.	Roboty dodatkowe	3.345 „ 86 „
V.	Wykupno gruntów i odszkodowania	106 „ 42 „
VI.	Konserwacya	231 „ 87 „
VII.	Zarząd	2.470 „ 50 „
VIII.	Nieprzewidziane	589 „ 42 „
	razem	9.147 zł. 30 ct.

W porównaniu z preliminarzem kosztorysowym w kwocie 9.935 zł. 90 ct. okazuje się przeto zaoszczędzenie w wysokości 788 zł. 60 ct.

13. Zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Dniestru.

Koszta budowy przy tem przedsiębiorstwie, sprawdzone przez tutejszy oddział rachunkowy, wynosiły w r. 1899, jak następuje:

a) dla sekcyi Turka:

I.	Roboty ziemne	1.163 zł. 47 ct.
II.	„ regulacyjne	665 „ 38 „
III.	Budowa objektów	1.490 „ 61 „
IV.	Roboty dodatkowe	203 „ 20 „
V.	Wykupno gruntów	85 „ 80 „
VI.	Konserwacya	1.077 „ 83 „
VII.	Zarząd	2.176 „ 99 „
VIII.	Rozmaite i nieprzewidziane	137 „ 60 „
	razem	7.000 zł. 88 ct.

b) dla sekcyi Staremiasto:

I.	Roboty ziemne	7.667 zł. 84 ct.
II.	„ regulacyjne	5.158 „ 79 „
III.	Budowa objektów	4.374 „ 68 „
IV.	Roboty dodatkowe	2346 „ 14½
V.	Wykupno gruntów	589 „ 09 „
VI.	Konserwacya	2.625 „ 23 „
VII.	Zarząd	4.067 „ 05 „
VIII.	Nieprzewidziane	900 „ 65 „
	razem	27.729 zł. 47½ ct.

W obu sekcyach wynosiły zatem koszta budowy 34.730 złr 35½ ct. w. a.

C) Przedsiębiorstwa krajowe prowadzone przez c. k. Namiestnictwo.

14. Regulacya Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem.

Mimo dwukrotnych przypomnień (odezwami z dnia 11. października 1900 l. 67.920 i z dnia 9. lutego 1901 l. 9.724) nie nadesłało nam c. k. Namiestnictwo sprawozdania z budowy za r. 1899, wskutek czego Wydział krajowy może tylko podać następujące cyfry z zamknięcia rachunkowego:

A) Dochody:

Zapas z początkiem r. 1899	190.000 zł.	81 1/2	ct.
datki państwowe	64.000 „	—	„
datek krajowy	42.666 „	67	„
odsetki od lokowanej gotówki	6.577 „	—	„
rozmaite	— „	05	„
Razem	303.244 zł.	53 1/2	ct.

B) Wydatki:

1. koszta zarządu	7.268 zł.	24	ct.
2. utrzymanie strażników	168 „	—	„
3. koszta budowy	93.405 „	34	„
4. wykupno gruntów	345 „	49 1/2	„
5. różne	3.044 „	23	„
razem	104.231 zł.	30 1/2	ct.
W porównaniu z dochodami	303.244 „	53 1/2	„
okazuje się zapas kasowy z końcem r. 1899	199.013 zł.	23	ct

15. Regulacya Soły.

Wedle sprawozdania kierownictwa budowy nadesłanego odezwą c. k. Namiestnictwa z dnia 22. listopada 1900 l. 113.340 wykonano na Sole w r. 1899:

1. między Ciścem a Cięciną 3 przekopy szutrowisk, 2 zamknięcia przekopów, naprawę 2 tam i 14 poprzeczek w starych łożyskach;

2. pod Oświęcimem naprawy starej tamy faszynowej.

Koszta tych robót wynosiły	8.080 K.	34	gr.
Koszta zaś zarządu	21.335 „	14	„
Razem	29.415 K.	48	gr.
czyli	14.707 zł.	74	ct.

Natomiast wedle zamknięcia rachunków nadesłanego Wydziałowi krajowemu odezwą c. k. Namiestnictwa z dnia 17. lipca 1900 l. 54.758 wynosiły wydatki w r. 1899:

1. Koszta zarządu i pomiarów	6.529 zł.	40	ct.
2. Rozmaite	1.480 „	98	„
Razem	8.010 zł.	38	ct.

16. Regulacya Łomnicy.

Wedle sprawozdania kierownictwa budowy nadesłanego odezwą c. k. Namiestnictwa z dnia 9. stycznia 1901 l. 123.755 nie wykonano żadnych robót na Łomnicy w r. 1899, koszta zaś zarządu (płace i dodatki budowlane

personalu technicznego, koszta kancelaryjne, koszta pomiarów i inne wydatki) wynosiły 19.366 koron 54 gr. (9.683 złr. 27 ct. w. a.). Natomiast wedle zamknięcia rachunków udzielonego odezwą c. k. Namiestnictwa z d. 14. lipca 1900 l. 54.757 wynosiły wydatki w r. 1899 tylko 6.393 złr. 41 ct. w. a.

IV. Wnioski w sprawie konserwacyi zabudowań potoków górskich w dorzeczu Skawy i zmiany §. 45 kraj. ustawy wodnej.

1. Konserwacya zabudowań potoków górskich w dorzeczu Skawy.

W myśl §. 6. ustawy z dnia 4. sierpnia 1892. Dz. ust. kraj. Nr. 68. o zabudowaniu potoków górskich w dorzeczu Skawy, oznaczyć ma sposób utrzymania wykonanych robót i pokrycie kosztów tego utrzymania osobna ustawa krajowa, która będzie wydaną po skończeniu budowy.

Gdy w r. 1899 roboty programowe , o ile na to preliminowana suma kosztorysowa 103.938 złr. w. a. pozwalała, zostały wykonane, okazuje się obecnie potrzeba zapewnienia trwałej konserwacyi przeprowadzonych zubudowań.

Wedle obliczenia sekcyi Samborskiej c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowań potoków górskich wynosić będą roczne koszta utrzymania wykonanych robót:

1)	na potokach Sidzina, Sidzinka i Głoza . . .	200 k.
2)	„ potoku Bystrej	200 k.
4)	„ „ Osielczyk	200 k.
4)	„ „ Żarnówka	50 k.
5)	„ potokach Księżym i Stanaszkowym , . .	100 k.
	Razem . . .	750 k.
	Płace pięciu strażników w gminach: Sidzina, Bystra, Osielec, Żarnówka i Maków od 100 do 360 k. rocznie (przeciętnie 250 k.).	1.250 k.
	Razem . . .	2.000 k.

Ponieważ interesowane gminy górskie są bardzo ubogie i nie byłyby w stanie pokryć tych kosztów, zaproponował Wydział krajowy w odezwie z d. 4. września 1900 l. 27.202 wystosowanej do c. k. Namiestnictwa przyjęcie tych kosztów po połowie na skarb kraju i państwa na przeciąg lat dziesięciu od r. 1901 do 1910, skoro zaś budowle w tym czasie przy starannej konserwacyi prowadzonej przez wymienioną sekcyę się ustalą, oddanie konserwacyi począwszy od r. 1911 przymusowym spółkom wodnym, które w tym okresie dziesięcioletnim przez władze polityczne zostaną zawiązane.

Reskryptem z d. 13. listopada 1900 l. 27191 zgodziło się c. k. Ministerstwo rolnictwa na ten sposób zapewnienia konserwacyi i pokrycia kosztów, a Wydział krajowy uprasza Wysoki Sejm o przyjęcie proponowanej ustawy konserwacyjnej, oraz uchwalenie na r. 1901 zasiłku 50% na konserwacyę w kwocie 1.000 koron.

2. Zmiana §. 45. kraj. ustawy wodnej.

Wedle §. 41. kraj. ust. wodnej „do stawiania w wodach publicznych wszelkich budowli wodnych, mających na celu uregulowanie wody lub ochronę przeciw takowej, a nie wykonywanych przez Państwo, potrzeba zezwolenia właściwej władzy politycznej".

„Pozwolenie takie wtedy tylko potrzebne jest do podobnych budowli w wodach prywatnych, jeżeli one oddziaływają na cudze prawa, albo na jakość, bieg, lub wysokość w wodach publicznych".

Postanowienie to, normujące nadzór państwa nad prowadzeniem wód i środkami ochronnymi przeciw uszkodzeniom przez wodę ma na celu ochronę interesów publicznych i prywatnych, aby przez dowolne stawianie budowli w wodach płynących z jednej strony nie ucierpiały spław i żegluga, tudzież przysługujące każdemu w myśl §. 15. ustawy wodnej używanie wód publicznych do kąpieli, mycia, pojenia, pławienia, czerpania wody, wydobywania roślin, mułu, ziemi, piasku, żwiru, kamieni i lodu, z drugiej strony zaś, ażeby nie byli narażeni właściciele gruntów i zakładów na uszkodzenia przez wodę, jak obrywanie brzegów, podtopienie (utratę siły wodnej), zabagnienie lub nadmierne obniżenie zwierciadła wody (przesuszenie szkodliwe n. p. dla kultury łąkowej). Ponieważ przy teraźniejszej organizacyi władz państwowych zastępywanie interesów publicznych należy do władzy politycznej i ta władza ma do dyspozycyi fachowe organa techniczne, które obeznane są, jeżeli nie z całym zakresem, to przynajmniej z przeważną częścią hydrotechniki, zatem ustawa wodna całkiem słusznie czyni zależnem wykonanie budowli wodnych od zezwolenia władzy politycznej.

Od koncesyonowania wyłączają jednak wszystkie krajowe ustawy wodne, z wyjątkiem morawskiej, te budowle wodne, które wykonuje państwo, a to, jak interpretatorzy ustawy wodnej podnoszą, z tego powodu, ponieważ władze państwowe, które tego rodzaju roboty przeprowadzają, są z reguły władzami wyższemi (Rządy krajowe, lub Ministerstwa), a przed wykonaniem budowli techniczne organa państwa przeprowadzają rokowania ze stronami, projekty zaś techniczne badane i zatwierdzane bywają przez władze wyższe.

Te same powody i te same znamiona co przy budowlach państwowych, zachodzą przy ustawowych przedsiębiorstwach melioracyjnych, które w zastosowaniu §. 45. kraj. ustawy wodnej przychodzą do skutku w drodze przymusowej Mianowicie już przy zdjęciach techniczne organa krajowe zapytują interesowanych co do potrzeby i rozmiarów robót, tudzież trasy rzek, potoków i kanałów, następnie techniczne organa c. k. Namiestnictwa, a częstokroć c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, badają projekty techniczne na miejscu, poczem następuje rewizya projektów i sprawdzanie kosztorysów w departamencie wodnym c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, jako organu fachowego c. k. Ministerstwa rolnictwa, a wreszcie po przeprowadzeniu tych dochodzeń i badań decydują władze centralne o rentowności i dopuszczalności przedsiębiorstwa i wstawiają potrzebne zasiłki do preliminarzy państwowych, tak iż dopiero po konstytucyjnem zatwierdzeniu preliminarza państwowego, uchwalone przez Wys. Sejm projekty ustaw bywają przedkładane do Najwyższej sankcyi.

Dlatego też Wydział krajowy, przystąpując do wykonania tego rodzaju publicznych robót melioracyjnych, ograniczył postępowanie wodno-prawne przepisane ustawą wodną, tylko do wykupna gruntów i zakładów wodnych, a nie odnosił się do c. k. Starostw, o udzielanie formalnej koncesyi na budowę, uważając koncesyę c. k. Starostw za zbyteczną, zwłaszcza, że we wszystkich specyalnych ustawach melioracyjnych, których postanowienia idą przed ogólną ustawą wodną, z góry przepisany jest projekt techniczny, wedle którego roboty mają być wykonane a do zmian projektu w granicach sumy kosztorysowej te specyalne ustawy upoważniają tylko Wydział krajowy w porozumieniu z Administracyą państwa (tj. z c. k. Namiestnictwem, a gdzie chodzi o zmianę podstaw hydro-technicznych projektu w myśl rozporządzeń wykonawczych w porozumieniu z c. k. Ministerstwem rolnictwa).

Podobnie postępowano też przy ustawowych przedsiębiorstwach melioracyjnych zostających pod zarządem Wydziałów krajowych w innych krajach koronnych; na zapytanie bowiem tutejsze z d. 6. marca 1896 l. 80.157 odpowiedziały Reprezentacye krajowe w Celowcu (odezwami z d. 26. marca 1896 l. 2.829 i z d. 31. maja 1893 l. 5.650), w Insbruku (odezwami z d. 1. i 22. kwietnia 1896 l. 5.491 i 8.195), w Opawie (z d. 15. maja 1896 l. 2.867), zarówno jak i komisya krajowa dla regulacyi Wisły w Opawie (odezwą z d. 3. czerwca 1996 l. 74), że przy żadnem krajowem przedsiębiorstwie melioracyjnem w tych częściach państwa nie żądano koncesyi na budowę od władzy politycznej pierwszej instancyi, postępowanie zaś wodno-prawne przeprowadzono podobnie jak w Galicyi, partyami dla wykupna gruntów, młynów itp.

Tymczasem okólnikiem z d. 22. października 1894 l. 14.417 wydało c. k. Ministerstwo rolnictwa zarządzenie, ażeby po zbadaniu projektów przez organa techniczne wszystkich trzech instancyj dla wszystkich przedsiębiorstw, które mają być subwencyonowane z funduszu melioracyjnego, przeprowadzono postępowanie w myśl postanowień ustawy wodnej, zanim sprawa do decyzyi temu Ministerstwa zostanie przedłożoną, — a to w celu uniknięcia przekroczeń kosztorysów spowodowanych zmianami i uzupełnieniami projektów, jakie po ustawowem uregulowaniu przedsiębiorstw często musiały być wprowadzane.

Ponieważ to zarządzenie Ministerstwa rolnictwa wstrzymałoby podjętą przez kraj. akcyę melioracyjną na czas dłuższy, a podany przez Ministerstwo powód tego zarządzenia, tj. niedostateczność kosztorysów, mógłby być odniesiony raczej do dawnych projektów opracowanych przez techniczne organa rządowe, zatem na przedstawienie Wydziału krajowego zmodyfikowało Ministerstwo rolnictwa powyższy okólnik reskryptem z d. 3. lutego 1896 l. 23.710 w tym kierunku, że odstąpiło od żądania przeprowadzenia postępowania wodno-prawnego, zanim projekty do jego decyzyi zostaną przedłożone, zasadniczo jednak obstając przy żądaniu przeprowadzenia tego postępowania przynajmniej stopniowo dla poszczególnych przestrzeni regulacyjnych w miarę postępu budowy a więc po wejściu w życie specyalnych ustaw melioracyjnych. Równocześnie ze względu na objawiony przez Wydział krajowy zamiar przedłożenia Wys. Sejmowi wniosku na zmianę kraj. ustawy wodnej w tym kierunku oznajmiło Ministerstwo rolnictwa, że już ze swej strony postanowiło zaproponować zmianę ustawy mającej na celu skrócenie i uproszczenie postępowania wodno-prawnego, że jednak rokowawia z innemi interesowanemi Ministerstwami nie zostały ukończone.

Jakkolwiek reskrypt c. k. Ministerstwa rolnictwa z d. 3. lutego 1896 l. 23.710 do pewnego stopnia łagodzi utrudnienia powołanego okólnika, to jednak postanowienie tego reskryptu, że postępowanie wodno-prawne dla ustawowych przedsiębiorstw melioracyjnych, chociaż tylko stopniowo ma być przeprowadzone w całej rozciągłości a więc, że także udzielaną ma być koncesya władzy politycznej pierwszej instancyi, powoduje zwłokę w wykonaniu robót, obciąża fundusze budowy znacznymi wydatkami, a nadto stwarza tę anomalię, że poruczając władzy politycznej pierwszej instancyi koncesyonowanie przedsiębiorstwa, które w myśl sankcyonowanej ustawy musi być wykonane na podstawie przepisanego już ustawą projektu, czyni niejako wykonanie ustawy zależnem od uznania c. k. Starostwa, co się sprzeciwia wyraźnym postanowieniom specyalnych ustaw melioracyjnych.

Ażeby tę anomalię usunąć, a przytem ułatwić przeprowadzenie publicznych robót melioracyjnych, postanowił Wydział krajowy z uwagi, że zapowiedziana przez c. k. Ministerstwo rolnictwa nowela do ustawy wodnej mimo upływu lat sześciu do Wys. Sejmu nie została wniesioną, przedłożyć projekt zmiany ustawy wodnej w tym kierunku, ażeby przymusowe przedsiębiorstwa melioracyjne, które w interesie dobra publicznego na podstawie projektów technicznych zatwierdzonych przez Administracyę państwa przychodzą do skutku w drodze specyalnych ustaw krajowych, uwolnione były od przewidzianego w §. 41. ustawy obowiązku starania się o koncesyę władzy politycznej, — zwłaszczcza że brak tej koncesyi uzupełnia dla każdego przedsiębiorstwa specyalna ustawa, polecająca imperatywnie wykonanie przedsiębiorstwa, chociażby się żaden z interesentów na to nie zgodził.

Proponowana przez Wydział krajowy zmiana krajowej ustawy wodnej ogranicza się do następującego dodatkowego ustępu §. 45, który traktuje o przymusowem przeprowadzaniu robót wodnych w drodze osobnych ustaw krajowych:

„Przy takich przedsiębiorstwach przymusowych, podejmowanych w interesie dobra publicznego na podstawie projektów technicznych zatwierdzonych przez Administracyę państwa odpada potrzeba udzielania pozwolenia przewidzianego w §. 41.“

W razie przyjścia do skutku tej proponowanej zmiany ograniczyłoby

się postępowanie wodno-prawne tylko do wykupna gruntów i zakładów, tudzież sprawdzenia okręgu konkurencyjnego i zawiązania spółki wodnej, tak jak to się praktykuje w innych częściach państwa i jak się to działo również w Galicyi do r. 1895.

Że przez tę zmianę ustawy wodnej interesy stron w niczem nie będą narożone, okazuje się się z postanowień rozporządzeń wykonawczych do specyalnych ustaw melioracyjnych, z których każde zawiera następujące postanowienie:

„W razie gdyby w czasie budowy okazała się potrzeba zmiany w projekcie służącym za podstawę wykonania robót, lub też strony interesowane tej zmiany żądały, winno kierownictwo budowy przedłożyć odpowiedni wniosek z planami i kosztorysami Wydziałowi krajowemu, który go udzieli c. k. Namiestnictwu dla wspólnej narady, a następnie ostatecznego zatwierdzenia".

„Przez podobne zmiany projektu nie może być jednak w żadnym wypadku spowodowanem przekroczenie preliminowanych kosztów, a w razie gdyby te zmiany miały dotknąć podstawy hydrotechniczne zatwierdzonego projektu, mają być przedłożone Ministerstwu rolnictwa do zatwierdzenia".

Postęp w opracowaniu nowych projektów melioracyjnych.

W ciągu roku ostatniego opracowało biuro melioracyjne następujące projekty techniczne:

1) Projekt kolmatacyi 18.114 morgów bagien naddniestrzańskich, której koszta obliczono na 3,504.400 koron.

2) Projekt uzupełnienia obwałowania Wisły w powiecie Dąbrowskim (między Dunajem a Nowym Brniem), który ma na celu ochronę od zalewu i odwodnienie 26.827 morgów gruntów kosztem 3,000.000 koron.

3) Projekt obwałowania Wisły od Raby do Kisieliny i prawego brzegu Raby wraz z regulacyą rzeki Uszwicy i potoku Grobki z dopływami dla ochrony od zalewu i osuszenia 20.082 hektarów (czyli 34.895 morgów) gruntów kosztem 4,500.000 koron;

4) Projekt uzupełnienia obwałowania Wisły między Niepołomicami a Rabą i lewego brzegu Raby wraz z regulacyą potoku Drwinki i dopływów dla ochrony od zalewu i odwodnienia 22.377 morgów gruntów kosztem 3,481.200 koron;

5) Projekt systematycznej regulacyi rzeki Bugu od ujścia Raty do granicy państwa na długości $28{,}8$ kilometrów kosztem 1,470.000 koron.

Projekty 1—4) przedłożymy Wys. Sejmowi po przeprowadzeniu rembulacyi i zatwierdzeniu ich przez c. k. Ministerstwo rolnictwa, skoro stan finansów kraju i dotacya państwowego funduszu melioracyjnego na to pozwolą. Projekt natomiast systematycznej regulacyi Bugu od ujścia Saty do granicy państwa, przy której rozchodzi się prawie wyłącznie o interesy spławu, przedłożymy c. k. Rządowi z prośbą o objęcie tej przestrzeni Bugu pod wyłączną pieczę państwa.

Z uwagi, że systematyczna regulacya rzek karpackich, dla której c. k. Namiestnictwo wygotowało w r. 1886 projekt generalny, stała się wobec świeżych klęsk powodziowych (w r. 1899 w dorzeczu Wisły, a w r. 1900 w dorzeczu Dniestru) naglącą koniecznością, tudzież z uwagi, że c. k. Ministerstwo rolnictwa odracza zrealizowanie nawet tak pilnych projektów, jak wykończenie regulacyi Nowego Brnia i obwałowania Wisły od Podgórza do Niepołomic, wstawiając równocześnie milionowe zasiłki na roboty w Austryi Górnej, które w kilka lat później, bo dopiero 5. maja 1900, przez Sejm Górno-austryacki

Alegat 3. zostały uchwalone, wystosował Wydział krajowy załączone ·/. pismo do Koła posłów polskich do Rady państwa z prośbą o zaopiekowanie się sprawą regulacyi wód i melioracyi w kraju, która mimo kilkakrotnie, począwszy od r. 1884 ponawianych przez Wys. Sejm rezolucyj, dotychczas przez c. k. Rząd nie została pomyślnie załatwioną.

V. Uzasadnienie rubryki XIII. preliminarza wydatków funduszu krajowego na r. 1900.

Na r. 1901 preliminuje Wydział krajowy wydatki w rubr. XIII. w sumie . . . . . 1,233.890 K.
w porównaniu załem z kwotą uchwaloną przez Wys. Sejm na r. 1900 . . . . . 1,124.680 „
więcej o . . 100.210 K.

Z uwagi, że przeważna część wydatków została już uzasadnioną w wyjaśnieniach do preliminarza, pozostają do umotywowania preliminowane wydatki w poz. 216. h), poz. 222, poz. 224, poz. 228 i poz. 231.

Do poz. 216 h.

Uchwalony przez Wys. Sejm d. 10. lutego 1898 etat płac i osób kraj. biura melioracyjnego obejmuje między innemi 1 posadę asystenta komasacyjnego z płacą 1.600 k. i dodatkiem aktywalnym 400 k. oraz 2 posady praktykantów komasacyjnych z adjutami po 1.200 K.

Wykształcony przy pomocy stypendyum krajowego asystent komasacyjny, który powołany został do służby krajowej dekretem z d. 27. grudnia 1895 l. 83.078 i pozostaje w tej służbie już rok szósty, odbył praktykę komasacyjną przez 1 rok w Austryi dolnej i zajęty jest na razie, dopóki ustawy agrarne nie wejdą w życie, projektowaniem i wykonaniem melioracyj prywatnych.

Z dwóch praktykantów komasacyjnych powołanych do służby krajowej dekretami z d. 19. grudnia 1896 l. 76.770, względnie z d. 11. sierpnia 1897, l. 48.441, jeden wykształcony został na technika do kultury torfowisk i pomocnym jest inżynierowi fachowemu dla tej kultury, drugi zaś po odbyciu blisko trzyletniej praktyki przy melioracyach przywatnych w ekspozyturze Stanisławowskiej wysłany został na jednoroczną praktykę komasacyjną do Austryi dolnej, po ukończeniu której przydzielony zostaje z d. 1. kwietnia 1901 ekspozyturze Jasielskiej do projektowania i wykonania melioracyj prywatnych.

Ponieważ wszyscy ci trzej technicy komasacyjni nabyli dostatecznej wprawy w zdjęciach, projektowaniu i wytyczeniu osuszenia gruntów rowami i drenami, oraz nawodnienia, tak, iż przy melioracyach prywatnych zastąpić mogą inżynierów, z drugiej strony zaś technicy z akademickiem wykształceniem, jakie ci trzej urzędnicy krajowi posiadają, otrzymują posady geometrów ewidencyjnych w X. randze przy c. k. kraj. Dyrekcyach skarbu, przeto tak ze względów słuszności, jak i w interesie służby krajowej, chcąc tych techników komasacyjnych, na których wykształcenie fundusz krajowy poniósł znaczne ofiary, zatrzymać w biurze melioracyjnem, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na utworzenie w biurze melioracyjnem trzech posad adjunktów komasacyjnych w randze inżynierów-adjunktów przy równoczesnem zwinięciu 1 posady asystenta, a 2 posad praktykantów komasacyjnych.

Dotychczasowy wydatek na utrzymanie trzech techników komasacyjnych wynosił:

1 asystent płaca . . .	1.600 K.	
dodatek aktywalny . .	400 „	2.000 K.
2 praktykantów z adjutum po .	1.200 „	2.400 „
	Razem . .	4.400 K.

Natomiast pobory 3 adjunktów komasacyjnych przedstawiać się będą następnie:

płace po 2.200 K.	6.600 K.
dodatki aktywalne po 480 K.	1.440 „
Razem .	8.040 K.

Większy wydatek zatem połączony z polepszeniem poborów tych urzędników wyniesie 3.640 K.

W przypuszczeniu, że Wys. Sejm wobec ważności komasacyi, tudzież zamierzonego doprowadzenia ogromnych przestrzeni nienżytków torfowych do produktywności zatwierdzi powyższy wniosek Wydziału krajowego, wstawiono już do preliminarza krajowego na r. 1001 pobory trzech techników komasacyjnych w wysokości odpowiadającej X. randze inżynierów-adjunktów.

Do poz. 224.

Na utrzymanie galicyjskiego oddziału państwowego biura hydrograficznego, wstawił Wydział krajowy zasiłek 16.000 K. w wysokości uchwalonej przez Wys. Sejm na wniosek komisyi budżetowej w r. 1900.

Wprawdzie c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z d. 16. listopada 1900 l. 33.537 intymowanym odezwą c. k. Namiestnictwa z d. 1. lutego 1901 l. 125.770 zażądało podwyższenia tego zasiłku na lata 1900—1901 do 24.000 K., jaki na r. 1899 był uchwalony, Wydział krajowy jednak odpowiedział odezwą z d. 22. lutego 1901 l. 10.323, że nie może uczynić zadość temu żądaniu, gdyż przedewszystkiem 50% datek krajowy na utrzymanie biura hydrograficznego obliczony został w reskrypcie c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 30. kwietnia 1894 l. 10.107 na 7.250 złr. wa., czyli 14.500 koron z tą wyraźną uwagą, że „koszta na kraj przypadające nie dosięgną preliminowanej kwoty 7.250 złr. wa.“, a powtóre biuro hydrograficzne mimo upływu lat sześciu i ciągłych prawie corocznie powtarzanych przypomnień ze strony Wydziału krajowego nie dopełniło najważniejszego warunku, od którego Wydział krajowy w odezwie z d. 10. lipca 1894 l. 35.999 wypłatę tego zasiłku uczynił zależną, t. j. nie przeprowadziło pomiarów hydrometrycznych ani na jednej z rzek, których regulacya systematyczna podjętą została na podstawie specyalnych ustaw krajowych.

Nadesłane odezwą c. k. Namiestnictwa z d. 12. listopada 1900 l. 110.871 sprawozdanie galicyjskiego oddziału państwowego biura hydrograficznego za r. 1899 przedkładamy Wys. Sejmowi w załączeniu (aleg. 4.) z tą uwagą, że w porównaniu z r. 1898 przybyło stacyj ombrometrycznych 17, a wodoskazowych 14.

Alegat 4.

Do poz. 228.

Na lokalne regulacye rzek niespławnych w myśl uchwały Wys. Sejmu z d. 6. października 1882 preliminuje Wydział krajowy tytułem $33^1/_2$% zasiłków krajowych na r. 1901 sumę 139.254 koron, w porównaniu z dotacyą r. 1900 w kwocie 87.416 koron, więcej o 51.838 koron, a mianowicie:

a) *Na regulacyę Skawy:*

1) między Wadowicami a Witanowicami V. ratę (ostatnią) w kwocie 6.916 K.

Przyznany na tę regulacyę zasiłek krajowy w sumie 13.145 zł. wa. miał być zapłacony w r. 1897 w kwocie 2.113 zł. wa., w latach zaś 1898 do 1901 w ratach po 2.758 zł. wa., czyli po 5.516 koron. Ponieważ jednak właściciele dóbr Tomice, którzy objęli te roboty w przedsiębiorstwo, z powodu podrożenia materyałów i robocizny, uwolnieni zostali przez c. k. Namiestnictwo od 10% opustu z cen fiskalnych za lata 1899 do 1901, okazuje się potrzeba podwyższenia ostatniej raty zasiłku krajowego o 1.400 K., a więc z 5.516 K. uchwalonych w budżecie r. 1900 na 6.916 K.

2) pod Jaroszowicami 4.110 K.

Koszta lokalnej regulacyi Skawy pod Jaroszowicami obliczyło c. k. Namiestnictwo na 24.653 K. 75 gr., z czego po $^1/_4$ części pokrywa państwowy

fundusz budowli wodnych i gmina Jaroszowice. Z uwagi, że część zaprojektowanych robót ze względu na nagłość, musiała być wykonaną w r. 1900, przyznał Wydział kraj. z dotacyi dyspozycyjnej pierwszą ratę zasiłku krajowego w kwocie 4.108 K, drugą zaś w kwocie 4.110 K. wstawił do preliminarza krajowego na r. 1901. (LW. 25.197 z r. 1900).

b) *Na regulacyę Raby pod Targowiskami I. ratę w kwocie 560 Koron.*

Wskutek licznych próśb wnoszonych od kilku lat przez gminę Targowiska powiatu bocheńskiego, zarządziło c. k. Namiestnictwo opracowanie projektu lokalnej regulacyi Raby w tej gminie, której koszta obliczone na 41.041 K. 52 gr. pokryte być mają po $^1/_3$ części przez państwo, kraj i strony interesowane. Ze względu na ważność robót, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wys. Sejmowi wniosek na przyznanie $33^1/_3\%$ zasiłku w sumie 13.680 K. 52 gr. płatnego w trzech ratach rocznych 1901—1903 po 4.560 K. Ponieważ Wysoki Sejm w budżetach r. 1896 i 1897 przyznał już na tę regulacyę zasiłek w sumie 2.000 zł. wa. = 4.000 K., wstawił Wydział krajowy do preliminarza na r. 1901 tytułem uzupełnienia I. raty kwotę 560 K. (LW. 11.443 ex 1900).

c) *Na regulacyę Dunajca.*

1) pod Maszkowicami i Jazowskiem III. rata (ostatnia) 14.438 K.
2) od Gołkowic do ujścia Popradu (do r. 1902) IV. rata 18.094 K.
3) pod Wielką wsią i Dąbrówką szczepanowską 4.810 K.
4) między Zawodziem a Zgłobicami IV. rata (ostatnia) 14.094 K.

Zasiłki ad 1), 2) i 4) uzasadnione już zostały w poprzednich sprawozdaniach melioracyjnych. Co do zasiłku ad 3) na lokalną regulacyę Dunajca pod Wielką wsią i Dąbrówką szczepanowską nadmieniamy, że wedle odezwy c. k. Namiestnictwa z d. 25. kwietnia 1900 l. 31.376 okazała się nagląca potrzeba naprawy, względnie uzupełnienia wykonanych już znacznym nakładem budowli regulacyjnych, których koszta obliczono na 14.716 złr. = 29.432 K.

Ze względu na tę nagłość przyznał Wydział krajowy odezwą z d. 29. maja 1900 l. 29.258 z dotacyi dyspozycyjnej część zasiłku w kwocie 5.000 K., resztę zaś $33^1/_3\%$ zasiłku w kwocie 4.810 K. wstawił do preliminarza na r. 1901.

d) *Na regulacyę Wisłoki*:

1) pod Zawadką, Przeczycą i Kamienicą I. rata 7.146 K.
2) pod Kędzierzem i Żyrakowem I. rata 8.038 K.

ad 1) Wedle odezwy c. k. Namiestnictwa z d. 11. kwietnia 1900 l. 32.780 okazuje się potrzeba rychłego wykonania robót regulacyjnych na Wisłoce, rozpoczętych w r. 1895 pod Zawadką, Przeczycą i Kamienicą, których koszta obliczono na 32.907 złr. $12^1/_2$ ct. w. a.

Ze względu na nagłość robót przyznał Wydział krajowy odezwą z d. 7. maja 1900 l. 26.493 na rachunek $33^1/_3\%$ datku krajowego w sumie 27.438 K. zasiłek na r. 1900 z dotacyi dyspozycyjnej w kwocie 6.000 K. i uprasza Wys. Sejm o wstawienie do preliminarzy krajowych w latach 1901 do 1903 trzech dalszych rat po 7.146 K.

ad 2) Wedle odezwy c. k. Namiestnictwa z d. 31. maja 1900 l. 30.655 zachodzi nagląca potrzeba ubezpieczenia brzegów Wisłoki pod Kędzierzem i Żyrakowem, gdzie ta rzeka grozi zerwaniem całej osady.

Z kosztów obliczonych na 48.229 złr. $57^1/_2$ ct. pokryć mają po $^1/_3$ części państwowa dotacya wodna, fundusz krajowy i państwowa dotacya dyspozycyjna na drobne melioracye.

Ze względu na konieczność rychłego wykonania zaprojektowanych robót, przyrzekł Wydział krajowy odezwą z d. 19. czerwca 1900 l. 38.040 wyjednać u Wys. Sejmu na ten cel 33⅓% zasiłek krajowy w kwocie 32.153 K. i uprasza o wstawienie tego zasiłku w czterech równych ratach rocznych po 8.038 K. do budżetów krajowych w latach 1901 do 1904.

e) *Na regulacyę Sanu:*

1) pod Załużem 3.030 K.

2) pod Korytnikami i Krasiczynem V. rata 6.242 K.

ad 1) Wskutek podania właściciela dóbr Załuża zarządziło c. k. Namiestnictwo opracowanie projektu ubezpieczenia brzegów Sanu tamą kamienną, której koszta obliczono na 10.680 K. Z tego pokrywa właściciel Załuża ⅓ część w kwocie 3.560 K., a c. k. kolej państwowa 1.060 K., tak, iż na państwową dotacyę wodną i fundusz krajowy przypada po połowie, reszta niepokrytych kosztów 6.060 K.

Gdy c. k. Namiestnictwo oświadczyło gotowość udzielenia zasiłku 3.030 K., upraszamy Wys. Sejm o przyznanie subwencyi z funduszu krajowego w tej samej wysokości.

ad 2) Do kosztów regulacyi Sanu pod Krasiczynem i Korytnikami przyczynił się fundusz krajowy w latach 1896 do 1900 zasiłkiem w sumie 17.630 złr. w. a. = 35.260 K. Wedle odezwy jednak c. k. Namiestnictwa z d. 13. czerwca 1900 l. 50.512 przekroczono znacznie pierwotny kosztorys, a nadto okazała się potrzeba ubezpieczenia wykonanych przekopów kosztem 56.183 K.

33⅓% wykazanego przekroczenia w kwocie 5.137 K. 25 gr. przyrzekł Wydział krajowy pokryć z dotacyi dyspozycyjnej na lokalne regulacye rzek niespławnych, co do udzielenia zaś 33⅓% zasiłku na roboty uzupełniające w kwocie 18.727 K. 67 gr. przedłożyć Wys. Sejmowi stosowny wniosek (LW. 41.158 z r. 1900).

Stosownie do tego przyrzeczenia upraszamy tedy Wys. Sejm o przyznanie dodatkowego 33⅓% zasiłku na wykończenie regulacyi Sanu pod Krasiczynem i Korytnikami płatnego w trzech ratach rocznych od 1901 do 1903 r. po 6.242 K.

f) *Na regulacyę Wisłoka od Babic do Zarzecza VI. rata (ostatnia) 9.586 Koron.*

(Uzasadniono w preliminarzu c. k. Namiestnictwa przedłożonym przy sprawozdaniu z d. 10. grudnia 1895 l. 78.875).

g) *Na regulacyę Wiszni pod Nienowicami i Michałówką IV. rata (ostatnia) 6.534 Koron.*

Koszta ubezpieczenia przekopu Wiszni pod Nienowicami i Michałówką wykonanego z funduszów zapomogowych po powodzi w r. 1884 mają być pokryte po połowie przez skarb państwa i kraju (LW. 21.978/98).

Na pokrycie 50% zasiłku krajowego w kwocie 11.533 złr. 88 ct. uchwalił już Wys. Sejm następujące zasiłki:

w budżecie r.	1897	2.500 złr.
„	1898	2.500 „
„	1899	3.267 „
	Razem .	8.267 złr.

Obecnie wstawia Wydział krajowy resztę 50% zasiłku krajowego w kwocie okrągłej 3.267 złr. = 6.534 K.

h) *Na regulacyę Stryja pod Hnizdyczowem II. rata 5.000 Koron.*

Na prośbę gminy Hnizdyczów pow. żydaczowskiego, narażonej na zniszczenie brzegów i budynków zarządziło c. k. Namiestnictwo opracowanie projektu lokalnej regulacyi Stryja w tej gminie za pomocą przekopu i tam faszynowych, których koszta obliczono na 14.743 złr. 27 ct.

Ze względu na nagłość zaprojektowanych budowli, oraz niemożliwość pociągnięcia gminy do konkurencyi z powodu ubóstwa mieszkańców, przyznał Wydział krajowy na częściowe pokrycie 50% zasiłku krajowego w sumie 7.371 złr. 64 ct. odezwą z d. 12. grudnia 1899 l. 16.461 z dotacyi dyspozycyjnej kwotę 2.371 złr. 64 ct. płatną w ciągu r. 1900 i uprasza Wys. Sejm o wstawienie II. i III. raty tego 50% zasiłku do preliminarzy krajowych na r. 1901 i 1902 w kwocie po 2.500 złr. = 5.000 K.

i) *Na regulacyę Świcy pod Sokołowem i Łanami sokołowskimi VII. rata 5.000 Koron.*

Odezwą z d. 13. września 1894 l. 17.960 nadesłało c. k. Namiestnictwo Wydziałowi krajowemu projekt na lokalną regulacyę Świcy i Sukielu w powyższych miejscowościach, której koszta obliczono na 45.944 złr. Ponieważ strony interesowane z powodu ubóstwa, zobowiązały się przyczynić tylko datkiem 3.600 złr., zatem z pozostałej reszty kosztów 42.344 zł. przypada do pokrycia na państwo i kraj po **21.172 złr.**

Na rachunek tego zasiłku uchwalił Wys. Sejm:

w budżecie r.	1895	2.500	złr.
„	1896	2.500	„
„	1897	3.000	„
„	1898	2.500	„
„	1899	2.500	„
„	1900	2.500	„
	Razem	15.500	złr.

Pozostaje zatem jeszcze reszta 5.672 złr., na pokrycie której wstawił Wydział krajowy do preliminarza na r. 1901 kwotę 2.500 złr. = 5.000 K., tak, iż na r. 1902 pozostanie jeszcze do uchwalenia kwota 3.172 złr. = 6.344 K.

k) *Na regulacyę Sukielu pod Sokołowem 3.336 Koron.*

W czasie zeszłorocznej powodzi zmieniła rzeka Sukiel do tego stopnia łożysko, podrywając równocześnie brzegi, iż zagrażała miasteczku Sokołowowi zniszczeniem. Wskutek tego zarządziło c. k. Namiestnictwo uporządkowanie ujścia Sukielu do Świcy za pomocą przekopu i tam faszynowych kosztem 16.008 K. Ze względu na nagłość robót, przyznał Wydział krajowy odezwą z d. 3. sierpnia 1900 l. 51.334 na rachunek $33^1/_3$% datku krajowego kwotę 2.000 K. z dotacyi dyspozycyjnej i przyrzekł wyjednać u Wys. Sejmu resztę $33^1/_3$% zasiłku krajowego w kwocie 3.336 K., którą wstawił do preliminarza funduszu krajowego na r. 1901.

l) *Na regulacyę Bystrzycy sołotwińskiej pod Drohomirczanami 3.320 Koron.*

Dla zabezpieczenia gruntów i domów w gminie Drohomirczany powiatu bohorodczańskiego zaprojektowało c. k. Namiestnictwo lokalną regulacyę Bystrzycy sołotwińskiej w tej gminie (2 przekopów, 5 tam faszynowych

i 5 zamknięć), której koszta obliczone na 9.959 K. 83 gr. pokryć mają po $^1/_3$ części państwo, kraj i strony interesowane. Gdy wykonanie tej regulacyi wskutek zeszłorocznej powodzi stało się nagląco potrzebnem, przyrzekł Wydział krajowy odezwą z d. 17. lipca 1900 l. 46.348 wyjednać u Wys. Sejmu $33^1/_3\%$ zasiłek krajowy w kwocie okrągłej 3.320 K., o którego uchwalenie Wys. Sejm upraszamy.

m) *Na premiowanie zawiklania odsypisk 1.000 Koron, jak w latach poprzednich.*

n) *Do dyspozycyi Wydziału krajowego 20.000 Koron.*

W budżetach r. 1899 i 1900 nie preliminował Wydział krajowy dotacyi dyspozycyjnej na lokalne regulacye rzek niespławnych, gdyż wskutek uchwały Wys. Sejmu z d. 7. lutego 1895, wedle której kwoty niezużyte na regulacye lokalne wpływać mają do tej dotacyi, fundusz dyspozycyjny wzrósł do sumy około 100.000 złr. w. a.

Ponieważ jednak w ciągu lat 1899 i 1900 fundusz ten dyspozycyjny prawie w zupełności został zużyty na niecierpiące zwłoki budowle ochronne na rzekach karpackich, których potrzebę wywołały powodzie w r. 1899 w dorzeczu Wisły, a w r. 1900 w dorzeczu Dniestru, zatem upraszamy Wys. Sejm o uchwalenie na r. 1901 dotacyi do dyspozycyi Wydziału krajowego 20.000 K., równej takiejże dotacyi, uchwalonej w budżecie r. 1898 (10.000 złr.).

Do poz. 231.

Na popieranie mniejszych robót melioracyjnych w myśl uchwały Wys. Sejmu z d. 26. listopada 1889 preliminuje Wydział krajowy na r. 1901 dotacyę 119.256 K. (w porównaniu z wydatkiem uchwalonym na r. 1900 więcej o 14.662 K., w porównaniu zaś z dotacyą r. 1899 mniej o 11.120 K.), a mianowicie:

a) *Na konserwacyę osuszenia bagień rudnickich 2.800 Koron.*

(W dotychczasowej wysokości zasiłku uchwalonego przez Wys. Sejm aż do r. 1908, t. j. do czasu, w którym spółka wodna spłaci zaciągniętą pożyczkę).

b) *Na drenowanie gruntów włościańskich 50.000 Koron.*

Wobec spodziewanego zasilenia funduszu krajowego udziałem w podatku od spirytusu, którego podwyższenie obciąży przedewszystkiem ludność rolniczą, postanowił Wydział krajowy wystąpić przed Wysokim Sejmem z wnioskami zmierzającymi do ulżenia choć w części tego ciężaru ludności przez poparcie melioracyj rolnych, a mianowicie z wnioskami:

1) podwyższenia funduszu pożyczkowego dla spółek wodnych, powiatów i gmin na większe roboty melioracyjne o 1,000.000 K. przez wyznaczenie rocznej dotacyi 100.000 K., któraby miała wpływać do tego funduszu przez lat dziesięć;

2) utworzenia osobnego funduszu pożyczkowego dla mniejszych spółek melioracyjnych, zwłaszcza drenarskich w sumie 500.000 K., któryby miał powstać w ciągu lat dziesięciu z rocznych dotacyj po 50.000 K.;

3) utworzenia funduszu zapomogowego na drenowanie gruntów włościańskich.

Ponieważ sanacya finansów krajowych przy pomocy dochodów z wymienionego źródła doznała niespodziewanej zwłoki, Wydział krajowy nie przedkłada na razie Wys. Sejmowi wniosków na podwyższenie funduszu pożyczko-

wego dla publiczuych robót melioracyjnych ani też dla drobnych spółek melioracyjnych (drenarskich) i ogranicza się tylko do zaproponowania Wys. Sejmowi wydatniejszego poparcia drenowania gruntów włościańskich przez wyznaczenie na ten cel stałej dotacyi rocznej na razie w wysokości 50.000 koron przez lat dziesięć od r. 1901 do 1910

Z funduszu tego udzielane byłyby zasiłki tak jak dotychczas do wysokości $33^1/_3\%$ kosztów robót przy równoczesnem subwencyonowaniu tych robót z państwowej dotacyi dyspozycyjnej na drobne melioracye i to tylko wyjątkowo poszczególnym włościanom w okolicach, gdzie ludność nie zaznajomiła się jeszcze z tego rodzaju melioracyami i ich korzyścią, z reguły zaś spółkom drenarskim, gminom, lub większej liczbie włościan, których grunta stanowić mają jedną bezpośrednio łączącą się powierzchnię przynajmniej kilkudziesięciu morgów ze wspólnym odpływem. Z praktyki bowiem okazało się, że przy dzisiejszem rozdrobnieniu gruntów włościańskich, które częstokroć mierzą tylko kilka metrów szerokości a ciągną się na długość całymi kilometrami, drenowanie gruntów poszczególnych włościan natrafia na ogromne trudności tak z powodu braku odpływu, jak i potrzeby urządzania licznych wylotów drenowych, wskutek czego wykonanie takiego drenowania pociąga za sobą nadmierne koszta, a przy oporze sąsiadów staje się nieraz wprost niemożliwem.

Proponując wydatniejszą, a limitowaną dotacyę na drenowanie gruntów włościańskich, Wydział krajowy ma także na myśli zapobieżenie przeciążeniu w tej rubryce budżetu krajowego, zwłaszcza że w ciągu lat ostatnich z podgórza karpackiego coraz liczniejsze wpływają zgłoszenia o wykonanie drenowań przy pomocy kraju i państwa.

Z wstawionej na r. 1901 dotacyi zostałyby pokryte zasiłki na następujące drenowania gruntów włościańskich:

1) w Rudawie i Radwanowicach, (pow. Chrzanów) II. rata, 3.208 K;

2) w Czeluśnicy (pow. Jasło) II. rata (ostatnia). 3.000 K;

3) w Wyciążach (pow. Kraków), I. rata, 4.900 K;

(Do kosztów drenowania 240 morgów 1.168 kwadr. sążni w gminie Wyciąże obliczonych na 44.100 koron przyczynić się ma kraj i państwo. $33^1|_3{}^0|_0$ datkiem po 14.700 K. płatnym w trzech równych ratach rocznych 1901—3 po 4.900 K., resztę zaś kosztów poniesie zawiązana już i zatwierdzona przez władzę polityczną spółka drenarska).

4) w Strusinie ad Tarnów I. rata, 2.178 K;

(Koszta drenowania 168,6 morgów gruntów na przedmieściu Strusina miasta Tarnowa w sumie 19.600 koron pokryć mają po $^1|_3$ części tj. po 6.533 koron 34 gr. kraj, państwo i spółka drenarska, której jednak dotychczas c. k. Starostwo w Tarnowie nie zawiązało).

5) w Pawęzowie i Krzyżu (pow. Tarnów) I. rata, 5.833 K;

(Drenowanie $548{,}_{39}$ morgów gruntów w Pawęzowie i Krzyżu ma być wykonane kosztem 70.000 koron w czterech latach 1901—4 przez gminę Pawęzów przy $33^1|_3{}^0|_0$ zasiłkach kraju i państwa w kwocie po 23.333 K. 33 gr. płatnej w 4 ratach po 5.833 K. 33 gr.

(Zasiłek państwowy przynało już c. k. Ministerstwo rolnictwa).

6) w Suchodole (pow. Krosno) jednorazowy zasiłek 1.667 K;

(Koszta drenowania 33 morgów obliczono na 5.000 K.)

7) w Potoku (pow. Krosno) jednorazowy zasiłek 2.610 K;

(Koszta podano w II. części niniejszego sprawozdania)

8) w Trzcianie (pow. Rzeszów) jednorazowy zasiłek 2.267 K;

(Do kosztów drenowania 51 morgów w sumie 6.800 K. przyczynić się ma kraj i państwo $33^1|_3{}^0|_0$ zasiłkami po 2.266 K. 66 gr.).

9) w Debrzechowie (pow. Strzyżów) jednorazowy zasiłek 3.488 K;

(Koszta drenowania 50 morgów obliczono na 9.070 K., koszta zaś rekonstrukcyi objektu kolejowego za płytko fundowanego 930 K., razem 10.000 K. Koszta rekonstrukcyi objektu kolejowego mają być pokryte po połowie przez kraj i państwo, koszta zaś drenowania i rowu odpływowego w stosunku $33^1/_3\%$ przez kraj, państwo i interesowanych włościan).

10. W Mielniczu (pow. Żydaczów), I. rata, 5.467 K. (Koszta drenowania 494 morgów w sumie 82.000 K. pokryć ma kraj, państwo i interesowana gmina w stosunku $33^1/_3\%$ po 27.333 K. 33 gr. w pięciu równych ratach rocznych od r. 1901 do 1905 po 5.466 K. 67 gr.)

W ten sposób z dotacyi 50.000 K. zostałaby już w ciągu roku 1901 użytą kwota częściowa 34.618 K., reszta zaś w kwocie 15.382 K. wpłynęłaby do funduszu zapomogowego.

c) *Na osuszenie gruntów w Woli pełkińskiej (powiat Jarosław) 5.334 K.*

Na kilkakrotne prośby gminy Wola pełkińska zarządził Wydział krafowy opracowanie projektu osuszenia niwy „Niechciałki“ obejmującej 300 morgów w tej gminie, za pomocą rowu drugorzędnego do kanału osuszającego bagna Łańcucko-Jarosławskie i przyrzekł w reskrypcie z dnia 7. maja 1900 l. 19.225 wystosowanym do Wydziału powiatowego w Jarosławiu wyjednać u Wys. Sejmu i c. k. Ministerstwa rolnictwa $33^1/_3\%$ zasiłek na pokrycie kosztów obliczonych na 16.000 kor. po 5.334 koron, pod warunkiem, jeżeli interesowani zawiążą spółkę wodną.

W przypuszczeniu, że w ciągu r. 1901 roboty zostaną podjęte, wstawił Wydział krajowy powyższy zasiłek do preliminarza krajowego na r. 1901.

d) *Na osuszenie gruntów w Żurawnie i Poberezu (pow. Żydaczów). II. rata (ostatnia) 6.600 koron.*

Sprawę tej melioracyi wyjaśniono w sprawozdaniu melioracyjnem z d. 2. grudnia 1899 l. 79.101 (alegat 17 do stenogr. sprawozdań sejmowych pag. 34 i 35), subwencya zaś państwowa została już przyznaną.

e) *Na osuszenie gruntów w Bohatkowcach (pow. Podhajce) jednorazowy zasiłek 5.600 koron.*

W uwzględnieniu kilkakrotnych próśb gminy Bohatkowce zarządził Wydział krajowy opracowanie projektu osuszenia 785 morgów gruntów włościańskich i 201 morgów gruntów dworskich razem 986 morgów położonych na wyżynie między rzekami Strypą i Seretem, a mimo znakomitej jakości gleby podolskiej (gliny mamutowej) nie przynoszących odpowiedniego dochodu, bo z powodu płaskiego położenia stepowego zabagnionych.

Do kosztów tej melioracyi obliczonych na 16.800 koron mają się przyczynić kraj, państwo i strony interesowane datkami po 5.600 koron.

Gdy strony interesowane zobowiązały się odstąpić grunta pod rowy bezpłatnie, oraz pokryć $^1/_3$ część kosztów i wykonane roboty w należytym stanie utrzymywać, przedłożył Wydział krajowy za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa wniosek c. k. Ministerstwu rolnictwa na przyznanie z dotacyi dyspozycyjnej na drobne melioracye $33^1/_3\%$ zasiłku w kwocie 5.600 K i uprasza Wys. Sejm o uchwalenie zasiłku krajowego w tej samej wysokości.

f) *Na osuszenie gruntów w Zadwórzu (pow. Przemyślany) jednorazowy zasiłek 2.190 koron.*

Gmina Zadwórze zachęcona rezultatem wykonanego przy pomocy kraju i państwa osuszenia, wniosła do Wydziału krajowego prośbę o zarządzenie osuszenia reszty gruntów, mianowicie niwy „Markowa“ nad potokiem Jary-

czówką. Koszta tego osuszenia w sumie 13.000 koron znajdują częściowe pokrycie w oszczędności osiągniętej przy wykonaniu pierwszego projektu, (6.430 K 68 gr.), tak iż rozchodzi się tylko o uzyskanie reszty preliminowanej w kosztorysie potrzeby w kwocie 6.569 K 32 gr.

Gdy gmina Zadwórze zobowiązała się uiścić $^1/_3$ część potrzebnego nakładu, a c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 19. lipca 1900 l. 13.867 przyznało na ten cel dalszy zasiłek w kwocie 2.160 koron, wstawił Wydział krajowy do preliminarza na r. 1901 zasiłek w równej wysokości 2.160 K.

g) *Na regulacyę Lubaczówki pod Czervoną wolą, I. rata 4.480 koron.*

(Wyjaśnienie w tej sprawie przedłożone będzie bezpośrednio sejmowej komisyi, gdyż odnośny akt l. Wydz. 35.423 ex 1900, przesłany na żądanie odezwą z d. 19. sierpnia 1900 l. 55.376 c. k. Namiestnictwu do przejrzenia dotychczas nie został zwrócony).

h) *Na melioracyę torfowiska w Olesku (II. rata) 1.785 koron.*

Na prośbę gminy Olesko zarządził Wydział krajowy opracowanie projektu kultury torfowej na 46 morgach w tej gminie, której koszta obliczono na 7.200 koron. Z tej sumy przypada kwota 1.022 kor. na mechaniczną uprawę, którą wykonać mają właściciele własnym kosztem, reszta zaś w kwocie 6.178 koron na roboty melioracyjne, tudzież zakupno nawozów mineralnych i nasion. Ponieważ komisya ministeryalna, która zwiedzała torfowiska krajowe w r. 1898, przyrzekła gminie Olesko na ten cel subwencyę państwową, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wys. Sejmowi wniosek na pokrycie połowy kosztów robót melioracyjnych, tudzież zakupno nawozów i nasion z funduszu krajowego w kwocie 3.089 koron, a zarazem odniósł się odezwą z d. 23. stycznia 1900 l. 1.498 do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie u c. k. Ministerstwa rolnictwa zasiłku w tej samej wysokości. Część zasiłku krajowego w kwocie 1.304 koron znajduje pokrycie w dotacyi r. 1900 (rub. XIII, poz 213. n. 10), resztę zaś w kwocie 1.785 koron wstawił Wydział krajowy tytułem II. raty do preliminarza krajowego na r. 1901.

i) *Na osuszenie gruntów w gminie Jaktorów (pow. Przemyślany) jednorazowy zasiłek 1.667 koron.*

Na prośbę gminy Jaktorów polecił Wydział krajowy kierownikowi regulacyi Przegnojówki, opracować projekt przedłużenia rowu Jaktorowskiego poza okręg konkurencyjny spółki wodnej na długości 2.643 metrów. Do kosztów tego rowu mają się przyczynić kraj, państwo i gmina interesowana $33^1/_3$% datkami po 1.667 koron.

k) *Na zabudowanie potoku Lichnia w gminie Łączki (pow. Nowy Sącz) jednorazowy zasiłek 8.800 koron.*

Jak już w sprawozdaniu z d. 26. listopada 1897 l. 71.758 (aleg. 37. do stenogr. sprawozdań sejmowych z r. 1897—8 pag. 11) nadmieniliśmy, zarządziło c. k. Ministerstwo rolnictwa na skutek przekazanych przez Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania petycyj gmin Łącko i Łączki opracowanie projektu regulacyi i zabudowania potoku Czarna woda w Łącku i potoku Lichnia w Łączkach, który to projekt zreambulowany został w ciągu r. 1900 przez delegatów c. k. Ministerstwa rolnictwa i Wydziału krajowego.

Koszta projektowanych robót wynoszą:

na potoku Czarna woda . .	75.832	zł. 01	ct.
„ „ Lichnia . . .	8.243	„ 52	„
20% na zarząd i nieprzewidziane wydatki	16.825	„ 10	„
razem .	100.950	zł. 63	ct.
czyli okrągło .	. 201.900	koron	

Ponieważ koszta regulacyi i zabudowania Carnej wody nie stoją w odpowiednim stosunku do spodziewanego pożytku, przedstawił Wydział krajowy c. k. Rządowi wniosek na ograniczenie robót do zabudowania potoku Lichnia, który wyrządza szkody nie tylko w gruntach gminy Łączki. lecz zasypuje także żwirem drogę krajową Zakliczyn — Sącz — Niedzica.

Do kosztów zabudowania potoku Lichnia obliczonych na 22.000 koron przyczynić się ma przedewszystkiem krajowy fundusz drogowy datkiem konkurencyjnym wynoszącym 20% tj. 4.400 K, fundusz krajowy zaś (rubr. XIII) i państwowa dotacya dyspozycyjna na drobne melioracye pokryć mają po 40%, tj. po 8.800 koron.

Z uwagi, że roboty, na które c. k. Ministerstwo rolnictwa przyznało już 40% zasiłek, są nagłe i mają być wykonane w roku bieżącym przez sekcyę samborską c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowań potoków górskich, wstawił Wydział krajowy na ten cel kwotę 8.800 koron do preliminarza na r. 1901.

l) *Na popieranie doświadczeń z kulturą torfowisk*

wstawił Wydział krajowy zgodnie z opinią komisyi ministeryalnej dotacyę 10.000 koron do preliminarza na r. 1901.

Z dotacyi tej mają być udzielone zasiłki:

1) na doświadczenia na założonych już 7 polach wzorowych w Domażyrze (800 K), w Dublanach (500 K), w Czernicy (1.000 K) w Ubiniu (500 K), w Chwatowie (600 K), w Hnilicach (500 K) i w Wolicy baryłowej (100 K);

2) na założenie nowych siedmiu pól wzorowych w Jaworznie (600 K), w Starem siole (500 K), w Żukowie (1.000 K), w Przegnojowie na gruntach włościańskich (500 K), w Ostrowczyku polnym (400 K), w Stojanowie na gruntach włościańskich (500 K) i w Tetewczycach (500 K);

3) na zakupno nawozów mineralnych i nasion dla kultury torfowej na osuszonych bagnach Stojanowskich i Oleskich po 1.000 koron.

m) *Na subwencyonowanie fabryk drenarskich 10.000 koron, jak na r. 1900.*

n) *Do dyspozycyi Wydziału krajowego 10.000 koron, jak na r. 1900.*

VI. Czynności biura melioracyjnego od 1. lipca 1899 do 30. czerwca 1900.

W r. 1899/1900 czynnych było w biurze melioracyjnem 39 techników (w porównaniu z personalem etatowym o 4 mniej, gdyż 3 posady wakowały, a jeden technik odbywał jednoroczną służbę wojskową). Z tych zajmowało się 4 referatem, tudzież przeprowadzaniem inspekcyj i i kolaudacyj robót publicznych, tudzież drobnych melioracyj subwencyonowanych, 5 projektowaniem publicznych robót melioracyjnych, 3 projektowaniem i wykonaniem mniejszych melioracyj subwencyonowanych, 12 kierownictwem budowy przy publicznych robotach melioracyjnych, 15 projektowaniem i wykonaniem melioracyj prywatnych (między tymi 1 technik cały rok a 1 technik od wiosny 1900 projektowaniem i wykonaniem kultur torfowych, 1 technik zaś projektowaniem stawów rybnych i referatem rybactwa).

Czynności biura uwidoczniają następujące szczegółowe wykazy:

A) Wykonano, rozpoczęto lub kontynuowano zdjęcia niwelacyjne i pomiary hydrotechniczne w miejscowościach i na obszarach poniżej wyszczególnionych:

Liczba porz.	Nazwisko strony i miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			Uwaga
		na długości w km.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami	drenowanie	nawodnienie	
				w morgach			
	a) **Ustawowe przedsiębiorstwa melioracyjne:**						
1	Wydział krajowy, regulacya górnej Trześniówki . .	101,5	2.000	—	—	—	
2	Wydział krajowy, obwałowałowanie Wisły w powiecie Dąbrowskim	2,7	—	—	—	—	
3	Wydział krajowy, regulacya miejscowa Złotej Lipy wraz z osuszeniem łąk w gminach Nosów, Łysa i Litwinów	—	565	—	—	—	
4	Wydział krajowy, rowy osuszające w dorzeczu Krzemienicy, w Cyrance . .	1,8	—	—	—	—	
	w Berdechowie	0,3	—	—	—	—	
5	Wydział krajowy, obwałowanie Wisły i Wisłoki w powiecie Mieleckim, rowy osuszające: Mielecko złotnicki	1,8	—	—	—	—	
	w Goleszowie	0,8	—	—	—	—	
	b) **Subwencyonowane roboty melioracyjne.**						
6	Wydział krajowy, regulacya miejscowa Tyśmienicy w Hubiczach	2,4	—	—	—	—	
7	Wydział krajowy, miejscowa regulacya rzeki Siwki w Serednem	—	—	—	—	—	
8	Wydział krajowy, osuszenie gruntów w gminach Kalinów, Piniany i Koniuszki Siemianowskie	7,7	—	—	—	—	
9	Gmina Jaktorów, osuszenie łąk	2,6	—	—	—	—	
10	Gmina Podleszany, osuszenie gruntów	2,0	—	—	—	—	

Liczba porz.	Nazwisko strony i miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			Uwaga
		na długości w km.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami	drenowanie	nawodnienie	
				w morgach			
11	Wydział krajowy, regulacya potoków Łęg i Olszyny, i osuszenie łąk w gminach Krosno, Suchodół, Głowienka, Miejsce, Łazany i Targowiska	14,0	400	—	—	—	
12	Grunta włościańskie w Przedmieściu Strzyżowskiem .	—	—	—	16	—	
13	Włościanie w Dobrzechowie	1,5	—	—	54	—	
14	Feliks Leszczyński w Potoku	1,0	—	—	42	—	
15	Walenty Niepla w Twierdzy	—	—	—	6	—	
16	Franciszek Arciszewski z Kozłówka	—	—	—	7	—	
17	Bolesław Rozwadowski i gmina w Kopytowy . . .	1,3	—	68	—	—	
18	Włościanie w Suchodole .	1,0	—	—	33	—	
19	„ „ Głowience .	—	—	—	80	—	
20	„ „ Przygrodach	2,0	—	—	70	—	
21	Tomasz Sanakowski w Warzycach	—	—	—	9	—	
22	Gmina Kupcze, osuszenie pól i łąk włościańskich .	—	—	127	—	—	
23	Gmina Toki, osuszenie łąk	—	—	688	—	—	
24	Gmina Rogużne, pow. Żydaczów osuszenie gruntów gminnych	—	—	989	—	—	
25	Gmina Sulatycze, pow. Żydaczów, osuszenie pastwiska gminnego	—	—	62	—	—	
26	Gmina Smuchów i Lubsza, pow. Żydaczów, regulacya potoku Lubeszki . . .	6,0	—	—	—	—	
27	Gmina Ryszkowa Wola, pow. Jarosław, drenowanie roli włościan	—	—	—	157	—	
28	Gmina Zapytów, pow. Lwów, osuszenie gruntów gminnych	—	—	468	—	—	
29	Miasto Żydaczów, osuszenie gruntów gminnych . . .	—	—	698	—	—	
30	Gmina Spytkowice, drenowanie gruntów gminnych .	—	—	—	60	—	
31	Józef Pająk i Andrzej Mika, włościanie w Hecznarowicach	—	—	—	25	—	

Liczba porz.	Nazwisko strony i miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			Uwaga
		na długości w km.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami	drenowanie	nawodnienie	
				w morgach			
32	Drenowanie gruntów włościańskich w Osieku . .	—	—	—	38	—	
33	w Piotrowicach	—	—	—	18	—	
34	Grunta włościańskie w Jasionce	—	—	—	3	—	
35	w Trzcianie	—	—	—	51	—	
36	w Zdoniu	—	—	—	3	—	
37	w Staszkówce	—	—	—	39	—	
38	w Niedźwiedzy	3,0	—	—	40	—	
39	w Rudny małej	—	—	—	3	—	
	c) **Melioracye prywatne**						
	α) *Osuszenia i navodnienia*						
40	Szkoła rolnicza w Czernichowie, regulacya młynówki, urządzenie parku i obwałowanie tegoż . .	—	—	—	—	—	
41	Stefan Sękowski w Rzyskach, osuszenie drenami domu i osuszenie starego łożyska Wisłoki	1,3	—	—	—	—	
42	Władysław Weissmann w Słowicie, osuszenie gruntów rowami o długości .	3,0	—	—	—	—	
43	Towarzystwo gosp. we Lwowie w Oparach	—	—	—	—	4	Stawy
44	Jan hr. Szeptycki w Dziewiętnikach	—	—	—	—	1	„
45	Zygmunt Jaroszyński w Błudnikach	—	—	—	70	—	
46	Dr. St. i J. Zbyszewski w Szkle	—	—	—	—	22	Stawy
47	Ludwik Horodyski w Kolędzianach	—	—	—	—	7	„
48	Karol hr. Dzieduszycki w Siechowie	—	—	—	—	11	„
49	Mikołaj Wasyliszyn w Wólce Hamuleckiej	—	—	—	—	20	„
50	Feliks Gniewosz w Jasienowie	—	—	—	—	120	„
51	Mieczysław hr. Rej w Przecławiu, folwark Białybór i Sokole	—	—	—	—	107	„

Liczba porz.	Nazwisko strony i miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			Uwaga
		na długości w km.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami	drenowanie	nawodnienie	
				w morgach			
52	K. Wilma Reyowa w Psarach	—	—	—	55	—	
53	K. Jaworski w Ostrowczyku	—	—	—	15	—	
54	Jan Gnoiński w Nowemsiole i Chotylubiu, razem	—	—	—	284	—	
55	Stefan Dębowski w Kryniczkach	3	—	—	—	211	
56	Gmina Lubycza Kameralna	2	—	—	6	69	
57	Gmina Borchów	4	—	62	—	—	
58	Zdzisław br. Brunicki w Lublińcu	3	—	—	192	—	
59	Kazimierz i Jadwiga hr. Łubieńscy w Krakowcu	3	—	—	250	—	
60	Gmina Mianowice	—	—	63	—	—	
61	Gmina Marnów	10	600	—	—	—	
62	Władysław Drzewiecki w Pietryczu	2	—	107	—	—	
63	Jan Urbański w Poddębcach	—	—	—	9	—	
64	Ludwik br. Wattmann w Dzikowie st.	—	—	—	110	—	
65	Ludwik br. Wattmann w Niemstowie	—	—	—	80	—	
66	Br. de Veaux w Chodorowie	—	—	—	75	—	
67	Ludwika Maly w Wołowem	—	—	—	175	—	
68	Stanisław Jędrzejowicz w Cewkowie	—	—	—	140	—	
69	Dr. Bobrownicki w Drohomyślu	—	—	45	—	—	
70	Ludwik Thom w Żełdcu	—	—	—	490	—	
71	Czesław Trzecieski w Zarogużnem	—	—	—	185	—	
72	Franciszek hr. Czosnowski w Rogużnem	—	—	—	60	—	
73	Franciszek Rozwadowski w Dołpotowie	—	—	—	54	—	
74	Stefan Tustanowski w Żurowie	—	—	—	42	—	
75	Jan Breuer w Suchowoli	—	—	—	30	—	
76	Zakład św. Teresy we Lwowie, folwark Rodatycze	—	—	95	—	—	
77	Ordynacya ks. Lubomirskich w Przeworsku na folwarku Nowosielec	—	—	38	—	—	
78	na folwarku Gorliczyna	2,3	—	—	—	44	
79	na folwarku Podzamcze	2,2	—	—	—	—	
80	Edward Zawidowski w Zawidowicach	—	—	—	280	—	

Liczba porz.	Nazwisko strony i miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			Uwaga
		na długości w km.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami	drenowanie	nawodnienie	
				w morgach			
81	Ordynacya ks. Lubomirskich w Przeworsku na folwarku Gać	—	—	—	100	—	
82	Kosina	—	—	—	132	—	
83	Dulne	—	—	—	60	—	
84	Maćkówka	—	—	—	125	—	
85	Hr. Siemiński w Jankowicach	—	—	—	82	—	
86	w Pawłosiowie	—	—	—	45	—	
87	w Tywoni	—	—	—	45	—	
88	Hr. Zamojski (spadkobiercy) w Bobrówce	—	—	—	117	—	
89	Wolski Zdzisław w Siennowie	—	—	—	178	—	
90	Stefan Janko w Koszanach	—	—	—	205	—	
91	Franc. hr. Czosnowski w Rogóźnie	—	—	—	100	—	
92	M. Demkowicz w Rogóźnie	—	—	—	2	—	
93	J. C. W. Arcyksiążę Rainer w Izdebniku	—	—	—	168	—	
94	J. C. W. Arcyksiążę Rainer w Skawince	—	—	—	58	—	
95	Dr. Stanisław Larysz-Niedzielski w Zabawie	—	—	—	50	—	
96	Dr. Stanisław Larysz-Niedzielski w Kokotowie	—	—	—	—	270	
97	Lucyna Haller w Polance-Haller	—	—	—	120	—	
98	Antoni Szczerbowski w Frydrychowicach	—	—	—	87	—	
99	Władysław Słapa w Lusinie	—	—	—	159	—	
100	Franciszek Kramarczyk w Osieku	—	—	—	75	—	
101	Grunta plebańskie w Osieku	—	—	—	23	—	
102	Dr. Franciszek Lubieński w Stryszowie	—	—	—	54	—	
103	Łucyan Wrotnowski w Bielanach	—	—	—	54	—	
104	Br. Herman Czecz w Hałcnowie	—	—	—	35	—	
105	Ludwik Chrząszcz w Graboszycach	—	—	—	94	—	
106	Stefan hr. Bobrowski w Andrychowie	—	—	—	100	—	
107	Zdzisław Włodek w Niegowicach	—	—	—	106	—	
108	Andrzej Wysocki w Leńczach	—	—	—	100	—	

Liczba porz.	Nazwisko strony i miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			Uwaga
		na długości w km.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami	drenowanie	nawodnienie	
				w morgach			
109	Marceli Łuszczkiewicz w Frydrychowicach . . .	—	—	—	238	—	
110	Michał Kubeczko w Twierdzy ad Wieprz	—	—	—	59	—	
111	Karol br. Czecz w Płaszowie	—	—	—	36	—	
112	Stanisław Padlewski w Gaju	—	—	—	23	—	
113	Jerzy Gonscher w Rudzach	—	—	—	40	—	
114	Dr. Włyński w Zawadzie .	—	—	60	70	60	
115	Konwent OO. Bonifratrów w Zebrzydowicach	—	—	—	200	—	
116	Stanisław Dąmbski w Rudny małej	2,0	—	—	286	—	
117	Marya hr. Romerowa w Borowy	—	—	—	300	—	
118	Maryan Jędrzejowicz w Dylągówce	—	—	—	274	—	
119	Dr. Alfred Kalisz w Woli łużańskiej	—	—	—	240	—	
120	Władysław Zaklika w Łąkach dolnych	—	—	—	26	—	
121	Tadeusz Marcoin w Lichwinie	—	—	—	110	—	
122	Józef Michałowski w Iwierzycach	3,7	—	—	—	100	
123	August hr. Breza w Witowicach dolnych	—	—	—	180	—	
124	Kubicki, włościanin w Siedleszczanach . , . . .	—	—	—	6	—	
125	Zarząd dóbr w Nawojowy .	—	—	—	15	—	
126	Mieczysław hr. Rey w Białymborze i Sokolu . . .	6,00	—	—	—	—	Potok Bystrzyca
127	Józef Męciński w Partyniu	—	—	—	6	—	
128	Henryk Schwarz w Staszkówce	—	—	—	—	30	
129	Adolf br. Brunicki w Słocinie	—	—	—	60	—	
130	Dr. Piotr Foryst w Dulczy wielkiej	—	—	500	—	—	
131	Wanda hr. Romerowa w Ociece	—	—	120	—	—	
132	Zarząd dóbr Nawojowa w Brzezny	5,0	—	—	—	—	Potok Brzeźnianka
133	Franciszek hr. Mycielski w Wiśniowy	—	—	—	—	100	
134	Olga Wiktorowa w Wyżnem	0,8	—	—	92	—	
135	Marya Gołaszewska w Targowiskach	1,0	—	90	60	—	
136	Józef Brykczyński w Święcanach	—	—	—	76	—	

Liczba porz.	Nazwisko strony i miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			Uwaga
		na długości w km.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami	drenowanie	nawodnienie	
				w morgach			
137	Waleryan Stawiarski w Chlebny i Jedliczu	—	—	—	60	—	
138	Apolinary Przyłęcki w Wolicy	—	—	—	192	—	
139	Konstanty Pawlikowski w Babicy	—	—	—	3	—	Ogród
140	Artur Stojowski w Jaszczwi	4,2	350	—	—	—	
141	Jan Gorayski w Szebniach	—	—	—	28	—	
142	Marya hr. Grabowska w Polance	—	—	—	2	—	Ogród
143	Włościanie w Dębowie, pow. Przeworsk	—	—	—	20	—	
144	Andrzej Szylara w Markowy	—	—	—	15	—	
145	Włościanie w Młodowie . .	—	—	200	—	—	
146	Włościanie w Borowej górze	—	—	30	—	—	
147	Gmina Opaka, osuszenie pastwisk	—	—	80	—	—	
148	Alexander Pragłowski w Komarowicach	—	—	—	—	60	
149	Zdzisław Skrzyński w Bachorzu, Harcie i Szklarach	—	—	—	152	—	
150	Józef Myszkowski w Stubnie	—	—	—	40	—	
151	Wincenty Kraiński w Leszczowatem	—	—	—	25	—	
152	Ks. Bazyli Mysik w Wańkowej	—	—	—	17	—	
153	Ks. W. Mączka w Wesołej	—	—	—	30	—	
154	Stefan Trzecieski w Dynowie	—	—	—	140	—	
155	Szkoła rolnicza w Suchodole, obdrenowanie budynków .	—	—	—	—	—	
156	Stanisław Cieński w Wodnikach	—	—	—	27	—	
157	Dr. Aleksander Maryański w Targowicy	0,5	—	46	—	—	
158	Marmorosch et Kohn w Kamionkach Wielkich . .	—	—	—	75	—	
159	Fundacya stypendyjna Więcławskiego w Załuczu nad Prutem	—	—	—	210	—	
160	Dr. Stanisław Bieliński w Wierzchni polnej . . .	—	—	—	80	—	
161	Henryk Potworowski w Radczy	—	—	—	120	—	
162	Zdzisław Żadomirski w Markowcach	—	—	—	220	—	
163	JE. Stanisław hr. Badeni w Zubrzcu	—	—	—	140	—	

Liczba porz.	Nazwisko strony i miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			Uwaga
		na długości w km.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami	drenowanie	nawodnienie	
				w morgach			
	β) Kultura torfowisk.						
164	Gmina Żuków	—	—	166	—	—	
165	Antonina Horodyńska w Korsowie	—	—	315	—	—	
166	Kazimierz Jaworski w Ostrowczyku	—	—	15	—	—	
167	Gmina Konty	—	—	30	—	—	
168	Bazyli Denyszczuk i tow. w Olesku	—	—	22	—	—	
169	Pilatowski w Dubiu . . .	—	—	62	—	—	
170	Krajewski w Czechach . .	—	—	17	—	—	
171	A. Epler w Sieciechowie .	—	—	100	—	—	
172	Julian br. Brunicki w Podhorcach	—	—	200	—	—	
	Ogółem . . .	212,9	3.915	5.563	9.823	1.236	
	Z powyższych robót przypada:						
1	Na biuro centralne (pozycye od 1 do 11, 22 do 29, 40 do 92, i 164 do 172)	185,9	3.915	4.369	3.950	716	
2	Na expozyturę krakowską (30—33 i 93—105) . .	—	—	60	2.090	330	
3	Na expozyturę tarnowską (34-39 i 116—133) . .	19,7	—	620	1.642	130	
4	Na expozyturę jasielską (12—21 i 134—142) . . .	6,8	—	158	830	—	
5	Na expozyturę sanocką (148—155)	—	—	—	404	60	
6	Na expozyturę jarosławską (143—147)	—	—	310	35	—	
7	Na expozyturę stanisławowską (156—163). . . .	0,5	—	46	872	—	
	Zauważa się przytem, że expozytura Jarosławska była czynną tylko przez 3 miesiące (od 1-go kwietnia do 30-go czerwca 1900).						

B) Wypracowano projekty i kosztorysy dla stron w miejscowościach następujących:

Liczba porz.	Nazwisko strony i miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			Uwaga
		na długości w km.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami	drenowanie	nawodnienie	
				w morgach			
	a) **Ustawowe przedsiębiorstwa melioracyjne.**						
1	Wydział krajowy, projekt osuszenia i namulenia (kolmatacyi) bagien naddniestrzańskich, między Hordynią a Terszakowem . .	—	18.000	—	—	—	Ukończono w listopadzie 1899.
2	Wydział krajowy, obwałowanie Wisły w powiecie Dąbrowskim — wałów .	46,81	—	—	—	—	
	rowów i kanałów . . .	136,34	—	—	—	—	
	obszar zalewu	—	26.827	—	—	—	
3	Wydział krajowy, projekt regulacyi Uszwicy i Gróbki, wraz z obwałowaniem Wisły i Raby	—	—	—	—	—	Kontynuowano
4	Wydział krajowy, projekt regulacyi Drwinki wraz z obwałowaniem Wisły . .	—	—	—	—	—	Kontynuowano
5	Wydział krajowy, projekt miejscowej regulacyi Raby w powiecie Bocheńskim .	4,08	—	—	—	—	Kontynuowano
6	Wydział krajowy, projekt miejscowej regulacyi Złotej Lipy wraz z osuszeniem łąk w gminach Nosów, Łysa i Litwinów . .	—	565	—	—	—	
7	Wydział krajowy, rowy osuszające w dorzeczu Krzemienicy: w Cyrance . . .	1,8	—	—	—	—	
	w Berdechowie	0,3	—	—	—	—	
	b) **Subwencyonowane roboty melioracyjne.**						
8	Wydział krajowy, regulacya miejscowa Tyśmienicy w Hubiczach	2,4	—	—	—	—	
9	Wydział krajowy, regulacya i częściowe obwałowanie potoku Mleczki w powiecie Przeworskim	12,0	—	—	—	—	

Liczba porz.	Nazwisko strony i miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			Uwaga
		na długości w km.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami	drenowanie	nawodnienie	
				w morgach			
10	Wydział krajowy, osuszenie gruntów w gminach Kalinów, Piniany i Koniuszki Siemianowskie	7,7	—	—	—	—	
11	Gmina Jaktorów osuszenie łąk	2,6	—	—	—	—	
12	Gmina Makowisko, osuszenie pastwiska	8,2	900	—	—	—	
13	Gmina i obszar dworski w Bohatkowcach, osuszenie gruntów rowami . . .	—	—	1.000	—	—	
14	Wydział krajowy, regulacya potoku Osa z dopływami	19,8	—	—	—	—	
15	Gmina Podleszany, osuszenie gruntów	2,0	—	—	—	—	
16	Wydział krajowy, regulacya potoków Łęg i Olszyny, osuszenie łąk w gminach Krosno, Suchodół, Głowienka, Łążany, Miejsce i Targowiska	14,0	400	—	—	—	
17	Gmina Kupcze, osuszenie łąk i roli włościańskich . .	—	—	127	—	—	
18	Gminy Wołcniów i Demeńka poddniestrzańska, osuszenie łąk	—	—	630	—	—	
19	Gmina Toki, osuszenie łąk	—	—	688	—	—	
20	Gminy Demeńka leśna i poddniestrzańska, i Derszów, (pow. Żydaczów), regulacya potoków Kowni i Kiny i osuszenie gruntów . . .	—	4.050	—	—	—	
21	Gmina Rogużne, pow. Żydaczów, osuszenie gruntów gminnych	—	—	989	—	—	
22	Gmina Sulatycze, osuszenie pastwiska	—	—	62	—	—	
23	Gminy Smuchów i Lubsza, miejscowa regulacya potoku Lubeszki	1,3	705	—	—	—	
24	Gmina Ryszkowa Wola, drenowanie roli włościańskich	—	—	—	157	—	
25	Gmina Zapytów, pow. Lwowskiego, osuszenie gruntów gminnych	—	—	468	—	—	
26	Gmina Załucze nad Czeremoszem osuszenie pastwiska gminnego	—	—	60	—	—	

Liczba porz.	Nazwisko strony i miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			Uwaga
		na długości w km.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami	drenowanie	nawodnienie	
				w morgach			
27	Jan Urban w Warzycach .	—	—	—	9	—	
28	Antoni Dubiel w Warzycach	—	—	—	5	—	
29	Bolesław Rozwadowski i gmina w Kopytowy	1,3	—	68	—	—	
30	Włościanie w Warzycach .	—	—	—	14	—	
31	Franciszek Arciszewski w Kozłówku	—	—	—	7	—	
32	Włościanie w Przedmieściu Strzyżowskiem	—	—	—	11	—	
33	Walenty Niepla w Twierdzy	—	—	—	5	—	
34	Feliks Leszczyński w Potoku	1,0	—	—	41	—	
35	Włościanie w Dobrzechowie	1,1	—	—	50	—	
36	Włościanie w Suchodole .	1,0	—	—	33	—	
37	Wojciech Pająk i Andrzej Mika, włościanie w Hecznarowicach	—	—	—	14	—	
38	Gmina Wyciąże, pow. Kraków	—	—	—	237	—	
39	Drenowanie gruntów włościańskich w Strusinie pod Tarnowem	—	—	—	169	—	
40	w Jasionce	—	—	—	3	—	
41	w Trzcianie	—	—	—	51	—	
42	w Zdoniu	—	—	—	3	—	
43	w Rudny małej	—	—	—	3	—	
44	Gminy Rymanów, Klimkówka i Ładzin, regulacya potoku Morwany . . .	7,0	—	—	—	—	
45	Gmina Rymanów, częściowa regulacya rzeki Tabór . .	—	—	—	—	—	
46	Gmina Nienowice, osuszenie pastwiska i łąk włościańskich i dworskich . . .	—	—	900	—	—	
	c) Melioracye prywatne.						
	a) Osuszenie i nawodnienie.						
47	Stefan Sękowski w Rzyskach osuszenie drenami domu mieszkalnego, i starego łożyska Wisłoki	1,3	—	—	—	—	
48	Władysław Weissmann w Słowicie, projekt osuszenia gruntów rowami o długości	3,0	—	—	—	—	

Liczba porz.	Nazwisko strony i miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			Uwaga
		na długości w km.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami	drenowanie	nawodnienie	
				w morgach			
49	Jan Obertyński w Udnowie	—	—	120	—	—	
50	Dr. Adam Jordan w Więckowicach	—	—	—	40	—	
51	Marya Małachowska w Strzałkach	—	—	—	—	10	Stawy
52	Fundacya Zakładu nar. im. Ossolińskich w Przybyszu	—	—	—	—	85	Stawy szkic
53	Zygmunt Jaroszyński w Błudnikach	—	—	—	60	—	
54	Ludwik Horodyski w Kolędzianach	—	—	—	—	7	Staw
55	Mikołaj Wasyliszyn w Wólce Hamuleckiej	—	—	—	—	20	Staw
56	Jan Gnoiński w Nowemsiole i Chotylubiu	—	—	—	110	—	
57	Zdzisław br. Brunicki w Lublińcu	3,0	—	—	186	—	
58	Kazimierz i Jadwiga br. Łubieńska w Krakowcu . .	3,0	—	—	249	—	
59	Gmina Lubycza Kameralna	2,0	—	—	6	61	
60	Gmina Borchów	4,0	—	62	—	—	
61	Stefan Dębowski w Kryniczce	3,0	—	—	—	211	
62	Jan Urbański w Poddębcach	—	—	—	9	—	
63	L. br. Wattmann w Dzikowie st.	—	—	—	155	—	
64	L. br. Wattmann w Niemstowie	—	—	—	78	—	
65	Br. de Veaux w Chodorowie	—	—	—	96	—	
66	Ludwika Maly w Wołowem	—	—	—	26	—	
67	Stanisław Jędrzejowicz w Cewkowie	—	—	—	162	—	
68	Ludomił Morawski w Hruszowie	—	—	120	—	—	
69	Wydział krajowy, folwark w Dublanach	—	—	—	10	—	
70	Franciszek hr. Czosnowski w Rogużnem	—	—	—	125	—	
71	Czesław Trzecieski w Zarogóżnem	—	—	—	185	—	
72	Franciszek Rozwadowski w Dołpotowie	—	—	—	54	—	
73	Stefan Tustanowski w Żurowie	—	—	—	42	—	
74	Jan Breuer w Suchowoli .	—	—	—	47	—	
75	Weissman Zawidowski w Zawidowicach	—	—	—	229	—	

Liczba porz.	Nazwisko strony i miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			Uwaga
		na długości w km.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami	drenowanie	nawodnienie	
				w morgach			
76	Ordynacya ks. Lubomirskich w Przeworsku, na folwarku Gorliczyna	2,2	—	—	—	44	
77	na folwarku Nowosielce .	—	—	35	—	—	
78	Zakład św. Teresy we Lwowie, na folwarku w Rodatyczach	—	—	89	—	—	
79	Karol hr. Scipio w Łopuszce Wielkiej	—	—	—	164	—	
80	Ordynacya ks. Lubomirskich w Przeworsku, na folwarku Gać	—	—	—	82	—	
81	na folwarku Kosina . .	—	—	—	132	—	
82	na folwarku Dulnem . .	—	—	—	40	—	
83	na folwarku Maćkówce .	—	—	—	121	—	
84	Stanisław hr. Siemieński w Pawłosiowie	—	—	—	51	—	
85	Stanisław hr. Siemieński w Tywoni	—	—	—	42	—	
86	Stanisław hr. Siemieński w Jankowicach	—	—	—	81	—	
87	St. hr. Zamojskiego spadkobiercy w Bobrówce . .	—	—	—	113	—	
88	Zdzisław Wolski w Siennowie	—	—	—	182	—	
89	Stefan Janko w Hoszanach	—	—	—	201	—	
90	Bolesław Orzechowicz w Kalnikowie	—	—	—	57	—	
91	w Rudkach	—	—	—	22	—	
92	Antoni Szczerbowski w Frydrychowicach	—	—	—	70	—	
93	Schönberg et Fränkel w Zwierzyńcu	—	—	25	—	—	
94	Adryan br. Larisch w Bulowicach	—	—	—	76	—	
95	Grunta plebańskie w Osieku	—	—	—	16	—	
96	Ludwik Chrząszcz w Graboszycach	—	—	—	93	—	
97	Józef Wysocki w Polance Wielkiej	—	—	—	204	—	
98	Baron Herman Czecz w Hałcniowie	—	—	—	76	—	
99	Marya księżna Ogińska w Bobrku	—	—	—	92	—	
100	Zdzisław Włodek w Niegowicach	—	—	—	19	—	
101	Stefan hr. Bobrowski w Andrychowie	—	—	—	70	—	

Liczba porz.	Nazwisko strony i miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			Uwaga
		na długości w km.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami	drenowanie	nawodnienie	
				w morgach			
102	Stanisław Konopka w Mogilanach	—	—	—	78	—	
103	J. C. W. Arcyksiążę Rainer w Izdebniku	—	—	—	45	—	
104	J. C. W. Arcyksiążę Rainer w Haburtowicach	—	—	—	46	—	
105	J. C. W. Arcyksiążę Rainer w Budzowie	—	—	—	11	—	
106	Łucyan Wrotnowski w Bielanach	—	—	—	19	—	
107	Franciszek Kramarczyk w Osieku	—	—	—	51	—	
108	Gmina Niepołomice	—	—	—	36	—	
109	Konstanty Wiszniewski w Wrząsowicach	—	—	—	7	—	
110	Marek Luszczkiewicz w Frydrychowicach	—	—	—	206	—	
111	Andrzej Wysocki w Lenczu	—	—	—	41	—	
112	Michał Kubeczko w Twierdzy ad Wieprz	—	—	—	60	—	
113	Zdzisław Brzeziński w Łazanach	—	—	—	66	—	
114	Dr. Franciszek Łubieński w Stryszowie	—	—	—	40	—	
115	Władysław Słapa w Łusinie	—	—	—	24	—	
116	Stanisław Padlewski w Gaju	—	—	—	23	—	
117	Konwent OO. Bonifratrów w Zebrzydowicach	—	—	—	7	—	
118	Zygmunt Groblewski w Bystry	—	—	—	140	—	
119	Marya hr. Romerowa w Borowy	—	—	—	217	—	
120	Włodzimierz Krzeczunowicz w Janowicach	—	—	—	144	—	
121	Franciszek Kopaczyński w Olszanach	—	—	—	28	—	
122	Dr. Alfred Kalisz w Woli łużańskiej	—	—	—	205	—	
123	Dr. Tytus Szczepański w Woli żyrakowskiej	8,7	500	—	198	—	
124	Józef Michałowski w Iwierzycach	—	—	—	92	—	
125	Władysław Zaklika w Łękach dolnych	—	—	—	26	—	
126	Stanisław Dąmbski w Rudnej wielkiej	—	—	—	286	—	
127	Maryan Jędrzejowicz w Dylągówce	—	—	—	274	—	

Liczba porz.	Nazwisko strony i miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			Uwaga
		na długości w km.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami	drenowanie	nawodnienie	
				w morgach			
128	Tadeusz Marcoin w Lichwinie	—	—	—	110	—	
129	Zarząd dóbr w Nawojowej .	—	—	—	15	—	Szkic
130	Mieczysław hr. Rey w Białymborze i Sokolu . . .	6,0	—	—	—	—	„
131	Adolf br. Brunicki w Słocinie	—	—	—	53	—	
132	Jan Gorayski w Szebniach .	—	—	—	28	—	
133	Artur Stojowski w Jaszczwi	4,2	350	—	—	—	Potok
134	Marya Gołaszewska w Targowiskach	—	—	90	60	—	
135	Olga Wiktorowa w Wyżnem	—	—	—	85	—	
136	Waleryan Stawiarski w Chlebny	—	—	—	101	—	
137	Józef Brykczyński w Święcanach	—	—	—	74	—	
138	Leopold Lityński w Glinniku	—	—	—	60	—	
139	Ks. Mikołaj Dzierzyński w Cieklinie	—	—	—	34	—	
140	Karol Klobassa-Zręcki w Zeglcach	5,8	—	—	—	180	
141	Regulacya potoku Bednarki w powiecie Jasielskim .	5,7	—	—	—	—	
142	Tomasz Sanakowski w Warzycach	—	—	—	9	—	Szkic
143	Marya hr. Grabowska w Polance	—	—	—	2	—	Ogród
144	Konstanty Pawlikowski w Babicy	—	—	—	3	—	Ogród
145	Zdzisław Skrzyński w Bachorzu Harcie i Szklarach .	—	—	—	102	—	
146	Edmund Wasilkowski w Prusieku	—	—	—	12	—	
147	Józef Nowak w Olchowcach	—	—	65	—	—	
148	Ks. Bazyli Mysik w Wańkowej	—	—	—	17	—	
149	Ks. Mączka w Wesołej . .	—	—	—	30	—	
150	Stefan Trzecieski w Dynowie	—	—	—	138	—	
151	JE. Stanisław hr. Badeni w Zubrzcu.	—	—	—	143	—	
152	Dr. Stanisław Bieliński w Wierzchni	—	—	—	84	—	
153	Marmorosch et Kohn w Kamionkach Wielkich . .	—	—	—	68	—	
154	Fundacya stypendyjna Więcławskiego w Załuczu nad Prutem	—	—	—	210	—	

Liczba porz.	Nazwisko strony i miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			Uwaga
		na długości w km.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami	drenowanie	nawodnienie	
				w morgach			
155	Henryk Potworowski w Raczy	—	—	—	100	—	
156	Zdzisław Ładomirski w Markowcach	—	—	—	238	—	
157	Władysław Ząbecki w Poberężu	—	—	60	—	—	
158	Napoleon Gołaszewski w Toustobabach	—	—	—	51	—	
159	Franciszek Bocheński w Mużyłowie	—	—	—	304	—	
	β) *Kultura torfowisk.*						
160	Gmina Żuków	—	—	166	—	—	
161	Antonina Horodyńska w Korsowie	—	—	15	—	—	
162	Wilma hr. Reyowa w Psarach	—	—	55	—	—	
163	Kazimierz Jaworski w Ostrowczyku	—	—	15	—	—	
164	Franciszek Czosnowski w Rogóźnie	—	—	68	—	—	
165	Gmina Olesko	—	—	46	—	—	
166	Józef Żukiewicz w Rojatynie	—	—	40	—	—	
167	Michał Maksymów w Podliskach	—	—	5	—	—	
	Ogółem . .	322,6	52.297	6.068	9.186	618	
	Z pomienionych robót przypada:						
1	Na biuro centralne (pozycye 1—26, 46—91 i 160—167)	280,8	51.447	5.760	3.314	438	
2	Na ekspozyturę krakowską (37—38 i 92—107) . .	—	—	25	1.727	—	
3	Na ekspozyturę tarnowską (39—43 i 108—131) . .	14,7	500	—	2.017	—	
4	Na ekspozyturę jasielską (27—36 i 132-144) . .	20,1	350	158	631	180	
5	Na ekspozyturę sanocką (44, 45 i 145—150)	7,0	—	65	299	—	
6	Na ekspozyturę stanisławowską (151—159)	—	—	60	1.198	—	

C) Prowadzono lub nadzorowano roboty:

a) przy ustawowych przedsiębiorstwach melioracyjnych:

1. przy obwałowaniu prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami (kierownictwo i kontrola);
2. przy regulacyi potoku Kisieliny (j. w.);
3. przy regulacyi rzeki Biały i obwałowaniu prawego brzegu Dunajca (j. w.);
4. przy obwałowaniu Wisły i Wisłoki w powiecie Mieleckim (j. w.);
5. przy regulacyi potoku Krzemienicy (j. w.);
6. przy regulacyi rzeki Bugu (j. w.);
7. przy regulacyi środkowej sekcyi Gniłej Lipy (j. w.);
8. przy regulacyi górnego Dniestru z dopływami (j. w.);
9. przy zabudowaniu potoku Bystry w Zakopanem (kontrola);
10. przy zabudowaniu potoków górskich w dorzeczu Biały (j. w.);
11. przy zabudowaniu potoków górskich w dorzeczu Skawy (j. w.);
12. przy zabudowaniu potoku Glińsko (j. w.);
13. przy zabudowaniu potoków w dorzeczu Dniestru (j. w.);
14. przy regulacyi Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem (j. w.);
15. przy konserwacyi robót regulacyjnych na Nowym Brniu z dopływami;
16. przy konserwacyi regulacyi Trześniówki;
17. przy konserwacyi regulacyi Łęgu;
18. przy konserwacyi obwałowania Wisły i Sanu w powiecie Tarnobrzeskim;
19. przy konserwacyi osuszenia bagien Łańcucko-Jarosławskich;
20. przy konserwacyi regulacyi potoku Dumnego;
21. przy konserwacyi regulacyi Przegnojówki z dopływami;
22. przy konserwacyi osuszenia bagien Stojanowskich;
23. przy konserwacyi regulacyi górnej sekcyi Gniłej Lipy;
24. przy konserwacyi regulacyi Złotej Lipy.

Liczba porz.	Nazwisko strony i miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			Uwaga
		na długości w km.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami	drenowanie	nawodnienie	
				w morgach			
	***b*) przy subwencyonowanych robotach melioracyjnych.**						
1	Wydział krajowy, regulacya górnej Żupawy	2,0	—	—	—	—	
2	Wydział krajowy, rów osuszający w Siedliszowicach	2,2	—	—	—	—	
	w Bieniszowicach . . .	1,0	—	—	—	—	
3	Wydział krajowy, rowy drugorzędne na bagnach Stojanowskich	5,0	—	—	—	—	
	na bagnach Korczyńskich	0,8	—	—	—	—	
4	Wydział krajowy, regulacya miejscowa Tyśmienicy w Hubiczach	2,4	—	—	—	—	

Liczba porz.	Nazwisko strony i miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			Uwaga
		na długości w km.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami	drenowanie	nawodnienie	
				w morgach			
5	Zabudowanie potoku Iwornicy w Olszynach, pow. Chrzanów	—	—	—	—	—	Rozpoczęto
6	Rowy osuszające w gminie Chwałowice powiatu Tarnobrzeskiego	2,5	—	—	—	—	
7	Rowy osuszające w gminie Suchorzów powiatu Tarnobrzeskiego	2,0	—	—	—	—	
8	Wydział krajowy, częściowa regulacya Oporu pod Tuchlą	—	—	—	—	—	
9	Gmina Rzęsna Polska, osuszenie pastwiska gminnego	8,0	—	—	—	—	
10	Gmina Hanowce, pow. Rohatyn, osuszenie gruntów włościańskich	—	—	460	—	—	
11	Andrzej Wądolny i tow. włościanie w Mucharzu, drenowanie roli	—	—	—	9	—	
12	Gmina Czeluśnica, drenowanie gruntów włościańskich	2,2	45	—	—	—	
13	Franciszek Stachyrak, w Krościenku niżnem . .	—	—	—	13	—	
14	Włościanie gminy Korczyna	—	—	—	14	—	
15	Włościanie gminy Zarzecze	0,5	—	—	16	—	
16	Franciszek Dubiel w Twierdzy	—	—	—	4	—	
17	Józef Tomasik w Czeluśnicy	—	—	—	12	—	
18	Józef Byk w Lubii	—	—	—	14	—	
19	Jan Nędza w Zdoni . . .	—	—	—	3	—	
20	Włościanie w Roztokach .	0,7	—	—	—	—	
	c) przy prywatnych robotach melioracyjnych.						
	α) osuszenie i nawodnienie.						
21	Jaroszyński Zygmunt w Błudnikach	0,6	—	—	97	—	
22	C. k. Towarzystwo gospodarcze we Lwowie, w Oparach	—	—	—	—	4	Stawy
23	Jan hr. Szeptycki w Dziewiętnikach	—	—	—	—	1	Staw
24	Ludwik Horodyski w Kolędzianach	—	—	—	—	7	»

Liczba porz.	Nazwisko strony i miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			Uwaga
		na długości w km.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami	drenowanie	nawodnienie	
				w morgach			
25	Karol hr. Dzieduszycki w Siechowie	—	—	—	—	11	Staw
26	Jan Gnoiński w Chotylubiu i Nowemsiole	—	—	—	166	—	
27	Jan Urbański w Poddębcach	—	—	—	9	—	
28	Samuel Rokach w Rzeczycy	—	—	—	64	—	
29	L. br. Wattmann w Niemstowie	—	—	—	30	—	
30	Br. de Veaux w Chodorowie	—	—	—	150	—	
31	Stanisław Jędrzejowicz w Cewkowie	—	—	—	25	—	
32	Konstanty Treter w Podlipcach	4,6	—	—	—	—	
33	Dr. Henryk Kolischer w Czerlanach	—	—	—	40	—	
34	Tadeusz Starzyński w Derewni	4,0	—	—	—	—	
35	JE. Kazimierz hr. Badeni w Wolicy derewlańskiej . .	3,2	—	—	—	—	
36	Stanisław Pawlikowski w Bereźnicy królewskiej . .	2,5	—	—	65	—	
37	Franciszek Rozwadowski w Dołpotowie	—	—	—	30	—	
38	Jan Breuer w Suchowoli .	—	—	—	50	—	
39	Konstanty Czarkowski w Niegowicach	—	—	—	32	—	
40	Ordynacya hr. Potockich w Łańcucie, folwark Krasne	—	—	—	26	—	
41	Adolf br. Brunicki w Słocinie	—	—	—	50	—	
42	Stefan Sękowski w Rzyskach, odrenowanie domu mieszkalnego	—	—	—	—	—	
43	JE. Kazimierz hr. Badeni w Busku	—	—	—	130	—	
44	Jan Madeyski w Parchaczu	—	—	—	70	—	
45	Napoleon Gołaszewski w Toustobabach	—	—	—	40	—	
46	Jan Breuer w Suchowoli .	—	—	—	42	—	
47	Myszkowski w Stubnie . .	—	—	—	27	—	
48	Dr. Maryan Lisowiecki w Chłopicach	—	—	—	16	—	
49	Władysław ks. Sapieha w Dachnowie	—	—	—	20	—	
50	Ordynacya ks. Lubomirskich w Przeworsku, w Białoborkach	0,8	—	—	—	—	

Liczba porz.	Nazwisko strony i miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			Uwaga
		na długości w km.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami	drenowanie	nawodnienie	
				w morgach			
51	Ordynacya ks. Lubomirskich w Studzianie	—	—	—	16	—	
52	w Gaci	—	—	—	48	—	
53	w Kosinie	—	—	—	20	—	
54	w Dulnem	1,5	—	—	—	—	
55	Franciszek hr. Czosnowski w Rogóźnie	—	—	—	50	—	
56	Józef Gizowski w Mokrzanach	—	—	—	25	—	
57	Marya hr. Drohojowska w Bolanowicach . . .	—	—	—	55	—	
58	Stefan Janko w Hoszanach	—	—	—	35	—	
59	Bronisław Skibniewski w Balicach	—	—	—	25	—	
60	Stanisław hr. Siemieński w Konstantynówce	0,8	—	—	20	—	
61	Michał Kubeczko w Twierdzy	—	—	—	70	—	
62	Franciszek Łubieński, Stryszów	—	—	—	37	—	
63	Zdzisław Dunin Brzeziński w Łazanach	—	—	—	43	—	
64	Zdzisław Dunin Brzeziński w Osieczanach	—	—	—	12	—	
65	Józef Górkiewicz w Toporzysku	—	—	—	9	—	
66	Dr. St. Larysz-Niedzielski w Śledziejowicach . . .	—	—	—	11	—	
67	Dr. St. Larysz-Niedzielski w Zabawie	—	—	—	34	—	
68	Józef Wysocki w Polance Wielkiej	—	—	—	102	—	
69	Oskar Rudziński w Osieku	—	—	—	45	—	
70	Czesław Górkiewicz w Witanowicach	—	—	—	32	—	
71	Dr. Kazimierz Olearski w Zborczycach	—	—	—	18	—	
72	Dr. Jan Zduń w Rabie Wyżnej	—	—	—	17	—	
73	Łucyan Wrotnowski w Łękach	—	—	—	7	—	
74	Ks. Wojciech Stypuła w Porębie	—	—	—	25	—	
75	Łucyna Hallerowa w Polance-Haller	—	—	—	76	—	
76	Stefan hr. Bobrowski w Andrychowie	—	—	—	33	—	

Liczba porz.	Nazwisko strony i miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			Uwaga
		na długości w km.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami	drenowanie	nawodnienie	
				w morgach			
77	Konstanty Wiszniewski w Wrząsowicach	—	—	—	42	—	
78	Fundacya Hallerowska w Dworach	—	—	—	45	—	
79	Stanisław Dunin w Głębowicach	—	—	—	53	—	
80	Wincenty Schmidt w Krzywaczce	—	—	—	29	—	
81	Gmina Niepołomice, (pastwisko gminne)	—	—	—	35	—	
82	Konwent Bonifratrów w Zebrzydowicach	—	—	—	8	—	
83	Antoni Szczerbowski w Frydrychowicach	—	—	—	5	—	
84	Konwent SS. Miłosierdzia w Łagiewnikach	—	—	—	2	—	
85	Krajowa szkoła rolnicza w Czernichowie	—	—	—	6	—	
86	Krajowa szkoła rolnicza w Kobiernicach	—	—	—	11	—	
87	Władysław Słapa w Lusinie	—	—	—	15	—	
88	Stanisław Padlewski w Gaju	—	—	—	17	—	
89	Jan Żmuda w Osieku . . .	—	—	—	8	—	
90	Herman br. Czecz w Kozach	—	—	—	20	—	
91	Szpital św. Łazarza w Krakowie	—	—	—	2	—	
92	J. C. W. Arcyksiążę Rainer w Izdebniku	—	—	—	44	—	
93	J. C. W. Arcyksiążę Rainer w Harbutowicach . . .	—	—	—	11	—	
94	J. C. W. Arcyksiążę Rainer w Jastrzębiu	—	—	—	54	—	
95	Kazimierz Mars w Sowlinach	—	—	—	7	—	
96	Andrzej Wysocki w Leńczy	—	—	—	9	—	
97	Grunta probostwa w Osieku	—	—	—	5	—	
98	Stefan Konopka w Głogoczowie	—	—	—	17	—	
99	Stanisław Dembski w Rudny małej	—	—	—	40	—	
100	Zdzisław hr. Tarnowski w Wymysłowie	1,7	—	—	72	—	
101	Adam hr. Marasse w Jurkowie	1,0	16	—	—	—	
102	Adam Jordan w Rutce . .	—	—	—	20	—	
103	Józef Męciński w Łukowy .	—	—	—	52	—	
104	JE. Eustachy ks. Sanguszko w Gumniskach	0,8	—	—	50	—	

Liczba porz.	Nazwisko strony i miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			Uwaga
		na długości w km.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami	drenowanie	nawodnienie	
				w morgach			
105	Marya hr. Romerowa w Borowej	—	—	—	24	—	
106	Henryk Schwarz w Sztaszkówce	—	—	—	25	—	
107	Tadeusz hr. Łubieński w Zassowie	—	—	—	42	—	
108	Mikołaj hr. Rey w Chotowy	0,8	—	—	20	—	
109	Julian Bielański w Straszęcinie	1,5	—	—	10	—	
110	Mieczysław hr. Rey w Białymborze i Sokolu	6,0	—	—	—	—	Potok sokolny
111	JE. Eustachy ks. Sanguszko w Swirczkowie	5,0	200	—	—	—	Rowy polne
112	Jan hr. Stadnicki w Wielkiej Wsi	1,5	—	—	—	—	
113	Władysław Rieger w Zimnowodzie	—	—	—	18	—	
114	Władysław Rieger w Warzycach	—	—	—	16	—	
115	Tomasz Sanukowski w Warzycach	—	—	—	9	—	
116	Józef Łęcki vel Feliks w Bierówce	—	—	—	4	—	
117	Antoni Gajda w Bierówce	—	—	—	4	—	
118	Waleryan Stawiarski w Chlebny	0,25	—		50	—	
119	Dr. Karol Klobassa-Zręcki w Zeglcach	—	—	—	—	180	Rozpoczęto
120	Józef Brykczyński w Święcanach	—	—	—	24	—	
121	Kazimierz Piliński w Tarnowcu	5,5	—	—	20	—	
122	Marya Gołaszewska w Targowiskach	2,55	—	120	30	—	
123	Olga Wiktorowa w Wyżnem	0,6	—	—	40	—	
124	Konstanty Pawlikowski w Babicy	—	—	—	21	—	
125	Ordynacya ks. Lubomirskich w Przeworsku, na folwarku Kosina	—	—	—	48	—	
126	na folwarku Maćkówka	2,5	—	—	98	—	
127	na folwarku Dolne	0,8	—	—	48	—	
128	Stanisław hr. Siemieński w Konstantynówce	—	—	—	50	—	
129	Ludwik br. Wattmann w Niemstowie	—	—	—	90	—	
130	Stanisław Jędrzejowicz w Cewkowie	—	—	—	30	—	

Liczba porz.	Nazwisko strony i miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			Uwaga
		na długości w km.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami	drenowanie	nawodnienie	
				w morgach			
131	Stefana hr. Zamoyskiego spadkb. w Bobrówce . .	—	—	—	35	—	
132	Włodzimierz Gniewosz w Sieniawie	—	—	—	15	—	
133	Zdzisław Skrzyński w Bachorzu, Szklarach i Harcie	—	—	—	115	—	
134	Józef Myszkowski w Stubnie	11,0	—	—	115	—	
135	Stanisław Myszkowski w Hruszowicach	—	—	—	95	—	
136	Kazimierz Jachimowski w Markowcach	—	—	—	10	—	
137	Edmund Wasilkowski w Prusieku	—	—	—	4	—	
138	Jan Iwanczyszak w Biskowicach	—	—	—	7	—	
139	Antoni Zwierzański w Nadybach	—	—	—	3	—	
140	J. Iwantejko w Leszczowatem	—	—	—	2	—	Nie wykonano
141	Marya ks. Lubomirska w Miżyńcu	—	—	—	45	—	Ogrody
142	Józef hr. Potocki w Rymanowie	—	—	—	30	—	
143	Kazimierz Wiktor w Zarszynie	—	—	—	30	—	
144	Józef Nowak w Olchowcach	2,0	—	—	—	—	
145	JE. Stanisław hr. Badeni w Zubrzcu	—	—	—	75	—	
146	Zdzisław Ładomirski w Markowcach	0,9	—	—	61	—	
147	Eugeniusz Krzysztofowicz w Załuczu	—	—	—	25	—	
148	Jan Kleski w Werbiążu .	—	—	—	60	—	
149	Karol Mencel w Pawełczu .	—	—	—	78	—	
150	Jan Burzyński w Uhrynowie górnym.	—	—	—	33	—	
151	Władysław Gołębski w Krasnolesiu	—	—	—	8	—	
152	Juliusz Gołębski w Sławentynie	—	—	—	70	—	
153	Marmorosch et Kohn w Kamionkach wielkich . . .	—	—	—	40	—	
154	Dr. Stanisław Bieliński w Wierzchni	—	—	—	22	—	
155	Henryk Potworowski w Radczy	—	—	—	40	—	
156	Antoni Jaxa Chamiec w Skowiatyńce	—	—	—	4	—	

Liczba porz.	Nazwisko strony i miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			Uwaga
		na długości w km.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami	drenowanie	nawodnienie	
				w morgach			
	β) *Kultura torfowisk.*						
157	Antonina Horodyńska w Korsowie	—	—	15	—	—	
158	Julian kn. Puzyna w Narolu	—	—	20	—	—	
159	Kazimierz Jaworski w Ostrowczyku	—	—	15	—	—	
160	Władysław Gniewosz w Kontach	—	—	10	—	—	
161	JE. Stanisław hr. Badeni w Peratynie	—	—	30	—	—	
	Ogółem . .	91,7	261	670	4.551	203	
	Z powyższych robót przypada:						
1	Na biuro centralne (pozycye 1—10, 20—59 i 156—160)	43,9	—	550	1.473	23	
2	Na ekspozyturę krakowską (11 i 60—97)	—	—	—	1.025	—	
3	Na ekspozyturę tarnowską (19 i 98—111)	18,3	216	—	358	—	
4	Na ekspozyturę jasielską (12—18, 20 i 112—123)	12,3	45	120	309	180	
5	Na ekspozyturę sanocką (131—143)	13,0	—	—	471	—	
6	Na ekspozyturę jarosławską (124—130)	3,3	—	—	399	—	
7	Na ekspozyturę stanisławowowską (144—155) . . .	0,9	—	—	516	—	
	Zauważa się, jak poprzednio, iż ekspozytura Jarosławska była czynną tylko przez 3 miesiące w r. 1900 (od 1-go kwietnia do 30 go czerwca).						
	Na podstawie projektów kr. biura melioracyjnego, wykonane zostały nadto drenowania:						
	a) przez spółkę melioracyjną w Poznaniu:						
1	hr. Zamoyski w Trzebuszce	—	—	—	60	—	

Liczba porz.	Nazwisko strony i miejscowości	Regulacya wód		Melioracye prywatne			Uwaga
		na długości w km.	na obszarze w morgach	osuszenie rowami	drenowanie	nawodnienie	
				w morgach			
2	Ks. Czartoryski w Ryszkowej Woli	—	—	—	50	—	
3	Kopecki w Morawsku . .	—	—	—	50	—	
4	Br. Brunicki w Lublińcu .	—	—	—	125	—	
	b) przez oddział melioracyjny, lwowskiej filii Banku galicyjskiego dla handlu i przemysłu:						
5	Stanisław Konopka w Mogilanach	—	—	—	64	—	
6	Jan Gnoiński w Nowem Siole	—	—	—	20	—	
7	Maryan Jędrzejowicz w Dylągówce	—	—	—	33	—	
8	Karol hr. Scipio w Łopuszce Wielkiej	—	—	—	22	—	
9	Henryk Potworowski w Radczy	—	—	—	26	—	
	Razem . .	—	—	—	450	—	
	Jak powyżej zaś wykazano, personal techniczny wykonał drenowania na powierzchni	—	—	—	4.551	—	
	Ogółem przeto wykonano w r. 1899-1900 drenowanie na podstawie projektów biura melioracyjnego na obszarze	—	—	—	5.001	—	

D) Wykonano badania wstępne lub brano udział w czynnościach komisyjnych, jak niżej:

1. Kolaudowano zabudowania potoków górskich w dorzeczu Skawy i Dniestru, potoku Niszkówki i potoku Glińsko.
2. Badano na miejscu projekt zabudowania potoku Czarnawoda z Lichnią.
3. Komisyonowano w Niemstowie, z powodu zażalenia na dozorcę.
4. Kolaudowano roboty regulacyjne Krzemienicy wykonane w latach 1897 i 1898.
5. Przeprowadzono lustracyę robót przy zabudowaniu górskich potoków w dorzeczu Skawy, Biały i Dniestru, tudzież potoku Bystry w Zakopanem.

6. Badano projekt uzupełnienia zabudowania potoku Niszkówki.
7. Kolaudowano roboty wykonane w r. 1898 przy regulacyi Gniłej Lipy.
8. Kolaudowano wykonane roboty przy regulacyi rzeki Biały.
9. Badano rzekę Woronę i sporządzono przybliżony kosztorys regulacyi.
10. Przeprowadzono lustracyę robót przy regulacyi Dniestru między Rozwadowem i Żurawnem.
11. Kolaudowano roboty wykonane przy regulacyi Szebnianki.
12. Kolaudowano roboty wykonane przy zabudowaniu potoku Bystra w Zakopanem.
13. Reambulowano projekt zabudowania górnego biegu rzeki Łęgu w powiecie Niżańskim i Kolbuszowskim.
14. Reambulowano generalny projekt zabudowania debr w Mikołajowie.
15. Brano udział w komisyi dla ułożenia programu regulacyi Biały.
16. Kolaudowano roboty przy miejscowej regulacyi Wisłoki pod Babicą.
17. Lustrowano roboty na górnym Dniestrze i Strwiążu.
18. Wykonano zdjęcie i projekt szluzy w Dębnikach dla Wydziału powiatowego w Wieliczce.
19. Brano udział w komisyi w sprawie budowy warowni w Laskówce.
20. Brano udział w zawiązaniu spółki wodnej dla obwałowania lewego brzegu Wisły od Krakowa do granicy państwa.
21. Brano udział w posiedzeniach Wydziału spółki dla obwałowania prawego brzegu Wisły od Podgórza do Niepołomic.
22. Brano udział w posiedzeniu Spółki wodnej dla regulacyi Nowego Brnia w Dąbrowie.
23. Brano udział w komisyi dla oddania dróg i mostów na kolei Kraków-Kocmyrzów.
24. Badano potrzebę osuszenia pól w Zdrochcu.
25. Uczestniczono w komisyi dla uzupełnienia okręgu konkurencyjnego na górnej Kisielinie.
26. Wykonano zdjęcia dla zmiany trasy lewego wału Dunajca poniżej Bogumiłowic.
27. Przeprowadzono licytacyę trawy na wałach Wisły, o długości 55 km. i na wale Sanu, o długości 58 km.
28. Brano udział w komisyi reambulacyjnej dla częściowej regulacyi i obwałowania potoku Mleczki w powiecie Przeworskim.
29. Sporządzono zdjęcia i kosztorys robót konserwacyjnych na rzecze Łęg i na Trześniówce.
30. Brano udział w komisyi politycznej w Rzeczycy długiej, pow. Tarnobrzeg, w sprawie trasy potoku Bukowy i wałów wstecznych Sanu dla tego potoku.
31. Przeprowadzono kolaudacyę wykonanych robót osuszających w gminie Zadwórze.
32. Kierowano robotami uzupełniającemi na potoku Przegnojówce.
33. Komisyonowano w sprawie zmiany trasy rowu Dymitrowsko-Młodochowskiego, w gminie Kębłów.
34. Komisyonowano w sprawie osuszenia gruntów gminy Grzybów.
35. Komisyonowano dla wyznaczenia rowów osuszających w gminie Goleszów.
36. Brano udział w kolaudacyi robót regulacyjnych na rzecze Łęgu i na kanale Sokolnickim, pow. Tarnobrzeg.
37. Przeprowadzono pomiary i szkice dla osuszenia gruntów w przysiółku Berdechów ad Chorzelów.
38. Komisyonowano w sprawie osuszenia pól w gminie Książnice.
39. Komisyonowano w sprawie osuszenia pól w gminie Cyranka.
40. Przeprowadzono pomiary dla osuszenia gruntów w Zaborczu ad Kiełków.
41. Przeprowadzono dochodzenia celem zbudowania mostków dodatkowych na rowach objętych projektem obwałowania Wisły i Wisłoki.

42. Komisyonowano w sprawie osuszenia 300 morgów łąk w gminie Laszki gościńcowe.

43. Badano wykonanie rowów osuszających w gminach Hruszowie i Budomierzu,

44. Badano młynówkę w Czernichowcach.

45. Badano sprawę osuszenia 80 morgów łąk i 3 km. rowu odpł w gminie Kamionka Wołoska.

46. Badano grunta gmin powiatu Chrzanowskiego i udzielono porady dla systematycznej melioracyi.

47. Badano torfowiska w Czechach i podano wskazówki co do exploatacyi tychże na opał.

48. Kierowano uprawą torfowisk na wzorowych polach i stacyach doświadczalnych w trzynastu miejscowościach.

49. Udzielono porady w sprawie osuszenia pól p. Wiktorowi Jasińskiemu w Bełzcu.

50. Administrowano wykonanie drenowania pól włościańskich, subwencyonowanego z funduszu krajowego i państwowego.

51. Brano udział w komisyi politycznej w sprawie rowu odpływowego dla drenowania ról włościańskich w Czeluśnicy.

52. Przeprowadzono wykupno gruntów pod rów odpływowy dla drenowania pól włościańskich w Roztokach.

53. Udzielono porady technicznej w sprawie nawodnienia łąk włościańskich w Będziemyślu pod Sędziszowem.

54. Wytyczono 5 pól płodozmiennych w Wymysłowie.

55. „ „ „ „ w Świerczkowie.

54. Sporządzono szkic drenowania ujeżdżalni w Dylągówce.

55. Wzięto udział w komisyi w sprawie drenowania gruntów włościańskich w Pawęzowie.

56. Udzielono porady technicznej i wytyczono wodociąg dla folwarku w Staszkówce.

57. Zbadano i wytyczono rów osuszający w Rudzie w powiecie Mieleckim.

58. Udzielono porady technicznej dla nawodnienia łąk w Nawojowy.

59. Nadzorowano regulacyę potoku Sanoczka w Zabłotcach pod Sanokiem.

60. Kolaudowano wykonanie drenowania gruntów włościanina Jana Iwanczyszaka w Biskowicach.

61. Kolaudowano drenowanie gruntu Antoniego Zwierzańskiego w Nadybach.

62. Kolaudowano wykonane osuszenie gruntów w gminie Martynów stary.

63. Kolaudowano wykonane osuszenie gruntów w gminie Kniaże, pow. Śniatyn.

64. Udzielono porady technicznej c. k. Starostwu w Jarosławiu, w celu wykonania robót z państwowego funduszu zapomogowego, a mianowicie wytyczono i zaniwelowano: 1. Cztery rowy osusz. o długości łącznej 2240 m., na pastwisku gminnem i gruntach ornych w Miękiszu nowym, 2. rowy osuszające na pastwisku gminnem w Szczytnej, 3. łąki w gminie Koniaczowie, 4. rowy w Mołodyczu.

65. Kontrolowano drenowanie na folwarkach, należących do ordynacyi Przeworskiej i wykonano rekonstrukcyę 30 morgów drenowania na folwarku w Gorliczynie.

Czynności i badania wykazane pod 1 do 49, tudzież pod 62 i 63 przeprowadziło biuro centralne, pod 50—52 ekspozytura Jasielska, pod 53—58 ekspozytura Tarnowska, pod 59—61 ekspozytura Sanocka, wreszcie pod 64 i 65 ekspozytura Jarosławska.

Doświadczenia z uprawą i eksploatacyą torfowisk.

W r. 1900 prowadzono doświadczenia z uprawą torfowisk w następujących miejscowościach:

1) Olesko, 2) Konty, 3) Chwatów na bagnach Oleskich, 4) Stojanów, 5) Wolica Baryłowa na bagnach Stojanowskich, 6) Gliniany nad uregulowanym potokiem Przegnojówką, 7) Ubinie nad uregulowanym dopływem potoku Dumnego, 8) Ożomla, 9) Hnilice, 10) Czernica, 11) Dublany, 12) Domażyr; nadto popierano fabrykacyę ściółki torfowej, 13) w Nowym Targu.

Ponieważ w roku bieżącym doświadczenia na kilku z powyższych stacyj zostaną ukończone, przeto na podstawie opinii komisyi ministeryalnej przystąpi Wydział krajowy do założenia siedmiu nowych stacyj, w części V. niniejszego sprawozdania wymienionych.

O ile z dotychczasowej działalności da się osądzić, stacye te wpływają korzystnie na rozwój uprawy torfowisk i pewne postępy w tym dziale melioracyj rolnych nie dadzą się zaprzeczyć. Szczególnie pomyślny wpływ zauważyć się daje na bagnach Stojanowskich, gdzie uprawa torfowisk wśród tamtejszej ludności włościańskiej przy pomocy kraju i państwa udzielonej w nawozach mineralnych coraz więcej się rozszerza.

Wyniki przeprowadzonych w roku ubiegłym doświadczeń przedstawiają się w krótkiem streszczeniu następująco:

Stacye doświadczalne w Olesku i Kontach.

W r. 1900 pole doświadczalne w Olesku obsiano na całej 10 morgowej powierzchni mięszanką traw i do dalszego użytkowania oddano gminie jako właścicielce gruntu, na którym stacya ta została założoną.

Ponieważ na stacyi były 2 działki, na których przez 4 lata bez przerwy prowadzono niemal wyłącznie doświadczenia z uprawą roślin okopowych, zbóż i jarzyn i jako takie były rok rocznie obficie nawożone, przeto zachodziło pytanie, czy w skutek tego grunt nie został już tak użyźniony, iżby zapasy pokarmów roślinnych mogły wystarczyć choćby na rok dla traw świeżo zasianych. Dla sprawdzenia tego, działek tych wcale nie nawożono kainitem ani mączką Thomasa, lecz po bardzo starannej uprawie mechanicznej przystąpiono do obsiewu mięszanką traw na łąki zmienne i stałe; natomiast na innych działkach uprawionych jako łąki dano 6 q kainitu i 1 q mączki Thomasa na 1 ha.

Wyniki zbiorów udowodniły znany zresztą już poprzednio fakt, że na torfach sztuczne nawozy dawane być muszą rok rocznie i że na wzbogacanie się ziemi torfowej kwasem fosforowym a zwłaszcza potasem nie można liczyć. Gdy bowiem średni zbiór siana z działek nienawożonych wypadł na łące stałej na 29.82 q a na łące zmiennej na 28.37 q z 1 ha., to na łące stale nawożonej otrzymano 57.48 i 60.91 q siana z 1 ha.

Łąki na sąsiedniej stacyi Pokrowa w Kontach mimo bardzo niekorzystnych stosunków klimatycznych ubiegłego roku dały zbiór siana bardzo zadowalniający, bo w trzech pokosach średnio 70 q z 1 ha przy nawożeniu 10 q kajnitu i 2 q mączki Thomasa na 1 ha. Podnieść jednak przy tem należy, że łąki te jako starsze w kulturze odznaczają się doskonałem zadarnieniem i były zawsze należycie pielęgnowane.

Pole wzorowe w Chwatowie.

(Pow. Złoczów).

Torfowisko w Chwatowie pod względem własności fizykalnych przedstawia się tak niekorzystnie, że ułożony dla tej stacyi program robót gospodarczych nie dał się bez zmiany wykonać.

Pokryte gęstemi kępinami torfowisko okazuje zaraz w górnej warstwie lekki, brunatny torf, bardzo słabo rozłożony, przerośnięty mnóstwem korzeni traw trzcinowatych, co obrobienie mechaniczne tej ziemi i jej rozkład w wysokim stopniu utrudnia.

Jednorazowa zatem uprawa kartofli, która miała być przedplonem dla traw, nie tylko nie wpłynęła na polepszenie tych stosunków, lecz przeciwnie, wskutek głębszej orki pogorszyła je tak, że postanowiono jeszcze przez dwa lata z rzędu uprawiać rośliny okopowe.

Z tych powodów, jak niemniej z powodu bardzo niekorzystnych stosunków klimatycznych ubiegłego roku, kartofle powtórnie posadzone prawie zupełnie zawiodły, gdyż z powierzchni 10 morgowej zebrano zaledwie 160 korcy.

Na wynik ten złożyła się i ta okoliczność, że gmina wyczerpawszy wcześnie wypłaconą resztę przyznanej subwencyi, nie chcąc użyć swoich funduszów, których — jak twierdzi — w danej chwili nie miała, zaniechała należytego plewienia i podgartywania kartofli, co również do dobrego zbioru przyczynić się nie mogło.

Pole doświadczalne w Stojanowie.

(Pow. Kamionka)

Mimo bardzo podeszłego wieku kierownika tejże stacyi ks. kan. Sochackiego, zdołano w drugim roku prowadzonych doświadczeń uprawić wcale dobrze część pola burakami, część kartoflami a małą cząstkę po lewej stronie głównego kanału, jako już w poprzednim roku przygotowaną obsiano trawami łąkowemi.

Nawozów sztucznych użyto średnio na 1 morg 4 q kajnitu i 2 q mączki Thomasa.

Zbiór z 1 morga przedstawia się następująco:
kartofile (niebieskie olbrzymy) dały 70 q.
buraki pastewne (mamuty) 250 q.;
łąka zaś 6 fur siana.

Gdy jednak prowadzenie wszelkich doświadczeń w tamtejszych warunkach napotykało na dość wielkie trudności, a właściwie na brak zrozumienia celu tychże, obsiano w r. 1900 cale pole o powierzchni 5 morgów mięszanką traw i oddano je do użytku właściciela, doradzając mu dalsze pielęgnowanie łąki według zasad stosowanych w czasie doświadczeń.

Pole doświadczalne w Wolicy Baryłowej.

(Pow. Kamionka).

Stacya ta należy do wzorowo prowadzonych, co tem więcej podnieść należy, że kierownikiem jej jest włościanin Lewko Danyluk. Na fakt ten wróciła uwagę Komisya ministeryalna, która pragnąc podnieść gorliwość i zabiegi Danyluka około uprawy nieużytków torfowych, przedstawiła go łasce Monarszej do obdarzenia krzyżem zasługi.

Okoliczność ta nie pozostała bez wrażenia wśród okolicznych włościan, którzy odtąd tłumniej nawet z Wołynia przybywają, aby zobaczyć plony na stacyi doświadczalnej.

Po pierwszym roku uprawy kartoflami, które dały stosunkowo bardzo korzystne zbiory, zaprojektowano na tej 4-morgowej powierzchni płodozmian nastepujący:

1) okopowe (kartofle, buraki pastewne), 2) kłosowe (owies, żyto) z podsiewem koniczu trawnego, 3) konicz trawny, 4) kłosowe, 5) okopowe, 6) kłosowe.

Płodozmian ten zastosowany do potrzeb gospodarstwa włościańskiego

ma głównie na celu przeszkodzenie zbytecznemu sproszkowaniu gleby torfowej, co mogłoby w przyszłości wpłynąć bardzo ujemnie na uprawę.

Stosownie do tego płodozmianu podzielono stacyę na sześć poletek, nadto dołączono jeszcze z dawniejszego nieużytku około 1,5 ha, celem wypróbowania w tamtejszych warunkach podsiewu traw po zbronowaniu starej darni, przy nawiezieniu jak zwykle kainitem i mączką Thomasa.

Doświadczenia te zupełnie się powiodły.

W płodozmianie powyżej podanym, kartofle „imperatory", które już poprzednio okazały się w Wolicy najlepszemi, dały w r. 1899 z 1 ha 134 q, w r. 1900 206 q.

Buraki pastewne w 1899 r. 467 q w następnym zaś r. 1900 373 q z 1 ha.

Również doskonale udał się w r. 1899 owies czarny „Moorhafer", który, jak dotychczasowe doświadczenia wskazują, jest na torfach najbardziej wskazanym do zasiewu.

Z 1 ha zebrano tego owsa 21.7 q, w drugim roku jednak tylko 10 q; natomiast nadspodziewanie dobrze wypadł zbiór owsa białego, miejscowego, którego ziarna wprawdzie drobniejszego było na 1 ha 26 q.

Na szczególną uwagę zasługuje uprawa żyta jarego, które w ubiegłym roku dało wcale dobrego ziarna 20 q z 1 ha.

Łąka bronowana i użyźniona (kainitem 8 q i mączką Thomasa 2 q na 1 ha), dała w drugim roku po obsiewie 52.5 q jak najlepszego siana z 1 ha.

Wypada tu zauważyć, że w roku ubiegłym ogólne koszta uprawy liczone w najdrobniejszych szczegółach z administracyą i dozorem stacyi wynosiły 532 koron 96 gr. Licząc zaś za 1 q owsa 12 koron, żyta 10 koron, kartofli 2 korony, buraków pastewnych 1 koronę, siana 3 korony, a słomy 2 korony, otrzymamy całkowitą wartość zebranych plonów, w sumie 918 koron 20 gr.; co stanowi czysty zysk 385 koron 24 gr.

Rentowność zatem uprawy torfowisk na bagnach Stojanowskich nie ulega wątpliwości, czego zresztą dowodem może być fakt, że w Wolicy Baryłowej i sąsiedniej wsi Sieńkowa jęło się uprawy torfowisk około 50 włościan, tak, że w przybliżeniu powierzchnia uprawiona wynosi około 150 morgów. Włościanie ci zawiązali pod patronatem Wydziału krajowego „Spółkę dla uprawy torfowisk", mającą za zadanie ułatwiać interesentom zakupno nawozów sztucznych i udzielać niezbędnego na to kredytu. Spółka ta przyczyni się niezawodnie do szybszego rozwoju uprawy tamtejszych nieużytków torfowych.

Pole doświadczalne w Glinianach.

(Powiat Przemyślany).

Na 5 działkach tej stacyi w pierwszym roku uprawy wysadzono dwa gatunki kartofli: piasty i niebieskie olbrzymy. Przy nawiezieniu kainitem 12 q i mączką Thomasa 4 q na 1 ha, otrzymano piastów 117 q, a niebieskich olbrzymów 187·5 q.

Pierwsze posiadały 19·3% skrobi, drugie zaś tylko 13·6%.

Szósta działka o szerokości 50 m. uprawiana jako łąka stała, dała przy dwukrotnej kośbie 1 ha 23·60 q dobrego siana, nawóz wynosił na 1 ha 10 q kainitu i 3 q mączki Thomasa.

Pole doświadczalne w Ubiniu.

(Powiat Kamionka).

Stacya w Ubiniu stopniowo się rozwija dzięki gorliwemu zajęciu się nią p. Feliksa Domańskiego jako bezpośredniego kierownika. W porozumieniu

z p. Domańskim zarządzono tu doświadczenia z uprawą traw nasiennych, które w razie pomyślnych wyników mogłyby być uprawiane na znacznie większej powierzchni, celem handlowej sprzedaży nasion. Do próbnych doświadczeń wzięto następujące trawy: Alopecurus pratensis, Poaserotina, Avena flavescens, Avena elatior i Festuca arundinacea.

Celem należytego obrobienia ziemi, zostały poszczególne działki uprawione częściowo kartoflami, częściowo zaś z powodu spóźnionych robót, mieszanką wyki i owsa. Kartofli zebrano 51·1—101·2 q, mieszanki zaś jako zielonej paszy 145 q z 1 ha.

Zbiory kartofli wypadły więc bardzo słabo, co się tem tłómaczy, że nasienie sadzono już bardzo późno, bo 30. maja, a nadto poszczególne działki świeżo osuszone, były jeszcze zbyt zimne i wilgotne i wiele kartofli wcale nie skiełkowało.

Niezależnie od tego 3 działki po silnem zbronowaniu i oczyszczeniu z mchów znawożono kainitem w ilości 10 q i mączką Thomasa w ilości 4 q na 1 ha. Średni zbiór siana wynosi 33 q z 1 ha. Dalsze doświadczenia z łąką na czysto zasianą bezpośrednio po uprawie mechanicznej i po jednorocznym przedplonie są w toku.

Pole doświadczalne w Ożomli.

(Powiat Jaworów).

Torfowisko w Ożomli należy do bardzo urodzajnych, gdyż zawiera do 2% kwasu fosforowego. Z tego powodu należało przedewszystkiem rozstrzygnąć pytanie, czy użycie mączki Thomasa na torfach tych będzie wskazane i jakie jej ilości byłyby potrzebne, aby nawóz ten jeszcze się opłacał.

Odpowiednio zarządzone doświadczenia, zdają się dotychczas wskazywać na to, że na torfowiskach w Ożomli użycie nawozów fosforowych jest zbyteczne. Jakkolwiek doświadczenia te zalecono dalej prowadzić i ostateczne konsekwencye z doświadczeń postanowiono później wyciągnąć, to jednak już z przytoczonego poniżej przykładu można nabrać przekonania, że mączka Thomasa do powiększenia zbiorów się nie przyczynia.

Doświadczenia te prowadzone są na łąkach. I tak na działce nawożonej stale, rok rocznie kainitem w ilości 8 q na 1 ha zebrano siana:

w roku	1898	22·77	m. ctn.
„	1899	78·05	„ „
„	1900	48·03	„ „
	Razem	148·85	m. ctn.

Na podobnej zaś działce, o tej samej szerokości, nawożonej stale 10 q kainitu i 3 q mączki Thomasa na 1 ha zebrano:

w roku	1898	23·86	m. ctn.
„	1899	75·45	„ „
„	1900	49·14	„ „
	Razem	148·45	m. ctn.

Cyfry te mówią same za siebie najlepiej. Tak z tych jak i z innych prób okazuje się, że w przyszłości wystarczy używać li tylko kainitu, co wpłynie na znaczne obniżenie kosztów kultury.

Pole doświadczalne w Hnilicach wielkich.

(Powiat Zbaraż).

Stacya doświadczalna w Hnilicach znajduje się jeszcze w stadyum wykonywania robót przygotowawczych t. j. kopania rowów, planowania, sypania grobli dla nawodniania i budowy szluz.

Złożyły się na to przedewszystkiem bardzo niekorzystne tamtejsze stosunki robocze, tem więcej, że ludność miejscowa jest zupełnie nieobeznaną z robotami ziemnemi, nadto zaś i ta okoliczność, że koszta założenia stacyi doświadczalnej przekraczają znacznie wyznaczoną subwencyę. Gdy bowiem w latach 1899 i 1900, według rachunków Zarządu dóbr, wydano ogółem 5.123 kor. 96 gr., to subwencya wynosiła dotychczas 2.000 kor. Nadwyżkę tę przewidywaną już przy założeniu stacyi, ofiarował się właściciel pokryć z własnych funduszów, co tem bardziej z uznaniem podnieść należy, że po ukończeniu kosztownych robót przygotowawczych, doświadczenia tam wykonane będą miały ogólniejsze znaczenie.

Z wiosną roku 1901, przystąpi się już do praktycznych doświadczeń objętych osobnym planem gospodarczym.

Pole doświadczalne w Dublanach.

(Powiat Lwów).

Wykonane na tej stacyi doświadczenia są dość różnorodne. Na szczególną jednak uwagę zasługuje doświadczenie nawozowe z wapnem, które okazało się nie tylko zbytecznem ale nawet dla roślin szkodliwem.

Ziemniaków zebrano z 1 ha od 126—211 q, z których największy procent skrobi (17·6%) miały kartofle „Anderseny", zaś najmniejszy (12·8%) kartofie Lech.

Z ośmiu gatunków traw nasiennych na próbę uprawianych, najlepiej przedstawiały się: Dactylis glomerata, Avena elatior i Festuca pratensis. Na torfowisku dublańskiem znakomicie wypadł zbiór kapusty; z 1 ha bowiem zebrano w roku ubiegłym 260·95—361·11 q, średnio 361·11 q; za co przy sprzedaży uzyskano 581 kor. 35 gr.

Uprawa kukurudzy i końskiego zębu zupełnie się nie powiodła. Natomiast zadowalniające wyniki okazała uprawa marchwi, której zbiór dał w r. 1899 z 1 ha 171·84 q, zaś w następnym roku 514 q. Niemniej korzystnie przedstawiają się wyniki z burakami pastewnymi.

Przy zbyt silnem stosunkowo nawożeniu bo na 1 ha 20 q kainitu i 4 q mączki Thomasa zebrano 282·9—330·04 q buraków zupełnie zdrowych o zawartości proteiny od 3·12—5·79 q na 1 ha. Dalsze doświadczenia są w toku.

Pole doświadczalne w Domażyrze.

(Powiat Gródek).

Rok ubiegły był dla stacyi tej bardzo niekorzystny. Częściowo wskutek niesprzyjających warunków klimatycznych, szczególnie wiosennych przymrozków, częściowo zaś wskutek braku sił roboczych nastąpiło w zarządzonych pracach znaczne opóźnienie, co szczególnie niekorzystnie wypadło dla działek nowo założonych. Średni zbiór siana na dwuletnich łąkach tak się przedstawia: Na działce, na której na 1 ha wysiano 10 q kainitu i 3 q mączki Thomasa, zebrano średnio 63 q siana.

Na działce, na której użyto 8 q kainitu i 2 q mączki Thomasa na 1 ha, zebrano średnio 55 m. ctn. siana.

Doświadczenia z nawozami, jak niemniej z uprawą przedplonu będą powtórzone w bieżącym roku.

Na razie rezultat z uprawą roślin okopowych, mianowicie kartofli i marchwi wypadł niepomyślnie i zdaje się, że torfowiska tamtejsze do uprawy tych roślin nie bardzo się nadają.

Stacya Nowy Targ.

Fabrykacya ściółki torfowej i użycie jej wśród nowotargskiej ludności stale wzrasta.

Kierownictwo i opiekę nad fabryką poruczył Wydział krajowy leśniczemu, p. Michałowi Kabłakowi, który sprawą tą gorliwie się zajmuje.

Potrzeba jednak będzie pewnego czasu, zanim uprzedzenie tamtejszych włościan do ściółki torfowej zupełnie zniknie i produkt ten wejdzie w powszechne użycie, co jednak wobec braku słomy w ubogich okolicach górskich niewątpliwie w niedalekiej przyszłości nastąpi.

Pole doświadczalne w Czernicy

(Pow. Żydaczów.)

Właściciel Czernicy, a zarazem kierownik pola doświadczalnego p. Mikołaj Podlewski przedłożył d. 15. marca r. b. sprawozdanie z wyniku doświadczeń przeprowadzonych w r. 1900 na 3 działkach, który się przedstawia, jak następuje:

1) Jedna działka o powierzchni 3 morgów 300 kwadr. sążni została po należytem rozrzuceniu ziemi z rowów i zbronowaniu znawożoną w lutym 1900 kainitem (15 q) i mączką Thomasa (4 q) a w drugiej połowie maja 1900 zasianą mieszanką traw (40 kg). Dwa pokosy dały 60 q siana, które co do jakości pozostawiało wiele do życzenia, gdyż z powodu spóźnionego siewu nasion traw słodkich wyrosły także dawne zioła i trawy kwaśne.

2) Druga działka o powierzchni 4 morgów 550 kwadr. sążni została w jesieni 1899 dwukrotnie zoraną, w lutym 1900 znawożoną kainitem (22 q) i mączką Thomasa (7 q), a po wyczyszczeniu ze starej darni zasianą w drugiej połowie maja 1900 mieszanką traw (160 kg) wraz z owsem, jako rośliną ochronną. Mimo posuchy i braku wody do zwilżania, młoda trawa rozwinęła się bardzo dobrze. Pierwszy pokos w lipcu skarmiono jako paszę zieloną, drugi pokos dał we wrześniu 25 q znakomitego siana. Gęste zadarnienie, jakie ta działka okazywała przed zimą, daje rękojmę pomyślnego zbioru w r. 1901. W lutym r. b. znawożono tę działkę kainitem i mączką Thomasa w tych samych ilościach, jak w r. 1900.

3) Trzecią działkę o powierzchni 3 morgów 700 kwadr. sążni po wykonaniu uprawy mechanicznej jak pod 2) w jesieni r. 1899 i znawożeniu w zimie 1900 kainitem (20 q) i mączką Thomasa (7 q) podzielono na dwie równe części.

Na pierwszej części suchszej i lepszej posadzono 3 gatunki kartofli, mianowicie: 12 q „niebieskich olbrzymów“, 12 q „Athene“ i 10 q „topazów“. Mimo starannego okopywania rezultat nie był pomyślny, gdyż „niebieskie olbrzymy“, do których przykładano największą nadzieję, wygniły, tak iż tego gatunku zebrano tylko 25 q (z wysadzonych 12 q). Ogólny zbiór wynosił tylko 115 q, a stosunkowo najlepiej udał się gatunek „Athene“, którego zebrano 54 q.

Na drugiej połowie działki zasiano koński ząb na zieloną paszę i obrabiano go ręcznie. Roślina ta udała się znakomicie i dała ogromną ilość zielonej paszy.

Działkę całą uprawiono po zbiorze kartofli i końskiego zębu w jesieni 1900 (zorano i zbakowano), znawożono w zimie taką samą ilością kainitu i mączki Thomasa, jak w roku poprzednim, a o ile wczesna wiosna na to pozwoli, obsieje się w połowie kwietnia mieszanką traw.

Sprawy personalne w krajowem biurze melioracyjnem.

Od czasu ostatniego sprawozdania po dzień dzisiejszy zaszły w etacie biura melioracyjnego następujące zmiany:

Inżynierami-adjunktami zamianował Wydział krajowy praktykantów: Jana Łopuszańskiego dekretem z d. 15. grudnia 1899 l. 84.036

i Adama Maryana Konrada 3-ga im. Rożańskiego dekretem z 30. stycznia 1900 l. 7.503.

Ukończonego słuchacza Wydziału inżynieryi Józefa Pruchnika zamianował Wydział krajowy dekretem z d. 28. sierpnia 1900 l. 57.878 praktykantem technicznym, a następnie po przedłożeniu wymaganych kwalifikacyi zamianował go dekretem z d. 19. lutego 1901 l. 12.061 *inżynierem-adjunktem.*

Wskutek uchwały Wys. Sejmu z d. 21. marca 1899, według której etat biura melioracyjnego powiększony został z początkiem r. 1900 o jedną posadę inżyniera I. klasy zamianował Wydział krajowy dekretem z d. 15. czerwca 1900 l. 38.121 inżyniera II. klasy, Dyonizego Howartha *inżynierem I. klasy*, zaś inżyniera-adjunkta Władysława Zgorlaki-ewicza *inżynierem II. klasy.*

Wskutek opróżnienia posady inżyniera I. klasy przez śmierć Tadeusza Gedla, zaszłej w grudniu 1900, zamianował Wydział krajowy dekretem z d. 16. stycznia 1901 l. 2.600 inżyniera II. klasy, Maksymiliana Czernika *inżynierem I. klasy*, zaś inżyniera-adjunkta, Seweryna Nowakowskiego *inżynierem II. klasy.*

Dekretem z d. 1. marca 1901 l. 10.706 zamianował Wydział krajowy asystenta politechniki, Włodzimierza Rungego *inżynierem-adjunktem* stosownie do postanowienia §. 14. ustanowy służby kraj. na razie prowizorycznie.

Uwolnił Wydział krajowy od służby dekretem z d. 30. stycznia 1900 l. 7.575 praktykanta technicznego Władysława Bigo, który zamianowany został w państwowej służbie adjunktem budownictwa.

Inżyniera II. klasy, Juliana Misiakiewicza z powodu słabości i niezdolności do pełnienia służby przeniósł Wydział krajowy dekretem z d. 19. lutego 1901 l. 12.023 w stały stan spoczynku, wymierzając mu na podstawie §. 12. ust. 1. i §. 29. statutu emerytalnego płacę emerytalną o rocznych 1.120 koron, począwszy od 2. marca 1901.

Inżynier I. klasy i kierownik regulacyi, bawiąc na kuracyi w Davosdorf, zmarł tamże 20. grudnia 1900. Pozostałej wdowie p. Maryi Gedlowej przyznał Wydział krajowy uchwałą z 28. grudnia 1900 l. 86.501 pensyę wdowią w myśl §. 18 statutu emerytalnego o rocznych 1.400 koron i wyasygnował na podstawie §. 21. powołanego statutu kwartał pośmiertny w kwocie 900 koron.

Czynności ekspozytury biura melioracyjnego w Sanoku zawiesił Wydział krajowy z dniem 1. stycznia 1901 z powodu małej liczby zgłoszeń o pomoc techniczną. O tem zawiadomił Wydział krajowy okólnikiem z 14. grudnia 1900 l. 84.038 interesowane Wydziały powiatowe, oraz komitet c. k. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie z uwagą, iż odtąd zgłoszenia o pomoc techniczną dla drobnych melioracyi z okręgu ekspozytury wnoszone być mają wprost do Wydziału krajowego.

Kierownika ekspozytury inżyniera II. klasy, Konstantego Wiśniewskiego przeniósł Wydział krajowy do biura centralnego we Lwowie.

Służba dozorców melioracyjnych.

Dozorcę Kornelę Abrahamowicza zamianował Wydział krajowy dekretem z 2. marca 1900 l. 14.277 starszym dozorcą melior.

Z uczniów trzeciego triennium kursu dozorców melioracyjnych, którzy w r. 1899 ukończyli trzeci kurs teoretyczny, a w kwietniu r. 1900 złożyli główny egzamin, zamianował Wydział krajowy dekretem z 27. kwietnia 1900 l. 26.892 dozorcami melioracyjnymi: 1) Ignacego Talagę, 2) Jacentego Jajugę, 3) Adama Jamroza, 4) Jacentego Kozioła, 5) Józefa Krzysztyszyńskiego, 6) Adama Prarata, 7) Józefa Święchowicza, 8) Jana Turbaka, 9) Kajetana Wykę, 10) Zdzisława Łabęckiego, 11) Franciszka Markiewicza, 12) Jana Michalika, 13) Jana Nebożuka, 14) Franciszka Pukę i 15) Jana Dudycza.

Od służby uwolnił Wydział krajowy dekretem z 7. kwietnia 1900 l. 23.772 prowizorycznego dozorcę, Jędrzeja Marka z powodu ciężkich przekroczeń służbowych, oraz dekretem z 19. października 1900 l. 67.820 dozorcę Wojciecha Polka z powodu udowodnionej świadectwem lekarskiem słabości.

Samowolnie opuścił służbę dozorca, Roman Rondewald.

W etacie służby dozorców pozostaje obecnie: 2 konduktorów melioracyjnych, 5 starszych dozorców i 25 dozorców melioracyjnych.

VII. Obecny stan państwowego funduszu melioracyjnego.

Wedle preliminarza państwowego funduszu melioracyjnego na r. 1900 (alegat 72. do stenogr. protokołów Izby posłów XVII. sesya 1901) przyznane zostały dalsze zasiłki z tego funduszu dla następujących przedsiębiorstw melioracyjnych:

L. p.	Nazwa przedsiębiorstwa	Koszt całego przedsiębiorstwa	Zasiłek z funduszu melioracyjnego	
		Koron	%	Koron
	a) *w Galicyi:*			
1	Regulacya górnego Dniestru . . .	9,200.000	20	1,840.000
2	Obwałowanie lewego brzegu Wisły (pow. Kraków)	870.960	30	261.288
	b) *w Istryi:*			
3	Regulacya rzeki Arsa	480.000	50	240.000
	c) *w Czechach:*			
4	Regulacya rzeki Aupa	971.216	30 20	267.113
5	Osuszenie gruntów w Rückersdorf . .	85.200	20	17.040
6	Regulacya potoku Sau-bach	261.956		77.547
7	Regulacya potoku Louczna (roboty dodatkowe)	42.882	30	12.865
8	Regulacya potoku Gutwasser i Rudolfstätter w Budziejowicach	416.982	30	125.095
9	Regulacya potoku Gatterschläger . . .	63.418	20 30	16.055
	d) *w Austryi dolnej:*			
10	Regulacya rowu Donaugraben . . .	600.000	40	240.000
	e) *w Moravii:*			
11	Regulacya rzeki Hanna (na przekroczenie kosztorysu)	28.748	$33\frac{1}{3}$	9.580
12	Regulacya potoku Mosztenka . . .	480.000	$33\frac{1}{3}$	160.000

L. p.	Nazwa przedsiębiorstwa	Koszt całego przedsiębiorstwa	Zasiłek z funduszu melioracyjnego	
		Koron	%	Koron
	f) *w Styryi:*			
13	Regulacya rzeki Mur	1,400.000	30	420.000
	g) *w Dalmacyi:*			
14	Zabudowanie potoków Baniczewa i Rudiczewa	23.000	50	11.500
	h) *w Tyrolu:*			
15	Osuszenie gruntów nad Drawą w gminach: Görtschach, Gödnach, Lengberg i Nikolsdorf	324.000	40	129.600
	i) *w Austryi górnej:*			
16	Regulacya rzeki Aist	404.000	50	202.000
17	„ „ Mattig	884.400	50	442.200
18	„ „ suchej Ager	373.600	50	186.800
19	Zabudowanie potoków w dorzeczu rzeki Alm	400.000	50	200.000
20	„ „ „ „ Aurach	200.000	50	100.000
21	„ „ „ „ Ischl .	250.000	50	125.000
22	„ „ „ „ Steyer	120.000	50	60.000
23	„ potoku Langbath . . .	922.000	50	461.000
	Razem	18,802.362	—	5,604.683
	do r. 1899 włącznie . .	73,439.269	—	26,440.873
	Ogółem . . .	92,241.631	—	32,045.556

Z tego wynosi koszt przedsiębiorstw galicyjskich **38,158.366 koron** (wobec 28,087.406 K. w r. 1899), zapewniony zaś udział tych przedsiębiorstw w państwowym funduszu melioracyjnym **10,783.152 koron**, czyli **33,65%** (wobec 8,681.864 koron, czyli 32,83% w r. 1899).

Ten procentowo korzystny udział Galicyi w państwowym funduszu melioracyjnym jest tylko pozorny, gdyż zasiłek państwowy dla galicyjskich przedsiębiorstw rozkładany bywa na zbyt długi szereg lat, (jak n. p. przy regulacyi górnego Dniestru na lat 28), podczas gdy te roboty w innych prowincyach, zwłaszcza w Austryi górnej, mają być wykonane w krótkich okresach czasu. I tak wedle preliminarza na r. 1900 przeznaczono z tego funduszu na Galicyę:

1) na regulacyę Biały IX. rata . . . 127.080 K 32 h
2) „ „ Dniestru od Rozwadowa do Żurawna VIII. rata . . . . 42.666 „ 66 „
3) na regulacyę Bugu VII. rata . . . 29.700 „ — „

4)	na zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Dniestru V. rata	40.400 K — h
5)	na regulacyę Krzemienicy IV. rata . .	23.400 „ — „
6)	„ „ Kisieliny V. rata (ostatnia) .	22.272 „ — „
7)	„ „ Gniłej Lipy (środk. s.) IV. rata	29.657 „ 16 „
8)	„ „ Łomnicy III. rata . .	49.712 „ 48 „
9)	„ „ Soły III. rata . . .	49.666 „ 64 „
10)	na zabudowanie Bystry III. rata . .	30.000 „ — „
11)	na obwałowanie Wisły i Wisłoki w pow. mieleckim II. rata	89.740 „ — „
12)	na regulacyę górnego Dniestru I. rata .	65.714 „ — „
13)	na obwałowanie lewego brzegu Wisły w pow. krakowskim I. rata	32.661 „ — „
	Razem .	632.670 K 26 h,

podczas gdy na 67 przedsiębiorstw w całem państwie preliminowano (bez kosztów utrzymania oddziału leśno-technicznego dla zabudowań potoków górskich) **2,912.373 koron 58 gr.** Udział zatem Galicyi we funduszu melioracyjnym w r. 1900 wynosi zaledwie **21,72%**, podczas gdy w r. 1899 przedstawiał 28,6%, obniżył się zatem prawie o ¼ część, co nie odpowiada ani potrzebie kraju, ani też powierzchni gruntów uprawnych (ról i łąk) w Galicyi, których obszar wynosi 34,12% takichże gruntów uprawnych w całem państwie.

Zauważa się przytem, że w preliminarzu na r. 1900 nie uwzględniło c. k. Ministerstwo rolnictwa dwóch nagłych przedsiębiorstw galicyjskich, które mają na celu wykończenie rozpoczętych już robót, dla których Wys. Sejm projekty ustaw przed 4, względnie 2 laty uchwalił, mianowicie: wykończenie regulacyi Nowego Brnia z dopływami i uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami. Ale za to wstawiło wymienione Ministerstwo pierwsze raty zasiłków do preliminarza funduszu melioracyjnego na r. 1900 na takie przedsiębiorstwa w innych krajach, dla których Sejmy uchwaliły wymagane projekty ustaw dopiero 30. kwietnia i 5. maja tego samego roku 1900.

Do takich uprzywilejowanych krajów należy Styrya, Austrya dolna, a szczególnie Austrya górna, dla której to ostatniej prowincyi na nowych ośm robót przez Sejm 5. maja 1900 uchwalonych, a powyżej pod lit. i) wyszczególnionych, wstawiło c. k. Ministerstwo rolnictwa do preliminarza na r. 1900 tytułem zasiłków państwowych 982.800 koron, tak, iż udział w tym funduszu Austryi górnej, zajmującej $3_{,99}$% obszaru całego państwa, a około $4_{,71}$% gruntów uprawnych (ról i łąk), wynoszący ogółem 1,009.800 koron, przedstawia 34,66%.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy przedkłada następujące wnioski:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 29. marca 1901 r. l. 14.141 o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych Sejm przyjmuje do wiadomości.

II. Sejm przyznaje na lokalne regulacye rzek niespławnych w myśl uchwały swej z dnia 6. października 1882 w rub. XIII. poz. 228 wydatków na rok 1901 następujące zasiłki:

a) na regulacyę Skawy

1.	między Wadowicami a Witanowicami V. rata (ostatnia) . . .	6.916 K.	
2.	pod Jaroszowicami	4.110 „	. 11.026 K.

b) na regulacyę Raby

pod	Targowiskami I. rata	560 „

c) na regulacyę Dunajca

1.	pod Maszkowicami i Jazowskiem III. rata (ostatnia) . . .	13.438 K.	

2. od Gołkowic do ujścia Popradu (do r. 1902) IV. rata . . . 18.094 K
3. pod Wielką wsią i Dąbrówką szczepanowską . . . . . 4.810 „
4. między Zawodziem a Zgłobicami IV. rata (ostatnia) . . . 14.094 „ . 50.436 K

d) na regulacyę Wisłoki

1. pod Zawadką, Przeczycą i Kamienicą I. rata . . . . . 7.146 K.
2. pod Kędzierzem i Żyrakowem I. rata . 8.038 „ . 15.184 „

e) na regulacyę Sanu

1. pod Załużem . . . . . 3.030 K.
2. pod Korytnikami i Krasiczynem V. rata (do r. 1903) . . . 6.242 „ . 9.272 „

f) na regulacyę Wisłoka między Babicami a Zarzeczem VI. rata (ostatnia) . . 9.586 „

g) na regulacyę Wiszni pod Nienowicami i Michałówką IV. rata (ostatnia) . . 6.534 „

h) na regulacyę Stryja pod Hnizdyczowem II. rata . . . . . 5.000 „

i) na regulacyę Świcy pod Sokołowem i Łanami sokołowskimi VII. rata (do r. 1902) 5.000 „

k) na regulacyę Sukielu pod Sokołowem . . . . . 3.336 „

l) na regulacyę Bystrzycy sołotwińskiej pod Drohomirczanami . . . . . 3.320 „

m) na premiowanie zawiklenia odsypisk . . . 1.000 „

n) do dyspozycyi Wydziału krajowego . . . 20.000 „

Ogółem . . 140.254 K.

III. Sejm przyznaje na popieranie mniejszych robót melioracyjnych w myśl uchwały swej z dnia 26. listopada 1889 w rub. XIII. poz. 231. wydatków na rok 1901 następujące zasiłki:

a) na konserwacyę osuszenia bagien Rudnickich (do r. 1908) . . . . . 2.800 K.
b) na drenowanie gruntów włościańskich (stała dotacya roczna) . . . . . 50.000 „
c) na osuszenie gruntów w Woli pełkińskiej . 5.334 „
d) na osuszenie gruntów w Żurawnie i Poberężu II. rata (ostatnia) . . . . 6.600 „
e) na osuszenie gruntów w Bohatkowcach (pow. Podhajce) . . . . . 5.600 „
f) na osuszenie gruntów w Zadwórzu (pow. Przemyślany . . . . . 2.190 K
g) na regulacyę Lubaczówki pod Czerwoną wolą I. rata . . . . . 4.480 „
h) na melioracyę torfowiska w Olesku (II. rata) . 1.785 „
i) na osuszenie gruntów w gminie Jaktorów (pow. Przemyślany) . . . . . 1.667 „
k) na zabudowanie potoku Lichnia w gminie Łączki (pow. Nowy Sącz) . . . . 8.800 „
l) na popieranie doświadczeń z kulturą torfowisk:
   1) w Jaworznie . . . 600 K.
   2) „ Starem siole . . . 500 „
   3) „ Żukowie . . . . 1.000 „
   4) „ Domażyrze . . . 800 „
   5) „ Dublanach . . . 500 „
   6) „ Czernicy . . . . 1.000 „
   7) „ Ubiniu . . . . 500 „

8) w Przegnojowie . . .	500 K		
9) „ Ostrowczyku polnym . .	400 „		
10) „ Chwatowie . . .	600 „		
11) „ Stojanowie . . .	500 „		
12) „ Tetewczycach . . .	500 „		
13) „ Hnilicach	500 „		
14) „ Wolicy baryłowej . .	100 „		
15) „ perymetrze bagien Stojanowskich (na gruntach włościańskich) . . .	1.000 „		
16) „ perymetrze bagien Oleskich (na gruntach włościańskich)	1.000 „	.	10.000 K.
m) na subwencyonowanie fabryk drenarskich		.	10.000 „
n) do dyspozycyi Wydziału krajowego		.	10.000 „
	Ogółem	.	119.256 K.

IV. Sejm ustanawia w krajowem biurze melioracyjnem trzy posady adjunktów komasacyjnych w randze inżynierów-adjunktów z płacą roczną po 2.200 koron, rocznym dodatkiem aktywalnym po 480 koron i prawem do dwóch dodatków pięcioletnich po 200 koron przy równoczesnem zwinięciu w uchwalonym d. 10. lutego 1898 etacie tego biura jednej posady asystenta komasacyjnego i dwóch posad praktykantów komasacyjnych.

V. Sejm ustanawia fundusz zapomogowy na drenowanie gruntów włościańskich i przeznacza na ten cel stałą dotacyę roczną po 50.000 koron na razie na przeciąg lat dziesięciu od r. 1901 do 1910. Z funduszu tego udzielać będzie Wydział krajowy zapomóg do wysokości $33^1/_3\%$ kosztów z reguły spółkom drenarskim, gminom, lub większej liczbie włościan, których grunta stanowić mają jedną nieprzerwaną powierzchnię przynajmniej kilkudziesięciu morgów, wyjątkowo zaś poszczególnym włościanom tylko w tych okolicach, gdzie ludność nie jest jeszcze obeznaną z drenowaniem i korzyściami tej melioracyi.

VI. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby z dotacyi dyspozycyjnej na drobne melioracye przyznał na drenowanie gruntów włościańskich w Galicyi stały zasiłek roczny w kwocie 50.000 koron na razie na przeciąg lat dziesięciu od r. 1901 do 1910.

Alegat 5. i 6. VII. Sejm uchwala załączone ·/. projekty ustaw:

1) o konserwacyi zabudowań potoków górskich w dorzeczu Skawy;

2) o uzupełnieniu postanowienia §. 45. kraj. ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 dz. u. kr. Nr. 38.

VIII. Sejm przyznaje na rok 1901 dotacyę na konserwacyę zabudowań potoków górskich w dorzeczu Skawy w kwocie 1.000 koron.

IX. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wydatkowania kwot preliminowanych w rubryce XIII. dziale B) na r. 1901 do końca lutego 1903, a to według zasad przyjętych przy podobnych rubrykach budżetu państwowego.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
S. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Mieczysław Onyszkiewicz w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Alegat 1. do sprawozdania Wydziału krajowego l. 14.141 ex 1901.

Odpis odezwy

Wydziału krajowego z d. 22. lutego 1901 L. 65.920/00 do c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie.

Z powodu ciągłego wzrostu ludności i rozdrobnienia gruntów powstają dla rolników w Galicyi coraz trudniejsze warunki egrystencyi, które zmuszają ludność rolniczą mimo jej wielkiego przywiązania do ziemi emigrować do krajów zamorskich lub przynajmniej szukać corocznie po za granicami kraju i państwa zarobku. Skutki tej emigracyi są szkodliwe zarówno dla kraju, który pozbawiony zostaje najlepszych sił roboczych, a nie mniej też dla mocarstwowego stanowiska państwa, które traci ludzi zdolnych do służby wojskowej. Zapobieżenie tym niepomyślnym dla kraju i państwa objawom, które polegać może tylko na stworzeniu nowych źródeł dochodu i dostarczeniu zarobku, trudniejsze jest w Galicyi, aniżeli w innych krajach koronnych, gdyż wobec konkurencyi przemysłowych krajów zachodnich monarchii nie może być nawet mowy o powstaniu wielkiego przemysłu w Galicyi, tak iż przeważnie tylko powiększenie produkcyi rolnej poprawić może warunki bytu ludności tutejszej. Że najdzielniejszym środkiem do ochrony i podniesienia produkcyi rolniczej są melioracye gruntowe, mianowicie: regulacya wód, osuszenia i nawodnienia, ludność już to dawno zrozumiała, czego dowodem są coraz liczniejsze petycye wnoszone do Sejmu i podania wpływające do Wydziału krajowego, w których gminy i włościanie, chcąc się utrzymać przy „świętej“ ziemi, domagają się przeprowadzenia tego rodzaju robót w takich rozmiarach, że nawet dość znaczny personal krajowego biura melioracyjnego nie jest im w stanie podołać. Dlatego też kraj nasz z prawdziwą wdzięcznością powitał wydaną z inicyatywy c. k. Ministerstwa rolnictwa państwową ustawę melioracyjną (z dnia 30. czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 116), która obok ważnych postanowień wodno-prawnych zawiera normy co do subwencyonowania robót melioracyjnych posiadających donioślejsze znaczenie dla dobra publicznego; — a Sejm krajowy uchwałą z dnia 13. lutego 1894 ustanowił osobny program dla przeprowadzenia tego rodzaju robót i porządek ich wykonania ze względu na ważność i nagłość.

I rzeczywiście w pierwszem dziesięcioleciu istnienia państwowego funduszu melioracyjnego kraj nasz spotykał się z prawdziwą życzliwością c. k. Ministerstwa rolnictwa, które zatwierdzając przedkładane projekty Wydziału krajowego, przyznawało bez trudności unormowane ustawą zasiłki z państwowego funduszu melioracyjnego, tak, iż przy pomocy tego funduszu cały szereg robót melioracyjnych, zwłaszcza w nawiedzanej częstemi wylewami nizinie Wisły, został wykonany. Skutek też tych robót na Powiślu okazał się w czasie wezbrań Wisły w r. 1899 zbawiennym, gdyż całe powiaty, w których roboty wykonano, ochronione zostały od powodzi, tak, iż suma szkód powodziowych w r. 1899 w porównaniu z takiemiż szkodami z r. 1884 wynosiła tylko około 28%.

Nim jednak Wydział krajowy połowę robót w nizinie nadwiślańskiej przeprowadził, a zaledwie przystąpił do przygotowania projektów technicznych dla innych dwóch części kraju, mianowicie dorzecza Bugu i Styru, tudzież górnego Dniestru, gdzie zabagnione okolice wymagają również spiesznego wykonania melioracyi tak dla celów asanizacyjnych, jak i podniesienia produkcyi rolniczej przez zamienienie nieużytków na grunta uprawne, natrafia kraj od lat kilku na nadzwyczajne trudności tak przy udzielanin subwencyi, jak i zatwierdzaniu projektów melioracyjnych.

Ponieważ projekty kraj. biura melioracyjnego przez lat kilkanaście otrzymowały aprobatę, a nawet uzyskiwały uznanie władz centralnych, obecnie zaś ten sam personal po dwudziestoletniej praktyce w dziedzinie hydrotechniki rolniczej raczej postąpił, aniżeli się pogorszył, Wydział krajowy upatrywać musi powód tego mniej przychylnego traktowania kraju ze strony c. k. Ministerstwa rolnictwa nie w wadliwościach projektów technicznych, lecz w niedostatecznych dotacyach państwowego junduszu melioracyjnego, zwłaszcza, że w ostatnich latach także inne kraje koronne, postarawszy się o odpowiednie siły techniczne, z coraz większemi wymaganiami do tego funduszu występują.

Dowodem tego między innymi licznymi projektami, jest jedna z najnaglejszych robót, t. j. wykończenie regulacyi Nowego Brnia z dopływami, dla której wygotowany projekt techniczny został w r. 1896 zreambulowawy, następnie przez c. k. Ministerstwo rolnictwa do ponownego badania na miejscu zwrócony, po raz wtóry reambulowany i ostatecznie po upływie lat czterech bez zmiany z końcem r. 1900 zatwierdzony, na czem roboty i strony interesowane ogromnie ucierpiały, gdyż sama konserwacya niewykończonych robót pochłonęła w międzyczasie dwie raty 40% zasiłku krajowego przeznaczonego na budowę.

Z tego też powodu uchwalił Sejm na posiedzeniu z dnia 1. maja 1900 rezolucyę wzywającą c. k. Rząd, ażeby podwyższył dotacyę roczną państwowego funduszu melioracyjnego.

Że dotychczasowa dotacya roczna państwowego funduszu melioracyjnego, która pierwotnie wynosiła 500.000 zł. w. a., następnie osobną ustawą podwyższoną została na 750.000 zł. w. a., a w budżecie r. 1900 wynosiła 2,000.000 koron, jest niedostateczną, zwłaszcza dla Galicyi, łatwo jest zrozumiałem, jeżeli się zważy, iż kraj, który z powodu różnorodności konfiguracyi terenu w górskie i nizinne wody obfituje, zaniedbany był zupełnie w dziedzinie robót melioracyjnych, a fundusz melioracyjny wedle decyzyi władz centralnych, zapadłej mimo odmiennego postanowienia §. 1. ustawy melioracyjnej z d. 30. czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 116 ma się przyczyniać w Galicyi do kosztów nawet tak wielkich robót, jak regulacya rzek karpackich, które w innych częściach państwa, jak to w tutejszej odezwie z dnia 30. kwietnia 1896 l. 14.757 wykazano, na podstawie osobnych ustaw państwowych, lub też uchwał budżetowych przy wysokich zasiłkach skarbu państwa były przeprowadzane (regulacya rzek Gail, Isonzo, Adyga, Glon, Drawa, regulacya wód w Tyrolu, obwałowanie Renu i regulacya jego dopływów we Vorarlbergu, nawodnienie pod Akwileją i t. p.).

Również i c. k. Rząd uznaje widocznie niedostateczność dotychczasowej dotacyi państwowego funduszu melioracyjnego, czemu dał wyraz w następującym ustępie Najwyższej mowy tronowej przy otwarciu bieżącej sesyi Rady państwa z d. 4. lutego 1901:

„Meine Regierung ist unausgesetzt bemüht, der Landwirthschaft durch Schaffung besserer Bedingungen für die Production wie für den Absatz ihrer Erzeugnisse werkthätig beizustehen. Sie sucht der verheerenden Wirkung elementarer Katastrophen durch ausgedehnte Wildbachverbauungen vorzubeugen und beansprucht eine beträchtliche Steigerung des Meliorationsfonds für die Zwecke der Bodencultur".

Popierając zatem powyższą rezolucyę sejmową, Wydział krajowy uprasza o wyjednanie u c. k. Ministerstwa rolnictwa podwyższenia rocznej dotacyi państwowego funduszu melioracyjnego przynajmniej do kwoty 4,000.000 koron, t. j. podwójnej dotacyi z r. 1900, gdyż o ile wnosić można z zalegających projektów galicyjskich, tylko taka dotacya może na razie zaspokoić potrzeby wszystkich krajów koronnych.

Roczna dotacya 4,000.000 koron na poparcie melioracyi w całem państwie powinna być tem łatwiej uzyskaną, ile że c. k. Ministerstwo kolejowe wystąpiło z zapotrzebowaniem pół miliarda koron na inwestycye, w czem mieści się wydatek na samo tylko połączenie Tryestu ze Salzburgiem w interesie jednego miasta portowego w sumie 182,000.000 koron, który to nakład wedle optymistycznego obliczenia przynieść ma państwu zaledwie 2% dochodu.

Alegat 2. do sprawozdania Wydziału krajowego l. 14.141 ex 1901.

Odpis odezwy

c. k. Namiestnictwa z dnia 3. marca 1900 l. 46.315 do Wydziału krajowego.

Zwracając udzielone odezwą z d. 28. kwietnia 1899 l. 24.178 petycye kilku gmin powiatu Doliniańskiego i właściciela dóbr Czołhany, wniesione do Sejmu o zamknięcie zakładu dla spławu drzewa w Wełdzirzu-Wygodzie, c. k. Namiestnictwo oznajmia, co następuje:

Już w odpowiedzi Komisarza rządowego w Sejmie krajowym, udzielonej na posiedzeniu Sejmu z 20. marca 1899 na interpelacyę posłów Rozwadowskiego i towarzyszy zaznaczono, że wskutek skarg właścicieli gruntów położonych nad Świcą z powodu uszkodzeń spowodowanych przez spławianie drzewa, względnie przez wypuszczanie wody klauzowej, c. k. Starostwo w Dolinie przeprowadzało wielokrotnie dochodzenia przepisane w drugim rozdziale ustawy lasowej z 3. grudnia 1852 Dz. pp. Nr. 250.

O ile przy takich dochodzeniach sprawdzono, że zrządzone uszkodzenia wynikły bezpośrednio wskutek wykonywania spławu drzewa, — przedsiębiorstwo spławu wynagradzało je zawsze bądź na podstawie orzeczeń władzy, bądź w drodze ugody z poszkodowanymi, a odnosi się to głównie do szkód zrządzonych na właściwej przestrzeni spławowej od źródeł Świcy i Mizunki aż do miejsca połączenia obu rzek przy tartaku parowym w Wygodzie.

Gdy następnie także mieszkańcy kilku miejscowości, położonych nad Świcą w jej niższym biegu poza właściwą przestrzenią spławową uskarżali się na szkody zrządzone im rzekomo przez wykonywanie omówionego spławu, względnie przez spuszczanie wody klauzowej, przeprowadziło c. k. Starostwo w Dolinie w tym kierunku w r. 1896 dokładne dochodzenie przy udziale znawców.

Dochodzenie to nie wykazało jednak, aby szkody te, polegające w zabagnieniu lub zasypaniu szutrem gruntów, odrywaniu przez wodę brzegów i gruntów nadbrzeżnych i t. p. wynikły skutkiem wykonywania spławu lub działania wody klauzowej, a znawcy obecni przy dochodzeniu objawili zdanie, że szkody te należy przypisać wyłącznie wylewom wód górskich, których działalność jest tem dotkliwszą, ile że rzeka Świca i jej dopływy nie są regulowane.

Nadto nie wykazało dochodzenie, iżby przedsiębiorcy zakładu spławowego przy wykonywaniu spławu bądź to dopuścili się przekroczeń przepisów ustawowych, bądź przekroczyli warunki i postanowienia koncesyi udzielonej reskryptem c. k. Ministerstwa rolnictwa z d. 22. kwietnia 1882 L. 1.606, a żalący się właściciele gruntów ani przy dochodzeniu, ani w załączonych petycyach do Sejmu nie przytoczyli żadnych konkretnych faktów takich przekroczeń ustawy lub postanowień koncessyjnych.

Wobec tego stanu rzeczy nie ma c. k. Namiestnictwo na teraz żadnej prawnej podstawy do zastanowienia omówionego zakładu spławowego, względnie do przedstawienia c. k. Ministerstwu rolnictwa wniosku w tym kierunku.

Natomiast zarządzono, aby celem zabezpieczenia życia i mienia mieszkańców nadbrzeżnych, które może być zagrożonem wskutek raptownego spuszczania wody klauzowej, tudzież celem usunięcia wynikających z tego utrudnień komunikacyjnych i gospodarczych ustawiono stosowne znaki ostrzegawcze we wszystkich miejscach, gdzie się okaże tego potrzeba, wzdłuż rzeki Świcy na przestrzeni, do której sięgać mogłaby działalność wody klauzowej.

Wedle sprawozdania c. k. Starostwa w Dolinie z d. 4. listopada 1899 L. 26.956 zostały już takie znaki urządzone aż po gminę Czołhany włącznie, nadto ustanowiono strażników celem ich obsługi.

Alegat 3. do sprawozdania Wydziału krajowego l. 14.141/901.

Odpis pisma

Wydziału krajowego z dnia 8. marca 1901 do Koła polskiego we Wiedniu na ręce J. Ekscelencyi JWgo Apolinarego Jaworskiego.

Ekcelencyo! Wobec uruchomienia parlamentu centralnego uzasadnione jest przypuszczenie, że wielkie przedłożenie inwestycyjne c. k. Ministerstwa kolejowego, które przeznacza okrągło pół miliarda koron na komunikacye w krajach południowych, tudzież wyszły z inicyatywy Izby posłów wniosek na budowę kanałów spławnych w krajach północnych, która wymagać będzie nakładu drugiego pół miliarda, doczekają się w niedalekiej przyszłości pomyślnego załatwienia.

Te wielkie budowle publiczne w pierwszej części podjęte zostaną także w interesie Galicyi, zwłaszcza budowa kanałów łączących Odrę z Wisłą, Dniestrem i Brodami, które ułatwią wywóz drzewa z kraju, a dostarczając węgla z Prus i z Szląska po cenach obniżonych, przyczynić się mogą do podniesienia przemysłu w Galicyi.

Zaangażowanie jednak finansów państwa w tak ogromne inwestycye budzi poważne obawy, że cały szereg postulatów kraju objętych uchwałami Wys. Sejmu, a od lat kilkunastu przez c. k. Rząd nieuwzględnionych wskutek tych właśnie inwestycyj, dalszej ulegnie zwłoce. A postulaty te dla naszego kraju przeważnie rolniczego są tem ważniejsze, ile że mają na celu najelementarniejszą ochronę gruntów uprawnych i całych osad, od spustoszeń powodziowych, oraz oddanie uprawie setek tysięcy morgów nieużytków zabagnionych, a tem samem podniesienia produkcyi rolniczej tworzącej w kraju naszym podstawę egzystencyi ludności, a bez czego dobrodziejstwa łatwej i taniej komunikacyi będą iluzorycznemi.

Ta obawa, że zabezpieczenie kraju od powodzi powtarzających się od r. 1867 i 1884 co lat kilka, tudzież podniesienie produkcyi rolniczej przez wykonanie robót melioracyjnych na szerszych rozmiarach mogłyby być odłożone na dalszy szereg lat i doprowadzić do większego jeszcze zubożenia cały kraj, który mimo swego ubóstwa zawsze przecież 10% przyczyniać się musi do wydatków łożonych na ekonomiczne podniesienie krajów bogatszych (komunikacye wiedeńskie, kanalizacya Łaby i Wełtawy, regulacye wód w prowincyach alpejskich i t. p.), wkłada na Wydział krajowy obowiązek przedłożyć poniżej wymienione postulaty kraju zawarte w rezolucyach sejmowych Wys. Kołu posłów polskich do Rady państwa i prosić najusilniej, aby Wysokie Koło w tej ważnej chwili z całą stanowczością i naciskiem zażądało od c. k. Rządu rychłego ich spełnienia, czyniąc zależnem przyzwolenie Reprezentacyi kraju w Radzie państwa na wielkie inwestycye od złożenia obowiązującego przyrzeczenia c. k. Rządu, iż żądaniom Sejmu jak najrychlej zadość uczyni.

Postulaty te są następujące:

I. Objęcie pod wyłączną pieczę państwa:

a) regulacyi rzek granicznych od strony państw ościennych i Węgier, której koszta w myśl Najwyższego postanowienia z d. 30. października 1830 pokrywać ma wyłącznie skarb państwa, mianowicie: granicznej Wisły od ujścia Białki do ujścia Przemszy

wraz z obwałowaniem (uchwała Sejmu co do obwałowania z 4. maja 1900), granicznego Bugu, Zbrucza, Dunajca, Popradu i Białki tatrzańskiej w myśl rezolucyj sejmowych z d. 13. lutego 1894 i z d. 12. lutego 1898;

b) dalszych przestrzeni rzek spławnych, mianowicie: Dunajca od Zgłobic do Nowego Sącza, Wisłoki od Mielca do Jasła i Sanu od Jarosławia do Sanoka po myśli rezolucyj sejmowych z d. 17. października 1884, z d. 13. lutego 1894 i z d. 12. lutego 1898.

Co do przestrzeni rzek pod b) wymienionych przyrzekło już c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z d. 17. marca 1899 l. 13.378 objęcie ich pod pieczę państwa, jednakże stopniowo w miarę rozwijającego się na nich spławu i postępu budowli w przestrzeniach dolnych pod pieczą państwa zostających, stanowczej jednak decyzyi nie powzięło dotychczas.

Natomiast zauważył Wydział krajowy, że wedle preliminarza państwowego na r. 1901 c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych objęło pod wyłączną pieczę państwa dwa tak nieznaczne dopływy rzeki Traun w Austryi górnej jak Ager i Vöckla, na których regulacyę wstawiono nadzwyczajną dotacyę po 40.000 koron, oraz wykonanie rowów osuszających i regulacyi potoków wpadających częścią do Renu, częścią do jeziora Bodeńskiego (Lustenauer Graben i Dornbirner Ache) we Vorarlbergu kosztem 2,190.500 koron (na r. 1901 wstawiono na te rowy i potoki 400.000 koron).

II. Przeprowadzenie systematycznej regulacyi rzek karpackich,

które co lat kilka zatapiają najurodzajniejsze grunta aluwialne i zasypując żwirem, niszczą dziesiątki tysięcy morgów gruntów uprawnych a to stosownie do uchwał sejmowych z dnia 17. października 1884, z d. 15. listopada 1890, z d. 6. kwietnia 1892, wreszcie programowej uchwały Sejmu z dnia 13. lutego 1894.

Wedle tej ostatniej programowej uchwały Sejmu miał c. k. Rząd przeprowadzić systematyczne roboty regulacyjne na rzekach karpackich w następującym porządku:

a) na Sole i Łomnicy z Czeczwą od r.1895;

b) na Rabie i Świcy ze Sukielem od r. 1896;

c) na Wisłoce od Mielca w górę wraz z Ropą i Jasiółką, oraz Bystrzycy nadwórniańskiej od r. 1897;

d) na Skawie i Stryju od r. 1898;

e) na Wisłoku i Bystrzycy sołotwińskiej od r. 1899;

f) na Sanie od Przemyśla w górę i Prucie od r. 1900;

g) na Dunajcu z Popradem i na Czeremoszu od r. 1901.

Mimo że lat 16 upłynęło od czasu, kiedy regulacya systematyczna galicyjskich rzek karpackich w dwóch Najwyższych mowach tronowych została krajowi przyrzeczoną, c. k. Rząd nie przystąpił do regulacyi tych rzek nawet w stosunkowo długim siedmioletnim okresie oznaczonym uchwałą programową, tak iż dotychczas tylko regulacya Soły i Łomnicy w drodze ustaw krajowych została zapewnioną, a przy wyłączeniu Dunajca, Wisłoki i Sanu, które c. k. Rząd przyrzekł na koszt państwa regulować, 9 rzek karpackich (Raba, Świca, Bystrzyca nadwórniańska, Skawa, Stryj, Wisłok, Bystrzyca sołotwińska, Prut i Czeremosz) zostaje dotychczas bez żadnej opieki, gdyż wedle reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 13. grudnia 1897 l. 16.195 z powodu braku sił technicznych nawet rewizya dwóch projektów regulacyjnych Raby i Świcy nie mogła być zarządzoną.

Gdy w podobnych wypadkach w krajach alpejskich przeciąg kilku miesięcy zimowych wystarczał do opracowania projektów technicznych i przeprowadzenia projektów ustaw w Sejmie i Radzie państwa (w Tyrolu np. wydarzyła się powódź we wrześniu i październiku 1882, a ustawa państwowa dotycząca regulacyi wód w tym kraju wydaną została d. 13. marca 1883. Dz. u. p. Nr. 31), z drugiej strony zaś zwłoka w przeprowadzeniu regulacyi rzek karpackich naraża kraj ubogi co kilka lat na milionowe straty, mianowicie w r. 1899 w dorzeczu Wisły na samych tylko gruntach włościańskich w 9 powiatach na 3,389.512 koron, a w r. 1900 w dorzeczu Dniestru w 19 powiatach na 8,780.580 koron, — zachodzi nagląca potrzeba bezzwłocznego podjęcia regulacyi wymienionych dziewięciu rzek karpackich, na podstawie generalnego projektu rządowego z r. 1886 (dla regulacyi Dniestru między Żurawnem a Rozwadowem zadowolnił się c. k. rząd projektem technicznym z r. 1886), o co Wydział krajowy gorąco uprasza.

Wedle rozkładu kosztów budowy przyjętego dla regulacyi Soły i Łomnicy przypada rocznie do przebudowania okrągło 200.000 koron na każdej rzece, 40% zaś datek kraju wynosi po 80.000 koron, tak iż przy równoczesnem podjęciu robót regulacyjnych na dalszych 9 rzekach karpackich wynosiłoby roczne obciążenie kraju 720.000 koron. Ponieważ obecne położenie finansowe kraju nie pozwala na tak znaczne dalsze obciążenie ludności, jak to już podniósł Marszałek krajowy w mowie inauguracyjnej przy otwarciu bieżącej 6. sesyi sejmowej d. 18. grudnia 1900, Wydział krajowy uprasza Wysokie Koło o wyjednanie u c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych bezprocentowej pożyczki z dotacyi nadzwyczajnej na budowle wodne na pokrycie 40% datku krajowego t. j. po 720.000 koron rocznie aż do r. 1900 włącznie, po upływie którego fundusz krajowy w myśl §. 22. ustępu c) ustawy z d. 22. kwietnia 1899. Dz. u. kraj. Nr. 30. zasilony zostanie rezerwowym funduszem propinacyjnym. Pożyczka ta bezproczentowa zostałaby zwróconą skarbowi państwa po ukończeniu robót regulacyjnych na tych 9 rzekach w dwudziestu równych ratach rocznych, podobnie jak to ma obecnie miejsce przy regulacyi rzeki Mury w Styryi (poz. 1 i 2 pag. 180—181 przeliminarza Ministerstwa spraw wewnętrznych na r. 1901).

III. Podwyższenie rocznej dotacyi państwowego funduszu melioracyjnego do 4,000.000 koron.

W myśl uchwały sejmowej z d. 1. maja 1900, tudzież Najwyższej mowy tronowej z d. 4. lutego 1901, o co już Wydział krajowy w piśmie z d. 22. lutego 1901 l. 65.920 wystosowanem do Waszej Ekscelencyi upraszał. Jak w tem piśmie bowiem wykazano, c. k. Ministerstwo rolnictwa stawia trudności w zrealizowaniu projektów melioracyjnych już przez Wys. Sejm uchwalonych, wskutek czego Wydział krajowy musi się obecnie wstrzymać z przedłożeniem następujących wygotowanych już wskutek kilkakrotnych poleceń Wys. Sejmu projektów technicznych przedstawiających ogromną doniosłość dla dorzecza górnego Dniestru tudzież niziny nadwiślańskiej, mianowicie:

1) projektu kolmatacyi 18.114 morgów bagien naddniestrzańskich kosztem 1,752.200 złr. w. a.

2) projektu obwałowania Wisły w powiecie Dąbrowskim i odwodnienia 26.827 morgów urodzajnej ziemi nadwiślańskiej kosztem 3,000.000 koron.

3) projektu obwałowania Wisły od Raby do Kisieliny, obwałowania prawego brzegu Raby, tudzież regulacyi Uszwicy z dopływami i potokn Grobki w powiatach Brzeskim i Bocheńskim dla ochrony od zalewu i odwodnienia 34.895 morgów kosztem 4,500.000 koron.

4) projektu obwałowania Wisły od Niepołomic do Raby i lewego brzegu Raby, tudzież regulacyi potoku Drwinki w powiecie Bocheńskim dla ochrony od zalewu i osuszenia 22.377 morgów kosztem 3,481.200 koron.

Dalej uprasza Wydział krajowy o wyjednanie u c. k. Ministerstwa rolnictwa:

a) wstawienia pierwszych rat 30% zasiłków do preliminarza państwowego funduszu melioracyjnego na r. 1901 na wykończenie regulacyi Nowego Brnia z dopływami (projekt ustawy uchwalony przez Wys. Sejm d. 5. lutego 1897), tudzież na uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami (ustawa sankcyonowana przed wstawieniem I. raty 26. września 1900 Dz. u kraj. Nr. 101);

b) rychłego zatwierdzenia projektów technicznych dla dwóch ważnych przedsiębiorstw w północno wschodniej części kraju w dorzeczu Styru i Bugu, mianowicie regulacyi potoku Pustej z dopływami i regulacyi potoków Sołotwy i Rokitny, dla których uchwalił Wys. Sejm projekty ustaw d. 1. maja 1900;

c) przyrzeczenia w zasadzie 60% zasiłku na regulacyę rzeki Pełtwi z dopływami (30% z funduszu melioracyjnego a 30% z funduszu inwestycyjnego), dla której Wys. Sejm d. 17. lutego 1898 uchwalił projekt ustawy, a której projekt techniczny niebawem będzie c. k. Rządowi przedłożony.

Co się tyczy subwencyonowania przedsiębiorstw galicyjskich z państwowego funduszu melioracyjnego, pozwala sobie Wydział krajowy zwrócić uwagę Wysokiego Koła, że wedle preliminarza tego funduszu na r. 1900 (alegat 72. do stenogr. protokołów Izby posłów — XVII sesya 1900) udział w tym funduszu Galicyi, która posiada 34,12% gruntów uprawnych (ról i łąk) wymagających melioracyi w państwie, wynosił zaledwie

$1,_{72}$% (632.670, koron), a mimoto Ministerstwo rolnictwa nie uwzględniło w tym preliminarzu tak nagłych robót i tak dawno przez Sejm uchwalonych, jak wykończenie regulacyi Nowego Brnia i obwałowania Wisły od Podgórza do Niepołomic; ale za to równocześnie wstawiło dla tak małego kraju, jak Austrya górna, która zajmuje zaledwie $3,_{99}$% obszaru państwa i posiada $4,_{71}$% gruntów uprawnych (ról i łąk), 1,009.800 koron, czyli 34,66%, z tego zaś 982.800 koron nowych zasiłków na roboty przez Sejm górno-austryacki dopiero 5. maja 1900 (tego samego roku) uchwalone.

Wreszcie pozwala sobie Wydział krajowy upraszać Wysokie Koło o wyjednanie u c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych 20% zasiłków z dotacyi wodnej na obwałowanie granicznej przestrzeni Wisły od Niepołomic w dół w powiatach Bocheńskim, Brzeskim i Dąbrowskim (dla 3 przedsiębiorstw powyżej pod 2, 3, 4 wyszczególnionych), które to obwałowanie zamierza Wydział krajowy przeprowadzić w drodze specyalnych ustaw krajowych na podstawie państwowej ustawy melioracyjnej.

Powodem tego żądania jest uchwała komisyi międzynarodowej dla regulacyi Wisły z r. 1896, wedle której trasa wału nadwiślańskiego na znacznych przestrzeniach w interesie regulacyi ma być przesuniętą ku Wiśle po części na grunt bardzo niski, wskutek czego zamiast podwyższenia istniejących wałów musiano zaprojektować wały nowe i to bardzo wysokie w tym niskim terenie, a tem samem suma kosztorysowa przy tych obwałowaniach wypadła za nadto wysoka. Jeżeli więc w interesie regulacyi Wisły prowadzonej na koszt państwa mają być budowane wały tak kosztowne, to słusznem jest, aby dotacya wodna Ministerstwa spraw wewnętrznych przynajmniej pewną część nadwyżki kosztów pokryła.

To żądanie Wydziału krajowego opiera się zresztą na precedensach, mianowicie obwałowaniu granicznego Renu we Vorarlbergu, którego koszta wraz kosztami regulacyi ponosi wyłącznie państwowa dotacya budowli wodnych, tudzież obwałowaniu rzeki Traun w Austryi górnej pod Kleinmünchen i Ebelsberg, która to rzeka nie jest nawet graniczną (pag. 178. preliminarza Ministerstwa spraw wewnętrznych na r. 1901).

Racz przyjąć Ekscelencyo przy tej posobności i t. d.

Alegat 4. do sprawozdania Wydziału krajowego L. 14.141/1901.

Do L. 1591/H ex 1900.

Sprawozdanie

c. k. krajowego Oddziału hydrograficznego z uskutecznionych w r. 1899 czynności i poniesionych kosztów służby hydrograficznej odnośnie do rozporządzenia c. k. Namiestnictwa z 22. października 1900 K. 103.305.

C. k. krajowy Oddział hydrograficzny w roku sprawozdawczym zajęty był: prowadzeniem zarządu nad stacyami ombrometrycznemi, wodoskazowemi, śniegoskazowemi, zbieraniem i sprawdzaniem raportów, wydawnictwem map śniegowych, przygotowaniem materyału do rocznika hydrograficznego 1898, następnie niwelacyą reperów i kilometrów na Wisłoce, wykonaniem pomiarów hydrometrycznych na Dunajcu i Wisłoce, — i przygotowaniem materyału do operatu hydrometrycznego Dunajca.

I. Obserwacye ombrometryczne.

W roku sprawozdawczym funkcyonowało w Galicyi stacyj ombrometrycznych 429.

Z tych przypada na dorzecze:

1. Wisły	249
2. Dniestru	147
3. Dniepru	6
4. Prutu	27
Razem	429
W porównaniu z ilością funkcyonujących stacyj w Galicyi w r. 1898	412
przybyło	17

Z galicyjskich stacyj ombrometrycznych funkcyonowało:

337	przez	12	miesięcy	nadesłało	4044	raportów miesięcznych
35	„	11	„	„	385	„ „
16	„	10	„	„	160	„ „
13	„	9	„	„	117	„ „
5	„	8	„	„	40	„ „
5	„	7	„	„	35	„ „
4	„	6	„	„	24	„ „
3	„	5	„	„	15	„ „
1	„	4	„	„	4	„ „
3	„	3	„	„	9	„ „
3	„	2	„	„	6	„ „
4	„	1	„	„	4	„ „
429	przeciętnie	przez	11·3	miesięcy, nadesłało	4843	raportów miesięcznych.

II. Obserwacye wodoskazowe.

Stacyj wodoskazowych funkcyonowało ogółem w Galicyi 178.
Z tych przypada na dorzecze:

1. Wisły	116
2. Dniestru	52
3. Dniepru	1
4. Prutu	9
razem	178
W porównaniu z ilością stacyj funkcyonujących w r. 1898	164
przybyło	14

Z galicyjskich stacyj wodoskazowych funkcyonowało:

149	przez	12	miesięcy,	nadesłało	1788	raportów miesięcznych
5	„	11	„	„	55	„ „
5	„	10	„	„	50	„ „
3	„	9	„	„	27	„ „
3	„	8	„	„	24	„ „
4	„	6	„	„	24	„ „
1	„	5	„	„	5	„ „
2	„	4	„	„	8	„ „
3	„	2	„	„	6	„ „
3	„	1	„	„	3	„ „
178	przeciętnie	przez	11.2	miesięcy, nadesłało	1990	raportów miesięcznych

III. Sprawdzanie raportów i prowadzenie ewidencyi stacyj hydrograficznych.

Wszystkie raporta nadsyłane ze stacyj hydrograficznych w dorzeczu Wisły, Dniestru i Dniepru sprawdzano w odziale hydrograficznym, a po ich uzupełnieniu przesyłano odpisy c. k. centralnamu biuru hydrograficznemu we Wiedniu.

Dla stacyj dorzecza Wisły, Dniestru, Dniepru i Prutu prowadzi się księgę przeglądową stacyj, wykazy nadsyłanych raportów, księgę obserwatorów i dzienniki wydatków.

IV. Obserwacye śniegoskazowe.

W zimie 1899/900 funkcyonowało w Galicyi stacyj śniegoskazowych	176
W porównaniu z ilością stacyj w zimie 1898/1899	172
przybyło	4

Prócz raportów z galicyjskich stacyj śniegoskazowych, tut. Oddział hydrograficzny zbierał także raporta z 2 stacyj w dorzeczu Wisły na Śląsku i 38 stacyj w dorzeczu Prutu i Seretu na Bukowinie.

Na podstawie nadsyłanych co sobotę raportów śniegowych wydano 17 raportów tygodniowych za czas od 3. grudnia 1899 do 31. marca 1900, obejmujących dorzecze Wisły, Dniestru, Dniepru, Prutu i Seretu w Austryi i publikowano je w 400 egzemplarzach.

V. Przygotowanie materyału do publikacyi rocznika hydrograficznego c. k. Centralnego biura 1898.

Sporządzono dla dorzecza Wisły, Dniestru i Dniepru spis stacyj ombrometrycznych, tabelaryczne zestawienie codziennych spostrzeżeń opadu, zestawienie liczby dni z opadem, wysokości warstwy śniegowej, codzienne spostrzeżenia ciepłoty, zestawienie miesięcznych i rocznych dziennych średnich temperatur, następnie spis stacyj wodoskazowych, tabelaryczne zestawienie codziennych spostrzeżeń wodoskazowych, zestawienie czasu trwania stanów wody, tabelaryczne zestawienia ciepłoty wody.

VI. Niwelacyę

a) reperów i kilometrów przeprowadzono na Wisłoce przez 2 techników rządowych od km. 128 (Kąty powyżej Żmigrodu) do km. 0 (ujście);

b) ustalonego zwierciadła wody uskuteczniono na Wisłoce 9. listopada 1899 przez 7 techników rządowych (z tych 2 z Oddziału hydrograficznsgo).

VII. Plany sytuacyjne.

Spantografowano plany sytuacyjne Sanu od km. 57 do 0 i plany Dunajca od km. 140 do 97 ze skali 1:2880 na skalę 1 : 7200.

VIII. Zdjęcie przekroi poprzecznych

na Dunajcu przez każdy słup kilometrowy, reper i na przejściu z jednego łuku w drugi od km. 140 do 0 przez 3 techników rządowych.

IX. Pomiary hydrometryczne

uskutecznicno na rzece Dunajcu w czasie od 13. do 27. lipca i na Wisłoce od 22. sierpnia do 20. września 1899 przez 2 techników rządowych.

a) na Dunajcu:

1. Nowy Sącz	13., 14., 15. i 17. lipca	razem	4 pomiary
2. Melsztyn	19. lipca	„	1 „
3. Zgłobice	21. „	„	1 „
4. Komorów	24. „	„	1 „
5. Biskupice	26. i 27. lipca	„	2 „

b) na dopływie Dunajca:

6. na Białej pod Plewęcinem	22. lipca		1 „

c) na Wisłoce:

1. Żmigród	22. sierpnia		1 „
2. Żółków	25. „		1 „
3. Kowalowa	28. „		1 „
4. Skurowa	30. „		1 „
5. Dęboszyn	31. „		1 „
6. Łabuzie	2. września		1 „
7. Wolica	5. „		1 „
8. Korzeniów	9. „		1 „
9. Mielec	14., 15., 16. i 18. września		4 „
10. Gawłuszowice	20. września		1 „

d) na dopływach Wisłoki:

11. na Ropie w Niegłowicach	24. sierpnia		1 „
12. „ Jasiołce pod Jasłem	23. „		1 „
13. „ Wielopolce p. Brzeźnicą	7. „		1 „
		Razem	26 pomiarów.

X. Prace hydrometryczne.

Przygotowanie materyału liczebnego dla generalnego operatu na regulacyę rzeki Dunajca.

XI. Załatwienie urzędowych pism i korespondencyj.

Z nadeszłych do protokołu c. k. krajowego Oddziału hydrograficznego w roku 1899 — 13.946 pism, sprawozdań, raportów, przypomnień urzędowych, zaprotokołowano i załatwiono 2023 exhibitów, a uskuteczniono 9948 expedycyj, w których mieści się 704 posyłek pieniężnych. Prócz tych 2023 exhibitów Oddziału hydrograficznego, załatwiono 65 exhibitów c. k. Namiestnictwa.

XII. Personal techniczny i kancelaryjny.

Personal techniczny składał się z dwóch inżynierów (z tych jeden od 1. lipca 1899), 2 adjunktów budownictwa, 1 praktykanta budownictwa i 1 pomocnika technicznego, którzy pobierali swe płace wyłącznie z funduszów państwowych.

Prócz powyższego personalu było zajętych 7 pomocników kancelaryjnych i technicznych przy robotach manipulacyjnych, sporządzeniu grafikonów, kopiowaniu planów, zestawieniach dat statystycznych, wykonywaniu tygodniowych map śniegowych i innych czynnościach.

XIII. Koszta służby hydrograficznej w roku 1899.

A) Wydatki poczynione przez c. k. Namiestnictwo względnie przez c. k. centralne biuro hydrograficzne na rachunek dotacyi funduszu hydrograficznego:

1.	Urządzenie stacyi ombrometrycznych	466	zł. 02	ct.
2.	Utrzymanie „ „	193	„ 79	„
3.	Remuneracye obserwatorów stacyj ombrometrycznych	5.004	„ 09	„
4.	„ „ „ wodoskazowych	2.813	„ 10	„
5.	Ryczałty przyznane obserwatorom na pokrycie kosztów posłańca pocztowego	161	„ 64	„
6.	Koszta inspekcyi stacyi ombrometrycznych	7	„ 29	„
7.	Dyurna pomocników technicznych i kancelaryjnych	5.322	„ 11	„
8.	Publikacye tygodniowych raportów o obserwacyach warstwy śniegowej	465	„ 60	„
9.	Druki dla obserwatorów i c. k. krajowego Oddziału hydrograficznego	686	„ 14	„
10.	Czynsz za wynajęcie lokalu, oświetlenie, opał i utrzymanie biura	1.118	„ 02	„
11.	Płaca woźnego	378	„ —	„
12.	Zakupno przyborów rysunkowych i kancelaryjnych	270	„ 28	„
13.	Udział w kosztach publikacyi centralnego biura	4.594	„ 80	„
14.	Zakupno dzieł technicznych	232	„ 61	„
15.	Koszta pomiarów hydrometrycznych na Dunajcu i Wisłoce	1.766	„ 54	„
16.	Różne wydatki	371	„ 51	„
	Razem	23.851	zł. 54	ct.

Odnośnie do pozycyi 3. c. k. krajowy Oddział hydrograficzny nadmienia, że w roku 1899 przyznano:

3	obserwatorom	po 6	zł.	18	zł.
181	„	„ 12	„	2.172	„
2	„	„ 16	„	32	„
115	„	„ 18	„	2.070	„
7	„	„ 20	„	140	„
35	„	„ 24	„	840	„
7	„	„ 25	„	175	„
4	„	„ 30	„	120	„
354	obserwatorom			5.567	zł.

Rzeczywisty zaś wydatek w roku 1899 wynosił . 5.004 zł. 09 ct.

zatem wydano mniej o . . 562 „ 91 „

a następnie do pozycyi 4 przyznano:

1	obserwatorom	po 10 zł.	10 zł.
87	„	„ 12 „	1044 „
14	„	„ 18 „	252 „
11	„	„ 20 „	220 „
2	„	„ 21 „	42 „
53	„	„ 24 „	1.272 „
2	„	„ 25 „	50 „
4	„	„ 30 „	120 „
174	obserwatorom		3.010 zł.

Rzeczywisty zaś wydatek wynosił w roku 1899 . 2.813 „ 10 ct.

wydano zatem mniej o . . 196 zł. 90 ct.

B) Wydatki poczynione przez c. k. Namiestnictwo z funduszu wodnego:

1. Koszta urządzenia i utrzymania istniejących wodoskazów, budowle dla ustawienia limnigrafów na Sanie w Przemyślu i na Dniestrze w Zaleścach . . . . 4818 zł. 53 ct.
2. Zakupno reperów żelaznych dla oznaczenia przekrojów hydrometrycznych na Wisłoce i dla wodoskazów na Dunajcu . . . . . 771 „ 75 „

Razem . 5.590 „ 28 „

do tego wydatki ad A) . 23.851 „ 54 „

Ogółem . 29.441 „ 82 „

Do tych kosztów przyczynił się Wydział krajowy zasiłkiem asygnowanym odezwą z dnia 13. stycznia 1900 roku l. 2.367 (L. N. 7014/900) . . . . . 10.295 „ 48 „

resztę zaś w kwocie . 19.146 zł. 34 ct.

pokrył państwowy fundusz hydrograficzny i wodny.

Alegat 5. do sprawozdania Wydziału kraj. l. 14141 ex 1901.

Ustawa

z dnia . . . . . o konserwacyi zabudowań potoków górskich w dorzeczu Skawy.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam na podstawie §. 6 ustawy z d. 4. sierpnia 1892 D. u. k. Nr. 68, co następuje:

§. 1.

Koszta utrzymania wykonanych zabudowań potoków górskich w dorzeczu Skawy mają być pokrywane:

1. z dochodów uzyskanych ze sprzedaży wikliny;
2. z odszkodowań i grzywien nakładanych za przekroczenia wodne przy tem przedsiębiorstwie w myśl §. 22 ustawy z d. 30. czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 117;
3. z corocznych datków funduszu krajowego i skarbu państwa (dotacyi dyspozycyjnej na drobne melioracye) w ciągu lat dziesięciu od r. 1901 do r. 1910 po upływie zaś tego okresu czasu z corocznych datków konkurencyjnych stron interesowanych.

§. 2.

Wysokość corocznych datków kraju i państwa w §. 1. pod 3. wymienionych wynosić ma w pierwszych trzech latach (1901-3) bez względu na istotną potrzebę po 1000 koron czyli razem 2000 koron; w następnych zaś latach siedmiu (1904-1910) wymierzaną ma być wysokość tych datków, z przecięcia rzeczywistych wydatków w ostatnich trzech latach, z którego to powodu należy dla tych wydatków w latach 1902-1909 uzyskać poprzednio zatwierdzenie Ministerstwa rolnictwa.

Również należy w czasie od roku 1901 do 1910 przedkładać Ministerstwu rolnictwa corocznie zamknięcie rachunkowe funduszu konserwacyjnego.

§. 3.

Dla utrzymania robót, począwszy od r. 1911 mają być utworzone po myśli §. 45 ustawy krajowej z dnia 14. marca 1875 Dz. u. k. Nr. 38 w drodze administracyjnej spółki interesowanych właścicieli gruntów i innych nieruchomości a to bez względu, czy się

na to zgodzą lub nie a rozkład datków na poszczególnych członków spółek ma być uskutecznionym według postanowień §. 66. powołanej ustawy.

§. 4.

Zarząd funduszu konserwacyjnego w latach 1901 do 1910 sprawować będzie Wydział krajowy, nadzór zaś nad robotami konserwacyjnemi sekcya samborska c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowań potoków górskich.

Począwszy od r. 1911 zajmować się będą zarządem konserwacyi utworzone w myśl §. 3. spółki wodne, nadzorem zaś technicznym właściwa c. k. powiatowa inspekcya leśna w myśl postanowienia ustępu drugiego §. 19. ustawy z dnia 30. czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 117.

§. 5

Wszelkie uszkodzenia wykonanych robót i kultur są wzbronione i karane będą po myśli §. 22. ustawy z dnia 30. czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 117 przez władzę polityczną.

§. 6.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi rolnictwa.

Alegat 6. do sprawozdania Wydziału krajowego l. 14141/901.

U s t a w a

z dnia . . . . . uzupełniająca postanowienie §. 45. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 Dz. u. kr. Nr. 38.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. I.

§. 45. krajowej ustawy wodnej z 14. marca 1875 Dz. u. kr. Nr. 38. zostaje uchylony w dotychczasowem brzmieniu i ma opiewać, jak następuje:

§. 45.

Ustawa krajowa postanowi w każdym poszczególnym wypadku o tem, czy tam, gdzie całe miejscowości i niwy wystawione są na powtarzające się wylewy albo inne uszkodzenia przez wodę, ma nastąpić ustanowienie spółki, choćby nawet interesowani na to się nie zgodzili, czy też o wykonanie takich budowli postarać się należy za pomocą innych środków, a w szczególności datków i zaliczek z funduszów krajowych lub gminnych.

Przy takich przedsiębiorstwach przymusowych, podejmowanych w interesie dobra publicznego na podstawie projektów technicznych zatwierdzonych przez Administracyę państwa, odpada potrzeba udzielania pozwolenia przewidzianego w §. 41.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, sprawiedliwości, spraw wewnętrznych i handlu.

LW. 75.206.

Lwów, dnia 12. grudnia 1900.

Aleg. 54

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o krajowym kursie praktycznym dozorców drenarskich we Lwowie

Wysoki Sejmie!

Pierwszy rok dwuletniego kursu praktycznego dozorców drenarskich rozpoczął się w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 21. marca 1899 — dnia 1. grudnia 1899, a zakończył się dnia 30. listopada 1900.

Z przyjętych na ten kurs 25 uczniów, jeden okazał w pierwszym miesiącu postęp niedostateczny i został wykreślony z listy uczniów; pozostało zatem na kursie 24 uczniów.

Egzamin z pierwszego kursu zimowego odbył się w końcu marca 1900 roku, Aleg. ·/. a postęp uczniów w naukach uwidacznia załączony ·/. wykaz, który obejmuje także postęp w robotach praktycznych i pilność oraz zachowanie się uczniów, tak w czasie nauki teoretycznej, jakoteż w czasie robót praktycznych. W naukach teoretycznych postęp uczniów był w ogólności bardzo dobry, ponieważ przeciętnie wypadł:

u 3 uczniów celujący
„ 8 „ bardzo dobry
„ 8 „ dobry
„ 5 „ dostateczny,

z których 1 tylko uczeń otrzymał poprawkę z nauki rachunków i geometryi.

Koszta utrzymania kursu w czasie od 1. grudnia 1899 do 30. listopada 1900 przedstawiają się, jak następuje:

I. Płace nauczycieli:			
1. Wynagrodzenie kierownika	200 K — g		
2. „ docentów	3.136 „ — „		3.336 K — g
II. Koszta administracyjne:			
3. Obsługa sali wykładowej	100 K — g		
4. Zakupno i naprawa sprzętów i różne	543 „ 90 „		643 „ 90 „
III. Utrzymanie uczniów:			
5. stypendya uczniów	4.950 K — g		
6. Podróże, korespondencye i różne	99 „ 46 „		5.049 „ 46 „
IV. Potrzeby naukowe:			
7. Przybory rysunkowe	767 K 83 g		
8. Modele i środki naukowe	463 „ 28 „		1.231 „ 11 „
		Razem	10 260 K 36 g

Dochody wynosiły:

1. Dotacya Wysokiego Sejmu . 7.000 K — g
2. Zasiłek c. k. Ministerstwa Roln. 4.000 „ — „

razem . 11.000 K — g

z porównaną okazuje się zaoszczędzenie w kwocie . 739 K 64 g

Na drugim roku dwuletniego kursu praktycznego dozorców drenarskich, który się rozpoczął z dniem 1. grudnia 1900, Wydział krajowy pozostawiając to samo kierowniotwo, poruczył naukę języka polskiego, kaligrafii, rachunków, miernictwa, rysunków sytuacyjnych, botaniki i hydrotechniki rolniczej tym samym docentom; dla nowych zaś nauk drugiego roku zamianował następujących docentów: dla nauki geometryi wykreślnej i rysunków geometrycznych inżyniera Dyonizego Howartha, dla nauki rolnictwa Dra Kazimierza Miczyńskiego docenta c. k. szkoły politechnicznej we Lwowie, dla nauki budownictwa lądowego inżyniera Jana Haładeja, dla nauki budownictwa wodnego inżyniera Jana Bochniaka i nareszcie dla nauki główniejszych przepisów ustawy wodnej sekretarza Wydziału krajowego Leopolda Brąglewicza.

Preliminarz kosztów utrzymania kursu na rok 1900—1901 przedstawia się, jak następuje:

I. Wynagrodzenie kierownika i docentów			4.072 K
II. Koszta administracyjne:			
a) Zakupno i naprawa sprzętów . .	100 K		
b) Obsługa sali wykładowej i różne .	200 „	. . .	300 „
III. Utrzymanie uczniów:			
a) Stypendya 24 uczniów po . 200 K	4.800 K		
b) Podróże, zapomogi i różne . .	800 „	. . .	5.600 „
IV. Potrzeby naukowe:			
a) Przybory naukowe i rysunkowe .	800 K		
b) Uzupełnienie środków naukowych .	228 „	. . .	1.028 „
		Razem . . .	11.000 K

W myśl §. 31. regulaminu z końcem marca 1900 odbył się egzamin główny uczniów kursu dozorców melioracyjnych, którzy ukończyli ostatni 3 letni kurs dnia 30. listopada 1899.

Do egzaminu przystąpiło 21 uczniów. Z tych 15 uczniów złożyło egzamin i ci zostali uznani za uzdolnionych na dozorców, a następnie zamianowani dozorcami melioracyjnymi; 5 zaś otrzymało zezwolenie na egzamin poprawczy z niektórych przedmiotów. Przytem Wydział krajowy, powołując się na swoje sprawozdanie z 6. grudnia 1898 L. 73.528/1898, w którem została wykazana potrzeba otwarcia dwóch nowych kursów dozorców drenarskich, postanowił przedstawić Wysokiemu Sejmowi wniosek na otwarcie z dniem 1. grudnia 1901 drugiego dwuletniego kursu dozorców drenarskich. Wydział krajowy nadmienia wreszcie, że gdy znaczna część dozorców melioracyjnych opuściła służbę krajową, otrzymując posady konduktorów, lub nawet urzędników technicznych przy Radach powiatowych, w Magistratach lub w prywatnych biurach technicznych w Warszawie, wskutek czego okazuje się brak niższego personalu technicznego przy krajowych robotach publicznych, Wydział krajowy zamierza po dwóch latach przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na urządzenie jednorocznego kursu uzupełniającego, dla tych ukończonych uczniów kursu drenarskiego, którzy okażą odpowiednie zdolności i postęp, celem wykształcenia ich na dozorców melioracyjnych.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 12. grudnia 1900 l. 75.206 o krajowym kursie dozorców drenarskich Sejm przyjmuje do wiadomości.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do otwarcia z dniem 1. grudnia 1901 drugiego dwuletniego kursu praktycznego dozorców drenarskich.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
S. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Mieczysław Onyszkiewicz w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Wykaz postępu uczniów krajowego praktycznego kursu dozorców drenarskich na I roku w 1899 — 1900.

Liczba porządkowa	Nazwisko i imę	Rok urodzenia	Nauki przygotowawcze przed wstąpieniem na kurs	Nauka teoretyczna			Roboty praktyczne				Uwagi
				Postęp przeciętny w naukach	Pilność	Zachowanie się	Wyszczególnienie robót przy których uczeń odbył praktykę letnią	Przeciętny postęp w robotach	Pilność	Zachowanie się	
1	Armatys Jan	1879	szkoła ludowa w Łysiej górze	bardzo dobry	dostateczna	zupeł. odpowied.	przy ekspozyturze jasielskiej	bardzo dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	były układacz drenów
2	Błaszkiewicz Augustyn .	1879	z II. klasy gimnaz. w Tarnowie	bardzo dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	przy ekspozyturze krakowskiej	bardzo dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	były pomocnik ciesielski
3	Góra Filip	1880	szkoła ludowa w Staszkówce	dostateczny	dostateczna	zupeł. odpowied.	przy ekspozyturze tarnowskiej	dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	były robotnik przy drenowaniu
4	Jajuga Antoni	1875	szkoła ludowa w Dobrzechowie	bardzo dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	przy drenowaniu w Kosinie	bardzo dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	były oberkanonier i drenarz
5	Korpata Antoni . . .	1879	z II. klasy gimnaz. w Bochni	bardzo dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	przy ekspozyturze krakowskiej	dobry	dostateczna	zupeł. odpowied.	były robotnik drenarski
6	Krawiec Antoni . . .	1867	szkoła ludowa w Mielcu	bardzo dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	przy ekspozyturzę tarnowskiej	bardzo dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	były robotnik przy melioracyach
7	Król Franciszek . . .	1878	szkola ludowa w Przecławiu	dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	przy drenowaniu w Rogóźnie	bardzo dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	były drenarz
8	Krzyżanowski Aleksander .	1871	szkoła ludowa w Busku	dobry	dostateczna	zupeł. odpowied.	przy ekspozyturze stanisławowskiej	bardzo dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	były gefreiter p. 80
9	Miracki Jan	1875	szkoła ludowa w Tarnobrzegu	dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	przy ekspozyturze jasielskiej	dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	były drenarz
10	Nowak Jan	1873	szkoła ludowa w Wróblowicach	dostateczny	chwalebna	zupeł. odpowied.	przy drenowaniu w Parchaczu i Sławentynie	dostateczny	chwalebna	zupeł. odpowied.	były cieśla
11	Paprocki Grzegorz . .	1881	szkoła ludowa w Firlejówce	dostateczny	chwalebna	zupeł. odpowied.	przy drenowaniu w Busku	dobry	dostateczna	zupeł. odpowied.	były robotnik przy drenowaniu
12	Pasadyn Jan	1870	szkoła ludowa w Rzuchowie	bardzo dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	przy ekspozyturze tarnowskiej	bardzo dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	były figurant i robotnik przy regulacyi Biały
13	Prarat Józef	1880	szkoła ludowa we Wrzawach	dostateczny	dostateczna	zupeł. odpowied.	przy ekspozyturze tarnowskiej	dostateczny	chwalebna	zupeł. odpowied.	były drenarz
14	Pyżewicz Jan	1867	szkoła ludowa w Chmielowie	dostateczny	chwalebna	zupeł. odpowied.	przy ekspozyturze stanisławowskiej i jasielskiej	dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	były drenarz
15	Radoń Jędrzej	1873	szkoła ludowa w Lisiej górze	dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	przy ekspozyturze krakowskiej	dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	były drenarz i krawiec
16	Robak Feliks	1877	szkoła ludowa w Sokolnikach	celujący	chwalebna	zupeł. odpowied.	przy drenowaniu w Mokszanach, Dydiatyczach i Mużyłowie	bardzo dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	były drenarz
17	Rzędzianowski Józef . .	1872	szkowa ludowa w Miechocinie	dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	przy ekspozyturze sanockiej	bardzo dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	były drenarz
18	Sawicki Józef	1874	c. k. szkoła przemysłowa we Lwowie, murarstwo	bardzo dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	przy drenowaniu w Dołpatowie i Niegowcach	bardzo dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	uczeń szkoły przemysłowej we Lwowie
19	Seńczuk Teodor . . .	1878	szkoła ludowa w Radziechowie	celujący	chwalebna	zupeł. odpowied.	przy drenowaniu w Parchaczu i przy regulacyi Bugu	bardzo dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	były figurant i pomocnik dozorcy przy regulacyi Bugu
20	Wertyporoch Jan . . .	1872	szkoła ludowa w Zniesieniu	dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	przy drenowaniu w Cieszanowie, Parchaczu i t. d.	dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	były murarz
21	Wielkiewicz Maksymilian .	1880	szkoła ludowa i przemysłowa uzupełniająca w Nowym Targu	dobry	dostateczna	zupeł. odpowied.	przy drenowaniu w Stubnie i przy regulacyi Gniłej Lipy	dobry	dostateczna	zupeł. odpowied.	były dyetaryusz w Nowym Targu
22	Wójcik Piotr	1878	szkoła ludowa w Szebniach	dobry	dostateczna	zupeł. odpowied.	przy ekspozyturze jasielskiej	dostateczny	dostateczna	zupeł. odpowied.	były drenarz
23	Wolańczyk Franciszek . .	1879	szkoła lud. i nauka dopeł. w Narolu	celujący	chwalebna	zupeł. odpowied.	przy ekspozyturze jarosławskiej	bardzo dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	w domu przy gospodarstwie
24	Wyka Wojciech . . .	1881	szkoła ludowa w Turbii	bardzo dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	przy obwałowaniach w powiecie Mieleckim, przy regulacyi Sanoczka i drenowaniach	dobry	chwalebna	zupeł. odpowied.	były figurant przy robotach melioracyjnych.

Kierownik kursu ***Józef Jankowski.***

L. W. 257/901. Lwów, dnia 19. lutego 1901.

Ark. 55

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z przedłożeniem projektu ustaw

1. o zalesieniu ochronnem;
2. o niektórych zarządzeniach policyjnych leśnych i wodnych.

Wysoki Sejmie!

Projekty ustaw, które niniejszem przedkładamy, są wynikiem uchwał Wysokiego Sejmu z 9. lutego 1897 i z 19. lutego 1898.

Pierwsza w formie rezolucyi do rządu, powzięta w załatwieniu wniosku p. Średniawskiego, domagającego się zalesienia nagich stoków górskich, opiewa:

„Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby polecił swoim organom inspekcyi leśnej ścisłe przestrzeganie postanowień ustawy lasowej w Karpatach oraz przy projektach zabudowań potoków górskich uwzględniał w szerszej mierze zalesienie nagich stoków górskich".

Druga powzięta również na skutek wniosku tegoż samego posła, którym żądał wyznaczenia corocznie kwoty 10.000 złr. na zalesienie stoków górskich, zawiera następujące polecenie:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby sprawę poruszoną wnioskiem posła Średniawskiego zbadał tak w kierunku możliwości kultury leśnej na stokach gruntów górkich, jak również w tym kierunku. czy c. k. Rząd byłby skłonnym na ten niezaprzeczenie ważny cel kultury krajowej przyjść z odpowiednią finansową pomocą".

W odpowiedzi na pierwszą rezolucyę jako też na zapytanie Wydziału krajowego wystosowane do c. k. Rządu w kierunku drugą uchwałą wskazanym, zakomunikowało c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwą z 23. stycznia 1899 l. 14037/98 treść reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa z 10. grudnia 1898 l. 15291, w którym c. k. Ministerstwo wypowiada przedewszystkiem zapatrywanie, iż cel, do którego zdąża u wstępu powołana rezolucya, nie da się osiągnąć przez zastosowanie i wykonywanie przepisów ustawy lasowej i że rozwiązanie kwestyi zalesienia stoków górskich w Galicyi da się osiągnąć tylko w drodze ustawodawczej.

Zdanie to opiera c. k. Ministerstwo na tem, iż rozchodzi się tu o takie znaczne niezalesione przestrzenie, które nie podlegają obecnie przepisom ustawy lasowej, ponieważ nie są przeznaczone dla kultury leśnej a dalej na tem, że postanowienia ustawy o zarządzeniach mających na celu nieszkodliwe odwrócenie wód górskich z 30. czerwca 1884 Nr. 117 Dz. p. p. dadzą się zastosować tylko do tych przestrzeni, które leżą w dorzeczach, mających się zabudować potoków górskich a i w tych wypadkach o tyle tylko, o ile to jest potrzebnem w interesie zabudowania tych potoków.

Ministerstwo doradza tedy drogę ustawodawczą, jako jedynie skuteczną i wskazuje na inne kraje koronne, w których sprawę tę w ten sposób załatwiono. Mianowicie wskazuje na krajową ustawę o zalesieniu karstu w Krainie z dnia 9. marca 1885 Nr. 12 Dz. u. kr.; na Pobrzeżu z 9. grudnia 1883 Nr. 13 ex 1884 i z 7 maja 1886 Nr. 32 ex 1887 Dz. u. kr. i wreszcie na ustawę morawską z 12. października 1896 Nr. 52 ex 1897 Dz. u. kr. dotyczącą zalesienia dorzecza górnej Beczwy.

Nadto oznajmiło Ministerstwo, iż w związku z tego rodzaju ustawą byłyby potrzebne także przepisy ustawowe analogiczne z postanowieniami, wydanemi dla Karyntyi ustawą krajową z 1. marca 1885 Nr. 13. Dz. ust. kraj.

Co do kwetyi pokrycia kosztów zalesień oznajmiło Ministerstwo rolnictwa, iż jest skłonnem z zastrzeżeniem konstytucyjnego przyzwolenia potrzebnych ku temu środków poprzeć finansowo zalesienie odnośnych przestrzeni na stokach gór położonych i to w miarę datków, jakie kraj na ten cel łożyć będzie gotów.

Zastrzega sobie jednak Ministerstwo, iż kierownictwo jako też przeprowadzenie zalesień poruczonem zostanie odpowiednio zorganizowanemu personalowi leśnotechnicznemu administracyi politycznej.

Co do poruszonej wreszcie przez Wysoki Sejm kwestyi badań, czy i o ile przeprowadzenie kultury leśnej na stokach górskich w ogóle byłoby możliwem, zaznacza Ministerstwo, że uważa badania tego rodzaju za zbyteczne, ponieważ rozumie się samo przez się, że przestrzenie obejmujące grunta bezwzględnie jałowe, muszą być wykluczone od wszelkiego zalesienia. Inne zaś przestrzenie mogą być niewątpliwie w przeważnej liczbie wypadków zalesione bez wielkich trudności z dobrym skutkiem.

Powyższe uwagi Ministerstwa rolnictwa udzielił Wydział krajowy do przedstawienia opinii krajowej komisyi dla spraw rolniczych, która na pełnem zebraniu z 9. listopada 1899 uchwaliła oświadczyć się za wydaniem proponowanych ustaw.

Wydział krajowy podziela w zupełności zdanie c. k. Rządu wyrażone w powołanej powyżej odezwie, jako też opinię komisyi rolniczej.

Toczące się w Wys. Sejmie od długiego szeregu lat rozprawy i powzięte uchwały w sprawie ochrony lasów i zalesienia stoków górskich świadczą o potrzebie wydania takich ustaw a świadczą także o tem, że ta potrzeba jest nieodzowną i pilną.

Z tego stanowiska wychodząc, postanowił Wydział krajowy nie odraczać załatwienia tej piekącej sprawy, aż przyjdzie do skutku zamierzona reforma ustawy lasowej, lecz korzystając ze wskazówek c. k. Rządu i krajowej komisyi rolniczej, opracował przedłożone projekty ustaw.

Projekt ustawy o zalesieniu ochronnem opracował Wydział krajowy według ustawy morawskiej z 12. października 1896 Nr. 52 Dz. ust. kraj. z r. 1897 zaś projekt o zarządzeniach policyjnych leśnych i wodnych ściśle według ustawy karyntyjskiej z 1. marca 1885 Nr. 13 Dz. ust kr. i udzielił oba te projekty odezwą z 6. lutego 1900 l. 9197 za pośrednictwem Prezydyum Namiestnictwa c. k. Rządowi.

W przedłożonych przy niniejszem projektach są już więc uwzględnione zmiany, jakie Ministerstwo rolnictwa reskryptem z 15. listopada 1900 l. 13792, zakomunikowanym Wydziałowi krajowemu odezwą Prezydyum Namiestnictwa z 28. grudnia 1900 l. 13399 do przyjęcia zaleciło.

Aleg. *A)* Odpis tej odezwy dołącza się pod *A)*.

O ile Wydział krajowy nie uwzględnił wniosków Ministerstwa, będzie mowa poniżej.

Zasady i krótka treść projektów ustaw są następujące:

I. O zalesieniu ochronnem.

Ze względu na interes publiczny mogą być pewne przestrzenie gruntów, bez względu na ich dotychczasowy rodzaj kultury, poddane zalesieniu ochronnemu a w danych okolicznościach nawet wbrew woli właściciela. Interes publiczny streszcza się w tem, ażeby nie dopuszczać tworzenia się dzikich potoków, zabezpieczyć grunta od zrywania i pustoszenia przez wody dzikich potoków i powstrzymywać klęski elementarne, a względnie łagodzić ich skutki.

Piaski lotne celem ich ustalenia poddane zostaną również zalesieniu ochronnemu.

Grunta rolne mają być wyjątkowo traktowane i mogą być tylko w razie nieodzownej i udowodnionej potrzeby poddane kulturze leśnej.

W każdym razie tendencyą ustawy jest dążyć do przeprowadzenia zalesienia w drodze dobrowolnej umowy z właścicielem danego gruntu. Zalesiona parcela powinna pozostać własnością dotychczasowego posiadacza.

Tendencya ta znajduje wyraz w odpowiednich postanowieniach ustawy.

Dopiero kiedy wszelkie możliwe środki nie dopiszą, przychodzi „wywłaszczenie“ jako ultima ratio.

O tem, które grunta podlegać mają zalesieniu ochronnemu, orzekać ma osobna władza „Komisya krajowa dla zalesień ochronnych“, utworzona z reprezentantów c. k. Rządu, delegata Wydziału krajowego i delegatów obu krajowych Towarzystw rolniczych.

Komisya ta będzie ciałem uchwalającem we wszystkich sprawach zalesień. Wykonanie uchwał należeć będzie do przewodniczącego komisyi,

Do pomocy komisyi krajowej dodane będą komisye powiatowe, w tych powiatach, w których będą miały być przeprowadzone zalesienia. Składać się będą z zastępcy miejscowej władzy politycznej, delegata Rady powiatowej, delegata właściwego oddziału jednego z krajowych Towarzystw gospodarskich, oraz z państwowego technika lasowego, przeznaczonego do kierowania robotami w danym okręgu.

Grunta uznane prawomocnie jako podlegające zalesieniu ochronnemu utrzymywane będą w osobnej ewidencyi, w którym to celu sporządzonym zostanie kataster gruntów dla zalesień ochronnych.

Zalesione przestrzenie uważane będą jako lasy ochronne i będą pod względem sposobu użytkowania podpadać pod przepisy ustawy lasowej.

Funduszów na cele zalesień dostarczyć ma kraj i państwo. Stosunek udziałów kraju i państwa pozostawia ustawa obopólnemu porozumieniu się Administracyi państwa i kraju.

Zarząd funduszu zalesień spoczywać będzie w ręku komisyi krajowej.

Przeciw wszelkim uchwałom komisyi krajowej służyć będzie środek prawny odwołania do Ministra rolnictwa a tak samo przeciw orzeczeniom Namiestnictwa w sprawie wywłaszczeń.

II. O niektórych zarządzeniach policyjnych leśnych i wodnych.

Jak już sam nagłówek ustawy wskazuje, przepisy niniejszym projektem objęte są natury policyjnej i są niejako uzupełnieniem przepisów dziś obowiązującej ustawy lasowej.

Celem ich jest zapobieżenie nieracyonalnej gospodarce w lasach, w górach i na stokach gór położonych, zabezpieczenie gruntów przy wyprowadzaniu drzewa z lasu od wyjałowienia i zniszczenia, od obrywania brzegów przy spuszczaniu drzewa wodą i od uszkodzenia budowli regulacyjnych i ochronnych.

Przepisy te równie jak i poprzednim projektem objęte wkraczają poniekąd w dziedzinę prawa prywatnego, albowiem w imie dobra publicznego ograniczają właścicieli w prawie dowolnej dyspozycyi własnością.

Odnoszą się one jednak tylko do takich lasów, które rosną na gruncie składającym się przeważnie z wapienia, łupków, skał łatwo wietrzejących lub które leżą na stromych stokach.

Te obszary leśne, do których niniejsza ustawa będzie miała zastosowanie, oznaczy Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Na takich obszarach musi być każdy zamierzony zupełny wyrąb (Kahlschlag) zgłoszony u właściwej władzy politycznej. Także każde przerębywanie lasu (Plenterhieb, wyrąb plądrowniczy), jeżeli na przestrzeni 25. arów ma pozostać mniej aniżeli połowa potrzebnych do zwartego drzewostanu pni panującego rodzaju drzewa ma być zgłoszone.

Polityczna władza powiatowa zarządzi potrzebne badania i w miarę wyniku tychże orzecze o dopuszczalności zamierzonego wyrębu. W razie odmowy służy odwołanie do Namiestnictwa.

Zręby muszą być z odpadów oczyszczone i na nowo zalesione. W wypadkach gdzie zachodzi wątpliwość, iż strona uczyni zadość temu obowiązkowi, może władza przy udzielaniu pozwolenia na wyrąb, zażądać złożenia kaucyi. Z niej pokryte zostaną ewentualnie koszta zalesienia, co z urzędu wykonanem zostanie.

Kosodrzewina, o ile rozchodzić się będzie o zupełne wyręby, podpada tym samym postanowieniom. Wypalanie jej zostaje wzbronione w całym kraju.

Wyrąb, wyprowadzanie i składanie drzewa ograniczone zostaje zarządzeniami policyjnemi tylko w dorzeczach dzikich potoków górskich, a to ze względu na zapobieżenie niebezpieczeństwu od wody.

Dorzecza takie również oznaczy i ogłosi Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Na użycie istniejących lub zakładanie nowych dróg i urządzeń do wyprowadzania drzewa gruntem czy wodą, potrzebnem jest przyzwolenie politycznej władzy powiatowej.

Drzewa zrąbanego w łożyskach i na stokach dzikich potoków nie wolno bez zezwolenia władzy politycznej składać w terenie zalewowym dzikich potoków.

Zręby na stokach, leżących w dorzeczu dzikich potoków, jako też łożyska potoków i teren zalewowy muszą być natychmiast po wyrębie oczyszczone z odpadków pod solidarną odpowiedzialnością posiadacza lasu i ewentualnego przedsiębiorcy wyrębu czy wywozu drzewa.

Ten sam obowiązek cięży także na gminach i obszarach dworskich, na ich terytoryach, o ile nie jest ustawą nałożooy na posiadacza lasu lub przedsiębiorcę.

Jeżeli obowiązki te nie zostaną dopełnione, polityczna władza powiatowa zarządzi, co potrzeba, na koszt i niebezpieczeństwo obowiązanych. Postawione zaś bez pozwolenia zakłady i urządzenia do wyprowadzania drzewa, węglarki i składy na drzewo usunie ta władza również na koszt i niebezpieczeństwo interesowanych.

Niezastosowanie się do przepisów ustawy lub przekroczenie tychże karane będzie w drodze administracyjnej karnej, o ile czyny karygodne nie będą podpadały pod przepisy powszechnej ustawy karnej. Oprócz tego będzie mogła władza polityczna orzec częściową lub zupełną konfiskatę produktów leśnych takich, które wbrew przepisom ustawy zostały uzyskane, na skład złożone lub wyprowadzone z lasu.

Orzeczone kary wpłyną do funduszu zalesień ochronnych.

Postanowienia ustawy będą miały zastósowanie także do umów, dotyczących przedmiotów tej ustawy, które zawarte zostały przed wejściem w życie ustawy. Jeżeli jednak umowa taka zgłoszoną została w przeciągu trzech miesięcy, licząc od czasu opublikowania obszarów leśnych mających podlegać postanowieniom ustawy, polityczna władza powiatowa uprawnioną jest poczynić pewne ustępstwa na korzyść takiej umowy.

Uzasadnienia i wyjaśnienia poszczególnych postanowień projektu.

I. O zalesieniu ochronnem.

W ustępie zawierającym wstęp do ustawy proponuje Ministerstwo rolnictwa zamiast wyrażenia „Za zgodą Sejmu“, „Na w n i o s e k Sejmu“. Zmiana ta sprzeciwia się wyraźnemu brzmieniu statutu krajowego w §. 17, który opiewa:

„Propozycye do ustaw tyczących się spraw krajowych przedłożone będą „jako rządowe Sejmowi krajowemu. Także i Sejmowi krajowemu przysłuża „prawo proponowania ustaw w sprawach krajowych. *Do każdej ustawy krajowej „potrzeba* ***przyzwolenia*** Sejmu krajowego i sankcyi Cesarza etc.“.

Tak samo postanawia §. 13. konstytucyjnej ustawy z 25. grudnia 1867 Nr. 141 Dz. p. p. (ustawa o reprezentacyi państwa), gdzie między innemi powiedziano:

„Każda ustawa wymaga ***zgody*** *obu Izb* i sankcyi cesarskiej“.

W ślad za temi postanowieniami utarła się też praktyka, dotąd przez Rząd centralny nie kwestyonowaua, iż w nagłówku ustaw używano wyrażenia „Za zgodą Sejmu“ etc.

Opierając się tedy ściśle na literze prawa, postanowił Wydział krajowy zatrzymać dotychczasowy, konstytucyą oznaczony sposób wyrażenia, w jaki ustawa przychodzi do skutku.

do §. 1. i 2. Projekt Wydziału krajowego nie zawierał postanowienia, mającego na celu ochronę głównej gałęzi gospodarstwa jakoteż ochronę praw osób trzecich, a określonego w drugim ustępie tego paragrafu. Nie zawierał go zaś dla tego, iż grunta rolne mają być według §. 2. wyjątkowo traktowane, którego to wyjątkowego zastrzeżenia ustawa morawska nie zawiera, powtóre, że co do praw osób trzecich, zamieszczone są odpowiednie postanowienia w §§. 16. i 17.

Ministerstwo rolnictwa przypuszczając, że przez takie postanowienie zapobieży się ewentualnemu niebezpieczeństu dla głównego gospodarstwa na danej posiadłości i wynikającym stąd ewentualnie zgubnym skutkom na polu socyalnem i ekonomicznem, zaleca przyjęcie onegoż. Dodaje wszakże, że gdyby Reprezentacya kraju była zdania, że temu niebezpieczeństwu zapobiegnie się w dostatecznej mierze pierwotną stylizacyą §. 2., w takim razie nie zachodzą przeszkody przeciw opuszczeniu tego ustępu.

Z uwagi, że wniosek Ministerstwa rolnictwa idzie dalej, gdyż obejmuje także i inne grunta, aniżeli rolne oraz z uwagi, iż wyraźniej określa wypadki, w których należy odstąpić od zalesienia, Wydział krajowy postanowił przyjąć proponowaną poprawkę i w jej następstwie zmienić także odpowiednio stylizacyę §. 2., który pierwotnie tak opiewał: „Grunta używane pod uprawę rolną mogą być poddane zalesieniu tylko wówczas, jeśli zalesienie ze względów dobra publicznego okaże się niezbędnem“

Idąc za opinią krajowej komisyi rolniczej, poddaje Wydział krajowy pod przepisy tej ustawy także sprawę zalesienia wydm piasczystych.

Ustawodawcze uregulowanie tej sprawy uważa Wydział krajowy za konieczne z następujących powodów:

1. Akcyą zalesienia wydmisk piasczystych, którego program robót oznaczony został uchwałą Wysokiego Sejmu z 23. stycznia 1896 i na który to cel przeznaczoną została z funduszu krajowego roczna dotacya w kwocie 5.000 koron, objęte są te przestrzenie lotnych piasków, które znajdują się w posiadaniu gmin lub spółek włościańskich. Zalesienie natomiast innych wydmisk pozostawione jest prywatnej inicyatywie i opiece.

2. Akcya dotychczasowa, chociaż wykazuje dobre rezultaty i dobre postępy, zawsze jednak natrafia jeszcze na wielkie trudności polegające na tem, że gminy w nieuzasadnionej obawie o utratę swej własności niechętnie się godzą na zalesienie, że nie zawsze dostarczają potrzebnego i przydatnego robotnika, a co gorsza, iż zaprowadzone już z mozołem kultury nie zawsze otaczają dostateczną opieką. Te utrudnienia nie tylko, że częstokroć uniemożliwiają wyczerpanie programu pracy na dany rok ustanowionego ale przyczyniają się także do powiększenia kosztów robót około zalesienia.

3. Zalesione w ten sposób piaski lotne będą uważane jako lasy ochronne, których sposób użytkowania podlegać będzie przepisom o lasach ochronnych.

Dotychczasowa dotacya na cel zalesienia wpływałaby odtąd do funduszu zalesień ochronnych.

o §§. 3., 4. i 5. Skład komisyi krajowej proponował Wydział krajowy o trzech członków obszerniejszy aniżeli ustawa morawska, mianowicie proponował Wydział krajowy po jednym delegacie Towarzystwa gospodarczego i rolniczego i delegata gal. Towarzystwa leśnego. Nadto proponował Wydział krajowy do komisyi jednego leśnika zawodowego przez siebie zamianować się mającego.

Na taki skład komisyi, zgodny zresztą z duchem postanowienia §. 24. ustawy z 30. czerwca 1884 nr. 117 dz. p. p. (o robotach mających na celu nieszkodliwe odwrócenie wód górskich), Ministerstwo rolnicze nie zgadza się. Wydział krajowy podzielając zapatrywanie Ministerstwa (patrz alegat A), odstępuje od wniosku swojego powołania do składu komisyi delegata gal. Towarzystwa leśnego tudzież zawodowego leśnika, natomiast obstaje przy żądaniu, ażeby w posiedzeniach komisyi krajowej brali udział obaj delegaci c. k. Towarzystwa gospodarczego i rolniczego z głosem stanowczym bez względu na to, czy przedmiotem obrad będzie sprawa dotycząca wschodniej czy zachodniej części kraju.

Wniosek ten opiera Wydział krajowy na tem, że do zakresu działania krajowej komisyi dla zalesień ochronnych należą sprawy w tym przedmiocie całego kraju, że dalej na każdem posiedzeniu komisyi będą niewątpliwie na porządku dziennym sprawy z jednej i drugiej części kraju, że wreszcie i co najważniejsza budżet dla zalesień nie będzie dzielony na potrzeby wschodniej i zachodniej Galicyi lecz układany będzie dla całego kraju i że tem samem trudnoby było rozgraniczyć kompetencyę delegata krakowskiego a delegata lwowskiego Towarzystwa gospodarczego.

Odpowiednio do tego stanowiska nie przyjął Wydział krajowy proponowanej do §. 10 poprawki ministeryalnej, według której uczestniczyć miał w posiedzeniach komisyi krajowej delegat tego Towarzystwa, do którego okręgu odnosi się dany przedmiot.

Oprócz przytoczonych poprawek wykreśliło Ministerstwo rolnictwa jeszcze ten ustęp w §. 4., według którego delegat Wydziału krajowego miałby być zastępcą przewodniczącego kraj. komisyi.

Zamiast komisyi okręgowych utworzonych według dorzeczy siedmiu rzek oraz jednej dla zalesienia wydm piaszczystych proponowanych w §. 7. pierwotnego projektu Wydziału krajowego, zaleca Ministerstwo rolnictwa komisye powiatowe.

Wydział krajowy uznając motywa Ministerstwa (patrz al. A.) za trafne, zgadza się na tę zmianę, a także na zmianę składu tych komisyi powiatowych.

Według projektu Wydziału krajowego wchodzić mieli do komisyi okręgowych: delegat Wydziału krajowego jako przewodniczący, delegat władzy politycznej, delegat właściwej Rady powiatowej, wreszcie technik lasowy, przeznaczony do prowadzenia zalesień w danym okręgu

Potrzebę powołania do życia komisyi miejscowych, okręgowych czy powiatowych, których to komisyi ustawy innych krajów koronnych nie ustanawiają, uważa Wydział krajowy za konieczną ze względu na wielki obszar i rozciągłość naszego kraju. Wydział krajowy sądzi, iż komisya krajowa będzie mogła skuteczniej rozwiązać swoją działalność, jeżeli się jej doda do pomocy organ miejscowy. Takie miejscowe komisye, których członkowie dokładnie są obznajomieni z miejscowością samą i stosunkami, oddać mogą wielkie usługi komisyi krajowej i ułatwić jej spełnienie zadania. Możliwość ustanowienia takich komisyi przewiduje zresztą wyżej powołana ustawa państwowa z 30. czerwca 1884 Nr, 117 Dz. p. p.

§. 8. i 9. Zakres działania komisyi, który w ustawach innych krajów koronnych, nie jest ujęty w osobne paragrafy, wynika z ducha ustawy i z poszczególnych jej postanowień.

Komisye powiatowe będą tylko ciałami doradczemi, decyzya we wszelkich sprawach należeć będzie do krajowej komisyi dla zalesień ochronnych.

Komisya krajowa jest organem uchwalającym i zarządzającym, władza wykonawcza zaś należy do przewodniczącego komisyi wspólnie z krajowym inspektorem lasowym (§. 10.).

Według kraińskiej ustawy wykonanie ustaw przyznanem jest Wydziałowi krajowemu — według morawskiej zaś przewodniczącemu komisyi.

Z uwagi, że przewodniczący komisyi jest zastępcą krajowej władzy politycznej, i że taż władza posiada odpowiedni personal do wykonania uchwał potrzebny, zdaje się Wydziałowi krajowemu, iż z większą będzie korzyścią dla sprawy zalesień poruczyć wykonanie przewodniczącemu komisyi.

§. 10. Wyżej w uwagach do §§. 3, 4 i 5 uzasadniono pominięcie poprawki przez Ministerstwo rolnictwa do §. 10 dodanej.

Ograniczenie kompletu potrzebnego do powzięcia ważnych uchwał do trzech członków komisyi, zamiast jak Wydział krajowy proponował do pięciu, uważa Wydział krajowy za wskazane z powodów przez Ministerstwo przytoczonych.

§. 12. Wciągnięcie do katastru dla zalesień ochronnych także tych wydm piaszczystych, które już zostały zalesione albo są w toku zalesienia, uważa Wydział krajowy ze względu na interes publiczny, mianowicie na ochronę lasów, za rzecz nader pożądaną.

§§. 13. i 16. Postanowienia w tych paragrafach zawarte wskazują, iż tendencyą ustawy jest przeprowadzić zalesienia ochronne w drodze dobrowolnej umowy z właścicielami. W tym celu przyznaje ustawa chętnym zalesieniu wszelkie ułatwienia i zasiłki — a tam, gdzie istnieje współwłasność, przyrzeka im pomoc nawet przy przeprowadzeniu procesu o rozdział współwłasności.

Gminom, któreby postanowiły nabyć grunta uznane za ochronne, zapewnia ustawa pomoc pieniężną tak na cel nabycia gruntów jakoteż na cel zalesienia.

Oprócz względów socyalnych postanowienia te są tem uzasadnione, iż nie jest rzeczą wskazaną, ażeby komisya krajowa nabywała w różnych częściach kraju przestrzenie gruntów na własność. Koszt administracyi byłby niewątpliwie dla krajowej komisyi niestosunkowo wielki, a i administracya sama przedstawiałaby niemałe trudności.

To też komisya krajowa tylko w ostatecznym razie postanawiać będzie nabycie gruntów ochronnych na własność.

Rozumie się wszakże samo przez się, iż w razie nabycia takich gruntów w drodze dobrowolnej umowy czy w drodze wywłaszczenia, służyć będzie komisyi prawo jako właścicielce także odsprzedać takie grunta, jeżeli się znajdzie nabywca.

Umieszczenie takiego postanowienia w ustawie tej jest jednakże zbędne, albowiem wynika ono z przepisów prawa cywilnego.

do §§. 17—19. Przy wywłaszczeniu wejdą w zastósowanie przepisy ustawy o wywłaszczeniu gruntów pod kolej, wskutek czego postępowanie będzie bardzo ułatwionem i uproszczonem.

Niezadowolonym z wysokości wynagrodzenia, ustanowionego w drodze administracyjnej, służyć będzie prawo żądać oszacowania w drodze sądowej.

W pierwotnym projekcie Wydziału krajowego umieszczono postanowienie, iż odniesienie się na drogę sądową nie wstrzymuje wykonania orzeczenia ekspropriacyjnego.

Ministerstwo jednak doradza pozostawić sprawę wykonania orzeczenia, aż do wydania orzeczenia sądowego, z czem się Wydział krajowy zgadza. Obecna bowiem procedura sądowa dozwala na szybkie załatwienie sprawy, nie wyniknie więc stąd żadna szkoda dla interesu publicznego, jeżeli się sprawę odroczy do decyzyi sądowej, zwłaszcza, że już po orzeczeniu pierwszej instancyi będzie można przystąpić do wykonania wywłaszczenia, skoro oznaczona kwota wynagrodzenia złożoną zostanie do depozytu sądowego.

do §. 20. Ustawa o zalesieniu Karstu nie oznacza stosunku, w jakim kraj i państwo przyczyniać się mają do kosztów zalesienia, ustawa morawska zaś w §. 5. ustala ten stosunek po równej części.

Wydział krajowy w przedłożonym projekcie zgodnie z wnioskiem Ministerstwa rolnictwa nie rozstrzyga tej kwestyi — lecz załatwienie jej pozostawia obopólnemu porozumieniu się od wypadku do wypadku administracyi państwa i kraju.

Jakkolwiek nie może to leżeć w interesie funduszu zalesień, postęp i powodzenie tak doniosłej sprawy czynić zawisłem od wyniku każdorazowej pertraktacyi c. k. Rządu z krajem — z uwagi jednak, że Ministerstwo rolnictwa nie wypowiedziało w tym kierunku żadnego wyraźnego oświadczenia, postanowił Wydział krajowy, ażeby sprawy dojścia do skutku ustawy nie narażać na zwłokę, przyjąć stylizacyę §. 20, jaką proponuje.

Uzasadnienie rezolucyi.

Z uwagi, że grunta zalesieniu poddane nie mogą przez długi szereg lat przynosić żadnego dochodu, winny też być uwolnione bezwarunkowo od wszelkich podatków i dodatków.

Sprawa ta była przedmiotem obrad ostatniego austryackiego kongresu leśników w Wiedniu w kwietniu 1899 odbytego, który w tym kierunku uchwalił rezolucyę do c. k. Rządu tej treści, jaką Wydział krajowy przy niniejszem przedstawia.

II. O niektórych zarządzeniach policyjnych leśnych i wodnych.

Wstęp do ustawy zatrzymuje Wydział krajowy z powodów wyżej przytoczonych „Za zgodą Sejmu etc.“

do §. 2. Postanowienie tego paragrafu ma na celu zapobieżenie niszczeniu lasów, pod jakąbądź formą byłoby ono zamierzonem.

§. 2. ustawy karyntyjskiej, zmienionej nowelą z 11. grudnia 1899 nr. 1 dz. u. k. ex 1900, według którego proponuje Ministerstwo rolnictwa, sformułować postanowienia nim objęte, brzmi w języku niemieckim w swej głównej części:

„Jeder beabsichtigte Kahlschlag, welcher auf einmal oder in unmittelbarer Anreihung an eine schon kahl gelegte Fläche sich auf mehr als 25 Ar erstrecken soll, dann jeder beabsichtigte Plenterhieb, bei dessen Durchführung auf einer in den Hieb einbezogenen Fläche von 25 Ar weniger als die Hälfte der zum vollen Bestandesschluss erforderlichen Stammzahl des Hauptbestandes zurückbleiben soll, ist der zuständigen politischen Bezirksbehörde anzumelden etc.“

W poprawce przedstawionej Wydziałowi krajowemu do przyjęcia opuszcza Ministerstwo ustęp od słów „welcher auf einmal“ do słów „dann jeder beabsichtigte Plenterhieb“ natomiast po wyrazie w pierwszym wierszu „Kahlschlag“ dodaje wyraz „überhaupt“. W ten sposób nadaje Ministerstwo szersze znaczenie temu postanowieniu, gdyż według proponowanej stylizacyi każdy zupełny wyrąb w ogóle, a więc choćby zamierzonym był na przestrzeni mniejszej aniżeli 25 arów, zgłoszonym być musi u władzy politycznej.

Wydział krajowy sądzi, iż z tą poprawką zgodzić się należy.

Co do terminologii oddaje Wydział krajowy „Kahlschlag“ przez wyraz „zupełny wyrąb“ w tem mniemaniu, że znaczenie tego wyrazu lepiej będzie zrozumianem i przez niefachowych, aniżeli wyrażenie „czysty wyrąb“. Wyrazowi zaś „Plenterhieb“ albo „Plenterung“ odpowiada zdaniem Wydziału krajowego lepiej wyrażenie „przerębywanie“ aniżeli „wycinanie“ lub „wyrąb“ albo „zrąb plądrowniczy“.

do §. 14. Postanowienia tego paragrafu nastręczać mogą wątpliwość, czy gmina a względnie obszar dworski potrafią podołać nałożonemu na nich obowiązkowi wykonania choćby drobnych naprawek uszkodzonych budowli ochronnych i brzegów potoku. Jeżeli się jednak zważy, że każdy mieszkaniec nadbrzeżny nabył dostatecznego doświadczenia w sposobach ochrony swojego mienia przed niebezpieczeństwem od wody, że dalej mogą to być tak drobne rzeczy, jak np. założenie wyrwy ziemią lub nawozem, nasypanie wałka ochronnego ziemią i t. p, że wreszcie wszelkie ponad siły przechodzące roboty, co oczywiście zależeć będzie od uznania naczelnika gminy lub przełożonego obszaru dworskiego, zgłosić należy do władzy politycznej, Wydział krajowy sądzi, iż wykonanie tego postanowienia nie natrafi na żadne trudności.

do §. 16. Końcowy ustęp tego paragrafu nie oznacza terminu, w jakim poszkodowany udać się ma na drogę prawa cywilnego. W obec tego wejdą w zastosowanie przepisy ustawy cywilnej, a w szczególności postanowienia trzeciej części czwartego rozdziału o przedawnieniu i zasiedzeniu.

Wszelkie inne postanowienia tej ustawy nie wymagają zdaniem Wydziału krajowego bliższego wyjaśnienia lub uzasadnienia.

Na zasadzie powyższego wywodu Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony:

leg. *B) C)* 1) pod B) projekt ustawy o zalesieniu ochronnem wraz z załączoną pod C) rezolucyą do c. k. Rządu i

D) 2) pod D) projekt ustawy o niektórych zarządzeniach policyjnych leśnych i wodnych.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni, *w. r.*

Sprawozdawca
Mieczysław Onyszkiewicz, *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Aleg. A. do LW. 257/901.

Odpis

pisma c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 28. grudnia 1900 l. 13399/pr. do Wydziału krajowego.

C. k. Ministerstwo rolnictwa wedle reskryptu z dnia 15. listopada 1900 L. 13792 zbadało ze swego stanowiska, opracowane przez Wydział krajowy projekty ustaw o zalesieniu ochronnem i o niektórych zarządzeniach policyjnych leśnych i wodnych, i dążąc do tego, aby mogły dojść do skutku, jakby to było do życzenia, zupełnie odpowiedne projekty, widziało się spowodowanem, projekty te — oprócz niektórych pomniejszych zmian, przeważnie stylistycznej natury — zmienić, względnie uzupełnić w sposób zaznaczony czerwonem atramentem w dołączonych niemieckich tłumaczeniach odnośnych projektów.

Dla wyjaśnienia zmian względnie uzupełnień oznajmiło c. k. Ministerstwo rolnictwa, co następuje:

Co się tyczy najpierw projektu ustawy o zalesieniu ochronnem, byłoby wzkazanem dla zabezpieczenia gospodarstw głównych, podobnie jakto czyni Morawska ustawa krajowa z 12. października 1896 Dz. u. k Nr. 52 ex 1897 — umieścić w §. 1. odpowiednie postanowienie, mające na celu zapobiedz ewentualnemu niebezpieczeństwu dla prowadzenia głównego gospodarstwa interesowanych w tej mierze posiadaczy gruntowych, względnie trzecich osób i wynikającym stąd ewentualnie zgubnym skutkom na polu socyalnem i ekokomicznem Jeśliby jednak Reprezentacya kraju była zdania, że wskazanemu niebezpieczeństwu zapobiegnie się w dostatecznej mierze pierwotną stylizacyą §. 2., w takim razie nie zachodziłyby przeszkody przeciw opuszczeniu w §. 1. ustępu odnoszącego się do ochrony gospodarstw głównych.

Co do § 3. ustęp 2 i 7. nadmienia się, że byłoby wskazanem, ustanowić dla każdego z odnośnych powiatów, których imienne oznaczenie nastąpiłoby w drodze rozporządzenia, osobną komisyę do pomocy komisyi krajowej dla zalesień ochronnych. Takie komisye miałyby zatem nosić nazwę „komisyi powiatowych“.

Przeciw ustanowieniu proponowanych przez Wydział krajowy komisyi okręgowych przemawia najpierw wzgląd na to, że działalność tych komisyi ma się rozciągać na okręgi, których granice nie odpowiadają ani granicom powiatów politycznych, ani też granicom okręgów inspekcyjnych leśnych, co w praktyce ze stanowiska terytoryalnych odgraniczeń kompetencyi dałoby powód do zawikłań.

Nadto w razie utworzenia komisyi okręgowych byłoby bezwarunkowo koniecznem wzywać do obrad komisyi także zastępców politycznych władz powiatowych nie znajdujących się w siedzibie komisyi, a interesowanych w sprawach, będących przedmiotem obrad, co spowodowałoby nie małe koszta podróży, obciążające fundusz zalesień.

Także współudział delegatów właściwych (§. 5. ustęp 3.) w posiedzeniach komisyi okręgowych, byłby połączony ze znacznemi kosztami.

Te niekorzyści usunie się, jeśli zamiast komisyi okręgowych ustanowione będą komisye powiatowe, co tem łatwiej może nastąpić, ileże proponowanym przez Wydział krajowy komisyom okręgowym nie mają być przekazane żadne takie zadania, któreby równie dobrze nie mogły być załatwione przez komisye powiatowe.

Do tego dodać należy, że znoszenie się ludności z bliżej położonemi komisyami powiatowemi, będzie o wiele łatwiejsze i mniej kosztowne, aniżeli znoszenie sie z odleglejszemi komisyami okręgowemi.

Ponieważ powiaty, w których zalesienia będą miały być przeprowadzone, nie dadzą się z góry oznaczyć a poszczególne powiaty wedle danych stosunków będą musiały być bądźto wciągnięte w akcyę zalesienia, bądźto z niej wyłączone, przeto należałoby postanowić, że imienne oznaczenie odnośnych powiatów nastąpi w drodze rozporządzenia.

Co do składu komisyi krajowej dla zalesień ochronnych (§. 4.) zastrzega się, że przewodniczyć jej ma zawsze zastępca c. k. Namiestnictwa. Powołanie delegata galicyjskiego Towarzystwa leśnego do komisyi krajowej okazuje się zbytecznem, ponieważ dla strzeżenia interesów kultury leśnej wystarcza powołanie krajowego inspektora lasów, lub tegoż zastępcy na leśnotechnicznego referenta komisyi. Państwowym technikom leśnym, mającym się ustanowić przez Rząd, dla bezpośredniego kierowania zalesieniami, może być w komisyi krajowej przyznany tylko głos doradczy, ponieważ technicy ci już w dotyczących komisyach powiatowych (§. 5.) zasiadają z głosem stanowczym.

Postanowienie w tym kierunku, oraz dalszy przepis, który rozumie się sam przez się, że zastępcy c. k. Towarzystw rolniczych we Lwowie, względnie w Krakowie tylko wtedy powołani są do udziału w powzięciu uchwały, jeśli chodzi o zalesienie w tym okręgu, na który rozciąga się działalność tych korporacyi, umieszczono w §. 10. załączonego zarysu.

W §. 5. zarysu zastrzeżono, że przewodniczyć w komisyach powiatowych ma zastępca politycznej władzy powiatowej, postanowienie odmienne nie mogłoby być przyjęte.

Co do składu komisyi powiatowej zaznacza się, że współudział delegata Wydziału krajowego w tej komisyi nie okazuje się potrzebnym, ponieważ autonomicznym władzom zapewniony jest dostateczny wpływ przez powołanie do tej komisyi delegata Wydziału powiatowego, zaś Wydział krajowy i tak już jest zastąpiony w komisyi krajowej.

Gdy dalej byłoby pożądanem, aby w samej ustawie uregulowaną była kwestya pretensyi poszczególnych członków komisyi do wynagrodzenia kosztów, przeto właściwie w tej mierze postanowienie, umieszczono w §. 6., ustępie drugim, załączonego zarysu.

Ze względów budżetowych byłoby potrzebnem, ustanowić z końcem marca oznaczony w §. 8. termin zestawienia rocznego preliminarza.

Postanowienia zawarte w § 10. projektu Wydziału krajowego, są jedynie wskazówkami dla komisyi krajowej, jak postępować ma przy wykonaniu §. 1. ustawy. Ze względu na to, należałoby te postanowienia wykreślić z ustawy, a natomiast umieścić je w swoim czasie w rozporządzeniu wykonawczem.

Postanowienie zawarte w § 11. projektu Wydziału krajowego o ilości członków komisyi krajowej potrzebnej do powzięcia uchwały, zmieniono w sposób uwidoczniony w §. 10 dołączonego zarysu, a to w tym celu, aby zapewnić komisyi we wszelki możliwy sposób zdolność do powzięcia uchwały.

Co do tego paragrafu zaznacza się również, że przewodniczącemu komisyi (zastępcy c. k. Namiestnictwa), zastrzega się w każdym wypadku prawo głosowania i że dla uproszczenia i przyspieszenia toku agend w komisyi krajowej byłoby wskazanem wydać postanowienie zawarte w §. 10. ustępie końcowym załączonego zarysu.

Ponieważ treść §. 17. ustęp 1. projektu Wydziału krajowego wydaje się za daleko idącą, należałoby ją odpowiednio zmienić. Odnośne postanowienie, zawierające pożądane w tym względzie ograniczenie, umieszczono w §. 16. al. 1. zarysu.

Końcowy ustęp §. 20. projektu Wydziału kraj. należałoby zmienić po myśli przepisu §. 13. ustęp 3. Morawskiej ustawy krajowej z 12. października 1896 Dz. ust. kr. Nr. 52. ex 1897.

Za tą zmianą przemawia wzgląd na to, że z jednej strony odnośne zalesienia prawdopodobnie nigdy nie będą tak nagłe, żeby nie można było wyczekać decyzyi sądu, a z drugiej strony przyjmując postanowienie proponowane przez Wydział krajowy, fundusz zalesień mógłby często wejść w to niemiłe położenie, żeby musiał płacić dodatkowo bardzo wysokie odszkodowania

§. 21. ustęp 2. i 3. jakoteż §. 23. projektu Wydziału krajowego należałoby streścić dokładniej w sposób proponowany w §. 20. względnie §. 22. załączonego zarysu, stosownie do stylizacyi podobnych ustaw w innych krajach koronnych.

Ze względów utylitarnych, zaleca się także poruczyć zarząd funduszu zalesień ochronnych samejże komisyi krajowej (§. 20. ustęp końcowy zarysu).

Co do projektu ustawy o niektórych zarządzeniach policyjnych leśnych i wodnych zauważa się, że § 2. projektu Wydziału krajowego musiał być zupełnie przerobiony, ponieważ zawarte w nim postanowienia są w części niejasne, w części zaś za daleko idące. Stylizacya proponowana w załączonym zarysie, sformułowana na wzór Karyntyjskiej ustawy krajowej z 11. grudnia 1899 Dz. u. kr. Nr. 1. ex 1900, odpowiadałaby zupełnie zamierzonemu celowi powstrzymania nieprawidłowych i sprzecznych z interesem publicznym wyrębów drzewa.

Na dalej idące zarządzenie, wedle którego każdy wyrąb zupełny na odnośnych obszarach leśnych byłby zabroniony, nie możnaby się zgodzić, gdyż wynikiem tego zarządzenia byłoby ograniczenie prawa własności za daleko idące i nieuzasadnione względami dobra publicznego.

Wprowadzenie na nowo do projektu postanowienia §. 4. punkt 4. ustawy Karyntyjskiej byłoby pożądanem.

§. 16. należałoby sformułować w formie podanej w załączonym zarysie.

§. 21. należałoby przyjąć stylizacwę Karyntyjskiej ustawy krajowej z 4. lutego 1886 Dz. u. kr. Nr. 7.

Nakoniec oznajmiło c. k. Ministerstwo rolnictwa, że w powyższych uwagach zaznaczyło jedynie swoje własne stanowisko, że jednak wdrożyło rokowania celem porozumienia się co do treści w mowie będących ustaw z innemi interesowanemi Ministerstwami. Skutkiem tego zastrzegło sobie c. k. Ministerstwo rolnictwa po nadejściu odnośnych oświadczeń, poczynić ewentualnie dalsze jeszcze uwagi, jakieby na podstawie wyniku tego porozumienia się z innemi Ministerstwami okazały się potrzebne.

O czem zawiadamiam Wydział krajowy, powołując się na odezwy z 6. lutego 1900 L. 9197 i 25. listopada 1900 L 70456 z prośbą, by zechciał sprawę wprowadzenia odpowiednich zmian, względnie uzupełnień w projektach zamierzonych ustaw po myśli wskazówek c. k. Ministerstwa rolnictwa wziąć pod rozwagę i decyzyę swą w tym kierunku podać w czasie właściwym do mojej wiadomości.

Jeśliby zaś Wydział krajowy życzył sobie porozumieć się w tej sprawie w krótkiej drodze z c. k. Namiestnictwem, gotów jestem zaprosić wskazane przez Wydział krajowy osobistości na ustną konferencyę celem wszechstronnego omówienia wątpliwych kwestyi.

C. k. Namiestnik:

***Piniński**, w. r.*

Aleg. B. do LW. 257/901.

USTAWA

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem

o zalesieniu ochronnem.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam jak następuje:

O zalesieniu ochronnem w ogólności.

§. 1.

Przestrzenie gruntów, których stałe zalesienie okazuje się potrzebnem dla zapobieżenia tworzeniu się dzikich potoków, albo dla ochrony gruntów od zrywania i pustoszenia przez dzikie potoki, albo też dla zapobieżenia innym klęskom elementarnym, albo wreszcie celem ustalenia piasków lotnych, mogą być stósownie do przepisów niniejszej ustawy, poddane zalesieniu ochronnemu bez względu na ich dotychczasowy rodzaj kultury a co do piasków lotnych także bez względu na ich położenie.

Oddanie gruntów pod stałe zalesienie ochronne nastąpić jednak może o tyle, o ile stać się to może bez szkody dla głównej gałęzi gospodarstwa interesowanego posiadacza, lub też osób trzecich, którym do tych gruntów przysługują prawa.

§. 2.

Grunta używane pod uprawę rolną mogą być jednak poddane zalesieniu ochronnemu — nawet gdyby zachodziły okoliczności w § 1. określone — tylko wówczas, jeżeli niewątpliwie stwierdzonem zostanie, że zamierzony przez zalesienie ochronne cel nie da się osiągnąć bez zalesienia tychże gruntów rolnych.

Komisye dla zalesień ochronnych.

§. 3.

Przeprowadzenie zalesień ochronnych porucza się osobnej komisyi krajowej dla zalesień ochronnych z siedzibą urzędową we Lwowie.

Do pomocy komisyi krajowej względnie do współdziałania w przeprowadzeniu zalesień ochronnych ustanowione zostaną komisye powiatowe dla powiatów politycznych w myśl §. 7. w drodze rozporządzenia oznaczyć się mających.

Skład komisyi krajowej.

§. 4.

W skład komisyi krajowej wchodzą:
1. zastępca Namiestnictwa jako przewodniczący;
2. delegat Wydziału krajowego;
3. delegat Towarzystwa gospodarczego we Lwowie;
4. delegat Towarzystwa rolniczego w Krakowie, i
5. krajowy inspektor lasowy, jako leśno-techniczny referent.

Skład komisyi powiatowych.

§. 5.

Komisya powiatowa składa się:

1. z zastępcy politycznej władzy powiatowej, jako przewodniczącego;

2. z delegata Rady powiatowej;

3. z delegata właściwego oddziału Towarzystwa gospodarskiego względnie właściwego okręgowego Towarzystwa rolniczego;

4. z państwowego technika lasowego, przeznaczonego do bezpośredniego kierownictwa zalesieniami ochronnemi w danym okręgu

Zastępcy członków komisyi Zwrot kosztów członków komisyi.

§. 6.

Dla każdego członka komisyi krajowej i powiatowej z wyjątkiem wymienionego w §. 5 ust. 4. technika lasowego, zostanie ustanowiony zastępca.

Wszyscy członkowie komisyi krajowej i komisyi powiatowych sprawują swój urząd bezpłatnie, mają jednak prawo z wyjątkiem krajowego inspektora lasowego, tegoż zastępcy i państwowego technika lasowego, przeznaczonego do bezpośredniego kierownictwa zalesieniami ochronnemi, do żądania zwrotu kosztów podróży.

Powiaty dla zalesień ochronnych.

§. 7.

Dla każdego politycznego powiatu, w którego okręgu przedsięwzięte być mają po myśli niniejszej ustawy zalesienia ochronne, ustanowioną zostanie w siedzibie urzędowej powiatowej władzy politycznej, komisya powiatowa.

Ogłoszenie tych powiatów nastąpi w drodze rozporządzenia wydanego przez Namiestnika w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Zakres działania komisyi krajowej i komisyi powiatowych.

§ 8.

Komisya krajowa będzie:

rozpatrywać wnioski przedstawione jej przez komisye powiatowe;

orzekać, które z wskazanych w myśl §. 9. ust. 1. przestrzeni mają być uznane po myśli §. 1. za wymagające zalesień ochronnych, nie uwłaczając wszakże przytem kompetencyi władzy politycznej, zastrzeżonej jej postanowieniami ustawy lasowej;

zarządzać sporządzanie potrzebnych planów i operatów zalesień i je zatwierdzać;

zawierać z właścicielami gruntów względnie z temi osobami, którym przysługują do tych gruntów prawa — o ile to ze względu na te prawa okazuje się koniecznem — ostatecznie umowy co do sposobu zalesienia, co do obowiązku zabezpieczenia i dalszego pielęgnowania kultur, co do udzielić się mających zasiłków, wreszcie co do sposobu użytkowania (§. 13) a względnie zawierać umowy co do nabycia gruntów i wykupna praw grunta obciążających (§. 16);

wykonywać zwierzchni nadzór nad postępem prac około zalesień ochronnych i wydawać w tym celu potrzebne zarządzenia a względnie przedstawiać w tym celu wnioski Namiestnictwu;

do końca marca każdego roku układać preliminarz potrzeb na rok następny i przedkładać go Wydziałowi krajowemu i Ministrowi rolnictwa do zatwierdzenia;

w ogóluości załatwiać wszystkie te sprawy, które z postanowień niniejszej ustawy wynikają.

§. 9.

Komisya powiatowa będzie:

na wezwanie komisyi krajowej wyśledzać wszystkie te przestrzenie gruntów, których zalesienie w myśl §. 1. tej ustawy okazuje się wskazanem, i przedstawiać w tym kierunku wnioski komisyi krajowej, przedkładając jej zarazem program zalesienia;

przeprowadzać pertraktacye z właścicielami gruntów mających się zalesić względnie z temi osobami, którym do tych gruntów przysługują prawa, co do sposobu zalesienia, pokrycia kosztów, dalszego pielęgnowania zalesionych przestrzeni, oraz co do sposobu użytkowania (§. 13);

w ogólności ma spełniać te wszystkie czynności, jakie jej ze strony komisyi krajowej dla zalesień ochronnych poruczone zostaną.

Sposób urzędowania komisyi powiatowych określonym zostanie w drodze rozporządzenia, które wyda Namiestnik w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Zwoływanie posiedzeń i załatwianie spraw w komisyi krajowej.

§. 10.

Posiedzenia komisyi krajowej zwołuje przewodniczący a w razie przeszkody jego zastępca.

Sprawy załatwia komisya na posiedzeniach kolegialnie i w drodze uchwał.

Na posiedzenia komisyi krajowej mogą być powoływani z głosem doradczym także ci państwowi technicy lasowi, przeznaczeni do bezpośredniego kierownictwa zalesieniami ochronnemi, do których okręgu lasowego odnosi się dana sprawa.

Do ważności uchwały potrzebną jest oprócz obecności przewodniczącego i krajowego inspektora lasowego obecność przynajmniej delegata Wydziału krajowego.

Uchwały zapadają absolutną większością głosów uprawnionych do głosowania członków.

W razie równości głosów to zdanie staje się uchwałą, do którego przyłączy się przewodniczący.

Uchwały wykonuje imieniem komisyi przewodniczący wspólnie z krajowym inspektorem lasowym, przyczem ten ostatni posługiwać się może podległymi mu organami lasowymi.

Odwołanie.

§. 11.

Przeciw uchwałom i orzeczeniom komisyi krajowej dla zalesień ochronnych służy stronom interesowanym prawo odwołania do Ministra rolnictwa.

Odwołanie wniesione być winno w 30-dniowym terminie, licząc od dnia doręczenia dotyczącej uchwały na ręce Namiestnictwa.

Kataster dla gruntów ochronnych i tychże zalesienie.

§. 12.

Wszystkie grunta, które uznano prawomocnie jako podlegające zalesieniu ochronnemu, wpisane będą według parcel w osobny kataster i one też poddane zostaną w okresie, jaki oznaczy Namiestnik w porozumieniu z Wydziałem krajowym, zalesieniu ochronnemu.

Tak zalesione przestrzenie uważane będą jako lasy podpadające pod postanowienia §. 6. i 7. ustawy lasowej; w przyszłości będą

więc mogły być użytkowane tylko według przepisów ustawy lasowej i według zasad racyonalnego gospodarstwa.

Wszystkie wydmy piaszczyste, które przy pomocy zasiłków kraju i państwa, bądź już całkowicie zalesione zostały, bądź też znajdują się w stadyum zalesienia, zostaną również wciągnięte do katastru i będą podlegać przepisom poprzedniego ustępu.

O stronach interesowanych.

§. 13.

We wszystkich wypadkach, w których podług zachodzących okoliczności okaże się, iż posiadacz parcel uznanych za ochronne będzie mógł niewątpliwie przeprowadzić fachowo zalesienie i je nadal racyonalnie utrzymywać, należy dążyć do zawarcia z nim umowy co do sposobu zalesienia, co do obowiązku zabezpieczenia kultur jakoteż co do warunków udzielić mu się mających zasiłków z funduszu zalesień ochronnych (§. 20) bądź w sadzonkach, bądź w gotowiznie.

W umowie tej należy zarazem dokładnie określić, czy i o ile dozwolonym być może interesowanym w czasie trwania zalesienia zbiór trawy, pobór drzewa i innych pożytków z gruntów zalesieniu ochronnemu poddanych.

§. 14.

Jeżeli parcele podlegające zalesieniu ochronnemu są własnością kilku współwłaścicieli a tylko jeden lub kilku z nich przystąpić chce do zalesienia ochronnego pod warunkami w §. 13. określonymi, zalesienie ochronne jednak dla braku zgody ze stroy reszty współwłaścicieli nie może przyjść do skutku, może komisya krajowa udzielić pomocy mającym chęć przeprowadzenia zalesienia w ich staraniach o rozdział współwłasności także w ten sposób, iż im dostarczy bezpłatnie potrzebnej ku temu celowi pomocy geometrycznej lub też udzieli im za zwrotem wydatków w gotówce wogóle innej potrzebnej pomocy przez swoje organa.

§. 15.

Gminom, któreby postanowiły nabyć na własność grunta, uznane za ochronne, i któreby się zobowiązały w pewnym przez komisyę krajową wyznaczonym okresie grunta te zalesić, może być przyzwolonym oprócz zasiłku na zalesienie ochronne (§. 13) także już na cel nabycia takich gruntów zasiłek z funduszu zalesień ochronnych (§. 20).

§. 16.

Komisya krajowa może, jeżeli ugoda w myśl §. 13. do skutku nie przyjdzie, nabyć grunta uznane za ochronne na własność funduszu zalesień ochronnych (§. 20) w drodze dobrowolnej umowy.

Gdyby grunta te obciążone były prawami na rzecz osób trzecich, utrudniającemi przeprowadzenie zalesień, winna komisya krajowa postarać się w drodze dobrowolnej umowy z uprawnionymi o uwolnienie gruntów z pod tych ciężarów a względnie o wykupno tych praw.

Wywłaszczenie.

§. 17.

Jeżeli przez określony w §§. 13., 14., 15. i 16. sposób postępowania nie można uzyskać pewności, iż zalesienie parcel ochronnych przeprowadzonem zostanie we właściwym czasie, tudzież w wypad-

kach, w których właściciele gruntów zalesieniu ochronnemu podległych albo też uprawnieni do tych gruntów nie dotrzymają ściśle zawartej z nimi umowy, przedstawi komisya krajowa dla zalesień ochronnych wniosek do Namiestnictwa o wywłaszczenie tych gruntów lub praw osób trzecich na rzecz funduszu zalesień ochronnych (§. 20).

Co do gruntów stanowiących zakładowy majątek lub dobro gmin, wniosek o wywłaszczenie można będzie uczynić tylko po przedstawieniu opinii przez Radę powiatową.

§. 18.

Jeżeli Namiestnictwo uzna wniosek w przepisach niniejszej ustawy za uzasadniony, przychyli się do niego i zarazem po wysłuchaniu dwóch przez siebie powołanych rzeczoznawców, postanowi o wysokości wynagrodzenia, mającego się uiścić z funduszu zalesień ochronnych (§. 20).

Przeciw temu rozstrzygnięciu służy każdemu interesowanemu prawo odwołania do Ministra rolnictwa. Odwołanie wnieść należy na ręce Namiestnictwa w przeciągu dni 30. od dnia doręczenia.

§. 19.

Ktoby się czuł pokrzywdzonym rozstrzygnięciem Ministra rolnictwa pod względem ustanowionego wynagrodzenia za wywłaszczyć się mający grunt lub za prawa, może zażądać w ciągu dni 30. od dnia doręczenia mu rozstrzygnięcia ministeryalnego, oszacowania i ustanowienia wysokości wynagrodzenia u tego sądu powiatowego, w którego obrębie znajduje się wywłaszczyć się mający a względnie prawami osób trzecich obciążony grunt.

W tym wypadku, o ile w ustawie niniejszej inaczej nie postanowiono, oszacowanie i ustanowienie wysokości wynagrodzenia w drodze sądowej przeprowadzonem zostanie analogicznie według przepisów ustawy z 18. lutego 1878 Nr. 30 Dz. p. p. o wywłaszczeniu na cele kolejowe.

W razie odniesienia się na drogę sądową wykonanie wywłaszczenia odroczonem zostanie do czasu, kiedy postępowanie sądowe przeprowadzonem, i oznaczona w tem postępowaniu kwota wynagrodzenia zapłaconą lub do depozytu sądowego złożoną zostanie.

Koszta. Fundusz zalesień ochronnych i tegoż zarząd.

§. 20.

Dla pokrycia kosztów połączonych z wykonaniem zadania niniejszą ustawą komisyom dla zalesień ochronnych poruczonego, tudzież kosztów urzędowania komisyi, utworzonym zostanie osobny fundusz pod nazwą: „fundusz zalesień ochronnych“.

Potrzeby tegoż funduszu wykazane w każdorocznym preliminarzu przez Ministra rolnictwa i Wydział krajowy zatwierdzonym, pokrywane będą z przyzwolonych na ten cel w drodze konstytucyjnej środków, ze skarbu państwowego i skarbu krajowego datkami, których wysokość od wypadku do wypadku w drodze porozumienia oznaczoną zostanie. Do funduszu tego wpływać będą także kwoty w myśl przepisów niniejszej ustawy z innych źródeł uzyskane.

Zarząd tego funduszu obejmie komisya krajowa dla zalesień ochronnych (§. 3. ust. 1. i §. 4.).

Grzywny i odszkodowania.

§. 21.

Grzywny, które według obowiązującej ustawy lasowej orzeczone będą za przestępstwa, popełnione na gruntach w myśl §. 12. wpisanych w kataster jako też popełnione na zalesionych już dawniej przy pomocy zasiłków kraju i państwa wydmach piasczystych, niemniej też wszelkie odszkodowania przyznane według przepisów ustawy lasowej za szkody popełnione na gruntach, stanowiących własność funduszu zalesień ochronnych, wpływają do tegoż funduszu zalesień ochronnych (§. 20).

Postanowienia końcowe.

§. 22.

Namiestnik wyda w porozumieniu z Wydziałem krajowym dla komisyi krajowej dla zalesień ochronnych regulamin, w którym określone będą granice, do jakich komisya krajowa uchwalać może wydatki w własnym zakresie działania względnie oznaczone zostaną te wypadki, w których potrzeba będzie na te wydatki zasięgnąć poprzód przyzwolenia Ministra rolnictwa i Wydziału krajowego, w końcu unormuje postanowienia co do zarządu tym funduszem i wogóle co do sposobu prowadzenia rachunków.

We wszystkich wypadkach, w których według niniejszej ustawy wymaganem jest porozumienie Namiestnika z Wydziałem krajowym, zastrzega się ostateczne rozstrzygnięcie, jeżeli porozumienie do skutku nie przyjdzie, Ministrowi rolnictwa.

§. 23.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, spraw wewnętrznych, skarbu i sprawiedliwości.

Alegat C. do LW. 257/901.

REZOLUCYA.

Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby wyjednał w drodze konstytucyjnej zwolnienie od podatków na dłuższy szereg lat tych przestrzeni gruntów, które poddane zostaną zalesieniu ochronnemu, mianowicie:

a) zupełne zwolnienie przez lat 20, licząc od dokonania zalesienia, jeżeli zalesiona przestrzeń zamienioną zostaje na las wysokopienny a przez następnych lat 20, od połowy należytości podatkowej;

b) jeżeli zalesiona przestrzeń zamienioną zostaje na las niskopienny albo średni Nieder- oder Mittelwald) zupełne zwolnienie aż do czasu pierwszego wyrębu

Alegat D. do LW. 257/901.

USTAWA

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem,

o niektórych zarządzeniach policyjnych leśnych i wodnych.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, jak następuje:

I. O obowiązku zgłaszania wyrębu drzewa na niektórych obszarach leśnych.

§. 1.

Postanowienia następnych §§. 2—7 będą miały zastosowanie do obszarów leśnych, których grunt leśny składa się przeważnie z wapienia, łupków, skał łatwo wietrzejących lub które leżą na stromych stokach.

Te obszary oznaczy Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym i ogłosi je publicznie, przyczem jednak poszczególne przestrzenie leśne a według okoliczności nawet pojedyncze parcele mogą być wyłączone.

§. 2.

O każdym zamierzonym zupełnym wyrębie wogóle tudzież o każdem zamierzonem przerębywaniu, wskutek którego na przeznaczonej do cięcia przestrzeni 25 arów pozostać ma mniej aniżeli połowa potrzebnych do zupełnie zwartego drzewostanu pni głównego rodzaju drzewostanu, należy uczynić doniesienie do powiatowej władzy politycznej.

Zgłoszenie to winno być wniesione najmniej na 45 dni przed zamierzonem rozpoczęciem cięcia.

§. 3.

Do wniesienia zgłoszenia obowiązanym jest posiadacz lasu a względnie jego zastępca prawny.

W zgłoszeniu należy podać:

1. numer parcel i powierzchnię do cięcia przeznaczonej przestrzeni. Gdy chodzi tylko o pewną część parceli, potrzebnem jest dokładne opisanie położenia przestrzeni do cięcia przeznaczonej;

2. czy wyrębu dokona sam posiadacz lasu, lub czy powierzy wykonanie komu innemu; a w tym ostatnim wypadku

3. imię i nazwisko oraz miejsce zamieszkania przedsiębiorcy.

Jeśli w chwili zgłoszenia nie jest jeszcze wiadomem nazwisko i miejsce zamieszkania przedsiębiorcy, zgłosi go posiadacz lasu dodatkowo w przeciągu 45 dni po wyraźnie lub milcząco (§. 4.) udzielonem zezwoleniu.

Władza polityczna powiatowa potwierdzi stronie dzień zgłoszenia wyrębu.

§. 4.

Na skutek wniesionego zgłoszenia zarządzi polityczna władza powiatowa, o ile nie jest jej znaną miejscowość i stosunki zgłoszonej do cięcia przestrzeni, przez właściwego technika lasowego potrzebne badania na miejscu jednak bez kosztów dla strony.

Badania mają wykazać:

1 czy dana przestrzeń nie należy do kategoryi lasów zamkniętych (§. 19. ust. lasowej) albo tych lasów, które podlegają ograniczeniom gospodarczym w myśl postanowień §. 6. ustawy lasowej z 3. grudnia 1852, dz u. p. Nr. 250;

2. czy zamierzony sposób i rozmiary wyrębu nie są sprzeczne z postanowieniami §. 7. ust. lasowej;

3. czy zamierzone wyrębywanie w danych warunkach nie spowodowałoby dewastacyi (§. 4. ust. lasowej);

*

4. czy przez zamierzony wyrąb nie zostanie sąsiedni las widocznie na szkodliwe działanie wiatrów narażonym.

Jeżeli zachodzi jeden z przytoczonych wypadków, polityczna władza powiatowa albo odmówi zupełnie pozwolenia na wyrąb, albo zezwoli z pewnemi ograniczeniami i z zachowaniem pewnych ostrożności.

Jeżeli zaś żadna z wyżej przytoczonych okoliczności nie zachodzi, winna polityczna władza powiatowa wydać bezzwłocznie pozwolenie na wyrąb.

Gdyby się okazało, że zamierzony wyrąb jest wprawdzie ze stanowiska niniejszej ustawy dopuszczalny, jednakowoż zachodzą względy na ochronę i bezpieczeństwo publiczne (§. 19. ust. las.), należy wyrębu odmówić a równocześnie wdrożyć dochodzenie o uznanie tej przestrzeni za las zamknięty.

Jeżeli posiadacz lasu w przeciągu 45. dni od dnia zgłoszenia wyrębu nie otrzyma od powiatowej władzy politycznej żadnej rezolucyi, wolno mu przystąpić do wyrębu.

§. 5.

Gdy polityczna władza powiatowa zakaże wyrębu lub też dozwoli go z pewnemi ograniczeniami, przysługa stronie prawo odwołania (§. 18.) i żądania komisyjnego dochodzenia co do dopuszczalności zamierzonego wyrębu.

Do przeprowadzenia w tym wypadku dochodzenia na miejscu zawezwie powiatowa władza polityczna dwóch przez siebie wyznaczonych rzeczoznawców i posiadacza lasu. — W wypadkach mniejszej wagi wystarczy powołanie tylko jednego rzeczoznawcy.

Na prośbę strony należy do tych dochodzeń powołać takich techników lasów jako znawców, którzy nie należą do państwowego leśno-technicznego personalu.

W miarę wyniku przeprowadzonego dochodzenia na miejscu rozstrzyga Namiestnictwo o dopuszczalności wyrębu jakoteż o możliwych warunkach, pod jakimi na wyrąb można zezwolić.

§. 6.

Przedsiębiorca wyrębu (§. 3. ust. 3.) obowiązanym jest przekonać się przed rozpoczęciem cięcia, czy wyrąb zgłoszono u powiatowej władzy politycznej.

Za przedsięwzięte wyrębywanie bez zgłoszenia lub za wcześniejsze rozpoczęcie, niż w §. 4. końcowym ustępie oznaczono, za wyrąb wbrew zakazowi, lub za przekroczenie warunków udzielonego pozwolenia, odpowiadają zarówno przedsiębiorca jak i posiadacz lasu.

§. 7.

Zręby muszą być oczyszczane z odpadów i na nowo zalesieniu poddane w terminie przez władzę przy udzieleniu zezwolenia naznaczonym.

Gdy jest wątpliwem, czy strona podoła uczynić zadość temu obowiązkowi, można uczynić zależnem udzielenie pozwolenia na wyrąb od złożenia odpowiedniej kaucyi.

Kaucyę wydaje się dopiero po ukończeniu i uznaniu zalesienia za odpowiednie.

Jeśliby zalesienia zupełnie zaniechano, lub wykonano je niezupełnie, służy kaucya na pokrycie kosztów zalesienia względnie uzupełnienia, co z urzędu wykonanem zostanie.

II. O zupełnym wyrębie i paleniu kosodrzewiny.

§. 8.

Przy zamierzonym zupełnym wyrębie kosodrzewiny wchodzą w zastosowanie w całym kraju postanowienia §§. 2—7 niniejszej ustawy bez względu na rodzaj gleby i oznaczenie kultury danej parceli w katastrze podatku gruntowego.

Władza polityczna może w wydać się mającem pozwoleniu na zupełny wyrąb kosodrzewiny nakazać szczególnie prowadzenie zrębów także w kierunku poziomym t. j. prostopadle do kierunku spadu.

Wypalanie kosodrzewiny jest bezwzględnie wzbronione w całym kraju.

III. Wyrąb, wyprowadzanie i składanie drzewa w dorzeczu dzikich potoków.

§. 9.

Przepisy następnych §§. 10—15 stosują się w dorzeczu tych dzikich potoków, gdzie wskazaną jest szczególna ostrożność przy wyrębie, wywozie i składaniu drzewa, celem zapobieżenia niebezpieczeństwu od wody.

Takie dorzecza oznaczy i ogłosi Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 10.

Na użycie istniejących żłobów (ryz) wodnych, ziemnych, drogowych, lodowych i śniegowych w celu wyprowadzenia drzewa, potrzeba pozwolenia politycznej władzy powiatowej.

Pozwolenia udziela polityczna władza powiatowa na czas od wypadku do wypadku oznaczyć się mający, nie przekraczający trzech lat, o ile przepisy ustawy lasowej inaczej nie postanawiają.

Takie samo pozwolenie potrzebnem jest także do budowy wszelkich większych urządzeń do wyprowadzania drzewa.

Przy udzieleniu pozwolenia lub odmowie należy stosować analogicznie przepis ustępu pierwszego §. 30. ustawy lasowej.

Jeżeli przy spuszczaniu drzewa po stokach bez użycia żłobów lub innych urządzeń do sprowadzenia zachodzi obawa uruchomienia gleby, może polityczna władza powiatowa nakazać stósowne środki ochronne nawet wówczas, gdyby drzewo sprowadzanem było po własnym gruncie posiadacza lasu.

Za wyprowadzanie drzewa bez urzędowego pozwolenia lub z pominięciem zastrzeżonych w pozwoleniu środków ostrożności, jakoteż za przedsięwzięte bez pozwolenia wykonanie urządzeń do spustu drzewa, odpowiada oprócz przedsiębiorcy albo tego, który polecił wykonanie, także właściciel gruntu, jeśli na wyprowadzenie drzewa lub budowę urządzeń jawnie lub milcząco przyzwolił.

§. 11.

Ten, kto drzewo wyprowadza, względnie ten, kto urządzenia do wyprowadzenia drzewa wykonać kazał, niemniej też właściciel gruntu, ten ostatni jednak tylko co do tej części urządzenia, która się na jego gruncie znajduje, obowiązani są solidarnie po każdorazowym spuście drzewa zarządzić wyrównanie, ubezpieczenie, zadarnienie i umocnienie wyżłobionej, porytej i rozluźnionej powierzchni gruntu.

Polityczna władza powiatowa może co do sposobu i wykonania takich zarządzeń ewentualnie po przesłuchaniu znawców wydać bliższe przepisy.

§. 12.

Drzewa zrąbanego w łożyskach dzikich potoków i na tychże stokach nie wolno bez zezwolenia politycznej władzy powiatowej składać w terenie zalewowym dzikich potoków.

Na ustawienie mielerzy węglowych na gruntach w terenie zalewowym dzikich potoków potrzeba również zezwolenia politycznej władzy powiatowej.

§. 13.

Posiadacz lasu, w którego lesie wykonuje się wyrąb, obowiązanym jest solidarnie z przedsiębiorcą wyrębu i wyprowadzania drzewa natychmiast oczyścić zręby na stokach, leżących w dorzeczu potoku górskiego, oraz sprzątnąć pnie i odpady z łożyska potoku i z terenu zalewowego. Jeżeliby oczyszczenie było niemożliwem, należy odpady porąbać i spalić na miejscu

Taki sam obowiązek cięży na przedsiębiorstwach spustu co do drzewa pozostałego w łożysku potoku przy spuszczaniu.

§. 14.

Każda gmina a względnie obszar dworski ma oczyścić na swojem terytoryum łożyska dzikich potoków corocznie z naniesionych na powierzchnie drzew, złomów, pniaków i odpadków, o ile obowiązek ten nie cięży w myśl §. 13. na posiadaczach lasu i przedsiębiorcach wyrębu lub wywozu.

Co roku na wiosnę zarządzi zwierzchność gminna albo przełożeństwo obszaru dworskiego obejrzenie przestrzeni potoku na swojem terytoryum; zbada, skąd pochodzą znalezione drzewa, złomy i t. p. i wedle okoliczności albo zarządzi uprzątnięcie i oczyszczenie łożyska na własny koszt, albo też doniesie o tem powiatowej władzy politycznej, wymieniając osobę w myśl §. 13. do uprzątnięcia obowiązaną.

Jeżeli dziki potok przepływa przez dwie albo więcej gmin lub obszarów dworskich, oznaczy dla nich polityczna władza powiatowa kolej robót koło czyszczenia łożyska.

Jeżeli przy obchodzie łożyska dzikiego potoku spostrzeżonym zostanie jakikolwiek niebezpieczeństwem grożący stan, jak usuwiska lub uszkodzenia budowli ochronnych i t. p., winna zwierzchność gminna, a względnie przełożeństwo obszaru dworskiego zarządzić usunięcie tego niebezpieczeństwa.

Jeżeli wykonanie naprawek tego rodzaju przekracza siły gminy lub obszaru dworskiego albo zachodzi wypadek w następnym ustępie przewidziany, zawiadomi zwierzchność gminna lub przełożeństwo obszaru dworskiego o tem polityczną władzę powiatową, która ma zarządzić, co uzna za stosowne.

O uszkodzeniach budowli ochronnych, wykonanych w potoku dzikim na podstawie ustawy z dnia 30. czerwca 1884 (dz. u. p. l. 117), ma zwierzchność gminna względnie przełożony obszaru dworskiego zawiadomić polityczną władzę powiatową, która zarządzi, co potrzeba, w szczególności postąpi stosownie do postanowień §§. 18 do 20 powołanej ustawy.

§. 15.

Jeżeli osoby w poprzednich §§. 11—15 wymienione, jakoteż zwierzchność gminna i przełożeństwo obszaru dworskiego nałożonych na nich obowiązków mimo urzędowego wezwania w oznaczonym terminie nie dopełnią, polityczna władza powiatowa zarządzi wykonanie dotyczących robót na koszt i niebezpieczeństwo obowiązanych.

Władza polityczna powiatowa może również zarządzić usunięcie postawionych bez pozwolenia zakładów i urządzeń do wyprowadzania drzewa, węglarek i składów na drzewo na koszt i niebezpieczeństwo posiadacza lasu lub przedsiębiorcy, albo też wydać inne potrzebne zarządzenia, gdyby strony nie wykonały w oznaczonym czasie wydanego do nich urzędowego polecenia.

IV. Postanowienia karne i końcowe.

§. 16.

Za niedopełnienie obowiązków, niniejszą ustawą albo wydanemi na jej podstawie urzędowemi przepisami i zarządzeniami, nałożonych na posiadaczy lasów lub gruntów w ogólności, jako też na przedsiębiorców wyrębu i na przedsiębiorców wyprowadzania drzewa karać będzie polityczna władza powiatowa, o ile powszechna ustawa karna nie będzie miała zastosowania, grzywnami od 10—400 koron albo aresztem od 1. do 40. dni.

Oprócz tego może polityczna władza powiatowa orzec częściową lub zupełną utratę produktów leśnych wbrew przepisom uzyskanych, na skład złożonych lub wyprowadzonych.

Za przekroczenia, które pociągają za sobą znaczne szkody dla dobra publicznego, może być podwyższoną kara pieniężna do 1000 koron a areszt do 3 miesięcy, a równocześnie może być orzeczona nietylko konfiskata produktów leśnych, ale może być także odjętem pozwolenie na wyprowadzanie drzewa.

W razie nieściągalności zamieni się karę pieniężną na areszt w ten sposób, że za każde 10 koron grzywny liczy się 24 godzin aresztu. W tym stosunku obliczona kara aresztu nie może być jednak dłuższą nad trzy miesiące.

Kary pieniężne, jakoteż uznane za przepadłe produkta leśne a względnie uzyskana za sprzedaż tychże cena kupna wpływają do funduszu zalesień ochronnych (§. 20 ustawy z dnia . . . . . Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. . . .)

W orzeczeniu należy prócz kary nałożyć także obowiązek do zwrotu szkody przekroczeniem spowodowanej, chybaby konieczność dalszego badania nieodzownie wymagała odesłania pretensyi o odszkodowanie na drogę prawa cywilnego. Przeciwko orzeczeniu politycznej władzy w sprawach o odszkodowanie służy interesowanemu zwykła droga prawa.

§. 17.

Dochodzenie i karanie przekroczeń z niniejszej ustawy ulega zadawnieniu, jeśli przeciw winnym w ciągu sześciu miesięcy od chwili popełnienia czynu karygodnego nie wdrożono dochodzenia.

Zadawnienie nie zwalnia od zwrotu szkody i od wykonania obowiązków tą ustawą nałożonych.

§. 18.

Przeciw rozstrzygnięciom i orzeczeniom karnym, wydanym na podstawie niniejszej ustawy przez polityczną władzę powiatową, służy interesowanym prawo odwołania do Namiestnictwa jako drugiej instancyi.

Przeciwko rozstrzygnięciom Namiestnictwa prawo odwołania służy: mianowicie co do kar, i co do połączonego z tem zwrotu szkody lub kosztów, do Ministerstwa spraw wewnętrznych, które orzeka w porozumieniu z Ministerstwem rolnictwa; zaś co do wszelkich innych zarządzeń do Ministerstwa rolnictwa jako trzeciej instancyi.

Odwołanie należy wnieść w każdym razie w przeciągu dni 14. do politycznej władzy powiatowej.

Przeciwko zatwierdzonemu albo złagodzonemu orzeczeniu karnemu przez Namiestnictwo, jest dalsze odwołanie niedopuszczalne.

§. 19.

Odwołanie wniesione przeciw zakazowi, wydanemu na podstawie niniejszej ustawy przez polityczną władzę powiatową, nie wstrzymuje tymczasowej mocy prawnej tego zakazu.

Odwołanie przeciw zarządzeniu pewnych świadczeń nie powstrzymuje tylko wówczas wykonania, jeżeli polityczna władza powiatowa ze względu na grożące niebezpieczeństwo w zwłoce natychmiastowe wykonanie postanowi.

§. 20.

Postanowienia niniejszej ustawy jakoteż wydane na jej podstawie przepisy nie mogą w żadnym razie stać na przeszkodzie wydaniu dalszych lub odmiennych postanowień po myśli ustawy państwowej z 30. czerwca 1884, Nr. 117 dz. p. p., i odpowiednio do unormowanego w tej ustawie postępowania dla tych miejscowości, które z powodu wykonania zabudowania dzikich potoków na podstawie powołanej ustawy państwowej wcielone zostaną do pola roboczego (§. 1. tej ustawy).

Co do karania za przekroczenie przepisów w takich miejscowościach obowiązujących, tudzież co do sposobu użycia grzywien i pieniędzy uzyskanych ze sprzedaży zajętych produktów leśnych, wchodzą wówczas w zastosowanie przepisy powołanej ustawy państwowej.

§. 21.

Postanowienia niniejszej ustawy będą miały zastosowanie także do tych umów, które zawarte zostały przed wejściem w życie tej ustawy.

Polityczna władza powiatowa może jednak na korzyść takiej umowy uczynić pewien wyjątek, jeżeli istnienie takiej umowy zgłoszonem u niej zostało w przeciągu trzech miesięcy, licząc od dnia opublikowania ogłoszenia, wydanego po myśli §. 1. tej ustawy.

Jeżeli odnośnie do zgłoszonej w należytym terminie umowy żąda się zastosowania pewnego wyłączenia z pod przepisów niniejszej ustawy, winna polityczna władza powiatowa przeprowadzić poprzednio rozprawę i następnie orzec o dopuszczalności wyłączeń i o rozciągłości tychże.

§. 23.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi rolnictwa i Ministrowi spraw wewnętrznych.

L. W. 17892/1901

We Lwowie, dnia 19. marca 1901.

Aleg. 56

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o popieraniu gospodarstwa rybnego.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 23. stycznia 1900 L. 2243 o popieraniu gospodarstwa rybnego przedłożone Wysokiemu Sejmowi na ostatniej sesyi (Aleg 50. stenogr. sprawozdań z roku 1899/900) nie zostało przez Wysoki Sejm załatwione, gdyż odnośne sprawozdanie komisyi nie weszło już na porządek dzienny obrad Wysokiego Sejmu.

Wśród wniosków, jakie sprawozdaniem tem Wysokiemu Sejmowi Wydział krajowy przedłożył, najważniejszym był projekt ustawy wprowadzającej do obowiązującej dziś ustawy o rybołostwie pewne zmiany i uzupełnienia.

Szczegółowe uzasadnienie tego projektu zawiera powołane na wstępie zeszłoroczne sprawozdanie, odwołując się więc na nie, zaznaczamy tu tylko, że proponowane zmiany mają na celu usunięcie niejasnego w ustawie określenia sztucznych zbiorników wody, w przeciwstawieniu do stawów dzikich, zapewnienie Wydziałowi krajowemu większego wpływu na sprawę tworzenia rewirów rybackich, jako też ułatwienie kontroli nad wykonywaniem ustawy rybackiej i wprowadzenie racyonalniejszego wymiaru kar, za przekroczenie tej ustawy.

Komisya gospodarstwa krajowego, której Wysoki Sejm uchwałą z dnia 26. marca 1900 wspomniane sprawozdanie przydzielił, uznała potrzebę wprowadzenie do ustawy o rybołowstwie proponowanych przez Wydział krajowy zmian, i w sprawozdaniu z dnia 1. maja 1900 L. S. 3938 przedłożyła Wysokiemu Sejmowi do uchwały opracowany przez Wydział krajowy projekt noweli do ustawy krajowej o rybołostwie z dnia 31. października 1887 (Dz. ust. kraj. Nr. 37 z roku 1890).

Ten przez komisyę sejmową zalecony projekt ustawy, przedkłada Wydział krajowy ponownie Wysokiemu Sejmowi, z tą jedynie modyfikacyą, że przez odpowiedni dodatek do §§ 27 i 67 projektuje się uposarzenie także i Wydziałów rewirów rybackich w prawo ustanawiania zaprzysiężonych organów dla nadzoru i ochrony rybactwa.

W zeszłorocznem sprawozdaniu komisyi gospodarstwa krajowego poruszono także niektóre inne, dla gospodarstwa rybnego ważne sprawy, a to w szeregu wniosków, zawierających dyrektywę dla Wydziału krajowego i c. k. Rządu co do postępowania w przyszłości.

Jakkolwiek to sprawozdanie nie przyszło pod obrady Wysokiego Sejmu, to przecież Wydział krajowy uważał za swój obowiązek, zwrócić szczególną uwagę na poruszone przez komisyę sprawy, i o obecnym ich stanie pozwala sobie Wysoki Sejm poinformować.

Pierwsza z tych spraw, to sprawa podziału rzek na rewiry rybackie. Wysoki Sejm już uchwałami z dnia 3. lutego 1896, z dnia 10. lutego 1898 i z dnia 21. marca 1899 wzywał c. k. Rząd, do przyspieszenia akcyi wprowadzenia w życie ustawy rybackiej. Wezwania te jednak nie odniosły pożądanego skutku, bo mimo, iż od chwili sankcyonowania ustawy upływa lat czternaście, a od jej ogłoszenia lat jedenaście, ustawę tę wprowadzono dotąd na rzeczywiście dopiero na siedmiu rzekach, a dorzecza*) pozostałych czternastu rzek kraju nie mają od roku 1890, pod względem rybackim żadnej ochrony prawnej, bo na wodach tych nie obowiązują ani przepisy dawnej ustawy z dnia 19 listopada 1882, ani przepisy nowej z dnia 31 października 1887 roku.

To, od lat wielu nader powolnym krokiem postępujące tworzenie rewirów rybackich, w r. ubiegłym (1900) posunęło się o tyle naprzód, że w tym roku ukończyło c. k. Namiestnictwo podział rzeki Wisłoki na rewiry rybackie, i wydało edykta tymczasowego podziału rewirów rybackich dla bardzo ważnych dla gospodarstwa rybnego (przeszło 30000 kilometrów kwadratowych kraju obejmujących), dorzeczy Dniestru, Sanu i Styru;

Obecny stan sprawy wprowadzenia w życie ustawy rybackiej w kraju to jest tworzenia i wydzierzawiania rewirów rybackich, przedstawia się, jak następuje:

I. W dorzeczach Soły, Skawy, Raby, Dunajca, Wisły i Stryja obejmujących razem około 23,600 kilometrów kwadratowych, ustawę rybacką w zupełności już wprowadzono, to jest rewiry rybackie rozgraniczono i prawo rybołostwa na tych rewirach wydzierzawiono.

II. W dorzeczu rzeki Wisłoki przedstawiającem 4090 kilometrów kwadratowych powierzchni, rozgraniczenie rewirów rybackich stało się już prawomocnem, a obecnie jest w toku sprawa wydzierzawienia prawa rybołowstwa na tych rewirach.

III. Podział dorzeczy Prutu i Czeremosza obejmujących 4.450 kilometrów kwadratowych, wskutek wniesionych rekursów nie stał się jeszcze prawomocnym, mimo iż odnośny edykt wydano jeszcze w listopadzie 1899 roku.

IV. Dla Dniestru ze Strwiążem i Bystrzycą górną, Sanu z Wisłokiem i dla Styru o dorzeczu 31.115 kilometrów kwadratowych wydało c. k. Namiestnictwo edykta tymczasowego podziału**), wobec czego spodziewać się można, że stosunki rybackie na tych rzekach w przeciągu dwóch lat zupełnie zostaną uregulowane.

V. Odezwą z dnia 25. maja 1899 L. 3939/pr. z r. 1898 zawiadomiło nas c. k. Namiestnictwo, że sprawa podziału rzek Świcy, Łomnicy, tudzież Bystrzycy czarnej i złotej znajduje się w opracowaniu c. k. inspektora rybactwa, dotychczas jednak nie wydano edyktu tymczasowego podziału tych rzek na rewiry rybackie, a również nie wydano dotąd edyktów, dla podziału na rewiry rybackie rzek Gniłej i Złotej Lipy, Strypy, Seretu, i Zbrucza. — Dorzecze tych dziewięciu rzek, dla których nie wypracowano jeszcze projektu podziału, obejmuje 15.170 kilometrów kwadratowych.

Z powyższego zestawienia okazuje się, że w sprawie podziału rzek na rewiry rybackie i wydzierzawienia prawa rybołowstwa na tych rewirach, mają władze polityczne wiele jeszcze do zrobienia, a byłoby pożądanem, by c. k. Rząd czynności te przyspieszył, bo im dłużej praktykowane będzie dzikie rybołowstwo na rzekach, na których nie utworzono dotąd rewirów, tem trudniejszem będzie uregulowanie rybołowstwa i zaprowadzenie racyonalnego gospodarstwa rybnego.

Na tych siedmiu rzekach, na których ustawę rybacką wprowadzono w życie, to jest na Sole, Skawie, Rabie, Dunajcu, Bugu, Wiśle i Stryju utworzono 153 rewirów dzierżawnych i 10 rewirów własnych, razem przeto 163 rewirów rybackich.

Opłacany obecnie przez dzierżawców czynsz dzierżawny za prawo rybołowstwa na rewirach dzierżawnych wynosi 14391 koron 52 groszy. Prócz tego opłacają dzierżawcy i właściciele rewirów rybackich taksy rewirowe, które wynoszą rocznie kwotę 2164 koron 22 groszy i wpływają do funduszu dla podniesienia rybactwa administrowanego przez Wydział krajowy w myśl postanowień §. 27. i 30. ustawy.

---

*) Za podstawę do czynności podziału rzek na rewiry rybackie przyjęło c. k. Namiestnictwo podział rzek kraju na 21 dorzeczy, na których kolejno na każdem z osobna, ustawa wprowadzoną być miała.

**) Dla Sanu: edykt z dnia 17 lutego 1900 L. 114875 z r. 1899 L. W. 16719 z r 1900. — Dla Dniestru edykt z dnia 21 września 1900 L. 85864, L. W. 68297 z r. 1900. — Dla Styru: edykt z dnia 16 listopada 1900 L. 110580, L. W. 79319 z r. 1900. —

Zagospodarowanie tych rewirów pozostawia jednak bardzo wiele do życzenia, a to z następujących powodów:

1) podział wód na rewiry przeprowadzono nie odpowiednio i bez należytego uwzględnienia stosunków lokalnych;

2) prawo wykonywania rybołowstwa na rewirach rybackich wydzierżawiono przeważnie ludziom, którzy rybactwem absolutnie zajmować się nie mogą;

3) ludność nasza nie posiada zrozumienia, iż rybactwo stać się może kiedyś źródłem poważnych dochodów, a przeto nie widzi potrzeby zastosowania się do postanowień ustawy i wymogów racyonalnego gospodarstwa.

Utworzone rewiry rybackie są w przeważnej części tak wielkie, że dzierżawca musiałby rozporządzać znacznym kapitałem, by mógł na rewirze takim utrzymać odpowiednią ilość straży i sam z swoimi ludźmi na całym rewirze rybołowstwo wykonywać. W naszym kraju nie ma jednak rybaków tak zamożnych, by tak rozległe przedsiębiorstwa prowadzić mogli, (wskutek czego prawie wszystkie rewiry rybackie, w całości lub w części, są cichaczem poddzierżawione) zamożny zaś dzierżawca, nie będąc sam rybakiem, a nie mając ludzi pewnych, którymby połów ryb mógł powierzyć, jest zmuszonym rewir swój częściami lub w całości poddzierżawiać tym, którzy rybołowstwo sami wykonują.

Takie stosunki panują prawie na wszystkich wodach, a wyjątek stanowią tylko rewiry górskie, dzierżawione przez amatorów sportu wędkowego, przeważnie bardzo dobrze zagospodarowane.

To ogólnie praktykowane, a z ustawą sprzeczne poddzierżawianie rewirów rybackich, jest główną przyczyną, że dotychczas nie są widoczne takie dodatnie rezultaty, jakie przy należytem wykonywaniu ustawy o rybołowstwie mogłyby być osiągnięte.

Częściowy poddzierżawca, płacąc nieraz znaczny czynsz dzierżawny, stara się oczywiście o to, aby rybołowstwo przyniosło mu możliwie jak największy dochód, brak zaś odpowiedniego nadzoru nad przestrzeganiem ustawy rybackiej, i wynikająca stąd łatwość sprzedania każdej ryby, w każdej porze, zachęca do takiej rabunkowej gospodarki.

Ten stan rzeczy stwierdza cały szereg faktów zaobserwowanych przy zarządzonej przez Wydział krajowy lustracyi wód rewirowych, z pomiędzy których przytacza się tu kilka tylko przykładów. — I tak:

Rewir X. Dunajca wydzierżawił włościanin z Jazowska, po za którym stoi spółka dziesięciu rybaków z Kadczy. Rewir ten, obejmujący 16 kilometrów koryta rzeki Dunajca, 3. kilometry Popradu i liczne drobne strumienie, administrowany jest w ten sposób, że dzierżawcy zatrzymali dla siebie tylko $3^1/_2$ kilometra koryta Dunajca i na tej przestrzeni rybołowstwo sami wykonują, resztę zaś rewiru poddzierżawiają częściami siedmiu partyom rybaków z gmin nadbrzeżnych.

Rewir XII. Dunajca dzierżawiony przez jednego z właścicieli dóbr, poddzierżawiony jest bez zezwolenia władzy, dwom włościanom, za opłatą czynszu dzierżawnego i 50 kilogramów łososia (rocznie). Ci poddzierżawcy poddzierżawiają dalej wody tego rewiru częściami rybakom z gmin nadbrzeżnych.

Rewir XVI. Wisły wydzierżawiony za czynszem 80 koron rocznie, poddzierżawiony jest rybakowi za opłatą 600 koron. Poddzierżawca, włościanin zamieszkały w jednej z nadbrzeżnych wsi, poddzierżawia dalej prawo rybołowstwa sześciu partyom rybaków, pozostawiając dla siebie tylko małą część rewiru w obrębie jednej gminy.

Więcej takich przykładów podaje sprawozdanie referenta fachowego Wydziału krajowego z podróży przedsięwziętej dla lustracyi rewirów, przedłożone do L. W. 10180 z r. 1901.

Przechodząc do sposobu wykonywania ustawy o rybołowstwie, podnieść należy, że zarządzenia wydane w roku 1900 wskazują na niewątpliwy zwrot ku lepszemu.

I tak przedewszystkiem wydane w tym roku edykta tymczasowego podziału Sanu, Dniestru i Styru na rewiry rybackie przedstawiają podział o wiele więcej zastosowany do właściwości naszego kraju i o wiele jednoliciej dla całego dorzecza przeprowadzony, aniżeli wszystkie inne dotychczas przeprowadzone podziały.

Następnie w ciągu ubiegłego roku wydało c. k. Namiestnictwo kilka dla rozwoju gospodarstwa rybnego bardzo ważnych zarządzeń, które świadczą, że c. k. Władze polityczne powołane w pierwszym rzędzie do wykonywania ustawy o rybołowstwie, sprawom rybactwa więcej, niż dotąd, uwagi poświęciły. Rozdział czynszów otrzymanych z dzierżawy prawa rybołowstwa między właścicieli tego rybołowstwa, przeprowadzono już prawie we

wszystkich rewirach, co również uważać należy jako objaw energiczniejszej akcyi władz politycznych. Dotychczasowe zazwyczaj zbyt pobłażliwe traktowanie kradzieży ryb i przekroczeń ustawy rybackiej, uległo także zmianie. Wskutek interwencyi c. k. Namiestnictwa u władz sądowych i polecenia*) wydanego Starostwom, tak władze polityczne, jak i sądowe nakładają za przekroczenia ustawy rybackiej i kradzieże ryb dość surowe kary, co oddziaływa bardzo korzystnie na zmniejszenie się kłusownictwa rybackiego. Równocześnie poleciło c. k. Namiestnictwo Starostwom otoczyć sprawy rybackie szczególniejszą opieką, wydając zarazem kilka zarządzeń mających na celu ochronę rybactwa. — Następnie poleciło c. k. Namiestnictwo Starostwom (okólnikiem z dnia 13. kwietnia 1900 r. L. 35975) przestrzeganie przepisów ochronnych dla trących się ryb, a okólnikiem z dnia 8. lutego 1901 r. L. 61.571 wydało szczegółowe zarządzenia dla ochrony interesów rybactwa przy osuszaniu młynówek, jakoteż co do przestrzegania §. 18. ustawy o rybołowstwie, postanawiającego warunki, wedle których rewiry rybackie poddzierżawione być mogą.

Pożądanemby jeszcze było wydanie zarządzenia dotyczącego odjazek (lasek) ustawianych rok rocznie w dorzeczu Dunajca, dla połowu łososia, świnek i innych ryb na tarło w górę rzeki ciągnących. Odjazki te ustawiane wprawdzie za konsensem c. k. Starostw, lecz wbrew warunkom określonym w § 59. ustawy wyrządzają rybactwu niepowetowane szkody.

Również byłoby pożądane, aby władze polityczne przy załatwianiu spraw rybackich trzymały się ściślej postanowień §. 69. ustawy i załatwiały je, o ile chodzi o kwestye fachowo rybackie, na podstawie opinii rzeczoznawców, lub opinii Wydziału rewirowego (Wydziału kraj. Zwłaszcza jest to pożądane przy udzielaniu konsensów na budowle wodne, mogące mieć wpływ na gospodarstwo rybne całych dorzeczy, n. p. w sprawach budowy jazów, odjazek i t.p.

Ponieważ w myśl postanowień §§. 24. i 27. ustawy rybackiej do zastępywania interesów rybołowstwa jednego lub kilku rewirów powołanym jest w pierwszym rzędzie wydział rewirowy rybacki, ewentualnie (§. 30.) Wydział krajowy, przeto w myśl postanowień §. 45. ustawy o rybołowstwie, powinien być Wydział krajowy wzywanym do brania udziału w każdem dochodzeniu przeprowadzanem w celu wydaniu konsensu na budowle wodne.

Wprawdzie polityczne władze zwracały się niekiedy do Towarzystwa rybackiego w Krakowie z prośbą o wydanie opinni, lub też o wzięcie udziału w dochodzeniach w sprawach rybackich, Towarzystwo to jednak mimo najlepszej woli tylko w niektórych wypadkach żądaną opinię wydać mogło, a tam gdzie dla wydania opinii rzecz trzeba było zbadać na miejscu, Towarzystwo rybackie, nie mając do rozporządzenia odpowiednich organów, żądaniom władz zadość uczynić nie było w stanie, a wówczas załatwiano sprawy bez fachowej opinii, nieraz bez należytego uwzględnienia interesów rybactwa. Aby na przyszłość temu zapobiedz, zwróciło się Towarzystwo rybackie do Wydziału krajowego z prośbą o zezwolenie, by referent fachowy dla spraw rybactwa przy Wydziale krajowym, mógł być zamianowanym przez Towarzystwo rybackie stałym znawcą dla spraw rybackich i aby był upoważnionym, w charakterze zastępcy Towarzystwa rybackiego, brać udział w dochodzeniach, przeprowadzanych przez władze polityczne w sprawach rybackich. Wydział krajowy uchwałą z dnia 10. lipca 1900 do LW. 34.521 postanowił przychylić się do prośby Towarzystwa rybackiego, które zawiadomiło c. k. Namiestnictwo o zamianowaniu swego stałego znawcy.

W uwzględnieniu przytoczonych przez Wydział krajowy motywów Komisya gospodarstwa krajowego w zeszłorocznem sprawozdaniu przedłożyła Wysokiemu Sejmowi do uchwalenia dwie rezolucye (IV i V), z których jedna (IV) zawiera wezwanie do c. k. Rządu, by wziął w obronę prawa własności, a w szczególności prawa rybołowstwa gmin położonych nad Białką tatrzańską, Dunajcem i Popradem, uszczuplone wskutek nowego wyznaczenia granicy państwa; a druga (wniosek V) o wydanie odpowiednich zarządzeń zdolnych zapobiedz zanieczyszczaniu wód płynących odpadkami fabrycznymi. Wnioski te są i dziś zupełnie aktualne, bo, o ile Wydziałowi krajowemu wiadomo, nie zrobiono dotąd ze strony c. k. Rządu nic, coby wpłynęło na zmianę szkodliwych dla rybołowstwa sto-

---

*) Okólnik c. k. Namiestnictwa z dnia 26. marca 1900 r. L. 129.110 (LW. 25.853).

sunków, tak na rzekach granicznych, jakoteż na rzekach, do których zakłady przemysłowe wpuszczają swe ścieki, a które to stosunki Wydział krajowy szczegółowo opisał w sprawozdaniu swem, przedłożonem w ubiegłym roku Wysokiemu Sejmowi.

Wykonywanie prawa rybołowstwa na granicznej przestrzeni Wisły, jest również bardzo utrunionem. Jakkolwiek koryto granicznej przestrzeni Wisły uznane jest za pas neutralny, mimo to bardzo często zdarzają się wypadki, że nadgraniczna straż rosyjska strzelała do rybaków zajętych przy połowie ryb, mimo iż ci nie zbliżali się do lewego brzegu rzeki. — Rok rocznie wykazaćby można wypadki pokaleczenia ba nawet zabicia ludzi przez straż rosyjską, mimo iż ci, do których strzelano, nie zbliżali się do lewego brzegu rzeki, ale zajęci byli na rzece połowem ryb. — W tym celu pożądanąby była także interwencya c. k. Rządu i dlatego wniosek przyjęty już przez komisyę a dotyczący rybołowstwa na granicznych rzekach między Węgrami a Galicyą, uzupełnia Wydział krajowy w tym kierunku, by ochronę rybołowstwa na Wiśle również c. k. Rządowi poruczyć.

Następny (VI) wniosek Komisyi dotyczy wprowadzenia w kraju stałej publicznej straży rybackiej.

Sprawa ta poruszana bądź przez Towarzystwo rybackie, bądź przez dzierżawców rewirów rybackich, zajmuje już od dłuższego czasu uwagę Wydziału krajowego, a że jest ona dla podniesienia gospodarstwa rybnego w kraju nadzwyczajnie ważną, przeto uważamy za stosowne już dziś wypowiedzieć zapatrywania nasze co do celów i ewentualnej organizacyi publicznej straży rybackiej. W myśl żądań, skierowanych do Wydziału krajowego, zadaniem mającej się wprowadzić publicznej straży rybackiej, byłoby w myśl §§. 67 i 68 nstawy ochrona rybactwa przed wszelkiem nielegalnem użytkowaniem, a przedewszystkiem przed kłusownictwem; wogóle straż miała by być dla rybactwa tem, czem są dla innych gałęzi gospodarstwa gajowi, polni, łęgowi itp.

Takiego zapatrywania na instytucyę publicznej straży rybackiej, Wydział krajowy nie podziela. Zdaniem naszem pozostawić należy właścicielom i dzierżawcom rewirów rybackich troskę o ochronę ich interesów, publiczna zaś straż rybacka winna mieć inne obszerniejsze zadanie, mianowicie przestrzegać, by postanowienia ustawy rybackiej należycie były wykonywane i w tym celu zwiedzać wody jej pieczy powierzone, baczyć przez kogo, w jaki sposób rybołowstwo jest wykonywane i czy wykonywane jest ściśle wedle postanowień ustawy, pilnować, by wskutek zamieszczenia lub innego niedozwolonego użytkowania wody, rybostan szkody nie poniósł, kontrolować targi rybie, współdziałać przy zarybieniu rzek, wogóle strzedz interesów gospodarstwa rybnego na większych przestrzeniach wód. Zaprowadzenie takiej straży rybackiej uważa Wydział krajowy nietylko za potrzebne, ale nawet za niezbędne, bo nie można myśleć o podniesieniu się gospodarstwa rybnego na rzekach, jak długo władze nie będą czuwać z całą pieczołowitością nad tem, by przepisy ustawy wszędzie z jednakową ścisłością wykonywane były, a to da się uskutecznić tylko przez ustanowienie odpowiednich organów nadzorczych.

Wprowadzenie w życie tej instytucyi nie mogłoby się jednak obejść bez dość znacznych ofiar ze strony funduszu krajowego. Jedynym funduszem bowiem, który obecnie ma Wydział krajowy do dspozycyi, na podniesienie rybactwa, jest fundusz uzyskany z opłaty taks rewirowych (§. 22. ustawy) i z opłaty grzywien za przekroczenie ustawy rybackiej (§. 82.) Fundusz ten zaś, przy stosunkowo niskich czynszach dzierżawnych, jest tak szczupły, że nie mógłby pokryć wydatków na utrzymanie straży rybackiej. Wobec tego Wydział krajowy licząc się z trudnem położeniem finansowem kraju, postanowił nie przedstawiać jeszcze Wysokiemu Sejmowi w tej sprawie konkretnych wniosków.

W dalszym (VII.) wniosku wyraziłą komisya życzenie, aby Wydział krajowy przeprowadził badania względnie rokowania w sprawie utworzenia zakładu dla produkcyi narybku ryb łososiowatych dla dorzeczy Dunajca, Raby i Skawy, jako też zakładu dla dorzeczy Prutu i Czeremosza i aby Wydział krajowy na jednej z najbliższych sesyi sejmowych przedłożył odpowiedni wniosek. — Podjęte przez Wdział krajowy w tym kierunku starania nie przyniosły dotąd stanowczego rezultatu. Obecnie prowadzi Wydział krajowy

rokowania co do założenia zakładu chowu ryb w zachodniej części kraju (w Suchej lub w Rabie wyżnej), rokowania te jednak nie są jeszcze ukończone i dlatego na razie nie może Wydział krajowy przedłożyć Wys. Sejmowi w tej sprawie konkretnych wniosków.

W końcowym swym (VIII) wniosku, wyraziła komisya życzenie, by Wydział krajowy udzielał właścicielom gruntów bezpłatnej pomocy fachowej w sprawach tyczących się gospodarstwa rybnego. Bezpłatnej pomocy technicznej do projektowania i wykonania stawów rybnych udzielał dotychczas Wydział krajowy we wszystkich tych wypadkach, gdzie właścicielom chodziło o rzeczywiste wykonanie robót, a wydatki z tem połączone pokrywał z dotacyi na projektowanie i wykonanie melioracyj prywatnych. Uwaga zatem komisyi gospodarstwa krajowego odnosić się może tylko do pokrywania kosztów takich komisyj referenta dla spraw rybackich, które mają na celu jedynie udzielenia porady z zakresu gospodarstwa rybnego; koszta bowiem takich komisyi w myśl instrukcyi wydanej dla biura melioracyjnego nie mogą obciążać funduszu krajowego.

Jeżeli tedy będzie wolą Wysokiego Sejmu, aby Wydział krajowy także i w takich wypadkach bez względu na wynik komisyi udzielał właścicielom gruntów bezpłatnej fachowej pomocy w sprawach gospodarstwa rybnego, wówczas raczy zarazem Wys. Sejm upoważnić Wydział krajowy do wstawienia do budżetu roku 1902 pewnej kwoty na pokrycie kosztów podróży wspomnianego referenta dla spraw rybackich.

W roku ubiegłym zarządził Wydział krajowy tak jak w latach poprzednich objazd wód rewirowych. W wykonaniu odnośnego polecenia Wydziału krajowego (L. W. 31134/900) zwiedził fachowy referent dla spraw rybackich w czasie od 9. lipca do 13. sierpnia 1900 wody sześdziesięciu czterech rewirów rybackich, a mianowicie: na rzece Bugu 3 rewiry, na rzece Dunajcu i jego dopływach 20 rewirów, na rzece Rabie 6 rewirów, na rzece Sole 9 rewirów, na rzece Skawie 3 rewiry i na rzece Wiśle 23 rewirów. Z przedłożonego sprawozdania okazuje się, że ustawa rybacka, mimo wprowadzenia jej w życie, tylko na niektórych rewirach należycie jest przestrzeganą. Opierając się na tych spostrzeżeniach, odniósł się Wydział krajowy do właściwych Starostw i do Namiestnictwa z prośbą o wydanie zarządzeń, któreby położyły tamę nieposzanowaniu przepisów ustawy.

Zakład chowu ryb w Oparach założony przez c. k. galicyjskie Towarzystwo gospodarskie rozwija się bardzo pomyślnie. Już w roku zeszłym, zdając sprawę z wykonania uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 21. marca 1899, którą przyznaną została na urządzenie i na utrzymanie tego zakładu dość znaczna subwencya, podał Wydział krajowy statut organizacyjny tegoż zakładu i opis jego wówczas niekompletnego jeszcze urządzenia. W uzględnieniu wezwania Wysokiego Sejmu udzieliło i c. k. Ministeryum rolnictwa reskryptem z dnia 2. lutego 1900 l. 2026 Zakładowi chowu ryb w Oparach jednorazowej subwencyi w kwocie 5000 koron, dzięki czemu urządzenie zakładu tak dziś uzupełniono, że zakład ten będzie mógł już w krótkim czasie przynieść krajowi znaczny pożytek. Kierownictwo fachowe zakładu oddał Wydział krajowy reskryptem z dnia 4. stycznia 1900 l. 54.640 swemu referentowi dla spraw rybactwa.

Pierwszy rok istnienia zakładu udowodnił, że warunki lokalne zakładu jako też urządzenia odpowiadają w zupełności celowi. — Otrzymany w tym roku narybek pstrąga w ilości 26.000 sztuk, odpowiedział wszelkim oczekiwaniom i wpuszczony został do górnego biegu dopływów rzeki Stryja. W roku zeszłym prowadzono w zakładzie chów sandacza, pstrąga i karpia, w tym roku zaś przybędzie chów siei i okonia amerykańskiego. Głównem zadaniem zakładu, ze względu na jego położenie i warunki lokalne, będzie chów *sandacza i siei*, ryb nadzwyczaj cennych dla gospodarstwa rybnego, których ikry i narybku nikt obecnie u nas w kraju nie produkuje. Prócz tego produkować będzie zakład ikrę i narybek pstrąga, a także narybek i tarlaki karpia, te ostatnie jednak w małej tylko ilości.

Na popstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć następujące wnioski:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 19. marca 1901 L. W. 17.892 o popieraniu gospodarstwa rybnego przyjmuje Sejm do wiadomości.

·/. II. Sejm uchwala załączony ·/. projekt ustawy wprowadzającej zmiany i uzupełnienia do ustąwy o rybołowstwie z dnia 31. października 1887 (Dz. ust. kraj. Nr 37 z roku 1890).

III. Sejm, ponawiając swoje uchwały z dnia 3. lutego 1896, 10. lutego 1898 i 21. marca 1899, wzywa c. k. Rząd, aby przyspieszył utworzenie rewirów rybackich na rzekach krajowych w myśl ustawy o rybołowstwie z dnia 31. października 1887 (Dz. u. kr. Nr. 37 z r. 1890).

IV. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby wziął w obronę prawa własnoćci a w szczególności prawa rybołowstwa gmin położonych nad Białką tatrzańską, Dunajcem i Popradem uszczuplone wkutek nowego wyznaczenia granicy państwa.

Zarazem wzywa Sejm c. k. Rząd, by wziął w obronę rybaków wykonujących rybołowstwo na granicznej przestzeni rzeki Wisły i w drodze dyplomatycznej upomniał się u rządu rosyjskiego, by neutralność pasu granicznego, w danym wypadku koryta Wisły, przez graniczną straż rosyjską szanowaną była.

V. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby z mocy obowiązujących ustaw wydał odpowiednie zarządzenia zdolne zapobiedz zanieczyszczaniu wód płynących odpadkami fabrycznemi (rafineryi i kopalni nafty, papierni, tartaków i t. p.), które zatruwają wody płynące i czynią je niezdatnemi do hodowli ryb.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
S. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Mieczysław Onyszkiewicz w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Alegat do sprawozdania Wydziału krajowego LW. 17892/901.

U s t a w a

z dnia . . . . . wprowadzająca zmiany i uzupełnienia niektórych postanowień ustawy krajowej o rybołowstwie z dnia 31. października 1887 Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 37 z roku 1890.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam na podstawie postanowień zawartych w ustawie państwowej z dnia 25. kwietnia 1885 r. Dz. u. p. L. 58 o uregulowaniu rybołowstwa na wodach krajowych, co następuje:

Art. I.

Postanowienia §§. 3., 9., 11., 13., 15., 20., 21., 25., 27., 32., 54., 57., 59., 63., 64., 66., 67., 69., 80. i 85-go ustawy krajowej z dnia 31. października 1887 r. (Dz. u. i roz. kr. Nr. 37 z roku 1890) w dotychczasowem brzmieniu zostają uchylone i mają opiewać, jak następuje:

§. 3.

W granicach tej ustawy rozumieć należy przez sztuczne przekopy w przeciwstawieniu do naturalnych takie budowle wodne, któremi wodę odwróconą od swego biegu zapomocą stałych umyślnych przyrządów (śluz, jazów i t. p.) prowadzi się do jakiegoś specyalnego użytku.

Przez sztuczne zbiorniki wody w przeciwstawieniu do naturalnych, rozumieć należy takie budowle, wskutek których woda z opadów atmosferycznych albo z dopływów nie mających z natury swej znaczenia dla gospodarstwa rybnego, gromadzi się w miejscu do tego urządzonem (w stawie) itp.

Nie będzie natomiast uważane za sztuczny przekop łożysko wody naturalnej płynącej, chociażby zostało wzmocnione lub w kierunku swoim zmienione przez roboty regulacyjne (urządzenia odprowadzające wody, przekopy itp.). Tak samo naturalne zbiorowisko wody u brzegów, chociażby zostało uregulowanem, nie będzie uważane za zbiornik sztuczny.

§. 9.

Polityczna władza krajowa w porozumieniu z Wydziałem krajowym podzieli wody bieżące razem z temi dawnemi łożyskami

i odnogami, które z niemi łączą się chociażby peryodycznie w sposób dla przepływu ryb przydatny na rewiry rybackie, tj. na takie nieprzerwane przestrzenie wód, które się nadają do skutecznego chowu ryb właściwych danej wodzie i wogóle do prowadzenia prawidłowego gospodarstwa.

Rewiry rybackie powinny być tylko tak wielkie, jak tego wymaga konieczna potrzeba prawidłowego zagospodarowania danych wód.

Zbiorniki wody (§ 3.). wraz z łączącą się ze zbiornikiem i tem samem prawem rybołostwa objętą przestrzenią strugi, może polityczna władza krajowa przy tworzeniu rewirów uznać za samoistne okręgi gospodarcze, stanowiące oddzielne rewiry.

Tworzenia rewirów należy zaniechać z tych wód, które ze względu na swoją stałą właściwość nie mają znaczenia dla żadnej gałęzi rybactwa.

Każdocześni właściciele prawa rybołowstwa (§. 5.) w utworzonych rewirach są współwłaścicielami rewiru.

§. 11.

Jeżeli jedno prawo rybołowstwa, — bez względu na to, czy ono znajduje się w posiadaniu wyłącznem jednej osoby lub w posiadaniu wspólnem kilku osób — obejmuje cały rewir, to rewir taki na żądanie uprawnionego uznać należy na czas trwania owego stosunku za rewir własny, t. j. za taki rewir rybacki, w którym gospodarstwo rybne służy osobie posiadającej prawo rybołowstwa pod warunkiem przestrzegania ogólnych przepisów ustawy i szczegółowych postanowień następującego §. 12.

Jeżeli w związku z takim rewirem zostają przekopy, które w myśl §. 10. wbrew woli uprawnionych do rewiru rybackiego wogóle nie mogą być wcielone, to okoliczność ta nie uchyla prawa żądania, ażeby rewir ten uznany był za rewir własny.

Gmina albo osada chociażby nawet w rewirze rybackim sama tylko była uprawnioną do rybołowstwa, nie może rościć pretensyi do uznania rewiru jej za rewir własny.

§. 13.

Właściciel rewiru własnego jest obowiązanym, na żądanie c. k. Namiestnictwa, przyjąć do swego rewiru i odpowiednio zagospodarować także wody sąsiednie, które same dla siebie nie mogą tworzyć odrębnego rewiru rybackiego, ani też ze względu na swoje położenie nie mogą być przyłączone do innego rewiru rybackiego.

Za to obowiązanym będzie właściciel rewiru własnego płacić właścicielom rybołowstwa na tych przyłączonych wodach, rocznie pewne przez polityczną Władzę wspólnie z Wydziałem krajowym oznaczone odszkodowanie.

§. 15.

W każdym z osobna rewirze dzierżawnym będzie rybołowstwo przez polityczną Władzę powiatową bez rozdziału w przestrzeni lub innego jakiegokolwiek podziału oddane w dzierżawę w drodze publicznie rozpisać się mającej pertraktacyi ofertowej temu oferentowi, który ze względu na swe osobiste uzdolnienie i ze względu na postawioną przez niego ofertę przedstawi się jako względnie najlepszy dzierżawca.

Gminy albo osady nie będą dopuszczone do dzierżawy, a każde obejście tego zakazu pociąga za sobą odjęcie wydzierżawionego rybołowstwa.

Licytacya na dzierżawę prawa rybołowstwa w rewirach dzierżawnych musi być ogłoszoną najmniej na 14 dni przed terminem licytacyi w dzienniku urzędowym i przez obwieszczenie w gminach nadbrzeżnych, przyczem podaną być winna cena wywołania, wysokość wadyum i rozciągłość rewiru rybackiego.

Czas trwania dzierżawy wynosi dziesięć lat. Okres dzierżawy może polityczna władza powiatowa przedłużyć raz tylko najwyżej na dalszych dziesięć lat bez ponownego postępowania ofertowego, jeżeli dzierżawca zobowiązaniom swoim punktualnie i zupełnie zadość uczynił, jeżeli nie dopuścił się żadnego przekroczenia tej ustawy, jeżeli czynsz dzierżawny na dalszy okres dzierżawny przynajmniej o 20% podwyższy, wreszcie pod tym warunkiem, jeżeli po upływie czasu dzierżawy nie nastąpi zmiana rewiru samego w myśl §. 19.

Żądanie takie może dzierżawca postawić dopiero w ostatnim roku dzierżawy, a musi je wnieść co najmniej na trzy miesiące przed upływem czasu dzierżawy.

§. 20.

Czynsz dzierżawny za rewir dzierżawny przypada właścicielom prawa rybołowstwa (współwłaścicielom rewiru) w danym rewirze w miarę rozciągłości ich wód rybnych do rewiru wcielonych, gdyby jednak wymiar ten według zachodzących okoliczności nie był słusznym, pojedyńcze udziały w wydzierżawionem rybołowstwie, a zatem i pretensye do kwot czynszu dzierżawnego należy obliczyć w inny odpowiedni sposób.

Dzierżawca winien w terminie płatności odpowiednie kwoty czynszu dzierżawnego składać w c. k. politycznej władzy powiatowej, która na zasadzie bądź to zawartej ugody, bądź prawomocnego orzeczenia politycznej władzy krajowej co do rozdziału czynszów (§. 21.), bądź też na podstawie odnośnego wyroku sądowego (§. 21.) rozdzieli je pomiędzy uprawnionych, ewentualnie złoży do depozytu sądowego (§. 21.).

§. 21.

Po przeprowadzeniu podziału danego dorzecza na rewiry rybackie wyznaczy polityczna władza powiatowa współwłaścicielom rewiru (§. 9.) stosowny, a nie dłuższy jak dwumiesięczny termin, do zawarcia i przedłożenia ugody co do udziału poszczególnych uprawnionych w czynszu dzierżawnym.

Jeżeli ugoda w wyznaczonym terminie do skutku nie przyjdzie, wówczas polityczna władza krajowa, na podstawie przeprowadzonego dochodzenia oceni wartość prawa rybołowstwa każdego z współwłaścicieli rewiru (§. 9.) a na podstawie tego ocenienia obliczy wyrażony w procentach udział poszczególnych właścicieli prawa rybołowstwa w czynszu dzierżawnym.

Dla ułatwienia tych dochodzeń obowiązanym jest każdy właściciel prawa rybołowstwa (§. 5.) dostarczyć w odpowiednim czasie władzom politycznym potrzebnych do ocenienia wartości prawa rybołowstwa zgodnych z prawdą dat i wyjaśnień.

Współwłaściciele rewiru, którzy nie zgadzają się na przeprowadzony przez władze polityczne rozdział czynszu dzierżawnego, mogą dochodzić pretensyi swoich w drodze prawa, jeżeli w terminie przez polityczną władzę na ten cel wyznaczonym pisemnie zawiadomią polityczną władzę powiatową o wniesieniu do sądu prośby o ponowne przeprowadzenie rozdziału czynszu.

W wypadku tym czynsz dzierżawny, o ileby sporem był objęty, składanym będzie w terminach płatności aż do ukończenia sporu do Sądu pierwszej instancyi, który do rozstrzygnięcia sporu jest rzeczowo właściwym, a w miejscu siedziby władzy politycznej powiatowej się znajduje.

Sąd po wysłuchaniu interesowanych określi pytania, które przed wydaniem złożonych pieniędzy uprawnionym rozstrzygnięte być muszą, oznaczy strony, które w przeprowadzić się mającym sporze wystąpić mają jako powód i ustanowi termin do wniesienia pozwu. Zaniedbanie terminu wyznaczonego do wniesienia pozwu pociąga ten skutek za sobą, że strona opieszała nie może stawiać żadnych przeszkód wydania spornej kwoty stronom przeciwnym.

Przy wydaniu orzeczenia według powyższych postanowień, jako też przy załatwianiu wytoczonych sporów choćby one nie podlegały postępowaniu w sprawach drobiazgowych według ustawy z 27. kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 66.), sędzia nie jest związany ustawowemi prawidłami dowodowemi, lecz rozstrzygać ma według własnego przekonania, nabytego przez sumiennie zbadanie dostarczonych środków dowodowych (§. 3. ust. państw.).

§. 25.

Członków Wydziału i ich zastępców wybierać będą właściciele rewirów własnych jakoteż współwłaściciele i dzierżawcy rewirów dzierżawnych w tym okręgu, dla którego Wydział ma być zaprowadzony, przyczem każdej z tych osób przyznaje się jeden głos.

Obszary dworskie i gminy głosują przez swych pełnomocników.

Wybór odbywa się za pomocą pisemnego głosowania z pośród uprawnionych, albo z poza ich grona względną większością głosów na lat dziesięć.

Polityczna władza krajowa zarządzi wybory zaraz po utworzeniu rewirów i po ich wydzierżawieniu na odnośnem dorzeczu lub większej przestrzeni wodnej.

Zastępców powołuje do Wydziału polityczna władza krajowa w miarę, jak miejsca członków się opróżnią.

§. 27.

Do obowiązków Wydziału rewiru rybackiego należy w granicach określonego mu w §. 24. ogólnego zadania w szczególności:

1. Utrzymywanie w ewidencyi każdocześnie istniejących rewirów własnych i dzierżawnych, ich posiadaczy względnie dzierżawców, czynszów dzierżawnych za rewiry dzierżawne, a co do rewirów własnych kwot przyjętych w miejce czynszów dzierżawnych w myśl §. 22. Dat potrzebnych w tej mierze udzielą władze polityczne Wydziałowi na jego żądanie.

2. Pobór, względnie ściąganie taks rewirowych w myśl §. 23, wydawanie książeczek rybackich i pobór należytości za nie w myśl §. 66., zarząd funduszów powstałych z tego źródła, jakoteż z kar pieniężnych i innych możliwych dochodów.

3. Zarządzenie tępienia zwierząt szkodliwych dla rybołostwa, z przestrzeganiem istniejących w tej mierze przepisów, wzywanie interwencyi właściwych władz w wypadkach niedozwolonego zanieczyszczenia albo innego, niedozwolonego dla rybołowstwa szkodliwego użytkowania z wody, jakoteż w wypadkach niezgodnego z ustawą wykonywania rybołowstwa i niezastosowania się wogóle

do postanowień tej ustawy, hodowanie i wypuszczanie narybku, urządzanie tarlisk i przepławek. Zadania te Wydziału rewiru rybackiego bynajmniej jednak nie odejmują pojedynczym uprawnionym do rybołowstwa ich prawa strzeżenia własnych interesów w oznaczonych kierunkach, stosownie do odnośnych ustaw.

4. Zwiedzanie wód rewirowych celem zbadania stanu ryb, przeszkód w odpowiednim rozwoju tego użytkowania i potrzebnych w tym celu wspólnych środków; przy tem badaniu posiadacze praw rybołowstwa na wodach rewirowych wspierać winni według możności Wydział i jego organa.

Do wypełnienia swego zadania Wydział przyjąć może siły pomocnicze kontraktowo, za wypowiedzeniem, oraz ustanowić organa nadzorcze, które mieć będą prawa i obowiązki przyznane §. 68. i 79. straży rybackiej i organom powołanym do czuwania nad przestrzeganiem przepisów tej ustawy.

§. 32

Uskutecznione przez polityczną władzę krajową rozgraniczenie rewirów ogłoszone będzie w miarę, jak dla pojedyńczych dorzeczy dokonane zostanie, w dzienniku urzędowym i przez obwieszczania w nadbrzeżnych gminach z podaniem podziału na rewiry własne i dzierżawne (§§. 11 i 14) oraz z uwagą, że zażalenia przeciw temu rozgraniczeniu wniesione być mogą w ciągu dni 60 do politycznej władzy powiatowej, celem przedłożenia ich politycznej władzy krakrajowej i zasiągnięcia decyzyi Ministerstwa rolnictwa.

Gdy podział danego dorzecza na rewiry rybackie stanie się prawomocnym, ogłoszonym będzie w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych.

§. 54.

Polityczna władza krajowa ustanowi i obwieści, jakich ryb w pewnych czasach lub poniżej pewnej miary ani łowić, ani przenosić lub przewozić, ani sprzedawać lub w gospodach publicznych podawać nie wolno a zakaz ten, o ile nie dotyczy ryb określonych w §. 63, rozciąga się na odnośne gatunki ryb, bezwzględu na ich pochodzenie i tyczy się także tego zapasu ryb, który handlarze ryb w sklepach lub przy nich w lodowniach, naczyniach i t. d. trzymają.

§. 57.

Dynamitu i innych materyi eksplodujących, dalej rybiej trutki, wroniego oka i innych podobnych środków odurzających do połowu ryb używać nie wolno.

Nie wolno również łowić ryb w nocy bez względu na sposób połowu — jako też nie wolno łowić ryb ością.

W razie udowodnionej, a jeżeli dla odnośnej wody istnieje Wydział rewiru rybackiego, przez tenże Wydział potwierdzonej konieczności użycia do połowu środków eksplodujących, lub też wykonywania na pewnych przestrzeniach wód i w pewnych porach roku połowu ryb w nocy, może polityczna władza krajowa udzielić do tego wyjątkowo pozwolenia. Tego rodzaju pozwolenie nie może jednak dozwalać na połów ryb przy świetle.

§. 59.

W toku wód płynących i przy ich ujściu do innej stojącej lub płynącej wody nie wolno ustawiać dla połowu ryb stałych

przyrządów (lasek, odjazek, ogródków, koszar i t. p.). a to bez względu na materyał, z jakiego przyrządy te skonstruowano i bez względu na ich wymiary.

Zakaz ten nie odnosi się do przyrządów rybołowczych ze sieci, które wstawia się w czasie połowu ryb celem zamknięcia przestrzeni wody i które się zaraz po wyciągnięciu ryb usuwa.

Na prośbę uprawnionego do wykonywania rybołowstwa, a gdyby na odnośnej wodzie istniał Wydział rewiru rybackiego, za tegoż zgodą, lub też na wniosek Wydziału rewirowego może polityczna władza krajowa oznaczyć wody, na których dozwolonem będzie, za każdoczesnem zezwoleniem politycznej władzy powiatowej ustawiać i do połowu ryb używać stałych przyrządów (lasek i t. p.), które jednak w żadnym razie nie mogą sięgać poza połowę szerokości głównego prądu danego łożyska wody. Szerokość tę wymierzyć należy przy zwykłym niskim stanie wody pod kątem prostym.

Takie stałe przyrządy do połowu ryb umieszczone od jednego lub obu brzegów muszą mieć odstęp od siebie odpowiadający najmniej połowie szerokości łożyska wody, według powyższego wymiaru.

§. 63.

Powyższe postanowienia co do czasu ochrony, minimalnej miary i zakazów łowienia (§§. 54—62) nie stosują się do stawów i do innych zbiorników wody, założonych dla hodowli ryb, a nie włączonych do związku wód rewirowych, bez względu na to, czy one z inną wodą są, lub nie są połączone.

Ryby takich zakładów dla chowu ryb (stawów, sadzawek itp.) mogą być również bez względu na czas ochrony i miarę przewożone, sprzedawane i w gospodach podawane, pod warunkiem, że pochodzenie tych ryb udowodnione będzie odpowiednim certyfikatem wystawionym przez właściciela zakładu.

§. 64.

Polityczna władza krajowa może zarządzić, jeżeli to ze względu na stosunki rybackie okaże się potrzebnem, ażeby sprzedawać wolno było tylko ryby, których pochodzenie każdorazowo stwierdzonem będzie odpowiednim certyfikatem, wystawionym przez uprawnionego do rybołowstwa.

§. 66.

Kto wykonywa rybołowstwo po za ogrodzonemi miejscami, musi posiadać poświadczenie uprawnienia do rybołowstwa na odnośnej wodzie i poświadczenie to okazać organom nadzorczym na żądanie.

Poświadczenie takie dla posiadacza lub dzierżawcy wody rybnej jak również dla jednego lub dwóch jego zastępców w każdym rewirze stanowi „karta rybacka“, która wystawioną ma być zawsze na nazwisko przez polityczną władzę powiatową, a to: dla posiadacza na czas nieograniczony z zastrzeżeniem zwrotu w razie pozbycia się lub wydzierżawienia wody rybnej, dla dzierżawcy na czas trwania dzierżawy, z zastrzeżeniem zwrotu z ustaniem dzierżawy a dla zastępców tak posiadaczy jak i dzierżawcy na każdy rok kalendarzowy.

Inne osoby, które za opłatą lub bezpłatnie przypuszczone będą do łowienia ryb na jednej lub kilku obcych wodach rybnych, muszą się zaopatrzyć w wystawioną na nazwisko „książeczkę ry-

backą", w której właściciel lub dzierżawca wody rybnej poświadczy przypuszczenie do łowienia ryb i czas trwania tego pozwolenia.

Książeczkę rybacką wydawać będzie Wydział rewiru rybackiego na trzy lata za opłatą należytości w kwocie pięciu złotych (dziesięciu koron).

Formularze kart i książeczek rybackich ustanowi i obwieści polityczna władza krajowa.

§. 67.

Uprawnieni do rybołowstwa mogą swoim organom nadzorczym ustanowionym dla ochrony innych interesów, mianowicie gałęzi gospodarstwa rolnego lub lasowego łącznie z polowaniem, poruczyć także nadzór i ochronę rybactwa, i żądać w tym celu potwierdzenia ich przez polityczną Władzę powiatową oraz zaprzysiężenia według roty, przez polityczną Władzę krajową przepisać się mającej.

Uprawnieni do rybołowstwa a także i Wydział rewirowy mogą również żądać osobnego zatwierdzenia i zaprzysiężenia organów straży rybackiej, jeżeli organa te posiadają warunki, przepisane dla straży polowej.

§. 69.

Wykonywanie tej ustawy w wypadkach nie podpadających pod przepisy karne, należy, o ile zawarte w niej postanowienia nie oznaczają wyraźnie innej kompetencyi, do władz politycznych. Władze te mają przytem, o ile idzie o kwestye fachowe, wysłuchać opinii rzeczoznawców. Jeżeli Wydział rewiru rybackiego nie występuje sam jako strona, orzeczenie jego w kierunku fachowo rybackim należy uważać za opinię wystarczającą bez dalszego wysłuchania rzeczoznawców.

Polityczna władza krajowa wydaje rozporządzenia ustawą tą kompetencyi jej zastrzeżone, w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Gdyby przy wydawaniu rozporządzeń i orzeczeń, które w myśl postanowień tej ustawy (§. 9. i §. 69.) wydane być mają przez polityczną władzę krajową w porozumieniu z Wydziałem krajowym, z powodu różnicy zdań do porozumienia przyjść nie mogło — wówczas rozstrzyga c. k. Ministerstwo rolnictwa.

Przy wydawaniu takich zarządzeń, w których ze względu na położenie lub rozmiar wody koniecznem lub wskazanem jest działanie w porozumieniu z innymi krajami lub państwami, należy porozumieć się z właściwą władzą kraju sąsiedniego, względnie co do obcego państwa odnieść się po zarządzenie do Ministerstwa rolnictwa.

Władze polityczne mają w sprawach rybackich wzywać pomocy szczególnie przydzielonych im organów policyi lasowej (krajowych inspektorów lasowych, techników lasowych i nadzorców lasowych w powiatach), które są obowiązane w objazdach swoich i obchodach zwracać uwagę także na stosunki rybactwa i przedkładać na tej podstawie sprawozdania i wnioski. Bliższe przepisy o właściwości władz i o postępywaniu mieszczą się w następującym §. 70., o ile idzie o stosunek rybactwa do takich spraw, które w głównych zasadach uregulowane są ustawą wodną, lasową lub przepisami o żegludze i spławianiu, o ile zaś idzie o inne kwestye rybackie, w §§. 71—78.

§. 80.

Przekroczenia tej ustawy i przepisów lub odrębnych zarządzeń na jej podstawie wydanych, łącznie z zarządzeniem zamknięcia przekopów w myśl §, 10, al. 2 i §. 39. karać będzie, o ile powszechna ustawa karna nie znajdzie zastosowania, polityczna władza powiatowa grzywną od 1 da 100 koron, która to grzywna wrazie powtórnego wykroczenia, oraz wtedy, gdy w stanie ryb znaczną wyrządzono szkodę, podwyższoną być może do 200 koron.

W razie niemożności uiszczenia, grzywna zamienioną będzie na karę aresztu, przyczem każdą grzywnę do 10 koron liczyć należy za jeden dzień aresztu, a przy grzywnach powyżej 10 koron za każde dziesięć koron jeden dzień aresztu.

Przy przekroczeniach, które popełnione zostały przez samego uprawnionego do rybołowstwa przy połowie ryb, lub przez handlarzy i właścicieli restauracyi wskutek niedozwolonej sprzedaży, albo podawania ryb, orzec należy zarazem konfiskatę ryb złowionych wbrew przepisom, względnie wyłowionych na sprzedaż lub przeznaczonych do podania.

Przy przekroczeniach, które popełniono z użyciem niedozwolonych przyrządów, należy orzec tychże konfiskatę bez względu na to, czy one należą do winnego lub nie należą.

§. 85.

W wypadkach, w których prawo orzeczenia i wymiaru kary za przekroczenia tej ustawy należy w pierwszej instancyi do politycznej władzy powiatowej (§. 80.), może ta władza wydać mandat karny bez poprzedniego przesłuchania winnego. Jeżeli zasądzony w przeciągu ośmiu dni wniesie rekurs przeciw zasądzeniu, wówczas stosować należy przepisy ogólnie obowiązujące w administracyjnem postępowaniu karnem.

O karach i połączonych z niemi odszkodowaniach i zwrotach kosztów rozstrzyga w najwyższej instancyi Ministerstwo spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem rolnictwa.

Art. II.

Ustawa ta wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, spraw wewnętrznych, sprawiedliwości, handlu i skarbu (§. 10. u. p.).

LW. 13.360/901.

We Lwowie, dnia 22. lutego 1901.

Aleg. 57

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie projektu ustawy o sadzeniu i ochronie drzew przy drogach publicznych.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z 2. maja 1900 r. przyjął Wys. Sejm do wiadomości sprawozdanie Wydziału kraj. z czynności departamentu IV. w sprawach drogowych, w którem Wydział kraj. zdał również sprawę w przedmiocie projektu ustawy o sadzeniu i ochronie drzew przydrożnych. Przed przystąpieniem do ułożenia projektu Wydział kraj. uznał za stosowne zająć się zbadaniem, w jaki sposób sprawa sadzenia drzew przydrożnych została w innych krajach unormowaną, zebrał więc przepisy obowiązujące w tej mierze w innych krajach Przedlitawii jak w Czechach, Szląsku, Morawii i t. d. oraz w Węgrzech, Bawaryi, Wielkiem Ks. Badeńskiem i w innych państwach. Po zbadaniu tych obfitych materyałów, oraz z uwzględnieniem obowiązujących przepisów i stosunków istniejących w naszym kraju, wygotował Wydział krajowy projekt ustawy o sadzeniu i ochronie drzew przydrożnych i przesłał pomieniony projekt odezwą z 28. lipca 1899 l. 16.800 c. k. Namiestnictwu do objawienia zdania, ze względu na objęte nim drogi państwowe analogicznie do postanowień krajowej ustawy czeskiej z 2. grudnia 1884 Nr. 72 dz. u. kraj. i ustawy szląskiej z 28. kwietnia 1896 N. 34 dz. u. kraj. Równocześnie przesłał Wydział kraj. pomieniony projekt Towarzystwom leśnym, ogrodniczym i rolniczym oraz poszczególnym osobom w kraju z prośbą o objawienie fachowej opinii i przedstawienia wniosków mogących służyć jako materyał dla zaprojektowania w swoim czasie instrukcyi wykonawczej.

Na powyższą odezwę nie otrzymał Wydział kraj. od c. k. Rządu dotychczas odpowiedzi merytorycznej. Natomiast niemal wszystkie Towarzystwa i osoby, do których się odniesiono, przedłożyły Wydziałowi kraj. wyczerpujące opinie fachowe, zaznaczając zarazem zgodnie potrzebę ustawowego unormowania przepisów o sadzeniu i ochronie drzew przydrożnych.

Nadto w niektórych opiniach, a zwłaszcza opinii Towarzystwa ogrodniczego w Krakowie i Towarzystwa „Proświta“ we Lwowie znalazły się cenne uwagi co do niektórych postanowień samego projektu.

Podzielając częściowo zapatrywania objawione przez pomienione Towarzystwa, uznał Wydział krajowy za stosowne poczynić w pierwotnym projekcie pewne zmiany i tak zmieniony projekt ·/. przedkłada obecnie Wysokiemu Sejmowi. ·/.

Projekt ten różni się zasadniczo od dotychczasowych przepisów o sadzeniu i utrzymywaniu drzew przydrożnych.

W myśl bowiem §. 10. przepisów o policyi drogowej zestawionych przez Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem (okólnik Wydziału krajowego z 1. marca 1892 l. 10.323, okólnik c. k. Namiestnictwa z 19. marca 1892 l. 22.126), obowiązek sadzenia i utrzymywania drzew na gruntach przydrożnych cięży wyłącznie na właścicielach gruntów przydrożnych.

Natomiast według niniejszego projektu, drzewa przydrożne, o ile w myśl §. 2. nie mogą istnieć na burtach drogi, mają być sadzone i utrzymywane przez zarząd drogowy po za rowem drogowym i to nie tylko na gruntach do funduszu drogowego należących, lecz także na tych gruntach przydrożnych, których właściciele odpowiedniej przestrzeni zarządowi drogi za stosownem wynagrodzeniem odstąpić nie chcą. W tym jednak ostatnim wypadku pozostawia projekt właścicielom gruntów przydrożnych prawo pobierania czystych dochodów z tych drzew.

Wprowadzając w projekcie powyższą zasadę, kierował się Wydział krajowy przeświadczeniem, że kultura drzew przydrożnych w obecnych stosunkach tylko wtedy odpowie swemu zadaniu, jeżeli będzie prowadzoną systematycznie i umiejętnie, co da się uskutecznić jedynie przez powierzenie całej akcyi sadzenia i utrzymywania drzew przydrożnych właściwym zarządom drogowym, które będą działać według jednolitego z góry ułożonego programu, będą uposażone odpowiednimi środkami, wreszcie będą posiadać personal fachowy do tego celu uzdatniony. Słuszną jest natomiast rzeczą, aby prawo pobierania czystych dochodów z drzew przydrożnych pozostawiono właścicielom gruntów, na których drzewa zostały zasadzone.

Również uznał Wydział krajowy za wskazane wprowadzić w projekcie postanowienia, mające na celu zapewnienie jak najskuteczniejszej ochrony drzew przydrożnych.

W końcu dla bliższego określenia szczegółowych postanowień projektowanej ustawy, proponuje Wydział krajowy, aby c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym wydało potrzebną w tym celu instrukcyę wykonawczą.

Projekt ustawy obecnie Wysokiemu Sejmowi przedłożony Wydział krajowy pismem z dnia 22. lutego 1901 l. 13.360 przesłał c. k. Prezydyum Namiestnictwa.

Na podstawie powyższego wywodu Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony */. projekt ustawy o sadzeniu i ochronie drzew przydrożnych.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
S. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Antoni Jaxa Chamiec w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Do LW. 13.360/901.

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o sadzeniu i ochronie drzew przydrożnych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wydaję załączoną ustawę i postanawiam, co następuje:

Art. I.

Niniejsza ustawa o sadzeniu i ochronie drzew przydrożnych obowiązywać będzie od dnia 1. stycznia roku następującego po jej ogłoszeniu w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, z którym to dniem utracą moc obowiązującą dotyczące przepisy istniejące, o ile nie zgadzają się z postanowieniami niniejszej ustawy.

Art. II.

Niniejsza ustawa nie obowiązuje miast Lwowa i Krakowa.

Art. III.

Przeprowadzenie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Ustawa

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o sadzeniu i ochronie drzew przydrożnych.

Rzędy drzew przydrożnych.

§. 1.

Wzdłuż wszystkich dróg państwowych, krajowych, powiatowych, gminnych I. klasy, uregulowanych dróg gminnych II. klasy i publicznych dojazdów kolejowych, mają istnieć podwójne, a gdzieby to było niemożliwem, pojedyncze rzędy drzew.

Wyjątek stanowią części dróg wiodące przez osady o zwartych szeregach domów oraz przez lasy.

Jakie jeszcze inne wyjątki dopuszczone być mogą ze względu na położenie i potrzeby drogi, nie mniej z uwagi na kulturę sąsiednich gruntów, albo też z innych ważnych powodów, postanowi w każdym poszczególnym wypadku polityczna władza krajowa co do dróg państwowych, Wydział krajowy co do dróg pozostających w jego zarządzie, a Rada powiatowa co do wszystkich innych dróg publicznych.

Szczegółowe przepisy w tej mierze zawierać będzie instrukcya wykonawcza (§. 28).

Miejsce sadzenia drzew.

§. 2.

Drzewa przydrożne sadzone być mają na burtach (bankietach) drogi, jeżeli jej szerokość wynosi co najmniej 7 metrów. Tam zaś, gdzie szerokość drogi mniejsza, lub gdzie względy komunikacyjne wogóle na to nie pozwalają, należy sadzić drzewa poza rowem drogowym.

Stosownie do powyższej zasady postanowią zarządy drogowe względnie władze nadzorcze (§. 3. ust. 2.):

a) czy uzupełnianie rzędów drzew istniejących poza rowem drogowym ma się odbywać na przyszłość w dotychczasowem miejscu, czy na burcie drogi;

b) gdzie nowe rzędy drzew mają być sadzone.

Obowiązki co do sadzenia i pielęgnowania drzew przydrożnych.

§. 3.

Do sadzenia drzew w myśl §. 2., do uzupełniania istniejących już tamże rzędów, do pielęgnowania, oczyszczania z gąsienic i w ogóle utrzymywania tych drzew w należytym stanie, obowiązane są organa władzy zarządzającej drogą.

Wydział powiatowy nadzoruje zarządy dróg gminnych II. klasy co do powyższych czynności, a w miarę uznania swego porucza temu zarządowi wykonanie wskazanych przez siebie czynności powyższych także na drogach gminnych I. klasy.

O ile w myśl §. 2. rzędy drzew mają istnieć poza rowem drogowym, a zarząd drogowy nie posiada odpowiedniego dla tego celu gruntu do drogi przynależnego, właściciel zaś gruntu sąsiedniego potrzebnej w powyższym celu przestrzeni za stosownem wynagrodzeniem odstąpić nie chce, nie ma tenże właściciel prawa sprzeciwiania się sadzeniu i utrzymywaniu drzew na tej przestrzeni przez zarząd drogowy, służy mu jednak prawo zastrzeżone w ustępie 2-gim §. 5.

W razie sporu z właścicielem gruntu przydrożnego co do jego obowiązków względnie praw wypływających z niniejszej ustawy, orzeka polityczna władza powiatowa co do dróg państwowych a Wydział powiatowy co do dróg będących w zarządzie władz autonomicznych.

Koszta sadzenia i utrzymywania drzew przydrożnych; i dochód z użytkowania tych drzew.

§. 4.

Koszta sadzenia i utrzymywania drzew bądź na burtach drogowych bądź po za rowem drogi pokrywane być mają:

a) na drogach pozostających w zarządzie państwa z funduszu państwowego;

b) na drogach będących w zarządzie Wydziału krajowego z funduszu krajowego, o ile dla drogi nie należącej do kategoryi dróg krajowych nie istnieje osobny fundusz utrzymania tej drogi, z którego także wydatki na sadzenie i utrzymywanie drzew będą pokrywane;

c) na drogach powiatowych z funduszu powiatowego;

d) na drogach gminnych I. i II. klasy z powiatowego funduszu dróg gminnych z wyjątkiem dróg gminnych w miastach objętych ustawą z 13. marca 1889 dz. u. kr. Nr. 24 w których wydatki na ten cel potrzebne pokryte być mają z miejscowego funduszu drogowego (§. 43. ust. drog.);

e) na publicznych dojazdach kolejowych przez konkurencyę w stosunku oznaczonym w §. 4. względnie §. 8. ustawy o publicznych dojazdach kolejowych z 15. kwietnia 1881 dz. u. kr. Nr. 46 w brzmieniu ustawy z 9. marca 1888 dz. u. kr. Nr. 38.

§. 5.

Dochody z użytkowania drzew na burtach drogowych, tudzież z drzew po za rowem drogi na gruncie do niej przynależnym, wpływają do właściwego funduszu drogowego.

Czyste dochody z użytkowania drzew na gruntach sąsiednich pobierają właściciele tych gruntów.

Stosunki prawne.

§. 6.

Ustawa niniejsza nie narusza stosunków prawnych, jakie zachodzą co do drzew już istniejących, czy to na burcie drogi, czy po za rowem drogowym.

Co do sposobu utrzymywania takich drzew przydrożnych i sposobu użytkowania ich obowiązują jednak w każdym razie postanowienia §§. 3. i 9.

Również zawartą być może specyalna umowa pomiędzy zarządem drogowym względnie władzą nadzorczą (§. 3. ust. 2.) a właścicielem gruntu sąsiedniego co do użytkowania z drzew przydrożnych, niemniej też co do ich sadzenia i utrzymywania wszakże z zastosowaniem postanowień niniejszej ustawy, tyczących się wykonywania powyższych czynności.

Odległość drzew.

§. 7.

Drzewa przydrożne należy sadzić z reguły w oddaleniu 10 do 20 metrów od siebie w równej linii w ten sposób, by odległość od brzegu burtu względnie od zewnętrznej krawędzi rowu wynosiła conajmniej 20 ctm., zaś przy nasypach, gdzie nie ma rowu, przynajmniej 30 ctm. od podstawy nasypu.

Drzewo z jednej strony drogi i dwa przeciwległe drzewa z drugiej strony drogi mają tworzyć trójkąt równoramienny.

Wybór rodzaju względnie gatunku drzew i sposób ich sadzenia.

§. 8.

Gdzie klimatyczne warunki i jakość gruntu na to pozwalają, należy sadzić drzewa owocowe, w przeciwnym razie inne drzewa. Bliższe postanowienia co do wyboru rodzaju, względnie gatunku drzew, oraz co do sposobu ich sadzenia i ochraniania zawierać będzie instrukcya wykonawcza (§. 28.).

Obcinanie gałęzi i ścinanie drzew.

§. 9.

Obcinanie gałęzi i ścinanie drzew odbywać się może tylko przez organa zarządu drogowego.

Samowolne obcinanie gałęzi drzewa przydrożnego, równie jak samowolne ścięcie takiego drzewa jest surowo wzbronione.

Obcinanie nie może być nigdy w ten sposób dokonane, by drzewo zostało przez to zeszpecone lub w dalszem istnieniu zagrożone.

Wycięcie drzewa przydrożnego następuje tylko wtedy, gdy to drzewo jest przestarzałe lub bliskie obumarcia, a na jego miejsce nowe drzewko bezzwłocznie ma być zasadzone; wreszcie jeżeli z powodu wykonania budowli wzdłuż drogi dalsze istnienie drzew dopuszczone być nie może.

Wycinanie pojedynczych drzew przydrożnych na burcie lub poza rowem drogi gminnej II. klasy dokonane być może tylko za zezwoleniem władzy nadzorczej (§. 3. ust. 2.).

Jeżeli zajdzie potrzeba wycięcia części bądź też całego rzędu drzew, czy to na burcie drogi, czy poza rowem drogowym, należy uzyskać na to poprzednio zezwolenie politycznej władzy krajowej co do dróg państwowych, Wydziału krajowego co do dróg pozostających w jego zarządzie, a Wydziału powiatowego co do wszystkich innych dróg publicznych.

Wyjątek stanowią drzewa grożące upadkiem, które przez zarząd drogowy względnie służbę drogową bezzwłocznie usunięte być mają.

Przekroczenia i kary.

§. 10.

Właściciel przydrożnego (sąsiedniego) gruntu nie wypełniający ciężącego na nim z mocy §. 3. obowiązku co do sadzenia i utrzymywania drzew przez Zarząd drogowy po za rowem drogowym na jego gruncie, będzie karany na wniosek właściwego zarządu drogowego grzywną od 5 do 40 koron.

§. 11.

Samowolne obcinanie gałęzi drzewa przydrożnego, uszkodzenie takiego drzewa, usunięcie lub uszkodzenie palików i innych przyrządów ochronnych, o ile czyny te nie stanowią cięższego przewinienia, do którego stosują się postanowienia kodeksu karnego, ma być karane grzywną od 1 do 40 koron.

Wycięcie drzewa przydrożnego niemniej uszkodzenie takiego drzewa w sposób zagrażający jego istnieniu, o ile czyny te nie stanowią cięższego przewinienia, do którego stosują się postanowienia kodeksu karnego, ma być karane grzywną od 5 do 40 koron, która to grzywna w razie wycięcia znacznej części rzędu drzew nawet do 200 koron podwyższoną być może.

Prócz tego obowiązany będzie winny wynagrodzić wyrządzoną szkodę.

Nadto właściciel gruntu przydrożnego, przekraczający ten przepis, traci prawo do odciętego lub ściętego drzewa.

W razie niemożności ściągnięcia grzywny, należy ją zamienić na karę aresztu, wymierzając za każdę koronę dwanaście godzin aresztu, który to areszt rozciągnąć można aż do 14 dni.

Za szkodę wyrządzoną przez osoby pozostające w służbie lub przez dzieci, które żyją wspólnie z rodzicami odpowiadają służbodawcy względnie rodzice.

Za szkodę wyrządzoną przez bydło odpowiada właściciel względnie współwłaściciele bydła.

Prawo dochodzenia i karania.

§. 12.

Prawo dochodzenia i karania przekroczeń oznaczonych w §§. 10. i 11. niniejszej ustawy a popełnionych czy to w gminie czy na obszarze dworskim stanowiącym z nią jedną miejscowość, wykonywa w poruczonym zakresie działania naczelnik tejże gminy z dwoma asesorami, zaś w miastach objętych ustawą gminną z 13. marca 1889 dz. u. kr. Nr. 24 i w gminach objętych ustawą gminną z 3. lipca 1896 dz. u. kr. Nr. 51 burmistrz względnie naczelnik gminy.

Jeżeli obwinionym o przekroczenie jest sam właściciel albo przełożony obszaru dworskiego, lub jeżeli obwinioną albo interesowaną jest jedna z osób do przeprowadzenia dochodzenia i wymiaru kary powołanych, wówczas do postępowania karnego powołaną jest polityczna władza powiatowa.

§. 13.

Do ochrony i nadzorowania drzew przydrożnych obowiązaną jest w pierwszym rzędzie służba drogowa t. j. drożnicy, nadzorcy, konduktorowie drogowi i t. d., następnie organa policyi miejscowej i polnej oraz c. k. żandarmerya.

Organa te zatem mają obowiązek pod odpowiedzialnością służbową donieść dotyczącemu urzędowi gminnemu o dostrzeżonem uszkodzeniu drzewa przydrożnego.

Każdy zatrzymany przez te organa z powodu przekroczenia przepisów niniejszej ustawy, ma być tymże posłuszny, jeżeli chce uniknąć skutków prawem przepisanych.

Jeżeli organa te przydybią obcego na uszkadzaniu drzew przydrożnych, palików, lub innych przyrządów ochronnych, natenczas z zastrzeżeniem dalszej czynności urzędowej, mają pobrać od niego tytułem zabezpieczenia kwotę 20 koron za każde uszkodzone drzewo i 4 korony za każdy palik względnie przyrząd ochronny, następnie zaś po stwierdzeniu tożsamości osoby i miejsca zamieszkania nie przeszkadzać mu w odbywaniu dalszej podróży.

Na pobraną kwotę należy składającemu wydać pokwitowanie zawierające datę złożenia zakładu i charakter służbowy organu nadzorczego.

Ściągnięte kwoty mają być najdalej następnego dnia oddane właściwemu urzędowi gminnemu do przechowania za poświadczeniem w odnośnej książce służbowej.

Jeżeli obcy nie złoży tego zabezpieczenia, a zachodzi obawa, iż nie będzie można pociągnąć go później do odpowiedzialności, należy udać się z nim do najbliższego urzędu gminnego (w kierunku drogi jadącego lub idącego) celem przeprowadzenia przepisanej czynności urzędowej.

Użycie grzywien.

§. 14.

Osobom, które przyczyniły się do wykrycia sprawcy a nie są zaliczone do kategoryi urzędników sprawujących ochronę drzew przydrożnych, należy się trzecia część grzywny pobranej, reszta

tej grzywny, równie jak grzywny, od których rzeczona należytość nie została potrąconą, wpływa do właściwego funduszu drogowego (§. 4.)

§. 15.

Kwota przypadająca tytułem wynagrodzenia szkody wpływa na rzecz właściwego funduszu drogowego (§. 4.), jeżeli drzewo znajduje się na burcie drogowym lub po za rowem drogi na gruncie do niej przynależnym (§§. 3. i 5.), w przeciwnym razie otrzymuje ją uprawniony do użytkowania z drzewa (§. 5.)

Zakres działania władz i Reprezentacyi w sprawach dotyczących sadzenia i utrzymywania drzew przydrożnych, o ile nie jest oznaczony w paragrafach poprzednich.

A. Co do dróg pozostających w zarządzie państwa:

§. 16.

Polityczna władza krajowa prowadzi w granicach niniejszej ustawy naczelny nadzór nad kulturą drzew przy drogach będących w zarządzie państwa i wydaje w tym celu potrzebne instrukcye.

§. 17.

Jeżeli właściciel gruntu przy drodze państwowej nie zastosuje się do opartych na niniejszej ustawie zarządzeń władzy politycznej w terminie przez nią oznaczonym, natenczas niezależnie od nałożenia kary (§. 10.) zostaną odnośne czynności wykonane przez polityczną władzę powiatową na koszt i niebezpieczeństwo obowiązanego.

B. Co do dróg będących w zarządzie władz autonomicznych.

§. 18.

Sejm krajowy stanowi uchwałą o dotacyi z funduszu krajowego na cele popierania kultury drzew przydrożnych w kraju.

§. 19.

Wydział krajowy:

a) zaprowadza kulturę drzew na drogach będących w jego zarządzie;

b) prowadzi w granicach niniejszej ustawy naczelny nadzór nad kulturą drzew przy drogach będących w zarządzie władz autonomicznych i wydaje w tym celu potrzebne instrukcye;

c) stara się o rozpowszechnienie nauki i wiadomości o kulturze drzew przydrożnych;

d) przedstawia c. k. Rządowi wnioski co do popierania kultury drzew przydrożnych w kraju i udzielania na ten cel zasiłków ze skarbu państwa.

§. 20.

Jeżeli Wydział powiatowy nie przestrzega postanowień niniejszej ustawy co do sadzenia i utrzymywania drzew przy drogach będących w jego zarządzie, lub nie wykonywa należycie nadzoru nad sadzeniem i utrzymywaniem drzew przy drogach gminnych II. klasy, wówczas Wydział krajowy wydaje stosowne zarządzenia, a w razie potrzeby przez siebie uznanej ustanowi na koszt powiatu własny organ w celu zastępowania Wydziału powiatowego w powyższych czynnościach.

§. 21.

Rada powiatowa stanowi uchwałą:

a) o dotacyi z funduszu powiatowego na cele popierania kultury drzew przydrożnych w powiecie;

b) o zakładaniu powiatowych szkółek drzew owocowych i innych dla dostarczania sadzonek potrzebnych do kultury drzew przydrożnych.

§. 22.

Wydział powiatowy:

a) zaprowadza kulturę drzew na drogach będących w jego zarządzie;

b) nadzoruje miejscowe zarządy drogowe co do sadzenia i utrzymywania drzew przy drogach gminnych II. klasy i wydaje w tym celu stosowne zarządzenia.

§. 23.

Jeżeli właściciel gruntu przy drodze będącej w zarządzie władzy autonomicznej nie zastosuje się do opartych na niniejszej ustawie zarządzeń Wydziału powiatowego w terminie przez tenże Wydział oznaczonym, natenczas niezależnie od nałożenia kary (§. 10.) zostaną odnośne czynności wykonane przez Wydział powiatowy na koszt i niebezpieczeństwo obowiązanego.

§. 24.

Zarząd dróg gminnych II. klasy zaprowadza kulturę drzew na drogach gminnych II. klasy, oraz wykonywa wydane w tym celu zarządzenia Wydziału powiatowego.

Na każdego członka zarządu drogowego, przekraczającego lub zaniedbującego swe obowiązki co do sadzenia, utrzymywania i ochrony drzew przydrożnych, nakładać może Wydział powiatowy kary pieniężne aż do 40 koron.

W wyjątkowych wypadkach przysługuje Wydziałowi powiatowemu prawo udzielania z powiatowego funduszu dróg gminnych wynagrodzenia członkom zarządu drogowego za gorliwe i skuteczne wypełnianie obowiązków co do sadzenia, utrzymywania i ochrony drzew przydrożnych.

§. 25.

Zwierzchność gminna jest obowiązaną wspierać władzę zarządzającą drogą, względnie jej organa w czynnościach urzędowych mających na celu wykonywanie niniejszej ustawy, a spostrzeżone nadliwości albo sama usunąć, albo, gdyby to nie było w jej mocy, donieść o tem natychmiast zarządowi odnośnej drogi, względnie władzy nadzorczej (§. 3. ust. 2.), oraz politycznej władzy powiatowej.

Tok instancyi.

§. 26.

Od orzeczeń wydanych przez naczelnika gminy według §. 12. niniejszej ustawy, służy prawo odwołania się do politycznej władzy powiatowej. Rekurs należy wnieść na ręce naczelnika gminy ustnie lub na piśmie w przeciągu ośmiu dni, licząc od dnia ogłoszenia, względnie doręczenia wyroku.

W przypadkach, w których polityczna władza powiatowa jest pierwszą instancyą, obowiązują co do dalszego rekursu ogólne przepisy.

Przeciw dwom równobrzmiącym orzeczeniom nie ma dalszego rekursu.

Co do rekursów przeciw decyzyom i orzeczeniom Władz i Reprezentacyi wydanym na podstawie innych postanowień niniejszej ustawy obowiązują istniejące w tej mierze przepisy.

Prawo nadzoru władz politycznych i egzekucya.

§. 27.

Władze polityczne są uprawnione i obowiązane czuwać nad przestrzeganiem niniejszej ustawy.

Prawomocne uchwały, orzeczenia i rozporządzenia wydane na podstawie tej ustawy egzekwowane będą na żądanie właściwej władzy autonomicznej przez polityczną władzę powiatową.

Wszelkie należytości pzzypadające wskutek przedsięwzięcia na podstawie niniejszej ustawy środków przymusowych, a nie uiszczone w terminie oznaczonym, ściągnięte będą drogą egzekucyi politycznej.

Instrukcya wykonawcza.

§. 28.

W granicach tej ustawy oraz innych odnośnych ustaw i przepisów obowiązujących wyda polityczna władza krajowa instrukcyę wykonawczą w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

LW. 74413/00.

We Lwowie dnia 12. kwietnia 1901.

Aleg. 58

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie uzupełnienia i zmian w etacie krajowego biura kolejowego.

Niejednokrotnie już uznał Wysoki Sejm potrzebę pomnożenia etatowych sił krajowego biura kolejowego, i tak powziął na posiedzeniu z dnia 19. lutego 1898 następującą uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby organizacyę krajowego biura kolejowego uzupełnił w taki sposób, iżby ono mogło załatwiać nietylko przeprowadzenie uchwalonych już linii, lecz także badania dalszych projektów oraz ewidencyę spraw taryfowych, będących w związku z interesami krajowymi i zdał sprawę z wykonania tego polecenia na następnej sesyi, o ile to się da osiągnąć bez obciążenia funduszu krajowego, a przedstawił wnioski na wypadek, gdyby obciążenie budżetu okazało się potrzebne“.

Stosownie do tego polecenia uzupełnił Wydział krajowy w ciągu roku 1898 organizacyę biura kolejowego przedewszystkiem bez obciążenia funduszu krajowego, przyjmując na ciężar budujących się kolei czasowy personal. W etacie stałego personalu utworzono nową posadę w dziale administracyjnym w randze sekretarza Wydziału krajowego.

Następnie uchwalił Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 16. marca 1899 r. *„potrzebę powiększenia etatowych sił krajowego biura kolejowego, a szczególniej w kierunku uzyskania siły dla oddziału taryfowego i polecił Wydziałowi krajowemu, aby przedłożył odpowiednie wnioski w jak najkrótszym czasie“.*

Nadto przewidziano w budżecie krajowym już za rok 1900, wydatek na pobory służbowe dla konsulenta dla spraw taryfowych i komercyalnych tytułem płacy 3.600 koron, dodatku aktywalnego 720 koron i dodatku osobistego 400 koron.

I. Gdy wedle punktu 28. sprawozdania Wydziału krajowego z czynności Departamentu IV. w sprawach kolejowych za czas od 11. listopada 1899 do 31. października 1900 r. pozyskano już odpowiednią siłę na tę posadę, przeto wnosi Wydział krajowy utworzenie w etacie krajowego biura kolejowego posady „konsulenta dla spraw taryfowych i komercyalnych“ z poborami wyżej wyszczególnionymi.

II. Obecnie są w eksploatacyi już wszystkie linie kolejowe, objęte pierwszym okresem krajowej akcyi kolejowej, a ruch na nich prowadzi c. k. Zarząd kolei państwowych. Po myśli dotyczących umów, przysługuje Zarządom pojedyńczych Towarzystw kolejowych, względnie Wydziałowi krajowemu sprawdzanie rachunków eksploatacyjnych, sporządzanych przez c. k. Dyrekcye kolei państwowych. Sprawdzanie to podjęte być może jedynie w biurach tych Dyrekcyi na podstawie dokumentów i rachunków tamże złożonych. Czynność tę spełnia dotychczas przyjęty przez Wydział krajowy na rachunek poszczególnych Towarzystw kolejowych czasowy urzędnik ze skutkiem pomyślnym. Kontrola ta rachunków, powinna być z wielką ścisłością przeprowadzana, jeżeli ma odpowiadać celowi, przeto w obec długości 295·2 *klm.*, będących w ruchu sześciu kolei eksploatowanych przez 3 Dyrekcye kolei państwowych, mające swe siedziby w 3 oddalonych od siebie miejscowościach (Lwów, Kraków, Stanisławów), zachodzi nieodzowna potrzeba przyjęcia drugiej siły, dla zadośćuczynienia zadaniu w tym względzie na krajowem biurze kolejowem ciążącemu. Podnieść nadto musimy, że na wniosek Wydziału krajowego c. k. Ministerstwo kolei żelaznych, pismem z dnia 9. października 1900 L. 46075/20, przyznało Wydziałowi krajowemu prawo wglądania przez swe organa w tok czynności i wykonania służby na liniach kolei lokalnych, jakoteż w sposób prowadzenia na nich ruchu. Przez uzyskanie tych koncesyi, spodziewa się Wydział krajowy mieć większy wpływ na eksploatacyę i uzyskać w ten

sposób nie tylko oszczędności w prowadzeniu ruchu, ale i wejść w kontakt z miejscowymi interesentami co do stosunków komercyalnych okolic przeciętych kolejami lokalnemi przez kraj popartemi, w celu uzyskania większej ich rentowności.

Pod tym względem ostatnim sprawować będzie swe obowiązki konsulent dla spraw taryfowych i komercyalnych; dla kontroli technicznej zaś wskazanem jest, by urzędnik mający być przyjętym dla spraw eksploatacyjnych miał studya techniczne i odpowiednią praktykę kwalifikującą go do powierzyć mu się mającej czynności. W tym celu wnosi Wydział krajowy kreować nową etatową posadę w randze starszego inżyniera z poborami poniżej wyszczególnionymi.

III. Powołanemi powyżej uchwałami polecił Wysoki Sejm uzupełnienie w etacie biura kolejowego sił technicznych w taki sposób, aby mogło przedsiębrać badanie dalszych projektów budowy kolei lokalnych przez kraj poprzeć się mających.

Polecenie to powtórzył Wysoki Sejm następującą uchwałą, powziętą dnia 4. maja 1900 r.:

„*Wzywa się Wydział krajowy, aby w razie potrzeby przedstawił projekt pomnożenia sił technicznych biura kolejowego, a w szczególności, aby się zastanowił nad stabilizowaniem jednego osobnego oddziału kierownictwa budowy*“.

Wedle punktu 13. sprawozdania Wydziału krajowego z czynności Departamentu IV. w sprawach kolejowych za czas od 11. listopada 1899 do 31. października 1900 roku wykonanie powyższej uchwały co do utworzenia osobnego oddziału kierownictwa budowy, będzie wzięte pod rozwagę bezpośrednio przed przystąpieniem kraju do nowego programu akcyi kolejowej, a zatem w niedalekiej już przyszłości, gdyż wyniki finansowe eksploatacyi linii pierwszego okresu, a wszczególności kolei lokalnych Borki wielkie-Grzymałów, Trzebinia-Skawce i Chabówka-Zakopane, dziś już zapewniają zwolnienie znacznej części rocznej dotacyi kraju, na rzecz funduszu kolejowego przyzwolonej. Wydział krajowy zamierza przystąpić do tej nowej akcyi z krajowem biurem kolejowem odpowiednio pod względem ilości i jakości urzędników etatowych zorganizowanem, wnosi przeto utworzenie dwóch nowych posad inżynierów II. klasy z poborami niżej wyszczególnionemi, a to w celu umożliwienia podjęcia badań pod względem technicznym nowych projektów i należytego ich wykonania. Nadto przez utworzenie tych 2 posad umożliwia się awans młodszych sił technicznych biura kolejowego.

IV. Zarazem wnosi Wydział krajowy utworzenie w etacie biura kolejowego posady adjunkta konceptowego przy równoczesnem zniesieniu posady koncepisty, albowiem gdy urzędnicy głównego etatu Wydziału krajowego równej rangi z urzędnikiem biura kolejowego, piastującym posadę koncepisty w ciągu roku 1900 r. awansowani już zostali na wyższe posady, przeto w celu uzyskania równych stosunków awansowych z etatem Wydziału krajowego wskazanem jest polepszyć w tym kierunku etat biura kolejowego.

Reasumując powyższe wywody, wnosi Wydział krajowy utworzenie następujących posad:

1. starszego inżyniera z płacą		4.800 K
dodatkiem aktywalnym		840 „
2. konsulenta dla spraw taryfowych i komercyalnych z płacą		3.600 „
dodatkiem aktywalnym		720 „
„ osobistym		400 „
3. dwóch inżynierów II. klasy z płacą		5.600 „
dodatkiem aktywalnym		1.200 „
4. adjunkta konceptowego z płacą		2.800 „
dodatkiem aktywalnym		600 „
razem		20.560 K

za zniesieniem równoczesnem posad:

1. koncypisty z płacą	2.200 K	
dodatkiem aktywalnym	480 „	
Gdy nadto w budżecie za rok 1900 przewidziany był już wydatek na pobory konsulenta dla spraw taryfowych i komercyalnych	4.720 „	7.400 K
przeto przedstawione niniejszem uzupełnienie etatu biura kolejowego pociągnie za sobą zwiększenie wydatków w budżecie krajowym w stosunku do budżetu za rok 1900 o kwotę		13.160 K

W przedłożonym Wysokiemu Sejmowi projekcie budżetu krajowego na rok 1901, znalazły już powyższe wnioski cyfrowy wyraz w rubryce X. poz. 196 z tą tylko różnicą, że Wydział krajowy, zamierzając pierwotnie proponować utworzenie nowej posady inżyniera I. klasy, preliminował w poz. 196 *d*, płacę dla drugiego inżyniera I. klasy; gdy zaś obecnie zamiast posady inżyniera I. klasy proponuje Wydział krajowy utworzenie nowej posady inżyniera starszego, przeto w razie przyjęcia wniosków Wydziału krajowego w rubryce X poz. 196 *c.* wstawioną zostanie płaca i dodatek aktywalny dla starszego inżyniera drugiego w kwocie 5.640 K, natomiast w poz. 196 *d* pozostanie płaca tylko jednego inżyniera I. klasy t. j. 4.320 K zamiast preliminowanych 8.640 koron.

W końcu przedstawiamy etat biura kolejowego z uwzględnieniem uzupełnień niniejszem sprawozdaniem proponowanych:

1 dyrektor krajowego biura kolejowego
1 zastępca dyrektora
2 starszych inżynierów
1 inżynier I. klasy
2 inżynierów II. klasy
2 inżynierów-adjunktów
1 referent administracyjny
1 sekretarz
1 konsulent dla spraw taryfowych i komercyalnych
1 adjunkt konceptowy
1 adjunkt administracyjny
1 oficyał rachunkowy
1 asystent rachunkowy
1 inspicient rysownik
1 asystent manipulacyjny
1 woźny.

Wydział krajowy przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Z dniem 1. stycznia 1901 *r.* ustanawia się w etacie krajowego biura kolejowego ponad dotychczasowy stan tegoż biura:

a)	posadę starszego inżyniera z płacą roczną	4.800 K
	dodatkiem aktywalnym	840 „
	i trzema dodatkami pięcioletnimi po	400 „
b)	posadę konsulenta dla spraw taryfowych i komercyalnych z roczną płacą	3.600 „
	dodatkiem aktywalnym	720 „
	i trzema dodatkami pięcioletnimi po	400 „
c)	2 posady inżynierów II. klasy z roczną płacą po . .	2.800 „
	dodatkiem aktywalnym	600 „
	i trzema dodatkami pięcioletnimi po	200 „
d)	posadę adjunkta konceptowego z roczną płacą . . .	2.800 „
	dodatkiem aktywalnym	600 „
	i trzema dodatkami pięcioletnimi po	200 „

za równoczesnem zniesieniem posady koncepisty, ustanowionej w stałym etacie krajowego biura kolejowego uchwałą sejmową z dnia 13. lutego 1897.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Antoni Jaxa Chamiec,
Członek Wydziału krajowego.

LW. 35.496/901.

We Lwowie, dnia 3. czerwca 1901.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie podjęcia i ułożenia programu dalszej akcyi kraju na polu popierania budowy kolei niższorzędnych.

Wysoki Sejmie!

1. Uwagi wstępne:

Podjęta przez kraj po myśli ustawy krajowej z dnia 17. lipca 1893. r. Dz. u. kr. Nr. 42 akcya na polu popierania budowy kolei niższorzędnych opiera się finansowo na uchwale Wysokiego Sejmu z dnia 15. lutego 1894. r., wedle której przez udzielenie rocznej dotacyi w kwocie 600.000 koron przez lat 75 począwszy od r. 1894. utworzony został osobny krajowy fundusz kolejowy. Fundusz ten uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 17. marca 1899 r. podniesiony został do wysokości rocznej dotacyi w kwocie 750.000 kor.

Poparcie kolei żelaznych, których budowę zapewnił Wysoki Sejm uchwałami z dnia 8. lutego 1895. 28. marca 1899. i 30. marca 1899. względnie 30. grudnia 1899 r., wyczerpało w zupełności ten fundusz kolejowy.

Przystąpienie do dalszej akcyi w ramach tych zasobów pieniężnych możliwem jest tylko w miarę zwolnienia zobowiązań krajowego funduszu kolejowego przez nadwyżki dochodów popartych przez kraj kolei nad koszta prowadzenia ruchu i administracyi.

W tej myśli też Wysoki Sejm, uchwalając pierwszy program budowy kolei lokalnych, polecił Wydziałowi krajowemu ustępem 9. uchwały z dnia 8. lutego 1895. przedkładać do decyzyi projekta budowy nowych kolei w miarę rozporządzalnych zasobów krajowego funduszu kolejowego. Poleceniu temu zadość uczynić może Wydział krajowy dopiero obecnie, gdyż pierwszy rok eksploatacyi najważniejszych linii pierwszego okresu, a mianowicie kolei: Trzebinia-Skawce, Chabówka-Zakopane i Delatyn-Kołomyja-Stefanówka dopiero z d. 31. grudnia 1900. r. się ukończył a ostateczne wyniki eksploatacyjne w ciągu miesiąca kwietnia 1901. po myśli dotyczących umów z c. k. Zarządem kolei państwowych zawartych zostały Wydziałowi krajowemu udzielone.

2. Wyniki eksploatacyjne kolei 1. okresu.

Przedewszystkiem musimy zauważyć, że w sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności Departamentu IV. w sprawach kolejowych za czas od 1. listopada 1899. do 30. listopada 1900. r. podane wyniki eksploatacyjne kolei pierwszego okresu za r. 1900. zestawione były w przypuszczalnych cyfrach

bądź to na podstawie tymczasowych wykazów, bądź też przybliżonych obliczeń dochodów za ostatnie miesiące roku, czem się tłumaczy ich różnica z poniżej podanemi ostatecznemi wynikami za rok 1900.

Dotychczasowe wyniki eksploatacyjne kolei pierwszego okresu są następujące:

1. Kolej lokalna Borki wielkie-Grzymałów.

Otwarcie tej kolei nastąpiło 12. sierpnia 1897 r. Nadwyżka dochodów nad wydatki wynosiła:

w roku 1897. (od 12. sierpnia do 31. grudnia) . . . 10.423 K. 77 h.
„ „ 1898. . . . . 26.021 „ 45 „
„ „ 1899. . . . . 27.393 „ 24 „
„ „ 1900. . . . . 37.144 „ 87 „

Biorąc za podstawę trzyletni wynik eksploatacyjny, otrzymamy przeciętną cyjrę nadwyżek K. 30.186·52.

2. Kolej miejscowa Łupków-Cisna.

Otwarcie nastąpiło dnia 22. stycznia 1898.

Z przyczyn w sprawozdaniach z czynności Wydziału krajowego w sprawach kolejowych za lata 1898.—1900. podanych wyniki eksploatacyjne tej kolei były dotychczas niekorzystne, istotnie też dały:

w r. 1898 niedobór . . . . . koron 43.661·50
w r. 1899 „ . . . . . „ 6.307·90
w r. 1900 nadwyżkę . . . . . „ 9.128·66

Jakkolwiek spodziewać się można z całą pewnością wzrostu ruchu i rentowności tej kolei z powodu zaprowadzenia ulepszeń na niej i powstania w jej obszarze ciążenia zakładów przemysłowych, jak też z powodu uzyskania oszczędności w prowadzeniu ruchu, to przecież nadwyżki eksploatacyjne w pierwszym rzędzie będą musiały być użyte na pokrycie niedoborów z pierwszych dwóch lat. Zaliczenie przeto ich do rozporządzalnych zasobów funduszu kolejowego jest na szereg lat wykluczone.

3. Kolej lokalna Trzebinia-Skawce.

Otwarta dnia 15. sierpnia 1899. r. osiągnęła dotychczas następujące nadwyżki eksploatacyjne:

w r. 1899. (od 12. sierpnia do 31. grudnia) . . . koron 10.250·65
w r. 1900. . . . . „ 73.679·09

Wiele jest usasadnionych danych, dozwalających spodziewać się wzrostu rentowności tej kolei. Dlatego nadwyżkę roku 1900, wynoszącą mniej niż połowę gwarantowanych rat pożyczki pierwszeństwa, można już w każdym razie uważać za minimalną roczną kwotę, mogącą być zaliczoną do rozporządzalnych zasobów krajowego funduszu kolejowego.

W szczególności podnosi się na tem miejscu, że dochody kolei tej wzmogą się znacznie wskutek przystąpienia jej do związku taryfowego z kolejami państwowemi i koleją północną cesarza Ferdynanda.

4. Kolej żelazna Chabówka-Zakopane.

Otwarcie tej kolei nastąpiło dnia 25. października 1899. r.

Rachunki eksploatacyi wykazują nadwyzki dochodów nad wydatki:

w r. 1899 (od 25/10 do 31/12) . . K. 7.769·11
w r. 1900 . . . . . K. 106.438.55

Gdy rozwój ruchu na tej linii jest zupełnie pewny, przeto można na przyszłość kwotę 98.911·10 K., odpowiadającą gwarantowanym przez kraj ratom pożyczki pierwszeństwa, zaliczyć do rozporządzalnych zasobów krajowego funduszu kolejowego.

5. Kolej lokalna Delatyn-Kołomyja-Stefanówka.

Otwarcie tej kolei nastąpiło w dniu 18. listopada 1899 r., dotychczasowe wyniki eksploatacyi są nader ujemne, dały one bowiem w r. 1899 (od 18|11 do 31|12), deficyt koron 12.263 gr. 88; w r. 1900 zaś deficyt ten wynosi K. 154.195·66.

Nadmienić tu wszakże należy, iż r. 1900, był dla tej kolei zupełnie anormalnym, był rokiem klęski, spowodowanej siłą elementarną powodzi, która przez zniszczenie linii kolejowej w kilku miejscach, a uszkodzenie jej w innych, pociągnęła za sobą z jednej strony potrzebę rekonstrukcyi linii kosztem około 330.000 K. (zaliczonych z krajowego funduszu kolejowego i nieobjętych rachunkiem eksploatacyi), z drugiej strony przerwę ruchu między Łanczynem a Delatynem. Bliższe szczegóły tej klęski i jej następstw, jak też sposobu pokrycia kosztów rekonstrukcyi, omówione są w punkcie 15. sprawozdania Wydziału krajowego w sprawach kolejowych, za czas od 10. listopada 1899. do 30. listopada 1900. r.

Wobec dotychczasowych ujemnych rezultatów nie można oznaczyć, czy i w jakim czasie powyższy deficyt znajdzie pokrycie w ewentualnych nadwyżkach dochodów nad wydatki, odpowiedź na to dadzą lata następne.

6. Kolej lokalna Piła-Jaworzno.

Otwarcie tej kolei nastąpiło w dniu 27. października 1900.

Rachunek eksploatatyi za czas od dnia 27|10 do 31|12 1900. wykazuje deficyt w kwocie koron 5.938·98.

Tak Towarzystwo kolejowe, jak i Wydział krajowy czyni usilne starania o zapewnienie dla tej linii masowych transportów, a projektowane przedłużenie do Mysłowic zapewniłoby jej niewątpliwie rentowność.

W każdym razie nie da się obecnie czas określić, w którym będzie możliwe uzyskanie tych transportów, a do tego czasu będzie musiała linia ta z niedoborem walczyć.

7. Kolej lokalna Kraków-Kocmyrzów.

Nie mając dotychczas zamknięcia rachunkowego i sprawozdania tej kolei za rok ubiegły, nie możemy też nic powiedzieć o jej rentowności.

8. Subwencye udzielone dla zbudowanych przez państwo kolei żelaznych Chodorów-Podwysokie i Przeworsk-Rozwadów,

jak to już określenie „bezzwrotne“ wskazuje, nie dają prawa do żadnego udziału w czystych dochodach tych kolei; pożyczki więc na ten cel w łącznej kwocie 2,500.000 koron zaciągnięte obciążają krajowy fundusz kolejowy stale i bezwarunkowo kwotą po koron 109.191 rocznie.

3. Zasoby krajowego funduszu kolejowego na dalszą akcyę.

Zasoby krajowego funduszu kolejowego na dalszą akcyę przedstawiają się przeto na podstawie powyższych wyników eksploatacyjnych linii kolejowych pierwszego okresu, jak następuje:

Zobowiązania krajowego funduszu kolejowego wraz z preliminarzem rocznych zwolnień od dotychczasowych ciężarów:

	Suma imienna pożyczki	Raty roczne pożyczki	preliminowane roczne zwolnienia funduszu kolejowego
	Koron	Koron	Koron
I. Pożyczki imieniem kraju zaciągnięte na pokrycie subwencyi bezzwrotnych dla kolei przez państwo zbudowanych:			
a) na rzecz kolei Chodorów-Podwysokie .	2,000.000	87.291·00	—
b) „ „ „ Przeworsk-Rozwadów .	500.000	21.900·00	—
Suma I. .	2,500.000	109.191·00	—
II. Pożyczki gwarantowane przez kraj:			
c) na kolej Borki wielkie-Grzymałów . .	1,200.000	52.317·00	30.186·52
d) „ „ Trzebinia-Skawce	3,320.000	145.233·56	73.679·09
e) „ „ Chabówka-Zakopane	2,260.000	99.007·50	98.911·10
f) „ „ Delatyn-Kołomyja-Stefanówka	5,200.000	227.742·00	—
g) „ „ Piła-Jaworno	928.000	40.832·00	—
Suma II. .	12,928.000	565.132·06	202.776·71
III. Pożyczki kraju na pokrycie wpłat na objęte przez kraj akcye:			
h) akcye pierwszeństwa kolei Łupków-Cisna	930.000	40.592·44	—
i) „ zakładowe kolei Kraków-Kocmyrzów w sumie imiennej 200.000 koron, tudzież akcye pierwszeństwa kolei Trzebinia-Skawce w sumie imiennej 266.000 koron i akcye pierwszeństwa kolei Łupków-Cisna w sumie imiennej 120.000 koron	600.000	26.352·00	—
Suma III. .	1,530.000	66.944·44	—
Sumy: I., II. i III. łącznie .	16,938.000	741.267·50	202.776 71
Nadto:			
IV. Niezaciągnięta jeszcze pożyczka za gwarancyą kraju przyznana już przez Wysoki Sejm:			
k) na projektowaną kolej Przeworsk-Bachórz-Dynów	2,266.000	100.000·00	—
V. Udział kraju w powiększeniach kapitałów zasadniczo już przez Wysoki Sejm przyznany:			
l) dla kolei Trzebinia-Skawce, Piła-Jaworzno i Delatyn-Kołomyja-Stefanówka, cyfrowo ostatecznie jeszcze nie ustalony, około .	1,100.000	50.000·00	—
Sumy I.—V. .	20,304.000	891.267·50	202.776·71

Z powyższego zestawienia wynika, że stałe zobowiązania krajowego funduszu kolejowego wynoszą po koron 891.267 gr. 50 rocznie, podczas gdy wzięta do rachunku roczna dotacya tego funduszu wynosi tylko 750.000 kor.

Dla objaśnienia przeto dodajemy, że wynosząca po koron 141.267 gr. 50 zwyżka rocznych zobowiązań krajowgo funduszu kolejowego ponad dotacyę 750.000 koron ma wystarczające pokrycie w odsetkach od zasobów tego funduszu powstałych przez kapitalizowanie dotacyi rocznej lub jej części tak długo, jak długo wymienione wyżej pożyczki nie zostały jeszcze zaciągnięte lub raty ich nie obciążały krajowego funduszu kolejowego, lecz odnośne rachunki budowy.

Szczegółowe zestawienie zasobów i dotacyi funduszu kolejowego uwidoczniono w sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności w sprawach kolejowych za czas od 10. listopada 1899. do 30. listopada 1900. (punkt 24).

Na podstawie tedy wykazanej rentowności kolei Borki wielkie-Grzymałów, Trzebinia-Skawce i Chabówka-Zakopane należy uważać, że fundusz kolejowy jakkolwiek od zobowiązań nie zwolniony, ma zapewnione pokrycie na te zobowiązania w kwocie rocznej koron 202.776 gr. 71, co przy 4% i $^1/_8$% dodatku administracyjnego dawałoby możność zaciągnięcia z planem umorzenia do roku 1968 pożyczki w sumie imiennej okrągło koron 4,500.000.

Bez wszelkiego optymizmu ale i bez wszelkiego pesymizmu należy zastanowić się nad pytaniem, czy i o ile na powyższych danych można już oprzeć program dalszej akcyi kraju.

Pesymizmem byłoby wychodzić z założenia, że przynoszące obecnie deficyt koleje lokalne będą go przynosiły i nadal, i że do pokrycia tych deficytów byłby pociągniętym krajowy fundusz kolejowy.

Może się na tych kolejach urzeczywistnić w następnych latach znaczny wzrost ruchu, z którego dochody pokryłyby poprzednie deficyty.

W razie, gdyby to nie nastąpiło w najbliższych latach, będzie oczywiście zadaniem Wydziału krajowego, aby deficyty te, kredytowane tytułem zwłoki (Stundung) przez c. k. Administracyę kolei państwowych, były kredytowane i nadal, lub w inny sposób pokryte bez obciążenia krajowego funduszu kolejowego.

Optymizmem byłoby z drugiej strony brać już obecnie w pełnej mierze w rachubę przychody kolei z powodu spodziewanego, a nawet na kolei Trzebinia-Skawce zupełnie pewnego wzrostu transportów towarowych, gdyż obliczenie to nastąpić winno jedynie na podstawie wyników lat ubiegłych.

Mając to uwadze, dochodzi się do konkluzyi, że nie ma powodów, któreby miały powstrzymywać dalszą już teraz akcyę kraju i ułożenie obecni dla niej programu, opierając ją na przyjętych powyżej prawdopodobnych **zasobach krajowego funduszu kolejowego po 200.000 koron rocznie do r. 1968, czyli w kapitale imiennym koron 4,500.000,** że jednak Wydział krajowy z całą stanowczością przy dzisiejszej dotacyi funduszu kolejowego odradzać musi Wysokiemu Sejmowi przyjmowania zobowiązań idących po nad tą kwotę.

IV. Zgłoszone projekta kolejowe. A. Kolej z Zakopanego do Suchej Hory

Przedewszystkiem zaznacza się, że uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 24. marca 1899. r. za użyteczne ze względu na ogólne interesa kraju i za potrzebne uznane przedłużenie kolei żelaznej Chabówka-Zakopane przez Kościelisko i Witów do granicy węgierskiej koło Suchej Hory nie przyjdzie do skutku, gdyż c. k. Ministerstwo kolei żelaznych uwiadomiło pismem z dnia 26. czerwca 1900 l. 27588, że c. k. Rząd obstawać musi przy swej pierwotnej decyzyi, którą postanowiono budowę kolei z Nowego Targu przez Czarny Dunajec do Suchej Hory.

Odpowiedź powyższa nastąpiła z mocy najwyższego upoważnienia z 3. czerwca 1900. r., wobec czego powołaną uchwałą Wysokiego Sejmu udzielona subwencya dla przedłużenia z Zakopanego do Suchej Hory stała się bezprzedmiotową.

B. Projekta linii kolejowych, które nie mogą być objęte programem kraju.

Ustawa krajowa z dnia 17. lipca 1893. Dz. u. kr. Nr. 42 postanawia w §. 1, których kolei budowę kraj popierać może, a mianowicie: „budowę niższorzędnych kolei żelaznych (kolei lokalnych, podrzędnych, wicynalnych, tramwajów itp.). Postanowienie to wyklucza zatem objęcie programem krajowej akcyi kolejowej tych kolei, które mają charakter głównych linii, jakoteż których budowy wymagają w pierwszym rzędzie ogólno-państwowe interesa. Budowa ich powinna przeto nastąpić jako kolei państwowych.

Do tego rodzaju kolei należą następujące zgłoszone projekta:

L. p.	Oznaczenie linii	Tor	Długość w km	koszta budowy	
				na 1 km	ogółem
				w koronach	
1a	Dębica-Jasło	norm.	50·0	84.000	4,400.000
b	Jasło-Żmigród-Konieczna	„	54·5	110.000	6,400.000
2	Lwów-Kamionka strum.-Stojanów	„	78·5	100.000	8,000.000
3a	Lwów-Winniki-Przemyślany	„	45·0	120.000	6,000.000
b	Brzeżany-Potutory-Podhajce	„	25·0	100.000	2,500.000

1. Kolej: Dębica-Jasło i Jasło-Żmigród-Konieczna.

Projekty wstępne są dla obydwu linij wypracowane, i dla obu linij przeprowadzono już rewizye trasy z wynikiem pomyślnym.

Wydział krajowy nie zapoznaje potrzeby i użyteczności obu pomienionych kolei, nie może jednak proponować zrealizowania tych kolei jako lokalnych, gdyż linie te projektowane są przez Rząd jako koleje strategiczne i budowane być winne z funduszów ogólno państwowych, a nadto jedna z nich dochodzi do granicy węgierskiej, a więc stanowić będzie nowe dla interesów naszych ekonomicznych niepożądane połączenie z Węgrami.

2. Kolej: Lwów-Kamionka strum.-Stojanów.

Ubiegającym się o koncesyę na tę linię jest inżynier Gwalbert Ziembicki we Lwowie, który nie przedstawił dotąd Wydziałowi krajowemu zamierzonego przez się planu sfinansowania tej kolei.

Zdaniem Wydziału krajowego linia ta, jako stanowiąca przedłużenie państwowej kolei Granica węgierska-Sambor-Lwów i jako leżąca w interesie ogólno-państwowym, budowaną być winna wyłącznym kosztem skarbu państwa.

3. Koleje: Lwów-Winniki-Przemyślany i Brzeżany-Potutory-Podhajce.

Linia Lwów-Winniki-Przemyślany projektowaną jest jako normalnotorowa o długości **45 km.** z preliminowanym kapitałem **6,000.000 koron.**

Linia Brzeżany-Potutory-Podhajce projektowaną jest również jako normalnotorowa kolej; długość jej wynosi około **25 km.**, a przybliżone koszta budowy około **2,500.000 koron.**

W ostatnich dniach wyłoniła się budowa kolei ze Lwowa na Winniki, Przemyślany, Brzeżany do Podhajec jako jednej całości przeważnie kosztem państwa, w ten jednak sposób, iż Rząd udzieli gwarancyę oprocentowania i umorzenia kapitału 10,000.000 koron, a zrealizowaniem projektu zajęłoby się osobne Towarzystwo akcyjne, tak, jak to miało miejsce przy wschodniogalicyjskich kolejach lokalnych.

Na tej podstawie odbyło się dnia 1. czerwca 1901 r. we Lwowie za inicyatywą Wydziału krajowego i Reprezentacyi miasta Lwowa zgromadzenie, w którem wzięli udział reprezentanci powiatu lwowskiego, przemyślańskiego, brzeżańskiego i podhajeckiego, miast Lwowa, Przemyślan i Brzeżan. Zgromadzenie to interesentów wybrało komitet, z zadaniem utworzenia konsorcyum dla tej kolei. W skład komitetu weszli pp.: Roman hr. Potocki, Jakób hr. Potocki, Dr. Jan Walewski, Dawid Abrahamowicz, Adam Treter, Kazimierz Traczewski, Edmund Lityński, Dr. Godzimir Małachowski, Dr. Stanisław Głąbiński, Dr. Stanisław Schaetzel i Dr. Adam Czyżewicz. Komitet na posiedzeniu odbytem bezpośrednio po zgromadzeniu interesentów, ukonstytuował się w konsorcynm, wybierając prezesem J. E. Romana hr. Potockiego, zastępcą prezesa Dr. Godzimira Małachowskiego; równocześnie wybrano komitet egzekutywny, w którego skład weszło prezydyum konsorcyum, Dr. Adam Czyżewicz i Dr. Stanisław Głąbiński. Konsorcyum wniosło bezwłocznie prośbę do Ministerstwa kolei żelaznych o zezwolenie na podjęcie przedwstępnych robót technicznych. Pierwszem zadaniem Komitetu wykonawczego jest zebranie udziałów interesowanych na pobrycie pierwszych wydatków.

Stwierdzono na tem posiedzeniu, że istnieją przedwstępne projekta dla części linii Lwów-Przemyślany, dla części Przemyślany-Brzeżany i dla części Brzeżany-Podhajce, tak, że po przestudyowaniu tych operatów częściowych będzie mógł komitet wykonawczy przystąpić do zestawienia całości z ewentualnem, jak najdalej idącem zużytkowaniem tych projektów.

C. Linie kolejowe, których projekta nie są jeszcze dojrzałe do objęcia najbliższym programem.

Następnie zgłoszono szereg projektów linii kolejowych, które jednak dotychczas nie są dojrzałe do objęcia najbliższym programem czy to dla braku studyów technicznych, komercyalnych lub też dla braku planu sfinansowania:

L. p.	Oznaczenie linii	Tor	Długość w km.	Koszta budowy na 1 km.	Koszta budowy ogółem
				w koronach	
1.	Grzymałów-Kałaharówka . . .	n	27·8	70.000	2,300.000
2.	Touste-Czabarówka	„	32·5	70.000	2,500.000
3.	Iwanie puste-Okopy	„	25·0	80.000	2,000.000
4.	Iwanie puste-Dniestr (Uście bisk.)	„	10·0	80.000	800.000
5.	Borysław-Schodnica	„	17·0	235.000	4,000.000
6.	Jaworzno-Podłęże-Mysłowice . .	„	12·0	70.000	840.000
7.	Kołomyja-Kosów	„	40·0	80.000	3,200.000
8.	Dynów-Brzozów	w	22·0	70.000	1,600.000
9.	Bochnia-Myślenice	„	40·0	70.000	2,800.000
10.	Cisna-Lutowiska-Strzyłki . . .	„	75·0	70.000	5,200.000
11.	Żółkiew-Krystynopol	n	44·0	nie znane	
12.	Wieliczka-Dobra lub Tymbark . .	„	50·0		
13.	Przemyśl lub Jarosław-Pruchnik .	„	33·0 wzgl. 22		
14.	Muszyna-Krynica	„	12		

1. i 2. Koleje Grzymałów-Kałaharówka i Touste-Czabarówka.

Obie powyższe linie projektowane są jako całość przez konsorcyum reprezentowane przez pp. Władysława Fedorowicza i Adama hr. Gołuchowskiego.

Dla obydwu pomienionych linij została już przeprowadzoną rewizya trasy, przyczem zaleciło c. k. Ministerstwo kolei żelaznych przestudyowanie kilku waryant, zwłaszcza na odgałęzieniu Touste-Czabarówka, do czego się jednak konsorcyum do chwili obecnej nie zastosowało.

Wydział krajowy jest w posiadaniu elaboratów technicznych, obliczeń rentowności, oraz kosztorysu, przy badaniu których doszedł do przekonania, iż ze względu na obecne bardzo skromne zasoby finansowe kraju, oraz na inne również ważne i potrzebne linie kolejowe, wskazanem by było objąć akcyą kraju budowę pierwszej z wymienionych linii, t. j. Grzymałów-Kałaharówka. Rentowność tej linii nie będzie gorszą od rentowności linii Borki wielkie-Grzymałów. Wybudowanie jej wpłynęłoby niezawodnie w takim stopniu na podniesienie rentowności tej ostatniej, że zobowiązania kraju z powodu gwarancyi pożyczki pierwszeństwa ciążącej na kolei Borki wielkie-Grzymałów byłyby czystymi dochodami w zupełności pokryte. Sfinansowanie tej linii nadto mogłoby być zapewne ułatwione przez uzyskanie u c. k. Rządu na podstawie obecnej rentowności kolei Borki wielkie-Grzymałów, czyto gwarancyi oprocentowania i umorzenia części kapitału, czy też pierwszeństwa dla oprrocentowania i umorzenia części kapitału przed pokryciem kosztów prowadzenia ruchu.

Niestety jednak konsorcyum starające się o koncesyę mimo wezwania nie przedłożyło dotychczas swego planu sfinansowania ani nie zniosło się w tej mierze wcale z Wydziałem krajowym, tak, że tej linii nie można objąć najbliższym programem.

3. i 4. Kolej Iwanie puste-Okopy i Iwanie puste-Dniestr, obok Uścia biskupiego

Obie pomienione linie stanowiłyby uzupełnienie sieci wschodnio-galicyjskich kolei lokalnych, a w szczególności linii Wygnanka-Iwanie puste.

Pierwsza z nich połączyłaby najdalej na wschód wysunięty punkt Galicyi, Okopy leżące nad ujściem Zbrucza do Dniestru, z istniejącemi już drogami żelaznemi i wpłynąćby mogła znacznie na podniesienie ruchu handlowego tamże; druga zaś linia stanowiłaby część kolei projektowanej na terytoryum bukowińskiem, a mianowicie linii Zuczka-Zastawna-Okna-Iwanie puste i umożliwiłaby połączenie znacznych przestrzeni gruntów, nadających się znakomicie pod uprawę buraków dla nowo założonej cukrowni w Zuczce.

Z powodu braku elaboratu technicznego i komercyalnego, jakoteż zbyt ogólnego przedstawienia planu sfinansowania objęcie tych linii programem najbliższym nie może nastąpić.

5. Kolej Borysław-Schodnica.

Bardzo znaczne koszta budowy, bo 235.000 koron od 1 km. spowodowane są projektowanym tunelem o długości 500 m.

Projekt wstępny został w r. 1898 poddany rewizyi trasy.

Jako główny artykuł przewozu na tej linii służyć miała nafta wydobywana w Schodnicy; gdy jednak nafta schodnicka prowadzoną jest do Borysławia rurociągami, przeto ten najważniejszy artykuł przewozowy dla tej kolei odpada i bardzo wątpliwą jest rzeczą, by inne artykuły, któreby tą koleją mogły być przewożone, wystarczały choćby na pokrycie kosztów eksploatacyi, nie mówiąc już o najskromniejszem nawet oprocentowaniu wyżej wykazanego, znacznego, bo 4,000,000 koron wynoszącego kapitału, jakiby na cele budowy tej linii inwestować należało.

Wydział krajowy nie może doradzać subwencyonowania z funduszów krajowych tej kolei, jako w stosunku do swej użyteczności ekonomicznej zbyt kosztownej.

6. Kolej: Jaworzno-Podłęże-Mysłowice.

Kolej ta stanowiłaby przedłużenie wybudowanej już linii Piła-Jaworzno. Długość jej wynosiłaby około **12 km.** z kapitałem około **900.000 koron.**

Ubiegającym się o koncesyę jest p. Robert Doms, prezes Rady zawiadowczej kolei Piła-Jaworzno, który uzyskał już zezwolenie na podjęcie przedwstępnych robót technicznych.

Kolej ta jest niewątpliwie wielkiego ekonomicznego znaczenia, gdyż stworzyłaby z jednej strony najkrótsze połączenie kolejowe dla przewozu węgla pruskiego, a nadto umożliwiłaby rozwój kopalń między Jaworznem a granicą pruską położonych; z drugiej zaś strony wpłynęłaby bardzo korzystnie na podniesienie rentowności kolei Piła-Jaworzno, subwencyonowanej przez fundusz krajowy.

Do chwili obecnej nie przedstawiono Wydziałowi krajowemu jakiegokolwiek sprawozdania o postępie akcyi co do urzeczywistnienia tej kolei, ani też co do jej sfinansowania, dlategoteż nie może Wydział krajowy wystąpić z jakimikolwiek wnioskami co do ewentualnego poparcia tej kolei z funduszów krajowych, aczkolwiek uznaje w zasadzie jej doniosłe znaczenie ekonomiczne.

7. Kolej: Kołomyja-Kosów.

Kolej Kołomyja-Kosów, względnie Kołomyja-Kuty, stanowiła przedmiot uchwały sejmowej z 8. lutego 1896 r.

Wydział krajowy, uznając, że kolej ta byłaby potrzebną nietylko dla tamtejszej okolicy ale i dla interesów kraju, wezwał w swoim czasie w roku 1896. Wydział powiatowy w Kosowie, aby wziął inicyatywę w sprawie utworzenia konsorcyum czynników interesowanych do przeprowadzenia tej budowy, które przedewszystkiem dopełnić winno warunków przepisanych ustawą krajową i odnośną instrukcyą Wydziału krajowego, oraz zapewnić przy ewentualnym udziale administracyi dóbr i przedsiębiorstw państwowych tam się znajdujących wymagany ustawą udział interesentów.

Wezwanie powyższe pozostało jednak bez skutku, dlatego też usunął się Wydział krajowy od dalszej akcyi w sprawie tej linii.

8. Kolej: Dynów-Brzozów.

Linia ta, projektowana jako wąskotorowa, stanowićby miała przedłużenie kolei Przeworsk-Bachórz-Dynów.

Urzeczywistnienie tego dla powiatu Brzozowskiego w każdym razie bardzo pożądanego połączenia kolejowego pozostawia się jednak do dalszego programu kraj. akcyi kolejowej.

9. Kolej: Bochnia-Myślenice.

W sprawie tego projektu kolejowego wniósł do Wydziału krajowego podanie p. Zdzisław Włodek, prezes Rady powiatowej w Bochni, proponując budowę tej kolei przy użyciu gościńca rządowego jako korpusu kolejowego.

Dla linii tej nie przedłożono jednak dotąd planu finansowego.

Nadto nie uzyskali jeszcze miejscowi interesenci zezwolenia na podjęcia przedwstępnych robót techniczych, ani też nie wypracowano operatu wstępnego, tak że kwotę 2,800.000koron na koszta budowy tej linii uważać należy tylko jako aproksymatywne koszta budowy.

Strony interesowane oświadczają jednak już obecnie gotowość pokrycia $^1/_3$ części kapitału na budowę tej kolei potrzebnego, a w szczególności Wydziały powiatowe w Bochni, Wieliczce i Myślenicach oraz miasta Gdów, Dobczyce, Myślenice i Bochnia, jakoteż liczni właściciele dóbr i miejscowych zakładów fabrycznych.

Gdy jednak dotąd nie przedłożono Wydziałowi krajowemu ani planu finansowego ani żadnych operatów technicznych dla tej linii, nie może Wydział krajowy na razie żadnych wniosków w sprawie poparcia tej linii stawiać.

W końcu zaznacza Wydział krajowy, że prowadzenie gościńcami linii o długości około 40 kilometrów jest niepraktycznem i tak dla ruchu osobowego i towarowego koleją, jak i wozami bardzo niekorzystnem. Koleje na drogach mogą być odpowiednie tylko dla krótkich szlaków.

10. Kolej: Cisna-Lutowiska-Strzyłki.

Wskutek uchwał sejmowych zaniechał c. k. Rząd pierwotnego zamiaru poprowadzenia linii Sambor-Granica węgierska na Wołosate i postanowił skierować ją na Użok, przez co zostanie znaczna część ubogiego w komunikacye powiatu liskiego pozbawioną możności korzystania z tej nowej kolei.

Dla częściowego zapobieżenia temu niekorzystnemu położeniu powiatu liskiego, postanowiło grono obywateli tamtejszych starać się o zrealizowanie projektu kolei Cisna-Lutowiska-Strzyłki i wybrało w tym celu komitet złożony z pp. Ludwika Ramułta, prezesa Rady powiatowej, Bolesława Zatorskiego i Dra Alfreda Buresza, którzy się zająć mają przeprowadzeniem dalszej akcyi.

Kolej ta stanowiłaby przedłużenie linii Łupków-Cisna w kierunku północno-wschodnim ku dolinie Sanu, następnie prowadziłaby przez Lutowiska oraz przez dział wód między Sanem a Dniestrem, kończyłaby się zaś w Strzyłkach stacyi kolei Sambor-Turka-Użok.

Kolej ta byłaby typową linią wąskotorową i odpowiadałaby bardzo potrzebom i stosunkom tamtejszej okolicy.

Opracowanie projektu wstępnego jest w toku.

Plan finansowy proponowany przez to przedsiębiorstwo kolejowe odpowiada postanowieniom ustawy krajowej; interesenci czynią starania u Rządu celem uzyskania subwencyi państwowej w wysokości co najmniej $^1/_6$ części kapitału, oraz celem uzyskania zapewnienia, iż wszelkie oszczędności z budowy kolei Sambor-Granica węgierska przypadną na rzecz tej kolei.

Aczkolwiek kolej ta zasługuje na poparcie kraju, gdyż prócz znakomitej wartości ekonomicznej, jaką przedstawia dla powiatu liskiego, wpłynęłaby bardzo znacznie na podniesienie rentowności istniejącej, a przez kraj subwencyonowanej, linii Łupków-Cisna, to jednak w braku operatu technicznego, oraz konkretnych danych. co do udziału interesentów, uważać musi Wydział krajowy stawianie jakichkolwiek wniosków co do jej subwencyonowania za przedwczesne.

Nadto zgłoszono w ostatnich tygodniach w Wydziale krajowym do objęcia programem akcyi kolejowej następujące linie, jednakowoż bez operatów technicznych i komercyalnych i bez jakichkolwiek planów sfinansowania:

11. Żółkiew-Krystynopol.

12. Wieliczka-Dobra lub Tymbark.

13. Przemyśl lub Jarosław-Pruchnik i

14. Muszyna-Krynica.

D. Linie kolejowe nadające się do objęcia najbliższym programem.

W końcu przedstawiamy zgłoszone projekta, które nadają się zdaniem Wydziału krajowego do objęcia najbliższym programem:

L. p.	Oznaczenie linii	Tor	Długość w km.	Koszta budowy w koronach: na 1 km.	Koszta budowy w koronach: ogółem
1	Stary wzgl. Nowy Sącz-Szczawnica	w.	40·0	90.000	3,600.000
2	Borysław-Truskawiec-Stebnik . .	n.	12·0	80.000	960.000
3	Tarnów-Szczucin	„	43·0	70.000	3,000.000
4	Tarnopol-Zbaraż	„	25·2	95.000	2,400.000
5	Podgórze-Myślenice-Lubień . . .	w.	56·0	53.600	3,000.000
6	Janów-Jaworów	n.	31·4	60.000	1,900.000

1. Kolej: Stary wzgl. Nowy Sącz-Szczawnica.

Linia ta miałaby połączyć kąpielowe miejsce, Szczawnicę z siecią kolejową, przez co rozwój jej odpowiedni mógłby być zapewniony.

Połączenie Szczawnicy jest możliwe, albo z koleją lokalną Chabówka-Zakopane w stacyi Nowy Targ, albo z c. k. koleją państwową Tarnów-Orló w stacyi Nowy Sącz względnie Stary Sącz.

Biuro kolejowe przeprowadziło studya techniczne i komercyalne dla obydwu wykazanych połączeń, a rezultat dokonanych badań przedstawia się w następujący sposób:

Linia z Nowego Targu mogłaby być prowadzoną doliną Dunajca i byłaby 44·3 km. długa, o dwóch krótkich tunelach. Koszt budowy oblicza się na 3,700.000 koron, trasa z Nowego Targu mogłaby być prowadzoną także z przekroczeniem działu wód przez Pieniny i o tunelu o długości 2.100 m. a budowa jej o długości 47·5 km. kosztowałaby 3,800.000 koron. Połączenie zaś Szczawnicy ze Starym Sączem o długości 40 km. mogłoby przyjść do skutku kosztem 3,600.000 koron; również brano pod rozwagę budowę tej ko-

lei do Nowego Sącza, linia wtedy przedłużyłaby się o 6 km., i jakkolwiek by przy tej trasie odpadł most na Dunajcu kosztujący około 26.000 koron, to przecież koszta budowy podniosłyby się aż do wysokości 3,860.000 koron z powodu budowy nowej stacyi złączenia w Chełmcu pod Nowym Sączem.

Ze względu na charakter lokalny tej kolei budowa jej miałaby być podjęta jako kolei wąskotorowej.

Ze stanowiska komercyalnego ocenia się powyższe projekty, jak następuje: Połączenie Szczawnicy z istniejącą siecią kolejową leży bezsprzecznie w interesie pierwszorzędnego w naszym kraju zdrojowiska i nader licznego zastępu chorych piersiowo osób, na które uciążliwa kilkugodzinna jazda kołowa wpływa bardzo szkodliwie. Z tego punktu widzenia każde połączenie kolejowe ze Szczawnicą jest korzystne i pożądane, bo chorzy, szukający w Szczawnicy ulgi lub uzdrowienia, spieszyć tam mogą tak ze Wschodu, jak i z Zachodu, tak z kraju, jak i z poza jego granic — a godzina mniej lub więcej jazdy koleją żelazną ani na stan fizyczny chorego, ani na frekwencyę zdrojowiska decydująco nie wpłynie.

O przychyleniu się do jednego z projektowanych połączeń stanowić zatem muszą inne względy.

Za połączeniem Szczawnicy z Nowym Targiem oświadcza się wybitne turystyczne znaczenie tej linii i jej kierunek ze wschodu na zachód, odpowiadający grawitacyi naszego handlu. Natomiast przeciw temu połączeniu przemawia ścieśniony i słabo zaludniony obszar ciążenia po stronie galicyjskiej, wskutek czego kolej ta miałaby dla Węgier stosunkowo większe ekonomiczne znaczenie jak dla Galicyi.

Prócz tego rentowność tej kolei z samych galicyjskich transportów byłaby wprost niedostateczną, zaś z transportów węgierskich — zależną od nieobliczalnych czynników i konjunktur, zatem niepewną.

Przeciwnie połączenie kolejowe Szczawnicy ze Sączem służyłoby bardzo znacznemu i gęsto zaludnionemu obszarowi ciążenia i miało zapewnioną dostateczną rentowność.

Następująca tabela zawiera porównawcze zestawienie obszarów ciążenia, ludnosci, przypuszczalnego ruchu, dochodów, rozchodów i rentowności wszystkich projektowanych połączeń:

Projektowana kolej	Obszar ciążenia w hektarach	Ludność	Ruch				Dochody brutto	Koszta exploatacyi	Czysty dochód		Rentowność w procentach kosztorysowego kapitału
			osoby		towary				w całości	od 1 km.	
			ilość	osobo-kilometry	tony	ton-kilometry	przez rok w koronach				
Nowy Targ-Szczawnica											
Galicya	40.465	28.883	69.766	1,962.384	29.551	596.207	125.060				
Węgry	37.849	17.258	17.258	414.192	14.900	357.600	50.540				
Razem	78.314	46 141	87.024	2,376.576	44.451	953.807	175.600	105.600	70 000	1.460	2%
Stary Sącz-Szczawnica	60 740	43.928	90.116	1,901.688	57.409	1,527.469	213.960	88.000	125.960	3.149	3½%
Nowy Sącz-Szczawnica	67.320	62.443	98.436	2,405.026	58.991	1,824.028	254.650	101.200	153.450	3.336	4%

Z powyższego zestawienia wynika, że tak pod względem ekonomicznej wartości, jak i pod względem spodziewanej rentowności — połączenie Szczawnicy z Nowym Sączem jest najkorzystniejszem.

Szlak Nowy Sącz-Szczawnica, łącząc 3 powiaty t. j. Nowotargski, Limanowski i Sądecki z miastem obwodowem i stanowiąc najkrótsze połączenie wschodniej i środkowej Galicyi, oraz miejsc kąpielowych Krynicy i Żegiestowa z Szczawnicą, cieszyć się będzie silnym ruchem nietylko gości kąpielowych i turystów, ale i stałych mieszkańców obszaru ciążenia, których węzły familijne (szkoły), towarzyskie i handlowe wiążą właśnie z Nowym Sączem.

Co się tyczy ruchu towarowego, to linia ta służyć będzie głównie do wywozu produktów leśnych i wyrobów przemysłu drzewnego, a do przywozu środków żywności, które górska, w ziemiopłody uboga okolica w znacznej bardzo ilości importować musi. Prawdopodobną jest także rzeczą, że otwarcie kolei wpłynie na rozpoczęcie exploatacyi olbrzymich, wzdłuż całej linii ciągnących się pokładów wapna hydraulicznego.

W obszarze ciążenia kolei lokalnej Nowy Sącz-Szczawnica znajdują się następujące zakłady przemysłowe: 1 fabryka maszyn, 1 fabryka mebli z giętego drzewa, 1 papiernia, 1 hamernia i kuźnica dla wyrobów kowalskich, 3 gorzelnie, 4 tartaki parowe, 41 tartaków wodnych, 5 młynów amerykańskich, 48 młynów zwykłych i 4 folusze.

A więc i różnym gałęziom miejscowego przemysłu kolej ta cenne odda przysługi.

2. Kolej: Borysław-Truskawiec-Stebnik.

Kolej ta projektowaną jest od r. 1895. jako normalnotorowa kolej lokalna o długości **12 kilometrów** i stanowiła przedmiot uchwały Wysokiego Sejmu z 5. lutego 1896. r.

Projekt wstępny jest opracowany i był poddany rewizyi trasy przeprowadzonej w r. 1895.

Gdy jednak kilkuletnie rokowania z interesentami nie doprowadziły do pożądanego rezultatu co do finansowego udziału tychże, postanowili starający się o zrealizowanie tego projektu kolejowego z ks. Adamem Sapiehą na czele ograniczyć się na razie na staraniach około zapewnienia budowy tylko części pomienionej linii kolejowej, a mianowicie przestrzeni **Borysław-Truskawiec.**

Przestrzeń ta o długości około **8 kilometrów** kosztowałaby do **500.000 koron.**

Ubiegający się o koncesyę przyjęli na siebie obowiązek dostarczenia $^1/_6$ części kapitału, tj. kwoty 83.500 koron.

Nadto czynią interesenci starania u c. k. Ministerstwa rolnictwa o uzyskanie bezpłatnego odstąpienia gruntów kameralnych zapotrzebowanych pod budowę tej kolei, oraz o bezpłatne uzyskanie drzewa z lasów kameralnych do budowy tej kolei, w której to mierze otrzymano już przyrzeczenia.

Prócz motywów, jakie interesenci przedstawili w swoim czasie Wysokiemu Sejmowi w petycyi wniesionej, przemawia za tą koleją i ta okoliczność, iż połączyłaby jedyny we wschodniej Galicyi istniejący, odpowiednio urządzony zakład kąpielowy w Truskawcu z państwową siecią dróg żelaznych.

Ze względu na nieznaczny kapitał, jaki do budowy tej kolei jest potrzebny, Wydział krajowy proponuje tę kolej do poparcia z funduszów krajowych.

Ponieważ o takiem poparciu decydować będą względy ogólno krajowe, więc nie liczy się z góry na rentowność projektowanej kolei, która też zwłaszcza w pierwszych latach eksploatacyi i dopóki ta kolej nie zostanie przedłużoną do Stebnika, nie może dojść do tej wysokości, by zapewnić oprocentowanie i amortyzacyę włożonego kapitału.

W obszarze ciążenia projektowanej kolei znachodzi się wprawdzie wosk ziemny, ruda cynkowa, ołowiana i siarka a prawdopodobnie i ropa, o czem świadczy zresztą świetna przeszłość Truskawca, obok którego wykopano ongi najobfitszy szyb w Galicyi (Andrzeja) i gdzie stanęła pierwsza na świecie rafinerya nafty (w roku 1817). Jednakże w obecnej chwili eksploatacya tych skarbów natury żółwim postępuje krokiem i z przewozu produktów górniczych projektowana kolej chyba w przyszłości znaczniejsze czerpać będzie dochody. Głównym więc artykułem przewozu będzie drzewo, którego produkcya w kameralnych lasach obszaru ciążenia wynosi rocznie około 11.000 m^3.

Natomiast po przedłożeniu projektowanej kolei do Stebnika, które jest tylko kwestyą czasu, zyska takowa bardzo poważnego nadawcę i odbiorcę bo c. k. saliny, których roczna produkcya teraz już około 1000 wagonów soli wynosi, i wtenczas dopiero rentowność tej kolei będzie zadowalniającą.

3. Kolej: Tarnów-Szczucin.

Kolej Tarnów-Szczucin projektowaną jest jako normalno torowa kolej lokatna o długości **około 40 do 45 km.**; koszta tej kudowy wyniosą do **3,000.000 koron.**

Ubiega się o koncesyę konsorcyum, składające się z pp. Zdzisława hr. Tarnowskiego, Piotra Tretera, Jana br. Konopki oraz Andrzeja ks. Lubomirskiego.

Dla kolei tej wypracowuje się projekt wstępny, który w ciągu letnich miesięcy bieżącego roku przedłożony zostanie c. k. Ministerstwu kolejowemu dla zarządzenia komisyi rewizyi trasy i komisyi stacyjnej.

Interesenci miejscowi z Wydziałem powiatowym w Dąbrowie na czele przyjęli na siebie obowiązek dostarczeuia $^1/_6$ części potrzebnego na tę budowę kapitału.

Względy, które przemawiają za wybudowaniem tej kolei i finansowem jej poparciem ze strony kraju są następujące:

Powiat Dąbrowski jest obok Kolbuszowskiego jedynym powiatem zachodniej Galicyi, nie posiadającym dotąd drogi żelaznej. Mimo znakomicie utrzymanej sieci gościńców krajowych i powiatowych, brak połączenia kolejowego daje się odczuć na każdym kroku i wpływa ujemnie na rozwój handlu i przemysłu, obniżając przytem znacznie korzyści, jakie dzięki żyznej glebie ludność miejscowa z gospodarstwa rolnego odnieśćby mogła.

Powiat Dąbrowski graniczy prócz tego z szerokim pasem Zawiśla, nie posiadającym również dróg żelaznych, a pod względem stosunków handlowych i towarzyskich grawitującym ku Galicyi.

Z projektowanej kolei korzystałaby zatem oprócz całego prawie powiatu Dąbrowskiego, także i część Królestwa Polskiego od Opatowca aż po Połaniec, a na północ po Korczyn, Pacanów i Staszów.

Obszar ciążenia po obu stronach Wisły wynosiłby przeszło 100.000 hektarów i przeszło 100.000 mieszkańców.

Obliczenie rentowności projektowanej kolei dało następujący rezultat:

Ruch				Dochód brutto		Koszta eksploatacyi		Dochód czysty	
Osoby		Towary		w całości	od 1 km.	w całości	od 1 km.	w całości	od 1 km.
ilość	osobokilometry	tony	tonkilometry	przez rok w koronach					
100.000	2,300.000	37.500	1,106.300	207.000	4.600	135.000	3.000	72.000	1.600

Dochód czysty reprezentuje zatem oprocentowanie potrzebnego do budowy kapitału po 2·4 od sta.

Rezultat ten aczkolwiek nie zbyt pomyślny ma przynajmniej tę zaletę, że bez wszelkiego optymizmu maluje istotny stan rzeczy. Natomiast usprawiedliwioną zupełnie jest nadzieja, że po wybudowaniu projektowanej kolei stosunki produkcyi i zbytu zmienią się na lepsze, że obecny ruch znacznie się wzmoże a z nim i preliminowane dochody kolei. Obecny obrót handlowy z Królestwem Polskiem jest stosunkowo bardzo słaby a to z powodu fatalnej komunikacyi po tamtej stronie Wisły i niedostatecznej kompetencyi urzędów cłowych. Oczywiście, że po wybudowaniu kolei Tarnów-Szczucin stosunki handlowe Powisla z Zawislem znacznie się polepszą, tembardziej, że i po tamtej stronie granicy już teraz odpowiedne czynią się przygotowania. Do 2 lat ma być wybudowaną ze stacyi Miechów lub Kielce kolei Iwanogrodzko-Dąbrowskiej odnoga do Buska, Busk już teraz połączony jest drogą państwową ze Stopnicą a tej wiosny rozpoczęto na koszt państwa budowę gościńca mającego połączyć Stopnicę z Ratajami (naprzeciw Szczucina). W ten sposób ulepszone środki komunikacyjne do Rataj względnie Szczucina, wraz z przyznaniem szerszej kompetencyi urzędom cłowym, które po otwarciu kolei nastąpić musi, wpłyną bez kwestyi na ożywienie granicznego ruchu.

Nie można również tracić nadziei, że od dawna już projektowana cukrownia powstanie z czasem w obszarze ciążenia projektowanej kolei i transportami swymi ją zasili.

Prócz tego kolej Tarnów-Szczucin po wybudowaniu przystani nad Wisłą i kolei Nowy Sącz-Szczawnica może zdobyć bardzo łatwo znaczną część transportów drzewa, które obecnie w liczbie około 7000 wagonów rocznie spławia się Dunajcem. Nie rozchodzi się tu o konkurencyę z drogą wodną, ale o usunięcie tych strat i niebezpieczeństw, na które drzewo spławiane Dunajcem z powodu bystrości i nagłych wezbrań tej rzeki jest narażone.

Projektowana droga żelazna leży zatem bezsprzecznie, nietylko w interesie powiatu Dąbrowskiego, ale i w interesie kraju a przyszłość jej zdaje się być dostatecznie zapewnioną. Chociażby więc pierwsze lata eksploatacyi nie przyniosły pełnej rentowności, to chwilową ofiarę, jaką poniesie kraj lub interesenci, wyrównają zupełnie zyski w przyszłości i korzyści ekonomicznej natury.

4. Kolej: Tarnopol-Zbaraż.

Budowę tej kolei uznał już Wysoki Sejm uchwałą swą z dnia 5. maja 1900. r. za użyteczną i potrzebną ze względu na interesa kraju. Uchwałą z tego samego dnia upoważnił też Wysoki Sejm Bank krajowy do udzielenia na rzecz przedsiębiorstwa tej kolei pożyczki w 4% obligacyach kolejowych do wysokości 1,663.200 koron, a to między innemi pod warunkiem że c. k. Rząd

przyzna tej kolei ulgi przewidziane ustawą z 31. grudnia 1894. D. u. p. Nr. 2 z r. 1895, a w szczególności zobowiąże się objąć ruch na niej i zarazem przyzna przedsiębiorstwu kolejowemu pierwszeństwo pokrywania z dochodów kolei kosztów potrzebnych na oprocentowanie i umorzenie kapitału pierwszeństwa przed wydatkami prowadzenia ruchu zwrócić się mającymi c. k. Rządowi kolei państwowych, a to na cały czas trwania koncesyi (patrz sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności w sprawach kolejowych za czas od 10. listopada 1899 r. do 30. listopada 1900 r. punkt 4.).

Dla kol. i tej wypracowano już projekt szczegółowy, który był przedmiotem komisyi reambulacyjnej w lipcu 1900. r.; na podstawie wyniku tej komisyi zarządzono przestudyowanie kilku drobniejszych zmian trasy, których jednak dotąd koncesyonarysz nie przeprowadził.

Krajowe biuro kolejowe wyraża nadto zdanie, iż w razie subwencyonowania tej kolei przez kraj, wskazanem jest poczynienie również i innych, nawet znaczniejszych zmian w trasie celem możliwego obniżenia robót, a temsamem i kosztów budowy, i sporządzenie dokładniejszego planu szczegółowego kosztem koncesyonaryuszy przed rozpoczęciem budowy.

Plan finansowy dla zapewnienia kapitału będzie mógł być ułożony dopiero po dokładnem zbadaniu rentowności tej kolei.

Badania te są w toku, a po ich ukończeniu poweźmie rząd stanowczą decyzyę co do zabezpieczenia funduszów.

Z kolei tej korzystać będzie w samymże kraju obszar ciążenia liczący 48.896 hektarów i 46.274 ludności (nie licząc miasta Tarnopola) a prócz tego rozległy pas graniczny w Królestwie. Podług obliczeń krajowego biura kolejowego zgodnych zresztą w rezultacie z obliczeniami c. k. Ministerstwa kolejowego projektowana kolej nieść będzie rocznie około 130.000 koron dochodu brutto, z czego po strąceniu kosztów exploatacyi pozostanie około 73.000 koron czystego dochodu, czyli 2920 koron od kilometra. Jest to rezultat na początek zupełnie zadawalniający tem bardziej, że można mieć usprawiedliwioną nadzieję, iż po otwarciu kolei ruch, zwłaszcza graniczny, znacznie się wzmoże i preliminowane dochody podniesie. Głównym artykułem wywozu będą środki żywności, a głównym artykułem przywozu drzewo. Z zakładów przemysłowych w obszarze ciążenia zasługuje na wzmiankę 8 gorzelń, 1 browar, 1 młyn amerykański i 6 młynów wodnych.

5. Kolej: Podgórze-Myślenice-Lubień.

Kolej Podgórze-Myślenice-Lubień projektowaną jest jako wąskotorowa kolej lokalna.

Długość jej wynosi **56 km.**, a preliminowane koszta budowy około **3,000.000 koron**; przy badaniu jednakowoż projektu przedłożonego Wydziałowi krajowemu przyszło krajowe biuro kolejowe do przekonania, że kosztorys jest za niski i że koszta budowy dosięgną kwoty około 4,000.000 kor.

Jako ubiegający się o koncesyę występuje imieniem wszystkich interesowanych Kazimierz ks. Lubomirski.

Dla pomienionej kolei wypracowało konsorcyum projekt szczegółowy, który jednak nie był dotąd przedmiotem studyów kraj. biura kolejowego; rewizya trasy odbyć się ma z początkiem miesiąca czerwca b. r., poczem nastąpić ma komisya reambulacyjna na podstawie już gotowego projektu.

Udział zapewniony przez interesentów miejscowych, a w szczególności przez Radę powiatową i miasto Myślenice bardzo znaczny, gdyż dochodzi do 500.000 koron.

Konsorcyum starające się o koncesyę na tę kolej zamierza przeprowadzić sfinansowanie kapitału na budowę tej kolei potrzebnego w ten sposób, by na podstawie ulgi administracyjnej, jakąby Rząd przyznał w formie kredytowania należytości za eksploatacyę (Stundung der Betriebskosten) aż do chwili odpowiedniego oprocentowania kapitału pierwszeństwa, uzyskać od Banku kra-

jowego pożyczkę pierwszeństwa w wysokości $^2/_3$ całego kapitału, t. j. w kwocie 2,000.000 koron; resztujące zaś 1,000.000 koron dostarczyć by mieli interesenci prywatni i kraj przez objęcie akcyj zakładowych.

W ostatnich czasach zwrócił się wprawdzie ubiegający się o koncesyę do Wydziału krajowego z prośbą o objęcie pomienionej kolei programem kraj. akcyi kolejowej przez udzielenie gwarancyi do wysokości $^2/_3$ kapitału zakładowego, oraz o poparcie jego starań we Wiedniu celem uzyskania subwencyi państwowej w wysokości co najmniej $^1/_6$ części kapitału; ponieważ jednak, jak wyżej wykazano, projektowanym jest inny plan sfinansowania tej kolei, a mianowicie zapewnienie jej budowy bez jakiejkolwiek subwencyi ze strony funduszu krajowego, przeto Wydział krajowy uważa za wskazane nie przychylać się do późniejszej prośby starających się o koncesyę, t. j. o udzielenie tak znacznego finansowege poparcia kraju, lecz obrócić kwotę odnośną na poparcie innych projektów, które nie mogą przyjść do skutku bez subwencyi kraju.

Natomiast wskazanem jest poprzeć usiłowania starającego się o koncesyę co do uzyskania od Rządu kredytowania należytości za eksploatacyę na cały czas trwania koncesyi, a ze strony kraju poprzeć je udziałem stosownym do rozporządzalnych środków w zamian za akcye zakładowych.

Warunki bytu projektowanej kolei Podgórze-Myślenice-Lubień są bardzo szczęśliwe.

Łączy ona nader gęsto zaludnione, bogate w lasy i kamień przedniej jakości a ubogie w ziemiopłody okolice karpackiego podgórza ze stolicą i ogniskiem handlu zachodniej Galicyi. Okoliczność ta zapewnia projektowanej kolei intenzywny ruch tak osobowy jak i towarowy, a co za tem idzie — rentowność tak ponętną, że obcokrajowe towarzystwo okazało się skłonnem w przedsiębiorstwie tem ulokować swoje kapitały.

Lecz nietylko pod względem spodziewanej rentowności linia ta zasługuje na uwagę. Z chwilą przedłużenia takowej z Lubienia do Mszany dolnej stanie się kolej Mszana-Podgórze najkrótszem połączeniem lesistych Karpat z głównym odbiorcą galicyjskiego drzewa, z północnemi Niemcami a drogę do Krakowa skróci o 50 kilometrów. Z przyszłością tej linii związany jest zatem nader poważny ekonomiczny interes kraju.

6. Kolej: Janów-Jaworów.

Kolej ta, stanowiąca przedłużenie istniejącej już linii Lwów-Kleparów-Janów, projektowaną jest jako normalnotorowa kolej lokalna o długości **31·4 km.**; koszta zaś budowy obliczono na kwotę około **1,900.000 koron.**

Ubiegającem się o koncesyę na budowę tej kolei jest Towarzystwo akcyjne kolei Lwów-Kleparów-Janów.

Dla kolei tej opracowało już konsorcyum operat wstępny i szczegółowy, a odnośna rewizya trasy odbyła się 29. i 30. maja b. r.

Konsorcyum pomienione opiera swój plan finansowy na uzyskaniu od c. k. Ministerstwa kolei żelaznych ulgi administracyjnej w formie kredytowania należytości za eksploatacyę (Stundung der Betriebsgebühren) tak długo, jak długo kapitał pierwszeństwa 1,500.000 koron — uzyskany z pożyczki, jaka na ten cel zaciągniętą zostanie — nie będzie odpowiednio oprocentowany.

Nadto przyczynią się w pewnej mierze i interesowane czynniki miejscowe do dostarczenia pewnej części kapitału w zamian za akcye zakładowe.

Od kraju zaś domaga się pomienione konsorcyum objęcia akcyj zakładowych w wysokości 300.000 koron.

Ze względu na niezaprzeczoną użyteczność tej linii, Wydział krajowy wnosi przychylenie się do powyższej prośby co do poparcia przez kraj linii Janów-Jaworów. W końcu zauważyć się musi, że nie jest wykluczona możliwość, że na podstawie pomyślnych rezultatów dochodzeń rentowności zarządzonych przez c. k. Ministerstwo kolejowe skłonnym będzie c. k. Rząd

przyznać powyższe kredytowanie na korzyść kapitału pierwszeństwa w wyższej sumie jak 1,500.000 koron, w obec czego odpadłaby potrzeba pomocy z funduszów krajowych.

Obszar ciążenia projektowanej kolei liczy 102.866 hektarów i 70.130 mieszkańców, a posiada następujące zakłady przemysłowe, 14 młynów, 2 tartaki parowe, 9 tartaków wodnych, 6 gorzelni, 1 fabrykę papieru i 1 fabrykę terpentyny. Dochód brutto obliczono na 204.000 koron rocznie, po strąceniu więc kosztów exploatacyi circa 104.000 kor., pozostałby czysty zysk około 100.000 koron, zapewniający oprocentowanie włożonego kapitału po 5% od sta. Kolej ta zyskać może w przyszłości wybitne dla kraju znaczenie, a mianowicie gdy przedłużona do Surochowa skróci znacznie odległość kolejową między Lwowem a Jarosławiem, zatem między wschodnią a zachodnią Galicyą.

V. Uchwały krajowej Rady kolejowej.

Na posiedzeniu trzeciej zwyczajnej sesyi krajowej Rady kolejowej z d. 15. maja 1901. r. zasięgnął Wydział krajowy opinii co do ułożyć się mającego programu dalszej akcyi kolejowej.

Po przeprowadzeniu długiej i wyczerpującej dyskusyi powzięła Rada kolejowa następujące uchwały:

„*Krajowa Rada kolejowa doradza Wydziałowi krajowemu, by na najbliższej sesyi przedstawił Wysokiemu Sejmowi wnioski co do poparcia finansowego następujących kolei lokalnych*:

1. Szczawnica-Stary Sącz lub Nowy Sącz,

2. Borysław-Truskawiec lub też połączenia Truskawca z innym punktem kolei państwowych,

3. Tarnów-Szczucin,

4. Tarnopol-Zbaraż,

5. Podgórze-Myślenice-Lubień,

6. Janów-Jaworów, a w szczególności:

I. Dla projektowanego wąskotorowego połączenia kolejowego Szczawnicy z Starym lub Nowym Sączem: (pozostawiając wybór punktu wyjścia czy to Nowy czy Stary Sącz Wydziałowi krajowemu) udzielić gwarancyi w wysokości 50% całego kapitału t. j. za kwotę 1,800.000 kor. dla pożyczki pierwszeństwa zaciągnąć się mającej przez koncesyonaryuszów z zastrzeżeniem, że pozostałe 50% pokryte będą przez państwo i interesentów przez objęcie akcyi zakładowych a mianowicie przez Państwo w wysokości 2/6 całego kapitału t. j. w kwocie 1,200.000 kor. zaś przez interesentów miejscowych w wysokości 1/6 całego kapitału t. j. w kwocie 600.000 koron,

II. dla projektowanej normalnotorowej kolei Borysław-Truskawiec lub też dla połączenia kolejowego Truskawca z innym punktem kolei państw., pozostawiając wybór punktu złączenia z istniejącą koleją w porozumieniu Wydziału krajowego z koncesyonaryuszami, udzielić gwarancyi w wysokości 50% całego kapitału t. j. na kwotę 250.000 kor. dla pożyczki pierwszeństwa zaciągnąć się mającej przez koncesyonaryuszów, z zastrzeżeniem, że pozostałe 50% pokryte zostaną przez państwo i interesentów przez objęcie akcyi zakładowych a mianowicie przez państwo w wysokości 2/6 części całego kapitału t. j. w kwocie 166.500 kor., zaś przez interesentów w wysokości 1/6 całego kapitału t. j. w kwocie 83.500 koron,

III. dla projektowanej normalnotorowej kolei Tarnów-Szczucin udzielić gwarancyi również w wysokości 50% całego kapitału t. j. na kwotę 1,500.000 koron dla pożyczki pierwszeństwa zaciągnąć się mającej przez koncesyonaryuszów z zastrzeżeniem, że pozostałe 50% pokryte zostaną przez państwo i interesentów w zamian za akcye zakładowe a mianowicie: przez Państwo w wysokości 2/6 części całego kapitału t. j. w kwocie 1,000.000 kor., zaś przez interesentów miejscowych w wysokości 1/6 całego kapitału t. j. w kwocie 500.000 koron,

IV. dla projektowanej normalnotorowej kolei lokalnej Tarnopol-Zbaraż udzielić subwencyę krajową przez zakupno z krajowego funduszu kolejowego akcyi pierwszeństwa tej kolei na kwotę 300.000 koron,

V. dla wąskotorowej kolei lokalnej Podgórze-Myślenice-Lubień udzielić poparcia przez zakupno z funduszu krajowego akcyi zakładowych tej kolei za kwotę 500.000 koron

VI. dla normalnotorowej kolei lokalnej Janów-Jaworów udzielić poparcia przez zakupno z kraj. funduszu kolejowego akcyi zakładowych tej kolei za kwotę 100.000 koron.

Nadto uchwaliła krajowa Rada kolejowa upraszać Wydział krajowy o poparcie starań konsorcyów ubiegających się o koncesye na koleje ad IV., V. i VI. wymienione, u c. k. Rządu w przedmiocie uzyskania ulgi administracyjnej przewidzianej ustawą państwową z 31. grudnia 1894 (Dz. u. p. L. 2 ex 95) w formie kredytowania należytości za exploatacyę przez cały czas trwania koncesyi (Stundung der Betriebsgebühren für die Concessionsdauer), na podstawie której to ulgi zamierzone jest sfinansowanie tychże kolei przez odnośne konsorcya".

6. Zestawienie i uzasadnienie proponowanego przez Wydział krajowy programu. (do punktów 1-5 proponowanej uchwały sejmowej).

Jak w rozdziale III. niniejszego sprawozdania wykazano, jest do rozporządzenia zwolniona rentownością kolei pierwszego programu część funduszu kolejowego w sumie rocznej po 200.000 koron czyli w kapitale nominalnym suma 4,500.000 koron. Na tej więc podstawie, przy zatrzymaniu dotychczasowej dotacyi funduszu kolejowego, należy ułożyć następny program akcyi kolejowej, który urzeczywistni się w miarę rozporządzalności zasobów. Projekt tego programu i proponowany porządek urzeczywistnienia tego programu po myśli przytoczonej w poprzedzającym rozdziale uchwały krajowej Rady kolejowej przedstawia się, jak następuje:

L. p.	Odznaczenie linii	Tor	Długość w kilometrach	Ogólna suma kosztów budowy	Udziały		
					kraju	państwa	interesentów
				w koronach			
1	Stary wzgl. Nowy Sącz Szczawnica	w.	40·0	3,600.000	1,800.000	1,200.000	600 000
2	Borysław-Truskawiec	n	8·0	500 000	250.000	166.500	83.500
3	Tarnów-Szczucin	n.	43·0	3,000.000	1,500.000	1,000.000	500.000
4	Tarnopol-Zbaraż	n.	25·2	2,400.000	300.000	kredytowanie należytości eksploatacyjnych na korzyść kapitału pierwszeństwa	2,100.000
5	Podgórze-Myślenice-Lubień	w.	56·0	3,000.000	500.000	dtto	2,500.000
6	Janów-Jaworów	n.	31·4	1,900.000	100.000	dtto	1,800.000
	łącznie	n.	107·61	14,400 000	4,450.000	9,950.000	
		w.	96 0				

Przy ułożeniu tego projektu wzięto za podstawę to założenie, że dla kolei wymienionych pod 1, 2 i 3

a) 1/6 część kapitału zakładowego pokryć mają interesenci przez wpłaty na akcye zakładowe;

b) 2/6 części kapitału zakładowego pokryje państwo, a to również w akcyach zakładowych; nakoniec

c) pozostałe 3/6 części t. j. 50% ogólnych kosztów budowy dostarczy kraj.

Dla kolei zaś wymienionych pod 4, 5 i 6 miałby c. k. Rząd przyznać kredytowanie należytości za prowadzenie ruchu w celu oprocentowania i umorzenia z brutto dochodów kolei części kapitału zakładowego, mającej stanowić kapitał pierwszeństwa. Ta część kapitału łącznie z udziałem interesentów wykazaną jest w ostatniej rubryce powyższej tabeli. Utrzymanie tego programu zależnem jest więc od wysokości udziału państwa względnie od odpowiedniego udzielenia poparcia przez państwo w inny sposób.

Dotychczasowe przyczynienie się państwa do budowy kolei lokalnych w Galicyi objętych akcyą krajową było zbyt szczupłe. Na budowę kolei zapewnionych uchwałą Wysokiego Sejmu z 8. lutego 1895 użyto 26·1 milionów koron, z których 15,166.000 koron t. j. 58% pokrył kraj, 6,219.000 kor. t. j. **23·80% państwo**, a 4,755.200 kor. t. j. 18·2% interesenci prywatni. Przytem jednak zauważyć należy, że kolej Chabówka-Zakopane projektowano ze strony kraju jako kolej wąskotorową, na żądanie jednak c. k. Rządu wybudowano ją jako normalnotorową, co spowodowało powiększenie kosztów o 2,600.000 koron i udziału państwa w tem przedsiębiorstwie kolejowem o tę sumę. Z tem zwiększonem udziałem państwa nie wiąże się żadna korzyść dla kraju.

W tym samym okresie czasu t. j. od r. 1895. do r. 1900. zapewniono ustawowo wogóle w Austryi budowę przez kraje koronne popartych kolei lokalnych kosztem 180,291.600 koron, a stosunek udziału krajów, państwa i interesentów prywatnych w kapitałach zakładowych przedstawia się zupełnie odmiennie, jak w Galicyi. Udział bowiem **państwa** w akcyi kolei lokalnych **w całej Austryi** wynosił 49%, krajów zaś tylko 35%, a interesentów prywatnych 16% ogólnych kosztów budowy. Nadto podnieść należy, że w tym samym czasokresie kraj nasz przyczynił się sumą 2,500.000 koron do budowy kolei państwowych strategicznych z Chodorowa do Podwysokiego i z Przeworska do Rozwadowa.

Również zauważa się, że fundusz budowy kolei lokalnych bywał nadmiernie obciążany wyposażeniami i urządzeniami wymaganemi przez c. k. Rząd dla celów ogólnopaństwowych.

Z powyższych dat musi się przyść do przekonania, że państwo w zupełnie nieodpowiednio niskim stosunku przyczyniało się dotychczas do budowy kolei lokalnych w Galicyi, a to tak wogóle w porównaniu do udziału jego w innych krajach koronnych, jak w szczególności wobec pilnej potrzeby uzupełnienia w naszym kraju pobudowanych linii strategicznych przez odpowiedne koleje gospodarcze. Udział państwa w budowie kolei lokalnych jest również nadmiernie niski, w stosunku do finansowych korzyści, które wynikają dla kolei państwowych z wybudowanych już krajowych kolei lokalnych przez przysporzenie ruchu osobowego i towarowego. Według bowiem aproksymatywnych obliczeń biura kolejowego roczna ogólna korzyść ta wynosi okrągło 670.000 koron t. j. w kapitale około 13 milionów koron, podczas gdy państwo do budowy tych kolei przyczyniło się kapitałem tylko 6·219 milionów K.

Podwyższenie dotacyi kraju jest niemożliwe ze względu na zbytnie obciążenie budżetu krajowego na inne potrzeby, których spełnienie w pierwszej linii należy do kraju.

Z tych powodów wskazanem jest domagać się u c. k. Rządu przyczynienia się do budowy kolei lokalnych w naszym kraju w tym stosunku, by udział państwa w kapitale zakładowym kolei mających przyjść do skutku za gwarancyą kraju uzupełniał udział interesentów miejscowych do wysokości 50% całego kapitału, którego druga połowa dostarczonąby być miała na podstawie wspomnianej gwarancyi kraju.

Gdy z jednej strony tak pertraktacye z c. k. Rządem, jak i z interesentami co do pokrycia połowy kapitałów zakładowych kolei powyżej pod 1, 2 i 3 przytoczonych nie są dotychczas przeprowadzone, z drugiej strony zaś wysokość tych kapitałów zakładowych nie jest jeszcze ustalona z tej przyczyny, że definitywne studya techniczne co do tych linii nie są jeszcze ostatecznie przeprowadzone, przeto wysokość pożyczek pierwszeństwa gwarantować się mających przez kraj obecnie może być podana tylko w przybliżonych cyfrach, a przy ostatecznem zestawieniu kosztorysów może uledz zmianie.

Przypuszczalnie więc pożyczki te będą wynosić imiennie:

1.	dla kolei Nowy wzgl. Stary Sącz-Szczawnica	1,800.000 koron.
2.	„ „ Borysław-Truskawiec . . .	250.000 „
3.	„ „ Tarnów-Szczucin	1,500.000 „
	łącznie	3,550.000 koron.

4. Krajowa Rada kolejowa była tego zdania, że przewidziany przez Wydział krajowy udział kraju w kapitale

kolei Tarnopol-Zbaraż mógłby być zredukowany z kwoty 600.000 koron na 300.000 koron. Jak wyżej wspomiano, kolej ta wedle projektu koncesyonaryusza ma przyjść w ten sposób do skutku, że dla uzyskania kapitału pierwszeństwa w sumie 1,600.000 koron przyznane będzie przez c. k. Rząd kredytowanie należytości za prowadzenie ruchu; gdy zaś przez interesentów miejscowych dostarczona będzie suma 200.000 koron, przeto zrealizowanie tej kolei jest bezwarunkowo zawisłe od przyznania udziału kraju w sumie efektywnej 600.000 koron, co przy kursie 92% czyni około . . . 650.000 koron

Zapotrzebowanie przeto na poparcie powyższych czteru linii kolejowych wynosi w kapitale imiennym około . . . . . 4,200.000 koron

tak, że zostaje do dyspozycyi kwota około . . 300.000 „

5. Na piątem miejscu zaleca krajowa Rada kolejowa poparcie kolei wąskotorowej Podgórze-Myślenice-Lubień, na której budowę zapewniony jest według relacyi starającego się o koncesyę kapitał w sumie 2,500.000 koron przez subskrypcyę interesentów miejscowych i przez przyznać się mającą przez c. k. Rząd zwłokę dla kosztów prowadzenia ruchu na rzecz oprocentowania i umorzenia kapitału pierwszeństwa; reszta potrzebnego kapitału w kwocie 500.000 koron miałaby być przez kraj dostarczoną.

6. W końcu zaleca krajowa Rada kolejowa subskrybowanie przez kraj kwoty 100.000 koron na rzecz kolei z Janowa do Jaworowa. Kapitał potrzebny do wybudowania tej linii obliczono na 1,750.000 koron. Z kapitału uzyskać się mającego na podstawie przyznanej już przez c. k. Rząd zwłoki dla kosztów prowadzenia ruchu w kwocie 1,500,000 koron, spodziewa się koncesyonaryusz uzyskać efektywnie kwotę 1,312.500 koron; gdy są spodziewane udziały interesentów miejscowych w kwocie 137.500 koron, przeto zwróciło się Towarzystwo kolei Lwów-Janów mające budować przedłużenie to do Jaworowa, do Wydziału krajowego o udział w kwocie 300.000 koron. Według zasięgniętych przez Wydział krajowy informacyi c. k. Rząd prawdopodobnie skłonnym będzie na podstawie przeprowadzonych studyów co do rentowności tej nowej linii podnieść cyfrę części kapitału, której ma przysługiwać pierwszeństwo oprocentowania i umorzenia przed zwrotem kosztów prowadzenia ruchu do takiej wysokości, że zbytecznem mogłoby się stać na ten wypadek finansowe poparcie kraju.

Wobec tego stanu rzeczy i wobec niedostatecznych zasobów funduszu kolejowego na poparcie wszystkich przez krajową Radę kolejową zaleconych linii, Wydział krajowy uznając powody, które skłoniły tęże Radę kolejową do ułożenia powyższego porządku w programie kolejowym, wnosi w miarę rozporządzalnych zasobów krajowego funduszu kolejowego poparcie finansowe kolei lokalnych pod pozycyą 1, 2, 3 i 4 powyższej tabeli projektu programu krajowej Rady kolejowej i w wysokości przez tę Radę proponowaną z tą modyfikacyą, że udział dla kolei Tarnopol-Zbaraż ma wynosić najwyżej 600.000 koron, zamiast 300.000 koron.

Aby jednak nie powstrzymywać bez racyi budowy kolei przez Radę kolejową za użyteczne i potrzebne uznanych, wskazanem jest w uchwale zastrzec, że przedsiębiorstwa kolei powyższych mają przed upływem roku, licząc od dnia powzięcia uchwały przez Wysoki Sejm, wykazać, że zadość uczyniły wszystkim warunkom, pod którymi przyznano im finansowe poparcie kraju. Jeżeliby to do upływu tego terminu nie nastąpiło lub jeżeliby przed upływem tego terminu się okazało, że warunkom zastrzeżonym z jakichkolwiek bądź powodów zadość stać się nie może, natenczas miałby Wydział krajowy prawo przesunięcia w programie budowy dotyczącej kolei, odraczając budowę tych kolei, które powyższemu warunkowi zadość nie uczynią i z uzyskanych w ten sposób zasobów pieniężnych poprzeć budowę kolei Podgórze-Myślenice-

Lubień udziałem w kwocie najwyżej 500.000 koron, a następnie w miarę potrzeby i kolej Janów-Jaworów udziałem w najwyższej kwocie 300.000 koron.

(Do ustępu 6 proponowanej uchwały sejmowej).

Proponowana niniejszem sprawozdaniem dalsza akcya na polu budowy kolei lokalnych, oparta jedynie na dotychczasowej dotacyi funduszu kolejowego zasadza się, jak to powyżej w III-cim rozdziale wykazano, na rentowności kolei pierwszego programu. Jakkolwiek spodziewać się należy, że rentowność ta nie tylko nie będzie się zmniejszać, lecz przeciwnie, że koleje lokalne wywołując w swym obszarze ciążenia większą produktywność i przemysł, przynosić będą znaczniejsze czyste dochody, to przecież ze względów przezorności wskazanem jest zaznaczyć w uchwale, że za zobowiązania nowe spowodowane drugim programem, odpowiada w pierwszym rzędzie krajowy fundusz kolejowy, że jeżeliby w którymkolwiek roku roczne środki tego funduszu wystarczyć nie miały na pokrycie tych zobowiązań, Wydział krajowy upoważniony będzie brakującą kwotę wstawić do preliminarza wydatków krajowego budżetu na rok odnośny.

(Do ustępu 7 - 12 proponowanej uchwały sejmowej).

W końcu wskazanem jest unormować uchwałą Wysokiego Sejmu bliższe warunki, pod którymi rzeczone koleje mogą być poparte finansowo przez kraj. Warunki te są uwidocznione w ustępach 7—12 proponowanej uchwały.

Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1.

Uznaje się ze względu na ogólne interesa kraju następujące koleje lokalne za użyteczne i potrzebne:

a) ze stacyi c. k. kolei państwowych Nowy Sącz lub Stary Sącz do Szczawnicy (tor wąski);

b) ze stacyi c. k. kolei państwowych Borysław do Truskawca względnie do Stebnika (tor normalny);

c) ze stacyi c. k. kolei państwowych Tarnów do Szczucina (tor normalny);

d) ze stacyi c. k. kolei państwowych Tarnopol do Zbaraża (tor normalny);

e) z Podgórza na Myślenice do Lubienia (tor wąski) i

f) ze stacyi kolei lokalnej Lwów-Janów, Janów do Jaworowa (tor normalny).

2.

Upoważnia się Wydział krajowy, aby w razie udzielenia przez c. k. Rząd koncesyi poparł imieniem kraju wymienione pod 1 a—f koleje lokalne po myśli postanowień ustawy krajowej z dnia 17. lipca 1893. Dz. u. kr. Nr. 42 w miarę rozporządzalnych zasobów krajowego funduszu kolejowego.

3.

W szczególności upoważnia się Wydział krajowy do udzielenia imieniem kraju dla kolei pod 1 a—c wymienionych na czas do końca 1968 roku począwszy od dnia udzielenia koncesyi, gwarancyi rocznego dochodu, równającego się rocznej sumie potrzebnej do oprocentowania najwyżej po cztery od sta (4%) i umorzenia pożyczek pierwszeństwa zaciągnąć się mających przez przedsiębiorstwa kolejowe.

Udzielenie gwarancyi zależnem jest od warunku, że połowa imiennego kapitału zakładowego każdej z tych pod 1 a—c wymienionych kolei dostarczona będzie przez państwo i interesentów miejscowych w zamian za akcye zakładowe zawiązać się mających dla tych kolei Towarzystw akcyjnych.

4.

Upoważnia się Wydział krajowy odnośnie do kolei lokalnej Tarnopol-Zbaraż, pod 1 d) wymienionej, do objęcia akcyi zakładowych zawiązać się mającego dla tej kolei Towarzystwa akcyjnego w sumie nie wyższej niż 600.000 koron.

Reszta kapitału zakładowego tej kolei dostarczona być ma częściowo przez interesantów miejscowych, częściowo przez uzyskanie zasobów pieniężnych na podstawie przyznać się mającej przez c. k. Rząd zwłoki dla należytości za prowadzenie ruchu na rzecz oprocentowania i umorzenia kapitału pierwszeństwa po myśli postanowienia art. IX. ustawy z dnia 31. grudnia 1894, Dz. u. p. Nr. 2 z r. 1895.

5.

Przedsiębiorstwa kolei wymienionych pod 1 a—d mają przed upływem roku, licząc od dnia powzięcia niniejszej uchwały, wykazać, że zadość uczyniono wszystkim warunkom, pod którymi przyznano im finansowe poparcie kraju (punkta 2, 3, 4, 9, 10, 11 i 12 niniejszej uchwały).

Jeżeliby do upływu tego terminu co do którejkolwiek z kolei pod 1 a—d wymienionych to nie nastąpiło, co stwierdzi Wydział krajowy, lub jeżeliby przed upływem tego terminu wedle ocenienia Wydziału krajowego się okazało, że warunkom nałożonym z jakichkolwiek bądź powodów nie może się stać zadość, natenczas upoważnia się Wydział krajowy do przesunięcia dotyczącej kolei w programie krajowej akcyi i odraczając budowę tych kolei, które powyższemu zastrzeżeniu zadość nie uczynią, do poparcia w miarę rozporządzalności funduszu kolejowego budowy kolei lokalnej Podgórze-Myślenice-Lubień a następnie w miarę potrzeby i kolei lokalnej Janów Jaworów (punkt 1 e i f) przez objęcie akcyi zakładowych zawiązać się mającego dla pierwszej z tych kolei Towarzystwa akcyjnego, względnie istniejącego już Towarzystwa akcyjnego kolei lokalnej Lwów-Janów, w sumie nie wyższej niż a) odnośnie do kolei lokalnej Podgórze-Myślenice-Lubień 500.000 koron i b) odnośnie do kolei lokalnej Janów-Jaworów 300.000 koron.

Reszta kapitałów zakładowych tych dwóch kolei dostarczona być ma częściowo przez interesentów miejscowych, częściowo przez uzyskanie zasobów pieniężnych na podstawie przyznać się mającej przez c. k. Rząd zwłoki dla należytości za prowadzenie ruchu na rzecz oprocentownnia i umorzenia kapitałów pierwszeństwa po myśli postanowienia art. IX. ustawy z dnia 31. grudnia 1894. Dz. u. p. Nr. 2. z r. 1895.

6.

Na pokrycie zobowiązań przyjętych przez udzielić się mającą gwarancyę kraju (punkt 3.) i przez objęcie akcyi zakładowych (punkt 4. i 5) służy krajowy fundusz kolejowy udotowany uchwałą Sejmu z dnia 17. marca 1899. Jeżeliby w którymkolwiek roku roczne zasoby tego funduszu wystarczyć nie miały na pokrycie tych zobowiązań, natenczas wstawi Wydział krajowy brakującą kwotę do preliminarza wydatków krajowego budżetu na rok odnośny.

7.

O ileby według uznania Wydziału krajowego zachodziła potrzeba zamiast wpłaty na akcye pod kolej pod 1a—f wymienionych przez interesowane ciała autonomiczne przyjąć ich gwarancyę oprocentowania i umorzenia pewnej części kapitału akcyjnego, upoważnia się Wydział krajowy do objęcia w ich zastępstwie odpowiednej liczby akcyi i pokrycia wydatku z zasobów krajowego funduszu kolejowego, a to po zawarciu z gwarantującemi ciałami autonomicznemi umów zabezpieczających fundusz ten od wszelkich strat.

8.

Wydział krajowy ustanowi kurs spieniężenia pożyczek pierwszeństwa, zaciągnąć się mających przez przedsiębiorstwa kolejowe linii pod a, b i c wymienionych.

Wszelkie akcye zakładowe utworzyć się mających Towarzystw akcyjnych wpłacone być mają w pełnej imiennej wartości.

Akcyom zakładowym nie przysługują procenta interkalarne przez czas trwania budowy.

9.

Przyznanie powyższych gwarancyi względnie objęcie akcyi przez kraj czyni się zależnem od warunku, że c. k. Rząd na rzecz kolei pod 1a—f wymienionych przyzna w myśl ustawy państwowej z dnia 31. grudnia 1894. r. Dz. u. p. Nr. 2. z r. 1895. takie ulgi, ułatwienia i korzyści, jakie Wydział krajowy uzna za potrzebne.

10.

Kapitały budowy kolei pod 1a—c wymienionych ustanowi Wydział krajowy w porozumieniu z koncesyonaryuszami z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez c. k. Ministerstwo kolejowe.

11.

Warunki koncesyi na koleje wymienione pod 1a—c ułożone być mają w porozumieniu i za współudziałem Wydziału krajowego, a koncesya bez przyzwolenia Wydziału krajowego nie może być na trzecią osobę przeniesiona.

12.

Upoważnia się Wydział krajowy do zawarcia z koncesyonaryuszami kolei wymienionych pod 1a—c kontraktów gwarancyjnych, a z koncesyonaryuszami kolei wymienionych pod 1d—f kontraktów spółkowych, w których oprócz poszczególnych postanowień zawartych w powyższych artykułach mają być zastrzeżone następujące postanowienia:

a) budowa kolei wymienionych pod 1a—f przysądzoną będzie w porozumieniu z Wydziałem krajowym na podstawie operatu sprawdzonego przez Wydział krajowy na zasadzie ograniczonego lub publicznego rozpisania zaproszenia do złożenia ofert;

b) co do objęcia ruchu na kolejach wymienionych pod 1a—e przeprowadzi Wydział krajowy w myśl postanowień §. 7. i 12 powołanej ustawy krajowej rokowania z c. k. Zarządem kolei państwowych. Jeżeliby porozumienie w tym względzie między Wydziałem krajowym a c. k. Zarządem kolei państwowych nie przyszło do skutku, ustanowienie zarządu ruchu na tych kolejach zarządzone będzie w porozumieniu i za współudziałem Wydziału krajowego;

c) statuta mającego się założyć Towarzystwa akcyjnego dla każdej z kolei będą ułożone w porozumieniu z Wydziałem krajowym tak, ażeby zapewnić dla kraju należyty wpływ w Radzie zawiadowczej Towarzystwa na zarząd Towarzystwa i kolei; nadto co do linii 1a—c wymienionych na układ taryf przewozowych.

d) dla każdej kolei sporządzony będzie plan finansowy zawierający oprócz rat rocznych oprocentowania i umorzenia gwarantowanej pożyczki pierwszeństwa, także plan oprocentowania akcyj pierwszeństwa i akcyj zakładowych nie wyżej niż na 4% i umorzenia w okresie wynikającym z koncesyi;

e) rozdział dochodów Towarzystwa akcyjnego ustanowiony będzie w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
S. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Antoni Jaxa Chamiec w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Allegat do sprawozdania Wydziału krajowego l. 35496/901.

Mapa poglądowa kolei żelaznych

Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem

zostawiona

przez Krajowe Biuro kolejowe

Skala: 1:600,000.

Królestwo polskie

Węgry

Bukowina.

Objaśnienia znaków

1. Koleje państwowe
2. " " zubwencyonowane przez kraj
3. Krajowe koleje lokalne Ia programu
4. Krajowa kolej lokalna Ia programu (Przemorsk-Bachórz-Dynów)
5. Koleje prywatne istniejące
6. " " zubwencyonowane przez kraj
7. " kacowe
8. Koleje prywatne projektowane
9. Projektowane koleje proponowane do IIgo programu
10. Koleje państwowe projektowane
11. Dalsze zgłoszone projekta

Sandomierz · Tarnobrzeg · Rozwadów · Kraśnik · Sokal · Bełzec · Rawa ruska · Grzymałów · Oświęcim · Mysłowice · Szczakowa · Jaworzno · Trzebinia · Chrzanów · Płaz · Balicin · Katowice · Kamionka str. · Brody · Żółkiew · Kraków · Podgórze · Bieżanów · Niepołomice · Wieliczka · Podłęże · Spytkowice · Wisła · Skawina · Radziszów · Wadowice · Kalwarya · Skawce · Biała · Żywiec · Suchа · Stryszawa · Bochnia · Brzesko · Tarnów · Dąbrowa · Żabno · Szczucin · Mielec · Kolbuszowa · Oleszyce · Rzeszów · Łańcut · Przeworsk · Jarosław · Pilzno · Strzyżów · Bachórz · Dynów · Jaworów · Janów · Lwów · Winniki · Krasne · Złoczów · Mościska · Gródek · Przemyśl · Birczów · Krosno · Jasło · Żmigród · Dukla · Sanok · Zagórz · Lesko · Rudki · Komarno · Dobromil · Chyrów · Sambor · Stary Sambor · Strzałki · Drohobycz · Borysław · Stebnik · Truskawiec · Schodnica · Turka · Synowódzko Kruszelnica · Skole · Ustsyki · Cisna · Kalnica · Wetlina · Łupków · Gorlice · Zagórzany · Stróżów · Stary Sącz · Nowy Sącz · Limanowa · Dobra · Mszana dol. · Tubiel · Chabówka · Nowytarg · Zakopane · Suchanow · Szczawnica · Orlik · Muślenice · Wisła · Zywiec · Stróże · Przemyślany · Bobrka · Zwarów · Tarnopol · Podwołoczyska · Skałat · Grzymałów · Zbaraż · Zborowska · Hodowiczki · Zbarazek · Zbaraż · Zborów · Zbaraż · Zbaraż · Zbaraż

LW. 72.499/1900.

Lwów, dnia 18. listopada 1900.

60

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie wyższych wydatków preliminowanych w budżecie kraj. szpitali powszechnych we Lwowie i w Krakowie na rok 1901 w Rubr. I. poz. 4, 5 i 6 (płace sekundaryuszy oraz adjuta dla praktykantów lekarskich).

Wysoki Sejmie!

Płace, jakie dotąd otrzymują lekarze pomocniczy kraj. szpitali powszechnych we Lwowie i w Krakowie tj:

sekundaryusze klasy I. po . . . 1.200 koron
zaś klasy II. po . . . 1.000 „

rocznie — opierają się na etacie posad i płac uchwalonym w r. 1875 dla tych zakładów.

Nie ulega wątpliwości, iż w tak długim okresie czasu bo 25 lat wynoszącym nietylko stosunki i potrzeby materyalne, jakie służyły ówcześnie za podstawę do oznaczenia tych płac — uległy znacznej zmianie — ale nadto wzrosły i wymogi pracy i służby tych funkcyonaryuszów skutkiem zwiększenia frekwencyi chorych w obu powyższych zakładach krajowych.

Nie można też pominąć i tej okoliczności, iż lekarz wstępujący do służby przy kraj. szpitalu praktykować musi conajmniej dwa lata bezpłatnie, zanim otrzyma posadę sekundaryusza kl. II., na której pozostaje znowu czas pewien do chwili posunięcia do klasy I. Trudne warunki egzystencyi materyalnej, z jakimi lekarze rozpoczynający swój zawód — a nie rzadko i później się spotykają — stały się powodem znacznego zmniejszenia frekwencyi na wydziale lekarskim obu wszechnic krajowych i zwrócenia się młodzieży do innych nauk uniwersyteckich, jako zapewniających lepsze widoki — przy stosunkowo krótszem trwaniu nauki.

Z tych powodów, a nadto z uwagi, iż dla Wydziału kraj., względnie zostających pod jego zarządem szpitali powszechnych nie może być obojętnym możliwy w przyszłości brak sił lekarskich w kraju, oraz troska o zapewnienie tych sił szpitalom, — Wydział krajowy na skutek odnośnych petycyi, jakie na początku roku bieżącego za pośrednictwem Dyrektorów szpitali wpłynęły, polecił oznajmić petycyonującym lekarzom pomocniczym, iż nie omieszka przy układaniu preliminarzy budżetowych na rok 1901 wziąć

pod rozwagę sprawy polepszenia ich płac i przedłożyć Wys. Sejmowi wnioski swoje w tym kierunku.

Dając tedy wyraz uzasadnionej i faktycznymi stosunkami popartej potrzebie polepszenia bytu materyalnego lekarzy pomocniczych szpitali krajowych — tudzież celem zachęcenia do tej służby młodych kandydatów zawodu lekarskiego, — Wydział kraj. zamieścił w preliminarzach budżetu na r. 1901 obu kraj. szpitali powsz. tj. we Lwowie i w Krakowie dla sekundaryuszów kl. I. i kl. II. podwyższenie płac o 200 koron rocznie, a nadto wstawił jako poz. 6 w Rubr. I. tych preliminarzy po trzy adjuta wynoszące 600 koron rocznie dla starszych lekarzy pomocniczych bezpłatnych przy tych szpitalach praktykujących.

Wydział krajowy ma zaszczyt upraszać:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

I. Sejm przyjmuje sprawozdanie niniejsze do wiadomości.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do podwyższenia płac sekundaryuszy kraj. szpitali powszech. we Lwowie i w Krakowie w klasie I. z kwoty 1.200 koron na 1.400 koron, zaś sekundaryuszy kl. II. z kwoty 1.000 koron na 1.200 koron rocznie a to począwszy od 1. Stycznia 1901 roku.

III. Sejm ustanawia w etacie posad i płac służby lekarskiej szpitali krajowych we Lwowie i w Krakowie po trzy płatne posady praktykantów lekarskich o rocznem adjutum po 600 kor.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
S. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
S. Dąmbski w. r.
Członek Wydziału kraj.

LW. 71826/900.

We Lwowie dnia 1. grudnia 1900.

Aleg. 61

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zmiany §. 11. i §. 15. ustawy z r 1897, urządzającej prawne stosunki szpitali powszechnych i publicznych, tudzież zakładów dla położnic i obłąkanych.

Wysoki Sejmie!

Wydział powiatowy w Śniatynie wniósł w zeszłym roku petycyę do Wysokiego Sejmu o zmianę §. 11. ustawy z 28. lipca 1897 dz. u. kr. Nr. 47, i powołanie do tamtejszego komitetu szpitalnego reprezentantów powiatu w miejsce reprezentantów gminy.

Gdy petycya ta przez Wysoki Sejm załatwioną nie została a śniatyński Wydział powiatowy odniósł się do Wydziału krajowego z prośbą o wyjednanie u Wysokiego Sejmu zmiany powyższej ustawy, Wydział krajowy przedkłada Wysokiemu Sejmowi następujące sprawozdanie:

Reprezentacya powiatu śniatyńskiego, uznając potrzebę budowy nowego szpitala w Śniatynie, oraz pragnąc przyjść tej gminie z pomocą, postanowiła w r. 1897 objąć szpital pod własny zarząd i przyjąć na siebie obowiązek, dotychczas stosownie do §. 15. ustawy z r. 1897 na gminie ciężący, pokrycia połowy kosztów budowy z funduszów powiatu, jeżeli drugą połowę kosztów tej budowy pokryje fundusz krajowy.

Uchwałą z dnia 17. lutego 1898 Wysoki Sejm przyznał kredyt na pokrycie udziału funduszu krajowego do budowy szpitala śniatyńskiego, a w r. 1899 budowa ta została dokonaną.

Ponieważ reprezentacya powiatu śniatyńskiego, przyjmując na siebie obowiązek za gminę, nabyła niejako i prawa, przysługujące tej gminie z ustawy z roku 1897 — zachodzi obecnie potrzeba zmiany składu Komitetu szpitala w Śniatynie w tym kierunku, ażeby w Komitecie tym zamiast delegatów Rady gminnej zasiadali w przyszłości delegaci Rady powiatowej.

W tym celu Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony ·/. projekt ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

***St. Badeni**, w. r.*

Sprawozdawca:

***Dr. Stanisław Dąmbski**, w. r.*

Członek Wydziału krajowego.

USTAWA

z dnia . . . . . zmieniająca postanowienia §§. 11. i 15. ustawy z dnia 28. lipca 1897, Dz. ust. kraj. Nr. 47, urządzającej prawne stosunki szpitali powszechnych i publicznych, tudzież zakładów dla położnic i obłąkanych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Paragrafy 11. i 15. ustawy z 28. lipca 1897 Dz. ust. kr. Nr. 47, urządzającej prawne stosunki szpitali powszechnych i publicznych, tudzież zakładów dla położnic i obłąkanych uchyla się, a natomiast obowiązywać będą następujące postanowienia:

§. 11. Krajowe zakłady lecznicze powszechne i publiczne mają własne, przez Sejm uchwalone statuta. Zakłady te zostają pod bezpośrednim zarządem Wydziału krajowego. W przyszłości uchwalać będzie statuta dla krajowych zakładów publicznych i powszechnych Sejm krajowy, na podstawie wniosku Wydziału krajowego, przedstawionego w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

Innymi szpitalami powszechnymi i publicznymi zawiadują komitety szpitalne. Komitet szpitalny składa się w Podhajcach, Sokalu, Złoczowie, Żywcu, Lubaczowie, Przemyślanach i Śniatynie:

a) z delegata Wydziału krajowego;
b) z prezesa Rady powiatowej lub jego zastępcy;
c) z delegata Wydziału powiatowego;
d) z dyrektora szpitala.

W szpitalach zaś w Białej, Bochni, Brodach, Brzeżanach, Drohobyczu, Jaśle, Kołomyi, Przemyślu, Rzeszowie, Samborze, Sanoku, Sączu Nowym, Stanisławowie, Stryju, Tarnopolu, Tarnowie, Wadowicach, Zaleszczykach i Żółkwi:

a) z delegata Wydziału krajowego;
b) z naczelnika gminy lub jego zastępcy;
c) z delegata Rady gminnej;
d) z dyrektora szpitala.

W przyszłości ustawa — uznająca szpital za publiczny i powszechny, oznaczy w każdym poszczególnym wypadku skład komitetu szpitalnego.

§. 15. Koszta budowy nowego, odbudowy lub rozszerzenia starego gmachu tudzież wewnętrznego urządzenia dobudowanej części w szpitalach, już uznanych za powszechne i publiczne, pokrywane będą przedewszystkiem ze specyalnych na ten cel przeznaczonych funduszów i zobowiązań.

W braku lub niedostateczności takich funduszów, połowę potrzebnej kwoty pokryje fundusz krajowy, jeżeli Sejm potrzebę tej budowy uzna. Drugiej połowy dostarczy dla szpitala w Białej, Bochni, Brodach, Brzeżanach, Drohobyczu, Jaśle, Kołomyi, Przemyślu, Rzeszowie, Samborze, Sanoku, Sączu Nowym, Stanisławowie, Stryju, Tarnopolu, Tarnowie, Wadowicach, Zaleszczykach i Żółkwi ta gmina, zaś dla szpitala w Podhajcach, Sokalu, Złoczowie, Lubaczowie, Przemyślanach, Żywcu i Śniatynie ten powiat, w której, względnie w którym dotyczący szpital się znajduje.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

L. W. 38.721/1901

We Lwowie, dnia 11. czerwca 1901.

Ldg. 62

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie ustawodawczego uregulowania publicznej opieki nad ubogimi w kraju.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 2. maja zeszłego roku uchwalił Wys. Sejm polecenie do Wydziału krajowego, by na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył projekt ustawy krajowej regulującej opiekę nad ubogimi. Sprawa ta była już kilkakrotnie przedmiotem obrad Wysokiego Sejmu. Wprowadzona na porządek dzienny obrad Sejmu przez wniosek posła Małachowskiego postawiony w dniu 8. lutego 1897 r. — ponowiony w dniu 10. stycznia 1898 r. — przekazaną została Wydziałowi krajowemu dla przeprowadzenia prac przygotowawczych uchwałą Sejmu, powziętą na sprawozdanie komisyi prawniczej z dnia 18. lutego 1898 r.

Równocześnie z niniejszem sprawozdaniem przedkłada Wydział krajowy rezultat tych prac przygotowawczych podjętych dla zebrania wiadomości statystycznych o teraźniejszym stanie sprawy opieki publicznej nad ubogimi w kraju — w formie monograficznej pracy krajowego biura statystycznego „o opiece nad ubogimi w Galicyi“.

Wyniki cyfrowe zebrane w pracy biura statystycznego potwierdzają w zupełności istnienie stanu rzeczy, jaki już na podstawie ogólnej znajomości stosunków powszechnie jest wiadomym. Fundusze przeznaczone na cele publicznej opieki nad ubogimi są w porównaniu do potrzeb niedostateczne — i bardzo często niewłaściwie zarządzane i użytkowane. Powodów tego niewłaściwego zużycia i mniejszej skuteczności w ulżeniu ubóstwu — niżby na to ten bezwzględnie niedostateczny stan funduszów pozwalał — szukać należy w braku jasno określonych przepisów prawnych, któreby zasady zarządu funduszami ubogich podawały — w braku sił materyalnych i sił intelektualnych u jednostek administracyjnych, na których dotąd cały ciężar obowiązku opieki nad ubogimi spoczywa.

Dowodu na to twierdzenie dostarcza już choćby tylko przykład stołecznych miast w kraju, gdzie działalność oparta na większej ofiarności publicznego grosza i umiejętnie kierowana, niejednym dodatnim rezultatem już osiągniętym poszczycić się może.

Wydział krajowy świadomy jest, że przedłożony niniejszem sprawozdaniem projekt ustawodawczy wypełnić może zaledwie jedną część zadania, jakie spełnić powinny czynniki publiczne w dziedzinie opieki i niesienia pomocy ubóstwu.

Projekt zajmuje się tylko ubóstwem indywidualnem i to w ścieśnionym zakresie niesienią pomocy osobom, które fizycznie nie są zdolne do podjęcia jakiejkolwiek pracy, któraby im nawet tylko najskromniejsze pokrycie potrzeb koniecznych zapewnić mogła. Nie wchodząc w szczegóły innych zadań, które czekają w dziedzinie spraw ubóstwa

na działalnoóć czynników publicznych — zaznaczyć tylko możemy w logicznym związku i jako konieczne uzupełnienie, które może dopiero w pełni zapewnić skuteczne działanie przedłożonego niniejszem projektu potrzeby akcyi publicznej skierowanej do powstrzymania włóczęgowstwa i żebractwa przez organizacyę instytucyi „stacyj zaopatrujących“ — wskazać na potrzebę działania w kierunku zmuszania do pracy osób, które mogą, ale nie chcą pracować w instytucyach jak: kolonie poprawcze, domy przymusowej pracy i t. p.; a wreszcie niewątpliwie najważniejsze zadanie dostarczenia pracy tym, co i mogą i chcą pracować a tylko zatrudnienia nie znajdują — przez system publicznych biur pośrednictwa dla pracy. Te problemy były niejednokrotnie przedmiotem obrad Wysokiego Sejmu — są przedmiotem pracy i starania Wydziału krajowego.

W projekcie przedłożonym niniejszem sprawozdaniem, które obejmuje zadanie zorganizowania opieki publicznej dla osób ubogich nie mogących pracować, pozostawia Wydział krajowy nienaruszoną podstawę prawną, na której się obowiązek zaopatrzenia ubogich opiera, to jest podstawę prawa przynależności do gminy.

W przeciwstawieniu do ustawodawstwa innych krajów Monarchii, które jak np. ustawodawstwo niższo-austryackie powołuje do załatwienia spraw opieki nad ubogimi nowe jednostki administracyjne tak zwane „okręgi ubogich“, spełnienie tych zadań opiera Wydział krajowy u nas w kraju na istniejącej organizacyi czynników autonomicznych.

Jednostka autonomiczna miejscowa gmina wspólnie z równorzędnym czynnikiem obszaru dworskiego powołaną zostaje w pierwszym rzędzie do spełnienia zadania. Jej siły intellektualne uzupełnia na miejscu współudział w działaniu czynników intelligencyi miejscowej, w pierwszym rzędzie duchowieństwa, które z natury rzeczy i zgodnie z ideą swego powołania w pierwszym rzędzie do współpracy w zadaniach dobroczynności publicznej powołane być powinno.

Niedostateczność zasobów materyalnych gmin i obszarów dworskich wspomódz zamierza ustawa przez powołanie do świadczenia wyższych i silniejszych jednostek autonomicznego ustroju, jakie u nas stanowią powiaty i kraj, przydzielając do spełnienia tym czynnikom niektóre części zadania opieki nad ubogimi w całości i przyjmując zasadę zasilania z funduszów powiatów i kraju niedostatecznych miejscowych zasobów.

Pomoc z funduszów publicznych udzieloną być może w myśl zasad przedłożonego projektu tylko w wypadkach najkonieczniejszej potrzeby i tylko subsydiarnie, o ile działalność miłosierdzia prywatnego całości zadania sprostać nie może. I w przepisach ustawy i w zorganizowaniu działania przewodnią myślą pozostać powinno staranie, by akcya publicznej dobroczynności nie wpłynęła tamująco na rozwój dobroczynności prywatnej. Akcyę miłosierdzia chrześciańskiego zastąpić działalnością czynnników publicznych byłoby dążeniem i niemożliwem do spełnienia i niesłusznem. Organizacya publicznej opieki nad ubogimi powinna zadanie swoje zamknąć w rozwiązaniu tego problemu, który wymaga, by w społeczeństwie ubogi nie był ograniczony na wsparciu, które znajdzie u bliźniego powodowanego uczuciem i obowiązkiem indywidualnego miłosierdzia, ale by po za tem mógł odwołać się do pomocy organu publicznego działającego w myśl świadomie w ustawie wyrażonej woli całego społeczeństwa. W wykonaniu unikać powinna akcya publicznej dobroczynności niebezpieczeństwa popadnięcia w ciasnotę i przewlekłość biórokratycznego szablonu, które to niebezpieczeństwo w wysokim stopniu tej organizacyi zagraża.

Pomimo takiego ograniczenia zadania, które w myśl przedłożonego projektu czynniki autonomiczne krajowe podjąćby miały — i pomimo, że działalność miłosierdzia prywatnego jest u nas w kraju bardzo usilną i ofiarną, Wydział krajowy nie jest wolny od obawy, że ciężary, które ten projekt ustawodawczy na kontrybuentów nałoży, będą znaczne.

I tu Wydział krajowy nie może nie zaznaczyć, że podstawowa przyczyna, która tamuje działalność autonomicznych czynników w krajach, jest fałszywą podstawą ustroju, w którym zupełna istnieje dysproporcya między zadaniami, jakie czynniki autonomiczne w myśl prawnego swego zakresu podjąć powinny, a źródłami dochodu, które dla nich stoją otworem. Wydział krajowy nie wątpi, że Ces. k. Rząd, który wielokrotnie o losy ustawodawczego uregulowania opieki nad ubogimi w Galicyi się zapytywał zechce ze swej strony także ułatwić finansowe spełnienie tego zadania.

Licząc się ze stroną budżetową przedłożonego projektu, Wydział krajowy nie określa dokładnie terminu dla jego wejścia w wykonanie. Nie wyklucza myśli okresu

przejściowego, któryby posłużył do uporządkowania zasobów, jakie na ten cel w kraju są i stworzenia zakładów i instytucyi krajowych, o które działalność gmin w dziedzinie opieki nad ubogimi oprzećby się mogła. Uważa jednak za wskazane już nawet taką przygotowawczą działalność oprzeć na podstawie jasno określających cel działania, konkretnych przepisach ustawodawczych i

dlatego wnosi:

·/. Wysoki Sejm raczy uchwalić dołączony ·/. projekt ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Stanisław Dąmbski w. r.
Członek Wydziału krajowego.

USTAWA

z dnia . . . . . o opiece publicznej nad ubogimi w Galicyi.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

I. Postanowienia ogólne.

§. 1.

Za ubogich w rozumieniu ustawy niniejszej uważać należy te osoby, które trwale lub chwilowo nie są w możności z własnych zasobów pokryć najniezbędniejszych do życia potrzeb lub własną pracą zarobić na swoje najskromniejsze wyżywienie i utrzymanie.

§. 2.

Osoby ubogie w myśl określenia podanego w §. 1. mają prawo do publicznej opieki wtedy, gdy nie znajdą pomocy ani ze strony prawnie do tego zobowiązanych osób, ani ze strony dobroczynności prywatnej.

§. 3.

Publiczna opieka nad ubogimi ogranicza się na użyczeniu najniezbędniejszych środków do życia, obejmuje zatem w tym wymiarze dostarczenie: żywności, odzienia, schroniska a w wypadkach choroby lekarskiej pomocy, dozoru, środków leczniczych i pomocy przy porodzie.

Opieka nad ubogimi dziećmi obejmuje także staranie o ich wychowanie.

§. 4.

Ubogi może korzystać z pomocy dobroczynności publicznej tylko tak długo, jak długo wymaga tego konieczna potrzeba, — działalność zatem publicznej opieki nad ubogimi jest tylko przej-

ściowa a organa publicznej opieki nąd ubogimi są obowiązane starać się o ile możności usunąć przyczynę zubożenia i wykonywać ustawicznie kontrolę nad stosunkami ubogiego a stosownie do zmiany tych stosunków wstrzymać względnie zmienić sposób wsparcia.

§. 5.

Osoby zdolne do pracy nie mają prawa do wsparcia z dobroczynności publicznej.

§. 6.

Obowiązek opieki nad ubogimi jest wypływem prawa swojszczyzny i ciąży, o ile powiaty lub kraj obowiązku tego całkowicie lub częściowo na siebie nie przejmą w myśl §. 1. ustawy o przynależności z dnia 3-go grudnia 1863 r. Nr. 105 Dz. u. p. na gminie przynależności ubogiego. W ciężarach stąd wynikłych partycypuje równomiernie z gminą odnośny obszar dworski. Z prawa do wsparcia korzystać mogą zarówno ubodzy w gminie jak na obszarze dworskim.

§. 7.

W wypadku natychmiastowej potrzeby ma także gmina pobytu ubogim obcym udzielić koniecznego wsparcia.

§. 8.

W wypadkach, gdy zachodzi konieczność udzielenia natychmiastowej pomocy, nie ma gmina prawa odesłać starającego się o wsparcie do opieki osób trzecich chociaż prawnie zobowiązanych.

§. 9.

W razie udzielenia wsparcia po myśli §. 7. przysłuża gminie pobytu prawo żądania odszkodowania według postanowień §. 28, 29, 30, 38 i 39 ustawy o przynależności z dnia 3. grudnia 1863 r. Nr. 105 Dz. u. p. Gmina pobytu nie może żądać od gminy przynależności zwrotu kosztów wstępnych wyłożonych celem skonstatowania, czy w danym wypadku zachodzi potrzeba wsparcia, ani kosztów badania lekarskiego podjętego dla oznaczenia sposobu, w jaki wsparcie ma być udzielone. Te koszta jakoteż koszta pogrzebu ubogich ma ponosić gmina pobytu bez regresu.

§. 10.

Wsparcie udzielone w myśl postanowień niniejszej ustawy czy to z gminnego czy powiatowego lub krajowego funduszu ubogich ma charakter świadczenia zwrotnego. Do zwrotu obowiązany jest już to sam obdarzony już to osoby trzecie prawnie do opieki nad nim zobowiązane.

§. 11.

Gmina oznacza rodzaj i sposób wykonania opieki nad ubogim, nie może zatem starający się o wsparcie żądać pewnego oznaczonego rodzaju pomocy. Gmina może udzielenie wsparcia, o które się stara jej przynależny ale zamieszkały po za jej obrębem uczynić zawisłem od powrotu ubogiego do gminy przynależności z wyjątkiem gdyby przesiedlenie spowodować miało niebezpieczne dla życia pogorszenie stanu zdrowia ubogiego. Z wyjątkiem tego wypadku może gmina odmówić całkiem wsparcia, jeżeli starający się o pomoc nie zgadza się na ten rodzaj wsparcia, który gmina dla niego oznaczy względnie który w drodze instancyi ustalony zostanie.

Prawo do żądania wsparcia z tytułu przynależności nie może być dochodzone w zwykłej drodze prawnej lecz winno być dochodzone w drodze instancyi przez niniejszą ustawę ustanowionej.

§. 12.

Poszczególnym gminom leżącym w obrębie tego samego powiatu przysługa prawo połączenia się dla wspólnego urządzenia opieki nad ubogimi. Umowa między gminami zawarta winna zyskać zatwierdzenie Wydziału krajowego.

§. 13.

Gminy nie mające środków do urządzenia samoistnie opieki nad ubogimi może Sejm na wniosek Wydziału krajowego w drodze uchwały podlegającej sankcyi monarszej połączyć z gminami sąsiedniemi celem wspólnego sprawowania opieki nad ubogimi.

§. 14.

Organa publicznej opieki nad ubogimi mają porozumiewać się z instytucyami prywatnej dobroczynności, przy zupełnem zachowaniu samodzielności tych ostatnich, w tym celu, ażeby przez wspólne porozumienie skuteczniej osiągnąć cel wspólny — wzmódz dobroczynność prywatną i skierować do wsparcia istotnej i prawdziwej biedy a ochronić ją przed nadużyciami zawodowych żebraków.

Analogicznie zachowają zupełną niezależność od organów opieki publicznej nad ubogimi istniejące parafialne instytucye dobroczynne administrowane przez duchownych lub gminy wyznaniowe.

Ich stosunek do organizacyi publicznej opieki nad ubogimi powinien pozostać w granicach dobrowolnego wzajemnego porozumienia się i uzupełniania wzajemnego swej działalności.

§. 15.

Organa zarządzające fundacyami i zakładami dobroczynnymi nie stojącymi pod bezpośrednim zarządem kraju, powiatu lub gminy, są obowiązane uwiadamiać na żądanie organa publicznej opieki nad ubogimi o wszelkich szczegółach dotyczących ubogich pod ich opieką będących.

§. 16.

Jednem z głównych zadań publicznej opieki nad ubogimi będzie powstrzymanie zawodowego żebractwa.

II. Rodzaje publicznej opieki nad ubogimi.

§. 17.

Pomoc ubogim udziela się przez:
A) umieszczenie w domu ubogich;
B) zaopatrzenie w krajowym zakładzie dla nieuleczalnych i kalek.
C) Umieszczenie u osób prywatnych za wynagrodzeniem tych ostatnich.
D) wsparcie pieniężne;
E) udzielenie potrzebnych przedmiotów;
F) Pieczę nad ubogimi chorymi;
G) umieszczenie w ochronach i zakładach wychowawczych.

A) Domy ubogich:

§. 18.

Domy ubogich są to zakłady przeznaczone stale do całkowitego zaopatrzenia albo przynajmniej udzielenia trwałego schroniska ubogim. Służą przedewszystkiem do pomieszczenia ubogich dorosłych, fizycznie lub umysłowo ułomnych i zgrzybiałych starców.

§. 19.

Gminy winny szczególną zwracać uwagę na zakładanie domów ubogich. Dobrowolne łączenie się kilku lub nawet wszystkich gmin w powiecie w tym celu jest wskazane.

Na podstawie uchwały rady powiatowej założonym być może powiatowy dom ubogich.

§. 20.

Dla każdego domu ubogich musi być ustanowiony organ bezpośredniego nadzoru i zarządu. Zarząd domu ubogich winien byc powierzony przedewszystkiem zakonom lub duchownym kongregacyom. W razie gdyby to było niemożebne, osobom świeckim godnym zaufania i nieskazitelnego charakteru.

Gdy w domu ubogich znajdują się dzieci i chorzy, należy dla nich zapewnić odpowiednio ukwalifikowaną opiekę. Dla każdego domu ubogich ma zarząd gminny wydać regulamin domowy, za którego przekroczenie należy ustanowić kary. Regulamin przedłoży gmina Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia.

§. 21.

W domu ubogich nie mogą być pomieszczeni:
1) osoby dotknięte chorobami zakaźnemi;
2) umysłowo chorzy, gwałtowni i niebezpieczni;
3) dzieci do lat 14, o ile one nie znajdują się w towarzystwie rodziców (matki) względnie dorosłych krewnych — lub nie zarządzono umieszczenia ich w osobnych oddziałach domu ubogich dla nich przeznaczonych.

Nałogowi pijacy i osoby zagrażający bezpieczeństwu lub przyzwoitości mogą być pomieszczone tylko w specyalnie na ten cel przeznaczonym oddziale domu ubogich.

§. 22.

Żywienie w domu ubogich, jeżeli ze strony dobroczynności prywatnej w tej mierze nic zarządzonem nie będzie, zapewnione zostanie przez przyrządzenie w zakładzie lub podanie zgotowanej po za zakładem kosztem gminy strawy, lub wyjątkowo, gdy ten sposób żywienia nie będzie mógł być absolutnie wprowadzony, przez obdzielenie ubogich pieniądzmi na zakupno żywności.

§. 23.

Umieszczeni w domach ubogich są obowiązani do wykonywania robót dla domu, o ile im siły na to pozwalają.

B. Krajowe zakłady dla nieuleczalnych i kalek.

§. 24.

Zaopatrzenie ubogich w formie przyjęcia do krajowego zakładu dla nieuleczalnych i kalek może mieć miejsce względem takich ubogich, dla których utworzone zostaną zakłady krajowe w miarę zasobów przeznaczonych na ten cel z funduszu krajowego i na podstawie postanowień, które poweźmie co do ustroju tych zakładów Sejm krajowy na wniosek Wydziału krajowego.

§. 25.

Przyjęcia do zakładu udziela Wydział krajowy na prośbę gminy albo bez takiej prośby w wypadku gdy rozchodzi się o ubogiego, którego należy ze szpitala powszechnego wskutek choroby nieuleczalnej wydalić a według orzeczenia lekarskiego oddać do zakładu dla kalek. W tym razie ubogi pozostaje tak długo w zakładzie, dopóki gmina przynależności równocześnie o przyjęciu ubogiego do zakładu powiadomiona nie zapewni dla niego stosownego zaopatrzenia.

§. 26.

We wszystkich w §. 25. wymienionych wypadkach ma gmina przynależności ponosić koszta utrzymania ubogiego nieuleczalnego w zakładzie według peryodycznie przez Wydział krajowy oznaczonej i do wiadomości powszechnej podanej taksy. Wydział krajowy jednak jest uprawniony przyjąć te należytości w zastępstwie ubogich gmin na fundusz krajowy ubogich w całości lub w części w miarę istniejących do dyspozycyi funduszów. W ciężarach stąd wynikłych partycypuje równomiernie z gminą obszar dworski w myśl §. 6. niniejszej ustawy.

§. 27.

Instrukcyę służbową dla organów zarządu jakoteż regulamin domowy dla krajowych zakładów nieuleczalnych i kalek ułoży Wydział krajowy.

Wydział krajowy złoży Sejmowi corocznie wyczerpujące sprawozdanie o stanie krajowej opieki nad ubogimi.

C. Umieszczanie ubogich u osób prywatnych za wynagrodzeniem.

§. 28.

Zaopatrzenie ubogich w formie umieszczenia ich u żywicieli polega na oddaniu ubogiego na utrzymanie do pewnej do tego nadającej się prywatnej osoby. Oddani na utrzymanie wstępują w spólność domową dającego opiekę i winni mu są posłuszeństwo. Nadto są obowiązani, jeżeli temu specyalne warunki nie stoją na przeszkodzie, jąć się takich robót, które odpowiadają ich siłom.

§. 29.

Przy wyborze osób prywatnych biorących na opiekę trzeba uważać na to, ażeby powoływane były tylko takie osoby, które uczciwością i sumiennością dają gwarancyę dobrego obejścia z powierzonymi im ubogimi.

§. 30.

Zaopatrzenie ubogich w myśl §. 29. ma miejsce w szczególności względem takich ubogich dzieci do 14. włącznie roku życia, których rodzice pomarli, albo znajdują się w areszcie, w zakładach dla chorych lub obłąkanych, w zakładach przymusowej pracy, w domach ubogich lub kalek — albo w myśl §. 176. i 177. powszechnej ustawy cywilnej utracili władzę ojcowską.

Ubogim rodzicom będą mogły organa publicznej opieki nad ubogimi udzielić pomocy także w tej formie, że dzieci ich oddane zostaną na wychowanie w myśl postanowień §. 28. i 29.

§. 31.

Opieka nad ubogimi dziećmi wykonaną jednak będzie w formie przewidzianej w §. 28., 29. i 30. tylko o tyle, o ile istniejące ochrony, zakłady wychowawcze, dla sierót i t. p. całości zadania wypełnić nie będą w stanie. Również ubogie dzieci głuchonieme, ślepe, epileptyczne, umysłowo popupadłe albo moralnie zaniedbane, powinny znaleść umieszczenie w specyalnych zakładach a tylko wyjątkowo doznawać pomocy przez umieszczenie u osób prywatnych.

§. 32.

Organa wykonujące opiekę nad ubogimi mają czuwać, ażeby dzieci oddane na utrzymanie osobom prywatnym były wychowywane religijnie, obyczajnie — by rozbudzano w nich zamiłowanie do pracy — posyłano je do szkoły ludowej i przysposabiano je do jakiejś zarobkowości.

Wogóle organa opieki nad ubogimi są obowiązane ustawicznie dozorować biorących ubogich na utrzymanie lub wychowanie a wrazie stwierdzenia jakiegokolwiek zaniedbania zarządzić nowe odpowiednie umieszczenie ubogiego.

§. 33.

Koszta zaopatrzenia ubogich w myśl §. 28. i 29. ma ponosić gmina przynależności, o ile dla poszczególnych kategoryi tak zao-

patrzonych n. p. dla dzieci specyalne krajowe fundusze utworzone nie zostaną.

D. Wsparcia pieniężne.

§ 34.

Udzielenie pomocy ze strony opieki publicznej nad ubogimi może nastąpić także w formie wsparcia pieniężnego. Wsparcie pieniężne może pokrywać całe utrzymanie ubogiego lub mieć charakter tylko częściowego zasiłku, może być przyznane trwale, na pewien czas lub tylko jednorazowo.

§. 35.

Wsparć pieniężnych należy wogóle udzielać tylko takim ubogim, którzy dają pewność, że otrzymanych pieniędzy nie roztrwonią, lecz w godziwy sposób użyją. Gdy okoliczności tego wymagają, należy wręczać wsparcie pieniężne zamiast głowie rodziny małżonce albo osobie trzeciej.

E. Pomoc przez udzielenie przedmiotów użytkowych w naturze.

§. 36.

Udzielenie przedmiotów użytkowych następuje przez:

1. użyczenie mieszkania w domu najętym, przyczem czynsz najmu opłaca gmina bezpośrednio odnajmującemu.

2. przez obdzielenie artykułami żywności, opałem, odzieżą, pościelą i sprzętami domowymi. Przedmioty nie podlegające bezpośredniemu zużyciu mogą być udzielone pod zastrzeżeniem zwrotu.

3. przez udzielenie kul, opasek pachwinowych, bandaży, okularów i podobnych dla utrzymania zdrowia i umożliwienia zarobkowości służących przedmiotów, o ile ich potrzebę dla ubogiego stwierdzi orzeczenie lekarskie.

F. Piecza nad ubogimi chorymi.

§. 37.

Zadaniem publicznej opieki nad ubogimi będzie osobom ubogim do Galicyi przynależnym bez względu na to, czy takowe dotychczas doznawały wsparcia z funduszów publicznej opieki nad ubogimi, czy nie — udzielać pomocy lekarskiej, względnie opieki przy porodzie i potrzebnych środków leczniczych.

§. 38.

Gdy chorego nie oddaje się do powszechnego szpitala, wówczas udzielenie pomocy w myśl §. 37. ma nastąpić w gminie pobytu z pozostawieniem potrzebującego pomocy w pieczy domowej.

§. 39.

O każdym wypadku udzielenia pomocy w myśl §. 38. obowiązany jest organ udzielający pomocy (lekarz, akuszerka) zawia-

domić gminę pobytu natychmiast a najdalej w ciągu dni trzech pod utratą prawa do żądania wynagrodzenia za udzieloną pomoc. Koszta udzielenia pomocy ponosi fundusz publicznej opieki nad ubogimi tylko wtedy, gdy chory żądający pomocy (lekarza lub akuszerki) wykaże się świadectwem ubóstwa wystawionym przez naczelnika gminy pobytu a potwierdzonem przez miejscowego duszpasterza. Gdy wskutek nagłości wypadku nie mógł chory uzyskać naprzód świadectwa ubóstwa, obowiązany będzie naczelnik gminy bezwłocznie po otrzymaniu relacyi (lekarza, akuszerki) o udzielonej pomocy zbadać, czy zachodzą u chorego warunki uprawniające do uzyskania pomocy na koszt publicznej opieki nad ubogimi i tylko w razie twierdzącego orzeczenia naczelnika gminy przysługać będzie (lekarzowi, akuszerce) prawo żądania wynagrodzenia za udzieloną pomoc.

§. 40.

Urząd gminny jest obowiazany o każdej w myśl §. 37. i 38. w obrębie gminy udzielonej pomocy bezwłocznie uwiadomić Wydział powiatowy. Koszta udzielenia pomocy poniesie powiat względem przynależnych w obrębie powiatu bezzwrotnie, za przynależnych w obrębie innego powiatu zaliczkowo z prawem żądania zwrotu wydatku od Wydziału powiatowego, w którego powiecie chory zaopatrzony ma swą gminę przynależności.

§. 41.

Warunki udzielania pomocy lekarskiej i pomocy przy porodzie unormuje instrukcyą Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem po zasięgnięciu opinii krajowej rady zdrowia.

§. 42.

Zażalenia lekarzy, akuszerek i aptekarzy przeciw orzeczeniom Wydziałów powiatowych w sprawie składanych przez nich rachunków mają być wniesione do Wydziału krajowego, który orzeknie po każdorazowem zbadaniu zakwestyonowanego rachunku przez c. k. Namiestnictwo.

§. 43.

Miasta mające własny statut wykonywać będą na równi z powiatami poprzednio wymienione obowiązki zaopatrzenia ubogich chorych i rodzących.

§. 44.

Postanowień prawnych normujących korzystanie z powszechuych szpitali, zakładów położniczych i zakładów obłąkanych, ustawa niniejsza w niczem nie zmienia. Również dla chorób epidemicznych istniejące przepisy prawne pozostają w swej mocy.

G. Pomieszczenie w specyalnych zakładach opiekuńczych i wychowawczych.

§. 45.

O ile dla umieszczenia ślepych, głuchoniemych, głupowatych, upośledzonych na umyśle, nałogowych pijaków i epileptyków istnieją specyalne zakłady — ma starać się gmina o umieszczenie tego rodzaju ubogich w odnośnych zakładach. To samo dotyczy moralnie zaniedbanych dzieci, względem których baczyć należy na to, ażeby umieszczenie ich w zakładach nastąpiło w takim czasie, gdy można się jeszcze spodziewać poprawy charakteru dziecka.

III. Organa publicznej opieki nad ubogimi.

A) W gminie.

§. 46.

Gmina obowiązana ustawowo do publicznej opieki nad ubogimi, spełnia te zadania przez następujące organa:

a) radę gminną;
b) miejscową radę ubogich;
c) naczelnika gminy (burmistrza);
d) miejscowych opiekunów ubogich.

a) *Rada gminna.*

§. 47.

Rada gminna ma obowiązek:

1) wstawiać corocznie w budżet gminy kwotę potrzebną na wydatki miejscowego funduszu ubogich, o ile one na podstawie budżetu funduszu ubogich ułożonego przez miejscową radę ubogich pokryte być mają z dodatków do podatków i

2) zbadać i zatwierdzić zamknięcie roczne rachunków miejscowego funduszu ubogich.

b) *Miejscowa rada ubogich.*

§. 48.

Miejscowa rada ubogich składa się:

1) z naczelnika gminy (burmistrza) lub jego zastępcy;

2) z katolickich i niekatolickich przełożonych parafii, do której gmina należy, względnie z ustanowionych przez nich zastępców;

3) z przełożonego obszaru dworskiego względnie jego zastępcy;

4) z lekarza gminnego lub okręgowego;

5) W gminach wiejskich z dwóch opiekunów ubogich z wyboru rady gminnej i jednego mianowanego przez przełożonego obszaru dworskiego.

W gminach miejskich z trzech członków rady miejskiej i z dowolnej ilości opiekunów ubogich, powołanych przez radę miejską w miarę potrzeby i rozciągłości terytoryalnej gminy.

Nadto może w gminach miejskich miejscowa rada ubogich wzmocnić się przez to, że rada miejska powoła do jej składu innych jeszcze członków gminy.

Przedewszystkiem powołać należy reprezentantów stanu nauczycielskiego, najwyżej opodatkowanych w gminie, kierowników istniejących w gminie Towarzystw i instytucyi dobroczynnych a wszczególności dla spraw opieki nad dziećmi chętne kobiety, w końcu wogóle osoby, po których można się spodziewać żywego udziału w pracach publicznej opieki nad ubogimi.

Członkom miejscowej rady ubogich nie przysługuje za sprawowanie tego honorowego urzędu i za poniesione trudy żadne wynagrodzenie.

§. 49.

Do obowiazków miejscowej rady ubogich należy w szczególności:

1) ułożenie i uchwała corocznego budżetu miejscowego funduszu ubogich — i zestawienie rocznego zamknięcia rachunków.

2) przyznanie lub odmowa wsparcia — określenie rozciągłości, sposobu, czasu trwania przyznanej ubogiemu pomocy;

3) nadzór nad całą działalnością, całym majątkiem i wszystkimi funduszami publicznej opieki dla ubogich w gminie;

4) współudział przy wypracowaniu przez Wydział krajowy statystyki ubogich, jakoteż wydawanie opinii.

§. 50.

Budżet gminnego funduszu ubogich przedłożonym będzie corocznie do zatwierdzenia Wydziału powiatowego.

§. 51.

Miejscowa rada ubogich załatwia przekazane jej czynności na posiedzeniach, które w miarę potrzeby mają być zwoływane. Na żądanie jednego z miejscowych opiekunów ubogich poparte przez drugiego jeszcze członka rady ubogich, należy w każdej chwili posiedzenie zwołać.

Miejscowa rada ubogich, w której przewodniczy naczelnik gminy (burmistrz) względnie jego zastępca jest uprawnioną do powzięcia prawomocnej uchwały, gdy na posiedzeniu, o którem wszyscy członkowie uwiadomieni zostali, pojawi się przynajmniej trzech członków, z pomiędzy których jeden wybrany w myśl ustępu 5-go §. 48. Na posiedzeniu budżetowem miejscowej rady ubogich muszą być obecni dla prawomocności powziętych uchwał prócz przewodniczącego członkowie rady ubogich wymienieni w §. 48. ustęp 3. i 5.

W razie gdy członek rady ubogich wybrany w myśl ustępu 5-go §. 48. poruczone mu obowiązki zaniedbuje, może rada gminna na wniosek miejscowej rady ubogich pozbawić go praw członka rady ubogich — i w tym wypadku przeprowadzić należy wybór uzupełniający.

Miejscowa rada ubogich ułoży regulamin dla swych obrad. Posiedzenia rady ubogich są tajne a uchwały zapisać należy do protokołu.

c) *Naczelnik gminy.*

§. 52.

Do obowiązków naczelnika gminy (burmistrza) względnie jego zastępcy należy:

1) Zarząd miejscowym funduszem ubogich i składanie rachunków z wydatków tego funduszu. Kontrola i nadzór nad majątkiem tego funduszu i wszelkiemi zakładami i fundacyami mającemi służyć dla celów opieki nad ubogimi w gminie, o ile postanowienia odnośnego aktu fundacyjnego inaczej nie postanawiają.

2) Reprezentacya miejscowej rady ubogich na zewnątrz i wykonywanie jej uchwał.

3) Wymierzanie kar w przekroczeniach ze stosunków spraw ubogich wynikłych a to wspólnie z dwoma radnymi gminy.

4. Udzielenie wsparcia w wypadkach nagłych i wogóle wykonywanie uprawnień miejscowej rady ubogich w jej zastępstwie, o ile to się tyczy zarządzeń niecierpiących zwłoki. — Jednak w tych wy-

padkach działa naczelnik gminy pod własną odpowiedzialnością i jest obowiązany o zarządzeniach swych zawiadomić bezzwłocznie radę ubogich i uzyskać uznanie dla poczynionych wydatków i zarządzeń.

5) Zarządzenie potrzebnych badań dla zebrania wiadomości o stosunkach ubogiego żądającego pomocy z funduszu publicznej opieki nad ubogimi, i materyału dowodowego dla wystawienia świadectw majątku i ubóstwa i innych pism urzędowych w zakresie spraw opieki nad ubogimi. Świadectwa ubóstwa mają zawierać podanie powodu, dla którego sporządzone zostają i być wystawione w porozumieniu i za potwierdzeniem miejscowego duszpasterza.

Czynności pisarskie miejscowej rady ubogich załatwia kancelarya gminna.

d) *Miejscowi opiekunowie ubogich.*

§. 53.

Rada gminna wybiera dla wykonania czynności publicznej opieki na ubogimi opiekunów ubogich na przeciąg lat trzech. Do obowiązków opiekunów ubogich w poruczonych im dzielnicach gminy należy:

1) bezpośredni nadzór nad ubogimi i piecza o utrzymanie ścisłego porozumienia i współdziałania miejscowej dobroczynności prywatnej z akcyą publicznej opieki nad ubogimi;

2) przyjmowanie próśb o wsparcie, zasięganie potrzebnych o proszących wiadomości, stawianie wniosków w miejscowej radzie ubogich i ciągłe przekonywanie się o stosunkach poszczególnych ubogich;

3) udzielenie wsparcia w wypadkach nagłych, w których poprzednie zawiadomienie naczelnika gminy jest niemożliwe, jednak pod własną odpowiedzialnością z warunkiem późniejszego potwierdzenia wydatku przez radę ubogich.

B) W powiecie.

§. 54.

Do wypełnienia obowiązków poruczonych powiatom w dziedzinie publicznej opieki nad ubogimi powołaną jest rada powiatowa względnie Wydział powiatowy.

Wydział powiatowy zarządza powiatowymi zakładami dla ubogich, pokrywa wydatki, które powiat na rzecz ubogich ma ponieść. Na polecenie Wydziału krajowego przeprowadza dochodzenia w dziedzinie spraw opieki nad ubogimi. Przedkłada Wydziałowi krajowemu coroczne sprawozdanie o stanie miejscowych funduszów ubogich w powiecie, które to fundusze Wydział powiatowy w swojej kontroli stale utrzymać i możliwie korzystną fruktyfikacyę dla nich zapewnić będzie obowiązany.

Rada powiatowa dostarczy Wydziałowi powiatowemu potrzebnych środków na pokrycie wydatków powiatu na rzecz opieki nad ubogimi. Środki te, o ile istniejące fundusze na te cele przeznaczone nie wystarczają, zebrane zostaną w drodze nałożenia dodatków do podatków analogicznie do sposobu pokrycia potrzeb powiatu w innych zakresach jego działalności.

C) W kraju.

§. 55.

Sprawowanie publicznej opieki nad ubogimi, o ile na nią łoży krajowy fundusz ubogich, jest obowiązkiem Wydziału krajowego, który zarządza krajowym funduszem ubogich i należącymi do kraju zakładami dobroczynnymi.

Wydział krajowy układa preliminarz krajowego funduszu ubogich, którego zatwierdzenie zastrzeżone jest Sejmowi.

§. 56.

Wydział krajowy nadzoruje w powiatach i w gminach sprawowanie publicznej opieki nad ubogimi i gospodarkę funduszami ubogich. Nadzór może Wydział krajowy wykonywać przez wysyłanie odpowiedniego organu dozorującego. Ustanowionym przez Wydział krajowy organom dozorującym służy prawo brania udziału w posiedzeniach miejscowych rad ubogich.

§. 57.

Miejscowe rady ubogich, które obowiązków nałożonych na nie przez niniejszą ustawę nie wypełniają, mogą być przez c. k. Namiestnictwo po porozumieniu z Wydziałem krajowym rozwiązane, a w tym wypadku winny wymienione poprzednio władze za wspólnem porozumieniem ustanowić na koszt gminy organ dla pełnienia czynności miejscowej rady ubogich na tak długo, dopóki nowa rada ubogich ukonstytuowaną nie zostanie.

§. 58.

Od orzeczeń gminnych rad ubogich przysługa prawo wnieść zażalenie do Wydziału powiatowego — od orzeczeń powiatu do Wydziału krajowego zawsze w przeciągu dni 14.

Do rozstrzygania zażaleń wniesionych przeciw orzeczeniom karnym gmin powołane są władze polityczne.

§. 59.

Wydziałowi krajowemu przysługa w granicach ustawowych postanowień prawo wydawania instrukcyj i pouczeń w celu uregulowania prawidłowej działalności publicznej opieki nad ubogimi w kraju.

§. 60.

Miasta posiadające własny statut i wogóle gminy o wielkiej ilości mieszkańców mogą odrębnie zorganizować u siebie publiczną opiekę nad ubogimi na zasadach własnego odmiennego statutu. Do tego potrzebna jest sankcyonowana uchwała Sejmu krajowego. Wskutek takiej organizacyi, która powinna zachować ścisłe zasady dokładnego badania i trwałej kontroli nad stosunkami ubogich, zastosowywania rodzaju udzielonej pomocy do istoty każdego poszczególnego wypadku nędzy — tracą moc obowiązującą postanowienia niniejszej ustawy co do rodzaju liczby i zakresu działania organów publicznej opieki nad ubogimi.

§. 61.

Funkcyonaryusze publicznej opieki nad ubogimi w gminie mają być uważani w wykonywaniu swych powinności jako pełnomocnicy gminy — a miejscowi opiekunowie ubogich winni przy objęciu urzędu przyrzec sumienne wypełnianie obowiązków przez podanie ręki naczelnikowi gminy.

IV. Fundusze publicznej opieki nad ubogimi.

A) W gminie.

§. 62.

Miejscowy fundusz ubogich obejmuje wszelki dla celów publicznej opieki nad ubogimi w gminie przeznaczony majątek i wszelkie dla powyższego celu utworzone zakłady. Względem zarządu miejscowego funduszu ubogich, o ile niniejsza ustawa innych postanowień nie wprowadziła, mają zastosowanie ustawowe przepisy o zarządzie majątku gminnego.

§. 63.

Dochody miejscowego funduszu ubogich stanowią:

a) dochody z majątku zarodowego;

b) dobrowolne datki, darowizny i zapisy, które albo wyraźnie miejscowemu funduszowi ubogich, albo wogóle na cele dobroczynności publicznej z oznaczeniem „dla ubogich“ przeznaczone zostaną;

c) wpływy z kar pieniężnych i grzywien i inne dochody, które uchwałą rady gminnej miejscowemu funduszowi ubogich przydzielone zostaną;

d) o ile dochody podane w punktach a) do c) nie wystarczą na pokrycie wydatków funduszu ubogich, zasili Kasa gminna fundusz ubogich z dochodu, jaki wpłynie z nałożonych na ten cel dodatków do podatków analogicznie do odnośnych postanowień ustawy gminnej.

Dochody wymienione w punkcie b) i c) wpływają w zasadzie do majątku zarodowego funduszu ubogich, wyjątkowo tylko mniejsze wpływy z tych źródeł dochodu mogą być zużyte jako bieżące dochody za zezwoleniem Wydziału powiatowego.

B) W powiecie.

§. 64.

Powiatowy fundusz ubogich przeznaczony jest do pokrycia wydatków powiatu w dziedzinie publicznej opieki nad ubogimi. Powiatowy fundusz ubogich obejmuje:

a) wszelki w powiecie dla celów publicznej opieki nad ubogimi przeznaczony majątek, jego dochody i dla tych celów służące zakłady.

b) dobrowolne dary i darowizny,

c) wpływy przydzielone powiatowemu funduszowi ubogich poszczególnemi ustawami lub uchwałami rady powiatowej,

d) dodatki do podatków na pokrycie wydatków funduszu powiatowego ubogich niepokrytych dochodami podanymi w punktach a) do c), które wpływać mają do funduszu powiatowego ubogich

z kasy powiatowej a nałożone zostaną w myśl postanowień ustawy o reprezentacyi powiatowej.

§. 65.

Do obowiązków rady powiatowej względnie Wydziału powiatowego należy zarząd powiatowym funduszem ubogich.

Do tego zarządu mają zastosowanie istniejące postanowienia prawne o zarządzie majątkiem powiatowym.

C) W Kraju.

§. 66.

Dla pokrywania kosztów publicznej opieki na ubogimi, o ile w myśl postanowień niniejszej ustawy ciążą na kraju, utworzonym będzie krajowy fundusz ubogich.

Fundusz ten służyć będzie:

a) na ponoszenie kosztów założenia i urządzenia krajowych zakładów dla nieuleczalnych i kalek;

b) na udzielanie pomocy gminom, które chwilowo nie są w stanie swojemu obowiązkowi zaopatrzenia ubogich w zupełności zadość uczynić. Pomoc taka udzieloną być może pod warunkiem, że równocześnie przyjdzie gminie w tym samym celu z pomocą fundusz ubogich powiatowy, użyczając zasiłku przynajmniej w wysokości $^1/_4$ części sumy, jaka przyznaną zostanie z krajowego funduszu ubogich.

c) pomoc z krajowego funduszu ubogich dla funduszu ubogich miast mających własny statut określoną zostanie osobną uchwałą Sejmu;

d) na ponoszenie kosztów utrzymania w zakładach dla nieuleczalnych i kalek tych osób, co do których gmina przynależności otrzyma uwolnionie od zapłaty w całości lub częściowo i to w miarę przyznanego zwolnienia (§. 26);

e) na udzielanie wsparć ubogim chorym w miejscach kąpielowych;

f) na udzielanie pomocy gminom do wykonywania opieki nad ubogimi dziećmi w gminie, w którym to celu utworzonym być winien odrębny dział krajowego funduszu ubogich;

g) na całkowite albo częściowe pokrycie kosztów utrzymania ubogich wymienionych w §. 45, w razie umieszczenia ich przez kraj w specyalnych dla tych kategoryi ubogich przeznaczonych zakładach;

h) na udzielanie subwencyi instytucyom i towarzystwom dobroczynnym.

Ustawa niniejsza w niczem nie zmienia postanowień obowiązujących fundusz krajowy do ponoszenia kosztów leczenia ubogich chorych do kraju przynależnych w szpitalach powszechnych, zakładach położniczych i zakładach dla obłąkanych.

§. 67.

Do funduszu krajowego ubogich wpływać mają:

1. darowizny, fundacye i zapisy na rzecz krajowego funduszu ubogich zeznane;

2. przychody, które na mocy poszczególnych ustaw lub uchwał sejmowych dla krajowego funduszu ubogich przeznaczone zostaną;

3. dotacya z funduszu krajowego.

V. Postanowienia karne.

§. 68.

Ubodzy, którzy wsparcie z ramienia organów publicznej opieki nad ubogimi otrzymują, karani będą:

1) gdy przez kłamliwe twierdzenie lub zamilczenie prawdziwego stanu stosunków wsparcie podstępnie wyłudzili;

2) gdy zuchwale i nieprzyzwoicie zachowują się w stosunku do udzielających wsparcie, wreszcie

3) gdy otrzymane jako wsparcie przedmioty użytkowe bez upoważnienia sprzedają lub złośliwie niszczą — aresztem do dni 8 — o ile postępki te nie będą zawierały cech przekroczeń podpadających pod przepisy ustawy karnej.

VI. Postanowienia końcowe.

§. 69.

Wszystkie na podstawie niniejszej ustawy wydane orzeczenia i zarządzenia, o ile przedmiotem ich jest świadczenie pieniężne, wykonane będą w drodze egzekucyi politycznej przez władzę administracyjną.

§. 70.

Prawo nadzoru zastrzeżone władzy administracyjnej państwowej w ustawie gminnej ustawą niniejszą nie zostaje w niczem naruszone.

§. 71.

Czas wejścia w życie tej ustawy oznaczony zostanie w porozumieniu Wydziału krajowego z c. k. Namiestnictwem i ogłoszony w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych.

§. 72.

Wykonanie tej ustawy polecam memu ministrowi spraw wewnętrznych.

LW. 72.670/900. We Lwowie, dnia 2. listopada 1900.

Alleg. 63

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o zamknięciu rachunkowem galicyjskiego funduszu propinacyjnego za rok 1899, tudzież o preliminarzu tegoż funduszu na rok 1901.

Wysoki Sejmie!

Przedłożone odezwą c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego z 13. października 1900 L. 5.319 zamknięcia rachunkowe tegoż funduszu propinacyjnego za r. 1899 i preliminarze na r. 1901, a mianowicie:

1. zamknięcie rachunku galicyjskiego funduszu propinacyjnego ogólnego za r. 1899 z 3 załącznikami;
2. funduszu zasobowego za r 1899 z 4 załącznikami;
3. funduszu rezerwowego za r. 1899 z 1 załącznikiem „Majątek obrotowy“;
4. funduszu rezerwowego za r. 1899 „Majątek zarodowy“ z 4 załącznikami;
5. sumaryczny preliminarz galicyjskiego funduszu propinacyjnego ogólnego na r. 1901 z 16 załącznikami;
6. funduszu zasobowego na r. 1901 z 1 załącznikiem;
7. funduszu rezerwowego na r. 1901 z 13 załącznikami, oraz sprawozdanie własne tejże c. k. Dyrekcyi z 14. października 1900 L. 53.190 o sporządzonych zamknięciach i preliminarzu wraz z uzasadnieniem różnic, — Wydział krajowy po myśli §. 41. ustawy z 22. kwietnia 1889 Nr. 30 Dz. u. kr. ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi z wnioskiem:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem raczy zatwierdzić przedłożone zamknięcia rachunkowe galic. funduszu propinacyjnego za r. 1899 i preliminarze tegoż funduszu na r. 1901.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni *w. r.*

Sprawozdawca:
Dr. Damian Sawczak *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Sprawozdanie

c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego z przedłożeniem zamknięć rachunkowych tegoż funduszu za rok 1899 i preliminarzy na rok 1901.

Wysoki Sejmie!

Po myśli §. 41. ustawy z dnia 22. kwietnia 1889 roku Dz. ust. kraj. Nr. 30 c. k, Dyrekcya galic. funduszu propinacyjnego ma zaszczyt przedłożyć niniejszem Wysokiej Izbie do zatwierdzenia, względnie uchwalenia:

A) Zamknięcie rachunków za rok 1899:

1. galic. funduszu propinacyjnego;
   a) ogólnego,
   b) zasobowego,
2. galic. funduszu propinacyjnego rezerwowego:
   1. obrotowego,
   2. zarodowego.

B) Preliminarze sumaryczne na rok 1901:

1. galic. funduszu propinacyjnego ogólnego,
2. „ „ „ zasobowego,
3. „ „ „ rezerwowego,

przyczem zauważa się, iż w osobnych załącznikach zamknięć rachunkowych wyjaśniono przy odnośnych pozycyach różnice zachodzące między zatwierdzonym przez Wysoką Izbę na rok 1899 budżetem, a wynikłością tego roku.

Z ogólnego stanowiska zauważa c. k. Dyrekcya:

A) Co do zamknięć rachunkowych:

1. galic. funduszu propinacyjnego:
   a) ogólnego:

Według zamknięcia za rok 1899 wynosiły przepisane w księgach zwyczajne

dochody bieżące	5,078.973 zł. 3 ct.	
wydatki zaś	4,350.553 „ 28½ „	
przeto w porównaniu okazuje się zwyżka dochodów . .	728.419 zł. 74½ ct.	

Ze względu jednak, że ze zaległości czynnych 467.253 zł. 88½ ct. odpisano według załącznika Nr. 2. kwotę . . . . . 21.300 zł. 80½ ct. która miała służyć na pokrycie zaległości biernych, zaś po strąceniu zaległości biernych pozostałych z końcem r. 1898 w kwocie 2,139.632 zł. 87½ ct. odpisano według załącznika Nr. 2. . 780 „ 6 „

przeto pozostało . . 20.520 „ 74½ „

które pokryto zwyżką dochodów roku 1899 tak, że zwyżka właściwa wynosi tylko . . . . . 707.899 zł. — ct.
i jest w porównaniu z preliminowaną w budżecie na rok 1899 kwotą . . . . . 567.819 „ — „
większą o . . 140.080 zł. — zł.
z powodów naprowadzonych przy pojedynczych rubrykach zamknięcia rachunkowego w uzasadnieniu różnic (załącznik Nr. 1).

Zwyżkę tę w kwocie 707.899 zł. wcielono do funduszu zasobowego.

b) zasobowego:

Według zamknięcia za rok 1899 wynosi zwyżka dochodów majątku obrotowego kwotę . . . . . 144.468 zł. 50 ct.
która w porównaniu z preliminowaną w budżecie na r. 1899 zwyżką w kwocie . . . . . 109.386 „ — „
jest większą o . . . 35.082 zł. 50 ct.
z powodu naprowadzonego w zamknięciu rachunkowem w uzasadnieniu różnic (załącznik Nr. 1.).

Według zamknięcia rachunku za rok 1899 wynosi majątek funduszu zasobowego w papierach publicznych . . . . . 4,007.750 zł. — ct.
w lokowanych kapitałach . . . . . 307.403 „ 49½ „
razem . . 4,314.953 zł. 49½ ct.
a w porównaniu z majątkiem pozostałym z końcem r. 1898 3,424.654 „ 99½ „
powiększył się o . . . 890.298 zł. 50 ct.

Szczegółowy przyrost względnie zmiany zaszłe w tym funduszu w ciągu roku 1899 są uwidocznione w dotyczącem zamknięciu rachunku.

2. galicyjskiego funduszu propinacyjnego rezerwowego:

a) obrotowego:

Według zamknięcia rachunku za rok 1899 wynosiły dochody . . . . . 281.218 zł. 8½ ct.
wydatki zaś . . . . . 98.752 „ 86½ „
przeto w porównaniu pozostaje zwyżka . . . . 182.465 zł. 22 ct.
ze względu jednak, że zaległość dochodów z końcem roku w kwocie . . . . . 1.804 zł. 97 ct.
jest od zaległości wydatków w kwocie . . . . . 1.184 „ 39 „
większą o . . . 620 „ 58 „
przeto wynosi zwyżka dochodów z końcem roku 1899 . 181.844 zł. 64 ct
która z preliminowaną na rok 1899 nadwyżką . . . 163.073 „ — „
jest większą o . . . 18.771 zł. 64 ct.
z przyczyn naprowadzonych w uzassdnieniu różnic przy pojedynczych rubrykach w załączniku Nr. 1. zamknięcia rachunku.

b) zarodowego:

Z końcem roku 1899 wynosi majątek zarodowy:
a) w papierach publicznych . . . . 5,573.750 zł. — ct.
b) w lokowanych kapitałach . . . . 1,382.616 „ 10 „
c) w gotówce . . . . . 42.442 „ 13 „
razem . . 6,998.808 zł. 23 ct.
a w porównaniu ze stanem tego majątku z końcem r. 1898 6,799.884 „ 14 „
jest większy o . . . 198.924 zł. 9 ct.

Szczegółowy przyrost w ciągu roku 1899 jest uwidoczniony w dotyczącem zamknięciu rachunku.

Ogólny stan majątku funduszu propinacyjnego wynosi z końcem roku 1899:
a) w galic. funduszu propinacyjnym zasobowym 4,314.953 zł. 49½ ct.
b) w gal. funduszu propinacyjnym rezerwowym 6,998.808 „ 23 „
razem . . 11,313.761 zł. 72½ ct.
a w porównaniu ze stanem tego majątku z końcem r. 1898 wynoszącym . . . . . 10,224.539 „ 13½ „
jest większy o . . . 1,089.222 zł. 59 ct.

natomiast w porównaniu z otrzymanym od Wydziału krajowego funduszem uzbieranym po koniec roku 1889 w gotówce . . . . 41.592 zł. 91 ct.
w papierach publicznych nominalnie . . . . . 3,770.200 „ — „
razem . . 3,811.792 zł. 91 ct.
powiększył się majątek w ciągu lat 1890—1899 o . . 7,501.968 „ 81½ „

B) Co do preliminarzy:

1. galic. funduszu propinacyjnego ogólnego:

Dochody na rok 1901 preliminuje się w kwocie . . . 10,084.498 K.
wydatki zaś w kwocie . . . . . 8,676.031 „
przeto preliminuje się zwyżkę dochodów . . . . . 1,408.467 K.
która w porównaniu z podobną zwyżką preliminowaną na rok 1900 w kwocie . . . . . 1,311.622 „
jest większą o . . 96.845 K.

a to z powodu większego dochodu w czynszach za wydzierżawione prawo propinacyi i odsetek czynnych od lokowanych kapitałów z dochodów bieżących.

2. galic. funduszu propinacyjnego zarobowego:

Preliminowana na rok 1901 zwyżka w kwocie . . . 359.717 K.
jest w porównaniu z zwyżką na rok 1900 w kwocie . . . 300.175 „
większą o . . . 59.542 K.

a to z powodu wpływu odsetek od nadwyżki dochodów ogólnego funduszu propinacyjnego na rok 1899 wcielonej do tego funduszu.

3. galic. funduszu propinacyjnego rezerwowego:

Na rok 1901 preliminuje się dochody w ogólnej kwocie . 569.363 K.
wydatki zaś w kwocie . . . . . 210.809 „
przeto preliminuje się zwyżkę dochodów w kwocie . . . . 358.554 K.
która w porównaniu do zwyżki uchwalonej na rok 1900 w kwocie 347.676 „
jest większą o . . 10.878 K.

a to z powodu zwiększenia się dochohów w odsetkach czynnych.

Ogółem przeto preliminuje się we wszystkich trzech funduszach nadwyżki dochodów na rok 1901:

a) w galicyjskim funduszu propinacyjnym ogólnym . . 1,408.467 K.
b) w galic. funduszu propinacyjnym zasobowym . . . 359.717 „
c) w galic. funduszu propinacyjnym rezerwowym . . 358.554 „
razem . . . . 2,126.738 K.

która to kwota wcieloną będzie do majątku zarodowego funduszu propinacyjnego zasobowego i rezerwowego i użytą na zakupno papierów wartościowych.

Lwów, dnia 14. października 1900.

C. k. Namiestnik:
Piniński *m. p.*

Zamknięcie rachunku

galicyjskiego funduszu propinacyjnego

ogólnego

za rok 1899.

(Z 3 załącznikami).

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

Lwów, dnia 1. czerwca 1900.

Liczba porz.	Liczba rubryki budż.	Nazwa rubryki	Należytość zaległa zł.	zaległa ct	bieżąca zł.	bieżąca ct.	razem zł.	razem ct.
		Dochody.						
		a) Zwyczajne.						
1	1	Czynsze za wydzierżawione prawo propinacyi i dochody uzyskane przez wykonywanie tego prawa we własnym zarządzie	28.267	62	3,820.861	26	3,849.128	88
2	2	Opłaty od szynkarzy	34.175	69½	196.354	19½	231.029	89
3	—	Opłaty od zakładania gorzelń, browarów i miodosytni	2.000	—	200	—	2.200	—
4	3	Grzywny za przekroczenia propinacyjne .	10.205	92	8.114	88	18.320	80
5	4	Dochody ze sprzedaży przedmiotów skonfiskowanych	—	—	184	42	184	42
6	5	Odsetki zwłoki { a) od czynszów za wydzierż. prawo prop. .	—	—	10.680	25½	10.680	25½
		{ b) od opłat szynkarzy .	—	—	3.525	51½	3.525	51½
7	6	Zasiłek z milionowej subwencyi ze skarbu państwa	371.303	84½	891.129	22	1,262.433	06½
8	7	Odsetki czynne od lokowanych kapitałów z dochodów bieżących	—	—	124.221	04½	124.221	04½
9	8	Rozmaite	—	—	23.202	24	23.202	24
		Razem . . .	445 953	08	5,078.973	03	5,524.926	11
		b) Obojętne.						
10	—	Mylnie zarachowane przychody przez c. k. urzędy podatkowe	—	—	6.291	26½	6.291	26½
11	—	Zwrot mylnie przez c. k. Urzędy podatkowe zarachowanych wydatków . . .	168	25	785	63	953	88
12	—	Kaucye na zabezpieczenie warunków dzierżawy prawa propinacyi	—	—	6.558	33	6.558	33
13	—	Wpłacone czynsze za wydzierżawione prawo propinacyi na raohunek lat przyszłych .	—	—	308.108	80½	308.108	80½
14	—	Wpłacone opłaty od szynkarzy na rachunek lat przyszłych	—	—	14.434	68	14.434	68
15	—	Zwrot za nadpłacone kupony od wylosowanych obligacyi w obiegu będących .	17.971	—	7.078	—	25.049	—
16	—	Pobrana gotówka z galicyjskiego funduszu propinacyjnego rezerwowego . . .	—	—	2 616	10	2.616	10
		Razem . . .	18.139	25	345.872	81	364.012	06
		c) Operacye kredytowe.						
17	-	Zwrot lokowanych kapitałów . . .	1,872.201	74½	3,672.407	93½	5,544.609	68
		Razem . . .	1,872 201	74½	3,672.407	93½	5,544.609	68
		Zapas kasowy z początkiem roku . .	399.648	25	—	—	399 648	25
		Ogółem . . .	2,735.942	32½	9,097.253	77½	11,833.196	10
		W porównaniu z wydatkami . . .	2,756.463	07	8,368.834	03	11,125.297	10
		pozostaje . . .	**—20.520**	74½	+728.419	74½	+707.899	—

Uiszczenie na należytość						Kwota budżetem przyzwolona		W porównaniu uiszczenia z budżetem okazuje się wynikłość				Zaległość ostateczna		Stronica księgi głów.
zaległą		bieżącą		razem				mniejsza		większa				
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
21.317	57	3,806.332	10½	3,827.649	67½	3,810.000	—	—	—	17.649	67½	21.479	20½	2
16.473	56½	174.053	94	190.527	50½	187.000	—	—	—	3.527	50½	40.502	38½	7
—	—	125	—	125	—	—	—	—	—	125	—	2.075	—	11
1.585	57	1.120	50	2.706	07	3.100	—	393	93	—	—	15.614	73	17
—	—	184	42	184	42	20	—	—	—	164	42	—	—	21
—	—	10.680	25½	14.205	77	10.000	—	—	—	4.205	77	—	—	27
—	—	3.525	51½											
371.303	84½	519.825	37½	891.129	22	891.129	—	—	—	—	22	371.303	84½	32
—	—	124.221	04½	124.221	04½	10.000	—	—	—	114.221	04½	—	—	36
—	—	23 202	24	23.202	24	1.000	—	—	—	22.202	24	—	—	41
410.680	55	4,663.270	39½	5,073.950	94½	4,912.249	—	393	93	162.095	87½	450.975	16½	—
								161.701 zł. 94½ ct.						
—	—	6.291	26½	6.291	26½	—	—	—	—	—	—	—	—	71
168	25	—	—	168	25	—	—	—	—	—	—	785	63	76
—	—	6.558	33	6.558	33	—	—	—	—	—	—	—	—	81
—	—	308.108	80½	308.108	80½	—	—	—	—	—	—	—	—	86
—	—	14.434	68	14.434	68	—	—	—	—	—	—	—	—	91
4.628	—	—	—	4.628	—	—	—	—	—	—	—	20.421	—	97
—	—	2.616	10	2.610	10	—	—	—	—	—	—	—	—	103
4.796	25	338.009	18	342.805	43	—	—	—	—	—	—	21.206	63	—
1,314.118	39½	2,489.487	13	3,803.605	52½	—	—	—	—	—	—	1,741.004	15½	132
1,314.118	39½	2,489.487	13	3,803.605	52½	—	—	—	—	—	—	1,741.004	15½	—
												Ogółem .	2,213.185	95

Stan czynny z końcem r. 1897 wynosił
w zaległych dochodach 2,357.594 zł. 88 ct.
w zapasie kasowym . 399.648 „ 25 „
razem . . 2,757.243 zł. 13 ct.
i wystarczył na pokrycie zaległych wydatków w kwocie 2,757.243 zł. 13 ct.

Stan czynny z końcem r. 1899 wynosi
w zaległych dochodach 2,213.185 zł. 95 ct.
w zapasie kasowym . 327.271 „ 72 „
razem . . 2,540.457 zł. 67 ct.
i wystarcza na pokrycie zaległych wydatków w kwocie 2,540.457 zł. 67 ct.

Liczba porz.	Liczba rubryki budż.	Nazwa rubryki	Należytość zaległa zł.	zaległa ct.	bieżąca zł.	bieżąca ct.	razem zł.	razem ct.
		Wydatki.						
		a) Zwyczajne.						
1	1	Spłata kapitałów za wylosowane obligacye funduszu propinacyjnego . . .	1,127.400	—	1,993.500	—	3,120.900	—
2	2	Wypłata kuponów od obligacyi w obiegu będących	900.270	—	1,876 436	—	2,776.706	—
3	3	Prowizya Bankowi dla krajów koronnych we Wiedniu i Bankowi krajowemu we Lwowie za pośrednictwo w wypłacie wylosowanych obligacyi i zapadłych kuponów	—	—	2 554	31	2 554	31
4	4	Należytość stemplowa od kwitów na pobór zasiłku ze skarbu państwa . . .	1.162	50	2.790	—	3.952	50
5	—	Podatek dochodowy od czynszów za wydzierżawione prawo propinacyi . .	25	41 ½	6.768	97 ½	6.794	39
6	5	Podatek rentowy od obligacyi funduszu propinacyjnego	109.994	90	187.644	—	297.638	90
7	6	Podatek zarobkowy od dochodów funduszu propinacyjnego	—	—	121.912	—	121.912	—
8	7	Bomfikacya gal. funduszu krajowego i funduszów powiatowych za ubytek w dochodach z dodatków opłacanych przez fundusz propinacyjny do końca r. 1897 .	—	—	158.948	—	158.948	—
		Razem . . .	2,138.852	81 ½	4,350.553	28 ½	6,489.406	10
		b) Obojętne.						
9	—	Zwrot mylnie zarachowanych dochodów przez c. k. Urzędy podatkowe . .	3.580	97	6.291	26 ½	9.872	23 ½
10	—	Mylnie przez c. k. Urzędy podatkowe zarachowane wydatki	—	—	785	63	785	63
11	—	Zwrot kaucyj złożonych na zabezpieczenie warunków dzierżawy prawa propinacyi	79 757	65	6.558	33	86.315	98
12	—	Zwrot zapłaconych czynszów za wydzierżawione prawo propinacyi na rachunek lat przyszłych	382.485	53	308.108	80 ½	690.594	33 ½
13	—	Zwrot wpłaconych opłat od szynkarzy na rachunek lat przyszłych . . .	14.648	79 ½	14.434	68	29.083	47 ½
14	—	Wypłata kuponów od wylosowanych obligacyi w obiegu będących . . .	—	—	7.078	—	7.078	—
15	—	Zwrot pobranej gotówki z galic. funduszu propinacyjnego rezerwowego . . .	137.137	31	2 616	10	139 753	41
		Razem . . .	617 610	25 ½	345 872	81	963.483	6 ½
		c) Operacye kredytowe.						
16	—	Lokacya kapitałów	—	—	3,672.407	93 ½	3,672.407	93 ½
		Razem . . .	—	—	3,672 407	93 ½	3,672 407	93 ½
		Ogółem . . .	2,756.463	7	8,368.834	3	11,125.297	10

Uiszczenie na należytość						Kwota budżetem przyzwolona		W porównaniu uiszczenia z budżetem okazuje się wynikłość				Zaległość ostateczna		Stronica księgi głów.
zaległą		bieżącą		razem				mniejsza		większa				
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
924.400	—	1,020.200	—	1,944.600	—	1,993.500	—	48.900	—	—	—	1,176.300	—	147
876.429	—	1,044.375	—	1,920 804	—	1,876.436	—	—	—	44.368	—	855.902	—	152
—	—	2.554	31	2.554	31	3.200	—	645	69	—	—	—	—	157
1.162	50	1.627	50	2.790	—	2.790	—	—	—	—	—	1.162	50	162
25	41½	6.763	52	6.788	93½	—	—	—	—	6.788	93½	5	45½	172
108.057	30	82.365	90	190.423	20	187.644	—	—	—	2.779	20	107.215	70	181
—	—	121.912	—	121.912	—	121.912	—	—	—	—	—	—	—	232
—	—	158.948	—	158 948	—	158 948	—	—	—	—	—	—	—	239
1,910.074	21½	2,438.746	23	4,348 820	44½	4,344.430		49 545	69	53.936	13½	2,140.585	65½	
								3.390 zł. 44½ ct.						
1.752	37	—	—	1.752	37	—	—	—	—	—	—	8.119	86½	251
—	—	785	63	785	63	—	—	—	—	—	—	—	—	256
19.723	41½	—	—	19.723	41½	—	—	—	—	—	—	66 592	56½	261
382.485	53	—	—	382.485	53	—	—	—	—	—	—	308.108	80½	266
14.648	79½	—	—	14.648	79½	—	—	—	—	—	—	14.434	68	271
—	—	7.078	—	7.078	—	—	—	—	—	—	—	—	—	277
137.137	31	—	—	137.137	31	—	—	—	—	—	—	2.616	10	284
555.747	42	7.863	63	563.611	05	—	—	—	—	—	—	399.872	1½	
—	—	3,672.407	93½	3,672.407	93½	—	—	—	—	—	—	—	—	302
—	—	3,672.407	93½	3,672.407	93½	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
										Ogółem .		2,540.457	67	

Uzasadnienie różnic
między budżetem a wynikłością uiszczenia.

Dochody.

a) Zwyczajne.

1. Czynsze za wydzierżawione prawo propinacyi.

Wynikłość większa o . . . . . 17.649 zł. 67½ ct.
z powodu uiszczenia zaległości pozostałych z końcem roku 1898.

2. Opłaty od szynkarzy.

Wynikłość większa o . . . . . 3.527 zł. 50½ ct.
z tego samego powodu jak przy czynszach.

3. Opłaty od zakładania gorzelń, browarów i miodosytni.

Wynikłość większa o . . . . . 125 zł. — ct.
ponieważ w bieżącym roku wpłynęła opłata od założenia dwóch miodosytni.

4. Grzywny za przekroczenia propinacyjne.

Wynikłość mniejsza o . . . . . 393 zł. 93 ct.
z powodu, iż dochodów tej rubryki ściśle z góry budżetem oznaczyć nie można.

5. Dochody ze sprzedaży przedmiotów skonfiskowanych.

Wynikłość większa o . . . . . 164 zł. 42 ct.
z tego samego powodu jak przy grzywnach.

6. Odsetki zwłoki.

Wynikłość większa o . . . . . 4.205 zł. 77 ct.
z tego samego powodu jak przy grzywnach.

7. Zasiłek z milionowej subwencyi ze skarbu państwa.

Wynikłość większa o . . . . . — zł. 22 ct.
ponieważ w budżecie preliminowano ten dochód w zaokrąglonej kwocie.

8. Odsetki czynne od lokowanych kapitałów z dochodów bieżących.

Wynikłość większa o . . . . . 114.221 zł. 4½ ct.
z powodu, iż dochody bieżące mogły być przez cały rok 1899 lokowane częściowo na procencie, gdyż wypłata kuponów i kapitałów za wylosowane obligacye funduszu propinacyjnego uskutecznioną była stopniowo w miarę zgłoszeń.

9. Rozmaite.

Wynikłość większa o . . . . . 22.202 zł. 24 ct.
z powodu inkasowania kaucyj uznanych za przepadłe u kontraktołomnych dzierżawców i innych wpływów.

Wydatki.

a) Zwyczajne.

1. Spłata kapitałów za wylosowane obligacye funduszu propinacyjnego.

Wynikłość mniejsza o . . . . . 48.900 zł. — ct.
ponieważ nie wszystkie wylosowane obligacye do spłaty zgłoszone zostały.

2. Wypłata kuponów od obligacyj w obiegu będących.

Wynikłość większa o . . . . . 44.368 zł. — ct.
z powodu wypłaty kuponów za lata dawniejsze.

3. Prowizya c. k. uprzyw. Bankowi dla krajów koronnych we Wiedniu i Bankowi krajowemu we Lwowie za pośrednictwo w wypłacie wylosowanych obligacyj i zapadłych kuponów.

Wynikłość mniejsza o . . . . . 645 zł. 69 ct.
ponieważ prowizya w budżecie dokładnie oznaczoną być nie mogła.

5. Podatek dochodowy od czynszów za wydzierżawione prawo propinacyi.

Wynikłość większa o . . . . . 6.788 zł. 93½ ct.
z powodu wypłaty podatku za lata dawniejsze.

6. Podatek rentowy od obligacyj funduszu propinacyjnego.

Wynikłość większa o . . . . . 2.779 zł. 20 ct.
z powodu wypłaty podatku za r. 1898.

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

Lwów dnia 1. czerwca 1900.

Załącznik Nr. 2. do zamknięcia rachunku galic. funduszu propinacyjnego ogólnego za r. 1899.

Wykaz

umniejszenia się zaległości wskutek przedawnienia, niemożności ściągnięcia i sprostowania należytości.

	Dochody		Wydatki	
	zł.	ct.	zł.	ct.
Według zamknięcia rachunku za rok 1898 pozostały zaległości z końcem roku 1898 w kwocie	2,357.594	88	2,757.243	13
z tego odpisano	21.300	80½	780	06
pozostało	2,336.294	07½	2,756.463	07
które przeniesiono do zamknięcia rachunku za rok 1899 jako zaległość początkową.				

	Odpisano wskutek					
	przedawnienia		niemożności ściągnięcia		sprostowania należytości	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Dochody.						
a) Zwyczajne.						
Czynsze za wydzierżawione prawo propinacyi	—	—	6.850	20½	57	89
Opłaty od szynkarzy	—	—	2.468	50	5 913	28½
Grzywny za przekroczenia propinacyjne . .	—	—	5.488	78	522	14½
Razem . . .	—	—	14 807	48½	6.493	32
Ogółem jak wyżej .	21.300 zł. 80½ ct.					
Wydatki.						
a) Zwyczajne.						
Wypłata kuponów od obligacyi w obiegu będących	561	—	—	—	—	—
Podatek dochodowy od czynszów za wydzierżawione prawo propinacyi . . .	—	—	—	—	219	06
Razem . . .	561	—	—	—	219	06
Ogółem jak wyżej .	780 zł. 06 ct.					

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

Lwów dnia 1. czerwca 1900.

Wykaz

ilości szynkarzy i obliczenie rocznej należytości.

Rok	Po 10 zł.		Po 15 zł.		Po 20 zł.		Po 60 zł.		Po 80 zł.		Po 100 zł.		Razem	
	szynkarzy	opłata roczna	szynkarzy	opłata roczna	szynkarzy	opłata roczna	szynkarzy	opłata roczna	szynkarzy	opłata roczna	szynkarzy	opłata roczna	szynkarzy	opłata roczna
1890	6.614	66.140	6.880	103.200	907	18.140	34	2.040	147	11.760	26	2.600	14.608	203.880
1891	5 973	59.730	7.010	105.150	1.204	24.080	33	1.980	130	10.400	30	3.000	14.380	204 340
1892	5.853	58.530	7.011	105.165	1.100	22.000	33	1.980	128	10.240	36	3.600	14.161	201.515
1893	5.828	58.280	7.096	106.440	1.028	20.560	23	1.380	133	10.640	29	2.900	14.137	200.200
1894	5.802	58.020	7.085	106.275	1.020	20.400	21	1.260	131	10.480	29	2.900	14.088	199.335
1895	5.758	57.580	6.781	101.715	1.119	22.380	24	1.440	125	10.000	31	3.100	13.838	196.215
1896	5.559	55.590	6.745	101 175	1.112	22.240	23	1.380	122	9.760	30	3.000	13.591	193.145
1897	5.553	55.530	6.741	101.115	1.110	22.200	21	1.260	116	9.280	28	2.800	13.569	192.185
1898	5.434	54 340	6.811	102.165	1.103	22.060	19	1.140	120	9.600	26	2.600	13.513	191.905
1899	5.442	54.420	6.636	99.540	1.070	21.400	16	960	118	9.440	26	2.600	13.308	188.360

Z c. k. Dyrekcyi galic. funduszu propinacyjnego.

Lwów dnia 1. czerwca 1900.

Zamknięcie rachunku

galicyjskiego funduszu propinacyjnego

zasobowego

za rok 1899.

(Z 4 załącznikami).

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

Lwów, dnia 1. czerwca 1900.

Liczba porz.	Liczba rubryki budż.	Nazwa rubryki	Należytość zaległa zł.	zaległa ct.	bieżąca zł.	bieżąca ct	razem zł.	razem ct.
		Majątek obrotowy.						
		Gotówka.						
		Dochody.						
1	1	Odsetki czynne	—	—	144.468	50	144.468	50
		Razem . . .	—	—	144.468	50	144.468	50
		W porównaniu z wydatkami . . .	—	—	—	—	—	—
		pozostaje zwyżka . .	—	—	144.468	50	144.468	50
		którą przeniesiono do majątku zarodowego galic. fund. propinacyjnego zasobowego.						
		Majątek zarodowy.						
		a) Gotówka.						
		Dochody.						
1	—	Zwroty lokowanych kapitałów . . .	50.454	99½	307.403	49½	357.858	49
2	—	Za wylosowane papiery wartościowe .	—	—	69.900	—	69.900	—
3	—	Nadwyżka dochodów majątku obrotowego galic. funduszu prop. zasob. za r. 1899 .	—	—	144 468	50	144.468	50
4	—	Nadwyżka dochodów galic. fund propinacyjnego ogólnego za rok 1899 . .		—	707.899		707 899	—
		Razem . . .	50.454	99½	1,229.670	99½	1,280.125	99
		W porównaniu z wydatkami . . .	—	—	—	—	—	—
		pozostaje . . .	—	—	—	—	—	—
		Wydatki.						
1	—	Na zakupno papierów wartościowych .	—	—	665.319	—	665.319	—
2	—	Lokacya kapitałów	—	—	307.403	49½	307.403	49½
		Razem . . .	—	—	972.722	49½	972.722	49½
		b) Efekta.						
		Dochody.						
1	—	Zakupione papiery wartościowe . .	—	—	703.250	—	703.250	—
		Razem . . .	—	—	703.250	—	703.250	—
		Zapas z początkiem roku	—	—	—	—	—	—
		Ogółem . . .	—	—	—	—	—	—
		W porównaniu z wydatkami . . .	—	—	—	—	—	—
		pozostaje zapas . .	—	—	—	—	—	—
		Wydatki.						
1	—	Wylosowane papiery wartościowe . .	—	—	69.900	—	69.900	—
		Razem . . .	—	—	69.900	—	69.900	—

Uiszczenie za należytość						Kwota budżetem przyzwolona		W porównaniu uiszczenia z budżetem okazuje się wynikłość				Zaległość ostateczna		Stronica księgi głów.
zaległą		bieżącą		razem				mniejsza		większa				
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
—	—	144.468	50	144.468	50	109.386	—	—	—	35.082	50	—	—	326
—	—	144.468	50	144.468	50	109.386	—	—	—	35.082	50	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
50.454	99½	—	—	50.454	99½	—	—	—	—	—	—	307.403	49½	361
—	—	69.900	—	69.900	—	—	—	—	—	—	—	—	—	366
—	—	144.468	50	144.468	50	—	—	—	—	—	—	—	—	331
—	—	707.899	—	707.899	—	—	—	—	—	—	—	—	—	376
50.454	99½	922.267	50	972.722	49½	—	—	—	—	—	—	307.403	49½	
—	—	—	—	972.722	49½	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	665.319	—	665.319	—	—	—	—	—	—	—	—	—	411
—	—	307 403	49½	307.403	49½	—	—	—	—	—	—	—	—	416
—	—	972.722	49½	972.722	49½	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	703.250	—	703 250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	446
—	—	703 250	—	703.250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	3,374 200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	4,077.450	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	69.900	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	4,007.550	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	69.900	—	69.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	476
—	—	69 900	—	69.900	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

Majątek obrotowy.

Uzasadnienie różnic
między budżetem a wynikłością uiszczenia.

Dochody.

1. Odsetki czynne.

Wynikłość większa o . . . . . 35.082 zł. 50 ct.
z powodu, że po przedłożeniu budżetu wpłynęły odsetki od nadwyżki dochodów galicyjskiego funduszu propinacyjnego za rok 1898, które nie były na rok 1899 preliminowane.

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

Lwów dnia 1. czerwca 1900.

Załącznik Nr. 2. do zamknięcia rachunku gal. funduszu propinacyjnego zasobowego za r. 1899.

Majątek zarodowy.

Wykaz

zmian majątku zarodowego w papierach wartościowych w roku 1899.

Liczba porz.	Bliższe oznaczenie	Papiery wartościowe				Gotówka					
		przyrost		ubytek		przychody		wydatki			
		szczegółowo	razem	szczegółowo	razem	szczegółowo	razem	szczegółowo		razem	
		zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Przyrost.										
	Zakupione papiery wartośc.										
1	4% obligacye galic. funduszu propinac. po kursie 96 zł. 20 ct.	1.800	—	—	—	—	—	1.731	60	—	—
2	dtto po kursie 96 „ 25 „	50.000	—	—	—	—	—	48.125	—	—	—
3	dtto „ „ 97 „ 20 „	1.450	—	—	—	—	—	1.409	40	—	—
4	dtto „ „ 97 „ 70 „	4 000	57.250	—	—	—	—	3.908	—	55.174	—
5	4½% listy zastawne gal. Banku hipot. po kursie 100 zł. 75 ct.	46.000	46.000	—	—	—	—	46 345	—	46.345	—
6	4% obligacye pożyczki miasta Lwowa po kursie 94 zł. 50 ct.	300.000	300.000	—	—	—	—	283.500	—	283.500	—
7	4% listy zast. gal. Tow. kredyt. ziemsk. po kursie 95 zł. 30 ct.	100.000						95.300	—		
8	dtto po kursie 92 zł. 50 ct.	200.000	300.000	—	—	—	—	185 000	—	280.300	
	Ubytek.										
	Wylosowane papiery wartośc.										
9	4% obligacye galic. funduszu propinac.	—	—	23.400	23.400	23.400	23.400	—	—	—	—
10	4½% listy zastawne gal. Banku hipot.	—	—	26.000	26.000	26.000	26.000	—	—	—	—
11	4½% oblig. węgiersk. akc. Tow. kolei lok.	—	—	500	500	500	500	—	—	—	—
12	4 obligacye pożyczki miasta Lwowa . .	—	—	10 000	10.000	10.000	10.000	—	—	—	—
13	4% listy zast. gal. Tow. kredytow ziemsk.	—	—	10 000	10.000	10.000	10.000	—	—	—	—
	Razem . .	—	703.250	—	69.900	—	69.900	—	—	665.319	—
	Do tego zapas początkowy	—	3.374.200								
	Ogółem . .	—	4,077.450								
	W porównaniu z ubytkiem	—	69.900								
	Pozostaje zapas	—	4,007.550								

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

We Lwowie, dnia 1. czerwca 1900.

Załącznik Nr. 3. do zamknięcia rachunku galic. fund propin. zasobowego za r. 1899.

Majątek zarodowy.

Wykaz papierów publicznych

stanowiących własność galic. funduszu propinacyjnego zasobowego z dniem 31. grudnia 1899.

Liczba porząd.	Bliższe oznaczenie	Nominalna wartość w zł.
1	4% obligacye gal. funduszu propinacyjnego . . .	751.250
2	4% listy zastawne Banku krajowego	190.000
3	4½% „ „ „ „	75.000
4	4% „ „ „ hipotecznego	368.000
5	4½% „ „ „ „	310.000
6	4% „ „ galic. Tow. kredytowego ziemskiego	1,018.200
7	4% obligacye pożyczki miasta Lwowa	1,102.600
8	4½% „ węgierskiego akcyj. Towarz. kolei lokalnej	107.500
9	4½% listy zast. związk. budapeszteńskiej Kasy oszczędn.	85 000
	Razem . . .	4,007.550

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

Lwów dnia 1. czerwca 1900.

Załącznik Nr. 4. do zamknięcia rachunku galic. fund. propin. zasobowego za r. 1899.

Majątek zarodowy.

Porównanie

majątku zarodowego gal. funduszu propinacyjnego zasobowego pozostałego z końcem roku 1899 z pozostałością z roku 1898.

	Szczegółowo		Razem	
	zł.	ct.	zł.	ct.
Stan majątku zarodowego wynosi z końcem roku 1899:				
a) w papierach publicznych . . .	4,007.550	—	—	—
b) w lokowanych kapitałach . . .	307.403	49½	4,314.953	49½
Stan majątku zarodowego wynosił z końcem roku 1898	—	—	3,424.654	99½
W porównaniu przeto okazuje się z końcem roku 1899 powiększenie majątku zarodowego o	—	—	890.298	57

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

Lwów dnia 1. czerwca 1900.

Zamknięcie rachunku

galicyjskiego funduszu propinacyjnego

rezerwowego

za rok 1899

(Z 1 załącznikiem.)

„Majątek obrotowy“

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

We Lwowie dnia 1. czerwca 1900.

Liczba porz.	Liczba rubr. budż.	Nazwa rubryki	Należytość zaległa zł.	ct.	bieżąca zł.	ct.	razem zł.	ct.
		Dochody.						
		a) Zwyczajne.						
1		Odsetki czynne	—	—	276.108	47	276.108	47
2		Rozmaite	—	—	2.063	46½	2 063	46½
		Razem	—	—	278.171	93½	278 171	93½
		b) Obojętne.						
3		Zwrot danych zaliczek	1.521	90	1 524	25	3.046	15
		Razem	1.521	90	279.696	18½	281.218	08½
		W porównaniu z wydatkami	1.111	—	97.641	86½	98.752	86½
		pozostaje zwyżka	410	90	182 054	32	182.465	22
		z której z powodu, że zaległość w kwocie 1.804 zł. 97. ct. jest od zaległości wydatków w kwocie 1.184 „ 39 „ większą o	—	—	—	—	620	58
		przenosi się do majątku zarodowego gal. funduszu propinacyjnego rezerwowego tylko resztę w kwocie	—	—	—	—	181.844	64
		Wydatki.						
		a) Zwyczajne.						
1		Płace urzędników	1.111	—	32.674	75	33.785	75
2		„ sług	—	—	1.175	—	1.175	—
3		Adjuta	—	—	799	96	799	96
4		Dyurna	—	—	14.342	56	14:342	56
5		Ryczałt do skarbu państwa na utrzymanie kasy galic. funduszu propinacyjnego	—	—	10.000	—	10.000	—
6		Czynsze najmu	—	—	2.500	—	2.500	—
7		Koszta administracyi powiatowej	—	—	23.941	58	23.941	58
8		Dyety i koszta podróży	—	—	372	22	372	22
9		Potrzeby kancelaryjne	—	—	1.246	54	1.246	54
10		Koszta zarządu	—	—	840	64	840	64
11		„ sądowe	—	—	600	—	600	—
12		Remuneracye zapomogi i rozmaite nieprzewidziane wydatki	—	—	7.624	36½	7.624	36½
		Razem	1.111	—	96.117	61½	97.228	61½
		b) Obojętne.						
13		Dane zaliczki	—	—	1.524	25	1.524	25
		Ogółem	1.111	—	97.641	86½	98.752	86½

Uiszczenie na należytość						Kwota budżetem przyzwolona		W porównaniu uiszczenia z budżetem okazuje się wynikłość				Zaległość ostateczna		Stronica księgi głów.
zaległą		bieżącą		razem				mniejsza		większa				
zł.	ct.	zł.	ct	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
—		276.108	47	276.108	47	267.237	—	—	—	8.871	47	—	—	7
—		2.063	46½	2.063	46½	—	—	—	—	2.063	46½	—	—	10
—	—	278.171	93½	278.171	93½	267.237	—	—	—	10.934	93½	—	—	
1.241	18	—	—	1 241	18	—	—	—	—	—	—	1.804	97	71
1.241	18	278.171	93½	279.413	11½	—	—	—	—	—	—	1.804	97	
1.111	—	32.115	36	33.226	36	32.332	—	—	—	894	56	559	39	155
—	—	1.175	—	1.175	—	1.139	—	—	—	36	—	—	—	159
—	-	799	96	799	96	800	—	—	04	—		—	—	163
—	—	14.342	56	14.342	56	14.793	—	450	44	—	—	—	—	166
—	—	10.000	—	10.000	—	10.000	—	—	—	—	—	—	—	169
	—	1.875	—	1.875	—	2.500	—	625	—	—	—	625	—	121
—		23.941	58	23.941	58	27.000	—	3.058	42	—	—	—	—	125
—		372	22	372	22	1.000	—	627	78	—	—	—	—	128
—	-	1.246	54	2.246	54	3.000	—	1.753	46	—	—	—	—	174
—	—	840	64	840	64	1.000	—	159	36	—	—	—	—	137
—	—	600	—	600	—	600	—	—	—	—	—	—	—	142
—	—	7.624	36½	7.624	36½	10.000		2 375	63½	—	—	—	—	147
1.111	—	94.933	22½	96 044	22½	104.164		9.050	13½	930	36	1.184	39	
								8.119 zł. 77½ ct.						
—	—	1 524	25	1.524	25	—	—	—	—	—	—	—	—	197
										Ogółem		1.184	39	

Majątek obrotowy.

Uzasadnienie różnic.

między budżetem a wynikłością uiszczenia.

Dochody.

a) Zwyczajne.

I. Odsetki czynne.

Wynikłość większa o . . . . . 8.871 zł. 47 ct.
z powodu, że po przedłożeniu budżetu wpłynęły odsetki od papierów wartościowych nabytych za zwyżkę dochodów z roku 1898, które preliminarzem nie były objęte.

2. Rozmaite.

Wynikłość większa o . . . . . 2.063 zł. 46½ ct.
z powodu, że dochody te w budżecie nie były preliminowane.

Wydatki.

a) Zwyczajne.

1. Płace urzędników.

Wynikłość większa o . . . . . 894 zł. 36 ct.
z powodu podwyższenia płac urzędnikom.

2. Płace sług.

Wynikłość większa o . . . . . 36 zł. — ct.
z powodu podwyższenia wynagrodzenia stróża.

3. Adjuta.

Wynikłość mniejsza o . . . . . — zł. 04 ct.
z powodu niepodniesienia adjutum przez praktykantów rachunkowych.

4. Dyurna.

Wynikłość mniejsza o . . . . . 450 zł. 44 ct.
z powodu zmniejszenia personalu dyetaryuszów w oddziale manipulacyjnym.

5. Czynsze najmu.

Wynikłość mniejsza o . . . . . 625 zł. — ct.
z powodu że czynsz za 4-te ćwierćrocze 1899 nie został zapłacony po koniec grudnia 1899.

6. Koszta administracyi powiatowej.

Wynikłość mniejsza o . . . . . 3.058 zł. 42 ct.
z powodu zmniejszenia się wynagrodzeń dla delegatów na powiatach.

7. Dyety i koszta podróży.

Wynikłość mniejsza o . . . . . 627 zł. 78 ct.
z powodu zmniejszenia się potrzeby odbywania częstszych posiedzeń w łonie c. k. Dyrekcyi.

8. Potrzeby kancelaryjne.

Wynikłość mniejsza o . . . . . 1.753 zł. 46 ct.
z powodu, że założone druki dla Biura rachunkowego c. k. Dyrekcyi tudzież księgi dla kasy gal. funduszu propinacyjnego starczyły także i na rok przedmiotowy.

9. Koszta zarządu.

Wynikłość mniejsza o . . . . . 159 zł. 36 ct.
z powodu, że wydatki tej rubryki ściśle z góry budżetem oznaczyć się nie dadzą.

10. Remuneracye, zapomogi i rozmaite nieprzewidziane wydatki.

Wynikłość mniejsza o . . . . . 2.375 zł. $63^1/_2$ ct.
ponieważ pozwolona na ten cel kwota nie została w całości wyczerpaną.

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

Lwów dnia 1. czerwca 1900.

Zamknięcie rachunku

galicyjskiego funduszu propinacyjnego

rezerwowego

za rok 1900.

(Z 3 załącznikami).

„Majątek zarodowy“.

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

Lwów, dnia 21. maja 1901.

Liczba porz.	Liczba rubryki bud.	Nazwa rubryki	Należytość zaległa zł.	zaległa ct.	bieżąca zł.	bieżąca ct.	razem zł.	razem ct.
		Gotówka.						
		Dochody.						
		a) Zwyczajne.						
1		Opłaty od szynkarzy	395	85	—	—	395	85
2		Grzywny za przekroczenia propinacyjne	1.177	56½	—	—	1.177	56½
3		Odsetki zwłoki	—	—	12	26	12	26
4		Zwyżka dochodów majątku obrotowego galicyjskiego funduszu propinacyjnego rezerwowego za rok 1899	—	—	181.844	64	181.844	64
		Razem	1.573	41½	181.856	90	183.430	31½
		b) Operacye kredytowe.						
5		Za wylosowane papiery wartościowe	—	—	185.400	—	185.400	—
6		Zwrot gotówki udzielonej gal. funduszowi propinacyjnemu	137.137	31	2.616	10	139.753	41
7		Zwrot lokowanych kapitałów	1,400.000	—	—	—	1,400.000	—
		Razem	1,537 137	31	188.016	10	1,725.153	41
		Ogółem	1,538.710	72½	369.873	—	1,908.583	72½
		Do tego zapas początkowy	—	—	—	—	—	—
		Razem	—	—	—	—	—	—
		W porównaniu z wydatkami	—	—	—	—	—	—
		Pozostaje	—	—	—	—	—	—
		Wydatki.						
		a) Zwyczajne.	—	—	—	—	—	—
		b) Operacye kredytowe.						
1		Na zakupno papierów wartościowych	—	—	542.226	15	542.226	15
2		Gotówka udzielona galicyjskiemu funduszowi propinacyjnemu	—	—	2.616	10	2.616	10
		Razem	—	—	544.842	25	544.842	25
		Efekta.						
		Dochody.						
1		Zakupione papiery wartościowe	—	—	559.150	—	559.150	—
		Razem	—	—	559.150	—	559.150	—
		Do tego zapas początkowy	—		—	—	—	—
		Ogółem	—	—	—	—	—	—
		W porównaniu z wydatkami	—	—	—	—	—	—
		Pozostaje zapas	—	—	—	—	—	—
		Wydatki.						
2		Wylosowane papiery wartościowe	—	—	185 400	—	185.400	—

Uiszczenie na należytość						Kwota budżetem przyzwolona		W porównaniu uiszczenia z budżetem okazuje się wynikłość				Zaległość ostateczna		Stronica księgi głów.
zaległą		bieżącą		razem				mniejsza		większa				
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
106	31	—	—	106	31	—	—	—	—	—	—	289	54	211
37	03	—	—	37	03	—	—	—	—	—	—	1.140	53½	214
—	—	12	26	12	26	—	—	—	—	—	—	—	—	222
—	—	181.844	64	181.844	64	—	—	—	—	—	—	—	—	230
143	34	181.856	90	182.000	24	—	—	—	—	—	—	1.430	07½	
—	—	185.400	—	185.400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	293
137.137	31	—	—	137.137	31	—	—	—	—	—	—	2.616	10	305
20 000	—	—	—	20.000	—	—	—	—	—	—	—	1,380.000	—	298
157 137	31	185.400	—	342.537	31	—	—	—	—	—	—	1,382.616	10	
157.280	65	367.256	90	524 537	55	—	—	—	—	—	—	1,384.046	17½	
—	—	—	—	62.746	83	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	587 284	38	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	544.842	25	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	42.442	13	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	542.226	15	542.226	15	—	—	—	—	—	—	—	—	347
—	—	2 616	10	2.616	10	—	—	—	—	—	—	—	—	355
—	—	544.842	25	544.842	25	—	—	—	—	—	—	—	—	
—		559 150	—	559 150	—		—	—	—	—	—	—	—	398
—	—	559.150	—	559.150		—	—	—	—	—	—	—	—	
—		—	—	5,200 000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—		—	—	5,759.150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	185.400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	5,573 750	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	185.400	—	185.400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	479

Załącznik Nr. 1. do zamknięcia rachunku gal. fund. propinacyjnego rezerwowego za r. 1899.

Majątek zarodowy.

Wykaz

zmniejszenia się zaległości wskutek przedawnienia, niemożności ściągnięcia i sprostowania należytości.

	Dochody		Wydatki	
	zł.	ct.	zł.	ct.
Według zamknięcia rachunku za rok 1898 pozostała zaległość z końcem roku 1898	1,538.974	68½	—	—
z tego odpisano	263	96	—	—
pozostaje	1,538.710	72½	—	—
które przeniesiono do zamknięcia rachunku za rok 1899 jako zaległość początkową.				

	Odpisano wskutek					
	przedawnienia		niemożności ściągnięcia		sprostowania należytości	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Dochody.						
Zwyczajne.						
Opłaty od szynkarzy	—	—	3	08	10	—
Grzywny za przekroczenia propinacyjne . .	—	—	250	88	—	—
Razem . . .	—	—	253	96	10	—
Ogółem . . .	263 zł. 96 ct.					

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

We Lwowie dnia 1. czerwca 1900.

Załącznik Nr. 2. do zamknięcia rachunku gal. funduszu propinacyjnego rezerwowego za r. 1899.

Majątek zarodowy.

Wykaz

zmian majątku zarodowego w papierach wartościowych w roku 1899.

Liczba porz.	Bliższe oznaczenie	Papiery wartościowe				Gotówka					
		przyrost		ubytek		przychody		wydatki			
		szczegółowo	razem	szczegółowo	razem	szczegółowo	razem	szczegółowo		razem	
		zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Przyrost.										
	Zakupione papiery wartościowe.										
1	4% oblig. galic. fund prop. po kursie 96 zł. — ct.	200	—	—	—	—	—	192	—		
2	dtto „ 97 „ 10 „	1.350	—	—	—	—	—	1.310	85		
3	„ „ 97 „ 50 „	150.000	—	—	—	—	—	146.250	—		
4	„ „ 97 „ 80 „	70.000	—	—	—	—	—	68.460	—		
5	„ „ 97 „ 90 „	1.600	—	—	—	—	—	1.566	40		
6	„ „ 98 „ — „	1 800	—	—	—	—	—	1 764	—		
7	„ „ 98 „ 10 „	1.300	226 250	—	—	—	—	1.275	30	220.818	55
8	4% listy zast. gal. Tow. kredyt. ziemsk. po kursie 93 zł. 40 ct.	600	—	—	—	—	—	560	40		
9	dtto po kursie 93 „ 80 „	200.000	—	—	—	—	—	187.600	—		
10	„ „ 95 „ 60 „	500	201.100	—	—	—	—	478	—	188.638	40
11	4½% listy gal. Banku hipoteczn. po kursie . . 100 zł. — ct.	1.100	—	—	—	—	—	1 100	—		
12	4½% listy gal. Banku hipoteczn. po kursie . . 100 zł. 75 ct.	130 000	131 100	—	—	—	—	130.975	—	132.075	—
13	4½% listy gal. Banku krajowego po kursie . . 99 zł. — ct.	600	—	—	—	—	—	594	—		
14	4½% listy gal. Banku krajowego po kursie . . 100 zł. 20 ct.	100	700	—	—	—	—	100	20	694	20
	Ubytek.										
	Wylosowane papiery wartośc.										
15	4% obl. gal fun. prop.	—	—	144.800	144.800	144.800	144.800	—	—	—	—
16	4½% listy zast. gal. Banku hipotecznego	—	—	40.600	40.600	40.600	40.600	—	—	—	—
	Razem . . .	—	559.150	—	185.400	—	185.400	—	—	542.226	15
	Do tego zapas początk.	—	5.200.000								
	Razem . . .		5,759.150								
	W porówn. z wydatk.		185.400								
	Pozostaje zapas . . .		5,573.750								

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

Lwów dnia 1. czerwca 1900.

Załącznik Nr. 3. do zamknięcia rachunku galic. fund. propin. rezerwowego za r. 1899.

Majątek zarodowy.

Wykaz papierów wartościowych

stanowiących własność galic. funduszu propinacyjnego rezerwowego z dniem 31. grudnia 1899.

Liczba porząd.	Bliższe oznaczenie	Nominalna wartość w zł.
1	4% Obligacye gal. funduszu propinacyjnego . . .	3,536.700
2	4% „ „ pożyczki krajowej z roku 1893. .	199.000
3	4½% Listy zastawne gal. Banku hipotecznego . .	557.700
4	4% „ „ „ „ „ . .	379.000
5	4½% „ „ „ „ krajowego . .	1.300
6	4% „ „ „ „ „ . .	7.050
7	4% „ „ Tow. kredytowego ziemskiego . .	548.000
8	4% Obligacye pożyczki komunalnej peszteńskiego Banku komercyalnego	100 000
9	4% Obligacye węgierskiego akcyj. Tow. kolei lokalnych	105.000
10	3½% „ państwowej pożyczki inwestycyjnej. .	25.000
11	4½% Listy zastawne budapeszteńskiej Kasy oszczędności	115.000
	Razem . . .	5,573.750

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

Lwów dnia 1. czerwca 1900.

Załącznik Nr. 4. do zamknięcia rachunku galic fund. propin. rezerwowego za r. 1899.

Majątek zarodowy.

Porównanie

majątku zarodowego gal. funduszu propinacyjnego rezerwowego pozostałego z końcem roku 1899 z pozostałością z roku 1898.

	Szczegółowo		Razem	
	zł.	ct.	zł.	ct.
Stan majątku zarodowego wynosi z końcem roku 1899:				
1. w papierach wartościowych . .	5,573.750	—	—	—
2. w lokowanych kapitałach . . .	1,382.616	10	—	—
3. w gotówce	42.442	13	6,998.808	23
Stan majątku zarodowego wynosił z końcem roku 1898	—	—	6,799.884	14
W porównaniu przeto okazuje się z końcem r. 1899 powiększenie majątku zarodowego o	—	—	198.924	09

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

We Lwowie dnia 1. czerwca 1900.

Sumaryczny Preliminarz

GALICYJSKIEGO FUNDUSZU PROPINACYJNEGO

OGÓLNEGO

według rubryk

na rok 1901

(z 16 załącznikami).

Z c. k. Dyrekcyi galic. funduszu propinacyjnego.

Lwów, dnia 12. października 1900.

L. porządkowa i Nr. załącznika	Oznaczenie rubryk	Wynikłość z roku 1899	Kwota chwalona na r. 1900	Wniosek na rok 1901	Uwaga
		koron			
	Dochody.				
1/1	Czynsze za wydzierżawione prawo propinacyi	7,655.299	7,750.000	7,800.000	
2/2	Opłaty od szynkarzy . . .	381.055	374 000	374.000	
3	Opłaty od zakładania gorzelń browarów i miodosytni . .	250	—	—	
4/3	Grzywny za przekroczenia propinacyjne	5.412	6.200	6.200	
5/4	Dochody ze sprzedaży przedmiotów skonfiskowanych . .	369	40	40	
6/5	Odsetki zwłoki	28.412	20.000	20.000	
7/6	Zasiłek z milionowej subwencyi ze skarbu państwa . .	1,782.258	1,782.258	1,782.258	
8/7	Odsetki czynne od lokowanych kapitałów z dochodów bieżących	248.442	50.000	100.000	
9/8	Rozmaite	46.405	2.000	2.000	
	Razem . . .	10,147.902	9,984.498	10,084.498	
	W porównaniu z wydatkami.		8,672.876	8,676.031	
	pozostaje zwyżką		1,311.622	1,408.467	

L. porządkowa i Nr. załącznika	Oznaczenie rubryk	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na r. 1900	Wniosek na rok 1901	Uwaga
		koron			
	Wydatki.				
1/1	Spłata kapitałów za wylosowane obligacye funduszu propinacyjnego	3,889.200	4,148.200	4,315.700	
2/2	Wypłata kuponów od obligacyi w obiegu będących .	3,841.608	3,591.796	3,424.210	
3/3	Prowizya bankowa dla krajów koronnych we Wiedniu i Bankowi krajowemu we Lwowie za pośrednictwo w wypłacie wylosowanych obligacyj i zapadłych kuponów	5.109	6.400	6.400	
4/4	Należytość stemplowa od kwitów na pobór zasiłku ze Skarbu państwa	5.580	5.580	5 580	
5	Podatek dochodowy od czynszów za wydzierżawione prawo propinacyi	13.578	—	—	
6/5	Podatek rentowy od obligacyj funduszu propinacyjnego	380.846	359.180	342.421	
7/6	Podatek zarobkowy od dochodów funduszu propinacyjnego	243.824	243.824	243.824	
8/7	Bonifikacya gal. funduszu krajowego i funduszów powiatowych za ubytek w dochodach z dodatków opłacanych przez fundusz propinacyjny do końca roku 1897 . . .	317.896	317.896	317.896	
9/8	Ryczałt za należytości stemplowe od kwitów za czynsze za wydzierżawione prawo propinacyi	—	—	20.000	
	Razem	8,697.641	8,672 876	8,676.031	

Załącznik Nr. 1. Preliminarz na r. 1901 dochodów galicyjskiego funduszu propinacyjnego ogólnego.

Rubryka: „Czynsze za wydzierżawione prawo propinacyi“.

L. porządkowa	Poszczególnienie powiatów	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na r. 1900	Wniosek na rok 1901	Uwaga
			koron		
1	Biała		195.324	196 714	
2	Bochnia		75.454	75.719	
3	Bohorodczany		105.700	105.700	
4	Borszczów		141.370	136.806	
5	Bóbrka		98.670	98 694	
6	Brody		121.862	121 862	
7	Brzesko		96.884	100.340	
8	Brzeżany		137.380	141.209	*Do poz. 8.* Więcej przybyło z pow. Przemyślany poz. 49.
9	Brzozów		65.464	65.468	
10	Buczacz		181.454	180.454	
11	Chrzanów		165.496	165.746	
12	Cieszanów		63.844	64.374	
13	Czortków		121.160	120.360	
14	Dąbrowa		41.260	42.200	
15	Dobromil		80.680	80.680	
16	Dolina		174.950	174.950	
17	Drohobycz		196 932	194 892	
18	Gorlice		83.418	83.820	
19	Gródek		56.998	56.469	
20	Grybów		34.126	34.846	
21	Horodenka		154.398	154.314	
22	Husiatyn		92 680	92.680	
23	Jarosław		104.572	104.811	
24	Jasło		93.438	94.030	
25	Jaworów		91.000	92 625	
26	Kałusz		95.712	95 838	
27	Kamionka		97.708	100 568	
28	Kolbuszowa		54.690	54.801	
29	Kołomyja		91.620	91.620	
30	Kosów		119.230	119.230	
31	Kraków		140.266	139.968	
32	Krosno		71.520	71.598	
33	Limanowa		66.140	65.740	
34	Lisko		124.354	125.292	
35	Lwów		168 876	166.644	
36	Łańcut		137 734	81.180	*Do poz. 36.* Mniej z powodu wydzielenia do nowo utworzonego powiatu Przeworsk poz. 50.
37	Mielec		73.554	73 554	
38	Mościska		89.726	87.463	
39	Myślenice		73 054	88 274	
40	Nadwórna		138 930	131 890	*Do poz. 39.* Więcej przybyło z pow. Wieliczki poz. 72.
41	Nisko		51 434	51.434	
42	Nowy Sącz		141 092	140 773	
43	Nowy Targ		59.774	59 775	*Do poz. 40.* Mniej z powodu wydzielenia do pow. Rohatyna poz. 52.
44	Peczeniżyn		63.800	63 800	

L. porządkowa	Poszczególnienie powiatów	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na r. 1800	Wniosek na rok 1901	Uwaga
			koron		
45	Pilzno		31.610	32.002	
46	Podhajce		116.444	116.644	
47	Podgórze		39.384	50 296	*Do poz. 47.* Więcej przybyło z Wieliczki poz. 72.
48	Przemyśl		159.766	170.266	
49	Przemyślany		78.220	75.133	*Do poz. 49.* Mniej z powodu wydzielenia do pow. Brzeżan poz. 8
50	Przeworsk		—	56.506	
51	Rawa		77.314	77.090	
52	Rohatyn		136.838	176 513	*Do poz. 50.* Wydzielono i przeniesiono z powiatu Łańcuta poz. 36
53	Ropczyce		92.438	89 958	
54	Rudki		60.910	61.190	
55	Rzeszów		116 652	116.973	*Do poz. 52.* Więcej przybyło z pow. Tłumacza poz. 68. i Nadwórnej poz. 40.
56	Sambor		66.668	62.038	
57	Sanok		113 486	113 501	
58	Skałat		103 690	109.670	
59	Śniatyn		82 378	82 378	
60	Sokal		77 674	77.632	
61	Stanisławów		157.960	159.710	
62	Stary Sambor		59 700	59 700	*Do poz. 62* Przedtem Staremiasto.
63	Stryj		135.752	135.752	
64	Strzyżów		22.264	22.364	
65	Tarnobrzeg		82 002	84 773	
66	Tarnopol		108.140	109 630	
67	Tarnów		40.578	40.579	
68	Tłumacz		140.394	118 914	*Do poz. 69.* Mniej z powodu wydzielenia do pow. Rohatyn poz. 52.
69	Trembowla		71.190	69.990	
70	Turka		54.110	59.691	
71	Wadowice		167.140	164.272	
72	Wieliczka		59.320	42 432	*Do poz. 72.* Mniej z powodu wydzielenia do pow. Myślenice i Podgórze.
73	Zaleszczyki		110 358	109.478	
74	Zbaraż		60 826	60.826	
75	Złoczów		151.162	153.136	
76	Żółkiew		73.332	73.432	
77	Żydaczów		95.354	94.579	
78	Żywiec		240 000	240.000	
	Razem	7,655.299	7,816.782	7,856.283	
	Po strąceniu na możliwe opusty		66.782	56.283	
	pozostaje	7,655.299	7,750.000	7,800.000	Więcej o 50.000 K.

Załącznik Nr. 2. do dochodów.

Rubryka: „Opłaty od szynkarzy“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na r. 1900	Wniosek na rok 1901	Uwaga
		koron			
1	Opłaty od szynkarzy .	381.055	374 000	374.000	

Załącznik Nr. 3. do dochodów.

Rubryka: „Grzywny za przekroczenia propinacyjne“.

1	Grzywny za przekroczenia propinacyjne . .	5 412	6.200	6.200	

Załącznik Nr. 4. do dochodów.

Rubryka: „Dochody ze sprzedaży przedmiotów skonfiskowanych“.

1	Dochody ze sprzedaży przedmiotów skonfiskowanych	369	40	40	

Załącznik Nr. 5. do dochodów.

Rubryka: „Odsetki zwłoki“.

1	Odsetki zwłoki . . .	28.412	20.000	20.000	

Załącznik Nr. 6. do dochodów.

Rubryka: „Zasiłek z milionowej subwencyi ze Skarbu państwa“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na r. 1900	Wniosek na rok 1901	Uwaga
		koron			
1	Zasiłek z milionowej subwencyi ze skarbu państwa	1,782.258	1,782 258	1,782.258	

Załącznik Nr. 7. do dochodów.

Rubryka: „Odsetki czynne od lokowanych kapitałów z dochodów bieżących“.

1	Odsetki czynne od lokowanych kapitałów z dochodów bieżących	248.442	50.000	100.000	*Więcej o 50.000 K.* ze względu na wynikłość z r. 1899.

Załącznik Nr. 8. do dochodów.

Rubryka: „Rozmaite“.

1	Rozmaite	46.405	2.000	2.000	

Załącznik Nr. 1. Preliminarz na rok 1901 do wydatków galicyjskiego funduszu propinacyjnego ogólnego.

Rubryka: „Spłata kapitałów za wylosowane obligacye funduszu propinacyjnego“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na r. 1900	Wniosek na rok 1901	Uwaga
		koron			
1	Spłata kapitałów za wylosowane obligacye funduszu propinacyjnego	3,889.200	4,148.200	4,315.700	*Więcej o 167.500 K.* Celem uzyskania kapitałów potrzebnych na pokrycie wynagrodzeń dla właścicieli prawa propinacyi za odjęcie im tego prawa, emitowano po myśli §. 5. ustawy z d. 22. kwietnia 1889 (Dz. ust. i rozporządzeń kraj. Nr. 307 z r. 1889) 4% obligacye w nominalnej wartości 124,400.000 Koron, które po myśli §. 2. tej ustawy w przeciągu 26 lat począwszy od 1. stycznia 1890 przez losowanie umorzone być mają. Według preliminarza na rok 1900 pozostało jeszcze do spłacenia 86,673.500 K. Według planu umorzenia, zatwierdzonego reskryptem Wys. c. k. Ministerstwa skarbu z dnia 31. maja 1889 d. l. 2.216/F. M., wynosi w roku 1901: I. rata, płatna dn. 30. czerwca 1901 . 2,136.500 K. II. rata, płatna d. 31. grudnia 1901 r. . . . . 2,179.200 „ razem . . 4,315.700 K. Pozostaje przeto jeszcze do spłacenia w następujących czternastu latach 82,357.800 K.

Załącznik Nr. 2. do wydatków.

Rubryka: „Wypłata kuponów od obligacyj w obiegu będących“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na r 1900	Wniosek na rok 1901	Uwaga
		koron			
1	Wypłata kuponów od obligacyi w obiegu będących . . .	3,841.608	3,591 796	3,424.210	*Mniej o 167.586 K.* Według planu umorzenia, zatwierdzonego reskryptem Wys. c. k. Ministerstwa Skarbu z d. 31. maja 1889 d. l. 2.216/F. M., wynosi należytość od kuponów płatnych w r. 1901, a mianowicie od obligacyj w nominalnej wartości 86,673.500 K. płatna d. 30. czerwca 1901 roku . . 1,733.470 K od obligacyj w nominalnej wartości 84,537.000 K. płatna dn. 31. grudnia 1901 1,690.740 „ Razem . 3,424.210 K.

Załącznik Nr. 3. do wydatków.

Rubryka: „Prowizya c. k. uprzyw. Bankowi dla krajów koronnych we Wiedniu i Bankowi krajowemu we Lwowie za pośrednictwo w wypłacie wylosowanych obligacyj i zapadłych kuponów“.

1	Prowizya c. k. uprzyw. Bankowi dla krajów koronnych w Wiedniu i Bankowi krajowemu we Lwowie za pośrednictwo w wypłacie wylosowanych obligacyj i zapadłych kuponów	5.109	6.400	6.400	

Załącznik Nr. 4. do wydatków.

Rubryka: „Należytość stemplowa od kwitów na pobór zasiłku ze Skarbu państwa“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na r. 1900	Wniosek na rok 1901	Uwaga
		koron			
1	Należytość stemplowa od kwitów na pobór zasiłków ze Skarbu państwa	5.580	5.580	5.580	

Załącznik Nr. 5. do wydatków.

Rubryka: „Podatek rentowy od obligacyj funduszu propinacyjnego“.

1	Podatek rentowy od obligacyj funduszu propinacyjnego . . .	380.846	359.180	342.421	*Mniej o 16.759 K.* Ponieważ w myśl §. 131. lit. a) ustawy z dnia 25. października 1896 (Dz. ust. państw. Nr. 220.) odsetki od obligacyj galic. funduszu propinacyjnego podlegają 10% podatkowi rentowemu, przeto od zapadłych w r. 1901 kuponów w kwocie 3,424.210 koron preliminuje się podatek rentowy w powyższej kwocie odpowiadającej 10% wej stopie.

Załącznik Nr. 6. do wydatków.

Rubryka: „Podatek zarobkowy od dochodów funduszu propinacyjnego“.

1	Podatek zarobkowy od dochodów funduszu propinacyjnego . .	243 824	243.824	243.824	

Załącznik Nr. 7. do wydatków.

Rubryka: „Bonifikacya galic funduszu propinacyjnego i funduszów powiatowych za ubytek w dochodach z dodatków opłacanych przez fundusz propinacyjny do końca r. 1897".

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na r. 1900	Wniosek na rok 1901	Uwaga
		koron			
1	Bonifikacya galic. funduszu krajowego i funduszów powiatowych za ubytek w dochodach z dodatków opłacanych przez fundusz propinacyjny do końca r. 1897 . .	317.896	317.896	317.896	

Załącznik Nr. 8. do wydatków.

Rubryka: „Ryczałt za należytości stemplowe od kwitów za czynsze za wydzierżawione prawo propinacyi".

1	Ryczałt za należytości stemplowe od kwitów na wpłacone czynsze za dzierżawę prawa propinacyi	—	—	20 000	*Więcej o 20.000 K.* Na podstawie reskryptów c. k. Ministerstwa Skarbu z dnia 14. lipca 1900 l. 30.872 i z dnia 8. września 1900 l. 54.491, któremi ustanowiono w miejsce należytości stemplowych od kwitów na płacone raty czynszowe za dzierżawy prawa propinacyi ryczałt w rocznej kwocie 20.000 K. począwszy od 1. października 1900.

Sumaryczny Preliminarz

GALICYJSKIEGO FUNDUSZU PROPINACYJNEGO

ZASOBOWEGO

według rubryk

na rok 1901

(z 1 załącznikiem).

Z c. k. Dyrekcyi galic. funduszu propinacyjnego.

Lwów, dnia 12. października 1900.

L. porządkowa i Nr. załącznika	Oznaczenie rubryk	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na r. 1900	Wniosek na rok 1901	Uwaga
			k o r o n		
	D o c h o d y.				
1/1	Odsetki czynne	288.937	300.175	359.717	
	Razem . . .	288.937	300.175	359.717	
	W porównaniu z wydatkami		—	—	
	pozostaje zwyżka .		300.175	359.717	

L. porządkowa i Nr. załącznika	Oznaczenie rubryk	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na r. 1900	Wniosek na rok 1901	Uwaga
		koron			
	Wydatki.				

Załącznik Nr. 1. do dochodów galic. funduszu propinacyjnego zasobowego.

Rubryka „Odsetki czynne:

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na r. 1900	Wniosek na rok 1901	Uwaga
		koron			
	Odsetki czynne.				
1	$4^1/_2$ % listy zastawne Banku krajowego . 150.000 k.	—	—	6.750	
2	$4^1/_2$ % listy zastawne Banku hipotecznego 620.000 „	—	—	27.900	
3	$4^1/_2$ % obligacye węg. akc. Towarzystwa kolei lokaln. 215.000 „	—	—	9.675	
4	$4^1/_2$ % listy zastawne związkowej Budapeszt. kasy oszczędności . 170.000 „	—	—	7.650	
5	4% listy zast. Banku kraj. . 1,365.000 „	—	—	54.600	
6	4% listy zast. Banku hipotecznego . . 728.000 „	—	—	29.120	
7	4% listy zast. galic. Towarzystwa kredyt. ziemsk. . 2,036.400 „	—	—	80.234	*Do poz. 7. i 8.* Odsetki preliminuje się po strąceniu podatku rentowego..
8	4% obligacye pożyczki m. Lwowa . . 2,190.000 „	—	—	85.848	
9	4% obligacye galic. funduszu propinacyjnego . . 1,448.500 „	—	—	57.940	*Więcej o 59.542 koron.*
	Razem . 8,922.900 k.	288.937	300.175	359.717	

Sumaryczny Preliminarz

GALICYJSKIEGO FUNDUSZU PROPINACYJNEGO

REZERWOWEGO

według rubryk

na rok 1901

(z 13 załącznikami).

Z c. k. Dyrekcyi galic. funduszu propinacyjnego.

Lwów, dnia 12. października 1900.

L. porządkowa i Nr. załącznika	Oznaczenie rubryk	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na r. 1900	Wniosek na rok 1901	Uwaga
		k o r o n			
	Dochody.				
1/1	Odsetki czynne . . .	552.217	555.661	569.363	
2	Rozmaite	4.127	—	—	
	Razem . . .	556.344	555.661	569.363	
	W porównaniu z wydatkami	—	207.985	210.809	
	pozostaje zwyżka . .	—	347.676	358.554	

L. porządkowa i Nr. załącznika	Oznaczenie rubryk	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na r. 1800	Wniosek na rok 1901	Uwaga
		koron			
	Wydatki.				
1/1	Płace urzędników . . .	66.453	67.566	70.390	
2/2	Płace sług	2.350	2.800	2.800	
3/3	Adjuta	1.600	1.600	1.600	
4/4	Dyurna	28.685	31.819	31.819	
5/5	Ryczałt do Skarbu państwa na utrzymanie c. k. kasy galic. funduszu propinacyjnego.	20.000	20.000	20.000	
6/6	Czynsze najmu	3.750	5.000	5.000	
7/7	Koszta administracyi powiatowej	47.883	52.000	52.000	
8/8	Dyety i koszta podróży członków Dyrekcyi .	744	1.000	1.000	
9/9	Potrzeby kancelaryjne .	2.493	3.000	3.000	
10/10	Koszta zarządu	1.681	2.000	2 000	
11/11	Koszta sądowe	1.200	1.200	1.200	
12/12	Remuneracye, zapomogi i rozmaite nieprzewidziane wydatki . .	15.249	20.000	20.000	
	Razem . . .	192.088	207.985	210.809	

Załącznik Nr. 1. do dochodów galicyjskiego funduszu propinacyjnego rezerwowego.

Rubryka: „Odsetki czynne“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na r. 1900	Wniosek na rok 1901	Uwaga
		koron			
	Odsetki czynne.				
1	4½% listy zast. galic. Banku hipotecznego . 1,082.600 K.	—	—	48.717	
2	4½% oblig. węg. akcyj. Tow. kolei lokalnych . 210.000 „	—	—	9.450	
3	4½% listy galic. Banku kraj. . 2.600 „	—	—	117	
4	4½% listy zast. Budapeszteńskiej kasy oszczędn. . 230.000 „	—	—	10.350	
5	4% oblig. galic fund. propinac. 6,740.400 „	—	—	269.616	
6	4% oblig. pożyczki kraj. z r. 1893 398.000 „	—	—	15.920	
7	4% listy zast. gal. Banku hipotecz. 758.000 „	—	—	30.320	
8	4% listy zast. gal. Tow. kred. ziem. 1,300.600 „	—	—	51.244	*Do poz. 8.* i *9.:* Odsetki preliminuje się po strąceniu podatku rentowego.
9	4% oblig. pożyczki m. Lwowa 207.000 „	—	—	8.115	
10	4% listy zastaw. Banku krajow. 414.100 „	—	—	16.564	
11	3½% oblig. pożyczki inwestycyjnej . . . . 50.000 „	—	—	1.750	
12	Lokowane kapitały na 4% . 2,680.000 „	—	—	107.200	
	Razem . 14,073.300 K.	552.217	555.661	569.363	

Załącznik Nr. 1. do wydatków galic. fund. propinacyjnego rezerwowego.

Rubryka: „Płace urzędników“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na r. 1900	Wniosek na rok 1901	Uwaga
		koron			
	Oddział administracyjny.				
1	1 zastępca przewodniczącego . . . . 1.200 K.				
2	1 c. k. Radca Dworu, referent administracyjny i członek Dyrekcyi, płaca roczna . . 10.000 K. dodatek aktywalny 1.200 „ dodatek do osoby . . . 2.000 „ = 13.200 K.				
3	1 stale urzędujący członek Dyrekcyi, powołany przez Wydział kraj., rocznie 4.000 „				
4	1 c. k. starosta, zastępca referenta administracyjn, płaca roczna . . 5.400 K. dodatek aktywalny. 840 „ dodatek do osoby . . . 1,200 „ = 7.440 „				
5	2 syndyków: 1 rocznie. 6.000 K. 1 rocznie. 3.600 „ = 9.600 „				
6	1 c. k. starosta, płaca roczna . . 4.800 K. dodatek aktywalny. 840 „ = 5.640 „				
7	1 c. k. sekretarz Namiestnictwa, płaca roczna . . 3.600 K. dodatek aktywalny. 720 „ = 4.320 „				
8	1 c. k. komisarz powiatowy, płaca roczna . . . . 2.800 K. dodatek aktywalny. 600 „ = 3.400 „	—	46.260	48.800	
	do przeniesienia . .	—	46.260	48.800	

L. porządkowa	Oznaczenie rubryk	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na r. 1900	Wniosek na rok 1901	Uwaga
		k o r o n			
	Z przeniesienia . .	—	46.260	48.800	
	Oddział rachunkowy.				
9	1 c. k. starszy Radca rachunk. płaca rocz. 4.800 k. dodatek aktywalny . 840 „ dodatek do osoby . . 1.000 „ = 6.640 k.				
10	1 c. k. rewident rach. płaca roczna 2.800 k. dodatek aktywalny . 600 „ dodatek do osoby . . 800 „ = 4.200 „				
11	1 c. k. oficyał rachunkowy płaca rocz. 2.400 k. dodatek aktywalny . 480 „ dodatek do osoby . . 600 „ = 3.480 „				
12	1 c. k. asystent rach. płaca rocz. 1.750 k. dodatek aktywalny . 360 „ dodatek do osoby . . 400 „ = 2.510 „				
13	1 c. k. asystent. rach. płaca rocz. 1.600 k. dodatek aktywalny . 360 „ dodatek do osoby . . 400 „ = 2.360 „	—	18.906	19.190	
	Kasa galic. funduszu propinacyjnego.				
14	1 c. k. dyr. dod. do osoby 1.000 k.				
15	1 „ „ główny kasyer dodatek do osoby 800 „				
16	1 „ „ ofic. dod. do osoby 600 „	—	2.400	2.400	*Więcej o 2.824 k.* z powodu zapreliminowania poborów c. k. Starosty zamiast c. k. sekretarza Namiestnictwa i poborów c. k. sekretarza Namiestnictwa zamiast c. k. komisarza powiatowego tudzież dodatku pięcioletniego c. k. Starosty i dodatków czteroletniego c. k. oficyała rach. i c. k asystenta rach.
	Razem . . .	66.453	67.566	70.390	

Załącznik Nr. 2. do wydatków.

Rubryka: „Płace sług“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na r. 1900	Wniosek na rok 1901	Uwaga
		koron			
	Płace sług.				
1	2 woźnych płaca rocznie po 800 *K* . . 1.600 *K* dodatek aktyw. roczn. po 240 *K* 480 „				
2	1 stróż miesięcznie po 60 *K* 720 „	2.350	2.800	2.800	

Załącznik Nr. 3. do wydatków.

Rubryka: „Adjuta“.

	Adjuta.				
	Oddział rachunkowy.				
1	2 praktykantów rocznie po 800 *K*	1.600	1.600	1.600	

Załącznik Nr. 4. do wydatków.

Rubryka: „Dyurna“.

	Dyurna.				
	Oddział konceptowy.				
1	1 rocznie . . 2.400 *K*	—	2.400	2.400	
	Odział rachunkowy.				
2	1 dziennie po 5 *K* 40 *h* 2.044 *K* 1 „ „ 5 „ — „ 1.825 „ 8 „ „ 4 „ 40 „ 12.848 „ 3 „ „ 3 „ 60 „ 3.942 „ 1 „ „ 2 „ 40 „ 876 „	—	21.535	21.535	
	Oddział manipulacyjny.				
3	1 dziennie po 4 *K* 40 *h* 1.606 *K* 1 „ „ 4 „ — „ 1.460 „ 2 „ „ 3 „ — „ 2.190 „ 3 „ „ 2 „ 40 „ 2.628 „	—	7.884	7.884	
	Razem .	28.685	31.819	31.819	

Załącznik Nr. 5. do wydatków.

Rubryka: „Ryczałt do Skarbu państwa na koszta utrzymania c. k. kasy galicyjskiego funduszu propinacyjnego“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na r. 1900	Wniosek na rok 1901	Uwaga
		koron			
1	Ryczałt do Skarbu państwa na koszta utrzymania c. k. kasy gal. funduszu propinacyjnego	20.000	20.000	20.000	

Załącznik Nr. 6. do wydatków.

Rubryka: „Czynsze najmu“.

1	Czynsze najmu za lokalności dla Biura administracyjnego, rachunkowego, registratury, expedytu i protokołu .	3.750	5.000	5.000	

Załącznik Nr. 7. do wydatków.

Rubryka: „Koszta admininistracyi powiatowej“.

1	Koszta administracyi powiatowej	47.883	52.000	52.000	

Załącznik Nr. 8. do wydatków.

Rubryka: „Dyety i koszta podróży członków Dyrekcyi“.

1	Dyety i koszta podróży członków Dyrekcyi .	744	1.000	1.000	

Załącznik Nr. 9. do wydatków.

Rubryka: „Potrzeby kancelaryjne“.

L. porządkowa	Oznaczenie rubryk	Wynikłość z roku 1899	Kwota uchwalona na r. 1900	Wniosek na rok 1901	Uwaga
		koron			
1	Potrzeby kancelaryjne .	2.493	3.000	3.000	

Załącznik Nr. 10. do wydatków.

Rubryka: „Koszta zarządu“.

1	Oświetlenie, opał zapuszczenie i czyszczenie podłóg, tudzież liberya dla sług	1.681	2.000	2.000	

Załącznik Nr. 11. do wydatków.

Rubryka: Koszta sądowe“.

1	Koszta sądowe	1.200	1.200	1.200	

Załącznik Nr. 12. do wydatków.

Rubryka: „Remuneracye zapomogi i rozmaite nieprzewidziane wydatki“.

1	Remuneracye, zapomogi i rozmaite nieprzewidziane wydatki . . .	15.249	20.000	20.000	

LW. 36.075/901.

We Lwowie dnia 4. czerwca 1901.

Alleg. 64

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o zamknięciu rachunkowem galicyjskiego funduszu propinacyjnego za rok 1900 tudzież o preliminarzu tegoż funduszu na rok 1902.

Wysoki Sejmie!

Przedłożone odezwą c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego z 21. maja 1901 L. 2720/D F. P. zamknięcia rachunkowe tegoż funduszu propinacyjnego na rok 1900 i preliminarze na r. 1902 a mianowicie:

1. zamknięcie rachunku galicyjskiego funduszu propinacyjnego ogólnego za rok 1900 z 3 załącznikami,
2. funduszu zasobowego za rok 1900 z 4 załącznikami;
3. funduszu rezerwowego za rok 1900 z 1 załącznikiem majątek obrotowy;
4. funduszu rezerwowego za rok 1900 z 3 załącznikami majątek zarodowy;
5. sumaryczny preliminarz galicyjskiego funduszu propinacyjnego ogólnego na rok 1902 z 16 załącznikami;
6. funduszu zasobowego na rok 1902 z 1 załącznikiem;
7. funduszu rezerwowego na rok 1902 z 13 załącznikami oraz sprawozdanie własne tejże c. k. Dyrekcyi z 21. maja 1901, – Wydział krajowy po myśli §. 41 ustawy z 22 kwietnia 1889 Nr. 30. Dr. u. kraj. ma zaszczy tprzedłożyć Wysokiemu Sejmowi z wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zatwierdza przedłożone zamknięcia rachunkowe galicyjskiego funduszu propinacyjnego za rok 1900 i preliminarze tegoż funduszu na rok 1902.

Z Rady Wydziału krajowego

Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy
S. Badeni *w. r.*

Sprawozdawca
Dr. Damian Sawczak *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

L. 2720/D.F.P.

Sprawozdanie

c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego z przedłożeniem zamknięć rachunkowych tegoż funduszu za rok 1900 i preliminarzy na rok 1902.

Wysoki Sejmie!

Po myśli §. 41. ustawy z dnia 22. kwietnia 1889. Dz. ust. kraj. Nr. 30. c. k. Dyrekcya galic. funduszu propinacyjnego ma zaszczyt przedłożyć niniejszem Wysokiej Izbie do zatwierdzenia względnie uchwalenia:

A) Zamknięcie rachunków za rok 1900.

1. galicyj. funduszu propinacyjnego:
   a) ogólnego,
   b) zasobowego
2. galicyj. funduszu propinacyjnego rezerwowego:
   1. obrotowego
   2. zarodowego.

B) Preliminarze sumaryczne na rok 1902.

1. galic. funduszu propinacyjnego ogólnego
2. „ „ „ zasobowego
3. „ „ „ rezerwowego

przyczem zauważa się, iż w osobnych załącznikach zamknięć rachunkowych wyjaśniono przy odnośnych pozycyach różnice zachodzące między zatwierdzonym przez Wysoką Izbę na rok 1900 budżetem a wynikłością tego roku.

Z ogólnego stanowiska c. k. Dyrekcya zauważa:

A) Co do zamknięć rachunkowych:

1. galicyjskiego funduszu propinacyjnego:
   a) ogólnego:

Według zamknięcia za rok 1900 wynosiły przepisane w księgach zwyczajne

dochody bieżące	10,242.979 K 83 gr
wydatki zaś	8,749.119 „ 59 „
przeto w porównaniu okazuje się zwyżka dochodów . .	1,493.860 K 24 gr

Ze względu jednak, że z zaległości czynnych 901.950 K 33 gr odpisano według załącznika Nr. 2. kwotę 30.395 K 23 gr która miała służyć na pokrycie zaległości biernych, zaś po strąceniu zaległości pozostałych z końcem r. 1899 w kwocie 4.281.171 K 31 gr odpisano według załącznika Nr. 2. . . . . 888 K 91 gr

przeto pozostało . . . . 29.506 K 32 gr

*

które pokryto zwyżką dochodów roku 1900, tak że zwyżka właściwa wynosi tylko . . . . . 1,464.353 K 92 gr
i jest w porównaniu z preliminowaną w budżecie na rok 1090 kwotą . . . . . 1,311.622 „ — „
większą o . . 152.731 K 92 gr
z powodów naprowadzonych przy pojedynczych rubrykach zamknięcia rachunkowego w uzasadnieniu różnic (załącznik Nr. 1.)

Zwyżkę tę w kwocie 1.464.353 K 92 gr. wcielono do funduszu zasobowego.

b) zasobowego:

Według zamknięcia za rok 1900 wynosi zwyżka dochodów majątku obrotowego kwotę . . . . . 340.904 K 02 gr
która w porównaniu z preliminowaną w budżecie na rok 1900 zwyżką w kwocie . . . . . 300.175 „ — „
jest większą o . . 40.729 K 02 gr
z powodu naprowadzonego w zamknięciu rachunkowem przy uzasadnieniu różnic (załącznik Nr. 1.)

Według zamknięcia rachunku za rok 1900 wynosi majątek funduszu zasobowego w papierach publicznych . . . . . 9,778.300 K — gr
w lokowanych kapitałach . 782.468 „ 03 „
razem . . . 10,560.768 K 03 gr
a w porównaniu z majątkiem pozostałym z końcem r. 1899 8,629.906 „ 99 „
powiększył się o . . . 1,930.861 „ 04 „

Szczegółowy przyrost względnie zmiany zaszłe w tym funduszu w ciągu roku 1900 są uwidocznione w dotyczącem zamknięciu rachunku.

2. galicyjskiego funduszu propinacyjnego rezerwowego:

a) obrotowego:

Według zamknięcia rachunku za r. 1900 wynosiły
dochody . . . . . 621.077 K 59 gr
wydatki zaś . . . . . 202.675 „ 25 „
przeto w porównaniu pozostaje zwyżka . . . . 418.402 „ 34 „
ze względu jednak że zaległość dochodów z końcem roku w kwocie . . . . . 6.086 K 38 gr
jest od zaległości wydatków w kwocie 1.053 „ 22 „
większą o . . . . . 5.033 „ 16 „
przeto wynosi zwyżka dochodów z końcem roku 1900 . 413.369 „ 18 „
która z preliminowaną na rok 1900 nadwyżką . . . 347.676 „ — „
jest większą o . . 65.693 K 18 gr
z przyczyn naprowadzonych w uzasadnieniu różnic przy pojedyńczych rubrykach w załączniku Nr. 1 zamknięcia rachunku.

b) zarodowego:

Z końcem roku 1900 wynosi majątek zarodowy:
a) w papierach publicznych . . . . 11,396.500 K — gr
b) w lokowanych kapitałach . . . . 2,983.500 „ 42 „
c) w gotówce . . . . . 87.748 „ 87 „
razem . . 14,467.749 „ 29 „
a w porównaniu ze stanem tego majątku z końcem r. 1899 13,997.616 „ 46 „
jest większy o . . 470.132 K 83 gr

Szczegółowy przyrost w ciągu roku 1900 jest uwidoczniony w dotyczącem zamknięciu rachunku.

Ogólny stan majątku funduszu propinacyjnego wynosi z końcem r. 1900
a) w galic. funduszu propinacyjnym zasobowym w kwocie . . . . . 10,560.768 K 03 gr
b) w galic. funduszu propinacyjnym rezerwowym 14,467.749 „ 29 „
razem . . . 25,028.517 „ 32 „
a w porównaniu ze stanem tego majątku z końcem r. 1899 wynoszącym . . . . . 22,627.523 „ 45 „
jest większy o . . . 2,400.993 K 87 gr

natomiast w porównaniu z otrzymanym od Wydziału krajowego funduszem uzbieranym po koniec roku 1889 w gotówce . . . . . 83.185 K 82 gr
w papierach publicznych . . . . . 7,540.400 „ — „
razem . . 7,623.585 K 82 gr
powiększył się majątek w ciągu lat 1890 - 1900 o . . 17,404.931 „ 50 „

B) Co do preliminarzy:

1. galic. funduszu propinacyjnego ogólnego:

Dochody na rok 1902 preliminuje się w kwocie . . . . 10,276.298 K
wydatki zaś w kwocie . . . . . 8,658.642 „
przeto preliminuje się zwyżkę dochodów . . . . . 1.617.656 „
która w porównaniu z podobną zwyżką preliminowaną na rok 1901 w kwocie . . . . . 1,408.467 „
jest większą o . . . . . 209.189 „
a to z powodu większego dochodu w czynszach za wydzierżawione prawo propinacyi i mniejszego wydatku na podatek rentowy od obligacyj funduszu propinacyjnego.

2. galic. funduszu propinacyjnego zasobowego.

Preliminowana na rok 1902 zwyżka w kwocie . . . 400.691 K
jest w porównaniu z zwyżką na rok 1901 w kwocie . . . 359.717 „
większą o . . . . . 40.974 „
a to z powodu wpływu odsetek od nadwyżki dochodów ogólnego funduszu propinacyjnego na rok 1900 wcielonej do tego funduszu.

3. galic. funduszu propinacyjnego rezerwowego.

Na rok 1902 preliminuje się dochody w ogólnej kwocie . . . 584.295 K
wydatki zaś w kwocie . . . . . 206.239 „
przeto preliminuje się zwyżkę dochodów w kwocie . . . . 378.056 „
która w porównaniu do zwyżki uchwalonej na rok 1901 w kwocie . 358.554 „
jest większą o . . . . . 19.502 „
a to z powodu zwiększenia się dochodów w odsetkach czynnych.

Ogółem przeto preliminuje się we wszystkich trzech funduszach nadwyżki na rok 1902.

a) w galic. funduszu propinacyjnym ogólnym . . . 1,617.656 K
b) w galic. zasobowym . . . . . 420.691 „
c) w galic. rezerwowym . . . . . 378.056 „
razem . . . 2,416.403 K

która to kwota wcieloną będzie do majątku zarodowego funduszu propinacyjnego zasobowego i rezerwowego.

Lwów, dnia 21. maja 1901.

C. k. Namiestnik:
Piniński *m. p.*

Zamknięcie rachunku

galicyjskiego funduszu propinacyjnego

ogólnego

za rok 1900.

(Z 3 załącznikami).

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

Lwów, dnia 21. maja 1901.

Liczba porz.	Liczba rubryki budż.	Nazwa rubryki	Należytość zaległa K	gr	bieżąca K	gr	razem K	gr
		Dochody.						
		a) Zwyczajne.						
1	1	Czynsze za wydzierżawione prawo propinacyi	36.267	01	7,818.035	01	7,854.302	02
2	2	Opłaty od szynkarzy	68.824	74	389.702	80	458.527	54
3	—	Opłaty od zakładania gorzelń, browarów i miodosytni	4.150	—	400	—	4.550	—
4	3	Grzywny za przekroczenia propinacyjne	19.705	66	12.243	26	31.948	92
5	4	Dochody ze sprzedaży przedmiotów skonfiskowanych	—	—	120	74	120	74
6	5	Odsetki zwłoki a) od czynszów za wydzierż. prawo prop.	—	—	20.057	13	20.057	13
		Odsetki zwłoki b) od opłat szynkarzy	—	—	6.956	71	6.956	71
7	6	Zasiłek z milionowej subwencyi ze Skarbu państwa	742.607	69	1,782.258	44	2,524.866	13
8	7	Odsetki czynne od lokowanych kapitałów z dochodów bieżących	—	—	173.869	85	173.869	85
9	8	Rozmaite	—	—	39.335	89	39.335	89
		Razem	871.555	10	10,242.979	83	11,114.534	93
		b) Obojętne.						
10	—	Mylnie zarachowane przychody przez c. k. Urzędy podatkowe	—	—	2.670	81	2.670	81
11	—	Zwrot mylnie przez c. k. Urzędy podatkowe zarachowanych wydatków	1.571	26	15	24	1.586	50
12	—	Kaucye na zabezpieczenie warunków dzierżawy prawa propinacyi	—	—	14.667	66	14.667	66
13	—	Wpłacone czynsze za wydzierżawione prawo propinacyi na rachunek lat przyszłych	—	—	625.156	38	625.156	38
14	—	Wpłacone opłaty od szynkarzy na rachunek lat przyszłych	—	—	28.099	95	28.099	95
15	—	Zwrot za nadpłacone kupony od wylosowanych obligacyi w obiegu będących	40.842	—	14.328	—	55.170	—
16	—	Pobrana gotówka z galicyjskiego funduszu propinacyjnego rezerwowego	—	—	303.500	42	303.500	42
		Razem	42.413	26	988.438	46	1,030.851	72
		c) Operacye kredytowe.						
17	—	Zwrot lokowanych kapitałów	3,482.008	31	8,372.480	52	11,854.488	83
		Razem	3,482.008	31	8,372.480	52	11,854.488	83
		Zapas kasowy z początkiem roku	654.543	44	—	—	654.543	44
		Ogółem	5,050.520	11	19,603.898	81	24,654.418	92
		W porównaniu z wydatkami	5,080.026	43	18,110.038	57	23.190.065	—
		Pozostaje	**—29.506**	**32**	+1,493.860	24	+1,464.353	92

Uiszczenie na należytość						Kwota budżetem przyzwolona		W porównaniu uiszczenia z budżetem okazuje się wynikłość				Zaległość ostateczna		Stronica księgi głów.
zaległą		bieżącą		razem				mniejsza		większa				
K	gr	K	gr	K	gr	K	gr	K	gr	K	gr	K	gr	
30.722	34	7,780.699	27	7,811.421	61	7,750.000	—	—	—	61.421	61	42.880	41	4
30.090	44	338.192	65	368.283	09	374.000	—	5.716	91	—	—	90.244	45	8
50	—	400	—	450	—	—	—	—	—	450	—	4.100	—	11
2.813	21	1.363	26	4.176	47	6.200	—	2.023	53	—	—	27.772	45	19
—	—	120	74	120	74	40	—	—	—	80	74	—	—	22
—	—	20 057	13	27.013	84	20.000	—	—	—	7.013	84	—	—	28
—	—	6.956	71											
742.607	69	1,039.650	75	1,782.258	44	1,782.258	—	—	—	—	44	742.607	69	34
—	—	173.869	85	173.869	85	50.000	—	—	—	123.869	85	—	—	37
—	—	39.335	89	39.335	89	2.000	—	—	—	37.335	89	—	—	42
806.283	68	9,400.646	25	10,206.929	93	9,984.498	—	7.740	44	230.172	37	907.605	—	
								222.431 K 93 gr						
—	—	2.670	81	2.670	81	—	—	—	—	—	—	—	—	73
1.571	26	—	—	1.571	26	—	—	—	—	—	—	15	24	77
—	—	14.667	66	14.667	66	—	—	—	—	—	—	—	—	82
—	—	625.156	38	625.156	38	—	—	—	—	—	—	—	—	86
—	—	28.099	95	28.099	95	—	—	—	—	—	—	—	—	91
11.016	—	—	—	11.016	—	—	—	—	—	—	—	44.154	—	98
—	—	303.500	42	303.500	42	—	—	—	—	—	—	—	—	103
12.587	26	974.095	22	986.682	48	—	—	—	—	—	—	44.169	24	
2,183.088	93	5,773.713	15	7,956.802	08	—	—	—	—	—	—	3,897.686	75	133
2,183.088	93	5,773.713	15	7,956.802	08	—	—	—	—	—	—	3,897.686	75	
										Ogółem .		4,849.460	99	

Stan czynny z końcem r. 1899 wynosił w zaległych dochodach 4,426.371 K 90 gr
w zapasie kasowym . 654.543 „ 44 „
razem . . 5,080.915 K 34 gr
i wystarczał na pokrycie zaległych wydatków w kwocie 5,080.915 K 31 gr.

Stan czynny z końcem r. 1900 wynosi w zaległych dochodach 4,849.460 K 99 gr
w zapasie kasowym . 672.585 „ 05 „
razem . . 5,522.046 K 04 gr
i wystarcza na pokrycie zaległych wydatków w kwocie 5,522.046 K 04 gr.

Liczba porz.	Liczba rubryki budż.	Nazwa rubryki	Należytość zaległa K	gr	bieżąca K	gr	razem K	gr
		Wydatki.						
		a) Zwyczajne.						
1	1	Spłata kapitałów za wylosowane obligacye funduszu propinacyjnego	2,352.600	—	4,148.200	—	6,500.800	—
2	2	Wypłata kuponów od obligacyi w obiegu będących	1,710.926	—	3,591.796	—	5,302.722	—
3	3	Prowizya Bankowi dla krajów koronnych w Wiedniu i Bankowi krajowemu we Lwowie za pośrednictwo w wypłacie wylosowanych obligacyj i zapadłych kuponów	—	—	5.169	42	5.169	42
4	4	Należytość stemplowa od kwitów na pobór zasiłku ze Skarbu państwa.	2.325	—	5.580	—	7.905	—
5	—	Podatek dochodowy od czynszów za wydzierżawione prawo propinacyi	—	—	72.474	57	72.474	57
6	5	Podatek rentowy od obligacyi funduszu propinacyjnego	214.431	40	359.179	60	573.611	—
7	6	Podatek zarobkowy od dochodów funduszu propinacyjnego	—	—	243.824	—	243.824	—
8	7	Bonifikacya gal. funduszu krajowego i funduszów powiatowych za ubytek w dochodach z dodatków opłacanych przez fundusz propinacyjny do końca roku 1897	—	—	317.896	—	317.896	—
9	—	Ryczałt za należytości stemplowe od kwitów na opłacane czynsze za dzierżawę prawa propinacyi	—	—	5.000	—	5.000	—
		Razem	4,280.282	40	8,749.119	59	13,029.401	99
		b) Obojętne.						
10	—	Zwrot mylnie zarachowanych dochodów przez c. k. Urzędy podatkowe	16.239	73	2.670	81	18.910	54
11	—	Mylnie przez c. k. Urzędy podatkowe zarachowane wydatki	—	—	15	24	15	24
12	—	Zwrot kaucyi złożonych na zabezpieczenie warunków dzierżawy prawa propinacyi	133.185	13	14.667	66	147.852	79
13	—	Zwrot zapłaconych czynszów za wydzierżawione prawo propinacyi i na rachunek lat przyszłych	616.217	61	625.156	38	1,241.373	99
14	—	Zwrot wpłaconych opłat od szynkarzy na rachunek lat przyszłych	28.869	36	28.099	95	56.969	31
15	—	Wypłata kuponów od wylosowanych obligacyi w obiegu będących	—	—	14.328	—	14.328	—
16	—	Zwrot pobranej gotówki z gal. funduszu propinacyjnego rezerwowego	5.232	20	303.500	42	308.732	62
		Razem	799.744	03	988.438	46	1,788.182	49
		c) Operacye kredytowe.						
17	—	Lokacya kapitałów	—	—	8,372.480	52	8,372.480	52
		Razem	—	—	8,372.480	52	8,372.480	52
		Ogółem	5,080.026	43	18,110.038	57	23,190.065	—

Uiszczenie na należytość						Kwota budżetem przyzwolona		W porównaniu uiszczenia z budżetem okazuje się wynikłość				Zaległość ostateczna		Stronica księgi głów.
zaległą		bieżącą		razem				mniejsza		większa				
K	gr	K	gr	K	gr	K	gr	K	gr	K	gr	K	gr	
1,903.000	—	2,107.100	—	4,010.100	—	4,148.200	—	138.100	—	—	—	2,490.700	—	149
1,659.296	—	1,996.244	—	3,655.540	—	3,591.796	—	—	—	63.744	—	1,647.182	—	153
—	—	5.169	42	5.169	42	6.400	—	1.230	58	—	—	—	—	158
2.325	—	3.255	—	5.580	—	5.580	—	—	—	—	—	2.325	—	164
—	—	72.474	57	72.474	57	—	—	—	—	72.474	57	—	—	173
209.563	80	155.331	—	364.894	80	359.180	—	—	—	5.714	80	208.716	20	182
—	—	243.824	—	243.824	—	243.824	—	—	—	—	—	—	—	232
—	—	238.422	—	238.422	—	317.896	—	79.474	—	—	—	79.474	—	239
—	—	5.000	—	5.000	—	—	—	—	—	5.000	—	—	—	242
3,774.184	80	4,826.819	99	8,601.004	79	8,672.876	—	218.804	58	146.933	37	4,428.397	20	
								71.871 K 21 gr						
11.310	29	—	—	11.310	29	—	—	—	—	—	—	7.600	25	253
—	—	15	24	15	24	—	—	—	—	—	—	—	—	257
18.560	95	—	—	18.560	95	—	—	—	—	—	—	129.291	84	263
616.217	61	—	—	616.217	61	—	—	—	—	—	—	625.156	38	266
28.869	36	—	—	28.869	36	—	—	—	—	—	—	28.099	95	271
—	—	14.328	—	14.328	—	—	—	—	—	—	—	—	—	278
5.232	20	—	—	5.232	20	—	—	—	—	—	—	303.500	42	284
680.190	41	14.343	24	694.533	65	—	—	—	—	—	—	1,093.648	84	
—	—	8,372.480	52	8,372.480	52	—	—	—	—	—	—	—	—	302
—	—	8,372.480	52	8,372.480	52	—	—	—	—	—	—	—	—	
												Ogółem .		
												5,522.046	04	

Uzasadnienie różnic między budżetem a wynikłością uiszczenia.

Dochody.

a) Zwyczajne.

1. Czynsze za wydzierżawione prawo propinacyi.

Wynikłość większa o . . . . . 61.421 K 61 gr
a to z powodu, że podczas sporządzania budżetu na rok 1900, nie były jeszcze wszystkie dzierżawy uprawnień propinacyjnych po koniec r. 1900 kontraktami zabezpieczone. Preliminowano przeto czynsze, które w przypuszczeniu spodziewano się uzyskać, przy zawarciu kontraktów zaś uzyskano wyższe czynsze.

2. Opłaty od szynkarzy.

Wynikłość mniejsza o . . . . . 5.716 K 91 gr
z powodu zaległości pozostałych z końcem roku 1900, których ściągnięcie jest w toku.

3. Opłaty od zakładania gorzelń, browarów i miodosytni.

Wynikłość większa o . . . . . 450 K — gr
ponieważ w bieżącym roku wpłynęła opłata od założenia trzech miodosytni.

4. Grzywny za przekroczenia propinacyjne.

Wynikłość mniejsza o . . . . . 2.023 K 53 gr
z powodu, iż dochodów tej rubryki ściśle z góry budżetem oznaczyć nie można.

5. Dochody ze sprzedaży przedmiotów skonfiskowanych.

Wynikłość większa o . . . . . 80 K 74 gr
z tego samego powodu jak przy grzywnach.

6. Odsetki zwłoki.

Wynikłość większa o . . . . . 7.013 K 84 gr
z tego samego powodu jak przy grzywnach.

7. Zasiłek z miljonowej subwencyi ze skarbu państwa.

Wynikłość większa o . . . . . — K 44 gr
ponieważ w budżecie preliminowano ten dochód w zaokrąglonej kwocie.

8. Odsetki czynne od lokowanych kapitałów z dochodów bieżących.

Wynikłość większa o . . . . . 123.869 K 85 gr
z powodu, iż dochody bieżące mogły być przez cały rok 1900 lokowane częściowo na procencie, gdyż wypłata kuponów i kapitałów za wylosowane obligacye funduszu propinacyjnego uskutecznioną była stopniowo w miarę zgłoszeń.

9. Rozmaite.

Wynikłość większa o . . . . . 37.335 K 89 gr
z powodu inkasowania kaucyi uznanych za przepadłe u kontraktołomnych dzierżawców i innych wpływów.

Wydatki.

a) Zwyczajne.

1. Spłata kapitałów za wylosowane obligacye funduszu propinacyjnego.

Wynikłość mniejsza o . . . . . 138.100 K — gr
ponieważ nie wszystkie wylosowane obligacye do spłaty zgłoszone zostały.

2. Wypłata kuponów od obligacyj w obiegu będących.

Wynikłość większa o . . . . . 63.744 K — gr
z powodu wypłaty kuponów za lata dawniejsze.

3. Prowizya c. k. uprzyw. Bankowi dla krajów koronnych we Wiedniu i Bankowi krajowemu we Lwowie za pośrednictwo w wypłacie wylosowanych obligacyj i zapadłych kuponów.

Wynikłość mniejsza o . . . . . 1.230 K 50 gr
ponieważ prowizya w budżecie dokładnie oznaczoną być nie mogła.

5. Podatek dochodowy od czynszów za wydzierżawione prawo propinacyi.

Wynikłość większa o . . . . . 72.474 K 57 gr
z powodu wypłaty podatku za lata dawniejsze.

6. Podatek rentowy od obligacyj funduszu propinacyjnego.

Wynikłość większa o . . . . . 5.714 K 80 gr
z tego samego powodu jak przy podatku dochodowym.

8. Bonifikacya gal. funduszu krajowego i funduszów powiatowych za ubytek w dochodach z dodatków opłacanych przez fundusz propinacyjny do końca roku 1897.

Wynikłość mniejsza o . . . . . 79.474 K — gr
z powodu zaległości pozostałej z końcem roku 1900.

9. Ryczałt za należytości stemplowe od kwitów na wpłacone czynsze za dzierżawę prawa propinacyi.

Wynikłość większa o . . . . . 5.000 K — gr
ponieważ reskryptami c. k. Ministerstwa skarbu z dnia 14. lipca 1900 l. 30.872 i z dnia 8. września 1900 l. 54.491 ustanowiono w miejsce należytości stemplowych od kwitów na płacone raty czynszowe za dzierżawy prawa propinacyi ryczałt w rocznej kwocie 20.000 K począwszy od 1. października 1900, który to wydatek w budżecie na rok 1900 nie był przewidziany.

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

Lwów, dnia 21. maja 1901.

Załącznik Nr. 2. do zamknięcia rachunku galic. funduszu propinacyjnego ogólnego za r. 1900.

Wykaz

umniejszenia się zaległości wskutek przedawnienia, niemożności ściągnięcia i sprostowania należytości.

	Dochody		Wydatki	
	K	gr	K	gr
Według zamknięcia rachunku za rok 1899 pozostały zaległości z końcem roku 1899 w kwocie	4,426 371	90	5,080.915	34
Z tego odpisano	30.395	23	888	91
pozostało	4,395.976	67	5,080.026	43
które przeniesiono do zamknięcia rachunku za rok 1900 jako zaległość początkową				

	Odpisano wskutek					
	przedawnienia		niemożności ściągnięcia		sprostowania należytości	
	K	gr	K	gr	K	gr
Dochody.						
a) Zwyczajne.						
Czynsze za wydzierżawione prawo propinacyi	—	—	6.691	40	—	—
Opłaty od szynkarzy	—	—	7.022	58	5.157	45
Grzywny za przekroczenia propinacyjne . .	—	—	11.293	80	230	—
Razem . . .	—	—	25.007	78	5.387	45
Ogółem jak wyżej .	—	—	30.395	23	—	—
Wydatki.						
a) Zwyczajne.						
Wypłata kuponów od obligacyi w obiegu będących	878	—	—	—	—	—
Podatek dochodowy od czynszów za wydzierżawione prawo propinacyi	—	—	—	—	10	91
Razem . . .	878	—	—	—	10	91
Ogółem jak wyżej .	—	—	888	91	—	—

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

Lwów, dnia 21. maja 1901.

Wykaz

ilości szynkarzy i obliczenie rocznej należytości.

Rok	Po 20 K		Po 30 K		Po 40 K		Po 120 K		Po 160 K		Po 200 K		Razem	
	szynkarzy	opłata roczna	szynkarzy	opłata roczna	szynkarzy	opłata roczna	szynkarzy	opłata roczna	szynkarzy	opłata roczna	szynkarzy	opłata roczna	szynkarzy	opłata roczna
1890	6.614	132.280	6.880	206.400	907	36.280	34	4.080	147	23.520	26	5.200	14.608	407.760
1891	5.973	119.460	7.010	210.300	1.204	48.160	33	3.960	130	20.800	30	6.000	14.380	408 680
1892	5.853	117.060	7.011	210.330	1.100	44.000	33	3.960	128	20.480	36	7.200	14.161	403.030
1893	5.828	116.560	7.096	212.880	1.028	41.120	23	2.760	133	21.280	29	5.800	14.137	400.400
1894	5.802	116.040	7.085	212.550	1.020	40.800	21	2.520	131	20.960	29	5.800	14.088	398 670
1895	5.758	115.160	6.781	203.430	1.119	44.760	24	2.880	125	20.000	31	6.200	13.838	392.430
1896	5.559	111.180	6.745	202.350	1.112	44.480	23	2.760	122	19.520	30	6.000	13.591	386.290
1897	5.553	111.160	6.741	202.230	1.110	44.400	21	2.520	116	18.560	28	5.600	13.569	384.370
1898	5.434	108.680	6.811	204.330	1.103	44.120	19	2.280	120	19.200	26	5.200	13.513	383.810
1899	5.442	108 840	6.636	199.080	1.070	42.800	16	1.920	118	18.880	26	5.200	13.308	376.720
1900	5.424	108.480	6.603	198.090	1.066	42.670	18	2.160	119	19.040	21	4.200	13.251	374.610

Z c. k. Dyrekcyi galic. funduszu propinacyjnego.

Lwów, dnia 21. maja 1901.

Zamknięcie rachunku

galicyjskiego funduszu propinacyjnego

zasobowego

za rok 1900.

(Z 4 załącznikami).

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

We Lwowie, dnia 21. maja 1901.

Liczba porz.	Liczba rubryki bud.	Nazwa rubryki	Należytość zaległa K	gr	bieżąca K	gr	razem K	gr
		Majątek obrotowy.						
		Gotówka.						
		Dochody.						
1	1	Odsetki czynne	—	—	340.904	02	340.904	02
		Razem . . .	—	—	340.904	02	340.904	02
		W porównaniu z wydatkami . . .	—	—	—	—	—	—
		pozostaje zwyżka . .	—	—	340.904	02	340.904	02
		którą przeniesiono do majątku zarodowego galic. fund. propinacyjnego zasobowego.						
		Majątek zarodowy.						
		a) Gotówka.						
		Dochody.						
1	—	Zwroty lokowanych kapitałów . . .	614.806	99	782.468	03	1,397.275	02
2	—	Za wylosowane papiery wartościowe .	—	-	92.400	—	92.400	—
3	—	Nadwyżka dochodów majątku obrotowego galic. funduszu prop. zasob. za r. 1900	—	—	340.904	02	340.904	02
4	—	Nadwyżka dochodów galic. fund. propinacyjnego ogólnego za rok 1900 . .	—	—	1,464.353	92	1,464.353	92
		Razem . . .	614.806	99	2,680.125	97	3,294.932	96
		W porównaniu z wydatkami . . .	—	—	—	—	—	—
		pozostaje . . .	—	—	—	—	—	—
		Wydatki.						
1	—	Na zakupno papierów wartościowych .	—	—	1,729.996	90	1,729.996	90
2	—	Lokacya kapitałów	—	—	782.468	03	782.468	03
		Razem . . .	—	—	2,512.464	93	2,512.464	93
		b) Efekta.						
		Dochody.						
1	—	Zakupione papiery wartościowe . .	—	—	1,855.600	—	1,855.600	-
		Razem . . .	—	—	1,855.600	—	1,855.600	—
		Zapas z początkiem roku	—	—	—	—	—	—
		Ogółem . . .	—	—	—	—	—	-
		W porównaniu z wydatkami . . .	—	—	—	—	—	—
		pozostaje zapas . .	—	—	—	—	—	—
		Wydatki.						
1	—	Wylosowane papiery wartościowe . .	—	—	92.400	—	92.400	—
		Razem . . .	—	—	92.400	—	92.400	—

Uiszczenie na należytość						Kwota budżetem przyzwolona		W porównaniu uiszczenia z budżetem okazuje się wynikłość				Zaległość ostateczna		Stronica księgi głów.
zaległą		bieżącą		razem				mniejsza		większa				
K	gr	K	gr	K	gr	K	gr	K	gr	K	gr	K	gr	
—	—	340.904	02	340.904	02	300.175	—	—	—	40.729	02	—	—	327
—	—	340.904	02	340.904	02	300.175	—	—	—	40.729	02	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
614.806	99	—	—	614.806	99	—	—	—	—	—	—	782.468	03	362
—	—	92.400	—	92.400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	366
—	—	340.904	02	340.904	02	—	—	—	—	—	—	—	—	331
—	—	1,464.353	92	1,464.353	92	—	—	—	—	—	—	—	—	376
614.806	99	1,897.657	94	2,512.464	93	—	—	—	—	—	—	782.468	03	
—	—	—	—	2,512.464	93	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	1,729.996	90	1,729.996	90	—	—	—	—	—	—	—	—	411
—	—	782.468	03	782.468	03	—	—	—	—	—	—	—	—	416
—	—	2,512.464	93	2,512.464	93	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	1,855.600	—	1,855.600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	446
—	—	1,855.600	—	1,855.600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	8,015.100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	9,870.700	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	92.400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	9,778.300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	92.400	—	92.400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	476
—	—	92.400	—	92.400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

Majątek obrotowy.

Uzasadnienie różnic
między budżetem a wynikłością uiszczenia.

Dochody.

1. Odsetki czynne.

Wynikłość większa o . . . . . 40.729 K. 02 h.
z powodu, że po przedłożeniu budżetu wpłynęły odsetki od nadwyżki dochodów galicyjskiego funduszu propinacyjnego za rok 1899, które nie były na rok 1900 preliminowane.

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

Lwów, dnia 21. maja 1901.

Załącznik Nr. 2. do zamknięcia rachunku galic. funduszu propinacyjnego zasobowego za rok 1900.

Majątek zarodowy.

Wykaz

zmian majątku zarodowego w papierach wartościowych w roku 1900.

Liczba porz.	Bliższe oznaczenie	Papiery wartościowe				Gotówka					
		przyrost		ubytek		przychody		wydatki			
		szczegółowo	razem	szczegółowo	razem	szczegółowo	razem	szczegółowo		razem	
		K	K	K	K	K	K	K	gr	K	gr
	Przyrost.										
	Zakupione papiery wartościowe.										
1	4% oblig. kom. Banku kraj. po kursie 95 K	1,000.000	1,000.000	—	—	—	—	950.000	—	950.000	—
2	4% listy zast. Banku kraj. po kursie 92 K	263.300	263.300	—	—	—	—	242.236	—	242.236	—
3	4% listy zast. gal. Tow. kredyt. ziemskiego po kursie 89 K 70 gr	59.200	—	—	—	—	—	53.102	40	—	—
4	dtto po kursie 90 K.	30.800	90.000	—	—	—	—	27.720	—	80.822	40
5	4% oblig. galic. poż. krajowej z r. 1893 po kursie 90 K . .	10.200	—	—	—	—	—	9.180	—	—	—
6	dtto po kursie K 90·50	700	10.900	—	—	—	—	633	50	9.813	50
7	4½% listy zast. Banku krajowego po kursie 98 K 50 gr. . . .	49.600	49.600	—	—	—	—	48.856	—	48.856	—
8	4% oblig. galic. fund. propinacyjnego po kursie 95 K 50 gr	1.800	1.800	—	—	—	—	1.719	—	1.719	—
9	4% oblig. kolej. Banku kraj. po kursie 91 K	300.000	300.000	—	—	—	—	273.000	—	273.000	—
10	4% obligacye pożyczki miasta Lwowa po kursie 88 K 25 gr	140.000	140.000	—	—	—	—	123.550	—	123.550	—
	Ubytek.										
	Wylosowane papiery wartościowe.										
11	4% obl. poż. m. Lwowa	—	—	15.000	15.000	15.000	15.000	—	—	—	—
12	4% obl. gal. fund. prop.	—	—	54.200	54 200	54.200	54.200	—	—	—	—
13	4% listy zast. Banku krajowego	—	—	15.000	15.000	15.000	15.000	—	—	—	—
14	4½% listy zast. związ. budap. kasy oszcz.	—	—	8.000	8.000	8.000	8.000	—		—	—
15	4½% obl. węg. akcyj. Tow. kolei lokalnej	—	—	200	200	200	200	—	—	—	—
	Razem . . .	—	1,855.600	—	92.400	—	92.400	—		1,729.996	90
	Do tego zapas początk.	—	8,015.100	—	—	—	—	—	—	—	—
	Ogółem . .	—	9,870.700	—	—	—	—	—	—	—	—
	W porówn. z ubytkiem	—	92.400	—	—	—	—	—	—	—	—
	pozostaje zapas .	—	9,778.300	—	—	—	—	—	—	—	—

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

Lwów, dnia 21. maja 1901.

Załącznik Nr. 3. do zamknięcia rachunku galic. funduszu propin. zasobowego za r. 1900.

Majątek zarodowy.

Wykaz papierów publicznych

stanowiących własność galic. funduszu propinacyjnego zasobowego z dniem 31. grudnia 1900.

Liczba porząd.	Bliższe oznaczenie	Nominalna wartość w kor
1	4% obligacye galic. funduszu propinacyjnego . . .	1,450.100
2	4% listy zastawne Banku krajowego	628.300
3	4½% „ „ „ „	199.600
4	4% „ „ gal. „ hipotecznego	736.000
5	4½% „ „ „ „ „	620.000
6	4% „ „ „ Towarzystwa kredyt. ziemskiego .	2,126.400
7	4% obligacye pożyczki miasta Lwowa	2,330.200
8	4½% „ węgierskiego akcyj. Towarz. kolei lokalnej	214.800
9	4½% listy zast. związk. budapeszteńskiej kasy oszczędn.	162.000
10	4% obligacye galic. pożyczki krajowej z r. 1893. . .	10.900
11	4% „ kolej. Banku krajowego	300.000
12	4% „ komunalne	1.000.000
	Razem . . .	9,778.300

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

Lwów, dnia 21. maja 1901.

Załącznik Nr. 4. do zamknięcia rachunku galic. fund. propin. zasobowego za r. 1900.

Majątek zarodowy.

Porównanie

majątku zarodowego galic. funduszu propinacyjnego zasobowego pozostałego z końcem r. 1900 z pozostałością r. 1899.

	Szczegółowo		Razem	
	K	gr	K	gr
Stan majątku zarodowego wynosi z końcem roku 1900:				
a) w papierach publicznych . . .	9,778.300	—	—	—
b) w lokowanych kapitałach . . .	782.468	03	10,560.768	03
Stan majątku zarodowego wynosił z końcem roku 1899	—	—	8,629.906	99
W porównaniu przeto okazuje się z końcem roku 1900 powiększenie majątku zarodowego o	—	—	1,930.861	04

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

Lwów, dnia 21. maja 1901.

Zamknięcie rachunku

galicyjskiego funduszu propinacyjnego

rezerwowego

za rok 1900.

(Z 1 załącznikiem).

„Majątek obrotowy“.

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

We Lwowie, dnia 21. maja 1901.

Liczba porz.	Liczba rubryki budż.	Nazwa rubryki	Należytość zaległa K	gr	bieżąca K	gr	razem K	gr
		Dochody.						
		a) Zwyczajne.						
1		Odsetki czynne	—	—	611.487	95	611.487	95
2		Rozmaite	—	—	1.073	90	1.073	90
		Razem	—	—	612.561	85	612.561	85
		b) Obojętne.						
3		Zwrot danych zaliczek	3.609	94	4 905	80	8.515	74
		Razem	3.609	94	617.467	65	621.077	59
		W porównaniu z wydatkami	2.368	78	200.306	47	202.675	25
		pozostaje zwyżka	1.241	16	417.161	18	418.402	34
		z której z powodu, że zaległość w kwocie 6.086 K 38 gr jest od zaległości wydatków w kwocie 1.053 „ 22 „ większa o					5.033	16
		przenosi się do majątku zarodowego galic. funduszu propinacyjnego rezerwowego tylko resztę w kwocie					413.369	18
		Wydatki.						
		a) Zwyczajne.						
1		Płace urzędników	1.118	78	66.973	27	68.092	05
2		„ sług	—	—	2.413	28	2.413	28
3		Adjuta	—	—	1.599	92	1.599	92
4		Dyurna	—	—	30.526	16	30.526	16
5		Ryczałt do skarbu państwa na utrzymanie kasy galic. funduszu propinacyjnego	—	—	20.000	—	20.000	—
6		Czynsze najmu	1.250	—	5.000	—	6.250	—
7		Koszta administracyi powiatowej	—	—	48.370	94	48.370	94
8		Dyety i koszta podróży	—	—	381	48	381	48
9		Potrzeby kancelaryjne	—	—	3.027	36	3.027	36
10		Koszta zarządu	—	—	1.477	42	1.477	42
11		„ sądowe	—	—	1.200	—	1.200	—
12		Remuneracye, zapomogi i rozmaite pieprzewidziane wydatki	—	—	14.430	84	14.430	84
		Razem	2.368	78	195.460	67	197.769	45
		b) Obojętne.						
13		Dane zaliczki	—	—	4.905	80	4.905	80
		Ogółem	2.368	78	200.306	47	202.675	25

Uiszczenie na należytość						Kwota budżetem przyzwolona		W porównaniu uiszczenia z budżetem okazuje się wynikłość				Zaległość ostateczna		Stronica księgi głów.
zaległą		bieżącą		razem				mniejsza		większa				
K	gr	K	gr	K	gr	K	gr	K	gr	K	gr	K	gr	
—	—	611.487	95	611.487	95	555.661	—	—	—	55.826	95	—	—	7
—	—	1.073	90	1.073	90	—	—	—	—	1.073	90	—	—	10
—	—	612.561	85	612.561	85	555.661	—	—	—	56.900	85	—	—	
2.429	36	—		2.429	36	—	—	—	—	—	—	6.086	38	71
2.429	36	612.561	85	614.991	21	—	—	—	—	—	—	6.086	38	
1.118	78	65.982	05	67.100	83	67.566	—	465	17	—	—	991	22	156
—	—	2.413	28	2.413	28	2.800	—	386	72	—	—	—	—	160
—	—	1.599	92	1.599	92	1.600	—	—	8	—		—	—	164
—	—	30.464	16	30.464	16	31.819	—	1.354	84	—	—	62	—	167
—	—	20.000	—	20.000	—	20.000	—	—	—	—	—	—	—	170
1.250	—	5.000	—	6.250	—	5.000	—	—	—	1.250	—	—	—	121
—	—	48.370	94	48.370	94	52.000	—	3.629	06	—	—	—	—	125
—	—	381	48	381	48	1.000	—	618	52	—	—	—	—	128
—	—	3.027	36	3.027	36	3.000	—	—	—	27	36	—	—	174
—	—	1.477	42	1.477	42	2.000	—	522	58	—	—	—	—	136
—	—	1.200	—	1.200	—	1.200	—	—	—	—	—	—	—	142
—	—	14.430	84	14.430	84	20.000	—	5.569	16	—		—	—	147
2.368	78	194.347	45	196.716	23	207.985	—	12 546	13	1.277	36	1.053	22	
								11.268 K 77 gr						
—	—	4.905	80	4.905	80	—	—	—	—	—	—	—	—	197
										Ogółem .		1.053	22	

Majątek obrotowy.

Uzasadnienie różnic między budżetem a wynikłością uiszczenia.

Dochody.

a) Zwyczajne.

1. Odsetki czynne.

Wynikłość większa o . . . . . 55.826 K 95 gr
z powodu, że po przedłożeniu budżetu wpłynęły odsetki od papierów wartościowych nabytych za zwyżkę dochodów z r. 1899, które preliminarzem nie były objęte.

2. Rozmaite.

Wynikłość większa o . . . . . 1 073 K 90 gr
z powodu, że dochody te w budżecie nie były preliminowane.

Wydatki.

a) Zwyczajne.

1. Płace urzędników.

Wynikłość mniejsza o . . . . . 465 K 17 gr
z powodu zaległości pozostałych z końcem r. 1900.

2. Płace sług.

Wynikłość mniejsza o . . . . . 386 K 72 gr
z powodu interkalaryów.

3. Adjuta.

Wynikłość mniejsza o . . . . . — K 8 gr
z powodu niepodniesienia adjutum przez praktykantów rachunkowych.

4. Dyurna.

Wynikłość mniejsza o . . . . . 1.354 K 84 gr
z powodu zmniejszenia personalu dyetaryuszów w oddziale manipulacyjnym.

5. Czynsze najmu.

Wynikłość większa o . . . . . 1.250 K — gr
z powodu, że zaległy czynsz za IV. kwartał 1899 został zapłacony w r. 1900.

6. Koszta administracyi powiatowej.

Wynikłość mniejsza o . . . . . 3.629 K 6 gr
z powodu zmniejszenia się wynagrodzeń dla delegatów na powiatach.

7. Dyety i koszta podróży.

Wynikłość mniejsza o . . . . . 618 K 52 gr
z powodu zmniejszenia się potrzeby odbywania częstszych posiedzeń w łonie c. k. Dyrekcyi.

8. Potrzeby kancelaryjne.

Wynikłość większa o . . . . . 27 K 36 gr
z powodu większego zapotrzebowania druków dla spraw administracyjnych.

9. Koszta zarządu.

Wynikłość mniejsza o . . . . . 522 K 58 gr
z powodu, że wydatki tej rubryki ściśle z góry budżetem oznaczyć się nie dadzą.

10. Remuneracye, zapomogi i rozmaite nieprzewidziane wydatki.

Wynikłość mniejsza o . . . . . 5.569 K 16 gr
ponieważ przyzwolona na ten cel kwota nie została w całości wyczerpaną.

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

Lwów, dnia 21. maja 1901.

Zamknięcie rachunku

galicyjskiego funduszu propinacyjnego

rezerwowego

za rok 1900.

(Z 3 załącznikami).

„Majątek zarodowy“.

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

Lwów, dnia 21. maja 1901.

Liczba porz.	Liczba rubryki bud.	Nazwa rubryki	Należytość zaległa K	gr	bieżąca K	gr	razem K	gr
		Gotówka.						
		Dochody.						
		a) Zwyczajne.						
1		Opłaty od szynkarzy	579	08	—	—	579	08
2		Grzywny za przekroczenia propinacyjne	2.281	07	—	—	2.281	07
3		Zwyżka dochodów majątku obrotowego galicyjskiego funduszu propinacyjnego rezerwowego za rok 1900	—	—	413.369	18	413.369	18
		Razem	2.860	15	413.369	18	416.229	33
		b) Operacye kredytowe.						
4		Za sprzedane papiery wartościowe	—	—	187.000	—	187.000	—
5		Za wylosowane papiery wartościowe	—	—	369.000	—	369.000	—
6		Zwrot gotówki udzielonej gal. funduszowi propinacyjnemu	5.232	20	303.500	42	308.732	62
7		Zwrot lokowanych kapitałów	2,760.000	—	—	—	2,760.000	—
		Razem	2,765.232	20	859.500	42	3,624.732	62
		Ogółem	2,768.092	35	1,272.869	60	4,040.961	95
		Do tego początkowy zapas	—	—	—	—	—	—
		Razem	—	—	—	—	—	—
		W porównaniu z wydatkami	—	—	—	—	—	—
		Pozostaje	—	—	—	—	—	—
		Wydatki.						
		a) Zwyczajne.						
		b) Operacye kredytowe.						
1		Na zakupno papierów wartościowych	—	—	751.096	50	751.096	50
2		Gotówka udzielona galicyjskiemu funduszowi propinacyjnemu	—	—	303.500	42	303.500	42
		Razem	—	—	1,054.596	92	1,054.596	92
		Efekta.						
		Dochody.						
1		Zakupione papiery wartościowe	—	—	818.000	—	818.000	—
		Razem	—	—	818.000	—	818.000	—
		Do tego zapas początkowy	—	—	—	—	—	—
		Ogółem	—	—	—	—	—	—
		W porównaniu z wydatkami	—	—	—	—	—	—
		Pozostaje zapas	—	—	—	—	—	—
		Wydatki.						
2		Sprzedane papiery wartościowe	—	—	200.000	—	200.000	—
3		Wylosowane papiery wartościowe	—	—	369.000	—	369.000	—
		Razem	—	—	569.000	—	569.000	—

Uiszczenie na należytość						Kwota budżetem przyzwolona		W porównaniu uiszczenia z budżetem okazuje się wynikłość				Zaległość ostateczna		Stronica księgi głów.
zaległą		bieżącą		razem				mniejsza		większa				
K	gr	K	gr	K	gr	K	gr	K	gr	K	gr	K	gr	
579	08	—	—	579	08	—	—	—	—	—	—	—	—	211
2.281	07	—	—	2.281	07	—	—	—	—	—	—	—	—	215
—	—	413.369	18	413.369	18	—	—	—	—	—	—	—	—	230
2.860	15	413.369	18	416.229	33	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	187.000	—	187.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	288
—	—	369.000	—	369.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	293
5.232	20	—	—	5.232	20	—	—	—	—	—	—	303.500	42	305
80.000	—	—	—	80.000	—	—	—	—	—	—	—	2,680.000	—	299
85.232	20	556.000	—	641.232	20	—	—	—	—	—	—	2,983.500	42	
88.092	35	969.369	18	1,057.461	53	—	—	—	—	—	—	2,983.500	42	
—	—	—	—	84.884	26	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	1,142.345	79	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	1,054.596	92	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	87.748	87	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	751.096	50	751.096	50	—	—	—	—	—	—	—	—	348
—	—	303.500	42	303.500	42	—	—	—	—	—	—	—	—	355
—	—	1,054.596	92	1,054.596	92	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	818.000	—	818.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	399
—	—	818.000	—	818.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	11,147.500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	11,965.500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	569.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	11,396.500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	200.000	—	200.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	474
—	—	369.000	—	369.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	480
—	—	569.000	—	569.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

Załącznik Nr. 1. do zamknięcia rachunku galic. funduszu propinacyjnego rezerwowego za rok 1900.

Majątek zarodowy.

Wykaz

zmian majątku zarodowego w papierach wartościowych w roku 1900.

Liczba porz.	Bliższe oznaczenie	Papiery wartościowe				Gotówka					
		przyrost		ubytek		przychody		wydatki			
		szczegółowo	razem	szczegółowo	razem	szczegółowo	razem	szczegółowo		razem	
		K	K	K	K	K	K	K	gr	K	gr
	Przyrost.										
	Zakupione papiery wartościowe.										
1	4% oblig. galic. fund. prop. po kursie 95 K	2.000	—	—	—	—	—	1.900	—	—	—
2	4% oblig. galic. fund. prop. po kursie 95·50 K	1.000	3.000	—	—	—	—	955	—	2.855	—
3	4% obl. poż. m. Lwowa po kursie 89·75 K.	209.000	209.000	—	—	—	—	187.577	50	187.577	50
4	4% listy zastaw. Tow. kredytowego ziems. po kursie 92 K . .	200.000	—	—	—	—	—	184.000	—	—	—
5	4% listy zastaw. Tow. kredytowego ziems. po kursie 93 K 50 gr	4.600	204.600	—	—	—	—	4.301	—	188.301	—
6	4½% listy zast. galic. Banku hipotecznego po kursie 98 K 30 gr	1.200	1.200	—	—	—	—	1.179	60	1.179	60
7	4% listy zastaw. galic. Banku krajowego po kursie 92 K 75 gr	400.000	400.000	—	—	—	—	371.000	—	371.000	—
8	4% obl. poż. kraj. z r. 1893 po kursie K 91·70	200	200	—	—	—	—	183	40	183	40
	Ubytek.										
	Sprzedane papiery wartościowe.										
9	4% oblig. poż. komun. peszt. Banku komer. po kursie 93 K 50 gr	—	—	200.000	200.000	187.000	187.000	—	—	—	—
	Wylosowane papiery wartościowe.										
10	4% oblig. galic. fund. propinacyjnego . .	—	—	333.000	333.000	333.000	333.000	—	—	—	—
11	4½% listy zast. galic. Banku hipotecznego	—	—	34.000	34.000	34.000	34.000	—	—	—	—
12	4% obligacye pożyczki miasta Lwowa . .	—	—	2.000	2.000	2.000	2.000	—	—	—	—
	Razem . . .	—	818.000	—	569.000	—	556.000	—	—	751.096	50
	Do tego zapas początkowy	—	11,147.500	—	—	—	—	—	—	—	—
	Razem . . .	—	11,965.500	—	—	—	—	—	—	—	—
	W porównaniu z wydatkami	—	569.000	—	—	—	—	—	—	—	—
	Pozostaje zapas .	—	11,396.500	—	—	—	—	—	—	—	—

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

Lwów, dnia 21. maja 1901.

Załącznik Nr. 2. do zamknięcia rachunku galic. funduszu propin. rezerwowego za r. 1900.

Majątek zarodowy.

Wykaz papierów wartościowych

stanowiących własność galic. funduszu propinacyjnego rezerwowego z dniem 31. grudnia 1900.

Liczba porząd.	Bliższe oznaczenie	Nominalna wartość w kor
1	4% obligacye galic. funduszu propinacyjnego . . .	6,743.400
2	4% „ „ pożyczki krajowej z roku 1893 .	398.200
3	4½% listy zastawne galic. Banku hipotecznego . .	1,082.600
4	4% „ „ „ „ „ . .	758.000
5	4½% „ „ „ „ krajowego . . .	2.600
6	4% „ „ „ „ „ . . .	414.100
7	4% „ „ „ Tow. kredytowego ziemskiego	1,300.600
8	4% obligacye pożyczki m. Lwowa	207.000
9	4½% „ węgierskiego akcyjnego Tow. kolei lokal.	210.000
10	3½% „ państwowej pożyczki inwestycyjnej . .	50.000
11	4½% listy zastawne budapeszteńskiej Kasy oszczędności	230.000
	Razem . . .	11,396.500

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

Lwów, dnia 21. maja 1901.

Załącznik Nr. 3. do zamknięcia rachunku galic. fund. propin. rezerwowego za r. 1900.

Majątek zarodowy.

Porównanie

majątku zarodowego galic. funduszu propinacyjnego rezerwowego pozostałego z końcem r. 1900 z pozostałością r. 1899.

	Szczegółowo		Razem	
	K	gr	K	gr
Stan majątku zarodowego wynosi z końcem roku 1900:				
1. w papierach wartościowych . .	11,396.500	—	—	—
2. w lokowanych kapitałach . . .	2,983.500	42	—	—
3. w gotówce	87.748	87	14,467.749	29
Stan majątku zarodowego wynosił z końcem roku 1899	—	—	13,997.616	46
W porównaniu przeto okazuje się z końcem r. 1900 powiększenie majątku zarodowego o	—	—	470.132	83

Z c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego.

Lwów, dnia 21. maja 1901.

Sumaryczny Preliminarz

GALICYJSKIEGO FUNDUSZU PROPINACYJNEGO

OGÓLNEGO

według rubryk

na rok 1902

(z 16 załącznikami).

Z c. k. Dyrekcyi galic. funduszu propinacyjnego.

Lwów, dnia 21. maja 1901.

L. porządkowa i Nr. załącznika	Oznaczenie rubryk	Wynikłość z roku 1900	Kwota preliminowana na r. 1901	Wniosek na rok 1902	Uwaga
		koron			
	Dochody.				
1/1	Czynsze za wydzierżawione prawo propinacyi	7,811.422	7,800.000	8,000.000	
2/2	Opłaty od szynkarzy . . .	368.283	374.000	368.000	
3	Opłaty od zakładania gorzelń browarów i miodosytni . .	450	—	—	
4/3	Grzywny za przekroczenia propinacyjne	4.176	6.200	4.000	
5/4	Dochody ze sprzedaży przedmiotów skonfiskowanych .	121	40	40	
6/5	Odsetki zwłoki	27.014	20.000	20.000	
7/6	Zasiłek z milionowej subwencyi ze skarbu państwa . .	1,782.258	1,782.258	1,782.258	
8/7	Odsetki czynne od lokowanych kapitałów z dochodów bieżących	173.870	100.000	100.000	
9/8	Rozmaite	39.336	2.000	2.000	
	Razem . . .	10,206.930	10,084.498	10,276.298	
	W porównaniu z wydatkami.		8,676.031	8,658.642	
	pozostaje zwyżka		1,408.467	1,617,656	

L. porządkowa i Nr. załącznika	Oznaczenie rubryk	Wynikłość z roku 1900	Kwota preliminowana na r. 1901	Wniosek na rok 1902	Uwaga
		koron			
	Wydatki.				
1/1	Spłata kapitałów za wylosowane obligacye funduszu propinacyjnego	4,010.100	4,315.700	4,490.100	
2/2	Wypłata kuponów od obligacyj w obiegu będących . .	3,655.540	3,424.210	3,249.856	
3/3	Prowizya bankowa dla krajów koronnych we Wiedniu i Bankowi krajowemu we Lwowie za pośrednictwo w wypłacie wylosowanych obligacyj i zapadłych kuponów. . . .	5.169	6.400	6.400	
4/4	Należytość stemplowa od kwitów na pobór zasiłku ze Skarbu państwa	5.580	5.580	5.580	
5	Podatek dochodowy od czynszów za wydzierżawione prawo propinacyi	72.474	—	—	
6/5	Podatek rentowy od obligacyj funduszu propinacyjnego	364.895	342.421	324.986	
7/6	Podatek zarobkowy od dochodów funduszu propinacyjnego	243.824	243.824	243.824	
8/7	Bonifikacya gal. funduszu krajowego i funduszów powiatowych za ubytek w dochodach z dodatków opłacanych przez fundusz propinacyjny do końca roku 1897 . . .	238.422	317.896	317.896	
9/8	Ryczałt za należytości stemplowe od kwitów na wpłacone czynsze za dzierżawę prawa propinacyi	5.000	20.000	20.000	
	Razem . . .	8,601.004	8,676.031	8,658.642	

Załącznik Nr. 1. Preliminarz na r. 1902 dochodów galicyjskiego funduszu propinacyjnego ogólnego.

Rubryka: „Czynsze za wydzierżawione prawo propinacyi“.

L. porządkowa	Poszczególnienie powiatów	Wynikłość z roku 1900	Kwota preliminowana na r. 1901	Wniosek na rok 1902	Uwaga
			k o r o n		
1	Biała		196.714	200.014	
2	Bochnia		75 719	76.539	
3	Bohorodczany		105.700	105.700	
4	Borszczów		136.806	138.896	
5	Bóbrka		98.694	105.070	
6	Brody		121.862	121.862	
7	Brzesko		100.340	138.513	*ad 7.* Więcej z powodu połączenia uprawnień z powiatów Dąbrowy i Tarnowa.
8	Brzeżany		141.209	145.736	
9	Brzozów		65.468	65.963	
10	Buczacz		180.454	185.232	
11	Chrzanów		165.746	171.046	
12	Cieszanów		64.374	65.374	
13	Czortków		120.360	119.200	
14	Dąbrowa		42.200	42.892	
15	Dobromil		80.680	80 680	
16	Dolina		174.950	168.950	
17	Drohobycz		194.892	194.892	
18	Gorlice		83.820	99.120	
19	Gródek		56.469	56.867	
20	Grybów		34.846	34.847	
21	Horodenka		154.314	154.494	
22	Husiatyn		92.680	103.110	
23	Jarosław		104.811	98.111	*ad 23.* Mniej z powodu wydzielenia do pow. Kamionki.
24	Jasło		94.030	94.378	
25	Jaworów		92.625	92.545	
26	Kałusz		95.838	96.824	
27	Kamionka		100.568	108.308	*ad 27.* Więcej przybyło z pow. Jarosławia.
28	Kolbuszowa		54.801	55.601	
29	Kołomyja		91.620	107.810	
30	Kosów		119.230	115.230	
31	Kraków		139.968	142.804	
32	Krosno		71.598	71.228	
33	Limanowa		65.740	66.240	
34	Lisko		125.292	126.437	
35	Lwów		166.644	167.449	
36	Łańcut		81.180	81.300	
37	Mielec		73.554	72.754	
38	Mościska		87.463	87.588	
39	Myślenice		88.274	88.274	
40	Nadwórna		131.890	131.890	
41	Nisko		51.434	51.434	
42	Nowy Sącz		140.773	141.728	
43	Nowy Targ		59.775	61.210	
44	Peczeniżyn		63.800	63.800	

L. porządkowa	Poszczególnienie powiatów	Wynikłość z roku 1900	Kwota preliminowana na r. 1901	Wniosek na rok 1902	Uwaga
			koron		
45	Pilzno		32.002	32.602	
46	Podhajce		116.644	118.420	
47	Podgórze		50.296	51.596	
48	Przemyśl		170.266	171.856	
49	Przemyślany		75.133	75.940	
50	Przeworsk		56.506	58.306	
51	Rawa		77.090	77.160	
52	Rohatyn		176.543	176.543	
53	Ropczyce		89.958	111.038	
54	Rudki		61.190	61.130	
55	Rzeszów		116.973	117.214	
56	Sambor		62.038	70.038	*ad 56.* Więcej przybyło z pow. Stary Sambor.
57	Sanok		113.501	115.341	
58	Skałat		109.670	109.320	
59	Śniatyn		82 378	82.378	
60	Sokal		77.632	79.922	
61	Stanisławów		159.710	168.960	
62	Stary Sambor		59.700	55.380	*ad 62.* Mniej z powodu wydzielenia do pow. Sambora.
63	Stryj		135.752	136.942	
64	Strzyżów		22 364	22.864	
65	Tarnobrzeg		84.773	86.873	
66	Tarnopol		109.630	111.362	
67	Tarnów		40.579	37.455	*ad 67.* Mniej z powodu wydzielenia do pow. Brzeska.
68	Tłumacz		118.914	118.970	
69	Trembowla		69.990	69.090	
70	Turka		59 691	59 691	
71	Wadowice		164.272	180.602	*ad 71.* Więcej za połączone uprawnienia z pow. Bialskiego.
72	Wieliczka		42.432	42.432	
73	Zaleszczyki		109.478	106.973	
74	Zbaraż		60.826	60.756	
75	Złoczów		153.136	153.176	
76	Żółkiew		73.432	74.322	
77	Żydaczów		94.579	96.879	
78	Żywiec		240.000	240.000	
	Razem	7,811.422	7,856.283	8,029.471	
	Po potrąceniu na możliwe opusty		56.283	29.471	
	pozostaje		7,800.000	8,000.000	

Załącznik Nr. 2. do dochodów.

Rubryka: „Opłaty od szynkarzy“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1900	Kwota preliminowana na r. 1901	Wniosek na rok 1902	Uwaga
		k o r o n			
1	Opłaty od szynkarzy .	368.283	374.000	368.000	*Mniej o 6 000 K* ponieważ preliminuje się wynikłość roku 1900 w zaokrąglonej sumie.

Załącznik Nr. 3. do dochodów.

Rubryka: „Grzywny za przekroczenia propinacyjne“.

1	Grzywny za przekroczenia propinacyjne .	4.176	6.200	4.000	*Mniej o 2.200 K* ponieważ preliminuje się wynikłość roku 1900 w zaokrąglonej sumie.

Załącznik Nr. 4. do dochodów.

Rubryka: „Dochody ze sprzedaży przedmiotów skonfiskowanych“.

1	Dochody ze sprzedaży przedmiotów skonfiskowanych . . .	121	40	40

Załącznik Nr. 5. do dochodów.

Rubryka: „Odsetki zwłoki“.

1	Odsetki zwłoki . . .	27.014	20.000	20.000

Załącznik Nr. 6. do dochodów.

Rubryka: „Zasiłek z miljonowej subwencyi ze Skarbu państwa“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1900	Kwota preliminowana na r. 1901	Wniosek na rok 1902	Uwaga
		koron			
1	Zasiłek z miljonowej subwencyi ze Skarbu państwa	1,782.258	1,782.258	1,782.258	

Załącznik Nr. 7. do dochodów.

Rubryka: „Odsetki czynne od lokowanych kapitałów z dochodów bieżących“.

1	Odsetki czynne od lokowanych kapitałów z dochodów bieżących	173.870	100.000	100.000	

Załącznik Nr. 8. do dochodów.

Rubryka: „Rozmaite“.

1	Rozmaite	39.336	2.000	2.000	

Załącznik Nr. 1. Preliminarz na rok 1902 wydatków galicyjskiego funduszu propinacyjnego ogólnego.

Rubryka: „Spłata kapitałów za wylosowane obligacye funduszu propinacyjnego“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1900	Kwota preliminowana na r. 1901	Wniosek na rok 1902	Uwaga
		koron			
1	Spłata kapitałów za wylosowane obligacye funduszu propinacyjnego	4,010.100	4,315.700	4,490.100	*Więcej o 174.000 K.* Celem uzyskania kapitałów potrzebnych na pokrycie wynagrodzeń dla właścicieli prawa propinacyi za odjęcie im tego prawa, emitowano po myśli §. 5. ustawy z d. 22. kwietnia 1889 (Dz. ust. i rozporządzeń kraj. Nr. 307 z r. 1889) 4% obligacye w nominalnej wartości 124,400.000 Koron, które po myśli §. 2. tej ustawy w przeciągu 26 lat począwszy od 1. stycznia 1890 przez losowanie umorzone być mają. Według preliminarza na r. 1901 pozostało jeszcze do spłacenia 82,357.800 K. Według planu umorzerzenia zatwierdzonego reskryptem Wys. c. k. Ministerstwa Skarbu z dnia 31. maja 1889 do l. 2.216/F. M. wynosi w roku 1902: I. rata, płatna dn. 30. czerwca 1902. 2,222.800 K II. rata, płatna d. 31. grudnia 1902 r. . 2,267.300 „ razem . 4,490.100 K Pozostanie przeto jeszcze do spłacenia w następujących trzynastu latach 77,867.700 K.

Załącznik Nr. 2. do wydatków.

Rubryka: „Wypłata kuponów od obligacyj w obiegu będących“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1900	Kwota preliminowana na r. 1901	Wniosek na rok 1902	Uwaga
		koron			
1	Wypłata kuponów od obligacyi w obiegu będących	3,655.540	3,424.210	3,249.856	*Mniej o 174.354 K.* Według planu umorzenia, zatwierdzonego reskryptem Wys. c. k. Ministerstwa Skarbu z d. 31. maja 1889 do l. 2.216/F. M., wynosi należytość od kuponów płatnych w r. 1902, a mianowicie od obligacyj w nominalnej wartości 82,357.800 K. płatna d. 30. czerwca 1902 roku . . . 1,647.156 K od obligacyj w nominalnej wartości 80,135.000 K płatna dnia 31. grudnia 1902 . 1,602.700 „ Razem . . 3,249.856 K

Załącznik Nr. 3. do wydatków.

Rubryka: „Prowizya c. k. uprzyw. Bankowi dla krajów koronnych we Wiedniu i Bankowi krajowemu we Lwowie za pośrednictwo w wypłacie wylosowanych obligacyi i zapadłych kuponów“.

1	Prowizya c. k. uprzyw. Bankowi dla krajów koronnych we Wiedniu i Bankowi krajowemu we Lwowie za pośrednictwo w wypłacie wylosowanych obligacyj i zapadłych kuponów	5.169	6.400	6.400	

Załącznik Nr. 4. do wydatków.

Rubryka: „Należytość stemplowa od kwitów na pobór zasiłku ze Skarbu państwa“.

L. porządkowa	Roszczególnienie	Wynikłość z roku 1900	Kwota preliminowana na r. 1901	Wniosek na rok 1902	Uwaga
		koron			
1	Należytość stemplowa od kwitów na pobór zasiłku ze Skarbu państwa	5.580	5.580	5.580	

Załącznik Nr. 5. do wydatków.

Rubryka: „Podatek rentowy od obligacyj funduszu propinacyjnego“.

1	Podatek rentowy od obligacyj funduszu propinacyjnego . . .	364.895	342.421	324.986	*Mniej o 17.435 K.* Ponieważ w myśl §. 131. lit. a) ustawy z dnia 25. października 1896 (Dz. ust. państ. Nr. 220) odsetki od obligacyj funduszu propinacyjnego podlegają 10% podatkowi rentowemu, przeto od zapadłych kuponów w roku 1902 w kwocie 3,249.856 K preliminuje się podatek rentowy w powyższej kwocie odpowiadającej 10%-wej stopie.

Załącznik Nr. 6. do wydatków.

Rubryka: „Podatek zarobkowy od dochodów funduszu propinacyjnego“.

1	Podatek zarobkowy od dochodów funduszu propinacyjnego . .	243.824	243.824	243.824	

Załącznik Nr. 7. do wydatków.

Rubryka: „Bonifikacya galic. funduszu krajowego i funduszów powiatowych za ubytek w dochodach z dodatków opłacanych przez fundusz propinacyjny do końca roku 1897".

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1900	Kwota preliminowana na r. 1901	Wniosek na rok 1902	Uwaga
		koron			
1	Bonifikacya galic. funduszu krajowego i funduszów powiatowych za ubytek w dochodach z dodatków opłacanych przez fundusz propinacyjny do końca roku 1897 .	238.422	317.896	317.896	

Załącznik Nr. 8. do wydatków.

Rubryka: „Ryczałt za należytości stemplowe od kwitów za czynsze za wydzierżawione prawo propinacyi".

1	Ryczałt za należytości stemplowe od kwitów na wpłacone czynsze za dzierżawę prawa propinacyi . . .	5.000	20.000	20.000	

Sumaryczny Preliminarz

GALICYJSKIEGO FUNDUSZU PROPINACYJNEGO

ZASOBOWEGO

według rubryk

na rok 1902

(z 1 załącznikiem).

Z c. k. Dyrekcyi galic. funduszu propinacyjnego.

Lwów, dnia 21. maja 1901.

L. porządkowa i Nr. załącznika	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1900	Kwota preliminowana na r. 1901	Wniosek na rok 1902	Uwaga
		koron			
	Dochody.				
1/1	Odsetki czynne . . .	340.904	359.717	420.691	
	Razem . . .	340.904	359.717	420.691	
	W porównaniu z wydatkami		—	—	
	pozostaje zwyżka .		359.717	420.691	

L. porządkowa i Nr. załącznika	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1900	Kwota preliminowana na r. 1901	Wniosek na rok 1902	Uwaga
		koron			
	Wydatki.				

Załącznik Nr. 1. do dochodów galic. funduszu propinacyjnego zasobowego.

Rubryka „Odsetki czynne“:

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1900	Kwota preliminowana na r. 1901	Wniosek na rok 1902	Uwaga
		koron			
	Odsetki czynne.				
1	4% obligacye galic. funduszu propinacyjnego . . . 1,450.100 K	—	—	58.004	
2	4% listy zast. galic. Towarzystwa kredyt. ziemsk.. 2,126.400 „	—	—	83.780	*ad 2. i 3.* Odsetki preliminuje się po strąceniu podatku rentowego.
3	4% obligacye pożyczki m. Lwowa . . . 2,570.200 „	—	—	100.751	
4	4% listy zast. Banku kraj.. 852.700 „	—	—	34.108	
5	4½% listy zastawne Banku kraj. . . . . 199.600 „	—	—	8.982	
6	4½% listy zastawne Banku hipotecznego. 622.000 „	—	—	27.990	
7	4% listy zast. Banku hipotecznego . . 736.000 „	—	—	29.440	
8	4% obligacye komunal. Banku krajowego 1,000.000 „	—	—	40.000	
9	4% obligacye gal. pożyczki krajowej z r. 1893 . . . . 10.900 „	—	—	436	
10	4% obligacye kolejowe Banku krajowego 300.000 „	—	—	12.000	
11	4½% obligacye pożyczki m. Lwowa . 560.000 „	—	—	25.200	*Więcej o 60.974 K.*
	Razem 10,427.900 K	340.904	359.717	420.691	

Sumaryczny Preliminarz

GALICYJSKIEGO FUNDUSZU PROPINACYJNEGO

REZERWOWEGO

według rubryk

na rok 1902

(z 13 załącznikami).

Z c. k. Dyrekcyi galic. funduszu propinacyjnego.

Lwów, dnia 21. maja 1901.

L. porządkowa i Nr. załącznika	Oznaczenie rubryk	Wynikłość z roku 1900	Kwota preliminowana na r. 1901	Wniosek na rok 1902	Uwaga
		koron			
	Dochody.				
1/1	Odsetki czynne . . .	611.488	569.363	584.295	
2	Rozmaite	1.074	—	—	
	Razem . .	612.562	569.363	584.295	
	W porównaniu z wydatkami.	—	210.809	206.239	
	pozostaje zwyżka .	—	358.554	378.056	

L. porządkowa i Nr. załącznika	Oznaczenie rubryk	Wynikłość z roku 1900	Kwota preliminowana na r. 1901	Wniosek na rok 1902	Uwaga
		koron			
	Wydatki.				
1/1	Płace urzędników . .	67.101	70.390	65.820	
2/2	Płace sług	2.413	2.800	2.800	
3/3	Adjuta.	1.600	1.600	1.600	
4/4	Dyurna	30.464	31.819	31.819	
5/5	Ryczałt do Skarbu państwa na utrzymanie c. k. Kasy galic. funduszu propinacyjnego	20.000	20.000	20.000	
6/6	Czynsze najmu . . .	6.250	5.000	5.000	
7/7	Koszta administracyi powiatowej	48.371	52.000	52.000	
8/8	Dyety i koszta podróży członków Dyrekcyi .	382	1.000	1.000	
9/9	Potrzeby kancelaryjne .	3.027	3.000	3.000	
10/10	Koszta zarządu . . .	1.477	2.000	2.000	
11/11	Koszta sądowe . . .	1.200	1.200	1.200	
12/12	Remuneracye, zapomogi i rozmaite nieprzewidziane wydatki . .	14.431	20.000	20.000	
	Razem . .	196.716	210.809	206.239	

Załącznik Nr. 1. do dochodów galicyjskiego funduszu propinacyjnego rezerwowego.

Rubryka: „Odsetki czynne“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1900	Kwota preliminowana na r. 1901	Wniosek na rok 1902	U w a g a
		k o r o n			
	Odsetki czynne.				
1	4% obligacye galic. funduszu propinacyjnego 6,744.400 K	—	—	269.776	
2	4% obligacye pożyczki krajowej z roku 1893 . 398.200 „	—	—	15.928	
3	4½% listy zast. galic. Banku hipotecznego . . 1,082.600 „	—	—	48.717	
4	4% listy zastawne galic. Banku hipotecznego . . 758.000 „	—	—	30.320	
5	4½% listy zastawne galic. Banku krajowego . 2.600 „	—	—	117	
6	4% listy zastawne gal. Banku krajowego . . . 634.500 „	—	—	25.380	
7	4% listy zastawne galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego . 1,300.600 „	—	—	51.244	*Do poz. 7. i 8.* Odsetki preliminuje się po strąceniu podatku rentowego.
8	4% obligacye pożyczki miasta Lwowa . . . 465.600 „	—	—	18.252	
9	3½% obligacye pożyczki inwestycyjnej . . 50.000 „	—	—	1.750	
10	Lokowane kapitały na 4% . 3,070.277 „	—	—	122.811	
	Razem . 14,506.777 K	611.488	569.363	584.295	

Załącznik Nr. 1. do wydatków galicyjskiego funduszu propinacyjnego rezerwowego.

Rubryka: „Płace urzędników“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1900	Kwota preliminowana na r. 1901	Wniosek na rok 1902	Uwaga
		k o r o n			
	Oddział administracyjny.				
1	zastępca przewodniczącego . . . . . 1.200 K				
2	1 c. k. Radca dworu, referent administracyjny i członek Dyrekcyi, płaca roczna . . . 10.000 K dodatek aktywalny 1.200 „ dodatek do osoby . . . . 2.000 „ = 13.200 K				
3	1 stale urzędujący członek Dyrekcyi, powołany przez Wydział kraj., rocznie 4.000 „				
4	1 c. k. starosta, za stępca referenta administracyjn., płaca roczna . . . 5.400 K dodatek aktywalny 840 „ dodatek do osoby . . . . 1.200 „ = 7.440 „				
5	2 syndyków: 1 rocznie. 6.000 K 1 rocznie. 3.600 „ = 9.600 „				
6	1. c. k. sekretarz Namiestnictwa, płaca roczna . . . 3.600 K dodatek aktywalny 720 „ = 4.320 „				
7	1 c. k. starszy komisarz powiatowy pł. roczna 3.600 K dodatek aktywalny 720 „ = 4.320 „	—	48.800	44.080	
	do przeniesienia . .	—	48.800	44.080	

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1900	Kwota preliminowana na r. 1901	Wniosek na rok 1902	Uwaga
		koron			
	Z przeniesienia . . .	—	48.800	44.080	
	Oddział rachunkowy.				
8	1 c. k. starszy Radca rachunk. płaca rocz. 4.800 K, dodatek aktywalny.. 840 „, dodatek do osoby ..... 1.000 „ = 6.640 K				
9	1 c. k. rewident rach. płaca roczna 2.850 K, dodatek aktywalny.. 600 „, dodatek do osoby ..... 800 „ = 4.250 „				
10	1 c. k. oficyał rachunkowy płaca roczna 2.400 K, dodatek aktywalny.. 480 „, dodatek do osoby ..... 600 „ = 3.480 „				
11	1 c. k. asystent rach. płaca rocz. 1.800 K, dodatek aktywalny.. 360 „, dodatek do osoby ..... 400 „ = 2.560 „				
12	1 c. k. asystent rach. płaca rocz. 1.650 K, dodatek aktywalny.. 360 „, dodatek do osoby ..... 400 „ = 2.410 „	—	19.190	19.340	
	Kasa galic. funduszu propinacyjnego.				
13	1 c. k. dyr. dod. do osoby 1.000 K 1 „ „ główny kasyer dodatek do osoby 800 „ 1 „ „ ofic. dod. do osoby 600 „	—	2.400	2.400	*Mniej o 4.570 K* z powodu zwinięcia jednej posady Starosty.
	Razem	67.101	70.390	65.820	

Załącznik Nr. 2. do wydatków.

Rubryka: „Płace sług“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1900	Kwota preliminowana na r. 1901	Wniosek na rok 1902	Uwaga
		koron			
	Płace sług.				
1	2 woźnych płaca roczna po 800 K = . . 1.600 K dodatek aktyw. roczn. po 240 K = 480 „ 1 stróż miesięcznie po 60 K = . . 720 „	2.143	2.800	2.800	

Załącznik Nr. 3. do wydatków.

Rubryka: „Adjuta“.

	Adjuta.				
	Oddział rachunkowy.				
1	2 praktykantów rocznie po 800 K	1.600	1.600	1.600	

Załącznik Nr. 4. do wydatków.

Rubryka: „Dyurna“.

	Dyurna.				
	Oddział konceptowy.				
1	1 rocznie . . . 2.400 K	—	2.400	2.400	
	Oddział rachunkowy.				
2	1 dziennie po 5 K 60 gr = 2.044 K 1 „ „ 5 „ — „ = 1.825 „ 8 „ „ 4 „ 40 „ = 12.848 „ 3 „ „ 3 „ 60 „ = 3.942 „ 1 „ „ 2 „ 40 „ = 876 „	—	21.535	21.535	
	Oddział manipulacyjny.				
3	1 dziennie po 4 K 40 gr = 1.606 K 1 „ „ 4 „ — „ = 1.460 „ 2 „ „ 3 „ — „ = 2.190 „ 3 „ „ 2 „ 40 „ = 2.628 „	—	7.884	7.884	
	Razem . .	30.464	31.819	31.819	

Załącznik Nr. 5. do wydatków.

Rubryka: „Ryczałt do Skarbu państwa na utrzymanie c. k. Kasy galicyjskiego funduszu propinacyjnego“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1900	Kwota preliminowana na r. 1901	Wniosek na rok 1902	Uwaga
		koron			
1	Ryczałt do Skarbu państwa na utrzymanie c. k. Kasy gal. funduszu propinacyjnego	20.000	20.000	20.000	

Załącznik Nr. 6. do wydatków.

Rubryka: „Czynsze najmu“.

1	Czynsze najmu za lokalności dla Biura administracyjnego, rachunkowego, registratury, ekspedytu i protokołu	6.250	5.000	5.000	

Załącznik Nr. 7. do wydatków.

Rubryka: „Koszta administracyi powiatowej“.

1	Koszta administracyi powiatowej	48.371	52.000	52.000	

Załącznik Nr. 8. do wydatków.

Rubryka: „Dyety i koszta podróży członków Dyrekcyi“.

1	Dyety i koszta podróży członków Dyrekcyi. . . .	382	1.000	1.000	

Załącznik Nr. 9. do wydatków.

Rubryka: „Potrzeby kancelaryjne“.

L. porządkowa	Poszczególnienie	Wynikłość z roku 1900	Kwota preliminowana na r. 1901	Wniosek na rok 1902	Uwaga
		koron			
1	Potrzeby kancelaryjne . .	3.027	3.000	3.000	

Załącznik Nr. 10. do wydatków.

Rubryka: „Koszta zarządu“.

1	Oświetlenie, opał, zapuszczenie i czyszczenie podłóg, tudzież liberya dla sług .	1.477	2.000	2.000	

Załącznik Nr. 11. do wydatków.

Rubryka: „Koszta sądowe“.

1	Koszta sądowe	1.200	1.200	1.200	

Załącznik Nr. 12. do wydatków.

Rubryka: „Remuneracye, zapomogi i rozmaite nieprzewidziane wydatki“.

1	Remuneracye, zapomogi i rozmaite nieprzewidziane wydatki	14.431	20.000	20.000	

LW. 67197/00. We Lwowie, dnia 11. grudnia 1900.

Alt. 65

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o stanie projektu ustawy o dopuszczalności zaprowadzenia samoistnych podatków od poborów służbowych na cele autonomiczne.

Wysoki Sejmie!

Skutkiem zniesienia w art. II. ustawy z dnia 25. października 1896. dz. u. p. Nr. 220. cesarskiego patentu z dnia 29. października 1849. dz. u. p. Nr. 439. o podatku dochodowym a zaprowadzenia powszechnego wolnego warunkowo od dodatków, osobistego podatku dochodowego ubyła Królestwom i krajom jak w ogólności autonomicznym korporacyom pewna część owych podatków bezpośrednich, na których podstawie reprezentacye krajów, powiatów i gmin wymierzały dotąd i pobierały dla pokrycia swoich potrzeb dodatki. Jako odszkodowanie za te ubytki, jakoteż za ubytki powstałe przez przyznanie zniżki w podatku gruntowym i domowym przez ustalenie wysokości podatku zarobkowego na sumę 17,732.000 złr. w. a. i przez uwolnienie podatku osobisto-dochodowego od wszelkich dodatków przyznano krajom w art. X. ustawy z 25/10. 1896. dz. u. p. Nr. 220. z przychodu podatku osobisto-dochodowego roczną kwotę 3,000.000 złr. w. a., która to kwota w miarę podatków bezpośrednich będzie rozdzielaną i wedle art. XIII. powołanej ustawy wypłacaną funduszom krajowym owych krajów, których ustawodawstwa uchwalą, uwolnienie podatków osobisto-dochodowych od wszelkich dodatków kompetencyi ustawodawstwa krajowego podlegających.

Wymaganiu temu ustawowemu stało się też zadość, gdyż wszystkie kraje w Radzie państwa reprezentowane a w naszym kraju ustawą krajową z dnia 24. czerwca 1898. dz. u. kr. Nr. 75. zrzekły się bądź warunkowo, bądź też bezwarunkowo tudzież na krótszy lub dłuższy czas prawa nakładania dodatków krajowych, powiatowych i gminnych do państwowego nowego podatku osobisto-dochodowego.

C. k. Rząd jednakże uznając, że kraje, miasta a przedewszystkiem te, gdzie istnieją zakłady i centra przemysłu, mimo przyznania im, jak wyżej wspomniano, udziałów w dochodzie z podatku osobisto-dochodowego, przecież przez zrzeczenie się dodatków, doznać mogą pewnych ubytków w swoich dotychczasowych dochodach autonomicznych, postanowił, po porozumieniu się w swoim czasie, z reprezentatami Wydziałów krajowych ubytek powyższy w ten sposób częściowo wynagrodzić, iż zaproponował krajom możność zaprowadzenia u siebie na cele autonomiczne samoistnych podatków od poborów służbowych.

Stosując się też do tego oświadczenia swojego, przedłożył c. k. Rząd i Wys. Sejmowi na posiedzeniu 10. stycznia 1898. projekt utawy (aleg. 69.) w następującem brzmieniu:

Ustawa z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o dopuszczalności zaprowadzenia samoistnych podatków od poborów służbowych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zarządzam, jak następuje:

§. 1. Sejmowi, Radom powiatowym i gminnym służy pod następującymi warunkami prawo uchwalania samoistnych podatków od poborów służbowych na opędzenie potrzeb krajowych, powiatowych, względnie gminnych.

§. 2. Pobory wynoszące nie więcej jak *600 złr.* będą wolne od tego podatku.

Przy wyższych poborach służbowych podatek ten nie może przekraczać połowy tego podatku, który według ustawy państwowej z 25. października 1896. Dz. u. p. Nr. 220 o bezpośrednich podatkach osobistych, przypada na pobory służbowe, jeżeli one tworzą jedyny dochód obowiązanego do płacenia podatku.

W razie zbiegu rożnych (gminnych, powiatowych, krajowych) podatków od poborów służbowych, powyższe ograniczenie odnosi się do wymiaru, jaki te podatki razem wziąwszy osiągają.

§. 3. Do nałożenia tego podatku przez Rady powiatowe i gminne potrzebnem jest zezwolenie Wydziału krajowego za zgodą Namiestnictwa.

§. 4. Od podatków, o których mowa w §. 1., będą wolni:

a) urzędnicy i słudzy c. i k. Dworu, Państwa, kraju, gmin, zakładów krajowych i gminnych, funduszów publicznych, nauczyciele publiczni, wojskowi, jakoteż wdowy i sieroty tych osób co do ich poborów służbowych i pochodzących ze stosunku służbowego pensyi, prowizyi, zapomóg i innych poborów;

b) duszpasterze co do ich kongruy.

§. 5. Na korzyść tych korporacyi w §. 1. wymienionych, które zaprowadzają samoistny podatek od płac, nie może być pobierany dodatek do państwowego podatku od płac przy wyższych poborach służbowych.

§. 6. Co do miejscowego odgraniczenia powinności płacenia samoistnego podatku od płac rozstrzyga wyłącznie miejsce zamieszkania otrzymującego pobory służbowe.

§. 7. Celem ustanowienia podstawy opodatkowania dla samostnego podatku od płac upoważnia się Rząd, udzielić korporacyom, w których na podstawie tej ustawy wprowadzony ma być podatek od płac, dat rejestru szacunkowego dla podatku osobisto-dochodowego, odnoszących się do poborów służbowych oraz spisu osób, pobierających dochód z poborów służbowych.

§. 8. Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych i Mojemu Ministrowi Skarbu.

Komisya podatkowa Wysokiego Sejmu opracowała ten projekt rządowy ze zmianami jedynie w §§. 2 i 4 a mianowicie:

w §. 2 zmieniła stylizacyę co do wyższych poborów celem dokładniejszego określenia postanowień ustawą objętych, a w §. 4 wykluczyła od uwolnienia od tego podatku urzędników gminnych i zakładów gminnych, urzędników funduszów publicznych, tudzież nauczycieli; zresztą, uważając ten projekt rządowy jako uzasadniony stosunkami wynikającymi z reformy podatkowej, przedłożyła go do uchwały Wysokiemu Sejmowi na posiedzeniu z dnia 7. lutego 1898. (aleg. 181).

Podczas dyskusyi nad tem sprawozdaniem Komisyi podatkowej objawiły się w Wysokiej Izbie z jednej strony głosy popierające w zasadzie przedłożony projekt ustawy, z drugiej strony głosy występujące przeciw temu projektowi. Mianowicie głosy pierwsze zaznaczyły:

a) że ustawę tę trzeba uważać za rezultat słusznej częściowej kompenzaty za odebranie prerogatywy nakładania dodatków do niektórych podatków;

b) że skoro pobory służbowe podlegające raz tylko podatkowi tj. osobisto-dochodowemu, drugi raz nie są opodatkowane, gdyż uwolniono je od dodatków, podczas gdy inne dochody (np. z kapitału, gruntu, z domów) są dwukrotnie opodatkowane, przeto okoliczność ta przemawia za słusznością ustawy;

c) że chodzi tu o uznanie zasady, że samoistne podatki nakładać możemy, a skoro to uznamy, to może znajdą się inne wydatniejsze źródła, z których w sposób samoistny zaczerpniemy dochodów. Za nałożeniem tego podatku przemawia właśnie ta okoliczność, iż źródło jego nie będzie bardzo obfite, więc o wielkich obciążeniach mowy być nie może; wreszcie

d) że gdy pobory służbowe, o ile nie przekraczają kwoty 3.200 złr. rocznie, podlegają tylko podatkowi osobisto-dochodowemu (§§. 167 i 233 ustawy z 25. października 1896. Nr. 220 dz. u. p.) a ten podatek na mocy ustawy z 24. czerwca dz. u. kr. Nr. 75. uwolniony został od wszelkich dodatków, — byłyby osoby pobierające płace służbowe poniżej 3.200 złr. wolne od wszelkich ciężarów na rzecz kraju, powiatu i gminy, jeżeliby osobnego opodatkowania ich nie obmyślono. Dodatki bowiem do podatków można obecnie nakładać jedynie na wyższe pobory służbowe w myśl §. 233 cytowanej wyżej ustawy podatkowej.

Z tego wynika, że jest ze wszech miar słusznem i sprawiedliwem, aby wszyscy obywatele kraju ponosili zarówno ciężary krajowe, powiatowe i gminne; każdy bowiem wyjątek uczyniony na korzyść pewnej kategoryi osób, jest pewnem pokrzywdzeniem reszty kontrybuentów, którzy pokryć muszą całą budżetową potrzebę.

Zapatrywania zaś odmienne tj. niezgodne z wnioskiem Komisyi, występujące zasadniczo tak przeciw projektowi podobnego opodatkowywania jak i przeciw poszczególnym postanowieniom i zasadom tego projektu, streszczają się, jak następuje:

1) że projektowany podatek od poborów służbowych jest niesprawiedliwy, skoro poddaje mu się tylko pewną kategoryę i to — jak na nasze stosunki krajowe — biedniejszą, ludzi tj. oficyalistów prywatnych; podczas gdy kategorya lepiej sytuowanych tj. urzędników rządowych, krajowych i tp. ma być wolną od tego podatku; że zatem projektowany podatek powinien obowiązywać wszystkich bez wyjątku;

2) że dla ulżenia biedniejszej klasie, w szczególności oficyalistom prywatnym, należałoby, gdyby już ten podatek koniecznie miał być zaprowadzony, podnieść minimum egzystencyi — jako wolnej od podatku — z 600 złr. do 1000 złr., że zatem podatkowi temu miałyby podlegać pobory służbowe dopiero powyżej 1000 złr.;

3) że projekt przedłożony tak, jak go ułożono, jest niejasny i niedokładny, pod następującym względem:

a) W ustawie powiedziano, że Sejm, Rady powiatowe i gminne mogą nakładać ten podatek. Gdy dodatki od podatków bywają zwykle nakładane uchwałami z roku na rok a w niniejszym projekcie nie powiedziano, na jaki okres czasu można uchwalać te samoistne podatki, przeto należałoby w tym kierunku uzupełnić projekt ustawy;

b) Powiedziano w ustawie, że suma wszystkich podatków nałożonych przez kraj, powiat i gminę nie może przenosić połowy podatków rządowych.

Otóż nie można sobie wyobrazić, w jaki sposób rozdział tego podatku dałby się przeprowadzić, gdyby np. wszystkie te trzy korporacye chciały równocześnie zaprowadzić dla siebie ten podatek.

Byłoby więc pożądanem, już w ustawie wyrazić pewien percentualny stosunek np. dla kraju 25%, dla powiatu 15%, dla gminy 10%, razem 50%.

Wysoki Sejm — mając na uwadze objawione wyżej głosy za i przeciw przedłożonemu projektowi, zwrócił sprawę jeszcze raz Komisyi swojej do opracowania.

Komisya sejmowa podatkowa rozpatrzyła ponownie przedłożenie rządowe, przyczem wyłoniło się zdanie, że należałoby uwolnienie od płacenia tego podatku po nad kwotę 600 złr. rozszerzyć. Jedni członkowie Komisyi chcieli minimum egzystencyi ograniczyć do kwoty 800 złr., inni do 1000, 1200 a nawet podnieść do 1500 złr.

Dla braku materyału, na podstawie którego spodziewany efekt pieniężny projektowanego podatku obliczyćby można, Komisya podatkowa zmieniła pierwszy swój wniosek i postanowiła (aleg. 239) nie proponować na razie Wysokiemu Sejmowi uchwalenia ustawy o samoistnych podatkach od poborów służbowych na rzecz ciał autonomicznych, a to aż do czasu, dopóki w przybliżeniu nie będzie znany wynik finansowy tegoż podatku. Wysoki Sejm podzielił — bez dyskusyi dalszej — zdanie to Komisyi podatkowej i uchwałą z dnia 18. lutego 1898. wezwał c. k. Rząd, „ażeby dostarczył „na podstawie materyału zebranego dla wymiaru podatku osobisto-dochodowego sumaryczne zestawionych spisów jednostek pobierających płacę wedle poszczególnych kategoryi, począwszy od 600 złr. rocznie w górę idąc, które to spisy miałyby obejmować odrębnie jednostki podatkowe w miastach Lwowie, Krakowie, w 30 większych „miastach i w reszcie kraju według poszczególnych powiatów“.

Odezwą z dnia 9/10 1898 L. 11027/pr. c. k. Prezydyum Namiestnictwa udzieliło Wydziałowi krajowemu żądanych wyżej przez Wysoki Sejm wykazów za r. 1898, zaś co do projektu ustawy o tym podatku przedłożonym pierwotnie Wysokiemu Sejmowi przez c. k. Rząd zauważył p. Minister Skarbu w reskryptach swoich z dnia 24. lipca 1898. L. 5016 i z dnia 12. marca 1899 L. 9183|98.:

1) że c. k. Rząd z uwagi, iż komulatywne zaprowadzenie podatku (na rzecz kraju, powiatów i gmin) musiałoby pociągnąć za sobą pewne trudności pod względem rozkładu podatków, które to trudności mogłyby wywrzeć szkodliwy wpływ na wynik praktyczny w szczególności na dochód z podatku, po dokonanych pośrednio ścisłych studyach nad podatkiem od poborów służbowych nie mógłby się już zgodzić na taki projekt ustawy i domagać się musi uchylenia odnośnych postanowień w powołanym projekcie;

2) że współudział organów państwowych w rozkładzie autonomicznego podatku od poborów służbowych mógłby tylko wtedy nastąpić, jeśliby współudział ten nie był dla organów tych połączony z pracą ich siły przechodzącą. W tym względzie równoczesne zaprowadzenie komulatywne kilku autonomicznych podatków w kraju, musi być tak unormowane, by albo całkiem odstąpiono od żądania współudziału organów państwowych przy rozkładzie tego podatku, lub przynajmniej udział ten do minimum ograniczono;

3) wreszcie zauważyło c. k. Ministerstwo Skarbu, że dla nieodzownego ograniczenia najwyższego wymiaru sumy konkurujących podatków z jednej strony i dla ustalenia zasady pierwszeństwa z drugiej strony, jest wskazanem, ażeby te gminy względnie powiaty, w których istniałby już podatek od poborów służbowych w najwyższym dozwolonym wymiarze, wyjęte były z podatku, któryby później zaprowadzono na rzecz powiatu względnie kraju.

Wobec tego oświadczenia JE. p. Ministra Skarbu, tudzież oświadczenia c. k. Prezydyum Namiestnictwa z 2. sierpnia 1898. L. 8692|pr. że zastrzega sobie ewentualne zaznaczenie tego stanowiska Rządu przy dalszych obradach nad rzeczonym projektem ustawy, Wydział krajowy odezwą z dnia 25/10. 1898. LW. 63071 odniósł się do c. k. Prezydyum Namiestnictwa o wyjednanie, by c. k. Rząd wniósł na najbliższej sesyi sejmowej zmieniony projekt ustawy o zaprowadzeniu samoistnych podatków od poborów służbowych na rzecz ciał autonomicznych, lub też zawiadomił Wydział krajowy, jakie zmiany w szczególności uznaje c. k. Rząd za konieczne w projekcie swoim z r. 1898. tak, aby Wydział krajowy już na najbliższej sesyi sejmowej odpowiedni wniosek Wysokiemu Sejmowi mógł przedłożyć. Gdy c. k. Ministerstwo Skarbu w udzielonym Wydziałowi krajowemu — odezwą c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 26. kwietnia 1899. L. 2961/pr. — reskrypcie z 12. marca 1899. L. 9183. oznajmiło, że wniesienie, jako przedłożenia rządowego, projektu ustawy uwzględniającego przytoczone wyżej przez Ministerstwo okoliczności nie może być wzięte pod rozwagę już z tego powodu, że Wydział krajowy nie oświadczył się co do tego, czy Sejm galicyjski zamierza zaprowadzić samoistny podatek od poborów służbowych na rzecz powiatów lub gmin, czy też na rzecz kraju — Wydział krajowy zajął się dokładnem zbadaniem tego przedmiotu i na podstawie także obliczenia sporządzonego z udzielonych mu przez c. k. Namiestnictwo w 1898. wykazów jednostek pobierających płace służbowe, w odezwie swej z dnia 20. czerwca 1899. do LW. 27510 oświadczył c. k. Prezydyum Namiestnictwa, co następuje:

I) Podzielając zapatrywanie c. k. Rządu, że komulatywne zaprowadzenie rzeczonych podatków, tak jak c. k. Rząd pierwotnie proponował, tj. na rzecz kraju, powiatu i gmin, przedstawiałoby pewne trudności pod względem rozkładu podatków i nie byłoby w rezultacie praktycznem, co zresztą już podnoszono w dyskusyi sejmowej na posiedzeniu z 7. lutego 1898., W dział krajowy postanowił oświadczyć się za wprowadzeniem w życie rzeczonych ..datków, lecz tylko na rzecz kraju, gdyż tylko dla tej korporacyi autonomicznej, wedle sporządzonego obliczenia — mógłby podatek ten stanowić wydatniejsze i opłatne źródło dochodu.

II.) Okoliczność zatem, że samoistne podatki od poborów służbowych miałyby być przypisywane i pobierane li na rzecz jednego ciała autonomicznego tj. kraju, a nie komulatywnie, usuwa obawę c. k. Rządu o obciążenie organów jego przy rozkładzie i poborze tego podatku. Wydział krajowy sądzi zatem, że trudność ta pod względem poboru jednolitego podatku nie będzie miała miejsca i wyraża przekonanie swoje, że najwłaściwiej i jedynie organa państwowe, tak jak to czynią co do dodatków autonomicznych, mogłyby się zajmować także — bez trudności — przypisywaniem i ściąganiem samoistnego podatku od poborów służbowych na rzecz funduszu krajowego.

III.) Wedle §. 4. projektu rządowego wniesionego do Wysokiego Sejmu w styczniu r. 1898. mają być wolni od podatku, o którym mowa:

a) urzędnicy i słudzy c. i k. Dworu, państwa, kraju, gmin, zakładów krajowych i gminnych, funduszów publicznych, nauczyciele publiczni, wojskowi, jakoteż wdowy i sieroty tych osób, co do ich poborów służbowych i pochodzących ze stosunku służbowego pensyi, prowizyi, zapomóg i innych poborów;

b) duszpasterze co do ich kongruy.

Z postanowienia tego wynika:

1) że podatek ten mieliby opłacać li urzędnicy prywatni, zajęci przy majątkach ziemskich, fabrykach, przedsiębiorstwach, stowarzyszeniach, bankach, w ogóle przy instytucyach prywatnych;

2) że w kraju naszym przeważnie rolniczym, gdzie urzędnicy zajęci przy nielicznych fabrykach, przedsiębiorstwach i zakładach przemysłowych, przedstawiają wcale ograniczoną liczbę, podatek ten ostatecznie dotknąłby w większej części oficyalistów prywatnych przy majątkach ziemskich;

3) że zatem podatek ten obciążyłby kategoryę osób najmniej do tego podatną, bo ludzi, niemających ani stałych posad, ani zabezpieczonych na starość, którzy mając szczupłe dochody, walczą przeważnie z niedostatkiem i ledwie mogą siebie i rodziny swe utrzymać;

4) że najliczniejsza kategorya osób (urzędnicy c. i k. Dworu, państwa. kraju) najlepiej sytuowani, zabezpieczeni sami jak i ich rodziny, miałaby być wolną od tego podatku; i

5) że — po wyłączeniu osób w §. 4. projektu rządowego wymienionych — efekt finansowy z tego podatku zmalałby do takiej cyfry, że w istocie nasuwałoby się poważne pytanie, czy ze względu na wydatność tego źródła dochodu dla funduszu krajowego, tudzież z uwagi na podmiot opodatkowania, należy taki podatek w życie wprowadzić.

Gdy zatem wedle sporządzonego obliczenia projektowany podatek samoistny przyniósłby funduszowi krajowemu wydatniejszy dochód tylko wówczas, gdyby wszystkie pobory służbowe — bez wyjątku — podatkiem tym zostały obłożone; gdy dalej słuszną i sprawiedliwą rzeczą jest, ażeby wobec równych praw i obowiązków publicznych — wszyscy zarówno urzędnicy bez wyjątku a tem więcej kategorya tychże lepiej sytuowana i zabezpieczona temu podatkowi podlegała; gdy wreszcie przez zrównanie pod tym względem kontrybuentów usunie się zarzut niemoralności podatkowej i niesprawiedliwości, jaki możnaby uczynić projektowi powyższemu i co też w toku dyskusyi sejmowej w dniu 7. lutego 1898. podnoszono, przeto Wydział krajowy oświadczył się za pobieraniem samoistnego podatku od wszelkich płac służbowych a przeciw uwolnieniu od tego podatku osób w §. 4. projektu rządowego wymienionych.

Na takich tylko zasadach opierając się, tj. że samoistny podatek od poborów służbowych zaprowadzony zostanie od wszelkich — bez wyjątku poborów służbowych i tylko na rzecz kraju, że przypisywaniem i poborem tego podatku zajmować się będą jedynie c. k. organa państwowe, mógłby Wydział krajowy odnośny projekt ustawy przedłożyć Wysokiemu Sejmowi do uchwały, nie uchylając przez to i teraz możliwości, że c. k. Rząd, czyniąc w r. 1898. sam od siebie przedłożenie sejmowe, przedłożyć

zechce Wysokiemu Sejmowi ponownie swój projekt odpowiednio zmodyfikowany.

Wydział krajowy prosił zatem c. k. Prezydyum Namiestnictwa o zakomunikowanie powyższego oświadczenia swojego p. Ministrowi Skarbu i o wczesne zawiadomienie Wydziału krajowego o ostatecznej decyzyi c. k. Rządu w tej sprawie, oraz o oznajmienie, czy c. k. Rząd sam zechce uczynić ponowne przedłożenie swoje na najbliższej sesyi sejmowej.

Wreszcie gdy udzielone Wydziałowi krajowemu przez c. k. Namiestnictwo wykazy poborów służbowych z r. 1898 nie poszczególniały w każdej kategoryi dochodów, ile z opodatkowanych tamże jednostek przypada na urzędników prywatnych, przeto Wydział krajowy zwrócił zarazem c. k. Prezydyum Namiestnictwa rzeczone wykazy, celem wskazanego wyżej uzupełnienia, oraz prosił o dostarczenie takichże dat za r. 1899.

Tymczasem Wysoki Sejm wskutek wniosku posła Średniawskiego i tow. przedłożonego dnia 4. kwietnia r. 1900. wsprawie opodatkowania stałych pensyj służbowych, kapitalistów i innych podatkiem osobisto-dochodowym niedotkniętych dochodów na rzecz kraju, powiatu i gmin, przypomniał określoną wyżej sprawę zaprowadzenia samoistnego podatku od poborów służbowych i na posiedzeniu z dnia 4. maja 1900 powziął następującą uchwałę:

„Sejm wzywa c. k. Rząd ponownie, ażeby z wszelką pewnością na najbliższej „sesyi sejmowej przedłożył materyał statystyczny odnośnie do uchwały z dnia 18. lu„tego 1898. mający służyć do ocenienia wydatności samoistnego opodatkowania pobo„rów służbowych na potrzeby ciał autonomicznych“

C. k. Prezydyum Namiestnictwa czyniąc też zadość powołanej wyżej odezwie Wydziału krajowego z dnia 20. czerwca 1899 LW. 27510 a temsamem i późniejszej uchwale Wysokiego Sejmu z 4. maja 1900. — nadesłało Wydziałowi krajowemu odezwą z dnia 12. maja 1900. L. 12986|pr. uzupełnione w myśl życzeń Wydziału krajowego daty statystyczne za r. 1898 i 1899. oraz odezwą z dnia 8 października 1900. L. 9721/pr. zakomunikowało Wydziałowi krajowemu reskrypt p. Ministra skarbu z 27. lipca 1900. L. 2310 wydany w porozumieniu z p. Prezydentem Ministrów, jako kierownikiem c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych następującej treści:

1). „Ze względów zasadniczych Rząd musi bezwarunkowo obstawać przy żąda„niu, aby urzędnicy Dworu, państwa, kraju i funduszów publicznych byli uwolnieni od „mającego się zaprowadzić podatku autonomicznego od poborów służbowych.

„Gdyby przeto Wydział krajowy nie odstąpił od żądania obciążenia urzędników Dworu, państwa, kraju i funduszów publicznych krajowym podatkiem pensyjnym, zapro„wadzenie krajowego podatku pensyjnego wogóle nie byłoby możliwe, ponieważ nie by„łoby nadziei, aby jakikolwiek ewentualnie uchwalony projekt ustawy o takim krajo„wym podatku pensyjnym uzyskał Najwyższą Sankcyę.“

2) „Co do współdziałania organów państwowych przy nakładaniu i ściąganiu „autonomicznego podatku pensyjnego gotowe jest ministerstwo skarbu do jak najdalej „idących koncesyj.“

3) „Jak się jednak okazało z bliższego zbadania pracy, którą organa państwo„we byłyby obciążone wskutek administracyi autonomicznego podatku pensyjnego, prze„prowadzenie nakładania krajowego podatku pensyjnego przez organa państwowe, by„łoby znacznie łatwiejsze, gdyby wymiar tego podatku obliczono tylko według wyso„kości przypadającego podatku osobisto-dochodowego.

„Dla uproszczenia administracyi byłoby więc bardzo pożądanem, aby wymiar „krajowego podatku pensyjnego ustanowiono w pewnej oznaczonej części (Quote) po„datku osobisto-dochodowego (nie zaś także państwowego podatku pensyjnego); w re-
Aleg. 1. „skrypcie ministeryalnym z 18. listopada 1897. L. 8402, którego odpis dołącza się) ./. „podano połowę podatku, który według ustawy o podatkach osobistych przypada na „płace, jeżeli te są jedynym dochodem pobierającego je, jako dopuszczalne maximum „samoistnego podatku od poborów służbowych.

„Ponieważ jednak nie da się zaprzeczyć, że w razie unormowania wymiaru „krajowego podatku pensyjnego w sposób powyższy pobory służbowe przewyższające „6400 koron byłyby wskutek nieuwzględnienia państwowego podatku pensyjnego przy „obliczaniu krajowego podatku pensyjnego w mniejszym stopniu obciążone na rzecz „kraju, niż to uznano za odpowiednie dla celów państwowych, przeto Ministerstwo „skarbu byłoby gotowe w razie ustanowienia wymiaru krajowego podatku pensyjnego

„w pewnej części (np. w połowie) samego tylko podatku osobisto-dochodowego odstą-„pić od wyrażonego w powołanym reskrypcie z 18. listopada 1897. L. 8402 żądania, „aby w razie zaprowadzenia autonomicznego podatku pensyjnego nie pobierano żad-„nych dodatków do państwowego podatku pensyjnego; wolność od dodatków, przysłu-„gująca obecnie urzędnikom Dworu, państwa, kraju i funduszów publicznych musia-„łaby jednak oczywiście i tu pozostać zapewnioną.

4) „Dalszym warunkiem nakładania i ściągania krajowego podatku pensyjnego „przez urzędy państwowe, wypływającym ze względów manipulacyjno-technicznych, „byłoby ograniczenie tego podatku do poborów służbowych, podlegających opodatko-„waniu przez potrącenie, które ma zastosowanie w przeważnej liczbie przypadków."

Wydział krajowy, otrzymawszy tym sposobem od c. k. Rządu żądane i uzupełnione daty statystyczne o ilości ludnostek pobierających płace służbowe tudzież powołane wyżej enuncyacye c. k. Rządu, tyczące się projektu zaprowadzenia samoistnego podatku od poborów służbowych na cele autonomiczne, zajął się przedewszystkiem obliczeniem efektu finansowego, jakiby z tego źródła dochodu wynikł w przybliżeniu dla kraju, zaś celem możliwego jeszcze uzupełnienia tego przedmiotu zażądał odezwą z dnia 28. sierpnia 1900. L. 32578 od Wydziałów krajowych wszystkich krajów w Radzie Państwa reprezentowanych informacyj, czy i o ile zajmowano się tamże sprawą zaprowadzenia samoistnych podatków od poborów służbowych na cele autonomiczne, prosząc w razie twierdzącym o udzielenie Wydziałowi krajowemu odnośnych sprawozdań projektów ustaw ewentualnie samych ustaw' jeśli one już obowiązują.

Aleg. 2. 3. Z obliczenia tego wyżej wspomnianego pod ./' dołączonego, które sporządzono oddzielnie dla całego kraju, a oddzielnie z tego dla m. Lwowa i Krakowa i 30 większych miast i w którym przyjęto maxymalną stopę projektowanego podatku od poborów służbowych tj. 50% od podatku państwowego osobisto-dochodowego przypadającego, z §. 172. ustawy z 25. października 1896. dz. u. p Nr. 220, wynika wedle stanu z r. 1899:

1). że gdyby podatkiem tym samoistnym obłożono wszystkie bez wyjątku pobory służbowe, to kwota podatkowa wyniosłaby w przybliżeniu . . . **403.725** koron gdyby zaś podatek ten miał obciążyć tylko urzędników prywatnych, dochód z niego przyniesćby mógł funduszowi krajowemu tylko kwotę około **110.658** koron.

2). że cyfry te możliwego dochodu nie są nigdy pewne, gdy się zważy, że pobory służbowe ulegają przeróżnym i ciągłym zmianom a także zmniejszać się mogą lub nawet w zupełności ustawać, i że w razie niemożności ściągnięcia z tych poborów i odpisania przez władze skarbowe, państwowego podatku osobisto-dochodowego od poborów służbowych przypisanego, trzebaby w konsekwencyi z tych samych powodów odpisywać i samoistny podatek krajowy;

3) że najwyższe cyfry możliwego dochodu przedstawiają te powiaty, które są siedzibą stolic kraju, fabryk, zakładów przemysłowych i przedsiębiorstw tudzież znaczniejszych zarządów dóbr, jako to powiaty: Biała, Chrzanów, Dolina, Drohobycz, Gorlice, Kraków, Krosno, Lwów, Stryj, Żywiec.

4). że z miast odznaczają się pod tym względem: Lwów, Kraków, Biała, Kołomyja, Przemyśl, Stanisławów, Tarnów;

5). że inne powiaty względnie miasta spadają do granicy osiągającej ledwie kilkaset złr. a nawet kilkadziesiąt i kilkanaście, jak np. powiaty: Cieszanów, (91.50), Dobromil (99.50), Grybów, (14.10), Horodenka, (98.80), Jaworów, (32.30), Kałusz, 57.20) Kolbuszowa, (50), Pilzno, (56.60), Podhajce, (51.70), Sambor, (97.20), Strzyżów, (34.10) Trembowla, (68.40), Zbaraż, 22.90); wreszcie

6). że efekt pieniężny, przyjęty nawet w pełnem dozwolonem maximum wymiaru tj. 50% czyli w połowie podatku państwowego — gdyby miał wpływać li na fundusz krajowy, byłby stosunkowo dość skąpy, a już dla drobnych kwot i trudności w przypisywaniu i poborze nie opłaciłby się chyba pojedynczym powiatom i gminom, a przynajmniej fundusze powiatowe i gminne nie odczułyby wielkiej ulgi z takiego szczupłego dochodu przynieść mogącego w przeważnej większości powiatów kilkaset lub kilkadziesiąt złr.

Co się tyczy nakoniec kwestyi, czy i o ile zajmowano się zaprowadzeniem podatku, o którym mowa, w innych krajach naszej Monarchii, względnie czy go tam zaprowadzono, to z udzielonych Wydziałowi krajowemu w tym względzie wiadomości okazuje się, co następuje:

W Austryi niższej, na Morawach, w Krainie i Dalmacyi nie zajmowano się dotąd wcale tą sprawą, z Bukowiny zaś nie otrzymaliśmy żadnej wiadomości.

W Gorycyi zaniechano inicyatywy z powodu różnych trudności połączonych z poborem tego podatku i z powodu nieznacznego spodziewanego rezultatu finansowego.

Wreszcie w Istryi był projekt zaprowadzenia samoistnego podatku od poborów służbowych na rzecz gmin, lecz projekt ten z powodu szczupłego rezultatu finansowego, jakiby mógł przynieść, upadł.

Natomiast w Salzburgu, Szląsku, Tyrolu i Austryi wyższej obowiązują już ustawy krajowe, nadając *gminom* prawo zaprowadzenia samoistnego podatku od poborów służbowych; a to:

Ustawa z dnia 24. czerwca 1898. dz. u. kr. Nr. 20 dla księstwa Salzburgskiego opiewa następująco:

§. 1.

„Gminom przysługuje prawo uchwalania samoistnych podatków od poborów „służbowych, których wymiar nie może przekraczać połowy tego podatku, jaki według „ustawy z dnia 25. października 1896. dz. p. p. Nr. 220 o bezpośrednich podatkach „osobistych przypada na pobory służbowe, jeżeli one stanowią jedyny dochód obowią„zanego do płacenia podatku.

„Do nakładania tego podatku potrzeba zezwolenia Wydziału krajowego i zgody „politycznej władzy krajowej.

§. 2.

„Od tego gminnego podatku od poborów służbowych są wolni:

„1. Urzędnicy i słudzy c. i k. Dworu, państwa, kraju i funduszów publicznych, „następnie wojskowi, jakoteż ich wdowy i sieroty co do ich poborów służbowych i pocho„dzących ze stosunku służbowego pensyj, prowizyj, dodatków na wychowanie i darów z łaski;

2. Duszpasterze co do ich kongruy i publiczni nauczyciele.

§. 3.

„W tych gminach, w których na zasadzie niniejszej ustawy gminny podatek „od poborów służbowych będzie zaprowadzony, ma być państwowy podatek pensyjny „wolny od wszelkich dodatków.

§. 4.

„Co do miejscowego odgraniczenia powinności płacenia tego podatku rozstrzyga „wyłącznie miejsce zamieszkania otrzymującego pobory służbowe.

§. 5.

„Celem ustanowienia podstawy opodatkowania dla gminnego podatku od pobo„rów służbowych upoważnia się Rząd, do udzielania gminom, w których zaprowadzo„nym będzie podatek od poborów służbowych na zasadzie tej ustawy, dat rejestru „szacunkowego odnoszących się do poborów służbowych i wykazu osób, pobierających „dochód z płac służbowych.

§. 6.

„Wykonanie niniejszej ustawy polecam mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych i skarbu.“

Ustawa z dnia 24. czerwca 1898. Nr. 39. dz. u. kr. dla Szlązka, wyklucza w art. 1. wyraźnie od podatku: inne źródła dochodu, zaś w art. 2. obejmuje, jako wolnych od podatku, także urzędników i sług gmin; zresztą w brzmieniu swojem analogiczną jest z ustawą dla Salzburga.

W Tyrolu obowiązuje ustawa z dnia 15. września 1899. dz. u. kr. Nr. 50 równobrzmiąca z postanowieniami ustawy Salzburgskiej.

W Austryi wyższej zaś jest w mocy ustawa z dnia 27. sierpnia 1899. dz. u. kr. Nr. 32 o gminnym podatku od poborów służbowych; a różni się od ustawy Salzburgskiej tem tylko, że tak samo jak w Szlązku zaznacza w art. 1. „że podatek ten dotyka tylko pobory służbowe z wyłączeniem innych źródeł dochodu kontrybuenta“ zaś w art. II. uwalnia od podatku także:

a). osoby, których roczny dochód z poborów służbowych temu podatkowi podlegających nie przekracza 1000 złr. — stanowi zatem minimum egzystencyi wolne od podatku;

b). urzędników i sług gmin — tak jak w Szlązku;

c). prócz duszpasterzy co do kongruy uwalnia także i organistów co do dochodów w tym charakterze i z tej służby im przypadających.

Nadto w Nr. 36. dziennika ustaw kraj. z r. 1899 dla Austryi wyższej ogłoszono dnia 16. listopada 1899. przepisy wykonawcze do powyższej ustawy wydane przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym, które opiewają:

I.

„Wedle postanowienia art. I. wspomnianej ustawy najwyższy wymiar gmin„nego podatku od poborów służbowych nie może być wyższy, jak połowa państwowego „podatku osobisto-dochodowego, oznaczonego w §. 172. ustawy z dnia 25. października „1896. dz. p. p. Nr. 220, a podatek ten dotyka tylko pobory służbowe względnie płace „kontrybuentów z wyłączeniem innych źródeł dochodu.

„Uchwalając zatem zaprowadzenie gminnego podatku od poborów służbowych „trzeba przedewszystkiem na to zważać, ażeby dozwolony ustawą najwyższy wymiar „nie został przekroczony; w przeciwnym bowiem razie zezwolenie n pobór podatku „nie mogłoby być udzielone.“

„Najwyższy wymiar gminnego podatku od poborów służbowych wynosi zatem „od poborów tych;

ponad	*do włącznie*	*podatek*
1000 złr.	1100 złr.	5 złr. —
1100 „	1200 „	6 „ —
1200 „	1300 „	7 „ —
1300 „	1400 „	8 „ —
1400 „	1500 „	9 „ —
1500 „	1600 „	10 „ —
1600 „	1700 „	11 „ —
1700 „	1800 „	12 „ —
1800 „	1900 „	13 „ 50 ct.
1900 „	2000 „	15 „ — „
2000 „	2200 „	17 „ — „
2200 „	2400 „	19 „ 50 „
2400 „	2600 „	22 „ —
2600 „	2800 „	24 „ 50 „
2800 „	3000 „	27 „ 50 „
3000 „	3300 „	31 „ —
3300 „	3600 „	35 „ 50 „

„Skale podatkowe na wyższe jak 3600 złr. pobory służbowe przypadające, mogą „być ze skali podatku państwowego w §. 172. ustawy z 25. października 1896 Nr. 220 „dz. p. p. zawartej, obliczone.

„Zaleca się przy ustalaniu wymiaru gminnego podatku od poborów służbowych „zachować stopnie zawarte w §. 172. ustawy o podatkach osobistych, wyżej częściowo podanych, przyczem zachowanie dozwolonego ustawą najwyższego wymiaru żadnej nie „podlega trudności.“

II.

„Uchwałą Rady gminnej tyczącą się zaprowadzenia gminnego podatku od pobo„rów służbowych należy w gminie ogłosić z uwagą, że ci, którzyby uchwałą tą uwa„żali się obciążonymi swoje zażalenia na tę uchwałę w przeciągu dni 14 od dnia ogło„szenia licząc, wnieść mogą u Zwierzchności gminnej.

III.

„Po upływie terminu 14 dniowego należy — przy dołączeniu dotyczącego pro„tokołu z posiedzenia Rady gminnej — wnieść podanie do Wydziału krajowego „o zezwolenie na gminny podatek od poborów służbowych, przy czem należy oznajmić, „czy na dotyczącą uchwałę Rady gminnej wniesiono zażalenia lub nie.

„W wypadku twierdzącym należy zażalenia takie dołączyć.

„Podanie o zezwolenie na gminny podatek od poborów służbowych należy zawsze „oddzielnie od innych równoczesnych podań, a w szczególności także od podań o zezwo„lenie na dodatki gminne i inne opłaty na cele gminne wnosić.

IV.

„Na podstawie otrzymanego od Wydziału krajowego w porozumieniu z c. k. „Namiestnictwem zezwolenia na pobór gminnego podatku od poborów służbowych, ma „dotycząca Zwierzchność gminna w myśl art. V ustawy z 28. sierpnia 1899 dz. u. „kr. Nr. 32. odnieść się do c. k władzy podatkowej pierwszej instancyi (Administracyi „podatkowej, Starostwa), którą Wydział krajowy uwiadomi o zezwoleniu na pobór „gminnego podatku od płac służbowych, o udzielenie odnoszących się do poborów słu„żbowych dat z rejestru szacunkowego i o udzielenie wykazu osób w gminie zamie„szkałych, które mają dochody z poborów służbowych.

V.

„Na podstawie otrzymanych od c. k. Władzy podatkowej komunikatów ma „Zwierzchność gminna dokonać wymiaru i przepisu gminnego podatku od poborów słu„żbowych.

„Poboru tego podatku dokonuje — tak, jak poboru dodatków gminnych — „Zwierzchność gminna względnie jej organa.

VI.

„Przy każdoczesnem ustanawianiu procentu dodatków gminnych należy na do„chód z gminnego podatku od poborów służbowych w ten sposób zważać, ażeby cyfra „dochodu obliczona na podstawie komunikatów c. k. władzy podatkowej po potrą„ceniu możliwych kosztów poboru — do preliminarza budżetu gminnego w dziale „po„krycia“ wstawioną została.

Wreszcie w Vorarlbergu Sejm tamtejszo-krajowy na posiedzeniu z dnia 20. kwietnia 1900 wskutek wniesionych petycyj gmin — uchwalił projekt ustawy zaprowadzenia będącego w mowie podatku także na rzecz gmin.

Projekt ten o tyle tylko różni się od ustawy obowiązującej w Salzburgu, że — za poprzednią zgodą wyjątkową c. k. Ministerstwa skarbu — domieszczono w §. 1 ustęp stanowiący:

„W okolicznościach zasługujących na szczególne uwzględnienie może być „gminny podatek od poborów służbowych ustanowiony w wysokości najwyżej 60% „podatku państwowego“ i że w § 2. o osobach wolnych od podatku zaznaczono co do duszpasterzy ich pobory służbowe i emerytury.

Projekt powyższy nie uzyskał jednak jeszcze sankcyi.

Odmiennie zaś miała się sprawa w Karyntyi, w Styri i w Czechach; tam bowiem zajmowano się zaprowadzeniem samoistnego podatku od poborów służbowych na rzecz kraju.

Mianowicie w Karyntyi na posiedzeniu dnia 28. lutego 1893 uchwalił Sejm projekt ustawy o pobo rze na rzecz kraju podatku od dochodów z płac służbowych, pensyj emerytalnych, zaopatrzeń, prowizyj etc.; który to projekt brzmiał następująco:

§. 1.

„Z dochodów z płac i wynagrodzeń służbowych i emerytur urzędników i sług „w Karyntyi zamieszkałych, jeśli dochód ten więcej jak 600 złr. wynosi, pobieranym „będzie krajowy podatek.

Od podatku tego są wolni:

„*a*) Urzędnicy i słudzy c. i k. Dworu, państwa, kraju, gmin i funduszów pu„blicznych, następnie osoby wojskowe;

„*b*) urzędnicy i słudzy karyntyjskiej Izby handlowej i przemysłowej;

„*c*) nauczyciele szkół publicznych i takich szkół Towarzystw lub prywatnych, „które otrzymują subwencyę od kraju;

„a to: wszystkie osoby pod *a*) — *c*) wymienione, co do ich poborów służbowych.

„*d*) duszpasterze, co do ich kongruy;

„*e*) wdowy i sieroty po osobach pod *a* —*c*) wymienionych, co do ich ze sto„sunku służbowego pochodzących pensyj, prowizyj, dodatków na wychowanie i da„rów z łaski.

§. 2.

„Podatkowi podlegają:

„*a*) płace, dodatki osobiste i aktywalne, remuneracye i wszystkie inne jak„kolwiek zwane, z góry ustanowione pobory w pieniądzach lub w naturze;

„*b*) wszystkie inne korzyści wypływające ze stosunku służbowego lub stano„wiska zawodowego lub ze względu na to stanowisko, jak tantyemy, taksy obecności, „zapłaty ugodowe i od sztuki, prowizye itp. (zmienne pobory);

„*c*) emerytury i zaopatrzenia wszelkiego rodzaju, które wedle §. 1. podlega„jące podatkowi osoby lub ich wdowy i sieroty pobierają od służbodawcy lub z fun„duszów i kas, do których służbodawcy datkami przyczyniają się.

§. 3.

„Osoby, które wedle §. 1 *a*—*e*) uwolnione są od podatku krajowego, lecz z innych „stosunków służbowych pobierają płace podlegające opodatkowaniu wedle §. 2., mają, „jeśli suma ogólna poborów uwolnionych i nieuwolnionych rocznie 600 złr. przewyższa, „z kwoty podatkowej przypadającej na cały dochód z poborów służbowych, ową część „uiszczać, która wypada stosunkowo na dochód podlegający podatkowi krajowemu.

§ 4.

„Podatek wynosi rocznie od dochodów wedle §. 2. podatkowi podlegających:

ponad		*do włącznie*		*podatek*		
600	złr.	625	złr.	2 złr.	10	ct.
625	„	650	„	2 „	40	„
650	„	675	„	2 „	60	„
675	„	700	„	2 „	80	„
700	„	750	„	3 „	20	„
750	„	800	„	3 „	60	„
800	„	850	„	4 „	—	
850	„	900	„	4 „	50	„
900	„	950	„	5 „	—	
950	„	1000	„	5 „	50	„
1000	„	1100	„	6 „	—	
1100	„	1200	„	7 „	20	„
1200	„	1300	„	8 „	40	„
1300	„	1400	„	9 „	60	„
1400	„	1500	„	10 „	80	„
1500	„	1600	„	12 „	—	
1600	„	1700	„	13 „	—	
1700	„	1800	„	14 „	—	
1800	„	1900	„	16 „	—	
1900	„	2000	„	18 „	—	
2000	„	2200	„	20 „	—	
2200		2400	„	23 „	—	
2400	„	2600	„	26 „	—	
2600	„	2800	„	29 „	—	
2800	„	3000	„	33 „	—	
3000	„	3200	„	37 „	—	
3200	„	3600	„	48 „	—	
3600	„	4000	„	57 „	—	
4000	„	4500	„	78 „	—	
4500	„	5000	„	100 „	—	
5000	„	5500	„	125 „	—	
5500	„	6000	„	140 „	—	
6000	„	6500	„	170 „	—	
6500	„	7000	„	186 „	—	
7000	„	7500	„	245 „	—	
7500	„	8000	„	265 „	—	
8000	„	8500	„	333 „	—	
8500	„	9000	„	365 „	—	
9000	„	9500	„	380 „	—	
9500	„	10.000	„	402 „	—	

„ponad 10.000 złr. 5% dochodu podlegającego opodatkowaniu.

„Podatek jednak wymierzać należy w taki sposób, żeby z poborów wyższego sto-„pnia po strąceniu podatku nie zostawało nigdy mniej, niż zostaje z najwyższych po-„borów najbliższego niższego stopnia po strąceniu podatku na ten ostatni przy-„padającego.

§. 5.

„Dla każdego obowiązanego do płacenia podatku przyjętym będzie dochód „w tej kwocie, jaka ustaloną będzie przy wymiarze państwowego podatku osobisto-„dochodowego i pensyjnego dla dochodu z poborów i wynagrodzeń służbowych tudzież

„z emerytur wedle §§. 167, 168, 212 i 233 ustawy z 25. października 1896 dz. u. p. „Nr. 220 o podatkach bezpośrednich osobistych.

„Zmiany, jakich dozna państwowa podstawa wymiaru wskutek obniżeń lub „dodatkowych wymiarów będą miały zastosowanie także i dla podatku krajowego.

§. 6.

„C. k. władze podatkowe upoważnia się udzielać tym organom krajowym, któ„rych Wydział krajowy do tego przeznaczy, daty z państwowych aktów wymiarowych „podatku, a pożądane wedle §. 5 dla wymiaru krajowego podatku.

„Funkcyonaryuszów krajowych obowiązują postanowienia §. 246. ustawy z 25. „października 1896 dz. u. p. Nr. 220.

§. 7.

„Kwota uiścić się mającego podatku będzie każdemu kontrybuentowi wezwa„niem płatniczem oznajmioną.

„Prócz tego tym, którzy pobory w §. 1. oznaczone wypłacają, będzie doręczone „wezwanie płatnicze z oznajmieniem wymierzonej kwoty podatkowej, i wypłacający te „pobory są obowiązani przypisany pobierającym płace podatek krajowy potrącać w tych „samych terminach i w tych samych stosunkowo ratach, w których wypłaca się pobory.

„Kwoty potrącone w ciągu roku kalendarzowego należy odwieść w przeciągu „14 dni po upływie roku".

§. 8.

„Gdyby z początkiem nowego roku podatkowego przypis podatku na ten rok „nie był jeszcze wiadomy, to w takim wypadku, aż do nadejścia odnośnego wezwania „płatniczego należy potrącać podatek tymczasowo — z zastrzeżeniem późniejszego wy„równania — wedle przeszłorocznego wymiaru.

§. 9.

„Przeciw przypisaniu i wymiarowi podatku przysługuje tak kontrybuentowi jak „i obowiązanemu do potrącania podatku (§. 7) prawo odwołania się w przeciągu dni „30 do karyntyjskiego Wydziału krajowego, a przeciw orzeczeniu tegoż możność wnie„sienia zażalenia do c. k. Trybunału administracyjnego po myśli ustawy z 22. październ„nika 1875 Dz. u. p. 36 ex 1876.

§. 10.

„Początek i koniec obowiązku podatkowego reguluje się wedle postanowień pra„wnych, obowiązujących w tej mierze co do podatku osobisto-dochodowego, które mają „też analogiczne zastosowanie do zmian w ciągu roku zachodzących.

„Zgaśnięcie obowiązku podatkowego ma miejsce mianowicie także wtedy, gdy „odbiorca poborów podatkowi podlegających swoje stałe miejsce zamieszkania przeniósł „poza granice kraju Karyntyi.

„Pod względem zadawnienia podatku krajowego obowiązują postanowienia §. „284. ustawy z 25. października 1896 dz. u. p. Nr. 220.

§. 11.

„Obowiązani wedle §. 7. do potrącań odpowiedzialni są za należyte wykonanie „tego obowiązku jakoteż za odwiezienie potrąconych kwot w należytym czasie.

„W wypadku opaźniającego się odwiezienia podatku ma być zaległość ściągniętą w drodze politycznej egzekucyi przez władze polityczne I. instancyi.

§. 12.

„Kwoty pobrane jako podatek krajowy będą pomiędzy kraj i gminy, w których mieszkają odbiorcy płac i wynagrodzeń służbowych lub emerytur podatkowi podlegających, w ten sposób dzielone, że gmina zamieszkania otrzyma połowę podatku, jaki uiścili kontrybuenci na obszarze gminy zamieszkali.

§. 13.

„Wszelkie bliższe postanowienia o wygotowywaniu i doręczaniu nakazów płatniczych (§. 7) jakoteż o sposobie, jak odbywać się ma płacenie podatku i wypłata przypadającego gminom udziału, zastrzega się osobnemu rozporządzeniu, jakie wyda Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Rządem krajowym.

§. 14.

„Jak długo niniejsza ustawa będzie obowiązywała, nie mogą być w Karyntyi nakładane żadne dodatki do państwowego podatku pensyjnego z §. 233. ustawy z 25. października 1896 dz. u. p. Nr. 220.

§. 15.

„Ustawa niniejsza wchodzi w życie z pierwszym dniem miesiąca następującego po jej ogłoszeniu.

§. 16.

„Wykonanie niniejszej ustawy polecam mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych i skarbu“.

Powyższy projekt ustawy nie uzyskał jednak Najwyższej Sankcyi, a to z następujących powodów:

„W projekcie tym unormowano obowiązek służbodawcy potrącenia podatku, bez ograniczenia co do stałych poborów.

„Wprawdzie i ustawa z 25. października 1896 Dz. u. p. Nr. 220, na której oprzeć się chciał ten projekt, zawierała w §§. 234 i 235 podobną normę.

„Tymczasem jednak rozporządzeniem cesarskiem z 8. lipca 1898 Dz. u. p. Nr. 120, tyczącem się częściowego uchylenia przepisanego w §§. 234 i 235 ustawy z dnia 25. października 1896 Dz. u. p. Nr. 220, obowiązku potrącania podatku przy wypłacie płac służbowych zmiennych, zarządzono, jako koniecznie uznaną zmianę tak postanowień prawnych; dlatego też wydało się c. k. Rządowi niemożliwem, postanowienie ustawowe, które w ustawodawstwie państwowem wymagało koniecznej i rychłej zmiany, wprowadzać na nowo jako normę w ustawodawstwie krajowem.

„Istotną wadą w tym projekcie jest dalej postanowienie zawarte w §. 6 ust. 2., wedle którego postanowienia §. 246 ustawy z 25. października 1896 Dz. u. p. Nr. 220 uznano gołosłownie, jako stosować się mające do funkcyonaryuszów krajowych.

„Niewątpliwie — podług §. 11. państwowej ustawy zasadniczej z 21. grudnia 1867 dz. u. p. Nr. 141 w sprawach opodatkowywania kraju przysługuje Sejmowi kompetencya do wydawania postanowień karnych, jednakże kompetencya ta w niniej-

„szej formie wykonana przedstawia się bezwątpienia jako przekroczenie prawnego „zakresu działania Sejmu".

Co się tyczy zaś Styryi, to tam również uchwalił Sejm na posiedzeniach w dniu 25. i 26. lutego 1898 projekt ustawy, tyczący się zaprowadzenia krajowego podatku od poborów służbowych.

Projekt ten różni się od karyntyjskiego nieco w stylizacyi, zaś głównie pod następującym względem;

1) w Karyntyi w §. 1. przyjęto jako minimum wolne od podatku 600 złr., zaś w Styryi 625 złr.;

2) w Karyntyi w tym samym paragrafie uwolniono od podatku — wśród osób jak w Styryi zresztą — także urzędników i sług Izby handlowej i przemysłowej, tudzież nauczycieli szkół utrzymywanych przez Towarzystwa lub prywatnych, podczas gdy w Styryi osób tych ostatnich nie uwolniono;

3) w Karyntyi w §. 2. oznaczono szczegółowo przedmiot opodatkowania, w Styryi zaś powiedziano ogólnikowo, że przedmiotem opodatkowania są pobory służbowe, bez rozróżniania zatem ich rodzajów.

4) skala podatkowa w §. 4 projektu Karyntyjskiego obliczona różni się od Styryjskiej w §. 2. obliczonej, a to trojako:

a) najpierw obydwie skale są wyższe od dozwolnego nam przez c. k. Rząd maximum podatku, t. j. wynoszą więcej nieco jak5% podatku państwowego;

b) przyczem skala styryjska znowu wyższą jest od karyntyjskiej np. w stopniach 2, 3, 4, 6—9, w 16—23, o kwotę 2, 4, 6, 8, 20, 40 ct. w stopniu 25 o kwotę 7 złr. 88 ct., zaś w dalszych

c) stopniach skala styryjsku postępuje nierównomiernie i w wyższych wymiarach jak w Karyntyi, a kończy się na po borachsłużbowych ponad 30.000 złr., wymierzając od takich dalszych poborów podatek w kwocie 1791 złr.;

5) nadto projekt styryjski zawiera w §. 2. końcowe postanowienie, że pobory służbowe z różnych źródeł pochodzące mają być — w celu wymiaru podatku — razem zliczone, natomiast w projekcie styryjskim nie ma postanowienia zawartego w §. 5. ust. 2 projektu karyntyjskiego, że zmiany, jakich dozna państwowa podstawa wymiaru wskutek obniżeń lub dodatkowych wymiarów, będą miały zastosowanie także i dla podatku krajowego.

6) W projekcie styryjskim buchalterya krajowa wygotowuje nakazy płatnicze, a rekursy wnoszą się tylko do Wydziału krajowego; podczas gdy w Karyntyi dozwolono wyraźnie w §. 9. możności wniesienia zażalenia do c. k. Trybunału administracyjnego;

7. wedle §. 6. projektu karyntyjskiego obowiązują funkcyonaryuszów krajowych i mają do nich zastosowanie postanowienia karne §. 246. ustawy z 25. października 1896 Dz. u. p. Nr. 220, podczas gdy w projekcie styryjskim tego niema;

8) §. 6. projektu styryjskiego zawiera postanowienie, — czego nie ma w karyntyjskim projekcie — co do nowo powstałych płac służbowych, mianowicie, że wypłacający je ma tymczasowo — aż do nadejścia wymiaru buchalteryi krajowej — podatek od tych poborów obliczać i potrącać w tej kwocie, jaka wedle skali podatkowej na te nowe pobory przypada;

9) w styryjskim projekcie w §. 7, mają być potrącane co miesiąca kwoty podatkowe w przeciągu dni 14 po upływie miesiąca odwiezione, w Karyntyi zaś po upływie roku;

10) w Karyntyi znowu w §. 10 projektu oznaczono wyraźnie początek i koniec obowiązku podatkowego, czego w projekcie styryjskim nie uczyniono;

11) w Karyntyi w §. 12. zaprojektowano podział dochodu z podatku pomiędzy kraj i gminy, w Styryi tego niema; — wreszcie

12) wedle §. 12. projektu styryjskiego nie będą pobierane dodatki krajowe do podatku państwowego pensyjnego, zaś w karyntyjskim projekcie w §. 14. powiedziano, że żadne dodatki nie mogą być pobierane.

Projekt ten styryjski nie uzyskał także Najwyższej Sankcyi, a to z tego samego powodu, jaki przytoczono wyżej w ustępie 1. odpowiedzi c. k. Rządu udzielonej na projekt karyntyjski.

Wobec odmowy temu projektowi Najwyższej Sankcyi postawił sobie styryjski Wydział kraj. pytanie, czyli ustawę o zaprowadzeniu krajowego podatku od poborów służbowych ma ponownie przedłożyć Sejmowi na najbliższej sesyi w odmiennej kodyfikacyi. Wydział krajowy styryjski rozstrzygnął pytanie to przecząco, a to z uwagi, że zarządzone rozporządzeniem cesarskiem z 8. lipca 1898 Dz. u. p. Nr. 120 zniesienie §§. 234 i 235 ustawy o podatkach osobistych bezpośrednich odpowiada wprawdzie życzeniu pewnej grupy interesowanej, że jednak nie jest bynajmniej wykluczone, ażeby rzeczone rozporządzenie cesarskie nie miało być poddane uchwałom obydwóch Izb Rady państwa, owszem trzeba się liczyć z możnością, że powody, które przemawiały w swoim czasie za przyjęciem postanowień ustawy, już po kilku miesiącach zniesionych, także za pozostawieniem tych postanowień mogą znowu przemawiać.

Gdy więc mogłoby się zdarzyć, że ustawa o krajowym podatku od poborów służbowych, zastosowana do rozporządzenia cesarskiego z 8. lipca 1898, w razie zniesienia tego rozporządzenia cesarskiego, ponownie nie byłaby sankcyonowaną lub — otrzymawszy sankcyę — musiałaby być znowu zmienioną, przeto uznał styryjski Wydział krajowy za odpowiednie wyczekiwać wprzód ostatecznego załatwienia tego precedensu, zanim przystąpi do ponownego projektu ustawy o zaprowadzeniu krajowego podatku od poborów służbowych.

Wreszcie w Czechach Wydział krajowy w r. 1899 przedłożył Sejmowi projekt ustawy o zaprowadzeniu samoistnego podatku od poborów służbowych także na rzecz kraju.

Projekt ten stanowi główne zasady:

1) że nakłada podatek na pobory służbowe wszelkiego rodzaju oznaczone w §§. 167 i 168. ustawy z z 25. października 1896 dz. . p. nr. 220;

2) wysokość podatku wynosi połowę podatku państwowego w §. 172. tej ustawy oznaczonego;

3) uwalnia od podatku tylko urzędników Dworu, państwa, kraju i funduszów publicznych, duszpasterzy co do ich kongruy i nauczycieli w publicznych szkołach.

Nie uwalnia zatem ani wojskowych, ani wdowy i sieroty po osobach wyżej wymienionych.

4) Podatek ten ma być — na rachunek czeskiego funduszu krajowego — w ten sposób przez organa państwowe wymierzany i pobierany, jak to ma miejsce wedle §. 233 ustawy z 25. października 1896 Dz. u. p. Nr. 220 przy państwowym podatku pensyjnym. Egzekucyjnem ściąganiem i ewentualnem ubezpieczeniem tego podatku mają się zajmować te same organa i w ten sam sposób jak co do podatków krajowych.

Na tem zasady tego projektu kończą się a inne postanowienia zastrzeżone zostały wydać się mającemu rozporządzeniu wykonawczemu.

Sejm czeski jednak — na posiedzeniu z dnia 12. maja 1899 — przeszedł nad tym projektem do porządku dziennego, z powodu że ustawa taka byłaby niesłuszną, czyniąc wyjątki co do osób podatkowi podlegać mających, i że efekt finansowy byłby nieznaczny.

Natomiast polecił Sejm czeski Wydziałowi krajowemu, ażeby przeprowadził z c. k. Rządem rokowania, by tenże — celem opodatkowania dochodów ponad 600 złr. wolnych obecnie od dodatków funduszowych — wziął pod rozwagę zaprowadzenie w miejsce tych dodatków ekwiwalentu na następujących zasadach:

„*a*) z fasyj dla podatków osobisto-dochowych dochodzi c. k. Rząd corocznie „przez swoje organa owych części dochodów majątkowych, które jeszcze żadnym in-„nym podatkiem bezpośrednim — prócz podatkiem osobisto-dochodowym — nie zostały

„obłożone; przyczem użytkować należy: z jednej strony — z własnych zeznań, z dru„giej strony — z fasyj dla podatku rentowego jak i z wykazów rozmaitych kas wy„płacających odsetki;

„*b*) podstawą do wymiaru tego ekwiwalentu (za dodatki) tworzyć ma suma „kwot podatku osobisto-dochodowego, płacić się mających z rzeczonych dochodów we „wszystkich krajach. Stosunek tych kwot ma być obliczany odnośnie do całego po„datku osobisto-dochodowego każdego pojedynczego kraju;

„*c*) ekwiwalent ten będzie przypisywany w owej stopie procentowej, która „okaże się wedle ubiegłego roku jako przeciętna wszystkich procentów dodatków, w kra„jach wypośrodkowanych;

„*d*) osiągnięta tym sposobem cała suma wypłacana będzie pojedynczym krajom „w tym stosunku, jak one przyczyniają się do wszystkich bezpośrednich podatków;

e) zarządy krajowe przekazują z sum tych niższym administracyjnym jednost„kom autonomicznym kwoty dla pokrycia ich wydatków, a to w stosunku przeciętnego „procentu, jaki okaże się dla nich z obliczenia stopy dodatków".

Wydział krajowy czeski uczynił zadość powyższemu poleceniu Sejmu i wdrożył wskazane mu rokowania, otrzymał jednakże nieprzychylną temu projektowi odpowiedź c. k. Ministerstwa skarbu z 17. marca 1900 L. 37440, które oświadczyło, że: „z jednej „strony pobór powyższego ekwiwalentu od odsetek papierów wartościowych, w o l n y c h „o d p o d a t k u sprzeciwiałby się istniejącym ustawom, wyłączającym każde dalsze „opodatkowanie tych odsetek; wyłącznie zaś odsetek wszystkich tych papierów warto„ściowych z szeregu dochodów majątkowych, wziętych w rachubę przy zaprowadzaniu „ekwiwalentu tego, obniżyłoby rezultat finansowy tego rodzaju ekwiwalentu tak dalece, „że rezultat ten nie pozostawałby w żadnym stosunku do kosztów skomplikowanego „aparatu technicznego.

„Z drugiej strony zauważyło c. k. Ministerstwo skarbu, że przeprowadzenie „myśli, będącej podstawą zaprowadzenia ekwiwalentu za dodatki — jeśli weźmie się „na uwagę jeszcze dochód z poborów służbowych i emerytur — o wiele łatwiej i ra„cyonalniej dałoby się osiągnąć w formie zaprowadzenia autonomicznego podatku „pensyjnego.

„Z uwagi na te przeszkody natury prawnej i ekonomicznej sprzeciwiające się „zaprowadzeniu podobnego ekwiwalentu, wstrzymał się c. k. Rząd od rozpoznawania „nadwyczajnych technicznych trudności stojących na przeszkodzie w przeprowadzeniu „w praktyce tego projektu".

Na tem kończy Wydział krajowy swoje niniejsze sprawozdanie, którego celem było przedstawić Wysokiemu Sejmowi w możliwie wyczerpujący sposób stan sprawy, a mianowicie:

1) przedstawił Wydział krajowy powody projektu zaprowadzenia samoistnych podatków od poborów służbowych na cele autonomiczne;

2) skreślił dotychczasowy przebieg tej sprawy w Wysokim Sejmie;

3) wykazał wynik rokowań swoich w tym przedmiocie z c. k. Rządem i otrzymane oświadczenia c. k. Rządu;

4) stosownie do wyniku tych rokowań z c. k. Rządem i do uchwał Wysokiego Sejmu z dnia 18. lutego 1898 i 4. maja 1900 obliczył Wydział krajowy możliwy dochód, jakiby dla kraju przynieść mógł projektowany podatek i przedstawił zarazem wartość finansową tego projektu dla innych pojedyńczych ciał autonomicznych (powiatu i gmin); wreszcie

5) wykazał, jak sprawa ta miała się w innych krajach monarchii i z jakim skutkiem.

Materyał ten cały przedkłada niniejszem Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi dla ocenienia sprawy zaprowadzenia w naszym kraju — na cele autonomiczne samoistnych podatków od poborów służbowych, i dla powzięcia ostatecznej decyzyi, zwracając uwagę, że wniosek posła Średniawskiego i tow. z 4. kwietnia 1900 zmierzający do opodatkowania na rzecz kraju także kapitalistów i innych podatkiem osobisto-dochodowym niedotkniętych dochodów, przypomina przedstawiony wyżej taki sam

zamiar Sejmu czeskiego, objawiony — lecz bezskutecznie — w formie zaprowadzenia ekwiwalentu za dodatki (Umlagen-Aequiwalent) od podobnych dochodów.

Wydział krajowy ze swej strony jednakże — pomimo okoliczności, iż w kilku krajach Monarchii — jak wspomniano — zaprowadzono już gminny podatek od poborów służbowych, a w innych zaprojektowano takiż podatek krajowy — nie doradza Wysokiemu Sejmowi zaprowadzenia samoistnych podatków od poborów służbowych na cele autonomiczne w naszym kraju; podatek taki bowiem — jak to już Wydział kraj. zaznaczył w powołanej wyżej uchwale swojej z 20. czerwca 1899 Nr. 27510 c. k. Rządowi zakomunikowanej zaprowadzony wedle projektu względnie wymagań c. k. Rządu obciążyłby w naszym kraju przeważnie oficyalistów prywatnych przy majątkach ziemskich, więc kategoryę ludzi i ich pobory służbowe najmniej do tego nadające się, a w rezultacie spodziewany efekt finansowy z tego źródła dochodu byłby nieznaczny i w tym stosunku nie opłaciłby się ze względu na pobór.

Wydział krajowy nie przedkłada zatem Wysokiemu Sejmowi żadnych wniosków ze swej strony, a wyrażając tylko powyższe zdanie swoje o tym projekcie, uprasza:

Wysoki Sejm raczy niniejsze sprawozdanie przyjąć do wiadomości.

Z Rady Wydziału krajowego Król. Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Damian Sawczak w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Alegat 1. do L. W. 67197/900.

Odpis reskryptu c. k. Ministerstwa Skarbu l. 8.402/F. M. z dnia 18. listopada 1897. wystosowanego do Prezydyum c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

Aus Anlass mehrerer in der am 10. November d. J. abgehaltenen Versammlung von Vertretern der Landesausschüsse geäusserter Anfragen und Wünsche wird dem k. k. Präsidium folgendes eröffnet.

I. Es wurde die Frage erörtet, welche Umlagsbasis an Staatssteuer die Selbstverwaltungskörper im Jahre 1898. bis zu jenem Zeitpunkte zu erwarten haben, in welchem die neuen Vorschreibungen auf Grund des Gesetzes vom 25. October 1896. R. G. Bl. Nr. 220 vollzogen sein werden.

Hierüber ist Folgendes zu bemerken:

1) Die Grundsteuer wird im Sinne des Gesetzes vom 9. März 1870. R. G. Bl. Nr. 23. zunächst im bisherigen Ausmasse weiter erhoben. Allerdings wird im Laufe des Jahres 1898 die Durchführung der Ergebnisse der Revision des Grundsteuerkatasters u. z. auch für 1897 erfolgen. Es werden jedoch die diesfälligen Gutrechnungen, sofern sie sich auf rückständige Grundsteuern beziehen, nur die Rückstände, nicht aber die Einzahlungsergebnisse vermindern. Aus diesem Anlasse werden übrigens erhebliche Verschiebungen in der Umlagsbasis nur im jenen ausnahmsweisen Fällen zu erwarten sein, in denen in einer Gemeinde oder einem Bezirke erhebliche Änderungen in den Tarifsätzen mit Ermässigungen in den Einschätzungen gleichzeitig zusammentreffen.

Aus allen diesen Gründen werden in der Regel Störungen der Eingänge an Zuschlägen von der Grundsteuer nur in geringem Masse zu befürchten sein.

2) Die im Personalsteuergesetze unter den im Art. XIII. normirten Bedingungen vorgesehenen Nachlässe an Realsteuern Beeinflussen die Zuschlagbasis überhaupt nicht, daher auch insbesondere nicht die in den ersten Monaten des Jahres 1898 zu erwartenden Eingänge an Umlagen.

Es ist daher von diesem Gesichtspunkte aus weder an der Grund- noch an der Gebäudesteuer überhaupt irgend welche Veränderung der Umlagebasis zu befürchten.

3) Hinsichtlich der allgemeinen Erwerbsteuer und der Erwerbsteuer von den der öffentlichen Rechnungslegung unterworfenen Unternehmungen trifft Art. XVI. des Personalsteuergesetzes ganz genaue Bestimmungen, in welchem Ausmasse diese Steuern im Jahre 1898 bis zum Zustandekommen der neuen Verschreibungen im Sinne des Gesetzes vom 9. März 1870 R. G. Bl. Nr. 23. einzuzahlen sind. Auf Grund derselben sind die Selbstverwaltungskörper auch bei diesen Steuergattungen in der Lage, die Gestaltung der Eingänge in den ersten Monaten des Jahres 1898 zu beurtheilen.

Jene Länder oder Gemeinden, welche in Folge veränderter Bestimmungen über den Ort der Steuervorschreibung der Eisenbahnen erhebliche Änderungen in der Vorschreibung zu gewärtigen haben, werden diesen Umstand allerdings schon von Anfang an in Betracht ziehen müssen.

Übrigens wird die Vorschreibung an allgemeiner Erwerbsteuer aller Voraussicht nach im Laufe der beiden ersten Monate des Jahres 1898 bekannt werden.

4) Was endlich die Steuer der Empfänger von Dienstbezügen betrifft, so ergiebt sich zwar aus §. 234 Abs. 3. und Art. 82 der Vollzugsvorschrift, dass die Dienst-

geber bis zum Eintreffen der neuen Steuervorschreibung die Abzüge in dem bisherigen Ausmasse fortzusetzen haben. Insoferne jedoch die Besoldeten vom 1. Jänner 1898 an nur die Personaleinkommensteuer zu entrichten haben, werden und letztere von den Zuschlägen befreit sein wird, werden die Selbstverwaltungskörper mit dem Wegfall dieses Theiles der Zuschläge rechnen müssen.

II. In der genannten Versammlung wurde ferner der Wunsch laut, die Regierung möge Anhaltspunkte für die Gestaltung der den Selbstverwaltungskörpern in Aussicht gestellten selbständigen Besolldungssteuer bekannt geben und die Einhebung dieser Steuer durch die staatlichen Organe gestatten.

Hiezu ist Nachstehendes zu bemerken:

1) Bereits in der Conferenz wurde auf die Schwierigkeit hingewiesen, die sich aus dem Zusammentreffen mehrerer, etwa Gemeinde-, Bezirks-, Landesbesoldungssteuern mit der staatlichen Besteuerung der Besoldungen ergeben würde; in folge dessen fand der Gedanke Vertretung, dass eine selbständige Besoldungssteuer in erster Linie als Gemeindesteuer in Aussicht zu nehmen sei. Auch wurde angeregt, ob nicht in dem Falle, als das Land eine Einnahme aus diesem Titel nicht entbehren zu können erachtet, in dem betreffenden Landesgesetze die Anordnung zu treffen wäre, dass die Gemeinde von der Communalbesoldungssteuer einen entsprechenden Antheil dem Lande zu überlassen habe. Dies könnte etwa in folgender Weise geschehen:

Wenn z. B. eine Gemeinde, welche 40 % Zuschläge einhebt, die Einführung einer Besoldungssteuer beschliessen sollte, und in dem betreffenden Lande die Zuschläge für Landeszwecke ebenfalls 40% betragen, so könnte etwa die Hälfte der städtischen Besoldungssteuer dem Lande vorbehalten werden.

Im Falle die Communalzuschläge 40, die Landeszuschläge 20% betragen, würde sich die Theilung im Verhältniss von $^2/_3$ zu $^1/_3$ als angemessen darstellen u. s. w.

2) Dass auch im Falle der Einführung einer selbständigen Besoldungssteuer die Befreiung der Staats-, Landes- und öffentlichen Fondsbeamten, der Seelsorger hinsichtlich der Congrua und der Lehrer im bisherigen Umfange aufrecht zu bleiben habe, wurde bereits im Erlasse des k. k. Ministeriums des Innern vom 26. April 1897 Z. $\frac{7.479}{M. J.}$ ausgesprochen.

3) In Bezug auf die örtliche Abgränzung der Steuerpflicht wird ausschliesslich der Wohnsitz des Empfängers der Dienstbezüge massgebend sein können, da ja auch bisher die Einkommensteuer II. Classe am Wohnsitze des Empfängers vorzuschreiben war.

4) Hinsichtlich der Einrichtung der Besoldungssteuern ergibt sich zunächst eine gewisse Begrenzung hinsichtlich des Ausmasses.

In der Regel wird als zulässige Obergränze die Hälfte derjenigen Steuer in Aussicht zu nehmen sein, welche nach dem Personalsteuergesetze auf die Besoldungen entfällt, wenn sie das einzige Einkommen des Besoldeten bilden, — höhere Besoldungssteuern könnten nur ausnahmsweise mit Rücksicht auf ganz besondere Verhältnisse des einzelnen Falles und gegen genaue Darstellung dieser Verhältnisse zugestanden werden.

5) Im allseitigen Interesse der Vereinfachung der Verwaltung und der betroffenen Steuerträger empfiehlt es sich ferner im Falle der Einführung einer selbstständigen Besoldungssteuer die Scala derart zu calculiren, dass auch abgesehen von dem sub 2) erwähnten Befreiungen bei jenen Empfängern von Dienstbezügen, welche mit Rücksicht auf die Höhe derselben (von 3.200 Fl. oder mehr) der staatlichen Besoldungssteuer unterliegen, nicht ausserdem ein Zuchlag zur staatlichen Besoldungssteuer einzutreten habe, die diesfällige Befreiung der staatlichen Besoldungssteuer, wäre in dem die communale Besoldungssteuer normirenden Gesetze auszusprechen.

6) Hinsichtlich der näheren Details der Besoldungssteuer stellt sich die Beurtheilung der Regierung verschieden dar, je nach dem Masse der Mitwirkung staatlicher Organe, welches für dieselbe in Anspruch genommen wird. In je grösserem Umfange die Gemeinden die Geschäfte der Veranlagung und Einhebung der Besoldungssteuer selbst besorgen, eine desto grössere Freiheit in dem Inhalte der materiellen Bestimmungen kann denselben eingeräumt bleiben.

a) Im Interesse der Vereinfachung der Verwaltung und der betroffenen Steuerträger ist es allerdings zu vermeiden, dass einvöllig selbständiges Verfahren durchgeführt, die Dienstgeber zu wiederholten Anzeigen, die Steuerpflichtigen zu wiederholten Bekenntnissen verpflichtet werden.

In dieser Beziehung bietet zunächst Art. 60 Zl. 2 der Vollzugsvorschrift zum V. Hauptstücke (R. G. Bl. 108) einen Anhaltspunkt, indem die Zahlungsaufträge zur Personaleinkommensteuer, in welchen der durch den Dienstgeber einzuhebende Theil der Personaleinkommensteuer ersichtlich gemacht ist, ohnehin im Wege der Gemeindevorsteher zugestellt wird.

Die Regierung würde ihrerseits auch keinen Anstand nehmen, den Inhalt, sei es der Sp 13 oder 29 des Einschätzungsregisters (Form H. der V. V. Zl. IV. Hptst), bez. die auf die Dienstbezüge Bezug nehmenden Daten aus dem Verzeichnisse der Personen, welche Einkommen aus Dienstbezügen beziehen (Form P. der Vollz. V.) zur Verfügung zu stellen.

Mit Rücksicht auf die Strafbestimmungen des §. 246 wäre jedoch hiezu eine ausdrückliche Ermächtigung in einem Landesgesetze erforderlich.

b) Inwieferne eine weitergehende Mitwirkung der staatlichen Organe zugestanden werden könne, lässt sich derzeit noch nicht im vollen Umfange beurtheilen. Es muss insbesondere darauf aufmerksam gemacht werden, dass die Regierung in der absoluten Leistungsfähigkeit der durch die Steuerreform in hohem Masse in Anspruch genommenen Organe eine unübersteigliche Grenze vorgezeichnet hat über welche sie ohne die Ordnung der Abwicklung der Geschäfte zu gefährden nicht hinausheben kann.

Weiter kommt in Betracht, dass eine Leistung etwa für eine oder die andere Gemeinde noch bewältigt werden könnte, dagegen unmöglich für sehr viele Gemeinden zugleich; letzteres z. B. die Einhebung einer Besoldungssteuer bei dem Steueramte, weil für jede Gemeinde ein besonderes Buch aufgelegt werden muss.

Die Einwendung, dass jede Arbeit durch eine entsprechende grosse Anzahl von Beamten bewältigt werden kann, wäre in diesem Falle aus mehreren Gründen nicht zutreffend. Vor Allem deswegen, weil der bestehende Behördenorganismus nicht eine beliebige Vergrösserung jedes einzelnen Organes verträgt, sodann weil die Räumlichkeiten der Vergrösserung des Personals Grenzen setzen, ferner weil die Gewinnung der erforderlichen Arbeitskräfte schon jetzt auf Schwierigkeiten stösst.

Endlich kommt auch noch in Betracht, dass im Art. VI. des Personalsteuergesetzes dem Staatsschatze als Entschädigung für die erhöhten Kosten der Veranlagung nur ein Betrag von jährlich 1,200.000 Fl. zugewiesen ist, der sich schon für 1898 als völlig unzulänglich erweist.

In dieser Beziehung könnte unter Umständen die Gewährung einer Vergütung für die von den staatlichen Organen in Anspruch genommenen Leistungen die Stellungnahme der Regierung erleichtern.

c) Es würde übrigens die Mitwirkung der staatlichen Organe bei der Veranlagung der Besoldungssteuer bedeutend erleichtern, wenn der communalen Besoldungssteuer unterliegend, vorbehaltlich der oben erwähnten Befreiungen lediglich der in Spalte 8 des Verzeichnisses P. der Volz. V. zur Personaleinkommensteuer ausgewiesene Betrag der Dienstbezüge unterworfen würde. In diesem Falle würde sich nämlich die Veranlagung auf die Ausfertigung der Verständigungen an die Empfänger und ev entuell an die Dienstgeber beschränken. Auch hätten die im Berufungswege oder im Wege der Evidenzhaltung erfolgenden Änderungen an dem der Bemessung der communalen Besoldungssteuer zu Grunde gelegten Dienstbezüge eine von Amtswegen durchzuführende Änderung der Communalbesoldungssteuer zur Folge.

Im Falle einer solchen Einrichtung könnte, wenn die Raumverhältnisse, sowie die persönlichen und geschäftlichen Verhältnisse des betreffenden Amtes dies zulassen, vielleicht sogar die Ausfertigung der Verständigung durch staatliche Organe gestattet werden.

Eine Veränderung der Steuerverschreibung im Laufe des Jahres mit Rücksicht auf Übersiedlungen etc. könnte keinesfalls in Aussicht gestellt werden.

d) Die Einhebung der Besoldungssteuer bei den Steuerämtern könnte aus den bereits angeführten Gründen versuchsweise insolange gestattet werden, als nicht zahlreiche Gemeinden in einem und demselben Steuerbezirke Besoldungssteuern einführen.

7) Aus den dargestellten Verhältnissen erhellt zur Genüge, dass eine Regierungsvorlage in Absicht auf die Besoldungssteuer nicht eingebracht werden kann.

D. u. s.

Obliczenie I.

samoistnych podatków projektowanych od poborów służbowych na rzecz kraju, powiatów lub gmin, na podstawie materyału statystycznego dostarczonego przez c. k. Rząd w myśl uchwał Wysokiego Sejmu z dnia 18. Lutego 1898 i z dnia 4 Maja 1900.

Liczba bieżąca	Powiat	W roku podatkowym 1898: Było ogółem jednostek pobierających płace służbowe	W tej liczbie było urzędników prywatnych	Samoistny podatek od poborów służbowych obliczony w maxymalnej stopie 50% od podatku rządowego, wynosi: od ogółu jednostek podatkowych zł.	ct.	z tej kwoty od urzędników prywatnych zł.	ct.	W roku podatkowym 1899: Było ogółem jednostek pobierających płace służbowe	W tej liczbie było urzędników prywatnych	Samoistny podatek od poborów służbowych obliczony w maxymalnej stopie 50% od podatku rządowego, wynosi: od ogółu jednostek podatkowych zł.	ct.	z tej kwoty od urzędników prywatnych zł.	ct.	Uwagi
1														
2	Biała	464	275	2.221	40	1.282	50	523	319	2.655	50	1.421	50	
3	Bóbrka	118	33	619	30	137	50	171	44	895	50	231	70	
4	Bochnia	253	40	1.391	20	203	70	266	35	1.489	50	182	—	
5	Bohorodczany	61	24	295	50	101	80	71	29	431	50	148	80	
6	Borszczów	135	49	618	60	202	20	122	33	567	10	117	40	
7	Brody	347	76	1.949	90	407	—	348	73	2.046	10	362	80	
8	Brzesko	108	30	572	80	250	80	131	44	679	40	298	30	
9	Brzeżany	198	37	1.754	50	156	50	224	45	1.959	80	182	40	
10	Brzozów	74	28	409	—	167	70	83	34	471	40	208	50	
11	Buczacz	172	26	928	20	108	—	192	35	1.167	40	147	20	
12	Chrzanów	397	290	2.683	50	2.121	70	417	290	3.028	80	2.246	10	
13	Cieszanów	77	18	408	40	61	80	88	20	451	50	91	50	
14	Czortków	136	37	828	60	261	20	151	41	866	90	277	50	
15	Dąbrowa	102	30	578	80	125	50	95	30	592	20	155	10	
16	Dobromil	91	11	582	30	80	10	118	15	760	20	99	50	
17	Dolina	273	113	1.948	30	933	10	273	115	2.176	90	1.020	80	
18	Drohobycz	462	239	3.655	60	2.120	30	497	265	3.501	90	2.069	60	
19	Gorlice	202	110	1.785	60	1.360	10	210	117	1.558	20	1.107	60	
20	Gródek	117	28	653	90	160	70	115	23	639	50	151	80	
21	Grybów	56	3	277	80	10	—	64	5	366	10	14	10	
22	Horodenka	80	16	467	20	99	40	85	17	478	40	98	80	
23	Husiatyn	171	84	806	10	376	60	184	74	836	90	333	70	
24	Jarosłsw	378	87	2.178	80	440	50	415	95	2.432	20	424	90	
25	Jasło	250	61	1.675	80	448	90	268	57	1.797	50	474	80	
26	Jaworów	86	9	546	40	28	70	76	11	500	—	32	30	
27	Kałusz	99	18	601	50	63	—	115	17	718	60	57	20	
28	Kamionka str.	166	69	1.750	90	411	70	171	73	2 118	10	471	10	
29	Kolbuszowa	62	9	372	50	42	50	77	9	433	10	50	—	
30	Kołomyja	469	145	3.184	70	810	—	417	110	3.159	70	858	40	
31	Kossów	98	31	530	90	132	60	113	29	585	60	127	40	
32	Kraków	2.811	947	30.533	30	8.088	—	2.974	1.002	28.828	80	8.376	50	
33	Krosno	204	102	2.052	40	1.345	30	252	112	1.862	60	1.176	10	
34	Łańcut	244	107	1.476	40	770	20	276	110	1.696	60	801	40	
35	Limanowa	97	25	498	80	131	40	103	22	546	20	122	10	
36	Lisko	191	85	1.096	—	573	70	204	81	1.138	—	557	80	
37	Lwów	5 668	1.191	57.674	90	15.844	90	6.077	1.315	62.910	50	17.689	90	
38	Mielec	79	29	381	10	98	20	109	30	555	—	135	60	
39	Mościska	133	40	739	50	150	50	100	41	476	90	152	20	
40	Myślenice	101	21	480	70	94	70	104	25	496	50	116	50	
41	Nadwórna	167	41	917	60	277	50	173	42	898	80	239	50	
42	Nisko	112	36	611	20	177	10	113	35	578	20	210	90	
43	Nowy-Sącz	579	40	3.260	50	158	10	703	41	3.807	30	155	20	
44	Nowytarg	127	45	725	90	294	90	177	77	1.226	50	660	—	
45	Peczeniżyn	49	18	455	70	277	70	59	18	509	80	295	70	
46	Pilzno	49	10	275	50	38	70	57	10	304	40	56	60	
47	Podgórze	417	61	1.866	10	233	—	404	52	2.122	40	256	60	
	Podhajce	83	20	359	80	56	30	74	14	350	70	51	70	

Obliczenie to dokonano w maxymalnej stopie dozwolonej projektem rządowym t. j. przyjęto w obliczeniu tem 50%

Obliczenie to obejmuje całość powiatów t. j. łącznie z wszystkiemi miastami w powiatach Miasta: Lwów, Kraków i inne większe wykazuje odrębnie sporządzone obliczenie.

Liczba bieżąca	Powiat	W roku podatkowym 1898						W roku podatkowym 1899						Uwagi
		Było ogółem jednostek pobierających płace służbowe	W tej liczbie było urzędników prywatnych	Samoistny podatek od poborów służbowych obliczony w maxymalnej stopie 50% od podatku rządowego, wynosi: od ogółu jednostek podatkowych zł.	ct.	z tej kwoty od urzędników prywatnych zł.	ct.	Było ogółem jednostek pobierających płace służbowe	W tej liczbie było urzędników prywatnych	Samoistny podatek od poborów służbowych obliczony w maxymalnej stopie 50% od podatku rządowego wynosi: od ogółu jednostek podatkowych zł.	ct.	z tej kwoty od urzędników prywatnych zł.	ct.	
48	Przemyśl	871	133	6.023	60	1.138	80	934	148	6.197	20	939	80	
49	Przemyślany	98	38	449	—	182	50	135	42	614	40	199	50	
50	Rawa	136	46	660	40	186	80	145	54	633	50	197	80	
51	Rohatyn	152	20	746	50	100	30	172	23	779	40	102	80	
52	Ropczyce	130	41	671	90	234	10	150	47	760	60	229	70	
53	Rzeszów	473	139	3.096	20	780	20	498	109	3.421	70	723	60	
54	Rudki	108	30	623	60	207	60	119	30	680	70	212	80	
55	Sambor	234	15	1.970	30	104	90	246	19	1.849	20	97	20	
56	Sanok	246	55	1.816	40	331	30	266	66	1.728	70	497	70	
57	Skałat	205	59	978	30	243	80	203	55	1.022	60	264	30	
58	Sokal	198	60	1.123	40	322	—	228	58	1.266	90	274	20	
59	Śniatyn	103	23	526	90	97	90	104	23	543	10	100	40	
60	Stanisławów	1.201	114	7.635	30	774	20	1.383	121	8.698	20	717	90	
61	Stary Sambor	87	45	395	30	177	50	95	48	471	—	219	20	
62	Stryj	516	108	3.260	50	688	10	654	162	4.222	40	1 104	20	
63	Strzyżów	64	11	282	40	32	40	60	11	264	—	34	10	Jak wyżej.
64	Tarnobrzeg	101	20	540	20	126	90	129	36	622	10	155	40	
65	Tarnopol	555	87	4.432	20	479	50	499	97	3.711	80	629	30	
66	Tarnów	522	128	3.897	30	741	20	581	163	4.144	80	919	50	
67	Tłumacz	145	55	837	60	357	50	159	53	794	20	316	—	
68	Trembowla	100	18	483	90	70	40	97	16	472	20	68	40	
69	Turka	75	27	382	50	95	90	133	41	606	10	144	80	
70	Wadowice	266	54	1.814	70	304	80	265	51	1.872	40	351	60	
71	Wieliczka	150	21	905	—	125	50	159	17	959	40	111	10	
72	Zaleszczyki	119	46	616	60	185	—	117	37	538	70	121	50	
73	Zbaraż	63	8	327	60	28	—	67	7	354	40	22	90	
74	Złoczów	292	45	2.501	20	367	40	324	45	2.736	60	295	80	
75	Żółkiew	162	38	816	—	103	20	174	39	914	60	161	70	
76	Żydaczów	139	24	879	10	151	—	140	25	888	90	167	30	
77	Żywiec	390	215	2.807	50	1.504	10	380	205	2.418	—	1.431	60	
	Razem	24.714	6.567	190.889	80	51.559	10	25.651	6.979	201.862	50	55.329	20	

Obliczenie II.

samoistnych podatków projektowanych od poborów służbowych na rzecz kraju, powiatów lub gmin, na podstawie materyału statystycznego dostarczonego przez c. k. Rząd w myśl uchwał Wysokiego Sejmu z dnia 18. Lutego 1898 i z dnia 4 Maja 1900, a tyczące się miast: Lwowa i Krakowa i 30 większych miast.

Liczba bieżąca	Miasto	W roku podatkowym 1898						W roku podatkowym 1899						Uwagi
		Było ogółem jednostek pobierających płace służbowe	W tej liczbie było urzędników prywatnych	Samoistny podatek od poborów służbowych obliczony w maxymalnej stopie 50% od podatku rządowego, wynosi: od ogółu jednostek podatkowych zł.	ct.	z tej kwoty od urzędników prywatnych zł.	ct.	Było ogółem jednostek pobierających płace służbowe	W tej liczbie było urzędników prywatnych	Samoistny podatek od poborów służbowych obliczony w maxymalnej stopie 50% od podatku rządowego, wynosi: od ogółu jednostek podatkowych zł.	ct.	z tej kwoty od urzędników prywatnych zł.	ct.	
1	Biała	225	133	1.112	30	597	60	264	161	1.477	50	754	70	W obliczeniu tem przyjęto za podstawę maximum 50% od podatku rządowego osobisto-dochodowego, dozwolone projektem rządowym.
2	Bochnia	176	24	1.008	50	133	80	180	21	1.082	90	123	20	
3	Brody	191	23	1.184	40	134	30	201	23	1.353	80	157	50	
4	Brzeżany	155	20	1.542	10	86	90	164	17	1.688	40	66	40	
5	Buczacz	101	9	606	90	35	90	116	16	748	60	52	90	
6	Drohobycz	218	54	1.609	50	455	70	234	60	1.481	60	393	30	
7	Gorlice	88	22	579	20	260	70	89	22	542	—	215	20	
8	Gródek	66	1	365	60	2	70	65	—	351	10	—	—	
9	Jarosław	294	17	1.778	90	79	50	280	20	1.746	60	102	90	
10	Jasło	196	29	1.401	30	263	—	215	29	1.501	—	288	10	
11	Jaworów	53	3	328	50	8	60	51	4	369	20	10	—	
12	Kołomyja	386	102	2.597	20	489	90	382	91	2.989	30	748	80	
13	Kraków	2.569	794	27.764	30	6.637	50	2.607	833	26.473	—	7.443	60	
14	Krosno	102	27	750	—	175	20	101	25	724	10	210	30	
15	Lwów	5.437	1.132	56.261	40	15.622	20	5.859	1.263	61.524	30	17.456	50	
16	Nowy-Sącz	436	17	2.523	—	54	90	546	16	3.061	50	48	90	
17	Podgórze	244	39	1.164	70	145	—	305	35	1.533	—	154	50	
18	Przemyśl	801	102	5.639	70	951	60	858	112	5.795	80	738	70	
19	Rzeszów	363	70	2.624	70	506	20	408	74	3.004	30	557	30	
20	Sambor	218	15	1.909	60	104	90	229	19	1.775	30	97	20	
21	Sanok	194	41	1.601	20	289	70	175	58	1.332	50	473	10	
22	Sokal	84	9	561	80	57	50	90	8	591	80	55	60	
23	Śniatyn	78	19	362	60	74	70	77	20	397	20	75	20	
24	Stanisławów	941	93	6.537	70	698	50	1.081	106	7.487	20	649	40	
25	Stryj	398	34	2.639	50	287	30	489	56	3.261	70	430	50	
26	Tarnopol	472	52	4.045	50	341	30	428	61	3.380	40	508	80	
27	Tarnów	471	110	3.642	30	628	90	534	142	3.910	—	800	40	
28	Trembowla	70	7	357	30	29	50	66	5	339	30	30	—	
29	Wadowice	163	27	1.248	20	141	30	160	27	1.311	30	173	80	
30	Wieliczka	139	17	795	20	105	70	131	14	821	70	95	30	
31	Złoczów	174	9	1.516	70	24	30	206	12	1.894	10	43	20	
32	Żółkiew	109	19	592	10	44	70	114	18	636	70	68	20	
	Razem	15.612	3.070	136.651	90	29.469	50	16.705	3.368	144.587	20	33.023	50	

Aleg. 66

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o przymusowem ubezpieczeniu budynków od ognia.

Wysoki Sejmie!

Od zarania konstytucyjnego życia, sprawa zaprowadzenia przymusowego ubezpieczenia od ognia nie schodzi z porządku dziennego Sejmu. Od wniosku posła włościańskiego Kobylarza w r. 1865, który się domagał obowiązującego dla całego kraju ubezpieczenia budynków, po wniosek p. Bernadzikowskiego i p. Kramarczyka, które wywołały ostatnią uchwałę Sejmu, to nieustający szereg petycyj, wniosków poselskich, wniosków Wydziału krajowego, rezolucyj — jest w tym szeregu nawet wielka ustawa, uchwalona przez Sejm w r. 1888, która miała zaprowadzić przymusowe ubezpieczenie od ognia w całym kraju, a która nie uzyskała Najwyższego zatwierdzenia, a sprawa jest dotąd niezałatwiona, równie paląca jak przed laty czterdziestu.

Na posiedzeniu z dnia 4 maja 1900 powziął Wysoki Sejm następujące uchwały:

„I. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby jaknajspieszniej przedłożył do parlamentarnego traktowania projekt ustawy o powszechnem przymusowem ubezpieczeniu od ognia.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby poczynił studya nad formą przymusowego ubezpieczenia (Monopol, krajowe towarzystwo, lub system mieszany) i odnośne środki Sejmowi przedłożył.“

Wnioskodawcą był p. Bernadzikowski, który domagał się rezolucyi do c. k. Rządu, wzywającej „do wydania stosownych postanowień umożliwiających zaprowadzenie w Galicyi przymusu asekuracyjnego“. Gdy jednak Komisya administracyjna w swoim sprawozdaniu (aleg. 109), opierając się na ustawie Sejmowej z r. 1888 i zasadzie przymusu ubezpieczenia przy wolnym wyborze zakładu ubezpieczenia, zaleciła do uchwały rezolucyę wzywającą c. k. Rząd „aby jak najprędzej przedłożył do parlamentarnego traktowania projekt ustawy o przymusowem ubezpieczeniu od ognia w myśl uchwał Sejmowych z dnia 19 stycznia 1888, 26 listopada 1889 i 5 lutego 1894 r.“ oparli się

temu liczni posłowie, p. Kramarczyk, który już w r. 1889 uczynił wniosek ukrajowienia asekuracyi, postawił w zamian rezolucyę: „Wzywa się c. k. Rząd aby jak najspieszniej przedłożył do parlamentarnego traktowania projekt ustawy o przymusowem ubezpieczeniu od ognia jako instytucyi krajowej będącej pod zarządem kraju“. Padł głos, że wniosek komisyi stojącej przy przymusie wraz z wolnym wyborem zakładu ubezpieczenia znaczyłby „rezygnacyę raz na zawsze z założenia krajowej instytucyi“, a po długiej dyskusyi Wysoki Sejm odesłał ponownie sprawozdanie komisyi wraz z rezolucyą p. Kramarczyka do komisyi administracyjnej, której nowy wniosek, polecający Wydziałowi krajowemu podjęcie badań „nad formą przymusowego ubezpieczenia (monopol, krajowe towarzystwo, lub system mięszany“) został bez dyskusyi w dniu 4 maja 1900 jednogłośnie przyjęty.

Z uchwałą tą zachodzi pewna zmiana w dotychczasowem stanowisku Wysokiego Sejmu, zajętem już w zasadniczej uchwale Sejmu z dnia 20 stycznia 1887 na wniosek komisyi gminnej, której wykonaniem był wniosek Wydziału krajowego z ustawą o przemusowej asekuracyi, który z małemi zmianami stał się uchwałą Sejmową z 19 stycznia roku 1888, ponawianą wielokrotnie w rezolucyach Sejmowych — i dyrektywą dla usiłowań Delegacyi w Radzie państwa.

Gdy więc zmiana ta stanowiska, jest głębszego znaczenia i doniosłości, Wydział krajowy wywiązując się z poruczonego zadania, uważa za swój obowiązek ponownie roztrząsnąć całość sprawy.

I. Punkt wyjścia. Stan ubezpieczeń od ognia w całym kraju.

Punktem wyjścia wszystkich żądań kraju i uchwał Sejmowych był straszny stan ubezpieczenia, groza katastrof pożarowych, niszczących rok rocznie bezpowrotnie miliony narodowego mienia w ubogim kraju i smutny fakt, że mimo postępów oświaty — duch przezorności, zmysł samozachowawczy niesłychanie powoli się rozwija i kraj z dobrodziejstw asekuracyi nie umie i niechce korzystać.

Skoro ani wzrost oświaty, ani propaganda stowarzyszeń dla jej szerzenia, towarzystw rolniczych, kółek rolniczych, ani wymogi stawiane przez instytucye kredytu rolnego i osobistego, ani pewna propaganda władz autonomicznych i rządowych ani nieustająca zbawienna działalność wielkiego towarzystwa asekuracyjnego w kraju, ani ruchliwa propaganda, usiłowania agentów i akwizytorów całego szeregu obcych zakładów asekuracyjnych, ani przedewszystkiem swą grozą tak wymowna nauka, jaką ciągle głosi straszna kronika pożarów, pochłaniająca mienie tysięcy, zmieniająca niezawisłych obywateli w proletaryuszów i nędzarzy, niezdołała dotąd rozwinąć w ludności kraju, a zwłaszcza ludności wsi i miasteczek, zrozumienia dobrodziejstw, jakie daje instytucya ubezpieczeń, — skoro poczucie potrzeby zapewnienia sobie i swoim ofiarą znikomej rocznej wkładki, spokojnego posiadania mienia nieruchomego i ruchomego, tak małe robi dosąd w kraju naszym postępy — to widocznie potrzeba się chwycić innych środków.

Instynkt całego kraju, tak samo jak oświecona opinia, publicystyka, nauka, Sejm, delegacya stanęły jednozgodnie na tem stanowisku, że potrzeba chwycić się środków prawa i mniej oświeconych, nieroztropnych, o byt swój i swoich niedbałych, należy opiekuńczą ręką kraju do korzystania z dobrodziejstw asekuracyi na razie przymusić, aż się w nich zrozumienie tychże rozbudzi i ten przymus stanie się niepotrzebnym.

W r. 1887 stał Sejm pod strasznem wrażeniem katastrof ogniowych z r. 1886, pali się Stryj, Kałusz, Lisko, Ulanów, Dolina, Bojanice, tyle innych, z dymem poszły wartości 6,412,975 złr. I okazuje się, że w Stryju przy stracie dwumilionowej ledwie 28 procent było ubezpieczonych, przy

milionowej prawie katastrofie Kałusza niespełna 24 prc. Liska 17 prc., przy innych 11, 6, 3 prc.!

Obszerne dochodzenia statystyczne [1]), wykazały że w ciągu lat 15 od 1870 do 1884 na 43,368.000 złr. szkody, zwróciły Towarzystwa ubezpieczeń 9,877.000 złr. czyli 22 prc., a 77 prc. poszło bezpowrotnie z dymem.

Wedle statystyki większych pożarów w latach 1881—1886 wypadał procent ubezpieczeń:

w miastach	na 27·08	prc. ogółu szkody
w miasteczkach	na 20·55	„ „ „
na wsi	na 18·36	„ „ „

Okazało się że na **926.319** budynków zamieszkałych było nieubezpieczonych około **857.000**, a około **1,350.000** budynków gospodarskich. Galicya stała pod względem ubezpieczenia na najniższym szczeblu wśród krajów cywilizowanych.

W zupełnem rozumieniu całości sprawy, Wydział krajowy chwycił się wszystkich kroków zdolnych uzdrowić stosunki kraju i przedłożył w r. 1887 cały szereg projektów do ustaw zmierzających do jednego celu: ustawę budowlaną dla reszty miast i miasteczek, ustawę budowlaną dla wsi, ustawę o policyi ogniowej dla miast i miasteczek, ustawę o policyi ogniowej dla wsi, ustawę o opodatkowaniu towarzystw asekuracyjnych na rzecz służby pożarnej i przedewszystkiem ustawę zaprowadzającą powszechne przymusowe ubezpieczenie. Ustawa ostatnia uchwalona w r. 1888 przez Sejm. spotkała się z ogromnemi trudnościami i nieuzyskała najwyższej sankcyi.

Ale i następne lata aż do dnia dzisiejszego przyniosły kronikę pożarów, straszną cyframi niepowetowanych strat z majątku narodowego, niezbite dowody, że najważniejszym, najrychlej działającym środkiem to asekuracya. Zanim kraj się przebuduje inaczej, zanim zamożność kraju dozwoli na rozpowszechnienie ogniotrwałych materyałów budowlanych, zanim ustrój gminny i znowu zamożność gmin i środki materyalne, uzbroją wszystkie gminy w dostateczny rynsztunek ratunkowy, jedynie ubezpieczenie może kraj ratować. A ubezpieczenie może zaprowadzić jedynie przymus.

Stosunki niezmieniły się do dnia dzisiejszego.

W ciągu lat 20 od 1870—1889 zgorzało w Galicyi i wartość mienia przeszło 67 milionów, towarzystwa zwróciły około 18 milionów, z dymem poszło prawie 50 milionów.

[1]) Pożary i ubez. w Galicyi. p. T. Rutowskiego Roczn. Stat. przem. i k. IV. Lwów 1887.

Dwadzieścia lat pożarów w Galicyi

od r. 1870 do r. 1889

Rok	Ilość budynków uszkodzonych pożarem	Z uszkodzonych budynków było ubezpieczonych	Procent budynków ubezpieczonych	Ogół szkody zrządzonej pożarem (złr. w. a.)	Towarzystwa ubezpieczeń zwróciły (złr. w. a.)	Procent odszkodowania	Szkoda niepowetowana wynosiła (złr. w. a.)	Procent niepowetowanej szkody	Wypada na jednego mieszkańca szkody niepowetowanej (złr. w. a.)
1870	2.730	529	19.38	1,746.344	381.182	21·82	1,365.162	78·18	0·24
1871	3.540	680	19.20	2,166.584	431.230	19·90	1,735.354	80.10	0·30
1872	7.817	1.883	24.08	3,760.546	730.061	19 41	3,030.479	80.59	0 53
1873	6.172	1.524	24.71	3,710.798	783.516	21·11	2,927.282	78·89	0·51
1874	7.474	1.625	21.74	5,270.460	911.680	17·29	4,358.780	82·71	0 76
1875	4.714	1 041	22.08	2,316.160	475.120	20·51	1,841.040	79·49	0·32
1876	5.384	1.287	23.90	3,589.030	892.735	24·87	2,696.295	75·13	0·47
1877	4 826	1.285	26 62	2,702.650	560.008	20·72	2,142.642	79 28	0·38
1878	4.268	1.112	26.05	2,394.758	838.669	35·02	1,556.089	64·98	0 27
1879	3.971	907	22.84	1,605.026	395.429	24·63	1,209.597	75·37	0·21
1880	6.306	1.277	20.25	2,937.934	591.654	20 14	2,346.280	79·86	0·41
1881	4.537	1.258	27.72	2,356.562	553.579	23·49	1,802.983	76·51	0·29
1882	6.775	1.500	22.14	3,325 000	727.032	21·87	2,597.968	78·13	0·41
1883	4.484	1.315	29.32	2,378.225	563.854	23·71	1,814.371	76·29	0·29
1884	6.096	1.850	30.34	3,108.447	1,041.258	33·46	2,067 189	66 54	0·33
1885	— [1]	— [1]	— [1]	3,647.000	1,300.000	35·65	2,347.000	64.35	0·37
1886	10.407	— [1]	— [1]	6,423.000	2,004.000	31·20	4,419.000	68·80	0 70
1887	5.767	2.125	36 85	3,132.000	1,400.000	44·70	1,732.000	55·30	0 28
1888	11.240	3.840	34.16	5,990.000	1,685.000	27·68	4,305.000	72 32	0·69
1889	7.070	2.643	37.37	4,701.000	1,378.000	29·31	3,323.000	70 69	0·53
Przeciętnie od r. 1870 do r. 1889	5,977.79	1.537·	25·73	3,363.076	820.200	26·23	2,480.871	73·77	0·41

[1]) Statystyka rządowa nie wykazuje dat odnośnych.

Posiadamy dosyć ścisłe daty urzędowe z lat 1891—1893.

Galicya zajmuje jedno z najniższych miejsc w Galicyi, pod względem ubezpieczenia budynków.

Straty w Galicyi w budynkach i ruchomościach

w budynkach:	w ruchomościach:
1893 — 2·449.000 złr.	1.014.000 złr.
1892 — 3·028.000 „	1.325.000 „
1891 — 2·314.000 „	1.144.000 „
1884—93 — 2·987.000 „	1.275.000 „

Na sto budynków zgorzałych było ubezpieczonych:

	1893	1892	1891	1884—93
Austrya dolna	95.0	91·0	88·7	90·4
Austrya górna	96·2	92·3	90·6	94·0
Salcburg	93·8	77·0	88·9	85·5
Tyrol	88·8	91·1	83·3	82·8
Karyntya	94·1	89·4	95·4	92·1
Styrya	84·6	80·5	83·3	80·6
Kraina	74·8	80·7	82·0	72·8
Wybrzeże	87·9	74·9	70·0	71·2
Dalmacya	25·9	14·8	14·9	12·4
Czechy	91·1	91·6	90·3	89·0
Morawa	88·7	88·7	89·9	86·6
Szlązk	80·1	85·8	79·2	77·2
Galicya	**52·9**	**43·7**	**29·8**	**37·9**
Bukowina	44·6	27.0	28·9	36·0
Austrya	74·4	66·6	65·5	64·0

Ubezpieczenia stały najniżej w Galicyi, gorzej bywało jedynie w Dalmacyi, i na Bukowinie. Ubezpieczenia podane dla nieruchomej i ruchomej własności razem.

	Liczba budynków zgorzałych		w tej liczbie ubezpieczone			
					w procentach	
Rok	Aust.	Galicya	Austrya	Galicya	Austrya	Galicya
1893	17·593	7·086	13·032	3·748	74·1	52·9
1892	18·422	8·575	12·272	4·745	66·6	43·7
1891	16·443	7·277	10·769	2·893	65·5	39·8
1884—1893	17·466	7·721	11·185	2·929	64·0	37·9

Zestawiamy procent ubezpieczania zgorzałych budynków w krajach austryackich w latach 1891—1893.

Odszkodowanie

przez Towarzystwa asekuracyjne wynosiło ogółu straty w budynkach i ruchomościach mobili.

	w procentach			
	1893	1892	1891	1884—1893
Austrya dolna	93·6	96·3	73·3	88·4
Austrya górna	66·3	69·7	73·9	66·2
Salzburg	56·3	30·8	27·5	43·5
Tyrol	63·8	58·1	68·2	62·7
Karyntya	48·9	49·9	69·0	58·4
Styrya	67·7	75·1	68·4	65·0
Kraina	38·4	43·0	46·2	44·9
Wybrzeże			72·7	92·7
Dalmacya	58·7	51·2	44·4	58·3
Czechy	70·9	78·9	74·3	73·8
Morawa	92·8	65·3	73·8	65·2
Śląsk	46·0	76·8	67·6	68·0
Galicya	44·8	48·2	49·6	37·3
Bukowina	73·8	66·3	63·7	60·4
Austrya	70·0	68·8	67·2	63·8

Galicya zajmuje więc prawie ostatnie miejsce. Wyprzedziła ją nawet Dalmacya i Bukowina.

W zestawieniu z lat 1872 do 1893 okazuje się w Austryi przeciętnie 59·1 prc. budynków ubezpieczonych w Galicyi 31·4 prc.

Na to przeważnie składa się Austrya Dolna z 89·7 prc.

Austrya Górna z 89·9 prc.

powyżej 80 prc. ubezpieczona Karyntya, Czechy, Salzburg

„ 70 „ „ Morawa, Tyrol, Styrya

„ 60 „ „ Szląsk, Wybrzeże.

Galicya ubezpieczona w 31·4 prc., niżej jeszcze Bukowina z 30·4 prc. i Dalmacya z 6·1 prc.

Agitacya za wprowadzeniem przymusu, kontroli państwowej nad towarzystwami asekuracyjnemi, ukrajowieniem czy upaństwowieniem spowodowały towarzystwa do trzymania w coraz większej tajemnicy stosunków ubezpieczeń a i rządowa statystyka zaprzestała wobec coraz większych trudności ogłaszać daty co do ubezpieczeń.

Pożary i ubezpieczenia w latach 1895 do 1897.

Miejscowość	wypadki pożarów	gminy i obsz. dwor. nawiedzone pożarem	budynki zgorzałe	w tem kryte słomą	ze zgorzałych bud było ubezpieczonych
1895					
Austrya	8·662	5·500	21.577	14·737	14·262
Galicya	2·256	1·609	12·619	11·090	6·305
1896					
Austrya	7·670	4·942	15·551	10·106	10·546
Galicya	1·946	1·450	8·073	6·928	3·753
1897					
Austrya	8·091	5·025	15·906	9·638	10·415
Galicya	1·618	1·153	7·267	6·240	3·034

Pożary i ubezpieczenia.

1898 — 1901

(Na podstawie dat Związku straży ochotniczych).

Rok	Miejscowości	Ilość pożarów	Spaliło się					Szkoda		procent ubezpieczenia o/o
			domów	bud. gosp	zakładów przemysł.	kościołów	ludzi	Koron		
								ogólna	ubezpieczona	
1898	miasta i miasteczka	248	780	589	10	1	1	2,924.910	1,285 748	43.96
	gminy wiejskie	836	1907	2606	9	2	13	3,629.698	1,813.000	49·95
	Razem	1.084	2687	3195	19	3	14	6,554 608	3,098.748	47·26
1899	miasta i miasteczka	263	563	689	6	—	2	1,197.810	518.610	43·30
	gminy wiejskie	718	1406	1835	9	—	8	2.863.976	1,046.020	36·52
	Razem	981	1969	2524	15	—	10	4,061 786	1.564 630	38·52
1900	miasta i miasteczka	203	695	930	13	—	1	6,393.691	2,713.638	42·28
	gminy wiejskie	592	1385	1509	12	1	5	2,469.384	745.344	30 18
	Razem	795	2078	2439	25	1	6	8,863.075	3,458.982	39.02
1-szy kwartał 1901	miasta i miasteczka	33	39	37	3	—	—	159.548	127.328	79·80
	gminy wiejskie	69	89	100	2	—	—	250.314	122.460	48·92
	Razem	102	128	137	5	—	—	409.862	249.788	60·94

Z lat ostatnich po dzień dzisiejszy nie posiadamy dat całkiem pewnych. Podajemy zestawienie z lat 1898 do 1900 oraz z pierwszego kwartału 1901 roku (patrz str. 8).

Daty te nadsyłane przez Gminy na ręce Wydziałów powiatowych do Związku straży ogniowych dają jednak przybliżony obraz. Szkoda że w sumaryuszach nie rozdzielono większych miast od miasteczek a tembardziej osad włościańskich od obszarów dworskich, które połączono pod jedną nomenklaturę: gmin wiejskich. Nie jest to wcale zupełny wykaz pożarów. Ogolna suma szkód w rzeczywistości musi być znacznie wyższą.

Szkody ubezpieczone wynosiły procent szkód w ogóle:

	1898	1899	1900	1901
Miasta i miasteczka	43.96	43.30	42.28	79.80
Wsie i obszary dworskie	49.95	36.52	30.18	48.82
przeciętnie	47.26	38.52	39.02	60 94

Z wykazów szczegółowych z ostatnich lat podać można następujące wypadki:

		Budynki spalone. m. (mieszkalne) g. (gospod.)	Szkoda.	Ubezpieczenie w procentach.
W r. 1898.	Jagielnica	151 + 34	371.388	11·29 prc.
	Radomyśl	37 + 94	52.000	57.15 „
	Głogów	106 + 29	120.000	45·00 „
	Uhnów		27.900	21·31 „
W r. 1899	Muszyna	37 + 40	50.000	12·00 „
	Sołotwina	27 + 39	31.600	41·23 „
	Ustrzyki	60 + 100	50.000	10·00 „

W r. 1900 Kolbuszowa (134 + 500) klęska olbrzymia, ubezpieczenie w jednej trzeciej. Waręż (706) szkoda 253.000, ubezpieczenie 66.000 Szczerzec (61 + 100) szkoda 700.000, odszkodowanie w połowie.

Po wsiach bywa mnóstwo wypadków pogorzeli zupełnie nie ubezpieczonych. Przy pożarach wsi, które pochłonęły wyżej 50 budowli, a wyżej 20.000 k. szkody, jak w r. 1898 pozar we wsi Żuklin, Rzochów, Petewczyce, Jarkowce, Wielowieś, Kuropatniki, Borki wielkie, Bratkowce, Łużek wielki wynosiło ubezpieczenie między 15 a 40 prc. Zaledwie w kilku wypadkach 50 lub wyżej, przeważnie około jedną trzecią szkody.

Całkiem ścisłych dat ile budynków w Galicyi jest ubzpieczonych nie posiadamy. Przeważnie ubezpieczone są budynki dworskie oraz w miastach, gorzej w miasteczkach. Najgorszy stan przedstawiają gminy wiejskie.

W Krakowskiem Towarzystwie ubezpieczeń od ognia było ubezpieczonych:

Budynków mieszkalnych i gospodarczych razem:

1888/9 — 235.931

1889/90 — 253.355

1890/1 — 275.902

1891/92 — 308.951

1892/3 — 332.125

289/34 — 337.359

1894/5 — 346.314

1895/6 — 358.087

1896/7 — niema dat

1897/8 — „

1898/9 — 383.530

1899/900— 392.877

Przyjmując kwotę polic asekuracyi budynków jako prawdopodobną liczbę budynków mieszkalnych było w Krakowskiem Towarzystwie ubezpieczonych domów włościańskich:

w r. 1898/9 — 169.789

„ 1899/900 — 181.248

W Towarzystwie ubezpieczeń Dniester na 84.765 budynków w ogóle było ubezpieczonych budynków włościańskich 72.509, zaś w roku 1900 70·375 budynków mieszkalnych.

Według spisów ludności od r. 1869 do 1900:
Galicya ma budynków mieszkalnych:

		Przyrost w porównaniu z poprzednim spisem w procentach
w r. 1869	855.939	
„ 1870	959.852	+ 12·1 prc.
„ 1890	1.034.404	+ 7·8 „
„ 1900	1.130.101	+ 9·2 „

Otóż nie ulega żadnej wątpliwości, że pomimo wszystkich postępów asekuracyi przybytek ubezpieczeń domów mieszkalnych nie wzrasta wiele po nad normalny przybytek przyrostu domostw.

W r. 1880 na 926.319 budynków mieszkalnych i zamieszkałych w Galicyi było ubezpieczonych w Krakowskiem Towarzystwie wzaj. ubezpieczeń 77.116, we wszystkich innych Towarzystwach około 26.000, to znaczy, że w r. 1880 857.000 budynków mieszkalnych, czyli 88 prc. nie było ubezpieczonych a nadto nie było ubezpieczonych około 1.350.000 budynków gospodarskich.

Otóż pomimo przybytku instytucyi asekuracyjnej Dniester. pomimo znacznego rozszerzenia akcyi przez Tow. Sławia i całej działalności akwizacyjnej towarzystw akcyjnych na gruncie galicyjskim, pomimo, przedewszystkiem znacznie rozwiniętej działalności Krakowskiego Tow. wzaj. ubezpieczeń, pomimo wszystkich postepów oświaty i rozpowszechniania pojęć o dobrodziejstwie asekuracyi, pomimo propagandy zakładów asekuracyjnych i stowarzyszeń mających na celu rozwój kultury moralnej i materyalnej kraju, jak Kółka rolnicze, Towarzystwa rolnicze, oświaty, postęp asekuracyi zdąża zaledwie za ogromnie szybkim przybytkiem domów mieszkalnych, których przybyło w tym czasie przeszło 170.000, oraz budynków gospodarskich, których dwa razy tyle przybyło. Tak że możemy twierdzić, że od uchwalenia niedoszłej krajowej ustawy, nie zmieniło się wiele na lepsze, kraj ma niezawodnie przeszło 800.000 domów mieszkalnych i najmniej półtora miliona zabudowań gospodarskich nieubezpieczonych.

Statystyka wykazuje więc, że w Galicyi w ciągu ostatnich lat trzydziestu, od roku 1871 do 1900 zgorzało budynków i ruchomości wartości przeszło 220 milionów koron, z tego Towarzystwa ubezpieczeń wróciły niewiele nad 70 milionów, podczas gdy 150 milionów nieubezpieczonych z dymem poszło bezpowrotnie, niszcząc tysiące jednostek, wstrzymując odbudowę miast i wsi, rzucając dziesiątki tysięcy w długi, lub skazując na kij żebraczy i emigracyę.

Dodajmy do tego nadzwyczajnie małe postępy w użyciu trwalszych materyałów budowlanych. Jest postęp w użyciu dachówek, kryte niemi jednak przeważnie budynki dworskie, fabryczne, miejskie, które już były ubezpieczone. Postępy uzbrojenia gmin w straże i sikawki bardzo powolne.

I tak kiedy w Czechach jedna straż ogniowa na 1580 mieszkańców, w Tyrolu na 2.041, na Śląsku na 2.195, w Austryi dolnej na 2.688, to w Galicyi jedna straż na 18.772 mieszkańców. W Czechach wypada jedna straż ogniowa na 14 kilometrów terytoryum, w Galicyi jedna na 507 kilometrów przestrzeni.

Niewolno zapominać, że nawet ustawodawcze uregulowanie policyi budowlanej i ogniowej jest całkiem świeżej daty, a od wprowadzenia ustawy aż do jej wykonania i jej skutków, jeszcze droga bardzo daleka.

Niewolno zapominać, że ustawa budowlana dla 29 miast datuje dopiero z r. 1882 (Dz. u. k. 77), dla Krakowa z 1883 (63), dla Lwowa z 1885, że dopiero ostatnia z r. 1889 (31) objęła 131 miast i miasteczek, a dopiero ustawą z 14. lipca 1898 rozciągniętą została na 154. Są więc jeszcze miasta i miasteczka nieobięte nowoczesną budowlaną ustawą krajową.

Dla wsi weszła w życie ustawa budowlana dopiero w r. 1899 (133).

Ustawa o policyi ogniowej dla miast i miasteczek weszła w życie dopiero w r. 1891 (18).

A zanim ustawy zaczną działać, zanim będą na prawdę wykonane!

Gdy więc warunki budowlane i środki zapobiegawcze, profilaktyczne nie zapowiadają zmian na lepsze na długo, gdy środki zwalczania pożaru, represyjne przedstawiają stan nader smutny, ratunku szukać należy w ubezpieczaniu.

Tak więc jak od początku akcyi kraju punktem wyjścia był cel rozpowszechnienia ubezpieczania za pomocą przymusu, warunki w ciągu lat czterdziestu czy też od ustawy Sejmowej z r. 1888 niezmieniły się i przymus ubezpieczenia musi być uważany za środek najpewniej do celu prowadzący.

II. Środki rozpowszechnienia asekuracyi.

Przymus jako środek pedagogiczny.

Historya i statystyka[1]) mówi, że rozwój ducha ubezpieczeń, poczucia użyteczności, zrozumienia dobrodziejstw ubezpieczenia od wypadków losowych jest zależny od mnóstwa warunków historycznych, państwowych, terytoryalnych, moralnych i materyalnych, źc jest wskutek tego nader rozmaity. Rozwija się niezawodnie z podniesieniem się ogólnej kultury nie jest jednak wyłącznie jej dziełem. Są społeczeństwa o bardzo wysokiej kulturze a niskim stopniu ubezpieczenia n. p. Włochy, inne przodujące na wielu polach, pozostały w rozwoju ubezpieczeń daleko w tyle n. p. Francya, w innych rozwinęły się z natury kraju pewne gałęzie asekuracyi bardzo wysoko, (n. p. od hazardów życiowych, transportowych jak w Anglii i Ameryce), gdy ubezpieczenia ogniowe jeszcze pozostają w tyle.

Powszechnem w ścisłem słowa znaczeniu jest ubezpieczenie od ognia jedynie w krajach o przymusie ubezpieczenia, zbliżonem do powszechnego przedewszystkiem w tych krajach, które przez taką pedagogię przymusu przeszły.

Powszechnem będzie ubezbezpieczenie w krajach o stosunkowo niższej kulturze, zwłaszcza u klas spodnich, w razie zaprowadzonego przymusu, n. p. w Królestwie polskiem, lub cesarstwie Rosyjskiem, a nawet w guberniach Syberyi, a będzie dalekim od powszechności w krajach o najdłuższej historyi cywilizacyjnej i najwyższej kulturze osiągniętej przez szerokie masy.

---

[1]) V. Huelsen. Geschichte, Umfang und Bedeutung des oeffentlichen Feuerversicherungswesens. Ztsch. d. k. pr. stat. B. 1876 p. 321—48.

H. Braemer u K. Braemer, Das Versicherungswesen 1894 p. 9, 24, 26, 236—241.

A. Wagner. Der Staat u. d. Versicherungswesen 1881 — Das Versicherungswesen. Schoenberg, Handbuch Bd. II. 1891.

Ploner. Verstaatlichung des Versicherungsw. München 1884.

Jul. Hopf. Aufgaben der Gesetzgebung im Gebiete der Feuervesicherung. Berlin 1880.

Emminghaus. A. Staatversicherung. Bremen 1881, Versicherungswesen Handvärtb. 3 Staatsvin. Bd. VI.

Rellstab. Der Staat u d. Versicherungswesen Berlin 1882.

Stuessi H. d. Bund und das Versicherungswesen Zurich 1892.

Berichte des eidg. Versicherungsamtes über die priv. Versicherung in der Schweiz od r. 1890.

De Courcy A. De l'assuranze par l'Etat. 1882.

Mnóstwo monografii zakładów niemieckich innych.

Mitteilungen Merseburgskie dla Societetów.

Czasopisma, kalendarze, Assekuranz Jahrbuch Ehrenzweige roczniki I. do XXII.

Historya też uczy, że państwo może odpowiedniemi zarządzeniami być pedagogiem ludności i nauczyć ją i przyzwyczaić do korzystania z dobrodziejstw asekuracyi. Asekuracya od ognia stoi najwyżej w krajach, w których w tym wieku lub dawniej państwo zaprowadziło bezpośrednio przymus ubezpieczenia, który z czasem, w miarę podniesienia się cywilizacyi i zrozumienia własnego interesu mógł ustąpić ubezpieczeniu dobrowolnemu. Duch ubezpieczenia ukazuje się przeważnie jako planta sztuczna która musiała być posadzoną czy zaszczepioną, i wychodowaną osobną pedagogią.

Najwyższy stopień ubezpieczenia, oprócz krajów, miast w których obowiązuje dotąd przymus, znajduje się w krajach, które przez przymus przeszły.

W krajach germańskich, istniał prastary obowiązek wzajemnego wspierania się w razie nieszczęścia, nakładający nawet pewne przymusowe świadczenia na rzecz bliźnich w pewnej zwyczajowej wysokości. Kapitularz Korola Wielkiego z 779 mówi o jednej z takich ustaw u Longobardów już jako o rzeczy dawnej. W Islandyi powstał już związek *Gild* dla wzajemnej pomocy po pogorzeli w r. 1262.

W Niemczech istnieją gildy ogniowe, związki ochronne, kasy przymusowe „Brandgilden — Brandkassen“ nakładające pod przymusem pewien podatek w naturze a nawet w pieniądzach, na wszystkich właścicieli gminy lub okręgu na wypadek pogorzeli już w średnich wiekach, do najstarszych należą Brandgilgy w Schleswigu od r. 1446, w Holstynie od 1442, niektóre dotąd istnieją. W Hamburgskiem powstały w 1624, w Hamburgu połączyło się w r. 1676 46 wśród miasta istniejących gild w jedną wielką kasę ogniową, w Altonie podobnie w 1714. U ujścia Wisły na polsko-pruskich ziemiach istnieją brandkasy od 1623.

Klęski wojny trzydziestoletniej, późniejsze wojny, zwłaszcza epoki Fryderycyańskiej nauczyły konieczności ubezpieczenia. Monarchowie, książęta, panowie udzielni, świeccy czy duchowni w Niemczech widzieli niedostateczność lokalnych, gminnych, parafialnych czy landszaftowych kas ogniowych, gild domanialnych, Brandkas miejskich, zaczęli je łączyć lub zakładać rządowe instytucye ubezpieczeń, i ugruntowali w epoce państwa policyjnego i „oświeconego“ obsolutyzmem sieć zakładów publicznych, monopolistycznych, wyposażonych w razmaite przywileje, które wychowały ludność do poczucia i zrozumienia asekuracyi nieznanego w innych krajach.

Chodziło o ratowanie jednostek i całych osad od katastrof, proletaryzacyi, żebractwa i włóczęgostwa, o przeszkodzenie popadaniu obywateli w nędzę, upadkowi siły podatkowej, żeby opłata podatkowa podatków stałych nie słabła, lub nie ustawała, o utrwalenie kredytu. Na to trzeba było zabezpieczyć na wypadek pożaru gotowe środki pieniężne.

Tak powstały publiczne zakłady przymusowe w Prusiech, n. p. w Brandenburgu już w r. 1701, już na początku i w pierwszej połowie XVIII. w. pokrył pruskie miasta, począwszy od Berlina w 1718 szereg przymusowych zakładów. Wchodzi w życie w miastach prowincyi Poznańskiej w r. 1803. W Prusiech Wschodnich w 1768, w Prusiech Zachodnich już w r. 1785, w prowincyi Poznańskiej w 1804.

Podobnie szło w reszcie Niemiec żeby tylko wymienić ważniejsze. Powstają zakłady przymusowe w Saksoni 1729, Brunszwiku 1750, Nassau 1751, Anhalt 1751, Olbenburg 1764, Hessya 1767, Gotha 1769. W częściach późniejszej Bawaryi już 1754 itd.

Tak powstała sieć zakładów publicznych, które prawie wszystkie miały przymus, a jeżeli niemiały przymusu bezpośredniego, miały rozmaite środki przymusu pośredniego. Do dzisiejszego dnia zostało 34 pruskich a 21 innych niemieckich zakładów publicznych.

Niektóre nie były przymusowe— były jednak uposażone w „Monopel“, to znaczy, że były zakłady publiczne bez obowiązku ubezpieczenia, ale z tem, że jeśli się kto dobrowolnie ubezpieczył, musiał pod karą ubezpieczać się wyłącznie w publicznym zakładzie. Do krajów o wzorowym zakładzie monopolityczným należy Bawarya[1]. Było by jednak mylnem przypisywać, jak się to dzieje[2]), zasługi zakładu jedynie monopolowi. I tutaj wielka część rozpowszechnienia asekuracyi musi iść na poczet dawnego przymusu.

Przymus w Bawaryi rozciągnięty na budynki gminne, kościoły, na majątki małoletnich i pod kuratelą datuje z XVIII. w. Zakład ubezpieczeń w Augsburgu miał „Zwang“, toż samo *Societaet* Księstwa Anspach w r. 1764 lub księstwa, później burgrabstwa w Bayreuth z 1780.

Więc jak mówi historyk Bawarskiego zakładu „die Gruendung von Versicherungs-Anstalten in Beyern mit Hilfe der Presse des directen Beitrits-Zwanges sich volzog, und so eine möglichst grosse Zahl von Theilnehmern zu erzielen suchte“.

Jakie były zaś środki propagandy dodać trzeba, że zakład krajowy płacił $^1/_3$ klęski wojennej (czasy Napoleońskie), że tylko ubezpieczony w zakładzie otrzymywał prócz odszkodowania, uwolnienie od wszelkich pańskich świadczeń i danin, dostawał na lat trzy uwolnienie od podatków, co wszystko nieubezpieczony musiał ponosić. Zakład monopolistyczny księstwa biskupstwa w Bambergu i Wuerzburgu (z r. 1776) niemiał przymusu, ale kto się w nim nie ubezpieczył niedostawał ani lat wolnych od podatku po pogorzeli (Freijahre), ani „daru z łaski“ na odbudowanie z lasów biskupstwa (Gnadenholz), ani zasiłku w monecie z biskupiej kamery, ani patentu na żebry, a złapany pogorzelec na żebrach bez patentu płacił 15 tal grzywny. Kto raz wstąpił niemógł wystąpić, chyba że spłacił długi ciążące na majątku. Także niewolno było wystąpić z zakładu, kto raz korzystał z odszkodowania, tak długo aż premiami spłacił przynajmniej tyle, ile zakład mu zapłacił odszkodowania. Ciekawą jest historya jakiej propagandy używała n. p. Sotietaet kurfirstowstwa Bawarskiego, Palatynatu i Neuburga w Monachium już w l. 1799—1811 żeby jak najrychlej zrobić bez przymusu ubezpieczenie jaknajpowszechniejszem.

Niedziw że Bawarya ukochała swój zakład i w r. 1871 uzyskała przy układach nad budową państwa Niemieckiego swoje wyłączne prawo decydowania o losach zakładu, Reserwatrecht.

Tak się wychowywały Niemcy do powszechnego ubezpieczenia, a jeśli do tego dodamy powszechny przymus ze strony zakładów kredytowych, propagandę naukową, to się staje zrozumiałym wysoki stopień ubezpieczania w Niemczech.

Z przywilejami, z wygodą, że spokojem posiadania monopolu, nabywały zakłady publiczne wiele przywar biurokracyi, ociężałość, niezdolność do kupieckich form w interesach, powolne zastosowanie się do nowych wymogów czasu. Młodsza asekuracya prywatna była ruchliwsza, zdobywcza, gdzie i o ile się dało zabrała lepsze ryzyka. Już w trzydziestych latach wzmógł się prąd przeciw zakładom przymusowym, jeszcze w wyższym stopniu w erze bujającej po Europie wolno-handlowości anglo-francuskiej. Mniejsze państewka

---

[1]) V. Jodlbauer. Die landwirtschaft. Versicherung in Bayern. Muenchen 1889. Dr. Felix Klang-Egger. Die gesetzliche Entwicklung der Immobiliar Versicherung i Bayern. Muenchen 1898.

[2]) Edward Ginwiłł Piotrowski. Przymusowe ubezpieczenie od pożarów. Kraków 1896 p. 9.

przeważnie oparły się żądaniu zniesienia, Prusy poznosiły przeważnie. Ale i bez przymu zostasły Societety uposażone w liczne przywileje i środki propagandy.

Dziś jeszcze posiadają Niemcy 34 publiczne pruskie zakłady i 21 niepruskich. Zakłady uposażone w przymus istnieją dotąd w Baden, Hessyi, Sachsen-Weimar, Królestwie Saskiem, Oldenburgu, Brunszwicku; Sachsen-Altenburg, Anhalt, Waldeck, Lippe i Hamburgu.

Z miast pruskich pozostał „Versicherungs-Zwang“ w Berlinie, Wrocławiu, Szczecinie i Toruniu.

Przymus obowiązywał w r. 1885.

w pruskich Zwangsanstalten	na terytoryum	o 3.434.862	ludności
w innych „	„	15.216.795	„
ogółem	„	18.681.657	„
Inne Zakłady publiczne bez przymusu	„	26.119.770	„

Dodać trzeba, że przedwczesne zniesienie „Zwangu“ natychmiast objawiło się upadkiem asekuracyi. Tak n. p. na Śląsku po zniesieniu przymusu z powszechnej asekuracyi spadły w r. 1860 ubezpieczenia tak, że nieubezpieczone straty wyrosły w ogóle do 52 prc., na wsi do 81 prc., w miastach od 44 do 46 prc. To też wołanie za przywróceniem przymusu bywało nieraz głośne.

Podnieść należy, że księstwo Altenburgskie zaprowadziło przymus dopiero w r. 1879.

Pedagogia przymusu wychowała ludność niemiecką, ducha przezorności i ubezpieczenia do najwyższego stopnia. Wychowawszy ludność do powszechnego poczucia dobrodziejstw asekuracyi mógł przymus stać się niepotrzebnym. Pomimo tego w ostatnich dwudziestu latach jest nowa epoka w opinii za przymusem. Jeden z chłodnych oceniaczy przymusu i przeciwnik fanatyka upaństwowienia prof. Wagnera, Rellstab pisze:

„Das erziehende Moment, welches in der Einfuehrung der Gebaude Zwangsversicherung gegen Feuergefahr lag, hat so gute Fruchte getragen, dass die Versicherung heute fuer jeden *bonus paterfamilias* eine sich von selbst verstehende Sache ist, daher auch der Zwang fallen gelassen werden konnte“.

Jak się rozwinął duch asekuracyi w Niemczech przy takiej pedagogii na to są cyfry ścisłe. Oczywiście w krajach o przymusie dotychczas istniejącym jest ubezpieczenie powszechne. Ale sięga ono prawie do stopnia powszechność i w krajach w których tylko częściowo jeszcze przymus został. Według ankiety rządowej wynosiły nieubezpieczone straty w Prusiech w ciągu trzech lat 1888 – 1890:

	Z całej szkody niebyły ubezpieczone w procentach:		
Budynki:	1888	1889	1890
Berlin	0·06	0.12	1·64

	Z całej szkody niebyły ubezpieczone w procencie:		
Budynki:	1888	1889	1860
okręg miejski Berlina	1·41	3.54	2·31
Miasta pruskie	0·79	1·95	1·52
Gminy wiejskie	1·86	1·67	1·99
Obszary dworskie	4·76	6·76	2·36
w ogóle	2.02	2·57	1·99
Ruchwmości:			
Berlin	6·69	4·85	6·73
Okręg miejski Berlina	4 03	5·65	3·54
Miasta pruskie	8·11	6·95	9·47
Gminy wiejskie	19·73	20·25	19·55
Obszary dworskie	7·25	9·85	6·89
w ogóle	12·56	12·56	12·62

Oczywiście najgorszy stan jest w prowincyach o ludności polskiej. Kiedy np. w małych miastach procent nieubezpieczonej szkody przy nieruchomościach wynosi nad renem 0·43 prc., w Westfalii 0·88 prc., w Brandenburgii z Berlinem 0·82 prc. w Hassen-Nassau 0·99 prc. — wynosi on w Poznańskiem 2·51, na Szląsku 4·29, w Prusiech wschod. 3·62 prc. Toż samo w gminach wiejskich! kiedy procent szkody nieubezpieczonej w budynkach wynosi u chłopów Hehenzollern zaledwie 0·16 prc., w Szlezwigu 0·23 prc., w prowincyi Saskiej o 0·44 prc., w Hessen 0·56 prc. — to u chłopa w Poznańskiem wynosi 2·43 prc. na Szląsku 3·37 prc., w Prusiech król. 3·66 prc., a dodać trzeba że z ruchomości spalonych było u chłopa poznańskiego w początku tych lat 43 procent nieubezpieczonych!

Rozwinął się wysoko duch ubezpieczenia i jest ono bardzo rozpowszechnionem w krajach skandynawskich. Pamiętać należy że przymusowe składki na wypadek pogorzeli pochodzą w Szwecyi od XIV wieku, od 1734 ściągano składki w drodze podatkowej. W Danii przymus dla miast obowiązywał od 1761 roku, później wciągnięto wielką własność, w r. 1795 zaprowadzono w Kopenhadze przymus dotąd obowiązujący.

W Szwajcaryi przekształcano zakłady na wzajemności oparte w za-

*) Deut. Versicherungs Zeitung. Berlin 1894.

kłady prawne, kantonalne, wyposażone przymusem. Kanton Zurich w r. 1808, Lucerna 1816, Glarus i Zug 1812, Fryburg 1819, Solura 1809, Bazylea miasto 1807, Bazylea okręg 1833, Szafuza 1812, Appenzell 1841, St. Gallen 1807, Argowia 1805, Neufchatel 1849, Wadt 1811 nadto ma od r. 1849 przymusową asekuracyę ruchomości. Genewa zaprowadziła przymus w r. 1821, zniosła w 1866. Tylko Berno niema obligatorium.

Do przymusu ubezpieczenia który na siebie dobrowolnie nakłada wolna Szwajcarya, ma kraj ten wielkie zaufanie. Obecnie jest ogromna propaganda za zaprowadzeniem przymusu ubezpieczenia ruchomości. Jeden Kanton za drugim, zaprowadza obligatorium ubezpieczania ruchomej własności „der Fahrhabe", zostawiając wolny wybór zakładu ubezpieczenia. Zaprowadził kanton Thurgau i Aargau, podobno już także kanton Solury[1]).

Pomimo niskiego stanu oświaty u ludu powszechnem jest ubezpieczenie w Królestwie polskiem, prawie w całej Rosyi nawet zaprowadza się w Syberyi. Na innem miejscu podajemy bliższe szczegóły, tutaj podnosimy że na ziemiach późniejszego Królestwa, zaprowadził rząd pruski przymus ubezpieczenia w r. 1804, i ten się przyjął i został przyjęty przez Księstwo Warszawskie, później ze zmianami przez rządy Królestwa polskiego, przetrwał czasy reakcyi po 1831 r., podjęty przez Radę Stanu za Wielopolskiego, zreformowany źle po zwinięciu władz krajowych, nareszcie zreformowany znakomicie ustawą z **10 lipca 1900.** Wobec niskiego stanu oświaty, złej procedury karnej, rozpowszechnionego podpalania, w przymusie ubezpieczenia ma Królestwo polskie jedną z podstaw dla kredytu, dla przedsiębiorczości, dla względnego dobrobytu ludu.

W Rosyi przed uwłaszczeniem wspierano spalonego chłopa z kasy podatkowej, na co były osobne podatki np. po r. 1838, w r. 1844 po 4 kopiejki od głowy opodatkowanej. W r. 1844 spróbowano zaprowadzić *obligatorium* najprzód w kilku większych powiatach okręgu petersburgskiego, w r. 1849 w innych guberniach, w 1858 zaprowadzono powszechny przymus. Po uwłaszczeniu zreformowano przymusowe ubezpieczenie ukazem z 7 kwietnia 1864 r., który dotąd z małemi zmianami obowiązuje. Na ziemiach kozackich uregulowano przymus w r. 1867. — Na Syberyi zaprowadzono przymusowe ubezpieczenie budynków, w gubernii Jenissejskiej w r. 1985 w gub. Irkuckiej. Zaś za carskiem zatwierdzeniem, wprowadził przymusowe ubezpieczenie komitet budowy kolei syberyjskiej w okręgach Akmolińska, Semipalatinska, i Semireczeńska 12 kwietnia 1897.

W całej Rosyi więc od granicy poznańskiej i galicyjskiej po Chiny prawie chłop już jest ubezpieczony.

A teraz jak wygląda rozwój ubezpieczeń w krajach o bardzo wysokiej kulturze, które niezaznały przymusu i podobnych środków propagandy?

We Włoszech w której asekuracya w pewnych formach istniała od średniowiecza, morska już w 13 wieku, której dokumenta znane sięgają r. 1329, stoi asekuracya dosyć nisko, masa ludowa źle ubezpieczona.

---

[1]) Ehrenzweig, Jahrg. 1901 p. 286.

Francya nie należy wcale do narodów idących przodem w asekuracyi. Bogata, oszczędna, nie rozwinęła dotąd należycie zmysłu ubezpieczenia. Przymusu ubezpieczenia Francya nie posiadała. Niepospolitą jednak rolę odgrywa we Francyi uboczny przymus leżący w odpowiedzialności prawnej za szkody, którą dźwiga z całą surowością i płaci majątkiem właściciel domu, za szkody które z jego winy ponieśli mieszkańcy, mieszkańcy domów za szkody właściciela, sąsiadów, pracodawca za robotnika etc. Artykuły kodeksu Napoleona 1721, 1382, 1383, 1384, 1386, 1733, 1734, 1735 zmuszają do asekuracyi. Wytworzył się nawet zwyczaj kilkakrotnej asekuracyi jednego przedmiotu, t. z. *risques locatifs*. Pomimo tego ubezpieczenie we Francyi nisko stoi. Majoux obliczał że na 200 miliardów wartości ubezpieczonych było 55 miliardów. Według Blocka który strąca ubezpieczenia Francyi za granicą, asekuracya rośnie całkiem niedostatecznie.

Według statystyki Turquana na podstawie doświadczeń z lat dwudziestu we Francyi jest:

	ubezpieczonych	nieubezpieczonych
szkód w nieruchomościach	85 prc.	15 prc.
„ w ruchomościach	81 „	19 „
„ w zbożu na polu	71 „	29 „
„ w zbożu w stodole	33 „	67 „

A według statystyki ministerstwa finansów od gradu na 83 milionów szkody zaledwie 4,393.000 frc. Mrozy rujnują rocznie od 200 do 438 milionów franków (w r. 1894), asekuracya minimalna. Z dymem idzie nieubezpieczonych 6—11 milionów rocznie.

Asekuracye wypłaciły:	poszło z dymem nieasekurowanych:
1884 — 48,000.000 franków	10,500.000 franków
1890 — 51,853.000 „	8,455.000 „
1894 — 47,392.000 „	8,000.000 „

Wołania za przymusem na różnych polach asekuracyi są od szeregu lat stałym przedmiotem zgromadzenia narodowego, zwolennicy szkoły wolnościowej, ograniczają się do rozwijania zasady odpowiedzialności majątkowej za zawinione cudze szkody, mają coraz trudniejszą pozycyę. Plany upaństwowiania asekuracyi zjawiały się wielo razy, w r. 1846, 1848, 1851, 1870, zwłaszcza dla Paryża. Gospodarka, kolosalne prowizye i koszta administracyjne i dywidendy akcyonaryuszy wyzywają do projektów upaństwowienia. Do ciekawych należy projekt posła departamentu Jura r. 1895 który żądał wykupu asekuracyi przez państwo z rąk prywatnej asekuracyi, pożyczką amortyzowaną 12—18 milionami rocznie w ciągu 75 lat, obliczając dla państwa sto milionowe źródło dochodu. Projekt zajmował Francyę kilka lat, wywołał

ogromny ruch protektorów kapitalizmu, na którego czele szło 84 Izb handlowych. Warto wspomnieć projekt ministra Viger departamentalnych kas ogniowych, także obalony. Ekonomia polityczna stoi dotąd przy ortodoksyi liberalnej (*Leon Say, Leroy-Beaulieu*). Warto też podnieść pomysł p. Alberta Candiani który w *Societé de statistique de Paris* w r. 1899 propagował „ogólny podatek asekuracyjny".

Anglia jest starym krajem asekuracyi, miała pierwsze towarzystwo na wzajemności oparte w r. 1682, pierwsze akcyjne po wielkim pożarze Londynu w r. 1766 już w r. 1680, Anglia w której istnieją 100 i 200 letnie zakłady (w r. 1897 obchodziło jedno towarzystwo jubileusz dwuchsetletniej a inne stoletniej egzystencyi) — zrobiła kolosalne postępy we wszystkich formach ubezpieczeń życiowych, rentowych. Hazardy życia, żegluga, dalekie podróże i transporta, pospiech życia i ruchu był wielkiem pedagogiem asekuracyi. Ubezpieczenie od ognia stosunkowo najmniej postąpiło. Obliczono że w r. 1868 z olbrzymich strat pogorzelowych faktycznie ubezpieczoną nie była trzecia część. Dobre ryzyka ubezpieczone, złe, ludzi ubogich. ludu, rękodzielników nieubezpieczone.

Niemniej dziwacznie przedstawia się Ameryka, w której asekuracya życiowa i rentowa i mnóstwo form ubezpieczeń rozwija się z amerykańską szybkością i do amerykańskich rozmiarów. Jedynie ubezpieczenia od ognia nie jest powszechne i olbrzymie sumy idą rokrocznie bezpowrotnie z dymem.

Rok	Strata ogólna	Wróciły Tow. ubez. dolarów:
1875	78,102.285	39,325.400
1876	64,630.600	34,374.500
1877	68,265.800	37,398.900
1878	64,315.900	36,575.900
1879	77,703.700	44,464.700
1880	74,643.400	42,525.000
1881	81,280.900	44,641.900
1882	84,505.024	48,875.131
1883	100,149.228	54,808.664
1884	110,008.611	60,679.818
Ogółem .	803,605.448	443,669.913

Więc połowa nieubezpieczona.

Historya i statystyka więc przynoszą dowody niezbite że zaprowadzenie przymusu ubezpieczeń pod jaką kolwiek formą było by środkiem pedagogicznym, przyczyniło by się niezmiernie do wychowania ludności w kierunku ubezpieczenia się od klęsk elementarnych i było by dobrodziejstwem kraju.

III. Dotychczasowe stanowiska kraju w sprawie przymusowego ubezpieczenia.

Kraj nasz nie przeszedł przez żadną szkołę przymusu administracyjnego — szkoła nieszczęść snać nie wystarczyła. Bierność w naturze rolniczej ludności zwykła, nieoględność graniczącą z fatalizmem, stosunki społeczne, nader spóźnione szkolnictwo i oświata ludowa, to główne przyczyny, że się duch przezorności nierozwinął, sztucznie go państwo nie zaszczepiło.

Szkoły przymusu, jaką przeszły ziemie polskie pod panowaniem pruskiem, zaprowadzonego przez rząd pruski na terytoryum późniejszego Królestwa Polskiego, Galicya nie zaznała.

W Galicyi w epoce absolutyzmu „oświeconego“ nie zaszczepiono instytucyi ubezpieczeń; dekret kancelaryi nadwornej z r. 1802 (14. Października L. 2.358) przepisujący prawidła, według których z opłat od wszystkich domów składanych miał się utworzyć fundusz na wynagrodzenie szkód ogniowych, zakumunikowany w r. 1803 przez rząd gubernialny Wyborowi stanowemu, nie został nigdy wykonany.

Niedługo potem w całej Austryi przyjęto zasadę wolności od przymusu asekuracyjnego, najwyższem postanowieniem z 4. Września 1819 ogłoszonem cyrkularzem z roku 1823 w Czechach, aw roku 1826 w Galicyi (L. Stan. 338) już została postanowioną zasada, że instytucye zabezpieczające od szkód ogniowych, tylko przez prywatne przedsiębiorstwa powstać mogą. Na tej zasadzie powstało czeskie Towarzystwo wzajemnego wynagrodzenia szkód w roku 1827, wiedeńskie, potem tryesteńskie.

To też w tych czasach widzimy projekt przymusu w Galicyi, w zapomnianym projekcie członka deputacyi stanowej hr. Kuropatnickiego, wniesionym w Grudniu 1819, który chciał zaprowadzić przymusową generalną asocyacyę asekuracyi ogniowej dla stolicy kraju i miast cyrkularnych, z zostawieniem wolności miastom municypalnym i poddańczym przystępowania do assocyacyi.

Ubito ćrojekt tłumacząc się biedą, podatkami i dodatkami do podatków, zwłaszcza w stolicy kraju, a był tam Militaer-Quartierbeitrag, Stadtbeleuchtungsbeitrag, Feuer- und Nachtwachgelderbeitrag, Polizeibeitrag, Strassenbeitrag, Kanalbeitrag, obok gruntowego, klasowego i innych podatków.

Przymus był wstrętny, bo go było za wiele w czem innem, rządowa instytucya nie była miłą i budziła nieufność. Ślad tego uczucia daje się wyczytać ze stanowych wotów, z rozpraw sejmów. Odtąd też projekta jak ks. Henryka Lubomirskiego z roku 1827 stoją już na zasadzie wzajemności i swobody.

Niestety kilkadziesiąt lat zmarnowano na odwłoki niepotrzebne, a kraj się palił jak miasta wschodu, klęski pożarowe bywały olbrzymie, zatracały się krocie, a po pogorzeli nie było zaco odbudować i po pożarze powstały gorzej jeszcze zabudowane miasteczka.

Mimo to mało kto rozumiał na prawdę, że instytucya ubezpieczeń to dobrodziejstwo do którego należy przedewszystkiem dążyć, bo to warunek utrwalenia posiadania, podniesienia wartości hipoteki realnej, kredytu, warunek odbudowania się z pogorzeli. Tak n. p. Dzierzkowski, deputat Wyboru stanowego kilkanaście lat, głębokimi wywodami zaprzepaszcza wszystkie projekta założenia krajowego Towarzystwa ubezpieczeń. W r. 1828 twierdzi on, że „ograniczając się na małą liczbę lat instytucya ta jest użyteczną dogadzając troskliwości współczesnych, ale jeżeli rachunek ten i rezultata na dłuższe lata rozciągniemy, pokaże się, że każdy właściciel in ultima analisi traci“! (L. Stan. 333 ex 1828) a argumentów jego używa Wybór stanowy jeszcze w roku 1841 (L. Stan. 753 ex 1831).

Liczono, że z założeniem Towarzystwa kredytowego w r. 1841 powstanie i krajowa asekuracya. Nie tu miejsce pisać historyę instytucyi ubezpieczeń. Dość, że dopiero w r. 1861 powstało krakowskie Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń.

Ubezpieczenia robiły bardzo małe postępy. N. p. w r. 1828 operują w Galicyi dwa Towarzystwa: Wiedeńskie ma około 200 klientów, samą szlachtę i wypłaca 17 pogorzeli w sumie 23.825 złr. Przez cztery lata z rzędu traci Towarzystwo. Kompania Tryestyńska od roku 1825 do 1827 wydała 286 polic, zebrała 6.546 złr. a wypłaciła 9.764 złr., nadto koszta filii, straciła za półtrzecia roku 4.230 złr.

A w tym czasie w Królestwie polskiem jeż są milionowe obroty asekuracyjne, za granicą już wartości ubezpieczone idą w setki milionów.

Oczywiście, że ubezpiecza się u nas potrosze właściciel dóbr, fabrykant, kamienicznу pan w cyrkularnych miastach i stolicy. Towarzystwa spekulacyjne, obce polują na dobre ryzyka, wybierają sobie najlepsze nie dbając o resztę.

Od razu zrozumiano, że kraj potrzebuje zakładu opartego o przymus ubezpieczenia. Propagator niestrudzony Franciszek Trzecieski w projekcie zakładu przedłożonym w Towarzystwie gospodarczem we Lwowie kładzie zastrzeżenie, że „stowarzyszenie to ma być tak długo dobrowolnem, dokąd reprezentacya krajowa przymusowości jego nie orzeknie“, większość komisyi zaś oświadczyła, że jedynie przymusowe ucezpieczenie może się utrzymać i tylko taki projekt może Towarzystwo gospodarcze popierać.

Odtąd toczą się rokowania z Rządem na tej podstawie, Towarzystwo gospodarcze lwowskie przedkłada w r. 1853 rządowi projekt zakadu przymusowego ubezpieczenia, który komitet Towarzystwa gosp. w Krakowie popiera. Krakowskie Towarzystwo domaga się przymusowej asekuracyi w 1856, — rząd zawsze odmawia.

Jednak prawem rozwoju zdrowej myśli, pomaleńku rozszerza sie asekuracya, w roku 1860 obliczają już premię pobraną przez Towarzystwa operujące w kraju na 1 milion. Zwycięża nareszcie myśl Kuropatnickiego, Lubomirskiego dzięki niestrudzonej propagandzie Franciszka Trzecieskiego, powstało nareszcie krajowe Twwarzystwo wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, w r. 1861, Ftoryanka, i zaczyna z 8.111 ubezpieczeń, na pięć milionów ludności, z kapitałem ubezpieczonym 31 milionów, ażeby po ćwierć wieku chlubnej działalności dojść do 352,047.293 złr. zabezpieczonego kapitału. Jest to nowa epoka w rozwoju ubezpieczenia w Galicyi, w której krakowska instytucya zdobywa sobie jedno z najzaszczytniejszych miejsc w rzędzie instytucyi stworzonych w naszym kraju, a działalność „Floryanki“ staje się świadectwem, żeśmy zdolni na polu ekonomicznem, na polu stowarzyszenia, sięgać najwyższych zadań.

Propaganda krakowskiego towarzystwa zrobiła olbrzymie postępy w kraju, milionowe wartości ocalały, które były by poszły z dymem.

Jednak niewolno zapominać, że Krakowskie Towarzystwo, jako towarzystwo prywatne, instytucya założona przez ziemian z większej własności, miała z natury rzeczy przedewszystkiem swój własny teren do zdobycia i do obsłużenia. Ludzie tej miary co ś. p. Trzecieski chcieli wykluczyć miasta z towarzystwa. Dopiero zrozumienie swojego interesu skłania Towarzystwo do szukania i zabierania co najlepszych ryzyk w kraju, szuka się ubezpieczeń miast, budynków ekekcyonalnych, publicznych. Ale powoli zstępuje Towarzystwo w dół, w masę ludności, zwłaszcza gdy powstają w kraju, lub osiadają instytucye starające się o resztę ryzyk niezabranych dotąd, z jednej strony, a z drugiej strony podnosi się wołanie o uprzystępnienie asekuracyi wśród ludu.

Sprawa przymusowego zabezpieczania wielokrotnie zatrudniała Sejm krajowy, jużto jako kwestya zaprowadzenia powszechnego ubezpieczenia budynków w całym kraju, już też jako kwestya przymusowego ubezpieczeniapewnego rodzaju budynków, kościelnych, szkolnych, gminnych, wójtów gminnych.

W r. 1865. (29. listopada) poseł włościański Kobylarz uczynił wniosek następującej treści:

1. Zabezpieczenie budynków włościańskich od ognia jest dla całego kraju obowiązkowe.

2. Należytość asekuracyjna pobieraną będzie razem z podatkami rządowemi.

3. Wyznaczoną zostanie komisya, która porozumiawszy się z istniejącem Towarzystwem wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, zbada sposoby i przedłoży projekt do prawa celem wprowadzenia w życie ogólnego krajowego stowarzyszenia do zabezpieczania od ognia. Podpisani posłowie: Jan Kobylarz, dr. Rutowski, ks. Ruczka, Szpunar, Krawczyk, ks. Morgenstern, ks. Stępek, Kozioł, Pudło, ks. Olcyngier i Cichorz.

Wniosek odesłany do komisyi administracyjnej (str. 87) nie przyszedł pod obrady.

W r. 1868 wniosła Rada powiatowa Brzeska petycyę do Sejmu, w sprawie zaprowadzenia przymusowej asekuracyi. Na posiedzoniu z d. 28. września 1868. Sejm nad prośbą tą przeszedł do porządku dziennego.

Uchwała ta Sejmu krajowego jest historycznej wartości, słuszna więc przytoczyć w streszczeniu obszerniejszem ówczesne motywa komisyi. Powody przytoczone przeciw przymusowej asekuracyi były następujące:

iż byłoby zbytecznem i nieodpowiednem duchowi czasu rozciągać opiekę prawa do nakładania obywatelom kraju przymusowo dobrodziejstwa, jakiem jest bezsprzecznie asekurowanie się, zwłaszcza iż swobodne użycie tego środka zaradczego przeciw klęskom pożaru nawet między ludem wiejskim coraz więcej zyskuje pola, w miarę szerzącej się oświaty, dobrobytu i działania ustaw autonomicznych, a w każdym razie szczepienie zdrowego pojęcia o korzyściach asekuracyi w ludzie wiejskim jest środkiem bardziej moralizującym i cywilizacyjnym jak przymusowe nakładanie mu nowego ciężaru;

że dalej nawet jest wątpliwem, czy zaprowadzenie przymusowego ubezpieczenia wszystkich zmniejszyłoby liczbę występków podpalania i zwiększem prawdopodobieństwem twierdzić by można, że przymusowe wciąganie do ase-

kuracyi wszystkich bez wyjątku, popchnęłoby wreszcie do tem liczniejszych rozmyślnych podpaleń własnego asekurowanego dobra, ludzi złej woli i znanej niemoralności, jakich Towarzystwa asekuracyjne właśnie z tego powodu mają prawo nieprzyjmować nawet do udziału w ubezpieczeniu;

że dalej ogólne obowiązkowe ubezpieczenie wymagałoby nader obszernej administracyi na cały kraj się rozciągającej, a poprzedzić by je musiało zaprowadzenie i utrzymywanie katastru wszystkich budowli w całym kraju, która to czynność przedwstępna byłaby nader długą, mozolną i nader kosztowna;

że dalej wątpliwą jest rzeczą, czy przy ogólnem ubezpieczaniu wszystkich budynków, nawet najwięcej narażonych i kosztownych, jakie Towarzystwa asekuracyjne zwykle wyłączają lub kontrasekurują, wynikłaby tak niska stopa opłaty, jak zwolennicy systemu tego się spodziewają;

że nareszcie postanowienie obowiązku zabezpieczenia w zakładzie ogólnym w tym celu utworzonym podkopałoby byt towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, walczącego dotąd pomyślnie z obcokrajowemi Towarzystwami asekuracyjnemi, zrujnowałoby także drugie krajowe Towarzystwo.

W r. 1873. poseł bobrecko-chodorowski, Mieczysław Szczepański, ponowił wniosek o przymusowe ubezpieczenie: „Poleca się Wydziałowi krajowemu, by wziął pod rozwagę możliwość zaprowadzenia w kraju przymusu asekuracyjnego, ewentualnie zaprowadzenie ogólnego krajowego ubezpieczenia na zasadzie wzajemności, by zebrał potrzebne ku temu daty i przedłożył Sejmowi na najbliższej sessyi sprawozdanie w tej mierze". (Posiedz z d. 9. grudnia 1873. Wniosek ten wraz z wielu petycyami w sprawie przymusowego ubezpieczenia, zwłaszcza od Rady powiatowej Brzeskiej i Jasielskiej, oraz z petycyami o zabezpieczenie budynków kościelnych, szkolnych, wójtowskich (Nadwórna, Lwów, Przemyśl, Żydaczów) przekazano Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Dla charakterystyki przytoczyć warto, że komisya administracyjna gotową była przedłożyć wniosek do przejścia nad petycyą jasielską o zaprowadzenie przymusu asekuracyjnego do porządku dziennego, motywując oprócz wywodami z r. 1868. jeszcze i tą uwagą, że „w obec istniejącego w państwie systemu wolności stowarzyszeń zgodzenie się rządu na zaprowadzenie przymusu byłoby nader wątpliwem" — a ostatecznie zgłębiając dalsze konsekwencye, niemogła także Komisya zdać sobie dostatecznie sprawy, w jaki sposób i przez kogo w razie uchwalenia takiej ustawy miałaby być przeprowadzoną egzekucya przymusowego zabezpieczenia właściciela uchylającego się, pomimo oporu tegoż i pomimo zaprzeczenia przez niego potrzebnych na to funduszów". (L. S. 39. ex 1873).

Poseł Szczepański wiedząc o nieprzychylnym referacie Komisyi adminstracyjnej, nie chcąc wniosku pogrzebać w Komisyi źle dla przymusu usposobionej, zwłaszcza gdy na wniosek p. Trzecieskiego nie zgodził się Sejm na wybór osobnej Komisyi, dla ważności sprawy domagał się odesłania wniosku do Wydziału krajowego.

Także należy przypomnieć, że w ciągu r. 1873. Wydział krajowy powołując się na uchwałę Sejmową z r. 1868. załatwił odmownie 14 petycyj Wydziałów powiatowych w sprawie zaprowadzenia przymusu asekuracyjnego, pomiędzy któremi petycya Wydziału pow. Brzeskiego odznaczała się obszernem materyałem faktów i spostrzeżeń.

Otrzymawszy uchwałą z dnia 17-go grudnia 1873 r. do załatwienia przekazany sobie wniosek posła Szczepańskiego w sprawie przymusowej asekuracyi, wraz z petycyami, Wydział krajowy udał się do wszystkich Wydziałów krajowych, z zapytaniem, czy i w jakiej formie jest gdzie przymusowa asekuracya. Dowiedziawszy się, że nigdzie nie ma przymusu w kra-

jach austryackich, a w Niższej Austryi projekt ustawy o przymusie ograniczonym do własności kraju, stowarzyszeń, korporacyj oraz budynków, które były asekurowane i otrzymały wynagrodzenie, nie zyskał sankcyi z powodu wyrzeczonego przymusu, postanowił Wydział krajowy nie przedkładać projektu ustawy o przymusowem ubezpieczeniu ani ogólnej, ani szczegółowej.

W r. 1874 wpłynęło 7 petycyj o zaprowadzenie przymusu asekuracyjnego. Odstąpiono Wydziałowi krajowemu, celem polecenia Wydziałom powiatowym by pouczały lud przy każdej sposobności o koniecznej potrzebie i korzyściach asekurowania swego dobytku. 21. Września 1874).

Podnieść należy petycyę Piotra Cygi, naczelnika gminy Jadowniki, członka Rady pow. Brzeskiej, o ustawę o przymusie asekuracyjnym w Towarzystwie krajowem wzajemnych ubezpieczeń, pod surowością opłacania podatków podwójnych. (Str. 80. rok 1875. all. II. str. 13).

Wydział krajowy okólnikiem z dnia 30 Listopada 1874. (L. W. 19.644) wszystkim Wydziałom powiatowym propagandę ubezpieczeń gorąco zalecił. Kilka Rad powiatowych, jak Tarnowska, pod przewodnictwem prezesa J. Męcińskiego drukowanym okólnikiem do Zwierzchności gminnych zaleciła asekuracyę. W ogóle okólnik Wydziału krajowego, z dnia 3 Listopada 1874. (jako relacye powiatów w aktach) nie odniósł skutku.

Nastała kilkoletnia pauza, próbowano tu i ówdzie propagować asekuracyę — bezskutecznie. To też w r. 1878 nagle rusza się znowu sprawa przymusowej asekuracyi w całym kraju.

W r. 1877 za inicyatywą Rady pow. Łańcuckiej posypały się podania powiatów do Wydziału krajowego o wyjednanie Ustawy Sejmowej zaprowadzającej przymusowe ubezpieczenie od ognia: Łańcut, Wieliczka, Kamionka str., Pilzno, Nisko, Nadworna, Jaworów, Dobromil, Żółkiew, Brzozów, Brzeżany, Krosno, Trembowla, Tarnów, Gorlice, Stare Miasto, Rawa, Jarosław. Charakterystyczną była petycya Wydziału pow. Rzeszowskiego, domagającego się z wielką siłą krajowego zakładu asekuracyjnego, i potępiającego w jaskrawej formie nadużycia „zastraszające“ Towarzystw prywatnych, widzącego jedyną nadzieję polepszenia i potanienia asekuracyi w instytucyi krajowej, opartej o przymus. Wydział krajowy postanowił 1 Października 1878 w tej sprawie żadnego nie wnosić przedłożenia do Sejmu i odesłał Wydziały powiatowe na drogę petycyi do Sejmu.

Komisya administracyjna pod przewodnictwem J. E. Grocholskiego wygotowała 16 Września 1878 wniosek do przejścia nad petycyami o przymus asekuracyjny do porządku dziennego (L. W. 51.973 ex 1878) motywując że przymus nie da się pogodzić z zasadniczemi postanowieniami obowiązującego ustawodawstwa, ani z dekretem nadwornym z dnia 13 Listopada 1834, którem zalecono asekuracyę ale bez przymusu, dalej tem że Tyrolskie Towarzystwo krajowe powstało bez przymusu, nareszcie tem że trzeba wyczekiwać skutków urzędowego okólnika Wydziału krajowego.

Ale referat Komisyi już nie przyszedł na stół Izby, i nie załatwione petycye dostały się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

W r. 1879 podjął inicyatywę powiat Tarnobrzeski domagając się przymusowej asekuracyi — bezskutecznie. (L. W. 13.943 ex 1879).

W r. 1882 z nową siłą rusza się sprawa przymusowej asekuracyi. Wydział powiat. Mościski wniósł petycyę do Sejmu w sprawie przymuso-

wego zbiorowego ubezpieczenia budynków włościańskich, w Towarzystwie wzajemnych ubezpieczeń wychodząc z założenia że dla 10 najmniej zgłaszających się do ubezpieczenia włościan, Towarzystwo zapewni ulgi. Poparły powiaty: Biała, Bochnia, Drohobycz, Jarosław, Lisko, Łańcut, Nadworna, Przemyślany, Rawa, Rohatyn, Sokal, Turka — wszystkie wprost domagając się przymusu.

Nie czekając na uchwałę Sejmu, zapytał Wydział krajowy Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń od ognia, jakie dałyby się uzyskać ulgi przy zbiorowej asekuracyi. Już rok przedtem, z inicyatywy Wydziału powiat. Rzeszowskiego zaczęła się propaganda zbiorowego ubezpieczenia, i Krakowskie Towarzystwo ofiarowało pewne ulgi. To też zapytane przez Wydział krajowy Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń oznajmiło: „iż w razie wejscia w życie ustawy o obowiązkowem ubezpieczeniu i poruczenia tych ubezpieczeń wyłącznie Towarzystwu wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, odpaśćby mogły całe koszta agencyjne, a prawdopodobnie takie ubezpieczenie zbiorowe i obowiązkowe obliczonemi być mogłyby o 8 do 10 prc. niżej taryfy normalnej". (L. W. kr. 45.572 ex 182 al 52). Wydział przedłożył Sejmowi rezultat korespondencyi z Krakowskiem Towarzystwem. Wpłynęło też jeszcze 19 petycyj reprezentacyj powiatów wprost żądających przymusowego zabezpieczenia budynków włościańskich: Mościska, Wieliczka, Stare Miasto, Sambor, Cieszanów, Trembowla, Podhajce, Gorlice, Brody, Przemyśl, Sanok, Nisko, Limanowa, Pilzno, Żółkiew, Tarnów, Bohoradczany, Kolbuszowa.

Komisya administracyjna (all. 160 ex 1882), nie dopuszcza rozdziału na wiościańskie i dworskie widzi trudności w przeprowadzeniu przymusu, w tem że

1) Rząd nie da takiej ustawy dla jednego kraju

2) krajowe „dodatki do podatków" na asekuracyę byłyby nie mile przyjęte w kraju.

3) obawia się Katastru budynków, „już samo wspomnienie potrzeby nowego katastru budynków odstraszałoby najgorliwszych zwolenników tego przymusu ubezpieczenia od doradzania tego środka". Organa publiczne byłyby drogie i drogą asekuracya. Najodpowiedniej, zostawić całą sprawę Towarzystwom prywatnym. „Lecz z drugiej strony okazuje się niepodobna kontrola nad tem, aby wszystkie budynki od ognia zabezpieczone zostały, i aby taka ustawa ściśle wykonaną być mogła. Obejście takiej ustawy byłoby nietylko możliwe ale nawet łatwe, a podobnoś lepiej nie mieć ustawy żadnej, niż taką której wykonać nie można" (p. 3). Wnosi więc przejście do porządku dziennego. Zarazem biorąc asumpt z petycyi ks. Leona Witoszyńskiego o obowiązanie komitetów parafialnych o ubezpieczeniu budynków parafialnych i kościelnych wnosi: „Wzywa się Wydział krajowy ażeby zbadać czyli ze względu opieki nad majątkiem gmin, nie dałoby się i w takiej drodze przeprowadzić przymusowego ubezpieczenia budynków publicznych, bądź majątkiem gminy stanowiących, bądź w drodze konkurencyi stawianych (J. E. Grocholski przew. p. Żywicki ref. 11 Października 1882).

Wniosek komisyi nie przyszedł na stół Izby, petycye nie załatwione przekazano Wydziałowi krajowemu.

Wydział krajowy korzystając z poruczonego sobie z mocy ustawy z dnia 18 Lutego 1875 L. 14 dz. u. kr. najwyższego nadzoru nad całością zakładowego majątku i dobra gmin i zakładów gminnych, widząc w razie pogorzeli zatratę tego majątku gmin, nakazał rozporządzeniem z dnia 14 Listopada 1882. L. W. 54.540 ażeby najdalej do 1 Lutego 1883, wszystkie budynki gminne i zakładów

gminnych ubezpieczone zostały. Przymus ten częściowo został przeprowadzony w ciągu następnych lat z zupełnem prawie powodze-

Zanim też przejdziemy do dalszych losów projektów zaprowadzenia przymusowej asekuracyi wrócimy w przeszłe lata, ażeby wskazać na długoletnie usiłowania w kraju w kierunku zaprowadzenia częściowego przymusu ubezpieczenia budynków kościelnych, szkolnych, gminnych, wójtowskich, sierocińskich itp.

Już w r. 1865 Wydział krajowy przedłożył Sejmowi projekt przymusowego ubezpieczania od ognia budynków kościelnych i parafialnych wyznania katolickiego, także zabudowań dla organistów i diaków, przyczem koszta ubezpieczeń mogły być wliczone do kosztów utrzymania i z zastosowania przepisów o konkurencyi kościelnej, dalej projekt przymusowego ubezpieczenia szkół ludowych i zabudowań na wolne pomieszkania nauczycieli „w zakładach na ten cel przeznaczonych“ (Art. XIX, XX, XXI, Sprawozdanie konwersyi ref. p. Kabat LXXVIII). Sejm uchwalił ustawę 26 Stycznia 1866.

Dopiero w kilka lat dowiedział się kraj, że ustawa nie otrzymała sankcyi. Pismem z daia 13 Czerwca 1869, c. k, Namiestnictwo doniosło, że J. c. k. A. Mość najwyższem postanowieniem z d. 8 Sierpnia 1869. nie raczył udzielić sankcyi, „a to z uwagi, że zabezpieczenie od ognia budynków należy pozostawić wolnemu w tej mierze postanowieniu interesowanych stron“.

W r. 1868. wniosła reprezentacya powiatu Sanockiego na wniosek p. Leona Grotowskiego do Wydziału krajowego żądanie przymusowego ubezpieczenia budunków i ruchomości przełożonych gmin na koszt gmin w miasteczkach i po wsiach. Częste były wypadki, że właśnie najlepsi, najczynniejsi i najenergiczniejsi wójci. za spełnianie swoich obowiązków byli narażeni na zemstę objawiającą się słowiańską *vendettą*, podpaleniem.

Projekt poparło kilka powiatów zwłaszcza Kolbuszowski, Wielicki, Ropczycki szeregiem jaskrawych faktów bezkarnego terroryzowania wójtów przez groźbę podpalenia.

Wydział krajowy przedłożył Sejmowi projekt odnośnej ustawy (ak. XIII) aby ochronić wójta od zemsty. Sprawozdawcą był p. Grocholski (str. 132), Sejm przeszedł nad wnioskiem do porządku dziennego. Sprawa ta wiele razy wracała do Wydziału krajowego i Sejmu. W r. 1870 Wydział powiatowy Staromiejski wezwał gminy do ubezpieczenia budynków wójtowskich i prosił Wydział krajowy o podniesienie projektu ustawy w Sejmie krajowym.

W r. 1871 weszły petycye Wydziałów powiatowych, urzędów parafialnych, miasteczek w sprawie przymusowego ubezpieczenia kościelnych i budynków parafialnych, na ręce p. Szczepańskiego, i nie zostały załatwione. Toż samo petycye Wydziału powiatowego Staromiejskiego o zabezpieczenie majątków wójtowskich.

W r. 1872, bierze inicyatywę w tejże sprawie Wydział powiatowy Kolbuszowski, osiem petycyj — niezałatwionych. (Cieszanów, Podhajce, Tarnobrzeg, Mielec, Staremiasto, Rudki).

W r. 1873. pięć petycyj w sprawie budynków plebańskich, kościelnych, wójtowskich, odesłano do Wydziału krajowego.

W r. 1878 Wydział powiatowy Bocheński wniósł do Sejmu pntycyę o wyjednanie, ażeby Sądy I. instancyi czuwały nad zabezpieczeniem od ognia buynków na realnościach sierocińskich. Na wniosek Komisyi petycyjnej (sprawozdawca p. Tarnowski) uchwałą z 11. października

1878 polecono wydziałowi krajowemu udać się do Prezydyum Wyższych Sądów I. instancyi, by odnośne polecenie Sądom I instancyi zarządziły. (p. 421, 522 ex 1878)

Wydział krajowy wykonał uchwałę, odniósł się do Prezydyum Apelacyi (L. W. kr. z 15. Listopada 1878 l. 31139). Sądy apelacyjne wydały okólnik do Sądów I. instancyi, zalecając czuwanie nad zabezpieczeniem majątków sierocińskich od ognia, lwowski krajowy wyższy 9ąd dodał w okólniku „ile możności". Spraw. W. kr. z r. 1880 L. a)

Szczęśliwiej jeszcze została załatwiona sprawa ubezpieczenia budynków szkolnych. W r. 1884 poseł Władysław hr. Koziebrodzki postawił w Sejmie naglący wniosek o przymus asekuracyjny budynków szkolnych (szkoły i zabudowań na wolne pomieszkania nauczycieli) na 25, posiedzeniu 2 Września 1884. Sejm uchwalił ustawę, która jednak nie uzyskała sankcyi. (Reskr. Mic. z 18 grudnia 1885. L. 23.296) W r. 1886 hr. Koziebrodzki ponawia projekt i wnosi przymus tylko dla budynku szkolnego w zakładzie asekuracyjnem. Sejm uchwalił i ustawa uzyskała sankcyę w r. 1886.

Przechodzimy do ostatniej fazy w sprawie zaprowadzenia przymusowej asekuracyi. Od r. 1882 każdego roku liczne petycye wpływają o zaprowadzenie przymasu asekuracyjnego. Gdy w r. 1884. polecił Sejm na wniosek p. Romanowicza, zbadania przyrzqeów ogniowych i wniesienie ewentualnych wniosków, Wydział krajowy zapytał Wydziały powiatowe o opinię co do zmian w ustawie o polioyi ogniowej, cały szereg powiatów zgadzał się na zatrzymanie ustawy z 1786. byle zaprowadzić przymus asekuracyjny.

Oświadczyły się między innemi za pzymusem: Kamionka, odwołując się na takiż wniosek swój w r. 1884., Nisko, widząc zbawienie jedynie w przymusie, Jasło, kładąc przymus asekuracyjny na pierwszem miejscu. Kałusz broniąc go z siłą, Lwów miasto, Lwów powiat, Horodenka, Czortków, Chrzanów, Wieliczka, Stacisławów, Złoczów, Lisko i inne.

W. r. 1885. Wydział krajowy podjął myśl zaprowadzenia przymusowej asekuracyi, i w tej sprawie porozumiewał się z krakowskiem Towarzystwem wzajemnych ubezpieczeń, które też w dwóch memoryałach dostarczyło cennych wskazćwek o sposobie przeprowadzenia tej myśli. Dyrekcya krakowskiego Towarzystwa przyjęła myśl podniesioną dwa lata wprzódy przez czeski Wydział krajowy i zaproponowała przyjęcie za podstawę projektu zasady przymusu ubezpieczenia przy wolnej konkurencyi Towarzystw ubezpieczeń.

Wydział krajowy naszkicował myśl przeprowadzenia przymusu asekuracyjnego w swojem sprawozdaniu do Sejmu.

Nadszedł nareszcie rok 1886., rok strasznych klęsk pożarnych. Pod wrażeniem katastrof niebywałych odbyła się ostatnia ewolucya w opinii kraju i jego najwyższej reprezentacyi w Sejmie.

Kiedy w r. 1868. projekt przymusowej asekuracyi został przez Sejm z całego szeregu motywów potępiony i Sejm przeszedł nad nim do porządku dziennego, kiedy w r. 1873. i 1878. Komisya administracyjna nad podobnemi wnioskami proponuje przejście do porządku dziennego, kiedy szereg lat Wydział krajowy uważa za wskazane być przeciw przymusowi, w r. 1885. Wydział krajowy przychodzi z projektem przymusu, a w r. 1887. Sejm krajowy uchwala na wniosek ledwie motywowany Komisyi gminnej, polecenie wygotowania ustawy zaprowadzającej przymusowe ubezpieczenie.

Na wniosek Komisyi gminnej o petycyach reprezentacyj powiatowych

w Buczaczu, Kamionce, Mielcu, Przemyślanach, Stryju, Turce, Zaleszczykach, Brzozowie, Chrzanowie, Żółkwi, Śniatynie, Brodach, Tarnobrzegu, Brzesku, Kołomyi, Podhajcach, Wieliczce, Jarosławiu, Tarnowie, Czortkowie, Łańcucie i Sanoku, domagających się uchwalenia ustawy o przymusowem ubezpieczaniu budynków włościańskich i małomiejskich, lub w ogóle wszystkich budynków, powziął Sejm na posiedzeniu z dnia 20. stycznia 1887. następującą uchwałę: „Poleca się Wydziałowi krajowemu na najbliższej sesyi sejmowej przedłożyć Sejmowi do uchwały projekt ustawy o obowiązkowem zabezpieczaniu od ognia wszystkich budynków w krajn znajdujących się razem z projektami do ustawy budowlanej dla gmin i o policyi oniowej".

W sprawozdaniu komisya gminna, której referentem w tej sprawie był poseł J. hr. Męciński, z całą stanowczością oświadczyła się: 1) za przymusem ubespieczeń, 2) przeciw krajowemu zakładowi, 3) za wolną konkurencyą towarzystw.

Wywiązując się z obowiązku nałożonego nań uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 20. Stycznia 1878., Wydział krajowy przedłożył Sejmowi szereg ustaw zmierzających do podjęcia skutecznej walki z klęską ogniową, grasującą stali w kraju naszym, a mianowicie: Dwie ustawy budowlane dla miast i miasteczek oraz dla wsi, dwie ustawy o policyi ogniowej dla miast i miasteczek oraz dla wsi, ustawę o opodatkowaniu Towarzystw asekuracyjnych na rzecz służby pożarnej, nareszcie projekt ustawy niniejszej zaprowadzającej przymusowe ubezpieczenie.

W projekcie do ustawy, który też ze zmianami mało znaczącemi stał się uchwałą Sejmu, stanął wydział krajowy na stanowisku, że dla kraju naszego najważniejszem zadaniem jest zaprowadzenie przymusu, zaś wykonanie jego, w obec faktu, że w kraju operuje wielka obywatelska instytucya na wzajemności oparta, nie szukająca zysku, nie przedstawia trudności

Skoro, jak doświadczenie w innych krajach uczyło, rząd niechętny głębszym reformom, można agitacya wielkich prywatnych zakładów asekuracyjnych stawia nieprzełamane zapory dążeniom ku ukrajowieniu, należało szukać drogi dla osiągnięcia głównego celu, przymusu, na drodze najłatwiejszej.

Wybreno: przymus przy pozostawieniu wolnego wyboru zakładu ubezpieczenia. Z tą formą rozwiązania, powinna była odpaść główna racya wrogiego stanowiska zakładów spekulacyjnych, zagrożonych w swoim bycie, w swych, na podstawie państwowych koncesyj i przywilejów dobrze nabytych prawach. Zakłady te, reprezentujące olbrzymie wielomilionowe kapitały, rozporządzające armią urzędników, agentów, posiadając wielki wpływ na prasę, zajmując pierwszorzędne stanowisko w świecie finantowym, zdolne poruszyć całą sieć solidarnych interesów, były zaporą śmielszej akcyi — kwestya odszkodowania, indemnizowania zakładów prywatnych w razie ukrajowienia była otwartą.

Rząd, jak zobaczymy w odpowiedziach dawanych innym krajom, kwestyonował kompetencyę Sejmu w obec dalej idących żądań, zdawało się, że redukując żądania Sejmu oo granic najdalszych, trudności się znacznie zmniejszą.

Niezawodnie niepoślednią rolę grał wzgląd na faktyczne stosunki kraju: Galicya nie skarzyła się jak inne kraje na złą asekuracyę, na grasujące w kraju szkodliwe, wyzyskujące, pry-

watne, spekulacyjne zakłady, mając główny zakład o charakterze obywatelskim, instytucyę prawie publiczną, dostępną głosowi potrzeb kraju, po której można się było spodziewać, że się podda w danym razie nałożonym przez kraj i Sejm nowym wymogom, że da gwarancyę, żeby ludność przymuszona ustawą do ubezpieczania się, nie została wydaną w ręce wyzyskiwaczy.

W projekcie ustawy więc postawiono cały szereg bardzo daleko idących gwarancyi, ciężarów nadzoru, kontroli kraju, dla towarzystw, które by chciały korzystać z dobrowolnej asekuracyi, — zaś podniesiono te gwarancye w daleko wyższym stopniu dla towarzystw, które by chciały korzystać z ryzyk jakie by przymus masowo oddać musiał zakładom, zapewniono wpływ kraju na taryfy zmuszano Towarzystwa do przyjmowania każdego ryzyka,

Za pomocą tych obostrzeń i gwarancyi zakład czy zakłady, które by się poddały nałożonym warunkom stały by się niejako surogatem krajowego zakładu. Projekt Wydziału krajowego uległ w komisyi administracyjnej pewnym zmianom w kierunku niejakiego ulżenia zakładom prywatnym, zachował jednak całą powagę i surowość w wymaganych od kraju gwarancyach.

Gdy ustawa przyjęta przez Sejm w dniu 19. stycznia 1888 stała się podstawą dla całej polityki asekuracyjnej Sejmu i Delegacyi wiedeńskiej przez lat trzynaście, podajemy ją w pełnym brzmieniu.

Ustawa.

Zaprowadzająca obowiązkowe ubezpieczenie od ognia.

. . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem uchwalona przez Sejm dnia 19. stycznia 1888, nie sankcyonowana.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

§. 1.

W Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zaprowadza się powszechny obowiązek ubezpieczania od ognia budynków dachem krytych.

§. 2.

Każdy właściciel zabudowań dachem krytych, w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, tak w miastach, miasteczkach jak i po wsiach położonych, z wyjątkiem budowli, oraz nadwyżek wartości nad sumy maksymalne w §. 4. wymienione, obowiązany jest wszystkie spalne części tychże zabudowań, od strat z pożaru wynikających, ubezpieczać ciągle, w wysokości przynajmniej dwóch trzecich części rzeczywistej wartości tychże spalnych części w któremkolwiek z takich Towarzystw asekuracyjnych w Austryacko-Węgierskiej Monarchii koncesyonowanych, które według postanowień niniejszej ustawy do korzystania z niej są upoważnione (§. 3).

W zastępstwie właściciela budynku, któryby sam tego uczynić zaniedbał, dokona ubezpieczenia z urzędu Wydział krajowy w jednem z takich Towarzystw, które według postanowień niniejszej ustawy do ubezpieczeń z urzędu są dopuszczone (§. 27).

§. 3.

Do korzystania z niniejszej ustawy upoważnione są te Towarzystwa ubezpieczeń, tak akcyjne jak i wzajemne, w Austryacko-Węgierskiej Monarchii koncesyonowane, które warunkom niniejszej ustawy w §§. 21—26. określonym, zadosyć uczynią i których firmy wskutek tego przez Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w Dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych ogłoszone zostaną. Ubezpieczenie dokonane w jakiemkolwiek innem Towarzystwie, uważa się za nieistnie-

jące i poczytuje się tem samem jako zaniedbanie ubezpieczenia ze strony właściciela w myśl ustępu 2-go §. 2.

§. 4.

Od obowiązkowego ubezpieczenia wyłączone są:

a) budynki będące własnością c. k. Rządu,
b) budynki będące własnością przedsiębiorstw kolejowych,
c) budynki prowizoryczne, mające służyć do pewnego celu, na czas krótszy aniżeli rok jeden,
d) budynki stojące całkiem bezużytecznie,
e) budynki przedstawiające wartość mniejszą aniżeli 50 zł. w. a.,
f) nadwyżka wartości nad 25.000 zł. w. a. sumy ubezpieczonej budynku fabrycznego z ubocznymi budynkami, albo budynku mieszkalnego, albo przemysłowego, albo gospodarskiego, albo też jednego całego kompleksu budynków mieszkalnych i gospodarskich do jednego właściciela należących,
g) gazometry, huty szkła, huty fryszerki i hamernie żelaza, warzelnie potaziu, fabryki kwasu solnego, siarczanego, rafinerie nafty i wosku ziemnego, warzelnie smoły, terpentyny, kalafonii, fabryki materyałów wybuchowych, zapałek, magazyny prochu,
h) teatra, cyrki i budy jarmarczne.

§. 5.

Wykaz przedmiotów wedle poprzedzającego paragrafu od obowiązkowego ubezpieczenia wyłączonych, Wydział krajowy może zmieniać lub uzupełniać. Wszelkie tego rodzaju zmiany mają być ogłaszane w „Dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych.

§. 6.

Celem utrzymywania ewidencyi obowiązkowego ubezpieczenia, będzie założony kataster zabudowań. Zaś celem wykonywania ciągłej kontroli, będzie urządzone biuro ogniowe przy Wydziale krajowym, tudzież będą ustanowieni kontrolorowie ogniowi w powiatach a w razie potrzeby i w miastach.

§. 7.

Kataster zabudowań sporządzi i utrzymywać będzie pod dozorem kontrolora ogniowego: na wsi naczelnik gminy lub jego zastępca, na obszarze dworskim przełożony obszaru dworskiego, a w miastach i miasteczkach naczelnik gminy, burmistrz lub urzędnik ad hoc wyznaczony.

Wydział krajowy wyznaczy termin, w którym kataster zabudowań ma być założony i dostarczy formularzów i instrukcyj odnoszących się do założenia i utrzymywania katastru.

§. 8.

Najpóźniej z końcem Stycznia każdego roku ma być kataster przez wyżej wymienione organa (§. 7.) w każdej gminie zrewidowany a względnie uzupełniony; dla gmin zaś lub obszarów dworskich w ciągu ubiegłego roku nowo powstałych, ma być nowy kataster założony.

§. 9.

Kataster zabudowań obejmuje:

1) ewidencyę wszystkich budynków istniejących dachem krytych, według numerów porządkowych katastralnych,

2) ewidencyę przebudowań i dobudowań dokonywanych w ciągu roku,

3) ewidencyę, czy budynki są ubezpieczone, w którem Towarzystwie, i na jaką sumę,

4) ewidencyę, które budynki i z jakich powodów nie są ubezpieczone.

§. 10.

Kataster zabudowań oraz wszelkie uzupełnienia i zmiany w katastrze sporządza się w trzech egzemplarzach:

1szy egzemplarz pozostaje w gminie, względnie u przełożonego obszaru dworskiego,

2gi egzemplarz znajduje się u kontrolora ogniowego,

3ci egzemplarz znajduje się w biurze ogniowem przy Wydziale krajowym.

Zwierzchność gminna a względnie przełożony obszaru dworskiego wyłoży do przejrzenia publicznego kataster zabudowań zaraz po założeniu, tudzież każdą późniejszą zmianę i każde uzupełnienie w katastrze zaraz po ich dokonaniu. W ciągu dni 30 od dnia wyłożenia katastru, jego zmiany lub uzupełnienia do przejrzenia publicznego, wolno będzie właścicielowi dotyczącego budynku wnieść do Wydziału krajowego reklamacyę, jeżeli sądzi, że jego budynek wedle niniejszej ustawy ubezpieczeniu obowiązkowemu nie podlegający, został niewłaściwie zapisany w katastrze jako zabudowanie, które obowiązkowemu ubezpieczeniu podlega. Reklamacye właścicieli rozstrzyga Wydział krajowy bez dalszego odwołania się.

§. 11.

Każdy właściciel zabudowań obowiązkowemu ubezpieczeniu podlegających, obowiązany jest najdalej w ciągu dni 90 po wejściu w życie niniejszej ustawy, a względnie najdalej w ciągu dni 30 po pokryciu nowego budynku dachem, wykazać się przed Urzędem gminnym, a przełożony obszaru dworskiego przed Wydziałem powiatowym, poświadczeniem od jednego z Towarzystw asekuracyjnych, których firmy w myśl §. 3. niniejszej ustawy przez Wydział krajowy ogłoszone zostały, że tamże ubezpieczenia tych budynków dokonał. Poświadczenie to ma zawierać wykaz budynków ubezpieczonych i ich wartość ubezpieczoną.

Urząd gminny a względnie przełożony obszaru dworskiego, uwidoczni ubezpieczenie w rubrykach katastru zabudowań.

§. 12.

Kontrolę ubezpieczeń, policyi ogniowej i ustawy budowlanej wykonywują: biuro ogniowe przy Wydziale krajowym, oraz kontrolorowie ogniowi.

Obowiązki biura ogniowego przy Wydziale krajowym, oraz obowiązki kontrolorów, określi szczegółowo instrukcya służbowa, przez Wydział krajowy ułożona, a przez Sejm zatwierdzona. Kontrolorowi ogniowemu nie wolno pośredniczyć w pozyskiwaniu ubezpieczeń ogniowych dla jakiego bądź Towarzystwa ubezpieczeń.

§. 13.

Kontrolorowie podlegają biuru ogniowemu przy Wydziale krajowym. Nadzór bezpośredni nad kontrolorami ogniowymi wykonywują z polecenia Wydziału krajowego, Wydziały Rad powiatowych, zaś nad kontrolorami dla miast Lwowa i Krakowa i dla większych miast, gdyby się potrzeba osobnych kontrolorów dla tychże okazała, wykonywają Magistraty, względnie urzędy gminne tychże miast.

§. 14.

Kontrolor ogniowy obowiązany jest: sprawdzić corocznie, czy każdy budynek, obowiązkowemu ubezpieczeniu podlegający, jest w kataster zabudowań wciągnięty, tudzież kontrolować, czy każdy budynek obowiązkowemu ubezpieczeniu podlegający, został ubezpieczony i czy ubezpieczenia zostały dokonane w wysokości minimalnej ustawą przepisanej.

Zabudowania obowiązkowemu ubezpieczeniu podlegające, a wcale nieubezpieczone, lub ubezpieczone poniżej minimalnej wysokości ustawą przepisanej, lub wreszcie ubezpieczone w jednem z takich Towarzystw, których firmy w myśl §. 3. niniejszej ustawy przez Wydział krajowy ogłoszone nie zostały, oszacuje kontrolor ogniowy w gminie wiejskiej przy udziale przełożonego gminy, względnie przełożonego obszaru dworskiego, zaś w gminie miejskiej przy udziale burmistrza, budowniczego miejskiego lub urzędnika ad hoc delegowanego.

O terminie nastąpić mającego oszacowania, właściciel budynku ma być zawiadomiony, jego nieobecność jednak przeprowadzenia oszacowania nie tamuje.

Na podstawie takiego oszacowania wygotuje kontrolor ogniowy wniosek do ubezpieczenia, przeszle go bezzwłocznie do biura ogniowego przy Wydziale krajowym celem dokonania ubezpieczenia z urzędu, i zawiadomi zarazem pisemnie właściciela budynku, jeżeli tenże przy oszacowaniu obecnym nie był, o dokonanem ubezpieczeniu.

Jeżeli właściciel takiego z urzędu do ubezpieczenia podanego budynku jest zdania, że budynek ten podany został do ubezpieczenia w wartości zbyt wysokiej, służy mu prawo wniesienia do Wydziału powiatowego protestu w przeciągu dni 30 od chwili oszacowania budynku, a jeżeli przy oszacowaniu nie był obecny, od chwili, w której o dokonanem ubezpieczeniu pisemnie przez kontrolora ogniowego zawiadomiony został.

Wydział powiatowy rozstrzygnie protest bez dalszego odwołania się.

Wniesienie takiego protestu nie wstrzymuje ubezpieczenia z urzędu budynku, co do którego protest wniesiony został.

§. 15.

Ubezpieczenia z urzędu dokonywa biuro ogniowe przy Wydziale krajowym w jednem z Towarzystw asekuracyjnych w myśl §. 27. do ubezpieczenia z urzędu dopuszczonych, uwzględniając wszakże przy wyborze te Towarzystwa, które dla ubezpieczonych największe bezpieczeństwo i najkorzystniejsze warunki ubezpieczenia przedstawiają.

§. 16.

Wydział Rad powiatowych, Zwierzchności gminne, oraz przełożeni obszarów dworskich winni są wspierać kontrolorów ogniowych pomocą i opieką we wszystkich czynnościach z niniejszej ustawy płynących.

§. 17.

Każdemu właścicielowi budynków w miastach, liczących więcej jak 10.000 mieszkańców, zostawia się do woli wybór dnia, w którym ma się kończyć jego ubezpieczenie w każdym roku.

Natomiast w gminach wiejskich i miejskich, liczących mniej jak 10.000 mieszkańców, naczelnik gminy w porozumieniu z kontrolorem ogniowym ustanawia jeden dzień jako wspólny dla całej

gminy termin, w którym wszystkie ubezpieczenia w każdym roku kończyć się mają.

W braku takiego porozumienia termin powyższy oznaczy Wydział powiatowy.

§. 18.

Każdy właściciel budynku ubezpieczonego w jednym z tych Towarzystw, których firmy w myśl §. 3. niniejszej ustawy przez Wydział krajowy ogłoszone zostały, obowiązany jest zapłacić z góry całoroczną należytość asekuracyjną do rąk organów tego Towarzystwa, w którem budynek ubezpieczył.

Ktoby w ciągu trzech miesięcy od chwili rozpoczęcia swego ubezpieczenia należytości asekuracyjnej całorocznej nie uiścił, podlega egzekucyi politycznej, na żądanie Wydziału powiatowego w myśl §. 29. zarządzić się mającej.

§. 19.

Każdy właściciel budynków, ubezpieczony w jednym z Towarzystw w poprzednim §. oznaczonych, obowiązany jest pozostawić ubezpieczenie na cały rok następny w tem Towarzystwie asekuracyjnem, do którego przystąpił, jeżeli nie wypowiedział ubezpieczenia przynajmniej na 3 miesiące przed terminem ekspiracyjnym.

§. 20.

Każde Towarzystwo asekuracyjne, chcące w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem uzyskać prawo do korzystania z niniejszej ustawy, musi przyjąć na siebie następujące obowiązki, a mianowicie:

1) podda się wszelkim przepisom niniejszej ustawy i wszystkim przez Sejm, lub Wydział krajowy w granicach tejże wydać się mającym rozporządzeniom;

2) złoży w Wydziale krajowym fundusz gwarancyjny w §. 21. określony;

3) najpóźniej do końca każdego roku kalendarzowego złoży w biurze ogniowem przy Wydziale krajowym maksymalną taryfę od ubezpieczeń budowli poniżej wymienionych, w granicach której Towarzystwo będzie obowiązane każdy budynek mieszkalny lub gospodarski w kraju, obowiązkowemu ubezpieczeniu podlegający, przyjąć do ubezpieczenia w roku następnym.

A mianowicie poda taryfę maksymalnych premij za ubezpieczenia budynków mieszkalnych i gospodarskich;

murowanych twardo krytych, murowanych pod gontem, drewnianych lub z muru pruskiego pod gontem, drewnianych lub z muru pruskiego twardo krytych, murowanych pod słomą, z muru pruskiego pod słomą, drewnianych pod słomą, z chrustu pod słomą,	w miasteczkach i gminach wiejskich, z rozróżnieniem taryfy w razie ubezpieczenia całej wartości murów, częściowego ubezpieczenia murów, lub zupełnego wykluczenia murów od ubezpieczenia.

W unormowaniu taryf oprócz przyjętej przez siebie klasyfikacyi ryzyk, rozróżni sposób zabudowania się wsi według tego, czy wsie zabudowane są na sposób miasteczek, gdzie budynki wiejskie są skupione i stanowią większe niebezpieczeństwo pożaru całej, lub większej części wsi, czy też są rozrzucone, dla wsi ostatniego rodzaju naznaczy niższe taryfy;

5) zostawi stronom z opłatą zalegającym przynajmniej trzechmiesięczny termin zwłoki w uiszczeniu rocznej należytości asekuracyjny.

6) wypłaci wynagrodzenie szkody pogorzelowej, choćby należytość asekuracyjna za budynki zgorzałe opłaconą nie była;

7) wypłaci wynagrodzenie za szkodę pogorzelową, chociażby własność pogorzelca przeszła w inne ręce, a Towarzystwo o tej zmianie własności wcześnie zawiadomione nie było;

8) wypłaci wynagrodzenie pogorzelowe w takim razie, gdyby bez wiedzy i zezwolenia tegoż Towarzystwa nadwyżka wartości jakiego budynku już ubezpieczonego w tem Towarzystwie, ubezpieczoną została z urzędu przez biuro ogniowe przy Wydziale krajowym w innem Towarzystwie;

9) wypłaci wynagrodzenie pogorzelowe wierzycielom hipotecznym, jednakże tylko w granicach sumy ubezpieczonej do wysokości ich pretensyj na zgorzałym budynku prawnie zabezpieczonych w takim razie, gdyby budynek ze względów na cele publiczne, lub z innych ważnych powodów odbudowany nie został, a nawet w takim razie, gdyby właściciel zgorzałego budynku w skutek czynu kary godnego postradał sam prawo do wynagrodzenia, a inny jego majątek nie pokrywał wierzytelności na budynku zabezpieczonej;

10) zawiadomi kontrolora ogniowego natychmiast o każdem otrzymanem wypowiedzeniu ubezpieczenia, oraz zawiadomi go miesiącem naprzód o każdem zamierzonem egzekwowaniu zaległej należytości asekuracyjnej;

14) podawać będzie do wiadomości biura ogniowego przy Wydziale krajowym z końcem każdego kwartału ilość i wartość budynków ubezpieczonych, oraz sumę premij za to zebranych w każdym z osobna powiecie;

12) zezwoli na przeniesienie ksiąg swoich, odnoszących się do ubezpieczeń w Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem na każde żądanie tych organów, które Wydział krajowy do tej czynności wydeleguje lub upoważni;

13) ponosić będzie koszta wydatków pocztowych, wynikających z korespondencyi przeprowadzonych na żądanie Towarzystwa, przez kontrolora ogniowego, Wydział powiatowy lub biuro ogniowe przy Wydziale krajowym w sprawie zaległych należytości asekuracyjnych;

14) opłacać będzie na koszta utrzymania ewidencyi i kontroli obowiązkowego ubezpieczenia, tudzież na zasiłki dla straży ogniowych w kraju kwotę wynoszącą 5 procent od całorocznej pobranej brutto premii asekuracyjnej za ubezpieczenie budynków w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem bez względu, na jaki czas została pobrana należytość asekuracyjna w tymże roku, oraz bez potrącenia wydatku na reasekuracyą;

15) podda się bez rekursu orzeczeniu Wydziału krajowego, potwierdzonemu przez Namiestnictwo, gdyby te władze zgodnie uznały za stosowne, zabronić Towarzystwu asekuracyjnemu dalszej operacyi w dziale ubezpieczeń obowiązkowych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem;

16) podda się w razie sporów z ubezpieczonymi kompetencyi tych sądów kolegialnych, w obrębie których położony był przedmiot sporu, o ile warunki ubezpieczeń dotyczącego Towarzystwa nie przewidują na wypadek sporów rozstrzygania tychże przez sądy polubowne ukonstytuowane w Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem.

§. 21.

Dla zapewnienia, że Towarzystwa asekuracyjne, które chcą korzystać z niniejszej ustawy, dopełniają obowiązków poprzednim paragrafem objętych, ustanawia się fundusz gwarancyjny przez te Towarzystwa w Wydziale krajowym złożyć się mający.

Fundusz ten ma wynosić 1 pro mille od wartości zabudowań przez dotyczące towarzystwo w Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w ostatnim roku ubezpieczonych.

Jednakowoż minimum funduszu gwarancyjnego, składanego przez jedno Towarzystwo, bez względu na stan jego dotychczasowej działalności w Galicyi, nie może wynosić mniej aniżeli 100.000 złr. w. a. Takąż kwotę ustanawia się dla nowopowstających Towarzystw, lub dla Towarzystw rozpoczynających działalność w Galicyi, jako minimum funduszu gwarancyjnego.

§. 22.

Wysokość funduszu gwarancyjnego ustanawia Wydział krajowy na podstawie wykazanego mu rozmiaru operacyi w dziale ubezpieczenia zakudowań dotyczącego Towarzystwa w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

W miarę rozszerzającego się rozmiaru operacyj w dziale ubezpieczenia zabudowań, Wydział krajowy może na podstawie rzeczywistego stanu operacyi z końcem każdego roku, zażądać od Towarzystwa podwyższenia funduszu gwarancyjnego, a to w ciągu dni 30 od zawezwania.

Gdyby zaś okazało się, że Towarzystwo jakie ograniczyło swoje działanie na polu ubezpieczeń obowiązkowych w Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, lub że się od takowego całkiem usunęło, natenczas Dyrekcya tego Towarzystwa, może zażądać obniżenia a względnie wydania swojego funduszu gwarancyjnego,

W takim razie Wydział krajowy zbadawszy stan operacyi, może wysokość funduszu gwarancyjnego takiego Towarzystwa zniżyć, a względnie całkowicie zwolnić.

§. 23.

Fundusz gwarancyjny ma być złożony do kasy Wydziału krajowego w papierach procentowych pupilarne bezpieczeństwo przedstawiających podług wartości nominalnej Gdyby wskutek spadku kursu złożonych papierów, wartość tychże realna przedstawiała mniej aniżeli 70 prc. wartości nominalnej, może Wydział krajowy zażądać od dotyczącego Towarzystwa dopełnienia różnicy kursu, a to w przeciągu 30 dni od zawezwania.

Kupony od funduszu gwarancyjnego będą w terminach przypadających dotyczącym Towarzystwom doręczane, o ile fundusz gwarancyjny wedle postanowień §. 24. na cele tym §fem wskazane użyty nie został.

§. 24.

Fundusz gwarancyjny ma być użyty przedewszystkiem w takim razie, gdyby Towarzystwo nie wypłaciło wynagrodzenia w myśl przyjętych zobowiązań wedle §. 20. ust. 6, 7, 8, 9. lub gdyby nie uiściło należytości w myśl §. 20 ustępu 13 i 14 od niego przypadających.

W razie gdyby fundusz gwarancyjny jakiegoś Towarzystwa musiał być użyty w części lub w całości na pokrycie zobowiązań wyżej wspomnianych, natenczas Towarzystwo obowiązane będzie zmniejszoną w ten sposób sumę funduszu gwarancyjnego do pier-

wotnej wysokości przywrócić, a to w ciągu dni 30 od zawezwania.

§. 25.

Gdyby którekolwiek Towarzystwo asekuracyjne zaniedbało w terminie ustawą niniejszą zakreślonym uzupełnić swój fundusz gwarancyjny w myśl §§. 22., 23. lub 24. do wysokości w tych paragrafach oznaczonej, natenczas Wydział krajowy mocen będzie orzec, że Towarzystwo takie przestaje korzystać z praw połączonych z ubezpieczeniem obowiązkowem. Takie orzeczenie ma być natychmiast ogłoszone w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych.

Oprócz tego w przypadku §. 24. przewidzianym, Wydział krajowy użyje z funduszów gwarancyjnych takiego Towarzystwa potrzebną sumę na dokonanie z urzędu gwarancyjnego nadubezpieczenia budynków obowiązkowemu ubezpieczeniu podlegających, a przez to Towarzystwo poręczonych, w innem Towarzystwie asekuracyjnem. Mimo to jednak strony ubezpieczone w Towarzystwie, które warunków niniejszej ustawy nie dotrzymało, mogą dochodzić praw swoich w drodze właściwej przeciwko temu Towarzystwu.

Wydział krajowy może użyć funduszu gwarancyjnego na gwarancyjne nadubezpieczenie w myśl powyższego ustępu także i wtenczas, gdyby którekolwiek z Towarzystw akcyjnych straciło połowę kapitału akcyjnego, lub gdyby Towarzystwo na wzajemności oparte, zażądało od członków swoich opłat dodatkowych.

§. 25.

W wypadkach wymienionych w §. 25., niemniej w razie gdyby które z Towarzystw usunęło się dobrowolnie od operacyi w Galicyi, lub gdyby Wydział krajowy i Namiestnictwo zabroniły mu w myśl §. 20. ust. 15. dalszej operacyi w dziale ubezpieczeń obowiązkowych, fundusz gwarancyjny, a względnie pozostała z tegoż reszta nie mogą być Towarzystwu asekuracyjnemu wcześniej wydane, aniżeli w rok i 6 tygodni po ogłoszeniu w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, że Towarzystwo to usunęło się od operacyi w dziale ubezpieczeń obowiązkowych w królestwie Galicyi i Lodomeryi z W. ks. Krakowskiem, albo też, że wskutek orzeczenia Wydziału krajowego przestało korzystać z praw połączonych z ubezpieczeniem obowiązkowem, (§. 25.), albo nakoniec, że Wydział krajowy i Namiestnictwo zabroniły mu dalszej operacyi w dziale ubezpieczeń obowiązkowych (§. 20. ust. 15.).

Wydział krajowy może jednak w przypadkach wyjątkowych n. p. w razie istniejących długoletnich umów asekuracyjnych, przez takie Towarzystwo zawartych, odroczyć wydanie funduszu gwarancyjnego aż do pory, gdy wszelkie umowy asekuracyjne co do zabudowań w Galicyi i Lodomeryi z W. ks. Krakowskiem z tem Towarzystwem zawarte, ulegną ekspiracyi, lub dobrowolnie rozwiązane zostaną.

Natomiast wolno będzie Wydziałowi krajowemu wydać fundusz gwarancyjny nawet przed upływem jednego roku i 6-ciu tygodni, jeżeli dotyczące Towarzystwo asekuracyjne udowodni, że wszelkie ubezpieczenia z temże zawarte przeniosło na jedno z Towarzystw asekuracyjnych w §. 3. niniejszej ustawy wskazanych, i że poszkodowani w Galicyi i Lodomeryi z W. ks. Krakowskiem, żadnych pretensyi do tego Towarzystwa nie mają.

§. 27.

Każde Towarzystwo asekuracyjne, chcące prócz prawa przyjmowania ubezpieczeń obowiązkowych dobrowolnie przez właścicieli

dokonywanych, tudzież oprócz praw określonych w §. 29. lit. *a*) *b*) *c*) uzyskać nadto prawo, ażeby ubezpieczenia niedokonane dobrowolnie przez właścicieli, mogły być w tem Towarzystwie z urzędu dokonywane, podda się oprócz warunków w §. 20. i nast. postanowionych, także następującym obowiązkom, a mianowicie:

a) przyjmie do asekuracyi każde zabudowanie obowiązkowemu ubezpieczeniu podlegające. Będzie mu jednak wolno zostawić właścicielowi na jego ryzyko najwyżej $^1/_3$ część wartości spalonych części budynku.

Oprócz tego może Towarzystwo ustanowić odpowiednią klasyfikacyą i odpowiednie taryfy dla wszelkich zabudowań, które nie są budynkami mieszkalnymi lub gospodarskimi. Jednakże taka klasyfikacya i takie taryfy mają być podawane do wiadomości biura ogniowego przy Wydziale krajowym, a to najpóźniej do końca każdego roku i nie mogą być zmieniane przez cały ciąg następnego roku.

O każdym wypadku, w którymby Towarzystwo asekuracyjne zostawiło części wartości budynku właścicielowi na jego własne ryzyko z powodu nieprzestrzegania przepisów policyi ogniowej, lub budowniczej, doniesie Towarzystwo do biura ogniowego przy Wydziale krajowym, a to dla zarządzenia w drodze administracyjnej wykonania ustawy budowlanej i policyi ogniowej, których obejście lub niewykonanie skłoniło Towarzystwo asekuracyjne do podobnych środków ostrożności;

b) we wszystkich sprawach dotyczących zmiany klasyfikacyi budynków i podwyższenia taryfy, Dyrekcya Towarzystwa ubezpieczeń będzie się znosić z Wydziałem krajowym;

c) Towarzystwo asekuracyjne zgodzi się na obecność komisarza Wydziału krajowego *sum voto informativo* na tych zgromadzeniach władz Towarzystwa, na których składane będą sprawozdania z operacyi ogniowych dotyczących Galicyi i Lodomeryi z W. ks. Krakowskiem.

d) Towarzystwo złoży oprócz kwoty przepisanej §. 21. jako drugi fundusz gwarancyjny kwotę 200.000 zł. w. a., której cel, sposób administrowania i użycia będzie taki sam, jak funduszu gwarancyjnego w myśl §. 20. i następnych.

§. 28.

Wydział krajowy zaprosi przynajmniej raz do roku reprezentantów wszystkich Towarzystw ubezpieczeń, korzystających z niniejszej ustawy o obowiązkowem ubezpieczeniu i wysłucha ich relacyj, opinij i wniosków, co do wykonywania ustawy budowlanej, ustawy o policyi ogniowej, oraz niniejszej ustawy i zrobi z zasięgniętych wiadomości, uwag i wniosków odpowiedni użytek.

§. 29.

Towarzystwom asekuracyjnym, korzystającym z niniejszej ustawy, służą prawa następujące:

a) mogą żądać od kontrolora ogniowego pomocy w celu upomnienia strony z opłatą asekuracyjną zalegającej, tudzież w celu ściągnięcia opłaty asekuracyjnej w drodze egzekucyi politycznej w myśl ust. *b*) niniejszego paragrafu, a to w przypadku ostatnim, jeżeli strona zalega z opłatą asekuracyjną przynajmniej 2 miesiące, a nie dłużej jak rok jeden;

b) mogą zciągać bez poprzednich skarg i wywodów sądowych należną opłatę asekuracyjną wraz z prowizyą zwłoki najwyżej

po 5% rocznie w drodze egzekucyi politycznej, która ma być zarządzoną na żądanie Wydziału powiatowego, jeżeli dłużnik zalega z opłatą przynajmniej 3 miesiące, a nie dłużej jak rok jeden, tudzież jeżeli od zawiadomienia kontrolora przez Towarzystwo asekuracyjne o tej zaległości upłynęło bezskutecznie przynajmniej dni 30.

c) mogą korzystać z materyałów statystycznych biura ogniowego przy Wydziale krajowym za pośrednictwem tegoż biura.

§. 30.

Umowy asekuracyjne co do zabudowań, według niniejszej ustawy ubezpieczeniu obowiązkowemu podlegających, zawarte przed ogłoszeniem niniejszej ustawy z takimi Towarzystwami asekuracyjnemi, które w ciągu dni 90 po ogłoszeniu niniejszej ustawy nie poddadzą się obowiązkom, dla korzystania z niniejszej ustawy postanowionym, zachowują moc prawną na czas maksymalny lat czterech po ogłoszeniu niniejszej ustawy.

§. 31.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1-go stycznia roku następującego po ogłoszeniu jej w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych.

§. 32.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych i sprawiedliwości.

Już na samą wieść, że Wydział krajowy zamierza wnieść ustawę, wystąpiły prywatne towarzystwa jak: Azienda, Phoenix, Foncière, Riunione adriatica di sicurta, Donau, Concordia, Slavia z memoryałem zbiorowym we wrześniu 1887, w którym zaprzeczyły Sejmowi kompetencyi, i starały się wykazać, że projekt pod pozorem pozostawienia wolnej konkurencyi, chce obchodząc utworzyć monopolistyczny zakład krajowy, a wolny wybór stałby się czczym frazesem.

Opozycya towarzystw austryackich przeciw projektowi Sejmu galicyjskiego przeniosła się wnet do Wiednia.

Sejm wytrwał nieodmiennie przy raz zajętem stanowisku aż do uchwały z 4. maja 1900, która wprowadza po raz pierwszy pewną zmianę.

W r. 1888 zajmuje się Sejm sprawą przymusowej asekuracyi budynków kościelnych i plebańskich, polecając Wydziałowi krajowemu wniesienie ustawy, co też Wydział krajowy (1888/9 al. 8) wykonuje, a Sejm uchwala ustawę.

W r. 1889 p. Kramarczyk żąda ukrajowienia asekuracyi (al. 142), lecz Sejm idąc za wnioskiem komisyi ogranicza się do wezwania do Rządu o zaprowadzenie przymusowej asekuracyi w Galicyi.

W tymże roku p. Męciński interpeluje Rząd o tę ustawę, a reprezentant Rządu donosi o przygotowaniach do wniesienia takiej ustawy, podobny rezultat ma interpelacya p. Kramarczyka w 1890. W 1892 wpływają liczne petycye o przymus. Uchwalono na wniosek komisyi ze zmianami proponowanemi przez pp. Merunowicza i Rutowskiego ponowną rezolucyę do Rządu.

Również w Sesyi 1892/93 wnioski p. Merunowicza (al. 189) co do przymusu i p. Kramarczyka w sprawie monopolu krajowego zakładu załatwiono rezolucyą Sejmową zgodną z zajmowanem dotąd stanowiskiem. Toż samo dzieje się z wnioskiem p. Merunowicza w r. 1894.

W tych latach przenosi się punkt ciężkości usiłowań do parlamentu wiedeńskiego, Koło polskie a także posłowie drugiej narodowości, walczą o uzyskanie przymusowej asekuracyi.

Dodać należy, że w tych latach budzącego się ruchu ludowego sprawa przymusowego ubezpieczenia od ognia staje się piewszorzędym puktem wszystkich programów stronnictw ludowych wszelkich odcieni, wysuwana jako pierwszorzędna przez Kółka rolnicze, wiece ludowe i wywołuje po nowych wyborach w r. 1897, szereg wniosków i interpelacyj w parlamencie, których żądaniem głównem: zaprowadzenie przymusowego ubezpieczenia.

Widzimy więc nieprzerwaną ciągłość i jednolitość w dążeniach kraju i Sejmu, jednozgodność opinii co do potrzeby, celu i środków.

Odmienne było stanowisko innych krajów austryackich

IV. Stanowisko innych krajów austryackich.

Kiedy w Galicyi główną skargą jest niski stan ubezpieczeń, w innych prowincyach austryackich w dążeniach do reformy przeważają inne motywa, dlatego też na pierwszy plan wysuwa się inny cel. Nie mogą te kraje skarżyć się na brak instytucyj. W Austryi operuje 8 zakładów krajowych, 11 towarzystw na wzajemności opartych, i 10 towarzystw akcyjnych. Nadto 289 lokalnych towarzystw ubezpieczeń od ognia.

Tyrol, Austrya górna, Solnogród, od kilku lat Austrya dolna mają zakłady krajowe jednak bez monopolu, niektóre z nich wyposażone pewnemi ulgami, prawem egzekucyjnego ściągania zaległych należytości, premij. Praga i Grac mają miejskie. Czechy nie mają w ścisłem słowa znaczeniu krajowego zakładu, posiadają jednak już w r. 1827 przy pomocy funduszu domestykalnego królestwa Czech założony „pierwszy czeski zakład ubezpieczeń od ognia, gradu i reasekuracyi“ który ma postanowienie w statucie, że w razie rozwiązania, jego fundusz rezerwowy przechodzi napowrót na fundusz domestykalny, to znaczy na kraj. Czesi więc są gotowi, gdyż w razie dopuszczenia w jakimś stopniu ukrajowienia, towarzystwo istniejące rozwiąże się i zakład przechodzi na kraj, jako zakład krajowy.

Ponieważ jednak i te zakłady z charakterem prawie publicznym muszą walczyć przy wolnej konkurencyi, rozwielmożniła się konkurencya towarzystw akcyjnych austryackich i kilku zagranicznych, kraje zalane agentami, podagentami, a przy niskim stopniu oświaty, alpejskiego zwłaszcza chłopa, nieustają skargi na wyzysk, narzucanie warunków, wiązanie w długoletnie obowiązki asekuracyjne, na dowolności przy likwidacyi, drożyznę asekuracyi, procedery nielojalne, oraz na „omijanie“ czyli nieprzyjmowanie złych ryzk, lub przyjmowanie ale pod ciężkimi, warunkami. Sprawozdania prawie ze wszystkich Sejmów, głosy w Radzie państwa świadczą że inne kraje austryackie potrzebują przedewszystkiem lepszej asekuracyi, bo mają złą.

Dlatego dążenie tych krajów zmierza nie tyle do przymusu, chociaż Czechy, Styrya, Kraina, Morawa, Szląsk, Tyrol, Salzburg, do niedawna Austrya dolna, domagają się także przymusu, ale przedewszystkiem do ukrajowienia i uzyskania dla krajowego zakładu monopolu, z prawem rugowania operujących prywatnych towarzystw asekuracyjnch z tych krajów.

W Sejmach pojawiają się projekta modelowane już to na modłę szwajcarską (projekt voralbergski, stojący na zasadzie obligatorium i krajowego zakładu) już na modłę saską (jak styryjski).

Głosy posłów Luegera, Gessmana, Richtera z Niższej Austryi i Wiednia w Parlamencie wiedeńskim, br. Dumby, br. Doblhoffa w Sejmie dolnoaustryackim, posłów Kaisera ze Szląska, dra Grossa z Morawy, posłów ze Styryi, jak br. Wurmbranda, licznych posłów z Czech, że tylko wielokrotne mowy i interpelacye p. Vasatego podniesiemy, nieustające wołania posłów z Krainy, Karyntyi, Tyrolu świadczą że nadużycia prywatnej spekulacyi przybrały wielkie rozmiary.

W dążeniach tych chodzi o potanienie asekuracyi, o uwolnienie jej z rąk wyzyskiwaczy, wypędzenie szarańczy agentów — do tego przychodzą w niektórych krajach rachuby, że z ukrajowieniem zyski, dywidendy które zabiera kapitał i spekulacya, pozostaną w ręku ubezpieczonych wskutek obniżenia premii, poczęści nawet mogą się stać źródłem dochodu funduszu krajowego. Nareszcie nie bez wpływu na dążenia w pewnych krajach jest myśl rozszerzenia autonomii kraju, na polu gospodarstwa krajowego, co się wielokrotnie objawia w akcyi styryjskiej, a nawet na polu politycznem, jak w Czechach, co się przyczyniło do pewnej zmiany stanowiska w tym kraju. Kiedy pierwotnie dążyły Czechy[1]) głównie do przymusu z wolnym wyborem zakładu, w ostatnim dziesięcioleciu przeważają głosy za ukrajowieniem z monopolistycznym zakładem królestwa czeskiego. Z tego też punktu widzenia Czesi kładli nacisk na kompetencyę Sejmową dla spraw asekuracyjnych.

Morawa, w której stosunki ubezpieczenia, przy rozpowszechnionej słomie jako pokryciu dachów, przypominają najbardziej zachodnie galicyjskie powiaty, żąda od r. 1884 przymusu i krajowego zakładu, a już w r. 1883, zaprowadziła u siebie przymus ubezpieczenia bydła w krajowym zakładzie.

W Niższej Austryi i w stolicy państwa, Wiedniu, sprawa nie ustępuje z porządku dziennego od kilkudziestu lat. Wybitnie wystąpiła ona w epoce grynderstw t. z. epoki „des Volkswirtschaftlichen Aufschwungs“ która skończyła się katastrofą licznych towarzystw w r. 1873. Na gruncie stolicy i kraju operowało mnóstwo spekulacyjnych towarzystw, wyzyskiwało ludność alpejskich dzielnic kraju, a dawała się wysyskiwać ludność miejscowości bliskich stolicy a nawet samego Wiednia. Nieustają skargi na procedery spekulacyjne, lichwiarskie, często wręcz oszukańcze rozmaitych zakładów. Chłop alpejski okazał się wybornym materyałem dla agentów.

W r. 1881 wpływa 71 petycyi do Sejmu o zaprowadzenie przymusu ubezpieczeń od ognia, gradu, zaraz bydlęcych — i żądanie krajowego zakłagu. W r. 1884 Wydział krajowy wnosi projekta przymusowej asekuracyi bydła *a la* Morawa (Al. XXXVIII.) i przymusowej asekuracyi od gradu. (Al. XXXVIII. B.). Zapytania zostawił Rząd bez odpowiedzi. Transpirowało tylko, że Rząd przygotowuje państwową ustawę. W r. 1886 sprawozdawca w Izbie dr. Weitlof oświadcza, że „skuteczna działalność tylko na

---

1) W Czechach w r. 1884 sprawa zaprowadzenia Obligatorium stanęła w zdecydowanej formie. Wydział krajowy motywował silnie potrzebę przymusu, nie zaleca jednak monopolu dla jednego towarzystwa i konkluduje:

„Im Hinblicke darauf kann bei der gegenwaertigen Sachlage nur jene Kombination befuerwortet werden, der gemaess zwar die Versicherung obligatorisch sein, dagegen es Jedermann freistehen soll, sich bei der Landesversicherungsanstalt oder bei einer anderen concesionirten Anstalt zu assekuriren“. (Spraw. W. kraj. czeskiego l. CXXVIII ex 1887 p. 10).

Sądzi Wydział, że jednak i bez monopolu krajowy zakład inne pobije i wyruguje. W ciągu kilku lat 31 powiatów i 20 Towarzystw rolniczych oświadczyło się za krajowym zakładem. „Die Einnfuerung des Versicherungszwanges erscheint als angezeigt, es ist jedoch edem Versicherten freizustellen, ober bei der Landes oder andren befugten Versicherungsanstalt versichern wolle“. (p. 15).

zasadzie przymusu daje sie pomyśleć". Również wybitny członek Wydziału krajowego oświadczył, że „na niczda się zakład krajowy bez przymusu".

W r. 1886 Sejm Niższo Austryacki (13 Styczuia) uchwalił: zważywszy, że krajowy zakład asekuracyjny dla klęsk elementarnych, działać może skutecznie jedynie na zasadzie przymusu, zważywszy dalej, że rozwiązanie zadania trudne i żmudne, wzywa się Wydział krajowy, by się zapytał, jakie stanowisko c. k. Rząd zajmie wobec projektu przymusowego ubezpieczenia. W r. 1887 odpowiedział Rząd, że sprawa ustawy państwowej o przymusie asekuracyjnym, jest w stadyum obrad. Na ponowne uchwały z r. 1887 Rząd doniósł, że ustawa jest w stadyum przygotowań. Sejm rokowania ponawia rezolucya.

W r. 1892 nakazał Sejm Wydziałowi krajowemu podjąć badania statystyczne, w r. 1893 przeznaczył na koszta 9.000 zł., polecając energiczne kroki u Rządu.

Owocem była niezmiernie interesująca statystyka ubezpieczeń w N. Austryi i w Wiedniu, którą Wydział krajowy w r. 1895 przedłożył. Statystyka idzie powiatami, obejmuje budynki mieszkalne, gospodarcze, fabryki i inne, wedle materyału budowlanego, rodzaju pokrycia, wartości budynku całego i osobno jego części spalnych, — nadto otrzymano szczegółową statystykę, czy budynek ubezpieczony, w jakiej wysokości, jaka premia — i w jakiem ubezpieczono zakładzie.

Wynikiem było, że na prowincyi na 394.945 budynków było 378.704 czyli 95·8 prc. ubezpieczonych. Okazało się, że procent będynków gospodarczych ubezpieczonych był wyższy i wynosił 96·6 prc.

W Wiedniu procent nieubezpieczony wynosił ledwie 1 prc.

Wogóle procent ubezpieczenia w N. Austryi wynosił 96 prc. a dodać trzeba, że w tych 4 prc. nieubezpieczonych znaczna liczba budynków cararyalnych.

Fakt jaki wykazała ankieta statystyczna, że w N. Austryi zaledwie 4 prc. budynków nieubezpieczonych, w Wiedniu zaledwie 1 prc. wywołał zmianę w poglądach na potrzeby kraju i Wiednia na polu asekuracyi. Kiedy jeszcze uchwała Sejmowa z 13 stycznia 1886 mówi, że cel krajowego zakładu może być osiągnięty „jedynie za przyjęciem przymusu asekuracyjnego", a w r. 1891 Sejm witał ustęp mowy tronowej z 11. kwietnia 1891 zapowiadający ustawę dopuszczającą obligatoryum asekuracyjne, wita w r. 1894 wiadomość, że Rząd kończy ustawę o przymusie, — po wynikach ankiety uważa Sejm N. Austryacki przymusza bez przedmiotowy i odtąd domaga się tylko monopolu dla krajowego zakładu, twierdząc, że bez monopolu krajowy zakład byłby bezcelowy, byłby jednym więcej konkurencyjnym zakładem.

Dla uzupełnienia obrazu dodać należy, że pomimo że Rząd odmówił wszelkich monopolistycznych prerogatyw, N. Austrya zaprowadziła krajowy zakład ubezpieczeń od ognia (wszedł w życie 1. grudnia 1897), krajowy zakład ubezpieczeń życiowych i rentowych, krajowy zakład ubezpieczeń bydła (1898) z oddziałem ubezpieczenia koni. Projekt kraj. zakładu ubezpieczeń od gradu nie schodzi z porządku dziennego.

Krajowy zakład ubezpieczeń od ognia. weszły w życie w 1897, ma na celu 1) ograniczenie spekulacyi na polu ubezpieczeń, 2) możliwie największy wpływ czynników publicznych na ubezpieczenia, 3) popularyzacyę asekuracyi, 4) obniżenie premii, 5) złagodzenie socyalnej nędzy. Nie statutowo, ale w myśl uwag poselskich oczekiwano nadto mimo potanienia premii jeszcze zysków dla kraju, któreby można obrócić na inne cele.

Wykazano niesłychane nadużycia nielojalnej konkurencyi, operowali agenci pozorami tańszej premii, łowili klientów pod pozorem korzystniejszego oszacowania itd.

Nowy zakład „k. k. Wechselseitige Brandversicherungsanstalt“ od razu „spowodowany korzystnemi rezultatami statystyki“ obniżył premię o 20 prc. obiecując nadto 20 prc. *bonus* na drugi rok. To zmusiło natychmiast prywatne towarzystwa do obniżki premii w tejże wysokości. Wtedy zakład krajowy obniżył jeszcze o 5 prc. — na co w odpowiedzi prywatne zakłady poszły jeszcze poniżej i zaczęła się istna walka konkurencyjna z krajowym zakładem na zniżkę.

Do roku było w kraj. zakładzie ubezpieczeń na 280 mil. koron w r. 1898-9 już 532 miliony. Według sejmowego sprawozdania LXXV. ex 1898-9 i LXVIII. ex 1899-900 okazały się krzyczące dowody drożyzny prywatnych zakładów. Prywatne towarzystwa brały 90 kraje., gdzie krajowy zakład brał 18 kr.

Już w pierwszym r. istnienia krajowego zakładu miała lundność m. Wiednia oszczędności na premiach półtora miliona koron, tyleż w drugim roku. W ciągu dwóch lat oszczędził Wiedeń na potanieniu asekuracyi w krajowym zakładzie trzy miliony koron.

Okazuje się więc, że różne potrzeby krajów austryackich wywołały rozmaitość celów i dążeń, — prawie wszystkie kraje jednak domagały się jak najdalej idących reform, ustawodawstwa państwowego, położenia kresu wyłącznie prywatno-prawnemu traktowaniu przedsiębiorstw asekuracyjnych, położenia ręki państwa na całej asekuracyi jako na olbrzymiej instytucyi, sięgającej głęboko w stosunki ekonomiczne i społeczne, wprowadzenia w ustawodawstwo asekuracyjne charakteru prawa publicznego. Olbrzymia większość krajów domaga się z dawna zaprowadzenia przymusu, olbrzymia też większość krajów dąży do ukrajowienia i zakładów krajowych monopolistycznych. Wiele głosów przemawiało za upaństwowieniem.

Przeciw tym dążeniom stanęły do do boju prywatne towarzystwa ubezpieczeń, na czele towarzystwa akcyjne, sekundują im przeważnie i towarzystwa na wzajemności oparte, — i wszystkie występują od kilkunastu lat zwarcie, defenzywnie, ale nawet i zaczepnie, mobilizując przeciw akcyi krajów prasę, wywierając ogromny nacisk na rząd.

Z jak olbrzymiemi trudnościami ma do walczenia sprawa zaprowadzenia przymusu, a cóż dopiero ukrajowienia, wykazuje historya parlamentarna tej sprawy.

V. Stanowisko c. k. Rządu w sprawie zaprowadzenia przymusu i ukrajowienia asekuracyi.

Historya parlamentarna.

Pomijając enuncyacye Rządu z lat dawniejszych, zwłasza po rok 1873. kiedy pod wrażeniem świetnego rozrostu prywatnych zakładów asekuracyjnych które niemałe oddały usługi społeczeństwu, Rząd oświadczał się zawsze na korzyść prywatnej asekuracyi i wrogo przeciw wszelkim zamysłom ukrajowienia, w dziewiątym lat dziesiątku sprawa poruszona w Sejmach, w Radzie państwa, nie schodzi z porządku dziennego i zmusza Rząd do zajęcia stanowiska.

Jest ono przez lat szeregi niezdecydowane, niepewne, rząd zaprzecza kompetencyi sejmom, a przecież sam nie podejmuje reformy w drodze ustawodawstwa państwowego, chociaż jej konieczność staje się niezawodną.

Kompetencyjnemi względami paraliżował rząd akcyę na Śląsku podjętą za przymusem (sprawozdanie W. kraj. Śląskiego z lat 1881—1887). Zaprowadzenie w drodze ustawodawstwa krajowego, przymusowego ubezpieczenia bydła na Morawie jako sprawy kultury krajowej, nie spotkało się z trudnościami a ustawa dostała sankcyę już w r. 1883. Gdy jednak Sejm Morawy 27. lipca 1884 polecił Wydziałowi krajowemu wygotować ustawę o przymusowem ubezpieczeniu od ognia i gradu na Morawie, Wydział krajowy zapytywał rządy Saksoni, Bawaryi, Wirtembergii, przeprowadził ankietę krajową, i objawiła się zdumiewająca jednozgodność Czechów i Niemców, ludzi z prawicy i lewicy, Rząd nie zajął stanowczego stanowiska, raczej obrał wyczekujące. Ale w rok później przechodzi Rząd w tej sprawie już na stanowisko opozycyjne.

Dnią 2. Grudnia 1887 w Sejmie Morawskim dał członek Wydziału Dr. Promber na interpelacyę w sprawie założenia krajowego zakładu odpowiedź tej treści, że Rząd sam wziął sprawę przymusowej asekuracyi w ręce i przegotowuje ustawę państwową, ale te przygotowania nie wyszły ze stadium pierwszych kroków. Rząd w tej sprawie zaprzecza prawo stanowienia o tem Sejmom. Wydział krajowy nie spuści z oka ważnej sprawy, która się daje rozwiązać już przez ufondowanie własnego zakładu krajowego dla przymusowej asekuracyi, już przez zakład istniejący, w którymby wszyscy byli obowiązani ubezpieczać się.

Ale stanowisko zajęte w Sejmach, zwłasza uchwała Sejmu galicyjskiego z 1888 i nacisk ze strony posłów z różnych krajów w Radzie państwa niemogły pójść bez wrażenia. Koło polskie domagało się od Rządu sankcyi krajowej ustawy lub wniesienia ustawy państwowej któraby umożliwiła krajowemu ustawodawstwu uregulowanie sprawy. Usiłowania tylu krajów nie przeszły bez skutku.

Nastąpiła widoczna zmiana stanowiska c. k. Rządu, wprawdzie nie co do kompetecyi ustawodawczej lecz co do samego *meritum* sprawy.

Do niedawna, w odpowiedzi na zapytania Sejmu Morawskiego i Vorarlbergskiego, jakieby rząd zajął stanowisko wobec ustawy krajowej, zaprowadzającej krajowy zakład ubezpieczeń o przymus oparty, odpowiedź była wymijająca lub odmowna. Rząd przeczył kompetencyi Sejmu. W odpowiedzi Sejmowi Vorarlbergu mówi dekret minist. z 22. grudnia 1885 na ręce namiestnika Tyrolskiego:

„Nach den Bestimmungen des §. 11 des Staats-Grundgesetzes vom 21 Dezember 1867 allerdings Bedenken betreff der Competenz des Landtages zur legislatorischen Erledigung der in Rede stehenden Angelegenheit bestehen, welche jedoch durch die vorherige Ermaechtigung Seitens der Reichsgesetzgebung beseitigt werden koenten".

Tymczasem dnia 22. kwietnia 1890[1]) w odpowiedzi na mowę p. Rutowskiego w imieniu Koła, zabrał głos hr. Taaffe i złożył senzacyjną deklaracyę, że rząd ukończył studya, przystępuje do wypracowania ustawy, która się zbliży do stanowiska zajętego przez Sejm galicyjski, gdyż rząd uważa potrzebę unormowania przymusu, zostawiając wolny wybór zakładu ubezpieczeń.

Hr. Taaffe powiedział:

„Die Reg. ist im Begriffe, nachdem die Vorstudien beendet sind, sich bereits mit der Concipirung der Gesetzvorlagen zu befassen. Diese Concirung ist natürlich nur ein Resultat der bereits gemachten und zu Ende gefürten Studien. Weiter erlaube ich mir zu bemerken dass diese Vorlagen sich wahrscheinlich dem Standpunkt naehern werden, welchen der galizische Landtag in dieser Frage eingenommen hat. Denn ich bin eben der Ansicht, es müsse dahin gewirkt werden, dass ein Zwang zur Versicherung normiret werde, aber ich verstehe diesen Zwang nur in der Richtung, dass jedes Object versichert würde, nicht aber auch in der Richtung, dass dies bei einer bestimmten Gesellschaft zu geshehen habe".

W tem stanowisku rządu hr. Taaffe widzieli jedni nadzieję, że się na reszcie usunie trudności, robione przez Towarzystwa asekuracyjne, „Vereinscommission[2]) i pewne sfery centralnej biurokracyi, — drudzy jednak widzieli gwarancyę, że ani rząd, ani centralny parlament nigdy dalej nie pójdzie. Asekuracya prywatna liczyła na wrzekomą „Unbefangenheit" parlamentu, czyli na wpływy prasy wiedeńskiej i zręcznej a skoncentrowanej agitacyi przemożnych, olbrzymich Towarzystw asekuracyjnych, działanie różnych wpływów osobistych i innych.

Stanowisko zajęte przez hr. Taaffe wywołało najwyższe zaniepokojenie i wlot zmobilizowano wielką akcyę protestową Towarzystw akcyjnych, prasy „fachowej" i politycznej. Wysłano deputacye gremialne do ministra, *Concordat* towarzystw asekuraayjnych wystosował silny memoryał.

Jednak agitacya ta nie odniosła skutku.

Mowa tronowa z 11. kwietnia 1891 zawierała ustęp zapowiadający ustawę o przymusowem ubezpieczeniu:

---

[1]) Uchodził za przeciwnika ówczesny hofrat w Vereinscommission dr. Steibach i radca ministeryalny v. Wacek.

[2]) Sten. protok. 389 strona.

„In Berücksichtigung der von mehreren Landtagen geäusserten Wünsche und in Würdigung gewichtiger hiefuer sprechender Gründe, befasst sich meine Regierung mit der Vorbereitung eines, die obligatorische Feuerversicherung von Immobilien bezweckenden Gesetzentwurfes".

Myśl ta została powitana przez większość stronnictw izbowych, a wprawdzie wspólny adres Izby do korony nie doszedł, zasługuje na podniesienie ustęp niedoszłego adresu stronnictw ówczesnej większości, którego referentem był p. Biliński.[1]).

„Die Einführung der obligatorischen Feuerversicherung wird in jenen Laendern deren Landtage den Wunsch nach der obligatorischen Feuerversichung der Immobilien ausgesprochen haben, im Sinne der betreffenden Landtagsbeschlüsse dem wirtschaftliches Ruin steuern, welcher in manchen Gegenden des Reiches durch jährlich widerkehrende Massenbrände den betroffenen Bewohnern von Dörfern und kleinen Städten erwaechst, und werden die hiernach verfuegbaren Unterstützungs gelder aus Landes und Privatmitteln anderen productiven Zwecken zugeführt werden koennen". XI. S. 95 Beil.

Dalej szedł osobny czeski projekt adresu, ktory podnosił kompetencyę ustawodawczą Sejmu. PP. Kaizl i Trojan projektowali taki ustęp adresu: „Die Vorlage, betreffend die obligatorische Feuerversicherung werden wir als wielkommene Initiative der Regierung entgegennehmen, jedoch dahin zu erledigen bestrebt sein, dass diese den verschiedenartigsten Verhältnissen der einzelnen Königsreiliche und Ländes anzupassende Reform der landtäglichen Competenz anheimgestellt bleibe".

W r. 1891 na posiedzeniu z 13 maja, w Radzie państwa postawił marszałek Styryjski, jeden z filarów stronnictwa postępowego, jednak przytem wielki zwolennik ekonomicznej autonomii krajów, hr. Gundaker Wurmbrand[2]) wniosek do ustawy „normującej zasady, według których Asekuracya ogniowa w drodze ustawodawstwa krajowego może być uregulowaną".

§. 1. Ustawodawstwu krajowemu zastrzega się prawo uznać ubezpieczenie od ognia w kraju jako sprawę krajową;

§§. 2. i 3. może obejmować nieruchomości i ruchomości, lub tylko jedne z nich. W takim razie „przyjmuje kraj na siebie obowiązek założenia na własne ryzyko i koszta i pod własną gwarancyą krajowego zakładu ubezpieczeń."

§. 4. Wolno krajowi wprowadzić ogólny lub ograniczony przymus oraz monopol, wyłącznie w krajowym zakładzie.

§. 5. Z wejściem w życie krajowego zakładu monopolistycznego ustaje działalność prywatnych towarzystw. nie wolno nowych kontraktów zawierać, starych, które się terminowo kończą, nie wolno odnawiać.

§. 6. Zapewniał allewiacye podatkowe i należytościowe dla krajowego zakładu.

Wniosek był motywowany przykładami z zagranicy, koniecznością odjęcia asekuracyi, tak ogólnego publicznego interesu „dem oft nicht vom richtigen Verständnisse geleiteten Beblieben der einzelnen Staatsbürger", zwłaszcza zaś duchowi wyzysku prywatnych przedsiębiorców „dem gewinnsuechtigen Unternehmungegeiste". Asekuracya musi się stać gałęzią administracyi publicznej, musi być poddaną prawu publicznemu. Zasady organizacyi to: 1) wzajemność, 2) przymus, 3) monopol.

---

[1]) Beil. 122 ex 1891.
[2]) XI. Ser. Beil. 95.

Monopol uważa projekt za jądro reformy, za niezbędną i nieuniknioną konsekwencyę. „Wir betrachten das Monopol als den Kernpunkt dieser ganzen Volkswirtschaftlichen Reform, als eine wenn der Zweck der wesentlichen Verbilligung der Prämien bei hoechster Sicherheit erreicht werden soll, ganz unumgaengliche, nicht zu vermeidende Consequenz".

Wniosek postawiony 13. maja 1890 przyszedł do pierwszego czytania dopiero 8. lutego 1892. Hr. Wurmbrand powołał się na zgodę krajów, Kraina, Morawa, N. Austrya, Salcburg, Karyntya, Vorarlberg, Styrya uchwaliły rezolucye wielokrotnie lub ustawy domagające się przymusu i monopolu krajowego, Galicya przymusu z wolnością wyboru.

Hr. Wurmbrand uznaje konieczność „ramowej" ustawy państwowej gdyż ustawa nakłada obowiązki cywilno-prawne i ogranicza prywatne zakłady fungujące na podstawie państwowych przywilejów. Ubolewa nad niedostatecznością mowy tronowej z 1891 zaprowadzającej tylko obligatoryum bez monopolu. Uważa „Zwang ohne Monopol" krajowego zakładu jako „niebezpieczne" jako wydanie przymuszonego prywatnej spekulacyi. Uważa, że zakłady prywatne za odjęcie pola działania, przez co tracą co najwyżej ewentualne zyski (bo zysk nie jest pewny i bywają straty) nie mają prawa do odszkodowania. Słowem widzi możliwość taniej i powszechnej asekuracyi jedynie w zakładzie krajowym monopolistycznym.

Wielka debata w której p. Vasaty imieniem Czechów stał na stanowisku kompetencyi sejmów i wyklnczał potrzebę ustawy państwowej, p. Gros imieniem stronnictwa liberalnego oświadczył się za przymusem i monopolem ale kładł nacisk na potrzebę skodyfikowania prawa ubezpieczenia i chodziło mu głównie o ubezpieczenie życiowe, p. Kaiser był za upaństwowieniem jako programem „der Deutschnationalen".*)

Stanowisko Koła polskiego określił p. Rutowski, windykując dla Galicyi pierwszeństwo pomysłu, wskazując jako cel najważniejszy potrzebę ubezpieczenia i konieczność umożliwienia krajom regulowania sprawy wedle potrzeb danego kraju. Na wniosek p. Rutowskiego oddała Izba wniosek hr. Wurmbranda osobnej komisyi asekuracyjnej z 24 członków. Analogiczne stanowisko zajął p. Podlaszecki imieniem Rusinów, oświadczając się przeciw „Landeszwangsanstalt" i monopolowi.

Wniosek hr. Wurmbranda wywołał nową zawieruchę i ogromną akcyę prywatnych zakładów.

Rząd zajmował w obec tego stanowisko niezdecydowane, bierne, na zebraniach komisyi ukazywali się reprezentanci rządu więcej dla wysłuchania opinii, lub przestrzegania przed trudnościami. W komisyi prąd ortodoksyi liberalnej był w mniejszości. Głosy za ukrajowieniem w myśl wniosku Wurmbranda były liczne, niebezpieczeństwo że w takim razie rząd zajmie stanowisko wręcz odporne i negacyjne zmuszało do szukania formuły mniej kategorycznej, dopuszczającej osiągnięcie celu w rozmaity sposób. Nareszcie przyszło do kompromisu. Komisya wybrała subkomitet złożony z obydwu reprezentantów obydwu kierunków, hr. Wurmbranda i Dra Rutowskiego z dodaniem trzeciego prezesa br. Doblhofa. Wynikiem był wniosek kompromisowy, który 17. marca 1893 przyjęła pełna komisya asekuracyjna.[1]). Projekt ustawy wyszły z komisyi jest „państwową ustawą ramową — Rahmengesetz", nadającą Sejmowi kompetencyę zaprowadzenia w drodze ustawodawstwa krajowego przymusu, monopolu, krajowego zakładu bez monopolu, lub poruczenie wykonywania przymusowej asekuracyi zakładowi prywatnemu pod gwarancyą kraju.

---

*) Antrag Tnerk w X. sesyi i Hauk w XI. sesyi za „Verstaatlichnng", Tuerk w X. sesyi oraz inne w XI. sesyi.

1) Beil. 678 z XI. sesyi.

Komisya stanęła na stanowisku, że ubezpieczenie jest publiczną sprawą i zadaniem administracyi publicznej. Muszą więc w niej brać udział wszyscy obywatele i wszystkie objekta muszą być ubezpieczone. Gdzie nie starczy „kierowana zdrowym egoizmem obywateli państwa przezorność“ — tam wchodzi przymus (§. 2). W monopolu krajowym widzi komisya możliwość redukcyi kosztów, taniej administracyi. Ustępstwem na rzecz stanowiska Sejmu galicyjskiego, wyróżnianego przez reprezentantów rządu jako „najmniej trudności“ przedstawiającego, był §. 5. Gdy wniosek hr. Wurmbranda żądał kategorycznie krajowego monopolu, wniosek komisyi zostawiał możliwość „niejako w poruczonym zakresie kraju“ powierzenia wykonywania przymusu jednemu lub więcej krajowym zakładom, co ureguluje krajowe ustawodawstwo.

Podajemy w przypisku brzmienie wniosku komisyi [1]).

Reprezentanci rządu „nie zajęli stanowiska“ w komisyi, wyrażając ciągle cały skeptycyzm, współdziałali jednak w parafowaniu, co sprawozdanie z uznaniem podnosiło, że w debacie szczegółowej już nawet „sehr werthvolle Abaenderungsantraege gestellt haben“.

---

[1]) Gesetzenwurf womit die Grundsaetze festgestellt werden nach welchen die Versicherung gegen Feuerschaeden im Wege der Landesgesetzgebung geregelt werden kann.

§. 1.

Der Landesgesetzgebung bleibt es vorbehalten die Versicherung gegen Feuerschaeden im Lande im Rahmen des Gesetzes zu regeln.

§. 2.

Die Landesgesetzgebung kann feststellen, dass alle Gebaüde, oder bestimmte Kategorien derselben versichert werden muessen. (Versicherungszwang).

§. 3.

Wenn die Landesgesetzgebung den Versicherungszwang ausspricht, kann die Uebernahme der Versicherung derjenigen Objecte, welche versichert werden muessen, entweder durch Landesanstalten oder durch Privatanstalten stattfinden.

§. 4.

Wenn die Landesvertretung die Errichtung einer Landesanstalt beschliesst, uebernimmt das Land die Verpflichtung auf seine Gefahr u. Kosten u. unter seiner Haftung eine Landesversicherungsanstalt ins Leben zu rufen, bei welcher die Versicherung aller Versicherungspflichtigen Objecte ausschliesslich erfolgen kann (Monopol).

Das Statut der Landesversicherung wird durch ein Landesgesetz festgestellt.

Das Statut hat insbesondere den Umfang zu bestimmen in welchem die Versicherung zu erfolgen hat, und die Grundsaetze nach welchen der Werth der Versicherungspflichtigen Objecte zu ermitteln ist.

§. 5.

Die Landegesetzgebung kann aber auch die Berechtigung zur Uebernahme der Versicherung der obgenannten Objecte, welche dem Versicherungs-

Sprawa jednak nie przyszła na porządek dzienny Izbowy.

Przyszedł „rząd koalicyjny“, do gabinetu wszedł hr. Wurmbrand, jako minister handlu, zdawało się, że jako przekonany i gorący zwolennik ukrajowienia asekuracyi, wnioskodawca i sprawozdawca, potrafi w łonie gabinetu wywalczyć uznanie dla swego zdania. Okazało się, że trudności w łonie rządu, a bardziej jeszcze w biurach centralnych były większe.

Sprawa posunęła się naprzód dopiero z utworzeniem gabinetu hr. Kazimierza Badeniego.

Z uchwały Koła polskiego, powziętej na wniosek p. Rutowskiego, J. E. Filip Zaleski i towarzysze interpelują 12 maja 1896 [1]) rząd hr. Badeniego o stanowisko wobec przedłożenia komisyi asekuracyjnej z 17-go marca 1893 i ustawy przygotowanej [2]). Wskazując na ważność dla kraju, na urgensa z polskiej strony z lat 1894, 1895, apel do rządu z 19 grudnia 1895 domaga się Koło stanowczego kroku: „indem diese Frage immer acuter wird, jedes Jahr neue in Milionen gehende uneinbringliche Verluste am Nationalvermoegen bringt, indem die Einfuehrung des Versicherungszwanges von Immobilien und die oeffentlich rechtliche Regelung der Feuerversicherung zu einem allerorts gestellten Postulate geworden„ domagają się posłowie z Galicyi uregulowania sprawy jak najrychlejszego i zapytują: czy rząd ma przeciw ustawie komisyi z 17 marca 1893 jakie zasadnicze wątpliwości, czy nie? W pierwszym wypadku pytają się rządu czy zamierza przedłożyć własny projekt ustawy i kiedy?

* * *

Dnia 3 czerwca 1896 odpowiedział hr. Badeni na interpelacyę Koła, uznając, że „die Einfuehrung der Zwangsversicherung gegen Feuerschaeden... von grosser Bedentung, weil durch Sie die ungeschmaelerte Erhaltung der an den Besitz von Immobilien gebundenen wirtschaftlichen Existenzen... gesichert und gewaehrleistet wird“. Hr. Badeni uważa, że właśnie teraz, skoro mniejsi właściciele ziemi przez reformę podatkową uzyskali ulgi i stali się przez to zdolniejszymi do przymusowego ponoszenia opłaty asekuracyjnej, czas na wprowadzenie przymusu sposobny, rząd więc uważa za stosowne przystąpić do ustawodawczego uregulowania kwestyi przymusu. Rząd uważa, że „Zwangsversicherung das geeignete Mittel bietet, die Praemiensaetze den bestehenden Verhaeltnissen entsprechend auszugleichen“, zwraca jednak uwagę na zobowiązania wobec innych państw wynikłe z traktatów handlowych, uważa, że projekt Izbowy wymaga uzupełnień

---

zwange unterworfen werden, anderen auf Wechselseitigkeit beruhenden inlaendischen Anstalten ueberlassen, wobei die Bedingungen unter denen diese Ueberlassung stattfinden kann, laudesgesetzlich geregelt werden muss, damit die Allgemeine Versicherung aller dem Zwange unterworfenen Objecte und die Erfuellung der Versicherung gesichert werde.

§. 6.

Krajowe ustawodawstwo oznacza termin ustania działalności prywatnych zakładów.

[1]) Sten. spraw. p. 24.945. Interpelacya.

[2]) Sten. spraw. p. 25.613. Odpowiedź.

i modyfikacyi „in wesentlichen Puncten“ — zapowiada przedłożenie w jesiennej sesyi.

W mowie Tronowej po nowych wyborach w r. 1897 znalazła miejsce zapowiedź, że Rząd ustawę o przymusowej asekuracyi wniesie. Istotnie niebawem Rząd przedłożył projekt ustawy o przymusowej asekuracyi.

Projekt rządowy z r. 1897 stanął więc na stanowisku sprawozdania komisyi asekuracyjnej Rady państwa o wniosku Warmbranda, czyli powiedzmy w prost, Rząd na którego czele stał Kazimierz hr. Badeni starał się jak najdalej uwzględnić stanowisko Sejmu galicyjskiego i delegacyi polskiej w Wiedniu.

Przedłożenie rządowe „Gesetz betreffend die Gebaude-Feuerversicherung„ (Al. 195. XIII sesyi 1897) reguluje prywatną asekuracyę oraz po raz pierwszy wprowadza obok asekuracyi dobrowolnej możliwość ustanowienia asekuracyi przymusowej. Moc wprowadzenia przymusu ubezpieczenia oddaje projekt rządowy ustawodawstwu krajowemu. Ze względu na ważność sprawy podajemy bliższe szczegóły projektu.

Że Rząd na takiem stanowisku stanie, rozwijając dalej myśl podniesioną z ław poselskich a przyjętą przez hr. Taaffe, było już widocznem z oświadczenia Rządu złożonego w Izbie 13. listopada 1896 (530)

Rząd uznał że stan ustawodamstwa austryackiego na polu asekuracyi jest zupełnie niedostateczny. Mimo systemu koncesyjnego wprowadzonego dla Tow. Ubezpieczeń tak samo jak dla spółek akcyjnych ustawą z 26. listopada r. 1852 (Dz. u. p. l. 253), względy prawa publicznego były prawie nieuwzględnione, o realnym i dostatecznym nadzorze i kontroli państwowej, zwłasza odpowiedniej do kolosalnego rozwoju instytucyi asekuracyjnych od r. 1828, nie było mowy.

Rozporządzeniem ministeryalnem z 18. sierpnia 1880 (Dz. u. p. l. 110) zaprowadzono Regulatyw asekuracyjny, który w r. 1896 na podstawie wielkiej ankiety fachowej w Ministerstwie spraw wewnętrznych*) został zastąpiony nowem rozporządzeniem ministeryalnem regulującem z punktu widzenia prawa publicznego, z dnia 5. marca 1896 (Dz. u. p. l. 31).

Pomimo tego rząd uznał, że w asekuracyi dominuje stosunek prywatno prawny, że normą kontraktu między ubezpieczającym się a zakładem asekuracyjnym są kategorya „ogólne warunki ubezpieczenia“ które zakład asekuracyjny dyktuje i narzuca, a ubezpieczający się jest z braku ustawodawczego uregulowania prawa asekuracyjnego, wydany w ręce zakładu. Jednostronność i surowość warunków jakie narzucają zakłady, jest tylko pozornie modyfikowaną konkurencyą i względem na reklamę, która zmusza zakłady do łagodniejszego postępywania w poszczególnych wypadkach.

Projekt rządowy opiera się na doświadczeniu rozległych badań, których wynikiem spostrzeżenie że zakłady zajmują się w pierwszej linii dobrymi ryzykami, zaniedbując zupełnie lub przeważnie objekta mniejszej wartości i niebezpieczniejsze. Zaś coraz dalej idące indywidualizowanie taryf, utrudnia coraz więcej asekuracyę ryzyk najgorszych „podczas gdy, jak mówi sprawozdanie rządowe, dobra polityka asekuracyjna dążyć musi do tego by za pomocą pewnego wyrównania taryf asekuracyę ile możności uogólnić, i uczynić dostępną i tym sferom, dla których jest wręcz kwestyą egzystencyi“.

---

*) Zasiadało w niej kilkunastu najwybitniejszych dyrektorów i sekretarzy generalnych Tow. asekuracyjnych, kilku wybitnych pisarzy ekonomicznych i dwóch posłów prof, Dr. Gross i Dr. Tadeusz Rutowski.

Rząd konstatuje że ruch ustawodawczy w Sejmach obejmuje w tej sprawie wszystkie kraje, a w miarę potrzeb sięga do kwestyi przymusu i krajowych monopolistycznych zakładów asekuracyjnych.

Uregulowanie w drodze państwowego ustawodawstwa staje się koniecznem. Rząd od razu przyznaje że logiczne rozwinięcie myśli dostatecznego powszechnego uregulowania sprawy było by w ustanowieniu prawnopublicznego monopolu. Uznaje że „jedynem konsekwentnem i jedynie praktycznem ukształtowaniem myśli przymusu i monopolu było by ustanowienie i unormowanie w drodze ustawodawstwa państwowego przymusu ubezpieczeń i zaprowadzenie państwowego monopolu asekuracyjnego". Od razu jednak uważa wyciąganie takiej „logicznej konsekwencyi" za błąd. żąda rozwoju, opiera się na historycznej ewolucyi w różnorodnych konkretnych warunkach i dochodzi do konieczności zostawienia krajom i Sejmom uregulowania asekuracyi w granicach państwowych. Z tą chwilą ukazuje się konieczność by te normy ustawodawstwa państwowego były bardzo szerokie.

Projekt wyklucza monopolistyczne zakłady dla powszechnego ubezpieczenia, widziałby szkodę w zamykaniu wpierw zakładów prywatnych, powołując się głównie a raczej jedynie na fakt, że zamknięcie zakładów zatrudniających wielką liczbę egzystencyi, z punktu widzenia socyalno-politycznego byłoby klęską.

Projekt stara się szeregiem norm bronić ubezpieczającego się od narzuconych warunków prywatnego kontraktu dyktowanego przez zakłady. Gdyby jednak jakiś kraj uznał że stosunki jego wymagają dalszego kroku prawa publicznego, wolno ustawodawstwu krajowemu zaprowadzić pod pewnymi warunkami przymus. Kompetencyę ustawodawczą co do określenia przeprowadzenia przymusu oddaje projekt — Sejmom.

Zaprowadzenie przymusu w całem państwie uważa Rząd za niepotrzebne.

Rozdział III. normował **Przymus asekuracyjny** (§§. 62—69).

Pierwsze dwa rozdziały normowały „Asekuracyę dobrowolną", rozdział trzeci „Asekuracyę przymusową".

Ustawodawstwo krajowe może postanowić, że w kraju wszystkie budynki albo pewne kategorye budynków, z wyjątkiem ściśle określonym, muszą być w wysokości czasowej wartości ubezpieczone od ognia (wyjęte budynki cesarskie i państwowe).

Przymus ubezpieczenia może być nałożony na całe budynki lub na części spalne.

Budynki podległe przymusowi, a nieubezpieczone dobrowolnie będą z urzędu oddane w asekuracyę przymusową zakładowi przeznaczonemu do przyjmowania ryzyk przymusowych.

Kraj, który w drodze swojego ustawodawstwa zaprowadzi przymus ubezpieczenia, zmuszony jest dla przyjmowania ryzyk nieubezpieczonych dobrowolnie i przymuszonych ustawą krajową:

1. Założyć krajowy zakład dla ryzyk przymusowych, którego statut podlega zatwierdzeniu rządu, albo

2. ustawą krajową uznać za powszechny krajowy za-

kład przymusowego ubezpieczenia zakład prywatny, który się warunkom nałożonym podda i w zakład publiczny zupełnie przekształci, albo zaprowadzi u siebie oddział specyalny dla przymusowego ubezpieczenia.

Wolno kraj terytoryalnie podzielić i założyć kilka zakładów przymusowego ubezpieczenia. Wolno również połączyć kilka krajów w jednym zakładzie.

Gdy jednak przymusowe przyjmowanie wszystkich ryzyk, więc przeważnie najgorszych, byłoby dla zakładu przymusowego niezmiernie ciężkiem, projekt rządowy wprowadza nader szczęśliwą myśl.

Nakłada na wszystkie zakłady asekuracyjne, operujące na polu ubezpieczeń od ognia w kraju, który zaprowadzi u siebie przymus ubezpieczenia, przymus przyjmowania w reasekuracyę ryzyk przymusowych.

Krajowy zakład dla przymusowego ubezpieczenia musi najmniej połowę, 50%, a wolno mu aż do 90% swoich ubezpieczeń reasekurować we wszystkich bezpośrednio lub pośrednio w kraju operujących zakładach za oddaniem tymże towarzystwom pobranej premii asekuracyjnej po potrąceniu 10% tejże, tytułem zwrotu kosztów administracyjnych. Krajowe zakłady przymusowe są obowiązane także do przyjmowania takiej reasekuracyi, o ile także dobrowolną asekuracyą się zajmują. Klucz co do rozdziału obowiązku przyjmowania w reasekuracyę ryzyk przymusowych, ustanawia ministerstwo spraw wewnętrznych co trzy lata, które też określa modły stosunku krajowych zakładów przymusowych z zakładami prywatnemi.

W r. 1898 pod naciskiem Izby Rząd ponowił wniosek rządowy, udzielając go jednak tylko prywatnie do wiadomości członkom komisyi asekuracyjnej. Pozostały niezmienione główne postanowienia projektu z r. 1897, rozwinięto jednak sposób kontroli, wprowadzono prowadzenie katastru ubezpieczenia, wraz z urzędowem szacowaniem budynków. Komisya asekuracyjna Izbowa wybrała podkomitet, w którym zastępcą przewodniczącego i referentem został wybrany członek Koła p. Rutowski. Temu podkomitetowi zlecono w porozumieniu z rządem lub bez porozumienia wypracować samodzielny wniosek do ustawy.

Przesilenie parlamentarne udaremniło wszelką płodną pracę w parlamencie.

Od wniesienia rządowego projektu, umożliwiającego wprowadzenie przymusu w r. 1897 przeszedł szereg gabinetów: hr. Badeniego, br. Gautscha, hr. Thuna, hr. Clary, br. Witteka. Sprawa nie ruszyła się z miejsca.

Nareszcie stanął na czele gabinetu były referent ustawy z czasów gabinetu hr. Badeniego minister-prezydent Koerber. Inaugurując politykę nowego gabinetu, zapowiadając jako cel główny i środek pacyfikacyi państwa wielostronne i w większym stylu pojęte dążenia rządu „do kultury i dobrobytu“ szef gabinetu przyrzekł, że „Rząd kwestyę przymusowej asekuracyi budynków od ognia i przymusowego zabezpieczenia na starość i niezdolności do pracy prywatnych urzędników doprowadzi do rychłego uregulowania“ — „einer baldigen Regelung zufuehren wird“, a zapowiedzi tej towarzyszyła salwa oklasków [1]).

---

[1]) Sten. prot. XVI. ses. 22 luty 1900.

Niestety sprawa przymusowej asekuracyi od ognia nie znalazła miejsca w ostatniej Mowie Tronowej. Druga zapowiedziana ustawa została już parlamentowi przedłożona.

Z przebiegu parlamentarnych dziejów sprawy asekuracyjnej w Sejmach i w Radzie państwa nie może ulegać wątpliwości, że Rząd dotąd nie zajął zupełnie jasnego stanowiska, że kilkonastoletnie studya, powołany do tego odrębny wielki aparat biurowy, nie wystarczyły na wybór i nawet projektu z r. 1897 nie można uważać za ostatnie słowo.

Jako pewne wydaje się, że zaprowadzenie państwowej monopolistycznej asekuracyi jest wykluczone.

Również nieprawdopodobnem jest, ażeby Rząd na razie zgodził się na ukrajowienie zupełne asekuracyi ogniowej, to jest na oddanie krajowym zakładom monopolu ubezpieczenia z mocą wyrugowania w drodze ustawodawstwa krajowego konkurencyi prywatnych towarzystw.

Najwięcej prawdopodobieństwa ma dojście takiej ustawy państwowej do skutku, któraby dozwoliła krajom tego potrzebującym na zaprowadzenie przymusu, pod warunkiem, że kraj, który zaprowadzi u siebie przymusowe ubezpieczenie będzie zmuszony na własne ryzyko i koszt własny założyć krajowy zakład dla przymusowego ubezpieczenia, a przynajmniej w drodze prywatnego układu z prywatnym zakładem ubezpieczeń, na wzajemności opartem, pod gwarancyą kraju, zapewni przymuszonym zakład publiczny, dający wszelakie rękojmie dobra publicznego.

Dodać należy, że nawet najzagorzalsi przeciwnicy przymusu i ukrajowienia mieli już chwile zwątpienia czy się da dłużej prowadzić walkę z niekłamaną wolą tylu krajów. Praca asekuracyjna „wolnościowa“ to znaczy chcąca monopolu przemożnych kapitalistycznych zakładów, dawała za wygranę. W latach 1895 prasa asekuracyjna wiedeńska i zagraniczna, uważa przegranę za pewną i „zwycięstwo reakcyi“ t. j. ukrajowienie w mniejszej lub większej mierze za niezawodne.

„Chociaż dotąd przymus ubezpieczenia od ognia, pisze organ kierujący Ehrenzweiga, jeszcze nieprzeszedł ustawodawczej drogi, jest on już dla nas rzeczą pewną“. Obgleich zur Zeit als wir Dieses schreiben, der Feuerversicherungs-Zwang mit dem Zubehoer der Privilegien noch nicht die Gesetzgebung passirt hat, ist er fuer uns eine feststehende Thatsache“.

Towarzystwa zaczęły sobie na gwałt zapewniać choćby na szereg lat posiadanie ogniowej asekuracyi, wiążąc wielką część ubezpieczających się w prywatnych zakładach, zapomocą premij i malowanych korzyści w policach na szereg lat naprzód obowiązujących. Przed niebezpieczeństwem tego systemu przestrzegał p. Rutowski w Radzie państwa.

Nie dość na tem. Wypowiedziano wtenczas z wielu stron, że zostawiona jeszcze wolność wyboru zakładu ubezpieczenia przy oddaniu krajom prawa regulowania ustawodawczego jest tylko złudzeniem, „gdyż pierwej czy później Monopol krajowy to będzie koniec pieśni“.

„Przymus urodzi monopol krajowy“ mówił przewódca prasy broniącej każdej piędzi terenu zdobytego przez prywatną spekulacyę:

„Der Versicherungszwang wird das Monopol der Landesanstalt zeitigen“.

Wszystko przemawiało za tem, że droga wybrana przez Sejm galicyjski, skombinowana później z żądaniami innych krajów w kierunku możliwego ukrajowienia, była dobrą, i chociaż powolniej, etapami prowadzi do zamierzonego celu.

Przymusowe ubezpieczenie.

Formy historyczne i nowoczesne. Ukrajowienie i monopol. Przymus bez monopolu.

W miarę jak rosną nadzieje uzyskania przymusowego ubezpieczenia wysuwa się na bliższy plan kwestya, jakie formy przeprowadzenia przymusu są możliwe, jakie były by wedle nauki i historyi najkorzystniejsze.

Przymus, jako instytucya prawna, łączy się ściśle z asekuracyą jako instytucyą rządową, państwową, względnie krajową, komunalną. Pierwotne formy, to przymusowa składka na wypadek pogorzeli, podatek asekuracyjny ściągany przez państwo, z podatkiem lub osobno.

Pierwotny zakład z czasów państwa patryarchalnego, opiekuńczego, policyjnego, to Brand-kassa oraz Kassen-Zwang kasa ogniowa, o składce czyli premii asekuracyjnej stałej, lub stałej z uzupełnianiem dodatkowem w razie potrzeby, o składce czyli premii jednolitej od wartości ubezpieczonej. Niesprawiedliwość tej jednolitości premii występuje wnet, okazuje się że składka jednolita musi być za ciężką dla jednych, zanadto lekką dla drugich, co wywołuje zaprowadzanie pewnej klasyfikacyi, która jednak nie idzie tak daleko, jak przy systemie indywidualizacyi ryzyk przy asekuracyi prywatnej.

Zakłady rządowe są uposażone w szereg przywilejów, ulg, ułatwień, korzystają z organów podatkowych i administracyjnych dla ściągania premii lub jej egzekwowania, z organów rządowych, gminnych dla przeprowadzania katastru, szacowania, likwidacyi, szkód.

Zakłady takie w pierwotnej formie są połączone z monopolem, wykluczając inne towarzystwa asekuracyjne od operowania na polu ubezpieczenia tych ryzyk, dla których został zaprowadzony przymus.

Przymus bywał rozciągnięty na całe terytoryum danego kraju, lub jego części. Przymus bywał nałożony na wiekszą lub mniejszą część przedmiotów. W niektórych sięgał w objekta mające już naturę ruchomości. Bardzo niebezpieczne objekta prawie wszędzie wykluczą. Przymus bywał nałożony na całą wartość, lub na część wartości przedmiotu.

Bywały zakłady przymusowe w Niemczech, w których z pod przymusu panowie, posessyonaci, klasy uprzywiliowane były wyjęte[1]).

Przymusowa asekuracya bywała zcentralizowana lub zdecentralizowana, więc państwowa, krajowa, prowincyonalna, kontonalna jak w Szwajcaryi, gubernialna jak w Rosyi.

---

[1]) Ehrenzweig. Jahrb. 1886 p. 56.

W zamian ciężyły na zakładach przymusowych rządowych wielkie obowiązki: nadewszystko przymus przyjmowania wszelkich ryzyk, z wyjątkiem ściśle określonych nadzwyczajnie niebezpiecznych. Prawie we wszystkich regulaminach dawniejszych monopolistycznych zakładów i tych które dawnych przywilejów pozbawione dotąd ocalały pozostała. „Aufnahmeverpflichtung“, a w razie odmowy prawo rekursu do wyższej instancyi, do Wydziału prowincyonalnego, do Sejmu, do Rady asekuracyjnej rządowej itp.

W Niemczech z czasem przetworzono publiczne, rządowe zakłady ubezpieczeń wyposażone w monopol, w societety bez monopolu i bez przymusu, którym jednak zostawiono sporą część przywilejów, jak ulgi należytościowe, prawo używania organów publicznych, prawo egzekucyi administracyjnej, wogóle faworyzacyę rządu w przeciwieństwie do zakładów prywatnych.

Najwyższym wyrazem wydoskonalonej państwowej, przymusowej asekuracyi, wyposażonej w monopol, są urządzenia dziś obowiązujące w Saksonii. Nigdzie asekuracya prywatna nie podlega równie ścisłym określeniom.

Przeniesione z Niemiec urządzenia przymusowego, państwowego ubezpieczenia po zaborach w Poznańskie i do Królestwa Polskiego przedstawiają wszelkie przemiany formy państwowej, a są tem bardziej interesujące że przetrwały do dni naszych, reformowane przed rokiem, podczas gdy Rosya jeszcze ciągle zaprowadza je na dalekim wschodzie, widząc w nich najlepszą formę uregulowania ubezpieczenia w kraju o najgorszych ryzykach.

Na ziemiach państwa polskiego [1]) pierwsze ubezpieczenia zaprowadził rząd pruski zaraz po pierwszym rozbiorze jako kasy ogniowe W r, 1803 edyktem króla Fryderyka Wilhelma III. z 21 kwietnia ustanowiono pierwsze na ziemiach pruskich Towarzysto zbezpieczeń budowli w miastach, jako *societaet* rządowa i przymusowa dla wszystkich właścicieli nieruchomości. Następnym edyktem tegoż króla, ustanowiono takie samo Towarzystwo ogniowe dla wsi. Obydwa Towarzystwa stały pod zarządem dyrekcyi głównych Warszawskiej i Poznańskiej. Przymus, exaktorzy administracyjni dla poboru składek, składki stałe i dodatkowe w razie znacznych strat, oraz przymus odbudowania budynku — to były zasady.

Gdy w r. 1806 powstało Księstwo Warszawskie do którego weszły Prusy południowe, komisya rządząca utrzymała rozporządzeniem z 4 czerwca 1807 Societety ogniowe jako użyteczne, łącząc dwie dyrekcye w jedną „Administracyę generalną Towarzystwa ogniowego“ pod naczelnem zwierzchnictwem Dyrekcyi policyi krajowej. Z początku tylko dla trzech w r. 1808 i 9 rozciągnięte na inne departamenta Księstwa, nieobjęto jednak departamentów odjętych Austryi (Krakowski, Lubelski, Radomski i Siedlecki).

Rząd Księstwa Warszawskiego zniósł zmienną pruską taryfę zależną od ilości pogorzeli i zaprowadził stałą, tj. nie ulegającą w żadnym wypadku podwyższeniu. To się głównie przyczyniło do gospodarki deficytowej, niedobory dosięgły w 1816 znaczne i na owe czasy wysokości 2 i pół miliona zł. polskich.

Reforma nastąpiła dopiero w epoce przyłączenia do Rosyi i powstania

---

1) Bronisław Mayzel. Podręcznik ubezp. od ognia. Warsz. 1882, Tenże Przegląd historyczny Rozwoju instytucyj ubezpieczeń w Królestwie po'skiem. Warsawa 1900. Dr. Okolski Antoni Wykład prawa administracyjnego. Warsz. 1884 i t. d. Józef Zagrzejewski — Reforma ubezpieczenia, Ateneum 1887. Józef Jeziorański. Stan i przyszłość ubezpieczonych w Król. pols. Warszawa 1897.

Królestwa polskiego. W r. 1816 rozwiązano towarzystwo dla miasta zaprowadzono nowe pod zarządem „Dyrekcyi jeneralnej“ przy komisyi rządowej spraw wewnętrznych i policyi. W rok później zniesiono towarzystwo dla wsi. Nowa ustawa z r. 1817 utrzymała przymus asekuracyjny w mieście i na wsi, wszelkie dobra ziemskie z wyjątkiem dzierżawnych zostały obowiązkowo wciągnięte.

W r.1843 a zwłaszcza 1844 nastąpiła gruntowna reforma wprowadzona ustawą o wzajemnem ubezpieczeniu nieruchomości od ognia dla miast i wsi z 17 kwietnia 1844. Ustawa ma po dzień dzisiejszy moc obowiązującą wyłącznie dla miasta Warszawy. Zostawiono przymus, suma ubezpipieczona nie mogła być wższą od $^3/_4$ wartości, ani jej przewyższać. Odszkodowanie ma być użyte na odbudowanie. Po pogorzeli budynek mieszkalny ma mieć komin całowicie murwany a nie sztanglowy, tj. drewniany gliną oblepiony. Przymus ten rozciągnięto w r. 1858 na wszystkie inne budynki niemieszkalne. Towarzystwo jest monopolistyczne ubezpieczenie w Towarzystwach zagranicznych było pod grzywną 10 prc. sumy ubezpieczonej zabronionem. Toż samo wprowadziła ustawa z r. 1844 o ubezpieczeniu ruchomości. (Pod zagranicznemi rozumiano i rosyjskie instytucye nbezpieczeń w Cesarstwie[1]).

Taksy ogólne budynków sporządzają budowniczowie rządowi, szacunek budowli niżej 450 rubli wartości sporządza prezydent, burmistrz, lub wójt gminny. Sporządzenia taks i katastrów budowli dokonywała w każdym razie sama Dyrekcya. Składki ogniowe wnoszono w 2 ratach, w razie zwłoki egzekucya administracyjna, jak dla podatków. Wypłata w trzech ratach w miarę odbudowania za świadectwem. W r. 1857 zaprowadzono ułatwienia w wypłacie dla wynagrodzeń małej wartości na wsi.

Podjęta w epoce świtającego odrodzenia samorządu Królestwa polskiego w r, 1862 przez Radę stanu reforma, która zmierzała do oparcia Towarzystwa na autonomicznej, obywatelskiej podstawie, — niestety, niezdążono przeprowadzić jej przed zwinięciem władz krajowych.

W r. 1866 nastąpiła decentralizacya, zupełne rozbicie asekuracyi na gubernie. W 1868 zrównano krajowe zakłady asekuracyjne z rosyjskiemi z cesarstwa, W 1869 zakazano rządowej asekuracyi przyjmować wszelkich ubezpieczeń prócz ogniowych i od pomoru na bydło. Szeroki zakres i monopol z r. 1843 należy odtąd do historyi.

Od r. 1843 do 1866 zrobiła asekuracya znaczne postępy, suma ubezpieczeń kilkakrotnie wzrosła, z 98 milionów na 241 milionów rubli, składka z 472 tysięcy rubli na 1.242.000 rubli. Premia arekuracyjna wynosiła w r. 1843 0·48 prc., w 1866 0·51 prc. przeciętnie w ciągu 24 lat wynosiła składka od ruchomości 0·45 prc., od nieruchomości 0·94 prc.

Obecnie wynosi przeciętna składka ogniowa 6·5 ‰ per mille, czyli 0·65 prc., więc po 33 latach wzrosło ubezpieczenie o 2 ‰., czyli zdrożało 20 prc., mimo lepszej konstrukcyi budynków, kominów, lepszych urządzeń pożarowych.

W r. 1870 usystemizowano decentralizacyę gubernialną ustawą o „wzajemnem gubernialnem ubezpieczeniu budowli od pożarów“.

---

[1]) Mayzel l. c. p. 14.

(z 20 lipca 1870 dz. pr. LXX). Ustawa z r. 1844 obowiązuje na dawnych zasadach jedynie w Warszawie, gdzie asekuracya jest pod zarządem magistratu.

Ustawa z r. 1870 nakłada przymus ubezpieczenia na budowle do wysokości 5.000 rubli, przewyżkę wartości wolno ubezpieczać w prywatnych rosyjskich Towarzystwach ubezpieczeń z obowiązkiem wizowania polic w zarządzie pożarowym. Rządowe gubernialne ubezpieczenie może jednak przyjąć budynki oszacowane wyżej 5.000 rubli, a to do wysokości 10.000 rubli.

W myśl §. 22. ustawy z 1870 podlega osowiązkowemu ubezpieczeniu cała posesya do wysokości 5.000 rubli. Za taką uważa się: 1) w miastach i osadach: dom mieszkalny ze wszystkiemi zabudowaniami gospodarskiemi i w ogóle wszelkiego rodzaju budowle, które razem z należącemi do nich budynkami, stanowiącemi jedną własność, oznaczone są jednym numerem hipotecznym albo policyjnym; 2) we wsiach: *a*) wszystkie budowle, stanowiące jedną osadę włościańską, kolonię i t. p. *b*) dwór ze wszystkiemi budynkami gospodarskiemi czyli folwarcznemi w jednej wsi lub folwarku; *c*) wszelkiego rodzaju fabryki, zakłady i zabudowania przymysłowe, wraz z należącemi do nich domami mieszkalnemi, jako to gorzelnie, browary, młyny, kuźnie, domy zajezdne i t. p. *d*) wszelkiego rodzaju budowy instytutów, odzielono od budowli prywatnych po wsiach. Odszkodowanie idzie na odbudowę — jeżeli jednak właściciel wykaże, że posiadłość hypotecznie nie obciążona, lub właściciele zezwolą na wypłacenie całkowitego wynagrodzenia, wypłaca się całe wynagrodzenie, na raz jeden.

Taryfy rewiduje się co lât 10. W r. 1871 podniesiono taryfę wamerską o 50 prc.

W r. 1877 upoważniono rządy gubernialne wydawać z funduszów wzajemnego ubezpieczenia pożyczki bezprocentowe gminom wiejskim na zakupno narzędzi ogniowych, pod warunkiem by suma pożyczek na gubernię nie przekroczyła 10.000 rubli a zwróconą była do lat trzech.

Ustawa z r. 1870 w swoich zasadach jest dziś obowiązującą.

Artykuł 31. ustawy nadał włościańskim zabudowaniom przywilej osobnej, bardzo niskiej klasyfikacyi.

Były całe lat dziesiątki bardzo złego stanu finansowego asekuracyi. Jako główny powód podawano powszechnie esencyonalne postanowienie, że asekuracya przymusowa obejmuje tylko ryzyka do wysokości 5.000 rubli, to znaczy że np. z objektu dobrego, wartającego 20 lub 100.000 rubli przyjmuje asekuracya jedynie 5.000 rubli, resztę zaś musi właściciel ubezpieczyć gdzie indziej. Rezultatem tego jest, że asekuracya przymusowa obejmuje wszystkie najmniejsze i najgorsze budowle, całą własność włościańską, większą część małomiasteczkową, a więc wszystkie ryzyka drewniane, słomą kryte, nie mając możliwości kompenzaty w ryzykach dobrych i większych.

Nadmienić należy podniesione ujemne strony wykonania przymusowej asekuracyi w Królestwie polskiem .Mimo przymusu z ustawy mnóstwo posiadłości umiało uchylić się od przymusu w praktyce, n. p. z końcem r. 1886 skonstatowano w jednej guberni nieubezpieczonych zabudowań wartości

prawie czterech milionów rubli, w jednej miejscowości fabrycznej i przy kolei przeważnie drewnianych budynków nieubezpieczonych na 108.000 rubli.[1]) Rozwielmożniło się też spekulacyjne ubezpieczanie i podpalanie. Również nadużycia szacunkowe i spekulacye na niskiej premii przy pomocy przekupstwa.

Pomimo tych zarzutów rezultaty społeczne i ekonomiczne są wielkie. W kraju o niedość rozwiniętem bezpieczeństwie publicznem, asekuracya przymusowa pierwszorzędną ochroną. Asekuracya przymusowa wpłynęła na utrzymanie ciągłości posiadania w jednych i tych samych rękach i niedopuszcza żeby z pogorzelą zmienił się charakter właścicieli budynków, jak to ma miejsce np. w Galicyi. Nadto połączenie asekuracyi w pewnej mierze z policyą budowlaną i ogniową spowodowało, że budynki włościańskie i małomiasteczkowe lepiej się odbudowują w Królestwie.

Po doświadczeniach lat trzydziestu, gdy straty które gubernialna asekuracya spowodowała zmusiły nareszcie do rewizyi, przyszło do zasadniczej reformy z d. 10. czerwca 1900, która zniosła decentralizacyę, i w miejsce gubernialnych zakładów, zaprowadziła w Warszawie centralny zarząd. Ucierpiała przytem pewna obywatelska autonomia. W miejsce używania urzędowych i lokalnych gminnych organów, wykonuje asekuracyę aparat urzędniczy, taksatorzy mianowani przez Ministra spraw wewnętrznych na jeden lub kilka powiatów.

Rosya zaprowadziła u siebie pierwsze próby przymusowego ubezpieczenia w kilku okręgach wiejskich guberni petersburgskiej w r. 1844, w 1849 w kilku innych. W r. 1852 rozpowszechniono je jeszcze dalej. Po r. 1864 zaprowadza się przymusowe ubezpieczenie na wzajemności oparte w ziemstwach. Budynki podległe przymusowi będą ubezpieczone do pewnej minimalnej wysokości, oznaczonej przez ziemstwo, lub po osobnem oszacowaniu do wyższej sumy. Budynek który dobrowolnie został ubezpieczony do owej minimalnej wysokości w innym zakładzie może być uwolniony z pod przymusu[2]). Jest to więc przykład formy przymusu z wolnością wyboru zakładu.

Premie przemuszeni płacą w terminach przeznaczonych na wnoszenie podatków, premie dobrowolne muszą być wnoszone z góry. Do wykonania przymusu służą organa gminne, sędziowie pokoju, a gdzie tych niema organa policyjne lokalne.

Osobne urządzenia zaprowadziła Rosya na terytoryach kozackich już w r. 1867,

W r. 1892 zaprowadzono przymusowe ubezpieczenie gubernialne w guberniach Sybirskich, już w r. 1867 w guberni Jenisejskiej, w guberni Symbirkiej, w 1897 rozporządzeniem komitetu budowy sybirskiej kolei, na mocy najwyższego zatwierdzenia w okręgach Akmolinska, Semipałatinska i Semireczeńska.

Ukazem z 4. czerwca 1899[3]) rozciągnięto przymus na miasta guberni Tobolskiej i Tomskiej i generał-gubernatorstwa Jakucka pod warunkiem że zarządy tych miast wniosą podanie o przymus. Rząd więc chce miasta przyzwyczaić do przymusu.

Okazuje się więc że wielkie państwo w którym asekuracya nisko stoi, wypróbowawszy w rozmaitych częściach państwa rozmaite formy asekuracyi,

---

[1]) Zagrzejewski l. c. p. 393 in.

[2]) Ehrenzweig. Jaheb. 1901 p. I. 177.

[3]) Swod. Zakon. 1899. Nr. 102.

do ostatnich dni trwa przy przekonaniu o korzyściach państwowej asekuracyi i reformuje zakłady przymusowe istniejące jeszcze w r. 1900 oraz zaprowadza je tam gdzie ich dotąd niebyło.

Dodać należy że Rosya ponosi rokrocznie olbrzymie szkody pożarowe.

Klęski pożarowe w Rosyi wynoszą przeciętnie na rok:

1860—1869	27·8	milionów rubli
1870—1879	51·3	„ „
1880—1889	74·2	„ „
1890—1899	97—100	„ „

W ciągu czterdziestu lat około 2.500.000.000 rubli, słowem półtrzecia miliarda, rocznie przeciętnie około 63 milionów.

Korzyści z zakładów publicznych w Niemczech są tak powszechnie uznane, zakłady publiczne, a zwłaszcza przymusowe, lub monopolistyczne cieszą się przywiązaniem ludności. Pomimo otwartej wojny asekuracyi prywatnej przeciw zakładom publicznym, są one przez ludność przeważnie bronione.

Świadkiem Reserwatrecht jaki sobie Bawarya dla swej asekuracyi w 1871 od cesarstwa wyjednała.

W obawie przed rozbujaniem się partykularyzmu krajów i Sejmów przeszkadzają dzisiaj Sejmom w zaprowadzaniu przymusu i monopolu. Gdyby nie to, wiele Sejmów dzisiaj by zaprowadziło urządzenia z połowy zeszłego wieku[1]).

Świeżo w Berlinie naradzano się nad potrzebą reformy Berlińskiej miejskiej przymusowej Societaet. Okazało się, że z przymusu niechce zrezygnować ani Societaet, ani właściciele domów, „der Verein der Hausbesitzer“.

Zachodzi pytanie: **czy jest możliwy przymus bez rządowego względnie krajowego monopolistycznego zakładu?**

Pod tym względem krążą najmylniejsze pojęcia.

Widzieliśmy w Sejmach i Radzie państwa fanatyków ukrajowienia, którzy twierdzą, że przymus bez monopolu jest niemożliwy, niewykonalny, lub niebezpieczny, szkodliwy.

---

[1]) Rozp. Sejmu pruskiego, kwiecień 1888.

W cennej swej pracy „O przymusowem ubezpieczeniu budynków od ognia“, pisze gorący zwolennik przymusu i doskonały znawca urządzeń publicznych zakładów p. Tadeusz Bresiewicz[1]):

„Zasada przymusu pociąga za sobą niezbędnie wprowadzenie wzajemności i monopolu: może istnieć monopol bez przymusu (Bawarya), ale nigdy przymus bez monopolu“[2]).

Wielokrotnie też podnoszono, że projekt ustawy Sejmu Galicyjskiego z r. 1888 dążącej do przymusu bez monopolu jest unikatem.

Twierdzenia te nie są zgodne z faktycznym stanem i historyą.

W kantonie Graubuendten istnieje przymus bez monopolu kantonalnego zakładu.

Widzieliśmy że w przymusowem ubezpieczeniu od ognia w ziemstwach Rosyi[3]) wolno ubezpieczać do pewnej przez ziemstwo oznaczonej minimalnej wysokości, lub też do wyższej sumy na podstawie osobnego oszacowania. Kto jednak do tej minimalnej wysokości ubezpieczy się w innym zakładzie asekuracyjnym, jest wolny od obligacyi ubezpieczenia się w zakładzie przymusowym ziemstwa. Jest to więc niezawodnie doskonała forma przymusu połączonego z wolnością wyboru zakładu ubezpieczeń.

W Szwajcaryi zaprowadzono przymus ubezpieczenia ruchomości z wolnością wyboru zakładu ubezpieczenia, w kantonach Turgau i Argau a podobno już i w kantonie Solury.

Projektów podobnych pojawia się bardzo dużo.

Należy też pamiętać, że żadna forma przymusu nie jest równie rozpowszechniona, jak przymus z wolnością wyboru zakładu asekuracyjnego.

I tak, począwszy od naszego kraju, jest mnóstwo ustaw nakładających przymus ubezpieczenia z wyborem zakładu, n. p. przymus asekuracyi budynków publicznych, krajowych, gminnych, kościołów, budynków plebańskich i wszelakich erekcyonalnych, przymus ubiezpieczenia budynków szkolnych, przymus ubezpieczenia budynków sierocińskich, małoletnich, pod kuratelą, krydatoryuszów — wszystkie tego rodzaju ustawy nakładają przymus, zostawiając wolność wyboru zakładu. Niewolno jednak zapominać że w tych wypadkach wykonanie przymusu więc i dokonanie wyboru oddaje się zarządom gmin, władzom, sądom, ciałom zbiorowym, oświeceńszym.

Podobny przymus wynikający z odpowidzialności prawnej za szkody drugich według Francuskich zasad, albo z *Liability-bill angielskiej* nakłada obowiązek ubezpieczenia, zostawiając wolność wyboru zakładu.

---

[1]) Odbitka z Przeglądu prawa i administracyi. Lwów 1896.
[2]) C. c. p. 64.
[3]) Zbiór praw. t. XII, cz. I. wyd. z r. 1886.

Nareszcie podnieść należy formę przymusu bez monopolu zakładu jaką nakładają instytucye kredytu hipotecznego, banki zmuszając do ubezpieczenia się, bez przymusowego zakładu. Dodać trzeba, że w obydwu ostatnich wypadkach przymus nałożony bez względu na stopień inteligencyi przymuszonych. Wiadomo zaś, że ten przymus należy do najskuteczniejszych propagatorów ubezpieczenia, idzie w skuteczności zaraz po przymusie z ustawy i walczy o palmę pierwszeństwa z wpływem „kultury".

Jeżeli więc doświadczenie uczy, że najwyższy stopień korzyści daje się uzyskać przez ukrajowienie w zakładzie monopolistycznym, jeżeli wartość tego podnoszą jeszcze momenta polityczne gdyż ukrajowienie byłoby wielkim nabytkiem autonomii, położyłoby rękę kraju na ogromnej dziedzinie życia społecznego i ekonomicznego, — to te same doświadczenia historyczne niewykluczają uzyskania wielkich korzyści w formie innej, chociażby mniej doskonałej.

VII. Możliwość postawienia asekuracyi.

Drogość lub taniość asekuracyi zależy od dwóch czynników: objektywnego, od dobroci ryzyk ubezpieczonych i subjektywnego, od dobrej administracyi zakładu ubezpieczającego.

Przyjmując dwa w równym stopniu dobrze prowadzone na zysk nie obliczone zakłady asekuracyjne, może być w jednym asekuracya drogą, w drugim tanią. Przyjmując jednaką taryfę ubezpieczenia od pewnych ryzyk, może wypaść ogólna wysokość ubezpieczenia w jednym zakładzie bardzo drogo, w drudim bardzo nisko. Zależy to od złej lub dobrej jakości ryzyk, od złego lub dobrego stanu bezpieczeństwa publicznego od ognia, od stosunku w jakim w ogólnej sumie ubezpieczonych w danym zakładzie ryzyk, stoją dobre ryzyka do złych, słowem od wysokości szkód które płacić trzeba.

Więc jeżeli przeciętna wysokość premii płaconej w jakim zakładzie w stosunku do ubezpieczonego kapitału jest wyższa jak w innym zakładzie, nie koniecznie znaczy to, że ubezpieczenie jest w jednym zakładzie droższe jak w drugim, lecz może znaczyć, że jeden zakład ubezpiecza gorsze ryzyka a drugi lepsze.

Taniość asekuracyi (przy równie dobrych zakładach i równych taryfach dla dobrych i złych ryzyk) dla całego kraju nie jest jedynie kwestyą taryfy, ale kwestyą ile objektów ma płacić wyższe a ile niższe taryfy.

Słowem jeżeli w dwóch krajach operują równie dobre zakłady, które zaprowadziły jednaką wysokość taryfy dla tych samych stopni ryzyka, to jeżeli w tych dwóch krajach jest po tej samej taryfie milion ubezpieczonych ale w jednym jest złych ryzyk dziesięć razy tyle ubezpieczonych jak w drugim, to w ogólnym wyniku jeden kraj zapłaci od ubezpieczonego miliona dziesięć razy tyle co drugi.

Otóż tak się dzieje, że w innych krajach gdzie zakłady ubezpieczeń nawet państwowe, mają wysokie taryfy, równe używanym w naszym kraju od złych ryzyk, to ponieważ tych złych ryzyk jest już bardzo mało, ogólne przecięcie kosztu krajowego ubezpieczenia wypadnie bardzo nisko.

Tak się tłómaczy że w latach 1861—2 do 1887—8 w przecięciu płacił kraj w krakowskiem Towarzystwie od 1000 kapitału ubezpieczonego 7.23 prm., gdy np. w Bawaryi przecięcie z lat dwudziestu pięciu po r. 1890 wynosiło 1. 21 prm.

Domy budowane z miękiego materyału, mięko kryte, złe paleniska, gorsze kominy, zła policya budowlana, gorsza ogniowa, brak piorunochronu, fajermurów, wody do gaszenia, sikawki, straży, daje sumę warunków niebezpieczeństwa, zmuszających do drogiej asekuracyi.

Tak się tłomaczy że 1000 koron wartości może wymagać kosztu ubezpieczenia.

w Berlinie	0·45	
w Bawaryi	0·95	
w Petersburgu	1·26	
w Pruskich zakł. lokalnych	1·44	
we Lwowie i Krakowie	2·20	
w Niemieckich zakł. akcyjnych	2·17	
w Niemieckich zakł. na wzaj.	2·57	
w Galicyi w r. 1888—9.	6·77	w krakowskim Towarzystwie
w Królestwie polskiem	8·82	w przymusowej asekur państ.
w 34 guberniach cesarstwa	14·31	„ „ „

Jeżeli tedy koszt asekuracyi w dobrze prowadzonym zakładzie ma pokryć koszta administracyi, wystarczyć na wypłacenie pełnej szkody, w prywatnych zakładach spekulacyjnych dać słuszne oprocentowanie włożonego kapitału, to w kraju o złych ryzykach i wielkich szkodach, musi być inny jak w kraju o dobrych ryzykach i małych szkodach, bez względu na jakość zakładu ubezpieczenia.

Jeżeli zaś premia asekuracyjna, czyli koszt asekuracyi wskutek taryf nie stojących w prostym stosunku do dobroci ryzyk jest niższa, „asekuracya tańsza“, to jest to możliwe tylko jeżeli: 1) albo brakujące do pokrycia szkód na złych ryzykach poniesionych, pokrywa droższa w stosunku do potrzeby taryfa na ryzyka lepsze, czyli że deficyt spowodowany przez właścicieli złych ryzyk pokryją właściciele lepszych ryzyk, deficyt spowodowany przez szkody na budynkach z drzewa i słomy pokryją właściciele ryzyk murowanych, albo: 2) przy zakładach publicznych pokryją ogólne źródła podatkowe, albo: 3) Towarzystwo prywatne pokryje deficyt bieżący z rezerw, gdy te nie wystarczą poniesie straty, w danym wypadku zbankrutuje.

Tyle co do objektywnych warunków łatwości ubezpieczenia, leżących w dobroci ryzyk.

Ale wpływają także na taniość asekuracyi warunki subjektywne zakładu, jego dobroć.

Może być zakład prywatny, obliczony na zysk i szukający tego zysku na krzywdzie ubezpieczonych, przez drogą asekuracyę nie w stosunku do ryzyk, zanadto wysokie taryfy, przez ukrócenie ubezpieczonych przy likwidacyi szkód, przez oszukańcze wyzyskiwanie nieoświeconych w narzucanych im warunkach asekuracyi. Tutaj należy wiązanie się prywatnych zakładów w kartele, konkordaty dla wykluczenia wolnej kokurencyi i utrzymania wygórowanych premii.

Albo może być asekuracya drogą, przez drogą administracyę, zbyt kosztowny aparat administracyjny, drogich urzędników, armię agentów, akwizytorów, pochłaniających olbrzymie prowizye. Reklamy, wydatki celem zwabienia i zagarnięcia jak największej liczby ryzyk.

Asekuracya może być więc tanią przy dobrych ryzykach i złych zakładach, musi być tańszą przy dobrych ryzykach i dobrych zakładach. Asekuracya musi być drogą przy złych ryzykach, musi być droższą przy złych ryzykach i złych zakładach.

Asekuracya może być tanią przy zakładach prywatnych, nawet spekulacyjnych, może być drogą przy zakładach publicznych, nawet pokrywających część deficytu z ogólnych podatków.

Asekuracya może być drogą pobierając wygórowane taryfy i zabierając wielkie zyski, dywidendy. Tem się tłómaczy olbrzymi ruch jaki powstał w nauce, publistyce, parlamentach niemieckich w ostatnich latach dwudziestu minionego wieku, przeciw spekulacyjnej asekuracyi.

Opozycyę w Niemczech i silną akcyę przeciw prywatnej asekuracyi zwłaszcza akcyjnej wywołały i wywołują wszędzie nadużycia, drogość asekuracyi prywatnej. To był główny materyał Braemera i Huelsena w 1874, Plonera w 1884, prof. Wagnera w r. 1881, wywołały sławne reskrypta ks. Bismarka z 4 Aug. 1879 i jeszcze dalej idący z 19. marca 1883.

N. p. pięć wielkich Towarzystw akcyjnych, Elberfeldskie, Lipskie, Kolońskie, Phoenix w Frankfurcie i Towarzystwo Akwisgram-Monachium miały w r. 1882 na 14,793.096 marek pobranych premii, 6.085.805 marek czystego zysku, na towarzystwo przeciętnie $1^1/_5$ miliona zysku. Nie dziw że dywidenda z r. 1881 tow. Elberfeldzkiego wynosiła $37^1/_2$ prc. Lipskiego 50, Kolońskiego 55, Phoeniksa 56, Akwisgram-Monachium 70 a akcya tego ostatniego w nominalnej wartości 1000 miała kurs giełdowy 8.200 marek!

Ks. Bismark wskazał na nadużycia przy likwidacyi szkód, narzucanie kategoryczne jednostronnych warunków ubezpieczenia.

Tem się tłómaczy nieustająca i wzrastająca we Francyi opozycya przeciw wyzyskowi prywatnych Towarzystw asekuracyjnych. Tak n. p. w r. 1899 pobrały we Francyi zakłady ubezpieczeń 109 milionów premij netto i zapłaciły dywidendy akcyonaryuszom 14·6 milionów, wydały 26 milionów prowizyi a 11 milionów na administracyę, tak że na szkody poszło ledwie 59·7% włącznie już z kosztami regulacyi szkód.

Przy towarzystwach na wzajemności opartych, może być asekuracya drogą przez wysokie prowizye i koszta administracyjne.

Przechdzimy do zakładów publicznych, prowadzonych wyłącznie i jedynie dla dobra publicznego, z dążeniem ażeby jak najmniejszą ofiarą przy użyciu najtańszej administracyi uzyskać jaknajwiększe dobro publiczne. Jednak asekuracya w monopolistycznym, kantonalnym zakładzie przymusowej asekuracyi np. w Zug. będzie kosztować 0·40 prm. od tysiąca, a w równie monopolistycznym zakładzie gubernialnym w Rossyi 14·00prm. to jest kwestya dobroci ryzyk.

Nieda się jednak zaprzeczyć, że na zachodzie Europy schodzi się najtańsza asekuracya z istnieniem zakładów publicznych, zwłaszcza zaś z zakładami o przymus opartemi..

Od tysiąca ubezpieczonej wartości kosztuje asekuracya:

	Pruskie societety (zakł. publ.)	Inne societety zakł. publ.)	Tow. akcyjne	Tow. na wzajem.
1890	1·53	1·04	2.65	2·69
1891	1·49	1·08	1·99	2·61
1892	1·49	1.31	2·00	2·61
1893	1·48	1.20	2·01	2·58
1894	1·51	1·26	2·05	2·67
1895	1·58	1·28	2.02	2·57
1896	1·55	1·32	1·88	2.56
1896	1·48	1·09	2·03	2·57
1898	1·51	1·29	2·12	2·60
1809	1·44	1·15	2·17	2·57

Przytem z pobranej premii notorycznie najwyższy procent wypłaconej szkody wypada na zakłady publiczne.

Podobny rezultat widoczny w zakładach publicznych Szwajcaryi.

SZWAJCARYA.

Kantonalne zakłady ubezpieczeń od ognia w r. 1895.

	premia w stosunku do wartości ubezpieczonej prc.	szkody wynoszą prc. premii-netto prc.
Zurich	0·58	105·9
Waadt budynki	1·06	54·2
„ mobilia	0·92	61.3
Berno	1·72	50·9
St. Gallen	1·21	70·0
Bazylea miasto	0·59	42·2

	premia w stosunku do wartości ubezpieczonej prc.	szkody wynoszą prc. premii netto prc.
„ kanton	0·87	82·3
Neufchatel	0·86	213·9
Argowia	1·87	76·8
Lucerna	1·66	87·0
Turgowia	0·95	106·1
Solura	2·11	34·2
Appenzell	1·70	141·0
Szafhuza	1·10	94·7
Glarus, budynki	0·76	27·9
„ mobilia	0·50	41·9
Zug	0·40	79·2
Nidwalden	1·12	19·9
Razem	1·13	71·3

Należy się przypatrzyć, czy jest związek przyczynowy między taniością asekuracyi w zakładzie publicznym, przymusowym, czy monopolistycznym, a naturą tego zakładu

Na to dała odpowiedź drogość publicznych zakładów w Rosyi.

Ale nieulega żadnej wątpliwości, że jest historyczny związek.

Gdzie zaprowadzono rządowe zakłady ubezpieczenia, administracya asekuracyi była w bezpośrednim związku z policyą ogniową i budowlaną. Te same organa lub obok siebie, mogły korzystać z wzajemnych doświadczeń, opinie kontrolorów ogniowych wpływały na zarządzenia policyjne. W krajach niemieckich zakłady publiczne dawały premie na wprowadzenie dachówek, fajermurów, dawały n. p. w złych miejscowościach na najrychlejsze przebudowanie, zmiany palenisk, kominów — zmuszały do budowy kominów. Dawały największy znany procent na podniesienie obronności przeciw klęskom pożaru. Tak się stać musiało,że dziś w krajach w których w Niemczech, w Szwajcaryi operują zakłady rządowe, widzimy skutki usiłowań celem polepszenia ryzyk, a rezultatem tego jest, że w tych krajach, w których najdłużej operowały zakłady publiczne, asekuracya jest najtańszą.

Wydatki publicznych zakładów pruskich na cele służby pożarnej (w tem pewien mały procent na inne cele).

		składka	na cele ogniowe	
Pruskie	1866—86	473.131.489 mk.	15.798.119 =	3·34
Niemieckie	„	804.934.117 „	23.951.124 =	2·98

To znaczy, że „Societety“ wydały w latach 1866—86 około 38.000.000 marek na cele służbą pożarnej. Za przykładem societetów zgodnie idą inne towarzystwa asekuracyjne, które w tymże czasie na ten cel wydały 1·68 prc. wkładki, czyli 13.879.128 mk. Doliczając inne zakłady z sumą około 20 mli. dochodzi się do cyfry przeszło 70 mil. wydanych na piorunochrony, fajermury sadzawki, hydranty, i na rynsztunek pożarny, sikawki i przyrządy do gaszenia prócz sum wydanych normalnie przez gminy i prywatnych na cele ogniowe.

W pewnej mierze, pomimo, że rezultaty nie mogą iść w porównanie, działalność publicznej asekurayi przymusowej w Królestwie polskiem w kierunku polepszenia ryzyk jest niezawodną. Jeszcze droższą byłaby asekuracya, gdyby nie to, że w myśl p. 77 ustawy z r. 1844 pogorzelec musiał odbudować za pieniądze z odszkodowania dom z kominem murowanym nad dach wyciągniętym, a nie sztangowym. t. j.drewnianym gliną oblepianym. Przepisy te i podobne rozciągnięto w r. 1858 na wszelkie inne budynki niemieszkalne.

Przychodzi jednak szereg momentów subjektywnych. Asekurajya musi być w zakładzie publicznym tańszą, gdyż administracya jest uproszczona, na organa administracyi publicznej, gminne, okręgowe nałożone wszystkie lub częściowe obowiązki pełnienia funkcyi akwizytorów, pomaganie przy prowadzeniu katastru, szacowaniu likwiddacyi, — często premię asekuracyjną ściąga się z podatkiem, lub też przynajmniej zakładom przysługuje egzekucya polityczna w razie zaległości kosztów, należytości. Oczywiście należy pamiętać, że jest to forma przejęcia części kosztów asekuracyi na państwo, względnie na gminę.

Przy przymusie odpada prawie zupełnie koszt na reklamę, agentów prowizye i pozostaje jedynie koszt wykonywania przymusu, czyli ubezpieczania *exoficio*.

To też nieulega żadnej wątpliwości, że w krajach o publicznych zakładach administracya najtańsza, co o całą różnicę kosztu administracyi wpływa na potanienie asekuracyi.

Dr, Wannisch, który opracowywał wnioski styryjskiego Wydziału krajowego w r. 1891 obliczył, że kiedy administracya w akcyjnych towarzystwach w Autryi pochłania 21 prc. brutto przychodu z premii, w zakładach na wzajemności opartych w Styryi. Karyntyi, Krainie 29 prc., w zakładach krajowych w Tyrolu 10 prc. w Górnej Austryi 12, to — adminstracya w zakładach kantonalnych Szwajcaryi jest najtańsza, przeciętnie 6 prc. wymaga, w Bazylei 5, w S. Gallen tylko 2·5 prc.

Oczywiście może się oszczędność ta stać pozorną, jeżeli obciążenie urzędów, gmin na rzecz asekuracyi stanie się takie, że zmusza do podniesienia wydatków gmin na siły urzędnicze w poruczonym zakresie ubezpieczenia.

Zysk odpada przy zakładach na wzajemności opartych zarówno jak przy zakładach publicznych. Niepowinien wynosić przy spekulacyyjnych więcej, jak zwyczajna stopa procentowa.

Nareszcie przychodzi przy zakładach publicznych czynnik potanienia pewnych ryzyk, przedewszystkiem złych i najgorszych przez tak zwane „wyrównywanie“ taryf to znaczy przez taką klasyfikcyę ryzyk że najgorsze nie opłacają odpowiedniej taryfy ale mniejszą, zaś różnicę ztąd powstającą, pokrywają taryfy nieco droższe nałożone na lepsze ryzyka. Słowem może być asekuracya pewnych ryzyk potaniona, przez zmuszenie lepszych ryzyk do ponoszenia części kosztu za drugich.

Ten punkt widzenia społeczny, jest u wielu jednym

z głównych motywów za upaństwowieniem, względnie ukrajowieniem asekuracyi. Jest on przewodnią myślą u prof. Wagnera, który twierdzi, że skoro pewne ryzyka będą klasyfikowane i taryfowane ściśle matematycznie według stopnia dobroci ryzyka, to ich ubezpieczenie mogłoby stać się niemożliwem do ponoszenia przez klasy najuboższe, Ze względów więc społecznej sprawiedliwości damaga się by część ciężaru ubezpieczenia została przesunięta na barki silniejszych.

Ta polityka społeczna widnieje z administracyi zakładów publicznych Danii, Szwajcaryi, Niemiec. W rządowej przymusowej asekuracyi w Królestwie polskiem wprowadził rząd rosyjski po uwłaszczeniu włościan artykułem 31 ustawy o ubezpieczeniu gubernialnym, wyjątkową taryfę, niestojącą w żadnym stosunku do ryzyk, co głównie spowodowało olbrzymie deficyta asekuracyi kas gubernialnych, co musiało pójść na koszt powszechnych podatków.

Przystępujemy do pytania: czy w razie zarowadzenia przymusowej asekuracyi w Galicyi, asekuracya może być tańszą?

Odpowiedź na to pytanie z matematyczną scisłością nie jest do dania. Niema statystyki faktycznej asekuracyi, nie ma ścisłego obliczenia wartości nieubezpieczonych ryzyk, niema możności obliczenia ryzykowności objektów nieubezpieczonych.

Zważywszy, że zamożniejsze sfery, właściciele ryzyk lepszych, domów murowanych krytych ogniotrwale, dwory, miasta są już ubezpieczone, — pozostają do ubezpieczenia ryzyka małomiasteczkowe i głównie ryzyka włościańskie, najgorsze, drewniane kryte słomą.

Gdyby więc prawdą było, że ryzyka które przymus powszechnego ubezpieczenia przywiedzie do zakładu czy zakładów asekuracyjnych w Galicyi są najgorsze, to przez to że asekuracya była by powszechną, jeszcze nie mogło by, przy stosunkowym do stopnia niebezpieczeństwa taryfowaniu, wynikać bezpośrednio potanienie asekuracyi.

Doświadczenia dotychczasowe wykazują że ryzyka włościańskie są wysoce niebezpieczne i pomimo taryf bardzo wysokich, odstraszających w wysokiej mierze od asekuracyi, często niewystarczają lub zaledwie starczą na pokrycie kosztów asekuracyi włościańskiej, więc szkód i kosztów administracyi.

Podajemy zestawienia o asekuracyi włościańskiej Krakowskiego Towarzystwa wzaj. ubezpieczeń, oraz lwowskiego Towarzystwa Dniester udzielone nam uprzejmie

---

Z zestawienia Krakowskiego zakładu wynika, że ubezpieczenie włościańskie przy dzisiejszych taryfach, które są bezwzględnie bardzo wysokie, przynosi prawie rokroczne straty, że w latach dwunastu 1888 do 1899 1900 jedynie w dwóch latach premia pobrana od włościan wystarczyła na pokrycie szkód i kosztów, przeciwnie że w ośmiu latach zapłaciło towarzystwo czystych strat na ubezpieczeniach włościańskich **1,257.129 złr.**

Czyli że na każde 100 złr. pobranej od włościan premii, dopłaciło towarzystwo, względnie reszta ubezpieczonych przeciętnie 10.55 złr., która to dopłata w r. 1894 wyrosła na 15·50, w r. 1893 na 17·54, w r. 1892 na 18·50 złr. zaś w roku 1895 na 1896 wynosiła aż 33 złr.

Towarzystwo Dniester, równie na wzajemności oparte, na zysk nieobliczone, zastało teren kraju przeważnie przez krakowskie towarzystwo zdobyty, i rzuciło się głównie na niezajęty grunt włościański.

Gdy krakowskie towarzystwo w ciągu swojej długoletniej działalności ubezpiecza dziś 181.248 domów włościańskich a 393 tysiące budynków włościańskich w ogóle, towarzystwo Dniester ubezpiecza dziś budynków włościańskich w ogóle 185.306 a domów mieszkalnych 70.375. Dniester przyjął taryfy krakowskie. Przy kosztach administracyi, likwidacyi i dodatku do funduszu emerytalnego w wysokości przeciętnej 24 prc., po wypłacie przeciętnego procentu szkody 61 prc. (w krakowskiem towarzystwie 71 prc.) ubezpieczenia włościańskie pokrywały się z dochodów, w ostatnim roku pozwoliły nawet na pewien zwrot. Jednak w r. 1895 szkody wynosiły 84·5 prc. pobranej premii, co z dodatkiem 23 prc. na koszta, daje na pobranych 100 złr. premii 107·5 złr. kosztów czyli 7·5 straty.

O innych towarzystwach, które hazardowniej rzuciły się na ubezpieczenia włościańskie w Galicyi, tylko tyle powiedzieć można że były zmuszone podwyższyć taryfy krakowskie.

Zdawało by się więc, że trzeźwe rozumowanie na podstawie danych, stanu faktycznego ryzyk, powolnych postępów w użyciu lepszego materyału, niedostatecznej policyi budowlanej, ogniowej, bezbronności gmin, dalej, zdawało by się, że dotychczasowe doświadczenia i rezultaty finansowe towarzystw operujących na włościańskich ubezpieczeniach nie pozwalają przypuszczać, że z przymusem, to jest z doprowadzeniem do zakładów największej sumy najgorszych ryzyk asekuracya potanieje.

Zestawienie

Ubezpieczeń
w Galicyi, w Krakowskiem

Rok	Ilość polic	Ilość budynków	Ilość polic ruchom.	Wartość ubezpieczona	Zaliczka
1888/89	nie ma dat	235.931	nie ma dat	85,258.588	841.030
1889/90	„ „	253.455	„ „	92,189.756	913.896
1890/91	„ „	275.902	„ „	104,088.584	1,020,718
1891/92	„ „	308.851	„ „	118,202.534	1,156.042
1892/93	„ „	332.125	„ „	126,943.630	1,240,774
1893/94	„ „	337.359	„ „	129,649,732	1,266,650
1894/95	„ „	346.314	„ „	133,534,748	1,321,504
1895/96	„ „	358.087	„ „	138,220,332	1,369,296
1896/97	„ „	nie ma dat	„ „	nie ma dat	nie ma dat
1897/98	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „
1898/99	„ „	383.530	16.104	155,208.648	1,545.576
1899/900	„ „	392.877	16.982	163,946,833	1,621.896
	Razem				12,297.382

Zestawienia statystyczne za rok 1900|1901 z powodu zamknięcia rachunków

statystyczne

włościańskich

Towarz. Wzaj. Ubezpieczeń.

Szkody	% szkód	Koszta administr. t. j. prowizya, koszta zarządu, podatki, odpisy etc. po potrąceniu % fund. rezerwowego, oraz zwrot w % zaliczki	Stosunek wydatków do przychodu t. j. do zaliczki	Suma wydatków	Zysk lub strata	Do każdych 100 Koron włościańskiej zaliczki zyskano lub dopłacono
589.476	70·00	40·00	110·00	925.888	84.858	10·00
610.610	67·00	44·50	111·50	1,017.294	103,398	11·50
667.450	65·50	40·50	106·00	1,080.841	60.123	6·00
665.008	57·50	42·00	99·50	1,150.546	5.496	0·50
1,018.260	82·00	36·50	118·50	1,471.142	230.368	18·50
920.610	72·50	45·00	117·50	1,490.602	223.952	17·50
965.642	73·00	42·50	115·50	1,527.281	205.777	15·50
1,433.072	104·50	58·50	133.00	1,823.321	454.025	33·00
nie ma dat	nie ma dat	nie ma dat	nie ma dat	nie ma dat	nie ma dat	nie ma dat
„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „	„ „
1,031534	67.00	35·50	102·50	1,580,213	34.637	2·50
338.625	51.50	40·00	91·50	1,487.383	134.	8.50
8,740.287	przeciętnie 71·05	przeciętnie 39·50	przeciętnie 110·55	13,554.511	1,257.129	przeciętnie 10·55

administr. z dniem 31|3 1901 wygotowane będą dopiero za kilka miesięcy.

Wykaz ubezpieczeń premij i szkód co do budynków włościańskich

według dat Tow. wzaj. ubezp. „DNISTER“

za czas od r. 1893 do 1900.

Rok	Ilość ubezpieczeń ogółem	Ilość ubezpieczeń włośc. nieruchom.	Ilość budynków			Suma ubezpieczona		Suma premii				Suma wypłaconych wynagrodzeń						Koszta admin., likwid., i dod. do fund. emeryt.
			mieszk.	gospod.	razem	ogółem	na bud. włość.	ogółem		za ubezp. bud. włość.		ogółem		w stos. do prem.	za bud. włośc.		w stos. do prem.	
						kor.	kor.	kor.	h.	kor.	h.	kor.	h.	prc.	kor.	h.	prc.	
1893	12565	9839				15,923.036	8,600.294	131682	54	95022	06	53642	50	41	38068	02	40	28
1894	21402	17407				26,233.854	15,353.980	218617	14	156712	08	105976	48	48½	77505	08	49½	23
1895	31942	26889				36,408.902	22,623.674	306888	40	231081	44	215335	48	70	195160	96	84½	23
1896	39250	33436				44,090.038	28,204.352	370466	20	284413	94	243340	72	66	212745	88	75	23
1897	50916	42749				56,382.980	35,480.544	475290	46	367386	60	217605	32	46	186801	36	52	23.5
1898	63314	52970			155635	68,076.168	43,196.002	579042	72	450921	88	282744	60	66	334309	88	74½	24·25
1899	75373	63991			156922	79,598.976	52,275.512	680504	46	537165	28	402562	64	59	329938	46	61½	23·50
1900	84765	72509	70375	114931	185306	89,159.867	59,888.909	771687	46	617887	27	441895	66	57	277126	02	61	24

Przedstawiwszy z zupełną przedmiotowością podstawy do wszelkich przypuszczeń, musimy podnieść wszystko to, co przemawia na korzyść upowszechnienia asekuracyi.

1. Gdyby nawet prawdą było że asekuracya nie potaniejc, przymus ubezpieczenia uchroni każdą jednostkę od katastrofy, uratuje ludność od ubożenia, ułatwi odbudowywanie się wsi i miast, podniesie kredyt, stanie się dobrodziejstwem.

2. Są momenta przemawiające zamożlj wością potanienia.

Niezostał przeprowadzony dowód że suma nieubezpieczonych ryzyk będzie sumą najgorszych ryzyk.

Statystyka wykazuje ile z pomiędzy zgorzałych budynków było ubezpieczonych. Na 100 budynków zgorzałych, bywa 30 do 50 i wyżej ubezpieczonych.

Zważywszy że w Galicyi jest 1,130.000 budynków mieszkalnych, a nadto około 1,600.000 gospodarskich i innych, dochodzimy do cyfry budynków około 3,000.000. Przyjmiemy jednak tylko 2,000.000 jako warte ubezpieczenia. Zważywszy że rocznie pali się około 6000 budynków, przychodzimy do wyniku, że wprawdzie Galicya ma złe ryzyka, domy z drzewa i słomy, to jednak tych budynków pali się, pomimo absolutnie biorąc ogromnej cyfry, stosunkowo niewiele, około 0·3 na sto.

Gdy więc, pomimo że ubezpieczonych budynków w Galicyi niema wiele ponad 600.000, w czem domów mieszkalnych około 350.000, a raczej mniej, a z tych które się rokrocznie palą jest 30—50 prc. ubezpieczonych, okazuje się dowodnie że nieubezpieczone dotąd ryzyka niemuszą być koniecznie najgorsze.

Oczywiście nie może to leżeć w materyale budowlanym: Włościańkie chałupy, z chrustu, drzewa, słomy, połączone łańcuchem płotów rozszerzających pożogę na całe osady, nie mogą być innym ryzykiem, jak najgorszym.

Jednak stopień niebezpieczeństwa ryzyka nie leży w samym materyale. Domy lepiej budowane, murowane, kryte gontem, tu i owdzie papą lub blachą w miasteczkach, więc pozornie lepsze ryzyka od chłopskich chałup przedstawiają większy hazard dla towarzystwa. W innych ryzykach, nawet o wiele lepszych pod względem materyału, może być w skutek niebezpieczeństwa ognia z palenisk, kominów, podpalenia, ryzyko daleko większe. Toż samo może leżeć w wysokości ubezpieczonej sumy jednego ryzyka.

Wszystko więc przemawia za tem, że świadomość właścicieli ryzyk niebezpieczniejszych, częściej się palących prowadzi ich dobrowolnie do ubezpieczenia. Względnie mniejsze niebezpieczeństwo pożaru opóźnia niejedno ubezpieczenie.

Do tego przychodzi natura zabudowań włościańskich.

Na zachodzie, na Mazurach, w górach i na podgórzu przeważa w kraju naszym pobudowanie włościańskich do-

mostw rozrzucone, odosobnione. Budynki złe jako ryzyka, przez to że są oddzielone od drugich, polami, sadami, drzewami, rozrzucone daleko od siebie, stają się przez to lepszym ryzykiem, że w razie pożaru, płonie jedno lub kilka budynków. Tam gdzie system zwartych siedzib, tam złe ryzyko wskutek materyału, staje się bardzo złem ryzykiem wskutek niezawodności, że pożar udzieli się drugim, całej osadzie.

Nie jest więc wykluczonem wcale, że w sumie 700.000 do 800.000 budynków mieszkalnych, a najmniej 1,500.000 do 2,000.000 budynków gospodarczych znajduje się ogromna większość ryzyk, nie materyałem, ale małym stopniem niebezpieczeństwa od ognia lepszych, jak ich opinia.

Powszechne ubezpieczenie może więc wciągnąć w solidarność wzajemności krocie ryzyk, złych w sobie, ale względnie mniej niebezpiecznych, coby musiało wpłynąć na potanienie asekuracyi wogóle.

VII. Zakończenie i wnioski.

Sprawa uzyskania i przeprowadzania przymusu ubezpieczeń, nie mówiąc już o ukrajowieniu przedstawia mnóstwo trudności, kompetencyjne, polityczne i rzeczowe.

Widzieliśmy, że sprawa, która zatrudnia różne Sejmy prawie od zarania ery konstytucyjnej, która w Radzie państwa dawniej pojawiała się często, a od r. 1890 nie schodzi z porządku dziennego, mimo mnóstwa uchwał sejmowych, kilku ustaw krajowych, które nie otrzymały sankcyi, mimo przyrzeczeń programowych różnych rządów, mimo zapowiedzi w dwóch mowach Tronowych, mimo nareszcie przedłożonych Radzie państwa rządowych już projektów do ustaw, dotąd czeka na załatwienie.

Sejm Krainy od r. 1882, Sejm Morawy od r. 1884 zajmuje się przymusem ubezpieczenia od ognia, zaprowadziwszy już w r. 1883 krajowe przymusowe ubezpieczenie bydła. Sejm Przedarulanii już w r. 1886 miał przed sobą projekt ustawy o przymusowej asekuracyi na wzór szwajcarski, w 114 paragrafach i cofnął się tylko przed zastrzeżeniami rządu, Sejm galicyjski już w lutym 1887 powziął zasadniczą uchwałę, polecającą Wydziałowi krajowemu wypracowanie ustawy, którą też Wydział krajowy na pierwszej sesyi przedłożył, a Sejm w wiosennej sesyi 1888 w 32 paragrafach przyjął, N. Austrya uchwałą sejmową z 28 października 1889 wezwała Rząd o przedłożenie ustawy, zaprowadzającej przymus i ukrajowienie w monopolistycznym zakładzie, a dodać trzeba, że przeprowadzono znacznym sumptem kraju wielkie, nader scisłe i szczegółowe dochodzenia statystyczne, Styrya, także po kosztownych dochodzeniach statycznych uchwala w r. 1889 ustawę w 129 paragrafach, Salzburg idzie za Styrya, Karyntya w roku 1891 uchwala założenie krajowego zakładu z przymusem. Wszystkie te Sejmy nie ustają w ponawianiu wniosków i rezolucyi.

Rząd od programatycznej deklaracyi hr. Taaffego w r. 1890 nie ustaje studyować sprawę, uznaje ważność, Mowy Tronowe z 1891 i 1897 zapowiadają przedłożenia, Rząd organizuje odrębny oddział fachowy dla spraw asekuracyjnych i rozporządza olbrzymim aparatem technicznym, statystycznym, przedkłada nareszcie projekt ustawy w r. 1897, który z modyfikacyami utrzymuje w r. 1899, minister prezydent obecnego gabinetu, niegdyś referent rządowy sprawy ubezpieczenia w r. 1897 i jej zwolennik zapowiada w programowej mowie z 22 lutego 1900 uregulowanie przymusowej asekuracyi od ognia, która jednak w ostatniej Mowie Tronowej z roku 1901 nie znajduje już miejsca.

Co do kwestyi kompetencyi, Sejm po doswiadczeniach

z ustawą z roku 1888 nie upierał się przy swojej kompetencyi, a uchwały z lat ostatnich brzmią w kierunku wzywania Rządu, by sprawę załatwił w drodze ustawodawstwa państwowego. Nawet z czeskiej strony, najstanowczej reprezentującej stanowisko autonomiczne w tej sprawie, nie pojawiły się zastrzeżenia od 1891 r.

Gdy więc c. k. Rząd trwa przy zajętem w obec Morawskiego Sejmu w r. 1884, a przedarulańskiego Sejmu w 1886 stanowisku, że zasadnicze postanowienia ustawodawstwa asekuracyjnego, jako sięgające w sferę cywilnoprawną i nakładające ograniczenia i ciężary na prywatne zakłady asekuracyjne, oparte o dobrze nabyte prawa, koncesye iprzywileje rządu państwowego, muszą być uregulowane w drodze ustawodawstwa państwowego — gdy przedłożenia rządowe od r. 1897 zawierały jedynie ramy państwowe, usuwały wątpliwości co do kompetencyi Sejmu w tychże ramach, oddawały więc autonomii kraju bezprzecznie bardzo wielki zakres, szerokie pole wyboru rozmaitych dróg i środków według krajowych potrzeb — gdy w stanowisku zajmowanem przez po sobie następujące gabinety od r. 1890 widzimy największe zbliżenie się do stanowiska zajętego przez Sejm krajowy od r. 1887, Wydział krajowy sądzi, że należy się przedewszystkiem domagać, ażeby c. k. Rząd przedłożył i przeprowadził w drodze konstytucyjnej ustawę państwową regulującą w zasadach sprawę ubezpieczeń i dozwalającą ustawodawstwu krajowemu zaprowadzenie przymusu ubezpieczenia, oraz odpowiednie do krajowych potrzeb uregulowanie tegoż ustawodawcze i administracyjne.

Niemoże też ulegać żadnej wątpliwości, a wiadomem też jest Wydziałowi krajowemu z kompetentnych źródeł, że i projekt rządowy z r. 1897 zmodyfikowany w r. 1890 niemoże być uważany za ostatnie słowo i ulegnie zapewne jeszaze zmianom zanim wejdzie do Izby. Nic jest więc wskazanem żeby projekta te przyjmować za podstawę.

Gdy więc głównym celem, do którego przedewszystkiem dążyć należy, jest uczynienie ubezpieczenia powszechnem, ażeby ile możności wszystkie nieruchomości były od ognia ubezpieczone, by tym sposobem oszczędzić krajowi niepowetowanych strat, zabezpieczyć podstawy materyalnego bytu jednostek, podnieść zdolność kredytową, siłę produkcyjną i podatkową, zdolność odbudowania się w razie katastrofy jednostek, wsi i miasteczek, należy usuwać wszelkie trudności jakie by leżały w wyborze środków prowadzących do tego celu.

Gdy więc zupełne ukrajowienie asekuracyi, a więc zaprowadzenie przymusu monopolistycznego krajowego zakładu, chociażby ono ze względów autonomicznych, a także i ekonomicznych musiało być uważanem za najlepsze rozwiązanie zadania, przedstawia wielkie trudności, gdy nadto kraj posiada zakłady, a zwłaszcza jeden wielki zakład ubezpieczenia na wzajemności oparty, który dotąd oddał olbrzymie zasługi krajowi na polu ubezpieczenia, stoi na wysokości najlepszych i największych tego rodzaju instytucyj na świecie i rozwija się z postępem czasu, gdy te zakłady, a zwłaszcza krakowski, stoją na podstawie obywatelskiej i niezawodnie w razie dojścia ustawy zaprowadzającej przymus, skwapliwie poszły by za wołą kraju i Sejmu i dokonały potrzebnych przemian organizacyi i poddały się wymogom ustawy krajowej, Wydział krajowy sądzi, jeżeli zupełne ukrajowienie ubezpieczenia musiałoby być uważane za najwyższe dobro, to jednak kwestya przymusu ubezpieczeń może być rozwiązaną z pożytkiem dla kraju nietylko za pomocą monopolistycznej instytucyi krajowej, ale także przez instytucye prywatne, które by się poddały wymogom ustawy krajowej i dały krajowi potrzebne gwarancye.

Wydział Krajowy sądzi więc, że dążenia w kraju i w Wiedniu muszą iść w tym kierunku ażeby uzyskać państwową ustawę, w ramach której mogło by ustawodawstwo krajowe

1) Zaprowadzić przymusowe ubezpieczenie,

2) Założyć krajowy zakład dla przymusowej asekuracyi przy zostawieniu dowolności wyboru zakładu dla dobrowolnej asekuracyi, lub nareszcie,

4) oddać przymusową asekuracyę zakładowi lub zakładom prywatnym, na wzajemności opartym, pod gwarancyami, które ustawodawstwo krajowe oznaczy.

Więc dopóki niema ustawy państwowej niema potrzeby oświadczać się kategorycznie za którymś ze sposobów i form, których urzeczywistnienie niezależy wyłącznie od nas.

Jeżeli zaś nieulega wątpliwości że stanowisko dotąd zajęte przez Sejm i Delegacyę zjednało aprobatę kilku rządów i ułatwiało dojście do skutku państwowej ustawy o szerokich ramach, to niemoże być w interesie sprawy, żeby przez przedwczesne jednostronne zajęcie stanowiska dążenia te utrudnić.

Podstawy statystyczne, na których się opierają rozumowania i wyrokowania co do skutków ubezpieczenia przymusowego zwłaszcza co do potanienia lub podrożenia asekuracyi, są zupełnie niedostateczne, i wskazane są dochodzenia ścisłe, wzorem tych jakie przeprowadziły Wydziały krajowe Austryi dolnej i Styryi, za nim kraje te w Sejmach zajęły w sprawie ubezpieczenia stanowisko ostateczne.

Wysoki Sejm raczy uchwalić!

I. Sejm przyjmuje sprawozdanie Wydziału krajowego o przymusowej asekuracyi do wiadomości.

I. Sejm wzywa c. k. Rząd ażeby jak najrychlej przedłożył Radzie państwa ustawę normującą zasadnicze postanowienie co do ubezpieczenia od

ognia, umożliwiającą ustawodawstwu krajowemu zaprowadzenie ubezpieczeń od ognia wedle potrzeb kraju.

III. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby w porozumieniu z ck. Rządem, przy udziale Towarzystw asekuracyjnych przeprowadził szersze dochodzenie statystyczne co do faktycznego stanu ubezpieczeń od ognia w całym kraju.

Z Rady Wydziału Krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z wielkiem księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
S. Badeni *w. r.*

Sprawozdawca:
Dr. Damian Sawczak
Członek Wydziału krajowego.

Aleg. 67

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z projektem ustawy zaprowadzającej miejskie i powiatowe Biura pośrednictwa pracy.

Wysoki Sejmie!

Zwiększony ruch wychodźczy, ogromnych rozmiarów dochodące cyfry wędrówki robotników rolnych po za granice kraju i monarchii za zarobkiem, a przytem zatrważające, lokalne zjawiska braku rąk do pracy na znacznych przestrzeniach kraju, spowodowały Sejm w r. ubiegłym do zajęcia się środkami regulowania stosunków pracy w całym kraju.

Uchwałami z dnia 25 Kwietnia i z 4 maja 1900, wywołanemi wnioskami p. Pilata oraz p. Górki polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu „aby popierał usiłowania organizacyi pośrednictwa pracy w zawodzie rolniczym w obrębie naszego kraju, a w szczególności przez stowarzyszenia rolnicze“ — a w kilka dni później uchwalił Wysoki Sejm polecenie znacznie obszerniejsze: „poleca się Wydziałowi krajowemu aby jak najrychlej zajął się sprawą bezpłatnych biur pośrednictwa pracy i na najbliższej sesyi Sejmowej odpowiednie przedstawił wnioski“.

1.

Sprawa organizacyi pracy w kraju naszym, nie łatwa w ogóle, przedstawia w skutek odrębnych stosunków kraju nadzwyczajne trudności. Kraj o bardzo powoli rozwijających się miastach, o przemyśle zaledwie w zaczątkach, o rolnictwie na niskim stopniu intenzywności, o skąpej sieci kolejowej, bez dróg wodnych, a ludny i wielkiej siły rozrodczej, nie może wyżywić części swej ludności, i w ciągu niewielu lat rozwinęła się na olbrzymich przestrzeniach kraju stała, normalna, ogromna emigracya, która co kilka lat przechodzi gorączkowe paroksyzmy tłumnego wychodźtwa, a nadto dziesiątki tysięcy szuka rokrocznie zarobku poza granicami kraju.

Ostatni spis ludności udowodnił niezbicie, że Galicya ma największą emigracyę w Austryi. Bez uwzględnienia niezawodnej immigracyi do Austryi z innych krajów, ubyło od r. 1890 do 1900 463.505 mieszkańców, a z tej sumy przypada na Galicyę **327·491** czyli **70·6** prc.

W dniu spisu ludności w r. 1890 wynosiła lud. Galicyi	6,554.415
W ciągu 10 lat przyszło na świat więcej niż umarło	997.745
Ludność Galicyi winna była wynosić w r. 1900	7,552.164
Podczas gdy spis ludności z 31 grudnia 1900 wykazał	7,224.673
Ubyło z kraju	327.491

Tych trzykroć trzydzieści tysięcy[1]) — to emigracya. Rocznie przeciętnie przeszło trzydzieści tysięcy opuszcza kraj, Galicya zajmuje pod względem emigracyi pierwsze miejsce w Austryi. Czechy straciły w tym czasie 135.789, Morawa 78.432, Bukowina 13.000 Dodać należy nadto wychodźtwo sezonowe, za zarobkiem, które wzrasta z rokiem każdym, obliczone urzędownie w r. 1898 na 18.481, w r. 1890 na 26.283, wynosiło według znawców w r. 1899 „co najmniej 40.000[2])". Inni nie bez pewnej konpetencyi, obliczają ją rocznie na 100.000.

„Emigracya robotników z Galicyi[3]) jest objawem, który niema teraz, o ile chodzi o terytoryalną i czasową rozciągłość, równego sobie prawie w całej Europie. Gospodarcza doniosłość tych wędrówek jest olbrzymia, już wskutek samej ilości osób, biorących w niej udział, którą to ilość znawcy szacują na 100.000".

Sejm wezwał w r. zeszłym Rząd do podjęcia ścisłych dochodzeń, dotąd niema wyniku tych badań. Nieulega już żadnej wątpliwości, że ludnoś polska i ruska przesiedla się na stałe w cyfrych znanych dotąd w Irlandyi, we Włoszech, i odbywa już wędrówki za zarobkiem na ogromne rozmiary.

Kraj ma przed sobą zjawisko stałe, normalne, z którem się pogodzić musi. Rwnocześnie olbrzymie cyfry wychodźtwa stałego i sezonowego z Królestwa polskiego, świadczą o pokrewnej naturze przyczyn. W roku ubiegłym wyszło z guberni Kaliskiej[4]) do Niemiec za robotą 40.000 ludzi, z Królestwa 80.000. A dodać trzeba że wzrost fabrycznego pogranicza, szeregu miast, Warszawy, górnictwa w Zagłębiu Dąbrowskim absorbuje znaczną część ludności rolnej, czego Galicya spodziewać się nie może. Ze Śląska wędruje do Niemiec na roboty 30.000 ludzi i więcej.

Nie tu miejsce badać dobre i złe strony wychodźtwa. Galicya jest w fazie „względnego przeludnienia". Ma zbytek rąk bo niema zajęcia przy

---

1) Vorl. Ergebnisse der Volkszaehlung 1900.

2) Prof T. Pilat. Wychodźtwo robotników rolnych.

3) Dr. Bennis, sekr. Izby H. P. w Krak. „Emigracya" *Czas* 22 lutego 1901 roku.

4) Sociale Rundschau, Juni 1900.

Powiat	Emigracya robotników Galicyjskich do Niemiec.			
	1896	1897	1898	1899
Kolbuszowa	352	893	3162	3911
Bochnia	rocznie około			3000
Brzesko	dto			3000
Nisko	.	.	1096	2888
Wadowice	.	.	.	2200
Tarnobrzeg	603	801	1816	2659
Żywiec	rocznie około			2000
Rzeszów	.	.	.	1400
Dąbrowa	504	944	1797	1330
Jarosław	412	700	1357	1150
Tarnów	.	.	.	1050
Łańcut	86	174	454	809
Limanowa	.	.	.	200
Cieszanów	288	434	402	133
Biała	86	101	96	112
Wieliczka	.	.	.	110
Nowy Targ	.	32	54	98
Chrzanów	380	360	200	80
Myślenice	.	.	.	77
Jaworów	.	14	19	66
Mielec	614	143	28	10
Razem	.	.	.	26283

intenzywnem gospodarstwie czy przemyśle. W Saksonii, która ma 212 ludzi na kilometrze, emigruje 0·72 człowieka na tysiąc mieszkańców, bo jest przemysł, w Poznańskiem rolniczem o 59 ludności na kilometrze, emigruje 7·24 na tysiąc, z Galicyi 4·2 na stałe, nielicząc dwa razy tyle a może więcej na roboty letnie. Gdy w Niemczech emigracya zmalała do minimalnych rozmiarów i Niemcy chorują na brak robotników „Leutenoth“ i potrzebują mnóstwo rąk z Austryi, Galicyi, Królestwa, gdy za wędrówką „na Saksy“, za Sachsengaengerami poszła Westfalia, zaczyna się „Elsassgaengerei“, wędrówki do Danii, należy uważać wychodźtwo stałe i czasowe za objaw społeczny który w coraz większych rozmiarach będzie „kwestyą krajową“.

Równocześnie jest niezawodnem że są części kraju, w których często brak rąk, roboty sezonowe rolnicze cierpią na dotkliwy i niebezpieczny brak robotnika. Niema wątpliwości że przy odpowiedniej organizacyi pośrednictwa pracy dałoby się przeprowadzić jeszcze naturalne regulowanie się popytu i podaży pracy, pewna część robotników szukających dziś zarobku za granicą znalazła by pracę i zarobek w kraju.

Przy tem dzień każdy przynosi przerażające wiadomości w jakich formach odbywa się ta wędrówka za zarobkiem, istny handel niewolnikami, eksport białych murzynów, spoczywający w rękach wyzyskiwaczy, niesumiennych agentów.

W miarę jak wzrastało wychodźctwo z kraju, sprawa pośrednictwa pracy występywała na pierwszy plan. Uczynić wędrówki za chlebem najmniej szkodliwemi, umożliwić, skoro są już wobec przeludnienia konieczne, wyciągnięcie z nich dla pracującej ludności największych korzyści, usunąć stosunki barbarzyńskie gospodarki agentów, szarańczy pośredników, staje się zadaniem piekącem.

Sprawą tą zajmują się wszystkie kraje austryackie, Rząd, uczyniła też w innych krajach olbrzymie postępy. Podjęta z uchwały Rady państwa 1895 wielka ankieta statystyczna[1]) na którą wszystkie kraje, niecierpliwie czekały, przyniosła rezultaty przerażające. Galicya stoi pod względem organizacyi pośrednictwa pracy na najgorszem miejscu, ludność pracująca wydana w ręce najgorsze, chciwe, bezwzględne, przytem nieudolne, stręczycielstwo służby, oficyalistów prywatnych, robotników kwalifikowanych kosztowne, na robotniku rolnym szukającym pracy rozsiadł się pasożytny agent, słowem w miastach a zwłaszcza na wsi stosunki co raz smutniejsze. Co kilka lat wybuch gorączkowej emigracyi, instynktowe ruchy mas pełne tragicznych objawów, zwracają uwagę, że tu jest kwestya, której rozmiary wymagają sanacyi odpowiednimi środkami, że najwyższy czas by kraj przystąpił do organizacyi pracy.

Ankieta rządowa wykazała, że Galicya pod względem organizacyi pośrednictwa pracy zajmuje jedno z ostatnich miejsc. Działalność stowarzyszeń przemysłwych, jak świadczą sprawozdania inspektorskie, jest prawie żadną, stowarzyszenia humanitare lokalnego znaczenia i minimalnych rozmiarów. Pośrednictwo w miastach w ręku stręczycielstwa, na wsi wydane na łup agentów. Brak zupełny w Galicyi urządzeń, które inne kraje pokryły siecią instytucyi pośredniczących. Do nich w pierwszym rzędzie należą stacye zaopatrzenia, — biura komunalne, — biura stowarzyszeń przemysłowych.

A pomimo, że inne kraje Austryi doszły bardzo wysoko w powoływaniu do życia publicznych biur nieobliczonych na zysk, tak, że n. p. liczba ich w Czechach w r. 1900 dosięgła 944, w Niższej Austryi

---

[1]) Die Arbeitsvermittlung in Wien 1898.

800, na Morawie 325, kraje te dążą do nowych organizacyi i ustawodawstwa krajowe w pełnym ruchu.

Czesi posiadają blizko 300 stacyi zaopatrzenia, które kraj kosztują w r. 1899 423.195 koron. Biura te od początku bez nakazu, od r. 1897, to jest od cyrkularza Wydziału krajowego z 14 października są obowiązane fungować jako biura pośrednictwa pracy, pośredniczyły też w 1889 w 37.112 wypadkach. Skoro jednak gminy którym nakazano pomagać stacyom udzielały tej pomocy niechętnie, Wydział krajowy wystąpił z projektem ustawy, która zaprowadza obok istniejących stacyi zaopatrzenia jako Biur pośrednctwa pracy, jeszcze Biura powiatowe w każdym powiecie mającym 45.000 mieszkańców i nakłada przymus pomagania na wszystkie gminy. § 3. „Powiaty których ludność wedle ostatniego spisu osiągnęła liczbę 45.000, są obowiązane do założenia samodzielnego Biura pośrednictwa“ bez względu czy w tym powiecie jest jedna czy więcej stacyj. Ten sam obowiązek nakłada się na miasto Pragę i Liberzec.

§. 8. „Urzędy gminne fungują jako biura zgłoszeń i odwołań mają też we wszystkiem nieść pomoc pośrednictwu pracy“. §. 7 kosztem kraju będą zakładane biura centralne krajowe.

Pośrednictwo pracy w r. 1896.

	Galicya	Austrya	Udział Galicyi prc.
Stacye zaopatrzenia	.	814	.
Zakłady publiczne	6	133	4·51
Stowarzyszenia przemysłowe	13	405	3·21
Związki pracodawców	.	17	.
Związki szukających pracy	8	362	2·21
Stowarzyszenia mieszane	.	33	.
Zakłady handlowe	10	96	10·42
Stowarzyszenia handlowe	3	82	3·65
Zarobkowe pośredniatwo pracy	56	916	6·11
Suma przedsiębiorstw stręczenia pracy	96	2·858	3·71

Wszystkie zakłady umieściły w r. 1895 szukających pracy: w Austryi ogółem 319.113 z czego na Galicyę przypada 15,209 czyli 4·77 prc. gdy z reszty przypada 250.000 na Niższą Austryę i Czechy czyli 78 prc.

Na 1021 miejscowości w Austryi w których jest zorganizowane pośrednictwo pracy, wypada w Galicyi 31 miejscowości czyli 3·04.

Biura pośrednictwa pracy w Galicyi
w roku 1896.

Kraj	Ludność	Ogół biur stręczenia pracy	Z ogółu wypada na:				
			Biura i stręczyciele za robkowi	Związki przemysłowe	Stowarzyszenia	Stacye zaopatrzenia	Inne zakłady
Galicya.							
Lwów	135.908	22	13		3		6
Kraków	79.240	24	14	2	4		4
Przemyśl	38.884	2	2				1
Kołomyja	28.664	4	2		1		
Tarnów	33.653	2	1		1		
Tarnopol	27.841	1	1				
Stanisławów . . .	23.556	8	7		1		
Jarosław	19.060	1	1				
Stryj	18.542	1	1				
Rzeszów	11.953	2	2				
Horodenka	11.162	1					1
Złoczów	7.015	1	1				
Biała	6.069	5	2	2	1		
Dobczyce	6.037	1		1			
Sanok	5.559	1	1				
Czortków	4.531	3		3			
Jasło	4.527	1	1				
Łańcut	4.184	1	1				
Żołynia	3.916	2		2			
Tarnobrzeg	3.517	1	1				
Ulanów	3.430	1	1				
Brzesko	3.246	1		1			1
Krosno	3.214	1					
Jagielnica	3.201	1		1			
Kolbuszowa . . .	3.072	2	2				
Tuchów	2.367	1		1			
Sułkowice Andrychowskie	2.044	1	1				
Nisko	1.796	1	1				
Dennia	1.588	1					1
Łąka	1.293	1					1
Kobiernice	1.116	1					1

Na Morawie wniósł w marcu 1899 poseł Sileny projekt całej sieci biur przymusowych, gminnych na dole, powiatowych biur jako okręgowych, i centralne krajowe u szczytu. Projekt przekazano Wydziałowi krajowemu do przedłożenia ustawy. Podobnie ma się z akcyą na Śląsku.[1])

Zapowiedzianą jest akcya Rządu w sprawie pośrednictwa pracy. Urząd dla statystyki pracy wypracował zasadnicze podstawy ustawy. Niepszyszło jednak do zupełnego porozumienia: Kiedy większość w Radzie skłonna do przyjęcia na rzecz państwa i na koszt państwa całej organizacyi pracy, zaprowadzając w każdym powiecie urząd pośrednictwa pracy, mniejszość chce ograniczyć udział państwa jedynie do roli uzupełniającej subsydiarnej.

Węgrzy którzy mają wielką emigracyę, z dawna brak rąk w najżyźniejszych równiach południa, ustawą z r. 1898 zorganizowali stręczenie robotników rolnych z urzędu. Każda gmina i każde miasto jest obowiązane utrzymywać pośrednika z urzędu, do którego zgłasza się pracodawca i robotnicy. Utrzymuje stosunek potrzeby do zgłoszeń w ewidencyi, celem wyrównania różnic w sąsiedztwach. Nad gminnymi urzędami stoi manicypalny, nad tymi centralny urząd stręczenia pracy przy ministerstwie rolnictwa. Załatwianie na większy dystans odbywa się telegraficznie lub telefonicznie. W ten sposób rząd usiłuje z największą oszczędnością krajowych sił, przenosić je w miarę potrzeby z jednej okolicy do drugiej, np. z podgórza północnego które ma o cztery i sześć tygodni później żniwa jak południe zwraca robotników na doły gorące i wcześnie dojrzewające, tak że Słowak czy Rusin podgórza może odbywszy żniwa za zarobkiem, wrócić jeszcze na czas do domu dla zebrania swoich. Koszta pokrywają gminy, komitaty i państwo.

W Niemczech[2]) organizacya pracy robi kolosalne postępy, wprowadza się coraz nowe udoskonalenia, sieć publicznych biur pokrywa kraje, kraje utrzymują biura centralne, lub subwencyonują związki biur. Rokrocznie odbywają się kongresy biur pośrednictwa pracy, który podnoszą technikę pośrednictwa do szczytu doskonałości. Południowe kraje Niemiec pokryte już związkami, które wytworzyły się celem porozumiewania się międzykrajowego, wymiana potrzeb odbywa się na ogromne przestrzenie, od Alzacyi po Śląsk. W ostatnich latach głównie Niemcy pracują nad techniką biur centralnych. które mają tę wymianę na większe odległości organizować Wuertemberg ia zaprowadziła użycie na koszt państwa telefonu dla stosunków interkomunalnych i międzykrajowych.

W prusiech według ankiety ministerstwa handlu z r. 1895 operowało około 1.736 zakładów publicznych a 5.216 biur prywatnych.

	liczba	szukający pracy	pracodawcy	pośrednictwo w wypadkach.
Przedsiębiorstwa stręczycielskie	5.216	538.000	481.358	381.206
Biura pośrednictwa pracy publiczne	1.736	682.291	282.832	206.515

---

[1]) Socyale Rundschau 1890 91.

[2]) *Sociale Rundschau*, 1900, 1901. Der Arbeitsmarkt, Organ des Verbaides deutscher Arbeitsnachweise. Berlin 1898—1901.

Dr. J. Jastrow, die Einrichtung von Arbeitsnachweisen und Arbeitsnachweisverbaenden. Berlin 1901.

Leopold von Wiese. Die neuere Entwickelung des Arbeitnachweises in Deutschland. Jahrb Schmoller. 1900 III.

Karl Hartmann. Die geneindliche Arbeitswer mittlung, Mucnchen 1900.

Pomimo ogromnego rozrostu biur komunalnych, krajowych jest prąd dążący do upowszechnienia biur w każdej gminie. Do tego celu zmierza wniosek posła Reichstagu Roesicke-Pachnicke, domagający się ustawy, by centralne władze prowincyonalne miały prawo nakazać wedle potrzeby gminom zaprowadzenie biur pośrednictwa pracy.

Ponieważ Niemcy potrzebują rąk do pracy z poza kraju więc do zadań biur zwłaszcza centralnych oraz Izb rolniczych należy sprowadzanie robotników z zagranicy, nawiązywanie stosunków z krajami mającymi na wywóz ręce. Przeciwnie we Włoszech powstają biura dla ułatwienia Włochom dostania zarobku po za krajem. Podobna iustytucya powstała w Turynie i ma filie w Niemczech, zwłaszcza odkąd rząd niemiecki faworyzuje import robotników włoskich, niechcąc pomnażać żywiołu słowiańskiego a zwłaszcza polskiego w granicach Prus i Niemiec.

We Francyi zanosi się na ustawy, której dążeniem jest wprost zastąpienie Biur prywatnych publicznemi. Obliczono, że 357 biur prywatnych zarabia od 50 cent. do 15 fr. od pośrednictwa, razem rocznie 6.915000 czyli 21,000 na zakład. Ustawa chce zniesienta biur prywatnych do dwóch lat bez odszkodowania. Każda gmina ma założyć regestr żądania i poszukiwania pracy.

W Ameryce stany zsprowadzają ustawę regulujące pośrednictwo, mnóstwo przybywa komunalnych biur z przymusu.

Słowem organizacya pracy zajmuje cały świat cywilizowany i gdzie tylko przychodzi do tej organizacyi, rezultaty są znakomite.

Olbrzymia literatura kongresowa, sprawozdania z czynności zakładów, z narad zjazdowych, podręczniki do zakładania Biur pośrednictwa pracy należą do wydawnictw najpopularniejszych polityki socyalnej.

Gdy więc doświadczeń światowych i bliższych nam jest tyle, można przystąpić do roztrząsamia kwestyi jaka droga była by najbardziej wskazaną dl naszego kraju.

II.

Pocztowa giełda pracy, wniosek p. Średniawskiego.

W r. 1896 uczynił p. Średniawski w Sejmie wniosek domagający się zaprowadzenia w Galicyi pocztowej giełdy pracy, ponowił go we dwa lata dołączając broszurę Dra W. Ungara wraz z statutem na wzór luksemburgskich urządzeń. Sejm w 1898 przekazał wniosek do zbadania Wydziałowi krajowemu, który też wcześnie przyszedł do przekonania o bezużyteczności projektu, co przez usta członka Wydziału w rok później wyraził. Gdy jednak rokrocznie ponawiano wniosek, a nadto p. Średniawski i tow. wnieśli w tej sprawie 28 marca 1900 interpelacyę, Wydział krajowy przedstawia motywa, które go od początku skłaniały do stanowiska wobec wniosku stanowczo odpornego.

Pocztową giełdę pracy w Ks. Luxemburskiem założył 19 listopada w r. 1892 minister Eyschen, oddając pośrednictwo pracy zarządowi poczt

i telegrafów [1]) Giełda dzieli się na lokalną, i ogólną obejmującą księstwo, posiada więc 12 agencyi pocztowych, 26 biur przyjmowania przesełek i 14 stacyj zmiany koni, razem 52 biur. Biuro przyjmuje zgłoszenia szukających pracę czy szukających robotnika, ustnie lub pisemnie, co wieczór zamyka listę, hektografuje listę podaży i popytu i wysela ją rano pierwszym pociągiem, plakatuje na urzędzie pocztowym. Musi więc codziennie rozesłać 51 egzemplarzy do reszty biur, tyle też codziennie nadesłanych list otrzyma od innych biur. Jest to robota zupełnie automatyczna. *La poste decline toute responsabilite* mówi instrukcya, poczta odsuwa wszelką odpowiedzialność, za treść, za wiarogodność zgłoszeń, przyjmuje zgłoszenia, posela je dalej i afiszuje. Nadto afiszuje się listy na 101 stacyach kolei państwowej, wicynalnych i trzeciorzędnych oraz egzemplarz drukowany raz na tydzień w Luxemburgu we wszystkich zajazdach, restauracyach i szynkach kraju, których jest razem 2.180. Listonosze mają zawsze przy sobie druki zgłoszeń i rozdają gratis proszącym o to. Listonosze mają obowiązek przylepiania afiszów ze spisami zgłoszeń. Żeby zaś niepotrzebnie listy niebyły obciążone nazwiskami tych którzy już znaleźii pracę lub robotnika a niezgłosili dotąd że ich podanie już załatwione lub bezprzedmiotowe, listonosze mają obowiązek każdego piątku obejść [1]) wszystkie osoby interesowane i dowiedzieć się czy ich podanie jeszcze trwa czy nie. Świadczy to najlepiej o prostocie systemu możliwego w maleńkim kraiku.

Pomimo bliskości luxemburskiego wzoru i niezawodnego powodzenia w Luxemburgu, nie znalazł on naśladownictwa ani w Belgii, Holandyi, Francyi, ani w Niemczech. Tutaj miał wymownych propagatorów w Schmoelderze [1]) i Boehmercie [2]), jednakowoż dosadne krytyki Reitzensteina, ostatnie Weyerinck'a [3]) wykazały zupełną niemożebność zastosowania rzeczy dobrej na malenkiem terytoryum do stosunków wielkiego państwa. Luxemburg ma w r. 1895 217.600 ludności, więc niespełna dwóch galicyjskich powiatów, stolicę, miasto dwudziestotysięczne i kilka miasteczek niżej 4 tysięcy, 52 biura pocztowe — cała ludność jednolita, wysoki stopień oświaty, wszystko umie czytać. Urzędnicy pocztowi i listonosze zupełnie wystarczają do spełnienia wszystkich funkcyj, jedynie w mieście Luxemburgu potrzeba było dodać jednego urzędnika i jednego manipulanta.

Zastosowanie instytucyi tej w wielkich krajach i państwach jest niemożliwe. System i jego prostota polega na zupełnie mechanicznem spisaniu zgłoszeń, bez krytyki, bez indywidualizacyi i rozesłania i rozlepienia po całem księstwie. W wielkim kraju znaczyłoby to zupełnie bezcelowe, nader kosztowne sporządzanie list na każdej stacyi, rozsełanie po całym kraju, pociągnąćby musiało olbrzymie obciążenie służby pocztowej, koszta hektografowania, względnie druków. Mechaniczność całego urządzenia musiałaby powodować nadzwyczajne marnotrawienie pracy, n. p. przesyłanie ze stolicy lub większego miasta spisów zgłoszeń stołecznych do poczty w kresowym zakątku i na odwrót. Reitzenstein [4]) wykazuje, do jakich kolosalnych rozmiarów musiałyby urość listy zbiorowe, i jakąby to wszystko wartość miało, jeśli się zważy, że poczta

---

[1]) L'organisation et fonctionnement de la Bourse du travail dans le grard duchè de Luxembourg 1892—1895. Luxembourg 1896.

[2]) *Instruction, l. c. „il a été adjoint aux facteurs de s'informer chaque vendredi dans leurs tournées aupres de toutes les personnes interessées..." p. 7.*

[1]) Schmaelder, „Der Arbeitsmarkt", Pr. Jahrbuch 1895 p. 145.

[3]) Boehmert, „Arbeitsfreund", 1894.

[4]) Weyerinck, „Praktische Massregeln zur Bekämpfung der Arbeitslosigkeit", Jena, 1896.

[5]) Frh. v. Reitzenstein (W. Freund) „Der Arbeitsnachweis", Berlin 1897 p. 356 i nast.

nie bada, ale przyjmuje zgłoszenia mechanicznie i rozseła je w ten sam sposób dalej. „So springt die Unausfürbarkeit der Vorschlaege in die Augen“ nawet w ulepszonej formie projektowanej przez Schmoeldera. „In einem grossen Staate wäre sie kaum durchführbar“, mówi Weyerinck. (p. 121 l. c.)

Nie dziw więc. że pomysł pocztowych giełd pracy luxemburskiego wzoru nigdzie dotąd nie naśladowano, a ministerstwo handlu w Austryi zachowuje się wobec niego stanowczo odmownie.

Gdy więc rzeczowo projekt nie wytrzymuje krytyki, a nadto urzeczywistnienie jego nie leży wcale w kompetencyi Sejmu krajowego, Wydział krajowy nie poszedł na drogę nawet rezolucyi do rządu, ale uważał projekt za niepraktyczny, bezużyteczny i niemożliwy.

Należało więc szukać innej drogi.

Biura pośrednictwa pracy Towarzystw gospodarczych.

Skoro emigracya dotyczy przedewszystkiem ludu rolniczego, ruch nieuregulowany, wędrówki masowe wybuchające sporadycznie w różnych okolicach — z drugiej strony stały brak robotnika w innych okolicach, przedewszystkiem na stosunkach rolnych krają się odbijają, zdawało się że z kół rolniczych wyjdzie inicyatywa do organizacyi zdolnej zaradzić ciągle pogarszającemu się stanowi. Nieda się jednak zaprzeczyć, że ze stadium narzekań i zamiarów koła rolnicze wyjść dotąd nie potrafiły.

Zdawało się, że do niebywałybh cyfer dochodząca tłumna wędrówka za zarobkiem r. 1899 i 1900, opinia kraju jaka się pod wrażeniem nowego w kraju zjawiska wytworzyła, liczne rozprawy na ten temat na zgromadzeniach Towarzystw gospodarskich, rozprawy kwietniowe i majowe w Sejmie oraz uchwały sejmowe, zwłaszcza z 25 kwietnia na wniosek p. Pilata na podstawie studyów nad wychodźtwem do Niemiec, która poleciła Wydziałowi krajowemu „aby popierał usiłowania organizacyi pośrednictwa pracy w zawodzie rolniczym w obrębie naszego kraju, a w szczególności przez stowarzyszenia rolnicze“, skłonią istotnie sfery rolnicze do podjęcia jakiejś większej akcyi, dla której poparcie kraju było z góry zapewnione. Komisya administracyjna w sprawozdaniu o wniosku p. Pilata domagającego się prawie wyłącznie Biur pośrednictwa założonych i prowadzonych przez Towarzystwa rolnicze, zaznaczyła z naciskiem „że brak organizacyi pośrednictwa pracy — ułatwia zagranicznym agentom zastawianie sideł na nieopatrzną ludność, aby ją we własnym interesie wyzyskać“.

Już w lipcu 1899 (z 14. lipca l. 42.968) udał się Wydział krajowy do Krakowskiego Towarzystwa rolniczego w sprawie zorganizowania biur pośrednictwa pracy dla ludności zachodniej Galicyi, wyrażając gotowość do przyczynienia się pomocą krajową. Rokowania wznowione w r. 1900, Wydział krajowy wysłał delegatów do Krakowa, konferencya się odbyła 13 marca 1900. Wybrano komisyę złżoną z pp. Dunina, hr. Tyszkiewicza, Dydyńskiego i Dąbskiego. Omówiono zasady i szczegóły organizacyi Biura, statut miał być do miesiąca wygotowany. Jednakże ani ze strony Krakowskiego Towarzystwa ani ze strony Lwowskiego Tow. Gospodarczego, z którym podobne przeprowadzono rokowania, sprawa nie została urzeczywistnioną, dotąd nie przedłożono Wydziałowi ani planów, statutów, ani kosztorysu.

Z drugiej strony nawoływania z kraju ażeby obecnemu stanowi co rychlej kres położyć, nie ustają. Podnieść należy głos „Zarządu głównego Kółek rolniczych“, który domagał się od Sejmu (petycya z 31. marca 1900)

stanowczo „utworzenia lub subwencyonowania centralnych biur pośrednictwa pracy robotników rolnych“, wychodząc z założenia, że „powstrzymywanie ludności od poszukiwania pracy sztucznymi środkami administracyjnymi, a choćby tylko umyślną biernością władz powołanych do opieki nad ludem, ma zwykle skutki wręcz przeciwne zamierzonym celom“. To też Gł. Zarzą Kółek rolniczych chce by Biura krajowe nietylko regulowały podaż i popyt za pracą w kraju, ale zajęły się i pośrednictwem pracy dla szukających zarobku za granicą kraju. „Chociażby zresztą czasowe wychodźtwo za granicę przy pomocy krajowego Biura pracy miało się ustalić i przybrać szersze rozmiary, korzyść ekonomiczna i społeczna płynąca stąd dla kraju niewątpliwie przeważy wątpliwości i obawy“. A petycya wniesiona przez prezesa p. Cieleckiego żądała i oczekiwała od kraju „śmiałej inicyatywy“.

Dodać należy, że w obradach w Krakowskiem Towarzystwie rolniczem kwestya czy Biuro któreby powstało z jego ramienia, czy pod jego patronatem miałoby się zajmować wyłącznie streczeniem pracy wewnątrz kraju czy też zorganizować akcyę i na wychodźtwo zarobkowe, była jednym ze szkopułów, który co najmniej zatrzymująco działał i opuźniająco na dojście postanowień i czynów.

Nie da się też zaprzeczyć, że pomimo wielkiej niezawodnie przeważającej wagi kwestyi robotników rolnych, wszystkie dochodzenia wykazały straszny stan pośrednictwa pracy na wszystkich polach, doświadczenia wykazują ciągle, że i po miastach orgaizacyi nie ma żadnej, ludność pracująca na wyzysk i nieudolność drogich stręczycieli narażona, częste lokalne przesilenia, objawy masowego bezrobocia wracające sporadycznie, wymagają zaprowadzenia na czas i w pełnej mierze odpowiedniej organizacyi pośrednictwa pracy.

Lecz i tu stagnacya. Oprócz stolicy kraju Lwowa, która własnym sumptem założyła, na wzór Monachijski zorganizowała i utrzymuje biuro miejskie, które jednak pośredniczy we wszystkich kierunkach, i oddaje nawet rolnictwu usługi, a w czasie ostatniego przesilenia się zasłużyło, — dotąd w Krakowie postanowione Biuro nie weszło w życie. Toż samo ma się z projektowanem biurem w Przemyślu.

Wielka potrzeba w kraju, stosunki anormalne, a wymagające jaknajprędszej sanacyi, przykłady z innych krajów, skłoniły Wydział krajowy do porzucenia drogi zachęty, traktowania z towarzystwami niezawisłemi, narażającej na stagnacyę.

Rzeczą kraju jest położyć rękę na organizacyi pracy zostawiać dłużej nie można całej sprawy dobrej woli towarzystw czy gmin. Gdy i Rząd zamyśla pośrednictwo pracy rozszerzyć na wszystkie powiaty. Wydział krajowy sądzi, że należy ustawą zmusić większe miasta w kraju by założyły sieć biur miejskich głównie dla komunalnych celów oraz powiaty, ażeby sumptem powiatu przy każej Radzie powiatowej powstało powiatowe biuro pośrednictwa pracy.

Dołączamy statut „miejskiego biura pracy we Lwowie“ oraz „Statut powiatowego biura pośrednictwa pracy w Tarnobrzegu“.

STATUT

Miejskiego biura pracy

we Lwowie.

§. 1.

Miejskie Biuro pracy ma za zadanie pośredniczyć w wyszukiwaniu sił pracujących, względnie w wyszukaniu pracy i służby pomiędzy pracodawcami, a robotnikami, tudzież służbą domową.

Posługiwanie się biurem dozwolone jest zarówno miejscowym, jak i zamiejscowym osobom.

Nadto ma biuro obowiązek opracować dla celów statystycznych wszelkie wykazy, tyczące się przymusowego bezrobocia i jego przyczyn, w myśl wzkazówek magistratu.

§. 2.

Miejskie Biuro pracy działa pod nadzorem magistratu miasta Lwowa, a pod kierownictwem komisyi złożonej:

a) z przewodniczącego
b) z zastępcy przewodniczącego
c) 12 członków
d) 6 zastępców.

Sześciu członków komisyi i trzech zastępców wybierają pracodawcy, a mianowicie:

a) trzech członków i dwóch zastępców wybiera Związek korporacyi rękodzielniczych (Izba rękodzielnicza);

b) trzech członków i jegnego zastępcę lwowska Izba handlowo-przemysłowa.

Sześciu członków i 3 zastępców wybierają pracujący, a mianowicie:

a) Trzech członków i dwóch zastępców wybierają delegaci pracujących ubezpieczonych w Kasie chorych m. Lwowa.]

b) Trzech członków i jednego zastępcę wybierają z pośród siebie Wydziały Zgromadzeń towarzyszy istniejące we Lwowie.

Skoro zaprowadzone zostaną we Lwowie sądy przemysłowe wybiorą asesorowie tych sądów z grona pracodawców i z grona pracujących po sześciu członków Komisyi i po trzech zastępców. Gdyby kiedykolwiek grono wyborcze, czy pracodawców, czy pracujących nie przeprowadziło w należytym czasie wybory członków Komisyi i zastępców, wówczas zamianuje ich Rada miejska z odpowiedniej kategoryi.

Przewodniczącego i zastępcę jego mianuje prezydent miasta z poza grona komisyi po wysłuchaniu tejże. Przewodniczący i jego zastępca nie może być powołany ani z grona przemysłowców, ani z grona robotników.

§. 3.

Komisya odbywa zwyczajne posiedzenia raz na miesiąc, w miarę potrzeby może jednak przewodniczący zwołać Komisyę każdego czasu. Na posiedzenie Komisyi ma być zaproszony prezydent miasta, który ma prawo wziąć udział w obradach osobiście, lub przez swego delegata. Gdyby którykolwiek członek Komisyi nie mógł brać udziału w obradach, wchodzi w jego miejsce zastępca z odpowiedniej grupy, a to kolejno, w porządku alfabetycznym. Komisya może powziąć uchwałę, jeżeli wszyscy członkowie, tudzież prezydent miasta należycie na posiedzenie zaproszeni zostali, a obecnych jest co najmniej sześciu członków i przewodniczący Komisyi względnie tegoż zastępca. Uchwały zapadają większością głosów obecnych na posiedzeniu. W razie równości rozstrzyga przewodniczący. Prezydent (wiceprezydent) miasta ma prawo uchwałę komisyi zawiesić i wstrzymać jej wykonanie.

§. 4.

Mandat członków Komisyi trwa 3 lata.

§. 5.

Z początkiem swego urzędowania wybiera Komisya z grona reprezentantów pracodawców i pracujących po 2 członków, który wraz z przewodniczącym, względnie zastępcą tegoż, tworzą wykonawczy wydział dla załatwienia spraw bieżących.

§. 6.

Czynność Członków Komisyi — o ile chodzi o posiedzenie zwyczajne, jest bezpłatną. Jeżeli jednak posiedzenie nadzwyczajne odbyć się musi w czasie roboczym, otrzymują członkowie odszkodowanie w kwocie 2 koron.

§. 7.

Urzędników biura mianuje prezydent miasta po wysłuchaniu Komisyi.

§. 8.

Czynności biura odbywają się na podstawie regulaminn wydanego przez Radę miejską na wniosek Komisyi. Regulamin zmieniony być może na wniosek Komisyi przez Radę miejską.

§. 9.

Pośredniczenie w stręczeniu pracy jest bezpłatne.

§. 10.

Biuro ma tylko o tyle obowiązek stręczenia pracy, o ile zgłoszone wolne miejsca.

§. 11.

Koszta urządzenia i utrzymania biura ponosi miasto, kontrolę wydatków prowadzi Magistrat, który też zatwierdza preliminarz budżetu biura w ramach uchwalonych przez Radę miejską.

§. 12.

W wypadkachzmów robotniczych, tudzież wykluczenia pracujących w pewnym zawodzie lub przedsiębiorstwie, Biuro zawiesza co do tego zawodu lub przedsiębiorstwa swe czynności.

Postanowienie dodatkowe.

Gdyby w kraju powstały gdzieindziej Biura tego rodzajn, wejdzie miejskie Binro z niemi w związek i dążyć będzie za pośrndnictwem swej komisyi do utworzenia stałego Związku Biur pracy.

REGULAMIN.

§. 1.

Biuro pracy otwartę jest: w dni powszednie przez siedm godzin, w niedzielę i święta w czasie od godz. 8—10 rano. Czas urzędowania w dni powszednie oznaczy i ogłosi Komisya podczas godzin obiadowych.

§. 2.

Biuro ma osobny dział dla mężczyzn, osobny dla kobiet.

§. 3.

Wszystkie zgłoszenia o pracę lub o robotnika, prowadzone są w oddzielnych wykazach w ten zposób, że dla robotników utrzymywane są osobne listy według zawodów, osobne dla terminatorów i osobne dla służby domowej. Zgłoszenia wpisywane być mają ściśle w miarę jak wpływają, w porządku pierszeństwa.

Zgłoszenia pracujących wpisywane być mają webług następującego wzoru:

a) Liczba bieżąca;
b) Dzień zgłoszenia się;
c) Imię i nazwisko;

d) Wiek;
e) Miejsce urodzenia i przynależności;
f) Stan cywilny;
g) Jak długo pracuje w zawodzie;
h) Rodzaj zawodu;
i) Od jak dawna we Lwowie;
k) Miejsce ostatniego zajęcia;
l) Żądana płaca;
m) Uwagi.

Przy zgłoszeniach uczniów dodać należy nazwisko i mieszkanie ojca lub opiekuna, tudzież jakie ukończył szkoły.

Zgłoszenia pracodawców należy wpisać do osobnej listy według wzoru następującego:

a) Liczba bieżąca;
b) Dzień zgłoszenia;
c) Imię i nazwisko, względnie firmę;
d) Mieszkanie lub adres zakładu dla którego szuka robotnika;
e) Zawód;
f) Ilu robotników poszukuje;
g) Płaca proponowana;
h) Przypuszczalny czas trwania;
i) Uwagi.

§. 4.

Zgłoszenia mogą być wnoszone do biura pisemnie, ustnie lub telefonicznie. Formularzy do zgłoszeń pisemnych udziela biuro bezpłatnie.

O ile to jest możliwem należy robotników polecić po kolei zgłaszającym się pracodawcom. W miarę jednak równych warónków pierwszeństwo mają mieszkańcy m. Lwowa i ojcowie rodzin·

§. 6.

Jeżeli szukającemu pracy może być natychmiast zalecone miejsce' odpowiadające jego zatrudnieniu, to Biuro wydaje mu zaraz przekaz na pracę i odsyła go do pracodawcy. Pracodawca otrzymawszy przekaz ma na nim wpisać w odpowiedniem miejscu. czy robotnikowi dał zajęcie lub odmówił i przekaz tak wypełniony do biura jak najwcześniej odesłać.

§. 7.

Wszelkie okoliczności tyczące się zgłoszenia, udzielenia lub odmówienia pracy mają być natychmiast do list zaciągnięte.

Zgłoszenia, które w ciągu miesiąca nie zostaną załatwione lub cofnięte uważa się za nieistniejące — jeżeli nie nastąpi w tym czasie odnowienie.

§. 8.

Zgłaszającemu zię o robotę, któremu Biuro żadnego zajęcia dostarczyć nie jest w stanie, może Biuro na życzenie wydać na to poświadczenie.

§. 9.

Kierownictwo Biura spoczywa w ręku naczelnika, odpowiedzialnego

przed Komisyą i przed Magistratem. Nazewnątrz jednak reprezentuje Biuro przewodniczący Komisyi lub tegoż zastępca.

§. 10.

Członkowie komisyi, jakoteż urzędnicy Biura mają obowiązek wywiadywać się u pracodawców o wolnych miejscach i zawiadomić o tem Biuro.

§. 11.

Członkowie komisyi mają prawo i obowiązek kontrolować czynności Biura, służy im więc prawo wglądania w księgi i zapiski.

§. 12.

Skargi, zażalenia należy wpisywać do księgi złożonej u naczelnika Biura. Można je także zanosić wprost do przewodniczącego Komisyi, który zarządza co potrzeba, albo też przedłoży sprawę komisyi.

§. 13.

Biuro przedkłada z końcem każdego roku sprawozdanie ze swych czynności Komisyi i Radzie miejskiej.

§. 14.

Zmiany tego regulaminu uchwalone przez Komisyę potwierdza Rada miejska

STATUT

Powiatowego biura pośrednictwa pracy w Tarnobrzegu.

§. 1. Rada powiatowa imieniem powiatu tarnobrzeskiego zakładu i utrzymuje „Powiatowe biuro pośrednictwa pracy w Tarnobrzegu“ (Biuro pracy).

§. 2. Celem biura pracy jest pomoc w wyszukiwaniu zarobków i robotników, sług i służby wszelkiego rodzaju i pośredniczeniu między pracodawcami a zarobnikami i sługami. Nadto Biuro w miarę możności i uznania robotnikom, za jego pośrednictwem do roboty za granicę kraju wysłanym udzielić pomocy i obrony z wyjątkiem w wypadkach strejku.

§. 3 Z biura pracy mogą korzystać robotnicy zamieszkali w powiecie tarnobrzeskim, pracodawcy tutejszego powiatu tudzież z innych miejscowości lub z zagranicy.

§. 4. Biuro pracy zostaje pod nadzorem Wydziału powiatowego a kieruje nim „Komisya powiatowego pośrednictwa pracy“. Komisya ta składa się z czterech członków mianowanych przez Radę powiatową lub w jej zastępstwie przez Wydział powiatowy z pośród jego Członków, na przeciąg lat trzech a względnie do końca urzędowania Wydziału powiatowego i to z dwóch członków z większych posiadłości i dwóch z mniejszych posiadłości. Do komisyi tej ma być wybrany Prezes Rady powiatowej lub wice-prezes, który jest zarazem przewodniczącym Komisyi. Zastępcę jego w Komisyi mianuje Wydział powiatowy. Komisya jest upoważnioną do przybrania sobie według swego uznania nowych członków, do współdziałania pomocnych z grona reprezentacyi powiatowej z głosem doradczym.

§. 5. Komisya Biura pracy ma się stosować do obecnego statutu i regulaminów przez Wydział powiatowy dla Biura pracy nadanych.

§. 6. Urzędników Biura pracy i pomoc biurową mianuje Wydział powiatowy na wniosek Komisyi Biura.

§. 7. Biuro pracy może pobierać taksy od pracodawców przed na stręczeniem robotnika lub sługi. Fundusze ztąd pochodące mają być użyte wyłącznie na utrzymanie Biura pracy, koszta korespondencyi itd. i wogóle na cele Binra w myśl §. 2 statutu. Gdyby fundusze te nie wystarczyły na utrzymanie Biura pracy, to Biuro może pobierać także taksy od każdego robotnika lub sługi poszukującego zarobku, a taksy te należy ściągać od robotników i sług przy nastręczeniu im zajęcia. Taksy oznacza Wydział powiatowy.

§. 8. Powiat nie może mieć z tych taks żadnych zysków Biuro pracy nie może być uważane za przedsiębiorstwo zysk przynoszące lub na zysk wyrachowane.

§. 9. Biuro może być także utrzymywane wyłącznie kosztem powiatu. Koszta urządzenia Biura i wydatki dopóki taksy nie pokryją wydatków na Biuro ponoszonych tudzież ewentualne braki ponosi powiat Tarnobrzeski, koszta te mają być następnie z otrzymanych taks zwrócone.

§. 10. Biuro pracy może wchodzić w stosunki z innemi Biurami pracy dla wspólnej działalności, a nawet za zezwoleniem Wydziału powiatowego w stały krajowy związek Biura pracy.

§. 11. Biuro pracy może być każdego czasu zwinięte, a pozostałe czyste fundusze po zaspokojeniu kosztów mają być przeznaczone przez Wydział pow. tylko na cele dobroczynne ewentuatnie niedobór pokryje fundusz Tarnobrzeski.

III.

Szkody ekonomiczne i społeczne, jakie kraj ponosi przez zupełny brak organizacyi pośrednictwa pracy są nieobliczalne, i rosną w miarę jak ruch wychodźczy obejmuje co raz dalsze okolice kraju. Skoro rozwój Biur miejskich nadzwyczajnie powolny, Towarzystwa rolnicze po za projekta niewychodzą a działalność swą chcą prawie w zupełności oprzeć o podstawę finansową subwencyi krajowej, liczenie na wejście w życie postanowień ustawy przemysłowej, na działalność stowarzyszeń humanitarnych odsuwa sprawę do dalekiej przyszłości, niepodobna pozostawiać pierwszorzędnej krajowej sprawy przypadkowi i dobrej woli.

Wydział krajowy wychodzi z założenia że organizacya stosunków pracy, stworzenie sieci żywotnych, publicznych instytucyi pośrednictwa pracy, jako organów większych gmin miejskich, oraz przy wydziałach powiatowych, jest koniecznością krajową i jest obowiązkiem kraju. Jeżeli potrzeba jeszcze nie idzie tak daleko, by za wzorem krajów zachodnich zstąpić już aż do gminy, to powołanie do życia Biur publicznych w większych miastach i przy Wydziałach powiatowych ujmie w świadomą organizacyę kraj cały i umożliwi wyrównanie stosunków krajowych, umożebni rychłe zaopatrzenie pracodawcy w potrzebnego robotnika i nawzajem, z najmniejszą stratą czasu dozwoli na znalezienie pracy dla tych którzy jej poszukują.

Lokalne organa, jakimi będą biura miejskie i powiatowe, będą mogły tworzyć większe związki dla ułatwienia stosunków między miejskiem biurem a okolicą, między powiatami. Koniecznością stanie się też organizacya centralnych biur obejmujących szersze przestrzenie kreju, jako biur centralnych krajowych.

Do zakresu działania miejskich i powiatowych Biur należeć musi przedewszystkiem uregulowanie stosunków krajowych, nie może jednak ulegać żadnej wątpliwości, że i kwestya pośredniczenia między krajem a zagranicą, potrzebującą zbędnych rąk naszego kraju, będzie musiała być przez Biura podjętą i rozwiązaną, jeżeli kraj ma być uwolniony od plagi handlarzy ludźmi, spekulantów tak często bezsumiennych którzy rzucili się na nowy zarobek, przynoszący lekko i rychło ogromne zyski kosztem wyzyskiwanego do ostatnich granic robotnika.

Sanacya stosunków krajowych w tej dziedzinie, przedstawiających bardzo smutną kartę, nie jest możliwą bez zastąpienia organów złych dobrymi, pasożytów, patryotyczną, obywatelką działalnością ciał do służenia interesom kulturnym, materyalnym i moralnym przedewszystkiem powołanych.

Rzeczą kraju będzie po zasięgnięciu opinii czynników świadomych stosunków w okolicach o stałej emigracyi przesiedlnej czy wędrówkach za zarobkiem orzz w okolicach cierpiących na brak rąk, stosunków pracy w miastach, przemysłu, górnictwie, handlu, rolnictwie, wypracować wzorowy statut i regulamin.

Miasta wyżej 10.000 mieszkańców.

Według spisu z 31 grudnia 1900.

Lwów	159.618	mieszkańców
Kraków	91.310	„
Bochnia	10.049	„
Brody	17.360	„
Brzeżany	11.242	„
Buczacz	11.504	„
Chrzanów	10.170	„
Borysław	10.671	„
Drohobycz	19.146	„
Gródek	11.845	„
Horodenka	11.615	„
Jarosław	22.614	„
Jaworów	10.090	„
Nowy Sącz	15.724	„
Podgórze	18.142	„
Przemyśl	46.349	„
Rzeszów	13.714	„
Sambor	17.026	„
Śniatyn	11.498	„
Knihinin	14.004	„
Stryj	23.674	„
Tarnopol	30.368	„
Tarnów	31.548	„
Złoczów	12.209	„

Projekt Wydziału krajowego umożebnia jak najdalej idące uwzględnienie stosunków lokalnych, zamożności, kierunek potrzeb, ażeby Biura te nie były szablonowe, ale ażeby możliwą była pewna indywidualizacya, żeby powiaty, w których potrzeba Biura pracy jest małą, mogły zorganizować Biuro w najskromniejszych rozmiarach, a w zachodnich krajach widzimy funkcyonujące obok siebie ogromne i kosztowne biura obok lokalnych utrzymywanych najtańszym kosztem. Projekt ustawy dopuszcza też łączenie kilku powiatów i miast, celem utrzymywania wspólnych Biur pracy.

Jako objaw korzystny, należy uważać, że już drugi powiat zamierza założyć powiatowe Biuro pracy. Za Wydziałem powiatowym w Tarnobrzegu, który założył Biuro oparte o statut, który się załącza, poszedł Wydział powiatowy Nowotargski. Załącza się także statut Biura miejskiego we Lwowie.

W razie gdyby Wysoki Sejm uznał słuszność wywodów, i załączony projekt ustawy krajowej o organizacyi biur miejskich i powiatowych uchwalił, należy przystąpić do zorganizowania tyah biur, których radaniem będzie pośredniczyć na większych przesztrzeniach kraju, które przeto będą musiały być krajowemi.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony 1. projekt Ustawy oraz 2/2 Rezolucye.

Z Rady Wydziału Krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z wielkiem księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
S. Badeni *w. r.*

Sprawozdawca:
Dr. Damian Sawczak
Członek Wydziału krajowego.

I.

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zaprowadzająca miejskie i powiatowe Biura pośrednictwa pracy.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z wielkiem Księstwem Kakowskiem rozporządzam co następuje:

Art. I.

Miasto, którego ludność wynosi najmniej 10.000 mieszkańców, obowiązane jest do lat trzech założyć, prowadzić i utrzymywać kosztem własnym publiczne, miejskie Biuro pośrednictwa pracy, bezpłatne dla szukających pracy.

Art II.

Przy każdym Wydziale powiatowym ma być do lat trzech założone prowadzone i utrzymywane kosztem funduszu powiatowego, publiczne, powiatowe Biuro pośrednictwa pracy, bezpłatne dla szukających pracy.

Art. III.

W uwzględnieniu wyjątkowych okoliczności, może Wydział krajowy na wniosek Rady miejskiej, lub Rady powiatowej zezwolić na odroczenie założenia miejskiego lub powiatowego Biura pośrednictwa pracy na dalsze trzy lata.

Art. IV.

W uwzględnieniu wyjątkowych okoliczności, może Wydział krajowy dozwolić na połączenie dwóch lub więcej powiatów lub też gminy miasta i powiatu, celem utworzenia i utrzymywania wspólnego Biura pośrednictwa pracy.

Art. V.

Zatwierdzenie statutów oraz ich zmian wykonuje c. k. Namiestnictwo po wysłuchaniu Wydziału krajowego.

Art. VI.

Nadzór nad miejskiemi i powiatowymi biurami pośrednictwa pracy wykonywa Wydział krajowy.

Art. VII.

Bliższe postanowienia co do sposobu zakładania i prowadzenia miejskich i powiatowych biur pośrednictwa pracy, określi rozporządzenie wykonanie ułożone przez Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem.

Art. VIII.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu ministrowi spraw wewnętrznych.

II. Rezolucye.

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby w porozumieniu z Namiestnictwem wydał wzorowy statut dla miejskich i powiatowych Biur pośrednictwa pracy.

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu aby zbadał i na najbliższej Sesyi Sejmowej przedłożył wnioski co do założenia centralnego krajowego lub centralnych krajowych Biur pośrednictwa pracy.

LW. 15.015/901.

Lwów, dnia 19. marca 1901.

Akc. 63

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w sprawie przyjścia z pomocą ludności włościańskiej gminy „Zielona“ w powiecie husiatyńskim.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu Wys. Sejmu dnia 6. kwietnia 1900 poseł Adam hr. Gołuchowski i tow. postawili do c. k. komisarza rządowego następującą interpelacyę:

„Przy ustaleniu granicy między Monarchyą Austryacką a Cesarstwem Rosyjskiem, zabudowania i ogrody mieszkańców gminy Zielona, położonej w powiecie husiatyńskim, przydzielono do Austryi, orne zaś grunta położone po drugiej stronie rzeki Zbrucza pozostały w Rosyi. Mieszkańcy gminy Zielona w Austryi wykonywali prawo własności gruntów swych, położonych w Rosyi, do roku 1898, odrabiając pańszczyznę, lub też wykupując się od tejże.

Obecny dopiero właściciel Zielonej w Rosyi, p. Pawłowski, zabronił w r. 1898 mieszkańcom gminy Zielona w Austryi użytkowania gruntów owych dziedziczonych przez nich w Rosyi.

Przy zniesieniu pańszczyzny w Austryi nie indemnizowano gruntów ornych włościan z Zielonej jako położonych poza obrębem państwa austryackiego, przy zniesieniu zaś poddaństwa i pańszczyzny w Rosyi, pominięto mieszkańców gminy Zielona, gdyż wówczas byli już obywatelami państwa austryackiego.

Zważywszy powyższe okoliczności a w szczególności, zważywszy, że kongres wiedeński orzekł, że prawo własności osób pojedynczych przy rozgraniczeniu państw w niczem naruszone nie zostanie, zważywszy dalej, że przy zniesieniu pańszczyzny w Austryi a poddaństwa i pańszczyzny w Rosyi, mieszkańców austryackiej gminy Zielona ominięto, zważywszy wreszcie, że wszelkie zabiegi mieszkańców gminy Zielona podjęte samoistnie lub też w drodze dyplomatycznej, do żadnego dodatniego rezultatu nie doprowadziły, zapytują niżej podpisani:

Czy znany jest c. k. Rządowi obecny stan powyższej sprawy?

Powtóre, w jaki sposób zamierza c. k. Rząd przyjść w pomoc pokrzywdzonym bez ich winy mieszkańcom gminy Zielona, ażeby egzystencyę ich dalszą jako poddanych państwa austryackiego umożliwić?“

Na tę interpelacyę odpowiedział c. k. komisarz rządowy na posiedzeniu dnia 1. maja 1900, jak następuje:

„Co do tytułu prawnego, na którym polega użytkowanie przez mieszkańców gminy Zielonej gruntów położonych na drugiej stronie rzeki Zbrucza na terytoryum rosyjskiem, istnieją od wielu lat spory między włościanami galicyjskimi, a właścicielem dóbr. rosyjsk. Zielonej.

Galicyjscy włościanie roszczą sobie do tych gruntów prawo jako do swej własności, obciążonej niewykupionym jeszcze obowiązkiem robocizny i żądali kilkakrotnie uwolnienia ich rzekomej własności od tego ciężaru według ustaw rosyjskich za uiszczeniem odszkodowania dawniejszemu dworowi, który jednak przyznaje tylko istnienie czasowego stosunku dzierżawnego i odmówił dalszego używania gruntów galicyjskim włościanom, wzbraniającym się zawarcia pisemnego kontraktu dzierżawy.

Rosyjskie władze odesłały żalących się z tego powodu galicyjskich włościan do zwykłej drogi prawa.

Ostatnimi czasy stosunek istniejący między włościanami w Zielonej a dworem w ros. Zielonej co do używania w mowie będących gruntów, był faktycznie stosunkiem wyłącznie dzierżawnym, którego dalsze trwanie, tudzież więcej albo mniej dla galicyjskich włościan korzystne ukształtowanie zawisło od dobrej woli właściciela dóbr ros. Zielonej i usuwa się od wywierania wpływu za pośrednictwem c. k. Rządu.

C. k. Rząd uznaje jednak nagłą konieczność, aby w mowie będącym włościanom, którzy na austryackiem terytoryum tylko chaty i ogrody posiadają, przyjść z pomocą i wdrożył akcyę dla umożliwienia mieszkańcom Zielonej nabycia gruntów na austryackiem terytoryum przez udzielenie w tym celu bezprocentowych pożyczek.

Odnośne rokowania są w toku.

Jednakże już teraz zaznaczyć wypada, że chodzi tu o akcyę podjętą dla ekonomicznego utrzymania i wzmocnienia egzystencyj włościańskich, która nie może być jednostronnie prowadzona przez władze rządowe, lecz przy współudziale władz autonomicznych i za przyczynieniem się kraju do kosztów, przeto c. k. Rząd zastrzega sobie wktrótce odnieść się w tej mierze do galicyjskiego Wydziału krajowego z odpowiednimi wnioskami".

Na posiedzeniu Wys. Sejmu dnia 3. maja 1900 wnieśli poseł hr. Adam Gołuchowski i towarzysze następujący wniosek naglący:

„Zważywszy, że w odpowiedzi na interpelacyę posła Gołuchowskiego i tow. dotyczącej gminy „Zielona" c. k. Rząd uznając nagłą potrzebę uregulowania powyższej sprawy, zapowiedział, że co do tejże w rokowania wejdzie z Wydziałem krajowym, gdyż wobec tego, że akcya podjętą jest dla ekonomicznego wzmocnienia i utrzymania egzystenoyi włościańskich, nie może akcya ta być jednostronnie prowadzoną przez władze rządowe i niezbędny jest współudział kraju, zważywszy dalej, że nader krytyczne i opłakane jest położenie ludności wiejskiej gminy „Zielona" i że ta domaga się bezzwłocznej pomocy.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, by przeprowadził rokowania z c. k. Rządem w celu utrzymania i wzmocnienia egzystencyi ludności gminy „Zielona" i o akcyi swej złożył sprawozdanie, ewentualnie by wnioski na najbliższej sesyi Sejmowi krajowemu przedłożył".

W załatwieniu tego wniosku powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 5. maja 1900 następującą uchwałę:

„Wniosek posła Gołuchowskiego i tow. przekazuje się Wydziałowi krajowemu z poleceniem, aby celem przyniesienia pomocy ludności włościańskiej gminy „Zielona" przeprowadził rokowania z c. k. Rządem i sprawozdanie swe z wnioskiem przedłożył Sejmowi na najbliższej sesyi".

W skutek powyższej uchwały Wys. Sejmu Wydział krajowy zajął się przedewszystkiem zbadaniem faktycznego stanu tej sprawy, który wedle aktów c. k. Namiestnictwa i relacyi miejscowego ks. proboszcza przedstawia się, jak następuje:

„Traktatem państwowym z roku 1815 ustanowiono rzekę Zbrucz jako granicę państwową między Austryą i Rosyą. Wskutek tego została gmina Zielona podzieloną w ten sposób, że wszystkie zabudowania włościan wraz z ogrodami pozostały przy Austryi a położone na lewym brzegu rzeki grunta poddańcze przypadły Rosyi.

Zielona tak austyacka jak i rosyjska należała wtedy do jednego i tego samego właściciela, a poddani odrabiali pańszczyznę od gruntów położonych w obu Państwach..

Obszar gruntów używanych przez poddanych z Zielonej w Rosyi miał wynosić 501 morgów rosyjskich.

W roku 1832 była właścicielką Zielonej p. M. Sadowska, a wówczas rozpoczęły się skargi gminy Zielonej położonej po stronie rosyjskiej, przeciw dzierżawcy części dóbr Zielonej, Łążyńskiemu, że im chce odjąć grunta i zezwolić na użytkowanie tylko za płaceniem czynszu. Na interwencyę galic. Gubernium zakazały w r. 1832 władze rosyjskie Łążyńskiemu wszelkiego niepokojenia włościan Zielenieckich w używaniu tych gruntów. Mimo to zabronił Łążyński włościanom w roku 1835 użytkowania gruntów, a interwencya galic. Gubernium nie odniosła skutku, gdyż władze rosyjskie oświadczyły, że grunta, do których roszczą sobie prawa włościanie, zostały przyznane wskutek cesyi M. Sadowskiej na własność spadkobiercom Antoniny Łążyńskiej.

W r. 1838 przeprowadziły władze austryackie dochodzenia, celem uzasadnienia praw gminy Zielonej do gruntów dominikalnych rosyjskich, a Gubernium przy-

szło do konkluzyi, że niema widoków skutecznego popierania tych praw u władz rosyjskich.

W międzyczasie odebrał Łążyński włościanom używane przez nich grunta, a natomiast oddał im w dzierżawę gorsze i odleglejsze.

W roku 1848 przeszła rosyjska majętność Zielona w ręce Piotrowskiego, który zaraz podwyższył naszym włościanom czynsz względnie podwoił ilość odrabianych dni roboczych, a następnie rozdzielił dowolnie między nich te dzierżawione grunta, wyznaczając im jeszcze gorsze i więcej oddalone.

Interwencya Namiestnictwa na korzyść włościan nie odniosła skutku, gdyż gubernator podolski oświadczył, że grunta, do których włościanie roszczą sobie pretensyę, przeszły na mocy ukazu rządzącego senatu z r. 1829 na własność Antoniny Łążyńskiej względnie jej spadkobierców i włościanie nie dostarczyli dowodów, któreby ich prawa uzasadniały.

W r. 1876 poruszył c. k. Rząd uregulowanie tej sprawy ponownie u c. k. Rządu rosyjskiego lecz bezskutecznie, gdyż według reskryptu Ministerstwa spraw wewnętrznych z 6. stycznia 1879 L. 16737 pozostawił rząd rosyjski włościanom jedynie wolność poszukiwania ich pretensyi w drodze prawa.

Na ponowną prośbę włościan zdecydowały się władze rosyjskie w r. 1880 do przedstawienia wniosku na ustanowienie komisyi międzynarodowej, celem zbadania pretensyi włościan i ewentualnego załatwienia sporu w drodze dobrowolnej ugody.

Komisya ta odbyła się w r. 1881. Komisya nie doprowadziła do zgody; włościanie żądali oddania pierwotnie przez nich używanych gruntów na własność za wykupem według zasad, na których w Rosyi włościanie grunta pańszczyźniane otrzymali.

Właściciel ros Zielonej, E. Pawłowski, który nabył te dobra w roku 1880 od Piotrowskiego, podniósł, że dobra kupił bez żadnych ciężarów, jednakowoż oświadczył gotowość oddania włościanom wydzierżawianych im gruntów w dalszą dzierżawę jeszcze na lat 12 za czynszem po 5 rubli od morga. Ponieważ włościanie tej propozycyi nie przyjęli, postanowiła komisya całą sprawę odstąpić podolskiemu prowincyonalnemu Komitetowi dla spraw włościańskich do załatwienia.

Według pisma gubernatora podolskiego z 1. grudnia 1882 l. 8526 oświadczył jednak Rząd rosyjski, że manifesty carskie z r. 1861 i 1863 o indemnizacyi poddańczych gruntów mogą mieć zastosowanie tylko do rosyjskich poddanych, przeto też załatwienie w mowie będącego sporu musi być pozostawione interesowanym stronom.

W roku 1892 poruszyli włościanie w podaniu do Tronu znów tę sprawę, dążąc do odzyskania gruntów, które dawniej posiadali. Przeprowadzone dochodzenie nie rzuciło nowego światła na sprawę, skonstatowano jednak, że między włościanami z Zielonej a Pawłowskim istnieje faktycznie już tylko zwykły stosunek dzierżawny. Poruszono także zakupno gruntów od Pawłowskiego, który był skłonnym sprzedać je włościanom po 180 rubli za desiatynę (2400□°). Relacyą z d. 7. września 1893 l. 36631 przedstawiono Ministerstwu szczegółowo stan sprawy i podniesiono bezskuteczność ewentualnej ponownej interwencyi u władz rosyjskich.

Włościanom z Zielonej utrudniała straż pograniczna rosyjska przejście przez granicę dla uprawy dzierżawionych gruntów, a utrudnienia te starały się łagodzić i zmniejszać władze austryackie.

W roku 1894 wnieśli włościanie w tej sprawie znów prośbę do Tronu, która została zaopatrzoną Najwyższą sygnaturą, a relacyą z 1. lutego 1895 l. 4208 złożyło Namiestnictwo ponowne w tej mierze sprawozdanie Ministerstwu spraw wewnętrznych. Reskryptem z 25. sierpnia 1895 l. 20721, oznajmiło toż Ministerstwo, co następuje: „Ministerstwo spraw wewnętrznych przedstawiło Najjaśniejszemu Panu najuniżeńszy raport, że włościanom Zielonej nie chodzi już obecnie o utrudnienia przy przekraczaniu granicy, lecz o to, aby zostali utrzymani w używaniu gruntów położonych na terytoryum rosyjskiem. W tym kierunku nie jest wskazaną interwencya dyplomatyczna, gdyż już poprzednio na interwencyę c. i k. Ambasady w Petersburgu odpowiedział Rząd rosyjski, że sprawa ta musi być odesłaną do zwykłej drogi prawa i z wniesionego w czasie pośrednim doniesienia gminy Zielonej wypływa, że proces przeciw właścicielowi ros. dóbr został wdrożony.

Ponieważ nie ma widoków, aby spór ten został w Rosyi na korzyść gminy Zielonej rozstrzygnięty i sprawa ta ma także znaczenie polityczne, gdyż zachodzi obawa emigrowania ludności wsi Zielonej do Rosyi, ponieważ posiadając tu tylko chaty i małe ogrody, utrzymać się nie może, przeto w myśl wniosku Starosty Hu-

siasyńskiego Ministerstwo spraw zewnętrznych prosiło Najjaśniejszego Pana o upoważnienie do porozumienia się z Ministerstwem spraw wewn. w tym kierunku, że jedynym środkiem wyjścia z trudnej sytuacyi jest, aby włościanom udzielić z funduszów państwowych pożyczek hipotecznych, w celu nabycia gruntów przy parcelacyi dóbr, należących do Honorata Wachowicza, w tutejszej Zielonej.

Najjaśniejszy Pan raczył przychylić się do powyższego wniosku i upoważnił Ministerstwo spraw. zewn. do poczynienia w tej mierze odpowiednich kroków".

Ministerstwo spraw wewn. poleciło przeto przeprowadzić rokowania w sprawie zakupna dóbr Zielonej, wychodząc z założenia, że Wachowicz ma zamiar sprzedać swe dobra parcelami i włościanom umożliwi się przez udzielenie pożyczek hipotecznych nabycie gruntów oraz, że włościanie zaniechają wskutek tego zamiaru kupna gruntów w Rosyi względnie przesiedlenia się tam.

Nadmienia się tu, że włościanie nawiązali pertraktacyę z Pawłowskim o kupno gruntów i że im dano do zrozumienia ze strony władz rosyjskich, iż dopiero wtedy będą mogli zakupić grunta po stronie rosyjskiej, jeżeli nabędą obywatelstwo ros. i tam się przesiedlą.

Starosta w Husiatynie otrzymał odpowiedne polecenie, a wynik pertraktacyj był i jest następujący:

Włościanie zaprzeczyli zamiarowi emigrowania do Rosyi.

P. Honorat Wachowicz jest właścicielem tabularnym następujących gruntów:

1. w Zielonej . . . . . 148*ha* 68*a* 53m^2

w tem mieści się lasu 16*ha* 23*a* 74m^2

nieużytków 11*ha* 30*a* 19m^2

2. w Sidorowie . . . . . 40*ha* 3*a* 63m^2

3. w Wasylkowie . . . . . 45*ha* 36*a* 14m^2

razem . 234*ha* 8*a* 30m^2

czyli *406* morgów *1236*□°, w czem mieści się lasu: 28 morg. 346□°, a nieużytków 19 morg. 1023□°.

Według protokołu z 7. września 1898 posiada p. Wachowicz także w Kociubińczykach 50 morgów. Razem tedy posiada i chce sprzedać około 460 morgów.

Budynki mieszkalne i gospodarcze znajdują się w Zielonej; nadto posiada p. Wachowicz w Zielonej młyn wodny na Zbruczu o 6 kamieniach.

P. Honorat Wachowicz oświadczył, że dóbr swych sam parcelować nie zamyśla, lecz że sprzeda je tylko w całości (zatem i część w Kociubińczykach) Rządowi za cenę po 285 zł. za morg według pomiarów przez c. k. organa miernicze uskutecznić się mających, a nadto żąda za młyn wodny osobno 40.000 zł.

Pełnomocnicy gminy Zielonej zgodzili się na te warunki i prosili, aby Rząd zakupił dla nich cały majątek, zobowiązując się zaciągnięty dług spłacić w 50 rocznych ratach.

Starosta postawił przeto wniosek o wyjednanie z funduszów państwowych dla włościan w Zielonej w celu zakupna wspomnianych wyżej dóbr a mianowicie:

a) bezzwrotnej zapomogi w kwocie . . . . . 50.000 zł.

b) pożyczki hipotecznej zwrotnej w 50 rocznych ratach . 106.000 „

Suma . . 156.000 zł.

Z relacyi miejscowego proboszcza ks. Temnickiego wynika, że w roku 1900 w Zielonej było 128 numerów domów, około 160 rodzin i 699 dusz, że dawniej włościanie z Zielonej płacili właścicielowi rosyjskiej Zielonej tytułem rocznego czynszu dzierżawnego po 13 koron od jednego morga, zaś w r. 1899 i 1900 muszą opłacać tym tytułem aż po 27 koron.

Ministerstwo spraw wewnętrznych, nawiązując do odpowiedzi komisarza rządowego, danej w tym względzie na powyższą interpelacyę posłów Adama hr. Gołuchowskiego i tow., w reskrypcie z dnia 6. lipca 1900 l. 22289 oznajmiło w tej sprawie Wydziałowi krajowemu, co następuje:

„Według wyniku przeprowadzonych z właściwemi Ministerstwami rokowań co do zamierzonej akcyi ratunkowej dla włościan gminy Zielonej czyni Rząd udzielenie pomocy państwowej dla tych włościan zawisłem od warunku, że kraj przyrzeknie swój współudział w przeprowadzeniu tej akcyi i że Skarb Państwa nie poniesie w tej mierze wyższych wydatków od przyjętych na fundusz krajowy. Rząd zastrzega sobie

przytem na później ostateczną decyzyę względem oznaczenia wysokości udzielić się mającej pożyczki i co do sposobu przeprowadzenia akcyi ratunkowej, która w tej formie jest obmyślaną, że potrzebujący pomocy włościanie za pieniądze otrzymane tytułem pożyczki od Państwa i kraju, zakupią przy interwencyi władzy grunta na własność a pożyczki będą na poszczególnych realnościach tak długo zahipotekowane, dopóki nie zostaną w oznaczyć się mającym okresie czasu spłacone."

Wydział krajowy, otrzymawszy powyższy wniosek Ministerstwa spraw wewnętrznych, wezwał Wydział powiatowy w Husiatynie, ażeby przeprowadził dochodzenia ze stronami interesowanemi na miejscu w kierunku:

1. czy zachodzi konieczna potrzeba kupna gruntów tylko od Honorata Wachowicza w Zielonej, czy nie udałoby się w niedalekim sąsiedztwie kupić inny jaki odpowiedni obszar, na który — po jego rozparcelowaniu — mogłoby się przeprowadzić większa część rodzin, a około 25 rodzin mogłaby pozostać w Zielonej na gruntach a raczej ogrodach, które dotychczas wszyscy posiadają. Tę okoliczność wartoby zbadać choćby dlatego, ażeby nie być w przymusowem położeniu kupować grunta tylko od H. Wachowicza i skłonić go tym sposobem do lżejszych warunków?

2. Gdyby myśl pod 1. poruszona, okazała się niemożliwą do przeprowadzenia, należy dalej zbadać, ile trzeba koniecznie zakupić gruntów od Wachowicza i rozparcelować je potem pomiędzy włościan, mianowicie należy przeprowadzić rokowania z interesowanemi stronami, czyby nie należało kupić tylko grunta od p. Wachowicza, w Zielonej położone, a na grunta w Sidorowie, Kociubińczykach i w Wasylkowie lub na jedne z nich wcale nie reflektować?

3. Czyby się nie udało młyn z pod kupna wyeliminować, lub go osobno sprzedać, albo na dłuższy szereg lat pod korzystnymi warunkami komu wydzierżawić?

4. Co się ma stać z licznymi i kosztownymi budynkami gospodarskimi p. Wachowicza?

5. Na podstawie badań i rokowań ze stronami w myśl punktów od 1 — 4 należy wypośrodkować, jakiej będzie potrzeba kwoty na konieczne zakupno gruntów i w jaki szczegółowy sposób wypadałoby przeprowadzić całą akcyę, — i

6. ażeby na podstawie przeprowadzić się mających badań i rokowań i na podstawie znajomości miejscowych stosunków przedstawił Wydziałowi krajowemu swoje wnioski.

Wydział powiatowy w Husiatynie — na podstawie przeprowadzonych dochodzeń przyszedł do następujących rezultatów:

1. iż wykluczona jest możność zakupienia dla włościan gminy Zielona innego obszaru gruntowego, jak tylko majętności Honorata Wachowicza;

2. że zatem dla 160 rodzin włościańskich, a 699 dusz z Zielonej należałoby od niego zakupić grunta w Zielonej i w sąsiednich gminach Sidorów, Wasylków, i Kociubińczyki położone, w przestrzeni około 460 morgów z wyłączeniem młyna wodnego w Zielonej, — za morg po 600 K, czyli za łączną sumę 276.000 K.

3. Wydział powiatowy w Husiatynie wyraził zarazem życzenie, ażeby potrzebna cała suma na zakupno dóbr Zielona pokrytą została bezprocentową pożyczką w $^1/_3$ części przez fundusz krajowy a w $^2/_3$ częściach przez Skarb Państwa.

Wydział krajowy powyższe pierwsze dwa wnioski Wydziału powiatowego w Husiatynie przyjął, nie zgodził się jednak z dalszym 3-cim wnioskiem względnie życzeniem, albowiem przy przeprowadzeniu tej sprawy natrafionoby na wielkie trudności.

Pożyczki musiałyby być zabezpieczone na 160 realnościach na rzecz Państwa i kraju, włościanie nie byliby w możności obu pożyczkę równocześnie spłacać, zwłaszcza, że już obecnie są znacznie zadłużeni; spłata jednej pożyczki musiałaby zatem być odroczoną aż do spłaty drugiej.

Zresztą cała sprawa musiałaby być rozłożoną na lat kilkadziesiąt, a zatem na kilka pokoleń, wskutek czego przy spłacie pożyczek powstałyby z czasem różne trudności; strony, jak wiemy z doświadczenia, popadałyby w zaległości i prosiłyby następnie o odpisanie pożyczki i t. p.

Oprócz tego nie jest zadaniem ani administracyi krajowej, ani państwowej takiemi sprawami zajmować się.

Z tych tedy motywów Wydział krajowy pismem z dnia 11. września 1900 l 57.495 zawiadomił c. k. Namiestnictwo, iż postanowił oprzeć swe wnioski, które w tej sprawie Wys. Sejmowi przedłożyć zamierza, na innej podstawie, a mianowicie:

Przyjmując, że ostateczna cena kupna majętności Zielona z przyległościami bez młyna w łącznej przestrzeni około 460 morgów wynosić będzie 280.000 K,

uważa Wydział krajowy za słuszne, ażeby jedną połowę t. j. 140.000 K państwo i kraj wspólnie dostarczyły tytułem bezzwrotnej subwencyi, a mianowicie państwo 100.000 K, zaś kraj resztę 40.000 K.

Celem uzyskania funduszu na pokrycie drugiej połowy ceny kupna i na inne koszta i wydatki, jak na różnice kursu listów zastawnych i t. d. włościanie musieliby się postarać o pożyczki hipoteczne w jednej z krajowych instytucyj finansowych, np. w Banku krajowym, na swe realności, które obecnie w tutejszej Zielonej posiadają i na grunta, któreby dostały im się w udziale ze zakupionej majętności Wachowicza.

Tym sposobem państwo jednorazową ofiarą 100.000 K a kraj 40.000 K raz na zawsze tę sprawę załatwiłyby i więcej nie miałyby z nią do czynienia

Wydział krajowy równocześnie zauważył, iż nie widzi słusznego powodu, ażeby kraj wogóle miał jaki obowiązek przyczyniać się jaką kwotą do zakupna gruntów dla włościan w gminie Zielonej, a tem mniej, ażeby na ten cel miał ponieść równą z państwem ofiarę; jednakowoż, ażeby tę sprawę raz już ostatecznie załatwić, gotów jest Wydział krajowy przedłożyć Wys. Sejmowi wniosek przeznaczenia na ten cel z funduszów krajowych kwoty 40.000 K.

Co do rozdziału zakupić się mających gruntów pomiędzy włościan z Zielonej nadmienił Wydział krajowy, że tem powinna się zająć na miejscu komisya mięszana, zamianowana przez c. k. Rząd i Wydział krajowy, a grunta powinny otrzymać te rodziny w Zielonej zamieszkałe, które przynajmniej przez ostatnich lat 10 grunta w Rosyi dzierżawiły względnie używały, z możliwem uwzględnieniem ilości członków rodzin i przestrzeni ziemi, jaką w Rosyi używały.

W odpowiedzi na to Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z dnia 12. marca 1901 l. 3.160 zawiadomiło Wydział krajowy za pośrednictwem Namiestnictwa, że najbliżej interesowane władze centralne zastanawiały się nad obydwoma sposobami nabycia gruntów dla włościan z Zielonej i że jeden i drugi projekt ma złą i dobrą stronę. Mianowicie przeciw sposobowi zaproponowanemu przez Wydział krajowy podniesiono, że włościanie przy zaciągnięciu pożyczki celem uzyskania gotówki na pokrycie drugiej połowy ceny kupna w instytucyi kredytowej, poniosą znaczne straty na różnicy kursu listów zastawnych i koszta na różne należytości prawne, że gdyby później który z właścicieli gruntu wskutek niekorzystnych stosunków gospodarczych nie mógł rat regularnie opłacać, jego realność musiałyby być w drodze egzekucyi sprzedaną, przez co udzielona pomoc ze strony państwa i kraju chybiłaby celu. Przeciwnie, gdyby państwo i kraj dostarczyły włościanom całej kwoty potrzebnej na zakupno majętności Zielona tytułem bezprocentowej pożyczki, możnaby jej spłatę rozłożyć na długi szereg lat i na małe raty, któreby było łatwiej włościanom spłacać a gdyby który z włościan wyjątkowo jakiej raty na czas nie mógł zapłacić, to możnaby ją było prolongować a nawet odpisać a ewentualna strata państwa i kraju w żadnym wypadku nie wynosiłaby więcej, jak połowa ceny kupna z góry darowana.

Zdaniem Ministerstwa spraw wewnętrznych rozwikłanie tego interesu byłoby prostszem i łatwiejszem, gdyby państwo i kraj udzieliło całą kwotę tytułem pożyczki na zakupno majętności Zielona, gdyż odpadłyby trudności przy zaciąganiu pożyczki w instytucie kredytowym.

Ministerstwo spraw wewnętrznych uznało zarazem podniesione przez Wydział krajowy motywa, które za jego wnioskiem przemawiają.

W końcu Ministerstwo spraw wewnętrznych co do udzielić się mającej subwencyi na ten cel ze strony kraju zauważyło, iż zaofiarowaną kwotą 40.000 K zadowolić się nie może i jeżeli już zupełna równość państwa i kraju nie ma być zachowaną, to udział kraju w tej subwencyi pod żadnym warunkiem nie może być mniejszy jak 50.000 K i nie może wynosić mniej jak $^1/_3$ część całej subwencyi.

W załatwieniu powyższego reskryptu Ministerstwa spraw wewnętrznych Wydział krajowy zawiadomił c. k. Namiestnictwo pismem z d. 19. marca 1901 l. 18.368, iż bynajmniej nie zapoznaje, że włościanie przy zaciąganiu pożyczek poniosą pewne straty i koszta, ale te koszta i straty ponosi każdy, kto podobne pożyczki zaciąga.

Wydział krajowy przyznaje również, że położenie włościan gminy Zielona byłoby korzystniejsze, gdyby na zakupno gruntów otrzymali od państwa i kraju całą kwotę tytułem bezprocentowej pożyczki, bo wtedy łatwo by im było uzyskać w razie nawet niekoniecznej potrzeby odroczenie terminu spłaty rat a nawet odpisanie całej

zaległości, jak to poucza doświadczenie w podobnych wypadkach, ale właśnie tego Wydział krajowy sobie nie życzy.

Z tych więc powodów i innych w uchwale z d. 11. września 1900 l. 57.495 naprowadzonych, Wydział krajowy uchwalił pozostać przy swoim pierwotnym wniosku co do sposobu przyjścia z pomocą włościanom w Zielonej.

Z uwagi jednak, że za majętność Zielona bez młyna w przestrzeni około 460 morgów trzeba będzie zapłacić 276.000 K, że koszta tego zakupna, jak sporządzenie około 160 kontraktów, należytość przenośna, intabulacye prawa własności i koszta zaciągnięcia pożyczki będą dość znaczne, śmiało przyjąć należy, że cena kupna majątku Zielona z wszelkimi kosztami wyniesie co najmniej 300.000 K; z tego więc powodu jak i z przyczyny kategorycznego żądania c. k Ministerstwa spraw wewnętrznych, Wydział krajowy postanowił przedłożyć Wys. Sejmowi wniosek, ażeby włościanom z Zielonej na kupno powyższych gruntów udzielono z funduszu krajowego tytułem subwencyi połowę tej kwoty, jaką im Skarb Państwa w tym celu udzieli, ale nie wyższą jak 50.000 K. Kwota ta ma być wstawioną do budżetu krajowego na rok 1902.

To przedstawiwszy, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Celem przyjścia z pomocą ludności włościańskiej gminy Zielona w powiecie Husiatyńskim przeznacza się z funduszów krajowych na zakupno od p. Honorata Wachowicza majętności Zielona z przyległościami w przestrzeni około 460 morgów jako bezzwrotną subwencyę połowę tej kwoty, jaką na ten sam cel udzieli c. k. Skarb Państwa z zastrzeżeniem, że subwencya krajowa nie może być wyższą jak 50.000 K.

2. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby kwotę 50.000 K wstawił do budżetu krajowego na rok 1902.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
S. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Damian Sawczak, w. r.
Członek Wydziału krajowego.

LW. 37.924/1900.

We Lwowie dnia 19. września 1900.

Aleg. 69

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie ułatwień tyczących się odbywania ćwiczeń wojsk. i o wniosku posła Milana w sprawach wojskowych.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 5. maja 1900 powziął Wysoki Sejm następujące uchwały:

1. „Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby dołożył wszelkich starań u c. k. Rządu, celem wyjednania dla nieczynnych żołnierzy obrony krajowej, powoływanych do odbywania ćwiczeń wojskowych takich samych co do czasu odbywania tych ćwiczeń ułatwień, jakie reskryptem c. k. Ministerstwa obrony krajowej z dnia 5. marca 1898 l. 5.738/1.246 II., a na rok 1898 zostały przyznane, także na rok 1900 i na następne lata".

2. Wniosek posła Milana z dnia 9. kwietnia 1900, przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy na najbliższej sesyi sejmowej".

W wykonaniu powyższych uchwał składa niniejszem Wydział krajowy następujące sprawozdanie:

ad 1.

Odezwą z dnia 6. czerwca 1900 do LW. 31.882 Wydział krajowy komunikując c. k. Prezydyum Namiestnictwa uchwałę sejmową ad 1. powziętą i należycie ją popierając, upraszał toż Prezydyum o wyjednanie u c. k. Rządu przychylnego załatwienia życzenia Wysokiego Sejmu w tejże uchwale co do ułatwień w odbywaniu ćwiczeń wojskowych wyrażonego.

Otrzymaną w odpowiedzi na to pismo Wydziału krajowego odezwę c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 23. czerwca b. r. l. 6.274/pr. wraz z dotyczącym Aleg. reskryptem c. k. Ministerstwa obrony krajowej, podajemy w załączeniu ·/. i w odpisie Wysokiemu Sejmowi do wiadomości.

ad 2.

Przekazany zaś Wydziałowi krajowemu do załatwienia wniosek posła Milana z 9. kwietnia 1900 opiewa:

„Sejm wzywa c. k. Rząd do ustawowego przeprowadzenia:

a) ażeby rekruci, rezerwiści i landwerzyści otrzymali zupełne odszkodowanie i zwrot kosztów za podróże do odbycia przepisanej służby wojskowej i z powrotem do domu, we wszystkich wypadkach stawiennictwa;

b) aby wszelkie szkody materyalne, jakie ponosi wojskowy przez to, jeżeli się nie z własnej winy podczas służby wojskowej nabawi choroby lub kalectwa,

były jemu, względnie jego rodzinie, ze skarbu wojskowego w zupełności wynagrodzone;

c) ażeby wszyscy obowiązani do służby wojskowej synowie rolników byli na czas żniw zwalniani od służby, a do ćwiczeń wojskowych powoływani tylko w czasie wolnym od zasiewów i żniw. Osobliwie ciężkie stosunki gospodarskie czy rodzinne, ażeby wystarczały do zwolnienia zupełnego urlopnika od ćwiczeń wojskowych;

d) ażeby obowiązani, czy to do popisu, czy do służby wojskowej lub ćwiczeń, którzy zamierzają na stałe lub pewien okres czasu zamieszkać poza granicami państwa, byli wolnymi od obowiązków stawiennictwa za złożeniem przyrzeczenia, że się stawią na wypadek mobilizacyi — i

e) aby urlopnikom biednym, którzy odbyli 2- lub 3-letnią służbę wojskową, dawano w chwili urlopowania stare mundury wojskowe, zamiast je sprzedawać za bezcen przekupniom".

Co się tyczy żądania wnioskodawcy w ustępie pierwszym *ad a)* wyszczególnionego, to takowe znalazło już częściowo swe załatwienie w rezolucyi Wysokiego Sejmu z dnia 28. kwietnia 1900, wzywającej c. k. Rząd, aby bez względu na podnoszone przez Dyrekcye kolejowe — tak państwowe jakoteż i prywatne — trudności i formalności i bez względu na ubytek dochodów kolejowych, kierując się zasadą ludzkości i sprawiedliwości, wyjednał i wprowadził dla powoływanych na ćwiczenia urlopników (rekrutów) rezerwistów i landwerzystów bezpłatną jazdę kolejami państwowemi i prywatnemi z miejsca ich pobytu do miejsca zbornego i napowrót".

W odpowiedzi na tę rezolucyę Wysokiego Sejmu otrzymał Wydział krajowy pismo c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 5. września 1900 l. 9.456/pr. następującej treści:

Załatwiając sprawozdanie tutejsze o uchwale Sejmu krajowego z 28. kwietnia b. r. w sprawie przyznania wolnej jazdy na kolejach żelaznych urlopnikom, rezerwistom i landerzystom, powoływanym na ćwiczenia wojskowe, pan Minister kolei żelaznych reskryptem z 19. sierpnia b. r. L. 1136/E. M. oznajmił co następuje:

Kierując się daleko idącą względnością, austro-węgierskie Zarządy kolejowe przyznały od 1. stycznia 1898 r. urlopnikom i t. d. udającym się na ćwiczenia wojskowe i powracającym z miejsca zbornego do miejsca pobytu prawo korzystania z nader zniżonej taryfy wojskowej za okazaniem odpowiednich legitymacyi.

Proponowane przez Sejm galicyjski przyznanie urlopnikom i t. d. powołanym na ćwiczenia wolnej jazdy na kolejach państwowych i prywatnych od miejsca pobytu do miejsca zbornego i napowrót brało Ministerstwo kolei żelaznych już kilkakrotnie pod najściślejszą rozwagę, której wynikiem było odrzucenie odnośnych próśb, ponieważ niekorzystne rezultaty ruchu kolei państwowych nie pozwalały na zaprowadzenie tego uwolnienia, które spowodowałoby znaczny ubytek w dochodach kolejowych i ponieważ nadto ustępstwo to pociągnęłoby za sobą utrudnienie expedycyi i sprowadziłoby konieczność zastosowania kosztownych środków kontroli.

Z tych samych powodów nie można się spodziewać, aby zarządy kolei prywatnych przyznały wolną jazdę udającym się na ćwiczenia wojskowe i powracającym z nich urlopnikom.

C. k. Ministerstwo kolei żelaznych nie może porzucić odmownego stanowiska także wobec powołanej uchwały Sejmu galicyjskiego, jakkolwiek ubolewa, że przedstawione okoliczności nie pozwalają na uczynienie zadość w wyższym jeszcze niż dotychczas stopniu względom ludzkości i sprawiedliwości, podniesionym w tej uchwale.

O tem zawiadamiam Wydział krajowy z odwołaniem się do pisma pana Marszałka krajowego z 28. kwietnia b. r. L. 2969.

W obec dwukrotnego zatem już i odmownego oświadczenia się c. k. Ministerstwa kolei żelaznych w niniejszej sprawie Wydział krajowy nie uważa za skuteczne i wskazane proponować Wysokiemu Sejmowi, ażeby po raz trzeci wzywał c. k. Rząd o przychylne załatwienie tej sprawy.

Co do ustępu drugiego *ad b)* powyższego wniosku zauważa Wydział krajowy, że w obowiązujących obecnie przepisach wojskowych niema nigdzie mowy o wynagradzaniu szkód materyalnych, wojskowemu względnie jego rodzinie, jakie wojskowy poniósł, jeżeli się nie z własnej winy podczas służby wojskowej nabawił choroby lub kalectwa: ustęp zaś trzeci *ad c)* tego wniosku tyczący się zwalniania od ćwiczeń wojskowych, znalazł częściowe załatwienie w uchwale Wysokiego Sejmu wyżej *ad 1)* wspomnianej i w odpowiedzi c. k. Rządu podanej tamże.

Co do petitum *ad d)* „ażeby obowiązani, czy to do popisu, czy do służby „wojskowej lub ćwiczeń, którzy zamierzają na stałe lub pewien okres czasu za„mieszkać poza granicami państwa, byli wolnymi od obowiązków stawienictwa „za złożeniem przyrzeczenia, że się stawią na wypadek mobilizacyi".

Zauważa się, że wedle §. 38. ustawy wojskowej każdy popisowy ma obowiązek stawić się do asenterunku w tym okręgu poborowym, gdzie przynależy.

Podróż zaś popisowych za granicę, podlega — wedle §. 64. ustawy wojskowej ograniczeniom: a jeśli zezwolono na taki pobyt za granicą to wedle §. 101. rozp. wykon. z 15. kwietnia 1889 dz. p. p. Nr. 45. może on do popisu stanąć w delegowanym najbliższym swojego pobytu okręgu poborowym, a nawet §. 108 tego rozporządzenia, może być popisowy uwolniony od stawiennictwa, jeśli wykaże się świadectwem dotyczącego lekarza konsularnego, że posiada wady fizyczne, z powodu których będzie uwolniony od służby wojskowej,

Już asenterowani zaś t. j. urlopowani rekruci lub rezerwiści i landwerzyści muszą w myśl §. 1. ustawy wojskowej i §. 4. rozp. wykon. osobiście jawić się na każde wezwanie do służby wojskowej, gdyż służba ta jest powszechnym obowiązkiem, w spełnieniu którego zastąpić się nie można, a powołany do tej służby jest obowiązany zgłosić się bezpośrednio w miejscu przeznaczenia w karcie powoławczej wskazanem (§. 29. rozp. wykon. z 15. listopada 1890 dz. p. p. Nr. 207). Jedynie od zgromadzeń kontrolnych mogą być — wedle §. 37. tego rozporządzenia — uwolnieni ci, którzy za paszportami przebywają za granicą lub którzy stale tam osiedlili się.

Z powołanych przepisów zatem wypływa, że ułatwienia w tym względzie są znaczne, że na dalsze ulgi nie ma widoków i dlatego Wydział krajowy żądanej przez posła Milana i tow. rezolucyi pod *a)* Wys. Sejmowi nie proponuje.

Wreszcie co do dawania urlopnikom starych mundurów wojskowych, to w tym względzie przepisy wojskowe nie zawierają żadnej normy.

Mając zatem na uwadze:

1. że przytoczone wyżej pod *a) b) c) e)* wnioski posła Milana i tow. dalej w żądaniach swych sięgają, aniżeli na to zezwalają obecnie obowiązujące przepisy wojskowe;

2. gdy zresztą życzeniom wyrażonym w powyższym wniosku posła Milana i tow. nie można odmówić słusznego uzasadnienia wobec okoliczności, iż służba wojskowa i ćwiczenia wojskowe odbywają się nie w interesie kraju, lecz w interesie całego państwa, że ciężary z tego powodu, bądź to przez gminy bądź też przez same jednostki ponoszone, są — ze względu na niepomyślny stan ekonomiczny naszego kraju, a w szczególności ludu wiejskiego — bardzo dotkliwe, że zatem wskazanemby było, by ciężary te o ile możności przez państwo były ponoszone, Wydział krajowy zatem wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wzywa c. k. Rząd do przeprowadzenia w drodze ustawy:

1. ażeby rekruci, rezerwiści i landwerzyści otrzymali zupełne odszkodowanie i zwrot kosztów za podróże do odbycia przepisanej służby wojskowej i z powrotem do domu we wszystkich wypadkach stawiennictwa.

2. aby wszelkie szkody materyalne, jakie ponosi wojskowy przez to, jeżeli się nie z własnej winy podczas służby wojskowej nabawi choroby lub kalectwa, były jemu względnie rodzinie jego, ze Skarbu wojskowego w zupełności wynagrodzone.

3. ażeby wszyscy obowiązani do służby wojskowej synowie rolników byli na czas żniw zwalniani od służby, a do ćwiczeń wojskowych powoływani tylko w czasie wolnym od zasiewów i żniw. Osobliwie, ażeby ciężkie stosunki gospodarskie czy rodzinne wystarczały do zwolnienia zupełnego urlopnika od ćwiczeń wojskowych.

4. aby urlopnikom biednym, którzy odbyli 2. lub 3. letnią służbę wojskową, dawano w chwili urlopowania, stare mundury wojskowe zamiast je sprzedawać za bezcen przekupniom.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy
S. Badeni w. r.

Sprawozdawca
Dr. Damian Sawczak w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Odpis

pisma c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie z dnia 23. czerwca 1900 L. 6274/pr. do Wydziału krajowego.

Zwracając załącznik odezwy z dnia 6. czerwca r. b. L. 31.882 udzielam Wydziałowi krajowemu odpis reskryptu c. k. Ministerstwa obrony krajowej z dn. 4. marca r. b. L. 5884/1249 II. a, którym wydano ogólne zarządzenia co do odbyć się mających w r. 1900 peryodycznych ćwiczeń z bronią c. k. obrony krajowej i w szczególności także co do czasu, w którym nieczynni żołnierze obrony krajowej, zatrudnieni przy gospodarstwie rolnem, powołani być mają do tych ćwiczeń.

Zarazem oznajmiam Wydziałowi krajowemu, że według zatwierdzonego reskryptem wspomnianego Ministerstwa z dnia 2. kwietnia r. b. L. 9655/1219 IV. a, szczegółowego programu ćwiczeń, będą w roku bieżącym powołani nieczynni żołnierze obrony krajowej do ćwiczeń z bronią w następujących 3 peryodach, a to na czas

I. od 21. maja do 17. czerwca,

II. od 22. czerwca do 19. lipca,

zaś trzeci peryod przypadający na czas jesiennych manewrów zostanie później oznaczony.

Z powyższych postanowień zarządu wojskowego zechce Wydział krajowy powziąć, że nieczynnym żołnierzom wyżej wzmiankowanej kategoryi przyznano i na rok 1900 takie same ułatwienia co do czasu odbywania ćwiczeń, jakie im w roku 1898 przyznane były.

Względem życzenia wyrażonego w interpelacyi, wniesionej przez posła Szweda i towarzyszy na posiedzeniu Sejmu z dnia 16. lutego 1898 i przedłożonej właściwym instancyom ministeryalnym tutejszem sprawozdaniem z dnia 25. marca 1898 L. 1740/pr., o zmianę terminów peryodycznych ćwiczeń wojskowych tak, aby rezerwistów i landwerzystów ze stanu włościańskiego powoływano do ćwiczeń w czasie wolniejszym od prac gospodarskich, a mianowicie w miesiącu maju, czerwcu i w pierwszej połowie lipca i aby ich w czasie zasiewów i zbiorów do ćwiczeń wojskowych zwykłych nie powoływano, nadmieniam, że pod tym względem wprawdzie dotąd nie zakomunikowano mi żadnego trwale i na zawsze obowiązującego postanowienia kompetentnych władz centralnych, że jednak wobec wyżej przytoczonych zarządzeń c. k. Ministerstwo obrony krajowej i zasad wypowiedzianych w reskrypcie c. i k. Ministerstwa wojny z dnia 6. czerwca 1898 L. 4829 oddział 2, zakomunikowanem Wydziałowi krajowemu mojem pismem z d. 20. sierpnia 1898 L. 5969/pr. spodziewać się należy, iż zarząd wojskowy zarządzając ćwiczenia i nadal — ile możności, uwzględni stosunki ekonomiczne kraju i żądania interesowanych czynników.

Odpis

reskryptu c. k. Ministerstwa obrony krajowej w Wiedniu z d. 4. marca 1900 l. 5 884/1.249 II *a* ex 1900, do c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

Für die im Jahre 1900 vorzunehmenden Waffenübungen der k. k. Landwehr hat das Ministerium für Landesvertheidigung an sämmtliche k. k. Landwehr- (Landesschützen) Behörden, Commanden, Truppen und Anstalten Directiven erlassen, welche der k. u. Statthalterei zur Kenntnisnahme und Verständigung der unterstehenden politischen Behörden im Nachstehenden auszugsweise bekannt gegeben werden.

1. Die im Jahre 1900 waffenübungspflichtige Mannschaft ist in 3 Turnussen, unter Berücksichtigung der im §. 4. des Gesetzes vom 25. Dezember 1893 über die k. k. Landwehr und im §. 13. des Gesetzes vom 10. März 1895, botreffend das Institut der Landesvertheidigung für Tirol und Vorarlberg angegebenen Bestimmungen heranzuziehen.

Bei Feststellung der Zeitabschnitte für die einzelnen Turnusse wäre im Allgemeinen in Aussicht zu nehmen, dass der 2. Turnus spätestens mit halbem Juli — der 3. Turnus, dort wo die Landwehr an den Schlussübungen der Heerestruppen des betreffenden Corps (Militär) Commando-Bereiches theilnimmt, mit diesen zu enden hätte. Für die Truppen, in den Landwehr-Commando-Bereichen Krakau, Przemyśl und Lemberg ist die Hinausschiebung der ersten zwei Turnusse um je eine Woche zulässig, zwischen dem ersten und zweiten Waffenübungsturnusse ist eine mehrtägige Waffenruhe einzuschalten, — zwischen dem Ende und der 2. und dem Beginne der 3. Waffenübungsperiode sollen hingegen mindestens 4 Wochen als Erntezeit frei bleiben. Sollte dies wegen zu früher Beendigung der Heeresübungen behindert sein, so kann nach Abschluss derselben, für die Absolvierung des Schüssens nach — statt vorher, eine Reihe Tage angefügt werden.

2. Die wiederholte Erhöhung der Präsenzstände wird auch zur Einschränkung der gänzlichen Enthebungen von den Waffenübungen im betreffenden Jahre, vornehmlich aber für die Heranziehung der in der Landwirtschaft thätigen, nichtactiven Mannschaft zu einer, der sie hierin am wenigsten hindernden Periode auszunützen sein, wobei als Grundsatz zu gelten hat, dass diese Mannschaft während der, in den betreffenden Bezirken stattfindenden grösseren Ernte-Arbeiten, zu der gleichzeitigen Übungsperiode nicht einberufen werden darf.

Mit Rücksicht hierauf können besser ausgebildete Ersatz-Reservisten auch zum 3. Turnusse einberufen werden.

Die Ergänzungsbezirks-Commanden werden für eine den Berufs-Interessen der Einzuberufenen möglichst entsprechende Auftheilung derselben in die verschiedenen Turnusse, bei gebürenden Rücksichtnahme auf die militärischen Forderungen Sorge zu tragen haben.

3. Die 1900 waffenübungspflichtige Mannschaft der berittenen Landwehr-Truppen kommt zu einem Turnusse einzuberufen.

4. Die waffenübungspflichtige Mannschaft der Landwehr-Fusstruppen ist einschliesslich des Aus- und Abrüstungstages auf 28 Tage einzuberufen.

LW. 73274/00.

We Lwowie, dnia 20. lutego 1901.

Aleg. 70

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi przyściółków Bortniki i Kuliki o wyłączenie ze związku gminy Stołpin, a włączenie do związku gminy Bołożynowa, tudzież o wydzielenie z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Łopatynie, a przydzielenie do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Olesku.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z 8. lutego 1898 r. Wysoki Sejm przekazał powyższą petycyę Wydziałowi krajowemu dla przeprowadzenia doohodzenia i zdania sprawy.

W wykonaniu tej uchwały Wydział krajowy przeprowadził dochodzenie, którego wynik wykazał, co następuje:

Przysiółki, Bortniki i Kuliki tworzą z gminą Stołpin powiatu brodzkiego jedną gminę administracyjną, zaś pod względem katastralnym stanowią integralną część mapy katastralnej gminy Bołożynów, należącej do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Olesku w Starostwie złoczowskiem. W mapie gminy Stołpin wcale nie są uwidocznione, księgi gruntowe odnośnie do tych przysiółków prowadzone są przy c. k. Sądzie powiatowym w Olesku. Konsekwencyą tego stanu rzeczy jest, że w sprawach ksiąg gruntowych odnosić się muszą mieszkańcy do c. k. Sądu powiatowego w Olesku, gdy w sprawach cywilnych i karnych podlegają jurysdykcyi c. k. Sądu powiatowego w Łopatynie. Wobec tego stanu rzeczy zupełnie zrozumiałemi stają się utyskiwania petycyonujących, naprowadzone w petycyi, z ilu to trudnościami i kosztami połączone jest dla nich uzyskanie pomocy sądowej w sprawach spornych i niespornych, jak wielkich kosztów wymaga przeprowadzenie najmniejszej sprawy prowizoryalnej i każdej choćby 100 zł. przenoszącej sprawy spadkowej. W każdym n. p. sporze prowizoryalnym, przedkładać muszą mieszkańcy tych przysiółków sądowi Łopatyńskiemu jako rzekomo kompetentnemu wyciąg hipoteczny i odciski z mapy katastralnej Bołożynowa, zaś w każdej sprawie spadkowej opłacają podwójne należytości, inny bowiem komisarz sądowy spisuje akt zejścia a inny inwentarz spadku. W każdej choćby małoważnej sprawie muszą się mieszkańcy odnosić do dwóch rozmaitych sądów i tracić dwa razy tyle czasu, niżeli wszędzie indziej.

Ta dwoistość sądów niszczy więc mieszkańców tych przysiółków ekonomicznie a to tem bardziej, że Kuliki i Bortniki znacznie bliżej położone są Oleska niż Łopatyna (31 i 30 kilometrów) i że wszelkie podatki gruntowe opłacają w urzędzie podatkowym Oleskim.

Ten anormalny stan rzeczy daje się we znaki nie tylko mieszkańcom tych przysiółków, ale i władzom sądowym samym, i tak c. k. Sąd powiatowy w Łopatynie w sprawozdaniu swem z 31. stycznia 1899 do c. k. Prezydyum sądu obwodowego w Złoczowie w sprawie tej petycyi oznajmia, że okoliczność, iż księgi gruntowe „odnośnie do tych przysiółków prowadzone są w c. k. Sądzie powiatowym w Olesku, jest powodem, że gdy zachodzi potrzeba wdrożenia pertraktacyi spadku, po którymś z mieszkańców tych przysiółków, możliwem jest tylko zinwentowanie majątku ruchomego, celem zaś zbadania majątku nieruchomego musi się sąd odnosić do c. k. Sądu powiatowego w Olesku co na szybkość pertraktacyi spadku ujemny wpływ wywiera; ta okoliczność wpływa także wedle zdania tegoż sądu niekorzystnie dla spraw, w których dla sędziego przegląd mapy katastralnej, księgi gruntowej względnie protokołu dochodzeń przy zakładaniu ksiąg gruntowych byłoby wskazanem, a nawet nieraz koniecznem dla wyczerpującego zbadania stanu rzeczy. W sprawach doręczania uchwał dla mieszkańców tych przysiółków przeznaczonych, c. k. sąd w Olesku odnosić się musi do sądu w Łopatynie, co na szybkie doręczenie uchwał bardzo ujemnie wpływa“.

Również c. k. Sąd powiatowy w Olesku w sprawozdaniu swem do Prezydyum c. k. sądu obwodowego w Złoczowie z 12. lutego 1899 zaznacza, że „przysiółki te położone są znacznie bliżej sądu Oleskiego niż Łopatyńskiego, przeto lud-

ność tamtejsza we wszystkich sprawach sądowych wiele zyska na mniejszej stracie czasu, a ponieważ księgi gruntowe z tych miejscowości prowadzone są w sądzie Oleskim i ponieważ mapy gruntowe i wszelkie operaty są pod ręką, tok spraw spadkowych. pupilarnych i sporów gruntowych będzie mógł być daleko szybszy i tańszy".

Prezydyum c. k. wyższego sądu krajowego we Lwowie w odezwie z 28. lutego 1899 L. 2830/3 z r. 1899 w odpowiedzi na zapytanie Wydziału krajowego w tej sprawie oznajmiło, że „żądanie mieszkańców przysiółków Bortniki i Kuliki o wyłączenie ze związku gminy Stołpin i przydzielenie do związku gminy Bołożynowa, a tem samem o wyłączenie z okręgu sądu powiatowego w Łopatynie i przyłączenie do okręgu sądu powiatowego w Olesku ze względów administracyi sprawiedliwości na zupełne zasługuje poparcie. Istniejąca bowiem dotąd anomalia, iż księgi gruntowe do przysiółków wymienionych prowadzi sąd powiatowy w Olesku, podczas gdy sąd powiatowy w Łopatynie sprawuje jurysdykcyę cywilną i karną nad mieszkańcami tych przysiółków, wywołuje liczne utrudnienia dla stron i dla sądu w sprawozdaniach naczelników c. k. sądów powiatowych w Łopatynie i w Olesku bliżej poszczególnione".

Również władze autonomiczne uznały jednozgodnie żądania petycyonujących przysiółków w zupełności za uzasadnione i zgodziły się na żądane wydzielenia, mianowicie Rada gminna w Bołożynowie uchwałą z 14. maja 1898 jednogłośnie uchwaliła, iż „zgadza się na włączenie przysiółków Bortniki i Kuliki do gminy Bołożynowa, a to z powodu, iż pomienione przysiółki tworzą z gminą Bołożynów jedną gminę katastralną".

Rada gminna w Stołpinie na posiedzeniu z 21. października 1898 również jednogłośnie zgodziła się na wyłączenie ze związku gminy Stołpin przysiółków Bortniki i Kuliki pod warunkiem, że przysiółki te „zrzekną się na rzecz gminy Stołpin wszelkich praw, jakie im dotychczas przysługiwały tak do ruchomego, jakoteż nieruchomego majątku i dobra gminy Stołpin, i że mieszkańcy tych przysiółków wypłacą poprzednio wszelkie podatki domowo-klasowe z dodatkami, tudzież opłaty gminne i należytości konkurencyjne na fundusz budowy kościoła na nich po koniec r. 1898 ciążące i że uchwała ta zatwierdzoną zostanie przez Reprezentacyę powiatową względnie Wydział powiatowy w Brodach".

Taksamo zgodziły się na to wyłącznie Reprezentacye powiatowe, mianowicie Rada pow. brodzka powzięła na posiedzeniu z 20. grudnia 1898 następującą uchwałę:

„Po zbadaniu sprawy dotyczącej wyłączenia przysiółków Bortniki i Kuliki ze związku gminy Stołpin powiatu brodzkiego i przyłączenia do gminy Bołożynów powiatu złoczowskiego uchwalono uznać jako słuszne dopełnienie przez przysiółki Bortniki i Kuliki warunków wyrażonych w uchwale Rady gminnej Stołpina i przychylono się do prośby tychże przysiółków o wyłączenie tychże ze związku gminy Stołpin i przyłączenie do gminy Bołożynów powiatu złoczowskiego".

Wreszcie Rada powiatowa w Złoczowie na posiedzeniu z 6. grudnia 1898 powzięła uchwałę tej treści: „Rada powiatowa po wszechstronnem zbadaniu pomienionej sprawy zatwierdza uchwałę Rady gminnej w Bołożynowie z dnia 14 maja 1898 i zgadza się w zupełności, aby przysiółki Bortniki i Kuliki tworzące z gminą Stołpin powiatu brodzkiego jedną gminę administracyjną, wyłączone zostały ze związku gminy Stołpin, a wcielone do związku gminy Bołożynów powiatu złoczowskiego, z którą tworzą obecnie jedną gminę katastralną, tudzież by wyłączone zostały z okręgu c. k. sądu powiatowego w Łopatynie a przyłączone do okręgu c. k. sądu powiatowego w Olesku".

Z powodu zastrzeżenia powziętego w uchwale Rady gminnej w Stołpinie, że pomienione przysiółki zrzekną się poprzednio wszelkich praw do ruchomego i nieruchomego majątku i dobra gminy Stołpin i że wypłacą wszelkie należytości gminie Stołpin, jakie dotychczas na nich ciężą, z którem to zastrzeżeniem Rada powiatowa brodzka się zgodziła i uznała te warunki za słuszne i sprawiedliwe, przysiółki Bortniki i Kuliki na posiedzeniu swem z 8. lipca 1899 wobec Zwierzchności gminnej w Bołożynowie uchwaliły, iż zrzekają się wszelkich praw do majątku nieruchomego i ruchomego wyłącznego gminy Stołpin z wytątkiem 2 morgów lasu nadanego im za prawo poboru służebnictwa w lasach państwa Toporowa dekretem c. k. Namiestnictwa, tudzież obligacyi długu państwa jako części przypadającej dla przysiółków Bortniki i Kuliki.

Z tem zastrzeżeniem przysiółków Bortniki i Kuliki co do dwu morgów lasu i obligacyj, nie chciała się znów zgodzić gmina Stołpin, z tego powodu rozporzą-

dzeniem z 16. stycznia 1900 r. L. 63817 oznajmiliśmy Wydziałowi powiatowemu w Brodach, że przed przedłożeniem tej sprawy Wysokiemu Sejmowi krajowemu muszą być wszelkie nieporozumienia między przysiółkami a gminą Stołpin o własność prywatną, jak w tym wypadku o dwa morgi lasu i obligacyę długu państwa jako przypadających dla tych przysiółków, usunięte i wyrównane i w drodze dobrowolnej ugody obydwóch stron załatwione, lub sporne kwestye przez władzę kompetentną rozstrzygnięte i wezwaliśmy do zajęcia się tą sprawą Wydział powiatowy w Brodach.

Wynik tego zarządzenia był ten, że Rada gminna Stołpin na posiedzeniu z dnia 13. września 1900 r. zgodziła się na odłączenie przysiółków i przyznała im 1) ekwiwalent nadany orzeczeniem c. k. Namiestnictwa z dnia 13. grudnia 1872 r. L. 6576 i 2) darowała przysiółkom wszelkie zaległe dodatki gminne i inne należytości (jak sporządzenie planu lasowego), a zażądała tylko zrzeczenia się swych pretensyi, jakie te przysiółki mają do obligacyi długu Państwa.

Odnośnie do tego żądania pełnomocnicy przysiółków Bortniki i Kuliki pismem z dnia 20. października 1900 r. wobec delegata Wydziału powiatowego ks. Józefa Tymoczki oświadczyli, że zgadzają się całkowicie z uchwałą Rady gminnej w Stołpinie z dnia 13. września 1900 r. i zrzekają się wszelkich pretensyi do wspólnej obligacyi gminnej.

Wreszcie na oświadczenie Wydziału krajowego, że w myśl § 2. ustawy gminnej z roku 1866 gminy połączyć się mające, powinny poprzednio zawrzeć u mowę co do posiadania i użytkowania swej własności, tudzież swych zakładów i funduszów, przedłożył Wydział powiatowy w Brodach sprawozdaniem z dnia 24. października 1900 roku L. 3464 uchwałę Rady gminnej w Bołożynowie z dnia 24. lutego 1900 r. tej treści, iż zebrana w należytym komplecie Rada gminna postanowiła zawrzeć z pełnomocnikami przysiółków Karolem Bednarczukiem i Józefem Krzywieckim umowę, iż na wypadek wyłączenia przysiółków wspomnianych z gminy Stołpin i wcielenia ich do gminy Bołożynów, majątek lasowy i inny, jaki posiadają przysiółki Bortniki i Kuliki, ma pozostać i nadal jak dotychczas własnością tychże przysiółków i żadnych dochodów z majątku tego gmina Bołożynów na swoją własną korzyść nie będzie żądała, że jednakże tego majątku nie mogą użytkować samowładnie wedle swego upodobania w sposób niszczący pojedyńczy mieszkańcy tychże przysiółków, lecz takowy ma podlegać pod zarząd każdoczesnej Rady gminnej, która ma być wybieraną z członków gminy Bołożynowa i przysiółków Kuliki i Bortniki i że dochody uzyskane z tego majątku mają być użyte na pokrycie podatków i należytości ekwiwalentowej od tego majątku.

Gdy w ten sposób wszystkie sporne kwestye usunięte zostały, gdy wszystkie czynniki i władze jednozgodnie uznały słuszność żądania petycyonujących przysiółków Bortniki i Kuliki co do wydzielania ich z gminy Stołpin, a włączenia do gminy Bołożyów, gdy obecny stan rzeczy jest anormalny z krzywdą i stratą materyalną mieszkańców tych przysiółków, Wydział krajowy — po wszechstronnem zbadaniu całej sprawy — popiera ze swej strony jak najusilniej żądania petycyonujących mieszkańców przysiółków Bortniki i Kuliki i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wyraża w myśl ustawy z 11. czerwca 1868 L. 59 Dziennik u. p. c. k. Rządowi swą opinię, że w interesie kraju i stron interesowanych leży, ażeby przysiółki Bortniki i Kuliki wyłączone zostały ze związku administracyjnego gminy Stołpin w powiecie brodzkim i ażeby przydzielone były do gminy Bołożynów w powiecie złoczowskim, a tem samem, ażeby wydzielone zostały z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Łopatynie i c. k. Starostwa w Brodach, a przydzielone do okręgu c. k. sądu powiatowego w Olesku i c. k. Starostwa w Złoczowie.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni, *w. r.*

Sprawozdawca
Dr. Damian Sawczak, *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

L. W. 36.329/901.

We Lwowie, dnia 4. czerwca 1901.

Aleg. 71

Sprawozdanie

Wydziału krajowego nad petycyą gminy Pozowice o wydzielenie z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Kalwaryi i c. k. Starostwa w Wadowicach a przyłączenie jej do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Skawinie i c. k. Starostwa w Podgórzu.

Wysoki Sejmie!

Gmina Pozowice powiatu wadowickiego wniosła była na dniu 28. kwietnia 1900 do Ls. 3027 petycyę do Wysokiego Sejmu o wydzielenie jej z powiatu politycznego w Wadowicach i sądowego w Kalwaryi a przyłączenie do powiatu politycznego w Podgórzu i sądowego w Skawinie, uzasadniając tę prośbę względami na odległość, łatwiejszą komunikacyę, grawitacyę pod względem handlowym a przedewszystkiem łączność paraflalną z gminą Krzęcin, która to gmina wraz z gminami Borek szlachecki, Ochodza, Facimiech, Zelczyna, Gołuchowice i Polanka—Haller przeniesioną została z 1. stycznia 1899 z okręgu sądowego w Kalwaryi do okręgu sądowego w Skawinie i do Starostwa w Podgórzu, a pod względem autonomicznym z 1. stycznia 1900 roku.

Poprzednio już na dniu 28. listopada 1899 odniosła się była gmina Pozowice z podobną prośbą do Wydziału krajowego i z powodu czego zarządzone zostało dochodzenie przez Wydział powiatowy w Wadowicach a w następstwie przez władze sądowe.

Sprawozdaniem z 13. marca 1900 r. L. 142 Wydział powiatowy w Wadowicach przedłożył uchwałę Rady powiatowej z 10 marca 1900 r., którą oświadczyła się przeciw żądaniu gminy Pozowice, gdyż zdaniem Rady powiatowej względy terytoryalne za tem wyłączeniem nie przemawiają, a byłoby według opinii Rady powiatowej anomalią, gdyby mieszkańcy gminy Pozowice przyjeżdżali do sądu w Skawinie i do Starostwa w Podgórzu przez gminę Wielkie Drogi, która należy do sądu w Kalwaryi i do Starostwa w Wadowicach.

Wręcz odmienne zdanie objawia w tej sprawie Wyższy c. k. Sąd krajowy w Krakowie. Mianowicie odezwą z 23. maja 1901 L. 5095 tenże c. k. Sąd krajowy wyższy oznajmił Wydziałowi krajowemu, iż na podstawie przeprowadzonych dochodzeń i po wysłuchaniu opinii odnośnych sądów i prezydyów wyraża zapatrywanie, że żądane przez gminę Pozowice wydzielenie z okręgu sądu powiatowego w Kalwaryi a przyłączenie do okręgu sadu powiatowego w Skawinie, uważa tak ze stanowiska interesów tejże gminy i obszaru dworskiego, jakoteż ze stanowiska administracyi sądowej za pożądane. Wprawdzie wedle oznajmienia c. k. Sądu krajowego wyższego w Krakowie władze miejscowe są nieprzechylne temu wydzieleniu, lecz zarazem oświadcza tenże c. k. wyższy Sąd krajowy, że okoliczności te nie mogą stanowić przeszkody żądanego wydzielenia; albowiem wobec tego, że gmina Pozowice łączy się z gminą Facimiechem należącą do okręgu sądowego w Skawinie i Starostwa w Podgórzu a komunikacyę ma przez Wielkie Drogi, przez przyłączenie jej do Skawiny, nie zostałyby jej granice przecięte granicami Starostwa w Wadowicach (§. 10. ust. z 19. maja 1868 Nr. 44 dz. pp.) a powiększenie czynności urzędu podatkowego, posterunku

żandarmeryi a względnie Sądu powiatowego w Skawinie, które spowodowały władze lokalne do oświadczenia się przeciw żądaniu petycyonującej gminy, nie może być rozstrzygającem, gdzie ważniejsze powody za uwzględnieniem prośby gminy Pozowice przemawiają. Odległość gminy Pozowice liczącej 492 mieszkańców wynosi od Kalwaryi 18 km. zaś od Skawiny 12 km, komunikacya drogowa między Skawiną a Pozowicami jest o wiele dogodniejszą, aniżeli między Kalwaryą a Pozowicami, gdyż od Wielkich Dróg do Skawiny i Podgórza prowadzi gościniec rządowy zaś z Pozowic do Kalwaryi tylko zwykła droga gminna, którą o wiele dalej niż wykazaną powyżej odległość objeżdżać trzeba, nadto stacya kolejowa w Wielkich drogach, jedna stacya od Skawiny wielce ułatwia komunikacyę; wreszcie oznajmia Sąd krajowy wyższy w Krakowie, że wedle relacyi sądu powiatowego w Kalwaryi przyłączenie tej gminy do sądu w Skawinie nie wpłynie na znaczne powiększenie czynności tego ostatniego sądu tak w sprawach cywilnych jak i karnych, gdyż agenda sądowa z tej gminy nie jest wielka, a ze względu na księgi gruntowe nie zachodzą także żadne przeszkody, gdyż chociaż I. tom księgi gruntowej gminy Pozowice oprawiony jest razem z gminą Podolany a spisy parcel i posiadaczy łącznie dla kilku gmin oprawne, to jednak łatwo dadzą się rozdzielić.

W końcu oznajmia c. k. Sąd krajowy wyższy w Krakowie, że, gdy z zestawienia podniesionych przeszkód, które we właściwej drodze tak przez władze administracyjne jak i skarbowe usunięte być mogą tudzież korzyści przez gminę Pozowice i galicyjską Dyrekcyę dóbr państwowych imieniem funduszu religijnego jako właściciela obszaru dworskiego przywiedzionych, wynika, że przeważają powody za uwzględnieniem prośby gminy Pozowice przemawiające i wobec tego, gdy żadne trudności ze stanowiska administracyi sądowej nie zachodzą, oświadcza się c. k. Sąd krajowy wyższy przychylnie na tę prośbę.

Wydział krajowy podziela w zupełności zapatrywania c. k. wyższego Sądu krajowego w Krakowie i sądzi, że względy na odległość i środki komunikacyjne tudzież na stosunki handlowe i widoczne stąd wynikające interesa dla petycyonującej gminy i jej mieszkańców przemawiają za tem, ażeby gmina Pozowice przyłączoną została do powiatu politycznego w Podgórzu i sądu powiatowego w Skawinie i dlatego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wyraża w myśl ustawy z 11. czerwca 1868 L. 59 Dz. p. p. c. k. Rządowi opinię, że w interesie stron interesowanych leży, ażeby gmina Pozowice wraz z obszarem dworskim wydzieloną została w okręgu c. k. Sądu powiatowego w Kalwaryi i c. k. Starostwa w Wadowicach a przydzieloną do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Skawinie i c. k. Starostwa w Podgórzu.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy
S. Badeni w. r.

Sprawozdawca
Dr. Damian Sawczak w. r.
Członek Wydziału krajowego.

L. 34.626/1900. Lwów, dnia 10. października 1900.

Aleg. 72

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o petycyi prof. Dra Józefa Siemiradzkiego o zwrot dodatkowych kosztów podróży do Brazylii.

Wysoki Sejmie!

Wysoki Sejm uchwałą z dnia 4. maja 1900 petycyę prof. Dra Siemiradzkiego o dodatkowe przyznanie kosztów podróży do Brazylii, odesłał Wydziałowi krajowemu do zdania sprawy Sejmowi.

W wykonaniu tej uchwały przedkładamy Wysokiemu Sejmowi następujące sprawozdanie: Wysoki Sejm na posiedzeniu dnia 3. lutego 1896 powziął szereg uchwał w sprawie wychodźtwa ludności włościańskiej, a w szczególności polecił Wydziałowi krojowemu, ażeby zbierał wiadomości o rozmiarach i kierunkach tego wychodźtwa i ażeby przy pomocy reprezentacyi tych powiatów, w których wzmagał się ruch emigracyjny, obmyślił środki zastosowane do miejscowych potrzeb i okoliczności, któreby mogły ruchowi temu skutecznie przeciwdziałać.

Ponieważ w tym czasie ogarnęła ludność włościańską we wschodniej części kraju gorączka emigracyjna przeważnie do Brazylii a stosunki naszych wychodźców w Brazylii ani c. k. Rządowi ani Wydziałowi krajowemu nie były wtedy znane, przeto Wydział krajowy między innemi zarządzeniami uchwałą z dnia 28. kwietnia 1896 do l. 9.816 postanowił wysłać do Brazylii na koszt kraju dwóch delegatów, jednego polaka, jednego rusina — celem zbadania tych stosunków, ażeby potem na podstawie tak zebranych dokładnych i wiarogodnych informacyj o losie naszych wychodźców można było doradzić Wysokiemu Sejmowi i c. k. Rządowi, jakie mają zająć stanowisko wobec ludności włościańskiej chcącej emigrować do Brazylii.

Na delegatów upatrzono profesora uniwersytetu tutejszego Dra Józefa Siemiradzkiego, który już przedtem po południowej Ameryce podróżował i ruskiego księdza Iwana Wolańskiego, który kilka lat przebywał w północnej Ameryce.

Profesor Siemiradzki obliczył, że na tę podróż delegaci będą potrzebowali około 6 miesięcy czasu, a to: 2 miesiące na podróż ze Lwowa do jednego z portów w południowej Ameryce i z powrotem, a 4 miesiące na zwiedzenie kolonij ludności z naszego kraju w czterech stanach brazylijskich osiadłej.

W uchwale Wydziału krajowego z dnia 29. maja L. 34.326 oznaczono bliższe warunki, pod jakimi ta podróż miała się odbyć i cele tej podróży, a główniejsze z nich były następujące:

a) że delegaci mieli obowiązek zwiedzić kolonie naszych emigrantów w czterech Stanach brazylijskich t. j. w Paranie, Rio grande de Sul, Sta Catharina i S.

Paulo, a to: celem zbadania ich obecnych stosunków tak pod względem ekonomicznym, moralnym i społecznym, jak i widoków na przyszłość i celem zebrania potrzebnych dat statystycznych;

b) zwiedzanie ważniejszych Kolonii miało odbywać się zawsze wspólnie przez obydwóch delegatów, ażeby później nie powstały możliwe sprzeczności w poglądach;

c) przyjęto do wiadomości, że podróż ta wymagać będzie około 6 miesięcy czasu i

d) na pokrycie kosztów tej podróży i tytułem wynagrodzenia za poniesiony trud przyznano delegatom ryczałt 6.000 zł. w a. t. j. każdemu z nich po 3 000 złr.

Powyższe warunki zostały delegatom naprzód ustnie a potem na piśmie zakomunikowane, oni je przyjęli, przeciw nim nie robili żadnych zarzutów i w podróż się wybrali.

Po powrocie do Lwowa wnieśli pomienieni delegaci prośbę do Wydziału krajowego o dodatkowe przyznanie im kwoty 2.000 złr. na pokrycie kosztów podróży, a prośbę tę motywali w ten sposób, że podróż bez ich winy trwała o 2 miesiące dłużej, jak pierwotnie przewidziano, że przyznany i wypłacony im ryczałt nie wystarczył i że dlatego brakującą kwotę musieli pokryć z własnych funduszów.

Wydział krajowy uchwałą z dnia 2. marca 1897 L. 11.624 zawiadomił petentów, że ich prośbę o dodatkowo wynagrodzenie weźmie pod rozwagę dopiero po otrzymaniu od nich zastrzeżonego sprawozdania z odbytej podróży i pod warunkiem, jeżeli wykażą, że przyznany im ryczałt na pokrycie wszelkich wydatków podróży nie wystarczył i że oni resztę tych wydatków ze swoich funduszów pokryli. Delegaci przedłożyli wprawdzie sprawozdanie z odbytej podróży, które jednak nie zawierało studyów i spostrzeżeń, na podstawie własnego doświadczenia opartych, jaki los czeka emigrantów galicyjskich w Brazylii, nie zastosowali się jednak do postawionego im wyżej wspomnianego warunku, od którego spełnienia dodatkowe przyznanie im kosztów podróży zawisłem uczynionio, delegaci uznali nawet ten warunek dla siebie za ubliżający, dlatego też Wydział krajowy uchwałą z dnia 6. kwietnia 1897 L. 19.334 do ich żądania się nie przychylił, a te z powodu że według odnośnego ustępu zawartego w uchwale Wydziału krajowego z 29. maja 1896 L. 34.326 na pokrycie kosztów podróży i tytułem wynagrodzenia za poniesiony trud ryczałt w kwocie 6.000 złr. czyli każdemu z delegatów po 3.000 zł. był wyznaczony.

Następnie delegaci Dr. Siemiradzki i Ks. Wolański wnieśli w r. 1898 petycyę do Wysokiego Sejmu o przyznanie im zwrotu dodatkowych kosztów podróży do Brazylii, pierwszy domagał się kwoty 900 zł. a drugi kwoty nie wymienił a tylko o odpowiednie wynagrodzenie upraszał.

Gdy tej petycyi Wysoki Sejm w r. 1898 nie załatwił, Dr. Siemiradzki w r. 1899 ją ponowił, ale już tylko sam bez Ks. Wolańskiego. Petycya ta również w r. 1899 nie została przez Wysoki Sejm załatwioną, a Dr. Siemiradzki wniósł po raz trzeci w r. 1900 prośbę do Wysokiego Sejmu o jej załatwienie, wskutek czego Wysoki Sejm powziął w tej sprawie powołaną na wstępie uchwałę, przedstawiwszy w ten sposób faktyczny stan tej sprawy na aktach oparty, gdy od czasu odmownej uchwały Wydziału krajowego z dnia 6. kwietnia 1897 nie nastąpiła żadna zmiana, któraby mogła na decyzyę wpłynąć, przeto przy decyzyi tej swojej Wydział krajowy pozostaje nadal i wnosi:

Wysoki Sejm raczy nad petycyą prof. Dra Siemiradzkiego o zwrot dodatkowych kosztów podróży do Brazylii przejść do porządku dziennego.

Z Rady Wydziału Kraj. Król. Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

St. Badeni *m. p.*
Marszałek krajowy.

Sprawozdawca ***Dr. Damian Sawczak*** *m. p.*
Członek Wydziału krajowego.

LS. 55/1900.

Aldg. 73

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić ponownie:

I. Sejm wzywa c. k. Rząd usilnie, aby

a) z możliwie największym pospiechem wykończył techniczne prace przygotowawcze do budowy kanałów spławnych, mających połączyć Odrę z Wisłą, z dalszem połączeniem drogą wodną Wisły i Sanu z Dniestrem i z odgałęzieniem od Sądowej Wiszni przez Gródek, Lwów do Brodów;

b) aby zajął się zapewnieniem finansowych środków do budowy tych dróg wodnych, czy to przy pomocy przedsiębiorstwa prywatnego z pełnem zabezpieczeniem ekonomicznego interesu kraju, czy też przez uzyskanie w drodze konstytucyjnej odpowiednich kredytów do budowy tych dróg wodnych na rachunek państwa z udziałem kraju i innych interesowanych czynników;

c) aby tę sprawę tak przeprowadził, by żegluga na wymienionych wyżej drogach wodnych w naszym kraju rozpoczęła się równocześnie z żeglugą na nowych drogach wodnych innych krajów koronnych, a zwłaszcza na kanałach, łączących Dunaj z Odrą, Elbą i Wełtawą.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby sprawę tę wobec c. k. Rządu z całą stanowczością zastępował, a ewentualnie zniósł się z Wydziałami krajowymi współinteresowanych krajów koronnych w celu przedsięwzięcia wspólnej z nimi akcyi.

Lwów, 18. grudnia 1900.

Wnioskodawca:
Teofil Merunowicz.

Rayski, Górka, Bednarski, Jabłoński, Jakliński, Wiśniewski, Niementowski, E. Michałowski, Dr. Jugendfein, Maiss, Zygmunt Jaworski, Małachowski, Michalski, Karol Dzieduszycki, Maryewski, Schätzel.

74

Wniosek.

Zważywszy, że tak znaczne podrożenie opału, specyalnie węgla w naszym kraju jest powodem co raz większej nędzy ludności, a tem bardziej dotkliwiej czuć się daje, że ludność nie znajduje zarobku w naszym kraju z braku fabryk i nierozwiniętego przemysłu.

Zważywszy, że w obec co raz większego przyrostu ludności występuje co raz większa trudność w wyszukiwaniu zarobku;

Zważywszy wreszcie i to, że ziemia w zachodniej części naszego kraju nie jest bez pożytecznych kruszców i węgli, które w razie wyszukania i wydobycia ich, podniosłyby nasz kraj i dałyby tysiącom ludności zarobek i obniżyłyby ceny potrzebnych kruszców, które niesłychanie drogo płacimy za granicą naszego państwa.

Podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby poczynił odpowiednie kroki w tym kierunku i wstawił do budżetu krajowego na rok 1901 sumę 20.000 koron na badania geologiczne i zasilił z tego funduszu już rozpoczęte poszukiwania, które z braku funduszów zostały wstrzymane.

We Lwowie, dnia 21. grudnia 1900.

Wnioskodawca:
Antoni Styła w. r.

Krempa, Wójcik, Milian, Kramarczyk, Data, Soleski, Warzecha, Bernadzikowski, Bojko, Niebyłowiec, Ostapczuk, Nowakowski, Rotter, Okuniewski, Romanowicz, Wachnianin, Stojałowski, Potoczek.

L. S. 369|901.

Ldg. 75

Wniosek

posła Barwińskiego i towarzyszy.

Zważywszy, że w Galicyi liczba szkół średnich w porównaniu z innymi krajami austryackimi jest za mała i nie odpowiada liczbie ludności i liczbie młodzieży szkolnej;

zważywszy, że na 32 gimnazya w Galicyi mamy tylko 4 gimnazya z językiem wykładowym ruskim, która to liczba nie odpowiada ani liczbie ludności ruskiej w kraju, ani potrzebom ruskiej młodzieży szkolnej;

zważywszy, że Stanisławów swojem położeniem w centrum powiatów ruskich i jako stolica biskupstwa ruskiego nadaje się dla założenia gimnazyum ruskiego;

zważywszy, że liczba młodzieży ruskiej, uczęszczająca do gimnazyum w Stanisławowie, jest tak znaczna, iż może zapełnić osobny zakład;

zważywszy, że po gimnazyach z językiem wykładowym polskim jest przeszło 30 nauczycieli Rusinów, z których najmniej 18 możnaby przydzielić do nauczania w gimnazyach z językiem wykładowym ruskim;

zważywszy, że frekwencya gimnazyum ruskiego byłaby zupełnie zabezpieczona, jak na to wskazuje znaczna ilość uczniów ruskich w I. klasie od lat kilku;

zważywszy, że założenia gimnazyum ruskiego domagają się tam od kilku lat Rusini Stanisławowa i okolicznych powiatów w petycyach, wnoszonych co roku do Wysokiego Sejmu —

wnoszą podpisani:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Wzywa się c. k. Rząd, by z rokiem szkolnym 1901|2 założył w Stanisławowie gimnazyum państwowe wyższe z językiem wykładowym rnskim, zaczynając stopniowo od pierwszej klasy“.

Pod względem formalnym wnoszą podpisani, by ten wniosek został odesłany do Komisyi szkolnej.

We Lwowie, dnia 17. czerwca 1901.

Wnioskodawca:
Barwiński w. r.

Wachnianin, Karatnicki, Dr. Sawczak, Konstanty Czechowicz, Hamorak, Okuniewski, Kulczycki, Dr. Oleśnicki, Ostapczuk, Nowakowski, Mandyczewski, Zajączkowski, Niebyłowiec, Ochrymowicz.

LW. 60.055/900.

We Lwowie, dnia 18. września 1900.

Alleg. 76

Propozycya

Wydziału krajowego w sprawie wyboru 3 Członków Rady Nadzorczej Banku krajowego i 2 zastępców członków tejże Rady.

Wysoki Sejmie!

Z końcem roku 1900 gasną mandaty trzech Członków i jednego Zastępcy Członka Rady Nadzorczej Banku krajowego, a mianowicie mandaty Członków pp.: Dra Stefana Fedaka, Stanisława Jędrzejowicza i Karola hr. Scipio, tudzież mandat zastępcy Członka: p. Juliusza Mikolascha.

Nadto wskutek wyboru uchwałą z dnia 2. kwietnia 1900 r. Dra Stefana Fedaka Członkiem Rady Nadzorczej Banku krajowego, wakuje jeden mandat zastępcy Członka tejże Rady, który przed wspomnianą uchwałą piastował Dr. Stefan Fedak.

Wobec tego ma Wydział krajowy zaszczyt przedstawić Wysokiemu Sejmowi zgodnie z postanowieniem §. 110. Statutu Banku krajowego wniosek:

Wysoki Sejm raczy wybrać:

I. Członkami Rady Nadzorczej Banku krajowego na kadencyę trzechletnią, poczynającą się z dniem 1. stycznia 1901 r. pp.:

Dra Stefana Fedaka,
Stanisława Jędrzejowicza,
Karola hr. Scipiona.

II. Zastępcami Członków Rady Nadzorczej Banku krajowego na tęż samą kadencyę pp.:

Dra Augusta Łozińskiego,
Juliusza Mikolascha.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
S. Badeni *w. r.*

Sprawozdawca:
Mieczysław Onyszkiewicz *w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

LW. 27.902/900.

We Lwowie, dnia 17. czerwca 1901.

77

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z projektem ustawy, zaliczającej gminę Jaworzno powiatu chrzanowskiego do miejscowości, podlegających ustawie gminnej z dnia 3. lipca 1896 Nr. 51. dz. u. kr.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 19. listopada 1896, ponowioną następnie na posiedzeniu z dnia 24. kwietnia 1900 postanowiła Rada gminna w Jaworowie prosić Wysoki Sejm o zaliczenie gminy Jaworzno do miejscowości, podlegających ustawie gminnej z dnia 3. lipca 1896. Nr. 51 dz. u. kr.

Prośbę tę uznała chrzanowska Rada powiatowa uchwałą z dnia 4. stycznia 1900 za zupełnie uzasadnioną i ze swej strony zaleciła ją do uwzględnienia, stosunki miejscowe w Jaworznie wymagają bowiem ściślejszej organizacyi gminnej.

W szczególności za uwzględnieniem prośby gminy przemawiają następujące okoliczności:

Wieś Jaworzno jest największą gminą powiatu chrzanowskiego. Podług konskrypcyi z r. 1890 zajmuje ona 63·10 km^2 i już w r. 1890 posiadała 6.637 ludności i liczyła 703 numerów domu, obecnie zaś cyfra ludności dosięga 8.000, zaś liczba domów przenosi 800. Istniejące tam kopalnie węgla i siarki mają wszelkie warunki dalszego rozwoju i zatrudniają już obecnie około 3.000 robotników.

Siła podatkowa gminy jest dość znaczną, podatki bezpośrednie, przypisane w r. 1899 do poboru, wynosiły bowiem bez podatku osobisto-dochodowego 25.813 koron.

Podług przedłożonego inwentarza gminy Jaworzna za rok 1898 do majątku tej gminy należy kilka budynków wartości 142.600 koron, dalej 427 morgów pastwisk, 13 morgów gruntu ornego i 4 morgi lasu, oprócz kilkudziesięciu morgów gruntu, oddanego członkom gminy w wieczystą dzierżawę. Cały majątek, wraz z kapitałami i prawem poboru opłat targowych, rybołowstwa i polowania oceniony jest w inwentarzu na 317.868 koron. Długi gminne (zaległości bierne) z końcem r. 1899 wynoszą tylko 6.762 koron i mają czę-

ściowe pokrycie w zaległościach czynnych wynoszących 864 koron. Ruch pieniężny w kasie gminnej, jak na gminę wiejską, jest znaczny, i tak w r. 1899 pobrane w funduszu gminnym dochody wynosiły 35.087 koron, wydatki 34.653 koron.

Jaworzno ma wszelkie cechy rozwijającej się gminy miejskiej, oprócz probostwa jest siedzibą sądu powiatowego, urzędu podatkowego, urzędu cłowego, urzędu pocztowego i telegraficznego, znajduje się tam dalej stacya kolei żelaznej, czteroklasowa szkoła męska i żeńska i kilka znaczniejszych zakładów przemysłowych, wreszcie odbywają się tygodniowe targi. Dbająca o dalszy rozwój tej miejscowości Reprezentacya gminna wystawiła kosztem 120.000 koron budynek szkolny, pobudowała rzeźnię i jatki gminne i przeznacza corocznie w budżecie znaczniejsze kwoty na utrzymanie policyi, oświetlenie ulic, bruki, studnie i uzupełnienie przyborów pożarnych.

Na rok 1900 preliminowane były wydatki gminne w kwocie 24187 K, dochody własne w kwocie 7200 K., okazujący się zaś niedobór w kwocie 16.987 K. pokryto dodatkiem gminnym w wysokości 48% i szkolnym 18%. — Powyższy niedobór spowodowały w części zamieszczone w budżecie wydatki nadzwyczajne i inwestycyjne w łącznej kwocie 4.264 K. Tak Rada gminna, jak i Reprezentacya powiatowa uznały zgodnie, że wobec widocznego rozwoju gminy Jaworzna obowiązująca tam ustawa gminna dla wsi z roku 1866 nie odpowiada już tamtejszym zmienionym stosunkom miejscowym, a przeto jest pożądanem przeniesienie tej miejscowości do kategoryi gmin podlegających ustawie gminnej z 3. lipca 1896, której ściślejsze przepisy zwłaszcza co do wykonywania policyi miejscowej oraz co do prowadzenia rachunkowości i kasy gminnej niewątpliwie wyjdą gminie na korzyść.

Podzielając to zapatrywanie, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić dołączony projekt ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Adolf Vayhinger w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Ustawa

z dnia . . . . . o zaliczeniu gminy Jaworzno, powiatu chrzanowskiego, do miejscowości, podlegających ustawie gminnej z dnia 3. lipca 1896 Nr. 51 dz. u. kr.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Gmina Jaworzno powiatu chrzanowskiego zaliczoną zostaje do miejscowości, w których obowiązuje ustawa gminna z dnia 3. lipca 1896 r. Nr. 51 dz. u. kr.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

LW. 34.309/1901. Lwów, dnia 19. czerwca 1901.

Alleg. 78

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Mościskach na zaciągnięcie pożyczki w kwocie 116.000 koron.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z 14. marca 1901 postanowiła Rada powiatowa w Mościskach zaciągnąć imieniem powiatu pożyczkę w kwocie 116.000 koron celem spłacenia reszty z pożyczki zaciągniętej w roku 1894 w gal. Kasie oszczędności w kwocie 42.000 zł. w. a. przeznaczonej na budowę domu dla Rady powiatowej i konwersyę pierwotnej pożyczki 27.000 zł. w. a. tudzież celem pokrycia niedoborów budżetowych funduszu administracyjnego i funduszów drogowych powiatu.

Podług inwentarzy powiatu za rok 1900 i preliminarzy na rok 1901 długi powiatu wynoszą:

A. Fundusz administracyjny i dróg powiatowych:

1.	Reszta z pożyczki zaciągniętej w gal. Kasie oszczędności w r. 1894	78.035 K 72 h
2.	Pożyczka zaciągnięta w r. 1896 w funduszu emerytalnym . . .	3 761 „ 15 „
3.	Pożyczka zaciągnięta w r. 1896 w tym samym funduszu dla dróg powiatowych	9.238 „ 85 „
4.	Reszta z bezprocentowej pożyczki głodowej w kwocie 14.000 K w r. 1898 zaciągniętej w Banku krajowym	4.666 „ 66 „
5.	Zaległości bierne (pożyczki chwilowe)	7.240 „ 66 „
6.	Zaległości bierne dróg powiatowych	1.200 „ — „

B. Powiatowy fundusz dróg gminnych:

7.	Pożyczka wekslowa chwilowa zaciągnięta w r. 1899 w Banku kraj.	6.400 „ — „
8.	Bezprocentowa pożyczka zaciągnięta w r. 1899 z funduszu krajowego na budowę mostu w Małnowie	4.000 „ — „
9.	Pożyczka wekslowa chwilowa zaciągnięta w r. 1900 w Banku krajowym na budowę drogi Mościska-Lipniki	7.000 „ — „
10.	Zaległości bierne, (w nich chwilowe pożyczki 9.631 K 86 h) .	12.821 „ 76 „
	Razem . .	134.364 K 80 h

W sumie tej mieszczą się chwilowe pożyczki wykazane pod poz. 5, 7, 9 i 10, w łącznej kwocie . . . . . 30.272 K 52 h
zaległości bierne poz. 6 i 10 . . . . . 4.389 „ 90 „
wreszcie pretensya powiatu do gmin z tytułu bezprocentowej pożyczki głodowej . . . . . 1.894 „ 32 „
Razem . . 36.556 K 74 h

Potrąciwszy tę ostatnią sumę od sumy 134.364 K 80 h okazuje się właściwe obciążenie powiatu długami bez zaległości biernych, w kwocie 97.808 K 06 h.

Gdy zaś według odpisu wykazu przypisanych w powiecie podatków bezpośrednich, podatki te wynoszą 197.148 K, z czego 50% wynosi 98.574 K, przeto zezwolenie na zaciągnięcie pożyczki w kwocie 116.000 K udzielonem być może tylko w drodze ustawy krajowej.

Zamierzona pożyczka ta obróconą ma być, jak to już wyżej wspomniano, w pierwszym rzędzie na spłatę reszty pożyczki z r. 1894 w kwocie 78.035 K 72 h, tudzież na pokrycie niedoborów budżetowych na rok 1901 funduszu administracyjnego, powiatowego funduszu dróg gminnych w kwotach 10.683 K 59 h i 27.864 K 39 h czyli razem 38.548 K. Niedobory rzeczone powstały, jak wyjaśnia Wydział powiatowy w relacyi swej z 30. marca 1901 l. 409 z tego powodu iż wskutek klęsk elementarnych, które w ostatnich kilku latach z rzędu powiat nawiedzały, mianowicie wskutek posuchy, znaczniejszych przymrozków wiosennych, z ostrymi wiatrami burzy i ulewnych deszczów w czasie dojrzewania plonów, wreszcie przez kilka lat z rzędu nadmiernie pojawiających się myszy polnych — podatki zostały w znaczniejszej sumie odpisane a tem samem zmniejszyła się także wydatność preliminowanych dodatków do podatków na cele powiatowe tak, że z tego tytułu wpłynęło w ciągu ostatnich sześciu lat 44.836 K mniej aniżeli preliminowano.

W skutek tej zniżki dochodów musiała Reprezentacya powiatowa celem pokrycia niedających się odroczyć wydatków budżetami przewidzianych zaciągać pożyczki chwilowe, które jako takie, zatem płatne w najbliższej przyszłości, zaciągnięte zostały bez zezwolenia Wydziału krajowego. Obecnie jednak mają być spłacone i w tym celu wstawione zosłały do preliminarzy powiatowych na rok 1901, a mianowicie, z wykazanych wyżej pożyczek:

pod poz.	5.	w całości	7.240 K	66 h
„ „	7.	„ „	6.400 „	— „
„ „	9.	„ „	7.000 „	— „
„ „	10.	„ „	9.631 „	86 „
		Razem . .	30.272 K	52 h
nadto zaś z pożyczki poz.	2.	część	376 „	15 „
„	3.	„	923 „	88 „
„	4.	w całości	4.666 „	66 „
„	8.	część	1.000 „	— „
		Razem więc . .	37.239 K	21 h

Na pokrycie tego wydatku i innych inwestycyjnych drogowych, uznała Reprezentacya powiatowa, że wobec tylukrotnych klęsk elementarnych, niemożliwem jest nakładanie wyższych od dotychczasowych dodatków powiatowych, które podług budżetów powiatu na rok 1901 wynoszą:

na cele administracyjne	13%
na drogi powiatowe	4%
razem więc . .	17%

oprócz ustawowych 10% na powiatowy fundusz dróg gminnych. Rada powiatowa postanowiła więc wydatki powyższe pokryć z nowej pożyczki 116.000 kor.

Wydział krajowy zauważa przytem, że w preliminarzu administracyjnym powiatu na rok 1901 wstawiono już raty dotychczasowej i przyszłej pożyczki w gal. Kasie Oszczędności w sumie ogólnej 6.000 koron. Nowa więc pożyczka umożliwi powiatowi uregulowanie gospodarki jego finansowej bez znaczniejszego obciążenia i bez potrzeby podwyższania dodatków powiatowych na cele administracyjne na rok 1901 uchwalonych.

Wydział krajowy uznając przeto potrzebę zaciągnięcia powyższej pożyczki, przedkłada Wysokiemu Sejmowi wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony pod ·/. projekt ustawy.

Z Rady Wydziału Krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

St. Badeni *m p.*

Sprawozdawca:

Adolf Vayhinger *m. p.*

Członek Wydziału krajowego.

Ustawa

z dnia . . . . . w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Mościskach na zaciągnięcie imieniem powiatu mościskiego pożyczki w kwocie 116.000 K.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Reprezentacyi powiatu Mościska zezwala się na zaciągnięcie imieniem powiatu pożyczki w kwocie 116.000 K. celem spłacenia pożyczki zaciągniętej w roku 1894 w galic. Kasie Oszczędności, wynoszącej z końcem 1900 roku 78.035 K 72 h tudzież pokrycia niedoborów budżetowych funduszu powiatowego administracyjnego i powiatowego funduszu dróg gminnych na rok 1901.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

LW. 40.732/1901. Lwów, dnia 19. czerwca 1901.

Aleg. 79

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustawy z dnia 4. lipca 1899 Dz. u. kr. Nr. 93. o poborze krajowych opłat konsumcyjnych.

Wysoki Sejmie!

W dodatkowem sprawozdaniu o budżecie krajowym na r. 1901 (z dnia 4. czerwca 1901 L. 36.137), wniesionem do Wys. Izby na posiedzeniu z dnia 17. czerwca 1901 podał Wydział krajowy do wiadomości Wys. Sejmowi, że z dniem 1. września 1901 wejdzie w życie ustawa państwowa o podwyższeniu państwowego podatku od wódki i przekazywaniu powstałej przez to nadwyżki funduszom krajowym królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa.

Wedle postanowień art. III. lit. B. tej ustawy mają mieć jednak prawo do udziału w tej nadwyżce tylko te kraje, które przez czas trwania wspomnianej ustawy państwowej tj. od 1. września 1901 do 31. grudnia 1909 nie będą pobierały krajowej opłaty konsumcyjnej od gorących palonych płynów spirytusowych.

Że zaś w kraju naszym obowiązywać ma po dzień 31. grudnia 1904 ustawa z dnia 4. lipca 1899 (Dz. u. kr. Nr. 93) o poborze krajowych opłat konsumcyjnych od piwa, wina i gorących palonych płynów spirytusowych, przeto należałoby dla zapewnienia krajowi udziału w nadwyżce dochodów z podwyższenia podatku od wódki zmienić ustawę krajową w tym kierunku, iżby postanowienia, dotyczące poboru opłaty konsumcyjnej od palonych gorących płynów spirytusowych przestały obowiązywać w przeddzień wejścia w życie wspomnianej ustawy państwowej, zatem dnia 31. sierpnia 1901. Reszta postanowień ustawy krajowej, odnoszących się do poboru kraj. opłat konsumcyjnych od piwa i wina, pozostałaby nadal w mocy t. j. do 31. grudnia 1904.

Na konieczną potrzebę zmiany ustawy krajowej w powyższym kierunku zwróciło także uwagę Wydziału krajowego c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych w piśmie z dnia 5. czerwca 1901 L. 21.079, podnosząc zarazem, że nowella, uchylająca te postanowienia ustawy z 4. lipca 1899 Dz. u. kr. Nr. 93, które dotyczą poboru krajowej opłaty od palonych gorących płynów spirytusowych, winna prócz tego zawierać postanowienie, zapewniające z funduszu krajowego zwrot uiszczonej już opłaty od tych płynów spirytusowych, które w dniu wejścia w życie państwowej ustawy tj. w dniu 1. września 1901 ulegną dodatkowemu opodatkowaniu po myśli art. II. pomienionej ustawy.

W projekcie ustawy krajowej o dodatku do podatku od wódki, uchwalonej przez Wys. Sejm w grudniu 1900 r. na drugiem posiedzeniu bieżącej sesyi, zapewnionym był również zwrot uiszczonej opłaty od tych płynów spirytusowych, które miały być w dniu 1. stycznia 1901 dodatkowo opodatkowane, a zapewnionym był w ten sposób, że od takich płynów miał być pobrany nie cały dodatek krajowy, ale tylko różnica między oznaczonym dodatkiem a uiszczoną już opłatą.

Ustawa ta nie uzyskała wprawdzie sankcyi dla braku jednomyślności wszystkich Sejmów krajowych, jak tego wyraźnie się c. k. rząd domagał, niemniej je-

dnak postanowienia w niej zawarte, stanowiąc objawioną wolę Wys. Sejmu, musiały być dla Wydziału dyrektywą.

Gdy zaś ustawa państwowa w dniu 4. czerwca 1901 ostatecznie uchwalona w gruncie rzeczy zastępuje 17 niedoszłych do skutku ustaw krajowych o dodatku do podatku od wódki, różniąc się od nich tem, że zamiast dodatku do podatku w wysokości 20 gr. od hektolitrostopnia absolutnego alkoholu wprowadza podwyższenie samego podatku o 20 gr. na hektolitrostopniu, przekazując całą przez to uzyskaną podwyżkę funduszom krajowym, uznał Wydział krajowy za słuszne i wskazane, aby pod tymi samymi warunkami, jakto miało mieć miejsce w razie zaprowadzenia krajowego dodatku do podatku od wódki, zapewniono i teraz przy zaprowadzeniu podwyżki w podatku, zastępującej właściwie ów projektowany dodatek, zwrot uiszczonej opłaty krajowej za te płyny wyskokowe, które w dniu 1. września 1901 t. j. w dniu wejścia w życie ustawy państwowej ulegną dodatkowemu opodatkowaniu. Zwrot ten jednak nastąpić może — jak to zresztą i w projekcie niedoszłej ustawy krajowej było postanowionem — tylko wówczas, jeżeli udowodnionem zostanie, że opłata krajowa od dodatkowo opodatkowanych płynów spirytusowych została istotnie *wedle taryfy* uiszczoną.

W powołanem wyżej piśmie nadmieniło jeszcze c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych, że ze względu na krótki czas, jaki dzieli od dnia zebrania się Sejmów, postanowiło odbyć konferencyę z delegatami tych Wydziałów krajowych, gdzie istnieją opłaty konsumcyjne, celem omówienia i ujednostajnienia tekstu postanowienia, zapewniającego zwrot uiszczonej opłaty, i dlatego uprasza o wysłanie na 13. czerwca 1901 osobistości, obznajomionej dokładnie z przedmiotem mającym stanowić temat tej konferencyi.

Z ramienia Wydziału krajowego brał udział w tej konferencyi jeden z urzędników krajowych i po powrocie przedłożył ustalony na podstawie przeprowadzonej dyskusyi tekst postanowienia o zwrotach uiszczonej opłaty konsumcyjnej, który ma wejść w skład ustaw krajowych tych krajów, gdzie istnieje pobór takiej opłaty.

W załączonym projekcie ustawy objęte jest to postanowienie artykułem II., wypowiada ono tylko zasadę, że fundusz krajowy zwraca uiszczoną opłatę za te płyny wyskokowe, które w dniu 1. września 1901 zostaną dodatkowo opodatkowane, jeżeli udowodnionem zostanie, że od tych płynów uiszczono już krajową opłatę *wedle taryfy*. Bliższe szczegóły co do tego zwrotu unormowane zostaną w przepisach wykonawczych, które wyda c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Na podstawie powyższego przedstawienia Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy.

Z Rady Wydziału Kraj. Król. Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

Marszałek krajowy
***St. Badeni** w. r.*

Sprawozdawca
***Dr. J. Wereszczyński** w. r.*
Członek Wydziału krajowego.

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, uchylająca postanowienia ustawy z dnia 4. lipca 1899 Dz. u. i r. kr. Nr. 93 o poborze krajowych opłat konsumcyjnych, o ile się tyczą poboru opłaty konsumcyjnej od gorących palonych płynów spirytusowych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, jak następuje:

Art. I.

Postanowienia ustawy z dnia 4. lipca 1899 Dz. u. i r. kr. Nr. 93. o poborze krajowych opłat konsumcyjnych, o ile się tyczą poboru opłaty konsumcyjnej od gorących palonych płynów spirytusowych, tracą moc obowiązującą z dniem 31. sierpnia 1901.

Art. II.

Krajową opłatę konsumcyjną, uiszczoną za te palone gorące płyny spirytusowe, które ulegną dodatkowemu opodatkowaniu, przewidzianemu w artykule II. ustawy państwowej z dnia . . . . . Dz. p. p. Nr. . . . ., zwróci fundusz krajowy osobom obowiązanym do zapłacenia tego dodatkowego podatku, o ile udowodnią, że dotychczasowa krajowa opłata konsumcyjna została od tych płynów według taryfy uiszczoną.

Bliższe postanowienia co do zwrotu uiszczonej opłaty unormuje rozporządzenie, wydane przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Art. III.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych i Mojemu Ministrowi skarbu.

L.S. 528/901.

Aleg. 80

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby wziął pod rozwagę zniesienie myt krajowych, a porozumiał się z Wydziałami powiatowymi w przedmiocie zniesienia myt powiatowych.

2. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby wciągając do współdziałania Wydziały powiatowe, jak długo myta istnieć będą, takowe nie wydzierżawiał w wielkich partyach, ułatwiając w ten sposób dzierżawę obcym kapitalistom, lecz wydzierżawiał myta pojedyńczo, uwzględniając przedewszystkiem chrześcian-dzierżawców.

3. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby prośby o koncesye na myta, wnoszone przez prywatnych właścicieli ściśle badał i dążył do ukrajowienia wszystkich środków przewozowych.

Lwów, dnia 18. czerwca 1901.

Wnioskodawca:
Ks. Stojałowski w. r.

Niebyłowiec, Nowakowski, Wlniczuk, Krempa, Kramarczyk, Żardecki, Data, Bernadzikowski, Szwed, Połoczek, Warzecha, Milan, Styła, Wójcik, Bojko, Barwiński.

L. S. 527|901.

Aleg. 81

Wniosek.

Sejm wzywa c. k. Rząd o założenie wyższej szkoły górniczej i hutniczej w Krakowie.

Lwów, dnia 18. czerwca 1901.

Wnioskodawca:
Zoll w. r.

Paszkowski, Dr. Jordan, Dąmbski, Weigel, Z. Tarnowski, Hupka, A. Potocki, Milewski, Scipio, Rotter, Zdzisław Skrzyński, Gorayski, Binder, Męciński, Wodzicki, Adam Skrzyński.

LW. 40.781/901.

We Lwowie, dnia 19. czerwca 1901.

Alleg. 82

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie uzupełniającego wyboru dwóch członków do Wydziału galic. Kasy oszczędności we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

W myśl §. 49 statutu galic. Kasy oszczędności we Lwowie zastrzeżonem zostało Wysokiemu Sejmowi prawo wyboru 8 członków Wydziału Kasy na lat trzy, bądź to z grona członków Towarzystwa Kasy, bądź też z poza grona tegoż Towarzystwa, a to na wniosek Wydziału krajowego.

Wykonując powyższe prawo, wybrał Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 28. marca 1899 członkami galic. Kasy oszczędności we Lwowie zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego pp.: ks. Lubomirskiego Andrzeja, dra Kułaczkowskiego Jarosława, dra Liliena Adolfa, Niezabitowskiego Stanisława, radcę Wydz. kr., Pierożyńskiego Eugeniusza, dra Leonarda Piętaka, Schulca Jana i dra Sołowija Tadeusza.

Gdy dwóch z tych wybranych przez Wysoki Sejm członków Wydziału kasy, a mianowicie pp.: ks. Lubomirski Andrzej i dr. Sołowij Tadeusz, złożyli powyższy urząd, a rezygnacyę tę przyjął do wiadomości Wydział Kasy na posiedzeniu z dnia 15. maja 1901, jak o tem zawiadomiła Wydział krajowy Dyrekcya gal. Kasy oszczędności pismem z dnia 31. maja 1901l. 2874, przeto Wydział krajowy przedstawia Wysokiemu Sejmowi do uzupełniającego wyboru w ich miejsce następujących dwóch członków do Wydziału kasy:

1. dr. Stanisława Głąbińskiego, profesora Uniwersytetu lwowskiego,
2. dr. Zygmunta Skowrońskiego, adwokata krajowego.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Adolf Vayhinger w. r.
Członek Wydziału krajowego.

LS. 641/901.

We Lwowie, dnia 19. czerwca 1901.

Aleg. 83

Sprawozdanie

komisyi budżetowej w przedmiocie prowizoryum budżetowego na miesiąc lipiec i sierpień 1901 r.

Wysoki Sejmie!

21. grudnia, zeszłego roku uchwalił Wysoki Sejm prowizoryum budżetowe na pierwszy kwartał roku 1901.

Zarazem zapadła na wniosek Komisyi budżetowej następująca uchwała:

„Wzywa się c. k. Rząd, aby jeszcze przed otwarciem Rady państwa zwołał Sejm na dłuższą sesyę".

Powodem uchwalenia krótkiego stosunkowo prowizoryum, oraz przytoczonej rezolucyi była tylokrotnie już przez Komisyę budżetową podnoszona zasada, że racyonalna gospodarka krajowa wymaga bezwarunkowo wczesnego uchwalenia budżetu, a więc o ile możności jeszcze przed zaczęciem roku budżetowego. Radzenie nad budżetem w czerwcu i lipcu, jak to tego roku ma miejsce, jest zadosyć uczynieniem formie nie istocie prawa budżetowego, gdyż wiele prac, na które Wysoki Sejm uchwali kredyta, nie będą mogły być przeprowadzone w danym roku, z powodu spóźnionej pory.

Niestety temu słusznemu żądaniu nie stało się zadość, a jeżeli nie możemy nie uznać do pewnego stopnia powodów, które spowodowały tak późne zwołanie Sejmu, to jednak musimy co do przyszłości, ponownie się zastrzedz.

Wskutek niezwołania Sejmu we właściwym czasie, a uchwalenia tylko trzymiesięcznego prowizoryum budżetowego, zabrakło Wydziałowi krajowemu upoważnienia tak co do pobierania na rzecz funduszu krajowego dodatków do państwowych podatków bezpośrednich, jak i do czynienia z tegoż funduszu zwyczajnych wydatków.

Aby módz pobierać dodatki krajowe uzyskał Wydział krajowy, udając się do Prezydyum c. k. Namiestnictwa Rozporządzenie Cesarskie na przeciąg drugiego kwartału

roku bieżącego; — wydatki zaś w granicach budżetu z roku 1900 zdecydował się Wydział krajowy wypłacać na własną odpowiedzialnośc. Komisya budżetowa uznając, że Wydział krajowy inaczej postąpić nie mógł bez narażenia kraju na nieobliczalny zamęt stawia wniosek aby wysoki Sejm zechciał tę decyzyę Wydziału krajowego przyjąć do wiadomości i zatwierdził.

Wzmiankowane rozporządzenie cesarskie obejmuje tylko drugi kwarrał r. 1901. Skoro zaś nie jest rzeczą prawdopodobną, aby Wysoki Sejm mógł uchwalić całkowity budżet przed końcem czerwca, zachodzi potrzeba uchwalenia dalszego prowizoryum. Zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego, stawia komisya budżetowa wniosek o przyznanie prowizoryum na dalsze dwa miesiące a więc po koniec sierpnia b. r. Przypuszczać wprawdzie można, że już w lipcu Wysoki Sejm budżet uchwali ale Komisya nie może przesądzać woli Wysokiego Sejmu a chce się zarazem na każden sposób zabezpieczyć, aby Wydział krajowy nie był znów w przykrym położeniu sprawowania finansowej gospodarki bez konstytucyjnego przyzwolenia i liczy się z okoliczuością, że potrzeba pewnego choćby krótkiego czasu na wyjednanie dla budżetu Najwyższej sankcyi.

Co do wysokości pobierać się mających dodatków do podatków stawia Wydział krajowy wniosek na zatrzymanie stopy z roku 1900. — Komisya budżetowa jest jednak zdania, że należy już teraz zniżyć te dodatki do wysokości proponowanej przez Wydział krajowy w budżecie na rok 1901. Podatki i dodatki do podatków są przez władze podatkowe obliczane kwartalnie a płatne z końcem każdego kwartału.

Gdy oprócz tego opłacający podatek nie płaci procentu za następne 14 dni, dzieje się zwykle, że największa część podatków jest wypłacana dopiero koło 14 dnia miesiąca następującego po końcu kwartału.

Ponieważ władze nie obliczają podatków miesięcznie lecz kwartalnie stopa dodatków naznaczona na dwa miesiące będzie się musiała liczyć przez wszystkie trzy miesiące to jest do końca września.

Gdyby i za ten trzeci kwartał bieżącego roku obliczone zostały dodatki w dotychczasowej wysokości, toby ulga dla płacących podatki w bieżącym roku de facto już nie nastąpiła, a znalazłaby swój wyraz dopiero przy podatkach płatnych koło 14 stycznia roku przyszłego za ostatni kwartał roku bieżącego.

Wtedy by naraz odpisano zniżkę przyzwoloną budżetem za wszystkie cztery kwartały na raz, tak żeby ludność kraju przy utrzymaniu tych samych zniżonych dodatków do podatków w roku przyszłym, na ratę kwartalnych podatków przypadającą 15. kwietnia płacić musiała więcej, niż by zapłaciła 15. stycznia. Skoki takie, które tylko jednostkom dobrze obznajomionym z budżetem krajowym i ze sposobem przypisywania podatków są łatwe do wytłumaczenia, byłyby dla szerokich warstw ludności zagadką a dla wszystkich nieprzygotowanych przykrą niespodzianką.

Już zresztą uchwałą z 4. maja 1900 polecił Wysoki Sejm w razie zaprowadzenia dodatku konsumcyjnego od spirytusu zniżyć dodatki do podatków do wysokości opłacanej w roku 1899. Od 1. września zostanie zaprowadzona zwyżka podatku konsumcyjnego, a ludność kraju polegając na przytoczonej uchwale sejmowej oczekuje przyrzeczonej zniżki.

W myśl tych wywodów Komisya budżetowa wnosi

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości, że Wydział krajowy czynił w II. kwartale roku 1901 wydatki zwyczajne z funduszu krajowego na podstawie budżetu r. 1900 i zatwierdza to postępowanie Wydziału krajowego.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do czynienia wydatków zwyczajnych z funduszu krajowego na rachunek roku budżetowego 1901 na podstawie budżetu na r. 1900.

III. Sejm upoważnia do pobierania na rzecz funduszu krajowego dodatków do państwowych podatków bezpośrednich, a mianowicie:

a) dodatku do państwowego podatku gruntowego, domowo-czynszowego, domowo-klasowego i do 5% podatku od domów wolnych, w wysokości 60 gr. od każdej korony całej przypisanej należytości tych podatków.

b) dodatku do państwowych bezpośrednich podatków osobistych, ustanowionych ustawą z 25. października 1896 r. Dz. ust. p. Nr. 220, z wyjątkiem podatku osobisto-dochodowego, w wysokości 66 gr. od każdej korony całej przypisanej należytości tych podatków;

c) opodatkowani w mieście Krakowie, tudzież w powiatach chrzanowskim i krakowskim opłacać będą dodatek do podatków

wymienionych w III. a) w wysokości 49 gr.,
zaś do wymienionych w III. b) w wysokości 55 gr.,

od każdej korony całej należytości tych podatków.

IV. Upoważnienia powyższe pod II. i III. udzielone obowiązują po dzień 31. sierpnia 1901 r.

Zastępca przewodniczącego:
K. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Andrzej Potocki w. r.

L. S. 601/1901

We Lwowie, dnia 19. czerwca 1901.

Druk. 84

Sprawozdanie

Komisyi administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie wcielenia gminy Ruska wieś, tudzież przysiołków gminy Staroniwa i Drabinianka do gminy m. Rzeszowa.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy sprawozdaniem z dnia 10. maja 1901, l. 16.180/901 zaleca wcielenie gminy Ruska wieś, tudzież przysiołków gminy Staroniwa i Drabinianka w granicach projekcie ustawy art. II. opisanych do gminy miasta Rzeszowa.

Przytoczone w sprawozdaniu motywa, oparte na urzędowych datach są tego rodzaju, że komisya podziela w zupełności zapatrywania Wydziału krajowego i uznaje konieczność zamierzonego połączenia a tem samem popiera w całej treści i osnowie rzeczone sprawozdanie, naprowadzając jeszcze następujące dane, oparte na aktach przedmiotowych i na zbadanych okolicznościach:

Oprócz udowodnionego niekorzystnego położenia granic topograficznych miasta Rzeszowa, gminy Ruska wieś i wymienionych przysiołków, oprócz faktu w kraju może nieistniejącego, że jedna strona ulicy należy do terytoryum gminy m. Rzeszowa a druga strona do gminy Ruska wieś lub do Staroniwy, jak główna ulica prowadząca z dworca kolejowego i droga prowadząca do Boguchwały obok kościoła poreformackiego i ogrodu miejskiego, że pośród szeregu realności po jednej stronie ulicy położonych, pojedyńcze z tych szeregów domy, należą do jednej a inne do drugiej gminy, oprócz takich tylko idealnem pojęciem przedstawić się dających granic, istnieje jeszcze kilkudziesięciumorgowa przestrzeń gruntu, wśród której jak wyspa, położonym jest grunt, należący do gminy Staroniwy, a znowu wśród tej wyspy Staroniwskim pierścieniem opasana realność, stanowiąca, terytoryum m. Rzeszowa.

Część głównego dworca kolejowego, gdzie umieszczone są urzęda ruchu i peron, położone jest na terytoryum Ruskowiejskiem, zaś dalsza wschodnia część budynków kolejowych, na terytoryum m. Rzeszowa, a potem znowu na Ruskiejwsi.

Drugi dworzec kolejowy położony jest w granicy terytorynm gminy Staroniwy. Wśród enklaw, sięgających prawie do śródmieścia gminy m. Rzeszowa, tuż przy jej granicy a więc w mieście, osiadły karczmy, środowiska najwstrętniejszych orgii i demoralizacyi.

Podczas gdy c. k. Starostwo powiatowe rozporządzeniem z dnia 27. marca 1877, l. 3.805 przydzieliło Magistratowi wykonywanie nadzoru policyi miejscowej na głównym dworcu kolejowym, a rozporządzeniem z 30. stycznia 1899, l. 600 na dworcu kolejowym niedawno wybudowanym w Staroniwie i magistrat spełnia to zadanie w interesie publicznego ładu i bezpieczeństwa, nie cofając się przed ofiarami, jakie z tego powodu ponosić jest zmuszony, to karczmy owe pozostawione są nadzorowi szynkarzy i podejrzanego personalu służbowego.

Z uwagi bowiem na znaczną odległość siedziby urzędowania Zwierzchności gminnych w Ruskiejwsi i w Staroniwie, z uwagi na brak policyi w tych gminach i brak środków na jej utrzymanie, szynkarze sę tam reprezeatantami policyi bezpieczeństwa i obyczajności, od ich woli zależy przestrzeganie nstawy przeciw opilstwu, oni przestrzegają godzin policyjnych, słowem postępnją w taki sposób, jaki dla ich interesu jest dogodny, a jedynym hamulcem tych dowolności są chyba nie nader częste głosy ich sumienia i obawa przed następstwami karnemi.

Do tych karczem nie ma przystępu policya miasta Rzeszowa, która bardzo często przystanąć musi na granicy terytoryalnej w pogoni za przestępcą, a nawet za zbrodniarzem, z obawy przed odpowiedzialnością karną w razie przekroczenia granicy, za nadużycie władzy urzędowej.

Obok tych karczem istnieją fabryki i fabryczki produktów konsumcyjnych, sztucznych śledzi, octu, cukierków, sklepy i kraniki artykułów spożywczych, wyrobnie krochmalu i tłuszczów, a wszystko to wśród szeregów ściśle zwartych domów drzewianych, nawet podwórzami nie przedzielonych, pozbawione nadzoru sanitarnego, bo w żadnej z tych gmin nie ma ani lekarza, ani weterynarza, pozbawione nadzoru policyi ogniowej, którą wykonuje właściwie gmina miasta Rzeszowa, z obawy przed pożogą pożaru, łatwo przenieść się mogącego z sąsiedniego terytoryum na obszar miasta Rzeszowa, jak to niedawno się wydarzyło, że rzeszowska straż ogniowa lokalizując pożar w Staroniwie na Stajniach, nie mogła już uratować, iskrą przez wicher zaniesioną, wznieconego pożaru w Rzeszowie.

Gmina miasta Rzeszowa jest bezsilną w obec wstecznych dążności sąsiednich gmin i przysiołków, nie może przeszkodzić w najbliższem sąsiedztwie budowie domów groźnych bezpieczeństwu ogniowemu zdrowia i życia, zmuszoną jast nieporadnie patrzeć na przekupniów, którzy wukupują codziennie artykuły żywności od włościan sąsiednich tuż przy granicy miejskiej, ażeby potem sprzedawać je z podwójnym zyskiem, bezradnie śledzić jak przekupnie ci przepuszczają tylko przebrakowane i ceną niedostępne przedmioty spożywcze, szukać porady lekarskiej gdy dziecko zachornje wskutek spożycia zafarbowanego aniliną cukierka lnb innego przysmaszku, zmuszoną jest być biernym świadkiem gdy pijanica stanąwszy o krok za granicą miejską, wyzywa miejski organ bezpieczeństwa, słowem zmuszoną znosić upokorzenia z ofiarą własnych dochodów, które częściowo przeznaczyć musi dla salwowania bezpieczeństwa w mieście. To też kontestacya karno sądowa wykaznje znaczną liczbę przekroczeń ustawy przeciw opilstwu w Ruskiewsi, a niezbyt rzadkie są tam wypadki zbrodni różnego rodzaju a pomiędzy tymi i rabunku, jak to wykaznją akty przedmiotowe, a wszystko to dzieje się ze względu na brak pelicyi miejscowej.

Stanowi takiemu nie można się dziwić, skoro gmina Ruska wieś do niedawnego czasu nie miała żadnej szkoły a obecnie istnieje tam tylko jednoklasowa szkoła, skoro jeszcze w roku bieżącym urzędował tam naczelnik gminy nieumiejącej ani czytać, ani pisać, skoro gmina Staroniwa i Drabinianka dotychczas nie mają żadnej szkoły, i skoro

zaledwie dzieci 10% mieszkańców czerpią zasady bojaźni bożej, moralności i oświaty w miejskich szkołach przeważnie z dochodów gminy Rzeszowskiej utrzymywanych.

Wszakżesz miasto Rzeszów nie może być zmuszonem do otwarcia podwoi oświaty dla gmin sąsiednich, bo z obowiązujących ustaw i przepisów ponosić ma ciężar utrzymywania szkół tylko dla swoich członków gminy, na wypadek więc niedopuszczenia sąsiednich dzieci do szkół miejskich, przy ogólnym wzroście ludności i przy dążnościach kraju do oświaty, znaczna liczba analfabetów zamiast się pomniejszać z każdym rokiem by wzrastała. Bo przecież niemożliwem jest żądać, ażeby członkowie gminy Ruskiejwsi, obarczeni ponoszeniem ciężaru opłaty dodatków do podatków bezpośrednich przy stosunkowo znacznym 35000 K wynoszącym zadłużeniu majątku gminnego, byli w stanie ponieść jeszcze ciężar wybudowania odpowiedniego gmachu szkolnego, pokrywać wydatki na cele szkolne ustawą wymagane, i uiszczać dodatki na odpowiednią liczbę nauczycieli.

Oprócz tego korzysta gmina Ruskawieś i przysiołki także z innych urządzeń i zakładów utrzymywanych przeważnie przez gminę miasta Rzeszowa, a mianowicie połączone są w jedną parafię, której kolatorem jest miasto a więc i największe na utrzymanie kościoła parafialnego ponosi ciężary, cmentarz tak chrześcijański jak i izraelicki, targowice i t. p., a w zamian za to narażoną jest gmina miejska na zmniejszenie liczby konsumentów mających stałą siedzibę urzędową w Rzeszowie a zamieszkałych w sąsiedztwie połączonem dobrze urządzonemi ulicami, chodnikami i oświetleniem z gminą miasta Rzeszowa.

Te powody aktami przedmiotowymi i zaszłymi faktami udowodnione, przemawiają za poparciem na wstępie powołanego sprawozdania Wydziału krałowego, a gdy się zważy, że za przyłączeniem oświadczyły się: c. k. Starostwo, Rada powiatowa, c. k. krajowa Dyrekcya Skarbu, zaś c. k. Sąd krajowy orzekł odezwą z 1. marca 1898 l. 1886, że przeciw wcieleniu tych obszarów, nie tylko żadne nie zachodzą przeszkody, ale jest ono pożądanem ze względu na „sądodownictwo karne“ i gdy się zważy, że przez wcielenie przysiołków siła podatkowa gminy Staraniwa zmniejszy się tylko o 1144 K 50 g. włącznie z podatkiem obszarów dworskich od których nie opłaca się dodatków gminnych, zaś gminy Drabinianka tylko 389 K 23 g., gdy się wreszcie zważy, że przez odjęcie na mapach określonych przestrzeni od środka gmin znacznie oddalonych, gmina Staroniwa przy powstałej sile podatkowej 4137 K 46 g. zaś gmina Drabinianka 1.817 K. 40 g. rocznie, obowiązki z ustawy gminnej wynikające spełniać będzie mogła tem więcej z pożytkiem dla bezpieczeństwa publicznego i oświaty, bo na zwartem i zaokrąglonem terytoryum i gdy w końcu przysporzy się możność kulturnego rozwoju pod względem postępu, oświaty i bezpieczeństwa publicznego gminie miasta Rzeszowa, która przyjmuje wraz z majątkiem gminnym, długi gminy Ruskawieś, a nie narusza ani majątku ani dobra gmin Staroniwa i Drabinianka przypuszczając wszystkich mieszkańców wcielonych terytoryów do majątku gminnegoi do korzystania z istniejących urządzeń i zakładów bez żadnego zastrzeżenia i wyjątku i gdy ostatecznie się zważy, że stosunki propinacyjne nie przedstawiają żadnych trudności, komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić ustawę o wcieleniu gminy Ruskiejwsi i przysiołków gminy Staroniwy i Drabinianki do gminy miasta Rzeszowa w brzmieniu przez Wydział krajowy proponowanem.

Przewodniczący: *Szeptycki.*

Sprawozdawca: *Dr. Jabłoński.*

Ustawa

z dnia . . . . . o wcieleniu gminy Ruskiej wsi i przysiółków gmin Staroniwy i Drabinianki do gminy miasta Rzeszowa.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Gmina Ruska wieś, tudzież przysiółki gminy Staroniwy i Wygnaniec, Psiarnisko, Podzamcze i przysiółek gminy Drabinianki, Maćkówka zostają do gminy miasta Rzeszowa w granicach w artykule II. wymienionych wcielone.

Art. II.

Granica tak wcielonego obszaru z gmin Staroniwy i Drabinianki odcina na zachodzie od granicy Ruskiej wsi zachodnią stronę parceli kat. 1123 w kierunku południowym, następnie środkiem koryta potoku Mikoszka i południowo zachodnią stronę parceli kat. l. 663/1 dalej od południa bieży granica drogą gminną oznaczoną parcelami kat. 1036/1, 1036/2, 1043, 1042, 1041/1, 1115/15, gminy Staroniwa i l. 1132/13 gminy Drabinianka nakoniec od zachodu środkiem rzeki Wisłok aż do punktu, gdzie Wisłok przerzyna obszar miasta Rzeszowa.

Art. III.

Gmina Rzeszowa przypuści mieszkańców Ruskiej wsi i wcielonych przysiółków do korzystania w sposób ustawami i przepisami unormowany z majątku i dobra gminy tudzież zakładów i funduszów, pod zarządem gminy miasta Rzeszowa zostających, bez żadnych zastrzeżeń.

Art. IV.

Majątek gminy Ruskiej wsi tak ruchomy, jak nieruchomy zostaje przyłączony do wspólnego majątku połączonych gmin.

Natomiast przyjmuje gmina m. Rzeszowa wszystkie zobowiązania gminy Ruskiej wsi.

Art. V.

Prawo mieszkańców wcielonych przysiółków gmin Staroniwy i Drabinianki do użytkowania z pastwisk tych gmin według dotychczasowego zwyczaju pozostaje nienaruszone.

Art. VI.

Rejony propinacyjne miasta Rzeszowa, Ruskiej wsi, Drabinianki i Staroniwy pozostają nadal niezmienione.

Art. VII.

Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zostaną Rady gminne w Rzeszowie i Ruskiej wsi rozwiązane i kierownictwo gminy Rzeszowa, w jej nowych granicach, oddane tymczasowemu zarządowi pod przewodnictwem dotychczasowego burmistrza miasta Rzeszowa.

Skład tymczasowego zarządu oznaczy Namiestnik w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Najdalej w sześć tygodni po objęciu urzędowania rozpisze tymczasowy zarząd wybory do Rady miejskiej.

Art. VIII.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

L. S. 751/901.

Aleg. 85

Wniosek.

Ze względu, że w powiecie Gorlickim nie ma żadnego zakładu naukowego średniego, a rozwijający się od szeregu lat przemysł naftowy i fabryczny wywołał dążność do praktycznego kształcenia młodzieży o czem świadczy znaczna liczba uczniów z powiatu w krajowych zakładach naukowych;

zważywszy, że ofiarność na ten cel powiatu i miasta, oraz życzenia całej ludności powiatu wyrażone w licznych petycyach uzasadnioną dają podstawę do twierdzenia, że szkoła realna jest niezbędną dla powiatu;

podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby utworzył w Gorlicach szkołę realną z językiem wykładowym polskim.

Lwów, dnia 21. czerwca 1901.

Wnioskodawca:
Adam Skrzyński w. r.

Męciński, St. Jędrzejowicz, Zygmunt Jaworski, Z. Tarnowski, Romanowicz, Vayhinger, Zoll, Scipio, A. Jędrzejowicz, Milewski, Trzecieski, Rotter, Pilat, Romer, A. Potocki, Zaleski, Hupka, Gorayski, Abrahamowicz, Starzyński.

L. S. 753/901.

Aleg. 86

Wniosek

posła Dra Oleśnickiego i towarzyszy w sprawie kreowania katedr z językiem wykładowym ruskim na uniwersytecie we Lwowie.

Zważywszy, że do najniezbędniejszych potrzeb cywilizacyjnych każdego narodu należy możność pielęgnowania rozwoju nauki w jego języku rodzinnym w najwyższej instytucyi naukowej, na uniwersytecie;

zważywszy, że w Austryi każdy naród ma do tego prawo na podstawie art. 19. p. ustawy państwowej;

zważywszy, że obecny stan faktyczny, ograniczający wykład ruski do jednej katedry na wydziale teologicznym, do dwóch na wydziale prawniczym, a dwóch na wydziale filozoficznym uniwersytetu lwowskiego, nie odpowiada ani postanowieniom prawnym co do języka wykładowego na tym uniwersytecie, ani minimalnym cywilizacyjno-naukowym potrzebom narodu ruskiego;

zważywszy, że w szczególności brak katedr z ruskim wykładem austryackiego prawa cywilnego procesowego, handlowego i wekslowego na wydziale prawniczym pociąga za sobą nietylko upośledzenie naukowego traktowania odnośnych ustaw, ale i niemożność należytego ich zastosowania w praktyce pośród ludności ruskiej;

zważywszy, że również i brak katedr z wykładem ruskim na wydziale filozoficznym, odpowiadających przedmiotom nauki ruskich szkół średnich, uniemożliwia skuteczną naukę tych przedmiotów w tychże szkołach i w wysokim stopniu szkodzi interesowi samej nauki;

wnoszą podpisani:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd:

a) by przystąpił do utworzenia we Lwowie uniwersytetu z językiem wykładowym ruskim, a względnie do kreowania przy istniejącym uniwersytecie lwowskim na wszystkich wydziałach katedr z językiem wykładowym ruskim dla wszystkich przedmiotów nauk tychże wydziałów;

b) by jak najrychlej, a wedle możności już w najbliższym roku szkolnym kreował na wydziale prawniczym uniwersytetu lwowskiego katedry austryackiego prawa procesowego cywilnego, handlowego i wekslowego, a na wydziale filozoficznym tegoż uniwersytetu katedry filolologii klasycznej, matematyki, fizyki, geografii i nauk przyrodniczych z językiem wykładowym ruskim.

Wnioskodawca:
Dr. Eugeniusz Oleśnicki w. r.

B. Facievicz, wikary kapitulny, Winniczuk, Niebyłowiec, Karatnicki, A. Wachnianin, Ostapczuk, Kulczycki, Mandyczewski, Nowakowski, Barwiński, Okuniewski, Hamorak, Zajączkowski, Dr. Sawczak.

Aleg. 87

Wniosek.

Zważywszy, że zwiększenie produkcyi rolniczej w kraju naszym jest jedynym z najdzielniejszych środków prowadzących do ekonomicznego podniesienia kraju;

zważywszy, że zwiększenie produkcyi rolnej, wobec postępu techniki gospodarskiej i zebranych doświadczeń, stoi w ścisłym związku z użyciem nawozów sztucznych;

zważywszy, że właściciele mniejszych gospodarstw rolnych, a przedewszystkiem włościanie, zakupując nawozy sztuczne w małych ilościach u drobnych, zupełnie nie kontrolowanych handlarzy — zbyt często bywają oszukiwani;

zważywszy, że doznane z tego powodu zawody zaczynają w niektórych okolicach kraju zniechęcać włościan do używania nawozów sztucznych;

zważywszy, że utrwalenie i rozszerzanie się tych skutków oszukańczego handlu nawozami sztucznymi musiałoby pociągnąć za sobą obniżenie krajowej, rolniczej produkcyi;

podpisani wnoszą:

Wzywa się Wysoki c. k. Rząd, aby w drodze ustawodawczej oszukańczemu handlowi nawozami sztucznymi zapobiegł — a w drodze administracyjnej rozciągnął ścisły nadzór nad handlarzami sztucznych nawozów przez zarządzenie: aby worki zawierające różne gatunki sztucznych nawozów już zewnętrznie się różniły, dalej aby każdy worek zawierający nawóz sztuczny urzędownie był plombowany, wreszcie aby na trwale umocowanej etykiecie podano zarówno imię i nazwisko wytwórcy jak przekupnia oraz procentowy stosunek składników jakie nawóz sztuczny w danym worku zawiera.

Wnioskodawca:
Sękowski w. r.

Wodzicki, Struszkiewicz, Hupka, Paszkowski, Zagórski, St. Jędrzejowicz, Scipio, Zoll, Cieński, Z. Tarnowski, A. Jędrzejowicz, W. Dzieduszycki, Zaleski, K. Badeni, Męciński, Romer, Abrahamowicz, A. Potocki, Milewski, Stadnicki, Gorayski, Rozwadowski, Bobrzyński, Trzecieski, Dąbski, Starzyński, Pilat, Onyszkiewicz, Sozański, Borkowski, Klemens Dzieduszycki, Teodorowicz, Sala, Winc. Kraiński, Schnell.

L. S. 754/901.

Aleg. 88

Wniosek.

Zważywszy, że utrzymanie organistów i dyaków nie jest ustawą stale określone i jest jedynie zawisłem od dobrowolnych datków;

zważywszy, iż datki te wpływają najczęściej nieregularnie i do utrzymania często nie wystarczają, skutkiem czego organiści i dyaki od szeregu lat upominają się o unormowanie utrzymania w drodze ustawodawczej —

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy.

We Lwowie, dnia 21. czerwca 1901.

Wnioskodawca:
Brunicki w. r.

Osuchowski, Jan Szepłycki, Siemiginowski, Hamorak, Gnoiński, Witold Niezabitowski, Urbański, Mandyczewski, W. Dzieduszycki, Cielecki, M. Piniński, Horodyski, Teodorowicz, Bielański, Sozański, Tyszkowski.

USTAWA

z dnia . . . . . mocą której zmienione zostają postanowienia §. 12 ustawy z dnia 16. kwietnia 1896 Dz. ust. kraj. Nr. 25.

Zgodnie z uchwałą Sejmu mojego Król. Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Paragraf 12 ust. z dnia 16. kwietnia 1896 Nr. 25 Dz. nst. kraj. znosi się w dotychczasowem brzmieniu i ma odtąd brzmieć jak następuje:

§. 12.

Wydatki na pokrycie potrzeb z odprawieniem liturgii połączonych jako też wydatki na utrzymanie sług kościelnych pokrywać należy przedewszystkiem ze źródeł oznaczonych w §. 1. ustawy z dnia 15. sierpnia 1866 Nr. 28 Dz. ust. kraj. i w §. 2 ustawy z dnia 16. kwietnia 1896 Nr. 25 Dz. ust. kr.

O ile wydatki te nie dadzą się pokryć z tych źródeł uchwali Komitet parafialny udzielić parochowi a względnie duchownemu sprawującemu duszpasterstwo, na pokrycie tych kosztów, od parafian kwotę ryczałtową, która łącznie z pokryciem wskazanem w powołanych postanowieniach nie może przenosić rocznie kwotę 340 kor. Z kwoty tej 240 kor. użyte być mają na roczne utrzymanie sług kościelnych. W utrzymanie to policzyć należy także dochody z dodanych gruntów i wolne pomieszkanie.

Rozłożenie na parafian następuje w myśl postanowień ustawy z 16/4. 1896 Nr. 25 Dz. ust. kraj. w stosunku do opłacanej nale-

żytości podatków bezpośrednich; pobieranie zaś i ściąganie powyższych datków, następuje za pomocą tych samych organow co podatki.

Art. II.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam mojemu miuistrowi wyznań i oświaty.

L. S. 708/901.

We Lwowie, dnia 20. czerwca 1901.

Aleg. 83

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie subwencyonowania Zakładu sadowniczego pod Krakowem. L. W. 28261/901.

Wysoki Sejmie!

W ostatnich latach w miarę wzrostu ludności i coraz większej intenzywności gospodarstwa wiejskiego, wzmógł się także i ruch znaczny w sadownictwie; zapotrzebowanie drzewek dobrze szczepionych — a przedewszystkiem właściwych naszym klimatycznym warunkom gatunków owoców — wzrasta z każdym rokiem, czego dowodzi ta okoliczność, że przedewszystkiem w zachodniej części kraju, drzewka owocowe nawet nieznanego pochodzenia na targach w miasteczkach żywy znajdują odbyt.

Brak odpowiedniego umiejętnie kierowanego zakładu jest coraz dotkliwszym, ile że nawet znacznie pomnożona produkcya owoców — nie będzie dawać odpowiedniego dochodu jeżeli nie będzie należycie poprowadzoną w tym kierunku, aby w pewnych danych okolicach, chodowano pewne tym okolicom właściwe gatunki w większych ilościach, bo dopiero w takim razie można liczyć na wywóz i odpowiednią cenę.

Uwzględniając tę istotną potrzebę, c. k. Towarzystwo rolnicze i Towarzystwo ogrodnicze krakowskie już od roku 1897 czyniły starania o założenie w okolicach Krakowa zakładu sadowniczego. Zakład ten oprócz produkcyi drzewek miałby także podobne cele, jak kraj. zakład sadowniczy w Zaleszczykach, t. j. udzielałby porady i fachowej pomocy w sprawach produkcyi i handlu owocami, jak też przygotowywałby materyał w ludziach, kształcąc praktycznie dla sadów większych przyszłych kierowników, rekrutowanych przedewszystkiem z pomiędzy młodzieży wiejskiej, którzyby wszelkie roboty za płacę zwykłych robotników ogrodowych wykonywali — a w porze zimowej oprócz robót ogrodniczych, tej porze roku właściwych, uczęszczaliby na kursa wieczorne ogrodnicze, do tego czasu przez Towarzystwo ogrodnicze prowadzone, a przez c. k. Ministerstwo rolnictwa subwencyonowane.

Ze względu na przewidywane trudności finansowe miało Towarzystwo ogrodnicze zamiar, uzyskawszy od krajn i od c. k. Rządu odpowiednie poparcie, urządzić wspomniany zakład na gruncie zadzierżawionym, i mając taki grunt na widoku, zwróciło się do c. k.

Rządu i do Wysokiego Sejmu z prośbą o subwencyę. C. k. Ministerstwo rolnictwa przyrzekło w razie urządzenia zakładu subwencyę roczną w kwocie 6000 K. Wysoki Sejm był jednak zdania, że zakładanie sadowniczego ogrodu na gruncie zadzierżawionym — byłoby rzeczą niewłaściwą — i że wydatniejsze przyczynienie się interesowanych czynników miejscowych do kosztów założenia takiego zakładu byłoby pożądanem. W zastosowaniu się tedy do uchwały Sejmowej z dnia 23-go marca 1899 wdrożył Wydział krajowy rokowania z c. k. Towarzystwem rolniczem i Towarzystwem ogrodniczem, które po zwalczeniu wielu trudności przedłożyły zmodyfikowany odpowiednio do pomienionej uchwały — ostateczny projekt. Odpowiednią posiadłość pod zakład sadowniczy znalazło Tow. ogrodnicze krakowskie tuż pod Krakowem na Prądniku białym. Obszar cały wynosi 10 morgów i 600°□. Gleba lekko-gliniastana podłożu przepuszczalem nadaje się wybornie do kultury ogrodowej i pod szkółki. Budynki są w dobrym stanie, dom mieszkalny drewniany na wysokiem podmurowaniu o sześciu pokojach, stajnia na 4 konie, takaż wozownia i stodoła o murowanych słupach. Cena kupna wynosi 52.000 K.

Tow. Ogrodnicze ma zamiar pokryć cenę kupna:

1. pożyczką hipot. w kasie oszczęd., wynoszącą do 36.000 K na 6% z 32 letnią amortyzacyą.

2. pożyczką zaciągniętą u członków Tow. Ogrodniczego, która się będzie naprzód amortyzować dochodami z warzyw.

Mając pewność, że przy umiejętnej i sprężystej gospodarce na takiej posiadłości, oraz pomocy przez pewien przeciąg lat c. k. Ministerstwa rolnictwa i kraju. Zakład taki bez ujmy dla głównego celu t. j. produkcyi drzewek owocowych w celu rozprzedarzy ich dla ludności uboższej, rentować się musi, zwróciło się Tow. ogrodnicze za pośreonictwem c. k. Komitetu Tow. rolniczego do Wydziału krajowego z prośbą:

1. o udzielenie na rok 1900 bezzwrotnej subwencyi w kwocie 1.200 K z funduszu dyspozycyjnego.

2. o udzielenie nisko procentowej pożyczki w kwocie 6.000 K z funduszu przemysłowo-rolniczego, spłacalnej w 6-ciu latach na koszta zagospodarowania Zakładu,

3. o przyznanie Towarzystwu ogrod. subwencyi w kwocie 6.000 K na przeciąg lat 6-ciu i wstawienie do preliminarza budżetu kraj. na rok 1901 6.000 K jako pierwszej raty tej subwencyi krajowej.

Wydział krajowy, uznając potrzebę i pożyteczność takiego Zakładu, postanowił po zasięgnięciu opinii kraj. Komisyi dla spraw rolniczych, przedłożyć Wys. Sejmowi wniosek udzielenia Tow. Ogrodniczemu Krakowskiemu subwencyi w kwocie 6.000 K rocznie na przeciąg lat 6-ciu, począwszy od roku 1901, na założenie Zakładu sadowniczego pod Krakowem i równocześnie wstawił do preliminarza budżetu na rok 1901 jako wydatek nadzwyczajny w rubryce XV. poz. 265, na popieranie celów Tow. Ogrodn. krakowskiego kwotę 6.000 K tytułem pierwszej raty udzielić się mającej subwencyi.

Przyznanie jednak subwencyi tej uczynił Wydział kraj. zależnem od udzielenia na ten cel równie wysokiej subwencyi i na ten sam przeciąg czasu przez c. k. Rząd i od przyjęcia przez Tow. Ogrodn. krakowskie następujących warunków:

1. Zakład sadowniczy krakowski ma być prowadzonym głównie w kierunku produkcyi drzewek owocowych i dążyć do podniesienia sadownictwa w zachodniej części kraju przez ujednostajnienie kultury drzew owocowych oraz wprowadzenie nielicznych ale wyborowych odmian, najlepiej przystosowanych do tamtejszych warunków klimatycznych i najodpowiedniejszych dla celów handlowych.

2. Zakład sadowniczy jest własnością Tow. Ogrodniczego krakowskiego i pozostaje pod tegoż zarządem, kontrolowanym jednak będzie przez osobną kuratoryę.

3. Kuratorya ta ma się składać z 3 członków, a to delegata c. k. Rządu, Wydziału krajowego i Tow. rolniczego krakowskiego. Każdy członek kuratoryi mieć będzie zastępcę.

Zadaniem kuratoryi będzie w szczególności:

a) Układanie coroczne na podstawie wniosków zarządu preliminarzy rozchodów i dochodów.

b) Sprawdzanie zamknięć rachunkowych rocznych.

c) Zatwierdzanie planu gospodarczego oraz ceny drzewek.

d) Kontrolowanie prowadzenia zakładu, tak pod względem technicznym jak i administracyjnym.

e) Mianowanie kierownika Zakładu na wniosek zarządu.

f) Zawieszanie w urzędowaniu kierownika lub całego zarządu Zakładu w razie złej lub nieopowiedniej gospodarki.

4. Mandat członka kuratoryi ma trwać lat trzy. Kuratorya istnieć będzie trwale, jak długo Zakład ten jest własnością Tow. Ogrodniczego krakowskiego.

5. Tow. Ogrodniczemu krakowskiemu nie przysługuje prawo bez przyzwolenia Wydziału kraj. dalszego obciążenia pożyczkami zakupionego gruntu lub budynków ponad obecny stan.

6. Tow. Ogrodniczemu krakowskiemu nie przysługuje prawo bez upoważnienia Wydziału kraj. sprzedaży lub wydzierżawienia całości lub części Zakładu. W razie zmniejszenia z jakiejkolwiek bądź przyczyny parcel, w pierwotnym planie przeznaczonych na kultury drzewek owocowych, Towarzystwo jest obowiązane najdalej do pół roku przez wydzierżawienie lub dokupno do pierwotnej wielkości je uzupełnić.

7. W razie, gdyby po upływie czasu, przez który c. k. Rząd i Wydział krajowy subwencyę płacić się zobowiązali, Zakład ten nie mógł się samodzielnie utrzymać, przysługuje Wydziałowi krajowemu prawo objęcia tegoż na rzecz kraju za ryczałtową cenę 52.000 K. bez uwzględnienia wszelkich tam uczynionych inwestycyi, z której to ceny potrącone będą spłaty amortyzacyjne uiszczone już w latach ubiegłych.

8. Tow. Ogrodnicze krakowskie obowiązanem będzie jedną trzecią część rocznej produkcyi drzewek z uformowanemi koronami odsprzedawać Wydziałowi krajowemu lub Instytucyom publicznym po własnych kosztach produkcyi z doliczeniem 10% ponad te koszta, o ile Wydział kraj. w każdym roku tego żądać będzie.

Na warunki powyższe Tow. Ogrodnicze krakowskie zgodziło się a Wydział krajowy wobec już rozpoczętych w zakładzie robót oraz potrzeby nominacyi kierownika, wyznaczył z ramienia swojego kuratorem Dr. Gustawa Romera, posła na Sejm krajowy i tegoż zastępcą Stanisława Chrząszczewskiego, nadinżyniera biura melioracyjnego.

W celu ułatwienia i przyspieszenia pierwszych robót Wydział krajowy przychylił się w części do prośby Tow. Ogrodniczego i udzielił temuż 3% pożyczkę w kwocie 6.000 K. z funduszu na popieranie przemysłu rolniczego, spłacalnej w 6 rocznych ratach.

Na podstawie powyższych motywów, uznając ofiarność członków towarzystwa Ogrodniczego krakowskiego i potrzebę i pożyteczność dla kraju założenia zakładu sadowniczego pod Krakowem, a zarazem wyrażając zaufanie do umiejętnego zawodowego kierownictwa tego zakładu — komisya gospodarstwa krajowego zgodnie z Wydziałem krajowym wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

1. Sejm przyznaje Towarzystwu ogrodniczemu w Krakowie subwencyę w kwocie 6.000 K. rocznie na przeciąg sześciu lat, począwszy od r. 1901, na założenie zakładu sadowniczego pod Krakowem na warunkach przez Wydział krajowy ustanowionych, z zastrzeżeniem, że c. k. Rząd przyzna równie wysoką subwencyę i na ten sam przeciąg czasu.

2. Na pokrycie wydatku tego wstawia się do Rubr. XV. wydatków budżetu krajowego na r. 1901 kwotę 6.000 K. tytułem pierwszej raty i upoważnia się Wydział krajowy do preliminowania w budżetach krajowych następnych pięciu lat tej samej kwoty jako subwencyi na pokrycie dalszych kosztów założenia tego zakładu.

Za przewodniczącego:
Gorayski.

Sprawozdawca:
Struszkiewicz.

L. S. 684.

We Lwowie, dnia 20. czerwca 1901.

Aleg. 90

Sprawozdanie

Komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego, dotyczącem średniej szkoły rolniczej i folwarku w Czernichowie.

Wysoki Sejmie!

Tegoroczne sprawozdanie Wydziału krajowego stwierdza, że przy nieco szczupłej frekwencyi 40-tu uczniów, zachowanie ich było należyte, — że odznaczało się pilnością, dobrym wynikiem egzaminów i niczem niezakłuconym spokojem w zakładzie. Komisyi gospodarstwa krajowego pozostaje jedynie wyrazić życzenie, by ten stan był trwały i aby w ten sposób usprawiedliwił ofiary, jakie kraj celem przeprowadzenia odpowiednich urządzeń i ulepszeń w zakładzie Czernichowskim od szeregu lat ponosi.

Przy obecnych zmianach i jako tychże konsekwencyę spodziewać się należy zwiększonego stanu uczniów i zapełnienia zakładu młodzieżą żądną nauki. Do tego przypuszczenia dają podstawę zgłoszenia wpływające już teraz.

Do utrwalenia pożądanych dobrych stosunków w zakładzie winno przyczynić się ustalenie dyrekcyi, która taktownem postępowaniem i przezornością może każdocześnie przewidzieć i usunąć powody ujemnych dla wychowania młodzieży objawów. — Ułatwienie ku temu celowi należy przyznać reprezentacyi krajowej, która tak chętnie chojnych dostarcza środków dla przeprowadzenia odpowiednich urządzeń.

Już w roku przeszłym a także w roku bieżącym liczne, w sprawozdaniu Wydziału krajowego wymienione adaptacye zostały w znacznej części już dokonane a ostatecznego wykończenia należy się spodziewać w niedalekim czasie.

Wybór sił fachowych obecnie użytych przez Wydział krajowy w celu wszechstronnego obmyślenia odpowiednich projektów i ich dokładnego wykonania daje gwarancyę, że zarówno rzeczywiste potrzeby zakładu zostaną zaspokojone, jakoteż, że fundusze krajowe na dłuższy okres czasu zwolnione zostaną od ponoszenia wydatków spowodowanych niedokładnością poprzednio wykonanych robót.

Do ważniejszych urządzeń niewątpliwie bardzo potrzebnych należy odprowadzenie ścieków i nieczystości, które dla hygieny i utrzymania czystości było niezbędne.

Urządzenie parku dla przechadzki i zabawy w lecie a w zimie założenie śli-

zgawki, będzie spełnieniem dawno odczuwanej potrzeby usuwającej wiele powodów pojawiających się dawniej nieporządków.

Restauracye w mieszkaniach profesorów i w budynkach folwarcznych, których nagląca potrzeba wykazaną została w przeszłorocznem sprawozdaniu komisyi zostały w znacznej części już przeprowadzone.

Komisya gospodarstwa krajowego uznając wszelkie zarządzenia Wydziału krajowego za usprawiedliwione, nie może też czynić objekcyi co do żądanych przez Wydział krajowy kredytów i zaleca Wysokiemu Sejmowi przyjęcie odnośnego preliminarza.

Wobec rozpisanego konkursu na sporządzenie podręczników naukowych należy się spodziewać, że i ten od dawna stawiany postulat w niedalekiej już przyszłości doczeka się urzeczywistnienia.

Zmiana mundurów i potrzebą młodego wieku wskazane polepszenie wiktu, niemniej też projektowane zaprowadzenie nauki języka francuskiego i muzyki są dalszym postępem na drodze rozwoju zakładu Czernichowskiego swiadcząc zarazem o staraniach organów nadzorujących, by zakład ten w całej pełni odpowiedział swemu zadaniu.

Przedkładając powyższe sprawozdanie komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowej szkole rolniczej w Czernichowie do wiadomości.

Przewodniczący:
Gorayski.

Sprawozdawca:
Vivien.

L. S. 723/901.

We Lwowie dnia 20. czerwca 1901 r.

Aleg. 91

Sprawozdanie

Komisyi gospodarstwa krajowego z przedłożenia Wydziału krajowego o szkole ogrodniczej w Tarnowie.

Wysoki Sejmie!

W załatwienin sprawozdania Wydziału krajowego przyjmnje Komisya gospodarstwa krajowego z zadowoleniem do wiadomości, że Wydział krajowy postanowił wprowadzić w organizacyi szkoły, oraz w programie nauk między innemi także i te zmiany, które Komisya w swem zeszłorocznem sprawozdaniu jako potrzebne lub pożądane wskazała.

Z uznaniem podnosi Komisya, że w myśl jej wskazówek wprowadzono jako zasadniczy warunek przyjęcia do szkoły, wykazanie się przynajmniej jednoroczną praktyką, odbytą w którymś z lepszych ogrodów.

Natomiast z wielu ważnych względów nie zdaje się Komisyi zamierzone skrócenie czasu nauki szkolnej z lat 3 na 2 wskazanem. Komisya wyraża przekonanie, że 3-letni czas nauki nadal zatrzymanym być powinien.

W programie nauk szkolnych zamierza Wydział krajowy wprowadzić szereg w swem sprawozdaniu wyszczególnionych zmian, dążących do jaknajściślejszego wypełnienia wyrażonego w zeszłorocznem sprawozdaniu Komisyi życzenia:

> „by bez obniżenia poziomu praktycznego wykształcenia uczniów usunięto z planu nauk teoretycznych wszystko to, co praktycznemu wykształceniu bezpośrednio nie pomaga, a przeciwnie, staje się u uczniów podnietą do przesadnego o sobie i swem wykształceniu rozumienia“.

Zgadzając się w zupełności na zamierzone w programie nauk zmiany, pragnęłaby jednak Komisya, by nauka uprawy chmielu była nadal zatrzymaną, co w razie utrzymania trzechletniego czasu nauki, na żadne napotkać nie może truduości.

W zakończeniu zeszłorocznego swego sprawozdania wyraziła Komisya gospodarstwa krajowego życzenie, by ogród szkolny przez przyłączenie ofiarowanych bezpłatnie przez miasto Tarnów pięciu morgów powiększyć. Komisya uzasadniała to swoje życzenie potrzebą znacznego powiększenia rocznej produkcyi szczepków drzew owocowych, co i ze względu

na podniesienie sadownictwa w okolicy i ze względu na praktykę uczniów jest nie tylko pożądanem, ale w obec zbyt szczupłej przestrzeni obecnego ogrodu nawet koniecznem.

Wydział krajowy uznaje wprawdzie w swem sprawozdaniu korzyści z powiększenia ogrodu szkolnego wypłynąć mogące, nie przedkłada jednak w tym kierunku żadnych wniosków z powodu znacznych kosztów, jakie by były połączone z urządzeniem i ogrodzeniem nowej części ogrodu.

Komisya jednak wyraża przekonanie, że wydatek ten jest koniecznym, że wielokrotnie w zwiększonej produkcyi wrócić się musi i że go w jaknajkrótszym czasie podjąć należy. Jeżeli bowiem Wydział krajowy w swej powszechnie uznanej o rozwój sadownictwa staranności dąży do tego, by w niedalekiej przyszłości drogi publiczne drzewami owocowemi obsadzane być mogły, to należałoby może równocześnie się starać, by krajową produkcyę szczepków owocowych jak najspieszniej rozwinąć.

Kończąc na tem swe uwagi, Komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Sejm przyjmuje sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowej szkole ogrodniczej w Tarnowie do swej wiadomości“.

Przewodniczący:
Gorayski *w. r.*

Sprawozdawca:
Hupka *w. r.*

L. W. 42.282/901.

Aleg. 92

Do

Jego Ekscelencyi Jaśnie Wielmożnego Pana

STANISŁAWA hr. BADENIEGO

c. i k. rzecz. tajnego Radcy, Marszałka krajowego, etc. etc.

we

Lwowie

C. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie.

L. 7.234/pr.

Lwów, dnia 24. czerwca 1901.

Ekscelencyo!

Na mocy Najwyższego postanowienia z 20. czerwca b. r. i wskutek reskryptu Pana Ministra spraw wewnętrznych z tego samego dnia L. 23.701 mam zaszczyt złożyć do laski Marszałkowskiej jako przedłożenie rządowe dołączony w polskim tekście i w ruskiem tłumaczeniu projekt ustawy krajowej o regulacyach rzek w myśl §. 5. u. 1. ust. z 11. czerwca 1901 dz. p. p. Nr. 66. wykonać się mających w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wraz z uwagami objaśniającemi do tego projektu.

Upraszam Waszą Ekscelencyę, aby zechciał to przedłożenie rządowe umieścić na porządku dziennym najbliższego posiedzenia Sejmu krajowego.

Proszę przyjąć wyrazy mojego wysokiego poważania.

C. k. Namiestnik

Piniński m. p.

Przedłożenie rządowe.

USTAWA

z dnia . . . . . o regulacyi rzek, wykonać się mających w myśl §. 5. ustępu 1. ustawy z dnia 11. czerwca 1901 Dz. p. p. L 66. w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

§. 1.

Regulacya poniżej wymienionych rzek, względnie części rzek, które w myśl ustawy z 11. czerwca 1901 Dz. p. p. L. 66 o budowie dróg wodnych i wykonaniu regulacyi rzek (§. 5. ustęp 1.) mają szczególne znaczenie dla dróg wodnych, zbudować się mających wedle §. 1. d tej ustawy w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, ma być wykonana w ciągu lat 20, począwszy od roku 1904 na wspólny koszt państwa i kraju.

§. 2.

Wedle powyższego postanowienia mają być uregulowane następujące rzeki względnie części rzek:

A. 1) Skawa od Suchej do ujścia do Wisły,
2) Raba od Lubnia do ujścia do Wisły,
3) Poprad od Muszyny do ujścia do Dunajca,
4) Wisłok od Frysztaka do ujścia do Sanu,
5) Wiar od Niżankowic do ujścia do Sanu,
6) Stryj od Turki do ujścia do Dniestru,
7) Świca od Wełdzirza do ujścia do Dniestru wraz z dopływem Sukielem od Bolechowa do ujścia,
8) Sołotwińska Bystrzyca od Sołotwiny i Nadwórniańska Bystrzyca od Zielonej do ich złączenia się a następnie połączona Bystrzyca do ujścia do Dniestru,
9) Tanew od granicy monarchii z Rosyą do ujścia do Sanu;

B. Przestrzenie rzek Dunajca, Wisłoki i Sanu, przylegające do dolnych części tych rzek, zostających w zarządzie państwa, na których obecnie regulacya jest w toku, mianowicie:

10) Dunajca od Zgłobic do Nowego Targu,
11) Wisłoki od Mielca do Żmigrodu,
12) Sanu od Składu solnego do Liska.

Przy regulacyi części rzek pod B. wymienionych należy w szczególności mieć na oku użycie ich do żeglugi względnie spławu.

§. 3.

Całe koszta regulacyi przestrzeni rzek oznaczonych w §. 2. będą, po wykonaniu potrzebnych robót przedwstępnych ustalone ostatecznie przez administracyę państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym. W myśl dotychczas stosowanych zasad co do pieniężnych świadczeń kraju na koszta regulacyi rzek w Galicyi (§. 5. ustęp 1. ustawy z 11. czerwca 1901 dz. p. p. l. 66.) przyczyni się kraj do kosztów regulacyi przestrzeni rzek wymienionych w §. 2. pod A. 1. do włącznie 9, tudzież do niżej wymienionych części rzek, o których wzmianka w §. 2. pod B. t. j.:

przestrzeni Dunajca od Nowego Sącza do Nowego Targu, przestrzeni Wisłoki od Jasła do Żmigrodu,

przestrzeni Sanu od Sanoka do Liska, udziałem 40%, podczas gdy resztę, a więc 60% całych kosztów, względnie koszta regulacyi pozostałych części trzech rzek w §. 2. pod B. 10, 11, 12 wymienionych pokryje Skarb Państwa z zastrzeżeniem, że wydatek przypadający na czas po roku 1912 zostanie po myśli §. 9. ustawy z 11. czerwca 1901 Dz. p. p. l. 66. przyzwolony w drodze konstytucyjnej.

Datki konkurencyjne, do których właściciele przyległych nieruchomości lub pobliskich zakładów wodnych w myśl postanowień §. 51. krajowej ustawy wodnej z 14. marca 1875 D. u. i r. kr. l. 38. będą pociągnięci, względnie dochody z opłat, któreby w drodze ustawodawstwa krajowego na poszczególne dorzecza nałożono zamiast owych datków konkurencyjnych, użyte być mają na częściowe pokrycie datku, przypadającego na kraj, przyczem jednak datki konkurencyjne, albo opłaty nałożone na dorzecza, któreby przypadały na Państwo z tytułu administracyi dróg, budowli wodnych i kolei, tudzież z tytułu posiadania nieruchomości, mają być uważane jako objęte wyż wymienionym datkiem państwowym i nie można się świadczenia ich osobno domagać.

Na tych przestrzeniach trzech rzek, wymienionych w §. 2. pod B., które mają być regulowane wyłącznie kosztem państwa, przypadają także datki konkurencyjne (opłaty nałożone na dorzecza) państwu.

§. 4.

Celem pokrycia kosztów potrzebnych w czasie od r. 1904—1912 na regulacye przestrzeni rzek, oznaczonych w §. 2., będzie utworzony fundusz budowy, do którego w tym okresie wpłynąć mają datki państwowe w ogólnej kwocie 19,398.600 K. z kredytu przeznaczonego na regulacye rzek w §. 8. ustęp 3. ustawy z 11. czerwca 1901 dz. p. p. l. 66. i datki krajowe w ogólnej kwocie 6,962.400 K.

Rozdział tych datków na raty oraz termina ich płatności w wymienionym okresie (1904—1912) ustanowione zostaną po za-

twierdzeniu ogólnego programu (§. 10.) i z uwzględnieniem prawdopodobnych potrzeb i postępu budowy, przez Administracyę państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 5.

Pokrycie datków na rzecz regulacyi rzek omówionych w §. §. 1. i 2, które przypadają wedle §. 3. na fundusz krajowy po roku 1912, a mają i nadal wpływać do funduszu budowy, winno być w drodze ustawodawstwa krajowego w czasie właściwym zapewnione.

§. 6.

Fundusz budowy ponosi przez czas budowy także całe koszta zarządu i koszta utrzymania budowli, wykonać się mających, tudzież budowli regulacyjnych już istniejących w wymienionych przestrzeniach rzek.

§. 7.

Utrzymanie po upływie czasu budowy robót, wykonanych na wspólne koszta (§. 3) na przestrzeniach rzek wymienionych w §. 2. będzie zapewnione przez osobną ustawę krajową.

Utrzymanie przestrzeni Dunajca (od Zgłobic do Nowego Sącza), Wisłoki (od Mielca do Jasła) i Sanu (od Składu solnego do Sanoka), uporządkowanych wyłącznym kosztem państwa dla żeglugi względnie spławu, obejmie po upływie czasu budowy administracya państwa z zastrzeżeniem, że potrzebne fundusze zostaną przyzwolone w drodze konstytucyjnej.

§. 8.

Postanowienia o wszystkich zasadniczych technicznych i ekonomicznych sprawach, dotyczących regulacyi, które są przedmiotem niniejszej ustawy, o ile te regulacye nie nastąpią na wyłączny koszt państwa (§. 3.), porucza się osobnej komisyi pod przewodnictwem Namiestnika lub jego zastępcy, w której skład wejść mają:

a) po jednym członku mianowanym przez Ministerstwo spraw wewnętrznych i Ministerstwo handlu w porozumieniu z innemi interesowanemi Ministerstwami,

b) jeden administracyjny i jeden techniczny delegat Namiestnictwa,

c) jeden administracyjny i jeden techniczny delegat Wydziału krajowego,

d) po jednym delegacie obu towarzystw rolniczych we Lwowie i w Krakowie.

Dla każdego członka komisyi ma być ustanowiony zastępca, który ma go w razie przeszkody zastąpić.

Komisya nie występuje na zewnątrz jako władza.

§. 9.

Przewodniczący komisyi ma każdą jej uchwałę, którą uważa jako przekraczającą zakres działania lub jako sprzeczną z ważnymi względami publicznymi, przedłożyć Ministerstwu spraw wewnętrznych do rozstrzygnięcia.

Także i członkowie, wymienieni w §. 8. lit. a względnie ich zastępcy, żądać mogą takiego przedłożenia uchwał, które powzięto wbrew ich głosom. Z tego samego powodu żądać może tego Wydział krajowy na wniosek swoich delegatów.

§. 10.

C. k. Namiestnictwo opracuje ogólny program i obliczenie całych kosztów regulacyi, które podda uchwale komisyi, oznaczonej w §. 8., a następnie przedłoży c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych do zatwierdzenia w porozumieniu z innemi interesowanemi Ministerstwami.

W tym ogólnym programie ma być w szczególności ustanowione następstwo rozpoczęcia szczególnych przedsięwzięć, oraz wynikający stąd rozdział, przeznaczonych na poszczególne regulacye w okresie od roku 1904—1912 funduszów.

§. 11.

Namiestnictwo opracuje na poszczególne regulacye z zastosowaniem się do ogólnego programu, generalne projekta i kosztorysy, które po poprzedniem udzieleniu Wydziałowi krajowemu, będą poddane uchwale komisyi, a następnie przedłożone Ministerstwu spraw wewnętrznych do zatwierdzenia.

Szczegółowe projekta opracować się mające na podstawie generalnych projektów zatwierdza komisya.

Koszta technicznych robót przedwstępnych ponosi fundusz budowy (§. 4.)

Dopóki fundusz ten nie zostanie utworzony, pokrywać będą te koszta państwo i kraj w stosunku i na rachunek ich datków do regulacyi w myśl §. 3.

§. 12.

Program robót na każdy rok budowy, ułożony przez Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym, przy zastosowaniu się do ogólnego programu zatwierdzonych generalnych projektów i rozporządzalnych środków, będzie poddany uchwale komisyi regulacyjnej.

§. 13.

Wykonanie robót regulacyjnych i zarząd funduszem budowy (§. 4.) obejmuje administracya państwa.

Szczegółowe o tem postanowienia i sposób wykonywania, przysługującego Wydziałowi krajowemu w tej mierze wpływu, określi rozporządzenie wykonawcze, które wyda Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym po uzyskaniu zatwierdzenia przez interesowane Ministerstwa.

Rozporządzenie wykonawcze zawierać ma także szczegółowy regulamin czynności dla komisyi regulacyjnej.

§. 14.

O ileby regulowanie którejkolwiek z rzek wymienionych w §. 2. pod A) i B) w górnym biegu powyżej zakreślonych tam granic, względnie zabudowanie tych wód w okolicy źródeł, tudzież regulowanie względnie zabudowanie poszczególnych dopływów rzek wymienionych w §. 2. pod A) i B) okazał się miało konieczne, należy postarać się o to w drodze osobnych ustaw krajowych z zastosowaniem postanowień ustawy z dnia 30. czerwca 1884. Dz. p. p. L. 116.

§. 15.

W razie zastosowania przy regulacyach objętych niniejszą ustawą, ustawy z dnia 30. czerwca 1884. Dz. p. p. L. 117 o robotach, mających na celu nieszkodliwe odwrócenie wód górskich, komisya złożona wedle §. 8. niniejszej ustawy krajowej, spełnia zarazem czynności komisyi krajowej po myśli §. 23. powołanej ustawy państwowej, jednak z zastrzeżeniem uzupełnienia się wedle §. 24. tejże ustawy delegatem c. k. Ministerstwa kolejowego.

C. k. Minister rolnictwa jest uprawniony delegować także w takim razie osobnego zastępcę Ministerstwa rolnictwa do komisyi z prawem, przysługującem wedle §. 9. ustęp 2. zastępcom ministeryalnym.

Do urzędowych czynności komisyi powołać oprócz tego należy zastępcę c. k. techniczno-lasowej sekcyi dla zabudowania potoków górskich, sekcya samborska.

§. 16.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Moim Ministrom spraw wewnętrznych, skarbu, handlu i rolnictwa.

Uwagi objaśniające

do projektu ustawy krajowej o regulacyach rzek wykonać się mających w myśl §. 5. ustępu 1. ustawy z 11. czerwca 1901 Dz. p. p. L. 66 w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Domaganie się systematycznej regulacyi rzek galicyjskich na wielu przestrzeniach zdziczałych i przy powodziach groźne spustoszenia powodujących objawia się od dziesiątków lat w szerokich kołach ludności galicyjskiej, a żywym jego wyrazem są liczne uchwały Reprezentacyi kraju.

Jeszcze w IX. sesyi Rady państwa wniósł był Rząd wskutek niszczących powodzi, które w roku 1884 wielką część Galicyi nawiedziły, na mocy Najwyższego upoważnienia projekt do ustawy, mającej na celu przeprowadzenie licznych regulacyi rzek w Galicyi, między niemi także regulacyi dopływów Wisły i Dniestru.

Obrad rozpoczętych w odnośnej komisyi Izby poselskiej nad tem przedłożeniem rządowem wówczas nie ukończono i projektu ustawy nie załatwiono.

Jakkolwiek od tego czasu zapewniono w drodze ustaw krajowych regulacyę niektórych rzek galicyjskich, a w szczególności Bugu, Soły, Łomnicy i Dniestru (na przestrzeni od Kornalowic do Żurawna), a będąca na koszt Państwa w toku regulacya Wisły, tudzież regulacya stojących pod pieczą państwową dolnych biegów Dunajca, Wisłoki, Sanu i Dniestru od Żórawna w dół, znacznie postąpiła, to przecież musiano liczne inne, dawno jako konieczne uznane regulacye, na późniejsze czasy odroczyć.

Co dopiero wydana ustawa państwowa z 11. czerwca 1901 Dz. p. p. L. 66. o budowie dróg wodnych i wykonaniu regulacyi rzek, która w §. 5. ustępie 1. ustanawia regulacyę rzek, z projektowanemi wielkiemi drogami wodnemi w związku tamże bliżej oznaczonym stojących a w §. 8. ustępie 3. przyznana z funduszów państwowych dla okresu od roku 1904 do 1912 kwota 75,000.000 K. na wykonanie tych regulacyi, daje możność przystąpienia także i w Galicyi do wykonania szeregu odroczonych dotąd regulacyi.

Rząd chętnie uwzględnił znane mu życzenia Reprezentacyi kraju i posłów z Galicyi do Rady państwa, aby przez przedłożenie na tegorocznej sesyi sejmowej wniosku rządowego, rozpoczęto przewidzianą w powołanej ustawie państwowej akcyę, względem regulacyi rzek w Galicyi, w drodze ustawodawstwa krajowego i przygotował, uwzględniając wszystkie zasługujące na uwagę okoliczności, załączony projekt ustawy, o którego poszczególnych postanowieniach zauważa się, co następuje:

Do §§. 1. i 2.

W myśl postanowień §. 5. ustępu 1. ustawy państwowej z 11. czerwca 1901 (Dz. p. p. L. 66.) o budowie dróg wodnych i wykonaniu regulacyi rzek, ma się najpóźniej w roku 1904 rozpocząć w Galicyi regulacya tych rzek, które tworzą wspólną sieć wód z drogami wodnemi, projektowanemi w celu połączenia kanału Dunaj-Odra z dorzeczami Wisły i Dniestru, i które czy ze względu na doprowadzenie wody, czy też ze względu na ruch rumowiska, szczególne mają znaczenie dla owych dróg wodnych.

Rzeki, o które tu chodzi, są:

Dopływy Wisły:

Skawa,
Raba,
Dunajec z Popradem,
Wisłoka i
San z dopływami Wisłokiem, Wiarem i Tanwią,

dalej dopływy Dniestru:

Stryj,
Świca ze Sukielem i
obie Bystrzyce sołotwińska i nadwórniańska, wraz z ich połączonym biegiem.

Przestrzenie rzek regulować się mające na wyż wymienionych zasadach ustawy państwowej wylicza i oznacza szczegółowo §. 2. pod 1—12.

Czas trwania budowy wszystkich regulacyi ustanowiono na lat 20.

Do §§. 3. i 4.

Stosownie do §. 5. ustępu 1. ustawy państwowej z 11. czerwca 1901 mają być dotychczas używane normy miarą dla datków pieniężnych królestw i krajów do regulacyi w myśl tej ustawy wykonać się mających.

Wedle ustaw krajowych wydanych w ostatnich czasach dla Galicyi z 29. kwietnia 1899 i 4. grudnia 1900 (Dz. u. kr. L. 67. i 68. z roku 1899 i 12. z roku 1901 o regulacyi Soły, Łomnicy i Dniestru przyczynia się kraj wraz z adjacentami) do kosztów regulacyi tych rzek 40%, podczas gdy reszta 60% pokrywa się z funduszów państwowych za pomocą funduszu melioracyjnego i państwowej dotacyi na budowle wodne.

Na podstawie tego samego klucza przyjmuje się w niniejszym projekcie ustawy 40% datek krajowy (łącznie z datkami interesentów) do regulacyi rzek tą ustawą objętych.

Wyjątek od tej zasady znachodzi się tylko przy następujących przestrzeniach, wymienionych w §. 2. pod B. (10, 11, 12) trzech rzek t. j. przestrzeni Dunajca, Zgłobice, Nowy Sącz,

przestrzeni Wisłoki, Mielec—Jasło i przestrzeni Sanu, Skład solny— Sanok, ponieważ ze strony Rządu przyrzeczono już przed laty reprezentacyi kraju stopniowe przyjęcie pod pieczę państwa tych przestrzeni, przyległych do inkamerowanych od r. 1861 dolnych części wymienionych trzech rzek, wobec którego to przyrzeczenia nie żąda się przyczynku krajowego, do kosztów regulacyi tych przestrzeni.

Skarb Państwa będzie zatem ponosił całe koszta regulacyi wspomnianych trzech przestrzeni, do kosztów zaś innych w §. 2. przewidzianych regulacyi przyczyniał się 60%.

Postanowienie przedostatniego ustępu w §. 3. daje krajowi możność użycia oznaczonych ustawą datków konkurencyjnych do częściowego pokrycia datku krajowego, z czego wynika dalsza ulga dla funduszu krajowego.

Znachodząca się w tym ustępie wzmianka o dopuszczalności nałożenia opłat na dorzecza niema w niczem krępować swobodnej decyzyi reprezentacyi kraju w tej mierze, jej celem jest jedynie zastosować już teraz ustawę do wypadku zaprowadzenia takich opłat.

Ostateczne ustanowienie całych kosztów wszystkich regulacyi rzek, będzie mogło nastąpić dopiero po przeprowadzeniu potrzebnych robót przedwstępnych i dlatego zastrzeżono je szczegółowemu porozumieniu Rządu z Wydziałem krajowym.

Celem ustanowienia przypadających na okres budowy od r. 1904—1912 (§. 8. ustawy z 11. czerwca 1901 D. p. p. L. 66.) datków państwowych i krajowych, przyjęto za podstawę rozporządzalne obecnie dane o prawdopodobnej wysokości całych kosztów tych regulacyi, o których §. 2. mówi.

Wedle tych danych oblicza się koszta:

I. regulacyi przestrzeni, wymienionych w §. 2. pod A. 1—9 na 35,580.000 K.

II. regulacyi Dunajca, Wisłoki i Sanu w przestrzeniach: Zgłobice-Nowy Sącz, Mielec-Jasło, Skład solny-Sanok na . . . . 19,900.000 „

III. regulacyi tych trzech ostatnich rzek w przestrzeniach: Nowy Sącz-Nowy Targ, Jasło-Żmigród, Sanok-Lisko na . . 3,100.000 „

i wypada w przypuszczeniu rozdziału kosztów po I. i III. na państwo i kraj w stosunku, 60%: 40% i przyjęcia kosztów pod II. wyłącznie na skarb państwa, na okres od r. 1904—1912, 9/20 odnośnych w przybliżeniu obliczonych kwot; z tego datek państwa:

ad I.	9,606.600 „
ad II.	8.955.000 „
ad III.	837.000 „
razem . . .	19,398.600 K.

zaś datek kraju:

ad I.	6,404.400 „
ad III.	558.000 „
	6,962.400 K

które to datki z zastrzeżeniem wspólnego ustanowienia rat rocznych i terminów płatności muszą być w każdym razie wpłacone do funduszu budowy w kilkakrotnie wspomnianym okresie 1904—1912.

Do §. 5.

Pokrycie datków funduszu krajowego, przypadających po roku 1912 na przewidziane w §. 3. regulacye, a mających dalej wpływać do funduszu budowy wypada wcześnie w drodze ustawy krajowej zapewnić (§. 5.)

Podobne zapewnienia w drodze ustawodawstwa państwowego dalszych kwot użyć się mających z funduszów państwowych po roku 1912 na prowadzenie i ukończenie regulacyi rzek ma na celu §. 9. ustawy o drogach wodnych z 11. czerwca 1901.

Do §. 6.

Postanowienie o pokryciu z funduszu budowy kosztów zarządu i kosztów utrzymania budowli przez czas budowy, jest w naturze rzeczy uzasadnione, odpowiada zresztą podobnym zarządzeniom w innych ustawach o regulacyach rzek.

Do §. 7.

Osobna ustawa krajowa ma w swoim czasie przepisać odpowiednie postanowienia o przyszłem utrzymaniu tych przestrzeni rzek, które się regulować będą z współudziałem kraju w kosztach regulacyi (§. 3.), podczas gdy już teraz stwierdza się przejęcie na skarb państwa obowiązku utrzymania powyżej szczegółowo oznaczonych, wyłącznym kosztem państwa regulować się mających przestrzeni, Dunajca, Wisłoka i Sanu.

Do §. 8—12.

Przewidziane w projekcie ustawy ustanowienie osobnej komisyi pod przewodnictwem Namiestnika, której przyznaje się rozległy zakres działania pod względem ułożenia ogólnego programu dla przeprowadzenia regulacyi rzek pod względem zatwierdzenia projektów i kosztorysów, zaprojektowania programu robót na każdy rok budowy i pod względem wszystkich zasadniczych technicznych i ekonomicznych spraw regulacyjnych w ogóle, odpowiada znanemu rządowi życzeniu reprezentacyi kraju i przedstawia się jako urządzenie zastosowane i wielokrotnie wypróbowane także i przy innych większych przedsiębiorstwach regulacyjnych.

Do poszczególnych tu zawartych postanowień służyły jako wzór inne podobne ustawy.

L. S. 861/901.

Alleg. 94

Wniosek.

Zważywszy, że budynek zajęty obecnie pod gimnazyum w Brzeżanach jest na cele naukowe zupełnie nieodpowiedny i zgubnie oddziaływa na postęp nauki i zdrowie licznej bo przeszło 500 uczni liczącej młodzieży;

zważywszy, że stan rzeczony został już wielokrotnie urzędownie stwierdzonym, a reskryptem c. k. Starostwa w Brzeżanach z dnia 20. maja 1900 l. 23361 orzeczono, że dalsze utrzymanie zakładu w dotychczasowym budynku jest zupełnie niemożliwem;

zważywszy, że gmina m. Brzeżan na cele tego gimnazyum poniosła już ofiarę w sumie przeszło 80.000 koron i dalszych nakładów łożyć już nie może;

wnosimy

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, by niezwłocznie przystąpił do budowy odpowiedniego gmachu na pomieszczenie gimnazyum w Brzeżanach.

We Lwowie, dnia 20. czerwca 1901.

Wnioskodawca:
Dr. Stanisław Schätzel w. r.

Rayski, Jabłoński, Jugendfein, Jakliński, Wiśniewski, Merunowicz, Maiss, K. Dzieduszycki, Maryewski, Niementowski, Małachowski, Sawczak, Bednarski, Wybranowski, Górka, Barwiński, Z. Jaworski, E. Michałowski, Michalski.

L. S. 862/1901.

Aleg. 95

Wniosek.

Sejm wzywa ces. król. Rząd, ażeby jeszcze w bieżącym roku przystąpił do zrealizowania Najwyższego postanowienia Cesarskiego z dnia 18-go Września 1899 dotyczącego kreowania Sądu obwodowego w Czortkowie.

Lwów, dnia 24. czerwca 1901.

Wnioskodawca:
Rudrof w. r.

Klemensiewicz, Wład. Wiktor Czaykowski, Wybranowski, Vivien, Borkowski, Cieński, Horodyski, Trzecieski, Jan Szeptycki, Białoskórski, Zoll, Weigel, Osuchowski, Bielański, Czaykowski Władysław, Paszkowski, Schätzel, Sawczak, Karatnicki, Sozański.

L. S. 878/901.

Ang. 93

Wniosek.

Przy wymiarze podatków na podstawie fasyi władze skarbowe pierwszej instancyi podwyższają nader często podstawę wymiaru po nad dochód rzeczywisty, na niekorzyść opodatkowanych.

Niemniej częste są skargi na wadliwe zastosowanie przepisów ustawy o należytościach skarbowych z r. 1850 przy wymiarze należytości przenośnych i stęplowych.

Droga rekursów jest utrudniona dla kontrybuentów niezamożnych, a nie można dostatecznie zaradzić złemu także dlatego, ponieważ rekursy nie wstrzymują egzekucyi a załatwienie rekursów częstokroć długiej doznaje zwłoki.

Jest przeto obowiązkiem naczelnej Władzy skarbowej, w wypadkach, w których nieprawidłowe postępowanie Władz pierwszej instancyi w ten sam sposób często się powtarza, wydać stosowne pouczenie i zakazać nakładania na kontrybuentów podatków lub należytości, nieopartych na legalnej podstawie.

Podpisani wnoszą zatem

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujące rezolucye:

1. Wzywa się c. k. Rząd o polecenie organom wykonawczym Władz skarbowych, aby przy wymiarze podatku domowo-czynszowego zaniechały praktykowanego teraz podwyższania wymiaru po nad fasye należycie zeznane i wiarogodne, dokonywanego przez oznaczenie dowolne wartości czynszowej, nie odpowiadającej faktycznemu dochodowi.

2. Wzywa się c. k. Rząd o polecenie Władzom skarbowym, aby zaprzestały wymierzać wygórowanych należytości przenośnych i stęplowych, które są nakładane:

przy egzekucyjnych licytacyach przez wymiar nie na podstawie licytacyjnej ceny kupna, lecz na podstawie wartości szacunkowej, której nieprawdziwość rezultat licytacyi wykazał;

przy kontraktach kupna sprzedaży nieruchomości przez doliczanie wartości przedmiotów ruchomych, do inwentarza gospodarczego nie należących, do ceny kupna samej nieruchomości;

przy kwitach przez doliczanie odsetek do pokwitowanego kapitału.

3. Wzywa się c. k. Rząd o wydanie stosownych poleceń, aby przy wymiarze podatku zarobkowego od instytucyi składających publicznie rachunki zastosowane były ściśle przepisy ustawy o nakładaniu tego podatku na podstawie bilansów, aby zatem przez dowolne wykreślanie uzasadnionych pozycyi wydatków nie podwyższano wymiaru podatkowego.

4. Wzywa się c. k. Rząd, aby spowodował spieszne załatwienie rekursów w sprawach podatkowych i należytościowych, tudzież aby aż do załatwienia rekursów egzekucya w wypadkach na uwzględnienie zasługujących była wstrzymaną.

We Lwowie, dnia 24. czerwca 1901.

Wnioskodawca:
Skałkowski w. r.

Stadnicki, Onyszkiewicz, Starzyński, Sala, Schnell, Białoskórski, Krzysztofowicz, Bednarski, Jabłoński, Merunowicz, Władysław Czaykowski, Teodorowicz, Rayski, Górka, Rozwadowski, Rudrof, Czartoryski, Schätzel, Jan Szeptycki, Wincenty Kraiński.

L. S. 880|901.

Alleg. 97

Wniosek.

Zważywszy, że sprzedaż drobiazgowa słodzonych napojów spirytusowych, traktowana dotychczas jako przemysł wolny, nie podlegający kontroli władz, wywiera najgorszy wpływ na stosunki zdrowotne;

że do tego handlu drobiazgowego alkoholicznemi napojami nie może być zastosowaną ustawa przeciw pijaństwu z dnia 19. lipca 1877, Nr. 67. Dz. pr. p., której postanowienia odnoszą się tylko do osób, utrzymujących gospody lub szynkownie;

że usiłowania dążące do zwalczania pijaństwa są paraliżowane przez szerzący się coraz więcej handel drobiazgowy spirytusem, który w ręku handlarzy jest narzędziem wyzyskiwania ludności wiejskiej i rozpowszechnia konsumcyę alkoholu w sposób ze wszech miar szkodliwy,

podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, aby drobiazgową sprzedaż napojów spirytusowych w naczyniach zamkniętych, zawierających pięć litrów napoju lub mniejszą ilość, uznał jako przemysł koncesyonowany w myśl §. 24. ustawy przemysłowej z dnia 23. lutego 1897.

Lwów, dnia 21. czerwca 1901.

Wnioskodawca:
Skałkowski w. r.

Sala, Pilat, Schnell, Wincenty Kraiński, Dr. Władysław Czaykowski, Krzysztofowicz, Teodorowicz, Męciński, Rudrof, Rozwadowski, Jan Szeptycki, Stadnicki, Onyszkiewicz, Starzyński, Białoskórski, Schätzel.

L. S. 879/901.

Aleg. 98

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby w celu dostarczenia pewnej podstawy informacyjnej o stosunkach własności ziemskiej w kraju, zarządził zebranie statystycznych danych:

a) o rozległości wielkich i małych gospodarstw rolnych we wszystkich okolicach kraju;
b) o stosunkach robotniczych rolnych i o warunkach utrzymania czeladzi gospodarczej;
c) o cenach, warunkach i ekonomiczno-społecznym wpływie praktykowanych obecnie sposobów wydzierżawiania ziemi;
d) o zmianach w posiadaniu ziemi, a zwłaszcza o sprzedażach dobrowolnych i przymusowych — o powodach, formach i cenach sprzedaży gruntów włościańskich i posiadłości dworskich.

O wyniku tych dochodzeń zda Wydział krajowy sprawę Sejmowi.

Lwów, 24. czerwca 1901.

Wnioskodawca:
Teofil Merunowicz w. r.

Rayski, Bednarski, Niementowski, Jabłoński, Z. Javorski, Maiss, Jugendfein, Górka, Wiśniewski, Jakliński, Michałowski, Maryewski, Skałkowski, Jahl.

L. S. 864/901.

Aleg. 99

Wniosek

Kraj Galicya zarówno co do obszaru (78.496 kilom. kwadr.) jak i co do liczby ludności (7,295.538 dusz) jest niezaprzeczenie największym krajem koronnym Austryi, — co więcej, pod ostatnim względem, a po części i pod pierwszym względem, z wyjątkiem sześciu wielkich państw i Hiszpanii nawet większy od samodzielnych średnich lub małych państw: Szwecyi wraz z Norwegią, Turcyi, Belgii, Holandyi, Rumunii, Portugalii, Bułgaryi, Szwajcaryi it. d. Już z tego wynika, że jednolity zarząd tego kraju musi być w najwyższym stopniu uciążliwym i zupełnie nieodpowiednim.

Stosownie do tego podzieloną jest Galicya na polu sądownictwa na dwa okręgi z dwoma wyższymi sądami krajowymi we Lwowie i w Krakowie, co do zarządu kolejowego na trzy okręgi dyrekcyjne z siedzibami we Lwowie, w Krakowie i w Stanisławowie, co do zarządu wojskowego na trzy okręgi z osobnemi komendami korpuśnemi umieszczonemi we Lwowie, w Krakowie i w Przemyślu. Natomiast zarząd polityczny razem z zarządem szkolnym jest jednolitym, jako unikat na całą Europę. Zarząd szkolny, który obejmuje szkoły średnie i ludowe, spoczywa w rękach galicyjskiej Rady szkolnej krajowej, która ma swoją siedzibę w stolicy kraju, we Lwowie.

W r. 1900 miała Galicya 37 (a względnie 41) szkół średnich z 20.263 nczniami, i 4.280 szkół ludowych z 7.979 klasami. Rzecz całkiem naturalna, że cyfry te z roku na rok muszą znacznie wzrastać, gdyż wobec niezwykłego przepełnienia istniejących szkół średnich i wobec tego, że jeszcze wielka liczba gmin (ponad 2000) nie posiada szkół ludowych, zachodzi niezbędna potrzeba ciągłego zakładania nowych szkół.

Już ta okoliczność wywołuje naglącą potrzebę podziału galicyjskiej Rady szkolnej krajowej, by ułatwić zarząd szkolnictwa krajowego i przyspieszyć rozwój i postęp oświaty ludowej, a to tem bardziej, że już i obecnie odzywają się ogólne narzekania na zarząd szkolny i wogóle na szkolnictwo Galicyi.

Za koniecznością podziału galicyjskiej Rady szkolnej krajowej przemawiają prócz tego także powody narodowościowe i wyznaniowe. Wedle konskrypcyi w r. 1890 liczyła Galicya 3,518.996 mieszkańców z polskim, a 2,826.272 mieszkańców z ruskim językiem konwersacyjnym. Polacy należą w ogóle (z wyjątkiem jakich 600.000 żydów) do wyznania rzymsko-katolickiego z językiem liturgicznym łacińskim, a Rusini do wiary grecko-katolickiej ze sławiańskim językiem cerkiewnym. Różnica obrządku i mowy kościelnej ważną jest, zwłaszcza dla szkół ludowych i dla wsi. W roku 1900 było w Galicyi 2.142 ruskich szkół ludowych, a nieruskich (polskich) 2.138; średnich szkół ruskich 4, a nieruskich (polskich i niemieckich) 33, względnie 37.

Teraźniejsza Rada szkolna krajowa ma charakter na wskróś polski. Na 9 szkolnych inspektorów krajowych jest 7 Polaków, a wszystkiego 2 Rusinów; z reszty 9 członków także jest 7 Polaków, a 2 Rusinów.

Już z tego zestawienia jasną jest rzeczą, że galicyjska Rada szkolna krajowa nie jest w stanie dbać o potrzeby ludności ruskiej i o korzystny rozwój szkolnictwa ruskiego dostatecznie i równomiernie, tak jak o ludnośc polską. I rzeczywiście ze strony Rusinów — w memoryałach do Rządu i do Korony, w przemowach ich sejmowych i parlamentarnych zastępców, w prasie ruskiej, na wiecach ruskich i t. p. odzywają się nieustannie zażalenia na brak opieki i na nierównomierne traktowanie ich potrzeb cywilizacyjnych.

Zachodzi zatem niezbędna i nagląca potrzeba zaradzenia temu, — a może się to stać jedynie przez podział galicyjskiej Rady szkolnej krajowej, względnie zaś przez kreowanie ruskiej sekcyi w galicyjskiej Radzie szkolnej krajowej. Również przez dwa narody zamieszkały i o wiele mniejszy kraj, Czechy, o obszarze 51.948 kilom. kwadr. i o ludności 6,318.280 dusz, posiada na podstawie ustawy krajowej z roku 1890 Radę szkolną krajową, podzieloną na dwie sekcye narodowościowe, a nawet w jeszcze mniejszej Morawii (22.222 kilom. kwadr. z 2,435.081 dusz) wyłącznie tylko z powodu różnic narodowościowych ludności istnieje dążność do przeprowadzenia podobnego podziału Rady szkolnej krajowej.

Galicyjska Rada szkolna krajowa powstała nie na podstawie ustawy krajowej, w wykonaniu ustawy państwowej z dnia 25. maja 1868 Dz. u. p. Nr. 48, jak to się stało we wszystkich innych krajach, ale na podstawie Najwyższego rozporządzenia z dnia 25. czerwca 1867. Wskutek tego i zmianę w regulaminie organizacyjnym, mianowicie co do prawa mianowania dyrektorów i nauczycieli szkół średnich, przeprowadzono również Najwyższem rozporządzeniem z dnia 23. października 1875. Możliwem zatem jest przeprowadzenie w ten sam sposób dalszej zmiany przez kreowanie sekcyi ruskiej.

Sekcyę ruską należałoby urządzić analogicznie do sekcyi niemieckiej, albo czeskiej w czeskiej Radzie szkolnej krajowej, kreowanych ustawą krajową z dnia 24 czerwca 1890 Dz. u. kr. Nr. 46.

Sekcyi ruskiej miałyby być poddane wszystkie szkoły i zakłady z językiem wykładowym ruskim. W zakresie swego działania miałaby sekcya prawo samodzielnego uchwalania. Jej mową urzędową byłaby mowa ruska; w tej mowie miałyby być wygłaszane i referaty w sekcyi ruskiej i spisywane protokoły narad.

Zatem podpisani czynią niniejszem wniosek:

Wysoka Izba raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, by kreował sekcyę ruską przy galicyjskiej Radzie szkolnej krajowej, z analogicznemi uprawnieniami, jakie ma sekcya czeska w Radzie szkolnej krajowej czeskiej, czy to przez spowodowanie stosownego Najwyższego rozporządzenia, czy też w drodze ustawy krajowej.

We Lwowie, dnia 24. czerwca 1901.

Wnioskodawca:
Dr. Okuniewski.

Nowakowski, Oleśnicki, Barwiński, Ostapczuk, Winniczuk, Hamorak, Niebyłowiec, Wachnianin, Kulczycki, Żajączkowski, Ochrymowicz, Sawczak, Stojałowski, Karatnicki.

L. 860/901. Lwów, dnia 23 czerwca 1901.

Aleg. 100

Sprawozdanie

Komisyi administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia zaciągnięcia pożyczki 116.000 koron przez Reprezentacyę powiatową w Mościskach.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy oświadcza się za przyzwoleniem Reprezentacyi powiatowej w Mościskach, aby zaciągnęła imieniem powiatu pożyczkę 116.000 koron, która przeznaczoną jest:

1. na spłacenie reszty pożyczki zaciągniętej w galic. kasie oszczędności, t. j. kwoty . . . . . 78.035 K 72 g
2. na pokrycie niedoborów budżetowych wynoszących razem . 38.548 „ — „

116.583 K 72 g

Niedobory te powstały jak wyjaśnia sprawozdanie Wydziału krajowego ztąd, że w ostatnich kilku latach klęski elementarne, jakie powiat nawiedzały, uszczupliły znacznie podstawę podatkową skutkiem odpisywania podatków, tak iż w sześciu latach wpłynęło o 44.000 K mniej dodatków powiatowych niż preliminowano. W obec tego na pokrycie wydatków przewidzianych w budżetach a nie dających się odroczyć musiała Reprezentacya powiatowa zaciągać chwilowe pożyczki. Spłatę tych pożyczek wstawiono obecnie celem spłacenia do preliminarza na rok 1901 a skutkiem tego jest niedobór, który ma być umorzony przyszłą pożyczką.

Komisya przekonała się z aktów, że preliminowanie dodatków odbywało się w Mościskiej radzie powiatowej z potrąceniem 15% na możliwe odpisania. Ze względu na to, że co do sposobu preliminowania, zachodzą między powiatami różnice, które skonstatowano w komisyi, komisya wyraża życzenie aby Wydział krajowy wydał instrukcyę celem ujednostajnienia sposobu ostrożnego preliminowania przychodu z dodatków do podatków.

W obec tego, powiat Mościski ma 17% dodatków powiatowych prócz 10% na powiatowy fundusz dróg gminnych oraz dodatku szkolnego okręgowego, komisya uznać musiała zgodnie z Wydziałem krajowym, że nałożenie wyższych dodatków nie jest wskazanem a zamierzona pożyczka dla uregulowania gospodarki powiatowej i spłacenia chwilowych pożyczek niezbędną.

Komisya odwołując się co do szczegółów na sprawozdanie Wydziału krajowego wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy. ·/.

Przewodniczący:
Jan Szeptycki.

Sprawozdawca:
Pilat.

USTAWA

z dnia . . . . . w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Mościskach na zaciągnięcie imieniem powiatu Mościskiego pożyczki w kwocie 116.000 K.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Reprezentacyi powiatu Mościska zezwala się na zaciągnięcie imieniem powiatu pożyczki w kwocie 116.000 K celem spłacenia pożyczki zaciągniętej w roku 1894 w galic. Kasie Oszczędności, wynoszącej z końcem 1900 roku 78.035 K 72 g tudzież pokrycia niedoborów budżetowych funduszu powiatowego administracyjnego i powiatowego funduszu dróg gminnych na rok 1901.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

L. S. 881/901. We Lwowie, dnia 24. czerwca 1901.

Aleg. 101

Sprawozdanie

Komisyi administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie wyłączenia miejscowości Górka narodowa i Witkowice, ze związku gminy Prądnik biały, i utworzenia z nich samoistnej gminy administracyjnej.

Wysoki Sejmie!

Na podstawie uchwały wspólnej Rady gminnej w Prądniku białym, z dnia 21. stycznia 1899, wniosła wspólna Rada gminna w Prądniku białym w roku 1872 w jedną gminę złączonych dotychczas samoistnych gmin Prądnik biały, Górka narodowa i Witkowice, petycyę do Wysokiego Sejmu o taki rozdział tych gmin, aby Prądnik biały i złączone gminy Górka narodowa i Witkowice dwie samoistne gminy stanowiły.

Petycyę tę poparł gorąco Wydział powiatowy na podstawie swej uchwały z dnia 16. lutego 1899 l. 2.306 a Wysoki Sejm odstąpił ją uchwałą z dnia 22. marca 1899 Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy na następnej sesyi.

Wskutek tego polecenia wygotował Wydział krajowy pod dniem 20. września 1900 L. W. 59.215/900 projekt ustawy o wyłączenie ze związku gminy Prądnik biały osad Górka narodowa i Witkowice, i utworzenia z nich samoistnej gminy administracyjnej.

Z dochodzeń bowiem okazało się jak Wydział krajowy podnosi i odpowiednimi alegatami stwierdza, że połączenie dotychczczas samoistnych gmin Prądnik biały, Górka narodowa i Witkowice w jedną gminę Prądnik biały było zawsze luźne, t. j. gmina każda zatrzymała swój majątek gminy, każda gmina miała swój odrębny budżet, a li tylko mieli wspólną Radę gminną i wspólnie przyczyniały się do płacy naczelnika gminy, jego zastępcy, asesorów i pisarza.

Nadto Prądnik biały należy do parafii św. Krzyża w Krakowie, a miejscowości zaś Górka narodowa i Witkowice do parafii w Zielonkach. Także szkołę posiada Prądnik biały osobną, a osady Górka i Witkowice osobną. Lecz co najwięcej za rozdziałem tych miejscowości przemawia jest ta okoliczność, że Prądnik biały jest blisko miasta Krakowa i przemienił się w gminę podmiejską zamieszkałą przez ludność robotniczą i napływową, utrzymującą się z zarobku w mieście Krakowie a nawet właściwa ludność miejscowości niemal zupełnie zatraciła charakter ludności rolniczej i zajmuje się więcej przemysłem i rzemiosłem. Osady zaś Górka narodowa i Witkowice zatrzymały wszystkie cechy ludności rolniczej, z tego więc powodu są potrzeby miejscowości Prądnik biały inne, a osad Górka narodowa i Witkowice inne, a więc i zarząd ich musi być inny.

Gdy nadto Wydział krajowy wykazał, że siła podatkowa Prądnika białego jak i siła podatkowa osad Górka narodowa i Witkowice jest dostateczną, aby mogły obowiązkom na gminach z tytułu własnego i poruczonego zakresu działania podołać, nadto gdy wszystkie władze bez wyjątku tak rządowe jak i autonomiczne za takim rozdziałem się oświadczają, a interesowane osady o to proszą, to i komisya administracyjna nie może być preciwną i zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączoną ·/. ustawę.

Przewodniczący:
Jan Szeptycki.

Sprawozdawca:
Wójcik.

Ustawa

z dnia . . . . . o wyłączeniu ze związku gminy Prądnik biały, osad Górka narodowa i Witkowice i utworzeniu z nich samoistnej gminy administracyjnej.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Osady Górka narodowa i Witkowice zostają w obecnych swoich granicach, o ile granice te obejmują zwartą całość terytoryalną, wyłączone ze związku gminy Prądnik biały w powiecie Krskowskim i mają odtąd stanowić samoistną gminę administracyjną.

Art. II.

Do trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy rozwiązaną ma być dotychczasowa Rada gminna wspólnej gminy Prądnik biały i przeprowadzone być mają wybory do osobnej Rady gminnej w Prądniku białym, i osobnej Rady gminnej w Witkowicach z Górką narodową.

Art. III.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Art. IV.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

L. s. 891/1901. Lwów, dnia 24. czerwca 1901.

Alg 102

Sprawozdanie

Komisyi Budżetowej w sprawie przyjścia z pomocą włościanom gminy »Zielona« w powiecie Husiatyn.

Wysoki Sejmie!

Dnia 17. b. m. przekazał Wys Sejm komisyi budżetowej przedłożenie Wydziału krajowego w sprawie zupełnie wyjątkowej gminy »Zielona«, a o tej komisya ma zaszczyt złożyć następujące sprawozdanie:

Po interpelacyi swej z 6. kwietnia 1900 i odpowiedzi c. k. komisarza rządowego z 1. maja 1900, postawił p. Gołuchowski wniosek w Sejmie »o utrzymanie i wzmocnienie egzystencyi ludności gminy »Zielona« w jej krytycznem i opłakanem położeniu«.—Sejm powziął dnia 5. maja 1900 następującą uchwałę: »Wniosek p Gołuchowskiego przekazuje się Wydziałowi krajowemu z poleceniem by celem przyniesienia pomocy ludności włościańskiej gminy »Zielona" przeprowadził rokowania z c. k. Rządem i sprawozdanie wraz z wnioskiem przedłożył Sejmowi na najbliższej Sesyi«.

Wydział krajowy zbadał przedewszystkiem faktyczny stan tej sprawy i przedstawia go Wysokiemu Sejmowi jak następuje;

»Traktatem państwowym z r. 1815 ustanowiono rzekę Zbrucz jako granicę państwową między Austryą i Rosyą. Wskutek tego została gmina Zielona podzieloną w ten sposób, że wszystkie zabudowania włościan wraz z ogrodami pozostały przy Austryi a położone na lewym brzegu rzeki grunta poddańcze przypadły Rosyi.

Zielona tak austryacka jak i rosyjska należała wtedy do jednego i tego samego właściciela, a poddani odrabiali pańszczyznę od gruntów położonych w obu państwach.

Obszar gruntów używanych przez poddanych z Zielonej w Rosyi miał wynosić 501 morgów rosyjskich.

W roku 1832 była właścicielką Zielonej p. M. Sadowska, a wówczas rozpoczęły się skargi gminy Zielonej położonej po stronie rosyjskiej, przeciw dzierżawcy części dóbr Zielonej, Łążyńskiemu, że im chce odjąć grunta i zezwolić na użytkowanie tylko za płaceniem czynszu. Na interwencyę galic. Gubernium zakazały w roku 1832 władze rosyjskie Łążyńskiemu wszelkiego niepokojenia włościan Zielenieckich w używaniu tych gruntów. Mimo to zabronił Łążyński włościanom w roku 1835 użytkowania gruntów, a interwencya galic. Gubernium nie odniosła skutku, gdyż władze rosyjskie oświadczyły, że grunta, do których roszczą sobie prawa włościanie, zostały przyznane wskutek cesyi M. Sadowskiej na własność spadkobiercom Antoniny Łążyńskiej.

W roku 1838 przeprowadziły władze austryackie dochodzenia, celem uzasadnienia praw gminy Zielonej do gruntów dominikalnych rosyjskich, a Gubernium przyszło do konkluzyi, że niema widoków skutecznego popierania tych praw u władz rosyjskich.

W międzyczasie odebrał Łążyński włościanom używane przez nich grunta, a natomiast oddał im w dzierżawę gorsze i odleglejsze.

W roku 1848 przeszła rosyjska majętność Zielona w ręce Piotrowskiego, który zaraz podwyższył naszym włościanom czynsz względnie podwoił ilość odrabianych dni roboczych, a następnie rozdzielił dowolnie między nich te dzierżawione grunta, wyznaczając im jeszcze gorsze i więcej oddalone.

Interwencya Namiestnictwa na korzyść włościan nie odniosła skutku, gdyż gubernator podolski oświadczył, że grunta, do których włościanie roszczą sobie pretensyę, przeszły na mocy ukazu rządzącego senatu z r. 1829 na własność Antoniny Łążynskiej względnie jej spadkobierców i włościanie nie dostarczyli dowodów, któreby ich prawa uzasadniały.

W roku 1876 poruszył c. k. Rząd uregulowanie tej sprawy ponownie u c. k. Rządu rosyjskiego lecz bezskutecznie, gdyż według reskryptu Ministerstwa spraw wewnętrznych z 6. stycznia 1879 L. 16 737 pozostawił Rząd rosyjski włościanom jedynie wolność poszukiwania ich pretensyi w drodze prawa.

Na ponowną prośbę włościan zdecydowały się władze rosyjskie w roku 1880 do przedstawienia wniosku na ustanowienie komisyi międzynarodowej, celem zbadania pretensyi włościan i ewentualnego załatwienja sporu w drodze dobrowolnej ugody.

Komisya ta odbyła się w roku 1881. Komisya nie doprowadziła do zgody; włościanie żądali oddania pierwotnie przez nich używanych gruntów na własność za wykupem według zasad, na których w Rosyi włościanie grunta pańszczyźniane otrzymali.

Właściciel rosyjskiej Zielonej, E. Pawłowski, który nabył te dobra w roku 1880 od Piotrowskiego, podniósł, że dobra kupił bez żadnych ciężarów, jednakowoż oświadczył gotowość oddania włościanom wydzierżawianych im gruntów w dalszą dzierżawę jeszcze na lat 12 za czynszem po 5 rubli od morga. Ponieważ włośaianie tej propozycyi nie przyjęli postanowiła komisya całą sprawę odstąpić podolskiemu prowincyonalnemu Komimitetowi dla spraw włościańskich do załatwienia.

Według pisma gubernatora podolskiego z dnia 1. grudnia 1882 L. 8.526 oświadczył jednak Rząd rosyjski, że manifesty carskie z roku 1861 i 1863 o indemnizacyi poddańczych gruntów mogą mieć zastosowanie tylko do rosyjskich poddanych, przeto też załatwienie w mowie będącego sporu musi być pozostawione interesowanym stronom.

W roku 1892 poruszyii włościanie w podaniu do Tronu znów tę sprawę, dążąc do odzyskania gruntów, które dawniej posiadali. Przeprowadzone dochodzenie nie rzuciło nowego światła na sprawę, skonstatowano jednak, że między włościanami z Zielonej a Pawłowskim istnieje faktycznie już tylko zwykły stosunek dzierżawny. Poruszono także zakupno gruntów od Pawłowskiego, który był skłonnym sprzedać je włościanom po 180 rubli za desiatynę (2400□°). Relacyą z dnia 7. września 1893 L. 36631 przedstawiono Ministerstwu szczegółowo stan sprawy i podniesiono bezskuteczność ewentualnej ponownej interwencyi u władz rosyjskich.

Włościanom z Zielonej utrudniała straż pograniczna rosyjska przejście przez granicę dla uprawy dzierżawionych gruntów, a utrudnienia te starały się łagodzić i zmniejszać władze austryackie.

W roku 1894 wnieśli włościanie w tej sprawie znów prośbę do Tronu, która została zaopatrzoną Najwyższą sygnaturą, a relacyą z 1. lutego 1895 l. 4208 złożyło Namiestnictwo ponownie w tej mierze sprawozdanie Ministerstwu spraw wewnętrznych. Reskryptem z dnia 25. sierpnia 1895 l. 20721, oznajmiło toż Ministerstwo, co następuje: „Ministerstwo spraw wewnętrznych przedstawiło Najjaśnieszemu Panu najuniżeńszy raport, że włościanom Zielonej nie chodzi już obecnie o utrudnienia przy przekraczaniu granicy, lecz o to, aby zostali utrzymani w używaniu gruntów położonych na terytoryum rosyjskiem. Wtym kierunku nie jest wkazaną interwencya dyplomatyczna, gdyż już poprzednio na interwencyę c. i k. Ambasady w Petersburgu odpowiedział Rząd rosyjski, że sprawa ta musi być odesłaną do zwykłej drogi prawa i z wniesionego w czasie pośrednim doniesienia gminy Zielonej wypływa, że proces przeciw właścicielowi ros. dóbr został wdrożony.

Ponieważ *nie ma widoków, aby spór ten został w Rosyi na korzyść gminy Zielonej rozstrzygnięty* i sprawa ta ma także znaczenie polityczne, gdyż *zachodzi obawa emigrowania ludności wsi Zielonej do Rosyi*, ponieważ posiadając tu tylko chaty i małe ogrody, utrzymać się nie może, przeto w myśl wniosku Starosty Husiatyńskiego Ministerstwo spraw zewnętrznych prosiło Najjaśniejszego Pana o upoważnienie do porozumienia się z Ministerstwem spraw wewn. w tym kierunku, że jedynym środkiem wyjścia z tru-

dnej sytuacyi jest, aby włościanom udzielić z funduszów państwowych pożyczek hipotecznych, w celu nabycia gruntów przy parcelacyi dóbr, należących do Honorata Wachowicza, w tutejszej Zielonej.

Najjaśniejszy Pan raczył przychylić się do powyższego wniosku i upoważnił Ministerstwo spraw zewn. do poczynienia w tej mierze odpowiednich kroków".

Ministerstwo spraw wewn. poleciło przeto przeprowadzić rokowania w sprawie zakupna dóbr Zielonej, wychodząc z założenia, że Wachowicz ma zamiar sprzedać swe dobra parcelami i włościanom umożliwi się przez udzielenie pożyczek hipotecznych nabycie gruntów oraz, że włościanie zaniechają wskutek tego zamiaru kupna gruntów w Rosyi względnie przesiedlenia się tam.

Nadmienia się tu, że włościanie nawiązali pertraktacyę z Pawłowskim o kupno gruntów i że im dano do zrozumienia ze strony władz rosyjskich, iż dopiero wtedy będą mogli zakupić grunta po stronie rosyjskiej, jeżeli nabędą obywatelstwo ros. i tam się przesiedlą.

Starosta w Husiatynie otrzymał odpowiednie polecenie, a wynik pertraktacyi był i jest następujący:

Włościanie zaprzeczyli zamiarowi emigrowania do Rosyi.

P. Honorat Wachowicz jest właścicielem tabularnym następujących gruntów:

1. w Zielonej	148*ha* 68*a* 53*m*^{2}
w tem mieści się lasu	16*ha* 23*a* 74*m*^{2}
nieużytków	11*ha* 30*a* 19*m*^{2}
2. w Sidorowie	40*ha* 3*a* 63*m*^{2}
3. w Wasylkowie	45*ha* 36*a* 14*m*^{2}
razem .	234*ha* 8*a* 30*m*^{2}

czyli *406* morgów *1236*□^{0}, w czem mieści się lasu: 28 morg. 346□^{0}, a nieużytków 19 morg. 1023□^{0}.

Według protokołu z 7. września 1898 posiada p. Wachowicz także w Kociubińczykach 50 morgów. Razem tedy posiada i chce sprzedać około 460 morgów.

Budynki mieszkalne i gospodarcze znajdują się w Zielonej; nadto posiada p. Wachowicz w Zielonej młyn wodny na Zbruczu o 6 kamieniach.

P. Honorat Wachowicz oświadczył, że dóbr swych sam parcelować nie zamyśla, lecz że sprzeda je tylko w całości (zatem i część w Kociubińczykach) Rządowi za cenę po 285 zł. za morg według pomiarów przez c. k. organa miernicze uskutecznić się mających, a nadto rząda za młyn wodny osobno 40.000 zł.

Pełnomocnicy gminy Zielonej zgodzili się na te warunki i prosili, aby Rząd zakupił dla nich cały majątek, zobowiązując się zaciągnięty dług spłacić w 50 rocznych ratach.

Starosta postawił przeto wniosek o wyjednanie z funduszów państwowych dla włościan w Zielonej w celu zakupna wspomnianych wyżej dóbr a mianowicie:

a) bezzwrotnej zapomogi w kwocie	50.000 zł.
b) pożyczki hipotecznej zwrotnej w 50 rocznych ratach . .	106.000 „
Suma . .	156.000 zł.

Z relacyi miejscowego proboszcza ks Temnickiego wynika, że w roku 1900 w Zielonej było 128 numerów domów, około 160 rodzin i 699 dusz, że dawniej włościanie z Zielonej płacili właścicielowi rosyjskiej Zielonej tytułem rocznego czynszu dzierżawnego po 13 koron od jednego morga, zaś w roku 1899 i 1900 muszą opłacać tym tytułem aż po 27 koron.

W dalszem wykonaniu uchwały Wys.Sejmu przeprowadził Wydział Krajowy przedtraktacye z c. k. Rządem i dochodzenia na miejscu za stronami przez Wydział powiatowy w Husiatynie, a rezultatem tych rokowań jest że: Majętność »Zielona« mająca być rozdzieloną pomiędzy 160 rodzin włościańskich, a obejmująca około 460 morgów jest do nabycia za 276.000 Koron bez młyna; Koszta kontraktów, należytość przenośna, intabulacye i wydatki na pożyczki hipoteczne, wyniosą do 24.000 Koron; Jedynym sprawiedliwym a skutecznym sposobem przyjścia z pomocą i utrwalenia egzystencyi ludności włościańskiej tej gminy jest wypłacenie połowy ceny kupna i kosztów tj. 150.000 Koron, tytułem *bezzwrotnej subwencyi;* na który to cel Ministeryum spraw wewnętrznych oświadcza gotowość zali-

czenia 100.000 Koron z funduszów państwowych, jeżeli nasz fundusz Krajowy udzieli 50.000 Koron subwencyi. Drugą połowę wartości nabyć się mającej posiadłości uzyskają włościanie pożyczkami hipotecznemi na utrzymane grunta i już posiadane zabudowania z ogrodami

Streściwszy przebieg i stan tej sprawy i żywiąc przekonanie iż zeszłoroczna a wyż przytoczona uchwała wyraża intencyę Wys.Sejmu przyjścia w pomoc mieszkańcom gminy »Zielona« z pewną ofiarnością funduszu Krajowego, Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Celem przyjścia z pomocą ludności włościańskiej gminy Zielona w powiecie Husiatyńskim przeznacza się z funduszów krajowych na zakupno od p. Honorata Wachowicza majętności Zielona z przyległościami w przestrzeni około 460 morgów jako bezzwrotną subwencyę połowę tej kwoty, jaką na ten sam cel udzieli c. k. Skarb Państwa z zastrzeżeniem, że subwencya krajowa nie może być wyższą jak 50.000 Koron.

2. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby kwotę 50.000 Koron wstawił do budżetu krajowego na rok 1902.

Przewodniczący:
Dunajewski.

Sprawozdawca:
Scipio.

LW. 41.310/1901.

Lwów, dnia 22. czerwca 1901.

Aleg. 103

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie nadania szpitalowi powiatowemu w Krośnie charakteru szpitala powszechnego i publicznego.

Wysoki Sejmie!

Wydział pwiatowy w Krośnie wniósł do Wysokiego Sejmu w r. 1898 petycyę o przyznanie wystawić się mającemu szpitalowi w Krośnie prawa publiczności i powszechności.

W załatwieniu tej petycyi powziął Wys. Sejm na posiedzeniu dnia 3. lutego 1898 następującą uchwałę: „Sejm upoważnia Wydział krajowy do przeprowadzenia rokowań w sprawie wystawienia w Krośnie w r. 1898 szpitala, zbadania planów, kosztorysów oraz obranego placu, i do ewentualnego dania przyrzeczenia przedłożenia Sejmowi na najbliższej sesyi projektu ustawy, nadającej szpitalowi w Krośnie charakteru powszechności i publiczności, skoro Reprezentacya powiatowa i gminna w Krośnie odstąpią aktem fundacyjnym na własność szpitalowi budynek wraz z całem urządzeniem wewnętrznem przynajmniej na 15 łóżek i z zabezpieczeniem utrzymania szpitala w pierwszem półroczu, a c. k. Namiestnictwo orzeknie, że budynek i urządzenie odpowiadają wymaganiom sanitarno-policyjnym“.

W r. 1899 krośnieński Wydział powiatowy przedkładając akt fundacyjny ponowił swą petycyę. Petycyę tę Wys. Sejm uchwałą z dnia 16. marca 1899 odstąpił Wydziałowi krajowemu z poleceniem przedłożenia Sejmowi projektu ustawy nadającej szpitalowi w Krośnie prawo publiczności i powszechności, skoro budynek szpitalny zostanie wybudowany i urządzony, i gdy stanie się zadość innym także warunkom określonym w §. 2. ustawy z 28. lipca 1897 dz. u. kr. Nr. 47.

Wskutek powyższego polecenia przedkłada Wydział krajowy Wys. Sejmowi niniejsze sprawozdanie wraz z projektem odnośnej ustawy.

Szpital w Krośnie o 30 łóżkach, wybudowany staraniem powiatu i gminy kosztem około 92 tysięcy koron, oddany został do użytku chorych z dniem 1. maja 1901 r. Od pierwotnego projektu budowy szpitala na 15 łóżek odstąpił Wydział powiatowy na żądanie Wydziału krajowego ze względu, że szpital o tak niewielkiej liczbie łóżek byłby na potrzeby tamt. powiatu stanowczo za mały, oraz z uwagi, że administracya tak małego zakładu stosunkowo daleko drożejby kosztowała, co musiałoby spowodować ustanowienie zbyt wysokiej dziennej taksy leczenia.

Stosownie do przepisów w §. 2. ustawy z 28. marca 1897 dz. u. kr. Nr. 47 zawartych, odstąpiono aktem fundacyjnym na własność szpitala budynek wraz z całem wewnętrznem urządzeniem i zabezpieczono utrzymanie szpitala na pierwsze półrocze.

Zanim Wydział krajowy przedłożył niniejsze sprawozdanie Wys. Sejmowi, wysłał Inspektora szpitali krajowych z poleceniem szczegółowego zbadania stanu nowo zbudowanego szpitala w Krośnie. Inspektor szpitali sprawdził na miejscu, że tak budynek szpitalny jak i wewnętrzne jego urządzenie, oprócz małych braków w zupełności odpowiada obecnym wymogom sanitarnym, dla szpitali publicznych wskazanym. Potrzebne uzupełnienie inwentarza i urządzeń szpitalnych wskazał Inspektor szpitali Wydziałowi powiatowemu w Krośnie, i skoro braki te będą w krótkim czasie kosztem Wydziału powiatowego usunięte, a warunki wymagane w §. 2. ustawy z r. 1897 zostały dopełnione, nic nie stoi na przeszkodzie, aby szpitalowi powiatowemu w Krośnie nadać charakter szpitala powszechnego i publicznego.

Wydział krajowy wnosi więc:

Wysoki Sejm uchwalić raczy załączoy ·/. projekt ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy;
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Stanisław Dąmbski w. r.
Członek Wydziału krajowego.

USTAWA

nadająca szpitalowi w Krośnie charakter szpitala powszechnego i publicznego.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem z dnia . . . . . 1901 roku rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Szpital w Krośnie z dniem 1. listopada 1901 roku uznany zostaje za publiczny i powszechny.

Art. II.

Komitet szpitalny tego szpitala składać się ma:

a) z delegata Wydziału krajowego;
b) z prezesa miejscowej Rady powiatowej, lub jego zastępcy;
c) z delegata Wydziału powiatowego;
d) z dyrektora szpitala.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

L. S. 1.112/901.

Aleg. 104

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wzywa c. k. Rząd, aby jak najrychlej wprowadził w Urzędach pocztowych, telegraficznych, Kolei państwowych i c. k. Żandarmeryi język polski jako urzędowy w służbie wewnętrznej a tem samem zastosował się do najwyższego postanowienia z dnia 4. czerwca 1869 Nr. 24 Dz. ust. kraj.

We Lwowie, dnia 26. czerwca 1901.

Wnioskodawca:
Zygmunt Jaworski w. r.

Maiss, Rayski, Małachowski, Górka, Potoczek, Data, Kramarczyk, E. Michałowski, Jugendfein, Dzieduszycki, Żardecki, Michalski, Romanowicz, Schätzel, Bojko, Maryewski, Wiśniewski, Merunowicz, Bednarski, Niementowski, Jakliński, Jabłoński.

Wniosek.

Reforma procesu cywilnego z szybkiem postępowaniem przy egzekucyjnej sprzedaży nieruchomości wywołała w praktyce objawy, które są wprost zabójczemi dla gospodarstw wiejskich.

Prawie przy każdym sądzie powiatowym Galicyi wschodniej potworzyły się szajki spekulantów, którzy przeglądnąwszy dokładnie księgi gruntowe w sądzie, szukają za gospodarstwami, które jeszcze fizycznie w tabuli nie są podzielone i różnemi podmowami zakładają sieci na tych niepodzielonych współwłaścicieli albo i współspadkobierców, jeszcze niezaintabulowanych, by im sprzedali swoje udziały we współwłasności lub w spadku.

Wobec ogólnego ubóstwa ludu i wobec nieszczesnej manii procesowej udaje się tym spekulantom prawie zawsze wyzyskać ubóstwo, ciemnotę albo nieporozumienia rodzinne, i nabyć jednę albo więcej niewydzielonych części gospodarstwa często za $^1/_{10}$ wartości.

Szajki tych spekulantów dzielą czasem cały powiat wedle wsi na rejony operacyjne, tak, by jeden spekulant nie robił drugiemu konkurencyi i wtedy każdy bez przeszkody operuje w swoim rejonie.

Nabywszy taką niepodzielną część gospodarstwa, spekulant taki, poparty wszelkiemi formalnemi dokumentami i „zaufaniem do ksiąg gruntowych“, wnosi pozew do sądu o zniesienie współwłasności gospodarstwa przez publiczną licytacyę, co przy szybkości postępowania teraźniejszego procesu i egzekucyi może być łatwo uskutecznionem do kilku miesięcy, i wszystkie dzieci zamożnego, najporządniejszego gospodarza mogą zostać wprost na ulicę wyrzucone.

I najżyczliwszy dla włościaństwa sędzia jest przy obecnym stanie postanowień ustawowych wprost bezsilnym. Spekulanta chroni publicafides ksiąg gruntowych, a ustawa o lichwie z dnia 28. maja 1881 Nr. 47. Dz. u. p. nie dosięga go, gdyż jakkolwiek zachodzą tu wszystkie znamiona występku lichwy, to jednak spekulant ten wychodzi zawsze bezkarnie, ponieważ on nie wierzytelności pieniężne, tylko „grunta kupuje», chociaż w rzeczywistości spekulantowi temu nigdy nie chodzi o gruut, tylko jak najwięcej pieniędzy, które z tego gruntu wyssie, i nowe sieci na nowe niepodzielone gospodarstwo zarzuca.

Przy takim stanie rzeczy nawet przy silniejszych i zdrowszych stosunkach agrarnych zaprowadzozo już w niemieckiem ustawodastwie postanowienie prawne, wedle którego tego rodzaju spekulacye gruntami podpadają pod karę jako występki lichwy.

Wnoszą zatem podpisani:

Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, by jak najrychlej przedłożył w drodze ustawodawczej do uchwały przez Radę Państwa nowelę do ustawy o lichwie z dnia 28. maja 1881 Nr. 47, wedle której podobne spekulacye gruntami byłyby karane jako niedozwolona lichwa.

Lwów, dnia 25. czerwca 1901.

Wnioskodawca:
Dr. Okuniewski.

Nowakowski, Ostapczuk, Hamorak, Ochrynowicz, Wachnianin, Stojałowski, Kulczycki, Niebyłowiec, Krempa, Wójcik, Oleśnicki, Dr. Sawczak, Winniczuk, G. Milan, Średniawski, Karatnicki.

L. S. 877/901.

Aleg 106

Wniosek.

Zważywszy, że przyznanie spadku względnie wydanie dekretu dziedzictwa przez Sąd nastąpić może w myśl §. 149. ces. pat. z dnia 9. sierpnia r. 1854 N. 208 Dz. u. p. dopiero po zapłaceniu lub zabezpieczeniu na przedmiocie spadku należytości przenośnej;

zważywszy, że wymiar należytości spadkowej następuje albo na podstawie zeznania spadku przez spadkobiercę z oświadczeniem, iż zeznanie to w danym razie zaprzysiądz może, albo na podstawie inwentarza spadkowego;

zważywszy, że według praktyki, która przetrwała dziesiątki lat szczególnie przy inwentowaniu spadków wypośrodkowywano wartość nieruchomości na podstawie iloczynu podatkowego z doliczeniem wartości budynków mieszkalnych;

zważywszy, że ta praktyka niezawodnie słuszna, gdyż Rząd widział się nawet zniewolony ten iloczyn ze stukrotnego na siedmdziesięciokrotny zniżyć, uzasadniała się poniekąd także na postanowieniu samejże ustawy o należytościach §. 50.;

zważywszy, że ani dla Władz sądowych, ani dla stron nie może być obojętną zwłoka w ukończeniu pertraktacyi spadkowej i wydaniu względnie uzyskaniu dekretu dziedzictwa;

zważywszy, że według postanowień §. 50. ust. o należytościach przysługuje wprawdzie Władzy skarbowej, w razie jeżeli nie chce zadowolnić się zapodaną wartością spadku, żądać ocenienia sądowego;

zważywszy jednak, że jak dziesiątki lat wykazują tylko w nader rzadkich wypadkach, tak, że powiedzieć można prawie nigdy Władze skarbowe do tego środka się nie uciekały;

zważywszy, że w ostatnich latach stało się regułą, iż Władze skarbowe nie dają wiary podstawom Im do wymiaru należytości przedkładanym, a to nietylko zeznaniom spadku, ale także inwentarzom spadkowym przez c. k. notaryusza jako komisarza sądowego pod powagą Władz sądowych sporządzanym i wskutek tego to, co było przez szeregi lat dziesiątek wyjątkiem, prawie się nie zdarzającym, stało się obecnie regułą, iż Władze skarbowe prawie przy każdym spadku przystępują do oceniania sądowego;

zważywszy, że tego rodzaju postępowanie tamuje przedewszystkiem samą w sobie leżącą konieczność szybkiego ukończenia pertraktacyi spadkowej;

zważywszy, że pojęcie o wartości jakiegoś przedmiotu jest wogóle rzeczą względną;

zważywszy, że ani strony ani Sądy nie mogą przewidzieć, jakie wyobrażenie w danym wypadku będzie miała Władza skarbowa o wartości przedmiotu spadkowego;

zważywszy, że z obciążenia majątku spadkowego nie zawsze można wnosić — jak tego dowodzą w naszym kraju liczne fakta — na wartość przedmiotu spadkowego;

zważywszy, że strona przy najlepszej woli nie może częstokroć zadowolić Władzy skarbowej i uniknąć ocenienia sądowego przewlekającego nieraz i lata ukończenie pertraktacyi spadkowej i w ten sposób jest jakby na łaskę i niełaskę Władzy skarbowej skazana;

zważywszy, że strona zostaje w położeniu przymusowem i by uzyskać dekret dziedzictwa godzić się musi na wartość spadku jak takową — nie wiedzieć na jakich podstawach Władza skarbowa od niej wymaga;

zważywszy, że nawet w interesie Wysokiego Skarbu tego rodzaju postępowanie nie oparte na pewnych podstawach nie może być pożądanem;

zważywszy, że organa Władzy skarbowej nie mają tej kwalifikacyi zawodowej, ażeby o rzeczywistej wartości przedmiotu z całą pewnością decydować mogły;

zważywszy, że rozchodzić się może tylko o rzeczywistą wartość a częstokroć pozory mylą — czego dowodem liczne licytacye dóbr i majątków ziemskich w naszym kraju;

zważywszy, że stosunki ekonomiczne kraju nie zmieniły się na lepsze, by zezwalały na odstąpienie od dotychczasowej praktyki;

zważywszy, że wprowadzana przez Władze skarbowe obecnie zasada oceniania poszła tak daleko, iż obecnie nawet po upływie dziesięciu lub kilkunastu lat przeprowadza się ocenianie nieruchomości spadkowej mimo, iż przedmiot zupełnie się zmienił;

podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby ze względu, że wprowadzone przez Władze skarbowe w ostatnich latach jako norma zastosowanie ostatniego ustępu §. 50. ust. o należytościach przy wymiarze należytości spadkowej, tj. ocenianie sądowe jest nieuzasadnione, wydał w tej mierze stosowne zarządzenia;

2. polecił Władzom skarbowym, by w wypadkach, w których zapodane wartości spadku kwestyonują przed ustaleniem wysokości należytości przenośnej przez zabezpieczanie tejże do pewnej stosunkowej kwoty umożliwiały ukończenie pertraktacyi spadkowej i wydanie dekretu dziedzictwa.

We Lwowie, dnia 24. czerwca 1901.

Wnioskodawca:
Dr. Władysław Czaykowski w. r.

Gnoiński, Maiss, Krzysztofowicz, Cieński, Rudrof, Kozłowski, Binder, Karol Dzieduszycki, Teodorowicz, Wincenty Kraiński, Wł. W. Czaykowski, Wybranowski, Weigel, Borkowski, Zygmunt Javorski, Jugendfein, Stadnicki, Onyszkiewicz, Starzyński, Sala, Schnell, Rayski, Jabłoński, Białoskórski, Władysław Kraiński, Skałkowski, Bednarski, Urbański, Klemensiewicz, Vayhinger, Górka, Słotwiński, Romanowicz, Loewenstein, Merunowicz, Michalski, Czartoryski, Rozwadowski, Zdzisław Skrzyński, Schätzel, Jan Szeptycki, Trzecieski, Paszkowski.

L. S. 1111/1901.

Lwów dnia 26. czerwca 1901.

Aleg. 107

Wniosek.

Stojąc niewzruszenie na zasadzie, że prawdziwe pojęcie sprawiedliwości i wolności wymaga zaprowadzenia powszechnego, bezpośredniego, tajnego prawa głosowania przy wszystkich wyborach;

zważywszy jednak, że reforma ustawodawstwa wyborczego aczkolwiek coraz bardziej nagląca, w danych warunkach w rozmiarach przez lud żądanych, nie da się zaprowadzić;

zważywszy dalej, że pierwszym krokiem na tej drodze, musi być usunięcie braków i niedokładności w obecnej ordynacyi wyborczej sejmowej i statutu krajowego;

zważywszy, że reforma w tym kierunku jest minimum tego, co postęp i sprawiedliwość nakazuje;

podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Załączony projekt zmiany statutu krajowego i ordynacyi wyborczej sejmowej z dnia 20. września 1866 dz. u. kr. Nr. 26.

Wnioskodawca:
Ks. Stojałowski.

Kramarczyk, Styła, Warzecha, Krempa, Data, Potoczek, Wójcik, Średniawski, Milan, Ostapczuk, Żardecki, Hamorak, Sawczak, Niebyłowiec, Bernadzikowski. Bojko, Winniczuk, Zajączkowski, Barwiński,

Artykuł I.

§. 3. b, a, i c, III. Statutu krajowego l. B. I. »O reprezentacyi krajowej w ogólności« znosi się w dotychczasowem brzmieniu i ma opiewać, jak następuje:

c) . . . . III. z posłów reszty gmin Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Krakowem, ile w chwili rozpisania wyborów jest w kraju powiatów politycznych.

Artykuł II.

§§. 13, 27, 28, 29, 30, 31 i 32 Ordynacyi wyborczej sejmowej z dnia 20. września 1866 znoszą się w dotychczasowej osnowie i opiewać mają, jak następuje:

§. 13.

Wyborcy każdej Gminy wybierani będą (przy przestrzeganiu postanowień ustawy kr. z dnia 13. stycznia 1869, (Dz. ustaw i rozp. kr. Nr. 13.) o wykluczeniu od prawa wybierania i obieralności do Sejmu) przez wszystkich, w moc ordynacyi dla Gmin z dnia 12. Sierpnia 1866 r. z tytułu opłaty podatków uprawnionych do wybierania Rady gminnej. Ci z uprawnionych do wyboru Rady gminnej, którzy są wyborcami w klasie wielkich właścicieli gruntowych, lub w miastach, oraz zamieszkali na obszarach dworskich do Gminy niewcielonych, nie są prawyborcami w Gminie.

Wraz z wyborcami z tytułu opłaty podatków, głosują z równem prawem, jako wyborcy i ci, którzy bez względu na opłatę podatków, uprawnieni są do wybierania Rady gminnej w moc ordynacyi wyborczej dla Gmin z dnia 12 sierpnia 1866, jeżeli nie są wyłączeni od prawa wybierania na mocy ustawy kraj. z dnia 13. stycznia 1869.

§. 27.

Celem wyborów Posłów gmin miejskich winna Władza polityczna powiatowa czuwać nad tem, ażeby w każdej Gminie, w jej okręgu się znajdującej, utrzymywany był spis członków Gminy do

wyboru Rady gminnej uprawnionych, który najdalej w 8 dni po rozpisaniu wyborów przez rozporządzenie Namiestnika, ma być w kancelaryi gminnej wystawiony dla przejrzenia przez członków gminy z prawem reklamacyi do 8 dni, o której w razie nieuwzględnienia tejże przez Zwierzchność gminną, rozstrzygnąć ma władza polityczna powiatowa w ciągu trzech dni, a w dalszym toku Namiestnictwo.

§. 28.

Przełożony politycznej władzy powiatowej winien najdalej w 16 dni po rozpisaniu wyborów oznaczyć dzień, godzinę i miejsce do przeprowadzenia prawyborów w każdej gminie i termina te ogłosić plakatami, tak w gmachu politycznej władzy powiatowej jak i w każdej gminie wystawionymi, z wezwaniem, aby przełożeni Gmin o dostateczne oznajmienie prawyborów się starali.

Do przeprowadzenia i kierowania prawyborami może Władza polityczna powiatowa delegować jako komisarzy nietylko urzędników sobie podległych, ale też jednego z członków rady gminnej.

§. 29.

Komisarz wyborczy, przybywszy na miejsce do przedsiębrania prawyborów przeznaczone zawezwie prawyborców do wyboru trzech członków do komisyi wyborczej, którzy wraz z naczelnikiem gminy tworzą komisyą wyborczą, pod kierunkiem komisarza rządowego.

Komisya wyborcza stwierdza w protokole wyborczym, że lista uprawnionych do głosowania została należycie sporządzona, w przepisanym czasie wyłożona i w danym razie sprostowana; że dzień wyborów był należycie ogłoszony i prawyborcy w odpowiedni sposób wezwani, poczem przystąpi do odbierania głosów z tem zastrzeżeniem, że żaden z członków komisyi wyborczej do prawyborców w miejscu głosowania ani przemawiać, ani w inny sposób na nich wpływać nie może.

§. 30.

Wybór wyborców odbyć się ma pod nieważnością wyboru w dniu oznaczonym o godzinie ustanowionej i w miejscu zgromadzenia wskazanem, w obecności przynajniej trzeciej części do wyboru uprawnionych, przy czem postanowienia następujących §§: 37., 38., 39., 41. aż do 45. włącznie w analogiczne wejść mają zastosowanie.

Każdy wyborca może albo wymienić tyle nazwisk, ile wyborców ma być wybranych, albo głosować kartką.

Do ważności wyboru potrzebna jest bezwzględna większość głosów.

Jeżeli takowa w pierwszem głosowaniu nie będzie osiągniętą należy dalej postępować wedle §§.: 46., 47. i 48.

§. 31.

Jeżeli komisya wyborcza jednogłośnie prawidłowość i legalność wyboru wyborców stwierdzi i podpisze akt przeprowadzonego wyboru, winna władza polityczna powiatowa wpisać wybranych do listy wyborców całego politycznego powiatu, mającej się sporządzić w dwóch egzemplarzach, z których jeden w stosownem miejscu dla publicznego przejrzenia winien być wyłożony.

Jeżeli komisya wyborcza nielegalność przeprowadzenia wyboru wytknie, lub dwu z jej członków uzasadniony przeciw prawyborom zarzut podniesie, winien Naczelnik powiatu natychmiast nowy wybór z wyszczególnieniem powodów zarządzić.

§. 32.

Gdy po odbytym wyborze wyborców we wszystkich gminach miejskich powiatów, lista wyborców uzupełnioną została, Naczelnik powiatowy polityczny wystawić ma i przesłać za recepisem wyborcom karty legitymacyjne, zawierające bieżący numer listy powiatowej, wyborcy nazwisko i miejsce zamieszkania, tudzież miejsce, dzień i godzinę wyboru Posła na Sejm krajowy.

Listy wyborców tych powiatów, których miejsce urzędowe nie jest oraz miejscem wyboru, przesłane być mają wraz z aktami wyborczymi Naczelnikowi politycznego urzędu powiatowego w siedlisku miejsca wyborczego, przeznaczonego dla okręgu wyborczego, od którego też celem wypełnienia kart legitymacyjnych zasięgnięte być mają dalsze informacye co do miejsca, dnia i godziny czynności wyborczej.

Artykuł III.

§. 34. Ordynacyi wyborczej al. 1. w brzmieniu obecnem się znosi, a brzmieć ma, jak następuje.

§. 34. Wybór posła odbywa się publicznie, a kierunek aktu wyborczego, w każdem ciele wyborczem przedsiębrać się mającego w obecności komisarza cesarskiego, poruczonym będzie komisyi wyborczej z ciała wyborczego utworzonej.

Komisarzowi cesarskiemu nie wolno przy akcie wyborczym rozwijać siły zbrojnej, ani jej do otoczenia lub zamykania czy to lokalu wyborczego, czy miejsca wyboru używać. W wypadkach nadzwyczajnych komisarz tylko za przyzwoleniem jednogłośnem komisyi wyborczej może użyć wojska czy żandarmeryi lub policyi.

Komisye wyborcze składać się mają:

Uzasadnienie wniosku.

Na pierwszej sesyi pierwszego sejmu galicyjskiego w r. 1861. poseł Smarzewski, jako sprawozdawca komisyi sprawdzającej wybory — powiedział na 3 pos. sejmu 19 Kwietnia te słowa: »Zaletą każdej ustawy jest, aby co do treści była sprawiedliwą, i do celu prowadzącą, a co do formy, aby była jasną i niedwuznaczną i dała się w każdym wypadku zastosować. Co do formy trudno ustawie wyborczej te zalety, przyznać, ponieważ przy bliższem w niej rozpatrzeniu się jest bardzo wiele niedokładności, bardzo wiele dwuznaczności, które wymagają wyjaśnienia«.

Ten sam poseł Smarzewski na posiedzeniu 8-mem sejmowem dnia 25. Kwietnia, uzasadniając wniosek reformy ustawy wyborczej te pamiętne wyrzekł słowa: »Statut normując udział gmin wiejskich w sprawie wyborów wykluczył $^1/_3$ obywatelów i przypuścił tylko $^2/_3$ części członków gmin wiejskich najwyżej opodatkowanych. Kto zna stosunki naszych gromad, tego boleśnie musiało to dotknąć; u nas wszyscy gospodarze bez wyjątku stanowią gromadę; u nas gromada podzielić się nieda podług wysokości podatków; naszą gromadę tę tak ściśle spojoną jednostkę społeczną dzielić może chyba taki prawodawca, który jej natury nie zna który w niej nie żył, jej nigdy nie widział, o niej wyobrażenia nie ma.

Skoro przed 30 laty tak sądził o potrzebie reformy ustawy wyborczej, poseł Smarzewski z pewnością należący do szlachty, to czas najwyższy wykonać obecnie to, czego szlachta sama domagała się od rządu w r. 1861.

LS. 208/1900.

Aleg 103

Wniosek.

Wysoki Sejm uchwala:

Wzywa się c. k. Rząd, by w obec rozpowszechnionych w prasie krajowej bardzo ciężkich zarzutów co do postępowania urzędników administracyjnych przy obecnych wyborach do Rady państwa, zarządził najsurowsze śledztwo przeciw wskazanym w dziennikach starostom i innym urzędnikom, w razie sprawdzenia nadużyć urzędników tych przykładnie ukarał i zdał Sejmowi sprawę o swych zarządzeniach w tym względzie na najbliższem posiedzeniu Sejmu.

Lwów, dnia 21. grudnia 1900.

Wnioskodawca:
Wójcik w. r.

Ostapczuk, Średniawski, Milan, Okuniewski, Nowakowski, Bernadzikowski, Krempa, Bojko, Styła, Potoczek, Kramarczyk, Słotwiński, Romanowicz, Winniczuk, Dworski.

L. S. 1.109/901.

Aleg 109

Wniosek.

Ponieważ w roku bieżącym prawie w całej Galicyi oberwanie chmur, gradobicia i wylewy rzek wyrządziły włościanom olbrzymie szkody,

przeto podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, by jak najrychlej zbadał szkody, zrządzone po gminach przez oberwanie chmur, grady i wylewy rzek i by postarał się o wydatną pomoc ze skarbu państwa dla nawiedzonych temi klęskami.

We Lwowie, dnia 26. czerwca 1901.

Wnioskodawca:
Stefan Nowakowski w. r.

Ostapczuk, Bojko, Stojałowski, G. Milan, Kulczycki, Hamorak, Dr. Sawczak, Styła, Zajączkowski, Dr. Bernadzikowski, Wójcik, Średniawski, Oleśnicki, Wachnianin, Okuniewski, Kramarczyk, Data, W. Szwed, Warzecha, Potoczek, Żardecki.

L. S. 1.114/901.

Al. 110

Wniosek.

Zważywszy, że w kraju naszym na całym stoku Karpat znajduje się wiele sił wodnych w spadku rzek, co tworzy znaczne, lecz dotąd tylko w bardzo małym rozmiarze eksploatowane bogactwo krajowe;

zważywszy, że niektóre z tych rzek, jak n. p. Prut, przecinają głównie dobra rządowe;

podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, by przystąpił w Galicyi do racyonalnego wyzyskania siły spadku rzek na obszarach dóbr własnych, zaś co do innych poczynił odpowiedne pomiary

We Lwowie, dnia 24. czerwca 1901.

Wnioskodawca:
Stefan Niementowski w. r.

Rayski, Jabłoński, Wiśniewski, Maryewski, Maiss, Schätzel, Romanowicz, Merunowicz, Jakubowski, Z. Jaworski, Bednarski, Dworski, Górka, Jugendfein, Jahl, Michalski, E. Michałowski.

L. S. 1.114/901.

Aleg. 111

Wniosek.

Zważywszy, że w kraju naszym na całym stoku Karpat znajduje się wiele sił wodnych w spadku rzek, co tworzy znaczne, lecz dotąd tylko w bardzo małym rozmiarze eksploatowane bogactwo krajowe;

zważywszy, że niektóre z tych rzek, jak n. p. Prut, przecinają głównie dobra rządowe;

podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, by przystąpił w Galicyi do racyonalnego wyzyskania siły spadku rzek na obszarach dóbr własnych, zaś co do innych poczynił odpowiedne pomiary

We Lwowie, dnia 24. czerwca 1901.

Wnioskodawca:
Stefan Niementowski w. r.

Rayski, Jabłoński, Wiśniewski, Maryewski, Maiss, Schätzel, Romanowicz, Merunowicz, Jakubowski, Z. Jaworski, Bednarski, Dworski, Górka, Jugendfein, Jahl, Michalski, E. Michałowski.

Wniosek.

L. S. 1.240/901.

Aleg. 112

Wniosek.

Wysoki Sejm uchwałą z dnia 4. maja 1900 uznał kolej Podgórze-Myślenice-Lubień za użyteczną i potrzebną, zarazem polecił Wydziałowi krajowemu, ażeby po myśli §. 56. statutu Banku krajowego przeprowadził co do sfinansowania z koncesyonaryuszem i Bankiem krajowym rokowania potrzebne i na najbliższej sesyi sejmowej zdał sprawę z właściwemi wnioskami.

Już z ducha ustawy krajowej z dnia 17. maja 1893 wynika, że należy przedewszystkiem te koleje popierać, dla których interesanci zabezpieczą $^1/_3$ część kosztów budowy.

Zważywszy, że z pomiędzy proponowanych kolei, w programie przez Radę kolejową i Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi przedłożonemu, jedynie na kolej Podgórze-Myślenice-Lubień, interesowana ludność zobowiązała się gwarancyami zabezpieczyć $^1/_3$ część kosztów budowy, co jest najlepszą miarą jej koniecznej potrzeby;

zważywszy, że z wybudowanych już kolei przy pomocy funduszu krajowego rentują się koleje w zachodniej Galicyi, co jest wskazówką, że tam je budować należy.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Budowę kolei Podgórze-Myślenice-Lubień uznaje Sejm za naglącą i dla tego wstawia ją zaraz na 2-gim miejscu mającego się uchwalić programu kolejowego.

2) Upoważnia się Wydział krajowy do objęcia na rzecz kraju akcyi zakładowych za 1,000.000 koron.

Lwów, dnia 28. czerwca 1901.

Wnioskodawca:
Średniawski w. r.

Krempa, Bernadzikowski, Wójcik, Kramarczyk, Okuniewski, Szwed, Warzecha, Winniczuk, Bednarski, Romanowicz, Wodzicki, Bojko, Maryewski. Rayski, Maiss, Hamorak, Data, Małachowski, Klemensiewicz, Słotwiński.

L. S. 1.260/901. **Aleg. 113**

Wniosek.

Zważywszy, że Wydział lekarski lwowski nie jest jeszcze zupełny, gdyż brakuje mu jeszcze niektórych nader ważnych i niezbędnych katedr i klinik, a mianowicie kliniki dla chorób nerwowych i umysłowych, kliniki chorób dzieci, kliniki chorób nosa, krtani i gardła, kliniki chorób uszu, i kliniki dentystycznej.

Zważywszy, że co do aktywowania niektórych z tych brakujących katedr i klinik dotąd nie wdrożono nawet kroków przygotowawczych.

Zważywszy, że obecne pomieszczenie kliniki okulistycznej a zwłaszcza kliniki chorób skórnych i wenerycznych w głównym budynku lwowskiego szpitala powszechnego nie odpowiada potrzebom naukowym i dydaktycznym ani też nawet wymaganiom hygienicznym takich zakładów.

Zważywszy, że w tych warunkach Wydział lekarski lwowski nie może należycie spełniać swego zadania wobec swoich uczniów ani też wobec nauki, kraju i społeczeństwa.

Zważywszy, że w głównym bndynku lwowskiego szpitala powszechnego nie było ani też nie jest możebnem dla klinik dermatologicznej i okulistycznej uzyskać pomieszczenia należytego i odpowiadającego potrzebom tych zakładów, a tem mniej pomieszczenia dla innych klinik, które jak najrychlej powinien otrzymać lwowski Wydział lekarski.

Zważywszy, że wobec przepełnienia panującego w lwowskim szpitalu powszechnym, oraz wobec ciągłego wzrostu ruchu chorych, którzy w tym szpitalu szukają pomocy lekarskiej, rozszerzenie tego zakładu leczniczego a mianowicie przeznaczenie więcej miejsca dla chorych leczonych w oddziałach szpitalnych już w najbliższej przyszłości okaże się nieodzownem i nieuniknionem.

Zważywszy, że tej potrzebie najstosowniej i najkorzystniej będzie można zaradzić przez przeniesienie klinik mieszczących się obecnie w głównym budynku szpitalnym do odpowiednich na ten cel zbudowanych budynków klinicznych.

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

„Wzywa się Wydział krajowy, aby z wysokim c. k. Rządem przeprowadził rokowania, celem uzyskania budynków potrzebnych dla odpowiedniego pomieszczenia klinik Wydziału lekarskiego c. k. Uniwersytetu Lwowskiego, a mianowicie istniejących już klinik dermatologicznej i okulistycznej, tudzież klinik, które należy aktywować w najbliższej przyszłości jakoto: kliniki chorób nerwowych i umysłowych, kliniki chorób dzieci, kliniki chorób krtani, gardła i nosa, kliniki chorób usznych i kliniki dentystycznej — i o wyniku tych rokowań zdał sprawę na najbliższej sesyi sejmowej“.

Lwów, 28. czerwca 1901.

Wnioskodawca:

Dr. Bronisław Kruczkiewicz *w. r.*

Jakubowski, Niementowski, Sozański, Binder, Lubomirski, Jordan, Wł. W. Czaykowski, Z. Jaworski, Maiss, Wachnianin, E. Michałowski, Jabłoński, Bednarski, Wałęga, Merunowicz.

Wniosek

L. S. 1.259|901.

Aleg. 114

Wniosek.

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby w porozumieniu z Radą szkolną krajową opracował i na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył projekt ustawy o dyscyplinarnem postępowaniu z nauczycielami szkół ludowych.

We Lwowie, 28. czerwca 1901.

Wnioskodawca:
Romanowicz w. r.

Bojko, Małachowski, Bernadzikowski, Rayski, Wiśniewski, Słotwiński, Maiss, Jugendfein, Z. Javorski, Rotter, Średniawski, Jabłoński, Loewenstein, Górka, Niementowski, E. Michałowski, Milan, Styła, Klemensiewicz, Michalski, Dworski, Witosławski, Bednarski, Jahl, Żardecki, Krempa.

S. L. 1.258/901.

Aleg. 115

Wniosek.

Wysoki Sejm uchwali:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby po zasięgnięciu opinii Rady szkolnej krajowej, opracował i przedłożył Sejmowi na najbliższej sesyi projekt uregulowania płac nauczycieli szkół ludowych, oparty na następujących zasadach:

1. Każdy nauczyciel po złożeniu egzaminu kwalifikacyjnego nabywa prawo do pełnych poborów stałego nauczyciela.

2. Bez względu na miejscowość każdy nauczyciel z egzaminem kwalifikacyjnym otrzymuje jednakową pierwszą płacę, która stopniuje się wedle trzech rang po każdych 10. latach nienagannej służby. Dodatki pięcioletnie pozostają niezmienione i mogą być wstrzymane na podstawie orzeczenia dysyplinarnego.

3. Nauczyciele z egzaminem kwalifikacyjnym pobierać będą dodatki aktywalne, które mają być stopniowane wedle klas miejscowości i o ile możności zastosowane do wzoru trzech najniższych rang urzędników państwowych.

We Lwowie, 28. Czerwca 1901.

Wnioskodawcy:

Małachowski, Rotter, Bernardzikowski.

Romanowicz, Bojko, Niementowski, Bednarski, Słotwiński, Jabłoński, Maryewski, Jahl, Rayski, Wiśniewski, Jugendfein, Michalski, Górka, Dworski, Witosławski, E. Michałowski, Z. Javorski, Maiss, Klemensiewicz, Średniawski, Löwenstein, Żardecki.

L. S. 1.264/901.

We Lwowie, dnia 28. czerwca 1901.

Aleg. 116

Sprawozdanie

Komisyi wodnej z przedłożenia rządowego projektu ustawy o regulacyi rzek, wykonać się mających w myśl §. 5. ustępu 1 ustawy z d. 11. czerwca 1901 r. Dz. p. p. L. 66. w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Wysoki Sejmie!

Przekazane przez Wysoki Sejm Komisyi wodnej przedłożenie rządowe o regulacyi rzek tworzących wspólną sieć z drogami wodnemi projektowanemi w celu połączenia kanału Dunaj-Odra z dopływami Wisły i Dniestru, opiera się na ustępie 1. §. 5. i ustępie 3 §. 8. ustawy państwowej z 11. czerwca 1901. (Dz. p. p. L. 66).

W moc powyższego postanowienia wydzieliło państwo na rzecz tych Królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych przez które kanały przechodzić będą, z funduszów na budowę kanałów przez Radę państwa do r. 1912 w kwocie 250 milionów Kor. przyzwolonych: 75 milionów Koron w celu regulacyi tych rzek, które w obrębie wspólnej sieci wód z kanałami czy to ze względu na doprowadzenie wody, czy też ze względu na ruch rumowiska, dla zamierzonych dróg wodnych szczególne mają znaczenie.

Roboty około regulacyi rzek wymienionych w przedłożeniu rządowem mają się rozpocząć co najpóźniej równocześnie z robotami około budowy kanałów t. j. co najpóźniej w r. 1904. Za pokrycie dla mającego się utworzyć funduszu budowy będzie służyć obok udziału funduszu kanałowego, także i o ile przedłożenie rządowe dotyczy rzek niespławnych, udział środków przez kraj przyzwolić się mających; do rzek spławnych bowiem kraj w moc obowiązujących przepisów przyczyniać się nie ma obowiązku.

Przedłożenie rządowe, które stanowiło przedmiot obrad komisyi jest doniosłym krokiem naprzód w kierunku częściowego uzupełnienia budowli wodnych w Galicyi. Polegając na związku z kanałami nie obejmuje ono, wszystkich rzek których regulacya w kraju jest potrzebną, ograniczyć się jednak musi do przestrzeni tworzących wspólną sieć wód z kanałami, a uwzględnia przedewszystkiem rzeki mające większe znaczenie.

Pierwotnie zamierzał rząd część kosztów regulacyi niniejszą ustawą objętych pokryć z państwowego funduszu melioracyjnego, który w dzisiejszej wysokości bezpośrednim celom swoim podołać nie jest wstanie.

Sprzeciwiło się jednak temu Koło polskie, pragnąc fundusz melioracyjny pozostawić jego pierwotnemu w moc ustawy zakreślonemu celowi zasilania tych budowli, które bezpośrednio służą rolnictwu i dążą do polepszenia jakości gruntów przez nawodnienie, odwodnienie i inne melioracyjne środki. I w samej rzeczy po myśli życzeń reprezentacyi kraju zgodził się rząd nie tylko na nie angażujące wcale funduszu melioracyjnego pokrycie udziału kosztów tych rzek, które mają związek z kanałami a obok tego w znacznej mierze przyczyniają się do zabezpieczenia wielkiej części naszego kraju od ciągle się powtarzających powodzi, co więcej dał się rząd skłonić do podwyższenia funduszu melioracyjnego do wysokości corocznej dotacyi 4 milionów koron, co stwierdza zawarta w al. 3. § 5. ustawy z 11 czerwca 1901 o drogach wodnych ogólna wzmianka o podwyższeniu funduszu melioracyjnego.

Jakkolwiek kwota ta w stosunku do celu i zadań dostateczną nie jest, podwyższenie to umożliwi przecież kolejną regulacyę dalszych rzek i potoków górskich w naszym kraju a pokryć w części będzie musiało regulacyę tych wód, które na trwałe dokonanie budowli przedłożeniem niniejszem objętych mają wpływ.

Wypełnienia zapowiedzi w rzeczonym paragrafie w sprawie podwyższenia funduszu melioracyjnego zawartej zawartej wyglądać przeto należy z tem większą niecierpliwością, ileże kraj od dawna i usilnie stara się o to, ażeby sieć wód galicyjskich stanowiła pewną systematycznie obmyśloną całość, a ciągłe opóźnienia ziszczenia się tej myśli nastąpiły bez z żadnej winy reprezentacyi kraju.

Szkic historyczny starań o regulacyę rzek w Galicyi.

Dla wykazania, jak wiele w sprawie regulacyi rzek w Galicyi zaniedbano, i jak długo trzeba było czekać na częściowe przeprowadzenie życzeń kraju, któreby mogły i powinny były znacznie wcześniej stać się czynem, niech będzie wolno w ogólnym zarysie przypomnieć Wysokiemu Sejmowi zmienne koleje, jakie przechodziła sprawa budowli wodnych w Galicyi.

Ogólny plan regulacyi rzek istniał już w 18 wieku, długie lata jednak czekać musiał na wykonanie. W uwzględnieniu niepospolitych korzyści, jakie przyniosła Francyi wcześniejsza niż w wielu innych państwach budowa dróg wodnych i regulacya rzek, zajmował się tą sprawą bardzo gorliwie i zapobiegliwie rząd Rzeczypospolitej polskiej; jeszcze za czasów Rzeczypospolitej stanowiła sprawa regulacyi i podniesienia spławności Wisły i Dniestru oraz połączenia tych rzek kanałem przedmiot wyczerpujących badań; dla ich przeprowadzenia powołał rząd Rzeczypospolitej francuskich inżynierów Beauplan i Defille, którzy w celu utworzenia nieprzerwanej drogi wodnej od Gdańska do Czarnego morza wypracowali nietylko generalne, ale i szczegółowe plany, nietylko dorzecza i połączenia Wisły, Dniestru i Sanu, ale całą sieć wód polskich obejmujące. Wskutek rzeczonych prac połączenie Dniepru i Dźwiny przez kanał Ogińskiego w drugiej połowie zeszłego wieku wykonano, a przeto położenie tych części Polski, które pozostały pod rządami polskiemi było także i pod względem wodnych komunikacyj korzystniejsze od stanu ich w tej części Polski, którą Austrya zajęła.

W Galicyi bowiem akcyę budowy dróg wodnych i regulacyi rzek systematycznie zabagniano i dopiero teraz po tylu latach z tak wielką szkodą kraju straconych wchodzi ona w aktualne stadyum.

Zaraz po zajęciu Galicyi przez Austryę podczas pierwszej podróży Cesarza Józefa II, sprawa dróg wodnych i regulacyi rzek i wpływ jej na ożywienie handlu ziemiopłodami nie uszła uwagi Cesarza i stanowiła z jego nakazu przedmiot długich, ale li tylko teoretycznych prac.

Wypracowano też projekt regulacyi Wisły, który pozostał na papierze, podczas gdy część wypracowanego prawie równocześnie w r. 1780 planu regulacyi Odry weszła już w zeszłym wieku w życie.

Z polecenia Cesarza zajmował się inżynier Liesganig planami regulacyi dorzecza Wisły, a dyrektor robót wodnych w Galicyi Abbé Caspari skreślił plan regulacyi Dniestru,

ilekroć jednak chodziło o wyznaczenie pewnej sumy na rozpoczęcie robót, Rząd dawał zawsze odpowiedź odmowną, uzasadniając ją bądźto brakiem pieniędzy, bądźto pozornie tylko uzasadnionymi technicznymi zarzutami przeciwko planom.

Na początku 19. wieku podniósł ponownie tę sprawę z wielkim naciskiem po zajęciu w Zachodniej Galicyi wysłany w celu opisu kraju i zbadania jego potrzeb Radca Dworu Baldacci, a w memoryale jego znajdzie uwagi dziś jeszcze uwzględnienia godne.

Zabranie planów przez generała Kamińskiego po zajęciu Galicyi przez ks. Józefa w r. 1809 posłużyło Rządowi austryackiemu za wygodny pozór do dalszych zwłok. Inżynierowie Osterlamm i Braumüller wskutek tego ponownie pracowali nad planami a sprawa regulacyi Wisły o ile była w związku z zastrzeżonym w art. XXIV i XXVI traktatu zawartego z Rosyą wolnym spławem we wszystkich częściach Polski, (tel qu'il existait avant l'année 1772) była zarówno przedmiotem międzynarodowych rokowań, jak i dalszych akademicznych studyów podczas kongresu wiedeńskiego; w latach następnych znów cały szereg inżynierów wysełano do Galicyi w celu dalszego a rozwlekłego badania tej sprawy; zdecydowano się nawet w roku 1827 preliminować na regulacyę Duiestru 40.000 zł., ale nie przysłano na ten cel ani grosza.

Natychmiast po objęciu rządów Galicyi przez Wacława Zaleskiego, a następnie przez hr. Gołuchowskiego w słusznem ocenieniu ważności tej sprawy poruszyło ją Namiestnictwo w raporcie 18. lutego 1849 L. 77 i zwróciło uwagę na jej nagłość i znów rząd wiedeński traktował ją w Reskrypcie Min. z dnia 10. października 1849 L. 3890 akademicznie polecając ponownie po raz nie wiedzieć już który wypracowanie planów, których wówczas we Lwowie i we Wiedniu było już pełne archiwum.

Dopiero po zamianowaniu hr. Gołuchowskiogo Ministrem Stanu wskutek jego wpływu poczęto się namyślać nad uczynieniem jakiegoś praktycznego kroku. Prace ówczesne, którym przewodniczyła myśl życzliwa dla kraju i realna przerwała dymisya hr. Gołuchowskiego, sprawę jednak trzeba było jakoś załatwić, bo miała numer urzędowy, starano się też za Schmerlinga przeprowadzić myśli hr. Gołuchowskiego w zupełnie innych granicach, aniżeli te, których żądał dawny Minister Stanu.

Zgodzono się na środki niedostateczne i wykonano je, ut aliquid fecisse videatur w sposób, któryby wymagał jak najmniej nakładu od państwa i przynosił jaknajmniej korzyści krajowi. Dekretem z 11. listopada 1861 przeznaczono 1,080.000 na 20-letni okres regulacyi spławnych części Wisły, Dunajca, Sanu i Wisłoki, i uwolniono obszary dworskie, gminy i inne strony prywatne od ponoszenia kosztów regulacyi tychże rzek, do których ponoszenia zresztą już na podstawie Nadwornego dekretu z 30. października 1830 i normale budowy dróg wodnych z 16. listopada 1830 roku czynniki powyższe nie były obowiązane.

Objęto w Zarząd państwa:

1) Wisłę od ujścia Przemszy do Popowic w której mieści się graniczna przestrzeń Niepołomice-Popowice.
2) Przemszę od Mysłowic aż do ujścia która stanowi granicę z Prusami.
3) Dunajec ze Zgłobic do ujścia.
4) Wisłokę od Mielca do ujścia,
5) San od Składu Solnego do ujścia, która również obejmuje graniczną przestrzeń Kuryłówka Kopki 18 km długą.
6) Dniestr od Żurawna do granicy w Okopach która obejmuje 56.5 km granicy Galicyjsko-Bukowińskiej, 53.5 państwowej granicy Austryacko-Rossyjskiej na podstawie decyzyi Ministerstwa Stanu.

Sumy, jakie pomiędzy r. 1862 a 1867 w zwyczajnej i nadzwyczajnej dotacyi rząd przeznaczał na regulacyę łącznej długości 826·4 km rzek obracały się od r. 1862—7 pomiędzy 106.740 złr. a 130.627 — co gorzej jeszcze rząd nietylko jak akta dowodzą, nawet wnioski Mensdorffa i Paumgartena znacznie obcinał, ale jeszcze ze szczupłych kwot budżetem przyzwolonych czynił we wszystkich latach od r. 1862—79 z wyjątkiem jednego znaczne oszczędności; i tak n. p. w r. 1869 wynosi suma wydana 156.543. Zaoszczędzenie 125.696 złr., w r. 1879 suma wydana 163.332, zaoszczędzenie zaś 73.667.

Następująca tabela szczegółowo uwidocznić jest w stanie, że wydatki na regulacyę rzek w Galicyi: **w latach 13 — 3.176.439** złr. wynoszące, są o blisko milion, czyli o $^1/_4$ niższe od nader skromnych żądań Namiestnictwa, że zaś oszczędności ze szczupłych przyzwoleń ze szkodą sprawy poczynione wynosily w tym okresie: **265.971 złr.**

Rok	Dotacya zwyczajna i nadzwyczajna	Namiestnictwo żądało	Rada Państwa przyzwoliła	Z tego wydano		Przekroczono na preliminarz		Z dotacyi przez Radę państwa przyzwolonej zaoszczędzono	
1867	—	181.450	130.027	124.743	62	—	—	5.283	38
1868	—	187.760	237.874	228.974	16	—	—	8.899	84
1869	—	282.240	282.240	156.543	3½	—	—	125.696	96½
1870	—	269.696	269.298	269.079	60½	—	—	218	39½
1871	—	329.788	258.000	254.668	53½	—	—	3.331	46½
1872	—	283.567	265.000	264.455	6½	—	—	544	93½
1873	—	343.384	267.000	262.020	71	—	—	4.979	29
1874	—	350.436	267.000	266.873	29	—	—	126	71
1875	—	370.856	290.000	259.583	16	—	—	30.416	84
1876	—	388.664	234.000	235.195	4	—	—	1.804	96
1877	—	370.494	222.000	250.031	87½	29.200	—	1.168	12½
1878	—	350.470	217.000	207.167	39	—	—	9.832	61
1879	—	399.473	237.000	163.332	61½	—	—	73.667	38½
—	Razem	4,108.278	3,176.439	2,942.668	10	29.200	—	265.970	90

Innne kraje pomimo trudności finansowych równocześnie mniej macoszego doznawały traktowania: I tak na regulacyę rzek wydał rząd w całości w okresie 14-letnim 1862 – 76 w Galicyi 2.720.056, na regulacyę rzek w Czechach w tymże czasie 5.599,999 złr., na regulacyę rzek w wyższej i niższej Austryi 9,607.097 zł. Na regulacyę rzek niespławnych wydano w Galicyi od r. 1866 do 1880 a zatem przez przeciąg 15 lat 547.390 złr.

Natychmiast po rozpoczęciu prac czynników samorządnych postawił tak Sejm, jak Rady Powiatowe, Towarzystwa Gospodarskie, Lwowska Izba handlowa naglące a stanowcze żądania, których rząd jednak nie uwzględniał.

Na skrócenie okresu regulacyi powyżej wymienionych rzek, na którą w r. 1861 na to przeznaczono nadzwyczajną dotacyę 1.080.000 złr. Rząd pomimo usilnych starań kraju na to się nie zgodził, a skoro w duchu odpowiedzi udzielonej przez Rząd na pismo Izby handlowej reskryptem z 17. sierpnia 1868 r. do L. 7389, „że regulacya rzek jest przeważnie rzeczą autonomii, którą właśnie w Galicyi z naciskiem i słusznie podnoszą“, Sejm ze względu na złe wykonanie i tych nawet robót, którym zakreślono tak ciasny zakres, domagał się oddania w zarząd Wydziałowi krajowemu szczupłych funduszów państwowych na ten cel przeznaczonych, Rząd dał cały szereg odpowiedzi odmownych.

Pod względem wartości robót ani nawet tak dowodne skutki zaniedbania tej sprawy, jak szkody zrządzone straszną powodzią z r. 1867, zniszczenie tam na Wiśle np. Chwałowicach i t. p. nie były pobudką do postępu. Przeciwnie sam rząd w r. 1871 (7. czerwca 1871 L. 17.973) po ratyfikacyi zawartego w r. 1864 w sprawie regulacyi Wisły traktatu z Rosyą przyznaje, „że regulacye podjęte bez systemu i związku ze sobą i powolnie przyniosły mało pożytku, sumy te należy przeto uważać za zmarnowane", ale mimoto pomiędzy r. 1870 a r. 1879 nie wydaje na ten cel więcej, jak 163.332 zł. do 269.000 złr. rocznie, kwoty z roku na rok często się zmniejszają a dorywcze wykonanie robót zamiast zapobiegać klęskom przeciwnie jeszcze do nich się przyczynia.

Plany spędzały w niektórych latach więcej czasu we Wiedniu aniżeli we Lwowie i na pobrzeżu rzek. Rozdrobnione kwoty nie wystarczały na wykonanie budowli i każdy wylew a nawet ulewny deszcz je niszczył, n. p. pomimo ciągłych robót we w Wrzawach i w Czekaju wrzawskiem w owym okresie nietylko co roku miejscowości te znajdowały się pod wodą lecz wskutek złego postawienia tam ponosiły ciągłe a wielkie szkody, natomiast przekopy Sanu w dobrach ks Czartoryskiego wykonano w owym okresie czasu w ten sposób, że długo czekały na wodę nie otrzymując żadnej innej oprócz deszczowej. Roboty koło Dniestru pomiędzy Żurawnem a Siwką zamiast ustalenia koryta przyczyniły się w r. 1870 do 74 do jego rozramienienia.

Pomimo 20 letniej korespondencyi z Wydziałem krajowym Rząd nie chciał przystąpić ani do zabezpieczenia ani do obwałowauia brzegów, tamy zaś budowano, ażeby się wydawało, że się coś robi, o skutek wcale się nietroszcząc, a most na Uszwicy postawiony w r. 1874, zawalił się w r, 1874 ledwie postawiony, bo fundament przyczółka założony był powyżej 0 (zero) wody, gorliwość zaś władz w okresie 1862-80 objawiała się jedynie tylko w zabieraniu odsypisk na rzecz skarbu i to bez żadnego wynadgrodzenia.

Wobec tego opłakanego stanu rzeczy opracował Sejm w uchwale z d. 6. października 1882 zasady, na których regulacya rzek zarówno spławnych, jak i niespławnych opierać się ma, a w uchwale z d. 17. października 1884 wezwał Rząd, ażeby prowadził energiczniej i skuteczniej, niż dotychczas kosztem Skarbu państwa roboty na przestrzeniach rzek spławnych pod jego pieczą zostających, a obok tego uznał za nieodzownie konieczne wykonanie wspólnym nakładem państwa kraju i stron interesowanych robót ochronnych regulacyjnych na górnym biegu Wisły i Dniestru i na wszystkich dopływach tych dwóch rzek w granicach naszego kraju; oprócz tego poczytał Sejm za nagłące zabudowanie dzikich potoków górskich wpadających do tych rzek, a wreszcie odwodnienie, zalesienie i ustalenie stoków górskich

Dla pokrywania wydatków na roboty przy rzekach niespławnych, miał być utworzony fundusz na regulacyę rzek, do którego wpływałyby zasiłki dawane przez skarb państwa i interesowanych.

W wykonaniu tej uchwały złożyła deputacya Sejmu u stóp tronu w r. 1884 w Budapeszcie prośbę reprezentacyi kraju i otrzymała od wielkodusznego Monarchy jak najłaskawsze przyrzeczenie pomocy państwa w usiłowaniach dla zabezpieczenia kraju od klęsk powodziowych, Rząd wniósł też zgodnie z powyżej przytoczoną uchwałą Sejmu i układem z krajem zawartym w roku 1884 do Rady państwa projekt ustawy, w którym przeznaczyć zamierzał na regulacyę rzek spławnych:

a) Wisły od ujścia Przemszy aż do Austryacko-rosyjskiej granicy pod Zawichostem;
b) Dnnajca od Zgłobic do ujścia do Wisły.
c) Wisłoki od Mielca do ujścia do Wisły.
d) Sanu od Jarosławia do ujścia do Wisły.
e) Dniestru od Żurawna do austryacko-rosyjskiej granicy z funduszów państwowych od r. 1885 do r. 1900 rocznie 500.000 złr. czyli razem 7,500.000 złr.

Regulacya rzek karpackich, a względnie części rzek:

a) Wisły od ujścia Przemszy do ujścia Białki;
b) Soły;
c) Skawy;
d) Raby;
e) Dunajca od Zgłobic w górę;
f) Wisłoki od Mielca w górę;
g) Sanu od Jarosławia w górę;
h) Wisłoka;
i) Dniestru od Żurawna w górę;

k) Stryja;
l) Świcy;
m) Łomnicy:
n) Bystrzycy wraz z Bystrzycą Nadwórniańską i Sołotwińską miała być dokonaną wspólnym kosztem państwa i kraju.

Do funduszu na ten cel, który miał wynosić 13,300.000 zł. miało się przyczynić państwo przez 15 lat udziałem 60% w łącznej kwocie 7,980.000 zł. kraj zaś 40% w łącznej kwocie 5,320.000 zł. na lat 15.

Jakkolwiek projekt ten z powodu krótkości sesyi nie doczekał się parlamentarnego załatwienia, to jednak JE. Prezydent Ministrów jako kierownik Ministerstwa spraw wewnętrznych oświadczył na odnośne zapytanie posła Zeithammera w komisyi, że rząd zastrzega sobie wniesienie podobnego przedłożenia na najbliższej sesyi Rady państwa, a Najjaśniejszy Pan zamykając tę sesyę, raczył najłaskawiej zaznaczyć, że podjęta na szerszą skalę regulacya wód szczególnie w Tyrolu i Karyntyi ma być rozszerzoną na inne kraje, a mianowicie będzie musiała być przedsięwziętą jaknajwcześniej w tak ciężko nawiedzonej licznemi wylewami Galicyi, aby państwo i kraj ochronić od nieszczęść trwale dających się uczuwać i powstrzymać klęski ciężko przygnębiające ludność.

Zapewnienie to ponowił Naj. Pan w mowie tronowej z dnia 26. września 1885 r., zwracając uwagę reprezentancyi państwa na nieodzowność rozpoczęcia regulacyi w kilku krajach a szczególnie w Królestwie Galicyi, kilkakrotnie ciężko dotkniętem takiemi spustoszeniami, zapowiadając zarazem, że rząd po ukończeniu badań wniesie do Rady państwa stosowne przedłożenia.

Przeprowadzone w celu ponownego wniesienia projektu ustawy pomiary hydrotechniczne rzek karpackich, których koszta pokryto do wysokości 40% (31.470 zł.) z funduszu krajowego i wypracowania generalnych planów wykazały, że koszt regulacyi rzek karpackich jest znacznie wyższym od 13,300.000 zł. Mimoto jednak obiecał rząd hr. Taaffego Kołu Polskiemu nietylko podwyższyć nakład na regulacyę rzek spławnych na lata 1885—900, ale też i w drodze osobnych ustaw do r. 1900 przeprowadzić regulacyę rzek karpackich.

Pierwszej obietnicy dotrzymano, jak tego dowodzi następująca tabela:

Dotacye zwyczajne i nadzwyczajne dla budowli wodnych w Galicyi.

Rok	dotacye		Razem Koron	UWAGA
	zwyczajne	nadzwycz.		
	Koron	Koron		
1879	134.000	280.000	414.000	
1880	134.000	300.000	434.000	
1881	170.000	466.000	636.000	
1882	170.000	466.000	636.000	
1883	260.000	466.000	726.000	
1884	236.000	642.000	878.000	
1885	343.000	700.000	1,043.000	
1886	283.000	780.000	1,063.000	
1887	263.000	800.000	1,063.000	

Rok	dotacye		Razem Koron	UWAGA
	zwyczajne	nadzwycz.		
	Koron	Koron		
1888	279.000	830.000	1,109.000	
1889	310.000	830.000	1,140.000	
1890	333.000	860.000	1,193.000	
1891	343.000	880.000	1,223.000	
1892	359.000	900.000	1,259.000	
1893	533.000	1,010.000	1,543.000	w tem na Białę 17.320 K.
1894	422.000	1,013.000	1,435.000	„ „ dto 17.320 „ „ na Bug 19.800 K.
1895	506.000	1,099.134	1,605.134	„ „ dto
1896	486.000	1,013.800	1,499.800	„ „ dto
1897	483.000	1,373.120	1,856.820	„ „ dto
1898	549.100	1,843.492	2,392.592	„ „ dto na Sołę 79.556 K. „ „ dto „ Łomnicę 79.616 K.
1899	560.000	1,830.520	2,390.520	„ „ dto „ dto
1900	584.000	1,903.092	2,487.092	„ „ dto dto port w Nadbrzeziu 60.000 K.
1901	604.252	2,359.052	2,963.304	„ „ dto dto port w Nadbrzeziu 150.000 K.
Razem	8,344.352	22,645.210	30,989.562	

Drugiej obietnicy przeprowadzenia do r. 1900 regulacyi rzek podkarpackich w drodze osobnych ustaw krajowych dla każdej rzeki, głównie z powodu ciągłych zmian rządu nie stało się zadość. Do dziś dnia bowiem tylko uchwalono:

1) regulacyę Dniestru na mocy ustawy kr. z d. 1. maja 1893, Dz. u. k. 33. na przestrzeniach Rozwadów-Żurawno 46 km. i Kornalowice-Rozwadów 54 km. na mocy ustawy krajowej z d. 4. grudnia 1900 Dz. u. kr. Nr. 12. z r. 1901.

2) Biały od Grybowa do ujścia na mocy ustawy krajowej z d. 1. września 1892, Dz. u. k. Nr. 72. 75 km.

3) Regulacya Soły 95 km. i Łomnicy 114 km. wraz z Czeczwą i Dubą wedle ustaw kr. z d. 29. kwietnia 1899 (Dz. u. kr. L. 67).

4) Regulacya Strwiąża od Biskowić do ujścia (28·5 km. Dr. U. kr. Nr. 12 ex 1901).

5) Regulacya Bugu od Buska do granicy na poestawie ustawy krajowej z dnia 9. lipca 1894 Dz. u. kr. 68.

Łączna kwota kosztów powyższych regulacyj wynosi . . 25,523.000 K.
Udział dotacyi Ministerstwa spraw wewnętrznych . . . 8,782.800 „
Resztę pokrywa kraj i fundusz melioracyjny.

Nader szkodliwe novum stanowiło pociągnięcie funduszu melioracyjnego do kosztów pokrycia robót przy rzekach karpackich, które innym zadaniom tego funduszu wyrządzało dotkliwy uszczerbek.

Szkic ten historyczny przedkłada niezbite dowody dotkliwych krzywd, jakie w tak długim przeciągu czasu krajowi czyniono, a przeto i uzasadnienie potrzeby i nagłości naprawy.

Program regulacyi rzek 1904—1924 w cyfrach.

Regulacya rzek według niniejszego przedłożenia ma się dokonać w 20-letnim okresie czasu.

Tak państwo, jak i kraj zatem przyjmują zobowiązania na 20 lat.

Łączny koszt regulacyi przez 20 lat od r. 1904 do r. 1924 wynosi według obliczeń w Uwagach objaśniających przedłożenia rządowego zawartych:

W przybliżeniu: 58,580.000 koron.
Udział państwa do r. 1924: 43.108.000 koron.
Udział kraju do r. 1924: 15,472.000 koron.
Łączny koszt regulacyi do r. 1912: 26,361 000 koron.
Do r. 1912 udział państwa 19.398.600 koron
Udział kraju 6,962.400 koron.

Do r. 1912 uchwaliła już reprezentacya państwa pokrycie dla kosztów regulacyi, a kraj obowiązek pokrywania kosztów ściśle i dokładnie obliczonych aż do r. 1912 przyjmie.

W r. 1912 tak Rada państwa przez zasilenie dalszemi kwotami funduszu kanałowego, jak i Wysoki Sejm obmyślą środki pokrycia kosztów regulacyi rzek na dalszych 11 lat.

Dotacya Ministerstwa Spraw Wewnętrznych na regulacyę rzek pozostaje przez niniejsze przedłożenie nienaruszoną.

W r. 1901 dotacya zwyczajna wynosi .	604.252	Koron
Dotacya nadzwyczajna	2,359.052	„
Razem .	2,963.304	Koron

Z dotacyi nadzwyczajnej na rzeki uznane za spławne przeznaczono:

1. na budowle na Wiśle	600.000	Koron
2. na budowle na Dunajcu . . .	218.000	„
3. na budowle na Sanie . . .	462.000	„
4. na przestrzeni Dniester Żurawno Okopy	300.000	„
5. budowle na Wisłoce	105.000	„
6. budowle na Prucie	50.000	„
Suma . . .	1,735.000	Koron

Wartość faszyn i kołków wierzbowych, które z plantacyi państwowych wziąść się ma na wykonanie budowli na Wiśle, Dunajcu, Sanie i Wisłoce 35.000 K.

W najbliższej przyszłości czekają Państwo i Kraj w sprawie regulacyi rzek następujące zadania, które wedle poszczególnych kategoryi rzek przedstawiają się w następujący sposób:

I. Rzeki spławne niniejszem przedłożeniem nieobjęte regulowane kosztem państwa z dotacyi budowli wodnej zawartej w budżecie Min. spraw wewnętrznych.

Łączna kwota kosztów 42.800.000 koron.

Nazwa rzeki	Długość części rzeki regulować się mającej kilom.	Przestrzeń	Koszta ogółem budowy Koron
1) Wisła	288	Od ujścia Przemszy do Popowic (Zawichost)	8.500.000
2) Dunajec	38·6	Od Zgłobic do ujścia	2.200.000

Nazwa rzeki	Długość części rzeki regulować się mającej kilom.	Przestrzeń	Koszta ogólne budowy Koron
3) Wisłoka	19·5	Od Mielca do ujścia	600.000
4) San	143	Od Składu solnego do ujścia	9,500.000
5) Dniestr	314	od Żurawna do granicy austryacko-rosyjskiej	22,000.000
Suma . .	803·1		42,800.000 koron

Ze względu na potrzebę równoczesnego wykończenia regulacyi rzek spławnych z kanałami, należy wyrazić nadzieję, że rząd zechce przyspieszyć tempo regulacyi rzeczonych rzek, że przeto do budżetu na r. 1902 i następnych wstawi na ten cel kwoty wyższe od powyżej podanych.

II. Części rzek spławnych niniejszem przedłożeniem objętych, które ma regulować państwo z dotacyi ustawą państwową z 11 czerwca 1901 Dz. pr. p. nr. 66. przyzwolonych.

Nazwa rzeki	Długość przestrzeni regulować się mającej	Przestrzeń regulować się mająca	Koszta budowy
	klm.		Koron
Dunajec	72	od Zgłobic do Nowego Sącza	6,400.000
Wisłoka	89	od Mielca do Jasła	4,900.000
San	138	od Składu solnego do Sanoka	8,600.000
Suma .	299		19,900.000

Łączna kwota kosztów budowy do r.1924 wynosi w przybliżeniu 19,900.000 K.

Kwota kosztów do r. 1912 wymierzona: 8.955.000.

III. Regulacya górnych biegów Dunajca, Wisłoki i Sanu w przestrzeniach Nowy Sącz-Nowy Targ, Jasło-Żmigród i Sanok-Lisko, z udziałem państwa w pokryciu kosztów 60% i z udziałem kraju 40%.

Nazwa rzeki	Długość przestrzeni regulować się mającej km.	Przestrzeń rzek regulować się mająca.	Ogólny koszt do r. 1924 koron
Dunajec	93	Nowy Sącz-Nowy Targ	2.000.000
Wisłoka	21	Jasło-Żmigród	500.000
San	24	Sanok-Lisko	600.000
Suma	138		3,100.000

Ogólna kwota kosztów regulacyi do r. 1924 w przybliżeniu . 3.100.000 K.

Z tego udział państwa w pokryciu do r. 1924: . . . . . 1.860.000 „

Udział kraju w pokryciu do r. 1924: . . . . . 1.240.000 „

Ogólna kwota kosztów do r. 1912 . . . . . 1.395.000 „

Z tego udział państwa 60% . . . . . 837.000 „

Udział kraju 40% . . . . . 558.000 „

Przypomnieć należy, że w sumach tych mieszczą się pomimo usilnych zastrzeżeń Koła polskiego wstawione tutaj **koszta regulacyi granicznej przestrzeni Dunajca (29 km.).**

Koszta te wynoszą w przybliżeniu do roku 1924 . . . . 640.000 K.
z tego udział Państwa w pokryciu kosztów do roku 1924 . . . . 384.000 „
udział kraju w pokryciu kosztów do roku 1924 . . . . . 256.000 „
Kwota kosztów do roku 1912 . . . . . 288.000 „
60% udziału Państwa. . . . . 172.800 „
40%, które wbrew obowiązującym przepisom przedłożenie rządowe nakłada na kraj . . . . . 115.200 „

IV. A) Rzeki karpackie kosztem państwa do 60% a kosztem kraju do 40% regulować się mające.

Rzeki	Długość kilometrów	Koszta ogólne koron
1) Skawa od Suchy do ujścia . . .	76	3,800.000
2) Raba od Lubienia do ujścia . .	79	3,900.000
3) Poprad od Muszyny do ujścia . .	53	3,300.000
4) Wisłok od Frysztaku do ujścia . .	114	6,200.000
5) Wiar od Niżankowic do ujścia . .	20	600.000
6) Stryj od Turki do ujścia . . .	148	6,000.000
7) Świca od Wełdzirza do ujścia ze Sukielą od Bolechowa do ujścia . . .	94	4,500.000
8) Bystrzyca wraz z Bystrzycą Sołotwińską od Sołotwiny i Nadwórniańską od Zielony	139	6,800.000
	723	35,100.000
B) Rzeka nizinna Tanew od granicy państwa do ujścia	12	480.000
	735	35,580.000

W kosztach regulacyi Popradu mieszczą się koszta regulacyi granicznej przestrzeni które państwo wyłącznie pokrywać jest obowiązanem:

Połowa kosztów regulacyi granicznej 27½ km. długiej przestrzeni Popradu, którą ma pokryć Austrya 27½ km. wynosi w przybliżeniu do r. 1924 . . . . . **1,500.000 K.**

Udział państwa do r. 1924 w pokryciu 60% . . . . . 900.000 K.

Udział kraju do r. 1924 w pokryciu 40% . . . . . 600.000 K.

do r. 1912 . . . . . 700.000 K.

60% Udział Państwa w pokryciu do r, 1912 . . . . . 420.000 K.

40% Udział kraju w pokryciu do r. 1912 . . . . . 280.000 K.

Do r. 1912 ma przeto kraj na graniczne przestrzenie Dunajca i Popradu ponieść o . . . . . 395.000 K.

a do roku 1924 o . . . . . 856.000 K.

większy ciężar niż ma do tego obowiązek.

Koszta ogólne regulacyi A) rzek karpackich B) Tanwi wynoszą do r. 1924 . . . . . 35,580.000 K.

Z tego udział państwa w pokryciu kosztów 60% do r. 1924 . . . . . 21,348.000 „

Udział kraju w pokryciu kosztów do r. 1924 . . 14,232.000 „

Ogólna Kwota kosztów do r. 1912 . . . . 16,011.000 „

Z tego udział państwa w pokryciu kosztów do r. 1912 60% . . . . . 9,606.600 „

Udział kraju w pokryciu kosztów do r. 1912 40% 6,404.400 „

Długość części rzek, których regulacye obejmuje niniejsze przedłożenie wynosi . . . . . **1.471 kilometr.**
Z tego wyłącznie kosztem państwa ma się regulować . 299 „
Wspólnym kosztem państwa i kraju . . . . . 1.172 „
W przypuszczeniu, że rząd regulacyę rzek spławnych co najdalej do r. 1924 ukończy, wynosić będzie:
Długość rzek 1904—1924 regulować się mających . . **2.274** „
Kwota kosztów regulacyi rzek powyżej wymienionych w okresie 1904—1924:
A) spławnych, powyższem przedłożeniem nieobjętych w dotacyi Ministerstwa spraw wewnętrznych się znajdujących. . . 42,800.000 koron
B) poszczególnych kategoryi rzek objętych niniejszem przedłożeniem 58,580.000 „
A więc w razie przeprowadzenia regulacyi rzek spławnych do r. 1924 wynosić będzie ogólna kwota kosztów regulacyi powyżej wymienionych rzek, (nie licząc rzek przedłożeniem niniejszem nie objętych, których regulacya jest konieczną i naglącą, oraz rzek i potoków górskich zarówno z dotacyi Min. spraw wewn. i Min. rolnictwa funduszu melioracyjnego państwowego, jak i funduszu krajowego pokryć się mających) **101,380.000 K.**

Jeżeli się do tej sumy doliczy koszta przedsiębiorstw galicyjskich, do których pokrycia przyczynia się kraj, fundusz melioracyjny i dotacya Ministerstwa spraw wewnętrznych obejmujące dłuższy okres czasu, aniżeli 20 lat, w łącznej kwocie 38.158.366 K. **otrzymamy prawpopodobną sumę do dziś zatwierdzonych kosztów prac na polu gospodarstwa wodnego (bez kanałów) 139 538366.**

Podstawy przedłożenia rządowego z r. 1901 i porównanie z projektem rządowym z r. 1885.

Podstawą na której opiera się przedłożenie rządowe w sprawie regulacyi rzek:

1. Projekt rządowy regulacyi rzek w Galicyi z r. 1885 Nr. 1025 z IX. sesyi Rady państwa i układ wówczas przez rząd z krajem zawarty a przez Sejm zatwierdzony.

2. Uchwała Sejmu, z d. 13. lutego 1894, która ustanowiła w r. 1894 następujący porządek regulacyi:

a) Soły i Łomnicy z Czeczwą od r. 1895;
b) Raby i Świcy ze Sukielem od r. 1896;
c) Wisłoki od Mielca w górę wraz z Ropą i Jasiołką oraz Bystrzycy Nadwórniańskiej i Sołotwińskiej od roku 1899;
f) Sanu od Przemyśla w górę i Prutu od r. 1900;
g) Dunajca z Popradem i Czeremosza od r. 1901.

Uchwała ta obejmuje wszystkie od r. 1894 w projekcie ustawy 1885 objęte rzeki, co do których Sejm ustaw do r. 1894 nie uchwalił.

Uchwałą powyższą Sejm wezwał c. k. Rząd, ażeby oprócz rzek zawartych w projekcie rządowym z r. 1885 przystąpił do regulacyi rzek projektem rządowym z r. 1885 nie objętych a mianowicie:

1. Prutu;
2. Czeremoszu;
3. Ropy;
4. Jasiołki.

Oprócz tego wezwał Sejm w powyższej uchwale rząd, aby w myśl Dekretu kancelaryi nadwornej z 30. października 1830 przeprowadził regulacyę granicznych przestrzeni Wisły od ujścia Białki do ujścia Przemszy, Białki tatrzańskiej, Dunajca i Zbrucza dla ochrony terytoryum państwa, których projekt ustawy z roku 1885 nie obejmuje i ażeby w myśl uchwały sejmowej z d. 17. października 1884 rozszerzył swą opiekę nad dalszemi przestrzeniami rzek spławnych.

3. Memoryał Wydziału krajowego z d. 8. marca 1901 L. 14.141.

Co do Prutu, Czeremosza, Ropy i Jasiołki Rząd nie zgodził się na współudział funduszu kanałowego w pokryciu kosztów ich regulacyi.

Rząd uczynił jednak nadzieję pokrycia kosztów regulacyi powyżej wymienionych rzek z innego źródła. Ponieważ Minister Prezydent jako kierownik Ministerswa spraw

wewnętrznych w wykonaniu §. 5. al. 2 ustawy kanałowej rozesłał do wszystkich szefów rządów krajowych okólnik, w którym poleca im rozpocząć natychmiast rokowania z Wydziałami krajowymi, celem ustalenia na czas dłuższy programu przeprowadzenia w poszczególnych krajach regulacyi rzek i potoków górskich, o objęcie powyższych rzek w rzeczony program starać się należy. Chodzi przytem nietylko o uregulowanie tych rzek, które pozostają w związku z projektowanemi drogami wodnemi, ale także o regulacyę i zabudowanie wszystkich rzek i potoków, co do których jest to koniecznie potrzebne, jak to wyż wymieniona alinea przewiduje. Sejm będzie miał przeto jeszcze sposobność zastanowienia się nad potrzebą i porządkiem regulacyi obecnem przedłożeniem nieobjętych rzek i potoków górskich.

W sprawie Ropy i Jasiołki powoływał się zresztą Rząd na okoliczność, że odezwa Wydziału krajowego z dnia 2. stycznia 1894 r. co prawda przed uchwałą z 13. lutego 1894 wystosowana o Ropie i Jasiołce nic nie wspomina.

Uwzględniając uchwały Sejmu i życzenia Koła wziął Rząd na koszta skarbu państwa nietylko regulacyę przestrzeni Sanu między Przemyślem a Jarosławiem, ale pomiędzy Składem Solnym i Sanokiem oraz koszta utrzymania wyż wymienionych przestrzeni tych rzek przez zarząd państwowy. Oprócz tego zgodził się Rząd na regulacyę nieobjętych uchwałą z d. 13 lutego 1894 górnych biegów Sanu, Dunajca i Wisłoki a oprócz tego rzek Wiaru i Tanwi oraz niewymienionych w projekcie z r. 1885 Popradu i Sukiela.

Pomimo, że przedłożenie rządowe nie we wszystkich szczegółach odpowiada uzasadnionym życzeniom kraju, stanowi jednak w porównaniu ze sposobem traktowania tej sprawy w przeszłości znaczny postęp, którego sobie lekceważyć nie należy. Dlatego też doradza Komisya wodna Wys. Sejmowi jego przyjęcie, nie mogłaby bowiem wziąć odpowiedzialności w razie możliwej zwłoki prawomocności ustawy, do której by wedle oświadczenia Rządu doprowadzić mogły zasadnicze zmiany.

Zwłoka podobna byłaby tembardziej ubolewania godną, ileże coroczne prawie wylewy nagłość regulacyi dotkliwie przypominają.

Częściowe obliczenia szkód wskutek wylewów.

Wykazy szkód, które wszystkich wylewów od r. 1867 – 901 nieobejmują dowodzą: że w r. 1867 sama szkoda w ziarnie wynosiła 18 milionów koron.

Szkoda ogólna z powodu wylewów w r. 1867 wynosiła 30 mil. koron

1880—90	. 60	„	„	(sam wylew z 1894 27 mil. koron)
1894	. 20	„	„	
1899	. 7	„	„	
1900	. 18	„	„	
	125 mil. koron			

Dodać trzeba, że cyfra ta nie obejmuje strat pośrednich przez wylewy spowodowanych, powstałych n. p. przez zniszczenie kultury i ulepszeń, ani też szkody, jaką przynosi konieczność sprzedaży bydła dla niemożności wyżywienia po wylewie.

A nawet biorąc rzecz pod rozwagę ze stanowiska czysto fiskalnego, regularnego wpływania bieżących podatków i związku z siłą podatkową okazuje się z tych cyfr, że skąpy dwa razy traci.

Przez zrywanie brzegów pomniejsza się przestrzeń i pogarsza się jakość opodatkowanych gruntów. Mieszkańcy ponoszą zaś nieobliczalne straty w ziemi; a mianowicie porównanie pomiarów w r. 1853 i 1880 wykazuje, że w jednym powiecie Niskim w 27 latach ubyło 1373 morgów najlepszej i najurodzajniejszej ziemi, a 947 m. urodzajnej ornej ziemi wskutek utworzenia ław piaskowych przemieniło się w nieużytek; zrywanie domów i budynków gospodarskich, zniszczenie łąk i wypadki utonięcia większej stosunkowo ilości sztuk bydła, powtarzają się nader często. Fakta te i daty stanowią smutną ilustracyę nagłości ustawy.

Dowodzą bowiem, że częściowa jedynie tylko wartość straty z powo-

du niektórych wylewów przez lat 33 jest o blisko 24 miliony wyższą od obliczonego powyżej nakładu na regulacyę rzek 1904—24, że jest więcej, jak dwa razy wyższą od nakładu na regulacyę rzek w okresie 1880—1901, że zaś jest o 17 razy wyższą od nakładu na regulacyę rzek w okresie 1872—1879.

Prawne stanowisko Sejmu w sprawie pokrycia kosztów regulacyi rzek granicznych.

Niechętnie i z ciężkiem sercem, jedynie tylko w obawie, ażeby w razie przyjęcia nawet tak uzasadnionej poprawki, jak zdjęcie z kraju prawem nieuzasadnionego obowiązku, przyczyniania się do regulacyi rzek granicznych, wejście w życie ustawy nie doznało przeszkód, zgadza się komisya w tym wypadku na przyjęcie udziału w regulacyi rzek granicznych do r. 1912 na koszt kraju, nie może tego jednak uczynić bez prawnego i zasadniczego zastrzeżenia, tembardziej, że w sprawie regulacyi Przemszy, — jak uchwały sejmowe z d. 12. stycznia 1874 i 25. kwietnia 1900, oraz sprawozdanie Wydziału krajowego z r. 1871, Alegat XIV str. 54, odezwa Wydziału krajowego z 12. listopada 1895 L. 16.485 ad. 1, Al. 6 do sprawozdania, oraz odezwa z d. 12. listopada 1895 L. 16.483 do prezydyum Namiestnictwa wystosowana sprawozdanie komisyi gospodarstwa krajowego z r 1900 Alegat 165, tego dowodzą, — ani Sejm ani Wydział krajowy obowiązku przyczyniania się do kosztów regulacyi rzek granicznych nigdy nie uznał i na podstawie ustaw uznawać nie był obowiązanym. Także i Sejm górno-austryacki d. 7. lipca 1880 do obowiązku uczestniczenia w kosztach regulacyi Innu bynajmniej się nie poczuwał. Uchwała Sejmu styryjskiego w sprawie granicznej przestrzeni Muru, wynikła nie z powodów prawnych alę czysto utylitarnych, dążyła bowiem do zabezpieczenia pierwszeństwa regulacyi przed innemi krajami, stanowi też wyjątek, który stwierdza regułę, a który przyszedł do skutku nie na podstawie prawa, ale był jedynie aktem dobrej woli. Sejm styryjski uwolnił państwo w tym wypadku od prawnego obowiązku na niem ciążącego. Nie braknie bowiem innych licznych precedensów, w których państwo wyłącznie koszta regulacyi rzek granicznych ponosiło.

Jako takie można przytoczyć 1) regulacyą Salzach i Saali na podstawie traktatu z Bawaryą z r. 1820, 2) regulacya Renu od ujścia Ill do Jeziora Bodeńskiego, na podstawie tratatu państwowego z d. 30. grudnia 1892, pomiędzy r. 1895-7 dokonaną, 3) regulacyę dorzeczy Renu w Tyrolu od r. 1895 do r. 1907 dokonaną a względnie dokonać się mającą, 4) regulacyą Innu na podstawie traktatów państwowych Austryi z Bawaryą z 13 maja 1779, konwencyi w Monachium z r. 1780, konwencyi z 2 grudnia 1851 w latach 1848-1898 dokonanej, 5) regulacyę Przemszy od Mysłowic aż do ujścia do Wisły w Gorzowie wedle układu z rządem pruskim i postanowieniem Ministerstwa spraw wewnętrznych pomiędzy latami 1869 do 1885 kosztem 157.335 dokonano, 6) koszta tam ochronnych na rzece Bugu pod Starogrodem, które według uchwały Wydziału krajowego z d. 7 listopada 1899 i odezwy z 10. listopada 1899 pokrytej wyłącznie ze skarbu państwa . W niektórych wypadkach przyczyniali się właściciele gruntów nadbrzeżnych do regulacyi rzek granicznych, ale datkiem nadzwyczaj małym, 40% nie wynoszącym.

I tak n. p. do regulacyi Dunaju od austryacko-bawarskiej granicy w Passawie przyczyniało się państwo kwotą 520.700 złr. adjacenci dali jedynie tylko dobrowolny datek 4200 złr. niespełna 4%, a nie 40%.

Co więcej, w licznych traktatach międzynarodowych znajduje zię zazwyczaj klauzulę, że państwa mają dokonać regulacyi „na koszt własny“ (auf eigene Kosten.)

Państwo komentuje jednak w inny, zdaniem komisyi mylny, sposób dekret kancelaryi nadwornej z dnia 10. listopada 1830 r. i najw. Postanowienie z 30. października 1830 Nr. 106.

Dekret ten stwierdza (komisya przytacza w oryginale niemieckim):

Wasserbauten für reine Statszwecke sind auschliesslich auf Kosten des Staatsärars zu vollziehen.

Rodzaj tych budowli wodnych w sposób żadnych wątpliwości nie pozostawiający określa Najw. Postanowienie cesarskie:

„Dahin gehören insbesondere alle Wasserbauten, welche auschliesslich auf den Zweck der Befahrung der Flüsse mit Schiffen und Flössen oder bei Grenzflüssen gegen das Ausland oder Ungarn auf die Versicherung der Ufer des Staatsteritoriums gerichtet sind".

A zatem wszystkie rzeki graniczne, które zabezpieczają brzegi terytoryum państwa ma regulować państwo kosztem skarbu państwa.

A ze stanowiska doświadczeń naszego kraju, w którym nad Wisłą, Sanem i Zbruczem całe wsie domy i grunta przechodziły za granicę jak n. p. wypadki w Kuryłówce i Kopkach, i ze względu na fakt, że Białka odcięła znaczny obszar państwa na stronę węgierską, li tylko z uwagi, na ustalenie i pewność granicy zapytać należy, czy terytoryum jest należycie zabezpieczonem czy nie? Czy pewność granicy i stałość jej jest, czy nie jest jednem z najpierwszych warunków zabezpieczenia teryto- ryum? Czyli też tam, gdzie się brzeg ciągle urywa można mówić o zabezpieczeniu granic państwa?

Wszak wyspy i odsypiska graniczne zajmuje państwo, jeśli przeto odnosi z tego powodu korzyść, powinno ponosić łączące się z nią obowiązki.

Że zaś wskutek regulacyi rzek granicznych także i kultura kraju odnosi pewną korzyść, nie powinno stanowić ze strony państwa przedmiotu różniczkowego rachunku, wzmocnienie bowiem siły podatkowej krajów konsoliduje finansowe i ekonomiczną siłę państwa.

Interes państwa od interesu kraju w tym kierunku odgrodzić się nie da. Zasługuje jednak na uwagę, że państwo stojąc znaczniej bliżej źródeł podatkowych i mając swobodniejsze niemi rozporządzenie dysponuje materyalnemi środkami znacznie wydatniejszemi od krajów koronnych w ogóle, a zwłaszcza od naszego kraju.

Z powyższych też powodów ofiara, jaką komisya zaleca Wysokiemu Sejmowi uczynić na rzecz przyjścia do skutku niniejszej ustawy nie może stanowić na przyszłość żadnego prawnego precedensu.

Kompetencya i skład krajowej Komisyi dla regulacyi rzek.

Z krajowej komisyi dla regulacyi rzek wyrobić się powinno jądro wszystkich robót wodnych w kraju. W regulacyi rzek nader ważną odgrywa rolę empiryczne zbadanie indywidualności każdej rzeki, którą technicy francuscy nazywają le régime d'une rivière.

Ze względu na niezaprzeczony związek, jaki ma wykonanie regulacyi górnego, środkowego i dolnego biegu rzeki, i na wzajemny wpływ regulacyi tych przestrzeni na siebie, dalej ze względu na niebezpieczeństwo z nierównomiernem poszczególne przestrzenie wyłącznie na oku mającem wykonaniem robót się wiążące, należałoby nietylko wykonać regulacyę na wszystkich przestrzeniach Dunajca, Wisłoki i Sanu wedle jednolitego planu, ale także o ile możności przeprowadzenie go zachować w jednem ręku.

Jakkolwiek pod względem formalnym kompetencya komisyi dotyczy jedynie tylko rzek karpackich, Tanwi i górnych biegów Dunajca, Wisłoki i Sanu, a środkowe ich biegi według alinei 2. 87 i alinei 1. 88. znajdować się będą w zarządzie państwa, fakt, że c. k. Namiestnik ma być przewodniczącym komisyi daje rękojmię, że rząd i w sprawie regulacyi rzek karpackich zdania komisyi zasięgać będzie, że się z komisyą ułoży co do wspólnego wykonania robót ze skupieniem kierunku dla każdej rzeki w jednym ręku, że też w ogóle ponad względy formalnej kompetencyi i zastosowanie formuł biurokratycznych w zakresie budownictwa wodnego tak niebezpiecznych, wezmą górę interes kraju i względy czysto fachowe.

W porównaniu z projektem ustawy z r. 1885 uległ skład komisyi o tyle zmianie, że w alinei 1 i 2. sub a) projektu ustawy państwowej z r. 1885 jest ogólnie tylko mowa o delegatach władzy państwowej, pod którymi wówczas rozumiano c. k. Namiestnictwo. §. 8. Al. 2. sub a niniejszego projektu powołuje obok 2 delegatów Namiestnictwa, także i po jednym członku mianowanym przez Ministerstwo spraw wewnętrznych i Mini-

sterstwo handlu w porozumieniu z innemi ministerstwami, a ewentualnie w wypadkach §. 15. Al. 1. niniejszego przedłożenia przewidzianych delegata Ministerstwa kolejowego, a względnie i delegata Ministerstwa rolnictwa. Ze względu na pokrycie udziału państwowego w regulacyi rzek z funduszu kanałowego Minister handlu, do którego kompetencyi należy sprawa dróg wodnych, zażądał prawa wysełania delegata na posiedzenia komisyi, na których sprawy z budową kanałów bezpośredni związek mające przyjdą pod rozwagę.

Powołani do składu komisyi według §. 8. sub d) delegaci Towarz. rolniczego stanowić będą łącznik całej akcyi regulacyi rzek z interesem rolnictwa w ogóle, a właścicieli gruntów nadbrzeżnych w szczególności; będzie też ich zadaniem pozostawać w ciągłym kontakcie z odnośnymi czynnikami,

Zbytecznie rozwodzić się nad tem, że tak przy regulacyi rzek spławnych, jak i niespławnych zarówno ze stanowiska siły podatkowej państwa, jak i interesów kraju szczególna baczność na jej związek z interesami rolnictwa ze względu na wpływ regulacyi na odwodnienie i nawodnienie, zabezpieczenie brzegów i t. d. jest koniecznością.

Ponieważ, regulacya rzek przyczynia się do łatwiejszego dowozu zboża, materyałów budowlanych i t. p. do kanałów a w przyszłości w razie pomyślnych warunków sprowadzić może ożywienie handlu w miejscowościach od dzisiejszych siedlisk handlowego obrotu odległych, żądało Koło polskie udziału delegata Izb handlowych w rzeczonej komisyi. Żałować należy, że rząd w przedłożeniu swojem życzenia tego z udziałem Min. handlu w komisyi zupełnie równoległego nie uwzględnił — 7 alinei §, 8, wedle której komisya nie stępuje na zewnątrz jako władza, należy rozumieć w ten sposób, że na zewnątrz reprezentuje komisyę c. k. Namiestnik. Komisya wyraża nadzieję, że c. k. Namiestnik przedkładać będzie Sejmowi sprawozdania z czynności Komisyi, które Sejmowi dadzą sposobność ocenienia sposobu użycia pieniędzy z funduszu krajowego zaczerpniętych. Członkowie komisyi muszą zresztą mieć nietylko prawo ale i obowiązek zwiedzania robót tak dokonanych jak i dokonać się mających i zbiorowego znoszenia się z właścicielami gruntów nadbrzeżnych. To są szczegóły jednak, o których uregulowanie Wydział krajowy, biorąc udział w wypracowaniu rozporządzeń wykonawczych się postara, jak również spodziewać się należy, upomnieć się zechce o powołanie do życia na mocy rozporządzeń wykonawczych przewidzianego w Alinei 7-ej §. 5 projektu ustawy z r. 1885 stałego Wydziału krajowej komisyi dla regulacyi rzek.

Postanowienia w §. 9, alinei 1 i 2 powzięte stanowią w porównaniu z projektem rządowym z r. 1885 zmianę in peius. Projekt ten bowiem ograniczając się do określenia zasad kompetencyi komisyi, nie sięgał do sfery wewnętrznych jej stosunków i nie przyznawał żadnemu jej członkowi prawa przedłożenia Ministerstwu spraw wewnętrznych do rozstrzygnięcia każdej uchwały, którą uważa za przekraczającą zakres działania lub jako sprzeczną z ważnymi względami publicznymi, a więc nie dawał nikomu prawa do zawieszenia uchwały.

Wobec niepomyślnych doświadczeń, jakie w sprawie regulacyi rzek, ze względu na odnoszenie się do Wiednia, co do robót dnia zwłoki nie cierpiących poczyniono, wzbudza veto delegatów ministeryalnych obawę, że przepis ten w razie nadużycia go może się przyczynić do zwłoki zatwierdzenia projektów, a przeto i odpowiadającego potrzebie rzeczy szybkiego jej wykonania. Ze względu na to, że rząd, powołując się na zamieszczenie prawa odwołania delegatów Ministerstwa w statucie dla Łaby i Wełtawy (z dnia 5. listopada 1896) pomimo przedstawień Koła Polskiego nie zastosował się co do tego punktu do jego życzeń, zażądało Koło polskie prawa odniesienia się do Ministerstwa dla Wydziału krajowego na podstawie wniosku jego delegatów.

Żądanie to znalazło wyraz w przedłożeniu rządowem.

Kompetencya i organizacya władz wykonawczych.

Postanowienia w paragrafie 13. zawarte spotkały się w komisyi z zastrzeżeniami Wydziału krajowego i z dosadną krytyką. Kraj bowiem ponosić będzie przechodzące jego siły i możność ciężary, a okrągło 7, a względnie 16 milionów wynoszące, a państwo tak

w drodze swego wpływu w komisyi, jak i prawa egzekutywy będzie mieć prawo niemi zarządzać. Żałować tego należy tembardziej, ileże Wydział krajowy wspaniałe drogi zbudował lepiej i taniej, niż zarząd państwa, a także i w zakresie działania budowli wodnych niejednokrotnie otrzymuje we własnym zarządzie lepsze wyniki, aniżeli zarząd państwowy, który w przeciwstawieniu do Prus z powodu braku sił wykonawczych posługuje się prawie wyłącznie oddaniem robót w przedsiębiorstwo.

Ze stanowiska ściśle prawnego Wydziałowi należało się więcej wpływu, a przyznanie mu go leżało także w interesie rzeczy. Ze względu jednak na kompetencyę c. k. Namiestnictwa w niniejszym paragrafie zastrzeżoną, nadmienić wolno, że pewnego uspokojenia dostarczyć jest zdolnym fakt, iż organa krajowe niezaprzeczenie utwierdziły w sobie przekonanie, iż we współdziałaniu z autonomią leży jeden z najsilniejszych warunków wpływu, siły i praktyczności akcyi c. k. Rządu.

O ile przedłożenie ogólnego programu i obliczeń całych kosztów regulacyi c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych do zatwierdzenia nie napotkało w komisyi na opór, i wywołało jedynie tylko zastrzeżenie co do prędkiego załatwienia powyżej wymienionych czynności, o tyle klauzula, że zatwierdzenie nastąpi w porozumieniu z innemi interesowanemi Ministerstwami lubo teoretycznie nie dająca powodu do krytyki, pod względem jej praktycznego oddziaływania na czas zatwierdzenia planów i chwilę rozpoczęcia robót, stała się powodem z naciskiem wypowiedzianych obaw, aby dobrze znany każdemu, który brał udział w prawodawstwie albo patrzył się na centralną administracyę, przydługi przeciąg trwania obiegu aktów i przedłożeń prawodawczych pomiędzy poszczególnemi c. k. Ministerstwami, nie przyczynił się do szkodliwych dla celów ustawy zwłok i utrudnień. Obawę tę łagodzi jednak przekonanie, że c. k. Namiestnik jako Przewodniczący komisyi zwłokom w tym kierunku zapobiedz zdoła, że też wobec jego czynnego wpływu żadnej wątpliwości ulegać nie będzie, iż generalne tylko plany będzie się zatwierdzać we Wiedniu, a szczegółowe nietylko de jure ale i de facto w kraju, że prawo odwołania się przeciwko uchwałom Komisyi będzie wyjątkiem a nie regułą, że też czynniki w paragrafie rzeczonym wymienione, z prawa veta albo wcale nie, albo chyba tylko w sprawach bardzo ważnych oddziaływujących na przyszłość regulacyi, a nie z powodu drobiazgowych albo li tylko teoretycznych różnic zdań, albo też subtelności prawniczych korzystać będą.

W chwili, w której państwo w zdrowem ocenieniu swoich ekonomicznych obowiązków, poświęca znaczne sumy na budowle wodne, zechce zapewne Rząd pamiętać o tem, że od praktycznego wykonania budowli wodnych ich ekonomiczna wartość zawisła, że zaś złe ich wykonanie zamiast przynieść pożytek może się stać nietylko ciężarem dla ludności, ale i powodem dalszych zniszczeń.

Nieodzownym warunkiem polegającego na zdrowych zasadach przeprowadzenia regulacyi rzek jest praktyczność organizacyi władz budowlami wodnemi kierujących.

W Austryi stanowią fachowe organa budowlami kierujące, jedynie tylko stosunkowo podrzędne i pomocnicze uzupełnienie władz politycznych centralnych krajowych i powiatowych, jedynie tylko organ w części doradczy, w części wykonawczy. Należałoby też przedewszystkiem zapewnić organom budowlami wodnemi kierującym większą niezawisłość od władz politycznych.

Trzeba też w celu zapewnienia większej niezawisłości organów fachowych we Wiedniu, gdzie sprawy budowli wodnych podlegają kompetencyi trzech Ministerstw, a mianowicie Ministerstwu spraw wewnętrznych ze względu na dotacyę wodną., Ministerstwu handlu, w którego zakresie leżą sprawy dotyczące żeglugi i Ministerstwu rolnictwa z powodu zawiadowstwa funduszem melioracyjnym, dążyć do skupienia wszystkich spraw budowli wodnych dotyczących w jednym fachowym organie.

We Francyi i Hiszpanii jest nim Ministerstwo dla robót publicznych, którego utworzenie w Austryi „Wiener Zeitung“ w r. 1848 zapowiedziała, do którego jednak nigdy nie przyszło.

We Węgrzech kieruje wszystkiemi budowlami wodnemi a zatem i regulacyą rzek Minister rolnictwa, w Prusach znajdują się fachowe organa w szeroki zakres niezawisłości od władz politycznych uposażone.

I w Austryi także byłoby wskazanem albo utworzenie Ministerswa robót publicznych, albo też bezpośrednio pod przewodnictwem Ministerstwa rolnictwa i wiceprezydenta, (którym jedynie tylko specyalista w dziedzinie techniki być może), pozostającej, fachowej, od władz ministeryalnych niezawisłej centralnej dyrekcyi dla budowli wodnych, jak również pod bezpośrednim kierunkiem Namiestnictwa zostających i w ana-

logiczny sposób zorganizowanych dyrekcyi krajowych, i uzupełnianych fachowymi autonomicznemi ciałami.

Dyrekcyom tym podlegaliby kierownicy dla każdej rzeki z osobna wyznaczeni.

W sprawie rozszerzenia kompetencyi władz krajowych przy c. k. namiestnictwie przedkłada komisya osobną 4-ą rezolucyę. Na życzenia Koła wypowiedziane przez usta jego prezesa, J. E. pana Jaworskiego na 219 posiedzeniu 116 sesyi dnia 26 kwietnia 1888 rozszerzył Rząd reskryptem c. k. Ministerstwa spraw wewn. z d. 17 listopada 1894 L. 20563 zakres działania władz powiatowych, którym pozwolono czynić wydatki ze zwyczajnej dotacyi do wysokości 1000 koron i niewykluczono możliwości podwyższenia maxymalnej sumy wydatku.

Większe naprawy do wysokości 10.000 koron potrzebują potwierdzenia Namiestnictwa.

O ile rzecz dotyczy nadzwyczajnych dotacyi na regulacye rzek mają jedynie tylko organa powiatowe prawo przygotowania materyału w celu spiesznego wykonania budowli przez c. k. Namiestnictwo zatwierdzonych.

Należałoby przeto zalecić c. k. Rządowi rozszerzenie zakresu władz powiatowych w sprawach budowli nadzwyczajnych dotyczących, a zatwierdzenie planów szczegółowych i rozkładu robót w granicach przyzwolonych przez Radę państwa funduszów także i co do rzek regulowanych kosztem państwa oddać Namiestuictwu, jedynie tylko zastrzegając zatwierdzenie planów generalnych centralnej dyrekcyi.

Przypomnieć bowiem się godzi, że zakres działania budowli wodnych nie znosi szablonu, że też z rozszerzeniem praw rozwija się także i pojęcie odpowiedzialności władz krajowych podczas gdy wypompowanie z nich ducha inicyatywy przez biurokratyczną centralizacyą może jedynie tylko władze krajowe zniechęcić.

Obok kierownika dla każdej rzeki powinny autonomiczne komitety dla każdej rzeki, z osobna przyczynić się do pewnego ożywienia działania organów państwowych. Wszakże w Prusach urzędy naczelników wałowych (Deichhauptmann) dawniej często obywatelom powierzane, sprawie budowli wodnych znakomite oddały usługi.

Należy przeto wyrazić nadzieję, że rząd do rewizyi zastarzałego rozporządzenia Ministerstwa Stanu z 8. grudnia 1860 Dz. u. P. Nr. 268 określającego „Zasady organizacyi urzędu dla budowli państwowych“ przystąpi, że też inżynierów budowlom wodnym się poświęcającym pracami około budynków i dróg zatrudniać nie będzie, co w wyrobieniu fachowej i skupieniu doświadczeń w jednym kierunku przeszkadza.

Od r. 1873/4, jak tegoż dowodzi odezwa c. k. Namienistnictwa z 14. sierpnia 1873 Nr. 36.650 Al. G. do sprawozdania Wydziału 1873/4 żąda ciągle c. k. Namiestnictwo powiększenia sił w biurze budowli wodnych.

Wprawdzie pewne powiększenie sił już nastąpiło, ale w niedostatecznej mierze, kilka posad w odnośnych wnioskach zawartych Ministerstwo spraw wewnętrznych przy układaniu preliminarzy budżetu skreśliło.

W obec zadań obecnej chwili na tem polu przedstawia się znaczne powiększenie inżynieryi wodnej przy c. k. Namiestnictwie jako konieczność.

Ażeby w przyszłości ułatwić pozyskanie sił przyrzekł Pan Minister spraw wewnętrznych za wzorem Bośnii i Dalmacyi i wielu przedsiębiorstw prywatnych odpowiednią kwotę na stypendya wyznaczyć dla słuchaczy techniki, specyalnie hydrotechnice się poświęcajacych pod warunkiem przyjęcia kontraktowego obowiązku wstąpienia do służby państwowej po ukończeniu studyów.

Wobec faktu, że przyznanie tytułu doktora, a w bliskiej przyszłości także i inżyniera technikom, wpłynie niewątpliwie na podwyższenie społecznego ich stanowiska i zachęci młodzież do poświęcenia się temu zawodowi, należałoby usunąć drugą przeszkodę, która ukończonych techników od wstąpienia do służby wodnej państwa powstrzymuje, tj. niskość pensyi w porównaniu do wynagrodzenia, jakie dają koleje i inne przedsiębiorstwa prywatne swoim urzędnikom. Jeśli się bowiem ze względów oszczędności do tego dopuści, że doborowe siły szukać będą lepszego bytu w służbie prywatnej, może się ze względu na doniosłość praktycznego wykonania kanałów i regulacyi zaoszczędzić tysiące, ale stracić miliony.

Uwagi do §. 2.

Biorąc na siebie obowiązek regulacyi i utrzymania środkowych biegów Dunajca, Wisłoki i Sanu, zastosował się Rząd do ducha i brzmienia postanowień prawnych i do

zasadniczego stanowiska zajętego przez Ministerstwo spraw wewnętrznych w odezwach z dnia 4. czerwca 1895 L. 1.209 i 17. marca 1899 L. 13.378 ex 1898. (Al. 4 do spraw. Wydz. kraj. z r. 1895—6.)

Jako zastrzeżenie na przyszłość należy przypomnieć zasady w odezwie c. k. Rządu z d. 15. marca 1874 L. 15.351 zawarte, w moc których państwo ma obowiązek opędzać koszta regulacyi, nietylko tych rzek, na których już teraz rozpoczął się spław, a względnie żegluga, ale i tych „które są zdolne do spławu."

Zastrzeżenie to ogólnej natury nie odnosi się do wymienionych przestrzeni rzek. Operata podatkowe bowiem, a mianowicie Josephinum, jak i prace z r. 1820 dowodzą, ze spław na nich pomiędzy r. 1780 a 1820 był jeszcze znaczniejszym, aniżeli dziś, że też z tego powodu owe okolice pod względem komunikacyi wówczas korzystniej od innych położone wysoko opodatkowano. Wskutek zaniedbania regulacyi jednak od 100 lat zdziczenie na tych przestrzeniach ciągle postępowało.

Uwagi do §. 3. alinei 4.

Datki konkurencyjne właścicieli przyległych nieruchomości uzasadnia przybytek wartości i dochodu z ziemi z powodu regulacyi rzek. Utrzymać je będzie trzeba w miernej wysokości, ileże właścicielom, którzy doznali tylu klęsk, trudno będzie zaraz eskontować przyszłe korzyści.

A jeśli właściciele przyległych nieruchomości lub pobliskich zakładów wodnych do kosztów regulacyi przyczyniać się będą, należeć im się będzie pewien zbiorowy wpływ na sposób lokalnego jej wykonania, a w każdym wypadku prawo, ażeby ich chociażby na empirycznej znajomości rzeki opartych uwag kompetentne organa wysłuchały.

Uwagi do §. 7.

Co do utrzymania budowy robót wykonanych na wspólne koszta po r. 1912 a ewentualnie po r. 1824 poweźmie Sejm przez osobną ustawę krajową decyzyę.

Uwagi do §. 14—15.

Bez przeprowadzenia odpływu w dolnej przestrzeni wód regulacya górnej przestrzeni może stać się powodem bezskuteczności robót. I odwrotnie ze względu na spad, szutru i rumowiska z góry na równinę mogą doznać roboty na dolnych częściach wód bez równoczesnego uregulowania górnych wielkich szkód. Uznał to Wydział krajowy podnosząc w „Przedwstępnych pracach" regulacyi rzek ważność poprzedniego zabudowania potoków górskich (All. 16 Sprawozdanie Wydziału krajowego 1895|6), i żądając tegoż zabudowania przy regulacyi Skawy i innych rzek.

Jednolitość planu akcyi i prowadzenia jej nie jest bez znaczenia w państwie w którego parlamencie (29. października 1891) przywiedziono przykład, że lewym brzegiem rzeki, zarządzał inny czynnik administracyjny, aniżeli prawym.

Pomimo zupełnego uzasadnienia uwag co do kompetencyi odnośnych czynników w komisyi poczynionych, w tym wypadku względy czysto fachowe o wartości zamierzonego dzieła decydujące na postanowienia komisyi wpłynąć musiały. Pogląd bowiem na dorzecze każdej rzeki albo potoku w odniesieniu do całości akcyi jest jednym z najważniejszych warunków skuteczności regulacyi rzek.

Stwierdzić zresztą należy, że z zakresu kompetencyi komisyi dla zabudowania potoków górskich dotychczas nie utworzonej wyjmuje się jedynie tylko te potoki, które. mają bezpośrednio związek z regulacyą rzek; że też Sejm o utworzenie komisyi dla potoków górskich przez lat kilka się upominał, że jednak odezwą c. k. Namiestnictwa z d. 21. listopada 1887 do l. 11.939 zakomunikowano Wydzialowi krajowemu reskrypta Ministerstwa Rolnictwa z dnia 12. sierpnia 1887 L. 10.055|1175 i 11. listopada 1887 L. 14577|1626 z odpowiedzią stanowczo odmowną.

Jednym z głównych powodów przemawiających przeciw ustanowieniu takiej komisyi był zdaniem rządu fakt, iż według reskryptów JE. Pana Ministra rolnictwa z dnia 21. grudnia 1886 L. 15.415 i 19. czerwca 1887 L. 1774 (zakomunikowanych odezwami c. k. Namie-

stnictwa z dnia 29. grudnia 1886 L. 12.799 i dnia 6. lipca b. r. L. 6.384) zamierzono w porozumieniu z innemi Ministerstwami połączenie agend około regulacyi z agendami około zabudowania górskich potoków.

Drugi wzgląd finansowych trudności wobec zamierzonego podwyższenia funduszu melioracyjnego będzie obecnie w mniejszym stopniu przeszkodą.

W paragrafie 15 uczyniła komisya stylistyczną poprawkę, nie zmnieniając jego celu ani treści ale nadając mu jaśniejsze brzmnienie.

Rzecz niewątpliwa, że przepisów rzeczonych, nie można komentować w ten sposób, jakoby pokrycie kosztów potoków górskich lub melioracyi z regulacyą rzek przedłożeniem niniejszem objętych w związku będących miało płynąć z funduszu kanałowego. Pokrycie na te melioracye i potoki znaleść się powinno w funduszu melioracyjnym, w subwencyach Ministerstwa rolnictwa i w dotacyi wodnej Minsterstwa spraw wewnętrznych.

Rezolucyą sub. 1. załatwiła komisya wniosek posła Okuniewskiego w sprawie regulacyi Prutu i Czeremoszu na podstawie §. 2. dodatku do regulaminu Sejmowego z 27, października 1869 komisyi przesłany.

Na podstawie powyższych uwag komisya wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy!

I. Załączony ·/. projekt ustawy.

USTAWA

z dnia . . . . . o regulacyi rzek, wykonać się mających w myśl §. 5. ustępu 1. ustawy z dnia 11. czerwca 1901 Dz. p. p. L. 66 w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

§. 1.

Regulacya poniżej wymienionych rzek, względnie części rzek, które w myśl ustawy z 11. czerwca 1901 Dz. p. p. L. 66 o budowie dróg wodnych i wykonaniu regulacyi rzek (§. 5. ustęp 1.) mają szczególne znaczenie dla dróg wodnych, zbudować się mających wedle §. 1. d tej ustawy w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, ma być wykonana w ciągu lat 20, począwszy od roku 1904 na wspólny koszt państwa i kraju.

§. 2.

Wedle powyższego postanowienia mają być uregulowane następujące rzeki względnie części rzek:

A. 1) Skawa od Suchej do ujścia do Wisły,
2) Raba od Lubienia do ujścia do Wisły,
3) Poprad od Muszyny do ujścia do Dunajca,
4) Wisłok od Frysztaka do ujścia do Sanu,
5) Wiar od Niżankowic do ujścia do Sanu,
6) Stryj od Turki do ujścia do Dniestru,
7) Świca od Wełdzirza do ujścia do Dniestru wraz z dopływem Sukielem od Bolechowa do ujścia,
8) Sołotwińska Bystrzyca od Sołotwiny i Nadwórniańska Bystrzyca od Zielonej do ich złączenia się a następnie połączona Bystrzyca do ujścia do Dniestru,
9) Tanew od granicy monarchii z Rosyą do ujścia do Sanu;

B. Przestrzenie rzek Dunajca, Wisłoki i Sanu, przylegające do dolnych części tych rzek, zostających w zarządzie państwa, na których obecnie regulacya jest w toku, mianowicie:

10) Dunajca od Zgłobic do Nowego Targu,
11) Wisłoki od Mielca do Żmigrodu,
12) Sanu od Składu solnego do Liska.

Przy regulacyi części rzek pod B. wymienionych należy w szczególności mieć na oku użycie ich do żeglugi względnie spławu.

§. 3.

Całe koszta regulacyi przestrzeni rzek oznaczonych w §. 2. będą, po wykonaniu potrzebnych robót przedwstępnych ustalone ostatecznie przez administracyę państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym. W myśl dotychczas stosowanych zasad co do pieniężnych świadczeń kraju na koszta regulacyi rzek w Galicyi (§. 5. ustęp 1. ustawy z 11. czerwca 1901 dz. p. p. l. 66.) przyczyni się kraj do kosztów regulacyi przestrzeni rzek wymienionych w §. 2. pod A. 1. do włączie 9, tudzież do niżej wymienionych części rzek, o których wzmianka w §. 2. pod B. t. j.:

przestrzeni Dunajca od Nowego Sącza do Nowego Targu,
przestrzeni Wisłoki od Jasła do Żmigrodu,
przestrzeni Sanu od Sanoka do Liska, udziałem 40%, podczas gdy resztę, a więc 60% całych kosztów, względnie koszta regulacyi pozostałych części trzech rzek w §. 2. pod B. 10, 11, 12 wymienionych pokryje Skarb Państwa z zastrzeżeniem, że wydatek przypadający na czas po roku 1912 zostanie po myśli §. 9. ustawy z 11. czerwca 1901 Dz. p. p. l. 66. przyzwolony w drodze konstytucyjnej.

Datki konkurencyjne, do których właściciele przyległych nieruchomości lub pobliskich zakładów wodnych w myśl postanowień §. 51. krajowej ustawy wodnej z 14. marca 1875 D. u. i r. kr. l. 38. będą pociągnięci, względnie dochody z opłat, któreby w drodze ustawodawstwa krajowego na poszczególne dorzecza nałożono zamiast owych datków konkurencyjnych, użyte być mają na częściowe pokrycie datku, przypadającego na kraj, przyczem jednak datki konkurencyjne, albo opłaty nałożone na dorzecza, któreby przypadały na Państwo z tytułu administracyi dróg, budowli wodnych i kolei, tudzież z tytułu posiadania nieruchomości, mają być uważane jako objęte wyż wymienionym datkiem państwowym i nie można się świadczenia ich osobno domagać.

Na tych przestrzeniach trzech rzek, wymienionych w §. 2. pod B., które mają być regulowane wyłącznie kosztem państwa, przypadają także datki konkurencyjne (opłaty nałożone na dorzecza) państwu.

§. 4.

Celem pokrycia kosztów potrzebnych w czasie od r. 1904—1912 na regulacye przestrzeni rzek, oznaczonych w §. 2., będzie utworzony fundusz budowy, do którego w tym okresie wpłynąć mają datki państwowe w ogólnej kwocie 19,398.600 K. z kredytu przeznaczonego na regulacye rzek w §. 8. ustęp 3. ustawy z 11. czerwca 1901 dz. p. p. l. 66. i datki krajowe w ogólnej kwocie 6,962.400 K.

Rozdział tych datków na raty oraz termina ich płatności w wymienionym okresie (1904—1912) ustanowione zostaną po za-

twierdzeniu ogólnego programu (§. 10.) i z uwzględnieniem prawdopodobnych potrzeb i postępu budowy, przez Administracyę państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 5.

Pokrycie datków na rzecz regulacyi rzek omówionych w §. §. 1. i 2, które przypadają wedle §. 3. na fundusz krajowy po roku 1912, a mają i nadal wpływać do funduszu budowy, winno być w drodze ustawodawstwa krajowego w czasie właściwym zapewnione.

§. 6.

Fundusz budowy ponosi przez czas budowy także całe koszta zarządu i koszta utrzymania budowli, wykonać się mających, tudzież budowli regulacyjnych już istniejących w wymienionych przestrzeniach rzek.

§. 7.

Utrzymanie po upływie czasu budowy robót, wykonanych na wspólne koszta (§. 3) na przestrzeniach rzek wymienionych w §. 2. będzie zapewnione przez osobną ustawę krajową.

Utrzymanie przestrzeni Dunajca (od Zgłobic do Nowego Sącza), Wisłoki (od Mielca do Jasła) i Sanu (od Składu solnego do Sanoka), uporządkowanych wyłącznym kosztem państwa dla żeglugi względnie spławu, obejmie po upływie czasu budowy administracya państwa z zastrzeżeniem, że potrzebne fundusze zostaną przyzwolone w drodze konstytucyjnej.

§. 8.

Postanowienia o wszystkich zasadniczych technicznych i ekonomicznych sprawach, dotyczących regulacyj, które są przedmiotem niniejszej ustawy, o ile te regulacye nie nastąpią na wyłączny koszt państwa (§. 3.), porucza się osobnej komisyi pod przewodnictwem Namiestnika lub jego zastępcy, w której skład wejść mają:

a) po jednym członku mianowanym przez Ministerstwo spraw wewnętrznych i Ministerstwo handlu w porozumieniu z innemi interesowanemi Ministerstwami,

b) jeden administracyjny i jeden techniczny delegat Namiestnictwa,

c) jeden administracyjny i jeden techniczny delegat Wydziału krajowego,

d) po jednym delegacie obu towarzystw rolniczych we Lwowie i w Krakowie.

Dla każdego członka komisyi ma być ustanowiony zastępca, który ma go w razie przeszkody zastąpić.

Komisya nie występuje na zewnątrz jako władza.

§. 9.

Przewodniczący komisyi ma każdą jej uchwałę, którą uważa jako przekraczającą jej zakres działania lub jako sprzeczną z ważnymi względami publicznymi, przedłożyć Ministerstwu spraw wewnętrznych do rozstrzygnięcia.

Także i członkowie, wymienieni w §. 8. lit. a względnie ich zastępcy, żądać mogą takiego przedłożenia uchwał, które powzięto wbrew ich głosom. Z tego samego powodu żądać może tego Wydział krajowy na wniosek swoich delegatów.

§. 10.

C. k. Namiestnictwo opracuje ogólny program i obliczenie całych kosztów regulacyi, które podda uchwale komisyi, oznaczonej w §. 8., a następnie przedłoży c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych do zatwierdzenia w porozumieniu z innemi interesowanemi Ministerstwami.

W tym ogólnym programie ma być w szczególności ustanowione następstwo rozpoczęcia poszczególnych regulacyj, oraz wynikający stąd rozdział, przeznaczonych na poszczególne regulacye w okresie od roku 1904—1912 funduszów.

§. 11.

Namiestnictwo opracuje na poszczególne regulacye z zastosowaniem się do ogólnego programu, generalne projekta i kosztorysy, które po poprzedniem udzieleniu Wydziałowi krajowemu, będą poddane uchwale komisyi, a następnie przedłożone Ministerstwu spraw wewnętrznych do zatwierdzenia.

Szczegółowe projekta opracować się mające na podstawie generalnych projektów zatwierdza komisya.

Koszta technicznych robót przedwstępnych ponosi fundusz budowy (§. 4.)

Dopóki fundusz ten nie zostanie utworzony, pokrywać będą te koszta państwo i kraj w stosunku i na rachunek ich datków do regulacyi w myśl §. 3.

§. 12.

Program robót na każdy rok budowy, ułożony przez Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym, przy zastosowaniu się do ogólnego programu, zatwierdzonych generalnych projektów i rozporządzalnych środków, będzie poddany uchwale komisyi regulacyjnej.

§. 13.

Wykonanie robót regulacyjnych i zarząd funduszem budowy (§. 4.) obejmuje Administracya państwa.

Szczegółowe o tem postanowienia i sposób wykonywania wpływu Wydziałowi krajowemu w tej mierze przysługującego, określi rozporządzenie wykonawcze, które wyda Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym po uzyskaniu zatwierdzenia przez interesowane Ministerstwa.

Rozporządzenie wykonawcze zawierać ma także szczegółowy regulamin czynności dla komisyi regulacyjnej.

§. 14.

O ileby regulowanie którejkolwiek z rzek wymienionych w §. 2. pod A) i B) w górnym biegu powyżej zakreślonych tam granic, względnie zabudowanie tych wód w okolicy źródeł, tudzież regulowanie względnie zabudowanie poszczególnych dopływów rzek wymienionych w §. 2. pod A) i B) okazać się miało konieczne, należy postarać się o to w drodze osobnych ustaw krajowych z zastosowaniem postanowień ustawy z dnia 30. czerwca 1884. Dz. p. p. L. 116.

§. 15.

Jeżeli przy sposobności regulacyj objętych niniejszą ustawą okaże się potrzeba robót w celu nieszkodliwego odwrócenia wód górskich według ustawy z dnia 30 czerwca 1884, Dziennik p. p. L. 117., natenczas Komisya złożona wedle §. 8. niniejszej ustawy krajowej, spełniać będzie zarazem czynności komisyi krajowej po myśli §. 23. powołanej ustawy państwowej, jednak z zastrzeżeniem uzupełnienia się wedle §. 24. tejże ustawy delegatem c. k. Ministerstwa kolejowego.

C. k. Minister rolnictwa jest uprawniony delegować także w takim razie osobnego zastępcę Ministerstwa rolnictwa do komisyi z prawem, przysługującem wedle §. 9. ustęp 2. zastępcom ministeryalnym.

Do urzędowych czynności komisyi powołać oprócz tego należy zastępcę c. k. techniczno - lasowej sekcyi dla zabudowania potoków górskich, sekcya samborska.

§. 16.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Moim Ministrom spraw wewnętrznych, skarbu, handlu i rolnictwa.

II. Komisya wodna przedstawia Sejmowi następujące rezolucye.

Sejm wzywa c. k. Rząd:

1) ażeby jak najrychlej przystąpił do przeprowadzenia regulacyi rzeki Prutu od Kołomyji do granicy bukowińskiej, która wedle wyjaśnień c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych do preliminarzy państwowych na lata 1899, 1900 i 1901 ma być objętą pod pieczę państwa, a na którą wstawiono już do budżetów państwowych w tych trzech latach dotacyą po 50.00 koron, razem 150.000 koron.

2) A) ażeby w myśl programowej uchwały Sejmu z dnia 13-go lutego 1894, tudzież postanowienia ustępu drugiego §. 5. ustawy z d. 11-go czerwca 1901. Dz. p. p. Nr. 66. przedłożył jak najrychlej Sejmowi projekt ustawy mającej na celu przeprowadzenie systematycznej regulacyi:

a) Prutu powyżej Kołomyi;

b) Czeremosza;

c) Ropy i Jasiółki (dopływów Wisłoki);

B) Ażeby przedłożył jak najrychlej Sejmowi projekty ustaw mających na celu przeprowadzenie systematycznej regulacyi górnego Dniestru powyżej Kornalowic;

3) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby z całą energią i jak najprędzej przedsięwziął kroki w celu umożliwienia dalszych robót około zabudowań potoków górskich;

4) Sejm wzywa c. k. Rząd, by się postarał w jak najbliższym czasie o znaczne podniesienie rocznej dotacyi państwowego funduszu melioracyjnego;

5) Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby rozszerzył zakres działania władz krajowych w zakresie budowli wodnych;

6) Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby corocznie przedkładał Sejmowi sprawozdania krajowej komisyi dla regulacyi rzek.

7) Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby dla wykonania robót regulacyjnych wydatnie pomnożył liczbę sił technicznych w Namiestnictwie, upoważniając Namiestnika do mianowania tych sił technicznych wszystkich stopni, tudzież do przyjmowania techników za kontraktem.

8) Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby

a) na Politechnice lwowskiej utworzył osobny Wydział hydrotechniczny;

b) ażeby rozszerzył budynki Politechniki we Lwowie w mierze wystarczającej na dostateczne pomieszczenie coraz wzmagającej się liczby słuchaczy.

9) Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby wyznaczył odpowiedni fundusz na zawodowe kształcenie większej liczby techników do budowli wodnych, a mianowicie aby wyznaczył stósowną ilość stypendyów dla słuchaczów szkoły politechnicznej, jak niemniej odpowiednią dotacyą dla inżynierów w celu ułatwienia im specyalnego kształcenia się do służby przy budowlach wodnych.

Lwów, 28 czerwca 1901.

Przewodniczący:
Gorayski.

Sprawozdawca:
Kozłowski.

L. S. 1.369/901.

Aleg. 117

Wniosek.

Sejm wzywa c. k. Rząd:

aby przedłożony w maju b. r. projekt ustawy pensyjnej dla urzędników prywatnych zmienił, opierając go na krajowych autonomicznych związkach;

i aby przygotował i przedstawił sposób zapewnienia członkom istniejących Towarzystw pensyjnych a w szczególności członkom „Galicyjskiego Towarzystwa wzajemnej pomocy urzędników prywatnych“ nabytych już praw przy tworzeniu projektowanych związków.

Lwów, dnia 1. lipca 1900.

Wnioskodawca:
Andrzej Potocki w. r.

Wybranowski, Hupka, Z. Tarnowski, J. Michałowski, Romanowicz, Schnell, Klemensiewicz, Gorayski, Vivien, Stadnicki, Scipio, St. Jędrzejowicz, W. Kraiński, Sękowski, Trzecieski.

L. S. 1368/1901.

Aleg. 118

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Wzywa się c. k. Rząd, aby zbadał, na jakiej podstawie przy rozdziale członków Rady powiatowej w Białej, ujęto 3 członków grupie gmin wiejskich i tyleż członków obszarom dworskim — a pomnożono członków przemysłowców miasta Białej.

2. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby zbadał jeszcze raz wybory do Rady powiatowej w Białej, a w szczególności czy i jak rozstrzygnięto rekurs gminy Babice przeciw wyborom wniesiony?

3. Wzywa się c. k. Rząd, aby wyboru marszałka i wicemarszałka nie przedstawiał do sankcyi nie zbadawszy byłego spraw procesu prowadzonego przez dr. Łazarskiego przeciw gminie Zeleśni — i nie zbadawszy, o ile dr. Lucas zna język polski i jest w możności załatwiać sprawy powiatu w krajowym urzędowym języku.

Lwów, 1. lipca 1901.

Wnioskodawca:
Ks. Stojałowski w. r.

Hamorak, Niebyłowiec, Winniczuk, Ostapczuk, Bernadzikowski, Średniawski, Nowakowski, Wachnianin, Oleśnicki, Styła, Data, Szwed, Barwiński, Wójcik, Żardecki.

LW. 41.219/1901.

We Lwowie, dnia 25. czerwca 1901.

Aleg. 119

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o udzieleniu gminie miasta Nowego Sącza koncesyi do pobierania opłat kopytkowych.

Wysoki Sejmie!

Udzielone gminie miasta Nowego Sącza ustawą z dnia 7. marca 1873 r. Nr. 238. Dz. u. kr. na czas nieoznaczony prawo poboru myta kopytkowego, wygasło z końcem roku 1900 w myśl postanowienia §. 9. ustęp 7. ustawy krajowej z dnia 5. lipca 1897 r. Nr. 43. Dz. u. kr.

Z tego powodu Magistrat miasta Nowego Sącza wniósł za pośrednictwem Wydziału Rady powiatowej w Nowym Sączu prośbę do Wydziału krajowego o wyjednanie koncesyi na dalszy pobór opłat kopytkowych.

Z zamknięć rachunkowych za lata 1896, 1897, 1898 i 1899 okazuje się, że zwyczajne dochody miejskiego funduszu drogowego wynosiły przecięciowo rocznie 32.814 K., z czego prawie połowę, bo przeciętnie 14.438 K. rocznie dostarczały opłaty kopytkowego.

Miasto Nowy Sącz wskutek kilkakrotnego pożaru a ostatniego w roku 1894 poniosło znaczne uszkodzenia dróg a przedewszystkiem ścieków i chodników przy wykonywaniu nowych budowli i spowodowanego tym sposobem zużycia przez wywożenie w bardzo wielkiej ilości gruzu, następnie dostawianie nowych materyałów, budowanie rusztowań i t. p.

Nadto przystąpiono do uregulowania ulic co do ich kierunku, szerokości i wzniesienia.

Roboty te częściowo zostały wykonane, ale bardzo wiele pozostaje jeszcze do zrobienia, ażeby przynajmniej w głównych ulicach doprowadzić drogi, chodniki i ścieki do należytego stanu.

Według przedłożonego przez Magistrat m. Nowego Sącza i zatwierdzonego przez Radę miejską programu robót drogowych na najbliższe dziesięciolecie okazuje się konieczność następujących wydatków na konserwacyę tudzież na nowe budowle drogowe:

1.	stałe roczne wydatki na admininistracye i konserwacye istniejących dróg, chodników, ścieków, parkanów, zakupno rekwizytów drogowych i t. p. wynoszą średnio 7.560 K. zatem na 10 lat	75.600 K.	— g.
2.	rekonstrukcya:		
a)	chodnik w ulicy Długosza brakujących 145 m. b. . .	2.199 „	40 „
b)	przeszutrowanie drogi do Dunajca 600 m. b. wraz z mostami	5.600 „	35 „
c)	rozszerzenie ulicy Jagielońskiej i uporządkowanie na długości 25 m. b.	604 „	86 „
	Do przeniesienia .	84.004 K.	61 g.

	Z przeniesienia .	84.004	K.	61 g.
d)	uporządkowanie ulicy Pijarskiej na dł. 150 m. b. wybrukowanie	3.330	„	— „
e)	wykupno gruntu w ul. św. Kunegundy 250 m² . .	2.000	„	— „
f)	wykupno gruntu w ul. Jagielońskiej i uporządkowanie na dług. 150 m. b.	4.316	„	— „
g)	chodnik w ul. Jagielońskiej między realnościami Jakubowskiego i Filipka dł. 118 m. b.	1.965	„	60 „
	chodnik w ul. Jagielońskiej między Filipkiem a Försterem dł. 115 m. b.	2.248	„	46 „
	chodnik w ul. Jagielońskiej między Lipińskiego a Lampla dług. 130 m. b.	2.951	„	— „
	chodnik w ul. Jagielońskiej między Dra Zielińskiego a ul. Zieloną 425 m. b.	9.489	„	50 „
h)	otwarcie ulicy od kolonii kolejowej do ul. św. Kunegundy 270 m. b.	3.557	„	60 „
i)	chodnik w ulicy Podwale dł. 102 m. b. z wykupnem gruntu i domu	3.474	„	— „
j)	regulacya ul. Szwedzkiej 54 m. b. z wykupnem gruntu i domu	26.321	„	71 „
k)	przebrukowanie rynku i założenie częściowe chodników .	20.988	„	60 „
l)	przebrukowanie ulicy szkolnej 56 m. b.	1.183	„	60 „
m)	regulacya ul. Szpitalnej 240 m. b. z wykupnem kamienicy i gruntu	25.236	„	80 „
n)	ulica z kolonii kolejowej przed nowemi koszarami 470 m. b.	16.342	„	41 „
o)	„ „ „ „ „ „ 430 m. b.	15.846	„	20 „
p)	przebrukowanie ulicy św. Ducha	1.243	„	20 „
r)	„ „ Lwowskiej 230 m. b. . . .	5.150	„	— „
s)	chodnik w ulicy Jagielońskiej 220 m. b. od szpitala wojsk. do realności Zamojskiej	2.014	„	— „
t)	chodnik w ulicy Jagielońskiej od realn. Zamojskiej do Adamczyka 250 m. b.	3.623	„	80 „
u)	chodnik w ulicy Jagielońskiej od Dyrekcyi skarbu do koszar 20 p. p. 360 m. b.	7.801	„	60 „
w)	chodnik w ulicy Jagielońskiej od ulicy Szpitalnej do ulicy Zielonej 425 m. b.	7.556	„	50 „
x)	chodnik w ul. Długosza dł. 300 m. b. od ulicy Szpitalnej do ulicy Małeckiego z wykupnem domów . . .	17.118	„	— „
y)	wybrukowanie ulicy Kazimierza 320 m. b. . . .	2.592	„	60 „
z)	wybrukowanie placu Trzeciego Maja	2.845	„	60 „
α)	chodnik w ulicy Krakowskiej 280 m. b. . . .	4.332	„	20 „
β)	„ „ Kościuszki 105 m. b. . . .	2.879	„	20 „
γ)	przebrukowanie ulicy Długosza	17.492	„	50 „
δ)	chodnik w ulicy Matejki 165 m. b.	2.208	„	60 „
ε)	„ „ „ płytki 400 m. b. . . .	3.028	„	80 „
η)	regulacya ulicy do Młynów 200 m. b.	3.720	„	— „
ϑ)	przedłużenie ulicy Zielonej od ulicy Matejki 70 m. b. z wykupnem domu	13.175	„	20 „
ι)	przeprowadzenie drogi przez Pierzchalskówkę 260 m. b. .	2.933	„	80 „
κ)	„ „ od koszar obrony kraj. do ulicy Zielonej 660 m. b.	6.488	„	80 „
λ)	rozszerzenie drogi kolejowej 710 m. b. z wykupnem gruntów	35.366	„	— „
μ)	chodnik w ul. Grodzkiej od koszar do Simona . .	1.746	„	40 „
	razem .	366.572	K.	89 g.

Tymczasem stan funduszów drogowych miasta Nowego Sącza jest w tym stopniu niekorzystny, że wskutek zaległości wypłat za budowle drogowe wykonane w latach ubiegłych i potrzeby wyrównania tych zaległości, które wynoszą kwotę 22.319 K 45 h., Ma-

gistrat miasta Nowego Sącza był zmuszony w r. 1901. zaprzestać nawet jakichkolwiek nowych robót, ograniczając się jedynie do konserwacyi i poprawy istniejących dróg i chodników.

Niezbędne wydatki na ten cel w r. 1901. wynoszą 8.672 K 37 h.
Oprócz tego gmina Nowego Sącza ma do zapłacenia w r. 1901. tytułem należytości biernych sumę 22.319 „ 45 „
Razem przeto wydatki drogowe na rok 1901 wynoszą kwotę . . . . . 30.991 K 82 h.

Po wyrównaniu zaległości przystąpi Magistrat m. Nowego Sącza począwszy od r. 1902. do budowli drogowych objętych powyżej poszczególnionym programem, według którego wydatki na każdy rok wynosić będą przeciętnie po 36.658 K.

Suma ta przechodzi zwyczajną możność finansową gminy miasta Nowego Sącza i bez pomocy dochodów z kopytkowego nie byłaby w stanie podołać wytkniętemu zadaniu.

Przedstawiwszy niezbędne potrzeby miasta Nowego Sącza na polu rozwoju komunikacyi, Wydział krajowy oświadcza się za udzieleniem gminie miasta Nowego Sącza dalszej koncesyi na trzy lata do pobierania opłat kopytkowych na tych samych warunkach co do wysokości wymiaru jak dotychczas i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączoną ·|. ustawę.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Antoni Jaxa Chamiec w. r.
Członek Wydziału krajowego.

USTAWA

z dnia . . . . o udzieleniu gminie miasta Nowego Sącza koncesyi na pobór opłaty myta kopytkowego.

Zgodnie z uchwałą Sejmu mojego Król. Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, jak następuje:

Art. I.

Dla ulżenia ciężaru utrzymywania w dobrym stanie ulic, placów i dróg miejskich udziela się gminie miasta Nowego Sącza na przeciąg lat trzech od chwili wejścia w życie niniejszej ustawy prawo do pobierania myta kopytkowego pod warunkami poniżej określonymi.

Art. II.

Gmina miasta Nowego Sącza pobierać ma myto kopytkowe na następujących sześciu do miasta prowadzących drogach w miejscu, gdzie wchodzą w obręb miasta:

1. na drodze do Chełmca przed mostem żelaznym na Dunajcu;
2. na drodze krajowej Tarnowsko-Sądeckiej przed mostem przetakowskim;
3. na drodze państwowej od strony gminy Załubińcze wiodącej do Grybowa;
4. na drodze powiatowej wiodącej z Nowego Sącza do Krynicy;
5. na drodze krajowej Tarnowsko-Niedzieckiej wiodącej do Starego Sącza.
6. na drodze bocznej wiodącej do Gorzkowa obok cmentarza chrześciańskiego.

Art. III.

Opłata myta kopytkowego ma być raz tylko przy wstępie do miasta pobieraną, według następującego wymiaru:

1. od konia, muła lub osła w zaprzęgu 6 (sześć) h.
2. od każdej sztuki bydła rogatego w zaprzęgu 4 (cztery) h.

3. od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od konia wierzchowego, od każdej sztuki bydła pędzonego ciężkiego, tudzież od bydła drobnego 2 (dwa) h.

Konie, woły, krowy, muły, osły należą do bydła ciężkiego, zaś cielęta, źrebięta, owce, kozy i świnie do drobnego.

Od bydła niesionego lub wiezionego wozem nie opłaca się żadnej należytości.

Zwierzęta, które ssą i przy matkach idą, są wolne od opłaty myta kopytkowego.

Art. IV.

Przy poborze myta kopytkowego mają być zachowane ogólne przepisy o uwolnieniu od opłat mytniczych, lub o zniżeniu tychże.

Art. V.

Dochód z myta kopytkowego nie może być obrócony na żaden inny cel jak tylko na brukowanie lub szutrowanie ulic, placów i dróg miejskich i na zakładanie lub utrzymywanie na nich ścieków, kanałów i mostów.

Art. VI.

Zużycie dochodu z myta kopytkowego na opędzenie kosztów utrzymania ulic, placów i dróg miejskich, nie uwalnia miasta od obowiązku utrzymania ich wogóle i w dobrym stanie i używania na ten cel prestacyj mieszkańców miasta według postanowień ustawy drogowej.

Art. VII.

Każdego roku przedłoży gmina pobierająca myto kopytkowe przed rozpoczęciem roku budżetowego Wydziałowi powiatowemu preliminarz tych robót, które zamierza w tym roku wykonać i pokryć prawdopodobnie spodziewanym dochodem z myta kopytkowego podług postanowień powyższego artykułu VI.

Art. VIII.

Najpóźniej w cztery tygodnie po upływie każdego roku budżetowego wykaże gmina pobierająca myto kopytkowe Wydziałowi powiatowemu, czyli i o ile preliminowane na ten rok z funduszu poboru myta kopytkowego, oraz z innych zasobów ustawą drogową i regulaminem drogowym wskazanych, roboty uskutecznione zostały i czy cały dochód, który z tych źródeł wpłynął do miejscowego funduszu dróg gminnych, był na powyższe roboty obrócony i wyczerpany.

Art. IX.

Kontrolę nad robotami około utrzymania w dobrym stanie ulic, placów i dróg miejskich, pokrywanemi z funduszu poboru myta kopytkowego wykonuje Wydział powiatowy, a względnie Wydział krajowy w myśl §. 35. ustawy drogowej z dnia 5. lipca 1897 Dz. u. kr. Nr. 43., przyczem służy mu prawo przedsięwzięcia stosownych środków zaradczych na koszt gminy pobierającej myto kopytkowe.

Art. X.

Gdyby gmina miasta Nowego Sącza pobierająca myto kopytkowe wymienionych w tej ustawie warunków nie dopełniła, zarządzi polityczna władza powiatowa środki przymusowe wskazane ustawą drogową z dnia 5. lipca 1897 Dz. u. kr. Nr. 43 i wykonawczym regulaminem z dnia 20. grudnia 1897 Dz. u. kr. Nr. 72. Jeżeliby zwykłe środki przymusowe nie skutkowały, a organa miejskie nie utrzymywały ulic, placów i dróg miejskich w dobrym stanie lub używały w sposób nieodpowiedni funduszu pochodzącego z poboru myta kopytkowego lub innych dochodów miejscowego funduszu dróg gminnych, natenczas obejmie Wydział powiatowy bezpośredni zarząd wyżej wymienionych ulic, placów i dróg, niemniej też funduszów w myśl postanowień §. 38. ustawy drogowej z 5. lipca 1897.

Art. XI.

Od zwierząt w art. III. poszczególnionych, to jest opłatą myta kopytkowego objętych, nie będzie gmina miasta Nowego Sącza pobierała żadnej innej opłaty podczas dni targowych lub jarmarcznych.

Art. XII.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

L. s. 1.228/901.

We Lwowie, dnia 27. czerwca 1901.

Aleg. 120

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustawy krajowej z dnia 4. lipca 1899 Dz. u. kr. Nr. 93 o poborze krajowych opłat konsumcyjnych.

Wysoki Sejmie!

W dniu 4. b. m. uchwaloną została przez Radę państwa ustawa o podwyższeniu opłaty konsumcyjnej od wódki i przekazaniu kwoty z podwyższenia tego uzyskanej, na rzecz funduszów krajowych, królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa.

W myśl Art. III. lit. B. tuż co powołanej ustawy, przypuszczone będą do udziału w poborze dochodów z tego podwyższenia podatku konsumcyjnego od wódki jedynie te kraje, które przez czas trwania tej ustawy państwowej t. j. od 1. września 1901 do 31. grudnia 1909 nie będą pobierały krajowej opłaty konsumcyjnej od wódki, czyli palonych płynów spirytusowych.

Stosując się do powyższego postanowienia, wniósł Wydział krajowy w dniu 19. czerwca 1901 do Wysokiego Sejmu projekt do ustawy, zmieniającej postano wienia ustawy krajowej z dnia 4. lipca 1899 Dz. u. i r. kr. Nr. 93 o poborze krajowych opłat konsumcyjnych, a to uchylający z dniem 1. września r. b. pobór krajowej opłaty konsumcyjnej od wódki (gorących, palonych płynów spirytusowych).

Zgodnie z przedłożeniem Wydziału krajowego, komisya budżetowa czyni wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy.

Przewodniczący:
Dunajewski w. r.

Sprawozdawca:
Abrahamowicz w. r.

Ustawa

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, uchylająca postanowienia ustawy z dnia 4. lipca 1899 Dz. u. i r. kr. Nr. 93 o poborze krajowych opłat konsumcyjnych, o ile się tyczą poboru opłaty konsumcyjnej od gorących palonych płynów spirytusowych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, jak następuje:

Art. I.

Postanowienia ustawy z dnia 4. lipca 1899 Dz. u. i r. kr. Nr. 93. o poborze krajowych opłat konsumcyjnych, o ile się tyczą poboru opłaty konsumcyjnej od gorących, palonych płynów spirytusowych, tracą moc obowiązującą z dniem 31. sierpnia 1901.

Art. II.

Krajową opłatę konsumcyjną, uiszczoną za te palone gorące płyny spirytusowe, które ulegną dodatkowemu opodatkowaniu, przewidzianemu w artykule II. ustawy państwowej z dnia . . . . . Dz. p. p. Nr. . . . ., zwróci fundusz krajowy osobom obowiązanym do zapłacenia tego dodatkowego podatku, o ile udowodnią, że dotychczasowa krajowa opłata konsumcyjna została od tych płynów według taryfy uiszczoną.

Bliższe postanowienia co do zwrotu uiszczonej opłaty unormuje rozporządzenie, wydane przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Art. III.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych i Mojemu Ministrowi skarbu.

L. s. 984/1901. Lwów, dnia 25. czerwca 1901.

Aleg. 121

Sprawozdanie

Komisyi gospodarstwa krajowego o zakładach naukowych rolniczych, gorzelni i folwarku w Dublanach i o krajowej stacyi botaniczno-rolniczej we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

Rozpatrując sprawy szkoły wyższej dublańskiej na podstawie tegorocznego sprawozdania Wydziału krajowego o zakładach krajowych rolniczych w Dublanach znajdujemy dwie sprawy, które jako nowe przed innemi rozpatrzeć należy.

Sprawa zmiany planu naukowego zasługuje przedewszystkiem na uwagę. W chwili kiedy za granicą akademie i wyższe zakłady naukowe rolnicze rozmieszczone na prowincyi zaczęto przenosić do miast uniwersyteckich zdawało się, że wykształcenie wyższe przyszłego rolnika mogło się ograniczyć na li tylko teoretycznem przyswojeniu sobie wszystkich nauk w zakres jego zawodu wchodzących. Z biegiem czasu, zakłady te w miastach uniwersyteckich urządzane poczuły brak właściwego warsztatu a dowodem tego, że tak samo wiedeńska Hochschule für Bodencultur jak wydziały rolnicze przy uniwersytetach w Lipsku, Berlinie i gdzieindziej zażądały od samego początku znacznych przestrzeni na ogrody doświadczalne a obecnie ponawiają żądania dla rozszerzenia takowych celem jak najobszerniejszych demonstracyi praktycznych. W Dublanach posiadamy ten pierwszorzędny środek naukowy tj. doskonale urządzone gospodarstwo rolne i dziwnem się wydaje że tego środka naukowego w odpowiedni sposób nie użytkowaliśmy dotąd. Zaprzeczyć się nie da że w obec obowiązku uczenia się zastosowanego w Dublanach wplecenie w plan naukowy praktyki gospodarczej w całem tego słowa znaczeniu przedstawia niemałe trudności, komisya gospodarstwa krajowego jednak jest tego zdania, czemu zresztą Wysoki Sejm w swej zeszłorocznej uchwale dał wyraz, że w plan nauki wyższej szkoły rolniczej w Dublanach obowiązkowa praktyka gospodarcza da się niewątpliwie wprowadzić, że jednak wydawanie na razie ścisłych w tej mierze przepisów, nie jest wskazanem. Nie można bowiem przesądzać z góry i praktyka dopiero to wykazać może, czy sposób wskazany przez Wydział krajowy, tj. pewne ścisłe tygodniowe zajęcie uczniów trzeciego roku w praktycznych ćwiczeniach, kontroli lub czynnościach gospodarskich nie będzie może zbyt wielką przeszkodą w korzystaniu z wykładów bieżących, czy też raczej może nie byłoby wskazanem ażeby uczniom drugiego roku nałożyć obowiązek praktycznego ciągłego zajęcia w czasie tak zwanym wakacyjnym tj. w lipcu, sierpniu i wrześniu, w którym to czasie ze stanowiska administracyjnego, mianowicie podziału pracy, wyzyskania czasu, obeznania się z wszystkiemi najważniejszemi czynnościami przy zbiorze i przygotowaniu pod zasiew nie byłoby wskazanem, a owa tygodniowa praktyka dla śledzenia pewnych objawów praktycznego ruchu i praktycznej pracy wskazaną by była może tylko dla uczniów 3 go roku. W tej mierze komisya gospodarstwa krajowego jest zdania, że Wydziałowi krajowemu i doświadczonemu kierownictwu zakładów dublańskich pozostawić należy na razie obranie drogi i zebranie pod tym względem doświadczeń które dopiero w najbliższej przyszłości mogłyby służyć za podstawę do wydania przepisów ostatecznie obowiązujących, które uzyskane na tej drodze zapewniłyby osiągnięcie zamierzonego celu.

Komisya gospodarstwa krajowego wyraża przekonanie że sprawa zmiany planu naukowego z początkiem roku szkolnego w życie wprowadzoną zostanie.

Drugą sprawą jest sprawa tytułu mającego na przyszłość służyć wyższej szkole rolniczej w Dublanach. Przygotowanie naukowe słuchaczy dotychczasowej szkoły rolniczej wyższej jest na podstawie przepisów takie, że kwalifikują się oni do słuchania studyów uniwersyteckich.

Szczodrobliwością kraju zaopatrzona jest ta szkoła we wszystkie środki naukowe bardzo obficie i w miarę wymagań wiedzy i postępu rolniczego Sejm krajowy nie waha się nigdy odpowiednie ponosić wydatki ażeby w tym kierunku zakłady krajowe w Dublanach zawsze odpowiednio wyposażyć. Siły nauczycielskie stoją niewątpliwie na wysokości swego zadania i tak w kierunku przepisanym im planem naukowym zadość czynią obowiązkowi w zupełnej mierze, jak też biorąc udział w ruchu naukowym, pisząc samodzielne rozprawy i liczne korespondencye w miesięcznikach i tygodnikach rolniczych, stają niewątpliwie na wysokości swego zadania. Ostatnie nabytki jakie Wydziałowi krajowemu udało się pozyskać dla obsadzenia opróżnionych miejsc świadczą również o tem, że na ludziach na odpowiedniej wysokości nauki stojących nam nie brak. Nazwa: »Szkoła wyższa rolnicza«, w urządzeniach kół zawodowych tego rodzaju w monarchii austryackiej właściwie nie istnieje, bo rozróżniamy tylko szkoły niższe, średnie i szkoły najwyższe tj. Hochschule a więc dla szkoły rolniczej wyższej tak jak od długiego czasu mieliśmy zwyczaj Dublany nazywać, właściwie w tej nomenklaturze miejsca nie było ztąd też i niekorzyść, że w sferach urzędowych uważano Dublany zawsze za szkołę średnią, kiedy nakreślone powyżej jej uposażenie pod względem środków naukowych, stopnia przygotowania słuchaczy i sił nauczycielskich właściwie jako szkołę wyższą ją charakteryzują. Przejście więc słuchaczy szkoły wyższej rolniczej dublańskiej do zakładów zagranicznych celem korzystania z wykładów podlega pewnym trudnościom a jeżeli zważymy dalej że szkoły tego rodzaju jak szkoła w Tabor i szkoła w Liebwerd w ostatnim czasie bez trudności uzyskały tytuł akademii rolniczej, to niema żadnego rzeczowego powodu, ażeby zakładowi dublańskiemu tej równorzędności z tymi zakładami nie zapewnić i uznania tej równorzędności ze strony Rządu nie zażądać. Gdy oprócz tego i w duchu czasu leży pewnego rodzaju uzasadnione żądanie, by zakład dający zupełne wykształcenie zawodowe nosił tytuł akademii, przeto komisya gospodarstwa krajowego zgodnie z zapatrywaniem Wydziału krajowego, na zmianę tej nazwy zakładu dublańskiego szkoły wyższej w Dublanach na nazwę Akademia rolnicza w Dublanach, najzupełniej się zgadza. Tytuł ten nie będzie wcale awansem, podniesieniem szkoły do wyższego typu, bo znaczy to samo co obecna nazwa wyższej szkoły, będzie tylko zmianą nazwy na powszechnie zrozumiałą bo przyjętą w urzędowym podziale szkół na stopnie. Obawa zaś żeby z nazwą akademii kierunek nauki nie stał się więcej teoretycznym, byłaby płonną w obec w pierwszym ustępie określonej zmiany planu naukowego a raczej uzupełnienia takowego i zmiana tego tytułu nie dotknie zupełnie ostatniej organizacyi szkoły i nie naruszy w niczem obowiązujących przepisów.

Na podstawie zeszłoroczną uchwałą Sejmu zwiększonego etatu nauczycieli o jedną posadę profesora, zamianował Wydział krajowy dotychczasowego profesora adjunkta p. Józefa Pomorskiego profesorem, poruczając mu nadal wykłady chemii rolnej i kierownictwo stacyi doświadczalnej chemiczno-rolniczej w Dublanach. Zarazem zamianował Wydział krajowy p. Kazimierza Szulca profesorem-adjunktem dla fizyki i meteorologii a na opróżnione miejsce profesora botaniki wakujące od r. 1897 powołał Wydział krajowy zaszczytnie znanego w świecie naukowym botanika Dr. Maryana Raciborskiego, który obowiązki profesora objął w sierpniu roku zeszłego.

W skutek ustąpienia zasłużonego profesora hodowli Kazimierza Pańkowskiego, jak też opróżnionej katedry rolnictwa przez ustąpienie p. Juljusza Olszowego, został rozpisany konkurs na te dwie posady i życzyć należy, ażeby z otwarciem roku szkolnego posady te odpowiedniemi siłami obsadzone zostały.

Preliminarz wyższej szkoły na rok 1901 wykazuje niedobór do pokrycia z funduszu krajowego w kwocie 100.285 koron, zatem mniejszy od niedoboru zeszłorocznego o 3.600 koron. Preliminowane w wydatkach nadzwyczajnych pozycye: 900 koron na uporządkowanie chodników, jakoteż nadzwyczajny kredyt w kwocie 1.100 koron na dalsze adaptacye w dawnym budynku internatowym, a to: na naprawę pęknięć w murach i podlepienie całego dachu wapnem w kwocie 580 koron, na przestawienie sześciu pieców 330 koron, na przeniesienie dołu kloacznego z powodu budowy nowego skrzydła internatu 200 koron, razem więc jak podaliśmy 1.100 koron uważa komisya gospodarstwa krajowego za usprawiedliwione. Nadto zdaniem komisyi gospodarstwa krajowego należy obecnie stanowczo do porządku doprowadzić sprawę zaopatrzenia w wodę zakładów dublańskich, dotychczasowa bowiem praktyka dostarczania wody do picia i gotowa-

nia, z odpływu rurek drenowych jest stanowczo nie wystarczającą a przywożenie wody odpowiedniej aż ze Lwowa nie odpowiada zupełnie potrzebom zakładu, jakoteż względom administracyjnym. Czy braki usunąć należy przez wybudowanie wodociągu, czy też za pomocą urządzenia odpowiednich filtrów tego przesądzać w obecnem stadyum nie należy.

Ważną rzeczą jest uzupełnienie a względnie naprawa istniejącego a obecnie zepsutego kanału odprowadzającego wszystkie odpadki, pomyje, brudnę wody z całego zakładu.

Komisya gosp. kraj. wyraża przekonanie, że Wydział kraj. z możliwem zachowaniem względu na konieczną oszczędność tym piekącym potrzebom w najbliższym czasie zaradzić będzie się starał.

W stosunkach szkoły niższej niema nic ważniejszego do zauważenia oprócz tego, że stosownie do projektu przedstawionego w zeszłorocznem sprawozdaniu, ma Wydział krajowy zamiar zniszczony kompletnie budynek szkoły niższej znieść, pierwotny jednak projekt o tyle się zmienia, że zamiast projektowanych dwu domów parterowych zbudować się ma jeden piątrowy, którenby objął nie 4 lecz 5 pomieszkań, a przy odpowiedniem zrestaurowaniu tylnych części dawnego budynku zaradzi się tym sposobem potrzebie odpowiedniego umieszczenia sił nauczycielskich i potrzebom szkoły niższej zadość się uczyni. Podniesienie się wskutek tego kosztów budowy z 40.000 koron na 48.000 koron jest usprawiedliwione i przekroczenie o 8.000 koron musiałoby być wstawione do preliminarza budżetu na rok 1902. Komisya gospodarstwa krajowego uznaje zmianę tę w projekcie za uzasadnioną i wnosi: Wysoki Sejm zechce takową przyjąć do zatwierdzającej wiadomości.

W szkole gorzelniczej i gorzelni nie zaszły żadne zmiany a urządzany co roku kosztem funduszu dyspozycyjnego Wydziału krajowego kilkudniowy kurs praktyczny dla organów c. k. straży skarbowej odbywał się w tym roku jak zwykle. Folwark dublański wykazuje w preliminarzu na rok 1901. po raz pierwszy od szeregu lat budżetową nadwyżkę w dochodach w kwocie 1277 koron, nie zawierał on bowiem na rok ten żadnych większych nadzwyczajnych wydatków wyjąwszy kwotę 175 koron na postawienie chlewu i parkanu przy mieszkaniu rządcy, nadto 1.800 koron na dalsze drenowanie pól folwarku, która to kwota w skutek potrzeby naprawy matek i wylotów na gruntach w latach poprzednich drenowanych jest o 400 koron wyższą od zeszłorocznie preliminowanego kredytu. Zauważyć należy że w inwentarzu folwarku brakuje dotąd koniecznych maszyn do czyszczenia zboża, a używanie do tego celu maszyn i narzędzi będących własnością muzeum rolniczego nie jest właściwem. Niewielki stosunkowo wydatek na ten cel jest koniecznym. Zaprzestanie dalszego wyrobu cegły w Dublanach z powodu że produkcya ta wskutek niekorzystnych warunków miejscowych się nie opłacała, uznaje komisya gospodarstwa krajowego za usprawiedliwione.

Co do stacyi doświadczalnej chemiczno - rolniczej w Dublanach i botaniczno rolniczej we Lwowie, to sprawozdanie z tych dwu odrębnych zakładów przez pomyłkę zostało przy sprawozdaniu tem o zakładach dublańskich wspólnie przedłożone. Na przyszłość osobne sprawozdania z czynności tych instytucyi są pożądane. Dotychczasowa dotacya ze skarbu państwa w kwocie 4,000 koron dla obu stacyi doświadczalnych nie jest wystarczającą. C. k. Rząd do tego czasu nie uczynił zadość kilkakrotnie ponawianym żądaniom co tem bardziej zadziwiać musi, ileże stacye te w całej Monarchii pod względem zakresu swoich czynności, ilości załatwianych badań, na drugiem stoją miejscu. Szczególnie szybki wzrost agend stacyi w kierunku kontroli nasion jak o tem świadczy załączone sprawozdanie wymaga zwiększenia fachowych sił pomocniczych, gdyż dotychczasowy personal stacyi złożony z dwu asystentów i laboranta już obecnie z trudem tylko podołać może pracy kontrolnej wymagającej obok ścisłej dokładności także szybkiego wykonania, nie mówiąc już o czynności doświadczalnej której dotąd dla szczupłości personalu i środków nie mogła prawie stacya rozwinąć.

Uwzględniając te istotne potrzeby Wydział krajowy słusznie postanowił przy układaniu preliminarza stacyi na rok 1901. wstawić nową pozycyę wydatku na utrzymanie trzeciego asystenta stacyi botanicznej i w tym też celu na końcu sprawozdania odpowiednie czynimy wnioski.

Z tem łączy się zarazem sprawa stabilizacyi jednego asystenta stacyi botanicznej we Lwowie i stacyi chemicznej w Dublanach, w myśl zeszłorocznych uwag komisyi gospodarstwa krajowego i uchwał Wyzokiego Sejmu. Tu musimy jeszcze raz z naciskiem podnieść że zadanie asystentów stacyi jest zgoła różne od stanowiska asystentów katedr uniwersyteckich, którzy po kilkuletniej czynności zwykle ustępują miejsca innym chętnym do studyów w pewnej gałęzi nauki. Od asystenta stacyi natomiast wymaga się pracy i służby, zajęcie jego wymaga wprawdzie przygotowania naukowego, ale samo przez się już nie kształci, nie daje możności naukowego wyrobienia zię, ztąd też stanowisko asy-

stenta uważać należy za zawód, który ma dać i zapewnić utrzymanie w nim pracującemu, już na całą przyszłość.

Projekt Wydziału krajowego przedstawia się następująco:

a) w miejsce dotychczasowego etatu asystentów w stacyi botanicznej we Lwowie, składającego się z asystenta z płacą 1.600 K i dodatkiem na pomieszkanie w kwocie 478 K rocznie i drugiego asystenta z płacą 1.200 K i takim samym dodatkiem na mieszkanie, co czyni razem wydatek 3.756 K, projektuje Wydział krajowy etat następujący:

1. asystent etatowy z płacą 2.000 K i dodatkiem aktywalnym 200 K . . . . . razem 2.200 K
2. dwóch asystentów z płacą 1.200 K i dodatkiem na pomieszkanie po 470 K . . „ 3.356 „

razem 5.556 K.

Zmiana ta podwyższa wydatek budżetu stacyi rocznie o 1.800 K.

b) w etacie asystentów stacyi doświadczalnej chemicznej w Dublanach projektuje Wydział krajowy tylko zamianę jednej posady asystenta z płacą 1.600 K i dodatkiem na pomieszkanie 478 K na posadę etatową z stałą płacą w kwocie 2.000 K i dodatkiem aktywalnym w kwocie 200 K rocznie, wskutek czego wynika wydatek większy o 282 K.

Wydział krajowy nie upatruje w tem stosunkowo niedużem zwiększeniu wydatków zbyt wielkiej ofiary, gdyż jest przekonanym, że zapewnienie bytu przynajmniej starszym asystentom doda im zachęty do wytrwania w gorliwości i wyjdzie pewnie na pożytek zakładów.

Na podstawie powyższego sprawozdania komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowych zakładach naukowych, o gorzelni i folwarku w Dublanach i o kraj. stacyi doświadczalnej botaniczno-rolniczej we Lwowie.

II. Sejm zmienia dotychczasową nazwę wyższej szkoły rolniczej w Dublanach na nazwę »Akademia rolnicza w Dublanach« i poleca Wydziałowi krajowemu staranie o uznanie tej zmiany ze strony c. k. Rządu.

III. Sejm ustanawia w kraj. stacyi doświadczalnej chemiczno-rolniczej w Dublanach jedną posadę etatową asystenta z stałą płacą w kwocie 2.000 K rocznie i dodatkiem aktywalnym w kwocie 200 K rocznie, zwijając równocześnie jedną posadę asystenta z płacą roczną 1.600 K.

Asystent etatowy jest urzędnikiem krajowym z prawami objętemi ustanową służby krajowej i statutem emerytalnym, uchwalonym przez Sejm na posiedzeniu dnia 21. stycznia 1889.

IV. Sejm znosi dotychczasowy etat asystentów w krajowej stacyi doświadczalnej botaniczno-rolniczej we Lwowie i ustanawia etat następujący:

1. Asystent etatowy z stałą płacą w kwocie 2.000 K rocznie i dodatkiem aktywalnym w kwocie 200 K rocznie.
2. Dwóch asystentów nieetatowych, każdy z płacą w kwocie 1.200 K i dodatkiem na pomieszkanie w kwocie 478 K rocznie.

Asystent etatowy jest urzędnikiem krajowym z prawami objętemi ustanową służby krajowej i statutem emerytalnym, uchwalonym przez Sejm na posiedzeniu dnia 21. stycznia 1889.

Za przewodniczącego:
Stadnicki.

Sprawozdawca:
W. Struszkiewicz.

L. s. 1.099/901. Lwów, dnia 26 czerwca 1901.

Aleg. 122

Sprawozdanie

Komisyi gospodarsta krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do hodowli bydła w r. 1900.

Wysoki Sejmie!

Uchwalona przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 10. marca 1899 r. nowela do ustawy hodowlanej zmieniająca trzy paragrafy rzeczonej ustawy nie uzyskała Najwyższej sankcyi z powodu, że wedle reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa tekst nowego §. 3. nasuwa wątpliwości i byłby w sprzeczności z innymi §§., które normują sposób licencyonowania buhai przez okręgowe komisye licencyonujące i zmianie nie uległy — niemniej też z powodu że § 21. ustawy z 20. lipca 1892 Dz. u. kr. L. 51. zamieszczono bez zmiany w projekcie noweli do ustawy choć w tytule a względnie w Artykule A. zaznaczono, że paragraf ten ma być uchylony co nie leżało w intencyi Sejmu, który zamierzał tylko wyrazić że czas trwania ważności postanowień zawartych w §. 21. ustawy przedłuża się na dalsze lat sześć, co należało umieścić wyraźnie w osobnym artykule.

Wydział krajowy pragnąc ponowić projekt zmiany ustawy z dnia 20. lipca 1892 odniósł się do obydwóch Komitetów krajowych towarzystw rolniczych z zapytaniem, czy nie uznałyby za wskazane by prócz zmian proponowanych w przedłożonej już noweli do ustawy. nie wprowadzić innych jeszcze zmian obecnie obowiązującej ustawy a choć Komitety obu towarzystw przedłożyły nowe wnioski do zmiany tej ustawy, Wydział krajowy na podstawie opinii komisyi dla spraw rolniczych, ograniczył się tylko do uchylenia usterek wytkniętych w uchwalonym już w 1889 r. projekcie ustawy i tak poprawiony projekt noweli ponownie Wysokiemu Sejmowi przedkłada.

W nowym projekcie noweli ustawy Wydział krajowy pozostawia §. 3. bez zmiany lecz natomiast w §. 2. umieszcza dodatek, który postanawia, że buhaj zaopatrzony w certyfikat przez komitet galic. Towarzystwa gospodarskiego względnie Towarzystwa rolniczego Krakowskiego może być użyty do rozpłodu obcego bydła, co leżało w zamiarze poprzednio uchwalonej zmianie §. 3. i nie daje powodu do wątpliwości pod względem kompetencyi wydawania licencyi i certyfikatów. Paragraf 9. ustawy zmieniony uchwałą sejmową z 1899 r. zostaje obecnie w tem samem brzmieniu, gdyż przeciw jego stylizacyi nie podniosło Ministerstwo rolnictwa żadnych zarzutów. Stosownie do wskazówek reskryptu ministeryalnego ażeby w noweli do ustawy był oznaczony czas trwania ważności certyfikatów tudzież obowiązek Towarzystw gospodarczych opiętnowania tych buhai, którym wydane zostały certyfikaty, zamieszcza Wydział krajowy w noweli Artykuł II. w którym postanowienia te są jasno sformułowane a zamiast powtórzyć paragraf 21. ustawy w dotychczasowem brzmieniu, celem przedłużenia ważności jego postanowień na dalsze sześć lat, projektuje Artykuł III., który postanawia, że paragraf 21. pierwotnej ustawy obowiązywać będzie przez dalsze sześć lat od dnia wejścia w życie noweli do ustawy.

Komisya gospodarstwa krajowego zamilczyć nie może, że ustawa hodowlana dotychczas obowiązująca w praktycznem zastosowaniu pod niektórymi względami wymaga poprawy, prócz zmian powyżej określonych — ze względu jednak, że zmiany dalej idące mogłyby znów narazić nowelę na odmowę Najwyższej sankcyi a zmiany przez Wydział krajowy proponowane najważniejsze usterki usuwają, zgodnie z Wydziałem krajowym zaleca Wysokiemu Sejmowi przedłożony projekt noweli ustawy do uchwały.

Gdy według postanowień paragrafu 4. ustawy z 20. lipca 1892 mandat członków komisyi licencyonujących trwa trzy lata a z końcem 1900 r. ukończył się drugi okres działalności tychże komisyi, Wydział drajowy zajął się zorganizowaniem nowych na dalszy okres trzechletni, zamianował przewodniczących i ich zastępców i zakomunikował im skład komisyi, tak, że z wiosną bieżącego roku mogły już przeprowadzać swe czynności. W skład nowych komisyi licencyonujących weszło na zachodzie jak i w wschodniej części kraju więcej włościan niż dotąd co komisya gospodarstwa krajowego z zadowoleniem przyjmuje do wiadomości — usunie to poniekąd uprzedzenie między włościanami istniejące, że komisye licencyonujące postępują zanadto surowo, a zarówno da sposobność tej warstwie ludności przekonania się, że tam gdzie postanowienia ustawy wykonane zostają i rozbudziło się zamiłowanie do hodowli bydła, tam też i ta gałąź gospodarstwa przyczyniła się do dobrobytu włościan.

Jakkolwiek zaprzeczyć się nie da, że w znaczej części kraju licencyonowanie buhai należycie wykonane zostaje — tak w zachodniej jak i w wschodniej części kraju są jeszcze powiaty, które przy zupełnem zaniedbaniu hodowli bydła licencyonowania zupełnie nie przeprowadzały lub też tylko w niektórych okręgach. Pomimo tego jednak w 1900 r. kredyt uchwalony przez Wysoki Sejm na opędzenie kosztów komisyi licencyonujących łącznie z subwencyą państwową. tej samej wysokości nie tylko zupełnie wyczerpany został, lecz musiał być przekroczonym o blisko 2.000 koron. Przy energiczniejszej działalności nowych komisyi licencyonujących, przypuszczać należy, że i w następnych latach wydatek na opędzenie kosztów połączonych z licencyonowaniem będzie znaczniejszy, jednak komisya gospodarstwa krajowego zgodnie z Wydziałem krajowym na rok bieżący nie wstawia do preliminarza wydatków wyższej kwoty, w nadziei, że możliwe przekrocze nie Wysoki Sejm raczy uznać za usprawiedliwione.

Towarzystwo hodowców czerwonego bydła polskiego którego dodatnia działalność już stwierdzoną została. w roku 1899 uzyskało jednorazową subwencyę z funduszów krajowych w wysokości 2.000 zł. w 1900 r. petycya tego Towarzystwa o subwencyę uchwałą z 3. maja przez Wysoki Sejm odstąpiona Wydziałowi krajowemu do załatwienia uwzględnioną być nie mogła dla braku funduszów na ten cel. W obec okoliczności jednak że c. k. Ministerstwo rolnictwa w uznaniu prac Towarzystwa około podniesienia hodowli czerwonego bydła przyznało mu subwencyę po 4.000 koron przez lat trzy od 1899 r. począwszy, Wydział krajowy nie chcąc narazić Towarzystwo na utratę dalszej subwencyi państwowej, poniekąd zawisłej od subwencyi krajowej, wstawił do preliminarza na rok 1901 jednorazowy nadzwyczajny wydatek w kwocie 4.000 koron dla pomienionego Towarzystwa, który komisya gospodarstwa krajowego uważa za usprawiedliwiony.

Sprawa tępienia gruźlicy u bydła pierwszorzędnego znaczenia dla hodowli, dla której inne państwa i kraje Europy a również i Ameryka od szeregu lat poświęcają znaczne fundusze a niektóre z nich poszczycić się mogą, że konsekwentnem postępowaniem doprowadziły do pomyślnych rezultatów, w naszym kraju dotąd nie wyszła po za granice skromnych prób, które do pożądanego celu doprowadzić nie mogą. Jakkolwiek używany dotychczas środek rozpoznawczy gruźlicy, t. j. zastosowanie szczepienia tuberkuliną nie daje bezwzględnej pewności co do rozpoznania choroby — okazał się on najlepszym i obok badań klinicznych i wprowadzenia zarządzeń hodowlanych i zdrowotnych niezawodnie przyczyni się do wstrzymania dalszego szerzenia się gruźlicy u bydła i umożliwi wyprodukowanie zdrowego materyału rozpłodowego. Należałoby przeto i u nas trzymać się tej metody i podjąć akcyę w szerszych rozmiarach przy pomocy finansowej państwa i kraju. Wydział krajowy od wiosny 1899 r. rozpoczął wspomnianą akcyę w formie prób, wysyłając weterynarza krajowego do wskazanych przez Komitet Towarzystwa gospodarskiego i pod jego kierunkiem stojących obór zarodowych, gdzie przeprowadzał dokładne badanie i szczepienie rozpoznawcze wszystkich sztuk należących do tych obór jakoteż i tych, które z niemi zostają w stałej styczności i wydawał zażądzenia dążące do wyrugowania gruźlicy z tych obór.

Do końca roku 1900 weterynarz krajowy przeprowadził badanie i szczepienie 1.500 sztuk bydła w 32 oborach, w których ogółem uznał za chore, podejrzane i lekko podejrzane 26·73%. Rezultat ten okazuje do jakiego stopnia gruźlica u bydła w naszym kraju jest rozszerzoną jeżeli nadto się zważy że badanie przeprowadzone było w oborach gdzie bydło ma lepsze warunki bytu i hygieny od reszty bydła w kraju.

Koszta podróży i dyety weterynarza krajowego przy czynnościach powyżej wyszczególnionych wynosiły 1866 koron, nie licząc jego stałych poborów które przypadały za czas poświęcony tym czynnościom, a gdy i na rok bieżący wydatek ten dosiągnie tej samej wysokości, Wydział krajowy nie mając do swej dyspozycyi fundusz na ten cel, wsta-

wił do Rubryki XV. preliminarza wydatków kwotę 2.000 koron na opędzenie kosztów podróży i dyet przy szczepieniu tuberkuliną, który to wydatek komisya gospodarstwa krajowego uznaje za konieczny i usprawiedliwiony.

W wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu polecającej Wydziałowi krajowemu, ażeby prowadził dalsze rokowania z c. k. Rządem celem wyjednania wydatnego zasiłku z funduszów państwowych na szczepienie bydła tuberkuliną, odniósł się Wydział krajowy do c. k. Rządu przedstawiając swą dotychczasową działalność w tym kierunku a po zasięgnięciu opinii krajowej komisyi dla spraw rolniczych przedłożył szczegółowy plan dalszej akcyi zgodny z wymogami c. k. Ministerstwa rolnictwa zamieszczonemi w reskrypcie z dnia 22. sierpnia 1899 od wypełnienia których Ministerstwo czyniło zawisłem udzielenie znaczniejszego zasiłku na ten cel przez lat kilka. Komisya gospodarstwa krajowego wyraża niepłonną nadzieję że po uzyskaniu tego zasiłku, Wydział krajowy przyspieszy tempo akcyi w kierunku tępienia gruźlicy u bydła ażeby w krótkim czasie we wszystkich oborach zarodowych stojących pod kierunkiem obu Towarzystw gospodarczych, przeprowadzono szczepienie tuberkuliną i w ten sposób mógł być uzyskany zdrowy materyał rozpłodowy. Z zadowoleniem też przyjmuje komisya gospodarstwa krajowego do wiadomości, że Wydział krajowy na podstawie petycyi Komitetu Towarzystwa gospodarskiego wniesionej w zeszłym roku i przez Wysoki Sejm przychylnie załatwionej, domagającej się stałej subwencyi w wysokości 1.200 koron na pokrycie połowy kosztów weterynarza uzdolnionego do szczepienia tuberkuliną, kwotę tę, nie wypłaconą dotąd z powodu że c. k. Rząd jeszcze nie uwzględnił prośby Komitetu o subwencyą w tej samej wysokości z funduszów państwowych — umieścił w preliminarzu wydatków na rok 1901 przeznaczając zarazem dla Komitetu Towarzystwa rolniczego Krakowskiego taką samą subwencyę — wychodząc ze słusznego założenia, że akcya tępienia gruźlicy powinna być równocześnie przeprowadzoną w całym kraju a zachodnia część rozpocząwszy ją przy skromnej subwencyi rządowej powinna ją dalej prowadzić przez swego weterynarza.

Stały fundusz hodowlany pozostający w administracyi Banku krajowego wynosił z końcem 1900 r. 111.974 koron, z których 20.000 koron w pożyczkach udzielonych Wydziałom powiatowym pragnącym zaopatrzyć uboższe swe gminy w dostateczną ilość odpowiednich rozpłodników a tylko około 3 500 koron w pożyczkach zaciągniętych przez gminy, co jaskrawo dowodzi, że gminy pomimo zachęceń ze strony komisyi licencyonujących tylko niechętnie korzystają z możności uzyskania bezprocentowej pożyczki.

Obydwa krajowe Towarzystwa gospodarskie przedłożyły jak corocznie Wydziałowi krajowemu sprawozdanie z ich działalności w kierunku podniesienia hodowli bydła za rok 1900. umieszczone w streszczeniu w sprawozdaniu Wydziału krajowego a zararazem i rachunki z użycia subwencyi. Przedstawienie obrazu tej działalności okazuje, że jakkolwiek dzięki subwencyom państwowym i krajowym na polu hodowli bydła w kraju wiele zdziałano, dalsza akcya w tym kierunku jest nieodzowną jeżeli wszelkie ofiary dotąd przez państwo i kraj poniesione nie miałyby pójść na marne, a gdy w myśl uchwały Sejmowej z 1. Kwietnia 1892 r. w połowie roku 1902 kończy się dziesięcioletni okres prac objętych programem obydwóch krajowych Towarzystw gospodarskich i na rok 1902 tylko połowa subwencyi krajowej na celu hodowli dotąd corocznie udzielanej na podstawie powyżej powołanej uchwały Sejmowej znalazłaby umieszczenie w wydatkach preliminarza krajowego na rok 1902, komisya gospodarstwa krajowego wyraża przekonanie że Wydział krajowy powinien po szczegółowem zbadaniu dotychczasowej działalności Towarzystw gospodarskich na tem polu żażądać od komitetów tych Towarzystw przedłożenia programu działalności na dalszy czasokres i na podstawie tego przedłożyć Wysokiemu Sejmowi na przyszłej sesyi wnioski zmierzające do dalszego poparcia tej tak ważnej gałęzi gospodarstwa krajowego i w myśl tych uwag komisya przedkłada Wysokiemu Sejmowi odpowiedni wniosek.

Kończąc to sprawozdanie komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do podniesienia hodowli bydła.

2. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu kredyt na rok 1901 do wysokości 8.000 koron na pokrycie kosztów komisyj licencyonujących w myśl §. 4. ustawy z dnia 20. lipca 1892.

3. Sejm wstawia do rubryki XV. następujący wydatek:

Na utrzymanie dwóch instruktorów hodowli bydła, mianowicie jednego dla c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego, drugiego dla c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego 8.000 koron

4. Dla Towarzystwa hodowców czerwonego bydła polskiego 4.000 koron.

5. Na koszta komisyjne przy szczepieniu tuberkuliną 2.000 koron.

6. Na częściowe pokrycie kosztów utrzymania weterynarza przy galicyjskiem Towarzystwie gospodarskiem we Lwowie i Towarzystwie rolniczem krakowskiem po 1.200 koron razem 2.400 koron.

7. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by po zbadaniu dotychczasowej działalności krajowych Towarzystw gospodarskich w kierunku podniesienia hodowli bydła zażądał od Komitetów tychże Towarzystw przedłożenia programu działalności w tym kierunku na dalszy czasokres i na podstawie tego przedłożył Sejmowi na przyszłej sesyi wnioski zmierzające do dalszego poparcia hodowli bydła w kraju.

./. 8 Sejm uchwala załączony ./. projekt ustawy.

Za przewodniczącego:
Gorayski.

Sprawozdawca:
Schnell.

USTAWA

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zmieniająca §§. 2. i 9. ustawy krajowej z dnia 20. lipca 1892, Nr. 51 dz. u. kr. o licencyonowaniu i utrzymywaniu buhajów gminnych, tudzież przedłużająca moc obowiązującą §. 21. tejże ustawy.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Postanowienia §. 2. i 9. ustawy krajowej z dnia 20. lipca 1892 Nr. 51 dz u. kr. w dotychczasowem brzmieniu zostają uchylone i mają opiewać, jak następuje:

§. 2.

Tylko buhaj licencyonowany lub buhaj zaopatrzony certyfikatem wydanym przez Komitet centralny Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego względnie Towarzystwa rolniczego krakowskiego może być używany do rozpłodu cudzego bydła.

§. 9.

Gmina obowiązaną jest zapewnić oznaczoną przez komisyę licencyonującą ilość licencyonowanych buhajów (§. 8.) bądź to przez zawarcie co najmniej rocznej ugody z prywatnym właścicielem lub spółką, bądź przez zakupienie i utrzymanie jednego, a w razie potrzeby i więcej własnych gminych buhajów.

Sąsiadujące gminy, mające małą ilość bydła rozpłodowego, mogą się łączyć celem wspólnego utrzymania buhaja, z zastrzeżeniem postanowień ustawy z dnia 29. lutego 1880 (Dz. u. p. Nr. 37).

Umowa gmin w tym celu się łączących, wymaga zatwierdzenia komisyi licencyonującej.

Art. II.

Komitetowi centralnemu Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego względnie Towarzystwa rolniczego krakowskiego przysługuje prawo wydawania na nabywane przez nich buhaje certyfikatów,

uprawniających posiadacza buhaja do stanowienia nim obcego bydła a ważnych tylko do czasu najbliższego licencynowania. Komitety te obowiązane są buhaje takie opiętnować i o wydaniu certyfikatu uwiadomić komisyę licencyonującą właściwego okręgu.

Art. III.

Postanowienia §. 21. ustawy krajowej z dnia 20. lipca 1892 Nr. 51 dz. u. kr. obowiązywać będą przez dalszych sześć lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. IV.

Niniejsza ustawa wchodzi w życie w 3 miesiące po jej ogłoszeniu.

Art. V.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam Moim Ministrom rolnictwa i spraw wewnętrznych.

LS. 1.072/901.

Lwów, dnia 25. czerwca 1901.

Aleg. 123

Sprawozdanie

Komisyi administracyjnej o administracyi krajowych funduszów pożyczkowych na budowę koszar dla wojska za czas od 1. grudnia 1899 do 31. grudnia 1900.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie Wydziału krajowego Wys. Sejmowi przedłożone różni się od wszystkich za czas do 30. listopada 1899 przedkładanych tem, że Wydział krajowy w czasie objętym sprawozdaniem nietylko żadnej nowej nie przyznał pożyczki na budowę koszar dla wojska i prośbom gmin Stanisławów i Halicz, Gródek w wysokości łącznej 328.000 K. tudzież prośbie Seliga Rubinsteina o pożyczkę 120.000 K. odmówił, ale nadto w odpowiedzi na odezwę c. k. Namiestnictwa z dnia 30. sierpnia 1900 l. 73.193 komunikującą prośbę gminy Gródek o pożyczkę, pismem z 11. września 1900 L. W. 59867 oświadczył, że z powodu wyczerpanych na szereg lat funduszów pożyczkowych promesami na łączną kwotę 1,680.000 K. i wypłaconych już bezprocentowych z funduszu koszarowego pożyczek gminom i osobom prywatnym w kwocie 5,358.900 K., zaś na budowę koszar krajowych 3,080.000 K., wreszcie z powodu że zadto zobowiązał się kraj ponieść ofiarę w sumie 3,300.000 K. na budowę koszar w Krakowie dla usunięcia wojska z Wawelu, ani o przyznawaniu dalszych pożyczek mowy być nie może ani też o uzyskaniu dalszej dotacyi funduszu pożyczkowego na budowy koszar od Wys. Sejmu, stan bowiem funduszu krajowego nie może znieść dalszego obciążenia a wzrastające z każdym rokiem bieżące potrzeby kraju spowodowały już w r. 1900 znaczne podwyższenie dodatków krajowych.

Komisya administracyjna uważa zajęte powyższem pismem przez Wydział krajowy zasadnicze stanowisko za zupełnie uzasadnione i pożyteczne, tem więcej gdy w przyjętym przez Wys. Sejm uchwałą z 6. kwietnia 1900 do wiadomości sprawozdaniu jej o zarządzie krajowych funduszów na budowę koszar dla wojska za czas od 1. października 1898 do 30. listopada 1899 wyraziła zdanie, iż wszelkim przyszłym żądaniom o budowę nowych koszar lub szpitali dla wojska odmawiać należy, a wbrew wyrażonej w sprawozdaniu tem nadziei, że żądania wojskowości o budowę nowych koszar wreszcie ustaną, żądania te bądź o budowy nowych bądź o rozszerzenie już istniejących koszar ciągle się ponawiają gdy wreszcie ze względu na stopniowe przeprowadzanie organizacyi armii, w miarę postępu tejże w przyszłości ponawiać się mogą, a jedynie stanowcza odmowa może odnieść ten skutek, iż powzięte przez Wys. Sejm na posiedzeniach z dnia 5. lutego 1892, 8. lutego 1895, 15. stycznia 1896, 29. stycznia 1898 i 4. marca 1899 rezolucye, by rząd przyszedł krajowi względnie gminom z pomocą czy to budową koszar w kraju na koszt własny, lub przez własnych przedsiębiorców, czy też udzielaniem bezprocentowych pożyczek krajowi lub bezpośrednio gminom, przychylnie zostaną załatwione.

Stan krajowych funduszów pożyczkowych na budowę koszar dla wojska zmienił się w czasie od 1. grudnia 1899 do 31. grudnia 1900 następnie:

I. W ciągu roku 1900 wypłacono pożyczki przyznane stosownie do programu przez Wydział krajowy ułożonego, gminom Kołomyja, Stanisławów i Żółkiew w łącznej kwocie . . . . . 215.000 K.

Wedle zamknięcia rachunków za rok 1900 wynoszą należytości z tytułu pożyczek u gmin i osób prywatnych . 2,586.798 K. 40 h.
zaś zapas kasowy . . . . . 106.896 „ 99 „
Stan więc funduszów 31. grudnia 1900 wynosił . 2,908 695 K. 39 h.
w porównaniu z dotacyami tego funduszu, które wynosiły . 2,783.000 „ — „
wzrósł on o kwotę . . . . . 125.695 K. 39 h.

II. Krajowy fundusz byłego galic. Korpusu ochotników z r. 1859 przeznaczony na budowę koszar i szpitali dla wojska — składa się z końcem r. 1900:
z pretensyi do gminy Gródek z tytułu udzielonej bezprocentowej pożyczki 100.000 K. . . . . 76.000 K.
i z ulokowanej gotówki . . . . . 42.643 „ 08 h.
wynosi razem . . . . . 118.643 K. 08 h.
a gdy początkowo wynosił . . . . . 103.498 „ — —
zwiększył się o . . . . . 15.145 K. 08 h.

III. Krajowy fundusz na budowę koszar krajowych winien z końcem r. 1900 do funduszu propinacyjnego resztę z $1^1/_2$ milionowej pożyczki kwotę 2,680.000 K., a prócz tejże funduszowi byłego Korpusu ochotników chwilowo zaciągniętą pożyczkę 13.339 K. 57 h. w styczniu 1901 już zwróconą.

Pożyczki tej i zwróconej na żądanie Wydziału krajowego przez Władze wojskowe deponowanej tamże reszty dotąd niewypłaconej ceny kupna gruntów pod krajowe koszary w Mostach wielkich 8.220 K 63 h użył Wydział krajowy na pokrycie niedoboru przewidzianego 20.000 K z powodu wypłaty kosztów budowy krytej ujeżdżalni w koszarach na Wulce.

Zwrócona przez Władze wojskowe a użyta tymczasowo na pokrycie powyższego niedoboru kwota 8.220 K 63 h służyć ma na zapłacenie cen kupna gruntów w Mostach wielkich pod budowy koszar nabytych w łącznej kwocie 6.647 K 68 h z odsetkami 3·5% od 15. listopada 1895 względnie 1896, które niemogły być zapłacone z powodu, ponieważ właściciel gruntów nie zwolnił ich dotąd z pod ciężaru pożyczki przed sprzedażą zaciągniętej skutkiem czego także definitywny kontrakt kupna i sprzedaży niezostał zawarty.

Gdy Wydział krajowy oddał sprawę tę do uporządkowania syndykowi Wydziału krajowego a niema nadziei by takowe w r. 1901. mogło być dokonaue — użycie kwoty 8.220 K 63 h na pokrycie niedoboru jest usprawiedliwione i przedstawia się jako korzystne

Koszta budowy krytej ujeżdżalni w krajowych koszarach dla kawaleryi na Wulce wynosiły wedle złożonego rachunku 79.191 K 84 h którą to kwotę wypłacił Wydział krajowy c. i k. Komendzie XI korpusu dnia 30. czerwca 1900. — a gdy c. i k. Ministerstwo wojny reskryptem z 27. lutego 1900. Oddz. 8/H B. N. 70. zgodziło się na wszystkie warunki przez Wydział krajowy w zeszłorocznem sprawozdaniu podane, pobiera fundusz koszar krajowych od 1. lipca 1901. powyższej kwoty 6% odsetki jako wynagrodzenie za dostarczoną ujeżdalnię.

Na przedstawienie tutejszej Komendy korpusu z 7. października 1900. B. A. Nr. 2.900. koniecznej potrzeby do budowania w koszarach na Wulce jeszcze stajni na 24 remont kosztem około 14.000 K za którą wynosiłoby taryfowe wynagrodzenie po 525 K rocznie, zgodził się Wydział krajowy na dostarczenie tej stajni w przypuszczeniu że Wysoki Sejm przyzwoli użyć na ten cel potrzebnego funduszu z bieżących dochodów koszar krajowych, pod warunkiem że wojskowość wygotuje sama plany szczegółowe i wykona budowę, odda ją inwentarialnie Wydziałowi krajowemu a następnie odbierze do użytku aż do 31. sierpnia 1921 że za opłatą $^1/_2$% kosztów budowy obejmie obowiązek utrzymywania tej stajni, tudzież że wszelkie zasadnicze postanowienia umowy odnoszącej się do głównego kompleksu koszar, zastosowane będą co do tej stajni.

Jakkolwiek wynagrodzenie roczne 525 K nieprzedstawia finansowo korzyści, gdyż po potrąceniu z tej kwoty $^1/_2$% na koszta utrzymania a nadto kosztu asekuracyi, dochód wynosić będzie około $3^1/_4$% kosztów budowy — mimo tego Komisya administracyjna uwzględniając powody przez Wydział krajowy w sprawozdaniu przytoczone, a wszczególności konieczną potrzebę, mały objekt uzupełniający kompleks koszar na Wulce, wreszcie fakt że wojskowość poniosła z własnych funduszów nadwyżkę umówionych kosztów budowy wszystkich koszar krajowych w kwocie 5.973 K 24 h uznaje postanowienie Wydziału krajowego co do dostarczenia tej stajni jako

w danym wypadku odpowiednie i oświadcza się przychylnie na prośbę o upoważnienie użycia kwoty około 14.000 K z bieżących dochodów funduszu koszar krajowych na powyższy cel.

Gdy wydatek ten nie jest wstawiony do preliminarza funduszu koszar krajowych na r. 1901. a bieżące dochody tego funduszu za r. 1901. nie wystarczą na pokrycie powyższego wydatku, zamierza Wydział krajowy użyć na ten cel chwilowo zapasu funduszu byłege korpusu ochotników, wziętą zaś zaliczkę zwrócić z dochodów r. 1902. Spodziewając się, że Wysoki Sejm, zgodzi się na przedstawiony sposób pokrycia wydatku na budowę nowej stajni, wypłacił Wydział krajowy 2. stycznia 1901. zwiększoną preliminarzem na r. 1901. objętą 9-tą ratą pożyczki w sumie 57.900 K c. k. Dyrekcyi galic. funduszu propinacyjnego, zamiast dotyczasowych 40.000 K.

Komisya administracyjna będąc zdania że pokrywanie niedoborów użyciem zapasów kasowych, jest korzystniejsze jak użycie na ten cel pożyczonych pieniędzy, szczególnie gdy zwrot w niedalekim czasie z bieżących dochodów jest zapewniony i że takowe odpowiada zasadom zdrowej gospodarki uważa przedstawiony przez Wydział krajowy proceder co do pokrycia wydatków na nową stajnię jako zupełnie uzasadniony.

Wydział krajowy podaje w sprawozdaniu do wiadomości Wysokiego Sejmu, że były przedsiębiorca budowy koszar dla strzelców w Trembowli „Oczeret & Podolski dom bankowy i komisowy w Tarnopolu“ wniósł przeciw skarbowi wojskowemu pozew o odszkodowanie na sumę ogólną 65.450 zł. w. a. a Skarb wojskowy zapowiedział funduszowi krajowemu spór o tę samą pretensyę, którą to sprawę oddał Wydział krajowy swojemu syndykowi

Komisya administracyjna podziela w zupełności zdanie Wydziału krajowego iż zapowiedzenie powyższe sporu funduszowi krajowemu, pozbawionem jest wszelkiej prawnej podstawy; punktem bowiem 3-cim zawartej dnia 25. maja 1895. między Wydziałem krajowym i c. i k. Ministerstwem wojny umowy w przedmiocie dostarczenia przez kraj koszar dla wojska, między innemi i w Trembowli, wojskowość przyjęła obowiązek przeprowadzenia budowy własnymi organami i oddania Wydziałowi krajowemu gotowych już koszar, Wydział krajowy niemiał więc żadnego wpływu na wykonanie budowy, a niezawarłszy z żadnemi zgoła przedsiębiorcami jakichkolwiek umów, usunął się także zupełnie od współudziału przy odbiorze przez wojskowość koszar od przdsiębiorców budowy, czem zaznaczył, iż możliwe z umowy między wojskowością a przedsiębiorcami budowy zawartej wzajemne pretensye ani Wydziału ani funduszu krajowego dotyczyć nie mogą.

Bezpodstawność zapowiedzenia funduszowi krajowemu sporu przedstawia się tem jaskrawiej, jeżeli się zważy, że przedsiębiorcy budowy koszar żądają odszkodowania z powodu rzekomych przeszkód stawianych przedsiębiorstwu przez wojskowość przy wykonaniu budowy koszar, za któreto rzekome czyny wojskowości, fundusz krajowy odpowiedzialnym być niemoże. — Ze spokojem więc wyglądać może fundusz krajowy ostatecznego wyniku zapowiedzianego sporu.

Reskryptem z 9. stycznia 1900. Oddz. 8. Nr. 4201/99, zgodziło się c. i k. Ministerstwo wojny z warunkiem, że wojskowość utrzymywać będzie wszystkie krajowe koszary własnym kosztem za opłatą z funduszu tych koszar rocznego ryczałtu w wysokości pół procentu kosztów budowy, z wyłączeniem wartości gruntu; na tej podstawie wypłacił Wydział krajowy skarbowi wyjskowemu całą należytość zaległą od 1. września 1896, do końca r. 1899, w kwocie 46856 K. 33 h. od 1. stycznia 1900, wypłaca tę należytość w półrocznych ratach z góry, zastrzegłszy sobie pismem z dnia 14. lutego 1900, L. W. 9.823. do c. i kr. komedy korpusu wystósowanem, prawo ściągnięcia na rzecz funduszu koszar krajowych odnośnej należytości, gdyby się okazało, że w półroczu za które uiszczono koszta utrzymania, którykolwiek objekt nie był utrzymywany, — które to zastrzeżenie uważa komisya administracyjna jako odpowiednie zapewnienie należytego utrzymywania budynków.

Rozporządzeniem Ministerstwa Obrony krajowej i Ministerstwa Skarbu z dnia 14. grudnia 1900, Nr. 214. Dz. U. p. przeniesioną została gmina Mosty Wielkie z 9-tej do 7-mej klasy, natomiast gmina Zaleszczyki z 5-tej do 6-tej klasy wojskowej teryfy czynszowej, inne zaś gminy w których znajdują się krajowe koszary, pozostały w dotychczasowej klasie. Nadto rozporządzeniem tem podwyższono we wszystkich gminach wynagrodzenie za dostarczone pomieszczenie dla oficerów, żonatych podoficerów i gażystów w ogóle, oraz za uboczne ubikacye w wojskowych domach wczasu (Marodehäuser) i w szpitalach wojskowych.

Z tego powodu spndziewać się należy, co słusznie Wydział krajowy w sprawozdaniu zaznacza, od 1. stycznia 1901, w którym rozporządzenie powyższe wchodzi w wykonanie, znacznego podwyższenie dochodu z wynagrodzenia za krajowe koszary.

C. i kr. Komenda korpusu odmówiła jednak jak się komisya administracyjna z aktów Wydziału krajowego przekonała, podwyższenia wynagrodzenia odpowiedniego do nowej od 1. stycznia 1901, obowiązującej wojskowej taryfy czynszowej.

Na wystosowaną bowiem dnia 27. marca 1901, L. W. 21.176. odezwą o przyznanie zmienionego rozp. Min. z 14. grudnia 1900, Nr. 214, Dz. U. p. wynagrodzenia za dostarczone krajowe koszary, odpowiedziała Komenda korpusu pismem z 16. kwietnia 1901. J. Nr. 2.089. — że gdy rzeczone koszary po zawarciu umowy z 25 maja 1895, a przed dniem 1. stycznia 1901, zostały dostarczone, a wedle postanowień w dwóch ostatnich ustępach §. 31. powołanej ustawy nowa taryfa czynszowa na dawniej dodostarczone koszary zastósowaną być nie może — do żądania Wydziału krajowego przychylić się nie może.

W skutek tej odpowiedzi przedstawił Wydział krajowy pismem z dnia 17. maja 1901 L. W. 26.493. c. i k. Komendzie XI. korpusu wyjaśnienia, dowodzące niewątpliwie bezpodstawność twierdzeń Komendy korpuśnej, ponowił swoje żądanie z tym dodatkiem by w razie jeżeliby c. i k. Komenda korpuśna nie mogła bez wyższego przyzwolenia takowemu zadość uczynić, sprawę tę wraz z odezwą Wydziału krajowego c. i kr. Ministerstwu wojny do rozstrzygnięcia przedłożyła.

W odezwie względnie wyjaśnieniu tem podniósł Wydział krajowy z naciskiem, że umowa z 25. maja 1895, zawartą została z tem wyraźnem zastrzeżeniem, że we wszystkich postanowieniach onej, w których ustawę kwaterunkową bez bliższego oznaczenia powołano, ustawa z dnia 11. czerwca 1879, Nr. 93. Dz. U. p. rozumianą być ma — że zgodnie z tem nie tylko na wstępie, ale także w ustępach 1. i 3. powyższej umowy ustawa ta wyraźnie jest przytoczona — że umowę tę c. i kr. Ministerstwo wojny reskryptem Oddz. 8. Nr. 1.586/H. B. z dnia 11. lipca 1895, w całej osnowie zatwierdziło i obydwa onej egzemplarze jak świadczy reskrypt Oddz. 8. Nr. 1.932/H. B. z 9. lipca 1895, podpisała.

Gdy więc umowa z 25. maja 1895, jedynie na podstawie ustawy kwaterunkowej z 11. czerwca 1879, Nr. 93. Dz. U. p. i także przed wejściem w życie ustawy z dnia 25. czerwca 1895, Nr. 100. Dz. U. p. (16. lipca 1895, ostatecznie zawartą została, a późniejsze ustawy wstecz działać nie mogą i niedopuszczalnym jest by umowy zawarte i prawa i obowiązki z takowych nabyte, późniejszą ustawą, zmianie uledz mogły — gdy wreszcie Wydział krajowy zastrzeżenia powyżej określonego i przyjętego, domagał się właśnie dla tego bo znając dokładnie treść ustawy z 25. czerwca 1895, w ówczas przez Radę państwa uchwalonej, w której między innemi także §§. 30. i 31. Ustawy kwat. z roku 1879, zostały zmienione, przewidywał z tej zmiany nieusprawiedliwioną szkodę dla funduszu krajowego; zdaje się komisyi administracyjnej iż nie może ulegać wątpliwości że żądane podwyższenie wynagrodzenia przyznanem być powinno a odezwa Wydziału krajowego pożądany odniesie skutek.

Nadmieniając w końcu, że władze wojskowe nie wydały jeszcze zarządzenia co do zmiany wynagrodzenia za krajowe koszary w Mostach wielkich i Zaleszczykach, oraz za pomieszczenie oficerów, żonatych podoficerów i gażystów w ogóle, tudzież za uboczne ubikacye w szpitalach wojskowych, kończy komisya administracyjna sprawozdanie wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o funduszach pożyczkowych na budowę koszar dla wojska za czas od 1. grudnia 1899 do 31. grudnia 1900.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do użycia z bieżących dochodów funduszu koszar krajowych kwoty około 14.000 K. na budowę stajni dla 24 remont w krajowych koszarach dla kawaleryi na Wulce.

Przewodniczący:
Jan Szeptycki.

Sprawozdawca:
Dworski.

L. S. 1.525/1901.

Aleg. 124

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Wzywa się c. k. Rząd, by z całą energią przystąpił do jak najrychlejszego załatwienia wszystkich zalegających jeszcze protestów przeciw wyborom Rad gminnych i by na przyszłość załatwiał takie protesta jak najrychlej bez niepotrzebnej zwłoki.

2) Poleca się Wydziałowi krajowemu, by gruntownie zbadał, czy nie zachodzi konieczna potrzeba powiększenia etatu urzędników konceptowych i rachunkowych przy Wydziale krajowym celem skutecznego i systematycznego wykonywania naczelnego nadzoru nad gminami wiejskiemi, małomiasteczkowemi i miejskiemi, tudzież nad reprezentacyami powiatowemi wedle obowiązujących ustaw, i żeby swoje wnioski przedłożył na następnej sesyi sejmowej.

3) Poleca się Wydziałowi krajowemu, by na następnej sesyi Sejmu przedłożył projekt nowej ustawy gminnej z uwzględnieniem następujących zasad:

a) czas urzędowania Rad gminnych i Zwierzchności gminnych wynosić ma trzy lata;

b) wybór naczelnika gminy ma przeprowadzić po prawomocności wyboru Rady gminnej cała gmina, t. j. wszyscy jej członkowie i uczestnicy, mający prawo czynnego wyboru Rady gminnej;

c) naczelnikiem gminy może być wybrany nie tylko członek wybranej Rady, ale każdy członek gminy, mający prawo biernego wyboru do Rady gminnej;

d) Naczelnik gminy może być w razie urzędowania na szkodę gminy usunięty z urzędu uchwałą Rady gminnej, zapadłą większością $^2/_3$ głosów. Przeciw takiej uchwale przysługuje mu prawo odwołania się do władzy politycznej, które to odwołanie się nie wstrzymuje jednak wykonania uchwały Rady gminnej.

We Lwowie, dnia 2. lipca 1901.

Wnioskodawca:
Dr. Oleśnicki w. r.

Nowakowski, Wójcik, Data, Warzecha, Hamorak, Ostapczuk, Ochrymowiez, Winniczuk, Karatnicki, Kulczycki, Barwiński, Okuniewski, Niebyłowiec, Stojałowski.

L. S. 1.562/1901.

Aleg. 125

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Członkom Wydziału krajowego podwyższa się płacę na 12.000 K. rocznie, począwszy od 1. stycznia 1902;

2. Członek Wydziału krajowego nie może równocześnie spełniać obowiązków jakiegokolwiek innego stanowiska płatnego.

We Lwowie, dnia 2. lipca 1901.

Wnioskodawca:

Dr. Henryk Jordan w. r.

Hupka, Milewski, Zoll, Z. Tarnowski, A. Potocki, Jugendfein, A. Skrzyński, St. Jędrzejowicz, St. Gniewosz, Wincenty Kraiński, Paszkowski, Jabłoński, Mandyczewski, Maryewski, Starzyński, Schnell, Klemensiewicz, Z. Jaworski, Wł. Gniewosz, Maiss, Rapoport, W. Dzieduszycki, Rayski, Karol Dzieduszycki, Kostheim, Czartoryski, Jan Szeptycki, Urbański, Górka, Romanowicz, Stadnicki, Męciński, Zdz. Skrzyński, Józef Michałowski, Krzysztofowicz, Białoskórski, Sozański, Rozwadowski, Kruczkiewicz, Teodorowicz, Władysław Czaykowski, Michalski, Wybranowski, Ochrymowicz, Stojałowski, Bednarski, Kulczycki, Witosławski, Struszkiewicz, Klemens Dzieduszycki, Tyczkowski, Gołuchowski, Dworski, Karatnicki, Kozłowski.

Aleg. 126

Wniosek.

Zamierzona budowa kanałów wodnych, regulacya rzek od zachodnich granic kraju aż po Bystrzycę, nowe sieci kolejowe, wszystkie szkoły i instytucye krajowe, stojące pod kontrolą Sejmu, i t. p., wymagają od sumiennego posła sejmowego, by nie ograniczał się na swój okręg wyborczy, ale zajął się całym krajem i wszędzie był osobiście obecnym, gdzie grosz publiczny, krajowy wydawany bywa.

Nie wszyscy posłowie sejmowi są jednak tak bogaci, by pokrywając wszystkie te wydatki na jazdę z własnych funduszów, nie odczuwali tego. Będą oni to niebawem jeszcze bardziej odczuwać, gdy na bilety kolejowe zostanie nałożony nowy podatek transportowy. Podczas gdy w innych państwach posłowie otrzymują na czas spełniania swoich obowiązków publicznych bilety wolnej jazdy na wszystkich kolejach krajowych, mają nasi posłowie do Rady państwa przynajmniej prawo za opłatą 100 K., na rok jeździć cały rok kolejami państwowemi.

Posłowie sejmowi nawet takiego prawa nie mają.

Z tego powodu wnoszą podpisani:

Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się Wydział krajowy, by wyjednał dla posłów sejmowych Galicyi w Ministerstwie kolejowem prawo jazdy na wszystkich kolejach państwowych II. klasą pociągami pospiesznymi za roczną opłatą 100 K.

We Lwowie, 2. lipca 1901.

Wnioskodawca:
Okuniewski w. r.

Wachnianin, Barwiński, Hamorak, Ostapczuk, Stojałowski, Potoczek, Data, Warzecha, Winniczuk, Bojko, Karatnicki, Dr. Bernardzikowski, Tyszkowski, Theodorowicz, Ochrymowicz, Niebyłowiec, Michałowski, Klemensiewicz, L. Wiśniowski, Klemens Dzieduszycki, Witosławski.

LS. 1.107/901.

Lwów, dnia 26. czerwca 1901.

Aleg. 127

Sprawozdanie

Komisyi gospodarstwa krajowego nad sprawozdaniem Wydziału krajowego o czynnościach nauczycieli wędrownych w r. 1900.

Wysoki Sejmie!

Tegoroczne sprawozdanie Wydziału krajowego i dołączone doń sprawozdanie jednego z nauczycieli wędrownych są najlepszym dowodem, że kierunek obecnie przyjęty a opierający się głównie na skutecznej poradzie udzielanej włościanom w codziennej praktyce rolniczej i pokrewnych działach, jak ogrodnictwo, sadownictwo, uprawa kwiatów, roślin przemysłowych i t. p. jest kierunkiem właściwym, wydającym namacalne rezultaty, gdy pouczania przeważnie teoretyczne, dawniej przez nauczycieli wędrownych stosowane niemal zupełnie z celem się mijały.

Szkoły zimowe w Niewiarowie i Wojsławiu rozwijają się powoli, lecz niezawodnie korzystnie. Małą dotąd stosunkowo frekwencyę przypisać należy wrodzonemu niedowierzaniu ludności do skuteczności tych pouczeń. To też ważną rolę w korzystnem wyzyskaniu nauki udzielanej w ciągu zimy stanowić będzie porada w sezonie letnim zastosowana do praktycznego wykonania robót gospodarczych, których dobry i ze wszech miar korzystnie się przedstawiający wynik najgłówniej przyczynić się może do wzbudzenia u ludu wiary w wartość nauki teoretycznej.

Przy takiej poradzie jednak jako warunek konieczny winny być użyte wypróbowane środki, które niezawodną korzyść w jaskrawy sposób przedstawić są zdolne.

Dobór tych środków wskazanych ustalonem doświadczeniem i ich widoczna skuteczność zwalczyć mogą jedynie podejrzliwość i to niedowierzanie u ludu, który dopiero po objawionych skutkach korzystny, sąd o praktycznej wartości użytego środka wydać może i dalsze jego zastosowanie za wskazane uzna. Natenczas frekwencya niezawodnie korzystnie się zmieni a lud do nauki garnąć się będzie.

Jakkolwiek na podstawie dotychczasowych doświadczeń przypuszczać można, że od niedawna w życie wprowadzone dwie szkoły zimowe zachęcić mogą w przyszłości do tworzenia nowych szkół tego samego typu — niemniej jednak wyczekiwać należy dalszych jeszcze postępów w tych próbnych zakładach, by korzyści stały się bardziej widocznemi a ofiary na ten cel należyte znalazły uzasadnienie.

Doświadczenie w tym kierunku już nabyte dowodzi jasno, że tu głównie chodzi o kierowników, których fachowe uzdolnienie, takt i rzetelna praca jedynie zapewnić mogą powodzenie takim instytucyom. Głównym więc obecnie zadaniem byłoby, zwrócić uwagę na upatrzenie osób wszechstronnie ukwalifikowanych, którymby w danym razie po ugruntowaniu przekonania o użyteczności szkół zimowych przy dalszem ich tworzeniu w przyszłości kierownictwo w pełnem zaufaniu powierzyć można. W braku tego rodzaju ukwalifikowanych organów tworzenie nowych zakładów byłoby bezcelowem a mogłoby nawet przynieść raczej szkodę w miejsce zamierzonego pożytku.

Zastosowanie czystej niemal praktyki w zetknięciu z ludnością wiejską przedstawia się jeszcze wybitniej w działaniu instruktorów w powiatach lwowskim krakowskim. Sprawozdanie instruktora lwowskiego stwierdza niezawodny postęp w pojęciach ludu o korzyściach, jakie przy racyonalnem prowadzeniu poszczególnych

gałęzi gospodarstwa osiągnąć się dadzą. Zajęci w tych dwóch okręgach instruktorowie jeżdżąc z miejsca na miejsce i dając w danej chwili praktyczne wskazówki poprawnej uprawy chętny zyskują posłuch, który tylko zwiększać i rozszerzać się może, skoro w oczy bijące skutki zaufanie do ich porady wywoływać będą.

Sprawozdanie instruktora okręgu lwowskiego, obejmujące wszystkie działy gospodarstwa włościańskiego w okolicy Lwowa, podzielonej wedle swych rozmaitych właściwości — jak rodzaj gleby, położenie gruntów, odległość od miasta i t. p. przedstawia przewagę tej lub owej gałęzi gospodarskiej w każdej niemal gminie. Najbardziej rozwiniętem jest warzywnictwo i sadownictwo; to też działanie instruktorów skierowane niemal wyłącznie do podniesienia ogrodnictwa wywiera korzystny wpływ i zyskuje u ludu coraz więcej uznania dla udzielanej porady popartej praktycznem a doraźnem zastosowaniem w codziennej pracy i widoczną skutecznością poprawnej uprawy jarzyn i owoców, doborze nasion i ulepszonych narzędzi, użyciu nawozów sztucznych, zakładaniu i rozszerzaniu sadów w doborowych gatunkach, szczepieniu drzew owocowych i t. p. Jest to wskazówką, że pomnożenie w przyszłości takich okręgów w blizkości większych miast jako centrów zbytu mogłoby przynieść niezaprzeczone korzyści krajowi podnosząc z jednej strony kulturę rolniczą i dobrobyt mniejszej własności, z drugiej zaś strony tworąc dla miast źródło do nabywania ulepszonych produktów.

Tu jednak tak samo, jak przy szkołach zimowych chodzi o dobór organów wykonawczych, których właściwa kwalifikacya jedynie w dalszym postępie na tej drodze może być miarodajną.

Wydział krajowy śledząc pilnie skutki działalności odnośnych organów weźmie niewątpliwie w swoim czasie pod rozwagę kwestyę pozyskania odpowiednich sił dobierając ku temu środki wiodące do celu.

Na tem zamykając sprawozdanie Komisyi gospodarstwa krajowego, wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowych szkołach zimowych w Niewiarowie i Wojsławiu, oraz o działalności krajowych instruktorów dla sadownictwa i ogrodnictwa w powiatach lwowskim i krakowskim.

Za przewodniczącego:
Gorayski.

Sprawozdawca:
F. Vivien.

Ls. 1.125/901. Lwów, dnia 26. czerwca 1901.

Aleg. 128

Sprawozdanie

Komisyi sanitarnej z przedłożenia Wydziału krajowego w sprawie nadania szpitalowi w Krośnie charakteru szpitala powszechnego i publicznego.

Wysoki Sejmie!

Wydział powiatowy i gmina miasta Krosna zobowiązała się wystawić, urządzić i utrzymywać przez ½ roku szpital na łóżek 15.

Z uwagi że Wydział krajowy doradził powiatowi i gminie miasta Krosna wystawienie i urządzenie szpitalu nie na 15 ale na 30 łóżek.

Z uwagi że Wydział i gmina miasta Krosna wypełniając polecenie Wydziału krajowego ponieśli wydatki o 30.000 koron większe.

Z uwagi że od 1. Maja b. r. utrzymują szpital w którym nie 15 ale co najmniej 30 chorych zawsze się znajduje.

Z uwagi że ten finansowy stan w poprzód nie przewidziany prowadzić musi do znacznego zachwiania równowagi budżetowej tak powiatu jak i gminy miasta Krosna

Komisya sanitarna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

USTAWA

Nadająca szpitalowi w Krośnie charakter szpitala powszechnego i publicznego.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem z dnia ..... 1901 rozporządzam co następuje:

Art. I.

Szpital w Krośnie z dniem pierwszego Sierpnia 1901 roku zostaje uznany za publiczny i powszechny.

Art. II.

Komitet szpitalny tego szpitala składać się ma:

a) z delegata Wydziału krajowego,
b) z prezesa miejscowej Rady powiatowej lub jego zastępcy,
c) z burmistrza miasta Krosna,
d) z dyrektora szpitala.

Art. III.

W przyszłości połowę kosztów budowy, odbudowy lub rozszerzenia szpitalnego gmachu poniesie powiat i gmina miasta Krosna po połowie, odnośnie do przepisów §. 15. ustawy z dnia 28. lipca 1897 Dz. u. kr. Nr. 47.

Art. IV.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Przewodniczący
Dr. H. Jordan.

Sprawozdawca
Dr. Jabłoński.

Ls. 535/901. Lwów, dnia 26. czerwca 1901.

Aleg. 129

Sprawozdanie

Komisyi sanitarnej z petycyi pani Maryi Sanojca o przyjęcie na fundusz krajowy kosztów leczenia jej męża profesora Sanojca w Zakładzie Kulparkowskim.

Wysoki Sejmie!

Gdy stwierdzonem jest, że znajdujący się w Kulparkowie profesor Sanojca, zapadł na zdrowiu skutkiem nadmiernej pracy zawodowej tak w szkole jak i po za szkołą.

Gdy stwierdzonem jest, że rodzina tegoż dla dobra ogólnego pracownika jest w ciężkiej nędzy a rodzina składa się z matki, żony, i trojga malutkich dzieci.

Gdy stwierdzonem, że udzielana pensya ledwie przy wytężonej pracy dorosłych członków rodziny, ledwie na chleb codzienny wystarczyć może

Komisya sanitarna wnosi

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę pani Maryi Sanojca odstępuje się Wydziałowi krajowemu do przychylnego załatwienia.

Przewodniczący
Dr. H. Jordan.

Sprawozdawca
Dr. Jabłoński.

L. s. 1329/1901. Lwów, dnia 26. czerwca 1901.

Aleg. 130

Sprawozdanie

Komisyi gospodarstwa krajowego o wniosku posła Sękowskiego i towarzyszy w przedmiocie uregulowania handlu nawozami sztucznemi.

Wysoki Sejmie!

Szybki wzrost ludności rolniczej w naszym kraju i za nim idące nadmierne rozdrobnienie gospodarstw włościańskich, wysuwa naprzód jako jeden z pierwszych postulatów potrzebę podniesienia wydatności uprawnych gruntów, powiększenia produkcyi rolniczej.

Jednym ze środków do tego celu wiodących okazało się w rolnictwie użycie nawozów sztucznych.

I wytrwałym usiłowaniom Towarzystw i Kółek rolniczych, przykładowi większych właścicieli ziemskich powiodło się o pożyteczności używania nawozów sztucznych przekonać i szerokie koła włościańskiej ludności rolniczej zwłaszcza w zachodnich powiatach kraju. Przykład jednych zachęcał drugich, stosowanie nawozów sztucznych zwłaszcza mąki kostnej i tomasyny upowszechniało się szybko między naszymi włościanami, a zwiększona produkcya ziarna sowicie im wynagradzała poniesione na kupno nawozów sztucznych wydatki.

Lecz jak z każdego na większą skalę u nas występującego zapotrzebowania, tak też i z tego zaczęli wnet korzystać liczni u nas nieuczciwi spekulanci. Namnożyło się więc tak zwanych „fabryk“, gdzie nie fabrykowano lecz fałszowano sztuczne nawozy. Namnożyło się przekupniów, którzy wyroby tych fabryk, t. j. gips nawozowy z maleńką tylko przymieszką mąki kostnej rozwozili po wsiach i sprzedawali włościanom jako „nawóz sztuczny trochę tylko gorszy od najlepszych kości“ za nie wiele od wysoko procentowej mąki kostnej tańszą cenę.

Mieszaninę przedstawiającą realną wartość pieniężną najwyżej 1 zł. 50 ct., sprzedawano włościanom po 6 zł. za 100 kilo.

I coraz bardziej szerzyć się zaczyna ta nowa forma wyzysku na szkodę włościańskiej ludności rolniczej z powodzeniem praktykowanego.

Padający ofiarą takiego wyzysku włościanie widzą potem ze zdziwieniem, że użyte przez nich nawozy sztuczne nie skutkują, że wydatność ich zagona nie powiększa się. I w skutek takich nadużyć handlarzy nawozów wielu włościan n. p. w powiatach Nowy Sącz i Grybów zaprzestało zupełnie używać sztucznych nawozów.

I tak długoletnia praca inteligencyi rolniczej wytężona w tym kierunku, by nieufność naszych włościan do takich innowacyi jak „nawozy sztuczne“ przełamać, praca, która już od lat kilku coraz lepsze zaczęła przynosić owoce, wszystko to idzie teraz na marne!

Komisya gospodarstwa krajowego uważa za stosowne zaznaczyć, że w kilku już państwach n. p. we Francyi, Belgii, Stanach Zjednoczonych, obowiązują już od szeregu lat osobne ustawy przeciw fałszowaniu nasion i nawozów sztucznych.

W Niemczech pomimo silnie tam rozwiniętych assocyacyi rolniczych, mimo licznych a wybornie urządzonych stacyi doświadczalnych, coraz natarczywszemi są domagania się kół i związków rolników o ustawowe uregulowanie handlu nawozów sztucznych.

W naszej monarchii okazało się to już od dawna, że przepisy obowiązującej ustawy karnej są w obec coraz nowych form oszukańczego wyzysku, niewystarczające. Uzupełniano je więc przez późniejsze do poszczególnych form oszustwa odnoszące się ustawy. I tak wydano osobne ustawy przeciw lichwie, przeciw wyzyskowi agentów emigracyjnych, przeciw fałszowaniu środków żywności.

Obecnie zachodzi niewątpliwie nagląca potrzeba przeprowadzenia osobnej ustawy o handlu nawozami sztucznemi. Potrzeba ta jest tem bardziej naglącą w naszym kraju, gdzie w obec bezskuteczności odwoływania się do samopomocy na niskim jeszcze stopniu oświaty stojących włościańskich kół rolniczych, w obec sprytu handlarzy nawozów sztucznych, którzy zawsze umieją obrać taką formę oszustwa, która pod obowiązujące postanowienia karne nie podpada, nie da się bez osobnej ustawy złemu zaradzić.

Postanowienia nowej ustawy powinny się zdaniem komisyi opierać na następujących zasadach:

1. a) Nawozy sztuczne mają być sprzedawane tylko w plombowanych, trwale umocowanym napisem zaopatrzonych workach.
   b) Napisy na workach umocowane mają podawać zarówno nazwę nawozu jak i procentowy stosunek składników w nim zawierać się mających. Mają wreszcie podawać nazwisko i adres fabrykantów nawozu.
2. Nie stosowanie się do tych przepisów ma być karanem wysoką karą pieniężną.

Gdy zaś uchwalenie takiego projektu ustawy wchodzącego w zakres spraw kultury krajowej nie przekracza kompetencyi Sejmu krajowego, więc na podstawie powyższego wywodu w załatwieniu wniosku posła Sękowskiego komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by projekt ustawy regulującej handel nawozami sztucznemi w najbliższej sesyi Sejmowi przedłożył.

Za Przewodniczącego:
Stadnicki.

Sprawozdawca:
Hupka.

Ls. 1092/901.

Lwów, dnia 26. czerwca 1901.

Aleg. 131

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o petyci gminy Zakopane względem gwarancyi kraju za pożyczkę 400.000 koron zaciągnąć się mającą na urządzenie wodociągów i oświetlenia elektrycznego.

Wysoki Sejmie!

Gmina Zakopane, za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Nowym Targu, wniosła na ręce posła Dra Bednarskiego petycyę do Wysokiego Sejmu o udzielenie jej gwarancyi kraju dla zaciągnąć się mającej pożyczki inwestycyjnej 400.000 koron, którą gmina zamierza użyć na wodociągi i na elektryczne oświetlenie.

Komisya budżetowa, której tę petycyę do załatwienia przekazano, zaciągnęła z aktów Wydziału krajowego informacyi o stosunkach majątkowych gminy.

Według budżetu gminy na rok 1899 wynosiły:

wydatki	7.805 zł.
dochody	3.333 „
niedobór .	4.472 zł.

Inwentarz z roku 1900 wykazuje majątek gminy nieruchomy, t. j. grunta

i budynki	63.900 koron
kapitały gotówką	10.502 „
„ w obligacyach	26.815 „
razem .	101.217 koron

Gmina przyjęła gwarancyę za oprocentowanie i umorzenie części kapitału zakładowego kolei żelaznej Chabówka Zakopane w sumie 60.000 zł. i z tego tytułu opłaca raty amortyzacyjne.

Wydział krajowy udzielił gminie bezprocentową pożyczkę na budowę dróg w sumie 60.000 koron.

Majątek gminy jest przeto bardzo szczupły, a siła podatkowa, która w roku 1899 wynosiła 7.533 zł. — nie daje również podstawy do operacyi kredytowych.

Znaczniejsze są fundusze, któremi rozporządza stacya klimatyczna w Zakopanem; budżet stacyi na rok 1900 wykazuje w dochodach 30.142 koron, w tem taksy gości 26.000 koron, a cyfra ta wzrasta corocznie w miarę coraz większego napływu osób, do Zakopanego przybywających.

Lecz żadnego pisma stacyi klimatycznej do rzeczonej petycyi gminy Zakopane nie dołączono, tak iż nie wiadomo, czyli i w jakiej mierze z dochodów stacyi możnaby pokrywać raty amortyzacyjne projektowanej pożyczki.

Według sprawozdania komisarza rządowego w Zakopanem, które Wydział krajowy przyjął do wiadomości reskryptem z dnia 4. stycznia 1901 L. 85.339 zachodzi rzeczywiście potrzeba zaprowadzenia w Zakopanem odpowiedniego oświetlenia.

Wykazuje także komisarz rządowy w tem sprawozdaniu swojem brak kanalizacyi, tudzież liczne braki pod względem budowlanym, lecz o potrzebie zaprowa-

dzenia wodociągów to sprawozdanie nie wspomina, wytykając tylko usterki przy urządzeniu studzień.

Petycya gminy, nie zastanawiając się wcale nad kwestyą oprocentowania i umorzenia projektowanej pożyczki 400.000 koron, nie podaje także żadnych dat co do kosztów oświetlenia elektrycznego i wodociągów, ani też co do spodziewanej rentowności tych zakładów.

Sprawa nie jest przeto dojrzałą, a pismo Wydziału powiatowego w Nowym Targu zawiera tylko parę słów zalecenia petycyi Wysokiemu Sejmowi do uwzględnienia.

W tym stanie rzeczy, dla braku materyałów niezbędnych do ocenienia zamierzonej operacyi finansowej pod względem bezpieczeństwa pożyczki, tudzież do zbadania rzeczywistej potrzeby i pożyteczności projektowanych inwestycyi, Komisya budżetowa, jakkolwiek potrzebę uporządkowania Zakopanego co się tyczy oświetlenia i wodociągów w zasadzie uznaje, żadnych jednak stanowczych wniosków co do żądania objętego petycyą gminy Zakopane stawiać nie może, i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę gminy Zakopane przesyła się Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia wniosków.

Przewodniczący
Dunajewski.

Sprawozdawca
Skałkowski.

L. s. 112/1900. Lwów, dnia 24. czerwca 1901.

Aleg. 132

Sprawozdanie

Komisyi drogowej z petycyi Wydziału powiatowego w Bohorodczanach o podwyższenie subwencyi na budowę drogi z Chlebówki do Sołotwiny z 50 na 80%.

Wysoki Sejmie!

W petycyi l. 112. którą Wysoki Sejm, uchwałą z dnia 21. grudnia 1900. Komisyi drogowej do załatwienia przekazał, uprasza Wydział powiatowy w Bohorodczanach o podwyższenie przyznanej subwencyi z 50 na 80% kosztów budowy drogi z Chlebówki do Sołotwiny 8 km. długiej, której koszt budowy obliczono na 56.000 koron.

Komisya drogowa mniema że powiat Bohorodczański zasługuje na udzielenie mu nadzwyczajnej t. j. wyższej jak 50% subwencyi, powiat ten bowiem należy do najuboższych w kraju, siła podatkowa jego nadzwyczajnie jest niską, dróg żelaznych niema, również dróg krajowych i powiatowych, zaś państwowych tylko 40 km.

Komisya drogowa jednak sądzi, że udzielenie wyższej jak 65% subwencyi nie jest wskazanem ze względu na stan funduszu subwencyjnego i potrzeby innych powiatów.

Z powyższych powodów komisya drogowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm podwyższa udzieloną Reprezentacyi powiatowej w Bohorodczanach subwencyę, począwszy od roku 1901. z 50 na 65% rzeczewistych kosztów budowy drogi z Chlebówki do Sołotwiny.

Przewodniczący:
Męciński.

Sprawozdawca:
Urbański.

L. 1.327/901.

We Lwowie, dnia 29. czerwca 1901.

Aleg. 133

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności urzędowych za czas od 15. listopada 1899 do końca roku 1900. (Departament III.).

Wysoki Sejmie!

Komisya gospodarstwa krajowego zdaje niniejszem sprawę ze sprawozdania Departamentu III. Wydziału krajowego za rok 1900, przydzielonego komisyi uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 11. czerwca 1901.

Jedną ze spraw, któremi się Wydział krajowy w szerszej mierze zajmuje jest podniesienie sadownictwa w kraju. Komisya gospodarstwa krajowego podnosi z uznaniem, że głównie inicyatywie i gorliwej działalności Wydziału krajowego w szeregu ostatnich lat przypisać należy niezwykły ruch na tem polu i zainteresowanie się ludności w różnych stronach kraju tą gałęzią rolnictwa.

Główną przeszkodą w rozwoju naszego sadownictwa jest trudność odpowiedniego zbytu produktów z powodu niejednolitości tegoż jak też prymitywnego sposobu zbioru powodującego znaczne uszkodzenia owoców.

Jako podstawę przeto racyonalnej kultury sadowniczej uznał Wydział krajowy całkiem słusznie ustalenie doboru owoców mających być poleconych do uprawy w poszczególnych tak klimatycznie różnych okolicach naszego kraju. W tym celu podzielono kraj, na naradzie złożonej ze znawców, na pięć stref klimatycznych. Za pomocą kwestyonaryuszy rozesłanych po kraju zebrano cenny materyał rzucający światło na gatunki owoców w kraju uprawianych i wartość tychże. Materyał zaś rzeczony przekazany do fachowego opracowania, powinien doprowadzić do celu zamierzonego.

Równie ważnymi czynnikami mogącymi wywołać szybszy rozwój sadownictwa są kształcenie sadowników praktycznych jak też produkcya i rozpowszechnianie drzewek owocowych tanich, zdrowych a do klimatu naszego zastosowanych.

W tym kierunku w pierwszym rzędzie jest do zaznaczenia działalność szkoły ogrodniczej w Tarnowie jak też zakładu sadowniczego w Zaleszczykach od roku założonego a dnia 15. czerwca r. b. uroczyście otwartego.

Komisya gospodarstwa krajowego aprobuje najzupełniej okoliczność, że pielęgnowanie tej ważnej gałęzi rolnictwa nieogranicza się wyłącznie na działalności instytucyi ściśle krajowych. Komisya gospodarstwa krajowego widzi walną dźwignię rozwoju sadownictwa w subwencyonowaniu usiłowań reprezentacyi powiatowych pod warunkiem, że usiłowania te racyonalnie i systematycznie zorganizowane i kierowane ręką umiejętną w myśl instrukcyi przez Wydział krajowy wydać się mającej dają rękojmię trwałości i zdrowego kierunku.

Myśli i dążności powyższej odpowiada subwencyonowanie „zjednoczonego Towarzystwa dla pszczelnictwa i ogrodnictwa we Lwowie“, które utrzymuje na Wulce kapitańskiej folwarku 45 morgowym pod Lwowem szkołę ogrodniczą dobrze się rozwijającą o kursie 4 letnim i internacie dla 12 do 14 uczniów, niemniej urządza wędrowne pouczenia z zakresu ogrodnictwa i pszczelnictwa.

Tak samo zgodne z powyższą myślą jest subwencyonawanie 5-cio morgowej szkółki drzewek owocowych Towarzystwa ogrodniczego w Wadowicach j jak też subwencyonowanie szkółki drzewek owocowych w Dżurowie, utrzymywanej kosztem reprezentacyi powiatowej śniatyńskiej, która to szkółka nietylko dostarcza wyborowych drzewek okolicznej ludności, ale także służy do praktycznego pouczenia sadownictwa uczniów szkoły koszykarskiej, przy której jest założoną.

Komisya gospodarstwa krajowego z ubolewaniem zaznacza, że kursa sadownicze od dwóch lat w Kołomyi urządzane dla wojskowości a wiele pożytku rokujące dla ludności wiejskiej, wskutek zarządzenia c. k. Ministerstwa wojny zostały zwinięte. Komisya uważa za równie pożałowania godną okoliczność, że wypłata subwencyi 800 K wstawionej do rubryki XV. budżetu krajowego na rok 1900 na kursa sadownicze w Kołomyi a pośrednio na utrzymanie szkółek powiatowych drzewek owocowych — została wstrzymaną z powodu niewyjaśnienia stosunku w jakim zostaje Rada powiatowa i Oddział Towarzystwa ogrodniczego do rzeczonych szkółek. Szkółki te bowiem przez powiat i miasto utrzymywane starannie prowadzone a dostarczające okolicy dorodnych drzewek w znacznej ilości, zasługują na poparcie kraju.

Ze względu że w Olesku i okolicy są wielkie sady, których produkta stanowią już poważny artykuł handlowy, komisya gospodarstwa krajowego uważa za pożądane, aby Wydział krajowy poczynił kroki zdążające do urządzenia kursów sadownictwa przy szkole rolniczej dopełniającej umieszczonej w zamku oleskim, jak też aby wziął pod rozwagę projekt niedawno przedłożony co do założenia szkółki drzew owocowych w ogrodzie do zamku oleskiego należącym.

Projekt bardzo doniosły w naszych stosunkach krajowych wprowadzenia w życie zakładu krajowego dla gospodyń wiejskich aczkolwiek kilkakrotnie w Wysokim Sejmie rozważany, nie został dotąd urzeczywistniony z powodu różnorodnych trudności a mianowicie z powodu trudności odpowiedniego umieszczenia Zakładu. Komisya gospodarstwa krajowego uważa atoli za pożądane, aby dalsze badania odnośne prowadzące możliwie do celu były podjęte.

Natomiast, jako pierwsza próba na tem polu, staraniem Wydziału powiatowego w Łańcucie otwartą została w r. 1900 szkoła dla gospodyń wiejskich, z szczuplejszym zakresem działania. Szkoła ta otrzymała zasiłek z funduszu krajowego na r. 1900 i Wydział krajowy został wezwany do przedłożenia wniosku Wysokiemu Sejmowi o przyznanie powyższej szkole stałej rocznej subwencyi. Komisya gospodarstwa krajowego przyjmuje do wiadomości, że to ostatnie nie nastąpiło uznaje słuszność powodów przemawiających za tem zaniechaniem. Jak się bowiem Wydział krajowy przez delegata na miejscu przekonał, ani miejscowość, ani budynek, ani organizacya szkoły nieodpowiadają potrzebom tejże. We wszystkich przeto kierunkach muszą nastąpić zasadnicze zmiany, jeżeli szkoła ma przynieść pożytek zamierzony.

W sprawie myśli poruszonej w Wysokim Sejmie zakładania kursów zimowych dla włościan przy niższych szkołach rolniczych stanął Wydział krajowy na następnem jedynie uzasadnionem stanowisku. Naprzód nie wszystkie niższe szkoły rolnicze położone są w okolicach, których stosunki zapewniałyby frekwencyę kursów rolniczych. Następnie kurs zimowy zaprzątuje całkowicie jedną siłę fachową — wskutek czego utrzymanie kursu wymagałoby niemal takiego samego kosztu jak oddzielne tegoż prowadzenie. Wobec tego należałoby w miarę objawiających się śród ludności włościańskiej życzeń stosownie do sił finansowych kraju dążyć do tworzenia oddzielnych szkół zimowych w kraju.

Wskutek inicyatywy oddziałów gospodarskich i Wydziałów powiatowych, zajmował się Wydział krajowy badaniem sprawy, która w innych krajach prowadzących intenzywną gospodarkę wywołała prawdziwy entuzyazm — mianowicie sprawy systemu strzelania do chmur gradowych. Punkt ciężkości tej sprawy i cała jej doniosłość polega w tem, że gdy towarzystwa ubezpieczeń niezdolne zaradzić ubytkowi mienia krajowego chronią tylko mienie prywatne, to zastosowaniem strzelania tak mienie krajowe jak też prywatne można uratować od zagłady.

Obliczono że koszt przeciętny ochrony jednego hektara systemem strzelania wynosi około $2^1/_2$ K, mniej więcej tyle ile wynosi premia asekuracyjna przy bardzo ekstenzywnym sposobie gospodarowania. Otóż nowy system ochrony przedewszystkiem może mieć i ma już dziś zastosowanie skuteczne w krajach i okolicach, w których przeważa intenzywna uprawa roli a więc uprawa wina, tytoniu, chmielu i innych roślin handlowych, przy których premia asekuracyjna jest wysoka (premia asekuracyjna przy tytoniu 10% może wynieść z hektara 60 K i więcej). Podnieść należy mo-

żliwość kombinacyi powszechnej asekuracyi z jednoczesnem zastosowaniem systemu strzelania w pasach gradowych, co mogłoby obniżyć premię asekuracyjną do minimum.

Kwestya ta, co do której inne kraje doszły już do pewnych pozytywnych rezultatów, może być uważaną w naszym kraju jeszcze za otwartą. Komisya gospodarstwa krajowego jednak mniema, że ta kwestya i w naszym kraju stanie się niechybnie aktualną w miarę potęgowania kultury rolniczej i mnożenia intenzywnych upraw. Dlatego komisya zaznacza z naciskiem potrzebę dalszego badania i śledzenia tej sprawy, i uważa wstawienie do preliminarza kwoty minimalnej 1000 koron na cel powyższy za uzasadnione.

Sprawozdanie Wydziału krajowego relacyonuje z kolei o funduszu pożyczkowym dla przemysłu rolniczego i użyciu tegoż Stan tegoż z końcem r. 1900 wynosi 404.977 K 70 gr, z czego rozpożyczono . . . . . 257.277 K 70 gr
zapas kasowy . . . . . 147.700 „ — „
razem . . . 404 977 K 70 gr

W czasie objętym sprawozdaniem przyznano 7 promes w łącznej kwocie 47.000 K na założenie trzech mleczarń, na eksploatacyę torfowisk i założenie stawów, na utworzenie spółkowej rzeźni i zakładu masarskiego, na zaprowadzenie gospodarstwa rybnego i na rekonstrukcyę młyna.

Komisya gospodarstwa krajowego widzi w ostrożnem i ścisłem użyciu funduszu pożyczkowego, acz w szczupłych ramach się obracającego, jedną z dzielnych dźwigni budzącego się w kraju przemysłu rolniczego.

Sprawozdanie Wydziału krajowego obejmuje w dalszym swym ciągu sprawę podniesienia hodowli koni. Czwarta rata subwencyi z pięciolecia od roku 1897 począwszy, wynosi 10.000 koron. Subwencyę tę pobierają obydwa krajowe Towarzystwa gospodarskie lwowskie i krakowskie i zużywają ją przeważnie w celu podniesienia chowu koni włościańskich i roboczych gospodarskich. Środkami do tego celu wiodącymi są subwencyonowanie ogierów licencyonowanych, premiowanie koni na wystawach i zakupno ogierów licencyonowanych celem tworzenia subwencyonowanych stacyi.

Przystępując do omówienia sprawy podniesienia uprawy tytoniu w kraju zauważa się, że sprawa ta ma znaczenie przeważnie dla ludności włościańskiej osiadłej w południowo-wschodnim kącie kraju na obszarze 13 politycznych powiatów. Znaczenie zaś tej uprawy polega na tem, że tytoń jest rośliną handlową, która przy rozdrobnieniu gruntów — choćby na małej uprawiona parceli, w plonie sowicie opłaca trud i staranność rolnika.

Sprawą tą opiekuje się od lat z górą dziesięciu Towarzystwo uprawy tytoniu w Śniatynie, od 7 lat otrzymuje Towarzystwo roczną krajową i państwową subwencyę w łącznej wysokości 10 do 12 tysięcy koron i zużytkowuje ją na utrzymanie instruktorów pouczających ludność o racyonalnej uprawie, na kursa dla nauczycieli ludowych, w ostatnim czasie na wyposażenie plantatorów włościańskich w przyrządy racyonalne jak skrzynie rozsadnikowe, ekykatory do suszenia produktów itp.

Komisya gospodarstwa krajowego stwierdza z zadowoleniem, że w stosunkach dotyczących tej ważnej gałęzi rolniczej nastał pomyślny zwrot od lat kilku. Produkt do niedawna zaniedbany i pomiatany ze strony Zarządu monopolu doznaje z tej strony przychylnego poparcia. Podnieść jednak należy, że produkt stał się lepszym. Cena przeciętna dawna w wysokości 26 kor. za 100 kg., nieopłacająca pracy rolnika podniosła się o blizko 20 kor. tj. do 46 kor., a obszar uprawiony także się powiększył. W ostatnich 2 latach jednak szkodniki zwierzęce i roślinne niszcząc i psując plon zagrażają tej intratnej uprawie. Delegowany ze strony generalnej Dyrekcyi monopolu tytoniowego bakteryolog bada sprawę i zastanawia się nad środkami zaradczymi. A także jeden z naszych uczonych pozyskany dla sprawy współdziała z wiedeńskim badaczem.

Sprawozdanie Wydziału krajowego zajmuje się obszernie sprawą Towarzystwa kółek rolniczych. Towarzystwo to działające od długiego szeregu lat dla dobra ludności włościańskiej otrzymało w r. 1900 na cele statutem Towarzystwa zakreślone kwotę łączną 21.200 koron.

W zakresie rolnictwa wprowadziło Towarzystwo w życie reformę lustracyi gospodarstw przez zorganizowanie szeregu pól demonstracyjnych i doświadczalnych pod nadzorem i kontrolą odpowiednią inspektorów, którzy przy demonstracyach udzielają wskazanych pouczeń. W ten sposób wdrożyło Towarzystwo z jednej strony doświadczenia, które prowadzone w ostatnich latach przez gospodarzy pod kierunkiem

stacyi doświadczalnych do tak cennych doprowadziły rezultatów, z drugiej zaś strony rzeczone doświadczenia dają możność praktycznego pouczania ludności włościańskiej tudzież zaznajamiania tejże w sposób przekonywujący z postępami wiedzy i techniki rolniczej. Zarząd Towarzystwa ułatwiał i przeprowadzał wspólne sprowadzenie nawozów sztucznych, maszyn i narzędzi rolniczych jak też nasion, niemniej pośredniczył w różnych zakupnach między kółkami a producentami większymi i powodował kółka do korzystania z pomocy kontrolnej stacyi doświadczalnej botaniczno-rolniczej.

Działalność handlowa kółek rolniczych przedstawia się nie mniej dodatnio. W tej mierze zaznaczyć należy poważną ilość 1036 sklepików rozporządzających w przybliżeniu łącznym kapitałem udziałowym w wysokości 1,800.000 K. Sklepiki te zostające pod kontrolą 2 lustratorów handlowych, zajmują się przeważnie sprzedażą artykułów spożywczych i artykułów zwykłych potrzeb domowych. Nienadużywają one kredytu i są racyonalnie prowadzone, a Zarząd wpływa za pomocą instrukcyi wydanej, aby niekredytowano towaru członkom w sposób pobłażliwy i przesadny. Drugą czynnością Towarzystwa kółek mającą niemniejszą doniosłość dla handlowej działalności tychże jest prowadzenie i utrzymanie kursów handlowych w Czernichowie.

Fundusz pożyczkowy utworzony przez Wysoki Sejm dla podniesienia handlowej działalności kółek rolniczych przedstawia się z końcem roku 1900 w kwocie 63.618 K 93 gr.

Komisya gospodarstwa krajowego stwierdza, że Towarzystwo kółek rolniczych zostające pod sprężystem i ofiarnem kierownictwem rozwija się należycie, zaczem idzie, że subwencya krajowa temu Towarzystwu udzielona odpowiednio użyta, wydaje obfite owoce na polu rolnictwa, handlu i podniesienia ogólnej oświaty pośród ludności wiejskiej. Komisya jednak zauważa, że w zakresie rolnictwa zajmują się troskliwie ludnością wiejską także obydwa Towarzystwa gospodarskie lwowskie i krakowskie jak też pokrewne Towarzystwa, jak Towarzystwo ogrodnicze, uprawy tytoniu itd. — że zaś w zakresie handlowym i ogólnej oświaty niema drugiego czynnika w kruju któryby z równą troskliwością o dobro ludności myślał i faktycznie dla jej dobra działał.

Komisya przeto mniema, że w tych dwóch ostatnich kierunkach niepomijając punktu pierwszego, należałoby skoncentrować działalność Towarzystwa.

Jeszcze jedna sprawa objęta sprawozdaniem Wydziału krajowego zasługuje na podniesienie, mianowicie sprawa subwencyonowania targowicy bydlęcej na Prądniku białym w Krakowie. Powodowany przeświadczeniem o wielkiej doniosłości targowicy krakowskiej dla handlu krajowego bydłem, Wysoki Sejm kilkakrotnie myśl subwencyonowania tejże w uchwałach swoich wyrażał, mianowicie w uchwale z r. 1898, następnie zaś w uchwale z dnia 28 kwietnia 1900, którą petycyę odnośną „Ogólnego Związku hodowców i handlarzy bydła“ odstąpił Wydziałowi krajowemu, do zbadania i ewentualnego uwzględnienia przedłożeniem odnośnych wniosków na najbliższej sesyi. Gdy jednak Ogólny Związek popadł w trudne interesa pieniężne, Wydział krajowy wstrzymał wszelkie kroki wiodące do wykonania uchwały sejmowej aż do wyjaśnienia się sprawy.

Tymczasem „Ogólny Związek“ utrzymuje targowicę krakowską acz na mniejszą skalę, bez przerwy, stosunki zaś tej instytucyi zasadniczo dla interesu producentów bardzo pożytecznej do tego stopnia się poprawiły, że prawdopodobnem jest reaktywowanie w blizkim czasie całej działalności „Ogólnego Związku“ statutem zakreślonej. Wobec tego komisya gospodarstwa krajowego mniema, że nie jest wykluczonem nadejście chwili, kiedy wprowadzenie w życie uchwały sejmowej z dnia 2. kwietnia 1900 r. będzie możliwe.

Wyczerpawszy niniejszem omówienie wszystkich ważniejszych spraw objętych sprawozdaniem Wydziału krajowego, komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy przyjąć sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności Departamentu III. za czas od 15. listopada 1899 do 31. grudnia 1900 — do swej wiadomości.

Za Przewodniczącego.
Stadnicki.

Sprawozdawca.
Krzysztofowicz.

LS. 1.354.

Leg. 134

We Lwowie, dnia 30. czerwca 1901.

Sprawozdanie

Komisyi kolejowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności Departamentu IV. w sprawach kolejowych
i
o programie dalszej akcyi kraju na polu popierania kolei niższorzędnych.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy spodziewając się, jak zwykle, obrad sejmowych w miesiącach grudniu i styczniu, wygotował sprawozdanie, obejmujące czynności tego departamentu od 10. listopada 1899 do 30. listopada 1900 r. Gdy jednak Sejm zebrał się dopiero w czerwcu na dłuższą sesyę, sprawozdanie przedłożone już wystarczać nie mogło, tembardziej, że pertraktacye z rządem co do popierania nowych, jeszcze nie wybudowanych linii kolejowych zrobiły w międzyczasie znaczny krok naprzód i dlatego Wydział krajowy przedłożył Sejmowi drugie sprawozdanie, obejmujące program dalszej akcyi na polu popierania kolei lokalnych. Zanim przystąpimy do krytycznego rozbioru tego programu, należy nam się rozpatrzeć dokładnie w przeszłości, aby na podstawie poczynionych doświadczeń wyciągnąć odpowiednie wnioski na przyszłość.

Nie jest to łatwem, bo krótki stosunkowo przeciąg czasu dzieli nas od chwili, rozpoczęcia całej akcyi, niektóre koleje dopiero przed rokiem zostały otwarte, a już na podstawie dat i rezultatów jedno- lub dwurocznych mamy zestawić rachunek i proponować uchwały, które w razie przeliczenia się, zaciężyć będą musiały znacznie na długim szeregu przyszłych budżetów krajowych. Gdyby rozpoczęcie dalszej akcyi zależało wyłącznie tylko od kraju, doradzalibyśmy z pewnością działać z mniejszym pospiechem, ale z za to pewniej i po dokładniejszem, gruntownem zbadaniu całego położenia. Ale skoro Rząd, przedkładając możliwość kolosalnych inwestycyi, poruszając najżywotniejsze dla krajów koronnych kwestye ekonomiczne, zmusić chciał centralny parlament do podjęcia nazad czynności, i gdy mu się to, przynajmniej na razie udało, — nie mogliśmy nadarzającej się sposobności wypuścić, aby i dla naszego kraju, odnośnie do budowy kolei lokalnych, nie uzyskać należnego mu udziału. Chcąc jednak pozyskać subwencyę państwową dla galicyjskich kolei lokalnych, należało przedstawić program działalności i jest koniecznem już dziś, bez dalszego zwlekania, także ze strony kraju inwestować krajowe fundusze. Chwila była stanowcza, a biuro kolejowe Wydsiału krajowego miało tem bardziej ciężkie, że nieprzewidywane zadanie. Zajęte bieżącemi sprawami, kontrolą rachunków eksploatacyi na wybudowanych kolejach, badaniem nowych projektów, uszczuplone przez śmierć pp. Zaleskiego i Goltentala, a więc pozbawione dwóch najwybitniejszych sił fachowych, zestawiło jednak potrzebny program. Czy obliczenia tego biura i przybliżone kosztorysy zgodzą się później z rzeczywistością, przyszłość to okaże. W każdym razie byłaby praca tego biura dokładniejszą, gdyby już parę razy przez Komisyę kolejową stawiane rezolucye o pomnożenie sił technicznych biura kolejowego, były przez Wydział krajowy należycie uwzględnione.

Nie jest łatwą rzeczą pozyskać dla tego biura odpowiednie siły. Wytrawny technik, dbały o powierzone mu zadanie, jest wszędzie wysoko ceniony. Musi on posiadać nie tylko teoretyczne wykształcenie, ale i praktyczne doświadczenie. Oczywiście, że znaleść takich ludzi można prawie tylko w większych administracyach kolejowych, gdzie nabyli już pewne prawa, a mają widoki na przyszłość daleko lepsze, niż w krajowem biurze kolejowem, bo nasz awans jest przy małej liczbie urzędników, bardzo ograniczony.

Nie zapoznajemy tych trudności, a jednak mimo tego zwrócić musimy uwagę, że jest rzeczą konieczną, aby takie siły pozyskać. Doświadczenie nas uczy, jakie straty ponieśliśmy przez niedostateczną ilość sił fachowych, choćby tylko przytoczyć konieczność podwyższenia kapitału dla trzech kolei o 1,749.000 koron, lub korzystnie przed budową przedstawioną rentowność kolei Jaworzno-Piła, Łupków-Cisna i Delatyn-Kołomyja-Stefanówka, które straty przynoszą, a więc wstrzymują dalszą akcyę krajową.

Ale nietylko wzgląd na korzyść dla kraju wymaga, aby nasze biuro kolejowe posiadało dostateczną ilość i wybitną jakość urzędników. Jest to wprost obowiązkiem moralnym kraju w obec stron interesowanych. Towarzystwa kolei lokalnych mają kontraktami, ułożonymi z Wydziałem krajowym i na podstawie ustawy krajowej z roku 1893, zupełnie związane ręce. Dla zabezpieczenia inwestowanego przez kraj kapitału, ułożono stosunek wzajemny w ten sposób, że od pierwszej chwili począwszy — od rozdania robót, — a skończywszy na prowadzeniu ruchu i ustanawianiu taryf, Wydział krajowy za Towarzystwo działa i decyduje. Zarząd Towarzystwa musi się ograniczyć właściwie do wyrażania życzeń i to dzieje się tylko tam, gdzie interesowani mają dużo pilności, a choć trochę znajomości rzeczy. Taki stosunek może być dla obu stron korzystny, a nieraz jest nieodzowny, ale wkłada na kraj obowiązek spełniania wszystkich czynności kolejowych prędko i dobrze, co oczywiście tylko wtedy nastąpi, gdy liczba i uzdolnienie urzędników będzie odpowiadało włożonemu na nich zadaniu.

W roku przeszłym wezwał Wysoki Sejm Wydział krajowy, aby zastanowił się nad stabilizowaniem jednego osobnego oddziału kierownictwa budowy. Wydział krajowy w swem sprawozdaniu przyjmuje tę wskazówkę i powiada: „Zaznaczyć jednak już obecnie wypada, że pobory urzędników tego oddziału kierownictwa będą musiały być refundowane przez fundusze budowlane dotyczących kolei". Zachodzi obawa, czy nie zaszło nieporozumienie między pojmowaniem tej sprawy przez Komisyę kolejową, a zapatrywaniem Wydziału krajowego.

Zdaniem Komisyi kolejowej było i jest rzeczą konieczną zabezpieczyć sobie jeden wzorowo dobry oddział kierownictwa budowy. Taniej i łatwiej jest znaleść ludzi, jeżeli się ich przyjmuje na stałe i zabezpiecza przyszłość, niż jeżeli się ich tylko zbiera na czas jednej budowy. Dlatego też proponowała Komisya wyraźnie stabilizowanie takiego oddziału, czyli stworzenie osobnego s t a ł e g o etatu. O ile ten oddział byłby użyty do kierowania budową jakiej kolei, o tyle pensye etatowe tych urzędników miałyby rzeczywiście za czas budowy być refundowane przez fundacye budowlane odnośnej kolei. Gdyby nadszedł jednak czas, że żadna kolej nie byłaby budowana, to płace powinne być ponoszone przez fundusz krajowy, tak jak później emerytury tych urzędników. Zajęcie dla nich znalazłoby się z resztą i wtedy, n. p. do studyowania projektów nowych linii kolejowych. Sprawa utworzeniu takiego oddziału stała się dziś piekącą wobec całego szeregu kolei, które w niedalekiej przyszłości mają być wykonane. Dlatego Komisya kolejowa stawia wniosek o uchwalenie wezwania do Wydziału krajowego, aby na najbliższej sesyi przedstawił wniosek o powiększenie etatu biura kolejowego o jeden oddział kierownictwa budowy. Obsadzenie tych posad w razie przyjęcia przez Sejm etatu nastąpić winno przed przystąpieniem do wykonywania pierwszej budowy.

Oprócz urzędników etatowych jest w biurze kolejowem pewna ilość urzędników nieetatowych. Według zasady dawniej postawionej, miały to być siły potrzebne tylko podczas budowy pewnych kolei i dlatego odnośne koleje miały poniesiony na ten cel wydatek zwrócić. Dlatego też do roku 1899 wstawiano do rubryki III dochodów taką samą kwotę, jak w odnośną pozycyę rozchodów rubryki X: „Koszta utrzymania personalu nieetatowego". W rzeczywistości jednak pobierano od Towarzystw kolejowych więcej i rozkładano na nich przekroczenie wszystkich pozycyj odnoszących się do utrzymania biura kolejowego. Wskutek tego opłacały istniejące już Towarzystwa, koszta najróżniejszych prac przygotowawczych, odnoszących się do kolei dopiero projektowanych, które jeszcze własnego funduszu nie miały, a więc zwrócić go nie mogły. I tak w r. 1900, gdzie żadnych robót koło budowy kolei nie było, zapisano na ciężar w ruchu będących kolei pierwotnie 59.343 koron, a później po odpisaniu sumy kredytów w różnych biurowych pozycyach zaoszczędzonych, ostatecznie kwotę 42.793 koron. Ponieważ taki rozdział nie jest całkiem słuszny, wnosi Komisya kolejowa, aby w przyszłości liczyć każdemu Towarzystwu kolejowemu tylko te koszta, które rzeczywiście w interesie

odnośnej kolei poniesione zostały; wszystkie zaś inne wydatki ma ponosić fundusz krajowy.

Przystępując do wykonania kolei, objętych pierwszym programem, popełniono wielki błąd, a mianowicie, że kraj budował naraz i równocześnie parę linii. Otrzymawszy znaczne środki finansowe przez uchwalenie rocznej dotacyi 600.000 koron, chciano jak najprędzej stwierdzić czynami dobre chęci, chciano wyzyskać nowe, dotychczas zaniedbane pole działania i doczekać się co rychlej pomyślnych rezultatów. Ale siły biura kolejowego nie mogły starczyć na równoczesne prowadzenie tych robót, na dokładne obrobienie planów i kosztorysów, na ścisłe nadzorowanie przedsiębiorców. Powstały z tego powodu niedokładności w planach i obliczeniach, które już znalazły wyraz w milionowych przekroczeniach, tak jak niedokładności budowy mogą powodować przez długie lata nadmiernie wysokie wydatki na utrzymywanie kolei. Była zresztą trudność znalezienia przedsiębiorców dla tylu linii naraz, a przy ograniczonej konkurencyi warunki musiały dla każdej kolei być mniej korzystne. Nie należy zapomnieć, że równocześnie z krajem i państwo budowało parę kolei. Może także i pertraktacye z rządem były pospiesznie prowadzone, a przynajmniej nie dosyć stanowczo; — bo skonstatować musimy, że udział rządu przy kolejach, objętych nowym programem, jest w stosunku do przyczyniania się kraju bardziej dla nas korzystnym. Należy się to krajowi słusznie, bo Galicya dotychczas znacznie mniej poparcia dostała od rządu przy budowie kolei lokalnych od innych krajów koronnych, a następnie i dlatego, że rząd, mając przedewszystkiem strategiczne względy na oku, nie liczy się z potrzebami ekonomicznymi kraju, gdy chodzi n. p. o kierunek trasy lub szerokość toru.

Więc należy nam w przyszłości unikać nadmiernego, gorączkowego pospiechu; budować naraz tylko jedną kolej, skupić wszystkie wytężenia, aby ją należycie i tanio opracować, przygotować i wykonać. Dopiero gdy się jedną kończy, brać się systematycznie do drugiej. Tem bardziej ten sposób postępowania zalecać jesteśmy obowiązani, że liczyć się musimy nietylko z akcyą krajową, bo w najbliższej przyszłości i rząd ma również budować koleje, a mianowicie: Nowy Targ, Sucha-Hora Lwów-Sambor Użok i zapewne Lwów-Przemyślany-Podhajce. Nadto spodziewać się należy, że znaczne prace przy regulacyi rzek zajmą wiele krajowych techników, tak, że trudnoby nawet było o odpowiednie siły fachowe.

Jeszcze jedna bardzo ważna okoliczność przemawia za tem, aby tylko succesive budować we wnioskach proponowane koleje. Budżetowa możność poparcia ich z funduszu kolejowego opiera się na rachunku prawdopodobieństwa, obliczonym z wyników ruchu kolei już wybudowanych za czas bardzo krótki. Nadzieja jest, że dalsze rezultaty nietylko nie pogorszą tego rachunku, lecz owszem go polepszą. Pewności jednak w tym względzie niema, więc nie można całego kapitału naraz wydawać, tylko częściowo, a doświadczenia tymczasem zebrane będą wskazówką, czy obrachunek nie zawiódł i czy mamy dostateczne środki do wykończenia całego programu. Program ten zresztą pospiesznie zestawiony został, tak, że przy bliższem badaniu okazać się może, że która z proponowanych kolei jest mniej potrzebną lub mniej rentowną od innej kolei, której jeszcze w programie niema, wolno będzie Sejmowi przyszłemu porządek zmienić i lepszą kolej wpierw wybudować. Przy zestawianiu rachunku nie uwzględniono ciężarów, które mogą spaść na fundusz kolejowy z powodu deficytów eksploatacyjnych dwóch kolei. Gdyby jednak jakie obciążenie z tego tytułu na ten fundusz spaść miało, to oczywista rzecz, że nasz obrachunek musiałby okazać się fałszymym i gdybyśmy cały fundusz przed rozstrzygnięciem tego pytania wydać mieli, toby przyszłe Sejmy znalazły się w przymusowem położeniu pokrywania deficytów funduszu kolejowego.

Chcąc wyrobić sobie zdanie, jakiemi funduszami rozporządzamy dla dalszej akcyi, należy rozpatrzeć się w dotychczasowych rezultatach ruchu kolei lokalnych. O ile dochody przewyższają wydatki i użyte być mogą na oprocentowanie i amortyzacyę gwarantowanych przez kraj obligacyi, będziemy mogli odpowiedni kapitał uważać także za zwolniony z gwarancyi i użyć go na popieranie nowych linii kolejowych. Poniżej podajemy zestawienie dochodów i wydatków za rok 1900 wszystkich pięciu kolei, ugrupowane według głównych działów. Z porównania dochodów z wydatkami ułożony jest również stosunek procentowy dla każdej kolei z osobna. Oprócz kolei przytoczonych otwarty został ruch na linii Piła-Jaworzno, ale nastąpiło to dopiero 27. października 1900, dlatego jeszcze ta kolej w wykazie umieszczoną być nie mogła.

*

Zestawienie dochodów poszczególnych kolei lokalnych za rok 1900.

Tytuł	Rubryka	Dochody	*Km* 31·6 Borki wielkie-Grzymałów		*Km* 25·3 Łupków-Cisna		*Km* 55·0 Trzebinia-Skawce		*Km* 43·42 Chabówka-Zakopane		*Km* 111·9 Delatyn-Kołomyja-Stefanówka	
			kwota		kwota		kwota		kwota		kwota	
			waluta koronowa									
I.		**Dochody z przewozu:**										
	1	Z przewozu osób cywilnych	27.069	63	5.067	06	29.826	57	117.321	45	89.138	57
	2	„ „ „ wojskowych	625	99	—	52	626	57	3.847	94	5 820	30
	3	„ „ pakunków	390	83	74	69	294	47	8.612	66	1.300	91
	4	„ „ towarów przesyłkami pospiesznemi	9.340	43	344	23	243	31	8.397	24	8.991	82
	5	„ „ „ „ zwykłemi	85.441	49	66.633	44	279.256	39	123.170	96	108.717	78
			122.868	37	72.119	94	310.247	31	261.350	25	213.969	38
II.		**Dochody różne:**										
	1	Czynsze od najmów i dzierżaw	375	—	378	65	3.517	82	6.696	30	409	84
	2	Odnajem części taboru	248	85	—	—	484	88	103	20	28	52
	3	Należytości telegraficzne	—	—	—	—	194	17	768	18	125	92
	4	Odszkodowanie za odstąpienie założeń kolejowych	—	—	—	—	13.490	40	—	—	8.342	85
		Pobór czynszów	—	—	—	—	2	07	14	19	—	—
		Dodatek administracyjny za czynności na rachunek obcych	—	—	—	—	2	16	—	—	18	10
		Różne inne	1.985	54	267	96	624	29	780	30	1.251	10
		Suma	125.477	76	72.766	55	328.563	10	269.712	42	224.145	71
		1. Przewieziono osób ogółem	osób 30.353		osób 7.789		osób 44.985		osób 106·494		osób 82.436	
		Zatem przeciętnie na 1 *km*	osób 96·05		osób 77·7		osób 817·9		osób 245·5		osób 736·0	
		2. Przewieziono towarów i pakunków ogółem ton	ton 23.970		ton 21.093		ton 267.597		ton 32.686		ton 29.293	
		3. Przeciętny dochód od 1 osoby	groszy 91·24		groszy 65·06		groszy 67·69		groszy 113·78		groszy 115·18	
		4. „ „ „ 1 tony	groszy 397·04		groszy 317·88		groszy 104·56		groszy 428·87		groszy 406·27	

Wydatki eksploatacyjne kolei lokalnych za rok 1900.

Tytuł wydatków	*Km* 31·6 Borki wiel.-Grzymałów			*Km* 25·3 Łupków-Cisna			*Km* 55·0 Trzebinia-Skawce			*Km* 43·42 Chabówka-Zakopane			*Km* 111·9 Kołomyja-Delatyn-Stefanówka		
	kwota		na 1 kilometr	kwota		na 1 kilometr	kwota		na 1 kilometr	kwota		na 1 kilometr	kwota		na 1 kilometr
	waluta koronowa														
IV. *A)* **Zarząd ogólny Dyrekcyi kolei państw.**	3.771	31	119·35	2.903	65	114·78	10.405	84	189·03	7.175	39	165·25	13.741	79	122·80
B) **Nadzór i konserwacya kolei:**															
V. Obsługa szlaku	3.168	35	100·26	2.038	93	80·57	20.644	97	375·37	8.343	74	192·17	23.338	85	208·57
VI. Nadzór kolei	2.894	82	91·63	2.314	44	91·47	13.221	14	240·40	8.782	16	202·26	11.360	47	101·56
VII. Utrzymanie podtorza	1.462	73	46·30	2.992	09	118 26	4.525	44	82·28	4.274	76	98·45	9·366	95	83·70
VIII. Utrzymanie nawierzchni	13.982	65	442·60	10.453	49	413·19	40.336	16	733·41	33.098	07	762·28	78.128	12	698·19
IX. Utrzymanie budynków	1.449	02	45·85	1.892	95	74·83	1.754	79	31·90	2.696	60	62·12	3.025	90	27·04
Wydatki nadzwyczajne:															
X. Uprzątanie śniegu i lodu na całej linii i usuwanie uszkodzeń elementarnych	1.621	60	51·33	8.730	04	345·08	1.042	50	18·96	8.595	25	197·94	12.093	54	108·07
Suma V.—X.	24.579	17	777·97	28.421	94	1.123·40	81.525	—	1.482·32	65.790	58	1.515·22	137.313	83	1.227·13
C) **Obsługa ruchu:**															
XII. Obsługa stacyi	9.938	72	314·55	8.409	—	332·36	31.449	80	571·82	27.780	20	662·83	22.748	—	203·28
XIII. Obsługa pociągów	5.791	44	183·22	5.102	36	201·66	39.578	47	719·62	12.209	72	281·20	27.270	94	243·71
Suma XII. - XIII.	15.730	16	497·77	13.511	36	534·02	71.028	27	1.291·44	40.989	92	944·03	50.018	94	446·99
D) **Parowoźnictwo i utrzymanie taboru:**															
XV. Obsługa parowozów	28.740	61	909·56	11.143	55	440·46	46.536	75	846·15	31.743	21	731·07	70.704	65	631·86
XVI. Utrzymanie taboru	6.536	27	206·83	4.996	05	197·47	8.951	82	162·76	4.984	66	114·80	14.084	79	125·87
Suma XV.— XVI.	35.276	88	1.116·39	16.139	60	637·93	55.488	57	1.003·91	36.727	90	845·87	84.789	44	757·73
E) **Inne wydatki**	4.257	58	134·77	2.188	55	86·52	24.991	66	454·46	6.483	59	149·32	80.792	33	722·—
Suma łączna	83.623	10	2.646·25	63.165	10	2.496·65	243.439	34	4.426·16	157.167	38	3.619·69	366.656	33	3.276·65

Dochody eksploatacyjne tychże kolei w roku 1900.

	125.481	68	3.971·25	72.766	55	2.876·15	328.563	10	5.973·87	269.712	35	6.211·71	226.145	71	1.900·38

Stosunek procentowy wydatków do dochodów.

			% 66·63			% 86·80			% 74·10			% 58·27			% 172·42

Z powyższego zestawienia widzimy, jak znaczną część dochodów pochłaniają wydatki. Stosunek procentowany przeciętny dla wszystkich tych linii jest 89·37%. Jest to niebywale wielka cyfra Dla porównania podajemy następujące zestawienia:

Stosunek procentowy wszystkich kolei lokalnych będących w zarządzie kolei państwowej wynosił w r. 1900 71·68%; wszystkich lokalnych kolei krajowych styryjskich będących w zarządzie kolei południowej, przeciętnie 63·06%; wszytkich kolei lokalnych austryackich z wyjątkiem będących w zarządzie kolei państwowej 56·65%; nareszcie stosunek przy kolejach lokalnych kolei północnej wynosił 30·24%; Przy tych kolejach wydatki na 1 kilometr wynosiły przeciętnie 2.252 koron, podczas gdy na naszych kolejach przy słabszym ruchu wynosiły przeciętnie 3.420 koron, a jeżeli wyłączymy wązko-torową linię Łupków Cisna, otrzymamy dla krajowych normalno-torowych kolei 3.517 koron przeciętnego wydatku na 1 kilometr. Dodać jeszcze należy, że oprócz podanych wydatków przychodzą jeszcze koszta krajowego biura kolejowego, które koleje refundować muszą, co w ogólnej sumie wynosi, jak w sprawozdaniu podano 42 793 koron, a na jeden kilometr w przecięciu 160 koron.

W zanadto wysokich wydatkach tkwi jeden z głównych powodów dlaczego nasze koleje lokalne nie dostatecznie się rentują. Jak z przytoczonych zestawień wynika, kolej państwowa ma najdroższy sposób administrowania kolejami lokalnemi Gdyby n. p. kolej Trzebinia Skawce miała stosunek równie korzystny, jak koleje lokalne Nordbahn, do których i geograficznem położeniem i jakością ruchu towarowego ma dużo podobieństwa, toby czysty zysk tej kolei wynosił 190.350 koron i nietylko dozwolił spłacić procenta i amortyzccyę obligacyi wynoszące 145.233 koron rocznie, ale pozostawiłaby jeszcze możność oprocentowania akcyi pierwszeństwa, których część również kraj posiada. Ale aby takie rezultaty osiągnąć trzeba zerwać z rutyną, trzeba wszystkie koszta redukować do minimum. I tak naprzykład zamiast utrzymywać kasyerów na mniejszych stacyach można zaprowadzić sprzedawanie biletów przez konduktorów, — odczepiać na ładowniach wagony, które przez stronę pierwej zostaną zamówione, a odbierać je w oznaczonym naprzód czasie. Uważać jednem słowem kolej lokalną za duży tramway, a nie za redukcyę wielkiej światowej kolei. Odnoszą się te uwagi szczególnie do linii przeznaczonych głównie do ruchu towarowego, jak kolej Trzebinia Skawce, na której dziwnie niekorzystnie przedstawia się stosunek procentowy, choćby w porównaniu z koleją Chabówka Zakopane, która jest w zarządzie tej samej dyrekcyi. Swojego czasu Dyrekcya kolei północnej ofiarowała się podjąć prowadzenia ruchu na kolei Trzebinia Skawce pod bardzo dogodnemi warunkami. Wówczas rząd na to nie pozwolił i domagał się zawarcia umowy o ruch koniecznie z koleją państwową. Zresztą i inne względy przemawiały przeciwko układowi z koleją północną, więc oddano prowadzenie ruchu kolei państwowej, ale nieprzewidywano wówczas, że koszta ruchu w zarządzie kolei państwowej będą tak nieproporcyonalnie wysokie. Co do tej kolei zaznaczyć jeszcze musimy, że duże ważne dla niej sprawy czekają załatwienia, które już dawno powinno było nastąpić, a mianowicie słuszny układ co do podstawy obliczenia zużytkowania pracy wozów i wykonanie faktyczne układu o przydzielenie części ruchu transitowego. Do obu tych spraw są przedłożone do uchwalenia Wysokiemu Sejmowi odpowiednie rezolucye.

Komisya kolejowa podziela zapatrywanie Wydziału krajowego; że wobec wyników rachunkowych roku 1900 można część inwestowanego kapitału uważać już dziś za zwolnioną i przyznaje, że następujące koleje dadzą jako roczną przewyżkę dochodów nad wydatkami.

Kolej Borki Wielkie-Grzymałów	30.186	koron
„ Trzebinia-Skawce	73.679	„
„ Chabówka-Zakopane	98 911	„
	202.776	koron

A więc okorągło 200 000 kor. rocznie, coby odpowiadała kapitałowi 4,500.000 koron. Na poparcie tego obliczenia zrobionego na podstawie wyników roku 19000 podaje Komisya kolejowa zestawienie prowizoryczne dochodów brutto za styczeń, luty, marzec, kwiecień i częściowo maj roku bieżącego.

Zestawienie

prowizorycznych miesięcznych wykazów dochodów za miesiące Styczeń, Luty, Marzec, Kwiecień r. 1900 i 1901.

Kolei lokalnej	Dochód miesięczny z roku 1900 za						Dochód miesięczny z roku 1901 za						Różnica
	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Razem	na 1 klm.	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Razem	na 1 klm.	na 1 klmtr 1901
	waluta koronowa												
Borki wielkie—Grzymałów . . .	8.394	6.738	9.366	8.660	33.158	1049	11.200	6.300	11.700	11.500	40.700	1288	+239
Łupków—Cisna	4.887	3.765	2.536	4.479	15.667	623	1.400	(*)	7.100	6.200	14.700	548	—75
Trzebinia—Skawce	14.169	22.089	19.074	22.225	77.557	1291	33.100	18.700	26.900	25.500	104.200	1736	+445
Chabówka—Zakopane	7.469	12.628	17.410	13.687	51.194	1190	16.900	16.300	19.200	19.500	71.900	1672	+482
Delatyn—Kołomyja—Stefanówka .	20.894	19.738	22.381	18.124	81.137	724	17.100	17.100	24.400	23.700	82.300	734	+10
				Razem	258.713					Razem	313.800		

24. czerwca 1901 nadeszły za maj prowizoryczne wykazy ruchu kolei Borki wielkie-Grzymałów, Trzebinia-Skawce i Chabówka-Zakopane, z których się okazuje że dochód wynosił:

w maju 1901 — na kolei Borki wielkie-Grzymałów — Kor. 6.654·33 (w roku 1900 wynosił Kor. 9.825)
„ „ „ — „ „ Trzebinia-Skawce — „ 25.400·— („ „ „ „ „ 26.019)
„ „ „ — „ „ Chabówka-Zakopane — „ 20.100·— („ „ „ „ „ 14.193)

*) Z powodu zasp śniegowych była przerwa w ruchu przez dni 27.

Co do innych kolei, to przypuszczamy, że kolej Łupków-Cisna wyjdzie nareszcie z deficytów administracyjnych. Kolej Kraków-Kocmyrzów nie przedstawia niebezpieczeństwa dla kraju i w najgorszym razie nie będziemy pobierali procentów od 200.000 koron akcyi. Gorzej się jednak sprawa przedstawia z dwoma pozostałemi kolejami. Deficyt kolei Delatyn-Kołomyja-Stefanówka wynosił w roku 1900 154.196 koron. Jaworzno-Piła dopiero 27. października puszczona w ruch dała do końca roku to jest za dwa miesiące 5.938 koron deficytu, a jest obawa, że w roku bieżącym deficyt znaczny również powstanie. Któż ma te braki pokryć?

Aby odpowiedzieć na to pytanie trzeba przytoczyć odnośny ustęp §. 9. układu o prowadzenie ruchu na kolei Delatyn-Kołomyja-Stefanówka zawarty z jednej strony między zarządem kolei państwowych, a z drugiej strony z Towarzystwem tej kolei lokalnej i Wydziałem krajowym. Ustęp ten brzmi:

In dem Falle, als die Einnahmen zur Bedeckung der im §. 8 angeführten Betriebsauslagen und der besonderen, nicht zu den eigentlichen Betriebskosten zu rechnenden Auslagen, sowie zur Bedeckung des im §. 3 erwähnten Zinsenpauschales und alfällig sonstiger ausserhalb des Rahmens der vertragsmässigen Betriebskostenvergütung zu leistenden Entschädigungen, in einem oder dem anderen Jahre der ersten fünfjährigen Betriebsperiode nicht ausreichen sollten, wird der Gesellschaft seitens der k. k. Staatseisenbahnverwaltung der zu Gunsten der letzteren gemäss der jeweiligen Jahresabrechnung resultirende Fehlbetrag mit dem Vorbehalte gestundet, dass nach Ablauf der fünfjährigen Betriebsperiode wegen Bedeckung der bis dahin gestundeten Beträge, sowie wegen der weiter zu gewärtigenden Betriebskostenabgänge durch den galizischen Landesausschuss, zwischen demselben, der Gesellschaft und der k. k. Staatseisenbahnverwaltung eine entsprechende Vereinbarung getroffen wird.

Wynikałoby z tego ustępu, że kraj miałby być pociągany do pewnych świadczeń z tego tytułu. Otóż zastrzedz się musimy, że według naszego zdania nie powinien kraj ani części deficytu na siebie przyjmować, gdyż uchwały sejmowe bardzo ściśle zakreślają granice, do której dosięgnąć może poparcie kraju dla każdej kolei lokalnej, a więc i ryzyko finansowe.

Nie bierzemy też w rachubę tych deficytów, a tylko zwrócić musimy uwagę na 330 000 koron, które fundusz kolejowy zaliczył na rekonstrukcye kolei Delatyn-Stefanówka wskutek szkód zrządzonych przeszłoroczną powodzią. Wprawdzie toczą się rokowania z Ministerstwem kolei w tym kierunku, aby odnośne koszta pokryte zostały z dochodów exploatacyjnych, a to przy ewentualnem kredytowaniu należytości za exploatacyę. Dotychczas jednak nie doprowadziły te rokowania do rezultatu i dopóki stanowcza decyzya nie zapadnie musiemy, niechcąc funduszu krajowego narażać na przykre niespodzianki, zarezerwować odpowiednią część rozporządzalnego kapitału.

Wydział krajowy przedstawia Sejmowi budowę sześciu kolei z planem poparcia ze strony kraju. Są one prze Wydział krajowy podzielone na dwie grupy.

Do pierwszej grupy należą koleje: Stary lub Nowy Sącz-Szczawnica; Borysław-Truskawiec; Tarnów-Szczucin;

Do drugiej grupy: Tarnopol-Zbaraż; Myślenice-Lubień; Janów-Jaworów.

Koleje należące do pierwszej grupy mają mieć pierwszeństwo przed kolejami drugiej grupy. Dopiero w razie niespełnienia warunków stawianych stronom interesowanym pierwszej grupy, ma być udzielonaa pomoc krajowa kolejom drugiej grupy. Co do kolei pierwszej grupy nie stawia Wydział krajowy cyfrowo ograniczonych wniosków, jak to miało miejsce dotychczas przy wszystkich kolejach lokalnych, natomiast przedstawia projekt, aby kraj objął gwarancyę oprocentowania i amortyzacyi akcyi pierwszeństwa w wysokości połowy potrzebnego kapitału, z warunkiem, że rząd i interesanci wezmą akcyi zakładowych za drugą połowę kapitału.

Co do drugiej grupy proponuje objęcie akcyi zakładowych w rozmaitych wysokościach.

Dotychczasowa zasada pomocy kraju dla kolei lokalnych polegała na stosunku, że kraj dawał $^2/_3$ potrzebnego kapitału przez gwarancyę amortyzacyi i oprocentowania pożyczki pierszeństwa.

Inny sposób finansowania miał tylko miejsce przy kolejach Łupków Cisna i Kraków Kocmierzów, gdzie rozchodziło się o mniejsze stosunkowo kwoty i przy pokrywaniu przekroczeń kosztorysów budowy. Na 26,100.000 kor. użytych na budowy kolei lokalnych w latach od 1895 — 1900 stosunek przyczyniania się rozmaitych fa-

ktorów był następujący: 58% pokrył kraj 23 8/10 % państwo 18 2/10 % strony interesowane.

W tym samym czasie wybudowano w całej Austryi kolei lokalnych za 180,291.600 koron, z których państwo pokryło 49% kraje koronne 35% interesenci prywatni 16%. Widzimy, jak w sposób wprost krzywdzący była traktowana Galicya, dlatego też całkiem słusznie postanowił Wydział krajowy domagać się na przyszłość znacznie większego współudziału państwa a ograniczyć pomoc kraju do maximum 50% kapitału.

Przy przedstawionem nam programie trzy koleje a mianowicie Stary lub Nowy Sącz-Szczawnica, Borysław-Truskawiec i Tarnów-Szczucin mają być finansowane w dotychczas praktykowany sposób przez przejęcie gwarancyi za amortyzacyę i oprocentowanie pożyczki pierszeństwa, lecz nie 2/3 lecz 1/2 potrzebnego kapitału. Finansowanie reszty kolei zasadza się na całkiem innej, dotychczas nie praktykowanej podstawie. Rząd ma udzielić „Stundung“ dla kapitału pierszeństwa czyli że dochody brutto dotyczących kolei mają być w pierwszym rzędzie użyte na oprocentowanie i amortyzacyę kapitału pierszeństwa, w dalszym ciągu dopiero na opłacenie kosztów ruchu, które tymczasowo opłaca rząd, a dopiero nadwyżka może być obracana na korzyść akcyi zakładowych. Jest to znaczne ułatwienie dla pozyskania potrzebnego kapitału pierszeństwa, bez pogorszenia szans dla akcyi zakładowych.

Dogodności wypływających ze „stundung“, nie chciał rząd przyznać dotychczas żadnej przez kraj budowanej kolei lokalnej choć je przyznał wszystkim kolejom lokalnym bukowińskim. Uzyskała ją jedynie tylko w Galicyi kolej „Kraków Kocmyrzów“. Należy z zadowoleniem i uznaniem zaznaczyć fakt, że udało się Wydziałowi krajowemu na tej podstawie nawiązać rokowania z rządem a zdaniem Komisyi jest rzeczą bardzo doniosłego znaczenia, aby rokowania doprowadzić do pomyślnego końca i jak najspieszniej przystąpić do budowy choćby jednej z tych kolei, aby stworzyć precedens na przyszłość.

Co do pomocy krajowej przy takich kolejach nasuwają się następujące zasadnicze uwagi. Bank krajowy ma w statucie swoim przewidzianą możność finansowania kolei za dostarczeniem odpowiednich gwarancyi. Nie jest rzeczą Komisyi kolejowej rozstrzygać czy „Stundung“ jest dostateczną gwarancją, ale przypuszczać możemy, że Bank krajowy po zbadaniu rentowności udzieli w dobrze zrozumianym interesie kraju pieniędzy na kapitał pierszeństwa. Zdarzyć się dalej może, że obliczenia rentowności zawiodą i że dochody nie wystarczą na pokrycie oprocentowania i amortyzacyi akcyi pierszeństwa. Miałoby to n. p. miejsce przy takiej kolei jak Delatyn Kołomyja Stefanówka, która dała dochodu brutto w roku 1900 82.436 kor. a potrzebuje na roczny 4% procent od 2/3 kapitału i ratę 227.742 kor. Mielibyśmy niedobór 145.306 koron.

Ponieważ jednak papiery emisyjne Banku krajowego są gwarantowane przez kraj, który jest właścicielem Banku, więc zdaniem Komisyi nie można uważać finansowania przez Bank krajowy kapitału pierszeństwa za przyczynianie się stron interesowanych, ale także za rodzaj pomocy krajowej dla odnośnej kolei. Nie trzeba iść w tem rozumowaniu zanadto daleko i pesymistycznie i stawiać tę pomoc na równi z gwarancyą kraju dotychczas praktykowaną, gdyż niebezpieczeństwo dla angażowanego kapitału jest przy „stundung“ bez żadnego porównanie mniejsze.

Natomiast nie należy się łudzić że akcye zakładowe tych kolei, któreby kraj ewentualnie objął, w krótkim czasie mogą przynosić procent, a więc uwolnić odnośny kapitał dla dalszej akcyi. Kapitał ten trzeba uważać za unieruchomiony na długi przeciąg czasu. Dlatego jeżeli dla finansowania jakiej kolei nie da się w ogóle uniknąć obejmowania akcyi zakładowych, to należy trzymać się minimalnych granic. O ile zaś można doprowadzić do sfinansowania kolej na podstawie „Stundung“ bez więzienia kapitału krajowego w akcyach zakładowych, a tylko za przyczynieniem się stron interesowanych, to należy taką kolej jak najprędzej uwzględnić. Ma tu podobno mieć miejsce z koleją Podgórze-Myślenice-Lubień. Gdyby tak rzeczywiście było, toby ta kolej powinna być jedna z pierwszych wybudowana.

Nasuwa się jeszcze jedna uwaga. Wydatki krajowego biura kolejowego odnoszące się do poszczególnej kolei mają być przez tą kolej pokrywane. Ktoby je płacił gdyby dochody nie starczyły na pokrycie oprocentowania akcyi pierszeństwa i kosztów exploatacyi? A wynoszą one różnie, ale zawsze po parę tysięcy koron dla każdej kolei. Zdaniem naszem obciążać one w takiem razie winny fundusz kolejowy.

Przejdziemy pojedynczo proponowane koleje:

Kolej Stary lub Nowy Sącz-Szczawnica.

Połączenie Szczawnicy ze Starym Sączem wymaga kolei o długości 40 kilometrów. Koszta budowy o torze wązkim są obliczone wysoko, bo przeciętnie 90.000 koron na kilometr, czyli na całą długość 3,600.000 koron. Rentowność tej linji według szczegółowo przez biuro kolejowe zestawionego rachunku wynosiłaby $3^1/_2$ %. Gdyby jednak prowadzić tę linię z Nowego Sącza, to wprawdzie długość byłaby o 6 kilometrów większą, koszta budowy o 260.000 kor. znaczniejsze, ale by według tego samego obliczenia rentowność całej kolei wzrosła do 4%.

Komisya kolejowa w myśl już nieraz wyrażonego przekonania, że koleje o wązkim torze mają wielkie znaczenie dla naszego kraju, podziela zapatrywanie Wydziału krajowego, że przy czysto lokalnym charakterze tej kolei, tor wązki byłby w tym wypadku zupełnie stosownym. Wydaje się tylko komisyi, że koszta obliczone na 90.000 kor. od kilometra kolei wązkotorowej są nadmiernie wysokie i że należałoby wszelkiemi siłami dążyć, do obniżenia tej kwoty. Gdy kolej ta ma znaczną doniosłość tak dla miejsca kąpielowego Szczawnicy, jak i dla całej tamtejszej okolicy, gdy studya nad tą koleją są najbardziej przygotowane i gdy nareszcie obliczenie rentowności rokuje tej kolei pomyślną przyszłość, Komisya kolejowa podziela zdanie Wydziału krajowego, że kolej ta powinna być jedna z pierwszych budowana. Co się tyczy kwestyi czy kolej ta ma się łączyć z koleją państwową w Starym czy Nowym Sączu, to zdaniem Komisyi dążyć należy do uwzględnienia kombinacyi rentowniejszej, to jest połączenia z Nowym Sączem. Zależeć to jednak oczywiście będzie od odpowiedniego powiększenia udziału rządu i stron interesowanych wobec o 260.000 kor. wyższego kapitału. — Przypuszczając, że to nastąpi, preliminować musimy udział kraju dla tej kolei w kwocie 1,930.000 kor.

Kolej Borysław - Truskawiec.

Kolej ta ma mieć długości tylko 8 kilometrów a koszt jej jest przyjęty na 500.000 koron, to jest 62.500 koron na kilometer. Projektowana jest o torze normalnym. Kolej ta tylko wtedy miałaby podstawę bytu, gdyby została przedłużoną do Stebnika. Wtedy miałaby znaczny a stały fracht zapewniony. Odległość od Truskawca do Stebnika wynosi tylko cztery kilometry, a trasa nie przedstawia żadnych trudności. Połączenie Stebnika z siecią kolei a więc z Borysławiem leży przedewszystkiem w interesie rządu, gdyż oprócz soli transportować by mógł tą koleją drzewo z wielkich kameralnych lasów, położonych koło Truskawca. — Ta kolej jest pożądana również dla miejsca kąpielowego Truskawiec. Nie można jednak uważać, aby ta kolej dla miejsca kąpielowego przedstawiała takie korzyści, jak dla kamery. Odległość Truskawca od kolei wynosi tylko 8 kilometrów dobrego gościńca i frekwencya gości nie mogłaby jeszcze sama zapewnić kolei jakiej takiej rentowności. W razie otwarcia kolei jest jeszcze także szansa, że będą eksploatowane kopalnie galmanu, znajdujące się koło Truskawca.

Ponieważ ta kolej miałaby transportować głównie drzewo i sól, prowadzić tylko przez bardzo krótką przestrzeń towary, których przeładowywanie by się nie opłaciło, więc jest racyonalnem, aby była budowana jako normalno-torowa.

Komisya kolejowa przyjmuje wniosek Wydziału krajowego, aby kraj przejął gwarancyę i oprocentowanie kapitału pierwszeństwa tej kolei w wysokości 250.000 koron, ale pod warunkiem, że kolej będzie wybudowena odrazu aż do Stebnika i że resztę potrzebnego kapitału dostarczą rząd i strony interesowane. Ponieważ ta kolej jest stosunkowo bardzo krótka, więc mogłaby być budowaną równocześnie z inną koleją.

Kolej Tarnów - Szczucin.

Kolej ta miałaby 40 do 45 kilometrów długości, w razie przyjęcia toru normalnego kapitał pytrzebny może wynosić 3,000.000 koron. Należałoby się jednak zdaniem Komisyi zastanowić, czy dla potrzeb miejscowych i z powodu obliczeń rentowności, które każą przypuszczać tylko 2·4% czystego dochodu od włożonego kapitału, nie było bardziej wskazanem użycie toru wązkiego dla tej kolei. Może ministerstwo wojny domagać się będzie toru normalnego, ale wtedy Wydział krajowy miałby słuszny powód do żądania od rządu wyższej subwencyi, a mianowicie pokrycia różnicy kosztów między wązkim a szarokim torem. Gdyby jednak Minister-

stwo wojny się zgodziło na tor wązki, to możnaby znacznie mniejszym kosztem zbudować kolej w rodzaju tych, które w Niemczech nazywają „Klingel-Bahn“, kolej taka odpowiadałaby potrzebom miejscowym w zupełności, kosztowałaby znacznie mniej, a przecinając kraj żyzny, gęsto zaludniony i bogaty z obszarem ciążenia rozległym, bo sięgającym aż do Królestwa, z pewnością by się sowicie rentowała. Komisya też w pierwszym rzędzie zaleca, aby Wydział krajowy starał się o budowanie tej kolei o torze wązkim i w sposób jak najtańszy.

Kolej Tarnopol-Zbaraż.

Długość tej kolei wynosi 25·2 kilometra. Kapitał potrzebny jest obliczony przy torze normalnym na 2,400.000 koron, a więc około 95.000 na kilometr. Dla tej kolei obiecał rząd przyznanie „Stundung“, a Wysoki Sejm uchwałą z 5. Maja upoważnił Bank krajowy do udzielenia na rzecz przedsiębiorstwa tej kolei pożyczki w 4% obligacyach kolejowych do wysokości 1,663.200 koron. Wydział krajowy proponuje dalszą pomoc przez objęcie akcyi zakładowych tej kolei za 600.000 koron.

Jeżeli te dwie cyfry dodamy, to otrzymamy jako przyczynienie się kraju sumę 2,263.000 koron. Skoro cały potrzebny kapitał jest obliczony na 2,400.000 koron, więc pozostałoby do pokrycia przez interesowanych tylko 136.800 koron. Ponieważ kapitał jest obliczony bardzo sowicie i nie jest wykluczone, że się na nim da zaoszczędzić, więc udział interesentów mógłby się jeszcze nawet obniżyć. A nie da się zaprzeczyć, że udział stron interesowanych jest ważną bardzo wskazówką dla ocenienia, czy jaka kolej odpowiada potrzebom miejscowym, a więc czy jest potrzebną i czy jest wskutek tego nadzieja, że się będzie rentować. Komisya kolejowa również zaznaczyła swoje zapatrywanie, że nie należy udzielenia pożyczki przez Bank krajowy uważać za czynność, która z pomocą kraju nie ma żadnej styczności, a to tembardziej, że Sejm musi nawet odnośne postanowienie Banku krajowego sankcyonować przez uchwałę. Kapitał wydany na objęcie akcyi zakładowych musi być na dłuższy czas unieruchomiony i dlatego tylko w razie koniecznym i w niewysokiej mierze można go w ten sposób angażować.

Przypomnieć tu należy §. 2. ustawy z 17. lipca 1893 o popieraniu niższorzędnych kolei żelaznych, który brzmi:

„§. 2. Określone w §. 1. poparcie może być udzielone, jeżeli:

a) Sejm krajowy stwierdzi uchwałą swą, iż zamierzona budowa kolei jest ze względu na ogólne interesa kraju użyteczną i potrzebną;

b) jeśli czynniki interesowane, to jest: państwo, powiaty, gminy, obszary dworskie i osoby prywatne, lub tylko jeden z tych czynników zapewni w sposób prawomocny pokrycie udziałami swymi co najmniej $^1/_3$ nominalnej wartości kapitału zakładowego odnośnej kolei, a to bądź *a fond perdu*, bądź w zamian za objęcie akcyi zakładowych w pełnej ich nominalnej wartości, lub też jeśli w formie prawomocnej zobowiążą się pokrywać co najmniej jedną trzecią raty rocznej, potrzebnej na oprocentowanie, oraz planem wskazane umorzenie tegoż kapitału zakładowego.“

Ściśle rzeczy biorąc, powstaje wątpliwość, czy wogóle może kraj obejmować akcye zakładowe, jeżeli Bank krajowy dostarcza już $^2/_3$ kapitału. Niechcąc jednak stać na stanowisku zanadto formalistycznem, komisya kolejowa nie sprzeciwia się tej pomocy jednak musi ją ograniczyć do sumy proponowanej przez Radę kolejową, a mianowicie do 300.000 koron.

Kolej Podgórze-Myślenice-Lubień.

Kolej ta ma wynosić 56 kilometrów o torze wązkim. Kosztorys sporządzony przez koncesyonaryuszy wynosi 3,000.000 koron. Biuro kolejowe jest zdania, że ten kosztorys jest za nizko obliczony i że koszt budowy może wynieść do 4,000.000 koron. Dla tej kolei jest możliwość otrzymania od rządu „Stundung“, a w takim razie konsorcyum chciałoby finansować kolej zapomocą pożyczki Banku krajowego w wysokości 2,000.000 koron i udziału interesentów w wysokości 1,000.000 koron. Rentowność tej kolei przedstawia się już na pierwszy rzut oka świetnie, gdyż liczyć można na bardzo intenzywny ruch osobowy i towarowy. Dlatego kolej ta ze wszech miar zasługuje na poparcie. Biuro kolejowe wprawdzie jest zdania, że preliminowane 3,000.000 koron nie wystarczą na budowę, ale koncesyonaryusz ks. Kazimierz Lubomirski w praktyce już dowiódł, że można minimalnym kosztem wystawić kolej

wązkotorową, a kosztorys tej kolei był zrobiony przez pierwszorzędną firmę zagraniczną, która specyalnie zajmuje się kolejami wązkotorowemi. Dlatego nie jest wykluczonem, że biuro kolejowe po dokładnem zbadaniu szczegółowego kosztorysu dojdzie do przekonania, że przecie trzechmiljonowy kapitał wystarczy, lub, że przekroczenie będzie znacznie mniejsze niż milion koron.

Dotychczas niema pewności czy Bank krajowy w razie przyznania przez Rząd Stundung udzieli żądanej pożyczki, komisya kolejowa nie może przesądzać ani wpływać na decyzyę Banku krajowego, jakkolwiek sądzi że co do tej kolei ryzyko byłoby prawie wykluczone. Gdyby jednak Bank krajowy swej pomocy odmówił, to powinienby Wydział krajowy postawić na najbliższej sesyi wniosek o przyznanie tej kolei gwarancyi oprocentowania i amortyzacyi pożyczki pierwszeństwa w wysokości ewentualnie przez rząd przyznanej „Stundung".

Gdyby ta kolej mogła dojść do skutku bez dalszej pomocy ze strony kraju, to powinnaby być jak to już w niniejszym sprawozdaniu zostało podniesione wybudowana jedna z pierwszych. Gdyby jednak kapitał trzechmilionowy okazał się niedostateczny, a Bank krajowy udzielił pożyczki, to komisya kolejowa jest zdania, że może kraj objąć akcyi zakładowych tej kolei ale w kwocie nie wyższej jak 300.000 koron.

Kolej Janów-Jaworów.

Kolej ta byłaby przedłużeniem istniejącej linii Lwów-Janów, a ponieważ ta ostatnia ma tor normalny, więc i przedłużenie musiałoby być budowane o takim samym torze. Długość wynosi 31·4 kilom. a koszt przypuszczalny 1,900.000 koron.

Towarzystwo akcyjne kolei Lwów-Kleparów-Janów opiera swój plan finansowy na uzyskaniu od c. k. ministerstwa kolei żelaznych ulgi w formie kredytowania należytości za exploatacyę tak długo jak długo kapitał pierwszeństwa 1,500.000 koron nie będzie odpowiednio oprocentowany. Rentowność tej kolei przedstawia się dobrze, a w razie przedłużenia tej linii do Swochowa może ta linia nabrać pierwszorzędnego znaczenia.

Pożyczki na kapitał pierwszeństwa nie zamierza Towarzystwo zaciągnąć w Banku krajowym lecz gdzieindziej więc komisya kolejowa jest zdania że należy poprzeć budowę tej kolei przez objęcie akcyi zakładowych za kwotę 300.000 koron.

Na zakończenie omówić jeszcze należy dawniej już uchwaloną kolej wąskotorową Przeworsk-Bachórz. Rokowania prowadzone przez Wydział krajowy doprowadziły do pomyślnego rezultatu, tak że jest nadzieja że budowa w niedalekim czasie będzie mogła się zacząć Kapitał nominalny został ustanowiony na 3,400.000 koron, z których kraj obejmuje gwarancyę oprocentowania i amortyzacyi pożyczki pierwszeństwa w wysokości 2,266.000 koron, państwo obejmuje akcyi zakładowych za 834.000 kor. a interesenci za 300.000 koron.

Udział państwa już został konstytucyjnie przyzwolony. Ma on być płatny w czterech rocznych ratach począwszy od 1. Lipca 1901 r.

Sprawozdanie Wydziału krajowego nie podaje kto będzie płacił przez ten czas procenta, mamy nadzieję że państwo gdyż inaczej przyczynienie się rządu, byłoby niższe cyfrowo o całą wysokość 4-letnich procentów a natomiast rząd otrzymałby akcyi za pełną kwotę a więc nie zapłaciłby akcyi al pari.

Ustawa zaś z roku 1893 i odnośna uchwała co do kolei Przeworsk-Bachórz domagają się jako koniecznego warunku aby $^1/_2$ część ustanowionego kapitału nominalnego była dostarczona przez c. k. rząd i interesentów miejscowych w zamian za pełno wpłacone akcye zakładowe.

Wprost niezrozumiałym nigdzie dotychczas nie praktykowanym warunkiem jest żądanie rządu postawione tej kolei aby wystawiła rewers demolacyjny. Instytucya podobna do tej przeciw której od długiego szeregu lat miasto Kraków napróżno remonstruje, ma być zastosowana do tej kolei. Towarzystwo miało się zobowiązać bez żadnego wynagrodzenia w razie mobilizacyi lub wojny kolej zniszczyć. Żądania tego ministeryum początkowo całkiem nie stawiało, dopiero później dodatkowo z niem wystąpiło. Wydziałowi krajowemu udało się tylko taką modyfikacyę wprowadzić że kwestya odszkodowania została nierozstrzygniętą. Reprezentanci nasi w Wiedniu powinni zwrócić na to uwagę, że jak w tem sprawozdaniu wykazano, Galicya nietylko

że mniejszą dostawała pomoc dla kolei lokalnych od innych prowincyi ale jeszcze i walczyć musi przeciwko podobnie niesłusznie stawianym warunkom, o jakich może kraje koronne nawet wyobrażenia nie mają.

Kapitał nominalny został obliczony w bardzo szczupłych granicach tak że zachodzi poważnie uzasadniona obawa że okaże się niedostatecznym. Komisya kolejowa musi zwrócić uwagę Wydziału krajowego że byłoby bardzo niewłaściwem i niebezpieczne trzymać się systemu za nizko obliczonych preliminarzy. Jeżeli po wybudowaniu kolei pokaże się niedobór, to kraj znajduje się w przymusowem położeniu jak to już miało miejsce z kolejami Trzebinia-Skawce, Delatyn-Kołomyja-Stefanówka, Piła-Jaworzno i Łupków-Cisna.

Trudniej jest wówczas uzyskać przyczynienie się rządu i stron interesowanych do pokrycia deficytu. Miejmy nadzieję, że ten wypadek nie nastąpi przy kolei Przeworsk-Bachórz. W każdym razie jest całkiem wykluczone aby w granicach tego preliminarza można myśleć o przedłużeniu tej linii aż do Dynowa. Uchwała Rady Państwa mówi tylko o kolei do Bachórza i na podstawie planów wypracowanych do tego miejsca toczyły się rokowania z c. k. Rządem. Ponieważ jednak przedłużenie tej linii aż do Brzozowa leży w interesie tamtej okolicy, więc komisya kolejowa stawia wniosek aby Wydział krajowy poczynił badania odnośnie do tej linii i rozpoczął rokowania z rządem i stronami interesowanemi o przyczynienie się do kosztów budowy tego przedłużenia. Kolej jednak ma być na razie budowana tylko do Bachórza

Komisya kolejowa przedstawia sobie w następujący sposób przeprowadzenie podanego programu. W pierwszej linii ma być wybudowana kolej Przeworsk-Bachórz. Podczas gdy się ona budować będzie, ma biuro kolejowe przygotowywać linie objęte wnioskami. Skoro tylko kolej Przeworsk-Bachórz będzie na ukończeniu, należy rozpocząć budowę jednej z tych linii, już podczas budowy przygotowywać trzecią kolej, postępować w ten sposób dalej, póki sumienne obliczenia co do rozporządzalności funduszu kolejowego dają wszelkie prawdopodobieństwo, że ryzyko kraju po za roczną dotacyę funduszu kolejowego nie sięga. Gdyby to nastąpiło należy się bezwarunkowo wstrzymać z dalszą akcyą, chyba, że Sejm odpowiednie środki finansowe obmyśli.

W oznaczeniu porządku, w jakim koleje mają przyjść do wybudowania, należy uwzględnić następujące momenta. Kolej, dla której strony interesowane i rząd pierwiej uczynią zadość warunkom stawianym im przez kraj, ma mieć pierwszeństwo. Jeżeli pertraktacye co do paru kolei będą mniej więcej w tym samym czasie ukończone, to uwzględnić należy tę kolej, której rentowność rokuje lepsze nadzieje, dla której interesenci ponoszą stosunkowo większe ofiary, a kapitał, przez kraj inwestowany, jest narażony na mniejszy stopień niebezpieczeństwa. Dążyć należy również, aby jak najprędzej wybudować jedną z kolei, dla którejby rząd przyznał pierwszeństwa pokrywania z dochodów brutto kosztów potrzebnych na oprocentowanie i umorzenie kapitału pierwszeństwa (Stundung).

Wydział krajowy pod punktem 6. stawia następujący wniosek: Na pokrycie zobowiązań, przyjętych przez udzielić się mającą gwarancyę kraju i przez objęcie akcyi zakładowych, służy krajowy fundusz kolejowy udotowany uchwałą Sejmu z dnia 17. marca 1899. Jeżeliby w którymkolwiek roku roczne zasoby tego funduszu wystarczyć nie miały na pokrycie tych zobowiązań, natenczas wstawi Wydział krajowy brakującą kwotę do preliminarza wydatków krajowego budżetu na rok odnośny.

Przeciw uchwaleniu tego wniosku musi komisya kolejowa bardzo stanowczo wystąpić. Zachodzi obawa, że mógłby on być uważany za absolucyę z góry daną dla przekroczeń funduszu kolejowego, jeżeli nawet nie za zachęcenie do zanadto optymistycznego obliczenia tego funduszu. Zdaniem komisyi należy sytuacyę badać zawsze bardzo sumiennie i skrupulatnie. Stać na ścisłych obrachunkach i na realnym gruncie. Wolno przyszłym Sejmom, jeżeli środki finansowe im na to pozwolą, dotacyę zwiększyć, ale nie wolno nam lekkomyślnie na cyfrowo nieoznaczone wydatki przyszłe budżety narażać. Gdyby mimo wszystkiego, najskrupulatniej robione rachunki, które się przecież zawsze na prawdopodobieństwie opierać będą, zawiodły, to Wydział krajowy i bez tego upoważnienia będzie w prawie proponować w sosób, jaki za stosowny uzna, pokrycie niedoboru, a Wysoki Sejm powziąć taką uchwałę, która będzie odpowiadała jego przekonaniom. Wniosek więc podobny należy uważać albo za zbyteczny, albo za niebezpieczny.

Kończąc swoje sprawozdanie komisya kolejowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I.

Uznaje się ze względu na ogólne interesy kraju następujące koleje lokalne za użyteczne i potrzebne:

1. ze stacyi c. k. kolei państwowych Nowy Sącz lub Stary Sącz do Szczawnicy (tor wązki);
2. ze stacyi c. k. kolei państwowych Borysław do Stebnika (tor normalny);
3. ze stacyi c. k. kolei państwowych Tarnów do Szczucina (tor wązki);
4. ze stacyi c. k. kolei państwowych Tarnopol do Zbaraża (tor normalny);
5. z Podgórza na Myślenice do Lubienia (tor wązki);
6. ze stacyi kolei lokalnej Lwów-Janów, Janów do Jaworowa.

II.

Upoważnia się Wydział krajowy do udzielenia imieniem kraju dla kolei 1., 2. i 3. na czas do końca 1968 roku, począwszy od dnia udzielenia koncesyi, gwarancyi rocznego dochodu, równającego się rocznej sumie potrzebnej do oprocentowania, najwyżej po cztery od sta (4%) — i

umorzenie pożyczek pierwszeństwa zaciągnąć się mających przez przedsiębiorstwo kolejowe.

Udzielenie gwarancyi zależnem jest od warunku, że połowa imiennego kapitału zakładowego każdej z tych kolei dostarczona będzie przez państwo i interesentów miejscowych, w zamian za pełno wpłacone akcye zakładowe zawiązać się mających dla tych kolei Towarzystw akcyjnych.

III.

Upoważnia się Wydział krajowy do objęcia akcyi zakładowych zawiązać się mającego Towarzystwa akcyjnego kolei Tarnopol-Zbaraż i istniejącego Towarzystwa Lwów-Janów (w razie budowy kolei Janów-Jaworów), w sumie nie wyższej niż po 300.000 koron dla każdej z tych kolei.

Reszta kapitałów zakładowych tych dwóch kolei dostarczona ma być częściowo przez interesentów miejscowych, częściowo przez uzyskanie zasobów pieniężnych, na podstawie przyznać się mającej przez c. k. Rząd zwłoki dla należytości za prowadzenie ruchu na rzecz oprocentowania i umorzenia kapitałów pierwszeństwa, po myśli postanowień art. IX. ustawy z dnia 31. grudnia 1894 Dz. u. p. Nr. 2 z roku 1895.

IV.

W razie gdyby kapitał imienny potrzebny na budowę kolei Podgórze - Myślenice-Lubień przewyższał sumę 300.000 koron, upoważnia się Wydział krajowy do objęcia akcyi zakładowych zawiązać się mającego dla tej kolei Towarzystwa w sumie nie wyższej niż 300.000 koron.

Reszta kapitału zakładowego tej kolei dostarczona ma być częściowo przez interesentów miejscowych, częściowo przez uzyskanie zasobów pieniężnych, na podstawie przyznać się mającej przez c. k. Rząd zwłoki dla należytości za prowadzenie ruchu na rzecz oprocentowania i umorzenia kapitałów pierwszeństwa, po myśli postanowień art. IX. ustawy z dnia 31. grudnia 1894 Dz. u. p. Nr. 2. z r. 1895.

V.

Wszystkie pod 1., 2., 3., 4., 5. i 6. wymienione koleje są co do prawa pierwszeństwa postawione równorzędnie. Ale mają być wybudowane nie jednocześnie, lecz jedna po drugiej. Porządek, w jakim budowa ma postępować, oznaczy Wydział krajowy, kierując się następującami względami:

a) wcześniejsze wypełnienie przez strony interesowane i c. k. Rząd warunków stawianych im przez kraj;

b) korzystniej obliczona rentowność kolei;

c) większe stosunkowo przyczynienie się stron interesowanych miejscowych;

d) mniejszy stopień ryzyka dla krajowego funduszu kolejowego.

Kolej Borysław - Stebnik może być budowaną równocześnie z inną koleją. Dążyć należy do rychłego wybudowania jednej z kolei, dla których przyznaną zostanie przez c. k. Rząd zwłoka należytości za prowadzenie ruchu.

VI.

Wszystkie powyżej wymienione przyczynienia się kraju zależnemi są od stanu rozporządzalnych zasobów funduszu kolejowego, który ma być obliczany na podstawie wszystkich zobowiązań i każdoczesnie wiadomych rezultatów. Skoro by tylko Wydział krajowy przyszedł do przeświadczenia że zasoby tego funduszu są wyczerpane, ma być na razie dalsza akcya wstrzymana. Sejm również zastrzega sobie prawo uchwalenia i wybudowania kolei programem niniejszym nie objętych przed którąkolwiek koleją pod 1, 2, 3, 4, 5 i 6 wymienioną.

VII.

O ileby według uznania Wydziału krajowego zachodziła potrzeba zamiast wpłaty na akcye pod kolej pod 1—6 wymienionych przez interesowane ciała automiczne przyjąć ich gwarancyę oprocentowania i umorzenia pewnej części kapitału akcyjnego, upoważnia się Wydział krajowy do objęcia w ich zastępstwie odpowiedniej liczby akcyi i pokrycia wydatku z zasobów krajowego funduszu, kolejowego a to po zawarciu z gwarantującemi ciałami autonomicznemi umów zabezpieczających fundusz ten od wszelkich strat.

Odnośne postanowienia mają być podawane do wiadomości Sejmu.

VIII.

Wydział krajowy ustanowi kurs spieniężenia pożyczek pierwszeństwa, zaciągnąć się mających przez przedsiębiorstwa kolejowe linii pod 1—3 wymienionych.

Wszelkie akcye zakładowe utworzyć się mających Towarzystw akcyjnych wpłacone być mają w pełnej imiennej wartości.

Akciom zakładowym nie przysłupują procenta interkalarne przez czas trwania budowy.

IX.

Przyznanie powyższych gwarancyi względnie objęcie akcyi przez kraj czyni się zależnem od warunku, że c. k. Rząd na rzecz wszystkich wymienionych kolei przyzna w myśl ustawy państwowej z dnia 31. grudnia 1894. r. Dz. u. p. Nr. 2. z r. 1895. takie ulgi, ułatwienia i korzyści, jakie Wydział krajowy uzna za potrzebne.

X.

Kapitały budowy kolei wymienionych ustanowi Wydział krajowy w porozumieniu z koncesyonaryuszami z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez c. k. Ministerstwo kolejowe.

XI.

Warunki koncesyi ułożone być mają w porozumieniu i za współudziałem Wydziału krajowego, a koncesya bez przyzwolenia Wydziału krajowego nie może być na trzecią osobę przeniesiona.

XII.

Upoważnia się Wydział krajowy do zawarcia z koncesyonaryuszami kolei wymienionych pod 1—3 kontraktów gwarancyjnych, a z koncesyonaryuszami kolei wymienionych pod 4—6 kontraktów spółkowych, w których oprócz poszczególnych postanowień zawartych w powyższych artykułach mają być zastrzeżone następujące postanowienia:

a) budowa wszystkich kolei wymienionych przysądzoną będzie w porozumieniu z Wydziałem krajowym na podstawie operatu sprawdzonego przez Wydział krajowy na zasadzie ograniczonego lub publicznego rozpisania zaproszenia do złożenia ofert;

b) co do objęcia ruchu na kolejach wymienionych pod 1—5 przeprowadzi Wydział krajowy w myśl postanowień §. 7. i 12. powołanej ustawy krajowej rokowania z c. k. Zarządem kolei państwowych. Jeżeliby porozumienie w tym względzie między Wydziałem krajowym a c. k. Zarządem kolei państwowych nie przyszło do skutku, ustanowienie zarządu ruchu na tych kolejach zarządzone będzie w porozumieniu i za współudziałem Wydziału krajowego.

c) statuta mającego się założyć Towarzystwa akcyjnego dla każdej z kolei będą ułożone w porozumieniu z Wydziałem krajowym tak, ażeby zapewnić dla kraju należyty wpływ w Radzie zawiadowczej Towarzystwa.

d) rozdział dochodów Towarzystwa akcyjnego ustanowiony będzie w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

XIII.

Wzywa się Wydział krajowy, aby w razie niedostarczenia kapitału pierwszeństwa dla kolei Podgórze-Myślenice-Lubień przez Bank krajowy przedstawił po należytem zbadaniu wnicsek o udzielenie dla tej kolei gwarancyi krajowej rocznego dochodu w sumie potrzebnej do oprocentowania po najwyżej cztery od sta i umorzenia kapitału pierwszeństwa w tej wysokości, dla jakiej by c. k. Rząd przyznał zwłokę należytości za prowadzenie ruchu.

XIV.

Wzywa się Wydział krajowy, aby przystąpił do badania przedłużenia kolei Przeworsk-Bachórz przez Dynów do Brzozowa i rozpoczął z c. k. rządem i stronami interesowanemi odnośne rokowania.

XV.

Wzywa się Wydział krajowy, aby na najbliższej sesyi przedstawił wniosek na powiększenie etatu biura kolejowego o jeden oddział kierownictwa budowy.

XVI.

Wzywa się Wydział krajowy, aby pobierał od każdej poszczególnej kolei lokalnej tylko te koszta bióra kolejowego, które wyłącznie w interesie odnośnej kolei poniesione zostały i aby wszystkie inne wydatki pokrywał z funduszu krajowego.

XVII.

Wzywa się c. k. Rząd, aby w umowach o prowadzenie ruchu na kolejach lokalnych, przez kraj popartych, klucz na obliczenie przez wagony kolei lokalnych przebytych na tychże kolejach wozokilometrów był korzystniej ułożony, niż to miało miejsce co do kolei lokalnej Delatyn-Kołomyja-Stefanówka, i niż to jest zamierzone dla kolei lokalnych Trzebinia Skawce, Chabówka-Zakopane i Piła-Jaworzno.

XVIII.

Wzywa się c. k. Rząd, by przepisy o instradowaniu posyłek jak najkrótszą przewozową drogą z uwzględnieniem przez kraj popartych kolei lokalnych w jak najkrótszym czasie wprowadzić w życie.

XIX.

Wzywa się Wydział krajowy, aby wdrożył rokowania z c. k. Rządem co do pokrycia deficytów exploatacyjnych kolei Jawcrzno-Piła i Delatyn-Kołomyja-Stefanówka, a to na zasadzie, że kraj, który odnośnemi uchwałami oznaczył ściśle granice finansowej pomocy dla tych kolei do dalszych świadczeń, a więc i do przejmowania deficytów tych kolei pociąganym być nie może.

XX.

Wzywa się c. k. Rząd, aby w najbliższej przyszłości przystąpił do wybudowania kolei:

Lwów-Stojanów,
Dębica-Jasło i
Jasło-Żmigród-Konieczna.

XXI.

Petycyę gminy Zagórze, liczba 160, odstępuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Powyższymi wnioskami załatwione zostają petycye kolei lokalnej Lwów-Kleparów-Janów l. 631, miasteczka Dynowa l. 734, Towarzystwa Tatrzańskiego l. 1.086, gminy Radomyśl l. 1.042 i reprezentacyi powiatów jasielskiego, pilzneńskiego i ropczyckiego l. 1.194.

Przewodniczący:
Zaleski w. r.

Sprawozdawca:
Andrzej Potocki w. r.

LW. 42.809|901.

We Lwowie, dnia 28. czerwca 1901.

Aleg. 135

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie statutu dla król. stoł. miasta Krakowa.

Wysoki Sejmie!

Dnia 20. czerwca 1901 weszło do Wydziału krajowego następne pismo c. k. Prezydyum Namiestnictwa:

„Reskryptem z 14. czerwca br. 2937|M. I. oznajmił Pan Minister spraw wewnętrznych w sprawie uchwalonego przez Sejm krajowy na posiedzeniu z 21. grudnia 1900 statutu m. Krakowa, co następnje:

W projekcie tym statutu nie ma wprawdzie już tych braków, który zawierał poprzedni projekt nie sankcyonowany Najwyższem postanowieniem z 2. lipca 1900, są w nim jednak i teraz niektóre błędy, których sprostowanie przed wyjednaniem Najwyższej sankcyi jest konieczne.

I. I tak pierwszy błąd polega na następującej sprzeczności: §. 19. lit. n. projektu zawiera postanowienie, że także i ci członkowie gminy mają być uprawnieni do wyboru, którzy tytułem 5% podatku od domów uwolnionych od opłaty podatku domowo-czynszowego płacą najmniej 12 K. rocznie.

Tymczasem w pierwszym ustępie § 30. projektu a mianowicie w przepisie o układaniu list wyborczych nie ma wcale wzmianki o tym rodzaju podatków, natomiast niewłaściwie oznaczono „idealny“ podatek domowo-czynszowy, jako miarodajny dla porządku wpisywania wyborców do listy wyborczej II. koła wyborczego.

Niewątpliwie zachodzi tu prosta pomyłka, gdyż oczywiście tak zwany idealny podatek domowo-czynszowy faktycznie nieopłacany nie może samo przez się uzasadniać uprawnienia wyborczego, i słusznie też wymienia pierwsze zdanie ustępu pierwszego § 30. tylko wysokość podatku, czyli „powinność podatkową“. (Steuerschuldigkeit), jako podstawę wciągnięcia do II. koła wyborczego. Usunięcie tego błędu przez wykreślenie wyrazów „także i idealego“, a wymienienie tam wspomnianego już 5% podatku od domów wolnych od podatku domowo-czynszowego, jest dla uniknięcia niewłaściwości przy układaniu list wyborców II. koła wyborczego bezwarunkowo konieczne, gdyż w przeciwnym razie poszczególni wyborcy opłacający 5% podatek dostaliby się na podstawie niższych rzeczywistych świadczeń podatkowych do pierwszego, poszczególni wyborcy natomiast opłacający podatek domowo-czynszowy, pomimo wyższej cyfry faktycznych świadczeń podatkowych — do drugiego oddziału tego koła.

II. Dalszy błąd mieści się w § 45. statutu. Mianowicie ostatnie zdanie w ostatnim ustępie tego paragrafu brzmiało w pierwotnym niesankcyonowanym projekcie, jak następuje: „Należy . . . i co 3 lata dokonać wyboru na wszystkie opróżnione mandaty“.

W nowym projekcie zaś ustęp ten brzmi: „i w ten sposób należy co 3 lata przedsiębrać wybór 32 radców“. Ta zmiana stoi w oczywistej sprzeczności z treścią 1-szej części ostatniego ustępu § 45., gdyż wskutek śmierci, złożenia mandatu i tp. ubyć może w chwili wyborów uzupełniających więcej, niż 32 mandatów i wszystkie te mandaty mają być przy peryodycznych nowych wyborach na nowo obsadzone. Byłoby więc pożądanem, przyjąć napowrót przytoczony wyżej tekst poprzedniego projektu.

III. Wreszcie i brzmienie obecne § 118. projektu nie jest wolne od zarzutów: Według tego §-fu mianowicie mają między innemi stracić moc obowiązującą także i postanowienia ustawy z 19. listopada 1868. Dz. u. kr. N. 30. Ponieważ jednak tą ostatnią ustawą zmieniono nietylko statut m. Krakowa, ale także ustawę gminną i gminną ordynacyę wyborczą z 12. sierpnia 1866, a zmienione postanowienia tych ostatnich ustaw obowiązują nadal, przeto należałoby dla zapobieżenia błędnej interpretacyi wstawić tu dodatek: „o ile ta ustawa odnosi się do statutu król. stoł. m. Krakowa“.

Aby dać reprezentacyi kraju sposobność do uchylenia tych braków, które się jedynie do stylizacyi odnoszą, mam zaszczyt prosić Wydział, aby zechciał wnieść sprawę tę ponownie w Sejmie i wpłynąć na poczynienie odpowiednich sprostowań, któremiby objąć należało także skreślenie w § 40. projektu słów, które ze względu na obecne brzmienie § 38. stały się zbyteczne, tj. słów: „jakoteż o powodach nieprzyjęcia wyboru“.

Obok tego Pan Minister spraw wewnętrznych zauważył, że z wykazów przedłożonych tu przez magistrat m. Krakowa, uwidoczniających przypuszczalny podział wyborców na poszczególne koła wyborcze, a które Wydziałowi kraj. w załączeniu przesyłam, widoczne są dosyć znaczne różnice cyfrowe w porównaniu do tych danych statystycznych, które zawierało, ze względu na poprzedni Najwyższem postanowieniem z 2. lipca 1900 niesankcyonowany projekt statutu, przedłożone Sejmowi sprawozdanie Wydziału z 16. marca 1900. L. 11280|1900. W tym kierunku mianowicie wpada w oczy niestosunkowa wysoka cyfra wyborców, należących do I. koła wyborczego. Gdy bowiem II. i III. koło wyborcze ma się tylko nieznacznie powiększyć (o 200 — 300 wyborców), to liczba wyborców w I. kole wzrosnąć ma o więcej jak tysiąc. Zechce przeto Wydział wziąć pod rozwagę, czy nie byłoby pożądanem inne ugrupowanie uprawnionych do wyboru, albotež inny rozdział mandatów na poszczególne koła wyborcze. Za tem przemawiałaby także i ta okoliczność, że poza jedynym wypadkiem co do wyborców wymienionych w § 1lit. m. opłata podatków stanowi podstawę prawa wyborczego tylko dla II. i III. koła wyborczego. Byłoby więc odpowiedniem, także wyborców wymienionych w § 19. lit. m. umieścić w jednem z powyżej przytoczonych kół wyborczych. (II. lub III). W ten sposób osiągnęłoby się z jednej strony cel zmniejszenia I koła wyborczego, a z drugiej strony utrzymałoby się jednolity charakter poszczególnych kół wyborczych. Dalej jest koniecznie potrzebną zmiana § 60. punkt 23, ostatnie zdanie ustępu drugiego, według którego do nałożenia dodatków do podatków bezpośrednich, przenoszących 50% do 100% na przeciąg najwyżej lat 5-ciu, wymagającego zazwyczaj zezwolenia Wydziału krajowego za zgodą Namiestnictwa, wystarczy na wypadek, gdyby jedna z tych władz odmówiła zezwolenia,— przyzwalająca uchwała Sejmu. Przez to postanowienie bowiem usuniętoby zupełnie ostateczną decyzyę z pod wpływu rządu, właśnie w tych wypadkach, w których ze stanowiska rządu podniesionoby zarzuty.

Aby więc rządowi zapewnić i w tych wypadkach konieczną ingerencyę, należałoby jako ewentualny wymóg postawić uchwałę sejmową podlegającą Najwyższemu zatwierdzeniu tak, że ostatnie zdanie przytoczonego ustępu musiałoby brzmieć: „a gdyby jedna z tych władz odmówiła zezwolenia uchwały sejmowej podlegającej Najwyższemu zatwierdzeniu“.

Wreszcie ten ustęp projektu jest jeszcze pod innym względem niejasny. Według trzeciego ustępu p. 23. można dodatki na dłuższy niż pięcioletni przeciąg czasu nakładać tylko na podstawie uchwały sejmowej i za Najwyższem zezwoleniem.

Ze związku tego postanowienia z poprzednim ustępem możnaby wnosić, że odnosi się ono wyłącznie do dodatków przenoszących 50% — 100%.

Ponieważ jednak ustęp trzeci wspomina tylko całkiem ogólnikowo o dodatkach nie podając ich wymiaru, możnaby także przyjąć, że nawet dodatki niższe od 50%, jeżeli chodzi o uchwalenie ich poboru przez czas dłuższy niż lat 5, mogą być nakładane również tylko na podstawie Najwyżej zatwierdzonej uchwały Sejmowej.

Niejasność ta dałaby się usunąć przez wstawienie w ustępie trzecim po pierwszym wyrazie „podatki“ słów „przenoszące 50% do 100%.

Zresztą ze stanowiska rządu możnaby zupełnie pominąć ustanowienie obok wysokości dodatków do podatków nadto jeszcze czasu ich poboru, jako kryteryum, decydującego o określeniu granic kompetencyi.

Gdyby Wydział krajowy podzielał to zapatrywanie, należałoby w ustępie drugim, punktu 23. §. 60. projektu wykreślić wyrazy „i to najwyżej na przeciąg lat pięciu“, a w ustępie trzecim wyrazy „na dłuższy niż pięcioletni czasokres; lub“.

Udzielając odpis odezwy c. k. Namiestnictwa Prezydentowi miasta Krakowa, Wydział krajowy zawezwał Reprezentacyę miejską, ażeby do trzech dni złożyła swe oświadczenie co do uwag p. Ministra nad projektem statutu miasta Krakowa.

Aleg. Rada miejska Krakowa zastosowała się do zawezwania Wydziału krajowego i na podstawie w odpisie dołączonego wywodu komisyi statutowej powzięła na posiedzeniu dnia 25. czerwca 1901 następne uchwały:

I. Wyrażając wdzięczność Wydziałowi krajowemu, że mimo krótkości czasu dał Radzie miejskiej sposobność wyjawienia opinii o zmianach statutu miejskiego z powodu trudności podniesionych w reskrypcie pana Ministra spraw wewnętrznych z 14. czerwca b. r. L. 2.937 przeciw przedłożeniu do sankcyi Monarszej projektu statutu uchwalonego przez Sejm krajowy dnia 20. grudnia 1900 r. Rada miejska w odpowiedzi na pismo Wydziału krajowego z 20. czerwca 1901 r. L. 41.101 przedstawia następujące zmiany do powyższego projektu statutu miejskiego:

1. w §. 30. wykreślić słowo (także idealnego) a natomiast umieścić: „gruntowego i 5% podatku dochodowego od budynków uwolnionych od podatku domowo-czynszowego“,

2. w §. 38. al. 2. dodać po wyrazie ocenienie: „ostateczne“,

3. w §. 40 wypuścić „nie mniej o powodach nieprzyjęcia“ a zamiast następnego słowa „wyboru„ umieścić „wyborów“,

4. w §. 45. al. 1. zamiast (§. 116) umieścić (§. 118). w §. 45. al. 45. al. 3 w ustępie końcowym zamiast „w trzy lata dokonanym będzie zawsze wybór 32 radców“ umieścić „co trzy lata dokonać wyboru na wszystkie opróżnione mandaty“,

5. w §. 60. Nr. 23. al. 2. wypuścić w drugim wierszu od dołu „i to najwyżej na przeciąg lat pięciu“ w al. 2. (str. 21. drugi wiersz od góry) zamiast: „przyzwalającej uchwały sejmowej“ wstawić „uchwały sejmowej, podlegającej Najwyższemu zatwierdzeniu“, w al. 3) (str. 21, 3 wiersz od góry) wypuścić „na dłuższy niż pięcioletni czasokres lub“.

6) w §. 118 al. 1. dodać po „ustawy z 19. listopada 1868 r. Dz. u. kr. 30“, „o ile ta ustawa odnosi się do statutu miasta Krakowa“,

7. w §. 99. sprostować błędy drukarskie we wierszu 3 od góry „radcy“ zamiast „radca“ a we wierszu przedostatnim od dołu opuścić i po słowie „głosowania“.

II. Rada miejska uchwala, że uważa liczbę 64 radców za wystarczającą. Gdyby jednak Wydział krajowy uznał pomnożenie liczby radców za konieczne, przedstawi Rada miejska wniosek, aby pomnożyć liczbę radców do 12 i rozdzielić ich równocześnie po 24 na każde koło wyborcze.

W razie przyjęcia tego ewentualnego wniosku, należałoby przeprowadzić zmiany w następujących §§. projektu:

w §. 18. zamiast 64 wstawić 72, w §. 31 al. 1. zamiast: „że na dwa pierwsze koła przypada po 20 radców, na koło zaś trzecie 24 radców“, umieścić „że na każde koło przypada po 24 radców“, w §. 45. al. 2. i w. §. 53 umieścić zamiast „64“ „72“, w §. 118 al. 2. zamiast „64“ „72“.

III. Rada miejska uprasza Prześwietny Wydział krajowy raczy wyjednać przyjęcie powyższych poprawek jeszcze w przeciągu obecnej kadencyi sejmowej, aby przyśpieszyć tak pożądaną sankcyę Najwyższą nowego statutu miejskiego.

Wydział krajowy oświadcza, że godzi się na wszystkie poprawki, uchwalone przez Radę miejską z wyjątkiem poprawki do §. 38., która odpada wskutek opuszczenia drugiego i trzeciego ustępu tegoż §. przy drugiem czytaniu ustawy dokonanem dnia 21. grudnia 1901.

Co się tyczy ilości radnych, to Wydział krajowy przychyla się do drugiej alternatywy proponowanej przez Radę miejską, a mianowicie, że Rada miejska składać się ma 72 radców, po 24 radców na każde z trzech kół, ponieważ w ten sposób wzmocnione zostaje I. koło, które było upośledzone, jak to p. Minister zauważał.

Podnosząc, że w ten sposób stało się zadość wszystkim życzeniom p. Ministra spraw wewnętrznyhh, Wydział krajowy wnosi:

·/. Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Adolf Vayhinger w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Uzasadnienie.

Przedstawione powyżej poprawki do §§. 30, 38, 40, 45, 60 ust. 23 i 118. zamieszcza się na skutek reskryptu Pana Ministra spraw wewnętrznych z dn. 14. czerwca 1901 r. l. 2937 li tylko w tym celu, aby usunąć te przeszkody, które taki czynnik decydujący jak Ministerstwo spraw wewnętrznych przeciwstawia przedłożeniu do sankcyi Najwyższej projektu statutu dla miasta Krakowa. W gruncie rzeczy jednak prócz jednej do §, 45., nie są one wcale potrzebne i nie powinny były stanowić przeszkody sankcyonowania statutu. I tak do §. 30 między §. 19 lit. n) a §. 30 nie zachodziła żadna sprzeczność. §. 19 n) uprawnia opłacającego 5% podatek dochodowy od budynków uwolnionych od podatku domowo-czynszowego do wyboru. To jest podstawa ich prawa wyborczego. W jaki zaś sposób ta kategorya właścicieli ma być przy wyborze uwzględnioną — o tem stanowił §. 30. — a mianowicie przyjął, że te osoby, którym się tylko przypisuje podatek domowo-czynszowy t. j. podatek idealny, mają brać udział we wyborze, według wysokości podatku idealnego, a to tem słuszniej, o ile od tego podatku opłacają zaraz wszystkie podatki gminne. Nie było tu zatem żadnego wypuszczenia i żadnej sprzeczności i gdyby w Ministerstwie ten stosunek był jasno zrozumianym, nie zarządzonoby poprawki statutu. Do §. 38 i 40. Ministerstwo wytyka, że w tych dwóch paragrafach jest mowa o tym samym przedmiocie, mianowicie o rozstrzygnięciu w sprawie nieprzyjęcia wyboru do Rady miejskiej — i dlatego to rzekome powtórzenie pragnie wykreślić z §. 40 — tymczasem w §. 38 jest wprawdzie o tem mowa, że Rada miejska rozstrzyga o powodach nieprzyjęcia mandatu, a § 40 mówi, że to rozstrzygnięcie jest ostateczne i na ten wyraz kładzie nacisk. Bez tego postanowienia nowego, mógłby w myśl §. 38 wybrany, którego rezygnacyi nie przyjęła Rada miejska, wnieść rekurs do Wydziału krajowego i dopiero postanowienie §. 40. ten rekurs wyklucza. Chcąc jednak woli Ministerstwa uczynić zadość i z §. 40 wypuścić sprawę rezygnacyi, musieliśmy w §. 38 dodać wyrazy ostatecznie. Do §. 60 ustęp 23. Postanowienia tego paragrafu projektu były zupełnie jasne i Rada gminna razem z Sejmem krajowym uznały przy nakładaniu dodatków od 50—100% za zupełnie wystarczające przyzwolenie Sejmu krajowego, gdyby się Namiestnictwo i Wydział krajowy nie miały zgodzić. Że rząd jeszcze sobie zastrzedz pragnie dalszy wpływ i żąda potwierdzenia Najwyższego odnośnej uchwały sejmowej — tego nikt przewidzieć nie mógł. Możnaby się temu żądaniu nawet oprzeć, jednak ustępujemy, aby usunąć wszelkie trudności, które rząd wstrzymują od przedłożenia projektu do sankcyi. Do §. 118. Projekt postanawia, że prócz statutu miejskiego z r. 1866 tracą z chwilą wejścia w życie nowego statutu wszystkie późniejsze do statutu z r. 1866 odnoszące się ustawy moc obowiązującą, a mianowicie postanowienia ustawy z 19/11 1868 r. l. 30 dz. u. kr. Każdy prawnik zrozumie, że ust. z 19|11 1868 r. według tego przepisu tylko o tyle straci moc, o ile odnosi się do statutu miasta Krakowa. Mimo to Ministerstwo żąda, ażeby to, co już było raz powiedziane, jeszcze raz powtórzyć i my także temu żądaniu ulegamy, zwłaszcza, że superflua non nocent.

Do §. 45. Tutaj zaszły rzeczywiście duże pomyłki mianowicie 1) fałszywy cytat §. 116 zamiast 118, który powstał z powodu, że Sejm dodał do projektu miejskiego 2 §§. ale cytat w §. 45., §. u. 116, który odpowiadał naszemu projektowi — nie sprostował. Rząd tej pomyłki nie spostrzegł, ale ten błąd należy sprostować; 2) postanowienie koń-

cowe, że co 3 lata dokonanym będzie zawsze wybór 32 radców; to postanowienie jest rzeczywiście błędne, bo oprócz radców, którzy stracili mandat przez upływ czasu wyboru odnoszą się także do tych radców, którzy stracili mandat przez rezygnacyę lub śmierć — wybór zatem musi obejmować częstokroć więcej mandatów. Podnieść musimy, że tego postanowienia błędnego nie zawierał w sobie §. 45. projektu miejskiego, wprowadził go dopiero Wydział krajowy a następnie Sejm przyjął, słusznie zatem Rząd domaga się restytucyi naszego projektu.

Z powyższych uwag wynika, że powody niesankcyonowania statutu miejskiego nie tkwią w jakiemś zaniedbaniu albo lekkomyślności referenta miejskiego, komisyi statutowej lub Rady miejskiej, tylko w okolicznościach od miejskich czynników całkiem niezależnych. Rada miejska nie obstaje jednak dzisiaj przy swoim pierwotnym, dobrze uzasadnionym projekcie, tylko przyjmuje zmiany zażądane przez c. k. Ministerstwo, a tyczące się kwestyj podrzędnych, w nadziei, że przecież wreszcie Rząd się zdecyduje, nowy Statut dwukrotnie przez Sejm uchwalony, przedłożyć do Sankcyi monarszej. II. C. k. Ministerstwo w swoich uwagach, jednak wcale nie obowiązujących, podniosło, że wobec nierównomiernej cyfry nowych wyborców w różnych kołach wyborczych t. j. przeszło 1000 w kole I., a tylko 200—300 w kołach II i III., koło I. jest upośledzone i należałoby a) albo inaczej ugrupować wyborców b) albo przedsięwziąć inny rozdział mandatów.

Faktycznie przedstawia się rzecz tak:

Ilość wyborców według wyborów r. 1896.			Według projektu nowego statutu.		
w kole I		2055	w kole I. . . . . a) z tych 542 z tytułu opłaty podatku osobisto dochodowego i rentowego).		3107
w kole II. a)	136		w kole II.		1162
w kole II. b)	785	921			
w kole III. a)	73		w kole III. a)	102	
w kole III. b)	1325	1398	w kole III. b)	394	1659
			w kole III. c)	1163	
Razem . .		4374	Razem . .		5928

Koło I. pierwsze ma 3107 wyborców, a zatem więcej niż II. i III. razem, bo te mają razem tylko 2821, gdyby przy wyborach tylko liczba wyborców rozstrzygała, powinna przypaść na I. koło większa połowa mandatów. Jednak podstawą prawa wyborczego jest u nas zastępstwo interesów, mianowicie inteligencyi, właścicieli nieruchomości, przemysłowców i kupców, zatem taki podział mandatów byłby niesłusznym, gdyż nie uwzględniałby odpowiednio tych warstw, które ponoszą największe ciężary gminne, podczas gdy wśród inteligencyi jest wielu takich, którzy żadnego bezpośredniego podatku na rzecz gminy nie opłacają. Nie można też przyjąć wcale alternatywy pierwszej przez rząd przytoczonej, aby inaczej ugrupować wyborców, bo gdybyśmy wyborców 542 z koła I., którzy z tytułu opłacanych podatków mają prawo wyboru, umieścili bądź w kole II. bądź w kole III., straciłyby te koła zupełnie swą wybitną cechę społeczną, którą im nadaje bądź własność domu, bądź prowadzenie handlu i przemysłu. Pozostaje więc druga alternatywa, przez rząd przedstawiona do rozwagi t. j. przedsięwzięcie innego rozdziału mandatów.

W tej mierze przedstawiają się 4. alternatywy; 1) pozostawić status quo to jest pozostawić mimo powiększenia wyborców cyfrę 64 radców. Za tą alternatywą przemawia ten wzgląd, że według naszych stosunków miejscowych i długiego trwania dotychczasowego statutu ludność się do tego stanu przyzwyczaiła i tylko rękodzielnicy żalili się na pokrzywdzenie. Ponieważ ich życzeniom stało się zadość przez przyznanie im 4 mandatów, nie ma potrzeby przeprowadzać zmiany w innych kołach wyborczych. Sama nierównomierność liczby wyborców nie przemawia wcale za pomnożeniem liczby mandatów a większą jest nierównomierność według ordynacyi wyborczej do Rady państwa, gdzie z niektórych kuryi wyborczych wychodzą posłowie 7 lub kilkunastu głosami, a w innych kuryach potrzeba, by być wybranym, głosów kilkadziesiąt tysięcy. System zastępstwa interesów nie polega na liczebnej równości wyborców, lecz na równowadze interesów, aby żaden nad innymi nie miał przewagi a to dzisiejszy statut i projekt zapewnia, przyznając każdemu kołu prawnie równą ilość mandatów. Skutkiem tych uwag Rada miejska oświadcza się przedewszystkiem przeciw pomnożeniu mandatów radzieckich i za zatrzymaniem

cyfry 64 radców miejskich. Na przypadek gdyby się ten wniosek nie utrzymał, bierzemy pod rozwagę dalszą alternatywę. 2) z 543 osób, umieszczonych w kole I. z tytułu opłacanych podatków osobisto-dochodowego i rentowego utworzyć osobną grupę i tej grupie przyznać prawo wyboru kilku radców.

Przeciw tej alternatywie przemawia już ten ogólny wzgląd, że i tak mamy w wyborach do Rady miejskiej aż 6 kółek i już dosyć tych podziałów. Przypatrując się dalej owym 542 wyborcom — wykazuje się, że oni należą do inteligencyi, bo składają się przeważnie z urzędników prywatnych, jak kolei północnej, urzędników banków i instytucyj finansowyyh, jak Tow. wzaj. ubezpieczeń, banku dla handlu i przemysłu, banku hipotecznego, kas oszczędności etc. dalej z kapitalistów o wyższych dochodach, posiadających odpowiedni stopień wykształcenia. Byłoby zaprawdę dziwnem, ażeby urzęduik kolei państwowej głosować miał w kole I. a jego kolega z kolei północnej, równego lub wyższego wykształcenia głosował w innem kole. Nie ma więc podstawy dla wyodrębnienia tych osób. — Wszak i w obecnym, starym statucie głosują bez szkody dla sprawy z inteligencyą osoby opłacające podatek dochodowy. W końcu przez wyeleminowanie 542 wyborców zostanie w I. kole jeszcze około 2500 wyborców, cyfra na ilość mandatów za wielka. Z tych powodów nie zalecamy tej alternatywy. 3) Trzecią alternatywą byłaby ta, aby ująć w kole III. 4 mandaty, mianowicie pozostawić rękodzielnikom 4 mandaty a 16 (po 8 na każdy oddział) innvm 2 oddziałom wyborczym tego koła — zaś 4 mandaty tu odjęte przyznać kołu pierwszemu. Przeciw tej alternatywie stanowczo się oświadczamy, bo krzywdziłaby pewne warstwy społeczeństwa, usposobiłaby je nieprzyjaźnie przeciw nowemu statutowi i byłaby złamaniem kompromisu zawartego a do rozkładu mandatów między członkami różnych stronnictw Rady miejskiej. Nie jest to rzeczą słuszną — wyrównywać niesłuszność odebraniem innym praw, na które liczą. 4) Pozostaje zatem czwarta alternatywa — ażeby nie naruszając mandatów, proponowanych dla koła III. i nie robiąc dalszego podziału wyborców — powiększyć liczbę mandatów. Sprawozdawca statutu w Radzie miejskiej, już w swoim pierwotnym projekcie do statutu, który uzyskał aprobatę komisyi statutowej, projektował pomnożenie radców na 80 i uzasadnił ten projekt statystycznym wzrostem ludności miejskiej, która w r. 1869 wynosiła 49.835 a obecnie liczy już przeszło 90.000. Z wzrostem ludności wzrosły także sprawy należące do zakresu działania Rady miejskiej tak, że radcy nie mogą wszystkim sprawom podołać, a niektórzy są tak obarczeni, że zasiadają prócz w kilku komisyach, nieraz w kilku sekcyach. Jeżeli więc to, co było napisane, ugruntowano 18. marca 1896, dziś stało się jeszcze aktualniejszą potrzebą, to zupełnie słusznie można proponować powiększenie mandatów radzieckich. Ażeby jednak nie nadawać przewagi żadnemu z interesów i żadnemu z kół wyborczych, proponujemy pomnożenie mandatów radzieckich do liczby 72 i równomierny rozkład tych mandatów na istniejące koła wyborcze tj. po 24 na każde koło. Tym sposobem stanie się zadość potrzebie pomnożeuia mandatów bez uszczerbku dla żadnego z istniejących kół wyborczych. Otóż Rada miejska na przypadek, gdyby we Wydzizle krajowym przemogła opinia o potrzebie pomnożenia mandatów radzieckich, oświadcza się za tą ostatnią alternatywą.

Dr. Kasparek m. p.

USTAWA

z dnia . . . . . nadająca statut miejski królewskiemu stołecznemu miastu Krakowowi.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Królewskiemu stołecznemu miastu Krakowowi nadaję załączony statut miejski.

Art. II.

Przeprowadzenie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

DZIAŁ I.

O gminie i jej obrębie, o mieszkańcach i stosunkach ich do gminy.

Tytuł 1.

O statucie gminnym i jego zmianach.

§. 1.

Gmina miasta Krakowa rządzi się niniejszym statutem.

§. 2.

Zmiany statutu tego mogą nastąpić tylko w drodze ustawodawstwa krajowego.

Tytuł 2.

O obrębie gminy.

§. 3.

Statut niniejszy obowiązuje w całym obrębie miasta Krakowa.

Zmiana obszaru gminy może nastąpić po wysłuchaniu Rady miejskiej tylko w drodze ustawodawstwa krajowego.

Tytuł 3.

O nazwie miasta

§. 4.

Gmina zatrzymuje nazwę stołecznego królewskiego miasta Krakowa, tudzież dotychczasowe barwy i herb miasta.

Tytuł 4.

O mieszkańcach miasta.

§. 5.

Mieszkańcy miasta Krakowa dzielą się na członków gminy i obcych.

Rada miejska może zasłużonym mężom, bez względu na ich miejsce zamieszkania i przynależność, jeżeli są obywatelami austryackimi, nadać obywatelstwo honorowe. Obywatelstwo honorowe nadaje wszystkie prawa służące członkom gminy, nie nakłada jednak żadnych obowiązków lub ciężarów gminnych.

§. 6.

Członkami gminy są:

1. Osoby, mające w gminie krakowskiej prawo przynależności;

2. uczestnicy, to jest osoby nie mające w tej gminie przynależności, jeżeli w granicach tej gminy majątek nieruchomy posiadają lub jeśli od zatrudnień lub przedsiębiorstw zarobkowych, samoistnie wykonywanych, albo od dochodu bezpośredni podatek w gminie krakowskiej opłacają.

Pod tymi warunkami należą do uczestników gminy krakowskiej także korporacye, stowarzyszenia, spółki, zakłady i fundacye.

Wszystkie inne osoby są obcemi w gminie.

§. 7.

Stosunki przynależności do gminy określa ustawa państwowa.

§. 8.

Za nadanie przynależności, jeżeli z ustawy nie służy ubiegającemu się o nią prawo do uzyskania tej przynależności w myśl §. 9. ustawy z dnia 5 grudnia 1896 Dz. p. p. Nr. 222 gmina pobierać może opłatę w kwocie od 20 *K.*, do 600 *K.*, którą Rada miejska oznaczy, stosownie do zamożności osoby do gminy przyjętej.

Tytuł 5.

O prawach i obowiązkach mieszkańców gminy.

§. 9.

Wszyscy mieszkańcy miasta mają wogóle prawo:

a) do bezpieczeństwa osoby i własności w obrębie gminy znajdującej się;

b) do korzystania z przedmiotów i zakładów na publiczny użytek przeznaczonych, stosownie do urządzeń tych zakładów.

§. 10.

Członkowie gminy mają prawo:

a) do stałego pobytu w obrębie gminy;

b) do zawiadywania sprawami gminy w granicach tym statutem zakreślonych.

Przynależni do gminy mają nadto prawo do wsparcia z funduszów gminnych w razie zubożenia, choroby lub niezdolności do pracy stosownie do właściwych ustaw i urządzeń.

§. 11.

Obcy mają prawo przebywania w gminie, dopóki nie przekraczają ustaw, nie wywołują zgorszenia publicznego lub nie staną się ciężarem dobroczynności publicznej. Od orzeczenia zabraniającego pobytu w gminie, służy prawo odwołania się do Namiestnictwa.

§. 12.

Każdy w gminie stosować się powinien do rozporządzeń i zarządzeń wydanych przez władzę gminną w zakresie działania, jaki jej z ustaw służy, oraz przyczyniać się do ciężarów gminy, stosownie do przepisów pod tym względem obowiązujących; członkowie gminy mają nadto szczególny obowiązek pełnienia urzędu lub czynności, do których wyborem gminy lub jej zaufaniem powołanymi będą.

DZIAŁ II.

O zakresie działania gminy.

Tytuł 6.

O podziale zakresu.

§. 13.

Zakres działania gminy jest dwojaki:

A) własny;

B) poruczony.

W zakresie własnym gmina uchwala i rozporządza niezawiśle i samodzielnie według niniejszego statutu w granicach ustaw.

Zakres poruczony działania gminy t. j. jej obowiązek do współdziałania w sprawach publicznej administracyi określają ustawy.

§. 14.

Do własnego zakresu gminy należy w szczególności:

a) wnioski do zmiany statutu gminy i jej granic;

b) przyznawanie prawa przynależności do gminy;

c) ustanawianie urzędów miejskich;

d) zarząd majątkiem gminy;

e) nakładanie podatków gminnych;

f) piecza nad bezpieczeństwem osób i ich własności;

g) zakładanie i utrzymanie ulic, dróg, placów, mostów, jak niemniej staranie o bezpieczeństwo i łatwość komunikacyi publicznej, wreszcie policya polowa.

h) piecza nad zaopatrzeniem miasta w dostateczną, tanią i zdrową żywność i wodę, dozór targów, dozór nad wagami i miarami;

i) policya zdrowia;

k) policya nad czeladzią i wyrobnikami, wykonywanie przepisów o sługach;

l) policya obyczajności publicznej;

m) sprawy ubogich i piecza nad zakładami dobroczynnymi gminy;

n) policya budownicza i ogniowa;

o) wpływ na sprawy szkół średnich i szkół ludowych w granicach ustaw;

p) jednanie stron w sporze będących przez mężów zaufania z gminy wybranych;

q) dobrowolna sprzedaż ruchomości drogą licytacyi na żądanie stron.

Bliższe określenie atrybucyi władz gminnych zawiera dział IV.

Czynnościami zakresu poruczonego osobnemi ustawami gminie przekazanemi, zawiaduje gmina w sposób ustawą wskazany, albo orzeka sama o sposobie zawiadywania, jeżeli tenże ustawami nie jest przepisany.

Administracyi państwa służy prawo powierzania załatwienia spraw zakresu poruczonego w całości lub w części organom własnym na koszt państwa. Zakres dotychczasowy krakowskiej Dyrekcyi policyi nie doznaje zmiany skutkiem statutu niniejszego. W drodze ustawy krajowej mogą być ze względu na dobro publiczne także inne sprawy policyi miejscowej oddane do załatwienia w całości lub w części organom rządowym.

Tytuł 7.

O roku administracyjnym i języku urzędowym.

§. 15.

Rok administracyjny gminy zaczyna się i kończy z rokiem administracyjnym państwa.

§. 16.

Językiem urzędowym gminy jest język polski.

DZIAŁ III.

Tytuł 8.

O Reprezentacyi i urzędach gminy.

§. 17.

Gminę miasta Krakowa reprezentuje Rada miejska względnie prezydent miasta.

Rada miejska orzeka w granicach swej atrybucyi, a uchwały jej wykonywa prezydent miasta, magistrat i urzędy miejskie.

Tytuł 9.

Skład Rady miejskiej.

§. 18.

Rada miejska składa się z 72 członków (radców miejskich).

Członków Rady miejskiej wybierają członkowie gminy, prawo głosowania mający. Gdyby powyższa liczba radców miejskich pomiędzy jednym a drugim wyborem przez śmierć lub rezygnacyę, lub utratę urzędów się zmniejszyła, wtedy rada miejska do pełnienia obowiązków radców przyzwie tych, którzy przy odnośnym wyborze po wybranych w kole lub oddziale wyborczym, do którego ubyły radca należał, największą liczbę głosów otrzymali, Radcy przez Radę miejską przybrani, tylko do najbliższych wyborów obowiązki pełnić będą (§. 45).

Tytuł 10.

O wyborach i urzędowaniu radców miejskich.

§. 19.

Prawo wyboru radców miejskich służy bez względu na płeć tylko obywatelom państwa.

Prawo to mają następujący członkowie gminy:

a) obywatele honorowi miasta Krakowa;

b) duchowni świeccy wszystkich wyznań chrześcijańskich, rabini i kaznodzieje izraeliccy;

c) klasztory i zgomadzenia duchowne męskie i żeńskie;

d) urzędnicy dworu, państwa, kraju, powiatu, gminy i zakładów publicznych tak czynni jak i w stanie spoczynku będący;

e) oficerowie i do wojskowości należące osoby z tytułem oficerskim, jeżeli się znajdują w stanie nieczynnym, w stanie stałego spoczynku, lub jeśli z zastrzeżeniem charakteru wojskowego dymisyę wzięli;

f) przełożeni, profesorowie i nauczyciele wszystkich zakładów naukowych, utrzymywanych kosztem państwa, kraju lub gminy tudzież osoby posiadające kwalifikacyę do nauczania w szkołach publicznych;

g) adwokaci, notaryusze, doktorowie wszystkich wydziałów i magistrowie chirurgii;

h) technicy, którzy studya swoje na jednej z wyższych szkół technicznych austryackich ukończyli i tamże egzamin dyplomowy lub egzaminy państwowe z dobrym skutkiem złożyli;

i) magistrowie farmacyi;

k) prawnicy, którzy złożyli wszystkie teoretyczne egzamina państwowe;

l) odpowiedzialni redaktorowie pism czasowych treści politycznej lub naukowej;

m) ci, którzy w mieście Krakowie opłacają tytułem podatku osobisto-dochodowego, pensyjnego lub rentowego — osobno lub razem wziąwszy najmniej 32 K (nie licząc dodatków);

n) właściciele i dożywotnicy nieruchomości odziedziczonych, lub przynajmniej od roku nabytych, którzy tytułem podatku

gruntowego, domowo-czynszowego lub 5% podatku od budynków uwolnionych od opłaty podatku domowo-czynszowego płacą najmniej 12 K (nie licząc dodatków);

o) ci, którzy w obrębie miasta prowadzą przedsiębiorstwo lub zatrudnienie powszechnemu podatkowi zarobkowemu podlegające, jeśli za ostatni okres wymiarowy tytułem powszechnego podatku zarobkowego mniej 10 K (bez dodatków) płacić mają;

p) przedsiębiorstwa obowiązane do publicznego składania rachunków, jeśli od roku tytułem podatku zarobkowego (bez dodatków) najmniej kwotę 300 K opłacają.

§. 20.

Współwłaściciele i współdożywotnicy jednej nieruchomości mają wszyscy razem jeden tylko głos. Również spółce handlowej lub przemysłowej służy tylko jeden głos bez względu na liczbę wspólników.

Nieruchomość uważa się jako jedna, dopóki w księgach gruntowych jedno stanowi ciało.

§. 21.

Dopóki rzecz nieruchoma jest pod dożywociem, prawo głosowania jej właściciela jest w zawieszeniu.

§. 22.

Wyjęci są od prawa głosowania zostający w służbie czynnej:

a) oficerowie i osoby wojskowe z tytułem oficerskim;

b) wojskowi niższych stopni oraz szeregowcy.

§. 23.

Od prawa wyboru i wybieralności są wykluczeni:

1. osoby, które w ostatnim roku zaopatrzenie ubogich pobierały z funduszów publicznych lub gminnych.

Nie poczytuje się za zaopatrzenie ubogich wsparcia z kas chorych, renty na starość lub z powodu nieszczęśliwych przypadków, obdarzenie środkami naukowymi albo wsparcia w klęskach ogólnych;

2) krydataryusze podczas trwania postępowania konkursowego;

3) osoby zasądzone za zbrodnie wogóle lub za przekroczenia kradzieży, oszustwa, sprzeniewierzenia lub uczestnictwa w tych przekroczeniach (§§. 460, 461, 463 i 464 k. k.);

za przekroczenia przeciw obyczajności publicznej z §§. 501, 504, 511, 512, 515 i 516 k. k. z d. 24. maja 1885 r. L. 89 Dz. u. p. tudzież za lichwę.

Ustawy państwowe stanowią, po jakim czasie ustają te skutki zasądzenia.

Gdyby ustawa w tym względzie nowe przepisy zaprowadziła, postanowienia te będą się stosować także do prawa wyboru i obieralności do Rady miejskiej krakowskiej.

4. osoby, które z powodu zbrodni zostają prawomocnie pod śledztwem, a to na tak długo, dopóki śledztwo wstępne trwa.

5) osoby, oddane pod dozór policyjny albo przytrzymane w domu pracy przymusowej — jak długo te stosunki trwają.

§. 24.

Każdy wyborca głosuje imieniem własnem raz jeden i winien głosować osobiście.

§. 25.

Korporacye, stowarzyszenia i zakłady głosują przez zastępców prawnych lub statutami wskazanych, lub też przez pełnomocników do tego wybranych.

Klasztory i zgromadzenia duchowne męskie głosują przez swoich przełożonych lub pełnomocników, klasztory zaś i zgromadzenia duchowne żeńskie przez umocowanych do tego pełnomocników.

Współwłaściciele i współdożywotnicy nieruchomości tudzież spółki handlowe celem wykonania prawa głosowania mianują wspólnego pełnomocnika, większością obliczoną w stosunku do udziałów.

Niewiasty prawo głosowania mające, głosują przez swoich mężów lub pełnomocników;
ojcowie, opiekunowie i kuratorowie głosują za małoletnich i bezwłasnowolnych.

Pełnomocnik nie może zastępować więcej niż jednego wyborcę i winien wykazać się pełnomocnictwem, stwierdzonem podpisem dwóch świadków. Pełnomocnikami lub zastępcami mogą być tylko osoby, mające prawo głosowania przy wyborach do Rady miejskiej krakowskiej.

§. 26.

Wybieralnymi na członków Rady miejskiej są wszyscy własnowolni mężczyźni, prawo głosowania mający, którzy 30. rok życia ukończyli.

§. 27.

Wyjęci są od wybieralności:

a) urzędnicy i słudzy gminy i zakładów gminnych, dopóki w służbie zostają a nawet po wystąpniu ze służby, dopóki nie złożą i nie wyrównają rachunków z gminą lub innym zakładem gminnym;

b) osoby, które imieniem własnem lub jako pełnomocnicy stron, spór z gminą prowadzą.

c) dzierżawcy dochodów i zakładów gminnych.

§. 28.

Wykluczone są od obieralności osoby, które z powodu przewinienia służbowego, z chęci zysku popełnionego, w drodze dyscyplinarnej utracą urząd lub służbę.

§. 29.

Celem dopełnienia wyborów będą podzieleni wyborcy na trzy koła wyborcze:

w pierwszem mieścić się będą wyborcy wymienieni w §. 19. pod literami a, b, c, d, e, f, g, h, i, k, l, m.

w drugiem właściciele lub dożywotnicy nieruchomości, o których mówi §. 19. pod lit. n.

w trzeciem wyborcy wymienieni w §. 19. pod literami o i p.

§. 30.

Koło drugie podzielone będzie na dwa oddziały według wysokości podatku. W tym celu należy ułożyć spis wyborców w porządku wysokości wymierzonego im na rok ostatni podatku domowo czynszowego, gruntowego i 5% podatku dochodowego od budynków uwolnionych od podatku domowo - czynszowego poczynając od najwyżej, a kończąc na najniżej opodatkowanych.

Suma podatku tak uporządkowanego podzieloną będzie na dwie połowy; wyborcy w pierwszej połowie ogólnej sumy podatkowej umieszczeni, stanowić będą pierwszy oddział, zaś należący do do drugiej połowy drugi oddział drugiego koła.

Koło trzecie podzielone będzie na trzy oddziały.

Oddział pierwszy obejmować będzie wyborców wymienionych w §. 19. pod lit. p. tudzież z wyborców wymienionych w §. 19. pod lit. o, te osoby, które przy ostatnim rozkładzie podatku zarobkowego powszechnego zaliczone zostały do I. i II. klasy opodatkowanych.

Oddział drugi obejmować będzie z wyborców wymienionych w §. 19. pod lit. o) te osoby, które są rękodzielnikami, posiadającymi kartę przemysłową, na samoistnie prowadzony przemysł rękodzielniczy, o ile nie należą do oddziału pierwszego trzeciego koła.

Oddział trzeci obejmować będzie resztę wyborców wymienionych w §. 19. pod lit. o, nie zaliczonych ani do pierwszego, ani do drugiego oddziału tego koła.

§. 31.

Liczba wybrać się mających radców miejskich będzie podzieloną pomiędzy trzy koła wyborcze w ten sposób, że na każde koło przypada po 24 radców.

W kole drugiem każdy oddział wybiera połowę radców, na toż koło do wyboru przypadających.

W kole trzeciem wybiera pierwszy oddział 10 radców, drugi oddział 4 radców, trzeci oddział 10 radców.

§. 32.

Spisy wyborców sporządzone będą według wyżej wymienionych kół wyborczych i to w kole pierwszem w porządku alfabetycznym, w kole drugiem i trzeciem zaś w porządku wysokości podatku.

Dla każdego oddziału wyborczego koła trzeciego ułożony będzie odrębny spis wyborców. Spisy obejmować będą imiona i nazwiska wyborców (§ 30.), tytuł, na którym się ich prawo głosowania opiera; a w szczególności w kole drugiem, wymienienie realności, numeru, ulicy i dzielnicy miasta; zaś w kole trzeciem ma być uwidocznioną obok każdego wyborcy cyfra podatkowa.

§. 33.

Każdy wyborca ma tylko jeden głos i to w tem kole wyborczem, w którego spisie zamieszczonym będzie.

Zasadą do tego zamieszczenia jest główne zatrudnienie wyborcy.

I tak n. p. kupcy, rękodzielnicy, lekarze praktykujący, którzy zarazem są posiadaczami realności, winni być zamieszczeni pierwsi w kole trzeciem, ostatni zaś w kole pierwszem.

Wolno jednak każdemu wyborcy, mającemu prawo głosowania i w innem kole wyborczem przenieść się do tego koła w drodze reklamacyi.

§. 34.

Przynajmniej na 6 tygodni przed rozpoczęciem wyborów mają być spisy wyborców w urzędzie miejskim do przejrzenia wystawione, a w ogłoszeniu o tem wyznaczony będzie termin dni 14 do wniesienia reklamacyi przeciw tym spisom.

O reklamacyach. które w tym terminie wniesione zostaną, rozstrzyga ostatecznie w dniach 8 komisya przez Radę miejską z jej grona do tego wybrana i ogłosi uhhwałę swoją przybiciem w Magistracie, a to w miejscu do obwieszczeń urzędowych przeznaczonem.

Stosownie do zapadłych orzeczeń, od których niema odwołania, nastąpi niezwłocznie sprostowanie spisu wyborców. Lista tak sprostowana jest podstawą wszelkich wyborów aż do prawomocnego sporządzenia nowej listy.

§. 35.

Prezydent miasta Krakowa, jako naczelnik gminy, rozpisuje wybory przynajmniej na ośm dni przed ich rozpoczęciem, a w ogłoszeniu oznaczy czas i miejsce wyborów. Równocześnie zawiadamia o tem polityczną władzę krajową i Wydział krajowy. Po ogłoszeniu wyborów należy doręczyć wyborcom karty legitymacyjne do rąk własnych za potwierdzeniem odbioru.

§. 36.

Przy wyborach zachować należy następujące przepisy:

Głosowanie odbywa się pisemnie kartkami, które zawierać mają tyle nazwisk, ile członków Rady miejskiej odnośne koło lub oddział wybiera.

W razie gdyby głosujący większą liczbę nazwisk podał, liczeni będą tylko pierwsi z kolei aż do dopełnienia przeznaczonej cyfry. Reszta głosów oddanych jest nieważna. Każdy wyborca otrzyma z legitymacyą kartę głosowania i kopertę, w której głos oddaje, zwracając równocześnie kartę legitymacyjną. Głos ważnie tylko na urzędowej karcie głosowania i w urzędowej kopercie oddać można. Gdyby koperta zawierała więcej wypełnionych kart głosowania, wszystkie są nieważne,

Głos dany osobie, nie mającej prawa wybieralności, jest co do tej osoby nieważny.

Po upływie czasu na głosowanie wyznaczonego, przystąpi komisya wyborcza do obliczenia głosów.

Wybrani są ci, którzy uzyskali w oddziale wyborczym największą liczbę głosów.

W razie równości głosów rozstrzyga losowanie, przedsięwzięte przez przewodniczącego komisyi, względnie gdyby ta okoliczność przy sprawdzeniu wyborów na jaw wyszła, przez prezydenta miasta na jawnem posiedzeniu Rady.

Po zamknięciu wyborów przodłożą komisye wyborcze Radzie miejskiej spisane protokoły z wszelkimi dowodami, poczem prezydent ogłosi nazwiska osób wybranych.

Wybrany w dwóch lub więcej oddziałach powinien oświadczyć w dniach trzech, w którem oddziale wybór przyjmuje, a gdyby żadnego nie dał oświadczenia, uważanym będzie za przyjmującego wybór w tym oddziale, w którym najpierwej wybranym został a gdyby wybory w tych oddziałach odbyły się równocześnie, w tym oddziale, który los wyciągnięty przez prezydenta miasta na pełnem posiedzeniu Rady miejskiej oznaczy.

W takim razie w innych oddziałach za wybranych uważać należy tych, którzy po ostatnim wybranym najwięcej otrzymali głosów. W razie równości głosów zastosować należy analogiczne postanowienia ustępu 7. tegoż paragrafu.

§. 37.

Bliższe przepisy o postępowaniu przy wyborach Rada miejska ułoży i ogłosi przed wyborem.

§. 38.

Jeżeli wybrany po zawiadomieniu o wyborze w ciągu dni 8 nie odmówił pisemnie przyjęcia, uważać należy, iż wybór przyjął.

§. 39.

Każdy nowowybrany radca miejski składa do rąk przewodniczącego uroczyste przyrzeczenie sumiennego pełnienia przyjętych obowiązków.

§. 40.

Rada miejska rozpoznaje akt wyboru i rozstrzyga ostatecznie o ważności wyboru tudzież o zarzutach przeciw wyborom, które w terminie dni ośmiu, licząc od dnia ogłoszenia nazwisk radców wybranych, do niej wnieść należy. Polityczna władza krajowa może unieważnić wybory, któreby padły na osoby od wybieralności wyjęte lub wykluczone; przeciw temu służy jednak rekurs do ministerstwa.

§. 41.

Dla uzupełnienia miejsc opróżnionych wskutek nieważności lub nieprzyjęcia wyboru, poleci Rada miejska prezydentowi rozpisać bezzwłocznie na podstawie tych samych spisów, nowy wybór w tem kole lub oddziale wyborczym, w którym wybór był unieważniony lub nieprzyjęty.

§. 42.

Prezydenta wybiera Rada bądź z grona swego, bądź z grona wyborców prawo wybieralności mających.

Urzędowanie prezydenta trwa lat sześć, licząc od dnia złożenia przysięgi. Pierwszego i drugiego wiceprezydenta wybiera Rada ze swego grona (§. 48).

Do wyboru prezydenta i wiceprezydentów przystąpi Rada miejska najdalej w przeciągu dni czternastu po opróżnieniu urzędu.

§. 43.

Wybór prezydenta i wiceprezydentów powinien się odbyć na posiedzeniu tajnem Rady miejskiej umyślnie w tym celu zwołanej.

Do wyboru prezydenta i wiceprezydentów miasta należy wezwać wszystkich członków Rady miejskiej.

Radca, który mimo wezwania na posiedzenie wyborcze nie przybył, lub przed ukończeniem wyboru się oddalił, jeżeli nieobecności swojej lub oddalenia się dostatecznie nie usprawiedliwi, traci mandat i przed upływem lat trzech do Rady miejskiej wybranym być nie może.

Do wyboru konieczną jest obecność przynajmniej trzech czwartych części członków Rady miejskiej.

Głosowanie odbywać się powinno kartkami. Inny sposób głosowania jest niedopuszczalnym.

Wybranym jest ten, kto otrzyma bezwzględną większość głosów radców obecnych.

Jeżeliby przy głosowaniu nie osiągnięto bezwzględnej większości głosów, należy przedsięwziąć powtórne głosowanie, a jeżeliby i przy tem nie okazała się potrzebna większość głosów, wtedy należy przystąpić do ściślejszego wyboru.

Przy ściślejszym wyborze ograniczyć się należy do tych dwóch osób, które przy powtórnem głosowaniu największą ilość głosów otrzymały. — Gdyby z powodu równości głosów nie można było oznaczyć dwóch osób, największą ilość głosów mających, rozstrzyga między niemi los, kto ma być wzięty do ściślejszego wyboru.

Każdy głos dany przy trzeciem głosowaniu osobie nie wziętej do ściślejszego wyboru jest nieważny.

Jeżeliby przy ściślejszym wyborze okazała się równość głosu, rozstrzyga los.

§. 44.

Wybór prezydenta m. Krakowa potwierdza Monarcha.

Po potwierdzeniu prezydent miasta złoży w obecności Rady miejskiej przysięgę do rąk namiestnika lub wyznaczonego przez niego zastępcy na wierność i posłuszeństwo Monarsze, stosowanie się do ustaw i sumienne pełnienie swoich obowiązków.

Wiceprezydenci składają taką samą przysięgę do rąk prezydenta na zgromadzeniu Rady miejskiej.

Urzędowanie prezydenta i wiceprezydentów rozpoczyna się z dniem złożenia przysięgi.

§. 45.

Radcy miejscy wybierani są na lat sześć (§. 118.). Co trzy lata połowa radców z każdego koła i oddziału wyborczego wybranych ustępuje, a na ich miejsca wstępują do Rady nowowybrani z właściwych kół wyborczych; wybory przeto do Rady miejskiej odbywają się co trzy lata.

Ustępujący radcy miejscy pozostają na urzędzie, aż do prawomocnego przeprowadzenia nowych wyborów. Przy pierwszych wyborach na podstawie niniejszego statutu wybrani będą wszyscy 72 członkowie Rady (§. 18.). Po upływie 3 lat od pierwszego wyboru ustępuje wskazana losem połowa członków Rady. Losowanie radców ustępujących z końcem pierwszego trechlecia winno nastąpić w takim czasie, aby nowe wybory na sześć tygodni przed ukończeniem kadencyi nastąpić mogły. Losowania dokonywa pre-

zydent miasta lub jeden z wiceprezydentów wobec zgromadzonej Rady.

Do mandatów opróżnić się mających z końcem pierwszego trzechlecia przez wylosowanie, tak samo do opróżnić się mających z końcem sześciolecia mandatów tych radców, którzy przez sześć lat swój urząd sprawowali, wliczyć należy mandaty tych radców, którzy w ciągu ostatniego trzechlecia ubyli z Rady przez śmierć, rezygnacyę lub z innych przyczyn statutem przewidzianych i w ten sposób co trzy lata dokonać wyboru na wszystkie opróżnione mandaty.

§. 46.

Nowe wybory należy ukończyć na sześć tygodni przed skończeniem kadencyi..

§. 47.

Radca kończący urzędowanie może być na nowo wybrany.

§. 48.

Urząd wiceprezydentów trwa do końca tego trzechlecia, w ciągu którego zostali wybrani. Każda odnowiona Rada wybiera sobie obu wiceprezydentów w sposób przewidziany w §. 43.

Wiceprezydenci mogą być ponownie wybrani, a jeżeli w Radzie miejskiej nadal pozostają, pełnią swe urzędy aż do wyboru następców.

§. 49.

Członkowie Rady miejskiej urzędują bezpłatnie.

Za sprawowanie interesów gminy poza jej obrębem mogą żądać wynagrodzenia.

Urzędy prezydenta i I. wiceprezydenta są płatne, ich płace i inne pobory służbowe oznaczy Rada miejska.

Drugiemu wiceprezydentowi może Rada miejska przynać odpowiednie wynagrodzenie.

§. 50.

Prezydent miasta i wiceprezydenci muszą stale mieszkać w Krakowie.

§. 51.

Prezydent i wiceprezydenci nie mogą bez zezwolenia Rady złożyć swego urzędowania.

§. 52.

Z członków Rady miejskiej, nie wyłączając prezydenta, traci urząd ten, co do którego zajdzie lub wiadomą się stanie okoliczność, którąby pierwotnie jego wybieralności przeszkadzała.

Jeżeli, który z nich popadnie w śledztwo wstępne z powodu zbrodni, nie będzie mógł sprawować swego urzędu, jak długo trwa postępowanie karne.

Radców miejskich, którzy bez ważnych powodów przez trzy miesiące na posiedzenia nie przybywają, Rada miejska uzna za występujących.

§. 53.

W razie rozwiązania Rady miejskiej przez polityczną władzę krajową mają być najdalej do sześciu tygodni ogłoszone i rozpisane nowe wybory 72 członków Rady.

Aż do wyboru nowej Rady miejskiej prezydent i wiceprezydenci pozostają na swych urzędach, załatwiają bieżące czynności gminy i wykonują prawa Radzie miejskiej przy wyborach służące.

Od zarządzenia Radę miejską rozwiązującego, służy tejże prawo odwołania się w ciągu 4 tygodni do Ministerstwa spraw wewnętrznych przez Wydział krajowy.

Rozwiązana Rada jedynie tylko do wniesienia rekursu na posiedzeniu przy zamkniętych drzwiach zgromadzić się może.

Z radców, po rozwiązaniu Rady wybranych, ustąpi po upływie pierwszego trzechlecia z każdego koła i oddziału połowa, którą los oznaczy. Losowania dokona prezydent na posiedzeniu Rady.

Tytuł 11.

O magistracie.

§. 54.

Magistrat składa się z prezydenta, pierwszego i drugiego wiceprezydenta, dyrektora magistratu, z radców magistratualnych, oraz innych urzędników.

§. 55.

Wydział obrachunkowy jest organem pomocniczym Rady miejskiej w czynnocciach kontroli i organem pomocniczym magistratu w załatwianiu spraw rachunkowych. Podlega on bezpośrednio prezydentowi Rady miejskiej.

§. 56.

Rada miejska mianuje dyrektora magistratu, radców magistratualnych, jakoteż wszystkich urzędników gminy i zakładów gminnych na przedstawienie prezydenta z wyjątkiem urzędników 2 najniższych stopni, których mianuje sam prezydent.

Urzędnicy gminy złożą do rąk prezydenta na posiedzeniu magistratu przysięgę na wierność Monarsze, stosowanie się do ustaw i sumienne pełnienie swych obowiązków.

Prezydent, dyrektor magistratu, naczelnik wydziału obrachunkowego, dyrektor budownictwa i kasyer nie mogą zostawać między sobą w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa, aż do czwartego stopnia włącznie.

Do uzyskania posady dyrektora magistratu, radcy, konceptowego urzędnika magistratu, urzędnika wydziału obrachunkowego i kasy, oraz urzędnika sanitarnego i budownictwa miejskiego, potrzeba egzaminów praktycznych, przepisanych dla urzędników państwowych odpowiedniej kategoryi.

§ 57.

O uwolnieniu od służby (emeryturze lub pensyonowaniu, kwieskowaniu lub oddaleniu) urzędników gminy i zakładów gminnych orzeka na wniosek prezydenta Rada miejska.

Oddalenie stałego urzędnika może nastąpić jedynie po przeprowadzeniu śledztwa dyscyplinarnego.

Przepisy o wymierzaniu emerytury dla urzędników i wdów po nich pozostałych, alimentacyi, dodatków na wychowanie, wsparć i prowizye wydaje Rada miejska.

DZIAŁ IV.

Zakres działania władz gminnych.

Tytuł 12.

Zakres działania Rady miejskiej.

§. 58.

Rada miejska jest w sprawach gminnych organem uchwalającym i kontrolującym, zastępuje gminę w wykonywaniu jej praw i obowiązków, jest obowiązaną strzedz dobra gminy i starać się o zaspokojenie jej potrzeb.

§. 59.

Do zakresu działania Rady miejskiej należy:

a) Rozstrzyganie w sprawach administracyjnych gminy,

b) Kontrolowanie czynności Magistratu i innych urzędów i zakładów gminnych tak w sprawach zakresu działania własnego, jakoteż w sprawach gminie poruczonych.

§. 60.

W szczególności należą do Rady miejskiej następujące przedmioty:

1. Wnioski do zmiany statutu gminy i jej granic (§. 2, 3).

2. Wybór prezydenta i wiceprezydentów, dalej mianowanie dyrektora Magistratu, urzędników gminnych, przełożonych i urzędników zakładów gminnych z wyjątkiem urzędników dwóch najniższych stopni, niemniej uwalnianie tych urzędników od obowiązków.

3. Organizacya urzędów i zakładów gminnych, oznaczenie liczby urzędników i sług , oraz wszystkich osób przez gminę płatnych, określenie ich praw i obowiązków, wydawanie instrukcyj służbowych.

4. Oznaczanie płac, emerytur i innych korzyści dla urzędników i sług gminy, oraz dla osób wyżej pod 2. wymienionych, dla ich wdów i sierót.

5. Uchwalanie instrukcyj i regulaminów dla siebie, sekcyi i komisyi.

6. Udzielanie zaliczek na płace urzędnikom, o ile przenoszą trzechmiesięczne płace — przyznawanie poszczególnych wynagrodzeń — oznaczanie dyet i kosztów podróży, zapomóg i nagród dla urzędników i sług miejskich, niemniej dla osób używanych w służbie gminy.

7. Udzielanie urlopów prezydentowi, wiceprezydentom i radcom miejskim, tudzież dozwalanie urlopów dla urzędników i sług gminnych, ponad czas trzechmiesięczny.

8. Uchwalanie zasad zarządu majątkiem gminnym.

9. Ustanawianie i regulowanie opłat i taks na fundusz miejski pobieranych w granicach obowiązujących ustaw.

10. Uchwalanie i zatwierdzanie katastru kwaterunkowego.

11. Nabywanie i pozbywanie nieruchomości lub praw za nieruchomość prawnie uważanych, przyjmowanie zobowiązań wieczystych, służebności, zastawu lub poręczenia, zaciąganie pożyczek i wszelkie operacye finansowe.

Jeżeli wartość nieruchomości lub praw za nieruchomości uważanych, które gmina zamierza nabyć, przenosi kwotę 150.000 K., niemniej jeśli zaciągnąć się mająca pożyczka lub suma poręczona przenosi jedną czwartą część rocznego dochodu gminy, obliczonego na podstawie zamknięć rachunkowych z ostatnich trzech lat, wówczas potrzebnem jest zezwolenie Wydziału krajowego. Na wypadek pozbywania się nieruchomości lub praw za nieruchomości uważanych, zezwolenia Wydziału krajowego potrzeba już wtedy, gdy wartość tej nieruchomości lub praw za nieruchomość uważanych przenosi 40.000 K.

12. Lokowanie kapitału na hipotekach.

13. Przyjęcie lub zrzeczenie się spadków lub zapisów.

14. Stawianie kosztem gminy nowych budowli lub przekształcenie albo znoszenie istniejących.

15. Zaprowadzanie nowych zakładów gminnych lub zwinięcie już istniejących.

16. Zatwierdzanie licytacyi lub układów o dzierżawy, które dłużej niż trzy lata trwać mają, jeżeli roczny czynsz dzierżawy 4.000 K. przenosi. Zatwierdzanie układów o dostawy, pociągające za sobą wydatek przenoszący 6.000 K.

17. Rozwiązywanie w drodze dobrowolnej wszelkich kontraktów.

18. Zezwalanie na prowadzenie procesów i zawieranie ugód. Prezydent może jednak bez odwołania się do Rady miejskiej wytoczyć proces o naruszenie posiadania, w sprawach najmu i dzierżawy i w sprawach nadających się do postępywania drobiazgowego, nakazowego i wekslowego.

19. Umorzenie należytości nieściągalnej, o ile kwotę 100 K. przenosi.

20. Uchwalenie rocznego budżetu miasta. Budżet na każdy rok następny powinien być uchwalonym najpóźniej do końca listopada roku poprzedniego.

21. Przyzwalanie na wydatki budżetem nieprzewidziane z wyjątkiem nagłych wydatków, dążących do utrzymania rzeczy w dobrym stanie lub nieprzenoszących łącznie w jednym dziale i tytule rocznie kwoty 1.000 K.

22. Coroczne sprawdzanie i załatwianie rachunków z dochodów i wydatków miejskich.

Rachunki roku ubiegłego powinny być sprawdzane najpóźniej do 15. sierpnia roku następnego.

Tak budżet jak i rachunki roczne, zanim Radzie do rozpoznania przedstawione będą, winny być poprzednio najmniej przez dwa tygodnie złożone do przejrzenia przez członków gminy. Spostrzeżenia członków gminy będą przy rozpoznawaniu wzięte pod rozwagę.

23. Ustanawianie dodatków gminnych do podatków rządowych, nakładanie podatków i opłat gminnych, ustanawianie zasad ich rozkładu i poboru.

Do nałożenia dodatków do podatków bezpośrednich, które zazwyczaj na wszystkie w gminie przypisane podatki bezpośrednie podług tej samej stopy procentowej rozłożyć należy, potrzeba pozwolenia Wydziału krajowego, jeżeli dodatki wynoszą przeszło 25 do 50 od sta. Do nałożenia dodatków do podatków bezpośrednich przenoszących 50% — 100% potrzeba zezwolenia Wydziału krajowego za zgodą Namiestnictwa, a w razie, gdyby jedna z tych władz odmówiła zezwolenia, przyzwalającej uchwały sejmowej podlegającej najwyższemu zatwierdzeniu.

Dodatki przenoszące 100% podatków bezpośrednich nakładać można tylko na podstawie uchwały sejmowej i za Najwyższem zezwoleniem.

Wyłącznie w drodze ustawodastwa krajowego nastąpić może rozkład dodatków do podatków bezpośrednich podług rozmaitej stopy procentowej, wprowadzenie nowych opłat i podatków nienależących do kategoryi dodatków do podatków, podwyższenie podatku gminnego od czynszu lub wartości czynszowej, jeżeli on przenosi 6 od sta, nakoniec zmiana taryfy do podatków niestałych.

Podatek gminny od czynszu ponosić mają lokatorowie względnie używający pomieszkania. Za podatek gminny czynszowy odpowiadają gminie bezpośrednio właściciele realności z prawem do swych lokatorów.

Dodatkami do podatków na rzecz gminy nie mogą być obciążeni:

a) urzędnicy i słudzy dworu, państwa, kraju, powiatu i gminy, nauczyciele publiczni, tudzież wojskowi, ich wdowy i sieroty co do płac służbowych, emerytur, prowizyi, dodatków na wychowanie i łaskawizn;

b) duszpasterze co do kongruy.

24. Przyjmowanie do gminy lub odmówienie przyjęcia, wyznaczenie taks od przyjmowania do gminy, tudzież uwalnianie od opłaty.

25. Rozstrzyganie w sprawach utraty lub odzyskania prawa głosowania i wybieralności.

26. Wykonywanie służących gminie praw patronatu, prezenty i rozdawnictwa posad, tudzież stypendyów i innych miejsc fundacyjnych.

27. Zakładanie i utrzymywanie szkół, tudzież udział w sprawach szkolnych, wynikających z ustaw.

28. Wykonywanie prawa petycyi w sprawach gminy.

29. Nadawanie obywatelstwa honorowego.

30. Wydawanie przepisów policyi miejscowej w granicach istniejących ustaw pod zagrożeniem kary pieniężnej aż do wysokości 200 K. lub w razie niemożności uiszczenia kary pieniężnej, kary aresztu do 20 dni.

31. Rozstrzyganie odwołań od orzeczeń i rozporządzeń Magistratu (§. 106), oraz Prezydenta (§. 95).

32. W końcu wszystkie sprawy, które prezydent, sekcye, komisye Rady miejskiej, lub Magistrat Radzie miejskiej przedłożą, które w drodze odwołania pod rozpoznanie przyjdą, lub których uchwalenie Rada miejska sama sobie zastrzeże.

Rada miejska może powierzyć odwołalnie prezydentowi, sekcyi lub komisyi załatwianie spraw do swego zakresu należących pod 6, 7, 10, 12, 28, 31 wyliczonych. Uchwały tych organów w zastępstwie Rady miejskiej działających, mają być na najbliższem posiedzeniu do wiadomości Rady podane.

§. 61.

Zwyczajne posiedzenia Rady miejskiej mają się odbywać co miesiąc, a mianowicie w pierwszy czwartek każdego miesiąca. Gdyby na czwartek wypadło święto uroczyste, posiedzenie odbędzie się w poprzedzającym dniu powszednim.

§. 62.

Posiedzenia Rady miejskiej mogą być zwoływane tylko przez prezydenta i odbywają się pod jego przewodnictwem.

W razie nieobecności lub przeszkody prezydenta zastępuje go pierwszy wiceprezydent, a tego drugi wiceprezydent, wreszcie tego ostatniego najstarszy wiekiem radca miejski.

Posiedzenia przez kogo innego zwołane, lub pod innem przewodnictwem odbyte, są nieważne.

§. 63.

Na polecenie Namiestnictwa, Wydziału krajowego, lub na umotywowane żądanie dwudziestu pięciu radców, prezydent obowiązanym jest zwołać posiedzenie Rady miejskiej najdalej w dniach trzech.

§. 64.

Przewodniczący Rady miejskiej zaprasza na każde posiedzenie okólnikiem wszystkich radców miejskich, przynajmniej na dwa dni przed posiedzeniem.

Radca miejski, nie mogący przybyć na posiedzenie, powinien o tem donieść przewodniczącemu przed posiedzeniem.

§. 65.

Radców miejskich, bez dostatecznego powodu obowiązków swoich niewypełniających, upomni Rada miejska na wniosek przewodniczącego. Po dwukrotnem bezskutecznem upomnieniu, może Rada miejska nałożyć na radców miejskich, niewypełniających obowiązków, grzywnę od 4 do 40 K. na korzyść miejscowych zakładów dobroczynnych.

Wniosek nałożenia tej grzywny nie zależy od woli prezydenta, lecz jest obowiązkiem jego urzędu. Przeciw takim orzeczeniom niema rekursu.

§. 66.

Posiedzenia Rady miejskiej są publiczne.

Wszystkie sprawy osobiste należy załatwiać na posiedzeniu tajnem.

Również i ze względu na obyczajność lub zagrożony interes gminy może być uchwalona tajność posiedzenia.

§. 67.

Do ważności uchwał potrzeba obecności połowy radców miejskich.

§. 68.

Urzędnik Magistratu lub radca miejski przez prezydenta wyznaczony spisuje protokół obrad.

W protokole obrad należy członków obecnych wymienić i treść zapadłych uchwał zamieścić.

Na żądanie głosujących, zdania uchwale przeciwne, będą w protokole zamieszczane.

O zakwestyonowanych ustępach protokołu Rada decyduje.

§. 69.

Porządek dzienny oznacza przewodniczący i doręcza go radcom razem z wezwaniem na posiedzenie.

§. 70.

Zwyczajne tylko przedmioty, poprzednio przez sekcye albo komisye rozpoznane, mogą być przedmiotem obrad rady.

Gdyby jednak w nagłym wypadku przewodniczący uważał za konieczne, albo gdyby $^1/_3$ część członków obecnych Rady żądała, aby wziąć pod obrady przedmiot przez sekcyę lub komisyę nie rozbierany, lub na porządku dziennym nie zamieszczony, wówczas Rada prostą większością głosów bez wdawania się w rozprawy zadecyduje, czyli przedmiot ma być bezzwłocznie rozpoznawanym.

§. 71.

Przedmioty pod rozpoznanie Rady przychodzące wnoszą referenci, których prezydent, sekcya lub komisya wyznacza.

§. 72

Każdy z radców miejskich ma głos stanowczy. Referenci Magistratu mogą w posiedzeniach Rady miejskiej brać udział tylko z głosem doradczym. Przewodniczący, wyjąwszy wybory, nie głosuje. W razie równości głosów wniosek jest odrzucony.

§. 73.

Żaden radca miejski na posiedzeniach znajdować się nie może podczas obrad nad swemi sprawami własnemi, swych krewnych lub powinowatych aż do czwartego stopnia włącznie lub też jeżeli jest zastępcą prawnym, gdy chodzi o sprawy osób przez niego zastępowanych.

§. 74.

Każda uchwała Rady, jeżeli wyższego zatwierdzenia nie potrzebuje, bez zwłoki wykonaną być powinna.

Przewodniczący może w ciągu trzech dni wstrzymać wykonanie uchwał, które zdaniem jego sprzeciwiają się przepisom niniejszego statu lub prawom obowiązującym, lub też gminę na szkodę narazić mogą.

Obowiązanym jest jednak o tem niezwłocznie zawiadomić Radę i decyzyę w pierwszych dwóch przypadkach politycznej władzy krajowej, w trzecim zaś przypadku Wydziałowi krajowemu w terminie dni ośmiu, licząc od zawiadomienia Rady, do rozpoznania przedstawić.

Tytuł 13.

O sekcyach i komisyach.

§. 75.

Rada miejska podzieli się na tyle sekcyi, ile jest departamentów w magistracie.

Każdy radca miejski, z wyjątkiem prezydenta i wiceprezydentów, do jednej sekcyi należeć powinien.

Celem sekcyi jest przygotowanie przedmiotów, do zakresu działania Rady miejskiej należących, załatwianie spraw przez Radę miejską jej przekazanych, tudzież kontrolowanie czynności magistratu.

§. 76.

Wybór członków Rady miejskiej do sekcyi odbywa się większością głosów przez nowe wybory na rok jeden.

Przy wyborze do sekcyi większą znajomość rzeczy i według możności życzenia radców uwzględnić należy.

Dłużej nad dwa lata żaden członek Rady miejskiej do pracowania w jednej i tej samej sekcyi wbrew swej woli przeznaczonym być nie może.

Żadna sekcya nie może liczyć więcej, aniżeli czwartą część członków Rady.

W miejsce ustępujących członków sekcyi powoła Rada miejska na wezwanie przewodniczącego sekcyi niezwłocznie członków nowych.

Jeżeli podczas wyboru do sekcyi nie zgłosi się do ktorejś z sekcyi dostateczna ilość radców, przeznacza Rada miejska z innych sekcyi odpowiednią ich ilość.

§. 77.

Posiedzenia sekcyi według potrzeby, jednak najmniej raz w miesiąc odbywać się mają.

Prezydent lub jego zastępca ma prawo w każdym czasie zwołać posiedzenie sekcyi.

§. 78.

Członkowie sekcyi wybierają ze swego grona corocznie przewodniczącego i jednego lub więcej zastępców.

Prezydent lub wiceprezydenci przy obradach każdej sekcyi mogą być obecni i obradom sekcyi przewodniczyć.

O ile nie będzie uchwaloną poufność obrad, członkowie innych sekcyi mogą na posiedzeniach być obecni, nawet doradczo głos zabierać, lecz prawa głosowania nie mają.

Referentem sekcyi jest urzędnik magistratu, we właściwym departamencie przewodniczący — jednakże przewodniczący sekcyi jednego z jej członków do referowania przeznaczyć może. Urzędnik magistratu, przez prezydenta miasta wyznaczony, spisywać będzie protokół obrad sekcyi w sposób dla Rady miejskiej przepisany.

§. 79.

Do powzięcia ważnej uchwały obecność przynajmniej trzech sekcyi, nie licząc w to przewodniczącego, jest konieczną.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów. Urzędnik magistratu (referent) ma głos doradczy. Przewodniczący rozstrzyga w razie równości głosów.

O zapadłych uchwałach prezydent miasta niezwłocznie ma być zawiadomionym.

Przewodniczącemu, równie jak i prezydentowi miasta, służy prawo zawieszenia wykonania uchwały sekcyi i odwołania się do Rady miejskiej,

§. 80.

Posiedzenia sekcyi nie są publiczne.

§. 81.

Członek sekcyi, który na posiedzenia sekcyjne bez usprawiedliwienia się w obec przewodniczącego nie uczęszcza, ma być na

doniesienie przewodniczącego przez Radę miejską do pełnienia swych obowiązków wezwanym, a gdyby dwukrotne upomnienia okazały się bezskutecznemi, na zapłacenie kary pieniężnej od 4 do 40 K. skazanym.

§. 82.

Radzie miejskiej i sekcyom służy prawo poruczania szczególnych czynności albo załatwienia spraw do ich zakresu należących (§. 60. ustęp końcowy), albo pieczy nad pewną gałęzią gospodarki miejskiej — komisyom, do których wybrać można członków Rady miejskiej lub innych członków gminy.

Sekcyom i komisyom nie służy prawo prowadzenia rokowań o nabycie, sprzedaż i zamianę nieruchomości, jakoteż o dostawy dla gminy, ani też wogóle prowadzenia rokowań, w następstwie których gmina stać się może zobowiązaną lub uprawnioną.

Czynności te należą do prezydenta miasta, względnie do tych organów wykonawczych, albo członków Rady miejskiej, których prezydent do tego upoważni, lub wydeleguje.

Postanowienia powyższe nie naruszają w niczem prawa, ani też obowiązku sekcyi i komisyi do nadzorowania i kontrolowania tych czynności, ani do przedkładania motywowanych w tym przedmiocie wniosków Radzie miejskiej. — Jeżeli zaś Rada miejska poruczy sekcyi lub komisyi zatwierdzenie ofert, lub rozstrzyganie o przedsiębiorstwach lub dostawach, to czynności przygotowawcze i pertraktacye mają być prowadzone nie przez członków sekcyi lub komisyi, lecz przez organa magistratu pod kontrolą i odpowiedzialnością prezydenta, a sekcya lub komisya ma jedynie prawo zatwierdzenia lub odrzucenia wniosków magistratu.

§. 83.

Komisya ma obowiązek poruczone sobie czynności sumiennie wykonać i o wykonaniu lub przeszkodach donieść Radzie miejskiej lub sekcyi właściwej — a jeżeli jej czynności trwają przez dłuższy czas, składać z końcem każdego roku peryodyczne sprawozdania.

Komisye obowiązują przepisy, odnoszące się do obrad i uchwał sekcyjnych, jeżeli Rada miejska dla nich nie uchwali regulaminu. Takie jej uchwały, o których prezydent miasta niezwłocznie winien być zawiadomionym, może zawiesić przewodniczący i prezydent miasta.

O zawieszonych uchwałach rozstrzyga to ciało, które komisyę wybrało, ostatecznie zaś Rada miejska.

Tytuł 14.

Zakres działania prezydenta i wiceprezydentów.

§. 84.

Prezydent miasta zarządza sprawami gminy, kieruje czynnościami Rady i magistratu, przewodniczy ich obradom, wykonuje uchwały Rady i nadzoruje zakłady gminne.

On reprezentuje gminę na zewnątrz i jest przełożonym wszystkich urzędów i zakładów miejskich.

Gminie odpowiada on za czynności tak własne jak i urzędników miejskich, a władzom państwowym za czynności w sprawach poruczonych.

§. 85.

Prezydenta miasta zastępuje we wszystkich sprawach w razie przeszkody pierwszy wiceprezydent, a gdyby przeszkoda także u niego zachodziła, wiceprezydent drugi.

Prezydent może pod własną odpowiedzialnością powierzyć zastępstwo w sprawach do jego zakresu należących, na czas dłuższy aż do odwołania tak pierwszemu jak i drugiemu wiceprezydentowi i w ogóle czynności prezydyalne tak rozłożyć, jak tego wymaga interes miasta. Rozdział czynności prezydyalnych podaje prezydent do wiadomości Rady i magistratu.

§. 86.

Dokumenty, mocą których gmina zaciąga zobowiązania, podpisuje prezydent i dwaj członkowie Rady miejskiej przez nią wyznaczeni.

§. 87.

Prezydent decyduje samodzielnie w sprawach do poruczonego zakresu gminy należących oraz w sprawach własnego zakresu gminy, które według przepisu niniejszego statutu lub oddzielnych instrukcyi nie są zastrzeżone rozpoznaniu Rady miejskiej, sekcyi lub magistratu.

§. 88.

Do prezydenta należy kierunek policyi miejscowej w gminie. W nagłych razach, a mianowicie, jeżeli idzie o utrzymanie spokojności publicznej, zdrowotności, bezpieczeństwa prywatnego lub na koniec o zabezpieczenie majątku gminnego, wydaje zarządzenia bez względu na wysokość wydatków z wykonaniem połączonych.

Obowiązanym jednak będzie wyjednać zatwierdzenie poczynionych zarządzeń w najkrótszym czasie u Rady miejskiej.

§. 89.

Prezydent miasta mianuje urzędników dwóch najniższych stopni, przyjmuje i oddala wszystkie sługi, oraz osoby pobierające dzienne wynagrodzenie.

§. 90.

Prezydent udziela zaliczek urzędnikom i sługom miejskim, nieprzenoszących trzechmiesięcznej płacy.

Udziela urlopów urzędnikom i sługom miejskim do trzech miesięcy.

§. 91.

Prezydent wykonuje władzę dyscyplinarną nad wszystkimi urzędnikami i sługami gminnymi i zakładów gminnych.

Rada miejska może żądać od prezydenta wytoczenia śledztwa dyscyplinarnego. Do wykonywania tej władzy służą prezydentowi miasta wszystkie te prawa, jakie według przepisów obowiązujących każdy w ogóle naczelnik urzędu, pod względem dyscyplinarnym posiada. Zawieszenie jednak w urzędowaniu urzędników przez Radę miejską mianowanych, poda prezydent na najbliższem posiedzeniu do wiadomości Rady miejskiej.

§. 92.

Prezydent może zarządzić sprawunki, które wydatku wyższego nad 400 K. nie wymagają i łącznie wzięte, sumy na ten cel preliminowanej nie przenoszą.

§. 93.

Obowiązkiem prezydenta jest zarządzać od czasu do czasu kontrolowanie kas miejskich, tudzież wszystkich kas zakładów pod zarządem lub nadzorem gminy zostających. Ma on prawo osobiście brać udział w tej czynności.

Kontrolowanie wymienionych kas może także zarządzić Rada miejska.

§. 94.

Prawo asygnowania pieniędzy z kasy miejskiej, służy prezydentowi miasta pod własną odpowiedzialnością. Dla bliższego określenia tego prawa postanawia się, co następuje:

a) Żaden wydatek nie mający pokrycia w budżecie nie może być uczynionym bez zezwolenia Rady miejskiej, właściwej sekcyi albo komisyi, a względnie Wydziału krajowego.

b) Do wypłaty systemizowanych płac i pensyi, następnie do wypłaty podatków i dodatków, tudzież należytości prawnych, przez właściwą władzę wymierzonych nie potrzeba zezwolenia Rady miejskiej.

c) Wynagrodzenia przypadające przedsiębiorcom z mocy kontraktów lub ugód, za zezwoleniem Rady miejskiej zawartych wtedy tylko wypłacone być mogą, kiedy sekcya lub komisya odbiorcza nie poczyni żadnych zarzutów; w przeciwnym zaś razie należy wstrzymać wypłatę aż do decyzyi Rady miejskiej, a według okoliczności i Wydziału krajowego.

d) Każdą asygnacyę pieniężną należy przesłać wydziałowi rachunkowemu do przejrzenia i skontrolowania.

§. 95.

Od orzeczeń i zarządzeń prezydenta miasta we własnym zakresie działania służy prawo odwołania się do Rady miejskiej.

Tytuł 15.

Zakres działania magistratu.

§. 96.

Magistrat jest w sprawach własnego zakresu organem wykonawczym gminy, oraz pierwszą instancyą administracyjną w sprawach zakresu poruczonego (§. 59 *b*.); zarządza pod kierownictwem prezydenta i pod jego odpowiedzialnością sprawami gminy i wykonuje pieczę nad zakładami pod nadzorem gminy zostającymi, na koniec załatwia bieżące czynności w sprawach sobie przekazanych.

§. 97.

Magistrat przekazane sobie czynności załatwia częścią kolegialnie, a częścią jako sprawy bieżące.

§. 98.

Kolegialnemu rozpoznaniu magistratu ulegają wszystkie sprawy, które Rada miejska lub prezydent kolegialnemu rozpoznaniu magistratu przydzieli.

Prezydent miasta uchwałami magistratu nie jest związanym.

§. 99.

W obradach kolegialnych magistratu biorą udział pod przewodnictwem prezydenta lub jego zastępcy, obaj wiceprezydenci miasta, dyrektor i radcy magistratu z głosem stanowczym. W sprawach sanitarnych fizyk miejski, w sprawach budowlanych dyrektor budownictwa, a w sprawach rachunkowych i skarbowych naczelnik biura obrachunkowego, mają w obradach magistratu także głos stanowczy. Tych urzędników zastępują z głosem stanowczym zastępcy ich w kierownictwie odnośnych wydziałów.

Wszyscy inni urzędnicy miejscy i zakładów miejskich mogą na polecenie prezydenta lub jego zastępcy brać udział w obradach magistratu tylko z głosem doradczym.

Przewodniczący rozstrzyga w razie równości głosów.

Na referatach uchwał magistratu ma prowadzący pióro zaznaczyć, zapadłą uchwałę, ewentualnie także na żądanie zapisać zdanie odmienne.

Biorący udział w posiedzeniach magistratu, którzy między sobą są spokrewnieni lub spowinowaceni aż do 4. stopnia włącznie — mają się wstrzymać od głosowania w sprawach, których referentem jest ich krewny lub powinowaty.

§. 100.

W sprawach poruczonego zakresu magistrat stosować się powinien do przepisów i instrukcyi w drodze właściwej wydanych.

§. 101.

Celem dokładniejszego poglądu i jednostajności postępowania Rada miejska podzieli magistrat na stosowną liczbę wydziałów.

§. 102.

Głównymi obowiązkami magistratu są:

a) starać się o należyte ogłoszenie ustaw i obwieszczeń rządowych i miejskich;

b) prowadzić dokładne spisy ludności miejscowej i wydawać świadectwa przynależności od gminy;

c) utrzymywać dokładny inwentarz majątku gminy i uwidaczniać w nim wszelkie następne zmiany, czuwać nad nienaruszalnością granic gminy i posiadłości gminy;

d) starać się o bezpieczeństwo osób i majątku mieszkańców;

e) czuwać nad wykonaniem przepisów dotyczących święcenia niedziel i świąt uroczystych, powstrzymywać wszelkie naruszenia obrządków religijnych i służby Bożej;

f) zawiadywać majątkiem gminy w granicach przez Radę miejską określonych;

g) pilnować, aby zakłady pod zarządem lub dozorem gminy zostające lub przez nią dotowane, do statutów i instrukcyi się stosowały;

h) starać się o zaopatrzenie miasta w dobrą i tanią żywność i wodę;

i) wykonywać policyę zdrowia, starać się o należytą opiekę nad chorymi i rekonwalescentami;

k) mieć pieczę nad zaopatrzeniem ubogich i zapobiegać żebractwu;

l) wykonywać służące gminie prawo wydalania na podstawie §. 11. statutu.

m) starać się o pomoc przy pożarach i powodziach i innych klęskach elementarnych.

n) starać się o wygodę mieszkańców, o oświetlenie i upiększenie miasta, o utrzymanie istniejących w obrębie miasta dróg, placów, ulic, bruków, mostów, studni, kanałów, cmentarzy i t. p.;

o) dbać o czystość placów, ulic, dróg i utrzymać dozór nad czystością domów i podwórców;

p) wykonywać przepisy dotyczące budowli i zarobkowania;

r) dozwalać dobrowolnych licytacyi ruchomości;

s) egzekwować należytości miejskie i rządowe;

t) odstawić kontyngent wojskowy na miasto przypadający, utrzymywać kontrolę urlopników, rezerwistów i należących do pospolitego ruszenia;

u) kwaterować wojsko i dostarczać podwód;

w) rozpoznawać i karać przestępstwa przeciw rozporządzeniom policyjnym miejskim.

§. 103.

W sprawach innym organom poruczonych, powinien magistrat, jeżeli idzie o dobro gminy lub jej mieszkańców na wezwanie organa te według możności wspierać.

§. 104.

Magistrat powinien w razie potrzeby użyć służących sobie środków przymusowych dla wykonania przepisów ustaw wyższych poleceń i własnych rozporządzeń — oraz powinien na żądanie dostarczać prawnej pomocy innym, do przestrzegania przepisów ustawami powołanym władzom.

Gdyby środki przymusowe magistratowi służące do wprowadzenia w wykonanie ustaw i rozporządzeń nie były dostatecznemi, natedy magistrat winien potrzebnej pomocy od właściwej władzy zażądać.

§. 105.

Dla utrzymania swej powagi i powstrzymania uchybień może magistrat użyć środków, jakie służą władzom rządowym.

§. 106.

Od orzeczeń i zarządzeń magistratu w sprawach własnego zakresu działania, służy prawo odwołania w terminie dni 14 do rady miejskiej, o ile szczególne ustawy innego terminu nie ustanawiają.

W sprawach poruczonego zakresu działania, a w szczególności także od orzeczeń karno-policyjnych magistratu, ma być rekurs do politycznej władzy krajowej podany.

DZIAŁ V.

Tytuł 16.

Stosunek władzy gminnej do władz krajowych i do władz administracyjnych państwa.

§. 107.

W sprawach własnego zakresu podlega gmina miasta Krakowa bezpośrednio Wydziałowi krajowemu a względnie Sejmowi krajowemu.

Wydział krajowy czuwa nad tem, aby majątek miasta niemniej zakładów miejskich w całości, nie nadwerężony był utrzymany.

§. 108.

Od orzeczeń i zarządzeń rady miejskiej służy prawo odwołania się do Wydziału krajowego w terminie dni 14, o ile szczególne przepisy nie ustanawiają innego terminu lub innego toku instancyi.

Rekursy mają być wnoszone na ręce magistratu.

§. 109.

Rządowi służy prawo nadzoru nad gminą, aby swego zakresu działania nie przekraczała i wbrew ustawom nie działała.

To prawo nadzoru wykonuje polityczna Władza krajowa; na żądanie jej przeto Prezydent miasta powinien jej udzielić uchwały rady miejskiej i inne potrzebne wyjaśnienia.

§. 110.

Polityczna Władza krajowa ma prawo i obowiązek zakazać wykonania uchwały powziętej przez radę miejską lub przez organ w jej zastępstwie działający (§. 60.), jeżeli uchwała przekracza zakres działania rady lub sprzeciwia się ustawom. Przeciw takiemu zakazowi służy prawo rekursu w dniach 60 do ministerstwa spraw wewnętrznych. Jeżeli jednak sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, Władza krajowa powinna o wydanym zakazie zawiadomić równocześnie Wydział krajowy.

§. 111.

W razie przekroczenia lub zaniedbywania obowiązków własnego lub poruczonego zakresu działania może prezydent lub jego zastępca po uprzedniem przeprowadzeniu śledztwa dyscyplinarnego być złożonym z urzędu przez Namiestnika w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 112.

Polityczna Władza krajowa rozstrzyga zażalenia przeciw zażaleniom magistratu, naruszającym lub mylnie stosującym ustawy, o ile te zarządzenia nie są oparte na uchwałach Rady miejskiej, przeciw którym rekursy do Wydziału krajowego powinny być wnoszone.

DZIAŁ VI.

Tytuł 17.

O zawiadywaniu specyalnemi sprawami ludności chrześciańskiej i izraelickiej.

§. 113.

Każde wyznanie religijne pozostaje w posiadaniu i używaniu zakładów, fundacyj i funduszów przeznaczonych na jego cele duchowne, naukowe i dobroczynne i opędza wydatki swe z własnych zasobów.

Każdy członek gminy m. Krakowa przyczynia się do wydatków tego tylko wyznania religijnego, do którego należy, o ile te według ustaw administracyjnych nie są ciężarem realności przez niego posiadanych.

§. 114.

Specyalne sprawy chrześcijańskie zostają pod wyłącznym zarządem chrześcijańskich członków gminy krakowskiej.

Sprawy te odnoszą się:

a) do przedmiotów duchownych, szkolnych i dobroczynnych, tudzież zakładów wyłącznie z funduszów chrześcijańskich dotowanych;

b) do paw patronatu, prezentowania i mianowania pasterzy dusz i nauczycieli religii, jakoteż nadawania stypendyów wyznaniowych.

§. 115.

W zarządzie spraw w paragrafie powyższym wymienionych zastępują gminę członkowie rady miejskiej chrześcijańskiego wyznania. Do wydania ważnej uchwały w sprawach tego rodzaju obecność $^2/_3$ części członków rady miejskiej wyznania chrześcijańskiego jest konieczną.

§. 116.

W sprawach tyczących się wyznania mojżeszowego, o ile one pod rozpoznanie gminy przychodzić będą, uchwalać mają pod przewodnictwem prezydenta członkowie rady miejskiej wyznania mojżeszowego w komplecie przynajmniej $^2/_3$ części członków tego wyznania.

Gdyby liczba wybranych członków rady miejskiej wyznania izraelickiego 21 nie wynosiła, natedy liczba ta powołaniem do obrad mężów zaufania przez członków rady miejskiej wyznania izraelickiego, uzupełnioną będzie

DZIAŁ VII.

Tytuł 18.

Postanowienia przejściowe.

§. 117.

Statut niniejszy wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia w Dzienniku ustaw krajowych. Z tym dniem tracą moc obowiązującą postanowienia tymczasowego statutu dla stoł. król. miasta

Krakowa (ustawa z dnia 1. kwietnia 1866 Nr. 7. d. u. kr.) i późniejszych do tego statutu się odnoszących, a w szczególności ustawy z dnia 19. listopada 1868 dz. u. kr. 30, o ile ta ustawa odnosi się do statutu miasta Krakowa, ustawy z dnia 12. kwietnia 1894 Nr. 32. dz. u, kr. i z dnia 21. marca 1895 dz. u. kr. 17. Postanowienia jednak niniejszego statutu o Wiceprezydentach wejdą w życie dopiero po ukonstytuowaniu się Rady miasta, wybranej na podstawie niniejszego statutu.

Pierwsze wybory do Rady miejskiej na podstawie niniejszego statutu rozpisane będą bezzwłocznie po wejściu tegoż w życie, celem wyboru wszystkich 72 radców miasta (§. 18., 45.). Pierwsze wybory na podstawie niniejszego statutu przeprowadzi Prezydent miasta przy współudziale Rady miejskiej urzędującej w chwili wejścia w życie niniejszego statutu. Z chwilą prawomocnego dokonania tych wyborów tracą swe mandaty wszyscy urzędujący na podstawie poprzednich wyborów Radcy miejscy.

L. S. 2.162|901.

Aleg. 1:6

Wniosek.

Zważywszy, że Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 13. października 1874 uchwalił dodatkowe do §. 79. postanowienie, iż nad odpowiedzią na interpelacyę może Sejm otworzyć dyskusyę, bez czynienia w tej dyskusyi wniosków, a to bez względu, czy interpelacya była wystosowaną do Wydziału krajowego, czy do c. k. Rządu;

zważywszy, że według reskryptu Ministra apraw wewnętrznych z dnia 3. kwietnia 1875 powyższa uchwała Sejmu nie ma się stosować do odpowiedzi, ud zielanych przez Komisarza rządowego na wniesione do niego interpelacye — a to z powodu, iż postanowienie takie regulaminu rzekomo sięga po za wewnętrzny zakres działania Sejmu krajowego — co jest mylne, ponieważ postanowienia, dotyczące dyskusyi w Sejmie odnoszą się ściśle do wewnętrznych spraw Sejmu, a takie sprawy tylko przez Sejm sam normowane być mogą;

zważywszy, że prawo interpelacyi bez prawa przeprowadzenia dyskusyi nad odpowiedzią jest połowiczne i niedostateczne;

zważywszy, że to ograniczenie prawa interpelacyi w innych Sejmach krajowych nie istnieje —

wnoszą podpisani:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm interpretuje postanowienia §. 79. regulaminu tak, że mają one zastosowanie także do odpowiedzi, danych ze strony c. k. Rządu na wniesione do Rządu interpelacye.

Wnioskodawca:

Romanowicz w. r.

Rayski, Jahl, Małachowski, Górka, Rotter, Jabłoński, Michalski, Z. Jaworski, Jugendfein, Średniawski, Styła, Dworski, Loewenstein, Vayhinger, Witosławski, Wójcik, Żardecki, Bernardzikowski, Bojko.

L. S. 1.969/901.

Aleg. 137

Wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, ażeby drogę powiatową „Pietrasina“ zwaną w powiecie Żywieckim od gościńca rządowego w Szarem na Szląsk prowadzącą — jako w celach strategicznych budowaną — uznał za drogę państwową.

Lwów, 3. lipca 1901.

Wnioskodawca:
Szwed w. r.

Krempa, Winniczuk, Wójcik, Średniawski, Warzecha, Potoczek, Data, Styła, Bernardzikowski, Wiśniewski, Hamorak, Jahl, Wachnianin, Oleśnicki, Milan.

L. W. 40560/01.

We Lwowie, dnia 3. lipca 1901.

Nr. 138

Sprawozdanie

Wydziału krajowego jako Komisyi w przedmiocie zezwolenia na wyłączenie przysiółka Nowiny ze związku gminy Skowierzyn i utworzenie nowej gminy administracyjnej.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z 21. czerwca 1901 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu jako Komisyi petycyę przysiółka Nowiny ad Skowierzyn w powiecie Tarnobrzeskim o wyłączenie go ze związku gminy Skowierzyn i utworzenie samoistnej gminy administracyjnej z poleceniem przedłożenia w tej sprawie sprawozdania jeszcze w ciągu bieżącej sesyi sejmowej.

W wykonaniu powyższej uchwały Wydział krajowy przedkłada Wysokiemu Sejmowi następujące sprawozdanie:

Jeszcze uchwałą z 9. lutego 1895 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu taką samą petycyę do załatwienia i już wówczas zarządził był Wydział krajowy wskazane zbadanie prośby. Okazało się jednak, że przysiółek jest bardzo mały, opłacał bowiem zaledwie 170 zł. podatków bezpośrednich. Wydział krajowy przeto, licząc się z intencyą Wysokiego Sejmu, że tylko wyjątkowo można zezwalać na rozdrabnianie gmin i tak już nieznacznych, starał się nakłonić mieszkańców przysiółka Nowiny, ażeby skoro połączenie ich z gminą Skowierzyn, z powodu oddzielenia od niej rzeką Sanem, rzeczywiście jest dla nich bardzo niedogodne i dalej utrzymanem być nie powinno, zgodzili się na połączenie ich z inną gminą po tej samej stronie Sanu n. p. z gminą Pniowem, co jednakże nie odniosło skutku.

Przysiółek Nowiny jakkolwiek prawnie stanowi ze Skowierzynem jedną gminę administracyjną, jest jednak faktycznie od tej gminy zupełnie oddzielony. Naturalną granicą stworzoną przez rzekę San i Kępy wiklowe nadsańskie komunikacya ze Skowierzynem odbywa się zapomcą przewozu, który w czasie wezbrania rzeki, tudzież w zimie gdy jest kra, nie funkcyonuje. Z powodu utrudnienia komunikacyi ze Skowierzynem mieszkańcy Nowin chociaż konkurują w wydatkach na szkołę, nie mogą z niej korzystać, również załatwienie jakichkolwiek spraw w urzędzie gminnym jest utrudnione a to tem więcej, że odległość Nowin od urzędu gminnego wynosi około 5 kilom. Nowiny wreszcie należą do parafii w Radomyślu a nie w Skowierzynie.

Z tych też powodów c. k. Starostwo w Tarnobrzegu pismem z 13. grudnia 1895 l. 16243 poparło gorąco petycyę przysiółka i nadmieniło przytem, że zdaniem jego przysiółek posiada ustawą przepisane warunki do utworzenia samoistuej gminy administracyjnej. Również c. k. Sąd powiatowy w Rozwadowie pismem z 6. sierpnia 1895 l. 5431, c. k. geometro-ewidencyjny w Tarnobrzegu pismem z 20. czerwca 1895 l. 165 i prze-

łożeństwo obszaru dworskiego w Skowierzynie pismem z 24. lipca 1895 zgodnie oświadczyły, iż przeciw zamierzonemu utworzeniu z Nowin samoistnej gminy administracyjnej nie zachodzą żadne przeszkody.

Wreszcie c. k. Namiestnictwo pismem z 6. sierpnia 1897 l. 63.142 zawiadomiło Wydział krajowy, że ze względów publicznych nic nie stoi na przeszkodzie uwzględnieniu prośby przysiółka.

Przysiółek Nowiny, jak świadczy wykaz sporządzony przez c. k. Urząd podatkowy w Rozwadowie a przedłożony Wydziałowi krajowemu przez Wydział powiatowy w Tarnobrzegu sprawozdaniem z 6. kwietnia 1900 l. 1.243, opłaca podatki bezpośrednie w sumie 204 złr. 41 ct. w. a. Siła podatkowa przysiółka jest zatem nieznaczna. Okoliczność ta jednak w niniejszym wypadku nie jest dycydującą, przysiółek bowiem, jak świadczy inwentarz gminy Skowierzyna i wyciąg z ksiąg gruntowych, jest samoistnym właścicielem gruntów będących pastwiskami i wydmami zalesionemi o powierzchni 205 morgów 151□°. Otóż wszyscy członkowie przysiółka stosownie do żądania Wydziału krajowego zobowiązali się w formie deklaracyi wobec Wydziału powiatowego z dnia 1. czerwca 1901, że w razie utworzenia z przysiółka Nowiny osobnej gminy administracyjnej, zobowiązują się na pokrycie kosztów administracyjnych nowej gminy, uiszczać opłaty za użytkowanie swego pastwiska a mianowicie od sztuki bydła i koni po 1 koronie, od sztuki gęsi po 40 hal. Gdy zaś według obecnego stanu ma być w Nowinach 225 sztuk bydła, 50 sztuk koni i 600 sztuk gęsi, przeto spodziewany stąd dochód przynieść ma przeszło 500 koron rocznie, ponadto zaś z dzierżawy części pastwiska powyższego, spodziewany jest dochód około 120 K. rocznie a wreszcie z wikli około 80 K., co wszystko wystarczałoby aż nadto na pokrycie kosztów nowej gminy, tak że zupełnie nie potrzebowałaby nowa gmina nakładać osobnych dodatków gminnych do podatków bezpośrednich na swoje potrzeby.

Przysiółek posiada także, na razie wspólnie z gminą Skwierszyn obligacyę jednolitego długu państwa na 500 złr. Co do tej obligacyi Rada gminna w Skowierzynie postanowiła uchwałą z 18. lutego 1898, w razie wyłączenia przysiółka z jej związku, odstąpić mu na własność $^1/_6$ część wartości tej obligacyi a pełnomocnicy przysiółka na podział ten się zgodzili i zgodę tę stwierdzili aktem notaryalnym z 1. grudnia 1898 l. rep. 4.806.

Gdy wreszcie i Rada powiatowa w Tarnobrzegu uchwałą jeszcze z 5. sierpnia 1896 postanowiła poprzeć prośbę przysiółka o utworzenie z niego samoistnej gminy, przeto Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
A. Vayhinger w. r.
Członek Wydziału krajowego.

USTAWA

z dnia . . . . . o wyłączeniu ze związku gminy Skowierzyn przysiółka Nowiny i utworzeniu z niego samoistnej gminy administracyjnej pod Nazwą „Nowiny".

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Przysiółek Nowiny zostaje w obecnych swoich zwartą całość terytoryalną obejmujących granicach wyłączony ze związku gminy Skowierzyn i ma odtąd stanowić samoistną gminę administracyjną pod nazwą Nowiny.

Art. II.

Do trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, rozwiązaną ma być dotychczasowa Rada gminna w Skowierzynie a natomiast mają być zarządzone i przeprowadzone wybory do Rady gminnej nowych gmin Skowierzyn i Nowiny.

Art. III.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. IV.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

LS. 1333/1901.

Lwów, dnia 1. lipca 1901.

Aleg. 139

Sprawozdanie

Komisyi szkolnej o stanie szkół średnich.

Wysoki Sejmie!

Dokładnie zestawione sprawozdania o stanie szkół średnich galicyjskich, które c. k. Rada szkolna krajowa od szeregu lat Wysokiemu Sejmowi przedkłada, dostarczają stale cennego materyału do skreślenia obrazu tego stanu. Obraz ten świadczy o stałej, najlepszemi chęciami ożywionej działalności Rady szkolnej krajowej w zakresie szkół średnich, przedstawia jednak zwykle strony dodatnie i ujemne, a od tej przeciętnej normy nie odstępuje i to, co wypada powiedzieć o stanie naszych szkół średnich na podstawie najnowszego sprawozdania z r. s. 1899 na 1900.

Do stron dodatnich tego stanu zaliczyć należy następujące objawy:

1. Że liczba garnącej się do szkół średnich młodzieży wzrosła na początku r. s. 1900/1901 o 1130 uczniów a wynosiła 21393 uczniów razem w gimnazyach i w szkołach realnych. Ponieważ przyrost ten wzmagał się stale przez 6 lat z rzędu tj. od r. 1894/5 do r. 1899/900 a w rzeczonym roku pierwszy raz zmalał i doszedł przeciętnie do stanu frekwencyi w czeskich szkołach średnich, przeto nie bez racyi wnioskuje ztąd Rada szkolna krajowa, że odtąd ten przyrost już nie będzie się wzmagał znacznie, że zatem szkoły nasze średnie doszły już do przeciętnie normalnej liczby uczniów, co gdyby rzeczywiście nastąpiło, mogłaby Rada szkolna krajowa, uzyskawszy pewną stałą normę dla corocznej frekwencyi, zająć się skuteczniej udoskonaleniem nauki szkolnej i jej warunków.

2. Stosownie do tego przyrostu uczącej się młodzieży pomnożyła się w rozmaitych zakładach liczba klas etatowych w ogóle o 7. W związku zaś z tem pomnożeniem klas zostaje a) przekształcenie w gimnazyum kołomyjskiem równorzędnych klas z językiem wykładowym ruskim, po uzupełnieniu ósmej klasy, na osobne gimnazyum w Kołomyi z językiem wykładowym ruskim, b) założenie gimnazyum w Dębicy, c) założenie wyższej szkoły realnej w Krośnie. Oba te na końcu wymienione zakłady obejmują w bieżącym roku dopiero pierwszą klasę a będą się odtąd z roku na rok uzupełniały następnemi klasami.

3. Stosownie do tego wzrostu liczby uczniów i klas szkolnych wzrosła też w porównaniu z rokiem zeszłym liczba dyrektorów o 3, profesorów i nauczycieli o 16, a zastępców nauczycieli o 36. Liczba ta miała pomnożyć się jeszcze z początkiem r. s. 1900/1901 o dwie posady, już utworzone przez Wysokie c. k. Ministerstwo oświaty, i o znaczną ilość posad nauczycieli w tych zakładach, które się stopniowo uzupełniają. Do ósmej rangi przeniosło Ministeryum wyznań i oświaty 11 profesorów.

4. Rada szkolna krajowa zwołała 10 lutego r. 1900 konferencyą, złożoną z członków Rady szkolnej krajowej i zawodowych profesorów, w sprawie nauki języków nowożytnych w gimnazyach, a drugą 18 kwietnia 1900, analogicznie złożoną, w sprawie przeprowadzenia niektórych ustępów nowych instrukcyj ministeryalnych do nauczania języków starożytnych. Na podstawie wymiany zdań członków tych konferencyj Rada szkolna krajowa częścią już wydała stosowne rozporządzenia, ulepszające metodę nauki, częścią je przygotowuje.

5. Rada szkolna krajowa otaczała troskliwą opieką fizyczny rozwój młodzieży i pomnażała szkolne środki, służące do tego celu. Liczba stałych nauczycieli gimnastyki

wzrosła o 2, tak iż obecnie przy 5 zakładach jako nauczyciele gimnastyki są czynni ukwalifikowani do tego lekarze. Nadto wprowadziła Rada szkolna krajowa we wszystkich zakładach, w których stosunki miejscowe na to pozwalały, gry i zabawy dla młodzieży tak podczas przerw między godzinami szkolnemi jak i w wolnym od nauki publicznej czasie popołudniowym. W porze cieplejszej urządzano prócz tego wycieczki w dalsze okolice zakładów pod przewodnictwem nauczycieli.

6. Rada szkolna krajowa rozdzieliła znaczną ilość stypendyów między profesorów i nauczycieli w celu umożliwienia im przez podróże zagraniczne i studya podejmowane w miejscu uzupełnienia wykształcenia zawodowego. Takich wsparć stypendyalnych przypada na rok sprawozdania przeszło 30.

7. Rada szkolna krajowa rozporządziła, aby grona nauczycieli szkół średnich miast Krakowa i Podgórza a nadto delegaci innych szkół średnich z całej Galicyi wzięli udział w obchodzie pięciusetletniej uroczystości założenia uniwersytetu Jagiellońskiego, wychodząc z tej słusznej podstawy, że nasze szkoły średnie związane są tradycyą z uniwersytetem Jagiellońskim, dawnym ich założycielem i krzewicielem, a tem samem do takiego aktu wdzięczności względem tego sędziwego zakładu moralnie obowiązane.

8. Rada szkolna krajowa podaje do wiadomości, że z początkiem r. s. 1900/1901 kobiety, które złożyły egzamin dojrzałości, dopuszczone już przedtem do studyów na wydziałach filozoficznych uniwersytetów w charakterze słuchaczek zwyczajnych, uzyskały do początku r. s. 1900/1901 także prawo do uczęszczania na wydziały medyczne uniwersyteckie w takim samym charakterze. Nadto unormował J. E. Minister wyznań i oświaty reskryptem z 9 października 1900 l. 28.432 dopuszczanie kobiet do studyów farmaceutycznych. Zakłady, przygotowujące kobiety do egzaminów dojrzałości, istniejące w Krakowie, we Lwowie i w Przemyślu, rozwijają się dalej pomyślnie.

Do niepomyślnych objawów czasu ubiegłego wypada zaliczyć następujące:

1. Uchwalone przez Wysoki Sejm wnioski Komisyi szkolnej z dnia 26 kwietnia 1900, zawierające postulaty poprawy i usunięcia pewnych niedoborów i braków w ustroju naszych szkół średnich, osobliwie umieszczone pod ll. 2 i 3, po części 4 i 5, nadto 6 i 7, które Komisya z odpowiedniemi modyfikacyami na końcu tego sprawozdania ponownie przedstawia pod uchwałę, nie zostały w całości załatwione. Co do wniosku 4 nadmienić wypada na podstawie informacyi, danej ze strony c. k. wiceprezydenta Rady szkolnej krajowej, że z postulowanych w tym wniosku budowli budowa szkoły realnej w Tarnowie jest już w toku. Co się zaś dotyczy wniosku 5, to informacye z tegoż źródła zaczerpnięte wyjaśniły, że jeden zakład filialny w Krakowie już został zamieniony w samoistne gimnazyum IV., zamienienie zaś drugiego zakładu filialnego w Krakowie i trzech we Lwowie na samoistne zakłady stało się na razie niemożebnem z przyczyn od c. k. Rządu niezawisłych.

2. Sprawozdanie c. k. Rady szkolnej krajowej zwraca uwagę na ten niespodziewany objaw, że procent przyrostu uczniów w szkołach realnych, których organizacya opiera się od początku r. s. 1900/1901 na pożądanej przez społeczeństwo a uchwalonej przez Sejm krajowy ustawie, zmniejsza się statecznie począwszy od r. 1899 w porównaniu do procentu przyrostu uczniów w gimnazyach, Rada szk. kr. żywi jednak nadzieję, że ten niepomyślny objaw okaże się przypadkowym i zmieni się niebawem korzystnie.

3. Do braków, na które od długiego szeregu lat chromają szkoły średnie w Galicyi, należą a) złe pomieszczenie szkół, b) przepełnienie klas, c) zbyt wielka ilość klas równorzędnych w pewnych zakładach i d) stosunkowo zbyt znaczna ilość zastępców nauczycieli, osobliwie nieegzaminowanych. Dzięki pieczołowitości władz szkolnych usunięto pod tym względem już wiele złego i starania te trwają dalej bez przerwy, wiele jednak jeszcze zostaje do uczynienia, aby nasze szkoły średnie mogły należycie spełniać swe przeznaczenie. Aby odpowiednio pomieścić przeszło 21 tysięcy młodzieży, która od r. 1900/1901 do szkół średnich się wpisała, potrzeba przeszło 60 budynków szkolnych, jeżeli każda szkoła ma mieć normalną liczbę klas i normalną liczbę uczniów w tych klasach, a mamy obecnie w całości 40 osobnych zakładów, z których tylko część mieści się we własnych stosownie urządzonych budynkach szkolnych, inne a nadto pewna ilość klas równorzędnych zajmują wynajęte, niekiedy warunkom nauki szkolnej i hygieny nieodpowiadające lokale. Chcąc usunąć przepełnienie w niektórych szkołach średnich o bardzo wielkiej frekwencyi, zorganizowała Rada szkolna krajowa z klas równorzędnych kilku zakładów osobne zakłady

filialne pod odrębnem kierownictwem. Takich zakładów istnieje obecnie, po zamienieniu jednego zakładu w Krakowie w samoistne gimnazyum IV., tylko 4, t. j. 3 we Lwowie (w gimnazyum Franciszka Józefa, w gimnazyum IV. i w szkole realnej) a 1 w Krakowie (w szkole realnej), chociaż w kraju istnieje 8 gimnazyów liczących ponad 610 uczniów. Jakkolwiek też słusznie nadmienia sprawozdanie c. k. Rady szkolnej krajowej, że wobec tego, iż w naszych szkołach średnich było w r. 1899/1900 w całości w 478 klasach 20.263 uczniów, wypada przeciętnie na jedną klasę przeszło 42 uczniów, jednak i samo przez się rozumie się i wystarcza spojrzyć na załączoną do sprawozdania tablicę I., aby się przekonać, że taki równomierny podział nie istniał, i że pomimo widocznej staranności władz liczba uczniów w niektórych klasach dochodziła do 60. Co do klas równorzędnych, to tych było w r. 1899/1900 185 na 251 klas głównych; sprawozdanie dodaje, że w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła liczba klas głównych tylko o 3 a równorzędnych o 21. Z tego zestawienia okazuje się potrzeba organizacyi nowych szkół średnich nietylko we Lwowie i w Krakowie, ale nadto w kilku innych miastach Galicyi (Tarnów, Rzeszów, Przemyśl, Jasło i inne) lub w odpowiedniej od nich odległości. Jeżeli n. p. tarnowskie gimnazyum wraz z rzeszowskiem i dębickiem liczy 1738 uczniów, to przepełnieniu w tych gimnazyach zapewne nie zapobiegnie powolne uzupełnienie dotąd jednoklasowego gimnazyum w Dębicy, bo i tak wypadnie na każde z tych gimnazyów, jeżeli frekwencya się nie zmieni, przeciętnie 579 uczniów, a wobec tego wniosek o założenie szkoły średniej w Mielcu, który przedłożył Wys. Sejm w zeszłym roku c. k. Rządowi, okazuje się z tego względu uzasadnionym. Również wskazanem jest założenie szkoły realnej w Gorlicach, o którą to miasto obecnie ponownie prosi; zakład taki odciągnąłby część młodzieży z gimnazyów w Jaśle i w Nowym Sączu, z których pierwsze liczy 8 a drugie 6 klas równorzędnych. Także gimnazyum w Nowym Targu, o którego założenie stara się to miasto napróżno już od r. 1866, zmniejszyłoby zapewne frekwencyę szkół średnich w Nowym Sączu i w Krakowie. Dodać wypada, że w ostatniej swej petycyi do Wys. Sejmu z r. 1901 powiat i gmina miasta Nowego Targu oświadczają, że chociaż gimnazyum uważają za najpotrzebniejsze dla swych stosunków, jednak godzą się także na założenie szkoły realnej w tem mieście, jeżeliby gimnazyum nie mogli uzyskać. Wnioski o założenie tych trzech szkół średnich a nadto o założenie szkół średnich w Czortkowie, Rzeszowie, Żywcu i Sokalu, przedłożyła Komisya szkolna już w zeszłym roku do uwzględnienia; obecnie je ponawia. Do poprzednich petycyj przybywa jeszcze petycya miasta Rohatyna i Śniatyna, pierwszego o założenie szkoły realnej, drugiego o założenie gimnazyum, względnie szkoły realnej; i te dwie petycye przedkłada komisya Radzie szkolnej kraj. do odpowiedniego zbadania. Komisya wyraziła jednak wśród dyskusyi nad temi petycyami to zapatrywanie, że wobec otwierających się w niedalekiej przyszłości potrzeb sił fachowych przy projektowanej regulacyi rzek, tudzież budowie kanałów spławnych i nowych kolei w Galicyi należałoby obecnie zakładać przedewszystkiem nowe szkoły realne. Nie ulega wreszcie wątpliwości, że wniosek Komisyi szkolnej, przedłożony w zeszłym roku przez Wys. Sejm Radzie szkolnej. kraj. pod l. 9 o założenie wyższych szkół wydziałowych na warunkach w tymże wniosku określonych, mógłby się także przyczynić do zmniejszenia nadmiernej frekwencyi w dotychczasowych szkołach średnich. Otóż w tym względzie konstatuje komisya na podstawie informacyi otrzymanej od c. k. wiceprezydenta Rady szkolnej krajowej z zadowoleniem, że Rada szkolna krajowa zajęła się już zrealizowaniem rzeczonego wniosku i sprawa ta jest obecnie w toku, wobec czego komisya nie stawia już powtórnie tego wniosku na końcu niniejszego sprawozdania.

Ale większą jeszcze szkodę bezwątpienia, niż przepełnienie klas i zakładów, wyrządza nauce w szkołach średnich galicyjskich nadmierna ilość nauczycieli zastępczych, i to nieegzaminowanych, bo ci, którym się nauczanie młodzieży porucza, powinni poprzednio złożyć w egzaminie rządowym dowód, że posiadają odpowiednią wiedzę i umią uczyć. Sprawozdanie Rady szkolnej krajowej stwierdza, że w roku 1899/1900 było na 879 uczących w szkołach średnich, 35 dyrektorów, 533 profesorów i nauczycieli, 10 zastępców egzaminowanych a 301 zastępców nieegzaminowanych; a więc nieegzaminowani zastępcy nauczycieli tworzyli przeszło $^1/_3$ część gron nauczycielskich. Co więcej, sprawozdanie zawiadamia nas, że stosunek procentowy tych nieegzaminowanych nauczycieli wzrasta od dwóch lat Konstatując ten nader niepopomyślny stan rzeczy, nie można o to winić władzy szkolnej, znanej ze staranności o dobrych i wykształconych nauczycieli; stan ten jest raczej skutkiem tego, że osta-

tnimi czasy, wskutek otwierających się pomyślniejszych warunków w innych zawodach, młodzież nie garnęła się do przygotowujących do zawodu nauczycielskiego studyów filozoficznych; wypada jednak zwrócić uwagę na to, że po dokonanem niedawno podwyższeniu płac nauczycielskich także szybkie nadawanie posad tym kandydatom, którzy egzamin złożyli, może usunąć część złego, zachęci bowiem zastępców nauczycieli do rychłego składania przepisanych egzaminów. Komisya ze swej strony stawia przy końcu swego sprawozdania wniosek o pomnożenie i podwyższenie istniejących przy seminaryach wydziałów filozoficznych uniwersyteckich stypendyów, wypłacanych za prace konkursowe w tychże seminaryach, w przekonaniu, że taka zmiana odpowiada zmienionym obecnie stosunkom a przyczyni się do zachęcenia młodzieży do studyów przygotowujących do stanu nauczycielskiego.

4. Na osobną uwagę zasługuje nauka języków, osobliwie nauka języka niemieckiego i nauka starożytnych języków klasycznych. Co się tyczy języka niemieckiego, to w ogólności stan się nie pogarsza znacznie, ale jest widocznem, że liczba dotychczasowych nauczycieli, kwalifikowanych do nauczania tego języka, jest niewystarczającą. Gorzej przedstawia się stan nauki klasycznych języków starożytnych. Są pewne wskazówki, że przed innemi ta nauka, na której w trzeciej swej części opiera się system wykształcenia gimnazyalnego, przygotowującego do zawodowych studyów uniwersyteckich, w naszych gimnazyach w ostatnich czasach podupada lub degeneruje. Na uniwersytecie lwowskim przynajmniej rosła od r. 1892 do r. 1897 statecznie ogólna liczba słuchaczów wobec równoczesnego zmniejszania się liczby słuchaczów wydziału filozoficznego (ogólna liczba 1275 do 1513, liczba słuchaczów wydziału filoz. od 190 do 110), a osobliwie wobec równoczesnego nieproporcyonalnego zmniejszania się liczby zawodowych słuchaczów filologii klasycznej (liczba członków seminaryum filologicznego oddziału łacińskiego zmalała z 30 na 9); dopiero od r. 1897 wzmaga się zwolna i liczba słuchaczów wydziału filozoficznego (obecnie 309) i równocześnie liczba zawodowych słuchaczów filologii klasycznej (28). Dodać wypada, że temu zjawisku towarzyszyło inne znamienne, mianowicie to, iż filologia klasyczna na uniwersytecie otrzymywała z gimnazyów coraz słabiej przygotowanych uczniów; i ten objaw zmienił się w ostatnich latach nieco na lepsze. Jeżeli pytamy, co jest przyczyną tych pojawów, to musimy przyznać, że do pewnego stopnia są nią fluktuacye w widokach szybkiego awansu w zawodzie jurystycznym a nadto ruch przeciw nauce języków klasycznych w szkole średniej, który u nas osiągnął punkt zwrotny w roku 1898 w ankiecie dla reformy szkół średnich przez Wydział krajowy zwołanej. Ale są bez wątpienia jeszcze i inne przyczyny tych objawów, które może zbadać i wedle możności usunąć powołana do tego władza szkolna. Stwierdzono niejednokrotnie przy egzaminach dojrzałości, że w porównaniu z wynikami postępu nauki w innych przedmiotach równoczesne rezultaty nauki języków klasycznych były mniej pomyślne. Przyczyna tego zjawiska tkwi bez wątpienia w niedokładnem lub jednostronnem wykonywaniu obowiązujących przepisów i instrukcyj. Zauważono, iż niektórzy nauczyciele traktują tak zwane realia, a osobliwie pomniki sztuki, zbyt obszernie i z ujmą dla zrozumienia samych tekstów autorów. Że tak bywa, tego dowodzą nietylko egzaminy dojrzałości, ale nadto artykuły profesorów filologii klasycznej w czasopismie „Muzeum“ ogłaszane. Nie od rzeczy będzie zwrócić na tem miejscu także na to uwagę, że na mniej pomyślne wyniki nauki starożytnych języków w gimnazyach wpływa także od wielu lat dający się odczuwać brak szkolnego słownika łacińskiego i ćwiczeń do tłómaczenia na język łaciński na wyższe klasy gimnazyalne; według informacyi zaczerpniętych ze źródła kompetentnego, brak ten ma być uchylony niebawem. Oprócz tego przyczyną niedoborów w nauce starożytnych języków klasycznych jest zapewne i to, że gimnazya często nie rozporządzają dostateczną liczbą zawodowych egzaminowanych nauczycieli do tego przedmiotu podobnie, jak do nauki języka niemieckiego. Jeżeli np. czytamy w sprawozdaniu Rady szkolnej krajowej, że gimnazya w Brodach, Brzeżanach, Jarosławiu, Nowym Sączu i w Tarnowie, tudzież gimnazyum Franciszka Józefa we Lwowie w głównym zakładzie swoim, mają każde tylko po 3 profesorów języków starożytnych, to musimy zaznaczyć, że ta liczba sił nauczycielskich do nauczania tego przedmiotu jest stanowczo za małą. Bo godzin nauki języków starożytnych jest w normalnem gimnazyum tygodniowo 78, którym może podołać bez przeciążenia 5 nauczycieli kwalifikowanych z filologii klasycznej, chociaż więc w niektórych z tych zakładów dyrektor, będąc filologiem, małą część tych godzin obejmuje, to zawsze jeszcze liczba zawodowych nauczycieli do tych przedmiotów okaże się o więcej niż o jedną siłę za małą. Razi to tem więcej, że równocześnie także obsada

nauki języków nowoczesnych, których nauczyciele na mocy swej częściowej kwalifikacyi z filologii klasycznej mogliby przyjść w pomoc zawodowym filologom, jest niewystarczającą, podczas gdy posady historyi powszechnej, matematyki, fizyki i historyi naturalnej są stosunkowo korzystniej obsadzone zawodowymi egzaminowanymi nauczycielami. Aby dać dokładniejsze wyobrażenie o tym stosunku w postaci liczb, stwierdzić wypada, że na naukę języków starożytnych klasycznych przypada zamiast należnych prawie 37% w ogóle $35^3/_4$%, na naukę języków nowożytnych, osobliwie polskiego i niemieckiego, zamiast 28% tylko 24%, (niedobor przypadał głównie na naukę języka niemieckiego), a na naukę pozostających wyżej wymienionych przedmiotów zamiast przeszło 35% $39^3/_4$% sił nauczycielskich egzaminowanych. Prawie taki sam stosunek był i w dwóch poprzednich latach, bo liczba zawodowych egzaminowanych nauczycieli języków w ogólności wynosiła zamiast należnych 65% w r. s. 1898/9 59·9% a w r. s. 1897/8 61% ogólnej liczby egzaminowanych sił nauczycielskich. Dodajmy do tego, że żadne z wyżej wymienionych gimnazyów nie liczy owych normalnych 8 klas, bo Złoczów ma ich 10, Brody i Brzeżany 12, Jarosław 13, Nowy Sącz 14 a Tarnów nawet 18. Tarnowskie zatem gimnazyum powinno mieć dla pokrycia swych potrzeb 11 profesorów egzaminowanych z filologii klasycznej a ma ich 3; dodajmy do tego, że 4 profesorów egzaminowanych z języka polskiego i niemieckiego, którzyby, jako częściowo kwalifikowani z filologii klasycznej, mogli uzupełnić braki nauki języków starożytnych klasycznych, wystarczają zaledwie w połowie na pokrycie potrzeb języków polskiego i niemieckiego, — a przekonamy się, że nauki języków starożytnych w gimnazyum w Tarnowie udzielają prawie w $^3/_4$ częściach zastępcy nauczycieli, i to, jak wynika z sprawozdania (tab. 9), nieegzaminowani. Wypada zaś skonstatować rzecz uznaną, że w żadnej nauce braki i zaniedbania nie mszczą się tak jak w nauce systematycznej języków, osobliwie starożytnych, aby zrozumieć, że ten stan rzeczy jest niewątpliwie jednym z głównych powodów upadku nauki języków starożytnych klasycznych w gimnazyach. Bez wątpienia władze szkolne, poświęcające w swych sprawozdaniach baczną uwagę wszelkim szczegółom ustroju szkolnego, widziały i te braki, ale dotąd nie zdołały im zaradzić. Jak już wyżej nadmieniono, c. k. Rada szk. kr. zwołała niedawno konferencyę fachową w sprawie przeprowadzenia niektórych ustępów nowych instrukcyi ministeryalnych do nauczenia języków starożytnych i zamierza wydać na tej podstawie stosowne zarządzenia; można mieć wszelką otuchę, że te rozporządzenia przyczynią się wiele do usunięcia przynajmniej metodycznych błędów dotychczasowej nauki. Do usunięcia zaś braku kwalifikowanych sił nauczycielskich w tym zakresie zmierza już wyżej omówiony wniosek Komisyi o pomnożenie i podwyższenie stypendyów dla członków seminaryów ustanowionych na wydziałach filozoficznych obu uniwersytetów. Podobny wniosek stawia też Komisya dla zapobiegnięcia brakowi odpowiednich sił nauczycielskich do nauczenia języka niemieckiego.

5. Rada szkolna krajowa stwierdza, że jak z jednej strony jej starania zmierzające do tego, aby szkoła i nauczyciele zyskiwali sobie zaufanie i miłość młodzieży a tym sposobem mogli wpływać nie tylko na jej rozwój umysłowy, ale także na wychowanie i uszlachetnienie serc i obyczajów, spotykały się z dobremi chęciami a nawet ofiarnością ze strony gron nauczycielskich, tak z drugiej strony często, zwłaszcza w większych miastach, wpływy postronne i niepowołane niweczyły nieraz dodatnie usiłowania szkoły, zmierzające do umoralnienia młodzieży, domy rodzicielskie i odpowiedzialni dozorcy domowi nie spełniali swego zadania sumiennie i z należytem zrozumieniem swego zadania i swej odpowiedzialności, a niektóre dzienniki podkopywały powagę szkoły, nie tylko wydając sąd o sprawach i zajściach szkolnych, ale, co gorsza, potępiając niesprawiedliwie postępowanie nauczycieli na podstawie fałszywych informacyj. Komisya szkolna przyjmuje te chwalebne usiłowania Rady szk. kr. z uznaniem do wiadomości, i ma nadzieję, że Rada szk. kr. wytrwa dalej w dążnościach swych do tego celu i użyje wszelkich środków do podniesienia obyczajności i religijności i do uchronienia młodzieży od wpływów niemoralnych. W tym też duchu stawia Komisya wniosek, aby Wys. Rząd, dla podniesienia nauki religii i powagi katechetów w szkołach średnich, uznał religię za przedmiot obowiązkowy w składzie przedmiotów egzaminu dojrzałości. A ponieważ po przeprowadzeniu obszernej dyskusyi doszła Komisya do przekonania, że na zepsucie obyczajów młodzieży wpływa znacznie uczęszczanie tejże młodzieży na niestosowne dla niej przedstawienia teatralne, przeto dołączyła jeszcze wniosek wzywający Radę szk.

kr., aby dopilnowała wykonania zakazu, zabraniającego młodzieży szkół średnich uczęszczać na te przedstawienia teatralne, które dla niej są niestosowne.

Na podstawie wyżej rozwiniętych uwag i wywodów przedstawia Komisya następujące wnioski:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie c. k. Rady szk. kr. o stanie szkół średnich galicyjskich w r. s. 1899/1900 przyjmuje się do wiadomości.

2. Sejm wzywa c. k. Rząd ponownie, aby naukę kraju rodzinnego uznał za obowiązkową w gimnazyach.

3. Sejm wzywa c. k. Rząd ponownie, aby ustanowił posady lekarzy szkolnych przy szkołach średnich, na razie przynajmniej przy szkołach średnich lwowskich i krakowskich.

4. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby przystąpił w bieżącym roku do budowy tych gmachów szkolnych, na które odpowiednie kwoty w budżecie państwa są preliminowane, t. j. gimnazym I i V we Lwowie, a nadto aby zarządził budowę gmachu dla gimnazyum w Brzeżanach i dla gimnazyum Franciszka Józefa w Tarnopolu

5. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby w miarę przybywania ukwalifikowanych sił nauczycielskich przystąpił do założenia nowych szkół średnich, uwzględniając przytem przedewszystkiem potrzebę założenia większej liczby szkół realnych. W tym celu przekazuje się Radzie szkolnej do zbadania i uwzględnienia petycye gmin Nowy Targ, Mielec, Sokal, Czortków, Rzeszów, Żywiec, Rohatyn i Śniatyn, — i wniosek posła Skrzyńskiego o założenie szkoły realnej w Gorlicach.

Tem samem załatwione są petycye do Ls. 82 (1900) i 563, 569, 625, 1089 1220 i 106, 1230 (1901) i wniosek L. 751.

6. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby w celu uzyskania większej liczby kwalifikowanych nauczycieli do nauczania języka niemieckiego pomnożył liczbę stypendyów, ustanowionych do kształcenia takich nauczycieli w uniwersytetach pozakrajowych niemieckich, — a zarazem, aby pomnożył liczbę i odpowiednio podwyższył kwoty półrocznych stypendyów, wypłacanych za prace konkursowe członkom seminaryów na fakultetach filozoficznych obu krajowych uniwersytetów ustanowionych.

7. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby uznał naukę religii za obowiązkowy przedmiot egzaminu dojrzałości w szkołach średnich.

8. Sejm wzywa c. k. Radę szkolną krajową, aby dopilnowała wykonania zakazu uczęszczania młodzieży szkół średnich na te przedstawienia teatralne, które dla niej są niestosowne.

Przewodniczący: ***Czartoryski.***

Sprawozdawca: ***Kruczkiewicz.***

LW. 1365/1901.

We Lwowie, dnia 29. czerwca 1901.

Sprawozdanie

Komisyi dla włości rentowych o sprawozdaniu Wydziału krajowego w tym przedmiocie.

Wysoki Sejmie!

Od czasu, kiedy badania statystyczne stwierdziły zanikanie w naszym kraju średniej posiadłości rolniczej, wypowiadanem było nieraz i z najrozmaitszych stron przekonanie, że owe zanikanie średniego stanu rolniczego, w szczególności zaś gospodarstw włościańskich, mogących utrzymać rodzinę bez uciekania się stale do pracy w obcem gospodarstwie, jest klęską dla gospodarczych i społecznych stosunków, klęską wymagającą energicznego przeciwdziałania ze strony kraju i jego ustawodawstwa a nawet ze strony ustawodawstwa państwowego.

W ślad zatem wystąpiły różne projekty mające na celu ochronę średniej posiadłości rolniczej od zaniku, omawiane w literaturze, w prasie peryodycznej i na rozmaitych zebraniach publicznych. Na ostatniej sesyi sejmowej Komisya agrarna złożyła Wys. Sejmowi sprawozdanie o trzech projektach, ten sam cel, t. j. ochronę średniej własności rolniczej, mających na oku, mianowicie o wniosku posła Potoczka w przedmiocie włości rentowych, o wniosku posła Hupki odnoszącym się tworzenia zagród niepodzielnych i o rezolucyach odnoszących się do zmiany przepisów spadkowych powszechnej ustawy cywilnej. Wys. Sejm po dyskusyi ogólnej, przeprowadzonej nad tem sprawozdaniem, przekązał to sprawozdanie a z niem i wnioski niem objęte bez bliższej wskazówki Wydziałowi krajowemu.

Wydział krajowy, rozpatrzywszy całą przekazaną mu sprawę, musiał uznać za słuszny tak wspólny punkt wyjścia wspomnianych wniosków, t. j. fakt zanikania średniej własności rolniczej, zwłaszcza włościańskiej, jak i cel ostateczny, który one mają na oku t. j., ochronę tej własności od zaniku. Rozpatrując jednak środki i sposoby posłużyć mogące ku osiągnięciu owego celu, przyszedł Wydział krajowy do przekonania, że w sprawie tak ważnej, rozległej i trudnej, która stanowi jedno z głównych zadań polityki agrarnej, nie może być mowy o jakimś jednym jedynym środku, któryby za jednem cięciem rzecz stanowczo załatwił, i że tu z szeregu zadań do spełnienia należy wybrać na razie to, którego spełnienie zaradzi najpilniejszym potrzebom a najmniej przedstawi wątpliwości i trudności w przeprowadzeniu.

Wyszedłszy z tego założenia postanowił Wydział krajowy podjąć sprawę tworzenia włości rentowych na wzór pruski, który naśladował poseł Potoczek w swoim wniosku, i przeprowadził szczegółowe studya nad tą sprawą. Jako wynik tych studyów, w części przeprowadzonych na miejscu w Poznańskiem i w Prusiech zachodnich i wschodnich

przez wysłanego w tym celu urzędnika, przedkłada Wydział krajowy projekt ustawy, która zmierza do utworzenia organizacyi kredytu rentowego, jako najbardziej odpowiadającego naturze posiadłości rolniczych i do używania tego kredytu z jednej strony dla zachowania przy jego pomocy zdrowych gospodarstw średnich rozmiarów, z drugiej strony dla dopomagania w powstawaniu nowych takich gospodarstw. W celu zapewnienia należytego bezpieczeństwa kredytowi rentowemu, któryby miał sięgać aż do $^3/_4$ przyjętej wartości gospodarstwa i uwzględniać połowę wartości budynków, ma służyć czasowa niepodzielność gospodarstw obciążonych kredytem rentowym, określona bliżej w drugim projekcie ustawy. Obszerne sprawozdanie Wydziału krajowego z przydanym doń załącznikiem wyjaśnia urządzenia kredytu rentowego według ustaw pruskich i przedstawia wyniki dotychczasowe tych urządzeń a następnie omawia szczegółowo postanowienia obu projektów ustaw, uzasadniając że zwłaszcza w tych szczegółach, w których ze względu na odrębną organizacyę władz, odmienne stosunki i potrzeby wypadło odstąpić od owych wypróbowanych wzorów.

Komisya dla włości rentowych, której Wys. Sejm polecił złożyć sprawozdanie o wnioskach Wydziału krajowego, jednomyślnie uznała, że Wydział krajowy właściwie postąpił, podejmując obecnie sprawę włości rentowych i że załatwienie tej sprawy w kierunku obranym przez Wydział krajowy może przyczynić się znacznie do poprawy stosunków własności ziemskiej w naszym kraju i wogóle uregulowania odpowiedniego naszych stosunków agrarnych.

Ułatwienie w nabywaniu ziemi przez długoterminowe spłaty zaciągniętej w tym celu pożyczki rentowej, odpowiada gorącemu pragnieniu naszej ludności włościańskiej, aby zyskać możność niezależnej pracy rolniczej na własnym kawałku ziemi. Pragnienie to ożywia ludność włościańską w całym kraju i skłania ją niejednokrotnie do największych trudów i poświęceń, do wędrówek po za Ocean, by w ciężkiej pracy przez lata całe zdobyć fundusze na zakupno gruntu lub na wykupienie go z długów. Z drugiej strony zyskanie kapitału taniego, niewypowiedzialnego i w długim szeregu lat umarzającego się, na uwolnienie się z uciążliwych i krótkoterminowych długów, na spłatę współsukcesorów lub postawienie niezbędnych budynków może być skutecznym środkiem ratunku dla istniejących gospodarstw średnich, których liczba szybko się zmniejsza a które są niezbędnym czynnikiem w naszym ustroju gospodarczym i społecznym. Komisya sądzi, że ze względu na oba te cele projekty Wydziału krajowego będą przychylnie przyjęte przez szerokie koła ludności włościańskiej w całym kraju i przez wszystkich tych, którzy pragną dobra tej ludności i wzmocnienia jej znaczenia jako dodatniej siły ekonomicznej i społecznej.

Wobec tego, że główne myśli i wypływające z niej postanowienia projektów zostały omówione szczegółowo w sprawozdaniu Wydziału krajowego, Komisya sądzi, iż może odwołać się do tego sprawozdania co do wszyskich tych postanowień, które pozostawiła bez zmiany lub przy których poczyniła zmiany jedynie stylistyczne, a ograniczyć się na omówienie zmian, dosyć licznych acz nie naruszających głównej myśli, jakie uznała za konieczne wprowadzić w obu ustawach.

Komisya wysuwa na pierwsze miejsce ustawę „o tworzeniu włości rentowych“, oznaczoną w sprawozdaniu Wydziału krajowego literą B. Ustawę tę oznacza Komisya liczbą I. uważając ją za główną, podczas gdy ustawa „o czasowej niepodzielności gospodarstw korzystających z kredytu rentowego“, oznaczona przez Wydział krajowy literą A., jest tylko środkiem czasowym, niezbędnym dla bezpieczeństwa kredytu rentowego, zatem na drugiem miejscu stanąć powinna. Komisya oznacza ją liczbą II. Nazwę władzy, udzielającej imieniem Wydziału krajowego pożyczek rentowych i przeprowadzającej wszelkie czynności z tem połączone, ujednostajniła Komisya, w obu ustawach nazywając ją konsekwentnie „Krajową Komisyą rentową“.

Z szczegółowych zmian w ustawie I. „o tworzeniu włości rentowych“ podnosi Komisya następujące:

W §. 2. określającym pojęcie włości rentowej rozszerzyła Komisya granice obszaru i przychodu katastralnego w ten sposób, aby włościami rentowemi mogły być posiadłości wykazujące aż do 120 hektarów (zamiast 60 hekt.) obszaru i aż do 1200 koron (zamiast 1000 K.) przychodu katastralnego. Za tem rozszerzeniem, pod względem przychodu nieznacznem, przemawiają dwa względy: wzgląd na sprowadzenie lepszej proporcyi między granicą obszaru a granicą przychodu katastralnego, przedewszystkiem zaś wzgląd na nie małą ilość gospodarstw włościańskich w górach środkowej i wschodniej części kraju, opartych

na chowie i wypasie bydła a składających się głównie z łąk i pastwisk, dla których to gospodarstw granica 60 hektarów jest stanowczo za niską. Ratowanie zaś takich gospodarstw w okolicach nadających się, jak doświadczenie wykazało, szczególnie do chowu szlachetnych ras bydła rogatego, uważa Komisya za rzecz wielkiej wagi.

W §. 3. określającym „cele pożyczki rentowej“ opuściła Komisya między tymi celami: „zaopatrzenie (gospodarstwa) w potrzebną dla gospodarczego rozwoju gotówkę czyli kapitał obrotowy“, ponieważ sądzi, że kredyt długoterminowy, jakim jest kredyt rentowy, nie nadaje się do celu, któremu służyć winien kredyt osobisty.

Natomiast wprowadziła Komisya cel dalszy pod lit. 1. c. „na spłatę spółdzielców“.

W §. 7. zamieszczono dodatek, że właściciel włości rentowej obowiązany jest ubezpieczać od ognia także „ziemiopłody“, od ich zachowania bowiem zależeć będzie możność płacenia renty.

Doniosłą jest zmiana w §. 8. Na stanowcze życzenie posłów włościan Komisya skróciła okres umorzenia renty z $67^3/_{12}$ i 71 lat na lat 56 względnie 52, podwyższając równocześnie roczną rentę na 4·50 % względnie na 5·00 %. Komisya zgodnie uznała, że skoro stosunkowo niezbyt znacznem podniesieniem renty można okupić znaczne skrócenie okresu amortyzacyi, należy to uczynić, tem bardziej, że 56 względnie 52 lat są okresem dość na to długim, by gospodarzący odnieśli korzyści z zachowania całości gospodarstwa płynące.

W §. 10. Komisya uchyliła 10% karę umowną na wypadek wypowiedzenia pożyczki ze strony właściciela włości rentowej i wprowadziła możność częściowej spłaty ponad plan umorzenia. Taka spłata umożebni skrócić okres umorzenia albo też zniżyć raty przy dotychczasowym okresie umorzenia. Częściowe spłaty nie mają jednak słnżyć za środek obejścia przepisu, który Wydział krajowy wprowadził a Komisya zatrzymała, t. j. przepisu, że można całkowicie spłacić pożyczkę dopiero po 10 latach od jej zaciągnięcia. Dla tego Komisya wnosi, aby w ciągu pierwszych dziesięciu lat po zaciągnięciu pożyczki wypowiedzenia częściowe, razem wzięte, nie mogły przenosić jednej czwartej części zaciągniętej pożyczki.

W §. 11. określono bliżej wypadki, w których krajowa Komisya rentowa może zażądać zwrotu pożyczki, aby ogólniejszem określeniem nie narażać tej komisyi na zarzut dowolności.

§§ : 12., 13., 18. i 20. otrzymały jaśniejszą stylizacyę.

§. 14. odpadł, jako zawierający przepisy objęte już w innych paragrafach. Przez to zmieniło się numerowanie paragrafów następnych.

W §. 22. dodano, że jeden z dwóch członków mianowanych przez Namiestnika ma być urzędnikiem z charakterem sędziowskim.

W §. 24., który określa zakres działania Krajowej Komisyi rentowej wprowadzono konsekwentnie zmiany przyjęte w poprzednich paragrafach i dodano na wniosek posłów włościańskich, że Komisya ma pośredniczyć w miarę możności przy oczyszczaniu z długów gospodarstw, które mają stać się włościami rentowemi. Zmiany w pozostałych §§. są całkiem podrzędne lub tylko stylistyczne.

W Ustawie II. oprócz przerobienia kilku paragrafów celem uzyskania większej jasności i zwięzłości, tudzież dodania całkiem nowego §. 6., który omawia wydzielenie w razach wywłaszczenia, arondacyi i kommasacyi, zasługuje na uwagę szczególniejszą dodatek do §. 4. wprowadzony przez Komisyę. Słabą stroną czasowej niepodzielności, którą wprowadza ta ustawa jest, że nie wyklucza ona sprzedaży innej osobie i to nietylko całości lecz także pewnych idealnych części np. połowy, jednej czwartej i t. p.. W drodze takiej sprzedaży części i tak samo w drodze spadku powstawać będzie stosunek współwłasności, który przy utworzeniu włości rentowej dopuszczalnym jest jedynie ze względu na małżonków. Nie potrzeba dowodzić, że stosunek taki kryje w sobie wielkie niebezpieczeństwo dla porządnej gospodarki na włości rentowej a przeto i dla pewności pożyczki rentowej, zajmującej $^3/_4$ wartości hipoteki. Niebezpieczeństwo takie leży już w sprzedaży całej włości rentowej osobie, którąby nie posiadała kwalifikacyi osobistych wymaganych przy założeniu włości rentowej.

Komisya uznając owe niebezpieczeństwo nie doradza jednak Wys. Sejmowi umieszczenia w ustawie ani czasowego zakazu sprzedaży ani zakazu podziału na idealne części włości rentowych, a to raz ze względu na zbyt daleko sięgające konsekwencye takich postanowień, powtóre zaś ze względu na to, że projekty do ustaw o niepodzielności gospodarstw średnich, jakie Rząd przedkładał kilku sejmom krajowym, nie zawierają takich ograniczeń. Natomiast wprowadza Komisya do §. 4. postanowienie, że, jeżeli skutkiem podziału na idealne części wytworzy się stosunek współwłasności między innemi osobami niż małżonkowie, obowiązani będą współwłaściciele donieść Kraiowej komisyi rentowej ub jej umocowanemu na miejscu, komu poruczyli zarząd gospodarstwa będącego przedmiotem współwłasności i opłatę renty na niem ciążącej. Jeżeli tego nie uczynili mimo wezwania wystosowanego do nich z oznaczeniem stosownego terminu prekluzyjnego, będzie rzeczą Komisyi zastanowić się nad tem, czyli ze względu na bezpieczeństwo renty nie umorzonej reszty pożyczki, nie należy postąpić stosownie do §. 11. ust. 6. ustawy „o tworzeniu włości rentowych“. Ten ustęp 6. stanowi, że komisya musi wypowiedzieć całą pożyczkę, jeżeli włość rentowa przejdzie w ręce osoby nie odpowiadającej warunkom osobistym wymaganym w §. 6. ustawy przy zaciągnięciu pożyczki.

Co się tyczy r e z o l u c y i proponowanych przez Wydział krajowy, to Komisya przyjmując punkt IV) dotyczący wyjednania subsydyarnej gwarancyi skarbu państwa za oprocentowanie kraj. listów rentowych wskazuje wraz z Wydziałem krajowym na takąż gwarancyę, zamieszczoną w rządowym projekcie o włościach rentowych z r. 1893 dla listów rentowych wydawanych przez przymusowe związki rolnicze i wyraża nadzieję, że c. k. Rząd w sprawie tak doniosłej pod względem społecznym nie odmówi poparcia, które nie obciążając skarbu państwa może podnieść kurs i ułatwić odbyt listów rentowych.

Zmiany w następujących rezolucyach nie potrzebują bliższego wyjaśnienia. Rezolucyę V. polecającą Wydziałowi krajowemu, aby nie spuszczał z oka zorganizowania kredytu celem ułatwienia spłat spadkowych właścicielom włości rentowych, Komisya postanowiła opuścić raz ze względu na wstawiony do §. 3. ustawy I. punkt 1 c., według którego kredyt rentowy może być użyty także i na spłatę współsukcesorów, następnie zaś ze względu na to, że rezolucya taka byłaby obecnie czysto akademiczną a Wydział krajowy już we wstępie swego sprawozdania zapowiedział, że przy pomocy Komisyi dla spraw rolniczych zajmie się dalszemi sprawami należącemi do kompletu spraw agrarnych.

Komisya wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o tworzeniu włości rentowych.

II. Sejm uchwala załączone projekty do ustaw I. i II.

III. Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem ustanawia dla emisyi krajowych listów rentowych Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w myśl uchwalonej ustawy: „o tworzeniu włości rentowych“, kwotę 5,000.000 koron nominalnej wartości, jako maksymalną granicę tejże emisyi.

IV. Sejm wzywa c. k. Rząd:

1. By w drodze konstytucyjnego traktowania wyjednał przyjęcie przez Skarb Państwa wobec posiadaczy listów rentowych Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem poręki subsydiarnej za oprocentowanie tychże listów.

2. By w takiejże drodze przyznał: 1. obowiązanym do spłaty rent umarzających pożyczki rentowe Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem możność spłacania rent przypadłych za pośrednictwem c. k. Urzędów podatkowych, wraz z podatkami państwowemi; 2. Krajowej Komisyi rentowej możność egzekucyjnego ściągania tychże rent zaległych w drodze egzekucyi politycznej.

4. By w tejże drodze wyjednał uwolnienie listów rentowych Król. Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem od podatku rentowego.

5. By w tejże drodze wyjednał dla krajowej Komisyi rentowej jako Władzy z ramienia kraju tworzącej włości rentowe, uwolnienie od opłaty należytości stemplowych

i opłat od podań i pism wnoszonych do wszelkich Władz i Sądów w sprawach tworzenia tychże włości, tudzież przyznania jej prawa bezpłatnego otrzymywania wyciągów hipotecznych i katastralnych i bezpłatnego korzystania z map katastralnych.

6. By w tejże drodze wyjednał zmianę ustawy hipotecznej z dnia 25. lipca 1871 r. Dziennik ust. państw. Nr. 95 w tym kierunku, iżby krajowej Komisyi rentowej przyznane zostało: a) prawo przeprowadzania i żądania wykonania wpisów hipotecznych przewidzianych w §. 7. ustawy II. wprost na wniosek krajowej Komisyi rentowej, b) prawo wnoszenia do ksiąg hipotecznych w chwili rozpoczęcia postępowania jej mającego na celu tworzenie włości rentowej, ostrzeżenia hipotecznego o rozpoczęciu tego postępowania z tym skutkiem, iż zastrzeżonem być może pierwszeństwo hipoteczne dla zaciągnąć się mającej pożyczki rentowej na okres czasu sześciomiesięczny.

7. By w tejże drodze wyjednał uwolnienie kontraktów rentowych, przychodzących do skutku za pośrednictwem krajowej Komisyi rentowej od należytości stemplowej i przenośnej.

8. By spowodował jak najrychlejsze powiększenie ilości c. k. geometrów ewidencyjnych w kraju, w szczególności ustanowienie osobnego geometry w każdym powiecie sądowym.

Przewodniczący Komisyi,
a zarazem sprawozdawca:

T. Pilat.

I.

USTAWA

z dnia . . . . . o tworzeniu włości rentowych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu kraj. Król. Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

I. Cel ustawy.

§. 1.

Celem zachowania i utrzymania istniejących, żywotnych, posiadłości (gospodarstw) rolniczych średnich rozmiarów i przyjścia z pomocą tworzeniu takichże posiadłości w warunkach gospodarczo zdrowych, zapewniających ich dalsze istnienie i rozwój, udzielać będzie kraj właścicielom takich gospodarstw istniejących lub nabywcom takich gospodarstw nowo powstających pożyczek spłacanych rentą umarzającą, zabezpieczoną na takich gospodarstwach pod warunkami określonymi w niniejszej ustawie.

II. Pojęcie włości rentowej i pożyczki rentowej.

§. 2.

Posiadłość rolnicza (gospodarstwo) średnich rozmiarów to jest:

1. stanowiąca wyłączną własność jednej osoby lub współwłasność małżonków,

2. obejmująca zabudowania mieszkalne i gospodarcze, lub taka, na której zabudowania potrzebne mają być wzniesione,

3. obejmująca grunta od 3 ha do 120 ha. a wykazująca z nich rocznego czystego dochodu katastralnego nie mniej, jak 50, a nie więcej, jak 1200 K wraz z wszelkiemi jej przynależnościami uważana za całość gospodarczą, może uzyskać od kraju pożyczkę spłacalną roczną rentą, która wynosić będzie 4·50 względnie 5·00 rocznie od kwoty udzielonej tytułem pożyczki.

Takie gospodarstwo, obciążone pożyczką spłacalną w rencie, na niem hipotecznie zabezpieczoną przed wszystkiemi innemi długami hipotecznemi, w księgach hipotecznych jako niepodzielne gospodarstwo w myśl ustawy z d. . . . . Dz. u. i rozp. kr. Nr. . . . zapisane, stanowi włość rentową w rozumieniu niniejszej ustawy.

III. Cele pożyczki rentowej.

§. 3.

Pożyczka rentowa może być przyznana:

1. właścicielowi już istniejącego gospodarstwa rolniczego mającego cechy określone w §. 2. niniejszej ustawy:

a) na spłatę ciążących na gospodarstwie długów;

b) na budowę domu lub zabudowań gospodarskich;

c) na spłatę współdziedziców;

2) nabywcy średniego gospodarstwa rolniczego nowo powstającego:

a) na spłatę części ceny kupna gospodarstwa;

b) na budowę domu i zabudowań gospodarskich tudzież pierwsze urządzenie gospodarstwa,

c) na spłatę ceny kupna gruntów, które łącznie z posiadanem już gospodarstwem utworzą gospodarstwo średnich rozmiarów określone w §. 2. niniejszej ustawy.

W wypadkach 1 i 2 c) może gospodarstwo składać się z parcel nie graniczących bezpośrednio z sobą; w wypadku: 2) a, i b. winno gospodarstwo obejmować powierzchnie w obrębie poszczególnych rodzajów kultur ile możności skomasowane.

IV. Warunki udzielania pożyczki rentowej.

1) Wolność od ciężarów hipotecznych.

§. 4.

Gospodarstwo wyżej określone (§. 2) winno być w chwili wypłacenia pożyczki rentowej wolne od wszelkich długów hipotecznych tak, iżby pożyczka rentowa i obowiązek opłacania ustanowionej na jej spłatę renty miały pierwszeństwo hipoteczne bezwzględne przed wszelkiemi innemi długami na karcie ciężarów wykazu hipotecznego, obejmującego gospodarstwo, względnie wykazów hypotecznych, obejmujących części składowe gospodarstwa.

2. Niepodzielność gospodarstwa.

§. 5.

Gospodarstwo winno być w chwili wypłacenia pożyczki rentowej wpisane w księgach gruntowych jako na czas trwania zobowiązania do opłacania renty niepodzielne w rozumieniu ustawy z dnia . . . . . Dz. u. i rozp. kr. Nr. . . . .

3. Osobiste cechy pożyczającego.

§. 6.

Pożyczka rentowa może być przyznaną własno-wolnemu właścicielowi gospodarstwa, mającego cechy w §. 2. określone, z zawodu rolnikowi, który sądownie za marnotrawcę lub niezdatnego do prowadzenia swych interesów nie był uznanym a zasobami, jakie ma, i dotychczasowem postępowaniem daje rękojmię, że pomocy kraju w formie pożyczki rentowej nie zmarnuje.

V. Obowiązki pożyczającego i termina spłaty.

§. 7.

Właściciel włości rentowej jest obowiązany ubezpieczać od ognia budynki mieszkalne i gospodarskie na włości rentowej istniejące lub powstać mające tudzież ziemiopłody w jednej z krajowych instytucyi asekuracyjnych, które wskaże krajowa Komisya rentowa (§. 21).

§. 8.

Właściciel włości rentowej płacić będzie od czasu zaciągnięcia pożyczki rentowej rentę potrzebną dla jej umorzenia i oprocentowania do Kasy krajowej lub kasy, jaką wskaże krajowa Komisya rentowa, w ratach kwartalnych z dołu płatnych.

Renta wynosić będzie stosownie do tego, jakie listy rentowe wydano dla udzielenia pożyczki:

1) 4·50% sumy przedstawiającej wartość imienną listów rentowych, jeśli wydano 4 procentowe listy rentowe;

2) 5·00% sumy przedstawiającej wartość imienną listów rentowych, jeśli wydano listy rentowe $4^1/_2$ procentowe.

W pierwszym wypadku płacić będzie właściciel włości rentowej (obowiązany do renty) rentę powyższą przez lat 56 w drugim przez lat 52.

VI. Wolny rok.

§. 9.

Jeżeli pożyczka rentowa udzielona została na umożliwienie utworzenia gospodarstwa rolniczego o średnich rozmiarach przez zakupno gospodarstwa lub dokupno odpowiednich gruntów (§. 3. ustęp 2), może opłata renty być na prośbę właściciela-nabywcy odroczoną przez pierwszy rok po zaciągnięciu pożyczki rentowej. W takim razie podwyższa się kwotę przyznanej pożyczki rentowej o jednoroczne odsetki listów rentowych a obliczoną od tak podwyższonej sumy pożyczkowej rentę płacić będzie właściciel gospodarstwa przez lat 56 względnie przez lat 52, stosownie do postanowień §. 8. niniejszej ustawy, poczynając ją płacić w rok dopiero od zaciągnięcia pożyczki.

VII. Możność wypowiedzenia renty przez dłużnika i wcześniejszej spłaty reszty pożyczki lub pewnej jej części.

§. 10.

Właściciel włości rentowej może celem całkowitej spłaty wypowiedzieć pożyczkę rentową dopiero po upływie 10 lat od jej zaciągnięcia. Krajowa Komisya rentowa ma to wypowiedzenie przyjąć i zarządzić spłatę nieumorzonej jeszcze części pożyczki.

Celem częściowej spłaty wolno właścicielowi włości rentowej wypowiedzieć część pożyczki, tak przed upływem lat 10 od jej zaciągnięcia, jak i później, i przez taką spłatę ponad plan umorzenia skrócić ilość rat a zatem i okres umorzenia. Jednakże w ciągu pierwszych dziesięciu lat po zaciągnięciu pożyczki, wypowiedzenia te razem wzięte nie mogą przenosić jednej czwartej części zaciągniętej pożyczki.

Jeżeli spłata nad plan wynosi przynajmniej $^1/_4$ część zaciągniętej pożyczki, natenczas może właściciel włości rentowej zarządać rozłożenia reszty długu na nowy plan umorzenia. W takim razie zmniejszone raty umarzające będą tak oznaczone, aby spłata nastąpiła w okresie przyjętym w kontrakcie rentowym (§. 18).

VIII. Przymusowy zwrot pożyczki przed terminem umorzenia.

§. 11.

Krajowa Komisya rentowa nie ma w regule prawa wypowiedzenia pożyczki rentowej przed jej umorzeniem. Komisya ta może jednak zarządać natychmiast zwrotu pożyczki, względnie nie umorzonej jej reszty, jeżeli właściciel włości rentowej:

1) gospodarstwo tak zaniedbuje, że opłata renty jest narażona na niebezpieczeństwo;

2) nie czyni zadość obowiązkom przyjętym utrzymywania budynków i ubezpieczania ich tudzież ziemiopłodów od ognia;

3) popadnie w konkurs;

4) zaciąga lekomyślnie uciążliwe długi;

5) jeżeli z powodu zaległej renty wdrożono egzekucyę a zwłoka udzieloną nie została (§. 20 i 24);

6) jeżeli włość rentowa przejdzie w ręce osoby nieodpowiadającej warunkom §. 6.

IX. Zniesienie włości rentowej i wydzielenie z niej części.

§. 12.

Jeżeli ze względów dobra publicznego okaże się potrzebnem, aby jakaś posiadłość przestała być włością rentową lub aby z posiadłości będącej włością rentową wydzielone zostały pewne części, natenczas krajowa Komisya rentowa może zezwolić na spłacenie pożyczki rentowej w całości lub części nawet przed upływem lat 10 od zaciągnięcia pożyczki rentowej.

O ile takie wydzielenie pewnych części z włości rentowej nie nadweręża bezpieczeństwa (§. 14.) pożyczki rentowej, może Krajowa Komisya rentowa zezwolić na nie, nie żądając spłaty odpowiedniej części pożyczki udzielonej.

X. Zgaśnięcie niepodzielności włości rentowej i charakteru włości rentowej.

§. 13.

Po spłaceniu całej pożyczki rentowej, bądź to w terminie jej umorzenia, bądź wcześniej następuje wykreślenie cechy gospodarstwa niepodzielnego w księdze gruntowej. Z tem wykreśleniem gaśnie w myśl §. 5. niniejszej ustawy i §. 4. ustawy z dnia..... Dz. u. i rozp. kr. Nr.... niepodzielność włości rentowej jako gospodarstwa rolniczego średnich rozmiarów i gospodarstwo to traci charakter włości rentowej.

XI. Granice bezpieczeństwa pożyczki rentowej i renty.

§. 14.

Krajowa Komisya rentowa przyznaje pożyczki rentowe na skutek podań wniesionych przez właścicieli gospodarstw rolniczych lub przez nabywców gospodarstw takich nowo powstających (§. 3 ustęp 1 lub 2).

Komisya winna podanie o pożyczkę rentową odrzucić:

1) o ile pożyczce rentowej i rencie na jej spłatę i oprocentowanie ustanowionej nie mogłoby przysługiwać pierwszeństwo przed innemi prywatno-prawnemi obciążeniami gospodarstwa,

2) o ile dla pożyczki rentowej i renty nie ma odpowiedniej pewności czyli bezpieczeństwa.

Pewność może Władza uważać za istniejącą, gdy pożyczka rentowa mieści się w trzydziestokrotnym iloczynie czystego dochodu katastralnego, oznaczonego przy ostatniej rewizyi katastru podatku gruntowego, z dodatkiem najwyżej połowy kwoty, na jaką budynki są ubezpieczone albo gdy taż pożyczka mieści się w trzech czwartych częściach wartości całego gospodarstwa oznaczonej przez osobne oszacowanie.

XII. Oszacowanie włości.

§. 15.

Oszacowanie przeprowadza Komisya przyznająca pożyczkę a może w niem uwzględnić wyższą wartość, spodziewaną, o ile chodzi o nowo powstające gospodarstwa, ze wzniesienia potrzebnych budynków mieszkalnych i gospodarczych, tudzież, o ile chodzi o gospodarstwa powstające z nabycia gruntów, które dotąd stanowiły części większych majątków, z faktu zmienienia ich na gospodarstwo rolnicze mniejsze. Przyznanie wyższej pożyczki na podstawie tej spodziewanej podwyżki wartości, o ile chodzi o budynki, winna Komisya odroczyć aż do chwili ukończenia budynków i ubezpieczenia ich; uwzględnienie podwyżki wartości wynikającej ze zmiany charakteru gospodarki może Komisya odroczyć aż do chwili osiągnięcia pierwszych rezultatów gospodarczych.

§. 16.

Przy wymiarze wysokości pożyczki rentowej w sposób oznaczony w §. 14. na $^3/_4$ wartości szacunkowej gospodarstwa względnie na trzydziestokrotny dochód katastralny powiększony o połowę ubezpieczonej wartości budynków, płacić będzie właściciel włości rentowej tytułem renty umarzającej przy emissyi 4 procentowych listów rentowych 4·50 procent od sumy pożyczkowej przez lat 56, a przy emisyi $4^1/_2$ procentowych listów rentowych 5·00 procent od tejże sumy przez lat 52.

Komisya winna przy oszacowaniu i ustanowieniu renty umarzającej mieć na uwadze obok wyniku obliczenia wskazanego w §. 14. także okoliczność, czy wypadająca z tego rachunku renta znajdzie w przychodzie gospodarstwa obok ciążących na tym przychodzie ciężarów z prawa publicznego i obok kosztów utrzymania gospodarstwa i gospodarza z jego rodziną dostateczne pokrycie i w miarę tego zastósować wymiar pożyczki.

§. 17.

Komisya przeprowadza oszacowanie gospodarstw zgłaszających się o pożyczki przez swe organa lub orzeka na podstawie wyrobionego w innej drodze przekonania o wartości szacunkowej gospodarstwa.

W wypadkach wyjątkowych, może Komisya powołać do przeprowadzenia oszacowania z miejscowych czynników odpowiednie osobistości.

XIII. Kontrakt rentowy.

§. 18.

Jeśli pożyczka przyznana zostanie, wygotowuje Komisya kontrakt o utworzeniu włości rentowej między zaciągającym pożyczkę rentową a Komisyą, gdzie włością rentową staje się gospodarstwo istniejące, w tych zaś wypadkach, gdzie chodzi o utworzenie nowego gospodarstwa, między nabywcą gospodarstwa, tym, który grunta tworzyć mające to gospodarstwo pozbywa i Komisyą. Skoro kontrakt uzyska zatwierdzenie Wydziału krajowego wnosi Komisya podanie do c. k. Sądu prowadzącego księgi gruntowe o hipoteczne wpisanie kontraktu, uwidocznienie w księgach hipotecznych niepodzielności gospodarstwa stanowiącego włość rentową i wpisanie — jeśli chodzi o nowopowstające gospodarstwo — prawa własności dla nabywcy włości.

Po tych wpisach następuje wypłata przez kasę krajową pożyczki rentowej w listach rentowych do rąk właściciela włości lub tej osoby, którą do podjęcia uprawnił.

§. 19.

Kontrakt o utworzeniu włości rentowej zawarty w wypadkach, w których chodzi o utworzenie nowego gospodarstwa, winien zawierać postanowienia o sposobie pokrycia z ceny kupna tej sumy, która w pożyczce rentowej nie znajduje pokrycia.

XIV. Kroki przymusowe przeciw dłużnikowi rentowemu.

§. 20.

Skoro właściciel włości rentowej nie spłaca renty mimo wezwania (§. 11.) winna Komisya wdrożyć i przeprowadzić kroki egzekucyjne.

XV. Władze.

§. 21.

Władzami powołanemi do tworzenia włości rentowych są:
1. Krajowa Komisya rentowa;
2. Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

§. 22.

1. Krajowa Komisya rentowa.

a) Skład.

Krajowa Komisya rentowa składa się z: Marszałka krajowego lub Członka Wydziału krajowego, któremu Marszałek zastępstwo poruczy, jako przewodniczących, tudzież:

2 członków wybranych przez Sejm krajowy,
2 członków delegowanych przez Wydział krajowy,
2 członków mianowanych przez c. k. Namiestnika, z których jeden ma być urzędnikiem z charakterem sędziowskim.

Członkowie Komisyi będą mieć zastępców w ten sam sposób powołanych.

Czas trwania funkcyi członków krajowej Komisyi rentowej i ich zastępców ustanawia się na lat 6 odpowiednio do kadencyi Sejmu krajowego.

Krajowa Komisya rentowa urzęduje kolegialnie i rozstrzyga większością głosów.

Przewodniczący ma prawo wstrzymać wykonanie uchwały Komisyi a w takim razie rozstrzyga Wydział krajowy sprawę przez swą uchwałę bez dalszego odwołania.

Wydział krajowy uchwala regulamin obrad i urzędowania kr. Komisyi rentowej na podstawie jej wniosków.

§. 23.

Wydział krajowy oznacza wysokość dyet i kosztów podróży członków krajowej Komisyi rentowej i w porozumieniu z tą Komisyą postanawia o liczbie funkcyonaryuszów biura krajowej Komisyi rentowej i o wysokości ich płac.

Koszta wynikające z urzędowania kraj. Komisyi rentowej i koszta utrzymania jej biura i jego urzędowania ponosi fundusz krajowy Król. Galicyi i Lodomeryi, z Wielk. Ks. Krakowskiem.

§. 24.

b) Zakres działania kraj. Komisyi rentowej.

Krajowa Komisya rentowa jest powołaną do udzielania pożyczek rentowych, i jako taka w myśl postanowień §§. 1—20. ni-

niejszej ustawy winna przedsiębrać wszelkie czynności, które do tego celu prowadzą. W szczególności winna Komisya:

1. Badać i orzekać, czy gospodarstwa, których właściciele lub nabywcy chcą z nich utworzyć włości rentowe, mają przepisane w niniejszej ustawie cechy gospodarcze i przedstawiają żywotne jednostki gospodarcze;

2. badać, czy gospodarstwa te mogą być uznane za niepodzielne w myśl ustawy z dnia . . . . . Dz. u. i rozp. kr. Nr. . . i wydawać odpowiednie orzeczenia.

3. badać, czy zgłaszający się o pożyczkę gospodarze odpowiadają warunkom w niniejszej ustawie określonym;

4. przeprowadzać badanie bezpieczeństwa pożyczki rentowej i wymierzać rentę umarzającą;

5. oznaczać instytucye asekuracyjne, w których właściciele włości rentowych mają ubezpieczać swe budynki i ziemiopłody;

6. wygotowywać kontrakty rentowe i zarządzać wypłatę pożyczek rentowych;

7. czuwać nad regularną spłatą renty umarzającej, udzielać zwłoki w spłacie renty w razie uzasadnionej potrzeby, oznaczać procenta zwłoki i przedsiębrać kroki mające na celu zabezpieczenie pożyczek rentowych od strat, tudzież w razie potrzeby zastępować interesa emisyi krajowych listów rentowych;

8. zezwalać na wydzielenie pewnych części z włości rentowej lub na odjęcie gospodarstwu cechy włości rentowej i zniesienie jego niepodzielności w myśl ustawy z dnia . . . . . Dz. u. i rozp. kr. Nr. . .

9. dozwalać lub odmawiać spłaty renty umarzającej przed terminem umorzenia;

10. zezwalać na rok wolny;

11. przy wygotowaniu kontraktu rentowego dla nowo powstających gospodarstw, badać warunki kupna zamierzonego i w razie, gdyby one nie odpowiadały żywotności gospodarczej przyszłej włości, odmówić udzielenia pożyczki;

12. pośredniczyś w miarę możności przy oczyszczaniu z długów hipoteki gospodarstw, mających stać się włościami rentowymi.

§. 25.

Krajowa Komisya rentowa może we wszystkich wypadkach, w których uzna to za wskazane, zażądać od zgłaszających się o pożyczkę rentową, złożenia odpowiedniej kwoty na pokrycie kosztów badania sprawy na wypadek, gdyby włość rentowa nie mogła przyjść do skutku.

§. 26.

Krajowa Komisya rentowa winna czuwać nad utworzonemi włościami rentowemi, nad podniesieniem w nich gospodarstwa i dobrobytu.

W wykonaniu tego obowiązku przedkłada krajowa Komisya rentowa Wydziałowi krajowemu wnioski co do udzielania poszczególnym właścicielom włości rentowych odpowiednich zasiłków z funduszów przeznaczonych przez Sejm krajowy na cele podniesienia kultury rolniczej i melioracye.

§. 27.

2. Wydział krajowy.

Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielk. Ks. Krakowskiem, jako władza wydająca krajowe listy rentowe, w których wypłacane będą pożyczki rentowe, umarzane opłatą renty:

1. zatwierdza lub odrzuca wygotowane przez krajową Komisyę rentową kontrakty rentowe;
2. oznacza stopę procentową listów rentowych w granicach tej ustawy (§. 8.).
3. określa formę krajowych listów rentowych i ich typy za zatwierdzeniem ich przez c. k. Rząd;
4. przeprowadza co pół roku losowanie listów rentowych.

§. 28.

Rokrocznie przedkłada Wydział krajowy Sejmowi krajowemu sprawozdanie o działalności krajowej Komisyi rentowej i uzasadnione wnioski co do potrzebnych dla dalszej jej działalności kredytów.

XV. Emisya listów rentowych.

§. 29.

Wydział krajowy wydawać będzie opiewające na okaziciela półrocznie z dołu oprocentowane po 4 od sta lub po $4^1/_2$ od sta papiery kredytowe, które noszą nazwę: Listy rentowe Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Ks. Krakowskiem Posiadacz tych listów rentowych nie ma prawa ich wypowiedzieć. Listy te będą co pół roku losowane w miarę umorzenia pożyczek w listach tych wydawanych.

Emisya listów rentowych nie może przenosić kwoty, jaką Sejm krajowy oznaczy osobną uchwałą, jako stanowiącą granicę emisyi listów rentowych.

Plan umorzenia listów rentowych, wysokość tych listów i ich tekst ustanawiać będzie Wydział krajowy z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez c. k. Ministerstwo Skarbu i Rolnictwa.

§. 30.

Wydział krajowy wydawać będzie listy rentowe tylko w miarę i do wysokości nabytego prawa do pobierania renty umarzającej te listy.

§. 31.

Łączna suma wydanych przez Wydział krajowy listów rentowych nie może nigdy przewyższać sumy nabytych przez kraj praw poboru rent umarzających, czyli sumy udzielonych a nie umorzonych pożyczek rentowych.

§. 32.

Wydział krajowy będzie wydawać listy rentowe tylko w terminach stałych: 1. stycznia, 1 kwietnia, 1. lipca, i 1. października każdego roku.

§. 33.

Dla wydawanych przez Wydział krajowy listów rentowych utworzone będą trzy fundusze:

a) fundusz oprocentowania listów rentowych,
b) fundusz umorzenia listów rentowych,
c) fundusz rezerwowy listów rentowych.

§. 34.

Przeznaczeniem funduszu oprocentowania listów rentowych jest oprocentowanie tychże listów. Do funduszu tego wpływają z pobieranych rent umarzających te kwoty, które są oprocentowaniem kapitału pożyczonego w pożyczce rentowej.

Gotówka ztąd uzyskana winna być lokowana w papierach pupilarne bezpieczeństwo posiadających, o ile nie jest potrzebną na wypłatę kuponów od listów rentowych.

§. 35.

Fundusz rezerwowy listów rentowych służy na pokrycie straw funduszu oprocentowania listów rentowych. Do funduszu rezerwowego wpływają:

a) przedawnione listy rentowe i kupony,
b) odsetki od chwilowo lokowanej gotówki wszystkich funduszów wymienionych w §. 33. niniejszej ustawy.

§. 36.

Fundusz umorzenia listów rentowych służy do umarzania tychże listów a wpływają doń pobierane na umorzenie części rent umarzających (różnica między stopą oprocentowania listów rentowych o procentem wyrażonym w rencie umarzającej) i gotówkowe spłaty wcześniejsze rent umarzających.

Listy rentowe umarzać się będą przez wylosowanie i wykupno.

Wydział krajowy orzeka o sposobie lokowania funduszu umorzenia listów rentowych.

§. 37.

Losowanie listów rentowych odbywać się winno publicznie z reguły co pół roku.

Suma listów, które mają uledz losowaniu, musi odpowiadać kwocie, którą 8 dni przed terminem losowania wykazywał stan funduszu umorzenia, o ile tenże fundusz gotówki swej nie użył na zakupno własnych listów rentowych. Kwoty niższe niż najniższa suma, na którą list rentowy opiewać może, pozostają do dalszego losowania.

Pierwsze losowanie odbędzie się w 2 lata po wydaniu pierwszych listów rentowych.

§. 38.

Wypłata wylosowanego listu rentowego nastąpi w 6 miesięcy po terminie losowania za zwrotem listu rentowego z arkuszem kuponowym i talonem, przyczem wyrównane będą zalegające a nie zadawnione odsetki a potrącone jeszcze nie zapadłe a nie zwrócone kupony.

Oprocentowanie listów wylosowanych ustaje z dniem wylosowania.

§. 39.

Posiadacz listu rentowego jest uprawniony do podjęcia kuponu w dniu jego zapadłości bez żadnych potrąceń, i do podjęcia pełnej imiennej wartości wylosowanego listu rentowego w terminie określonym w §. 38.

XVI Gwarancya kraju za listy rentowe.

§. 40.

Za wypełnienie zobowiązań płynących z wydania listów rentowych ręczy posiadaczom tych listów, o ileby na to nie wystarczyły fundusze w §. 33. wymienione, kraj Królestwo Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem.

XVII. Zatwierdzenie preliminarzy i zamknięć funduszu emisyi.

§. 41.

Wydział krajowy przedkłada Sejmowi krajowemu preliminarze i zamknięcia rachunkowe funduszu emisyi listów rentowych do uchwalenia względnie zatwierdzenia.

§. 42.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam Moim Ministrom: spraw wewnętrznych, sprawiedliwości, skarbu i rolnictwa.

II.

USTAWA

z dnia . . . . . o czasowej niepodzielności posiadłości rolniczych, (gospodarstw) średnich rozmiarów, korzystających z kredytu rentowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

§. 1.

Gospodarstwa średnich rozmiarów obciążone kredytem rentowym Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem podlegają osobnym, w niniejszej ustawie zawartym, przepisom co do możności dzielenia takich posiadłości (gospodarstw).

§. 2.

Gospodarstwami rolniczemi średnich rozmiarów w rozumieniu ustawy niniejszej są gospodarstwa rolnicze bądź istniejące, bądź przy pomocy kredytu rentowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem nowo powstające, które odpowiadają warunkom wymienionym w ustawie o tworzeniu włości rentowych z dnia . . . . . a to w §. 2. pod 1, 2, 3, w §. 3. ustępie ostatnim i §. 4., którym krajowa Komisya rentowa ustanowiona tąż ustawą przyznała kredyt rentowy w myśl tej ustawy.

W skład takiego gospodarstwa średnich rozmiarów wchodzą wszelkie nieruchomości położone w jego obrębie niemniej przywiązane doń służebności. O tem, co ma być uważanem za przynależność, takich gospodarstw stanowi ustawa cywilna, przedewszystkiem zaś przynależnością taką jest inwentarz gospodarczy, żywy i martwy, potrzebny do prowadzenia gospodarki.

§. 3.

Uznanie gospodarstwa rolnego za gospodarstwo średnich rozmiarów w rozumieniu niniejszej ustawy jest rzeczą krajowej Komisyi rentowej, jako władzy udzielającej kredytu rentowego w myśl ustawy z dnia . . . . Dz. ust. i rozp. kr. Nr. . . .

§. 4.

Gospodarstwa, o których mowa w §. 1. i 2. niniejszej ustawy są, jak długo trwają ciążące na nich zobowiązania rentowe, czasowo niepodzielne, a wszelkie akta prawne przeciwko temu zdziałane, są prawnie nieważne.

Podział takich gospodarstw na części w stosunku do całości idealnie oznaczone, n. p. na połowę, cztery części i t. d. bez naruszenia całości, jest dopuszczalny.

Jeżeli skutkiem takiego podziału wytworzy się stosunek współwłasności między innemi osobami, niż małżonkowie, obowiązani będą współwłaściciele donieść Komisyi krajowej rentowej lub jej umocowanemu na miejscu, komu poruczyli zarząd gospodarstwa, będącego przedmiotem współwłasności, i opłatę renty na nim ciężącej. Jeżeli tego nie uczynili mimo wezwania wystosowanego do nich z oznaczeniem stanowczego terminu prekluzyjnego, będzie rzeczą Komisyi zastanowić się nad tem, czyli ze względu na bezpieczeństwo renty nie należy zażądać natychmiast zwrotu nieumorzonej reszty pożyczki stosownie do przepisu §. 11. ust. 6. ustawy z dnia . . . . . Dz. u. i rozp. kraj. Nr. . . .

§. 5.

Wydzielenie części z niepodzielnego gospodarstwa (§. 4.) może nastąpić, pominąwszy wypadki wywłaszczenia, lub wypadki kommasacyj podług ustawy z dnia 9. grudnia 1899 Nr. 18. Dz. u. kr. jedynie za przyzwoleniem krajowej Komisyi rentowej. Komisya ta może zezwolić na takie wydzielenie, jeśli ono nie spowoduje utraty cechy gospodarstwa średnich rozmiarów określonej w §§. 1 i 2. niniejszej ustawy, i jeśli przez to bezpieczeństwo pożyczki rentowej nie będzie zachwiane.

Jeżeli uznanem będzie za potrzebne lub pożyteczne wydzielić część z niepodzielnego gospodarstwa w celu rozszerzenia, przełożenia lub budowy drogi publicznej, w celu przeprowadzenia regulacyi wód, osuszenia bagna lub w innych celach dobra publicznego, natenczas przyzwolenie wyjątkowo może być udzielonem, także wtedy, gdyby wydzielenie spowodowało zmniejszenie rozmiarów gospodarstwa poniżej granic oznaczonych w § 2. ustawy z dnia . . . . . byleby tylko przez to nie zostało zagrożone bezpieczeństwo kredytu rentowego.

Zniesienie całkowite niepodzielności z równoczesną utratą cechy gospodarstwa średnich rozmiarów (§§. 1. 2.) może nastąpić jedynie wskutek spłaty pożyczki rentowej w sposób wskazany w ustawie z dnia . . . . . (§§. 10, 11. i 13.).

§. 6.

Jeżeli wydzielenie części z niepodzielnego gospodarstwa (§. 4.) nastąpiło wskutek wywłaszczenia i spowodowało zmniejszenie rozmiarów gospodarstwa poniżej granic oznaczonych w §. 2. ustawy z dnia . . . . . będzie rzeczą krajowej Komisyi rentowej orzec, czy i pod jakimi warunkami zmniejszone gospodarstwo może mimo to zachować cechę gospodarstwa średnich rozmiarów w rozumieniu tej ustawy, czyli też nastąpiła utrata owej cechy.

Krajowa Komisya rentowa winna zezwolić na wymianę części składowych niepodzielnego gospodarstwa na inne grunta mające niemniejszą wartość, jeżeli wykazanem będzie, przez orzeczenie przewidziane w §. 10. ustawy państwowej z dnia 6. lutego 1869 w Nr. 18. Dz. p. p. i w ustawie krajowej z 5. kwietnia

1870 Nr. 36. Dz. u. kr., że ta wymiana ma na celu lepszą arondacyę tego gospodarstwa.

W wypadku kommasacyi przeprowadzonej podług ustawy krajowej z dnia 9. grudnia 1899. Nr. 18. Dz. u. kr. wstępują grunta przydzielone gospodarstwu w myśl prawomocnie zatwierdzonego planu kommasacyjnego w miejsce poprzednich części składowych wciągniętych w kommasacyę.

§. 7.

Niepodzielność gospodarstw określonych w §§. 1 i 2 niniejszej ustawy winna być uwidocznioną w księgach gruntowych z wyraźnem powołaniem się na niniejszą ustawę.

Uwidocznienie to uskuteczniają c. k. Sądy prowadzące dotyczące księgi gruntowe na podstawie podania krajowej Komisyi rentowej wniesionego natychmiast po przyznaniu właścicielowi gospodarstwa pożyczki rentowej a przed zrealizowaniem tej pożyczki.

C. k. Sądy prowadzące księgi gruntowe winny podania takie krajowej Komisyi rentowej jak najrychlej załatwiać, uskuteczniając w wykazie hipotecznym obejmującym nowopowstające gospodarstwo, względnie w wykazach hipotecznych obejmujących grunta tworzące już istniejące gospodarstwo, na czele tych wykazów nadpis: »Gospodarstwo niepodzielne w myśl ustawy z dnia . . . . Dz. u. i rozp. kr. Nr. . .«, względnie: »Część składowa gospodarstwa niepodzielnego w myśl ustawy z dnia . . . . . Dz. u. i roz. kr. Nr. . .« W wykazie hipotecznym, który obejmuje zabudowania, należy uwidocznić, jakie są jeszcze wykazy hipoteczne obejmujące inne części składowe tegoż gospodarstwa.

Z chwilą prawomocności wpisu, stwierdzającego w księgach gruntowych niepodzielność gospodarstwa, jest gospodarstwo niepodzielnem w rozumieniu §. 4 niniejszej ustawy.

§. 8.

Przy każdym c. k. Sądzie prowadzącym księgi gruntowe należy utrzymywać rejestr gospodarstw niepodzielnych obejmujący także odsyłacze wskazujące wykazy hipoteczne, które dotyczą części składowych niepodzielnych gospodarstw.

§. 9.

Właściciel gospodarstwa niepodzielnego może takich gospodarstw mieć więcej, każde jednak winno stanowić odrębną samoistną całość.

Łączenie więc dwu lub więcej gospodarstw średniej wielkości określonych w §. 2 niniejszej ustawy w jedno większe gospodarstwo jest niedozwolonem, chociażby łączny dochód katastralny z połączenia powstałego gospodarstwa i jego łączna powierzchnia nie przenosiły granic określonych w pojęciu średniej posiadłości rolniczej.

§. 10.

Właściciel gospodarstwa określonego w §. 2 niniejszej ustawy może je powiększyć przez wcielenie za zezwoleniem krajowej Komisyi rentowej gruntów dokupionych, w inny sposób nabytych lub odziedziczonych.

Komisya może takiego zezwolenia na powiększenie gospodarstwa udzielić, jeśli:

1. grunta, które mają być wcielone są w chwili wcielenia wolne od długów hipotecznych,

2. gospodarstwo przez to nie traci cech rolniczej posiadłości średnich rozmiarów,

3. powiększenie takie odpowiada gospodarczym i społecznym wymogom.

§. 11.

Wcielone do gospodarstwa, określonego w §. 2 niniejszej ustawy, grunta i nieruchomości będą dopisane na podstawie zezwolenia krajowej Komisyi rentowej do wykazu hipotecznego obejmującego to gospodarstwo, względnie do jednego z wykazów hipotecznych obejmujących części gospodarstwa.

§. 12.

Prawa zastawu na gospodarstwie określonem w §. 1. niniejszej ustawy w przyszłości hipotecznie zabezpieczane, mogą, jeśli części składowe tego gospodarstwa nie są objęte jednym wykazem hipotecznym, obciążać tylko całość tego gospodarstwa, względnie, jeśli ono stanowi współwłasność kilku osób, mogą obciążać tylko idealne jego części należące do współwłaścicieli.

Przedmiotem postępowania egzekucyjnego i egzekucyjnej sprzedaży może być jedynie całe gospodarstwo wraz z wszystkiemi jego częściami składowemi i przynależnościami.

§. 13.

Niepodzielność gospodarstw określonych w §. 2. niniejszej ustawy gaśnie:

a) odnośnie do całego gospodarstwa:

1. wskutek umorzenia kredytu rentowego na gospodarstwie ciężącego (§. 4.);

2) wskutek zezwolenia krajowej Komisyi rentowej na odjęcie mu cechy niepodzielnego gospodarstwa (§. 5. ustęp 1. i 2.);

b) odnośnie do poszczególnych części składowych gospodarstwa:

wskutek zezwolenia krajowej Komisyi rentowej (§. 5. ustęp 3.)

§. 14.

Zgaśnięcie niepodzielności winno być natychmiast uwidocznionem w księgach gruntowych.

C. k. Sądy prowadzące księgi gruntowe będą na podstawie podań krajowej Komisyi rentowej uskuteczniać wykreślenia wpisów dokonanych w myśl postanowień §. 7. niniejszej ustawy, tudzież w razie częściowego wydzielenia, odpisania wydzielonych części składowych z całości.

Zmiany te winny też być uwzględnione w rejestrze gospodarstw niepodzielnych.

§. 15.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z chwilą wejścia w życie ustawy »o tworzeniu włości rentowych«.

§. 16.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam moim Ministrom spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i rolnictwa.

LS. 1367/1901. Lwów, dnia 1. lipca 1901.

Aleg. 141

Sprawozdanie

Komisyi sanitarnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności jego Departamentu V. za czas od 31. października 1899 do 31. października 1900.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie Wydziału krajowego przedstawia na wstępie wydatki, jakie poniósł fundusz krajowy w r. 1899 na cele zdrowia publicznego i dochody, które do funduszu tego z nadwyżek szpitala św. Łazarza w Krakowie i z zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie wpłynęły, — następnie podaje ilość łóżek, któremi rozporządzały wszystkie szpitale publiczne w kraju, ilość chorych pielęgnowanych w tych szpitalach, ilość dni leczenia w r. 1899, przeciętne koszta kuracyi całej i osobno koszta żywienia chorego w szpitalach krajowych i prowincyonalnych, koszta utrzymania podrzutków, wreszcie porównanie kosztów leczenia ubogich chorych w pięciu najludniejszych krajach monarchii austryackiej za lat pięć i porównanie w różnych prowincyach monarchii ilości zakładów dla chorych, ilości łóżek bezwzględnie i względnie do ludności, kosztów leczenia i procentu śmiertelności, — a z tego wszystkiego wynika, że pomimo stałej poprawy wszystkich urządzeń odnoszących się do zdrowia publicznego, pomimo stale wzmagających się wydatków na ten cel z funduszu krajowego, pomimo bardzo skrupulatnej administracyi tymi funduszami przy bardzo oszczędnej gospodarce w szpitalach, oraz pomimo coraz chętniejszej pomocy finansowej niektórych Rad powiatowych i miast na cele zdrowia przez podejmywanie budowy nowych szpitali, pozostaje jeszcze wiele, bardzo wiele u nas do zrobienia, nie aby dorównać innym krajom monarchii pod względem sanitarnym, lecz aby zaspokoić wszystkie potrzeby zdrowotne mieszkańców kraju naszego.

Wobec tego dowiaduje się Komisya sanitarna z zadowoleniem o dokonanych dobudowach i ulepszeniach w niektórych szpitalach prowincyonalnych a to w Białej, w Podhajcah, w Jaśle i w Żółkwi, o otwarciu nowego szpitala w Gorlicach, zbudowaniu nowego gmachu szpitalnego systemem pawilonowym w Sokalu, o otwarciu szpitala w Krośnie, o podjętej już budowie szpitali w Dolinie, w Tarnobrzegu i w Jarosławiu, jakoteż o zamiarach budowy szpitali w Bóbrce, w Kałuszu, w Skałacie i w Turce, których Rady powiatowe już zebrały potrzebne na budowę fundusze, — o ulepszeniach administracyjnych lub lekarskich we wielu szpitalach innych, o wypracowaniu przez Wydział krajowy i o przedłożeniu Wys. Sejmowi projektu ustawy regulującej publiczną opiekę nad ubogimi, o staraniach poczynionych przez Wydział krajowy celem zapobieżenia szerzeniu się chorób syfilitycznych w powiecie kossowskim i nadwórniańskim, wreszcie o przygotowaniach poczynionych celem wprowadzenia w czyn uchwał powziętych przez Wys. Sejm w roku zesz. a odnoszących się do budowy schronisk dla obłąkanych i zakładu położniczego w Krakowie. Jak z sprawozdania wynika, zajmował się Departament V. wielu jeszcze innemi sprawami administracyjnemi w zakres jego działalności wchodzącemi: jak sprawą uregulowania stosunku usamodzielnionej c. k. szkoły położnych w Krakowie do oddziału położniczego i Dyrekcyi szpitala św. Łazarza, — sprawą pomieszczenia osób szczepionych ochronnie przeciw wściekliźnie, które dotychczas ze względów humanitarnych przyjmowano i umieszczano w szpitalu św. Łazarza i św. Ludwika w Krakowie, co atoli nadal staje się ciężarem dla tych przepełnionych szpitali, od którego uwolnić je koniecznie należy, — sprawą utrzymywania ossesków i mamek w szpitalu sw. Ludwika, który tylko do końca roku 1892 zgodził się w swym zakładzie je utrzymywać, — sprawą rozwoju zdrojowisk krajowych, — sprawą utworzenia dwóch nowych szkół dla położnych, — uregulowania najmu za pomieszczenie w budynku krajowym c. k. szkoły położnych we Lwowie, — sprawą pawilonu dla

zakaźnych w Krakowie, — leczenia chorych z Galicyi w szpitalu bielskim, co fundusz krajowy na wielki i niesłuszny wydatek naraża, — sprawą przyjmowania do szpitali chorych nieuleczalnych i przetrzymywania w nich ludzi z chorobami przewlocznemi, długotrwałemi, — sprawą nowych okręgów sanitarnych i reorganizacyą komisyi zdrowotnych, — sprawą umieszczania w przyszłości podrzutków w zakładzie ks. Ogińskiej w Bobrku, — wreszcie wielu sprawami natury administracyjnej, odnoszącemi się do szpitali krajowych i prowincyonalnych. Z relacyj podanych w sprawozdaniu Wydziału krajowego, odnoszących się do sposobu załatwienia wszystkich tych spraw przebija w pierwszym rzędzie dbałość o fundusz krajowy, niemniej także wprowadzania ulepszeń w każdym kierunku, — zwłaszcza o ile one bez większych nakładów z funduszu krajowego przeprowadzane być mogą.

Nie mogąc wszelkich tych spraw omawiać, uważa Komisya sanitarna za właściwe naznaczyć swe zapatrywanie przynajmniej na niektóre ważniejsze. I tak odnośnie do akcyi podjętej celem zapobieżenia szerzeniu się kiły między ludnością powiatu kossowskiej i nadworniańskiego, sądzi Komisya sanitarna, że wypada akcyę przez Wys. Sejm rozpoczętą prowadzić energicznie i szybko, by raz przeszła w okres czynu, w tej sprawie bardzo potrzebnego. Pewien pospiech, aby przyrzeczoną już subwencyę rządową jak najrychlej uzyskać celem przeprowadzenia budowy szpitali powszechnych w siedzibie powiatów, i pospiech w utworzeniu i obsadzeniu przynajmniej trzech nowych okręgów sanitarnych w tych powiatach wraz z ambulatorium, jak to c. k. Namiestnictwo proponuje, uważa Komisya sanitarna za konieczny, aby ratować lud tych powiatów od dalszej degeneracyi z choroby i pijaństwa — i co za tem idzie z rozpusty i nędzy. Z tego powodu przedkłada komisya Wys. Sejmowi odpowiedni wniosek.

Co do okręgów sanitarnych, to wniosków na utworzenie w b. r. okręgów nowych nie przedstawia Wydział krajowy żadnych, nie mając jak sprawozdanie donosi, umotywowanych żądań ze strony powiałów, jednak Wydział krajowy wstawił w preliminarz odnośnej rubryki kwotę wyższą o 10.000 K. w przypuszczeniu że nieobsadzone dotąd okręgi zostaną zajęte oraz by módz wziąć pod rozwagę ewentualne wnioski co do tworzenia nowych okręgów. Równocześnie wezwał Wydział krajowy te Rady powiatowe, które żadnego nie mają okręgu sanitarnego, by w tej sprawie przedstawiły swe wnioski. Ze zarządzeń tych przebija wyraźnie życzliwość Wydziału krajowego dla instytucyi okręgów sanitarnych, w obec czego uznaje się powody, dla których Wydział krajowy nie uwzględnił petycyj o utworzenie nowych okręgów w Makowie, w Zarszynie i w Rajtarowicach za zupełnie słuszne. Nie może atoli Komisya sanitarna w zupełności podzielić zapatrywania Wydziału krajowego; wypowiedzianego z powodu odezwy c. k. Namiestnictwa w sprawie Komisyj zdrowotnych powiatowych, (których potrzebę zresztą Wydział krajowy uznaje), iż obecnie jeszcze nie pora do podjęcia zmiany ustawy sanitarnej z dnia 2 lutego 1891 r. Nr. 17 dz. u. kr., i że dopiero z chwilą gdy organizacya służby zdrowia w całym kraju przeprowadzoną zostanie, nastanie potrzeba podjęcia i reformy wielu paragrafów tej ustawy. Odkłada to zapatrywanie organizacyę okręgów sanitarnych na dość długi jeszcze szereg lat, bo dziewięć powiatów nie ma jeszcze żadnego okręgu sanitarnego, a zachodzi obawa, że powiaty te tem mniej skwapliwie dopraszać się będą o okręgi, im dłużej reforma ich osiągać się będzie. Doświadczenia, o ile okręgi sanitarne są użyteczne i spełniają nadzieję, dla których je zaprowadzono, nie brakuje; wszystkie niemal sprawozdania Departamentu V. z lat ostatnich omawiają tę sprawę obszernie i wykazują braki i niedogodności ustawy, o której mowa; materyału pod tym względem dostarczył wreszcie także memoryał, przedłożony Wydziałowi krajowemu i c. k. Namiestnictw przez Zjazd lekarzy okręgowych, który się zeszłego roku odbył we Lwowie. Więc szkoda czasu na zbieranie dalszego doświadczenia, raczej jak najrychlej uchylićby trzeba usterki ustawy, by istotnie uczynić istytucyę, na którą kraj nie mało corocznie łoży grosza i od której rzetelnego pożytku domagać się ma prawo.

Wskutek uchwały powziętej z. r. na wniosek Komisyi sanitarnej przez Wysoki Sejm i wzywającej Wydział krajowy do poczynienia odpowiednich zarządzeń aby budowa schroniska dla 500 obłąkanych nieuleczalnych mogła być w jak najkrótszym

czasie rozpoczęta, wykonane zostały plany rozszerzenia zakładu kulparkowskiego przez budowę sześciu pawilonów (3 dla mężczyzn i 3 dla kobiet) oraz jednego pawilonu robotniczego i dwóch domków (każdy dla 1 lekarza i urzędnika administracyjnego) razem kosztem 660.000 K., — dodatkowe urządzenia kosztować mają około 200.000 K. a pomnożenie personalu lekarskiego, administracyjnego i służby wyniesie 40.502 K., — zaś ogólny koszt utrzymania 500 obłąkanych wynosić ma rocznie 219.000 K. — Ciężar to dla funduszu kraju niewątpliwie bardzo wielki, ale podjąć go przecież kraj musi wobec nieodzownej potrzeby ulżenia przepełnionym zakładom dla obłąkanych tak w Krakowie jak na Kulparkowie i w obec tego, że więcej niż 3 000 obłąkanych pozostaje w kraju na wolnej stopie niby w opiece rodziny lub gminy. — Co się tyczy kosztów utrzymania chorych, który w tych schroniskach mają być umieszczeni, podziela Komisya sanitarna zapatrywanie Wydziału krajowego, że koszt utrzymania ubogich, chorych, nieuleczalnych i spokojnych ponosić winna gmina przynależności a na fundusz krajowy spaść winien jedynie obowiązek utrzymania ubogich chorych niespokojnych, zagrażających bezpieczeństwu publicznemu i chorych uleczalnych. Ta norma, dotychczas obowiązująca, powinna być co do przyjęcia chorych, jak dotychczasowych zakładów, tak i do przyszłych schronisk zastosowaną i przyjmywani do tych schronisk winni być chorzy nieuleczalni a spokojni jedynie na koszt rodziny lub gminy przynależności.

W skutek wezwania Wysokiego Sejmu przedłożył Wydział krajowy plany budowy Zakładu położenie w Krakowie, opracowane w biurze Wydziału krajowego po porozumieniu z prymaryuszem oddziału położniczoginekologicznego szpitala św. Łazarza i profesora kliniki p. g. z kosztorysem na 1.010.000 K. Plany te przejrzała Komisya sanitarna i przyjęła jako podstawę do rozpoczęcia rokowań z c. k. Rządem co do udziału jego wpokryciu kosztów budowy Zakładu, który pomieścić ma klinikę położniczą i ginekulogiczną, c. k. szkołę akuszerek i internat dla kilkudziesięciu uczenic położnictwa, oraz dla kilku lekarzy.

W zeszłorocznej sesyi wezwał Wysoki Sejm Wydział krajowy, aby ponowił u c. k. Rządu starania o utworzenie w Galicyi dwóch nowych szkół akuszerek. Gdy c. k. Rząd dał na odezwę odnośną Wydziału krajowego odpowiedź bardzo niejasną, a Sejm uznał potrzebę tych dwóch szkół, (jednej w zachodniej drugiej zaś w wschodniej części Galicyi) po uzasadnieniu jej w sprawozdaniach komisyi sanitarnej z kilku lat ostatnich, Komisya sanitarna widzi się zmuszoną poruszyć tę sprawę ponownie w odpowiednim wniosku.

Kończąc sprawozdanie wnosi komisya sanitarna:

Wys. Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego o czynnościach Departamentu V. za czas od 1. listopada 1899 do końca października 1900 r. przyjmuje się do wiadomości.

2. Wzywa się c. k. Rząd, by w myśl swych obietnic wyrażonych w pismie z d. $^{12}/_{11}$ 1900 l. 97782 jak najrychlej przyznał i wypłacił subwencyę na budowę szpitali powszechnych w Kossowie i w Nadwórnie w wysokości przynajmniej 80.000 K tak, by Wydział krajowy w jak najkrótszym czasie mógł przeprowadzić wszystkie zarządzenia potrzebne dla stłumienia kiły w wymienionych powiatach.

3. Wzywa się Wydział krajowy o przedłożenia na najbliższej sesyi takich wniosków, by na ich podstawie budowa na Kulparkowie schroniska na 500 chorych obłąkanych nieuleczalnych według przedłożonych Komisyi sanitarnej planów mogła być w najbliższej przyszłości podjęta i stopniowo przeprowadzoa.

4. Wzywa się Wydział krajowy, by celem zrealizowania uznanej za potrzebną budowy zakładu położnic w Krakowie, rozpoczął na podstawie przedłożonych Komisyi sanitarnej planów i kosztorysu z c. k. Rządem rokowanie co do udziału c. k. Rządu w pokryciu kosztów budowy tego zakładu i przedstawił swe wnioski.

5. Wzywa się Wydział krajowy, by sprawą urządzenia dwóch nowych szkół dla akuszerek (jednej w Rzeszowie i jednej w Stanisławowie) u c. k. Rządu wytrwale popierał i jak najrychlej przeprowadzić się starał.

Za przewodniczącego: *Gołuchowski.*

Sprawozdawca: *Dr. Henryk Jordan.*

L. W. 1.108/901.

We Lwowie, dnia 24. czerwca 1901.

Aleg. 142

Sprawozdanie

Komisyi szkolnej w sprawie utworzenia we Lwowie zakładu dla kształcenia kandydatów na nauczycieli religii mojżeszowej w szkołach ludowych.

Wysoki Sejmie!

Myśl utworzenia zakładu dla kształcenia nauczycieli religii mojżeszowej może święcić ćwierćwiekowy jubileusz swego istnienia. Od chwili, kiedy autonomiczna reprezentacya powiatu stanisławowskiego sprawę tę poruszyła, minęło z okładem lat trzydzieści. Od tej chwili sprawa nie schodzi z porządku dziennego i jest przedmiotem, wprawdzie bardzo powolnego, ale prawdopodobnie bardzo gruntownego i ścisłego badania ze strony różnych władz i urzędów krajowych i państwowych. Zastanawiał się nad nią kilkakrotnie Wydział krajowy i c. k. Rada szkolna. Jest przedmiotem rozpatrywań i zarządzeń Ministerstwa oświaty. Rzeczoznawcy wypowiadają swe opinie. Senaty obu uniwersytetów krajowych przedkładają obszerne memoryały. Zbory izraelickie różnych miast i miasteczek galicyjskich przyrzekają poparcie finansowe dla podjętej myśli. Wreszcie na podstawie tych długoletnich studyów i całego materyału zebranych aktów przedkłada Wydział krajowy w roku 1896 swe wnioski Sejmowi krajowemu.

W dniu 5. lutego 1897 uchwala Wysoki Sejm następujące rezolucye:

1. Sejm wzywa c. k. Rząd, względnie Radę szkolną krajową, aby przy seminaryum nauczycielskiem we Lwowie udzielanie nauki religii mojżeszowej urządziła w ten sposób, iżby kandydaci na nauczycieli religii mojżeszowej bez uszczerbku ogólnego wykształcenia, w obranym przez siebie specyalnym zawodzie należycie wykształcić się mogli.

2. Sejm wyraża życzenie, ażeby w razie, gdyby fundusz krajowy miał się przyczyniać do kosztów zaprowadzenia i utrzymania nauki religii mojżeszowej, zastrzeżonym został należyty wpływ dla Reprezentacyi krajowej na mianowanie profesorów i sposób nauki.

3. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby przeprowadził rokowania ze wszystkimi znaczniejszymi Zborami izraelickich gmin wyznaniowych w kraju i starał się je nakłonić do utworzenia pewnej liczby stypendyów, przyznaczonych wyłącznie dla uczni izraelitów, zapisanych do lwowskiego seminaryum nauczycielskiego, względnie na mającą się rozpocząć naukę religii mojżeszowej.

Zdawało się, że tą uchwałą ta ważna, długo się przeciągająca, a gruntownie badana sprawa ostatecznie załatwioną zostanie. Nadzieje te jednak i tym razem zawiodły. Pismem z dnia 28. stycznia 1890 do L. 30.638 oświadczył Minister wyznań i oświaty, „że organiczne przyłączenie projektowanej fachowej nauki do seminaryum

nauczycielskiego nie jest możliwe ze względu na cel nauki seminaryum nauczycielskiego, określony statutem organizacyjnym". Zdaniem p. Ministra wyznań i oświaty należy wytworzyć prywatny zakład dla kształcenia nauczycieli religii mojżeszowej, z którego mogliby korzystać uczniowie seminaryum nauczycielskiego. Powołaną do tego byłaby przedewszystkiem gmina wyznaniowa izraelicka we Lwowie. Czwartą część kosztów utrzymania takiego zakładu gotów ponieść Skarb państwa.

Przyrzeczenie subwencyi i oznaczenie jej wysokości ze strony Rządu, posunęło całą sprawę znacznie naprzód.

Powiadomiona o powyższem piśmie gmina wyznaniowa izraelicka we Lwowie, oświadczyła gotowość powołania do życia już w najbliższym czasie zakładu dla kształcenia nauczycieli religii mojżeszowej i utrzymania go własnym staraniem.

Przełożeństwo zboru izraelickiego we Lwowie przedłożyło Wydziałowi krajowemu plan utworzenia takiego zakładu i koszta jego utrzymania. Zakład będzie instytucyą lwowskiej gminy wyznaniowej izraelickiej. Przełożeństwo zboru izraelickiego uchwala statut i ustanawia kuratoryę. Językiem wykładowym będzie język polski. Nauka jest trzyletnia — tygodniowo po 12 godzin. Koszta ogólne, już ze stypendyami na kwotę 1.440 koron, wynoszą 8.000 koron rocznie.

Na pokrycie tych kosztów uiszczać będzie zbór izraelicki we Lwowie 4.000 koron, Rząd obiecaną czwartą część ogólnych kosztów, t. j. 2.000 koron, zaś o pokrycie resztującej kwoty 2.000 koron uprasza przełożeństwo zboru Wydział krajowy. Żądaniu temu uczynił Wydział krajowy zadość i przedłożył Wysokiemu Sejmowi odpowiednie wnioski.

Zdaje się, że obecnie nie będzie już żadnych przeszkód wstrzymujących otworzenie zakładu dla kształcenia kandydatów na nauczycieli religii mojżeszowej jeszcze w roku szkolnym 1901/2. Będzie to w pierwszej linii zasługą lwowskiego zboru izraelickiego, który z uznania godną obywatelską ofiarnością i gorliwością sprawą tą się zajął, czyniąc zadość ogólnie odczutej potrzebie kraju.

Komisya szkolna wnosi:

Wysoki Sejm raczy

1. Przyjąć niniejsze sprawozdanie do wiadomości.

2. Upoważnić Wydział krajowy do wstawienia do preliminarza funduszu szkolnego krajowego począwszy od roku 1902 corocznie kwotę 2.000 koron tytułem subwencyi dla utrzymywanego przez zbór izraelicki we Lwowie zakładu dla kształcenia kandydatów na nauczycieli religii mojżeszowej w szkołach ludowych.

3. Wstawić do budżetu funduszu szkolnego krajowego na rok 1901 kwotę 666 koron, tytułem subwencyi dla powyższego zakładu na wypadek powołania go do życia z początkiem roku szkolnego 1901/2.

Przewodniczący:

Czartoryski w. r.

Sprawozdawca:

Albin Rayski w. r.

L. s. 561.

We Lwowie dnia 2 lipca 1901.

Aleg. 143

Sprawozdanie

Komisyi kolejowej o petycyach miasta Brzeżan, rady powiatowej w Brzeżanach i komitetu wykonawczego konsorcyum projektowanej kolei Lwów-Winniki–Przemyślany-Brzeżany-Podhajce w sprawie popierania przez kraj powyższej kolei.

Wysoki Sejmie!

Po wybudowaniu zapewnionych już w najbliższej przyszłości bądź przez państwo, bądź przez kraj kolei żelaznych pozostanie jeszcze w Galicyi tylko pięć powiatów bez żadnego połączenia kolejowego, a do tych ekonomicznie upośledzonych części kraju należą właśnie powiaty: przemyślański, brzeżański i podhajecki.

Znaczna ta przestrzeń kraju posiada miasto obwodowe Brzeżany i dwa znaczniejsze miasta powiatowe Przemyślany i Podhajce, a choć leży tuż w pobliżu ogniska umysłowego i handlowego naszego kraju i ma wszelkie naturalne warunki ekonomicznego i intellektualnego rozwoju, nie może się wydźwignąć z zastoju, a nawet z dniem każdym upada, bo brak jej środków nowoczesnej komunikacyi.

Cierpi na braku kolei w szczególności miasto Brzeżany, które jako siedziba sądu obwodowego, starostwa, powiatowej dyrekcyi skarbu, gimnazyum, dwu uzupełniających komend wojskowych etc. połączenia kolejowego dla swego rozwoju koniecznie potrzebuje.

Pomijając zatem względy sprawiedliwości, którymi się polityka kolejowa kierować winna, to już sam dobrze zrozumiany interes państwa i kraju wymaga nieodzownie uchronienia tak znacznej dzielnicy kraju od nieochybnej ruiny ekonomicznej.

Bezpośrednie połączenie tej części kraju z miastem Lwowem spełniłoby również dawny postulat gminy miasta Lwowa, która w tem połączeniu upatruje słusznie podstawę do dalszego rozwoju miasta.

Wedle przedłożonej przez krajowe biuro kolejowe opinii opartej na projektach i studyach trasy już dawniej opracowanej, — wynosiłaby kolej Podhajce—

Brzeżany—Przemyślany—Winniki—Lwów, a mianowicie z postawieniem ważnej dla miasta Lwowa stacyi przy rogatce Łyczakowskiej i z dalszem połączeniem tej stacyi z linią kolei czerniowieckiej w 9 klm. tej kolei przed głównym dworcem kolejowym lwowskim przestrzeń 120 klm. i kosztowałaby 13,000.000 koron, a w razie skrócenia tej linii o 2 $^1/_2$ klm. i bezpośredniego połączenia stacyi w Winnikach z koleją Lwowsko-Czerniowiecką w 9 klm. z pominięciem rogatki Łyczakowskiej i z pominięciem browaru Grunda kosztowałaby budowa mniej o 460.000 koron czyli kwotę 12,540.000 koron.

Za podstawę powyższego obliczenia przyjęło biuro kolejowe urządzenie typów kolei lokalnych.

Celem przyspieszenia czynności przygotowawczych budowy tej kolei zawiązało się konsorcyum z reprezentantów powiatów i miast interesowanych i wniosło prośbę do c. k. Ministeryum kolejowego o udzielenie koncesyi wstępnej, która jeszcze załatwioną nie została.

Rentowność tej kolei przedstawia się nader korzystnie.

Wedle zestawienia krajowego biura kolejowego obejmuje obszar ciążenie projektowanej kolei około 150 gmin na przestrzeni przeszło 180 000 hektarów i liczy około 165.000 mieszkańców. Ponieważ kolej przechodzić będzie 3 miasta powiatowe z których jedno jest siedzibą sądu obwodowego a punktem wyjścia jest stolica kraju, przeto należy się spodziewać silnej frekwencyi osób. Biuro kolejowe przyjmuje za podstawę obliczenia najmniej 230.000 jazd i 13,800.000 osobokilometrów, co licząc po 3 groszy od osoby i kilometra dałoby dochód z ruchu osobowego 414.000 koron. Niezgorzej przedstawia się dochód z ruchu towarowego.

Same obszary dworskie w okręgu ciążenia mają 52.457 morgów ornych gruntów, a 76.231 morgów lasów, przeważnie bardzo dobrze gospodarowanych, w czem jest 40% drzewa budulcowego, nadto produkuje się corocznie w 57 gorzelniach 48.358 hektolitrów wódki.

Otóż biuro kolejowe oblicza, że już ze samej powyższej produkcyi przypadnie na eksport 93.180 ton, że import rozmaitych towarów wyniesie 10 000 ton, a wreszcie przywóz i wywóz fabryki w Winnikach wynosi około 5.000 tonn, wobec czego transporty rzeczone obliczone podług skali taryfowego barzmu c. k. kolei państwowych dałyby przy odpowiedniem rozdzieleniu tych transportów na poszczególne stacye, dochód brutto 526.419 koron. Łączny zatem dochód roczny brutto z ruchu osobowego i towarowego przedstawia 940.000 koron. Przyjmując koszta eksploatacyi i utrzymania po 3 000 koron na 1 klm. czyli 360.000 koron przy 120 klm. projektowanej budowy, tudzież koszta roczne kolejowego towarzystwa 10.000 koron wynosiłyby rozchody roczne 370.000 koron, wobec czego należy się spodziewać najmniej 570.000 koron czystego rocznego zysku.

Gdy kapitał potrzebny do budowy wynosi 13,000.000 koron, to wykazany wyżej czysty zysk zapewnia oprocentowanie rzeczonego kapitału po 4·4%.

Kraj od dawna uznawał żywotność i konieczność budowy rzeczonej koleji i nawet znacznym datkiem gotów był przyczynić się do tej budowy. Mianowicie uchwałą Sejmu z dnia 28 listopada 1890, uznał Sejm potrzebę połączenia Brzeżan i Podhajec z kolejami Czerniowiecką i Karola Ludwika, i wyraził gotowość udzielenia pomocy materyalnej na rzecz tych kolei.

W dniu 19-go maja 1893, uchwalił Sejm stosownie do wniosku komisyi kolejowej, iż Sejm uznaje zamiar c. k. Rządu co do budowy dla linii Halicz—Ostrów odnóg do Brzeżan i Podhajec za odpowiadający w znacznej mierze ekonomicznym potrzebom tej okolicy kraju i upoważnia Wydział krajowy, iżby do kosztów powyższej kóleji przyczynił się subwencya bezzwrotną w sumie 2,000.000 koron·

Wskutek późniejszego wniosku komisyi kolejowej, uchylił Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 8 lutego 1895 powyższą swoją uchwałą z powodu odmiennych układów z Wys. Rządem i ów zasiłek dwu milionów koron przeznaczył na budowę kolei Chodorów—Podwysokie.

W roku zeszłym powziął Sejm również uchwały polecające Wydziałowi krajowemu, aby wdrożył kroki celem skłonienia c. k. Rządu do wybudowania odnogi Potutory—Brzeżany.

Kraj zatem uznawał i uznaje projektowaną kolej w przeważnej części jako potrzebną i użyteczną, a uchwałą krajowej Rady kolejowej z dnia 15-go maja 1901 uznaną została cała ta linia kolejowa za potrzebną i użyteczną.

Również c. k. Rząd uznaje wielką doniosłość tej linii kolejowej dla interesów kraju i jest uzasadniona nadzieja, iż udzieli poważnej gwarancyi państwowej dla kapitału na cel tej budowy potrzebnego.

Ponieważ jednakowoż koszta budowy są znaczne i gwarancyą państwową prawdopodobnie pokryte nie zostaną, a miejscowi interesenci nadwyżki tych kosztów również z własnych funduszów zebrać nie zdołają, a wobec tego, ważne to pod względem ekonomicznym dla kraju dzieło mogłoby nie przyjść do skutku, gdyby kraj akcyi odnośnej nie ujął w swe ręce i nie udzielił swej finansowej pomocy, przeto komisya kolejowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy:

1. Uznać projektowaną kolej Lwów—Winniki—Przemyślany—Brzeżany—Podhajce, jako potrzebną i użyteczną dla interesów kraju.

2. Polecić Wydziałowi krajowemu

a) aby wyjednał u c. k. Rządu uzyskanie zagwarantowania przez państwo oprocentowania i amortyzacyi kapitału pierwszeństwa w sumie przynajmniej 10,000.000 koron.

b) aby przeprowadził rokowania z interesentami o pokrycie nadwyżki potrzebnego do budowy kapitału, we formie akcyi zakładowych, lub ewentualnie akcyi pierwszeństwa.

3. Upoważnić Wydział krajowy do objęcia agend konsorcyum projektowanej kolei, a to tak co do starań o uzyskanie koncesyi na budowę i eksploatacyę, jak i co do przeprowadzenia powyż wspomnianych rokowań z c. k. Rządem, — z poleceniem przedłożenia wniosku na najbliższej sesyi sejmowej, co do sposobu pokrycia nadwyżki kapitału potrzebnego do przeprowadzenia budowy.

We Lwowie dnia 2 lipca 1901.

Zaleski
przewodniczący

Stan. Schätzel
sprawozdawca.

Z drukarni „Dziennika Polskiego“ — Lwów.

Aleg. 144

Sprawozdanie

Komisyi gospodarstwa krajowego z przedłożenia Wydziału krajowego o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych.

Wysoki Sejmie!

Z uchwalonych przez Wysoki Sejm w ostatnich latach projektów ustaw, które mają na celu przeprowadzenie dalszych publicznych robót melioracyjnych w myśl programowej uchwały Sejmu z d. 13. lutego 1894, uzyskały sankcyą Cesarską ustawy o obwałowaniu lewego brzegu Wisły w powiecie krakowskim, o uzupełnieniu obwałowania prawego brzegu Wisły między Podgórzem a Niepołomicami, tudzież o regulacyi górnego Dniestru z dopływami. Budowa przy tych trzech przedsiębiorstwach została przez Wydział krajowy zarządzoną i znajduje się obecnie w toku.

Również otrzymały Najwyższą sankcyę projekty ustaw o konserwacyi wykonanych robót regulacyjnych na potoku Przegnojówce (4. listopada 1900 r.), tudzież o komasacyi gruntów rolnych, dzieleniu gruntów wspólnych i składzie komisyi krajowej dla wyłączania obcych gruntów z lasów i zaokrąglania granic lasowych (9. grudnia 1899).

Wymienione trzy ostatnie ustawy agrarne, nie weszły jednak dotychczas w życie, gdyż termin, od którego mają obowiązywać, zależny jest od wydania rozporządzeń wykonawczych, które mimo kilkakrotnych urgensów Wydziału krajowego nie zostały jeszcze ostatecznie przez c. k. Rząd zredagowane. Gdy ułożenie ich dla Galicyi nie powinno napotykać na trudności; Komisya gospodarstwa krajowego wyraża oczekiwanie, że Wysoki c. k. Rząd rychło tę sprawę załatwi, zwłaszcza iż od czasu uchwalenia przez Wysoki Sejm tych ustaw (12. i 18. lutego 1898) z górą już trzy lata upłynęły.

Natomiast nie uzyskały dotychczas Najwyższej sankcyi projekty ustaw:

1. o uzupełnieniu regulacyi Nowego Brnia z dopływami;
2. o regulacyi potoku Pustej (Radosławki) z dopływami;
3. o regulacyi potoków Sołotwy i Rokitny z dopływami;
4. o regulacyi Pełtwi z dopływami;
5. o obwałowaniu lewego brzegu Dunajca od ujścia Więckówki do mostu kolejowego, w Bogumiłowicach;
6. o zmianie §§. 69 i 71 kraj. ustawy wodnej, mającej na celu zniżenie grzywien za przekroczenia wodne do jednej korony.

Opóźnienie regulacyi Pełtwi spowodowane zostało zwłoką w opracowaniu sprawozdania technicznego, którego projektant powołany w międzyczasie na katedrę melioracyi w uniwersytecie Jagiellońskim, dotychczas nie zredagował, mimo upływu przeszło trzech lat od wykończenia projektu. Dla zapobieżenia tak długiej niczem niewytłómaczonej zwłoce, na której cierpi interes publiczny, powinny były zdaniem Komisyi gosp. krajowego być użyte stanowcze środki celem zaradzenia temu stanowi rzeczy; nie stawia jednak Komisya odnośnej rezolucyi dla tego tylko, że wedle wyjaśnienia otrzymanego od Wydziału krajowego, projektant już w ciągu miesiąca lipca bież. roku ma nareszcie to sprawozdanie wykończyć.

Przewlekanie innych uchwalonych przez Wysoki Sejm projektów melioracyjnych przypisać należy mniej przychylnemu traktowaniu tych spraw przez c. k. Ministerstwo rolnictwa, które z jednej strony zasłania się szczupłą dotacyą państwowego funduszu melioracyjnego, z drugiej strony zaś nie zadowalnia się jednorazowem przeprowadzaniem reambulacyi projektów przez techniczne organa rządowe, lecz zarządza ponowne badania tych projektów na miejscu, delegując do tej czynności, jak było w roku bieżącym przy regulacyi Pustej (Radosławki), urzędnika ministeryalnego.

Wprawdzie wyniki tych badań pozostają zwykle bez wpływu na projekta techniczne, jednak reambulacye kilkakrotne przewlekają załatwienie spraw, w skutek czego też i udział kraju w państwowym funduszu melioracyjnym się obniża, tak iż z 28·6% w r. 1899 zredukowany został w r. 1900 prawie o $^1/_4$ część na 21·72%.

Komisya zwraca na ten szczegół uwagę Wysokiego Sejmu z tego powodu, że szczupłość dotacyi państwowego funduszu melioracyjnego nie przeszkodziła c. k. Ministerstwu rolnictwa obdarzyć hojnie w r. 1900 krajów alpejskich, tak iż to Ministerstwo podwyższając o 100% ustawową dotacyą funduszu przeznaczyło dla Austryi górnej, która zajmuje zaledwie 3·99% obszaru państwa (a 4·71% gruntów uprawnych), z funduszu melioracyjnego w r. 1900 sumę 1,009.800 koron, (34·66% całej dotacyi), podczas gdy Galicya zajmująca 26·14% obszaru państwa (a 34·12% gruntów uprawnych) uzyskała w tym roku na melioracye tylko 632.670 k. 26 gr. (21·72% całej dotacyi).

Gdy jednak ustawa z d. 11. czerwca 1901 Dz. u. p. Nr. 66, o budowie dróg wodnych i regulacyi rzek, w §. 5. wyraźnie poleca podwyższenie państwowego funduszu melioracyjnego w drodze osobnej ustawy i przyspieszenie regulacyi wód; Komisya gospodarstwa krajowego spodziewa się, że i kraj nasz będzie mógł odtąd liczyć na skuteczniejsze poparcie akcyi melioracyjnej ze strony c. k. Ministerstwa rolnictwa.

Jedynie z powodu wniesionej rezolucyi przez Komisyę wodną, dotyczącej tego ważnego przedmiotu, Komisya wstrzymuje się od przedłożenia ze swej strony rezolucyi.

Jakkolwiek sprawa regulacyi rzek karpackich jest przedmiotem obrad w osobnej Komisyi wybranej przez Wysoki Sejm dla spraw wodnych, Komisya gospodarstwa krajowego zaznacza z zadowoleniem, że powołana ustawa państwowa przyspiesza załatwienie tej od lat wielu wymaganej akcyi na szerszą skalę, gdyż przeznacza na regulacyą rzek, które z kanałami spławnymi stanowią sieć wodną, a do których należeć będzie przeważna część rzek karpackich, sumę 75 milionów koron na czas od r. 1904 do r. 1912 dla Czech, Morawy, Szląska, Galicyi, Austryi dolnej i górnej.

Postęp budowy przy publicznych przedsiębiorstwach melioracyjnych zostających pod zarządem Wydziału krajowego, a prowadzonych bądź to przez biuro melioracyjne, bądź też przez organa leśno techniczne c. k. Ministerstwa rolnictwa, — z wyjątkiem regulacyi górnego Dniestru — odpowiada mniej więcej funduszom jakie Wydział krajowy ma corocznie do przebudowania. Przy wielu z tych przedsiębiorstw kwoty w r. 1899 przebudowane, są stosunkowo nizkie, gdyż spółki wodne zbyt późno zawiązane nie uiściły jeszcze datków konkurencyjnych. Z tego powodu przy dwóch przedsiębiorstwach, mianowicie: osuszeniu bagien Łańcucko-Jarosławskich i obwałowaniu lewego brzegu Dunajca od mostu kolejowego w Bogumiłowicach do Biskupic radłowskich budowa od kilku lat z powodu braku funduszów została zastanowioną, a przy dalszych dwóch przedsiębiorstwach, regulacyi Krzemienicy i Kisieliny od r. 1902 z tego samego powodu roboty muszą być wstrzymane.

Z powodu powolnego załatwiania spraw przez władze polityczne powiatowe nie zostały też dotychczas zawiązane spółki wodne dla regulacyi Bugu i górnej Kisieliny, mimo że odnośne ustawy krajowe od lat siedmiu (Bug), — względnie pięciu (Kisielina) obowiązują, — a uchwalone przez Wysoki Sejm rezolucye, zarówno jak i wydawane przez c. k. Namiestnictwo okólniki nie odniosły skutku.

Odnośnie do mających się zawiązywać Spółek wodnych, Komisya sądzi, że dla umożliwienia szybszego postępu, należałoby ustanowić funkcyonaryuszów specyalnie z tym przedmiotem obeznanych (co już przez Namiestnika hr. Taaffego w Tyrolu było zastósowane) i powierzyć im przeprowadzenie tego trudnego zadania,

któremu urzędnicy Starostw, nad miarę obarczeni rozlicznemi biurowemi czynnościami, a nieobznajomieni zawodowo z przepisami ustawodawstwa wodnego, podołać nie mogą.

Przy regulacyi górnego Dniestru natomiast, jedynem przedsiębiorstwie, prowadzonem przez Wydział krajowy, który pozostaje pod nadzorem Ministerstwa spraw wewnętrznych, mimo dostatecznych funduszów, budowa rozpoczęta w roku 1899 prawie wcale dotychczas nie postąpiła z powodu wadliwej organizacyi, narzuconej Wydziałowi krajowemu przez to Ministerstwo. Mianowicie nie wolno organom technicznym krajowym wykonać żadnej tamy, żadnego przekopu nieobjętego programem, który ustanawia na każdy rok umyślnie z Wiednia zesłany urzędnik techniczny przy współudziale delegatów Namiestnictwa i Wydziału krajowego.

Program taki musi być przedłożony za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych do zatwierdzenia, co zazwyczaj następuje dopiero po upływie całego roku (tak n. p program na rok 1900 zatwierdzony został przez Ministerstwo spraw wewnętrznych w lutym 1901 i nadszedł do Wydziału krajowego w marcu 1901, program zaś na rok 1901 mimo bezpośrednio do Ministerstwa wystosowanych urgensów pisemnych i telegraficznych dotychczas nie został zatwierdzony). Po zatwierdzeniu programu wolno dopiero Wydziałowi krajowemu wnieść podanie do c. k. Namiestnictwa o przeprowadzenie postępowania wodno-prawnego i o udzielenie koncesyi, co aż do wydania i uzyskania prawomocności orzeczenia kilku miesięcy (przy pierwszej koncesyi z powodu wniesionego przez jedną gminę rekursu przeszło rok) wymaga czasu.

Na podstawie prawomocnej koncesyi odnosi się następnie Wydział krajowy do właściwego c. k. Starostwa o przeprowadzenie wywłaszczenia gruntów pod regulacyę, a po usyskaniu orzeczenia ekspropriacyjnego i wypłaceniu należytości, może kierownictwo przystąpić do budowy.

A nawet bywały wypadki opóźniające roboty przez zakaz Starostwom wydawania orzeczeń ekspropryacyjnych z powodów częstokroć mało ważnych, n. p. z powodu zmniejszenia przez Starostwo żydaczowskie przy komisyi promienia krzywizny z 500 *m* na 450 *m*, co jednak odpowiada zasadom projektu ustanowionym na konferencyi w Ministerstwie, bądź też znosząc z urzędu orzeczenie Starostwa zezwalające na przeprowadzenie pomiarów niezbędnych, dla wykupna gruntów i dla budowy.

W tym ostatnim wypadku Wydział krajowy zmuszony był dopiero w drodze rekursu do c. k. Ministerstwa rolnictwa uzyskać zezwolenie na przeprowadzenie pomiarów.

Komisya gospodarstwa krajowego nie wątpi, że wobec oświadczeń JE. p. Prezydenta Ministrów w Radzie państwa i postanowień ustawy państwowej o budowie dróg wodnych i regulacyi rzek, które nakazują przyspieszenie robót wodnych w całem państwie, Szefowie administracyi państwa i kraju wpłyną na swe podwładne organa, aby nie stawiały trudności Wydziałowi krajowemu w przeprowadzeniu tej najważniejszej w Galicyi regulacyi górnego Dniestru.

Co się tyczy postępu budowy przy regulacyi rzek karpackich, prowadzonej przez c. k. Namiestnictwo pod nadzorem c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, zaznacza komisya, że tylko przy jednem przedsiębiorstwie, mianowicie regulacyi Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem rezultat robót był w r. 1899 odpowiedni, gdyż przebudowano w tym roku sumę 104 231 zł. 30½ ct. wa., wykazany zaś zbyt wysoki zapas kasowy 199.013 zł. 23 ct. w. a. tem się tłómaczy, iż w pierwszych latach budowy z powodu trudności stawianych przez Ministerstwo spraw wewnętrznych była stagnacya w robotach.

Natomiast wykazany za rok 1889 przy regulacyi Soły i Łomnicy postęp robót jest stanowczo niedostateczny. Na Sole bowiem przebudowano tylko 8.080 K 34 g, a na Łomnicy wcale nie rozpoczęto budowy, podczas gdy koszta zarządu dosięgły w r. 1899 nie stosunkowo wysokich kwot: 21.335 K 14 g przy regulacyi Soły, a 19.366 K 54 g przy regulacyi Łomnicy.

Tu, jak w wielu innych kierunkach powodem stagnacyi są przestarzałe przepisy i nieodpowiednia obecnym wymogom organizacya robót przy budowlach wodnych:

a naprzód, ważną przeszkodą jest ta okoliczność, że przy regulacyach rzek górskich niema opracowanych projektów szczegółowych, lecz te przygotowuje się dopiero po wejściu w życiu ustawy i to jest przyczyną pierwszą nie tylko zalegającego rozpoczęcia robót, ale także owych nadmiernie narosłych kosztów administracyjnych

(w które wchodzą także prace nad tymi planami) w porównaniu z wydatkami na właściwe cele regulacyi użytymi;

powtóre, system prowadzenia robót w drodze przedsiębiorstwa.

Podobne przepisy zostały już w innych państwach zniesione, w Austryi jednak mimo licznych przedstawień Wydziału krajowego Ministerstwo spraw wewnętrznych je zastosowuje nawet do tych regulacyi, do których kraj przyczynia się datkiem 40%.

Pertraktacye z przedsiębiorcami po ukończeniu planów szczegółowych trwają zwykle znowu pół roku lub więcej, a przedsiębiorcy starają się uzyskać jak najkorzystniejsze dla nich warunki w pewności, że Rząd musi się na nie zgodzić, skoro przystąpienie do robót we własnej administracyi jest wykluczone.

Z tego powodu reforma zarządu państwowych budowli wodnych stała się sprawą piekącą i winna być w myśl oświadczenia JE. p. Prezydenta Ministrów, tudzież uchwalonej d. 1. czerwca 1901 przez Izbę posłów Rady państwa rezolucyi jak najrychlej przeprowadzoną.

Odnośnie do tego działu sprawozdania pozwala sobie Komisya przedłożyć Wysokiemu Sejmowi do uchwały dwie rezolucye.

Powołując się co do innych spraw i wykonania uchwał Wysokiego Sejmu na wyczerpujące przedłożenie Wydziału krajowego, przeciw któremu niema nic do nadmienienia, ogranicza się Komisya gospodarstwa krajowego do przedstawienia wniosków, które stanowić mają przedmiot uchwał Wysokiego Sejmu.

Zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego proponuje Komisya uchwalenie uzasadnionych szczegółowo w sprawozdaniu Wydziału krajowego $33^1/_3$% zasiłków na lokalne regulacye rzek niespławnych, które w r. 1901 mają być wykonane w sumie 140.254 koron, oraz na popieranie drobnych melioracyi dotacyi 119.256 koron, z czego przypada 50.000 koron wyłącznie na drenowanie gruntów włościańskich, 10.000 koron na doświadczenia z uprawą torfowisk, 10.000 koron na subwencyonowanie fabryk drenarskich, a 10.000 koron do dyspozycyi Wydziału krajowego.

Z powodu rekonstrukcyi jednej z większych fabryk rurek drenowych w zachodniej części kraju, oraz zakupna hurtownego rurek na rok bieżący w innej wielkiej fabryce, okazuje się nadzwyczajna trudność w ich nabywaniu, a dotychczasowa produkcya rurek na prasach krajowych i państwowych zaledwie wystarcza na własną potrzebę tych właścicieli majątków, którzy je wyrabiają, Komisya zaleca przeto subwencyonowanie większych cegielni, celem pomnożenia ilości wyrobu drenów, któreby były sprzedawane rolnikom po cenach przez Wydział krajowy ustanowionych, podobnie, jak to już było w Nowym Sączu, Dobrzechowie i Lwowie.

Wydział krajowy wnosi wstawienie do budżetów krajowych pozycyi stałej 50.000 koron, na razie na lat 10 od 1901 do 1910, na subwencye dla drenowania gruntów włościańskich. Ze względu na wyjątkowe stosunki naszego kraju brak przeświadczenia w szerszych kołach ludności włościańskich o korzyściach drenowania gruntów, potrzebę niezbędną powiększenia produkcyi rolnej w trudnych naszych warunkach klimatycznych i glebie podmokłej w przeważnej części kraju, słowem, podniesienia całego poziomu gospodarstwa krajowego, w którym rolnictwo tak stanowczą odgrywa rolę, Komisya popiera projekt Wydziału krajowego i zaleca Wysokiemu Sejmowi uchwalenie powyższej pozycyi. Zarazem przedkłada do uchwały rezolucyę, ażeby c. k. Rząd z dotacyi dyspozycyjnej na drobne melioracye zasilił ten fundusz przez ten okres czasu takim samym datkiem po 50.000 koron rocznie.

Przytem wyraża Komisya oczekiwanie, że Wydział krajowy w obec zasilenia funduszu krajowego udziałem w podatku od spirytusu, którego podwyższenie obciąża w pierwszym rzędzie ludność rolniczą, przedłoży już na najbliższej sesyi sejmowej zapowiedziane wnioski:

1. podwyższenia funduszu pożyczkowego dla Spółek wodnych, powiatów i gmin na publiczne roboty melioracyjne o jeden milion koron przez wyznaczenie rocznej dotacyi 100.000 koron na przeciąg lat dziesięciu;

2. utworzenia osobnego funduszu pożyczkowego dla mniejszych spółek melioracyjnych, zwłaszcza drenarskich, w sumie pół miliona koron z rocznych dotacyi po 50.000 koron w ciągu lat dziesięciu.

Komisya gospodarstwa krajowego popiera gorąco te zamierzone wnioski Wydziału krajowego, tem bardziej, że obecnie w Czechach, gdzie kultura krajowa stoi

na wyższym stopniu, aniżeli w Galicyi, zawiązała się obecnie osobna krajowa komisya melioracyjna, złożona z zastępców czeskiej i niemieckiej sekcyi rady kultury krajowej, tudzież kół interesowanych celem poparcia akcyi melioracyjnej w kraju, a jednym z głównych środków akcyi ma być utworzenie krajowego funduszu inwestycyjnego w sumie pięćdziesięciu milionów koron na melioracye.

Z zaangażowanych przez kraj trzech techników komasacyjnych jeden ma dotychczas rangę XI. asystenta (zniesioną już w etatach technicznych władz rządowych i krajowych), dwóch zaś praktykantów pobiera adtuta o rocznych 1.200 koron.

Ponieważ ci technicy pozostają już przeszło 4 do 5 lat na tych posadach, a nabywszy dostatecznej praktyki w projektowaniu i wykonaniu melioracyi oddają w tym dziale melioracyi odpowiednie usługi na równi z inżynierami, proponuje komisya zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego polepszenie ich poborów przez nadanie im X. rangi adjunktów komasacyjnych (najniższej rangi urzędników technicznych).

W ten sposób utworzoneby zostały w biurze melioracyjnem 3 nowe posady adjunktów komasacyjnych z płacą po 2.200 K i dodatkiem aktywalnym po 480 K przy równoczesnem zwinięciu 1 posady asystenta komasacyjnego i 2 posad praktykantów komasacyjnych, a zwiększony wydatek na biuro melioracyjne wynosiłby 3.640 koron.

Wreszcie proponuje Komisya gospodarstwa krajowego zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego uchwalenie dwóch projektów ustaw, mianowicie:

1. o konserwacyi zabudowań potoków górskich w dorzeczu Skawy;

2. o uzupełnieniu postanowienia §. 45. kraj. ustawy wodnej dotyczącego przymusowych przedsiębiorstw melioracyjnych

Pierwszy z tych projektów ustaw ułożony w porozumieniu z Ministerstwem rolnictwa ma na celu zapewnienie konserwacyi wykończonych w r. 1899 zabudowań potoków górskich w dorzeczu Skawy (w myśl ustawy z dnia 4. sierpnia 1892 dz. u. kraj. Nr. 68), a to na przeciąg lat dziesięciu 1901 do 1910 wyłącznie kosztem kraju i państwa, tak iż przez ten czas kraj i państwo przyczyniałyby się 50% datkami do kosztów konserwacyi obliczonych rocznie na 2.000 koron tj. datkami po 1.000 koron. W ciągu tego dziesięcioletniego okresu obowiązaną będzie władza polityczna zawiązać dla konserwacyi robót, wykonanych spółki wodne, które od r. 1911 pokrywać będą wyłącznie koszta konserwacyi.

Drugi projekt ustawy uzupełniający postanowienie §. 45. kraj. ustawy wodnej w tym kierunku iż przy ustawowych przedsiębiorstwach melioracyjnych, które przychodzą do skutku w drodze przymusowej na podstawie projektów technicznych zatwierdzonych przez władze wyższe tj. Ministerstwo rolnictwa i spraw wewnętrznych odpaść ma udzielanie formalnych koncesyj przez władzę polityczną, a postępowanie wodno-prawne ograniczy się do wysłuchania żądań stron, których załatwienie w myśl specyalnych ustaw przysługuje Wydziałowi krajowemu w porozumieniu z Administracyą państwa, tudzież do wydania orzeczeń ekspropryacyjnych.

W skutek tego odpadnie ta anomalia wprowadzona dopiero w kilku ostatnich latach, że wykonanie robót przymusowych nakazanych obowiązującą ustawą czyni się niejako zależnem od uznania i koncesyonowania przez władzę polityczną, i to przeważnie I. instancyi.

Gdy uzupełnienie to ustawy wodnej uzasadnione zostało dosadnie przez Wydział krajowy a w innych częściach państwa koncesyonowanie podobnych robót nie jest praktykowane, komisya zaleca Wys. Sejmowi do przyjęcia zaprojektowanej przez Wydział krajowy noweli, która ma na celu przyspieszenie wykonania robót przez Wysoki Sejm uchwalonych, przez władze centralne zatwierdzonych i przez Najjaśniejszego Pana sankcyonowanych, a tem samem zapewnienie krajowi większego udziału w państwowym funduszu melioracyjnym.

Wysoki Sejm przydzielił komisyi gospodarstwa krajowego następujące petycye stojące w związku z przedmiotem niniejszego sprawozdania:

1. petycya l. S. 78. Oddziału przemyskiego c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego o regulacyi i zabudowaniu potoku Cisówki-Olszanki;

2. petycya l. S. 367. gminy Myślenice o regulacyę Raby;

3. petycya l S. 393. Towarzystwa tatrzańskiego w Krakowie o regulacyę potoków Foluszowego i Czarnego w Zakopanem.

Petycya gminy Myślenice o regulacyę Raby załatwioną zostaje wniesionem przez c. k. Rząd przedłożeniem w myśl §. 5. ustawy z d 11. czerwca 1901 Dz. u. kraj. Nr. 66 o regulacyi rzek stanowiących z kanałami spławnymi jednolitą sieć wodną.

Co do regulacyi potoku Cisówki-Olszanki zauważa komisya, że w skutek petycyi Wydziału powiatowego w Przemyślu Wys. Sejm na wniosek Wydziału krajowego uchwałą z d. 12. lutego 1897 upoważnił Wydział krajowy do wyjątkowego przeprowadzenia tej regulacyi niezależnie od uchwalonego 13 lutego 1894 programu regulacyi wód w całym kraju. Ponieważ jednak koszta tej regulacyi wraz z zabudowaniem wymagają znaczniejszego nakładu 228.340 koron, a wiele innych ważniejszych robót melioracyjnych, jak kolmatacya bagien naddniestrzańskich tudzież wykończenie obwałowania i odwodnienia niziny nadwiślańskiej z powodu niepomyślnego stanu finansów krajowych mimo wygotowanych już projektów technicznych nie mogło dotychczas przyjść do skutku, Wydział krajowy wstrzymywał się z przedłożeniem Wys. Sejmowi odnośnego projektu ustawy.

Komisya podzielając to zapatrywanie Wydziału krajowego proponuje odstąpienie petycyi Wydziałowi krajowemu do załatwienia tj. wniesienia projektu ustawy o regulacyi Cisówki-Olszanki wówczas, kiedy wykonanie gotowych już programowych przedsiębiorstw w drodze ustaw zostanie zapewnione.

Również proponuje Komisya przekazanie Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycyę ó regulacyę potów Foluszowego i Czarnego w Zakopanem na których pewne roboty ochronne z oszczędności funduszu zabudowania potoku Bystry zostały już zarządzone, i zaleca Wydziałowi krajowemu wykonanie nagłych robót ochronnych z państwowej i krajowej dotacyi dyspozycyjnej na drobne melioracye.

Na podstawie powyższego sprawozdania Komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 29. marca 1901 r. l. 14.141 o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych Sejm przyjmuje do wiadomości.

II. Sejm przyznaje na lokalne regulacye rzek niespławnych w myśl uchwały swej z dnia 6. października 1882 w rub. XIII. poz. 228 wydatków na rok 1901 następujące zasiłki:

a)	na regulacyę Skawy:		
	1. między Wadowicami a Witanowicami V. rata (ostatnia)	6.916 K	
	2. pod Jaroszowicami	4.110 „	11.026 K
b)	na regulacyę Raby:		
	pod Targowiskami I. rata		560 „
c)	na regulacyę Dunajca:		
	1. pod Maszkowicami i Jazowskiem III. rata (ostatnia)	13.438 K	
	2. od Gołkowic do ujścia Popradu (do roku 1902) IV. rata	18.094 „	
	3. pod Wielką wsią i Dąbrówką szczepanowską	4.810 „	
	4. między Zawodziem a Zgłobicami IV. rata (ostatnia)	14.094 „	50.436 „
d)	na regulacyę Wisłoki:		
	1. pod Zawadką, Przeczycą i Kamienicą I. rata	7.146 K	
	2. pod Kędzierzem i Żyrakowem I. rata	8.038 „	15.184 „
e)	na regulacyę Sanu:		
	1. pod Załużem	3.030 K	
	2. pod Korytnikami i Krasiczynem V. rata (do r. 1903)	6.242 „	9.272 „
f)	na regulacyę Wisłoka:		
	między Babicami a Zarzeczem VI. rata (ostatnia)		9.586 „
g)	na regulacyę Wiszni:		
	pod Nienowicami i Michałówką IV. rata (ostatnia)		6.534 „
h)	na regulacyę Stryja:		
	pod Hnizdyczowem II. rata		5.000 „
i)	na regulacyę Świcy:		
	pod Sokołowem i Łanami sokołowskiemi VII. rata (do r. 1902)		5.000 „

k)	na regulacyę Sukielu: pod Sokołowem		3.336 K
l)	na regulacyę Bystrzycy sołotwińskiej: pod Drohomirczanami		3.320 „
m)	na premiowanie zawiklenia odsypisk		1.000 „
n)	do dyspozycyi Wydziału krajowego		20.000 „
	Ogółem .		140.254 K

III. Sejm przyznaje na popieranie mniejszych robót melioracyjnych w myśl uchwały swej z dnia 26. listopada 1889 w rub. XIII. poz. 231. wydatków na rok 1901 następujące zasiłki:

a)	na konserwacyę osuszenia bagien Rudnickich (do r. 1908) .		2.800 K
b)	na drenowanie gruntów włościańskich (stała dotacya roczna) .		50.000 „
c)	na osuszenie gruntów w Woli pełkińskiej		5.334 „
d)	na osuszenie gruntów w Żurawnie i Poberężu II rata (ostatnia)		6.600 „
e)	na osuszenie gruntów w Bohatkowcach (pow. Podhajce) . .		5.600 „
f)	na osuszenie gruntów w Zadwórzu (pow. Przemyślany) . .		2.190 „
g)	na regulacyę Lubaczówki pod Czerwoną wolą I. rata . .		4.480 „
h)	na melioracyę torfowiska w Olesku (II. rata)		1.785 „
i)	na osuszenie gruntów w gminie Jaktorów (pow. Przemyślany)		1.667 „
k)	na zabudowanie potoku Lichnia w gminie Łączki (pow. Nowy Sącz)		8.800 „
l)	na popieranie doświadczeń z kulturą torfowisk:		
	1. w Jaworznie	600 K	
	2. „ Starem siole	500 „	
	3. „ Żukowie	1.000 „	
	4. „ Domażyrze	800 „	
	5. „ Dublanach	500 „	
	6. „ Czernicy	1.000 „	
	7. „ Ubiniu	500 „	
	8. „ Przegnojowie	500 „	
	9. „ Ostrowczyku polnym	400 „	
	10. „ Chwatowie	600 „	
	11. „ Stojanowie	500 „	
	12. „ Tetewczycach	500 „	
	13. „ Hnilicach	500 „	
	14. „ Wolicy baryłowej	100 „	
	15. „ perymetrze bagien Stojanowskich (na gruntach włościańskich)	1.000 „	
	16. „ perymetrze bagien Oleskich (na gruntach włościańskich)	1.000 „	10.000 „
m)	na subwencyonowanie fabryk drenarskich		10.000 „
n)	do dyspozycyi Wydziału krajowego		10.000 „
	Ogółem .		119.256 K

IV. Sejm ustanawia w krajowem biurze melioracyjnem trzy posady adjunktów komasacyjnych w randze inżynierów-adjunktów z płacą roczną po 2.200 koron rocznym dodatkiem aktywalnym po 480 koron i prawem do dwóch dodatków pięcioletnich po 200 koron przy równoczesnem zwinięciu w uchwalonym d. 10. lutego 1898 etacie tego biura jednej posady asystenta komasacyjnego i dwóch posad praktykantów komasacyjnych.

V. Sejm ustanawia fundusz zapomogowy na drenowanie gruntów włościańskich i przeznacza na ten cel stałą dotacyę roczną po 50.000 koron na razie na przeciąg lat dziesięciu od r. 1901 do 1910. Z funduszu tego udzielać będzie Wydział krajowy zapomóg do wysokości 33⅓% kosztów z reguły spółkom drenarskim, gminom, lub większej liczbie włościan, których grunta stanowić mają jedną nieprzerwaną powierzchnię przynajmniej kilkudziesięciu morgów, wyjątkowo zaś poszczególnym włościanom tylko w tych okolicach, gdzie ludność nie jest jeszcze obeznaną z drenowaniem i korzyściami tej melioracyi.

VI. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby z dotacyi dyspozycyjnej na drobne melioracye przyznał na drenowanie gruntów włościańskich w Galicyi stały zasiłek roczny w kwocie 50.000 koron na razie na przeciąg lat dziesięciu od r. 1901 do 1910.

Aleg. 1. i 2.

VII. Sejm uchwala załączone ·/. projekty ustaw:

1. o konserwacyi zabudowań potoków górskich w dorzeczu Skawy;

2. o uzupełnieniu postanowienia §. 45. kraj. ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 dz. u. kr. Nr. 38.

VIII. Sejm przyznaje na rok 1901 dotacyę na konserwacyę zabudowań potoków górskich w dorzeczu Skawy w kwocie 1.000 koron.

IX. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wydatkowania kwot preliminowanych w rubryce XIII. dziale B) na r. 1901 do końca lutego 1903, a to według zasad przyjętych przy podobnych rubrykach budżetu państwowego.

X. Sejm wzywa c. k. Rząd:

a) ażeby z wszelkim możliwym pospiechem przeprowadzał reambulacye przedkładanych przez Wydział krajowy technicznych projektów melioracyjnych zarówno jak i postępowanie wodnoprawne, przyspieszył zawiązywanie spółek wodnych, załatwianie rekursów i repartycye datków konkurencyjnych, tak, iżby wykonanie publicznych robót melioracyjnych nie doznawało, jak dotychczas, kilkoletniej zwłoki, lecz roboty te w myśl ustępu drugiego §. 5. ustawy z dnia 11. czerwca 1901 Dz. p. p. Nr. 66. jak najspieszniej były podejmowane.

b) ażeby do przeprowadzania postępowania wodno-prawnego przy większych robotach melioracyjnych delegował specyalnych komisarzy politycznych dokładnie obeznanych z postanowieniami ustawy wodnej.

XI. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby zreformował dotychczasową organizacyę zarządu budowli wodnych przez decentralizacyę i prowadzenie robót we własnym zarządzie.

XII. Petycya Ls. 78. Oddziału Przemyskiego c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego o regulacyę potoku Cisówki-Olszanki i Ls. 393 Towarzystwa tatrzańskiego w Krakowie o regulacyę potoków Foluszowego i Czarnego przekazuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Za Przewodniczącego:
Stadnicki.

Sprawozdawca:
Gorayski.

USTAWA

z dnia . . . . . o konserwacyi zabudowań potoków górskich w dorzeczu Skawy.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam na podstawie §. 6. ustawy z d. 4. sierpnia 1892 Dz. u. k. Nr. 68, co następuje:

§. 1.

Koszta utrzymania wykonanych zabudowań potoków górskich w dorzeczu Skawy mają być pokrywane:

1. z dochodów uzyskanych ze sprzedaży wikliny;

2, z odszkodowań i grzywien nakładanych za przekroczenia wodne przy tem przedsiębiorstwie w myśl §. 22 ustawy z d. 30. czerwca 1884 Dz. u, p. Nr. 117;

3. z corocznych datków funduszu krajowego i skarbu państwa (dotacyi dyspozycyjnej na drobne melioracye) w ciągu lat dziesięciu od r. 1901 do r. 1910 po upływie zaś tego okresu czasu z corocznych datków konkurencyjnych stron interesowanych.

§. 2.

Wysokość corocznych datków kraju i państwa w §. 1. pod 3. wymienionych wynosić ma w pierwszych trzech latach (1901—3) bez względu na istotną potrzebę po 1000 koron czyli razem 2000 koron; w następnych zaś latach siedmiu (1904 do 1910) wymierzaną ma być wysokość tych datków, z przecięcia rzeczywistych wydatków w ostatnich trzech latach, z którego to powodu należy dla tych wydatków w latach 1903—1909 uzyskać poprzednio zatwierdzenie Ministerstwa rolnictwa.

Również należy w czasie od roku 1901 do 1910 przedkładać Ministerstwu rolnictwa corocznie zamknięcie rachunkowe funduszu konserwacyjnego.

§. 3.

Dla utrzymania robót, począwszy od r. 1911 mają być utworzone po myśli §. 45 ustawy krajowej z dnia 14. marca 1875 Dz. u. k. Nr. 38 w drodze administracyjnej spółki interesowanych właścicieli gruntów i innych nieruchomości a to bez względu, czy się na to zgodzą lub nie, a rozkład datków na

poszczególnych członków spółek ma być uskutecznionym według postanowień §. 66. powołanej ustawy.

§. 4.

Zarząd funduszu konserwacyjnego w latach 1901 do 1910 sprawować będzie Wydział krajowy, nadzór zaś nad robotami konserwacyjnemi sekcya samborska c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowań potoków górskich.

Począwszy od r. 1911 zajmować się będą zarządem konserwacyi utworzone w myśl §. 3. spółki wodne, nadzorem zaś technicznym właściwa c. k. powiatowa inspekcya leśna w myśl postanowienia ustępu drugiego §. 19. ustawy z dnia 30. czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 117.

§. 5.

Wszelkie uszkodzenia wykonanych robót i kultur są wzbronione i karane będą po myśli §. 22. ustawy z dnia 30 czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 117 przez władzę polityczną.

§. 6.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi rolnictwa.

Alegat 2. do sprawozdania Komisyi gospodarstwa krajowego.

USTAWA

z dnia . . . . . uzupełniająca postanowienie §. 45. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 Dz. u. kr. Nr. 38.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. I.

§. 45. krajowej ustawy wodnej z 14. marca 1875 Dz. u. kr. Nr. 38. zostaje uchylony w dotychczasowem brzmieniu i ma opiewać, jak następuje:

§. 45.

Ustawa krajowa postanowi w każdym poszczególnym wypadku o tem, czy tam, gdzie całe miejscowości i niwy wystawione są na powtarzające się wylewy albo inne uszkodzenia przez wodę, ma nastąpić ustanowienie spółki, choćby nawet interesowani na to się nie zgodzili, czy też o wykonanie takich budowli postarać się należy za pomocą innych środków, a w szczególności datków i zaliczek z funduszów krajowych lub gminnych.

Przy takich przedsiębiorstwach przymusowych, podejmowanych w interesie dobra publicznego na podstawie projektów technicznych zatwierdzonych przez Administracyę państwa, odpada potrzeba udzielania pozwolenia przewidzianego w §. 41.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, sprawiedliwości, spraw wewnętrznych i handlu.

L. s. 1.521/1901. Lwów, dnia 2. lipca 1901.

Aleg. 145

Sprawozdanie

Komisyi gospodarstwa krajowego z przedłożenia Wydziału krajowego o krajowym kursie praktycznym dozorców drenarskich.

Wysoki Sejmie!

Z końcem marca 1901 zakończyła się nauka teoretyczna na pierwszym krajowym kursie praktycznym dozorców drenarskich z postępem przeważnie bardzo dobrym i dobrym, tak iż od roku bieżącego Wydział krajowy mieć będzie do dyspozycyi 24 wyćwiczonych dozorców do wykonania tak potrzebnego w kraju naszym drenowania.

Zmniejszenie zakresu nauki, zarówno jak i jej czasu trwania z lat 3 na 2 nie wpłynęło ujemnie na wykształcenie dozorców dla jednego specyalnie działu melioracyi, t. j. drenowania; wymagana zaś praktyka jednoroczna przed przypuszczeniem kandydatów na kurs osiągnęła cel w zupełności, gdyż uczniowie kursu drenarskiego okazują mniej pretensyi do zajęć na szerszą skalę niż dozorcy melioracyjni, są chętnymi i pracowitymi, tak iż właściciele gruntów, u których drenowanie przeprowadzają, są z ich prac zadowoleni.

Ponieważ znaczna część dozorców melioracyjnych wykształconych na trzech kursach opuściła służbę krajową, otrzymując korzystniejsze posady przy Radach powiatowych, lub też w Warszawie, wskutek czego zajęci dotychczas przy drenowaniu dozorcy melioracyjni muszą być obecnie przydzieleni do robót publicznych — zatem proponuje Wydział krajowy otwarcie nowego dwuletniego kursu drenarskiego z dniem 1. grudnia 1901 dla 25 stypendystów, którego rocznie koszta utrzymania wynosić bedą jak dotychczas 11.000 K.

Z uwagi, że mimo utworzenia oddziału melioracyjnego w lwowskiej filii Banku galic. dla handlu i przemysłu mnożą się zgłoszenia o pomoc techniczną biura melioracyjnego dla wykonania melioracyi prywatnych, komisya gospodarstwa krajowego uważa za koniecznie potrzebne otwarcie nowego dwuletniego kursu drenarskiego przy biurze melioracyjnem od 1. grudnia 1901, a przyjmując wnioski Wydziału krajowego, proponuje zarazem rezolucyą do c. k. Rządu, aby na ten nowy kurs przyznał subwencyą w dotychczasowej wysokości 4.000 koron.

Komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 12. grudnia 1900 l. 75.206 o krajowym kursie dozorców drenarskich Sejm przyjmuje do wiadomości.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do otwarcia z dniem 1. grudnia 1901 drugiego dwuletniego kursu praktycznego dozorców drenarskich.

III. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby na utrzymanie nowego dwuletniego kursu praktycznego dla dozorców drenarskich, który z dniem 1. grudnia 1901 ma być otwarty, przyznał roczny zasiłek w dotychczasowej wysokości 4.000 koron.

Za przewodniczącego: *Stadnicki.*

Sprawozdawca: *Gorayski.*

L. s. 1366/1901. Lwów, dnia 28. czerwca 1901.

Aleg. 146

Sprawozdanie

Komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności dotyczących podniesienia mleczarstwa w kraju.

Wysoki Sejmie!

W zeszłorocznem sprawozdaniu przedłożonem Wysokiemu Sejmowi o działalności Wydziału krajowego w sprawie podniesienia mleczarstwa w kraju, uznała komisya gospodarstwa krajowego sezonowe kursa mleczarskie połączone z wysełką lepszych kandydatów za granicę dla praktyki we wzorowych serkarniach tylko jako początkowy środek działania, że atoli interes przemysłu mleczarskiego stałych kursów względnie założenia szkoły mleczarskiej wymaga. Z tej to przyczyny postawiła komisya gospodarstwa krajowego żądanie, aby Wydział krajowy w sprawie założenia szkoły wszedł w kontakt z c. k. Rządem i zabezpieczył współudział c. k. Skarbu państwa w kosztach założenia i utrzymania szkoły.

Przy dyskusyi jaka się wyłoniła w Wysoklm Sejmie na posiedzeniu z dnia 4. maja 1900 wskazywano na trudności handlowe pod względem zbytu masła, poczem na wniosek posła Kramarczyka powzięto uchwałę wzywającą Wydział krajowy „aby zwrócił baczniejszą uwagę na pracę i działalność biura mleczarskiego, względnie jego kierownika, oraz dążył do jakiejś instytucyi, względnie biura jako pośrednika między małemi producentami i wytworzenia drogi zbytu dla produktów nabiałowych“.

Komisya gospodarstwa krajowego przekonuje się z zadowoleniem ze sprawozdania, że Wydział krajowy jest w obecnej chwili zajętym organizacyą stałych kursów mleczarskich, a nawet ze sprawozdania szkoły mleczarstwa względnie serkarstwa znajduje się w stadyum przygotowawczem tak, że pod tym względem nie pozostawałoby nic innego, jak tylko zachęcić Wydział krajowy, aby rozpoczęte dzieło dalej prowadził i do skutku doprowadził.

Dla spełnienia dalszego polecenia Wysokiego Sejmu zawartego w rezolucyi, względem wyszukania pośrednika dla małych producentów masła i drogi zbytu dla producentów nabiałowych wysłał Wydział krajowy instruktora mleczarstwa p. Biedronia do Berlina i Hamburga, który w istocie zawiązał pewne stosunki handlowe co do zbytu masła, a nadto porozumiewał się z przemysłowcami działu drzewnego w sprawie wyrobu odpowiednich naczyń dla transportu masła w większych i mniejszych ilościach.

Komisya gospodarstwa krajowego zaznaczyła wielokrotnie, że interes mleczarski wymaga zapewnienia dróg zbytu dla produktów mleczarskich a nadewszystko masła; konstatując z zadowoleniem, że rozpoczętą została w kierunku wskazanym akcya, wyraża komisya gospodarstwa krajowego nadzieję, że Wydział krajowy tej akcyi z rąk przed osiągnięciem pożądanego rezultatu nie wypuści.

Zabiegi czynione przez instruktora mleczarstwa w kierunku zapewnienia odpowiednich naczyń na opakowanie masła uznaje komisya gospodarstwa krajowego za rzecz pożyteczną — tak że nie może jak tylko zachęcić Wydział krajowy, ażeby rozpoczęte powyżej usiłowania aż do skutku prowadził.

Z żalem musi komisya gospodarstwa krajowego podnieść, że Wydział krajowy nie był w możności upatrzenia odpowiedniej osobistości w celu obsadzenia już przez Wysoki Sejm udotowanej posady instruktora-pomocnika mleczarskiego, skutkiem czego wynik pracy dwóch funkcyonaryuszy biura mleczarskiego nie okazał się może takim, jakimby być mógł, gdyby mieli do dyspozycyi dla czynności podrzędniejszych instruktora-pomocnika. Komisya gospodarstwa krajowego wyraża nadzieję, że Wydział krajowy brakowi temu wkrótce zaradzić potrafi.

Ze względu na przedstawiony stan rzeczy komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności dotyczących podniesienia mleczarstwa w kraju;

2. Sejm wstawia w rubr. XV. budżetu krajowego następujące wydatki:

a) utrzymanie instruktora, płaca z kosztami podróży . . . 4.500 K
b) utrzymanie instruktora-adjunkta z kosztami podróży . . . 2.900 „
c) na urządzenie kursów mleczarskich, stypendya dla serkarzy i na środki demonstracyjne do nauki mleczarstwa . . . . . 6.000 „
d) na pomocnika instruktora mleczarstwa . . . . . 1.400 „

Za Przewodniczącego:
Stadnicki.

Sprawozdawca:
Wincenty Kraiński.

L. s. 1.482/901.

We Lwowie, dnia 1. lipca 1901.

Aleg. 147

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o zamknięciu rachunków galic. funduszu propinacyjnego za rok 1899 i o preliminarzu funduszu tego na rok 1901.

Wysoki Sejmie!

Zamknięcie rachunków za rok 1899, przedłożone przez c. k. Dyrekcyę galic. funduszu propinacyjnego obejmuje:

I.	Fundusz propinacyjny	ogólny z nadwyżką dochodu	728.419 zł. 74½ ct.
II.	„ „	zasobowy „ „	144.468 „ 50 „
III.	„ „	rezerwowy obrotowy z nadwyżką	182.465 „ 22 „
IV.	„ „	rezerwowy zarodowy z nadwyżką	198.924 „ 09 „

Dyrekcya odpisała wierzytelności do ściągnięcia niemożliwe w sumie 20.520 zł. 74½ ct. skutkiem czego nadwyżka dochodów ogólnego funduszu propinacyjnego obniżyła się do kwoty . . . . . 707.899 zł. którą do funduszu zasobowego wliczono.

Fundusz ten, który powstał z nadwyżek nagromadzonych w czasie od objęcia propinacyi przez Dyrekcyę, wynosił w majątku zarodowym:

z końcem r. 1898	3,424.654 zł. 99½ ct.
zaś z końcem r. 1899	4,314.953 „ 49½ „
zatem wzrósł w r. 1899 o	890 298 zł. 57 ct.

Fundusz rezerwowy zaś, który objęty został przez Dyrekcyę równocześnie z objęciem zarządu prawa propinacyi, z końcem r. 1898 wynosił w majątku zarodowym . . . . . 6,799.884 zł. 14 ct.
zaś z końcem r. 1899 . . . . . 6,998.808 „ 23 „
wzrósł przeto o . . . . . 198.924 zł. 09 ct.

Zliczając przybytek w obu tych funduszach zasobowym i rezerwowym, które razem wzięte tworzą kapitał uzbierany tak przed wykupnem prawa propinacyi jak po dokonanem wykupnie, okazuje się, że ogólny przyrost w r. 1899 wynosił w majątku zarodowym sumę . . . . . **1,089.222 zł. 36 ct.** co niezawodnie jako bardzo korzystny wynik uznać należy.

Rezultat ten jest tem więcej zadowalniający, jeżeli się uwzględni, że w roku 1899 znowu przeszło 200 szynków ubyło. — Ilość szynkarzy bowiem wynosiła w roku 1898 . . . . . 13.513
a w roku 1899 tylko 13.308
zatem mniej o 205

Od chwili objęcia zarządu prawa propinacyi przez Dyrekcyę, do końca roku 1899, liczba szynków zmniejszyła się o 1.300, co jest objawem bardzo pocieszającym.

Po tych uwagach wnosi komisya:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sprawozdanie *c.* k. Dyrekcyi galic. funduszu propinacyjnego z przedłożeniem zamknięć rachunkowych za rok 1899 i preliminarzy na rok 1901 przyjmuje Sejm do wiadomości i wyraża Dyrekcyi uznanie.

I.

Zamknięcie rachunków galic. funduszu propinacyjnego ogólnego za rok 1899.

Dochody.

1. Czynsze propinacyjne preliminowano były w sumie 3,810.000 zł. — ct.
wpłynęło . . . . . 3,827.649 „ 67½ „
więcej . . . 17.649 zł. 67½ ct.

a to głównie z powodu ściągnięcia zaległych należytości.

2. Z opłat szynkarskich preliminowano . . . 187.000 zł. — ct.
wpłynęło . . . . . 190.527 „ 50½ „
więcej . . . 3.527 zł. 50½ ct.

3. Z opłat od zakładania gorzelni nic nie preliminowano, wpłynęła zaś kwota . . . . . 125 zł.

4. Z grzywn propinacyjnych preliminowano . . 3.100 zł. — ct.
wpłynęło . . . . . 2.706 „ 07 „
mniej . . . 393 zł. 93 ct.

5. Dochód ze sprzedaży skonfiskowanych przedmiotów preliminowano w kwocie . . . . . 20 zł. — ct.
wpłynęło . . . . . 184 „ 42 „
więcej . . . 164 zł. 42 ct.

6. Odsetki zwłoki w budżecie wstawiono w kwocie . 10.000 zł. — ct.
ściągnięto . . . . . 14.205 „ 77 „
więcej . . . 4.205 zł. 77 ct

7. Zasiłek z milionowej subwencyi państwowej w sumie . . 891.129 zł wpłynął w tej samej sumie.

8. Z odsetek od lokowanych kapitałów wstawiono w budżecie tylko dochód . . . . . 10.000 zł. — ct.
zaś odsetki te przyniosły . . . . . 124.221 „ 04½ „
zatem więcej. . 114.221 zł. 04½ ct.

9. Rozmaite dochody w budżecie obliczono na . 1.000 zł. — ct.
zaś przyniosły te dochody . . . . . 23.202 „ 24 „
więcej . . . 22.202 zł. 24 ct.

Wydatki.

1. Na spłatę wylosowanych obligacyi preliminowano . 1,993.500 zł.
wypłacono . . . . . 1,944.600 „
mniej . . . 48.900 zł.

2. Na wypłatę kuponów wstawiono w budżecie . . 1,876.436 zł.
wypłacono faktycznie . . . . . 1,920.804 „
więcej . . . 44.368 zł.

3. Na prowizyę bankową za wypłacenie wylosowanych obligacyi i kuponów przyjęto w budżecie . . . . . 3.200 zł. — ct.
wydano . . . . . 2.554 „ 31 „
mniej . . . 645 zł. 69 ct.

4. Na stemplową należytość od subwencyi państwowej wydano zgodnie z budżetem. . . . . 2.790 zł.

5. Na podatek dochodowy od czynszów propinacyjnych za lata dawniejsze nic nie preliminowano, gdyż wydatek ten nie był wcale przewidziany — lecz z powodu zaległości, które w czasie układania preliminarza budżetu nie były znane, Dyrekcya zmuszoną była zapłacić kwotę . . . . . 6.788 zł. 93½ ct.

6. Na podatek rentowy od obligacyi propinacyjnych wstawiono
w budżet . . . . . 187.644 zł. — ct.
wypłacono . . . . . 190.423 „ 20 „
więcej . . . 2.779 zł. 20 ct.
z powodu zapłacenia zaległości z r. 1898.

7. Tytułem podatku zarobkowego zapłacono zgodnie z budżetem 121.912 zł.

8. Tytułem bonifikacyi funduszu krajowego i funduszów powiatowych za ubytek w dochodach, wynikający ze zmiany systemu opodatkowania funduszu propinacyjnego zapłaciła Dyrekcya zgodnie z budżetem . . . . 158.948 zł.

Sumę dochodów według budżetu preliminowano na . 4,912.249 zł. — ct.
wpłynęło faktycznie . . . . . 5,073.950 „ 94½ „
zatem więcej . 161.701 zł. 94½ ct.

Suma wydatków w budżecie była preliminowaną na. 4,344.430 zł. — ct.
wydano rzeczywiście . . . . . 4,343.820 „ 44½ „
zatem mniej. . 3.390 zł. 44½ ct.

Wynik gospodarki w r. 1899 jest przeto korzystniejszy od budżetu o . . . . . 165.092 zł. 39 ct.

II.

Zamknięcie rachunków galic. funduszu propinacyjnego zasobowego za rok 1899.

Dochody tego funduszu według budżetu miały wynosić 109.386 zł. — ct.
wpłynęło zaś . . . . . 144.468 „ 50 „
zatem rezultat jest korzystniejszy od budżetu . . 35.082 zł. 50 ct.
co pochodzi ztąd, że w budżecie nie były preliminowane odsetki od nadwyżki dochodów uzyskanej w roku 1898, która wpłynęła do tego funduszu już po ułożeniu preliminarza.

III.

Zamknięcie rachunków galic. funduszu propinacyjnego rezerwowego w majątku obrotowym za rok 1899.

Fundusz ten pokrywa wszelkie wydatki administracyjne, zaś dochodem jego są odsetki od papierów wartościowych, będących własnością tego funduszu.

Dochód preliminowano w sumie . . . . 267.237 zł. — ct.
wpłynęło zaś . . . . . 278.171 „ 93½ „
więcej o . . 10.934 zł. 93½ ct.

Mianowicie tytułem odsetek od papierów wartościowych, zamiast obliczonej w budżecie sumy . . . . . 267.237 zł. — ct.
wpłynęło . . . . . 276.108 „ 47 „
więcej . . 8.871 zł. 47 ct.
dlatego, ponieważ w budżecie nie były uwzględnione odsetki od nadwyżki dochodów z roku 1898, która do funduszu tego wpłynęła już po ułożeniu preliminarza.

Oprócz tego wpłynęły nieprzewidziane w budżecie dochody rozmaite . . . . . 2.063 zł. 46½ ct.

przez co nadwyżka dochodów przekraczająca budżet podniosła się do kwoty . . . . . 10.934 „ 93½ ct.

Wydatki były w budżecie przyjęte w sumie . . 104.164 „ — ct.
zaś wydano tylko . . . . . 96.044 „ 22½ „
zatem mniej . . 8.119 zł. 77½ ct.

Mianowicie zaoszczędzono:

W poz. 4.	dyurna	450 zł. 44	ct.
„ „ 7.	koszta administracyi powiatowej. .	3.058 „ 42	„
„ „ 8.	dyety i koszta podróży . . .	627 „ 78	„

*

W poz. 9. potrzeby kancelaryjne . . .	1.753 zł.	46	ct.
„ „ 10. drobne koszta zarządu . . .	159 „	36	„
„ „ 12. remuneracye, zapomogi i nieprzewidziane	2.375 „	63½	„

Oprócz tych rzeczywistych oszczędności wydano w r. 1899 w poz. 6. czynsze najmu mniej kwotę . . . . . 625 zł. — ct.
dlatego, że całej należytości za rok 1899 nie uiszczono, lecz pozostała wykazana w zamknięciu zaległość powyżej wymieniona.

Ogółem przeto wydano (z doliczeniem 4 ct. przy poz. 3) mniej o kwotę	9.050 zł.	13½	ct.
a potrącając przekroczenie w poz. 1. płace urzędników .	894 „	36	„
z powodu awansu, tudzież przekroczenie w poz 2. płace sług .	36 „	—	„
czyli razem . .	930 zł.	36	ct.
okazuje się, że wynik jest korzystniejszy od budżetu o kwotę	8.119 „	77½	„
a jeżeli potrącimy zaległość w czynszu najmu 625 zł. — ct.			
i zaległość w płacach urzędników . . . 559 „ 39 „			
czyli razem . .	1.184 „	39	„
pozostanie jeszcze rezultat korzystniejszy od budżetu o kwotę .	6.935 zł.	38½	„

IV.

Zamknięcie rachunków galic. funduszu propinacyjnego rezerwowego w majątku zarodowym za rok 1899.

Do funduszu tego Wysoki Sejm budżetu nie uchwala. Wpływy do funduszu tego w r. 1899 były następujące:

Poz. 1. z dawnych opłat szynkarskich . . .	106 zł.	31	ct.
„ 2. z dawnych grzywn	37 „	03	„
„ 3. z odsetek zwłoki	12 „	26	„
„ 4. nadwyżka dochodów tego funduszu z roku 1898	181.844 „	64	„
ogółem . .	182.000 zł.	24	ct.

Przedstawiwszy wyniki gospodarstwa w r. 1899 w czterech funduszach, na które podzielony jest galic. fundusz propinacyjny, wnosi Komisya budżetowa:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Zamknięcie rachunków galic. funduszu propinacyjnego za rok 1899 przyjmuje Sejm do wiadomości i te rachunki zatwierdza.

Przystępując do preliminarzy budżetów funduszu propinacyjnego na r. 1901 przedkłada Komisya budżetowa te preliminarze dla trzech funduszów odrębnych, jak w latach ubiegłych.

I.

Budżet galic. funduszu propinacyjnego ogólnego na rok 1901.

Dochody:

Poz. 1. Dochód z czynszów propinacyjnych preliminuje Dyrekcya w sumie	7,800.000	K
w porównaniu z przyjętą w budżecie na rok 1900 sumą .	7,750.000	„
więcej . .	50.000	K
Szczegółowy wykaz czynszów, zestawiony według powiatów, do preliminarza dołączony wykazuje sumę	7,856.283	K
jako należytość funduszu, z której jednak Dyrekcya na możliwe opusty potrąca	56.283	„
i wstawia do preliminarza tylko zaokrągloną sumę . .	7,800.000	„

a komisya tę kwotę przyjmuje.

W poz. 2. opłaty od szynkarzy preliminuje Dyrekcya zgodnie z budżetem na rok 1900 kwotę . . . . . 374.000 K

W poz. 3. opłaty od nowej gorzelni żadnego dochodu nie preliminowano.

W poz. 4. grzywny zgodnie z budżetem na rok 1900 preliminowaną jest kwota . . . . . 6.200 K

W poz. 5. zgodnie z budżetem zeszłorocznym jako dochód ze sprzedaży skonfiskowanych przedmiotów . . . . . 40 K

W poz. 6. odsetki zwłoki, zgodnie z zeszłorocznym budżetem 20 000 „

W poz. 7. zasiłek z milionowej subwencyi państwowej . 1,782.258 „

W poz. 8. odsetki od lokowanych kapitałów z dochodów bieżących, zamiast przyjętej w budżecie na r. 1900 sumy 50.000 K, preliminuje Dyrekcya 100.000 K a to ze względu na korzystny rezultat dochodów w tej pozycyi w r. 1899 — a Komisya budżetowa to podwyższenie jako uzasadnione przyjmuje.

W poz. 9. rozmaite dochody wstawia Dyrekcya zgodnie z zeszłorocznym budżetem kwotę . . . . . 2.000 K

Wydatki:

Poz. 1. Na spłatę kapitałów za wylosowane obligacye preliminuje Dyrekcya odpowiednio do wysokości rat amortyzacyjnych płatnych 30. czerwca i 31. grudnia 1901 planem umorzenia objętych, sumę. . . . . 4,315.700 K

a w poz 2. na wypłatę kuponów od pozostających w obiegu obligacyi, również zgodnie z rzeczonym planem amortyzacyjnym . . . 3,424.210 K

W poz. 3. na prowizyę bankową, zgodnie z zeszłorocznym budżetem . . . . . 6.400 K

W poz. 4. na stemplową należytość od kwitów na subwencyę państwową zgodnie z zeszłorocznym budżetem . . . . . 5.580 K

W poz. 5. na podatek dochodowy od czynszów propinacyjnych, zaległy z lat przed reformą systemu podatkowego, żadna kwota nie jest preliminowaną, gdyż nie można przewidzieć, czy takie zaległości do uiszczenia przypadną.

W poz. 6. na zapłatę rentowego podatku od obligacyi preliminowano . . . . . 342.421 K odpowiednio do sumy obligacyi w obiegu będących.

W poz. 7. na zapłatę podatku zarobkowego, zgodnie z zeszłorocznym budżetem . . . . . 243.824 K

W poz. 8. tytułem bonifikacyi funduszu krajowego i funduszów powiatowych za ubytek w dochodach, spowodowany zmianą systemu podatkowego, zgodnie z zeszłorocznym budżetem . . . . . 317.896 K

W poz. 9. wstawia Dyrekcya nowy wydatek ryczałtowy w kwocie . . . . . 20.000 K jako ekwiwalent należytości stemplowych od kwitów na płacone przez dzierżawców prawa propinacyi raty czynszowe, a to na podstawie ugody zawartej między władzą skarbową a Dyrekcyą funduszu propinacyjnego.

Przyjęciem na fundusz propinacyjny tej ryczałtowej opłaty załatwione zostały pretensye c. k. Skarbu do należytości stemplowych, których uiszczenia żądano od dzierżawców, pomimo, że przez szereg lat kwity te wydawały c. k. Urzędy podatkowe nie żądając żadnej opłaty stemplowej, której zresztą dzierżawcy nie są obowiązani płacić, mając prawo otrzymać od dotyczącej kasy należyte pokwitowanie, według osnowy kontraktów dzierżawnych i ogólnych postanowień ustawy cywilnej. Skoro jednak władze skarbowe pomimo tego od dzierżawców propinacyi żądały uiszczenia należytości stemplowej od kwitów wydawanych im przez urzędy podatkowe, a nawet nakładały kary stemplowe tym, którzy należytości takich nie chcieli uiścić, Dyrekcya funduszu propinacyjnego była zmuszoną dążyć do załatwienia tej sprawy w drodze ugodowej, aby dzierżawców ochronić od powtarzających się przy każdej racie czynszowej żądań c. k. władz skarbowych.

Komisya budżetowa uznaje ten sposób załatwienia, jakkolwiek obciążający Dyrekcyę rocznym wydatkiem 20.000 koron, jako właściwy i wobec zachodzących stosunków nieunikniony, gdyż Dyrekcya nie mogła dopuścić, aby pociągano dzierżawców do płacenia stemplowych należytości, nieprzewidzianych w kontraktach dzierżawnych, wbrew dziesięcioletniej praktyce, według której wydawano im kwity niestemplewane z urzędów podatkowych, pobierających czynszowe raty propinacyjne.

Po tych uwagach wnosi Komisya budżetowa:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący budżet dochodów i wydatków gal. funduszu propinacyjnego ogólnego na rok 1901.

Dochody:

Poz. 1.	Czynsze propinacyjne	7,800.000 K
„ 2.	Opłaty od szynkarzy	374.000 „
„ 3.	Opłaty od zakładania gorzelń	— „
„ 4.	Grzywny propinacyjne	6.200 „
„ 5.	Dochód ze sprzedaży skonfiskowanych przedmiotów	40 „
„ 6.	Odsetki zwłoki	20.000 „
„ 7.	Zasiłek ze subwencyi państwowej	1,782.258 „
„ 8.	Odsetki od lokacyi gotówki	100.000 „
„ 9.	Rozmaite	2.000 „
	Suma dochodów	10,084.498 K

Wydatki:

Poz. 1.	Spłata wylosowanych obligacyi	4,315.700 K
„ 2.	Wypłata kuponów	3,424.210 „
„ 3.	Prowizya bankowa	6.400 „
„ 4.	Stemple na kwity od subwencyi państwowej	5.580 „
„ 5.	Podatek rentowy	342.421 „
„ 6.	Podatek zarobkowy	243.824 „
„ 7.	Bonifikacya funduszu krajowego i funduszów powiatowych	317.896 „
„ 8.	Ryczałt za stemple od kwitów na czynsze propinacyjne	20.000 „
	Suma wydatków	8,676.031 K

Porównując dochody	10,084.498 K	
z wydatkami	8,676.031 „	
okazuje się nadwyżka	1,408.467 K	

II.

Budżet galicyjskiego funduszu propinacyjnego zasobowego na rok 1901.

Dyrekcya preliminuje jedną tylko pozycyę dochodu t. j. odsetki od efektów do tego funduszu należących, a Komisya budżetowa zgodnie z preliminarzem wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić budżet galic. funduszu propinacyjnego zasobowego na rok 1901.

Dochód:

Poz. 1.	Odsetki	359.717 K

III.

Budżet galicyjskiego funduszu propinacyjnego rezerwowego na rok 1901.

Dyrekcya preliminuje w dochodach tylko odsetki od papierów wartościowych do tego funduszu należących, a w wydatkach koszta administracyjne w kwotach supełnie zgodnych budżetem na rok 1900 uchwalonym z jedynym tylko wyjątkiem co do pozycyi 1. t. j. płace urzędników, w której z powodu awansu tudzież kwinkweniów zamiast uchwalonej na rok 1900 kwoty . . . . 67.566 K
preliminowaną jest kwota . . . . . 70.390 „

zatem więcej o . . 2.824 K

Komisya budżetowa wnosi przeto zgodnie z preliminarzem Dyrekcyi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący budżet dochodów i wydatków galic. funduszu propinacyjnego rezerwowego na rok 1901.

Dochody:

Poz. 1.	Odsetki	569.363 K

Wydatki:

Poz.	1.	Płace urzędników	70.390 K
„	2.	Płace sług	2.800 „
„	3.	Adyuta	1.600 „
„	4.	Dyurna	31.819 „
„	5.	Ryczałt na utrzymanie kasy	20.000 „
„	6.	Czynsze najmu	5.000 „
„	7.	Koszta administracyi powiatowej	52.000 „
„	8.	Dyety i koszta podróży	1.000 „
„	9.	Potrzeby kancelaryjne	3 000 „
„	10.	Drobne koszta zarządu	2.000 „
„	11.	Koszta sądowe	1.200 „
„	12.	Remuneracye, zapomogi, nieprzewidziane . .	20.000 „
		Razem . .	210.809 K

Porównując dochody	569.363 K	
z wydatkami	210.809 „	
okazuje się nadwyżka . . .	358.554 K	

Doliczając do wykazanej poprzednio przy budżecie funduszu propinacyjnego ogólnego nadwyżki w kwocie . . . . . 1,408.467 K
nadwyżkę z budżetu funduszu rezerwowego . . . 358.554 „
i nadwyżkę funduszu zasobowego . . . . . 359.717 „
wynosi spodziewany wzrost funduszów w r. 1901 ogółem . 2,126.738 K

Za przewodniczącego:
Badeni.

Sprawozdawca:
Skałkowski.

Ls. 1481/1901.

We Lwowie, dnia 1. lipca 1901

Aleg. 148

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o zamknięciu rachunków galic. funduszu propinacyjnego za rok 1900 i preliminarza na rok 1902.

Wysoki Sejmie!

Według przedłożonych zamknięć rachunkowych za rok 1900. stan funduszów, na które dzieli się galic. fundusz propinacyjny, przedstawia się bardzo pomyślnie, a wynik roku 1900 kończącego dziesięciolecie administracyi prawa propinacyi przez Dyrekcyę tego funduszu, wykazuje nadwyżki bardzo znaczne, mianowicie:

I. galic. fundusz propinacyjny ogólny wykazuje nadwyżkę .	1,493.860	K. 24	gr.
a potrącając kwotę odpisaną z zaległości . . .	29.506	„ 82	„
wynosi nadwyżka	1,464.553	K. 92	gr.
II. fundusz propinacyjny zasobowy osiągnął nadwyżkę .	340.904	„ 2	„
III. fundusz propinacyjny rezerwowy wykazuje w majątku obrotowym zwyżkę	413.369	„ 18	„
IV. fundusz propinacyjny rezerwowy w majątku zarodowym wykazuje zwyżkę	470.132	„ 83	„

Zarodowy majątek funduszu propinacyjnego, obejmujący kapitały, uzbierane tak przed dokonanem wykupnem propinacyi, jak podczas zarządu tego prawa przez Dyrekcyę. tak się przedstawia z końcem r. 1900:

fundusz rezerwowy posiadał z końcem r. 1900 kapitały w wysokości . , ...	14,467.749	K. 29	gr.
a gdy Dyrekcya objęła z końcem r. 1889 fundusz ten w sumie	7,623.565	„ 82	„
przeto fundusz ten wzrósł od r. 1890. do końca r. 1900 o	6,844.183	K. 47	gr.

fundusz zasobowy, powstały z zaoszczędzeń uzyskanych przez Dyrekcyę z bieżących dochodów, lecz z wy-

łączeniem odsetek rezerwowego funduszu, doszedł z końcem r. 1900 do posiadania kapitału w sumie 10,560.768 K. 3 gr.
a razem z funduszem rezerwowym, którego majątek zarodowy wzrósł do sumy . . . . . *14,467.749* „ *29* „
okazuje się stan ogólny majątku funduszu propinacyjnego z końcem roku 1900 . . . . . **25.028,517** „ **32** „
zaś w porównaniu ze stanem funduszu z końcem roku 1899 22,627.523 „ 45 „

wynosi powiększenie majątku w r. 1900 . . . 2,400.993 K. 87 gr.

Ten wzrost funduszu zawdzięcza kraj energicznej i sprężystej administracyi, sprawowanej przez Dyrekcyę, która otrzymany z początkiem r. 1900 fundusz rezerwowy prawie podwoiła, pomimo, że z dochodów tego funduszu pokrywane są koszta zarządu, oprócz tego zaś przeszło 10 milionów koron uzbierała z dochodów bieżących, tak iż z końcem r. 1900 majątek funduszu przekroczył już sumę 25 milionów.

Jak w poprzednich sprawozdaniach, tak i w niniejszem Komisya zaznacza, że ten znakomity wzrost funduszów odbywał się pomimo zmniejszającej się stale liczby szynków.

W r. 1890 liczba szynków, opłacających taksy na rzecz funduszu propinacyjnego, wynosiła 14.608
zaś w r. 1900 ilość szynków zmniejszyła się do 13 251

zatem ubyło szynków 1.357

Komisya budżetowa wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie c. k. Dyrekcyi galic. funduszu propinacyjnego z zamknięcia rachunków za rok 1900 i preliminarza na rok 1902 wyrażając Dyrekcyi uznanie z powodu tak korzystnych wyników administracyi.

Przechodząc do poszczególnych zamknięć rachunkowych, Komisya przedstawia Wysokiemu Sejmowi rezultaty osiągnięte w czterech funduszach, na które dzieli się galic. fundusz propinacyjny.

I.

Zamknięcie rachunków galic. funduszu propinacyjnego

ogólnego za rok 1900.

Dochody.

Poz. 1. Czynsze propinacyjne wpłynęły w sumie . . . 7,811.421 K. 61 gr.
w budżecie przyjęto . . . . . 7,750.000 „ — „

zatem wpłynęło więcej . . . . . 61.421 K. 61 gr.

Poz. 2. opłaty od szynkarzy przyniosły . . . . 368.283 „ 9 „
w porównaniu z preliminowaną sumą . . . 374.000 „ — „

wpłynęło mniej . . . . . 5.716 K. 91 „
pozostała zaś w tej pozycyi z końcem roku 1900 zaległość 90.244 koron 45. gr.

Poz. 3. z opłat od zakładania nowych gorzelni, żaden dochód nie był preliminowany, wpłynęła jednak kwota . . 450 K. — gr.

Poz. 4. z grzywn propinacyjnych ściągnięto . . . . 4.176 „ 47 „
preliminowano z tego źródła . . . . . 6.200 „ — „

przeto wpłynęło mniej . . . . 2.023 K. 53 gr.
a pozostała z zaległości kwota 27.772 koron. 45 gr.

Ściąganie tych grzywn, nakładanych na pokątne szynkarstwo, jest wielce utrudnione, lecz Dyrekcya stara się egzekwować te grzywny jak najenergiczniej, i dopiero w razie zupełnej niemożności ściągnięcia odpisuje takie zaległości.

Poz. 5.	ze sprzedaży skonfiskowanych przedmiotów uzyskano	120 K.	74 gr.
	preliminowano	40 „	— „
	zatem wpłynęło więcej	80 K.	74 gr.
Poz. 6.	odsetki zwłoki przyniosły	27.013 „	84 „
	w budżecie przyjęto	20.000 „	— „
	zatem uzyskano więcej	7.013 K.	84 gr.
Poz. 7.	Z państwowej subwencyi wpłynęła przewidziana w budżecie suma	1,782.258 „	— „
Poz. 8.	odsetki od lokowanej gotówki przyniosły	173.869 „	85 „
	zamiast przyjętej w budżecie sumy	50.000 „	— „
	zatem więcej	123.869 K.	85 gr.
Poz. 9.	rozmaite dochody wpłynęły w kwocie	39.335 „	89 „
	a gdy w budżecie wstawiono	2.000 „	— „
	przeto wpłynęło więcej	37.335 K.	89 gr.
	Suma dochodów wynosi według zamknięcia	10,206.929 „	93 „
	W budżecie przyjęto dochody w sumie	9,984.498 „	— „
	Zatem wpłynęło więcej	222.431 K.	93 gr.

Wydatki.

Poz. 1.	na wypłatę wylosowanych obligacyi wydano	4,010.100 K.	
	w budżecie przyjęto zgodnie z planem losowania	4,148.200 „	
	wydano przeto mniej	138.100 K.	
	gdyż nie wszystkie wylosowane obligacye w terminie płatności do zrealizowania przedłożone zostały.		
Poz. 2.	na wypłatę zapadłych kuponów wydano	3,655.540 K.	
	w budżecie zgodnie z planem umorzenia wstawioną była suma	3,591.796 „	
	zatem wydano więcej	63.744 K.	
	gdyż zgłoszono do wypłaty także kupony dawniej zapadłe, na które osobny fundusz, odpowiadający zaległej z tego tytułu należytości, jest przechowany.		
Poz. 3.	tytułem prowizyi bankowej za wypłatę wylosowanych obligacyi i zapadłych kuponów zapłacono	5.169 K.	42 gr.
	w porównaniu z kwotą w budżecie przyjętą	6.400 „	— „
	mniej	1.230 K.	58 gr.
Poz. 4.	należytość stęplowa od kwitów na subwencyę państwową wynosiła zgodnie z budżetem	5.580 K.	
Poz. 5.	tytułem podatku dochodowego od czynszów propinacyjnych za lata dawniejsze, t. j. przed reformą systemu podatkowego, wypłacono nieprzewidzianą w budżecie kwotę	72.474 K.	57 gr.
Poz. 6.	tytułem podatku rentowego wydano	364.894 K.	80 gr.
	w budżecie przyjęto wydatek	359.180 „	— „
	zatem wydano więcej	5.714 K.	80 gr.
Poz. 7.	podatek zarobkowy zapłacono zgoduie z budżetem w sumie	243.824 K.	— gr.
Poz. 8.	tytułem bonifikacyi funduszu krajowego i funduszów powiatowych za ubytek w dochodach w myśl dotyczącej ustawy krajowej zapłacono	238.422 „	— „

zaś pozostała zaległość do uiszczenia 79.474 Koron. która doliczona do kwoty już zapłaconej wynosi łącznie z tą kwotą zapłaconą 317.896 Koron zgodnie z budżetem.

Poz. 9. obejmuje wydatek budżetem nieprzewidziany, t. j. ryczałt tytułem ekwiwalentu należytości stemplowych od kwitów na czynszowe raty składane przez dzierżawców prawa propinacyi, która to należytość przez c. k. Ministerstwo Skarbu na podstawie rokowań z Dyrekcyą funduszu propinacyjnego przeprowadzonych, oznaczoną została na 20.000 Koron rocznie, a to począwszy od 1. października 1900, skutkiem czego na rok 1900, przypadło do uiszczenia za pierwszy kwartał . . . . . 5.000 K. — gr.

Suma wydatków wynosi według zamknięcia . . . 8,672.876 „ — „

w porównaniu z budżetem, w którym suma wydatków wynosiła . . . . . 8.601.004 „ 79 „

wydano mniej . . . . . 71.871 K, 21 gr.

W dochodach zaś nadwyżka ponad sumę przewidzianą budżetem . . . . . 222.431 „ 93 „

zatem rezultat korzystniejszy od budżetu . . . *294.303* K. *14* gr.

przyczem jednak należy mieć na uwadze, że pozostała zaległość co do uiszczenia tytułem bonifikacyi funduszu krajowego i funduszów powiatowych w kwocie 79.474 koron.

II.

Zamknięcie rachunków

Galicyjskiego funduszu propinacyjnego zasobowego za rok 1900.

Dochody tego funduszu według budżetu miały wynosić . . 300.175 K. — gr.

wpłynęło faktycznie . . . . . 340.904 „ 02 „

zatem więcej . . . . . 40.729 K. 02 gr.

dlatego, ponieważ w budżecie nie uwzględniono procentów od nadwyżki dochodu, uzyskanej w roku 1899, która do funduszu zasobowego wpłynęła już po ułożeniu preliminarza na rok 1900.

III.

Zamknięcie rachunków

Galicyjskiego Funduszu propinacyjnego rezerwowego w majątku obrotowym za rok 1900.

Dochody tego funduszu były preliminowane w sumie . . . 555.661 K. — gr

wpłynęło zaś . . . . . 612 561 „ 85 „

zatem więcej . . . . . 56.900 K. 85 gr.

Tytułem odsetek od papierów wartościowych zamiast przyjętej w budżecie sumy . . . . . 555.661 K. — gr.
uzyskano . . . . . 611.487 „ 95 „

zatem więcej . . . . . 55.826 K. 95 gr.

z tego powodu, ponieważ budżetem nie były objęte dochody od tych papierów wartościowych, które fundusz ten nabył z nadwyżki dochodów z roku 1899, którą otrzymał już po ułożeniu preliminarza na rok 1900.

Oprócz tego wpłynęły dochody rozmaite, budżetem nieprzewidziane, w kwocie 1.073 Kor. 90 gr. przez co nadwyżka dochodów ponad budżet wzrosła do sumy 56.900 K. 85 groszy.

Wydatki tego funduszu, t. j. koszta administracyi oznaczone były w budżecie na sumę . . . . . 207.985 K. — gr.
wydano faktycznie . . . . . 196.716 „ 23 „

zatem mniej . . . . . 11.268 K. 77 gr.

Mianowicie zaoszczędziła Dyrekcya funduszu propinacyjnego na następujących pozycyach:

Poz. 1. płace urzędników . . . . . 465 K. 17 gr.
jakkolwiek jest to zaoszczędzenie tylko pozorne, gdyż pozostała zaległość z roku 1900 w kwocie 991 K. 22 gr.
Poz. 2. płace sług . . . . . 386 „ 72 „
Poz. 4. dyurna . . . . . 1.354 „ 84 „
Poz. 7. koszta administracyi powiatowej . . . . . 3.629 „ 06 „
Poz. 8. dyety i koszta podróży . . . . . 618 „ 52 „
Poz. 10. drobne koszta zarządu . . . . . 522 „ 58 „
Poz. 12. remuneracye, zapomogi i nieprzewidziane . . . 5.569 „ 16 „

Razem wydano mniej . . . . . 12.546 K. 13 gr.

Przekroczono zaś 2 pozycye budżetowe, a mianowicie:
W poz. 6. „czynsze najmu“ zamiast wstawionej w budżet kwoty 5000 K. — g.
zapłacono . . . . . 6250 „ — „

zatem więcej . . . . . 1250 K. — g.
dlatego ponieważ oprócz należytości bieżącej za rok 1900 uiszczono także zaległą ratę kwartalną z roku 1899.

W poz. 9. „potrzeby kancelaryjne“ zamiast wstawionej w budżet kwoty . . . . . 3000 K. — g.
wydano . . . . . 3027 „ 36 „

zatem więcej . . . . . 27 „ 36 „

Ogółem przeto wydano więcej . . . . . 1.277 K. 36 g.
a gdy zaoszczędzenia wynoszą . . . . . 12.546 „ 13 „

przeto wynik korzystniejszy od budżetu o kwotę . . . 11.268 K. 77 g

IV.

Zamknięcie rachunków

Galicyjskiego funduszu propinacyjnego rezerwowego w majątku zarodowym za rok 1900.

Do funduszu tego, którego budżetu Wysoki Sejm nie uchwala wpłynęły w roku 1900 następujące kwoty:

Poz. 1. z dawnych opłat szynkarskich	579 K. 08 g.
Poz. 2. z grzywien propinacyjnych	2.281 „ 07 „
Poz. 3. zwyżka dochodów majątku obrotowego . . .	413.369 „ 18 „
Razem . . .	416.229 K. 33 g.

Stan majątku zarodowego w funduszn rezerwowym wynosił z dniem 31. grudnia 1900 . . . . . 14,467.749 K 29 g.

z tego w papierach wartościowych . :	11,396.500 K. — g.
w lokowanych kapitałach . .	2,983.500 „ 42 „
w gotówce	87.748 „ 87 „

zaś stan majątku zarodowego w funduszu zasobowym wynosił z dniem 31 grudnia 1900 . . . . . *10,560.768 K. 03 g.*

z tego w papierach wartościowych . .	9,778.300 K. — g.
w lokowanych kapitałach , .	782.468 „ 03 „

wynosił przeto zapas efektów wartościowych w obu tych funduszach:

a) w funduszu rezerwowym	11,396.500 „ — „
b) „ zasobowym	9,778.300 „ — „
Razem . . .	21,174.800 K. — g.

zaś stan kapitałów lokowanych na procent w inny sposób, t. j. nie przez zakupno efektów wynosił:

a) w funduszu rezerwowym	2,983.500 K. 42 g.
b) „ zasobowym	782.468 „ 03 „
Razem . . .	3,765.968 K. 45 g.

Komisya budżetowa zasięgnęła informacyi w c. k. Dyrekcyi galicyjskiego funduszu propinacyjnego co do sposobu tej lokacyi i otrzymała wyjaśnienie, że z powyższej sumy było z końcem roku 1900 ulokowanem:

w kasie Wydziału krajowego	2,680.000 K. — g.
w kasie Banku krajowego	450 812 „ 99 „
w galic. Kasie oszczędności	349.450 „ — „
w kasie król. stoł. miasta Lwowa	285.705 „ 46 „
razem jak wyżej .	3,765.968 K. 45 g.

Komisya budżetowa przedstawiwszy rezultaty uzyskane z końcem roku 1900 wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Zamknięcie rachunku galicyjskiego fnuduszu propinacyjnęgo za rok 1900 przyjmuje Sejm do wiadomości i te rachunki zatwierdza.

Preliminarze na rok 1902 przedkłada Komisya w sposób dotychczas przyjęty w trzech działach:

I.

Budżet galic. funduszu propinacyjnego ogólnego

na rok 1902.

Dochody.

Poz. 1. Dochód z czynszów propinacyjnych preliminuje Dyrekcya na rok 1902 w okrągłej sumie . . . . . 8,000.000 K. — g.

w porównaniu z kwotą preliminowaną na rok 1901 . 7,800.000 „ — „

więcej . . . . . 200.000 K. — g.

Cyfra proponowana przez Dyrekcyę oparta jest na szczegółowym wykazie kontraktowych czynszów propinacyjnych, zestawionym według powiatów. Różnice znaczniejsze między kwotami preliminowanemi na rok 1901, a kwotami proponowanemi na rok 1902 wynikają ze zmian w sposobie przypisania tych należytości przy poszczególnych powiatach, co Dyrekcya o uwagach do rzeczonego wykazu zaznaczyla.

Wykaz ten zamknięty jest sumą czynszów kontraktowych . 8,029.471 K. — g.
z której Dyrekcya na możliwe opusty potrąca . . . . 29.471 „ — „

wstawiając okrągłą cyfrę . . . . . 8,000.000 K. — g.

do preliminarza, z czem Komisya budżetowa się zgadza.

Poz. 2. tytułem opłaty od szynkarzy preliminuje Dyrekcya . 368.000 K. — g.
w porównaniu z kwotą na rok 1901 preliminowaną . 374.000 K. — g.

mniej . . . . . 6.000 K. — g.
a to na podstawie wynikłości z roku 1900, która wynosi 368.283 koron.

Komisya budżetowa zgadza się z tem obniżeniem, które jest uzasadnione nietylko wynikłością z ostatniego roku, ale także zmniejszającą się corocznie liczbą szynkarzy.

Poz. 3. Opłaty od zakładania gorzelń, browarów, miodosytni, żadna kwota nie jest preliminowana.

Poz. 4. grzywny propinacyjne preliminuje Dyrekcya . . 4.000 K.
w porównaniu z kwotą na rok 1901 wstawioną . . 6.200 „

mniej . . . . . 2.200 K.
a to ze względu na wynikłość z roku 1900, która wynosi 4.176 „

Poz. 5. dochody ze sprzedaży skonfiskowanych przedmiotów zgodnie z preliminarzem na rok 1901 . . . . 40 K.

Dalej zgodnie z preliminarzem na rok 1901:

Poz. 6. Odsetki zwłoki . . . . . 20.000 „
Poz. 7. zasiłek z państwowej subwencyi . . . . 1,782.258 „
Poz. 8. odsetki od lokowanej gotówki . . . . . 100.000 „
Poz. 9. rozmaite . . . . . 2.000 „

Wydatki.

Poz. 1. na spłatę wylosowanych obligacyi preliminuje Dyrekcya zgodnie z planem losowania . . . . . 4,490.100 K.

Poz. 2. na wypłatę kuponów od obligacyi pozostałych w obiegu preliminuje Dyrekcya zgodnie z planem amortyzacyjnym 3,249.856 K.

Reszta pozycyi wydatków jest w preliminarzu na rok 1902 wstawiona zgodnie z preliminarzem na rok 1901 z wyjątkiem tylko kwoty potrzebnej na opłatę podatku rentowego, która obniża się corocznie w miarę, jak zmniejsza się suma obligacyj w obiegu będących.

Preliminuje przeto Dyrekcya:

Poz. 3. prowizya bankowa od wypłaty wylosowanych obligacyi i zapadłych kuponów . . . . . 6400 K.
Poz. 4. należytości stemplowe od kwitów na subwencyę państwową 5500 „
Poz. 5. na podatek dochodowy zaległy z czasu przed reformą systemu podatkowego żadnej kwoty nie preliminowano, gdyż nie można przewidzieć, czyli jeszcze jakie zaległości z tego okresu czasu się okażą.
Poz. 6. podatek rentowy od obligacyi propinacyjnych . . 324.986 „
Poz. 7. podatek zarobkowy . . . . . 243.824 „

Poz. 8. bonifikacya funduszu krajowego i funduszów powiatowych za ubytek w dochodach, spowodowany reformą podatkową . . . . . 317.896 „
Poz. 9. ryczałt tytułem ekwiwalentu za stemple do kwitów na czynsze propinacyjne . . . . . 20.000 „

Wszystkie te pozycye Komisya budżetowa przyjmuje bez zmiany jako należycie uzasadnione.

Komisya budżetowa wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący budżet dochodów i wydatków galicyjskiego funduszu propinacyjnego na rok 1902:

Dochody.

Poz. 1.	czynsze propinacyjne	8,000.000 K.
„ 2.	opłaty od szynkarzy	368.000 „
„ 3.	opłaty od zakładania gorzelń browarów i miodosytni .	—.— „
„ 4.	grzywny propinacyjne	4.000 „
„ 5.	dochód ze sprzedaży skonfiskowanych przedmiotów .	40 „
„ 6.	odsetki zwłoki	20.000 „
„ 7.	zasiłek z subwencyi państwowej	1,782.258 „
„ 8.	odsetki od lokacyi gotówki	100.000 „
„ 9.	rozmaite	2.000 „
	Suma dochodów . .	**10,276.298 K.**

Wydatki.

Poz. 1.	spłata wylosowanych obligacyi	4,490.100 K.
„ 2.	wypłata kuponów	3,249.856 „
„ 3.	prowizya bankowa	6.400 „
„ 4.	koszta stemplowe	5.580 „
„ 5.	podatek dochodowy	—.— „
„ 6.	podatek rentowy	324.986 „
„ 7.	podatek zarobkowy	243.824 „
„ 8.	bonifikacya dla funduszu krajowego i funduszów powiatowych	317.896 „
„ 9.	ryczałt za należytości stemplowe od kwitów. . .	20.000 „
	Suma wydatków . .	**8,658.642 K.**

Z porównania dochodów . .	10,276.298 K.	
z wydatkami	8,658.642 „	
okazuje się nadwyżka . . .	*1,617,656 K.*	

II.

Budżet, galic. funduszu propinacyjnego zasobowego

na rok 1902.

W tym budżecie preliminuje Dyrekcya tylko dochody z odsetek od papierów wartościowych będących własnością tego funduszu. Kwota corocznie preliminowana wzrasta w miarę jak rośnie majątek zarodowy a skutkiem tego preliminowano:

na rok 1900.	340.904 K.
„ „ 1901	359.691 „
„ „ 1902	420.691 „

Komisya budżetowa wnosi zgodnie z propozycyą Dyrekcyi, opartą na szczegółowem obliczeniu odsetek od kapitałów tego funduszu:

Wysoki Sejm raczy uchwalić jako budżet galicyjskiego funduszu propinacyjnego zasobowego na rok 1902.

Dochody.

Poz. 1.	odsetki	420.691 K.

III.

Budżet galic. funduszu propinacyjnego rezerwowego

na rok 1902.

Dyrekcya preliminuje w dochodach tego funduszu tylko jedną pozycyę, t. j. odsetki od kapitałów, własnością tego funduszu będących, z których według szczegółowego obliczenia wpłynąć ma suma 584.295 K. — wydatki zaś, t. j. koszta administracyi funduszu są preliminowane w tych samych kwotach, jak w preliminarzu na rok 1901, z wyjątkiem tylko jednej pozycyi, t. j.:

Poz. 1.	płace urzędników, w której Dyrekcya zamiast preliminowanej na rok 1901 kwoty	70.390 K.
	preliminuje tylko	65.820 „
	zatem mniej	4.570 K.

a to z powodu zwinięcia jednej posady w biurze Dyrekcyi.

Wszystkie inne pozycye wydatków są najzupełniej zgodne z preliminarzem na rok 1901 a Komisya nie znajduje żadnej podstawy do jakiejkolwiek modyfikacyi i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący budżet galicyjskiego funduszu propinacyjnego rezerwowego na rok 1902.

Dochody.

Poz. 1.	odsetki	**584.295 K.**

Wydatki.

Poz. 1.	płace urzędników	65.820 K.
„ 2.	płace sług	2.800 „
„ 3.	adjuta	1.600 „
„ 4.	dyurna	31.819 „
„ 5.	ryczałt do Skarbu Państwa za utrzymanie kasy . .	20.000 „
„ 6.	czynsze najmu	5.000 „
„ 7.	koszta administracyi powiatowej	52.000 „
„ 8.	dyety i koszta podróży członków Dyrekcyi . .	1.000 „
„ 9.	potrzeby kancelaryjne	3.000 „
„ 10.	koszta zarządu	2,000 „
„ 11.	koszta sądowe	1.200 „
„ 12.	renumeracye, zapomogi i wydatki nieprzewidziane .	20.000 „
	Suma wydatków . .	206.239 K.
	Potrącając od dochodów	584.295 K.
	wydatki	206.239 „
	nadwyżka dochodów funduszu rezerwowego . .	378.056 „
	doliczając dochody funduszu zasobowego . . .	420.691 „
	i nadwyżkę dochodów ogólnego funduszu propinacyjnego	1,617.656 „
	wynosi suma nadwyżek dochodów, spodziewana w r. 1902	2,416.403 K.

Za przewodniczącego: *Badeni.*

Sprawozdawca: *Skałkowski.*

Liczba porządkowa	Szkoły zawodowe i warsztaty instrukcyjne	Frekwencya uczniów (uczennic)			Preliminarz dochodów						Subwencya państwowa		Uwaga
		zwyczajne	nadzwyczaj.	Razem	Proponowana subwencya Rządu	Dotacya z funduszu krajowego: zwyczajna	Dotacya z funduszu krajowego: nadzwyczajna	od gmin, powiatów, osób	ze sprzedaży towarów	Razem	c. k. Rząd preliminował na rok 1901	mniej od propozycyi Komisyi	
					K	K	K	K	K	K	K	K	
	I. Dla wyrobów koszykarskich.												
	Szkoła krajowa:												
1	W Czerwonej woli	34	4	38	2.000	2.000	—	400	2 800	7.200	2.000	—	
2	„ Dżurowie	10	9	19	940	1.384	—	300	2.000	4.624	1.000	—	Więcej o 60 koron.
3	„ Rudkach	28	3	31	1.200	1.042	—	610	2.600	5.452	800	400	
4	„ Siedlcu	11	—	11	1.000	900	—	400	—	2.300	500	500	
5	„ Skołyszynie	19	3	22	1.600	1.680	—	—	3.600	6.880	1.000	600	
6	„ Strychańcach (Niżniów)	22	—	22	1.400	818	250	400	2.000	4.868	900	500	
7	„ Wojsławiu	11	3	14	1.000	720	—	400	1.200	3.320	960	40	
8	„ Zatorze	7	4	11	1.200	960	—	200	1.200	3.560	1.200	—	
9	„ Wielowsi kurs wędrowny koszyk.	—	8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Subwenc. pracownie koszyk.:												
10	W Albigowy	30	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	Dla wszyskich pracowni koszykarskich razem
11	„ Bilince	16	—	16	—	—	—	—	—	—	—	—	
12	„ Pohorcach	7	8	15	—	—	—	—	—	—	—	—	
13	„ Żurawnie	12	—	12	—	2.840	—	—	—	2.840	—	—	
		207	42	249	10.340	12.344	250	2.710	15.400	41.044	8.360	2.040	
	II. Dla wyrobów z drzewa. *(Kołodziejstwo, stolarstwo, wyrób zabawek).*												
	Warsztat wzorowy kołodziejski:												
14	W Grybowie	27	—	27	3.000	2.660	1.600	200	4.200	11.660	3.000	—	
15	„ Grzymałowie	17	—	17	3.400	3.620	—	1.000	11.600	19.620	3.100	300	
16	„ Kamionce strum.	46	—	46	3.400	8.562	—	—	10.200	22.162	2.800	600	
	Szkoła stolarska:												
17	W Kalwaryi	24	20	44	3 000	6.760	—	—	1.720	11.480	3.000	—	
18	„ Stanisławowie	49	8	57	2.600	8.192	—	200	3.600	14.592	2.600	—	
	Dla wyrobu zabawek:												
19	W Jaworowie	23	2	25	1.200	2 590	600	200	2.000	6.590	—	1.200	
		186	30	216	16.600	32.384	2.200	1.600	33.320	86.104	14.500	2.100	
	III. Dla garncarstwa.												
20	Szkoła kraj. w Kołomyi	19	11	30	9.000	4.680	100	—	4.400	18.180	5.600	3.400	
21	Kurs keram. w Podgórzu	—	—	—	3.000	1.818	3.000	1.000	—	8.818	—	3.000	
		19	11	30	12.000	6.498	3.100	1.000	4.400	26.998	5.600	6.400	
	IV. Dla wyrobów ze skóry.												
22	Szkoła szewska w Dobczycach	28	—	28	900	2.740	400	200	1.600	5.840	900	—	Dotychczas nie weszła w życie.
23	„ „ „ Kulikowie	—	—	—	1.200	2.800	—	—	—	4.000	—	1.200	
24	„ „ „ Starym Sączu	23	—	23	1.200	3.256	—	600	6.360	11.416	1.200	—	
25	„ „ „ Witkowie	33	—	33	1.600	3.520	—	—	2.400	7.520	1.500	100	
	Kursa majstr.: Lwów	28	—	28	—	3 200	—	—	—	3.200	—	—	
		112	—	112	4.900	15.516	400	800	10.360	31.976	3.600	1.300	
	V. Dla przemysłu tkackiego.												
26	Szkoła krajowa w Krośnie	29	—	29	8.000	9.120	—	400	4.000	21.520	7.000	1.000	
	Warsztat wzorowy:												
27	W Glinianach	20	—	20	2.400	3.052		100	—	5.552	2.400	—	
28	„ Gorlicach	12		12	900	500	—	400	—	1.800	700	200	
29	„ Korczynie	22	—	22	1.440	2.160	—	—	—	3.600	1.440	—	
30	„ Kossowie	18	—	18	1.500	2.576	—	380	—	4.456	1.400	100	
31	„ Łańcucie	17	1	18	1.000	2.270	—	1.100	—	4.370	800	200	
32	„ Rychwałdzie	15	—	15	1.000	2.110	—	400	—	3.510	960	40	
33	„ Wilamowicach	20	2	22	1.000	1.360	—	500	—	2.860	800	200	
	Subwencyon. pracownia tkacka:												
34	W Budzanowie	7		7	—	800	—	—	—	800	—	—	
35	W Horodence	9	—	9									
		169	3	172	17.240	23.948	—	3.280	4.000	48.468	15.500	1.740	
	VI. Dla przemysłu sukienniczego.												
36	Szkoła krajowa w Rakszawie	22	10	32	6.000	8.542	900	1.000	—	16.442	5.600	400	
		22	10	32	6.000	8.542	900	1.000	—	16.442	5.600	400	
	VII. Dla koronkarstwa i haftów.												
37	Szkoła kraj. koronk. w Bobowy	20	—	20	800	780	—	200	400	2.180	600	200	
38	„ „ „ w Zakopanem	36	12	48	1.600	4.400	—	—	4.800	10.800	1.200	400	
39	Subw. szk. koronkar w Jaworowie	27	4	31	400	800	—	—	—	1.200	400	—	
40	„ „ „ w Kamionce	42	3	45	1.200	1.722	—	200	2.400	4.522	1.200	—	
41	Szkoła hafciar. w Makowie	47	13	60	1.000	1.728	—	146	600	4.474	700	300	
42	Subw. szk. hafciar. w Przeworsku	—	—	—	—	600	—	—	—	600	—	—	
		172	32	204	5 000	10.030		546	8.200	23.776	4.100	900	
	VIII. Dla murarsiwa.												
43	Kurs podmajstrzy murarskich w Sieniawie	30	—	30	—	600	—	—	—	600	—	—	
		30	—	30	—	600	—	—	—	600	—	—	
	IX. Subwenayonowane cztery zakłady dla robót kobieoyoh	—	—	—	4.500	4.640	—	—	—	9.140	3 500	1.000	
	ad I.	207	42	249	10.340	12.344	250	2.710	15.400	41.044	8 360	2.040	
	„ II.	186	30	216	16.600	32.384	2.200	1.600	33.320	86.104	14.500	2.100	
	„ III.	19	11	30	12 000	6.498	3.100	1.000	4.400	26.998	5.600	6.400	
	„ IV.	112	—	112	4.900	15.516	400	800	10.360	31.976	3.600	1.300	
	„ V.	169	3	172	17.240	23.948	—	3.280	4.000	48.468	15.500	1.740	
	„ VI.	22	10	32	6.000	8.542	900	1.000	—	16.442	5 600	400	
	„ VII.	172	32	204	5.000	10.030	—	546	8.200	23.776	4.100	900	
	„ VIII.	30	—	30	—	600	—	—	—	600	—	—	
	„ IX.	—	—	—	4.500	4.640	—	—	—	9.140	3.500	1.000	
		917	128	1.045	76.580	114.502	6.850	10.936	75.680	284.548	60.760	15.880	

L. s. 1.524/1901. Lwów, dnia 2. lipca 1901.

Sprawozdanie

Komisyi administracyjnej w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Grybowie na zaciągnięcie pożyczki w kwocie 30.000 koron.

Wysoki Sejmie!

Rada powiatowa w Grybowie postanowiła na zakupionym jeszcze przed 5 laty na ten cel gruncie pobudować własny dom a pod dniem 29. marca 1900 uchwaliła zaciągnąć na pokrycie kosztów budowy pożyczkę komunalną w Banku krajowym w kwocie 30.000 K.

Wydział krajowy zatwierdził tę uchwałę postanowieniem z 13. kwietnia 1900, gdyż wedle rachunku w swem sprawozdaniu naprowadzonego przyjął Wydział krajowy jako właściwe obciążenie powiatu długami tylko kwotę 8.564 K 42 g, która razem z pożyczką 30.000 K zaciągnąć się mającą nie przekroczyłaby 50% przypisanych w powiecie podatków bezpośrednich wynoszących 79.624 K 97 g.

Natomiast Bank krajowy obliczył dotychczasowe obciążenie powiatu na 46.388 K 68 g, wliczając i te wszystkie ciężary, które wprawdzie formalnie są zobowiązaniem powiatowej Reprezentacyi, w istocie swej jednak są zobowiązaniem poszczególnych gmin lub interesowanych i które skutkiem tego z dochodów Reprezentacyi powiatowej nie mają być pokryte, jak pożyczka głodowa i datek konkurencyjny na regulacyę rzeki Białej. W następstwie tego obliczenia odmówił Bank krajowy pożyczki, a na przedstawienia oświadczył ostatecznie, że obstając przy swoim obrachunku bez uchwały sejmowej pieniędzy nie da.

Przy przeglądaniu preliminarza budżetowego przekonała się komisya, że co do preliminowania zachodzą między powiatami różnice, że w szczególności Rada Grybowska przypisuje dodatki na podstawie ostatniego wyniku wpływu podatków bezpośrednich, bez uwzględnienia możliwych odpisań. Komisya wyraża życzenie aby Wydział krajowy wydał instrukcyę, celem ujednostajnienia sposobu ostrożnego preliminowania przychodu z dodatków do podatków

Komisya uznając potrzebę zaciągnięcia tej pożyczki, nie widzi powodu do oświadczenia się, który z powyższych rachunków jest słuszny, ażeby takiem czysto tooretyczne znaczenie mającem oświadczeniem możliwie nie spowodować udaremnienia lub przynajmniej przewleczenia załatwienia istotnej potrzeby.

Zgodnie przeto z wnioskiem Wydziału krajowego wnosi komisya:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następującą ustawę:

Ustawa

z dnia . . . . . zezwalająca Reprezentacyi powiatowej w Grybowie na zaciągnięcie pożyczki w kwocie 30.000 koron.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

Art. I.

Reprezentacyi powiatowej w Grybowie zezwala się w myśl §. 24. ust. o repr. pow. na zaciągnięcie imieniem powiatu pożyczki w kwocie 30.000 koron.

Art. II.

Pożyczkę tę ma Reprezentacya powiatowa użyć na pokrycie kosztów budowy domu dla Reprezentacyi powiatowej.

Art. III.

Ustawa ta wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art IV.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Przewodniczący:
Szeptycki.

Sprawozdawca:
Karatnicki.

L. S. 1541.

We Lwowie, dnia 2. lipca 1901.

Aleg. 150

Sprawozdanie

Komisyi szkolnej o czynnościach Departamentu II. Wydziału Krajowego w sprawach szkolnych, naukowych, artystycznych i stypendyjnych.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności departamentu II., uchwałą W. Sejmu z dnia 17. czerwca b. r. przekazane komisyi szkolnej, obejmuje okres czasu od 15. listopada 1899 do końca grudnia 1900. — Kierownictwo departamentu II spoczywało tak, jak przedtem, w doświadczonych rękach członka Wydziału krajowego dra Józefa Wereszczyńskiego. Tok spraw, jak to z przekazanego komisyi sprawozdania, z zadowoleniem wnosić należy, był, dzięki sprężystemu, wytrawnemu, z wielką znajomością rzeczy prowadzonemu kierownictwu normalny i pomyślny.

Sprawozdanie Wydziału krajowego, ułożone systematycznie, zawiera następujące działy:

I. Ustawy i uchwały podlegające Najwyższej Sankcyi,

II. Sprawy finansowe,

III. Sprawy szkolne — w tym dziale w osobnym ustępie fundusz szkolny krajowy,

IV. Pomniki historyczne i archiwa krajowe,

V. Sprawy teatralne,

VI. Zasiłki artystyczne — naukowe, petycye i inne rozmaite,

VII. Sprawy fundacyjne, stypendyjne i religijne, towarzystw dobroczynności i ochronek,

odnosi się przeto prócz do spraw, któremi komisya szkolna zajmuje się także i do spraw należących do innych komisyj — jak budżetowa, administracyjna, przemysłowa i inne, gdzie też będą załatwione.

Przechodząc do spraw, komisyi szkolnej przekazanych i zachowując porządek, w jakim sprawozdanie je przedstawia, należy wspomnieć na pierwszem miejscu

o ustanowieniu stałych posad nauczycieli religii przy szkołach ludowych.

W troskliwości swej o naukę religii w szkołach ludowych — a jakie pod tym względem panowały i w znacznej części jeszcze panują opłakane stosunki, nie potrzeba przypominać — Wysoki Sejm postanowił systemizowanie stałych posad nauczycieli religii przy szkołach ludowych. Ustawa krajowa z dnia 22. czerwca 1899 (Nr. 81 Dz. u. kr.) w art. I. poleca utworzenie stałej posady nauczyciela religii w szkołach, w których liczba godzin dla nauki religii wynosi tygodniowo co najmniej 18 g. a liczba dzieci więcej, jak ośmdziesiąt. Według oznajmienia pana wiceprezydenta Rady szkolnej krajowej utworzono na podstawie tej prawnej dyspozycyi przeszło 100 posad stałych katechetów. Komisya przyjęła to oznajmienie z zadowoleniem do wiadomości i skodziewa się, że c. k. Rada szkolna krajowa w tym kierunku dalej będzie postępywała.

W tym artykule wspomnianej ustawy postanawia ustęp końcowy, że, „gdzie stosunki tego wymagają“, może Rada szkolna krajowa ustanowić nauczyciela religii przy szkole 4-ro lub więcej klasowej — jednakże tylko w porozumieniu z Wydziałem krajowym. W ciągu roku 1900 ustanowiono za wspólnem porozumieniem się Rady szkolnej krajowej z Wydziałem krajowym, na podstawie powyższego postanowienia 24 nowych stałych posad nauczycieli religii, w miejscowościach i w warunkach w sprawozdaniu Wydziału krajowego na str. 8 i 9, szczegółowo wymienionych.

Utworzenie dalszych takich posad wstrzymał Wydział krajowy tym sposobem że na propozycyę Rady szkolnej krajowej, by systemizować dalszych 14 posad stałych katechetów, Wydział krajowy zdania swego nie objawił, pragnąc, jak się wyraża sprawozdanie (str. 10) „ze względu na połączone z tem obciążenie funduszu szkolnego krajowego — zdać przedtem sprawę z dotychczasowego wyniku i zostawić Wysokiemu Sejmowi możność decyzyi co do dalszego wprowadzenia w życie wspomnianego postanowienia“. Sprawozdanie Wydziału krajowego nie przedstawia wysokości wydatku, jakiby spowodowało ustanowienie owych 14 posad i nie wykazuje, że ten wydatek byłby obciążeniem, jakiego fundusz szkolny krajowy znieść już nie jest w stanie.

W tym kierunku Komisya szkolna sprawy bliżej nie badała, gdyż ocenienie skutków jej finansowych należy wyłącznie do Komisyi budżetowej. Ze swojego stanowiska Komisya szkolna, kierując się największego znaczenia motywami, które doprowadziły do ustawy z dnia 22. czerwca 1899 r., a które istnieją dziś, tak jak istniały temu dwa lata, musi się tego domagać i stanowczo wyraża życzenie, by akcya w myśl tej ustawy podjęta i zaledwie w pierwszych początkach się znajdująca, tak przez Radę szkolną krajową co do posad, które w myśl art. I. ust. przez Radę szkolną samoistnie mają być ustanawiane — jak i co do tych, co do których potrzebnem jest poprzednie porozumienie się z Wydziałem krajowym, w miarę możności jak najenergiczniej dalej była prowadzoną.

Seminarya nauczycielskie.

a) Reforma: Uchwałą z dnia 22. marca 1899 polecił Sejm Wydziałowi Krajowemu zwołać do roku ankietę, w któreiby sprawa reformy seminaryów nauczycielskich została przedłożoną. Temu wezwaniu nie stało się było zadość, a Sejm w r. 1900 powtórzył polecenie i zarazem uchwalił wezwanie, by z obrad tej ankiety było zrobione sprawozdanie na najbliższej sesyi Sejmowej. Ankieta od yła się, a rezultat jej obrad przedstawiony Wysokiemu Sejmowi osobnem sprawozdaniem Wydziału Krajowego.

b) Budowa internatów dla seminaryów nauczycielskich. Pomimo przekonania, któremu Sejm kilkakrotnie już dał wyraz poparty pomocą materyalną, że urządzenie internatów dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych, jest znakomitym środkiem pedagogicznym i nader pożądanym w interesie wychowania publicznego, sprawa budowy domów na internaty nie postępuje tak, jakby sobie życzyć należało. Wydział Krajowy rozdzielił na mocy uchwały Sejmowej w roku 1900 na budowę internatów 20000 koron, a mianowicie przyznał komitetom internatu: w Samborze 10000 koron,

w Sokalu i Tarnowie po 4000 koron, a w Tarnopolu 2000 koron. Dziś tak przedstawia się sprawa: **W Samborze** wybudowano staraniem prywatnego komitetu miejscowego przy pomocy funduszu krajowego dom na internat na 100 uczniów — kosztem 25000 zł. Budynek wewnątrz jeszcze niezupełnie wykończony, ale od października 1900 już zamieszkany. Niedobór w kosztach budowy wynoszący 15000 zł. pokryty został tymczasowo wekslami osób prywatnych. Bez wydatnej pomocy z funduszu krajowego jest byt tego internatu wprost zagrożony i na upadek narażony.

W Sokalu umieszczono internat w zakupionej przez miejscowy komitet i odpowiednio zaadaptowanej realności. Od dwóch lat 80 uczniów mieści się w tym internacie. Subwencya z funduszu krajowego wynosiła 10000 zł. Niedobór około 6000 zł. pokryty zobowiązaniami osób prywatnych.

W Tarnopolu wybudowano dom staraniem miejscowego komitetu przy pomocy z funduszu krajowego w kwocie 4000 zł. Od dwóch lat mieści się w tym internacie 46 uczniów. Niedobór kosztów budowy i urządzenia wynosi 10000 zł. i na razie pokryty został pożyczką hipoteczną w kwocie 20000 koron ciążącą na gmachu internatu będącym własnością towarzystwa prywatnego.

W Tarnowie dom staraniem komitetu miejscowego na 80 uczniów zbudowany w jesieni r. 1900 oddany został do użytku. — Koszta budowy i urzadzenia wynoszą 39000 zł. i zostały pokryte subwencyą z funduszu krajowego w ogólnej kwocie 16000 zł. spłacalną w 25 latach w półrocznych ratach po 560 zł. i znów ofiarami instytucyj i osób prywatnych.

Internaty powstają w pierwszym rzędzie za inicyatywą i staraniem miejscowych komitetów, a znaczna ofiarność osób prywatnych na ich rzecz, najlepiej świadczy, jak silną jest w tym wypadku opinia necessitatis, jak powszechnem przekonanie o ich użyteczności.

Osobistościom tym należy się najżywsza wdzięczność, najgorętsze uznanie. To jednak nie wystarcza. Sprawa internatów dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych, z których dotychczas tylko zbyt szczupła liczba w internatach mogła być pomieszczoną, powinna ze względu na uznane i doświadczeniem stwierdzone, wielkie swoje znaczenie w dziedzinie wychowania publicznego doznać od W. Sejmu silniejszego poparcia a z funduszu krajowego obfitszej pomocy niż dotąd. Komisya szkolna wita z szczerem zadowoleniem proponowane przez Wydział Krajowy wstawienie do budżetu na r. 1901 kwoty o 20000 koron wyższej od kwoty uchwalonej na r. 1900, i żywo pragnie, by propozycya Wydziału Krajowego w uchwałę została zamienioną, zwłaszcza, że jak świadczą liczne prośby o zasiłki na budowę nowych domów na internaty, o których wspomina sprawozdanie Wydziału Krajowego, przekonanie o zbawiennym wpływie i pożytku internatów staje się w społeczeństwie naszem coraz ogólniejszem.

c) Założenie żeńskiego seminaryum z językiem wykładowym polskim i ruskim w jednem z miast wschodniej Galicyi, do którego odnosi się rezolucya W. Sejmu z dnia 5. maja 1900, jeszcze w zawieszeniu. Wydział krajowy zakomunikował rezolucyę pismem z dnia 31. października 1900, c. k. Radzie szkolnej Krajowej, a ta przedłożyła sprawę panu ministrowi wyznań i oświaty.

d) Podwyższenie rządowej subwencyi na stypendya dla seminarzystów, którego domagała się rezolucya Sejmowa z dnia 27. marca 1899 nie nastąpiło. Pan Minister wyznań i oświaty reskryptem z dnia 11. grudnia 1900 L. 32526 jedynie przyrzekł uwzględnić życzenie Sejmu w miarę możności przy rozdziale kredytu na ten cel na r. 1901 spodziewanego zrobił jednak uwagę, że nie należy spodziewać się znacznego podwyższenia tej subwencyi, ponieważ z sumy na ten cel dotąd przeznaczanej t. j. 200.000 koron Galicya otrzymała 60.000 koron, czyli prawie jedną trzecią część. Komisya szkolna ubolewa, że rezolucya Sejmowa nie miała pomyślniejszego rezultatu. Z krajowego funduszu szkolnego wydano w r. 1899, a zapewne nie mniej w r. 1900 na stypendya dla uczniów i uczennic seminaryów nauczycielskich 99.982 zł.; nie można więc twierdzić, że kraj ze swojej strony za mało daje. Komisya jak na teraz nie stawia żadnego wniosku, gdyż mniema, że skoro pan minister przyrzekł powiększenie subwencyi na te stypendya w miarę możności — wyczekać pierwej należy ostatecznej w tym względzie decyzyi.

W sprawie reorganizacyi szkół wydziałowych postęp był normalny. Na podstawie ustawy z dnia 23. maja 1895 (Dz. u. kr. N. 57) zorganizowano szkoły wydziałowe żeńskie w Złoczowie i w Podgórzu; w pierwszym wypadku

przyjęto na fundusz krajowy część zwiększonego wydatku w kwocie 3890 koron, w drugim w kwocie 4570 koron. — Sprawa reorganizacyi i subwencyonowania szkoły wydziałowej żeńskiej im. Królowej Jadwigi we Lwowie jeszcze jest w toku — zaś sprawa takiej samej szkoły w Rzeszowie (p. 12) doznała załatwienia w zwyczajnej drodze wykonania ustawy z dnia 23. maja 1895 Nr. 57 Dz. u. kr.

Obniżenie ceny książek szkolnych dla szkół ludowych.

Uchwałą z dnia 22 Marca 1899 wezwał Sejm Radę szkolną krajową, by starała się obniżyć ceny książek szkolnych dla szkół ludowych szczególniej w klasach najniższych. Dzięki staraniom Rady szkolnej krajowej i kuratoryi zakładu im. Ossolińskich, za co i jednej i drugiej należy się uznanie — udało się zachować wydawnictwo książek ludowych zakładowi narodowemu im: Ossolińskich a zarazem uzyskać obniżenie ceny tych książek na str. 12 sprawozdania Wydziału krajowego szczegołowo wykazane. Kontrakt z zakładem narodowym imienia Ossolińskich przedłużony został z upoważnienia p. ministra wyznań i oświaty na dalszych lat dziesięć — to jest na czas od 1-go lipca 1900 do 30-go czerwca 1910.

Sprawa uchwał sejmowych z 30-go kwietnia i 1-go maja 1900 odnosząca się do szkół średnich galicyjskich — została przedłożona panu ministrowi wyznań oświaty. Merytoryczne sprawy tej załatwienie wymaga jednak według pisma Rady szkolnej krajowej z dnia 12 lutego 1901 L. 30576 z natury rzeczy dłuższego czasu.

Wniosek o założenie ruskiego gimnazyum w Stanisławowie — do którego odnosi się uchwała Wysokiego Sejmu z 5 maja 1900 — został ponowiony w bieżącej sesyi Sejmowej przemówieniem posła Barwińskiego i będzie objęty osobnem sprawozdaniem.

Subwencyonowanie: *a*) żeńskiej szkoły średniej w Krakowie, *b*) szkół ewangielickich, których w kraju istnieje 96 i *c*) szkoły izraelickiej w Brodach należy co do swojego merytorycznego załatwienia do komisyi budżetowej.

Ze swojego stanowiska komisya szkolna oświadcza się ad *a*) za dalszem subwencyonowaniem średniej szkoły żeńskiej w Krakowie ze względu na wykazany pomyślny rezultat nauki. Na 21 kandydatek — które się poddały egzaminowi dojrzałości — 16 zdało ten egzamin — a z tych 6 z odznaczeniem. Ad *b*.) Co do prywatnych szkół ludowych ewangielickich, to Rada szkolna krajowa zaleca ich subwencyonowanie, raz dla tego, że w niektórych miejscowościach zastępują w zupełności publiczne szkoły ludowe a powtóre ze względem na to, że krajowi powinno na tem zależeć, aby szkoły utrzymywane przez gminy ewangielickie były ściślej związane z krajem i z ogólnym kierunkiem naszego publicznego wychowania. Wydział krajowy zasadniczo nie jest przeciwny subwencyonowaniu tych szkół i rozważa następujące alternatywy, mianowicie: albo wyznaczenie w budżecie funduszu szkolnego krajowego corocznie pewnej kwoty na zapomogi dla nauczycieli, albo przyznawanie nauczycielom stałych dodatków pięcioletnich z funduszu szkolnego krajowego albo wreszcie przypuszczenie nauczycieli szkół ewangielickich i wogóle wszystkich szkół prywatnych do udziału w funduszu szkolnym emerytalnym. Po dokładnem zbadaniu finansowej doniosłości tych trzech alternatyw Wydział krajowy poweźmie decyzyą i przedstawi Wysokiemu Sejmowi swoje wnioski.

Komisya szkolna mniema, że bliższe rozbieranie tej sprawy byłoby przedwczesnem w tej w chwili; sprawa będzie aktualną, gdy Wydział krajowy wystąpi z kontretnymi wnioskami, jednakże dziś już komisya szkolna zaznacza że, według jej zdania ryczałtowe subwencyonowanie wszystkich 96 szkół ludowych ewangielickich nie miałoby dostatecznego uzasadnienia.

Co do udzielenia zasiłków z szkolnego funduszu krajowego dla odznaczających się nauczycieli ewangielickich szkół ludowych komisya chętnie powitała wnioski, które przedstawić zamierza Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Radą szkolną krajową.

ad *c.*) Szkoła izraelicka w Brodach, do której w roku szkolnym 1899/900 uczęszczało 450 chłopców i 530 dziewcząt, wykazuje według sprawozdania delegata Wydziału krajowego posła Oktawa Sali stały i tradycyonalny postęp pod każdym względem. Jako ujemne spostrzeżenie zaznacza delegat Wydziału krajowego, iż w kierownictwie coraz bardziej uwydatnia się faworyzowanie żywiołu niemieckiego i pewna dążność do unikania jawności. Komisya szkolna spodziewa się, że braki przez delegata Wydziału krajowego podniesione przez powołane do tego czynniki w właściwy sposób usunięte zostaną.

Akademia sztuk pięknych w Krakowie.

Cesarz najwyższem postanowieniem z dnia 24 lutego 1900 raczył zezwolić na przekształcenie szkoły sztuk pięknych w Krakowie na „Akademię“ sztuk pięknych z prawomocnością od dnia 1-go października 1900. Tym sposobem w całej pełni stało się zadość uchwale sejmowej z dnia 4-go Marca r. 1899, co komisya szkolna z największem zadowoleniem i najżywszą wdzięcznością bierze do wiadomości.

Pomniki historyczne i archiwa krajowe.

W tym dziale wykazuje Wydział krajowy w jaki sposób załatwił w myśl opinii grona konserwatorów przekazane sobie przez Sejm petycye o subwencyę na restauracye pomników historycznych. Sprawozdanie to nie nastręcza sposobności do żadnych szczególniejszych uwag, zwłaszcza, że przedmiot wyczerpująco był omówiony w przeszłorocznem sprawozdaniu komisyi szkolnej. W tem sprawozdaniu zwrócono bardzo słusznie uwagę także na poszukiwania i studya z epoki przedhistorycznej, a Sejm uchwałą z 3. maja 1900 przekazał Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy petycyę dr. Włodzimierza Demetrykiewicza o subwencyę na badania archeologiczne celem wykończenia rozprawy „o epoce przedhistorycznej na obszarze dzisiejszej Galicyi“. Wydział krajowy udał się do krakowskiej Akademii o objawienie zdania. Akademia uznając ważność i konieczną potrzebę zaniedbanych studyów przedhistorycznych w kierunku, w którym je prowadzi dr. Demetrykiewicz, a nie mogąc sama w tych studyach materyalnie go zasilić — poparła rzeczoną petycyę. — Wydział krajowy zdaje o tem sprawę — ale wniosku żadnego nie stawia, trzymając się, snać dosłownie uchwały Sejmowej, mówiącej o zbadaniu petycyi i zdaniu o niej sprawy — lecz nie żądającej wniosku. Komisya szkolna sądzi, że petycya dr. Demetrykiewicza ze względu na ważność przedmiotu i na poparcie Akademii Umiejętności zasługuje na wszelkie uwzględnienie. Uchwalenie subwencyi Sejmowej proponować komisya szkolna nie ma prawa, wyraża jednak życzenie, by Wydział krajowy uzupełnił swoje sprawozdanie o tym przedmiocie wnioskiem na udzielenie odpowiedniej subwencyi dr. Demetrykiewiczowi.

Sprawy teatralne.

Sprawozdanie Wydziału krajowego zaznacza przedewszystkiem nader pomyślny zwrot, jaki dokonał sią w ciągu roku ubiegłego w stosunkach Lwowskiego teatru. I rzeczywiście przewrot w tych stosunkach zupełny. Z instytucyi, a raczej przedsiębiorstwa prywatnego — jakiem był teatr w ostatnich latach — stał się dziś instytucyą publiczną. Tak, jak w Krakowie, tak teraz we Lwowie teatr jest teatrem miejskim, a byt i przyszłość jego na silnych oparte podstawach — dzięki ofiarności miasta i kraju.

Znacznym sumptem wzniesiony wspaniały nowy gmach zadość czyni najwybredniejszym wymaganiom. Nowa dyrekcya, która razem z otwarciem nowego teatru objęła jego kierownictwo, pomimo rozmaitych przeszkód i trudności zaraz w począt-

kach swojej działalności — jak słusznie stwierdza Wydział krajowy — bardzo znacznie podniosła poziom artystyczny lwowskiej sceny. Złożyły się na to: niepospolity dobór pierwszorzędnych sił artystycznych, starannie z wielkiem znawstwem i wykwintnym smakiem ułożony repertuar i znakomita, kosztów nie szczędząca, reżyserya. Dyrektor Tadeusz Pawlikowski zasługuje na najzupełniejsze uznanie, na wszelkie moralne i materyalne poparcie.

Z otwarciem nowego teatru, dziś miejskiego, przeszedł bezpośredni nadzór pod względem artystycznym i administracyjnym na radę miejską i jej organa, i utworzono miejską komisyę teatralną, zaś Wydział krajowy rozwiązał dotychczasową swoją komisyę artystyczną.

Za tem nie idzie, żeby był ustał wszelki wpływ Wydziału krajowego na sprawy teatru. Rzecz uregulowaną została w następujący sposób: Sejm przyznając uchwałą z dnia 8. lutego 1895 na budowę teatru miejskiego we Lwowie subwencyę w maxymalnej kwocie 300.000 zł. postanowił, że Wydziałowi krajowemu będzie zapewniony odpowiedni wpływ na teatr miejski we Lwowie od chwili wybudowania nowego gmachu, a to bez względu na to, czy gmina prowadzić będzie teatr we własnym zarządzie lub go wydzierżawi. W tym ostatnim wypadku Reprezentacya kraju, a względnie Wydział krajowy mieć będzie prawo zatwierdzenia umowy o dzierżawę teatru, tak że umowa wejdzie w życie dopiero po jej zatwierdzeniu przez Wydział krajowy.

Reprezentacya miasta deklaracyą z dnia 11. listopada 1898 zgodziła się na te postanowienia, a następnie w czerwcu 1900 przedłożyła Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia kontrakt o dzierżawę teatru z panem Pawlikowskiem na czas od 1. października 1900, do 1. października 1906 r. Zatwierdzając ten kontrakt uchwałą z dnia 3. lipca 1900 l. 42318 Wydział krajowy z mocy zastrzeżonego sobie i przez reprezentacyę miejską przyznanego wpływu na sprawę teatru postanowił:

1) że w teatrze miejskim dawane będą przedstawienia w języku polskim co dziennie przez dziesięć co najmniej miesięcy w roku.

2) że dwa razy w tygodniu dawane będą, ewentualnie w godzinach popołudniowych przedstawienia popularne, sztuk przeważnie patryotycznych i ludowych — z których to przedstawień, przynajmniej jedno ma być po cenach do połowy zniżonych.

3) Wydziałowi krajowemu przedkładanym będzie co miesiąc repertuar sztuk teatralnych. Repertuar ten powinien odpowiadać zadaniom sztuki, stanowisku miasta Lwowa, jako stolicy kraju i wymaganiom czasu, ze szczególnem uwzględnieniem polskiej literatury dramatycznej. W razie, jeżeli teatr będzie prowadzony w własnym zarządzie gminy, repertuar miesięczny ma być przedkładanym zawsze 14 dni naprzód.

4) Przedstawienia teatralne powinny odpowiadać wymaganiom i godności teatru stolicy kraju, obsada zatem wszystkich działów ról powinna być do tych wymagań zastosowaną. Wydziałowi krajowemu służyć ma prawo żądania, aby wszelkie braki w tym względzie dostrzeżone, były usunięte.

5) Na wypadek prowadzenia teatru w własnym zarządzie, będzie gmina obowiązaną ustanowić artystycznego kierownika sceny, którego zatwierdzać ma Wydział krajowy.

Na wypadek wydzierżawienia teatru, Wydział krajowy ma prawo zatwierdzenia kontraktu — w wypadkach rozwiązania kontraktu dzierżawnego przed terminem prawo zatwierdzenia tymczasowego artystycznego kierownika teatru.

Komisya szkolna widzi z zadowoleniem, że w ten sposób Wydziałowi krajowemu zapewniony został zupełnie wystarczający wpływ na sprawę teatru, na którą z natury rzeczy nie można zapatrywać się jedynie ze stanowiska lokalnego.

Nie idzie tu tylko o subwencyę, dawaną z funduszu krajowego, ale o czuwanie nad tem, by teatr pod względem narodowym i obyczajowym w sposób zgodny z interesem publicznym spełniał swoją misyę cywilizacyjną.

Teatr krakowski przebył ciężką chwilę, gdy stanął nowy teatr lwowski. Pan Tadeusz Pawlikowski, były dyrektor krakowskiego teatru pozyskał był wiele i to najlepszych sił krakowskich dla Lwowa, co na razie bardzo utrudniło zadanie dyrekcyi krakowskiej. Przesilenie to trwało jednak krótko, a repertuar — jak stwierdza Wydział krajowy — w ostatnim sezonie był wzorowym.

Teatr ruski stojący pod zarządem Towarzystwa „Ruska Besida“ dał w ubiegłym sezonie 211 przedstawień w rozmaitych miejscowościach na prowincyi, a nadto w Krakowie (15 przedstawień) i we Lwowie.

Wydział krajowy ze względu na artystyczne powodzenie i wartość sceny ruskiej wypłacił w zupełności subwencyę przez Sejm przyznaną w kwocie 14.500 K.

Besida ruska i komisya ustanowiona przez Wydział krajowy dla artystycznego nadzoru sceny ruskiej wniosły petycyę o podwyższenie subwencyi do wysokości 30 000—40 000 koron; zaś Wydział krajowy nadmienia wprawdzie, że niedobór teatru ruskiego z końcem I półrocza 1900 wzrósł do kwoty 5.889 i że teatr ruski pod zarządem Besidy ruskiej — jak na teraz — w miarę środków rozporządzalnych spełnia należycie swą misyę i zasługuje w zupełności na dalsze poparcie z funduszów krajowych, jednak nie stawia konkretnego wniosku.

Komisya szkolna podziela zapatrywanie Wydziału krajowego, że teatr ruski zasługuje na dalsze poparcie z funduszu krajowego.

Postawienie formalnego wnioskn musi pozostawić komisyi budżetowej.

Konknrs dramatyczny polski który, w zeszłym roku, jak to komisya z. r. z przykrością przyjęła była do wiadomości, żadnego nie był wydał dodatniego rezultatu, gdyż na 55 zgłoszonych utworów, nie uwzględniono żadnego i rozpisano nowy konkurs — w ubiegłym sezonie pochwalić się może lepszym wynikiem.

Nadesłano 61 utworów, pierwszą nagrodę (1000 k.), przyznano sztuce „Zmory“ Dra Sydona Frydberga, drugą nagrodę 500 kor. sztuce „Dyletanci“ p. Zofii Wójcickiej, zaszczytną wzmianką odznaczono „Circe“ St. Rossowskiego i „Ocknienie“ Dr. Kaźm. Rakowskiego, kilka innych wyróżniono i uchwalono rozpisywać konkursy nadal co trzy lata, z czem się komisya szkolna zupełnie zgadza.

Konkurs dramatyczny ruski — na który Sejm wstawił do budżetu na rok 1899 kwotę 1500 koron nie wydał rezultatu dodatniego.

Nadesłano 12 utworów dramatycznych. Komisya konkursowa nie przyznała nagrody żadnemu.

Nowy konknrs rozpisano po koniec sierpnia 1901. Komisya szkolna żywi nadzieję i życzenie, by ten konkurs lepszym był uwieńczony rezultatem.

W dziale VI. „Zasiłki artystyczne, naukowe, petycye i inne rozmaite“ Wydział krajowy wykazuje przedewszystkiem w jaki sposób porozdzielał kwoty ryczałtowe w budżecie na rok 1900 na te zasiłki przez Sejm przeznaczone i wstawione. Rozdział ten komisyi szkolnej nie dał powodu do ważniejszych uwag, zwłaszcza że o Zasiłkach na budowę internatów seminarzyckich już poprzednio była mowa. Załatwienie a względnie ocenienie petycyj w tym dziale sprawozdania wymienionym należy przeważnie do komisyi budżetowej.

Sprawy fundacyi skarbkowskiej objęte są osobnem sprawozdaniem.

Wykazany także w tym dziale stan ogólny majątku z końcem roku 1899 Zakładu Narodowego imienia Ossolińskich, któremu przeszłoroczne sprawozdanie komisyi szkolnej wyczerpującą poświęciło wzmiankę, korzystnie się przedstawia. Majątek ten wynosił z końcem roku 1899: 916.607 zł. 77½ ct., więcej o 41.108 zł. 60 ct. jak z końcem roku poprzedniego.

W dziale tym (VI) najrozmaitsze przedmioty są zawarte, a nieco systematyczniejszy układ sprawozdania byłby w ogóle pożądanym.

Działem VII objęte sprawy fundacyjne, stypendyjne i religijne towarzystw dobroczynności i ochronek należą przeważnie do komisyi budżetowej i administracyjnej.

Co do masy spadkowej ś. p. Wiktora hr. Baworowskiego, to z powodu procesu przez brata fundatora hr. Włodzimierza Baworowskiego wytoczonego — dekret przyznania spadku dotąd nie został wydany, a proces nie doszedł jeszcze do stadyum repliki. Że w tych okolicznościach dziś ani w przybliżeniu nawet nie da się przewidzieć, kiedy fundacya hr. Baworowskiego będzie mogła być uregnlowaną a zwłaszcza aktywowaną, nie potrzeba bliżej dowodzić.

Komisya szkolna żywi uzasadnioną nadzieję, że Wydział krajowy wszelkiego dołoży starania celem przyspieszenia i sfinalizowania tej sprawy.

Z zadowoleniem komisya szkolna konstatuje, że aktywowanie fundacyj stypendyjnych dotąd nie aktywowanych i w ciągu ubiegłego roku robiło postępy. Z początkiem roku szkolnego 1900/1 aktywowano ośm takich fundacyj

w sprawozdaniu (p. 41, 42) szczegółowo wykazanych. Dotąd nieaktywowanych jest pięćdziesiąt pięć — z powodu, że albo stosunki prawne jeszcze nie uregulowano — albo majątek fundacyi dotychczas nie mógł być zrealizowany — albo termin przez fundatorów oznaczony jeszcze nie zapadł — lub warunki nie spełnione — jednakże w wielu wypadkach ułożenie projektu aktu fundacyjnego jest już w toku.

Komisya szkolna spodziewa się — że tak jak dotąd — tak i w przyszłości Wydział krajowy z gorliwością i z pomyślnym skutkiem starać się będzie o dalsze aktywowanie tych w naszych stosunkach tak dobroczynnych fundacyj.

Stan majątku zarodowego funduszów stypendyjnych z końcem grudnia 1900 wykazuje Wydział krajowy w kwocie 9,269.980 kor., 81 h.; Z końcem r. 1899 wynosił ten majątek kwotę 9,065.168 kor. 53 h. Zwiększył się tedy w tym czasie o 204.812 kor., 28 h.

W powyższej sumie mieści się wartość dóbr i realności (p. 51 B.) z kwotą 940.535 kor., 46 hal. Nie podano i nie uwzględniono w tem obliczeniu wartości dóbr: Szypowce, Kochanówka, Kuźmina dolna i górna, Dzwonowa, Urlów (3/4 części) Jacowce i jednej realności w Tarnopolu, jako dotychczas nieoszacowanych, — a jednak dopiero po doliczeniu wartości tych realności do powyższej sumy 940.535 kor. 46 h., a względnie 9,269.980 kor. 81 h., otrzymamy rzeczywisty stan majątku zarodowego funduszów stypendyjnych. Zamknięcie rachunków funduszów krajowych za rok 1899 wykazuje na str. 424 w funduszach stypendyjnych dochody z dóbr i realności, a właściwie czystą nadwyżkę dochodów, a pomiędzy temi także i z realności dotąd nieoszacowanych, których wartości w sprawozdaniu nie podano — z wyjątkiem „Dzwonowy", co do której ani wartości nie podano — ani czystego dochodu. Dobra i realności, których wartości nie wykazano, przyniosły czystego dochodu: Szypowce 2.000 złr. (4.000 kor.), Kochanówka 3.700 złr. (7.400 kor.), Kuźmina dolna i górna 2050 złr. (4.100 kor.), Urlów 3/4 części 2.500 złr., (5,000 kor.) Jacowce 4.708 złr. 24 ct. (9.416 kor. 48 hal.). Realność w Tarnopolu 2.698 złr. 01 ct. (5.396 k. 02 hal.). Otóż bez formalnego przeprowadzenia właściwego oszacowania, może połączonego z trudnościami i niedogodnościami, należałoby — jak sądzi komisya szkolna, obliczyć wartość tych dotąd nieoszacowanych dóbr i realności, na podstawie rzeczywistego czystego dochodu i wykazać ją w najbliższem sprawozdaniu. Co do majątku Dzwonowa, co do którego w sprawozdaniu Wydziału krajowego, nie wykazano ani wartości, ani dochodu, dał szef II. Dypartamentu następujące wyjaśnienie:

Majątek ten pozostaje dotąd w zarzadzie c. k Namiestnictwa, gdyż wedle aktu fundacyjnego. miał być sprzedany i wskutek tego zaniechano oddania go w zarząd Wydziału krajowego, ile że ciągle były w toku starania w celu przeprowadzenia tej sprzedaży, poczem oddanie majątku nabywcy nastąpiłoby już wprost ze strony c. k. Rządu,

Obecnie jest ten majątek wydzierżawiony po dzień 31 grudnia 1903 za czynsz w kwocie 1300 koron rocznie. W rb. powiodło się nareszcie znaleść nabywców majątku w osobie kilku włościan Dzwonowskich, którzy ofiarowali za majątek 50.155 k. i przyjęli obowiązek dotrzymania kontraktu dzierżawy. Zawarcie kontraktu, zabezpieczone znacznem wadyum, jest w toku.

Doliczywszy do powyższej sumy funduszów stypendyjnych	9,269980 k. 81 h.
sumę majątku zarodowego innych funduszów naukowych, dobroczynnych i pomnikowych, w zarządzie II. Departamentu, która z końcem r. 1899 wynosiła 5,351.315 kor. 58 h. a obecnie wynosi	5.382.912 k. 62 h.
tudzież sumę majątków zarodowych dwudziestu jeden funduszów dobroczynnych i stypendyjnych, przydzielonych innym departamentom Wydziału krajowego, wynoszącą z końcem roku 1900	618.481 k 25 h.
okazuje się ogólna suma tych majątków w kwocie	15,271.374 k. 68 h

Jednakże do tej sumy powinna być w przyszłości doliczoną wartość wyż wspomnianych, dotychczas nie oszacowanych realności.

W końcu komisya szkolna nie może nie wyrazić ubolewania, że uchwalona przez Sejm na posiedzeniu z dnia 5-go maja 1900, w naszych stosunkach wiejskich tak potrzebna i pożyteczna ustawa o pobieraniu od gmin kwot konkurencyjnych, na rzecz funduszów szkolnych miejscowych, dotychczas jeszcze nie weszła w życie.

W zeszłorocznem sprawozdaniu komisyi szkolnej, wyczerpująco była przedstawioną sprawa „Macierzy polskiej“, przyczem wyrażono zdanie, że działalność jej dodatnia, ale stanowczo zbyt powolna. W tegorocznym sprawozdaniu Wydziału krajowego, żadnej o Macierzy polskiej nie ma wzmianki, co tem bardziej uderza, że o pokrewnej jej ruskiej instytucyi „Proświty“, Wydział krajowy oznajmia, że uchwaloną dnia 3-go maja 1900 subwencyę dla tego towarzystwa na wydawnictwo dzieł ludowych w kwocie 6.000 kor. wypłacił, przekonawszy się w myśl uchwały sejmowej, że wszystkie wydawnictwa Towarzystwa sa pożyteczne, nie zawierają szkodliwych tendencyj i odpowiadają warunkom uchwały sejmowej z 13-go lutego 1897 r.

Komisya szkolna pragnie, by i o Macierzy polskiej corocznie sprawozdanie otrzymywała.

Komisya szkolna w przekonaniu, że Wydział krajowy zechce uznać i uwzględnić wypowiedziane w niniejszem sprawozdaniu drobne uwagi, wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sprawozdanie Wydziału krajowego, z czynności Departamentu II-go za czas od 15 go listopada 1899, do końca grudnia 1900 przyjmuje się do wiadomości.

Czartoryski
przewodniczący.

Zaleski
sprawozdawca.

Z drukarni „Dziennika Polskiego“ — Lwów.

L. S. 1740/1901.

Lwów, 3 lipca 1901.

Sprawozdanie

Komisyi gospodarstwa krajowego z przedłożenia Wydziału krajowego o kraj. szkole gospodarstwa lasowego za rok 1899|00.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy konstatuje w swojem przedłożeniu, że po myśli uwag komisyi gospodarstwa krajowego zostały wprowadzone do planu naukowego pewne ulepszenia które w przyszłości mogą oddziałać pomyślnie na dalszy rozwój tego zakładu.

O ile uwaga ta odnosi się do pogłębienia praktycznej wiedzy abituryentów, sądzi komisya gospod. kraj., iż jest zupełnie usprawiedliwioną. Referent bowiem komisyi chcąc się przekonać o praktycznem wykształceniu uczniów odwiedził szkołę, sam zadawał pytania wybranym przez siebie uczniom z rozmaitych gałęzi praktycznego gospodarstwa lasowego i otrzymał całkiem zadowalniające odpowiedzi, co niewątpliwie świadczy o tem, że uczniowie wychodzący z tej szkoły, będą praktycznie wykształconymi i pożytecznymi w zawodzie swoim ludźmi. Spostrzeżenia przy tem poczynione skłaniają wszakże komisyę do zwrócenia uwagi Wydziału krajowego, by w zakresie prawa i administracyi położono większą wagę na naukę ustawy polowej, ustawy o obszarach dworskich, ustawy gminnej, łowieckiej i o rybołostwie.

Komisya gospod. kraj. sądzi, iż obznajomienie abituryentów z najważniejszymi przepisami tych ustaw jest równie potrzebne, a może daleko więcej, aniżeli wiadomości z prawa rzeczowego i procedury cywilnej, które to przedmioty obok ustawy lasowej uczniom wykładano. Komisya gospod. kraj. nie stawia w tym kierunku żadnych wniosków w przekonaniu, iż Wydział krajowy sam tę rzecz zbada i zarządzi, co uzna za stosowne pod względem programu nauki prawa.

Referent komisyi skonstatował, że wysoka szkarpa ogrodu zakładowego od ulicy Św. Marka jest nieubezpieczona i grozi usunięciem się w ulicę. Domek dla stróżów tuż nad szkarpą znajdujący się, zarysował się z tego powodu i gotów runąć. Jest tedy rzeczą konieczną i pilną, ażeby Wydział krajowy rzecz tę jak najrychlej uregulował. Według zasięgniętych informacyi Wydział krajowy co do ubezpieczenia szkarpy nawiązał rokowania z Magistratem, który regulując ulicę Św. Marka obciął i podkopał i jest uzasadniona nadzieja według stadyum, w jakiem się te rokowania obecnie znajdują, że potrzebie tej już w najkrótszym czasie się zaradzi.

Dalej skonstatował referent, iż pomieszczenie szkoły jest nieco szczupłe. Mianowicie niema odpowiedniego miejsca na zbiory naukowe, a wskutek szczupłości miejsca leżą okazy jedne na drugich, przez co niszczą się; niema dalej odpowiedniej sali rysunkowej, brak wreszcie odpowiedniego pomieszczenia dla przyborów do doświadczeń i narzędzi, które obecnie mieścić się muszą w wązkim przedpokoju bez światła.

Komisya gospod. kraj. sądzi tedy, iż pożądanem jest dla rozwoju szkoły rozszerzenie budynku szkolnego i dlatego przedstawia Wysokiemu Sejmowi stosowną rezolucyę.

W sprawozdaniu dyrekcyi szkoły, dołączonem do przedłożenia Wydziału krajowego, uderzającą jest stosunkowo mała frekwencya.

Czemu przypisać należy tę słabą frekwencyę szkoły winien Wydział krajowy dokładnie zbadać i w tym kierunku Wysokiemu Sejmowi zdać sprawę.

Na podstawie powyższych uwag wnosi komisya gospod. kraj.:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o szkole gospod. kraj. za rok 1899/1900.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby możliwie najspieszniej przystąpił do ubezpieczenia stromej szkarpy ogrodu szkolnego od ulicy Św. Marka.

III. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby zbadał, czy nie zachodzi potrzeba rozszerzenia budynku szkolnego i ażeby ewentualnie w tym kierunku na najbliższej sesyi Sejmowi odpowiednie wnioski przedstawił.

Za przewodniczącego:
Stadnicki w. r.

Sprawozdawca:
Z. Tarnowski w. r.

Ls. 1.964/901.

Lwów, dnia 3. lipca 1901.

Aleg. 152

Sprawozdanie

Komisyi bankowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie gal. Kasy oszczędności.

Wysoki Sejmie!

I. Komisya bankowa konstatuje przedewszystkiem, że w nowej fazie rozwoju gal. Kasy oszczędności, inaugurowanej poręką kraju za wkładki, zaufanie publiczności oszczędzającej do tejże instytucyi w zupełności przywróconem zostało — oraz, że nowy Zarząd Kasy odpowiadając oczekiwaniom kraju wprowadził ład i porządek we wszystkie stosunki Kasy.

Dowodem przywróconego zaufania jest okoliczność, że rok 1900 zamknęła Kasa oszczędności stanem wkładek najwyższym, jaki osiągnęła w ciągu 57-letniego istnienia, w ogólnej sumie . . . . . K 67,089.936·59
a wyższym o . . . . . „ 4,197.258·91
od stanu kapitałów wkładkowych z dnia 31. grudnia 1899, wynoszących tylko . . . . . K 62,892.677·68

Dowodem zaś zapobiegliwej pracy nowego Zarządu około wprowadzenia ładu i porządku jest spory tom regulaminów i instrukcyi, które Wydział krajowy przedkłada Wysokiemu Sejmowi z wnioskiem o przyjęcie ich do wiadomości.

O ile regulaminy te i instrukcye odnoszą się do uregulowania stosunków wewnętrznej manipulacyi Kasy, tudzież do stosunków służbowych takowe zdaniem Komisyi bankowej przez Wysoki Sejm bez uwag do wiadomości przyjęte być mogą, gdyż w tym względzie przyjąć trzeba za zasadę, że ani zatwierdzenie tych regulaminów i instrukcyi przez Wydział krajowy i c. k. Rząd, ani przyjęcie ich do wiadomości Wysokiego Sejmu, nie zwalnia organów kierujących i nadzorczych Kasy od odpowiedzialności za należyty tok interesów i prawidłowe urzędowanie, względnie od obowiązku zmiany tych przepisów, gdyby przy ich praktycznem zastosowaniu wyszły na jaw pewne usterki.

Z tych powodów zaleca Komisya bankowa Wysokiemu Sejmowi, aby

1. instrukcyę dla syndyka,
2. „ dla oddziału kasowego,
3. „ dla biura kontroli wkładek,
4. „ dla kasy wkładek,
5. „ dla buchhalteryi,
6. „ kancelaryjną dla oddziału hipotecznego, wreszcie
7. pragmatykę służbowę urzędników i sług

zechciał przyjąć bez uwag do swej wiadomości.

Przedmiotem swych obrad uczyniła Komisya bankowa tylko następujące regulaminy i instrukcye, a mianowicie:

8. regulamin dla Wydziału Kasy,
9. instrukcyę dla Komitetu rewizyjnego,
10. regulamin dla Dyrekcyi,
11. regulamin co do pożyczek hipotecznych,

12. regulamin o udzielaniu pożyczek gminom i powiatom,
13. regulamin o udzielaniu kredytów budowlanych, wreszcie
14. regulamin zestosunkowania poszczególnych statutem dozwolonych lokacyi.

We względzie ocenienia tych instrukcyi kierowało Komisyą zapatrywanie, że nie zmieniając wyżej wypowiedzianej zasady ścisłe przepisy o prawidłowym ustroju władz kierujących i nadzorujących oraz dozwolonych statutem sposobach lokacyi kapitałów, mają dla kraju doniosłe znaczenie, gdyż są z jednej strony uzupełnieniem statutów, z drugiej strony zaś owem zabezpieczeniem, jakie Kasa daje krajowi w zamian za udzieloną gwarancyę.

Zdając Wysokiemu Sejmowi sprawę o rezultacie zbadania powyżej wymienionych regulaminów czyni Komisya bankowa następujące uwagi:

ad 8. Regulamin dla Wydziału Kasy nie zawiera żadnych postanowień, któreby stały w sprzeczności z postanowieniami statutów.

Ustanowienie Komisyi rewizyjnej składającej się z trzech członków (§. 20.) dla badania rocznego zamknięcia rachunkowego i preliminarza wydatków administracyjnych uważa Komisya za odpowiedne, gdyż większe ciało zbiorowe, jakiem jest wydział składający się z 12 członków nie jest w stanie przebadać i sprawdzić zamknięcia rachunkowe tak dokładnie, jak to uczynić może komitet mniejszy ad hoc wybrany, złożony z ludzi fach znających.

Wybór takiego komitetu nie zwalnia i zwolnić nie może reszty członków wydziału od pełnej i solidarnej odpowiedzialności za prawdziwość i zgodność zamknięć rachunkowych, gdyż §. 50. al. 6, statutów stanowi wyraźnie, że sprawdzanie rocznych zamknięć rachunkowych i sprawozdania Dyrekcyi z zarządu należy do zakresu czynności całego Wydziału Kasy.

ad 9. Instrukcya dla Komitetu rewizyjnego Wydziału gal. Kasy oszczędności nastręczyła Komisyi bankowej powodu do uwag w tym jedynie kierunku, że chyba samo przez się rozumie, więc nie wszędzie wyraźnie powiedzianem być musiało, że przy szkontrach i rewizyi członkowie Wydziału, którzy czynności te spełniają, obowiązani są badać także jakość lokacyi, a w szczególności jakość i wartość portfelu wekslowego tudzież podkładów hipotecznych i zastawnych.

ad 10. Regulamin dla Dyrekcyi gal. Kasy oszczędności zawierający szczegółowe postanowienia o zakresie działania dwu stałych dyrektorów nasuwał Komisyi bankowej wątpliwości, ażali te postanowienia o szczegółowym zakresie działania stałych dyrektorów w związku z postanowieniami o kolegialnem traktowaniu pewnych spraw nie będą tłumaczone w ten sposób, iż ścieśniają określoną statutem odpowiedzialność Dyrekcyi za kierownictwo Kasą oszczędności w całości.

Komisya uważa przeto za swój obowiązek zaznaczyć wyraźnie, że postanowienia statutowe nie mogą uledz zmianie przez przepisy regulaminowe i że tylko w tem przekonaniu zaleca Wysokiemu Sejmowi przyjęcie owych regulaminów do wiadomości.

Także szczegółowe postanowienie tego regulaminu, że w przechowaniu dyrektora kasowego znajduje się portfel wekslowy (§. 3. al. 5) było przedmiotem dyskusyi i dało powód do uwagi, że wszystkie wartości i dokumenty będące pokryciem dla lokacyi znajdować się powinny zawsze pod zamknięciem podwójnem.

ad 11. Instrukcyę co do pożyczek hipotecznych uznała Komisya za zgodną z postanowieniami statutu (§§. 33. 1, a), b), c), tudzież 54. 1).

Gdy wszakże wedle tych postanowień Dyrekcya nie jest limitowaną co do wysokości udzielić się mających pożyczek, i z uwagi, że w tym sposobie lokacyi uwięzioną jest 55% część wszystkich funduszów Kasy, Komisya bankowa zwraca szczególną uwagę na ważność zadania, jaką spełnić ma Komitet rewizyjny Wydziału dla oddziału hipotecznego.

ad 12. Instrukcya o udzieleniu pożyczek gminom i powiatom jest również zgodną z postanowieniami statutu (§. 33. 6).

Uwagi Komisyi o potrzebie wykonywania kontroli nad pożyczkami hipotecznemi odnoszą się także i do tej kategoryi lokacyi.

ad 13. Instrukcya o udzielaniu kredytów budowlanych nasunęła natomiast Komisyi bankowej bardzo poważne wątpliwości, gdyż zdawało się Komisyi, że przy ścisłej interpretacyi statutu nie znajduje w niem dostatecznej podstawy do zajmowania się gal. Kasy oszczędności tego rodzaju interesami, które będąc kombinacyą kredytu wekslowego z hipotecznym wedle ogólnej opinii są najmniej odpowiednim sposobem lokacyi bankowych w ogólności, a Kas oszczędności w szczególności.

Kredyty podobne, o ile nie opierają się na wekslach całkiem dobrych, nie nadają się do lokacyi dla Kas oszczędności głównie z powodu niebezpieczeństwa, jakie Kasie grozi, jeżeli, co niestety się bardzo często powtarza, przedsiębiorca z jakichkolwiek bądź powodów straci możność dokończenia rozpoczętej budowy.

Komisya bankowa podnosi wszakże, że wedle oświadczeń Dyrekcyi Kasy oszczędności weksle z takich transakcyi przechodzą przez cenzurę, i że takie traktowanie weksli, t. z. budowlanych, przy oględności Dyrekcyi, uchylić może niebezpieczeństwa z natury kredytu budowlanego wynikające.

Na każdy wypadek Komisya uznała, że przy interesach tego rodzaju wskazaną jest jak największa ostrożność.

ad 14. Regulamin zestosunkowania poszczególnych statutem dozwolonych lokacyi zbliża się do zapatrywań, którym dało wyraz zeszłoroczne sprawozdanie Komisyi bankowej z tą wszakże zmianą, że wedle regulaminu z ogólnej sumy wkładek najwyżej 60% na pożyczki hipoteczne oraz na pożyczki kraju powiatów i gmin użyć można, podczas gdy Komisya bankowa objawiła zdanie, że dopuszczalne maximum pożyczek hipotecznych wynosić może około 50% a w żadnym wypadku nie może przekraczać 55% sumy wkładek. Gdy wszakże zeszłoroczna opinia Komisyi bankowej odnosiła się do samych tylko pożyczek hipotecznych, podczas gdy powyższy przepis regulaminu obejmuje obok pożyczek hipotecznych także pożyczki kraju powiatów i gmin, Komisya w takiem ustaleniu stosunku tych lokacyi nie upatruje zasadniczej niezgodności ze swoją opinią — zaznacza tylko, że immobilizacyę funduszów Kasy ponad 60% uważa za niebezpieczeństwo dla płynności funduszów Kasy.

Z temi zastrzeżeniami zaleca Komisya bankowa Wysokiemu Sejmowi, by przytoczone wyżej pod 8—14 regulaminy i instrukcye przyjął do swej wiadomości.

II. Zmiany statutu gal. Kasy oszczędności w §§. 19., 20., 21., 30., 33., 34., 35., 37. i 56. przyjęte do wiadomości Wysokiego Sejmu na posiedzeniu z dnia 4. maja 1900 wymagały do swej prawomocności zatwierdzenia c. k. Rządu.

Reskryptem z dnia 11. września 1900 l. 30.843 oświadczyło c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych, że przeciw zamierzonym zmianom statutu nie będą zachodziły przeszkody, jeżeli w §§. 16, 19, 21., 33. i 35. drobne przez c. k. Rząd wymagane zmiany względnie dodatki będą uwzględnione, i jeżeli żądane przez Kasę oszczędności zmiany w §§. 33. al. 3. względnie 34. statutu tyczące się udzielania pożyczek na zastaw papierów wartościowych w drodze rachunku bieżącego, dalej zmiany w §. 33. al. 13. statutu, o uprawnieniu Kasy oszczędności do udziału w obrocie żyrowym Banku austro-węgierskiego, wreszcie zmiany w §. 38. (dawniejszym 37.) statutu, tyczące się sporządzenia zamknięć rachunkowych całorocznych zamiast półrocznych, zostaną cofnięte. Ponieważ Kasa oszczędności do tych wymogów c. k. Rządu się zastosowała, przeto zatwierdzenie przez c. k. Rząd zmian statutów gal. Kasy oszczędności z powyższemi modyfikacyami jest obecnie w toku.

III. Do sprawozdania z dnia 21. maja br. l. 31.439 dołączył Wydział krajowy zamknięcie rachunkowe gal. Kasy oszczędności za rok 1900 z wnioskiem o udzielenie zarządowi Kasy absolutoryum.

Komisya bankowa powzięła ze sprawozdania Kasy wiadomość, że rok 1900 dał Kasie z obrotu ostateczny zysk w kwocie K 10.047·56, mimo że bardzo znaczna bo K 13,394.983·95 wynosząca część funduszów obrotowych uwięzioną była w nabytych realnościach, zaskarżonych wekslach, tudzież w interesach się likwidujących, z których to pozycyi kasa miała łącznie tylko koron 107.714·43 czyli 08% dochodu

Uwzględniając tą okoliczność uważała komisya rezultat roku 1900 w porównaniu z wynikami roku 1889, który z obrotu przyniósł stratę w kwocie K 106.186·07 za dodatni — acz nie taki, któryby uprawniał do nadziei że Kasa będzie w możności z nadwyżek dochodów od reszty kapitałów obrotowych, czynić dalsze znaczne odpisy na straty, ewentualnie przystąpić rychło do tworzenia nowego funduszu rezerwowego.

Sytuacya Kasy zmieni się dopiero, gdy objekty w likwidacyi dadzą znaczniejsze dochody albo gdy po wycofaniu tam uwięzionych kapitałów nastąpi ich normalna fruktyfikacya.

Komisya bankowa donosi Wysokiemu Sejmowi, że kwotę 950.000 K którą grupa finansistów francuskich zadatkowała nie doszły do skutku interes sprzedaży przedsiębiorstw górniczych i przemysłowych pp Wolskiego i Odrzywolskiego użyła Kasa w całości na odpisanie wartości tychże objektów.

W taki sam sposób użyła Kasa także nadwyżkę dochodów, jakie te objekta dały. Oprócz tego odpisała Kasa z tychże samych objektów przez swój rachunek zysków i strat kwotę 2,000.000 koron. Przedsiębiorstwa te figurują przeto w bilansie Kasy obecnie tylko w kwocie koron 8,907.396·05, wobec koron 11,799.888·58 w roku 1899.

Odnośnie do tych objektów postanowił Wydział Kasy zgodnie z wnioskiem Dyrekcyi nabyć je za powyższą cenę bilansową na własny rachunek Kasy i wprowadzić w nich własny zarząd, co wedle oświadczeń Dyrekcyi wpłynie dodatnio na dochody i ułatwi ewentualne transakcye, gdyż Kasa przestanie być zawisłą od zgody nominalnych właścicieli.

Fundusz rezerwowy Kasy który dnia 1. stycznia 1900 roku wynosił jeszcze K 2,292.559·78 (złr. 1,146.270·89) zmalał wskutek odpisów na straty w funduszu obrotowym w kwocie K 2,088.601·63 i strat w funduszu rezerwowym w kwocie K 7.138·84 do minimalnej kwoty K 196.819·51.

W ślad za tem przeniesiony został także budynek zakładowy w wartości bilansowej 2,110.476·10 z doliczeniem inwestycyi na rozszerzenie stacyi elektrycznej w kwocie K 45 911·46 do rachunku funduszu obrotowego.

Badając sprawozdanie zarządu Kasy i zamknięcie rachunków za rok 1900 komisya nie dostrzegła usterek, któreby dały powód do krytykowania sposobu prowadzenia interesów Kasy przez jej nowy zarząd; komisya uznała przeto, że wniosek Wydziału krajowego na udzielenie Zarządowi Kasy absolutoryum z rachunków za rok 1900 jest uzasadnionym.

IV. Już na czele sprawozdania tego zaznaczyła Komisya że przyrost wkładek w gal. Kasie oszczędności wynosił w roku 1900 kwotę koron 4,197.258·91, z czego kwota kor. 2,464.105·91 przypada na skapitalizowane procenta, zaś kor. 1,733.153 na nowe wkładki.

Wysokość zeszłorocznych skapitalizowanych procentów wskazuje z logiczną koniecznością, że wobec stanu wkładek w sumie K. 67,089.936·59, jakim Kasa zamknęła rok 1900, możliwie w tym roku, najpóźniej zaś w pierwszych miesiącach roku 1902 dopełnioną zostanie suma wkładek w gal. Kasie oszczędności do sumy koron 70,000.000, t. j. owej najwyższej kwoty, poza którą Kasie, dopóki trwa gwarancya kraju, dalszych wkładek przyjmować nie wolno.

Ewentualność ta, sama przez się pocieszająca, bo świadcząca o żywotności Kasy, stawia wszakże wszystkie ku temu powołane czynniki wobec szeregu pytań, wymagających rychłego rozwiązania, mianowicie czy jest zadaniem Kasy sztucznymi środkami odpierać od siebie napływ kapitałów, czy jest możliwem, względnie czy doradzanem być może, aby jedna i ta sama instytucya, obok wkładek mających gwarancyę kraju, przyjmowała także wkładki przez kraj nieporęczone, wreszcie czy na wypadek rozszerzenia gwarancyi kraju na dalszą kwotę, gwarancya ta bez dalszych zastrzeżeń i zmian może być daną.

Zastanawiając się nad temi kwestyami, Komisya bankowa zgodną była w zapatrywaniu, że zalecanie środków w celu odparcia napływu dalszych kapitałów byłoby przeciwne powołaniu Kasy, niemniej, że dwoistość wkładek żadną miarą zaleconą być nie może

We względzie innych zarządzeń była Komisya zapatrywania, że bez uprzedniego porozumienia się z Zarządem Kasy Wysoki Sejm w kierunku rozszerzenia gwarancyi uchwały powziąść nie może. Komisya ufając, że Dyrekcya Kasy nie omieszka w stosownej chwili wystąpić wobec Wydziału krajowego z wnioskami inicyatywnymi, przedstawia Wysokiemu Sejmowi wniosek o polecenie Wydziałowi krajowemu, aby wobec pomyślnego rozwoju Kasy wziął pod rozwagę następstwa łączące się z osiągnięciem stanu kapitałów wkładkowych w sumie 70,000.000 koron i w porozumieniu z Zarządem Kasy przedstawił najbliższemu Sejmowi swoje wnioski.

Na podstawie niniejszego sprawozdania wnosi Komisya bankowa:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z 21. maja 1901 l. 31.439 o gal. Kasie oszczędności a zarazem przedłożone niem regulaminy i instrukcye, a mianowicie:

1. Instrukcyę dla syndyka,
2. „ dla oddziału kasowego,
3. „ „ biura kontroli wkładek,
4. „ „ kasy wkładek,
5. „ „ buchhalteryi,
6. „ kancelaryjną dla oddziału hipotecznego,
7. Pragmatykę służbową urzędników i sług,
8. Regulamin dla Wydziału kasy,
9. Instrukcyę dla Komitetu rewizyjnego,
10. Regulamin dla Dyrekcyi,
11. Instrukcyę co do pożyczek hipotecznych,
12. „ o udzielaniu pożyczek gminom i powiatom,
13. „ o udzielaniu kredytów budowlanych,
14. Regulamin zestosunkowania poszczególnych, statutem dozwolonych lokacyi.

z tem wszakże zastrzeżeniem, że uwagi Komisyi, odnoszące się do regulaminów pod 8—14 przy ich interpretowaniu zastosowane będą.

2. Sejm udziela Zarządowi gal. Kasy oszczędności we Lwowie absolutoryum z rachunków Kasy za rok 1900.

3. Sejm wzywa Wydział krajowy aby wziął pod rozwagę następstwa łączące się z osiągnięciem przez gal. Kasę oszczędności stanu kapitałów wkładkowych w sumie 70,000.000 koron i w porozumieniu z Zarządem Kasy przedstawił swoje wnioski najbliższemu Sejmowi.

Przewodniczący:
Dr. Władysław Kraiński w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Binder w. r.

LW. 1968/901.

We Lwowie, dnia 3. lipca 1901.

Aleg. 153

Sprawozdanie

Komisyi solnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w zakresie sprzedaży soli.

Wysoki Sejmie!

Z prawdziwą przyjemnością przystępuje Komisya solna do wykonania swojego zadania — t. j. do sprawozdania o czynnościach Wydziału krajowego w zakresie sprzedaży soli. Widzi bowiem Komisya, że krajowa organizacya sprzedaży soli, ustanowiona przez Wysoki Sejm w tym celu, ażeby chronić ludność naszego kraju od nadużyć prywatnej spekulacyi w handlu solą od chwili, gdy sól wyjdzie z magazynów żupnych — spełnia to zadanie coraz dokładniej. Tak niezbędny artykuł konsumcyjny, jakim jest dla każdego sól, obłożony już raz z tytułu monopolu państwowego ciężkim podatkiem konsumcyjnym, obciążała drugi raz prywatna spekulacya ponownym podatkiem pogłównym z krzywdą dla ogółu ludności, a zwłaszcza z krzywdą dla najuboższej ludności, dla której sól stanowi główną przyprawę jej pożywienia. Ponowne to opodatkowanie stanowiło dowolne podnoszenie ceny soli w drobiazgowej sprzedaży. Otóż zadaniem jest krajowego zarządu sprzedaży soli zredukować koszta handlowe sprzedaży soli do niezbędnego minimum. I po ciężkiej walce konkurencyjnej ze zorganizowaną doskonale prywatną spekulacyą coraz bardziej zbliża się on ku osiągnięciu tego celu, ażeby przy zapewnieniu uczciwej prowizyi dla pośredników handlowych, sól dostawała się do rąk konsumentów, bez względu na porę i bez względu na oddalenie od saliny, zawsze po cenie stałej, przez Wydział krajowy za możliwie najniższą uznanej, w pełnej wadze i czysta.

Według sprawozdania za rok 1900, które obecnie ma Komisya solna przed sobą, sprzedał krajowy Zarząd sprzedaży soli w tym roku rozmaitych gatunków soli 574.274 centnarów metrycznych, więcej o 32.972 jak w poprzednim roku, za pośrednictwem około 3.400 pozostających pod jego kontrolą zastępstw i filij. Wzrost ilości soli sprzedawanej pod kontrolą Wydziału krajowego podnosił się z roku na rok w następujący sposób:

W roku	1893	sprzedano	w	kontrolowanych	składach	soli	106.201 centn. metrycz.
„	1894	„	„	„	„	„	224.372 „ „
„	1895	„	„	„	„	„	415.112 „ „
„	1896	„	„	„	„	„	444.601 „ „
„	1897	„	„	„	„	„	486.648 „ „
„	1898	„	„	„	„	„	450.709 „ „
„	1899	„	„	„	„	„	531.302 „ „
„	1900	„	„	„	„	„	574.274 „ „

W powyższych cyfrach streszcza się ciągły postęp, ciągły rozwój krajowej organizacyi soli: jak on rozszerza się na coraz nowe działy, i przez zastępstwa swoje wnika coraz głębiej w masy ludności. Gdy w pierwszych latach istnienia krajowego Zarządu sprzedaży soli ograniczała się jego działalność tylko do warzonki, stopniowo ogarniał on sól kamienną, następnie sól bydlęcą, a wreszcie kainit. Niektóre z tych działów młodszych, a mianowicie kainit i sól bydlęca nie rozwinęły się jeszcze odpowiednio, ale sprzedając te artykuły li po cenie własnych kosztów, co nie byłoby możliwem żadnemu prywatnemu przedsiębiorstwu prywatnemu, które bez zysku

żadnego pracować nie może, wyświadcza tem krajowy Zarząd sprzedaży soli rolnictwu i hodowli bydła cenną przysługę, bo usiłowania jego uprzystępniają zużytkowanie dla celów gospodarczych tych cennych gatunków soli, z których rolnictwo nasze dotąd niestety za mało korzystało.

Ubiegły rok 1900 ważną będzie stanowił datę w rozwoju krajowej organizacyi sprzedaży soli. Wprowadzono bowiem w tym roku dwie techniczne reformy w handlu solą — takie, iż nietylko nadadzą one tak znaczną przewagę krajowej organizacyi handlu solą, że nie ma mowy o tem, ażeby konkurencya prywatnych handlarzy mogła jej kiedykolwiek na tem polu sprostać, ale — co jest rzeczą najważniejszą, zapewniają one ogółowi ludności istotną korzyść — bez najmniejszego podniesienia ceny soli!

Jest to zapoczątkowane już praktycznie opakowywanie każdej topki w papier, co zapewnia konsumentom otrzymywanie soli bezwarunkowo w pełnej wadze wyrażonej na opakowaniu i w cenie na każdej topce oznaczonej, a po drugie sprzedaż soli kamiennej mielonej we własnym zarządzie Wydziału krajowego, i również w kartonach zamkniętych, a więc czystej i w pełnej wadze.

Komisya zdaje sobie sprawę ze znacznych trudności, tak technicznych jakoteż i finansowych, jakie przedstawia opakowanie w papier przeszło 50 milionów topek soli warzonki rocznie bez podniesienia ceny. Wysoki Sejm będzie miał sposobność ocenić, o ile Wydziałowi krajowemu uda się szczęśliwie te trudności pokonać.

W tem miejscu musi podnieść Komisya solna sejmowa chętną i życzliwą pomoc, jakiej doznaje Zarząd sprzedaży soli w swoich usiłowaniach, dobro ogółu ludności na celu mających, ze strony c. k. Rządu. Wprowadzenie takiej reformy — wymagającej dość znacznego nakładu pieniężnego, jak opakowanie każdego kilograma soli z osobna w zamknięte szczelnie kartony bez podwyższenia cen, stało się możliwem tylko przez rozszerzenie o jeden kwartał kredytu Wydziału krajowego w opłacaniu zakupywanych w salinach ilości soli. C. k. Rząd, z uznania godną gotowością, przyznał Wydziałowi krajowemu przedłużenie kredytu — i urządzenie pakowania, które wymagało pracowitych studyów i prób, a wreszcie także odpowiednich maszyn, jest już obecnie w pełnym toku. Niestety żadna z krajowych fabryk nie mogła dostarczyć potrzebnego do tego papieru w wymaganej przez Wydział krajowy jakości i cenie — tak, że na pierwszy początek musiał Wydział krajowy zamówić papier w jednej z zakrajowych fabryk. Lecz jest uzasadniona nadzieja, że energii krajowego Zarządu sprzedaży soli uda się w krótkim czasie tę trudność przezwyciężyć, i sól będzie u nas pakowaną w papier krajowego wyrobu.

Przyznane przez c. k. Rząd rozszerzenie kredytu dla Wydziału krajowego pociągnęło za sobą pewną niedogodność, która pod względem rachunkowym nie jest bez znaczenia dla interesu solnego. Mianowicie zwiększają się przez to koszta stemplowe na weksle, które Wydział krajowy wystawiać jest zmuszony przy zmianie każdego kwartału. Według obliczenia biura solnego wynosić mają teraz koszta stemplowania weksli Wydziału krajowego z tytułu pobierania soli na kredyt z salin około 54.000 koron! Komisya solna mniema, iż wydatek ten jest zupełnie zbyteczny, gdyż kredyt, udzielany Wydziałowi krajowemu, a więc krajowi w celach dobra publicznego, wekslowego ubezpieczenia bynajmniej nie potrzebuje, i kaucyonowany podkładem papierów wartościowych obopólny rachunek bieżący dawałby bezwarunkowo c. k. Skarbowi zupełnie odpowiednie zabezpieczenie kredytu w tym wypadku. Komisya solna wnosi przeto, ażeby Wysoki Sejm raczył poprzeć starania Wydziału krajowego o usunięcie wekslowego ubezpieczenia kredytu solnego, pozbawiającego krajowe przedsiębiorstwo sprzedaży soli przez wydatki stemplowe w znacznej mierze tych korzyści, jakie mu c. k. Rząd drugą ręką przyznaje przez rozszerzenie kredytu.

Co do prób mielenia soli kamiennej właśnie rozpoczętych przez Wydział krajowy we własnym młynie w Bochni — sądzi Komisya, iż sprzedaż tego gatunku soli w opakowaniu z firmą Wydziału krajowego, gwarantującą i gatunek prawdziwy, wagę i cenę należną, szybko się upowszechni nietylko w piętnastu zachodnich powiatach, przydzielonych do okręgu sprzedaży soli z salin w Bochni i Wieliczce, ale i po za granicami kraju — co też ze strony c. k. Rządu powinno doznać tylko poparcia jak najżyczliwszego.

Sejmowa Komisya wybrała subkomitet, który dokonał lustracyi krajowego biura solnego. Mianowicie sprawdził on na podstawie ksiąg i aktów oryginalnych poszczególne cyfry przytoczone w sprawozdaniu Wydziału krajowego o wynikach pieniężnych obrotów przedsiębiorstwa sprzedaży soli. Przy lustracyi starano się zba-

dać w sposób wyrywkowy także całe urządzenie manipulacyi kasowej i trybu urządzenia centralnego biura sprzedaży soli w Wydziale krajowym. Lustracya wykazała, że cyfry w sprawozdaniu przytoczone są z prawdziwym stanem rzeczy zgodne, że wszystkie działy czynności w całej organizacyi przedsiębiorstwa kontrolują się wzajemnie, że w całem działaniu umiano pogodzić szybkość, sprężystość i swobodę obrotów, niezbędną w przedsiębiorstwie ściśle kupieckiem, z temi formami i ostrożnościami, jakie są niezbędne w każdej administracyi groszem publicznym. Powodzenie przedsiębiorstwa, stale z roku na rok wzrastające, jest zresztą najbardziej wymownym dowodem, że kosztowne doświadczenia pierwszych lat istnienia krajowego zarządu sprzedaży soli, nie pozostały niezużytkowane.

Rezolucye uchwalone przez Wysoki Sejm w zeszłorocznej, jak i w dawniejszych sesyach, w sprawie obniżenia fiskalnych cen soli, ułatwienia rolnikom w korzystaniu z naturalnych źródlisk ropy solnej, a wreszcie co do odbudowania saliny w Dolinie, przed kilku laty pożarem zniszczonej, i wybudowania toru dowozowego do salinarnych magazynów soli w Kałuszu, dotąd nie doczekały się urzeczywistnienia. Komisya propnuje przeto ich ponowienie.

Komisya solna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego o sprzedaży soli pod jego zarządem w roku 1900 przyjmuje się do wiadomości.

II. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby uchylił obowiązek ubezpieczenia przez Wydział krajowy kredytu, udzielonego mu w poborze soli z salin, wekslami.

III. Sejm wzywa c. k. Rząd ponownie, ażeby w porozumieniu z królewskim rzadem węgierskim dążył do obniżenia fiskalnych cen soli — a w pierwszym rzędzie cen soli dla bydła.

IV. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby rozszerzył ulgi, ułatwiające ludności rolniczej w okolicach, położonych w pobliżu źródlisk słonych, korzystanie z tego naturalnego bogactwa przyrody dla użytku chowu bydła.

V. Sejm wzywa c. k Rząd, ażeby przystąpił wreszcie do odbudowania spalonej saliny w Dolinie.

VI. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby bezzwłocznie zarządził budowę toru dowozowego od stacyi c. k. kolei państwowej, do salinarnych magazynów soli w Kałuszu.

Przewodniczący:

Ks. Mandyczewski.

Sprawozdawca:

T. Merunowicz.

L. 1.542/901.

We Lwowie, dnia 2. lipca 1901.

Aleg. 154

Sprawozdanie

Komisyi bankowej o przedłożeniu Wydziału krajowego o Banku krajowym za rok 1900.

Wysoki Sejmie!

Skutki przesilenia finansowego, które wśród wstrząśnienia wszystkich targów europejskich nawiedziło kraj nasz w poprzednich latach, nie zupełnie jeszcze minęły i znajdują jeszcze odblask w bilansie Banku krajowego za rok 1900.

Kraj nasz, ubogi we własny kapitał ruchomy i zniewolony oprocentowywać cudze kapitały, w dodatku oddalony od światowych ognisk pieniężnych, jest w tem niepomyślniejszem od innych położeniu, że odczuwa wraz z pierwszymi każdą niepomyślną zmianę na światowych rynkach pieniężnych, a ostatni i późno dochodzi do udziału w zmianie na lepsze.

Bank krajowy musiał skutki tego stanu rzeczy tem dotkliwiej odczuwać, że jest także emisyjnym Zakładem hipotecznym, a właśnie w ostatnim roku wybuchło po ogólnem przesileniu finansowem jeszcze dodatkowe szczególne przesilenie na targu listów zastawnych, które z zagranicy początek biorąc, przeniosło się na wszystkie kategorye listów hipotecznych; bo oszczędzająca publiczność, raz zaniepokojona, nie zna granic swojej nieufności, a zwłaszcza za granicą nie chce wierzyć, że od lekkomyślnych i karygodnych postępków tamtejszych Zarządów Banków ziemskich istotnie tak chwalebnie odbija przezorne, roztropne i sumienne kierownictwo galicyjskich zakładów hipotecznych. Więc były warunki dla banku krajowego trudne, a wynik roku 1900 niepomyślny — bo zysk ogólny najniższy w szeregu ostatnich dwunastu lat.

Wynik ten sprawdził tylko przewidywania Komisyi bankowej, zawarte w jej sprawozdaniu z lat ubiegłych, jest bowiem wyłącznie następstwem faktu, że Bank krajowy zamknął rachunki roku poprzedniego z zapasem efektów własnych w kwocie przeszło $14^1/_2$ miliona koron i kurs tych efektów w roku sprawozdawczym znowu znacznie się obniżył. Mianowicie:

	$^{31}/_{12}$ 1899	zaś	$^{31}/_{12}$ 1900.
4 % listy zastawne Banku krajowego	95·75 — 96·75		92·50 — 93·50
$4^1/_2$ % „ „ „ „	100· — 101·		99· — 100·
4% obligacye komunalne . .	96·50 —		92·50 — 93·50
$4^1/_2$ % „ „ . .	100· —		99· — 100·
5% „ „ . .	100· — 101·		100·50 — 101·50
4% „ kolejowe . . .	95· — 96·		92·50 — 93·50

W tej różnicy kursu tkwi jedynie przyczyna niekorzystnych wyników ostatnich lat; bo zresztą Bank krajowy nie poniósł znaczniejszych strat, któreby mogły wpłynąć na wynik bilansowy.

Przesilenie finansowe, które znalazło wyraz w podrożeniu pieniądza, wpłynęło wprawdzie na ścieśnienie interesów bankowych, ale dotknęło bezpośrednio głównie publiczność a nie Bank, bo tamta odczuwała wprost utrudnienia kredytu i podrożenie jego, Bank zaś z podwyższenia stopy procentowej miał jeszcze korzyści,

o ile ją podwyższył dla eskontu, który brał, a pozostawił niezmienioną dla odsetków od kapitałów obcych, które płacił. Bank krajowy ucierpiał w skutek owego przesilenia dopiero pośrednio przez spadek kursu efektów jego emisyi a strata, którą w ten sposób poniósł, stała się dotkliwą przez politykę utrzymania kursu własnych efektów wbrew trwałym prądom panującym na targu lokacyjnych papierów. W rezultacie kursu nie utrzymano, a listy zastawne Banku krajowego, które z końcem roku 1898 notowano po 98, notują 31. grudnia 1900 po 92·50, papiery lokacyjne pozostają bowiem w pewnym związku wzajemności i kurs jednych oddziaływa na drugie.

W miarę większego lub mniejszego zaufania publiczności bywają wprawdzie różnice cen na targu efektów lokacyjnych, ale w warunkach normalnych nie ma tam miejsce dla rażących wyjątków. Kurs efektów reguluje się według popytu a popyt według ich rentowności. Skoro papier równo oprocentowany można dostać za tańsze pieniądze, to niechybnie publiczność ku niemu się zwróci, a porzuci papier droższy. Dla tego uporczywe trzymanie wyższego kursu powoduje tylko napływ sprzedających, którzy realizują papier droższy, ażeby kupić papier tańszy. W ten sposób rezultatem takiej akcyi bywa bezowocność pod względem trzymania kursu, strata pieniężna na zakupionych papierach, gromadzenie zapasów i co za tem idzie nadmierne możenie kapitałów we własnych efektach, a ponadto tamowanie normalnych funkcyi emisyjnych działów, bo znaczne zapasy efektów utrudniają wielce, a chwilami całkiem wstrzymują wydawanie nowych pożyczek.

Komisya uznaje w zupełności, że jest obowiązkiem roztropnego kierownictwa instytucyi finansowej opiekować się efektami własnej emisyi i nie pozwalać na to, ażeby efekta bankowe tylko dla braku takiej opieki mimo małej podaży znaczny cierpiały ubytek w kursie, ale nie należy przekraczać granic takiej pożądanej doraźnej interwencyi.

Strata, którą Bank krajowy poniósł na kursie własnych efektów, wynosiła:

w roku 1899	215.456·92 K
a w roku ubiegłym	401.583·50 „
razem tedy w dwu latach	617.040·42 K

a mimo to wykazuje Bank krajowy z roku 1900 zapas własnych efektów w kwocie 13,108.169 K 58 h.

Komisya Bankowa uważa za swój obowiązek już w tej chwili podać do pooieszającej wiadomości Wysokiego Sejmu, że niepomyślny stan, który istniał w ten sposób z końcem roku 1900, uległ w pierwszej połowie bieżącego roku znacznej a pomyślnej zmianie. Jakkowiek bowiem Bank krajowy w tymże czasie nowe pożyczki na zwyż miliona koron wydał a także poważną ilość swych efektów zakupić musiał, to przecież zdołał po obecnym kursie znacznie zmniejszyć zapas własnych efektów.

Mianowicie:

	4% listy kraj.	4% obl. kol.	4½% oblig. komunal.
Zapas efektów własnych wynosił z dniem 31. grudnia 1900 . . .	6,916.400	6,156.600	455.800
emitowano w roku 1901 . . .	453.800	—	666.200
dokupiono po dzień 22. czerwca . .	1,011.600	144.300	177.400
razem . .	8,381.800	6,300.900	1,299.400
Z tego sprzedano po dzień 22. czerwca	5,275.800	746.200	1,213.400
Stan więc własnych efektów wynosi z tymże dniem	3,106.000	5,554.700	86.000

Bank krajowy sprzedał tedy w czasie od zamknięcia rachunków za rok 1900 po dzień 22. czerwca 1901 efekta własne za 7,235.400 K, a zmniejszył zapas tych efektów o 4.781,300 K.

Komisya bankowa uważa to skuteczne dążenie Dyrekcyi Banku do zmniejszenia zapasu własnych efektów za godną uznania zasługę Dyrekcyi.

Powyższe zestawienie jest pouczające w dwóch kierunkach: raz wypływa z niego, że najtrudniej pozbyć można 4% obligacye kolejowe, których zapas mimo, iż emisyi żadnej w roku 1901 nie było — mało co się zmniejszył, — że zatem ten papier nie zdobył sobie jeszcze targu, a powtóre, że zapas 4½% obligacyi komunalnych prawie w zupełności został wyczerpany.

Okoliczność ta, jak niemniej fakt, że $4^1/_2\%$ walory Banku krajowego stosunkowo nieznacznej uległy zmianie kursu (od roku 1898 straciły $1{\cdot}7\%$, podczas kiedy 4% walory o $5{\cdot}5\%$ się obniżyły), stwierdza ponownie, że publiczność, szukająca lokacyi, daje pierwszeństwo $4^1/_2\%$ papierom. — Zarząd Banku krajowego zastosował się do tego usposobienia lokacyjnego targu i rozpoczął na nowo emisyą $4^1/_2\%$ listów zastawnych obok 4% — tak, że woli stron pozostawia, czyli w $4^1/_2\%$, czy też 4% listach zastawnych pożyczki zaciągnąć chcą.

Przechodząc do poszczególnych działów czynności Banku krajowego, zaznacza Komisya, że tym razem ograniczy się do kilku tylko uwag, bo ogólne poglądy, którym dały wyraz sprawozdania z ostatnich 4 lat, powinny być i nadal wytyczną dla kierownictwa Banku krajowego; od podania zaś cyfr i szczegółów tem bardziej odstąpić można, że byłyby tylko zbytecznem powtórzeniem treści sprawozdania Rady nadzorczej i Wydziału krajowego.

Interes hipoteczny Banku wykazuje w roku 1900 częściowe zmniejszenie, ile że w roku tym udzielono pożyczek 723 na kwotę 2,850.700 K wobec sumy 7,671.700 K w roku 1899. — Mimo to zysk w dziale hipotecznym wynosił zawsze jeszcze 243.032·40 K — zatem o 9.351·72 K więcej, aniżeli w roku ubiegłym.

Komisya konstatuje z zadowoleniem roztropną powściągliwość Dyrekcyi przy udzielaniu pożyczek i podnosi z naciskiem, że wygórowane pożyczki hipoteczne niszczą właściciela majątku a Bank narażają na poważne straty.

Niebezpieczeństwo to jest wobec obowiązujących dziś przepisów ordynacyi egzekucyjnej groźniejsze niż dawniej. Dochodząc pretensyi pożyczkowej w drodze przymusowej musi się przy licytacyjnej sprzedaży uzyskać ofertę, równającą się $^2/_3$ wartości szacunkowej. Gdy zaś wysoka pożyczka wymaga wysokiego szacunku, przeto przy dochodzeniu wierzytelności na podstawie takiego szacunku zmniejsza się koło reflektantów i prawdopodobieństwo sprzedaży w warunkach ustawą przepisanych Udzielając tedy wygórowanych pożyczek, narażałby się Bank na alternatywę ewentualnego nabycia majętności, przezeń hipotecznie obciążonej, za cenę przewyższającą jego wierzytelność, albo też na konieczność sądowego ocenienia celem uzyskania niższego szacunku, a więc w najlepszym wypadku co najmniej na poświęcenie korzyści, jakie płyną mocą jego przywileju z szybszego postępowania egzekucyjnego. Tak doprowadza udzielenie wygórowanych pożyczek w praktyce do ubezwładnienia przywileju bankowego.

Podnieść również musi Komisya z uznaniem, że Bank krajowy konsekwentnie nie dopuszcza do gromadzenia się zaległości ratalnych a egzekucyą w razie potrzeby energicznie i skutecznie prowadził; ściągnięto bowiem ogółem w roku 1900 przeszło $70^1/_4\%$ rat egzekwowanych.

W dziale pożyczek włościańskich, które największy przedstawiają procent zaległości (na 6.274 pożyczek włościańskich zalegają raty w 1.746 dłużników), prowadzono egzekucyą z całą możliwą oględnością, o czem świadczy najlepiej fakt, iż w roku 1900 na 143 sądowych egzekucyi w tym dziale odwołano 96, a tylko w 4 wypadkach sprzedano realności włościańskie w drodze licytacyi. Niestety ogromna cyfra zaległości w tym dziale ($27{\cdot}8\%$ dłużników jest w zwłoce) i ciągła konieczność prowadzenia egzekucyi są dalszym dowodem na twierdzenie, że u nas nie można szukać rozwiązania kwestyi kredytu włościańskiego wyłącznie w udzielaniu długotrwałych pożyczek hipotecznych, ale że raczej organizacya kredytu krótko trwałego przy współudziale lokalnych instytucyj zdaje się być wskazaną.

Dział komunalny wzmógł się w roku 1900 znacznie, udzielono bowiem w roku tym 26 pożyczek w obligacyach komunalnych w łącznej kwocie 5,100.400 K, co stanowi najwyższą cyfrę udzielonych w jednym roku pożyczek w tym dziale. Wzrost działu tego Komisya bankowa wita w tym roku tem radośniej, gdyż jest objawem postępujących inwestycyi, które poczyniły przeważnie miasta na cele asanacyjne.

Melioracyjny kredyt nie zwiększył się niestety w tym roku w ten sposób, ażeby czynność Banku krajowego na tem polu mogła mieć doniosłość dla kraju. Przyczyny tamujące rozwój kredytu melioracyjnego, pozostały w swej mocy jak dawnymi laty a i skutek pozostał ten sam.

Wysoki Sejm uchwalił w zeszłym roku zmianę statutu bankowego, dozwalającą udzielania pożyczek komunalnych spółkom wodnym. Może zmiana ta, która dopiero obecnie wchodzi w życie, a kredyt melioracyjny poniekąd ułatwia, spowoduje, że i ta gałęź czynności Banku dozna większego rozwoju.

Odnośnie do czynności parcelacyjnej Banku ponawia Komisya tylekrotnie objawione zapatrywanie, że organizacya odrębnego działu parcelacyjnego w Banku krajowym nie jest wskazana i że parcelacyę wówczas tylko popierać należy, jeżeli jest zdrową pod względem ekonomicznym i społecznym, to jest, jeśli kupujący wychodzi z tej operacyi ekonomicznie silny, a sprzedający gospodarczo uzdrowiony. Niestety Bank krajowy ma na plan i tok akcyi parcelacyjnej tylko wówczas wpływ, jeżeli parcelacya bez jego pomocy finansowej obyć się nie może; ale przynajmniej w takich wypadkach Bank, jako instytucya krajowa, powinien objąć krytycznie całość planu parcelacyjnego i baczyć na to, aby nie nastąpiło drogą parcelacyi zupełne niszczenie większej większej własności i aby z drugiej strony parcelując, tworzono tylko takie jednostki gospodarcze, które są w stanie utrzymać się samoistnie.

Dział bankowy w roku 1900 mniejszy dał zysk o kwotę 139.931·33 kor., aniżeli w roku poprzednim, bo właśnie w tym dziale okazuje się owa strata na różnicy kursu własnych efektów, o której na wstępie mówiliśmy. Gdyby nie było tej straty, to i ten dział okazałby zwiększenie dochodu w r. 1900 o 46 195·25 kor.

Stosunek kapitału własnego do kapitałów obcych przedstawia się w r. 1900 jak następuje:

Kapitał własny wynosił . . . . . 6,340.736·76 K
kapitał obcy . . . . . 25,296.447·60 K

Stosunek ten kapitału obcego do własnego wkłada na Zarząd Banku obowiązek, jak dotąd tak i nadal ze zdwojoną uwagą czuwać nad płynnością swych funduszów i wystrzegać się unieruchomienia kapitału.

Obrót wekslowy przedstawia w roku 1900 w porównaniu z latami 1898 i 1899 korzystniejszy obraz: Bank eskontował mianowicie w roku 1900 38.072 sztuk weksli,— zatem więcej o 1.665 sztuk aniżeli w roku 1899, a na kwotę 2,526.429 K wyższą. — Życzyćby tylko wypadało, aby Rada nadzorcza, zbadawszy — tak, jak to w ubiegłym roku uczyniła — portfel wekslowy, zdała też w ogólnych zarysach sprawę o tem, czy i o ile czyni zadość potrzebom zdrowego kredytu krótkotrwałego, oraz czy miara i sposób jego udzielania odpowiada zadaniu, jakie zakreślił Sejm powołanej przezeń do życia krajowej instytucyi finansowej. Komisya bankowa spodziewa się w szczególności, że Bank krajowy i nadal baczną będzie zwracał uwagę na stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze w kraju, na które Zarząd, wobec reeskontowania weksli tych towarzystw, wpływ wywierać może i powinien.

Komisya podnosi z uznaniem, że już obecnie, zanim obowiązkowa lustracya wszystkich Towarzystw zarobkowych i gospodarczych ustawowo została wprowadzoną, Bank krajowy w roku 1900, jak i w latach poprzednich, lustracye te (28 razy) we własnym zakresie działania przeprowadzał, a zarazem wyraża nadzieję, że ta kontrola w przyszłości w miarę potrzeby jeszcze będzie ściślejszą.

Powszechnie uznaną i przez Komisyę bankową rok rocznie zaznaczaną jest konieczność działalności Banku krajowego w tyle doniosłej dla kraju dziedzinie popierania przemysłu rodzimego. Działalność tę rozwija Zarząd bankowy w stosunku do niestety szczupłych środków finansowych, jakimi rozporządzać może. — Bank krajowy powinien wpływu, jaki sobie zastrzega na zarząd przedsiębiorstw przemysłowych, którym udziela finansowej pomocy, używać w tym kierunku, ażeby się wystrzegały przesadnych ekspanzywnych dążeń i nie obejmywały od razu za wielkiego pola działania, ale raczej od skromnych rozmiarów początek biorąc, w miarę rozwoju interesu rosły, a przedewszystkiem w tym kierunku, ażeby w pierwszym rzędzie wzmacniano podstawę przedsiębiorstwa przez odpisy i tworzenie rezerwy, a nie narażano przez przedwczesne rozdzielanie dywidend, podstaw jego bytu.

Przy tej sposobności zaznacza Komisya bankowa, że jej zdaniem powinny uledz powolnemu odpisywaniu udziały, w przedsiębiorstwach przemysłowych lokowane, — raz dlatego, że udziały w przedsiębiorstwach przemysłowych — zwłaszcza w początkach ich istnienia — mają bardziej cechę subwencyi i zachęty, aniżeli lokacyi kapitału; powtóre dlatego, że w tych warunkach Bank krajowy będzie mógł tem energiczniej nastawać na zaniechanie szkodliwego rozdziału za wysokich dywidend, — a ostatecznie dlatego, że Bank krajowy w ten sposób uzyska większą swobodę działania na polu poparcia przemysłu, bo nie będzie się musiał obawiać, że nieuniknione w początkach straty wpłyną ujemnie na ocenę jego własnego położenia.

Pośrednim sposobem popierania przemysłu jest też przyjmowanie gwarancyi za podatek spożywczy, opłacać się mający przez przedsiębiostwa przemysłowe. I na

tem polu Bank krajowy był czynnym i udzielił piętnastu klientom poręczeń w kwocie łącznej 680.000 koron

Majątek Banku krajowego wynosił z końcem roku

	1896	1897	1898	1899	1900
w kapitale zakładowym łącznie z zyskiem . .	koron 2,989.460	koron 3,122.098	koron 3,281.612	koron 3,394.868	koron 3,450.016
w funduszu rezerwowym łącznie z zyskiem . .	924.600	1,024.080	1,143.714	1,228.656	1,270.017
w rezerwie hipotecznej łącznie z zyskiem . . .	709,840	803.670	913.351	992.728	1,046.747
w rezerwie komunalnej łącznie z zyskiem . . .	396.140	430.838	473.000	506.385	534.089
w rezerwie funduszu kolejowego łącznie z zyskiem	—	10.324	14.326	37.375	39.865
razem . .	5,020.040	5,391 010	5,826.006	6,160.012	6,340 734
a po potrąceniu funduszu rezerwowego, w papierach lokowanego . . .	924.600	1,024.080	1,143.714	1,228 656	1,270.017
pozostało w obrocie .	4,095.440	4,366 930	4,682.292	4 931.356	5,070.717
Rozdzielony zysk wynosił .	293.778	331.596	398.784	283.136	137.870
Co równa się w stosunku do całego kapitału obrotowego roku poprzedniego	7·174	8·097%	9·132%	6·047%	2·796%

Bilans Banku krajowego nasuwa tylko dwie uwagi.

Przedewszystkiem uważa Komisya za wskazane wydatne pokrywanie ewentualnych wątpliwych pozycyi — Statut Banku krajowego nie zawiera wprawdzie takiego przepisu, przeciwnie nakazuje tylko tworzenie ogólnego funduszu rezerwowego w celu pokrycia możebnych strat, lecz mimo to sądzi Komisya bankowa, że ten fundusz rezerwowy stanowi część majątku bankowego, przeznaczoną na ubezpieczenie instytucyi od nieprzewidzianych strat w przyszłości, zaś przezorne bilansowanie nakłada na Zarząd obowiązek odpisywania nietylko tych strat, które w danym roku już faktycznie wynikły, ale i tych, które wprawdzie na razie są jeszcze wątpliwe, ale których się po biegu dotyczących spraw obawiać należy.

Druga sprawa, która daje powód do pewnych uwag, to fundusz emerytalny.

Jak wiadomo, wniósł Rząd 21. czerwca b. r. w Radzie Państwa projekt ustawy o ubezpieczeniu urzędników prywatnych. Wobec presyi, jaką w tej sprawie wywierają sfery interesowane, nie ulega kwestyi, iż projekt ten, prawdopodobnie z małemi zmianami, stanie się ustawą.

Ubezpieczenie obejmuje obowiązkowo urzędników wszelkich instytucyi z wyjątkiem osób, pozostających bezpośrednio w służbie rządu i kraju; stosować się przeto będzie także do urzędników i sług Banku krajowego. Ubezpieczenie dokonywane będzie w centralnym Zakładzie pensyjnym we Wiedniu, a od ubezpieczenia w tymże zakładzie wolni będą tylko ci, którzy są ubezpieczeni w funduszu emerytalnym, odpowiadającym wymogom ustawy. Ażeby taki fundusz emerytalny mógł być uznany za zakład pensyjny „zastępczy“, musi on oprócz innych warunków, być urządzonym na podstawach asekuracyjno-technicznych.

Bank krajowy posiada fundusz emerytalny, powstały z wkładek urzędników i z datków Banku. Fundusz ten jest za szczupły, gdyż wynosił z końcem roku 1900 tylko 219.555 K 26 h, a więc przy uwzględnieniu okoliczności, że etat urzędników i sług Banku obejmuje 76 osób, zaledwie $^1/_4$ część tej sumy, jaką według zasad asekuracyjno-technicznych wynosić powinien.

Należenie do centralnego Zakładu pensyjnego we Wiedniu, z innych zresztą względów niewłaściwe, a zniewalające Bank do wkładki 10% zamiast dzisiejszej 6%, będzie dlatego już niemożliwe, iż statut emerytalny Banku krajowego zapewnia uczestnikom świadczenia wyższe, aniżeli projekt rządowy, zaczem restrykcya praw nabytych byłaby niemożliwą. Powstanie przeto konieczność zreformowania funduszu przez odpowiednie udotowanie tegoż do wysokości, rachunkiem technicznym wymaganej.

Lecz nie tylko wzgląd na wymóg przyszłej ustawy domaga się jak najrychlejszego rozwiązania tej kwestyi; przemawiają za tem także względy racyonalnej gospodarki finansowej.

Jak już wyżej nadmieniono, stan funduszu emerytalnego jest tak szczupły, iż gdyby temu inaczej nie zaradzono, za lat już kilka powstaną bardzo znaczne niedobory, które Bank krajowy z bieżących dochodów pokrywać byłby zmuszonym.

W interesie uregulowanej gospodarki finansowej leży tedy, by nie wyczekując powstania znacznych niedoborów w funduszu emerytalnym, fundusz ten zasilać już obecnie znaczniejszemi sumami z dochodów bieżących Banku, dopóki stan funduszu nie dosięgnie granic, rachunkiem asekuracyjnym wskazanych.

Dotacya funduszu emerytalnego z dochodów bieżących jest tem bardziej wskazaną, ile że wydatki tego rodzaju nie podlegają opodatkowaniu.

Rozstrzygnięcie kwestyi, czy i o ile wkładki uczestników powinne być podwyższone, pozostawia Komisya ocenie Zarządu Banku.

Komisya bankowa nie spełniłaby swego obowiązku wszechstronnego poinformowania Wysokiego Sejmu o stanie Banku krajowego, gdyby przedkładając ostatnie w tej kadencyi Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie, nie zaznaczyła, że na chlubną wzmiankę zasługuje zawsze najlepszemi chęciami owiana a skuteczna działalność Dyrekcyi, jak i praca urzędników Banku krajowego, spełniających sumiennie i gorliwie swe obowiązki, a świadomych, że służąc tej instytucyi, nie tylko spełniają służbowy, ale też obywatelski obowiązek.

Komisya bankowa poleca rozwadze Dyrekcyi Banku krajowego, czy ramy etatu urzędniczego Banku krajowego dają urzędnikom możność należycie postępującej poprawy ich bytu, a rozwadze Wydziału krajowego, czy nie należałoby użyczyć Zarządowi Banku swej pomocy, aby przynajmniej analogicznie do przepisu §. 37. ustanowy służbowej Wydziału krajowego, miał możność wynagrodzenia istotnej wydatnej pracy i szczególnych zdolności.

Komisya bankowa przyjmuje z zadowoleniem do wiadomości, że komisya rewizyjna w r. 1900 sześć razy urząd swój wykonywała i że rewizye przedsiębrała już wedle szczegółowego regulaminu, przez Radę Nadzorczą ustanowionego, t. j. z zaniechaniem wyrywkowych tylko prób, a więc badając wszelkie rachunki i depozyta pozycyą po pozycyi.

Polegając na tych rewizyach, dokonywanych w obecności obu pp. komisarzy, tudzież na sprawozdaniach Rady nadzorczej i Wydziału krajowego, wnosi Komisya bankowa:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o Banku krajowym za rok 1900;

2. Sejm udziela Dyrekcyi Banku krajowego absolutoryum z rachunków za czas od 1. stycznia do 31. grudnia 1900.

Kraiński.
Prezes.

Dr. Loewenstein.
Sprawozdawca.

L. S. 2.391/1901.

Aleg. 155

Wniosek.

Zważywszy, że kredyt hipoteczny udzielany zwłaszcza na warunkach przystępnych ma doniosłe znaczenie tak dla rolnika małej i wielkiej własności, jak również dla rękodzielnika i przemysłowca;

zważywszy, że przy zaciąganiu pożyczki a nawet po jej spłaceniu, różnorodne wydatki na stemple i taksy notaryalne, hipoteczne znacznie ten kredyt podrażają;

zważywszy, że w razie wdrożenia kroków egzekucyjnych przeciw dłużnikowi hipotecznemu wydatki na koszta egzekucyjne, adwokackie są tak znaczne, że częstokroć nie stoją w żadnem stosunku do egzekwowanej kwoty i stają się wprost ruiną dla dłużnika;

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Wzywa się c. k. Rząd, ażeby przy pożyczkach hipotecznych, których wysokość nie przekracza kwoty 1.000 K. uwolnił skrypty, wpis oraz kwity ekstabulacyjne od jakiejkolwiek należytości stemplowych.

2) Ażeby przy pożyczkach hipotecznych, których wysokość przekracza kwotę 1.000 K. obniżył należytość stemplową do połowy dzisiejszych kosztów.

3) Ażeby taksy notaryalne za sporządzanie skryptów oraz taryfy adwokackie odnoszące się do prowadzonych egzekucyi przeciw dłużnikom hipotecznym, unormował w ten sposób, by one (taksy i taryfy) nie rujnowały dłużników, ale ażeby były według wysokości długu procentowo oznaczone.

4) Ażeby przy skargach egzekucyjnych przeciw dłużnikom hipotecznym uchylił przymus adwokacki.

We Lwowie, dnia 4. lipca 1901.

Wnioskodawca:
Średniawski w. r.

Ostapczuk, Klemensiewicz, Kramarczyk, Stojałowski, Szwed, Warzecha, Potoczek, Data, Hamorak, Okuniewski, Rotter, Bernadzikowski, Słotwiński, Krempa, Romanowicz, Michalski, Dworski, Binder, Milan, Styła, Winniczuk, Bednarski.

LS. 1963/1901.

We Lwowie, dnia 3. lipca 1901.

Aleg. 156

Sprawozdanie

Komisyi bankowej w przedmiocie spółek oszczędności i pożyczek, zakładanych i działających pod patronatem Wydziału krajowego.

Wysoki Sejmie!

Na podstawie upoważnienia udzielonego uchwałą Wysokiego Sejmu z 16. marca 1899 Wydział krajowy podjął rozległą akcyę na polu zakładania i rozwoju spółek oszczędności i pożyczek, zasilając je z funduszu pożyczkowego na ten cel, przez Sejm uchwalonego, kontrolując ich czynności, kierując wykształceniem fachowego personalu do zarządu spółek, słowem opiekując się temi spółkami od pierwszej chwili ich istnienia i czuwając nieustannie nad ich działalnością.

Czynności Wydziału w r. 1899 były przeważnie przygotowawcze, a komisya o tych czynnościach wypowiedziała swoje zdanie rozpatrując sprawozdanie Wydziału za czas do końca roku 1899.

Sprawozdanie Wydziału krajowego, obecnie Wysokiemu Sejmowi przedłożone, a komisyi bankowej do załatwienia przekazane, obejmuje akcyę Wydziału krajowego w ciągu roku 1900. Komisya bankowa jednak, chcąc przedstawić ile możności jak najdokładniejszy obraz rezultatów przez Wydział osiągniętych, informowała się także o dalszym toku rzeczonej akcyi do końca czerwca 1901.

Wrażenie ogólne, jakiego doznaje się z dokładnego przeglądnięcia treści sprawozdania Wydziału, tudzież z informacyi zaciągniętych w dotyczącem biórze, jest niewątpliwie dodatnie. Mamy przed sobą wyniki osiągnięte w pierwszem stadyum akcyi nader poważnej, zmierzającej nietylko do uzdrowienia stosunków drobnego kredytu między włościaństwem, ale także do obudzenia między ludem wiejskim poczucia własnej siły, która na polu pracy ekonomicznej może rozwinąć się i osiągnąć znakomite rezultaty, przy pomocy wszechstronnej kraju i za jego inicyatywą.

Jeżeli istotnie powiedzie się a dotychczasowe wyniki są wróżbą pomyślną, utworzyć liczny zastęp spółek włościańskich, przedewszystkiem dla poprawienia stosunków kredytowych; a później także dla popierania rozwoju ekonomicznego włościaństwa w innych kierunkach, to równolegle z poprawą ekonomicznego położenia włościan na tej drodze odbywać się będzie skonsolidowanie stosunków społecznych.

Pod hasłem wzajemnej pomocy, oszczędności i pracowitości gromadzić się będą w każdej spółce włościańskiej najdzielniejsze, najzdrowsze żywioły, aby z pomocą kraju,

pod jego opieką i kontrolą, gromadzić w kasie spółki, zaoszczędzony grosz, bronić członków spółki przed lichwą, obudzić w nich zmysł przedsiębiorczości zachęcić do pracy samodzielnej.

Takie organizacye, żywotne i pomyślnie działające, mogą stać się z czasem potężną tamą przeciw rozkładowym prądom, które w kraju naszym coraz silniej nurtują.

Natomiast byłoby zgubnem dla rozwoju tych spółek, gdyby przez brak odpowiedniego kierownictwa, lub dla braku nieustannej kontroli, działalność spółek zeszła na bezdroża.

Komisya bankowa niejednokrotnie już, w poprzednich sprawozdaniach swoich w tym przedmiocie, z naciskiem podnosiła potrzebę ustawicznej, czujnej kontroli nad spółkami oszczędności i pożyczek, zakładanemi pod patronatem Wydziału krajowego, a rozpatrując przekazane jej obecnie sprawozdanie Wydziału szczególną uwagę zwróciła na to, czy biuro Patronatu wypełnia należycie poruczone mu zadanie kontrolowania spółek.

Spostrzeżenia swoje w tym kierunku, tudzież pogląd na całą działalność Wydziału krajowego około zakładania spółek i popierania ich rozwoju w r. 1900 — komisya w niniejszem sprawozdaniu swojem jak najtreściwiej przedstawia.

Zakładanie spółek odbywało się przy współdziałaniu biura Patronatu, według norm zakreślonych uchwałami sejmowemi.

Przedewszystkiem zasięgał Wydział krajowy opinii właściwego Wydziału powiatowego. Następnie kierownik biura Patronatu badał na miejscu, czy są odpowiednie warunki do pomyślnego rozwoju spółki i wpływał przy ukonstytuowaniu spółki na odpowiedni wybór zarządu.

Ilość spółek zostających pod Patronatem Wydziału z końcem roku 1900 doszła cyfry 86.

Zaś do końca czerwca 1901 wzrosła liczba tych spółek do 114, zatem w ciągu pierwszego półrocza 1901 przybyło ich 28.

Udzielanie informacyi odbywało się przez rozsełanie podręcznika, wydanego dzez szefa binra Patronatu, tudzież przez wydawnictwo czasopisma, które wychodzi pod redakcyą Patronatu jako „Okólnik“ zawierający potrzebne dla spółek wskazówki, tudzież wiadomości o ich rozwoju.

Zdaniem komisyi byłoby pożądane, aby ten „Okólnik“ podawał co kwartał cyfry odnoszące się do obrotu kasowego w spółkach, nadesłane do biura przez zarządy spółek, na odpowiednich kartach korespondencyjnych, które biuro w tym celu dla spółek przygotowało.

Przygotowanie personalu administracyjnego dla spółek odbywa się za pomocą kursów praktycznych, które Wydział krajowy urządził w roku ubiegłym we Lwowie, zaś w roku bieżącym w Krakowie.

Pożytek z takich kursów jest niewątpliwy, a wykształcenie fachowe osób powołanych do zarządu interesami spółki jest jednem z najpilniejszych zadań, jakie bióro Patronatu ma do spełnienia.

Zdaniem komisyi urządzania kursów takich, na przemian we Lwowie i Krakowie, przyczyni się bardzo dodatnio do prawidłowego prowadzenia interesów spółek.

Pośrednictwo w stosunkach z władzami sądowymi i skarbowemi, którem zajęło się bióro Patronatu, dla ułatwienia spółkom ich działalności, było — jak okazuje się ze sprawozdania Wydziału — wielce skuteczne, i oszczędziło spółkom wiele trudności i kosztów.

Czynność bióra Patronatu w tym kierunku jest dalszym ciągiem tej opieki, jakiej bióro udziela spółce od pierwszej chwili, gdy rozpoczęła się akcya około jej założenia.

Bez tej pomocy w stosunkach z c. k. Sądami tudzież z c. k. Władzami skarbowewi — spółki nowo powstające byłyby narażone na bardzo znaczne utrudnienia, a częstokroć na niepomierne koszta, czego właśnie dzięki interwencyi Patronatu mogą uniknąć.

Pożyczki udzielane z funduszu dla spółek przez Sejm utworzonego rozdawane były przez Wydział krajowy w r. 1900 w ten sposób, że udzielono spółkom po 2000 K, po 3000 K, lub po 4000 K, a niektórym spółkom nawet dodatkowe pożyczki powtórnie wypłacono, jak to widoczne ze spisu do sprawozdania Wydziału dołączonego.

Suma pożyczek udzielonych z funduszu przez Sejm uchwalonego wynosiła z końcem r. 1900 koron 185.000, zaś do końca czerwca 1901, suma ta wzrosła do 345.000 K.

Oprócz tego. za inicyatywą Wydziału krajowego, udzieliła galic. Kasa oszczędności spółkom kredytu na $5^1/_2\%$ w sumie 65.000 K.

Komisya bankowa zastanawiała się nad tem, czy suma pożyczek udzielonych Spółkom z funduszu pożyczkowego nie jest zbyt wysoką w stosunku do wkładek oszczędności, które na miejscu zebrane zostały.

Wprawdzie ogólna suma wkładek oszczędności w 63 spółkach, które były czynne z końcem r. 1900 — wynosiła 570.685 K zatem w porównaniu do sumy udzielonych pożyczek 185.000 K była suma wkładek oszczędności trzy razy większą od sumy udzielonych pożyczek, przy poszczególnych spółkach stosunek ten jest bardzo rozmaity. W spisie Spółek z końcem r. 1900 wykazanych jest wiele takich, w których większa część kapitału obrotowego pochodzi z pieniędzy pożyczonych im przez Wydział krajowy, zaś wkładki oszczędności wynoszą mniej, aniżeli pieniądze uzyskane w drodze pożyczki.

Komisya bankowa informowała się w biórze Patronatu szczegółowo o tych spółkach, których fundusz obrotowy przeważnie z zaciągniętych pożyczek pochodzi.

Spółek takich na ogólną liczbę 63 spółek objętych sprawozdaniem Wydziału za rok 1900 jest 17, lecz należy uwzględnić, że właśnie przy pomocy gotówki pożyczonej spółki te mogły działalność swoją rozwinąć, tak że już w pierwszej połowie roku 1901, stosunek między wkładkami oszczędności a pożyczką zaciągniętą od Wydziału w wielu spółkach uległ znacznej zmianie.

Jako przykład korzystnej zmiany przytaczamy Spółkę w Wesołej, powiecie brzozowskim.

Według wykazu dołączonego do sprawozdania Wydziału spółka ta z końcem r. 1900 miała w obrocie:

z pożyczki zaciągniętej w Wydziale krajowym . .	4000	koron
z wkładek oszczędności	2863	„
z udziałów	371	„
z końcem czerwca 1901		
dług w Wydziale kraj. pozostał w sumie . . .	4000	koron
wkładki oszczędności podniosły się do kwoty .	13115	„
udziały wpłacone wzrosły do kwoty . . .	1126	„

Nietylko zatem wzmogły się w tej spółce fundusze obce, pochodzące z wkładek oszczędności na miejscu zebranych, tak iż wynoszą trzy razy więcej, aniżeli pożyczka od Wydziału kraj. uzyskana ale także fundusz własny spółki, t. j. wpłacone udziały potroiły się.

Komisya nie przytacza cyfr analogicznych co do innych spółek, aby sprawozdania swego cyframi zbyt nie przeciążać, lecz konstatuje, że także w wielu innych spółkach polepszył się stosunek między kapitałem uzyskanym z zewnątrz, w drodze pożyczki udzielonej z funduszu pożyczkowego, a kapitałem zebranym na miejscu z wkładek oszczędności.

W niektórych spółkach zmiana taka jeszcze nie nastąpiła, lecz można spodziewać się, że wkrótce nastąpi, gdyż wszędzie przy udzielaniu pożyczek biuro Patronatu badało szczegółowo warunki rozwoju spółki, stosunki zarobkowe ludności, jej zdolność kredytową i potrzeby kredytu, słowem wszystkie okoliczności od których powodzenie spółki zależy. Udzielano zaś pożyczek większych tylko takim spółkom, których skład daje rękojmię rozwoju, zaś pożyczki dodatkowe były udzielane zawsze tylko na podstawie dokonanej lustracyi i po przekonaniu się o prawidłowej działalności spółki.

Lustracye przeprowadza biuro Patronatu według instrukcyi, dołączonej do sprawozdania Wydziału.

Komisya bankowa zgadza się zupełnie z zasadniczem postanowieniem §. 4. instrukcyi, według którego lustracya przynajmniej raz do roku przeprowadzoną być powinna.

Treść instrukcyi odpowiada naszym stosunkom krajowym, a widoczne jest, że instrukcyę ułożono na podstawie doświadczenia i z dokładną znajomością właściwej organizacyi spółek.

Statystyka spółek nie jest jeszcze ujętą w obraz działalności całorocznej, gdyż może to nastąpić dopiero po zebraniu i sprawdzeniu zamknięć rachunków i bilansów za rok 1900.

Wtedy dopiero możnaby wydać rocznik spółek, na wzór wydawanego przez biuro „Związku“ stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, a komisya bankowa zaznacza, że dołączenie takiego rocznika do sprawozdania Wydziału krajowego ułatwiłoby pogląd na coroczne rezultaty pracy na tem polu dokonanej.

Na razie są tylko zebrane cyfry odnoszące się do obrotu kasowego w spółkach, które nie dają jeszcze należytego wyobrażenia o stosunkach, mianowicie nie podają nawet wysokości własnego kapitału spółek, gdyż nie ma w tym wykazie rubryki na fundusz rezerwowy.

Udziały członków doszły z końcem r. 1900 do kwoty 37.486 koron. Wobec krótkiego czasu, do którego ów wykaz się odnosi, jest to cyfra stosunkowo znaczna, a jej osiągnięcie zawdzięczać należy temu, że wbrew teoretycznym wywodom o uciążliwości zbierania kapitału udziałowego w spółkach systemu Raiffeisena, Wysoki Sejm, aprobując zdanie Komisyi bankowej, oświadczył się za wprowadzeniem obowiązkowem udziałów większych po nad zwykłą w raiffeisenowskich kasach normę, co też w spółkach pod patronatem Wydziału zostających jest przestrzegane.

Pożyczki udzielone przez spółki doszły z końcem r. 1900 sumy 933.661 K., z której w ciągu roku 1900 spłacono 162.522 K. Spłata odbywa się w ratach rocznych lub półrocznych.

Stopa procentowa od pożyczek udzielonych wynosi:

w 12	spółkach	6%
„ 31	„	$6\frac{1}{2}$%
„ 15	„	7%
„ 5	„	$7\frac{1}{2}$%

Przeważnie przeto udzielają spółki kredytu poniżej, 7% mianowicie na $6\frac{1}{2}$% lub nawet 6% a jeżeli się zważy jeszcze, że włościanin potrzebujący kredytu nie jest zmuszony udawać się w tym celu umyślnie do miasta powiatowego i ponosić rozmaite z tem połączone wydatki, to przyznać trzeba, że otwarte zostały w spółkach źródła nader taniego i dogodnego kredytu dla włościan.

Fundusz obrotowy, jakim te spółki rozporządzają, jest jeszcze szczupły, i dopiero z biegiem czasu będzie się pomnażać, w miarę jak wkładki oszczędności będą wpływać do kas spółki, co jednak w powiatach wschodnich idzie jeszcze oporem.

Co do dalszej swej akcyi Wydział krajowy spodziewa się, że za przykładem już istniejących spółek oszczędności i pożyczek będą powstawać liczne nowe spółki tego rodzaju, a takie spółki włościańskie innej kategoryi, z wielkiem pożytkiem dla poprawy stosunków krajowych pod względem ekonomicznym i społecznym, przyczem Wydział kraj. wyraża nadzieję, że także Rząd tej akcyi krajowej nie odmówi poparcia i czynnej pomocy.

Na wydatki połączone z utrzymaniem bióra patronatu na podróże lustracyjne i t. p. preliminuje Wydział razem	22500	koron
na zasiłki dla nowo zakładowych spółek, których spodziewa się Wydział w ciągu roku bieżącego 60 założyć, licząc po 400 koron na koszta urządenia	24000	„
wreszcie na urządzenie kursów praktycznych	3000	„
Ogółem . . .	49500	koron

Komisya bankowa wydatki te uważa jako uzasadnione, lecz wniosków wstawienia tych kwot do budżetu nie stawia, gdyż są one już objęte preliminarzem budżetu krajowego na rok 1901, w rubryce XV. poz. 305 i 306, ktory komisya budżetowa Wysokiej Izbie przedłoży.

Komisya bankowa wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie Wydziału kraj. o działalności przy zakładaniu spółek oszczędności i pożyczek i popieranin ich rozwojn w r. 1900, przyjmnje Sejm do wiadomości.

2. Poleca się Wydziałowi kraj. aby przedstawił c. k. Rządowi potrzebę zmiany postanowień prawnych o ulgach należytościowych dla spółek oszczędności i pożyczek w tym kierunku, aby ułatwione zostało korzystanie z tych ulg i uiszczenie należnych opłat.

3. Poleca się Wydziałowi krajowemn, aby ponowił starania u c. k. Rządu celem uzyskania pomocy finansowej dla akcyi na poln zakładania i rozwoju spółek oszczędności i pożyczek.

Przewodniczący:
Władysław Kraiński.

Sprawozdawca:
Skałkowski.

L. S. 1962/901

We Lwowie dnia 30. czerwca 1901.

Aleg. 157

Sprawozdanie

Komisyi drogowej z czynności departamentu IV. w sprawach drogowych za czas od 1. listopada 1899 do 1. listopada 1900.

Wysoki Sejmie!

Komisya drogowa przedkłada Wysokiemu Sejmowi następujące sprawozdanie z czynności departamentu IV. w sprawach drogowych za czas od 1. listopada 1899 do 1. listopada 1900.

A.

Z ustaw i uchwał Wysokiego Sejmu podlegających Najwyższej sankcyi, zostało sankcyonowanych:

9 uchwał dotyczących koncesyi na pobór myta drogowego
6 „ „ „ „ „ „ mostowego
2 uchwały dotyczące „ „ „ „ przewozowego

Nie zostało sankcyonowanych do dnia 1. listopada 1900 35 uchwał udzielających koncesyi na pobór opłat mytniczych drogowych, mostowych i przewozowych.

Odmówiono sankcyi 3 uchwałom na pobór opłat mytniczych.

B.

Uchwały sejmowe nie podlegające Najwyższej sankcyi. Na wniosek Komisyi drogowej powziął Wyzoki Sejm na posiedzeniu z dnia 2. maja 1900 następujące uchwały:

Sejm wzywa Wydział krajowy, aby dążył do uzyskania u c. k. Rządu:

a) uznania za państwowe tych dróg, które mają dla państwa donośne znaczenie pod względem wojskowym i ekonomicznym;

b) zapewnienia w drodze ustawodawczej stałej dotacyi ze skarbu państwa na budowę i utrzymanie dróg powiatowych i gminnych.

Po myśli powyższej uchwały Wysokiego Sejmu, odniósł się Wydział krajowy do c. k. Ministeryum spraw wewnętrznych i Prezydyum c. k. Namiestnictwa i otrzymał odpowiedź powołującą się na dawniejsze reskrypta z 27. sierpnia 1896 i 26. września 1896, w których oświadczyło c. k. Ministeryum, że udzielenie stałej rocznej dotacyi ze względu na finansową możność Państwa i ze względów technicznych, nie może być uwzględnione dla wszystkich dróg naraz lecz może nastąpić od wypadku do wypadku dla każdej drogi z osobna, a toż samo inkamerowanie dróg.

Komisya drogowa już w przeszłorocznem sprawozdaniu z czynności departamentu IV. podniosła, że kraj nasz stojący pod względem komunikacyi niżej od innych w monarchii i mający stosunkowo prawie najmniej dróg państwowych, kraj nasz słusznie domagać się powinien i musi, rozszerzenia sieci dróg państwowych, i stałej rocznej dotacyi ze skarbu państwa na budowę i utrzymanie dróg powiatowych i gminnych, równej dotacyi krajowej na ten cel przeznaczonej.

Komisya również podniosła, że przyczyny nieuwzględnienia słusznych żądań kraju, szukać należy nie w niechęci Rządu centralnego, lecz w ubezwładnieniu parlamentu i ciągłej zmianie gabinetów.

Komisya jednak obecnie mniema, że z chwilą uruchomienia parlamentu, z chwilą kiedy normalnie funkcyunująca Rada państwa, setki milionów uchwaliła na budowę dróg wodnych i żelaznych, zechce także uchwalić rozszerzenie sieci dróg państwowych, i udzielenie wyższej od dotychczasowej stałaj rocznej dotacyi na rekonstrukcyę dróg istniejących i budowę nowych dróg powiatowych i gminnych.

Komisya drogowa zatem wznawia przeszłoroczne wnioski a nadto wzywa Wydział krajowy do przedłożenia wyczerpującego memoryału c. k. Rządowi, dotyczącego wyżej wymienionych żądań kraju, a także przedłożenia go Delegacyi Sejmu w Radzie państwa do energicznego poparcia.

Komisya drogowa przedkłada również do uchwały Wysokiego Sejmu rezolucyę do Rządu, aby większą zwracał uwagę na odpowiednią konserwacyę wszystkich dróg państwowych, doszły bowiem do wiadomości Komisyi zażalenia, że nie wszystkie drogi państwowe są należycie utrzymywane a mianowicie: część drogi państwowej krakowskiej, Dukielsko-Przemyskiej i Żółkiewskiej.

Wszystkie uchwały Wysokiego Sejmu w przedmiocie uwzględnienia przy robotach publicznych powiatów dotkniętych klęską elementarną, udzielenia subwencyi na budowę dróg i udzielenia zapomóg, załatwił Wydział krajowy po myśli tych uchwał.

C.

Drogi krajowe.

Ogólny koszt uszkodzeń spowodowanych klęskami elementarnemi wynosił w r. 1900 31.000 K.

Mostów drewnianych zamieniono na murowane (sklepione lub płytami kryte) względnie betonowe 133.

Średni koszt utrzymania 1 km. drogi krajowej w 3-leciu 1897—1899 wynosił 454 K. zwiększył się zatem w porównaniu z przeszłorocznym przecięciem o 26 K.

Rekonstrukcye wykonano na drogach: Tyśmienica-Kołomyja, Buczacz-Tłuste, Zakliczyn-Sącz-Niedzica.

Uregulowano 5 dróg przez budowę ścieków względnie chodników. Zbudowano 3 większe mosty, a wykonano rekonstrukcyę 2 większych mostów.

Wzmocniono pokład szutrowy na 31 km, dróg krajowych.

Wydzierżawiono 1. stycznia 1900, 78 stacyi mytniczych za kwotę	207.552 K.	— g.
Dotychczasowy czynsz wynosił z tych 78 stacyi	208.940 „	— „
Dochód ogólny z myt na drogach krajowych wynosił w r. 1897	461.484 „	34 „
„ „ „ „ „ „ „ w r. 1898	456.651 „	68 „
„ „ „ „ „ „ „ w r. 1899	475.387 „	63 „
„ „ „ „ „ „ „ w r. 1900	455.141 „	— „

D.

Drogi powiatowe i gminne

W r. 1900 było w budowie w 59 powiatach 77 dróg subwencyonowanych, a wykończono na tych drogach 133 km.

Wydział krajowy udzielił pomocy technicznej w r. 1900:

a) w 20 powiatach na 25 drogach wypracowano projekty szczegółowe względnie wykonano zdjęcia na gruncie na łącznej długości 127·8 km.

b) pod kierunkiem służby drogowej ukończono w r. 1900 59·9 km, wybudowano 116 mostów i przepustów;

c) krajowa służba drogowa w r. 1900 wykonywała zarząd techniczny przy utrzymaniu dróg powiatowych, gminnych i dojazdów kolejowych na ogólnej długości 105 km.

Na budowę i rekonstrukcyę dróg gminnych udzielono w r.1899 subwencyę krajową 59 powiatom w wysokości 910.749 K. 19 g.

Zakładowy fundusz pożyczkowy na budowę dróg państwowych i gminnych przeznaczony wynosił od r. 1897 pod koniec 1898		640.000 K. — g.
a wraz z I. ratą dotacyi z funduszów Krajowych wynoszącą		40.000 „ = „
Razem		680.000 K. — g.
Po koniec r. 1898 udzielono Wydziałom powiatowym		1,333.500 K. — g.
W r. 1899 udzielono		214.600 „ — „
Razem		1,548.100 K. — g.
Na rachunek tych pożyczek spłacono po koniec r. 1898		805.060 K. — g.
a w r. 1899		88.086 „ 68 „
Ogółem spłacono		893.146 K. 68 g.
Pozostaje do zwrotu w latach następnych		654.953 K. 32 g.
Od ulokowanej rozporządzalnej gotówki na 3% uzyskano po koniec 1898 kwotę	3.506 K. 46 g.	
a w r. 1899	591 „ 02 „	4.097 K. 48 g.
Bilans z końcem r. 1899 wykazuje czysty stan czynny		700.304 K. 64 g.
w porównaniu zatem ze stanem czynnym z końcem r. 1898		657.182 „ 36 „
okazuje się przyrost majątku z r. 1899 o kwotę		43.122 K. 28 g.

E.

Publiczne dojazdy kolejowe.

W czasie od 15. listopada 1899 r. do 1. listopada 1900. ukończono w 16: powiatach 7 dojazdów kolejowych, budowa 8 jest w toku, 9 dojazdów pozostaje w stadyum przygotowawczem.

G.

Inne ważniejsze sprawy.

Szkoła konduktorów drogowych rozwija się normalnie. W 2gim roku nauki uczęszczało na kurs 25 uczniów zwyczajnych a 4 nadzwyczajnych, z tych 29 pozostało do końca nauki zimowej 27, których po egzaminach kursowych wysłano na praktykę letnią do robót drogowych prowadzonych przez inżynierów krajowych i powiatowych. Wynik nauki zimowej i praktyki letniej jest pomyślny, jeden tylko uczeń nie ukończył kursu z dostatecznym postępem i uwolniony został ze szkoły, zaś 26 uczniów ukończyło 2gi kurs nauki i praktyki letniej z postępem więcej niż dostatecznym dobrym i bardzo dobrym.

Zapowiedziane sprawozdanie dotyczące dalszej akcyi celem przemiany drewnianych mostów i przepustów na drogach autonomicznych na mosty i przepusty stałe, nie zostało Komisyi przedłożone, Komisya drogowa nie wątpi że Wydział krajowy przedłoży je na najbliższej sesyi sejmowej.

Warsztatów wyrobów betonowych, które mają na celu ułatwienie zamiany objektów drogowych drewnianych na stałe, założono 5 a mianowicie w Jarosławiu, Rzeszowie. Żółkwi, Kamionce strumiłowej i Borszczowie.

Komisya drogowa mniema, że powiększenie liczby warsztatów krajowych względnie powiatowych, byłoby rzeczą wskazaną. Koszta ubezpieczenia robotników i dróżników na drogach krajowych i subwencyonowanych, którzy byli użyci przy robotach drogowych prowadzonych w własnym zarządzie, wynosiły w r. 1899 2185 K. 82 g. W porównaniu z ko-

sztem w r. 1898 więcej o 284 K 20 g. z powodu większej ilości robót we własnym zarządzie.

Wydział Krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem przedłużył na dalsze 6 lat koncesyę do pobierania opłat mytniczych przewozowych i mostowych i drogowych 17 Reprezentacyom powiatowym, a nadto na lat 3 koncesye do pobierania myta kopytkowego 6 miastom.

Zezwolone w r. 1900 kredyty ze skarbu państwa na budowę i rekostrukcyę dróg krajowych, powiatowych i gminnych wynosiły tylko 204.000 K. Odnośne żądania podniosła Komisya pod B. Wydział krajowy w r. bieżącym uznał za drogi I. klasy, w 9 powiatach 34 dróg gminnych II. klasy.

Z wytoczonych spraw przed c. k. trybunałem administracyjnym rozstrzygniętych zostało: 8 spraw na korzyść Wydziału krajowego, w 6 wypadkach zniósł orzeczenie Wydziału a 7 spraw nie są dotychczas rozstrzygnięte.

Dyrekcya poczt i telegrafów w Galicyi zawiadomiła Wydział krajowy, że utworzonych zostało 23 urzędów pocztowych. Siedm urzędów pocztowych zostało czasowo zwinięte, a 2 czasowo zwinięte na nowo otwarte.

Na podstawie powyższego sprawozdania Komisya drogowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sprawozdanie Komisyi drogowej z czynności departamentu IV. Wydziału krajowego w sprawach drogowych, za czas od 1. listopada 1899 do 1. listopada 1900 przyjmuje Sejm do wiadomości.

Sejm wzywa Wydział krajowy, aby dążył do uzyskania od c. k. Rządu:

a) uznania za państwowe tych dróg, które mają dla Państwa doniosłe znaczenie pod względem wojskowym i ekonomicznym;

b) zapewnienia w drodze ustawodawczej stałej dotacyi ze Skarbu Państwa na budowę i utrzymanie dróg powiatowych i gminnych;

c) aby przedłożył memoryał c. k. Rządowi uzasadniający żądania pod a. i b. wymienione;

d) aby zwrócił uwagę c. k. Rządu na nieodpowiednią konserwacyę części dróg państwowych w sprawozdaniu pod B. wymienionych.

Przewodniczący:
Męciński.

Sprawozdawca:
Urbański.

L s. 1732/1901.

We Lwowie dnia 2. lipca 1901.

Aleg. 158

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie krajowego zakładu sadowniczego w Zaleszczykach.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 17. czerwca 1901. przekazał Wysoki Sejm sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowym zakładzie sadowniczym w Zaleszczykach komisyi gospodarstwa krajowego, która przedkłada w tej sprawie następne sprawozdanie.

Zakład krajowy sadowniczy w Zaleszczykach został w roku bieżącym zupełnie ukończony i dnia 15. czerwca 1901 uroczyście otwarty.

Z małymi wyjątkami drzewka mimo ostrej zimy przezimowały dobrze. Mateczne drzewa sprowadzone głównie z Francyi, mały sad morelowy powstały z miejscowego materyału, niemniej winnica mająca służyć za podstawę do zakulturowania w przyszłości winogradem ścianek dniestrowych, — nadają ogrodowi wygląd dłuższego zagospodarowania.

Budynek jednopiątrowy na wysokich suterenach, wewnątrz urządzony, starannie zbudowany, odpowiada swemu celowi, a plan i podział tegoż jest tak obmyślany, iż uczyni zadość wszelkim potrzebom nawet w razie rozszerzenia zakładu i powiększenia przeróbki owoców.

Komisya gospodarstwa krajowego już w zeszłorocznem sprawozdaniu podniosła konieczność rozszerzenia ogrodu przez dokupno 4—5 morgów gruntu sąsiedniego, co się uzasadnia nie tylko znacznym wkładem w zakład uczynionym ale także różnorodnością kierunków tegoż. Jeśli się bowiem uwzględni, że oprócz kształcenia praktykantów zadaniem zakładu jest dostarczenie znacznej części kraju drzewek owocowych pestkowych i ziarnowych następnie drzewek morelowych i winogradu, w każdym zaś kierunku zastąpionym być musi oprócz działu produkcyjnego także dział demonstracyjny i doświadczalny, — to się przychodzi do przekonania, że odpowiednie powiększenie obszaru ogrodu jest niezbędne, jeżeli żaden ze wzmiankowanych kierunków zakładu niema być uszczuplony lecz każdy z nich ma znaleźć właściwe uwzględnienie.

Zestawienie rachunkowe przemawia również za powiększeniem ogrodu. Przy obecnym stanie tegoż można wyprodukować rocznie 6.000 drzewek, które licząc drzewko po 60 gr., przedstawiają wartość 3600 koron. W razie powiększenia ogrodu o 4 morgi i przeznaczenia tej dokończonej przestrzeni wyłącznie na produkcyę drzewek — wyniesie produkcya roczna ogólna 18.000 drzewek, które przedstawia wartość przeszło 10.000 koron.

Z tych przeto powodów komisya gospodarstwa krajowego, stojąc na ten samem stanowisku jak w zeszłorocznem sprawozdaniu, przedkłada Wysokiemu Sejmowi do

uchwały rezelucyę poniżej podaną która obejmuje polecenie Wydziałowi krajowemu wstawienia do preliminarza na r. 1902 potrzebnej kwoty na dokupno 4 morgow gruntu.

Zaopatrzenie zakładu w odpowiedni zasób wody jest sprawą pierwszorzędnej wagi. W tej mierze na podstawie opinii specyalisty hydrotechnika ma zakład dwie drogi do wyboru; albo korzystac z wodociągu kolejowego albo też z wodociągów miejskich mających być ewentualnie rekonstrowanymi przez właściciela Zaleszczyk. Pierwszy sposób dostarczenia wody, który mógłby być każdej chwili zarządzony wykazuje tę ujemną stronę, że niewyklucza nagłego odcięcia wody, co mogłoby narazić zakład na wielkie straty, a przytem nie usuwa konieczności bicia studni na zaspokojenie potrzeby domowej. Drugi zaś sposób ściągnięcia wody dla zakładu jest nierównie korzystniejszy, zawisł jednak od pomyślnego ukończenia rokowań p. br. Brunickiego z zarządem koszar wojskowych jak też ze zarządem szpitala.

W każdym jednak razie zakład ma już zapewnioną wodę.

Z pouczeń praktycznych, do których doskonała sposobność dała zakładanie ogrodu, korzystali chłopcy zajęci stale jako robotnicy. Kursa teorytyczne odbyły się dwa, jeden w grudniu 1900, drugi w lutym i marcu 1901. W tym ostatnim kursie brali udział nietylko chłopcy zakładowi ale także uczniowie seminaryum nauczycielskiego i prywatni.

Komisya gospodarstwa krajowego wiele obiecuje sobie pożytku z porady i pomocy, jakiej mógłby udzielić kierownik zakładu okolicznym rolnikom przy zakładaniu, pielęgnowaniu i poprawie sadów. Komisya uważa przeto w interesie podniesienia sadownictwa za pożądane, aby kontakt rolników z kierownikiem zakładu — o ile to bez ujmy dla zakładu samego dziać się nie może, był możliwie częstym.

Utworzenie w Zaleszczykach towarzystwa udziałowego, które dąży do ujęcia w swoje ręce całego handlu morelami o rocznym obrocie 80.000 koron, — uważać należy za ważny postęp na polu organizacyi tego handlu

Ponieważ kilkakrotne starania Wydziału krajowego o uzyskanie od c. k. Rządu subwencyi w wysokości 50% ogólnych kosztów na założenie i utrzymanie zakładu sadowniczego w Zaleszczykach nie odniosły skutku, komisya gospodarstwa krajowego uważa za niezbędne aby odnośne starania były nadal z wszelkim naciskiem i usilnością czynione.

Komisya gospodarstwa krajowego wyraża w końcu zaufanie że zakład sadowniczy w Zaleszczykach racyonalnie założony i prowadzony przyniesie krajowi korzyści spodziewane i stworzy rękojmię zdrowego rozwoju sadownictwa we wschodniej i południowo-wschodniej części kraju. W tem przeświadczeniu komisya przedkłada następne wnioski:

Wysoki Sejm raczy uchwalić.

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowym zakładzie sadowniczym w Zaleszczykach.

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby czynił dalsze usilne starania u c. k. Rządu o uzyskanie subwencyi państwowej na założenie i utrzymanie zakładu sadowniczego w Zaleszczczykach w wysokości 50% ogólnych kosztów.

3. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby przeprowadził rokowania o dokupno 4 morgów gruntu w celu rozszerzenia ogrodu zakładu sadowniczego w Zaleszczykach, i przedłożył odnośne wnioski na najbliższej sesyi.

Za przewodniczącego: *Gorayski*

Sprawozdawca: *Krzysztofowicz.*

L. s. 1681/190.

We Lwowie, dnia 2. lipca 1901.

Aleg. 159

Sprawozdanie

Komisyi administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie ułatwień tyczących się odbywania ćwiczeń wojsk. i o wniosku posła Milana w sprawach wojskowych.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 5. maja 1900 uchwalił W. Sejm:

1. poleca się Wydziałowi kr. ażeby dołożył wszelkich starań u c. k. Rządu, celem wyjednania dla nieczynnych żołnierzy obrony krajowej, powoływanych do odbywania ćwiczeń wojskowych takich samych co do czasu odbywania tych ćwiczeń ułatwień, jakie reskryptem c. k. Ministerstwa Obrony krajowej z dnia 5. marca 1898 l. 5738/1246. II.a, na rok 1898 zostały przyznane, także na rok 1900 i następne lata.

2. wniosek posła Milana z dnia 9. kwietnia 1900 przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy na najbliższej sesyi sejmowej.

W wykonaniu polecenia 1. udzielił Wydział kr. odezwą z 6. czerwca 1900 l. W. 31882 c. k. Prezydyum Namiestnictwa uchwałę W. Sejmu popierając ją należycie, z prośbą o wyjednanie u c. k. Rządu przychylnego onej załatwienia.

W odpowiedzi otrzymał Wydział kr. odezwę c. k. Prezydyum Namiestnictwa z 23. czerwca 1900 l. 6274/pr. wraz z reskryptem c. k. Ministerstwa Obrony krajowej z 4. marca 1900 l. 5884/1249 II. a, którym przyznano nieczynnym żołnierzom obrony krajowej na rok 1900 takie same ułatwienia co do czasu odbywania ćwiczeń, jakie im przyznane były w roku 1898 — którą to odpowiedzią załatwiony został także częściowo ustęp 3. wniosku posła Milana.

Jakkolwiek ułatwienia te przyznane zostały tylko na rok 1900 a nie także na następne lata, czego W. Sejm się domagał, komisya administracyjna, mając na uwadze, że c. k. Ministerstwo Obrony krajowej już trzy po sobie następujące lata ułatwień tych udziela, tudzież że reskrypt c. k. Ministerstwa Obrony krajowej wydany został 4. marca 1900 a więc przed powziętą przez Wysoki Sejm uchwałą z 5. maja 1900, że zatem spodziewać się należy, iż Zarząd wojskowy zarządzając ćwiczenia i nadal uwzględniać będzie wedle możności stosunki ekonomiczne kraju i żądania interesowanych czynników, nie uważa za pożądane ponawiać przynajmniej w obecnej chwili sprawy w mowie będącej powzięciem jakiejkolwiek uchwały.

Co do reszty postulatów wniosku posła Milana mianowicie: co do pierwszego dotyczącego zupełnego odszkodowania rekrutów, rezerwistów i landwerzystów i zwrot kosztów za podróże do odbycia przepisanej służby wojskowej i z powrotem, we wszystkich wypadkach stawiennictwa, który częściowo załatwiony został rezolucyą W. Sejmu z 23. kwietnia 1900 wzywającą c. k. Rząd, aby bez względu na podnoszone przez Dyrekcye kolejowe trudności i formalności i bez względu na ubytek dochodów kolejowych, kierując się zasadą ludzkości i sprawiedliwości, wyjednał

i wprowadził dla powoływanych na ćwiczenia urlopników (rekrutów) rezerwistów i landwerzystów bezpłatną jazdę kolejami państwowemi i prywatnemi z miejsca ich pobytu do miejsca zbornego i napowrót, otrzymał Wydział kr. w odpowiedzi na tę rezolucyę pismo c. k. Prezydyum Namiestnictwa z 5. września 1900 l. 9456/pr. treści: „że c. k. Minister kolei żelaznych w załatwieniu sprawozdania Wydziału kr. z dnia 28. kwietnia 1900 oświadczył: iż austro-węgierskie Zarządy kolejowe, kierując się daleko idącą względnością, przyznały urlopnikom i t. d. udającym się na ćwiczenia wojskowe i powracającym z miejsca zbornego do miejsca pobytu prawo korzystania z nader zniżonej taryfy wojskowej za okazaniem odpowiednich legitymacyi — że Ministerstwo kolei żelaznych brało sprawę tę kilkakrotnie pod najściślejszą rozwagę, której wynikiem było odrzucenie odnośnych próśb, ponieważ niekorzystne rezultaty ruchu kolei państwowych, nie pozwalały na zaprowadzenia tego uwolnienia, któreby spowodowało znaczny ubytek w dochodach — a nadto pociągnęłoby za sobą utrudnienie ekspedycyi i konieczność zastosowania kosztownych środków kontroli, że c. k. Ministerstwo kolei żelaznych niemoże porzucić odmownego stanowiska także w obec uchwały W. Sejmu, jakkolwiek ubolewa, że przedstawione okoliczności niepozwalają na uczynienie zadość w wyższym niż dotychczas stopniu względom ludzkości i sprawiedliwości w uchwale W. Sejmu podniesionym;

wreszcie, że z tych samych powodów nie można się spodziewać, aby zarządy kolei prywatnych przyznały wolną jazdę udającym się na ćwiczenia wojskowe i powracającym z nich urlopnikom, rekrutom, rezerwistom i landwerzystom".

Zdaniem Wydziału krajowego, które komisya administracyjna podziela po dwukrotnem oświadczeniu się odmownem c. k. Ministerstwa kolei żelaznych, ponowne wezwanie c. k. Rządu o przychylne tej sprawy załatwienie nie odniosłoby skutku.

Ustęp 2-gi wniosku posła Milana, żądający, aby wszelkie szkody materyalne, jakie ponosi wojskowy przez to, jeżeli nie z własnej winy podczas służby wojskowej nabawi się choroby lub kalectwa, były jemu, względnie jego rodzinie ze skarbu wojskowego w zupełności wynagrodzone, może tylko wydaniem odpowiedniej ustawy być załatwiony, w obowiązujących bowiem obecnie przepisach wojskowych niema żadnych postanowień co co wynagrodzeń, o których mowa.

Co ro 4 go wniosku tegoż posła, wyrażającego życzenie, ażeby obowiązani czy do popisu, czy do służby wojskowej lub ćwiczeń, którzy zamierzają stale lub na pewien okres czasu zamieszkać po za granicami państwa, byli wolnymi od obowiązków stawiennictwa, za złożeniem przyżeczenia, że się stawią na wypadek mobilizacyi wykazując powołane w sprawozdaniu Wydziału krajowego ustawy i przepisy, normujące sposoby, w jakie mieszkający po za granicami Państwa popisowi, urlopowani rekruci lub rezerwiści i landwerzyści — obowiązki stawiennictwa spełniać mają i że ułatwienia w tym względzie są bardzo znaczne, że na dalsze niema widoków; z którego to powodu Wydział krajowy uchwalenia żądanej rezolucyi nie wnosi, a komisya administracyjna z tem się zgadza.

Ostatni ustęp wniosku posła Milana dotyczy dawania urlopnikom starych mundurów wojskowych, w którym to względzie przepisy wojskowe nie zawierają żadnej normy.

Z uwagi, że wnioski posła Milana i tow. sięgają dalej, aniżeli na to zezwalają obowiązujące przepisy wojskowe, że jednak nie można im odmówić słusznego uzasadnienia wobec okoliczności, że służba wojskowa i ćwiczenia wojskowe odbywają się w interesie całego państwa, że ciężary z tego powodu bądź przez gminy, bądź też przez same jednostki ponoszone, są ze względu na niepomyślny stan ekonomiczny naszego kraju, a w szczególności ludu wiejskiego bardzo dotkliwe, z uwagi, że urzędnicy i funkcyonaryusze Władz cywilnych, wysłani w sprawach urzędowych otrzymują nie tylko koszta podróży do miejsca, do którego zostali wysłani i powrotu do domu, ale także dzienne wynagrodzenie (dyety) niesprawiedliwą i niesłuszną jest więc rzeczą, że rekruci, rezerwiści i t. d. w tym względzie po macoszemu są traktowani, przychodzi komisya administracyjna do zdania, że ciężary te o ile możności Państwo ponosić powinno, wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wzywa c. k. Rząd do przeprowadzenia w drodze ustawy:

1) ażeby rekruci, rezerwiści i landwerzyści otrzymali zupełne odszkodowanie i zwrot kosztów za podróże do odbycia przepisanej służby wojskowej i z powrotem do domu we wszystkich wypadkach stawiennictwa.

2) aby wszelkie szkody materyalne, jakie ponosi wojskowy przez to, jeżeli się nie z własnej winy podczas służby wojskowej nabawi choroby lub kalectwa, były jemu, względnie rodzinie jego, ze skarbu wojskowego w zupełności wynagrodzone.

3) ażeby wszyscy, obowiązani do służby wojskowej synowie rolników byli na czas żniw zwalniani od służby, a do ćwiczeń wojskowych powoływani tylko w czasie wolnym od zasiewów i żniw. Osobliwie, ażeby ciężkie stosunki gospodarskie, czy rodzinne wystarczały do zwolnienia zupełnego urlopnika od ćwiczeń wojskowych.

4) aby urlopnikom biednym, którzy odbyli 2. lub 3. letnią służbę wojskową, dawano w chwili urlopowania stare mundury wojskowe, zamiast je sprzedawać za bezcen przekupniom.

Przewodniczący:

Szeptycki.

Sprawozdawca:

Dworski.

L. S. 1.682/1901.

We Lwowie, dnia 2. lipca 1901.

Aleg. 100

Sprawozdanie

Komisyi administracyjnej w przedmiocie wyłączenia przysiołka Józefówka ze związku gminy Kupczyńce i utworzenia zeń samoistnej gminy administracyjnej.

Wysoki Sejmie!

Przysiołek Józefówka domaga się wyłączenia ze związku gminy Kupczyńce i utworzenia zeń osobnej gminy samoistnej już od roku 1873.

Żądanie to uznał już Wysoki Sejm za słuszne i na posiedzeniu z 3 stycznia 1888 uchwalił żądane wydzielenie. Mianowicie uznał następujące powody potrzeby wydzielenia wspomnianego przysiołka. Józefówka liczy przeszło 436 dusz, obejmuje 635 morgów 1135 kw. sążni obszaru gruntów włościańskich, a około 1000 morgów gruntów obszaru dworskiego, że utrzymuje własnym kosztem szkołę ludową, posiada własny szpichlerz i kapitał 309 złr. 30 ct. Oddalona jest od gminy Kupczyniec o 8·5 klm. drogi, która jest bardzo złą i w czasie słoty prawie nie do przebycia. Ta ostatnia okoliczność jest powodem, że Zwierzchność gminna w Kupczyńcach nie może należycie sprawować w Józefówce czynności urzędowych, na czem oczywiście cierpi nie mało regularny tok urzędowania. Z żądaniem wydzielenia zgodziły się wszystkie interesowane władze, a także i gmina Kupczyńce.

Powyższa uchwała Wysokiego Sejmu nie uzyskała Najwyższej Sankcyi, a to z powodów formalnych w sprawozdaniu Wydziału krajowego szczegółowo przytoczonych.

Od tego czasu nie zmieniło się nic w powyższych stosunkach. Potrzebę utworzenia z przysiołka Józefówki samoistnej gminy uznały nadto ponownie c. k. Sąd powiatowy w Tarpopolu odezwą z 12 marca 1899 L. cz. Nc. IV/199 i c. k. Starostwo w Tarnopolu odezwą z 28 marca 1899 l. 13957 jako najżywotniejszy interes dobra publicznego.

Gmina Kupczyńce bez obszarów dworskich opłacała podatek gruntowy i domowo klasowy w roku 1899 w łącznej kwocie 7180 K., z czego na przysiołek Józefówka przypada 1228 K. 32 h. Przysiołek ten więc będzie dostatecznie materyalnie silny, by bez przeciążenia swoich członków gminy mógł ciążące na gminie zadania spełnić, zaś gmina Kupczyńce nie zostanie wcale osłabioną w tym stopniu, by większe ciężary musiała na swych członków nałożyć.

Komisya administracyjna odwołując się zresztą do szczegółów sprawozdania Wydziału krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony pod ·/. projekt ustawy.

Przewodniczący:

Szeptycki w. r.

Sprawozdawca:

Karatnicki w. r.

Ustawa

z dnia . . . . . w przedmiocie wyłączenia przysiołka Józefówka ze związku gminy Kupczyńce powiatu tarnopolskiego i utworzenia z niego samoistnej gminy administracyjnej.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Osada Józefówka zostaje w obecnych swoich, zwartą całość terytoryalną obejmujących granicach, wyłączoną ze związku gminy Kupczyniec w powiecie tarnopolskim i ma odtąd stanowić samoistną gminę administracyjną pod nazwą Józefówka.

Art. II.

Do trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy rozwiązaną ma być dotychczasowa Rada gminna gminy Kupczyńce a natomiast zarządzone być mają i przeprowadzone wybory do Rad gminnych gmin Józefówka i Kupczyńce.

Art. III.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Art. IV.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia

LS. 1106/901.

Lwów, 1. lipca 1901.

Alog. 161

Sprawozdanie

komisyi przemysłowej z petycyi Zwierzchności gminnej król. woln. m. Leżajska o założenie szkoły koszykarskiej.

Wysoki Sejmie!

Zwierzchność król. wolnego miasta Leżajska w petycyi przedłożonej Wysokiemu Sejmowi uprasza o założenie tamże szkoły zawodowej dla nauki koszykarstwa. Miasto Leżajsk liczące przeszło 5000 mieszkańców położone jest w okolicy ubogiej przeważnie piaszczystej pozbawionej ruchu przemysłowego i ta okoliczność jest powodem, że m. Leżajsk przed laty dotknięte klęską pożaru, dotychczas jeszcze śladów tej klęski w zupełności usunąć nie mogło. Ludność miasta pracowita i zapobiegliwa z konieczności przeważnie zajęta jest przy murarce nie znajdując na miejscu innego źródła zarobku. Przemysł budowlany, któremu jako murarze oddają się tamtejsi mieszkańcy przechodzi znane przesilenie, co ma ten przykry skutek, że setki rodzin żyjących z przemysłu budowlanego dla braku pracy pozbawionych jest środków egzystencyi. Zwierzchność gminna działając w dobrze zrozumianym interesie mieszkańców żądnych zarobku a pozbawionych pracy zastanawiała się nad tem, ażeby w mieście wytworzyć tego rodzaju przemysł, któryby znaleść mógł korzystne warunki rozwoju i licznym rzeszom ludności dostarczyć pracy i zarobku. W pierwszym rzędzie zwróciła uwagę Zwierzchność gminna na przemysł koszykarski mając na uwadze, że w okolicach Leżajska nad brzegami Sanu znajdują się znaczne plantacye wikliny koszykarskiej dotychczas sprzedawanej w stanie surowym.

Przeróbka więc tego samego materyału na artykuł handlowy, zdaniem Zwierzchności gminnej znacznej ilości mieszkańcom dostarczyć może zajęcia i zarobku. Zwierzchność gminna wnosząc petycyę o założenie szkoły koszykarskiej oświadcza, że w razie założenia szkoły tak dla Leżajska pożądanej, dostarczy bezpłatnie na cele szkoły potrzebny lokal a ponadto dotacyę w gotówce w wysokości 200 koron rocznie. To oświadczenie Zwierzchności gminnej złożone w sposób obowiązujący, świadczy o odczuwanej potrzebie założenia szkoły, ułatwia komisyi wejście w meritum sprawy i daje możność przedłożenia Wysokiemu Sejmowi wniosku ile możności jak najkorzystniejszego dla gminy miasta Leżajska.

Zważywszy, że w okolicach Leżajska nad brzegami Sanu znajdują się w obfitej mierze kultury wikliny koszykarskiej pozbywanej dotychczas w surowym stanie rozmaitym handlarzom

Zważywszy że zbudowana kolej, zajętym w przemyśle koszykarskim ułatwi zbyt na te wyroby.

Zważywszy wreszcie, że inicyatywa co do założenia szkoły pochodzi od interesowanych czynników miejscowych, przeto komisya przemysłowa wyraża zdanie,

że należy przyjść z pomocą usiłowaniom Zwierzchności gminnej w Leżajsku i tamże założyć szkołę koszykarską.

Z naprowadzonych powyżej motywów, komisya przemysłowa wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Petycyę Zwierzchności gminnej miasta Leżajska l. 1106 o założenie szkoły koszykarskiej przekaznje Sejm Wydziałowi krajowemu względnie krajowej komisyi dla spraw przemysłowych do przeprowadzenia z czynnikami miejscowymi odpowiednich rokowań dążących do założenia tamże szkoły koszykarskiej i zdania sprawy Sejmowi na najbliższej sesyi.

Zastępca Przewodniczącego:
Dr. Czaykowski Wład.

Sprawozdawca:
Żardecki.

Ls. 2167/901.

Lwów, dnia 3. lipca 1901.

Aleg. 162

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego o stanie fundacyi ś. p. Stanisława hr. Skarbka za rok 1900.

Wysoki Sejmie!

W myśl aktu fundacyjnego z dnia 1. sierpnia 1845, przez ś. p. Stanisława hr. Skarbka zeznanego, ma Wydział krajowy, jako zastępca dawnego Wydziału stanowego, wobec fundacyi wspomnianego fundatora ściśle określone prawa i obowiązki. Prawem Wydziału krajowego jest mianowicie wykonywanie kontroli nad zarządem fundacyi Skarbkowskiej; obowiązkiem — czuwanie nad przestrzeganiem postanowień woli fundatora, zawartych w jego akcie fundacyjnym i ułożonych przezeń statutach instytucyi, którą powołał do życia. Ztąd płynące szczegółowe prawa i obowiązki określił sam twórca fundacyi zupełnie jasno.

Gdy w myśl statutu krajowego Wydział krajowy jest tylko organem wykonawczym Sejmu krajowego, przeto przysługa Sejmowi prawo kontrolowania wszystkich czynności Wydziału krajowego, a więc i czynności jego w zakresie, w jakim twórca fundacyi Skarbkowskiej powołał go do współdziałania w czynnościach kontroli nad zarządem tejże fundacyi.

Do wykonywania bezpośredniej kontroli nad fundacyą ś. p. Stanisława hr. Skarbka nie jest Wysoki Sejm powołanym w akcie fundacyjnym, którego zmienić nie ma prawa; może badać jedynie, czy Wydział krajowy wywiązuje się należycie z obowiązków, na nim w myśl powyższego przedstawienia rzeczy ciążących, udzielać mu odpowiednich wskazówek w swych uchwałach — i to na podstawie zbadania aktów Wydziału krajowego i zawartego w nich materyału faktycznego.

W granicach tych uprawnień winno też z natury rzeczy zamykać się zdaniem Komisyi budżetowej zadanie jej i jej referenta. Powinna ona w swem sprawozdaniu przedstawić Wysokiemu Sejmowi jedynie pogląd na stan tej fundacyi w danym okresie czasu na podstawie przedłożenia Wydziału krajowego i jego aktów, poddać ocenie działalność tego podległego Wysokiemu Sejmowi organu, w razie uznania potrzeby wytknąć braki tej działalności i wskazać wytyczne na najbliższą jej przyszłość.

Po tem zasadniczem określeniu stanowiska, zajętego w niniejszem sprawozdaniu, — przechodzimy do sprawy samej.

Działalność Wydziału krajowego w roku 1900 odnośnie do fundacyi ś. p. Stanisława hr. Skarbka opierała się nie mając od Wysokiego Sejmu dyrektywy bliższej — Sejm bowiem w ubiegłej sesyi nie mógł załatwić przedłożonego przez Komisyą budżetową sprawozdania — na wskazówkach, zawartych we wnioskach, kończących wspomniane sprawozdanie Komisyi budżetowej i na uwagach, sprawozdaniem tem objętych; z przedłożeń więc Wydziału krajowego dowiaduje się Komisya budżetowa, obok danych, dotyczących normalnego funkcyonowania fundacyi także o tem co w wykonaniu owych wskazówek przedsięwziętem i dokonanem zostało.

Obok dat statystycznych, dotyczących ewidencyi byłych wychowańców i wychowanek zakładu drohowyzkiego (z których daty o wychowańcach obejmują lata

od 1881 do końca 1900 roku, daty zaś o wychowankach wyzwolonych z kursu praktycznych zajęć kobiecych — lata od 1895 po koniec 1900 roku), kreśli sprawozdanie Wydziału krajowego obraz działalności jego w sprawie organizacyi personalu „nadzorczego“ w zakładzie drohowyskim, zmian w nauce rzemiosł i zamierzonej reorganizacyi tej nauki, dalej reorganizacyi kursu praktycznych zajęć kobiecych, wreszcie obraz całego szeregu prac i starań, mających na celu uporządkowanie majątkowych stosunków fundacyi, ustalenie odpowiedzialności Zarządu za straty przez fundacyę poniesione, poprawę i reformę gospodarstwa leśnego w dobrach, odzyskanie gruntów w Żabiu, uporządkowanie sprawy zamiany gruntów w Rypnem, wreszcie relacyą o szeregu drobniejszych spraw administracyjnych, która zamyka przedłożenie.

Wobec różnorodności tematów musi Komisya, przystępując do omówienia ich, rozdzielić je zasadniczo na dwa działy: sprawy zakładu drohowyzkiego, jako instytucyi wychowawczej, i sprawy majątkowe fundacyi, obejmujące w sobie także cały szereg spraw administracyjnej natury.

Omówienie to rozpoczyna Komisya od spraw zakładu drohowyzkiego, bo sądzi, że sprawy te, jako dotyczące wprost użyteczności fundacyi dla kraju, dla społeczeństwa jego, na pierwsze miejsce zasługują.

W myśl woli ś. p. fundatora miał być zakład dla społeczeństwa użytecznym przez 1. wychowanie sierót „na rzemieślników“ i „usposobienie ich do pożytecznych domowych zatrudnień“, a dalej 2 przez danie ubogim starcom obojej płci mieszkania, odzienia, pożywienia i odpowiedniej do ich sił pracy. Przez zajęcie się pierwszymi chciał twórca zakładu przysporzyć krajowi zastępu obywateli użytecznych; przez danie opieki i środków do życia drugim, pragnął zdjąć zeń ciężar utrzymywania już niemogących pracować jednostek.

Jeśli zapytamy, w jakiej mierze zakład zadania te spełnia, braknie nam, mimo przestudyowania sprawozdania Wydziału krajowego, materyału do odpowiedzi; nie dowiadujemy się zeń odpowiednich cyfr, ilu starców, a ilu wychowanków zakład w roku 1900 utrzymywał, w jakim stosunku stoi koszt osiągnięcia jednego celu, a drugiego. Nie znajdujemy nawet częściowej, — odnośnie do sierót — odpowiedzi w statystyce „ewidencya wychowańców i wychowanek“ nazwanej; bo obejmuje ona tylko wykaz „wyzwolonych“ wychowańców i wychowanek, jakkolwiek co do tych ostatnich pojęcie „wyzwolonych“ jest zdaje się dość obszernem, skoro obejmuje także wychowanki „wydalone“, „wyszłe za mąż“ i „adoptowane“, podczas gdy „ewidencya wychowanków“ nie zna wcale n. p. rubryki „wydalonych“.

Na brak tego materyału cyfrowego wskazuje Komisya budżetowa; nie pozwala on bowiem na wyrobienie sobie na podstawie przedłożenia Wydziału krajowego, opinii o najkardynalniejszej sprawie — o wzajemnym stosunku przestrzegania dwu celów zakładu i o jego użyteczności dla kraju.

Również nie może Komisya nie zaznaczyć, że podawanie tak zestawionej „ewidencyi“ jak ewidencya wychowanek zakładu, nie odpowiada celowi, nie daje bowiem żadnej podstawy do praktycznego wnioskowanie. Podobną wartość ma też dołączony do sprawozdanio „wykaz dat o byłych wychowańcach zakładu, zebranych na zjeździe ku uczczeniu 25-letniego jubileuszu otwarcia zakładu“; jest to bowiem tylko alfabetycznie ułożony spis 110 byłych wychowańców, nawet nieuporządkowany wedle zawodów, zatem zupełnie surowy, podający tylko obecne zajęcie zebranych.

Jeszcze najwięcej światła rzucającymi wykazami są 3 wykazy byłych wychowańców, którzy pracują w warstatach c. k. kolei państwowych we Lwowie, Stanisławowie i Krakowie — obejmujące razem 56 osób, podające płacę dzienną lub roczną, kwalifikacye ich uzdolnienia i prowadzenia się, dają bowiem wyobrażenie o tem, jaka jest dola wychowańców zakładu.

Komisya budżetowa sądzi, że wykazy te należy w przyszłości zastąpić racyonalnie ułożoną, wyczerpującą statystyką byłych wychowańców i wychowanek zakładu, albo też nie podawać ich wcale, jeśli ułożenie statystyki takiej jest niemożliwe, wykazy te bowiem takie, jakie są, nawet najlepsze z nich t. j. co do zajętych w warstatach kolejowych, zastąpi sucha cyfra sumaryczna, stwierdzająca, że 56 wychowańców zajętych jest w tych zakładach.

Dokładniejsze dane zawiera sprawozdanie o organizacyi dozoru nad wychowańcami. Komisya budżetowa stwierdza z zadowoleniem, że ważna ta sprawa została w ubiegłym roku o tyle pomyślnie dla prawidłowego rozwoju zakładu załatwioną, iż na żądanie Wydziału krajowego zmieniła Rada administracyjna nieodpo-

wiedniego ochmistrza i dozorców, a ustanawiając wyższe wynagrodzenia dla tych funkcyonaryuszów, stworzyła warunki pozyskania dla zakładu sił lepszych i odpowiedniejszych, które będą mogły sprostać ważnemu wychowawczemu zadaniu, jakie mają w organizacyi zakładu. Nie można jednak nie podnieść, iż fakt zmniejszenia — przy tej reformie przez Radę administracyjną fundacyi — liczby dozorców, usprawiedliwiony względami na fundusze, nie może być uznanym za trafne rozwiązanie sprawy. Stwierdzona tylekrotnie doniosłość sprawy ciągłego i odpowiedniego nadzoru nad wychowańcami i tylekrotnie uzasadniony zarzut zbyt małej liczby sił, do wykonywania go powołanych, kazałyby w tej sprawie nie szukać oszczędności kilkuset koron.

Przechodząc do sprawy organizacyi nauki rzemiosł, zaznaczyć trzeba z ubolewaniem fakt, że sprawa nauki rysunków technicznych, chwilowo przez obsadzenie posady asystenta technicznego kierownika warstatów siłą odpowiednią, pomyślnie załatwiona, znowu stanowi jedną z otwartych ran w organizacyi warstatów; siła owa bowiem opuściła już ową posadę. Komisya budżetowa nie może pominąć uwagi, że wymagania co do kwalifikacyi kandydatów na to stanowisko (ukończony Wydział budowy machin w c. k. Szkole politechnicznej i przynajmniej pierwszy egzamin państwowy) nie stoją w odpowiednim stosunku do wynagrodzenia, złączonego z tą posadą (1.200 kor., wikt i pomieszkanie), i że ta dysproporcya musi powodować ciągłą zmianę osób, za mujących wspomnianą posadę, bo — jak długo stosunki pod tym względem się nie zmienią — posada taka będzie zawsze przejściowym dla ukończonych techników etapem, który opuszczą z chwilą złożenia drugiego egzaminu państwowego, otwierającego im możność zdobycia materyalnie korzystniejszego stanowiska. Szkodliwości takiego stanu rzeczy — wobec tego, iż chodzi o siłę nauczycielską — nie potrzeba dowodzić, a gdy Wydział krajowy z tego — jak to widoczna ze sprawozdania — zdaje sobie sprawę, przeto Komisya sądzi, że wolno jej poprzestać na życzeniu, by Wydział krajowy dołożył wszelkiego starania, by taki w prawidłowo zorganizowanej instytucyi anormalny stan rzeczy jak najrychlej był usunięty. Sprawa ta — podobnie jak cała kwestya reorganizacyi nauki rzemiosł i urządzenia warstatów w zakładzie Drohowyzkim — utyka o finansowe stosunki fundacyi. To też dojście do skutku nawiązanych już rokowań o reorganizacyą szkoły rzemiosł w ten sposób, iżby ona poddaną została pod ściślejszy nadzór kraju w zamian za pewne ofiary, jakieby kraj musiał ponieść dla ulżenia fundacyi w połączonych z tem kosztach, uważa Komisya budżetowa za nader pożądane, jeśli dokonanem będzie z zastrzeżeniem krajowi odpowiedniego wpływu na tę szkołę (a zwłaszcza na sprawę obsadzania sił nauczycielskich) i odpowiednich świadczeń ze strony fundacyi na cel przeprowadzenia tej myśli.

Rokowania dotychczasowe nie doprowadziły jeszcze do porozumienia w tej sprawie, a jednym z głównych powodów zwłoki — jak to zaznacza sprawozdanie Wydziału krajowego — był wzgląd na stan finansów krajowych, niedozwalający stosunkowo znacznego obciążenia budżetu funduszu krajowego na ten cel. Komisya budżetowa, zwracając ponownie uwagę na doniosłość przeprowadzenia tej koniecznej reorganizacyi, jeśli znaczne wydatki ponoszone przez fundacyą na naukę rzemiosł mają krajowi rzeczywiście przynieść korzyść, wyraża nadzieję, że Wydział krajowy w porozumieniu z krajową komisyą dla spraw przemysłowych znajdzie sposób przeprowadzenia tej rzeczy korzystnej dla kraju i fundacyi i że odpowiednie wnioski już w preliminarzu na rok 1902 Wysokiemu Sejmowi przedłoży.

Odnośnie do sprawy, omawianej już od paru lat w sprawozdaniach Wydziału krajowego i Komisyi budżetowej, sprawy wysyłania wychowańców zakładu drohowyzkiego po trzechletniej nauce rzemiosł w zakładzie na rok czwarty na praktykę do dzielnych w swym zawodzie majstrów, czy to we Lwowie czy to w innych większych miastach kraju, zaznacza Komisya, że wedle sprawozdania Wydziału krajowego sprawa ta dotąd nie posunęła się naprzód. W odpowiedzi na wezwanie Wydziału krajowego oznajmił kurator, iż dotycząca uchwała Rady administracyjnej z dnia 13. maja 1895 nie została jeszcze wprowadzoną w życie; postanowiono bowiem, „przetrzymywać“ — jak powiada sprawozdanie Wydziału krajowego — „chłopców w warstatach także przez rok czwarty, wskutek czego wydoskonalają się w rzemiośle, a zakład zyskuje na tem także, nie potrzebuje bowiem najmować do warstatów większej ilości czeladzi. W ten sposób czyni zakład zadość swemu zadaniu wychowania sierót na rzemieślników, nie staje zaś w sprzeczności z art. 12. ustęp 4. sta-

tutu organizacyjnego, ten bowiem mówi, że zakład może — ale nie musi — oddawać chłopców na czwarty rok nauki do majstrów w miastach".

Komisya budżetowa nie zapoznaje, że takie „przetrzymywanie" młodych wychowanków może być z powodu wyżej zaznaczonego korzystnem dla zakładu; pamięta jednak również, że tylokrotne wskazówki wprowadzenia zmiany w tem postępowaniu miały na celu i oku przeprowadzenie próby dla stwierdzenia pod odpowiednią kontrolą ze strony zakładu, czy dla wychowańców jego kształconych w warunkach niedozwalających im zetknąć się z życiem bezpośrednio, trzymających ich zdala od tych rozlicznych trudności i walk, które są udziałem każdego samoistnie pracującego rzemieślnika, muszącego się liczyć z warunkami produkcyi i współzawodnictwa, nie byłoby korzystnem odbycie takiej praktyki rocznej u majstrów po za zakładem, oczywiście u ludzi, dających rękojmię zarówno zawodowej dzielności, jak uczciwego rzetelnego postępowania.

Wychodząc z przekonania, że zetknięcie się młodych wychowanków z życiem, dokonane wśród opieki ze strony zakładu i pod kierownictwem majstrów, którychby zakład mógł wybrać, jest najodpowiedniejszem przejściem z atmosfery wychowawczej zakładu do życia, Komisya uważa za wskazane zalecić Wydziałowi krajowemu, by jak najgorliwiej starał się wpływać, iżby organa fundacyi zajęły się jak najrychlej wprowadzeniem w życie myśli omówionej, nie przestając przy tem opiekować się oddanymi do majstrów wychowankami Zakładu aż do ich wyzwolenia.

Tylko w ten sposób — sądzi Komisya — da się osiągnąć cel zamierzony przez ś. p. fundatora; wychowanie chłopców na uczciwych i rzetelnych rzemieślników samodzielnych. Że dziś tak nie jest, o tem chyba wymownie świadczy fakt, iż wychowańcy zakładu w tak znacznej liczbie zasilają zastępy robotników w warstatach kolejowych, gdzie przecież samodzielnie nie pracują ale stają się kółkami wielkiej maszyny, kierowanej obcą wolą.

Sprawozdanie Wydziału krajowego stwierdza, że w myśl uwag Komisyi budżetowej, zamieszczonych w jej zeszłorocznem sprawozdaniu, zajął się Wydział krajowy także gorliwie sprawą reorganizacyi praktycznego kursu zajęć kobiecych w celu ściślejszego niż dotąd przestrzegania zakreślonych zakładowi przez ś. p. fundatora zadań co do wychowania sierót dziewcząt.

Chodziło tu głównie o to, by punkt ciężkości tego kursu nie leżał — jak dotąd — w szwalni, nie był „fabryką dla zakładu" z ujmą nawet dla fizycznego zdrowia wychowanek, lecz by się stał szkołą, z którejby mogły wychodzić — jak tego chciał fundator — kucharki, praczki i gospodynie.

Uchwalony w dniu 15. maja 1900 przez Radę administracyjną fundacyi program nauki gospodarstwa domowego i program szczegółowy 4-klasowej szkoły gospodarstwa domowego został zatwierdzony przez Radę szkolną krajową reskryptem z 14. stycznia 1901 i w ten sposób jest nadzieja, że sprawa ta pomyślnie załatwioną zostanie.

Z kolei przejść nam wypada do omówienia spraw majątkowych fundacyi.

Od czasu wybudowania Zakładu drohowyskiego do dnia dzisiejszego, wydawał Zarząd fundacyi więcej, niż wynosił normalny dochód z fundacyjnego majątku, a mianowicie wydawano w ostatnich 15 latach przeciętnie o 20 000 zł. rocznie więcej, niż należałoby czynić, przestrzegając równowagi budżetowej. W skutek tego zmniejszył się nie tylko kapitał rezerwowy, na częściowe pokrycie niedoborów zużywany, ale też zapas drzewa w lasach dóbr Żabie, których drzewostany przedwcześnie nadmiernie i nieracyonalnie eksploatowano, byle uzyskać doraźnie większe dochody. Ta nieoględna finansowa gospodarka tak weszła w zwyczaj, że gdy dochód z dóbr wzrósł o kilkadziesiąt tysięcy zł. rocznie, nie starano się przy pomocy zwiększonego dochodu uregulować budżetu fundacyi, ale znowu wydawano na zakład więcej, niż pozwalały już zwiększone dochody.

Na dochody z fundacyi składają się przeważnie trzy rubryki: dochód z kapitałów fundacyjnych, czynsze dzierżawne i dochód z fundacyjnych lasów.

Dochód z kapitałów fundacyjnych nie da się powiększyć, bo wykluczoną jest każda inna ich lokacya, jak taka, która ma pupilarne bezpieczeństwo. Natomiast nie ulega wątpliwości, że dobra coraz większy dochód przynosić będą.

Należy uznać, że ciągła, trwała, gorliwa a konsekwentna praca ostatniej Rady administracyjnej nie pozostała bez skutku. Folwarki są już przeważnie w rękach dobrych rolników, którzy zaprowadzają racyonalne gospodarstwo i tym sposobem podnieśli znacznie rentowność dzierżawionych przedmiotów. Fundacya odbudowała znisz-

czone stare budynki, a przeto coraz mniej na ten cel wydawać będzie. Już do roku 1902 na wydzierżawieniu łąk w kluczu drohowyskim i karczem ma administracya dóbr zapewnioną nadwyżkę w kwocie 5.000 koron nad czynsz dotychczasowy, a od roku 1903 rozpocznie się nowy okres dzierżawny; ostatnie dzierżawy folwarków kończą się bowiem:

w majętności	Brzozdowce	z dniem	24.	czerwca	1910
„	Drohowyże	„	24.	„	1910
„	Opary	„	24.	„	1907
„	Słońsko	„	24	„	1906
„	Ostałowice	„	24.	„	1903
„	Rożniatów	„	31.	maja	1903
„	Dula	„	31.	„	1906
„	Żydaczów	„	31.	„	1904;

a gdy każda z tych dzierżaw powinna w przyszłości dawać większy dochód już w skutek naturalnego wzrostu rentowności, wynikającego z obecnego dobrego, inwestycyjnego gospodarstwa, przeto dochody z czynszów dzierżawnych będą się prawdopodobnie zwiększać z każdym rokiem, a powinny przynieść w przyszłem dziesięcioleciu conajmniej o 20.000 kor. rocznie więcej, niż w roku bieżącym. Rozchodzi się tylko o to, czy ten wzrost dochodu z dzierżaw nie będzie zrównoważony przez ubytek dochodów z lasów fundacyjnych. Co do tego rzecz ma się tak: W Żabiu wyrąbano w ubiegłych latach ze względów gospodarczych i ekonomicznych więcej drzewa, niżby w normalnych warunkach rąbać należało, a gotówki, uzyskanej za nadmiar drzewa, nie przyłączono do kapitału zarodowego, lecz wydawano ją na Zakład drohowyzki. W skutek tego, według wszelkiego prawdopodobieństwa, będą dochody z lasów żabiowskich w następnem dziesięcioleciu mniejsze. Mimo to nie powinna cyfra ogólna normalnego dochodu z lasów fundacyjnych uledz poważnemu obniżeniu, albowiem w dobrach Smorze i Klimiec są jeszcze wielkie zapasy drzewa bukowego, którego nie można było dawniej eksploatować dla braku odpowiednich dróg. Teraz poprawiły się stosunki komunikacyjne, a popyt za buczyną o tyle się ożywił, że już w roku bieżącym sprzedać będzie można lasy bukowe, jeszcze siekierą nietknięte, a oprócz zamierzonej sprzedaży buczyny w Smorzu i Klimcu, wynagrodzą ubytek części dochodu z Żabiego, ceny drzewa, obecnie w każdym niemal rewirze wyższe. Już nawet w Żabiu ofiarowano — od roku 1902 począwszy — cenę o 25% wyższą od dotychczasowej; jest więc uzasadniona nadzieja ciągłego, chociaż powolnego, wzrostu dochodów fundacyi w przyszłości i chodzi tylko o to, ażeby Zakład fundacyi umiał stosować wydatki do dochodów, co jest jego obowiązkiem, a czego dotąd nie czynił.

Liczne dzierżawy, rozległe posiadłości, nieuporządkowane stosunki posiadania i własności — i w ogóle cały skomplikowany aparat administracyjny fundacyi — sprawiają, że syndykat fundacyi jest jednym z najważniejszych działów zarządu.

Zmiana, jaka nastąpiła w tym dziale od roku 1898, odbija się korzystnie na toku spraw fundacyjnych i na wyniku działalności Rady administracyjnej.

Obejmując w dniu 1. lipca 1898 zastępstwo fundacyi, zastał syndyk sprawy w ogólnym zastoju, a gdy je w ruch wprowadził, miał równocześnie zwyż 300 spraw prawnych w toku.

Ze szczególnem uznaniem podnieść należy rozpoczęcie akcyi w sprawie rewindykacyi gruntów fundacyjnych w Żabiu. Znaczną ich część odzyskano już — bo 1.147 na 2.109 spornych morgów — i uporządkowano zarazem stan posiadania i własności; a spodziewać się należy, że ta umiejętnie podjęta i energicznie prowadzona akcya tak samo do końca doprowadzoną będzie.

Trudności, na jakie napotyka sprawa zamiany gruntów w Rypnem, powstały w skutek widocznego zaniedbania w czasie dokonania tych zamian, t. j. w roku 1887 i w latach następnych. Obecnie jest sytuacya bardzo niełatwą, zwłaszcza, że — jak syndykat poinformowano — oryginalne kontrakty o zamianę gruntów naftowych, zawarte z gminą Rypne, zaginęły w Wydziale powiatowym w Dolinie. Uporządkowanie tej zawikłanej sprawy wymaga dłuższego czasu i znacznego nakładu pracy.

Wydobycie na jaw spraw dawnych, spoczywających od wielu lat w zapomnieniu, jest dowodem, iż w Zarządzie fundacyi, a w szczególności w jej syndykacie i sekretaryacie powiał duch nowy.

Sprawa odpowiedzialności Zarządu fundacyi za straty, poniesione w skutek zaniedbania we właściwym czasie kroków w celu ściągnięcia kilku pretensyi, jest w sprawozdaniu Wydziału krajowego szczegółowo omówioną. Jest niewątpliwą zasługą

Rady administracyjnej, że rzecz tę zwróciła na drogę polubowną, zapewniającą obu stronom jej obywatelskie, na zasadzie słuszności oparte załatwienie.

Także rachunek zaległości wykazuje wpływ czujnego i czynnego syndykatu.

W zamknięciu rachunków z roku 1899 znajduje się suma zaległości, czyli — językiem buchhalteryi fundacyjnej mówiąc — czynnych należytości, w kwocie 58.991 zł. 74 ct. Na sumę tę składają się następujące kategorye:

1. Lokatorowie gmachu teatralnego — reszta czynszu z czasów własnej administracyi (1895 i wstecz)		2.375 zł.	35 ct.
2. Dawne zaległości czynszowe u dzierżawców, które przy objęciu syndykatu w dniu 1. lipca 1898 groziły przedawnieniem — z lat po koniec r. 1895		3.805 „	03 „
3. Bieżące zaległości u dzierżawców dóbr . . .		19.361 „	10 „
4. Bieżące zaległości u dzierżawców innych objektów (młynów, tartaków, łąk), u kupców drzewa i t. p		6.267 „	27 „
5. Kurator H. hr. Skarbek z tytułu odpowiedzialności za dług Władysława Bayera		5.091 „	99 „
6. W rachunku przenośnym:			
a) kaucye przez fundacyę złożone . . .	254 zł.		
b) zaliczki u urzędników	1.537 „	1.791 „	— „
7. Dzierżawcy dóbr z tytułu pożyczek, udzielanych im przez Radę administr. i rozłożonych na raty zaległości czynszowych w latach klęsk elementarnych		20.300 „	— „
razem . . .		58.999 zł.	74 ct.

podczas kiedy zaległości te w lipcu 1898 jeszcze przeszło 100.000 zł. wynosiły.

To zmniejszenie się zaległości nastąpiło wprawdzie tak wskutek realizacyi i spłat, jakoteż odpisywania stanowczo nieściągalnych pretensyi, ale chociaż fundacya tylko z pierwszego sposobu zmniejszenia zaległości materyalny pożytek ma, to i drugi nie jest bez korzyści, bo przynajmniej ład wprowadza w administracyę i chroni Zarząd od szkodliwych złudzeń.

Przez to nie chce Komisya budżetowa wcale zachęcać powołanych czynników do zbytniej pochopności w odpisywaniu zaległości, owszem zaleca jak największą energię w ściąganiu zaległych należytości, gdzie to tylko możliwe i ma nadzieję, że w ten sposób zdoła fundacya odzyskać jeszcze znaczną część wyżej wskazanej kwoty zaległej.

A teraz jeszcze jeden szczegół.

Buchhalterya fundacyi jest niestety tak niesłychanie bałamutną, że uniemożliwia jasny pogląd na stan fundacyi tak dalece, iż w całym personalu administracyi fundacyjnej niema ani jednej osoby, któraby bez trudności mogła się rozeznać w zestawieniu budżetu i zamknięcia rachunkowego.

Wobec tego wszelka reforma administracyi fundacyjnej powinna się rozpocząć od zmiany rachunkowości; bo jasne rachunki są nieodzownym warunkiem jasnego sądu o stanie fundacyi i ewentualnej potrzebie jej poprawy.

Omówiwszy w ten sposób sprawy objęte przedłożeniem Wydziału krajowego, przedstawiwszy je przynajmniej w treściwym zarysie Wysokiemu Sejmowi, poczuwa się Komisya budżetowa do obowiązku podniesienia widocznych warunków energii w pracy obecnego zarządu około uporządkowania gospodarstwa fundacyjnego i usunięcia śladów dawnego nieładu lub dawnych zaniedbań w zarządzie fundacyą, a w tem niewątpliwie nie mała zasługa poprzednich sprawozdań sejmowych, których fachowe wskazówki w niejednym kierunku dały inicyatywę do poprawy.

Postęp ku lepszemu w zarządzie majątku fundacyi jest widocznym, usiłowania w celu sprowadzenia w organizacyi Zakładu drohowyskiego nie podobna nie uznać, do osiągnięcia celu tego jednak jeszcze daleko, staje tu bowiem przed powołanymi czynnikami do rozwiązania zadanie wcale nie łatwe, o którem już kilkakrotnie nadmieniono, to jest pogodzenie środków, jakimi fundacya rozporządza z wymaganiami, jakie społeczeństwo do zakładu stawia, wymaganiami niewątpliwie wyższemi, niż je sobie śp. Fundator mógł wyobrażać.

Pogodzenie tych dwu rzeczy nie łatwe ale konieczne, bo jak już wyżej zaznaczyła Komisya, bez radykalnej acz gruntownie rozważonej zmiany sposobu finansowej gospodarki, grozi Fundacyi stopniowe wyczerpanie zasobów. Na rozchody fundacyi składają się oprócz bieżących wydatków administracyjnych spłaty, jakie są

potrzebne celem zwrotu pożyczek zaciąganych dotąd w funduszu zarodowym na pokrycie niedoborów dawniejszych lat.

Komisya sądzi, że gdyby nawet na razie nie można doprowadzić do takiej równowagi budżetowej, ażeby tak bieżące wydatki administracyjne pokrywano, jakoteż sam dług wiszący spłacano, to już minimum koniecznego żądania jest, ażeby przynajmniej bieżące wydatki administracyjne zastosowywano do bieżących dochodów.

Zmiana taka nie jest możliwą bez przystosowania potrzeb zakładu drohowyskiego do zwykłych normalnych dochodów fundacyi. Przystosowanie to winno zdaniem Komisyi budżetowej następować nie kosztem wychowawczego zadania tego zakładu, ale raczej kosztem jego dobroczynnych celów, zatem nie kosztem oddziału dla sierót w zakładzie, ale drogą stopniowego zmniejszenia oddziału dla starców. Komisya sądzi, że skoro fundacya nie ma dość środków na wypełnianie obu celów równomiernie, to dla kraju i społeczeństwa jest ważniejszym i donioślejszym zakład wychowawczy w Drohowyżu niż zakład dobroczynny, że myśl o przyszłości społeczeństwa jest pierwszym obowiązkiem, wobec którego opieka nad starcami, przedstawiającymi przeszłość, ustąpić winna. Stopniowe, bez nagłych wstrząśnień dokonywane zmniejszenie liczby prebendaryuszy, choćby tylko w miarę ich ubywania dokonywane, doprowadzić by mogło do uzyskania znacznej ulgi w wydatkach zakładu. Stopniowe zmniejszanie oddziału starców byłoby też i pod względem wychowawczym korzystnem, nie należy bowiem zapominać, że towarzystwo prebendaryuszy nie jest dla młodzieży pożądanem, co więcej, że obcowanie tych czynników jest dla żywiołu młodszego — jak wykazały doświadczenia w Drohowyżu — nawet demoralizującem. Komisya sądzi tedy, że rzeczą powołanych do tego czynników, a przedewszystkiem Wydziału krajowego będzie sprawę gruntownego uzdrowienia finansowej gospodarki tak, iżby wydatki jej były w zgodzie z jej dochodami, wziąć jak najrychlej pod rozwagę, a koniecznem i najbliższem zadaniem jest osiągnięcie co najmniej takiej równowagi w budżecie fundacyi, by dochody jej bieżące pokrywały bieżące wydatki, chociażby na razie z pominięciem zwrotu pożyczek, zaciągniętych dotąd w funduszu zarodowym. Wobec tego przedstawia Komisya budżetowa Wysokiemu Sejmowi następujące wnioski:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o stanie fundacyi Skarbkowskiej za rok 1900.

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by wziął pod rozwagę sprawę przywrócenia równowagi w budżecie fundacyjnym, a w każdym razie użył swego wpływu w tym kierunku, iżby bieżące wydatki fundacyi zastosować do jej bieżących dochodów na razie bez uwzględnienia spłaty długów zaciągniętych dotąd w funduszu zarodowym.

Za przewodniczącego:
Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Loewenstein w. r.

L. 1641.

We Lwowie, dnia 2. lipca 1901.

Aleg. 163

Sprawozdanie

Komisyi kolejowej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie uzupełnieniu i zmian w etacie krajowego biura kolejowego.

Wysoki Sejmie!

Komisya kolejowa niejednokrotnie już podnosiła konieczną potrzebę pomnożenia sił krajowego biura kolejowego, dlatego popierając gorąco przedłożenie Wydziału krajowego uprasza Wysoki Sejm, aby zechciał uchwalić odnośne wnioski.

Szczególnie ważną jest rzeczą ustanowienie posady konsulenta taryfowego; opieka nad taryfami krajowemi, nietylko na kolejach lokalnych, ale i na głównych liniach, może przyczynić się znacznie do rozwoju przemysłu i oddać wielkie usługi rolnictwu. Komisya kolejowa nie wątpi, że gdyby Wydział krajowy przyszedł do przekonania, że ilość zajść w tym kierunku wymaga ustanowienia jeszcze więcej sił, toby rozumiejąc dokładnie ważność sprawy, nie zaniechał wystąpić z dalszemi wnioskami.

Zgadzając się na proponowane pomnożenie posad etatowych, komisya kolejowa nie doradza projektowanego zwinięcia posady koncepisty ustanowionej uchwałą sejmową z dnia 13. lutego 1897. Lepiej jest, aby ta posada pozostała w etacie, choć Wydział krajowy jej na razie obsadzać nie potrzebuje. Gdyby przy zwiększonej pracy wobec budowy i studyowania nowych linnii, okazała się potrzeba dobrania jednej siły konceptowej, to Wydział krajowy mając zostawione w etacie wolne mniejsce, będzie mógł, bez ponownego odwoływania się do Sejmu tę wakującą posadę obsadzić. Ponieważ w bieżącym roku ten wypadek z pewnością nie zajdzie, więc komisya się godzi, aby nie uchwalać w budżecie tegorocznym odpowiedniego kredytu, choć w etacie posada koncepisty i nadal pozostanie.

W myśl tych wywodów komisya kolejowa wnosi.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Z dniem 1. stycznia 1901 r. ustanawia się w etacie krajowego biurb kolejowego ponad dotychczasowy stan tegoż biura:

a)	posadę starszego inżyniera z płacą roczną	4 800 K.
	dodatkiem aktywalnym	840 „
	i trzema dodatkami pięcioletnimi po	400 „
b)	posadę konsulenta dla spraw taryfowych i komercyalnych z roczną płacą	3.600 „
	dodatkiem aktywalnym	720 „
	i trzema dodatkami pięcioletnimi po	400 „
c)	2 posady inżynierów II. klasy z roczną płacą po . .	2.800 „
	dodatkiem aktywalnym	600 „
	i trzema dodatkami pięcioletnimi po	200 „
d)	posadę adjunkta konceptowego z roczną płacą . . .	2.800 „
	dodatkiem aktywalnym	600 „
	i trzema dodatkami pięcioletnimi po	200 „

Zaleski
przewodniczący.

Andrzej Potocki
sprawozdawca.

Z drukarni „Dziennika Polskiego“ Lwów, ul. Cicha l. 5.

L. S. 1523/901.

We Lwowie, dnia 1. lipca 1901.

Aleg. 164

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego z przedłożenia Wydziału krajowego o zalesieniach ochronnych i o niektórych zarządzeniach policyjnych leśnych i wodnych.

Wysoki Sejmie!

Od wielu lat w obradach Wysokiej Izby jak nie mniej w sprawozdaniach Wydziału krajowego snuje się jak nić czerwona myśl, że gwałtowną krajn całego potrzebą jest energiczne i jak najprędsze wzięcie się do systematycznego zalesienia wielu przestrzeni obecnie z lasów ogołoconych. Brak zadrzewienia powoduje — o czem dziś cała niemal ludność jest przekonaną — gwałtowny spływ wód potoków górskich i tem wywoływane wylewy w najżyźniejszych częściach kraju niszczące niemal corocznie niedające się obliczyć wartości gospodarcze. Gdzieindziej znów brak zalesienia jest przyczyną uszkadzania wielu niżej lub obok położonych gruntów przez tworzenie się wyrw i deber, zasypywanie ziemią i szutrowiskami, albo przez nanoszenie wiatrami wielkich ilości nieurodzajnych piasków lotnych.

Wedle sprawozdania Wydziału krajowego z r. 1884 (all. 45) skonstatowano, iż w 52 powiatach jest przeszło 200 rzek i potoków do regulowania lub do obudowywania, w całym zatem kraju będzie około 300 takich rzek i potoków, które wylewami szkodę gospodarstwu robią. Przy innej sposobności wykazuje Wydział krajowy, iż tylko 6 powiatów nie żądało jakichś regulacyi lub robót innych przy wodach płynących. Z powodu topograficznego położenia Galicyi wpadają niemal do wszystkich rzek potoki górskie. U podnóża Karpat ciągnących się wzdłż całej południowej granicy Galicyi leży równina — będąca w większej połowie niziną — przerzynana licznemi rzekami szybko wzrastającemi, gdy nagłe spadanie wód po stokach górskich ogołoconych z lasów wielkie ilości wody do rzek tych sprowadzi.

Powyższem naszkicowane położenie przy klimatycznych stosunkach Galicyi jest przyczyną, iż u nas potoki i rzeki większe szkody robią niżeli n. p. w krajach Alpejskich. W Alpach podnoszą się znacznie wody raz na rok przeważnie w jesieni, u nas normalną jest dwurazowa wielka woda wczesną wiosną i z początkiem lata, skutkiem czego częstsze i dotkliwsze szkody tu jak w Alpach lub u ich podnóża. Nie trzeba również zapomnieć, że w wielu rzekach galicyjskich jest stosunek wielkiej wody do małej bardzo niekorzystnym I tak. n. p. w Adydze stosunek ten oznaczony cyframi 1 : 19, podczas gdy n. p. przy Biale sprawdzono liczby 1: 331. Mimo to wydał c. k. Rząd na regulacyę Adygi do r. 1893 przeszło 20 milionów koron, gdy dla wszystklch rzek galicyjskch summy przez mini-

sterstwo asygnowane, Wysokiemu Sejmowi dokładnie znane poniżej połowy tej kwoty wynoszą.

To są powody, dla których tak ogromne szkody czynią nam wylewy rzek, to są powody dla czego tak często szkody takie obliczać i zapisywać musimy. A jakie olbrzymie rozmiary przybierają wylewy — w znacznej części spowodowane ogołoceniem karpat z lasów — dość przypomnieć, iż n. p. w jednem dziesięcioleciu 1880 do 1890 powodzie zrobiły szkody wedle obliczeń Dr. T. Rutowskiego na przeszło 50 milionów koron (Ekonomista polski 1900), że w r. 1889 na 6 milionach morgów mniejsze lub większe spustoszenia skonstatowanemi zostały. Prawie roku nie ma, aby w większym lub mniejszym stopniu która część kraju nie była nawiedzoną wylewem, a jakie to skutki mieć musi nie tylko na materyalny byt ludności lecz i na moralną stronę społeczeństwa, zbytecznem omawiać.

Nie można zaprzeczyć, że nieoględność, z którą obchodzono się z lasami w górach, że zapatrywanie „nie było nas, a był las, nie będzie nas a będzie las“ podtrzymywane niskim poziomem oświaty, małem wykształceniem ekonomicznem i przyrodniczem są przyczynami, dla których ogołocono góry z potrzebnego zadrzewienia. Nie zrozumiano, że racyonalnem obchodzeniem się z lasem w górach nietylko się zabezpiecza trwały pożytek, lecz, że przez zachowanie zadrzewienia powolniejszem jest i dłużej trwającem topnienie śniegów, a tem samem mniej nagłe wzbieranie potoków górskich, co również ma miejsce, gdy obfite lub długo trwające deszcze na lasem pokryte szczyty i stoki gór upadną. Zapominano, że nie wstrzymywane drzewem rosnącem spływanie wód powodować musi w górach zabieranie wodą skał, ziemi, zasypywanie koryt, niszczenie lasów i uprawnych gruntów niżej położonych, zrywanie dróg, mostów a często i rujnowanie zupełne mieszkań i zabudowań gospodarczych. Nie uważano nareszcie na to, że szybkie gromadzenie się wód górskich musi wywołać nagłe podnoszenie się zwierciadła wody w rzekach płynących po nizinach i ich wylewy.

Zastanawiając się wszechstronnie nad powodami zniszczenia lasów w górach naszych przyjść się musi do przekonania, że wielką część winy przepisać należy na rachunek Rządu. Wysprzedaż lekkomyślna królewszczyzn, zmarnowanie wielu objętych funduszów publicznych przeważnie z dóbr górskich składających się, złe i nieoględne dla uprawnionych i dla właścicieli niekorzystne uregulowanie lub unormowanie służebności, brak opieki nad lasami w najstromszych częściach Karpat, które bezpośrednio administracyi państwa podlegały, dozwalanie i bierne przypatrywanie się, gdy obcy spekulanci nieświadomych lub nieoględnych posiadaczy lasu wyzyskiwali znachodząc w tem różne ułatwienia u władz: to są w rzeczywistości główne przyczyny, że Karpaty w częściach swych najbardziej wyniosłych stanowiły drzewostan. Galicya przez lat zbyt wiele była próbnem polem rozmaitych eksperymentów, gdyż wedle słów poważnego historyka robiącego obrachunek ubiegłego stulecia: „natchnęła się Austrya wyłączną zasadą znamienną dla użytkownika i zasadą, ażeby jak w najkrótszym czasie jak najzupełniej wyzyskać rzecz użytkowaną, nic w nią nie włożyć, a wszystko z niej wygarnąć, wypróżnić do dna, wyssać do ostatka... zanim oświeceńsza racya stanu obmysli szukać swego pożytku nie w przeciwieństwie lecz raczej w zgodzie interesów kraju i państwa“ (S. Aszkenazy. Pożegnanie stulecia Biblioteka Warszawska 1901.)

Nic dziwnego iż po takiem politycznem i ekonomicznem gospodarstwie ani łatwem ani w ogóle możliwem było zapobiedz od razu i w stosunkowo krótkim czasie dewastacyi dalszej górskich lasów, gdy w wielu miejscach stan ich już przed r. 1866 był jak najgorszym i gdy w ustawie lasowej dostatecznej pomocy znaleść nie można było. Sejmowi i Wydziałowi krajowemu pracującym z wytężeniem nie zawsze należycie uznanem na przeróżnych polach, by ruinę powstrzymać a dźwignięcie się ekonomiczne umożliwić, mając bardzo skromny grosz wobec ogromu potrzeb do wydania, nie było dotąd możliwem tak, jakby tego pragnąć należało zabrać się energicznie do odnowienia zniszczonych lasów tam, gdzie ich wzrost koniecznie potrzebnym. Rząd wiedział o trudnem położeniu władz autonomicznych w Galicyi i zdawałoby się, iż owa „oświeceńsza racya stanu“, o której historyk mówi, zniewolić winna władze centralne do wydatniejszej pomocy nim kraj by zdołał zająć się tą tak ważną sprawą. Niestety cyfry nas uczą, że c. k. Rząd obowiązku tego nie dopełnił, iże znów po macoszemu w porównaniu z innemi prowincyami Przedlitawii obchodził się z Galicyą.

Od r. 1872—1894 zalesił Rząd w Galicyi 4·8 hektarów stoków górskich tj. $^1/_{242}$ część zalesień przez Rząd w Przedlitawii w tym czasie dokonanych. Od r. 1894 do 1897 nie wydał Rząd ani grosza na zalesienie stoków górskich. Z 7.262.214 koron wydanych przez Rząd na zabudowanie potoków górskich w latach 1887—1892 otrzymała Galicya 27.672 koron tj $^1/_{300}$ część. Daty powyższe wyjęte z urzędowych publikacyi Ministerstwa rolnictwa.

Ustawowe uregulowanie zalesień ochronnych okazało się w końcu niezbędnem. W skutek przyjęcia przez Wysoki Sejm obydwu wniosków posła Średniawskiego na posiedzeniach z 9. lutego 1897 i 19. lutego 1898 w dosłownem brzmieniu podanych w sprawozdaniu Wydziału krajowego LW. 257/901 na str. 1-ej przedłożył Wydział krajowy obecnie do uchwalenia Wysokiemu Sejmowi dwa projekta ustaw:

Pierwsza ustawa nosi nazwę: O zalesieniach ochronnych (Spraw. Wydz. kr. Alegat B).

Wydział krajowy wychodząc z trafnego ocenienia potrzeb krajowych objął ustawą o zalesieniach górskie okolice i niziny, na których grunta piaszczyste ogołocone z roślinności nie tylko, iż żadnego pożytku dawać nie mogą, lecz zagrażają sąsiednim gruntom zasypywaniem lotnym piaskiem i zupełnem niekiedy zniszczeniem. Galicya ma znaczne obszary ziemi piaszczystej, a część ich jest tego rodzaju, iż nadaje się jedynie do produkcyi płodów lasowych. Dotyczasowa akcya zalesiania wydm piaszczystych mimo już dość dawno trwających usiłowań i nie małych przez kraj dawanych kwot nie może się poszczycić wielkimi skutkami, gdyż trudności prawne i gospodarcze (o których Wydział krajowy w swem sprawozdaniu na str. 5 krótko wspomina) zwalczać się musi, a do ich zwalczania dotychczasowe prawne przepisy okazały się niewystarczającymi. Złączenie zatem zalesień w górach i na lotnych piaskach tak co do prawnych norm jak i co do kierownictwa w wykonaniu i dozorze uznaje komisya gospodarstwa krajowego jako zupełnie odpowiedni.

Druga ustawa nosi nazwę: O niektórych zarządzeniach policyjnych leśnych i wodnych (Spraw. Wydz. kr. Al. D).

Mniej często poruszaną była potrzeba zarządzeń policyjnych leśnych i wodnych, niźli konieczność zalesień ochronnych. A jednak nie rzadko dochodziły do publicznej wiadomości, skargi najzupełniej uzasadnione tak jednostek, jak korporacyi i władz nawet na nieodpowiednie prowadzenie zrębów w niektórych położeniach i na szkody robione przy dowolnem wyprowadzaniu i składaniu produktów leśnych bez względu na właściwości położenia i gleby. Dotychczas obowiązująca ustawa lasowa z r. 1852 złemu zaradzić nie mogła, okazała się więc konieczność stworzenia prawnej ochrony, jak nie mniej unormowania sposobów nieszkodliwego użytkowania z lasów o glebie łatwo wietrzejącej lub położonych na stromych stokach.

Oprócz dwóch ustaw powyż wymienionych przedłożył Wydział krajowi projekt Rezolucyi Wysokiemu Sejmowi (Spraw. Wydz. kr. Al. C).

Mając sobie przydzielone powyższe projekta ustaw i jednej rezolucyi uchwałą Wysokiego Sejmu z 17. czerwca br. musi Komisya gospodarstwa krajowego przedewszystkiem wyrazić najzupełniejsze uznanie za stanowczość, z którą Wydział krajowy nie zgodził się na propozycyę Ministerstwa, aby zamiast słów: „za zgodą Sejmu“ umieszczonem było w obydwu ustawach „na wniosek Sejmu“ (str. 4. i 7 spraw. Wydz. kr.). Sejm będąc samoistnem ciałem ustawodaczem ma prawo i możność uchwalania tego, co uważa za potrzebne dla kraju. Różnicy między pojęciem konstytucyjnem i politycznem formułek „na wniosek“ a „za zgodą“ tłumaczyć chyba nie potrzeba, dlatego zaznaczyć się tu musi z naciskiem, że komentarz dany przez c. k. Rząd w pismie z 20. kwietnia br. L. 4180|pr. załączonem w odpisie do niniejszego sprawozdania jako Alegat 5. najzupełniej jest fałszywym i odrzuconym stanowczo być musi.

W ciągu obrad Komisyi, doszło do niej pismo c. k. Namiestnictwa do Wydziału krajowego wyżej wspomniane w odpisie jako Alegat 5. dołączone. Żądaniom c. k. Rządu w powyższem piśmie, tak późno skrystalizowanym, mogła Komisya po części zadość uczynić, gdyż tem ani stosunek głosów w Komisyach dla zalesień, ani żadne ważniejsze postanowienie nie uległo zmianie zasadniczej. Żądania przez Komisyę przyjęte dotyczą §§. 4, 10, 11, 17, 18, 19 ustawy o zalesieniach ochronnych (wedle elaboratu Komisyi gospodarstwa krajowego §§. 4, 9, 10, 16, 17, 18) niemniej §§. 1 i 9 ustawy o niektórych zarządzeniach policyjnych. Inne zdanie wyrobiła sobie Komisya o żądaniu c. k. Namiestnictwa dotyczącem §§. 5 i 6 ustawy o zalesieniach. Nie tylko, iż Komisya na żądanie c. k.

Rządu zgodzić się nie mogła, lecz uznając, że wszyscy członkowie Komisyi dla zalesień utworzyć się mających muszą być równorzędnymi, że niepodobna żądać, aby członek Komisyi zajęcia swe porzucał i czas swój ofiarował bez wynagrodzenia, że nareszcie brak zasobów pieniężnych dozwalających bezpłatne urzędowanie nie może czynić kogoś niezdolnym do pożytecznej publicznej pracy, uchwaliła Komisya zmianę, §. 6. projektu ustawy o zalesieniach ochronnych w tym kierunku, że członek komisyi uprawnionym jest do pobierania wynagrodzenia w wysokości 10 koron dziennie pozostawiając niezmienionym ustęp dotyczący zwrotu kosztów podróży wszystkim członkom komisyi z wyjątkiem tych, których projekt Wydziału krajowego wyraźnie wylicza.

Zdaniem Komisyi gospodarstwa krajowego jest niekorzystnem dla szybkiej i energicznej działalności na polu zalesień ochronnych, iż Wydział krajowy w §. 20 swego projektu stosunek przyczyniania się państwa do kosztów robót z góry nie oznaczył, jak to ma miejsce n. p. w podobnej ustawie dla Moraw. Doświadczenie smutne pouczyło, że kraj stracił wiele milionów zniszczonych wylewami rzek dla tego, bo pertraktacye o przyczynienie się państwa do do kosztów robót regulacyjnych lub innych ciągnęły się lata całe, bo nawet umowy zawarte i programy na żądanie c. k. Rządu ułożone (1885) mimo zmian następnie zrobionych niekorzystnych dla kraju a znów przez Rząd przyjętych (1892) dotrzymanemi przez Ministerstwa nie zostały. Komisya gospodarstwa krajowego obawia się, aby kraj znów w ciągu lat dotkliwych strat nie ponosił przez to, iż zalesienie żółwim krokiem postępywać będzie dla trudności przez Ministerstwo robionych. Motywa, które skłoniły Wydział krajowy (str. 7. sprawozdania) do odstąpienia od żądania stałego oznaczenia udziału państwa nie przekonały komisyi, która uchwaliła w §. 19. swego elaboratu unormować udział kraju i państwa. Komisya sądzi, że dobrze zrozumiany własny państwa interes, jak nie mniej poczucie sprawiedliwości tak wobec długoletniego zaniedbania Galicyi przez centralne władze, jak i obec identycznych zobowiązań przyjętych przez państwo w innych prowincyach, nie pozwoli c. k. Rządowi z powodu oznaczenia, w jakiej stałej części państwowe fundusze na cele zalesień ochronnych udział wezmą, uchwałę dotyczącą Wysokiego Sejmu nie przedłożyć do Najwyższego zatwierdzenia. Oprócz powyższych zmian zasadniczych poczyniła Komisya liczne stylistyczne zmiany. Większego znaczenia jest odmienna stylizacya ustępu drugiego w §. 13. projektu Wydz. krajowego o zalesieniach (§. 12. elaborat Komisyi). Słowa „w czasie trwania zalesienia“ mogły poddawać w wątpliwość, czy unormowanie użytkowań różnych dopuszczalnem będzie po dokonanem zalesieniu tak długo, jak tego stan kultury koniecznie wymagać będzie.

Komisya sądzi, że wypuszczenie powyż podanych słów zrobi tekst ustawy jaśniejszym nie przynosząc szkody ani prawom czyimkolwiek ani dziełu zalesienia i jego utrzymania. Znaczniejszą różnicą w ustawie o zalesieniach jest złączenie §§. 3 i 7 w jeden §. 3 elaboratu komisyi, dalej umieszczenie ostatniego ustępu §. 9 projektu Wydz. kraj. w §. 21 elaboratu komisyi, nareszcie zrobienie osobnego paragrafu (22 elaborat komisyi) z drugiego ustępu §. 22 projektu Wydziału krajowego. Te większe zmiany w niczem treści nie naruszając ułatwią łatwiejsze zorjentowanie się w przepisach ustawy. Jak wyżej wspomniano zmiany w niektórych paragrafach na żądanie c. k. Rządu porobione (§§. 4. 9. 10. 16. 17. 18 elaboratu komisyi) są zgodne z zapatrywaniami komisyi.

Sprawozdanie Wydziału krajowego wyjaśnia tak szczegółowo powody, dla których projekta ustaw przedłożonymi zostały, dalej treść i znaczenie ważniejszych paragrafów, a nareszcie motywa, które skłoniły Wydział krajowy do przychylenia się w niejednem do zdania Ministerstwa, iż Komisya gospodarstwa krajowego nie widzi potrzeby objaśnienia te w niniejszem powtarzać sprawozdaniu.

Komisya musi wyrazić pewne wątpliwości, czy zapatrywania wyrażone w sprawozdaniu Wydziału krajowego na str. 6. w końcowym ustępie uwag do §§. 8 i 9 dadzą się całkowicie usprawiedliwić, tak względami na tok robót, jak należytem ocenieniem autonomii i jej potrzebnego rozwoju, o co dbać i czego strzedz pilnie Wydział krajowy ma prawo i obowiązek.

Rezolucya (Al. C. przy spraw. Wydz. kr.) proponowana tak jest w sprawozdaniu Wydziału kraj. treściwie motywowaną, iż zbyteczną jest rzeczą motywa tu przepisywać.

Dla wielu okolic kraju jest przedłożony drugi projekt ustawy noszącej tytuł: „O niektórych zarządzeniach policyjnych, leśnych i wodnych“ ogromnej wagi, bowiem zamulanie się strumyków i rzek, obrywanie stromych brzegów, psucie znacznych uprawnych obszarów przy należytem zastosowaniu przepisów projektowanej ustawy rzadziej zdarzać się będą, a tem samem usunie się przyczynę wielu corocznych strat dla ludności.

Wydział krajowy w sprawozdaniu swem na str. 7 i 8 objaśnia ważniejsze postanowienia, które zresztą jasno i zrozumiale są stylizowane i komisya sądzi, że dłuższe objaśnienie tekstu nie jest potrzebnem.

Komisya uważa za swój obowiązek zwrócić uwagę Wysokiego Sejmu na bardzo znaczne utrudnienia, któreby wielu posiadaczy gruntowych, zarządy gmin i obszarów dworskich obciążyły nieznośnie, jeśli wykonywanymi nie będą przepisy projektowanej ustawy o zarządzeniach policyjnych z całą względnością, wyrozumiałością i należytem zrozumieniem lokalnych stosunków przy trafnem i nie jednostronnem ocenieniu możności fizycznej i finansowej ludności. Dla tego zdaniem komisyi stworzenie funduszu zapomogowego, do którego państwo i kraj w równej mierze przyczynić się winne, jest koniecznem. Zajść mogą i zachodzić będą wypadki w których znaczniejsze zwykle spiesznie wykonać się mające roboty będą musiały zrobić jednostki ubogie lub nieliczne i niezamożne gminy. Jeśli dla braku możności ustawą nakazane, a koniecznie potrzebne czynności nie będą mogły być wykonanemi szybko i dobrze, rzeczą jest funduszu publicznego przyjść niezwłocznie w pomoc, aby szybkiem dokonaniem prac odwrócić szkody, które zaniechanie lub odwleczenie robót spowodowaćby musiały. Z tego powodu uchwaliła komisya przedłożyć Wysokiemu Sejmowi drugą rezolucyę dotyczącą stworzenia takiego zapomogowego funduszu.

Komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) projekt ustawy „O zalesieniach ochronnych“ załączony pod 1.

2) projekt ustawy: „O niektórych zarządzeniach policyjnych leśnych i wodnych“ załączony pod 2.

3) Rezolucyę załączoną pod 3.

4) Rezolucyę załączoną pod 4.

Za przewodniczącego: *Stadnicki.*

Sprawozdawca: *Władysław Gniewosz.*

USTAWA

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem

o zalesieniu ochronnem.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam jak następuje:

O zalesieniu ochronnem w ogólności.

§. 1.

Przestrzenie gruntów, których stałe zalesienie okazuje się potrzebnem dla zapobieżenia tworzeniu się dzikich potoków, albo dla ochrony gruntów od zrywania i pustoszenia przez dzikie potoki, albo też dla zapobieżenia innym klęskom elementarnym, albo wreszcie celem ustalenia piasków lotnych, mogą być stosownie do przepisów niniejszej ustawy, poddane zalesieniu ochronnemu bez względu na ich dotychczasowy rodzaj kultury, a co do piasków lotnych także bez względu na ich położenie.

Oddanie gruntów pod stałe zalesienie ochronne nastąpić ma o tyle, o ile stać się to może bez szkody dla głównej gałęzi gospodarstwa interesowanego posiadacza, lub też osób trzecich, którym do tych gruntów przysługują prawa.

§. 2.

Grunta używane pod uprawę rolną mogą być poddane zalesieniu ochronnemu — nawet gdyby zachodziły okoliczności w §. 1 ust. 1 określone — tylko wówczas, jeśli niewątpliwie stwierdzonem zostanie, że zamierzony cel nie da się osiągnąć bez zalesienia tychże gruntów rolnych.

Komisye dla zalesień ochronnych.

§. 3.

Przeprowadzenie czynności w §. 1. wymienionych porucza się galicyjskiej krajowej komisyi dla zalesień ochronnych z urzędową siedzibą we Lwowie.

Do współdziałania w wykonywaniu postanowień niniejszej ustawy utworzoną zostanie w każdym powiecie, w którego okręgu przedsięwzięte być mają zalesienia ochronne, powiatowa komisya dla zalesień ochronnych w siedzibie urzędowej powiatowej władzy politycznej. Powiaty w których komisye dla zalesień ochronnych ustanowionemi być mają wyszczególni rozporządzenie, które wyda Namiestnik w porozumieniu z Wydziałem kraj.

Skład komisyi krajowej.

§. 4.

W skład komisyi krajowej wchodzą:

1. zastępca Namiestnictwa jako przewodniczący;
2. delegat Wydziału krajowego;
3. delegat Towarzystwa gospodarczego we Lwowie;
4. delegat Towarzystwa rolniczego w Krakowie;
5. krajowy inspektor lasowy, jako leśno-techniczny referent
6. Administracyjny referent c. k. Namiestnictwa dla spraw lasowych.

Skład komisyi powiatowych.

§. 5.

Komisya powiatowa składa się:

1. z zastępcy politycznej władzy powiatowej, jako przewodniczącego;
2. z delegata Rady powiatowej;
3. z delegata właściwego oddziału Towarzystwa gospodarskiego względnie właściwego okręgowego Towarzystwa rolniczego;
4. z państwowego technika lasowego, przeznaczonego do bezpośredniego kierownictwa zalesieniami ochronnemi w danym okręgu.

Zastępcy członków komisyi. Zwrot kosztów członków komisyi.

§. 6.

Dla każdego członka komisyi krajowej i powiatowej z wyjątkiem wymienionego w §. 5. ust. 4, technika lasowego zostanie ustanowiony zastępca.

Członkowie komisyi krajowej i komisyi powiatowych otrzymywać będą diety w wysokości 10 koron dziennie. Oprócz diet należy się członkom obydwu komisyi z wyjątkiem krajowego inspektora lasowego, tegoż zastępcy i państwowego technika lasowego przeznaczonego do bezpośredniego kierownictwa zalesieniami ochronnemi, zwrot kosztów podróży.

Zakres działania komisyi krajowej i komisyi powiatowej.

§. 7.

Zadaniem komisyi krajowej będzie:

a) rozpatrywać wnioski przedstawione jej przez komisye powiatowe;

b) orzekać, które przestrzenie (§. 8. a) mają być uznane po myśli §. 1. za wymagające zalesień ochronnych nie naruszając kompetencyi władzy politycznej zastrzeżonej postanowieniami ustawy lasowej;

c) zarządzać sporządzanie potrzebnych planów i oparatów i takowe zatwierdzać;

d) zawierać z właścicielami gruntów względnie z temi osobami, którym prawa do tych gruntów przysługują — o ile to ze względu na te prawa okazuje się koniecznem — umowy co do sposobu zalesienia, co do obowiązku zabezpieczenia i dalszego pielęgnowania kultur, co do udzielić się mających zasiłków, wreszcie co do sposobu użytkowania;

e) zawierać umowy co do nabywania gruntów, jak nie mniej co do wykupna praw grunta zalesić się mające obciążających (§. 15.);

f) wykonywać zwierzchni nadzór nad postępem prac przy zalesieniach ochronnych, wydawać potrzebne zarządzenia i przedstawiać Namiestnictwu odpowiednie wnioski;

g) układać do końca marca każdego roku preliminarz wydatków na rok następny i przedkładać go Wydziałowi krajowemu i Ministrowi rolnictwa do zatwierdzenia;

h) załatwiać w ogóle wszystkie te sprawy, które z postanowień niniejszej ustawy wynikają.

§. 8.

Zadaniem komisyi powiatowych będzie:

a) wskazywać na wezwanie komisyi krajowej wszystkie te przestrzenie gruntów, których zalesienie wedle §§. 1. 2. okazuje się wskazanem i przedstawiać w tym kierunku wnioski komisyi krajowej wraz z programem zalesienia;

b) przeprowadzać na wezwanie komisyi krajowej pertraktacye z właścicielami gruntów względnie z osobami, którym do tych gruntów prawa przysługują, co do sposobu zalesienia, pokrywania kosztów, dalszego pielęgnowania zalesionych przestrzeni jak nie mniej co do sposobu użytkowania względnie wykonywania przysługujących praw na zalesionych gruntach (§. 12).

c) spełniać w ogóle te wszystkie czynności, które poruszone zostaną przez krajową komisyę.

Zwoływanie posiedzeń i załatwianie spraw w komisyi krajowej.

§. 9.

Posiedzenie komisyi krajowej zwołuje przewodniczący.

Sprawy załatwia komisya na posiedzeniach kolegialnie i w drodze uchwał.

Na posiedzenia komisyi krajowej mogą być powoływani z głosem doradczym także ci państwowi technicy lasowi, przeznaczeni do bezpośredniego kierownictwa zalesieniami ochronnemi, do których okręgu lasowego odnosi się dana sprawa.

Do ważności uchwały potrzebną jest oprócz obecności przewodniczącego i krajowego inspektora lasowego obecność przynajmniej delegata Wydziału krajowego.

Uchwały zapadają absolutną większością głosów uprawnionych do głosowania członków.

W razie równości głosów to zdanie staje się uchwałą, do którego przyłączy się przewodniczący.

Uchwały wykonuje imieniem komisyi przewodniczący wspólnie z krajowym inspektorem lasowym, przyczem ten ostatni posługiwać się może podległymi mu organami lasowymi.

Odwołanie.

§. 10.

Przeciw uchwałom i orzeczeniom komisyi krajowej dla zalesień ochronnych służy stronom interesowanym prawo odwołania do Ministra rolnictwa.

Odwołanie wniesione być winno w czterotygodniowem terminie licząc od dnia następującego po dniu doręczenia dotyczącej uchwały na ręce Namiestnictwa.

Kataster dla gruntów ochronnych i tychże zalesienie.

§. 11.

Wszystkie grunta, które uznano prawomocnie jako podlegające zalesieniu ochronnemu wpisane będą według parcel w osobny kataster i one też poddane zostaną w okresie, jaki oznaczy Namiestnik w porozumieniu z Wydziałem krajowym, zalesieniu ochronnemu.

Tak zalesione przestrzenie uważane będą jako lasy podpadające pod postanowienia §. 6. i 7. ustawy lasowej; w przyszłości będą więc mogły być użytkowane tylko według przepisów ustawy lasowej i według zasad racyonalnego gospodarstwa.

Wszystkie wydmy piasczyste które przy pomocy zasiłków kraju i państwa, bądź już całkowicie zalesione zostały, bądź też znajdują się w stadyum zalesienia, zostaną również wciągnięte do katastru i będą podlegać przepisom niniejszego paragrafu.

O stronach interesowanych.

§. 12.

We wszystkich wypadkach, w których się okaże, iż posiadacz gruntu uznanego za ochronny będzie mógł niewątpliwie przeprowadzić umiejętnie zalesienie i je nadal odpowiednio utrzymywać, należy dążyć do zawarcia z nim umowy co do sposobu zalesienia, co do obowiązku dalszego pielęgnowania upraw jakoteż co do warun-

ków udzielić mu się mających zasiłków z funduszu zalesień ochronnych (§. 19) w sadzonkach lub w pieniądzach,

W umowie tej należy zarazem dokładnie określić, czy i o ile dozwolonym być ma interesowanym z gruntów ochronnemu zalesieniu poddanych zbiór trawy, pobór drzewa i innych pożytków.

§. 13.

Jeżeli parcele podlegające zalesieniu ochronemu są własnością kilku współwłaścicieli a tylko jeden lub kilku z nich przystąpić chce do zalesienia ochronnego pod warunkami w §. 12. określonymi, zalesienie ochronne jednak dla braku zgody ze strony reszty współwłaścicieli nie może przyjść do skutku, może komisya krajowa udzielić pomocy mającym chęć przeprowadzenia zalesienia w ich staraniach o rozdział współwłasności także w ten sposób, iż im dostarczy bezpłatnej potrzebnej ku temu celowi pomocy geometrycznej lub też udzieli im za zwrotem wydatków w gotówce wogóle innej potrzebnej pomocy przez swoje organa.

§. 14.

Gminom, któreby postanowiły nabyć na własność grunta uznane za ochronne i któreby się zobowiązały w pewnym przez komisyę krajową wyznaczonym czasie grunta te zalesić a któreby dawały zabezpieczenie należyte, że tak zalesienie jak i dalsze upraw pielęgnowanie odpowiednio wykonywanem będzie, może być przyzwolonym oprócz zasiłku na zalesienie (§. 12) także dodatkowy zasiłek z funduszu zalesień ochronnych (§. 19). dla nabycia takich gruntów.

§. 15.

Komisya krajowa może, jeżeli ugoda w myśl §. 12 do skutku nie przyjdzie, nabyć grunta uznane za ochronne na własność funduszu zalesień ochronnych (§. 19) w drodze dobrowolnej umowy.

Gdyby grunta te obciążone były prawami na rzecz osób trzecich, utrudniającemi przeprowadzenie zalesień, winna komisya krajowa postarać się w drodze dobrowolnej umowy z uprawnionymi o uwolnienie gruntów z pod tych ciężarów a względnie o wykupno tych praw.

Wywłaszczenie.

§. 16.

Jeżeli przez określony w §§. 12, 13, 14, i 15 sposób postępowania nie można uzyskać pewności, iż zalesienie parcel ochronnych przeprowadzonem zostanie we właściwym czasie, tudzież w wypadkach, w których właściciele gruntów zalesieniu ochronnemu podległych albo też uprawnieni do tych gruntów nie dotrzymają ściśle zawartej z nimi umowy, w sposób z celami zalesień wprost sprzeczny, przedstawi komisya krajowa dla zalesień ochronnych wniosek do Namiestnictwa o wywłaszczenie tych gruntów lub praw osób trzecich na rzecz funduszu zalesień ochronnych (§. 19).

Co do gruntów stanowiących zakładowy majątek lub dobro gmin, wniosek o wywłaszczenie można będzie uczynić tylko po przedstawieniu opinii przez Radę powiatową.

§. 17.

Jeżeli wniosek na wywłaszczenie (§. 16.) uznanym zostanie za uzasadniony przepisami niniejszej ustawy, ma Namiestnictwo, po przychyleniu się do wniosku i po wysłuchaniu dwóch przez siebie powołanych rzeczoznawców, oznaczyć wysokość wynagrodzenia mającego się uiścić z funduszów zalesień ochronnych.

Przeciw temu rozstrzygnięciu służy każdemu interesowanemu prawo odwołania się do Ministra rolnictwa, które w cztery tygodnie od dnia następującego po dniu doręczenia na ręce Namiestnictwa wnieść należy.

§. 18.

Ktoby się czuł pokrzywdzonym rozstrzygnięciem Ministra rolnictwa pod względem ustanowionego wynagrodzenia za wywłaszczyć się mający grunt lub za prawa, może zażądać w ciągu dni 30. od dnia doręczenia mu rozstrzygnięcia ministeryalnego oszacowania i ustanowienia wysokości wynagrodzenia u tego sądu powiatowego, w którego obrębie znajduje się wywłaszczyć się mający a względnie prawami osób trzecich obciążony grunt.

W tym wypadku, o ile w ustawie niniejszej inaczej nie postanowiono, oszacowanie i ustanowienie wysokości wynagrodzenia w drodze sądowej przeprowadzonem zostanie analogicznie według przepisów ustawy z 18. lutego 1878 Nr. 30 Dz. p. p. o wywłaszczeniu na cele kolejowe.

W razie odniesienia się na drogę sądową wykonanie wywłaszczenia odroczonem zostanie do czasu, kiedy postępowanie sądowe przeprowadzonem będzie i oznaczona w tem postępowaniu kwota wynagrodzenia zapłaconą lub do depozytu sądowego złożoną zostanie.

Koszta. Fundusz zalesień ochronnych i tegoż zarząd.

§. 19.

Dla pokrycia kosztów połączonych z wykonaniem czynności niniejszą ustawą komisyom dla zalesień ochronnych poruczonych, tudzież kosztów urzędowania komisyi, utworzonym zostanie osobny fundusz pod nazwą: „galicyjski krajowy fundusz zalesień ochronny“.

Potrzeby tegoż funduszu wykazane w każdorocznem preliminarzu przez Ministra rolnictwa i Wydział krajowy. zatwierdzonym, pokrywane będą z przyzwolonych na ten cel w drodze konstytucyjnej środków po połowie przez skarb państwa i skarb krajowy. Do funduszu tego wpływać będą także kwoty w myśl przepisów niniejszej ustawy z innych źródeł uzyskane.

Zarząd tego funduszu obejmie galicyjska komisya dla zalesień ochronnych (§. 3. ust. 1. i §. 4).

Grzywny i odszkodowania.

§. 20.

Grzywny, które podług obowiązującej ustawy lasowej nałożone będą za przestępstwa popełnione na gruntach wpisanych w kataster (§. 11) jakoteż popełnione na zalesionych już dawniej przy po-

mocy zasiłków powiatów, kraju i państwa wydmach piaszczystych, niemniej też wszelkie odszkodowania przyznane według przepisów ustawy lasowej za szkody popełnione na gruntach stanowiących własność galicyjskiego krajowego funduszu dla zalesień ochronnych wpływają do tegoż funduszu (§. 19).

Postanowienia końcowe.

§. 21.

Namiestnik wyda w porozumieniu z Wydziałem krajowym dla krajowej i powiatowych komisyi (§. 3) regulamin który obejmować będzie:

a) sposób urzędowania krajowej i powiatowych komisyj;

b) oznaczenie granic, w jakich komisya krajowa uchwalać będzie mogła wydatki w własnym zakresie działania;

c) oznaczenie wypadków, w których potrzeba będzie na czynienie wydatków otrzymać przyzwolenie Ministra rolnictwa i Wydziału krajowego;

d) instrukcyę normującą organizacyę zarządu galicyjskiego krajowngo funduszu zalesień ochronnych i jego lokacyę.

§. 22.

We wszystkich wypadkach w których według niniejszej ustawy wymaganem jest porozumienie Namiestnika z Wydziałem krajowym zastrzega się ostateczne rozstrzygnięcie Ministrowi rolnictwa, jeżeli porozumienie do skutku nie przyjdzie.

§. 23.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, spraw wewnętrznych, skarbu i sprawiedliwości.

USTAWA

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o niektórych zarządzeniach policyjnych leśnych i wodnych.

Za zgodą Sejmu mojego Król. Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, jak następuje:

1. O obowiązku zgłaszania wyrębu drzewa na niektórych obszarach leśnych.

§. 1.

Postanowienia następnych §§. 2—7 będą miały zastosowanie do obszarów leśnych, których grunt składa się przeważnie z wapienia, łupków, skał łatwo wietrzejących lub które leżą na stromych stokach.

Te obszary oznaczy Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym i ogłosi je publicznie, przyczem jednak poszczególne przestrzenie leśne a według okoliczności nawet pojedyncze parcele mogą być wyłączone. Ogłoszenie nastąpić ma w gminach i obszarach dworskich dotyczących, w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych i równocześnie w urzędowej części „Gazety lwowskiej“.

§. 2.

O każdym zamierzonym zupełnym wyrębie w ogóle tudzież o każdem zamierzonem przerębywaniu, wskutek którego na przeznaczonej do cięcia przestrzeni co najmniej 25 arów pozostać ma mniej aniżeli połowa potrzebnych do zupełnie zwartego drzewostanu drzew głównego rodzaju drzewostanu, należy uczynić doniesienie do powiatowej władzy politycznej.

Zgłoszenie to winno być wniesione najmniej na 45 dni przed zamierzonem rozpoczęciem cięcia.

§. 3.

Do wniesienia zgłoszenia obowiązanym jest posiadacz lasu a względnie jego zastępca prawny.

W zgłoszeniu należy podać:

1. numer parcel i powierzchnię do cięcia przeznaczonej przestrzeni. Gdy chodzi tylko o część parceli, potrzebnem jest dokładne opisanie położenia przestrzeni do cięcia przeznaczonej;

2. czy wyrębu dokona sam posiadacz lasu w własnym zarządzie lub czy powierzy wykonanie komu innemu; a w tym ostatnim wypadku

3. imę i nazwisko oraz miejsce zamieszkania przedsiębiorcy.

Jeśli w chwili zgłoszenia nie jest jeszcze wiadomem nazwisko i miejsce zamieszkania przedsiębiorcy, zgłosi go posiadacz lasu dodatkowo w przeciągu 45 dni po wyraźnie lub milcząco (§. 4.) udzielonem zezwoleniu.

Władza polityczna powiatowa potwierdzi stronie dzień zgłoszenia wyrębu najpóźniej do dni 8.

§. 4.

Wskutek wniesionego zgłoszenia zarządzi polityczna władza powiatowa, o ile nie jest jej znaną miejscowość i stosunki zgłoszonej do cięcia przestrzeni, przez właściwego technika lasowego potrzebne badania na miejscu jednak bez kosztów dla strony.

Badania mają wykazać:

1. czy dana przestrzeń nie należy do kategoryi lasów zamkniętych (§. 19. ust. lasowej) albo tych lasów, które podlegają ograniczeniom gospodarczym w myśl postanowień §. 6 ustawy lasowej z 3. grudnia 1852, Dz. u. p. Nr. 250;

2. czy zamierzony sposób i rozmiary wyrębu nie są sprzeczne z postanowieniami §. 7. ustawy lasowej.

3. czy zamierzone wyrębywanie w danych warunkach nie spowodowałoby dewastacyi (§. 4. ust. lasowej).

4. czy przez zamierzony wyrąb nie zostanie sąsiedni las widocznie na szkodliwe działanie wiatrów narażonym.

Jeżeli zachodzi jeden z przytoczonych wypadków, polityczna władza powiatowa albo odmówi zupełnie pozwolenia na wyrąb, albo zezwoli z pewnemi ograniczeniami i z zachowaniem pewnych ostrożności.

Jeżeli zaś żadna z wyżej przytoczonych okoliczności nie zachodzi, winna polityczna władza powiatowa wydać bezzwłocznie pozwolenie na wyrąb.

Gdyby się okazało, że zamierzony wyrąb jest wprawdzie ze stanowiska niniejszej ustawy dopuszczalny, jednakowoż zachodzą względy na ochronę i bezpieczeństwo publiczne (§. 19. ust. las.), należy wyrębu odmówić a równocześnie wdrożyć dochodzenie o uznanie tej przestrzeni za las zamknięty.

Jeżeli posiadacz lasu w przeciągu 45 dni od dnia zgłoszenia wyrębu nie otrzyma od powiatowej władzy politycznej żadnej rezolucyi, wolno mu przystąpić do wyrębu.

§. 5.

Gdy polityczna władza powiatowa zakaże wyrębu lub też dozwoli go z pewnemi ograniczeniami, przysługa stronie prawo odwołania (§. 18.) i żądania komisyjnego dochodzenia co do dopuszczalności zamierzonego wyrębu.

Do przeprowadzenia w tym wypadku dochodzenia na miejscu zawezwie powiatowa władza polityczna dwóch przez siebie wyznaczonych rzeczoznawców i posiadacza lasu. — W wypadkach mniejszej wagi wystarczy powołanie tylko jednego rzeczoznawcy.

Na prośbę strony należy do tych dochodzeń powołać takich techników lasów jako znawców, którzy nie należą do państwowego leśno-technicznego personalu.

W miarę wyniku przeprowadzonego dochodzenia na miejscu rozstrzyga Namiestnictwo o dopuszczalności wyrębu jakoteż o warunkach, pod jakimi na wyrąb można zezwolić.

§. 6.

Przedsiębiorca wyrębu (§. 3. ust.) obowiązanym jest przekonać się przed rozpoczęciem cięcia, czy wyrąb zgłoszono u powiatowej władzy politycznej.

Za przedsięwzięte wyrębywanie bez zgłoszenia lub za wcześniejsze rozpoczęcie, niż w końcowym ustępie §. 4. oznaczono, za wyrąb w brew zakazowi, lub za przekroczenie warunków udzielonego pozwolenia, odpowiadają zarówno przedsiębiorca jak i posiadacz lasu.

§. 7.

Zręby muszą być oczyszczane z odpadów i na nowo zalesieniu poddane w terminie przez władzę przy udzieleniu zezwolenia naznaczonym.

Gdy jest wątpliwem czy strona podoła uczynić zadość temu obowiązkowi, można uczynić zależnem udzielenie pozwolenia na wyrąb od złożenia odpowiedniej kaucyi.

Kaucyę wydaje się dopiero po ukończeniu i uznaniu zalesienia za odpowiednie.

Jeśliby zalesienia zupełnie zaniechano, lub wykonano je niezupełnie, służy kaucya na pokrycie kosztów zalesienia względnie uzupełnienia, co z urzędu wykonanem zostanie.

II. O zupełnym wyrębie i paleniu kosodrzewiny.

§. 8.

Przy zamierzonym zupełnym wyrębie kosodrzewiny wchodzą w analogiczne zastosowanie w całym kraju postanowienia §§. 2—7 niniejszej ustawy bez względu na rodzaj gleby i oznaczenie kultury danej parceli w katastrze podatku gruntowego.

Władza polityczna może w wydać się mającem pozwoleniu na zupełny wyrąb kosodrzewiny nakazać prowadzenie zrębów także w kierunku poziomym t. j. prostopadle do kierunku spadu.

Wypalanie kosodrzewiny jest bezwzględnie wzbronionem w całym kraju.

III. Wyrąb, wyprowadzenie i składanie drzewa w dorzeczu dzikich potoków.

§. 9.

Przepisy następnych §§. 10—15 stosują się do dorzeczy tych dzikich potoków, gdzie wskazaną jest szczególna ostrożność przy

wyrębie, wywozie i składaniu drzewa, celem zapobieżenia niebezpieczeństwom od wody zagrażającym.

Takie dorzecza oznaczy Namiestnistwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym i ogłosi w dotyczących gminach i obszarach dworskich, w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych jak nie mniej w części urzędowej „Gazety lwowskiej".

§. 10.

Do użycia istnieiących żłobów (ryz) wodnych, ziemnych, drogowych, lodowych i śniegowych w celu wyprowadzenia drzewa, potrzeba pozwolenia politycznej władzy powiatowej.

Pozwolenie udziela polityczna władza powiatowa na czas od wypadku do wypadku oznaczyć się mający, nie przekraczający trzech lat, o ile przepisy ustawy lasowej inaczej nie postanawiają.

Takie same pozwolenie potrzebnem jest także do budowy wszelkich większych urządzeń do wyprowadzania drzewa.

Przy udzieleniu pozwolenia lub odmowie takowego należy stosować analogicznie przepis ustępu pierwszego §. 30. ustawy lasowej.

Jeżeli przy spuszczaniu drzewa po stokach bez użycia żłobów lub innych urządzeń do sprowadzania zachodzi obawa uruchomienia gleby, może polityczna władza powiatowa nakazać stosowne środki ochronne nawet wówczas, gdyby drzewo sprowadzanem było po własnym gruncie posiadacza lasu.

Za wyprowadzenie drzewa bez urzędowego pozwolenia lub z pominięciem zastrzeżonych w pozwoleniu środków ostrożności, jakoteż za przedsięwzięte bez pozwolenia wykonanie urządzeń do spustu drzewa, odpowiada oprócz przedsiębiorcy albo tego, który polecił wykonanie, także właściciel gruntu, jeśli na wyprowadzenie drzewa lub budowę urządzeń jawnie lub milcząco przyzwolił.

§. 11.

Ten, kto drzewo wyprowadza, względnie ten, kto urządzenia do wyprowadzenia drzewa wykonać kazał, niemniej też właściciel gruntu, ten ostatni jednak tylko co do tej części urządzenia, która się na jego gruncie znajduje, obowiązani są solidarnie po każdorazowym spuście drzewa zarządzić wyrównanie, ubezpieczenie, zadarnienie i umocnienie wyżłobionej, porytej i rozluźnionej powierzchni gruntu.

Polityczna władza powiatowa może co do sposobu i wykonania takich zarządzeń ewentualnie po przesłuchaniu znawców wydać bliższe przepisy.

§. 12.

Drzewa zrąbanego w łożyskach dzikich potoków i na tychże stokach nie wolno bez zezwolenia politycznej władzy powiatowej składać w terenie zalewowym dzikich potoków.

Na ustawienie mielerzy węglowych na gruntach w terenie zalewowym dzikich potoków potrzeba również zezwolenia politycznej władzy powiatowej.

§. 13.

Posiadacz lasu, w którego lesie wykonuje się wyrąb, obowiązanym jest solidarnie z przedsiębiorcą wyrębu i wyprowadzania drzewa natychmiast oczyścić zręby na stokach, leżących w dorzeczu

potoku górskiego, oraz sprzątnąć pnie i odpady z łożyska potoku i z terenu zalewowego. Jeżeliby oczyszczenie było niemożliwem, należy odpady porąbać i spalić na miejscu.

Taki sam obowiązek cięży na przedsiębiorcach spustu co do drzewa pozostałego w łożysku potoku przy spuszczaniu.

§. 14.

Każda gmina lub względnie obszar dworski ma oczyścić na swojem terytoryum łożyska dzikich potoków corocznie z naniesionych na powierzchnie drzew, złomów, pniaków i odpadków, o ile obowiązek ten nie cięży w myśl §. 13, na posiadaczach lasu i przedsiębiorcach wyrębu lub wywozu.

Co roku na wiosnę zarządzi zwierzchność gminna albo przełożeństwo obszaru dworskiego obejrzenie przestrzeni potoku na swojem terytoryum; zbada, skąd pochodzą znalezione drzewa, złomy i t. p. i wedle okoliczności albo zarządzi uprzątnięcie i oczyszczenie łożyska na własny koszt, albo też doniesie o tem powiatowej władzy politycznej, wymieniając osobę w myśl §. 13. do uprzątnięcia obowiązaną.

Jeżeli dziki potok przepływa przez dwie albo więcej gmin lub obszarów dworskich, oznaczy dla nich polityczna władza powiatowa kolej robót koło czyszczenia łożyska.

Jeżeli przy obchodzie łożyska dzikiego potoku spostrzeżonym zostanie jakikolwiek niebezpieczeństwem grożący stan, jak usuwiska lub uszkodzenia budowli ochronnych i t. p., winna zwierzchność gminna, a względnie przełożeństwo obszaru dworskiego zarządzić usunięcie tego niebezpieczeństwa.

Jeżeli wykonanie naprawek tego rodzaju przekracza siły gminy lub obszaru dworskiego albo zachodzi wypadek w następnym ustępie przewidziany, zawiadomi zwierzchność gminna lub przełożeństwo obszaru dworskiego o tem polityczną władzę powiatową, która ma zarządzić, co uzna za stosowne.

O uszkodzeniach budowli ochronnych, wykonanych w potoku dzikim na podstawie ustawy z dnia 30. czerwca 1884 (dz. u. p. l. 117), ma zwierzchność gminna względnie przełożony obszaru dworskiego zawiadomić polityczną władzę powiatową, która zarządzi, co potrzeba, w szczególności postąpi stosownie do postanowień §§. 18 do 20 powołanej ustawy.

§. 15.

Jeżeli osoby w poprzednich §§. 11—15 wymienione, jakoteż zwierzchność gminna i przełożeństwo obszaru dworskiego nałożonych na nich obowiązków mimo urzędowego wezwania w oznaczonym terminie nie dopełnią, zarządzi polityczna władza powiatowa wykonanie dotyczących robót na koszt i niebezpieczeństwo obowiązanych.

Władza polityczna powiatowa może również zarządzić usunięcie postawionych bez pozwolenia zakładów i urządzeń do wyprowadzania drzewa, węglarek i składów na drzewo na koszt i niebezpieczeństwo posiadacza lasu lub przedsiębiorcy, albo też wydać inne potrzebne zarządzenia, gdyby strony nie wykonały w oznaczonym czasie wydanego do nich urzędowego polecenia.

IV. Postanowienia karne i końcowe.

§. 16.

Za niedopełnienie obowiązków, niniejszą ustawą albo wydanymi na jej podstawie urzędowymi przepisami i zarządzeniami na-

łożonych na posiadaczy lasów lub gruntów w ogólności, jako też na przedsiębiorców wyrębu i na przedsiębiorców wyprowadzania drzewa, karać będzie polityczna władza powiatowa, o ile powszechna ustawa karna nie będzie miała zastosowania, grzywnami od 10—400 koron albo aresztem od 1 do 40 dni.

Oprócz tego może polityczna władza powiatowa orzec częściową lub zupełną utratę produktów leśnych wbrew przepisom uzyskanych, na skład złożonych lub wyprowadzonych.

Za przekroczenia, które pociągają za sobą znaczne szkody dla dobra publicznego, może być podwyższoną kara pieniężna do 1000 koron lub areszt do 3 miesięcy, a równocześnie może być orzeczoną nietylko konfiskata produktów leśnych, lecz może być także odjętem pozwolenie na wyprowadzanie drzewa.

W razie nieściągalności zamieni się karę pieniężną na areszt w ten sposób, że za każde 10 koron grzywny liczy się 24 godzin aresztu. W tym stosunku obliczona kara aresztu nie może być jednak dłuższą nad trzy miesiące.

Kary pieniężne, jakoteż uznane za przepadłe produkta leśne a względnie uzyskana za sprzedaż tychże cena kupna wpływają do funduszu zalesień ochronnych (§. 19. ustawy z dnia . . . . . Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. . . .)

W orzeczeniu należy prócz kary nałożyć także obowiązek do zwrotu szkody przekroczeniem spowodowanej, chybaby konieczność dalszego badania nieodzownie wymagała odesłania pretensyi o odszkodowanie na drogę prawa cywilnego. Przeciwko orzeczeniu politycznej władzy w sprawach o odszkodowanie służy interesowanemu zwykła droga prawa.

§. 17.

Dochodzenie i karanie przekroczeń niniejszej ustawy ulega zadawnieniu, jeśli przeciw winnym w ciągu sześć miesięcy od chwili popełnienia czynu karygodnego nie wdrożono dochodzenia.

Zadawnienie nie zwalnia od zwrotu szkody i od wykonania obowiązków tą ustawą nałożonych.

§. 18.

Przeciw rozstrzygnięciom i orzeczeniom karnym, wydanym na podstawie niniejszej ustawy przez polityczną władzę powiatową, służy interesowanym prawo odwołania do Namiestnictwa jako drugiej instancyi.

Przeciw rozstrzygnięciom Namiestnictwa prawo odwołania służy: mianowicie co do kar i co do połączonego z tem zwrotu szkody lub kosztów, do Ministerstwa spraw wewnętrznych, które orzeka w porozumieniu z Ministerstwem rolnictwa; zaś co do wszelkich innych zarządzeń do Ministerstwa rolnictwa jako trzeciej instancyi.

Odwołanie należy wnieść w każdym razie w przeciągu dni 14 do politycznej władzy powiatowej.

Przeciwko zatwierdzonemu albo złagodzonemu orzeczeniu karnemu przez Namiestnictwo, jest dalsze odwołanie niedopuszczalne.

§. 19.

Odwołanie wniesione przeciw zakazowi, wydanemu na podstawie niniejszej ustawy przez polityczną władzę powiatową, nie wstrzymuje tymczasowej mocy prawnej tego zakazu.

Odwołanie przeciw zarządzeniu pewnych świadczeń nie powstrzymuje tylko wówczas wykonania, jeżeli polityczna władza

powiatowa ze względu na grożące niebezpieczeństwo natychmiastowe wykonanie postanowi.

§. 20.

Postanowienia niniejszej ustawy, jakoteż wydane na jej podstawie przepisy nie mogą w żadnym razie stać na przeszkodzie wydaniu dalszych lub odmiennych postanowień po myśli ustawy państwowej z 30. czerwca 1884, Nr. 117 dz. p. p., i odpowiednio do unormowanego w tej ustawie postępowania dla tych miejscowości, które z powodu wykonania zabudowania dzikich potoków na podstawie powołanej ustawy państwowej wcielone zostaną do pola roboczego (§. 1. tej ustawy).

Co do karania za przekroczenie przepisów w takich miejscowościach obowiązujących, tudzież co do sposobu użycia grzywien i pieniędzy uzyskanych ze sprzedaży zajętych produktów leśnych, wchodzą wówczas w zastosowanie przepisy powołanej ustawy państwowej.

§. 21.

Postanowienia niniejszej ustawy będą miały zastosowanie także do tych umów, które zawarte zostały przed wejściem w życie tej ustawy.

Polityczna władza powiatowa może jednak na korzyść takiej umowy uczynić pewien wyjątek, jeżeli istnienie takiej umowy zgłoszonem u niej zostało w przeciągu trzech miesięcy, licząc od dnia opublikowania ogłoszenia, wydanego po myśli §. 1. tej ustawy.

Jeżeli odnośnie do zgłoszonej w należytym terminie umowy żąda się zastosowania pewnego wyłączenia z pod przepisów niniejszej ustawy, winna polityczna władza powiatowa przeprowadzić poprzednio rozprawę i następnie orzec o dopuszczalności wyłączeń i o rozciągłości tychże.

§. 23.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi rolnictwa i Ministrowi spraw wewnętrznych.

Rezolucya.

Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby wyjednał w drodze konstytucyjnej zwolnienie od podatków na dłuższy szereg lat tych przestrzeni gruntów, które poddane zostaną zalesieniu ochronnemu, mianowicie:

a) zupełne zwolnienie przez lat 20, licząc od dokonauia zalesienia, jeżeli zalesiona przestrzeń zamienioną zostaje na las wysokopienny a przez następnych lat 20, od połowy należytości podatkowej;

b) jeżeli zalesiona przestrzeń zamienioną zostaje na las niskopienny albo średni (Nieder- oder Mittelwald) zupełne zwolnienie aż do czasu pierwszego wyrębu.

Alegat 4. do sprawozdania L. S. 1.523/901.

Rezolucya.

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by wszedł w rokowania z c. k. Rządem celem wytworzenia funduszu z równorzędnym współudziałem kraju i państwa dla przyjścia w pomoc posiadaczom gruntowym lub jednostkom administracyjnym nie mogącym dla braku środków pieniężnych lub sił roboczych zadość uczynić postanowieniom ustawy o niektórych zarządzeniach policyjnych leśnych i wodnych.

Po ukończeniu rokowań z c. k. Rządem ma Wydział krajowy przedłożyć Sejmowi projekt ustawy, by kary pieniężne w § 16. ustawy o zarządzeniach policyjnych oznaczone wpływały do funduszu zapomogowego.

Alegat 5. do Sprawozdania L. S. 1523 901.

C. K. PREZYDYUM NAMIESTNICTWA
we Lwowie.
L. 4180|pr.

Lwów, dnia 20. kwietnia 1901.

Do

Wydziału krajowego

we Lwowie.

W sprawie projektów ustaw o zalesieniu ochronnem i o niektórych zarządzeniach policyjnych i wodnych c. k. Ministerstwo rolnictwa w reskryptach z 15. i 27. marca 1901 L. L. 3175 i 7226 po porozumieniu się z innemi interesowanemi Ministerstwami oznajmiło, co następuje:

Wniosek, aby u wstępu obydwóch projektów ustaw zastąpić formułę: „Za zgodą Sejmu krajowego“ słowami: „Na wniosek Sejmu krajowego“ poruszono jedynie z tego powodu, aby zaznaczyć, że obydwa projekty ustaw wyszły z inicyatywy Sejmu krajowego. Jeśli jednak Reprezentacya kraju życzy sobie wstawienia napowrót słów: „Za zgodą Sejmu krajowego“ to w tym względzie, jak to się samo przez się rozumie, nie zachodzą przeszkody.

I. Do projektu ustaw o zalesieniu ochronnem.

Do §. §. 4. i 10. Żądanie Wydziału krajowego, aby w komisyi krajowej dla zalesień ochronnych obaj delegaci towarzystw gospodarskiego i rolniczego zawsze równocześnie uczestniczyli w posiedzeniach i w głosowaniu udział brali, bez względu na to, do którego okręgu dany przedmiot się odnosi, nie wydaje się rzeczowo uzasadnione. Na żądanie to jednak możnaby się zgodzić, jeśli w skład komisyi krajowej jako stały jej członek wejdzie także administracyjny referent c. k. Namiestnictwa dla spraw lasowych. C. k. Ministerstwo nie miałoby zatem przeciw zamierzonemu skreśleniu trzeciego ustępu §. 10. nic do zarzucenia, jeśli §. 4. uznpełnionym będzie nowem postanowieniem, które miałoby brzmieć: „6. administracyjny referent c. k. Namiestnictwa dla spraw lasowych“.

Do §. §. 5. i 6. Również nie wydaje się potrzebnem proponowane przez Wydział krajowy powołanie w skład każdej komisyi powiatowej delegata właściwego oddziału gospodarskiego we Lwowie względnie o ile chodzi o okręg towarzystwa rolniczego w Krakowie, delegata właściwego okręgowego towarzystwa rolniczego.

Jeśli jednak Wydział krajowy przywiązuje wielką wagę do wzmocnienia w ten sposób komisyi powiatowych, c. k. Ministerstwo w zasadzie nie sprzeciwia się temu, żąda jednak na ten wypadek wyraźnego zastrzeżenia, że zpowodu powołania tych delegatów w skład komisyi powiatowych, nie urosną żadne koszta obciążające fundusz zalesień ochronnych.

Uzupełnienie więc §. 5. stosownie do tego życzenia Wydziału krajowego mogłoby nastąpić tylko w takim razie, jeśliby do drugiego ustępu §. 6. dodano postanowienie, zawierające powyżej wzmiankowane zastrzeżenie.

Do §. 9. W pierwszym ustępie §. 9. należałoby powołać oprócz §. 1. także §. 2. tak, że ten ustęp miałby brzmieć: „których zalesienie ochronne po myśli §§. 1. i 2. tej ustawy jest wskazane".

Do §§. 11. 18. i 19. Dalej należałoby dla utrzymania zgodności z ustawą z dnia 12. maja 1896 Dz. pr. p. Nr. 101 ustanowień w §. 11. jak również w drugim ustępie §. 18. zamiast 30 dniowego terminu do wniesienia rekursu czterotygodniowy termin (licząc od dnia następującego po dniu doręczenia).

Również dla ujednostajnienia należałoby wzmiankowany w pierwszym ustępie §. 19. termin ustanowić na cztery tygodnie.

Do §. 17. W pierwszym ustępie §. 17. należałoby — za wzorem ustaw o zalesieniu ochronnem, obowiązujących w innych krajach koronnych — dopuszczalność wniosku na wywłaszczenie w razie naruszenia umowy ograniczyć na te wypadki, w których właściciele gruntów zalesieniu podległych, albo też uprawnione do tych gruntów osoby naruszają zawartą z nimi umowę w sposób z celami zalesienia widocznie sprzeczny, („das mit ihnen abgeschlossene Uebereinkommen auf eine dem Zwecke der Aufforstung offenbar widerstreitende Weise verletzen).

Stylizacya taka byłaby wskazana, aby zapobiedz w danym razie zapatrywaniu, że z powodu nieistotnych z celami zalesień w żadnym związku niestojących naruszeń umowy, byłby dopuszczalny jako skutek prawny wniosek na wywłaszczenie.

II. Do projektu ustawy o niektórych zarządzeniach policyjnych i wodnych.

Do §. §. 1. i 9. Byłoby do życzenia, aby w §. 1. ustęp. 2 i w §. 9. ustęp 2 zamieszczono dokładne postanowienia co do sposobu uskutecznienia przepisanych w tych paragrafach ogłoszeń, ponieważ z ustanowieniem wymienionych tamże obszarów leśnych i dorzeczy mają się łączyć trwałe i doniosłe skutki prawne. Aby mianowicie także zabezpieczyć możliwość ustalenia w każdym czasie z całą pewnością stosunków prawnych, które w danej chwili istniały, byłoby wskazanem przepisać wyraźnie w powołanych paragrafach, że ogłoszenia mają być uskutecznione w dotyczących gminach w sposób w miejscowości praktykowany, jakoteż w szczególności także w dzienniku ustaw krajowych z równoczesnem ustanowieniem terminu, od którego mają wejść w życie przewidziane w §. 1. względnie w §. 9. ogłoszenia.

Powołując się na odezwę tamtejszą z 19. lutego 1901 L. 257, upraszam Wydział krajowy, by zechciał obydwa projekty ustaw w myśl powyższych uwag uzupełnić względnie sprostować.

Za c. k. Namiestnika

L. S. 1.540/1901.

We Lwowie, dnia 1. lipca 1901.

Aleg. 165

Sprawozdanie

Komisyi prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w sprawie wydzielenia gminy Pozowice wraz z obszarem dworskim z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Kalwaryi i c. k. Starostwa w Wadowicach a przyłączenia jej do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Skawinie i c. k. Starostwa w Podgórzu.

Wysoki Sejmie!

Gmina Pozowice powiatu wadowickiego wniosła była na dniu 28 kwietnia 1900 r. do Ls. 3027 petycyę do Wysokiego Sejmu o wydzielenie jej z powiatu politycznego w Wadowicach i sądowego w Kalwaryi a przyłączenie do powiatu politycznego w Podgórzu i sądowego w Skawinie, uzasadniając tę prośbę względami na odległość, łatwiejszą komunikacyę, grawitacyę pod względem handlowym a przedewszystkiem łączność parafialną z gminą Krzęcin, która to gmina wraz z gminami Borek szlachecki, Ochodza, Facimiech, Zelczyna, Gołuchowice i Polanka—Haller przeniesioną została z 1 stycznia 1899 z okręgu sądowego w Kalwaryi do okręgu sądowego w Skawinie i do Starostwa w Podgórzu, a pod względem autonomicznym z 1 stycznia 1900 r.

Poprzednio już na dniu 28 listopada 1890 odniosła się była gmina Pozowice z podobną prośbą do Wydziału krajowego i z powodu czego zarządzone zostało dochodzenie przez Wydział powiatowy w Wadowicach a w następstwie przez Władze sądowe.

Sprawozdaniem z 13 marca 1900 r. L. 142 Wydział powiatowy w Wadowicach przedłożył uchwałę Rady powiatowej z 10 marca 1900 r. którą oświadczyła się przeciw żądaniu gminy Pozowice, gdyż zdaniem Rady powiatowej względy terytoryalne za tem wyłączeniem nie przemawiają, a byłoby według opinii Rady powiatowej anomalią, gdyby mieszkańcy gminy Pozowice przyjeżdżali do sądu w Skawinie i do Starostwa w Podgórzu przez gminę Wielkie Drogi, która należy do Sądu w Kalwaryi i do Starostwa w Wadowicach.

Wręcz odmienne zdanie objawia w tej sprawie Wyższy c. k. Sąd krajowy w Krakowie. Mianowicie odezwą z 23 maja 1901 L. 5095 tenże c. k. Sąd krajowy wyższy oznajmił Wydziałowi krajowemu, iż na podstawie przeprowadzonych dochodzeń i po wysłuchaniu opinii odnośnych sądów i prezydów wyraża zapatrywanie, że żądane przez gminę Pozowice wydzielenie z okręgu Sądu powiatowego w Kalwaryi a przyłączenie do okręgu Sądu powiatowego w Skawinie, uważa tak ze stanowiska interesów tejże gminy i obszaru dworskiego, jakoteż ze stanowiska administracyi sądowej za pożądane. Wprawdzie wedle oznajmienia c. k. Sądu krajowego wyższego w Krakowie władze miejscowe są nieprzychylne temu wydzieleniu, lecz zarazem oświadcza tenże c. k. wyższy Sąd krajowy, że okoliczności te nie mogą stanowić przeszkody żądanego wydzielenia; albowiem wobec tego, że gmina Pozowice łączy się z gminą Facimiechem należącą do okręgu sądowego w Skawinie i Starostwa w Pod-

górzu a komunikacyę ma przez Wielkie Drogi, przez przyłączenie jej do Skawiny, nie zostałyby jej granice przecięte granicami Starostwa w Wadowicach (§ 10. ust. z 19 maja 1868 Nr. 44 dz. pp.) a powiększenie czynności urzędu podatkowego, posterunku żandarmeryi a względnie Sądu powiatowego w Skawinie, które spowodowały władze lokalne do oświadczenia się przeciw żądaniu petycyonującej gminy, nie może być rozstrzygającem, gdzie ważniejsze powody za uwzględnieniem prośby gminy Pozowice przemawiają. Odległość gminy Pozowice liczącej 492 mieszkańców wynosi od Kalwaryi 18 km. zaś od Skawiny 12 km., komunikacya drogowa między Skawiną a Pozowicami jest o wiele dogodniejszą, aniżeli między Kalwaryą a Pozowicami, gdyż od Wielkich Dróg do Skawiny i Podgórza prowadzi gościniec rządowy zaś z Pozowic do Kalwaryi tylko zwykła droga gminna, którą o wiele dalej niż wykazaną powyżej odległość objeżdżać trzeba, nadto stacya kolejowa w Wielkich Drogach, jedna stacya od Skawiny wielce ułatwia komunikacyę; wreszcie oznajmia Sąd krajowy wyższy w Krakowie, że wedle relacyi Sądu powiatowego w Kalwaryi przyłączenie tej gminy do Sądu w Skawinie nie wpłynie na znaczne powiększenie czynności tego ostatniego Sądu tak w sprawach cywilnych jak i karnych, gdyż agenda sądowa z tej gminy nie jest wielka, a ze względu na księgi gruntowe nie zachodzą także żadne przeszkody, gdyż chociaż I. tom księgi gruntowej gminy Pozowice oprawiony jest razem z gminą Podolany, a spisy parcel i posiadaczy łącznie dla kilku gmin oprawne, to jednak łatwo dadzą się rozdzielić.

W końcu oznajmia c. k. Sąd krajowy wyższy w Krakowie, że gdy z zestawienia podniesionych przeszkód, które we właściwej drodze tak przez władze administracyjne jak i skarbowe usunięte być mogą, tudzież korzyści przez gminę Pozowice i galicyjską Dyrekcyę dóbr państwowych imieniem funduszu religijnego jako właściciela obszaru dworskiego przywiedzionych, wynika, że przeważają powody za uwzględnieniem prośby gminy Pozowice przemawiające i wobec tego, gdy żadne trudności ze stanowiska administracyi sądowej nie zachodzą, oświadcza się c. k. Sąd krajowy wyższy przychylnie na tę prośbę.

Wydział krajowy podziela w zupełności zapatrywania c. k. wyższego Sądu krajowego w Krakowie i sądzi, że względy na odległość i środki komunikacyjne tudzież na stosunki handlowe i widoczne stąd wynikające interesa dla petycyonującej gminy i jej mieszkańców przemawiają za tem, ażeby gmina Pozowice przyłączoną została do powiatu politycznego w Podgórzu i Sądu powiatowego w Skawinie.

Komisya prawnicza zgadza się w zupełności z zapatrywaniem Wydziału krajowego i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem w myśl ustawy z dnia 11 czerwca 1868 r. L. 59 Dz. pp. wyraża c. k. Rządowi opinię, że leży w interesie stron petycyonujących, aby gmina Pozowice wraz z obszarem dworskim wydzieloną została z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Kalwaryi i c. k. Starostwa w Wadowicach a przydzieloną do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Skawinie i c. k. Starostwa w Podgórzu.

Przewodniczący:

Zoll, w. r.

Sprawozdawca:

Klemensiewicz. w. r.

L s. 1539/1901.

Aleg. 166

Sprawozdanie

Komisyi prawniczej o sprawozdaniu Wydziału Krajowego w przedmiocie petycyi przysiołków Bortniki i Kuliki ze związku gminy Bołożynowa, tudzież o wydzielenie z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Łopatynie, a przydzielenie do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Olesku.

Wysoki Sejmie!

Przysiółki, Bortniki i Kuliki tworzą z gminą Stołpin powiatu brodzkiego jedną gminę administracyjną, zaś pod względem katastralnym stanowią intergraluą część gminy Bołożynów, należącej do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Olesku w Starostwie złoczowskiem. W mapie gminy Stołpin wcale nie są uwidocznione, księgi gruntowe odnośnie do tych przysiółków prowadzone są przy c. k. Sądzie powiatowym w Olesku. Konsekwencyą tego stanu rzeczy jest, że w sprawach ksiąg gruntowych odnosić się muszą mieszkańcy do c. k. Sądu powiatowego w Olesku, gdy w sprawach cywilnych i karnych podlegają jurysdykcyi c. k. Sądu powiatowego w Łopatynie. Wobec tego stanu rzeczy zupełnie zrozumiałemi stają się utyskiwania petycyonujących, naprowadzone w petycyi, z ilu to trudnościami i kosztami połączone jest dla nich uzyskanie pomocy sądowej w sprawach spornych i niespornych, jak wielkich kosztów wymaga przeprowadzenie najmniejszej sprawy prowizoryalnej i każdej choćby 100 zł. przenoszącej sprawy spadkowej. W każdym n. p. sporze prowizoryalnym, przedkładać muszą mieszkańcy tych przesiółków sądowi Łopatyńskiemu jako rzekomo kompetentnemu wyciąg hipoteczny i odciski z mapy katastralnej Bołożynowa, zaś w każdej sprawie spadkowej opłacają podwójne należytości, inny bowiem komisarz sądowy spisuje akt zejścia a inny inwentarz spadku. W każdej choćby małoważnej sprawie muszą się mieszkańcy odnosić do dwóch rozmaitych sądów i tracić dwa razy tyle czasu, niżeli wszędzie indziej.

Ta dwoistość sądów niszczy więc mieszkańców tych przysiółków ekonomicznie a to tem bardziej, że Kuliki i Bortniki znacznie bliżej położone są Oleska niż Łopatyna (31 i 30 kilometrów) i że wszelkie podatki gruntowe opłacają w urzędzie podatkowym Oleskim.

Ten anormalny stan rzeczy daje się we znaki nie tylko mieszkańcom tych przysiółków, ale i władzom sądowym samym, i tak c. k. Sąd powiatowy w Łopatynie w sprawozdaniu swem z 31, stycznia 1899 do c. k. Prezydyum sądu obwodowego w Złoczowie w sprawie tej petycyi oznajmia, że okoliczność, iż księgi gruntowe „odnośnie do tych przysiółków prowadzone są w c. k. Sądzie powiatowym w Olesku, jest powodem, że gdy zachodzi potrzeba wdrożenia pertraktacyi spadku, po którymś z mieszkańców tych przysiółków, możliwem jest tylko zinwentowanie majątku ruchomego, celem zaś zbadania majątku nieruchomego musi się sąd odnosić do c. k.

Sądu powiatowego w Olesku co na szybkość pertraktacyi spadku ujemny wpływ wywiera; ta okoliczność wpływa także wedle zdania tegoż sądu niekorzystnie dla spraw, w których dla sędziego przegląd mapy katastralnej, księgi gruntowej względnie protokołu dochodzeń przy zakładaniu ksiąg gruntowych byłoby wskazanem, a nawet nieraz koniecznem dla wyczerpującego zbadania stanu rzeczy. W sprawach doręczania uchwał dla mieszkańców tych przysiółków przeznaczonych, c. k. sąd w Olesku odnosić się musi do sądu w Łopatynie, co na szybkie doręczenie uchwał bardzo ujemnie wpływa".

Również c. k. Sąd powiatowy w Olesku w sprawozdaniu swem do Prezydyum c. k. sądu obwodowego w Złoczowie z 12. lutego 1899 zaznacza, że „przysiółki te położone są znacznie bliżej sądu Oleskiego niż Łopatyńskiego, przeto ludność tamtejsza we wszystkich sprawach sądowych wiele zyska na mniejszej stracie czasu, a ponieważ księgi gruntowe z tych miejscowości prowadzone są w sądzie Oleskim i ponieważ mapy gruntowe i wszelkie operaty są pod ręką, tok spraw spadkowych pupilarnych i sporów gruntowych będzie mógł być daleko szybszy i tańszy".

Prezydyum c. k. wyższego sądu krajowego we Lwowie w odezwie z 28 lutego 1899 L 2830/3 z r. 1899 w odpowiedzi na zapytanie Wydziału krajowego w tej sprawie oznajmiło, że „żądanie mieszkańców przysiółków Bortniki i Kuliki o wyłączenie ze związku gminy Stołpin i przydzielenie do związku gminy Bołożynowa, a tem samem o wyłączenie z okręgu sądu powiatowego w Łopatynie i przyłączenie do okręgu sądu powiatowego w Olesku ze względów administracyi sprawiedliwości na zupełne zasługuje poparcie. Istniejąca bowiem dotąd anomalia, iż księgi gruntowe do przysiółków wymienionych prowadzi sąd powiatowy w Olesku, podczas gdy sąd powiatowy w Łopatynie sprawuje jurysdykcyę cywilną i karną nad mieszkańcami tych przysiółków, wywołuje liczne utrudnienia dla stron i dla sądu w sprawozdaniach naczelników c. k. sądów powiatowych w Łopatynie i w Olesku bliżej poszczególnione".

Również władze autonomiczne uznały jednozgodnie żądania petycyonujących przysiółków w zupełności za uzasadnione i zgodziły się na żądane wydzielenia, mianowicie Rada gminna w Bołożynowie uchwałą z 14. maja 1898 jednogłośnie uchwaliła, iż „zgadza się włączenie przysiółków Bortniki i Kuliki do gminy Bołożynowa, a to z powodu, iż pomienione przysiółki tworzą z gminą Bołożynów jedną gminę katastralną".

Rada gminna w Stołpinie na posiedzeniu z 21. października 1898 również jednogłośnie zgodziła się na wyłączenie ze związku gminy Stołpin przysiółków Bortniki i Kuliki pod warunkiem, że przysiółki te „zrzekną się na rzecz gminy Stołpin wszelkich praw, jakie im dotychczas przysługiwały tak do ruchomego, jakoteż nieruchomego majątku i dobra gminy Stołpin, i że mieszkańcy tych przysiółków wypłacą poprzednio wszelkie podatki domowo klasowe z dodatkami, tudzież opłaty gminne i należytości konkurencyjne na fundusz budowy kościoła na nich po koniec r. 1898. ciążące i że uchwała ta zatwierdzoną zostanie przez Reprezentacyę powiatową względnie Wydział powiatowy w Brodach".

Taksamo zgodziły się na to wyłączenie Reprezentacye powiatowe, mianowicie Rada pow. brodzka powzięła na posiedzeniu z 2. grudnia 1898 następującą uchwałę:

„Po zbadaniu sprawy, dotyczącej wyłączenia przysiółków Bortniki i Kuliki ze związku gminy Stołpin powiatu brodzkiego i przyłączenia do gminy Bołożynów powiatu złoczowskiego uchwalono uznać jako słuszne dopełnienie przez przysiółki Bortniki i Kuliki warunków wyrażonych w uchwale Rady gminnej Stołpina i przychylono się do prośby tychże przysiółków o wyłączenie tychże ze związku gminy Stołpin i przyłączenie do gminy Bołożynów powiatu złoczowskiego".

Wreszcie Rada powiatowa w Złoczowie na posiedzeniu z 6. grudnia 1898 powzięła uchwałę tej treści: „Rada powiatowa po wszechstronnem zbadaniu pomienionej sprawy zatwierdza uchwałę Rady gminnej w Bołożynowie z dnia 14 maja 1898 i zgadza się w zupełności, aby przysiółki Bortniki i Kuliki, tworzące z gminą Stołpin powiatu brodzkiego jedną gminę administracyjną, wyłączone zostały ze związku gminy Stołpin, a wcielone do związku gminy Bołożynów powiatu złoczowskiego, z którą tworzą obecnie jedną gminę katastralną, tudzież by wyłączone zostały z okręgu

c. k. sądu powiatowego w Łopatynie a przyłączone do okręgu c. k. sądu powiatowego w Olesku".

Z powodu zastrzeżenia powziętego w uchwale Rady gminnej w Stołpinie, że pomienione przysiółki zrzekną się poprzednio wszelkich praw do ruchomego i nieruchomego majątku i dobra dminy Stołpin i że wypłacą wszelkie należytości gminie Stołpin, jakie dotychczas na nich ciężą, z którem to zastrzeżeniem Rada powiatowa brodzka się zgodziła i uznała te warunki za słuszne i sprawiedliwe, przysiółki Bortniki i Kuliki na posiedzeniu swem z 8. lipca 1899 wobec Zwierzchności gminnej w Bołożynowie uchwaliły, iż zrzekają się wszelkich praw do majątku nieruchomego i ruchomego wyłącznego gminy Stołpin z wyjątkiem 2 morgów lasu nadanego im za prawo poboru służebnictwa w lasach państwa Toporowa dekretem c. k. Namiestnictwa, tudzież obligacyi długu państwa jako części przypadającej dla przysiółków Bortniki i Kuliki.

Z tem zastrzeżeniem przysiółków Bortniki i Kuliki co do dwu morgów lasu i obligacyj, nie chciała się znów zgodzić gmina Stołpin, z tego powodu rozporządzeniem z 16. stycznia 1900 r. L. 63817 oznajmiliśmy Wydziałowi powiatowemu w Brodach, że przed przedłożeniem tej sprawy Wysokiemu Sejmowi krajowemu muszą być wszelkie nieporozumienia między przysiółkami a gminą Stołpin o własność prywatną, jak w tym wypadku o dwa morgi lasu i obligacyę długu państwa jako przypadających dla tych przysiółków, usunięte i wyrównane i w drodze dobrowolnej ugody obydwóch stron załatwione, lub sporne kwestye przez władzę kompetentną rozstrzygnięte i wezwaliśmy do zajęcia się tą sprawą Wydział powiatowy w Brodach.

Wynik tego zarządzenia był ten, że Rada gminna Stołpin na posiedzeniu z dnia 13. września 1900 r. zgodziła się na odłączenie przysiółków i przyznała im 1) ekwiwalent nadany orzeczeniem c. k. Namiestnictwa z dnia 13. grudnia 1872 r. L. 6576 i 2) darowała przysiółkom wszelkie zaległe dodatki gminne i inne należytości (jak sporządzenie planu lasowego), a zażądała tylko zrzeczenia się swych pretensyi, jakie te przysiółki mają do obligacyi długu Państwa.

Odnośnie do tego żądania pełnomocnicy przysiółków Bortniki i Kuliki pismem z dnia 20. października 1900 r. wobec delegata Wydziału powiatowego ks. Józefa Tymoczki oświadczyli, że zgadzają się całkowicie z uchwałą Rady gminnej w Stołpinie z dnia 13. września 1900 r. i zrzekają się wszelkich pretensyi do wspólnej obligacyi gminnej.

Wreszcie na oświadczenie Wydziału krajowego, że w myśl § 2. ustawy gminnej z roku 1866 gminy połączyć się mające, powinny poprzednio zawrzeć umowę co do posiadania i użytkowania swej własności, tudzież swych zakładów i funduszów, przedłożył Wydział powiatowy w Brodach sprawozdaniem z dnia 24. października 1900 roku L. 3464 uchwałę Rady gminnej w Bołożynowie z dnia 24. lutego 1900 r. tej treści, iż zebrana w należytym komplecie Rada gminna postanowiła zawrzeć z pełnomocnikami przysiółków Karolem Bednarczukiem i Józefem Krzywieckim umowę, iż na wypadek wyłączenia przysiółków wspomnianych z gminy Stołpin i wcielenia ich do gminy Bołożynów, majątek lasowy i inny, jaki posiadają przysiółki Bortniki i Kuliki, ma pozostać i nadal jak dotychczas własnością tychże przysiółków i żadnych dochodów z majątku tego gmina Bołożynów na swoją własną korzyść nie będzie żądała, że jednakże tego majątku nie mogą użytkować samowładnie wedle swego upodobania w sposób niszczący pojedyńczy mieszkańcy tychże przysiółków, lecz takowy ma podlegać pod zarząd każdoczesnej Rady gminnej, która ma być wybieraną z członków gminy Bołożynowa i przysiółków Kuliki i Bortniki i że dochody uzyskane z tego majątku mają być użyte na pokrycie podatków i należytości ekwiwalentowej od tego majątku.

Ponieważ więc wszystkie sporne kwestye zostały usunięte — a wszystkie czynniki i władze jednozgodnie uznały słuszność petycyonujących przysiółków Bortniki i Kuliki co do wydzielenia ich z gminy Stołpiny, a włączenia do gminy Bołożynów — przeto Komisya prawnicza zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Księstwem Krakowskiem wyraża w myśl ustawy z 11 czerwca 1868 r. l. 59 Dz. pp. c. k. Rządowi opinię, że w interesie kraju i stron interesowanych leży, aby przysiołki Bortniki i Kuliki, wyłączone zostały ze związku administracyjnego gminy Stołpin w powiecie Brodzkim i aby przydzielone były do gminy Bołożynów w powiecie Zloczowskim — a temsamem, ażeby wydzielone zostały z okręgu Sądu powiatowego w Łopatynie i c. k. Starostwa w Brodach, a przydzielone do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Olesku i c. k. Starostwa w Złoczowie i w tym też celu przedkłada pod uchwałę Wysokiego Sejmu załączony projekt ustawy.

Lwów, 1. lipca 1901. r.

Przewodniczący

Zoll.

Sprawozdawca

Klemensiewicz.

Ustawa

z dnia . . . . . dla królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o wyłączenie przysiółków Kuliki i Bortniki ze związku gminy administracyjnej Stołpin powiatu brodzkiego i przyłączenia jej do gminy Bołożynów powiatu złoczowskiego.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Art. I.

Przysiółki Bortniki i Kuliki stanowiące z gminą Stołpin powiatu brodzkiego jedną gminę administracyjną zostają wyłączone ze związku tej gminy i przyłączone do gminy Bołożynów powiatu złoczowskiego.

Art. II.

Ustawa niniejsza wejdzie w wykonanie z dniem 1. stycznia roku następnego po jej ogłoszeniu.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu ministrowi spraw wewnętrznych.

L. s. 1.205/901. Lwów, dnia 27. czerwca 1901.

Aleg. 167

Sprawozdanie

Komisyi sanitarnej w przedmiocie zmiany §. 11. i §. 15. ustawy z roku 1897 urządzającej prawne stosunki szpitali powszechnych i publicznych.

Wysoki Sejmie!

Szpital w Śniatynie zaliczony został w ustawie do tych, w obec których obowiązki miejscowych czynników spełnia gmina. Budynek dawny nie mógł pozostać, siły zaś gminy nie zdołałyby same sprostać zadaniu.

W tem położeniu przyszła w pomoc, istotnie najżywszej pochwały godna, ofiarność tamtejszej Reprezentacyi powiatowej, która dobrowolnie przejęła na teraz i w przyszłości obowiązki gminy.

Fakt ten stwarza potrzebę, bardzo zresztą drobnej, zmiany ustawy szpitalnej; należy zgodnie z przedłożeniem Wydziału krajowego szpital w Śniatynie, tak pod względem obowiązków jak i składu Komitetu zaliczyć do powiatowych a nie gminnych.

Komisya przeto wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony */. projekt ustawy.

*/.

Przewodniczący:
Dr. Henryk Jordan.

Sprawozdawca:
Jan Trzecieski.

USTAWA

z dnia . . . . . zmieniająca postanowienia §§. 11. i 15. ustawy z dnia 28. lipca 1897, Dz. ust. kr. Nr. 47, urządzającej prawne stosunki szpitali powszechnych i publicznych, tudzież zakładów dla położnic i obłąkanych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Paragrafy 11. i 15. ustawy z 28. lipca 1897 Dz. ust. kr. Nr. 47, urządzającej prawne stosunki szpitali powszechnych i publicznych, tudzież zakładów dla położnic i obłąkanych uchyla się, a natomiast obowiązywać będą następujące postanowienia:

§. 11. Krajowe zakłady lecznicze powszechne i publiczne mają własne, przez Sejm uchwalone statuta. Zakłady te zostają pod bezpośrednim zarządem Wydziału krajowego. W przyszłości uchwalać będzie statuta dla krajowych zakładów publicznych i powszechnych Sejm krajowy, na podstawie wniosku Wydziału krajowego, przedstawionego w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

Innymi szpitalami powszechnymi i publicznymi zawiadują komitety szpitalne. Komitet szpitalny składa się w Podhajcach, Sokalu, Złoczowie, Żywcu, Lubaczowie, Przemyślanach i Śniatynie:

a) z delegata Wydziału krajowego;
b) z prezesa Rady powiatowej lub jego zastępcy;
c) z delegata Wydziału powiatowego;
d) z dyrektora szpitala.

W szpitalach zaś w Białej, Bochni, Brodach, Brzeżanach, Drohobyczu, Jaśle, Kołomyi, Przemyślu, Rzeszowie, Samborze, Sanoku, Sączu Nowym, Stanisławowie, Stryju, Tarnopolu, Tarnowie, Wadowicach, Zaleszczykach i Żółkwi:

a) z delegata Wydziału krajowego;
b) z naczelnika gminy lub jego zastępcy;
c) z delegata Rady gminnej;
d) z dyrektora szpitala.

W przyszłości ustawa - uznająca szpital za publiczny i powszechny, (§. 2.) oznaczy w każdym poszczególnym wypadku skład komitetu szpitalnego.

§. 15. Koszta budowy nowego, odbudowy lub rozszerzenia starego gmachu tudzież wewnętrznego urządzenia dobudowanej części w szpitalach, już uznanych za powszechne i publiczne, pokrywane będą przedewszystkiem ze specyalnych na ten cel przeznaczonych funduszów i zobowiązań.

W braku lub niedostateczności takich funduszów, połowę potrzebnej kwoty pokryje fundusz krajowy, jeżeli Sejm potrzebę tej budowy uzna. Drugiej połowy dostarczy dla szpitala w Białej, Bochni, Brodach, Brzeżanach, Drohobyczu, Jaśle, Kołomyi, Przemyślu, Rzeszowie, Samborze, Sanoku, Sączu Nowym, Stanisławowie, Stryju, Tarnopolu, Tarnowie, Wadowicach, Zaleszczykach i Żółkwi ta gmina, zaś dla szpitala w Podhajcach, Sokalu, Złoczowie, Lubaczowie, Przemyślanach, Żywcu i Śniatynie ten powiat, w której, względnie w którym dotyczący szpital się znajduje.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

L. S. 784 /901.

We Lwowie, dnia 2. lipca 1901.

Aleg. 168

Sprawozdanie

Komisyi kolejowej w sprawie petycyi o budowę kolei Jarosław-Pruchnik-Nienadowa-Bircza-Krościenko i kolei Przemyśl-Pruchnik.

Wysoki Sejmie!

Komitet mieszkańców powiatu Dobromilskiego wniósł petycyę (L. S. 1103) o uznanie przez Wysoki Sejm potrzeby kolei z Jarosławia na Pruchnik, Nienadowę, Birczę, Wojtkową do Krościenka i wyjednanie budowy jej przez Państwo, względnie o objęcie jej w program budowy kolei lokalnych, w ten sposób, by budowa ta już w najbliższej przyszłości urzeczywistnioną być mogła.

Weszła również petycya (L. S. 784) Komitetu, zawiązanego celem popierania budowy kolei z Jarosławia do Pruchnika względnie z Przemyśla do Pruchnika.

Gdy budowa tej drugiej kolei mogłaby być wziętą pod rozwagę — na wypadek przedłużenia jej do któregoś punktu kolei transwersalnej — przeto jest wskazanem obie powyższe petycye, jako nawzajem się uzupełniające, wziąć pod rozwagę.

Budowa kolei z Przemyśla do Krościenka już na pierwszy rzut okazuje się zupełnie nieodpowiednią wobec istniejącej kolei z Przemyśla do Chyrowa. Z tego powodu jedynie połączenie Jarosławia z Krościenkiem byłoby ewentualnie możliwe. Linia ta kolejowa skróciłaby połączenie kolejowe głównej galicyjskiej arteryi kolejowej z powiatami Dobromilskim, Liskim, a w razie przedłużenia tej linii do odpowiedniego punktu kolei Lwów-Sambor-granica węgierska z powiatem Turczańskim.

Okolica przecięta przez linię Jarosław-Krościenko produkuje w znacznej ilości płody ziemne i nadaje się bardzo pod uprawę buraków, nadto obfituje w obszerne lasy.

Południowa część tej okolicy posiada kopalnie nafty, a w Birczy znajduje się kopalnia węgla brunatnego. Rozwój tego przemysłu górniczego możliwy jest jednak tylko na wypadek bezpośredniego połączenia kopalni z siecią kolejową. Również i przemysł rolniczy istniejący już tam mógłby się rozwinąć przez stworzenie odpowiedniej drogi żelaznej.

W końcu musi się podnieść, że szeroka połać kraju w obszarze około 7000 Km. kwadratowych między kolejami Karola Ludwika, Rzeszów-Jasło, Jasło-Zagórz i Zagórz-Przemyśl jest pozbawiona odpowiednich środków komunikacyjnych dla braku kolei w tych okolicach.

Komisya kolejowa wnosi przeto:

Wysoki Sejm uchwali!

Wzywa się Wydział krajowy, aby przeprowadził studya tak pod względem technicznym jak i komercyalnym i finansowym co do budowy kolejowego połączenia Jarosławia do Krościenka i przedstawił wyniki przeprowadzonych badań z odpowiednim wnioskiem na najbliższej Sesyi sejmowej.

Zaleski
przewodniczący.

Stanisław Gniewosz
sprawozdawca.

Z drukarni „Dziennika Polskiego“ Lwów, ul. Cicha l. 5.

L. s. 250/1901.

We Lwowie dnia 25. czerwca 1901.

Aleg. 169

Sprawozdanie

komisyi szkolnej o petycyi Tekli Dmytrykowej wdowy po nauczycielu ludowym, o przyznanie jej rocznego daru z łaski na utrzymanie jej i trojga małoletnich dzieci.

Wysoki Sejmie!

Michał Dmytryk pełnił od 30. kwietnia 1856 do końca lipca 1895, przy szkołach w powiecie stanisławowskim obowiązki tymczasowego nauczyciela, względnie zastępcy.

Dmytryk nie posiadał kwalifikacyi nauczycielskiej, przeto w czasie organizacyi szkół, po r. 1873 nie przeszedł na etat, jednak ze względu, że praca jego jak stwierdzają liczne uznania Władz do petycyi dołączone, była zupełnie zadowalającą, pozostawiono go nadal w charakterze zastępcy, przy szkołach ludowych. Gdy zaś Dmytryk z powodu podeszłego wieku i nadwątlonego zdrowia, dalej obowiązków nauczycielskich sprawować nie mógł, uwzględnił Wysoki Sejm jego długoletnią, skuteczną służbę i przyznał mu uchwałą z dnia 5. lutego 1895, stały dar z łaski w rocznej kwocie 200 złr.

13. kwietnia 1900, umarł Dmytryk i pozostawił wdowę wraz z trojgiem dotąd małoletnich dzieci, bez wszelkich środków utrzymania.

Ponieważ Wysoki Sejm uwzględnił uchwałą z dnia 5. lutego 1895 zasługi Dmytryka i wyznaczył mu stały dar z łaski, z którego to dobrodziejstwa Dmytryk tylko krótki czas korzystał, przeto komisya szkolna nie uważała za stosowne przejść nad prośbą pozostałej po nim wdowy Tekli Dmytrykowej do porządku dziennego, lecz uchwaliła wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Tekli Dmytrykowej wdowie po nauczycielu szkół ludowych, przyznaje się stały dar z łaski na czas jej wdowieństwa w kwocie 120 K rocznie, zaś na utrzymanie trojga małoletnich dzieci po Michale Dmytryku dar z łaski w rocznej kwocie 120 K na tak długo, dopóki najmłodsze dziecko nie ukończy lat 20 lub nie uzyska innego utrzymania“.

Przewodniczący.
Czartoryski.

Sprawozdawca.
E. Michałowski.

L. s. 231/1901.

We Lwowie, 1. lipca 1901.

Aleg. 170

Sprawozdanie

Komisyi szkolnej o petycyi Pauliny Paniczewskiej, wdowy po nauczycielu ludowym o przyznanie jej w drodze łaski pensyi wdowiej, jakoteż dodatku na wychowanie czworga nieletnich dzieci.

Wysoki Sejmie!

Szymon Paniczewski rozpoczął służbę w zawodzie nauczycielskim z dniem 1 września 1892. umarł zaś jako stały nauczyciel dnia 14 marca 1900.

Służył zatem lat 7 i 7 miesięcy.

Pozostałej po nim wdowie i czworgu nieletnim dzieciom wymierzyła c. k. Rada szkolna krajowa raskryptem z dnia 21/6 1900. l. 14118 w myśl art. 44. ust. z d. 1/1 1889 odprawę wdowią w kwocie 337 K. 50 gr. i odprawę sierocą w kwocie 168 K. 75 gr. — do stałego bowiem zaopatrzenia w myśl art. 43. wspomnianej ustawy nie mają prawa ani wdowa ani sieroty.

Pozostała wdowa, wprawdzie bez wszelkich środków utrzymania, jako osoba młoda, lat 28, zdolna do pracy, może znaleść przytułek u rodziców swoich, włościan w Stecowie — lecz w żaden sposób bez pomocy nie może wychować czworo małoletnich dzieci, z których najstarsze 6-ty rok liczy.

Komisya szkolna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Paulinie Paniczewskiej, wdowie po nauczycielu ludowym przyznaje się od 1. stycznia 1901 począwszy dar z łaski na wychowanie czworga małoletnich dzieci w rocznej kwocie 200 K. na tak długo, dopóki najmłodsze dziecko nie ukończy lat 20-tu, lub nie uzyska innego zaopatrzenia“.

Przewodniczący:

Czartoryski.

Sprawozdawca:

E. Michałowski.

L. s. 559/1901.

We Lwowie dnia 1. lipca 1901.

Aleg. 171

Sprawozdanie

komisyi szkolnej o petycyi Maryi Bursztynowej wdowy po kierującym nauczycielu lud. o pozostawienie jej nadal dodatku pobieranego na wychowanie dzieci.

Wysoki Sejmie!

Maryi Bnrsztynowej, wdowie po nauczycielu kierującym wymierzyła c. k. Rada szkolna krajowa reskr. z dnia 6. maja 1883 l. 3338 zaopatrzenie na czas wdowieństwa w rocznej kwocie 150 złr. i dodatek na wychowanie 5-ga małoletnich dzieci w rocznej kwocie 75 złr., t. j. po 15 złr. na jedno dziecko.

Dodatek na wychowanie pozostawiła następnie Rada szkolna krajowa reskr. z d. 17. czerwca 1892 l. 11780 aż do dojścia do 20 lat wieku najmłodszego z tych sierót lub wcześniejszego zaopatrzenia wszystkich.

Gdy wreszcie i najmłodszy syn Kazimierz Adolf w dniu 20. maja 1901 doszedł do lat 20-tu, podówczas i wypłata dodatku na wychowanie ustać musiała.

Marya Bursztynowa wniosła do c. k. Rady szkolnej krajowej prośbę o przyznanie jej nadal w drodze łaski pobieranego dotychczas na wychowanie dzieci dodatku w kwocie 150 K. C. k. Rada szkolna kraj. reskr. z d. 30. kwietnia 1901 l. 11414 oznajmiła wdowie, że stałe obciążenie krajowego funduszu szkolnego w drodze łaski nie leży w zakresie Rady szkolnej krajowej, lecz może nastąpić jedynie za zezwoleniem Sejmu krajowego.

Ponieważ troje dzieci pozostaje dotąd na opiece Bursztynowej, a ona sama, wedle urzędowego świadectwa c. k. star. lekarza powiatowego wskutek chronicznej choroby jest zupełnie niezdolną do pracy fizycznej — przeto komisya szkolna wnosi:

„Maryi Bursztynowej, wdowie po nauczycielu kierującym, przyznaje się na czas jej wdowieństwa stały dar z łaski w rocznej kwocie 100 K od 1. lipca 1901 począwszy".

Przewodniczący:
Czartoryski.

Sprawozdawca:
E. Michałowski.

LS. 809/901.

Lwów, 4. lipca 1901.

Aleg. 172

Sprawozdanie

komisyi kolejowej o petycyi konsorcyum dla wązkotorowej kolei Cisna-Lutowiska-Strzyłki o poparcie tejże kolei przez kraj.

Wysoki Sejmie!

Projektowana kolej stanowić ma przedłużenie linii kolejowej Łupków-Cisna w kierunku północno-wschodnim ku dolinie Sanu, a następnie prowadzoną będzie przez Lutowiska, oraz przez dział wód między Sanem a Dniestrem i łączyć się będzie w Strzyłkach z koleją Lwów-Sambor-Użok przez c. k. Rząd budować się mającą.

Nie ulega wątpliwości, że kolej ta przyczyni się do ożywienia ruchu, a tem samem także rentowności już istniejącej kolei Łupków-Cisna i że obszerne do kolei tej grawitujące obszary lasu tudzież kopalnie nafty w Rajskiem i Polanie, ewantualnie nowe kopalnie naftowe dostarczą tej kolei materyały przewozowe, mogące zapewnić jej trwałą rentowność. Wskutek połączenia dwu wielkich linii kolejowych tj. kolei Łupkowskiej i kolei Lwów-Użok, kolej ta będzie dla tych obu kolei państwowych bardzo ważną arteryą dowozową, a łącząc nadto w punktach już spławnych koryto Sanu z Dniestrem stanie się także linią dowozową dla przyszłych kanałów wodnych. W dojściu do skutku tej kolei ma zatem interes tak kraj jako główny akcyonaryusz kolei Łupków-Cisna — jak niemniej c. k. Rząd, jako główny interesent przy wyżej wspomnianych kolejach rządowych i spławnych kanałach. Projekt tej kolei znany jest i był badany w biurze kolejowym Wydziału krajowego, który w swem sprawozdaniu z dnia 3-go czerwca 1901. l. 35496 w sprawie podjęcia i ułożenia programu dalszej akcyi kraju na polu popierania budowy kolei niższorzędnych o projekcie tym przychylnie się wyraża. Konsorcyum dla tej kolei zawiązane, czyni starania u c. k Rządu celem zyskania subwencyi państwowej w wysokości co najmniej jednej szóstej części kapitału budowy oraz celem uzyskania zapewnienia, że oprócz tego zwykłego poparcia finansowego c. k. Rząd przekaże tejże kolei także oszczędności, osiągnięte przy kolei Lwów-Sambor-Użok. Gdy doniosłość ekonomiczna tej kolei i potrzeba jej dla powiatu liskiego i turczańskiego przez Wydział krajowy w powyższem sprawozdaniu uznaną została, przeto wnosi komisya kolejowa:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się Wydział krajowy, aby rozpoczęte studya tak pod względem technicznym jak komercyalnym i finansowym co do budowy kolei wązkotorowej z Cisny do Strzyłek dalej prowadził, swojem współdziałaniem poparł u c. k. Rządu starania konsorcyum o zrealizowanie powyższego projektu i pomoc finansową dla tejże kolei, a wyniki tych rokowań przedstawił ze swoimi wnioskami na najbliższej sesyi sejmowej.

Przewodniczący:
Zaleski.

Sprawozdawca:
Dr. Binder.

Ls. 2.404/901.

Lwów, dnia 5. lipca 1901.

Aleg. 173

Sprawozdanie

Komisyi przemysłowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego.

(Krajowe szkoły zawodowe i warsztaty instrukcyjne).

Wysoki Sejmie!

Uchwałą Wysokiego Sejmu przekazane komisyi do załatwienia sprawozdanie Wydziału krajowego, łącznie ze sprawozdaniem krajowej Komisyi dla spraw przemysłowych, daje szczegółowy obraz co do liczby, kategoryi i rozwoju szkół zawodowych w kraju. Oprócz krajowych szkół zawodowoch sprawozdanie Wydziału krajowego obejmuje prywatne szkoły zawodowe, subwencyonowane z funduszu krajowego oraz czasowe, lecz stale powtarzające się kursa naukowe.

W zawodowem wykształceniu młodzieży czynnych jest ogółem 42 zakładów krajowych i prywatnych, w szczególności 13 dla nauki koszykarstwa, 3 dla wyrobów kołodziejskich, 2 dla stolarstwa, 1 dla wyrobu zabawek z drzewa, 1 dla wyrobów garncarskich, 1 dla przemysłu budowlanego (kursa keramiczne w Podgórzu) 4 dla szewstwa, 10 dla tkactwa z lnu i bawełny, 1 dla wyrobów sukienniczych 1 dla murarstwa, 4 dla koronkarstwa a wreszcie 1 dla hafciarstwa.

Przy niniejszem sprawozdaniu zestawiony wykaz przedstawia wszystkie kategorye szkół, frekwencyę, koszta utrzymania, a w rubrykach osobnych wysokość proponowanych i faktycznie przyznanych subwencyi ze skarbu państwa.

Z istniejących dotychczas szkół zawodowych zwinięto w roku ubiegłym garncarski warsztat naukowy w Toustem, a w zamian utworzono spółkową garncarnię. Ta okoliczność powinna dać powód krajowej Komisyi przemysłowej do wzięcia pod rozwagę, czy i której kategoryi szkoły zawodowe po spełnieniu zadań nie należałoby zamienić w przedsiębiorstwa produkcyjne, utrzymujące się o własnej sile.

Z projektowanych w roku ubiegłym trzech szkół zawodowych, dwie szkoły weszły w życie, szkoła koszykarska w Siedlcu i dla przemysłu budowlanego w Podgórzu, natomiast otwarcie szkoły stolarskiej w Tarnopolu nie mogło dojść do skutku, gdyż akt fundacyjny, zdziałany przez Kasę oszczędności w Tarnopolu, a obejmujący świadczenia Kasy na rzecz utrzymania szkoły, dotychczas nie uzyskał zatwierdzenia ze strony c. k. Rządu.

W bieżącym roku zamierzone jest założenie świeżej szkoły zawodowej dla wyrobów kołodziejskich w Tłumaczu.

Szkoła powstaje z inicyatywy tamtejszego Wydziału powiatowego, który przyjął na siebie obowiązek wystawienia odpowiednich budynków i opłacania corocznie 1.000 K. na koszta połączone z utrzymaniem szkoły.

W sprawozdaniu podnosi krajowa Komisya przemysłowa potrzebę rozszerzenia i przeniesienia krajowej szkoły garncarskiej z Kołomyi do Lwowa. Zmierzając do tego celu, proponuje Wydział krajowy uchwalenie rezolucyi do Rządu, by tenże wziął pod rozwagę utworzenie wyższego Zakładu naukowego dla przemysłu keramicznego we Lwowie, przy współudziale kraju, w miejsce krajowej szkoły garncar-

skiej w Kołomyi. Dalsze utrzymywanie szkoły keramicznej w Kołomyi o tyle mija się z celem, ileże miejscowi garncarze z udzielanych nauk korzystają w nader skromnej mierze.

Zdaniem sejmowej Komisyi przemysłowej winien Wydział krajowy czynić dalsze starania u c. k. Rządu, by dla pewnych, najważniejszych działów przemysłu, zorganizował c. k. Rząd szkoły fachowe dla werkmistrzów i czeladników.

Subwencye rządowe.

Tabelaryczne zestawienie, zamieszczone w sprawozdaniu, przedstawia wysokość przyznanych subwencyi ze skarbu państwa na utrzymanie krajowych szkół zawodowych w roku administracyjnym 1901.

Żądania Wydziału krajowego względnie krajowej Komisyi przemysłowej redukowały się do ogólnej sumy 76.580 koron, — po odliczeniu skromnej przewyżki 60 koron, danej więcej na rzecz szkoły w Dżurowie, przyznał skarb państwa 60.760 koron, czyli mniej aniżeli proponowano o 15.820 koron. — W wykonaniu wielokrotnie powziętych uchwał sejmowych postawiła Komisya na rok 1901 żądania wyższe, zastosowane do podwyższonych wydatków kraju i jakkolwiek propozycye były uzasadnione, Ministerstwo Wyznań i Oświecenia przyznało subwencye w dowolnie zmniejszonych kwotach. Budżety poszczególnych szkół zawodowych obejmują w przychodzie subwencyę rządową w proponowanej wysokości, dlatego też obniżenie wysokości subwencyi spowoduje przekroczenie budżetowe, które ostatecznie będzie zmuszony pokryć fundusz krajowy.

Na podstawie powyżej określonego stanu rzeczy Komisya i przy niniejszem sprawozdaniu z prawdziwą przykrością konstatuje fakt, że prace mające na celu podniesienie i rozwój przemysłu, a tem samem poprawę prawdziwie opłakanych stosunków w kraju, nie znajdują w centralnych władzach rządowych należytego ocenienia i odpowiedniego potrzebom finansowego poparcia. Komisya mając na względzie, że krajowi nie przyniosły pożytku liczne, prawie co roku powtarzające się wezwania, skierowane do Rządu, nie doradza wprawdzie Wysokiemu Sejmowi uchwalenia wezwania, jednakowoż wyraża zapatrywanie, że należy za pośrednictwem Koła polskiego w Wiedniu poruszać i z całym naciskiem domagać się u Rządu, ażeby słuszne, ze wszech miar uzasadnione żądania Reprezentacyi kraju były w przszłości traktowane więcej życzliwie i w całej pełni uwzględniane.

Ogólne uwagi.

Wprawdzie nader skąpo wymierzony czas na obrady sejmowe utrudnia zastanowienie się głębsze nad wielu kwestyami dotyczącymi wykształcenia zawodowego i w ogóle podniesienia przemysłu w kraju, uważa jednak Komisya za słuszne, ażeby z odwołaniem się na motywa niejednokrotnie wypowiedziane w dawniejszych sprawozdaniach, przypomnieć Wydziałowi krajowemu załatwienie kilku ważniejszych uchwał sejmowych dotychczas niewykonanych.

1. Przy rozprawie nad rubr. XVI. wydatków budżetu krajowego na r. 1895, Sejm powziął dnia 7. lutego 1895. następującą uchwałę:

„Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby na przyszłej sesyi sejmowej przedłożył ułożony przez siebie po porozumieniu się z krajową Komisyą dla spraw przemysłowych projekt zasad, według których należy wyznaczać płace kierowników, instruktorów technicznych i nauczycieli krajowych szkół fachowo-przemysłowych i krajowych warstatów instrukcyjnych“.

W wniosku z tą sprawą pozostaje uchwała sejmowa z 15. stycznia 1887, dotycząca stabilizacyi w służbie krajowej i przyznania prawa do emerytury „zasługującym na to funkcyonaryuszom krajowych szkół przemysłowych“.

Uchwała nie wykonana w całej pełni zwłaszcza dla braku „projektu zasad prac“ i przyznania jak dotychczas tylko skromnej liczbie osób prawa do emerytury, wywołuje rozgoryczenie wśród nauczycieli, zatrudnionych przy szkołach zawodowych i jest powodem wnoszenia licznych petycyi o uregulowanie plac i stabilizacyę.

2. Komisya sejmowa w sprawozdaniach z 1896, 1897 1898, 1899 i 1900 roku zwracała uwagę na potrzebę utworzenia posady technicznego fachowego referenta dla spraw przemysłowych, a dalej potrzebę wypracowania programu dotyczącego zakładania szkół i warsztatów naukowych, tak pod względem liczby jak i ich kategoryi. Tę myśl popartą uchwałami sejmowymi z 23. stycznia 1896 r., z 9. lutego 1898 roku, z 22. marca 1899 a wreszcie z 4. maja 1900 roku, Komisya ponownie podnosi uważając utworzenie posady technicznego fachowego referenta i wypracowanie programu za nader ważne dla podniesienia i rozwoju przemysłu w kraju naszym.

3. Uchwałami sejmowemi z 1899 i 1900 roku otrzymał Wydział krajowy polecenie, ażeby starał się zaprowadzić kursa majsterskie dla tych rzemiosł, dla których dotąd nie ma w kraju szkół zawodowych lub warstatów instrukcyjnych.

Co do tych uchwał sejmowych zauważa Komisya, że dla znacznej liczby rzemiosł dotychczas nie zostały zaprowadzone kursa majsterskie.

W zakończeniu sprawozdania przedkłada Komisya Wysokiemu Sejmowi do uchwały szereg wniosków, przyczem zaznacza, że przyjmuje w zupełności wnioski Wydziału krajowego.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego z dnia 24. maja 1901 L. 33.344 i dołączone do niego sprawozdanie krajowej komisyi dla spraw przemysłowych za czas od 19. grudnia 1899 do 31. grudnia 1900 r.

II. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby wziął pod rozwagę utworzenie wyższego zakładu naukowego dla przemysłu keramicznego we Lwowie, a to przy współudziale kraju i w miejsce krajowej szkoły garncarskiej w Kołomyi.

III. Sejm wzywa c. k. Rząd o wyznaczenia pewnego ryczałtowego funduszu rocznego, któryby łącznie z zasiłkami funduszu krajowego, mógł być użytym na urządzenie wystaw robót terminatorskich i subwencyonowanie wzorowych pracowni prywatnych za dobre udzielanie nauki zawodowej przyjmowanym do nich uczniom.

IV. Sejm wzywa c. k. Rząd o utworzenie w kraju stałych komisyj odbiorczych dla odbioru wykonywanych w zakresie drobnego przemysłu dostaw dla armii i oddawania tych dostaw drobnym przemysłowcom na dłuższy czas, a nie tylko na jeden rok.

V. Sejm upoważnia Wydział krajowy do przeprowadzenia budowy murowanego domu na pomieszczenie państwowej szkoły kowalskiej w Sułkowicach, kosztem co najwyżej 27.000 K.

VI. Na pokrycie wydatku budowy szkoły kowalskiej w Sułkowicach, wstawia Sejm jako pierwszą ratę do budżetu krajowego na r. 1901 w rubr. XVI. poz. 421 *c.* kwotę 6.000 K i upoważnia zarazem Wydział krajowy, aby celem pokrycia reszty kosztów budowy w sumie 21.000 K, wstawiał do preliminarza budżetu krajowego począwszy od r. 1902 przez lat pięć, takie kwoty, jakie okażą się potrzebne, celem pokrycia powyższej sumy 21.000 K wraz z oprocentowaniem jej, przez zaliczkowe pobranie całej sumy w r. b. z Banku krajowego.

VII. Sejm upoważnia Wydział krajowy do pokrywania, począwszy od dnia 1. stycznia 1902 r., z funduszu krajowego, procentów i rat anuitetowych od pożyczki zaciągnąć się mającej przez gminę miasta Krakowa w sumie maksymalnej 70.000 K na budowę gmachu dla szkoły handlowej i wstawiania na ten cel do preliminarza budżetu krajowego, począwszy od roku 1902 według planu dla 4% pożyczek hipotecznych z 29-letnim terminem spłaty w Banku krajowym obowiązującego, corocznie kwoty 4.200 K. przez lat 29.

Sejm zastrzega przy tem, iż powyższa subwencya z funduszu krajowego staje się płynną dopiero z chwilą, gdy fundusze przez gminę miasta Krakowa, oraz przez Izbę handlową i przemysłową w Krakowie na budowę szkoły handlowej w Krakowie przeznaczone, zostaną na prowadzenie budowy wyczerpane.

Subwencya funduszu krajowego nie może jednak w żadnym razie być zwiększoną, natomiast ma być zmniejszoną o tyle, o ile po wypracowaniu szczegółowych planów okazałoby się, że gmach za mniejszą kwotę od obecnie w przybliżeniu na 232.318 K. obliczonej może być wybudowany.

VIII. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby w myśl uchwały sejmowej z 7. lutego 1895 r. w czasie jak najkrótszym, ile możności na najbliższej sesyi, przedłożył Sejmowi projekt zasad, według których wyznaczać należy płace kierowników,

instruktorów technicznych i nauczycieli krajowych szkół fachowo-przemysłowych i krajowych warstatów instrukcyjnych. W projekcie należy uwzględnić warunki stabilizacyi na zajmywanej posadzie i zgodnie z uchwałą sejmową z 15. stycznia 1887 r. przyznać prawo do emerytury zasługującym na to funkcyonaryuszom.

IX. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby w porozumieniu z krajową komisyą dla spraw przemysłowych przeprowadził studya i zebrał materyały mogące posłużyć do ułożenia programu zakładania szkół przemysłowych, i program taki przedłożył Sejmowi we właściwym czasie.

X. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby starał się zaprowadzić kursa majsterskie dla tych rzemiosł, dla których dotąd nie ma w kraju szkół zawodowych lub warsztatów instrukcyjnych.

XI. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby w celu utworzenia posady referenta technicznego przy krajowej komisyi dla spraw przemysłowych, wstawił odpowiednią kwotę do budżetu krajowego na rok 1902.

Uchwałą rezolucyi VIII. uważa Komisya za załatwione petycye l. s. 98, 165 i 1.543.

Zastępca przewodniczącego:
Dr. Władysław Czajkowski w. r.

Sprawozdawca:
Żardecki w. r.

L. s. 536/901.

Lwów dnia 2. lipca 1901.

Aleg. 174

Sprawozdanie

Komisyi przemysłowej o petycyi Towarzystwa handlowego w Łańcucie domagającej się odpisania procentów narosłych od pożyczki zaciągniętej z funduszu przemysłowego.

Wysoki Sejmie!

Towarzystwo handlowe w Łańcucie otrzymało swego czasu pożyczkę z funduszu przemysłowego w sumie 10.000 złr. Faktem jest że pożyczkę tę podjęło Towarzystwo handlowe w Łańcucie jedynie w celu utrzymania parowej przędzalni na wełnę, oraz Zakładu apretury sukien, — jedno i drugie niezbędnie potrzebne dla istnienia krajowej szkoły sukienniczej w Rakszawie.

Faktem jest, że w ten sposób oddało Towarzystwo handlowe w Łańcucie niepospolite usługi krajowej szkole sukienniczej w Rakszawie.

Faktom dalszym jest, że Towarzystwo handlowe w Łańcucie odstąpiło następnie spółce pod firmą: „Akcyjne Towarzystwo dla wyrobów tkackich i sukienniczych w Łańcucie“ realność w Rakszawie wraz z budynkami fabrycznymi, przędzalnią wełny, zakładem apretury, zapasem wełny i materyałów, wreszcie zapasem gotowych wyrobów, a to wszystko według cen, jakie wykazywały księgi, bez żadnej przewyżki.

Wobec powyższych faktów, tudzież z uwagi na usługi, jakie Towarzysto handlowe w Łańcucie szkole sukienniczej w Rakszawie oddało, dalej z uwagi, że sama pożyczka została już zwróconą, a rozchodzi się jedynie o odpisanie zaległych odsetek w kwocie 3.304 koron 69 halerzy, wreszcie z uwagi na obecny stan majątkowy Towarzystwa handlowego w Łańcucie, którego istnienie mające pożyteczną działalność na celu jest pożądanem, a któreto Towarzystwo w razie ściągnięcia wspomnianych odsetek nadal istniećby nie mogło, Komisya przemysłowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić, że:

a) Zezwala się na odpisanie procentów, narosłych od pożyczki zaciągniętej przez Towarzystwo handlowe w Łańcucie z funduszu przemysłowego, a kwotę 3.304 koron 69 halerzy wynoszących.

b) Poleca się Wydziałowi krajowemu, by odpisanie tych procentów zarządził.

Zastępca przewodniczącego i sprawozdawca:

Wład. Czaykowski.

L. S. 337/1901.

We Lwowie, dnia 4. lipca 1901.

Aleg. 175

Sprawozdanie

Komisyi gospodarstwa krajowego z petycyi gmin Jaćmierz i Posada Jaćmierska o uwolnienie od datków konkurencyjnych do regulacyi Wisłoka i Pielnicy, oraz z petycyi gmin i obszarów dworskich Besko i Milcza, tudzież gmin Zarszyn, Posada zarszyńska i Bzianka o wykończenie regulacyi Wisłoka i Pielnicy z dopływami.

Wysoki Sejmie!

W myśl ustawy z dnia 1 lipca 1886 r. Dz. u. kraj. Nr. 68 miała być wykonaną regulacya górnego Wisłoka od Beska do Haczowa i potoku Bitnicy przez przymusową spółkę wodną kosztem 129000 złr., z czego kraj i państwowy fundusz meliodacyjny pokryły po 30%, t. j. po 38700 złr., resztę zaś, tudzież całe koszta zarządu spółka wodna,

Wedle brzmienia jednej z dwóch wyżej powołanych petycyi przystąpiły gminy Jaćmierz i Posada jaćmierska do spółki wodnej na zapewnienie komisarza c. k. Starostwa w Sanoku, że z zaprojektowa ej regulacyi odniosą rzeczywistą korzyść. Tymczasem z wykonanej regulacyi Wisłoka i Pielnicy nie tylko nie odniosły te gminy żadnej korzyści, gdyż dopływ Pielnicy potok Garłowiec, który je zatapia, nie został uregulowany, lecz narażone zostały na większe daleko niż przedtem klęski elementarne, bo z powodu wzniesionych wałów przy regulacyi Pielnicy, zatamowany został odpływ wód bądź to z opadów atmosferycznych, bądź z wezbranego potoku Garłowiec tak, że znaczna część gruntów, dawniej zdolnych do uprawy, obecnie jest zabagnioną i woda stoi czekając na wyschnięcie od promieni słonecznych. Oprócz tego gminy te twierdzą, że najdalej wysunięte ich grunta nie dotykają Wisłoka i nigdy jego zalewom nie podlegały, a jedynie wyrządzał im dotkliwe szkody potok Garłowiec, który w system regulacyi nie został wciągnięty i teraz, mając odpływ więcej utrudniony, tem bardziej niszczy plony rolne. Z tego powodu żądają gminy Jaćmierz i Posada jaćmierska uwolnienia od opłaty datku konkurencyjnego.

Do tych wywodów przyłącza się także obszar dworski w Jaćmierzu w piśmię do sprawozdawcy wystosowanem i nie tylko wywody przedłożone w petycyi gmin potwierdza w zupełności, ale nadto utrzymuje, że nigdy do tamtejszej spółki wodnej nie należał, gdyż grunta jego najdalej wysunięte, są jeszcze od Wisłoka przeszło kilometr oddalone, nie podlegały przeto zalewom tej rzeki, a jedynie oświadczył gotowość partycypowania w kosztach regulacyi d o p ł y w ó w, które rzeczywiście szkody mu wyrządzały. Obecnie jednak pociągany jest do poważnych datków konkurencyjnych pomimo, że nie był członkiem spółki, gdyż na wstąpienie do niej się nie zgodził

Z powyższych wywodów gmin Jaćmierz i Posada jaćmierska, oraz obszaru dworskiego w Jaćmierzu, jako też petycyi gmin i obszarów dworskich Besko i Milcza tudzież gmina Zarszyn, Posada zarszyńska i Bzianka należy przypuszczać, że regulacya Wisłoka tak pod względem planów, repartycyi datków, jak również wykonania nie była prawidłową, że niektóre gminy i obszary dworskie zamiast ochrony, narażone są na dotkliwsze niż przedtem klęski — a w każdym razie, że zachodzi konieczna potrzeba nie tylko dokładnego zbadania na miejscu tych zawikłanych stosunków, ale także zaradzenia złemu.

Ponieważ oznaczenie okręgu konkurencyjnego i zawiązanie spółki wodnej należy do władzy politycznej i odnośne akta znajdują się w c. k. Starostwie w Sanoku, Komisya gospodarstwa krajowego sądzi, że jeżeli podane fakta przez gminy są zgodne z rzeczywistością, zachodzi tu wypadek przewidziany w § 63 kraj. ustawy wodnej, wedle którego „wydzielenie pojedynczych gruntów ze związku spółki może nastąpić przeciw woli innych spólników, jeżeli nie rozpoczęto budowy w oznaczonym czasie bez dostatecznego powodu, albo jeżeli dla gruntów wydzielić się mających nie osiągnięto zamierzonego celu w odpowiednim czasie po ukończeniu urządzeń, w którym skutek powinien był się okazać“.

Z uwagi, że decyzya w tej sprawie po myśli § 75 kraj. ustawy wodnej należy do władz politycznych, Komisya gospodarstwa krajowego zaleca odstąpić tę petycyę c. k. Rządowi do ścisłego zbadania i załatwienia po myśli §. 63 krajowej ustawy wodnej.

Komisya gospodarstwa krajowego nie może jednak pominąć tej sposobności, żeby nie zwrócić uwagi Wys. Sejmu na konieczność ukończenia tej regulacyi, która z powodu wyczerpania preliminowanego w ustawie funduszu budowy nie mogła być nawet w ramach pierwotnego projektu wykonana, a która potrzebuje nadto uzupełnienia przez uregulowanie dopływów, czego właśnie gminy i obszary dworskie Besko i Milcza, tudzież gminy Zarszyn, Posada Zarszyńska i Bzianka domagają się w petycyi.

Potrzebne dla projektu robót dodatkowych pomiary przeprowadził wprawdzie przed kilkoma laty były kierownik sanockiej expozytury biura milioracyjnego, lecz dotychczas projektu tego nie opracował.

Z tego powodu zaleca komisya Wys. Sejmowi uchwalenie rezolucyi wzywającej Wydział krajowy do zbadania potrzebnych robót dodatkowych na miejscu, przyspieszenia projektu technicznego i jak najrychlejszego przedłożenia projektu ustawy, zapewniającej wykonanie robót w drodze przedsiębiorstwa krajowego, przyczem komisya nadmienia, że gdy tu chodzi prawie wyłącznie o uregulowanie wód górskich, a strony interesowane dotychczasowym 40% datkiem na budowę i całymi kosztami zarządu są już zanadto przeciążone, należałoby zastosować przepis ustępu 1 § 6 państwowej ustawy melioracyjnej i koszta wykończenia robót pokryć 50% datkami z funduszu krajowego i państwowego funduszu melioracyjnego.

Obok tego z uwagi, że członkowie spółki wodnej od szeregu lat wnoszą zażalenia przeciw rozkładowi datków konkurencyjnych, a spółka wodna nie uiszcza w terminach rat pożyczki 3%, zaciągniętej w kraj. funduszu pożyczkowym dla spółek wodnych, należałoby zdaniem komisyi wysłać urzędnika rachunkowego, któryby sprawdził na miejscu repartycyę datków konkurencyjnych.

Na podstawie powyższych uwag komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wys. Sejm raczy uchwalić:

I. Petycyę L. s. 337 gmin Jaćmierz i Posada Jaćmierska powiatu Sanockiego o uwolnienie od datku kunkurencyjnego do kosztów regulacyi Wisłoki i Pielnicy odstępuje Sejm c. k. Rządowi do zbadania i załatwienia po myśli § 63 kraj. ustawy wodnej.

II. Sejm wzywa Wydział krajowy ażeby:

a) zbadał potrzeby i rozmiary robót dodatkowych przy regulacyi Wisłoka i Pielnicy, zarządził przyspieszenie opracowania projektu technicznego tych robót uzupełniających i przedłożył Sejmowi projekt ustawy, zapewniającej wykończenie regulacyi w drodze przedsiębiorstwa krajowego,

b) sprawdził za pośrednictwem urzędnika rachunkowego repartycyę datków konkurencyjnych i zarządził wygotowanie wykazów corocznych rat datków konkurencyjnych.

Uchwałą pod II. *a* zostaje załatwioną petycya L. s. 1729 gmin i obszarów dworskich Besko i Milcza, tudzież gmin Zarszyn, Posada Zarszyńska i Bzianka o wykończenie regulacyi Wisłoka i Pielnicy z dopływami.

Za przewodniczącego:

Stadnicki w. r.

Sprawozdawca:

Gorayski w. r.

L. s. 1015/1901.

We Lwowie, 4. lipca 1901.

Sprawozdanie

Komisyi sanitarnej o petycyi prof. Odona Bujwida w sprawie udzielenia wydatniejszej subwencyi na utrzymanie zakładu szczepień leczniczo-ochronnych przeciw wściekliźnie.

Wysoki Sejmie!

Świetne wyniki, jakie osiągnięto w ostatnich kilkunastu latach przy zastosowaniu metody Pasteura w przypadkach wodowstrętu sprawiły, że w stosunkowo krótkim czasie powstały przy wszystkich niemal wszechnicach europejskich zakłady leczenia ochronnego przeciw wściekliźnie. Kraj nasz, mimo że jest największy pod względem obszaru i liczby ludności, mimo że przypadki pokąsania przez wściekłe zwierzęta są bardzo częste, był jednym z ostatnich, w którym powstał podobny zakład, dzięki prywatnym staraniom prof. O. Bujwida w Krakowie.

Zakład ten, założony w r. 1893 na małą skalę, stał się rychło jednym z większych ze względu na liczbę osób, szukających pomocy lekarskiej. Frekwencya leczonych w pierwszym roku istnienia zakładu ograniczała się do jednego tylko przypadku. Lecz już w ciągu 3 lat następnych podniosła się do 146. — W r. 1900 wynosiła 400, a w ciągu pięciu pierwszych miesięcy b. r. wzrosła do liczby 318 osób.

Rzecz całkiem zrozumiała, że wobec takiej frekwencyi i warunków, wywołanych brakiem odpowiedniego lokalu, nawet najenergiczniejsza jednostka musi się ugiąć pod ciężarem nadmiernych, choć dobrowolnie na siebie przyjętych obowiązków.

Jakkolwiek szczepienie ochronne przeciw wściekliźnie jest koniecznie wskazanem względami na bezpieczeństwo publiczne, a utrzymywanie potrzebnych do tego zakładów jest obowiązkiem rządu, — Wydział krajowy, widząc szybki rozwój instytutu prof. Bujwida i kierując się nadto względami humanitarnymi i naukowymi, zezwolił chwilowo na przyjmowanie osób pokąsanych bądź do szpitala św. Łazarza, bądź św. Ludwika, a Sejm przyznawał rok rocznie skromną stosunkowo subwencyę na potrzeby z utrzymaniem tego zakładu połączone.

Trudności jednak natury technicznej w samym zakładzie, nieład i zamięszanie w szpitalach z powodu braku odpowiedniego miejsca dla osób, zresztą zdrowych, nie mogły być długo cierpiane. Wobec tego odniósł się Wydział krajowy przed dwoma laty do c. k. Namiestnictwa z przedstawieniem koniecznej potrzeby wybudowania specyalnego zakładu, ewentualnie wynajęcia lokalu odpowiedniego na ten cel kosztem państwa. Odpowiedź, jaka nadeszła od ck. Ministerstwa spraw wewn. w ostatniej chwili, jest wprost odmowna i nie daje nadziei, aby zakład taki mógł być rychło urządzony w naszym kraju.

Tak ta sprawa przedstawia się w obecnej chwili ze stanowiska więcej historycznego.

Wobec tego wniósł prof. O. Bujwid petycyę do Wysokiego Sejmu z prośbą o przyznanie przez kraj wydatniejszej subwencyi na urządzenie zakładu szczepienia leczniczo-ochronnego metodą Pasteura.

Komisya sanitarna uznaje w zupełności za słuszne motywa przedstawione w tej petycyi, a reasumując wszystko to, co w tej sprawie wyżej powiedziano, przyszła do przekonania, że rychła, ba nawet doraźna pomoc ze strony Sejmu a w znaczniejszej mierze ze strony c. k. rządu jest niezbędną, aby, jeżeli już na razie nie zapewnić egzystencyi temu zakładowi, to przynajmniej ją chwilowo podtrzymać. Powołując się zaś na stanowisko zresztą słuszne, jakie w tej sprawie zajął Wydział krajowy, nie może komisya sanitarna doradzać Wysokiemu Sejmowi przyjmowania daleko sięgających zobowiązań, czy to przy zamierzonej budowie specyalnego instytutu przez c. k. rząd, czy też przy urządzeniu go w lokalu wynająć się mającym w myśl projektu przez prof. Bujwida do niniejszej petycyi załączonego, dlatego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby jak najrychlej przystąpił do urządzenia zakładu specyalnego dla szczepień leczniczo-ochronnych metodą Pasteura w Krakowie.

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby nie spuszczając z oka potrzeby istnienia takiego zakładu w naszym kraju, prowadził dalej rokowania z c. k. Rządem a tymczasem aby otaczał troskliwą opieką instytut prof. O. Bujwida.

Przewodniczący:

Dr. H. Jordan w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Bernadzikowski w. r.

L. s. 2276/1901.

We Lwowie dnia 4. lipca 1901.

Aleg 177

Sprawozdanie

komisyi podatkowej o przekazanych tej komisyi wnioskach posłów Skałkowskiego i Czaykowskiego w przedmiocie wadliwego zastosowywania ustaw i przepisów podatkowych i należytościowych, tudzież o petycyi grona obywateli w tej samej sprawie wniesionej.

Wysoki Sejmie!

Przekazane komisyi podatkowej wnioski w sprawie wadliwego wykonywania ustaw podatkowych i należytościowych, odnoszą się do całego szeregu prawnych przepisów, które, zdaniem wnioskodawców, są zastosowane w sposób nader uciążliwy dla kontrybuentów, tak iż ściągane od nich podatki i należytości przekraczają normę zakreśloną w ustawie, zatem pociągani są kontrybuenci do ponoszenia ciężarów większych, aniżeli w myśl obowiązujących przepisów ponosić są obowiązani.

Wniosek posła Skałkowskiego domaga się, aby wymiar podatku domowo-czynszowego oparty był na fasyach, nie zaś na wartości czynszowej, oznaczonej przez władzę skarbową z pominięciem fasyi, choćby te fasye były rzetelne i wiarygodne.

Co do opodatkowania instytucyi, składających publicznie rachunki, żąda tenże wniosek, aby wymiar podatku zarobkowego był oparty na bilansie, a zaniechanem zostało podwyższanie podatku przez wykreślenie z rubryki wydatków takich pozycyi, które są należycie uzasadnione.

Co się tyczy należytości przenośnych domaga się wniosek, aby zaniechano wymiarów niesprawiedliwie wygórowanych przez to, że zamiast faktycznej ceny kupna, osiągniętej przy licytacyi, władze skarbowe biorą za podstawę wartość szacunkową majętności, a przy sprzedażach z wolnej ręki przez to, że do umówionej ceny kupna doliczają Władze skarbowe wartość przedmiotów ruchomych, które do inwentarza gospodarskiego nie należą, zatem do ceny kupna nieruchomości doliczone być nie powinny.

Co do należytości stęplowych jest postawione we wniosku żądanie, aby przy kwitach obliczano stęplową należytość tylko od kwoty istotnie pokwitowanej, nie zaś od kwoty zwiększonej przez doliczenie odsetek od kapitału, którego odbiór pokwitowano.

Wnioskodawca, uzasadniając swój wniosek, przytoczył przykłady takich wymiarów przesadnych, lub nawet wprost nieuzasadnionych.

W tymże wniosku podniesiono, że droga rekursów przeciw przesadnemu wymiarowi podatków i należytości jest dla kontrybuentów niezamożnych bardzo uciążliwa, z powodu kosztów z tem połączonych, tudzież dlatego, że wniesienie rekursu nie wstrzymuje egzekucyi a władze skarbowe często długo zwlekają z załatwieniem rekursów.

Domaga się przeto wniosek, aby rozstrzyganie rekursów odbywało się jak najspieszniej, tudzież aby Władze skarbowe, w wypadkach zasługujących na uwzględnienie, zezwalały na wstrzymanie egzekucyi, dopóki rekurs załatwiony nie zostanie.

Wniosek posła Czaykowskiego Władysława odnosi się do sposobu wymierzania należytości spadkowych, który w ostatnich latach uległ daleko sięgającym, a nader uciążliwym zmianom.

Przez długi szereg lat Władze skarbowe zadowialniały się obliczeniem wartości spadku, podanem przez spadkobierców, z zastosowaniem iloczynu podatkowego.

Oszacowanie sądowe spadku było żądane przez Władzę skarbową tylko w nader rzadkich, wyjątkowych wypadkach.

Dopiero w ostatnich latach Władze skarbowe w regule wymiaru wartości, przedłożonego przez spadkobierców z zastosowaniem iloczynu podatkowego, nie przyjmują, lecz domagają się sądowego oszacowania spadku, co jest połączone z nader wielką zwłoką ukończenia pertraktacyi spadku.

Wnioskodawca podnosi całkiem słusznie, że ta zwłoka w ukończeniu postępowania spadkowego jest dla spadkobierców niezmiernie uciążliwą, a Władze skarbowe, dążąc do podwyższenia wymiaru należytości spadkowych przez wdrażanie sądowego oszacowania spadku, wyrządzają spadkobiercom niepowetowane szkody przez to, że aż do prawomocnego oszacowania sądowego spadku i wymiaru należytości rządowej, na podstawie tego oszacowania dokonanego, wydanie dekretu dziedzictwa jest wstrzymane.

Aby temu zaradzić, domaga się wniosek posła Władysława Czajkowskiego od c. k. Rządu wydania odpowiednich poleceń, zaznaczając, że wprowadzone przez władze skarbowe oszacowanie sądowe spadków jako postępowanie normalne nie da się obowiązującemi przepisami ustawy należytościowej usprawiedliwić.

Żąda także wniosek, aby dla umożliwienia wydania dekretu dziedzictwa władze skarbowe zadowalniały się kaucyjnem zabezpieczeniem należytości spadkowej, jeżeli wymiar jej doznaje zwłoki z powodu zakwestyonowania wartości spadku, podanej przez spadkobierców.

Dnia 1. b. m. weszła do Wysokiego Sejmu, na ręce posła Krzysztofowicza, petycya podpisana przez liczne grono obywateli, występujące imieniem komitetów, wybranych przez zgromadzenia powiatowe w Rohatynie, Brzeżanach, Podhajcach, Stanisławowie, Czortkowie i Śniatynie, tudzież imieniem komitetów, wybranych przez oddziały Towarzystwa gospodarskiego: rohatyński, podolski (na powiaty: Czortków, Zaleszczyki, Husiatyn, Buczacz i Borszczów) i pokucki (na powiaty: Kołomyja, Horodenka, Śniatyn Kossów).

Petycya ta przypomina przedewszystkiem kompetencyę Sejmu, określoną w §. 24 statutu krajowego, której wprawdzie szczegółowo nie unormowano, lecz która pomimo tego zasadniczo Sejmowi przysługa.

Po kilku ogólnych uwagach o przestarzałym systemie austryackim podatków realnych, opartym na zewnętrznych znamionach posiadania gruntu lub domu, bez uwzględnienia ekonomicznych i kredytowych stosunków posiadacza i jego rzeczywistej siły podatkowej, — petycya podnosi, że w praktyce skarbowej naszego kraju zakorzenił się wadliwy, stronniczy system fiskalny, który objawia się w jednakowych w całym kraju błędach i nadużyciach organów skarbowych.

Petycya zwraca się przeto nie przeciw pojedynczym wypadkom omyłek lub nadużyć, które wszędzie zdarzyć się mogą i przez użycie zwykłych środków prawnych dadzą się usunąć, ale przeciw fiskalizmowi jako systemowi, którego naczelne władze skarbowe nie starają się wykorzenić, jakkolwiek do czuwania nad przestrzeganiem obowiązujących ustaw są powołane.

Petenci żądają, aby Wysoki Sejm wyjednał u c. k. Rządu rychłą reformę postępowania Władz skarbowych przedewszystkiem w następujących kierunkach:

1. aby każdy kontrybuent, przed wdrożeniem egzekucyi, był zawiadomiony o tem, co się od niego należy;

2. aby zapewnioną była skuteczność środków prawnych, co obecnie jest często udaremnione przez zwłokę w załatwianiu rekursów, podczas gdy egzekucya jest prowadzoną bezwzględnie, nawet gdy rekurs jest oczywiście uzasadniony;

Postępowanie takie jest w rażącej sprzeczności z zasadami przyjętemi w procedurze sądowej i administracyjnej, a dotyka nader dotkliwie lud wiejski, który nie zna przepisów skarbowych, a nie może ponosić kosztów rekursowych.

3. aby w postępowaniu egzekucyjnem położono tamę samowoli egzekutorów, którzy często grabią przedmioty prawnie od egzekucyi uwolnione, i zabroniono egzekwować należytości zapłacone, które nieraz są ściągane jedynie dlatego, że dotyczący kwit zaginął, oraz aby nie dozwolono policzać tak wysokich kosztów egzekucyjnych;

4. aby w razie przychylnego załatwienia rekursu, zwrot ściągniętej nieprawnie należytości następował bez zwłoki i bez niepotrzebnych utrudnień, oraz by wypłacano także odsetki od pieniędzy nielegalnie ściągniętych;

5. aby udzielano interesentom odpowiednich wyjaśnień, a rekursy, odpisy podatków z powodu klęsk elementarnych itp. — załatwiano jak najrychlej;

6. aby nie nadużywano instytucyi mężów zaufania, przez powoływanie osób na publiczne zaufanie nie zasługujących;

7. aby rachunkowość podatkowa była prowadzoną dokładnie i mogła interesowanym dostarczyć autentycznych informacyj;

8. aby przy podatku domowo czynszowym załatwiano należycie podania o odpisy z powodu niezamieszkania i usunięto krzywdzącą nieprawidłowość, która wynika z szacowania wartości czynszowej powyżej dochodu faktycznego, a przy podatku osobisto-dochodowym nie zmieniano dowolnie podstawy opodatkowania, zastępując fasye dowolnem oszacowaniem dochodów kontrybuenta;

9. aby nie podwyższano dowolnie wymiaru taks spadkowych i należytości przenośnych od kontraktów przez wyszukiwanie w kontraktach postanowień ubocznych, rygorów ewentualnych i postanowień.

Petenci konstatują, że przedstawili Wysokiemu Sejmowi tylko takie zarzuty przeciw praktyce fiskalnej, które mogą być usunięte bez zmiany ustaw, tylko przez odpowiedni nadzór, wykonywany ze strony władz naczelnych.

Udają się przeto petenci do Wysokiego Sejmu, aby wezwał Rząd o usunięcie nieprawidłowego funkcyonowania organów skarbowych w kraju naszym i uzasadnionych żalów na powszechny ucisk fiskalny.

Obydwa wnioski na wstępie niniejszego sprawozdania wymienione, tudzież petycya powyżej streszczona, dotykają różnorodnych przepisów podatkowych i należytościowych, a szczegółowy rozbiór kwestyi, rzeczonemi wnioskami, oraz petycyą objętych wymagałby daleko więcej czasu, aniżeli komisyi podatkowej do dyspozycyi pozostaje.

Ważność tej sprawy wymaga, aby zbadać dokładnie wszystkie kwestye, poruszone we wnioskach, tudzież w petycyi, i wykazać c. k. Rządowi nieprawidłowości popełniane przez organa wykonawcze władz skarbowych, we wszystkich kierunkach powyżej przytoczonych.

Kompetencya Sejmu w sprawach podatkowych jest wprawdzie tylko ogólnikowo określona w §. 24. statutu krajowego, który opiewa:

„§. 24. O spółdziałającym i nadzorującym wpływie Sejmu w sprawach podatkowych, mianowicie co się tyczy rozkładu, poboru i odpłacania rządowych podatków bezpośrednich, osobne przepisy stanowią".

Te przepisy szczegółowe nie zostały dotychczas wydane, lecz pomimo tego Sejm uprawnionym jest zabrać głos w sprawie wadliwego wykonywania ustaw skarbowych i domagać się, w myśl §. 19. lit. *b.* statutu krajowego, aby zaprowadzone były takie urządzenia pod względem wykonywania ustaw i przepisów skarbowych, jakich wymagają potrzeby i dobro kraju.

Nie ulega wątpliwości, że właśnie w naszym kraju, wobec nader trudnych stosunków ekonomicznych, wszelkie nadużycie organów wykonawczych władz skarbowych daleko dotkliwiej krzywdzi kontrybuenta, aniżeli w krajach zamożniejszych.

Cóż dopiero mówić o ludności wiejskiej, która nie jest w stanie bronić się przeciw nadużyciom fiskalnym tak przez nieznajomość przepisów obowiązujących, jak ze względu na koszta, z postępowaniem rekursowem połączone.

Dlatego też jest pierwszorzędnym obowiązkiem władz naczelnych — wszelkie przekroczenia ustaw i przepisów skarbowych, popełnione przez organa wykonawcze w kierunku nakładania ciężarów nieuzasadnionych prawnie, opartych na mylnem zastosowaniu ustaw, zatem krzywdzących ludność, karcić z jaknajwiększą energią i stanowczością. Władze te nie powinny dopuścić, aby podobne nieprawidłowości popełniane były niemal systematycznie, a uchylenie niesprawiedliwych nakazów płatniczych następowało tylko na korzyść tych kontrybuentów, którzy są w stanie przeprowadzić walkę z władzami wykonawczemi administracyi skarbowej na kosztownej drodze rekursów.

Wykonania tego obowiązku, który ciąży na każdej władzy naczelnej, powołanej do czuwania nad prawidłowem funkcyonowaniem podwładnych jej organów wykonawczych, domagać się musi Sejm z całym naciskiem, i żądać musi, według słów §. 19. lit. *b.* statutu krajowego, „aby zaprowadzone zostały takie urządzenia, jakich wymagają potrzeby i dobro kraju“.

Lecz komisyi podatkowej niemożliwem jest, wobec krótkiego czasu dla obrad sejmowych w tym roku zakreślonego, zbadać należycie przedmiot objęty wnioskami i petycyą, i wystąpić z konkretnemi wnioskami przed Wysoką Izbą. Okazuje się przeto niezbędnem przekazanie tej sprawy Wydziałowi krajowemu z poleceniem przedłożenia odpowiednich wniosków na najbliższej sesyi.

Komisya budżetowa wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Wnioski posłów Skałkowskiego i Władysława Czaykowskiego w sprawie wadliwego wykonywania ustaw i przepisów skarbowych, tudzież wniesioną dnia 1-go b. m. do L. 1362. petycyę grona obywateli w tym samym przedmiocie, przesyła Sejm Wydziałowi krajowemu z poleceniem, aby sprawy we wnioskach i w petycyi objęte zbadał, a po zaciągnięciu zdania osób kompetentnych przedłożył Sejmowi wnioski swoje na najbliższej sesyi sejmowej.

II. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby wziął pod rozwagę, jakie przepisy prawne wydać należy, aby Sejm krajowy w myśl §. 24. statutu krajowego mógł wykonywać przyznany mu statutem wpływ spółdziałający i nadzorujący w sprawach podatkowych.

Zarazem przesyła się Wydziałowi krajowemu petycyę p. Franciszka Schofera do L. 1155 o wydanie odpowiednich zarządzeń, aby właściciele gruntów przy nakładaniu podatku osobisto dochodowego byli traktowani równomiernie, na podstawie prawnie ustalonego dochodu katastralnego, do uwzględnienia przy załatwieniu polecenia Sejmu uchwałą ad I. objętego.

Przewodniczący:

Abrahamowicz.

Sprawozdawca:

Skałkowski.

LW. 2260/901.

We Lwowie, dnia 5. lipca 1901.

Sprawozdanie

Komisyi administracyjnej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie zaprowadzenia publicznych biur pośrednictwa pracy.

Wysoki Sejmie!

Przedłożenie Wydziału krajowego z projektem ustawy o zaprowadzeniu publicznych biur pośrednictwa pracy opiera się na uchwale Wysokiego Sejmu z 4. maja 1900 r. — Uchwałą tą polecił Sejm Wydziałowi krajowemu, aby się zajął jaknajrychlej sprawą bezpłatnych biur pośrednictwa pracy i na najbliższej sesyi sejmowej przedstawił odpowiednie wnioski.

Uchwałą tą uznał więc Sejm, iż uważa za pilną i konieczną potrzebę kraju, zaprowadzenie organizacyi pracy, któraby z jednej strony ludności poszukującej pracy wskazała miejsce i warunki pracy, chroniąc ją zarazem od wyzysku i upadku moralnego, z drugiej strony, iżby pracodawcom dostarczyła potrzebnych sił roboczych.

Potrzeba urządzenia takiej organizacyi pracy w naszym kraju została tedy już uznaną przez Sejm i wszystkie kompetentne organa; wobec tego zaś, że stosunki pod tym względem jeszcze od tego czasu się pogorszyły, sądzi komisya administracyjna, iż zbytecznem jest przytaczać i powtarzać te motywa, które potrzebę tę wywołały i które ją aż nadto uzasadniają. W kwestyi tej zresztą przytacza sprawozdanie Wydziału krajowego bliższe daty, które sprawę organizacyi pracy, jako konieczność krajową w jaskrawych barwach uzasadniają, zwłaszcza w kierunku niezmiernego wyzysku ludności pracującej przez agentów.

Celem ustawy nie jest bynajmniej popieranie i ułatwianie emigracyi. Ustawa zmierza przedewszystkiem do tego, żeby robotnikowi poszukującemu pracy, dać zarobek w kraju między swoimi, możliwie niedaleko od jego rodzinnej zagrody i pod możliwie korzystnemi warunkami. Z drugiej strony nie może ustawa spuszczać z oka interesu pracodawców.

Pośrednictwo w umieszczeniu robotnika za granicą kraju, winno tedy tylko wówczas mieć miejsce, jeżeli się okaże albo nadmiar podaży, albo brak pracy, do jakiej poszukujący jest uzdolniony.

Skombinowanie przeto stosunku podaży do popytu pracy i zaspokojenie w pierwszym rzędzie potrzeby kraju, a dalej ochrona robotnika od wyzysku i zdemoralizowania, jest głównym celem i myślą przewodnią ustawy.

Kwestya unormowania wynagrodzenia za pracę leży, naturalnie, poza kompetencyą biura pracy, może ono tylko wskazać robotnikowi zaofiarowanie ceny, zostawiając mu wolność wyboru.

Ażeby więc cel ustawy mógł być osiągniętym, ciężyć będzie na biurach pracy nietylko sam obowiązek stręczenia, ale także obowiązek wskazania ceny wynagrodzenia, pouczania robotników o rzeczywistej wartości pozornie większego zarobku za granicą kraju, i wogóle obowiązek informowania robotnika, o wszelkich skutkach, jakie pociąga za sobą wychodźtwo, nie pomijając przytem strony religijnej i narodowej.

Tam bowiem gdzie pozornie więcej ofiarują za pracę, pragnie podążyć robotnik; wyższy zarobek za granicą będzie dla niego przynętą — tego zaś, ile straci z tego zarobionego grosza na podróż, jakie poniesie szkody na zdrowiu fizycznem i moralnem, w jakim stanie i z jaką zarobioną kwotą wróci do chaty, tego on nie bierze w rachubę. — Tylko przy takiem pojmowaniu rzeczy przez biuro pośrednictwa pracy cel ustawy mógłby być osiągniętym.

Z dróg i sposobów, jakiemi do wskazanego tu celu zdążyć można, uznaje Komisya administracyjna w pierwszym rzędzie za najważniejsze: gorliwe i ścisłe wykonywanie obowiązujących już ustaw ze strony władz politycznych.

Ustawy i przepisy o wydawaniu paszportów powinny być ściśle przestrzegane.

Prywatne agencye zajmujące się stręczeniem pracy powinny być pod ciągłym nadzorem Rządu, a wszelkie wykroczenia przeciwko obowiązującym przepisom, powinny surowym podlegać karom i pociągać za sobą utratę konsensu.

Stręczenie bez konsensu winno być z całą surowością tępione. — O wypadkach kolizyi z kodeksem karnym, winny organa, do których wiadomości doszedł taki czyn, żądać interwencyi c. k. Prokuratoryi państwa.

Słowem wykonywanie już obowiązujących ustaw, przyczyniłoby się w wysokim stopniu do zaradzenia złemu, jakie obecnie po kraju grasuje.

Drugim środkiem do osiągnięcia wytkniętego celu, będzie ustawowa organizacya pracy, oparta o takie czynniki, które dają wszelką rękojmię, iż akcya poprowadzoną zostanie zgodnie z interesem kraju.

Taką ustawową organizacyę, opartą o władze autonomiczne przedstawił, Wysokiemu Sejmowi Wydział krajowy.

Komisya administracyjna, badając przedłożony projekt, wziąść musiała przedewszystkiem pod uwagę kwestyę kosztów. W tym kierunku sprawozdanie Wydziału krajowego nie przedstawia żadnych danych. Wysoki Sejm uchwałą wyżej powołaną orzekł, że biura pośrednictwa pracy, spełniać mają swoje czynności bezpłatnie. Ciężar więc założenia i utrzymywania takich biur spaść ma w części na cały kraj, w części na interesowane powiaty i gminy. Nie będzie to jednak ciężar zbyt wielki i nie będzie w żadnym stosunku do korzyści, jakie ustawa przyniesie, jeżeli obecną krisis przełamie i dostarczy robotników pracodawcom i pracy na miejscu tym, którzy jej potrzebują. Z tego też zapatrywania wychodząc komisya administracyjna, mimo że nie zna sumy obciążenia, nie wacha się przedstawić Wysokiemu Sejmowi wniosku na powołanie do życia tej nowej instytucyi obciążającej budżety w kraju. Koszta utrzymania biur nie powinny być wielkie, gdyż będą one zakładane przy już istniejących biurach Wydziałów powiatowych, względnie Reprezentacyi miejskich, które jeżeli nie będą w stanie prowadzić tej agendy dotychczasowemi swojemi siłami, co zupełnie wydaje się możliwem, powiększą swój etat o jednego urzędnika z kwalifikacyami nie wysokiemi.

Praca w biurach pośrednictwa pracy nie będzie stałą, ograniczy się do kilku tygodni w końcu zimy i z początkiem wiosny, kiedy będzie większy jej nawał, zresztą w ciągu roku czynności będą bardzo nie wielkie i mało absorbujące peronal urzędniczy.

Myśl oparcia powstać mających biur o Magistraty i Wydziały powiatowe, uważa komisya za całkiem słuszną, albowiem, cel i działalność biur pracy zgodne są z zadaniami, jakie tym władzom samorządnym ustawa zakreśliła.

Zasada przymusu również powinna być tu przyjętą, zdaniem komisyi, gdyż bez niego, organizacya jednolita odpowiadająca potrzebom kraju przeprowadzić by się nie dała. Przymusu tego jednak nie można rozciągnąć na wszystkie Wydziały powiatowe i wszystkie miasta o ludności 10.000, tak jak to Wydział krajowy proponuje.

Komisya sądzi, że zmuszać do zakładania biur pracy można tylko te powiaty lub miasta, w których zachodzi rzeczywista a skonstatowana już potrzeba roztoczenia opieki nad szukającymi pracy lub dostarczania jej na miejscu, a idąc jeszcze dalej, sądzi, że nie można dopuścić do zakładania biur przy Wydziałach powiatowych, gdzie tego nie zachodzi istotna potrzeba. Dlatego w ustawie z góry postanawia się, w których miastach i powiatach mają być biura założone.

Komisya administracyjna zaleca, aby przedewszystkiem zaprowadzić biuro pracy przy Wydziale krajowym i jemu powierzyć pieczę, zwierzchni nadzór, nad innemi biurami oraz nadawanie im kierunku ściśle w myśl ustawy.

Biuro krajowe spełnić może zakreślone wyżej zadanie, utrzymując ciągły stosunek z powiatowemi i miejskiemi biurami oraz zwołując przynajmniej raz do

roku przed rozpoczęciem pory wiosennej delegatów wszystkich biur na wspólną konferencyę we Lwowie.

Komisya administracyjna kładzie wielki nacisk na zwoływanie tych sesyi i odbywanie ich pod kierunkiem członka Wydziału krajowego; tu bowiem najważniejsza kwestya popytu i podaży w zasadzie na cały rok powinna być uregulowaną.

Przy rozdzieleniu pracy, winien Wydział krajowy, zdaniem Komisyi administracyjnej przyjąć za zasadę, iż cały popyt i cała podaż mają być zaspokojone w miarę możności wewnątrz kraju. Za granicą zaś można umieszczać tylko takich robotników, którym w kraju biuro nie może dostarczyć odpowiedniego zarobku — a z zagranicy może biuro sprowadzać robotników tylko wówczas, jeżeli w kraju dostać ich nie może.

Projekt, który Komisya administracyjna Wysokiemu Sejmowi przedkłada, doradza zaprowadzenie biur pośrednictwa pracy tylko w obu stołecznych miastach kraju, dalej w tych miastach, które liczą ponad 25.000 mieszkańców, wreszcie przy tych Wydziałach powiatowych, w których obrębie wychodźtwo za pracą, według dat statystycznych, niepomiernie wzrosło. Komisya administracyjna sądzi, iż utworzenie biur w tych miejscowościach na razie zaradzi złemu. Gdyby się zaś na przyszłość okazała potrzeba zaprowadzenia biur w innych miejscowościach, ustawa dozwala na to w §. 5.

Komisya administracyjna ogranicza działalność lokalnych biur pracy tylko do potrzeby w obrębie kraju. Czyni to zaś w tem przekonaniu, że działalność ta nie powinna się rozciągać na szerszy teren, albowiem biura mogłyby łatwo sprowadzić sprawę na niewłaściwe tory, tak, że zamiast pożytku przynieść by mogły szkodę krajowi.

Rzecz pośrednictwa nic zaś na tem nie ucierpi, jeżeli w wypadkach, kiedy rozchodzić się będzie, czy to o umieszczenie robotnika poza krajem, czy też o sprowadzenie go do kraju, biura odnosić się będą w tym względzie do Wydziału krajowego. Wydział krajowy mając z całego kraju i z poza jego granic wykaz popytu i podaży, potrafi w tej chwili, a w każdym razie prędzej aniżeli biuro lokalne, zaradzić potrzebie.

Komisya administracyjna zwraca tedy szczególniejszą uwagę na postanowienie §. 8., według którego biura lokalne odnosić się mają w razie potrzeby do innych biur i do biura krajowego i sądzi, że Wydział krajowy, czy to układając statut wzorowy, czy też w innej drodze rozporządzi, ażeby biura lokalne w każdym wypadku obok odnoszenia się do biur innych, zawiadamiały przedewszystkiem i Wydział krajowy o każdorazowym wypadku popytu lub podaży.

Bezpłatność usług biura wprowadza komisya do projektu w zasadzie, zgodnie z intencyą Wysokiego Sejmu, sądzi wszakże, iż w szczegółowych wypadkach, jak n. p. kiedy pracodawcom rozchodzić się będzie o wielką liczbę robotników, których pozyskanie połączonem będzie dla biura z większemi trudnościami i kosztami, można będzie zażądać pewnej opłaty, ale tylko od pracodawcy. W stosunku z zagranicznymi i zakrajowymi pracodawcami i robotnikami żądanie zapłaty, jest zdaniem Komisyi, zupełnie uzasadnione. Dochód stąd płynący posłuży na pokrycie potrzeb biura.

Biura, których zaprowadzenie ustawa proponuje, nie będą samoistną instytucyą, ale organami wykonawczymi tych władz autonomicznych, przy których zostają zaprowadzone; na władze te więc spadać też będzie cała odpowiedzialność za sprawowanie urzędu biur pośrednictwa pracy.

Obok projektu ustawy proponuje Komisya także rezolucye do Rządu i Wydziału krajowego, których wniesienie z powyższego wywodu okazuje się niezbędnem.

Komisya administracyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy pod A, oraz rezolucye pod B i C.

Niniejszem uznaje się petycye do Ls. 1.143 Stowarzyszenia „Przyjaźń“ oraz do Ls. 1.144 Stowarzyszenia „Jedność“ za załatwione“.

Przewodniczący:
Szeptycki.

Sprawozdawca:
Zdzisław Tarnowski.

A.)

USTAWA

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zaprowadzająca publiczne biura pośrednictwa pracy.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

§. 1.

Celem uregulowania stosunku popytu i podaży pracy mają być zaprowadzone publiczne biura pośrednictwa pracy.

§. 2.

Pośrednictwo pracy rozciągać się będzie w zasadzie do wszelkich rodzajów pracy przedewszystkiem w kraju.

§. 3.

Gminy stołecznych miast Lwowa i Krakowa oraz tych miast, które mają ponad 25.000 mieszkańców, o ile nie posiadają należycie zorganizowanych publicznych biur pośrednictwa pracy, obowiązane są zaprowadzić je najdalej do lat dwóch od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

§. 4.

W powiatach: Bochnia, Brzesko, Dąbrowa, Jarosław, Kolbuszowa, Nisko, Rzeszów, Tarnobrzeg, Tarnów, Wadowice i Żywiec obowiązane są Reprezentacye powiatowe najdalej do lat dwóch założyć publiczne powiatowe biura pośrednictwa pracy.

§. 5.

Reprezentacye powiatowe i miasta ponad 10.000 ludności nieposiadające z ustawy biur pośrednictwa pracy, mogą je zakładać na podstawie uchwały Rady powiatowej, względnie Rady miejskiej, zatwierdzonej przez Wydział krajowy.

§. 6.

Reprezentacye powiatowe nieposiadające biura pośrednictwa pracy, mogą w miarę uznanej przez Wydział krajowy potrzeby łączyć się w tym celu z sąsiednimi powiatami.

Stosunek, w jakim te powiaty przyczyniać się mają w takim wypadku do pokrycia kosztów biura pracy, oznaczony zostanie w drodze wzajemnego porozumienia między interesowanemi Reprezentacyami powiatowemi. Gdyby ugoda do skutku nie przyszła, stosunek ten oznaczy Wydział krajowy według własnego uznania.

§. 7.

W Wydziale krajowym zaprowadzonem zostanie najdalej w rok po wejściu w życie niniejszej ustawy krajowe biuro pośrednictwa pracy.

Zadaniem krajowego biura będzie: utrzymywać stosunki popytu i podaży pracy w ciągłej ewidencyi, zaspakajać, o ile tego potrzeba zajdzie, zgłoszony popyt i podaż pracy w innych biurach pracy; prowadzić wykazy statystyczne; wreszcie wykonywać nadzór nad wszystkiemi biurami, w myśl niniejszej ustawy utworzonemi.

§. 8.

Zadaniem powiatowych i miejskich biur pracy będzie regulowanie popytu i podaży pracy przedewszystkiem wewnątrz powiatu, względnie miasta, dla którego biuro urządzonem zostało. Jeżeli miejscowy popyt lub miejscowa podaż nie mogą być zaspokojone w obrębie powiatu lub miasta, odniesie się biuro do innych biur w kraju i do biura krajowego.

Tylko biuro krajowe może się znosić z zagranicą.

§. 9.

Wszystkie gminy obowiązane są na każde wezwanie publicznych biur pośrednictwa pracy współdziałać w pośrednictwie pracy.

§. 10.

Utworzone w myśl niniejszej ustawy publiczne biura pośrednictwa pracy, mogą być zwinięte na podstawie uchwały Rady powiatowej, względnie Rady miejskiej, zatwierdzonej przez Wydział krajowy.

§. 11.

Koszta założenia i utrzymania biura krajowego będą pokrywane z funduszu krajowego; biur miejskich z funduszów miejskich; biur powiatowych z funduszów powiatowych we wszystkich wypadkach, o ile własne dochody biur wydatków nie pokryją.

W tym celu winne Rady miejskie i Rady powiatowe wstawiać rokrocznie do budżetu wydatki na pokrycie potrzeb biur pracy.

§. 12.

Publiczne biura pośrednictwa pracy będą spełniać swoje zadanie w zasadzie bezpłatnie. — W poszczególnych wszakże wypadkach lub rodzajach pracy, a zawsze w stosunkach poza granicami kraju, wolno będzie pobierać opłaty od pracodawców i robotników. -- Wysokość opłat unormowaną zostanie od czasu do czasu przez Wydział krajowy.

Przychód z tych opłat nie może przenosić kosztów pośrednictwa pracy.

§. 13.

Każde biuro pośrednictwa pracy rządzić się będzie statutem, który określi sposób zorganizowania i prowadzenia biura. — Statuta wypracowane będą przez Wydział krajowy w porozumieniu z interesowanemi Reprezentacyami, a zatwierdzone przez c. k. Namiestnictwo.

§. 14.

Wszystkie publiczne miejskie i powiatowe biura pracy, zaprowadzone przed wejściem w życie niniejszej ustawy, mają być urządzone według przepisów tej ustawy.

§. 15.

Biura miejskie i powiatowe, działające wbrew przepisom tej ustawy, mogą być na wezwanie Wydziału krajowego przez c. k. Namiestnictwo zwinięte.

§. 16.

Postanowienia niniejszej ustawy nie naruszają w niczem przepisów obowiązujących państwowych ustaw, dotyczących tego przedmiotu.

§. 17.

Wykonanie tej ustawy poruczam moim Ministrom spraw wewnętrznych, handlu i rolnictwa.

REZOLUCYE

B) do c. k. Rządu.

Wzywa się c. k. Rząd:

1. aby zbadał, czy istniejące w kraju przedsiębiorstwa stręczenia pracy ściśle odpowiadają warunkom udzielonego konsensu i przepisów obowiązujących ustaw i stosownie do wyniku badania postąpił;

2. aby pokątnych stręczycieli pracy ścigał i obowiązujące przepisy stosował do nich z całą surowością;

3. aby przestrzegał ustawy o wydawaniu paszportów;

4. ażeby przy robotach, wykonywanych przez c. k. Rząd, posługiwały się tegoż organa wykonawcze, w razie potrzeby, publicznemi biurami pośrednictwa pracy;

5. aby wyjednał w drodze ustawodawczej uwolnienie od opłaty pocztowej korespondencyi publicznych biur pośrednictwa pracy.

C) do Wydziału krajowego.

1. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby po uzyskaniu sankcyi dla niniejszej ustawy, przygotował projekt zorganizowania krajowego biura pośrednictwa pracy, ułożył w tym celu statut i regulamin czynności i względem wyposażenia biura przedstawił Sejmowi odpowiednie wnioski na najbliższej sesyi;

2. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby oprócz wzorowego statutu przysposobił dla użytku biur pośrednictwa pracy regulamin czynności, wzory potrzebne do manipulacyi wewnętrznej, wreszcie wzory kontraktów robotniczych i służebnych;

3. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby przy robotach, wykonywanych kosztem skarbu krajowego, posługiwały się tegoż organa publicznemi biurami pośrednictwa pracy.

Co do robót wykonywanych kosztem funduszu powiatowego lub gminnego, wyda Wydział krajowy odpowiedni okólnik do Wydziałów powiatowych i do gmin.

L. s. 2.261/901. Lwów, dnia 4. lipca 1901.

Aleg. 179

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej o wniosku posła A. Potockiego na zmianę przedłożonego Radzie Państwa projektu obowiązkowego ubezpieczenia pensyjnego urzędników prywatnych.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu Izby posłów Rady państwa dnia 21. maja 1901 przedłożył rząd projekt ustawy dotyczącej obowiązkowego ubezpieczenia pensyjnego urzędników prywatnych wszelkich kategoryj.

W §§. 40—63 zawiera projekt powyższy postanowienia organizacyjne. Są one systemu centralistycznego, gdyż ubezpieczenia uskuteczniać się mają w zakładzie pensyjnym mającym siedzibę w Wiedniu. Związki miejscowe mające siedzibę w powiatach politycznych, są tylko pomocniczymi organami wykonawczymi centralnego Zakładu pensyjnego.

Zarządzającymi władzami zakładu pensyjnego są Zarząd i Ogólne Zgromadzenie.

Zarząd składa się z prezydenta mianowanego przez ministra spraw wewnętrznych i z 20 do 24 członków wybieranych przez Ogólne Zgromadzenie po połowie z grupy służbodawców i urzędników; przynajmniej połowa członków Zarządu z każdej grupy musi mieszkać stale w Wiedniu.

Ogólne Zgromadzenie składają delegaci, względnie ich zastępcy wybierani przez wyborców w związkach miejscowych.

Odwołania przeciw odmownym załatwieniom podań o renty lub zapomogi i co do ich wysokości wolno wnosić wyłącznie do sądu polubownego. Sąd polubowny jest stały i urzęduje w miejscu siedziby zakładu pensyjnego t. j. w Wiedniu.

Organizacya ta musiałaby mieć ten skutek, że w sprawach dotyczących naszego kraju decydował by Zakład pensyjny względnie sąd polubowny, składający się w bardzo przeważającej większości z ludzi obcych, ze stosunkami naszego kraju zupełnie nieobeznanych a często nawet wprost dla naszego kraju nieprzychylnych. Przy tem jeszcze i zważyć należy, że w obec postanowienia o przymusie wyboru połowy członków Zakładu pensyjnego we Wiedniu stale zamieszkałych, z reszty 10 do 12 członków na nasz kraj zaledwie 2 przypadnie.

Właściwie więc na 20 do 24 członków tylko ci dwaj członkowie będą ze stosunkami kraju lepiej obeznanymi. Stanowić oni będą już liczebnie bardzo znikomą miejszość, liczyć się jednak należy jeszcze z faktem, że w obec bardzo znacznej odległości od Wiednia niejednokrotnie nawet przy najlepszej woli w posiedzeniach Zarządu nie będą mogli wziąść udziału.

Ta tedy centralistyczna organizacya mieści w sobie poważne niebezpieczeństwo dla kraju i uzasadnione obawy, że może ona stać się powodem, iż ustawa w zasadzie tak bardzo pożądana w wykonaniu nie przyniesie przynajmniej co do naszego kraju spodziewanych korzyści.

W interesie skutecznego i sprawiedliwego wykonania projektowanej ustawy, należy przeto żądać, ażeby zamiast jednego zakładu pensyjnego we Wiedniu utworzyć analogicznie do zakładów ubezpieczeń od wypadków kilka zakładów. Mniejsze kraje możnaby łączyć w grupy. W każdym razie dla Galicyi, ze względu na jej obszar i ludność tudzież odrębne od reszty krajów stosunki, potrzebny jest osobny Zakład pensyjny z siedzibą we Lwowie. Ustrój tego zakładu powinien być autonomiczny, gdyż tylko taki mógłby uzyskać powszechne zaufanie, pozostawałby jednak pod nadzorem rządu.

W szczególności należy dążyć do przekształcenia istniejącego w kraju „Galicyjskiego Towarzystwa wzajemnej pomocy urzędników prywatnych“ na wyżej wspomniany Zakład pensyjny, co ze względu na istniejącą w tem Towarzystwie organizacyę nie przedstawiałoby trudności. Przynajmniej jednak należy temu Towarzystwu względnie jego członkom zapewnić nabyte już prawa.

Skoro bowiem przymusowy zakład pensyjny wejdzie w życie, zostaną istniejące Towarzystwa pensyjne pozbawione przypływu nowych członków, gdy równocześnie liczba dawnych członków z porządku natury będzie się zmniejszać. Następstwem tego będzie zmniejszenie się dochodów i ciągle wzmagająca się trudność w wykonaniu zobowiązań względem członków.

Wobec tego komisya administracyjna zgadza się w zupełności na wnioski posła Andrzeja Potockiego i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wzywa c. k. Rząd:

1) aby przedłożony na posiedzeniu Izby posłów Rady Państwa dnia 21. maja 1901 projekt dotyczący obowiązkowego ubezpieczenia pensyjnego urzędników prywatnych zmienił, opierając go na krajowych autonomicznych związkach;
2) aby przygotował i przedstawił sposób zapewnienia członkom istniejących Towarzystw pensyjnych a w szczególności członkom „Galicyjskiego Towarzystwa wzajemnej pomocy urzędników prywatnych“ nabytych już praw przy tworzeniu projektowanych związków.

Przewodniczący:

Szeptycki.

Sprawozdawca:

Karatnicki.

L. s. 1522/1901.

We Lwowie dnia 2. lipca 1901.

Aleg. 180

Sprawozdanie

komisyi prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności Departamentu VI. za czas od 16. listopada 1899 do 15. listopada 1900 roku.

Wysoki Sejmie!

Czynności Dep. VI. w czasie od 16. listopada 1899, do tegoż dnia 1900 r. zmniejszyły się o 758 ekshibitów — biuro Departamentu, nie wykazuje żadnych zaległości.

Komisya zbadawszy poszczególne działy sprawozdania, czyni następne spostrzeżenia i wnioski:

W dziale spraw terytoryalnych.

Komisya już w roku zeszłym zaznaczyła, że c. k. Ministerstwo sprawiedliwości, nader opornie zachowuje się w ustanawianiu nowych sądów kolegialnych i powiatowych w kraju naszym — mimo swych własnych reskryptów z dnia 14. listopada 1896 i 12. stycznia 1897, mimo uchwały Wysokiego Sejmu z stycznia 1897 zgodnie z opinią obu c. k. sądów krajowych wyższych, uznających niezbędną potrzebę utworzenia całego szeregu sądów powiatowych i kolegialnych.

Z tych za niezbędnie uznanych otwarto jedynie z dniem 1. stycznia br. Sąd powiatowy w Zakliczynie, mimo że Najwyższem postanowieniem z dnia 18. września 1899, polecono utworzenie oprócz Zakliczyna także sądu obwodowego w Czortkowie i sądów powiatowych w Bołszowcach i Jabłonowie.

Na skutek rezolucyi Wysokiego Sejmu z 28. kwietnia 1900 r., otrzymał Wydział krajowy intymat reskryptu c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z dnia 8. maja br. l. 7958/901, według którego toż Ministerstwo, ku ubolewaniu swemu oznajmia, że nie było możności zarządzić kreowania, względnie aktywowania uznanych przez tożsamo Ministerstwo zgodnie z opinią Sejmu jako niezbędnych sądów obwodowych w Bochni, Czortkowie, Jarosławiu i Żółkwi, tudzież sądów powiatowych w Rudniku, Bołszowcach, Jabłonowie, Jagielnicy, Krasnej, Podkamieniu, Strzeliskach nowych, Uścierykach, Zawałowie, zasłaniając się trudnem położeniem finansowem państwa i odmową

c. k. ministra skarbu nawet co do sądów w Czortkowie, Bołszowcach i Jabłonowie, których otwarcie ces. rozp. z d. 18. września 1899, polecanem zostało. W reskrypcie rzeczonym przyrzeka wprawdzie pan minister sprawiedliwości, nalegać dalej na p. ministra skarbu o przyznanie potrzebnych kredytów przedewszystkiem na postawienie budynków w Czortkowie, Bołszowcach i Jabłonowie, oraz podjąć rokowania w sprawie utworzenia dalszych projektowanych sądów kolegialnych i powiatowych — nadmienić jednak wypada, że p. minister sprawiedliwości w reskrycie swym opuszcza zupełnie Sądy obwodowe w Nowym Targu i Mielcu, tudzież sądy powiatowe w Baranowie, Majdanie i Jezierzanach, tak jakoby takowe nie były wcale postanowione i istnieć nie miały. Nie odpowiada też c. k. Ministerstwo sprawiedliwości wcale na wezwanie przeniesienia c. k. sądu powiatowego w Slemieniu do Suchy, — przeniesienie tak ze wszech miar wskazane, chociaż w tym wypadku chyba pan minister skarbu nie decyduje, bo na przeniesienie takie prawie żadnych nie potrzeba kredytów.

Postępowania c. k. Rządu w tej sprawie nacechowane jest niewątpliwie chęcią zredukowania postanowionych już sądów kolegialnych i powiatowych — oraz przewlekania całej akcyi, nawet co do otwarcia tych sądów, które cesarskiem rozporządzeniem zatwierdzone zostały, a to wszystko z oczywistą szkodą dla ludności i należytego toku wymiaru sprawiedliwości.

Komisya sądzi, że sprawą tą zająć się powinna Reprezentacya kraju naszego w Wiedniu i proponuje ponowienie z naciskiem rezolucyi zeszłorocznej z oznaczeniem terminów otwarcia tych sądów.

Żandarmerya.

W kraju naszym zapewne częściej, jak w innych krajach monarchii zdarzają się wypadki użycia przez c. k. żandarmeryę broni przeciwko upornej ludności. Ostatniemi czasy zaszły jednak w krótkim przeciągu czasu trzy pożałowania godne wypadki, a mianowicie w Monastercu, Strzeliskach i Starem mieście, w których c. k. żandarmerya używszy broni palnej, pozbawiła życia kilku osób, a między temi ojców rodziny. Te właśnie wypadki budzą wątpliwość, czyli w danych razach użycie broni palnej przez c. k. żandarmeryę było koniecznem, czy też odnośne regulaminy o użyciu broni palnej przez c. k. żandarmeryę, nie zostały przekroczone?

Ponieważ odnośne śledztwa są w toku i okoliczności faktyczne, które użycie broni palnej spowodowały, wyjaśnione być muszą — przeto komisya nie mogąc przesądzać wyniku śledztw odnośnych — wstrzymuje się na razie od stawiania jakichkolwiekbądź wniosków.

Z zadowoleniem przyjmuje komisya fakt dokonany, że zniesionym został raz na zawsze obowiązek kraju sprawiania i utrzymywania sprzętów i mebli oficerskich i służbowych przy komendach c. k. żandarmeryi, w zamian za zrzeczenie się ryczałtu za to świadczenie wypłacanego, oraz zrzeczenie się własności tych mebli pościeli i sprzętów kosztem kraju już dotąd sprawionych, a niewielką przedstawiających wartość.

Pochwala też komisya uczynione przez Wydział krajowy, w ślad za Wydziałem krajowym Istryjskim przedstawienie c. k. Rządowi, aby Państwo wzięło na siebie ten tak wielce dla kraju uciążliwy obowiązek dostarczania kwater dla c. k. żandarmeryi, aby zaś kraj przyczyniał się do tych kosztów pewną stosunkowo kwotą pieniężną. C. k. żandarmerya jest instytucyą państwową, — państwo zatem i co do zakwaterowania posterunków, odpowiednie koszta ponosić powinno, zwłaszcza w kraju naszym, gdzie żandarmerya strzedz ma tak rozległy północny pas graniczny i ten ostatni argument przemawia więcej za Galicyą, jak za innemi krajami koronnemi.

Fundusz propinacyjny miast.

Funduusz ten wzrasta prawidłowo, a Wydział krajowy stara się o to, aby opłaty propinacyjne od szynkarzy należące się nie zalegały.

Sprawy szupasowe.

Komisya w zupełności podziela zapatrywanie Wydziału krajowego, że w bardzo licznych wypadkach szupasowanie osób do miejsca ich pobytu zastąpionem być może paszportem przymusowym (Zwangspass), przez co koszta szupasowania znacznie zostałyby zmniejszone. Tylko w razach uzasadnionej obawy, że osoba takim paszportem zaopatrzyć się mająca — nie uda się w miejsce przeznaczenia, lecz umknie — uzasadnionem jest szupasowanie pod strażą.

Wydział krajowy winien przeto sprawę tę prowadzić dalej, aż do skutku.

Sprawa „Morskiego Oka".

Spór graniczny między Galicyą i Węgrami ma być według ustawy z dnia 25. stycznia 1897 r. Nr. 32 Dzpp. rozstrzygnięty w drodze sądu polubownego. Ustawą tą upoważniony jest c. k. Rząd, a zatem i obowiązany uczynić wszystko, co należy, aby sąd polubowny, został ukonstytuowany, aby przystąpił do zbadania sprawy i wydania prawomocnego orzeczenia.

Wprawdzie sąd polubowny był już raz ustanowiony, lecz wskutek śmierci superarbitra i ciężkiej choroby arbitra po stronie węgierskiej, skład sądu musiał być zmieniony, — mimo to atoli sprawa ta postępuje nadzwyczaj powolnie, a nawet nie postępuje wcale — a sprawa to bardzo drażliwa, interesuje się nią cały kraj — utrzymując w niepewności stosunek prawny, który był już powodem krwawych starć i powodować łatwo może nowe gwałty, najazdy i pożary na terrytoryum spornem.

Komisya proponuje zatem silniejsze wezwanie c. k. Rządu, aby w sprawie tej działał energiczniej, albowiem przewlekanie jej, szkodzi powadze Rządu i rozgorycza ludność.

Sprawa wynagrodzenia za podwody.

Po czterokrotnych wezwaniach Wysokiego Sejmu, poczuło się nareszcie c. k. Ministerstwo obrony krajowej do obowiązku odpowiedzi, lecz odpowiedzi sprawę tę dalej jeszcze zwlekającej.

Prezydyum c. k. Namiestnictwa doniosło Wydziałowi krajowemu, że toż Ministerstwo obrony krajowej, do którego sprawa podwód należy, reskryptem z dnia 19. maja 1900 L. 12253/3063 II. b. oznajmiło, iż przygotowuje się projekt ustawy normującej na nowo sprawę podwód dla wojska. Wiadomo powszechnie, jak długo projekty takie bywają obrabiane i ile to czasu potrzeba, aby projekty, które się dopiero przygotowują, w ustawę zmienione zostały.

Komisya sądzi, że polepszenie wynagrodzenia, przy dobrej woli Rządu, nastąpić może bezzwłocznie w drodze administracyjnej i jest niezależnem od wydania ustawy normującej obowiązek dostarczania podwód.

Wynagrodzenie obecne $1^1/_2$ ct., czyli 3 halerze od konia i kilometra urąga wprost zasadzie słuszności i sprawiedliwości, nie jest ono w obec cen i wartości tegoczesnych wynagrodzeniem, lecz chyba jałmużną, a gdy nadto obowiązek ten trafia zwykle jednych i tych samych gospodarzy rolnych, jest krzywdą taką, że ją sam c. k. Rząd w interesie własnym jaknajspieszniej usunąć powinien.

I w tej zatem sprawie należy zdaniem komisyi ponowić rezolucye z lat poprzednich i wezwać c. k. Rząd do spełnienia obowiązku przez bezzwłoczne odpowiednie powiększenie wynagrodzenia w drodze administracyjnej.

Sprawy ustawodawstwa cywilnego i karnego.

Dodatnim rezultatem uchwały Wys. Sejmu z dnia 28. kwietnia 1900 r. jest zarządzenie c. k. Namiestnictwa z dnia 18. września l. 73368, polecające c. k. lekarzom powiatowym częstsze wykonywania rewizyj w zakładach wyrabiających i sprze-

dających środki żywności, trunki i napoje, oraz inne przedmioty użytkowe i przesełanie w razie podejrzenia fałszerstwa próbek do c. k. zakładu badania środków żywności w Krakowie, oraz przedkładania c. k. Namiestnictwu peryodycznych wykazów, dokonanych w powiecie rewizyj.

Jeśli polecenie to przez c. k. lekarzy powiatowych należycie wykonywanem będzie, natedy jest nadzieja, że fałszerstwa tego rodzaju dokonywane na szkodę ludności, zredukowane zostaną *ad minimum*.

W sprawach poczt i telegrafów.

Uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 5. maja 1900 r. zapadła na wniosek posła Dra Zolla, a wzywająca c. k. Rząd, aby zniżył opłaty za telegramy do Rosyi wysyłane, oraz aby zniósł zaprowadzony a nader uciążliwy tak dla publiczności jakoteż i dla c. k. urzędów telegraficznych obowiązek składania kaucyi przy nadawaniu telegramów do miejscowości, w których telegram ma być doręczonym przez posłańca, — nie doczekała się dotąd ze strony c. k. Rządu żadnej odpowiedzi.

Komisya sądzi, że rok czasu jest dostatecznym, aby wywołać odpowiedź w tej zresztą tak prostej sprawie i dlatego wnosi ponowienie rezolucyi.

Sprawy podatkowe i należytościowe (stemplowe).

W dziale tym poczynił Wydział krajowy wszystko, co należało, aby wykonać uchwały Wysokiego Sejmu.

1) C. k. Dyrekcya skarbu odpowiedzią z 3. maja br. l. 125 stwierdziła zasadniczo, że księgi uchwał rad gminnych jako takie, — nie podlegają opłacie należytości stemplowej.

2) Komisya najzupełniej podziela zdanie Wydziału krajowego, że kwit na pobraną przez gminę miasta Kęty, za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Biały, zapomogę 9.500 złr., wyasygnowaną przez c. k. Radę szkolną krajową z funduszu krajowego szkolnego, nie podlegał ostemplowaniu, ponieważ kwota ta jest zasiłkiem na cele publicznej oświaty i na zasadzie powołanych w sprawozdaniu ustaw rozporządzeń i poz. tar. 48 *c.* ustawy z 9. lutego 1850 Nr. 50 dz. p. p. od opłaty stemplowej jest wolną. Natomiast podlegał kwit przedsiębiorcy budowy szkoły w Kętach, któremu kwota 9500 złr. w. a. wypłaconą została, opłacie stemplowej według skali II. Słusznie zatem postąpił Wydział krajowy, odstępując sprawę tę c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu do rozpatrzenia i zadecydowania i ponadto sądzi komisya na wypadek, gdyby c. k. Dyrekcya skarbu podzielała zapatrywanie c. k. Rady szkolnej krajowej i zadecydowała, że kwity tego rodzaju mają być po dwa razy stemplowane — należy zwrócić się do c. k. Ministerstwa skarbu, albowiem nie chodzi tu o ten jeden przypadek, ale o bardzo wiele innych na przyszłość, a więc o rzecz zasadniczą.

Sprawy podatkowe i należytościowe.

Na uchwały Wys. Sejmu z dnia 5. maja 1900, wzywające c. k. Rząd, aby 1° na członków komisyi szacunkowych dla podatków osobistych mianował tylko ludzi niewątpliwie niezawisłych, a jak najmniej urzędników czynnych skarbowych, 2° aby stanowczo zabronił organom skarbowym agitowania i w ogóle mieszania się do wyboru rzeczonych komisyj, oraz, aby wybory przeprowadzał nie urzędnik skarbowy, ale urzędnik polityczny właściwego c. k. Starostwa — nie otrzymał Wydział dotąd żadnej odpowiedzi.

W obec zbliżających się wyborów do komisyj szacunkowych, komisya prawnicza wnosi ponowienie powyższych rezolucyj.

Sprawa osady poprawczej dla nieletnich chłopców

wlokąc się już lat 10, jest obecnie w tem stadyum, że plany i kosztorysy budynków na ten cel wznieść się mających, tudzież regulamin i statut od września 1899 r. znajdują się w c. k. Ministerstwie spraw wewnętrznych, a to celem uzyskania od c. k. skarbu państwa oświadczenia, w jakiej wysokości przyczynić się zechce do kosztów ufundowania i utrzymania osady poprawczej.

Ponieważ plany i kosztorysy już blisko dwa lata w Wiedniu spoczywają, sądzi komisya, że należy wezwać c. k. Rząd o przyspieszenie załatwienia tej sprawy.

Zapomogi i subwencye

z rubryk VI., VII. i XVII. budżetu krajowego rozdzielał Wydział krajowy stósownie do uchwał Wysokiego Sejmu i odpowiednio do rozmiaru klęsk i potrzeb ludności.

Krajowe opłaty konsumcyjne

przyniosły dochód preliminowany, egzekucya zaległości odbywa się prawidłowo; cała zaległość wynosi sumę 39.968 koron, w czem mieści się zaległość z roku 1897 w sumie 31.505 koron, spowodowana bankructwem Jakóba Korna w Żywcu, którą uważać należy za przepadłą.

Kończąc sprawozdanie — komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności Dep. VI. za czas od 16. listopada 1899 do 15. listopada 1900 r.

II. Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wzywa ponownie c. k. Rząd, aby w interesie ludności i należytego toku wymiaru sprawiedliwości z kreowaniem i otwarciem postanowionych już sądów kolegialnych i powiatowych i w kraju naszym działał w tym kierunku tak, jak w innych krajach koronnych, — w szczególe zaś, aby:

a) zarządził bezzwłoczne otwarcie sądu obwodowego w Czortkowie i sądów powiatowych w Bołszowcach i Jabłonowie, które już cesarskiem rozporządzeniem z dnia 18. września 1899 są ustanowione,

b) po myśli uchwał sejmowych z dnia 15. lutego 1897, 10. marca 1899 i 28. kwietnia 1900 roku poczynił jaknajspieszniej przygotowania do utworzenia sądów obwodowych w Biały, Bochni, Nowym Targu, Mielcu, Jarosławiu i Żółkwi, tudzież sądów powiatowych: w Baranowie, Majdanie, Rudniku, Jagielnicy, Jezierzanach, Krasnej, Podkamieniu, Strzeliskach nowych, Uścierykach i Zawałowie, tak, iżby corocznie przynajmniej jeden sąd obwodowy i dwa sądy powiatowe w życie wprowadzone być mogły,

c) bezzwłocznie przystąpił do przeniesienia siedziby c. k. sądu powiatowego w Ślemieniu do Suchy.

III. Sejm wzywa ponownie c. k. Rząd, aby stosownie do ustawy z dnia 25. stycznia 1897 Nr. 32 dz. p. p., mocą ktorej spór graniczny między Węgrami a Galicyą o „Morskie Oko“ rozstrzygniętym być ma przez sąd polubowny — spowodował jaknajspieszniejsze ukonstytuowanie się tegoż sądu polubownego, rozpoczęcie dochodzeń i wydanie orzeczenia.

IV. Sejm wzywa c. k. Rząd obecnie już po raz piąty, — aby nie czekając na ustawodawcze uregulowanie sprawy wynagrodzenia za dostarczane podwody na cele wojskowe i publiczne, które to ustawodawcze działanie dłuższego wymaga

czasu, — wobec jawnego rozgoryczenia ludności przystąpił bezzwłocznie w drodze administracyjnej do odpowiedniego podwyższenia tegoż wynagrodzenia i usunął nareszcie tę rażącą krzywdę, jaką ponosi ludność wiejska — z istotną ujmą powagi rządowej.

V. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby dał odpowiedź na wezwanie z d. 5. maja 1900, *a*) w przedmiocie obniżenia opłaty za telegramy wysełane do Rosyi i zrównanie jej z należytością, opłacaną za telegramy wysełane do Niemiec, *b*) w przedmiocie zniesienia zaprowadzonej kaucyi przy nadawaniu telegramów do takich miejscowości, w których telegram ma być doręczonym przez posłańca, — a zaprowadzenia natomiast stałej opłaty na posłańca.

VI. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby dał odpowiedź na uchwałę sejmową z dnia 5. maja 1900, wzywającą Go:

a) aby mianując w myśl §. 179 ust. z dnia 25. października 1896 l. 220 dz. p. p. członków komisyi do podatków osobistych, mianował tylko ludzi niewątpliwie niezawisłych, o ile możności jak najmniej czynnych urzędników skarbowych, —

b) aby stanowczo zabronił organom skarbowym agitowania i wogóle mieszania się do wyboru rzeczonych komisyj i aby takowe po myśli §. 183 powołanej ustawy przeprowadzał nie c. k. urzędnik skarbowy, lecz c. k. urzędnik polityczny właściwego Starostwa przy pomocy komisyi wyborczej, złożonej z 4 członków kontrybuentów.

VII. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby powziął decyzyę co do przyczynienia się z funduszów państwowych do kosztów ufundowania i utrzymywania osady poprawczej dla nieletnich chłopców.

Rezolucyą II. załatwionym zostaje wniosek posła Rudrofa L. s. 862 o wprowadzenie w życie sądu obwodowego w Czortkowie, zaś rezolucyą IV. petycyę gminy Chyrowa o podwyższenie wynagrodzenia za podwody.

Przewodniczący

Zoll.

Sprawozdawca

Klemensiewicz.

L. s. 2574/1901.

We Lwowie, 6. lipca 1901.

Aleg. 181

Sprawozdanie

komisyi budżetowej ze sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi kilku gmin o zniesienie prestacyi na płace nauczycieli.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 4 maja 1900 r. przekazał Wysoki Sejm petycye kilku gmin w przedmiocie zniżenia prestacyi szkolnych do zbadania w porozumieniu z c. k. Radą szkolną krajową i przedłożenia wniosków.

Wydział krajowy wykonał powyższą uchwałę sejmową, przedkładając Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie z dnia 8 marca 1901 r. L. W. 15716/901.

Po stwierdzeniu wyszczególnionego w sprawozdaniu Wydziału krajowego nadmiernego obciążenia tych gmin, które Wydział krajowy od dobrowolnych prestacyi zwolnił zatem, oraz wyjątkowej natury rzeczonych zwolnień wnosi komisya budżetowa zgodnie z wnioskami Wydziału krajowego.

Wys. Sejm raczy uchwalić:

1. Począwszy od 1 stycznia 1901 zniża się w drodze łaski dotychczas uiszczane prestacye na płace nauczycieli gminom: Kańczudze, powiatu przeworskiego, z kwoty 582 K 58 h na kwotę 480 K; Baryczce, powiatu strzyżowskiego z 26% do wysokości 12%; Nowemu Siołu, powiatu zbarazkiego, z 16% do wysokości 10%; Jachówce, powiatu myślenickiego, z 18% do wysokości 10%; Spryni wielkiej, powiatu samborskiego, z 19% do wysokości 10%; Podlipiu, powiatu dąbrowskiego, z 14% do wysokości 10%; gminie Pławo, powiatu mieleckiego, z 19% do wysokości 12%, a Jezierzance z 23% do wysokości 10% całej należytości podatków bezpośrednich wraz z dodatkami państwowymi, w tych gminach corocznie opłacanych.

2. Nad petycyami gmin Gusztyna, powiatu borszczowskiego i Kopyczyniec, powiatu husiatyńskiego, o obniżenie prestacyj, uiszczanych na płace nauczycieli, przechodzi się do porządku dziennego.

3. Sejm odseła do Wydziału krajowego do zbadania w porozumieniu z Radą szkolną krajową i zdania sprawy na przyszłej sesyi sejmowej następujące petycye:

L. 366 / 233 Gminy Myślenic o odpisanie zaległości na płacę nauczycieli i spowodowanie zmiany wysokości tego datku na przyszłość,

L. 888 / 690 Gminy miasta Limanowej o uwolnienie od płacenia dobrowolnie deklarowanejna płace nauczycieli rocznie 200 koron.

L. 90 / 36 Gminy miasteczka Mielec o odpisanie zaległych prestacyi szkolnych.

L. 70 / 36 Gminy miasta Sanoka o odpisanie zaległości na emeryturę nauczycieli szkółudowych.

Za przewodniczącego:

K. Badeni.

Sprawozdawca:

Kozłowski.

L. S. 2575/1901.

Lwów, 5 lipca 1901.

Aleg. 182

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej ze Sprawozdania dodatkowego Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi sejmowej gminy Cieszacin mały z Kisielowem o obniżenie dobrowolnej prestacyi na płacę nauczyciela 1 klasowej szkoły w Kisielowie L. W. 35252/901.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy przedłożył Komisyi budżetowej brevi manu następujące pismo z d. 31. maja 1901.

„Już po wydrukowaniu zbiorowego sprawozdania o petycyach gmin w przedmiocie zniżenia prestacyj szkolnych, nadesłała jeszcze Rada szkolna krajowa Wydziałowi krajowemu swą opinię co do petycyi gminy Cieszacin mały w Kisielowem powiatu Jarosławskiego.

O petycyi tej Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi dodatkowo następujące sprawozdanie:

Gmina Cieszacin mały z Kisielowem powiatu Jarosławskiego wniosła petycyę o zniżenie jej prestacyi, jaką na podstawie dobrowolnego zobowiązania uiszcza na płowę nauczyciela szkoły ludowej w Kisielowie. Na mocy dobrowolnego zobowiązania opłacała gmina Kisielów z Cieszacinem małym po koniec roku 1894. prestacyę szkolną w wysokości 300 kor. rocznie. Orzeczeniem reorganizacyjnem z dnia 24. grudnia 1894. l. 30.214. na podstawie art. 4. ustawy z 24. kwietnia 1894. N. 49. dz. u. kr. prestacyę powyższą obniżono o 3% podatków bezpośrednich. W ten sposób obniżoną prestacyę opłaca gmina od 1. stycznia 1895. w formie dodatków pieniężnych w wysokości 21% podatków.

Gdy wskutek powyższego obniżenia gmina nie doznała prawie żadnej ulgi, Wydział krajowy zgodnie z wnioskiem c. k. Rady szkolnej krajowej zaleca obniżenie w drodze łaski dotychczasowej prestacyi, wynoszącej 21% od wysokości 10% podatku“.

Na podstawie powyższych wywodów Komisya wnosi zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego.

Wysoki Sejm raczy uchwalić.

Gminie Cieszacin mały z Kisielowem powiatu Jarosławskiego obniża się począwszy od 1. stycznia 1900. prestacyę na płacę nauczyciela z 21% do wysokości 10% podatków.

Zastępca przewodniczącego:
K. Badeni.

Sprawozdawca:
Kozłowski.

L. s. 2576/1901.

We Lwowie dnia 6. lipca 1901.

Aleg. 183

Sprawozdanie

komisyi budżetowej ze Sprawozdania Wydzialu krajowego w przedmiocie petycyi gminy miasta Krakowa o uregulowanie prestacyi na płace nauczycieli za czas od roku 1883.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy przedłożył Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie z dnia 26. kwietnia 1901. 67882. z odstąpionej na mocy uchwały z dnia 4 maja 1900. Wydziałowi krajowemu petycyi Prezydenta miasta Krakowa o uregulowanie prestacyi na płace nauczycieli za lata 1883—91 do zbadania i przedłożenia stosownych wniosków na najbliższej sesyi sejmowej.

Z powodów wyszczególnionych w powyżej wymienionem sprawozdaniu Wydziału krajowego komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Gminie miasta Krakowa zezwala się na spłacenie należnej funduszowi szkolnemu krajowemu reszty prestacyi na płace nauczycielskie z lat 1883 do 1894 w kwocie 124.653 zł. 31 ct. a. w. w dwudziestu równych rocznych rocznych ratach, począwszy od roku 1900.

Sprawozdawca:
Kozłowski.

Zastępca przewodniczącego:
K. Badeni.

L. s. 2553.

Aleg. 184

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o zamknięciu rachunków funduszów krajowych budżetem objętych za rok 1899.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 18. grudnia 1900 przekazał Wysoki Sejm komisyi budżetowej, do zbadania i zdania sprawy zamknięcie rachunków funduszów krajowych za r. 1899. Zamknięcie to obejmuje:

1. Fundusze, budżetem objęte.
2. Fundusze samoistne, budżetem nie objęte.
3. Fundusz propinacyjny.

Sprawozdanie niniejsze komisyi budżetowej obejmuje pierwsze dwa z powyżej wymienionych udziałów — dział trzeci będzie przedmiotem osobnego sprawozdania.

Co do formy zamknięcia rachunków Wydział krajowy trzymał się ściśle uchwał Wysokiego Sejmu z d. 14. października 1878, 21. grudnia 1885 i z r. 1894, jak niemniej uwag komisyi budżetowej, w poprzednich sprawozdaniach zawartych.

Zamknięcie rachunkowe pierwszego działu, dzieli się na trzy części:

a) Pierwsza część obejmuje fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu,

b) druga, fundusze dotowane ze skarbu krajowego, mające swoje własne budżety, z których tylko wynik *netto*, jako zwyżka dochodów, albo jako niedobór do pokrycia, wchodzi w rubryki dochodów, względnie wydatków funduszu krajowego,

c) trzecia część obejmuje fundusze samoistne, dla których Sejm uchwala budżet wszakże bez obowiązku pokrywania niedoborów z funduszu krajowego.

I. Fundusz krajowy w ściślejszem znaczeniu.

Budżet krajowy na rok 1899, po raz ostatni w dawnej walucie austryackiej uchwalony — ustanowił ogół *wydatków* na 9,685.706 zł. — z czego 8,975.887 zł. wypada na wydatki zwyczajne zaś 709.810 zł. na nadzwyczajne. Ogół *dochodów* uchwalono w sumie 9,686.296 zł.—z czego 9,641.512 zł. w zwyczajnych a 44.784 zł. w nadzwyczajnych dochodach. Z porównania dochodów z wydatkami wynikała mała *nadwyżka* w kwocie 590 zł.

Rzeczywisty wynik zaś był następujący: Wydatki wynosiły 10,109.364 zł. — dochody 10,066.099 zł. — okazał się zatem niedobór budżetowy 43.265 zł., że zaś uchwalony budżet zamykał się nadwyżką 590 zł. przeto wynik od budżetu *mniej korzystny* wynosi 43.855 zł.

Z porównania rzeczywistych wyników z kwotami preliminowanemi, okazuje się, iż wydatki rzeczywiste były od preliminowanych większe o 423.658 zł., zaś dochody rzeczywiste od preliminowanych wyższe o 379.803 zł, a porównanie tych dwóch kwot daje powyższą cyfrę wyniku bardziej niekorzystniejszego 43.855 zł.

Gdy jednak z rubr. XIV. poz. 217a) wydano na umorzenie dawnych długów kwotę 16.868 zł. po nad budżet — przeto powyższy wynik bardziej niekorzystny redukuje się do kwoty 26.987 zł.

W porównaniu z zamknięciem rachunków za rok 1898, okazuje się, że wydatki rzeczywiste były w r. 1899 wyższe o 644.635 zł. dochody rzeczywiste wyższe o 343.407 zł. zatem wynik gorszy o 301.228 zł.

Rok 1898 zamknięto zwyżką rachunkową 257.963 zł., rok 1899 niedoborem 43.265 zł., a suma tych dwóch cyfr daje powyższy gorszy wynik 301.228 zł.

Różnice pomiędzy budżetem a rzeczywistym wynikiem w wydatkach i dochodach poszczególnych rubryk i pozycyj uzasadnia Wydział krajowy w wyjaśnieniach dodanych do każdej rubryki zamknięcia. Komisya budżetowa sprawdzała powody tych różnic — mając przy tem zawsze na uwadze, że przenoszenie kwot preliminowanych na wydatki zwyczajne w jednych rubrykach i pozycyach dla pokrycia przekroczenia w innych rubrykach i pozycyach, jest dopuszczalne tylko co do tych wyjątkowych wypadków, które w uchwale skarbowej na r. 1898 wyraźnie są wyszczególnione.

Wydatki:

Wydatki *zwyczajne* preliminowane na kwotę 8,975.387 zł. wyniosły rzeczywiście 9,402.460 zł. 40 ct. były zatem *wyższe* o 427.073 zł. 40 ct. *nadzwyczajne* preliminowane na 710.319 zł. wyniosły 706.903 zł. 15 ct. były zatem *niższe* o 3416 zł. 85 ct. a ogół wydatków wyższy od budżetowanych okrągło o 423.658 zł.

Wyższe wydatki, czyli *przekroczenie* budżetu wykazują rubryki I, III, IV, VII, VIII, IX, X, XI, XV i XVII — niższe wydatki, czyli *zaoszczędzenie*, rubryki II, V. XII, XIII, XIV i XVI. W rubryce VI wydatek był ściśle zgodny z preliminarzem.

Uzasadnienie różnic zaczynamy od rubryk wykazujących zaoszczędzenie.

W rubryce II „koszta zarządu“ wydano mniej o 924 zł. W poszczególnych jednak pozycyach tej rubryki różnice są znacznie większe. Wydano mniej, na płace, urzędników, i woźnych o 3.807 zł. z powodu interkalaryów, na dyurnistów mniej

o 1338. zł. w miarę rzeczywistej potrzeby, na zasługi, emolumenta, remuneracye, dary z łaski i pokrycie połowy należytości stemplowych od dekretów nominacyjnych, mniej o 1.576 zł. — na administracyę dochodów z krajowych opłat konsumcyjnych mniej o 1.291 zł. na zaliczki na płace urzędników w nadzwyczajnych mniej o 200 zł. Suma zaoszczędzeń wynosi 8212 zł. Natomiast przekroczono wydatki na koszta podróży i dyety o 4560 zł. — co jest uzasadnione odbytemi w r. 1899 licznemi ankietami i komisyami, jak w sprawach prestacyj szkolnych, rybactwa, zakupna zamku na Wawelu, przedewszystkiem zaś lustracyę dóbr fundacyi śp. St. hr. Skarbka, wykonaną na skutek uchwały Wys. Sejmu. Ta jedna lustracya kosztowała około 3000 zł. W pozycyi 29 „pensye i zaopatrzenia", jest wydatek wyższy o 427 zł. z powodu zaszłych w ciągu roku wypadków śmierci, pociągających za sobą wypłatę nowych pensyj i kwartałów pośmiertnych. Na potrzeby kancelaryjne wydatek większy o 421 zł — wedle potrzeby. Wreszcie na koszta utrzymania gmachu sejmowego wydano o 1880 zł. więcej z powodu sprawienia nowego dywanu na salę sejmową i częściowego odnowienia fasady gmachu — tudzież z powodu większego o 600 zł. wydatku na stacyę elektryczną, znajdującego zupełne pokrycie w zwiększonym o 1033 zł. dochodzie stacyi elektrycznej.

Gdy zaoszczędzenia wynosiły 8 212 zł. a przekroczenia 7288 zł. przeto w całej rubryce jest wydatek mniejszy o 924 zł.

W rubryce V „wydatki sanitarne" wydano mniej o 5090 zł. a mianowicie na lekarstwa dla epidemicznie chorych, wedle potrzeby o 427 zł. mniej zaś na okręgi lekarskie mniej o 4.663 zł. z powodu, iż w r. 1899 nie obsadzono wszystkich tych posad lekarzy okręgowych, na które preliminowano wydatek.

W rubryce XII „wydatki na szupaśnictwo" wydano o 3.734 zł. mniej według rzeczywistej potrzeby.

W rubryce XIII. „budowy wodne i melioracye" jest ogółem wydatek mniejszy o 1.026 zł. Rubryka ta dzieli się na:

a) biuro melioracyjne i studya przygotowawcze — i

b) wykonanie budowli wodnych.

Zaoszczędzenie całe 1.206 zł. wypada na dział pierwszy — a powstało głównie w płacach personalu z powodu interkalaryów o 2.426 zł, mniej — i zasiłku na utrzymanie gal. oddziału państwowego biura hydrograficznego, na co według obliczeń rządu wypadło na ten rok o 1.704 zł. mniej, niż preliminowano. Zwiększone w innych pozycyach wydatki znajdują zupełne uzasadnienie w istotnej potrzebie.

W drugim dziale „wykonanie budowli wodnych" wydatki rzeczywiste nie różnią się od preliminarza — gdyż preliminowane kwoty albo zostały rzeczywiście na zmierzone roboty wydatkowane, albo też z mocą uchwał sejmowych z d. 7 lutego 1895. i 10 lutego 1898 zostały przeniesione na rachunek roku 1900.

W rubryce XIV. „umarzanie pożyczek" wydano o 1.408 zł. mniej. Są jednak w poszczególnych pozycyach znaczniejsze różnice Na pokrycie niedoboru funduszu pożyczki krajowej z r. 1883, wydano o 2.114 zł. więcej z powodu zgłoszonych do wypłaty dawniej wylosowanych a nie zrealizowanych przez strony obligacyj; dalej w poz. 216 a) wydano 187 zł. na odsetki od chwilowych pożyczek. Największą zaś różnicę czyni pozycya 217 a) „na spłatę dawniejszych długów krajowych" 16.868 złr. Powstała ona stąd iż po wypowiedzeniu wszystkich dawnych pożyczek krajowych i spłaceniu ich po kenwersyi z r 1893. — pozostały jeszcze niezgłoszone przez strony restanty. Wypłacono z tego tytułu w r. 1899 — na rachunek pożyczki z r. 1883. 4.500 zł. w kapitale — pożyczki r. 1884. 100 zł. — z r. 1885. także 100 zł. i z r. 1891. 11.300 zł. — razem 16.000 zł. a prócz tego 868 zł. na zgłoszone do wypłaty kupony. Z końcem r. 1899 zostało niezgłoszonych dotąd obligów pożyczki z r. 1883: 4.400 zł. — i pożyczki z r. 1891: 37.400 zł. Mniejsze zaś od preliminarza wydatki były: w poz. 208 pożyczka na krycie szpitala Sióstr Miłosierdzia we Lwowie o 80 zł. mniej — w poz, 215. na pożyczkę z r. 1893. o 16.151 zł. mniej, z powodu iż nie wszystkie wylosowane obligacye zostały do spłaty zgłoszone — wreszcie w poz. 216 na spłatę restantów byłych funduszów

indemnizacyjnych o 4.346 zł. mniej od preliminarza. według dokonanych zgłoszeń do spłaty. Restantów tych pozostało z końcem r, 1899. jeszcze na 44.730 zł. kupony zaś są już wszystkie albo spłacone albo jako zadawnione odpisane. Odpisy kuponów zadawnionych wynosiły ogółem 305.842 zł.

W rubryce XVI. „na podnisienie rękodzielnictwa i przemysłu“ — wydano o 13.381 zł. mniej a mianowicie w dziale szkół przemysłowych o 6.929 zł. mniej — w dziale zasiłków o 7.692 zł. mniej — i wydatkach komisyi przemysłowej o 93 zł. mniej, Natomiast w dziale III. na ogólne cele szkolnictwa przemysłowego wydane o 1.333 zł. więcej. Ze szczegołów podnieść należy, iż Wydział krajowy korzystał z prawa virement między poz. 396 b) na stypendya przemysłowe — a poz. 403 na bezzwrotne zasiłki na cele przemysłowe i całe przekroczenie w stypendyach, wynoszą ce 7.661 zł, — pokrył z zaoszczędzenia w zasiłkach wynoszącego 7692 zł Co do innych różnic w licznych pozycyach tej rubryki — komisya budżetowa nie może pominąć uwagi, że gdy w pozycyi na koszta inspekcyi i nadzoru szkół przemysłowych, preliminowanej na 3000 zł. zaoszczędzono 1947 zł. więc 64.9%-to zachodzi obawa, iż tak znaczne zaoszczędzenie zdaje się świadczyć o bardzo zmniejszonej czynności inspekcyjnej, co nie może być bez szkody dla tych szkół.

Suma mniejszych wydatków wynosi 25.743 zł.

Większe zaś wydatki były w rubrykach:

W rubryce I. „koszta reprzcentacyi kraju“ więcej o 3.655 zł. — a mianowicie w dziale I. „Sejm krajowy“ więcej o 3.544 złr. z powodu konieczności podwójnego zarachowania kosztów podróży posłów, w lutym i grudniu 1899. — zaś w dziale II. „Wydział krajowy“ o 889 zł. mniej, z powodu *intercalare.*

W rubryce III. „koszta leczenia“ widzimy znowu znaczne przekroczenie, bo o 195.362 zł. Zamiast preliminowanych 995.000 zł. wydano rzeczywiście 1,190.362 zł. Powody tego przekroczenia są te same, jak w latach poprzednich: podwyższenie taks leczenia w wielu szpitalach zakrajowych — otwarcie nowego szpitala w kraju (Husiatyn) — udzielenie znaczniejszych zaliczek zwrotnych szpitalom prowincyonalnym na budowę i rekonstrukcyę i znaczny wzrost dni leczenia. Wzięto bowiem przy uchwalaniu budżetu na rok 1899 za podstawę ilość dni leczenia z r. 1897 t. j 1,351.659 dni — a zapłacono faktycznie za 1,684.614 dni, więc o 332.955 dni więcej.

Przekroczenie to jednak znajduje częściowo pokrycie w zwiększonych dochodach tych rubryk, które ze szpitalami w bezpośrednim są związku — jak nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych (rubr. IV. poz. 12 i 14 doch.) i zwroty kosztów leczenia z lat ubiegłych (rubr. V. poz, 17 i 18 doch.). Te zwyżki wynoszą razem 52.851 zł. — a potrąciwszy od tego przekroczenia w rubr. XI. wydatków na zakłady dotowane w kwocie 6.056 zł. — pozostaje kwota 46.795 zł., która częściowo pokrywa powyżej wykazane przekroczenie rubryki III. tak, iż zostaje 148.567 zł. jako właściwe przekroczenie.

W rubryce IV. „koszta szczepienia“ drobne przekroczenie o 643 zł. na koszta podróży i dyety dla lekarzy, szczepiących ospę — według rachunków, nadesłanych przez c. k. Namiestnictwo. Na utrzymanie i odświeżanie krowianki wydano ściśle we dług preliminarza 12.000 zł.

W rubryce VII. „wydatki na cele wykształcenia i oświaty“ wydano więcej o 127.253 zł. Całe to przekroczenie spowodowane jest większym, niż preliminowano, niedoborem funduszu szkolnego krajowego, który zamiast preliminowanych 2,423.092 zł. wynosił 2,585.864 zł., o 162.773 zł. więcej. Natomiast niedobór funduszu emerytalnego wyniósł zamiast preliminowanych 243.342 zł. tylko 209.474 zł. czyli o 33.868 zł. mniej. Uzasadnienie tych różnic podaje komisya poniżej przy omówieniu zamknięć obu tych funduszów. Prócz tego były wydatki mniejsze w pozycyi 60 „wynagrodzenie dla członków Rady szkolnej krajowej“ wskutek *intercalare* o 1.100 zł. — w poz. 61 na Zakład

głuchoniemych we Lwowie w wydatku na amortyzacyę pożyczki, na budowę drugiego piętra - przyszła bowiem w tym roku do spłaty tylko wstępna rata 448 zł., zamiast preliminowanych 1.000 zł. — więc o 552 zł. mniej. Ogółem zatem wynosiły przekroczenia 162.773 zł. — wydatki mniejsze 35.520 zł., zatem wydatek wyższy 127.253 zł. Niezużyte kredyty 750 zł. w poz. 72 a) na nagrody za najlepsze utwory sceniczne ruskie i poz. 84 a) 1.500 zł. na polskie podręczniki dla szkół średnich, zostały przeniesione na rachunek r. 1900.

W rubryce VIII. „utrzymanie pomników historycznych“ wydano 1.918 zł. więcej na adaptacyę zamku w Olesku na pomieszczenie kursu rolniczego.

W rubryce IX. „kwaterunkowe żandarmeryi“ wydatek był o 11.556 zł. wyższy, wynosił bowiem 247.758 zł, zamiast preliminowanych 236.202 zł. Największa różnica jest — jak zwykle — w pozycyi „na koszta kwaterunkowe“ o 8.458 zł. więcej — na podstawie rachunków, przez komendę Żandarmeryi przedłożonych — dalej na urządzenie nowych koszar o 1.743 zł. więcej z powodu utworzenia 20 nowych i rozszerzenie 26 istniejących posterunków — dalej na gmach żandarmeryi we Lwowie o 450 zł. więcej z powodu nieprelimnowanego wydatku na zaprowadzenie prądu elektrycznego — wreszcie na dalsze koszta dobudowania skrzydła do gmachu żandarmeryi o 905 zł. więcej z powodu wypłaty reszty należytości na wodociągi, motor elektryczny i t. p. W wyjaśnieniach do tej rubryki podaje Wydział krajowy zestawienie kosztów budowy nowego skrzydła. Na budowę tę przyzwolił Wys. Sejm zaciągnąć pożyczkę hipoteczną w kwocie 100.000 zł. Budowa kosztowała 108.314 zł. 63 ct., że zaś z pożyczki zaciągniętej w Banku krajowym uzyskano 98.500 zł, — przeto z bieżących budżetów pokryto całą resztę w kwocie 9.814 zł.

W rubryce X. „wydatki na komuwikacye“ wydano ogółem o 32 559 zł. więcej z czego wypada w dziale I *drogi* o 28.760 złr. więcej w dziale II. *„koleje żelazne“* o 3.799 złr. więcej. W pierwszym dziale preliminowano w zwyczajnych wydatkach 1,135.163 zł. a wydano 1,167.820 złr. o 32.657 zł. więcej — w nadzwyczajnych preliminowano 80.250 złr. wydano tylko 76 353 złr. o 3.897 złr. mniej — z czego wynika ogólny wyższy wydatek o 28.760 zł. Różnica jest w wydatkach na zarząd o 6732 zł. mniej, na rekonstrukcye dróg krajowych o 3897 zł mniej na zwyczajną konserwacyę o 2.617 zł. mniej, natomiast na koszta warsztatów wyrobów betonowych dla konserwacyi dróg 7598 zł. więcej. Na zasiłki bezwrotne dla dróg powiatowych i gminnych zamiast preliminowanych 460.000 zł. wydano 504.035 zł. — czyli o 44.035 zł. więcej. W wydatkach na myta jest małe zaoszczędzenie o 228 zł. — zaś w wydatku na zaopatrzenia emerytów, wdów i sierót wydatek wyższy o 806 zł.

W dziale II. *„na koleje“* preliminowano w zwyczajnych 42.140 zł. wydano 47.966 zł. — o 5.826 zł. więcej — w nadzwyczajnych preliminowano 397.400 zł. — wydano 395.373 zł. — o 2027 zł. mniej — ogółem zatem więcej o 3.799 zł. Różnice nieznaczne są spowodowane interkalaryami z jednej a konieczną potrzebą większych wydatków komisyjnych z powodu budowy kolej z drugiej strony. Wydatek wyższy znajduje pokrycie w zrotach od Towarzystw kolejowych.

Ogólne przekroczenie w rubryce X w obu jej działach, wynoszące 32.559 zł. znajduje prawie całkowite pokrycie w dochodach tej rubryki (por. rubr. III. dochodów fund. kraj.) które wynosiły 31.362 zł. więcej, niż preliminowano.

W rubryce XI, „dotacye dla zakładów krajowych“ wydano 44.624 zł. w miejsce preliminowanych 38.246 zł. — więc o 6.377 zł. więcej — na podstawie szczegółowych zamknięć tych rachunków, o których poniżej będzie mowa.

W rubryce XV „na cele rolnictwa i górnictwa“ preliminowano w zwyczajnych 546.333 zł. wydano 549.676 zł. — o 3.343 zł. więcej — w nadzwyczajnych preliminowano 90.404 zł wydano 90.909 zł. — o 505 zł. więcej, raz m przeto w tej rubryce o 3848 zł. więcej. Różnice obejmują bardzo liczne pozycye tej rubryki. Największe różnice tak w kierunku oszczędzeń jak i przekroczeń znajdujemy w wydatkach na szkoły rolnicze, w których poniżej przy zamknięciach tych szkół będzie mowa. Z innych pozycyi zauważyć należy że zwiększone wydatki w pozycyi 264 subwencya Tow.

uprawy tytoniu o 1000 zł. — 265 c) na utrzymanie kursów mleczarskich o 600 zł. 271 na dalsze próby i doświadczenia z tępieniem myszy polnych o 4000 zł. i 284 na utrzymanie szkoły górniczej i wiertniczej w Borysławiu 500 zł — znajdują zupełne pokrycie w uzyskanych w tych samych kwotach subwencyach rządowych.

W rubryce XVII. „rozmaite wydatki" wydano o 67.167 zł. więcej. W wydatkach preliminowanych wydano o 1.411 mniej — natomiast uczyniono nieprelimiowany wydatek 68.578 zł. na zakupno placu pod budowę nowego skrzydła gmachu sejmowego, a to na podstawie uchwały Wys. Sejmu z dnia 11 kwietnia 1900 roku Wydatek ten znajduje zupełne pokrycie w dochodzie, uzyskanym ze sprzedaży gruntu na Szumanówce za 38.000 zł. i publicznego składu we Lwowie za 198.000 zł.

Dochody:

Dochody preliminowane w sumie 9,686.296 zł — pobrano 10,066.099 zł. — czyli o 379 803 zł. więcej.

Niższe dochody były w rubrykach dochodów II, VII i XIV, — wyższe zaś w rubr. III. IV, V, VI. VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XV, XVI i XVII.

Rubryka I. „pozostałość z rachunków z lat ubiegłych" nie może przedstawiać różnicy z preliminarzem, bo jest tylko wynikłością ostatniego zamknięcia rachunków, Wynosiła w r. 1899 za rok 1897 kwotę 940.174 zł.

Rubryka II. „odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych" preliminowano na 5.000 zł. nie przyniosła żadnego dochodu, ponieważ wydatek na odsetki od chwilowych pożyczek był wyższy o 187 zł. (patrz rubr. XIV wydatków) od odsetek lokacyi.

Rubryka VII, dochody szkoły gospodarstwa lasowego" niższe o 239 zł. od preliminarza według osobnego zamknięcia tej szkoły, o którem mowa będzie niżej.

Rubryka XIV. „dochód ze zwrotu wydatków szupasowych" dała o 1,113 zł. mniej od preliminarza — z powodu zaległości, o które Wydział krajowy urguje.

Większe zaś dochody wykazują rubryki:

Rubr. III. „Dochody z dróg i kolei" wykazuje dochody wyższe o 36.574 zł. niższe o 5.212 zł. w rezultacie zatem wyższe o 31.362 zł. Główne różnice są: o 8.418 zł. więcej wpływów z zaległych należytości lat ubiegłych z rozmaitych tytułów w grzywnach i odsetkach zwłoki, dochód wyższy o 826 zł. w subwencyach ze skarbu państwa dochód wyższy o 18.000 zł. a mianowicie na drogę Zembrzyce—Biertowice niepreliminowana subwencya 3.000 zł. na drogę Jaworów—Niemirów—Rawa również niepreliminowana subwencya 20.000 zł. natomiast uzyskano na budowę drogi Majdan—Rozwadów o 5.000 zł. mniej, niż preliminowano.

Zwroty wydatków, zaliczkowo na rzecz towarzystw kolei lokalnych czynionych, przyniosły o 4.230 złr. dochodu więcej. Natomiast mniejszy o 212 złr. był dochód z opłaty za rurociąg naftowy w rowie drogi krajowej, ponieważ naftowe Towarzystwo magazynowe usunęło rurociąg nu przestrzeni 7 klm.

Rubr. IV. „nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych" dała o 43.189 zł. więcej, niż preliminowano, według specyalnych zamknięć tych zakładów.

Rubr. V. „zwroty zaliczek o 12.607 więcej, niż preliminowano, na co składa się zwrot zaliczek od szpitali powszechnych z rachunków kwartalnych o 9.435 zł. nad preliminarz — i zwroty od stron rozmaitych ze spraw drogowych, o 3.796 zł. nad preliminarz.

Rubr. VI. „zwroty pożyczek" o 3.281 zł. więcej dochodu, niż preliminowano, w czem głównie 3.337 zł. niepreliminowanego dochodu ze zwrotu bezprocentowych pożyczek, udzielonych Wydziałom powiatowym w r. 1890 dla ludności, dotkniętej nieurodzajem w r. 1889. Z pożyczek tych udzielonych w łącznej sumie 200.000 zł. zalega z końcem r. 1899 już tylko 4.620 zł.

Rubr. VIII. „dochody krajowych szkół rolniczych i folwarku w Dublanach" dała 11 197 a wyższego dochodu nad preliminarz — *rubr: IX. „dochody szkoły i folwarku w Czernichowie"* o 336 zł. więcej — *i „rubr. X. „dochody innych szkół rolniczych"* o 9.516 zł. więcej, według specyalnych zamknięć tych zakładów, o których niżej będzie mowa.

Rubr. XI. „zwroty za sprawdzanie rachunków aptekarskich" wykazuje drobną różnicę 10 zł. ponad preliminarz.

Rnbr. XII. „z pozostałości z funduszu zapomogi z r. 1866" wpłynęło o 150 zł. więcej niż preliminowano, ze zwrotu pożyczek, udzielonych Wydziałom powiatowym.

Rubr. XIII. „dochody z kwaterunku żandarmeryi" dała 1.491 zł. nad preliminarz — według rachunków komendy żandarmeryi.

Rubr. XV. „dochody krajowych składów publicznych w Krakowie" o 375 zł. więcej, według specyalnego zamknięcia rachunków,

Rubr. XVI. „dochód z krajowych opłat konsumcyjnych" — preliminowana na 810.000 zł. przyniosła 829.081 zł. więc o 19.081 zł. więcej — po części z powodu zrealizowania zaległości w kwocie 6.362 zł. — po części z powodu zawarcia korzystniejszych kontraktów.

Rubr. XVII. „rozmaite dochody". Na preliminowaną w tej rubryce kwotę 668.191 zł. — wpłynęło 656.764 zł. — więc o 11.427 zł. mniej — natomiast wpłynęło niepreliminowanych 75.567 zł. — został zatem wynik korzystniejszy tej rubryki o 64.140 zł. Ważniejsze różnice są: Bonifikacyi ze skarbu państwa za zrzeczenie się poboru dodatku krajowego do podatku osobisto dochodowego, wpłynęło 361.785 zł. zamiast preliminowanych 366.223 zł. — więc o 4.438 zł. mniej. Na poczet dochodów byłych funduszów indemnizacyjnych wpłynęło o 20.999 zł mniej, niż preliminowano, a to w dochodzie z zaległych dodatków indemnizacyjnych. Na poczet datków, deklarowanych przez Wydziały powiatowe na wykupno gruntów pod kolej transerwalną wpłynęło o 1.552 zł. mniej. Natomiast ważniejsze pozycye zwiększonych dochodów są: subwencye ze skarbu państwa na różne cele rolnicze, o 4 750 zł. więcej — ze sprzedaży kart myśliwskich zamiast preliminowanych 5.000 zł. wpłynęło 12.918 zł. — o 7.918 zł. więcej — dochód ze stacyi elektrycznej w gmachu sejmowym o 1.033 zł. więcej — z wkładek emerytalnych od płac urzędników krajowych o 905 zł. więcej — ze sprzedaży książek i druków o 911 zł. więcej i inne mniejsze.

Dochodów w budżecie nieprzewidzianych było 75.567 — w czem najważniejsza pozycya 68.578 zł jako część dochodu ze sprzedaży nieruchomości, przeznaczona na zakupno gruntu pod budowę nowego skrzydła w gmachu sejmowym. Resztę tego dochodu, w kwocie 152.583 zł. przeniesiono zgodnie z uchwałą W. Sejmu z 11. kwietnia 1900 na rachunek budżetu r. 1900.

W rubr. XVIII. „dodatki do podatków" — preliminowano na r. 1899 dochodu 6,655.394 zł wpłyęło rzeczywiście 6,844,814 zł. zatem więcej o 189.420 zł. Jest to

wynik ostrożnego obliczania wydatności centa dodatku krajowego, która wyniosła w r. 1899 w Galicyi wschodniej i zachodniej 105.777 zł. zamiast preliminowanych 102,850 zł. — a w W. Ks. Krakowskiem 7.353 zł. — zamiast preliminowanych 7.150 zł. — ogółem zatem 113.130 zł. — zamiast preliminowanych 110.000 zł.

Dla lepszego rozjaśnienia tego obrazu gospodarki krajowej, Komisya budżetowa — jak co roku — zestawia poniżej wynik cyfrowy poszczególnych działów tej gospodarki tak. iż w każdym dziale uwzględnione są dochody własne tegoż działu i stąd wyprowadzony *netto* wydatek. Działy te są zestawione nie według rubryk i pozycyj budżetu, ale według samej istoty rzeczy, t. j według administracyjnego, ekonomicznego czy społecznego *celu* każdego wydatku.

Wynik tego zestawienia jest następujący:

			wynikłość w r. 1899.	wynikłość w r. 1898.
I. Na reprezentacyę i zarząd:				
wydatki brutto . . .	473.172			
od tego dochody . .	31.822			
czysty wydatek . . .		441.350		
w stosunku do ogółu czyst. wydatku . . .			4·8%	5.36%
II. Na cele zdrowotne:				
wydatki brutto . . .	1,360.821			
od tego dochody . .	100.463			
czysty wydatek . . .		1,260.358		
w stosunku do ogółu czyst. wydatku . .			13 7%	14·55%
III. Na cele oświaty:				
wydatki brutto . . .		3,056.340		
w stosunku do ogółu czyst. wydatku . . .			33.4%	33·98%
IV. Na komunikacyę:				
wydatki brutto . . .	1,687.512			
od tego dochody . .	318.570			
czysty wydatek . . .		1,368.942		
w stosunku do ogółu czyst. wydatku . . .			14·9%	14.43%
Do przeniesienia .		6,126.990	66·8%	67·32%

Z przeniesienia .	6,126.990	66·8%	67·32%

			wynikłość w r. 1899	wynikłość w r. 1898
V. Na melioracye:				
wydatki brutto . . .	584.921			
od tego dochody . .	10.052			
czysty wydatek . . .		574.869		
w stosunku do ogółu czyst. wydatku . . .			6·2%	6·15%
VI. Na rolnictwo i górnictwo:				
wydatki brutto . . .	630.993			
od tego dochody . .	209.606			
czysty wydatek . . .		421.387		
w stosunku do ogółu czyst. wydatku . . .			4·6%	4·38%
VII. Na przemysł.				
wydatki brutto . . .	212.333			
od tego dochody . . .	1.710			
czysty wydatek		210.623		
w stosunku do ogółu czyst wydatku . . .			2·3%	2·12%
VIII. Na bezpieczeństwo.				
wydatki brutto . . .	325·854			
od tego dochody . . .	104.833			
czysty wydatek		221.021		
w stosunku do ogółu czyst. wydatku . .			2·4%	2·32%
IX. Odsetki i spłata długów.				
wydatki brutto . . .	1,539.392			
od tego dochody . . .	27.572			
czysty wydatek		1,511.820		
w stosunku do ogółu czyst. wydatku . .			16·4%	17·23%
Do przeniesienia		9,066.710	98·7%	99·52%

Z przeniesienia . . .	9,066.710	98·7%	99·52%

X. *Na cele dobroczynne i rozmaite.*

wydatki brutto . . .	77.766		
od tego dochody . . .	4.120		
czysty wydatek	73.646		
w stosunku do ogółu czystego wydatku . .		1·3%	0·48%
w stosunku do ogółu czystego wydatku .	9,140.356	100·—%	100·- %

Wydatki wynoszą j. n. . . . . . 9,140.356 zł.

Na pokrycie tej kwoty miał fund. kraj. do dyspozycyi:

pozostałość z roku 1897 . .	940.175 zł.	
opłaty konsumcyjne	827.372 „	
dodatki do podatków	6,844.814 „	
bonifikacya za zrzeczenie się poboru dodatku od podatku osobisto-dochodowego	361.785 „	
bonifikacya z fund. propinacyjnego .	110.027 „	
Dochód z kart myśliwskich . . .	12.918 „	9,097.091 „

Z porównania okazuje się niedobór **43.265 zł.**

pokryty pożyczką z fund. uposażenia kasy krajowej.

Jako alegaty do zamknięcia rachunków funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu, dołącza Wydział krajowy szczegółowe zamknięcia rachunków:

1. szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie;

2. do 8. szkół i zakładów rolniczych w Dublanach i folwarku tamtejszego:

9. i 10. szkoły i folwarku w Czernichowie;

11. do 15. niższych szkół rolniczych w Horodence, Jagielnicy, Kobiernicach, Bereźnicy i Suchodole;

16. szkoły ogrodniczej w Tarnowie;

17. krajowego składu publicznego w Krakowie.

Wyniki **korzystniejsze** od budżetu wykazują:

Szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie o 1.140 zł.,

Szkoła wyższa rolnicza w Dublanach o 1.529 zł. — w zwyczajnym budżecie o 1.856 zł. korzystniej, w nadzwyczajnym o 327 zł. niekorzystniej.

Szkoła niższa rolnicza w Dublanach o 317 zł.

Szkoła gorzelnicza w Dublanach o 226 zł.

Gorzelnia w Dublanach o 2.358 zł.

Stacya kontrolna i doświadczalna w Dublanach o 114 zł

Szkoła średnia rolnicza w Czernichowie o 2.457 zł.

Szkoła niższa rolnicza w Horodence o 460 zł.

Szkoła ogrodnicza w Tarnowie o 916 zł.

Zaś wyniki **niekorzystniejsze** wykazują:

Folwark w Dublanach o 4.421 zł — głównie w wydatkach na gospodarstwo, usprawiedliwionych droższą robocizną — i obfitszą karmą krów. Folwark wykazuje 6.252 zł. niedoboru, który został pokryty z funduszu krajowego — a zmniejsza się do kwoty 3.718 zł. gdy zważymy, że w wydatkach jest 2.534 zł. na spłatę długów ciążących na folwarku.

Stacya kontrolna i doświadczalna botaniczno-rolnicza ma wynik niekorzystniejszy o małą kwotę 78 zł.

Szkoła niższa rolnicza w Jagielnicy wynik niekorzystniejszy o 1.148 zł. — w Kobiernicach o 3.780 zł. — w Bereźnicy o 1.132 zł. i w Suchodole o 149 zł.

Wyniki mniej korzystne od preliminarza są spowodowane głównie większymi wydatkami gospodarczymi.

II. Fundusze ze skarbu krajowego dotowane.

1. Fundusz szkolny krajowy.

Wydatki ogólne tego funduszu, preliminowane na 3,939.456 zł. wynosiły w rzeczywistości 4,111.886 zł. czyli o 172.430 zł. więcej.

Dochody własne preliminowane, preliminowano na 1,516.364 zł. — wynosiły 1,526.021 zł. — o 9.657 zł. więcej.

Niedobór zatem do pokrycia z funduszu krajowego, w miejsce preliminowanych 2,423.092 zł. wynosił 2,585.864 zł. — o 162.773 zł. więcej.

Największa różnica jest w rubr. I. wydatków »płace i dodatki« — gdzie wydano 3,525.914 zł. zamiast preliminowanych 3,440.000 złr. czyli o 85.914 zł. więcej. W samych płacach wynosiło przekroczenie 66.559 zł. — z powodu obsadzenia większej liczby etatowych nauczycieli. Równocześnie musiano wydać o 19.070 zł. więcej niż preliminowano, na wynagrodzenie nauczycieli nadetatowych — a to z powodu znacznego wzrostu frekwencyi, co zmusiło do otwarcia większej liczby klas nadetatowych. W innych pozycyach mniejsze są różnice tak w kierunku zaoszczędzeń jak i przekroczeń.

W dochodach: rubr. I. »odsetki od kapitałów«, dochód wyższy o 1.603 zł. z powodu zwrotu zaległości. Rubr. II. »dochody z dóbr, realności i praw« — mniejsze o 269 zł. Najważniejsze różnice są jak zawsze, w rubr. III. »dodatki«. Na dobrowolne zobowiązania gmin, obszarów dworskich i innych stron, wpłynęło 413.380 zł. zamiast preliminowanych 485.000 zł. — zatem mniej o 66.620 zł., które pozostały w zaległości. Również wpłynęło mniej, niż preliminowano, na poczet zaległych dawnych prestacyj na fundusze szkolne okręgowe — a mianowicie o 3.893 zł. mniej. Natomiast dochód z taks od spadków wynosił 43.010 zł. - zamiast preliminowanych 20.000 zł. był zatem wyższy o 23.010 zł. — a to skutkiem większego niż obliczono wzrostu dochodu z tych taks po wprowadzeniu nowej ustawy. Wreszcie większa pozyzya jest w nieprelimowanym dochodzie z »rozmaitych wpływów«, w kwocie 43.904 zł. Inne pozycye wykazują tylko drobne różnice.

2. Krajowy fundusz szkolny emerytalny.

Dochody własne preliminowane na 115 408 zł. wyniosły rzeczywiście 117.456 zł. o 2.048 zł. więcej.

Wydatki uczyniły 326.931 zł. w miejsce preliminowanych 358.750 zł. więc o 31.819 zł. mniej.

Niedobór zatem do pokrycia z funduszu krajowego wyniósł 209.474 zł. w miejsce preliminowanych 243.342 zł. czyli o 33.868 zł. mniej.

Największa różnica korzystna była w pozycyi II. «emerytury dożywotnie nauczycieli i nauczycielek» gdzie wydano 186.883 zł. w miejsce preliminowanych 223.000 zł. wydano przeto o 36.117 zł. mniej, z powodu, że liczba nauczycieli, przeniesionych w dożywotni stan spoczynku, była znacznie mniejszą, niż preliminowano.

3 Szpital powszechny we Lwowie.

Zamiast preliminowanego niedoboru do pokrycia z funduszu krajowego, w kwocie 23.248 zł. musiał fundusz krajowy dotować szpital kwotą 32.708 zł. czyli o 9.360 zł. więcej. Gdy bowiem wydatki preliminowane na 314.641 zł. uczyniły istotnie 327.912 zł. więc o 13.271 zł. więcej a dochody preliminowane na 291.293 zł. przyniosły 295.204 zł. czyli o 3.911 zł. przeto ogólny rezultat jest o 9.360 zł. niekorzystniejszy.

Jeżeli się jednak uwzględni, że na utrzymanie klinik poniesiono w zastępstwie Rządu wydatek 35.962 zł. do chwili zamknięcia Wydziałowi krajowemu przez Rząd niezwrócony, przeto ów niekorzystniejszy wynik zmniejsza się o tę kwotę — a raczej pozostaje wynik korzystniejszy o 26.902 zł.

4. Fundusz podrzutków we Lwowie.

Fundusz ten nie posiada majątku, a wydatki jego pokrywa całkowicie fundusz krajowy. Wydatki te wyniosły 7.301 zł. t. j. o 529 zł. mniej, niż preliminowano.

5. Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Wydatki preliminowane na 205.312 zł. wyniosły rzeczywiście 199.786 zł. czyli o 5.526 zł. mniej, dochody zamiast preliminowanych 225.150 zł. przyniosły 242.482 zł. o 17.332 zł. więcej W ten sposób zamiast preliminowanej zwyżki dochodów w kwocie 99.838 zł. wynosi zwyżka 42.696 zł. o 22.858 zł. Zwyżka ta wpłynęła do rubryki IV. dochodów funduszu krajowego.

Że jednak tytułem kosztów leczenia od funduszu krajowego pobrał zakład kwotę 191.404 zamiast preliminowanej 175.000 zł. przeto powyższa nadwyżka do funduszu krajowego z 42.696 zł. zmniejsza się o 16.404 zł. i wynosi 26.292 zł.

6. Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Dla czterech oddziałów tego szpitala preliminowano wydatki w kwocie 225.959 zł. wynosiły zaś rzeczywiście 228.238 zł. o 2.279 zł. więcej. Dochody preliminowano na 234.236 zł. a przyniosły 260.476 zł o 26.240 zł. więcej. Po potrąceniu od tej cyfry, wykazanego wyżej przekroczenia 2.279 zł. pozostaje wynik korzystniejszy od preliminarza 23.961 zł. Nadwyżka dochodów oddana do funduszu krajowego wyniosła 33.661 zł.

7. Fundusz policyi krajowej.

Dochód funduszu tego, pochodzący wyłącznie z odsetek od kapitałów, wynosił 5.485 zł. ściśle tyle, ile preliminowano. Wydatki wynosiły 3.332 zł. o 327 zł. więcej niż preliminowano. Zwyżka dochodów, przeniesiona do funduszu krajowego, wynosiła 2.153 zł.

8. Fundusze pożyczek krajowych.

Jak już przy omawianiu zamknięcia rubr. XIV. wspomnieliśmy, dawne pożyczki krajowe, spłacane po konwersyi z r. 1893 mają jeszcze restanty, dotąd do spłaty nie zgłoszone, które muszą być w ewidencyi utrzymywane. Restanty te wynoszą: z końcem r. 1899 w funduszu pożyczki z r. 1883 — 4.400 zł. pożyczki z r. 1891 — 37.400 zł. Z pożyczki z r. 1884 wypłacono w roku 1899 ostatnią obligacyę w kwocie 100 zł., toż samo i z pożyczki z r. 1885, ostatnią także w kwocie 100 zł.

III. Fundusze samoistne niedotowane budżetem objęte.

1. Fundusz kultury krajowej.

Miał dochody o 915 zł. większe, niż preliminowane. Dochody funduszu tego są przeznaczone na zasiłek dla wyższej szkoły rolniczej w Dublanach.

2. Fundusz stanowy sierociński.

Dochód zgodny z preliminarzem. Po pokryciu wydatku w kwocie 1446 zł. na utrzymanie 15 sierot przeniesiono nadwyżkę dochodu do majątku zarodowego.

3. Fundusz Aleksandra hr. Stadnickiego.

Dochód o 12 zł. wyższy od preliminowanego, a wynoszący 1069 zł. obrócony na częściowe pokrycie kosztów wydawnictwa »Aktów grodzkich i ziemskich«, reszta 185 zł. została w zapasie majątku obrotowego.

4. Fundusz pożyczki krajowej z r. 1873.

Nie miał w r. 1899 żadnych dochodów, gdyż na poczet zaległości czynnych wynoszących 3.200 zł. nic w tym roku nie wpłynęło, a gmina zapomożona wniosła prośbę o odpisanie długu. Wydatek na umorzenie i spłatę pożyczki wyniósł 51.327 zł. o 914 zł. więcej niż preliminowano. Spłata tej pożyczki kończy się w r. 1901.

5. Fnndusz podrzutków w Krakowie.

Dochody wynosiły 1793 zł. o 17 zł. więcej niż preliminowano — wydatki 4725 zł, o 452 zł. mniej. Dotacya z funduszu krajowego na zapomogi dla położnic 3192 zł.

6. Fundusz pożyczkowy na drogi powiatowe i gminne.

Dochód z rocznej dotacyi krajowej 20.000 zł. ze zwrotów od Wydziałów powiatowych 44,043 zł. i z odsetek 1524 zł. uczynił razem 65.567 zł. Z lokacyi w funduszu krajowym pobrano 107.300 zł. przeto wynosił dochód razem 172.867 zł. Pożyczek udzielono w r. 1899 21 powiatom w kwocie 107.300 zł. a 65 567 zł. ulokowano w ciągu roku na 3 % rachunek bieżący w fnnduszu krajowym. Majątek funduszu tego wynosi 350.152 zł. i wzrósł on w ciągu r. 1899 o 21.561 zł.

7. Fundusze krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych.

Do istniejących w r. 1898 funduszów w liczbie 22 przybyły trzy nowe, jest ich więc zazem 25. Pokrywają swoje wydatki dotacyą państwową krajową, i datkami konkurencyjnymi a zapasy gotówki lokują w banku krajowym na 3 % rachunku bieżącym.

IV. Fundusze samoistne budżetem nie objęte.

Funduszów tych (łącznie z depozytami) a nie licząc funduszów stependyjnych, było z końcem r. 1899—69 zaś funduszów stypendyjnych 214 — razem przeto 283. W porównaniu z rokiem 1898 przybyło 6 funduszów — a mianowicie: fundusze stypendyjne Romanowskiego Mieczysława, Rolanda vel Rotlendera Leopolda, dwa fundusze; Bielaków Józefa i Maryi dwa fundusze, i fundacya Eustachego Szumańskiego.

Komisya budżetowa odstępuje od zwyczaju powtarzania w swem sprawozdaniu cyfr majątku obrotowego i zarodowego każdego z tych funduszów z osobna a poprzestaje tylko na sumarycznem zestawieniu majątku tych funduszów, czyniąc jeszcze uwagę, że nie znalazła powodu do zrobienia jakiegokolwiek wytknięcia lub uwagi.

Dla przedstawienia stanu majątku funduszów samoistnych z końcem r. 1899 dzielimy je na dwa działy — 1) fundusze stypendyjne — 2) wszystkie inne.

Stan majątku funduszów stypendyjnych:

Przedmiot	1898 Zł.	1898 ct.	1999 Zł.	1999 ct.
A) Majątek zarodowy wynosi:				
a) w gotówce	—	—	—	—
b) w efektach	4,075.337	89	4,150.193	33½
c) wartość dóbr i realności	149.147	83	470.267	73
d) w kapitałach hipotekowanych	12.486	14	10.944	19
e) w nadwyżce należytości czynnych	35.509	69½	35.838	94½
Razem	4,272.481	55½	4,667.244	20
Wzrósł zatem majątek ten o	—		394.762	64½
B) Majątek obrotowy wynosi:				
a) w gotówce	44.166	45½	48.419	00½
b) w efektach	33.155	78	38.061	93½
razem	77.322	23½	86.480	94
od tego *c)* przewyżka należytości biernych	5.526	08	87.172	01
Pozostaje: *a)* czysty stan czynny	71.796	15½	—	—
b) przewyżka stanu biernego	—	—	691	07
Zmiejszył się zatem majątek ten o	—	—	72.487	22½
Ogółem jednak oba majątki te wzrosły o	—	—	322.275	42

Stan majątku wszystkich innych funduszów samoistnych, budżetem nieobjętych:

Przedmiot	1898 franki	1898 Zł.	1898 ct.	1899 Zł.	1899 ct.	1899 franki
A) Majątek zarodowy wynosił:						
a) w gotówce	—	8.955	10	3.138	41½	—
b) w efektach	300	4,055.249	36	4,160.644	56	300
c) wartość dóbr i realności	—	2,209.605	01	2,245.669	83	—
d) w kapitałach hipotekowanych . .	—	9.545	46	9.545	46	—
e) w nadwyżce należytości czynnych	—	48.412	41½	43.562	00½	—
razem	300	6,331.767	34½	6,462.560	27	300
Wzrósł zatem majątek ten o	—	—	—	130.792	92½	—
B) Majątek obrotowy wynosił:						
a) w gotówce	—	143.659	91½	180.060	58	—
b) w efektach	—	2,777.706	21	4,738 909	25	—
c) w nadwyżce należytości czynnych	—	628.994	62	—	—	—
razem	—	3,550.360	74½	4,918.969	83	—
od tego:						
d) przewyżka należytości biernych .	—	—	—	370.192	54	—
Pozostaje czysty stan czynny	—	3,550.360	74½	4,548.777	29	—
Wzrósł zatem majątek ten o	—	—	—	998.416	54½	—

Komisya budżetowa z zdadowolcniem stwierdza, że przekazane jej do załatwienia zamknięcia rachunkowe we wszystkich ich działach nie dają powodu do żadnych wytknięń, lub uwag — wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm wydaje Wydziałewi krajowemu absolutorym z rachunków funduszów budżetem objętych za rok 1899.

2. Powyższa uchwała obejmuje także absolutoryum dla c. k. Rady szkolnej krajowej z działu wydatków funduszu szkolnego krajowego i krajowego funduszu emerytalnege za rok 1899.

3. Rachunki funduszów samoistnych budżetem nie objętych, funduszu propinacyjnego miast, funduszu pożyczkowego dla gmin na budowę koszar krajowych, funduszu b. korpusu ochotników z r. 1859, funduszu pożyczkowego dla spółek wodnych, funduszu pożyczkowego dla gmin na budowę szkół ludowych, funduszu kolejowego, stałego funduszu przemysłowego, funduszu pożyczkowego dla Kółek rolniczych, stałego funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego, przyjmuje Sejm do wiadomości.

4. Na umorzenie pożyczki z funduszu uposażenia kasy krajowej, użytej na pokrycie niedoboru funduszu krajowego z roku 1899, wstawia się do budżetu funduszu krajowego na rok 1901 (rubr. XIV. wydatków) kwotę 43.265 zł.

Zastępca Przewodniczącego:

Abrahamowicz.

Sprawozdawca:

Romanowicz.

L. S. 2567/1901.

We Lwowie, dnia 5. lipca 1901.

Aleg. 185

Sprawozdanie

Komisyi prawniczej o wniosku posła Okuniewskiego i tow. o zmianę ustawy o lichwie w kierunku zapobieżenia spekulacyi gruntami.

Wysoki Sejmie!

Poseł Okuniewski i tow. żądają uchwalenia wezwania do c. k. Rządu, aby przedłożył w drodze ustawodawczej do uchwały przez Rądę państwa nowelę do ustawy o lichwie z dnia 28. maja 1881. L. 47. Dz. p. p., wedle której spekulacye gruntami byłyby karane jago niedozwolona lichwa. Motywami do tej rezolucyi ma być ta okoliczność iż niektórzy spekulanci opierając się na zaufaniu ksiąg gruntowych i wyzyskując ubóstwo, brak wiedzy albo nieporozumienia rodzinne nabywają od niepodzielonych w księgach gruntowych współwłaścicieli albo nawet od jeszcze nie zaintabulowanych współspadkobierców jedną lub więcej niewydzielonych idealnych części gospodarstwa wiejskiego za bardzo niską cenę, następnie uzyskują wyrok sądowy na zniesienie współwłasności przez publiczną licytacyę tego gospodarstwa i w ten sposób w obec szybkości postępywania teraźniejszego procesu i egzekucyi wskutek dokonanej reformy procedury cywilnej powodują ruinę tych gospodarstw a sami bezkarnie ciągną stąd jak największe zyski pieniężne.

Pomijając tę okoliczność, iż sprawa ta należy do ustawodawstwa państwowego wobec czego wnioskodawcy ograniczyć się musieli do wezwania c. k. Rządu — komisya prawnicza badając tę sprawę uznaje jak najlepsze chęci posła Okuniewskiego i tow. co do obrony włościan wobec niesumiennych spekulantów i wcale nie występuje przeciw myśli w tym wniosku zawartej, to jednak wyraża obawę, czy sprawa ta nie byłaby obosieczną, a zarazem uważa postawienie już meretorycznej rezolucyi w obecnem stadium jako przedwczesne z następujących powodów:

Przedewszystkiem komisya prawnicza przyznaje, iż rzeczywiście zdarzają się wypadki podobnych spekulacyj we wniosku opisane, jednak nie ma wiadomości ani dat statystycznych, aby takie spekulacye gruntowe zdarzały się także w innych powiatach naszego kraju i aby takowe były wykonywane przez jedną i tę samą osobę kilkakrotnie to jest w sposób zarobkowy? Komisya prawnicza jest zdania, iż bez wykonywania w sposób zarobkowy nie możnaby pojedynczych wypadków tych spekulacyj podporządkować jako występki lichwy tem bardziej, iż ustawa z 28. maja 1881. L. 47. Dz. p. p. mówi tylko o nierzetelnym postępywaniu przy czynnościach kredytowych.

Również nie zgadza się komisya prawnicza z zapatrywaniem wnioskodawcy, aby nawet najżyczliwszy dla włościaństwa sędzia był przy obecnym stanie postanowień ustawowych wprost bezsilnym:

Obowiązująca obecnie ustawa cywilna w postępowaniu spornem, a patent cesarski z 9. sierpnia 1854. L. 208. Dz. p. p. w postępowaniu niespornem dają sędziemu tak rozległą władzę, iż może skutecznie bronić sprawiedliwości. Wszak spór o zniesienie współwłasności nie potrzebuje się koniecznie kończyć wyrokiem, opiewającym na zniesienie współwłasności przez publiczną licytacyę, a daleko częściej kończy się przez podział fizyczny nieruchomości. W myśl §. 843. ust. cyw., zniesienie współwłasności przez publiczną licytacyę tylko w 2 wypadkach jest dozwolone, a to albo jeżeli nieruchomość zupełnie nie jest podzielną, albo jeżeli jest podzielną, lecz tylko z znacznem umniejszeniem jej wartości, wobec czego sędzia przy gruntach, względnie gospodarstwach włościańskich nie potrzebuje zawsze uciekać się do ostatecznego środka, t. j. publicznej licytacyi.

Nareszcie podnieść się musi i tę okoliczność, iż podobna ustawa, karająca nabywanie idealnych, niepodzielnych części nieruchomości, jako występki lichwy byłaby niejako postrachem do ich nabywania, tamującym obrót, a obniżającym wartość tych części. Nie raz biedny współwłaściciel lub współspadkobierca nie może odebrać należnej mu części od drugiego współwłaściciela, który nieruchomość w całości posiada, a jedynie obawa zupełnie dowolnej możności sprzedaży tej niepodzielnej części zmusza tego posiadacza do wydzielenia rzeczonej części, lub zawarcia jakiejś ugody.

W końcu wyraża komisya prawnicza zapatrywanie, czyli nie byłoby wskazanem w tym względzie odnieść się do Rad powiatowych, aby wobec tak doniosłej sprawy wzięły ingerencyę ze swej strony i udzielały pewnej pomocy w takich wypadkach ludności włościańskiej.

Z tych tedy powodów Komisya prawnicza uważa, iż sprawa niniejszym wnioskiem poruszona, tak przez zebranie odnośnych dat, jak i przez zasięgnięcie opinii Rad powiatowych i Władz sądowych winna być należycie zbadaną i obecnie nie nadaje się jeszcze do konkretnej rezolucyi, i dlatego nie przesądzając sprawy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Wniosek posła Okuniewskiego i tow. do l. s. 1100/1901 oostępuje się Wydziałowi krajowemu celem zbadania i przedłożenia sprawozdania na jednej z najbliższych sesyi sejmowych“.

Przewodniczący.
Zoll.

Sprawozdawca.
Górka.

Ls. 2565/901.

Lwów, dnia 5. lipca 1901.

Alleg. 186

Sprawozdanie

Komisyi gospodarstwa krajowego o wniosku posła F. Maryewskiego dotyczącym zniesienia ustawy o obrocie mlewem.

Wysoki Sejmie!

Wnioskiem posła Maryewskiego z 26. czerwca b. r. Ls. 1.113/901 opiewającym: „Wzywa się c. k. Rząd do poczynienia kroków w celu przywrócenia ustawy o obrocie mlewa“, poruszoną została sprawa nader wielkiej wagi dla rolnictwa galicyjskiego. Smutne i coraz cięższe położenie rolników odbija się u nas na wszystkich warstwach ludności. Nietylko gospodarze rolni lecz i przemysłowcy, kupcy i robotnicy odczuwają dotkliwie stały ubytek w rencie z ziemi. Nie może zatem dziwić nikogo, iż całego kraju uwaga zwróconą jest na położenie rolników i związanego z niem galicyjskiego młynarstwa, a spełnieniem obywatelskiego obowiązku było zwrócenie na rzecz tę uwagi Wysokiego Sejmu.

W życiu ekonomicznem zdarza się, iż widząc niekorzystną sytuacyę jakiejś części producentów obiera się akcyę pomocniczą, która nietylko, iż do celu nie prowadzi, lecz wprost gorszą robi sytuacyę producenta. Wybór ten środków działania ma miejsce albo pod naporem objawiających się chwilowych konjektur, albo też pod wpływem mylnych choć chwilowo popularnych lub na oko ponętnych, a nie należycie zrozumianych teoryi. Winić nikogo w takich chwilach nie można, boć prądy i porywy bywają chwilami na wszech polach działalności ludzkiej przemożnymi i rzeczą przezornych i rozumnych ekonomistów do spostrzeżonego błędu przyznać się i nawrócić w możliwie krótkim czasie z błędnej drogi będąc bogatszym niestety przez własne straty o jedno doświadczenie, przekonawszy się dowodnie, że i najponętniejsze wnioski dotyczące społecznego gospodarstwa zimno i skrupulatnie oceniać należy i na wsze strony badać, nim się postanowi wnioski owe przyjąć i ich treść w życie wprowadzić.

Był szereg lat w Galicyi, w którym dzień nie minął, by się nie czytało i słyszało z jednej strony narzekania rolników na młyny, które rzekomo wyzyskiwały rolników obniżając cenę krajowej pszenicy przez sprowadzanie ziarna z za granic Austryi dla wolnego obrotu mlewem, z drugiej zaś strony właścicieli niektórych młynów twierdzących, że w obec skonstatowanych nadużyć młynów węgierskich wolny obrot mlewem zabija przemysł młynarski w Galicyi. I bardzo poważne głosy przyłączyły się do owego chóru tak, iż niemal kraj cały obejmujący obóz producentów wraz z wielu młynarzami zażądał usilnie zniesienia ustawy z 29. maja 1882 dotyczącej obrotu mlewem.

Pokazało się jednak w niedługim czasie, że ten głos ogólny nie był głosem trafnie zaradzającym przyczynom złego i wskazującym właściwe drogi, któremi polityka gospodarcza iść winna. Mimo zniesienia obrotu mlewem rozporządzeniem Cesarskiem z 22. września 1899 ceny ulegały ciągłej zniżce z wyjątkiem r. 1897/8 jak świadczy podana tabela cen płaconych za pszenicę za 100 kilogramów netto we Lwowie:

w złotych w. a.

Miesiąc	1897	1898	1899	1900
Styczeń	7·70	10·90	9·07	7·30
Luty	7·70	10·70	9·45	7·42
Marzec	7·67½	11·23	9·41½	7·13
Kwiecień	7·63½	12·40½	8·70	7·49
Maj	7·76	12·95	8·60½	7·92
Czerwiec	7·94	11·02½	9·—	7·80
Lipiec	8·58	10·46½	9·38	7·50
Sierpień	10·42	8·32	8·39	7·70
Wrzesień	10·43	8·44	8·32	7·60
Październik . . .	10·74	8·73	7·93	7·58
Listopad	11·30	9·07	7·58	7·45
Grudzień	11·23½	8·92	7·36	7·45

Zestawienie powyższe poucza dalej, że cena pszenicy z wiosną każdego roku podnosiła się aż do żniw w Węgrzech, gdy mniej zasobni gospodarze już towaru na sprzedaż nie mieli.

Objaw ten tłumaczy dziś wielu zniesieniem obrotu mlewnego, które zamiast pomódz zaszkodziło naszym rolnikom. Argumentacya niektórych jest następująca:

Gdy wolno było młynom sprowadzać bez cła pszenicę zagraniczną wywożąc w oznaczonym stosunku i czasie produkt zmielenia po za okręg cłowy, większa część pszenicy węgierskiej z pomocą zysku otrzymywanego przy przeróbce importowanego ziarna wychodziła jako mlewo po za Austro-Węgry głównie do południowej Ameryki a najszlachetniejsze mlewa gatunki do Francyi do Anglii. To samo działo się w mniejszej mierze w Galicyi, gdzie młyny importując pszenicę z Rosyi a eksportując w zamian mąkę do Szwajcaryi, Niemiec, Anglii, Holandyi itd. mogły przy tem wyrobić sobie stałe rynki zbytu, podnieść znaczenie firm krajowych a przez to korzystniej spieniężać towar kupiony w kraju a tem samem i lepiej — uwzględniając ceny światowe — zań płacić.

Wielkie nadużycia które miały popełniać młyny węgierskie stały się tem groźniejszemi dla rolników i młynarzy galicyjskich, gdy się młyny w Cislitawii w dwóch sprawach de facto skartelowały, a to naprzód co do absolutnej zgodności i łączności w rozrachowywaniach z urzędami cłowymi i w wykorzystywaniu kredytów cłowych, powtóre co do regulowania cen pszenicy w Peszcie i Wiedniu — a po części i we Lwowie. Stronnictwo agrarne w Węgrzech stanęło razem z rolnikami Przedlitawii do walki z wolnym obrotem mlewnem. Przypomnieć się musi, że przed rokiem 1899 były wzmianki, iż ruch antimłynarski w Węgrzech ma dalsze przyczyny niż ściśle gospodarcze, a nadto przypomnieć należy, że agraryzm w Węgrzech odmienne cechy ma i odmiene często cele niżli agraryzm w Przedlitawii.

Nie mając możności dostarczania tak wielkich jak przedtem ilości produktów mlewnych, gdy pszenica rosyjska i z państw południowo-wschodnich porzuciła drogę przez Austro-Węgry, a zwróciła się do morza, gdy tem stworzoną została konkurencya mlewu węgierskiemu i galicyjskiemu, straciły młyny wiele rynków zbytu, i stał się fakt dla Galicyi zgubny, że Węgry poczęły zalewać kraj nasz pszenicą i mąką ku ogromnej szkodzie rolnictwa i przemysłu młynarskiego u nas.

Takiem jest oprócz wielu innych rozumowanie zwolenników myśli, iż ustawa z 29. maja 1882 o dozwoleniu obrotu mlewem w zmienionej w roku 1896 treści co do stosunku wolnego od cła przywozu pszenicy a wywozu produktów mlewnych moc obowiązującą znów mieć powinna. Rzecz jasna, iż zwolenników tej myśli życzeniem gorącem jest stworzenie zabezpieczeń prawnych i administracyjnych uniemożliwiających obchodzenie przepisów i wszelkiego rodzaju nadużyć.

Co do Węgier zapomnieć nie należy o łatwości, z którą tam przystosowują wysokość taryf przewozowych na kolejach i okrętach do chwilowych falowań handlowych, do potrzeb rodzimego rolnictwa i handlu.

Przeciwników wolnego obrotu mlewem argumenta są w pamięci wszystkich, Komisya gospodarstwa krajowego ogranicza się tylko do uwagi, że argumentacya przeciwników wolnego obrotu mlewem poddawaną była i jest krytyce obszernej, która jednak w zupełności dedukcyi obalić dotąd nie zdołała.

Bez bardzo dokładnych i wyczerpujących studyów nie podobna dziś wyrzec stanowczego zdania. Jedno tylko jest pewnem. Galicya na zniesieniu ustawy o obrocie mlewem nie zyskała nic, bo ceny pszenicy się nie podniosły. Czy jednak na cenę wolny obrót mlewem byłby w perjodzie 1899—1901 korzystnie oddziałał, ani przecząco ani twierdząco odpowiedzieć Komisya gospodarstwa krajowego nie może. Pewnikiem jednak, któremu nikt nie zaprzeczy, jest, że zniesienie obrotu mlewem podkopało przemysł młynarski w wysokim stopniu, odbierając mu poważny dochód, który go o tyle wzmacniał, iż młynarstwo galicyjskie przerabiając znaczne ilości sprowadzonego zboża (w ostatnich latach około 5 milionów metr. cetn.) miało możność na te same targi posyłać i mlewo z pszenicy krajowej a tem samem być stałym i chętnym kupcem. Dziś przy ubytku dochodu, który dawał obrut mlewny, przy utracie rynków zbytu, nie mając możności konkurowania z możniejszemi przedsiębiorstwami znachodzącemi wszelakie poparcie u węgierskiego Rządu, młyny nasze wegetując są słabymi przemysłowcami są w logicznem następstwie słabymi kupcami produktów rolnych.

Galicya nie ma niestety przemysłu. W cyfrze nielicznych krajowych zakładów przemysłowych figurują młyny bardzo dla nas poważną liczbą. Obowiązkiem jest ekonomicznym i koniecznością społeczną tych zaczątków przemysłu, które mamy, strzedz i je podtrzymywać. Mądrość gospodarcza karze nam takiemi kroczyć drogami, by usuwając zło, które przygniata choćby największą gałęź produkcyi krajowej, ochraniać i strzedz wedle możności mniej wielkie może, lecz ekonomiczne znaczenie mające, a w życiu gospodarczem bezwzględnie potrzebne przedsiębiorstwa przemysłowe. Bardzo więc ważnem pytaniem jest, czy szkoda wyrządzona młynarstwu krajowemu — a ta nie ulega wątpliwości — była absolutną koniecznością, czy też uniosło nas hasło rzucone nie dość skrupulatnie zbadane i obliczone w skutkach, które mieć musiało.

Komisya gospodarstwa krajowego musi zrobić uwagę, iż nie łatwo uzyskać zmianę rozporządzenia Cesarskiego z 22. września 1899. Wiadomą jest rzeczą, że rozporządzenie to wydanem zostało po długich pertraktacyach obu Rządów, i że ono stanowi jedną część spraw, stanowiących całość ugody dwóch połów Monarchii. Aby dążenie do zniesienia rozporządzenia Cesarskiego z r. 1899 znoszącego obrót mlewny skutecznemi były, muszą one być poparte równorzędną akcyą znacznej ilości rolników w Austryi, czego dotychczas dopiero początki spostrzegać się dają. Podobny ruch widzimy też w Węgrzech, silniejszy na pewno niźli w Przedlitawii.

Komisya gospodarstwa krajowego musi zwrócić uwagę na wygłaszane zdanie, iż przy dyskusyach o wysokości cen produktów rolnych lub możności ich zbycia idzie tylko o interesa większej własności, gdyż mniejszy gospodarz jest tylko konsumentem własnej produkcyi. Jest to świadomie wypowiadana nieprawda, ktokolwiek zna choćby pobieżnie stosunki krajowe, kto widział targi po miasteczkach, przyjść musi do przekonania, że sprzedającymi produkta rolne są tak dobrze mniejsi jak więksi właściciele, że zatem wszystkie koła rolnicze tracą, gdy się ceny zboża obniżają.

Gdy obrót mlewem na cenę pszenicy oddziaływać musi; gdy pilną jest potrzebą wpływ ten poznać i należycie ocenić: nie może Komisya gospodarstwa krajowego zalecać obecnie Wysokiemu Sejmowi przyjęcia wniosku posła Maryewskiego, wnosi zaś natomiast:

Wysoki Sejm zechce uchwalić:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu zwołanie ankiety, którąby sprawę poruszoną wnioskiem posła Maryewskiego wszechstronnie zbadała. Wydział krajowy przedłoży na następnej sesyi Sejmowi sprawozdanie szczegółowe o obradach ankiety i przedstawi do uchwalenia odpowiednie wnioski.

Za przewodniczącego:
Gorayski.

Sprawozdawca:
Władysław Gniewosz.

Ls. 1970/1901.

We Lwowie, dnia 3. lipca 1901

Aleg. 187

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o budżecie krajowym na rok 1901.

Wysoki Sejmie!

Z końcem roku przeszłego, gdy Sejm się zebrał w grudniu, przedstawił Wydział krajowy preliminarz budżetu krajowego na rok 1901. Wychodził on z założenia, że z początkiem stycznia bieżącego roku zaprowadzony będzie krajowy dodatek do państwowego podatku konsumcyjnego od spirytusu i z tego tytułu przewidywał zwiększenie dochodów krajowych na rok bieżący o 3,304.000 koron.

Jako nieodzowny warunek wejścia w życie tej ustawy, było postawione żądanie c. k. Rządu, aby wszystkie 17 sejmów krajów koronnych zgodnie tę ustawę uchwaliły. Jeszcze przed uchwaleniem tej ustawy przez Sejm galicyjski nadeszła wiadomość, że Sejm dalmatyński równością głosów projekt ustawy odrzucił. Mimo tego, Sejm galicyjski wzmiankowaną ustawę uchwalił, chcąc dać przez to wyraz, że uważa zaprowadzenie krajowego dodatku do podatku konsumcyjnego od wódki za konieczne, i mając nadzieję, że mimo oporu jednego Sejmu ustawa, przy dobrej woli c. k. Rządu będzie mogła na podstawie autonomicznej być uchwalona i zaprowadzona. Tymczasem c. k. Rząd porzucił pospiesznie tę podstawę i wniósł projekt do centralnego parlamentu, podwyższenia podatku konsumcyjnego od spirytusu o 20 koron od hektolitra 100% spirytusu, w celu przekazania otrzymanej nadwyżki wszystkim krajom koronnym. Jako dzień wejścia w życie tej ustawy, która 4. czerwca b. r. w brzmieniu ostatecznie przez Izbę Panów ustalonem, przez Izbę deputowanych uchwaloną została, oznaczony jest 1-szy wrzesień 1901.

Z powodu o ośm miesięcy późniejszego wejścia w życie tej ustawy, ponosi fundusz krajowy ubytek w dochodach, który obliczony został na 1, 931.129 koron. Nie jest to jednak jedyne pogorszenie w porównaniu z przeszłorocznym projektem. W tamtym projekcie przy rozdziale funduszu powstałeg oz dodatków, ustanowiony był dla Galicyi klucz 29·7758%. W uchwalonej zaś ustawie postanowiono udział Galicyi ograniczyć na 28·3423% a więc przypadł nam udział o 1·4335% mniejszy. Wynosić ta różnica może rocznie 275·241 koron, a ponieważ dodatek został uchwalony na lat 9, więc ogólne pogorszenie udziału Galicyi wynosić będzie 2,477.169 K. Klucz do rozdziału przy pierwszym projekcie ustanowiony został według obliczeń rzeczywistej konsumcyi, czyli, że przez 9 lat kraj koronny Galicya zapłaci na rzecz innych krajów koronnych a przedewszystkiem jak wiadomo na rzecz krajów alpejskich o blizko dwa i pół miliona koron więcej podatku niż

zwrotu otrzyma. Ponieważ to ustępstwo dla innych krajów było konieczne, aby uchwała przyszła do skutku, więc nie było innego wyjścia, jak się na nią zgodzić. O tej cyfrze jednak pamiętać należy i cytować ją wraz z szeregiem tylu innych bolesnych cyfr, gdyby znów mowa była o „podarunkach dla Galicyi".

Preliminarz Wydziału krajowego wstawiał jako całoroczny dochód z dodatku konsumcyjnego od spirytusu 4,287.000 koron. Wskutek uchwalonej ustawy należy tę pozycyę zmienić a mianowicie przedstawi się rachunek w sposób następujący:

z krajowej opłaty od spirytusu pobieranej do 31. sierpnia b. r. to jest za 8 miesięcy $^{8}/_{12}$ od rocznych 983.000	655.333 K.
udział w nadwyżce dochodów z podwyższonego państwowego podatku konsumcyjnego 28·3423% od 6,000.000 koron .	1,700.538 „
razem	2,355.871 K.
czyli mniej o	1,931.129 „

Skoro pierwotny preliminarz budżetu wykazywał tylko małą zwyżkę 25.821 koron, powstało pytanie, w jaki sposób ten ubytek pokryć. Zmniejszyć wydatków Komisya budżetowa nie była w stanie, bo już przeszłego roku, aby uniknąć deficytu, porobiła najdalej idące oszczczędności. A więc może powiększyć dochody?

Jedynem źródlem dochodow, którem kraj dotychczas dowolnie rozporządzać może, są dodatki do podatków bezpośrednich. Stosując się do uchwały Wysokiego Sejmu, że w razie wprowadzenia dodatku do państwowego podatku konsumcyjnego mają być dodatki do podatków bezpośrednich zniżone co najmniej do wysokości dodatków opłaconych w roku 1899, przedstawił Wydział krajowy w preliminarzu zniżenie o 5 względnie o 6 groszy. Komisya budżetowa zastanawiała się nad tem, czyby nie było wskazane przez przywrócenie dodatków do wysokości opłacanych w roku zeszłym, dojść do równowagi budżetowej. Jednakowoż toby jeszcze nie pozwalało uniknąć deficytu, który byłby pokryty dopiero przy dalszem podwyższeniu dodatków jeszcze o 4 grosze, a więc przy nałożeniu dodatków w wysokości 69 względnie 76 groszy. Na to stan finansowy kraju absolutnie nie pozwala i dlatego myśli zupełnego uniknięcia deficytu Komisya budżetowa zaniechać musiała.

Staje się więc koniecznością uciec się do ostatniego środka, a to do zaciągnięcia pożyczki. Nie można zaprzeczyć, że w zasadzie zaciąganie pożyczki na pokrycie wydatków bieżących jest niesłychanie zgubną polityką finansową. Ale w danym wypadku można bez narażenia się od tej zasady odstąpić, gdyż znajdujemy się o tyle w wyjątkowem położeniu, że w przyszłych budżetach mamy zapewnione pokrycie na tę pożyczkę. Nie działamy więc lekkomyślnie, tylko z konieczności eskontujemy zapewnione nam popodwyższenie dochodów.

Przyjmując raz myśl zaciągnienia pożyczki, rozchodzi się tylko o to, czy zostawić dodatki w przeszłorocznej wysokości i ograniczyć pożyczkę do kwoty mniej więcej 800.000 koron, czy też dodatki zniżyć do wysokości ustanowionej w rok 1899, a cały niedobór wynoszący około 2,000.000 koron pokryć pożyczkę.

Komisya budżetowa zgodnie z opinią Wydziału krajowego wybrała tę ostatnią drogę i przedkłada wniosek na uchwalenie dodatków do podatków wysokości takiej, jak w roku 1899 a więc mniejszej od roku przeszłego w podatku gruntowym o 5 groszy a w podatkach osobistych o 6 groszy.

Wprawdzie dodatek konsumcyjny dopiero od 1. września 1901 będzie opłacany ale ludność kraju jest podatkami tak przeciążona, że trudno od niej wymagać, aby przez te cztery miesiące płaciła równocześnie i podwyższony dodatek krajowy i powiększony dodatek konsumcyjny. Stawia natomiast wniosek na zaciągnięcie pożyczki w kwocie 1,970.931 K. jako kwoty równającej się tegorocznemu niedoborowi.

Zmiany wprowadzone przez komisyę budżetową do preliminarza, przedłożonego przez Wydział krajowy, przedstawia szczegółowo następujące zestawienie:

W wydatkach:

			więcej:	mniej:
W rubryce II. podwyższono ogółem o			5.500 K.	
a mianowicie:				
dary z łaski o		2.500 K.		
nadzwyczajne zaliczki na płace		3.000 „		
razem j. w.		5.500 „		
W rubryce VI. podwyższono wogóle o			4.300 „	
a to				
Na zewnętrzne urządzenie lecznicy powszechnej we Lwowie		2.000 „		
dla Towarzystw wzajemnej pomocy dyaków:				
gr. kat. dyecezyi przemyskiej		200 „		
„ „ archidyecezyi lwowskiej		200 „		
„ „ dyecezyi stanisławowskiej		200 „		
Komitetowi herbaciarni centowej we Lwowie		200 „		
Zakładowi bł. Kunegundy w Nowym Sączu		600 „		
Na urządzenie szpitala w Sądowej Wiszni		400 „		
Dla przytuliska uczestników powstania r. 1863/4		500 „		
razem j. w.		4.300 K.		
W rubryce VII. podwyższono wogóle o			31.700 „	
mianowicie:				
Dodatki pięcioletnie dla nauczycieli ludowych o		10.000 K.		
Zasiłki dla funduszów szkol. miejscowych na utrzymanie szkół		10.000 „		
Poz. 76. *Dla Towarzystw gimnastycznych* „Sokół“ podwyższono o		600 „		
Dla Towarzystwa muzycznego w Brodach		400 „		
„ „ „ „ Samborze		200 „		
Dla Lipińskiej Salomei podwyższono o		100 „		
Dla Zboińskiej Józefy		100 „		
Dla Komisyi etnograficznej Towarzystwa im. Szewczenki		1.000 „		
Dla Instytutu dziewcząt w Przemyślu podwyższono o		2.000 „		
Na wydawnictwo czasopisma „Lud“		200 „		
Dla Towarzystwa numizmatycznego w Krakowie		200 „		
Dla Służebniczek w Starej wsi		1.000 „		
Dla pryw. seminar. naucz. żeńskiego w Krakowie		2.000 „		
Na Dwutygodnik katechetyczny		200 „		
Dla Towarz. im. Matejki		1.000 „		
Dla Towarz. miłośników historyi i zabytków w Krakowie		200 „		
Na wydawnictwo pomników Krakowa		500 „		
Dla dra Piaseckiego na podróż naukową		200 „		
Do przeniesienia		29.900 K.	41.500 K.	—·— K.

			więcej	mniej
Z przeniesienia		29.900 K.	41.500 K.	—·— K.
Dla ruskiego Towarz. pedagogicznego na koszta Walnego Zgromadzenia		200 „		
Dla ruskiej szkoły wydziałowej żeńskiej we Lwowie		1.600 „		
razem j. w.		31.700 K.		
W rubryce X. zniżono wogóle o				43.004 „
mianowicie *zniżono*:				
W dziale I. (drogowym):				
dodatki pięcioletnie		2.193 K.		
„ *osobiste*		850 „		
koszta rekonstrukcyi dróg o		80.000 „		
W dziale II (kolejowym):				
dodatki pięcioletnie o		466 „		
„ *osobiste* o		700 „		
o jedną posadę inżyniera I. kl. o		4.320 „		
razem *zniżono* o		88.529 K.		
Natomiast podwyższono:				
W dziale I. (drogowym):				
koszta utrzymania dróg o	22·792 K.			
pensye i zaopatrzenia o	14.353 „			
W dziale II. (kolejowym):				
dodano jedną posadę starszego inżyniera	5.640 „			
pensye i zaopatrzenia	2.740 „	45.525 „		
razem *zniżono* j. w.		43.004 „		
W rubryce XI. podwyższono ogółem o			597 „	
mianowicie:				
dotacyę dla szpitala lwowskiego o		447 „		
„ „ „ *św. Łazarza* w Krakowie o		150 „		
razem j. w.		597 K.		
W rubryce XIII. zniżono ogółem o				600 „
mianowicie zniżono:				
na zdjęcia i projekta dla melioracyj prywatnych		1.000 „		
natomiast dodano dar z łaski dla Schneidrowej		400 „		
Z porównania zniżono j. w.		600 K.		
Do przeniesienia			42.097 K.	43.604 K.

			więcej	mniej
Z przeniesienia .			42.097 K.	43.604 K.
W rubryce XV. podwyższono w ogóle o . .			11.580 „	
mianowicie dodano:				
Zaliczkę na płacę dla prof. Malsburga . .		4.400 K.		
Stypendya weterynaryjne		1.000 „		
Towarz. rolnicze we Lwowie		1.000 „		
„ „ w Krakowie		1.000 „		
„ *chowu drobiu i gołębi*		600 „		
Na urządzenie pól doświadczalno-demonstrac. na na gospodarstwach włościańskich . .		1.500 „		
Na wydawnictwo „Ogrodnictwa“ . . .		600 „		
Dołkowskiemu H. na produkcyę ziemniaków nasiennych		2.000 „		
Towarz. »Selskyj Hospodar« w Olesku . .		300 „		
Na zbieranie i ogłaszanie dat statystycznych o produkcyi i handlu nafty i wosku ziemnego		1.000 „		
razem dodano .		13.400 K.		
natomiast *zniżono* wydatki w szkole wyższej w Dublanach o . .	820 K.			
i *skreślono* pozycyę na chemiczno-technologiczne studja przeróbki nafty i wosku ziemnego . . .	1.000 „	1.820 „		
pozostaje podwyższenie j. w. o .		11.580 K.		
W rubryce XVI. zniżono w ogóle o				2.800 K.
mianowicie:				
dla szkoły stolarskiej w Tarnopolu . .		3.600 K.		
„ „ *szewskiej* w Kulikowie . . .		2.800 K.		
Razem zniżono o .		6.400 K.		
Natomiast dodano na zasiłki dla kandydatów kształcących się na nauczycieli szkół przemysłowych		3.600 K.		
Razem j. w. .		2.800 K.		
W rubryce XVII. podwyższono w ogóle o			9.800 K.	
mianowicie:				
dla Związku ochotniczych straży pożarnych .		3.000 K.		
dla rozmaitych pogorzelców		8.200 K.		
dla wdowy po prof. Ogonowskim . . .		500 K.		
dla Rampeltowej, wdowy po rządcy szpit. .		400 K.		
dla Domu polskiego w Morawskiej Ostrawie .		500 K.		
Razem dodano .		12.600 K.		
natomiast zniżono ryczałt na koszta utrzymania rozmaitych osób w szpitalach i zakładach, przyjętych na fundusz krajowy w zastępstwie gmin o		2.800 K.		
Pozostaje j. w. .		9.800 K.		
Razem .			63.477 K.	46.404 K.

W ogóle podwyższono wydatki o 17.073 K.

W dochodach:

			więcej:	mniej:
W rubryce IV. zniżono ogółem o				3.550 K.
mianowicie nadwyżkę:				
od fund. policyi krajowej o		1.000 K.		
od szpitala św. Łazarza o		2.550 K.		
Razem j. w.		3.550 K.		
Razem zniżono dochody o				**3.550 K.**

Z zestawienia wynika, że komisya budżetowa oblicza w porównaniu z preliminarzem Wydziału krajowego wydatki wyżej o . . . . . 17.073 K.
dochody niżej o . . . . . 3.550 K.
zatem niedobór wyżej o . . . . . 20.623 K.
od niedoboru przez Wydział krajowy obliczonego.

Że zaś ten niedobór przez Wydział krajowy zestawiony po uwzględnieniu dodatkowego sprawozdania o budżecie do L. W. 36173/1901 wynosi . . . . . 15,663.569 K.
więc do pokrycia pozostanie suma . . . . . 15,684.192 K.

Na częściowe pokrycie tego niedoboru komisya budżetowa, jak już nadmieniono wnosi nałożenie dodatków od podatku gruntowego i domowego po 60 groszy, a dla W. Ks. Krakowskiego po 49 groszy, od bezpośrednich podatków osobistych po 66 groszy a dla W. Ks. Krakowskiego po 55 groszy.

Chcąc obliczyć wydatność grosza, nie możemy oprzeć się na zwykle przyjętem trzechletniem przecięciu, gdyż wynik roku 1897 opiera się na dawniejszej a dla wymiaru dodatków korzystniejszej ustawie podatkowej. W roku 1898 wpływało również dużo zaległych dodatków obliczonych według tej dawniejszej ustawy i dlatego i tego roku wynik nie może być miarodajnym. Należy się więc trzymać obliczenia zrobionego w roku 1899.

Wydatności z tych lat wynoszą:

w r.	1897 . .	249.146 kor.
w „	1898 . .	237.710 kor.
w „	1899 . .	226.260 kor.

Komisya budżetowa przyjmuje zgodnie z Wydziałem krajowym do obliczenia wyniku jako wydatność jednego grosza zaokrągloną kwotę 226.000 koron, tak samo jak w roku zeszłym. Rezultat roku 1900 zupełnie nas do tego uprawnia, gdyż wynosił on tylko o drobną różnicę więcej, bo 227.273 kor.

Przyjęta za podstawę kwota daje ogólną sumę podatków państwowych 22,600.000 koron.

W stosunku do wykazanych na rok 1901 podatków państwowych przypadnie:

I.	na podatek gruntowy	9,153.826 K.	
	na podatek domowy	8,198.644 K.	17,352.470 K.
II.	na podatek zarobkowy i inne		5,247.530 K.
	razem j. w. . .		22,600.000 K.

Co do rozdziału tych podatków na W. Ks. Krakowskie i Galicyę, przyjmuje się następujący dzielnik:

więcej: mniej:

Wydatność 1 grosza dodatków w W. Ks. Krakowskiem wynosiła:

w r. 1897 . . .	6·594%
w r. 1898 . . .	6·500%
w r. 1899 . . .	6·500%
razem w latach .	19·594%
przeciętnie .	6·531%

przyjmuje się tedy na:

W. Ks. Krakowskie zaokrągloną przeciętną . .	6·5%
dla Galicyi wschodniej i zachodniej	93·5%
razem .	100%

Ulgę zaś dla W. Ks. Krakowskiego przyjmuje się w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 6. lutego 1894 po 11 groszy dla obydwóch kategoryj dodatków.

Według proponowanej przez komisyę stopy dodatków krajowych ogólny dochód wyniesie:

a) dodatki do podatku grunt. i dom. od sumy podatkowej 17,352.470 K.:

z tego na Galicyę	93·5% . .	16,224.559 K.	od tego 60%	— 9,734.735 K.
na W. Ks. Krak.	6·5% . .	1,127.911 „	„ 49%	— 552.676 „

b) dodatki do podatku zarobkowego i innych od sumy 5,247.530 K.:

z tego na Galicyę	93·5% . . .	4,906.441 „	„ 66%	— 3,238.251 „
na W. Ks. Krak.	6·5% . .	341.089 „	„ 55%	— 187.599 „
Razem od sumy podatkowej . . .		22,600.000 K.	ogólny dochód	
z dodatków				13,713.261 K.
że zaś wedle preliminarza komisyi jest do pokrycia . . .				: 15,684.192 „
więc pozostanie niedobór				1,970.931 K.

które komisya proponuje pokryć pożyczką z funduszów własnych Wydziału krajowego lub z Banku krajowego za oprocentowaniem po $4\frac{1}{2}$%.

Gdy mamy uchwalić ostatni budżet z sześcioletniego peryodu a temsamem zakończyć jeden rozdział naszego autonomicznego życia, warto sięgnąć pamięcią w przeszłość i rozpatrzeć się na jakie cele i w jakim stosunku zużytkowaliśmy krajowe fundusze.

Poniżej podana jest tabela obejmująca wszystkie rubryki wydatków budżeto-
I. wych (**Alegat I.**).

Widzimy z tego wykazu, że na początku sześciolecia, pozycye które przedstawiały największą część wydatków były:

Umarzanie pożyczek . . .	32·95%	wszystkich wydatków
Na wykształcenie i oświatę .	22·12%	„ „
Na komunikacyę . . .	14·04%	„ „
Koszta leczenia . . .	9·30%	„ „
Rolnictwo i górnictwo . .	5·30%	„ „
Bydowy wodne i melioracye .	5·02%	„ „

Na końcu sześciolecia przypada z całości wszystkich wydatków:

na umorzenie pożyczek . .	13·94%
na wykształcenie i oświatę . .	33·51%
na komunikacyę . . .	16·45%
na koszta leczenia . . .	11·18%
na rolnictwo i górnictwo . .	5·98%
na budowy wodne i melioracye .	5.80%

Odpowiednio do tych zestawień przedstawia się wzrost wydatków przez sześciolecie w tych najważniejszych rubrykach następująco:

Wydatki na oświatę wzrosły z kwoty 4,472.230 K. do kwoty 7,137.706 K. więc o 59·60%;

wydatki na komunikacye wzrosły z kwoty 2,838.302 K. do kwoty 3,504.553 K. a więc o 23·470/0;

wydatki na koszta leczenia wzrosły z kwoty 1,880.000 K. do kwoty 2,380.000 K. a więc o 26·60%;

wydatki na cele rolnictwa i górnictwa wzrosły z kwoty 1,071.114 K. do kwoty 1,273.611 K. a więc o 18·90%;

wydatki na budowy wodne i na molioracye wzrosły z kwoty 1,014.268 K. do kwoty 1,233.890 K. a więc o 21·63%.

Najwyższy wzrost wydatków wykazuje rubryka oświaty, na którą w tych sześciu latach wydaliśmy ogółem 34,377.788 K.

Te cyfry są najlepszą illustracyą o jakich potrzebach kraj najwięcej pamiętał, i dowodem, że oświata kraju była przed wszystkiemi innemi potrzebami otaczana zawsze troskliwą opieką. Na ten cel kraj łożył wiele mógł — może nawet z uszczerbkiem innych potrzeb.

A między temi, zdaniem komisyi trochę za mało uwzględnianemi potrzebami w pierwszem miejscu wymienić należy wydatki na podniesienie rolnictwa. Jest tu wydatek w całem tego słowa znaczeniu inwestycyjny. Popieranie melioracyi gruntów, chronienie ich od klęsk powodzi, musi rozwijać bogactwo kraju, przez to samo powiększyć jego siłę podatkową, a w dalszym ciągu przyczynić się do podniesienia w przyszłości dochodów krajowych. Nikt nie chce zapoznawać ważności oświaty, ale ona sama nie wystarczy jeszcze do materyalnego podniesienia kraju.

Wzrost budżetów krajowych od początku zaprowadzenia autonomii jest olbrzymi, aby go uwidocznić, podajemy pierwszy nasz budżet z roku 1866, następnie dwa budżety w dziesięciu letnich odstępach a więc z roku 1876 i 1886.

Studyowanie przedłożonych tabeli jest bardzo pouczające i przedstawione cyfry mogą być niezbitą odpowiedzią na niejeden zarzut czyniony przeszłym Sejmom.

Al. 2. Załączone (Alegat II.) tabele mogą służyć nie tylko na to, aby krytycznie sądzić o przeszłości, ale na ich podstawie można wysnuć także pewne wnioski odnoszące się do finansowej przyszłości. Ponieważ różnice wysokości budżetów od początku, to jest od roku 1866 do roku bieżącego są zanadto wysokie więc oprzemy się tylko na wynikach ostatnich lat sześciu.

Suma wszystkich wydatków krajowych wzrosła przez sześciolecie pozornie tylko o 5·3%, to jest w przecięciu co roku o 180.249 Kor.

Tak nieznaczny wzrost jest jednakowoż tylko pozorny, bo mieszczą się w sumie wydatków „umarzania pożyczek". Jeżeli dla jaśniejszego poglądu tę rubrykę wyeliminujemy to otrzymamy jako faktyczny wzrost wydatków przez sześciolecie 35·1% a roczny przeciętny przyrost 794.543 koron.

Z początkiem sześciolecia to jest z początkiem roku 1896, wynosiło obciążenie kraju w długach emisyjnych 65,494.100 kor., z początkiem zaś ostatniego roku 1901 wynosiło to obciążenie 55,873.700 kor., czyli mniej o 9,620.400 koron.

Wzrost dochodów nie odpowiada przeciętnemu wzrostowi krajowych wydatków, mimo całej przezorności z jaką Sejm ograniczał wydatki do najrzeczywistszych potrzeb. Przyszłe budżety również dalej rosnąć będą musiały, bo wiele pilnych i godnych poparcia spraw czeka na pomoc finansową kraju, bo musimy dalej rozszerzać oświatę, popierać rolnictwo i przemysł, nie mówiąc już o czekających na nas wydatkach z powodu udziału kraju w regulacyi rzek i budowie kanałów. Nowo otwierające się źródło dochodu na długo nie może wystarczyć i z całą pewnością przewidzieć można, że w niedalekiej przyszłości równowaga budżetowa będzie znów zagrożona, jeżeli zawczasu nie obmyśli się odpowiedniego pokrycia.

Dlatego też należałoby z całą stanowczością dążyć do tego, aby krajowi względnie krajom, otwarto dalsze źródła dochodu, a nie ograniczano się tylko na dopuszczeniu ich do korzystania z jednego tylko artykułu konsumcyjnego. Z równą słusznością jak spirytus, powinno uledz i piwo opodatkowaniu na rzecz funduszów krajowych.

Wprawdzie zezwolono dotąd na nakładanie krajowej opłaty konsumcyjnej od piwa — u nas wynosi ona 1 koronę z hektolitra, — jednakowoż sposób, w jak ikraje mogą tę opłatę pobierać, jest tak przestarzały i tak już dziś wszędzie zarzucony, jako wychodzący głównie na korzyść dzierżawcy tej opłaty, że należałoby przedewszystkiem dą-

żyć: 1) do zmiany dzisiejszego sposobu wybierania tej opłaty na racyonalniejszy; a 2) do podniesienia tej opłaty w ogóle.

W Galicyi wynosi n. p. konsumcya piwa przeszło 1,100.000 hektolitr., coby nawet przy dzisiejszej opłacie 1 K. z hektolitra, powinno przynieść skarbowi krajowemu 1.100.000 K. Faktycznie zaś przynosi ona przy dzisiejszym sposobie pobierania tylko 600.000 K., reszta t. j. 500.000 K. pozostaje w rękach dzierżawców, dzierżawiących od krajów pobór tej opłaty.

Komisya budżetowa jest zdania, że Wydział krajowy, który z takim skutkiem prowadził z c. k. Rządem rokowania o dopuszczenie funduszu krajowego do udziału w podatku konsumcyjnym od wódki, powinien nie zrażając się dotychczasowemi niepowodzeniami, nawiązać ponownie rokowania o dopuszczenie kraju do udziału w dochodach z podatku od piwa i z całą wytrwałością dążyć do tego, aby i to źródło dochodów uczynić dla kraju dostępniejszem. Dla poparcia tych usiłowań proponuje Komisya rezolucyę do c. k. Rządu pod V.

Uzyskanie dochodu z tego źródła nie byłoby dla ludności takim ciężarem jak powiększenie dodatków do podatków bezpośrednich i dałoby możność krajowi doczekania się spłaty długu propinacyjnego. Gdy ta spłata nastąpi, powinien kraj, jak to już kilka razy Komisya budżetowa podnosiła, ukształtować stosunki w ten sposób, aby to źródło dochodu nie było dla kraju stracone.

Kończąc swoje sprawozdanie Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I.

Na rok 1901 ustanawia się wydatki funduszu krajowego w sumie 21,318.664 Kor. a dochody własne tego funduszu w sumie 5,634.472 Kor.

II.

1. Na pokrycie niedoboru funduszu krajowego w r. 1901 pobierany będzie dodatek do państwowych podatków bezpośrednich a mianowicie:

a) dodatek do państwowego podatku gruntowego, domowo-czynszowego, domowo-klasowego i 5%-wego podatku od domów wolnych, w wysokości 60 groszy od każdej korony całej przypisanej należytości tych podatków;

b) dodatek do państwowych bezpośrednich podatków osobistych ustanowionych ustawą z dnia 25. października 1896. Dz. u. p. nr. 220, z wyjątkiem podatku osobisto-dochodowego, w wysokości 66 groszy od każdej korony całej przypisanej należytości tych podatków.

2. Opodatkowani w mieście Krakowie, tudzież w powiatach Krakowskim i Chrzanowskim, opłacać będą dodatek do podatków w ust. 1. ad a) wymienionych, w wysokości 49 groszy, zaś do podatków w tymże ustępie ad b) wymienionych 55 groszy od każdej korony całej należytości tych podatków.

3. Kwoty przyzwolone na rok 1901 w rubrykach i pozycyach wydatków budżetu krajowego w znaczeniu ściślejszem, niemniej w funduszu krajowym w znaczeniu obszerniejszem, jakoteż wszystkich zakładów krajowych, będą wydawane tylko na cele oznaczone w poszczególnych rubrykach i pozycyach, a to osobno w dziale wydatków zwyczajnych, osobno w dziale wydatków nadzwyczajnych.

Przenoszenie zaoszczędzeń dozwolone jest tylko przy następujących pozycyach funduszu krajowego w ściślejszem znaczeniu:

a) w rubryce I. między pozycyami 5, 6, 7 i między pozycyami 8 i 10

b) w rubryce II. między literami a, b, c, d, pozycyi 23

c) w rubryce X. między pozycyami 187, 188 tudzież między pozycyami 192, 193, 194

d) w rubryce XV. między pozycyami 294, 295 tudzież między pozycyami 311 i 314 — dalej w należących do tej rubryki budżetach szkół rolniczych, szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, szkoły ogrodniczej w Tarnowie i zakładu sadowniczego w Zaleszczykach, między wszystkiemi pozycyami każdej rubryki zwyczajnych wydatków tych szkół;

e) w rubryce XVI. między pozycyami 317—366, między pozycyami 369 i 428, między pozycyami 429 i 432, między pozycyami 426 i 433, wreszcie między pozycyami działów A, B, C, D i F wydatków na szkoły przemysłowe zawodowe, połączone z wartatami wzorowymi, wszakże tylko w granicach każdego działu z osobna i tylko w wydatkach zwyczajnych.

III.

Sejm upoważnia Wydział krajowy do zaciągnięcia chwilowej pożyczki w funduszach własnych lub w Banku krajowym w wysokości 1,970.931 K. w gotówce za $4^1/_2\%$ oprocentowaniem i wstawia w budżet dochodów na rok 1901 kwotę 1,970.931 K. jako dochód z zaciągnąć się mającej pożyczki.

IV.

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby począwszy od roku 1902 wstawiał przez trzy lata corocznie do wydatków budżetu krajowego odpowiednią kwotę na umorzenie i oprocentowanie tej pożyczki.

V.

Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w drodze ustawodawczej zapewnił krajom koronnym udział funduszów krajowych w państwowym podatku konsumcyjnym od piwa w stosunku do konsumcyi tego artykułu w poszczególnych krajach tak, jak to zapewnionem zostało co do podatku konsumcyjnego od wódki, ustawą uchwaloną przez obie Izby Rady państwa w dniu 4. czerwca 1901.

Za przewodniczącego:
K. Badeni.

Sprawozdawca:
Andrzej Potocki.

SUMARYUSZ

budżetu krajowego

na rok 1901.

Rubryka	Poszczególnienie	Preliminarz Wydz. kraj. wraz z dodatkowem sprawozdaniem do LW. 36173/901.	Wniosek komisyi budżetowej (względnie uchwała Sejmu)	Z porównania Komisya wnosi	
				więcej	mniej
		Korony			
	Wydatki.				
I.	Koszta reprezentacyi kraju	215.672	215.672	—	—
II.	„ zarządu	666.098	671.598	5.500	—
III.	„ leczenia	2,380.000	2,380.000	—	—
IV.	„ szczepienia	156.000	156.000	—	—
V.	Wydatki sanitarne	99.200	99.200	—	—
VI.	Zasiłki dla zakładów dobroczynności .	42.948	47.248	4.300	—
VII.	Na cele wykształcenia i oświaty. . .	7,137.706	7,169.406	31.700	—
VIII.	Utrzymanie pomników historycznych .	81.515	81.515	—	—
IX.	Kwaterunkowe żandarmeryi	504.725	504.725	—	—
X.	Wydatki na komunikacye	3,504.553	3,461.549	—	43.004
XI.	Dotacye dla zakładów krajowych . .	55.832	56.429	597	—
XII.	Wydatki na szupaśnictwo	50.000	50.000	—	—
XIII.	Budowy wodne i melioracye . . .	1,233.890	1,233.290	—	600
XIV.	Umarzanie pożyczek	2,977,784	2,977.784	—	—
XV.	Na cele rolnictwa i górnictwa . . .	1,273.611	1,285.191	11.580	—
XVI.	Na podniesienie rękodzielnictwa i przemysłu	423.410	420.610	—	2.800
XVII.	Rozmaite wydatki	498.647	508.447	9.800	—
	Suma wydatków . .	21,301.591	21,318.664	63.477	46.404
				17.073	

Rubryka	Poszczególnienie	Preliminarz Wydz. kraj. wraz z dodatkowem sprawozdaniem do LW. 36173|901.	Wniosek komisyi budżetowej (względnie uchwała Sejmu)	Z porównania Komisya wnosi	
				więcej	mniej
		Korony			
	Dochody.				
I.	Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych	—	—	—	—
II.	Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowan.	—	—	—	—
III.	Dochody z dróg krajowych	584.742	584.742	—	—
IV.	Nadwyżki dochodów od zakładów dotow.	110.195	106.645	—	3.550
V.	Zwroty zaliczek z lat ubiegłych . .	86.500	86.500	—	—
VI.	„ pożyczek	5.014	5.014	—	—
VII.	Dochody szkoły gosp. lasowego we Lwowie.	14.760	14.760	—	—
VIII.	„ szkół i folwarku w Dublanach .	134.326	134.326	—	—
IX.	„ szkoły i fol. w Czernichowie .	76.540	76.540	—	—
X.	„ innych szkół rolniczych kraj. .	70.230	70.230	—	—
XI.	Zwroty za sprawdz. rachunków aptekarsk.	920	920	—	—
XII.	Dochody z przelania do skarbu kraj. pozostałości z fund. zapomogi z r. 1866	850	850	—	—
XIII.	Dochody z kwaterunku żandarmeryi .	201.508	201.508	—	—
XIV.	„ ze zwrotu wydatków szupasow.	14.500	14.500	—	—
XV.	„ z kraj. składu publ. w Krakowie	35.100	35.100	—	—
XVI.	„ z kraj. opłat konsumcyjnych .	3,012.871	3,012.871	—	—
XVII.	Rozmaite dochody	1,289.966	1,289.966	—	—
	Suma dochodów własnych	5,638.022	5,634.472		3.550
	Dochód z zaciągnąć się mającej pożyczki.	2,000.000	1,970.931		
	Razem . .	7,638.022	7,605.403		

Wydatki funduszu krajowego w sześcioleciu 1896—1901 wedle budżetów.

Rok	I. Koszta reprezentacyi kraju	II. Koszta zarządu	III. Koszta leczenia	IV. Koszta szczepienia	V. Wydatki sanitarne	VI. Zasiłki dla zakładów dobroczynnych	VII. Na cele wykształcenia i oświaty	VIII. Utrzymanie pomników historycznych	IX. Kwaterunkowe żandarmeryi	X. Wydatki na komunikacye	XI. Dotacye dla zakładów krajowych	XII. Wydatki na szupaśnictwo	XIII. Budowy wodne i melioracye	XIV. Umarzanie pożyczek	XV Na cele rolnicwa i górnictwa	XVI. Na cele przemysłu	XVII. Rozmaite wydatki	**Razem**
	KORONY																	
Wedle budżetu przez Sejm uchwalonego 1896	215.192	615.766	1,880.000	142.400	47.000	44.848	4,472.230	66.840	425.566	2,838.302	198.056	46.000	1,014.268	6,663.548	1,07[illegible]114	326.286	152.680	20,220.096
1897	216.592	605.222	1,980.000	144.400	61.200	50.848	4,900.782	61.040	463.580	2,871.556	309.398	50.000	1,161.798	6,063.710	1,15[illegible]554	356.638	644.986	21,101.304
1898	214.992	613.240	1,980.000	152.400	68.200	48.848	5,308.470	69.040	459.199	2,889.232	93.514	52.000	1,038.308	2,949.866	1,14[illegible]076	399.056	250.710	17,733.142
1899	215.312	[illegible]670.988	1,990.000	154.000	80.400	53.048	5,822.964	86.840	472.404	3,309.906	76.494	52.000	1,172.254	2,936.274	1,27[illegible]474	450.508	554.546	19,371.412
1900	215.472	669.912	2,100.000	157.000	89.200	57.448	6,735.636	68.640	495.518	3,186.050	64.982	52.000	1,124.680	2,929.364	1,17[illegible]688	351.022	482.384	19,953.996
Wedle preliminarza Wydziału kraj. i dodat. sprawozdania do L. 36.137/901 1901	215.672	666.098	2,380.000	156.000	99.200	42.948	7,137.706	81.515	504.725	3,504 553	55.832	50.000	1,233.890	2,977.784	1,27[illegible]611	423.410	498.647	21,301.591
Razem .	1,293.232	3,841.226	12.310.000	906.200	445.200	297 988	34,377.788	433.915	2,820.983	18,599.599	798.276	302·000	6,745.198	24,520.546	7,09[illegible]517	2,306.920	2,583.953	119,681.541
Stosunek procentowy rubryk do ogólnej sumy wydatków, wynosi:																		
w roku 1896	1·06%	3·05%	9·30%	0·70%	0·23%	0·22%	22·12%	0·33%	2·11%	14·04%	0 98%	0·23%	5·02%	32·95%	5·30%	1.61%	0·75%	100%
„ 1901	1·02%	3·13%	11·18%	0·74%	0·47%	0·20%	33·51%	0·38%	2·37%	16·45%	0·26%	0·24%	5·80%	13·94%	5·98%	1·99%	2·34%	100%
Wzrost lub **ubytek** poszczególnych rubryk między rokiem 1896 a 1901 wynosi .	+ 0·22%	+ 8·17%	+ 26·60%	+ 9·55%	+ 111·06%	— 4·23%	+ 59·60%	+ 21·93%	+ 18·60%	+ 23·47%	— 71·81%	+ 8·69%	+ 21 63%	— 55·30%	+ 18·90%	+ 29·76%	+ 226·59%	

Wydatki funduszu krajowego w okresach 10-cio letnich t. j. 1866, 1876 i 1886.

Rok	I. Koszta reprezentacyi kraju	II. Koszta zarządu	III. Koszta leczenia	IV. Koszta szczepienia	V. Wydatki sanitarne	VI. Zasiłki dla zakładów dobroczynności	VII. Na cele wykształcenia i oświaty	VIII. Utrzymanie pomników historycznych	IX. Kwaterunkowe żandarmeryi	X. Wydatki na komunikacye	XI. Dotacye dla zakładów kraj.	XII. Wydatki na szupaśnictwo	XIII. Budowy wodne i melioracye	XIV. Umorzenie pożyczek	XV. Na cele rolnictwa i górnictwa	XVI. Na cele przemysłu	XVII. Rozmaite	Razem
	KORONY																	
Wedle uchwalonych budżetów: 1866	250.482	95.440	423.200	36.252	18.000	11.164	61.308	—	67.226	120.000	—	—	—	—	1.000	—	73.990	1,158.062
1876	304.532	394.316	500.000	52.600	77.000	16.244	857.938	13.500	119.246	2,062.668	523.034	20.000	2.400	10.560	68.120	23.000	205.326*) *)powyłączeniu kwoty 1,735.524 K. na budowę gmachu sejm.	5 250.486
1886	200.460	453.840	1,310.000	115.800	1.000	21.348	1,015.788	22.820	155.828	1,768.696	1.940	54.000	169.176	869.146	402.780	115.000	371.558	7,064.180
Stosunek procentowy rubryk od ogólnej sumy wydatków wynosi:																		
w r. 1866	21·629%	8·241%	36·543%	3·130%	1·554%	0·964%	5·295%	—	5·806%	10·362%	—	—	—	—	0·086%	—	6·390%	100%
„ „ 1876	5·800%	7·510%	9·57%	1·002%	1·466%	0·310%	16·340%	0·260%	2·251%	39·290%	9·962%	0·381%	0·050%	0·201%	1·300%	0·440%	3 910%	100%
„ „ 1886	2·840%	6·430%	1·550%	1·640%	0·232%	0·302%	14·380%	0·323%	2·210%	25·003%	0·030%	0·770%	2·400%	12·300%	5·700%	1·630%	5·260%	100%

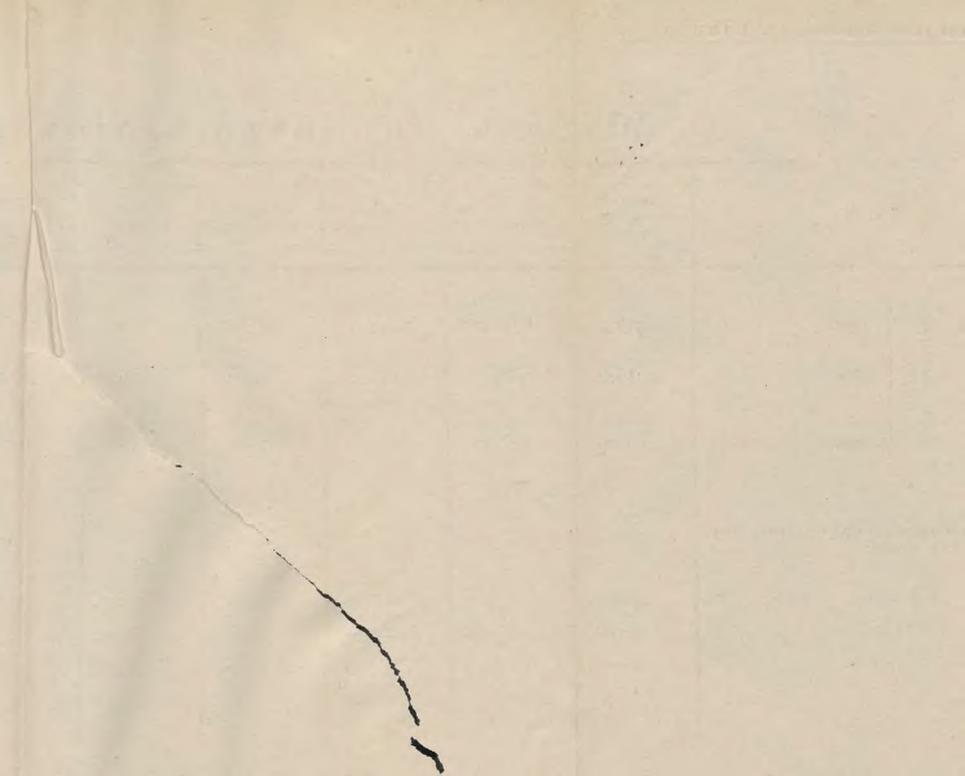

Rubryka I. poz. 1–16. wydatków.

Koszta reprezentacyi kraju.

(Sprawozdawca poseł Adam Skrzyński).

Na Wydatki tą rubryką objęte preliminuje Wydział krajowy kwotę 215.672 K
ponieważ uchwalono w roku 1900 na koszta reprezentacyi kraju . . 215.472 „
przeto preliminarz na rok 1901 jest wyższy o . . . . . 200 „
a to z powodu podwyższenia poz. 12. rozmaite drobne wydatki o . . 200 „
Kwotę tę preliminuje Wydział krajowy na podstawie przecięcia z trzech lat ostatnich.

Wynikłość wydatków tej rubryki z roku 1899 przedstawia sumę 220.622 K., jest przeto wyższą od żądanej obecnie o 4.950 K.

Przecięcia i wynikłości z lat ubiegłych nie mogą być dostateczną podstawą do dokładnego obliczenia rzeczywistych kosztów reprezentacyi kraju, gdyż te są zależne od czasu każdorazowego trwania Sejmu, przeto komisya budżetowa przedstawia bez zmiany Wysokiemu Sejmowi w rubryce I. do przyjęcia:

A) Sejm krajowy.

Pozycya	*1.*	Koszta podróży pp. posłów	8.972 K.
„	*2.*	Dyety pp. posłów	72.000 „
„	*3.*	Koszta druków	41.200 „
„	*4.*	Spisywanie Sprawozdań	8.000 „
„	*5.*	Pisarze dzienni	1.300 „
„	*6.*	Remuneracye urzędników Wydziału krajowego, za dodatkowe zatrudnienie podczas Sejmu . . .	2.400 „
„	*7.*	Służba	2.400 „
„	*8.*	Opał	3.000 „
„	*9.*	Zapuszczanie i mycie podłóg	200 „
„	*10.*	Potrzeby kancelaryjne	800 „
„	*11.*	Na uzupełnienie biblioteki sejmowej . . .	400 „
„	*12.*	Rozmaite drobne wydatki	1.000 „
		Do przeniesienia . .	141.672 K.

B) Wydział krajowy

	Z przeniesienia . .		141.672 K.
Pozycya 13.	Marszałek krajowy	12.000 K.	
	i dodatek na reprezentacyę . .	8.000 „	20.000 K.
„ *14.*	Sześciu członków Wydziału krajowego po	8.000 K.	48.000 „
„ *15.*	Zastępcy		4.000 „
„ *16.*	Dodatek dla członka Wydziału krajowego, mianowanego przez Marszałka zastępcą do kierownictwa w Wydziale krajowym		2.000 „
	Suma rubryki I. .		215.672 K.

Przewodniczący:

Dunajewski.

Sprawozdawca:

Adam Skrzyński.

Rubryka II. pozycya 17—35.

Koszta zarządu.

Sprawozdawca p. Adam Skrzyński.

Wydatki działu tego preliminuje Wydział krajowy

w sumie	666.098 K.
na rok 1900 uchwalono	669.912 „
preliminarz zatem jest niższy o . . .	3.814 K.
uwzględniając jednak, jednorazowo na rok 1900 przez Wysoki sejm przyznane dary z łaski . . .	3.300 „
okazuje się, że Wydział krajowy żąda mniej o .	514 K.

W poszczególnych pozycyach zachodzące różnice między zeszłorocznym budżetem a tegorocznym preliminarzem uzasadnia Wydział krajowy szczegółowem obliczeniem przypadających do wypłacenia należytości na rok 1901 wynikającem z przecięcia trzech lat ostatnich.

Ważniejszym wydatkiem jest nowa pozycya 33. wynagrodzenie dla architekty tytułem płacy . . 3. 600 K.
na roczny bilet jazdy drugą klasą na kolejach . . 500 „
tytułem ryczałtu na dyety i opłatę kasy chorych . 2.000 „
razem . 6.100 K.

Wydział kraj w osobnem sprawozdaniu Lw. 10841/901 obszernie przedstawia przebieg sprawy powołania do życia osobnego fachowego organu dla budownictwa i w myśl uchwał Wysokiego Sejmu z 1 kwietnia 1892, 8 lutego 1896 i 12 lutego 1897 zamiast projektowanej stałej organizacyi działu krajowej służby budowniczej, proponuje zawarcie umowy na lat 3 z architektem p. Kamienobrodzkim.

Komisya budżetowa uznaje żądany kredyt 6.100 K. za uzasadniony i przedstawia Wysokiemu Sejmowi do uchwały:

Upoważnia się Wydział krajowy do zawarcia umowy z p. Kamienobrodzkim na lat trzy za wynagrodzeniem pod poz. 33

uchwalonem i do wstawienia cyfr tego wynagrodzenia w preliminarze wydatków funduszu krajowego w ciągu lat następnych.

poz. 29. Dary z łaski wstawia Wydział krajowy

Komisya budżetowa preliminuje nadto w załatwieniu otrzymanych petycyj następujące dary z łaski . . 2.680 K.

L. pet.	*49.*	Emilia Sternalowa, jednorazowo . .	300 K.
„	*741.*	Edmundyna Urbańska, jednorazowo . .	400 „
„	*57.*	Wanda Dziubińska „ . .	400 „
„	*340.*	Leontyna Sapałeczyńska „ . .	300 „
„	*56.*	Rozalia Piotrowska „ . .	300 „
„	*205.*	Apolonia Sternalowa „ . .	200 „
„	*154.*	Franciszka Kratochwilowa „ . .	200 „
„	*612.*	Gerard d' Festenburg „ . .	400 „

Zarazem wnosi komisya budżetowa przejście do porządku dziennego nad petycyami l. p. 1102, 936, 956, 811, 127, 674, 673, 630, 732, 720, 683, 41, 354, 115.

poz. 35. Zaliczki na płace nadzwyczajne dla urzędników, komisya budżetowa przedstawia *Wysokiemu Sejmowi do uchwalenia:*

Udziela się zaliczkę:

a) L. pet. 31. Aleksandrowi Lewartowskiemu spłacalną w 120 ratach miesięcznych 2.000 koron.

b) „ 31. Władysławowi Marcinkowskiemu spłacalną w 120 ratach miesięcznych 2.000 koron.

c) „ 500. Józefowi Schimowi w 120 ratach miesięcznych spłacalną 3.000 koron.

Przy wypłacie zaliczek wszelkie dawniej udzielone, a jeszcze nie umorzone zaliczki mają być całkowicie spłacone.

L. pet. 816. Zygmuntowi Kossowskiemu zezwala się na spłacenie w latach dziesięciu reszty zaliczki udzielonej przez Wysoki Sejm 5 lutego 1896.

Police zabezpieczające zwrot zaliczek opiewać mają na Wydział krajowy.

Wszystkie inne pozycye preliminowane przez Wydział krajowy uznaje komisya budżetowa za uzasadnione.

Komisya budżetowa zatem wnosi:

Poz. 17	Płace urzędników oddziału	konceptowego . .	144.728 K.
„ 18	„ „ „	rachukowego . .	151.575 „
„ 19	„ „ „	kasowego . .	39.885 „
„ 20	„ „ „	sanitarnego . .	6.840 „
„ 21	„ „ „	statystycznego . .	11.120 „
„ 22	„ „ „	manipulacyjnego .	53.085 „
„ 23	Dyurniści:		
a)	dla oddziału	konceptowego . . .	6.954 „
b)	„ „	rachunkowego . . .	7.000 „
c)	„ „	statystycznego . . .	5.000 „
d)	„ „	manipulacyjnego . . .	17.078 „
e)	Zarządu długu krajowego z roku 1893	. .	6.026 „
		Do przeniesienia .	449.291 K.

		Z przeniesienia .	449.291 K.
f)	dla funduszów szkolnych okręgowych . .		2.920 K.
Poz. 24	Zasługa		9.730 „
„ 25	Emolumenta		3.101 „
„ 26	Remuneracye		12.100 „
„ 27	Koszta podróży i dyety . . .		16.800 „
„ 28	Pensye i zaopatrzenia . . .		62.754 „
„ 29	Dary z łaski		5.180 „
„ 30	Na pokrycie należytości stemplowych od dekretów nominacyjnych urzędników krajowych		4.500 „
„ 31	Potrzeby kancelaryjne . . .		36.400 „
„ 32	Administracya dochodów z krajowych opłat konsumcyjnych		5.000 „
„ 33	Architekt		6.100 „
„ 34	Gmach sejmowy i jego utrzymanie .		26.722 „
„ 35	Zaliczki na płace:		
	a) zwyczajne		24.000 „
	b) nadzwyczajne		7.000 „
		Suma rubryki II	671.598 K.

Przewodniczący:
Dunajewski.

Sprawozdawca:
Adam Skrzyński.

Rubryka III. poz. 36 wyd. fund kraj.

Koszta leczenia.

Sprawozdawca poseł Dr. Henryk Jordan.

Wydział krajowy preliminuje na rok 1901 na koszta leczenia w szpitalach krajowych, prowincyonalnych i zagranicznych 2,380.000 K., t. j. o 280.000 K. więcej niż było uchwalone na rok 1900. Podwyższenie to usprawiedliwia Wydział krajowy stałym corocznym wzrostem ogólnej ilości dni leczenia, oraz stałym wzrostem kosztów leczenia w latach ostatnich, które w roku 1899 wynosiły przeszło 2,380.000 K. Wydatki roku tego wzięto za podstawę zbliżoną do oznaczenia minimalnej potrzeby tej rubryki i taką kwotę wstawiono na rok 1901. Komisya budżetowa godzi się z tem zapatrywaniem i preliminuje zgodnie z Wydziałem krajowym:

Rubr. III. poz. 36 . . . . . 2,380.000 K.

Petycya l. 543 Rady powiatowej w Sokalu o udzielenie zasiłku na pokrycie połowy nadwyżki kosztów budowy szpitala odsyła się Wydziałowi krajowemu do opinii, ewentualnie do przedstawienia wniosku.

Lwów, dnia 26. czerwca 1901.

Przewodniczący:
Dunajewski.

Sprawozdawca:
Dr. Henryk Jordan.

Rubryka IV. poz. 37 — 38 wyd. fund. kraj.

Koszta szczepienia.

Sprawozdawca poseł Dr. Henryk Jordan.

Na utrzymanie i odświeżanie krowianki preliminuje Wydział krajowy w pozycyi 37 tyle, ile wynosiła wynikłość z roku 1899 i uchwalone było na rok 1900, t. j. 24.000 koron, w pozycyi zaś 38 na koszta podróży i dyety lekarzy z powodu szczepienia ospy ochronnej 132.000 koron na podstawie wydatków w ostatnich dwóch latach zbliżonych do siebie pod względem wysokości wydatku na ten cel. Zgodnie z Wydziałem krajowym wnosi Komisya budżetowa

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poz. 37. Utrzymanie i odświeżanie krowianki	24.000 K.
„ 38. Koszta podróży i dyety lekarzy z powodu szczepienia ospy	132.000 „
Suma rubryki V. . .	156.000 K.

Lwów, dnia 26. czerwca 1901.

Przewodniczący:
Dunajewski.

Sprawozdawca:
Dr. Henryk Jordan.

Rubryka V. poz. 39 — 41 wyd. fund. kraj.

Wydatki sanitarne.

Sprawozdawca poseł Dr. Henryk Jordan.

Na opłatę w $^1/_3$ części leków dla epidemicznie chorych preliminuje się zgodnie z Wydziałem krajowym . . . . . 7.200 K. t. j. tyle, ile było uchwalone na rok 1900 w pozycyi 39.

W pozycyi 40 na koszta podróży dla lekarzy okręgowych oraz na subwencye dla powiatów celem pokrycia przewyżki na płace tych lekarzy ponad 1% dodatku powiatowego, preliminuje się zgodnie z Wydziałem krajowym 90.000 K. o 10.000 K. więcej niż było uchwalone na rok 1900, ponieważ wiele nowych posad zostało obsadzonych i to w znacznej liczbie w powiatach, ktore mają po trzy okręgi sanitarne, podczas gdy fundusze powiatowe nie wystarczają na opłatę trzeciego lekarza.

W pozycyi 41 dla zakładu szczepienia wścieklizny prof. O. Bujwida w Krakowie pozostaje wydatek 2 000 K. niezmieniony. Zatem

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poz. 39	— $^1/_3$ część za lekarstwa dla epidemicznie chorych . .	7.200 K.
„ 40	— Na koszta podróży dla lekarzy okręgowych, oraz subwencye dla powiatów na pokrycie przewyżki wydatków na płace ponad 1% dodatku powiatowego	90.000 „
„ 41	— Dla zakładu szczepienia wścieklizny Dra Bujwida w Krakowie stała subwencya	2.000 „
	Suma rubryki V. . .	99.200 K.

Lwów, dnia 26. czerwca 1901.

Przewodniczący:
Dunajewski.

Sprawozdawca:
Dr. Henryk Jordan.

Rubryka VI. pozycya 42-66.

Zasiłki dla zakładów dobroczynności.

Sprawozdawca poseł Barwiński.

Na rok 1900 uchwalił W. Sejm w tej rubryce 57.448 K. Na rok 1901 Wydział krajowy preliminuje w rubryce zwyczajnych wydatków 42.948 K. t. j. o 14.500 K. mniej, aniżeli w roku poprzednim, a mianowicie na zasiłki dla weteranów z 1831 r. 4.500 K. t. j. o 4.500 K. mniej aniżeli w roku poprzednim; stosownie do uchwały W. Sejmu z 3 maja 1900 i wedle uzasadnienia zamieszczonego w sprawozdaniu z czynności Dep. II. L. W. 67.589/900; również nie preliminuje Wydział krajowy na rok 1901 jako zasiłków jednorazowo przyznanych 200 K. dla Towarzystwa wzajemnej pomocy dyków gr. k. dyecezyi przemyskiej, 200. K. dla takiegoż Towarzystwa gr. k. archidyecezyi lwowskiej, 200 K. dla takiegoż Towarzystwa gr. k. dyecezyi stanisławowskiej; 200 K. dla komitetu herbaciarni centowej we Lwowie, 600 K. dla zakładu błog. Kunegundy w Nowym Sączu na szkołę dla kształcenia wzorowych gospodyń, 200 K. dla związku koleżeńskiego b. seminarzystek we Lwowie na budowę schroniska dla niemogących pracować nauczycielek, 10.000 K. dla Zgromadzenia Sióstr św. Wincentego a Paulo we Lwowie na budowę nowego szpitala w Sądowej Wiszni. Natomiast w rubryce zwyczajnych wydatków preliminuj Wydział krajowy na opłatę procentów (4%) od pożyczki 40.000 zaciągnąć się mającej przez Towarzystwo budowy tanich mieszkań dla robotników katolickich w Krakowie jako I ratę z dziesięciolecia 1 600 K. za cały rok w myśl uchwały W. Sejmu z d. 3 maja 1900 (L. W. 48.260).

Komisya budżetowa wnosi:

Rubr. VI.

Zasiłki dla zakładów dobroczynności.

Poz. 42.	Szpitale Sióstr Miłosierdzia w Czerwonogrodzie, Rozdole i Bursztynie	1.800 K.
„ *43.*	Szpital Sióstr Miłosierdzia w Nowosiółkach .	600 „
„ *44*	Dom ubogich i sierót w Krakowie . . .	10.848 „
	Do przeniesienia .	13.258 K.

		Z przeniesienia .	13.248 K. —
poz. 45.	Zakład św. Józefa dla osieroconych chłopców w Krakowie	2.000 K. —	
„ *46.*	Towarzystwo miłosierdzia pod godłem „Opatrzność“ we Lwowie	2.400 „ —	
„ *47.*	Zakład osieroconych dziewcząt im. księdza Józefa Ziemiańskiego w Przemyślu . . .	1.000 „ —	
„ *48.*	Na zasiłki dla weteranów z roku 1831, do dyspozycyi Wydziału krajowego	4.500 „ —	
„ *49.*	Zakład św. Józefa dla chorych nieuleczalnych i wyzdrowieńców we Lwowie	2.000 „ —	
„ *50.*	Na utrzymanie rymanowskiej kolonii leczniczej .	1.000 „ —	
„ *51.*	Lecznica powszechna we Lwowie, do rozporządzalności Wydziału krajowego po zasięgnieniu opinii Towarzystwa lekarskiego	2.000 „ —	
„ *51a)*	Nadzwyczajna subwencya na wewnętrzne urządzenie	*2000*	
„ *52.*	Kolonia lecznicza w Rabce, na utrzymanie dzieci w lecznicy	600 „ —	
„ *53.*	Towarzystwo opieki nad niemowlętami, pod wezwaniem „Dzieciątka Jezus“ we Lwowie . .	400 „ —	
„ *54.*	Ryczałt na zasiłki dla ochronek, po myśli uchwały Wys. Sejmu z dnia 5 lutego 1896 . .	3.600 „ —	
„ *54a)*	Towarzystwo wzajemnej pomocy diaków gr. kat. dyecezyi przemyskiej (*jednorazowo*) . .	200 „ —	
„ *54b)*	Takież Towarzystwo w archidyecezyi lwowskiej (*jednorazowo*)	200 „ —	
„ *54c)*	Takież Towarzystwo w dyecezyi stanisławowskiej (*jednorazowo*)	200 „ —	
„ *55.*	Towarzystwo kolonii wakacyjnej dla dziewcząt we Lwowie	200 „ —	
„ *56.*	Towarzystwo im. św. Salomei, opieki nad wdowami i sierotami we Lwowie	200 „ —	
„ *57.*	Zgromadzenie służebnic serca Jezusowego w Krakowie	200 „ —	
„ *58.*	Towarzystwo opieki nad sługami im. św. Jadwigi we Lwowie	200 „ —	
„ *59.*	Zakład staruszek i kalek w Krakowie na Blichu im. hr, Sołtykowej	200 „ —	
„ *60.*	I. gal. Stowarzyszenie głuchoniemych „Nadzieja“ we Lwowie	200 „ —	
„ *61.*	Stowarzyszenie opieki nad uwolnionymi więźniami we Lwowie	200 „ —	
„ *62.*	Komitet „Domu pracy“ na Kazimierzu w Krakowie	1.000 „ —	
„ *63.*	Zakład św. Jadwigi w Krakowie (*stała subwencya*)	1.200 „ —	
		Do przeniesienia .	38.948 K. —

	Z przeniesienia . .	38.948 K	
„ 64.	Komitet budowy szpitala OO. Bonifratów w Krakowie, na dokończenie budowy szpitala (6.000 K. w dwu rocznych ratach, z czego druga i ostatnia rata)	3.000 „	—
„ 64a)	Komitet herbaciarni centowej we Lwowie *(jednorazowo)*	200 „	—
„ 64b)	Zarząd zakładu błog. Kunegundy w Nowym Sączu, na szkołę dla kształcenia wzorowych gospodyń .	600 „	—
„ 65.	Na przytulisko brata Alberta we Lwowie i w Krakowie *(stała subwencya)*	2.000 „	—
„ 65a)	Zgromadzenie Sióstr św. Wincentego à Paulo we Lwowie, subwencya na urządzenie nowego szpitala w Sądowej Wiszni *(jednorazowo)* . . .	400 „	—
„ 66.	Na opłatę procentów (4%) od pożyczki 40.000 K., zaciągnąć się mającej przez Towarzystwo budowy tanich mieszkań dla robotników katolickich w Krakowie (I. rata z dziesięciolecia) . . .	1.600 „	—

Tym sposobem załatwione zostały petycye: Komitetu ochronki dla dzieci i sierót ubogich zarobników w Peczeniżynie l. 843 (668), ochronki w Zbarażu l. 1315 (1066) Stowarzyszenia „Biker Chalem“ l. 898 (699), taka sama petycya l. 960 (761), Ochronki św. Wojciecha w Gorlicach 1004 (804), Zakładu wychowania sierót izraelickich w Krakowie l 1065 (865), Towarzystwa wzajemnej pomocy dyaków grecko katolickich dyecezyi przemyskiej l. 63 (30), takaż petycya z gr. kat. dyecezyi lwowskiej l. 953 (754), takaż petycya z gr. kat. dyecezyi stanisławowskiej l. 229 (175), Zgromadzenia SS. Służebnic Serca Jezusowego w Krakowie l. 162 (127), I-go galicyjsk. Stowarzyszenia głuchoniemych „Nadzieja“ we Lwowie l. 119 (85), Stowarzyszenia opieki nad uwolnionymi więźniami we Lwowie l. 152 (117), komitetu „Domu pracy“ na Kazimierzu w Krakowie l. 140 (106), komitetu herbaciarni centowej we Lwowie l. 935 (736), Towarzystwu błog. Kunegundy w N. Sączu l. 611 (459), Zgromadzenia SS. Miłosierdzia św. Wincentego à Paulo we Lwowie na urządzenie szpitalu w Sądowej Wiszni l. 834 (659), Ochronki małych dzieci i szwalni ubogich dziewcząt we Lwowie l. 151 (1 6), Przełożonej SS. Najśw. Rodziny z Nazaretu w Wadowicach l. 383 (244), komitetu ochronki im Leona XIII w Rzeszowie l. 475 (336, Zgromadzenia SS. Józefitek we Lwowie l. 523 (381), Towarzystwa dam dobroczynności w Śniatynie l. 618 (466), Zgromadzenia SS. Serafitek w Stryju l. 623 (471), Polikliniki powszechnej l 944 (745) o nadzwyczajną subwencyę na wewnętrzne urządzenie.

W sprawie petycyj przytuliska uczestników powstania 1863|4 w Krakowie l. 77 (43) komisya wnosi:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić“:

Roz. 66a). Dla przytuliska uczestników powstania 1863|4 w Krakowie przyznaje się jednorazowy zasiłek w kwocie . 500 K. —

Suma rubr. VI. . 47.248 K. —

W sprawie petycyi Stowarzyszenia „Dzieciątka Jezus“ we Lwowie l. 836 (661) wnosi komisya:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić“:

„*Petycyę Stowarzyszenia „Dzieciątka Jezus“ we Lwowie przekazuje się Wydziałowi krajowemu dla zbadania i postawienia wniosku celem umożliwienia zaciągnięcia pożyczki na budowę domu dla zakładu stowarzyszenia*“.

W sprawie petycyi: Zgromadzenia św. Karola Boromeusza we Wielkich Oczach l. 736 (576) o subwencyę na zakupienie gruntu pod ogród, komisya wnosi:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić“:

„*Petycyę, Zgromadzenia św. Karola Boromeusza we Wielkich Oczach przekazuje się Wydziałowi krajowemu do szczególnego uwzględnienia z ryczałtu na ochronki*“.

W sprawie petycyi: komitetu budowy ochronki dla ubogich dzieci w Gródku koło Lwowa l. 533 (382) i petycyi Magistratu król. wol. miasta Gródka l. 555 (404) o bezpłatne odstąpienie realności p. l. 175 w Gródku, funduszu krajowego własnej na plac pod budowę ochronki, komisya wnosi:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić“:

„*Petycyę komitetu budowy Ochronki i Magistratu m. Gródka przekazuje się Wydziałowi krajowemu do uwzględnienia*“.

W sprawie petycyi SS. Felicyanek w Krakowie na Blichu l. 349 (217) o subwencyę na przebudowę przytuliska dla ubogich staruszek wnosi komisya:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić“:

„*Petycyę SS. Felicyanek w Krakowie na Blichu przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania*“.

W sprawie petycyi O. Jeremiasza Łomnickiego o zapomogę na budowę domu dla nowicyatu SS. Służebnic w Krystynopolu, wnosi komisya:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić:“

„*Petycyę O. Jeremiasza Łomnickiego o zapomogę na budowę nowicyatu SS. Służebnic w Krystynopolu przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego uwzględnienia w przyszłym preliminarzu*“.

W sprawie petycyi O. prowincyała zakonu OO. Bazylianów w Dobromilu l. 598 (447) o subwencyę na dokończenie budowy domu dla nowicyatu OO. Bazylianów w Krakowie, komisya wnosi:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić“:

„*Petycyę O. Prowincyała zakonu OO. Bazylianów w Dobromilu przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego uwzględnienia w przyszłym preliminarzu*“.

W sprawie petycyi Towarzystwa tanich mieszkań dla robotników katolickich w Krakowie l. 573 (422) o udzielenie gwarancyi kraju za spłatę pożyczki amortyzacyjnej w kwocie 40.000 K., komisya wnosi:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić“:

„Petycyę Towarzystwa tanich mieszkań dla robotników katol. w Krakowie przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania“.

W sprawie petycyi Wydziału Rady powiatowej w Łańcucie l. 542 (391) o subwencyę na rzecz szkoły gospodyń wiejskich, komisya wnosi:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić“:

„Petycyę Wydziału Rady powiatowej w Łańcucie przekazuje się Wydziałowi krajowemu do możliwego uwzględnienia“.

W sprawie petycyi SS. Miłosierdzia o zapomogę na przebudowanie lokalu na pracownię robót kobiecych w Przeworsku l. 166 (131), komisya wnosi:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić“:

„Petycyę SS. Miłosierdzia w Przeworsku przekazuje się Wydziałowi krajowemu“.

We Lwowie dnia, 28. czerwca 1901.

Za przewodniczącego: **K. Badeni.**

Sprawozdawca: **Barwiński.**

Rubryka VII. pozycya 67., 71.—77., 93.—107. 109.—141.

Wydatki na cele wykształcenia i oświaty.

Sprawozdawca Dr. Franciszek Paszkowski.

Komisya budżetowa przedstawia Wysokiemu Sejmowi do uchwały następujące wnioski w przedmioce wydatków na cele wykształcenia i oświaty:

Poz, 67. Akademia umiejętności w Krakowie:

a) Zasiłek stały	52.000 K.	
b) Zasiłek na badania historyczne w archiwum watykańskiem i innych, prowadzonych pod kierunkiem D-ra Smolki (III-cia rata z trzechlecia 1898/1899 do 1900/1901) . .	4 000 „	
c) Na wydanie atlasu geologicznego .	5.000 „	61.000 K.

(Pozycye 68 70. Sprawozdawca poseł Kozłowski.)

Poz. 71. Zakład głuchoniemych we Lwowie:

a) na stypendya dla 70 wychowanków (jak dotychczas)	16.800 K.	
b) na utrzymanie zakładu . . .	5.000 „	
c) na amortyzacyę pożyczki zaciągniętej na budowę, II. piętra przez Dyrek. Zakładu, II. rata amortyzacyjna .	1.990 „	23.790 K.

Pozycya ta opiera się na powziętej w roku 1899 przez Wysoki Sejm uchwale.

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę Zakładu dla głuchoniemych we Lwowie o podwyższenie subwencyi na dalszych 15-tu wychowanków przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedstawienia ewentualnych wniosków na najbliższej sesyi.

Poz. 72. Szkoła głuchoniemych Izaaka Bardacha we Lwowie . 800 „

Tem samem załatwiona zostaje petycya do L. 858.

„ *73.* Zakład ciemnych we Lwowie . . . . . 4.000 „

Zgodnie z wnioskami Wydziału krajowego w tej samej wysokości, jak w roku zeszłym.

„ *74.* Towarzystwo gimnastycze „Sokół“ we Lwowie . . 2.000 „

Zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego jak w roku zeszłym.

„ *75.* Towarzystwo gimnastyczne „Sokół“ w Krakowie . 2.000 „

Zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego jak w roku zeszłym.

» *76.* Dla polskich i ruskich Towarzystw gimnastycznych „Sokół‘ we Lwowie i na prowincyi, ryczałt do dyspozycyi Wydziału krajowego, po zasięgnięciu opinii związku polskich gimnastycznych Towarzystw sokolich . . 4.000 „

Wyddział krajowy preliminuje jak w roku zeszłym 3 400 koron. Ze względu na znaczną liczbę Towarzystw sokolich, proszących o zasiłek, proponuje Komisya podwyższenie ryczałtu o 600 koron. Tem samem załatwione zostają petycye do liczb 79, 129, 171 173, 472, 498, 553, 616, 689, 766, 768, 828, 964, 997, 1046.

Zawarte w niektórych petycyach żądania o znaczniejsze subwencye na budowę gmachów nie mogły być uwzględnione.

W petycyi do l. 1046 żąda Związek polskich gimnastycznych Towarzystw w Austryi przyznania mu subwencyi 10.000 koron na cele Towarzystwa i dla rozdawnictwa zasiłków poszczególnym Towarzystwom sokolim. Ze względu na równowagę budżetową, petycya ta częściowo tylko uwzględnioną być mogła, natomiast Komisya przeznaczając ryczałt dla Towarzystw sokolich zaznaczyła, iż Wydział krajowy rozdzielić ma ryczał po zasiągnięciu opinii Związku.

Poz. 77. Szkoła Sztuk pięknych w Krakowie XXIII. rata umorzenia pożyczki 200 000 kor. na budowę gmachu . . 14.000 K.

Pozycya 78. do 92. Sprawozdawca J. E. poseł Abrahamowicz.

„ *93.* Na subwencye dla istniejących już internatów do rozporządzenia Wydziału krajowego w porozumieniu z Radą szkolną krajową . . . . . 12.000 „

„ *94.* a) Na budowę domów dla Internatów . . . 40.000 „

Tem samem załatwione zostają petycye Zarządów Internatów w Krakowie, Lwowie, Krośnie, Tarnopolu, Przemyślu, Tarnowie, Samborze, Stanisławowie, Zaleszczykach i Sokalu.

„ *95.* Dla Internatu XX. Zmartwychwstańców we Lwowie do rozporządzenia Wydziału krajowego, jak w latach poprzednich , ... 9.000 „

„ *96.* Ks. Siemaszki Kazimierza „Dom schronienia i dobrowolnej pracy dla opuszczonych i moralnie zaniedbanych chłopców“ w Krakowie jak w roku zeszłym . . 1.600 „

„ *97.* *a)* na wydawnictwo polskich podręczników dla szkół średnich . . . . . 3.000 K.

b) na wydawnictwo ruskich książek szkolnych 12.000 „ 15.000 „

Pozycye powyższe 97, *a)* i *b)* do rozporządzenia Wydziału krajowego w porozumieniu z c. k. Radą szkolną krajową.

Dla młodzieży kształcącej się w naukach i sztukach wstawioną została w poz. 98. (Sprawozd. JE. poseł Abrahamowicz) kwota 6.000 koron.

Odnośnie do tej pozycyi Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić;

Przekazuje się Wydziałowi krajowemu do możliwego uwzględnienia w miarę wykazanych zdolności i korzyści, jakie udzielenie stypendyum rokować pozwoli petycye:

Wilhelma Wachtla, Stanisława Czajkowskiego, Bronisławy Janowskiej, Modesta Sosenko, Grzegorza Kuźniewicza, Leopolda Gotlieba, Hanny Miłkowskiej, Jana Grondalczyka, Zdzisława Skwirczyńskiego, Władysława Rossdorfera, Maryi Karpińskiej, Stefanii Rutkowskiej, Heleny Flakowicz.

Odnośnie do tej pozycyi, czyni Komisya budżetowa uwagę, iż zdaniem jej przy rozdawnictwie zasiłków, na-

leży mieć wzgląd na petentów, którzy okazują rzeczywiste zdolności a dotąd nie otrzymali zasiłku krajowego, przed takimi, którzy ukończyli już studya i są w możności sami sobie dopomóc.

Poz. 99. Dla fundacyi „Macierz polska“ na wydawnictwo dzieł i peryodycznych pism ludowych (zgodnie z wnioskiem jak w latach poprzednich) . . . . . 10.000 K.

„ *100.* Na stypendyum dla ucznia wydziału lekarskiego w Krakowie, oddającego się studyom w szkole operacyjnej (jak w latach poprzednich) . . . . . 1.000 „

„ *101.* Dla Towarzystwa Oświaty ludowej we Lwowie, do rozporządzenia Wydziału krajowego, jak w roku zeszłym . . . . . 3.000 „

Tem samem załatwioną zostaje petycya do l. 853.

„ *102.* Dla Towarzystwa Oświaty ludowej w Krakowie, do rozporządzenia Wydziału krajowego, zgodnie z preliminarzem . . . . . 3.000 „

Tem samem załatwioną zostaje petycya do l. 109.

„ *103.* Dla Stowarzyszeń rzemieślniczych we Lwowie i na prowincyi, ryczałt do rozporządzenia wydziału krajowego . . . . . 3.000 „

Zgodnie z wnioskie jak w roku zeszłym.

Tem samem załatwione zostają petycye do liczb: 35, 93, 118, 207, 240, 344, 473, 474, 484, 656, 825, 945, 946, 955, 1013, 1078.

„ *104.* Zarząd główny Towarzystwa pedagogicznego we Lwowie na lwowską kolonię wakacyjną, zasiłek stały . . 400 „

(zgodnie z wnioskiem jak w roku zeszłym).

„ *105.* Tenże na pokrycie kosztów walnego zgromadzenia (jak w r. z.) . . . . . 400 „

„ *106.* Kolegium profesorów szkoły politechnicznej we Lwowie na wydawnictwo biblioteki politechnicznej, VIII. rata z subwencyi 10.000 K. rozłożonej na lat 10., w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 16 lutego 1894 roku 1.000 „

„ *107.* Wydawnictwo dziełek ludowych do rozporządzenia Wydziału krajowego (jak w latach ubiegłych) . . . 2.000 „

(Poz. 108 i 108a) Sprawozdawca JE. poseł Abrahamowicz).

Roz. 109. Zasiłek dla czasopisma „Szkoła“ . . . . . 1.000 K.

„ *110.* „ „ „ „Muzeum“ . . . . . 2.000 „

„ *111.* „ „ „ „Kosmos“ . . . . . 800 „

Tem samem załatwione zostają petycye do l. 80, 83 i 120.

„ *112.* Zasiłek dla ruskiej gazety „Uczytel“ do rozporządzalności Wydziału krajowego . . . . . 1.000 „

Tem samem załatwioną zostaje petycya do l. 190.

„ *113.* *Towarzystwo »Proświta«* na wydawnictwo dzieł ludowych do rozporządzenia Wydziału krajowego z zastrzeżeniami wyrażonemi w uchwałach Wysokiego Sejmu z dnia 13. lutego 1897 i 3. maja 1900 j, w. r. z. . . . . 6.000 „

Tem samem załatwione zostają petycye do l. 819. i 820.

Petycya o przyznane subwencyi na wędrownych nauczycieli nie mogła być uwzględnioną.

„ *114.* Ks. Dżułyński gr. kat. proboszcz w Łapszynie na wydawnictwa ruskie „Posłannyk“ i „Książeczki misyjne“ do rozporządzenia Wydziału krajowego, z zastrzeżeniem dopełnienia warunków ustanowionych w uchwale Wysokiego Sejmu z dnia 13. lutego 1897 j. w. r. z. . . . . 800 „

Tem samem załatwioną zostaje petycya do l. 65.

„ *115.* Towarzystwo oświaty ludowej w Tarnowie, jak w roku zeszłym . . . . . 200 „

(Tem samem załatwioną zostaje petycya do l. 348).

„ *116.* Towarzystwo historyczne we Lwowie na tegoż wydawnictwa (j. w r. z.) . . . . . 1.400 „

Tem samem załatwioną zostaje petycya do l. 838.

„ *117.* Ryczałt na zasiłki dla burs mieszczących ubogą młodzież polską i ruską, do rozporządzenia Wydziału krajowego, w porozumieniu z Radą szkolną krajową jak w roku zeszłym . . . . . 10.000 „

W ten sposób załatwione zostają petycye: Do liczb 59, 74, 92, 94, 117, 128, 134, 136, 185, 187, 192, 228, 193, 195, 253, 387, 495, 586, 599, 613, 638, 727. 801, 841, 940, 1057.

Petycye te, o ile zawierają żądania o znaczniejsze subwencye na budowy, nie mogą być ze względów budżetowych uwzględnione.

Poz. 118. Ryczałt dla Stowarzyszeń akademickich, do rozporządzenia Wydziału krajowego . . . . . 2.800 K.

Wydziałowi krajowemu *przekazuje się do uwzględnienia petycye:*

Zarządu kuchni akad. Uniw. Jagiellońskiego l. 174, Towarzystwa wzajemnej pomocy uczniów uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie l. 175, Towarzystwa „Osnowa“ we Lwowie l 225 i 717, Towarzystwa biblioteki słuchaczów prawa uniw. Jagiellońskiego l. 141, Czytelni Akademickiej im. Adama Mickiewicza w Krakowie l 385, Towarzystwa bratniej pomocy słuchaczów politechniki we Lwowie l. 235, Zarządu domu słuchaczów lwowskiej politechniki l 233, Towarzystwa „Akademiczna Hromada we Lwowie l. 101 i 102, Czytelni Akademickiej we Lwowie l. 178, Towarzystwa bratniej pomocy słuchaczów wszechnicy lwowskiej l. 376, 377 i 378, Czytelni polskiej akademików górniczych w Leoben l. 100 i biblioteki słuchaczów prawa we Lwowie l. 47.

„ *119.* Towarzystwo imienia Adama Mickiewicza na wydawnictwo dzieł tegoż, do rozporządzenia Wydziału krajowego i wypłaty w miarę postępu wydawnictwa . . . . 800 „

Tem samem załatwioną zostaje petycya do l. 156.

„ *120.* Towarzystwo naukowe im. Szewczeńki we Lwowie na wydawnictwo ruskiej biblioteki historycznej . . . 1.000 „

Jak w roku zeszłym.

„ *121.* Archeologiczna Komisya tegoż Towarzystwa na wydawnictwo historycznych materyałów jak w r. z. . . . 3.000 „

„ *122.* Towarzystwo naukowo im. Szewczenki we Lwowie na inne wydawnictwa naukowe . . . . . 4.000 „

„ *123.* Etnograficzna Komisya tegoż Towarzystwa jak w roku zeszłym . . . . . 1.000 „

„ *123. a)* Taż sama Komisya na etnograficzną expedycyę naukową jednorazowo . . . . . 1.000 „

Wszystkie te pozycye do rozporządzenia Wydziału krajowego.

Tem samem załatwione zostają petycye do l. 713, 714, 715, 716.

„ *124.* Ruskie Towarzystwo pedagogiczne na wydawnictwo czasopisma „Dzwinok“ jak w roku zeszłym . . . 400 „

Tem samem załatwioną zostaje pteycya do l. 191.

Poz. 125. Redakcye pism dla dzieci „Mały Światek“ i „Wiek młody“ j. w r. z. . . . . 200 K.

Tem samem załatwione zostają petycye do l. 211 i 234.

Dla Kongregacyi ruskich Sióstr Sakramentek Najśw. Maryi Panny:

„ *126.* Ks. Cyryl Sielecki gr. kat. proboszcz w Zużlu na nowicyat sióstr j. w. r. z. . . . . 200 „

„ *127.* Na utrzymanie zakładu Sióstr Służebniczek w Krystynopolu j. w r. z. . . . . 1.000 „

Te pozycye do rozporządzenia Wydziału krajowego w porozumieniu z Ordynaryatami obrządku grecko-katolickiego.

„ *128.* Na zasiłki dla polskich i ruskich Towarzystw, mających na celu wspomaganie ubogich uczniów, ryczałt do rozporządzenia Wydziału krajowego w porozumieniu z Radą szkolną krajową . . . . . 1.200 „

Tem samem załatwione zostają petycye do l. 39, 135, 758, 788, 938, 942.

„ *129.* Instytut dla dziewcząt w Przemyślu, subwencya stała jak w roku zeszłym . . . . . 400 K

i zasiłek jednorazowy na pokrycie deficytu budowy domu, oraz środki naukowe . . 2.000 „ 2.400 „

Tem samem załatwione zostają petycye do l. 239 i 488.

„ *130.* Zakład wychowawczy dla ubogich dziewcząt pod nazwą „Rodzina Maryi“ w Łomnej jak w r. z, ... 600 „

„ *131.* Prywatne Seminaryum nauczycielskie żeńskie Zofii Strzałkowskiej we Lwowie jak w r. z. . . . . 2.000 „

Tem samem załatwioną zostaje petycya do l. 798.

Z powodów przytoczonych przy poprzedniej pozycyi nie może Komisya przedstawić Wysokiemu Sejmowi wniosku o podwyższenie tej subwencyi, jak tego sobie życzy p. Strzałkowska we wzmiankowanej petycyi.

„ *132.* Polskie Stowarzyszenie „Strzecha“ we Wiedniu jak w r. zeszłym . . . . . 200 „

„ *133.* Polskie Stowarzyszenie „Przytulisko“ we Wiedniu jak w roku zeszłym . . . . . 200 „

„ *134.* Towarzystwo sztuk pięknych w Krakowie, subwencya uchwalona przez W. Sejm na budowę własnego gmachu jak w r. z. (III. rata) . . . . . 1.000 „

Poz. 135. Prywatna średnia szkoła żeńska w Krakowie . . . 1.000 K.

Tem samem załatwioną zostaje petycya do l. 1029.

„ *136.* Na utrzymanie szkoły polskiej w Białej jak w roku zeszłym . . . . . 11.200 „

„ *137.* Ruskie Towarzystwo pedagogiczne we Lwowie, na wydawnictwo ukraińsko-ruskiej biblioteki jak w roku zeszłym . . . . . 600 „

„ *137.*a) Na koszta podróży członków na walne zgromadzenie . . . . . 200 „

Tem samem załatwioną zostaje petycya do liczby 189 i 726.

„ *138.* Ruskie Towarzystwo pedagogiczne we Lwowie, na utrzymanie szkoły wydziałowej żeńskiej we Lwowie . . 4.800 „

Tem samem załatwioną zostaje petycya do l. 194

W petycyi tej żąda Towarzystwo podwyższenia subwencyi o 1.600 koron z powodu otwarcia 3-ej klasy, a Komisya budżetowa do żądania tego się przychyla.

„ *139.* OO. Bazylianie, na wydawnictwo pism religijno-moralnej treści jak w r. z. . . . . 400 „

Tem samem załatwioną zostaje petycya do l, 597.

„ *140.* Towarzystwo iminienia św. Stanisława Kostki (opieki nad terminatorami we Lwowie) jak w r. z. . . . . 200 „

„ *141.* Zakład Sierót imienia Św. Heleny we Lwowie jak w r. zeszłym . . . . . 200 „

„ *141.*a) Towarzystwo ludoznawcze na wydawnictwo czasopisma „Lud“ jak w r. z. . . . . 200 „

Tem samem załatwioną zostaje petycya do l. 724.

„ *141.*b) Towarzystwo numizmatyczne w Krakowie na wydawnictwo czasopisma poświęconego archeologii jak w roku z. . . . . 200 „

Tem samem załatwiona zostaje petycya do l: 1031.

„ *141.*c) Zgromadzenie sióstr Służebniczek N. M. P. w Starej wsi na rozszerzenie nowicyatu jednorazowo . . . 1.000 „

Tem samem załatwioną zostaje petycya do l 73.

„ *141.*d) Franciszek Preisendanz kierownik prywatnego seminaryum nauczycielskiego żeńskiego w Krakowie . . . 2.000 „

Tem samem załatwioną zostaje petycya do l. 139.

„ *141.*e) Redakcya dwutygodnika katechetycznego i duszpasterskiego w Tarnowie w załatwieniu petycyi do l. 534 . . . . . 200 K.

„ *141.*f) Towarzystwo imienia Matejki w Krakowie w załatwieniu petycyi do l. 570 . . . . . 1.000 „

„ *141.*g) Dr. Eugeniusz Piasecki nauczyciel gimnastyki w IV. gimnazyum we Lwowie na podróż naukową, w załatwieniu petycyi do l. 574. . . . . 200 „

„ *141.*h) Towarzystwo miłośników historyi i zabytków Krakowa, na wydawnictwa w załatwieniu petycyi do l. 835 . . . . . 200 „

„ *141.*i) Stanisław Cercha, na wydawnictwo pomników miasta Krakowa, w załatwieniu petycyi do l. 722 . . . 500 „

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Petycye: Dyrekcyi c. k kliniki chorób wewnętrznych Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie o udzielenie stypendyum w kwocie 1.000 K. elewowi klinicznemu w pawilonie zakaźnym (l. 384),

Zarządu powszechnych wykładów w Uniwersytecie lwowskim o subwencyę (l. 46 i 709),

Oddziału Towarzystwa pedagogicznego w Tarnowie o subwencyę na kurs naukowy żeński (l. 850),

wreszcie sióstr Najśw. Rodziny z Nazaretu na żeński zakład wychowawczy (l. 952), przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedstawienia Sejmowi ewentualnych wniosków.

II. Nad petycyami: Wiktora Krobickiego o subwencyę na wydawnictwo podręcznika rachunkowości w gminach wiejskich (l. 34),

Słuchaczów politechniki lwowskiej o subwencyę na wycieczkę naukową do Wenecyi (l. 84),

Wydziału Towarzystwa filologicznego we Lwowie o subwencyę na wydawnictwo czasopisma filologicznego „Eos“ (l. 375),

Towarzystwu „Philosophen Unterstützungs-Verein“ w Wiedniu o subwencyę (l. 515),

Związku koleżeńskiego byłych seminarzystek i nauczycielek o subwencyę na budowę schroniska (l. 581),

Krakowskiego Towarzystwa technicznego o subwencyę na wydawanie pisma „Architekt“ (l. 635),

Jana Dültza na wydawnictwo „Galicyi ilustrowanej (l. 657),

wreszcie Akademickiego koła Towarzystwa „Szkoły ludowej“ o subwencyę (l. 821), przechodzi Sejm do porządku dziennego.

Lwów, dnia 28. czerwca 1891.

Przewodniczący:

Badeni.

Sprawozdawca:

Paszkowski.

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki we Lwowie.

Do rubr. VII. poz 68. Wydatków funduszu krajowego.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej z preliminarza krajowego funduszu szkolnego na rok 1901.

Wydatki funduszu szkolnego wynosiły w r. 1896 . . .	6,704.358 K.
w r. 1897 . . .	7,128.746 „
w r. 1898 . . .	7,592.728 „
w r. 1899 . . .	8,016.033 „
Na rok 1900 preliminowano wydatki	8,841.534 „
Wedle zamknięcia rachunków z r. 1900 wynosiły w tymże roku wydatki (bez wydatków przebieżnych)	**8,923.718** „
Według wniosków Komisyi wynosić będą wydatki w r. 1901 .	9,254.936 „
czyli o	20.000 „
więcej od wniosków Wydziału krajowego i Rady szkolnej krajowej na rok 1901 o	413.402 „
więcej od kwoty wydatków funduszu szkolnego uchwalonych na r. 1900 o	331.218 „
więcej od kwoty wykazanej w zamknięciu rachunków z roku 1900 o	1,238.903 „
więcej od wydatków z r. 1899.	
Wydatki zwyczajne w r. 1901 wynosić mają	9,201.394 „
czyli o	411.436 „
więcej od wydatków zwyczajnych przyjętych na r. 1900.	
Wydatki nadzwyczajne w r. 1901 mają wynosić	54.542 „
czyli o	1.966 „
więcej od wydatków nadzwyczajnych z r. 1900	
Dochody wynosiły w r. 1896	2,847.000 „
w r. 1897	3,184.036 „
w r. 1898	2,989.216 „
w r. 1899	3,052.042 „
Według preliminarza na r. 1900	3,035.234 „
Komisya przyjmuje dochody na r. 1901 zgodnie z wnioskami Wydziału krajowego	**3,073.399** „
Dochody na r. 1901 będą wedle powyższych wniosków o . . .	38.165 „
Wyższe od dochodów preliminowanych na r. 1900, o . . .	21.357 „
Wyższe od dochodów z r. 1899.	
Niedobór wynosił w r. 1896	3,857.358 „
w r. 1897	3,944.710 „
w r. 1898	4,603.512 „
w r. 1899	4,964.091 „
Według preliminarza na r. 1900	5,806.300 „
Komisya przyjmuje niedobór na r. 1901	**6,181.537** „
Niedobór wynosić przeto będzie wedle wniosków komisyi o . .	20.000 „
więcej od wniosków Wydziału krajowego i Rady szkolnej krajowej na r. 1901 o	375.237 „
od niedoboru przyjętego, na r. 1900, o	1,217.446 „
więcej od istotnego niedoboru z r. 1899.	

Suma wszystkich wydatków (t. j. wydatków funduszu szkolnego krajowego, funduszu okręgu miasta Lwowa, funduszu szkolnego emerytalnego i funduszów szkolnych miejscowych na szkoły ludowe wynosiła

w roku 1896	9,829.050 K.
w roku 1897	10,873.714 „
w roku 1898	11,170.306 „
w roku 1899	11,524.169 „
czyli o	353.863 „

więcej od wydatków w roku 1898.

Ludność w Galicyi wzrosła w dziesięcioleciu 1880—1890 . . 10%
„ 1890—1900 . . 10%
W ostatniem dziesięcioleciu 1889|90—1899|900 liczba publicznych szkół ludowych w Galicyi wzrosła o 13%
od r. 1868 t.j. od objęcia zarządu szkół przez Radę szkolną krajową wzrosła o 66%
Liczba szkół wzrosła na Węgrzech w dziesięciu latach (1885—1895) o . 2—3%
W Anglii liczba zwiedzanych przez inspektorów szkół ludowych wzrosła w 10 latach (1884—1894) o 5%

w Niższej Austryi	wzrosła	w latach	1890—1900	o 12%
w Wyższej Austryi	„	„	„	19%
w Solnogrodzie	„	„	„	6%
w Styryi	„	„	„	8%
w Karyntyi	„	„	„	3%
w Krainie	„	„	„	9%
w Tyrolu	zmniejszyła się	„	„	7%
w Voralbergu	„	„	„	5%
w Tryeście	wzrosła	„	„	3%
w Gorycyi i Gradiska	„	„	„	12%
w Istryi	„	„	„	12%
w Czechach	„	„	„	29%
na Morawach	„	„	„	16%
na Szląsku	„	„	„	6%
na Bukowinie	„	„	„	24%
w Dalmacyi	„	„	„	28%

Jako komentarz do tych cyfr należy mieć na oku liczbę ilości szkół w Galicyi w chwili objęcia zarządu szkół przez Radę szkolną krajową (24. stycznia 1868 r.)

Było ich wówczas 2.800, a wiele na papierze; we wielu odbywała się nauka nieregularnie, organista albo dyak uczył bowiem tylko w chwilach wolnych od innych zajęć. W r. 1867 czyli przed objęciem ich przez Radę szkolną krajową przypadała

w Galicyi	1	szkoła	na 2000	mieszkańców
w Solnogrodzie	1	„	„ 909	„
w Karyntyi	1	„	„ 1000	„
na Szląsku	1	„	„ 1060	„
na Węgrzech	1	„	„ 1075	„
na Morawach	1	„	„ 1080	„
w Górnej Austryi	1	„	„ 1200	„
w Czechach	1	„	„ 1230	„

Cyfry te dowodzą, że przed r. 1867 inne kraje bez winy nieposiadającej wówczas szkolnego samorządu Galicyi ją wyprzedziły. W innych krajach austryackich rząd bądź to z funduszów państwa łożył w czasach absolutnych rządów na zakładanie szkół ludowych, bądź to skłaniał do tego czynniki miejscowe. W Galicyi natomiast pokrywano koszta ich zakładania na początku tego wieku ze składek publicznych, i aż do autonomicznej ery szkolnictwo zupełnie zaniedbano, krajowi zaś brak środków finansowych nie pozwalał powetować czasu straconego tak prędko, jakby tego był pragnął.

Liczba dzieci pobierających naukę wzrosła w Galicyi dziesięcioleciu 1889|90—1899|900.
o 53%
na Węgrzech (1885—95) w 10 latach 25%

Liczba dzieci uczęszczających do ludowych szkół publicznych i prywatnych wzrosła w Galicyi (1890—1900) o . . 44
w Anglii w dziesięciu latach (1884—94) wzrosła o . 19%
w Austryi w 10 latach (1890—1900) wzrosła o . . 21%
w Czechach (1890—1900) wzrosła o . . . 9%
w Niższej Austryi (1890—1900) wzrosła o . . . 11%
w Wyższej Austryi (1890—1900) wzrosła o . . . 6%
w Solnogrodzie . . . 20%
w Styryi 8%
w Karyntyi zmniejszyła się o . 1%
w Tryeście wzrosła o . . 4%
w Gorycyi i Gradiska wzrosła o . 16%
w Istryi 43%
w Tyrolu 1%
na Morawach . . . 6%
w Voralbergu . . . 7%
na Śląsku 7%
na Bukowinie . . . 79%
w Dalmacyi 7%

Nie uczęszczało do szkoły w Galicyi w r. 1899—900 dzieci do pobierania nauki szkolnej obowiązanych . . 28%
na Węgrzech (1895) . . 20%
w Peszcie . 23%
w Kroacyi . 30%
w komitatach węgierskich Alto Tejer . 50%
Torda Aranyos w Siedmiogrodzie. 50%

w r. 1895:
na Bukowinie . 38%
w Krainie . 12%
w Karyntyi . 5%
w Dalmacyi . 22%
w Styryi . 5%
w całej Anstryi . 11%

W Anglii (1894) ze stosunku średniej frekwencyi do ilości dzieci obowiązanych do uczęszczania, okazuje się, że nie uczęszczało do szkół. 38%
Z ilości dzieci do szkół zapisanych nie uczęszczało w Anglii do szkoły (1894) . 24%
w całej Austryi nie uczęszczało do szkoły dzieci do uczęszczania obowiązanych . 10%

Liczba nauczycieli bez patentu nauczycielskiego wynosi w Galicyi w stosunku do ogólnej liczby nauczycieli szkół ludowych 31%
w Anglii 57%
we Węgrzech w r. 1897 . . . . . 10%
Liczba nauczycieli bez formalnej kwalifikacyi wynosi w Galicyi w stosunku do ogólnej liczby nauczycieli szkół ludowych 45%
w Anglii 36%
Liczba nauczycieli kwalifikowanych wzrosła w Galicyi w ostatniem 10-leciu (1890—1900) o . . . 45%

Liczba zauczycieli z patentem nauczycielskim wzrosła w Galicyi (1890—1900) o 47%
Liczba nauczycieli z patentem nauczycielskim na Węgrzech (1886—96) o 17%
O wiele wyżej wzrosła jednak w Galicyi (1890—1900) liczba nauczycieli bez formalnej kwalifikacyi a mianowicie o 136%
na Węgrzech (1886—96) zmniejszyła się ich liczba o . 19%

W obradach Sejmu nad sprawą szkół ludowych podniesiono pewne wątpliwości co do ich wpływu na stopniowe zmniejszanie się analfabetyzmu.

Na 100 głów ludności powyżej lat 6 umiało czytać:

Kraj	Rok	Procent umiejących czytać	Procent analfabetów
w Galicyi	1880	23%	77%
w Galicyi	1890	32%	68%
w Galicyi	1900	44%	56%
w Styryi	1890	80%	20%
w Karyntyi	1890	70%	30%
w Krainie	1890	66%	34%
na Pobrzeżu	1890	53%	47%
na Bukowinie	1890	20%	80%
w Dalmacyi	1890	17%	83%
na Węgrzech	1890	50%	50%
na Szląsku	1890	91%	9%
w Solnogrodzie	1890	91%	9%
w Tyrolu	1890	92%	8%
na Morawach	1890	93%	7%
w Wyższej Austryi	1890	93%	7%
w Niższej Austryi	1894	94%	6%
w Czechach	1894	94%	6%
we Włoszech	1881	38%	62%

Na 100 głów ludności powyżej lat 6 umiało czytać.

Kraj	Rok	Procent mężczyzn	Procent kobiet
Galicya	1890	53	43
Galicya	1900	48	44
Węgry	1890	57	43
Dalmacya	1890	27	18
Bukowina	1890	23	9
Kraina	1890	56	47
Karyntya	1890	70	60
Styrya	1890	77	70
Szląsk	1890	87	79
Solnogród	1890	88	87
Tyrol i Voralberg	1890	90	87
Morawy	1890	91	84
Niższa Austrya	1890	92	90
Czechy	1890	93	89
Wyższa Austrya	1890	93	90
Cała Austrya	1890	68	62
Włochy	1881	45	30

Na 100 głów ludności powyżej lat 6

Kraj a względnie państwo	w roku	Umiało czytać	Nie umiało czytać
Irlandya	1881	76%	24%
Belgia	1891	72%	28%
Austrya	1890	65%	35%
Francya	1872	58%	42%

Na 100 osób zawierających małżeństwo nie umiało czytać i pisać.

Kraj	Rok	Procent mężczyzn	Procent kobiet
Włochy	1895	38	56
Rumunia	1892	70%	88%
Francya	1892	9%	13%

Na 100 osób zawierających małżeństwo.

Kraj a względnie państwo	Rok	Umiało czytać i pisać	Nie umiało czytać i pisać
Włochy	1893	47%	53%
Wielka Brytania	1894	95%	5%

Na 1000 rekrutów nie umiało czytać i pisać.

W Szwecyi	1 pro mille	W Żóławach	40 pro mille	W Astr. Węg.	220 pro mille
W Niemczech	1 pro mille	We Francyi	90 pro mille	We Węgrzech	380 pro mile
W Danii	4 pro mille	W Belgii	28 pro mille	W Grecyi	300 pro mille
W Szwajcaryi	22 pro mille			We Włoszech	400 pro mille

w Rosyi 620 pro mille
w Serbii 790 „ „
w Rumunii 890 pro mille

Daty powyższe nie przedstawiają materyału zupełnie ścisłego, dat bowiem z r. 1900 (oprócz obliczonej przez krajowe biuro statystyczne liczby analfabetów w Galicyi) nie ogłoszono, a obok tego podstawa rachunku wedle powyżej określonych kilku sposobów obliczeń w poszczególnych państwach jest rozmaitą, system obliczeń bowiem w poszczególnych państwach kilkakrotnie się zmieniał.

W ocenieniu cyfry analfabetów w Galicyi nie należy zapominać, że w nich mieści się wielka część ludności, która uczęszczała do szkół jeszcze przed objęciem ich przez Radę szkolną krajową, a więc jedynie tylko statystyka z rozróżnieniem poszczczególnych kategoryi wieku przeprowadzona (do 6 lat, od 6—12 lat, od 13—20 lat, od 21—30 lat, od 31—40 lat, od 41—50 lat, od 51—60 lat, od 60—70 lat) zdołałaby postęp ściśle uwidocznić. Daty takie z rozróżnieniem wieku, w przystępnych obecnie źródłach wykazują tylko Węgry.

O ile z dat powyżej wymienionych po uwzględnieniu powyższych zastrzeżeń można wyciągnąć wnioski:

Liczba analfabetów zmniejszyła się w 10 latach:

Kraj	Czas	Procent zmniejszenia się liczby w stosunku do 100 głów ludności powyżej 6 lat
Galicya	1880—90	9%
Galicya	1890—900	12%
Styrya	1880—90	7%
Karyntya	1880—90	2%
Kraina	1860—90	12%
Pobrzeże	1880—90	9%
Dalmacya	1880—90	5%
Bukowina	1880—90	8%
Szląsk	1880—90	30%
Solnogród	1880—90	30%
Morawa	1880—90	30%
Górna Austrya	1880—90	20%
Dolna Austrya	1880—90	20%
Czechy	1880—90	3%
Węgry	1880—90	7%
Włochy	1870—80	7%

Rubr. 1. poz. 1.

Na płace i dodatki na mieszkanie nauczycieli etatowych . 5,856.000 K
czyli o . . . . . 922.882 K
więcej od wynikłości z r. 1899
o . . . . . 210.000 „
więcej od kwoty na r. 1900 uchwalonej, a o . . . . 174.047 „
więcej od kwoty wykazanej w zestawieniu rachunków z r. 1900

W przedłożonym komisyi wykazie wydatków na płace i dodatki na mieszkanie dla nauczycieli etatowych wynoszą rzeczone wydatki . . . . . 6,506.350 „
Interkalarya oblicza Rada szkolna na 10%, czyli o 1% niżej aniżeli w preliminarzu na rok 1900. Wedle obliczenia Rady szkolnej wynosić będą rzeczone interkalarya . . . . 650.635 „
Po ich potrąceniu otrzyma się kwotę . . . . . 5,855.715 „
Rada szkolna krajowa w preliminarzu swoim zaokrągliła powyższą kwotę na . . . . . 5,856.000 „

Na wzrost wydatków w tej pozycyi wykazanych wpłynęło zorganizowanie nowych 36 szkoł, i rozdzielenie 6 szkół przepełnionych każdą na dwie szkoły odrębne, a to męską i żeńską, reorganizacya 74 szkół na więcejklasowe, z tych siedmiu 5 klasowych a jednej 4 klasowej na szkoły 6 klasowe, oraz trzech 4 klasowych na szkoły 5 klasowe, stałe obsadzenie większej liczby posad z powodu przybytku nauczycieli kwalifikowanych, a wreszcie przyjęcie niniejszego interkalare. W r. 1899 bowiem osiągnięto interkalare 8 5% zamiast preliminowanego 11%.

Przekroczenie wydatku przez Sejm przyzwolonego, które wynosi w pozycyi 1-ej . . . . . 35.954 „

nastąpiło z powodu stałego obsadzenia większej liczby posad nauczycieli etatowych niż preliminarzem przewidziano, wskutek czego zmniejszyło się przewidziane interkalare.

Zarówno w sprawozdaniach Komisyi budżetowej i szkolnej, jak i w rozprawach sejmowych wskazywano w latach ostatnich z ubolewaniem na wielką stosunkowo liczbę szkół nieczynnych.

Wobec znacznych ofiar bowiem, jakie czyniły gminy i obszary dworskie na budowę szkoły, mogła zwłoka z rozpoczęciem nauki z powodu braku nauczyciela wynikła w ogóle, a szczególnie w tych szkołach, które świeżo wystawiły budynek, wpłynąć do pewnego stopnia zniechęcająco na odnośne czynniki; gminy i obszary dworskie miały bowiem w podobnym wypadku słuszne prawo się spodziewać, że po podjęciu nakładów w stosunku do ich zamożności i obciążenia dość znacznych nauka szybko się rozpocznie i regularnie odbywać się będzie.

Ztąd też niejednokrotnie podnosiła zarówno Komisya budżetowa jak i szkolna obsadzenie szkół nieczynnych nauczycielami jako jeduo z najważniejszych zadań w dziedzinie szkolnictwa ludowego.

W duchu powyższych uwag komisyi budżetowej i szkolnej wydała Rada szkolna krajowa rozp. z 6. grudnia 1897 (L. 30.558 Nr. 21. Dziennika urzędowego Rady szkolnej krajowej).

W rozporządznniu tem po stwierdzeniu faktu, że corocznie pewna liczba szkół dawniejszych, które tracą nauczycieli, co wyraźnej intencyi art. 28 Ustawy z 23. maja 1895 się sprzeciwia, zaleca Rada szkolna krajowa Radom szkoluym okręgowym przedewszystkiem starać się o to, aby żadna szkoła czynna nie została więcej zamkniętą, a gdyby szkole groziło zamknięcie z powodu braku nauczyciela, nakazuje do niej przenieść z posad nadetatowych nauczyciela uprawnionego do zajmowania posady samoistnej, w kla-

sie zaś nadetatowej urządzić naukę podzielną, chociażby na wyższych stopniach z planem przejściowym.

Nauczycieli, którzy złożywszy egzamin dojrzałości zgłaszają się do służby nakazuje Rada szkolna w dalszym ciągu rzeczonego rozporządzenia przyznać dla zapewnienia czynności wszystkim szkołom obecnie czynnym, następnie zaś dla otwarcia tych szkół, które są obecnie nieczynnne, choć posiadają odpowiednie budynki. Ponieważ zdarza się, że abituryenci seminaryów podają się o posady w kilku okręgach i otrzymawszy kilka nominacyi wybierają jedną a gdzieindziej czynią zawód i narażają szkołę na zamknięcie, rozporządziła Rada szkolna krajowa, że nominacya abituryenta nauczycielem może nastąpić tylko na podstawie przedłożonego w oryginale świadectwa dojrzałości, które kandydatowi zwrócić należy dopiero po wykonaniu przezeń przysięgi i asygnowaniu płacy. Podania abituryentów o posady niezaopatrzone w oryginał świadectwa dojrzałości, zaleciła Rada szkolna krajowa zwracać im bez skutku.

Z przyjemnością podnieść należy, że rozporządzenie to nie pozostało bez owocu. W zmniejszeniu się liczby szkół nieczynnych bowiem stwierdzić można w ostatnich latach ciągły, lubo z powodów od woli Rady szkolnej niezawisłych powolny postęp.

Liczba szkół nieczynnych wynosiła w r.	1891|2	278
	1892|3	321
	1893|4	412
	1894|5	453
	1895|6	479
	1896|7	505
	1897|8	480
	1898|9	372
	1899|900	341

A więc do roku 1896|7 liczba szkół nieczynnych ciągle się zwiększa (w r. 1896|7 o 26 w r. 1894|5 o 41, w r. 1893|4 o 91 w r. 1892|3 o 43) w r. 1897|8 zmniejszyła się o 25 szkół a w r. 1898|9 wskutek powiększenia frekwencyi seminaryów i polepszenia stanu materyalnego nauczycieli, jak również w skutek postawienia lub odnowienia wielu budynków szkolnych uczyniono wielki krok naprzód i liczba szkół nieczynnych zmniejszyła się o 108 szkół. W r. 1899|900 mniejszyła się także liczba szkół nieczynnych o 31 choć mniej znaczniej od r. 1898|9 ; na r. 1900|1 zapowiada bowiem zaś preliminarz zorganizowanie nowych 36 szkół.

Liczba szkół nieczynnych dla braku budynku i nauczyciela wynosiła w r.	1894|5	237
	1895|6	272
	1896|7	248
	1897|8	279
	1898|9	242
	w r. 1899|900	235

A zatem w porównaniu z rokiem ostatnim liczba szkół nieczynnych dla braku budynku i nauczyciela zmniejszyła się o 7 szkół. Najważniejszą jednak jest liczba tych szkół, w których znajduje się odpowiedni budynek, a nauka nie odbywa się jedynie tylko z powodu braku nauczyciela.

W r.	1894|5 wynosiła ich liczba	216
„	1895|6 „ „ „	207
„	1896|7 „ „ „	257
„	1897|8 „ „ „	201
„	1898|9 „ „ „	130
„	1899|900 „ „ „	106

Przy zakładaniu nowych szkół uwzględnienie w pierwszym rzędzie znajdują w myśl okólnika Rady szkolnej krajowej z d. 23. kwietnia 1898 L. 9295 (Nr. 11. Dziennika urzędowego Rady szkolnej krajowej) te miejscowości, w których do pewnych zakresów szkolnych należą gminy oddalone o cztery lub więcej kilometrów od szkoły, lub w których pomiędzy gminami wcielonemi do jednego zakresu szkolnego istnieją znaczne przeszkody komunikacyjne, wskutek czego dzieci z pewnych gmin albo wcale albo w szczupłej nader liczbie uczęszczają do szkoły.

Obok tych miejscowości zaleca Rada szkolna krajowa przeprowadzenia rozprawy konkurencyjnej i przemiany szkoły na dwuklasową w tych wypadkach, w których w publicznych szkołach ludowych jednoklasowych istnieją klasy nadetatowe przynajmniej od

trzech lat, frekwencya dochodzi do 150, oraz znajduje się odpowiednie pomieszczenie dla 2-ej klasy.

Liczba szkół nieczynnych tej kategoryi w których znajduje się odpowiedni budynek, a które są nieczynne jedynie tylko z powodu braku nauczyciela:

W r. 1896|7 zmniejszyła się o . 56 szkół
W r. 1898|9 „ „ . 71 „
W r. 1899|900 „ „ . 24 „

Cyfrę 166 szkół nieczynnych z powodu braku nauczyciela lubo znacznie niższą od cyfry lat poprzednich, jeśli się ją ocenia w oderwaniu od postępu w porównaniu z latami poprzedniemi, poczytać jednak należy za dość znaczną.

W przyszłości, jak spodziewać się wolno, bardziej sprzyjające od obecnych okoliczności wpłyną na dalsze zmniejszenie ich liczby a z zadania tego wywiąże się Rada szkolna krajowa nie czyniąc ile możności uszczerbku istniejącym szkołom i dla przyspieszenia tempa nie poświęcając rękojmi dobrego udzielania nauki w szkołach otworzyć się mających.

Zadanie to ułatwi w wyższym aniżeli do dziś stopniu wzrost frekwencyi w seminaryach naucycielskich, w których liczba zapisanych uczniów i uczennic wynosiła w r. 1900 2.645,

a więc wzrosła w tymże roku o . 76
w r. 1898|9 wzrosła w porównaniu do roku poprzedniego o . . 170
w r. 1897|8 o 54
w r. 1986|7 o 183
w r. 1895|6 o 256
w r. 1894|5 o 254
w r. 1893|4 o 384

Żałować trzeba, że w r. 1900 w stosunku do lat poprzednich jest pewne zwolnienie przyrostu, a to tembardziej, ile że liczba uczniów, którzy w r. 1900 złożyli egzamin dojrzałości mniej korzystny przedstawia rezultat, uczniów bowiem ukończyło seminaryum o 54 mniej, a uczennic o 15 mniej, aniżeli w r. poprzednim.

Łączna liczba uczniów i uczennic, którzy złożyli egzamin dojrzałości w seminaryum wynosiła 651
czyli o . . . . . 69 mniej
niż w r. poprzednim.

Fakt ten przedstawia się tem niekorzystniej, ileże liczba ich od r. 1893/4 ciągle rosła. a mianowicie:

w r, 1898|9 wzrosło o . . , 71
w r. 1897|8 „ . . . 31
w r. 1896|7 „ . . . 70
w r. 1895|6 „ . . . 103
w r. 1894|5 „ . . . 32
w r. 1893|4 „ . . . 71

Godzi się też wyrazić usilne życzenie, aby zwiększenie liczby seminaryów nauczycielskich, o które reprezentacya kraju naszego we Wiedniu z naciskiem się upomina w jaknajkrótszym czasie wpłynęło zarówno na większy wrost frekwencyi w seminaryach, jak i na dalszy i wydatniejszy przyrost kwalifikowauych sił nauczycielskich.

Dowodem niepośledniego postępu w dziedzinie wewnętrznej organizacyi szkół są cyfry dotyczące poszczególnych kategoryi szkół wedle ilości klas.

Liczba szkół jednoklasowych wynosiła w r. 1899|900 . 2745
a więc zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim 34
w r. 1898|9 wzrosła o 70
w r. 1897|8 zmniejszyła się o 30
w r. 1896|7 75
w r. 1895|6 50

W porównaniu z r. 1889|90 zmniejszyła się w r. 1899|900 liczba jednoklasowych szkół o 153

Sowitej kompenzaty za zmniejszenie liczby szkół jednoklasowych dostarcza dowodzący wzrostu frekwencyi w szkołach dawniej założonych, przybytek szkół dwu i więcej klasowych.

Liczba szkół dwuklasowych wynosiła w r. 1899|900 . . . 737
a wiec wzrosła w porównaniu z rokiem porzednim o . . 69
w r. 1898|0 wzrosła o 69
w r. 1897|8 57
w r. 1896|7 51
w r. 1895|6 47

Liczba szkół dwuklasowych wzrosła w 10 latach w porównaniu z r. 1899|900 z r. 1889|90 o 444

Liczba szkół trzechklasowych wynosiła w r 1899|90 . . . 60
a więc zmniejszyła się w porównaniu z r. poprzednim o . 2 szkoły
w r. 1898|5 wzrosła o 6
w r. 1896|7 zmniejszyła się o 7
w r. 1895|6 4

W porównaniu z r. 1889|900 zmniejszyła się liczba szkół trzechklasowych w r. 1899/900 o 10

I tutaj jednak zmniejszenie ich liczby, nie jest bynajmniej dowodem zwolnienia w przeprowadzeniu organizacyi szkół. Zwiększenie się szkół czteroklasowych postępuje bowiem o wiele prędzej, aniżeli zmniejszenie trzechklasowych.

Liczba szkół czteroklasowych wynosiła r. 1899|900 . . . 196
a więc wzrosła w porównaniu z r. poprzednim o . . 12
w r. 1798/9 wzrosła o 13
w r. 1897/8 21
w r. 1886|7 22
w r. 1995/6 8

Liczba szkół czteroklasowych wzrosła w dziesięcioleciu 1889—1900 t. j. w porównaniu r. 1899|900 z r. 1889|90 o 36

Liczba śzkół pięcioklasowych wynosiła w r. 1899/900 . . 108
a więc zmniejszyła się w porównaniu z r. poprzednim o . 4
w r. 1998/8 zmniejszyła się o 5
w r. 1898|8. 1
w r. 1896/7 1
w r. 1895|6 wzrosła o 4

Z porównania r. 1899/900 z r. 1889/90 okazuje się, że liczba pięcioklasowych zwiększyła się w 10 latach o 78

Znacznym stosunkowo okazał się także w dziesięcioleciu 1890—1900 wzrost szkół sześciclasowych i wydziałowych tak w latach 1890|900, 1898/9, 1896|7, jak i w porównaniu do r. 1889|90.

Liczba szkół sześcioklasowych wynosiła w r. 1899|900 . . 43
a więc zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 7
w r. 1898/9 wzrosła o 1
w r. 1897/8 zmniejszyła się o 10
w r. 1896|7 wzrosła o 5
w r. 1895/6 zmniejszyła się o 3

Liczba szkół 6-klasowych w r. 1899|900 w porównaniu z r. 1888|8 w 10 latach zwiększyła się o 30

Liczba szkół wydziałowych siedmio i więcej klasowych wynosiła w r. 1899/900 44
a więc wzrosła w porównaniu z r. poprzedniego o . . 7

w r. 1898|9 wzrosła o 3
w r. 1897|8 o 14
w r. 1896|7 nie zmieniła się wcale
w r. 1895|6 wzrosła o 7
W porównaniu z r. 1888|9 wyrosła
w r. 1899|900 o 37

Ciągły wzrost liczby szkół wydziałowych, które przed 25 laty znoszono, poczytać należy nietylko za pożądany objaw ożywienia szkolnictwa i powiększenia frekwencyi w miastach i miasteczkach naszego kraju, ale za dowód, że wewnętrzna organizacya tychże szkół okazała się praktyczną i znalazła poparcie ludności miejskiej.

Rada szkolna krajowa obliczyła na r. 1901 ogólną liczbę posad nauczycieli etatowych systemizowanych 6556
czyli o . . . . . 127 więcej
aniżeli w preliminarzu na r. 1900.
Wzrost liczby tychże posad wynosił
w r. 1900 w porównaniu z rokiem 249
poprzednim.
Z liczby obliczonej na r. 1901 przypada na 1 klasę . . 108
czyli o 4
więcej niż w r. 1900,
w którym wzrost liczby nauczycieli 1 klasy wynosił . . 7
Na 2 klasę przypada na r. 1901 607
czyli o 9
więcej niż w r.1900
W r. 1900 zwiększenie liczby nauczycieli 2 klasy wyniosło 293
Na 3 klasę przypada w preliminarzu na r. 1901 . . 858
czyli o 32
więcej posad niż w r. 1900
W r. 1900 zwiększenie liczby posad wynosiło . . . 541
Na 4 klasę przypada w proliminarzu na r. 1901 . . 4683
posad czyli o 115
więcej, aniżeli w r. 1900
W r. 1900 wzrost wynosił . . . . . 537 posad
Liczbę nauczycieli dopełniających kursów rolniczych obliczono
w preliminarzu na rok 1901 . . . . . 37 posad
czyli o 2
więcej aniżeli w roku 1900,
W r. 1900 wzrosła liczba rzeczonych posad o . . 5
Pominąć także nie można bez wyrazu zadowolnienia ciągłego stopniowego wzrostu liczby nauczycieli kwalifikowanych z patentem nauczycielskim albo z egzaminem dojrzałości.
Liczba ich wynosiła w roku 1899|9000 . . . . 6.773
a więc wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim . 332
w r. 1898|9 wzrosła o 370
w r. 1897/8 „ 122
w r. 1896|7 „ 267
w r. 1895|6 „ 220

Przedewszystkiem jednak z radością jako pomyślny wynik prac na polu szkolnictwa nasuwa się od r. 1897 nieprzerwane i w ostatnich trzech latach znaczniejsze, aniżeli w latach poprzednich zwiększanie się frekwencyi, w publicznych szkołach ludowych. Frekwencya wynosiła w rzeczowych szkołach . . . 645.512 dzieci
a więc w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła o . 30.033
w r. 1898|9 o , ... 32.533

w r. 1897|8 o	21.915
w r. 1896|7 zmniejszyła się	3.623
w r. 1895|6 wzrosła o	7.031
w r. 1894|5 wzrosła o	17.734
w r. 1393|4 wzrosła o	12.474
w r. 1892|3 wzrosła o	20.213
w r. 1891|2 o	25.347

Z porównania frekwencyi w r. 1899|900 z cyfrą z r. 1888|9 okazuje się, że w 10 latach wzrosła frekwencya w publicznych szkołach ludowych o . . . . . 198.203 dzieci

Orzeczeń skazujących na kary aresztów rodziców i opiekunów za nieposełanie dzieci do szkoły:

	Wydano:	Wykonano:
w r. 1899|900	9.621	8.761
czyli o	1.381 mniej	734 mniej
W r. 1898|9 wydano ich w porównaniu z r. poprzednim o	4.238 więcej	3.694 więcej
w r. 1897|8 o	1.893 więcej	974 więcej
w r. 1896|7 o	1.918 mniej	1.089 mniej
w r. 1894|5 o	2.037 więcej	2.648 więcej

Orzeczeń skazujących na kary pieniężny za nieposełanie dzieci do szkoły:

w r. 1899|900	60.632	39.498
czyli o	4.089 mniej o	3.379 więcej od

roku poprzedniego.

W r. 1898|9 wydano rzeczonych orzeczeń o	9.624 więcej o	8.682 więcej
w r. 1897|8 o . . .	974 więcej	1.394 więcej
w r. 1896|7 o	459 więcej	4.420 więcej
w r. 1895|6 o	8.229 więcej	9.143 więcej

aniżeli w roku poprzednim.

Kwota ogólna kar pieniężnych za nieposełanie dzieci do szkoły:

	ściągniętych:	pozostaje do ściągnięcia:
wynosiła w r. 1899|900 . . .	50.945	30.682
czyli o	3.695 mniej	26,958 mniej

od r. poprzedniego.

w r. 1898|9 zwiększyła się rzeczona kwota o	12.570	zwiększyła się o 17 632
W r. 1897|8 zwiększyła się o . .	1.633	„ „ 4.322
w r. 1896|7 „ „ . .	4.624	„ „ 4.354
w r. 1895|6 „ „ . .	15.588	„ „ 15.792

Obok ścisłego wykonania odnośnych przepisów, o ile one dotyczą rodziców tych dzieci, które do szkoły uczęszczać mogą, a nie chodzą do niej albo z powodu złej woli rodziców, albo własnej opieszałości i braku nadzoru, co do których przeto w braku słabością, znaczniejszą odległością albo wielkiem ubóstwem prawnie uzasadnionego powodu, względność nie byłaby zalecenia godną, przyczynia się i w niektórych miejscowościach w wyższym jeszcze stopniu, aniżeli dotychczas do powiększenia i regularności frekwencyi przyczynić się może zachęta nauczyciela, jego wpływ zarówno na rodziców, jak i na dzieci, oraz harmonijne działanie Rad szkolnych miejscowych i stanu nauczycielskiego.

Dalszą podstawą do ocenienia postępu szkolnictwa w ostatnich 10 latach jest ciągle i znacznie wzrastająca liczba klas czynnych.

Liczba ich wynosiła w r. 1899|900	7.979
a więc wzrosła w porównaniu do r. poprzedniego o .	298

Poddając pod rozwagę cyfry dowodzące zwiększania się ilości szkół w ogóle, w związku z powiększeniem się liczby klas, oraz zmniejszanie się liczby szkół jednoklasowych w związ-

zku z powiększaniem się ilości szkół więcej klasowych, przychodzi się do przekonania, że liczba klas rosła o wiele prędzej i w znaczniejszej mierze, aniżeli liczba szkół.

Pochodzi to z kilku przyczyn. Najpierw liczba dzieci nieuczęszczających do szkoły jest często jeszcze większą w miejscowościach, w których istnieje szkoła, ale wszystkich dzieci pomieścić w sobie nie zdoła. Powtóre ochota do posełania a względnie do uczęszczania dzieci do szkoły żywiej się objawia w gminach miejskich a względnie w tych, w których byt szkoły od dawna ustalony, a wpływ widoczny. Wreszcie powodem nierówności tempa powiększania liczby szkół i klas jest brak nauczycieli kwalifikowanych, którym można oddać samodzielny kierunek szkoły. O ile bowiem nauczyciel bez formalnej kwalifikacyi może często z pożytkiem działać przy szkole więcej klasowej pod kierunkiem starszego i doświadczonego kwalifikowanego nauczyciela, o tyle oddanie szkoły jego wyłącznej opiece wymaga pewnych rękojmi, a mianowicie wykształcenia i doświadczenia.

Nie zapoznając bynajmniej ważności powyższych względów i szczerze pragnąc wszystkiego, co do dalszego podniesienia się kultury po miastach i miasteczkach naszych przyczynić się zdoła, trudno jednakże nie wypowiedzieć nadziei, że w bieżącem dziesięcioleciu przypływ nauczycieli umożliwi Radzie szkolnej krajowej także obok uruchomienia szkół nieczynnych stopniowe uwzględnienie tych okolic, w których szkół jest mało i tych miejscowości, w których dotychczas z powodu odległości sąsiedniej szkoły dzieciom do niej uczęszczać było trudno.

Sprawiedliwość bowiem wymaga pewnej równomierności w rozdziale dobrodziejstw oświaty, a zaleca ją także wzgląd na potrzeby ludności, trudno bowiem zaprzeczyć, że w miejscowościach, w których, szkoła z pożytkiem działa jako czynnik moralnego i intelektualnego postępu, pewien znaczniejszy procent dzieci w szkole dobrze wychowanych i wykształconych stopniowo wpływa na poziom kultury całej gminy, a więc pośrednio też w pewnej mierze przyczynić się zdoła i do uobyczajenia tych dzieci, które w szkole znaleść miejsce powinny, ale z powodu jej przepełnienia nauki nie pobierają.

Stąd też w przyszłości o ile względy pedagogiczne i administracyjne na to pozwolą a przedewszystkiem przypływ nauczycieli kwalifikowanych i nabycie wykształcenia u nauczycieli niekwalifikowanych postęp w tym kierunku umożliwią — należałoby się starać, zalecenia godny wzgląd na potrzebę lepszej organizacyi przepełnionych szkół po miastach i większych gminach wiejskich i powiększenie liczby zarówno klas jak i sił nauczycielskich w tychże szkołach — ile możności pogodzić z większem stosunkowo uwzględnieniem potrzeby oświaty wiejskiego ludu, w tych miejscowościach, które dotychczas szkoły nie mają, w których zaś istnieją prawem przepisane warunki do jej założenia, a przedewszystkiem, byłoby wskazanem, o ile się da jaknajprędzej rozpocząć naukę w tych miejscowościach, w których pomimo postawienia nowej szkoły kosztem gmin, obszarów dworskich i kraju, szkoła z powodu braku nauczyciela jest nieczynną, i uwzględnić te gminy, które ofiarami na rzecz szkoły dowiodły, że dobroczynny wpływ oświaty cenić umieją.

Rubr. I. poz. 2.

Na wynadgrodzenie nauczycieli nadetatowych .		1,131.000 K.
czyli o	132.861 K.	
więcej od kwoty rzeczywiście wydanej w r. 1899 o .	111.000 „	
więcej od kwoty preliminowanej na r. 1900 o . .	78.826 „	
więcej od kwoty wykazanej w zestawieniu wydatków z r. 1900.		
Podstawą obliczenia preliminarza na r. 1900 jest szczegółowo w wykazie E. uzasadniona kwota . .	1,285.512 „	
Po potrąceniu 12% intercalare . . .	154.361 „	
Pozostanie . .	1,131.251 K.	
którą to kwotę preliminuje się okrągło . . .	1,131.000 „	
Przekroczenie które w tej pozycyi w zamknięciu rachunków z r. 1900 wynosi . . .	32.174 „	

nastąpiło, z powodu że wskutek znacznego zwiększenia frekwencyi okazała się konieczność, a wskutek przybytku większej liczby nauczycieli była możność otwarcia większej liczby klas nadetatowych.

Pomimo, że Rada szkolna krajowa licząc się z koniecznością, ustanawia klasy nadetatowe tylko tam, gdzie liczba dzieci dochodzi do 150, liczba klas nadetatowych ciągle wzrasta.

Liczba ta wynosiła w r. 1899|900 . .	1.628	
a więc w porównaniu z r. poprzednim wzrosła o .	75	
w r. 1898/9 wzrosła o	8y	
w r. 1897/8 wzrosła o	154	
w r. 1896/7 wzrosła o	116	
w r. 1895 6 wzrosła o	158	
Z porównania liczby klas nadetatowych w r. 1899|900 z ich liczbą w r. 1889|90 okazuje sięj że w dziesięciu latach wzrosła liczba klas nadetatowych o .		847 klas
Liczba sił nauczycielskich bez formalnej kwalifikacyi wynosiła w r. 1899 900	1.179	
w porównaniu z r. poprzednim przeto zmniejszyła się o	80	
w r. 1898|9 wzrosła o	96	
w r. 1897|8 wzrosła o	65	
w r. 1896|7 zmniejszyła się o . . .	43	
w r. 1895|6 wzrosła o	117	
w r. 1894|5 wzrosła o	83	
w r. 1893|4 wzrosła o	78	
w r. 1892|3 wzrosła o	38	
w r. 1891|2 wzrosła o	172	
Od r. 1889|90 do r. 1899|900 wzrosła liczba nauczycieli bez formalnej kwalifikacyi o	681	

O ile dawniej wobec większego jeszcze niż dzisiaj braku nauczycieli, nie we wszystkich wypadkach wybór nauczycieli bez formalnej kwalifikacyi był dość starannym, o tyle teraz zezwala Rada szkolna krajowa na mianowanie nauczycielami pomocniczymi kandydatów, którzy ukończyli szkołę średnią, oraz kandydatek, które ukończyły szkołę wydziałową pięcio lub sześcioklasową, wreszcie kandydatek, które ukończyły szkołę wydziałową mniej klasową, a następnie złożyły egzamin na mistrzynie ogródków freblowskich lub na nauczycielki robót ręcznych kobiecych; oprócz tego zaleciła Rada szkolna krajowa Radom szkolnym okręgowym, aby niedopuszczać bezwzględnie do służby nauczycielskiej osób. co do których się okaże, że nie są pod każdym względem bez zarzutu, albo też, że w jakimkolwiek względzie były poszlakowane o czyny niezgodne z charakterem i powołaniem nauczycieli.

Jakkolwiek zaprzeczyć się nie da, że wielka a w dwóch jedynie latach w 1899|900 i 1896|7 tylko roku nieznacznie uszczuplona liczba nauczycieli bez formalnej kwalifikacyi, jest jedną z ujemnych stron naszego szkolnictwa, to złe konieczne wskutek powyżej wymienionych zarządzeń Rady szkolnej, nie pociąga za sobą w większej liczbie wypadków takich skutków, jakby się tego obawiać należało, na co zarówno usilna praca inspektorów i starszych nauczycieli nad praktycznem wyrobieniem nauczycieli bez formalnej kwalifiikacyi, jak kursa wakacyjne dla pomocniczych nauczycieli, oraz staranniejszy w ostatnich czasach dobór osób wpływają.

W uznaniu pożyteczności kursów wakacyjnych urządzanych dla nauczycieli i nauczycielek tymczasowych pomocniczych, siłom nauczycielskim bez kwalifikacyi przygotowanie się do składania egzaminu kwalifikacyjnego ułatwiających, który to egzamin siły nauczycielskie na podstawie co najmniej trzechletniej służby po uzyskaniu dyspenzy od egzaminu dojrzałości, składają, przedkłada Komisya budżetowa następującą rezolucyę:

Sejm wzywa c. k. Radę szkolną krajową aby w celu otworzenia kilku kursów wakacyjnych nauczycielom tymczasowym pomocniczym przygotowanie do egzaminu kwalifikacyjnego ułatwiających wstawiła do preliminarza funduszu szkolnego na r. 1902 dotacyę potrzebną na utrzymanie rzeczonych kursów i zasiłki dla nauczycieli biorących w nich udział.

Komisya budżetowa podnosiła już kilkakrotnie zbawienny wpływ wychowawczy ochronek połączonych ze szkołami w ogóle, a tembardziej w tych miejscowościach, w których nie ma szkoły.

Komisya wyraża też ponownie nadzieję, że Rada szkolna krajowa pragnąc siłom nauczycielskim w zgromadzeniach zakonnych ułatwić przygotowanie do egzaminu kwalifikacyjnego przy rozdziale zasiłków na kursa wakacyjne uwzględni pracujące około wychowania publicznego zakonnice. Powiększając zaś liczbę kursów wakacyjnych będzie mogła Rada szkolna jeden z kursów założyć przy jednym z istniejących klasztorów.

Tam gdzie na szkołę publiczną niema odpowiedniego lokalu i blisko dostarczony być nie może, nie sprzeciwia się Rada szkolna umieszczeniu szkoły w budynku ochronki lub klasztorze, przestrzegając jednak najściślej obowiązujących ustaw i tylko w ich granicach uwzględniając żądania stron konkurencyjnych.

Co się tyczy nominacyi osób zakonnych nauczycielkami, to Rada szkolna nie oddaje żadnej szkoły publicznej zgromadzeniu zakonnemu jako takiemu; w obec braku nauczycieli, jednak zezwala Radom szkolnym okręgowym na mianowanie osób zakonnych nauczycielami szkół publicznych, o ile wykazują się przepisaną kwalifikacyą nauczycielską. Dla władzy szkolnej osoba taka jest jednak tylko nauczycielem i podlega wszystkim przypisom obowiązującym nauczycieli.

Rubr. 1. poz. 3.

Na place i dodatki na mieszkanie etatowych nauczycieli religii		321.000 K.
czyli o	9.000 K.	
więcej od kwoty preliminowanej na r. 1900 o . .	62.531 „	
więcej od kwoty rzeczywiście wydanej w r. 1899, o .	24.035 „	
więcej od kwoty wykazanej w zamknięciu rachunków z r. 1900.		
Przedłożony komisyi wykaz płac i dodatków na mieszkanie etatowych nauczycieli religii zawiera sumę wydatków	391.820 „	
Po potrąceniu tytułem opróżnionych posad 18% w kwocie	70.528 „	
Pozostanie kwota	321.292 K.	
preliminowana okrągło, jak powyżej wykazano. . .	321.000 „	
Zamknięcie rachunków z roku 1900 wykazuje mniejszy wydatek od preliminowanego o . . .	15.035 „	
z powodu braku kandydatów na posady,		
W skutek nieobsadzenia wielu posad przyjmuje komisya interkalare 18%. W r. 1899 bowiem interkalare wynosiło 19%, na r. 1900 obliczono je na 16%, z r. 1900 jednak zamknięcie rachunków wykazuje w tej pozycyi		
zaoszczędzenie w kwocie	15.035 „	
z powodu nieobsadzenia pewnej ilości posad wskutek braku kandydatów.		
Uważając uregulowanie nauki religii za jeden z najważniejszych warunków skutecznego działania szkoły		

nie może komisya przemilczeć niepożądanego faktu nieobsadzenia wielu posad nauczycieli religii, bez wyrażenia nadziei, że Rada szkolna krajowa w porozumieniu z Ordynaryatami Biskupimi dołoży jaknajgorliwszych starań w celu jaknajrychlejszego obsadzenia tychże posad.

Preliminarz na r. 1901 wykazuje liczbę etatowych nauczycieli religii 253
czyli o 14
więcej, aniżeli w preliminarzu na r. 1900.
Z tychże w I. klasie 22
w II. klasie 125
w III. klasie 79
w IV. klasie 253
W r. 1900 przyzwolono środki na posady nauczycieli religii: więcej o 22
w r. 1899: więcej o 91
w r. 1898: więcej o 10
aniżeli w roku poprzednim w budżecie na r. 1901.
W szkołach ludowych cztero i więcej klasowych pospolitych i wydziałowych było w r. 1888|9 nauczycieli religii katolickiej rzym. i gr. kat. obrządku zajmujących stałe posady systemizowanych . 151
a więc o 3
więcej w porównaniu do r. poprzedniego.
W r. 1898|6 zwiększyła się ich liczba o . . 10
w r. 1897|8 zmniejszyła się o 1
w r. 1996|7 wzrosła o 13
w r. 1895|6 wzrosła o 7
w r. 1894|5 wzrosła o 10
Zastępców nauczycieli rzymsko i grecko kat. obrządku było w r. 1899|900 na stałych posadach . 80
a więc liczba ich w tym roku zmniejszyła się o 4
w r. 1898|9 natomiast wzrosła o 18

Na sposób udzielania nauki religii katolickiej wpłynie niewątpliwie zaprowadzenie nowych podręczników, a przedewszystkiem fakt, że z wielu względów niepożądana odmienność katechizmów w poszczególnych dyecezyach ustała.

Liczba nauczycieli religii wyznania Mojżeszowego przez odpowiednio kwalifikowanego nauczyciela wynosiła w r. 1899|900 37
czyli tyle, ile roku ubiegłego.
w r. 1898|9 zmniejszyła się ich liczba o . . 3
w r. 1897|8 o 5
w r. 1896|7 o 4
Liczba tymczasowych nauczycieli religii Mojżeszowej wynosiła w r. 1399|900 6
o r. więcej aniżeli w r. 1898|9
w r. 1898|9 wzrosła o 3

Rubr 1. poz. 4.

Na remuneracye za udzielanie nauki religii proponuje komisya 94.500
3

czyli o 18.870
więcej od kwoty rzeczywiście wydanej w r. 1899 o . 9.500
więcej od kwoty uchwalonej za r. 1900 o . . . 7.516
więcej od kwoty wykazanej w zestawieniu wydatków z r. 1900.

Podstawą obliczenia rzeczonego wydatku jest kwota w r. 1899 rzeczywiście wydana i na rok 1900 przyjęta.

Podwyższenie powyższych kwot jest wynikiem podwyższenia remuneracyi nauczycieli religii o 25% dozwolonego ustawą krajową z dnia 22. czerwca 1899 Nr. 81 Dz. u. p.

Zamknięcie rachunku z r. 1900 wykazuje w tej pozycyi przekroczenie 1.984
w skutek udzielania nauki religii w większej liczbie szkół niż preliminarzem przewidziano.

Nauczycieli religii rzym. i gr. kat. obrządku za remuneracyą było w r. 1900 206
czyli o trzech mniej niż w roku poprzednim.
Liczba nauczyczycieli religii rzym. i gr. kat. obr. za remuneracyą wzrosła w r. 1898|9 o . . 12
w r. 1897|8 o 29
w r. 1896|7 o 45
w r. 1895|6 o 14
w r. 1894|5 o 4

Nanki religii ewangielickiej udzielało w szkołach ludowych publicznych nauczycieli . . 2
Liczba nauczycieli religii mojżeszowej za remuneracyą wynosiła w r. 1899|9 18
czyli wzrosła o 1
W r. 1898|9 pozostała niezmienną
W r. 1897|8 wzrosła o 3
W szkołach jedno, dwu i trzechklasowych udzielało nauki religii z tytułu duszpasterskiego w r. 1899—1900 księży 3933
Liczba ich przeto wzrosła o 96
w porównanin do r. poprzedniego.
Liczba księży udzielających nauki religii w powyżej wymienionych szkołach zmniejszyła się w r. 1898|8 o 1
w r. 1897|8 zwiększyła się o 124
w r. 1896|7 zmniejszyła się o 119
w r. 1895|6 „ „ 147
w r. 1894|5 „ „ 164

Liczba szkół publicznych, w których nauczyciele częściowo udzielali nauki religii wynosiła w r. 1899|900 307
czyli zwiększyła się o 17
w. r. 1898|9 zmiejszyła się o 16
„ 1897|8 „ 9
„ 1896|7 „ 72
„ 1895|6 „ 93
„ 1894|5 „ 14

Liczba szkół, w których nauczyciele ludowi całkowicie uczyli religii wynosiła . . . 273
zatem w porównaniu z poprzednim zmniejszyła się o 30
w r 1898|9 zwiększyła się o . . . 53
w r. 1897|8 zmniejszyła się o 7
w r. 1896|7 zwiększyła się o 19

w r. 1895|6 zwiększyła się o 14
w r. 1894|5 zmniejszyła się o 49

Liczba nauczycieli religii Mojżeszowej w szkołach ludowych 1—3 klasowych wynosiła w r. 1899 i 1900 28
czyli mniej o 9
aniżeli w r. 1898|9.
W r. 1898|9 zwiększyła się o 4

Liczba tychże nauczycieli w r. 1897|8 zmniejszyła się o 2
r. 1896|7 zmniejszyła się o 19

Na zwiększenie liczby nauczycieli religii wyznania Mojżeszowego wpłynie niewątpliwie w rubryce 12 sub. w. wykazana subwencya dla kształcenia kandydatów na nauczycieli religii Mojżeszowej w szkołach ludowych.

Rubr. 1. poz. 5.

Na dodatki pięcioletnie nauczycieli — 610.000 K.
czyli o . . . . . 10.000 K
więcej od wniosków Wydziału krajowego i Rady szkolnej krajowej na r. 1900 czyli o . . . . 36.837 „
więcej od kwoty rzeczywiście wydanej w r. 1899 o . 30.000 „
więcej od kwoty uchwalonej na r. 1900 a o . . 14.460 „
więcej od kwoty wykazanej w zestawieniu wydatków z r. 1900.

W obliczeniu tego wydatku uwzględniła Rada szkolna krajowa przeciętny roczny wzrost 20.000 K.

Układała jednak preliminarz na r. 1900 przed zamknięciem rachunku z r. 1900.

Ponieważ rzeczywista kwota wydatków w tej pozycyi w r. 1900 wynosiła . . . . . 595.540 „
a zestawienie wydatków z r. 1900 wykazuje w tej pozycyi przekroczenie wydatków w kwocie . . . 15.541 „

z powodu przyznania większej liczby datków pięcioletnich, — kwota pierwotna przez Radę szkolną krajową obliczona na mocy ustawy rosnąc, na niezawisłe od woli Rady szkolnej zwiększenie się, rzeczonego wydatku wystarczyć nie może. Pragnąc też uniknąć przekroczenia wydatków przez Sejm przyzwolonych, podwyższyła Komisya o 10.000 wydatek w tej pozycyi.

Rubr. 1. poz. 6.

Na wynagrodzenie nanczycieli za godziny nadobowiązkowe . . . . . — 170.000 „
czyli tyle, ile uchwalono na r. 1900, o . . . 5.347 „
więcej od kwoty rzeczywiście wydanej na ten cel w r. 1898, a o . . . . . 13.876 „

mniej od kwoty wykazanej w zestawieniu rachunków z r. 1900, które wykazuje przekroczenie . . . 13.876 K.
z powodu tego, że wysokość renumeracyi za godziny nadobowiązkowe podniosła się wskutek podwyższenia płac nauczycieli.

Rubr. 1. poz. 7.

Na zastępstwo nauczycieli urlopowanych 50.000 K.
czyli o . . . . . 6.000 „
więcej aniżeli przyjęto na r. 1900 o . . . . 1.345 „
więcej od kwoty rzeczywiście wydanej w r. 1899, a o . 6.392 „
więcej od kwoty wykazanej w zamknięciu rachunków z r. 1900.
Oszczędność uzyskano w tej pozycyi w r. 1900 391 „
z powodu, że okazała się potrzeba zastępstwa mniejszej liczby nauczycieli urlopowanych.
Wedle wniosków komisyi budżetowej wynosić będą wydatki Rubryki I. na płace i dodatki . . 8,232.500 „
czyli o 10.000 K. więcej od wniosków Rady szkolnej krajowej i Wydziału krajowego
czyli o . . . . . 375.500 „
więcej od kwoty uchwalonej na r. 1900 o . . . 1,180.673 „
więcej od kwoty rzeczywiście wydanej w r. 1899, a o . 291.398 „
więcej od kwoty wykazanej w zamknięciu rachunków z r. 1900.
Zamknięcie rachunków z r. 1900 wykazuje w poz. 1, 2, 4, 5 i 6 przekroczenie w kwocie . . . 99.529 „
Skompenzowane oszczędnościami w pozycyi 3 i 7. 15.426 „
W ogóle przeto przekroczenie prelimnarza na r. 1900 wynosi w rubryce I. . . . . 84.103 K.

Rubryka II. Remuneracye i zasiłki.

Rubr. II. poz. 8.

Remuneracye i zapomogi dla nauczycieli . . 44.000 „
czyli tyle, ile uchwalono na r. 1900, i w tymże roku wydano o . . . . . 435 K
więcej od kwoty rzeczywiście wydanej w r. 1899.

Rubr. II. poz. 9.

Na zasiłki dla nauczycieli przeznaczonych na kurs rolniczy w Kobiernicach . . . . . 4.000 „
czyli o . . . . . 1.000 „ więcej
od kwoty uchwalonej na r. 1900
o . . . . . 2.637 „
mniej od kwoty rzeczywiście wydanej w r. 1899
a o . . . . . 4,000 „ więcej
od kwoty wykazanej w zamknięciu rachunków z r. 1900.

Podwyższenie tej pozycyi nastąpiło z powodu 6-miesięcznego trwania kursu

W r. 1900 kwoty 3.000 K nie wydano z powodu że otwarcie kursu rolniczego z d. 1. września 1900 wypadło przenieść na 1. lutego 1901.

Podczas obrad Komisyi zwrócił poseł Barwiński uwagę na potrzebę kształcenia kandydatów na nauczycieli gospodarstwa w seminaryach nauczycielskich.

Na wniosek posła Barwińskiego uchwaliła Komisya zalecić Wys. Sejmowi następującą rezolucyę:

Wysoki Sejm uchwalic raczy:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby w porozumieniu z c. k. Radą szk. kr. obmyślał środki, jak by można kandydatom, którzy nkończyli seminaryum nauczycielskie z dobrym postępem i odznaczyli się zamiłowaniem do nauki gospodarstwa, umożliwić wyższą szkołę w Dublanach, wykształcenie na zawodowych nauczycieli gospodarstwa w seminaryach nauczycielskrch.

Rubr. II. poz. 10.

Na kursa wakacyjne nnuki zręczności . . 3.200 K.
czyli tyle, ile uchwalono r. 1900 i rzeczywiście wydano w. r. 1899 i 1900

Nauki zręczności udzielano w r. 1899|900 w . 225 szkołach
czyli o 3
mniej niż w r. 1898|9.

W r. 1898|9 zmniejszyła się liczba szkół, w których udzielano nauki zręczności 12

W celu kształcenia nauczycieli do udzielania nauki tego przedmiotu urządzono kursa wakacyjne w Krakowie i w Sokalu, oraz zorganizowano nauką zręczności w szkołach wydziałowych. Użycie funduszów na ten cel było przyczyną chwilowej przerwy w rozszerzeniu nauki zręczności w szkołach ludowych.

Wiceprezydent c. k. Rady szkolnej krajowej oświadczył, że wszyskie kursa praktyczne urządzane przy szkołach ludowych rozwijają się bardzo pomyślnie i przyczyniają się w oczach ludności do spopularyzowania szkoły ludowej.

Dlatego Rada szkolna popiera je jak najgorliwiej, a mogłaby poprzeć o wiele skuteczniej, gdyby miała na to osobny, choćby skromny uchwalony kredyt, gdyby pozycya budżetu przeznaczona na ten cel była odpowiednio podwyższoną.

Ponieważ kursa rzeczone przyczyniając się do rozwoju szkoły w kierunku praktycznym, wielokrotnie przez Sejm zaleconym, cieszą się poparciem towarzystw fachowych i ciał samorządnych, powiększenie ich liczby, jak również zwiększenie subwencyi dla szkół, w których urządza się warsztat ślojdu, koszykarstwa, gospodarstwa kobiecego, byłoby zalecenia godnem.

Z tychże powodów Komisya wnosi: Wysoki Sejm uchwalić raczy: Sejm wzywa Radę Szkolną krajową, ażeby do preliminarza funduszu szkolnego na r. 1902 wstawiła następujące pozycye:

1) na zapomogi dla nauczycieli powoływanych na kursa specyalne, urządzane dla nich celem wykształcenia się głównie w sadownictwie, uprawie tytoniu, koszykarstwie, kartonowaniu.

2) na subwencye dla tych szkół, w których urządza się warsztat ślojdu, koszykarstwa, gospodarstwa kobiecego i t. p., gdzie czynniki miejscowe część wydatków pokrywają, ale całego pokryć nie są wstanie.

Rubr. II. poz. 11.

Remuneracya na naukę robót ręcznych .		50.000 K.
czyli o	2.000 K.	
mniej od kwoty przyjętej na r. 1900 o . . .	4.109 „	
więcej od kwoty wydanej w r. 1899 o . . .	8,993 „	
więcej od kwoty wykazanej w zamknięciu rachunków z r. 1900.		
Oszczędności w zamknięciu rachunków z r. 1900 wynoszą w tej pozycyi	10.993 „	

zmniejszenie się wydatku na ten cel wynika z tego powodu, że zachodzi coraz mniejsza potrzeba przyjmowania w tym celu osobnych nauczycielek robót za osobną remuneracyą, gdyż w przeważnej ilości szkół czy to na posadzie etatowej, czy to na posadzie nadetatowej znajduje się nanczycielka, która z obowiązku i bez osobnego wynagrodzenia prowadzi naukę robót ręcznych.

W r. 1899|900 ndzielono nauki robót ręcznych w 2.936 szkołach, czyli o 60 szkołach więcej, aniżeli w r. poprzednim.

W r. 1898|9 liczba szkół, w których udzielano nauki kobiecych robót ręcznych zwiększyła się o 140.

Według powyższych uchwał wynosić będą wydatki Rubryki II na

Remuneracye i zasiłki		101.200 „
czyli o	1.000 „	
mniej od kwoty uchwalonej na r. 1900.		
o więcej od kwoty rzeczywiście wydanej w r. 1899	1.907 „	
a o	12.993 „	
więcej od kwoty wykazanej zamknięciami rachunków z r. 1900.		
Zamknięcie rachunków z r. 1900 wykazuje w pozycyi 10. i 11. łączne zaoszczędzenie w kwocie . .	13.993 „	

Rubr. III. poz. 12.

Na koszsta podróży i dyety nauczycieli przeniesionych ze względów służbowych		13.000 „
czyli o	3.000 „	
więcej, aniżeli uchwalono na r. 1900,		
a o	448 „	
mniej od kwoty rzeczywiście wydanej na ten cel w r. 1899		
a o	1.563 „	
mniej od kwoty wykazanej w zamknięcin rachunków z r. 1900.		
Zamknięcie rachunków wykazuje w tej pozycyi przekroczenie	1.437 „	

z powodu, że okazała się potrzeba przyznania kosztów podróży większej liczbie nauczycieli, niż preliminarzem przewidziano.

Rubryka IV. Dodatki i dary z łaski.

Rubr IV. poz. 13.

Dodatek stały do funduszu szkolnego emerytalnego . 25.600 K.
czyli tyle, ile uchwalono na r. 1900 i w r. 1899 i 1900 rzeczywiście wydano . . . . . .

Rubr. IV. poz. 14.

Interkalarya, przypadające z funduszu szkolnego krajowego ną rzecz krajowego funduszu szkolnego emerytalnego za pierwszy kwartał w razie opróżnienia posady nauczycielskich . . . . . 50.137 K
czyli o . . . . . 2.102 „
mniej od kwoty rzeczywiście wydanej w r. 1899, o . . . . . 457 „
od kwoty uchwalonej na r. 1900 i rzeczywiście w tymże roku wydanej.

Rubr. IV. poz. 15.

Na emerytury nauczycieli, którzy tracą posady wskutek reorganizacyi szkół wydatek nadzwyczajny . 5.000 „
czyli o . . . . . 184 „
więcej od kwoty rzeczywiście wydanej w r. 1899, o . . . . . 1.800 „
mniej, aniżeli przyjęto na r. 1900, a o . . . . . 500 „
więcej, aniżeli wykazuje zamknięcie rachunków za r. 1900 wedle którego w tej pozycyi zaoszczędzono . . 2.300 „
z powodu niepobrania należytości w r. 1900 i wstrzymania poborów wskutek śmierci.

Poz, 16. Dary z łaski.

Dla wdów po nauczycielach i byłych nauczycieli, a to:

a) stałe wedle wykazu dołączonego do preliminarza krajowego		10.840 „
b) jednorazowe		6000 „
		16 840 K
czyli o	900 „	
więcej od kwoty przyjętej na ten cel w preliminarzu na r. 1900, o	1463 „	
więcej, aniżeli wydano na ten cel w r. 1899, o . .	2546 „	
więcej od wykazanej w zamknięciu rachunków wynikłości z r. 1900, wedle którego zaoszczędzono w tej pozycyi	1645 „	

Sejm odsyła do Rady szkolnej krajowej w celu załatwienia w granicach kredytu w tej pozycyi przyzwolonego następujące petycye:

599. L. 773. Seweryna Judzia emerytowanego nauczyciela szkół ludowych w Przemyślu.
51. L. 85. Józefa Osuchowskiego byłego nauczyciela szkół ludowych.
206. L. 338. Grzegorza Korabiowskiego, byłego prow. nauczyciela ludowego, obecnie rolnika w Brykuli nowej pow. Trembowelski.
255. L. 394. E. Floryanowej żony nauczyciela ludowego w Biegonicach pow. Nowy Sącz.
65. L. 99. Józefy Kuzykowej wdowy po ś. p. emeryt. nauczycielu szkół ludowych.
122. L. 157- Anny Biesiadiewiczowej.
218. L. 350. Maryi Zielińskiej wdowy po Janie nauczycielu ludowym w Tarnowie prosi Wysoki Sejm o łaskawe wsparcie.
227. L 359. Anny Tokarskiej wdowy po nauczycielu ludowym.
826. L. 1026. Józefy Ostrowskiej wdowy po Dyrektorze szkoły ludowej w Nowym Sączu.
823. L. 1023. Stanisławy Heleny Modzelewskiej młodszej nauczycielce w Rabce.
440. L. 600. Barbary Gromadkowej wdowy po emeryt. kierowniku 6 kl. szkoły w Kałuszu.
575. L. 735. Anieli Bieda.
352 L. 292 Andrzeja Małachowskiego, emeryt. nauczyciela ludowego,
556 L. 711 Jana Jeżowskiego, stałego nauczyciela przy szkole ludowej w Krasnem.
515 L. 668 Antoniego Harniatkiewicza emerytowanego kierownika szkoły ludowej
426 L. 577 Honoraty Ptaszkowskiej wdowy po nauczycielu ludowym w Załubińczu.

Na podstawie wniosków Wydziału kraj. z powodu w nich przytoczonych w sprawozdaniu z d. 5 kwietnia 1901 L. W. 23.001/901 komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Hilaremu Mielnikowi, nauczycielowi 1-klasowej szkoły ludowej w Korczynie, policza Sejm w drodze łaski do emerytury czas jego służby od 1. października 1875 do 3. października 1896.

2. Michałowi Pykowi, nauczycielowi kierującemu dwuklasowej szkoły ludowej w Kulczycach, policza Sejm w drodze łaski czas dwunastoletniej służby wojskowej za 3 lata służby nauczycielskiej.

3. Mieczysławowi Stojałowskiemu, byłemu tymczasowemu nauczycielowi, przyznaje Sejm w drodze łaski stałe zaopatrzenie w kwocie rocznej 150 kor.

Michałowi Gruszce, emerytowanemu nauczycielowi ludowemu, podwyższa Sejm w drodze łaski emeryturę z kwoty 210 kor. do kwotb 336 kor. rocznie.

5. Elżbiecie Stefanów, po byłym tymczasowym nauczycielu ludowym, przyznaje Sejm w drodze łaski pensyę wdowią w rocznej kwocie 200 kor.

Józefie Baleyowej, wdowie po nauczycielu ludowym, przyznaje Sejm, oprócz pobieranego obecnie opatrzenia od gminy Cebrowa w rocznej kwocie 102 kor. 20 gr. jeszcze dar z łaski w rocznej kwocie 200 kor.

7. Helenie Geradowej, wdowie po nauczycielu ludowym, przyznaje Sejm w drodze łaski stałe zaopatrzenie w rocznej kwocie 200 kor., oraz dodatek na wychowanie dwojga niezaopatrzonych dzieci po 50 kor. rocznie na każde z nich, aż do ukończenia przez nie 20 lat życia, lub wcześniejszego zaopatrzenia.

8. Joanie Jarosiewiczównej, sierocie po nauczycielu ludowym, przyznaje Sejm w drodze łaski dar stały w rocznej kwocie 100 kor., aż do dojścia do 20 roku życia lub wcześniejszego zaopatrzenia.

9. Włodzimierzowi Kunańcowi, sierocie po nauczycielu ludowym, przyznaje Sejm w drodze łaski dar na wychowanie w rocznej kwocie 100 kor., aż do dojścia do 20 roku życia lub wcześniejszego zaopatrzenia.

10. Sejm przechodzi do porządku dziennego nad petycyą Antoniny Komarowej o podwyższenie jej pensyi wdowej.

Na podstawie udzielonego komisyi brevi manu sprawozdania dodatkowego z 7. czerwca 1901 L. 36018 Wydziału kraj. o petycyi Grzegorza Spolitakiewicza, nauczycicla szkoły ludowej w Sielcu bieńkowym o policzenie w drodze łaski służby od 1 września

1865 do 17. czerwca 1886 do emerytury, ze względu na długoletnią skuteczną działalność nauczycielską petenta, na jego przykładne zachowanie się i podeszły wiek zgoduie z opinią Wydz. kraj. c. k. Rady szkolnaj kraj. przedkłada Wysokiemu Sejmowi następujący wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Grzegorzowi Spolitakiewiczowi nauczycielowi kierującemu w Sielcu bieńkowym policza Sejm w drodze łaski do emerytury czas służby od 1 grudnia 1876 do 17 czerwca 1886.

Wskutek rzeczonych wniosków wynikające wydatki znajdą pokrycie w oszczędnościach funduszu szkolnego.

Sejm odsela do Wydziałn kraj. do zbadania w porozumieniu z Radą szkolną krajową i zdauia sprawy na przyszłej sesyi sejmowej, petycye pod 20 czerwca 1901.

532 L. 686 Adolfy Głowackiej sieroty p. ś. Tadeuszu Głowackim.

469 L. 621 Dymitra Więckowskiego emeryt, nauczyciela we Lwowie.

52 L. 86 Michała Michalskiego nadetatowego nauczyciela w Tęgoborzy pow. Nowy-Sącz o stałe dary z łaski.

15 L. 44 Piotra Koczyndyka emeryt. nauczyciela ludowego we Lwowie o podwyższenie emerytury w drodze łaski.

Sejm przechodzi do porządku dziennego nad petycyą:

433. L. s. 584. Majera Taubelesa nauczyciela rel. mojż. przy szkołach ludowych w Tarnowie o udzielenie mu zaliczki na płacę.

Według powyżej wymienionych uchwał Komisyi wynosić będą wydatki rubryki IV. na dodatki i dary z łaski zgodnie z wnioskami Wydziału krajowego i Rady szkolnej krajowej . . . . . 97.577 K.
a mianowicie zwyczajne . . . . . 92.577 „
nadzwyczajne . . . . . 5.000 „
czyli o . . . . . 443 K.
mniej od kwoty przyjętaj na r. 1900, o . . . 455 K.
mniej od kwoty rzeczywistej wydanej w r. 1899, a o . . . . . 3.502 K.
więcej od kwoty wykazanej w zamknięciu rachunków z r. 1900, wedle którego łączna oszczędność w poz. 15 i 16 wynosi . . . . . 3.945 K.

Rub. V. poz. 17.

Na zasiłki dla funduszów szkolnych miejscowych na budowę szkół . . . . . 200.000 K.
czyli tyle, ile uchwalono i wydano w r. 1900 a o . 10.722 K. więcej, aniżeli wydano w r. 1899.

W r. 1899 wynikłość okazała się mniejszą wskutek niepobraula stanowiącej różnicę kwoty przed upływem roku i zamknięciem rachunku.

W sprawie budowy szkół ciągle jeszcze spotyka się usiłowania niektórych czynników do poduoszenia wydatków na budowy szkoły przez przedkładauie drogich kosztorysów.

Z cyfr w sprawozdaniu Rady szkolnej przytoczonych sądziłby należało, że pod względem kosztów budowy istnieje pewna nierównomierność. Nawet w obliczeniach budowy szkół tej samej okolicy, albo tego samego powiatu spostrzega się różnice znacznie większe od tych, które mniejsze lub większe koszta dowozu cegły lub piasku uzasadnić są w stanie.

Co do tego punktu Komisya budżetowa miała już wielokrotnie sposobność zaznaczyć, że o ile trzeba podjąć to, co ze strony zarówno kraju, jak i innych czynników samorządnych dla dobra nauki, porządku i higieny na polu budowy szkół jest potrzebnem, o

tyle nikogo w naszym kraju, a więc ani funduszu krajowego ani budżetów gmin nie stac na budowle zbytkowne, ani też na brak ścisłości w obliczeniach lub kosztorysach i w przeprowadzeniu licytacyi.

Ztąd też Komisya z uznaniem podnieść musi, że Rada szkolna za pomocą wszystkich środków jej przysługujących stara się pod tym względem o jaknajwiększą ścisłość, że obliczeniom za wysokim odmawia zatwierdzenia, a wyniki licytacyi nieraz kilkakrotnie znosi.

Stosownie do końcowego ustępu sprawozdania o budowie szkół za r. 1898/9 c. k. Rada szkolna krajowa w r. 1900 (ob. sprawozdanie str. XVII.) w celu ostatecznego wyjaśnienia kwestyi podnoszonych w kraju co do wydauych przez siebie normalnych planów budynków szkolnych i usunięcia możliwych braków w tych planach, zaprosiła konferencyę, złożoną tak z ludzi zawodowych jako też z obywateli obeznanych mianowicie ze stosunkami wiejskimi.

Na tej konferencyi zastanawiano się w szczególności nad możliwem uproszczeniem budowy szkoły jednoklasowej murowanej i obniżeniem jej kosztów i wyrażono życzenie, aby w tym celu, zamiast podłogi drewnianej, ustawionej na pustej konstrukcyi dla uniknięcia grzyba, urządzić podłogę betonową.

Wskutek tego obniżyłaby się wysokość ścian budynku, a tem samem zmniejszyłyby się koszta budowy.

Czyniąc zadość temu życzeniu zarządziła c. k. Rada szkolna krajowa odpowiednie przerobienie planu szkoły jednoklasowej i zarządzi wystawienie w r. 1901 na razie budynku szkolnego wedle tego przerobionego planu, a zrobione pod tym względem doświadczenia poda do wiadomości w sprawozdaniu za rok 1900/1 i zużytkuje do dalszej akcyi budowlanej,

Rada powiatowa w Dąbrowie a w ślad za nią kilka innych Rad powiatowych zwróciło ponownie uwagę Wysokiego Sejmu na uznaną oddawna potrzebę podwyższenia pozycyi na budynki szkolne.

I w samej rzeczy uzasadnia je zarówno liczba szkół nieczynnnych z powodu braku budynku, jak i stan budynków szkolnych, który w porównaniu do przeszłości przedstawia zmianę na lepsze, co do którego jednak wiele jeszcze pozostaje do życzenia.

Ilość szkół publicznych umieszczonych.

1) w budynkack bardzo dobrych wynosiła:

w r.	1899/900	1307
	czyli o	28
	więcej w porównaniu z r. poprzednim	
„	1898/9 zwiększyła się liczba bardzo dobrych budynków o	108
„	1897/8 zwiększyła się o	40
„	1896/7 zwiększyła się o	28
„	1895/6 zwiększyła się o	22

2) w budynkach dobrych wynosiła:

w r.	1899/900	1149
	a więc w porównaniu z r. poprzednim	
	zwiększyła się o	46
„	1898/9 zwiększyła się o	18
„	1897/8 zwiększyła się o	4
„	1896/7 zwiększyła się o	13
„	1895/6 zmniejszyła się o	11

3) w budynkach odpowiednich wynosiła:

w r.	1899/900	821
	a więc w porównaniu z r. poprzednim	
	zwiększyła się o	12

„ 1898/9 zwiększyła się o 22
„ 1897/8 zwiększyła się o 7
„ 1896/7 zmniejszyła się o 7
„ 1895/6 zmniejszyła się o 105

4) w budynkach nieodpowiednich wynosiła:

w r. 1899/900 646
a więc w porównanin z r. poprzednim
zmniejszyła się o 30
„ 1898/9 zwiększyła się o 8
„ 1897/8 zwiększyła się o 4
„ 1896/7 zmniejszyła się o 37

Wsród obrad komisyi podniósł poseł Barwiński, że wiele gmin nie posiada budynków szkolnych lub bardzo liche i wskutek tego nie może nauka szkolna odbywać się prawidłowo, nauczyciele zaś często zapadają na zdrowiu.

Z powyższych powodów a zarazem pragnąc przyczynieniem się do polepszenia mieszkań nauczycielskich w miarę możności finansowej dać dalszy dowód troskliwości o warunki życia nuczycieli, Komisya na wniosek posła Barwińskiego uchwaliła przedłożyć Sejmowi następującą rezolucyę.

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby w przyszłym preliminarzu w rubr. V. poz. 17. „Na zasiłki dla funduszów szkolnych miejscowych na budowę szkół“ oprócz zwyczajnej kwoty 200.000 K wstawił nadzwyczajną dotacyą 200.000 na pewien okres lat.

Przedkładając niniejszy wniosek załatwiła Komisya petycye:

629. L. 803. Wydziału Rady powiatowej w Dąbrowie.
891. L. 1093. Wydziału Rady powiatowej w Nowym Targu.
817. L. 1017. Rady powiatowej w Nowym Sączu.
817. L. 1017. Rady powiatowej w Nowym Targu.
371. L. 511. Rady powiatowej w Gródku.

Sejm odseła do Rady szkolnej krajowej do załatwienia petycye.

18. L. 48. Gminy Drabinianki w powiecie Rzeszowskim o przyznanie jej zasiłku na wykończenie budowy nowej murowanej szkoły ludowej.

L. 90. L. s. 124. Gminy Rawy o subwencyę na budowę szkoły.

L. 177. L. s. 141. Gmin Jedlicze, Borek i Męcinka (powiat Krosno) o udzielenie im zasiłku z funduszu szkolnego krajowego po myśli art. 9. ustawy z dnia 24. kwietuia 1894 do budowy murowanej szkoły o 3 salach naukowych w Jedliczu.

Rub. VI. poz. 18.

Na zasiłki dla funduszów szkolnych miejscowych na utrzymanie szkół proponuje komisya . . . 70.000 K.
czyli w porównaniu z wnioskami Wydziału krajowego i Rady szkolnej krajowej o . . . . . 10.000 „
więcej w porównaniu z preliminarzem na rok 1900 przyjętym o . . . . . 20.000 „
więcej w porównauiu z kwotą rzeczywiście wydaną w r. 1900 o . . . . . 1.486 „
więcej w porównaniu z kwotą wydaną w r. 1899 o . 14.222 „
przekroczenie budżetu w tej pozycyi w r. 1900 nastąpiło z powodu wydania nowych orzeczeń przyznają-

cych gminom zasiłki na utrzymanie szkół ponad 10% prestacyi miejscowej; w r. 1900 wydano ponad przyzwolony kredyt . . . . . 18.515 K.

Powodem podwyższenia rzeczonego wydatku jest przeistoczenie szkół na więcejklasowe i nowozorganizowanie szkół ludowych oraz 5 kursów rolniczych uzupełniających.

Rubr. VI. poz. 19.

Na utrzymanie budynku szkolnego w Tarnowie
a) wydatek zwyczajny . . . . . 560 „
b) nadzwyczajny . . . . . 640 „

Razem . . 1.200 „

czyli tyle, ile uchwalono na r. 1900 o . . . . 781 K.
więcej od kwoty rzeczywiście wydanej na ten cel w r. 1900 o . . . . . .
zamknięcie rachunków za r. 1899 nie wykazuje na ten cel żadnego wydatku.

Zamknięcie rachunków za r. 1900 wykazuje oszczędność . . . . . 781 „
z powodu mniejszego wydatku na adaptacyę budynku.

Rubr. VI. poz. 20.

Na mniejsze potrzeby szkolne i urzędowe . 132.798 „
czyli o . . . . . 15.815 „
więcej od kwoty rzeczywiście wydanej w r. 1899.
więcej od kwoty uchwalonej na r. 1900 o . . . 4.340 „
a o . . . . . 5.929 „
więcej od kwoty wykazanej w zamknięciu rachunków z r. 1900.

Powiększenie tego wydatku jest wynikiem zorganizowania nowych szkół, zwiększenia się liczby klas, i otworzenia 4 kursów rolnych.

Zaoszczędzenie w tej petycyi wykazane w prowizorycznem zamknięciu rachunków z r. 1900 wynosi . 1.589 „
z powodu niepobrania należytości przed końcem roku 1900 i opróżnienia posad.

Rubr. VI. poz. 21.

Na koszta nadzoru funduszów szkolnych miejscowych . . . . . 12.000 „
czyli tyle, ile uchwalono na r. 1900 i rzeczywiście rozdano w tym roku a o . . . . . 181 „
więcej od wydatku na ten cel w r. 1899.

W myśl powyższych wniosków wynosić będą wydatki rubryki VI. na zasiłki dla funduszów szkolnych miejscowych na utrzymanie szkół zwyczajne . 215.358 „
nadzwyczajne . . . . . 640 „

Razem . . 215.998 K.

czyli od preliminarza wydatków przedłożonego na r. 1901 o . . . . . 10.000 K.

więcej od kwoty rzeczywiście wydanej na ten cel w r. 1899 o . . . . . 31.418 „
więcej od kwoty uchwalonej . . . . . 24.706 „
na rok 1900 a o . . . . . 8.196 „
więcej od kwoty wykazanej w zamknięciu rachunków z r. 1899. 18.515 „
Po skompenzowaoiu przekroczenia poz. 18 . 2.340 „
z oszczędnościami w poz. 19, 20 i 21, wynosić będzie oszczędność w Rubryce VI. w r. 1900 . . . 16.145 „

Rubr. VII poz. 22.

Na przybory naukowe ze slojdem . . . 36.920 K.
czyli tyle, ile uchwalono na r. 1900 i w tymże roku, zarówno jak i w r. 1899 rzeczywiście wydano.

Preliminowana kwota będzie użytą:

1) na uzupełnienienie przyborów zwykłych dla szkół, które ich nie mają, jak liczydeł, modeli miar i wag i map Galicyi i Austro-Węgier;

2) na przybory do nauki chemii, fizyki, geografii i rysunków dla szkół wydziałowych oraz 6-cio i 5-cio klasowych szkół pospolitych.

3) na zaopatrzenie w przyrządy do nauki zręczności tych szkół, których nauczyciele pobierali naukę zręczności na kursach wakacyjnych;

4) na zaopatrzenie kursów rolniczych w niezbędne narzędzia gospodarskie.

Z uznaniem stwierdza Komisya że Rada szkolna krajowa zgodnie z życzeniem Komisyi budżetowej zakupuje wszystkie przybory naukowe u producentów i firm krajowych z wyjątkiem przyborów do nauki fizyki.

Postęp pod tym względem okazuje się i w tym punkcie, że mapy, które dawniej zakupywano po za granicą kraju, obecnie w większej ich części w kraju sporządzają.

Rubryka VIII. poz. 23.

Na biblioteki okręgowe . . . . . 10.000 K.
czyli tyle, ile obliczono na p. 1900 i w tymże roku rzeczywiście wydano, a o . . . . . 1.870 K. więcej
więcej od kwoty wydanej na ten cel w r. 1899.

Rubryka IX. poz. 24.

Na konferencye okręgowe . . . . . 76.239 „
czyli o . . . . . 3.405 K. więcej
od kwoty wydanej na ten cel w r. 1899 o . . 8.239 „ „
od kwoty uchwalonej na r. 1900 o . . . 9.802 „ „
od kwoty wykazanej w zamknięciu rachunków z roku 1900
Zaoszczędzenie w tej pozycyi w r. 1900 wynosiło 1.563 „
z powodu, że w konferencyach wzięła udział mniejsza liczba nauczycieli, niż preliminowano, a to w skutek opróżnienia posad nauczycielskich.
Liczba nauczycieli, która ma korzystać z konferencyi wynosi . . . . . 8.471 „
Koszta odnośne obliczono po . . . . 9 „
na każdego nauczyciela.

Rubryka X. poz. 25.

Na stypendya dla uczniów i uczennic seminaryów nauczycielskich . . . . . 200.000 K.
czyli tyle, ile uchwalono na r. 1900 i w tymże roku rzeczywiście wydano o . . . . . 36 K.
więcej od kwoty wydanej na ten cel w r. 1899.

Ponieważ Rząd do kilkakrotnych rezolucyi Wys. Sejmu w niedostatecznej mierze się zastosował i jedynie tylko 60.000 K. na stypendya dla uczniów i uczennic seminaryów nauczycielskich daje, wnosi Komisya budżetowa następującą rezolucyę:

1) Sejm wzywa ponownie c. k. Rząd do podwyższenia subwencyi na stypendya dla kandydatów szkół ludowych.

2) Sejm wzywa ponownie rząd do jaknajprędszego wstawienia w budżet państwa na r. 1902 kredytu na jaknajprędsze założenie kilku nowych seminaryów w Galicyi.

Rubr. XI. poz. 26.

Na rozmaite wydatki, a to:

a) na potrzeby szkół ogólnej natury . 3.000 „
czyli tyle, ile uchwalono na r. 1900 i w tymże roku wydano.

b) na drobne wydatki Rad szkolnych okręgow. 3.600 „
czyli tyle, ile uchwalono na rok 1900 i w tymże wydano.

c) na wydawnictwo Dziennika urzędowego Rady szkolnej krajowej . . . . 5.000 „
czyli tyle, ile uchwalono na rok 1900 i w tymże roku wydano.

d) na koszta zarządu z powodu przelania funduszów szkolnych okręgowych do funduszu szkolnego krajowego . . . 12.000 „
czyli tyle, ile uchwalono na rok 1900 i w tymże roku wydano.

Razem 23.600 K.

czyli tyle, ile uchwalono w roku 1900 i w tymże roku rzeczywiście wydano a o 877 „
więcej od kwoty wykazanej w zamknięciu rachunków z r. 1899.

Rubryka XII. poz. 27.

Zasiłki dla szkół utrzymywanych przez korporacye. Wydatki nadzwyczajne.

a) dla szkoły klasztornej P. P. Benedyktynek obrz. orm. we Lwowie, 6.000 „
czyli tyle, ile uchwalono na r. 1900 i wydano w r. 1899 i 1900.

b) dla szkoły klasztornej P. P. klarysek w Starym Sączu, 3.000 „
czyli tyle, ile uchwalono na r. 1900 i wydano w r. 1899 i 1900.

c) dla szkoły klasztornej P. P. Benedyktynek obrz. łać. w Przemyślu, 6.336 „

czyli tyle, ile uchwalono na r. 1900 i wydano w r. 1900, a o 792 K
więcej od wydatku na ten cel w r. 1899.

d) dla szkoły żeńskiej P. P. Bazylianek w Jaworowie 1.600 K.
czyli tyle, ile uchwalono na ten cel w r. 1900 i wydano w r. 1899 i 1900.

e) dla szkoły Wydziałowej żeńskiej św. Scholastyki w Krakowie, 5.000 „
czyli tyle, ile uchwalono dla tej szkoły na r. 1900 i w tymże roku rzeczywiście wydano, a o 4.340 „
więcej od wydatku na ten cel w r. 1899.

f) dla szkoły żeńskiej św. Tomasza w Krakowie 1.000 „
czyli tyle, ile uchwalono na r. 1900 i wydano w r. 1899 i 1900.

g) dla szkoły żeńskiej Augustyanek w Krakowie 1.400 „
czyli tyle, ile uchwalono na r. 1900 i wydano w r. 1899 i 1900.

h) dla szkoły żeńskiej w Stryju utrzymanej przez Towarzystwo pedagogiczne, 1.000 „
czyli tyle, ile udzielono na r. 1900 i wydano w r. 1899 i 1900.

i) dla szkoły Izraelickiej w Brodach, 12.000 „
czyli tyle, ile uchwalono na r. 1900 i wydano w r. 1899 i 1900.

k) dla internatu Panien Bazylianek we Lwowie 1,000 „
czyli tyle, ile uchwalono na r. 1900 i wydan w r. 1899 i 1900.

l) dla szkoły zręczności Oddziału Towarzystwa pedagogicznego w Krakowie, 600 „
czyli tyte, ile uchwalono na ten cel w r. 1900 i wydano w r. 1899 i 1900.

m) dla szkoły sióstr Miłosierdzia w Rozdole 1.200 „
czyli, tyle ile uchwalono na r. 1900 i wydano w r. 1899 i 1900.

n) dla szkoły sióstr Felicyanek w Besku . 400 „
czyli tyle, ile uchwalono na r. 1900 i wydano w r. 1899 i 1900.

o) dla szkoły izraelickiej w Tarnopolu . 3.000 „
czyli tyle, ile uchwalono na r. 1900 i wydano w r. 1899 i 1900.

p) dla szkoły sióstr Felicyanek w Uhnowie . 600 „
czyli tyle, ile uchwalono na r. 1900 i wydano w r. 1899 i 1900.

Oprócz subpozycyi a) — p. zawartych w budżecie 1900 przyjmuje komisya wedle wniosku Wydziału krajowego i Rady szkolnej krajowej zasiłki dla szkół zeszłego roku nie subwencyonowanych w poz. r. aż do w.

r) dla krakowskiej gminy ewangelickiej na ukończenie budowy szkoły przy kościele św. Marcina jednorazowo . . . . . 1.000 K.

s) dla Zakładu im. św. Heleny we Lwowie na utrzymanie 4-klas. szkoły utrzymywanej przez SS. Felicyanki . . . . . 500 „

t) dla szkoły w Bełzie utrzymywanej przez SS. Felicyanki . . . . . 600 K.
u) dla sióstr Miłosierdzia w Nowosiółkach na umorzenie długu zaciągniętego na budowę szkoły jednorazowo . . . . . 1.000 „
w) dla utrzymywanego przez Zbór izraelicki we Lwowie zakładu dla kształcenia kandydatów na nauczycieli religii mojżeszowej w szkołach ludowych . . . . . 666 „

Przedkładając Wys. Sejmowi powyższe wnioski załatwiła Komisya Petycyę:

88. L. s. 122. Siostry Felicyanki z Uhnowa o subwencyę 600 K.

Komisya wnosi:

Sejm odseła do Wydziału krajowego dla zbadania w porozumieniu z Radą szkolną krajową i ewentualnego uwzględnienia przy układaniu preliminarza na r. 1902.

Przełożonej Instytutu Maryi siostry Ludwika Binder w Krakowie zapomogę dla szkoły Instytutu Maryi w Krakowie.

667. L. s. 842. 771 Klasztor sióstr Bazylianek w Jaworowie o jednorazową zapomogę w kwocie 2.000 K.

Nr. 889. Klasztor Sióstr Urszulanek w Kołomyi o pożyczkę.

87. L. s. 121. Sióstr Felicyanek z Uhnowa o pomoc pieniężną dla wygrzybienia budynku szkoln.

62. L. s. 96. Siostry Gotfrydy Dolecek Przełożonej zgromadzenia sióstr miłości w Białej przyznanie zapomogi dla szkoły św Hildegardy.

284. L. s. 423. Prezbyteryum szkoły ewangelickiej gminy Romanówka i Sabinówka.

283. L. s. 422. Prezbyteryum gminy ewangelickiej w Białej, w imieniu wyznawców wiary ewangelickiej w Salmopolu. pow. Biała o subwencyę dla szkoły ewangelickiej w Salmopolu.

272. L. s. 272. Presbiteryum gminy ewangelickiej Josefsberg.

282. L. s. 421 Presbiteryum gminy ewangelickiej w Kutenbergu.

267. L. s. 406. Gminy ewangelickiej w Uszdowicach.

279. L. s. 418. Presbiteryum gminy ewangelickiej w Grabówce.

281. L. s. 420. Presbiteryum gminy ewangelickiej Unterbergen.

278. L. s. 417. Presbiteryum gminy ewangelickiej w Mirowie.

280. L. s. 479. Presbiteryum gminy ewangelickiej Gawłów, Majkowice, Bogucice.

446. Presbiteryum gminy ewangelickiej w Unterwalden.

265. L. s. 404. Presbiteryum gminy ewangelickiej w Nowym Sączu.

277. L. s. 416. Prezbiteryum gminy ewangelickiej w Schumlau.

292. L. s. 431. Presbiteryum gminy ewangelickiej w Walddorfie.

295. L. 434. Presbiteryum gminy ewangielickiej Kryńcu.
298. L. 437. » » » w Engelsbergu,
275. L. 414. » » » w Lipniku.
576. L. 415. » » » w Schönthalu.
269. L. 408. » » » w Hohenbach.
264. L. 403. » » » w Ugartsthal.
299. L. 438. » » » w Nowych Burczycach.
271. L. 410. » » » w Reichsheimie.
266. L. 405. » » » w Połowcach.
270. L. 409. » » » w Padwie
273. L. 412. » » » w Rottenheimie.
370. L. 510. » » » w Steinau.
290. L. 429. » » » w Teodorshof.
285. L. 424. » » » w Kaltwasser.
262. L. 401. » » » w Weinbagen.
301. L. 440. » » » w Nowych Kupinowicach.
300. L. 439. » » » w Dobrzanicy.
293. L. 432. » » » w Dębolówce.
294. L. 433. » » » w Ugartsberg.
274. L. 413. » » » w Moosbergu.
286. L. 425. » » » w Ramschau.
368. L. 568. » » » w Sapieżance.
291. L. 430. » » » w Harfeldzie.

287. L. 426. Presbiteryum gminy ewangielickiej w Zborach.
268. L. 407. » » » w Brigidanach.
263. L. 404. » » » w Dolinie.
289. L. 428. » » » w Landestreu.
296. L. 435. » » » w Staninie.
288. L. 427. » » » w Heimichsdorfie.

W myśl powyższych uchwał wynosić będą wydatki Rubryki XII. na zasiłki dla szkół utrzymywanych przez korporacye . . . . . 47.902 K.
czyli o . . . . . 3.796 K.
więcej od kwoty na ten cel na r. 1900 uchwalonej i w tymże roku na ten cel rzeczywiście wydanej, a o . . . . . 8.898 „
więcej od rzeczywistego wydatku na ten cel w r. 1899.

Dochody.

Rubr. I. poz. 1.

Odsetki od kapitału wypożyczonego na uposażenie funduszu pożyczkowego na budowę szkół . 24.776 „
czyli tyle, ile przyjęto na r. 1900, i w r. 1898 rzeczywiście pobrano. Kapitał rzeczony wynosi 292.329 zł. 85 ct. z tego 93.300 złr. w $4^1/_2$ procentowych listach zastawnych Tow. kred. Ziemskiego, 135.000 koron i 600 zł. w 4% listach zastawnych Tow. kred. Ziemskiego 13.200 zł. w $4^1/_{20}$% listach zastawnych Banku krajowego. 112.400 zł. w obligacyach galic. pożyczek krajowych, 5000 zł. w 6 procentowych listach Zakładu kredytowego w Krakowie, a 659 koron 70 gr. w książeczkach Bankn krajowego.

Rubr, I. poz. 2.

Od 4% listów Zast. Gal. Banku krajowego nom. wartość. 16.600 koron będących własnością majątku zarodowego . . . . . 664 „
czyli tyle, ile przyjęto na r. 1900 i pobrano w roku 1899.

W stanie efektów od r. zeszłego nie ma żadnej zmiany.

Rubr. I. poz. 3.

Odsetki od kapitałów przeznaczonych na płacę nauczycieli wynoszących ogółem 1.012.112 koron. — Z tychże umieszczono 995.000 nominalnej wartości w papierach wartościowych, a mianowicie 73.300 w obli-

gacyi gal. pożyczki z r. 1893, 874.800 K. w listach zastawnych galicyjskiego Banku krajowego, 43 000 K. w listach Zastawnych galic. Bowarzystwa kredytowego Ziemskiego, w kwocie 4000 koron w 4% obligacyach funduszu propinacyjnego a w kwocie 200 w 4% losie państwowym z r. 1860, 17.112 K. 68 umieszczono w książeczkach Banku krajowego. — Kapitał wzrósł w porównaniu z r. 1900 . . . . . 21.664 K.
Dochód na r. 1901 będzie wynosił . . . . 40.485 K.
czyli o . . . . . 429 „
więcej od dochodu przyjętego na r. 1900, a o . . 217 „
mniej od dochodu pobranego w r. 1899.

Rubr. I. poz. 4.

5% od kapitałów hipotekowanych na poszczególnych realnościach w walucie wiedeńskiej w kwocie 41 „
czyli o . . . . . 1 „
więcej aniżeli przyjęto na r. 1900, a o . . . 12 „
mniej, aniżeli pobrano z r. 1899 kapitały wynosiły . 1991 „
czyli o . . . . . 41 „
więcej, aniżeli w r. 1900.

Poz. 5. 5% od kapitałów hepotekowanych w walucie polskiej na dobrach Branice, Głęboka, Dojazdów w kwocie 51.130 zł. pol. 27 groszy, . . 1278 „
czyli tyle, ile przyjęto na r. 1900 a o 1998 mniej, aniżeli rzeczywiście pobrano w r. 1899. Różnica w porównaniu z r. 1899 jest wynikiem zaległości dochodów w tymże roku.

Poz. 6. 5% od kapitałów hipotekowanych na rea.nościach w Krakowie w walucie polskiej w kwocie 1371 zł. p. 09 gr. . . . . 24 „
czyli, tyle, ile przyjęto na r. 1900.

Poz. 7. 5% kapitałów hipotekowanych na rzecz poszczególnych szkół w kwocie 9240 koron i 100 talarów . . . . . 483 „
czyli o . . . . . 1 „
koronę więcej, aniżeli przyjęto na r. 1900 . . 496 „
mniej aniżeli pobrano w r. 1899.

W moc powyższych uchwał Komisyi zgodnie z Wnioskami Wydziału krajowego powziętych, wynosić będą dochody Rubr l. odsetki od kapitałów . . 68.751 „
czyli o . . . . . 431 „
więcej od dochodu przyjętego na r. 1900
a o . . . . . 2699 „
od dochodu pobranego w r. 1889.

Rubr. II. Dochody z dóbr realności i innych praw.

Poz. 8. Czynsz z Ogrodu w Dunajowie . 2 K.
czyli tyle, ile przyjęło na r. 1900.

Poz. 9. Czynsz z Ogrodu w Krukienicach . 4 K.
czyli tyle, ile przyjęto na r. 1900.

Poz. 10. Czynsz z Ogrodu w Bieczu . . 2 „
czyli tyle, ile przyjęto na r. 1900 a o 4 koron mniej od dochodu z r. 1899, w którym to roku ściągnięto zaległości r. poprzedniego.

Poz. 11. Czynsz wydzierżawionych gruntów w Zagórzu . . . . . 10 „
czyli tyle, ile przyjęto na r. 1900 i pobrano w r. 1899

Poz. 12. Czynsz z wydzierżawionych gruntów w Pilznie . . . . . 704 „
czyli o . . . . . 116 K.
aniżeli przyjęto na r. 1900 a o . . . . 294 „
więcej od dochodu z r. 1899.

Poz. 13. Czynsz z wydzierżawionych gruntów w Skawinie . . . . . 372 „
czyli tyle, ile przyjęto w r. 1900
a o 31 K. mniej od dochodu z tego źródła z r. 1899.

Por. 14. Od gminy miasta Tarnowa za wynajęcie budynku będącego w części własnością funduszu szkolnego krajowego . . . . . 324 „
czyli tyle, ile przyjęto na r. 1900.

Poz. 15. Czysty dochód z gruntów i realności poszczególnych szkół . . . . . 10.000 „
czyli tyle ile przyjęto na r. 1900 i pobrano z tego źródła w r. 1899.

Poz. 16. wartość naturaliów od gmin, obszarów dworskich i innych stron . . . . . 32.000 „
czyli tyle, ile przyjęto na r. 1900, i pobrano z tego źródła w r. 1899.
W moc powyższych uchwał komisyi powziętych zgodnie z wnioskami Wydziału krajowego wynosić będą dochody z dóbr realności i innych praw . 43.418 K.
czyli o . . . . . 116 „
mniej od kwoty na r. 1900.
przyjętej, a o . . . . . 423 „
więcej od kwoty w r. 1899 z tego źródła pobranej.

Rubryka III. Dodatki.

Poz. 17. Od gminy Zaleszczyki dodatek na wydatki kancelaryjne szkoły głównej . . . . 28 K. — g.
czyli tyle, ile przyjęto na r. 1900.

Poz. 18. Od tarnowskiej gminy żydowskiej dodatek na utrzymanie IV. klasy przy szkole głównej . 52 „ — „
czyli tyle, ile przyjęto na r. 1900.

Poz. 19. Od śminy Cewkow część odsetek od majątku gminnego . . . . . 210 K. — g.
czyli tyle, ile przyjęto na r. 1900 i pobrano w r. 1899.

Poz. 20. Od każdoczesnego proboszcza obrz. łac. w Limanowej zahipotekowana renta na części dóbr Lipowa . . . . . 84 „ — „
czyli tyle, ile przyjęto na r. 1900 i pobrano w r. 1899.

Poz. 21. Od legatu Ferdynanda Sroczyńskiego w kwocie 500 zł. m. k. od właściciela obszaru dworskiego w Bolesławiu , ... 52 „ — „
czyli tyle, ile przyjęto na r. 1900.

Poz. 22. Od gminy Laskowce odsetki od renty państwowej Nr. 26.618 na 2.530 zł. . . . . 198 „ — „
czyli tyle, ile uchwalono w r. 1900 i pobrano w r. 1899.

Poz. 23. Od gminy Bortiatyn odsetki od renty państwowej Nr. 38.006 na 950 zł. w. a. . . . . 80 „ — „
czyli tyle, ile przyjęto na r. 1900, a o 319 K. mniej, niż pobrano w r. 1899.

Poz. 24. Dobrowolne zobowiązania gmin, obszarów dworskich i innych stron, tudzież przewyżki dochodów z majątków zarodowych miast i miasteczek, nareszcie od gmin Krakowa i Białej na płace nauczycieli . . . . . 970.000 „ — „
czyli tyle, ile przyjęto na r. 1900 a o więcej . . 133.241 K. — g.
aniżeli pobrano z tego źródła w r. 1899.

Dochód z tego źródła w porównaniu z r. 1899 wzrósł, ponieważ wiele gmin i obszarów dworskich zmieniło prestacye uiszczane w zbożu i naturaliach na prestacye w gotówce, a oprócz tego strony zobowiązały się do opłacania wyższych prestacyi w gotówce z powodu przeistoczenia szkół na więcej klasowe. Wpłynęła również wyższa należytość ze strony miasta Krakowa i Białej.

Według wykazu A. dołączonego do zamknięcia rachunków ra r. 1898 sprostowana należytość prestastacyi szkolnej na płace nauczycieli i potrzeby szkolne w kwotach ryczałtowych wraz z prestacyą od gminy miasta Krakowa (12% od sta opłacanych podatków) wynosi ogółem . . . . . 969.427 „ 30 „

Poz. 25. Zaległe z końcem roku 1894 prestacye szkolne odebrane od byłych funduszów szkolnych okrągowych . . . . . 40.000 „ — „
czyli tyle, ile przyjęto na r. 1900, a mniej o . . 2.214 „ — „
od kwoty pobranej z tego źródła w r. 1899.

Zaległe z końcem r. 1894 prestacye szkolne odebrane od byłych funduszów szkolnych okręgowych wynosiły z końcem r. 1898 sumę . . . . 276.094 „ 71 „
z sumy tej spłacono w r. 1899 . . . 42.213 „ 86 „
zaś w pierwszem półroczu 1900 . . . 18.541 „ 44 „

Obliczenie Wydziału krajowego na r. 1901 opiera się na sumie pobranej w r. 1898 z uwzględnieniem ciągłego zmniejszania się zaległości.

Poz. 26. Dodatek do podatków od gmin iobszarów dworskich . . . . . 1,170.000 K.
czyli o . . . . . 30.000 K.
więcej od kwoty uchwalonej na r. 1900.
Należytość dodatków do podatków . . .
wedle wykazów urzędów podatkowych już na podstawie nowych ustaw podatkowych od gmin, obszarów dworskich i innych stron wynosiła w r. 1899 . . . 1,170.800 » 07 g.
3% dodatek okręgowy . . . . . 575.005 »
czyli o . . . . . 5.000 »
mniej aniżeli przyjęto w r. 1900,
a . . . . . 40.379 »
mniej od kwoty z tego źródła rzeczywiście pobranej w r. 1899.
Należytości na r. 1898, — 3% dodatków okręgowych wynosi według wykazów urzędów podatkowych 575.785 »
Według powyższych uchwał Komisyi wynosić będzie suma 2,755.704 »

Rubryka III. Dodatki, czyli o . . . 25.000 »
więcej od kwoty przyjętej w r. 1900, a o . . 115 613 »
więcej od kwoty w r. 1899. rzeczywiście pobranej.

Rubryka IV. Zysk ze sprzedaży książek szkolnych 5.670 „
czyli tyle, ile przyjęto na r. 1900 i pobrano w r. 1899.

Rubryka V. Zapisy i darowizny — Wydział krajowy nic nie preliminuje.

Rubryka VI. Taksy od spadków . . . 85.000 „
czyli o . . . . . 15.000 „
więcej aniżeli przyjęto na r. 1900. a o . . . 1.021 „
mniej od rzeczywistego poboru z r. 1899.
Dochód powyższy preliminuje wydział krajowy na podstawie ustawy krajowej z d. 6. grudnia 1894 z uwzględnieniem wzrastającej co roku wynikłości.

Rubryka VII. Rozmaite wpływy. Przy tej rubryce Wypział krajowy w skutek życzenia Komisyi budżetowej nie preliminuje żadnego dochodu.

Rubryka VIII. Stały dodatek z c. k Skarbu 109.886 „

Rubr. IX. Zwroty zaliczek udzielonych gminom na budynki szholne z lat dawniejszych . . . 4.970 „
czyli o . . . . . 2.150 „
mniej aniżeli przyjęto na rok 1900, a o . . . 3.092 „
mniej aniżeli pobrano z tego źródła w r. 1899.
Od r. 1876 po koniec roku budżetowego 1898 udzieiono 555 zaliczek w kwocie 633.954 K. 40 h. po odpisaniu niezrealizowanych asygnat w kwocie 9.558 K. pozostaje rzeczywista suma zaliczek 624.396 K. 52 g.
Po koniec r. 1899 zalega wypłata zaliczek w kwocie 9.483 41 g. z tego 4.656 K. 41 g. zaległych z lat dawniejszych, a 4.827 K. zaległości z r. 1898.

Na tych podstawach Komisya wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Wydatki.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Sumaryusz	Wniosek na rok 1901 zwyczajne Koron	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne Koron
		I. Wydatki		
I.	1-7	**Płace, remuneracye za udzielanie nauki religii, dodatki pięcioletnie, wynagrodzenia za godziny nadobowiązkowe i na zastępstwo nauczycieli urlopowanych**	8,232.500	—
II.	8-11	**Remuneracye, zapomogi, zasiłki dla kursów wakacyjnych, oraz remuneracye na roboty ręczne**	101.200	—
III.	12	**Koszta podróży i dyety nauczycieli, przeniesionych ze względów służbowych** . .	13.000	—
IV.	13-16	**Dodatek do funduszu emerytalnego, interkalarya, emerytury dla tracących posady i dary z łaski**	92.577	5.000
V.	17	**Zasiłki dla funduszów szkolnych miejscowych na budowę szkół**	200.000	—
VI.	18-21	**Na zasiłki dla funduszów szkolnych miejscowych na utrzymanie szkół, utrzymanie budynku szkolnego w Tarnowie, mniejsze potrzeby szkolne i urzędowe, oraz koszta nadzoru funduszów szkolnych miejscowych**	215.358	640
VII.	22	**Na przybory naukowe** (ze slöjdem) . . .	36.920	—
VIII.	23	**Na biblioteki okręgowe**	10.000	—
IX.	24	**Na konferencye okręgowe**	76.239	—
X.	25	**Na stypendya dla uczniów i uczennic Seminaryów nauczycielskich**	200.000	—
		Do przeniesienia . .	9,177.794	5.640

Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Sumaryusz	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			koron	
		Z przeniesienia . .	9,177.794	5.640
XI.	26	**Na rozmaite wydatki**	23.600	—
XII.	27	**Na zasiłki dla szkół utrzymywanych przez korporacye**	—	47.902
		Suma wydatków . .	9,201.394	53.542
		Ogółem . .	9,254.936	
		W porównaniu z kwotą uchwaloną na rok 1900 .	8,841.534	
		okazuje się wydatek większy o . . .	413.402	
		a mianowicie:		
		Rub. I. więcej o 375.500 K. . —		
		„ II. mniej o . . . . 1.000 K.		
		„ III. więcej o 3.000 K. . . —		
		„ IV. mniej o . . . . 443 „		
		„ VI. więcej o 24.340 „ . . —		
		„ IX. „ „ 8.239 „ . . —		
		„ XII. „ „ 3.766 „ . . —		
		Razem więcej o 414.845 K. mniej o 1.443 K.		
		Ogółem więcej jak wyżej o 413.402 K., co przy poszczególnych rubrykach i pozycyach wyjaśniono.		

Dochody.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Sumaryusz	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			Korony	
		II. Dochody.		
I.		**Odsetki od kapitałów**	68.751	—
II.		**Dochody z dóbr, realności i innych praw** .	43.418	—
III.		**Dodatki**	2,755.704	—
IV.		**Zysk ze sprzedaży książek szkolnych** . .	5.670	—
V.		**Zapisy i darowizny**	—	—
VI.		**Taksy od spadków**	85.000	—
VII		**Rozmaite wpływy**	—	—
VIII.		**Dodatek z c. k. Skarbu państwa** . . .	109.886	—
IX.		**Zwroty zaliczek udzielonych gminom na budynki szkolne z lat dawniejszych** . .	4.970	—
		Suma dochodów .	3,073.399	—
		Z porównania z sumą wydatków	9,201.394	53.542
		okazuje się niedobór do pokrycia z funduszu krajowego	6,127.995	53.542
		Razem .	6,181.537	
		W porównaniu uchwalonych dochodów na rok 1900 .	3,035.234	
		z preliminowanymi dochodami na rok 1901 . .	3,073.399	
		okazuje się prawdopodobny wzrost dochodów .	38.165	
		a mianowicie:		
		Rubr. I. więcej o 431 K.		
		„ II. mniej o . . . . 116 K.		
		„ III. więcej o 25.000 „		
		„ VI. „ o 15.000 „		
		„ IX. mniej o . . . . : 2.150 K.		
		Razem więcej o 40.431 K. mniej o 2.266 K.		
		W ogóle jak wyżej więcej o 38.165 K.		

Preliminarz na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Sumaryusz	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			Korony	
		Porównując zwiększone dochody o . . 38.165 K.		
		zwiększonymi wydatkami o . . . 413.402 „		
		okazuje się zwiększony niedobór o . 375.237 K.		
		spowodowany zorganizowaniem 36 szkół nowych a przekształceniem na więcej klasowych 74 szkół, obsadzeniem większej liczby posad nauczycielami kwalifikowanymi, zorganizowaniem 4 rolniczych kursów dopełniających, wreszcie naturalnym rozwojem szkół w ogóle.		

Lwów, 4. Lipca 1901.

Zastępca przewodniczącego:
Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Kozłowski w. r.

Lwów dnia 4. lipca r. 1901.

Rubr. VII. poz. 69.

Sprawozdawca poseł Włodzimierz Kozłowski.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o krajowym szkolnym funduszu emerytalnym na r 1900

Art. 54. ustawy z dnia 1 stycznia 1889 Dz. u. kr. T. III. Nr. 16 nakłada na Wysoki Sejm obowiązek badania zamknięcia rachunków zarządzonego w moc a t. 52. ust. kraj. z dnia 2. maja 1873 L. 251 Dz. u. kr. funduszu emerytalnego i udzielania odnośnych absolutoryów, a z tytułu przepisanego art. 54 lit. g) pokrycia niedoboru rzeczonego funduszu w miarę, o ile inne źródła w ustawie wskazane, a poniżej wyszczególnione na to nie wystarczają, który to fakt od r. 1891 corocznie się powtarza, posiada Sejm prawa wglądania w preliminarze funduszu emyrytalnego.

Naturę prawną i powstanie funduszu emyrytalnego przedstawiają szczegółowo sprawozdania Wydziału krajowego z dnia 17. października 1887. L. W. 27.574|87 i z 22. października 1888 L. 41.513|88 i sprawozdania Komisyi budżetowej o budżecie krajowym na r. 1891 i 1892.

Na znaczne podwyższenie wydatków wpłynęła uchwalona przez Wysoki Sejm ustawa z dnia 16. czerwca 1898 Nr. 54. Cz. VII. Dziennika ustaw i rozporządzeń krajowych, zmieniająca art. 40. ustawy z dnia 1, stycznia 1889. r. „O stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego w publicznych szkołach ludowych (Dziennik ustaw krajowych z dnia 17. stycznia 1889 Cz. III. Nr. 16), która od 1. stycznia 1899 roku obowiązuje.

Według powyższej ustawy dostaje nauczyciel niezdolny do służby po 35 latach pełną należytość, a po wysłużonych 30 latach dostaje emeryt, jeśli osiągnął 60 lat życia również pełną należytość.

Wedle wniosków Wydziału krajowego przyjętych przez Komisyę budżetową wynosić mają wydatki krajowego szkolnego funduszu emerytalnego . 771.700 K.
czyli o . . . . . 34.000 K.
więcej od kwoty na rok 1900 uchwalonej, a o 117.838 „
więcej od wynikłości z r. 1899 a o . 11.252 „
mniej od wynikłości z roku 1900.

Dochody szkolnego funduszu emerytalnego . . . . 232.417 „
czyli o . . . . . 2497 „
mniej o wynikłości z r. 1899 a o . . . . . 457 „
więcej od kwoty na rok 1900 uchwalonej :

Niedobór będzie wynosił . . . . . 539.283 K.
czyli o . . . . . 129.335 „
więcej od wynikłości z r. 1899 a o . . . . . 33.543 „
więcej od kwoty na rok 1900 uchwalonej.

Obliczenia wydatków Rubr. I. II. III. i IV. na mocy art. 39, 40, 41, 43, 44, 45, 46 47 i 52 ustawy z dnia 1. stycznia 1889 przez krajowy fundusz emerytalny pokrywane, opierają się na szczegółowych wykazach czasowych emerytur z uwzględnieniem trzechletniego przecięcia wydatków i naturalnego przyrostu. Wydatki rubryki V. i VI. proponowane na mocy art. 40, 44, 49 i 53 ustawy z dnia 1, stycznia 1889 polegają na trzechletniem pszecięciu wydatków z lat 1897—9. Wydatki rubryki VII. na koszta zarządu stanowią zwrot Etatowi skarbowemu kosztów za druki przez c. k. główną Kasę krajową we Lwowie i c. k. Urzędy podatkowe na cele krajowego funduszu szkolnego emerytalnego corocznie spotrzebowane.

Rozchody.

Komisya wnosi zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego:

Rubr. I. Emerytury czasowe nauczycieli i nauczycielek . . 62.000 K.
czyli o . . . . . 11.122 „
więcej od wynikłości z roku 1899 a o . . . . 6.000 K.
więcej od kwoty na rok 1900 uchwalonej a o . . . 8.784 „
więcej od wynikłości z roku 1900 . . . . .

„ II. Emerytury dożywotnie nauczycieli i nauczycielek . . 446.000 „
czyli o . . . . . 72.233 „
więcej od wynikłości z roku 1899 a w równej kwocie jak na rok 1900 uchwalono a o . . . . . 30.934 „
więcej od wynikłości roka 1900.

„ III. Pensye dla wdów po nauczycielach . . . . . 195.000 „
czyli o . . . . . 29.466 „
więcej od wynikłości z roku 1899 a o . . . . 23.000 „
więcej od kwoty na rok 1900 uchwalonej a o . . . 14.183 „
więcej od wynikłości z roku 1900.

„ IV. Dodatki na wychowanie sierót po nauczycielach . . 45.000 „
czyli o . . . . . 4.520 „
więcej od wynikłości z roku 1899 a o . . . . 5.000 „
więcej od kwoty na rok 1900 uchwalonej a o . . . 2.960 „
więcej od wynikłości z roku 1900.

„ V. Odprawy i kwartały pozgonne więcej od kwoty uchwalonej 22.000 „
czyli o . . . . . 2.140 „
więcej od wynikłości z roku 1899, a w równej kwocie jak uchwalono na rok 1890 a o 9.169 K. mniej od wynikłości z roku 1900.

„ VI. Zwroty z wkładek emerytalnych nauczycieli i nauczycielek . 1.600 „
czyli tyle ila uchwalono na rok 1900 a o . . . . 497 „
więcej od wynikłości z roku 1899 a o . . . . 113 „
mniej od wynikłości z r. 1900.

„ VII. Koszta zarządu . . . . . 100 „
czyli tyle ile na rok 1900 uchwalono.

„ VIII. Rozmaitych wydatków Komisya nie preliminuje, wydatki rzeczone bowiem są tylko przebieżne i znajdują pokrycie w przebieżnych dochodach.

Dochody.

Komisya wnosi zgodnie z Wnioskami Wydziału krajowego.

Rubr. I. Odsetki od kapitałów . . . . . 2.680 K.
czyli tyle, ile preliminowano na r. 1900
a o . . . . . 40 K.
więcej od wynikłości z r. 1899

Efekta wartościowe majątku zakładowego krajowego funduszu szkolnego emerytalnego wynoszą 67.100 K. 44 h., w listach zastawnych towarzystwa kredytowego ziemskiego, i książeczkach wkładkowych kasy oszczędności. Stan majątku od r. 1899 się nie zmienił. Szczegółowe obliczenie odsetek zawiera wykaz A) do Sprawozdania Wydziału krajowego.

„ II. Datki stałe z funduszu szkolnego . . . . . 25.600 „
czyli tyle, ile pobrano z tego źródła w r. 1899 i przyjęto na r. 1900. Datki rzeczone pobiera fundusz emerytalny od funduszu szkolnego krajowego na podstawie §. 52 ustępu c. ustawy z 1. stycznia 1889.

„ III. Zapisy i darowizny — Komisya nic nie preliminuje.

„ IV. Interkalarya od opróżnionych posad nauczycielskich . 50.137 „
czyli o . . . . . 2.655 „
mniej od wynikłości z r. 1899 a o . . . . . 457 „
więcej od kwoty na r. 1900 uchwalonej. Kwotę tę wyszczególnioną w dziale wydatków funduszu szkolnego krajowego na r. 1900 opłaca tenże fundusz na podstawie art. 52 ustępu d. ust. z 1. stycznia 1889 na rzecz fundnszu szkolnego emerytalnego. Obejmuje ona interkalarya od opróżnionych posad o ile nie przypadną spadkobiercom zmarłego dyrektora starszego nauczyciela lub nauczyciela w ogóle, albo też nie zostaną użyte na wynagrodzenie dla zastępcy nauczyciela jednak nie dłużej, jak przez 3 miesiące od dnia opróżnienia posady nauczyciela.

„ V. Stałe wydatki nauczycieli i nauczycielek . . . 138.000 „
czyli tyle, ile przyjęto na r. 1900 a o . . . 8 „
więcej od wynikłości z r. 1899

Kwotę powyższą pobieraną na podstawie art. 52. ust. f. ust. z d. 1. stycznia 1889 obliczył Wydział krajowy wedle trzechletniego przecięcia z lat 1897—9. Kwota ta obejmuje wkładki nauczycieli, które w pierwszym roku po zamianowaniu wynoszą 10% pobieranej przez nich płacy, a przy każdem podwyższeniu tejże 10% od nadwyżki, oprócz tego 2% od rocznej płacy.

„ VI. Wkładki 2-procentowe za czas służby przedetatowej . 16.000 „
czyli tyle, ile przyjęto na r. 1900, a o . . . . 1.465 „
więcej od wynikłości z r. 1899

Wkładki powyżej wymienione pobierane na podstawie art. 50 ustawy z d. 1. stycznia 1889 obliczył Wydział krajowy na podstawie trzechletniego przecięcia. Płacą je nauczyciele, którzy po przeistoczeniu szkół dawniejszych w etatowe przeszli lub przechodzą na nowy etat, a którzy uważani są pod względem prawa emerytury i zaopatrzenia ich wdów i sierot z funduszu emerytalnego tak zupełnie jak gdyby byli od razu na tym etacie służbę swoją rozpoczęli. W moc ustępu 2 powyżej wymienionego §. ustawy z 1. stycznia 1889 płacić mają nauczyciele tej kategoryi fnnduszowi emerytalnemu kwotę równającą się dwom procentom od każdorazowej płacy przez wszystkie te lata poprzedniej służby nauczycielskiej, które do emerytury policzone zostały.

Na powyższych podstawach Komisya wnosi:

I. Wysoki Sejm uchwalić raczy zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego i Rady szkolnej krajowej:

WYDATKI.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			Korony	
		Wydatki.		
I.		Emerytury czasowe nauczycieli i nauczycielek	62.000	—
II.		Emerytury dożywotnie nauczycieli i nauczycielek	446.000	—
III.		Pensye dla wdów po nauczycielach	195.000	—
IV.		Dodatki na wychowanie sierót po nauczycielach	45.000	—
V.		Odprawy i kwartały pozgonne	22.000	—
VI.		Zwroty z wkładek emerytalnych nauczycieli i nauczycielek	1.600	—
VII.		Koszta zarządu	100	—
VIII.		Rozmaite wydatki	—	—
		Suma wydatków	771.700	—
		Dochody.		
I.		Odsetki od kapitałów	2.680	—
II.		Dodatki stałe z krajowego funduszu szkolnego	25.600	—
III.		Zapisy i darowizny	—	—
IV.		Interkalarya od opróżnionych posad nauczycielskich	50.137	—
V.		Stałe wkładki nauczycieli i nauczycielek	138.000	—
VI.		Wkładki dwuprocentowe za czas służby przedetatowej	16.000	—
VII.		Rozmaite dochody	—	—
VIII.		Zwroty z emerytur czasowych	—	—
IX.		„ „ dożywotnich	—	—
X.		„ z dodatków na wychowanie dzieci	—	—
XI.		„ z odpraw i kwartałów pozgonnych	—	—
XII.		„ z pensyi wdów	—	—
		Suma dochodów	232.417	—
		W porównaniu ze sumą wydatków	771.700	—
		okazuje się niedobór do pokrycia z funduszu kraj.	539.283	—

II. Wysoki Sejm wstawia niedobór funduszu emerytalnego w kwocie 539.283 do Rubryki VII. pozycyi 69. budżetu na r. 1901.

Sprawozdawca:
Kozłowski w. r.

Zastępca przewodniczącego:
Badeni w. r.

Budżet krajowy na rok 1901.

Rubryka VII, poz. 70 wydatków.

Sprawozdawca poseł Kozłowski.

Poz. 70. Sześciu członków Rady szkolnej krajowej po 2.400 K. . 14.400 K.

Zastępca przewodniczącego:
K. Badeni.

Sprawozdawca:
W. Kozłowski.

Z drukarni Pillera i Sp. we Lwowie.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o preliminarzu Wydziału krajowego na rok 1901. Rubr. VII. pozycye od 78 do 92 tudzież pozycye 98, 108 i 108 a.

(Sprawozdawca p. Abrahamowicz)

Zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego wstawia komisya do budżetu krajowego:

poz. 78. Teatr polski w Krakowie do rozporządzalności Wydziału krajowego 16.000 Koron.

Do pozycyi tej weszła petycya do l. 447/303 pana Józefa Kotarbińskiego, dzierżawcy i dyrektora teatru miejskiego w Krakowie o podwyższenie subwencyi krajowej dla teatru polskiego w Krakowie z szesnastu na dwadzieścia i cztery tysiące K.

Komisya budżetowa nie zapoznaje bynajmniej usiłowań i zasług obecnej Dyrekcyi teatru polskiego w Krakowie, która niepospolitą pracą i umiejętnym kierunkiem artystystycznym, zdołała utrzymać scenę polską w Krakowie pomimo utraty w jesieni r. z. znacznej części pierwszorzędnych sił artystycznych na wysokości, utrzymywanej przez poprzednią Dyrekcyę. Mniema jednak, że sprawa ta musi być pierw należycie zbadaną, zwłaszcza co do koniecznej potrzeby podwyższenia zasiłku ze strony skarbu krajowego, w tym też celu czyni komisya wniosek:

Sejm przekazuje petycyę p. Józefa Kotarbińskiego, dzierżawcy i dyrektora teatru miejskiego w Krakowie Wydziałowi krajowemu do zbadania i złożenia sprawozdania.

poz. 79. Budowa teatru w Krakowie 14 i 15 półroczna rata na opłatę procentów od pożyczki 300.000 K. zaciągniętej przez gminę miasta Krakowa (aż do 1. półrocza 1945) 15.000 K.

poz. 80. Teatr polski i opera polska we Lwowie do rozporządzalności Wydziału krajowego:

a) dramat i komedya . . .	28 400 K.	
b) opera polska	20.000 „	48.000 K.

pozostawiając złożenie szczegółowego sprawozdania komisyi szkolnej, której do załatwienia przekazane zostało sprawozdanie Wydziału krajowego

o teatrze polskim we Lwowie, ograniczamy się jedynie do skonstatowania, że teatr polski we Lwowie dzięki obecnej Dyrekcyi, zaliczony być może do pierwszorzędnych scen europejskich.

poz. 81 Budowa teatru we Lwowie, na pokrycie piątej i szóstej raty amortyzacyjnej od pożyczki 600.000 K. zaciągniętej przez gminę miasta Lwowa (aż do I. półrocza 1934) . . . . 33.696 K.

poz. 82. Teatr ruski pod zarządem Towarzystwa „Besida“ do rozporządzalności Wydziału krajowego . 14.500 „

poz. 83. Towarzystwo muzyczne w Krakowie . . 1.600 „

poz. 84. Konserwatoryum Tow. muzycznego w Krakowie . 4.000 „

poz. 85. Towarzystwo muzyczne we Lwowie . . 5.000 „

W załatwieniu petycyj komisya wstawia:

poz. 85. a) Towarzystwo muzyczne w Brodach jednorazowo . 400 „
(powyższem załatwioną zostaje petycya Zarządu szkoły muzycznej w Brodach L. 125/91.)

poz. 85. b) Towarzystwu muzycznemu w Samborze jednorazowo do rozporządzalności Wydziału krajowego . . 200 „

Zgodnie z preliminarzem Wydz. kraj. komisya wstawia:

poz. 86. Towarzystwo muzyczne „Harmonia“ we Lwowie . 600 „

poz. 87. „ „ w Krakowie . 600 „
(powyższem załatwioną zostaje pet. do 1098/896 Towarz. przyjaciół muzyki „Harmonia“ w Krakowie)

poz. 88. Towarzystwu przyjaciół muzyki w Tarnopolu . 600 „

poz. 89. Towarzystwu śpiewackiemu „Lutnia“ we Lwowie . 1.000 „

poz. 90. „ „ „Bojan“ we Lwowie . 600 „

poz. 91. „ „ „Echo“ we Lwowie . 800 „

poz. 92. „ „ „Lutnia“ w Krakowie . 600 „

poz. 98. Dla młodzieży kształcącej się w naukach i sztukach, ryczałt do rozporządzalności Wydziału krajowego . . 6.000 „
Do pozycyi tej weszły następujące petycye:

1. Helena ze Zboińskich Ruszkowska o subwencyę na dokończenie nauki śpiewu solowego L. 52 22.
2. Marya Zielińska w Starych Bohorodczanach o zapomogę dla kształcenia się w muzyce. L. 111|11
3. Ignacya Gürtler na naukę śpiewu. L. 150|115.
4. Zofia Zajączkowska o subwencyę na koszta dalszego kształcenia się w muzyce. L. 163 128.
5. Marya Nowińska b. artystka teatru lwowsk. o subwencyę na kształcenie córki Maryi w śpiewie L. 167|132.
6. Adam Ludwig śpiewak opery lw. o zasiłek na dalsze kształcenie się w śpiewie. L. 172|136.
7. Klaudya Radkiewicz o stypendyum na kształcenie się w nauce śpiewu L. 237|183
8. Honorata Prokeszówna o subwencyę dtto. L. 243 189.
9. Hugo Zathey o stypendyum dtto. L. 380|241.
10. Zygmunt Jarecki uczeń gal. tow. muzycznego we Lwowie o subwencyę na kształcenie się w grze na skrzypcach. L. 461|322.
11. Jadwiga Kalinowska artystka. o zasiłek na dalsze kształcenie się w śpiewie. L. 479|340.
12. Modest Męciński o zapomogę celem kształcenia się w śpiewie i muzyce za granicą. L. 506|366.

13. Marya Boglewska o stypendyum na naukę śpiewu. L. 507|367.

14. Helena Rojekowa o zasiłek dla córki Oktawii i dtto. L. 800|626.

15. Anna Ogrodnik o stypendyum na naukę śpiewu dla córki Apolonii. L. 822|648.

16. Zygmunt Schmid o subwencyę na kształcenie się w śpiewie przez rok za granicą. L. 826|652.

17. Wanda Kuryliszynowa o subwencyę na kształcenie się w śpiewie solowym. L. 851|676.

18. Olga Proskurnicka o stypendyum na dtto. L. 966|767.

19. Marya Kowalska o subwencyę dtto. L. 981|782.

20. Rudolfa Poltowa dla córki Maryi dtto. L. 1043|843.

21. Mirosław Jerzy Czerkawski dtto. 1076|875.

Powyższe petycye przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i właściwego uwzględnienia.

poz. 108. Lipińska Salomea, wdowa po skrzypku Lipińskim (podwyższono o 100 K. ponad preliminarz). 200

(Powyższem załat. zostaje petycya tejże pani Lipińskiej do L. 351).

poz. 108 a. Zboińska Józefa, wdowa po art. sceny polskiej, Marcelim Zboińskim, jednorazowo . . . 100

Lwów, dnia 27|6 1891.

Dunajewski. **Abrahamowicz.**

Rubryka VIII. pozycya 142—158.

Utrzymanie pomników historycznych.

Sprawozdawca poseł Barwiński.

Na rok 1900 uchwalił Wysoki Sejm 68.640 K. Na rok 1901 preliminuje Wydział krajowy 81.515 K. tj. o 12.875 K. więcej aniżeli w roku poprzednim. A mianowicie nie preliminuje jako zasiłek nadzwyczajny 400 K. dla Muzeum narodowego w Krakowie, natomiast preliminuje na restauracyę organów w kościele OO. Bernardynów w Leżajsku III. (ostatnią) ratę 1.000 K, dla gminy izraelickiej w Leszniowie na dokończenie restauracyi starożytnej synagogi 600 K., na dalszą restauracyę zamku królewskiego w Olesku 2.000 K., wskutek uchwały Wysokiego Sejmu z 18. marca 1899 r. (osobne sprawozdanie Wydziału krajowego z 1. czerwca 1901 LW. 33.058|901), dla komitetu budowy pomnika im. Mickiewicza we Lwowie (I. rata z przyznanych 20.000 K.) 4.000 K., na restauracyę ikonostasu w cerkwi w Sieniawie 2.000 K., na restauracyę fresków w kościele w Nawaryi 2.000 K, na restauracyę ratusza w Husiatynie I. rata (z subwencyi 3.350 K.) 1.675 K.

Komisya budżetowa wnosi:

Rubr. VIII.

Utrzymanie pomników historycznych.

Poz. 142	Na utrzymanie kancelaryi konserwatorskich we Lwowie i w Krakowie, sporządzanie i publikacye naukowych i urzędowych spisów pomników znajdujących się w naszym kraju	8.000 K.
„ *143*	Badanie i ocalanie zabytków starożytnych, piśmiennych i archeologicznych dla zakładu narodowego im. Ossolińskich we Lwowie	1.000 „
„ *144*	Stała subwencya roczna dla muzem narodowego w Krakowie	1.600 „
	Do przeniesienia .	10.600 K.

	Z przeniesienia .	10·600 K.
Poz. 145	Krajowe archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie:	
	1. Dyrektor we Lwowie	2.400 „
	2. „ w Krakowie	2.400 „
	3. Adjunkt I, klasy we Lwowie: płaca 2.400 K., dodatek aktywalny 400 K. i trzy dodatki pięcioletnie po 160 K. rocznie	3.280 „
	4. Adjunkt II. kl.: płaca 1,800 K, i dodatek aktywalny 400 K.	2.200 „
	5. Adjunkt I. kl. w Krakowie (jak poz. 3) . .	3.280 „
	6. Adjunkt II. kl. w Krakowie (jak poz. 4) . .	2.200 „
	7. 2 aplikantów we Lwowie, adjutum roczne po 600 K.	1.200 „
	8. 1 aplikant w Krakowie, adjutum roczne 600 K.	600 „
	9. Czynsz za najem lokalu we Lwowie . .	1.200 „
	10. Stróże	1.680 „
	11. Opał, potrzeby kancelaryjne i rozmaite wydatki	1.200 „
„ *146*	Na restauracyę kościoła katedralnego na Wawelu VI. rata roczna z przyznanej na lat 10 subwencyi 200.000 K.	20.000 „
„ *147*	Na restauracyę gr. kat. cerkwi katedralnej w Stanisławowie IV. rata z przyznanych na lat 5 20.000 K.	4.000 „
„ *148*	Zgromadzenie ks. kanoników reg. Later., przy kościele Bożego Ciała w Krakowie, na restauracyę kościoła 12.000 K. w 3 ratach rocznych od roku 1899 (z tego III. rata, ostatnia)	4.000 „
„ *149*	Komitet parafialny kościoła WW. Świętych w Krakowie, na restauracyę kościoła św. Piotra i Pawła w Krakowie, III. rata z przyznanych na lat 5 20.000 K.	4.000 „
„ *150*	Komitet cerkiewny w Rohatynie, na restauracyę cerkwi Narodzenia Najśw. Maryi Panny 4.000 K. w 2 rocznych ratach, z tego II. rata (ostatnia) . .	2.000 „
„ *151*	Na restauracyę kościoła w Bieczu II. rata (ostatnia) z 4.000 K.	2.000 „
„ *152*	Na restauracyę organów w kościele OO. Bernardynów w Leżajsku, III. rata (ostatnia) z przyznanych 3.0 0 K.	1.000 „
„ *153*	Gminie izraelickiej w Leszniowie, na dokończenie restauracyi starożytnej synagogi . . .	600 „
„ *154*	Na dalszą restauracyę Zamku królew. w Olesku .	2.000 „
„ *155*	Komitetowi budowy pomnika Mickiewicza we Lwowie, I. rata z przyznanych 20.000 K. na lat 5 po 4.000 K	4.000 „
„ *156*	Na restauracyę ikonostasu w cerkwi w Sieniawie .	2.000 „
„ *157*	Na restauracyę fresków w kościele w Nawaryi .	2.000 „
„ *158*	Na restauracyę ratusza w Husiatynie, I. rata z subwencyi 3.350 K.	1.675 „
	Do przeniesienia . .	81.515 K.

Temsamem zostały załatwione petycye Stauropigiańskiego Bractwa przy cerkwi Narodzenia N. Maryi Panny w Rohatynie l. 186 (150) i takaż petycya komitetu cerkiewnego w Rohatynie

Z przeniesienia . . 81.515 K.

l. 629 (477) o subwencyę na restauracyę cerkwi Narodzenia N. Maryi P. w Rohatyuie i petycya Ks. Ignacego Wachnianina, gr. kat. proboszcza w Sieniawie o subwencyę na restauracyę ikonastasu w cerkwi w Sieniawie.

W sprawie petycyi do poz. 142 Grona c. k. konserwatorów Galicyi zachodniej w Krakowie o nadzwyczajną subwencyę na wydanie „Teki", Komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poz. 158 a. Na wydanie „Teki" przyznaje się Gronu c. k. konserwatorów w Krakowie nadzwyczajną subwencyę w kwocie . . 2.000 „

W sprawie petycyi do poz. 145 Adjunktów krajowych Archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i Krakowie o zrównanie ich pod względem poborów służbowych z adjunktami konceptowymi, względnie koncepistami Wydziału krajowego, tudzież o zrównanie stróżów obu archiwów pod względem poborów z woźnymi Wydziału krajowego l. 146 (111). Komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poz. 158 b. Petycyę adjunktów kraj. Archiwów aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i Krakowie przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i postawienia wniosku celem zmiany etatu.

W sprawie petycyi komitetu restauracyi rz. k. kościoła parafialnego w Żółkwi l. 364 (231) o subwencyę na restauracyę kościoła. Komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poz 158 c. Komitetowi restauracyi rz. kat. kościoła parafialnego w Żółkwi przyznaje się na restauracyę tego kościoła . . . 2.000 „

W sprawie petycyi konwentu PP. Klarysek w Krakowie l. 444 (306) o subwencyę na wewnętrzną restauracyę kościoła św. Andrzeja komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poz. 158 d Konwentowi PP. Klarysek w Krakowie przyznaje się na restauracyę kościoła św. Andrzeja 4.000 koron w czterech rocznych ratach po 1.000 koron, z tego I. rata . . . 1.000 „

W sprawie petycyi Zgromadzenia OO. Augustynów w Krakowie l. 144 (110) o subwencyę na restauracyę kościoła św, Katarzyny wnosi komisya:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poz. 158 e. Zgromadzeniu OO. Augustynów w Krakowie przyznaje się na restauracyę kościoła św. Andrzeja 6.000 koron w trzech rocznych ratach po 2.000 koron, z tego I. rata . . . 2.000 „

W sprawie petycyi komitetu cerkiewnego parafialnego w Haliczu l. 840 (665) i Zwierzchności gminy Halicza l. 907 (708) o subwencyę na restauracyę cerkwi Bogarodzicy w Haliczu wnosi komisya:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poz. 158 f Komitetowi cerkiewnemu parafialnemu w Haliczu przyznaje się na restauracyę cerkwi Bogarodzicy w Haliczu 9.000 koron w trzech rocznych ratach, z tego I. rata . . . . 3.000 „

Do przeniesienia . . 91,515 K.

Z przeniesienia . . 91.515 K.

W sprawie petycyi Przew. ks. Biskupa przemyskiego o. ł. Dra Pelczera o subwencyę na restauracyę kościoła katedralnego w Przemyślu l. 837 (662) komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poz. 158 g. Na restauracyę kościoła katedr. obrz. łać. w Przemyślu przyznaje się 10.000 koron w 5 rocznych ratach, z tego I rata 2.000 „

W sprawie petycyi klasztoru OO. Reformatów w Rawie l. 1110 (897) o subwencyę na restauracyę kościoła komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poz. 158 h. Na restauracyę kościoła OO. Reformatów w Rawie przyznaje się . . . . . 400 „

Co do petycyj; komitetu parafialnego przy kościele św. Mikołaja w Krakowie l. 379 (240) o zasiłek na restauracyę kościoła, budowę plebanii i wikarówki, komitetu kościelnego obrz. rzym. kat. w Krośnie l. 158 (123) o subwencyę na restauracyę kościoła farnego w Krośnie, komitetu cerkiewnego w Drohobyczu l. 1071 (871) o subwencyę na restauracyę cerkwi św. Jura w Drohobyczu, Ksawerego Służewskiego, właściciela realności w Bieczu l. 1032 (832) o subwencyę na restauracyę bramy i baszty starożytnej, wydziału Towarzystwa im Kościuszki w Krakowie l. 51 (21) o subwencyę na pomnik Kościuszki w Krakowie wnosi komisya:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycye te przekazuje się Wydziałowi kraj. do zbadania

Suma rubryki VIII. . . 93.915 K.

W sprawie petycyi komitetu parafialnego kościoła św. Szczepana w Krakowie l. 148 (113) o subwencyę na budowę kościoła i budynków plebańskich wnosi komisya:

Wysoki Sejm raczy uchwalić: Petycyę komitetu parafialnego kościoła św. Szczepana w Krakowie odstępuje się c. k, Rządowi do załatwienia.

Nad petycyami: komitetu budowy cerkwi w Jaworowie l. 737 (577) komitetu cerkiewnego gr, kat. w Nagorzanach l. 487 (347), gminy Jasionka steciowa l. 489 (349), gminy Monastyrczany l. 110 (76), ks Józefa Hajdy w Grojcu l. 252 (198), gminy Sieliska l. 776 (602), komitetu budowy kaplicy szkolnej w Nowym Sączu l. 900 (701), gminy izraelickiej w Magierowie l. 1101 (898) przechodzi Sejm do porządku dziennego.

We Lwowie, dnia 28. czerwca 1901.

Za przewodniczącego: **Badeni.**

Sprawozdawca: **Barwiński.**

Budżet krajowy na rok 1901.

Rubryka IX. poz 159—177 wydatków i rubryka XIII. poz. 53—56 dochodów

Kwaterunkowe żandarmeryi.

Sprawozdawca poseł Karatnicki.

Rubryka ta nie nastręcza Komisyi powodu do jakichkolwiek uwag. W porównaniu bowiem z r. zeszłym wykazuje małe tylko zwiększenie obciążenia kraju o 3.549 K., wynikłe z zwiększania się kosztów najmu budynków.

Komisya budżetowa wnosi przeto zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wydatki.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			korony	
IX.		**Kwaterunkowe żandarmeryi.**		
	159	Czyszczenie koszar i innych pomieszkań, zapalanie lamp i dostarczanie mioteł .	20.332	—
	160	Oświetlenie koszar	7.153	—
	161	Utrzymanie i uzupełnienie sprzętów dla niższych stopni	156	—
	162	Utrzymanie i uzupełnienie sprzętów dla żołnierzy	6.608	—
	163	Utrzymanie i uzupełnienie sprzętów kuchennych	2.542	—
	164	Pranie bielizny pościelnej dla wachmistrzów rachunkowych, woźnych, żołnierzy i służących	7.440	—
	165	Naprawa bielizny pościelnej	649	—
		Do przeniesienia .	44.880	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			korony	
IX.		Z przeniesienia .	44.880	—
	166	Pranie koców zimowych i letnich, sienników, poduszek włosiennych i słomianych	1.731	—
	167	Świeże napełnianie i dopełnianie sienników i poduszek słomianych . . .	4.058	—
	168	Uzupełnienie bielizny pościelnej, koców, sienników i poduszek	16.158	—
	169	Opał i oświetlenie kancelaryi oddziałowych	2.923	—
	170	Opał i oświetlenie pomieszkań oficerów, wachmistrzów rachunkow. i woźnych	4.544	—
	171	Rozmaite inne wydatki	1.486	—
		Razem ryczałty .	75.780	—
	172	Najem pomieszkań i koszar . . .	3o7.647	—
	173	Wartość czynszowa:		
		a) dawnego gmachu lwowskiego 25.872 K.		
		b) dobudowanego skrzydła gmachu lwowskiego . . 11.486 „		
		c) realności w Czortkowie . 1.400 „	38.758	—
	174	Umorzenie pożyczki 200.000 K. na odbudowanie domu dla c. k. żandarmeryi we Lwowie IX. i X. rata:		
		w kapitale . . . 2.452 K. 86 g.		
		w 4% odsetkach . . 7.573 „ 77 „		
		1/8% na administracyę 473 „ 37 „		
		stemple do kwitu . 40 „ — „	10.540	—
	175	Na urządzenie nowych koszar dla utworzyć się mających posterunków . .	2.000	—
	176	Na podwyższenie czynszów najmu i pomnożenie ilości posterunków . .	4 000	—
	177	Na koszta administracyi i konserwacyi gmachu c. k. żandarmeryi we Lwowie i budynków w Czortkowie . . .	6.000	—
		Suma rubryki IX.	504.725	—

Dochody.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			korony	
XIII.		**Dochody z kwaterunku żandarmeryi.**		
	53	Kwaterunkowe	47.480	—
	54	Noclegowe	84.643	—
	55	Udział administracyi politycznej . .	30.627	—
	56	Dochód: *a)* z gmachu lwowskiego (dawnego) . . 25.872 K.		
		b) z gmachu lwowskiego (dobud. skrzydła) 11.486 „		
		c) z realności w Czortkowie . . . . 1.400 „	38.758	—
		Suma rubryki XIII.	201.508	—

Lwów, dnia 19. czerwca 1901.

Zastępca Przewodniczącego:
Badeni.

Sprawozdawca:
Karatnicki.

Rubryka X, poz. 178—210.

Sprawozdawca p. Stanisław Jędrzejowicz.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o rubr. X. wydatków preliminarza Wydziału krajowego na rok 1901.

Wydatki na komunikacye.

Powyższy preliminarz rozpada się na dwa działy w którym pierwszy obejmuje *drogi krajowe* drugi *koleje żelazne*. W tym samym porządku przystępuje i komisya budżetowa do odnośnego sprawozdania, przedkładając Wysokiemu Sejmowi jako dział I. komunikacyi

Wydatki na drogi.

W pozycyach od 178 do 195 włącznie preliminuje Wydział krajowy w wydatkach zwyczajnych 2,373.833 K zaś w nadzwyczajnych 240.000 K. czyli łącznie sumę wydatków na rok 1901 w kwocie 2,613.833 a w porównaniu do uchwalonej w r. 1900 kwoty 2.451.610 *więcej* o 162.223 K. Zwiększone wydatki wprowadza Wydział krajowy do preliminarza w poz. 187. na nowe budowy i rekonstrukcye dróg o + 80.000 K. w poz. 188. na utrzymanie dróg o + 5.132 K. i w poz. 189b. na zasiłki dla powiatów w myśl §. 28 ust. drog. o + 80.000 K.

Komisya budżetowa chcąc w tym dziale przedstawić jasno sprawe Wysokiemu Sejmowi winna rozdzielić wydatki nadzwyczajne od zwyczajnych, aby zestawić obraz tychże wydatków w ostatnich trzech latach na podstawie zamknięć rachunkowych:

Rekonstrukcya poz. 187. wydatki nadzwyczajne:

Wydano:	W porównaniu z preliminarzem
w r. 1898 94.496 K.	mniej o 25.514 K.
w r. 1899 112.206 „	„ o 7.794 „
w r. 1900 78.991 „	„ o 41.009 „

a mimo tych znacznych oszczędności preliminuje Wydział krajowy na rok 1901 podwyższenie w tej rubryce na wydatki *nadzwyczajne* 200.000 K. czyli o 80.000 K. *więcej* a w porównaniu z rzeczywistym wydatkiem z przecięcia wynikłym o 104.769 K. *więcej*.

Komisya zbadała poszczególne preliminarze przygotowanych i rozpoczętych robót na rok bieżący i przyszła do przekonania, że takowe najzupełniej mieszczą się w granicach dotychczasowego kredytu na ten cel przez Sejm uchwalanego. Zaś wzmocnienie pokładu szutrowego na pojedynczych drogach krajowych należy do konserwacyi i tam swoje pokrycie znajduje we wniosku, który komisya Wysokiemu Sejmowi do uwzględnienia zaleca.

Dla tego też w poz. 187 wydatków *nadzwyczajnych* wstawia się kwotę zgodna z dotychczasowym wynikiem budżetowym 120.000 K. — a przeto *mniej* o 80.000 K. od preliminarza Wydziału krajowego.

Konserwacya dróg krajowych poz. 188 wyd. zwyczajne.

Wydano:	W porównaniu z preliminarzem:
w roku 1898 koron 894.228	więcej o 82.154 koron
„ 1899 „ 822.038	mniej o 38 „
„ 1900 „ 874.257	więcej o 42.181 „

z czego wynika, że przeciętnie wydaje Wydział krajowy na utrzymanie dróg krajowych 863.507 koron czyli na kilometr 472 koron a nie jak Wydział krajowy oblicza 457 koron, co przy 1829 kilometrach robi różnicę 27.432 koron, które pokrycia nie mają.

To podwyższenie kosztów utrzymania dróg krajowych jest wynikiem całkiem naturalnym w obu podrożeniach wszelkich materjałów i sił roboczych — przeto zdaniem komisyi należy tę sprawę raz uregulować tak jak rzeczywista potrzeba wymaga a nie szukać rok rocznie pokrycia z innej pozycyi wydatków nadzwyczajnych jak to dotychczas się praktykowało. Dla tego tak jak w poprzedniej pozycyi komisya budżetowa doradza Sejmowi obniżenie wydatków nadzwyczajnych — tak w tej pozycyi stawia wniosek *na podwyższenie* do kwoty 860.000 koron.

W poz. 189 b) *„na zasiłki dla Wydziałów powiatowych na utrzymanie dróg powiatowych i gminnych“* w myśl §. 28 ustawy drogowej preliminuje Wydział krajowy jako roczny stały na ten cel zasiłek 80.000 K. Żądanie to jest słuszne i uzasadnione gdyż dotąd nie był Wydział krajowy w możności uczynić zadość słusznym żądaniom niektórych powiatów nie mając na ten cel specjalnego kredytu a już w roku 1899 wydał 19.470 K. zaś w roku 1900 31.702 K. które pokrył z pozycyi 189 a).

Ustawa powiada w §. 28: „Jeżeli pewiatowe dodatki do podatków bezpośrednich uchwalone przez rady powiatowe na cele drogowe łącznie z 10% stałym dodatkiem przenoszą 20% tychże podatków a mimo tego niezbędne potrzeby dróg gminnych własnymi zasobami powiatu i konkurencyą stron interesowanych pokryte być nie mogą na ten czas przyznaną być może po zbadaniu stanu rzeczy stosowna pomoc z funduszu krajowego dla zasilenia powiatowych funduszow drogowych.“

Aby więc licznym żądaniom powiatów w wielu wypadkach stosownie do ustawy uzasadnionym zadość uczynić, wnosi Wydział krajowy do Sejmu przedłożenie aby już na rok 1901 objąć budżetem te niezbędne pozycye wydatków. Komisya budżetowa zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego wstawia na ten cel do preliminarza w poz. 189 b. 80.000 koron, — i Wysokiemu Sejmowi do uchwały zaleca.

W poz. 180 *„Dodatki pięcioletnie“* i w poz. 171 *„dodatki osobiste“* zaszły w międzyczasie zmiany w personalu, które spowodowały że poz. 180 zamiast 5 260 K. preliminuje się tylko 3.067 K., zaś poz. 181 zamiast 1.600 K. tylko 750 K. (jedni awansowali drudzy przeszli w stan spoczynku) w poz. 195 zaś *„Pensye i zaopatrzenia“* przybędą emerytury, które rubrykę działu *„pensyi i zaopatrzeń“* o koron 14 353 zwiększają tak, że pozycya 195 ad *a*) do *δ*) zamiast 32.987 K. do kwoty 47.340 K. *podwyższoną* zostaje.

Uwzględniwszy zmiany powyższe w preliminarzu przedłożonym przez Wydział krajowy wyniesie wydatek na drogi w poz. 178 do 195
w wydatkach zwyczajnych . . . . . 2,407.935 K.
w wydatkach nadzwyczajnych . . . . . 160.000 „
Razem . . . 2,567.935 K.

Po porównaniu tej sumy wydatków, z wydatkami przyznanymi budżetem na rok 1900 — dział I. — w kwocie . . . . . 2,451.610 „

okazują się spodziewane wydatki na rok 1901 *większe* o . . . 116.325 K.
a od preliminarza Wydziału krajowego *mniejsze* o kwotę . . . 45.898 „

Przy poz. 190 „*dojazdy kolejowe*“ komisya zwraca uwagę Wydziału krajowego, że na przyszłość należy w preliminarzu rozdzielić ten wydatek częścią do rubryki wydatków zwyczajnych a częścią do rubryki wydatkow nadzwyczajnych które do nowych budowli dojazdowych się odnoszą — i stale budżetu krajowego nie obciążają.

Po tych wyczerpujących wyjaśnieniach komisya wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy wydatki na drogi jak następuje:

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
				korony	
X.		**Wydatki na komunikacye**			
		I. Na drogi.			
		A) Koszta zarządu			
	178	Płace inżynierów, konduktorów, rysowników i służby drogowej:			
		a) dyrektor, płaca . . .	6.400 K.		
		dodatek aktywalny . .	960 „	7.360	—
		b) zastępca dyrektora, płaca .	4.800 K.		
		dodatek aktywalny . .	840 „		
		„ funkcyjny . .	800 „	6.440	—
		c) 5 inżynierów starszych, pł. po 4.800 K. . . .	24.000 K.		
		dodatek aktyw. po 840 K.	4.200 „	28.200	—
		d) 9 inżynierów I. klasy. pł. po 3.600 K. . . .	32.400 K.		
		dodatek aktywalne:			
		α) dla 2 po 720 K. .	1.440 „		
		β) „ 5 „ 600 „ .	3.000 „		
		γ) „ 2 „ 480 „ .	960 „	37.800	—
		e) 9 inżynierów II. klasy, pł. po 2.800 K. . . .	25.200 K.		
		dodatki aktywalne:			
		α) dla 6 po 600 K. .	3.600 „		
		β) „ 2 „ 500 „ .	1.000 „		
		γ) „ 1 „ 400 „ .	400 „	30.200	—
		Do przeniesienia .		110.000	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
				korony	
X.		Z przeniesienia .		110.000	—
	178	*f*) 12 inżynierów-adjunktów, płaca po 2.200 K. . .	26.400 K.		
		dodatki aktywalne:			
		α) dla 11 po 480 K. .	5.280 „		
		β) „ 1 „ 400 „ .	400 „	32.080	—
		g) 4 praktykantów techniczn.: dla 2 adjutum po 1.400 K.	2.800 K.		
		„ 2 „ „ 1.200 „	2.400 „	5.200	—
		h) pisarz etatowy, płaca .	1.200 K.		
		dodatek aktywalny . .	200 „	1.400	—
		i) 10 konduktorów starszych płaca po 1.800 K. . .	18.000 K.		
		dodatek aktyw. po 300 K.	3.000 „	21.000	—
		k) 10 konduktorów I. klasy płaca po 1.600 K. . .	16.000 K.		
		dodatek aktyw. po 200 K.	2.000 „	18.000	—
		l) 10 konduktorów II. klasy, płaca po 1.400 K. . .	14.000 K.		
		dodatek aktyw. po 150 K.	1.500 „	15.500	—
		m) 12 konduktorów III. kl., płaca po 1.200 K. . .	14.000 K.		
		dodatek aktyw. po 150 K.	1.800 „	16.200	—
		n) rysownicy i dyetaryusze . . .		2.556	—
		o) 342 drożników		103.000	—
		Suma płac .		324.936	—
	179	**Zaliczki na płace.**			
		Dla inżynierów i konduktorów . . .		5.000	—
	180	**Pięciolecia.**			
		Dyrektorowi Reuttowi (1) 67 K. *Zastępcy dyrektora* Szyszkowskiemu (1) 33 K. *Inżynierom starszym*: (1) po 400 K.: Jankowskiemu Czaplickiemu, i Pintowskiemu, a Świtkowskiemu od 1. sierpnia 1901 w kwocie 167 K. *Inżynierom I. kl.* (1) po 300 K.: Barancewiczowi, Jodłowskiemu, Turskiemu; zaś Grzegorzewskiemu 25 K. a Kurniewiczowi i Strońskiemu po 75 kor.			
		Do przeniesienia .		329.936	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			Korony	
X.		Z przeniesienia . .	329.936	—
	180	*Inżynierom II. klasy* z rocznych 200 K. a to: Barańskiemu i Barzykowskiemu po 50 K. *Praktykantowi technicznemu* Pielechowi (1) dodatek dwuletni z rocznych 200 K. od 22. lipca 1901. r. 92 K. *Konduktorom III. kl.* (1) po 100 K.: Olchowskiemu, Widemu zaś Tworowskiemu 33 K. *Pisarzowi etatowemu* Wolskiemu (1) o rocznych 100 K. . . .	3.067	—
	181	**Dodatki osobiste.** Dla inżyniera I. klasy Stanisława Grzegorzewskiego 50 K. i Antoniego Barancewicza 600 K. — razem 650 K. Dla inżyniera II. klasy Franciszka Barańskiego z rocznych 400 K. 100 „	750	—
	182	**Ryczałty.** *a*) na obowiązkowe objazdy dróg krajowych: 1. dla 12 inżynierów okręgowych . . . . 12.600 K. 2. dla 42 konduktorów . 16.202 „	28.802	—
		b) na pomieszczenie biura okręgowego: 1. dla inżyniera w Krakowie . . . . . 240 K. 2. dla 10 inżynierów okręgowych po 120 K. . . 1.200 „	1.440	—
		c) na kancelaryę: 1. dla 11 inżynierów okręgowych po 96 K. . . 1.056 K. 2. dla 42 konduktorów po 32 K. . . . . 1.344 „	2.440	—
			32.642	—
	183	**Remuneracye i zapomogi** dla urzędników i sług	7.000	—
	184	**Instrumenty, wzory i naczynia.** Naprawa, sprawienie i uzupełnienie .	10.000	—
	185	**Koszta komisyjne** dla inżynierów, konduktorów i komisyj nadzwyczajnych	14.000	—
		Do przeniesienia . .	397.395	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			korony	
X.		Z przeniesienia .	397.395	—
	186	**Koszta kursu praktycznego** dla konduktorów	10.000	—
		Suma kosztów zarządu . .	407.395	—
		B) Nowe budowy i rekonstrukcye dróg.		
	187	Koszta rekonstrukcyi dróg krajowych, wzmocnienie pokładu szutrowego i koszta budowy większych mostów .	—	120.000
		C) Utrzymanie dróg krajowych.		
	188	Koszta utrzymania dróg krajowych długości 1829 klm.	860.000	—
		D) Zasiłki.		
	189	*a*) Na bezzwrotne zasiłki dla budowy dróg powiatowych i gminnych . .	920.000	—
		b) Na zasiłki dla powiatów, na utrzymanie i naprawę dróg powiatowych i gminnych w myśl §. 28. ustawy drogowej *stały roczny zasiłek* . .	80 000	—
	190	Na utrzymanie i budowę dojazdów kolejowych	80.000	—
	191	Dotacya dla funduszu pożyczkowego drogowego na pożyczki bezprocentowe dla Wydziałów powiatowych na budowę dróg (przez lat 15) III. rata .	—	40.000
			1,080.000	40.000
		E) Wydatki na myta:		
	192	Koszta utrzymania i budowy domków mytniczych	8.400	—
	193	Koszta komisyjne, ogłoszenia, licytacye, podatki i inne	4.000	—
	194	Przerwy z powodu wypadków elementarnych	800	—
			13.200	—
		Do przeniesienia .	2,360.595	160.000

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			korony	
X.		Z przeniesienia .	2,360.595	160.000
		F) Pensye i zaopatrzenia.		
	195	*a)* Raciborski Ludwik, emerytowany nadinżynier	6.490	—
		b) Baczyński Ferdynand, emerytowany konduktor	988	—
		c) Darowski Stanisław, emerytowany konduktor	460	—
		d) Dybowski Tadeusz, emerytowany konduktor	1.024	—
		e) Reicher Stanisław, emerytowany konduktor	1.092	—
		f) Rieger Karol, emerytowany konduktor	1.008	—
		g) Skwarczyński Jan, emerytowany konduktor	962	—
		h) Niewiadomska Sabina, wdowa po inżynierze	700	—
		i) Ramza I-o voto Pochowska Ewelina dla dzieci po śp. inżynierze Pochowskim: Michała do 12. września 1902; Zofii do 25. kwietnia 1901 i Stanisławy do 7. sierpnia 1907 po 100 K.	232	—
		k) Bieńkowska Stanisława, wdowa po inżynierze, pensya roczna . . . . 1.400 K. dla dzieci: *a)* Stanisława do 28. marca 1902; *b)* Tadeusza do 16. lutego 1906 po 140 K. . . . 280 „	1.680	—
		l) Łuniewska Natalia, wdowa po inżynierze, pensya rocznie . . .	700	—
		m) Baranowska Augusta, wdowa po inżynierze, pensya rocznie . . . . 1.200 K. dla dzieci: Romana do 2. kwietnia 1901, Olgi do 24. marca 1903, Konstantego do 21. maja 1903, Zofii do 10. lutego 1905, Maryi do 29. Maja 1907 i Jana do 8. października 1915, po 100 K. . . . . 526 „	1.726	—
		n) Zielińska Katarzyna, wdowa po inżynierze, pensya . 1.000 K. i dla syna Tadeusza do 9. marca 1910 . . . 100 „	1.100	—
		Do przeniesiania	18.162	—
			2,360.595	160.000

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
				korony	
X.		Z przeniesienia . .		2 360.595	160.000
				18.162	—
	195	*o*) Dziakiewiczowa Rozalia, wdowa po konduktorze . dla dzieci: Juliana do 16. kwietnia 1902, Bertolda do 27. czerwca 1906 po 65 K.	650 K. 130 „	780	—
		p) Grzymalina Melania, wdowa po konduktorze, pensya i dla syna Jędrzeja do 21. stycznia 1901 z rocz. 50 K.	500 K. 3 „	503	—
		r) Hrankowska Julia, wdowa po konduktorze, pensya . i dla córki Stanisławy do 1. marca 1905 . . .	440 K. 44 „	484	—
		s) Hlawaty Józefa, wdowa po konduktorze, pensya . i dla syna Karola do listopada 1904 po . . .	600 K. 60 „	660	—
		t) Hryniewicz Emilia, wdowa po konduktorze, pensya roczna . . .		650	—
		u) Helferowa Anna, wdowa po konduktorze, pensya roczna . . .		520	—
		w) Rzęśnicka Helena, wdowa po konduktorze, pensya roczna . . .		650	—
		x) Jeziorańska Natalia, wdowa po funkcyonaryuszu technicznym, dożywotni dar z łaski		600	—
		y) Chrzanowska Ignacowa j. w. . .		600	—
		z) Szeliska Laura, wdowa po konduktorze, dożywocie		334	—
		aa) Chodorowska Leokadya, j. w. . .		200	—
		bb) Brochocka Joanna, wdowa po inżynierze, pensya wdowia . i dla dzieci: Adama do 3. stycznia 1901, Jana do 26. lutego 1903 i Romana do 4. lipca 1915 po 280 K. .	1.400 K. 563 „	1.963	—
		cc) Jawornikowa Marya, wdowa po inżynierze, pensya . i dla dzieci: Janiny do 28. marca 1920, Heleny do 8. maja 1921 i Stefanii (pogrobowiec) do 19. sierpnia 1923 po 200 K. . .	1.000 K. 600 „	1.600	—
		dd) Latkowska Karolina, wdowa po inżynierze, pensya . i dla dzieci: Alfonsyny do 14. lipca 1905 i Jana do 9. sierpnia 1907 po 160 K. .	800 K. 320 „	1.120	—
		Do przeniesienia . .		28.826	—
				2.360.595	160.000

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			korony	
X.		Z przeniesienia . .	2,360.595	160.000
			28.826	—
	195	*ee*) Chamcowa Anna, wdowa po konduktorze, pensya	800	—
		ff) Zielińska Marya, córka po inżynierze, zaopatrzenie dożywotnie . .	100	
		gg) Żukowska Wiktorya, wdowa po emerytowanym konduktorze, pensya . . . . 800 K. i dla syna Romana do 18. marca 1911 . . . 124 „	924	—
		hh) Borzęcka Marya, wdowa po emerytowanym konduktorze, pensya . .	500	—
		ii) Birgfellner Jan Paweł 2-imion, syn śp. inżyniera pensya sieroca do 19. października 1901 z rocznych 200 K.	161	—
		kk) Rachwalski Jan, b. drożnik zaopatrzenie roczne	180	—
		ll) Dziedzic Jan, b. drożnik j. w. . .	180	—
		mm) Diakow Eliasz, b. drożnik j. w. .	180	—
		nn) Harasym Jan, b. drożnik j. w. . .	188	
		oo) Kamiński Jan, „ „ j. w. . .	150	
		pp) Malik Jan, „ „ j. w. . .	150	
		rr) Rzeszotko Jędrzej, b. drożnik j. w .	120	—
		ss) Tyz Onufry, b. drożnik j. w. . .	90	—
		tt) Gabryś Wojciech, b. drożnik j. w. .	150	—
		uu) Dobosz Jan, b. drożnik j. w. .	132	
		ww) Jezierski Paweł, b. drożnik j. w. .	156	
		xx) Reutt Gustaw, emeryt. dyrektor z rocznych 7.200 K.	6.600	—
		yy) Grzegorzewski Stanisław, emeryt. starszy inżynier z rocznych 4.800 K.	3.600	—
		zz) Kurniewicz Ignacy, emeryt. inżynier I. klasy z rocznych 3.389 K. .	2.494	—
		α) Van-Roy Aniela, wdowa po konduktorze, pensya z dodatkiem na dzieci z rocznych 1.280 K. . . .	1.172	—
		β) Zajączkowski Franciszek, b. drożnik rocznie	180	—
		γ) Michalski Tomasz j. w. . . .	195	—
		δ) Opach Józef, b. drożnik z rocznych 168 K.	112	—
			47.340	—
		Suma wydatków na drogi .	2,407.935	160.000
			2,567.935	

Petycya L. 91. Zofii Biegańskiej, żony emeryt. inżyniera adjunkta kraj. biura melioracyjnego i L. 719 Natalii Łuniewskiej wdowy po inżynierze asystencie oddziału techniczno-drogowego, przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego uwzględnienia.

Petycya L. 624. dróżników drogi krajowej Jarosław-Bełzec i L. 679. Augusty Baranowskiej wdowy po inżynierze oddziału techniczno-drogowego, L. 685 Maryi Jawornikowej, wdowy po inżynierze adjunkcie oddziału techniczno drogowego, odstępuje się wydziałowi krajowemu do zbadania i urzędowego załatwienia.

Nad petycyami L. 336. Pelagii Białkowskiej, wdowy po drogomistrzu powiatowym w Żółkwi, L. 662. Bronisławy Sokulskiej, wdowy po inżynierze powiatowym w Brzeżanach, L. 610. Ferdynanda Baczyńskiego, emerytowanego konduktora dróg krajowych, przechodzi się do porządku dziennego.

We Lwowie, dnia 22. czerwca 1901,

Przewodniczący:

Dunajewski.

Sprawozdawca:

St. Jędrzejowicz.

Z drukarni i litografii Pillera i Sp.

Dział II koleje żelazne.

W wydatkach zwyczajnych na koleje żelazne preliminuje Wydział kraj. 856.680 K.
W nadzwyczajnych . . . . . 34.040 „
Razem . . 890.720 K.

a w porównaniu z uchwalonym przeszłorocznym budżetem *więcej* o 156.280 K.

Na to zwiększenie wydatków wpływa:

a) podwyższenie poz. 196. *sumy na płace* personalu biura kolejowego o kwotę . . . . . 11.840 K.
b) wstawione nowe kredyty: przy poz. 199 *zaliczki na płace* urzędników i służby w kwocie . . . . . 2.000 „
i przy poz. 207 koszta najmu lokalu na biuro . . 1.200 „
c) podwyższona suma dotacyi dla funduszu kolejowego przy poz. 208 o kwotę . . . . . 150.000 „
razem podwyższone kredyty wynoszą . 165.040 K.

Zmniejszone zaś wydatki przedstawiają się jak następuje:

a) przy poz. 200. remuneracye i zapomogi o kwotę . . . . . 2.800 K.
b) przy poz. 205. wynagrodzenie za roboty akordowe o kwotę . . . . . 5.960 K. 8.760 K.

Z porównania okazują się, jak wyżej, ogółem wydatki większe o . 156.280 K.

Komisya uznając różnice powyższe za uzasadnione, przyjmuje zgodnie z wnioskami Wydziału krajowego cały preliminarz tego działu II-go a ponadto zaleca również Wysokiemu Sejmowi do zatwierdzenia osobne przedłożenie Wydziału krajowego do L. 74.413/00 wedle którego wprowadzone zostają jeszcze zmiany w etacie urzędników krajowego biura kolejowego nie objęte preliminarzem a które podwyższają sumę płac personalu o kwotę 1.320 K.

W pozycyach 197. „Dodatki pięcioletnie“ i 198. „Dodatki osobiste“ zaszły w międzyczasie zmiany personalu a to z powodu śmierci dyrektora biura Zaleskiego, które spowodowały, że komisya wstawiła do preliminarza przy poz. 197. zamiast kwotę 800 K. tylko 334 K. zaś przy poz. 198. zamiast kwotę 1.600 K. tylko 900 K.

Wskutek tego wstawia komisya pensyę wdowią dla Felicyi Zaleskiej z rocznych 2.400 K. i dodatek na wychowanie trojga dzieci z rocznych po 450 K. na czas od 1. czerwca 1901 co obciąża budżet roku 1901 łączną kwotą 2.240 K.

Oprócz powyższych zmian zaleca komisya budżetowa Wysokiemu Sejmowi do zatwierdzenia przyznanie daru z łaski Oldze Chylewskiej wdowie po czasowym starszym inżynierze krajowego biura kolejowego na wychowanie najstarszego syna na przeciąg lat trzech po 500 K. rocznie do dyspozycyi Wydziału krajowego począwszy od roku 1901.

Uwzględniwszy zmiany powyższe w preliminarzu przedłożonym przez Wydział krajowy, wyniesie wydatek na koleje żelazne w poz. 196. do 210:

w wydatkach zwyczajnych . . . . . 859.574 K.
„ nadzwyczajnych . . . . . 34.040 „
Razem . 893.614 K.

Po porównaniu tej sumy preliminowanych wydatków z wydatkami przyznanymi budżetem roku ubiegłego na dział II. w kwocie . 734.440 K
okazują się spodziewane wydatki na rok 1901 *większe* o . . . 159.174 „
a od preliminarza Wydziału krajowego *większe* o kwotę . . . 2.894 „

Przeto komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) wydatki na koleje jak następuje:

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
				korony	
X.	196	**Koszta zarządu.**			
		Płace i emolumenta etatowe:			
		a) dyrektor, płaca . .	6.400 K.		
		dodatek aktywalny . .	960 „	7.360	—
		b) zastępca dyrektora, płaca .	4.800 zł.		
		dodatek aktywalny . .	840 „		
		„ funkcyjny . .	800 „	6.440	—
		c) 2 starszych inżynierów, płaca po 4.800 K. . .	9.600 K.		
		dodatek aktyw. po 840 K.	1 680 „	11.280	—
		d) inżynier I. klasy, płaca .	3.600 K.		
		dodatek aktywalny . .	720 „	4.320	—
		e) 2 inżynierów II. kl. płaca po 2.800 K. . . .	5.600 K.		
		dodatek aktyw. po 600 K.	1.200 „	6.800	—
		f) 2 inżynierów adjunktów, płaca 2.200 K. . .	4.400 K.		
		dodatek aktyw. po 480 K.	960 „	5.360	—
		g) referent. administrac. pł.	4.800 K.		
		dodatek aktywalny . .	840 „	5.640	—
		h) sekretarz, płaca . . .	4.800 K.		
		dodatek aktywalny . .	840 .	5.640	—
		i) adjunkt konceptowy, płaca	2.800 K.		
		dodatek aktywalny . .	600 „	3.400	—
		k) konsulent dla spraw taryfowych i komerc., płaca	3.600 K.		
		dodatek aktywalny . .	720 „	4.320	—
		l) oficyał admin.-manipul., pł.	2.200 K.		
		dodatek aktywalny . .	360 „	2.560	—
		m) oficyał rachunkowy, płaca	2 200 K.		
		dodatek aktywalny . .	360 „	—	—
		Do przeniesienia .		63.120	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne
				Korony	
X.		Z przeniesienia .		63.120	—
	196	*n*) asystent rachunkowy, płaca	1.600 K.		
		dodatek aktywalny . .	200 „	1.800	—
		o) inspicyent-rysownik, płaca	1.600 K.		
		dodatek aktywalny . .	200 „	1.800	—
		p) asystent manipulacyjny, pł.	1.600 K.		
		dodatek aktywalny . .	100 „	1.800	—
		r) woźny, płaca . . .	1.000 K.		
		dodatek aktywalny . .	100 „		
		na ubiór	100 „	1.200	—
		Suma płac .		69.720	—
	197	**Dodatki pięcioletnie.**			
		Dyrektorowi Zaleskiemu (1) z rocznych 800 K.		334	—
	198	**Dodatki osobiste.**			
		a) Dla dyrektora Kazimierza Zaleskiego z rocznych K. 1.200	500 K.		
		b) dla Bronisława Chodkiewicza, konsulenta dla spraw taryfowych i komercyalnych	400 „	900	—
	199	**Zaliczki na płace.**			
		Dla urzędników i służby		2.000	—
	200	**Remuneracye i zapomogi.**			
		a) Rzecznik prawny za zastępstwo .		1 000	—
		b) dla urzędników i funkcyonaryuszów		2.000	—
				3.000	—
	201	**Pensye i zaopatrzenia.**			
		a) Zaleska Felicya wdowa po dyrektorze, pensya wdowia z rocznych 2.400 K. dodatek na wychowanie 3-ga dzieci z rocznych po 450 K. od 1-go czerwca 1901		2.240	—
		Do przeniesienia . .		2.240	—
				75.954	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			korony	
X.		Z przeniesienia .	75.954	—
			2.240	—
	201	*b*) Chylewska Olga, wdowa po czasowym starszym inżynierze — dar z łaski przez trzy lata, rocznie po 500 K. od roku 1901 dla najstarszego syna	500	—
			2.740	—
		Instrumenty, wzory i sprzęty.		
	202	Naprawa, uzupełnienie i sprawienie . .	2.400	—
		Koszta komisyjne.		
	203	*a*) Dla urzędników i funkcyonaryuszów	15.000	
		b) Dla członków krajowej Rady kolejowej i delegatów	2.000	—
			17.000	—
	204	**Koszta zakupna dzieł i czasopism fachowych oraz map i planów** .	1.480	—
		Koszta kancelaryjne.		
	205	Druki, portorya, inseraty, przybory kancelaryjne i t. p. wydatki . .	4 000	—
	206	**Koszta utrzymania personalu nieetatowego**	—	30 040
	207	**Wynagrodzenie za roboty akordowe** uskuteczniane przez obcych funkcyonaryuszy	4.800	—
	208	**Koszta najmu lokalu na biuro** . .	1.200	
		Suma kosztów zarządu . .	109 574	30.040
	209	**Dotacye dla funduszu kolejowego na cele budowy kolei lokalnych**, III. rata po myśli uchwały Wys. Sejmu z 17. marca 1899 przez lat 71 .	750 000	—
	210	**Subwencya dla c. k. Rządu** na budowę kolei od stacyi Pałahicze do Tłumacza, X. rata — po myśli uchwały Wys. Sejmu z d. 28. listopada 1890 przez lat 15	—	4.000
		Suma wydatków na koleje żelazne	859.574	34.040
		Razem .	893.614	

2. Niniejszem sprawozdaniem załatwione zostało również osobne przedłożenie Wydziału krajowego do L. W. 74.413 00 i petycya Olgi Chylewskiej wdowy po czasowym starszym inżynierze biura kolejowego o przyznanie stałego zaopatrzenia.

3. Nad petycyą do L. 38. Wiktoryi Goltentalowej o stałe zaopatrzenie przechodzi się do porządku dziennego.

4. W etacie stałych urzędników biura kolejowego znosi się dotychczasową posadę koncepisty.

5. W tymże samym etacie ustanawia się ponad dotychczasowy stan etatu tego biura:

a) jedna posadę starszego inżyniera z poborami:

α) płaca roczna	4.800	K.
β) dodatek aktywalny rocznie	840	„
γ) trzy dodatki pięcioletnie rocznie po	400	„

b) jedną posadę konsulenta dla spraw taryfowych i komercyonalnych z poborami:

α) płaca roczna	3.600	K.
β) dodatek aktywalny, rocznie	720	„
γ) trzy dodatki pięcioletnie rocznie po	400	„

c) dwie posady inżynierów II klasy z poborami:

α) płaca roczna po	2 800	K.
β) dooatek aktywalny po	600	„
γ) trzy dodatki pięcioletnie rocznie po	200	„

d) jedną posadę adjunkta konceptowego z poborami:

α) płaca roczna	2 800	K.
β) dodatek aktywalny rocznie po	600	„
γ) trzy dodatki pięcioletnie po	200	„

6. W ten sposób uzupełniony etat biura kolejowego będzie, począwszy od roku 1901 stanowił:

1. dyrektor,
2. zastępca dyrektora,
3. dwóch starszych inżynierów,
4. jeden inżynier I. klasy,
5. dwóch inżynierów II. klasy,
6. dwóch inżynierów adjunktów,
7. referent administracyjny,
8. sekretarz,
9. adjunkt konceptowy,
10. konsulent dla spraw taryfowych i komercyonalnych,
11. oficyał rachunkowy,
12. oficyał administracyjno-manipulacyjny,
13. asystent rachunkowy,
14. inspicyent-rysownik,
15. asystent manipulacyjny,
16. woźny.

Pobory powyższego personalu już są oznaczone uchwałami Sejmowymi z dnia 13. lutego 1897 z dnia 15. lutego 1898 i z dnia 16. marca 1899.

Personal urzędników powyższych od poz. 1. do 15. włącznie jest stałym z prawami zastrzeżonymi statutem emerytalny a uchwalonym przez Sejm 15. lutego 1898, zaś woźny jest stałym sługą również z prawami rzeczonym statutem określonymi.

We Lwowie dnia 22. czerwca 1901.

Przewodniczący:
Dunajewski *w. r.*

Sprawozdawca:
St. Jędrzejowicz *w. r.*

Z drukarni Pillera i Sp. we Lwowie.

Budżet krajowy na rok 1901.

Sprawozdawca poseł Stan. Jędrzejowicz.

Dochody dróg krajowych i kolei żelaznych.

Rubr. III. poz. 3 10.

W tej rubryce od poz. 3 do 10 włącznie preliminuje Wydział krajowy dochody oparte tak na przecięciu z lat ubiegłych jak i na mocy innych prawnych zobowiązań w kwocie . . . . . 584.742 K.
a że na rok 1900 preliminowano . . . . . 578.270 „
okazuje się, iż na rok 1901 preliminuje Wydział krajowy *większe* dochody o kwotę . . . . . 6.472 K.

Wszystkie pozycye tej rubryki uznaje komisya za uzasadnione i przyjmuje zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego sumę dochodów tej rubryki, którą też zaleca Wysokiemu Sejmowi do uchwały w kwocie 584.742 K.

We Lwowie dnia 22. czerwca 1901.

Przewodniczący:
Dunajewski.

Sprawozdawca:
St. Jędrzejowicz.

Z drukarni Pillera i Sp. we Lwowie.

Rubryka XI. poz. 210 wyd. funduszu krajowego.

Lit. C.

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Fundusz chorych i położnic.

(Sprawozdawca poseł St. Niezabitowski.)

Wydział krajowy preliminuje wydatki na rok 1901 w kwocie 659.683 koron, dochody w kwocie 633.589 koron, niedobór zatem wynosiłby wedle preliminarza Wydziału 26 094 koron. W porównaniu z rokiem 1900 jest preliminarz gorszym o kwotę 31.062 kor., w roku ubiegłym była bowiem nadwyżka wynosząca 4.968 kor. i tak dochody obliczone były na kwotę 620.010 kor., wydatki zaś na kwotę 615.042 kor., wydatki preliminuje więc Wydział kraj. na r. 1901 o 44.641 koron wyżej, dochody o 13.579 kor. wyżej. Komisya budżetowa preliminuje wydatki w kwocie 660 130 kor. o 447 kor. wyżej jak Wydział kraj., dochody zaś w kwocie 633.589 kor., zgodnie z preliminarzem Wydziału, niedobór zatem wynosić będzie, wedle wniosku komisyi budżetowej kwotę 26.541 kor. wyższą o kwotę 447 kor. od niedoboru preliminowanego przez Wydział krajowy.

Wydatki.

Rubr. I. *Płace i emolumenta etatowe.* Wydatki w tej rubryce preliminuje komisya budż. zgodnie z wnioskiem Wydz. kraj. w kwocie 84.737 kor. gdy wydatki te uchwałone były na rok 1900 na kwotę 79.342 kor. przeto wydatki na rok bieżący będą wyższe o sumę 5.395 kor. Podwyższenie tej rubryki nastąpiło głównie przez podwyższenie płacy 9-ciu sekundaryuszy I. klasy o 200 kor. z kwoty 1200 kor. na 1400 kor. i 7-miu sekundaryuszy II. kl. z 1000 kor. na 1200 kor., tudzież utworzenie trzech nowych posad płatnych praktykantów lekarskich o rocznem adjutum po 600 kor. Zmiany te motywuje Wydział kraj. w osobnem sprawozdaniu z dnia 18.

Listopada 1900 do L. W. 72.499,/900 komisya budżetowa godząc się na te motywa stawia następujący wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

W ustanowionym przez Sejm kraj. w r. 1875 etacie posad i płac przy szpitalu powszechnym we Lwowie wstawia się w ustępie B. pod napisem »służba lekarska« 9 posad sekundaryuszów I. klasy z płacą roczną po 1400 kor, 7 posad sekundaryuszów II. kl. z płacą roczna po 1200 kor., i 3 posad praktykantów lekarskich z adjutum rocznem po 600 kor.

W poz. 2-giej c) wstawia się 200 koron więcej jako dodatek osobisty dla prymaryusza Dra Wiczkowskiego, z powodu umniejszenia jego pierwotnych poborów jako chemika.

W tej samej rubr. I. poz. 9. wstawił Wydział kraj. w myśl uchwały Wys. Sejmu z 3. maja 1900. nowy wydatek w kwocie 1.600 kor. jako płacę dla kierownika oddziału chorób zakaźnych.

Rubryka II. Koszta utrzymania osób nieetatowych. Preliminuje Wydział kraj. wydatki w kwocie 94.859 koron, więcej o 2.839 kor. jak uchwalono na rok ubiegły, komisya budż. obniża preliminarz Wydziału o kwotę 553 kor. to jest o koszta utrzymania jednej Siostry miłosierdzia, gdyż faktycznie jest tylko 27 Sióstr, mianowicie na szpitalnym oddziale położnic jest tylko jedna siostra a miało być dwie, wskutek tego wydatki w rubr. II. wyniosą kwotę 94.306 kor. i będą wyższe o kwotę 2.286 kor. od wydatków uchwalonych na r. 1900. W rubryce tej poz. 23. płace dyetaryuszy zniżą się wydatki o 97 kor. z powodu, że podzielono płace na 4 kategorye, gdy przedtem były tylko 2 kategorye, liczba jednak dyetaryuszy pozostała ta sama. Płace dla służby w oddziałach szpitalnych pozostały jak w roku ubiegłym, zaś na klinikach oddziału chorych podwyższono ilość służby i podniesiono ich płace o 312 kor., na klinice oddziału położniczego o 768 kor., z tego samego powodu preliminuje się na wikt dla służby o 1.100 kor., na gratyfidacye o 100 kor. i na bluzy o 100 kor. więcej, to podwyższenie jednak nie będzie obciążać budżetu krajowego, znajdzie bowiem pokrycie w zwrotach od c. k. Rządu.

W poz. 28-ej wstawia się dla służby domu w klinikach oddziału chorych o 72 kor. więcej, a położniczego o 484 kor. jak w roku ubiegłym, z powodu podwyższenia płacy 2 palaczy przy kaloryferach z 240 na 312 kor. i z powodu przyjęcia na klinice położniczej jednego parobka więcej, który pełnić ma obowiązki odźwiernego.

Rubr. III. Pensye i emerytury, preliminuje komisya budż. zgodnie z wnioskiem Wydziału kraj, w kwocie 25.954 kor. jak uchwalono na r. 1900.

Rubr. IV. Zaopatrzenia i dary łaski Wydział kraj. preliminuje w tej rubryce wydatki na kwotę 1.104 kor. jak w roku ubiegłym, komisya budżetowa podnosi sumę wydatków w tej rubryce do kwoty 1.504 kor. i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Dla Dominiki Witoszyńskiej, byłej nadzorczyni pralni przy szpitalu powszechnym we Lwowie stałe zaopatrzenie w kwocie 400 kor. rocznie. Jak świadczy sprawozdanie Dyrekcyi szpitala z dnia 23. kwietnia do l. 2984|1900 Dominika Witoszyńska pełniła obowiązki swoje wzorowo przez lat 18, teraz po ciężkiej chorobie, stała się niezdolną do pracy, a gdy jest ubogą i ma pięcioro dzieci które musi wychować, proponuje komisya budżetowa, po myśli uchwały Wys. Sejmu z d. 5. października 1898, obowiązującej dla zakładu w Kulparkowie, tytułem zaopatrzenia $^1/_3$ rocznej płacy, która wynosiła 1.200 koron.

Rubryka V. Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych preliminuje komisya zgodnie z wnioskiem Wydziału kraj., jak w roku zeszłym w kwocie 200 koron.

Rubryka VI. Remuneracye i zapomogi. Wydział krajowy preliminuje wydatki w kwocie 5.600 koron, jak uchwalono na rok 1900, komisya budżetowa wnosi podwyższenie tej rubryki do kwoty 7.200 koron, mianowicie: wstawienia w poz. 57 dla bezpłatnych praktykantów lekarskich, pełniących służbę przy szpitalu dłużej jak rok, do dyspozycyi Wydziału kraj. kwotę 3.600 koron, zamiast 2.000 koron proponowanych przez Wydział kraj. Wprawdzie obecnie jest tylko 9-ciu takich praktykantów przy szpitalu lwowskim i dla tych kwota 2.000 koron zupełnie na remuneracye wystarcza, lecz właśnie, zdaniem komisyi, należy młodych lekarzy zachęcić do wstępowania nu praktykę szpitalną. a to da się osiągnąć, jeżeli Wydział krajowy będzie posiadał środki do lepszego i częstszego wynagradzania pilnych praktykantów lekarskich, przyczynić się to także może do podwyższenia frekwencyi na wydziale medycznym we Lwowie.

Rubryka VII. Koszta gospodarcze. Wydział krajowy preliminuje wydatki zwyczajne w sumie 285.468 koron, więcej o 13.528 koron, jak w roku 1900, wydatki nadzwyczajne w sumie 1.500 koron, więcej o 900 koron, jak w roku 1900. Komisya budżetowa proponuje wydatki niższe o 1,000 koron od preliminarza Wydziału krajowego, a więc w kwocie 284.468 koron, a mianowicie w poz. 59 a) 2) dla rekonwalescentów w zakładzie św. Józefa wnosi komisya budżetowa kwotę 1.000, zamiast 2.000 koron, a to dlatego, ponieważ w roku zeszłym wydano na ten cel kwotę 7·8 koron, zresztą preliminarz komisyi zgodnym jest z preliminarzem Wydziału kraj. Koszta żywienia chorych oblicza Wydział wedle przecięcia z ostatnich lat trzech, obliczenie to jednak nie może być zupełnie dokładnem, bo klinika oddziału chorych istnieje dopiero lat dwa, klinika zaś położnictwa rok jeden. Za podstawę do obliczenia kosztów żywienia, przyjmuje się ilość dni leczenia na oddziale chorych 220.000, na klinice 48.000, na oddziale położnic 20.000, na klinice położniczej 16.000. Koszta żywienia jednego chorego dziennie oblicza się na oddziale chorych po 40 hel., na klinice 1.10 koron, na oddziale położnic 40 hel., na klinice położniczej po 85 hel., co razem czyni kwotę 162.400 koron i wstawia się ją do poz. 59 a) zwykła strata i dodatki dla pozostających w szpitalu, więcej o 4.480 koron, jak uchwalono na rok 1900 Poz 59 b) utrzymanie 5 sióstr Miłosierdzia w kuchni o 553.50 koron, jak w roku 1900 z powodu konieczności przyjęcia o jedną Siostrę więcej do kuchni, cztery bowiem nie mogły podołać pracy, tembardziej, że jedna jest stale w spiżarni. Poz. 59 d) opał i para do gotowania w kuchni preliminuje się 4.000 koron o 800 koron więcej jak na rok 1900, z powodu znacznego podniesienia cen węgla. W tej samej pozycyi ustęp f) na pieczywo dla chorych preliminuje się zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego kwotę 14.000 koron mniej o 1.032 koron, jak na rok 1900 według przecięcia z ostatnich 4 lat a mianowicie pieczywo kosztowało: w r. 1897 koron 13.373, w r. 1898 koron 15.445, w r. 1899 koron 13.133, w r. 1900 koron 11.854. te sumy dodane czynią 53.805 koron podzielone przez 4, dadzą przeciętnie rocznie 13.451 koron, dla zaokrąglenia wstawia się na pieczywo 14.000 koron Jak z tego zestawienia wynika, koszta pieczenia chleba w ostatnim roku znacznie spadły, jest więc nadzieja, że i na przyszłość Zarząd szpitala będzie się starał, aby wydatek ten nie wzrastał. Z tego samego powodu wstawia się w pozycyi 59 g) na wino kwotę 6.000 koron mniej o 1.480 koron, jak w roku ubiegłym. Na wino wydano w r. 1897 koron 3.437, w r. 1898 koron 4.922, w roku 1899 5.846, w r. 1900 koron 5.791, te sumy dają przeciętną na jeden rok 4.999 koron: z uwagi jednak, że w ostatnich dwóch latach wydatki na wino wzrosły, preliminuje się kwotę 6.000 koron. Pozycya 62 na opał szpitala i klinik preliminuje się kwotą 31.000 koron, więcej o 2.800 koron jak na rok 1900. Opał kosztował w r. 1897 koron 22.012, w r. 1898 koron 28.444, w r, 1899 koron 30.334, w r. 1900 kor. 32.516: sumy te dają przeciętnie rocznie 28.326 koron. Z uwagi jednak, że wydatek na opał w ostatnich dwóch latach stale wzrastał, a w roku bieżącym w zimie cena

opału była wyższą, jak kiedykolwiek pierwej, preliminuje się na opał okrągło 31.000 koron. W pozycyi 63. wstawia się na oświetlenie naftą i elektryką kwotę 10.000 koron o 2.200 koron więcej jak uchwalono na r. 1900. Przeciętna za ostatnie cztery lata wynosi kwotę 10.931 koron, komisya budżetowa więc uznaje podwyższenie tej pozycyi za usprawiedliwione. Przy tej sposobności zwraca komisya budżetowa uwagę Wydziału krajowego, że należałoby w najbliższym czasie, o ile to możliwem będzie, zaprowadzić oświetlenie elektryczne przynajmniej w sali operacyjnej oddziału szpitalnego chirurgicznego. Zdarza się bowiem bardzo często, bo nawet kilka razy na tydzień, że potrzeba przedsiębrać operacyę w nocy, a lampa naftowa nietylko że nie daje dość silnego światła, ale co gorsze często bardzo kopci, gdy zaś kopeć spadnie w otwartą ranę, czego operator może nawet nie widzieć, powstać może łatwo zakażenie krwi, a w następstwie śmierć operowanego. W pozycyi 64 wstawia się wydatek nadzwyczajny w kwocie 1.000 koron wyższą o 400 koron, jak na r. 1900, na wymianę 10 saganów kloak. Poz. 66, wydatek nadzwyczajny w kwocie 500 koron na zalesienie placów przed budynkami klinicznymi, wydatek ten nie obciąży funduszu krajowego. Poz 67 podwyższa się wydatek na pralnię o koron 300 do kwoty 14.500 koron Na pralnię wydano w roku 1897 koron 16.086, w r. 1898 koron 13.136, w r. 1899 koron 14.125, w r. 1900 koron 13.959, przeciętnie na jeden rok wypada kwota 14.326 koron. Poz. 68 b) preliminuje się więcej o 554 koron, tj. kwotę 1.108 koron, dotychczas bowiem była tylko jedna Siostra Miłosierdzia, która jednak nie mogła pracy podołać, zarząd więc był zmuszonym przyjąć drugą Siostrę. — Pozycyę 69 na słomę do siennków preliminuje się 1.500 koron o 300 koron mniej jak na rok ubiegły, a to na podstawie zamknięć rachunkowych za ostatnie 2 lata. Poz. 69 a) opłata za wodę z miejskich wodociągów w pięciu klinikach, wydatek nowy w kwocie 3.650 koron, wydatek ten przypada tylko na kliniki. więc nie obciąży funduszu krajowegp.

Rubryka VIII. Koszta sanitarne preliminuje komisya budżetowa zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego na kwotę 79.252 koron więcej o 8540 koron od kwoty uchwalonej na rok 1900. Podwyższenie tej rubryki spowodowane tylko podniesieniem wydatków na kliniki, jest to zatem wydatek, który nie obciąży funduszu krajowego, i tak w pozycyi 74-tej na potrzeby sanitarne preliminuje się więcej o 5.800 koron na podstawie wyników z lat ostatnich. w których wydatek ten stalewzrastał, w roku ubiegłym na samych klinikach wynosił kwoty 245.59'08 koron. W pozycyi 78-ej wstawia się nowy wydatek nadzwyczajny w kwocie 2.740 koron na sprawienie nowych instrumentów chirurgicznych na klinikach.

Rubryka IX Koszta kancelaryjne jak w roku zeszłym 400 koron.

Rubryka X. Koszta kapliczne jak w roku ubiegłym 600 koron.

Rubryka XI. Utrzymanie budynków preliminuje komisya zgodnie z wnioskiem Wydz. krajowego na kwotę 35.829 koron więcej o 13.439 koron jak uchwalono na rok 1900, a więcej o 4.771 koron jak wydano w roku ubiegłym. W pozycyi 82. 2) b) wstawiono wydatek nowy nadzwyczajny w kwocie 1.816 koron na urządzenie nowych schodów kamiennych w miejsce starych drewnianych w gmachu głównym. Poz. 82 2. c) wydatek nadzwyczajny nowy w kwocie 8.000 koron na adaptacyę suteren w głównym gmachu, celem umieszczenia tamże części chorych kobiet z oddziału syfilistycznego. Na oddziele syfilitycznym tak dla kobiet jak i dla męższyzn panuje ogromne przepełnienie i które musi źle oddziaływać na zdrowie chorych. Dyrekcya szpitala musi nieraz oddalać chorych syfilitycznych, przed ukończeniem leczenia, aby znaleść jakie takie umieszczenie dla chorych przybywających. Ten opłakany stan podniosła już w wymownych słowach sprawozdanie komiąyi sanitarnej z 28 kwietnia do l. 3526 1900. Aby choć w częćci temu złemu zaradzić, postanowiła Dyrekcya przerobić sutereny na sale dla chorych, wprawdzie nie będzie to idealne pomieszczenie, ale względnie ząwsze lepsze od przepełnienia obecnie istniejącego na oddziale kiłowym. Sutereny są dość wysokie, a jak architekta kierujący budową,

zapewnia, mury będą tak zizolowane, że nie będzie zachodzić obawa wilgoci. Pozycya 83 wydatek nadzwyczajny w kwocie 3.623 koron na doprowadzenie wodociągów miejskich do gmachu głównego.

Rubryka XII. Odsethi od kapitałów dłużnych funduszowi stypendyjnemu Głowinskiego jak w roku zeszłym 3.520 koron.

Rubryka XIII. Podatki i daniny jak w roku 1900 100 koron.

Rubryka XIV. Wydatki rozmatte jak w roku zeszłym 4.660 koron.

Rubryka XV. Koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziele położnic jak w roku nbiegłym 300 koron.

Rubryka XVI. Ryczałt na utrzymanie dzieci w szpitalu św. Zofii preliminuje komisya budzetowa jak od roku 1891 w kwocie 32.000 koron. Towarzystwo szpitala św. Zofii wniosło potycyę do l s. 58, w której uprasza o podwyższenie dotacyi rocznej do kwoty 40.000 koron.

Żądanie to motywuje Towarzystwo wzrostem liczby chorych dzieci i tak gdy w roku 1891 liczba chorych wynosiła 951 dzieci z liczbą dni leczenia 25.293 to w roku 1899 liczba dzieci wynosiła 1412, z liczbą dni 32.629 wynagrodzenie zatem za jeden dzień leczenia wynosiło w r. 1891 1·25 koron gdy w roku 1899 wynosiło tylko 88 halerzy następnie podnosi Towarzystwo jako dalszy powód swej prośby podniesienie cen wszelkich artykułów, wreszcie zmniejszenie innych dochodów. Komisya budżetowa nie przeczy pewnej słuszności, motywom wyżej przytoczonym, przypomnieć jednak musi, że prócz rocznej dotacyi w kwocie 32 000 koron udzielił Wysoki Sejm dla szpitala św. Zofii bezprocentowej pożyczki w kwocie 20.000 koron, od której roczny procent rachować trzeba już najniżej na kwotę 800 koron więc i tę kwotę dobić trzeba do rocznej dotacyi. Zresztą komisya budżetowa jest zdania, że gdy na rok bieżący układ z szpitalem św. Zofii został milcząco przedłużony, a budżet uchwalonym będzie przez Wysoki Sejm już po upływie pierwszego półrocza, niema powodu obecnie zmieniać układu zawartego w roku 1891 i wnosi: Wysoki Sejm raczy petycye do l. s. 58 Towarzystwa szpitala św. Zofii odstąpić Wydziałowi krajowemu do zbadania, ewentualnie przedłożenia odpowiednich wniosków na rok przyszły.

Dochody.

Rubryka I. Dodatki preliminuje komisya budżetowa zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego na kwotę 63.000 koron niższą o 3.000 koron od kwoty uchwalonej na rok 1900, a to dlatego niższą ponieważ wedle wyniku z ostatnich lat czterech tak dochód od Skarbu za 781·58 m. drzewa opałowego jak i $^1/_5$ część dochodów z myta od kasy miasta dały przeciętny dochód niższy jak uchwalony na r. 1900 i tak pozycya I. dała w przecięciu 3.042 koron pozycya II. 55.542 komisya budżetowa zwraca uwagę Wydziału kraj. że byłoby lepiej żądać od c. k. Skarbu drzewa w naturze, wtedy bowiem ustałyby targi o jego wartość.

Rubr. II. Opłaty pośmiertne jak w roku 1900, koron 22.000.

Rubr. III. Zwroty kosztów leczenia. Preliminuje się zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego w łącznej kwocie 446.000 koron więcej o 1.600 koron jak uchwalono na rok ubiegły, i tak w pozycyi 4. od funduszu krajowego jak w roku przeszłym 388.000 K. na podstawie przecięcia z ostatnich lat czterech, które wynosi kwotę 392.083 koron, wyższą więc jak kwota wstawiona do preliminarza.

Poz. 5. od samopłacących preliminuje się zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego kwotę 40.000 koron wyższą o 4.000 koron od kwoty

uchwalonej na rok przeszły, na podstawie przecięcia z ostatnich lat czterech, która wynosi kwotę 36.335 koron, a szczególnie na podstawie wyniku z ostatnich dwóch lat, które wynosiło w r. 1899 koron 42.356 w r. 1900 koron 38.757.

Pozycya 6. »od funduszów obcokrajowych i innych publicznych« preliminuje się zgodnie z wnioskiem Wydziału na sumę 18.000 koron niższą o 2.400 koron od kwoty uchwalonej na rok 1900, a to na podstawie przecięcia z ostatnich lat czterech, które wyniosło sumę 19.768 koron.

Rubr. IV Rozmaite dochody zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego, jak w r. 1900 3 600 koron.

Rubr. V. Subwencya i zwroty od c. k. Skarbu preliminuje komisya budżetowa, zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego na kwotę 98 989 koron tytułem zwrotu nadwyżki kosztów utrzymania chorych w klinikach ponad taksę szpitalną. W tem miejscu podnieść musi komisya budżetowa, iż koniecznem jest uregulowanie sposobu zwrotu kosztów utrzymania chorych na klinikach. Obecnie fundusz krajowy musi pokrywać w zupełności koszta leczenia na klinikach, c. k. Rząd zwraca mu powoli, po upływie długiego przeciągu czasu w drobnych kwotach nadwyżki tych kosztów ponad zwykłą taksę szpitalną, na takim sposobie postępowania kraj traci, musi bowiem zaliczać znaczne sumy pieniężne bez procentu. Za rok 1900 obrachunek funduszu krajowego z c. k. Rządem przedstawia się jak następuje:

Po dzień 18. czerwca br. winien był c. k. Skarb państwa 1) z tytułu nadwyżki kosztów utrzymania chorych klinicznych 19,162.65 koron, 2) z tytułu zwrotu za roboty wykonane w klinikach medycznej i chirurgicznej ponad granice zwykłych urządzeń szpitalnych 20,629.69 koron, 3) z tytułu zwrotu kosztów urządzenia kliniki położniczo-ginekologicznej 13.916.92 koron, 4) za urządzenie szkoły położnych 500 koron, 5) z tytułu zwrotu nadwyżki kosztów utrzymania chorych na klinice położnic 25,400.26 koron, razem więc winien c. k. Skarb kwotę 79,609.52 koron, którą już od 6 miesięcy powinien był zapłacić, uiścił zaś a conto długu z roku 1900 kwotę 30.000 koron. Komisya budżetowa musi wyrazić życzenie zawarte już — w rezolucyi do Wydziału krajowego uchwalonej przez Wysoki Sejm w r. 1899, aby c. k Rząd udzielał funduszom krajowym w ciągu roku zaliczek na rachunek zwrotów za utrzymanie chorych na klinikach i za roboty i urządzenia przekraczające granice zwykłych urządzeń szpitalnych, resztę zaś rachunku niepokrytego zaliczkami wyrównywał najdalej w 3 miesiące po upływie roku administracyjnego.

Zestawienie sumaryczne.

Wydatki:

		rok 1901	rok 1900
Rubryka	I.	84.737 K.	79.342 K.
„	II.	94.306 »	92 020 »
»	III.	25.954 »	25.954 »
»	IV.	1.504 »	1.104 »
»	V.	200 »	200 »
„	VI.	7.200 »	5.600 »
»	VII.	285.968 »	272.540 »
»	VIII.	79.252 »	70.712 »
»	IX.	4.000 »	4.000 »
Do przeniesienia		583.121 K.	551.472 K.

Z przeniesienia		583.121 K.	551.472 K.
Rubryka	X.	600 »	600 »
»	XI.	35.829 »	22.390 »
»	XII.	3.520 »	3.520 »
»	XIII.	100 »	100 »
»	XIV.	4.660 »	4.660 »
»	XV.	300 »	300 »
»	XVI.	32.000 »	32.000 »
Suma		660.130 K.	615.042 K.

Dochody:

		r. 1901	r. 1900
Rubryka	I.	63.000 K.	66.000 K.
»	II.	22.000 »	22.000 »
»	III.	446.000 »	444.400 »
»	IV.	34.600 »	3.600 »
»	V.	98.989 »	84.010 »
Suma		633.589 K.	620.010 K.

Suma wydatków na r. 1901	660.130 K.
Suma dochodów na r. 1901	633.589 »
Niedobór	26.541 K.

Komisya budżetowa wnosi:

„Wysoki Sejm raczy przyjąć powyższy preliminarz krajowego szpitala pow. we Lwowie i pokryć wykazany niedobór w kwocie 26.541 K. z rubryki XI. wydatków budżetu krajowego.

Lwów, dnia 27. czerwca 1901.

Przewodniczący:
Dunajewski.

Sprawozdawca:
St. Niezabitowski.

Z drukarni Pillera i Sp. we Lwowie.

Rubr. XI. poz. 211 wydatków fund. kraj.

Lit. E.

Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Sprawozdawca poseł H. Jordan.

Zgodnie z Wydziałem krajowym preliminuje komisya budżetowa wydatki na rok 1901 w kwocie . . . . . 407.040 K.
więcej niż było uchwalone na rok 1900 o . . . . . 406 „
Dochody wstawia komisya zgodnie z Wydziałem krajowym w kwocie . 461.620 „
więcej niż było uchwalone na rok 1900 o . . . . . 4.000 „
Wynika z tego nadwyżka w dochodach w kwocie . . . . 54.580 „
większa niż była uchwalona na rok 1900 o . . . . . 3.594 „

Ten korzystniejszy wynik pochodzi przeważnie z preliminowania mniejszych wydatków w rubryce XII i XIV oraz większych dochodów ze zwrotu kosztów leczenia w rubryce IV.

Wydatki.

Rubryka I. (poz. 1—12).

Płace i emolumenta etatowe.

Zgodnie z Wydziałem krajowym preliminuje się . . 48.992 K.
więcej o 1.026 K. niż było uchwalone na rok 1900, a to z powodu przybytku pięciolecia w poz. 2. lit. c., 3 c., 9. i 10. d.

Rubryka II. (poz. 13—18).

Koszta utrzymania osób nieetatowych.

Preliminuje się zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego . 78.160 K.
więcej o 806 K. niż uchwalono na rok 1900., a to przeważnie z powodu potrzeby sprawienia nowych bluz dla 102 osób służby oddziałowej.

Rubryka III. (poz. 19—29).

Pensye i emerytury.

Zgodnie z Wydziałem krajowym preliminuje komisya wydatki w kwocie 6.786 K. mniej o 96 K. niż uchwalono na rok 1900 z powodu śmierci jednego emeryta, byłego dozorcy.

Rubryka IV poz (30—32).

Zaopatrzenia, odstawne i dary z łaski.

Jak roku ubiegłego i zgodnie z Wydziałem krajowym 206 K

Rubryka V. (poz. 33.)

Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych.

Preliminuje się wraz z Wydziałem krajowym kwotę 80 K.

Rubryka VI. (poz. 34 35).

Remuneracye i zapomogi.

Jak w roku zeszłym i zgodnie z Wydziałem krajowym preliminuje się kwotę 2.260 K.

Rubryka VII. (poz. 36—44).

Koszta gospodarcze zakładu.

W pozycyi 36 wstawia się na żywienie chorych więcej o 6.000 K. niż uchwalono na r. 1900 z powodu znacznie wzrastającej ilości chorych, w pozycyi 36d. więcej o 400 K. na drzewo i węgle na podstawie wynikłości roku zeszłego, wreszcie więcej o 4.000 K. w pozycyi 43 na sprawienie bielizny pościeli i odzieży dla chorych z powodu ciągłego wzrostu chorych i wielkiego braku bielizny, a w pozycyi 42b. więcej o 200 K. na gratyfikacye dla praczek; ubywa natomiast wydatek nadzwyczajny z roku 1900 400 K. na zdrenowanie części parku, skutkiem czego wydatki tej rubryki zwiększają nc r. 1901 o 10.200 K.

Zgodnie z Wydziałem krajowym preliminuje się ogół wydatków w tej rubryce na 200.036 K.

Rubryka VIII (poz. 45—48)

Koszta gospodarcze folwarku

Na podstawie osobnego preliminarza gospodarstwa folwarcznego wstawia się zgodnie z Wydziałem krajowym kwotę 28.960 K. jak roku ubiegłego.

Rukryka IX. poz. (49—53).

Koszta sanitarne.

Zgodnie z Wydziałem krajowym wstawia się kwotę 11.820 K. jak w roku zeszłym.

Rubryka X (poz. 54).

Koszta kancelaryjne.

Preliminuje się jak w zeszłym roku i zgodnie z Wydziałem krajowym 900 K.

Rubryka XI. (poz. 55.)

Koszta kapliczne.

Preliminuje się zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego 500 K.

Rubryka XII. (poz. 56—61.)

Koszta utrzymania budynków, dróg dojazdowych i urządzeń.

Jako wydatek nadzwyczajny wstawia się 4.450 K. na III. ratę za pokrycie $^1/_4$ części dachu na głównym budynku, w wydatkach zwyczajwych zaś 17.480 K., razem przeto preliminuje się zgodnie z Wydziałem krajowym 21.930 K., mniej o 5.600 K. niż było uchwalone na rok 1900.

Rubryka XIII. (poz. 62.)

Podatki z ekwiwalentem i daniny.

Zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego 200 K.

Rubryka XIV. poz. (63—66.)

Rozmaite.

Preliminuje się zgodnie z Wydziałem krajowym wydatki zwyczajne w kwocie 6.090 K.

Rubryka XV. (poz. 67.)

Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe.

Pozostają jak były w roku ubiegłym t. j. 120 K.

Dochody.

Rubryka I. (poz. 1.)

Odsetki od kapitałów.

Preliminuje się jak na rok 1900 kwotę 460 K.

Rubryka II. (poz. 2—3)

Dodatki.

Jak w r. 1900 wstawia się 1.320 K.

Rubryka III. (poz 4—5.)

Dochody z dóbr.

Preliminuje się na podstawie osobnego preliminarza folwarku zakładu sporządzonego przez zarząd i zgodnie z Wydziałem krajowym w kwocie 34.960 K. jak w roku zeszłym.

Rubryka IV. (poz. 6—8.)

Zwroty kosztów leczenia.

Preliminuje się zgodnie z Wydziałem krajowym 419.000 K. t. j. o 4.000 K. więcej niż roku ubiegłego na podstawie przeciętnej z trzech lat ostatnich.

Rubr. V. (poz 9—12.)

Rozmaite.

Wstawia się zgodnie z Wydziałem krajowym 5.880 K. jak w r. 1900.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek komisyi Korony
		WYDATKI.	
I.	1-12	Płace i emolumenta etatowe	48.992
II.	13-18	Koszta utrzymania osób nieetatowych	78.160
III.	19-29	Pensye i emerytury	6.786
IV.	30-32	Zaopatrzenia, odstawne i dary z łaski	206
V.	33	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	80
VI.	34-35	Remuneracye i zapomogi	2.260
VII.	36-44	Koszta gospodarcze zakładu	200.036
VIII.	45-48	„ „ folwarku	28.960
IX.	49-53	„ sanitarne	11.820
X.	54	„ kancelaryjne	900
XI.	55	„ kapliczne	500
XII.	56-61	„ utrzymania budynków { zwyczajne	17.480
		{ **nadzwyczajne**	**4.450**
XIII.	62	Podatki z ekwiwalentem i daniny	200
XIV.	63-66	Rozmaite	6.090
XV.	67	Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi	120
		Suma wydatków	**407.040**
		DOCHODY.	
I.	1	Odsetki od kapitałów	460
II.	2-3	Dodatki	1.320
III.	4 5	Dochody z dóbr	34.960
IV.	6-8	Zwroty kosztów leczenia	419.000
V.	9-12	Rozmaite	5.880
		Suma dochodów	**461.620**

Zestawienie.

Dochody	461.620 K.
Wydatki	407.040 „
Nadwyżka dochodów	**54.580 K.**

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić powyższy preliminarz krajowego zakładu dla obłąkanych na Kulparkowie na r. 1901 i polecić wstawić wykazaną nadwyżkę w kwocie 54.580 do rubryki IV dochodów funduszu krajowego.

Przewodniczący:
Dunajewski.

Sprawozdawca:
Dr. Henryk Jordan.

Folwark zakładu kulparkowskiego.

Komisya budżetowa preliminuje wydatki i dochody folwarku tego zgodnie z Wydziałem krajowym, w wydatkach w kwocie 28.960 K. w dochodach w kwocie 34.960 K. z czego wynika czysty dochód 6 000 K.

Przewodniczący:

Dunajewski.

Sprawozdawca:

Dr. Henryk Jordan.

Rubryka XI. poz. 212 wyd. fund. kraj.

Lit. D.

Fundusz podrzutków we Lwowie.

Sprawozdawca poseł Dr. Henryk Jordan.

Zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego preliminuje się wydatki tego funduszu w kwocie 16.427 koron o 2.297 koron więcej niż było uchwalono na rok 1900 z powodu, iż większa ilość dzieci musiała być przyjętą, z których 30 umieszczono w zakładzie JO. księżnej Ogińskiej w Bobrku za wynagrodzeniem po 30 gr. dziennie od dziecka. Dochodów fundusz ten nie ma żadnych; z tego powodu powyższa kwota wydatków pokrytą być musi z rubr. XI. funduszu krajowego.

Wysoki Sejm raczy preliminarz wydatków funduszu tego zatwierdzić:

Rubr. I. Remuneracye i zapomogi.	
Poz. 1. Za gorliwe dozorowanie dzieci i na potrzeby szkolne	20 K.
Rubr. II. poz. 2. Koszta utrzymania dzieci . . .	3.577 „
„ **III.** „ **3. Zapomogi dla położnic**	12.800 „
„ **IV.** „ **Rozmaite wydatki.**	
Poz. 4. Ryczałt na koszta pogrzebowe dzieci	30 „
Suma wydatków . . .	16.427 K.

Lwów, dnia 26. czerwca 1901.

Przewodniczący:
Dunajewski.

Sprawozdawca:
Dr. Henryk Jordan.

Rubryka XI. poz. 213 wydatków i rubryka IV. poz. 12 dochodów.

Lit. F.

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Sprawozdawca poseł Dr. Franciszek Paszkowski.

Wydział krajowy preliminuje w wydatkach zwyczajnych kwotę . 467.645 K.
w nadzwyczajnych kwotę . . . . . 300 „
razem kwotę . . 467.945 K.

Preliminowane na rok 1901 wydatki zwyczajne są większe o 13.815 kor., a nadzwyczajne mniejsze o 7.880 kor., od uchwalonych na rok 1900.

Komisya budżetowa preliminuje wydatki w sumie 470.645 kor. o 8.635 kor. większej niż uchwalono na r. 1900, a o 2.700 K. wyższej od preliminarza Wydziału krajowego.

Dochody preliminuje Wydział krajowy na rok 1901 w sumie 511.564 kor., o 34.382 kor. większej niż uchwalono na rok 1900, a o 9.388 kor. mniejszej od wynikłości z roku 1899.

Komisya budżetowa preliminuje dochody zgodnie z Wydziałem krajowym
w sumie . . . . . 511.564 K.

Bilans budżetu szpitala św. Łazarza zamyka komisya budżetowa
zwyżką w kwocie . . . . . 40.919 „

Ilość dni leczenia przyjmuje komisya budżetowa zgodnie z Wydziałem krajowym na 266.000 kor. na podstawie przecięcia z ostatniego trzechlecia.

W r. 1897 było dni leczenia 267.504
„ „ 1898 „ „ „ 259.765
„ „ 1899 „ „ „ 269.035
razem . . 796.304

przecięcie 265.435. Uwzględniając prawdopodobną podwyżkę przyjmuje się zaokrągloną ilość 266.000.

Wydatki:

Rudryka I. Płace i emolumenta etatowe:

Preliminuje Wydział krajowy na sumę 78.701 kor. o 5.433 kor. wyższej niż uchwalona na rok 1900. Nadwyżka ta pochodzi z podwyższenia płac sekundaryuszów I. klasy z 1.200 na 1.400 kor., sekundaryuszów II. klasy z 1.000 na 1.200 kor. płacy dozorcy szpitala o 400 kor. i zrównania płacy maszynisty z poborami maszynistów w innych zakładach krajowych (więcej o 420 kor.)

W osobnem sprawozdaniu do LW. 72.499/1900 uzasadnia Wydział krajowy projektowane podwyższenie płac sekundaryuszów I. klasy z 1.200 kor. na 1.400 kor., a sekundaryuszów II. klasy z 1.000 kor. na 1.200 kor. oraz ustanowienie w etacie posad i płac służby lekarskiej w szpitalu św. Łazarza w Krakowie trzech płatnych posad praktykantów lekarskich o rocznem adjutum po 600 kor. W ten sposób załatwił Wydział krajowy wniesiony do niego petycyę sekundaryuszów i praktykantów szpitala św. Łazarza w Krakowie.

Do l. 108. W petycyi wniesionej do Wysokiego Sejmu domagali się lekarze szpitala św. Łazarza:

1. Mianowania sekundaryuszów z pomiędzy praktykantów wedle starszeństwa na przeciąg lat czterech;

2. Zniesienia podziału sekundaryuszów na klasy i podniesienia płac wszystkich 14-tu sekundaryuszów na 1.400 kor.;

3. Przyznania wszystkim praktykantom po roku bezpłatnej praktyki remuneracyi w kwocie co najmniej 600 kor. rocznie;

4. Umożliwienia kumulacyi posad asystentów uniwersyteckich z posadami praktykantów szpitala.

Komisya budżetowa nie wdając się w ocenienie żądań ad 1. i 4. jako niewchodzących w zakres jej kompetencyi, poddała szczegółowemu zbadaniu żądania lekarzy szpitala św. Łazarza odnoszące się do podwyższenia płac, pragnąc wszechstronnie wyjaśnić sprawę, której rzeczeni lekarze nadali tyle rozgłosu.

W tym celu porównała komisya płace sekundaryuszów szpitala św. Łazarza w Krakowie z płacami sekundaryuszów innych austryackich zakładów szpitalnych. Z porówania tego wynika przedewszystkiem, iż we wszystkich podobnych zakładach szpitalnych mianowicie w trzech szpitalach wiedeńskich, oraz w szpitalach w Pradze, Gracu i Bernie, istnieje podział sekundaryuszów na 2 klasy i różnica co do płac w tych dwóch klasach.

W szczególności wynoszą płace (adjuta):

W c. k. powszechnym szpitalu we Wiedniu (k.k. allg. Krankenhaus in Wien);

W c. k. szpitalu na Wiedeniu (k. k. Krankenhaus Wieden) we Wiedniu;

W c. k. szpitalu fundacyi Rudolfa w Wiedniu (k. k. Krankenhaus „Rudolfsstiftung in Wien) i asystentów oddziałowych (sekund. I. klasy) po 1.400 kor., a sekundaryuszów (sekund. II. kl.) po 1.000 kor.;

W c. k. powszechnym szpitalu w Pradze, asystentów po 1.400 kor., a sekundaryuszów po 1.000 kor. i 800 kor.;

W powszechnym szpitalu w Gracu sekundaryuszów I. kl. po 1.320 kor., a sekund. II. klasy po 1.100 kor.; wreszcie

w morawskim szpitalu krajowym w Bernie: sekundaryuszów I. kl. po 1.000 kor., a sekundaryuszów II. kl. po 800 kor.

Wprawdzie sekundaryusze w powyższych szpitalach otrzymują także mieszkanie w naturze, atoli co do szpitali wiedeńskich korzyść ta conajmniej zrównoważoną jest znacznie wyższymi kosztami utrzymania w Wiedniu niż w Krakowie, we wszystkich zaś szpitalach adjuta sekundaryuszów II. klasy niższe są od płac proponowanych przez Wydział krajowy dla sekundaryuszów II. klasy szpitala św. Łazarza. Zarazem skonstatowała komisya, że ilość płatnych lekarzy w stosunku do ilości dni leczenia chorych tylko w dwóch szpitalach wiedeńskich (na Wiedeniu i w fund. Rudolfa) jest stosunkowo większą, we wszystkich zaś innych wymienionych wyżej szpitalach, oraz w szpitalu lwowskim jest mniejszą niż w szpitalu św. Łazarza w Krakowie. We wszystkich zatem większych szpitalach austryackich istnieje podział sekundaryuszów na 2 klasy, co dowodzi, że system ten wszędzie okazał się praktycznym i dlatego przyjętym został także w statucie szpitala św. Łazarza (ogłoszenie c. k. Namiestnictwa z d. 14. lipca 1879 r. Nr. 80 Dz. u. kraj.)

Lekarze szpitala św. Łazarza między innemi z tego powodu żalą się na istniejący podział sekundaryuszów na dwie klasy, że wedle przepisu §. 14. statutu szpitala sekundaryusze I. klasy obowiązani są mieszkać w szpitalu, co uniemożliwia lekarzom żonatym otrzymanie posad sekundaryuszów I. klasy i stanowi niejako premię dla kawalerów, którzy mając mniejsze wydatki otrzymują wyższą płacę. Lekarze żądają zatem, aby mianowanie sekundaryuszów I. klasy zależało od kwalifikacyi i starszeństwa bez względu na to czy lekarz jest żonatym lub nie, a to tem bardziej, że obowiązek mieszkania w szpitalu sekundaryuszów I. klasy nie da się dla braku mieszkań w szpitalu konsekwentnie przeprowadzić. Żądanie to wydaje się komisyi budżetowej słusznem komisya nie może jednak sprawy tej jako wyłącznie administracyjnej rozstrzygać i ograniczyć się musi do zaznaczenia, że szef departamentu V. Wydziału krajowego zgodził się w tej mierze z zapatrywaniem komisyi, wskutek czego spodziewać się należy, iż wyrażone wyżej życzenia lekarzy szpitala św. Łazarza będą na przyszłość w miarę możności uwzględniane.

Wobec przedstawionego powyżej stanu rzeczy i wobec tego, że zmiana postanowienia §. 14. statutu szpitala św. Łazarza, ustanawiającego dwie klasy sekundaryuszów nie mogłaby nastąpić bez porozumienia z c. k. Rządem, któremu w myśl ustawy z 30. kwietnia 1870 r. Nr. 68 Dz. u. p. służy nadzór nad szpitalem, nie może komisya budżetowa obecnie wejść w merytoryczne rozstrzygnięcie kwestyi zrównania pod względem płac sekundaryuszów I. i II. klasy. Ze względu jednak na podniesione przez lekarzy szpitala św. Łazarza żądania i na potrzebę uregulowania stosownie do istniejących obecnie stosunków obowiązku sekundaryuszów mieszkania w szpitalu, przedstawia komisya Wysokiemu Sejmowi wniosek o polecenie Wydziałowi krajowemu poddania rewizyi statutu szpitala św. Łazarza i przedstawienie wniosków co do ewentualnego zniesienia dwóch klas sekundaryuszów i zrównania ich płac.

Przechodząc do kwestyi adjutów dla praktykantów, którzy dłużej niż przez rok pełnią służbę w szpitalu, zauważa komisya, że żądanie to tak jak zostało postawionem uwzględnionem być nie może. Nie może być bowiem rzeczą funduszu krajowego, wynagradzać bezwazunkowo praktykantów, którzy dla własnej w swym zawodzie korzyści praktykę odbywają. Wynagradzanie praktykantów z funduszu krajowego uzasadnionem być może tylko o tyle o ile usługi praktykanktów potrzebne są dla szpitala, o ile więc praktykanci zastępują siły lekarskie, które w braku praktykantów musiałyby być przez kraj zapłacone. W tej mierze musi zatem decydować jedynie potrzeba szpitala o ile zaś taka potrzeba zachodzi słusznem jest, aby praktykanci oddający usługi szpitalowi byli za to przez fundusz krajowy wynagrodzeni.

Aczkolwiek zatem w żadnym z wymienionych wyżej szpitali innych prowincyj Monarchii nie ma płatnych praktykantów, (jedynie w szpitalu fundacyi Rudolfa w Wiedniu ma 3 praktykantów mieszkanie z opałem, a w szpitalu w Bernie 3 praktykantów otrzymuje wikt), to jednak komisya budżetowa zgodnie z zapatrywaniem swem już w roku zeszłym wyrażonem nie waha się przedstawić Wysokiemu Sejmowi wniosków co do przyznania wynagrodzeń dla praktykantów, w granicach potrzeb szpitala. Wydział krajowy wnosi wprawdzie tylko ustanowienie trzech posad płatnych praktykantów z adjutum po 600 koron i przeznaczenie kwoty 2.000 koron na remuneracye, komisya budżetowa sądzi jednak na podstawie wniosków Dyrektora szpitala przedstawionych już po ułożeniu projektu budżetu, iż należy dać już w roku bieżącym Wydziałowi krajowemu możność przyznania wynagrodzenia większej liczbie praktykantów, którzy dłużej niż rok pełnią służbę, i oddają szpitalowi usługi w zastępstwie płatnych lekarzy. Jako minimum praktykantów niezbędnie potrzebnych przyjmuje komisya na oddziale chirurgicznym trzech, na oddziale chorób wewnętrznych dwóch, i po jednym na oddziale ginekologicznym i syfilitycznym. Gdy jednak i na innych oddziałach zachodzi wedle zdania Dyrektora szpitala potrzeba użycia praktykantów do koniecznej pomocy lekarzy płatnych, przeto komisyi sądzi, że już w roku bieżącym należy dać Wydziałowi krajowemu możność przyznania wedle własnego uznania remuneracyi, ogółem dla sześciu praktykantów prócz trzech którym przyznano etatowe wynagrodzenie po 600 kor. Ponieważ jednak nie może być rzeczą komisyi budżetowej orzekać ostatecznie o ilości potrzebnych dla szpitala praktykantów, a przedstawienie wniosków co do ostatecznego ustalenia liczby praktykantów otrzymujących remuneracyę należy do Wydziału krajowego, przeto komisya, przyjmując wnioski Wydziału krajowego co do ustanowienia w etacie szpitala ś-go Łazarza trzech posad płatnych praktykantów lekarskich o rocznem adjutum po 600 koron, wstawia na remuneracye dla praktykantów lekarskich

w rubryce VI. poz. 52 zamiast preliminowanej przez Wydział krajowy kwoty 2.000 kor., kwotę 3.600 koron, z której przyznane być mogą remuneracye dla siedmiu praktykantów.

Komisya budżetowa wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Ustanowiony uchwałą Sejmu z dnia 10. października 1878 r. i uchwałami dodatkowemi etat posad i płac krajowego szpitala Ś-go Łazarza w Krakowie zmienia się jak następuje:

I. Etat posad. B. Służba lekarska.

a) pięciu prymaryuszów,
b) dwóch profesorów jako prymaryuszów dla okulistyki i położnictwa,
c) siedmiu sekundaryuszów I. klasy,
d) siedmiu sekundaryuszów II. klasy,
e) trzech płatnych praktykantów lekarskich,
f) akuszerka,
g) aptekarz,
h) prosektor,
i) chemik.

II. Etat płac.

4. Sekundaryusze I. klasy:

a) płacy 1.400 koron,
b) pomieszkanie w szpitalu z opałem i światłem.

5. Sekundaryusze II. klasy:

płacy 1.200 koron.

5. a) płatni praktykanci lekarscy:

adjutum 600 koron.

II. poleca się Wydziałowi krajowemu aby poddał rewizyi statut szpitala śgo Łazarza oraz etat posad i płac tegoż szpitala i przedłożył Sejmowi na najbliższej sesyi ewentualne wnioski co do unormowania stosunków sekundaryuszów I. i II. klasy, ewentualnego zniesienia podziału na klasy i zrównania płac wszystkich sekundaryuszów, wreszcie co do ostatecznego unormowania wynagrodzenia praktykantów, których usługi niezbędnie są dla szpitala potrzebne.

W ten sposób załatwionem zostaje sprawozdanie Wydziału krajowego do L. 72.449|1900 o ile odnosi się do etatu lekarzy szpitala śgo. Łazarza w Krakowie oraz petycya lekarzy tegoż szpitala do L. 108.

Komisya budżetowa preliminuje zatem rubrykę I. zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego w sumie . . . . . 78.701 K.

Rubryka II. Koszta utrzymania osób nicetatowych przyjmuje komisya zgodnie z Wydziałem krajowym w sumie . . . . 65.215 „
większej o 485 K. od uchwalonej w roku zeszłym z powodu nieznacznego podwyższenia płac służby niższej.

Rubryka III. Pensye i emerytury preliminuje Wydział krajowy w sumie 12.530 K. mniejsze o 400 K. niż uchwalono w roku zeszłym z powodu śmierci jednego z emerytów.

Preliminarzem nie została objęta przyznana już uchwałą Wydziału kraj. z 9. listopadą 1900 L. 74.179 pensya wdowia wdowy po prymaryuszu Antoniny Zarewiczowej w kwocie . . . . . 1.200 „
komisya budżetowa wstawia tę pozycyę i preliminuje ogólną sumę rubryki III. w kwocie o . . . . . 1.200 „

wyższej od preliminarza Wydziału krajowego czyli w kwocie p. Antonina Zarewiczowa wniosła do L. 106 petyceę o podwyższenie jej tej pensyi emerytalnej. 13.730 K.

Ponieważ emerytura wymierzoną została wedle obowiązujących przepisów, przeto komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad petycyą p. Antoniny Zarewiczowcj o podwyższenie jej pensyi emerytalnej przechodzi sejm do porządku dziennego.

Rubryka IV. Zaopatrzenia i dary z łaski. Wydział krajowy preliminuje rubrykę tę w kwocie 1.552 K. o 920 K. mniejszej od uchwalonej w roku zeszłym wskutek opuszczenia darów z łaski jednorazowo w roku zeszłym przyznanych.

W roku bieżącym wniesiono następujące petycye o zaopatrzenie: Felicya Flasińska i Marya Skibska, wdowy po dyetaryuszach szpitala, petycye do L. 44 i 442, Aniela Suchoń wdowa po etatowym odźwiernym przy szpitalu św. Łazarza o przyznanie zasiłku w drodze łaski (L. 43), wreszcie Stefania Stroińska córka byłego prowizora apteki szpitalnej ś. p. Sylwerego Stroińskiego o zasiłek w drodze łaski (L. 572.)

Załatwiając te petycye wnosi Komisya budżetowa:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Przyznaje się jednorazowe zapomogi: Felicyi Flasińskiej, Maryi Skibskiej i Stefanii Stroińskiej w kwotach po 200 koron, a Anieli Suchoń w kwocie 300 koron.

Ogólna suma tej rubryki wyniesie zatem kwotę . . 2.452 „
o 900 K. wyższą od preliminarza Wydziału krajowego.

Rubryka V. Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych. Przyjmuje komisya zgodnie z Wydziałem krajowym jak w roku zeszłym w sumie . . . . . 100 „

Rubryka VI. Remuneracye i zapomogi. Preliminuje Wydział krajowy jak w roku zeszłym w sumie 4.400 K. Komisya budżetowa z powodów wyżej przy rubryce I. podanych podwyższa kwotę preliminowaną na remuneracye dla bezpłatnych praktykantów lekarskich z 2.000 na 3.600 K., wskutek czego ogólna suma tej rubryki wyniesie . . . . 6.000 „

Rubryka VII. Koszta gospodarcze. Preliminuje Wydział krajowy w sumie 211.311 K. wyższej o 4.097 K od uchwalonej w roku zeszłym, a po potrąceniu uchwalonych w roku zeszłym wydatków nadzwyczajnych w sumie 4.000 K. wyższej w wydatkach zwyczajnych o . . . . . 8.097 „

Na podwyższenie to wpłynęły: podwyżka kosztów żywienia w kwocie 360 kor., opału o 3.525 kor., oświetlenia o 1 000 kor., prania o 500 kor., bielizny o 1.680 kor. oraz nowej pozycyi na opłatę za wodę z wodociągów w kwocie 876 kor.

Komisya uznając potrzebę podwyższenia wydatków z powodu podrożenia niektórych artykułów, nie sądzi, aby podwyższenie wydatków na opał o kwotę 3.525 kor. było dostatecznie usprawiedliwionem, zwłaszcza że ceny węgla obecnie znacznie się obniżyły.

Komisya sądzi więc, że obniżenie tej pozycyi o 2.000 kor. jest wzkazanem i preliminuje w poz. 55. na opał kwotę 13.000 kor. Ogólną sumę tej rubryki przyjmuje więc komisya w kwocie . . . . . 209.311 K

Rubryka VIII. Koszta sanitarne przyjmuje komisya zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego w sumie . . . . . 29.384 K.
o 150 koron wyższej od uchwalonej w roku zeszłym.

Rubryka IX. Koszta kancelaryjne przyjmuje komisya zgodnie z Wydziałem krajowym w sumie . . . . . 2.200 „
niższej o 200 koron od uchwalonej w roku zeszłym.

Rubryka X. Koszta kapliczne przyjmuje komisya budżetowa zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego w sumie . . . . 864 „
niższej o 880 kor. od uchwalonej w roku zeszłym.

Rubryka XI. Utrzymanie budynków preliminuje Wydział krajowy w sumie 10.900 kor. niższej od zeszłorocznej o 3.000 kor. z powodu odpadnięcia nadzwyczajnych wydatków.

Już po przedłożeniu preliminarza zażądał Dyrektor szpitala wstawienia do tej rubryki kwoty 1.000 kor. na sprawienie nowej umywalni, nadającej się do aseptyki, naprawę sterylizatora i na inne drobniejsze urządzenia aseptyczne. Gdy Wydział krajowy uznał potrzebę tych urządzeń i oświadczył się za przyznaniem tego kredytu, przeto komisya wstawia w poz. 72. 2) jako jednorazowy wydatek nadzwyczajny na cel powyższy kwotę 1.000 kor. Ogólna suma tej rubryki wyniesie zatem . . . . . 11.900 „

Rubryka XII. Podatki i daniny przyjmuje komisya zgodnie z Wydziałem krajowym w sumie . . . . . 2.348 „

Rubryka XIII. Rozmaite wydatki przyjmuje komisya w niezmienionej sumie . . . . . 2.726 „

Rubryka XIV. Koszta utrzymania dzieci urodzonych na oddziale położnic przyjmuje komisya w niezmienionej sumie . . 1.200 „

Rubryka XV. Koszta utrzymania mamek i dzieci w szpitalu św. Ludwika przyjmuje komisya zgodnie z Wydziałem krajowym w sumie . . . . . 44.000 „
o 1.400 kor. wyższej niż w roku zeszłym na podstawie przecięcia z lat trzech.

Rubryka XVI. Zapisy niezmienione . . . . . 214 „

Rubryka XVII. Wydatki wynikające z prawa patronatu i konkurencyi niezmienione . . . . . 100 „

Rubryka XVIII. Dyety, koszta podróży i inne niezmienione . . 200 „

Dochody:

Rubryka I. Odsetki od efektów kapitatów i fundacyi przyjmuje komisya zgodnie z Wydziałem krajowym w sumie . . 38.626 K.
mniejszej od zeszłorocznej o drobną kwotę 318 kor.

Rubryka II. Dochody z dóbr i realności przyjmuje komisya zgodnie z Wydziałem krajowym w sumie . . . . . 23.538 „
mniejszej o 300 kor. od zeszłorocznej.

Odnośnie do dochodu preliminowanego z ogrodów szpitalnych zaznacza komisya po raz wtóry, że preliminowana kwota 4.000 kor. nieodpowiada znacznym wkładom poczynionym w latach poprzednich a w szczególności powiększenia ogrodu o 9 morgów.

Komisya oczekuje też, że wynikłość tej pozycyi będzie znacznie wyższą od preliminarza na r. 1901 i znajdzie wyraz w preliminarzu na rok 1902.

Rubryka III. Zwroty kosztów leczenia preliminuje Wydział krajowy w sumie . . . . . 444.000 K.
wyższej o 35.000 kor. od zeszłorocznej na podstawie przecięcia z trzech lat.

Komisya przyjmuje tę rubrykę zgodnie z Wydziałem krajowym w ogólnej sumie . . . . . 444.000 „

Rubryka IV. Dochody rozmaite niezmienione . . . . 1.800 „

Rubryka V. Zwroty od c. k. Skarbu państwa niezmienione . . 3.600 „

Zestawienie Sumaryczne.

	Wydatki na rok **1900.**	**1901.**
Rubryka I. . . .	73.268 K.	78.701 K.
„ II. . . .	64.730 „	65.215 „
„ III. . . .	12.930 „	13.730 „
„ IV. . . .	2.472 „	2.452 „
„ V. . . .	100 „	100 „
„ VI. . . .	4.400 „	6.000 „
„ VII. . . .	207.214 „	209.311 „
„ VIII. . . .	29.234 „	29.384 „
„ IX. . . .	2.400 „	2.200 „
„ X. . . .	1.744 „	864 „
„ XI. . . .	13.900 „	11.900 „
„ XII. . . .	2.578 „	2.348 „
„ XIII. . . .	2.726 „	2.726 „
„ XIV. . . .	1.200 „	1.200 „
„ XV. . . .	42.600 „	44.000 „
„ XVI. . . .	214 „	214 „
„ XVII. . . .	100 „	100 „
„ XVIII. . . .	200 „	200 „
Suma .	462.010 K.	470.645 K.

	Dochody 1900.	1901.
Rubryka I. . . .	38.944 K.	38.626 K.
„ II. . . .	23.838 „	23.538 „
„ III. . . .	409.000 „	444.000 „
„ IV. . . .	1.800 „	1.800 „
„ V. . . .	3.600 „	3.600 „
Suma .	477.182 K	511.564 K.

Zestawienie ostateczne:

Dochody	511.564 K.
Wydatki	470.645 „
Nadwyżka dochodów . .	40.919 K.

Komisya budżetowa wnosi:

„*Wysoki Sejm raczy przyjąć powyższy preliminarz krajowego szpitala św. Łazarza w Krakowie na rok 1901. i polecić nadwyżkę dochodów w kwocie 40.919 kor. pobrać do funduszu krajowego (Rubr. IV. dochodów)*“.

We Lwowie dnia 24. czerwca 1901.

Przewodniczący:
Dunajewski.

Sprawozdawca:
Paszkowski.

Z drukarni Pillera i Sp.

Rubryka XI. pozycya 214 wydatków.

Lit. G.

Fundusz podrzutków w Krakowie.

Sprawozdawca Dr. Franciszek Paszkowski.

WYDATKI:

Rubryka	I. Płace urzędników zgodnie z wnioskiem. . . .	100	Koron
„	II. Potrzeby kancelaryjne zgodnie z wnioskiem . . .	40	„
„	III. Remuneracye „ „ . . .	40	„
„	IV. Koszta utrzymania podrzutków zgodnie z wnioskiem .	3.258	„
„	V. „ leczenia dzieci „ „ . .	20	„
„	VI. Zapomogi dla położnic „ „ . .	6.500	„
„	VII. Rozmaite „ „ .	100	„
	Ogólna suma wydatków .	10.058	Koron

DOCHODY:

Rubryka I. odsetki od efektów, kapitałów i fundacyj zgodnie z wnioskiem	3.558	Koron
Z porównania okazuje się niedobór	6.500	Koron

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy powyższy preliminarz funduszu podrzutków w Krakowie na rok 1901 przyjąć i polecić pokrycie niedoboru w kwocie 6.500 koron z funduszu krajowego z rubryki XI. wydatków budżetu krajowego.

Lwów, dnia 24. czerwca 1901 r.

Przewodniczący:
Dunajewski.

Sprawozdawca:
Paszkowski.

Z drukarni Pillera i Sp. we Lwowie.

Budżet krajowy na rok 1901.

Rubryka XII. poz. 215 wydatków i rubryka XIV. poz. 57 dochodów.

Sprawozdawca p. Potoczek.

Wydatki na szupaśnictwo.

Wydział krajowy proponuje w tej rubryce kwotę 50.000 K. Na podstawie trzechletniego obliczenia z lat 1897, 1898 i 1899 wydatki wynosiły na szupaśnictwo przeciętnie rocznie 49.294 K.

Przecięcia tego jednak nie można brać za podstawę, gdyż wydatki na szupaśnictwo w jednym roku wzrastają, a w drugim roku spadają, preliminuje się więc 50.000 K. *mniej* o 2.000 K. jak w roku 1900 uchwalono.

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić: do budżetu na rok 1901 przyjmuje się rubrykę XII. poz. 215: wydatki na pokrycie kosztów szupasowych w kwocie 50.000 K.

Zaś w rubryce XIV. poz. 57: dochody ze zwrotu wydatków szupasowych w kwocie 14.500 K.

Przewodniczący:
Dunajewski.

Sprawozdawca:
Potoczek.

Drukarnia Pillera i Sp. we Lwowie.

Rubryka XIII. wydatków poz. 216–231.

Budowy wodne i melioracye.

Sprawozdawca poseł Skałkowski.

W rubryce tej preliminuje Wydział krajowy . . . 1,233.890 K.
a gdy na rok 1900 uchwalono . . . . . 1,124.680 „
przeto więcej o . . 109.210 K.

To powiększenie wydatków w niewielkiej tylko kwocie przypada na dział *A*) tej rubryki, obejmujący koszta utrzymania biura melioracyjnego, które preliminowane są na rok 1901 w kwocie . . 241.918 K.
w budżecie na rok 1900 uchwalono . . . 233.566 „
przeto więcej . . . . . 8.352 K.

W dziale *B*) obejmującym koszta wykonania budowli wodnych wstawiono w preliminarz budżetu na rok 1901 sumę . . . 991.972 K.
w porównaniu z budżetem na rok 1900 uchwalonym, w którym przyjęto . . . . . 891.114 „
preliminowano teraz więcej . . . . . 100.858 K.

Wydatki objęte działem *B*) tej rubryki o ile nie wynikają ze specyalnych ustaw melioracyjnych uzasadnione są w osobnem sprawozdaniu, które Wysoki Sejm przekazał do załatwienia komisyi gospodarstwa krajowego.

Lecz gdy ta komisya wniosków swoich Wysokiej Izbie dotychczas nie przedłożyła, a komisya budżetowa przystępuje już do zamknięcia budżetu, przeto nie może komisya budżetowa inaczej postąpić, jak przedłożyć swoje wnioski z podobnem zastrzeżeniem, jakie w roku poprzednim uczyniła, znajdując się w takiem samem położeniu.

Komisya budżetowa przedkłada przeto Wys. Sejmowi do uchwalenia wszystkie pozycye wydatków objęte działem *A*) tej rubryki, z wyjątkiem proponowanego w poz. 216 lit. *h*. większego wydatku z powodu projektowanej zmiany etatu biura melioracyjnego.

W dziale *B*, wstawia komisya wydatki objęte pozycyą 227. t. j. raty na regulacyę rzek: Biały, Dunajca, Dniestru, Łomnicy i Soły oznaczone specyalnemi ustawami regulacyjnemi, w sumie . . . . . 382.982 K.
w porównaniu z kwotą w tej pozycyi na rok 1900 uchwaloną . . 330.410 „
więcej . . . 52 572 K.

dlatego, ponieważ w budżecie na rok 1900 wstawiono tylko część drugiej raty na regulacyę górnego Dniestru w kwocie . . . 78.856 „
obecnie zaś wstawioną jest pełna rata III. w sumie . . . 131.428 „
Dalej proponuje komisya uchwalenie rat objętych poz. 229 na popieranie przedsiębiorstw melioracyjnych w sumie . . . 345.980 K.
w porównaniu z wydatkiem w tej pozycyi na rok 1900 uchwalonym 365.194 „
mniej . . . . 19.214 K.

Różnica między uchwaloną na rok ubiegły kwotą a preliminarzem na rok bieżący wynika ztąd, że oprócz zgodnie w obu budżetach wstawionych kwot:

na regulacyę Bugu	39.600 K.
na zabudowanie potoków w dorzeczu górnego Dniestru	40.400 „
na obwałowanie Wisły i Wisłoki w pow. mieleckim	89.740 „
na regulacyę Krzemienicy	31.200 „
„ „ potoku Bystry	30.000 „
„ „ Gniłej Lipy	39.542 „
„ „ Nowego Brnia	31.950 „
razem . . .	302.432 K.

preliminuje Wydział krajowy jeszcze na obwałowanie lewego brzegu Wisły pod Krakowem . . 43.548 „
zatem ogółem . . . 345.980 K.

zaś niewstawiono raty na regulacyę Kisieliny . . . 29.696 „
i na obwałowanie prawego brzegu Wisły koło Podgórza . 33.066 „
razem . . . 62.762 K.

skutkiem czego suma wydatków w poz. tej proponowana jest mniejszą od wydatków zeszłorocznym budżetem objętych o 19.214 K.

W pozycyi 230. na konserwacyę krajowych robót melioracyjnych preliminuje Wydział krajowy zgodnie z zeszłorocznym budżetem:

na konserwacyę regulacyi Trześniówki . . .	1.000 K.
„ „ „ Łęgu	1.500 „
„ „ „ Przegnojówki . . .	1.000 „
rzzem . .	3.500 „

jeszcze nowy wydatek w poz. 230. lit. d. na utrzymanie zubudowań potoków górskich w dorzeczu Skawy odnośnie do projektu ustawy, dołączonego do sprawozdania o melioracyach, przekazanego komisyi gospodarstwa krajowego. 1.000 K.

Co do wydatków objętych pozycyą 228. t. j. zasiłki 33⅓% na lokalne regulacye rzek, które wynoszą według preliminarza sumę . . . . . 139.254 K.
tudzież wydatków objętych pozycyą 231. — t. j. zasiłki na popieranie mniejszych robót melioracyjnych, preliminowanych w sumie . . . . . 119.256 „
jest uzasadnienie tych wydatków, oraz wnioski Wydziału krajowego, objęte sprawozdaniem melioracyjnem, które komisyi gospodarstwa krajowego przekazanem zostało.

Komisya budżetowa tak wydatki preliminowane w poz. 228. (lokalne regulacye rzek) jak wydatki w poz. 231. (mniejsze roboty melioracyjne) — tudzież zwię-

kszony wydatek poz. 216. lit. h. (zmiana etatu biura melioracyjnego) wreszcie kwota wstawiona w poz. 230. lit. d. (kwota konserwacyi zabudowań potoków górskich w dorzeczu Skawy) — przyjmuje w projekcie budżetu na rok 1901. — z tem jednak zastrzeżeniem, że wstawienie tych kwot nie przeszkadza uchwałom, jakie Wysoki Sejm powźmie w załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego.

Co się tyczy działu *A*) obejmującego koszta utrzymania biura melioracyjnego, tudzież koszta wypracowania projektów regulacyjnych i melioracyjnych zachodzą różnice między budżetem na rok 1900 uchwalonym, a preliminowanym na rok 1901. w pozycyach następujących:

w poz. 216 płace urzędników jest pod poz. lit. e. wydatek powiększony o kwotę . . . . . 3.240 K.

wskutek tego, że w roku ubiegłym fundusze regulacyjne pokrywały płace pięciu inżynierów, zaś w roku bieżącym pokrycie to tylko do płac czterech inżynierów się odnosi,

w tejże pozycyi pod lit. *h.* preliminowano o kwotę . . 4.900 „

więcej ze względu na zmianę etatu, odnoszącą się do trzech techników komasacyjnych, proponowaną we wspomnianem osobnem sprawozdaniu.

wreszcie pod lit. *k.* wydatek większy o kwotę . . . 700 K.

z powodu przyznanych pięcioleci,

a pod lit. *l* o kwotę . . . . . 800 „

z powodu przyznanych dodatków osobistych.

Komisya budżetowa zgadza się z podwyższeniem wydatku w poz. 216 lit. *e.* o kwotę 3.240 koron, z powodów przez Wydział krajowy przytoczonych, tudzież z podwyższeniem pod lit. *k.* o 700 koron i pod lit. *l.* o 800 koron, zaś co do zwiększonego wydatku pod lit. *h.* o kwotę 4.900 koron wstawia cyfrę preliminowaną przez Wydział krajowy z zastrzeżeniem powyżej wypowiedzianem.

W tejże pozycyi 216 lit. *o.* jest wydatek preliminowany mniejszy o kwotę 1.688 koron, gdyż stypendyum praktykanta komasacyjnego, pozostającego na praktyce w Austryi dolnej, tylko na czas do 1. kwietnia r. b. przyznane zostało, a stypendyum przeznaczone dla słuchacza inżynieryi przyznane nie zostało.

Inne wydatki w tej pozycyi preliminowane są zgodnie z budżetem na rok 1900 uchwalonym.

W poz 217 utrzymania dozorców melioracyjnych
„ 218 dotacya funduszu emerytalnego dozorców
„ 219 zaliczki na płace
„ 220 remuneracye i zapomogi preliminowane są wydatki w tej samej wysokości, w której uchwalone zostały na rok 1900.

W poz. 221 preliminuje Wydział krajowy tylko kwotę 1.328 koron na pensye i zaopatrzenia, zamiast uchwalonej na rok 1900 kwoty 1.928 koron, opuszczając kwoty 400 koron p. Schneidrowej i 200 koron p. Biegańskiej tytułem jednorazowych darów z łaski w zeszłorocznym budżecie przyznane.

Komisyi budżetowej przekazaną została petycya p. Antoniny Schneidrowej L. 71 żony umysłowo chorego inżyniera-pomocnika biura melioracyjnego, która uprasza o zaopatrzenie na czas choroby męża, pozostającego w krajowym zakładzie dla obłąkanych na Kulparkowie.

Komisya przekonała się, że petycya ta jest uzasadniona, gdyż stan rzeczy jest istotnie taki, jak petentka przedstawia, zatem proponuje komisya przyznanie p. Schneidrowej tytułem daru z łaski kwoty 400 koron.

W poz. 222 narzędzia, wzory i potrzeby rysunkowe
„ 223 kurs praktyczny dozorców drenarskich
„ 224 zasiłek na państwowe biuro hydrograficzne preliminuje Wydział krajowy wydatki w tej samej wysokości, w jakiej pozycye te w budżecie na rok 1900 zostały uchwalone.

W poz. 225 preliminuje Wydział krajowy:

pod lit *a* dla publicznych robót melioracyjnych zgodnie z uchwałą sejmową z 27. września 1882 ryczałt w kwocie 10.000 koron,

zaś pod lit. *b* dla melioracyi prywatnych zamiast uchwalonej na rok 1900 kwoty 26.000 koron, preliminuje Wydział krajowy 27.000 koron, a to ze względu na wynikłość z r. 1899, która wynosi 27.902 koron.

Wydatek w tej pozycyi 225 lit. *b* został w budżecie na rok 1900 podwyższony o kwotę 6.000 koron, gdyż w poprzednim budżecie na rok 1899 tylko 20.000 koron na ten cel uchwalono.

Komisya budżetowa uznając w zupełności potrzebę popierania melioracyi prywatnych przez dostarczanie projektów robót melioracyjnych. Sądzi jednak, że coroczne podwyższania dotacyi na wypracowanie takich projektów nie dałoby się usprawiedliwić, zatem proponuje wstawienia w tej pozycyi 225 lit. *b* tylko kwoty 26.000 koron zgodnie z zeszłorocznym budżetem.

W poz. 226 preliminowaną jest na koszta komisyjne z powodu inspekcyi robót melioracyjnych przez Rząd prowadzonych kwotę 2.000 koron zgodnie z budżetem na rok 1900.

Komisya budżetowa przedstawia zatem Wysokiemu Sejmowi następujące wnioski co do wydatków objętych rubryką XIII. budżetu.

A. Biuro melioracyjne i studya przygotowawcze.

poz. 216	płace urzędników, utrzymanie expozytur i stypendya:			
	a) dyrektor biura			7.360 k.
	b) zastępca dyrektora			6.440 „
	c) 6 starszych inżynierów			33.840 „
	d) referent administracyjno-prawny			5.640 „
	e) 10. inżynierów I. klasy			29.760 „
	f) 10 inżynierów II. klasy			21.250 „
	g) 11 inżynierów adjunktów			21.440 „
	h) 3 adjunktów komasacyjnych			8.040 „
	i) 2 praktykantów technicznych			2.800 „
	k) dodatki pięcioletnie			3.200 „
	l) dodatki osobiste			1.200 „
	m) dyurna			3.880 „
	n) expozytury			3.900 „
	o) stypendya			1.240 „
	suma pozycyi 216			149.990 k.
poz. 217	utrzymanie służby dozorców melioracyjnych			9.600 k.
poz. 218	dotacya funduszu emerytalnego dozorców			1.000 „
poz. 219	zaliczki na płace			2.000 „
poz. 220	remuneracye i zapomogi			6.000 „
poz. 221	pensye i zaopatrzenia:			
	a) emerytura Antoniego Biegańskiego	848 k.		
	b) dla sierót po inżynierze Karpuszce	480 „		
	c) dar z łaski dla Antoniny Schneidrowej, żony umysłowo chorego inżyniera	400 „		
	suma pozycyi 221			1.728 k.
poz. 222	narzędzia i potrzeby rysunkowe			6.000 „
poz. 223	kurs praktyczny dozorców drenarskich			11.000 „
poz. 224	zasiłek krajowy na państwowe biuro hydrograficzne			16.000 „
poz. 225	na zdjęcia i projekty:			
	a) robót publicznych	10.000 k.		
	b) melioracyi prywatnych	26.000 „		
	suma pozycyi 226			36.000 k.
poz. 226	koszta komisyjne przy inspekcyi robót melioracyjnych przez Rząd prowadzonych			2.000 „
	Suma działu *A*			241.318 K.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		zwyczajne	nadzwyczajne
				Korony	
	227	*B) Wykonanie budowli wodnych.*			
		a) na regulacyę Biały i obwałowanie prawego brzegu Dunajca X. ratę	86.634 K.		
		b) na regulacyę Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem IX. ratę . .	85.334 „		
		c) na regulacyę górnego Dniestru III. rata . . .	131.428 „		
		d) na regulacyę Soły, uzupełnienie II. raty . .	39.778 „		
		e) na regulacyę Łomnicy, uzupełnienie II. raty . .	39.808 „	382.982	—
	228	Zasiłki $33^1/_3\%$ na lokalne regulacye rzek niespławnych (w myśl uchwały sejmowej z dnia 6. października 1882):			
		a) na regulacyę Skawy:			
		1. między Wadowicami a Witanowicami, V rata (ostatnia) .	6.916 K.		
		2. pod Jaroszowicami .	4.110 „	11.026	—
		b) na regulacyę Raby pod Targowiskami, I. rata . . .		560	—
		c) na regulacyę Dunajca:			
		1. pod Maszkowicami i Jazowskiem III. rata (ostatnia). .	13.438 K.		
		2. od Gołkowic do ujścia Popradu (do roku 1902), IV. rata . . .	18.094 „		
		3. pod Wielką wsią i Dąbrówką szczepanowską.	4.810 „		
		4. między Zawodziem a Zgłobicam , IV. rata (ostatnia) . . .	14.094 „	50.436	—
		d) na regulacyę Wisłoki:			
		1. pod Zawadką, Przeczycą i Kamienicą, I. rata .	7.146 K		
		2. pod Kędzierzem i Żyrakowem, I. rata .	8.038 „	15.184	—
		e) na regulacyę Sanu:			
		1. pod Załużem . .	2.030 K.		
		2. pod Korytnikami i Kraśiczynem, V. rata .	6.242 „	8.272	—
		f) na regulacyę Wisłoka między Babicami a Zarzeczem, VI. rata (ostatnia)		9.586	—
		g) na regulacyę Wiszni pod Nienowicami i Michałówką, IV. rata . .		6.534	—
		h) na reg. Stryja pod Hnizdyczowem I. rata		5.000	—
		i) na regulacyę Świcy pod Sokołowem i Łanami Sokołowskimi, VII. rata .		5.000	—
		k) na regulacyę Sukielu pod Sokołowem		3.336	—
				114.934	—
		Do przeniesienia . .		382.982	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		zwyczajne	nadzwyczajne
				Korony	
	228	Z przeniesienia .		382.982	—
				114.934	—
		l) na regulacyę Bystrzycy sołotwińskiej pod Drohomirczanami . . .		3.320	
		m) na premiowanie zawiklania odsypisk .		1.000	—
		n) do dyspozycyi Wydziału krajowego .		20.000	—
		Suma pozycyi 228 .		139.254	—
	229	Na popieranie przedsiębiorstw melioracyjnych (na zasadzie ustawy z dnia 30. czerwca 1884., Dz u. p. Nr. 116)			
		a) na regulacyę rzeki Bugu od granicy państwa do ujścia Pełtwi, IX. rata .	39.600 K.		
		b) na zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Dniestru, IV. rata . . .	40.400 „		
		c) na uzupełnienie regulacyi Krzemienicy z dopływami V. rata (ostatnia) . .	31.200 „		
		d) na zabudowanie potoku Bystry w Zakopanem, IV. rata (ostatnia) . . .	30.000 „		
		e) na uzupełnienie obwałowania Wisły i Wisłoki w powiecie Mieleckim, IV. rata	89.740 „		
		f) na regulacyę środkowej sekcyi Gniłej Lipy, IV. r.	39.542 „		
		g) na uzupełnienie regulacyi Nowego Brnia z dopływami III. rata . . .	31.950 „		
		h) na obwałowanie lewego brzegu Wisły między Krakowem a granicą państwa II. rata	43.548 „		
		i) na uzupełnienie obwałowania prawego brzegu Wiłsy między Podgórzem a Niepołomicami, II. rata	—	345.980	—
	230	Na konserwacyę krajowych robót melioracyjnych:			
		a) regulacyi Trześniówki .	1.000 K.		
		b) regulacyi Łęgu . .	1.500 „		
		c) „ Przegnojówki .	1.000 „		
		d) zabudowań potoków górskich w dorzeczu Skawy	1.000 „	4.500	—
		Do przeniesienia . .		872.716	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			Korony	
		Z przeniesienia .	872.716	—
	231	Zasiłki na popieranie mniejszych robót melioracyjnych (w myśl uchwały sejmowej z dnia 26. listopada 1889):		
		a) na konserwacyę osuszenia bagien Rudnickich (do roku 1908) . .	2.800	
		b) na drenowanie gruntów włościańskich	50.000	—
		c) na osuszenie gruntów w Woli pełkińskiej	5.334	—
		d) na osuszenie gruntów w Żurawnie i Poberężu, II. rata (ostatnia) . .	6.600	
		e) na osuszenie gruntów w Bohatkowcach (powiat Podhajce) . . .	5.600	—
		f) na osuszenie gruntów w Zadwórzu (pow. Przemyślany)	2.190	—
		g) na regulacyę Lubaczówki pod Czerwoną wolą I. rata	4.480	—
		h) na melioracyę torfowiska w Olesku (II. rata)	1.785	—
		i) na osuszenie gruntów w gminie Jaktorów (pow. Przemyślany) . .	1.667	
		k) na zabudowanie potoku Lichnia w gminie Łączki (pow. Nowy Sącz) .	8.800	
		l) na popieranie doświadczeń z kulturą torfowisk:		
		1. w Jaworznie . . 600 K.		
		2. „ Starem siole . . 500 „		
		3. „ Żukowie . . . 1.000 „		
		4. „ Domarzyrze . . 800 „		
		5. „ Dublanach . . 500 „		
		6. „ Czernicy . . 1.000 „		
		7. „ Ubiniu . . . 500 „		
		8. „ Przegnojowie . . 500 „		
		9. „ Ostrowczyku polnym 400 „		
		10. „ Chwatowie . . 600 „		
		11. „ Stojanowie . . 500 „		
		12. „ Tetewczycach . . 500 „		
		13. „ Hnilicach . . 500 „		
		14. „ Wolicy baryłowej . 100 „		
		15. „ perymetrze bagien Stojanowskich (na gruntach włościańskich) . 1.000 „		
		16. w perymetrze bagien Oleskich (na gruntach włościańskich) . . 1.000 „	10.000	—
		Do przeniesienia .	99.256	—
			872.716	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			Korony	
	231	Z przeniesienia .	872.716	—
			99.256	—
		m) na subwencyonowanie fabryk drenarskich	10.000	—
		n) do dyspozycyi Wydziału krajowego .	10.000	—
		Ogółem . .	119.256	—

Suma działu B. . . . . 991.972 K.

Suma działu A. . . . . 241 318 K.

Suma wydatków rubryką XIII objętych . . 1,233.290 K.

Przewodniczący:

Dunajewski.

Sprawozdawca:

Skalkowski.

Budżet krajowy na rok 1901.

Wydatki.

Rubryka XIV. poz. 232 242.

Sprawozdawca p. Milewski.

Na potrzeby tej rubryki preliminuje Wydział kraj ogólną kwotę 2,932.784 K. mniejszą o 674 K. od wynikłości r. 1899, zaś o 3.420 K. więcej niż preliminowano na rok 1900.

Ważniejsze zmiany w tej rubryce w porównaniu z r. 1900 zachodzą przy poz. 235 a), której to pożyczki ostatnia rata została spłaconą w r. 1900; przy poz. 236, gdzie skutkiem spłacania ostatniej już raty, wydatki zniżają się z preliminowanych na rok 1900 98.448 K. na 21.014, K, wreszcie przy poz. 242, gdzie w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 20. października 1883, postanawiającej utrzymywanie w całości funduszu uposażenia kasy krajowej, preliminuje się zwrot całej pożyczki zaciągniętej w tym funduszu na pokrycie niedoboru kasowego za rok 1899.

Cyfry poz. 232, 233, 234, 235, 237, 238, 239, 241 odnoszą się do spłat następujących podług z góry oznaczonego planu umorzenia, i na tych też planach oparte, są preliminowane w tych pozycyach kwoty. Poz. 240 uznaje komisya z tych samych powodów co w roku zeszłym za dostateczną.

Zgodnie też z preliminarzem Wydziału kraj. komisya budżetowa wnosi:

Rubr. XIV. poz.	232	umorzenie pożyczki 80.800 K. . . .	5.231 K.
„	233	„ „ 20.000 „ . . .	1.385 „
„	234	„ „ 10.000 „ . . .	783 „
„	235	funduszowi szpitala św. Łazarza . . .	39.156 „
„	236	na pokrycie niedoboru fund. pożyczki kraj. z r. 1873	21.014 „
„	237	umorzenie połowy kapitału 55.000 K. . .	1.758 „
„	238	funduszowi szkolnemu krajowemu . . .	25.775 „
„	239	umorzenie pożyczki z r. 1893 . . .	2,736.342 „
„	240	na spłatę niezgłoszonych obligacyi b. funduszu indemnizacyjnego	12.000 „
„	241	umorzenie pożyczki 160.000 K. . . .	2.810 „
„	242	umorzenie pożyczki na pokrycie niedoboru w r. 1899	86.530 „
		Suma rubryki XIV. wydatków . .	2,932.784 K.

Zastępca przewodniczącego:
Kaz. Badeni.

Sprawozdawca:
Milewski.

Z drukarni Pillera i Sp. we Lwowie.

Budżet krajowy na rok 1901.

Rubryka XIV. poz. 242 a) wydatków

Sprawozdawca poseł Andrzej Potocki.

Poz. 242 a) Na opłatę $4^1/_2\%$ odsetek od pożyczki, zaciągnąć się mającej, na pokrycie niedoboru funduszu krajowego w roku 1901 . . . . . 45.000 K.

Z drukarni Pillera i Sp.

Rubryka XV. poz. 243, 262, 265 — 282 i 284 — 316.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o rubr. XV. wydatków preliminarza funduszu krajowego „Na cele rolnictwa i górnictwa“ na rok 1901.

Sprawozdawca poseł Andrzej Potocki.

Komisya budżetowa preliminuje wydatki w rubryce XV. w ogólnej sumie 1,285.191 kor., a więc o 11.580 koron więcej od preliminarza Wydziału krajowego a o 110,503 kor. więcej od sumy uchwalonej na rok 1900.

A) Na cele rolnictwa.

poz. 243. Urzędnicy fachowi dla spraw rolniczych . . . . 10.760 K.
więcej o 720 koron wedle wyjaśnienia zamieszczonego w sprawozdaniu Wydziału krajowego L. W. 56 353/1900.

W załatwieniu sprawozdania Wydziału krajowego L. W. 56.353/1900 Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm ustanawia w etacie urzędników konceptowych Wydziału krajowego jedną posadę fachowo rolniczą z rangą i poborami adjunkta, określonemi uchwałą Sejmową z dnia 15. lutego 1898 r. z równoczesnem zniesieniem posady koncepisty, ustanowionej uchwałą Sejmową z dnia 17. stycznia 1896.

(*Pozycye od 244 do 261 włącznie są przedmiotem osobnych sprawozdań*).

poz. 262. a) Szkoła zimowa rolnicza w Niewiarowie . . . 2.056 K.
b) „ „ „ w Wojsławiu . . . 1.850 „
mniej o koron 1.720 od roku przeszłego, które jako wydatek nadzwyczajny uchwalono na koszta założenia tej szkoły.

(*Poz. 263 i 264 jest przedmiotem osobnego sprawozdania*).

poz. 265. na popieranie celów Tow. ogrodniczego w Krakowie:

wydatek zwyczajny . . . . . 1.300 K.
» nadzwyczajny . . . . . 6.000 „

preliminuje się więcej o 6.000 kor. wydatku nadzwyczajnego jako I. ratę z sześciolecia na zakupno gruntu dla zakładu sadowniczego pod Krakowem (L. W. 70.281/1900).

Tem samem załatwioną została petycya liczba 131.

„ *266.* na podróże naukowe nauczycieli szkół rolniczych jak co roku . . . . . 2.000 „

„ *267.* na remuneracye i zapomogi nauczycieli szkół rolniczych jak co roku . . . . . 1.200 „

„ *268.* na zaliczki na płace dla nauczycieli szkół rolniczych jak co roku wydatek zwyczajny . . . . . 4.000 „

oprócz tego wnosi komisya wydatek nadzwyczajny na udzielenie zaliczki profesorowi Malsburgowi . . . . 4.400 „

„ *269.* Akademia Weterynaryi we Lwowie jak w roku ubiegłym . 4.682 „

„ *269.* a) na stypendya dla uczniów Akademii Weterynaryi we Lwowie . . . . . 1.000 „

tem samem zostaje załatwioną petycyi liczba 833.

„ *270.* krajowy nauczyciel weterynaryi jak w roku ubiegłym . 4.480 „

„ *271.* na koszta komisyjne przy szczepieniu tuberkuliny . . 2.000 „

„ *272.* na częściowe pokrycie kosztów utrzymywania weterynarza przy gal. Towarzystwie gospodarczem i Towarzystwie rolniczem krakowskiem po 1.200 kor. . . . . 2.400 „

poz. 271 i 272 znajdują usprawiedliwienie w sprawozdaniu Wydziału krajowego L. W. 78.230|1900

„ *273.* Towarzystwo rolnicze we Lwowie . . . . . 8.000 „

więcej o 1000 koron od preliminarza Wydziału krajowego z powodu znacznego wzrostu kosztów administracyjnych Towarzystwa, koniecznych przy ciągle wzmagającym się zakresie działania

tem samem załatwioną zostaje petycya liczba 397.

W załatwieniu petycyi tegoż Towarzystwa liczba 396 o subwencyę na wydawnictwo „Rolnika“ i „Przeglądu mleczarskiego Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić: Petycyę liczba 396 odstępuje się do możliwego uwzględnienia z funduszu rubryki XV. poz. 295.

poz. 274. Towarzystwo rolnicze w Krakowie . . . . . 8.000 K.

Więcej od preliminarza Wydziału krajowego o 1.000 kor. z przyczyn analogicznych jak przy poprzedniej pozycyi.

Tem samem załatwioną została petycya liczba 859.

„ 275. Towarzystwo Tatrzańskie . . . . . 800 „

tem samem załatwia się petycyę liczba 204.

„ 275. a) Krajowe Towarzystwo chowu drobiu, gołębi i królików 600 „

tem samem zostaje załatwiona petycya l. 832.

„ 276. na zalesienie wydm piaszczystych VI. rata z dziesięciolecia . . . . . 5.000 „

„ 277. stypendya dla kandydatów kształcących się na nauczycieli szkół średnich i niższych roln. . . . . 8.000 „

„ 278. stypendya dla uczniów kraj. szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie . . . . . 5.000 „

„ 279. stypendya dla uczniów i abituryentów kraj. szkoły gospodarstwa lasowego wysyłanych na praktykę . . . 2.400 „

„ 280. dla kółek rolniczych:

a) na koszta zakładania i lustracyi tychże . . . . 10.000 „

b) na utrzymanie lustratorów handl. sklepików wiejskich . 4,000 „

c) na utrzymanie praktycznych kursów handlowych dla sklepikarzy kółek rolniczych . . . . . 2.400 „

d) na pomnożenie funduszu pożyczkowego do wysokości 68.000 kor. III. i ostatnia rata . . . . . 6.000 „

f) na ogólne cele rozwoju rol iczej i handlowej działalności kółek rolniczych pod kierunkiem i nadzorem Zarządu III. i ostatnia rata z trzechlecia . . . . . 4.000 „

a) na urządzanie prób doświadczalno-demonstracyjnych na gospodarstwach włościańskich *wydatek nadzwyczajny* . . 1.500 „

„ 281. na koszta strzeżenia granic kraju w czasie zarazy na bydło i zamknięcia miejsc zarazy zapomocą wojska i żandarmeryi 2.000 „

„ 282. umorzenie pożyczki 800.000 koron, zaciągniętej w Tow. Wzaj. Ubezpieczeń w Krakowie na założenie składów publicznych we Lwowia i w Krakowie

a) XXV. i XYVI. rata kapitałn 30.345 K. 24 g.

b) 4½% odsetki z góry . 22.638 „ 76 „ 52.984 „

(*Poz. 283. jest przedmiotem osobnego sprawozdania*)

Poz. 284. Krakowskiemu Tow. Rolniczemu na wydawnictwo Tygodnika rolniczego jako co roku . . . . . 1.000 K.

„ *285.* Gal. Towarzystwu leśnemu na wydawnictwo Organu Towarzystwa Sylwan . . . . . 400 „

tem samem załatwioną zostaje potycja liczba 66.

„ *286.* na wydawnictwo czasopism:

a) Bartnik postępowy	600 K.	
b) Przegląd weterynarski . , .	600 „	
c) Ogrodnictwo	600 „	
d) Gorzelnik	400 „	2.200 „

o 600 koron więcej od preliminarza wydziału krajowego z powodu przyznania subwencyi czasopismu Ogrodnictwo.

Tem samem załatwione zostają petycje liczba 130, 60, 246, 247, i 893.

Poz. 287. Na utrzymania 4 nauczycieli wędrownych rolnictwa dla włościan jak roku przeszłego . . . . . 16.000 „

„ *288.* Na środki demonstracyjne przy nauce wędrownej rolnictwa 1.600 „

„ *289.* Instruktor hodowli bydła dla c. k. Towarzystwa gospodarczego płaca . . . . . 3.000 K.
ryczałt na koszta podróży . . . . 1.000 „ 4.000 „

„ *290.* Instruktor hodowli bydła dla c k. Towarzystwa rolniczego 4.000 „

„ *291.* Towarzystwu rybackiemu w Krakowie . . . . 800 „

„ *292.* Towarzystwu dla podniesienia uprawy tytoniu w Galicyi, II. rata z trzechlecia . . . . . 6.000 „

„ *293.* Na podniesienie gospodarstwa nabiałowego w Galicyi
a) na utrzymanie instruktora płaca z kosztami podróży 4.500 „
b) na utrzymanie drugiego instrukora adjunkta wraz z kosztami podróży . . . . . 2.900 „
c) na urządzenie kursów mleczarskich, stypendya dla serkarzy, na środki demonstracyjne do nauki mleczarstwa . . . . . 6.000 „
d) na pomocnika instruktora mleczarstwa . . . 1.400 „

„ *294.* Krajowa Komisya dla spraw rolniczych, komisya naukowa i konferencye nauczycieli szkół niższych rolniczych do dyspozycyi Wydziału krajowego . . . . . 6.000 „

„ *295.* Na rozmaite rasiłki mające na cele podniesienia rolnictwa i przemysłu rolniczego tudzież wiedzy rolniczej, do dyspozycyi Wydziału krajywego . . . . . 8.000 „

„ *296.* Na wydawnictwo podręczników dla uczniów niższych szkół rolniczych , . , ... 2 000 „

poz. 297. Na podniesienie hodowli bydła

a) na środki podniesienia hodowli bydła, ostatnia rata 60.000 K.

b) na koszta komisyi licencyonujących po myśli §. 4, ustawy z 20. lipca 1892. . . . . 16.000 „

c) Towarzystwu hodowców czerwonego bydła wydatek nadzwyczajny . . . . . 4.000 „

„ *298.* Na subwencyonowanie ogierów prywatnych V. rata z sześciolecia . . . . . 10.000 „

„ *299.* Na subwencyonowanie tępienia myszy polnych i na dalsze doświadczenia . . . . . 8.000 „

„ *300.* Na podniesienie hodowli świń obydwu Komitetom Towarzystwa gospodarczego i rolniczego po 4.000 koron IV. i ostatnia rata . . . . . 8.000 „

„ *301.* Srusiewiczowa Melania, pensya wdowia . . 1.200 K.
dodatek do pensyi wdowiej . . 400 „ 1.600 „

tem samem załatwioną została petycja liczba 476.

„ *302.* Na popieranie celów zjednoczonego Towarzystwa dla ogrodnictwa i pszczelnictwa wydatek zwyczajny . . . 1.300 „
„ nadzwyczajny . . . 1.226 „

Wydatek ten przeznaczony jest na wyrównanie niedoborów Towarzystwa z lat ubiegłych a motywowany jest w sprawozdaniu z czynności Dep. III. Wydziału krajowego.

„ *303.* Hordyńska Antonina IV. rata subwencyi przyznanej przez 5 lat na produkcyę nasion traw do użycia na gruntach torfowych . . . . . 1.000 „

„ *304.* dotacya na podwyższenie stałego funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego o 180.000 kor., II. rata z trzechlecia . . . . . 60.000 „

Wypłata tej drugiej raty była przeszłego roku ze względów budżetowych wstrzymana.

„ *305.* na utworzenie funduszu pożyczkowego dla spółek kas oszczędności i pożyczek w kwocie 2,000.000 kor. III. rata z pięćdziesięciolecia . . . . . 40.000 „

„ *306.* na koszta zakładania spółek oszczędności i pożyczek, utrzymania biura patronatu i kursa praktyczne dla funkcyonaryuszy spółek . . . . . 49.500 „

Więcej o 6.100 koron od roku przeszłego według osobnego preliminarza liczba 70.063/1900.

„ *307.* na zakład produkcyi narybku w Oporach III. rata subwencyi przyznanej na lat 5. . . . . 1.200 „

„ *307. a)* W załatwieniu petycyi Dołkowskiego Henryka liczba 132 o subwencyę na produkcyę ziemniaków nasiennych i w uznaniu niezmiernej doniosłości jego pracy dla wszystkich sfer rolniczych krajowych, komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Przedłuża się subwencyę *przyznaną Henrykowi Dołkowskiemu 4. marca 1899 r. po 2.000 koron rocznie, na dalsze 2 lata*“. Henrykowi Dołkowskiemu na produkcyę ziemniaków nasiennych . . . . . 2.000 K.

poz. 308 subwencya na utrzymanie szkółki drzew owocowych w Dżurowie . . . . . 800 „

„ *308. a*) Towarzystwo „Selskij Hospodar“ w Olesku subwencya nadzwyczajna . . . . . 300 „

ta pozycya nie była preliminowana przez Wydział krajowy.

Tem samem zostaje załatwiona petycya l. 184.

„ *309.* kurs rolniczy dla nauczycieli szkół ludowych . . . 2 000 „

pozycya uzasadniona sprawozdaniem L. W. 64.955/1900.

B) Na cele górnictwa.

poz. 310. Remuneracya referenta spraw górniczych przy Wydziale krajowym . . . . . 3.328 K.

„ *311.* na badanie kraju w celu zestawienia użytecznych kopaln i popularnego opisu . . . . . 5.000 „

„ *312.* utrzymanie krajowej szkoły górniczej i wiertniczej w Borysławiu . . . . . 17.000 „

„ *313.* na stacyę doświadczalną produktów naftowych . . . 2.000 „

Co do tej pozycyi komisya budżetowa wnosi: *Wysoki Sejm raczy uchwalić*:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby zbadał, czy istnieje potrzeba, ażeby w przyszłości tę pozycyę wydatku utrzymać“.

„ *314.* Na zbieranie i ogłaszanie dat statystycznych o produkcyi i handlu nafty i wosku ziemnego . . . . . 1.000 „

tem samem zostaje załatwioną petycya l. 483.

Skreśla się natomiast 1.000 K. na chemiczno-technologiczne studya przeróbki nafty, ponieważ w ostatnich latach nie wydawano tej pozycyi.

„ *315.* stypendya dla górników i uczniów szkół wiertniczych i akademii górniczych . . . . . 3.400 „

„ *316.* na potrzeby muzeum górnictwa nafty i ziemnego w c. k. szkole politechnicznej we Lwowie . . . . . 300 „

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Petycyę Mikołaja Wasyłyszyna l. 770 odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego uwzględnienia ze stałego funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego“.

„*Petycyę Towarzystwa ogrodniczego w Tarnowie L. 582 Redakcyi „Głosu Rolniczego“ l. 583, Błażeja Lisa l. 883 i Walerego Siterskiego l. 1040 odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i poczynienia ewentualnych wniosków*“,

„*Petycyę Kazimierza Orlika l. 649 i Seweryna Wiśniewskiego l. 969 odstępuje się Wydziałowi kraj. do urzędowego załatwienia*“.

„*Nad petycyą Zarządu kółka rolniczego w Turowie l. 694 przechodzi się do porządku dziennego*“.

Petycyę gminy miasta Podgórza l. 967 odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania.

Przewodniczący:
Dunajewski.

Sprawozdawca:
Andrzej Potocki.

Z drukarni Pillera i Sp. we Lwowie.

Rubr. XV poz. 252 i 253 wydatków

Sprawozdawca poseł St. Jędrzejowicz

Poz. 252. Na założenie stacyi strzelniczej przeciwgradowej w Dublanach (*nadzwyczajne*) . . . . . , 1.000 K.

Poz. 253. Na spłatę reszty bezprocentowej pożyczki, zaciągniętej na eksploatacyę torfu w Dulanach z funduszu rzemysłowo-rolniczego w kwocie 11.026 K. 42 gr V. rata z pięciolecia (ostatnia) . . 1.526 K.

We Lwowie dnia 4 lipca 1901.

Zastępca Przewodniczącego:
Abrahamowicz.

Sprawozdawca:
Stan. Jędrzejowicz.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o preliminarzu budżetu Krajowej szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Rubryka XV. poz. 244 wydatków i

Rubryka VII. poz. 34 dochodów.

Komisya budżetowa zgodnie z przedłożeniem Wydziału krajowego preliminuje wydatki w kwocie 51.242 K. większe o 2.230 K. od roku ubiegłego, a dochody tak jak w roku zeszłym w kwocie 14.760 K.

Komisya zbadała wszystkie podwyższenia wydatków, znalazła je słuszne i usprawiedliwione, dlatego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić wydatki i dochody krajowej szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie jak następuje:

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			korony	
		WYDATKI.		
I.		**Płace nauczycieli.**		
	1	Profesor fachowy, zarazem dyrektor, płaca . . 4.800 K. dodatek aktywalny . . 840 „ dodatek osobisty . . 1.200 „	6.840	—
	2	Dwóch profesorów fachowych: *a*) dla jednego, płaca . . 3.280 K. dodatek aktywalny . . 720 „ dodatki pięcioletnie . 800 „	4.800	—
		b) dla drugiego, płaca 3 280 K.) posada dodatek aktywalny 720 „) nieobsadz	—	—
	3	Trzech nauczycieli - adjunktów, płace po 2.400 K. . . . 7.200 K. dodatki aktyw. po 600 K. 1.800 „ dod. osobisty dla jednego 300 „ „ pięcioletnie . . 900 „	10.200	—
	4	Docenci (nauczyciele-pomocnicy): *a*) języka polskiego i niemieckiego 1.800 K. *b*) fizyki eksperymentalnej . . 600 „ *c*) matematyki . . . 1.000 „ *d*) zarysu inżynieryi, konstrukcyi i rysunków . . . 1.600 „ *e*) chemii ogólnej: *α*) za wykłady . . 600 K. *β*) za prowadzenie ćwiczeń w laboratoryum chemii . . 400 „ 1.000 „ *f*) ekonomii społecznej . . 400 „ *g*) encyklopedyi rolnictwa . . 600 „ *h*) zarysu prawa i administracyi 500 „ *i*) nauki o pomocy w nagłych wypadkach . . . 200 „	7.700	—
		Suma rubryki I.	29.540	—
II.		**Pensye, emerytury i zaopatrzenia.**		
	5	Strzelecki Henryk, były dyrektor, emerytura	5.200	—
	6	Tyniecki Władysław, były „ „	4.400	—
	7	Moroz Ludwika, wdowa po dozorcy, dożywotnie zaopatrzenie . . .	120	—
		Suma rubryki II.	9.720	—
		Do przeniesienia . .	39.260	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne
			Korony	
		Z przeniesienia .	39.260	—
III.		**Koszta administracyi.**		
	8	Koszta kancelaryjne, druki i portorya .	500	400
	9	Dyetaryusz w kancelaryi dyrekcyi . .	480	—
	10	Ubezpieczenie budynków i zbiorów . .	80	—
	11	Opał i oświetlenie	800	—
	12	Utrzymanie budynków	300	400
	13	Sprzęty i ruchomości	100	—
	14	Dozorca domu i pomocnik dozorcy . .	1.080	—
	15	Podatki	40	—
		Suma rubryki III. .	3.380	800
IV.		**Środki naukowe.**		
	16	Biblioteka i czytelnia	600	200
	17	Laboratorya:		
		a) chemii ogólnej i technologicznej 280 K.		
		b) botaniczno-fizyologiczne . 120 „	400	—
	18	Muzea, zbiory i środki do demonstracyi i ćwiczeń:		
			zwycz.	*nadzw.*
		a) do geografii fizycznej i politycznej	20 K.	— K.
		b) do fizyki	40 „	400 „
		c) „ meteorologii i klimatologii	40 „	— „
		d) do geometryi wykreślnej i mechaniki . . .	100 „	— „
		e) do inżynieryi leśnej .	200 „	200 „
		f) „ botaniki, fizyologii, geognozyi i mineralogii .	120 „	— „
		g) do zoologii	40 „	— „
		h) „ technologii chemicznej	100 „	— „
		i) „ leśnictwa w ogóle .	300 „	— „
			960	600
	19	Na założenie szkółki drzewek w Winnikach, Brzuchowicach i Zubrzy, II. rata .	—	1.300
	20	Wycieczki naukowe z uczniami . .	2.000	—
	21	Utrzymanie ogrodu przy szkole . .	300	300
		Suma rubryki IV. .	4.260	2 400
V.		**Spłata pożyczki.**		
	22	Gal. Kasie oszczędności we Lwowie, 53 i 54 rata na kapitał i odsetki . . .	1.042	—
VI.	23	**Rozmaite nieprzewidziane . . .**	100	—
		Suma wydatków .	48.042	3.200
		Razem .	**51.242 K.**	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			korony	
		DOCHODY.		
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** .	14.000	—
II.	2	**Opłaty od uczniów:**		
		a) wpisowe od 15 nowych po 4 K. 60 K.		
		b) czesne od 30 ogółem po 20 „ 600 „	660	—
III.	3	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	100	—
		Suma dochodów .	14.760	—
		W porównaniu z wydatkami	51.242	—
		okazuje się **niedobór**	36.482	—

Przewodniczący:

Dunajewski.

Sprawozdawca:

Potocki.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o preliminarzu budżetu kontrolnej i doświadczalnej stacyi botaniczno-rolniczej we Lwowie.

Rubr. XV. poz. 245 wydatków i rubr. X. poz. 50 dochod.

Komisya budżetowa zgodnie z przedłożeniem Wydziału krajowego preliminuje wydatki w kwocie 17.016 K. zatem o 3.900 K. więcej, dochody w kwocie 4.000 K. czyli o 800 K. więcej, niż w roku przeszłym. Niedobór wynosi 13.016 K. więcej o 3.100 K. niż w roku ubiegłym.

Gdy komisya wszystkie zaszłe zmiany zbadała i z niemi się zgadza, a więc wnosi:

Wysoki Sejm raczy wydatki i dochody stacyi kontrolnej i doświadczalnej botanicznorolniczej we Lwowie uchwalić jak następuje:

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			korony	
I.		**WYDATKI.**		
		Płace personalu.		
	1	Kierownik stacyi	1.200	—
	—	Remuneracya profesora rolnictwa . .	—	—
	2	*a*) Asystent pierwszy etatowy, płaca . . 2.000 K. dodatek aktywalny 200 „ 2.200 K.		
		b) 2 Asystentów nieetatowych, płaca po 1.200 K 2.400 K. na mieszkanie po 400 „ 800 „ „ opał po 78 K. . 156 „ 3356 „	5.556	—
	3	Laborant, płaca . . . 1.100 K. na mieszkanie . . 360 „	1.460	—
		Sumu rubryki I. .	8.216	—
II.		**Koszta administracyi.**		
	4	Zarząd: *a*) koszta kancelaryjne 800 K. *b*) służący . . 600 „	1.400	—
	5	Najem pomieszkania	1.600	—
	6	Oświetlenie i opał	500	—
		Suma rubryki II. .	3.500	—
III.		**Utrzymanie stacyi.**		
	7	Koszta utrzymania stacyi . . .	1.300	400
	8	„ utrzymania ogrodu górskiego . .	600	—
	9	*a*) Utrzymanie pól doświadczalnych . . . 1.000 K. *b*) Analizy z pól utrzymywawanych kosztem Towarzystwa gospodarczego . 200 „	1.200	—
	10	Koszta druków i wydawnictw . .	200	400
	11	Prenumerata pism i zakupno podręczników	400	—
	12	Koszta podróży kierownika i asystentów .	800	—
		Suma rubryki III. .	4.500	800
		Suma wydatków .	16.216	800
		Razem .	17.016 K.	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			Korony	
		DOCHODY.		
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** .	2.000	—
II.	2	**Dochód z analiz**	1.600	—
III.	3	**Dochód z pól i ogrodu** . . .	400	—
		Suma dochodów .	4.000	—
		W porównaniu z wydatkami .	17.016	—
		Okazuje się **niedobór** .	13 016	—

Przewodniczący:

Dunajewski.

Sprawozdawca:

A. Potocki.

Rubr. XV. poz. 246—251 wydatków i Rubr. VIII. poz. 35—40 dochodów.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o preliminarzu wydatków i dochodów na rok 1901. krajowych zakładów naukowych rolniczych w Dublanach tudzież gorzelni, folwarku i stacyi chemicznej w Dublanach.

(Sprawozdawca poseł Stan. Jędrzejowicz).

Wysoki Sejmie!

Komisya budżetowa przedkłada Wys. Sejmowi wnioski budżetowe na r. 1901. zakładów naukowych w Dublanach w porządku, jaki obrał Wydział kraj. przy układaniu preliminarza:

A. Szkoła wyższa.

Wydział krajowy preliminował:

Wydatki w wysokości	166.013 K.
Dochody „	65.728 „
Niedobór w wysokości . .	100.285 K.

Komisya budżetowa przyjmuje wszystkie wnioski Wydziału krajowego z wyjątkiem wniosku na wydatki w rubr. I. (płace profesorów fachowych) i w rubr. V. (pensye emerytury i zaopatrzenia). W sprawozdaniu bowiem o tych zakładach naukowych podnosi Wydział krajowy, że z grona profesorów ubyli pp. Pańkowski Kazimierz, który z dniem 1. maja 1901. przeszedł na emeryturę i Olszawy Julian, który w tym samym dniu wystąpił ze służby krajowej.

Preliminowanie tedy dla tych profesorów pięcioleci i dodatków osobistych wynoszących łączną kwotę 4.480 K., uważa komisya budżetowa za zbyteczne, boć następcy, którzy te posady zajmą, nie będą pobierali ani pięcioleci ani dodatków osobistych

Natomiast uważa komisya za wskazane wstawić do Rubr. V. wydatków, wydatek na emeryturę, przyznaną profesorowi Pańkowskiemu Emeryturę tę przyznał Wydział krajowy na podstawie obowiązujących przepisów w wysokości 6000 koron rocznie. Że jednakże p. Pańkowski pobiera płacę emerytalną od 1. maja 1901., zatem w tym roku przez 7 miesięcy wstawia komisya budżetowa odpowiednią tangendę w kwocie 3.500 koron.

W tej rubryce wstawia jeszcze komisya datek z łaski dla wdowy po ogrodniku dublańskim p Julii Kasprzyckiej w kwocie 160 koron, załatwiając tem samem tej petycyę do L. s. 477, zaś nad petycyą L. s. 1054 p. Aleksandry Kachane, która prosi o zastosowanie do niej statutu emerytalnego z roku 1898 wnosi komisya przejście do porządku dziennego.

Obniżając tedy wydatki o kwotę . . .	4.480 K.
a podnosząc „ „ „ . . .	3.660 „
obniża je komisya ostatecznie o . . .	820 K.

tak, że wedle wniosku komisyi budżetowej wyniosą w szkole wyższej:

wydatki	165.193 K.
dochody	65.728 „
niedobór	99.465 K.

Kończąc na tem sprawozdanie o preliminarzu budżetu na r. 1901 wyższej szkoły dublańskiej, komisya budżetowa wyraża jeszcze życzenie, aby Wydział krajowy w przyszłych preliminarzach ujednostajnił swe wnioski w pierwszych trzech pozycyach rubr. VII. wydatków.

Te trzy pozycye obejmują: a) experymenta przy wykładach; b) zbiory i muzea; c) laboratorya.

Komisya budżetowa wyobraża sobie jak kłopotliwem musi być kontowanie w tych pozycyach z których każda rozpada się jeszcze na cały szereg podpozycyi obejmujących w gruncie rzeczy ten sam wydatek; boć przecież wydatku, zrobionego przy „experymentowaniu wykładu“ z rolnictwa, chemii rolnej, botaniki i t. d. od wydatku, zrobionego na „laboratorym“, rolnicze, chemii rolnej i t. d. w którem się właśnie ten experyment odbywał, bardzo trudno, a nawet niemożliwe odróżnić. Na ujednostajnieniu i ściągnięciu tych pozycyj i podpozycyi w jedną zyska budżet cały na przejrzystości, a urzędnik kontujący nie będzie niepotrzebnie ty,e czasu poświęcał rozgatnnkowywaniu tylu wydatków.

B. Szkoła niższa.

Zgodnie z propozycyą Wydziału krajowego komisya budżetowa przyjmuje dla *szkoły niższej*:

wydatki w kwocie . .	30.766 K.
dochody „ . .	7.396 „
niedobór „ . .	23.380 K.

C. i D. Szkoła gorzelnicza i gorzelnia.

W myśl wniosków Wydziału krajowego komisya budżetowa przyjmuje dla *szkoły gorzelniczej*:

wydatki w kwocie . .	9.520 K.
dochody „ . .	5.000 „
niedobór „ . .	4.520 K.

dla gorzelni:

wydatki w kwocie	. .	16.012 K.
dochody „	. .	13.808 „
niedobór „	. .	2.204 K.

E. Folwark.

Wydział krajowy oblicza:

wydatki na	. . .	37.617 K.
dochody „	. . .	38.894 „
nadwyżkę „	. . .	1.277 K.

Wydział krajowy w sprawozdaniu o zakładach dublańskich podnosi z naciskiem, że to jest wypadek po raz pierwszy od szeregu lat zaszły, iż folwark dublański zamyka się nadwyżką dochodów, zarazem jednak dodaje Wydział krajowy, że już w przyszłym roku ta nadwyżka zniknie i ustąpi miejsca znacznemu niedoborowi, bo trzeba będzie wstawić w wydatki ratę amortyzacyjną od pożyczki hipotecznej mającej się zaciągnąć na folwark dublański w nominalnych 100.000 K.

Komisya budżetowa sądzi jednak, że skoro pożyczka ta, nie mająca zresztą z folwarkiem nic wspólnego prócz hipoteki, którą folwark pod tę pożyczkę daje, wyłącznie i jedynie użytą być ma na cele szkół dublańskich, to słusznem jest, aby i raty amortyzujące tę pożyczkę obciążały nie budżet folwarku lecz budżet szkoły wyższej, dla której porobiono inwestycye z tej pożyczki.

Pominąwszy bowiem, że to jest zupełnie słusznem, aby ten zakład amortyzował pożyczkę, który tę pożyczkę na swoje cele zużył, osiągnie się jeszcze i to, że budżet folwarku dublańskiego uwolniony od ciężaru, który bez żadnej dla folwarku korzyści nań wtłoczono, da przynajmniej w przybliżeniu obraz rzeczywistych wydatków i dochodów folwarcznych, a nie fikcyę wydatków, jak dotychczas.

Co do preliminarza na r. 1901 to go komisya budżetowa przyjmuje wedle wniosków Wydziału krajowego.

F. Stacya chemiczno-rolnicza.

Zgodnie z propozycyą Wydziału krajowego przyjmuje komisya budżetowa:

wydatki w wysokości	. .	19.480 K.
dochody „	. .	3.500 „
niedobór „	. .	15.980 K.

Na podstawie powyższego wywodu komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujące poszczególne budżety:

Wydatki. A) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			Koron	
		WYDATKI.		
I.		**Płace profesorów i docentów.**		
		zwycz. nadzwycz.		
	1	Dyrektor, płaca . . 4.800 K. — K. dodatek aktywalny . 720 „ — „ „ osobisty . — „ 5.680 „ „ na utrzymanie koni . — „ 1.000 „	5.520	6.680
	2	4 profesorów fachowych, płace po 4.000 K. 16.000 K. K. dodatki aktywalne po 720 k. . . . 2.880 „ — „ dodatki pięcioletnie . 1.600 „ — „	20.480	
	3	4 profesorów fachowych, płace po 2.600 K. 10.400 K. — K. dodatki aktywalne po 480 K. . . 1.920 „ — „ dodatki pięcioletnie 2.800 „ — „ dodatek osobisty dla jednego . . — „ 400 „	15.120	400
	4	3 stałych profesorów-adjunktów, płaca po 2.000 K. . . 6.000 K. — K. dodatki aktywalne po 400 K. . . . 1.200 „ — „ dodatek pięcioletni dla jednego . 600 „ — „ dodatek osobisty dla jednego . . — „ 300 „	7.800	300
	5	Asystent, płaca	1.200	—
	6	„ hodowli	1.600	—
	7	„ weterynaryi	960	—
	8	„ leśnictwa	480	—
	9	„ ogrodnictwa	400	—
	10	„ melioracyi	480	—
	11	„ historyi i literatury polskiej .	1.200	—
	12	„ hodowli ryb i gospodarstwa stawowego	400	—
		Suma rubryki I. .	55.640	7.380
		Do przeniesienia . .	55.640	7.380

A) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach. Wydatki.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			korony	
		Z przeniesienia . .	55.640	7.380
II.		**Płace urzędników administracyjnych.**		
	13	Kasyer, zarazem rachmistrz, płaca 2.400 K. dodatek pięcioletni . . 225 „	2.625	
	14	Sekretarz dyrekcyi, zarazem magazynier, płaca . . . . 2.000 K. dodatek pięcioletni . . 170 „	2.170	—
		Suma rubryki II. .	4.795	—
III.		**Płace funkcyonaryuszów nieetatowych.**		
	15	Kapelan, płaca . . . 600 K. dodatek osobisty . 200 „	800	
	16	Lekarz zakładowy, płaca i nadzw. dodatek	1.200	100
	17	Dyetaryusz w kancelaryi dyrekcyi . .	720	—
	18	Ogrodnik, płaca	1 200	—
	19	Pomocnik w bibliotece, płaca . .	400	—
		Suma rubryki III. .	4.320	100
IV.		**Koszta utrzymania służby szkolnej.**		
	20	Służba wyższa: *a*) Tercyan szkoły, zarazem woźny, płaca . 560 K. na ubiór . . 100 „ 660 K. *b*) Preparator . . . 960 „ *c*) Laborant w pracowni botaniki 480 „ *d*) „ „ „ mechaniki i fizyki . . 432 „ *e*) Laborant w pracowni rolnictwa . . . . 720 „ *f*) Laborant w pracowni chemii 432 „ *g*) „ „ zootomii i mleczarstwa . . 432 „	4.116	
	21	Służba niższa: *a*) Dozorca domu i magazynu 480 K. *b*) 2 stróżów domowych, zarazem nocnych, po 432 K. . 864 „	1.344	
	22	Gratyfikacya służbie (do rozporządzalności dyrekcyi) . . .	200	—
		Suma rubryki IV. .	5.660	—
		Do przeniesienia . .	70.415	7.480

Wydatki. A) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			Koron	
		Z przeniesienia . .	79.415	7.480
V.		**Pensye, emerytury i zaopatrzenia.**		
	23	Kahane Aleksandra, wdowa po profesorze	1.200	—
	24	Anowa Berta, „ „ „	600	—
	25	Kasprzycka Julia, „ „ ogrodniku, pensya wdowia . . . 300 K. dodatek do płacy . . . 160 „ dodatek na wychowanie 2. dzieci 200 „	660	—
	26	Macherowa Marya, wdowa po instruktorze melioracyjnym	100	—
	27	Mudrykowa Wiktorya, wdowa po dozorcy	100	—
	28	Dendorowa, wdowa po furmanie, zaopatrzenie	100	—
	29	Eberhardt Jan, b. dozorca domu „	200	—
	29a	Pańkowski Kazimierz były profesor . .	3.500	—
		Suma rubryki V. .	6.460	
VI.		**Koszta administracyjne.**		
	30	Zarząd: *a*) potrzeby kancelaryjne . *b*) druki i inseraty . . *c*) portorya i posyłki . . *d*) koszta podróży w interesach zakładu	1.000 200	— —
	31	Opał gmachu szkolnego . . .	3.400	—
	32	Oświetlenie gmachu szkolnego i obejść .	660	—
	33	Utrzymanie budynków i ogrodzeń . .	4.000	900
	34	„ dziedzińców i ścieżek . .	400	400
	35	„ parku	400	—
	36	Ubezpieczenie budynków . . .	1.300	—
	37	Najem pomieszkań: *a*) „ lekarza . . . 240 K. *b*) „ asystenta . . . 192 „ *c*) „ sekretarza dyrekcyi . 360 „ *d*) „ docenta hodowli . . 360 „ *e*) „ ogrodnika . . . 360 „ *f*) „ dyetaryusza dyrekcyi . 192 „ *g*) „ laboranta mech. i fizyki 192 „ *h*) „ laboranta rolnictwa . 192 „ *i*) „ laboranta hodowli . 192 „	2.280	—
	38	Płaca kominiarza	420	—
	39	Sprzęty i ruchomości	240	—
	40	Koszta przewozu prelegentów . .	3.000	—
	41	„ lustracyi zakładu . . .	200	—
	42	„ nabożeństwa	100	200
	43	Apteka i inne koszta sanitarne . .	500	—
		Suma rubryki VI. .	18.100	1.500
		Do przeniesienia . .	94.975	8.980

A) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach. Wydatki.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			korony	
		Z przeniesienia .	94 975	8.980
VII.		**Potrzeby naukowe.**		
	44	Eksperymenta przy wykładach:		
		a) dla profesora rolnictwa . 100 K.		
		b) „ „ hodowli zwierząt . 150 „		
		c) „ „ „ „ na doświadczenia z żywieniem zwierząt . 300 „		
		d) „ „ anatomii i fizyologii . 50 „		
		e) „ „ weterynaryi . . 50 „		
		f) „ „ botaniki . . 100 „		
		g) „ „ chemii rolniczej . 200 „		
		h) „ „ fizyologii zwierząt . 40 „		
		i) „ „ fizyki . . . 80 „		
		j) „ „ miernictwa . . 30 „		
		k) „ „ organizacyi gospodarstwa . . . 100 „		
		l) „ „ mechaniki i rolnictwa, na zaprzęgi do demonstracyi z narzędziami rolniczemi . 200 „	1.400	—
	45	Zbiory i muzea, utrzymanie i uzupełnienie:		
			zwycz.	*nadzw.*
		a) zbiór rolniczy . . 400 K.	— K.	
		b) „ hodowlany . . 120 „	— „	
		c) „ fizykalny . . 200 „	— „	
		d) „ botaniczny . . 150 „	— „	
		e) „ zoologiczny . . 300 „	— „	
		f) „ mechaniczny . 600 „	— „	
		g) „ mineralogiczny . 120 „	— „	
		h) „ technologiczny . 120 „	— „	
		i) „ okazów leśnych . 20 „	— „	
		j) „ „ ogrodniczych 20 „	— „	
		k) „ „ weteryna-ryjnych . . 50 „	— „	
		l) „ instrumentów mierniczych . . 20 „	— „	
		m) „ modeli do budownictwa . . 100 „	— „	
		n) „ okazów do geografii fizycznej . . 20 „	— „	
		o) „ okazów melioracyjnych . . . 100 „	— „	
		p) „ okazów do fizyologii zwierząt . . 300 „	— „	
		r) utrzymanie stacyi meteorologicznej . 180 „ 300 „	2.820	300
		Do przeniesienia	4.220	300
			94.975	8.980

Wydatki. A) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			korony	
		Z przeniesienia . .	94.975	8.980
VII.			4.220	300
	46	Laboratorya: zwycz. nadzwycz.		
		a) laboratoryum rolnicze 450 K. — K.		
		α) na bibliotekę podręczną . . 120 „ — „		
		b) laboratoryum chemii rolniczej . . . 1.000 „ 700 „		
		β) na bibliotekę podręczną . . 120 „ — „		
		c) laboratoryum roślinno-fizyologiczne . . 500 „ 500 „		
		γ) na bibliotekę podręczną . . 120 „ — „		
		d) laboratoryum chemii ogólnej . . . 1.200 „ — „		
		δ) na bibliotekę podręczną . . 120 „ — „		
		e) laboratoryum zootomiczne . . 400 „ — „		
		ε) na bibliotekę podręczną . . 120 „ — „	4.150	1.200
	47	Biblioteka i czytelnia:		
		a) przykupno dzieł . . 1.000 K.		
		b) oprawa książek . . 100 „		
		c) czasopisma . . 900 „	2.000	
	48	Utrzymanie pola doświadczalnego . .	1.000	—
	49	Wycieczki naukowe uczniów z profesorami	1.200	
	50	Utrzymanie pasieki	60	
	51	Ogród:		
		a) utrzymanie ogrodu . 1.200 K.		
		b) druk katalogu . . 50 „	1 250	—
	52	Wynagrodzenie dla folwarku dublańskiego za straty, ponoszone wskutek zastosowania stanu inwentarza do potrzeb szkoły	2.000	—
		Suma rubryki VII. .	15.880	1.500
VIII.		**Podatki i opłaty.**		
	53	Podatek gruntowy i domowy . .	1.026	—
		Do przeniesienia .	111.881	10.480

A) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach. Wydatki

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			korony	
		Z przeniesienia .	111.881	10.480
IX.	54	**Utrzymanie 12-tu uczniów w internacie** po 700 k.	8.400	—
X.	55	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	200	—
XI.		**Utrzymanie internatu.**		
	56	*a*) Administrator domu zakł., płaca 960 k.		
		wikt . . . . 588 „		
		opał i światło . . 200 „	1.748	—
		b) Portyer, płaca . . . 300 k.		
		wikt . . . . 360 „		
		opał i światło . . . 80 „		
		ubranie . . . . 120 „	860	—
		c) Magazynier (jak pobory portyera)	860	—
		d) Dwóch lokajów, płaca po		
		192 k. . . . . 384 k.		
		wikt po 348 k. . 696 „		
		opał i światło po 80 k. . 160 „		
		ubranie po 120 k. . . 240 „	1.480	—
		e) Trzech stróżów po 408 k. rocznie .	1.224	—
	57	Wikt 45 uczniów przez 10 miesięcy po 49 k	22.050	—
	58	Pranie pościeli i naprawa tejże . .	600	—
	59	Opał internatowego budynku . . .	2.100	—
	60	Oświetlenie „ „ . . .	1.600	—
	61	Utrzymanie budynku i sprzętów . .	600	1.110
		Suma rubryki XI. .	33.122	1.110
		Suma wydatków	153 603	11.590
		Razem .	**165.193 K.**	

Dochody. A) Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			Korony	
		DOCHODY.		
I.		**Subwencye.**		
	1	Z c. k. Skarbu państwa:		
		a) subwencya zwyczajna . . .	20.000	—
	2	Z funduszu kultury krajowej . . .	7.722	—
		Suma rubryki I. .	27.722	—
II		**Opłaty od uczniów.**		
	3	Wpisowe od 33 uczniów po 10 K. 330 K.		
		na uwolnienie 8 uczniów od opłaty . . . . 80 „	250	—
	4	Czesne od 33 uczniów po 200 K 6.600 K.		
		na uwolnienie 8 uczniów od opłaty . . . 1 600 „	5.000	—
	5	Opłaty za ćwiczenia w laboratoryach od 33 uczniów po 16 K. 528 K.		
		na uwolnienie 8 uczniów od opłaty . . . . 128 „	400	—
	6	Opłaty na utrzymanie w internacie:		
		a) od 33 uczniów samopłacących po 700 K. . . . 23.100 K		
		b) od 12 uczniów przyjętych na koszt funduszu kraj. (obacz rubr. IX. wyd.) po 700 K. . 8.400 „	31.500	—
		Suma rubryki II. .	37.150	—
III.	7	**Dochód z pasieki**	20	—
IV.	8	**Sprzedaż płodów z pola doświadczalnego i ogrodu**	240	—
V.	9	**Odsetki z legatu ś. p. Karola Skibińskiego**	196	—
VI.	10	**Dochody rozmaite**	400	—
		Suma dochodów .	65.728	—
		W porównaniu z wydatkami .	165.193	—
		Okazuje się **niedobór** .	99.465	—

B) Niższa szkoła rolnicza w Dublanach. Wydatki.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			Korony	
		WYDATKI.		
I.		**Płace nauczycieli.**		
	1	Zastępstwo nauczycieli do nauk fachowych	2.750	—
	2	Nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych, płaca . . . . 2.000 K. dodatek aktywalny . 280 „ dodatek pięcioletni . 200 „	2.480	—
	3	Nauczyciel do nauk elementarnych, płaca . . . . 1.400 K. dodatek aktywalny . 200 „ „ pięcioletni . 160 „	1.760	—
	4	Docent weterynaryi . . .	300	—
	5	Katecheta obrz. łać.	800	—
	6	Instruktor do robót ręcznych i dozorca uczniów	1.200	—
		Suma rubryki I. .	9.290	—
II.		**Pensye, emerytury i zaopatrzenia.**		
	7	Bartowa Helena, wdowa po nauczycielu .	500	—
III.		**Koszta administracyjne.**		
	8	Zarząd: Remuneracya dyrektora wyższej szkoły	800	—
	9	Opał i oświetlenie	700	—
	10	Utrzymanie budynków, ubezpieczenie i kominiarz	800	
	11	Sprzęty i ruchomości	200	400
	12	Koszta nabożeństwa i nauki dla uczniów obrządku gr. kat.	800	—
		Suma rubryki III. .	3.300	400
IV.		**Utrzymanie uczniów.**		
	13	Stołowanie 36 uczniów po 328 K. 50 gr.	11.826	—
	14	Odzież, pościel i pranie tychże po 120 K.	4.320	—
		Suma rubryki IV. .	16.146	—
		Do przeniesienia .	29.236	400

Wydatki i dochody. B) Niższa szkoła rolnicza w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			Koron	
		Z przeniesienia .	29.236	400
V.		**Potrzeby naukowe.**		
	15	Zaprzęgi do demonstracyi . . .	160	—
	16	Przybory do pisania i nauki uczniów	400	—
	17	Przykupno modeli, machin i narzędzi .	400	—
		Suma rubryki V. .	960	—
VI.	18	**Kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej**	80	—
VII.	19	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	100	—
		Suma wydatków .	30.376	400
		Razem .	30.776 K.	
		DOCHODY.		
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** .	6.000	—
II.	2	**Zarobek 36 uczniów po 36 K.** . .	1.296	—
III.	3	**Rozmaite nieprzewidziane.** . .	100	—
		Suma dochodów .	7.396	—
		W porównaniu z wydatkami .	30.776	—
		Okazuje się **niedobór** .	23.380	

C) Krajowa szkoła gorzelnicza w Dublanach. Wydatki.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			Koron	
		WYDATKI.		
I.		**Płace nauczycieli.**		
	1	Dyrektor szkoły i gorzelni . . .	1.200	—
	2	Adjunkt, jednocześnie gorzelnik w gorzelni	2.000	—
	3	Docenci:		
		a) matematyki i rysunków . .	300	—
		b) fizyki	300	—
		c) chemii	300	—
		d) gorzelnictwa	1.000	—
		e) nauki o kotłach i maszynach .	400	—
		f) nauki o opodatkowaniu . .	400	—
		g) administracyi i rachunkowości .	120	—
		h) nauki o fabrykacyi drożdży prasowanych	400	—
		Suma rubryki I. .	6.420	—
II.		**Koszta administracyjne.**		
	4	Druki, inseraty, portorya i t. p. . .	60	—
	5	Koszta przewozu prelegentów . .	200	—
	6	„ podróży dyrektora w sprawach szkolnych	120	—
		Suma rubryki II. .	380	—
III.		**Potrzeby naukowe.**		
	7	Wyższej szkole rolniczej za użycie laboratoryum	160	—
	8	Przyrządy do laboratoryum gorzelni . .	100	—
	9	Koszta produkcyi drożdży prasowanych .	300	—
	10	Książki i czasopisma	120	—
	11	Wycieczki profesorów z uczniami . .	400	—
		Suma rubryki III. .	1.080	—
IV.	12	**Zapomogi dla uczniów:**		
		a) z funduszów krajowych 600 K.		
		b) z subwencyi państwowej 1.000 „	1.600	—
V.	13	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	40	—
		Suma wydatków .	9.520	—

Dochody. C) Krajowa szkoła gorzelnicza w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne (Korony)	nadzwyczajne (Korony)
		DOCHODY.		
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa:**		
		a) na utrzymanie szkoły . . .	3.000	—
		b) na zapomogi dla uczniów .	1.000	—
		Suma rubryki I. .	4.000	—
II.	2	**Opłaty od uczniów**	1.000	—
		Suma dochodów .	5.000	
		W porównaniu z wydatkami	9.520	—
		okazuje się **niedobór**	4.520	—

D) Gorzelnia w Dublanach. Wydatki.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			korony	
		WYDATKI.		
I.		**Płace.**		
	1	Maszynista	1.400	—
	2	5 robotników po 30 K. miesięcznie przez 6 miesięcy i jeden po 30 K. miesięcznie przez cały rok z dodatkiem na pomieszkanie	1.380	—
		Suma rubryki I. .	2.780	—
II.		**Koszta wyrobu spirytusu.**		
	3	Opał przez 5 miesięcy	2.100	—
	4	Ziemniaki (2.200 q. po 2 K. 40 g.) .	5.280	—
	5	4% jęczmienia (88 q. po 14 K.) . .	1.232	—
	6	Żyto i kukurudza (2×90=180 q. po 14 K.)	2.520	—
	7	15% jęczmienia (30 q. po 14 K.) . .	420	—
	8	Światło, smarowidło, drożdże i t. p. .	400	—
	9	Monter, naprawa maszyn i kupno narzędzi	600	—
	10	Ubezpieczenie budynków, urządzeń i robotników	400	—
		Suma rubryki II. .	12.952	—
III.		**Rozmaite.**		
	11	Utrzymanie budynków i podwórza . .	60	—
	12	Podatek dochodowy	120	—
	13	Koszta komisyj lustracyjnych, posyłki i wyjazdy w sprawach gorzelni . .	100	—
		Suma rubryki III. .	280	
		Suma wydatków .	16.012	—

Dochody.

D) Gorzelnia w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			korony	
		DOCHODY.		
I.	1	**Ze sprzedaży spirytusu** (300 hl. po 32 K.)	9.600	—
II.	2	**Ze sprzedaży wywarów** (152·85 hl po 4 K.	608	—
III.	3	**Bonifikacya** za 300 hl. spirytusu po 10 K.	3.000	—
IV.	4	**Zwroty od zakładów dublańskich** za robotę maszynisty	600	—
		Suma dochodów .	13.808	—
		W porównaniu z wydatkami .	16.012	—
		okazuje się **niedobór** .	2.204	—

G) Folwark w Dublanach. Wydatki.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			Korony	
		WYDATKI.		
I.		**Wydatki na gospodarstwo.**		
	1	Płace i zasługi	4.500	—
	2	Najem robotnika	8.000	—
	3	Zmiana i dokupno nasienia	600	—
	4	Dokupno nawozów dopełniających:		
		a) na pole . . . 2.090 K.		
		b) na łąki . . . 400 „	2.490	—
	5	Dokupno karmy (owsa, makuchów, kiełków)	7.600	—
	6	Zastąpienie zużytych koni i uprzęży	1.000	—
	7	Utrzymanie budynków i ogrodzeń	500	175
	8	Utrzymanie i naprawa maszyn i narzędzi, oraz kucie koni	1.000	—
	9	Utrzymanie rowów i dróg	100	—
	10	*a)* Utrzymanie narzędzi melioracyjnych i dokupno materyałów	300	—
		b) Wynagrodzenie łąkowego	400	—
	11	Drenowanie pól	—	1.800
	12	Zabezpieczenie od pożaru i gradu	1.000	—
	13	Kuchnia folwarczna	600	—
	14	Koszta kancelaryjne	160	—
	15	Światło i smarowidło	100	—
	16	Kultura lasu i plantacye nieużytków	200	—
	17	Rogatki, posyłki i jazdy w interesach folwarku	200	—
		Suma rubryki I.	28.750	1.975
II.	18	**Podatki, opłaty i daniny**	1.400	—
		Do przeniesienia	30.150	1.975

Wydatki.

E) Folwark w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			korony	
		Z przeniesienia .	30.150	1.975
III.		**Spłata kapitału i odsetek dłużnych.**		
	19	Towarzystwu kredytowemu ziemskiemu we Lwowie:		
		a) 45 i 46 rata kapitału z odsetkami od pożyczki 10.000 K. . . 600 K.		
		b) 35 i 36 rata kapitału z odsetkami od pożyczki 23.200 K. 1.392 „	1.992	—
	20	Renta wieczysta c. k. galic. Towarzystwu gospodarczemu	3.200	—
		Suma rubryki III. .	5.192	—
IV.	21	**Rozmaite nieprzewidziane** . .	300	—
		Suma wydatków .	35.642	1.975
		Razem .	**37.617 K.**	

E) Folwark w Dublanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			Korony	
		DOCHODY.		
I.		**Dochody z gospodarstwa.**		
	1	*a*) Ze sprzedaży ziemiopłodów	18.800	—
		b) Za owies i siano od szkół i stron prywatnych	1.000	—
	2	Z wynajętych łąk i pastwisk	2.600	—
	3	Ze sprzedaży płodów zwierzęcych:		
		a) Krowiarnia:		
		α) mleko . 7.000 K.		
		β) przychowek . 3.200 „		
		γ) braki i opasy 1.600 „ 11.800 K.		
		b) Nierogacizna . . . 600 „		
		c) Owce . . . . 120 „		
		d) Zysk z wytuczenia bydła opasowego, oraz spieniężenie paszy i różnych karm . 800 „		
		e) Ryczałt od szkół za straty, wynikające z zastosowania inwentarza do potrzeb tychże szkół . . . . 2.000 „	15.320	—
	4	Za wynajęte konie	100	—
	5	Z lasu i stawów	600	—
		Suma rubryki I.	38.420	—
II.		**Z dzierżaw.**		
	6	Czynsz z karczmy	224	—
	7	Z polowania	50	—
		Suma rubryki II.	274	—
III.	8	**Rozmaite nieprzewidziane**	200	—
		Suma dochodów	38.894	—
		W porównaniu z wydatkami	37.617	—
		okazuje się **nadwyżka dochodów**	1.277	—

F) Kontrolna i doświadczalna stacya chemiczno-rolnicza w Du-
Wydatki. blanach.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			korony	
		WYDATKI.		
I.		**Płace personalu.**		
	1	Kierownik stacyi	1.200	—
	2	*a*) Asystent pierwszy (etatowy) płaca . 2.000 K. dodatek aktywalny 200 „ 2.200 K.		
		b) Asystent drugi (nieetatowy) płaca . 1.600 K. na mieszkanie . 240 „ „ opał . . 78 „ 1.918 „		
		c) Asystent trzeci (nieetatowy) płaca . 1.200 K. na mieszkanie . 240 „ „ opał . . 78 „ 1.518 „	5 636	—
	3	Laborant, płaca . . . 900 K. na mieszkanie . . 200 „	1.100	—
	4	2 służących, płace po 432 K. . .	864	—
		Suma rubryki I. .	8.800	—
		Utrzymanie stacyi.		
II.		Koszta utrzymania stacyi . . .	3 000	—
	5	„ prowadzenia doświadczeń wegetacyjnych i wazonowych . . .	1.000	—
	6	Prowadzenie doświadczeń, rozpoczętych kosztem syndykatów nawozowych .	1.200	—
	7	*a*) Założenie i prowadzenie pól doświadczalnych w 5 miejscowościach . . 1.500 K.		
	8	*b*) Analizy z tych pól . 300 „		
		c) „ z pól utrzymywanych kosztem Towarzystwa gospodarczego . 400 „	2.200	—
		Koszta kancelaryjne	600	—
	9	Druki sprawozdań	800	—
	10	Prenumerata pism i zakupno podręczników	320	—
	11	Koszta podróży kierownika i asystentów .	1.200	—
	12	Ubezpieczenie od wypadków funkcyonaryuszów stacyi	360	—
	13	Suma rubryki II. .	10.680	—
		Suma wydatków .	19.480	—

F) Kontrolna i doświadczalna stacya chemiczno-rolnicza w Dublanach. **Dochody.**

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			korony	
		DOCHODY.		
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** .	2.000	—
II.	2	**Dochód z analiz**	1.500	—
		Suma dochodów .	3.500	—
		W porównaniu z wydatkami .	19.480	—
		Okazuje się **niedobór**	15.980	—

Za Przewodniczącego.

Badeni.

Sprawozdawca:

Stan. Jędrzejowicz.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o preliminarzu budżetu niższej szkoły rolniczej w Horodence.

Rubryka XV. poz. 256 wydatków i

rubryka X. poz. 43 dochodów

Komisya budżetowa zgodnie z przedłożeniem Wydziału krajowego preliminuje:

Wydatki w kwocie 28.860 K., mniej niż w roku przeszłym o 218 K.
Dochody „ 7.550 „ „ „ „ „ „ o 150 „
Niedobór „ 21 310 „ „ „ „ „ „ o 68 „

Komisya budżetowa jest zdania, że wszystkie proponowane zmiany są należycie uzasadnione i potrzebne, dlatego wnosi:

Wysoki Sejm raczy wydatki i dochody niższej szkoły rolniczej w Horodence uchwalić jak następuje:

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			koron	
		WYDATKI.		
I.		**Płace nauczycieli.**		
	1	Nauczyciel do nauk fachowych i kierownik: płaca . . . . 2.600 K. dodatek aktywalny . 280 „	2.880	—
	2	Nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych: płaca . . . . 2.000 K. dodatek aktywalny . 200 „	2.200	—
	3	Instruktor do robót ręcznych i dozorca uczniów, płaca	1 200	—
	4	Nauczyciel do nauk elementarnych: płaca . . . . 1.000 K. dodatek aktywalny . 100 „	1.100	—
	5	Katecheta obrz. łac. i gr. kat. . .	600	—
		Suma rubryki I. .	7.980	—
II.		**Koszta administracyi.**		
	6	Zarząd: *a*) pomoc kancelaryjna . 240 K. *b*) koszta kancelaryjne . 200 „ *c*) sługa szkolny i stróż nocny 600 „	1.040	—
	7	Opał	1.400	—
	8	Oświetlenie	300	—
	9	Utrzymanie budynków (naprawy, ubezpieczenie, kominiarz) . . .	600	2 200
	10	Sprzęty i ruchomości	300	—
	11	Utrzymanie koni do posług administracyjnych	800	120
	12	Podatek od gruntu szkolnego . . .	60	—
		Suma rubryki II. .	4.500	2.320
III.		**Utrzymanie uczniów.**		
	13	Stołowanie . . . dla 40 uczniów po		
	14	Odzież, pościel i pranie / 300 K.	12 000	—
	15	Lekarz i apteka	300	—
	16	Uczeń praktykant	300	—
		Suma rubryki III. .	12.600	—
		Do przeniesienia	25.080	2.320

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			koron	
		Z przeniesienia . .	25.080	2.320
IV.		**Potrzeby naukowe**		
	17	Przybory do nauki i pisania dla uczniów (książki, papier, zeszyty itp.) . .	240	—
	18	Środki naukowe:		
		a) modele, maszyny, narzędzia i inne przyrządy do demonstracyi 300 K.		
		b) biblioteka i czytelnia . 160 „		
		c) ogród szkolny (nasiona, okazy roślin, nawozy i t. p.) . 200 „	660	—
	19	Ogródki doświadczalne do uprawy tytoniu (w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 11. listopada 1890.) . .	40	—
	20	Wycieczki z uczniami	100	—
		Suma rubryki IV. .	1.040	—
V.		**Kursy specyalne.**		
	20*a*)	Kurs weterynaryi	—	—
	21	„ ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej	100	—
	22	„ mleczarstwa	100	—
	23	„ uprawy tytoniu	120	—
		Suma rubryki V. .	320	—
VI.	24	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	100	—
		Suma wydatków .	26.540	2.320
		Razem .	**28.860 K.**	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 190i zwyczajne	Wniosek na rok 190i nadzwyczajne
			Korony	
		DOCHODY.		
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** .	6.000	
II.	2	**Opłaty na utrzymanie uczniów:**		
		a) Rada powiatowa horodeńska, 3 stypendya po 200 K. i 1 stypendyum 300 K. . . . 900 K.		
		b) Gmina miasta Horodenki, 1 stypendyum . . 200 „		
		c) Uczeń samopłacący . 150 „	1.250	
III.	3	**Dochód z ogrodu** (pola) szkolnego i z ogródka doświadczalnego tytoniowego	300	—
		Suma dochodów .	7.550	
		W porównaniu z wydatkami .	28.860	—
		okazuje się **niedobór** .	21.310	—

Przewodniczący:
Dunajewski.

Sprawozdawca:
A. Potocki.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o preliminarzu budżetu niższej szkoły rolniczej w Jagielnicy.

Rubryka XV. poz. 257 wydatków i rubryka X. poz. 44 dochodów.

Komisya budżetowa zgodnie z przedłożeniem Wydziału krajowego preliminuje:

Wydatki w kwocie 30.542 K, mniej niż w roku ubiegłym o 44 K.
Dochody „ 12.260 „ więcej „ „ „ „ 100 „
Niedobór „ 18.282 „ mniej „ „ „ „ 144 „

Komisya zbadawszy wszystkie pozycye i przychylając się do zaprowadzonych zmian wnosi:

Wysoki Sejm raczy wydatki i dochody niższej szkoły rolniczej w Jagielnicy uchwalić jak następuje:

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			Korony	
		WYDATKI.		
I.		**Płace nauczycieli.**		
	1	Nauczyciel do nauk fachowych i kierownik: płaca . . . . 2.600 K. dodatek aktywalny . 280 „ dodatki pięcioletnie . 800 „ dodatek osobisty . . 400 „	4.080	—
	2	Nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych: płaca . . . . 2.000 K. dodatek aktywalny . 200 „ dodatki pięcioletnie . 600 „	2.800	
	3	Instruktor do robót ręcznych i dozorca uczniów, płaca	1.200	
	4	Nauczyciel do nauk elementarnych: płaca . . . . 1.000 K. dodatek aktywalny . 100 „ „ pięcioletni . 42 „	1.142	—
		remuneracya za naukę pszczelnictwa i sadownictwa	—	200
	5	Katecheta obrz. łac. i gr. kat. . .	500	—
		Suma rubryki I .	9.722	200
II.		**Koszta administracyi.**		
	6	Zarząd: *a*) pomoc kancelaryjna 240 K. *b*) koszta kancelaryjne, inseraty, druki i portorya 200 „ *c*) sługa szkolny i stróż nocny . . 600 „	1.040	—
	7	Opał	1.200	—
	8	Oświetlenie	200	—
	9	Utrzymanie budynków (naprawy, ubezpieczenie, kominiarz) . . .	700	200
	10	Sprzęty i ruchomości	400	—
		Suma rubryki II. .	3.540	200
III.		**Utrzymanie uczniów.**		
	11	Stołowanie,		
	12	Odzież, pościel i pranie . . } 40 uczniów po 300 K.	12.000	—
	13	Lekarz i apteka	400	—
		Suma rubryki III. .	12.400	—
		Do przeniesienia .	25.662	400

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			Korony	
		Z przeniesienia .	25.662	400
IV.		**Potrzeby naukowe.**		
	14	Przybory do nauki i pisania dla uczniów (papiery, zeszyty, książki i t. p.) .	200	—
	15	Środki naukowe:		
		a) modele, maszyny, narzędzia i inne przyrządy do demonstracyi i ćwiczeń praktycznych . . . . 300 K.		
		b) biblioteka i czytelnia . . 200 „		
		c) ogród szkolny . . . 40 „	540	—
	16	Ogródki doświadczalne do uprawy tytoniu	40	—
	17	Wycieczki z uczniami . . .	100	—
		Suma rubryki IV. .	880	—
V.		**Kursy specyalne.**		
	18	Kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej	100	—
	19	„ uprawy i suszenia tytoniu . .	200	—
		Suma rubryki V. .	300	—
VI.	20	**Gospodarstwo:**		
		a) Wydatki na gospodarstwo . 3 100 K.		
		b) Czynsz dzierżawny za grunta, odstąpione szkole przez skarb jagielnicki . . 100 „	3.200	
VII.	21	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	100	—
		Suma wydatków . .	30.142	400
		Razem .	**30.542 K.**	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
				Korony	
		DOCHODY.			
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** .		6.000	—
II.	2	**Opłaty na utrzymanie uczniów:**			
		a) Uczniowie samopłacący .	600 K.		
		b) Rada powiatowa buczacka .	— „	600	—
III.	3	**Dochody z gospodarstwa:**			
		a) Dochód z gospodarstwa szkolnego . . .	4.700 K.		
		b) Zarobek 40 uczniów po 24 K. . . .	960 „	5.660	—
—		**Rozmaite nieprzewidziane** . .		—	—
		Suma dochodów .		12.260	—
		W porównaniu z wydatkami .		30.542	—
		okazuje się **niedobór** .		18.282	—

Przewodniczący:

Dunajewski.

Sprawozdawca:

A. Potocki.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o preliminarzu budżetu niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach.

Rubryka XV. poz. 258 wydatków i rubryka X poz. 45 dochodów.

Komisya budżetowa zgodnie z przedłożeniem Wydziału krajowego preliminuje:

Wydatki w kwocie 39.532 K., więcej niż w roku przeszłym o 5.500 K.
Dochody „ 14.880 „ mniej „ „ „ „ 1.636 „
Niedobór „ 24.652 „ więcej „ „ „ „ 7.136 „

Zmiany te zostały uzasadnione osobnem sprawozdaniem, a komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy wydatki i dochody niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach uchwalić jak następuje,

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
				Korony	
		WYDATKI.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Nauczyciel do nauk fachowych i kierownik: płaca	2 600 K.		
		dodatek aktywalny	280 „	2.880	—
	2	Nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych: płaca	2.000 K.		
		dodatek aktywalny	200 „	2.200	—
	3	Instruktor do robót ręcznych i dozorca uczniów, płaca		1.200	—
	4	Nauczyciel do nauk elementarnych: płaca	1.000 K.		
		dodatek aktywalny	100 „	1.100	—
	5	Katecheta obrz. łać., płaca	300 K.		
		wydatki z powodu nabożeństwa	100 „	400	—
		Suma rubryki I.		7.780	—
II.		**Pensye, emerytury i zaopatrzenia.**			
	6	Ziemiański Zygmunt, były nauczyciel, emerytura		504	—
III.		**Koszta administracyi.**			
	7	Zarząd:			
		a) pomoc kancelaryjna	240 K.		
		b) koszta kancelaryjne, inseraty, druki i portorya	200 „		
		c) sługa szkolny i stróż nocny	600 „	1.040	—
	8	Opał		1.200	—
	9	Oświetlenie		240	—
	10	Utrzymanie budynków		600	5.800
	11	Sprzęty i ruchomości		200	200
	12	Utrzymanie koni do posług administracyjnych		800	—
		Suma rubryki III.		4.080	6.000
		Do przeniesienia		12.364	6.000

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			korony	
		Z przeniesienia	12.364	6.000
IV.		**Utrzymanie uczniów.**		
	13	Stołowanie . . . } dla 40 uczniów		
	14	Odzież, pościel i pranie } po 300 K. .	12.000	—
	15	Lekarz i apteka	300	—
	16	Uczeń praktykant	300	—
		Suma rubryki IV. .	12.600	—
V.		**Potrzeby naukowe.**		
	17	Przybory do nauki i pisania dla uczniów (książki, papier, zeszyty, itp.) . .	240	—
	18	Środki naukowe: *zwycz. nadzwycz.*		
		a) modele, maszyny, i inne przyrządy do demonstracyi i ćwiczeń praktycznych . . 300 K. 300 K.		
		b) biblioteka i czytelnia 200 „ — „		
		c) ogród szkolny (nasiona, okazy roślin, nawozy itp.) 100 „ — „	600	300
	19	Wycieczki z uczniami	100	—
		Suma rubryki V. .	940	300
VI.		**Kursy specyalne.**		
	20	Kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej	100	—
	21	„ mleczarstwa	100	—
		Suma rubryki VI. .	200	—
VII.	22	**Gospodarstwo:**		
		a) Wydatki na gospodarstwo 5.200 K.		
		b) Czynsz dzierżawny:		
		α) za folwark z inwentarzem . 1.608 K		
		β) za wynajętą ubikacyę na mleczarnię . . 100 „		
		γ) za wynajęte mieszkanie dla służby . . 120 „ 1.828 „	7.028	—
	—	Drenowanie pól	—	—
		Suma rubryki VII. .	7.028	—
VIII.	23	**Rozmaite nieprzewidziane** . .	100	—
		Suma wydatków .	33.232	6.300
		Razem .	**39.532 K.**	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
				korony	
		DOCHODY.			
I.	1	**Subwencye z c. k. Skarbu Państwa** .		6.000	—
II	2	**Opłaty na utrzymanie uczniów:**			
		a) Rada powiatowa bialska	900 K.		
		b) „ „ chrzanowska	300 „		
		c) „ „ krakowska	— „		
		d) „ „ mielecka	— „	1.200	—
III.	3	**Dochód** z pola i ogrodu szkolnego .		120	—
IV.	4	**Dochody z gospodarstwa:**			
		a) Dochód z dzierżawy folwarku . . .	6.600 K.		
		b) zarobek 40 uczniów po 24 K. . . .	960 „	7.560	—
—	—	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .		—	—
		Suma dochodów .		14.880	—
		W porównaniu z wydatkami .		39.532	—
		Okazuje się **niedobór** .		24.652	—

Przewodniczący:

Dunajewski,

Sprawozdawca:

A. Potocki,

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o preliminarzu budżetu niższej szkoły rolniczej w Boreżnicy.

Rubryka XV. poz. 259 wydatków i rubryka X. poz 46 dochodów.

Komisya budżetowa zgodnie z przedłożeniem Wydziału krajowego preliminuje

Wydatki w kwocie 31.407 K., mniej niż w roku przeszłym o 577 K.
Dochody „ 10.000 „ więcej „ „ „ 1.000 „
Niedobór „ 21.407 „ mniej „ „ „ 1.577 „
Uznając zaś wprowadzone zmiany, a uzasadnione, wnosi komisya:

Wysoki Sejm raczy wydatki i dochody niższej szkoły rolniczej w Berżnicy uchwalić jak następuje:

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			korony	
		WYDATKI.		
I.		**Płace nauczycieli.**		
	1	Nauczyciel do nauk fachowych i kierownik: płaca . . . . 2.600 K. dodatek aktywalny . 280 „ dodatek pięcioletni . 167 „	3.047	—
	2	Nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych: płaca . . . . 2.000 K. dodatek aktywalny . 200 „	2.200	—
	3	Instruktor do robót ręcznych i dozorca uczniów, płaca	1.200	—
	4	Nauczyciel do nauk elementarnych: płaca . . . . 1.000 K. dodatek aktywalny . 100 „	1.100	—
	5	Katecheta obrządku łać. i gr. kat. . .	960	—
		Suma rubryki I. .	8.507	—
II.		**Pensye, emerytury i zaopatrzenia.**		
	6	Cisło Eleonora, wdowa po nauczycielu, emerytura . . . 1.200 K. dodatek na wychowanie 4-ga dzieci à 120 K. . 480 „	1.680	—
III.		**Koszta administracyjne.**		
	7	Zarząd: *a)* pomoc kancelaryjna 240 K. *b)* koszta kancelaryjne 200 „ *c)* sługa szkolny i stróż nocny . . . 600 „	1 040	—
	8	Opał	1.200	—
	9	Oświetlenie	300	—
	10	Utrzymanie budynków	600	—
	11	Sprzęty i ruchomości	300	—
	12	Utrzymanie koni do posług administracyjnych	800	—
	13	Asekuracya i podatek	200	—
		Suma rubryki III. .	4.440	—
		Do przeniesienia .	14.627	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1900 zwyczajne	Wniosek na rok 1900 nadzwyczajne
			koron	
		Z przeniesienia .	14.627	—
IV.		**Utrzymanie uczniów.**		
	14	Stołowanie . . . } 34 uczniów po		
	15	Odzież, pościel i pranie } 300 K.	10.200	—
	16	Lekarz i apteka	300	—
	17	Uczeń praktykant	300	—
		Suma rubryki IV. .	10.800	—
V.		**Potrzeby naukowe.**		
	18	Przybory do nauki i pisania dla uczniów (książki, papiery, zeszyty i t. p.) .	240	—
	19	Środki naukowe:		
		a) modele, maszyny, narzędzia i inne przyrządy do demonstracyi . 300 K		
		b) biblioteka i czytelnia 200 „		
		c) ogród szkolny . 100 „	600	—
	20	Wycieczki z uczniami	80	—
		Suma rubryki V. .	920	—
VI.		**Kursy specyalne.**		
	21	Kurs ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej	100	—
	22	„ mleczarstwa	100	—
	23	„ stelmachstwa i koszykarstwa . .	160	—
		Suma rubryki VI. .	360	—
VII.	24	**Gospodarstwo:**		
		a) Wydatki na gospodarstwo . .	4.600	—
		b) Drenowanie pól . . .	—	—
		Suma rubryki VII.	4.600	—
VIII.	25	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	100	—
		Suma wydatków .	31.407	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			Korony	
		DOCHODY.		
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** .	6.000	—
II.	2	**Dochód z gospodarstwa szkolnego** .	4.000	—
		Suma dochodów .	10.000	—
		W porównaniu z wydatkami	31.407	—
		okazuje się **niedobór** .	21.407	—

Przewodniczący:
Dunajewski.

Sprawozdawca:
A. Potocki.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o preliminarzu budżetu krajowej niższej szkoły rolniczej w Suchodole.

Rubryka XV poz. 260 wydatków i rubryka X poz. 47 dochodów.

Komisya budżetowa zgodnie z przedłożeniem Wydziału krajowego preliminuje:

Wydatki w kwocie 32.080 K., więcej niż w roku zeszłym o 4.298 K.
Dochody „ 12.180 „ „ „ „ „ „ 1.892 „
Niedobór „ 19.900 „ „ „ „ „ „ 2.406 „

Zwiększenie wydatków powstało głównie z powodu otwarcia trzeciego roku, a przezto większej liczby uczniów.

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy wydatki i dochody krajowej niższej szkoły rolniczej w Suchodole uchwalić jak następuje:

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			korony	
		WYDATKI.		
I.		**Płace nauczycieli.**		
	1	Nauczyciel do nauk fachowych i kierownik: płaca . . . . 2.600 K. dodatek aktywalny . 280 „	2.880	—
	2	Nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych płaca . . . 2.000 K. dodatek aktywalny . 200 „	2 200	—
	3	Trzeci nauczyciel pomocniczy do nauk fachowych: płaca . . 1.600 K. dodatek aktywalny . 160 „	1.760	
	4	Instruktor do robót ręcznych i dozorca uczniów	1.200	
	5	Nauczyciel do nauk elementarnych: płaca . . . . 1 000 K. dodatek aktywalny . 100 „	1 100	
	6	Katecheta obrz. łać. i gr. kat . .	400	
		Suma rubryki I. .	9 540	
II.		**Koszta administracyjne.**		
	7	Zarząd: *a*) pomoc kancelaryjna . 240 K. *b*) koszta kancelaryjne . 200 „ *c*) sługa szkolny i stróż nocny 600 „	1.040	—
	8	Opał	1.200	—
	9	Oświetlenie	300	—
	10	Utrzymanie budynków (naprawy, ubezpieczenie, kominiarz) . . .	500	
	11	Sprzęty i ruchomości	200	—
	12	Utrzymanie koni do posług administracyjnych	800	
		Suma rubryki II. .	4.040	—
III.		**Utrzymanie uczniów.**		
	13	Stołowanie . . . dla 40 uczniów		
	14	Odzież, pościel i pranie po 300 K.	12.000	—
	15	Lekarz i apteka	300	—
		Suma rubryki III. .	12.300	—
		Do przeniesienia .	25.880	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			korony	
		Z przeniesienia .	25.880	—
IV.		**Potrzeby naukowe.**		
	16	Przybory do nauki i pisania dla uczniów (książki, papier, zeszyty i t. p.) .	240	—
	17	Środki naukowe:		
		a) modele, maszyny, narzędzia i inne przyrządy do demonstracyi *i* ćwiczeń praktycznych . . . 300 K.		
		b) biblioteka i czytelnia . . 160 „		
		c) ogród szkolny (nasiona, okazy roślin, nawozy i t. p.) . 100 „	560	—
	18	Wycieczki naukowe z uczniami . .	100	—
		Suma rubryki IV. .	900	—
V.		**Kursy specyalne.**		
	19	Kurs mleczarstwa	100	—
	20	„ ćwiczeń dla szkolnej straży pożarnej	100	
	21	„ wyprawy lnu i konopi . . .	100	—
	22	„ stelmachstwa i koszykarstwa . .	100	—
		Suma rubryki V. .	400	—
VI.	23	**Gospodarstwo**:		
		a) Wydatki na gospodarstwo . *zwycz.* 3.300 K. *nadzwycz.* 500 K.		
		b) Czynsz dzierżawny z gruntów dzierżawionych od gminy 1.000 „	4.300	500
VII.	24	**Rozmaite nieprzewidziane** . .	100	—
		Suma wydatków .	31.580	500
		Razem .	**32.080 K.**	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			korony	
		DOCHODY.		
I.		**Subwencye.**		
	1	Z c. k. Skarbu Państwa	6.000	—
	2	Od Rady powiatowej w Krośnie (3 stypendya po 240 K.)	720	—
		Suma rubryki I. .	6.720	
II.	3	**Dochody z gospodarstwa:**		
		a) Dochód z gospodarstwa szkolnego . . . 4.500 K.		
		b) Zarobek 40 uczniów po 24 K. 960 „	5.460	—
		Suma dochodów .	12.180	
		W porównaniu z wydatkami	32.080	
		Okazuje się **niedobór**	19.900	—

Przewodniczący:
Dunajewski.

Sprawozdawca:
A. Potocki.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o preliminarzu budżetu krajowej szkoły ogrodniczej w Tarnowie.

Rubryka XV. poz. 261 wydatków i rubryka X. poz. 48 dochodów.

Komisya budżetowa zgodnie z przedłożeniem Wydziału krajowego preliminuje:

Wydatki w kwocie 24.190 K., więcej niż w roku przeszłym o 216 K.
Dochody „ 8.960 „ mniej „ „ „ „ 400 „
Niedobór „ 15.230 „ więcej „ „ „ „ 616 „
Zmiany te powstały wskutek uzupełnienia pięcioleci i mniejszej ilości uczni taks opłacających.

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy wydatki i dochody krajowej szkoły ogrodniczej w Tarnowie uchwalić jak następuje:

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie		Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
				korony	
		WYDATKI.			
I.		**Płace nauczycieli.**			
	1	Nauczyciel fachowy i kierownik:			
		płaca	2.400 K.		
		dodatek aktywalny .	280 „		
		dodatki pięcioletnie .	800 „	3.480	—
	2	Nauczyciel fachowy pomocniczy: płaca . . .	1.600 K.		
		dodatek aktywalny .	200 „		
		dodatek pięcioletni .	200 „		
		ryczałt na mieszkanie .	400 „	2.400	—
	3	Nauczyciel pomocniczy do miernictwa i rysunków, płaca . .		480	—
	4	Nauczyciel do nauk elementarnych: płaca . . .	1.000 K.		
		dodatek aktywalny .	200 „		
		„ pięcioletni .	100 „		
		ryczałt na mieszkanie .	360 „	1.660	—
	5	Ochmistrz i instruktor, płaca .	1.200 K.		
		dodatek na mieszkanie .	240 „	1.440	—
	6	Kapelan i katecheta: płaca .	300 K.		
		wydatki z powodu nabożeństwa . . .	100 „	400	—
		Suma rubryki I. .		9.860	—
II.		**Koszta administracyjne.**			
	7	Zarząd:			
		a) pomoc kancelaryjna .	240 K.		
		b) koszta kancelaryjne, inseraty, druki i portorya .	200 „		
		c) sługa szkolny i stróż nocny	720 „	1.160	—
	8	Opał ubikacyj szkolnych . . .		800	—
	9	Oświetlenie		300	—
	10	Utrzymanie budynków (naprawy, ubezpieczenie, kominiarz) . . .		400	—
	11	Sprzęty i ruchomości		200	—
		Suma rubryki II. .		2.860	—
		Do przeniesienia . .		12.720	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			Korony	
		Z przeniesienia . .	12.720	—
III.		**Utrzymanie uczniów.**		
	12	Stołowanie . . . (dla 25 uczniów		
	13	Odzież, pościel i pranie (po 330 K.	8.250	—
	14	Lekarz i apteka	240	
	15	Uczeń praktykant	480	—
		Suma rubryki III. .	8.970	—
IV.		**Potrzeby naukowe.**		
	16	Przybory do nauki . . .	240	
	17	Zbiory środków do demonstracyi . .	200	
	18	Biblioteka i czytelnia	200	—
	19	Wycieczki naukowe	200	—
	20	Na utrzymanie ogrodu szkolnego . .	1.600	—
		Suma rubryki IV. .	2.440	—
V.	21	**Rozmaite nieprzewidziane** . .	60	—
		Suma wydatków .	24.190	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			korony	
		DOCHODY.		
I.		**Subwencye.**		
	1	Z c. k. Skarbu Państwa . . .	6.000	—
	2	Od gminy miasta Tarnowa . . .	500	—
	3	Od Rady powiatowej w Tarnowie . .	600	
		Suma rubryki I. .	7.100	—
II	4	**Opłaty na utrzymanie uczniów** . .	200	—
III.	5	**Dochód czysty z ogrodu szkolnego** .	1.600	—
IV.	6	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	60	—
		Suma dochodów .	8.960	—
		W porównaniu z wydatkami .	24.190	—
		okazuje się **niedobór** .	15.230	—

Przewodniczący:

Dunajewski.

Sprawozdawca:

A. Potocki.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej i preliminarza budżetu kraj. zakładu sadowniczego w Zaleszczykach.

Rubryka XV. poz. 263 i 264 wydatków i rubryka X. poz. 49 dochodów.

Komisya budżetowa zgodnie z przedłożeniem Wydziału krajowego preliminuje:

Wydatki w kwocie 18.497 K., więcej niż w roku przeszłym o 953 K.
Dochody „ 400 „ jak w roku przeszłym
Niedobór „ 18.097 „ więcej niż w roku przeszłym o 953 K.

Zmiany w poszczególnych pozycyach są odpowiednio wytłómaczone osobnem sprawozdaniem Wydziału krajowego.

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy wydatki i dochody kraj. zakł. sadowniczego w Zaleszczykach uchwalić jak następuje:

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			korony	
		WYDATKI.		
I.		**Płace nauczycieli.**		
	1	Nauczyciel do nauk fachowych i kierownik, płaca . . . . 2.600 K. dodatek aktywalny . 280 „	2.880	—
	2	Inspektor ogrodu, zarazem nauczyciel fachowy, płaca . . 2.000 K. dodatek aktywalny . 200 „	—	
		Suma rubryki .	2.880	—
II.		**Koszta administracyjne.**		
	3	Koszta kancelaryjne	200	—
	4	Stróż zakładu	600	—
	5	Opał	600	—
	6	Oświetlenie	200	—
	7	Utrzymanie budynków	200	—
	8	*a*) Reszta na budowę wodociągu w zakładzie i połączenie z wodociągiem na stacyi kolejowej w Zaleszczykach . 477 K. *b*) Koszta korrekcyi kanału w zakładzie . . . 2.073 „ *c*) Na dalsze koszta założenia zakładu sadowniczego w Zaleszczykach mianowicie na budowę szopy, poddasza i parkanu . . . 1.987 „	—	4.537
	9	Wynagrodzenie za użytkowanie wody	300	—
	10	Sprzęty i ruchomości	100	—
	11	Utrzymanie koni do posług administracyjnych	800	—
	12	Ubezpieczenie budynków i zbiorów oraz podatki	240	—
		Suma rubryki II. .	3.240	4.537
III.		**Potrzeby zakładu.**		
	13	Pomocnik ogrodnika, płaca . 720 K. na mieszkanie . . 120 „	840	—
	14	*a*) Najem robotnika . . 1.000 K. *b*) Zapłata za robociznę uczniom 2.000 „	3.000	—
	15	Na kupno dziczków	—	1.600
	16	„ „ drzew matecznych . . .	—	300
	17	Materyały i drobne wydatki na ogród .	300	—
		Do przeniesienia .	4.140	1.900
			6.120	4.537

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			korony	
		Z przeniesienia .	6.120	4.537
			4.140	1.900
	18	Nawozy	400	—
	19	Nasiona	200	—
	20	Środki do nauki i pracy:		
		a) narzędzia . . 300 K.		
		b) biblioteka . . 100 „	400	—
		Suma rubryki IV. .	5.140	1.900
IV.		**Rozmaite.**		
	21	Ryczałt na koszta objazdów . . .	600	—
	22	Wydatki nieprzewidziane . . .	200	—
		Suma rubryki IV. .	800	—
		Suma wydatków .	12.060	6.437
		Razem ..	**18 497 K.**	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne
			Korony	
		DOCHODY.		
I.	1	Dochód czysty z ogrodu szkolnego . .	400	—
		Suma dochodów .	400	—
		Z porównania z wydatkami .	18.497	—
		okazuje się **niedobór** .	18.097	—

Przewodniczący:
Dunajewski.

Sprawozdawca:
A. Potocki.

Rubryka XV.

Pozycya wydatków 283
„ dochodów 58

Krajowy Skład publiczny w Krakowie.

Sprawozdawca poseł Scipio.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy preliminuje dla Składów krajowych w Krakowie na rok 1901:

w dochodach	35.100 K.
w wydatkach	33.688 „
a zatem nadwyżkę . . .	1.412 K.

Na podstawie ostatnich wynikłości preliminuje Wydział krajowy w porównaniu z uchwałą na rok 1900 dochody mniejsze o koron 5.450, a to w składowem od zboża i towarów o koron 1.600 i w opłatach za manipulacye koron 3.850. Wydatki zaś mniejsze o koron 2.688, a to o koron 1.800 w nadzwyczajnych, o koron 700 w kosztach manipulacyi i o koron 128 w administracyi; zwiększone zaś o koron 40 w wydatkach na Zarząd.

Preliminuje przeto Wydział krajowy nadwyżkę dochodów nad wydatki o koron 2.862 mniejszą niż na rok 1900.

Komisya budżetowa, zgodnie z Wydziałem krajowym wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić wydatki i dochody dla Składów publicznych w Krakowie na rok 1901 jak następuje:

Krajowy skład publiczny dla zboża i spirytusu w Krakowie.

Wydatki.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			Koron	
		WYDATKI.		
I.		**Koszta zarządu i służby.**		
	1	Dyrektor-kasyer	3.000	—
	2	Likwidator	2.400	—
	3	Buchalter	1.500	—
	4	Praktykant	720	—
	4a	Dyurnista	360	—
	5	Magazynier	2.000	—
	6	Woźny	880	—
	7	Odźwierny	580	—
	8	Stróż nocny	600	—
		Suma rubryki I.	12.040	
II.		**Koszta administracyi.**		
	9	Podatki:		
		a) zarobkowy	292	—
		b) domowo-czynszowy	1.300	—
	10	Utrzymanie zabudowań i urządzeń:		
		a) budynków administracyjnych	260	—
		b) magazynów zbożowych	1.180	—
	11	Zabezpieczenie:		
		a) budynków od ognia	440	—
		b) robotników od wypadków i w kasie chorych	340	—
	12	Potrzeby kancelaryjne:		
		a) ogłoszenia i dzienniki	200	—
		b) księgi i druki	760	—
		c) telefon	100	—
		d) rozmaite kancelaryjne	280	—
	13	Opał i światło	500	—
	14	Opłata drogi dojazdowej	360	—
	15	Remuneracye, noworoczne	1.600	—
		Suma rubryki II.	7.612	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			Koron	
III.		**Ekspozytura cłowa.**		
	16	Ryczałt c. k. Skarbowi Państwa . .	600	—
IV.		**Koszta manipulacyi zbożowej.**		
	17	Robocizna	10.000	-
	18	Szpagat, wory, (nadzwyczajne II. rata za kupione we Lwowie wory) . .	1.300	336
	19	Asekuracya	800	—
	20	Stemple i porta	900	—
	21	Rozmaite	100	—
		Suma rubryki IV. .	13.100	336
		Suma wydatków .	33.352	336
		Razem .	**33.688 K.**	
		DOCHODY.		
I.	1	**Składowe od zboża i towarów** . .	14.400	—
		Manipulacye przy zbożu, względnie towarach.		
II.	2	Dostawa wagonów	1.300	—
	3	Ekspedycya	200	—
	4	Wyładowanie	4.000	—
	5	Załadowanie	3.400	—
	6	Asekuracya	2.000	—
	7	Stemple i porta	1 000	—
	8	Odsetki	1.000	—
	9	Rozmaite:		
		a) czyszczenie i wietrzenie . .	5.200	—
		b) załatwianie formalności cłowych .	800	—
		c) wypożyczanie worów . . .	800	—
		d) szpagat	600	—
		e) zawiadomienia odbiorcze . . .	400	—
		Suma rubryki II. .	20.700	—
		Suma dochodów .	35.100	—
		W porównaniu z wydatkami	33.688	—
		Nadwyżka . .	1.412	—

Lwów, dnia 25. czerwca 1901.

Przewodniczący:
Dunajewski.

Sprawozdawca:
Scipio.

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o krajowej średniej szkole rolniczej w Czernichowie.

Sprawozdawca poseł Lubomirski.

Rubr. XV. poz. 254 wydatków i rubr. IX. poz. 41 dochodów.

A) Szkoła.

Komisya budżetowa preliminuje zgodnie z wnioskami Wydziału krajowego wydatki w sumie 147.167 K., dochody w sumie 62.500 K., niedobór zatem wynosić będzie kwotę 84.667 K. W porównaniu z budżetem za rok 1900 wydatki będą większe o 21.037 K., dochody większe o 19.300 K., niedobór zatem będzie większy o 1.737 K.

Wyżej preliminowane są wydatki: rubr. I. poz. 2. o K. 400 z powodu przypadającego ks. kapelanowi 1-go pięciolecia od 1. stycznia 1901; poz. 3. o kor. 601 z powodu przypadającego pełnego pięciolecia i 3-go dodatku pięcioletniego od 1. maja 1901; poz. 7. w kwocie 440 K. i poz. 8. w kwocie 880 K. są nowo wstawione do preliminarza z powodu wprowadzenia nadobowiązkowej nauki języka francuskiego, muzyki i spiewu; poz. 9. o kor. 200 na 3-cie pięciolecie dla instruktora od 1. stycznia 1901. Rubr. IV. poz. 16. o kor. 44 i poz. 17. o K. 372, razem o kor. 416 w myśl uchwały Wydziału krajowego z 6. lutego 1900 z powodu wprowadzenia już w roku 1900 zmian w etacie i poborach służby wyższej i niższej stosownie do podziału zajęć według rzeczywistych potrzeb zakładu; poz. 18. w kwocie 150 K. na gratyfikacye dla służby przeniesiona jest z rubryki IX. dla dokładnej ewidencyi, Rubr. VI. poz. 24 i 25. o K. 1.000 odpowiednio do większej liczby uczniów i skutkiem podrożenia węgla; poz. 27. K. 1.200 w wydatkach nadzwyczajnych jednorazowo na sprawienie małego wozu systemu Tallarda do wywozu nieczystości; poz. 28. K. 2.003 kredyt nadzwyczajny na pokrycie kosztów założenia parku i na jego urządzenie; poz. 30 o K. 288 na najem pomieszkania dla pisarza etatowego, którego funkcye pełnił dotychczas dyetaryusz: poz. 36. o K. 100 na utrzymanie nowego parku. Rubr. VII. poz. 37. o K. 13.000 z powodu powiększenia się liczby uczniów o 20-tu i podwyższenia opłaty restauratora

za polepszenie wiktu; poz. 38. o K. 400 skutkiem zwiększonej liczby uczniów; poz. 39. o kor. 572, z tego 332 K. na przyjęcie 4-go chłopca i K. 240 na podwyższenie płacy fachowo wykształconego palacza; poz. 41. o K. 2.400 z powodu zwiększonej liczby uczniów. Rubr. VIII. poz. 46. o K. 300 według rzeczywistej potrzeby; poz. 47 i 49. o K. 300, ponieważ wskutek emigracyi podskoczyły ceny robotnika a nadto ogrody zniszczone wylewami Wisły w 1899 r. wymagają znacznych wkładów.

Wydatki są mniejsze: Rubr. V. poz. 21. o kor. 752 gdyż w miejsce emerytury po zmarłym b. profesorze Mieczysławie Piotrowskim wstawiono pensyę dla wdowy Antoniny Piotrowskiej. Rubr. VI. poz. 26. o K. 281 w nadzwyczajnych wydatkach na dalsze niezbędne adaptacye w budynkach zakładowych; poz. 32 i 34. o 560 K. z powodu opuszczenia wydatków nadzwyczajnych jednorazowo przyznanych na rok 1900. Rubr. VII. poz. 40 o K. 1.600 j. w. Rubr. VIII. poz. 43. lit. k) o K. 50 według wykazanej przez Dyrekcyę i grono profesorów potrzeby na rok 1900; poz. 44. lit. d) n) r) s) t) o K. 220 j. w.; Rubr. IX. o K. 150 analogicznie do rubr. IV. poz. 18. wydatków.

Dochody są wyżej preliminowane: Rubr. II. poz. 2. o K. 16.400 skutkiem przybytku 20 uczniów i polepszenia wiktu; poz. 3. o K. 2.900 z powodu przybytku 20 uczniów.

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić wydatki i dochody szkoły rolniczej w Czernichowie zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego, jak następuje:

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			korony	
		WYDATKI.		
I.		**Płace nauczycieli.**		
	1	Dyrektor, płaca . . . 4.000 K. dodatek aktywalny . 640 „	4.640	—
	2	Kapelan i katecheta, oraz docent jednego z przedmiotów ogólnie kształcących, płaca . . . . 2.800 K. dodatek aktywalny . 520 „ „ pięcioletni . 400 „	3.720	—
	3	8 profesorów, płaca po 2.800 K. 22.400 k. dodatki aktyw. po 520 K. 4.160 „ „ pięcioletnie . 4.267 „	30.827	—
	4	Docent weterynaryi	1.600	—
	5	„ leśnictwa	800	—
	6	„ sadownictwa i warzywnictwa, oraz chmielarstwa i uprawy wikli .	400	—
	7	„ języka francuskiego . . .	440	—
	8	Nauczyciel muzyki i śpiewu . . .	880	—
	9	Nauczyciel-instruktor do robót praktycznych płaca . . 1.600 K. dodatek aktywalny 280 „ trzy dodatki pięcioletnie . . 600 „ 2.480 K. po strąceniu zwrotu z funduszu folwarku w Czernichowie za administracyę 400 „	2.080	—
	10	2 prefektów internatu, zarazem nauczycieli gimnastyki i szermierki: płace po 1.600 K. . . 3.200 K. dodatek pięcioletni dla jednego . . . . 200 „ wikt po 720 K. . . 1.440 „ światło po 20 K. . . 40 „	4.880	—
		Suma rubryki I. .	50.267	—
II.		**Płace urzędników administracyjnych, etatowych.**		
	11	Kasyer, zarazem rachmistrz, płaca . .	2.400	—
	12	Pisarz Dyrekcyi, a zarazem magazynier, płaca	1.200	—
		Suma rubryki II. .	3.600	—
		Do przeniesienia .	53.867	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			korony	
		Z przeniesienia .	53.867	—
III.		**Płace funkcyonaryuszy nieetatowych.**		
	13	Lekarz zakładowy, płaca . 1.000 K. opał . . . . 100 „	1.100	—
	14	Ogrodnik zakładowy, płaca . 1.000 K. 2 dodatki pięcioletnie po 100 K. 200 „	1.200	—
	15	Pomocnik ogrodnika, płaca . 400 K. wikt . . . . 576 „	976	—
		Suma rubryki III.	3.276	—
IV.		**Koszta utrzymania służby szkolnej.**		
	16	Służba wyższa: *a*) Tercyan szkoły, zarazem woźny: płaca . . . 300 K. wikt . . . 300 „ na ubiór . . 100 „ 700 K. *b*) Woźny dyrekcyi, zarazem obsługujący infirmeryę i kaplicę zakładową: płaca z wiktem . 466 K. na ubiór . . 100 „ 566 K. *c*) Portyer bramy głównej: płaca . . . 300 K. wikt . . . 300 „ na ubiór . . 100 „ 700 K. *d*) Portyer drugiej bramy zakładowej: płaca . 312 K. na ubiór . . 100 „ 412 K. *e*) Lampiarz, zarazem służący przy kasie i pokoju gościnnym: płaca z wiktem . . 466 K.	2.844	—
	17	Służba niższa: *a*) Służący przy laboratoryum chemii: płaca . . . 160 K. wikt . . . 212 „ 372 K. *b*) 3 chłopców przy muzeach, zbiorach i salach wykładowych: płace po 120 K. . 360 K. wikt po 212 K. . 636 „ 996K. *c*) stróż domowy: płaca 160 K. wikt . . . 212 „ 372 K. *d*) Stróż, zarazem ogrodniczek przy parku, jak pobory stróża domowego . . . 372 K.	2.112	—
	18	Gratyfikacya służbie (do rozporządzalności dyrekcyi)	150	—
		Suma rubryki IV.	5.106	—
		Do przeniesienia .	62.249	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			korony	
		Z przeniesienia .	62.249	—
V.		**Emerytury i zaopatrzenia.**		
	19	Bastgen Roman, b dyrektor, emerytura .	2 496	—
	20	Dr. Prażmowski Adam, b. profesor, emeryt.	1.290	—
	21	Piotrowska Antonina, wdowa po b profesorze, emerytura	1 200	—
	22	Dr. Stefczyk Franciszek, b. profesor, emeryt.	1.472	
		Suma rubryki V. .	6.458	—
VI.		**Koszta administracyjne.**		
	23	Zarząd:		
		a) pomoc kancelaryjna dla Kuratoryi szkoły . . 400 K.		
		b) potrzeby kancelar. szkoły 300 „		
		c) druki i inseraty . . 200 „		
		d) portorya i przesyłki . 300 „		
		e) koszta podróży w interesach zakładu i przywóz środków naukowych . 900 „		
		f) koszta przyjazdu docenta weterynaryi . . . 300 „	2.400	—
	24	Opał w gmachu szkolnym i internacie .	3.200	—
	25	Oświetlenie „ „ „ .	2.000	—
	26	Utrzymanie budynków i ogrodzeń .	2.200	6.519
	27	Wywóz nieczystości, popiołów, mycie podłóg i okien i t. p. . . .	800	1.200
	28	*a*) Resztujące koszta założenia parku 1.003 K.		
		b) Koszta urządzenia parku . 1.000 „	—	2.003
	29	Zabezpieczenie budynków i zbiorów .	900	—
	30	Najem pomieszkań dla funkcyonaryuszów szkoły	1.888	—
	31	Płaca kominiarza	360	—
	32	Sprzęty i ruchomości	300	—
	33	Koszta lustracyi zakładu . . .	600	—
	34	Koszta nabożeństwa	240	—
	35	Na aptekę	400	—
	36	Utrzymanie dziedzińców i parku . .	600	—
		Suma rubryki VI. .	15.888	9.722
		Do przeniesienia .	84.595	9.722

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			korony	
		Z przeniesienia . .	84.595	9.722
VII.		**Utrzymanie uczniów.**		
	37	Żywność (60 uczniów po 550 K.) . .	33.000	—
	38	Pranie za ryczałtowem wynagrodzeniem .	1.492	—
	39	Służba internatu:		
		a) 4 chłopców do obsługi uczniów: (płaca po 120 K., wikt po 212 K.) 1.328 K.		
		b) palacz do obsługi kaloryferów i łazienki, płaca . . . 300 K., wikt . . . 300 „ mieszkanie, opał i światło . . . 240 „ 840 K.	2.168	—
	4	Sprzęty:		
		a) do sal sypialnych	200	—
		b) „ infirmeryi	60	—
		c) „ sali rekreacyjnej i gimnastycznej .	50	—
	41	Odzież, (60 uczniów po 120 K.) . .	7.200	—
	42	Pościel	200	—
		Suma rubryki VII. .	44.370	
VIII.		**Potrzeby naukowe.**		
	43	Eksperymenta przy wykładach:		
		a) dla profesora administracyi . 50 K.		
		b) „ „ rolnictwa . . 60 „		
		c) „ „ hodowli . . 50 „		
		d) „ „ zootomii . . 40 „		
		e) „ „ weterynaryi . 50 „		
		f) „ „ botaniki . . 60 „		
		g) „ „ fizyki . 40 „		
		h) „ „ miernictwa . 50 „		
		i) „ „ chemii ogólnej 100 „		
		j) „ „ mleczarstwa 100 „		
		k) „ „ rybactwa . 50 „		
		l) narzędzia ręczne do praktyki gospodarskiej . . 100 „	750	
	44	Zbiory i muzea:		
		a) zbiór rolniczy . . . 200 K.		
		b) „ hodowlany . . 200 „		
		c) „ fizyczny . . 200 „		
		d) „ geograficzny . . 50 „		
		e) „ botaniczny . . 100 „		
		f) „ zoologiczny . . 100 „		
		g) „ zootomiczny . . 100 „		
		h) „ mechaniczny . . 100 „		
		i) „ mineralogiczny . . 40 „		
		j) „ technologiczny . . 160 „		
		k) „ okazów leśnych . 60 „		
		Do przeniesienia 1.310 K.	750	—
			128.965	9.722

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			korony	
			128.965	9.722
VIII.	44	Z przeniesienia 1.310 K.	750	—
		l) zbiór okazów weterynaryjn. 60 „		
		m) „ narzędzi rolnicz. . 200 „		
		n) „ modeli do budownictwa 50 „		
		o) „ przyrządów mierniczych 100 „		
		p) „ mleczarski . . 100 „		
		r) „ ogrodniczy . . 100 „		
		s) „ melioracyjny . . 50 „		
		t) „ rybacki . . . 50 „		
		u) Stacya meteorologiczna . 60 „	2.080	—
	45	Laboratorya:		
		a) chemii ogólnej i gabinet . 600 K.,		
		b) chemii rolniczej . . 400 „		
		c) „ technologicznej . 200 „		
		d) zootomiczne . . . 200 „		
		e) roślinno-fizyologiczne . 200 „		
		f) rolnicze . . . . 200 „	1.800	—
	46	Biblioteka:		
		a) przykupno dzieł . . . 800 K.		
		b) oprawa książek . . . 100 „		
		c) czasopisma naukowe i polityczne . . . . 400 „	1.300	—
	47	Utrzymanie i uzupełnienie ogrodu pomologicznego i warzywnego . . .	1.000	—
	48	Ogród botaniczny	200	—
	49	Utrzymanie pola doświadczalnego . .	400	—
	50	Wycieczki naukowe uczniów z profesorami	600	—
		Suma rubryki VIII.	8.130	—
IX.	51	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	350	—
		Suma wydatków .	137 445	9.722
		Razem .	**147.167 K.**	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			Korony	
		DOCHODY.		
I.	1	**Subwencya z c. k. Skarbu Państwa** .	14.000	—
II.		**Opłaty od uczniów.**		
	2	Opłaty na utrzymanie 60 uczniów po 700 K.	42.000	—
	3	*a*) Czesne szkolne od 60 uczniów po 100 K. . 6.000 K. po strąceniu czesnego od 15 uczniów, uwolnionych od opłaty przez Wydział kraj. 1.500 „ 4.500 K.		
		b) Czesne od 20 uczniów za naukę muzyki i śpiewu po 50 K. 1.000 „		
		c) Czesne od 20 uczniów za naukę języka francuskiego po 20 K. . . . 400 „	5.900	—
		Suma rubryki II. .	47.900	—
III.	4	**Ze sprzedaży płodów z ogrodów** .	400	—
IV.	5	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	200	—
		Suma dochodów .	62.500	—
		W porównaniu z wydatkami	147.167	—
		okazuje się **niedobór**	84.667	—

Petycya L. S. 50 Prof. Karola Malsburga średniej szkoły rolniczej w Czernichowie o zaliczkę K. 4.400 zwrotną w 120 ratach miesięcznych, znajduje załatwienie przez wstawienie do rubryki XV. poz. 268. wydatku nadzwyczajnego 4.400 koron.

Sprawozdawca poseł Lubomirski.

Rubr. XV. poz. 255 wydatków i rubr. IX. poz 42 dochodów.

B) Folwark w Czernichowie.

Komisya budżetowa preliminuje zgodnie z wnioskami Wydziału krajowego wydatki na rok 1900 na kwotę 15.280 K., dochody na 14.040 K., niedobór zatem wynosić będzie 1.240 K. W porównaniu z rokiem ubiegłym wydatki będę większe o 352 K., dochody mniejsze o 200 K., niedobór zatem będzie większy o 552 K.

Wydatki preliminowane są wyżej: w Rubr. I. poz. 1. o K. 200, z powodu podwyższenia zasług fornalom i przyjęcia jednego więcej do obsługi wołów; poz. 2. o K. 200 z powodu wyższych cen robotnika, w następstwie emigracyi włościan; poz. 8. o K. 50; poz. 11. o K. 40 na wydatki kancelaryjne, któremi dotychczas niewłaściwie obciążono budżet szkoły; poz. 12. K. 50, pozycya nowa. Rubr. II. poz. 14. K. 500 wydatek nadzwyczajny na kultury wiklowe. Rubr. IV. poz. 17. K. 912 wydatek nadzwyczajny na naprawę pieca wapiennego, którego ruch wstrzymały organy c. k. Starostwa z obawy przed zawaleniem.

Ubyły wydatki nadzwyczajne: Rubr. I. poz. 6 i 7 K. 700 jednorazowo przyznane na rok 1900; poz. 8 a. K. 900 ostatnia rata na drenowanie pól.

Dochody mniejsze są preliminowane: Rubr. I. poz. 2. o K. 200 pod lit. b), gdyż chlewnię zwinięto prawie zupełnie dla braku paszy i pomieszczenia. Rubr. III. K. 500 skutkiem naprawy pieca. Rubr. IV. poz 9. o K. 100.

Dochód większy jest preliminowy w rubr. I. poz. 1. o K. 600. Tym sposobem dochód ten wrócił do normalnej wysokości 1.200 K., obniżonej na rok 1900 z powodu klęsk elementarnych.

Komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić wydatki i dochody folwarku w Czernichowie zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego jak następuje:

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1900 zwyczajne	Wniosek na rok 1900 nadzwyczajne
			koron	
		WYDATKI.		
I.		**Wydatki na gospodarstwo.**		
	1	Płace i zasługi:		
		a) Nauczyciel-instruktor za administracyę folwarkiem . . . 400 K.		
		b) służba folwarczna (zasługa i ordynarya) . . 2.600 „	3.000	—
	2	Najem robotnika:		
		a) do gospodarstwa folwarcznego . . . 1.400 K.		
		b) do chmielarni:		
		α) zawiadowca chmielarni 100 „		
		β) roboty przy chmielarni 300 „	1.800	—
	3	Dokupno i zmiana nasienia . . .	600	—
	4	„ nawozów dopełniających . .	400	—
	5	„ słomy i karmy . . .	1.600	—
	6	Inwentarz użytkowy (naprawa uprzęży) .	300	—
	7	Utrzymanie budynków folwarcznych .	200	—
	8	Naprawa narzędzi i sprzętów, oraz kucie koni	250	—
	9	Utrzymanie rowów	200	—
	10	Zabezpieczenie od pożarów i gradobicia .	100	—
	11	Potrzeby kancelaryjne, światło, opał i smarowidło	120	—
	12	Gratyfikacye służbie (do rozporządzalności dyrekcyi)	50	—
		Suma rubryki I. .	8.620	—
II.		**Las i plantacye wikla.**		
	13	Służba, roboty i zalesienie . . .	1.700	—
	14	Utrzymanie wikli i uzupełnienie plantacyi	500	500
	15	Wynagrodzenie ogrodnika . . .	500	—
		Suma rubryki II. .	2.700	500
III.	16	**Utrzymanie brzegów Wisły** . .	340	—
IV.	17	**Naprawa pieca wapiennego** . . .		912
V.	18	**Podatki i daniny**	1.200	—
VI.	19	**Spłata kapitałów i odsetek dłużnych:** Bankowi krajowemu we Lwowie X. i XI. rata, wraz z 4% odsetkami od pożyczki 13.000 koron . .	608	—
VII.	20	**Rozmaite nieprzewidziane** . . .	400	—
		Suma wydatków .	13.868	1.412
		Razem .	15.280 K.	

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			korony	
		DOCHODY.		
I.		**Z gospodarstwa.**		
	1	Ze sprzedaży płodów rolnych i chmielarni	1.200	—
	2	Ze sprzedaży płodów zwierzęcych:		
		a) krowiarnia . . . 2.400 K.		
		b) nierogacizna . . . 200 „	2.600	—
	3	Z wynajętych ról i pastwisk . . .	1.100	—
	4	Za wynajęte konie	600	—
	5	Za nawóz stajenny do ogrodów . .	100	—
		Suma rubryki I. .	5.600	
II.		**Z lasu i wikla.**		
	6	Ze sprzedaży drzewa opałowego i budulcowego	2.800	—
	7	Z wikla i trawy wśród wikla . .	4.800	—
		Suma rubryki II. .	7.600	—
III.	8	**Z pieca wapiennego**	600	—
IV.		**Inne dochody.**		
	9	Clborne za łamanie kamienia . . .	100	—
	10	Z dzierżawy placu targowego zwanego „Rynek“	40	—
		Suma rubryki IV. .	140	—
V.	11	**Rozmaite nieprzewidziane** . .	100	—
		Suma dochodów	14.040	—
		W porównaniu z wydatkami	15.280	—
		okazuje się **niedobór**	1.240	—

Za przewodniczącego:
Badeni.

Sprawozdawca:
Lubomirski.

Budżet krajowy na rok 1901.

Rubr. XVI. poz 317 439.

Sprawozdawca poseł Małachowski.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o wydatkach na podniesienie rękodzielnictwa i przemysłu.

Wysoki Sejmie

Na r. 1900 preliminowano w rubryce XVI na cel podniesionia rękodzielnictwa i przemysłu ogółem	351.022 K.
Na r. 1901 preliminuje Wydział krajowy	423.410 „
więc *więcej* o	72.388 K.

W porównaniu z wynikłością z r. 1899 przedstawiającą cyfrę 423.746 koron preliminarz na r. 1901 prawie nie różni się od potrzeb r. 1899. Znaczna różnica cyfr budżetowych z r. 1900 i na r. 1901 znajduje wyjaśnienie w następujących okolicznościach:

Przedewszystkiem w poz. 435 preliminuje Wydział krajowy 75.000 koron a to po myśli uchwały Wys. Sejmu z 22 Marca 1899 r. jako ostatnią ratę dotacyi stałego funduszu przemysłowego uzupełnionego uchwałą Sejmową z 22 stycznia 1887 roku do wysokości 1,000.000 koron, a której te raty nie wstawiono w r. 1900 tylko ze względów budżetowych wskutek ogólnie złej sytuacyi finansowej w kraju.

Obecnie gdy w skutek przekazanej krajowi nadwyżki podwyższonego państwowego podatku konsumcyjnego od spirytusu w zamiarze przyjścia z pomocą funduszom krajowym przez zapewnienie im nowego źródła dochodów, stosunki finansowe kraju wchodzą we fazę korzystnego uregulowania, — należy uważać wniosek Wydziału krajowego, za uzasadniony i przyjąć do wydatków powyż określoną sumę 75.000 koron. Jest to tem więcej wskazenem, ileże wedle sprawozdania komisyi krajowej dla spraw przemysłowych za czas od 19 Grudnia 1899 do 31 grudnia 1900 — w ciągu r. 1900 dla braku tego funduszu nie mógł Wydział krajowyudzielać pożyczek i zasiłów w miarę rzeczywistej potrzeby ale musiał ścieśniać ramy swej działalności i ograniczać się przy udzielaniu pożyczek tylko do cyfr wpływu rat spłacanych na poczet dawniejszych pożyczek.

Tymczasem wpływają ciągle liczne prośby o pożyczki i zasiłki, których nie można nadal pozostawiać w zawieszeniu bez dotkliwego uszczerbku dla rozwoju przemysłu i rękodzieła.

Wdziale wydatków odpada w tym roku jako bezprzedmiotowa suma 6.000 K. uchwalona w roku zeszłym na subwencyę dla zwiedzenia paryskiej wystawy.

Te zmiany łącznie z innemi dobnemi, uzasadnionymi rezultatem zamknięć rachunkowych, wykazaną istotną potrzebą i faktycznym stanem rzeczy, powodują zwiększenie wydatków w rubr. XVI o łączną sumę 69.588 koron, co komisya budżetowa uznaje za usprawiedliwione. Wobec tego komisya budżetowa proponuje Wys. Sejmowi przyjęcie rubr. XVI wedle preliminarza Wydziału krajowego z uwzględnieniem tych poprawek i zmian, których poniżej mowa.

Niemniej jednak nie może komisya budżetowa przy sposobności tej rubryki pominąć milczeniem faktu, iż od szeregu lat Rząd centralny systematycznie wbrew wnioskom, obliczeniom i kilkakrotnie do Rządu na zasadzie uchwał Wys. Sejmu wystosowywanym energicznym wezwaniom Wydziału krajowego — obniża corocznie należną funduszowi krajowemu dotacyę państwową czem powoduje w budżetach uzupełniających szkół przemysłowych niedobory, które w rezultacie pokrywać musi fundusz krajowy, chociaż do tego nie jest obowiązanym.

Wiadomo że Rząd przyczyniać się ma do utrzymania tych szkół w wysokości $^1/_3$ ogólnych kosztów utrzymania, tymczasem Rząd przyznaje systematycznie co roku mniejszą dotacyę tłumacząc odmowę nadwyżki tem, iż Wydział krajowy nie podaje wcześnie w miesiącu marcu preliminarza na rok przyszły.

Dzieje się to pomimo, iż Wydział krajowy wykazał Rządowi niemożliwość przedkładania dokładnego budżetu już w marcu na rok przyszły. W r. b. ubytek ten powoduje zwiększenie wydatku funduszu krajowego na szkoły uzupełniające przemysłowe o 6.011 koron.

To samo dzieje się i z krajowymi zakładami zawodowymi przemysłowymi dla których żądał Wydział krajowy dotacyi ze skarbu państwa na r. 1901 w sumie 79.580 koron — wiadomo zaś jest z preliminarza budżetu państwowego, iż ck. Rząd wstawił jako subwencyę państwową na utrzymanie szkół i zakładów zawodowych przemysłowych tylko 61.960 koron a zatem i w tym dziale nastąpiło znaczne obniżenie żądanego ze skarbu państwa zasiłku dochodzące do sumy 17.620 koron.

I dzieje się to pomimo kilkakrotnych rozolucyi Wys. Sejmu w sprawie popierania szkolnictwa przemysłowego. W szczególności już 1898 r. Sejm na wniosek komisyi budżetowej powziął następującą uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu aby domagał się u Rządu energicznie zwiększenia subwencyi państwowych na cele szkolnictwa przemysłowego w Galicyi i by dotyczące pisma udzielił prezydyum Koła polskiego w Wiedniu celem poparcia tego żądania.

Dnia 22 marca 1899 r. uchwalił Sejm ponownie:

„Sejm poleca Wydziałowi krajowemu ażeby za pośrednictwem Koła polskiego w Wiedniu i Ministerstwa dla Galicyi domagał się przyznania ze skarbu państwa wyższych zasiłków na rzecz szkół zawodowych w kraju i na cele popierania przemysłu.“

Wreszcie 4 maja 1900 powziął Sejm następującą uchwałę:

„Sejm wzywa Rząd, ażeby w subwencyonowaniu krajowych szkół przemysłowych zawodowych i warsztatów instrukcyjnych, tudzież w zakładaniu rządowych szkół zawodowych i rękodzielniczych w wyższym niż dotychczas stopniu uwzględniał ekonomiczne i cywilizacyjne potrzeby naszego kraju, a zwłaszcza najistotniejszą tego kraju potrzebę intensywnego podnoszenia wykształcenia przemysłowego, która w kraju przemysłowo zacofanym jest bardziej naglącą, niż w tych, krajach, na które Rząd dla tych celów znacznie wyższe kwoty wydaje“

Wszystkie te uchwały zostały zakomunikowane Rządowej władzy centralnej jednak skutek ich jest dotąd ujemnym. A gdy sprawa dotacyi państwowej jest dla funduszów rubr. XVI nader doniosłą, niemal żywotną, przeto komisya budżetowa wnosi następującą rezolucyę:

„Sejm poleca Wydziałowi krajowemu ponownie w sposób energiczny i stanowczy ewentaalnie z zagrożeniem wstrzymania wszelkich zasiłków z funduszów krajowych na cele szkół państwowych udzielanych, domagał się u Rządu nietylko przyznawania dotacyi państwowej w pełnej należnej wysokości jednej trzeciej części wykazanej cyfry kosztów utrzymania uzupełniających szkół przemysłowych ale w ogóle ze względu na rosnące potrzeby przemysłu i rękodzieła zwiększenia subwencyi państwowej na cele szkolnictwa przemysłowego.“

Dotyczące pismo zakonumikuje Wydział krajowy Prezydjum Koła Polskiego i J. Exc. P. Ministrowi dla spraw Galicyjskich celem poparcia u Rządu tego żądania i przyjęcia go do szeregu pierwszorzędnych postulatów krajowych Koła polskiego“.

Rezolucya ta jest tem więcej uzasadnioną, ileże Wydział Krajowy przystąpić ma obecnie do przygotowanego już zorganizowania istniejących uzupełniających szkół przemysłowych, na zasadach nowego normalnego statutu, jednakowoż wedle treści uchwały Wys. Sejmu z 5 Maja 1900 r. uczynić to może tylko pod warunkiem, że rząd zabezpieczy dla szkoły dotacyę państwową w wysokości $^1/_3$ ogólnych kosztów jej utrzymania.

Tą organizacyą staje się zadość życzeniu kraju, Ministerstwa i Rady szkolnej krajowej i w tej właśnie chwili napotyka Wydział krajowy *na trudności finansowej natury, które całą organizacyę tych szkół czynią iluzoryczną*. Nie można bowiem o tem zapominać, że według § 4. statutu normalnego cały zarząd administracyjny szkoły sprawować ma Wydział krajowy, w szczególności zarządzać funduszami szkoły, ściągać dochody i asygnować wydatki w granicach budżetu corocznie przez Wys. Sejm uchwalonego. Wydział krajowy obowiązany będzie zatem pokryć wszystkie wydatki utrzymania, a jeżeli w przyszłości dotacya skarbu państwa, wstawiona w wysokości $^1/_3$ ogólnych wydatków do preliminarza, miałaby *być systematycznie obniżaną, niedobory będą nieuniknione*. Z tych powodów Wydział krajowy domagał się w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 5. maja 1900 wyraźnego oświadczenia rządu centralnego, iż bezwazunkowo zabezpieczy w przyszłości dla każdej szkoły uzupełniającej przemysłowej subwencyę państwową w wysokości $^1/_3$ ogólnych kosztów jej utrzymania. *Zarazem prosił Wydział krajowy* Radę szkolną krajową, ażeby wpływem swym starała się wyjednać dodatkowy na *ten cel kredyt na rok 1901 w kwocie 8.011 K. o który dotacya państwowa została bezpodstawnie obniżoną*. Wydział krajowy podniósł dalej w swem piśmie, iż po przeprowadzenia organizacyi uzupełniających szkół przemysłowych, skarb państwa winien będzie wyznaczać w każdym następnym roku dodatkową subwencyę za rok poprzedni, o ileby okazało się, że przyzwolona dotacya państwowa nie pokryła w zupełności $^1/_3$ części preliminowanych wydatków powyższych szkół. Przy układaniu preliminarzy *nie można dość często z całą pewnością oznaczyć, czy w ciągu roku nie powstanie nowa uzupełniająca szkoła przemysłowa*, co do której pertraktacye są dopiero w toku. Na podobne cele wyznacza Wys. Sejm od szeregu lat pewien ryczałt, a takiego samego ryczału domagała się *zawsze komisya przemysłowa ze skarbu* państwa, *ale jak dotąd bezskutecznie*.

W sprawie żądania Rady szkolnej krajowej przedkładania wniosków do preliminarza państwowego *do końca marca* każdego roku, Wydział krajowy podniósł w swem piśmie, iż nie potrzeba nawet bliżej motywować twierdzenia, że preliminarze szkół przemysłowych układane na dziesięć miesięcy naprzód, *nie mogą nigdy być dokładne i zawierać będą tylko cyfry przybliżone*. Wydział krajowy wyraził w końcu nadzieję, że przy życzliwem poparciu Rady szkolnej krajowej, dotacya skarbu państwa na r. 1901 na utrzymanie uzupełniających szkół przemysłowych zostanie odpowiednio do potrzeb tychże szkół podwyższoną. Wydział krajowy prosił w końcu Radę szkolną krajową, ażeby zawiadomiła go o decyzyi ministeryalnej przed zebramiem się Wys Sejmu, — do chwili zamknięcia swego sprawozdania nie otrzymał jednak Wydział krajowy żadnej wiadomości w tej sprawie.

Preliminarz rubr. XVI. proponowany przez Wydział krajowy należy przyjąć z następującemi zmianami:

W pozycyi 387 ma być skreśloną cyfrą 3.600 koron na koszt urządzenia trzeciej szkoły stolarskiej w Tarnopolu. Budowa gmachu na pomieszczenie tej szkoły, nie

będzie mogła być w tym roku rozpoczętą gdyż wedle sprawozdania Krajowej komisyi dla spraw przemysłowych, dotyczący akt fundacyjny Tarnopolskiej Kasy oszczędności nie uzyskał dotąd rządowego zatwierdzenia. Ta kwota, 3.600 koron winna być wstawioną do poz. 426 lit. a. „na zasiłki dla kandydatów kształcących się na nauczycieli szkół przemysłowych“, z powodu iż kursa uzupełniające sześciotygodniowe podczas feryi tegorocznych dla kształcenia sił nauczycielskich w kierunku handlowym, które w tym roku wejdą już w życie. (Sprawozdanie Wydziału kraj. l. 33344/901.) W ten sposób przemiana ta nie wpływa na ostateczny rezultat preliminarza.

W poz. 394 należy skreślić z rubryki wydatków kwotę 2.800 koron preliminowaną na urządzenie szkoły szewskiej w Kulikowie, albowiem wedle sprawozdania krajowej komisyi dla spraw przemysłowych powstanie tej szkoły, natrafia na trudności, które w tym roku nie będą mogły być usunięte.

W pozycyi 421 c. należy z powodów naprowadzonych w sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego z 24 maja 1901 sprostować omyłkę drukarską w tym kierunku, iż suma 6000 koron wstawiona w tej pozycyi wydatków nie jest przeznaczoną na restauracyę budynku, bielenie i rulety, lecz na „budowę domu szkolnego w Sułkowicach jako pierwsza rata kosztów budowy tego domu obliczonych na 27.009 koron.

Zrektyfikować w końcu należy myłkę drukarską istniejącą w uwagach sprawozdania budżetowego Wydziału krajowego odnośnie do działu I. poz. 368 w tym kierunku iż w tej pozycyi preliminuje się *więcej* o 100 koron a nie mnie o 100 koron.

W zakresie spraw objętych rubryką XVI — wniesione zostały następujące petycye:

Petycya 1. Towarzystwa pomocy naukowej dla uczniów c. k. Szkoły przemysłu drzewnego w Zakopanem o zasiłek na budowę internatu (l. 221/900)

„ 2. Spółki szewców w Buczaczu o subwencyę (l. 206/1900)

„ 3. Maryi Soleckiej właścicielki szkoły szycia i kroju kobiecego w Przemyślu, o subwencyę (l. 388/1901)

„ 4. Towarzystwa opieki nad terminatorami pod wezwaniem św. Stanisława Kostki we Lwowie, o zasiłek (l. 485/1901)

„ 5. Spółki gospodarczej dla handlu i przemysłu w Przemyślu, o subwencyę i pożyczkę bezprocentową (710/1901)

„ 6 Spółki krawców w Komarnie o zapomogę (l. 976/1901)

„ 7. Gminy miasta Myślenice o porękę i amortyzowanie pożyczki w sumie 16.000 koron zaciągnąć się mającej na budowę spólnej pracowni dla kapeluszników.

Komisya budżetowa nie ma podstaw do osądzenia czy i o ile petycye te zasługują na uwzględnienie — do tego koniecznym jest bowiem zbadanie stosunków petycyonujących osób, instytucyi i rezultatów dotychczasowej ich działalności.

Petycye te zatem muszą być przekazane Wydziałowi krajowemu do załatwienia ewentualnie postawienia wniosków do najbliższej sesyi Sejmowej.

Komisya budżetowa wnosi:

1. Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący budżet wydatków rubryki XVI. na rok 1901.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Zwyczajne	nadzwyczajne
			Korony	
XVI.		**Wydatki na podniesienie rękodzielnictwa i przemysłu.**		
		Zestawienie.		
		I. Szkoły przemysłowe uzupełniające .	66.789	2.000
		II. Szkoły fachowe przemysłowe i warsztaty instrukcyjne:		
		A) dla wyrobów z drzewa i łoziny .	44.194	2.450
		B) „ „ garncarskich . . .	6.498	3.100
		C) „ „ ze skóry	12.716	400
		D) „ „ tkackich	32.890	900
		E) „ „ powroźniczych . .	600	—
		F) „ „ koronkarskich i haftu	10.030	—
		G) „ podmajstrzy murarskich . .	600	—
		H) subwencyonowane zakłady dla nauki robót kobiecych	4.640	—
		I) C. k. Szkoły fachowe, subwencyonowane ze skarbu krajowego . .	11.532	8.260
		III. Wydatki na cele szkolnictwa przemysłowego	72.179	432
		IV. Wydatki Komisyi krajowej dla spraw przemysłowych	9.400	—
		V. Zasiłki i pożyczki na cele przemysłowe	97.000	—
		VI. Szkoły handlowe i zasiłki na popieranie wykształcenia handlowego . .	34.000	—
		Razem . .	403.068	17.542
		Suma rubryki XVI. wydatków	**420.610**	
		Poszczególnienie.		
		I. Szkoły przemysłowe uzupełniające.		
	317	W Białej	1.566	—
	318	„ Bochni	1.118	—
	319	„ Brodach	780	—
	320	„ Brzeżanach	1.094	—
	321	„ Buczaczu	1.200	—
	322	„ Chrzanowie	1.600	—
	323	„ Drohobyczu	2.036	—
	324	„ Gorlicach	1.034	—
	325	„ Jarosławiu	1.310	—
	326	„ Jaśle	1.454	—
	327	„ Kałuszu	1.376	—
	328	„ Kołomyi	1.046	—
	329	„ Krakowie na Kleparzu	1.987	—
	330	„ „ w Ogrodzie angielskim . .	1.630	—
	331	„ „ na Smoleńsku	1.356	—
	332	„ „ „ Kaźmierzu	1.356	—
	333	„ „ „ Dajworze	1.313	—
	334	„ Krośnie	1.346	—
	335	„ Łańcucie	876	—
		Do przeniesienia . .	25.478	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			Korony	
XVI.		Z przeniesienia .	25.478	—
	336	We Lwowie im. św. Anny	2.212	—
	337	„ „ „ „ Antoniego	1.721	—
	338	„ „ „ Czackiego	1.704	—
	339	„ „ „ Elżbiety	947	—
	340	„ „ „ Konarskiego	1.326	—
	341	„ „ „ św. Marcina	1.671	—
	342	„ „ „ Mickiewicza	1.257	—
	343	„ „ „ Piramowicza	947	—
	344	„ „ „ Staszica	1.698	—
	345	„ „ „ Bernsteina (izraelicka) .	1.376	—
	346	W Myślenicach	1.084	—
	347	„ Nowym Sączu	1.588	—
	348	„ Nowym Targu	1.370	—
	349	„ Przemyślu w śródmieściu	1.102	—
	350	„ „ na przedmieściu Lwowskiem	1.230	—
	351	„ Podgórzu	1.030	—
	352	„ Rzeszowie	1.120	—
	353	„ Samborze	1.472	—
	354	„ Sanoku	876	—
	355	„ Stanisławowie	1.994	—
	356	„ Starym Sączu	1.046	—
	357	„ Sądowej Wiszni	1.000	—
	358	„ Stryju	1.210	—
	359	„ Tarnopolu	1.164	—
	360	„ Tarnowie	1.234	—
	361	„ Tarnobrzegu	830	—
	362	„ Wadowicach	1.068	—
	363	„ Wieliczce	1.120	—
	364	„ Złoczowie	1.260	—
	365	„ Żółkwi	974	—
	366	„ Żywcu	1.680	—
	367	Na uzupełnienie przyborów i na druki administracyjne dla szkół	—	1.000
	368	Na nagrody za najlepsze rysunki zawodowe uczniów II. kl. przemysłowej . .	1.000	—
	369	Na nowo założyć się mające szkoły w roku 1901	—	1.000
		Razem . .	66.789	2.000
		II. Szkoły fachowe przemysłowe i warsztaty instrukcyjne.		
	370			—
	371	*A) Dla wyrobów z drzewa i łoziny.*		—
		Szkoła koszykarska w Czerwonej Woli .	2.000	
		Krajowa szkoła koszykarska w Dżurowie .	850	
		Szkoła koszykarska w Rudkach . . .	1.042	—
	372			
		Do przeniesienia .	3.892	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			Korony	
XVI.		Z przeniesienia . .	3.892	—
	373	Kraj. szkoła koszykarska w Siedlcu . .	900	—
	374	„ „ „ „ Skołyszynie .	1.680	—
	375	„ „ „ „ Stryhańcach .	818	250
	376	„ „ „ „ Wojsławiu .	720	—
	377	„ „ „ „ Zatorze . .	960	—
	378	Subwencya dla szkoły koszyk w Albigowej	600	—
	379	„ „ „ „ „ Bilince .	800	—
	380	„ „ „ „ „ Pohorcach	600	—
	381	„ „ „ „ „ Żurawnie	840	—
	382	Kraj. warstat kołodziejski w Grybowie .	2,660	1.600
	383	„ „ „ „ Grzymałowie .	3.620	—
	384	Krajowa szkoła kołodziejska i ciesielska w Kamionce strumiłowej . . .	8.562	—
	385	Kraj. szkoła stolarska w Stanisławowie .	8.192	—
	386	„ „ „ „ Kalwaryi . .	6.760	—
	387	„ „ „ „ Tarnopolu . .	—	—
	388	Krajowy warsztat naukowy, dla wyrobu zabawek w Jaworowie:		
		a) na utrzymanie	2.590	—
		b) na wystawienie budynku (I. rata amortyzacyjna od kwoty 100.000 koron na 33 lat)	—	600
		Razem . .	44.194	2.450
		B) Dla wyrobów garncarskich.		
	389	Kraj. szkoła garncarska w Kołomyi . .	4.680	100
	390	„ kurs keramiczny w Podgórzu . .	1.818	3.000
		Razem . .	6.498	3.100
		C) Dla wyrobów ze skóry.		
	391	Kraj. warstat szewski w Witkowie . .	3.520	—
	392	„ „ „ „ Starym Sączu .	3.256	—
	393	„ szkoła szewska w Dobczycach . .	2.740	400
	394	„ „ „ „ Kulikowie . .	—	—
	395	Majsterskie kursa szewskie we Lwowie i w Krakowie	3.200	—
		Razem . .	12.716	400

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			Korony	
XVI.		*D) Dla wyrobów tkackich.*		
	396	Krajowa szkoła tkacka w Krośnie . .	9.120	—
	397	Kraj. instrukc. warstat tkacki w Glinianach .	3.052	—
	398	„ „ „ „ „ Gorlicach .	500	—
	399	„ „ „ „ „ Korczynie .	2.160	—
	400	„ „ „ „ „ Kossowie .	2.576	—
	401	„ „ „ „ „ Łańcucie .	2.270	—
	402	„ „ „ „ „ Rychwałdzie	2.110	—
	403	„ „ „ „ „ Wilamowicach . .	1.360	—
	404	Subwencya dla produkcyjnego warstatu tkackiego w Budzanowie . . .	800	—
	405	Krajowa szkoła sukiennicza w Rakszawie .	8.942	900
		Razem . .	32.890	900
		E) Dla wyrobów powroźniczych.		
	406	Subwencya dla pracowni powroźniczej w Stryju	600	—
		Razem . .	600	—
		F) Dla wyrobów koronkarskich i haftu.		
	407	Szkoła koronkarska w Kańczudze . .	1.722	—
	408	Kraj. szkoła koronkarska w Zakopanem .	4.400	—
	409	„ „ „ „ Bobowej .	780	—
	410	Subwencya dla szkoły koronkarskiej w Jaworowie	800	—
	411	Kraj. szkoła hafciarska w Makowie . .	1.728	—
	412	Subwencya dla szkoły koronkarskiej SS. Miłosierdzia w Przeworsku . . .	600	—
		Razem . .	10.030	—
		G) Dla murarstwa.		
	413	Kurs dla podmajstrzy murarskich w Sieniawie	600	
		H) Subwencyonowane zakłady dla nauki robót kobiecych.		
	414	Szkoła wydziałowa im. św. Scholastyki w Krakowie.	1.000	—
	415	Szkoła robót utrzymywana przez Towarzystwo „Pracy kobiet“ we Lwowie .	1.400	—
	416	Szkoła specyalna robót kobiecych PP. Benedyktynek w Przemyślu . . .	840	—
	417	Towarzystwo „Pracy“ kobiet w Kołomyi .	1.400	—
		Razem . .	4.640	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			Korony	
XVI.		*I) C. k. Szkoły fachowo-przemysłowe, subwencyonowane ze skarbu krajowego.*		
	418	C. k. szkoła dla przemysłu drzewnego w Zakopanem	3.400	—
	419	C. k. szkoła dla przemysłu drzewnego w Kołomyi	2.200	—
	420	C. k. szkoła ślusarska w Świątnikach:		
		a) na utrzymanie	3.108	—
		b) na koszta budowy studni, bielenie i rulety	—	2.260
		c) na zapomogi dla majstrów . . .	800	—
	421	C. k. szkoła kowalska w Sułkowicach:		
		a) subwencya na utrzymanie . . .	1.024	—
		b) na kurs majstrów	1.000	—
		c) na budowę domu, I. rata obliczonych kosztów na 27.000 koron . . .	—	6.000
		Razem . .	11.532	8.260
		III. Wydatki ogólne na cele szkolnictwa przemysłowego.		
	422	Krajowa keramiczna stacya doświadczalna przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie	9.079	432
	423	Na utrzymanie stacyi doświadczalnej mechaniczno-technologicznej przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie .	3.500	—
	424	Muzeum przemysłowe we Lwowie . .	6.000	—
	425	„ „ w Krakowie . .	6.000	—
	426	Na stypendya przemysłowe:		
		a) na zasiłki dla kandydatów kształcących się na nauczycieli szkół przemysłowych	3.600	—
		b) na inne stypendya przemysłowe .	24.000	—
	427	Na nauczycieli wędrownych dla tkactwa, koszykarstwa i szewstwa . . .	6.000	—
	428	Na nowe warsztaty zawodowe powstać mające w roku 1901	4.000	—
	429	Koszta inspekcyi i nadzoru szkół przemysłowych	6.000	—
	430	Zaliczki na płace funkcyonaryuszy w krajowych szkołach przemysłowych .	4.000	—
		Razem . .	72.179	432

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	zwyczajne	nadzwyczajne
			Korony	
XVI.		**IV. Wydatki Komisyi krajowej dla spaw przemysłowych.**		
	431	Prenumerata czasopism i zakupno dzieł .	400	—
	432	Biuro Komisyi kraj. dla spraw przemysłowych:		
		a) koszta podróży, dyety i inne wydatki	4.000	—
		b) płaca sekretarza	3.200	—
		c) dodatek osobisty do płacy sekretarza	1.200	
		d) płaca pomocnika biurowego . .	600	—
		Razem . .	9.400	—
		V. Zasiłki i pożyczki na cele przemysłowe.		
	433	Na zasiłki bezzwrotne na cele przemysłowe	20.000	—
	434	Na wydawnictwo „Przewodnika przemysłowego“	2.000	—
	435	Dotacya krajowa funduszu przemysłowego (ostatnia rata)	75.000	—
		Razem . .	97.000	—
		VI. Szkoły handlowe i zasiłki na popieranie wykształcenia handlowego.		
	436	Szkoła handlowa w Krakowie . . .	12.000	—
	437	Na akademię handlową we Lwowie . .	16.000	—
	438	Na stypendya dla młodzieży handlowej .	2.400	—
	439	Subwencya dla „Krajowego Związku przemysłowego we Lwowie“ za pośrednictwo w sprzedaży wyrobów krajowych .	3.600	—
		Razem .	34 000	—
		Suma wydatków XVI objętych	**420.610**	

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu ażeby ponownie w sposób energiczny i stanowczy ewentualnie z zagrożeniem wstrzymania wszelkich zasiłków z funduszów krajowych na cele szkół państwowych udzielanych, domagał się u Rządu nietylko przyznania dotacyi państwowej w pełnej należnej wysokości jednej trzeciej części wykazanej cyfry kosztów utrzymywania uzupełniających szkół przemysłowych, ale w ogóle ze względu na rosnące potrzeby przemysłu i rękodzieła, zwiększenia subwencyi państwowej na cele szkolnictwa przemysłowego.

Dotyczące pismo zakomunikuje Wydział krajowy Prezydjum Koła Polskiego i J. Exc. P. Ministrowi spraw galicyjskich celem poparcia u Rządu tego żądania i przyjęcia go do szeregu pierwszorzędnych postulatów krajowych Koła Polskiego.

3. Petycye l. 206 i 221 z r. 1900 l. 388, 485, 710, 976 i 1002 z r. 1901 przekazu się Wydziałowi krajowemu do załatwienia po zasięgnięciu opinii krajowej komisyi dla spraw przemysłowych ewentualnie do postawienia odpowiednich wniosków.

Lwów, dnia 30. czerwca 1901.

Przewodniczący:
K. Badeni.

Sprawozdawca:
Małachowski.

Z drukarni i litografii Pillera i Sp.

Rubryka XVII.

Rozmaite wydatki.

Poz. 440—465.

(Sprawozdawca p. Scipio).

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy preliminuje w tej rubryce wydatki w sumie K. 498.647.

Komisya Budżetowa przedkłada Wysokiemu Sejmowi wnioski na łączną sumę K. 508.447, więcej o K. 9.800 a to po zbadaniu każdej pozycyi i w uwzględnieniu przydzielonych komisyi niektórych petycyi. — I tak:

Pod L. 505 weszła petycya krajowego Związku Straży pożarnych ochotniczych o zdwojenie dotychczasowej subwencyi K. 6.000 — a to głównie na lustracye obrony pożarnej w kraju, na urządzanie kursów pożarnictwa i na wydawnictwa pouczających broszur, podręczników i fachowego czasopisma. — Komisya budżetowa w uwzględnieniu doniosłej pożyteczności tej instytucyi, z uznaniem popieranej przez Wydział krajowy wnosi udzielenie K. 9.000.

Pogorzelcom wnoszącym prośby do L. L. 89, 502, 609, 739, 1030, i 1044 — pomiędzy któremi petycye gmin Oleszyce i Radomyśl. które prawie doszczętnemu uległy pożarowi, wnosi komisya do rozdzielenia przez Wydział krajowy K. 8.200.

Pod pozycyą 453 tej rubryki preliminuje Wydział krajowy wydatek nadzwyczajny K. 5.000 na przyznane już zwroty kosztów utrzymania rozmaitych osób w zastępstwie gmin i ten wydatek uznaje komisya jako uzasadniony. — Natomiast wstawiona w preliminarzu kwota K. 7.000 nie może być poczytaną jako „zwykły kredyt“ lecz komisya odnośne wnioski swoje normowała w latach przeszłych podług wpływających i Wydziałowi przekazywanych odnośnych petycyi. — W załatwieniu przeto takowych do L. L. 87, 236, 512 i 567, wnosi komisya K. 4.200 do rozp. Wydz. kraj.

Petycye do L. L. 107 wdowy Rampeltowej i 188 wdowy Ogonowskiej załatwia komisya wnosząc dla pierwszej K. 400 a dla drugiej K. 500 — jednorazowo.

Na cele „Domu polskiego“ w Morawskiej Ostrawie, w uwzględnieniu petycyi L. 222 wnosi komisya K. 500.

Petycye do L. L. 386, 954 i 1028 — znajdują załatwienie w pozycyach 454, 448 i 450 budżetu na rok 1901.

Resztę pozycyi tej rubryki przyjmuje komisya zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego; opierają się one na obowiązujących uchwałach Sejmu.

Komisya wnosi przeto następujące wydatki w Rubr. XVII:

Wydatki rozmaite.

		zwyczajne	nadzwyczajne
Rubryka XVII.	Poz. 440 Do rozporządzalności Wydziału krajowego	60.000	
„	441 Na fundacyę wieczystą im. Jego Ces Król. Mości Cesarza Franciszka Józefa I	24.000	—
„	442 Hoszardowej Antoninie, dotacya dożywotnia	2.400	—
„	443 Pietruskiej Stefanii, stały roczny dodatek ze skarbu krajowego do pensyi emerytalnej	3.600	—
„	444 Dla księży unitów chełmskich, ich wdów i sierót	2.400	—
„	445 Sawczyńskiej Jadwidze, wdowie po ś. p. Zygmuncie Sawczyńskim stały roczny dodatek do pensyi emerytalnej . .	1.000	
„	446 Korosteńskiej Felicyi, b. nauczycielce szkoły PP. Klarysek w Starym Sączu, zaopatrzenie dożywotne z łaski, rocznie	160	—
„	447 Czyrniańskiej Teofili, wdowie po kierowniku szkoły kołodziejskiej i bednarskiej w Kamioncu Strumiłowej, zaopatrzenie dożywotnie z łaski (ewentualnie aż do wyjścia za mąż)	800	—
„	448 Na misye katolickie, do rozporządzalności Wydziału krajowego . .	6.000	—
„	449 Towarz. ratunkowemu ochotniczemu we Lwowie	600	—
„	450 Towarzystwu ratunkowemu ochotniczemu w Krakowie	600	—
„	451 Krajowemu Związkowi ochotniczych straży pożarnych, zasiłek stały . .	9.000	
„	452 Na opłatę odsetek (najwyżej 4%) od pożyczek 400.000 K. zaciągniętych przez gminę m. Nowego Sącza, na odbudowanie zniszczonych pożarem budynków miejskich, regulacyę ulic i inne inwestycye (VII rata z przyznanych przez 20 lat)	16.000	—
„	453 Koszta utrzymania rozmaitych osób w szpitalach, przyjęte na fundusz krajowy w zastępstwie gmin (ryczałtowo)	4.200	5.000
„	454 Schmidowa Walerya, wdowa po rządcy szpitala w Przemyślu . . .	200	—
	Do przeniesienia	130.960	5.000

		zwyczajny	nadzwyczajny
	Z przeniesienia .	130.960	5.000
Rubryka XVtl.	Poz. 454*a*) Pogorzelcom w załatwieniu wniesionych petycyi, do rozporządzenia Wydziału krajowego	8 200	—
„	455 Gminie Kolbuszowa, na opłatę odsetek od pożyczki zaciągnąć się mającej dla pogorzelców (z przyznanych na lat 10 po 3.000 K. II. rata — myśl uchwały W. Sejmu z 10 kwietnia 1900) . .	3.000	
„	456 Na kościół polski we Wiedniu (II. i III. rata z 20-tu rat półrocznych, płatnych w ciągu lat 10 z ogólnej sumy 30.000 Koron — w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z 4 maja 1900) . . .	3.000	
„	456*a*) Dla wdowy po prof. Ogonowskim .	500	—
„	457 Funduszowi koszar krajowych, dotacya na pokrycie 4% odsetek od pożyczek 3,000.000 K. zaciągniątych w c. k. Dyrekcyi galic. funduszu propinacyjnego, na dostarczenie c. k. Skarbowi wojskowemu koszar krajowych . . .	103 726	—
„	458 Rozmaite wydatki b. funduszów indemnizacyjnych	100	—
„	459 Na szkołę kadetów we Lwowie, IV. rata z przyznanych gm. m. Lwowa przez lat 28 od r. 1898 począwszy, w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z 5. lutego 1898 po	5.000	—
„	460 Na potrzeby ludności dotkniętej klęskami elementarnemi w r. 1899, II. rata z 6-ciolecia, na opłatę odsetek od pożyczek zaciągniętych przez Wydziały powiatowe, (w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 30. grudnia 1899) .	13.067	—
„	461 Na potrzeby ludności dotkniętej klęskami elementarnemi w r. 1900 . .	40.000	—
„	462 Na pokrycie 66% dodatku krajowego do podatku zarobkowego, opłacić się mającego przez galic. fundusz propinacyjny w myśl §. 100. ustawy z 25. października 1896 Nr. 220 Dz. p. p. i uchwały Sejmu z 29. stycznia 1898 .	82.104	—
„	463 Na bonifikacyę dla funduszów powiatowych, za ubytek w dochodach opłacanych do końca roku 1897 z galicyjsk. funduszu propinacyjnego w myśl uchwały Sejmu z 29. stycznia 1898 . .	100 000	—
„	464 Na koszta urządzenia i utrzymania kursu dla pisarzy gminnych . .	7.200	
„	464*a* Rampeltowa, wdowa po rządcy szpitala, jednorazowo	400	—
„	464*b* Na cele „Domu Polskiego“ w Morawskiej Ostrawie	500	—
	Do przeniesienia .	497.757	5.000

	zwyczajny	nadzwyczajny
Z przeniesienia	497.757	5.000
Rubryka XVII. Poz. 465. Na dodatkowe koszta budowy skrzydła gmachu sejmowego dla biura melioracyjnego	5.690	—
Suma wydatków Rubr. XVII.	503.447	5.000
	508 447	

W załatwieniu wreszcie reszty petycyi wniesionych do tej rubryki, komisya wnosi do uchwały Wys. Sejmu:

Petycye L. L. 494, 522, 740 i 805 przesyła się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Nad petycyami do L. L. 176, 389, 462, 571, 587, 604, 688, 786, 896, 908, 958, 1022, 1052 i 1053, przechodzi Sejm do porządku dziennego.

Lwów, 27. Czerwca 1901.

Przewodniczący:

Dunajewski.

Sprawozdawca:

Scipio.

DOCHODY.

Rubryka I. — XVII.

Sprawozdawca poseł Zagórski.

Zgodnie z preliminarzem Wydziału Krajowego przedstawia Komisya budżetowa do uchwały:

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			Korony	
I.		**DOCHODY.**		
	1	**Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych**, nic się nie preliminuje, albowiem w zamknięciu rachunków za rok 1899 nietylko nie pozostała żadna przewyżka dochodów, ale nadto rachunki roku 1899 zamknięto pożyczką z funduszu uposażenia kasy krajowej w kwocie 86.530 K.		
II.	2	**Odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych**, nic się nie preliminuje, gdyż wyniki rachunków za rok 1900 wykazują niedobór 284.534 K. a fundusz uposażenia kasy krajowej musi być w ciągu roku w znacznej części używanym na bieżące wydatki, z powodu nierównomierności wpływu dochodów. W miesiącach zaś letnich zaciąga się nawet pożyczki chwilowe w znaczniejszych sumach, a opłata odsetek biernych od tych pożyczek, pochłania zwykle odsetki czynne.		
III.		**Dochody z dróg krajowych i kolei żelaznych.**		
	3	Myta na drogach krajowych . . .	464.000	—
	4	Odsetki zwłoki i kary konwencyonalne .	1.900	—
	5	Grzywny za przestępstwa drogowe . .	300	—
	6	Datki dobrowolne od stron prywatnych na budowę dróg krajowych . .	1.700	—
	7	Czynsz za użycie rowu drogi krajowej Gorlice-Konieczna na rurociąg naftowy .	3 676	—
	8	Zwroty kosztów wywłaszczania gruntów pod budowę drogi krajowej Przeworsk-Dynów	—	7.166
		Do przeniesienia .	471.576	7.166

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			Korony	
III.		Z przeniesienia .	471 576	7.166
	9	Subwencya z c. k. Skarbu państwa na budowę dróg powiatowych i gminnych: a) Majdan-Stany Rozwadów . 20.000 K. b) Zembrzyce-Biertowice . 6.000 „ c) Jaworów-Niemirów Rawa ruska . . . . 40.000 „	—	66.000
	10	Zwrot zaliczkowo poniesionych wydatków administracyinych, spowodowanych budową kolei lokalnych, od Towarzystw kolejowych . . .	—	40.000
		Suma rubryki III. .	471 576	113.166
			584.742	
IV.		**Nadwyżki dochodów od zakładów dotowanych, wedle specyalnych preliminarzy:**		
	11	Od funduszu policyi krajowej . . .	4.185	—
	12	„ „ szpitala św. Łazarza w Krakowie: oddział chorych 33.545 K. „ syfilitycz. 12.605 „ „ obłąkanych 1.730 „	47.880	—
	13	„ „ szpitala lwowskiego, oddziału chorych z klinikami . .	—	—
	14	„ „ zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie . .	54.580	—
		Suma rubryki IV. .	106.645	—
V.		**Zwroty zaliczek z lat ubiegłych.**		
	15	Od urzędników krajowych z płac . .	36.900	—
	16	„ nauczycieli szkół rolniczych . .	3.000	—
	17	„ nauczycieli szkół i zakładów przemysłowych	2.400	—
	18	„ szpitali powszechnych z rachunków kwartalnych	33.800	—
	19	„ gmin za dawniejsze koszta leczenia .	400	—
		Do przeniesienia .	76.500	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			Korony	
V.		Z przeniesienia .	76.500	—
	20	Od stron rozmaitych ze spraw drogowych	5.000	—
	21	Rozmaite	5.000	—
	22	Zwroty kosztów zdjęć i projektów melioracyjnych	—	—
		Suma rubryki V. .	86.500	—
VI.		**Zwroty pożyczek.**		
	23	Zarząd centralny gal. towarzystwa dla ogrodnictwa i pszczelnictwa we Lwowie, zwrot bezprocentowej pożyczki 1300 K. X. rata (ostatnia) . . .	100	—
	24	Ślusarczyk Jan, garncarz w Zalesiu, zwrot pożyczki bezprocentowej 400 K. na cele jego pracowni, . . .	—	—
	25	Stary Sącz, wzorowy warsztat szewski, zwrot pożyczki bezprocentowej 800 K. udzielonej na zakupno materyałów	—	—
	26	Buczacz, Rada powiatowa, zwrot pożyczki bezprocentowej 6.000 K. dla niesienia pomocy ludności nawiedzonej gradobiciem w r. 1895., VI. rata (ostat.)	1.000	—
	27	Bohorodczany, powiat, zwrot bezprocentowej pożyczki 8.339 K. 30 g. z tytułu zapłaconej przez fundusz krajowy c. k. Skarbowi państwa w zastępstwie powiatu reszty bezprocentowej pożyczki 10.000 K. udzielonej w r. 1899 powiatowi bohorodczańskiemu za poręczeniem kraju, VI. rata .	834	—
	28	Zarząd wzorowego warsztatu szewskiego w Uhnowie, zwrot zaliczki 1.000 K. udzielonej w r. 1892, IX. i X. (ostatnia) rata po 100 K.	200	—
	29	Konwent Pp. Benedyktynek w Przemyślu, zwrot bezprocentowej pożyczki, udzielonej w sumie 10.000 K. na budowę szkoły robót kobiecych, V. rata .	600	—
	30	Zarząd kraj. warsztatu szewskiego w Witkowie nowym, zwrot zaliczki 1.000 K. na zakupno materyałów, IX. i X. rata (ostatnia)	200	—
		Do przeniesienia .	2.934	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			Korony	
		Z przeniesienia .	2.934	—
	31	Zarząd szkoły koronkarskiej w Kańczudze, zwrot pożyczki 400 K. udzielonej na fundusz obrotowy, IX. i X. (ostatnia) rata	80	—
	32	Kalwarya gmina, zwrot pożyczki 8.000 K. udzielonej na budowę tamtejszej szkoły stolarskiej, VII. i VIII. rata .	1.600	—
	33	Śniatyn, Wydział powiatowy, IV. rata bezprocentowej pożyczki 6.000 K. na zakupno realności dla szkoły koszykarskiej w Dżurowie	400	—
	33*a*	Chorzelowska Spółka wodna dla odpływu wód w powiecie Mieleckim między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską — zwrot bezprocentowej pożyczki	—	—
	33*b*	Chrzanów, Wydział powiatowy, zwrot bezprocentowej pożyczki 6.000 K. dla ludności dotkniętej gradobiciem .	—	—
	33*c*	Wieliczka, Wydział powiatowy, zwrot bezprocentowej pożyczki 6.000 K. dla ludności dotkniętej gradobiciem	—	—
	33*d*	Od Wydziałów powiatowych, zwrot bezprocentowych pożyczek, udzielonych w r. 1890, w sumie 400.000 K. dla ludności dotkniętej klęską nieurodzaju w r. 1889.	—	—
	33*e*	Od Wydziałów powiatowych, zwrot bezprocentowych pożyczek, udzielonych w r. 1892, w sumie 162.000 K. dla ludności dotkniętej klęską nieurodzaju w r. 1899	—	—
	33*f*	Marconi Leonard, zwrot na poczet reszty zaległej pożyczki 10.000 K. z lat dawniejszych	—	—
		Suma rubryki VI. .	5.014	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			Korony	
VII.	34	**Dochody szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, wedle specyalnego preliminarza . . . . .**	14.760	—
VIII.		**Dochody krajowych szkół i zakładów rolniczych tudzież folwarku w Dublanach.** wedle specyalnych preliminarzy.		
	35	Szkoła wyższa rolnicza w Dublanach .	65.728	—
	36	„ niższa „ „ „ . .	7.396	—
	37	Folwark w Dublanach	38.894	—
	38	Szkoła gorzelnictwa w Dublanach . .	5.000	—
	39	Gorzelnia krajowa w Dublanach . .	13.808	—
	40	Stacya kontrolna i doświadczalna chemiczno-rolnicza w Dublanach . .	3.500	—
		Suma rubr. VIII. .	134.326	—
IX.		**Dochody krajowej szkoły rolniczej i folwarku w Czernichowie.** wedle specyalnych preliminarzy.		
	41	Szkoła średnia rolnicza w Czernichowie .	62.500	—
	42	Folwark w Czernichowie . . .	14.040	—
		Suma rubr. IX. .	76.540	—
X.		**Dochody innych szkół rolniczych krajowych.** wedle specyalnych preliminarzy.		
	43	Szkoła niższa rolnicza w Horodence .	7.550	—
	44	„ „ „ „ Jagielnicy .	12.260	—
	45	„ „ „ „ Kobiernicach .	14.880	—
	46	„ „ „ „ Bereźnicy . .	10.000	—
	47	„ „ „ „ Suchodole .	12.180	—
	48	Szkoła ogrodnicza w Tarnowie . .	8.960	—
	49	Zakład sadowniczy w Zaleszczykach .	400	—
	50	Stacya kontrolna i doświadczalna botaniczno-rolnicza we Lwowie . .	4.000	—
		Suma rubr. X. .	70.230	—
XI.		**Zwroty za sprawdzanie rachunków aptekarskich.**		
	51	Od szpitali powszechnych . . .	920	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901. zwyczajne	Wniosek na rok 1901. nadzwyczajne
			Korony	
XII.		**Dochody z przelania do skarbu krajowego pozostałości z funduszu zapomogi z r. 1866.**		
	52	Wpływy ze zwrotu pożyczek udzielonych Wydziałom powiatowym . .	850	—
XIII.		**Dochody z kwaterunku żandarmeryi.**		
	53	Kwaterunkowe	47.480	—
	54	Noclegowe	84.643	—
	55	Udział administracyi politycznej . .	30 627	—
	56	Dochód:		
		a) z gmachu lwowskiego (dawnego) 25.872 K.		
		b) z gmachu lwowskiego (dobudowanego skrzydła) . 11.486 „		
		c) z realności w Czortkowie . 1.400 „	38.758	—
		Suma rubr. XIII. .	201.508	—
XIV	57	**Dochód ze zwrotu wydatków szupasowych**	14.500	—
XV.	58	**Dochody krajowego składu publicznego w Krakowie** wedle specyalnego preliminarza	35.100	—

Rubr. XVI. poz. 59. **Dochód z krajowych opłat konsumcyjnych,** przyjmuje komisya budżetowa zgodnie z dodatkowem sprawozdaniem Wydziału krajowego przedłożonem do LW. 36.137/901 zmieniającem preliminarz tej rubryki i po myśli ustawy uchwalonej w Radzie państwa dnia 4. czerwca 1901:

a) *z krajowych opłat od spirytusu i piwa*, pobieranych aż do 31. sierpnia 1901 (na mocy ustawy z 4. lipca 1899 Dz. u. kr. Nr. 93), a więc pobieranych przez 8 miesięcy, to znaczy 8/12 z sumy rocznej 1,583.000 K. t. j. . . . . 1,055.333 K.

b) *z krajowej opłaty od piwa*, pobieranej dalej po 31-m sierpnia 1901, a więc i przez dalsze 4 miesiące roku 1901, to znaczy 4/12 z rocznej kwoty 600.000 K. . . . 200.000 „

c) *niezmieniony dodatek od wina*, moszczu i t. d. . . 57.000 „

d) udział kraju w nadwyżce dochodów z podwyższonego pańwowego podatku konsumcyjnego od spirytusu, mianowicie 24·3425% od kwoty 6,000.000 K. (w myśl wyżej powołanej ustawy uchw. 4. czerwca 1901) . . . . . 1,700.538 „

Razem rubr. XVI. . . 3,012.871 K.

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			Korony	
XVII.		**Rozmaite dochody.**		
	60	Taksy krajowego archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie	450	—
	61	Datki deklarowane przez Wydziały powiatowe na wykupno gruntów pod kolej transwersalną (c. k. państwową):		
		a) Buczacz, rata roczna 2.000 K. — g.		
		b) Czortków, „ „ 1.058 „ — „		
		c) Krosno, „ „ 1.263 „ 24 „		
		d) Limanowa, „ „ — „ — „		
		e) Nowy Targ, „ „ — „ — „		
		f) Sanok, „ „ 1.592 „ — „		
		g) Stanisławów „ „ 1.510 „ 82 „		
		h) Tłumacz, „ „ 1.435 „ 38 „	8.860	—
	62	Subwencye z c. k. Skarbu Państwa:		
		a) dla biura melioracyjnego . .	16.000	—
		b) na utrzymanie kursu praktycznego dla dozorców melioracyjnych . .	4.000	—
		c) na utrzymanie technika do kultury i eksploatacyi torfowisk . . .	2.000	—
		d) na utrzymanie 4 nauczycieli wędrownych rolnictwa dla włościan .	8.000	—
		e) na utrzymanie instruktora mleczarstwa	2.000	—
		f) na założenie szkoły rolniczej w Suchodole, IV. rata na rachunek przyrzeczonych 56.000 K.	8.000	—
		g) na koszta licencyonowania buhajów .	8.000	—
		h) na 2 instruktorów hodowli bydła .	4.000	—
		i) na podniesienie uprawy tytoniu .	2.000	—
		k) na utrzymanie nauczyciela wędrownego weterynaryi . . .	2.000	—
		l) na utrzymanie krajowej szkoły górniczej i wiertniczej w Borysławiu .	9.000	—
		m) na utrzymanie pomocnika instruktora mleczarstwa	1.200	—
		n) na kurs rolniczy dla nauczycieli szkół ludowych. I. rata z przyrzeczonych 2.000 K.	1.000	—
	63	Bonifikacya z c. k. Skarbu państwa za zrzeczenie się poboru dodatku krajowego do podatku osobisto-dochodowego	732.446	—
	64	Bonifikacya z galic. fund. propinacyjnego:		
		a) dla kraju . . . 300.000 K.		
		b) dla powiatów . . 100.000 „	400.000	—
		Do przeniesienia .	1,208.956	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			Korony	
XVII.		Z przeniesienia .	1,208.956	—
	65	Od Rady powiatowej w Zaleszczykach na koszta założenia tamtejszej szkoły sadowniczej przez lat 5 (II rata) po .	1.000	—
	66	Od gminy miasta Zaleszczyki na koszta założenia tamtejszej szkoły sadowniczej przez lat 5 (II. rata) po . .	200	—
	67	Dochody byłych funduszów indemnizacyjnych:		
		1. Od obowiązanych:		
		a) Wypłata kapitałów i rent:		
		Galicya wschodnia . 101 K. 86 g.		
		„ zachodnia . — „ — „	102	—
		b) Odsetki za zwłokę i rozmaite inne dochody:		
		Galicya wschodnia . 900 K.		
		„ zachodnia . 60 „		
		W. Ks. Krakowskie . 40 „	1.000	—
		2. Dochód z zaległych dodatków indemnizacyjnych od kontrybuentów:		
		Galicya wschodnia . 25 000 K.		
		„ zachodnia . 5.000 „		
		W. Ks. Krakowskie . — „	30.000	—
	68	Dochód ze sprzedaży kart myśliwskich .	20.000	—
	69	Dochód z 3%-wych wkładek emerytalnych od płac urzędników krajowych .	20.888	—
	70	Dochód ze stacyi elektrycznej w gmachu sejmowym	3.200	—
	71	Rozmaite dochody:		
		a) sprzedaż książek i druków . .	4.400	—
		b) sprzedaż papierów wyszkartowanych i wzorów drukowych . . .	200	—
		c) różne przygodne	20	—
	71*a*	C. k. Skarb Państwa, na doświadczenia w tępieniu myszy polnych . .	—	—
	71*b*	C. k. Skarb Państwa, na koszta założenia niższej szkoły rolniczej w Bereźnicy	—	—
	71*c*	C. k. Skarb Państwa, na koszta przeniesienia stacyi doświadczalnej botaniczno-rolniczej z Dublan do Lwowa .	—	—
		Do przeniesienia .	1,289.966	—

Liczba rubryki	Liczba pozycyi	Poszczególnienie	Wniosek na rok 1901 zwyczajne	Wniosek na rok 1901 nadzwyczajne
			Korony	
XVII.		Z przeniesienia .	1,289.966	—
	71*d*	Ze sprzedaży realności krajowego składu publicznego we Lwowie i gruntu na Szumanówce (w myśl uchwały sejmowej z d. 11. kwietnia 1900) . .	—	—
	71*e*	Dochody z realności b. szkoły uprawy lnu w Gródku	—	—
	71*f*	Fundusz kultury krajowej, pozostała gotówka z rachunku z r. 1899 . .	—	—
		Suma rubryki XVII.	1,289.966	—

We Lwowie dnia 1. lipca 1901.

Zastępca przewodniczącego:

Badeni.

Sprawozdawca:

Zagórski.

H. Fundusz policyi krajowej.

Sprawozdawca p. Dr. Loewenstein.

Dochody tego funduszu służą na pokrycie wydatków na utrzymanie korygendów, pochodzących z Galicyi w domach przymusowej pracy i poprawy, które istnieją w innych prowincyach na mocy ustawy z dnia 24 maja 1885 l. 90 Dz u. P., a w Galicyi dotąd jeszcze nie weszły w życie.

Wydział krajowy preliminuje na podstawie przecięcia trzechletniego przy uwzględnieniu wzrastającej liczby korygendów wydatki w kwocie . 5.800 K.

Gdy jednakowoż w drugiej połowie ubiegłego roku podwyższono w zakładzie poprawczym, w którym są umieszczeni korygendzi, z Galicyi pochodzący, taksy dzienne o zwyż 20%; gdy więc nietylko wzrost liczby korygendów, ale także zwiększony koszt utrzymania każdej jednostki na preliminarz wpłynąć musi, a już wynikłość roku 1899 kwotę 6.662 K. wykazuje, przeto sądzi komisya budżetowa, że minimalna kwota która, kierując się zasadą przezorności, ma się wstawić w budżet roku 1901 na utrzymanie więźniów w domach przymusowej pracy i poprawy, jest kwota 6.810 K.

Dochody preliminuje komisya budżetowa zgodnie z Wydziałem krajowym. w kwocie . . . . . 10.995 K.

Przy tej sposobności wyraża komisya budżetowa nadzieję, że Wydział krajowy nie spuści z oka sprawy zaprowadzenia w kraju osady poprawczej i spowoduje c. k. rząd, który dotąd nie dał odpowiedzi na wystosowane doń w tej sprawie zapytanie Wydziału krajowego, ażeby w tej sprawie powziął ostatecznie decyzyę i Wydziałowi krajowemu jak najrychlej ją zakomunikował.

Wobec tego komisya budżetowa wnosi:

Fundusz policyi krajowej

Dochody w kwocie	10.995 K.
Wydatki w kwocie	6 810 „
Nadwyżka dochodów w kwocie	4.185 K.

wpłynie do funduszu krajowego.

Zastępca przewodniczącego:
K. Badeni.

Sprawozdawca:
Dr. Loewenstein.

Fundusze samoistne.

Sprawozdawca p. Dr. Loewenstein.

I. Fundusz kultury krajowej.

Zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego wnosi Komisya budżetowa:

Dochody tego funduszu w kwocie	7.752 K.
Wydatki w kwocie	30 „
Preliminowana nadwyżka dochodów	7.722 K.

ma służyć na zasiłek dla wyższej szkoły rolniczej w Dublanach.

K. Fundusz stanowy sierociński.

Zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego wnosi Komisya budżetowa:

Dochody tego funduszu w kwocie	3.646 K.
Wydatki w kwocie	3.154 „
Nadwyżka dochodów w kwocie	492 K.

ma być użytą na pomnożenie majątku zarodowego.

L. Fundusz Aleksandra hr. Stadnickiego.

Zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego wnosi Komisya budżetowa:

Dochody tego funduszu jak niemniej wydatki w kwocie po . 2.020 K.

Ze sumy tej preliminuje się prawie wszystko, bo 1990 K. na koszta druku i oprawy, albowiem publikacya aktów grodzkich wychodzi tomami a wydawnictwo każdego tomu zwyż 4.000 K. kosztuje, w obec czego kapitalizuje się dochody kilku lat nim do wydawnictwa nowego tomu przystąpić można. W ten sposób przy zupełnym braku innych funduszów, na to ze wszech miar ważne i poparcia godne wydawnictwo, publikacya aktów grodzkich i ziemskich jest czasowo wstrzymana. Komisya budżetowa pozostawia Wydziałowi krajowemu do rozpatrzenia, czy nie należałoby przyjść z pomocą urzeczywistnieniu myśli fundatora, zasilając wydawnictwo z fuduszów krajowych, chociażby w formie bezprocentowej zaliczki.

M. Fundusz pożyczki krajowej z r. 1873.

Zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego wnosi Komisya budżetowa;

Wydatki w kwocie	21.414 K.
Dochody	400 „
Niedobór w kwocie	21.014 K.

zostanie pokryty z rubr XIV wydatków funduszu krajowego a w ten sposób przez tak dokonaną spłatę reszty obligacyi krajowych em. z r. 1873. cała ta pożyczka będzie umorzoną.

Zastępca przewodniczącego:
K. Badeni.

Sprawozdawca:
Dr. Loewenstein.

L. s. 2161.

Aleg 188

Sprawozdanie

komisyi wodnej o wniosku posła Merunowicza i towarzyszy,

w przedmiocie budowy dróg wodnych.

Wysoki Sejmie!

Wniosek posła Merunowicza i towarzyszy w przedmiocie budowy dróg wodnych w Galicyi (l. s. 55|1900) złożony do laski marszałkowskiej na posiedzeniu z d. 18. grudnia 1900, a przydzielony Komisyi wodnej do sprawozdania uchwałą z dnia 17. czerwca b. r. zmierzał do ponowienia wielokrotnie dawniej już powtarzanych uchwał Wysokiego Sejmu, domagających się budowy dróg wodnych — a to dla poparcia podjętej w tym samym kierunku przez reprezentacyę kraju akcyi w Radzie państwa.

Tymczasem, w ciągu kilkumiesięcznej przerwy, jaka zaszła pomiędzy przedłożeniem owego wniosku Wysokiemu Sejmowi, a jego pierwszem czytaniem, zapadły w Radzie państwa w kwestyi budowy dróg wodnych tak rozległe i stanowcze uchwały — uchwały, *które obecnie posiadają już moc obowiązującej ustawy*, że przez to można uważać zasadniczą stronę wniosku pp. Merunowicza i towarzyszy za załatwioną.

Mianowicie postanawia ustawa z 11. czerwca 1901 nr. 66. Dz. u. p. budowę sieci dróg wodnych w Austryi, obejmującej w ogólności 2.650 klm. z czego około 555 kilometrów dróg spławnych przypaść ma na Galicyę.

Ustawa ta wymaga jednakowoż zaznaczenia stanowiska Wysokiego Sejmu co do rozmaitych szczegółów, objętych jej postanowieniami — a zwłaszcza wymaga ona oświadczenia się Wysokiego Sejmu imieniem kraju co do udziału funduszu krajowego w kosztach owych wielkich budowli wodnych, jakie na mocy jej postanowień najdalej do roku 1924. mają być wykonane.

Budowle te są dwojakiego rodzaju: drogi wodne, t. j. budowa sztucznych kanałów spławnych i kanalizacya niektórych rzek na przestrzeni wchodzącej w linię projektowanych dróg wodnych tudzież regulacya rzek, o ile ona pozostaje w związku, z budową kanałów. Wiadomo, że sprawa regulacyi rzek w Galicyi, o ile pozostaje w związku z postanowieniami ustawy państwowej z 11. czerwca 1901, nr. 66. Dz. u. p. ma być w bieżącej sesyi załatwioną osobną ustawą krajową; o czem też Komisya wodna Wysokiemu Sejmowi odrębne sprawozdanie przedkłada. A ponieważ co się tyczy sprawy kanałów spławnych i kanalizacyi rzek, Komisya wodna nie ma na razie innego substratu do obrad, jak odnoszący się do tegoż przedmiotu wniosek posła Merunowicza, przekazany jej do sprawozdania uchwałą Wysokiego Sejmu z 17. czerwca b. r. przeto postanowiła Komisya zużytkować ten wniosek do przedłożenia na jego tle uwag i wniosków, jakie wydają się w jej obecnej chwili wskazane, *ze względu na poszczególne postanowienia ustawy państwowej z 11 b. m. — w zakresie budowy dróg wodnych w naszym kraju.*

Ustawa państwowa z 11. czerwca b. r. postanawia, iż dla Galicyi ma być wybudowanem „spławne połączenie kanału Dunaj — Odra z dorzeczem Wisły — aż do spławnej przestrzeni Dniestru“ — co jednak zależnem jest od warunku, ażeby kraj zobowiązał się pryczyniać w $^1/_8$, czyli w stosunku $12^1/_2$ % do oprocentowania i rat umorzenia pożyczki, jaką państwo na ten cel w 4%wych, w 90 latach umarzalnych obligach ma zaciągnąć.

Według postanowienia §. 6. powołanej powyżej ustawy budowa dróg wodnych w poszczególnych krajach ma rozpocząć się najpóźniej w r. 1904 i powinna być ukończoną najpóźniej w okresie 20 lat. Termina te obowiązują jednak c. k. Rząd tylko na ten wypadek, o ile Sejmy interesowanych krajów koronnych powezmą względem budowy wymienionych w §. 1. dróg wodnych „przyzwalające uchwały“ (*zustimmende Beschlüsse*).

Komisya wodna zastanawiała się przeto nad pytaniem, czy ma stanąć przed Wysokim Sejmem z wnioskiem, zmierzającym do powzięcia owej „przyzwalającej uchwały“ — z czego znów dla kraju wynikałoby zobowiązanie do pokrycia części kosztów zamierzonych wielkich budowli wodnych dochodzącej do cyfry kapitału około 25 milionów koron?

Na to pytanie odpowiada Komisya stanowczo: *tak*! — a to z następujących powodów:

Pomijając już ten wzgląd formalny, że sam Wysoki Sejm od lat przeszło dwudziestu, pięciokrotnie ponawianemi uchwałami: z r. 1880, 1893, 1894, 1898 — a wreszcie z r. 1900. z własnej inicyatywy domagał się jak najusilnej połączenia kanałem spławnym Wisły Sanu i Dniestru i w ogóle utworzenia wzdłuż naszego kraju drogi wodnej, którąby stanowiła ogniwo, łączące Wschód z Zachodem Europy, Czarne morze, z wybrzeżami Bałtyku i morza Północnego — mniema Komisya, iż bardzo poważne względy przedmiotowe nakazują również, ażeby Wysoki Sejm nie odraczał powzięcia tych postanowień, jakich ustawa z 11. czerwca b. r. jako warunku faktycznego rozpoczęcia budowy wymaga.

Doświadczenie stwierdziło mianowicie, że są pewne granice ekonomicznego wpływu kolei zelażnych, po za które one nie są w stanie sięgnąć. Transport kolejowy dla masowych artykułów, t. j. dla towarów, zajmujących wiele miejsca, ciężkich a małej wartości które nadto nie wymagają przewozu szybkiego jest bezwarunkowo za drogim. Wskutek tego kraje, znajdujące się w podobnem położeniu jak nasz, które mają do wywozu przeważnie płody surowe, nie znoszące droższego transportu mogą tylko nieznaczną ich część wysyłać na obce targi, gdy ogromne masy pozostają na miejscu, bardzo niedostatecznie zuzytkowane, albo nawet całkowicie bez użytku. Dla ich zużytkowania potrzebny jest niezbędnie środek transportu tańszy, aniżeli koleje zelażne *a tym mogą być tylko drogi wodne.*

Widzimy też, że wszystkie państwa w około Austryi rzuciły się w najnowszych

czasach skwapliwie na budowę kanałów spławnych i kanalizacyę rzek, widząc w tem niezbędne uzupełnienie systemu innych środków transportowych, stosownie do olbrzymich wymagań ruchu kominikacyjnego nowożytnych czasów.

Świadomość potrzeby i użyteczności budowy dróg wodnych tak potężnie owładnęła umysły w innych krajach koronnych w Austryi, że pod jej wpływem umikły nagle wszystkie stronnicze i narodowościowe nieporozumienia, które od kilku lat powstrzymały całkowicie prawidłową działalność parlamentu, i ku ogólnemu zdumieniu ten sam parlament, który przedtem zajmował się wyłącznie politycznemi i narodowościowemi sprawami odłożywszy na bok wszelakie spory, powziął w krótkim stosunkowo czasie szereg uchwał dla ekonomicznego rozwoju państwa i jego części składowych prawdziwie wiekopomnej doniosłości.

Naczelne miejsce co do ważności swej zajmuje w szeregu tych uchwał parlamentu państwowego wspomniana powyżej ustawa z 11. czerwca b. r. w przedmiocie budowy dróg wodnych i regulacyi rzek.

Reprezentacya kraju naszego w Radzie państwa z niemałym trudem czuwała nad tem, ażeby Galicya nie została ukrzywdzoną co do udziału w korzyściach owej akcyi rozległej w zakresie budowy dróg wodnych i regulacyi wód, obecnie postanowionej. Nie brakło bowiem usiłowań, zmierzających ku temu, ażeby uszczuplić, albo przynajmniej odroczyć udział Galicyi w tejże akcyi. Przewidując poniekąd te trudności, trafnie wyraziła się sejmowa komisya gospodarstwa krajowego podczas zeszłorocznej sesyi sejmowej w sprawozdaniu o wniosku, który domagał się budowy dróg wodnych:

„Kiedy olbrzymiemi kosztami łączy się zachodnie prowincye państwa „z wielką siecią niemieckich dróg wodnych, a tem samem ułatwia się wy„wóz ich produktów, pozostawienie Galicyi po za tą akcyą byłoby dla kraju „naszego bardzo ciężką krzywdą, polegającą nietylko na pozbawieniu go „większych korzyści, które innym dostaną się w udziale, ale też i na ta„kiem osłabieniu siły konkurencyjnej tego kraju, które spowodowałoby ruinę „jego wywozowego handlu. Odpowiedzialności za taką krzywdę żaden rząd „nie mógłby wziąć na swoje sumienie".

Tem mniej może Wysoki Sejm wziąć na siebie odpowiedzialność za upośledzenie naszego w zakresie budowy dróg wodnych. Upośledzenie musiałoby atoli wyniknąć ze zwłoki w formalnem przyjęciu przez Wysoki Sejm warunków ustawą oznaczonych, od których zależy rozpoczęcie przez c. k. Rząd czynności przygotowawczych do budowy jak i samejże budowy równocześnie z innemi krajami koronnemi, których sejmy owego warunku dopełnią.

Wysokość ciężaru, jaki spadnie na kraj z powodu zobowiązania do udziału w kosztach budowy dróg wodnych określają przepisy §§. 1. i 8. ustawy z 11. czerwca br. Mianowicie ma kraj płacić jak już wspomniano, jedną ósmą część annuitetów obliczonych na podstawie oprocentowania po 4% z 90-letnim okresem umorzenia od sum, *rzeczywiście w kraju na budowę wydanych.*

Tym sposobem rata roczna, jaka przypadać będzie na fundusz krajowy będzie wzrastała stopniowo, a to w stosunku do istotnego postępu budowli w kraju, i wydatków skarbu państwa na te budowle.

Nadto wpływają na korzyść funduszu krajowego wszystkie datki stron interesowanych, odnoszących pewne korzyść z wykonywanych robót. W licznych wypadkach będzie to znaczna rubryka przychodu, jeśli się zważy, iż według przepisów ustawy wszelakie roboty, przedsięwzięte na podstawie przepisów ustawy z 11. czerwca b. r. a więc tak budowa kanałów jak i regulacya wód, mają w jaknajdalszej mierze uwzględniać potrzeby rolnictwa — czyli innemi słowy mówiąc, że *będą to melioracye w najszerszem tego słowa znaczeniu obejmujące ogromne obszary kraju.* Naturalnie, że kto będzie w tem widział swój interes, będzie mógł okupić sobie pod warunkami możliwie najdogodniejszemi dla siebie pewne specyalne usługi i korzyści. Jego zaś wzajemne świadczenia pójdą w rachunek na korzyść funduszu krajowego.

Zasługują w tym względzie na uwagę postanowienia drugiego ustępu §. 2. ustawy. Powiedziano tam:

„Datek kraju, jeżeli układ pomiędzy administracyą państwa a doty-„czącym krajem zawartym będzie może być uiszczony także przez wy-„konanie poszczególnych robót, w projektach technicznych przewidzia-„nych (portów, urządzeń do lądowania, dróg dowozowych i t. d.) przez od-„stąpienie gruntów, uprawnień realnych, praw wodnych, dostawy materya-„łów, i inne rzeczowe świadczenia lub roboty".

Skoro więc powiaty, gminy, właściciele gruntów, lasów, kamieniołomów. użytkowcy serwitutów rozmaitych, posiadacze praw wodnych, w zamian za potrzebne im korzyści przy budowlach wodnych, jakie będą wykonywane na mocy ustaw z 11. czerwca b. r. odstąpią swoje posiadłości lub prawa funduszowi budowy, będzie tem rozporządzał Wydział krajowy na rachunek prestacyi kraju. Przy należytem wyzyskaniu tego źródła rachunkowem i technicznem, mogłoby ono przyczynić się znakomicie do umniejszenia ciężaru, jaki wyniknie dla funduszu krajowego z obowiązku prestacyi na rzecz kosztów budowy.

I będzie to nie małej wartości, ale też wcale nie łatwem zadaniem Wydziału krajowego, możliwe korzyści z tego źródła z fachową znajomością rzeczy zbadać, wartość ich ocenić i warunki ich eksploatacyi tak ze stronami interesowanemi, jak i z c. k. Rządem ułożyć. Odpowiednie zrozumienie przepisów §. 2. ustawy z 11-go czerwca br. otwiera dla krajowego biura budowli wodnych nowe i bardzo rozległe pole działania i jeżeli ono zdoła opanować i zeksploatować je należycie, wyświadczy tem krajowi nową a cenną usługę.

Kanały spławne w Galicyi mają być budowane nietylko równocześnie wraz z budowlami w innych krajach koronnych, które zastrzeżone ustawą warunki przyjmą, ale także według jednego typu mają być dwutorowe, głębokości 2 m., 18 m. szerokości na dnie, 26 m szerokości na powierzchni zwierciadła wody. Będą na nich kursowały statki 65 m. długości, 8 m. szerokości mające, a zanurzające sie 1·6—1·8 m. przy ładudze 600—700 ton. Jako motor będą służyły albo parowe statki holownicze albo elektryczność.

Urządzenia ruchu będą takie same, jak na drogach wodnych innych państw a zwłaszcza w cesarstwie niemieckiem, wskutek czego tutejsze statki będą mogły płynąć aż do morskich portów.

Co do pytania, jakie towary będą głównie transportowane galicyjskiemi drogami wodnemi — należy przedewszystkiem stwierdzić, że według wszelakich obliczeń galicyjskie kanały nie będą bynajmniej kanałami zbożowemi, ale przeważnie węglowemi i drzewnemi. Galicyjskie koleje żelazne przewożą rocznie 120—150.000 wagonów węgla kamiennego już teraz, przy bardzo ograniczonem jego zużyciu, zwłaszcza we wschodnich okolicach kraju, gdzie węgiel z powodów kosztów transportu jest drogi i dlatego nie opłaca się tam zakładanie fabryk potrzebujących dużo opału. Tani przywóz węgla wzmoże znakomicie jego zużycie.

W tem miejscu godzi się przytoczyć, co piszą oba galicyjskie Towarzystwa politechniczne i gal. Izba inżynierska w zbiorowej petycyi, do Koła polskiego we Wiedniu wniesionej, o przypuszczalnym wpływie kanałów spławnych na ekonomiczny rozwój kraju:

„Kraj nasz ekonomicznie zaniedbany, o niekorzystnem położeniu geograficznem, bo oddalony od morza i centrów konsumcyjnych, podźwignąć mogą znakomicie

z upadku drogi wodne, które go zbliżą do europejskich rynków zbytu i otworzą wszechświatowe targi dla płodów surowych.

Tani przewóz produktów podniesie wartość ziemi ornej i lasów, zachęci rolników do intenzywniejszego gospodarstwa i przyczyni się do rozwoju melioracyi rolnych. Tania siła wodna, jaka będzie do dyspozycyi w wielu miejscach, przy śluzach komorowych, skłoni przedsiębiorców do założenia całego szeregu mniejszych zakładów przemysłowych, — tani dowóz węgla ułatwi powstawanie fabryk we wschodniej części kraju, a tani dowóz buraków usunie trudności, na jakie natrafiają świeżo powstające w kraju cukrownie przy pozyskiwaniu plantatorów buraków cukrowych w najdalszej okolicy.

„Drogami wodnemi kraj nasz będzie eksportować głównie drzewo, zboże, ropę naftową, kamień, żwir rzeczny. glinkę ogniotrwałą i garncarską, wapno, gips itp., będzie zaś importował węgiel i nawozy sztuczne, a w miarę rozwoju przemysłu rudy kruszcowe i inne płody surowe.

„Przy tanim przewozie drogami wodnemi, wartość naszych lasów, które zajmują 25,79% powierzchni całego kraju (tj. 3,516.683 morgów), podniesie się przynajmniej w dwójnasób. Taryfy kolejowe są obecnie tak wysokie, że produkta surowe nie wytrzymują dalekiego transportu, obniżenia zaś tych taryf nie można się spodziewać, gdyż dochody kolei państwowych z każdym rokiem się zmnieszają i nie wystarczają na oprocentowanie i amortyzacyę kapitału zakładowego".

Co do ustanowienia kierunku trasy przyszłych dróg wodnych w Galicyi. zgadza się komisya w tym względzie przeważnie z zapatrywaniami Wydziału krajowego, wyrażonemi w memoryale do Koła posłów polskich w Radzie państwa z 17. maja 1901 l. 33.075. Memoryał ten opiera się zaś na uchwałach fachowej komisyi doradczej, którą sobie Wydział krajowy dla spraw budowli wodnych ustanowił.

Mianowicie zaznacza sejmowa komisya wodna zgodnie ze zdaniem Wydziału krajowego, że najkorzystniejszem połączeniem galicyjskich dróg wodnych na Zachód, byłaby trasa, łącząca Kraków z Odrą pod wsią Kruszowem na Szląsku — tam, gdzie będzie wpadał do Odry także kanał „Dunaj-Odra" — nie zaś inną waryantą, przez c. k. Ministerstwo projektowaną na Pruchnę i Kunewald. Linia na Pruchnę i Kunewald byłaby dla kraju naszego szkodliwą, bo zmuszałaby wszelkie transporta z Galicyi, przeznaczone do Niemiec, do wędrówki w głąb Morawy, ażeby ztamtąd w kierunku odwrotnym płynąc, mogły dostać się do Szląska pruskiego.

Również zgadza się Komisya ze zdaniem, że jest pożądane wybudowanie bezpośredniego najkrótszego połączenia sieci galicyjskich dróg wodnych kanałem od Oświęcimia idącym — skanalizowaną Przemszą z kanałem Kłodnickim na Szląsku pruskim pod Gliwicami — a przez to z całą siecią dróg wodnych cesarstwa niemieckiego. Bezpośrednie połączenie galicyjskich dróg wodnych z najbliższym kanałem spławnym niemieckim, tak wielką miałaby doniosłość dla ruchu handlowego w naszym kraju w kierunku do Niemiec, że w myśl wniosków, objętych memoryałem Wydziału krajowego, przedkłada Komisya Wysokiemu Sejmowi osobną w tej sprawie rezolucyę.

Z natury swojego geograficznego położenia powołanem jest miasto Kraków do tego. ażeby stało się wielkiem emporyum handlowem, jako jedna z głównych stacyj europejskiego systemu dróg wodnych. Odpowiednio też do tego przeznaczenia powinny być wybudowane przy porcie krakowskim na Wiśle odpowiednie magazyny, powinny być urządzone obszerne miejsca składowe, mechaniczne urządzenia do ładowania i wyładowywania i t. d. odpowiednio do przeznaczenia tego portu, jako jednej z głównych stacyj europejskiego systemu dróg wodnych i lądowych.

W kwestyi trasy w kierunku wschodnim od Krakowa do Sanu i Dniestru uznaje komisya, że nie może być mowy o użyciu ku temu Wisły granicznej, skoro drugi jej brzeg należy do innego mocarstwa. Także i względy techniczne jakoteż i gospodarcze przemawiają przeciwko temu, ponieważ jak memoryał Wydziału krajowego zwraca na to uwagę, kanalizacya Wisły zabagniłaby całe Powiśle, i udaremniłaby cel po części już ukończonych, a po części znajdujących się w stadyum wykonania i projektowanych wielkich robót melioracyjnych i ochronnych na Powiślu. Dla-

tego też oświadcza się Komisya wodna za budową kanału sztucznego od Krakowa do Sanu pomiędzy Wisłą a linią c. k. kolei państwowej, idącej od Krakowa do Jarosławia.

Biuro hydrotechniczne c. k. Ministerstwa handlu projektuje trasę w tej okolicy kraju na Mikluszowice, Borzęcin, Żabno, Dąbrową, Radgoszcz, Radomyśl, Rydzów, Rzochów (Mielec), Majdan, Bojanów, Kamień, Łętownią, Leżajsk, Grodzicko, Przeworsk, Jarosław — gdzie kanał przekraczałby San — a od Sanu na Kalników rzeką Wisznią i na Mościska do Sądowej Wiszni.

Trasa ta pomija znaczniejsze miasta, położone wzdłuż linii kolei państwowej jak np. Bochnia, Tarnów, i Rzeszów. Według postanowienia §. 10. ustawy państwowej z 11. czerwca br. obowiązany jest c. k. Rząd wysłuchać opinii Wydziału krajowego przed ostatecznym wyborem kierunku trasy. Wydział krajowy z pewnością jaknajtroskliwiej rozważy wszelakie względy, które przemawiać mogą za poprowadzeniem budowy bliżej linii c. k. kolei państwowej, a tem samem bliżej także miast znaczniejszych, tam się znajdujących. Lecz musi on także liczyć się ze względami technicznemi jak niemniej także ocenić wartość dla kraju wpływu budowy drogi wodnej przez rozległe okolice, obecnie ubogie, wymagające użyznienia i ekonomicznego ożywienia, gdy według wyraźnego postanowienia ustawy (§. 13.) przy projektowaniu trasy mają być według możności uwzględniane potrzeby rolnictwa w danej okolicy, a więc nawodniania i odwodniania, i w ogóle melioracya gruntów.

I dlatego też komisya wodna nie chce w tej sprawie przesądzać zdania Wydziału krajowego, które niewątpliwie będzie uwzględniało przedmiotowo tak wyniki przesłuchania interesowanych miast i powiatów, jak niemniej także warunki techniczne i gospodarcze.

Krótka odnoga od tego kanału do Nadbrzezia, gdzie c. k. Rząd rozpoczął budowę portu na Wiśle znakomicie ułatwiłaby wywóz Wisłą płodów masowych ze środkowej części kraju. Komisya wodna nie waha się przeto Wysokiemu Sejmowi proponowaną w tym względzie przez Wydział krajowy rezolucyę do przyjęcia zalecić.

Wydział krajowy słusznie zaznacza, iż leżałoby w interesie kraju, by — według pierwotnego projektu biura hytrotechnicznego c. k. Ministerstwa handlu wybudowaną była odnoga od Sądowej Wiszni na Lwów do Brodów, ażeby wytworzyć tam bezpośrednie połączenie spławne z siecią dróg wodnych cesarstwa rosyjskiego. W zachodnich krajach koronnych austryackich powstała tak żywa opozycya przeciwko temu projektowi — opozycya z pobudek agrarnych płynąca, że nie można było uzyskać w Radzie państwa przyzwolenia na budowę drogi wodnej do Brodów. Chociaż kraj nasz, jak wiadomo niemal wyłącznie rolniczy, byłby narażony w pierwszym rzędzie na konkurencyą rosyjskich transportow zbożowych, to przecież reprezentacya kraju naszego w Radzie państwa nie odmówiła poparcia wnioskowi, który zmierzał do budowy kanału spławnego do Brodow — w tem przekonaniu, że przeciwko napływowi cerealiów z krajów stepowych może być rolnictwo tutejsze skutecznie chronionem cłem granicznem i odpowiedniemi postanowieniami taryfowemi, gdy transporty węgla kamiennego i wyrobów przemysłu austryackiego do Rosyi p odniosłyby rentowność galicyjskich kanałów niewątpliwie znacznie. Większość komisyi proponuje w sprawie kanału do Brodów rezolucyę.

Komisya przemawia jednak jaknajusilniej za ponowieniem przez Wysoki Sejm, uchwalonej w Izbie poselskiej Rady państwa rezolucyi, żądającej bezpośredniego połączenia miasta Lwowa z główną trasą dróg wodnych w kraju. Rozwój przemysłu we Lwowie jest bezwarunkowo niemożliwym bez taniego dowozu węgla kamiennego, co tylko drogą wodną stać się może. Pominięcie Lwowa przy trasowaniu dróg spławnych spowodowałoby zanik ekonomiczny głównego miasta naszego kraju, które dotąd ma charakter przeważnie urzędniczy, bez widoków na rozwój przemysłu i handlu. Nawet z punktu widzenia fiskalnych interesów państwa, takie upośledzenie Lwowa, najludniejszego miasta w kraju, w centralnem położeniu, gdzie zbiegają się liczne linie kolejowe, nie byłoby wskazanem.

Na podstawie studyów, przeprowadzonych przez biuro hydrotechniczne c. k. Ministerstwa handlu przedstawiają się stosunki połączenia kanału, prowadzonego od Sanu na Sądową Wisznią ku Dniestrowi rozmaitemi waryantami na przestrzeni pomiędzy Sądową Wisznią a Rozwadowem (koło Mikołajowa) jak następuje!

Kierunek trasy:	Długość w kilomet.	Najwyższe wniesienie nad poziom morza w metrach	Ilość śluz	Koszta budowy w milionach koron
Sądowa Wisznia Rudki-Kołodruby-Rozwadów	64.5	222·1	11	26.8
Sądowa Wisznia-Gródek-Komarno-Kołodruby-Rozwadów	67.1	276·0	15	30.3
Sądowa Wisznia Gródek-Lwów Rozwadów	91·1	301·0	27	43·8

Z powyższego zestawienia można wnosić, że z małą stosunkowo ofiarą kosztów i użyteczności transportowej kanału w ogólności, możnaby przeprowadzić połączenie m. Lwowa z główną trasą kanałów spławnych w ten sposób, gdyby skierowano ją z Sądowej Wiszni na Gródek-Kołodruby, a z Gródka wybudowano odnogę ku Lwowu.

Komisya nie przesądza jednak, w jaki sposób i jaką drogą temu ze wszech miar usprawiedliwionemu żądaniu miasta Lwowa, ażeby nie było ominiętem przy budowie dróg wodnych w kraju, możnaby uczynić zadość. Rozwiązanie tego zagadnienia należy do techniki i do kalkulacyi finansowej. Komisya mniema, iż Wysoki Sejm w każdym razie chętnie i z całym naciskiem ten postulat poprzeć raczy. W tej myśli przedłada Komisya Wysokiemu Sejmowi odpowiednią rezolucyę.

Wniosek rządowy, dotyczący regulacyi rzek proponuje ustanowienie we Lwowie pod przewodnictwem c. k Namiestnika lub jego zastępcy stałej komisyi do załatwiania technicznych i ekonomicznych spraw, dotyczących regulacyi rzek w Galicyi. Ustawa państwowa z 11 czerwca br. nie przewiduje utworzenia takiej komisyi dla budowy dróg wodnych — tak samo, jak nie ma mowy w tej ustawie także i o komisyi krajowej dla regulacyi rzek. Przypuszczać można, że uznanie ze względów praktycznych konieczności ustanowienia w kraju fachowego organu do kierownictwa temi robotami skłoniło c. k. Rząd do podobnego wniosku. Temi samemi powodując się pobudkami zaznacza przeto komisya wodna potrzebę ustanowienia fachowej komisyi stałej przy Namiestnictwie dla załatwiania także technicznych i ekonomicznych spraw, dotyczących *budowy dróg wodnych* — w podobny sposób złożonej i z analogicznym zakresem działania, jaki ma mieć komisya dla regulacyi rzek.

Wydział krajowy utworzył sobie fachową komisyę doradczą dla spraw dotyczących budowy dróg wodnych w kraju. Komisya uznaje to postanowienie Wydziału krajowego za zupełnie uzasadnione — gdy sprawy, odnoszące się do budowy dróg wodnych w kraju. Komisya uznaje to postanświenie Wydziału krajowego za zupełnie uzasadnione — gdy sprawy, odnoszące się do budowy dróg wodnych stanowią w urzędowaniu Wydziału krajowego rzecz nową, wymagającą ostrożnego i ze znajomością rzeczy kierowanego działania. Gdy akcya wejdzie w tok będzie Wydział krajowy niewątpliwie potrzebował także stałej pomocy poważnego i doświadczonego fachowego referenta dla spraw, wchodzących w ten zakres.

Na razie jednak nie ma jeszcze potrzeby jakichkolwiek wniosków w tym kierunku Wysokiemu Sejmowi przedkładać. Komisya ogranicza się na razie tylko do wniosku, ażeby Wysoki Sejm utworzenie przy Wydziale krajowym komisyi doradczej dla spraw budowy dróg wodnych — aprobował.

W sprawozdaniu o regulacyi rzek przedłożyła Komisya wodna Wysokiemu Sejmowi szereg wniosków do rezolucyi z wezwaniem do Rządu, ażeby wcześnie pomyślał o przysposobieniu dość licznego zastępu techników-specyalistów do budowli wodnych. Komisya nie uważa za zbyteczne zaznaczyć potrzebę wyznaczenia stypendyów dla wykształcenia inżynierów budowli wodnych i mechaników do obsługi ruchu na drogach spławnych i w niniejszem sprawozdaniu — a to ze względu na to, że wydatki na przysobienie sił technicznych powinny być pokrywane zdaniem komisyi w rachunku kosztów przygotowawczych czynności do budowy dróg wodnych.

Na podstawie powyższych uwag komisya wodna wnosi:

I.

Wysoki Sejm powziąć raczy następującą

uchwałę:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem oświadcza że zgadza się na budowę dróg wodnych, oznaczonych w §. 1. ustawy z 11. czerwca 1901 nr. 66 dz. u. p. i przyjmuje w zasadzie warunek, iż kraj ma płacić corocznie taką kwotę, jaka będzie potrzebną na oprocentowanie i amortyzacyę jednej ósmej części obligów długu państwa, wydanych na pokrycie kosztów budowy kanałów spławnych, względnie skanalizowana rzek w celu spławnego połączenia kanału „Dunaj-Odra“ z dorzeczem Wisły, aż do spławnej przestrzeni Dniestru — a to w tej mierze, o ile ta budowa będzie wykonaną w granicach Królestwa Galicyi i Lodomeryi, wraz z Wielkim Księstwem Krakowskiem.

II.

Nadto raczy Wysoki Sejm uchwalić:

1. Sejm wzywa c. k. Rząd usilnie a to zgodnie z taką samą uchwałą Izby poselskiej Rady państwa, ażeby przy ustanawianiu trasy dróg wodnych w Galicyi zapewnił bezpośrednie połączenie stołecznego miasta Lwowa z siecią dróg wodnych.

   Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby wdrożył starania o połączenie w jak najkrótszym czasie kanału Odra-Wisła odnogą od Oświęcimia z siecią dróg wodnych cesarstwa niemieckiego pod Gliwicami na Szląsku pruskim.

2. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby port w Krakowie zaopatrzył w urządzenia odpowiednie, jako jednej z głównych stacyj systemu dróg wodnych.

3. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby postarał się o połączenie kanału „Wisła-San“— tam. gdzie jego trasa najbardziej zbliży się do Nadbrzezia, odnogą spławną z Wisłą.

4. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby sprawę budowy kanału, łączącego kanał San-Dniestr z Brodami nie spuszczał z oka, odnoszące się do tego studya techniczne i komercyalne wcześnie wykonał i w stosownym czasie odpowiednie wnioski do ustawodawczego postępowania przedłożył.

5. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby pod nazwą „c, k. krajowej Dyrekcyi budowy dróg wodnych“ ustanowił przy c. k. Rządzie krajowym we Lwowi efachowy organ techniczno-administracyjny dla kierownictwa budowy kanałów spławnych, skanalizowania pewnych przestrzeni rzek, jakoteż dla regulacyi tych rzek, które wyłącznie kosztem państwa mają być uspławnione. „Krajowa Dyrekcya budowy dróg wodnych“ powinna mieć analogiczny zakres działania, jak ma mieć podobna komisya fachowa, projektowana dla kierownictwa regulacyą tych rzek, które mają być uregulowane wspólnym kosztem państwa i kraju.

6. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby wcześnie wyznaczył na rachunek funduszu budowy kanałów spławnych, stypendya dla wykształcenia zastępu specyalistów do budowy i konserwacyi dróg wodnych, tudzież mechaników do urządzania i utrzymywania na nich ruchu komunikacyjnego.

III.

a) Sejm przyjmuje wiadomości utworzenie przy Wydziale krajowym komisyi doradczej dla spraw, dotyczących dróg wodnych.

b) Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby przy ustanowieniu trasy dróg wodnych (§. 10. ustawy z 11. czerwca 1901 nr. 66 Dz. u. p.) starał się zapewnić budowę ich od Hruszowa, gdzie kończyć się ma kanał „Dunaj—Odra“, do Wisły pod Krakowem, z Krakowa zaś sztucznym kanałem spławnym, prowadzonym pomiędzy Wisłą a linią c. k. kolei państwowych do Sanu.

c) Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby w myśl postanowień §. 2. ustawy z 11. czerwca 1901 nr. 66 Dz. u. p. przeprowadził jaknajspieszniej układy z c. k. Rządem względem sposobu uiszczenia przez kraj przypadającej nań prestacyi na rzecz budowy dróg wodnych. O wyniku studyów i układów w tej mi rze przedłoży Wydział krajowy Sejmowi sprawozdanie wraz z wnioskami w najbliższej sesyi.

Lwów, dnia 2. lipca 1901.

Przewodniczący:
Gorayski.

Sprawozdawca;
Teofil Merunowicz.

Drukarnia Pillera i Sp. we Lwowie.

L. S. 2.642/901.

We Lwowie dnia 6. lipca 1901.

leg. 139

Sprawozdanie

Komisyi szkolnej o wniosku posła Małachowskiego i o petycyach sejmowych odnoszących się do polepszenia bytu nauczycieli szkół ludowych.

Na posiedzeniu Sejmu krajowego z d. 28. czerwca b. r. postawił poseł Małachowski wniosek treści następującej:

Wysoki Sejm uchwali:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby po zasięgnięciu opinii Rady szkolnej krajowej, opracował i przedłożył Sejmowi na najbliższej sesyi projekt uregulowania płac nauczycieli szkół ludowych, oparty na następujących zasadach:

1. Każdy nauczyciel po złożeniu egzaminu kwalifikacyjnego nabywa prawo do pełnych poborów stałego nauczyciela.

2. Bez względu na miejscowość każdy nauczyciel z egzaminem kwalifikacyjnym otrzymuje jednakową pierwszą płacę, która stopniuje się wedle trzech rang po każdych 10-latach nienagannej służby. Dodatki pięcioletnie pozostają niezmienione i mogą być wstrzymane na podstawie orzeczenia dyscyplinarnego.

3. Nauczyciele z egzaminem kwalifikacynym pobierać będą dodatki aktywalne, które mają być stopniowane wedle klas miejscowości i o ile możności zastosowane do wzoru trzech najniższych rang urzędników państwowych.

Oceniając ten projekt, Komisya szkolna wyszła z założenia, że polepszenie bytu nauczycieli szkół ludowych jest podyktowane interesem tych szkół, może im bowiem zapewnić większy napływ nauczycieli zdolnych i gorliwych. Nie wątpiąc też na podstawie wszystkich poprzednich uchwał i dyskucyj sejmowych, że Sejm dla polepszenia bytu nauczycieli ludowych jak najżyczliwiej jest usposobiony, Komisya szkolna wniosek posła Małachowskiego oceniać mogła tylko z dwóch względów, najpierw ze względu na to, czy jest możliwy do przeprowadzenia wobec finansowego położenia kraju, a następnie czy zasady regulacyi płac nauczycielskich w nim podane są słuszne i właściwe.

Zaczynając od tego drugiego pytania, Komisya szkolna godzi się na myśl główną przyszłej regulacyi płac, a mianowicie na to, ażeby wszyscy nauczyciele posiadający egzamin jednaki, kwalifikujący ich do szkół ludowych, mieli tem samem przyznaną jednakową płacę zasadniczą, a natomiast różne dodatki na mieszkanie, zależne od miejscowości, w której szkoła się znajduje. Komisya musi nawet zaznaczyć, że w tym kierunku szły już ostatnie uchwały Sejmu, a mianowicie ustawa obowiązująca obecnie z d. 6. lipca 1899 r., która podwyższając płacę nauczycielom zaliczonym do niższych kategoryj płac, zbliżyła do siebie znacznie te kategorye i zmniejszyła różnice w poborach niegdyś istniejące.

Zgadzając się jednak na zasadniczą myśl wniosku, Komisya szkolna, co do jego szczegółów, uczynić musi zastrzeżenia. I tak: Ponieważ istnieją dwa egzamina nauczycielskie, jeden do szkół pospolitych, drugi do szkół wydziałowych, przeto w przyszłej regulacyi płac należy przyjąć dwie zasadnicze płace, jedną niższą dla nauczycieli szkół pospolitych, drugą wyższą dla nauczycieli szkół wydziałowych, i dla nauczycieli z egzaminem wydziałowym szkół 5- i 6-klasowych, zastępujących na razie szkoły wydziałowe. Następnie zastanowić się należy nad tem, czy myśl poruszona we wniosku posła Małachowskiego, ażeby nauczyciel zaraz po złożeniu egzaminu nauczycielskiego otrzymywał płacę zasadniczą, bez względu na to, czy zajmuje posadę stale, czy tymczasowo, a zatem, ażeby znieść zupełnie różnicę dotychczasową między nauczycielami stałymi i tymczasowymi, czy myśl ta da się pogodzić z ogólnym interesem szkoły. Nasuwa się tu bowiem mimowoli pytanie, czy nauczyciele wobec takiego nagłego podwyższenia płac na posadach nadetatowych w szkołach więcej klasowych w miastach i miasteczkach, nie przerzuciliby się od razu ze wsi do miast i miasteczek, i czy szkoły wiejskie przez to nie opustoszałyby jeszcze więcej.

Wszak dzisiaj już, kiedy Rada szkolna krajowa szkoły w miastach stopniowo tylko mnoży i posady nadetatowe na etatowe, wyżej płatne, zamienia, można spostrzedz ogólny i powszechny prąd przenoszenia się nauczycieli do tych szkół miejskich.

Rzecz ta wymaga więc bardzo dojrzałej rozwagi. W tem miejscu zaznacza Komisya szkolna, że należałoby, wnosząc projekt ustawy do ponownego uregulowania płac nauczycieli, zastanowić się również nad kwestyą gruntów szkolnych, bądź to wzmacniając dotychczasowe odnośne przepisy ustawy lub też powiększając minimum obszaru na ten cel przeznaczonego. Komisya szkolna upatruje w tej sprawie możność polepszenia i ułatwienia egzystencyi nauczycieli po wsiach a zarazem zbliżenia tychże do mieszkańców.

Natomiast Komisya szkolna dziś już oświadczyć może, iż nie zgadza się na drugą myśl, zawartą we wniosku posła Małachowskiego. Wniosek ten porzuca stopniowanie płac, które według obowiązującej ustawy w każdej kategoryi płac tworzy rodzaj awansu i jest z jednej strony nagrodą za pracę nauczyciela nienaganną i skuteczną, z drugiej zaś strony, jest uwzględnieniem faktu, że nauczyciele żonaci obarczeni rodziną, otrzymują wyższe pobory, niż nauczyciele i nauczycielki bezżenne.

Zamiast tego awansu wniosek posła Małachowskiego proponuje utworzenie dwojakich dodatków, obok pięcioletnich, także 10cio-letnich, z których jedne i drugie mogą odpaść tylko wskutek orzeczenia dyscyplinarnego.

Dwoistość ta dodatków jest zupełnie niezrozumiała, raczej już należałoby utrzymać jedne dodatki np. 5cio-letnie, a tylko odpowiednio je podwyższyć. W każdym jednak razie dodatki te pojedyńcze, czy podwójne, usuwają zupełnie awans.

Jeżeli zaś każdy awans pociąga za sobą narzekania tych, którzy zostali przy nim pominięci, to narzekania te z reguły przynajmniej są niesłuszne, a natomiast słusznem byłoby narzekanie nauczycieli najdzielniejszych, odznaczających się wzorowem prowadzeniem się, wytrwałą pracą nad dalszem kształceniem się i gorliwością w służbie, gdyby widzieli, że za to wszystko nie mają żadnej nagrody i że są tak samo traktowani, jak ci nauczyciele, którzy nie otrzymali wprawdzie kary dyscyplinarnej, ale obowiązki swoje spełniają z niechęcią, i o tyle tylko, aby na karę dyscyplinarną nie zasłużyć. Komisya szkolna sądzi przeto, że wrazie zrównania wszystkich nauczycieli, pod względem zasadniczej płacy, należałoby zawsze pozostawić wyższe stopnie płacy z charakterem awansu i nagrody za położone wybitne zasługi. Dopóki zaś płaca zasadnicza nie może być tak wielką, ażeby wystarczyła na odpowiednie utrzymanie nauczyciela obarczonego liczniejszą rodziną, wszystkie względy ludzkości przemawiają za utrzymaniem dotychczasowej normy, ażeby przy posuwaniu do wyższej płacy uwzględniać także okoliczność, że nauczyciel obarczony jest rodziną.

Oceniwszy w ten sposób merytoryczną stronę wniosku posła Małachowskiego, Komisya szkolna przystąpić musi z kolei do ocenienia drugiej strony, to jest strony finansowej.

W tym względzie jednak wniosek żadnych nie zawiera danych, a mianowicie nie podaje wcale minimum proponowanej płacy zasadniczej nauczycieli, a od tego cały efekt finansowy wniosku zależy.

Gdyby minimum płacy dotychczasowej, t. j. 800 koron zatrzymać, to projekt dałby się przeprowadzić bez zbyt wielkiego obciążenia finansów krajowych, gdyż wypadłoby tylko nauczycielom, pobierającym dziś wyższe płacy, przyznać 800 koron tytułem płacy zasadniczej, a resztę ich poborów obrócić na dodatki na mieszkanie, stopniujące się według miejscowości. Nadwyżka wydatków wynikłaby tylko z podwyższenia płac nauczycielom młodszym i tymczasowym, gdyby po dokładnem zbadaniu Sejm miał się za tem oświadczyć. Inaczej jednak wypada rzecz, gdyby zasadnicza płaca nauczycielska miała być podniesiona do 1.000 koron. W takim razie wzrost wydatków sięgnąłby zaraz w miliony. Dla przykładu Komisya szkolna może zaznaczyć, że gdyby całą dzisiejszą ustawę o płacach nauczycielskich pozostawić we wszystkich szczegółach, a tylko uchylić 4-tą klasę płac i wszystkich nauczycieli z tej klasy przenieść do klasy 3-ciej, a temsamem nauczycielom starszym przyznać płacę 1.000 K., z awansem do 1.200 i 1.400 K., zaś nauczycielom młodszym płacę 800 K. i wszystkim odpowiedni dodatek na mieszkanie 10%, to nadwyżka wydatku spowodowana tem według dat dostarczonych przez Radę szkolną, wyniosłaby 1,320.380 K. W każdym więc razie regulacya płac nauczycielskich, połączona z ich podwyższeniem, pociągnęłaby za sobą wydatek przeszło 1 miliona.

Chociaż też ocenienie strony finansowej nie jest specyalnem zadaniem Komisyi szkolnej, to jednak Komisya szkolna nie może zamknąć się przed faktem, że budżet tegoroczny Sejmu kończy się niedoborem 2,000.000, który ma być pokryty zaciągnięciem pożyczki, i że przewidzieć się nie da, czy w roku następnym stosunki budżetowe już się tak pomyślnie przedstawią, że na podwyższenie płac nauczycielskich pozwolą.

Liczyć się zaś i z tym względem należy, że podwyższenie wydatku na budowę szkół jest postulatem gwałtownym, że szybka akcya organizowania szkół wydziałowych i więcejklasowych jest nader pożądaną i że działalność Rady szkolnej w obu

tych kierunkach połączona jest ze znacznym wydatkiem, wychodzącym na korzyść nauczycieli.

Z tych wszystkich powodów Komisya szkolna zmieniając częściowo wniosek posła Małachowskiego stawia wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby skoro stosunki finansowe kraju na to pozwolą, po zasięgnięciu opinii Rady szkolnej krajowej, opracował i przedłożył Sejmowi projekt podniesienia, a ewentualnie innego uregulowania poborów nauczycieli szkół ludowych.

2. Petycye wniesione w tym samym przedmiocie do Sejmu do l, 362, 398, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 503. 504, 537, 578, 617, 626, 627, 632, 637, 640, 661, 662, 663, 664, 666, 667, 669, 675, 759, 779, 785, 813, 814, 895, 947, 950, 959, 962, 965, 970, 974, 980, 995, 1.018, 1.027, 1.037, 1.038, 1.077, 1.152, 1.153, 1.161, 1.168, 1.173, 1.178, 1.182, 1.185, 1.192, 1.222, 143, 443, 496, 1.302, 1.303, 1.304, 1.305, 1.314, 1.320, 1.330, 1.375, 1.501, 1.544, 1.545, 1.546, 1.547, 1.555, 1.560, 1.563, 1.756, 1.757, 1.758, 2.176, 2.178, 2.356, 2.357 przekazuje się przytem Wydziałowi krajowemu do odpowiedniego zużytkowania.

Czartoryski, *m. p.*
przewodniczący.

K. Badeni, *m. p.*
sprawozdawca.

L. s. 2552/901.

We Lwowie, dnia 4. lipca 1901.

Aleg. 190

Sprawozdanie

Komisyi szkolnej o wniosku posła Romanowicza w sprawie wydania ustawy o dyscyplinarnem postępowaniu z nauczycielami szkół ludowych.

Wysoki Sejmie!

W uzasadnieniu swojego wniosku powiedział poseł Romanowicz, że domaga się przedłożenia projektu ustawy o dyscyplinarnem postępowaniu z nauczycielami szkół ludowych, gdyż jego zdaniem dotychczasowe pod tym względem przepisy są zbyt ogólnikowe i przez to narażają nauczycieli na dowolne z nimi postępowanie. Żąda on w szczególności, aby przekroczenia, z powodu których postępowanie dyscyplinarne ma być wdrożone, były jasno określone, i stosowne stopniowanie kar zaprowadzone, żąda zrównania nauczycieli w postępowaniu powyższem z funkcyonaryuszami innych urzędów publicznych, zwłaszcza najzupełniejszego prawa obrony, tudzież reprezentacyi nauzycieli w senacie dyscyplinarnym i to nietylko u tej władzy, która ma orzekać, ale i u tej, która ma dochodzenie przeprowadzić. W końcu wspomina o wniosku, który się pojawił w Izbie poselskiej Rady Państwa, zdążającym ku wydaniu ustawy dyscyplinarnej dla nauczycieli szkół ludowych w całem państwie, ostrzegając, iżby to było jaskrawem naruszeniem zastrzeżonych każdemu krajowi praw autonomicznych, czemu się najlepiej zapobiegnie przez szybkie wydanie ustawy krajowej.

Komisya szkolna zgadza się zupełnie z wnioskodawcą, o ile tenże, mówiąc o wniosku, który się pojawił w Radzie Państwa, odpiera stanowczo zawarty w nim atak na zagwarantowaną ustawami zasadniczemi kompetencyę Sejmów krajowych a zarazem wyraża Komisya przekonanie, że Koło polskie, tudzież wszystkie stronnictwa autonomiczne w Radzie Państwa nigdy tego nie dopuszczą, aby w powyższej sprawie kompetencya Sejmów krajowych była naruszoną.

Do spraw dyscyplinarnych nauczycieli szkół ludowych odnosi się III. tytuł ustawy krajowej z dnia 1. stycznia 1889 r., obejmujący artykuły 23. do 33. Każda zmiana lub uzupełnienie ich nastąpić mogłoby tylko w drodze ustawodawstwa krajowego. Nasuwa się więc pytanie, czy takie zmiany lub uzupełnienia są wskazane?

Poseł Romanowicz żąda przedewszystkiem jasnego określenia wszelkich przewinień, któreby się kwalifikowały do dochodzenia dyscyplinarnego. Zdaniem Komisyi szkolnej nie da się to uskutecznić w ten sposób, jak w prawie karnem, gdzie znamiona wszystkich przestępstw są w pojęciu ich podane, albowiem postępowaniu dyscyplinarnemu podlegać może każde wykroczenie przeciwko obowiązkom funkcyonaryusza urzędowego. Z tego założenia wychodzi także artykuł 23. przytoczonej poprzednio ustawy, kiedy stanowi, że „środki dyscyplinarne zastosowane być mają przy każdem zachowaniu się nauczyciela w szkole, sprzecznem z jego obowiązkiem, tudzież przy zachowaniu się jego poza szkołą, uwłaczającem powadze stanu i udaremniającem jego działanie jako wychowawcy i nauczyciela“. Jeżeli zaś poseł Romano-

wicz w tych wyrazach widzi przepis zbyt ogólnikowy, to należy podnieść, że regulamin szkolny określa szczegółowo obowiązki nauczyciela, skutkiem czego wykroczenie przeciwko któremukolwiek z tych obowiązków jest już przez to samo przewinieniem, kwalifikującem się do postępowania dyscyplinarnego. Stopniowanie kar objęte jest w art. 24. przez porządkowe zestawienie rozmaitych ich rodzajów.

Jako ważny postulat podaje w dalszym ciągu poseł Romanowicz zastrzeżenie obwinionemu najzupełniejszego prawa obrony, a w szczególności reprezentacyi nauczycieli w senacie dyscyplinarnym. I pod tym względem nie można przeciwko obecnie obowiązującej ustawie podnosić zarzutów, zwłaszcza, jeżeli się z nią porówna przepisy, jakim pod tym względem podlegają urzędnicy rządowi. Wytoczenie śledztwa dyscyplinarnego należy do kompetencyi Rady szkolnej okręgowej, w której nauczyciele mają z swego grona dwóch reprezentantów, a z tych jednego, który wychodzi z własnego ich wyboru.

Cały zresztą skład Rady szkolnej okręgowej daje nauczycielom dostateczną rękojmię, iż ani lekkomyślnie nie uchwali śledztwa dyscyplinarnego, ani nie poda niesłusznych wniosków do orzeczenia Radzie szkolnej krajowej, od którego to orzeczenia skazany odwołać się jeszcze może do Ministerstwa oświaty. Według art. 27. należy „sprawdzoną istotę czynu przedstawić obżałowanemu i usprawiedliwienie się jego zapisać do protokołu, lub, gdyby je wniósł na piśmie, załączyć do aktów".

Podnoszono też w Komisyi ze strony członków, którzy przez dłuższy czas zasiadają w Radzie szkolnej okręgowej, że zwyczajnie Rada ta bynajmniej nie jest skorą do wytaczania śledztw dyscyplinarnych i że dosyć często orzeczenia dyscyplinarne wypadają bardzo łagodnie, co z pewnością nie leży ani w interesie nauczycielstwa, ani w interesie szkoły.

Należy tu jeszcze dodać, iż według sprawozdania Rady szkolnej krajowej o szkołach ludowych, przedłożonego Wysokiemu Sejmowi, w roku szkolnym 1899/900 na 4356 nauczycieli i nauczycielek, tylko 41, a więc zaledwo 1% uległo karom dyscyplinarnym.

W Komisyi podnoszono jednak i tę słuszną uwagę, że sam tok postępowania w sprawach dyscyplinarnych nie jest w ustawie dostatecznie unormowany i że pod tym względem wypadałoby ją niektóremi przepisami uzupełnić.

A chociaż objawiono tam także potrzebę zmiany rzeczonej ustawy, czy to zmiany, skierowarej ku dokładniejszemu określeniu jej przepisów, czy nawet zmiany skierowanej ku surowszemu postępowaniu, to przecież Komisya nie miała dostatecznych dat, na podstawie których mogłaby była uchwalić żądania zmiany, względnie uzupełnienia ustawy w pewnym, wyraźnie wytkniętym kierunku i z tej przyczyny Komisya szkolna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w porozumieniu z Radą szkolną krajową zastanowił się nad tem, czy artykuły 23—33 ustawy krajowej z dnia 1. stycznia 1889. wymagają zmiany, lub uzupełnienia, w szczególności, co się tyczy toku postępowania dyscyplinarnego i ażeby z wyniku badań zdał sprawę na najbliższej sesyi sejmowej.

Przewodniczący:

Czartoryski.

Sprawozdawca:

Zoll.

L. s. 2673/1901.

Lwów, 7 lipca 1901.

Aleg. 191

Sprawozdanie

komisyi prawniczej o wniosku posła Romanowicza w przedmiocie interpretacyi §. 79 regulaminu sejmowego.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 13. października 1874 zniósł Wysoki Sejm końcowy ustęp §. 79 regulaminu sejmowego z 27. listopada 1865, który opiewał, że „rozprawa nad interpelacyą i nad odpowiedzią interpelowanego nie może być dopuszczoną“, a natomiast uchwalił, że: „Sejm postanowi, czy wskutek odpowiedzi na interpelacyę, lub też odmówienia odpowiedzi, nastąpić ma rozprawa bądź natychmiast, bądź też na najbliższem posiedzeniu Sejmu. Uchwałę tę poweźmie Sejm bez wszelkich rozpraw, na wniosek poparty przez 15 posłów, a uczyniony na temże posiedzeniu, na którem była daną odpowiedź na interpelacyę lub oświadczenie odmówienia odpowiedzi. Przy rozprawie nad odpowiedzią na interpelacyę nie wolno czynić wniosków“.

Uchwała ta Wysokiego Sejmu odnosiła się tak co do interpelacyi wystosowanych do Namiestnika, lub tegoż zastępcy, jakoteż i do Marszałka. C. k. Rząd przyjął reskryptem z 5. kwietnia 1875 l. 8324 powyższą zmianę §. 79 regulaminu dla Sejmu krajowego do wiadomości, jednakowoż z tem, że o ile takowa odnosi się do c. k. Namiestnika lub tegoż zastępcy nie może wejść w wykonanie, ponieważ postanowienie co do traktowania takich interpelacyi, jako sięgające poza wewnętrzny zakres działania Sejmu krajowego, wogóle tylko w drodze ustawodawczej mogą przyjść do skutku, z której to przyczyny prowizorycznie obowiązujące postanowienia §. 79 regulaminu czynności galicyjskiego Sejmu krajowego nie mogą być zmienione jednostronną uchwałą sejmową. W ten sposób zakwestyonował c. k. Rząd uchwałę Wysokiego Sejmu z 13. października 1874, o ile takowa zawiera postanowienie co do interpelacyi wystosowanych do c. k. Namiestnika lub tegoż zastępcy.

Komisya prawnicza podziela w zupełności wyrażone już wspomnianą uchwałą zapatrywanie Wysokiego Sejmu, iż unormowanie kwestyi rozprawy nad odpowiedzią interpelowanego nie sięga poza wewnętrzny zakres działania Sejmu krajowego i odnosi się ściśle do wewnętrznych spraw Sejmu.

Komisya prawnicza tedy stojąc na tem stanowisku, a z uwagi że:

a) Rozprawa nad odpowiedzią interpelowanego czy to c. k. Namiestnika lub tegoż zastępcy podnosi znaczenie i skuteczność interpelacyi, a zarazem powagę Sejmu;

b) z uwagi, że w ten sposób zabezpiecza się jedno z najważniejszych praw Wysokiego Sejmu;

c) z uwagi, że w braku możności rozprawy nad odpowiedzią interpelowanego mogłoby jedno z najważniejszych praw politycznych stracić wszelką polityczną, a poniekąd także praktyczną doniosłość;

d) z uwagi, że według postanowień Wysokiego Sejmu w razie rozprawy nad odpowiedzią interpelowanego są zastrzeżenia tak, że nie można wątpić, iż rozprawy w danym razie tylko w nadzwyczajnych wypadkach będą miały miejsce;

e) z uwagi, że Sejm jest reprezentacyą w całem tego słowa znaczeniu samoistną;

f) z uwagi, że według §. 69. ustawy z 2. marca 1875., normującej porządek obrad w Radzie Państwa dyskusya nad odpowiedzią interpelowanego jest dopuszczalną, wreszcie

g) z uwagi że postanowienia uchwały sejmowej z 13. października 1874. są w tej mierze zupełnie te same, jak regulaminu obrad dla Rady Państwa — jest Komisya prawnicza zdania, iż z jednej strony zachodzi bezwarunkowo potrzeba uregulowania tej sprawy, a z drugiej strony jest Wysoki Sejm do uregulowania tejże, jako ściśle swej wewnętrznej sprawy powołany. Ponieważ jednakowoż Wysoki Rząd w roku 1875. zakwestyonował skuteczność wspomnianej uchwały, a na zasadzie §. 17. statutu krajowego przysługuje Wysokiemu Sejmowi prawo ponowienia swej uchwały, przeto Komisya prawnicza wnosi:

Wysoki Sejm raczy powziąć ponownie dodatkową uchwałę do §. 79. regulaminu sejmowego z 27. listopada 1865. odnośnie do interpelacyi wystosowanych do c. k. Namiestnika lub tegoż zastępcy, a to treści następującej:

„Sejm postanowi, czy wskutek odpowiedzi c. k. Namiestnika lub tegoż zastępcy na interpelacyę lub też odmówienia odpowiedzi, nastąpić ma rozprawa bądź natychmiast, bądź też na najbliższem posiedzeniu Sejmu. Uchwałę tę poweźmie Sejm bez wszelkich rozpraw, na wniosek, poparty przez 15. posłów, a uczyniony na temże posiedzeniu, na którem była daną odpowiedź na interpelacyę, lub oświadczenie odmówienia odpowiedzi. Przy rozprawie nad odpowiedzią na interpelacyę nie wolno czynić wniosków“.

Przewodniczący:
Zoll.

Sprawozdawca:
Dr. Władysław Czaykowski.

L. s. 333/1901.

We Lwowie dnia 6. lipca 1901.

Aleg. 192

Sprawozdanie

komisyi drogowej o petycyi Wydziału powiatowego w Buczaczu o podwyższenie subwencyi krajowej na drogę Niżniów-Jazłowiec.

Wysoki Sejmie!

Wydział powiatowy w Buczaczu wniósł do Wysokiego Sejmu prośbę o podwyższenie przyznanej mu przez Wydział krajowy subwencyi na budowę drogi Niżniów-Jazłowiec z 50% na 75% kosztów budowy.

Droga ta, przecinająca większą część powiatu Buczackiego, rozpoczyna się w Niżniowie, t. j. jeszcze w powiecie Tłumackim i łączy gościniec rządowy w Niżniowie z drogą krajową w Jazłowcu, przecinając mniejwięcej w połowie drogę powiatową szutrowaną Buczacz-Potok złoty. Długość całej drogi wynosić ma 53 kilometry, a koszta budowy około 546.000 koron. — Do końca roku 1900 wybudowano 23 kilometry, a mianowicie przestrzeń Niżniów Koropiec i Sokołów-Duliby kosztem 306.000 koron, pozostaje zatem do budowy około 20 kilometrów kosztem 240.000 koron.

Zważywszy, że budowa tej drogi była dla powiatu Buczackiego niezbędną, gdyż droga ta stanowi jedyny przystęp dla gmin Koropiec, Porchowa, Sokołów, Skomorochy, Duliby i Nowosiółki, które to gminy poprzeszywane licznymi i głębokimi jarami nie miały prawie żadnego połączenia z drogami szutrowanemi i koleją żelazną;

zważywszy, że wskutek niezwykłych trudności terenowych, spowodowanych tak licznymi a głębokimi jarami, oraz koniecznością przejścia kilku rzek, jak Koropiec, Baryszka, a głównie Strypa, koszt budowy drogi musiał być bardzo znaczny;

zważywszy, dalej że powiat Buczacki opłaca już teraz na cele drogowe około 30% dodatków do podatków i dalsze podwyższenie tego dodatku nie byłoby wskazane, zaś zaniechanie dalszej budowy byłoby oczywistem zmarnowaniem już wyłożonych na ten cel funduszów i krzywdą wyrządzoną miejscowej ludności;

zważywszy w końcu, że koszt jednego kilometra wybudować się mającej reszty drogi ma być, wedle zdania organów technicznych, niższy od kosztu dotychczasowej budowy

Komisya drogowa sądzi, że wyjątkowo w tym wypadku pewne podwyższenie przyznanej na budowę tej drogi subwencyi jest uzasadnione i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Radzie powiatowej w Buczaczu przyznaje się na dokończenie budowy drogi Niżniów-Jazłowice, subwencyę w wysokości 60% rzeczywistych kosztów budowy, a to począwszy od roku 1901.

Przewodniczący:

J. Męciński.

Sprawozdawca:

Starzyński.

L. S. 2662/901

We Lwowie dnia 6. lipca 1901.

Aleg. 193

Sprawozdanie

Komisyi budżetowej o przekazanym jej wniosku posła Jordana w przedmiocie poborów członków Wydziału krajowego.

Wysoki Sejmie!

Sejm krajowy ustanowił w r. 1878 dla członków Wydziału krajowego płacę roczną w wysokości 4.000 zł. Wówczas jednak czynności w Wydziale krajowym nie było zbyt wiele i nie wymagała ona od członków Wydziału wyłącznego oddania się pracy biurowej. Od tego czasu wzrosły agendy Wydziału krajowego bardzo znacznie, tak, że obecnie stanowisko członka Wydziału krajowego wymaga od tego, który je zajmuje i sumiennie spełnia, poświęcenia urzędowaniu całego swego czasu i wszystkich swych sił intelektualnych. Równocześnie obniżyła się wartość pieniężna, co sprawia, że obecnie członkowie Wydziału krajowego za znacznie zwiększoną pracę gorzej są materyalnie uposażeni, niż to było dawniej. W obec tego słusznem jest, by ich wynagrodzenie zwiększone zostało do tej wysokości, która odpowiada ich pracy i stanowisku poważnemu, jakie zajmują. Wynagrodzenie to powinno członkowi Wydziału krajowego zapewnić całe przyzwoite utrzymanie, by nie był zmuszony szukać dochodów ubocznych lub czerpać z własnych zasobów, aby siebie i swoją rodzinę w okresie swego urzędowania przyzwoicie utrzymać.

Wychodząc z tego zapatrywania Komisya budżetowa wnosi podwyższenie płacy rocznej dla członka Wydziału krajowego z 4.000 zł. na 6.000 zł., t. j. 12.000 K. — ale w przekonaniu, że ta płaca wystarcza na przyzwoite utrzymanie, wnosi dodatek do Instrukcyi dla Wydziału krajowego, uchwalonej przez Sejm krajowy dnia 24. listopada 1890 r. Dodatkiem tym zamierza Komisya budżetowa osiągnąć pewność dla kraju, że ci, którzy w przyszłości z płacy podwyższonej będą korzystać, oddadzą się wyłącznie swemu urzędowaniu w Wydziale krajowym i nie będą szukać dochodów w zajęciach ubocznych, któreby ich od urzędowania w Wydziale krajowym odrywać lub w kolizyę z niem wprowadzić mogły.

Komisya budżetowa sądzi, że sprawa podwyższenia płacy członkom Wydziału krajowego winna być zasadniczo traktowana, zupełnie bez względu na osoby i z tego powodu uznaje, że uchwalenie tego podwyższenia obecnie w końcu kadencyi sejmowej, gdy zupełnie niewiadomo, kto z tego podwyższenia korzystać będzie, jest odpowiedne.

W obec tego czyni Komisya budżetowa wniosek, złożony z dwóch ustępów, które w myśl powyższych wywodów ściśle ze sobą się łączą.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Do § 25. Instrukcyi dla Wydziału krajowego wstawia się po pierwszem ustępie, który brzmi: „Członkowie Wydziału krajowego i ich zastępcy mają gorliwie pełnić swoje obowiązki“ jako 2-gą alineę dodatek w następujących słowach: „Nie mogą oni spełniać czynności jakiegokolwiek innego stanowiska płatnego, chyba jeżeli przez Marszałka lub przez Wydział krajowy delegowani zostaną.

Członkom Wydziału krajowego podwyższa się płacę na 12.000 K. rocznie, począwszy od 1. stycznia 1902.

Za Przewodniczącego:
K. Badeni.

Sprawozdawca:
Dr. Henryk Jordan.

L. s. 2.221/901.

We Lwowie, dnia 4. lipca 1901.

Aleg. 194

Sprawozdanie

Komisyi szkolnej o stanie szkół ludowych i seminaryów nauczycielskich w r. 1899/1900, na podstawie sprawozdania Rady szkolnej krajowej.

Wysoki Sejmie!

Tegoroczne sprawozdanie Rady szkolnej krajowej tylko w niektórych szczegółach i w nieco odmiennych cyfrach różni się od szeregu sprawozdań poprzedzających. — Uczyniono zadość uchwale Sejmu o zniżeniu cen książek szkolnych, a z zadowoleniem stwierdzić wypada, że wydawnictwo tych książek pozostawione zostało nadal Zakładowi narodowemu im. Ossolińskich. Również uwzględniono wypowiedziane z. r. przez komisyę szkolną życzenie, aby nauka uzupełniająca dla przyszłych nauczycieli szkół wydziałowych była rozszerzona na cały rok. Tymczasem nauka gimnastyki, co do której zaznaczono, że wcale nie postępuje, gdyż była udzielaną tylko w 302 szkołach, postąpiła tylko o sześć szkół, a nauki zręczności (slöjd), której rozszerzenia komisya się domagała, udzielano tylko w 225 szkołach ludowych t. j. o trzy mniej niż w roku zeszłym. Dodatkowe kursa rolnicze i t. p. popiera i nadal Rada szkolna wszędzie, gdzie ludność miejscowa uznaje ich pożytek.

Zmiana zaszła w sprawie praktykantów i praktykantek nauczycielskich, którzy odtąd wskutek rozporządzenia p. Ministra oświecenia będą mogli hospitować w pewnej szkole tylko wówczas, jeśli zatem przemawiać będą wyjątkowe okoliczności, czas ten nie będzie mógł być im policzony do czasu odbytej praktyki w celu przypuszczenia ich do egzaminu kwalifikacyjnego, a zastępywanie nauczycieli, chociażby nawet chwilowe, przez takich hospitantów jest niedopuszczalne.

Zarządzenie to, które jest interpretacyą ustawy szkolnej państwowej ma ten dodatni skutek, że odtąd znaczna liczba dotychczasowych praktykantów i praktykantek, zamiast jak dotąd skupiać się bez potrzeby w większych miastach, obejmuje posady w mniejszych miastach i miasteczkach, gdzie takich sił jest wielka potrzeba. Natomiast komisya szkolna musi zaznaczyć fakt, że wskutek usunięcia praktykantów względnie praktykantek, szkoły więcejklasowe w razie chwilowej choroby nauczyciela, będą miały trudność w prędkiem znalezieniu zastępcy. Komisya wyraża więc życzenie, aby Rada szkolna krajowa poczyniła zarządzenia, by tym ostatnim niedogodnościom zapobiedz, ewentualnie, ażeby z tą sprawą odniosła się do Sejmu, gdyby zarządzenia te pociągały za sobą następstwa finansowe.

Kwestyę ewentualnej zmiany wakacyi uregulowała Rada szkolna krajowa w taki sposób, że pozostawia Radom miajscowym za zatwierdzeniem ze strony Rad okręgowych, możność przeniesienia dwu, względnie czterech tygodnie, na czas najpilniejszych robót gospodarskich. Takie same prawo mają Rady okręgowe po wysłuchaniu Rad miejscowych. Za to wakacye główne będą o tyleż krótsze. Przyszłość okaże, czy taką zmiana będzie przyjęta przez ludność i w jaki sposób używana.

O wielu szczegółach, po części bardzo ważnych, które były w poprzednich sprawozdaniach Komisyi szkolnej omawiane, pod rozwagę władzy szkolnej podane, jako życzenia przedstawiane, niema w urzędowem sprawozdaniu wzmianki. Odnoszą

się one do nauki religii, do uproszczenia w różnych przedmiotach materyału naukowego, do zastosowania metody nauczania do potrzeb ludności i do pojęć uczniów, do czynności i wpływu członków Rad szkolnych okręgowych, delegowanych do zwiedzania szkół, nareszcie do przeprowadzenia postanowienia ustawy, mocą którego powinien być przynajmniej jeden morg gruntu dodany każdemu nauczycielowi i t. d. — Uwag tych i życzeń, przeciw którym żaden głos ani w Komisyi ani w Sejmie w ubiegłych latach się nie podniósł, nie uważa tegoroczna Komisya za potrzebne i w tym roku powtórzyć, odwołuje się tylko do nich w nadziei, że władza nasza szkolna, która już w niejednym kierunku dała dowody energii i wyrozumiałości, a nieraz ze zrobionych doświadczeń korzystać umiała, także o tych postulatach nie zapomni.

Tymczasem głównym przedmiotem dyskusyi publicznej zostaje zawsze brak należytego postępu w liczebnym rozwoju szkolnictwa ludowego. O ile usłyszane w tym względzie skargi są uzasadnione, okażą z jednej strony cyfry, z drugiej bezstronne ocenienie przyczyn, które na powolniejsze lub szybsze w tym kierunku działanie wpływają.

Sprawozdanie Rady szkolnej podaje do wiadomości, że w r. z. liczba szkół zwiększyła się o 56, liczba klas o 298. Z wykazu zaś odnoszącego się do ubiegłego dziesięciolecia dowiadujemy się, że w tym czasie liczba szkół publicznych, zorganizowanych w ogóle wzrosła o 730, zaś liczba szkół czynnych tylko o 463, liczba klas nadetatowych o 887, klas wogóle o 2.762, liczba nauczycieli i nauczycielek o 2.811, liczba dzieci pobierających naukę w szkołach publicznych o 198,204. Przyrost ten ostatni nie zdaje się znaczny, jeśli się zważy na równoczesny przyrost ludności, który wynosi blisko 10%. Pomnożenie zaś liczby nauczycieli nie jest tak małe, jakby wynikało z wielostronnych utyskiwań. Nowych szkół jednoklasowych wprawdzie nie przybywa w takiej ilości, jakby to było do życzenia, ale za to znacznie postępuje przekształcenie dawniejszych szkół jednoklasowych na dwuklasowe.

Nadto z przyjemnością i uznaniem zaznaczyć należy postęp, który uwydatnia się w liczbie powstałych w ostatniem dziesięcioleciu szkół pięcio- i sześcioklasowych, w urządzeniu tychże, w coraz rosnącej w nich frekwencyi, nareszcie w całej akcyi rozpoczętej niedawno i konsekwentnie prowadzonej przy zakładaniu i rozwijaniu szkół wydziałowych, tudzież przysposabianiu dla tych ostatnich całego zastępu wyżej ukształconych nauczycieli.

Postępowania w szybkiem tempie przy szkołach jednoklasowych zamierzał swego czasu ś. p. Marszałek Zyblikiewicz, pragnąc rzecz od razu popchnąć naprzód zakładaniem szkółek niemal w każdej gminie, chociażby na razie w budynkach skromniejszych, czasem może nawet najętych, z nauką półdzienną, mniejszego zakresu, udzielaną przez nauczycieli choćby niezupełnie ukwalifikowanych. System ten miał niezawodnie tę korzyść, że w krótkim czasie znaczna ilość gmin byłaby otrzymała szkołę, a liczba analfabetów byłaby szybciej malała. Przeciw temu kierunkowi jednak przemawiało to, że nauka w takich warunkach byłaby udzielaną w sposób niewystarczający, częstokroć nieodpowiedni, nieraz przez ludzi niepowołanych, a koncentrując wszystkie usiłowania na zakładanie szkół jednoklasowych, nie byłoby można myśleć o rozszerzeniu ich — wedle przyrostu frekwencyi — na dwuklasowe.

Rada szkolna też, za zgodą Sejmu, nie uważała tej drogi za prowadzącą do celu, którym nie może być szkoła ladajaka, tylko szkoła normalnie urządzona i normalnie działająca. Postępowanie przez Radę szkolną wybrane jest z natury rzeczy powolne, gdyż polega na tem, aby zorganizować szkołę tylko tam, gdzie można postawić odpowiedni budynek i dostać odpowiedniego nauczyciela.

Przeszkodą zaś główną w całym rozwoju szkolnictwa naszego ludowego jest niezawodnie brak środków materyalnych, ale nietylko środków krajowych lecz także i gminnych.

O reprezentacyi kraju wiadomo, że łoży na cele oświaty w miarę sił finansowych, specyalnie na szkolnictwo ludowe więcej, niż na każdy inny dział gospodarki krajowej, wiadomo też, jak rok rocznie budżet szkolny rośnie, wiadomo, że w przeciągu dziesięciu lat po czterykroć podwyższono płace nauczycielskie. Gminy miast naszych ze swej strony nadzwyczajne robią wysilenia, aby podołać potrzebom swoim szkolnym. Gminy wiejskie zaś tak gorliwie nie postępują, — a to nieraz z braku przekonania o potrzebie szkoły — co się tam, gdzie są szkoły, uwydatnia niedostateczną frekwencyą — najczęściej z braku środków materyalnych. Obarczone podatkami wszelkiego rodzaju, zwłaszcza mniejszym gminom, w których dodatki do

podatków nader mało przysparzają dochodu, z wielką przychodzi trudnością obciążać swój budżet wydatkiem jednorazowym na założenie, a stałym na utrzymanie szkoły. Zasiłek krajowy tu rzadko wystarcza, a nadto wiadomo, że wskutek poprzedniego przekroczenia w tej rubryce, przyznanie zasiłków zostało wstrzymane.

Stan więc ekonomiczny kraju nie pozwala ani krajowi, ani gminom podwyższać wydatków o tyle, ileby trzeba, aby postęp w zakładaniu szkół był szybszy, a złudzeniem byłoby sądzić, że stosunek ten może się wkrótce zmienić. Bądź co bądź jednak zastoju niema. Nauczycieli, zwłaszcza ukwalifikowanych, wciąż przybywa, postawienie nowych budynków, co główną trudność stanowi w gminach wiejskich, można przyspieszać, bez nadmiernego obciążenia budżetu krajowego, podwyższeniem dotacyi na zasiłki i pożyczki, niechęć zaś mieszkańców niejednej wsi ku szkole zmniejszy się pod wpływem rozumnych i życzliwych nauczycieli, praktycznie ułożonych książek szkolnych i uproszczonego sposobu nauczania.

Liczba seminaryów nauczycielskich została w r. 1899/1900 pomnożoną otwarciem takiego zakładu w Zaleszczykach, gdzie w r. b. rozpoczął się kurs drugi. Rada szkolna krajowa czyni usilne starania około zakładania dalszych seminaryów. Na poparcie tych starań wnosi Komisya szkolna ponowienie zeszłorocznej rezolucyi, wymieniając też ponownie Białę jako miasto w pierwszym rzędzie wskazane.

O internatach dla kandydatów i kandydatek nauczycielskich Komisya nie wspomina, odwołując się do swego sprawozdania o czynnościach departamentu II. Wydziału krajowego, w którym referacie szczegółowo omówiono stan obecny tych zakładów, pożytek ich i konieczną potrzebę pomnożenia ich liczby.

Przedmiotem również osobnego sprawozdania jest wielostronnie żądana i wielce pożądana reforma seminaryów. Komisya tedy ogranicza się co do przydzielonego jej sprawozdania Rady szkolnej krajowej, do następujących wniosków.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie Rady szkolnej krajowej o stanie szkół ludowych i seminaryów nauczycielskich w r. 1899/1900 przyjmuje się do wiadomości.

II. Sejm wzywa c. k. Rząd do założenia w najkrótszym czasie dalszych seminaryów nauczycielskich, zwłaszcza w pierwszym rzędzie w Białej.

Czartoryski,
przewodniczący i sprawozdawca.

L. S. 2402/1901.

Lwów, 4 lipca 1901.

Aleg. 196

Sprawozdanie

Komisyi sanitarnej o wniosku rektora Kruczkiewicza w przedmiocie pomieszczenia klinik Wydziału lekarskiego c. k. Uniwersytetu we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

We wniosku swoim rektor Kruczkiewicz dobitnie i przekonywująco przedstawił, że Wydział lekarski we Lwowie nie odpowiada w całej pełni swemu zadaniu i nie może wydawać lekarzy w całości nad swym zawodem panujących i zdolnych odpowiedzieć potrzebom społeczeństwa. Powodem tego stanu jest brak klinik, a więc brak możności dla uczniów praktycznego wyuczenia się i wycwiczenia w chorobach nerwowych i umysłowych, chorobach dzieci, chorobach nosa, krtani, gardła, uszu i zębów. A klinik wymienione choroby traktujących brak jest we Lwowie. Komisya sanitarna, pobudzona wnioskiem rektora Kruczkiewicza, zbadała istotność tego stanu i musi stwierdzić, że na brak wykształcenia uczniów medycyny wszechnicy lwowskiej w wymienionych, tak ważnych dla życia praktycznego przedmiotów, patrzy z prawdziwą troską i obawą. Komisya uważa za swój istotny obowiązek, jak najsilniej i jak najenergiczniej nawoływać o najrychlejsze zapobieżenie temu smutnemu stanowi rzeczy.

Według obowiązujących ustaw uniwersytety są państwowe nie krajowe. Państwo nie kraj ma obowiązek czuwać nad planem nauk w uniwersytetach, państwo nie kraj jest odpowiedzialnem, jeżeli krajowi naszemu dostarcza z własnej winy, nie w zupełności dzielnych w swym zawodzie lekarzy. A wina państwa wzrasta w miarę tego, że według obowiązujących ustaw państwo jest najwyższą władzą obowiązaną czuwać nad zdrowiem publicznem, a patrzy obojętnie na to, gdy, używam słów ś. p. prof. Hyrtla. „wypuszcza na społeczeństwo“ lekarzy, którzy w naukach swoich nie mieli sposobności widzieć błonicy, odry, szkarlatyny, mimo, że choroby te rok rocznie tyle tysięcy ofiar w kraju naszym pochłaniają.

Przy tworzeniu Wydziału lekarskiego we Lwowie, układ zawarty między Rządem a Wydziałem krajowym, postanawia, że Rząd winien w razie potrzeby tworzenia klinik, takowe utworzyć a zażądać od Wydziału krajowego, pomieszczenia tych klinik w obrębie istniejącego szpitala powszechnego.

Nie jest rzeczą komisyi sanitarnej zastanawiać się, o ile taki układ jest zgodnym z dzisiejszym stanem nauki, a przez to samo o ile będzie mogło zastosowanie tego układu wytworzyć dobrych i w zawodzie swym zupełnie wykształconych lekarzy.

Ale jest rzeczą i obowiązkiem Sejmu, nawoływanie pełnym głosem, by Rząd temu stanowi zapobiegł, by Wydział lekarski uzupełnił, by nie patrzył obojętnem

okiem, gdy dostarcza krajowi lekarzy w ważnych działach chorób nie obytych, i mimo nawet usilnej pracy, praktycznie nie wykształconych.

Komisya sanitarna uważa także za wskazane wymienić i napiętnować ten fakt, że na żadnym z uniwersytetów Austryi takiego braku klinik nie ma.

Powodując się powyższymi powodami komisya sanitarna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, aby w możliwie najprędszym czasie, przy uniwersytecie lwowskim utworzył kliniki chorób dzieci, chorób nerwowych i umysłowych, kliniki chorób krtani, gardła i nosa, kliniki chorób usznych i kliniki dentystycznej, jakoteż postarał się o odpowiedniejsze pomieszczenie klinik dermatologicznej i okulistycznej.

Przewodniczący:

Dr. H. Jordan w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Jabłoński w. r.

L. s. 2166/901.

We Lwowie, dnia 3. lipca 1901.

Aleg. 196

Sprawozdanie

Komisyi administracyjnej o wniosku posła Skałkowskiego w sprawie uznania handlu słodzonymi napojami spirytusowymi za przemysł koncesyonowany.

Wysoki Sejmie!

W naszym klimacie i przy sposobie, w jaki się odżywia ludność, pracą rąk na byt swój zarabiająca, wódka w małej ilości i nie zanieczyszczona niedogonami i innemi truciznami, jest pokarmem, w pewnych chwilach życia wieśniaka, nawet potrzebą i zastępcą mniejszych odżywek dla organizmu, jakich środki materyalne biednemu dziennemu zarobnikowi kupić nie dozwalają. Wódka pita w wielkiej ilości, a nawet w małej, jednak zanieczyszczona, jest straszną trucizną, tem okropniejszą, że dosięga nie tylko trucizną dotkniętego, ale w teraźniejszości niszczy byt i moralność rodziny, a w przyszłości oddziaływa na długie następne pokolenia, powodując w tychże nie tylko charłactwo fizyczne, ale usposabiając do mnóstwa chorób nerwowych i umysłowych. Obowiązkiem kraju, o ile to leży w jego mocy, jest starać się, by obywatelom kraju zamiast odżywki nie podawano trucizny, jako też gdy wódka w małej ilości pita jest pokarmem, a w wielkiej trucizną, ograniczyć ile możności nadmierne tejże używanie

Obowiązująca w kraju naszym ustawa przeciw pijaństwu zapobiega nadmiernemu używaniu trunków, przynajmniej w szynkach publicznych. Skutków karnych nadużycia wódki, boi się tak pijący, jak i sprzedający, któremu grozi nie tylko doraźna kara, ale i możność utraty chleba, bo postradania szynku. I co do kontroli nad jakością napitku, sprawa jest dużo łatwiejszą w szynkach, bo w szynkach cały sprzedawany materyał jest dostępnym i zbadanym i skontrolowanym być może.

Ale w kierunku działania przeciw pijaństwu i zgubnym tegoż skutkom, napotykamy na zaporę, której przebyć przy dzisiaj obowiązujących ustawach i rozporządzeniach nie można. Zaporą tą jest drobiazgowa sprzedaż napojów słodzonych spirytusowych, traktowana dotychczas jako przemysł wolny, nie podlegający kontroli władz. Nie kontrolowany przekupień, dostarcza, chcąc ceną wytrzymać konkurencyę z szynkami, złego materyału, który nawet w małej ilości spożyty jest szkodliwym, a sprzedając na flaszki, dostarcza w takiej ilości, w w jakiej nie nałogowy pijak nigdy nie konsumuje w szynkach. Albo więc kupujący wypija sam nabytą flaszkę i upija się, drwiąc z ustawy przeciw pijaństwu, albo zanosi flaszkę do domu, gdzie nietylko pije sam, ale przyzwyczaja do wódki swą rodzinę, w której nieraz malutkie dzieci do wódki się zaprawiają, dzięki wolnemu drobnemu handlowi słodzonymi trunkami spirytusowymi. To też Komisya administracyjna wita z zadowoleniem wniosek posła Skałkowskiego, dążący do tego, by drobny handel napojami słodzonymi spirytusowymi uznać jako przemysł koncesyonowany.

Organ do tego powołany, to jest starostwo, nim wyda konsens w jakimś dziale przemysłu koncesyonowanego, jest obowiązanem zbadać jakość charakteru i kwali-

fikacye petenta, jest obowiązanem zasięgnąć zdania magistratu lub zwierzchności gminnych, a te mają orzec, czy w danej miejscowości zachodzi potrzeba utworzenia takiego handlu koncesyonowanego.

Postępowanie to da rękojmię, raz, że handel koncesyonowany spocznie w uczciwych rękach, a powtóre, czy zachodzi potrzeba jego utworzenia, bo pamiętni ludzkiej natury właściwości, że sposobność często nakłania do złego, członkowie zwierzchności gminnych z pewnością nie zgodzą się, by jak w miasteczkach, niemal w każdym domu, wódka i to najczęściej zła i fałszowana była sprzedawaną.

Tą myślą przewodnią kierowana, komisya administracyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, aby drobiazgową sprzedaż napojów spirytusowych w naczyniach zamkniętych, zawierających pięć litrów napojów, lub mniejszą ilość, uznał jako przemysł koncesyonowany w myśl §. 24. ustawy przemysłowej z dnia 23. lutego 1897.

Przewodniczący:

Szeptycki.

Sprawozdawca:

Dr. Jabłoński.

LS. 1.126/901. Lwów, dnia 25. czerwca 1901.

Aleg. 197

Sprawozdanie

Komisyi administracyjnej w przedmiocie przymusowego ubezpieczania budynków od ognia.

Wysoki Sejmie!

Ostatnie sprawozdanie Komisyi administracyjnej w sprawie wniosku o zaprowadzenie przymusu ubezpieczania budynków od ognia przedłożył Wys. Sejmowi ś. p. Alfred Stecki w dniu 4. maja 1900 r.

W kilku jasnych wyrazach streszcza rzecz ówczesny, nieżyjący już niestety, referent komisyjny, pisząc: „podstawą korzyści przymusowego ubezpieczenia musi być tania premia, szybka i sprawiedliwa likwidacya szkody; kwestya zaś formy przeprowadzenia przymusu nastręcza poważne trudności i nie da się w sposób dorywczy zasadniczo załatwić".

To była poniekąd odpowiedź, pełna oględności tym, którzy zbyt optymistyczne przywiązują nadzieje, do jednego tylko sposobu przymusu ubezpieczeń a mianowicie do ukrajowienia.

Od roku 1887 stale zmierzał Wys. Sejm do nałożenia, w zakresie własnej kompetencyi, obowiązku na każdego właściciela zabudowań, ubezpieczania spalnych części zabudowań do wysokości dwóch trzecich rzeczywistej wartości.

Od prawa przyjmowania ubezpieczeń oddalała ustawa krajowa z r. 1888 tylko te instytucye, któreby nie złożyły dostatecznej gwarancyi, że działać będą istotnie z pożytkiem ubezpieczonych. Całym szeregiem przezornych postanowień uzyskać chciano, by ubezpieczenie było jak najtańsze.

Żadną uchwałą sejmową nie zrzekano się ewentualnej myśli powołania do życia nowego zakładu ubezpieczenia przyjmującego, ale rzeczywiście wobec istnienia w Krakowie rodzimej potężnej instytucyi krajowej; powstania Towarzystwa „Dniestr" we Lwowie: niemniej pewności, że wszystkie większe instytucye poddadzą się ustawie, nie było projektu założenia trzeciego zakładu krajowego pod zarządem Wydziału krajowego i wyposażania go w przywileje.

Nie rozważano również ewentualności zaprowadzenia krajowego monopolu w przyjmowaniu ubezpieczeń od ognia, gdyż uwzględniając istniejące bardzo liczne uprawnienia w Państwie ten sposób załatwienia kwestyi wydawał się jeszcze większem skomplikowaniem i tak, nie łatwej już do przeprowadzenia sprawy.

Wobec jednak wniosku posła Kramarczyka, uczynionego w Sejmie dnia 11. kwietnia 1900 o zaprowadzenie przymusu ubezpieczania budynków od ognia, „jako instytucyi krajowej, będącej pod zarządem kraju", wniosku posła Bernadzikowskiego, który choć stylizowany był szerzej, w intencyi zawierał to samo prawie życzenie i w ogóle dość licznych stanowczych głosów za ukrajowieniem asekuracyi nie mogła komisya, zgodnie z faktycznym stanem rzeczy, nie przyznać, że nagromadzone materyały są już nieco przedawnione. Nie przeczyła, że dziś nie jest w możności powołać się na świeżo zebrane cyfry i podjąć się rzeczowego zestawienia ewentualnych wyników różnych form i sposobów przymusowego ubezpieczenia.

Nie schodząc zupełnie z dawniej obranego stanowiska, radziła komisya powtórzyć wezwanie do rządu o przedłożenie projektu ustawy a równocześnie polecić Wydziałowi krajowemu, aby poczynił studya nad monopolem, zakładem krajowym, systemem mieszanym i t. p. W ten sposób lojalnie i szczerze chciano dojść do materyału, któryby sam przemówił i wskazał, gdyby w czem mniemania dawniejsze zmienić należało.

Wnioski komisyi uchwalił Wys. Sejm bez rozpraw.

C. k. Rząd, jak wiadomo dotychczas, wezwaniu zadość nie uczynił; Wydział zaś krajowy przedkłada bardzo obszerne sprawozdanie; sam jednak domaga się, dania sobie ponownego polecenia, by czynił szersze dochodzenia, bo dotychczasowe studya nie dostarczyły dowodu, czy dotąd nieubezpieczone budynki w kraju są w rzeczy samej, jak ogólnie mniemają, najgorszem ryzykiem i czy przymus ubezpieczenia doprowadzi w rezultacie przy tym, czy owym sposobie przymusu do podrożenia czy potanienia asekuracyi.

Wydział krajowy nie doradza przeto Wys. Sejmowi, by już dziś orzekać, w jakiej formie przymus ubezpieczeń miałby być u nas wprowadzony mniemając, że takie przedwczesne zajęcie stanowiska utrudniłoby poniekąd uchwalenie w Radzie państwa szerszych ram, według których ustawodawstwu krajowemu ma być zostawione wprowadzenie przymusu ubezpieczeń.

Sejm już w roku 1883 orzekł, że uważa za właściwe zostawić ubezpieczającym budynki wolność wyboru z pomiędzy instytucyi upoważnionych przez Wydział krajowy.

Czy to miałoby stać się prawem; — czy powstałby zakład krajowy z monopolem lub przywilejem; — czy ziściłby się miało marzenie założyciela krakowskiego Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń „że stowarzyszenie to ma być tak długo dobrowolnem, dokąd Reprezentacya krajowaprry musowości tegoż nie orzeknie“ *); — przyznać trzeba, że to są już ewentualności i szczegóły stojące istotnie na drugim planie.

Stanowczo szkodliwem byłoby upaństwowienie i wszelkie zbyt wielkie zgeneralizowanie ubezpieczeń; projekt zaś rządowy przedłożony Radzie państwa w 1897 roku, powtórzony z pewnemi modyfikacyami w r. 1898 przesądza wiele i jest pomijając inne rzeczone zarzuty, zbyt ciasny dla ustawodawczej kompetencyi Sejmu.

Domagać się należy szerszego traktowania przedmiotu.

Sejmowi służyć winno prawo zaprowadzenia przymusu w dowolnej formie, zatem założenia zakładu krajowego z przywilejem lub bez przywileju, albo poruczenia przyjmowania ubezpieczeń instytucyom przedstawiającym poważne gwarancye. Uwzględnieniem różnorodności stosunków najłatwiej uzyskać istotną taniość asekuracyi.

Gdy w ten sposób sprawa stanie się aktualną i będzie na porządku dziennym, wtedy, jak z wielką słusznością powiedział w Sejmie 11. kwietnia 1900 r. poseł Wachnianin, „nie dopuścimy pewno, aby jakakolwiek krzywda dziać się miała ubezpieczonym“.

Więc przedwczesnem byłoby toczyć walkę co do form przeprowadzenia przymusu, przedwczesnem byłoby zmieniać cokolwiek z powziętych postanowień, bo to wszystko nie przyczyniłoby się do nadania mocy naszemu głosowi, lecz należy tak w interesie ludności jak i w interesie Państwa wezwać rząd do umożliwienia Sejmowi zaprowadzenia w Galicyi przymusu asekuracyjnego według potrzeb kraju a zalecić przytem Wydziałowi krajowemu, jak tego żąda, by nie przerywał czynienia studyów.

W myśl tych wywodów komisya wnosi:

Wys. Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby jak najspieszniej umożliwił ustawodawstwu krajowemu zaprowadzenie przymusowego ubezpieczenia od ognia, wedle potrzeb kraju.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby w porozumieniu z c. k. Rządem przy udziale Towarzystw asekuracyjnych przeprowadził szersze dochodzenia statystyczne co do faktycznego stanu ubezpieczeń od ognia w całym kraju.

Niniejszem sprawozdaniem załatwiono petycyę koła włościańskiego Rady powiatowej w Tarnobrzegu L. S. 698.

Przewodniczący:
Szeptycki.

Sprawozdawca:
Jan Trzecieski.

*) Tem samem spełniłoby się żądanie Komisyi asekuracyjnej jeszcze z roku 1850, złożonej z Kazimierza hr. Badeniego, Maurycego Szymanowskiego, Aleksandra Sękowskiego, Felicyana Laskowskiego i Michała Toczyskiego; komisyi, która pierwsza w kraju oświadczyła się za ogólnym przymusem ubezpieczania budynków.

Ls. 1.642/901. Lwów, dnia 2. lipca 1901.

Aleg. 198

Sprawozdanie

Komisyi administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie ustawodawczego uregulowania publicznej opieki nad ubogimi w kraju.

Wysoki Sejmie!

Na miljony rachować można sumy jakie w kraju naszym obracane bywają na ulżenie ubóstwu. W każdem mieście towarzystwa dobroczynne, dużo dobroczynnych fundacyi tak nowszych jak i przez praojców założonych, a sam fundusz z kar sądowych w kraju prócz stolic blisko miljon złr. wynosi

A cały ten wydatek grosza, mały przynosi pożytek i trwałych skutków wydania nie widać, bo prócz w wielkich miastach wydawanem jest tylko doraźnie bez systemu, bo wydawanie tego grosza jest więcej powodowane porywami serca jak systematycznie zorganizowane rozumem i świadomem celu zużyciem posiadanych środków.

Ustawa o przynależności od roku bieżącego obowiązująca, narzuciła prawie wszystkim większym miastom, taką ilość ubogich, że zapobiedz temu stanowi zaledwie z wysileniem potrafi, nie już dobroczynność prywatna, ale i wytężona strona budżetowa samychże miast. W obec tego bardzo na czasie jest podjęcie przez Wydział krajowy myśli p. Małachowskiego i wystąpienie z projektem zorganizowania opieki nad ubogimi.

Z natury jednak sprawy wynika, że zorganizowanie opieki nad ubogimi musi wniknąć głęboko w stosunki i budżeta kraju, powiatów, miast, gmin i obszarów dworskich.

Zmienić musi sposób wydawania na dobroczynne cele grosza publicznego a wglądnąć w gospodarkę dobroczynnych fundacyi powiatowych, gminnych i parafialnych. Obowiązująca od roku obecnego ustawa o przynależności, musi pobudzić powiaty i gminy a szczególnie miasta większe do myślenia wydatniejszego o swych ubogich do zastanawiania się nad możnością tworzenia domów przytułku i pracy, opieki nad opuszczonemi dziećmi, przygarnięcie kalek i matołków.

Baczne śledzenie i wspomaganie tych usiłowań wykaże najlepiej, jaki kierunek w tej pracy będzie najstosowniejszym jaka ustawa mogła by być najwłaściwszą by odpowiedzieć najbardziej stosunkom naszego kraju i właściwościom socjalnym naszych gmin, które przecież nie są identyczne ze stanem rzeczy w innych krajach i narodach.

Wytężoną uwagę na to powinien zwracać Wydział krajowy, ale to nie dosyć, powinien pobudzać powiaty i miasta do racjonalnego zaprowadzenia opieki nad ubogimi. Powinien być doradzcą i pomocą. By jednak Wydział krajowy mógł działać w tym duchu potrzebuje na to funduszów, a rzeczą Sejmu jest dostarczenie tychże.

Jak wielkie mają być te fundusze?

Komisya wysokości nie proponuje, przekonana że potrzeba jest ogólnie zrozumianą i odczutą, nie może jednak proponować takich sum jakie by byłe pożądane i musi się ograniczyć ze względu na całość potrzeb kraju, do polecenia Wydziałowi krajowemu aby w budżecie na rok 1902 otworzył nową rubrykę „opieki nad ubogimi“ i rubrykę tę dotował według możności budżetowej.

Dotacya ta ma być obróconą na

a) Pomoc udzielaną gminom przy pokrywaniu kosztów utrzymania w zakładzie nieuleczalnych w powiatowych i gminnych domach przytułku i pracy.

b) Pomoc większym miastom kraju w wykonywaniu opieki nad ubogimi a Wydział krajowy oznaczy z prezydyami tychże miast zasady i formy w jakich ta pomoc ma być udzielaną.

c) Tworzenie i organizowanie w kraju stacyj zaopatrujących.

d) Poparcie działalności miast i powiatów w kierunku budowy domów powiatowych i miastowych przytułku i pracy.

e) Zakładanie i urządzenie krajowych zakładów dla nieuleczalnych i kalek.

f) Na udzielenie pomocy gminom do wykonywania opieki nad ubogimi dziećmi w gminie, w którym to celu utworzonym być winien odrębny dział krajowego funduszu ubogich.

h) Na całkowite lub częściowe pokrycie kosztów utrzymania ubogich, ślepych, głuchoniemych, głupkowatych, upośledzonych na umyśle, nałogowych pijaków i epileptyków o ile takowe istnieją.

Komisya sądzi że Wydział krajowy mając ten fundusz do dyspozycyi, nietylko pomoc ubogim przyniesie, ale i pozna odrębne właściwości i cechy kraju w wykonywaniu opieki nad ubogimi co po takiem całorocznem doświadczeniu, zezwoli wystąpić z ustawą o opiece nad ubogimi. Komisya ma przekonanie że pierwej powinna być dotacya i utworzenie funduszu ubogich a dopiero po zebranych doświadczeniach projekt ustawy.

Tą myślą powodowana komisya administracyjna przedstawia Wysokiemu Sejmowi rezolucyę i wnosi w załatwieniu sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie ustawodawczego uregulowania publicznej opieki nad ubogimi w kraju.

Wysoki Sejm raczy uchwalić

Rezolucyę.

Poleca się Wydziałowi krajowemu by, celem lepszego zorganizowania opieki nad ubogimi a poparcia działalności gmin i powiatów, skierowanych do rozwinięcia pracy i oparcia jej na zasadach ulżenia prawdziwej biedzie i powstrzymania nałogowego żebractwa, utworzył fundusz opieki nad ubogimi, dotowany z funduszów krajowych w miarę możności budżetowej a to otwierając ten nowy dział budżetu zacząwszy od roku 1902.

Przewodniczący
Jan Szeptycki.

Sprawozdawca
Dr. Jabłoński.

L. s. 1.328/1901. Lwów, dnia 29. czerwca 1901.

Aleg. 199

Sprawozdanie

komisyi administracyjnej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie wcielenia gminy Załubińcze pow. Nowosądeckiego do gminy miasta Nowego Sącza.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy przedłożył w swem przedstawieniu polecającem połączenie Nowego Sącza z gminą Załubińcze, tak przekunowujące dowody za tem połączeniem przemawiające, że Komisya administracyjna musi je za słuszne uznać i za motywujące konieczność połączenia tychże gmin.

Bo jakżeż może być należytem spełnianie policyi bezpieczeństwa mienia i policyi ogniowej, jeżeli znaczna i gęsto zabudowana część Załubiniec, tak zwane Piekło, leży zewsząd Nowym Sączem okolone. Jak może być mowa o należytym nadzorze policyjnym, gdzie istnieje tak gęsto domami zasiany okręg sporny, do którego tak Nowy Sącz jak i Załubińcze roszczą sobie prawa.

Uznało to Starostwo, które kilkakrotnie donosiło Namiestnictwu, że gmina Załubińcze nie jest w stanie sprostać swemu zadaniu co do sprawowania nadzoru policyjnego.

Prosiła o to Komenda wojskowa motywując przedstawienie swe tem, że wskutek braku policyi jeden żołnierz w bójce zabitym a drugi rannym został.

Pod względem etycznym przyłączona gmina tylko zyska, gdy jako mieszkańcom Nowego Sącza dla ich dziatwy otwarte będą wrota szkół nowosądeckich, co według ustawy mogłoby być przez Sącz w szkołach przez miasto utrzymywanych zabronionem.

Cząstkowi właściciele obszaru dworskiego Załubiniec, stracą na razie wysoki czynsz dzierżawny za karczmy na ich gruntach stojące, ale bez porównania więcej zyskają przez podniesienie się wartości ich gruntów, gdy do miasta będą przyłączeni.

Gdy się nadto zważy, że Nowy Sącz posiada majątek czysty przeszło 120.000 koron wynoszący a Załubińcze tylko trochę ponad 400 koron.

Gdy się zważy, że na przyłączeniu Załubińcze tylko tak materyalnie jak moralnie zyskają a Nowy Sącz na razie tylko wydatki finansowe ponieść musi, którym sprostać jest jednak w możności.

Komisya administracyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić ustawę łączącą Załubińcze z Nowym Sączem w brzmieniu przez Wydział krajowy proponowanem.

Przewodniczący:
Szeptycki *m. p.*

Sprawozdawca:
Dr. Jabłoński *m. p.*

Ustawa

z dnia . . . . . wcielająca gminę Załubińcze powiatu nowosądeckiego do gminy miasta Nowego Sącza.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Gmina Załubińcze, powiatu nowosądeckiego wcieloną zostaje w myśl §. 100 ust. z d. 13. marca 1889 (Dz. ust. kraj. Nr. 24.) do gminy miasta Nowego Sącza.

Art. II.

Majątek gminy Załubińcze włączony zostaje do majątku gminy Nowego Sącza. Gmina Nowego Sącza przyjmuje na siebie wszystkie zobowiązania gminy Załubińcze.

Art. III.

Ustawa wchodzi w wykonanie z dniem jej ogłoszenia i w tym czasie będą obie reprezentacye gminy rozwiązane, a tymczasowy zarząd złączonych gmin aż do przeprowadzenia wyborów obejmie burmistrz miasta Nowego Sącza, któremu dodaną będzie tymczasowa Rada złożona z 6 członków, których c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym ustanowi.

Art. IV.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

L. s. 2.668/01.

We Lwowie, dnia 7. lipca 1901.

leg. 200

Sprawozdanie

Komisyi gospodarstwa krajowego o krajowych niższych szkołach rolniczych.

Wysoki Sejmie!

W przedłożeniu Wydziału krajowego o niższych szkołach rolniczych zasługuje przedewszystkiem na uwagę statystyczne zestawienie frekwencyi za ubiegły okres pięcioletni. Z przedstawionych dat wynika, że kiedy w roku 1895|6 uczęszczało do istniejących wówczas niższych szkół rolniczych razem 98 uczniów, to w roku 1890|1 ilość uczniów wynosi ogółem 202, to znaczy, że w krótkim stosunkowo czasie frekwencya wzrosła w dwójnasób.

Krajowe niższe szkoły rolnicze są obecnie zapełnione, co świadczy dowodnie o prawdziwej potrzebie i pomyślnym rozwoju tych zakładów.

Nauka odbywała się we wszystkich szkołach prawidłowo, według ustalonego już planu, przedstawionego w głównych zarysach w zeszłorocznem sprawozdaniu Wydziału krajowego. Program nauki rozszerzonym został w szkole rolniczej w Suchodole wprowadzeniem praktycznej nauki uprawy i wyprawy roślin włóknistych w myśl statutu tej szkoły, ze względu naś na rozpowszechnienie uprawy lnu w okolicy Stryja zorganizuje Wydział krajowy jeszcze w bieżącym roku naukę racyonalnej uprawy i wyprawy lnu także w szkole rolniczej w Bereźnicy.

Udzielanie nauki uprawy roślin włóknistych w Suchodole i w Bereźnicy powierzył Wydział krajowy p. Janowi Górskiemu, który już od r. 1890 czynnym był w służbie krajowej jako nieetatowy nauczyciel w szkole uprawy lnu w Gródku. Mimo dłuższej służby krajowej p. Górski nie mógł być mianowanym stałym nauczycielem pomocniczym, gdyż przekroczył wiek wymagany od wstępujących do służby krajowej.

Powodując się względami słuszności Komisya gospodarstwa krajowego sądzi, że Wysoki Sejm w uznaniu długoletniej i skutecznej służby nauczycielskiej p. Górskiego, zechce usunąć tę przeszkodę udzielając p. Górskiemu veniam aetatis i zezwoli na wliczenie jego lat służby w szkole w Gródku jako wliczalne do emerytury.

L. S. 1961/901.

We Lwowie, dnia 2. lipca 1901.

Aleg. 201

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego z przedłożenia Wydziału krajowego o popieraniu gospodarstwa rybnego w kraju.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 26. marca 1900 r. powziętą podczas ubiegłej Sesyi, przydzielił Wysoki Sejm Komisyi gospodarstwa krajowego sprawozdanie o popieraniu w kraju gospodarstwa rybnego (w latach 1888|900) przedłożone przez wydział krajowy po raz pierwszy jako oddzielne sprawozdanie, a przez to daną została komisyi sposobność, by obszerniej, bo w osobnem sprawozdaniu omówić dotychczasową akcyę kraju, podjętą dla podniesienia tej dla naszego kraju tak ważnej gałęzi gospodarstwa.

Korzystając z tej sposobności, przedstawiła Komisya w sprawozdaniu swem z dnia 1. maja 1901 r. L. S. 3938 nie tylko o ile możności dokładny obraz dotychczasowych usiłowań i czynności Wydziału krajowego podjętych dla podniesienia gospodarstwa rybnego, ale zarazem wskazała, co Jej zdaniem w przyszłości dla popniesienia rybactwa zrobićby należało, chcąc przez to wytknąć niejako drogę dla dalszych usiłowań racyonalnego zagospodarowania wód kraju.

Sprawozdanie to komisyi nie było już jednak przedmiotem obrad Wysokiego Sejmu, gdyż zamknięcie sesyi przeszkodziło wstawieniu go na porządek dzienny; gdy więc obecnie Wysoki Sejm uchwałą z dnia 17. czerwca 1901 r. przydzielił Komisy, gospodarstwa krajowego sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 19. marca 1901 L. W. 17.892, o popieraniu w kraju gospodarstwa rybnego, musi Komisya przy omawianiu poszczególnych spraw w sprawozdaniu tem poruszonych powołać się na swe powyżej wspomniane, zeszłoroczne sprawozdanie, by w ten sdosób uniknąć powtórnego omawiania kwestyi Wysokiemu Sejmowi znanych.

Wydział krajowy przedstawia w tegorocznem swem sprawozdaniu obecny stan rybactwa w kraju, zaznaczając zarazem co zrobiono w ciągu ostatniego roku dla podniesienia gospodarstwa rybnego i przedstawiając szereg wniosków zmierzających do tego samego celu.

Ogólnie biorąc wykazuje sprawozdanie to pewien postęp w rozwoju gospodarstwa rybnego w kraju lecz zarazem wykazuje jak powolnym jest ten postęp, jak daleko jesteśmy jeszcze od tego, by rybactwo u nas stanęło na tym stopniu rozwoju, na którym stać by mogło w kraju tak bogatym w wody przydatne do chowu ryb.

Główną przyczyną tego powolnego postępu jest przedewszystkiem to, że ogół ludności nie posiada jeszcze zrozumienia jak potężną gałęzią gospodarstwa krajowego stać

się może rybactwo, nie zdaje sobie sprawy z tego, że racyonalne zagospodarowanie wszystkich wód kraju przynieść może bardzo poważne dochody, a to błędne pojęcie ogółu o wartości gospodarczej rybactwa jest powodem, że sprawa podniesienia gospodarstwa rybnego jest u nas zazwyczaj lekceważoną.

A jednakże w krajach ościennych inaczej zapatrują się na sprawę rozwoju rybactwa, inaczej oceniają jego wartość; to też i rozwój rybactwa postępuje tam raźniej, i snadno zdarzyć się może iż kraj nasz przodujący przed kilkunastu jeszcze laty pod względem hodowli ryb innym krajom, pozostanie w tyle, prześcignięty przez kraje sąsiednie. Nie od rzeczy tu będzie, przytoczyć dla przykładu kilka szczegółów dotyczących rozwoja rybactwa na Węgrzech w ostatnim lat dziesiątku. W roku 1890 miały Węgry dziewięć gospodarstw rybnych obejmujących razem 550 Har. jako też 17 zakładów dla produkcyi narybku pstrąga, w roku zaś 1899 miały już pięćdziesiąt pięć gospodarstw rybnych na przestrzeni 3.430 Har. i 58 zakładów produkcyi narybku pstrąga, a ten szybki postęp, idzie równomiernie ze wzrostem dotacyi państwa na cele rybactwa, bo kiedy budżet inspektoratu rybackiego*) wynosił w roku 1890 tylko 10,000 koron to w roku 1897 wynosił już 77.900 K. a w roku 1900 wzrósł do kwoty **91.960 K****).

Na tę okoliczność zwraca komisya uwagę Wysokiego Sejmu, zaznaczając zarazem, że gospoparstwu rybnemu naszego kraju grozi i z innej strony poważne niebezpieczeństwo. W ostatnich bowiem piętnastu latach gospodarstwo rybne w Niemczech tak się rozwinęło, że produkcya tych gospodarstw pokryć już dziś może znaczną część zapotrzebowań targów niemieckich, na których dotąd ryby Szlązka austr. Czech i Galicyi miały główne miejsca zbytu. Zarazem producenci ryb w Niemczech, chcąc się pozbyć na tamtejszych targach konkurencyi ryb obcych, „z krai słowiańskich", rozwinęli w ostatnich czasach namiętną agitacyę, za zamknięciem targów niemieckich dla ryb obcych przez wprowadzenie wysokiego cła i bardzo ostrych przepisów weterynaryjnych. Agitacya ta prowadzona bądź to pod patryotycznym hasłem „targi niemieckie tylko dla niemców", bądź to pod hasłem rzekomej potrzeby ochrony gospodarstw rybnych w Niemczech przed zawleczeniem zarazy rybnej z krai słowiańskich, może wywrzeć wpływ bbrdzo ujemny na rozwój naszych gospodarstw rybnych, zmuszonych szukać zbytu dla ryb swoich poza granicami kraju, a to tem więcej, że zbliża się termin odnowienia traktatów handlowych.

Nie od rzeczy będzie wspomnieć tu także o tem, jak ważną by była dla kraju w obecnej szczególnie chwili stacya biologiczna dla badania chorób ryb, o której założenie stara się już od lat tylu a dotąd bezskutecznie krajowe Towarzystwo rybackie. Stacya taka miałaby obowiązek badać przyczyny sporadycznie pojawiających się pomorów ryb i wykazać, czy pomory te, spowodowane są zakaźnemi chorobami ryb, czy też jakąś przyczyną zewnętrzną n. p, zatruciem wody i t p. Gdybyśmy stacyę taką mieli, moglibyśmy zebranym przez nią materyałem wykazać, jak bezpodstawnemi są tendencyjnie po Niemczech rozsiewane wieści o rzekomych, stale w Galicyi występujących, zarazach na ryby — w obec których to wieści dziś jesteśmy bezbronni.

Krajowe Towarzystwo rybackie w Krakowie chcąc jak najprędzej złemu choć w części zaradzić, postanowilo rozpocząć choć na małą skalę badania tu i owdzie występujących rzekomych chorób ryb. Przeprowadzania tych badań podjęli się na prośbę Towarzystwa rybackiego dwaj poofesorowie wyższej szkoły rolniczej w Dublanach. Badania takie pociągnęłyby za sobą koszta, których Towarzystwo rybackie ze swoich funduszy pokryć nie jest w stanie i dla tego wniosło to Towarzystwo petycyę oo Wysokiego Sejmu (L. s. 392|1901), o udzielenie subwencyi w kwocie 600 koron na pokrycie części kosztów tych badań. Komisya uznaje doniosłość i znaczenie przeprowadzania systematycznych ba-

---

*) Inspektorat rybacki ustanowiono w roku 1884 przy ministerstwie rolnictwa (w dziale inżynieryi kultury krajowej). W roku 1898 składał się etat inspektoratu rybackiego z jednego inżyniera kultury i jednego stawniczego (Fischmeister, to jest urzędnik fachowy dla exploatacyi rybołowstwa). W roku 1900 etat tego inspektoratu składał się już z czterech inżynierów kultury i czterech stawniczych, a inspektorat stanowi już osobną sekcyę w Dyrekcyi inżynieryi kultury, na której czele stei »generalny inspektor rybactwa« (inżynier kultury w randze radcy technicznego).

) W preliminarzu budżetu krajowego na rok 1901 przeznaczono na cele rybactwa łącznie z poborami referenta fachowego **5.400 koron.

dań nad biologią ryb — nie mogąc jednak osądzić czy sprawa o tyle już przygotowana by udzielenie subwencyi było już na czasie, wnosi by petycyę Towarzystwa rybackiego odstąpiono Wydziałowi krajowemu do załatwienia. Zarazem zaznacza Komisya, że dążyć by należało do tego, aby w kraju powstała stacya biologiczna dla ryb utrzymywana przez Rząd lub też wspólnie przez Rząd i kraj.

Wydział kraj. jak w latach przeszłych, tak i w czasie przedłożonem sprawozdaniem objętym, udzielał fachowej pomocy przy zakładaniu nowych gospodarstw rybnych, prowadził nadzór nad gospodarstwem rybnem na rewirach rybackich sprawował kierownictwo fachowe zakładu chowu ryb w Oparach i współdziałał, o ile na to obowiązujące dziś przepisy ustawy pozwalają przy wprowadzaniu i wykonaniu obowiązującej dziś ustawy o rybołostwie.

Nie chcąc szczegółami w sprawozdaniu Wydziału krajowego podanemi nużyć uwagi Wysokiego Sejmu zaznacza komisya, że w stosunku do środków któremi Wydział krajowy na cele rybactwa rozporządza, zrobiono dość dużo, przyczem szczególnie podnieść należy, że Zakład chowu ryb w Oparach (subwencyonowany przez kraj), rozwija się bardzo korzystnie tak iż już w krótkim czasie, będzie mógł oddać znaczniejsze usługi gospodarstwu rybnemu kraju.

Zapatrywanie swoje co do bezpłatnej pomocy fachowej udzielonej przez Wydział krajowy właścicielom gruntów w sprawach gospodartwa rybnego tyczących, przedstawiła komisya bardzo szczegółowo w swem zeszłorocznem sprawozdaniu. Powołując się przeto na podane tam motywa uznaje komisya za potrzebne, by Wysoki Sejm przyznał Wydziałowi krajowemu odpowiedni kredyt na pokrycie kosztów podróży referenta fachowego dla spraw rybackich o ile podróże te nie mają na celu pomocy technicznej przy melioracyach prywatnych *) (zakładanie stawów, osuszanie i t. p.) przez to bowiem umożliwiło by się Wydziałowi krajowemu udzielanie bezpłatnej pomocy fachowej także i w tych wypadkach w których rozchodzi się tylko o sprawy gospodarstwa rybnego, (a więc udzielanię porady przy zagospodorowaniu wód, przy exploatacyi rybołostwa i t. p. a zarazem uwolniłoby się fundusz rybacki**) przeznaczony przedewszystkiem na zarybienie rzek od obowiązku pokrywania kosztów niektórych podróży referenta fachowego dla spraw rybackich, a przez to uzyskało by się więcej srodków na zarybienie rzek. Wsprawie tej nie przedstawia komisya wysokiemu Sejmowi konkretnych wniosków pozostawiając to Wydziałowi krajowemu, który uwzględni wyrażone tu życzenie komisyi jesli tylko ua to fundusze kraju zezwolą.

Pod względem formalnym zaznacza Komisya, że wskazanem by było utworzenie w Rubr. XV. budżetu krajowego osobnego działu „Na podniesienie gospodarstwa rybnego“, który by obejmował wszystkie na cele rybactwa przeznaczone kredyta.

Również w sprawie wprowadzenia i wykonywania ustawy rybackiej, powołać się musi Komisya nato, co odnośnie do tej sprawy w zeszłorocznem swem sprawozdaniu podniosła. — Tu ogranicza się tylko Komisya na zaznaczeniu, że mimo lat jednnastu które od czasu ogłoszania ustawy upłynęły wprowadzono ustawę tę w rzeczywistości dopiero w jednej trzeciej części kraju, a rybołowstwo na rzekach reszty kraju pozbawione jest od roku 1890 wszelkiej opieki prawa. — Fakt ten dostatecznie uzasadnia umieszczony na końcu tego sprawozdania wniosek, by raz jeszcze wezwać c. k. Rząd do przyspieszenia wprowadzenia w życie ustawy rybackiej z dnia 31. października 1887 r.

Przeprowadzane przez Wydział krajowy lustracye rewirów rybackich wykazują, że zapatrywania tych, którzy w prowadzeniu dziś obowiązującej ustawy rybackiej, widzieli jedyny środek podniesienia rybactwa na rzekach naszych były zupełnie słuszne, bo jakkolwiek nie da się zaprzeczyć, że i tam gdzie ustawę rybacką wprowadzono, gospodarstwo rybne, we wielu wypadkach, dużo jeszcze pozostawia do życzenia, to przecież nie można również zaprzeczyć, że ogólnie biorąc stosunki rybackie na rzekach wziętych pod

---

*) Wydatki połączone z udzieleniem pomocy technicznej do projektowania i wykonania stawów rybnych i innych melioracyi prywatnych pokrywa się z przeznaczonych na ten cel funduszy, (Rub. XIII. poz. 225).

**) Fundusz rybacki powstaje z opłaty taks rewirowych przez dzierżawców i właścicieli rewirów rybackich, z opłaty grzywn za przekroczenia ustawy rybackiej, i z opłaty taks za książeczki rybackie.

opiekę prawa poprawiają się z roku na rok. można przeto spodziewać się, że z czasem, gdy ludność nauczy się szanować przepisy tej ustawy i gdy zrozumi jej pożyteczuość, gospodarstwo rybne i na naszych rzekach stanie na odpowiednej wysokości.

Sprawozdanie Wydziału krajowego z uznaniem podnosi, że w roku ubiegłym nastąpił w sposobie wykonywania ustawy przez władze polityczne korzystny zwrot, świadczący, że władze te powołane w pierwszym rzędzie do wykonywania ustawy o rybołowstwie sprawom rybactwa więcej niż dotąd uwagi poświęcały.

Przyjmując objaw ten z zadowolnieniem do wiadomości, musi komisya wyrazić jeszcze życzenie, by władze te, przy załatwianiu spraw dotyczących rybactwa, lub budowli wodnych mogących oddziaływać na rozwój rybactwa, przestrzegały ściślej jak dotąd postanowień §. 69 i §. 45. ustawy o rybołowstwie z dnia 31. października 1887 określających wyraźnie.

Że załatwienienie spraw dotyczących rybactwa nastąpić powinno po zasięgnięciu opinii znawców lub opinii Wydziału rewirowego,

i że przy dochodzeniach, mających na celu wydanie koncesyi na połączone z budowlami wodnemi użytkowanie wody, powinny być interesa rybactwa odpowiednio zastąpione.

Komisya musi także podnieść, iż zdarzały się wypadki, w których c. k. Namiestnictwo już po przeprowadzeniu podziału rzek na rewiry rybackie po wydzierżawieniu prawa rybołowstwa na tych rewirach wydawało orzeczenia**) zmieniające granicę wydzierżawionego już rewiru, Postępowanie takie c. k. Namiestnictwa uważa komisya za niewłaściwe i nielegalne. Ustawa rybacka, dziś obowiązująca, nie posiada wprawdzie postanowień określających wyraźnie sposób przeprowadzenia zmiany oznaczonej już granicy rewiru rybackiego — jednakże z analogii przepisów §§. 15. i 19. ustawy i §. 17. rozporządzenia c. k. Namiestnictwa z dnia 21. sierpnia 1890. L. 55133 wynika, że wszelkie zmiany granic rewiru, nastąpić mogą dopiero po upływie okresu dzierżawy, i to w sposób określony powyżej powołanym rozporządzeniem c. k. Namiestnictwa (Dz. u. k. z roku 1890 Nr. 39.) — a wynika to także z ogólnej zasady, że podczas trwania dzierżawy, nie można bez zmiany kontraktu zmieniać dowolnie przedmiotu dzierżawy. Jeżeli przeto, po wydzierżawieniu prawa rybołowstwa na pewnym określonym rewirze, wyłączono z rewiru tego część wód, integralną część rewiru stanowiącą, lub jeżeli do rewiru tego dołączono inne, pierwotnie nie należące doń wody, a przez to, ze szkodą gmin na tych przyłączonych wodach prawo rybołowstwa mających, pewną, nową przestrzeń wód bezpłatnie dzierżawcy rewiru do exploatacyi oddano — to postępywanie takie musi Komisya uznać za nie legalne — i zastrzedz się przeciw takiemu interpretowaniu ustawy.

Już na ubiegłej sesyi sejmowej przedłożył Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi wniosek przeprowadzenia częściowej zmiany ustawy o rybołowstwie z dnia 31. października 1887. (Dz. u. k. Nr. 37. z roku 1890). Sprawa ta nie przyszła jednak pod obrady Wysokiego Sejmu i dla tego Wydział krajowy przedkłada obecnie po raz wtóry projekt ustawy, wprowadzający zmiany i uzupełnienia powyżej powołanej ustawy o rybołowstwie, projekt już w roku zeszłym przez Komisyę gospodarstwa krajowego przyjęty, a uzupełniony tylko o tyle, że wprowadzono doń postanowienia umożliwiające wydziałom rewirowym zaprowadzenie zaprzysiężonych organów dla nadzoru i ochrony rybactwa (§§. 27. i 67.). Projekt ten nie zmienia w niczem zasadniczych postanowień obowiązującej dziś ustawy — bo proponowaue doń zmiany mają tylko na celu usunięcie niejasnego w ustawie określenia sztucznych zbiorników wody w przeciwstawieniu do stawów dzikich, zapewnienie Wydziałowi krajowemu większej ingerencyi w sprawach rybackich, ułatwienie kontroli nad przestrzeganiem przepisów ustawy i zmianę wymiaru kar za jej przekroczenia.

**) Orzeczenie c. k. Namiestnictwa z dnia 29. kwietnia 1897 L. 28593 włączające rzekę Trześniówkę do XXXV. rewiru rybackiego Wisły (sprawa obecnie w rekursie). Orzeczenia c. k. Namiestnictwa z d. 24. listopada 1899. L. 97549. i z dnia 12. Marca 1900 L. 13679. w sprawie wyłączenia stawków w Poczapach i Strutynie i młynówki w Bieniowie ze związku wód rewirowych III. rewiru rybackiego Bugu i t. p.

Nie mogąc, z powodu zbyt krótkiego czasu przeznaczonego na obrady Wysokiego Sejmu, przedłożony przez Wydział krajowy projekt tak zbadać i rozpatrzeć jak by tego ważność i doniosłość sprawy wymagała, pozostawia Komisya kwestyę zmiany ustawy w zawieszeniu, przedkładając Wysokiemu Sejmowi tylko wniosek polecenia Wydziałowi krajowemu by na najbliższej Sesyi sejmowej raz jeszcze projekt zmiany obowiązującej dziś ustawy o rybołowstwie przedłożył.

Poruszona już w zeszłorocznych sprawozdaniach Wydziału krajowego i Komisyi sprawa obrony wykonywania na granicznych przestrzeniach Białki, Dunajca, Popradu i Wisły, prawa rybołowstwa domaga się koniecznie załatwienia, to też Komisya odpowiedni wniosek Wydziału krajowego przedkłada Wysokiemu Sejmowi jako wniosek w swej treści już uzasadniony i dalszego uzasadniania nie potrzebujący

W sprawozdaniu Wydziału krajowego poruszono jeszcze dwie sprawy, nadzwyczaj ważne dla rozwoju rybactwa a mianowicie sprawę założenia w zachodniej części kraju, Zakładu chowu ryb łososiowatych dla umożliwienia intenzywniejszego zarybiania rzek górskich, i sprawę ustanowienia w kraju publicznej straży rybackiej.

Obie te sprawy omówiła już Komisya obszernie w zeszłorocznem sprawozdaniu powołując się przeto na podane tam motywa, ogranicza się tu Komisya na wyrażeniu życzenia, by Wydział krajowy, uznający również doniosłość tych spraw, dążył i nadal do korzystnego ich załatwienia.

Tylokrotnie już omawiana w poszczególnych sprawozdaniach tak Wydziału krajowego jak i Komisyi ochrony rzek kraju przed szkodliwemi dla rybactwa zanieczyszczeniami nie wymaga również dalszych uzasadnień, a odpowiedni wniosek Wydziału krajowego uważa Komisya za zupełnie słuszny i aktualny.

Na podstawie powyższego sprawozdania przedkłada komisya gospodarstwa krajowego, następujące wnioski:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 19. marca 1901 L. W. 17.892 o popieraniu gospodarstwa rybnego przyjmuje Sejm do wiadomości.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu by na najbliższej sesyi sejmowej przedłożył projekt zmiany ustawy o rybołowstwie z dnia 31. października 1887 (Dz. u. kr. nr. 37. z r. 1890).

III. Sejm zaleca Wydziałowi krajowemu aby wziął pod rozwagę sprawę utworzenia w zachodniej części kraju zakładu dla produkcyi narybku ryb łososiowatych i sprawę wprowadzenia w kraju publicznej straży rybackiej, i w tym kierunku potrzebne poczynił kroki.

IV. Sejm, ponawiając swoje uchwały z dnia 3. lutego 1896, 10. lutego 1898 i 21. marca 1899, wzywa c. k. Rząd, aby przyspieszył utworzenie rewirów rybackich na rzekach krajowych w myśl ustawy o rybołowstwie z dnia 31. października 1887 (Dz. u. kr. nr. 37. z r. 1890).

V. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby wziął w obronę prawa własności a wszczególności prawa rybołowstwa gmin położonych nad Białką tatrzańską, Dunajcem i Popradem uszczuplone wskutek nowego wyznaczenia granicy państwa.

Zarazem wzywa Sejm c. k. Rząd, by wziął w obronę rybaków wykonujących rybołowstwo na granicznej prestrzeni rzeki Wisły i w drodze dyplomatycznej upomniał się u rządu rosyjskiego, by neutralność pasu granicznego, w danym wypadku koryta Wisły, przez graniczną straż rosyjską szanowaną była.

VI. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby z mocy obowiązujących ustaw wydał odpowiednie zarządzenia zdolne zapobiedz zanieczyszczaniu wód płynących odpadkami fabrycznemi (rafineryi i kopalni nafty, papierni, tartaków i t. p.), które zatruwają wody płynące i czynią je niezdatnemi do hodowli ryb.

VII. Petycyę krajowego Towarzystwa rybackiego w Krakowie o subwencyę na badanie chorób ryb odstępnje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Za przewodniczącego:

Stadnicki.

Sprawozdawca:

Z. Tarnowski.

L. 2.403/901.

We Lwowie, dnia 6. lipca 1901.

Alleg. 202

Sprawozdanie

Komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego o tępieniu myszy polnych z projektem ustawy w tym przedmiocie.

Wysoki Sejmie!

Dotychczasowa działalność Wydziału krajowego w sprawie tępienia myszy polnych obok doraźnej pomocy, miała na celu wyszukanie najodpowiedniejszego środka zaradczego, oraz zbadanie warunków, w jakich środek ten poparty pewnym przymusem ustawowym, mógłby jak najskuteczniej działać.

Stosując się do polecenia Wysokiego Sejmu przeprowadzał Wydział krajowy nader ściśle, i na wielką skalę próby przedewszystkiem z zarazkiem Löfflera. Doświadczenia te jednak wykazały, że w naszych klimatycznych warunkach i wobec niemożliwości znalezienia wszędzie do przeprowadzenia tej akcyi odpowiednio przygotowanych sił pomocniczych, zarazek ten mimo swej wysokiej zdolności niszczenia myszy u nas niewszędzie skuteczność swoją objawia. W celu zastąpienia zarazka Löfflerowskiego lepszym środkiem przeprowadził Wydział krajowy w ostatnich latach próby z środkami doraźnie trującymi, z których pasta fosforowa, jakkolwiek z wielu względów mniej wygodna, a nawet dla otoczenia do pewnego stopnia niebezpieczna, okazała się najodpowiedniejszą a to dla swej wysokiej zdolności natychmiastowego wygubienia myszy i taniości. Na razie jest też Wydział krajowy zdecydowanym używać w przyszłości przy tępieniu myszy polnych, przedewszystkiem pasty fosforowej, nie zaniedbując przytem przeprowadzenia w dalszym ciągu prób z innymi środkami, które w ostatnich czasach zalecane bywają jak np. owsem strychninowym.

Najlepsze jednak środki trujące użyte w pewnej miejscowości, mogą tylko doraźnie wygubić w niej myszy, nie usuwają jednak samej plagi a więc i jej zgubnych skutków dla ziemiopłodów, do tego bowiem potrzebna jest akcya ogólna, i to o ile możności jednoczesna na całym obszarze pól zagrożonych.

Mimo znacznej pomocy ze strony kraju bo wynoszącej 42.000 koron za czas od roku 1895 do r. 1900, i 24.000 koron od c. k. Rządu za ostatnie trzy lata rezultat całej akcyi bardzo starannie i umiejętnie prowadzony, nie mógł być tak skutecznym, jak tego wymagała potrzeba, wiele bowiem gmin wiejskich lekceważąc sobie tę plagę nie udawało się o pomoc do Wydziału krajowego, wskutek czego powstawały ciągle nowe centra roznoszące tę plagę na całą okolicę.

Zarządy dróg żelaznych i dróg publicznych uchylając się zupełnie od obowiązku wygubienia myszy, stwarzały po rowach i przekopach schroniska dla myszy, które tam się mnożąc, rozchodziły się tłumami po sąsiednich polach Walka też ze szkodnikiem tym, który już niejednokrotnie całe okolice kraju przyprawił o wielkie straty nie może być sporadyczną i polegać tylko na dobrej woli stron interesowanych.

Interes publiczny zmusza w tym wypadku do ogólnego, współudziału wszystkich tą klęską dotkniętych, który najłatwiej uzyskać można oparłszy się na pewnym przymusie ustawowym.

Wysoki Sejm uznając potrzebę takiej ustawy wezwał w uchwałach z dnia 29. stycznia 1895 i z dnia 5. maja 1900 Wydział krajowy do wypracowania i przedłożenia Sejmowi odnośnego projektu.

Idąc w myśl Wysokiego Sejmu Wydział krajowy projekt ten wygotował i przedłożył go krajowej Komisyi dla spraw rolniczych, która wyraziła zgodną opinię co do postanowień w tym projekcie zawartych.

Najważniejsze postanowienia tej ustawy odnoszą się do oznaczenia stosownej chwili w której przymusowe tępienie myszy polnych ma się rozpoczynać, dalej co do sposobu pokrywania kosztów jakich wymaga przeprowadzenie tępienia a wreszcie i co do stworzenia funduszu potrzebnego na ten cel.

Oznaczenie stosownej chwili do przymusowego tępienia myszy polnych obejmuje §. 1. paragrf ten jest ujętym ogónikowo i nie da się inaczej określić, ocenę odpowiedniej chwili do tępienia myszy musi się zostawić lokalnym czynnikom, które o tyle od tego uchylić się nie mogą że plaga ta obejmując zawsze większe obszary kraju znaleść musi więcej dążących do jej usunięcia, jak na nią zupełnie obojętnych.

Skonstatowanie w jednej miejscowości plagi mysiej daje możność władzom administracyjnym przy użyciu §. 3. i 12. ustawy rozszerzenie akcyi ochronnej po całym obszarze przez myszy zagrożonym.

Przymus tępienia myszy na gruncie kolejowym i drogach publicznych określa §. 2. paragrafy 3, 4 i 5 określają sposób administracyjnego przeprowadzenia akcyi tępienia.

Sprawę ponoszenia kosztów wynikających z przeprowadzenia całej tej akcyi, a zatem kosztów kierownictwa, robocizny i zakupna środków obejmują §. 6, 7, 8, i 9. Wszystkie koszta obowiązane są ponieść strony interesowane.

W celu, ujednostajnienia jednak ułatwienia i przyspieszenia przeprowadzenia całej tej akcyi, Wydział krajowy przyjmuje na siebie obowiązek dostarczenia środków trujących po cenach produkcyi.

Środki te będą dostarczone zaliczkowo, czasem w razie istotnej potrzeby i w miarę funduszów służących do dyspozycyi, całkiem bezpłatnie lub po cenach zniżonych. W tym celu jednak musiałby być stworzonym fundusz pozostający pod zarządem Wydziału krajowego. Fundusz ten powinien być stale zasilany przynajmniej przez dłuższy okres czasu, dlatego też Wyoział krajowy w §. 10. projektu określa bliżej sposób powstania tego funduszu. Na razie nie określa jednak Wydział krajowy wysokości tej dotacyi, wstrzymując się z tem do uchwalenia całej ustawy i jej sankoyonowania.

Obecny fundusz na tępienie myszy polnych wynosi 18.448 K 14 h. Wydział krajowy przewidując wejście projektowanej ustawy w życie, uprasza o dalsze udzielenie z funduszów krajowych na ten cel 8 000 K i wstawia tę kwotę do rubryki XV wydatków budżetu krajowego na r. 1901.

Komisya Gospodarstwa Krajowego uznaje powiększenie tych funduszów za potrzebne, zastrzega sobie jednak, aby w razie opóźnienia się wprowadzenia projektowanej ustawy w życie nie ustawać w tępieniu myszy w zagrożonych miejscowościach na warunkach poprzednio już przyjętych, a to tem bardziej że doświadczenia ostnich dwóch lat, dały w tym kierunku już całkiem dodatnie rezultaty o ile chodziło o doraźne wygubienie myszy polnych, jak również wyraża życzenie aby Wydział krajowy możliwie szybko załatwiał podania stron interesowanych.

Powołując się na wyżej przytoczone wywody, Komisya Gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie tępienia myszy polnych.

II. Sejm uchwala załączoną ustawę o tępieniu myszy polnych.

III. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu kredyt na r. 1901 w kwocie 8.000 K na cele tępienia myszy polnych w kraju i wstawia tę kwotę do XV rubryki wydatków budżetu krajowego.

IV. Sejm wzywa c. k. Rząd aby na cele tępienia myszy polnych w r. 1901 udzielił z funduszów państwowych subwencyi w tej samej wysokości co fundusz krajowy t. j. 8.000 K.

Za przewodniczącego: *Gorayski.*

Sprawozdawca: *Theodorowicz.*

Ustawa

obowiązująca dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem

o tępieniu myszy polnych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

§. 1.

Jeżeli w obrębie gminy pojawią się myszy polne w takich warunkach, że zagrażają plonom, gmina ta jest obowiązaną przeprowadzić akcyę tępienia myszy w swoich granicach.

Taki sam obowiązek i pod tymi samymi warunkami cięży na obszarach dworskich.

§. 2.

Zarządy kolei żelaznych i dróg wszelkiej kategoryi z wyjątkiem dróg gminnych mają obowiązek tępienia myszy polnych corocznie.

§. 3.

Naczelnicy gmin, względnie przełożeni obszarów dworskich i c. k. żandarmerya, skoro tylko dowiedzą się o pojawieniu się myszy w groźniejszych warunkach, winni donieść o tem natychmiast c. k. Starostwu i Wydziałowi powiatowemu, wymieniając równocześnie osoby, które według ich mniemania nadawałyby się najlepiej na kierowników akcyi tępienia myszy.

Po otrzymaniu doniesień o pojawieniu się myszy c. k. Starostwo zażąda sprawozdań, z zagrożeniem kary przewidzianem w §. 12. tej ustawy, od naczelników i przełożonych obszarów dworskich gmin sąsiednich celem skonstatowania, czy i tam myszy się nie pojawiły.

Sprawozdania winny być przedłożone z wszelkim możliwym pospiechem, o ile możności w krótkiej drodze.

W razie wątpliwości co do treści tych sprawozdań, oraz w wypadkach nieprzedłożenia ich w terminie, władza polityczna przeprowadzi dochodzenia na miejscu.

Wyniki sprawdzone na podstawie doniesień, sprawozdań lub dochodzeń poda c. k. Starostwo natychmiast Wydziałowi krajowemu do wiadomości z żądaniem nadesłania odpowiedniej ilości środków, potrzebnych do wytępienia myszy w dotkniętych klęską gminach i obszarach dworskich, a w miarę potrzeby zawiadomi o tem także Starostwa sąsiednie.

§. 4.

Równocześnie c. k. Starostwo w porozumieniu z Wydziałem powiatowym oznaczy czas, w którym ma się rozpocząć akcya w gminach i na obszarach dworskich dotkniętych klęską, a zarazem ustanowi bądź dla każdej gminy i każdego obszaru

dworskiego, osobnego, bądź też dla pewnej grupy gmin i obszarów dworskich wspólnego kierownika akcyi.

O tych postanowieniach c. k. Starostwo zawiadomi natychmiast naczelników gmin i przełożonych obszarów dworskich, wzywając ich zarazem do dostarczenia wskazanej przez kierownika akcyi ilości sił roboczych, potrzebnych do przeprowadzenia tępienia myszy, oraz wzywając przeznaczonych kierowników akcyi, aby w oznaczonym dniu przybyli do c. k. Starostwa celem pouczenia ich przez weterynarza powiatowego o prawidłowem postępowaniu przy tępieniu myszy.

§. 5.

Właściciele gruntów tak w gminach jak i na obszarach dworskich względnie ich zastępcy (dzierżawcy, użytkowcy, zarządcy gruntów) nie mogą wzbraniać wstępu na grunta osobom przeprowadzającym akcyę tępienia myszy. Celem tępienia myszy na gruntach kolejowych i na drogach porozumi się c. k. Starostwo z dotyczącymi organami zarządu w szczególności w tym kierunku, aby to tępienie nastąpiło równocześnie z akcyą przeprowadzoną na gruntach gminnych i na obszarach dworskich.

Tępienie myszy na wyżej wspomnianych gruntach mają przedsiębrać odnośne zarządy administracyjne na swój koszt.

§. 6.

Sił roboczych oraz kierowników akcyi dostarczy gmina i obszar dworski za zwrotem kosztów całej w obrębie gminy zapotrzebowanej siły roboczej przez właścicieli, dzierżawców, użytkowców etc. gruntów, w stosunku do wielkości obszaru, na którym tępienie myszy zostało przeprowadzone i według ceny najmu praktykowanej w tym czasie w danej miejscowości.

Jeżeliby zaś gmina lub obszar dworski wzbraniały się dopełnić wogóle obowiązku przeprowadzenia akcyi tępienia myszy, tedy zarządzi c. k. Starostwo przeprowadzenie tej akcyi z urzędu.

§. 7.

W taki sam sposób, t. j. w stosunku do obszaru gruntów, na których tępienie myszy polnych się odbyło, pokrywają koszta środków tępienia właściciele tychże (dzierżawcy, użytkowcy etc.).

Koszta te mogą być jednakże zaliczkowo pokrywane przez Wydział krajowy z specyalnego funduszu na ten cel utworzonego a zaliczki udzielone, będą ściągane od interesowanych w drodze egzekucyi politycznej. W razie stwierdzonej niezamożności stron mogą być przyznane częściowe ulgi w zwrocie należytości.

§. 8.

Wydział krajowy dostarcza dla gmin i obszarów dworskich potrzebnej ilości trucizny względnie środków tępienia za opłatą kosztów przez gminy i obszary dworskie względnie za częściową opłatą tych kosztów ewentualnie sposobem zaliczkowym na rachunek interesowanych.

§. 9.

Wydatki przewidziane w §§. 7. i 8., jakoteż ulgi przyznane niezamożnym właścicielom (dzierżawcom etc.) gruntów, pokrywane będą ze specyalnie na ten cel utworzonego funduszu, zostającego pod zarządem Wydziału krajowego.

Do funduszu tego wpływają:

1) grzywny opłacane za wykroczenia przeciwko niniejszej ustawie;

2) stała przez 10 lat dotacya udzielona z zastrzeżeniem konstytucyjnego pozwolenia w połowie z funduszów państwa i kraju.

§. 10.

Starostwo nadzoruje przez swego delegata akcyę tępienia myszy w powiecie, funkcyonaryusz ten ma należycie pouczyć kierowników akcyi w poszczególnych gminach i czuwać nad jednolitością tejże.

Wynikłe z tych czynności koszta ponosi c. k. Rząd.

§. 11.

Wydział krajowy ma prawo przekonania się o skutecznem przeprowadzeniu akcyi.

§. 12.

Naczelnicy gmin i przełożeni obszarów dworskich, którzy zaniedbają donieść w myśl §. 3. o pojawieniu się myszy, lub dopełnić ciążących na nich w myśl tej ustawy innych obowiązków, podlegają karze porządkowej do 20 koron.

Właściciele gruntów w §. 5. wspomniani względnie ich zastępcy (dzierżawcy, użytkowcy etc.), którzyby nie dozwolili wstępu na swoje grunta osobom do akcyi tępienia myszy przeznaczonym, lub w ogóle nie wykonywali zarządzeń wydanych na podstawie tej ustawy, podlegają karze od 2 do 20 koron względnie karze aresztu od 6 do 48 godzin.

Postępowanie karne w wypadkach, w których chodzi o ukaranie właścicieli gruntów w gminie położonych z wyjątkiem gruntów erekcyonalnych, należy do Zwierzchności gminnych w myśl przepisów ustawy gminnej.

We wszystkich innych wypadkach prawo karania służy c. k. Starostwu.

§. 13.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi rolnictwa i Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

L. s. 2.643|901.

We Lwowie, dnia 6. lipca 1901.

Aleg. 203

Sprawozdanie

Komisyi gminnej o czynnościach Wydziału krajowego w zakresie wykonywania nadzoru nad działalnośeią reprezentacyj gminnych i reprezentacyj powiatowych.

Wysoki Sejmie!

Wykonywany przez Wydział krajowy nadzór nad administracyą majątków i dobra, tudzież nad dochodami i wydatkami gmin i powiatów obejmuje sprawy. których wartość materyalna w dużych wyraża się cyfrach.

Według zestawień statystycznych dołączonych do sprawozdania z czynności departamentu I. Wydziału krajowego w zakresie nadzoru nad gminami i powiatami wynosiły:

a)	dochody 74 Wydziałów powiatowych (1899)	złr.	5,595.894
b)	„ 30 miast drugorzędnych (1899) .	„	5.717.294
c)	„ gmin małomiejskich i wiejskich (1898)	„	5,927.187
	Razem	złr.	17,240.375
doliczywszy sumę rubryki wydatków . .		„	17,240.375
wynika suma rocznego obrotu kasowego, nad którym Wydział krajowy obowiązany jest wykonywać kontrolę		złr.	34,480.750

nie wliczając obu stołecznych miast Lwowa i Krakowa, których sprawy pieniężne także nie mało dają do czynienia Wydziałowi krajowemu.

Pieniężne zakłady gminne i powiatowe mają w obrocie następujące sumy kapitału (według zamknięć rachunkowych z r. 1898):

3505	gminnych kas pożyczkowych . .	złr.	6,650.016
15	powiatowych kas pożyczkowych . .	„	810.651
14	„ „ oszczędn. we wkładkach	„	14,077.468
15	miejskich kas oszczędności . .	„	37,808.816
	Razem .	złr.	69,346.951

W gruntach posiada 5.274 gmin naszego kraju 505.742 morgów, a w tem lasów 117.328 morgów. Lekko licząc, przedstawiają te obszary wartość, sięgającą daleko po za 100 milionów złr. czyli 200 milonów kor.

Jeżeli się weźmie pod rozwagę tych parę sumarycznych cyfr, objaśniających materyalną doniosłość spraw majątkowych i rachunkowych gmin powiatów, podlegających nadzorowi Wydziału krajowego, przedstawi się we właściwem świetle ważność wchodzących w ten zakres agend urzędowych Wydziału kraj.

Ważność ich nie objawia się jednak całkowicie i wyłącznie w cyfrach pieniężnych. Objęte pozycyami pieniężnemi sprawy, są wyrazem życia i działalności autonomicznych zarządów gmin i pomiatów, tudzież ich stanu kultury. Porządne gospodarstwo w gminie i w powiecie dowodzi należytego pojmowania praw i powinności obywatelskich u szerokiego ogółu ludności, działającego przez swoich zastępców swobodnym wyborem do czynnego współudziału w zarządzie publicznym powołanych. Wpływa ono dobroczynnie na wszystkie stosunki ekonomiczne danych miejscowości i okolic, i daje silny impuls zdrowemu ruchowi postępowemu w całej masie ludności.

Doświadczenie stwierdza, iż dzielnym środkiem prowadzącym władze autonomiczne do należytego wykonywania ich obowiązków jest kontrola nad biurową i kasową służbą gmin i powiatów — kontrola, wykonywana ze znajomością rzeczy z taktem i z obywatelskiem zrozumieniem właściwego celu lustracyi. Wykrywanie i tępienie nadużyć jest ważnym, *ale nie jedynym celem owych lustracyi.* Mają one cel wyższy: mianowicie przez sprostowanie nieraz tylko z braku doświadczenia, w dobrej wierze popełnianych błędów i niewłaściwości, przez praktyczne pouczenia i wskazówki, prawidłowe założenie rachunkowości i manipularyi kasowej i t. d. wprowadzać urzędowanie wykonawczych władz autonomicznych na dobre tory.

W taki sposób powinny pojmować Wydziały powiatowe wykonywanie kontroli nad gminami, i tak określał Wysoki Sejm nieraz obowiązki Wydziału krajowego w zakresie kontroli z jego strony nad autonomicznemi zarządami gmin i powiatów którą on w zastępstwie Sejmu ma wykonywać. Wielokrotnie ponawianemi uchwałami Wysoki Sejm zaznaczał zawsze, jak wielką wartość przywiązuje do czynności dep. I. Wydziału krajowego w zakresie kontroli nad gospodarstwem gmin i powiatów.

Siły konceptowe biura gminnego zajęte są jednak przeważnie załatwianiem referatów o sprawach bieżących prawno-administracyjnych i rachunkowo-gospodarczych (np. pożyczek budżetów, inwentarzy zamknięć rachunkowych opracowywaniem rozmaitych sprawozdań, załatwianiem rekursów, i podań dotyczących spraw policyi, spraw ubogich, korespondencyą z władzami rządowemi i t. d. Jeden z urzędników posiadających wielkie doświadczenie w przeprowadzaniu lustracyj, przez znaczną część roku zajęty jest kierownictwem kursu dla kandydatów na pisarzy gminnych, tak, *że na cały dział lustracyj ma obecnie Wydział krajowy do rozporządzenia prawie tylko jednego urzędnika konceptowego i dwóch rachunkowych.* Biuro rachunkowe gminne zatrudnione jest znów biurowem trutynowaniem budżetow i zamknięć rachunkowych jakoteż statystyką — a mianowicie *bezkrytycznem zestawianiem nadsyłanych wykazów w tabele statystyczne.*

Od 1. listopada 1899. do 31. grudnia 1900. wpłynęło do Wydziału krajowego zażaleń w sprawach zarządu majątkami i dobrem gmin 118, rekursów w sprawach gminnych majątkowych i rachunkowych 273, w sprawach budowniczych 236. c. k. Namiestnictwo udzieliło do dyscyplinarnego dochodzenia spraw 37. Dokonano lustracyj przez delegowane na miejsce komisye:

a)	w miastach	8
b)	„ miasteczkach . . .	18
c)	„ wsiach	7
d)	„ udzielono pomocy rachunkowej w gminach . . .	8
e)	„ zlustrowano biura Wydziałów powiatowych . . .	4
f)	komisyi rachunkowych dla uporządkowania gospodarki Wydziałów powiatowych odbyło się . . .	9

odbyło się zatem w ogólności komisyj . . . 54 a niektóre z nich zajmowały po kilka tygodni czasu.

Względy oszczędności nie mogą być decydującemi w obec doniosłej społecznej ważności kontroli Wydziału krajowego nad działalnością autonomiczoych zarządów gmin i powiatów, w zastępstwie Wysokiego Sejmu wykonywanej.

Kontrola ta mija się jednakowoż z celem swoim, jeżeli przybiera cechę przedwstępnych śledztw, po za którymi z daleka grozi widmo prokuratora. A takiemi muszą wydawać się komisye lustracyjne Wydziału krajowego, skoro dla braku sił wysyłane być mogą tylko tam, gdzie widoczne i rażące nadużycia wymagają nagłego śledztwa już po dokonanych i nieraz lata trwających nadużyciach. Czyste teoretyczne trutynowanie aktów i rachunków władz autonomicznych również nie zawsze cel swój osiąga, bo nie zawsze uwzględnia wymogi praktycznych potrzeb i realnych stosunków. Często też wywierają one wrażenie biurokratycznego formalizmu, nie liczącego się z potrzebami życia

Wysoki Sejm przekazał Wydziałowi krajowemu uchwałą z dnia 3 lipca 1901 do sprawozdania wniosek posła dra Oleśnickiego który opiewa:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, by gruntownie zbadał, czy nie zachodzi konieczna potrzeba powiększenia etatu urzędników konceptowych i rachnnkowych przy Wydziale krajowym celem skutecznego i systematycznego wykonywania naczelnego nadzoru nad gminami wiejskiemi, małomiasteczkowemi i miejskiemi, tudzież nad reprezentacyami powiatowemi wedle obowiązujących ustaw, i żeby swoje wnioski przedłożył na następnej sesyi sejmowej·

Komisya gminna wstrzymuje się przeto z ponownem postawieniem ze swej strony pozytywnego wniosku w tym kierunku, lecz zaznaczyć tylko pragnie ze swojego stanowiska, że jakkolwiek biuro gminne Wydziału krajowego gorliwie i sumiennie, i z możliwie najlepszym skutkiem pracuje, lecz w obec ogromu zadania, za mało ma sił do opanowania całego obszaru rozległych jego zadań.

W sprawozdaniu, jakie Wydział krajowy powinien przedłożyć Sejmowi na najbliższej sesyi, na tle wniosku posła dra Oleśnickiego uwzględni on zapewne niniejsze uwagi, które tę samą wypowiadają myśl, jaka tkwi w przytoczonym tu wniosku posła Oleśnickiego.

Nowy i znowu rozległy zakres działania otwiera się dla biura gminnego Wydziału krajowego przez wejście w życie ustawy budowniczej dla wsi miasteczek z dnia 13 października 1899 r. która w licznych wypadkach wymaga interwencyi na miejscu tam zwłaszcza, gdzie chodzi o wdrożenie regularnego zabudowywania się miast i miasteczek

Fakt, że gdy w całym najstarszym dziale swoich czynności, t. j. w dziale spraw administracyjnych i rachunkowych gmin i powiatów miał Wydział krajowy do załatwienia w ubiegłym roku 273 rekursów, zaś w dziale spraw budowniczych 236, świadczy o szybkiem wzrastaniu agend w tym dziale urzędowania biura gminnego Wydziału krajowego.

Kursa dla kandydatów na pisarzy gminnych ustaliły się już, i uzyskały ogólne uznanie swej użyteczności. Komisya gminna chętnie to podnosi również z uznaniem:

Komisya gminna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności w zakresie wykonywania nadzoru nad działalnością reprezentacyi gmin i powiatów przyjmuje się do wiadomości.

Zastępca przewodniczącego:
Zaleski.

Sprawozdawca;
Teofil Merunowicz.

Drukarnia Pillera i Sp. we Lwowie.

Ls. 2.644/901.

We Lwowie, dnia 6. lipca 1901.

Aleg. 204

Sprawozdanie

Komisyi gminnej o wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie prośby gminy król. stoł. m. Lwowa o wyjednanie ustawy co do przymusowego łączenia kanałów domowych z miejskimi i opłat gminnych za to połączenie.

Wysoki Sejmie!

Niezbędnym warunkiem rorwoju i systematycznego uzupełnienia sieci kanałów do odprowadzenia nieczystości we Lwowie jest prawne unormowanie poboru opłat za ich użytkowanie.

Dotychczas wymierzał magistrat lwowski interesowanym właścicielom realności te opłaty na podstawie uchwał Rady miejskiej. C. k. Trybunał administracyjny orzekł atoli, że gminie m. Lwowa nie przysłuża prawo pobierania opłat za użytkowanie kanałów, jak długo nie uzyska na to specyalnej ustawy.

Wskutek takiego obrotu rzeczy musiała utknąć tak ważna dla podniesienia zdrowotności miasta akcya, w ostatnich czasach ze strony administracyi miejskiej we Lwowie z uznania godną, energią prowadzona — jaką stanowi budowa nowych kanałów, odpowiadających nowoczesnym postępom technicznym, w miejsce starych przegniłych lub wadliwie pobudowanych, jakoteż budowa kanałów tam, gdzie ich dotąd nie ma.

Magistrat wniósł przeto do Wydziału krajowego w styczniu b. r. prośbę ażeby wyjednał u Wysokiego Sejmu uchwalenie ustawy krajowej, któraby zabezpieczyła i ustaliła prawo gminy do poboru opłat za użytkowanie publicznych kanałów w mieście Lwowie. — Do tej prośby dołączony był gotowy projekt ustawy, oparty na wzorach podobnych ustaw dla innych miast w Monarchii wydanych, jak Wiedeń, Praga, Berno, Czerniowce, Bielsk, Biała — a w najnowszych czasach Podgórze.

Z niektóremi zmianami przedkłada Wydział krajowy ów projekt Wysokiemu Sejmowi do uchwały.

W jednym tylko ważniejszym szczególe wniosek Wydziału krajowego różni się od projektu, opracowanego przez magistrat m. Lwowa. Mianowicie w §. 7., który orzeka o obowiązku uiszczania opłat ustawą unormowanych przez właścicieli sąsiednich realności w takim wypadku, jeżeli kanał publiczny zbudowany został ich własnym kosztem. Projekt magistratu zmierzał ku temu, ażeby przy ulicach nowo otwartych, w których kosztem osób prywatnych wybudowano kanał publiczny, miała być także pobieraną opłata — chociaż tylko w wysokości połowy normalnej opłaty. Natomiast Wydział krajowy żąda zupełnego uwolnienia od opłat właścicieli realności, którzy swoim kosztem kanał wybudują — wychodząc z zapatrywania, iż „jest rzeczą naturalną, że skoro właściciele sąsiednich realności, własnym kosztem zbudowali lub zbudują kanał publiczny, to nie powinni już być pociągani do opłat za połączenie swojego domu z tym kanałem“.

Komisya gminna nie podziela tego zdania. Sądzi ona bowiem, że znów gmina byłaby pokrzywdzoną, gdyby ją obarczano bez żadnego wynagrodzenia obowiązkiem konserwacyi owych kanałów, przez strony prywatne dla ich dogodności i w ich interesie pobudowanych. I dlatego uważa ona za usprawiedliwiony wniosek magistratu, który zmierza do unormowania w takim razie opłat w połowie zwykłej wysokości. Przez to nie będzie mógł być nikt narażonym na krzywdę. Właściciele realności przy nowej ulicy, gdzie kanału nie ma, porachują sobie bowiem, co będzie dla nich korzystniej: czy wybudować nowy kanał, i zapłacić połowę taksy magistratowi, czy też zapłacić całą taksę, a budowę pozostawić miastu? Wybiorą więc dobrowolnie tę alternatywę, która dla nich będzie dogodniejszą.

Zgadzając się zresztą na inne zmiany projektu magistratu m. Lwowa, proponowane przez Wydział krajowy, Komisya gminna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy ·/.

Za przewodniczącego:
Zaleski.

Sprawozdawca:
Merunowicz.

Ustawa

z dnia . . . . . o obowiązku właścicieli domów w król. stoł. mieście Lwowie połączenia domowych zbiorników kloacznych z kanałami miejskimi publicznymi oraz o opłatach gminnych za to połączenie.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

§. 1.

W obrębie gminy król. stoł. miasta Lwowa obowiązany jest każdy właściciel realności przylegającej do ulicy lub placu, gdzie kanał publiczny istnieje lub zostanie wybudowany, połączyć zbiornik kloaczny swego domu z powyższym kanałem za pomocą kanału odciekowego, przestrzegając przytem postanowień ustawy budowniczej z 21. kwietnia 1885 Dz. u. kr. Nr. 31.

W razie uzasadnionej względami publicznymi potrzeby wybudowania nowego a zaniechania istniejącego kanału publicznego, z którym zbiorniki kloaczne poszczególnych domów są już połączone, zbiorniki te mają być połączone z nowo wybudowanym kanałem publicznym, dawne zaś połączenie ma być zaniechane.

To samo odnosi się i do tych wypadków, gdzie wychodki nie mają zbiorników kloacznych a wybudowane są nad kanałem publicznym.

§. 2.

Koszta budowy kanału odciekowego aż do 10 metrów, licząc od zewnętrznej granicy realności do najbliższego kanału publicznego, ponosi właściciel realności względnie domu, nadwyżkę zaś kosztów ponad 10 metrów pdnosi gmina.

Gdyby jednak ze względu na stosunki miejscowe okazało się korzystniejszem, aby budowę kanału odciekowego poprowadzić przez obcą realność, właściciel jej obowiązany jest za odpowiedniem odszkodowaniem zezwolić na taką budowę kanału odciekowego na swej realności.

Przy oznaczeniu odszkodowania zastowane być mają przepisy ustawy z 14. marca 1875 Dz. u. kr. Nr. 38.

Odszkodowanie i koszta ewentualnego wywłaszczenia na rzecz budowy kanału odciekowego (alinea 1.), ponosi właściciel domu obowiązany do budowy kanału.

§. 3.

Gminie król. stoł. miasta Lwowa przysługuje prawo pobierania opłat za połączenie w §. 1. określone, właściciele domów zaś obowiązani są do uiszczania tych opłat.

W wypadku jednak przewidzianym w §. 1. ustęp drugi, właściciele domów wolni są od rzeczonych opłat.

§. 4.

Wysokość opłat ustanawia się podług zabudowanej powierzchni, pomnożonej ilością kondygnacyi:

a) przy prywatnych domach mieszkalnych i gmachach publicznych po 30 halerzy od metra kwadratowego;

b) przy fabrykach, pracowniach i budynkach gospodarczych po 20 halerzy od metra kwadratowego.

Podziemia i strychy, o ile w całości lub w przeważnej części służą na cele mieszkalne, fabryczne lub gospodarcze, podlegają powyższej opłacie.

Jeżeli dom zawiera więcej zbiorników kloacznych, wówczas za każde osobne połączenie zbiornika z kanałem publicznym, uiścić należy tylko odpowiednią część opłaty przypadającej od całego domu.

§. 5.

Radzie miejskiej przysługuje prawo uwalniania od opłaty właścicieli takich budynków, których przeznaczenie i używanie wyklucza odprowadzanie z nich nieczystości płynnych do kanału publicznego.

§. 6.

Od domów, po wejściu w życie niniejszej ustawy, przebudowanych, dobudowanych lub w miejsce starych — nowo wybudowanych, należy się opłata (§. 4.) mimo dawniejszego połączenia z kanałem publicznym.

Jeśli jednak właściciel domu za to połączenie uiścił już bądź dawniej opłatę jako datek dobrowolny, bądź też opłatę w myśl niniejszej ustawy, wówczas przy nowym wymiarze uwzględnić należy datek ten zapłacony, względnie opłatę już uiszczoną, tak że tylko nadwyżkę wymiaru obowiązany jest właściciel domu uiścić.

§. 7.

Przy ulicach nowych, powstających po wejściu w życie niniejszej ustawy w których kosztem osób prywatnych pobudowano kanał publiczny, ma być pobieraną tylko połowa powyższej opłaty od tych osób prywatnych lub ich prawonabywców.

§. 8.

Do wymiaru opłat powołany jest Magistrat miasta.

Nieuiszczone w terminie opłaty mają być ściągnięte w sposób ustanowiony w § 94. statutu miasta Lwowa dla ściągania należytości gminnych.

§. 9.

Przeciw wydanym na podstawie niniejszej ustawy zarządzeniom Magistratu przysługują środki prawne przewidziane statutem miasta. Rekurs przeciw wymiarowi opłaty nie ma mocy wstrzymującej.

§. 10.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

§. 11.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

L. s. 1967/1901.

We Lwowie dnia 1. lipca 1901.

Aleg. 205

Sprawozdanie

komisyi górniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 27. lutego 1901 roku L. W. 13811. przedłożone Wysokiemu Sejmowi przedstawia:

1. Czynności podjęte w roku ubiegłym w celu uzupełnienia nauki górnictwa w naszym kraju.
2. Badania geologiczne i technologiczno-chemiczne, zarządzane celem przyjścia z pomocą przedsiębiorcom górniczego lub naftowego przemysłu.
3. Starania o ochronę właścicieli ziemskich, których grunta przylegają do miejsc, gdzie są kopalnie lub destylarnie naftowe, od szkodliwego ich zanieczyszczania-ropą lub odpadkami destylarń.

W tym samym porządku ułożymy i nasze sprawozdanie, którym również załatwimy wniosek posła Styły.

I.

Starania o uzupełnienie nauki górnictwa w naszym kraju, mają głównie na celu uzyskanie u Wysokiego Rządu uzupełnienia nauk wykładanych już w c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie do rozmiarów istotnego V-go górniczo-hutniczego Wydziału tej szkoły, a przynajmniej, jak wnosi Wydział krajowy, do uzupełnienia nauki górnictwa — drugą katedrą machin górniczych i docenturą miernictwa górniczego; jakoteż do lepszego uposażenia istniejących już wykładów encyklopedyi górnictwa i głębokich wierceń.

Jest to żądanie wykonania rezolucyi Wysokiego Sejmu z dnia 13. lutego 1894 r., rezolucyi powziętej przy ustanawianiu statutu tej szkoły i której urzeczywistnieniu nie stoi nic na przeszkodzie.

Wprawdzie Wydział krajowy w jednym z ustępów swego sprawozdania wyraża nadzieję, że przy budowie trzeciego gmachu dla szkoły politechnicznej c. k. Rząd uzyska miejsce dla pomieszczenia większych zbiorów górniczych i dla urządzenia wiertniczej stacyi doświadczalnej, o której potrzebie w tym okresie czasu dałby się przekonać — ale pod tę budowę fundamenta nawet nie są położone i komisya mniema, że rezolucyę tę należy ponowić, a starania o urzeczywistnienie tych żądań z większą energią prowadzić.

W krajowej górniczo-wiertniczej szkole w Borysławiu, której sprawozdanie za rok szkolny 1899/1900 i preliminarz budżetu na r. 1900/1901. Wydział krajowy dołącza, nauki odbywały się prawidłowo i sprawozdanie Wydziału krajowego, podnosi

tylko jeden brak t. j. nieodpowiedniość budynku szkolnego. — Że brak odpowiedniego budynku szkolnego i sali rysunkowej utrudnia nauczanie i szkodliwie oddziaływa na naukę, że brak okazów naukowych i zbioru przyrządów tamuje rozwój szkoły — to sądzę nie podlega wątpliwości.

Starania Wydziału krajowego o najęcie na dłuższy okres czasu — odpowiedniejszego domu, dotychczas nie odniosły pomyślnego skutku, poruszono nawet myśl przeniesienia szkoły do miasta Drohobycza, od Borysławia tylko 9 kilometrów odległego, gdzie łatwiej byłoby znaleść odpowiedni budynek. Pozostanie chyba nabycie parceli gruntu i wybudowanie odrębnego, do celów nauki zastosowanego domu. Komisya mniema, że sprawę tę w najkrótszym czasie Wydział krajowy rozwiązać powinien i z funduszu przeznaczonego dla szkoły na r. 1902, możnaby zaliczkowo wziąść jaką małą kwotę, gdyby tego układy o kupno gruntu i budowę domu wymagały.

Zasiłki naukowe udzielane słuchaczom kursów górniczych w kraju i za granicą, również jak stypendya udzielane uczniom krajowej szkoły w Borysławiu, są użyciem funduszu przeznaczonego przez Sejm krajowy do poz. 310—316 rub. XV. Wydział krajowy podnosi w swem sprawozdaniu, że tych zasiłków udzielał uczniom zapisanym na kursa górnicze i wiertnicze w c. k. Lwowskiej szkole politechnicznej — tylko w tym roku, w którym na te kursa są zapisywani, i że wskutek tego słuchacze ostatniego roku Wydziałów — budowy maszyn i inżynieryi, którzy tych kursów nie słuchają — zasiłków nie otrzymywali, a przy wyborze zawodu, po zdaniu 2-go państwowego egzaminu, byli skłonniejsi do wybrania innej karyery, niż górnictwo. Z tego wynikła trudność znalezienia odpowiednio naukowo kwalifikowanych nauczycieli dla szkoły wiertniczej. Komisya mniema, że przy użyciu kwot na te zasiłki przeznaczonych nie potrzebuje się Wydział krajowy krempować faktem frekwencyi w danym roku kursów górniczych i może, jeśliby to uznał za potrzebne, udzielać z tego funduszu zasiłków każdemu uczniowi, coby się do karyery górniczej, czy to w służbie krajowej, czy prywatnej istotnie przysposabiał.

II.

Naukowe geologiczne badanie naszego kraju i wydawnictwo atlasu geologicznego postąpiły znacznie, bo wedle sprawozdania Wydziału krajowego mamy już wydanych 11 zeszytów o 60 arkuszach, mamy w druku 2 zeszyty o 6 arkuszach i map 12, a przy uwzględnieniu dawnych 18 gotowych do wydania; razem 13 zeszytów o 84 arkuszach, gdy siatka mapy Galicyi zawiera ich 106. Wydział krajowy spodziewa się też, że na międzynarodowym geologicznym zjeździe, który w r. 1904 ma się odbyć w Wiedniu — Galicya przedstawi całość swej mapy, a geologowie zwiedzający nasze kopalnie soli w Wieliczce i kopalnie nafty i wosku ziemnego w okolicy Borysławia, znajdą taki materyał naukowy dla ocenienia bogactw naszego kraju, jakiego im dostarczały inne europejskie kraje.

Badania te mają tyle niewątpliwie naukowego charakteru, że mimo, iż atlas jest uzupełniony opisem kraju, że te opisy są popularne, tak, że z nich przedsiębiorcy górniczy korzystać mogą — samych poszukiwań jednak nie zastąpią. Wniosek posła Styły, „aby Wydział krajowy do budżetu krajowego wstawił sumę 20.000 koron na badanie geologiczne kraju i z tego funduszu zasilał rozpoczęte poszukiwania za pożytecznemi kruszcami lub węglem, poszukiwania, które z braku funduszów zostały wstrzymane“, łączy w jedno dwie rzeczy istotnie odrębne i które odrębnie muszą być traktowane.

Mimo użyteczności badań geologicznych i postępu w wydaniu atlasu, znajdują się okolice, dla których atlasu nie wydano, a są i takie, dla których atlas nie jest dosyć szczegółowy i nie dość ściśle odpowiada na szczegółowe pytanie przedsiębiorcy. Takie okolice, skoro przedstawiają interes górniczy — bada się specyalnie i Wydział krajowy nigdy nieodmawiał posłania inżyniera górniczego, a kosztów z tego powstałych nie rachował ani gminie, ani spółce włościańskiej. — Tak było w ostatnich latach w powiecie Nowotargskim i w powiecie Bocheńskim. Ale pomagać przedsiębiorcy — człowiekowi, który już musi posiadać znaczny kapitał, skoro kilka-

naście lub kilkadziesiąt tysięcy koron ryzykował na rzecz zawsze niepewną, bo na poszukiwanie — to nie jest wskazanem i Wysoki Sejm zechce sobie przypomnieć, że takich subwencyi udzielano przed laty 20-tu tylko powstającym wówczas kopalniom nafty, w zupełnie wyjątkowych warunkach, t. j. gdy chodziło o znaczniejsze pogłębienie otworu świdrowego — o pracę więc doniosłości wielkiej i ogólnej, a nie przeciętnemu przedsiębiorcy — a i tej subwencyi obecnie już zaniechano.

Komisya sądzi też, że w przedłożonej Wysokiemu Sejmowi stylizacyi, wniosku posła Styły — Wydziałowi krajowemu do wykonania polecać nie można, a to, co jest dodatniego w tym wniosku, było już praktykowanem. Przedsiębiorca, któryby dla czegokolwiek potrzebował porady i pomocy fachowej — znajdzie ją w Wydziale krajowym, który posiada referenta dla spraw górniczych i co roku zasięga opinii krajowej rady górniczej.

Praktyczne zajęcia stacyi doświadczalnej dla produktów naftowych były w roku ubiegłym większe, niż w dawniejszych, kierownik jej uzyskuje uznanie na zjazdach międzynarodowych, bierze w sprawach dotyczących tego przemysłu coraz większy i miarodajny udział. W laboratoryum stacyi pracują nietylko słuchacze tutejszej szkoły politechnicznej, ale i cudzoziemcy — komisya więc uważa dalsze subwencyonowanie za potrzebne i pożyteczne.

III.

Oprócz tych spraw, stanowiących użycie funduszu krajowego na cele przez Wysoki Sejm wskazane, zajmował się Wydział krajowy sprawą zapobieżenia szkodom, które destylarnie nafty i wosku ziemnego wyrządzają rolnikom, posiadającym grunta przylegające do wód, do których spływają odpadki fabrykacyi. Sprawę tę podniosła petycya 16 gmin powiatu Drohobyckiego, do których przyłączył się zarząd fundacyi Stanisława hr. Skarbka.

Ze sprawozdania Wydziału krajowego wynika, że rozmiary szkód (skąd inąd niewątpliwych), nie są określone, a zaradzenie im, wobec obowiązujących ustaw, przemysłowej i wodnej — tudne. Dlatego też komisya uznaje słuszność propozycyi Wydziału krajowego — zwołania w tym celu ankiety, do której by oprócz reprezentanta władzy powołano zarówno rolników, inżynierów melioracyi i chemików technologów, mniemając, że Wydział krajowy dobrze uczyni, jeśli w tem weźmie inicyatywę.

Komisya wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych przyjmuje Sejm do wiadomości.

2. Ponawiając rezolucyę Sejmu krajowego z dnia 13. lutego 1894 wzywa się c. k. Rząd, aby uzupełnił wykłady górnicze w c. k. lwowskiej szkole politechnicznej urządzeniem V-go górniczo hutniczego wydziału.

Sprawozdaniem niniejszem załatwia się wniosek posła Styły z dnia 21. grudnia 1900 l. 215.

Przewodniczący:
Gorayski.

Sprawozdawca:
L. Wiśniewski.

L. S. 1561/901.

We Lwowie dnia 2. lipca 1901 r.

Aleg. 206

Sprawozdanie

Komisyi górniczej o wniosku posła Zolla w sprawie założenia wyższej szkoły górniczej i hutniczej w Krakowie.

Wysoki Sejmie!

Poseł Zoll przy sposobności pierwszego czytania wniosku przez niego przedstawionego podał w sposób wyczerpujący historyczny przebieg dążeń Wysokiego Sejmu do utworzenia wyższej szkoły górniczej i hutniczej w Krakowie. Sprawa ta ciągnąca się od roku 1864 ma cały szereg uchwalonych wniosków rezolucyi, wezwań do rządu za sobą, ale mimo tej bogatej w uchwały przeszłości nie postąpiła dotychczas naprzód i wyczekuje pomyślnego załatwienia ze strony c. k. Rządu. Od tego czasu nastąpiła tylko ta zmiana, że potrzeba wykształconych górników i hutników staje się coraz większą i naglącą, gdyż od tego czasu powstały nowe kopalnie a w starych ruch się znacznie zwiększył.

Z natury rzeczy wynika, że taka specyalna szkoła powinna być umieszczona w blizkości miejsc, gdzie w sposób praktyczny mogą się uczniowie przekonać i nauczyć, jak teoryę zastosowywać należy, a więc w blizkości kopalń. Niemal cały ruch kopalniany galicyjski koncentruje się w niewielkiem oddaleniu od Krakowa, a więc to miejsce jest przez prostą logikę wskazane na siedzibę szkoły górniczej.

Jesteśmy przekonani, że w razie założenia takiej szkoły w Krakowie na brak frekwencyi nie będzie potrzeba się skarżyć. Nietylko w Galicyi mogliby ukończeni uczniowie tej szkoły znaleźć zajęcie. Przy znacznej ilości robotników polskich w Ostrawie (do 40%) i Karwinie (do 60%) zarządy tamtejszych kopalń chętnieby przyjęły urzędników górniczych polaków, gdyby mogły ich w ogóle dostać. Również w kopalniach w Królestwie mogliby znaleźć zajęcie. Znaczne oddalenie zakładów naukowych górniczych w Przybramie i Leoben odstrasza niejednego, szczególnie mniej majętnego młodego człowieka od poświęcenia się temu zawodowi. Nieraz tak bywa, że syn pragnie wybrać ten rodzaj zajęcia, w jakim pracuje jego ojciec. Gdyby szkoła górnicza znajdowała się w Krakowie, toby prędzej i łatwiej przyciągała młodzież z rodzaju urzędników górniczych. Dziś wyniesienie się w obce strony, zdala od rodziny, aby szukać tej nauki, nie

jest zachętą, ale raczej powodem obrania innego zawoda. Z tego powodu Kraj ponosi szkodę, bo niejedna kopalnia, nie mogąc dostać polaka na urzędnika, decydować się musi szukać Czecha lub nawet Niemca.

Dlatego też Komisya Górnicza dzieląc zupełnie zapatrywania wyrażone w mowie posła Zolla wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wzywa c. k. Rząd o założenie wyższej szkoły górniczej i hutniczej w Krakowie.

Przewodniczący:
Gorayski.

Sprawozdawca:
Andrzej Potocki.

LS. 2568/901.

Lwów, 5. lipca 1901.

Aleg. 267

Sprawozdanie

komisyi prawniczej o wniosku posła Zygmunta Jaworskiego w sprawie używania dotąd języka niemieckiego w służbie wewnętrznej w Urzędach pocztowych, telegraficznych i kolei państwowych oraz w c. k. żandarmeryi.

Wysoki Sejmie!

Wskutek Najwyższego rozporządzenia z dnia 4. czerwca 1869, wydało pod dniem 5. czerwca 1869 L. 2354 całe Ministerstwo postanowienie, że władze i urzędy podległe Ministerstwu spraw wewnętrznych, wyznań i oświecenia, sprawiedliwości, skarbu, handlu, rolnictwa, obrony krajowej i bezpieczeństwa publicznego mają używać w służbie wewnętrznej i w korespondencyach z rządowemi a nie wojskowemi władzami, urzędami i sądami w kraju naszym języka polskiego. Rozporządzenie to miało wedle przepisu §. 6. być wprowadzone we władzach i urzędach podlegających Ministerstwu spraw wewnętrznych i publicznego bezpieczeństwa oraz w sądach z dniem 1 października 1862, zaś we władzach i urzędach podległych Ministerstwu skarbu, handlu i rolnictwa w przeciągu lat trzech licząc od dnia ogłoszenia.

Gdy pomimo upływu od tego czasokresu przeszło lat 30, dotąd jeszcze w służbie wewnętrznej i w korespodencyach ze sądami i władzami urzędów pocztowych, telegraficznych, kolei państwowych i c. k. żandarmeryi jak to jest notorycznie wiadomem używa się języka niemieckiego, a wezwania Sejmu do rządu w roku 1895 i w dniu 15 lutego 1897 pod tym względem wystosowane nie odniosły wcale żadnego skutku

Komisya prawnicza wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wzywa ponownie Rząd, aby po myśli Najwyższego postanowienia z dnia 4 czerwca 1869. i rozporządzenia całego Ministerstwa z dnia 5. czerwca 1896, Nr. 24 dz. ust. kraj. wprowadził jak najrychlej w urzędach pocztowych, telegraficznych i kolei państwowych oraz c. k. żandarmeryi język polski jako urzędowy w służbie wewnętrznej i w korespondencyach z rządowemi a nie wojskowemi władzami, urzędami i sądami.

Przewodniczący:
Zoll.

Sprawozdawca:
Zygmunt Jaworski.

Ls. 97/900. Lwów, dnia 22. czerwca 1901.

Aleg. 203

Sprawozdanie

Komisyi przemysłowej z petycyi gminy Wielowieś powiatu tarnobrzeskiego o założenie w tejże gminie szkoły zawodowej dla nauki koszykarstwa.

Wysoki Sejmie!

W załatwieniu petycyi wniesionej w roku ubiegłym do Wysokiego Sejmu zaprowadził Wydział krajowy w gminie Wielowieś pow. tarnobrzeskiego 8-mio miesięczny kurs wędrowny dla nauki koszykarstwa. Gmina widząc jak nadzwyczajne korzyści odniosła młodzież z wędrownej nauki, w petycyi obecnie przedłożonej Wysokiemu Sejmowi uprasza, ażeby zamiast nauki wędrownej założoną została w tejże gminie szkoła koszykarska. Do jakiego stopnia odczuwa gmina potrzebę założenia szkoły koszykarskiej najlepiej charakteryzować może ustęp petycyi przytoczonej tu dosłownie. Gmina powiada:

„Uznając wielką doniosłość tej gałęzi przemysłu dla tutejszej ludności i młodzierzy która na miejscu znajduje pole do pożytecznej pracy i w nabywaniu nauki do której w wolnym czasie od robót polnych chętnie się garnie i z niej korzysta widząc zbawienne skutki jakie kurs rzeczony zdziałał, aczkolwiek w niedługim czasie swojego istnienia, trzeba przyznać że gdyby nauka ta w tej gminie stale udzielaną była przemysł ten doprowadzonoby do znacznego rozwoju, a tem samem osiągnięto by cel do którego kraj nasz podąża. Gmina Wielowieś szczerze pragnie i dla tego szczęśliwą by się widziała gdyby utworzoną w niej została stała szkoła koszykarska która jeżeli gdzie to tylko w tej gminie ma racyę istnienia i bytu, albowiem łatwo by jej było o nabycie materyału do robót koszykarskich, co jest najważniejszym czynnikiem dla nauki i może liczyć na wielki zbyt wykonanych wyrobów w okolicy i tuż za granicę do Sandomierza w Król. Polskiem dokąd różni przemysłowcy nieustannie wyroby koszykarskie transportują i stąd poważne zyski ciągną".

Zważywszy że gmina Wielowieś w razie założenia szkoły koszykarskiej obowiązuje się dostarczyć nie tylko potrzebnego na een cel lokalu, lecz ponadto ze swych skromnych funduszów płacić na rzecz szkoły roczną dotacyę w wysokości 100 koron.

Zważywszy dalej że inicyatywa co do założenia tej szkoły pochodzi bezpośrednio od interesowanych czynników miejscowych, przeto komisya przemysłowa uznaje, że założenie szkoły koszykarskiej w gminie Wielowsi jest pożądane i wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Petycyę gminy Wielowsi powiatu tarnobrzeskiego o założenie szkoły koszykarskiej odstępuje Sejm Wydziałowi krajowemu względnie krajowej Komisyi dla spraw przemysłowych do przeprowadzenia odpowiednich badań na miejscu, ewentualnie rokowań dążących do założenia tamże szkoły koszykarskiej i zdania sprawy Sejmowi na najbliższej sesyi.

Przewodniczący:
Weigel.

Sprawozdawca:
Żardecki.

Ls. 81/900.

Lwów, dnia 23. czerwca 1901.

leg. 209

Sprawozdanie

omisyi przemysłowej z petyci Reprezentacyi gminy król. woln. m. Rohatyna przyjście z pomocą miejscowym kuśnierzom i sukiennikom, by swoje dotychczasowe prymitywne wyroby mogli ulepszyć.

Wysoki Sejmie!

Reprezentacya król. m. Rohatyna w petycyi Wysokiemu Sejmowi przedłonej przedstawia opłakany stan w jakim się znajdują tamtejsi kuśnierze i sukienicy. Zdaniem Reprezentacyi gminnej jedynie tylko ulepszenie wyrobów kuśnierskich sukienniczych może ochronić mieszkańców zatrudnionych w tych gałęziach przeysłu od zupełnej ruiny. W szczególności w celu zaradzenia złemu uprasza Reprentacya gminna o wysłanie do Rohatyna nauczyciela, któryby mógł wyuczyć kuierzy nowego systemu wyprawiania skór baranich na kożuchy, a dalej o urządzenie tejże gminie poprawnych warsztatów tkackich dla wyrobu sukna-haliny. Bez przedniego zbadania całego stanu rzeczy, a opierając się jedynie na treści petycyi, rudnością przychodzi Komisyi ocenić, czy i w jakiej mierze proponowane przez prezentacyę gminną żądania są rzeczywiście potrzebne i czy mogą przyczynić się tego, ażeby tamtejszy przemysł kuśnierski i sukienniczy ulepszyć, a tem samem ronić od zagłady.

Tę sprawę dla Rohatyna względnie dla przemysłu krajowego nader ważną winien Wydział krajowy powierzyć krajowej Komisyi dla spraw przemysłowych elu dokładnego zbadania i postąpienia stosownie do wyniku badań z tendencyą, w myśl prośby Reprezentacyi gminnej kuśnierzom i sukiennikom daną była moość ulepszenia dotychczasowych wyrobów.

Nie przesądzając rezultatów do jakich dojdzie Wydział krajowy po przewadzeniu badań już obecnie zwraca uwagę Komisya, że kuśnierze w Starym zu i Tyśmienicy używają w praktyce nowego systemu wyprawiania skór na żuchy, gdyby przeto kilku kuśnierzy z Rohatyna udać się mogło na praktykę do nej z wymienionych miejscowości, natenczas nie wątpliwie przyswoją sobie medę ulepszonej wyprawy.

Co do ulepszenia wyrobów sukienniczych rzecz przedstawia się łatwiej wobec nienia krajowej szkoły sukienniczej w Rakszawie.

Nauka w szkole rakszawskiej obejmuje całość techniki sukienniczej, wysłanie ęc kilku młodszych sukienników na naukę do tej szkoły zupełnie odpowi celowi ntencyom Reprezentacyi gminnej.

W zakończeniu niniejszego sprawozdania wyraża Komisya zapatrywanie, że do odbycia praktyki i nauki kuśnierzom i sukiennikom z Rohatyna winien przyjść z pomocą krajowy fundusz przemysłowy.

Komisya przemysłowa wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Petycyę Reprezentacyi król. wolnego m. Rohatyna do l. 81 przekazuje Sejm Wydziałowi krajowemu względnie kraj. Komisyi dla spraw przemysłowych do zbadania i poczynienia odpowiednich kroków dążących do ulepszenia wyrobów przemysłu kuśnierskiego i sukienniczego w Rohatynie. Z załatwienia tej petycyi Wydział krajowy zda sprawę Sejmowi na najbliższej sesyi.

Przewodniczący
Weigel.

Sprawozdawca
Żardecki.

L s. 2566/1901.

We Lwowie dnia 4. lipca 1901.

Aleg. 210

Sprawozdanie

komisyi podatkowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie projektu ustawy o zaprowadzeniu samoistnych podatków od poborów służbowych na cele autonomiczne.

Wysoki Sejmie!

Poruszona na sesyi sejmowej z r. 1898 wnioskiem rządowym kwestya zaprowadzenia podatków samoistnych od poborów służbowych na cele autonomiczne nie została wówczas załatwioną. Projekt rządowy, który obejmował opodatkowanie poborów służbowych, z wyjątkiem jednak płac urzędników państwa, kraju, gmin, zakładów krajowych i gminnych, funduszów publicznych, nauczycieli publicznych, wojskowych, tudzież wdów i sierót po tych osobach, przedłożony został przez komisyę podatkową Sejmowi, z tą jedynie zmianą, że uwolnienia urzędnikom gminnym, urzędnikom funduszów publicznych i nauczycielom nie przyznano. Lecz Wysoki Sejm zwrócił ten projekt napowrót do komisyi, która powtórnie z projektem ustawy nie wystąpiła, lecz zaproponowała rezolucyę do Rządu, aby zebrał materyały statystyczne do projektowanego podatku, a Sejm tę rezolucyę uchwalił.

Powtórnie poruszył tę sprawę poseł Średniawski na sesyi r. 1900 wnioskiem zmierzającym do opodatkowania stałych pensyi służbowych, a mianowicie żądając ponownie od c. k. Rządu, aby dostarczył dat statystycznych do powyższej sprawy, któremu to żądaniu stało się zadość przez uchwalenie stosownej rezolucyi.

W skutek tych wezwań przesłał c. k. Rząd Wydziałowi krajowemu materyał statystyczny, a zarazem podał do wiadomości Wydziału reskrypt Ministra Skarbu z 27. lipca 1900 w sprawie projektowanej ustawy o opodatkowaniu poborów służbowych.

W reskrypcie tym zaznacza p. Minister: że Rząd bezwarunkowo obstaje przy tem, aby urzędnicy państwa, kraju i funduszów publicznych od projektowanego podatku byli uwolnieni,

że byłoby najodpowiedniejszym sposobem opodatkowania poborów służbowych na cele autonomiczne nałożyć ten podatek w stosunku do wysokości podatku osobisto-dochodowego.

Na podstawie wykazów statystycznych, dostarczonych przez c. k. Rząd, obliczył Wydział urajowy, ile przyniósłby samoistny podatek krajowy od poborów służbowych, gdyby nałożony został na wszystkie pobory służbowe w naszym kraju, bez jakiego-

kolwiek wyjątku na korzyść urzędników rządowych i krajowych. Przy stopie procentowej 50% od podatku osobisto-dochodowego na te pobory nałożonego — kraj otrzymałby z tego źródła dochód w sumie 403.725 koron.

Jeżeli zaś, stosownie do treści powołanego reskryptu ministeryalnego, uwolnionoby od tego podatku urzędników rządowych i krajowych, w takim razie dochód z projektowanego podatku przyniósłby krajowi, przy tej samej 50% stopie tylko 110.658 koron.

Ze względu na kategoryczne oświadczenie p. Ministra skarbu, że Rząd bezwarunkowo obstaje przy uwolnieniu urzędników rządowych i krajowych od projektowanego podatku, możemy brać pod rozwagę tylko tę drugą alternatywę, t. j. uzyskanie dochodu na rzecz kraju w sumie około 100.000 koron, przez opodatkowanie tylko urzędników prywatnych, jeżeli przyjęte będzie obciążenie ich poborów w wysokości 50% podatku osobisto-dochodowego.

Wobec tak małego efektu finansowego Wydział krajowy zawahał się i projektu do ustawy o podatkowaniu poborów służbowych nie przedkłada, gdyż podatek ten dotknąłby tylko ludzi niezamożnych, zarabiających na swoje utrzymanie, przy uwolnieniu od tego podatku urzędników państwowych, których pobory są wyższe, aniżeli urzędników prywatnych.

Komisya podatkowa podziela zapatrywanie Wydziału krajowego, że podatku samoistnego na pobory służbowe, w danych okolicznościach zaprowadzać nie należy i wnosi:

Wysoki Sejm raczy sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie projektowanej ustawy o opodatkowaniu poborów służbowych na cele autonomiczne przyjąć do wiadomości.

Przewodniczący:

Abrahamowicz.

Sprawozdawca:

Skałkowski.

We Lwowie, dnia 5. lipca 1901.

Aleg. 211

Sprawozdanie

Komisyi petycyjnej z petycyi stowarzyszenia wzajemnej pomocy dyaków gr. k. dyecezyi stanisławowskiej o zmianę §. 12 ustawy konkurencyjnej.

Wysoki Sejmie!

Petycya stowarzyszenia wzajemnej pomocy dyaków stanisławowskiej dyecezyi o zmianę §. 12 ustawy konkurencyjnej z roku 1896 w tym duchu aby ryczałt na potrzeby kościelne i sługi kościelne z 200 koron podwyższono na 340 koron i z tego ryczałtu wyraźnie na dyaków względnie organistów 240 koron przeznaczono, nie jest pierwszą i zdaje się nie będzie ostatnią, aż do chwili uwzględnienia tych skromnych żądań. Zupełnie identyczne petycye stowarzyszeń wzajemnej pomocy dyaków dyecezyi lwowskiej, przymyskiej i stanisławowskiej z roku 1900 załatwił Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 5 maja 1900 następującą uchwałą: Petycye odstępuje się Wydziałowi krajowemu celem przedłożenia noweli do ustawy konkurencyjnej z roku 1896 zmieniającej §. 12 wspomnianej ustawy w kierunku niniejszym sprawozdaniem wskazanym, — kierunek wskazany był taki:

1) aby ryczałt na potrzeby kościelne był podniesiony z 200 koron do kwoty 340 koron,

2) aby z ogólnej kwoty ryczałtu 340 koron wydzielono wyraźnie jako minimalną płacę dyaków względnie organistów 240 koron,

3) aby ów ryczałt ściągano z źródeł w ustawie wskazanych przez c. k. urząd podatkowy i przez ten urząd dyakom wypłacano za kwitem koramizowanym przez miejscowego proboszcza.

4) żeby w razie niepokrycia ryczałtu przez źródła w ustawie wskazane subsydyarnie przyczynił się kraj drobną kwotą tytułem indemnizacyi za zabrane majątki gmin konfesyjnych na rzecz szkół ludowych i obowiązani do konkurencyi kościelnej w drodze konkurencyi

Niestety Wysoki Wydział krajowy polecenia Sejmu niespełnił. Niespełnił zaś z pewnych zasadniczych względów. Co do punktu zasadniczego czy i o ile kraj obowiązek miałby przyczyniać się z tytułu indenizacyi za zabrane majątki gmin konfesyjnych na rzecz szkół ludowych, to Komisya jest tego zdania, że w myśl petentów postąpi jeśli na razie od tego żądania odstąpi, aby całej sprawy nie przewlekać. — Co do zarzutu, że wysokość wynagrodzenia ustawowo nie da się zabezpieczyć i powinna stosować się do rozmiarów pracy i być zależną od dobrowolnej umowy interesowanych, pozwoli sobie Komisya zauważać, że Wysoki Sejm normując ustawowo 240 koron jako płacę dyaka lub organisty jeszcze bardzo obszerne pole zostawia dla dobrowolnych umów, albowiem zanadto łatwo pojąć, że płaca 240 koron za niską jest, aby tylko li z niej żyć choć podobieństwo było. — Co do uwagi, że Wydział krajowy niemógłby Wysokiemu Sejmowi proponować podwyższenia ciężarów na ludności ciężących bez przekonania, że potrzeba podwyższania tych ciężarów na ludności wiejskiej ciążących, także przez tych, którzy je ponosić mają, do pewnego przynajmniej stopnia uważana jest, jako uzasadniona; to Komisya zrobi z swej strony uwagę, że ciężary w większości wypadków zupełnie nie będą podwyższone.

Źródła już w obecnej ustawie wymienione i to co teraz jeszcze parafianie bądź w zbożu (zwykle garniec) lub w gotówce (zwykle 20 h) od numeru dają, może pokryć bez zwiększenia ciężarów na 240 K unormowaną płacę. Rozchodzi się więc o to aby dyak lub organista istotnie otrzymał, co mu obiecano i niebył zmuszony jak ostatni żebrak sam zbierać owe drobne datki. Nareszcie ci, którzy usług wymagają za usługę płacić powinni bez względu na to jak ten obowiązek odczuwają. Daremszczyznę każdy chętnie przyjmuje a żądanie, aby ogół kiedy odczuł, że cudzą wiedzę i pracę haniebnie wyzyskiwać, jest nieuczciwością, zapoznaje psychologię tegoż. Dla tego też z takimi w tym kierunku przy podwyższaniu płac urzędników i sług państwowych nie liczono się. Zapytano się tylko ludzi trochę szerszych poglądów, jak ogół, zasiadających w parlamencie. Ten uznał potrzebę podwyższenia płac wbrew przeciwnemu odczuwaniu ogółu takiej potrzeby. W sprawie omawianej więc można na światłe zdanie Wysokiego Sejmu spuścić się. Wysoki Sejm potrafi wznieść się na wyższe stanowisko.

Odprawa nabożeństwa czy to w obrządku greckim czy też łacińskim bez dyaka względnie organisty jest niemożliwa. Dyak lub organista oprócz pewnej specyalnej zdolności jeszcze i zawodowe wykształcenie posiadać musi. Przy teraźniejszych prądach antireligijnych i zaniku dawnej ofiarności nikt niechce się poświęcać żadnego prawie utrzymania niedającemu zawodowi organisty lub dyaka. Ustawowe zapewnienie choć skromnego bytu materyalnego dyaków i organistów ma na celu aby ludzi skromnych wymagań, przy tym zawodzie utrzymać i okazałość tak łacińskiego jak i greckiego obrządku na odpowiedniej wysokości utrzymać z którego upadkiem i religijne uczucia ogółu zmniejszyć się lub zupełnie zniknąć mogą.

Pod względem formalnym Komisya, ze względu, że wniosek p. barona Brunickiego zmierzający do tego samego celu co i niniejsza petycya a ten Wydziałowi krajowemu jako komisyi przekazanym został stawia wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę stowarzyszenia dyaków stanisławowskich gr. k. dyecezyi odstępuje się Wydziałowi krajowemu jako komisyi celem przedłożenia na najbliższej sesyi sejmowej noweli do ustawy konkurencyjnej z roku 1896 zmieniającej §. 12. w duchu wskazanym w wniosku posła Brunickiego i w niniejszem sprawozdaniu.

Przewodniczący:
Klemensiewicz.

Sprawozdawca:
Hamorak.

L. S. 116/901.

Aleg. 212

Sprawozdanie

Komisyi szkolnej w sprawie petycyi gminy miasta Lwowa o uchwalenie odrębnej ustawy dla miasta Lwowa o poborach służbowyeh nauczycieli szkół ludowych.

Wysoki Sejmie!

Rada miasta Lwowa domaga się zmiany ustawy krajowej z dnia 1. stycznia 1889 Nr. 16. Dz. u. kr. proponuje równocześnie projekt ustawy treści następującej:

Art. I. Nauczycieli szkół ludowych w kr. stoł. mieście Lwowie utrzymują następujące pobory służbowe:

A. w szkołach pospolitych:

1/4 część	nauczycieli	1600	kor. rocznej	płacy
1/4 część	nauczycieli	1800	„ „	„
1/4 część	nauczycieli	2000	„ »	„
1/4 część	nauczycieli	2200	„ „	„

Prócz tego pobierać będą nauczyciele dodatek na mieszkania w kwocie po 360 K. rocznie. Kierownicy szkół pospolitych pobierać będą oprócz płacy 2200 K. i dodatku na mieszkanie 360 K., dodatek za kierownictwo w kwocie 400, jeżeli zaś szkoła liczy wraz z klasami równoległymi 10 klas i więcej, osobną remuneracyę w kwocie 100 K. rocznie.

B. W szkołach wydziałowych: połowa nauczycieli pobierać będzie 2200 K. rocznej płacy, połowa 2400 K., wszyscy zaś prócz tego dodatek na mieszkanie po 360 K., rocznie. Dyrektorowie otrzymują prócz pensyi 2400 K., i dodatku na mieszkanie 360 K., dodatek za kierownictwo w kwocie 500 K., rocznie, jeżeli zaś szkoła liczy wraz z klasami równoległemi 12 klas i więcej, osobną remuneracyę w kwocie 100 K., rocznie.

Art. II. Posuwanie stałych nauczycieli do wyższej kategoryi płacy następuje z uwzględnieniem *a* lat służby, *b* aplikacyi, *c* stosunków rodzinnych.

Art. III. Nauczyciele młodsi, stali i tymczasowi szkół pospolitych i wydziałowych, pobierać będą 1000 K., rocznej płacy i 200 K., rocznie dodatku na mieszkanie. Nauczyciel tymczasowy młodszy, który wysłużył 5 lat w charakterze nauczyciela młodszego w szkołach miejskich we Lwowie otrzyma dodatek służbowy w kwocie 120 K., rocznie a po dalszych 5 latach o 80 K., więcej na tak długo, dopóki nie otrzyma posady nauczyciela starszego.

Art. IV. Nauczycielom, kierownikom i dyrektorom których obecne pobory służbowe zostałyby w skutek niniejszej ustawy zniżone, przyznany będzie dodatek osobisty w kwocie wyrównującej różnice na tak długo, dopóki wskutek posunięcia się na wyższą płacę różnica całkowicie wyrównana nie zostanie

Art. V. Dodatki pięcioletnie pobierają nauczyciele szkół ludowych w mieście Lwowie z funduszu szkolnego krajowego według postanowień krajowej ustawy o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego.

Art. VI. Wszystkie powyższe postanowienia o nauczycielach, kierownikach i dyrzktorach odnoszą się także do nauczycielek, kierowniczek i dyrektorek.

VII. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia a równocześnie przestają co do nauczycieli szkół ludowych w mieście Lwowie obowiązywać wszelkie niezgodne z tą ustawą postanowienia ustaw krajowych o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego.

Prośbę swą uzasadnia gmina miasta Lwowa z jednej strony niedostatkiem jaki cierpią nauczyciele szkół wydziałowych i ludowych wskutek niedostatecznego ich dotowania, z drugiej strony tą okolicznością, że gmina miasta Lwowa była zmuszoną chcąc niedostatki uchylić, powziąć uchwałę rady miejskiej, na zasadzie której przyznała nauczycielom lwowskich szkół ludowyhh do płac przyznanych im ustawą krajową z 1. stycznia 1889 dodatki osobiste wyrównujące ich obecne płace z płacami, powyżej przytoczonym projektem ustawy o poborach służbowych nauczycieli szkół ludowych lwowskich objętemi.

Następstwem tego dobrowolnego ze strony gminy miasta Lwowa dodatkowego dotowania nauczycieli szkół ludowych lwowskich, które ze wszech miar na uznanie zasługuje, ma być wydanie projektowanej wyżej ustawy, na zasadzie której miałaby nastąpić regulacya płac nauczycieli lwowskich a w rezultacie przejęcie na kraj tych dobrowolnych przez gminę świadczonych datków, które nauczyciele lwowscy już pobierają. W obec uregulowania płac urzędników i sług państwowych, nikt zeprzeczyć nie może że stan nauczycielski nie jest w najlepszem położeniu i że dla tego zdążać należy także w miarę sił finansowych kraju do uregulowania i podwyższenia płac tegoż stanu, atoli z tego, że gmina miasta Lwowa podjęła się ze swych funduszów poprawić los nauczycieli lwowskich nie można wyprowadzać wniosku, że tylko nauczyciele lwowscy mają prawo korzystania z ewentualnego dobrodziejstwa zmiany ustawy z 1. stycznia 1899 i wprowadzić się mającej ustawy przez gminę miasta Lwowa proponowanej, bowiem ustawa z dnia 1. stycznia 1899 a w szczególności art. 11 alin *a b* odnosi się do nauczycieli ludowych i wydziałowych miasto rządzących się własnym statutem a zatem do nauczycieli Lwowa i Krakowa, reszta zaś postanowień tego artykułu odnosi się bądź do większych miast rządzących się ustawą z 13. marca 1889, bądź do miasteczek, bądź też gmin bez różnicy ich położenia.

Jeżeli więc wydać się mająca w przyszłości ustawa, któraby regulowała płace nauczycieli miała być sprawiedliwą, to musi ona obejmować i na równi stawiać w pierwszym rzędzie nauczycieli ludowych i wydziałowych miast Lwowa i Krakowa a następnie stawiać na równi ogół nauczycieli w kraju całym pracujących.

Zresztą chcąc przyjść do przedświadczenia, jakieby obciążenie budżetu krajowego proponowana zmiana ustawy obowiązującej za sobą pociągła, należałoby mieć pewne konkretne cyfry a tego ani z petycyi gminy miasta Lwowa ani też z doraźnego obliczenia wprowadzić nie można.

W obec tego Komisya szkolna stawia wniosek:

Wysoki Sejm uchwalić raczy, że petycyę gminy miasta Lwowa w przedmiocie uregulowania płac nauczycieli ludowych lwowskich odstępuje się Wydziałowi krajowemu z poleceniem aby skoro stosunki finansowe kraju na to pozwolą, aby sprawę tę zbadał a po zaciągnięciu opinii c. k. Rady szkolnej krajowej opracował i przedłożył Sejmowi projekt podniesienia poborów nauczycieli szkół ludowych we Lwowie.

Lwów, dnia 2. lipca 1901.

Przewodniczący
Czartoryski.

Sprawozdawca
Dr. Maiss.

Ls. 2.277/901.

Lwów, dnia 4. lipca 1901.

Aleg. 213

Sprawozdanie

Komisyi wodnej o wniosku rektora Niementowskiego w przedmiocie wyzyskania sił wodnych w Galicyi.

Wysoki Sejmie!

W obec braku autentycznych danych co do sił wodnych większej części rzek i strumieni naszego kraju można sobie urobić przybliżone pojęcie o ich w tym względzie wartości tylko na podstawie w % wyrażonego spadku ich wód. Wchodzą tu w grę przedewszystkiem rzeki karpackie — bo inne jak np. Bug (przeciętny spad 0·043 do 0·069%), mają typowo nizinny charakter, który prawie wyklucza a przynajmniej bardzo utrudnia wyzyskanie siły wodnej w wielkim rozmiarze. Potoki i rzeki wypływające w pasmie karpackiem mają przeciętnie spad 2 do 10%, lecz wyjątkowo w niektórych strumieniach o krótkim biegu, spad dochodzi nawet 23 i 30%, jak np. w dopływach Łomnicy lub w Księżym potoku (pod Makowem dopływie Skawy).

Skawa ma na przestrzeni 27·9 klm. spad przeciętny 1·05%.

Dunajec wypływa w zachodniej części Tatr w wysokości 1.790 m.; w biegu górnym od wypływu po ujście Dunajca białego pod Nowym Targiem na długości 30·65 klm. ma spad od 9·47% do 0·94%; w biegu średnim długości 104·1 klm. aż do ujścia Popradu pod Nowym Sączem spad przeciętny wynosi 0·35%. Biała dopływ Dunajca, okazuje na przestrzeni 29 klm. przeciętny spad 1·6%. Potok Michałówka w Nowotargskiem wypływa w wysokości 1.020 m. nad poz. morza i płynie z razu w wąwozie skalistym w spadku 5—15% potem na długości 2.300 m. aż do ujścia do Dunajca w spadku 1 2%. Niszkówka koło Nowego Sącza płynie w górnym biegu w spadku 2·5% — w biegu dolnym 0·25%. Więckówka koło Grabna w powiecie brzeskim długa 10·6 klm. ma przeciętnie w biegu górnym 0·6%, w dolnym 0·2% spadu

Dniestr w swym biegu górnym gdzie ma charakter małego górskiego potoku, płynie w spadzie 0·7 do 0·85%. Spad Stryja wypływającego w wysokości 1.123 m. nad poz morza wynosi na długości 127·4 klm. przeciętnie 0·38%. Jeszcze wyżej wypływająca Łomnica ma 110 klm. długości a spad w górnym biegu wynosi 3·8%, w średnim 1·1%, w dolnym 0·3—0·6%; jej dopływy okazują jak już nadmieniono spady dochodzące do 25 i 30%!

Prócz spadu decyduje o wielkości siły wodnej ilość wody przepływającej w 1 sekundzie przez dany przekrój koryta rzecznego, jednakże co do tej wielkości jeszcze mniej ścisłych danych podać możemy w obec prawie zupełnego braku odnośnych pomiarów.

Na przestrzeniach mających stale nad 2 m^3 wody na sekundę, spady wynoszą nieraz od 0·6 aż do 1%. W stromszych częściach w górnych biegach z powodu zwykle mniejszej ilości wody wyzyskanie jej w młynówkach byłoby mniej racyonalne — odpowiedniejsze byłyby tu zbiorniki. W większej części rzek górskich byłoby możliwem prowadzenie wody stokami za pomocą kopanych kanałów małych wymiarów, w niektórych miejscach gdzie są przeszkody, prowadzenie akwadu-

ktami lub lewarami i małymi tunelami. Co do kilku rzek wschodniej Galicyi uzyskał sprawozdawca od inżyniera pracującego dla pewnego przedsiębiorstwa wodnego szereg danych, które jednak z powodów dyskrecyonalnej natury udzielonych wyjaśnień mogą tu być tylko ogólnikowo podane: Ujęcia z kilku rzek wschodniej Galicyi od 1·5 do 2 m^3 wody na sekundę daje w dogodnych miejscach od 400 do 2.800 koni parowych (liczonych dla pewności po 100 kgrmetrów). Straty po drodze w młynówkach do 40 klm. długich wynagradza chwytanie ścieków z obfitych źródlisk na stokach rozłożonych, na niektórych rzekach siklawami zwanych. W kilku powiatach obok miast powiatowych mogłyby stanąć fabryki o sile przeszło 1.000 koni par. sprowadzonych w formie prądu elektrycznego z oddalenia najwyżej 50 klm., cztery miasta mają siłę wodną w miejscu lub w najbliższem sąsiedztwie jak np. Kołomyja. Koszta 1 klm. młynówek doprowadzających wodę mogłyby wynosić przeciętnie około 8.000 kor.

Prawie nad wszystkiemi rzekami wypływającemi w naszych Karpatach i Tatrach są i to głównie w ich górnym biegu położone wielkie kompleksy dóbr rządowych a tylko państwo Niepołomickie, należące również do rządu zamknięte jest między Wisłą i jej dopływem Rabą w miejscach gdzie rzeki te mają już tylko podobnie jak i dopływ Wisły, Drwinka, spad nieznaczny. I tak w Staro-Sandeckiem dotyka dóbr rządowych Dunajec i Poprad; w państwie Snietnica mamy bystrą Białę (której dzikie potoki od lat 7 regulują), koło rządowej Muszyny Poprad.

W środkowej części kraju w państwie Dobromilskiem przepływa Wyrwa z dopływami, w położonem nieco na południe od Dobromila kompleksie dóbr Starzawa mamy Strwiąż. W państwie Drohobyckiem Tyśmienica wraz z dopływami, koło Truskawca, który w części jest kameralny potok Uticzanka.

W państwie bolechowskiem Świca wraz z Sukielem i dopływem tegoż Brzazą, na których przy pomocy klauz prymitywnych odbywa się spław drzewa opałowego, po lewej stronie przyjmuje Świca Turzawę.

W państwie Mizuńskiem Świca z dopływem Mizunka, na której dla dzikiego spławu (pławaczką, niewiązany) drzewa użytkowego jest 7 klauz.

W państwie Suchodół dość wielka rzeka Czeczwa wraz z dopływem Iłemka.

Nad potężną Łomnicą są zarządy dóbr: Jasień, Niebyłów, Krasna (nad Łukwą i Łukowicą), Rypianka i państwo Kałuskie; niemal wzdłuż całego brzegu Łomnicy odbywa się spław drzewa użytkowego, co świadczy o obfitości wody.

W państwie nadwórniańskiem Czarna Bystrzyca — tu przepływa też często wylewający potok Lubiźnia, wpadający pod Delatynem do Prutu.

W państwie delatyńskiem Prut wraz z Prutcem, powyżej Tartarowa dopływ Prutu Pihe W kołomyjskiem Pistynka i Łuczka z dopływami.

W państwie Hryniawa i Jaworzno biały i czarny Czeremosz.

Eksploatowanie spadku wody wszystkich tu wymienionych rzek nie przedstawiałoby dla rządu jako głównego, a przeważnie nawet wyłącznego właściciela przyległych obszarów pod względem prawnym żadnych trudności; zaś w obec na ogół biorąc dość korzystnych stosunków terenu także pod względem technicznym odnośne budowle wodne nie byłyby zbyt trudne ani zbyt kosztowne.

Wnioskodawca w pierwszem czytaniu swego wniosku zaznaczył, że przedewszystkiem pożądanemby było, ażeby Rząd zakładał w najdogodniejszych miejscach centrale, w którychby wodą poruszane turbiny wprawiały w ruch maszyny dynamo-elektryczne, a prąd elektryczny wyprodukowany przez te ostatnie oddawanoby dopiero konsumentom do celów instalacyj elektrycznego oświetlenia, jakoteż do poruszania elektromotorów w warsztatach i fabrykach, rozprowadzając go kablami górą prowadzonymi w okolicę w promieniu do 50 klm., jak to się dziś dzieje we Francyi lub w Szwajcaryi. Jednym z pierwszych konsumentów prądu elektrycznego mógłby być sam rząd, który już dzisiaj wzdłuż Podkarpacia posiada pewne przedsiębiorstwa, w których instalacye elektryczne byłyby na miejscu, i tak: liczne kopalnie i warzelnie soli kuchennej, kopalnie sylwinu i kainitu w Kałuszu, fabryka tytoniu w Zabłotowie itd. Rząd mógłby też z czasem, mając w Galicyi do dyspozycyi tanią siłę motoryczną, przystąpić do zakładania pewnych fabryk, pokrywających potrzeby armii, jak np. fabryk naboi, prochów bezdymnych, odlewni metalu i t. p.

Drugim, i to na razie zapewne największym odbiorcą energii elektrycznej z zakładów centralnych, byłby cały nasz przemysł naftowy, który częstokroć z ogromną dla siebie wygodą i korzyścią, mógłby w trudnodostępnych terenach górzystych, do których transport ciężkich i wielkich kotłów parowych jest nieraz prawie niemo-

żliwy lub nadzwyczaj kosztowny, zastępywać kotły i maszyny parowe lekkiemi motorami elektrycznymi; w równym też stopniu korzystałyby z pewnością z tych udogodnień borysławskie kopalnie wosku ziemnego. Na lesistych obszarach niemal całego stoku Karpat siły wodne mogłyby i powinnyby poruszać wszystkie tartaki; tu są też wszelkie dane dla pomyślnego rozkwitu industryi drzewnika i cellulozy. W niektórych okolicach są już dziś w pełnym rozwoju pewne przemysły domowe, jak tkactwo w krośnieńskiem, przemysł drzewny w Zakopanem i w całej Huculszczyźnie; potężnym impulsem do dalszego ich rozkwitu mogłaby być możność zaopatrzenia tych przemysłów w tanią siłę motoryczną, która w dowolnym zasobie, a więc i w bardzo nieznacznym, doprowadzanąby być mogła niemal do każdego domostwa, do każdego warstatu, tym samym przewodem, któryby dostarczał prądu do celów elektrycznego oświetlenia.

Niektóre miejscowości mają znów z natury dane najkorzystniejsze warunki do rozwinięcia u siebie przemysłu, a brak im tylko na razie w tej mierze pewnej inicyatywy. Tu jako przykład przytoczyć można Zakopane, w którem w obec obfitości i doskonałości surowego materyału, mogłoby zakwitnąć w wielkim stylu kamieniarstwo, gdyby mu tylko dostarczono taniej siły motorycznej do poruszania odpowiednich maszyn.

Że wszystkie miasta i miasteczka, położone w promieniu 50 i więcej kilometrów w około centrali elektrycznej mogłyby być korzystnie oświetlone elektrycznie, na to słów wielu tracić nie potrzeba, a większy nacisk położyć należy na możliwość zaopatrzenia z tego samego źródła w tanią siłę do poruszania maszyn rolniczych wszystkich okolicznych gospodarstw, jak i różnorodnych fabryk: jak fabryk maszyn, narzędzi wiertniczych i rolniczych, większych dla maszynowej produkcyi urządzonych fabryk dachówek i cegielni itp.

Wreszcie taniość siły motorycznej, czerpanej ze spadku wód, powołałaby niewątpliwie do życia pewne u nas jeszcze nieistniejące wielkie przemysły. Mamy tu na myśli przedewszystkiem fabryki elektrochemiczne, które tam tylko pomyślnie rozwinąć się mogą, gdzie są wielkie siły wodne. Jeżeli dla powstania fabryki metalu glinu w Neuhausen w Szwajcaryi decydującą była ta okoliczność, że Ren mógł tam oddać w sekundzie 20 m^3 wody, przy różnicy poziomów 20 m, co daje około 4.000 koni, jeżeli tożsamo towarzystwo neuhauseńskie w r. 1898 zdecydowało się na założenie w obrębie Austryi takiej samej fabryki, jedynie dlatego, iż znaleziono w Lend-Gastein jeszcze dogodniejsze i potężniejsze warunki, bo 8 m^3 wody na sekundę z wysokości 96 m, co daje około 7 500 koni, jeżeli powstanie fabryki karbidu w Töll koło Meranu, także wyłącznie siły wodne zdecydowały, to nie ma racyonalnego powodu powątpiewać o możliwości rozwinięcia się tych samych i podobnych industryi w obrębie kraju naszego, skoro stosunki wodne tamtym nie ustępują, a inne warunki, jak: obfitość surowego materyału, potrzebnego danej fabrykacyi i taniość robotnika zapewniają powodzenie. Prócz fabryk karbidu i karborundum, także fabryki oparte na przerabianiu soli kuchennej i soli potasowych, których w kraju mamy podostatkiem, miałyby zapewniony pomyślny rozkwit; najważniejsze produkty chemiczne, jak soda i potaż, wapno chlorowe, chloran potasowy, a także metale sód i potas możnaby wyrabiać w tych fabrykach.

Jednakże w tem rozważaniu nie wolno zapominać o jednym decydującym momencie. Niemal wszystkie państwa, które na swych obszarach mają większe siły wodne, zajęły się w ciągu ostatnich lat 10 ich wyzyskaniem, nawet spóźniająca się z reguły Austrya zaczyna się opamiętywać, skoro od r. 1898 tylko w trzech miejscowościach Lend-Gastein, w Töll i koło Matrei siła przeszło 20.000 koni jest już ekonomicznie wyzyskaną, a urządzenia dla eksploatacyi dalszych 10 000 koni dla potrzeb Meranu i Bozen są w toku. Otóż obawiać się można, że jeżeli w naszym kraju równie jak dotąd i w najbliższej przyszłości nic się nie zrobi dla racyonalnego wyzyskania sił wodnych, to inicyatywa lub akcya z którą przyjdziemy za lat 5 lub 10 może już będzie znacznie spóźnioną.

Spóźnienie to może być bardzo dotkliwem w dziedzinie przemysłów elektrochemicznych, gdyż jak każdy nowy tak i ten przemysł ma tak długo pomyślne konjunktury handlowe, jak długo w odnośnym dziale nie powstanie szkodliwa hyperprodukcya wytworów — tymczasem słuszną i uzasadnioną jest obawa, że z każdym rokiem mnożące się fabryki elektrochemiczne opanują do lat kilku wszystkie możliwe rynki zbytu, a wówczas nowo-założonym fabrykom z trudem przyjdzie wywalczyć to, co dziś jest jeszcze dostępne dla każdego wytwórcy. Z tych względów są-

dzi komisya, iż akcya w sprawie racyonalnego wyzyskania sił wodnych w naszym kraju powinna być jak najszybciej wdrożoną.

Ażeby zaś ze sfery nieuchwytnych projektów (które podobno już za ministerstwa Steinbacha w sferach rządowych podnoszono) wejść raz w sferę czynu, ażeby umożliwić także stronom prywatnym eksploatowanie sił wodnych na obszarach do nich należnych, powinien W. Rząd rozpocząć natychmiast odpowiednie roboty wstępne, w pierwszym zaś rzędzie gromadzić należy dane hydrograficzne, meteorologiczne i wykonać niwelacye biegu rzek z uwzględnieniem dla każdej z nich tras możliwych dla prowadzenia młynówek, akwaduktów etc. i to dla wszystkich rzek kraju naszego, o ile tylko wyzyskanie spadku ich wód do celów przemysłowych lub rolniczych okaże się możliwem. Spostrzeżenia te i pomiary, uzupełnione projektami budowli wodnych, któreby założyć należało celem eksploatacyi sił wodnych, należy ogłaszać w peryodycznych wydawnictwach, tak, by one były dostępne jak najszerszym kołom osób interesowanych.

Na podstawie powyższych uwag komisya wnosi zgodnie z wnioskodawcą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, by przystąpił w Galicyi do racyonalnego wyzyskania siły spadku rzek na obszarach dóbr własnych, zaś co do innych poczynił odpowiednie pomiary.

Przewodniczący:
Gorayski w. r.

Sprawozdawca:
Niementowski w. r.

BIBLIOTHECA VNIV. IAGELL. CRACOVIENSIS.